IUL. 2005

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Noi avînturi, noi posibilităţi

Ritmată de cicluri anuale, viața socială ca și viața individului se desparte de un an vechi și intră într-unul nou proiectînd pe zare noi scopuri, mai înalte. De fapt, despărțirea e mai mult formală, pentru că substanța anului care a trecut, ca și a celorlalți ani a trecut în noul an, 1978, potențîndu-l. Aceasta este cu atît mai evident cu cît, așa cum rezultă din analiza făcută la recenta Conferință Națională a partidului, economia românească este capabilă de eforturi suplimentare de dezvoltare, pe baza unor realizări superioare față de cele planificate. Se confirmă astfel ideea că patriotismul socialist al oamenilor muncii este un factor esențial al progresului, se confirmă faptul că poporul nostru a răspuns prin fapte eroice de muncă la chemările partidului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — omul a cărui viață absorbită integral de o muncă neistovită pentru binele patriei dragi — este o pildă vie pentru toți românii.

Noul an în care am intrat va fi un an decisiv al cincinalului și o serie de elemente de analiză îl conturează ca pe un an neobișnuit de dinamic cumulînd energii din care se vor contura avînturile spre țeluri îndrăznețe. România anului 1978 va fi în egală măsură o țară a luciditătii și a avîntului creator, o țară a speranței și posibilităților de împlinire, a efortului creator și a certitudinilor.

Față de anul 1977, procentul de creștere a producției globale va fi de 10,6 la sută. Venitul național urmează să crească cu 11,0—11,5 la sută, iar veniturile reale ale populației cu 7,9 la sută. În toate domeniile vieții economice și sociale se estimează ritmuri impresionante de dezvoltare, ritmuri care vor impune mari eforturi, o amplă desfășurare și materializare a energiilor creatoare ale poporului român. Dar știm deja că venitul național va fi în 1978 de 500 miliarde de lei și știm că fondul de retribuire, în valoare de 180,8 miliarde lei, va asigura împlinirea procesului de majorare a retribuțiilor tarifare din prima etapă a cincinalului care se va încheia mai devreme decît fusese prevăzut, adică la 1 iunie 1978. Știm, de asemenea, că imaginea economică a României în lume va căpăta o nouă dimensiune, că produsele create de inteligența și energia poporului nostru vor ridica valoarea comerțului exterior la 81,8 miliarde lei — fiind și acesta un indiciu important al faptului că țara noastră înaintează rapid spre o stare de civilizație superioară.

Asemenea țeluri n-ar fi fost posibile fără eforturile din anii precedenți, asemenea țeluri sînt indiciul unor acumulări cantitative care fac realmente posibilă împlinirea cerinței, formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a intra într-o etapă nouă de dezvoltare, în care calitatea activității noastre să devină manifestă într-o măsură și mai mare, ca efect al unei activități mai lucid organizate, mai științific gîndite, mai exigent desfășurate.

România anului 1978 ni se înfățișează ca un vast șantier de modernizare a ramurilor economiei sale, în conformitate cu cerințele unei epoci marcate de revoluția științifică și tehnică. În acest an, 1978, potrivit programului de dezvoltare, se vor executa 664 obiective de cercetare științifică și vor fi introduse în producție 293 de tehnologii noi și modernizate.

În toate aceste elemente, ale unui tablou mult mai cuprinzător de fapt, se întrevăd marile semne ale unui viitor fericit, atît de îndelung dorit de poporul român de-a lungul veacurilor, se întrevăd marile speranțe ale generațiilor care au luptat și au făurit o patrie nouă și se verifică adevărul potrivit căruia socialismul, prin capacitatea sa de a concentra energia unui întreg popor și de a o orienta spre un țel major, este cea mai potrivită soluție a progresului în lumea contemporană. Exprimînd starea de entuziasm a poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mesajul adresat patriei cu prilejul Anului Nou, spunea : „Cu încredere deplină în forțele clasei muncitoare, ale eroicului și harnicului nostru popor, să pășim în noul an hotărîți să dobîndim noi și tot mai mari succese în edificarea, sub conducerea partidului, a societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului pe pămîntul României". Ecoul acestui îndemn sonorizează orizonturile noului an în care am intrat, însuflețind inimile oamenilor muncii.

VASILE VERSAVIA

VASILE PINTEA : „Stîncile" (aquatinta)

Vasile Pintea

E o pură tautologie să numim uriașă, amfilada sălilor din „Grand Palais". Pare tocmai de aceea o efemeridă orice expoziție programată aici într-un interval calendaristic atît de parcimonios. Pentru doar nouă zile (22-30 octombrie), a treia ediție a **Tîrgului internațional de artă contemporană, F.I.A.C.**, a reunit pe simezele și în spațiile, cu circuit adesea labirintic, de la „Grand Palais", un material artistic semnat de 542 de artiști din întreaga lume. Fulgurant spectacol, acest „supermarket" artistic se revanșează poate doar prin amploarea confruntării. Un impact intern, al artei cu sine, mai mult decît o confruntare cu un public obligat să parcurgă alert kilometri de simeză.

Ceea ce face insolitul reuniunii este însă criteriul participării, protagonist fiind de această dată nu artistul, ci **Galeria.** Mai precis, 106 galerii ale lumii, aducînd cu ele cortegiile artiștilor favoriți. Statistică semnificativă : 53 de galerii, deci exact jumătate, sînt pariziene.

Sub egida editurii „Lacourière et Frélaut" se înscriază, alături de operele lui Bryen, Furto, Lardera, Mirò, Prassinos, Soulages, Zao Wou Ki, Buffet, Ciry sau Trémois, gravurile artistului timișorean, **VASILE PINTEA,** aflat la cea de-a treia participare consecutivă la **F.I.A.C.**

Prestigiosul atelier de gravură „Atelier Lacourière" a fost creat de Roger Lacourière în 1929. Instalat la Montmartre, sub zidurile

CORIOLAN BABEȚI

(Continuare în pag. 6)

CRIZANT 1 6 ianuarie (515)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

convorbiri

Cu Prof. dr. docent

Alexandru Dima

membru corespondent al Academiei

Între esteticienii de astăzi de primă mărime Alexandru Dima reprezintă „clasicismul" cercetării. Membru al numeroase comitete internaționale, comparatist cu mari responsabilități în cercetarea literaturii europene, Alexandru Dima numără între răspunderile sale și pe acelea ale formării oamenilor de știință, cercetătorilor într-u literatură comparată, istorie și teorie literară. Timișoara l-a avut oaspete cu ocazia unui asemenea eveniment.

*

— Cînd ați vizitat prima oară orașul ?

— Cu foarte multă vreme în urmă. Absolvent al liceului „Traian" din Turnu-Severin, mi-am dat bacalaureatul la Timișoara în 1928 ; am fost bun prieten cu Coriolan Drăgulescu, pe care l-am cunoscut cu această ocazie. Folosesc aici prilejul să-l evoc. Președinte al secției de chimie al Academiei, el a fost nu numai om de știință, ci și un om, un om pur și simplu, în care vibrau coardele amiciției într-un mod impresionant. Avea întinse cunoștințe literare ; de cîte ori îl întîlneam, mă întreba ce să mai citească. Răspundeam : nu știu ce să-ți recomand, totul e

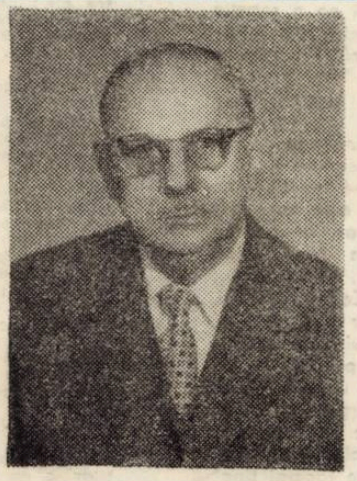

să citești. Selecția, dacă nu te ajută critica, să fii tu însuți critic. Un om ca tine va ști întotdeauna ce să aleagă. Va alege întotdeauna cărțile care merită.

— Și astăzi se discută despre tezele Dvs. cu privire la localismul creator. Care a fost contextul lor inițial ?

— „Localismul creator" și-a avut notorietatea lui în mișcarea culturală din Transilvania din deceniul al IV-lea. Ele (tezele) au fost mult discutate în revistele timpului : **Gînd românesc, Familia, Blajul** și multe altele. Era momentul în care literatura din Ardeal și Banat cîștiga un meritat prestigiu. Nu era vorba de susținerea regionalismului literar. Îndeosebi în Transilvania, incitația și-a găsit mare ecou. Fiindcă despre aceasta era vorba. Lucram atunci la gruparea **Thesis** din Sibiu și la revista Transilvania a Astrei, în a cărei redacție mai erau Agîrbiceanu, Horia Petre Petrescu, precum și viitorul mitropolit N. Colan.

— În 1936 a apărut „Zăcămintele folclorice ... în poezia contemporană". Ați discutat cu poeții „analizați" în carte despre tezele Dvs. propuse acolo ?

— Discuții interesante am avut cu Ion Pillat, în legătură cu **Biserica de altădată** și **Satul meu.** Era bucuros că s-a descoperit consonanța dintre opera lui și tezaurul folcloric. Lucrarea a fost comentată printre alții și de G. Călinescu, ducînd și la o replică în **Gînd românesc.** De atunci, pot spune că istoricii literari au devenit tot mai atenți cu izvoarele folclorice ale literaturii române.

— Ați abordat o seamă de domenii ale cercetării. De care vă simțiți mai apropiat ? Unde credeți că ați dat într-adevăr măsura valorii Dvs. ?

— Am lucrat în mai multe domenii : în filozofie (estetică), în istoria literară, în folcloristică, în sociologie literară etc. Desi domeniile sînt relativ distincte, totuși, în fiecare se cuprinde ceva din celelalte. Pot spune, dacă mi se va cere să-mi caracterizez singur strădaniile, că în

Întrevedere realizată de
VALERIU GANEA

(Continuare în pag. 7)

28480.

Dacă în **Elegie pentru puterea oraşului** şi **Luminile oraşului** Mircea Florin Şandru era deja autorul unei poezii cu un spaţiu şi o structură definite, prin **Melancolia** (Ed. Eminescu, 1977) el continuă o explorare, inteligentă, a universului liric mai înainte circumscris, cu o sensibilitate sporită pentru ceea ce se poate numi nuanţa expresiei. Desigur, şi în volumele anterioare seducţia principală era a unei poezii muzicale, de esenţă calofilă, din care nu a lipsit intenţia de a trasa lirismului o turnură ceremonială, chiar o anume graţie metaforică. Din elementele comune ale peisajului citadin, accidental şi din retrospecţii naturiste erau construite tablouri stilizate, fără un cromatism prea puternic, în schimb tensionate de o adeziune pregnant sentimentală la datele spaţiului de existenţă evocat : „Binecuvîntat fie pămîntul pe care s-a construit un oraş / Veacurile ca pulberea au trecut peste casele sale, / Neobosiţi negustori prin ani şi-au strigat mărfurile lor de argint, / Au fost războaie, oraşul a trecut alb prin decenii de sînge, / Foamete şi greve, baluri cu galbene luminări / Undeva la margine, nemuritoare totuşi, a înverzit iarba / Au pierit case şi pe locul lor altele s-au ivit / Mişcător ca nisipul oraşul tremură seara cu luminile lui nesfîrşite ; / Te ţin de mînă, aşa înaintăm prin această pulbere / E un fluviu de oameni, oraşul pare nemuritor" **(Trecerea timpului)**.

In **Melancolia,** Mircea Florin Şandru îşi compune o expresie mai gravă. Freamătul unanimist care marca lirica volumului de debut şi, fulgurant, din cel de al doilea volum, lasă locul unei dispoziţii meditative. Temele poeziei în **Melancolia** sînt trecerea timpului, solitudinea, extincţia – dar şi altele, ce pot fi date de existenţa citadină şi de reflecţia asupra contemporaneităţii. Un poem conţine o invocaţie patetică **(Voi, oameni ai lumii)**, un altul se intitulează, revelator, chiar **Meditaţie asupra lumii contemporane.** Ecouri obsesive ale cotidianului pot fi detectate în **Veacul** (alături de alte poeme : **Cenuşa, Clipa** etc.), fixate în atitudini şi reprezentări ale poeziei expresioniste : „Marea colcăie de cuirasate şi de căutători de petrol, / Cerul, de avioane care înghit păsări în turbina cu gaze, / O greutate ciudată apasă pe umerii noştri, oameni ai veacului, / Uneori aerul se face dur ca o răzătoare de cobalt / Polii pămîntului scot flăcări magnetice, copiii gem în somn / Soarele scade în sinea sa, iar voi citiţi cărţi despre femei inocente / Voi visaţi crupele iuţi ale cailor în care sîngele gîlgîie, / Prăpăstii în care aerul arde, păduri pure, ape sălbatice / Trăiţi în cărţi ca în păduri diafane . . .".

Mircea Florin Şandru

MELANCOLIA

Ed. Eminescu, 1977

Ceea ce s-a schimbat în poezia ultimului volum al lui Mircea Florin Şandru este totuşi mai puţin peisajul propriu-zis, cît percepţia acestuia. Implantarea poeziei în concretul existenţei se poate produce, desigur, urmînd ceremonialul imaginativ din poemele anterioarelor culegeri lirice : versurile sînt o succesiune „cinematografică", ritmic egală, de imagini, lăsate să semnifice prin ele însele, aproape fără nici un comentariu. Decorul obişnuit poate rămîne, de asemenea, cel citadin : strada, maşinile, tramvaiele, trenurile – şi foarte des un abia indicat peisaj suburban, o **margine** a oraşului. Insă păstrînd aceste repere, poezia lui Mircea Florin Şandru ajunge la viziuni care mărturisesc o radicalizare a conştiinţei poetice, o schimbare esenţială a perspectivei. Atmosfera aproape idilică din mai vechile poeme închinate oraşului este transferată exclusiv unui spaţiu campestru, naturist, spre care pot fi proiectate nostalgii indefinite : „Marginea oraşului ; un om în lumina orbitoare se odihneşte / Aripile libelulei taie văzduhul felii / Salcîmul singuratic îşi impuşcă seminţele către soare / Adoarme omul în lumina de zi . . ." **(Odihnă)** ; „La marginea oraşului o livadă cu pruni / Un fum de frunze vineţi ne-mpresoară / Ard focuri umede prin porumbişti / Ca-n vechi sălaşuri de păstori de munte . . ." **(Peisaj).**

Alături de aceste decoruri, aparţinînd unei geografii ideale, oraşul devine o prezenţă dramatic nelinişti toare (şi într-un fel dramatizată), sursă a unor tensiuni, a unor polarităţi frecvente în poezia baconskyană („Oraşule, oraşule, cum stai / Intr-un nor de pucioasă / Cum respiră plăminul tău, fluturînd / O perdea luminoasă / Cum te laşi asupra noastră ca un cort uriaş, / Ca pleura unui bivol ceresc, / Cum zvîcneşti noaptea cu mii de canale / Ritmul **tău nebunesc** / Cum razi trenurile pe burta ta de pămînt, / Cum îţi dai tramvaiele peste cap, / Cum împingi copacii în soare, cum ucizi străzile / Care nu mai încap / . . . / Cum ucizi păsările cu gloanţe de ger, / Cum ne ţii pe unghii şi ne faci fericiţi / Intr-un timp efemer" – **Oraşule**), ce poate fi un termen de comparaţie pentru sensibilitatea lirică pe care o închid versurile lui Mircea Florin Şandru, însă foarte puţin probabil sursa acestora. Pentru că solicitînd tonalităţi mai energice decît altădată poemele selectate în **Melancolia** rămîn, nedecis pe marginea dintre elegie şi panegiric. Elegii, posibile pornind de la ipoteza unei civilizaţii hipertehnicizate, însă deopotrivă panegirice prin ceea ce intuiţiile, simbolurile, sugestiile lirice concentrate în poem figurează un spaţiu vital, straniu, într-un fel, şi în semnificaţie lui ultimă poetic : „Din rănile oraşului ies uneori trandafiri / Slăbatici, cită frică în faţa lor / Nimeni nu ştie de unde sînt / Numai clopotul bate pe cer şi aruncă seminţe / Peste străzi, peste case, peste pămînt / Ca o ninsoare nocturnă pe faţa oraşului, / Ca un rumeguş din ferăstrăul ceresc / Ca seminţe în noaptea orbitoare / . . . / Dimineaţa găseşti oraşul ca o mare de sînge, / Inundat de înfricoşaţi trandafiri / Sălbatici, ca inimile unor păsări polare / Oraşul gîfîie de atîtea miresme / Trage aer şi se scufundă în soare" **(Uneori).**

LUCIAN ALEXIU

consemnări

Olga Caba

CUMPĂNA DIN CETATE

Ed. Cartea Românească, 1977

Din păcate după cartea **Vacanţă sentimentală în Scoţia** (1944), Olga Caba nu şi-a adunat în volum excepţionalele nuvele fantastice publicate în „Universul literar". Abia în 1970 numele i s-a tipărit pe altă copertă, **Poezii** (Editura Dacia), iar acum îşi impune, credem, prezenţa literară prin romanul **Cumpăna din cetate** apărut la Cartea Românească.

Luciditatea şi ironia erau caracteristicile acelor note de călătorie (ce ar merita să fie retipărite), dintr-o vacanţă „sentimentală" în Scoţia, scrisă de o nesentimentală, **„născută în această epocă lipsită de romantism",** cum singură declară. Luciditate şi ironie ce-i însoţesc mereu detaşarea de toate pentru a fi cîntărite la ceea ce i se pare scriitoarei că ar constitui valcarea celor întîlnite pe traseul Jedburgh-St. Andrews şi Stirling, ultimul oraş văzut. Psihologia englezului pentru care **„e suspect să fii prea vorbăreţ",** castelele roase de umezeală dar pline de stafii, obiceiurile, peisajul, nimic nu scapă acestor ochi cu privirea precisă şi rece.

Aceeaşi detaşare plină de disimulată maliţie şi humor şi în **Cumpăna din cetate,** romanul publicat în acest an şi care este istoria, nu lipsită de peripeţii, a unei studente din România care învaţă la un colegiu englezesc din oraşul E. Firește, în ultimă instanţă este o poveste de dragoste, inteligent urmărită, fără banalităţi şi sentimentalisme ieftine, un roman inteligent construit şi mai ales bine scris. Lia Matei, studenta, îşi aminteşte de felul în care s-a apropiat, poate chiar îndrăgostit, de profesorul ei de literatură Claude Andrews, un burlac apropiindu-se de cincizeci de ani, înzestrat cu o vagă vocaţie lirică, urmărind apoi toate întîmplările pînă la finalul care nu este decît cenuşa acestei ciudate arderi. Afecţiunea studentei, la început tot atît de vagă ca a altor studente, nu ar fi declanşat o tragedie, chiar dacă profesorul este cu adevărat îndrăgostit de ea şi nu-şi ascunde bucuria în acea atmosferă plină de prejudecăţi a colegiului englez. E adevărat că această dragoste nu a mers mai departe decît la contemplarea Liei cu binoclul, de la turnul în care locuia sau la strîngerea în braţe la dansul diferitelor serbări. De acest bărbat inteligent şi prezentabil se îndrăgosteşte însă cu patimă Domnişoara Dhui, o lectoră infirmă şi trecută, care, mistuită de gelozie nu găseşte alt mijloc de răzbunare decît sinuciderea. Un foc a izbucnit în casa ei în noaptea de Crăciun, dar ea luase în prealabil doza letală de morfină. Voise doar ca imaginea ei să fie asociată cu focul. Remarca privind posibilă simbolică freudistă este nimicitoare : **„Fără îndoială, Freud nu este un autor pentru militari, foşti aviatori şi alţi oameni care trăiesc o viaţă foarte disciplinată. Şi nu e nici pentru tărani, pentru sportivi şi cei ce trăiesc în aer liber. Freudismul este religia sedentarilor văduviţi de graţie"** (p. 152).

Intîmplarea, de care Claude află în vacanţă, printr-un coleg, aduce după sine o anume reţinere determinată de prietenul său Duff, rectorul colegiului deoarece el împreună cu Lia puteau fi socotiţi autorii morali ai sinuciderii Domnişoarei Dhui. Cu puţin timp înainte, invitaţi la ea împreună cu alţi trei studenţi (un băiat şi două fete îndrăgostite şi ele de Claude) au declanşat prin atitudinea lor tandră o izbucnire nestăpînită a acesteia. Lia, străină de izolarea ce i se pregătea de către acele colege, impresionată neplăcut de noua atitudine a lui Claude, are şi ea o reacţie nepreväzută pînă la un punct. Cînd Claude reuşeşte să fringă în sufletul său interdicţiile impuse de autoritatea colegiului şi o cere în căsătorie, Lia refuză fără să ştie de ce. In realitate erau la mijloc două generaţii, două vîrste şi două lumi greu de apropiat. Peste ani, primeşte într-o vară, din partea lui, un volum de versuri, datat 14 februarie, ziua Sf. Valentin patronul logodiţilor.

Din această comună poveste de dragoste Olga Caba a reuşit să închege un roman surprinzător de viu, insistînd asupra atmosferei de colegiu cu disciplina lui desuetă (iată „argumentele" rectorului privind prudenţa în relaţia Lia–Claude : **„ce poţi avea împotriva ipocriziei ? Dintre toate metehnele omului, care este mai respingătoare, viciul sau dorinţa de a-l tăinui ? . . . Ce-ar fi dacă într-un oraş canalizarea ar funcţiona sub cerul liber ? Ceea ce numeşti tu ipocrizie nu este în fond decît puţină decenţă, faimosul tribut plătit de către viciu, virtuţii",** p. 166). Cîteva figuri sînt creionate cu multă ironie : grupul domnişoarelor bătrîne de la Colegiu : Dhui, Turner, Brett, Frazer valetul, domnişoara Bedell, văduva Barnett, chiar şi Claude şi cei doi prieteni ai săi, Duff şi dr. Leech. Intre ei enigmatica Lia, imprevizibilă, pentru că era străină de lumea în care se afla, dar ducînd o viaţă deschisă, pe măsura inteligenţei sale deosebite şi a dorinţei de cunoaştere. Intîmplările se urmează fără poticniri, chiar şi cele ale planului secund, integrîndu-se în universul straniu al cărţii, cu atît mai interesant pentru cititorul român cu cît acţiunea se petrece înaintea ultimului război într-un imperiu ce intra în inexorabilul său amurg. Psihologia vîrstelor e urmărită cu fineţe, o anume detaşare la cei tineri a căror armă este tocmai tinereţea, o pasiune greu de stăpînit în general la cei vîrstnici ce se văd ameninţaţi de implacabil „prea tîrziu". Pasiune nuanţată de la caz la caz, pendulînd între bucuriile dar şi reţinerile lui Claude şi criza de isterie a Domnişoarei Dhui, între resemnarea bătrînei domnişoare Bedell şi resentimentele domnişoarei Turner, cea lipsită de speranţe sau indiferenţa neputincioasă a domnişoarei Brett.

Romanul **Cumpăna din cetate** o repune pe Olga Caba la locul ce i se cuvine în mişcarea noastră literară încă de la apariţia primei sale cărţi, o promisiune atunci ce a fost acum împlinită.

ION MAXIM

lecturi

lecturi

Ion Sângereanu

CENUŞA VERII

Ed. Dacia, 1977

Poezia lui I. Sângereanu nu e un amalgam de metafore, pe care deseori le întîlnim în poezia de azi. Imaginile coerente, bine organizate, se întîmpină unele pe altele, poetul dispensîndu-se de migala falsă, de rafinamentul obscur. Metaforele, cînd sînt, devin nuclee, absorbite într-un filon, ce desemnează înseşi structurile intuiţiei poetice. Nebulozitatea nu poate trăi într-o structură arhitectonică, bine organizată. Cuvintele se polarizează în poem devenind ele însele, expresie selectivă : **„E plină vara de cuvinte / din podul gurii mele cad / spre amintire din aminte / şi toate-ngălbenesc cuvinte / POEM,** p. 3. Finalul versului comprimă intenţionalitatea de contrast. Fluiditatea devine o naraţie în naraţie a cuvîntului. Această simplitate de atmosferă clădeşte o aparentă simplitate de conţinut, care, însă, devine stil : **„Sub soarele tăiat în rouă / mai stau o clipă în neştire / poate-ai să treci, s-auzi cum plouă / gălbenul lui peste iubire" / POEM,** p. 3. Cuvintele devin voci vitale ale poetului, ce înconjoară, ca un avertisment, poemul. Sfîrşitul poemului se reabilitează întotdeauna ca o demonstraţie, dar, aici, în această repetare lunecoasă, rezistă poemul cel mai puţin.

In alte poezii, Ion Sângereanu caichiază febra spaţiului blagian. Elementul rustic, arhaic, devine enunţ integrator. Confesiunea deşi e estompată de epicizare, vrea să devină traseu heraclitian. Inserţia meditaţiei de sugestie e uneori facilă, căci nu ajunge la adîncimea de interferenţă, de asumare a cuvintelor.

Poezia erotică se identifică cu vocea amintirii. Dar amintirea nu e percutantă, ci un detaliu fotografic, derulat de un epic contrafăcut. Deşi nu îi e străină intimitatea imaginarului, poetul pierde perspectiva transfigurării. Se anunţă, astfel, un rit benevol al metaforelor, un simulacru al metamorfozelor, o suită de avertismente poetice care nu se acordă între ele : **„Grăbite focuri să aprindem / De la ţigară la ţigară /In praful măturat de lună / Femeia străzilor amară / NOCTURNĂ, p. 47.**

Ceea ce, însă reuşeşte în poezia erotică. I. Sângereanu e acel climat de stranietate, de neadaptare la real, starea de veghe, menţinîndu-se prin partituri de amară implicare, de ameninţare premonitorie a universului iluziilor, o tiranie a stărilor subtextuale, în care stăpîneşte sechestrată osia fluidă a aşteptării. Nici o barieră nu ratează libertatea simbolului. Din poezie erotică, ea devine dicteu existenţial, explorare a anxietăţii.

Am analizat cu preponderenţă ultimul ciclu **„Cenuşa verii",** care ni se pare a fi cel mai reprezentativ pentru poet. Primul ciclu cuprinde poezie civică, care, însă, nu se ridică deasupra modelelor : I. Alexandru, A. Păunescu etc. : **„Ţara-i pămînt faţă de care / Avem cu toţii cîte-o vină / Şi-n loc de blestem şi ocară / Ne lasă crucile-n lumină" / TARA,** p. 7. Din acest ciclu, excepţie face poezia **„Se zice".** Războiul nu e numai o experienţă subiacentă, el rămîne pentru poet un colocviu imaginar cu prezenţa vie a morţilor, o poezie din care dispare determinarea fastuoasă, gratuită a modelelor : **„Se zice că atunci au ieşit toţi soldaţii morţi în război / pe strada noastră . . . / cei care aveau căşti pe cruci / şi cei care luptaseră cu capul gol / şi n-aveau cruci / pe care să li se aşeze căştile" / SE ZICE.**

Ciclul II **„Restituiri provinciale",** integrează o imaginare circulară a mai multor implicări simbolice, din celelalte două cicluri, subsumate acestuia. Lectura devine o resurecţie, un itinerar dublu, între sugestia amintirii şi proiecţia simbolurilor cheie. Ni se dezvăluie astfel umbrele rămase pe zăpadă, copilăria „cantr-un templu gol", gamela tatii de soldat, calul de lut, „nucul bătrîn prăbuşit ca-ntr-un altar" etc

O aderenţă viscoasă, amară, disonanţe reci exclamă aceste versuri, cuvintele contestă cu vehemenţă explozia excentrică a metaforei **(INŞTIINŢARE PE O CARTE POŞTALĂ).** Se inserează în texte un triunghi al deambulărilor bacoviene, dar nu atît de puternic aliniate într-o monotonie de premoniţie existenţială. Poezia se rupe tocmai acolo unde ne-am aştepta să alunece pe nesimţite în zona de selecţie eliberatoare **(RECVIEM,** p. 36).

Volumul se închele cu o poezie „Cenuşa verii", o artă poetică, de o vitalitate uşor anxioasă. Poetul e ispitit de ireversibil, anotimpul cuvintelor e retezat de „altoirea de grădinar", un grădinar care se identifică cu sine, dar se şi desparte de sine ; e aici o suspendare a nevoii de echilibru, pe care cuvîntul singur, nu ni-l poate da, cuvîntul care e rit, dar şi barieră :

ANA POP SÎRBU

Victor Rusu

AER DE TULNICE

Ed. Ion Creangă, 1977

După o antologie bine primită de critică **(Imnurile neatîrnării,** prefaţă şi note de Victor Rusu, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1976) autorul revine cu un volum de versuri propriu, intitulat, nu întîmplător, **Aer de tulnice.** Ceea ce indică, după opinia noastră, certa vocaţie poetică a lui Victor Rusu este capacitatea sa de a esenţializa prin metaforechele cele cîteva motive care-i străbat poezia. **Cîntecul** (şi, pe o treaptă superioară de concentrare, **tulnicul** sau **fluierul), fîntîna** şi **pămîntul** sînt constantele metaforice ale versurilor lui Victor Rusu. **Cîntecul (tulnicul, fluierul)** reprezintă semnele durabilităţii spirituale a poporului nostru : **Copile, ţara aceasta / A izvorît dintr-o vrană de fluier ceresc . . .** (De omenie, p. 8) ; sau : **De mii de ani sădim în luturi pomi, / Tulnice verzi sunînd că-am fost pe lume. (Permanenţă,** p. 26) dar şi semnele forţei, ale răzvrătirii : **Oasele izbite de obadă / Au sunat a fluier răzvrătit, / Că norodul ştie să-ntrevadă / Zorii-n rugul unui asfinţit (Roata lui Horia,** p. 23). **Fîntîna (izvorul)** realizează lanţul matriceal al imaginii. **Fîntîna e mamă, obîrşie —** înţelesul trimite către Blaga cu care poetul are, de altfel, multe afinităţi — **fîntîna** e însă şi un izvor al actului poetic : **Mamă, tot mai rar fîntîni / Îşi deschid ochii-n ţărînă, / Dar eu sap mereu cuvinte / Ca să ai şi tu fîntînă (Fîntîna mamei,** p. 16). **Pămîntul (lutul, amfora, uliorul românesc)** reprezintă orizontalitatea spaţiului poetic, statornicia în istorie : **Prăbuşindu-se / Trupurile lor au lăsat / răni de umbră / în amintirea pămîntului, / în aburul lor, / în amurguri, / Clatină în nelinişte plopii (Străbunii,** p. 60) ; **Ţărîna mea s-a plămădit sub ierbi / Din freamăt stins de seve şi rouă de petale, / Au frămîntat-o tainic copitele de cerbi / Pe-o vatră cu peceţi voievodale (Inscripţie pe un ulcior,** p 57).

Fondul liric al poemelor lui Victor Rusu, imposibil de fixat într-un enunţ conceptual, se exprimă, aşadar, printr-o efloreşcenţă triadică de imagini. Avînd, toate, acelaşi referent, dar fiind concretizări diverse ale sale, ele realizează în acel plan foarte general al ontologiei poetice un lanţ sinonimic : în planul strict al expresiei, ele se mişcă însă liber după legile selecţiei artistice. **Fîntîna** şi **cîntecul** exprimă dimensiunea verticală, existenţa în timp, în durată, în spirit ; **pămîntul — orizontalitatea,** el este spaţiul statornic.

Talentat şi viguros cîntăreţ al plaiurilor natale şi al istoriei, capabil, deopotrivă, să sublimeze sentimente difuze în vagi contururi imagistice, Victor Rusu cultivă un vers perfect cumpănit între limpezime şi densitate. Nu odată poemele sale se caracterizează prin fluenţa şi melosul doinelor ; se adaugă tonul apodictic al altor piese, toate acestea dovedind, după părerea noastră, disponibilităţile variate ale poetului.

OLIMPIA BERCA

frontispicii

Actualitatea lui TUDOR VIANU

Consider, alături de Leo Spitzer, Dámaso Alonso și Erich Auerbach că cel de al patrulea mare reprezentant al criticii stilistice, Tudor Vianu a dat, prin personalitatea sa complexă, de importanță europeană, o strălucire neegalată la noi acestei ipostaze moderne a vechii **ars interpretandi,** ocupind un loc privilegiat în cultura contemporană. Stilisticianul român se înscrie printre esteticienii și istoricii literari care s-au apropiat de stilistică din acea convingere, care stă și la baza esteticii mai noi, în comparație cu cea hegeliană, că literatura este prin excelență o **artă a cuvîntului (Wortkunst),** cum au fost, în Germania, Gundolf și Oskar Walzer. De altfel un stilistician care s-a apropiat de stilistică de data aceasta dinspre lingvistică, Leo Spitzer, remarca cu finețe în **Sprachmissenschaft und Wortkunst** (1928) că însăși știința limbii a fost multă vreme anesteziată de raporturile sale inexistente cu estetica, fapt care a imprimat lingvisticii un caracter pur pozitivist, iar fenomenelor lingvistice un caracter unidimensonal.

Tudor Vianu a ilustrat aproape toate modalitățile de cercetare stilistică. Distingem astfel un tip de stilistică a limbii comune, la care se integrează lucrările sale de sinteză privind mai ales secolul al XIX-lea, esențiale pentru cunoașterea acestei epoci literare. Un alt tip ar fi acela al unei stilistici a discursului literar (deci depășind observațiile de la nivelul microcontextelor), ilustrat de importantul său studiu **Etape din dezvoltarea artistică a limbii române,** preconizat în **Cercetarea stilului** dar utilizat încă în **Arta prozatorilor români.** Articolele sale de stilistică a timpurilor urmează linia de cercetare Bally – Iorgu Iordan, și bineînțeles, Spitzer. **Observații asupra limbii și stilului lui A. I. Odobescu** din CILRL, I, 1956, cel mai „pozitivist" studiu al său, oferă o modalitate de abordare stilistică foarte larg concepută, cercetarea reunind observații stilistice efectuate la diferite nivele ale textului cu cele extrase din analiza formelor literare (a „macrocontextelor"), într-o imagine revelatoare a artei literare a acestui scriitor, studiu care poate fi de asemenea raportat la o concepție despre stilistică a formelor poetice (metaforă, epitet, simbol) urmăresc, așa cum se face și în cazul formelor verbale, evidențierea latențelor lor expresive ; ele se dovedesc, în cele din urmă, un fel de tipare, invariante ale poeticității. Aceste studii reflectă, în același timp, atracția pe care a simțit-o T. Vianu pentru o serie de probleme studiate de stilistica antichității : retorica, studii prin care stilisticianul român se înscrie în avangarda europeană de valorificare a acesteia. El se înscrie deopotrivă și într-o tradiție autohtonă dat fiind faptul că în cultura românească, în tot cursul secolului al XIX-lea, exista o puternică orientare spre retorică.

„Reușitele" excepționale ale lui Tudor Vianu se regăsesc în studiile de stilistică a individualului, cum sînt cele asupra unor mari scriitori ca Bălcescu, Eminescu. Caragiale, Rabelais ; impresionează în mod deosebit siguranța demonstrației înălțind pas cu pas edificiul critic spre concluziile finale în care specificul de viziune artistică a acestor scriitori reiese pregnant din însăși arta lor literară, Metafora critică inedită, un fel de efigie a operei, în care se răsfring, reverberind, ecourile ei inefabile, cum apare ea la George Călinescu, este înlocuită de o **știință** a analizei, bazată pe o mult dorită îngemănare între rigoarea scientistă și identificarea simpatetică cu opera și autorul ei.

Capodopera sa rămîne însă **Arta prozatorilor români,** lucrare de stilistică diacronică, în care Vianu stabilește seriile stilistice caracteristice pentru proza românească. Depășind adesea aici nivelul frazei, Vianu se ocupă și de unitățile mari, compozițională ale textelor, acest din urmă aspect deținînd, pe urmele formaliștilor ruși, un loc important în analiza literară contemporană. În felul acesta **Arta prozatorilor români** se constituie ca o tentativă foarte valoroasă de istorie internă a acestui gen literar, demonstrînd convingător avantajele pe care le oferă cercetării literare o analiză stilistică suficient de larg concepută. Vianu însuși atrage atenția că a urmărit evoluția prozei literare românești din punctul de vedere al **valorilor stilistice** ca și din acela al **unor procedee de artă.** Cîteva aspecte discutate de naratologia contemporană apar într-o formă incipientă aici : astfel una din problemele urmărite este tocmai aceea a „perspectivei" narative, a raportului între narare-prezentare scenică (dialog). Studierea valorilor timpilor și a înlănțuirii lor în text se înscrie, de asemenea, pe linia eforturilor actuale de realizare a unei lingvistici a discursului de care este. desigur, foarte interesată și stilistica. Alte procedee interesînd stilistica sau, dacă luăm în considerare noua știință, poetica, (preocupată tocmai de astfel de fapte, pe care noi le considerăm ca și Tudor Vianu, în continuare, stilistice, dar cum nu cred Tzvetan Todorov, Genette și alții, care se feresc de altfel să mai utilizeze termenul de stilistică) urmărite în **Arta prozatorilor români** sînt legate de utilizarea unor tipuri de discurs literar, ca de exemplu monologul interior sau stilul indirect liber. Această foarte largă accepțiune a stilisticii o regăsim în studiul despre Odobescu (1956), în care analiza pe „straturi" a expresiei – amintind de Ingarden – culminează cu urmărirea unităților mari ale textului, și, mai ales, în studiul **Etape din dezvoltarea artistică a limbii române** (1961). Faptul că postulatul prim al stilisticii este centrarea analizei pe datele textului (în care se găsesc elementele obiective ale viziunii scriitorului, deci ale stilului său) ne îndreptățește să conchidem că o analiză cu adevărat comprehensivă este datoare să urmărească nu numai organizarea pur lingvistică a textului ci și unele procedee de grupare a materiei. Actualitatea lui Tudor Vianu este, din nou, evidentă.

Există însă și aspecte ale metodei care este nu numai a lui Vianu ci a unei întregi direcții a stilisticii generale (este vorba de stilistica „efectelor") pe care orientarea mai nouă, structuralistă, le consideră inadecvate. Așa cum este ilustrată, la noi de studiul **Cercetarea** stilului a lui Tudor Vianu, metoda este considerată de Riffaterre, în planul stilisticii generale situînd discuția, statică, exterioară.Stilisticianul american cere separarea genezei stilului (ducînd în cercetare la ceea ce tot americanii numesc astăzi „eroarea intenționalității") de descrierea structurii. El consideră, de asemenea, că descrierea gramaticală voalează specificitatea faptului stilistic pentru că nu se observă care elemente catalizează potențialul stilistic și nici dacă acesta mai rămîne astfel în alte puncte ale textului. Dorindu-se stilistică, această procedură reprezentantă și de Vianu este considerată, în realitate, **metastilistică ;** în loc să se identifice cauza (natura lingvistică) a faptului stilistic ea interpretează efectul (de natură psihologică).

Ajungînd la stilistică (teorie dar și practică de analiză) prin descinderea spre noțiunea lingvistică a stilului dinspre cadrul mai larg al esteticii și al filozofiei culturii, Vianu reface pînă la capăt (deci pînă la desprinderea stilisticii de cadrul lorg inițial în care era implicată) un drum caracteristic al esteticii secolului nostru, marcată tot mai profund de atitudinea „obiectivistă" a unor esteticieni și filosofi ca Max Dessoir, M. Geiger, Husserl, Hartmann, Ingarden sau M. Dufrenne. Apelăm la o opinie în acest sens din **Estetica** sa, în care nevoia de obiectivitate este clar formulată. „Nimeni nu judecă la întîmplare și nu admiră fără plan. Chiar atunci cînd conduita cuiva nu este călăuzită sistematic, presiunea mediului și afinitățile personale dispun, sub varietatea experiențelor artistice, sub hazardul lecturilor și al contemplațiilor, direcțiile precise ale unui plan rațional" (p. 25). Faptul că fenomenul literar este în ultimă instanță ireductibil nu justifică, cum spune chiar Tudor Vianu, „indolența rațiunii", idee care stă la baza efortului său de raționalizare, scientizare a exegezei.

El a știut să îmbine cercetarea „tehnicistă" cu interpretarea cea mai nuanțată ținînd de o vocație critică autentică. Cuvintele lui Starobinski despre Leo Spitzer pot fi raportate, cu egală îndreptățire, și la activitatea stilistică a lui Tudor Vianu : „Pentru a răspunde vocației sale plenare, pentru a fi un discurs comprehensiv despre opere, critica nu se poate închide între limitele cunoașterii verificabile ; ea trebuie, la rîndul ei, să devină operă și să înfrunte riscurile acesteia. Critica va purta deci pecetea unei persoane – dar a unei persoane care să fi trecut prin asceza impersonală a cunoașterii „obiective" și a țelurilor ei științifice". **(Relația critică,** București, Univers, 1974, p. 43).

ILEANA OANCEA

Pogoară neaua

Peste înfringeri de tot soiul
Pogoară peste lume neaua,
Să ne arate că noroiul
E mai aproape decît steaua.

De unde știu așa distanțe
Că ne trimit atîtea stele,
De parcă ninge cu speranțe
Și-atunci cînd nu mai crezi în ele ?

Pogoară peste lume neaua
Și fulgii sînt mai blînzi ca mieii,
De parcă-s rupți din catifeaua
Pe care-o poartă numai zeii.

Rizînd, în hora lor cumplită,
Aleargă fulgii pe șosele,
Peste zăpada prihănită
Pe care trebuie s-o spele.

De unde-o fi așa risipă
Și-atîta viscolire calmă,
Eternitatea, într-o clipă,
Fragilă, se topește-n palmă.

Pogoară peste lume neaua
Și fulgii sînt mai blînzi ca mieii,
De parcă-s rupți din catifeaua
Pe care-o poartă numai zeii !

DAMIAN URECHE

civitas

Pomul de primăvară

TIMIȘORENII **FRANYO ZOLTAN** ȘI **FRANZ LIEBHARD,** PREMIANȚII UNEI VIEȚI închinate culturii și nobilelor ei idealuri, ne-au adus zilele acestea, acasă, **Premiul special al Uniunii scriitorilor** 1977, primit ex-equo – împreună cu poetul **Mihail Cruceanu** din capitală.

Nu voi vorbi aici despre fiecare premiant ca poet, scriitor, om de cultură, cetățean etc. pentru că au făcut-o și o vor face cei care au și căderea s-o facă. Îmi voi îngădui să vă mărturisesc însă că viața m-a privilegiat, ca deseori, sufletul meu să-mi fie... premiat de frumusețea creațiilor acestei triplete poetice, de prestigiu, și în același timp de molipsitoare omenie, de o rar întîlnită simplitate și generozitate de care fiecare – în manieră diferită – a fost atît de înzestrat. Oameni pe care mereu ai vrea să-i întîlnești, să te onoreze vorbindu-ți, sfătuindu-te sau doar ascultîndu-i. Trei personalități artistice diferite, pe care-i unește **azi** un premiu, dar **întotdeauna** modestia unei vieți grandioase ca valoare, discreție și dăruire. Premiant, deci, al întîlnirilor cu acești oameni minunați, mi-am îngăduit să-i invit – prin năstrușnicia gîndului – la „banchetul" artistic al școlarilor violoniști (clasele I–VIII-a) de la Liceul de muzică. Obișnuiți-vă să căutați și să frecventați audițiile discrete ale acestor virtuozi ! În tăcerea sălii de concert, **Senectutea premiată** era lîngă mine, în fotoliu, iar, pe scenă, **Juventutea,** pe viori mici, desfășura talente mari și mari promisiuni.

Timișoara, în clipele acelea, era și ea mare cît țara și tare, tare frumoasă ! Am auzit Senectutea premiată, șoptind către scenă, acolo unde erau împreună Ciprian Porumbescu, Mozart, Händel și El : **Bineveniți toți în viitorul artistic al Cetății !** De acolo, înapoi spre sală, inima noastră recepționa : **La mulți ani !** De fapt, acest la mulți ani șoptit n-avea o legătură directă cu apropiatul an nou '78, ci era mai curînd un schimb mutual de mesaje, e drept șoptite, dar care-n orga sufletelor, de sub același lăcaș de artă, aprindea, de nestins, **pomul de primăvară** al tuturor anilor ce vor urma.

GH. LEAHU

VASILE PINTEA : „Singurătate" (aquatinta)

marginalii

Critica universitară

Se spune de la o vreme despre critic că este scriitor, că face, la rîndul său, literatură. De acord cu această părere, mă întreb ce implică ea. Nu cred a fi destul să spui că atunci cînd găsește formule fericite pentru a-și face cunoscute opiniile, criticul devine scriitor. Cred, mai degrabă, că el este oricînd scriitor sau nu este critic niciînd. Poetul ori romancierul dialoghează cu lumea și, indirect, cu cărțile de literatură, iar criticul dialoghează cu cărțile de literatură și indirect cu lumea. Toți o fac din spațiul unui univers imaginar original pe care-l proiectează scriind într-un anumit fel, comun tuturor. În timp ce omul de știință, după ce și-a încheiat căutarea, consemnează ce a găsit, criticul, ca și poetul ori romancierul, caută scriind, comunică tensiunea căutării sale și, astfel, se comunică. Dar care să fie, așa stînd lucrurile, condiția criticii universitare, uneori pomenită și chiar lăudată în ultimul timp. Există ea ? Desigur, se va spune, o mulțime de critici, chiar însemnați, au fost ori sînt universitari. În Franța actuală, de exemplu, cu filiala ei elvețiană, fie că e vorba de Jean-Pierre Richard, Serge Doubrowski, Gérard Genette sau Roland Barthes, fie că e vorba de Marcel Raymond, Jean Rousset sau Jean Starobinski, aproape toți. În mare măsură și la noi, încît ne mai exprimăm și astăzi regretul că Lovinescu n-a fost. Da, însă nimeni nu spune în Franța : „Roland Barthes este un critic universitar" și nimeni nu spune la noi „Nicolae Manolescu este un critic universitar". Oare de ce și ce înseamnă, atunci, critică universitară ?

Universitarul este dascăl adică, prin excelență, o ființă vorbitoare. Or ,nu poți să comunici experiența lecturii vorbind. Solitară, lectura nu se poate comunica decît prin scris, unui alt act solitar. Acesta presupune opriri, reveniri în urmă, puneri în relație la distanță, cu neputință de operat asupra discursului universitar care curge, fără întoarcere, într-un singur sens. S-ar putea spune că actul critic este spațial iar cel universitar temporal.

Bineînțeles, universitarul nu vorbește tot timpul, el mai și scrie, dar scrie studii adică, așa cum spuneam, după ce și-a încheiat căutarea consemnează ce a găsit. Consemnează într-un fel univoc, pe cînd articolul critic se lasă interpretat. Sau, pe de altă parte, el scrie, într-adevăr, critică, însă atunci condiția sa de universitar devine una a persoanei și nu a celui care scrie. Lui, ca și scriitorului, nu mai puțin decît altui critic, îi va trebui talent.

În cazul acesta, oare, faptul de a fi universitar să nu-i folosească, totuși, la nimic ? Ba da, la o primă vedere. El va fi fost echipat cu o sumă de concepte, va fi parcurs cu chibzuință spațiul literar, își va fi deschis, pe căi adiacente, un orizont întins. Toate astea îi vor da, în momentul scrisului, un suport trainic și înalt. Ne-am explica, eventual, de ce cutare cronicar român, și nu unul singur, este un critic mai bun decît, în Franța, neuniversitarii mult prea lăudați la noi Pierre de Boisdeffre ori Albérès.

Numai că atunci cîți critici n-ar fi mai universitari decît cîți profesori ocupați cu literatura, prin normă, în sălile de curs și de seminar. Căci cine ar spune, de exemplu, în acest înțeles : „Ovidiu Cotruș n-a fost, sau Adrian Marino nu este universitar" ?

Astfel că mă aflu, după ce am pus întrebarea, tot dinaintea ei, la fel de nedumerit și de suspicios. Mă întreb, adică, dacă a vorbi despre critica universitară nu este cumva un mod amabil de a denumi — în legătură cu literatura — un cîmp învecinat.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Vă prezentăm un poet:

CRIŞU DASCĂLU

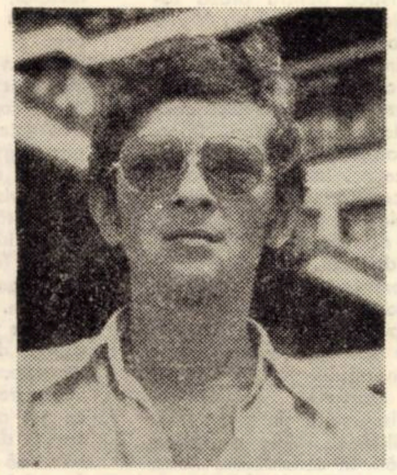

Debut cu MINIE ŞI MARMURA, în 1968. Versuri, în „Orizont", „România literară", „Luceafărul", „Ateneu", „Ramuri". Comentarii de Dumitru Micu, Nicolae Ciobanu, Florin Manolescu, Dorin Tudoran, Mircea Simionescu, Adriana Iliescu, Sorin Titel, Simion Dima, Eugen Dorcescu. In pregătire, la Ed. „Facla", volumul „INCERCARE ASUPRA BUCURIEI", din care se transcrie.

SALCII DE CEARĂ

De steaguri, cerul se anină
Cu tari pereţi de alb argint
Şi-ascultă ceasuri de răşină
Deşertul apelor cuvint

Şi pasul candid ne urneşte
Spre fructu-nzăpezit in zi ;
Cerescul zarzăr se roteşte,
Ca peşti, zbătind in el făclii.

Lăsaţi-mi bărcile să pască,
In unghiul lumii, triumvir,
Zburări de pasăre cerească
Umplută numai cu ieşiri.

CEREMONIE IN AUGUST

Şi-n astă inflorire zgomotoasă,
E aerul pătruns de mari oglinzi :
Munţii, treziţi la veghe, stau de pază
Cu ochiul viu al zării cit cuprinzi.

De steaguri cerul se anină,
De aştri inţesatul munte
Işi pleacă brazii in răşină
Şi cerbii trec luna pe punte.

Vorbim, din nou, supt vara deasă,
Fără nici semne, nici cuvint
Şi-n astă inflorire zgomotoasă
Hai să cădem ca spicele-n pămint !

INCERCARE ASUPRA BUCURIEI

Se ţărmuiască mari oglinde
Cu tari pereţi de alb argint,
Ne toarne-n peştera sa blindă
Ariciul orniciului blind.

Se ţărmuiască mari oglinde
Spre fructu-nzăpezit in zi,
Mişcate de-o maree sfintă,
Ca peşti, zbătind in ea făclii.

Mişcate de-o maree sfintă,
De jarul degetului nins,
Se ţărmuiască mari oglinde
Clocotitoare in oglinzi.

SCĂRI DIN INCEPUT

Pindind, strivite-n valea tandră,
Impunse-ntr-un văzduh de ceară,
Frunzoase nave se tresaltă
Precum un ţărm, tăiat in sare.

Vorbim, din nou, supt vara deasă,
De steaguri cerul se anină,
Prin ceaţa poamelor de gheaţă
Ascultă ceasuri de răşină.

O stea muntoasă strimpt ne umple
Ori lacrimă de fier, de unde
De ceară ochi scoboară-n urne
De aştri inţesatul munte.

FLOAREA DARURILOR

Locuitor de labirint
Cu tari pereţi de alb argint,
Fără ferestre, necum prag,
Un monstru sunt, lexicofag

Şi cineva necunoscut
Imi dă, pe datorii, tribut.
Mi-e rana nu să mă hrănesc,
Ci e tăiată să vorbesc ;

De tine iarăşi nu mă tem,
Bărbat, cu sabie şi ghem :
Sunt şi zidar de tari zidiri,
Umplute numai cu ieşiri.

Desene de IRINA DANA NICOLESCU

PASTORALĂ

Pămint ne eşti, cu mari ispite
Mai omeneşti decit un glas
De mii, ajuns in mari firide,
De ani, acolo-apoi rămas.

Seminţe mari, din palme calde,
Clădesc mari arbori intr-o parte
In care ape trec, inalte,
Şi-n naiuri. ceruri cu moi arte.

Cărarea stă, să ne cunoască,
Pe care-am mai trecut, aci,
Prin zgura roşie, cerească,
Spre fructu-nzăpezit in zi.

PĂMINTUL DINTRE APE

Vorbim, din nou, supt vara deasă,
In care stăm intr-un auz,
(Ca pe-un năvod) ce ţara-l lasă,
De la saline-n vulturi, sus.

Copacii vechi ne umplu zarea
Cu tari pereţi de alb argint,
Legaţi, pe-un riu de var, cu marea
Bătind in scorburi de pămint.

Cu aripi indoite-n sus,
Prin zări, trec alte zări, de foc :
Prin pesterile muntelui rănus,
Noi vieţuim cu zarea launloc.

ION LOTREANU

Arhiva cu amintiri

Fragment de roman *)

Lui Dima, schimbul de scrisori cu Elvira ii convenea. Da, acesta e cuvintul : ii **convenea.** Nu-l prea interesa unde ar putea duce această legătură, era liniştit că intreţinind-o se situează şi el in rindul prietenilor, adică in rindul lumii. Se simţea singur, **era** singur, şi căuta o salvare. Fiecare – gindea el – caută şi găseşte o salvare. Vrem să părem puternici in singurătate, dar trişăm : singurătatea e greu de suportat, puţini au vocaţia solitudinii. Iată, nici Elvira nu e atotputernică. Dar ea măcar are curajul să recunoască. O face cu jumătate de gură, dar o face. „Care să fie oare cauza tăcerii tale din ultima vreme ?" Dima ii scrisese că se tot mută de la o adresă la alta şi că s-ar putea intimpla ca scrisorile ei să nu-l găsească. „Oare eşti din nou... chiriaşul grăbit ? Sau n-ai timp ? Ori pe plicurile pe care le expediezi aşterni altă adresă ?" Şi, in fine, Elvira deveni sinceră. O sinceritate care pe locotenent il tulbură. „Ţi-am mai scris şi nu mi-ai răspuns. Ştiu că nu fac un lucru frumos, dar singurătatea in care mă aflu mă indeamnă la acest pas. Fără să vreau, am ajuns la concluzia că lectura rindurilor tale mă linişteşte, imi dă incredere... Te rog să nu mi-o iei in nume de rău !" Fata spusese totul, fără să vrea, ii oferise prietenului ei o mare lecţie de cinste. Recunoştea că are nevoie de propoziţiile lui, de... prefăcătoriile lui.

Cel puţin in scrisori, Elvira părea o fiinţă calmă, situată parcă prea departe de aspectele aspre ale vieţii. Cuvintele pe care le aşternea pe file veneau de undeva dintr-un spaţiu luminos, erau in orice caz eterate, imponderabile, păreau născute intr-un suflet generos. Totuşi, intr-unul din plicuri, fata a strecurot o aluzie, o mică răutate. „Săptămina trecută a fost Lily pe la mine. Spunea că regretă că s-a căsătorit. Mai ales – spunea ea – ii pare rău după **cineva** care i-a făcut cadou **cindva** poeziile lui Puşkin". Cadoul i-l făcuse Dima, intr-adevăr un volum format mic din poemele lui Puşkin. Pe prima pagină a cărţii ii scrisese citeva cuvinte. Elvira – işi spunea Dima citind printre rinduri – e mulţumită că Lily s-a măritat, dispăruse „un adversar". Dar nu pierduse ocazia să-l inţepe pe prietenul ei. Fata reuşise să dea impresia că e departe de interesele mărunte, dar nu reuşise indeajuns. „Nu se poate să nu se felicite in sinea ei că i-a luat locul lui Lily !". Nu cumva Elvira **rezolva** cu Dima complicata problemă a tinereţii ei : **trebuia să se ştie că primeşte scrisori de la cineva, că scrie cuiva ? !...** Seninătatea ei era aparentă. Intr-o scrisoare recunoştea că e „sucită", că nu-i place nici cind e cald, nici cind e frig, şi-i vorbea lui Dima despre o scenă petrecută la tirgul de la Rusalii : „M-am tirguit cu un ţigan pentru un ac de coc pe care cerea enorm de mult, pretinzind că e din sidef, dar era sticlă vopsită. Nici el n-a vrut să lase, dar şi eu m-am incăpăţinat şi nu l-am luat". Tirgul de la Rusalii era cea mai mare manifestare din comuna lor natală. Veneau tiribombe, mărfuri de la oraşele invecinate, o dată a sosit şi un circ cu fachiri, iluzionişti...

Dima işi spunea : „Am reuşit să-i impun (cel puţin aşa rezultă din scrisorile pe care mi le trimite) felul meu de a fi. Face eforturi să fie reţinută, complică propoziţiile, parcă se adresează unui străin...".

Dima incheiase ultima epistolă către Elvira cu formula „Te sărută cu drag...". Replica venise imediat, in răspuns ; pe ultima pagină, fata scrisese : „Imi permit să te imit. Te sărută...". Tinărul işi dădea seama că pe amindoi ii incomodau cuvintele, frazele erau paravane dincolo de care se ascundeau adevăratele sentimente. A fost nevoie de zeci de scrisori ca amindoi să incheie cu un „sărut". Aminarea, ritmul lent de apropiere fuseseră impuse de el. „Fetele sint altfel : se conformează imediat". Pină la virsta de douăzeci de ani, Dima cunoscuse mai multe fete, se purta fin cu ele.

Cea mai aţoasă epistolă pe care Elvira i-a trimis-o lui Laurenţiu Dima purta data de 8 decembrie 196... Era un răspuns la rindurile ironice pe care tinărul le expediase fetei cu o lună inainte. Ce se petrecuse intre ei ? Elvira ii relatase că la facultatea ei se organizează reuniuni „marţea, joia, simbăta şi uneori şi duminica" şi că dansul e totul acolo, dar „ca să te prezinţi i ring cum trebuie, e nevoie să exersezi sens, să iei citeva lecţii chiar". Ea apelase laun profesor şi... madisonul mergea dia bine, in schimb la twist cam şchiopăta Dima i-a trimis vreo cinci pagini scrise mărunt, ingrijit, in care se referea la dans... la plăcerea de a asculta muzică de pebenzi de magnetofon. Distracţia in reuruni – voise el să spună – e pierdere detimp. Fata s-a supărat, nu prea tare insă căci in finalul scrisorii ei iritate incercasă repare ceea ce se mai putea repara. ...ată scrisoarea ei : „Şi astăzi, ca şi atuci cind am citit paginile tale pentru prim dată, caut in fraze poate mult prea mult Avind oarecare experienţă, m-am obişnuitca mai intii să văd partea proastă a une glume şi numai după aceea, dacă im mai dă mina, să rid. Rindurile tale miau dat de gindit. M-au ameţit fel de fel de ipoteze. Cel puţin in primul moment nu-mi venea să cred că tu imi scrii mie tate astea. Am vrut de mai multe ori să-ţi răsound, dar am renunţat de fiecare dată. De ce ? Nu mai are rost să vorbes despre asta. Aproape că m-am convins că am judecat greşit. Poate că altădată nu vei mai avea chef de dantelării. M-ai ireles greşit. Ai făcut o aluzie care m-a lurut. Regret că s-a stricat filmul şi nu pot să-ţi trimit nişte poze care l-ar fi denmtat pe profesorul de twist şi alte dansuri decadente. Dar dacă ai să vii pe aici in iteres de serviciu, am să ţi-l prezint in carne şi oase. După cum vezi, pe lingă alte calităţi, am şi tupeu ? Nu ? Dar să nu te plictisesc... Iarna a picat pe neaşteptate o dată cu moş Nicolae. Ninge aşa de frumos ! Am un chef grozav să alerg prin zăpadă, să mă «bulgăresc» (aşa se spune aici !) cu cineva. Străzile mai lăturalnice sint pline de săniuţe, copiii fac un gomot asurzitor. Ce bine e să fi mic, să nu ai griji !... Dar, cu fiecare zi care trece, sesiunea se apropie cu paşi de uriaş. Am de dat doar trei examene, dar toate de calibru mare. Marţi am lucrare la sistematica plantelor, aşa că minunata zi de duminică trebuie să mi-o petrec in laborator, mulţumindu-mă să privesc din cind in cind dansul fulgilor de afară. Acum e rindul tău să mă pedepseşti cu aşteptarea. Sau, băiat bun cum eşti, ai să-mi scrii mult şi ceva mai repede decit am făcut-o eu. Cind ne vom vedea, am să-ţi povestesc ceva hazos. Să scriu – mi-ar fi foarte greu. Cu mult drag, Elvira".

Incepuse incruntată, dar spre sfirşit ii mai trecuse din supărare. I-a răspuns imediat. Se simţea vinovat. „In asemenea scrisori n-ar trebui să fie loc pentru demonstraţii complicate, pentru argumentări strinse, preţioase, ironice". Dima inţelegea prea bine că are o duşmănie in el şi că ţine cu orice preţ să găsească in gindirea altora fisuri şi inconsecvenţe. „Dar... cu Elvira ? Ar trebui să fiu mai natural, aşa cum sint eu. Dar cum sint ? Dacă sint intr-adevăr un prefăcut, un afectat ?...". Tot citind referiri ale fetei la viaţa din facultate, cu examene, colegi şi excursii, tinărului ii venise altă idee. Se intreba dacă nu cumva fata il pune in mod constant in inferioritate. Din cind in cind il intreba : „Tu ce faci cu facultatea ? Sper că n-ai renunţat". Apoi ii scria cum se scurge viaţa ei, sesiunile, laboratoarele. „Trebuie să pregătim un program artistic in cinstea celor ce implinesc 18 ani. Va fi urmat de dans, aşa că munca ne va fi răsplătită. Simbătă seara voi dansa iar. Spun **iar,** pentru că am fost la dans şi simbăta trecută. Au venit citiva băieţi din C., oraşul prietenului tău, Nicu Moscu, şi au dat citeva spectacole, urmate de dans. A fost tare amuzant. Lumea s-a mirat văzindu-mă la dans şi nu puţini au fost cei care mi-au pus intrebarea : Elevă sau studentă in primul ?... Cum de nu v-am văzut pină acum ? Păcat – mi-am zis – nici n-o să mă mai vedeţi. Stop ! O fac pe studioasa, am inceput să mă laud...". Şi, imediat, Elvira trecea la problema cea mai complicată, pe care o epuiza cu galanterie, in citeva cuvinte. Dima citea şi incepea să se convingă cit de avantajos e să fii degajat, nonşalant, in viaţă, dar şi in... corespondenţă : „Ştii ceva, Laurenţiu ? Sint de părere să punem capăt discuţiilor iscate in jurul unor cuvinte spuse in glumă sau... de dragul formei. Eu una am şi incheiat. Peste citeva zile vom fi mai bătrini cu un an". Dima se uită la data inscrisă pe prima filă : 26 decembrie 196... Elvira ii spunea apoi, bucuroasă, că pe la ea a trecut Moş Gerilă şi că i-a adus ceva... „Ţie ce ţi-a adus ? Ce program ai pentru revelion ? Să nu cumva să te prindă ora zero cu banderola pe mină !"

Laurenţiu Dima era nemulţumit de el, nu-i convenea cum se prezenta in corespondenţa purtată cu Elvira. Mai degajată, uneori neglijentă in scris, fata era parcă mai autentică şi dădea impresia **că ştie totul,** că de fapt ea controlează psihologic schimbul de idei şi de sentimente. Observase, probabil, rigiditatea tinărului, dar arbora o vagă indiferenţă, trecea prea repede de la discuţiile „de principiu" la poveştile ei cotidiene. Intr-o scrisoare trimisă lui Dima in luna mai, Elvira il informa că a fost cu echipa artistică studenţească in oraşul C. Nici un cuvint insă despre Moscu. Să nu fi aflat tinărul de venirea ei ? In C. – scria Elvira – m-am intilnit cu Lelia". Lelia era fosta colegă la elementară a Elvirei, o fată blindă, cuminte, copilărise in acelaşi sat cu Dima, era mai mică cu trei ani ca el. Acum studia filologia. „Am fost cazate in căminul in care locuia şi Lelia şi – ce intimplare – am nimerit chiar in camera ei. Arată bine, se descurcă mulţumitor, e la română, aşa că la vară vei avea cu cine discuta la nivel inalt, probleme de literatură". Dima n-a luat concediu vara. A venit in comună toamna, cind studenţii şi elevii terminaseră vacanţa. S-a intilnit cu Nicolae Moscu, artileristul, care işi luase şi el concediul...

Dima privea plicul primit din C., de la locotenentul Nicolae Moscu. „Oare e ceva intre ei ?" Nu era gelos, dar i-ar fi părut rău să nu ştie adevărul. Pe Moscu il socotea adversar neinsemnat...

*) Din romanul : „DIRIJORUL ŞI ORCHESTRA FANTOMĂ".

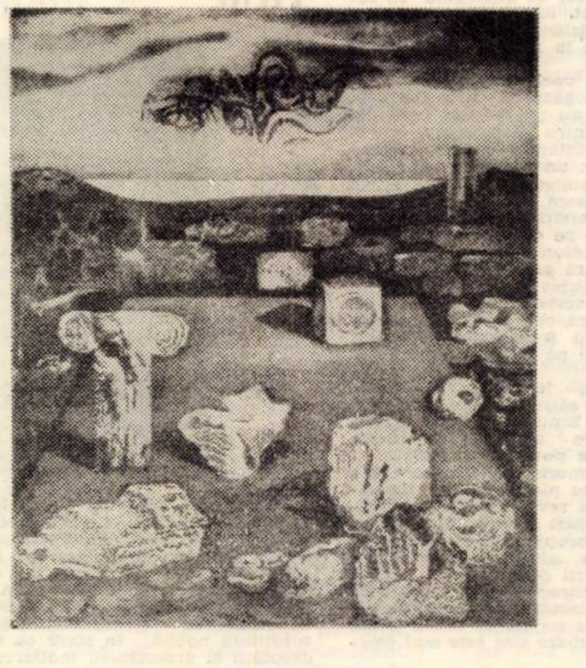

VASILE PINTEA : „Histria" (aquatinta)

televiziune

DUMINICĂ, 8 IANUARIE

8,00 Sportul pentru toţi. 8,15 Tot inainte ! 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. 19,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. Din cuprins : 13,05 Ora veselă. 14,25 In vizită la Teatrul de estradă din Deva. 14,45 Vedete internaţionale in prim plan : Elvis Presley. 15,00 Anul sportiv 1977 (partea a IV-a). 16,00 Povestea filmului muzical. Şah mat in... 15 minute ! 17,15 Drumuri europene — Amintiri florentine... 17,40 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Episodul 20. 18,35 Muzică uşoară contemporană. 19,00 Micul ecran pentru cei mici. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 File de istorie „Ulpia Traiana" Sarmizegetusa. 20,10 Antena vă aparţine — spectacol prezentat de judeţul Prahova. 21,10 Film artistic : „20.000 de leghe sub mări". Premieră TV. Producţie a studiourilor americane. 23,05 Telejurnal.

LUNI, 9 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,30 Emisiune in limba maghiară. 19,05 La izvoarele cintecului — Jocul căiuţilor din nordul Moldovei. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,30 Roman-foileton : „Pagini din Comedia Umană". Episodul 4. 21,30 Emisiune de ştiinţă. 22,05 Cadran mondial. 22,25 Telejurnal.

MARŢI, 10 IANUARIE

9,00 — 12,00 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 „Turneul celor 4 trambuline" la sărituri cu schiurile. 18,10 Portret in email : Maria Chelsoi. 18,30 Lecţii TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Tribuna TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a ţării. Azi, judeţul Mureş. 20,15 Teatru TV. : „Cazul Pinedus", de Paolo Levi. 21,55 Seară de romanţe — Laureaţi ai Festivalului „Crizantema de aur" — Tirgovişte 1977. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 11 IANUARIE

9,00 — 12,05 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limba germană. 17,05 Din ţările socialiste. R.P.S. Albania. 17,15 Telecronică pentru pionieri. 17,35 Tragerea pronoexpres. 17,45 Hochei : Steaua — Dinamo. Reprizele a II-a şi a III-a. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Hotăririle Conferinţei Naţionale, Program al implinirilor pentru noi şi pentru ţară. 20,05 Noi, femeile. 20,40 Telecinemateca. „Evadarea". O producţie a studiourilor americane. 22,20 Telejurnal.

JOI, 12 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Reportaj pe glob. 17,25 Consultaţii juridice. 17,45 „Cupa Mondială" la schi alpin : probele masculine de slalom special şi slalom uriaş de la Oberstaufen şi Zwiesel (selecţiuni inregistrate). 18,20 România pitorească. 18,50 Forum cetăţenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Columna Republicii — Partid, Stat, Democraţie. O producţie a Studioului de Film TV. 20,25 Ora tineretului. 21,20 Telerecital: Silviu Stănculescu. 22,25 Telejurnal.

VINERI, 13 IANUARIE

9,00 — 12,00 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limba franceză. 17,05 Emisiune in limba germană. 18,50 Tragerea loto. 19,05 Film serial pentru copii : „Cuore". 19,30 Telejurnal. 19,50 Viaţa in lumina normelor eticii şi echităţii socialiste. 20,25 Film artistic : „Indrăgostiţii din Toledo". Coproducţie franco-italiană. 21,45 Atelier de creaţie literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 14 IANUARIE

12,00 Telex. 12,05 „Pagini din Comedia Umană". Reluarea episodului 3. 13,05 Concert de prinz. 13,50 Agendă cultural-artistică. 14,20 Anul sportiv 1977 (partea a V-a). 15,50 Moştenire pentru viitor. 16,35 Clubul tineretului. 17,30 Săptămina politică internă şi internaţională. 17,45 Hochei : Steaua — Dinamo. Repriza a III-a. 18,30 Stan şi Bran. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,30 Mari filme western : „Texas". Producţie a studiourilor americane. 22,10 Telejurnal. Sport. 22,25 Intilnire cu satira şi umorul.

televiziune

sadoveniana

Ca helgea...

Rudă bună cu nevăstuica (vezi penultimul articol din cadrul acestei rubrici), dar niţeluş mai „răsărită" şi mai trupeşă, este hermina, a cărei denumire reprezintă un imprumut din franceză (hermine), cu varianta hermelină, explicabilă prin maghiară. In timpul iernii blana acestui animal devine atit de albă şi de lucioasă, incit abia se mai poate distinge din albul unanim al zăpezii. Substantivul hermină este astfel intrebuinţat in structuri comparative, care dobindesc valoarea stilistică de indice al superlativului absolut de la epitetul adjectival alb, atit in sens material, fizic, cit şi in sens moral. Poeţii folosesc această asociere mai ales in scopul de a sugera, cu sporită intensitate, ideea de candoare, de inocenţă, de puritate. Semnificativă şi obsedantă — prin tensiunea aspiraţiei către asemenea trăiri, iar, in planul formei, prin molcoma ei cadenţă, prin tărăgănarea ostenită a sunetelor — mi se pare o strofă din Şt. O. Iosif, scrisă de poet cu numai doi ani inaintea morţii : „Mi-e dor de-un vis aşa curat / Şi alb ca albul de hermină, / Să rid ca florile-n lumină, / Să uit că ros e de vermină / Copacul vieţii scuturat...". Dealtfel comparaţia cu obiecte caracterizate, in planul vizual, prin intensitatea unei anumite culori serveşte indeobşte ca indice al superlativului stilistic pentru epitetul cromatic corespunzător : „Şi de-a soarelui căldură / Voi fi roşie ca mărul" (Eminescu). Din punctul acesta de vedere, un indoit interes prezintă următorul vers din poemul Călin : „S-au făcut ca ceara albă faţa roşă ca un măr". Despodobirea textului de adaosurile poeziei s-ar realiza tocmai prin inlăturarea celor două comparaţii şi prin inlocuirea lor cu „unealta" gramaticală a superlativului absolut : „Faţa foarte roşă s-a făcut foarte albă". Prinşi, la Eminescu, in angrenaje comparative sau metaforice, termeni cum sint ceara, varul, zăpada (omătul, neaua), crinul, marmura redau insuşirea albului pregnant, in diferitele lui nuanţe şi ipostaze, din universul fizic şi din lumea morală, de la paloarea exsangvă pină la neprihană şi la iluzia artistică a străvezimii ..

Printre sinonimele de care dispune româna pentru „hermină" şi chiar pentru „nevăstuică", dicţionarele noastre inregistrează regionalismul helge, imprumutat din maghiară şi atestat destul de timpuriu, de pildă, in Istoria ieroglifică a lui Dimitrie Cantemir. Povestind cum s-a deschis, in 1852, de faţă fiind Ghica-vodă, şcoala domnească din Tirgu-Neamţului, Creangă evocă, in Amintiri din copilărie, tabloul viu şi pitoresc al copiilor imbrăcaţi in straie de sărbătoare, „cu cămeşuice cusute cu bibiluri şi albe cum e helgea, cu bendiţe mindre, cu iţari de ţigaie şi incălţaţi cu opincuţe, spălaţi curat şi pieptănaţi, cu ruşinea zugrăvită in faţă". Comparaţia cu helgea trece de la Creangă la Sadoveanu. Acesta o reia in multe locuri ale operei sale, prima oară — dacă nu mă inşel — in portretul Măriucăi, din povestirea Codrul, care incheie ciclul O istorie de demult (1908) : „Naltă şi subţirică, in catrinţa de lină, strinsă tare sub sini cu briu ingust, cu cămaşa albă ca helgea, se strecura pe uşă şi trecea fără zgomot prin iarbă, spre fintină. Cozile strins impletite şi le lega totdeauna in cunună. Era albă la obraz, parcă bolnavă, cu ochii trişti" (Opere, III 568) Detalii asemănătoare, uneori identice, in Bistriţa şi Ceahlăul, din Istorisiri de vinătoare (1937) ; „nevasta plutaşului, munteancă strinsă in catrinţă şi cu cămaşa albă ca helgea, ... cu risul ca o floare de romaniţă" (XIV 460). Comparaţia noastră revine, cu aceeaşi noimă stilistică şi in citeva portrete de ciobani, cum e acela al uncheşului Haralambie, din Nada florilor (1950), care „avea pe el straie albe ca helgea" (XVII 377). In fine, iată un crimpei din portretul lui moş Dănilă, baciul „nalt şi lat in spete şi cu foalele revărsate, pe care abia le stăpinea chimirul lat de piele", unul din eroii povestirii Ostrovul lupilor (1941) : „Cămaşa curată ca helgea ii era suflecată la minici şi desfăcută larg la piept. Pletele, tuşinate pe frunte şi la ceafă, ii erau unse cu unt. Se purta bărbierit din proaspăt ca un june amorezat, şi mustaţa ii părea ca de omăt pe obrazul rumenit. Era un baci in putere şi bine hrănit, ca toţi bacii. Nici nu se cuvenea să-i treacă in darn prin mină atita dulceaţă a turmelor, fără să nu rămiie ceva şi in fiinţa lui" (XVI 29). Trebuie relevat, in acest portret alcătuit cu un remarcabil simţ al nuanţelor şi al detaliului pitoresc, că, pentru redarea ideii de „alb imaculat", comparaţia ca helgea alternează cu epitetul metaforic de omăt

De cele mai multe ori insă, comparaţia amintită face parte integrantă, la Sadoveanu, din portretele muntencelor — cum sint atitea in opera lui — ca un amănunt caracteristic al portului popular feminin din zonele inalte ale ţării. Citez din Bulboana lui Vălinaş : „Era un zvon de glasuri şi de strune. Gospodarii amestecaţi cu femeile cinsteau rachiu, după obiceiul muntenilor ; vorbeau aprins, cu singele lor iute fierbind ; se lăsau petrecerii cu patimă, fără friu, ca unui zăpor nebiruit. Femeile, strinse-n catrinţe, cu cămăşile ca helgea-nflorite cu acul, aveau un fel de zimbet leneş de iubire. Erau albe, gătite cu flori, şi hurmuzuri, cumenite, cu drèsuri in umerii obrajilor, cu priviri viclene ca apele" (VIII 278).

Helgea şi, mai cu seamă, hermina aduc, in textele literare unde ele apar, ceva din răsufletul proaspăt şi inviorător al iernii. Sint convins că, atunci cind G. Călinescu, in Bietul Ioanide, a construit personajul feminin numit Erminia — sora doctorului Hergot, intrucipare a inocenţei şi a purităţii — imaginea şi numele herminei impresurată de toate zăpezile şi candorile iernii — i se năluci se : „Mi-e dor de-un vis aşa curat / Şi alb ca albul de hermină" ..

G. I. TOHĂNEANU

PETRE STOICA

„Poeme de dragoste"

PRIN MIINILE NOASTRE

Prin miinile noastre impreunate
creşte in taină creşte ziua şi noaptea
o spadă

grea şi mare va fi
spada suind ca un lujer de crin
şi in clipa in care nici nu bănuim
ne decapitează in vis

VASILE PINTEA : „Mască" (aquatinta)

ŞI GINDUL ...

S-au uscat ciulinii prieteniei profului
pleacă păsările nu mi-au lăsat nimic in sertarele pădurii
era toamnei e totuşi un ou de argint
din care iese goloşă speranţa astfel
imi clădesc o casă de paie aduc o sobă de hirtie
şi gindul mă poartă spre lunile de iarnă
cind voi hrăni din belşug copiii poemelor
pe toţii aceşti copii orfani
făcuţi cu tine acolo departe
sub colinele verzi ale verii

IN CAUTAREA TA

Pornesc in căutarea ta
toamna spală verdele drumurilor
norul absoarbe luna şi stelele
vintul deschide piatra somnului

obosit mă opresc la marginea pădurii
mănînc mere acre
beau ploaie dulce

te-ai ascuns sub o frunză

LA UŞA MEA ...

La uşa mea nu se mai bate
nu mai aştept pe nimeni
pe masă mere ceapă şi o bucată mică de carne uscată
voi impărţi totul cu şoarecii
beau puţin din votca oraşului
versurile se tirăsc ingheţate

numai aştept pe nimeni
afară cineva taie lemne curind
cade ninsoarea voi ieşi in curte
să ascult clopotul din sat imi cintă viitorul
azi e vineri sau luni sau nu e nici o zi

la uşa mea nu se mai bate
noaptea cind dorm
luna imi pune sub uşă o scrisoare parfumată
s-o citească geana ta de altădată

POEM DULOS

Memoria mea de azi şi memoria mea de miine
este o mare limpede
in ea inoţi aurie zveltă şi tinără

inoţi departe in larg
şi dispari in ziua in care
ciini insetaţi
imi vor sorbi memoria

POPASURI SILEZIENE

Pe muntele Czantoria, spune legenda, dorm cavalerii în armuri de fier (IV)

Inaintăm spre drumuri montane. Tăiem păduri de pini pitici, uneori de brazi autentici, ca in Carpaţii noştri, suim şi coborim coline inverzite. Care greoaie, cu cai leneşi şi blonzi, trag incărcături uriaşe de sfeclă sau cartofi. De la Cieszyn trecem prin Skorczov şi urcăm spre Iaszowiec, Ustron, Czantoria, Wisla, adică spre plăminii verzi ai Sileziei şi spre ozonul Beskizilor, aceşti munţi care aduc mult cu Apusenii noştri, la infăţişare, prin pantele lor domoale, insorite abundent, asemănători, după cuvintele scriitorului Gustaw Marcienek, un fiu al acestor pămînturi, „cu surisul unei fete tinere". Intilnim, din ce in ce mai mulţi montagniarzi, „goralii" denumiţi pe aici, oameni cu miini isteţe, la care vedem obiecte de artizanat demne de orice fabrică elevată. Dantelele de Koniskow, mi se spune, făcute de iscusitele femei de munte, ornamentează azi casele aristocrate din Anglia, Belgia, Franţa. Creatorii populari ai acestor ţinuturi sint, in fond, aceşti oameni simpli, trecind lent de-a lungul şoselelor in pantalonii lor albi, de dimie, cu ornamente negre lingă coapse. La Iaszowiec, la izvoarele Vistulei, care aici poate fi trecută dintr-o bună săritură, am imaginea unei „văi a soarelui", cu pante demne pentru orice sport de iarnă sau de vară, cu teleferic care ne suie pe muntele Czantoria, in adincul căruia, spune legenda, dorm profund cavalerii in armurile lor grele de fier. De sus, peisajul se deschide colosal, in toată splendoarea acestor munţi vechi, a văilor Beskide, cu păduri parfumate de brad, cu văi intinse, prin care vezi albind nenumărate turme de oi. Aici am auzit mai bine decit oriunde primele chiuituri ale verii care pleca şi zvonul greu al toamnei ce se apropia. Aici, la poalele Czantoriei, am văzut sutele de oameni, majoritatea in virstă, pensionari, foşti mineri, cu femeile lor, toţi cu părul albit de ani, plimbindu-se de mină pe aleile staţiunii Iaszowiec. Mi se spune că odată pe an ei au acest drept, ciştigat după o viaţă de muncă in subteran. E ca şi cum părul lor alb şi pasul lor incet s-ar armoniza perfect cu pantele calme ale acestor munţi indrăgiţi şi plini de poezia unei naturi incintătoare.

După o zi insorită, urcăm spre Bielsko-Biala, printr-o cimpie situată pe malurile Vistulei, tăiată de piriiaşe, acoperită de smircuri şi eleşteie, şi astfel ajungem la ţărmul marelui lac artificial Goczalkowickie, un adevărat paradis al pescarilor şi un loc de agrement unic pentru sudul ţinutului. Vălurele scurte izbesc ţărmul inalt şi, dacă privesc in adincuri, privirea mea merge pină in profunzimea albastră. De la această mare calmă interioară trecem prin Pszyna, apropiată, un orăşel plin de flori, incintător incă şi in acest anotimp, cu parcuri in care arbori arhaici, şi un mic castel stau alături, parcă intr-o dulce armonie. Aici, mi se spune, intr-o „Sală a oglinzilor" pot fi audiaţi uneori cei mai buni solişti şi cele mai perfecte orchestre de cameră poloneze. De aici, la Tychy, prin Jankowice, nu avem decit un drum de ciţiva zeci de kilometri. Dar de ce ne abatem prin Iankowice ? E spre seară. Soarele a ostenit după o zi lungă. Şoseaua traversează o pădure cu arbori giganţi. Iarbă grasă, locuri ingrădite cu sirmă. Străbatem cu maşina pină aproape de gardul de sirmă. Dincolo, aceste animale rarisime, zimbrii, din pădurile Poloniei sudice, citeva zeci de exemplare, unice in Europa, rumegă calme tainul lor, adus de un om de aici, sau işi infundă botul păros in iarba grasă şi moale. Istoria Moldovei, cu bourul, putea să fie

mindră de asemenea animale gigant, cu frunţi şi coame ca un zid, care ar fi putut sparge, la rindul lor, stinca. Aici ele rumegă blind, ca nişte mari pete intunecate prin căderea serii, şi putem chiar să atingem coama unui exemplar uriaş. Aici, traversind aceste sute de hectare de rezervaţie, dacă ele nu-şi mai trăiesc gloria, trecută, rămin, in schimb, nişte monumente vii ale unui trecut glorios, putind cel puţin să viseze in linişte la strămoşii lor, al căror cap aureola şi stindardele şi peceţile moldave.

La intoarcere, prin Tychy, un oraş, să zic, cit Lugojul, cu mari cartiere noi, un oraş aproape răsărit din pămint in ultimul deceniu, un oraş satelit, desigur, al capitalei sileziene, insă, prin situarea lui in inima acestor codri seculari şi a marelui lac, cu o braserie celebră datind de prin 1629, care poate să-şi ciştige emblema şi aerul propriu cit de curind, ne aşezăm şi noi intre aceşti pereţi vechi de trei secole şi bem o bere poloneză, nu mai puţin vestită, de Tychy.

ION ARIEŞANU

teatru

La Teatrul de stat din Arad, în premieră :

„Omul cu mîrțoaga" de G. CIPRIAN

În adevăr, așa cum și-a expus parte din ideile spectacolului său, regizorul **IOSIF MARIA BÂTA a văzut și a realizat,** prin „Omul cu mîrțoaga" al lui Ciprian, o „comedie filosofică". Regizorul extrage cu subtilitate acele date ale textului, impunîndu-le în spectacolul său, care înaltă comedia lui Ciprian la treapta unei atitudini filozofice și politice. Regizorul înțelege că **„puterea** (lui Chirică) **nu este supraomenească"** ; înțelege că eroul său **„se opune mitizării sale. El vrea să rămînă OM"** ; înțelege că **„acea mulțime oarbă și fanatică după chiverniseală și inconștientă în facerea răului, la fel de inconștientă, îl va cobori spre ea, îl va încorpora în miezul ei murdar, îl va înăbuși, și strigătul său, peste vremuri mai bune și mai drepte, nu va fi auzit"** ; înțelege, înălțîndu-și astfel spectacolul spre o treaptă a elevării unei idei pregnante, că : **„omul cu mîrțoaga, hăituit și brutalizat ieri, a devenit, totuși, un mic. Căci ce altceva, în esență, reprezintă Chirică, destinul său, decît rezistența înverșunată a acelor oameni modești, iluminați de o idee măreață ?".**

Descifrînd cu acuitate subtextul acestor generoase idei, Bâta a știut să le imprime și spectacolului și actorilor săi, distribuiți cu inteligență și perspicacitate. Așa se face că el a mizat pe un actor tînăr, care face acest prim rol al său în **Chirică,** la teatrul arădean, pe **DAN ANTOCI** (pînă nu demult actor la Naționalul timișorean). Antoci își va putea înscrie cu majusculă acest rol în palmaresul său viitor. El intuiește cu profunzime datele sufletești ale eroului, fiind un posedat de visul său, avînd un fel de curaj răbdător, de lungă durată, fiind un învingător și un învins în același timp, un mare om mic cehovian, un popular și un intangibil. Masca tragică a lui Antoci, care, dealtfel, nu e o mască, ci e însuși interiorul dat la iveală fără ascunzișuri, conferă și mica enigmă a personajului. Visul său, obsesia sa îl aureolează, îl ridică deasupra contingențelor mizere. Chirică știe tot despre sine, despre Ana, soția, despre prietenii săi, despre mulțime, despre suferință sau succes, dar, știind totul, el „gîndește de bine" despre fiecare în parte. Antoci a surprins, cu subtilitate și omenesc, datele intime ale lui Chirică. Antoci a fost tot timpul un delicat, dar nu un înfrînt. Un pur, dar nu un ins rămas în afara vieții. Singura lui meteahnă : îi „crede pe oameni mai buni decît sînt". Rolul său, cizelat cu minuție, în aparițiile viitoare, va putea străluci în cariera sa actoricească.

Variam, acest alter ego al lui Chirică, a cărui, „gura care cîntă ceea ce Chirică spune", acest realist îndrăzneț, înfipt bine cu picioarele în sol, acest porte-parole al adevărurilor morale și sociale, a găsit în **RADU CAZAN,** de asemenea, un interpret investit cu har și inteligență scenică. Replica lui Cazan e mai întotdeauna vie, acidă, patetică, ascuțită, plină de umor. El duce prietenia pentru Chirică pînă la sacrificiul de sine. Și cînd izbînda finală, pe Chirică. îl obosește, Variam știe să facă din ea un spectacol. Cînd Chirică urăște noua casă rece, unde gloria și banii i-au mutat, el creează prin ea o aureolă. Cînd Chirică ar vrea să se retragă în tăcerea dinainte a magherniței sale și a cîmpului deschis, singur, cu calul său, unde îi „era bine". Variam joacă comedia biruinței, se înconjoară de trofeele cucerite, știe să facă multă larmă, știe că gloria creează admiratori, ca și puterea. Un maestru de ceremonii, astfel l-a văzut actorul Cazan pe Variam și el l-a jucat ca atare, insuflețind un personaj veridic și simpatic, făcînd din scena finală o veritabilă parodie de circ, scînteietoare, dinamizînd-o.

Ana, o femeie a vieții, a obiectelor, a nostalgiilor după un trai tihnit, a fost jucată, în datele ei esențiale, cu autenticitate, de **MARIA BARBONI-PETRACHE.** Actrița a intuit că drama Anei nu este una de substanță profundă, iar eroarea ei nu este ireparabilă. Ea e o femeie ce trece un impas și atît. O femeie ce caută o mică iluzie, sau himera unui trai colorat, dar care poate fi recuperată prin iubirea și jertfa adevărată. Dacă însă ceputul piesei o vulgarizează, finalul, prin suferință, o aureolează, ea înțelegînd că soțul ei, Chirică, a fost, tot timpul, nu numai un original, ci un vizionar, o ființă care a suferit pentru o idee în fața căreia ea poate să se prosterneze.

Nichita, prietenul vechi al lui Chirică, și seducătorul Anei, a găsit în **ION COSTEA** un interpret, poate, nu pe măsura personajului, și, asta, nu pentru că actorului i-ar fi lipsit unele disponibilități pentru a creiona din eroul lui Ciprian un amant de profesie, scînteietor, cinic și poltron, ci fiindcă el nu a reușit să însuflețească personajul cu date psihologice, ale intimității sale proprii. Tulburarea sa, pasiunea pe care o face el subit pentru Ana par veridice, nu par motivate. Totul se consumă fără **nici o dramă,** nu fiindcă eroul n-ar fi putut fi și el contaminat de ea, ci pentru că actorul e depășit de ea. Finalul pare să aducă oarecum acoperirea personajului, relevînd frumusețea unui rol care ar fi putut fi pe măsura actorului Costea.

Inspectorul general, jucat cu aplomb și însuflețire gestică de către **EUGEN TĂNASE,** a convins cu putere. Eroul lui Tănase a convins că superioritatea unui om nu constă în ierarhia lui sau în puterea unor hîrtii, ci în forța cunoașterii morale. „Minunea" care se săvîrșește în el, pe plan spiritual, datorită luminii pe care o revelează Chirică, minune care nu a iluminat și viața lui Nichita, ce nu putea să se apropie de ea și s-o înțeleagă, este minunea „uitării de sine", a iubirii celuilalt, a puterii de a fi om.

Omul cu idei, întruchipat de **TEODOR VUȘCAN,** jucat spectacular, bine caligrafiat, colorat, enigmatic, cu replici de sentințe ca: **„spectacolele mai barbare sînt cele mai omenești".**

Fira, jucată cu mult omenesc și simplitate de mijloace, de **EMILIA DIMA JURCA.** Actrița intuiește firea țărănească a Firei, directă, tonică, credința ei în izbînda visului lui Chirică ridicînd-o deasupra celorlalți.

Stăpînul calului e jucat, de **ALEXANDRU FIEROSU,** cu gestică largă, umor copios, în pastă groasă, caragialescă. La reușita spectacolului, în apariții episodice, își aduc un frumos aport **ION VARAN, MIȘU DRĂGOI, VIRGIL MULLER, GEORGE ȘOFEI,** creionînd personaje veridice, apariții scurte, dar de efect pentru autenticitatea spectacolului lui Iosif Maria Bâta. Remarcăm, ca o addenda, Expoziția de fotografii artistice din acest spectacol, deschisă în holul teatrului, datorată profesorului **Virgiliu Jireghie, Mihail Frangel, Macei Petru, Aron Ardeleanu, Ker Antal.**

RADU VOINEA

film

I s-a spus PRINȚUL TĂCERII, deoarece, în filmele sale, în extraordinarele sale filme, a folosit prea puțin cuvîntul. Așa cum s-a remarcat, gesturile și privirea i-au fost îndeajuns pentru a emoționa și a convinge milioane și milioane de oameni. A profesat, cu grandoare și cu tenacitate, risul impregnat de lirism, un ris-atitudine, născut dintr-o conștiință nobilă, în stare să se opună nedreptății și grosolăniei, indiferenței și răutății. Personajul plăsmuit și interpretat de **EL,** pînă la identificare cu propria-i ființă, este un monument de generozitate. În aparență „o marionetă sentimentală", dar, de fapt, o întruchipare frapantă a **BINELUI** în luptă neostoită cu tot ceea ce contrazice ideea de omenie.

Poate că abia acum, cînd **EL** nu mai este, cînd a trecut implacabil pe tărîmul tăcerii infinite, simțim cît îi sîntem de îndatorați pentru bucuria și lumina ce le-a sădit în sufletele noastre. El a cunoscut suferința și mizeria, gloria și defăimarea, dar nu s-a lăsat niciodată copleșit de altceva decît de arta lui și de iubirea pentru cei mulți și umili. Universalitatea creației sale probează neîndoielnic măsura geniului cu care a fost investit și, așa cum au fermecat generații după generații, minunatele sale filme vor rămîne, de bună seamă, încă mult timp de aici înainte, strălucitoare repere în arta lumii.

Ca cetățean, el a fost, prin vocație, un luptător neînfricat, drept mărturie pentru aceasta stînd și cuvintele adresate cu ardoare semenilor de pretutindeni, în finalul filmului „Dictatorul" : **„Nu vă dăruiți acestor oameni denaturați, acestor oameni-mașini cu inimi de mașini. Voi nu sînteți mașini ! Sînteți oameni. În inimile voastre purtați iubirea de oameni".**

CHARLES CHAPLIN — un artist cu valoare de simbol. Ce splendid și încurajator sună acest nume ... **(IOSIF COSTINAȘ)**

muzică

PERIPLU MUZICAL TIMIȘOREAN este genericul sub care studioul Radiodifuziunii București a decis, nu demult, să difuzeze — timp de peste șase ore de emisie continuă ! — secvențe din viața artistică a celui mai mare oraș al țării, după Capitală. Concepută drept sinteză a pulsului muzical din zona în care-și desfășoară investigația realizatorul unei astfel de emisiuni, rezultanta împlinește o importantă datorie față de cultura națională, pe care Radioteleviziunea, ca instituție de profil, o implică cu primordialitate.

Pe realizatorul emisiunii, **Luminița Constantinescu,** am întîlnit-o întîmplător : căuta sediul Filarmonicii, venind grăbită de la redacția studioului teritorial de radioteleviziune. Felul în care și-a ordonat amplul spațiu pus la dispoziție, furnizînd importante documente artistice, într-un mod atrăgător, alternînd inteligent genurile cu informația, prospecțiunea cu perspectiva, vin să-i ateste concludent, calitățile profesionale. În prima secțiune, **„Țară de cîntec, țară de dor"** au fost etalate calitățile celor mai tineri muzicieni, ale formațiilor pionierești, în prelucrările de folclor, succedați de transmisia în direct a simfonicului — **dirijat de R. Georgescu, solist A. Gavrilă-Dieterle,** distinsă violonistă, perfect integrată, căci a pornit tot de aici, din clasa lui E. Cuteanu, apoi micro-recitaluri **(R. Miloia, I. Mogoș, D. Sipcu, R. Stupak),** desfășurate sub genericul (elastic) **„Tinerețe și ... talent".** Cea de-a doua mare secțiune, **„Cu glas de aur, te cînt țară"** a oferit exponate virtuale ale unui viitor muzeu muzical: redutabila formație **„Progresiv TM",** o legitimă oprire în leagănul cîntului coral, susținută convingător de corala „S. Drăgoi" și corul Filarmonicii, ambele sub bagheta lui **D. Nicoară.** Rapsozi populari **(T. Ceia, M. Drăghicescu),** orchestra **„Timișul"** au alternat miniatura vocală camerală **(A. Stan, A. Marcu, S. Țapuchevici).** Selecția s-a oprit cuvenit asupra prestanței **Operei Române,** a vocilor celor mai ilustrative — **M. Grebenișan, I. Mare, E. Rotundu.** De consemnat, „Surprizele" fonotecii studioului timișorean prezentate de redactorul **Lucia Boleanțu,** paginile de istorie muzicală rostite cu savoare, presărate cu sugestive metafore, ale dirijorului și compozitorului **Ion Românu,** ca și invitația adresată iubitorilor genului de către clasicul în viață al operetei românești, **Filaret Barbu.** Un periplu care a iluminat focarele de cultură muzicală din Banat. **(DORU MURGU)**

muzeale

O EXPOZIȚIE DE ARHEOLOGIE. Expoziția deschisă recent la Muzeul Banatului la biserica — monument istoric a Mizericordienilor, cuprinzînd cele mai reprezentative piese arheologice descoperite în Banat în 1976 și 1977, prezintă publicului timișorean, în premieră absolută, atît rezultatele săpăturilor arheologice cît și cele mai reprezentative donații și achiziții ale muzeului din ultima perioadă de vreme.

Ca și în alți ani, rezultatul cercetărilor arheologice se caracterizează prin bogăție și varietate, precum și prin raportarea sa la unele probleme mai puțin cunoscute din istoria veche a țării. Astfel, descoperirea unei noi așezări neolitice la Chișoda veche relevă atît un pronunțat dinamism de locuire a triburilor de agricultori, ce foloseau un număr impresionant de unelte din os și piatră, cît și unele elemente necunoscute pînă în prezent privind interferențele dintre purtătorii culturilor materiale Tisa și Turdaș-Vinca, care au drept rezultat între altele și interesante reprezentări zoo- și antropomorfe. Prezentarea, pentru prima dată, a cîtorva din mormintele celei mai mari necropole de la sfîrșitul epocii bronzului cunoscute în țara noastră, descoperită în urmă cu doi ani la Fratelia, conturează cîteva din trăsăturile ce caracterizau lumea triburilor nord-tracice, ce populau și Banatul în urmă cu mai bine de trei milenii, atestînd gradul înalt de dezvoltare economico-socială la care ajunseseră, după cum vasele uriașe provenind din puțuri rituale de ofrandă, din așezarea de secolul al X-lea î.e.n. de la Remetea Mare, deschid o pagină nouă în înțelegerea unor aspecte spirituale necunoscute pînă azi, existente în cadrul aceleiași civilizații.

Tot de la Remetea Mare, este prezentat unul din cele mai bogate morminte de căpetenie dacică, din veacul al III-lea î.e.n., ce

TIMIȘOARA — Fratelia. Urnă funerară secționată avînd în interior căniță-urnă a unui nou născut. Mormînt din secolul XII î. e. n.

permite abordarea dintr-un unghi nou a problematicii raporturilor dintre daci și celți și a consecințelor acestora pe plan general istoric, precum și cîteva piese reprezentative dintr-o așezare românească din veacurile VIII — X e.n., ce se caracteriza printr-o economie naturală, închisă, din care nu lipsesc însă meșteșuguri cu tehnologii de tradiție romană, păstrate ca o consecință firească a continuității ooporului român pe teritoriul țării noastre.

O deosebită valoare o au descoperirile recente de la Tibiscum, dintre care, atelierul de sticlărie romană vine să arunce o lumină nouă asupra interpretării unui grup mare de descoperiri așa zis sarmatice, făcute în Banat de-a lungul timpului, completînd imaginea ce-o aveam despre nivelul de dezvoltare economică atins de provincia Dacia.

Acestor descoperiri li se adaugă cele de la Jdioara și Criciova privind evul mediu dezvoltat din Banat, bogatul mormînt avar, descoperit recent la Timișoara, precum și piese arheologice reprezentative din colecții particulare, incluse recent în patrimoniul muzeului nostru și donații datorită cărora a fost posibilă identificarea unei așezări daco-romane la Gelu și a uneia de epoca bronzului la Jadani.

Nu putem încheia fără a aminti că o mare parte din piesele prezentate în expoziție și-au recăpătat aspectul ce l-au avut în antichitate prin strădania îndelungată și pasionată a grupului de restauratori de la muzeul Banatului, fapt ce contribuie, alături de bogata ilustrație și ținuta grafică a expoziției, la reușita ei. **(FLORIN MEDELEȚ)**

top

FLASH BACK 1977 (I). Încercăm o succintă trecere în revistă a unor evenimente din anul trecut. Așadar, în 1977 : **Iuliu Merca,** un veteran al pop-ului românesc pune la Cluj-Napoca bazele unui promițător grup : **„Semnal".** ● **Jean Michel,** fiul compozitorului francez Maurice Jarre imprimă primul său disc, **„Oxygene",** cu care domină majoritatea top-urilor. ● Revista de specialitate **„Record World"** notează trio-ul **„Silver Convention"** drept cel mai interesant grup al anului 1977. Din păcate, formația amintită s-a desființat. ● Olandezul (zburător, cum se vede) **Van Der Linden** părăsește grupul **„Ekseption"** după ce înregistrează cu acesta super albumul „Back To the Classic", înființînd apoi formația **„Trace".** ● Cuplul **„Baccara"** vinde peste 500.000 exemplare cu discul single „Yes Sir, i Can Boogie". ● Dar în materie de vînzări de discuri și Show-Business, mai prolifică în anul ce a trecut, s-a dovedit a fi formația jamaicană **„Boney M".** Iată cîteva date comunicate de întreprinzătorul ei producător Frank Farian : „Boney M" a cucerit 5 **discuri de platină, 12 de aur și 3 de argint,** acordate după cum se știe în funcție de vînzări. Hit-ul „Daddy-Cool" — 6 milioane exemplare vîndute iar „Sunny" — 4 milioane. Adăugăm aici, turneele anului trecut (Anglia, Franța, Olanda, Norvegia, Canada, S.U.A. și Japonia). ● **„Lake"** e desemnat a fi cel mai reprezentativ grup Rock vest-german pe anul 1977, remarcă publicația **„Das Freizeit Magazin".** ● Spaniola **Jeanette** urmează șirul succeselor sale cu noul LP ... **„Todo Es Nuevo".** ● Cu piesa **„Standing In The Rain"** se (re)lansează australianul **John Paul Young,** adevăratul său debut fiind legat de musicalul „J.C. Superstar". ● După o perioadă de eclipsă, grupul **„The Rolling Stones"** din nou în atenția melomanilor cu LP-ul **„Love Your Live"** (înregistrarea „pe viu" a concertelor susținute la Paris și Toronto). ● **Lol Creme** și **Kevin Godley** (ambii ex-„10 cc") construiesc un aparat electronic de prelucrare a sunetelor (un fel de „moog") pe care-l botează „Gizmo". Nu deținem detalii ... ● **Maria D' apparecida** (Braziliia) se face cunoscută și în Europa. Vocea caldă și pătrunzătoare a artistei deapănă texte grave, adevărate meditații asupra vieții, dragostei și morții. ● În S.U.A., celebra actriță de film **Ingrid Bergmann** imprimă un disc „retro" cu muzica filmului „Casablanca" în care a jucat cu 34 ani în urmă, alături de Humphrey Bogart. **(PETRU UMANSCHI)**

plastică

(Urmare din pag. 1)

Sacré-Coeur-ului, într-un ciudat imobil din timpul expoziției de la 1900, ei se aseamănă, în mod straniu, vechilor ateliere ale epocii lui Rembrandt, cu vechile sale prese de mînă și cu acel aer îmbibat de mirosul cernelurilor de imprimerie. Celebri pictori gravori și-au „pus la punct planșele, aici : Picasso, Braque, Chagall, Derain, Rouault, Mirò. Și încă mulți alții. Printre aceștia, Vasile Pintea marchează cu gravura sa un moment foarte bun al unei tendințe de gîndire plastică europeană : suprarealismul arheologic. După ce va fi traversat, printre altele, o etapă a citatului folcloric, apoi un ciclu amplu al onirismului cosmogonic, Vasile Pintea și-a fixat de cîțiva ani viziunea asupra unei iconografii paseiste. Mai exact, o **retro-cosmogonie.** Măști egiptiace impasibile, capiteluri ori statui fantomatic trunchiate în pantomime imaginare, asistate de astre ale nopții, compun mementouri expresive ale istoriei. Ale istoriei noastre, ale istoriei de pretutindeni, căci opera sa acuză o sensibilă „europenizare" iconografică. Acuratețea tehnică îl numește pe Vasile Pintea printre acei foarte puțini artizani care păstrează intact prestigiul **artei gravurii. (CORIOLAN BABEȚI)**

sport

ÎNTRÎND ÎN 1978, gîndurile ne zboară spre gloriile sportive — virtuale — ale anului încă fraged și numărat școlărește. Vrem ca din acest colț de pagină să putem saluta izbînzile românești în întrecerile internaționale de gimnastică, handbal, rugby, box, șah, lupte, caiac-canoe și multe altele, pînă la ... fotbal, rămas codaș prin **acel ... 4—6 ! Ca urmare, 1977 s-a încheiat în fotbal cu un consistent program de îndreptare,** deși, uneori, capitolele sale sună vag, în genul **va trebui** sau **e necesar** .. Sperînd că în dosul lor se ascund măsuri concrete, avem răbdare !

Cît privește **Clasamentele Orizont,** s-a observat că laureații lipsesc, din motive ușor de priceput. Oricum, dînd cezarilor ceea ce li se cuvine, Nicolae Dobrin, Emeric Dembrovschi, Ioan Igna și Florian Halagian, „capete de afiș" ale unui sezon fotbalistic mediocru, au meritul de a se fi detașat prin sobrietate și seriozitate. Deși veterani, deci „bătrîni", Dobrin și Dembrovschi și-au ridicat echipele pe locuri de frunte, făcînd din fotbal vocație și — de ce nu ? ! — artă, chiar dacă sportul acesta se joacă mai mult cu piciorul. La 31 și, respectiv 32 de ani, cei doi internaționali dau zburdalnicilor colegi pilda solidă a măsurii, a echilibrului, a sportivității. De aceea : cinste lor !

O „restanță" de onoare : grăbiți să publicăm, în ultimul număr din 1977, o imagine de album cu **Nadia** și **Teodora,** am omis să trecem iscălitura autorului ; e vorba de talentatul fotoreporter al revistei Flacăra, **Emanuel Tănjală,** care ne-a asigurat că clișeul este autentic și nu trucat, pentru realizarea lui suferind tirul precis al bulgărilor de nea azvîrliți de campioanele noastre, unul nimerindu-i chiar obiectivul aparatului. **(TEODOR BULZA)**

evrika!

● Cel ce nu vede în jurul său nici o umbră, nu vede nici soarele.

● Prieten la cataramă este acela ce-ți acceptă acele fapte pentru care prietenii dezinteresați te-ar condamna.

● Avea un hobby poetul : în timpul liber scria poezii excelente. Astfel a rămas necunoscut.

● Cine se laudă că nu poate să ridice tonul, nu va putea să strige la nevoie „Ajutoooor" !

● A pus și el o cărămidă la construcția socialismului, dar și pe aceea dînd-o din mînă în mînă.

● Dacă nu știi să vinzi brînza, consultă-te cu oile.

● M-am uitat la unele fete din cafe-bar și l-am parafrazat pe Adrian Păunescu : „Pe pămînt avem de toate ...".

● Cu armele actuale ale planetei Pămînt, am putea împușca fiecare fir de iarbă, dar nici o rădăcină. **(ION VELICAN)**

Noua machetă a revistei a fost realizată de artiștii plastici : Constantin Flondor Străin și Doru Tulcan.

echo

Starea comediei - Galaţi 1977

Colocviul de la Galaţi a reunit un conclav critic complex, diversificat, (critici de teatru, dramaturgi, regizori, scenografi, actori, directori de teatre, activişti culturali, spectatori, ciţiva secretari literari) pentru a lua în discuţie arta comediei. Era deci firesc ca dezbaterile să depăşească nivelul analizei spectacolelor, să încerce a stabili, pornind de la eşantionul de reprezentaţii înscrise în Festival, starea artei comediei, la noi, în acest moment. S-a discutat responsabil, liber, aplicat despre portofoliul de gen, despre politica repertorială şi creaţia regizorală, despre îndreptăţirea reevaluării unor texte „uitate" şi modul încă precar de abordare, despre tradiţia artei interpretative româneşti, despre coeficientul de perisabilitate dar şi de stabilitate al comediei, despre formula de desfăşurare şi eficienţa colocviului însuşi.

Pentru prima oară, la Galaţi, consemnăm cu satisfacţie : cadrul organizatoric excelent (datorat Teatrului gazdă, A.T.M.-ului, Consiliului culturii şi educaţiei socialiste, Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă), interesul manifestat de organele locale de partid şi de stat, de publicul gălăţean, bogata activitate extracolocvială.

Dar, ce se întîmplă în teritoriul comediei ?

Se joacă piese importante, autori prestigioşi : repertoriul întîlnirii de la Galaţi este un argument. Ideea revalorificării „piesei uitate" a cucerit adeziunea unor teatre. Este şi o probă a faptului că exerciţiul critic metodic găseşte rezonanţă în sfera activităţii teatrale curente. Comedia nouă n-a putut fi salutată aici. S-a observat o reţinere a regiei în raport cu şansa spectacolului de comedie de a se înscrie în social, precis, acut. Am văzut o satiră devenind melodramă, o feerie, cu obiect satiric clar, epurată de obiect, o comedie suculentă, transformată în melo-comedie ş.a.m.d. S-a semnalat o tendinţă de interpretare superficială a personajelor comice, de apel la un arsenal actoricesc vetust. Lipsa de fantezie, de inventivitate comică autentică s-a resimţit tocmai în acele spectacole în care miza regizorală mică a încercat a fi acoperită prin agitate evoluţii actoriceşti. Nu s-a acordat vreun premiu de scenografie.

Şi, totuşi, s-a putut vorbi şi despre **mari creaţii actoriceşti**, despre **sensul profund şi stilul propriu al unor interpretări**, despre **lectură regizorală cursivă** — despre **arta comediei**. În toate aceste cazuri, a fost vorba şi de bucuria criticului de a încerca să descopere argumente substanţiale, efigii ale valorii. Deci, spectacolele :

1) **„GAIŢELE"** de **Al. Kiriţescu** (Teatrul Naţional „I. L. Caragiale" — regia Horea Popescu) — o distribuţie „de zile mari", pe scena unei montări mediocre. Concepţie regizorală plată, stiluri actoriceşti diferite, multă rutină, cîteva accente vulgare, nejustificate. Viziunea originală a **Tamarei Buciuceanu** asupra rolului Aneta Duduleanu (răsplătită cu unul dintre Trofeele Thaliei) ne-a lăsat să întrevedem direcţia pe care, urmînd-o, reprezentaţia ar fi descoperit un unghi de vedere propriu, grav, asupra lumii piesei lui Kiriţescu. 2) **„ROMULUS CEL MARE"** de **Dürrenmatt** (regia Sanda Manu — premiu pentru cel mai bun spectacol) a beneficiat de creaţia lui **Radu Beligan**, în rolul titular (Marele premiu al Colocviului pentru excepţionala sa realizare). Nu ne-am aflat în faţa unui personaj comic ci, mai degrabă, a unui subtil ironist, condus discret prin istoria imaginată de autor. Actorul pare a se confesa cu extremă simplitate, catalizează însă energic reprezentaţia, filtrează excese, inconsistenţe, imprimă, parcă, întregului spectacol un sunet pur, de cristal. 3) **„JUCĂTORII DE CĂRŢI"** de **Gogol** şi **„URSUL"** de **Cehov** (Teatrul Nottara — regia George Rafael) au redeschis discuţiile în privinţa lecturii regizorale superficiale. Un Gogol monoton, un actor care trece exploziv prin scenă — **George Constantin** (premiu pentru cea mai importantă realizare a unui rol episodic), reinventînd pentru cîteva minute lumea gogoliană. Miniatura cehoviană a adus actorilor **Melania Cîrje** (Elena Ivanova) şi **Ştefan Iordache** (Smirnov) binemeritate premii de interpretare : două creaţii actoriceşti vivace dar şi cu bună măsură au restituit reprezentaţiei caratul de „spectacol". 4) **„SÎNZIANA ŞI PEPELEA"** de **Alecsandri** (Teatrul de stat Sibiu — regia Sergiu Savin) după un început promiţător a părăsit, rînd pe rînd, cîteva genuri de spectacol şi modalităţi de tratare a piesei — am rămas nedumeriţi atît în ce priveşte adresa cît şi stilul reprezentaţiei. 5) **„OPINIA PUBLICĂ"** de **Baranga** (Teatrul de Nord — Satu Mare — regia Ion Deloreanu) şi **„CONFRAŢII"** de **Gib Mihăescu** (Teatrul dramatic — Baia Mare — regia Bogdan Berciu) au schiţat un punct de vedere regizoral, dar nu îndeajuns de cursiv susţinut de interpreţi. Actorului **Andrei Ralea** i s-a decernat o menţiune pentru debut (Chitlaru — „Opinia publică") : actriţei **Tzvenca Veleeva Binder**, o alta — pentru rolul „Caliope" din „Confraţii". „DRACUL" de **Mihail Sorbul** (Teatrul „Mihai Eminescu" — Botoşani — regia Eugen Traian Borduşanu) a fost în situaţia unui spectacol subţirel, fără ambiţii. 6) Gazdele ne-au păstrat, pentru final, o plăcută surpriză. **„DOMNUL PUNTILA ŞI SLUGA SA MATTI"** de **Brecht** a devenit, în regia lui **Adrian Lupu**, şi dăruirea trupei gălăţene, un spectacol în care incisivitatea brechtiană, spiritualitatea şi teatralitatea românească coexistă. O concepţie regizorală limpede, consecventă, unitară — o probă de maturitate artistică — apreciată ca atare — distinsă cu **premiul pentru regie.** Protagoniştii spectacolului : **Mihai Mihail** şi **Mitică Iancu** au obţinut premiul de interpretare (ex-aequo). Un tandem comic ce echilibrează o atentă dozare a efectelor comice cu o disponibilitate comică greu de controlat. Actriţei **Liliana Lupan** i s-a acordat o menţiune, pentru rolul Eva. „Domnul Puntila . . ." a fost, deci, la Galaţi, unul dintre motivele de speranţă, chiar pentru cei înclinaţi să aşeze starea comediei sub zodia stelelor căzătoare. **Ea, Comedia, reîncepuse să urce pe piedestal cu fiecare distincţie ce-i recunoaştea prezenţa.** S-a pus întrebarea dacă pentru o asemenea manifestare n-ar trebui să se întreprindă o selecţie mai riguroasă, încît fiecare reprezentaţie să constituie un eveniment ? Dar o suită de spectacole etalon nu ne-ar depărta de starea reală a momentului teatral pe care-l parcurgem ? Dar aceste întîlniri, iniţiate de A.T.M., nu au drept scop primordial menţinerea unui climat teatral activ ? Dar aceasta nu presupune acordarea dreptului de participare (dreptul la atenţia conclavului critic) cît mai multor instituţii teatrale ? Dar o activitate critică reală, autentică, nu trebuie să tindă a contribui la ridicarea culturii spectacolului de teatru românesc, de pe toate scenele unde el se face şi se trăieşte ?

ANTOANETA C. IORDACHE

banatică

Ion Iliescu

CULTURA ŞI CĂRTURARII BĂNĂŢENI ÎN DECENIILE INDEPENDENŢEI *

Este, fără îndoială, cartea aceasta în primul rînd o lucrare în care sînt prezentate aspecte ale conştiinţei permanente a independenţei, cristalizată în Banat, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi la începutul secolului XX. Conştiinţa aceasta s-a fundamentat în provincia noastră, într-o seamă de acţiuni culturale susţinute de dascălii bănăţeni, de societăţile de lectură ale „studenţilor" din Lugoj şi Caransebeş, de formaţiile corale şi teatrale. Sursele de informaţie istorică despre războiul pentru înpendenţă le-au primit bănăţenii, pe de o parte, prin contactul larg cu manifestările culturale locale ale epocii, şi, pe de altă parte, prin intermediul presei şi al colecţiilor de carte ale unor biblioteci de aici. Pregnanta adeziune la crucialul moment din istoria românilor şi-a găsit ecoul şi în creaţiile literaturii culte şi ale celei populare, din Banat, precum şi-n istoriografia acestui ţinut, care s-a îmbogăţit cu lucrări temeinic documentate, referitoare la evenimentele din anii 1877—1878. Abordînd o atare problematică, Ion Iliescu a reuşit „să releve istoria prin prisma culturii", dezvăluind faţetele unui evident adevăr, anume „că în pofida faptului că Banatul ca şi Transilvania erau atunci despărţite prin graniţe artificiale de celelalte provincii române, ele au fost solidare cu lupta întregului popor, că au dus o politică unitară de independenţă a tuturor românilor şi că în această aspiraţie, faptele de cultură au avut un rol progresist (Introducere, p. 6).

La baza elaborării lucrării „Cultura şi cărturarii bănăţeni în deceniile înpedenţei" stă o documentare vastă, fiind cercetate publicaţii şi cărţi de mare raritate, precum şi manuscrise inedite. Desigur că acest fapt îi conferă acestei cărţi un spor de valoare, suscitînd, totodată, interesul cercetărilor de a continua investigaţiile în domeniul respectiv, pentru o tratare monografică a unor probleme, deocamdată, doar enunţate (aceasta fiind explicabil într-o carte de pionerat). Un posibil model de adîncire a cercetării ar putea fi un capitol din prezenta lucrare, cel despre muzica şi reuniunile de cîntări, din Banat, din perioada premergătoare Unirii din 1918.

* Volum editat de Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă al judeţului Timiş.

AUREL TURCUŞ

corespondenţa

Sabina Petruş : Poemele Dvs. (ca şi scrisoarea) respiră un aer grav, surprinzător prin maturitatea angajării artistice. Aveţi, după opinia noastră, datele necesare unui drum în literatură. Poate că n-ar trebui să ne formulăm atît de decis punctul de vedere. Experienţa ne-a dat atîtea pilde, în încercarea noastră de a descoperi scriitori tineri necunoscuţi ori posibili scriitori (unele din aceste pilde ne dezavantajează, în sensul că nu ne confirmă entuziasmul). Nu credem însă că vina este întotdeauna a noastră. Noi pornim de la premisa că e mai binevenită o întîmpinare generoasă (chiar dacă este ineficient susţinută de evoluţia ulterioară a celui în cauză) decît grimasa, ori refuzul rece, distant. În cazul Dvs., ca să nu ne îndepărtăm de subiect, lucrurile ni se par limpezi. Aveţi talent. Reţinem : **Doar în vis, Din ceruri de nelinişte** şi **Taci uneori.** Frecventaţi cenaclul de la Casa de cultură din oraşul Dvs. Trimiteţi-ne în continuare poeziile pe care le scrieţi.

Robert Kocher: Ceea ce încercaţi Dvs. ni se pare foarte interesant, dacă n-ar fi dilatarea, discursivismul necenzurat. Dar lucrurile se pot clarifica pe parcurs. Continuaţi.

Monica Rodica Iacob : Talent neîndoielnic. Ezitările, inexperienţa literară vor putea fi depăşite, prin muncă şi dăruire. Reţinem : **M-am dus într-o lume** şi **Singură în primăvară.**

D. Borcea: Reţinem **Lui Eminescu.**

Octavian Gătăianţu : Idei frumoase, însă expuse prozaic ori, uneori, lozincard.

Nicolae Roşianu : Lucruri frumoase în **Zbor de egretă** şi **La marginea zăpezilor.** Continuaţi. Şi frecventaţi un cenaclu literar.

Simptom : Mai bine ca altădată. Unele poezii sînt excesiv retorice, altele mizează pe efectul vreunui cuvînt căutat. Acolo unde aţi găsit o tonalitate mai caldă este **Microbalada.** Versuri frumoase în **Paratotem.**

Er. M. Kadar : Aşa după cum v-am mai spus, sîntem de părere că merită să continuaţi, cu dăruire, cu tenacitate, cu răbdare şi, bineînţeles, cu pasiunea lecturii.

Popa Nistor (?) : Scrisul Dvs. este extrem de greu de descifrat. Dacă sînteţi un pasionat cititor al revistei, înseamnă că veţi găsi răspunsurile noastre fără dificultate. Răspunsuri la domiciliu, după cum ştiţi, nu trimitem. Aşteptăm versurile.

Ion Bledea, Werkman Haidi, Ioan Anda, Oprea Zaharia, V. Dorel — încercări modeste.

A. D.

Prietenii revistei „ORIZONT"

Împlinirile toamnei

Sofiei

Grîul în coşul morii,
moară de vînt şi apă
şi sare fulgerată

rumenă este faţa femeii ce frămîntă
cu mîinile de flăcări
răcoarea din adîncuri

galben de somn, fîntîna,
prînzul bogat şi ţiţa
ulciorului de lut,

pîntecul ce zvîcneşte,
rotindu-şi oul toamnei,
apropie înaltul
de gîndul împlinirii.

GEORGE VAIMAN

La Eminescu

inima mea — odaie de mire —
e îmbrăcată în floare de tei
blînd aşteptarea urcă în glasul
de fluier cu turma de miei

va veni noaptea tîrziu cu
umbră de plopi căzută pe mînă
şi în drum spre cuvînt peste lac
voi auzi un dor cum îngînă

pădurea e îmbătată de iubire şi vis
noaptea are ochi de argint
luceferii vin aprinşi pe pămînt
şi clipele fără rostire mă mint.

D. BORCEA

Singură în primăvară

Nu-mi privi podoabele.
Aş vrea să fiu o pasăre liberă
Ce spune văzduhului gîndurile sale,
Dar trei cai îmi pasc sufletul
Doi roibi şi unul negru.

. . .

M-am dus într-o lume
a arborilor.
Apoi am zburat mai departe
Mă ademenea lumina.
Cineva mi-a dăruit un trandafir singerind
Curg mai aprinşi trandafirii pe
pe umerii mei acum
Şi prin streşini de case trec norii
în palmele mele.

Am fost plecată de acasă
Şi m-am întors cu buzunarele pline de versuri
Sînt acum un sîn, o stea,

MONICA RODICA IACOB

(Urmare din pag. 1)

fiecare dintre cercetări s-a regăsit cîte ceva din celelalte. Din 1945, am predat estetica, pînă ce reforma învăţămîntului a trecut profesorii de estetică (Tudor Vianu, Liviu Rusu, Al. Dima) la nou înfiinţatele catedre de literatură universală. În acest timp am scris despre literatură universală. Cursul pe care l-am predat la Universitatea din Iaşi s-a referit la literatura universală în lumina celor mai noi cuceriri ale ştiinţei.

— La Iaşi aţi fost coleg cu Şerban Cioculescu ?

— La Turnu-Severin, am fost coleg cu Şerban Cioculescu. Mehedinţii au fost, de fiecare dată, foarte atenţi cu oamenii ridicaţi dintre ei. Aşa că sărbătorirea lui Şerban Cioculescu la Turnu-Severin a fost realmente impresionantă. Eu le port recunoştinţă pentru că mi-au arătat şi mie aceeaşi atenţie. Cu cîţiva ani în urmă. În legătură cu acest fel de „localism creator" şi relaţia dintre profesori şi elevii de altădată, vreau să arăt că va apare peste cîteva săptămîni o nouă ediţie a lucrării fostului meu profesor de limbă română Const. D. Ionescu, fost cronicar literar al revistei **Datina** din Drobeta Turnu-Severin şi mai tîrziu al **Gîndirii.** N-am fost de acord cu multe dintre cele scrise în amintirile lui Şerban Cioculescu dar le-am citit cu plăcere. Drobeta-Turnu Severin era în acele vremuri un centru cultural de relief şi din liceul pe care l-am numit au plecat mulţi oameni de seamă. Dacă noi am aminti decît pe Gh. Ionescu Sişeşti, viitorul rector al Institutului Agronomic, pe profesorul universitar Petre Sergescu şi pe Şerban Cioculescu însuşi, colegul meu de Academie, şi tot ar fi destul.

Cu Prof. dr. docent

Alexandru Dima

membru corespondent al Academiei

— La rîndul Dvs. aţi fost profesor. Cu care dintre studenţii Dvs. vă mîndriţi ?

— Din fericire, mai mulţi : Liviu Leonte, Corneliu Sturzu, I. Constantinescu, autorul cunoscutei lucrări despre Caragiale, Mihai Drăgan, toţi ieşenii . . . care . . .

— Aţi făcut o şcoală acolo ?

— S-au făcut ei singuri . . . Să-i mai adăugăm pe Apetroaie, pe unii cercetători ca Dan Mănucă, Leon Volovici, şi atîţia alţii, pe care îi rog să mă scuze, că nu-i amintesc chiar acum. De altfel, mă aflu în foarte strînsă legătură cu ei.

— O seamă dintre profesorii Dvs. se numără printre cei pe care, înţeleg, îi stimaţi cu deosebire.

— Dimitrie Gusti, cu care am dat licenţa şi doctoratul în estetică ; Vianu era doar conferenţiar, atunci, şi nu avea dreptul să intre în comisia de doctorat. Gusti avea o influenţă deosebită asupra studenţilor, îi ajuta foarte mult pe cei pe care îi aprecia. Păstrez o amintire neştearsă profesorului Ramiro Ortiz, un puternic factor de legătură între România şi Italia. Îi port o recunoştinţă accentuată psihologului şi filozofului Constantin Rădulescu-Motru, mehedinţean şi el ca şi mine. Desigur, cea mai mare înriurire asupra mea a exercitat-o Tudor Vianu, al cărui student am fost din momentul venirii sale de la Tübingen şi pînă la dispariţia sa, atît de dureroasă. Am avut satisfacţia ca, împreună cu academicianul Al. Rosetti, să inaugurez o placă comemorativă într-o sală a Universităţii din Tübingen, acum cîţiva ani.

— Sînteţi academician (membru corespondent). Deobicei Academiile sînt ironizate ca fiind nişte instituţii învechite.

— Nu fiindcă sînt eu acolo dar, la noi, au intrat, în ultimii ani, o serie de scriitori cunoscuţi, unii chiar mai tineri ca Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici şi alţii, nu ştiu dacă nu sînt nume şi care îmi scapă. Ei se aşează lîngă mai vechii academicieni Philippide, Beniuc, Bogza . .

— Aţi avea şi alte propuneri de academicieni ? Pentru locurile vacante ?

— Mă abţin. Să sperăm că la noile alegeri de la Academie să fie promovaţi cercetători şi scriitori din generaţiile mai noi.

— Care ar fi momentul actual al literaturii comparate româneşti ?

— Mişcarea comparatistică românească a fost iniţiată la noi de Tudor Vianu. După dispariţia lui a fost preluată de catedra de la Universitatea din Iaşi şi, mai ales, din Bucureşti, după transferarea mea la Bucureşti. Realizările colectivului de literatură comparată sînt cunoscute. Anual apar mai multe lucrări şi chiar un Buletin al comitetului naţional de literatură comparată, raliat Asociaţiei internaţionale de literatură comparată, din păcate cunoscut mai mult în străinătate. Comparatistica românească e în plină dezvoltare şi legăturile cu străinătatea sînt tot mai strînse. Încercăm bucuria să avem membri în Comitetul internaţional de literatură comparată şi colaborăm la tratatul de literatură pe care îl editează **Asociaţia internaţională de literatură comparată.** Şi sperăm ca la sfîrşitul anului viitor să apară noi lucrări de interes mondial.

— În ce măsură proiectele tinereţii Dvs. s-au materializat în opere care vă satisfac exigenţele ?

— E foarte greu să apreciez singur în ce măsură proiectele şi speranţele mele s-au realizat. În ceea ce mă priveşte, mi-am dat silinţa să înfăptuiesc cel puţin o parte din visurile tinereţii mele. Las altora misiunea de a-mi judeca activitatea.

*

Cuvinte aproape emoţionante, dacă ne gîndim că vizavi de noi stă un academician şi nu un academician oarecare, ci unul dintre aceia care se ocupă, de atîta vreme, tocmai de literatură. Un academician este un academician, aşa că emoţiile noastre în faţa acestor cuvinte îşi pot permite să rămînă intacte chiar acum cînd transcriem acest interviu luat la Asociaţia scriitorilor din Timişoara, într-una dintre acele zile în care bunăvoinţa profesorului părea a fi fără limite.

Eram prea mulţi

(nuvelă)

De trei luni incoace răbdam de foame şi de două săptămini mincam o singură dată pe zi. Mama ne cintărea mămăliga cu pumnul.

Ce inseamnă şi foamea ! Cine nu a avut parte de ea, nici nu poate pricepe. După ce ne-am primit pumnul de mămăliguţă şi am infulecat-o, fierbinte cum era, am sărit de pe pat, am luat in poală cirpătorul cel mare pe care mama făcuse portiile şi am răzuit de pe el, care cu degetul, care cu briceagul ce a mai rămas. Am mincat resturile, deşi erau mai mult din aşchii. Intr-o astfel de foamete contează la casa omului ori ce gură. Cu cit sint mai multe, cu atit e mai rău. Or noi eram destui.

Intr-o seară bunicul meu, care trecuse deja de virsta de saptezeci sau chiar de saptezeci şi cinci de ani, nu şi-a mincat portia, ci a adus-o la patul nostru. Miinile sale mari şi zbircite au imorăştiat mămăliga printre noi, ca intre nişte puişori, iar noi am inşfăcat-o. Nu puteam să ne imaginăm ce l-o apucat, de aceea nici nu l-am intrebat de ce ne predă ce-i al lui. Am făcut doar nişte ochi mari, uimiţi, şi am mincat. Doar tata incepu să vorbească. Işi ridică ochii gri scobiţi la bunicul meu. Apoi se răsuci inspre focul cuptorului şi zise :

– Zău, că, bine faci, tată !

Şi eu am socotit că a făcut bine, ceea ce făcuse, pentru că imbucătura neaşteptată, deşi puţină, mi-a căzut bine, dar nu m-am gindit la nimic altceva. Bunicul continua să scuture de pe palme firimiturile de mămăliguţă şi intrebă, domol :

– Crezi, Ferkó ?

–Eu da ! – răspunse tata.

Bunicul işi şterse miinile de pantaloni, apoi incepu să potrivească pernele de sub capetele noastre. Le potrivea cu atita grijă şi răbdare, de parcă ar fi fost o dădacă sau măcar o femeie. Işi mai ţinea incă uitate miinile sub capetele noastre, cind se intoarse şi porni inspre tata. Ajuns la sobă se aplecă şi incepu să rupă vreascurile. Le aranjă in şir, bucată cu bucată, şi, cind fu gata, îi spuse tatălui meu :

– Incearcă să iei la anul pămintul lui Kácsa András intr-a patra parte. Altfel tot nu-l dă. Malul Alb e un pămint bun şi pină atunci îţi va fi şi Ferike de folos.

Tata a luat ceva intre dinţi şi mesteca, fără să-l privească.

– Mai gindeşte-te şi la ce a zis Tótos Jani. Căraţi apă minerală la oraş. Peste trei ani puteţi să vă luaţi şi un cal.

Tata continua să tacă. De mult il tot cicălea bunicul cu apa minerală şi cu Malul Alb. Altădată nici nu-l lăsa să-şi termine vorba, dar acum îi dădea ascultare, iar noi nu mai conteneam să ne mirăm. Bunicul va fi socotit şi el că vorbeşte in zadar, pentru că se ridică şi-şi puse mina pe umărul tatii.

– Atunci să nu mai pierdem timpul, Ferkó, mă auzi fiule ?

Tata se sculă, se scutură niţel şi se uită in direcţia mamei, ca şi cum i-ar fi spus ei :

– Pregăteşte-te atunci. Aranjez eu restul.

Abia atunci băgai de seamă că mama era deja in uşă şi plingea ca la inmormintare şi cind tata se sculă, îi intinse paltonul şi căciula. I le intindea cu inima pe jumătate, ca şi cum ar fi ştiut că o aşteaptă o bătaie dacă nu se execută. Tata ieşi cu paltonul pe umăr – ceea ce nu-i era in obicei – fără să mai arunce o privire in urmă. Eu eram mai răsărit dintre frati şi mă intrebam ce inseamnă această tăcere. Mă tot socoteam, pină nu-l simţeam pe bunicul alături de mine.

– Si-apoi... ia spune-mi ! Dobori-vei cuibul pe care ţi l-am arătat pe Coasta Divină ?

Mă privea şi-mi părea că plinge.

– Tăia-vei şi ramura aceea de soc bună de praştie ?

Mă uitam la el şi nu ştiam ce să mai cred

– Ce e cu dumneata, bunicuţule ?

Dar nu m-a mai privit. Tinea fluierul pe care-l scosese de sub perna mea şi-i pipăia, îi minaiia găurelele, ca şi cum nu el le-ar fi făcut. L-a ridicat la gură, dar abia a suflat in el, l-a lăsat in jos. S-o dus la mama.

– Dă-mi orimeneala, Ano !

Si pină acum mi s-a părut ciudat totul dar acum nu-i mai inţeleageam nici pe tatăl, nici pe mama, nici pe bunicul meu. Căci mama deschise lada cea mare şi scoase din ea pe rind rufăria : izmenele, cămaşa, ciorapii. Şi i le dădea cu frumosul, nu ca după poruncă.

Deşi mămăliga se fiersese şi o dădurăm gata demult, mama puse pe sobă oala cea mare cu apă şi incinse focul sub ea ca să fiarbă. Dar mă intrebam de ce oare, căci tata i-ar fi scos ochii dacă ar mai fi făcut mămăliguţă. Aşa obişnuia să-i spună mamei de cite ori i se făcea milă de noi şi voia să ne mai dea pe furiş.

Cind se intoarse tata, se indeletniceau cu acelaşi lucru şi mama şi bunicul : el făcea pe musafirul, iar ea îi fierbea apa. Mi-am dat seama numaidecit că nu e lucru curat la mijloc. Tata avea o găină subsuoară, una mare, bălţată, iar in mină o sticlă cu ţuică. Doar pe credit putea să le primească şi nu ştiu cine va fi fost nebunul, care i-a mai dat. Ii intinse mamei găina, iar ţuica a pus-o in faţa bunicului. Işi scoase paltonul şi se aşeză la foc ca unul care se apucase de lucru cu noaptea in cap, pe cind el stătea la căldurică toată ziua.

Tăcură pină se fierse găina. Tata işi tăia unghiile cu briceagul, iar bunicul bea. Dinspre oală se răspindea un miros ademenitor, care făcea să mi se adune saliva in colţul gurii. Ne dădeam ghionturi pe sub pătură şi ne aranjam picioarele pentru a face loc oalei. Dar din găină nu am primit nici o imbucătură. A mincat-o bunicul de unul singur, pină la ultimul oscior. Ne privea şi intr-un rind voia să ne dea şi nouă, dar tata l-a apucat de mină ca pe un vrăjmaş.

– Să n-ai grija lor, mincă numai, că-i toată a matale !

Aş fi izbucnit cu siguranţă in plins, dacă nu mi s-ar fi părut atit de nebunesc şi de lipsit de sens ca niciodată pină acum tot ce făceau. Dar eram atit de surprins, incit acum nu puteam nici plinge.

Mama incepu să stringă masa, dar bunicul nu mai aşteptă să isprăvească, se sculă, işi luă spenţerul, paltonul şi toporul. Acum mi se păru totuşi că plingea infundat. Se uită la mama, apoi la mine. Mama se indreptă spre mine. Mă imbrăcă şi – lucru nemaipomenit – tata o lăsă s-o facă.

Am ieşit in intuneric. Era o noapte senină, instelată, dar cumplit de rece, pină şi aerul părea ingheţat. In cele din urmă, bunicul curmă tăcerea :

– Să veniţi miine dimineaţă c-am să las acolo totul.

Tata işi răsuci doar capul inspre cer, ca şi cind ar număra stelele. Bunicul işi agăţă toporul de interiorul paltonului şi-şi luă rămas bun.

– Să vă binecuvinte Domnul, fiule !

Tata schiţă o mişcare, se uită in jos şi zise, ca şi cum ar vorbi cu pămintul :

– Să te ajute Dumnezeu !

Iar cind bunicul s-a urnit din loc, i-a spus foarte incet :

– Să fii cu băgare de seamă !

Eu l-am urmărit din priviri pe bunicul, care trecea drumul in direcţia ulicioarei şi voiam să-i strig că nu-şi luase rămas bun. Bătu pasul in loc şi pină la urmă se intoarse. Abia i se auzea vocea :

– Ferike... să vie... o ţiră cu mine !

Ca şi cum m-ar fi zărit abia atunci, tata m-a măsurat din căciulă şi pină in ghete.

– Du-te la bunicu' !

Stătea pironit locului şi cind am ajuns la el, m-a luat de mină. M-a condus ca atunci cind ne duceam la cules de zmeură şi tot mergind imi zicea la basme, mă invăţa una-alta, cum să string ouă de pasăre, cum să găsesc mierea, cum să caut barba-caprei şi alte ierburi. Dar acum nu-mi vorbea. Făcea paşi rari, stringindu-mă din cind in cind de mină, aşa cum obişnuia altădată la cite un pasaj de seamă din poveste. Ajuns la gard, se opri. Mă sărută, ceea ce nu mai făcuse niciodată, şi-mi spuse pe o voce răguşită :

– Intră in casă şi spune-i mamei să-ţi poarte de grijă, că pe mine n-ai să mă mai vezi !

Se indreptă brusc, ca şi cum l-ar fi strigat cineva.

Tata rămase in acelaşi loc, unde-l lăsasem. Continua să privească cerul şi-mi spuse să intru in casă. Frăţiorii mei dormeau, dar mama nu era in cameră. M-am aşezat pe scaunul bunicului şi cind a intrat tata, i-am adresat intrebarea pe care nu o mai puteam reţine :

– Cind se intoarce bunicul ?

– Se intoarce el atunci cind nu intrebi de el ! – zise tata, foarte supărat. Işi increţi fruntea, se plimbă in sus şi in jos ca şi ursul pus in lanţuri pe mina ursarului.

Cineva tropotea in uşă. Mama a ieşit să-l intimpine şi s-a intors cu Csürös Ignác, cumătrul bunicului.

– Bună seara !

– Bună să-ţi fie inima ! – il primi tata, dar nu se clinti, inchise doar uşa sobei.

– Dar taică-tău unde e ?

Tata ii răspunse fără să-l privească in faţă :

– Vezi bine că nu-i inăuntru.

– Aron mi-a spus, feciorul meu. Lumea pare că uitase ce voia, căci nu-şi aprinse ţigara. Se uită in jur.

– D-apoi e adevărat că a plecat ?

Tata işi săltă capul.

– Unde ? – intrebă şi se uită drept in ochii lui nenea Ignác.

– Păi in Putoare – răspunse acesta.

Inima-mi zvicnea puternic, ca şi cum ar fi izbit-o cineva.

Aoleu, Putoarea – mă străfulgeră gindul. Cine trage o singură dată din duhoarea ei, moare pe loc. Nu iese de acolo viu ţipenie de om. Nici pasărea ce intră acolo nu mai are cale de intoarcere. Va muri şi bunicul. Mă podidiră lacrimile, mişeleşte, dar m-am ferit, ca să nu mă observe tata.

Tata il privea pe nenea Ignác.

– De unde o mai ştii şi pe asta ?

Nenea Ignác işi scoase tutunul, dar se spune că ai fost in circiumă, după ţuică. Oamenii au văzut că aveai şi o găină.

– Asta-i adevărat – răspunse tata şi era iar ca mai inainte. Deschise şi uşa sobei, ca să controleze focul.

– A plecat demult ?

Tata insă nu-i mai vorbi. Nu-l mai băgă in seamă pe Csürös Ignác. Mama ii răspunse, dar fără glas :

– Să fi trecut vreun pătrar de ceas de atunci.

Nenea Ignác dădu din cap, se sculă şi porni. Ajuns la uşă, se intoarse, ne privi pe noi, copiii şi o intrebă pe mama :

– Pre ei i-a ţucat ?

– Pe niciunul – zise mama şi incepu să-şi şteargă ochii cu colţul şorţului.

La intoarcere mama s-a aşezat şi a inceput să coase. Tata avea din nou de furcă cu focul, că-l aţiţa şi mai mult. Nu puteam vorbi şi nici nu am zis nimic. M-a furat somnul plingind.

Tata mă trezi dimineaţa. Părea să nu se fi culcat deloc.

– Pregăteşte-te că ne ducem la pădure să doborim copaci.

Şi porniram in sus pe coasta pietroasă, inspre Putoare. Inima-mi ţipa ca clopotul tras in caz de mare nenorocire. Păşeam pe urmele tatii. El nu mă ţinea de mină, aşa cum obişnuia bunicul.

Am găsit totul la intrarea peşterii. Cămaşa, izmenele, paltonul, toate lucrurile bunicului aşezate frumos in ordine. Deasupra, era căciula, ingreunată de un pietroi. Toporul l-a luat cu el. Grămada aceea de haine era atit de mică, de neinsemnată, ca şi cum nici nu ar fi fost a bunicului. In hainele acelea părea să nici nu incapă un om.

Tata se aplecă şi incepu să-mi pună pe rind totul in braţe. Cind să-mi dea căciula, a căzut ceva din ea, rostogolindu-se departe pe zăpadă. Era una din pulpele găinii. Nu m-am putut mişca ca să o ridic. A ridicat-o tata. A cintărit-o in palmă, apoi a strecurat-o binişor, cu gingăşie, ca pe un pui de pasăre, in traista mea. A venit lingă mine. Niciodată nu o mai făcuse şi acum totuşi imi mingiie faţa cu dosul miinii :

– Ai să o mănînci acasă – zise – acum e inghetată.

Mai jos, spre fundul peşterii se mai zărea ceva negricios. L-am recunoscut. Era paltonul lui Csürös Ignác. După el nu a mai venit nimeni şi poate nici nu va mai veni, căci era evident că găurit, cum era, nimeni nu ar da o para chioară pe el.

SÁNTA FERENC

(R. P. Ungară)

Reprezentant al generaţiei de prozatori mai tineri din R. P. Ungară, SÁNTA FERENC se evidenţiază prin varietatea genurilor literare pe care le abordează – scrie nuvele, romane, scenarii cinematografice – şi prin tonalitatea operelor sale.

Sánta işi alege ca problematică predilectă pentru scrierile sale procesul formării conştiinţelor umane, fie in perioada transformării anevoioase a satului maghiar (ca in romanul de mare succes „Douăzeci de ore") fie, ca in majoritatea nuvelelor din volumul „Dumnezeu pe căruţă", intr-o perioadă anterioară acesteia, in anii de crincenă suferinţă pentru ţăranul maghiar, premergători celui de al doilea război mondial.

Din ciclul de nuvele, care îi au drept erou principal pe un băieţandru, ni se pare a fi cea mai incărcată de semnificaţii nuvela „Eram prea mulţi" din volumul „Dumnezeu pe căruţă", pe care o redăm in traducere

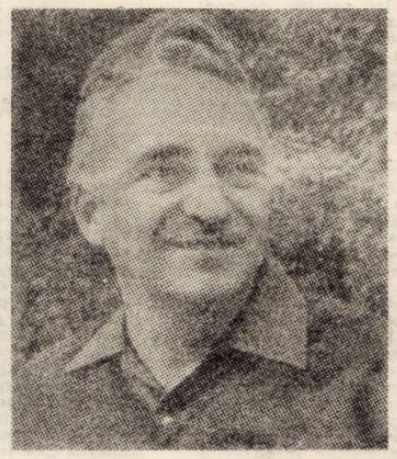

Prezentare şi traducere de IULIA SCHIFF

magazin

Aşa-zicind, zi şi noapte, nenumăraţi cercetători din intreaga lume se ocupă cu lămurirea diverselor mistere ale existenţei noastre, dintre care unele ar putea fi de o importanţă capitală pentru viitorul nu prea indepărtat ; posibilitatea vieţii pe planetele invecinate, descoperirea cauzelor unor boli caracteristice civilizaţiei noastre, cărora pină astăzi nu li s-a dat de urmă (cancerul in primul rind), o mai completă lămurire a structurilor genetice ale fiintelor umane etc., etc.

Dar, in acelaşi timp, există cercetători – dacă ni se permite a le spune astfel – care, cu aceeaşi pasiune demnă de admiraţie, se ocupă cu acele – să le zicem aşa – probleme mărunte şi insignifiante, care pun, adesea, intrebări atit de neobişnuite :

– Ce se intimplă cu nenumăratele agrafe, atit de necesare rechizitelor tuturor administraţiilor şi nu numai lor ?

– Oare alcoolismul cronic duce la căderea părului ?

– Care este cel mai bun şi eficace leac impotriva strănutului ?

Evident, aceste „teme" nu sint de natură capitală. Dar, nu e rău să ne amintim de cuvintele lui Oscar Wilde : „Este foarte trist că in vremea noastră există atit de putine informaţii care nu servesc satisfacerii nemijlocite a unei oarecari nevoi". Wilde insă ar fi salutat iniţiativa celebrei bănci londoneze „Iloyd' s" care şi-a trimis „detectivii" pe urma a 100.000 mii de agrafe. Constatarea acestor Sherlok Holmeşi ai agrafelor era că 20.000 mii din ele erau folosite in scopul cărora erau destinate – prinderea a tot soiul de hirţoage. Din numărul celor rămase, 14.163 mii se rupeau şi se deformau in timpul convorbirilor telefonice (ah, nervii !), 19.143 erau folosite drept jetoane la jocul de cărţi, 7.200 – la prinderea unor părţi (eventual rupturii) ale imbrăcăminţii, 5.434 de agrafe au jucat rolul de scobitori (pentru dinţi sau urechi), 5.308 au curăţat unghiile unor extrapedanţi, 3.916 au curăţat luiele, iar 25.000 au avut cea mai ingrată soartă : s-au pierdut şi-au fost pur şi simplu măcurate şi aruncate la coş.

Dar se pare că lista obiectelor ciudate care sint puse „sub urmărire" este neobişnuit de lungă. Astfel, in statul Visconsin (S.U.A.) s-a iniţiat şi un premiu intitulat „Lina de aur" care se dădea pentru asemenea cercetări neobişnuite. Este cazul, printre altele, a aşazisei „măsurări a stewardeselor", a căror nas n-avea voie să depăşească 5,5 cm ! Dar ce să mai vorbim de cercetătorii din „domeniul" sughiţului ? Astfel, soţia unui dr. Engelman, profesor la universitatea Stanford a inceput să sughită in timpul unei recepţii, şi astfel a devenit „răspunzătoare" de cercetările propriului ei soţ, care şi-a publicat rezultatele in analele medicale ale statului Noua Anglie. „Ea a sughiţat aproape două ore fără intrerupere" – explica dr. Engelman. „Cineva i-a recomandat să ia o linguriţă de zahăr, fără nimic altceva. Foarte simplu in aparenţă, dar a avut efect" !

(După „NEW YORK TIMES)"

ION ARIEŞANU (Redactor şef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

BIBLIOTECA „ASTRA"

NICOLAE ADAM : „Arc de triumf pentru Decebal"

Nicolae Adam

În „tîrgul de piele", cum ar spune Ștefan Bănulescu, în urbea Paliei, cea dătătoare de lumină scrisului românesc, există un muzeu etnografic, cunoscut mai cu seamă specialiștilor din țară și străinătate. O excepție în materie, prin autenticitatea, varietatea și unicitatea pieselor expuse, piese de cultură populară așa cum au ajuns pînă la noi, în severa puritate a unei statornice tradiții. Pentru a putea scrie despre sculptorul NICO-

PAUL EUGEN BANCIU

(Continuare în pag. 6)

convorbiri

Cu scriitoarea Ioana Postelnicu

Despre Ioana Postelnicu, Eugen Lovinescu scria, între altele, în volumul al III-lea al „Memoriilor" : **„... Fără emoție îmi citi apoi, bine, inteligent, vreo treizeci de pagini ale începutului unui roman : notații precise, ferme, fără sentimentalism ; viziunea Bucureștilor de la înălțimea unei terase suspendate ; scurt dialog tratînd disonanțele sufletești ale celor doi eroi probabili ; pregnantă materializare a unor stări de conștiință, produse de o bucată de muzică ; într-un cuvînt, siguranța prezenței unui scriitor de talent"**, subliniind cu precizie și acuratețe calitățile viitoarei prozatoare.

Iată-ne, astăzi, stînd de vorbă cu autoarea romanului **„Plecarea Vlașinilor"**, unul din succesele de seamă ale literaturii noastre actuale, despre scris și scriitori, despre înfrîngerile, izbînzile și bucuriile unei cariere literare de peste trei decenii, girată cu intuiție sigură și cu înalt simț de răspundere de către exigentul critic care a fost E. Lovinescu...

•

— Propun să începem discuția noastră printr-o destăinuire : cînd și în ce împrejurări Eugenia Banu devine Ioana Postelnicu ?

— Odată cu apariția în anul 1939 a primului meu roman „Boadana", am devenit din Eugenia Banu-Ioana Postelnicu, pseudonim literar ales de E. Lovinescu.

— Cum arăta Eugen Lovinescu în perioada în care l-ați cunoscut ? Vă rugăm să încercați o efigie a omului și a scriitorului, un „portret", în genul aceluia pe care vi-l consacră criticul în „Memoriile" sale...

— E. Lovinescu stăpînea arena literară și tinerele talente cu autoritatea, forța, discernămîntul, severitatea și competența critică. La vremea cînd eu dibuiam o ieșire spre lumină, nu mă puteam îndrepta decît spre cel ce conducea cercul „Sburătorul", cenaclu de prestigiu prin personalitatea criticului-îndrumător și prin scriitorii care-l frecventau. Din portretul ce mi l-a făcut Lovinescu, se știe cum am ajuns la „Sburătorul".

...Mi-a deschis ușa un uriaș... Un trup mare, pe care era așezat un cap pe măsura lui, acoperit de un păr alb ca neaua. Din obrazul smead licăreau privirile vioaie, aș spune aproape ghidușe și printre buzele subțiri, lucioase, a venit spre mine glasul. Se desprindea din el o naturalețe care m-a surprins, știind în fața cui mă aflam, într-o lume în care domneau poza și artificialul. E. Lovinescu era un adevărat amfitrion, în sensul latin al cuvîntului. Dialogul se înfiripa îndată, debutînd cu întrebări, care, de fapt, erau subtile sondaje în ființa spiritual-intelectuală a noului venit. Te asculta cu atenție, chiar cu satisfacție, ușor răsturnat în fotoliul din fața mesei lui de lucru, rîzînd mărunt, cu obrazul scăldat în lumină. Nu cred să-l fi văzut mai mult de cîteva ori cu

obrazul încordat. Chipul lui mărturisea o seninătate contagioasă care îmbia la conversație liberă, fără ca o clipă măcar să fii handicapat de uriașa lui personalitate. Nu l-am văzut otrăvit de mînie cînd a fost atacat în presă, nu l-am văzut repudiind dușmănos, dar l-am văzut regretînd ieșirile inexplicabile.

— Care este lucrul cel mai de preț pe care l-ați învățat de la Eugen Lovinescu ?

— Sînt mai multe. Să tai fără milă în manuscris, pînă se clari-

M. POPESCU

(Continuare în pag. 7)

Uniți în gînd și faptă

Am pășit prin porțile noului an cu optimismul oamenilor iubitori de viață, al oamenilor pentru care viață înseamnă înaintare continuă, edificare de nou, creștere la scara dimensiunilor epocii socialiste. Am pășit, în ființa noului timp calendaristic, racordînd efortul unit al întregii noastre națiuni programului suplimentar de dezvoltare economico-socială a patriei, elaborat de Conferința Națională a partidului, program care reprezintă posibilitățile existente, de înaintare mai rapidă a țării pe multiple planuri spre realizarea, pînă la finele cincinalului viitor, a trecerii de la parametrii unei țări în curs de dezvoltare, la aceia ai unei țări cu dezvoltare medie.

Asumarea responsabilă a acestui obiectiv, de importanță capitală în ascensiunea României socialiste spre cea mai înaltă societate umană, comunismul, corespunde unor necesități obiective înțelese exact de către fiecare membru al societății, precum și dorinței vitale de a fi un participant activ, angajat conștient, prin întreaga sa ființă, existenței istorice pe care o parcurge. Societatea noastră socialistă este, înainte de toate, o înaltă formă a umanismului, prin condiția fundamental nouă a raportului dintre membrii ei, prin dreptul fiecăruia de a se realiza la nivelul capacității sale, prin raportul democratic, deschis, în care se află omul față de societate, ca participant atît la luarea deciziei cît și la aplicarea ei. Prin acestea toate, se definește factorul esențial al epocii noastre de istorie nouă : încrederea în partidul clasei muncitoare, unitatea întregii societăți în jurul partidului, dragostea față de secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, cel dintîi cetățean al țării dăruit prin întreaga sa viață și activitate ridicării României pe cele mai înalte trepte de civilizație și progres, propășirii păcii și înțelegerii între toate popoarele, edificării unei lumi mai drepte și mai bune. Expresii ale acestui fapt sînt entuziasmul cu care întregul popor răspunde prin efortul său unit înaltelor idei și inițiative elaborate de conducătorul său, profunda responsabilitate cu care își asumă deziderate majore ale societății, fiecare dintre membrii săi, la locul de muncă, prin activitatea obștească, prin elanul patriotic cu care participă la actul perfecționării economice, sociale și umane.

Rememorînd progresele înregistrate de societatea noastră socialistă în toate domeniile vieții economico-sociale, în ultimul deceniu, deosebim, ca pe un factor hotărîtor al înaintării, emulația creată în întregul ansamblu social prin conștientizarea răspunderilor fiecăruia față de o societate în care omul este o multiplă entitate : proprietar, producător, beneficiar și participant, prin democratizarea relațiilor dintre membrii obștei, prin asumarea conștientă a însăși istoriei prezente și viitoare — condiție esențială în realizarea unității de gînd și faptă a întregului popor. Adoptarea Programului partidului, la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, a reprezentat, un important pas în cucerirea istoriei viitoare, față de care omul societății noastre este profund răspunzător. Entuziasmul cu care întreaga noastră națiune socialistă a răspuns atunci chemării secretarului general al partidului, de a nu precupeți nici un efort în realizarea obiectivelor propuse, și-a găsit expresia în edificarea la timp și înainte de termen, cu toate greutățile întîmpinate, a reperelor jalonate pentru acest cincinal, ceea ce a permis ca la Conferința Națională a partidului din decembrie, 1977, să fie adoptat un plan suplimentar de dezvoltare economică și socială, care să răspundă necesităților reale ale evoluției societății noastre în etapa pe care o parcurgem. Aceasta este o expresie a justeții politicii, a devotamentului tuturor oamenilor muncii față de partid, față de secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Urmărind principalele obiective adoptate la Conferința Națională a partidului : dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-sociale perfecționarea organizării și conducerii societății, creșterea mai accentuată a nivelului de trai al poporului, avem imaginea principalilor piloni pe care se află înaintarea noastră în acest cincinal, accentul preponderent pus pe calitate, și pe creșterea mai accentuată a nivelului de trai, ca elemente definitorii în realizarea deziderateloor de mai tîrziu. De altminteri, sub cheia de boltă a calității se înscriu toate obiectivele amintite, fiecare în parte vizînd actul responsabil al perfecționării și aflîndu-se într-o indestructibilă unitate.

Conștienti că istoria de astăzi a țării sîntem noi, oamenii României socialiste, ca unică forță stăpînă pe viața și puterea sa, avînd un conducător încercat, partidul clasei muncitoare în frunte cu secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, purtăm, încă de la acești primi pași în noul an, sentimentul limpede al puterii noastre unite capabilă să transforme în faptă toate deziderateloe propuse, aflate pe făgașul voinței comune de progres și prosperitate.

ORIZONT

ORIZONT 2 12 ianuarie (516)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Cu o carte tulburătoare, **Fiinţa istorică,** şi-a încheiat Lucian Blaga sistemul filozofic. Tulburătoare prin problemele pe care le pune şi prin semnificaţia pe care o are în ansamblul lucrărilor sale. Deşi încheiată în 1959 (ultima revizie în mai 1960), şi deşi ginditorul încercase să-şi nuanţeze anumite idei, adaptîndu-le terminologic măcar timpurilor în care trăia, totuşi se leagă indisolubil de restul operei. Cît priveşte filozofia istoriei, problema dezbătută în acest cîntec de lebădă, ea se deschide în perspectivă stilistică, primindu-şi întreaga valoare doar într-o privire generală a monumentalei sale filozofii.

Filozofia lui Blaga, indiferent că o privim cu un excesiv ochi critic sau cu unul mai îngăduitor, are anumite limite pe care nimeni nu le trece cu vederea. Puse de atîtea ori în evidenţă, subliniate şi acum, într-un mod inteligent de către Tudor Cătineanu, cel ce a îngrijit şi scris **Postfaţa** cărţii. Dar gîndirea lui Blaga se mişcă în direcţia unei tradiţii româneşti ce ne este scumpă : aceea a enciclopediştilor şi vizionarilor, Cantemir, Eminescu, Haşdeu, Heliade, reprezentanţii Şcolii ardelene, patrioţi şi creatori de mituri într-o arie românească şi cu semnificaţie naţională. Din această dragoste de ţară înţeleasă în dublu sens s-a născut filozofia lui Blaga.

Primul sens priveşte capacitatea creatoare a poporului român. Blaga s-a văzut, şi s-o recunoaştem, este, unul din marii noştri creatori, o personalitate ce şi-a manifestat geniul creator deopotrivă în poezie şi filozofie. Dar, rămînînd mai ales la gîndirea sa filozofică, deşi acelaşi lucru se poate afirma şi despre gîndirea poetică, s-a văzut că este un ginditor de talie europeană. Sistemul său filozofic – şi a fost una din preocupările sale constante să închege un sistem – poate sta cu cinste alături de marile sisteme filozofice ale secolului.

Al doilea sens priveşte înseşi structurile sufletului românesc, într-o adîncă şi cuprinzătoare speculaţie ce ţine de filozofia culturii. Iar cei ce i-au criticat terminologia şi direcţia aceasta de gîndire, nu numai că nu au pus nimic în loc, dar au nimerit întotdeauna în gol. Teoretizările lui Blaga, privind spiritualitatea neamului nostru, continuă vechi gînduri, de la Kogălniceanu la Eminescu, de la Haşdeu la Pârvan sau Mircea Eliade. Ele arată anumite permanenţe peste care cel puţin noi se cuvine să nu trecem. Nu numai pentru că sînt ale noastre, ci mai ales pentru că sînt atîţia alţii de rea credinţă ce se străduiesc să le nege. Este poate oarecare

Lucian Blaga

Fiinţa istorică

Ed. Dacia, 1977

mîndrie în afirmaţia lui Blaga privind potenţialul nostru cultural : **„Tot ce putem şti, fără temerea de a fi dezmînţiţi, este că sîntem purtătorii bogaţi ai unor excepţionale posibilităţi. Tot ce putem crede, fără de a săvîrşi un atentat împotriva lucidităţii, este că ni s-a dat să luminăm cu floarea noastră de mîine un colţ de pămînt. Tot ce putem spera, fără de a ne lăsa manevraţi de iluzii, este mîndria unor iniţiative spirituale, istorice, care să sară, din cînd în cînd, ca o scînteie, şi asupra creştetelor altor popoare. Restul e – ursită"** (în **Trilogia culturii,** ed 1969, p. 258). Dar o mîndrie la care trebuie să subscriem pentru că se bazează pe un examen atent al patrimoniului nostru spiritual.

Dincolo de ideile discutabile ale lui Blaga în general, şi ale acestui volum în special, se cuvine să reţinem din **Fiinţa istorică** trimiterile pe care ginditorul-poet le face la eficienţa cîmpului stilistic în sfera politicului şi la interferenţa stilistică de natură sintetică. În primul caz este vorba despre Dimitrie Cantemir, integrat, ca şi Constantin Brâncoveanu în acea viziune dinamică ce a caracterizat epoca. Şi pentru că cei doi prinţi erau aici, la o interferenţă răsăriteană, Blaga îi va spune „bizantinism dinamic" (asupra situaţiei a se vedea eseul **Aventura inorogului,** „Viaţa românească" nr. 9/1973, în care aminteam şi despre conferinţa lui Blaga privindu-l pe Dimitrie Cantemir).

În al doilea este vorba de spiritul constructiv de care a dat dovadă Moldova, unde ginditorul constată o linie ascendentă a stilului local, cu elemente şi creatoare şi de interferenţă sintetică, echivalînd creaţia : **„Elementele ce se îmbină aparţin cîmpului bizantin şi cîmpului gotic. Sinteza e românească"** (p. 157). Iată cum spiritul creator al poporului nostru integrează elementele celor două cîmpuri stilistice într-o sinteză proprie. Iar această **„izbîndă moldovenească",** cum îi spune Blaga, **„n-ar fi fost cu putinţă, dacă în general spiritul românesc n-ar fi fost călăuzit de «măsură» în toate. Dimensiunile moderate ale arhitecturii moldoveneşti, cumpătarea în utilizarea elementelor, evitarea formelor excesive ale goticului, dar şi ale stilului bizantin, sunt un secret al acestei singulare reuşite"** (p. 159). Blaga a ales doar aceste două exemple din istoria noastră privită în perspectivă stilistică. Ele puteau fi mai numeroase. Dar atîtea cîte sînt ni-l arată pe ginditor conştient de spiritualitatea căreia îi aparţine şi de permanenţele creatoare ale acestui popor.

După cum se poate vedea cartea lui Lucian Blaga, **Fiinţa istorică** este atît de actuală prin aceste idei, în acelaşi timp prin ceea ce poate trezi în conştiinţele noastre interesul pentru filozofia istoriei, domeniu în care excelăm după cum se poate vedea din antologia lui Pompiliu Teodor, **Evoluţia gîndirii istorice româneşti,** 1970. O nouă ediţie a acestei valoroase lucrări îl va introduce, fără îndoială, şi pe Blaga, care, prin teoretizările lui privind o posibilă perspectivă stilistică a istoriei, poate sta alături de un Xenopol sau Iorga.

Un ultim cuvînt despre **Posfaţa** lui Tudor Cătineanu, bine scrisă, cumpănită şi valorificînd ideile lui Blaga – în general, dar mai ales din această carte bogată în sugestii şi sfîşietoare prin încercarea de a depăşi anumite contradicţii de care ginditorul era conştient, – într-o teoretizare subtilă şi nuanţată.

ION MAXIM

consemnări

Ion Cocora

Privitor ca la teatru II

Ed. Dacia, 1977

1. Există o solidaritate a genurilor publicistice, solidaritate luptătoare şi nemijlocită ; un foiletonist aparţine întotdeauna unui ziar (reviste) şi îl reprezintă chiar atunci cînd foiletoanele sale devin volum. Ion Cocora reprezintă „Tribuna" şi este legat de această revistă prin devenirea sa ; originalitatea sa nu este dezlegată de profilul revistei pe care şi foiletonul său critic îl alcătuieşte. Al doilea volum al cronicelor sale teatrale izolează activitatea unui cronicar teatral ce, legat de o revistă, reprezintă statutul unui climat cultural. Dacă, în acest volum, un foarte bun capitol este consacrat dramaturgiei lui Dumitru Radu Popescu, nu înseamnă că înţelegerea în profunzime a dramaturgiei scriitorului nu se datorează şi unor afinităţi spirituale. Trebuie mai întîi să despărţim cele două volume ale lui Ion Cocora de nobila izolare pe care o poate sugera existenţa lor independentă şi să le supunem analizei în interiorul unui anume climat. Volumele sale, vast raport asupra situaţiei dramaturgiei române sînt, prin felul în care au apărut, unice în critica noastră teatrală. Pentru prima dată teatrul din provincie este reprezentat aşa cum se cuvine. O sumă de spectacole care fără cronicari ar fi dispărut sînt redescoperite, reînviate, li se asigură, sub ochii noştri, o viaţă nouă. Dacă foiletonistul literar, criticul, cronicarul literar este privilegiat în acţiunea sa de ierarhizare şi sistematizare a valorilor, cronicarul teatral are „neşansa" de a comenta (consacra) evenimente efemere. O seamă de teatre atît de puţin cercetate de alţi cronicari sînt, de data aceasta, analizate cu insistenţă şi insistenta cronicarului teatral nu se sileşte să ascundă o perspectivă a provinciei. Reprezentînd provincia, Ion Cocora devine judecător obiectiv al unor fapte, cronicar a cărui consecvenţă întru scris îl defineşte ca istoric. Nu în ultimul rînd, salutăm consecvenţa cu care îi este asigurat lui Ion Cocora spaţiul cronicii teatrale. Numai astfel vasta panoramă alcătuită de primele două volume din **Privitor ca la teatru** poate să existe. Numai consecvenţa cronicarului poate asigura existenţa acestui vast, aproape complet tablou al teatrului românesc din ultimii ani.

2. Elogiile noastre au în vedere dimensiunea întreprinderii, dar şi calitatea ei de unicat. Nu ne îndoim că despre multe dintre spectacole au existat cronicari care au scris mai bine decît Ion Cocora, cronicari cu vechime, prestigiu ş.a.m.d ; rar am avut sentimentul **participării** cum îl avem în faţa acestor volume. Scriitor al unei generaţii literare, Ion Cocora **participă** la un şir de întemeieri care îi asigură înţelegerea, din interior, a mişcării teatrale. Cronicar tînăr, scriitor tînăr, el va acorda atenţie în ceea ce scrie tinerilor autori, tinerilor regizori, tinerilor actori. Meritul acesta nu este dintre cele mai mici, dacă ne gîndim că printre rosturile acestei meserii este şi acela al descoperirilor, iar viaţa autorului provincial şi mai ales a actorului provincial nu sînt dintre cele mai fericite. Dacă un spectacol, în mod inevitabil, **moare,** suma de creaţii, de investiţie de talent, energie, muncă, dăruire trebuie să fie puse în evidenţă cu atît mai mult, cu cît viaţa spectacolului se consumă într-un orizont al provinciei. Existenţa efemeră a spectacolului este trăită, poate, mai dureros în teatrele mici, coeficientul de pierdere este aici mult mai mare, regizori sau actori valoroşi au mult mai multe şanse să fie uitaţi. Reprezentînd provincia, dar mai ales reprezentînd tinerii autori, actori şi regizori coeficientul de personalitate creşte ; participarea patetică a vîrstei şi participarea metaforică a poetului, participarea dinamică a gazetarului şi cea cordială a scriitorului asigură cronicilor o eleganţă deosebită. Scriind despre **Debuturile în dramaturgie** (zece), despre **Direcţiile repertoriale şi teatrul tînăr,** despre **Teatrul evenimentului istoric,** Ion Cocora se mişcă cu uşurinţă nu numai printre probleme teoretice, ci şi printre probleme de istorie ale teatrului românesc ; ritmul calificării lui este într-adevăr spectaculos. Dacă amintim că Ion Cocora se numără printre cei mai importanţi cronicari teatrali de astăzi n-o facem decît pentru a sublinia calitatea unei şcoli de o factură deosebită : aceea a foiletonului, dar şi aceea a sensibilităţii lirice de excepţie.

3. Generozitatea nu era ultimul dintre factorii ce contribuiau la alcătuirea panoramei teatrului românesc. Şi această generozitate trebuie numită şi pentru a arăta că sînt destule cazuri în care Ion Cocora acordă drept de existenţă între valori unor autori şi unor spectacole lipsite de valoare artistică. Riscurile generozităţii. Scriind despre spectacole şi cărţi ale tinerilor, scriind despre debutanţi, Ion Cocora se fereşte de afirmaţii tranşante dar în acelaşi timp îşi priveză cititorul de accesul direct la adevăr. Despre Amza Săceanu, Ion Cocora spune de pildă că „a scris o carte de un remarcabil interes estetic şi documentar" sau „a avut ideea să scrie nu numai o carte care se citeşte cu mare interes... ci şi o carte menită să rămînă în timp...". Pentru cine cunoaşte producţiile lui Amza Săceanu aceste afirmaţii par de o complezenţă cel puţin stringătoare la cer. Rîndurile consacrate debutanţilor Eugen Onu, Emil Poenaru, Dimitrie Roman, unor texte semnate de Francisc Munteanu, Ştefan Oprea etc. sînt împănate cu epitete de o bunăvoinţă cu totul disproporţionată. O ierarhizare mai clară şi o „răutate" mai accentuată nu ar fi decît spre folosul volumului al treilea al vastei panorame pe care cronicarul teatral, atît de bine legat de teritoriul teatrului românesc contemporan, o anunţă.

CORNEL UNGUREANU

marginalii

Erorile criticii

Un scriitor „n-a avut nici un strop de bun-gust", nefiind decît o „paiaţă rustică", un „monstru", un „sălbatic beat", un „sacagiu". Cine a fost scriitorul ? Shakespeare. Cine l-a încondeiat astfel ? Voltaire. De unde ne luăm informaţia ? Dintr-o importantă istorie a criticii literare. Cum se va spune, mai poate fi vorba de critică atunci cînd, după ce ai constatat cu satisfacţie circulaţia europeană a teatrului francez adaugi : „Să i se facă aceeaşi onoare unei singure piese de Shakespeare şi atunci vom putea discuta" ? Totuşi, aceasta e realitatea. În Istoria criticii literare moderne. **René Wellek îi consacră lui Voltaire un capitol întreg. Rămînem sceptici şi facem presupunerea că dacă nu şi-ar fi scris povestirile filozofice, tragediile, eseurile istorice, corespondenţa şi ce a mai scris, Voltaire n-ar fi fost tratat cu atît respect. Să căutăm aşadar un mai incontestabil critic şi un mai mic scriitor. Iată-l pe Samuel Johnson. Pe acesta, tot la Shakespeare, îl supăra „stilul exagerat de pompos", „limbajul umflat". Găsea că scriind „negramatical, incilcit şi obscur", marele Will „a corupt limba prin toate mijloacele de depravare". Ori să ne adresăm unuia care n-a fost decît critic, lui Giuseppe Baretti din acelaşi al optsprezecelea veac. El răspîndise vestea că pentru a-l citi pe Dante îţi trebuie „o mare doză de hotărîre şi de răbdare". Pe Racine îl numea „poetul doamnelor", îl indigna „insolenţa, răutatea, brutalitatea şi prostia lui Voltaire, iar cu Rousseau, ne asigură Wellek, a fost mai puţin îngăduitor. Ceea ce nu-l împiedică să fie „criticul prin excelenţă, criticul de geniu (...) reeditat, retipărit, antologat şi mult dezbătut".**

Am recurs la aceste exemple, ca să nu mai tulbur memoria lui Sainte-Beuve care, cum bine se ştie şi cum citim într-un dicţionar, „în judecarea contemporanilor săi, greşeşte de cele mai multe ori". În schimb, cine n-a greşit, cui i-au plăcut şi Stendhal şi Balzac şi Flaubert, nu numai Hugo şi Théophile Gautier ? Lui Baudelaire.

Continuînd cu întrebările retorice, care să fie secretul, cum se explică acest paradox ? Nu cumva criticii se susţin unii pe alţii, se impun atenţiei autoritar, pe cînd, de fapt, n-ar trebui să ne adresăm, pentru a înţelege literatura, decît chiar scriitorilor ? Cred, totuşi, că misterul se dezleagă mai bine atunci cînd aflăm că nu numai Voltaire ori S. Johnson, dar şi Baretti „a fost un scriitor plin de forţă şi agerime", cu „darul limbajului grotesc, picant, exuberant". În chip la prima vedere surprinzător, dintre aceştia tocmai Baudelaire, atunci cînd se ocupă de literatura altora, este un mai oarecare scriitor. Doar la prima vedere, pentru că, într-un fel la urma urmelor de înţeles, el îşi rezerva zilele de adevărată inspiraţie propriilor sale poeme în proză şi poezii.

Cît despre modul criticilor de a se susţine unii pe alţii, el este discutabil căci, de prea multe ori, în loc să pună accentul pe verva scriitoricească, pe soluţia originală de a lumina operele făcînd totodată din ele materia unei noi literaturi, ei insistă mai cu seamă asupra principiilor după care cutare critic s-a condus. Aşa se face că, de atîta vreme, ştim despre H. Taine că este un autor depăşit deoarece teoria lui deterministă nu rezistă unui examen contemporan, şi se face că, la noi, mai ales un romancier — Tudor Ţopa — este acela care încearcă să înoate împotriva curentului, protestînd împotriva „nerecunoaşterii artei scrisului la Taine". Iată-l pe acesta, într-o concluzie implicită şi cu un citat prea scurt, cu cîtă plăcere — călinesciană — îşi împleteşte scrisul cu cel al autorului comentat :

„Vulpea e bucuroasă că va cina pe socoteala altcuiva". Primeşte invitaţia de la prima vorbă. „Nu se lasă rugată de prieteni". Soseşte la ţanc la ora hotărîtă ; n-a venit, „a alergat". Nu mai conteneşte cu osanalele, laudă grozav poliţeţea berzel, găseşte că „bucatele sînt strasnice", se linge pe buze, se bucură de „carnea-n bucăţele mărunt de tot tăiate", pe care-o crede apetisantă. Mai ales pofta de mîncare nu-i lipseşte vulpii. La fel ca dînsa, Panurge era întotdeauna gata să înfulece, „avînd grabnică nevoie de hrană, dinţi ascuţiţi, stomac lihnit, gîtlej uscat, poftă îndrăcită".

LIVIUS CIOCÂRLIE

Szemlér Ferenc

PRECUM BRAZII... Între pămînt şi cer, cu rădăcini înfipte adînc în pămîntul natal, cel roditor şi dătător de viaţă, în pămîntul românesc cu munţi înalţi şi cu rîuri repezi, precum brazii răsare o voinţă de poet, o dorinţă de a-şi înălţa gîndurile înnoitoare, acele cuvinte care îşi au rostul lor în viaţă, rostul de a sluji un popor, o patrie, omenirea.

SZEMLÉR FERENC (1906) a făcut parte din acea generaţie de scriitori care au învăţat şcoala cumplită a vieţii, o viaţă zguduită de războaie, chinuită de nedreptăţi sociale, o generaţie care a aspirat spre un viitor fericit şi cînd acesta s-a arătat în zare, acea generaţie, cu trup şi suflet a înălţat poeme de slavă, cîntece pline de optimism şi putere pentru a clădi acel viitor. Szemlér, încă din tinereţe, se prezintă ca un scriitor social, alăturîndu-se intelectualităţii cu orientare de stînga grupată în jurul revistei filozofice sociale **Korunk,** care se afla sub îndrumarea **P.C.R.** El intră în rîndurile luptătorilor antifascişti, fiind printre cei care au ştiut să se alăture din plin, total, ca poet şi ca om, unui popor ce înălţa o nouă viaţă. Crezul lui artistic, exprimat în mai multe poezii, printre care şi cea intitulată **„Două şiruri de plopi",** exprimă acel scop raţional, că fiecare om, scriitor sau nescriitor trebuie să aibă rostul său în această nouă lume.

„Două şiruri de plopi dacă ar fi versurile mele / Şi printre şiruri drumul drept spre viitor ar merge / Şi dacă milioane de ochi s-ar uita cum frunzişul domol şuierînd se trece / cine i-a sădit oare, se vor întreba, dar numele lui nu-i nevoie să se ştie".

Frumosul omenesc, redat prin metafore legate de natura, de rădăcinile adînci ale vieţii — acele multe volume, care au apărut pe parcursul anilor — sînt completate cu romane, eseuri, publicistică, piese de teatru. Totodată, a fost un traducător priceput, un artist al cuvîntului prin redarea în limba maghiară a celor mai frumoase poezii româneşti, mai ales pe cele ale lui Alecsandri, Arghezi, Zaharia Stancu. **Pentru** meritele sale literare a fost distins în 1953 cu Premiul de Stat. Mulţi ani a activat ca secretar al Uniunii scriitorilor din R.S. România. Moartea prematură l-a găsit în plină efervescenţă poetică, cu o operă bogată, închegată, valoroasă ce promite acea nemurire spre care acest bard al poeziei de expresie maghiară din România s-a îndreptat : **„Frumos şi liniştitor, moartea cu siguranţă va veni, dar atunci cînd nu călăii-ţi curmă viaţa / Şi cînd trecutul tău exprimă adevărul / tu peste veacuri, în viitor vei dăinui".**

MARIA POP PONGRÁCZ

Eminescu

și Banatul

Mihai Eminescu se intîlnise cu Banatul probabil intîi prin lecturi, apoi cunoscuse direct așezările bănățene (Lugoj, Timișoara, Arad, Oravița) în turneul trupei lui Pascaly în 1868 și mai pe urmă legăturile sînt continuate prin prieteni, după 1869, cînd poetul era student la Viena. Pe de altă parte, bănățenii dovedesc, pe măsura scurgerii timpului, un interes sporit față de opera marelui poet român. O atestă presa vremii, edițiile din scrierile lui Eminescu, traducerile, transpunerile muzicale, alte manifestări. Asupra tuturor acestor aspecte s-a oprit, acum un deceniu, Ion Iliescu în cartea sa **Eminescu în Banat** (Timișoara, 1964). O carte minuțios documentată, însoțită de o utilă — deși incompletă — bibliografie întocmită de F. Moldovan. Dintre multele semnalări care mai pot fi adăugate vastei bibliografii a acestei teme, dorim să înregistrăm acum o însemnare apărută în gazeta **Progresul** din Oravița, în 1909, la 20 de ani de la moartea poetului, sub titlul **Cîntecul lui Eminescu** și iscălită Don Ramiro (numele publicistului Romul Bortoș) : „Cînd prindea vr'un prieten, gata să facă cinste cîte un păhar de beutură, Eminescu îl ducea la jupînul Ștrul, un birt de a doua mînă, într-un podrum, și cu voia prietenului își comanda «o frigărușcă», cum numea el carnea friptă pe frigare, mîncarea lui de predilecție, și întreba pe Ștrul de lăutari. Răsărînd lăutarii, se apropiau de masă și — după cunoștință veche — începeau să tragă cîntecul poetului...

Eminescu, bătînd tactul pe dunga mesei cu degetele arătătoare de la amîndouă mîinile începea să cînte :

Foae verde și-o rosură
Foae verde și-o rosură, of !
Am un pom în bătătură,
Am un pom în bătătură.
L-aș tăia să-l bag în casă,
L-aș tăia să-l bag în casă, of !
Ramurile nu mă lasă,
Ramurile nu mă lasă...
L-aș tăia să-l bag în tindă,
L-aș tăia să-l bag în tindă, of !
Ramurile dau de grindă,
Ramurile dau de grindă...

Aria încă o știu și aș comunica-o bucuros unui pricepător, ca să o eternizeze pe strune.

Pomul din bătătură poate să fi fost amanta poetului, cu rude mari și crengi bogate, cari n-au lăsat-o să se mărite după acest luceafăr — fără parale. N-am citit-o nicăiri pîn-acum și-am dat-o la tipar așa cum am auzit-o 'nainte cu 10—14 ani de la Traian Suciu pe-atunci medicinist în Cluj, iar el o auzise de la mătușă-sa **Lucreția Suciu,** poeta răposată din Oradea Mare, care o adusese din România." *

Fără a avea vreo însemnătate deosebită în descifrarea profilului eminescian, notița în cauză poate fi un document, între multe altele, care demonstrează interesul bănățenilor față de marele poet. Relațiile Eminescu — Banat se cer așadar, în continuare cercetate, cu atît mai mult cu cît azi, prin lucrările lui G. I. Tohăneanu și Eugen Todoran, Timișoara a devenit un centru important al eminescologiei.

GH. JURMA

* **Progresul** (Oravița), an. III, nr. 28 din 27 iunie (10 iulie) 1909. Aceeași gazetă anunța (în nr. 23) o serbare comemorativă cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la moartea lui Eminescu.

Țara mea,

sora dreptății

Țara mea, unică în lume,
Loc înalt pentru legende ;
De cînd ești aici, departe,
Continentul are-un nume
De dreptate și lumină.

Cer solar și plin de pace
Te-a vegheat peste milenii,
Țara mea, sora dreptății,
Visătoare de-adevăr...

Alexandru Vodă, bunul,
Tot mai e în somnul tău,
Domn de suflet și însemnul
Pentru un neam onest și blind.

EDUARD PAMFIL

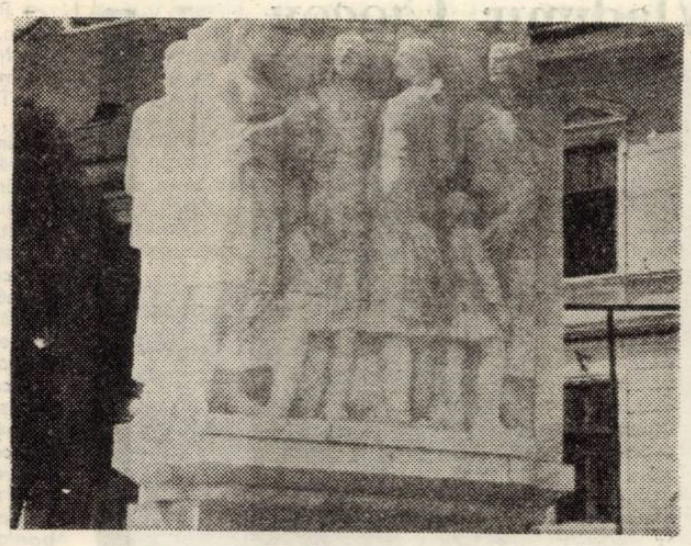

NICOLAE ADAM : „Monumentul PALIA DE LA ORĂȘTIE" (fragment)

Bălcescu și Eminescu

Marea admirație pe care Eminescu i-a păstrat-o constant lui Nicolae Bălcescu vizează atît ideile **revoluționarului** patriot, cît și calitățile **artistului,** așa cum apar ele în lucrarea de căpetenie a acestuia, **Românii sub Mihai Voievod Viteazul.** În articolul **Bălcescu și urmașii lui,** publicat în „Timpul" din 24 noiembrie, 1877, Eminescu apreciază „neobositul zel, cu care acest bărbat plin de inimă și înzestrat de natură c-o minte pătrunzătoare și c-o fantezie energică" a lucrat la opera sa capitală. Poetul este cucerit de înaltul simț patriotic care i-a dat lui Bălcescu puterea ca, în ciuda bolii ce-l măcina, să cerceteze sute de cărți și documente din care, „c-o adevărată avariție pentru gloria nației românești", să închege acel impresionant tablou de istorie națională, dominat de figura augustă a marelui voevod.

Admirabilă i se pare lui Eminescu simbioza omului de știință cu artistul, care, în această operă, se realizează prin transfigurarea artistică a datelor științei, fără ca acestea să-și piardă din rigoarea impusă de statutul lor propriu. Constatînd că limba lui Bălcescu reprezintă culmea „la care a ajuns românimea îndeobște de la 1560 încoace și pînă astăzi", Eminescu sintetizează valoarea literară a operei acestuia în cîteva observații pe cît de lapidare, pe atît de subtile și exacte. El notează astfel că, „deși Bălcescu se întemeiază pretutindenea pe izvoare și scrierea lui e rezultatul unei îndelungate și amănunțite munci, totuși munca nu se bagă nicăieri în samă, precum în icoanele maeștrilor mari nu se vede amestecul amănunțit de vărsele și desemnul îngrijit linie cu linie" **(Scrieri politice,** ed. D. Murărașu, Craiova, f. a., p. 159). În plus, poetul este impresionat de adînca participare sufletească a autorului la evenimentele evocate : în acest sens, el îl apropie pe Bălcescu de „scriitorii din vechime" căci, asemenea acestora, „el îi vede pe eroii săi aievea și-i aude vorbind după cum le dictează caracterul și-i ajunge mintea, încît toată descrierea persoanelor și întîmplărilor e dramatică, fără ca autorul să-și fi îngăduit a întrebuința undeva isvodiri proprii ca poeții" **(Ibidem).**

Alături de arta lui Bălcescu, așa cum spuneam, Eminescu a fost atras de ideile acestuia, l-a fascinat patosul lor revoluționar și patriotic. Astfel, în unele articole politice sau chiar în opere literare, ca de exemplu romanul **Geniu pustiu,** pot fi recuroscute cu destulă ușurință gînduri inspirate de scrierile lui Bălcescu, îndeosebi de **Mișcarea românilor din Ardeal** și de **Mersul revoluției în istoria românilor.**

Eminescu era un cunoscător profund al realităților Transilvaniei, soarta românilor de peste munți constituind o preocupare permanentă atît a gazetarului politic, cît și a poetului. Într-un articol, semnificativ intitulat **În unire e tăria,** apărut în 1870 în ziarul „Federațiunea" din Pesta și semnat cu pseudonimul Varro, Eminescu, după ce subliniază necesitatea unirii românilor în efortul lor de emancipare, insistă asupra ideii că acțiunea acestora „trebuie să se exerciteze însă laolaltă și în același timp cu celelalte națiuni nemulțumite". Convins că numai solidaritatea cu toate națiunile asuprite ale imperiului poate prezenta o garanție pentru realizarea aspirațiilor românilor, tînărul gazetar îndeamnă „Să ne grăbim dar a ne declara solidari cu națiunile nemulțumite ale Austriei, să păsim la o activitate comună cu ele, căci mîini chiar va fi prea tîrziu, mîini chiar se vor bucura **numai aceia** de fructele răsturnării constituțiunei, **cari vor fi ajutat a o răsturna"** (subl. aut.) **(Ibidem,** p. 79).

În romanul **Geniu pustiu,** Eminescu evocă revoluția de la 1848 din Ardeal într-o succesiune de imagini terifiante, de evenimente a căror cruzime ieșită din comun ar părea lipsită de orice rațiune. Și totuși, Toma Nour, demonul romantic în ipostază de revoluționar pașoptist, găsește că „Legile care compun fundamentul eticei chiar te-ndreptățesc de-a cere cît ți s-a luat, de-a face cît ți s-a făcut, pentru că numai așa se poate restitui echilibrul, dreptul pe pămînt". Toma legitimează astfel dreptul popoarelor de a se ridica împotriva asupritorilor lor, motivînd atrocitățile ce decurg dintr-o asemenea situație prin argumentele pe care Bălcescu însuși le invocă. „Revoluția ardelenilor — spunea el — fu groaznică, nemiloasă, mînjită de multe excesuri, vrednice de osîndit, dar putem spune, spre apărarea ei, că acele excesuri fură o urmare forțată a unei suferințe și a unei uri înăbușite și înăsprite de zece veacuri, de tăcere silită supt o cumplită tiranie" **(Ibidem,** p. 128).

Așadar, rațiunea nu numai a actelor de cruzime, fatale în asemenea împrejurări, dar chiar și a revoluției înseși trebuie căutată în veacurile de suferință și întuneric care, pînă la urmă, au declanșat mînia poporului. Căci, după Eminescu, există o lege în baza căreia ai dreptul și chiar datoria să ucizi pe cel ce „ți-a ars în foc străbunii" și care „imple fîntînile și rîurile cu copilul sufletului tău". Dacă Bălcescu socotea revoluția ca pe o „evoluție istorică, neapărată, prevăzută", deci necesară, Eminescu, la fel, vede în aceasta expresia legii care ține de fundamentul eticii în virtutea căreia numai se poate restabili echilibrul social distrus prin lăcomia spoliatorilor.

Capitolul înrudirilor spirituale dintre aceste două mari personalități ale istoriei și culturii noastre este desigur susceptibil de explorări mai întinse ; orcum însă, concluzia la care s-ar ajunge n-ar putea decît să pună într-o lumină și mai puternică trăinicia ctitoriei lui N. Bălcescu, încandescența gîndirii ce a fertilizat mințile atîtor urmași, între care și Eminescu, cel mai ilustru.

I. CHEIE-PANTEA

arhivă

O scrisoare a lui Eminescu

De curînd, muzeul Banatului și-a îmbogățit colecția de documente privind istoria culturii românești cu o valoroasă scrisoare a poetului **Mihai Eminescu.** Scrisoarea a fost descoperită de eleva **Frențiu Cristina Adriana,** elevă a liceului „C. D. Loga" din Timișoara, str. C. Porumbescu nr. 3, și donată muzeului.

Dorința de a cunoaște valorile culturale ale familiei sale a îndemnat-o a cerceta în vacanțe, biblioteca bunicului ei, Burza Lazăr, din satul Gothatea, comuna Gurasada, jud. Hunedoara. În această bibliotecă, ea a găsit, printre alte cărți, și o carte de poezii de Eminescu, (editia a III-a, îngrijită de **Al. Colorian,** Ed Cugetarea, București f.d.). Între filele căreia se păstra valoroasa scrisoare. Bunicul elevei este decedat de mult timp și nu a lăsat nici o indicație în privința prețiosului document. El a fost un om cultivat, dirijor de cor și fanfară — formații artistice, cu care s-a prezentat la numeroase concursuri în Transilvania și dincolo de Carpați.

Epistola apare menționată în monografia lui G. Călinescu, **Viața lui Mihai Eminescu,** (Editura pentru literatură, 1966, p. 283-289), ca sursă fiind citat Gh. Teodorescu-Kirileanu, **Cîteva date asupra lui Eminescu,** în **Convorbiri literare, XL, 1906,** p. 995—1016 și este publicată integral de I. E. Torouțiu în **Studii și documente literare,** vol. IV. Buc., 1933, p. 157—158, (dar fără a se indica locul de păstrare sau sursa din care este reprodusă).

ELENA BORUGA

Döbling 12/29 ianuarie 1884

Iubite Chibici,

Nu sunt de loc în stare să-mi dau seama de boala cumplită prin care am trecut, nici de modul în care am fost internat aici în ospiciul de alienați. Știu numai atît că boala intelectuală mi-a trecut deși fizic stau îndestul de prost. Sunt slab, rău hrănit și plin de îngrijire asupra unui viitor care de-acum înainte e fără îndoială și mai nesigur pentru mine de cît ori cînd.

Ceea ce aș voi să știu de la tine este dacă cărțile și lada mea sunt în oarecare siguranță și dacă pot spera să le revăd. În ladă trebue să se fi aflînd și ceasornicul pe care l-am fost scos de la Simțion. Încolo aș voi să știu dacă pot scăpa de aci, unde în adevăr îmi pare că stau fără nici un folos. Tratamentul pare a consista în mîncare puțină și proastă și în rechisiune ; — încolo n-am observat nimic în maniera de a mă trata. Sufăr cumplit, iubite Chibici, de lovitura morală pe care mi-a dat-o boala, o lovitură ireparabilă, care va avea influență rea asupra întregului rest al vieții ce voiu mai avea-o de traiu. Asemenea nu știu nimic asupra poziției pe care mi-ați creat-o în acest institut. Cine plătește pentru mine aci și cine are grijă de mine ? D. Maiorescu a trecut pe aci într-o zi, dar a stat mai puțin de un minut și nu mi-a spus nimic în ce mă privește, încît, deși mi-am venit în fire de mai bine de două săptămîni, nu știu absolut nimic asupra sorții care mă așteaptă, căci sper că nu voiu fi condamnat a petrece aci ani întregi fără necesitate.

Doctorii mi-au spus că trebue să-ți scriu ție în privirea aceasta. Mi-aduc în adevăr aminte c-am venit cu tine în tren, dar încolo nu mai știu nimic decît că am stat închis și am suferit nu numai de halucinațiuni ci și mai mult încă de foame. Mă-ntreb acum dacă e vorba ca, cu cheltuială și anume, să continue regimul sub care trăiesc, regim cu totul fără folos atît pentru mine cît și pentru amicii cari au binevoit a se interesa de mine și a mă trimite aici.

Fii bun, iubite Chibici, și răspunde-mi cum stau lucrurile cu mine. Doctorii de aici îmi vorbesc de d. Maiorescu și de tine. Eu știu despre tine că tu n-ai mijloace pentru a îngriji de mine în starea în care sunt. Îmi sunt dar necunoscute măsurile pe cari d. Maiorescu va fi binevoit să le ia în privire-mi și văd pe de altă parte că doctorii de la institut nu știu asemenea nimic, ci se mărginesc a-mi cita numele D-sale și al tău, ceea ce — în izolarea în care mă aflu — nu e de natură a mă satisface. Și, în adevăr, nu-ți poți închipui starea... în care un om se află într-un institut de alienați, după ce și-a venit în fire. Neavînd nimic de lucru, închis alături c-un alt individ, hrănit rău precum se obicinuește la spitale și lăsat în prada celor mai omoritoare grije în privirea viitorului, mi-e frică chiar de a-mi plînge soarta, căci și aceasta ar fi interpretat ca un semn de nebunie. Astfel, fără speranță și plin de amare îndoieli, îți scriu, iubite Chibici, și te rog să-mi lămurești poziția în care mă aflu. Eu aș vrea să scap cît se poate de curînd și să mă-ntorc în țară, să mă satur de mămăliga strămoșească căci aici, de cînd mă aflu, n-am avut nici odată fericirea de-a mînca măcar pînă la sațiu. Foamea și demoralizarea, iată cele două stări continue în care petrece

nenorocitul tău amic

M. EMINESCU

Michael Eminescu **Ober Döbling bei Wien**
Privatheilanstalt. Hirschengasse nr. **71.**

Tudor Vianu și poezia lui Eminescu

În bibliografia eminesciană, atît de bogată și de complexă, studiul lui Tudor Vianu fixează primul ei moment decisiv. În principalele capitole ale studiului, Tudor Vianu reliefează aspectele cele mai adînci, caracteristice ale eminescianismului, printr-o includere a poetului în marele moment al romantismului european dar și printr-o permanentă analiză a **originalității,** prin care Eminescu a dat strălucire cu totul particulare unor teme și motive ce-au fost vehiculate în poezia romantică a secolului trecut. Tocmai în acest punct, studiul lui Vianu își păstrează pînă astăzi, nealterat, activitatea.

Astfel, urmărind raportul dintre Eminescu și etica lui Schopenhauer, Vianu surprinde structura proprie, de neconfundat, a atitudinii eminesciene, din texte precum **Melancolie, Te duci** etc. intuind că poetul trăiește aici un sentiment acut de pulverizare a propriei identități și, astfel, am putea adăuga, anticipează una din direcțiile lirismului modern care va traversa în forme și expresii diferite universul poeților de mai tîrziu. Tot așa, analizînd felul în care poezii romantici au conciliat realitatea antagonică a „voluptății și durerii" printr-o adîncă coborîre (care are, de fapt, sensul de înălțare !) **în** și **prin** iubire, Tudor Vianu stabilește valoarea deosebită a **dorului** în poezia lui Eminescu care înseamnă **altceva** și **mai mult** decît acel „süsse Sehnssucht" al poeziei romantice germane.

Raportînd-o la generația anterioară, mai ales în ceea ce privește marea capacitate a poetului de a trăi cu egală intensitate și pe dimensiuni absolute tot ceea ce pulsează lumea interioară a spiritului, Tudor Vianu demonstrează răsturnarea subită pe care poezia lui Eminescu o aduce în epocă, precum și perspectivele pe care un asemenea univers de simțire l-a „eliberat" făcîndu-l, dintr-o dată, necesar și posibil. Din acest punct de vedere — constata Vianu — „ceea ce s-a numit deci, îndată după moartea poetului, „răul eminescian" e mai degrabă o criză de creștere. Dar, am putea adăuga, această „criză de creștere" a însemnat și primul moment de „maturizare" propriu-zisă a liricii românești.

RODICA BÂRBAT

ÎNNOPTARE MARINĂ

Pogoară-n taină seara peste mare,
gătindu-se de somn, de-adîncă pace ;
cu aripa-i cuprinde
întregul spațiu mut.
Departe, peste mare,
un gol adînc se cască,
de parcă bezna însăși
adoarme și visează.
Și ape. Numai ape,
iar valurile au sunet ca de pe altă lume,
cuprinse în noptatice păduri.
Ca niște negre, oarbe galioane,
alături stau, abis lîngă abis.
Nu vezi nici o lumină,
ci doar mărunte valuri obosite,
la mal, alene clipocind.

Se lasă vălul nopții peste mare,
păduri virgine, selve de-ntuneric ;
tiranică zeiță, privește noaptea-n zare,
cu mîna ridicată spre cerul hemisferic.

INCERTITUDINE

Ca ieri, cu tine încă alergam
pe-alei ca pe o rază, -n primăvară ;
purtată-n suflet, te îmbrățișam
și, dus pe sus, ca de-o văpaie pură,
topit de dor, îți urmăream
orice mișcare ;
mi-era atît de dragă umbra ta,
iar visele-mi și gîndul
se-mbogățeau prin tine.
Ci, astăzi, după-atîta amar de vreme,
stătum din întîmplare față-n față
ca niște stane reci,
și prea-mirați...
... Ce s-a făcut cu flacăra mea veche,
dorința-mi toată, vai, ce s-a făcut ?
Ieri, da, erai mai tandră, mai frumoasă,
– aceeași astăzi, însă parcă-n ceață,
că tot mai cred că ești numai nălucă ;
de parcă n-ai fi tu,
de parcă-s altul...

TRAMVAIUL GALBEN

Tramvaiul galben, cît de drag !
mai lung, mai grabnic decît toate ;
de fapt, ca orișicare altul,
ce se strecoară suplu pe străzi, mi te culege
din stații, de pe drum și
mi te-aduce.
De-aceea-mi e atît de drag
tramvaiul galben,
purtătorul de speranță.
Atît de drag ;
și, totuși, îl urăsc.
Mi te răpește pe neașteptate,
vai, mi te fură de pe prag,
de parcă n-ai fi fost aici,
crăpîndu-mi ușa
și privindu-mă-ntr-o doară.
Să fi fost vis ?
Nu cred. Ai stat aici, plecînd de-odată.
În urma ta, un gol și un pustiu...
... Din toate, -n suflet port tramvaiul galben ;
el mi te-aduce, mi te fură, tristă,
te poartă uruind și zornăind,
în goană,
plin de lume,
pe urmă, fără tine, gol și singur.
O, cît aș vrea să mi te-aducă iarăși,
cît vreau să nu mi te mai fure
niciodată !
Drag, drag,
tramvai galben,
și urît.
Și numai tu, iubito, ești de vină !

Vladimir Ciocov

CA STEAUA...

Totul a fost atît de efemer,
atît de incredibil de scurt,
topit ca visul,
și, dus fără întoarcere, s-a stins.
Oricum, așa se spune.
Să fie, însă, fapt că totul trece,
că piere fără urmă
și ce-a fost ieri, și ce se-ntîmplă azi ?
Eu unul cred că trece și nu trece,
căci, dacă – nu o dată – cele ce-au fost s-au dus,
se-ntîmplă și altminteri :
trecutul ființează mai departe,
sălășluind în inimă,
ca, -n spuză.
jăraticul ce arde fără glas.
Și-atunci în îndoială și singur, te întrebi :
cum și de ce ?
Într-adevăr,
așa e ;
și știi că, deși pare incredibil,
că pare un miracol,
cînd toate cele trec, se pierd, se șterg
(cum înțelept se spune),
ele mai ard – ca steaua apusă într-o clipă,
pe cerul inimii,
mai tare. Tot mai tare.

LA POARTA INIMII

Nu bate-n poarta inimii. E zăvorită.
Nici la fereastra-nchisă
a sufletului, să nu bați.
Și nici-un pas mai mult în calea nopții.
Nu-i cere cugetului tulbure vre-o rază,
nici milă – miinii care te-a lovit.
Căci, poarta inimii-i închisă,
n-ai să-i mai spargi nicicînd zăvorul.
E o taină sufletul acolo, sub lacăt greu :
pe calea nopții
și se va pierde pasul, pașii ;
căci tot ce-n sine e închis și zăvorit de zece ori
doar cheia minții-ar mai putea deschide,
și doar cu inima – și cu puterea ei – încearcă
să topești sloiul celor tăinuite
și,
ca prin farmec,
lucitoare,
lumina să-ți pătrundă-n suflet
(și binele, cu ea odată),
alei de pace așternind în cale-ți...
... Și-o lume fără lacăte și chei
făcînd să-ți cînte-n ziuă !

Traducere : DUȘAN PETROVICI

VALENTINA DIMA
„Interviu cu Natalia"

– Poate că trebuia să vin întîi la dumneata.

– Mă cheamă Natalia și sînt președinta căminului.

– Tocmai de aceea !

(... Natalia va avea douăzecișipatru de ani în curînd. Părinții își au rostul lor, acolo în satul din Năsăud și ea ar fi putut să rămînă acasă după ce a urmat opt clase la Bistrița. Ori să continue la liceu. S-a gîndit, însă, că e mai bine să urmeze o școală profesională). – Ca să am o meserie, credeți-mă. Deși avem de toate acasă, nu voiam să le cer nimic părinților. De ce să depind de ei și să n-am o meserie a mea ? Mai cu seamă că mi-a plăcut țesătoria. Dacă ați înțelege farmecul pînzei, care iese din mîinile tale, sau mai bine-zis de sub ochii tăi, fiindcă firele trec prin multe operații pînă ajung pînză... De ce m-au pus președintă ? Poate și pentru că sînt în fabrică din 1969 și am avut mereu misiuni obștești. Întîi la U.T.C. La optsprezece ani am devenit membră de partid. Am fost secretară de Utece pe fabrică. Lucram în producție și seara făceam serialul. Pe urmă, la sindicat, în comisia tinerelor fete. Uneori nici nu ajungeam să mănînc. De la ședința Utece, fuga la școală. În drum spre școală, îmbucam grăbită un corn cu parizer. Nu știu dacă cei ce stau acasă la mama și la tata și își fac liceul la zi știu prețui la justa valoare acest lucru... Mie asta mi-a trezit în suflet ceva puternic, ceva care echivala cu o victorie asupra mea însămi, fiindcă singură m-am zbătut să termin liceul, să învăț, să nu mă las nici de muncă, nici de activitatea obștească. Am lucrat și pe linie de propagandă. Mi-au dat să fac abonamente la reviste, să le-obișnuiesc pe fete să citească, să le-ajut să-și completeze educația. Nu zic că mi-a fost și că-mi este ușor, dar viața pe care o duc e plină : excursii, vizionări de expoziții, spectacole de teatru, muzică ușoară. Afișez programul de televiziune și subliniez filmele, piesele de teatru, emisiunile care cred eu că le-ar interesa. Mai și urc prin camere, să le-aduc aminte. Trebuie stăruință... [illegible] o retribuție bună. În acest '77 s-au împlinit zece ani de cînd am venit în oraș...

– Și părinții ?

– Părinții ? Ce să zică ? De, ca părinții. S-au obișnuit și vin în vizită să mă vadă. Îmi place profesia, dar, cine știe, cred că o să urmez ori studiile economice, la seral, ori științele juridice, la fără frecvență. Mă atrage dreptul... Să apăr legea, să fiu nepărtinitoare, să ocrotesc drepturile oamenilor. Și de ce nu ? Să-i pedepsesc pe cei răi. Dar, acesta e încă un subiect de preocupare, s-ar putea să optez, totuși, pentru specializarea în meserie, în organizarea muncii. De cînd sînt aici mă tot preocup, învăț tot mai multe. Cartea se prinde de mine. Țin, însă, mai mult, numai la anumite lucruri. Ca și la culori. Te oprești cînd la una, cînd la alta. De aceea mai rămîne să reflectez. Eu nu mă grăbesc în viață...

– Ce citești ?

– De citit citesc și literatură, deocamdată, din colecția „Romanul de dragoste", dar le caut și pe cele istorice. Cărțile sînt aici, altele la o prietenă și mai am un raft și la o mătușă, în oraș.

(Privesc cîteva cotoare : multe din colecția „cele mai frumoase poezii" ; Ibrăileanu – **Studii literare, Psihologia religiei ; Cronicari români,** Tudor Arghezi – **Versuri**).

– De cîte ori ies la plimbare în oraș, intru într-o librărie și văd care sînt ultimile apariții. Citesc mult și cu interes. M-am abonat la **Munca de partid, Femeia, Flacăra, Magazin.** Și bineînțeles la ziare. Sînt și propagandistă pe schimb. Azi, de pildă, am de pregătit o prelegere despre centralismul democratic... Toată copilăria mea, îmi spune, am fost cu Someșul : acolo am învățat înotul, primăverile și verile. Acum avem bazin, iar alături, pe terenul de volei, bat mingea cu fetele...

Încolo ce să vă mai spun : avem cercuri de menaj, de broderie, de cusut, de cruce roșie și bineînțeles reuniuni ale prietenilor filmului, seri de dans la club. Fetele au făcut cunoștințe multe. În comitetul de cămin sîntem cincisprezece. Nimic de zis, căminul îmi ia mult din timpul meu liber. Interesează-te pentru draperii, caută covoare, perdele. Și – printre picături – mai îngrijește-te și de tine, fă curat, spală ; uneori n-apuc să adorm pînă după douăsprezece noaptea. Dar nu mă culc niciodată cu părul murdar sau cu mîinile neîngrijite. Mă simt bine numai cînd toate se află în ordine și eu sînt curată. Atunci mă cuprinde o stare de mulțumire, de relaxare. Mama m-a învățat așa. De la ea am deprins totul, începînd cu grija pentru curățenie. Îmi spunea : să ștergi în fiecare colț, să deschizi larg ferestrele, să intre aerul proaspăt peste tot. Ea mi-a arătat cum să cos, cum să gătesc, cum să spăl rufele. Cînd ne întîlnim acasă, după bucuria revederii, după ce-mi mulțumește pentru atenție, mă trezesc că mă întreabă : mai știi tu să faci cutare lucru ? Pe urmă o întreb eu și-i arăt ce știu, iar ea mă privește și surîde, nu spune nimic, dar eu înțeleg că e mîndră de mine, fiindcă nu i-am uitat sfaturile. Am ajuns să scriu pe bilețele tot felul de rețete, acum le știu pe de rost, ba i le spun și mamei și ea e de-a dreptul uimită de cîte am învățat. E foarte vrednică mama, numai suflet și hărnicie. Nu, nu e bătrînă, în jur de cincizeci de ani. A muncit toată viața și muncește și-acum. Idealul ei este ca să nu lipsească nimic din casă și să fie totul pus la punct și, din ce aduce tata de la serviciu, să ajungă pentru toți. Tata muncește, dar mama gospodărește. Și face mai mult încă – ea e aceea care ne este aproape – care nu e numai mamă, ci și cea mai bună prietenă. Marea mea bucurie, de copilă, era să stau acasă cu mama, să lucrez cu ea alături, ori să ascult cum povestește. Cîteodată, învățam cu ea poeziile pentru școală. Mama ținea manualul deschis și eu spuneam versurile. Dacă nu prea îmi plăceau, le memoram greu ; ea asculta ce asculta, apoi cu o voce blîndă mă dojenea : „Doamne, fata mea, eu știu poeziile tale pe de rost și tu nici acum nu ești în stare să le înveți !". Și asta conta foarte mult pentru mine. Mă durea și mă stimula mai mult decît cureaua cu care alți părinți își atingeau copiii. Așa e mama : mereu cu gîndul la noi ; a lucrat trusouri și pentru surorile mele măritate și mi l-a pregătit și pe-al meu. Și, cum vă zic, multe am învățat de la ea, mai cu seamă cum să mă port. Totdeauna mi-aduc aminte de ea și-i duc dorul. O femeie bună, care n-a știut ce-i aia gîlceavă sau ură. A fost toată viața numai cu noi în gînd. A ținut la toți, dar la mine foarte mult, că eu am plecat așa departe de casă. Celelalte surori sînt mai aproape, se află acum la casele lor. Ne scriem, vorbim și telefonic. Cu mama nu e săptămînă să nu mă întrețin seara cîteva minute. E un inter-urban pe-aproape și abia aștept să-i aud vocea în aparat...

– Dar un prieten ?...

– Unul anume nu am. Am cu cine să ies, însă așa numai un prieten, nu. Se vede că n-am putut, ori nu am avut timp pentru asta ; o să vină, știu, și vremea aceea. De altfel, mă simt ca și cînd i-aș fi călcat pragul...

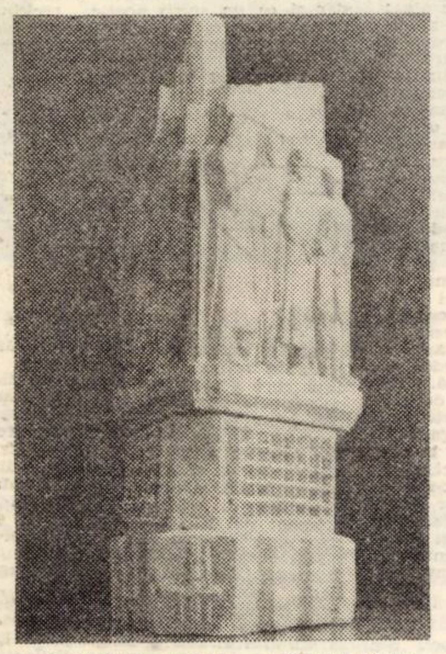

NICOLAE ADAM : „CĂRTURARII" proiect de monument)

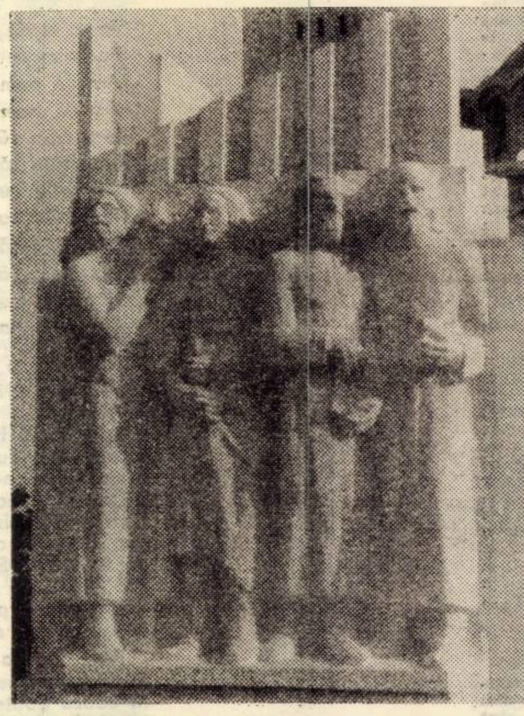

NICOLAE ADAM : „Monumentul PALIA DE LA ORĂȘTIE" (fragment)

MIRCEA ȘERBĂNESCU
Moment mic

Iată ceva ce n-a putut concepe puștoaica de liceu despre un elev sîrguincios, acaparatorul notelor maxime la matematică și fizică ; nu, n-a crezut că i-a scris poezii și că a fost întîlnit oftînd pe strada ei. Acum credea. În ziua cînd el i-a apărut pe neașteptate altfel decît sub chipul sever al inginerului serios, cam rigid în relațiile cu cei din jur, mereu preocupat, cu ochii parcă privind în altă parte, dincolo de cei de față sau peste ei, cine știe unde. Pe fața lui stăruia un semn al îngrijorării și o umbră a încăpățînării. Uneori, intra în biroul ei, dar cu un aer de rătăcit, jenat că trebuie să ceară sau să predea un act.

Felul în care i-a spus mai adineaori – lasă, vin altădată – a speriat-o, ca și cînd o avertiza că nu se va mai întoarce, că nu va mai trece pe acolo niciodată. Nu, nu, să nu plece. Are nevoie de el. Îi lipsește un prieten, adică tocmai ceea ce ar putea deveni el, cu care se cunoaște din adolescență și de care i s-a spus de atîtea ori că scrie poezii pentru ea și că trece oftînd pe strada pe care locuise cîndva.

Pînă atunci fusese convinsă că el o evită pentru că nu mai are silueta de altădată, că se cam neglijează, că e soție și mamă, că are necazuri cu bărbatul ei. De la început, de cînd venise să lucreze în întreprindere și îl întîlnise, se purtase cu ea de parcă i-ar fi fost complet străină, de parcă n-ar fi respirat niciodată aerul aceleași clase, ezitînd să o recunoască și să-i spună „tu" ca între prieteni de demult. Dimpotrivă, față de ea îl înghețau formele cele mai reverențioase, de parcă urmărea deliberat să creeze distanțe între ei doi.

Previne protestul lui imaginar : Am ajuns să arăt ca o străină ? M-am schimbat chiar așa de mult ? Sînt urîtă ? Și dacă el ar fi protestat cu adevărat – N-am spus asta – ea ar fi vrut să continuie : Doar am fost prieteni și poate ceva mai mult și mai gingaș, după cîte îmi dau seama abia azi ; sau te porți astfel pentru că sînt femeie măritată, am doi copii și-s cam trecută, aproape anostă și lipsită de farmec feminin, de însemnătate ? Nu sînt în stare să mai inspir nimic altceva decît indiferență ? Adevărul e că din pricina asta m-ai găsit cu lacrimi în ochi, nu pentru că fusesem să mă spăl pe mîini cu puțin înainte și mă priveam în oglindă ca din întîmplare, văzîndu-mă cum arăt în realitate.

Iartă-mă că te întreb : M-am schimbat mult ?

Nu-i recunoaște vocea. Pe cea veche o uitase, poate și pentru că a cunoscut-o prea puțin și în schimbare ; pe cea de azi n-a avut cînd și-o fixa auditiv. Pare-se că a rostit moale, fără convingere : Nu pot să-mi dau seama. Sau : Nu cred că... Ar fi putut să fie la fel de necruțător ca și oglinda inventată adineaori ; nu numai cu ochii să-i spună adevărul, ci și cu gura. Are nevoie de acest adevăr, pentru că nu mai e cea care a fost. Nu numai că nu mai e o fetiță. Ci și în alt mod. Ar fi caraghios să se mai poarte ca fetița de odinioară, cu capul în nori și atît de inutil zglobie. Nu-și face nici o iluzie cu privire la înfățișarea de azi ; știe că s-a deformat și în zadar încearcă să-și găsească justificări.

Ah, dacă aș avea cît de cît timp să mă uit și la mine ! Se lamenta întorcînd capul și atunci surprinsese în reflexul geamului gestul acela mic, tandru, mișcarea lui furată, scăpată, grăbită, speriată ; mîngîierea lui, care nici nu fusese o mîngîiere în adevăratul înțeles al cuvîntului, în loc să alunece în jurul părului ei, așa cum fusese făcută, o pătrunsese adînc, răscolind-o fulgerător, aducîndu-i la suprafață tot zațul de la fund. Avea cămin, copii, o slujbă bună și totuși de unde atîta nemulțumire ? Pe cînd el, încă în stare să păstreze sentimente de adolescent, capabil să le dea aproape aceeași expresie sfioasă de atunci !

Am văzut tot, se crezuse datoare să stăruie și să precizeze ; și el : Nu avusese nimic de văzut, să aibă grijă cum vorbește, ce să vadă, dacă nu se întîmplase nimic ? Devenind din nou inaccesibil, rigid, ascuns în sine ca într-o carapace. Nu recunoaște nimic, se distanțează, se înăsprește, o respinge. Ar dori să insiste, să-l facă să înțeleagă cîtă nevoie are de prietenia lui, dar renunță, simte că în el nu există decît vechile sentimente și că numai în sensul lor ar accepta o apropiere.

Nu vrei să fim prieteni ? mai întreabă o dată, dar întrebarea sună în gol, căci el ieșise, închizînd ușa, e drept fără s-o trîntească, dar nici lăsînd-o să cadă lin în lăcașul ei firesc.

Nu vrea să fim prieteni !

Cîntec de leagăn

Suna tînguios și adînc, îi răscolea ființa, i-o frămînta ca vîntul. Cîntecul simplu care nu se știe cum de ajunsese în acel loc. Îl auzea și parcă era și viu, și visat în același timp, nani, nani, puiul mamii, cînd cu glas necunoscut, tremurat și dulce, cînd cu glasul aspru al mamei, înmuiat de emoție, dar răgușit și zgrunțuros ca gresia. Avu impresia că brațele i se strîng copilărește, pe cînd nările se sileau să tragă scurt aerul cumplit, anevoie de respirat de parcă era pîslă curată. Cîntecul se pierdea și se înfiripa din nou, duios și tărăgănat, cu vocalele îndulcite și lungi, așa cum sunaseră ele de demult și acasă, venind ca din tainițe adînci și necercetate, ademenind un somn de copil ținut la căldură și aromă de busuioc și de piept de mamă.

Se lăsa legănat și alintat de glasul care rostea sfîșietor nani, nani, parcă pentru ultima dată pentru el, cel care-l auzea de dincolo de cîntec pe fratele mai mare repetînd scurt, gros și răstit – „Du-te, mă, du-te o dată, ia-o din loc" ! ; și el se ducea încet, știind-o pe mama neputincioasă, cu palma așezată peste gură, privind din ce în ce mai mult rămasă în urmă, topindu-se ca un fum. Și el se depărta, tot întorcîndu-se năucit, purtînd la șold o traistă mai mult goală, iar în scoica ființei cîntecul copilăriei, nani, nani. Se tot ducea și nimeni nu-i spunea să stea, să se întoarcă, să mai aștepte ; și numai cîntecul venea după el ca o bătaie de vînt, ca o aripă de pasăre, ca un cățel alb, venea după el ca o umbră destinată să piară curînd.

Pe urmă întrebarea buimacă, ieșită ca un țipăt sau ca un cuțit din teacă – cine cîntă aici, hei, cine cîntă ? – îl dezmetici în lumina chioară, izbit de măciuca aerului stătut, dens ca o piatră de moară. Se ridicase pe jumătate și căuta în jur o mamă, un prunc, un cîntec, întrebîndu-se uluit ce să caute în atmosfera otrăvită a sălii de așteptare ințesate, și cum să se fi rătăcit un astfel de cîntec ? ! Cum de putea fi adevărat, cum de răzbise pînă aici, cînd și el abia își făcuse loc, și al cui să fi fost că nu se vedea nimeni ? Trenul întîrziase în noapte și prin orașul cufundat sub camuflaj, prin somnul lui spăimos, băiețanul nu cutezase să caute o casă și un liman.

Dar unde erau mama și pruncul ei ? Și de ce îl dureau tăios vinele gîtului, cînd el era convins că își ține capul drept, e treaz și caută în jur locul de unde izvora cîntecul știut de acasă ? Nu era în stare să-și dea seama că îi căzuse ca retezat, capul, și i se rezema inert de piept, greu ca un bolovan. Horcăia în loc să respire tihnit și dacă se scutura de chinul acestui somn își amintea cum se strecurase pe coridorul gării, mișcîndu-se halucinant în lumina bolnavă, pe sub becurile otrăvite, aproape moarte, atent să nu îi calce pe cei culcați direct pe ciment, retezați pe bănci și pe cufere, cu capetele pe saci, cu căciulile pe ochi și cu broboadele strîmbe, nefiind în stare nici măcar să tresară dacă erau loviți sau călcați din greșeală.

Îl apucase somnul din mers, mai mergea cînd ochii i se lipeau și se cufundau în besnă, și în zorii tulburi se mira cum de avusese norocul acestui colțișor de bancă pe care abia încăpea, și cum de mai avea răbdare să nu o caute pe mamă și pe copil, pe biata femeie nevăzută, care cîntase toată noaptea cîntare dulce și duioasă de mamă ? ! – nani, nani, puișor... Și avea glasul străin, și glasul mamii. Fusese cu adevărat o femeie și un copil ? Fuseseră acolo ? Putea să tot întrebe în dreapta și în stînga, cine să bage în seamă bîiguiala băiețandrului jerpelit, pîrpiriu, cu ochii cîrpiți, care parcă vorbea prin somn ?

Pe urmă, spălat pe față de aerul rece al zorilor, își dăduse seama de ce venise, ce trebuia să caute și să facă, pornind-o în sfîrșit spre orașul din față. Dar cît de greu îi era pasul !

POPASURI SILEZIENE

Prin acest han a trecut și olimpianul Goethe (V)

Ultimele zile le-am dedicat vizitării unor așezări din nordul voivodatului. În drum spre Tarnowskie-Gory, traversăm Sosnowiec, un oraș de aproape o sută cincizeci de mii de locuitori, cu o industrie importantă și cu adînci tradiții revoluționare întinzîndu-se pînă spre 1905. Dacă înainte de război era un fel de „oraș uitat", el își dezvoltă actualmente plămînii de oțel și de cărbune, devenind un centru civic pe măsura economiei sale. Într-o piațetă, printre arbori, pot vedea brusc înălțîndu-se spre cer un monument îndrăzneț : un grup statuar, granitic, în basorelief, și, alături, ca niște tuburi de orgă, de diverse mărimi, înălțate spre cer, aceste impulsuri ale luptei, răsunînd parcă prin țevile de bronz, în ecouri multiple, repetate.

Dacă ne îndreptăm spre Tarnowskie Gory este nu fiindcă ne atrage așezarea aceasta modestă, cu nici treizeci de mii de locuitori, ci fiindcă orășelul este unul dintre cele mai vechi centre miniere, cu un nod feroviar de transbordare dintre cele mai mari din întreaga Polonie și, în fine, ca s-o spunem, fiindcă aici vom da de celebrul han al lui Sedlaczek. Tradițiile locale păstrează atît splendoarea acestor locuri celebre cît și costumația de epocă. În hanul vestit, vom putea vedea emblema care notează laconic că, pe acolo, au trecut regii polonezi Ivan Sobieski al III-lea și August al II-lea de Saxa și August al III-lea, și, mai cu seamă, marele Goethe și Carol al XII-lea al Suediei. În micul muzeu de la etajul hanului regăsesc o tradiție mică minerească și casnică, unelte și obiecte în alamă sau fier, elemente ale unor activități meșteșugărești specifice locului și care le-a făcut vestit în timp.

Nu departe, de sus, din turnul cetății Bezdin, durată de Kazimir cel Mare în secolul al XIV-lea ca un castel de apărare la frontieră, azi muzeu de relieve feudale, armuri, muschete, halebarde și lăncii, ruinat și refăcut de mai multe ori, incendiat și cucerit, recucerit și reconstruit, de sus, zic, de pe aceste ziduri calcinate, privesc peste văile sparte de puțurile minelor și, spre aceeași cer fumuriu, înțepat de coșurile cu fum roșu de furnal. În drumurile mele prin Silezia poloneză am întîlnit, în repetate rînduri, această imagine paradoxală, în care trecutul, istoria dau mîna cu prezentul, peste secole zbuciumate. Am petrecut ceasuri încîntătoare, în cele cîteva zile ale itinerariului meu polonez, și în Krakovia, în acest leagăn al istoriei poloneze, în care fiecare piatră parcă îți vorbește și fiecare zid devine o mărturie a istoriei. Am străbătut una dintre cele mai mari uzine metalurgice europene Nowa-Huta. Am trecut și prin teritoriul celei mai abominabile crime în masă, făcută vreodată pe acest glob terestru, prin Oswiecim. Am escaladat cîteva înălțimi din munții sud-estici polonezi, spre Zakopane și, în drum spre „Ochiul mării", am străbătut albii secate, cu bolovăniș alb și păduri prin care vîntul șuiera a iarnă apropiată. Aș fi putut să scriu aici și despre toate acestea, dar pentru mine, imaginea statornică la care m-am oprit a fost Silezia neagră, Silezia de cărbune și fier. Silezia unei istorii gravată în monumente. Ea mi se pare, din Polonia, una dintre cele mai interesante regiuni, în care fiecare metru pătrat de pămînt, totul respiră activitate, o creație, o muncă, în care, pornind de la o așezare, poți înainta zeci de kilometri pentru a da mîna cu o altă așezare, ca într-o osmoză industrială și urbană unică. Numeroasele întreprinderi, demne de a fi văzute, numeroasele mărturii ale istoriei cu lungimi în timp sau ale istoriei mai recente fac din Silezia un martor contemporan viu pentru orice călător propunîndu-i să mediteze la schimbările pe care omul polonez le-a practicat atît de profund, nu numai în peisajul natural al țării sale, dar și în teritoriul intim al sufletului său. Este lecția pe care o țară socialistă, în plin progres, o poate da oricărui om cinstit și oricărui suflet atent care este dispus să o străbată.

ION ARIEȘANU

sadoveniana

Naramză

Distincția între numele „fructului" și acela al „pomului" care îl rodește se întemeiază pe o simplă opoziție de „gen" gramatical. În majoritatea lor, numele „fructelor" sînt feminine (**cireașă, gutuie, pară, piersică, vișină**), iar ale „pomilor" fructiferi corespunzători – masculine (**cireș, gutui, păr, piersic, vișin**). Cînd se întîmplă ca numele fructului să fie neutru, distincția se realizează numai la plural (**mere : meri**), în timp ce, la singular, cei doi termeni intră în relație de omonimie parțială : **măr** „fruct al mărului" și **măr** „pom roditor care face mere". În cazul cuvintelor moștenite din latină, am luat, uneori, de acolo atît numele „pomilor" cît și pe acelea ale... „poamelor" : **păr și prun**, din **pirus** și **prunus** ; **pară și prună**, din **pira** și **pruna**. Deși aparțin declinării a doua, **pirus, prunus** erau, în latină, feminine, „rodnicia" fiind, pentru romani, expresia certă a „maternității", chiar la nivelul vegetalului.

În cazul cuvintelor de alte origini, am împrumutat, de obicei, doar numele de fructe (**caisă, lămîie, măslină**), iar pe cele de pomi (**cais, lămîi, măslin**) le-am format pe teren românesc, prin procedeul, atît de productiv al „derivării regresive".

În această ultimă categorie se încadrează și perechea de termeni **portocală – portocal**, primul, un împrumut din neogreacă, al doilea, un „derivat" intern. Copaci „exotici", ai spațiului mediteranean, portocalul și lămîiul, ca și roadele lor, reprezintă, pentru poeții nordici, chemarea Sudului nostalgia soarelui statornic, a căldurii, a luminii. Asemenea accente străbat poemul goethean **Mignon**, din care citez, în versiunea românească a Mariei Banuș : „Știi tu de țara cu **lămîii**-n floare, / Cu **portocale**-aprinse-ntre frunzare ? / Știi țara, tu ? La ea, la ea, / Iubitul meu, cu tine aș pleca". Iată și originalul german : „Kennst du das Land, wo die **Zitronen** blühn, / Im dunklen Laub die **Goldorangen** glühn, / ... Kennst du es wohl ? Dahin, dahin, / Möcht' ich mit dir, o mein Geliebter, ziehn".

Din **portocală** și sufixul **-iu** româna și-a creat adjectivul **portocaliu**, cu valoarea unui epitet cromatic („De culoarea portocalei coapte ; galben-roșiatic, oranj"), pe care îl întîlnim nu o dată la Sadoveanu, de pildă în povestirea **Un om năcăjit**, din ciclul **Umbre** (1920) : „Dincolo de mal, într-un smîrc, umblau cu pași rari cocostîrci cu pliscuri **portocalii**" (VI 601).

În raport de sinonimie cu **portocală, portocal, portocaliu** se află seria constituită din **naramză, naramz, naramziu (narangiu)** – termeni ceva mai vechi, de origine balcanică, pe care Sadoveanu îi va fi reținut, în cîteva locuri ale operei sale, cîștigat de bizara lor rezonanță, de sunetul lor ușor „demodat", discret-vetust, care le conferă o incontestabilă putere evocativă. Tocmai de aceea prozatorul îi rostuiește să participe la închegarea atmosferei „de epocă", atît de necesară narațiunii istorice. Povestește moș Elisei Pokotilo, prietinul uncheașului Petrea, în romanul Nicoară Potcoavă : „Atuncea Han-Tatar m-a bătut pe spate. Zice : Aduceți lui Elisei Pokotilo strafide și migdale și **naramze** !" (XVIII 285) Regăsim cuvîntul într-un alt roman istoric, **Zodia Cancerului** : „– Atuncea-i bine, măria ta, și să îndulcim acest ceas cu șerbetul cel mai bun de **naramze** pe care-l am" (X 123).

Prin Transilvania, cu sensul „portocal" și „portocală", **Atlasul lingvistic român** (A.L.R.) înregistrează regionalismul **năranci**, cu pluralul **năranciuri** atestat la Budai-Deleanu, în **Cîntecul IX** din **Țiganiada**, într-un fragment din descrierea „raiului" închipuită de Parpangel : „În locul de arburi și copace / Cresc rodii, **năranciuri** ș-alămîii". Acest regionalism, cu multe variante fonetice, provine din magh. **narancs**, împrumutat, la rîndul lui, din italiană. Dealtfel, în ultimă analiză, atît **naramză** al nostru cît și echivalentele sale romanice – cum sînt, de exemplu, span. **naranja** și chiar franc. **orange** – conduc, pe căi mai mult sau mai puțin ocolite, către același cuvînt arab : **narandj**. Remarc în treacăt că, din francezul **orange** „portocală", româna și-a însușit adjectivul invariabil **oranj** „portocaliu", franțuzism pretențios din grupa termenilor denumind culorile „tandre" (**bleu, gri, oranj, roz**), pe care zadarnic ne-am trudi să-l aflăm la Sadoveanu, deși **oranjadă** („Băutură răcoritoare preparată din suc de portocale....") a devenit un termen obișnuit. În ultima vreme lista preparatelor de acest soi s-a îmbogățit cu **soconada** ! Cuvîntul e „aranjat" în românește, din soc și „sufixul" **-onadă**, extras din **citronadă** și **limonadă** prin falsă analiză, căci sufixul este doar **-adă**, iar grupul **-on** face parte din rădăcină). Vrednic de tot interesul mi se pare amănuntul că, pe întortocheata scară a istoriei vocabularului, franțuzismul livresc **oranj** se întîmpină cu sinonimul său mai vechi și, odinioară, mai răspîndit, **naramziu**, pe care Sadoveanu îl revitalizează tot în romanul istoric **Zodia Cancerului** : „Dadaca trase pe mînici cațaveica de vulpe cu fața albastră și se învăli cu șal turcesc pînă la ochi și pînă la nas. Șalul era **naramziu** și fața cațavelcii ca piatră vînătă" (X 273).

La capătul acestor însemnări, gîndul mă trimite către Panait Istrati, pe care – în ciuda pribegiilor lui Sadoveanu – îl crede „un fecior al acestui pămînt" (**Opere**, XIX 291). Mă gîndesc, așadar, la Panait Istrati și la nuvela sa **Nerantula**, „mica portocală amară". Fără doar și poate, cuvîntul din titlul nuvelei este format, în neogreacă, din **nerántzi** „portocală", propus de dicționare ca etimon posibil pentru **naramză**.

Nerantula a fost redactată în limba franceză, fără ca Panait Istrati să mai fi avut răgazul de a o tălmăci în românește, așa cum s-a întîmpla cu alte povestiri ale sale. Lectura acestei stranii nuvele produce asupra lui Romain Rolland o puternică impresie, legată direct de numele eroinei, de ecourile lui, de virtualitățile lui asociative. Crîmpei dintr-o scrisoare : „**Nerantula !** Nume fermecător de floare și fruct. Îl simți în cerul gurii".

Mică portocală amară...

G. I. TOHĂNEANU

televiziune

DUMINICĂ, 15 IANUARIE

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte : 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Cavalerul Nigel. Episodul 5. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De straja patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ora veselă. 15, Campionatul european de tenis pe echipe : România — Monaco. Transmisiune directă de la Sala sporturilor din Brașov. 17,10 Film serial. Linia maritimă Onedin. Episodul 21. 18,00 Cel mai bun continuă. 19,00 Micul ecran pentru cei mici. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Inițiativă și faptă comunistă. 20,10 Antena vă aparține ! Spectacol prezentat de județul Cluj. 21,10 Film artistic : Trei surori. Premieră pe țară. Producție a studiourilor engleze. 22,55 Telejurnal.

LUNI, 16 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,30 Roman-foileton. Pagini din comedia umană. Episodul 5. 21,30 Mai aveți o întrebare ? 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 17 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (reluare). Stan și Bran. 11,00 In alb și negru — documentar artistic. 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Artiști români contemporani. Traian Brădean. 17,40 Melodii populare. 18,15 Partid, lumină și mîndria țării. 18,30 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Hotărîrile Conferinței Naționale — program al împlinirilor pentru noi și pentru țară. 20,05 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi, județul Neamț. 20,30 Teatru TV. Vocație de Constantin Munteanu. Premieră pe țară. 22,00 Melodii de Radu Șerban, Cole Porter, F. Loewe, F. Lopez, George Grigoriu și M. Monnot. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 18 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Bucureștiul necunoscut. 10,25 Teatru TV (reluare). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Tragerea Pronoexpres. 17,15 Din țările socialiste. 17,25 Telecronica pentru pionieri. 17,45 Mult e dulce... 18,10 Melodii noi de Laurențiu Profeta, Alexandru Mandy, Dan Beizadea, Vasile Șirli, Dan Ardelean. 18,35 „Cupa mondială" la schi alpin. Proba feminină de coborîre de la Bad Gastein (Austria). Selecțiuni înregistrate. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Omagiul poporului. 20,10 Telecinemateca. Un strugure în soare. Premieră TV. Producție a studiourilor americane. 22,20 Telejurnal.

JOI, 19 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob : Madagascar. 17,40 Consultații medicale. 18,00 Moment folcloric. 18,10 România pitorească. 18,40 „Cupa Mondială" la schi alpin. Proba feminină de slalom special de la Bad Gastein (Austria) selecțiuni înregistrate. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Omagiul poporului. 20.10Ora tineretului. 21,00 Teatru TV. Personalitate pentru concurs de Corneliu Marcu. 22,05 Muzică ușoară contemporană. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 20 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (reluare). 12,10 Corespondenții județeni transmit... 12,25 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba franceză. 17,05 Emisiune în limba germană. 18,50 Tragerea Loto. 19,05 Film serial pentru copii. Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Mesaj de pace și colaborare. 20,20 Noi, femeile ! 20,40 Film artistic. Sfidarea. Premieră TV. Producție a studiourilor italiene. 22,00 Meridiane culturale. 22,30 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 21 IANUARIE

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton. Pagini din comedia umană. Reluarea episodului 4. 13,05 Muzică distractivă. 14,00 Noi, femeile (reluare). 14,20 Moment folcloric. 14,30 Desene animate. 14,55 Publicitate. 15,00 Agenda cultural-artistică. 15,40 Cîntece patriotice și re- — Anglia. Transmisiune directă de la Paris. 17,30 Publicitate. 17,35 Clubul tineretului. 18,25 Săptămîna politică internă și internațională. 18,40 Antologia filmului pentru copii și tineret. Stan și Bran. 19,30 Telejurnal. 19,50 Omagiul poporului. 20 10 Teleenciclopedia. 20,45 Mari filme western. Dallas. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 22,20 Telejurnal. Sport. 22,30 Întîlnire cu satira și umorul.

teatru

La Teatrul Maghiar de stat, în premieră

SALTIMBANCII de Radu F. Alexandru

1) Din declarația autorului („Teatrul" nr. 9, 1977) : „După exact un an de lucru, am terminat o nouă piesă — **Saltimbancii**, însumînd aproape zece variante. Timpul necesar scrierii n-ar avea, desigur, prea mare importanță dacă, subiectiv, n-ar fi încă o dovadă a dificultății cu care am elaborat această piesă. Trei personaje urmărite pe parcursul a 75 de pagini, nu înseamnă, obligatoriu, o sarcină cu totul ieșită din comun, dacă cele **trei ființe vii** — și, mai ales, relațiile dintre ele — ar fi și ar rămîne aceleași. Ceea ce în piesă (ca și, uneori, în viață) nu se întîmplă. Și, atunci, m-am văzut prins într-o sinuoasă și obsedantă cursă, ce trebuia să mă ducă spre acea rațiune în virtutea căreia să-i pot înțelege pe cei ce i-am numit Ira, Dumitru și Iulian. Am descoperit **rațiunea lor**, dar nu sînt de acord cu ea".

2) Considerații confortabile : Destinul unei piese noi depinde, măcar o vreme, de prima ei punere în scenă. Prin ideile și stilul reprezentației se ajunge la ideile și stilul textului, ale dramaturgului. Spectacolul Teatrului Maghiar de stat din Timișoara, în regia autorului, nu are decît ambiția de a ridica la verticală un text. O lectură dramatizată, în decorul semnat de Virgil Miloia. Distribuția neinspirată, nepotrivită cerințelor înscrise în text — în ample paranteze — pune spectatorul în situația de a nu putea înțelege natura relațiilor dintre personaje. Autorul imaginase o stare de tensiune de-a lungul unei nopți a purificării, trei personaje încercînd să scape de măști. Autorul stabilise o anumită dependență și reclamase (în text) interpreți dotați cu acele calități care să facă veridică situația în scenă. Spectacolul, de o fantezie firavă, obligă trei actori să debiteze replici în care fac efortul să pară a crede. Tarele textului sînt, astfel, accentuate : este reliefată ambiguitatea dialogurilor, imprecizia, nejustificata metaforizare ce încoronează cîteva răspunsuri importante la nivelul scriiturii, tocmai pentru descifrarea rațiunii personajelor. Și, într-o asemenea, lectură, piesa este frapant de obositoare. Punîndu-și, în aceste condiții, textul, în scenă, Radu F. Alexandru, i-a interzis după opinia noastră, orice șansă. Cel puțin pentru moment. **(A. I. C.).**

civitas

SĂ NU TE SCHIMBI !, așa suna salutul, cu care mulți ani îmi întîmpinam un prieten, căruia, mai recent, i-aș fi amintit, ca mult mai potrivită, ascuțita și oarecum celebra observație : „cînd m-ai trădat prima oară, prietene, am zis : să-ți fie rușine ; cînd mă trădezi a doua oară, îmi spun : să-mi fie rușine" ! Obligat, așadar, să meditez mai atent asupra obișnuitului meu salut, m-am dumirit că de fapt el a „funcționat" cum năzuiam, pentru că era inadecvat, prin caracterul său conservator, într-un fel retrograd. Căci cum să dorești cuiva, și mai ales unui om drag, să nu se schimbe, într-o lume în care aproape totul se schimbă ? ! Poate direcția și calitatea schimbării ar fi meritat — mai curînd — atenția salutului meu ca formulare. Oricum, dacă astăzi, cu naivitatea debutantului, l-aș mai saluta cu : să nu te schimbi, indiferent de ce mi-ar răspunde, inima mea i-ar auzi, înveșlit în zîmbet dialectic, expresia : și de ce să nu mă schimb ? De aceea, un salut, o urare — — asta am început să înțeleg bine de tot — **se cuvine de a fi nu numai dăruită, dar mai ales meritată.** Timișoara vieții, muncii și viselor noastre, salutînd-o la început de an nou. Ea cea veche și mereu nouă, merită — cred — din plin urările noastre cele mai fierbinți, nu numai pentru că e a noastră, ci pentru că — a dovedit-o deseori — **știe să primească, să aprecieze și să valorifice eforturi, dăruiri, credințe, devotament, speranțe.** Cînd nu o face, ca însăși se micșorează, urîțindu-se.

Întreaga patrie, de fapt, așteaptă de la Timișoara, **biruințele ei de frunte.** Ce este Timișoara altceva sau altceineva decît toți care au fost pînă la noi, **noi toți de acum,** și — să nu uităm — cei ce ne vor urma ? ! Dacă acest șuvoi continuu al valorilor perene, materiale și spirituale, avîndu-i faptă în inimile și gîndurile noastre, nu-l vom micșora prin întrerupere sau nesporire, Timișoara va fi **EA,** acum și-n totdeauna : harnică, mîndră, curată, bogată și frumoasă ! De aceea, urarea mea — salut, către stăpîna noastră municipală și măiastră, este : **Schimbă-te mereu, rămînînd însă permanent : TU INSĂȚI ! (GH. LEAHU)**

muzică

TINERE SPERANȚE pe podiumul Filarmonicii s-ar fi cuvenit intitulat cel dintîi simfonic al lui 1978, datorită profilului acestui „Concert de concerte" : prezentarea exclusivă de nume încă anonime, dar cu rezultate ce bat viguros la porțile consacrării. Căci cu excepția lui **D. Sîpcu,** binecunoscut din evoluțiile în fruntea ansamblului camerat „Contemporanii" toți ceilalți sînt încă extrem de tineri.

Judecățile de valoare în cazul unui asemenea concert se cuvin formulate după criterii diferențiate. Plăcerea estetică rămîne fortuită de o serie de considerente tributare în mare parte reacțiilor imprevizibile la cei puțin obișnuiți cu „luminile rampei". Dacă nu am asistat la momente de o elevație deosebită, am avut în schimb șansa de a audia, alături de familiarul pian și violoncel, a două instrumente care doar în mod excepțional apar în prim-planul solistic — cornul și clarinetul, cît și perspectiva de a întui poate, cu un ceas mai devreme, pe unul dintre posibilii consacrați de mîine.

Am remarca în versiunea dată de **Dumitru Sipcu, Concertului de Mozart KV 622** frumusețea frazării, muzicalitatea cu care-și arcuiește planurile sonore. Poate l-am fi dorit mai expresiv în secțiunea secundă. **Nicolae Dosa,** în **Concertul 2 pentru corn** de **Haydn,** a cucerit de la primele sunete prin calitatea tonului : o mare puritate intonațională, o noblețe sonoră încrustată cu carate de alese simțiri. Ne-a încîntat precizia cu care a mînuit cel mai dificil și hazardat instrument dintre alămuri. Cu siguranță unul dintre artiștii de frunte ai țării în domeniul său, judecînd unduirile canilenei, lirismul intens ce excede din melodicitate haydniană, argumente care-i explică succesele din R.D.G. ori la Festivalul „Primăvara la Praga". **Concertul de Boccherini în Si bemol** a fost pentru violoncelistul **Grigore Niculescu** poate nu cea mai ideală partitură pentru datele tehnicii sale. Căci tonu-i vibrant, viguros, a circumscris mai degrabă un temperament predispus spre vîlvătăi romantice, decît spre suplețea solară solicitată de partea III-a de pildă. Partea lentă a avut în schimb momente de netăgăduită frumusețe. Sensibilitatea-i deosebită, farmecul pe care-l comunică cu generozitate ne fac să întrevedem în acest tînăr o reală speranță ! **Pianistul Adrian Stanca** este într-un fel, reversul precedentului. Impune printr-o siguranță absolută. Fiecare pasagiu este șlefuit cu o migală demnă de arta unui consacrat. Eclatant ca virtuos, uimește prin pendanteria minuțios organizată, lucidă ; dar totul pare să rămînă la nivelul obiectivării exterioare. Lipsește căldura interpretativă, chemările emoționale ce trebuie să pulseze în spatele arpegiilor perfect rostuite. De aplaudat, în acest maraton solistic, efortul angajat al orchestrei și dirijorului **Nicolae Boboc,** de a se mula intențiilor interpretative ale tinerilor lor invitați. **(DORU MURGU)**

istorie-document

OAMENI ȘI FAPTE DIN ISTORIA BANATULUI (Dicționar cronologic). **ȘTEFAN VELOVAN** (1852-1932), de obîrșie din Rusca Montană, a făcut liceul la Timișoara și studiile universitare la Viena și Gotha. În 1877 a fost numit profesor la Institutul pedagogic din Caransebeș, mai tîrziu încredințîndu-i-se conducerea institutului. A avut o foarte bogată activitate atît în învățămînt, ca pedagog renovator, cît și pe teren științific, avînd lucrări de pedagogie, estetică, etică și psihologie. Titu Maiorescu, ministrul învățămîntului din România, avînd nevoie de el, l-a chemat la București, unde a și plecat la 1 octombrie 1893. A activat trei ani la școala pedagogică din capitala țării și la cea din Cîmpulung. În anul 1896 s-a stabilit la Craiova, organizînd învățămîntul pedagogic și funcționînd acolo pînă la pensionare în 1926. **TEODOR V. PĂCĂȚIAN** (1852-1941) s-a născut la Ususău, jud. Arad. Studiile liceale le-a urmat la Lugoj și Arad. Poet, publicist, cercetător istoric. Ca ziarist a lucrat la **Luminătorul,** a înființat ziarul **Timișiana,** devenit **Gazeta poporului,** apoi a activat la publicații din Transilvania. Lucrarea sa de căpătîi rămîne **Cartea de aur** (8 volume), premiată de Academia Română. Este frate cu **Dimitrie V. Păcățian** (1856—1909) care a tipărit în anul 1899 la București volumul **De pe la noi,** nuvele în grai bănățean, cu subiecte inspirate din mediul satelor bănățene. **GEORGE AUGUSTIN PETCULESCU** (1852-1890). Era la Lugoj caifă de cismar, dar așa de mult i-a plăcut meseria de actor, încît în anul 1870 a plecat cu trupa teatrală din Oltenia, începîndu-și cariera teatrală la Craiova și Turnu-Severin, ca împărțitor de afișe și statist. În roluri mai de seamă a fost distribuit, începînd din anul 1874, devenind actor profesionist. În 1878 și-a constituit la Lugoj o trupă teatrală, cu actori profesioniști de la Craiova și Turnu-Severin. A cutreierat satele și orașele locuite de români, în Banat și Transilvania. Petculescu era actorul, regizorul și conducătorul primei societăți de teatru român din Ungaria și Transilvania", cercetătorii istorici de mai tîrziu punîndu-i activitatea în rînd cu aceea a lui Pascaly din București și Matei Millo din Iași. **(GR. POPIȚI, M. ȘERBĂNESCU)**

panoramic

● Asociația scriitorilor din Timișoara împreună cu Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă pregătesc un pliant al poeziei. În interior, creații și date biografice aparținînd scriitorilor timișoreni. ● Și-a început activitatea cenaclul ARS POETICA, pe lîngă Biblioteca județeană. El este condus de scriitorul Ion Velican. Pînă acum, s-au remarcat condeieri precum Doina Stoița, Aurel Odoroabă, Lidia Lăudan. ● Seri de romantism timpuriu la secția de etnografie a Muzeului Medalionul Felix Mandelssohn Bartholdy a fost susținut de instrumentiștii Filarmonicii : Ion Țapu, Nina Podariu-Țapu, Alla Popa, Maria Morariu, Ingrid Szirovatka, Petre Florea, Ștefan Hatvani, Mircea Cure, Mircea Simionescu. ● Sesiune de comunicări științifice dedicată lui Eminescu la Casa de cultură a municipiului Lugoj. ● În cadrul celei de-a doua ediții a Festivalului național „Cîntarea României" au susținut spectacole elevi și „Șoimi ai patriei" din Sînnicolaul Mare și Jimbolia. ● „Viață particulară" la Teatrul german timișorean. Autorul piesei e poetul O. Genaru. ● Simbolul internațional al păcii a sosit la Timișoara sub forma unei expoziții cu participarea mai multor țări ; porumbei de „agrement, zbor, ornament și uriași". Moda animalelor mici în plină desfășurare. **(L. BURERIU)**

echo

CENACLUL LITERAR RADIO. Emisiunea **Cenaclul literar** a Studioului de radio Timișoara, al cărei redactor este **Florina Gildău,** s-a impus, de-a lungul unui an de zile, ca una dintre cele mai interesante emisiuni culturale. Calitatea esențială a acestei emisiuni lunare constă în faptul că ea se realizează în contact direct și simultan cu scriitorii și cu publicul. Scriitorii citesc din lucrările lor în fața unui auditoriu care ia în discuție textele prezentate. Nu o dată, discuțiile s-au transformat în dezbateri autentice, surprinzător de vii, și nu o dată cei care au luat cuvîntul s-au dovedit a avea a competență reală. Părerile sînt înregistrate în condiții de spontaneitate autentică, fapt care dă emisiunilor un farmec indiscutabil. Pasiunea **Florinei Gildău** de a organiza asemenea întîlniri este dublată de competență și stăruință, astfel că, dincolo de emisiunea propriu-zisă, se realizează și o superioară pedagogie, o nemijlocită educație estetică. Așa s-a petrecut și la Căminul cultural din Obreja, unde s-a realizat o emisiune excelentă și unde eleva **Anișoara Rădulescu** s-a remarcat cu un neobișnuit spirit critic, prezentînd un surprinzător text critic asupra poeziei lui Labiș, dar și ca un spirit poetic, recitînd cîteva poezii remarcabile. Emisiuni izbutite s-au realizat de asemenea la întreprinderea **ELBA,** la **IPROTIM,** la Casa de cultură din Brad ș.a. **(VASILE VERSAVIA)**

top

FLASH BACK 1977 (II). Continuăm cu trecerea în revistă a evenimentelor legate de anul care s-a scurs : Apare (și dispare din magazinele de discuri) LP-ul **Lindei Ronstadt** „Simple Dreams" album de referință ce cuprinde înregistrările artistei efectuate în Los Angeles ● Maizie Williams, Liz Mitchell, Marcia Barret și Bobby Farrell (adică grupul **Boney M** de care aminteam și data trecută) declară unui reporter : „... știm că la un moment dat lumea se va sătura și de noi. Dar pînă atunci, rămînem împreună .". Firesc nu ? ● Casa „Polydor" lansează discurile „Rock Report" și „Butterfly" ale unui grup de viață lungă... **„Hollies" :** „Voi intensifica studiile mele privind folclorul muzical african" declară Stevie Wonder la sfîrșitul anului ● Single-ul „I Feel Love" (Donna Summer) primește distincția „Discul mării" acordată în cadrul tradiționalei competiții organizată anual de către disc jockeyii italieni ● Debutează un interesant grup pop sovietic : **„Pasărea albastră"** ● Un veritabil „Comeback" va cunoaște **Joe Dolan :** după 7 ani de anonimat, din nou în atenția generală, cu „Fii iubita mea" ! ● În cadrul „Radiodivertismentului muzical" ni se oferă spre audiție piesa „Septembrie" compusă de **Adrian Enescu** și interpretată „la înălțime" de **Mircea Baniciu** ● Au loc mai multe concerte ale cîntăreței ghaneze **Myriam Makeba** (descoperită acum 12 ani de H. Belafonte) ● Apare LP-ul „Works" al grupului **„Emerson, Lake & Palmer".** ● Notabilă piesa „C' est la vie", o frumoasă baladă cu (voit) parfum de șansonetă . Oare ce-o mai face Yves Montand ? ● Cam de doi anișori, o formație vest-germană se specializează în imitații „fidele" după „Beatles". Cîntă, cîntă ei **(Beatles Revival Band)** dar din muzica lor parcă lipsește ceva... sau cineva ? ● La Forest Hills nu se joacă doar tenis... se și cîntă și încă foarte bine. Vă veți convinge ascultînd discurile celor patru „Ramones" originari de prin partea locului ● Succes discografic al cîntăreței de Country, **Crystal Gaile** — „River Road". **TOP-UL SĂPTĂMÎNII. Secția română :** 1. Sînt fiul țării mele — ROȘU și NEGRU ; 2. Horă pe smalț — SEMNAL ; 3. Iapa albă — MAGNA CARTA ; 4. Cîntec neștiut — DIDA DRĂGAN ; 5. Eroilor noștri — VALI STERIAN. **Secția străină :** 1. Trans Europa Express — KRAFTWERK ; 2. I Remember Elvis Presley — DANNY MIRROR ; 3. Magic Fly — SPACE ; 4. Black is black — LA BELLE EPOQUE ; 5. From Here to Eternity — GIORGIO. **(PETRU UMANSCHI)**

plastică

(Urmare din pag. 1)

LAE ADAM, absolvent al Institutului „Ion Andreescu" din Cluj, trebuie să pornești de la Muzeul etnografic din Orăștie, care-și datorează existența tenacității și dăruirii acestui om, acestui artist legat prin structură și sensibilitate de maestrul Gheorghe Anghel, alături de care a lucrat pînă în clipa trecerii marelui artist.

Nicolae Adam este, înainte de toate, un artist și unitatea manifestărilor sale se confundă într-un același spațiu spiritual, față de care se simte permanent dator cu o înțelegere. Între etnografie și sculptură, între metafora spațiului mioritic și arhaismul abstract al însemnelor universului, aflate în arta pietrei și lemnului, la numai cîțiva pași de cetatea Grădiștei, vechea Sarmizegetusa dacică, sensibilitatea lui Nicolae Adam caută legăturile subterane, fațetele succesive ale statorniciei spre a descoperi elementele de esență pe care, mai apoi, să le traducă în artă. O muncă ținută, permanent, într-un registru grav, fără putința detașării facile, o muncă în care detaliile semnificative pot îmbrăca dimensiuni arhitecturale. Adam își gîndește lucrările la proporțiile naturii înconjurătoare (pe dealul Uroiului bunăoară, a cărui secțiune de profil aduce cu socluI unei statui ecvestre, pe un deal, deci, cu o înălțime de cîțiva zeci de metri, Adam vedea așezată o statuie uriașă a lui Decebal, monument unic prin dimensiune care ar fi putut fi văzut de la peste patruzeci de kilometri...), apoi proiecte de coloși, monumentul Palia, arcurile de triumf... toate integrate unui spațiu menit să dăinuie. La Orăștie, există un artist hotărît să se risipească în numele dăinuirii.

memento

În luna decembrie a anului trecut s-a împlinit o jumătate de secol de la moartea lui Iosif Tempea, figură proeminentă a culturii bănățene de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Născut în Toracul Mare (R.S.F. Iugoslavia), la 25 decembrie, 1836, urmează școala primară în comuna natală, apoi la Becicherecul Mare și liceul la Timișoara, pe care-l termină în 1857, cînd își ia bacalaureatul. Frecventează, timp de trei ani, cursurile Institutului teologic din Virșeț, unde se remarcă la învățătură ca un student eminent. Aici are prilejul să cunoască personalități de mare reputație, între care amintim : A. Șaguna, Ignatie Vuia, George Pești eanu, D. Petrovici-Stoichescu, Nicolae Tincu Velia (ultimul fiind și profesor al lui Tempea), nu fără a lăsa urme în mintea și inima viitorului cărturar. Frecventează o perioadă de timp și cursurile Facultății de drept din Budapesta, pe care n-a terminat-o, fiind numit profesor de limba și literatura română la un gimnaziu din Timișoara (1861—1863). Mai tîrziu, în 1865, vine în Lugoj, unde a îndeplinit nobila misiune de dascăl de limba și literatura română, îngrijindu-se, totodată, de prosperarea vieții muzicale a orașului.

Iosif Tempea s-a remarcat ca un publicist și cărturar de seamă. Astfel, la începutul anului 1880, fondează la Lugoj ziarul **„Deșceptarea",** pe care îl redactează și editează pînă în aprilie 1881. De menționat că această gazetă beletristică, științifică, economică și umoristică, era cea dintîi gazetă românească din Lugoj. **„o revistă săptămînală, tipărită în tipografia lui Carol Traunfellner, în format octav, în cîte opt pagini".** Într-unul din numerele publicației, Iosif Tempea, anticipînd ideea unității naționale și a conștiinței de neam a poporului nostru, afirma : **a sosit timpul să arătăm, că existăm".** Dar publicația n-a fost de lungă durată și, astfel, Tempea, în 1881, se desparte de „onoratul public cititor" cu un profund respect, dar încrezător, afirmînd că această întrerupere este temporară doar **„pînă la alte timpuri mai bune".**

De remarcat faptul că în coloanele „Deșceptării" găsim consemnate numele unor personalități lugojene ale vremii : Coriolan Brediceanu, Titu Hațiegan, Leontin Simionescu, Virgil Tomici, Ion Nedelcu, Liviu Rădulescu ș.a., fruntași ai vieții sociale și politice a Lugojului, care au jucat un rol important în perioada afirmării și emancipării poporului român din această parte a țării.

Merită a fi relevată și activitatea sa de om cu o vastă cultură, avînd vădite preocupări lingvistice și pedagogice. publicîndu-i-se în Sibiu (1876) **„Stilistica limbii române",** lucrare ce continuă ideile Școlii ardelene, apoi **„Manualul pentru oratoria și dramaturgia limbei române",** pentru cl. a VI-a gimnazială (Lugoj, 1886) și **Manualul pentru epica, lirica și didactica limbei române"** (Lugoj, 1889). **(GH. LUCHESCU)**

sport

TREPTAT, TREPTAT, dacă ar lipsi cronicarii, fotbalul ar intra în uitare, dovadă că, uneori, sportului-rege îi lipsește floarea cu pricina, nu-mă..., adică meciul. Aflați la sfîrșitul vacanței de iarnă, i-am salutat, deunăzi, pe Șerbănoiu și Giuchici, ultimul întărînd zvonul că Manolache ar dori să revină la **U.M.T.** Invocînd etica sportivă și măsurile de îndreptare a fotbalului nostru, mă împotrivesc acestor promenade de mofturoși care cred că sportul oferă un larg bulevard driblingurilor și păcălelilor lor, nu întotdeauna fără temeiuri bănești

Într-o altă duminică fără fotbal, am fost spectator la meciul de handbal feminin **Universitatea Timișoara — Mureșul Tg. Mureș.** Cu nimic mai prejos ca spectaculozitate și mult mai interesant ca ritm și eficacitate (scor 18-13, așadar 31 de goluri frumoase în numai 50 de minute), meciul amintit merită un popas în jurul numelui lui **Constantin Lache,** antrenor al timișorencelor, cel care și-a pus iscălitura pe marile izbînzi ale handbalului feminin din orașul în care joacă încă și valorosul „campion mondial" **Roland Gunesch** (cîteva titluri de campioane naționale, prezențe în C.C.E., turnee de prestigiu ș.a.). Antrenorul Lache a reușit să facă, aici, o solidă școală de handbal, școală al cărei magistru este încă tot el. Veșnic în căutare, neliniștit, acest antrenor trăiește handbalul ca o a doua viață, ca o adevărată vocație. Pătimaș și priceput, da, Constantin Lache „sfințește" handbalul și reușitele elevelor sale, multe încă anonime ; de asemenea, oameni, de cît mai mulți asemenea oameni are nevoie sportul nostru. Și spectatorii ! **(TEODOR BULZA)**

P.S. Într-adevăr, **Cicerone Manolache** s-a reinstalat ca antrenor la U.M.T., la Reșița fiind adus **Ion Motroc,** cel cu „Rapidul"...

tableta

CREIONUL. Se poate spune cu certitudine că pînă la ora actuală nu pixul, nici stiloul, și nici chiar mașina de scris nu sînt cele mai în drept să aspire la cununile clasicității în materie de știință, artă și cultură, ci două unelte mult mai simple, vetuste chiar : pana (fie și peniță !), creionul. Creionul am spus ? Da, creionul, creionul cu care savanții au conturat primele mari descoperiri ale lor, creionul cu care copiii și-au vestit talentele de mai tîrziu, creionul cu care au fost încheiate scrisori de dragoste (după ce se terminase cerneala din călimară).

Dar creionul, dintr-o reală necesitate, de la o vreme, s-a fudulit, schimbîndu-și (în unele cazuri) numai conținutul, nu și forma. Și i s-a zis creion chimic. Bun de completat și semnat acte și formulare în instituții respectabile. Dar creioanele, fiind puse la îndemîna unui mare număr de oameni de o diversă paletă educațională și bun gust, au început să dispară. Mă refer la unele instituții de interes public, se-nțelege. Funcționarii instituțiilor respective au găsit antidotul : au crestat creioanele la un capăt și le-au legat cu sfoară. De registre, de bare, de cuie înfipte pe fleundă și oricum. Creionului i s-a dat un statut de securitate, dar i se răpise libertatea formală — ceea ce, evident, arunca o umbră nefavorabilă asupra gradului de civilizație al cetățenilor.

Deunăzi, la ghișeul de mandate poștale al Direcției județene P.T.T.R. din Bv. 23 August am întîlnit un creion liber, pus la dispoziția cetățenilor.

— Cum ? Fără tradiționala sfoară ? am întrebat-o pe oficianta de serviciu.

— Fără. Nu-mi place să văd creionul priponit, a fost răspunsul ei, firesc și jovial.

O felicit. Și aflu că în tot mai multe locuri de interes public creionul stă liber, alături de registre și formulare. (Precum și alături de manuscrise literare). Și nu dispare. Legăturile s-au rupt. Ducă-se pe pustie. Să învățăm din pilda creionului. **(ION VELICAN)**

MARȚI, 17 ianuarie 1978, ora 18, **Cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont"** își reia activitatea ; citește proză **Titus Suciu,** referent **C. Ungureanu.**

bănățică

PICTORUL NICOLAE POPESCU ÎN LUMINA UNOR SCRISORI INEDITE

S-au scris și se cunosc destule date despre Nicolae Popescu, istoricii de artă i-au acordat locul cuvenit în plastică românească și bănățeană, cercetătorii și tradițiile în domeniul artei au completat cunoștințele cu noi și interesante studii, al căror unic scop a fost mărirea ariei de cunoștințe și reliefarea unor noi aspecte ale vieții culturale din veacul XIX, cît și prezentarea mijloacelor de expresie plastică a marelui pictor, în viziunea secolului nostru.

La împlinirea a 100 de ani de la moartea sa, am considerat, ca o datorie morală a noastră, să evocăm personalitatea lui Nicolae Popescu, de data aceasta nu vis-á-vis de operele sale, ci din contextul unor scrisori de epocă, schimbate între mari personalități ale timpului și văduva Popescu. Dintre multele scrisori am ales una din 30 martie 1878, a prelatului Victor Mihali, trimisă Paulinei Farneze, văduva Popescu, la Roma, via Vicolo Spagnoli nr. 29 (A.M.B fond Lugoj, corespondență presidială, nr. 20/1878). (Scrisorile din perioada 1875—1882, oglindesc încercarea văduvei Popescu de a recupera tablourile, schițele și obiectele care au aparținut artistului). În acest sens, se subînțelege din scrisoarea mai sus amintită că Paulina Farneze-Popescu a trimis episcopului de Lugoj un inventar al obiectelor căutate, inventar care, dimpreună cu o scrisoare, au ajuns la Lugoj în 3 februarie 1878.

De la început, prelatul amintește văduvei Popescu că la 27 martie 1878 a găsit tabloul care îl reprezenta pe tatăl său, pentru care susnumitul depune la judecătorie suma de 50 florini, „cealaltă jumătate din prețul cuvenit cu defunctul". Se mai menționa că tot prin aceeași judecătorie i se trimite văduvei pictorului și dovada morții soțului. Din acest schimb de scrisori reiese că pictorul Nicolae Popescu a avut depozitate în diferite orașe și sate o serie de tablouri și obiecte, ceea ce a făcut destul de anevoioasă munca de depistare și recuperare a acestora. Rîndurile acestei scrisori ne mai dezvăluie că în 16 februarie, Victor Mihali primește o scrisoare de la **Vicențiu Babeș**, care-i scrie că nu are vești în privința tablourilor, lăsate de Nicolae Popescu la Viena, și că totuși îi va scrie lui G. D. Popovici (în Viena), iar rezultatul îl va comunica ulterior. Despre pictorul Nicolae Popescu, afirmațiile lui Vicențiu Babeș sînt mai mult decît edificatoare : **„Memoria ilustrului nostru artist îmi este mult mai prețioasă decît ceea ce eu nu aș folosi totul pentru a ajuta familia orfană, lovitură dezastruoasă pe care aceasta a primit-o de la soartă, mie și familiei mele a provocat multe lacrime de condoleanță".**

În continuare, prelatul Victor Mihali relatează informațiile pe care le dă **Gheorghe Berariu**, funcționar „politic" (?) (ori public ?), care prin scrisoarea din 18 februarie 1878 atestă încă odată relațiile culturale dintre noi și Banatul iugoslav, prin aceea că la Ritișor (azi Ritiševo) exista, așa după cum a fost înștiințat de notarul Simeoane Trifunescu, o ladă (în care, probabil, „există tablouri", dar aceasta era bătută în cuie și nu a fost deschisă), precum și mobilă de a defunctului pictor. Deci prezența lui Nicolae Popescu la Ritișor este atestată și de aceste rînduri, iar noutatea constă în acel inventar cu obiecte personale, inventar făcut de primarul comunei.

Trecerea lui Nicolae Popescu prin Tg. Jiu este semnalată de episcopul Victor Mihali, prin redarea unor rînduri dintr-o scrisoare, din 20 februarie 1878, semnată de Dr. Emanuel Constantin-Savoi, fiul marelui proprietar Savoi. În aceasta se relata că în casa „defunctului cetățean Teotoi" din Tg. Jiu se găsesc trei tablouri, unul mare cu rama și două mici, fără rama, lăsate acolo de pictorul Nicolae Popescu, ca amanet pînă la restituirea sumei de opt napoleoni de aur, cu care a rămas dator. Moștenitorii, I. N. Ovedeanu și soția defunctului, Eufrosina D. Teodor, au declarat în scris că deoarece s-au plătit cei 8 napoleoni, aceste tablouri rămîn celor în drept. Atît Dr. Savoi cît și cei doi moștenitori mai sus amintiți au omis să menționeze ce reprezentau tablourile, de aceea nu se știe dacă printre ele se afla „Cerșetorul", tablou se pare, căutat în mod deosebit de familia lui Nicolae Popescu.

Cît privește persoana celui care semna scrisoarea menționată la început, prelatul Iugojan Victor Mihali, și cel care se ocupa în mod deosebit de a ajuta familia lui Nicolae Popescu, menționăm că a fost unul din cei care au încercat și apărat drepturile românilor greco-catolici canalizîndu-le spre o orientare strict națională.

În vara anului 1977, s-a redescoperit la Lugoj portretul acestui prelat, executat, în tehnica ulei, în 1876. Lucrarea are dimensiunile 101/76 cm, executată pe pînză. Este un portret compozițional, în care predomină culorile de violet-carmin și roșu rece, culori punctate cu ocru auriu și galben crom pentru podoabe. Figura impunătoare, de un calm și seninătate remarcabilă se detașează de pe fondul albastru cu nuanțe de verde închis, punînd în valoare sensibilitatea și talentul celui care l-a semnat : NICOLAE POPESCU.

VIOREL ȚIGU

cenaclu

Prietenii revistei Orizont

1. **ATELIER LITERAR** — caietul de creație al **Cenaclului „Tudor Vianu"**, de pe lîngă Casa de Cultura a sectorului I. București — (Editura „Litera") e structurat pe o problematica deosebit de diversă și interesantă, din domeniul literaturii, culturii, artei și istoriei noastre. Prin prezența a numeroase materiale privind războiul din 1877—1878, caietul acesta omagiază Centenarul independenței României (**Antecedente fundamentale ale proclamarii independenței în 1877**, de Dinu G. Giurăscu ; **Un marș eroic din anul 1877**, de Dalia Lucia-Aramă ; **Transilvania și războiul pentru independența națională**, de Paul Lucescu ; **Ecouri literar-memorialistice bucovinene ale Războiului pentru independență**, de Ion Negrea). O contribuție valoroasă de istorie literară aduce Șerban Cioculescu în articolul **„Două texte politice inedite de Matelu I. Caragiale"**, Scriitorul **Ionel** Neamțu beneficiază de un consitsent **proiu literar**, semnat de Nae Antonescu, iar foiletonistul **Ioachim Botez** este readus în actualitate de Lorin Popescu. O evocare caldă a lui **E. Lovinescu — Omul**, ne prezintă Ioana Postelnicu. O parte dintre poezii sînt semnate de Ștefan Aug. Doinaș, Sandu Tzigara-Samurcaș, Vlaicu Bîrna, Ion Th. Ilea, Mihail Cosma, Mihail Straje, cărora li se alătură numeroși membri — mulți tineri — ai cenaclului. Proză, recenzii, cronici, însemnări, note de călătorie, aforisme etc., se impun atenției lectorului, prin bogăția ideatică și prin calitatea expresiei. Caietul a fost îngrijit de Virginia Șerbănescu, Horia Stanca și Lorin Popescu ; redactor responsabil Passionaria Stoicescu Ivanov.

2. Comunicăm celor interesați că au fost planificate spre publicare creații ale membrilor cenaclurilor : **„Ion Agîrbiceanu"**, din Baia de Arieș, **„Mihai Eminescu"** al Clubului muncitoresc de la Întreprinderea de Autocamioane Brașov, **„Iulian Grozescu"** din Comloșul-Mare, **„Izvoare"**, al tineretului hunedorean, **„Ritmuri"** din Deva.

3. De la **Cercul literar muncitoresc „Lumina"**, al Întreprinderii de Cinescoape București, așteptăm poezii mai bune decît cele trimise la redacție, care să nu dezmintă nici oportunitatea apariților anterioare în presă, ale semnatarilor. Pentru aceasta se impune, în primul rînd, o mai pregnantă limpezire a stărilor lirice și un cîștig în realizarea artistică.

Cenaclul „G. Bălțean" de la Întreprinderea Mecanică Topleț : sînt valabile cele spuse mai sus, precizînd, totodată, că poeziile Dv. denotă o mare grabă în elaborare, o lectură poetică și filozofică neasimilată, tentații mitologizante, un sprarealism demodat de multă vreme, explorarea unor zone prea intimiste. Și e păcat, pentru că multe imagini din poeziile Dv. sînt concludente — în privința unor posibilități reale de transfigurare poetică. **Cenaclul literar „Zori"** din Aleșd : am dori un grupaj de poezii, constituit din creații ale tuturor membrilor.

AUREL TURCUȘ

Cu scriitoarea Ioana Postelnicu

(Urmare din pag. 1)

fică sensul frazei. Să ascult cu răbdare, fără a arăta că am răbdare, orice lectură și să n-o întrerup. Să nu mă formalizez de săgețile ce ar putea fi îndreptate asupră-mi de vreun coleg scriitor sau critic...

— Ce ne puteți spune despre reacția cititorilor și a criticii, la apariția cărții Dv. de debut, romanul „Bogdana" ?

— Romanul meu de debut a făcut la apariția lui — aș putea spune — senzație. În primul rînd, am interesat ca o nouă debutantă a cenaclului Lovinescu. O debutantă care a pornit în lumea scrisului cu elogiosul gir al lui E. Lovinescu. Romanul s-a bucurat de aprecieri mai cu seamă în lumea feminină. Era o voce pe care femeile și-au recunoscut-o.

— Critica literară situează primele Dv. romane în vecinătatea prozei de analiză ale H. Papadat-Bengescu. Aprecierea aceasta Vă satisface astăzi ?

— Desigur. Dar scrisul meu a evoluat și „psihologismul" sesizat de critică a fost amplificat între timp de exprimarea cît mai realistă a faptelor.

— Prima ediție a romanului Dv. „Plecarea Vlașinilor" apare în 1964. Cît timp a durat procesul de elaborare al cărții ? Există deosebiri între proiectul inițial al romanului și versiunea tipărită în 1964 ?

— Am gîndit 20 de ani la acest roman, născut ca intenție în anul 1944, în timpul refugiului în satul de baștină, Poiana Sibiului, în plin război. Subiectul era ca o nebuloasă care mereu se schimba, vreme în care eu scriam cîte o pagină sau capitol, simțindu-le în mine, fără să pot prinde nebuloasa în limitele ei fixe. Pînă-ntr-o zi. M-am așezat la masa de scris și din toc a început să curgă, ca apa dintr-o cișmea, romanul. Cum s-a organizat materialul la care m-am gîndit atîția ani, nu știu. L-am așternut pe hîrtie ca și cînd mi l-ar fi dictat cineva din afara mea. Încă două ediții apărute ulterior n-au necesitat schimbarea unei virgule, măcar.

— Superlativele criticii (Gh. Achiței, D. Zamfirescu, M. Diaconescu, I. Negoițescu, Marian Popa) au consemnat apariția unei cărți de excepție în domeniul romanului istoric. Intenționați cumva continuarea romanului într-un ciclu ?

— Se află la tipar volumul al II-lea al „Plecării Vlașinilor", intitulat „Întoarcerea Vlașinilor". A curs și această carte prin stilul meu, ca și cînd nici n-ar fi trecut 13 ani de la apariția primului volum.

— Vă socotiți tributară unei tradiții ardelene în scrisul Dv. ?

— Nu. Cel puțin în mintea mea n-am avut conștiința unui model. Scriu cum îmi vine și-mi vine cum s-a plămădit în mine materialul de viață ce urmează a fi relatat, acumulat prin ceea ce au fost și mi-au dat părinții mei, prin locul nașterii mele, prin ambianța casei natale, a orașului în care am trăit, a graiului ce am învățat, cu un cuvînt, a atmosferei ce m-a înconjurat.

— Ce ne puteți spune despre ultima Dv. carte apărută ?

— „Roată gîndului, roată pămîntului" a constituit și constituie o surpriză pentru mine. Cartea se bucură de un frumos succes și cred că lucrul acesta vine de la sinceritatea cărții, de la modul direct de expunere, de la sondajele în trecutul meu și în trecutul neamului meu, de la modalitatea artistică folosită nedeliberat, care-l face fluent cu toată gravitatea lui și greu cu toate facilitățile lui.

— Ce factori credeți că dăunează climatului literar actual ?

— Ușurința cu care se expediază un manuscris la tipar, goana după consacrare, de la prima carte sau plachetă apărută, confundarea unei încurajări cu consacrarea însăși, de către o anumită critică „amabilă" și chiar de către scriitorii înșiși, deconsiderarea scriitorilor maturi, necunoașterea lucrărilor și experiențelor lor creatoare etc., etc., sînt elemente care atacă uneori climatul literar actual.

— Ce socotiți că au de învățat scriitorii de azi din marea lecție a literaturii interbelice ?

— În epoca în care se făurea literatura interbelică, noi, tinerii scriitori de atunci, poate nu neam dat seama de valoarea perenă a unor opere. Ajunși la maturitate, constatăm că am trăit epoca de mare creație literară pe care judecata posterității a așezat-o la locul ce i se cuvenea. Au existat în epocă romane de mare succes, scriitori adulați de public, cărți care se vîndeau ca pîinea caldă. Dar unde au rămas ? S-au lăsat la fund cum se lasă mîlul. Posteritatea a păstrat doar cărțile mari ale națiunii. Există și azi o literatură „de explozie". Cititorii fac coadă la standuri s-o obțină. Dar nu toată va trece prin judecata estetică a posterității, examen prin care trebuie să treacă orice operă literară ca să intre în Pantheonul spiritual al unui popor. Ar trebui ca tinerele generații de scriitori de astăzi să ia aminte că o operă literară nu se elaborează în timp record, că ea se zidește în primul rînd prin stăruitoare muncă de ani, prin confruntarea unor idei și situații, prin eliminarea balastului care încarcă expresia literară, tot acest imens travaliu fiind făcut sub semnul și îndrumarea talentului. Ar trebui totodată ca tinerele generații de scriitori să se gîndească dacă scrierile lor sînt „pentru acum" sau și pentru „mîine" și „poimîine" și să pună în zidirea lor cărămizi durabile care să reziste judecății generațiilor ce vor veni...

— Cum vedeți, în general, problema traducerilor ? Aveți convingerea că tot ce se traduce la noi, la ora actuală, ne reprezintă cu adevărat în patrimoniul spiritualității universale ?

— Sîntem o țară cunoscută pe tot mapamondul, prin fericita situare în sistemul socialist, prin inspirata politică internă și internațională pe care o ducem, prin succesele pe mai multe planuri pe care le obținem. Dar literatura ? Ce știu străinii despre poporul nostru, despre formarea lui, despre așezarea acestuia într-un cadru geografic aproape mirific, între ape și munți și șesuri, despre o istorie făcută la marginea Europei, despre descălecări și domnii fanariote, despre cîștigarea independenței, despre demnitatea și dirzenia lui, dobîndite de-a lungul întregii lui istorii ? Destul de puțin. Ne înflăcărăm după cărți și romane exotice, după eroi care și-au făurit țara și independența de aiurea și noi nu oferim în traducere o asemenea carte, care să-i conducă pe cititorii de peste hotare la esența modului de viață al poporului român.

— Ce-ați dori să vă aducă viitorul ?

— Pace, liniște, să pot scrie mai mulți ani ; cinematografia să realizeze, în sfîrșit, filmul preconizat în urmă cu opt ani după romanul „Plecarea Vlașinilor", o epopee a istoriei ardelene, o oglindă a măreției eroilor ardeleni ; să pot încheia ciclul Vlașinilor, printr-un al treilea sau chiar al IV-lea volum care să ajungă pînă în zilele noastre, trecînd prin epoca memorandumului, pînă în zilele generației noastre care a trăit două războaie și care astăzi se bucură din plin de binefacerile civilizației evului socialist...

debut

STEJARUL

Cred în acest stejar
care crește
oriunde.
Dar mai ales unde răsună
Doina,
Căci e-nalt,
adînc,
și bun,
și străbun.
Ascultă cu urechile sale de ciocîrlie
Rîșciitul lemnului prin pămînt
Și aburii calzi ce se ridicau din singe.
Cînd se prăbușe peste coifuri și scutiere
dușmane,
Din înălțimi,
De oriunde,
Scîrțîitul său lemnos lua sunetul
naiului...
fluierului...
Inele au făcut din el,
cruzii și
neprietenii.
Ca scut l-au folosit numai
romanii
sau
vitejii
sau strămunii.
Cred în melodia sa cunoscută
și necunoscută,
Căci e în limba
apelor
și păsărilor
mele.
Cred în acest stejar
Care crește, și crește
Care crește oriunde,
Dar mai ales unde răsună
Doina...

MEREU STÎNCA

Am înotat printre secunde pe-o stîncă,
Mereu pe-aceeași stîncă,
În firul de singe al istoriei...
Ne zvîrcoleam printre rechinii cu dinții de bombe
Și aripi de legi strîmbe,
Legîndu-ne cu năzuințî de-o stîncă,
Mereu de-aceeași stîncă
Ca pescarii de luntre, pe timp de furtună...
Am rîs de huma morții
Și-am modelat-o în pîine...
Credeam cu inima sau brațul într-o stîncă,
Mereu aceeași stîncă,
Ținînd-o-n sîn — și scut și ideal —
S-o modelăm în vară,
În tinerețe fără bătrînețe
Și s-o iubim.

BUCHET DE LUMINI

Un pumn de oameni
Printre-un pumn de trandafiri,
roșii,
Rotîndu-se odată cu Pămîntul lor,
în jurul soarelui lor.
Un pumn de oameni
Chiuind sau doinînd uneori,
spre crestele unui munte,
cu poalele în beznă
Un pumn de oameni,
într-o veselă horă bănățeană,
prin lanuri noi, de adevăr.
Oameni noi, crescînd odată cu soarele,
prin spicele grîului, copt.
Un orășel, un pumn de oameni,
Crescînd un pumn de trandafiri,
roșii,
Pentru buchetul nostru de lumini.

ADRIAN POPA
elev, cl. a X-a, Cercul literar „Dimitrie Țichindeal", din Sînnicolaul Mare

magazin

ALERTĂ ÎN LUMEA ANIMALĂ

Căprioare care se aruncă cu disperare în abis, balene care naufragiază fără scăpare pe țărmul mărilor, păsări care-și pierd deodată echilibrul — iată un fenomen din lumea animală care, în ultimii ani, dobîndește o tot mai mare amploare, fără ca motivele acestor „sinucideri" în masă să poată fi elucidate pe de-a-ntregul. În dosul acestor dramatice întîmplări parcă se bănuie o ciudată tendință, aproape un „extaz" al autodistrugerii, considerată imposibilă în această lume naturală, în care instinctul de autoconservare „lucrează" cu precizie uluitoare, imună față de asemenea „gesturi" aberante. Și totuși, de ce ? Iată explicația ecologilor. „Gestul irațional" este determinat de „invazia", în această lume a „inocenței", a omului și a diverselor otrăvuri (adică poluarea și alte forme care acționează în mod dăunător asupra acestui mediu natural), pe care el le răspîndește abuziv atît în propriul său mediu, cît și în cel animal. Nenumărați locuitori ai mărilor sucombă în urma otrăvirii apelor cu deșeuri industriale, revărsări de țiței, tot soiul de chimicale, iar hecatombele de păsări sînt rezultatul insecticidelor, al pesticidelor, al zgomotului tot mai mare etc., etc.

Interesant este că unele animale se adaptează rapid la noua situație creată, ba mai mult, devin adevărați profitori ai civilizației care amenință să le distrugă confrații. Astfel, porumbeii marilor orașe sau pescărușii uriașelor porturi, își asumă „cu plăcere" rolul de „măturători" ai deșeurilor de tot soiul. Maimuțele rhesus, care trăiesc în Jaipur și în alte orașe indiene au dobîndit comportamente cu totul diferite față de confrații lor din junglă ; ei au devenit mai agresivi și vicleni, dedîndu-se la adevărate hoții, pur și simplu ca la cel mai comod mijloc de supraviețuire.

Și totuși, e vorba doar de o minoritate din atîtea și atîtea specii care au intrat în alertă. Exemplarele cele mai demne, mai grațioase și mai nobile nu acceptă promiscuitatea, refuză să devină paraziți, hoți sau „orășeni", nu capitulează, deci, și preferă să moară fără compromisuri.

Dar povestea nu trebuie să se termine aici, afirmă apărătorii lumii animale. Căci, o asemenea moarte brutală ar putea constitui o rea prevestire. Nu cumva următoarea victimă poate deveni însuși omul ? Ca să se dea un răspuns cît mai limpede la această întrebare, trebuie, mai întîi, să se afle cu precizie cauzele acestor „sinucideri" din lumea animală. Dar e într-adevăr vorba de sinucidere ? Deocamdată zoologii și ecologii se află într-o dispută acerbă, noul fenomen însă cere o cît mai grabnică rezolvare.

din literatura lumii

HEINRICH BÖLL

Născut la 21 decembrie 1917 la Köln, Heinrich Böll este unul dintre cei mai importanți scriitori germani ai zilelor noastre. De altfel, premiul Nobel pentru literatură, dobîndit în anii trecuți, nu a făcut decît să recunoască și să încununeze o prodigioasă activitate scriitoricească de aproape un sfert de veac.

Prima sa apariție, în anul 1949, povestirea **„Trenul a sosit la timp"**. În 1950 apare primul său roman **„Unde ai fost Adame ?"** și volumul de nuvele și povestiri **„Călătorule, dacă treci prin Spa . . ."**.

Un palmares impresionant de premii naționale și internaționale îi încununează opera. Amintim dintre cărțile publicate, romanele : „Casa văduvelor" (1954), „Partida de biliard de la nouă și jumătate" (1959). „Opiniile unui clovn" (1963), toate apărute și în traducere românească. Este în egală măsură și dramaturg. Se remarcă piesele : „O înghițitură de pămînt", „Cînd a izbucnit războiul", „Cînd războiul s-a sfîrșit".

Discuție pe țărm

La țărmul mării, într-o barcă pescărească, șade culcat un om îmbrăcat sărăcăcios și moțăie. Un turist elegant, alături de el, își încarcă aparatul de fotografiat cu peliculă color, ca să imortalizeze această idilă : cerul albastru, marea verde cu gulerase spumoase, albe, clocotitoare, barca neagră, sapca roșie a pescarului. Tac ! Încă o dată — tac și, pentru că domnul dumnezeu iubește treimea — și a treia oară — tac !

Zgomotul necunoscut, nemaiauzit, îl trezește pe pescar. Se scoală somnoros, își caută ca prin vis țigările în timp ce, cu bunăvoință și politețe din cale afară de mare, turistul i-o ia înainte și-i întinde propria tabacheră, cu vădita intenție de a înnoda o discuție.

— Vă așteaptă astăzi o vînătoare grea ?

Pescarul clatină din cap.

— Mi s-a spus că pe o vreme ca asta e bine să pescuiești.

Pescarul afirmă în tăcere.

— Dumneavoastră nu ieșiți pe mare ?

Pescarul clatină negativ din cap. Turistul privește cu amărăciune.

— O, probabil că dumneavoastră nu vă simțiți prea bine ?

În fine, pescarul trece de la limbajul gesturilor la vorbirea normală.

— Ba, mă simt minunat — spune el. Nu m-am simțit niciodată atît de bine ca acuma.

Se ridică și se întinde de parcă dorește să-și scoată în evidență cu orice preț întreaga alcătuire atletică.

— Mă simt pur și simplu fantastic.

Fața turistului devine din ce în ce mai amărîtă, nu mai are puterea să-și rețină întrebarea care, cum se spune, i se rupe din inimă :

— Bine, dar atunci pentru ce nu ieșiți pe mare ?

— Pentru că am fost deja dis-de-dimineață.

— Și ați avut o captură bună ?

— Atît de bună, încît acum nici nu mai are rost să ies iarăși în larg. Am prins patru homari, două duzine de macrouri . . .

Pescarul se trezește în sfîrșit ca lumea, devine vorbăreț și-l bate liniștitor pe umăr pe turist, îngrijorat de faptul că pe fața acestuia distinge o expresie de nedefinită dar mișcătoare tristețe :

— Îmi ajunge și pe mîine și pe poimîine — zice el pentru a-i ridica definitiv povara de pe suflet turistului. Nu doriți să fumați dintr-ale mele ?

— Ba da, mulțumesc . . .

Țigara în gură, încă o dată — tac ; clătinînd din cap turistul se așează pe bordajul bărcii, pune aparatul alături — momentan are absolută nevoie de a avea ambele mîini libere pentru a da vorbelor sale o expresivitate mai mare.

— N-aș vrea să mă amestec în treburile dumneavoastră personale — spuse el — dar imaginați-vă numai, că ați ieși astăzi pentru a doua, a treia, poate chiar pentru a patra oară și ați prinde trei, patru, cinci, poate chiar șase duzine de macrouri . . . imaginați-vă numai treaba asta.

Pescarul aprobă.

— Ați ieși în larg — continuă turistul — nu numai azi, dar și mîine și poimîine, într-un cuvînt, zilnic — dacă timpul e bun — de cîte două, trei, poate patru ori chiar cinci ori . . . Închipuiți-vă ce-ar fi atunci . . .

Pescarul dă din cap.

— Peste cel mult un an ați putea cumpăra un motor, peste doi veți avea o a doua barcă, peste trei sau patru ani, probabil, v-ați putea procura un cuter nu prea mare ; cu două bărci și un cuter, desigur, veți putea pescui și mai mult — într-o bună dimineață vă veți pomeni cu două cutere, vă . . . — de atîta însufletire, turistului i se taie glasul pentru o clipă — . . . vă veți putea construi un mic agregat frigorific, poate și o afumătorie, iar apoi și o fabrică de conserve, vă veți procura un elicopter personal ca din aer să puteți studia bancurile de pești și să dați dispoziții cuterelor prin radio. Veți primi autorizație pentru a deschide un restaurant specializat în produse de pescărie, veți lucra singur, fără mijlocitori, veți exporta homarii direct la Paris . . . Și atunci . . .

Însuflețirea îi taie din nou răsuflarea ; clătinînd din cap, aproape uitînd de bucuriile concediului său, scîrbit pînă în adîncul sufletului, privește la valurile ce se clatină liniștit și în care înoată peștele încă liber.

— Atunci . . . — spune el, dar tulburarea îl împiedică să continuie.

Pescarul îl bate pe ceafă, așa cum se face copiilor cînd se înecă la masă.

— Ce va fi atunci ? — întreabă el în șoaptă.

— Atunci, zise turistul într-un adevărat extaz — atunci vei putea să te așezi liniștit, uite, aici, la soare, pe țărm, să moțăi și să privești la această mare minunată.

— Bine, dar eu fac treaba asta și acum — spuse pescarul. Stau liniștit pe țărm și moțăi. M-ai deranjat dumneata cu tăcănitul acela . . .

Turistul pleacă de la țărm îngîndurat. Se gîndește la muncă așa ca la un mijloc de a ajunge într-o minunată zi în situația de a nu mai fi nevoit să muncească deloc. Pe chipul său nu mai este acum nici urmă de compătimire față de pescarul prost îmbrăcat — ci numai un pic de invidie.

Prezentare și traducere :
ANATOL GHERMANSCHI

documentar

LA WROCLAW: o nepotolită sete pentru teatru

După ce deasupra Wroclaw-ului au zburat avioanele nimicitoare a venit o zi în care peste ridicarea lui dintre ruine și-a luat zborul înalt porumbelul alb al lui Picasso. În spațiul violentat de cruzime și în aerul cu miros de cenușă și rană, mîna binefăcătoare a artistului, geniul salvator al creației umane au întrupat Pasărea păcii și a liniștii, ca semn deschis, cu speranță și încredere spre creație, spre oamenii (de aici și de aiurea) porniți să reconstruiască, să trăiască, să viseze. Și parcă după acest gest încărcat de revelație al marelui creator, artiștii Wroclaw-ului nou au regăsit aripile fanteziei.

Am rămas cu această impresie după ce l-am străbătut într-o mașină, derulîndu-mi-se o permanentă paralelă între trecut și prezent, între medieval și modern, între instituții de tradiție și cele înființate în deceniile noi ale acestei întinse urbe. Căci între valorile trecutului și cele deschizătoare de drumuri — să zicem între goticul arhitecturii sau vitraliu și experimentarea unor noi linii moderne sau colorituri în cvartale de blocuri (m-am învîrtit cu mărită curiozitate printr-un asemenea microraion experimental) — se stabilește o ciudată chemare. Și am impresia că de aici pornește specificul polonez, pe lîngă asimilări, al experimentului, în arhitectură, în film (în studioul de film din Wroclaw și-a turnat Waida filmul „Cenușă și diamant") și în izbînda de renume a orașului : teatrul. Și datorită tocmai acestui suflu novator, Wroclaw-ul (capitala electronicii poloneze, situat în general pe locul patru între orașe) își dispută locurile prime, cu Varșovia și Cracovia în mișcarea teatrală.

Oare cum aș putea să nu sesizez și, mai mult, să nu accentuez această stare competițională, liberă, între orașele și instituțiile dramatice din Polonia, țară din care suflul înnoitor într-o slujirea Thaliei se propagă în Europa ? Impulsul spre o viață intensă teatrală, aspirația spre noi metafore scenice sînt întreținute de însăși condiția existenței celor peste 70 teatre profesioniste în 34 de orașe, neincluzînd aici scenele lirice și nici cele 24 de teatre de marionete (și încă o cifră grăitoare : în țară ființează astăzi peste 3.000 ansambluri de amatori). Între toate acestea, între orașele cu tradiție puternică și cu supremație, cum sînt Varșovia și Cracovia, Wroclaw-ul a venit cu replica noilor formule în teatru și, în acest fel, cu deschiderea scenei spre publicul de azi și de mîine. Ideea, cît se poate de nobilă și stimulatoare, patronează munca de ani și ani a celor doi mari novatori, slujind cu sfințenie într-un teatru, Grotowski, cu al său Teatru-Laborator, și Tomaszewski, cel care a dat naștere unei scene unice în felul ei : Teatrul de pantomimă.

În context mi se impune încă o subliniere : teatrele din Wroclaw se diferențiază prin înseși țelurile lor programatice. În timp ce Teatrul Polski cultivă în repertoriu piesa clasică, Teatrul contemporan, după cum o spune și numele, dă cîștig de cauză piesei de actualitate, cu accent pe promovarea dramturgiei originale poloneze. Teatrul, condus de regizorul Kazimierz Braun, dispune de o sală modernă cu un cadru intim. Într-una din seri am văzut aici spectacolul cu piesa „Căsătorie în alb" a lui Tadeusz Rozewicz — unul dintre dramaturgii contemporani, poet și prozator în același timp citat să zicem cu Gombrowicz, Mrozek, Szaniawski, după Witkiewicz. Această „Căsătorie în alb" este o piesă despre puritate și, să zicem, ne-puritate, cu atmosferă de vis și senzualitate, cu stări de frumos și degradare, o piesă a purității și a drumului ei în viață. În spectacol, regizat de K. Braun, novatoare se lasă a fi mișcarea actorilor în scenă, cu valențe proprii și surprinzătoare este costumația, purtînd, ca sarcină expresă, elementele de grotesc. Teatru modern, pornind de la text, apropiindu-se prin turnura scenică mult de spectatorul de azi, de simțurile și stările lui.

Secvență din spectacolul „Grădina iubirii" de H. Tomaszewski

Aș fi vrut să fac cunoștință cu teatrul lui Grotowski, dar, celebri dincolo de granițele țării, profesorul și trupa sa se aflau peste hotare. În timpul șederii însă în orașul de pe Odra, m-am întîlnit cu cealaltă scenă celebră, cu teatrul gestului și al expresiei creatoare în absența cuvîntului, cu Teatrul de pantomimă al lui Henryk Tomaszewski.

Imagini tulburătoare care exteriorizează stări nu de puține ori nebuloase, eliberarea individului (un alt gen de catharsis) din propriile sale mreje sau din închistare și constrîngere producîndu-se prin ieșirea în afară, acest travaliu dificil avînd a-l face artistul din scenă, spectatorul devenind un fel de judecător, și în asemenea postură, el este implicat direct, angajat în finalizarea actului artistic. Deci chiar dacă respinge spectacolul tot este pus să se pronunțe. Căci teatrul lui Tomaszewski nu te lasă indiferent, ci mai degrabă te tulbură, te obligă, dacă nu cumva te și amenință, și te supune unei opțiuni. Teatrul lui, existențial în esență, — zis teatru pentru că folosește trupa, jocul, regia, scenografia, demersul teatral — pornește de la literatură sau mai bine-zis de la dramele surprinse de literatură, implică apoi baletul, mima, muzica, masca, imaginea, reușind să le subsumeze unei noi formule artistice, dacă nu chiar unui nou gen, căci am putea spune că teatrul acesta pleacă de la cuvinte și ajunge la expresia corpului omenesc.

După vizionarea unui astfel de spectacol ai impresia că omul este pus la adăpost prin expresia cuvîntului. Astfel însă Tomaszewski reușește să creeze o nouă modalitate scenică, să întrețină prospețimea exprimării. Și acest adevărat arc voltaic în teatru sau mai bine-zis în scenă, poate ilumina ființa umană, o poate și înspăimînta, și iată o altă grozăvie a acestui teatru : nu-și propune să te ocrotească, ci să-ți dea țăria de a privi adevărul, de a nu te ascunde de tine însuți și, ca atare, de a nu te înșela. În discuția de după spectacolul „Sosim mîine" cu celebrul creator de teatru, Tomaszewski îmi spunea : „Mă interesează dacă oamenii știu să iasă în cele din urmă din situațiile create. Îmi place să mizez pe capacitatea fiecăruia de a alege. Las voit loc pentru diferite interpretări, dîndu-mi posibilitatea să solicit fantezia spectatorului, și eu cred că e bine așa pentru că astfel este întreținută curiozitatea lui". L-am întrebat dacă nu cumva acest teatru se adresează unui cerc restrîns de spectatori și mi-a răspuns : „Arta mea nu este egocentrică. Eu iau subiectele din literatură și realizez interpretări în spațiul unui spectacol ce se adresează tuturor".

Creatorul Teatrului de pantomimă din Wroclaw, se înțelege directorul său la ora actuală, este autorul a 14 spectacole, realizate cu începere din 1956, cînd trece la organizarea studioului de pantomimă după ce fusese medaliat cu un an înainte la Festivalul tineretului și studenților de la Varșovia. Succesele încep cu propriile sale ieșiri în scenă, cu propriile sale roluri — unul dintre acestea este și Akaki Akakievici din Mantaua lui Gogol. Motive din literatura universală, din cea poloneză reactualizate vor sta la baza alcătuirii programelor, avînd forță demascatoare, putere de pătrundere în psihologia și existența umană. Pentru acestea și pentru calitatea novatoare Tomaszewski dobîndește celebritatea împreună cu teatrul său, mărturie stînd, între altele, și premiile și diplomele oferite ca semn al recunoașterii supreme.

Mai mult decît Varșovia și Cracovia, Wroclaw-ul s-a impus în Europa prin gîndirea și reușita novatoare în teatru și aceasta pentru că dacă „polonezii sînt intoxicați incurabil de teatru" cum zice scriitorul și teatrologul Adam Grzymala-Siedlecki, aici, în orașul de pe Odra, de această boală a frumosului suferă, în primul rînd, doi mari artiști.

ION JURCA ROVINA

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3—33—90, 3—33—76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

FLACĂRA

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

DIODOR DURE : Portretul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, simbol al demnității noastre naționale

Atunci cînd a fost formulată, noțiunea de creație era legată în primul rînd de artă, întrucît arta — cea literară în special —, imagina o lume, dacă nu absolut opusă lumii reale, în orice caz — foarte diferită, o lume nouă. Pe treptele inferioare ale dezvoltării sale, progresul omenirii era îndeajuns de lent iar înnoirile se evidențiau la intervale prea mari de timp pentru a fi considerate ca atare. Dinamismul epocii moderne, mai cu seamă al epocii contemporane — marcat de un profund proces revoluționar —, a determinat reconsiderarea noțiunii de creație iar sfera ei a fost extinsă pe baza unor argumente de netăgăduit asupra tuturor domeniilor de activitate umană ; știință, artă, tehnică, istorie.

În domeniul istoriei, experiența umană marcată de revoluția socialistă, prin numeroasele și profundele ei aspecte, a prilejuit o îmbogățire a cugetării teoretice umane, privind rolul maselor și al personalității în crearea istoriei. În istoria socialistă a patriei noastre, în mod deosebit epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., ale cărui documente sînt străbătute de un puternic suflu înnoitor, poartă amprenta proeminentei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Capacitatea teoretică a gîndirii sale, profunda cunoaștere a materialismului dialectic și istoric, dublate de o incomparabilă experiență revoluționară, au avut un rol uriaș, în luminarea destinului istoric al poporului nostru, al prezentului și viitorului său.

Legat prin toate fibrele biografiei sale de masele populare, de însuși poporul român, tovarășul Nicolae Ceaușescu a știut să cheme la viață întreaga istorie zbuciumată a românilor, să aducă în memoria activă a tuturor generațiilor de constructori ai socialismului, tradițiile progresiste ale istoriei noastre și figura marilor bărbați, a căror viață s-a identificat, din cele mai vechi timpuri, cu însuși progresul patriei.

Prin înțelegerea profund dialectică a istoriei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut din trecut o forță vie a prezentului, determinînd astfel potențarea forței creatoare a poporului nostru, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității socialiste. Prin clarviziunea cugetării sale politice, el a fost omul ce a imprimat României socialiste o politică internă și externă în cea mai deplină concordanță cu legile de dezvoltare a societății omenești, avînd mereu în vedere condițiile istorice concrete ale societății românești, avînd în vedere atît ideea unității lumii contemporane cît și a diversității sale. Pe această bază, secretarul general al partidului nostru afirmă cu tărie că marile probleme ale istoriei contemporane nu pot fi rezolvate fără participarea tuturor popoarelor, a deplinei egalități dintre ele. Popoarele, indiferent de mărimea lor, sînt forme organice de existență a omenirii. O înțelegere uniformizatoare a dezvoltării istorice este nedialectică și de aceea tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în mod repetat că în locul politicii de forță și dictat în viața internațională trebuie așezat dialogul sincer și democratic, dublat de efortul de înțelegere reciprocă.

Justețea liniei politice interne și a celei externe a României socialiste, succesele fără precedent repurtate de poporul nostru, atît pe linia dezvoltării forței sale economice interne, cît și pe plan internațional, reprezintă o confirmare practică de netăgăduit a adevărului principiilor teoretice.

Dacă poporul român străbate azi cea mai înfloritoare epocă din întreaga sa istorie, iar pe arena internațională își stabilește, prin politica sa, o identitate unică și se afirmă tot mai mult, aceasta se datorează faptului că marele conducător al României socialiste este una din cele mai luminoase figuri ale istoriei noastre moderne, una din marile personalități politice ale lumii contemporane. Iată de ce iubirea față de patrie se identifică, în sufletele noastre, în preajma acestui moment aniversar, cu iubirea cea mai adîncă și cea mai deplină față de secretarul general al P.C.R., președintele României socialiste, simbol al demnității și strălucirii noastre naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

VASILE VERSAVIA

Aici, munca se află la ea acasă

În Estul Timișoarei, spre desișurile de nepătruns, pe zeci de kilometri, ale Pădurii Verzi, se întinde, de un deceniu și mai bine, un colos industrial, I.M.T.-ul (Întreprinderea mecanică timișoreană). Ridicată pe vechea osatură a atelierelor C.F.R. și a altor mici întreprinderi anonime, noua industrie mecanică avea să devină una dintre elitele economiei timișorene, o comunitate de prestigiu în județul Timiș și în țară.

Îmi amintesc, cu ani în urmă, de escapadele prin pădurea umbroasă, a cărei lizieră se întindea pînă lîngă zidurile vechii fabrici. Abia se distingea acolo o singură hală, totul fiind modest, anonim, o mină de meseriași

ION ARIEȘANU

(Continuare în pag. a 7-a)

Întîiul fiu al țării

Ca grîul sub zăpadă, așteptînd
Soare prielnic pe lărgimea zării,
Prin setea de izbîndă l-am urmat,
Cu dragoste, pe-ntîiul fiul al țării !

Luptînd, el semăna cu nimbul
Eroilor ce nu se dau uitării,
Cu flăcările gloriei în mînă,
Așa arată primul fiu al țării !

Din noi el și-a făcut catarge
Care-au învins tăria depărtării,
Cu patria la bine și la greu,
Umăr la umăr, primul fiu al țării !

Suind spre mîine ca un nou Bălcescu,
Din anii cenușii ai impilării,
Ne-a dat credință într-o nouă eră,
Cu forța sa, întîiul fiu al țării.

Poporul, astăzi, ca izvorul viu,
De la Carpați pînă la briza mării,
Ofrandele-nceputului de an
Le-aduce pentru-ntîiul fiu al țării !

DAMIAN URECHE

Întotdeauna secretarul general al Partidului Comunist Român a îndemnat la realizarea unei literaturi cu adevărat patriotică și umanistă, inspirată din realitățile epocii noastre socialiste, din frumusețile și eroismul cotidian al oamenilor care construiesc noua societate. În **Expunerea** prezentată la **Congresul educației politice și al culturii socialiste** tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, discutînd necesitatea unei literaturi realiste, patriotice, umaniste, militante și revoluționare arăta : **„Oamenii muncii au nevoie de o artă cu adevărat revoluționară, care să redea în mod veridic și obiectiv realitatea, care să fie pătrunsă de un puternic suflu mobilizator, militînd cu pasiune pentru perfecționarea societății și a omului. Dorim o artă care să redea cele mai nobile sentimente ale constructorilor noii orînduiri sociale, dar care, totodată, să biciuiască mentalitățile înapoiate, să dezvăluie lipsurile și greșelile, dînd maselor o perspectivă însuflețitoare de muncă și luptă, pentru progres și civilizație. Creația artistică la baza căreia se află dialectica materialistă, filozofia noastră revoluționară despre lume trebuie să-și tragă seva din realitatea social-istorică în mijlocul căreia se naște, ea fiind incompatibilă cu înstrăinarea de viață, cu lipsa de țel, cu gratuitatea, cu așa-zisul principiu al artei pentru artă infirmat de întreaga dezvoltare a culturii universale".**

Literatura contemporană românească își asumă într-un mod foarte complex sentimentul patriei, fiind o literatură umanistă, avînd un puternic caracter militant, angajat, de implicare civică. Izolării i se opune covîrșitor participarea largă la interesele patriei, literatura făcîndu-se ecoul schimbărilor produse în conștiința oamenilor. O artă distanțată de om este vitreaită de un esențial aspect care să-i asigure viabilitatea — umanismul. Literatura actuală este,

Pentru o literatură patriotică și umanistă

tot mai mult, ieșire în forum, caracterul evident de participare conștientă și creatoare unindu-se cu sentimentul iubirii de patrie, devenind un element activ, militant, în procesul de transformare și modelare a conștiințelor. Literatura devine dezbatere vie, în sensul noului umanism al epocii noastre, contribuție activă la problemele patriei, confruntîndu-și valoarea și interesul ce-l suscită, în cadrul liber și deschis al agorei. Scriitorul în agora constituie existența obișnuită a scriitorului actual, patriot și cetățean,

ALEXANDRU RUJA

(Continuare în pag. 7)

FLACĂRA 3 19 ianuarie (517)
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Ciudate mai sînt şi căile cercetării literare ! Discutăm despre priorităţile evropeneşti ale lui Dositeiu şi ale lui Neagoe, protocronicii şi nu avem o ediţie cît de cît utilizabilă a scrierilor lui Eminescu !

Vorbim despre sarcinile criticii şi ale istoriei literare la sărbători frumoase din cale-afară, dar arar mai observăm, dacă se întîmplă să observăm, că stipendiaţii unor instituţii ce trebuiau să **cerceteze,** să ofere ediţii complete, sinteze, oameni care s-au proţăpit în salarii astronomice ani de zile, au jucat, în timpul afectat muncii lor salarizate prea bine, şeptic, popice sau oină. Anchete lungite pe cearceafurile unor pagini ce parcă şi-au pierdut măsura au cerut, după anotimp, reeditări sau măcar editări, dar n-a auzit nimeni sau cine trebuia să pună semnăturile a hotărît să-şi consacre întreaga viaţă producţiei de cuvinte încrucişate după ultimele metode ale ştiinţei moderne. Acest masiv tom al lui Mircea Tomuş atrage atenţia : ... principala operaţiune critică, prima, în cazul operei caragialeene este fixarea limitelor ei ; a teritoriului ei. Citim şi nu ne vine să credem : am ajuns în anul de graţie 1977 şi nu avem o descriere a operei lui I. L. Caragiale ! Din păcate aşa este, şi în anul de graţie numit cititorul poate constata, în faţa exegezei lui Mircea Tomuş, că într-adevăr se află în faţa unei cărţi care ia totul de la capăt nu din capriciu, orgoliu gratuit, infatuare provincială, ci fiindcă aşa se cuvine ; fiindcă o analiză detaliată a **operei** caragialeene, atît de necesară – e oare nevoie să explicăm de ce ? – nu există.

Aşadar, primul dintre meritele cercetării lui Mircea Tomuş e amplitudinea ei, travaliul liniştit, alcătuit în umbra exigenţelor stringente ale istoriografiei literare ; mai mult decît din afinităţi elective şi simpatie spontană, îl bănuiesc pe istoric aşezat la muncă gospodăreşte, cu orar clar şi bine stabilit pe îndelungată vreme din intuirea necesităţii. Necesitatea primează, temeinicia întreprinderii, lucrul făcut trainic, aşezat pe temelie trainică. Nimic nu e grăbit, nimic nu e lăsat în suspensie, nimic lăsat la o parte. Pe aproape 160 de pagini sînt examinate criticele predecesorilor (nu e omis nimic sau aproape nimic, acest **aproape** îmbrăţişînd cercetările recente, precum aceea a lui Alexandru Călinescu), fără mare îngăduinţă pentru cine trebuie şi cu entuziasm ponderat în cîteva rînduri. Istoricul nu e placid dar se încălzeşte greu, combustia e subţiată de perspectiva celor nefăcute. Concluziile sînt de tot fără cruţare vreo şase paragrafe arătînd că, de fapt, pînă acum, rezultatele cercetărilor sînt lipsite de „program teoretic şi metodologic", că „sînt lipsite de o idee clară despre

Mircea Tomuş

Opera lui I. L. Caragiale

Ed. Minerva, 1977

alcătuirea întregului acestei opere şi despre raporturile ei interne" etc., etc. Desigur că la începutul lecturii putem privi cu bănuială acuzaţiile criticului („învechit", „depăşit", „inoperant" fiind epitete ce îşi au duritatea lor, mai ales atunci cînd bănuiala poate aluneca inspre ilustrul Şerban Cioculescu, oricum cel mai citat, editat şi reeditat cercetător al fenomenului caragialeean), dar pe parcurs lucrurile par a se lămuri. Partea a doua a primului volum descrie **opera,** fixează adică limitele ei. Cum ediţii complete ale operei nu prea sînt la îndemîna cititorului şi cum criticul nu e minat de vreo grabă păguboasă, citatele, abundente, salvează de neştiinţă pe cel ce trebuie introdus în universul (necunoscut, arată Mircea Tomuş) al unei părţi a operei. De la sine de înţeles faptul că metoda cercului hermeneutic e folosită cu o anumită prudenţă lîngă altele, pe care cercetătorul se fereşte să le numească ; lipsa ostentaţiei metodologice asigură lecturii cursivitate. Accent firesc este pus pe cronologia operei, prea adesea uitată ; începutul analizelor este destinat, deci, literaturii iurnalistice, prima din cronologia operei caragialeene. Atenţia este acordată **moftului,** considerat drept o invenţie majoră, aflată la nivelul operelor majore. Jurnalistica fixează – arată Mircea Tomuş – motive, teme, ce vor fi reluate mai tîrziu. Afirmaţia nu este tulburătoare, dar trebuie avut în vedere contextul pe care ea îl creează analizei. Analiza marilor comedii nu este (în a treia parte a părţii a doua) spectaculoasă, dar pune la punct adevăruri ce puteau fi ignorate, trecute cu vederea de o anumită tradiţie a cercetării. Mai multe noutăţi sînt aduse în subcapitolul consacrat „spaţiului tragic", ca şi în capitolul consacrat **Momentelor şi schiţelor.**

Fără a fi surprinzătoare, cercetarea lui Mircea Tomuş este nouă cu adevărat prin implicarea **totului** în fiecare dintre analize, prin plasarea operei în cadrul care i-a dat naştere ; etapele creaţiei sînt urmărite cu mare atenţie, şi circumscrierea lor, clară şi decisă, asigură cercetării o soliditate remarcabilă.

Desigur, ne aşteptam mai puţin ca Mircea Tomuş să fie un cercetător rigid ; practica foiletonului literar, a cronicii literare, a jurnalisticii l-a eliberat pe istoric de tirania trimiterilor împovărătoare, a rigidităţii academizante, după cum exerciţiul de lectură al clasicilor – deja cu vechime în cazul lui Mircea Tomuş – asigură o mare siguranţă a comentariului.

În bilanţurile anului literar 1977, cercetarea lui Mircea Tomuş a fost aşezată lîngă aceea a Magdalenei Popescu, cea consacrată lui Slavici, dar şi lîngă cea semnată de Ovidiu Cotruş, consacrată lui Mateiu I. Caragiale sau lîngă aceea a lui Eugen Todoran despre Maiorescu. Cercetări de mare importanţă, mai ales prin stilul lecturii ; avînd în permanentă atenţie recuperările, îndreptările necesare. Dacă în începutul acestei cronici priveam cu încruntare birocraţii mai vechi putem constata că, cel puţin 1977, a fost un an fast recuperărilor, al lecturilor atente ; carte aşezată lîngă alte cărţi-lecţie, monografia criticului are ceva întremător, justificînd un răspuns optimist unor întrebări deja cu mare vechime.

CORNEL UNGUREANU

consemnări

Magdalena Popescu

Ion Slavici

Ed. Cartea Românească, 1977

Noua lectură a operei lui Ion Slavici, întreprinsă de Magdalena Popescu în excepţionala sa carte, porneşte de la cercetările poetice contemporane. Şi dacă am dori să urmărim noua atitudine critică propusă, în dubla încadrare despre care vorbesc specialiştii, relaţia sincronică şi patru relaţii diacronice, iată cum s-ar prezenta lucrurile : Noul demers teoretic (T) este subliniat de la primele pagini, **„încercăm o interpretare nouă"** (p. 19). Propria practică (P) rezultă din aceleaşi teoretizări ale primului capitol, **Preliminarii :** urmăreşte situarea nu normarea, descrierea universului imaginar şi a biografiei morale, intelectuale şi spirituale, propuse meditaţiei şi discuţiei, în urma unei lecturi de tip special, orice critic literar fiind nu numai un specialist al lecturii, dar şi un amator al ei. Teoriile anterioare (T^1), ca şi practicile anterioare (P^1) sînt bineînţeles negate, fie prin ignorare (nici unul dintre criticii care s-au ocupat de Slavici – şi există cîteva monografii – nu sînt amintiţi nici măcar nominal), fie prin polemică, Călinescu fiind cel incriminat : **„ilustra interpretare critică e un model de lectură cu sens unic, atît de inadecvată textului lui Slavici"** (p. 123). În locul acestora sînt afirmate parţial sau integral altă teorie (T^2) şi practică (P^2) : **„credem în ideea că pentru înţelegerea literaturii e necesară mobilizarea unor tehnici şi sisteme de interpretare diferită"** (p. 127), cerute de nivelele obiective ale textului, de unghiurile de privire şi perspectiva critică, care, **„punînd întrebări diferite îşi creează în fond un obiect nou de cercetare"**.

Pentru situarea lui Slavici este folosit careul semiotic al lui Gardiner, citat de Adam Schaff în **Introducere în semantică** şi consideraţiile revistei „Poetique", privind **Discursul realist.** Apoi Jacobson, A. I. Greimas, E. M. Forster, Umberto Eco vin în sprijinul noii cercetări, teoretizată mai pe larg la sfîrşitul capitolului **Lumea ca dorinţă :** interpretare textuală şi naratologică, propunînd, în urma analizelor, schema de organizare avansată de Roland Barthes cu nivelele cunoscute : nivelul funcţiilor sau motivelor, al acţiunilor sau actanţilor, ultimul, al narării sau discursului, fiind citaţi aici Propp, Ch. Brémond, Greimas, Todorov. Noile opţiuni teoretice şi practice sînt bine asimilate şi aplicate exemplor în cazul prozei lui Slavici, întreaga carte fiind o demonstraţie a superiorităţii scriitorului faţă de teoretician, a modernităţii şi originalităţii lui.

Iată etapele urmărite, după cele trei faze în care se poate împărţi opera Şirianului agitat, instabil, nedecis şi totuşi creator al unei opere durabile, sprijinită pe legile interioare ale echilibrului şi compensaţiei psihice : prima, idilică, ţinînd de **reverie,** a doua, dramatică şi obsesivă, a treia, didactică şi instructivă. De prima fază se ocupă **Lumea ca dorinţă,** fiind analizate nuvelele **Popa Tanda, Scormon, La crucea din sat, Gura satului** şi **Budulea taichii,** de a doua, **Sistemul lumii,** cu **Moara cu noroc, Pădureanca** şi **Mara,** de a treia, **Scheme şi precepte** în care sînt extrase unele tipuri : egoiştii, orgolioşii, pătimaşii, din mulţimea nuvelelor în majoritatea lor aproape ilizibile azi. Capitolul următor, **Omul care n-a voit să fie scriitor,** încercînd pe baza datelor biografice schiţarea portretului interior, opera, după structuralismul genetic, fiind o latură a comportamentului individual.

Ne-am putea întreba dacă nu cumva vechiul model, al normei şi realităţii, faţă de care s-a privit opera literară în trecut, n-a fost înlocuit cu altul, tot atît de rigid şi preconceput ca celălalt ? Criticul, bănuind această posibilă îndoială, afirmă că n-a pornit de la idei prestabilite, confirmate apoi de studiul cu concluzii previzibile şi desfigurate de demonstraţie, dimpotrivă, **„descriind şi cercetînd opera şi biografia scriitorului nu ştiam noi însine unde vom ajunge, căror întrebări le vom găsi sau nu răspunsul"** (p. 26). Există totuşi o impresie şi reprezentare generală, care a cedat însă în faţa evidenţelor. Mărturisire pe care sîntem nevoiţi s-o acceptăm, întregul demers fiind o demonstraţie pe texte, iar sistematizările, ca aceea amintită, făcîndu-se în urma analizei, drept o explicaţie şi o motivaţie pornind de la text spre teorie şi nu invers.

Nu putem, din păcate urmări pe larg, aşa cum s-ar cuveni şi am fi dorit, această demonstraţie, dar cumpănind argumentele aduse, analizele secvenţiale, compoziţia caleidoscopică din **Popa Tanda,** limbajul în relief din **Scormon,** efectuarea, înainte de semioticieni, a conspectării sinoptice a spaţiului fictiv în nuvela **La crucea din sat,** subtilitatea contrastului în **Moara cu noroc,** limbajul ca neadecvare **(Popa Tanda),** limbajul ca impuls trădător şi camuflant **(Scormon),** anularea limbajului ca expresie a culminaţiei emotive, manifestat doar prin mişcare **(La crucea din sat),** situaţia care atribuie mai multe roluri actoriale unei singure poziţii actanţiale, sesizată în **Budulea taichii,** intuiţiile fundamentale ce-l fac atît de modern, revoluţia estetică a prozelor de început faţă de starea prozei noastre din acel timp, mutaţia de la situaţie la personaj în faza a doua, cea mai importantă a creaţiei lui Slavici, sistematizarea antropologiei şi cosmologiei prozei, cu concluzia importantă şi adevărată în cazul prozatorului ardelean, că „literatura e o psihagogie", toate aceste adevăruri urmărite cu cele mai adecvate mijloace, arată ce rezultate noi pot fi obţinute prin aplicarea unor metode diverse, minuite cu inteligenţă şi supleţă. Fără îndoială, această aplicare nu este una din cele mai uşoare, dar Magdalena Popescu, pe lîngă dragostea mărturisită faţă de proza lui Ion Slavici, dovedeşte aceeaşi dragoste şi faţă de cercetările stilistice şi poetice moderne. Perspectivă inedită, demonstraţie convingătoare. Un debut de excepţie, ce impune un critic pe deplin format.

ION MAXIM

marginalii

Alternativele criticii

S-ar putea înţelege, deoarece am scris despre plăcerea lui Hippolyte Taine de a-şi întreţese discursul cu cel al lui La Fontaine, că făceam o pledoarie pentru critica de participare, adică de totală adeziune la textul comentat. Asemenea pledoarii există, uneori pronunţate prea apăsat. „Critica nouă, spune Georges Poulet, este, înainte de toate, una de participare sau, şi mai bine, de identificare. Nu există critică veritabilă fără coincidenta a două conştiinţe".

În schimb, n-ar fi greu de găsit mărturii mai măsurate, potrivit cărora critica de participare nu rămîne decît una dintre apropierile posibile de literatură. Cît despre critica de „neparticipare" — ceea ce nu înseamnă nicidecum respingere —, **ea poate fi uneori salutară. Este, cred, cazul cărţii lui Ovidiu Cotruş despre** Opera lui Mateiu I. Caragiale.

De multă vreme, autorul Crailor devenise focarul unui miraj — un miraj intim, dacă se poate spune, pentru cei care-i zic Mateiu, unul îndepărtat şi mai nebulos pentru ceilalţi. Primii sînt, dacă-i uităm pe snobi, oameni de cultură dintre cei mai fini şi mai adînci. Din neumbrită dragoste şi incontestabilă înţelegere, ei l-au închis pe Mateiu I. Caragiale într-un domeniu cu străşnicie păzit. Sub privirile lor prepuelnice, Crailе de Curtea-Veche **n-a fost una dintre marile cărţi ale literaturii noastre, ci însăşi Cartea, de o esenţă aparte, rară, evanescentă în preajma celor neiniţiaţi. Pentru a o feri şi mai sigur de atingeri impure, au proiectat-o în zarea sensului esoteric, făcînd din Mateiu I. Caragiale un autor fascinant şi secret.**

Prins în această mreajă, cînd am ştiut că Ovidiu Cotruş pregăteşte studiul său, m-am mirat că un critic atît de pătrunzător îşi poate greşi auorul. Nu presimţeam o afinitate intensă între scriitor şi exeget. Ovidiu Cotruş nu era un matein. Abia cînd studiul a apărut în revistă şi apoi în volum mi-am dat seama în ce fel mă înşelasem.

Într-adevăr, Ovidiu Cotruş n-a scris o carte de matein. El s-a aşezat ca un pictor în faţa modelului său, la o distanţă potrivită, de la care l-a privit cu înţelegere, dar nu cu hotărîrea de a trece cu vederea tot ce ar fi întărît liniile, ci destrămînd ceaţa crepusculară în care plutea. Sensul esoteric a fost pus în paranteză, omul n-a fost canonizat, nimic hagiografic nu s-a ivit.

Procedînd astfel, criticul l-a adus pe scriitor printre semenii săi. I-a înfăţişat un chip mai adevărat. Nu l-a diminuat cu nimic. Ceea ce a scăzut a fost doar riscul ca pulberea de aur în care, prin expansiune, se risipea o existenţă postumă de mare scriitor, să se adune cu timpul nu într-o prezenţă vie, ci într-o statuie rece, ridicată deasupra frunţilor, prea sus. De aceea, este bine, cred, că prima monografie de respiraţie l-a cuprins atît de larg şi de drept pe Mateiu I. Caragiale. Departe de a preveni împotriva eventualelor cărţi ale mateinilor, acestea au devenit, în replică, şi mai mult de dorit.

În ordine teoretică, marea reuşită a cărţii lui Ovidiu Cotruş stă în neparticiparea **ei care, aşadar, n-a stînjenit inteligenţa criticului, n-a împiedecat-o să pulseze deplin. Alternativa coincidenţei dintre două conştiinţe se dovedeşte a fi dialogul dintre ele. Acesta conduce către o critică mai semeaţă — cît de potrivită cu urmaşul „semeţei semînţii" ! — căci, în loc de a se face ecou ea, după ce ascultă cu atenţie, dă un răspuns. O critică ce nu stă în puterile oricui deoarece presupune, pentru a nu fi precară, manifestarea unei personalităţi plenare. O personalitate ca aceea a lui Ovidiu Cotruş.**

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

Noul volum de versuri al poetului Ţării de sus se constituie din tonurile unor vibraţii lirice pline de lumina peisajului ce le generează de vestigiile istoriei coborînd pînă în legende, de oamenii care au trecut prin bucurii şi du-

Dragoş Vicol

POEMELE DE-ACASĂ

Ed. Junimea, 1977

reri, lăsîndu-se datina luptelor pentru ţară şi pămînt, pentru libertate. Delimitîndu-şi cu mai multă luciditate domeniul consemnărilor sale, poetul zugrăveşte prin imagini artistice viguroase, deosebit de sugestive, atît latura plastică a naturii munţilor, cît şi cea muzical-folclorică, printr-o chibzuită mişcare a cuvintelor în conturarea imaginilor din poemele acestui volum : **„Larg obcinele zarea-şi deschid ca nişte braţe. / molizii ies în culme din ceţuri şi din ploi ; / ies turle noi zidite în piscuri să-şi agaţe / frînturi de luminişuri cu flori de pepegioi"** (Poemul întoarcerilor acasă p. 19).

Capacitatea artistică a poetului se desfăşoară într-o largă varietate de rezonanţe lirice în reconstituirea trecutului istoric, sesizîndu-i cu un optimism discret, dar foarte convingător, culorile luminoase, înţelesurile lor, sugerate uneori de amănunte nu dintre cele mai semnificative : **„Iată, sub piatra aceasta, un pinten ; / îl curăţ de lut şi-aud cai nechezînd pretutindeni, / scuturi izbindu-se, flamuri fosnind şi săgeţi / şuierînd prin văzduhuri, hăt, dinspre geţi"** (Iată, sub piatra aceasta p 16). La fel de sensibil şi de receptiv faţă de tot ce-i înconjoară, poetul transpune, cu aceeaşi remarcabilă frumuseţe, bogăţia naturală a pămîntului în continuă rodire : **„Vine un revărsat de zi cînd satul se mută pe preluci, pe fineţe, / beat de mireasmă, beat de frăgezime, beat de soare : / talazuri de ierbi verzui bătînd înspre galben / se abat sub coase, pe dealuri, pe văi, pe pripoare"** (Polog, p. 20).

Dacă în genul liricii patriotice, cultivată cu predilecţie de Dragoş Vicol, poetul a dat lucrări semnificative, în aceeaşi măsură îi este familiară şi lirica de tip romantic, sugmentată la forme şi concepţii noi cu posibilităţi mult mai întinse în cuprinderea şi exprimarea conţinutului unui sentiment, al unei idei, prin subtilităţi poetice mult mai adînci te şi frumuseţi elevate, de o nobilă semnificaţie umană.

Ceea ce se cade a fi reţinut în primul rînd din noua culegere de poezii a lui Dracoş Vicol : **„Poemele de-acasă",** este claritatea exprimării, simţul echilibrului artistic, sinceritatea şi necontenita orientare spre esenţele ethosului românesc.

GEORGE DRUMUR

frontispicii

Slavici şi vocaţia tragicului

● 130 DE ANI DE LA NAŞTERE

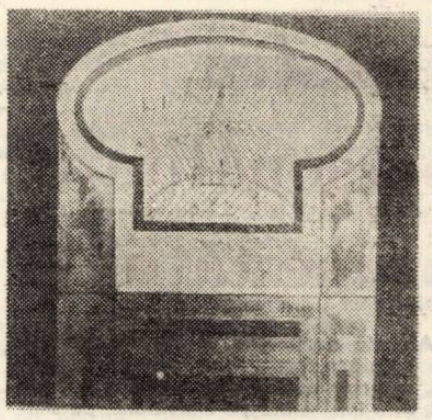

A vorbi despre o vocaţie tragică la Slavici ar putea, la prima vedere, să pară un fapt paradoxal, dacă admitem ca trăsătură esenţială a tragicului asaltul împotriva **limitei,** năzuinţa omului de a-şi depăşi condiţia.[1] Or, moralistul Slavici predică o filozofie contrară unei asemenea aspiraţii, el recomandă cumpătarea ca pe un principiu fundamental de viaţă, aşa cum spune bătrîna din **Moara cu noroc, „Omul să fie mulţumit cu sărăcia sa, căci, dacă e vorba, nu bogăţia, ci liniştea colibei tale te face fericit".** A te mulţumi cu „liniştea colibei tale" — ideal suprem pentru un anumit gen de morală quietistă — înseamnă de fapt a te resemna în marginile propriei condiţii, la antipodul tragicului, revelator al unei umanităţi superioare.

La aspectul amintit se adaugă apoi un altul, nu mai puţin semnificativ pentru o atitudine care se anunţă, cum spuneam, mai degrabă antitragică, şi anume credinţa în fatalitatea destinului, scepticismul în ceea ce priveşte posibilitatea omului de a ieşi din limitele soartei prescrise şi de a-şi construi o existenţă pe măsura propriei voinţe. Nuvela **Pădureanca** debutează în acest chip grăitor pentru atitudinea de care vorbeam : **„Fă trei cruci şi zi „Doamne-ajută !" cînd treci pragul casei, fie ca să ieşi, fie ca să intri, căci lumea din întîmplări se alcătuieşte, iar întîmplarea e noroc ori nenorocire, şi nimeni nu ştie dacă e rău ori bun ceasul în care a pornit, nici dacă va face ori nu ceea ce-şi pune de gînd".** Credinţa într-o soartă predestinată, care ar face absurdă orice tentativă a individului de-a i se opune, apare frecvent exprimată în literatura lui Slavici ; desprindem un ultim exemplu din romanul **Mara,** în care personajul ce dă numele cărţii crede că **„Omul are data lui,** şi nici în bine, nici în rău nu poate să scape de ea : ce ţi-e scris are neapărat să ţi se întîmple . . ." (subl. n.).

O filozofie după care existenţa omului nu e altceva decît un joc al hazardului, iar individul însuşi, prizonierul neputincios al soartei, anulează desigur orice şansă de apariţie a tragicului şi pune sub semnul întrebării oportunitatea unui demers ca acela pe care ne-am propus să-l întreprindem. Şi, totuşi, studiul operelor reprezentative ale lui Slavici evidenţiază o acută contradicţie între morala personajelor (implicit a scriitorului !) şi conduita lor reală, viaţa lor practică. În spiritul moralei mai sus amintite, oamenii lui Slavici ar fi trebuit să apară ca nişte naturi vegetative, fiinţe automate, ce acţionează după o mecanică prestabilită, şi deci lipsite de orice interes uman sau literar. În realitate însă aceşti oameni ne oferă adesea spectacolul impresionant al unor drame cauzate tocmai de-o insubordonare la morala pe care o proclamă teoretic. Împinşi de o voinţă excepţională, eroii lui Slavici acţionează în sensul ieşirii dintr-o condiţie „dată", iar atunci cînd impactul cu limitele acestei condiţii e luminat şi de o constiinţă, adică atunci cînd omul isi asumă în mod lucid riscul opţiunilor sale, se naste **soarta tragică,** adică o situaţie care, indiferent de rezultatul acţiunii, îi conferă individului şansa măreţiei tragice.

De altfel, într-o scrisoare către Iacob Negruzzi, Slavici îşi exprimă predilecţia pentru eroii tari, care „darmă munţii, nebunesc, se sinucid . . .", iar în recenzia la poemul **Radu de Ronetti-Roman,** autorul **Marei** schiţează imaginea eroului tragic.

Personajele lui Slavici apar frecvent angajate în luptă, mobilurile „bătăliei" lor fiind, în general, iubirea şi voinţa. Astfel, după suita nuvelelor aşa-zis „idilice", în care iubirea se împlineşte în pofida oricăror piedici, autorul îşi schimbă optica în funcţie de noua sa viziune asupra satului, încît marile contradicţii sociale din spaţiul acestuia se vor răsfrînge în mod fatal şi în conştiinţa oamenilor. Pilduitoare în acest sens este nuvela **Pădureanca,** în care Iorgovan, feciorul bogătaşului Busuioc, se îndrăgosteşte de Simina, pădureanca ce venise, alături de tatăl ei şi de alţi pădureni, să secere grîul de pe moşia chiaburului. Iorgovan simte de la început că în pătimaşa lui dragoste pentru frumoasa fată se ascunde ceva primejdios ; ar vrea să evite pericolul, dar nu poate, căci îi lipseşte voinţa necesară. S-ar părea că deosebirea de castă îl împiedecă să dea curs aspiraţiei de a se căsători cu Simina, dar pînă la urmă argumentul cade, căci familia acceptă „mezalianţa". De unde atunci ezitarea flăcăului ? Dintr-o realitate pe care Simina o intuise perfect atunci cînd i-a zis acestuia : **„o simţ în tot ceasul că ţi-e ruşine de dragostea ce o ai către mine şi te fereşti ca nu cumva lumea să afle despre ea . . .".** Aşadar, „gura satului" este cauza, prejudecata ce s-a interiorizat „într-o personalitate care percepe interdicţia de castă ca pe un ax formativ şi o limită a propriei fiinţe".[2] Iorgovan apare ca un virtual erou tragic, numai că, pus în situaţia de-a se comporta ca atare, el ratează, „dovedindu-se jalnic cînd el trebuie să fie mare, nehotărît în acţiunile hotărîtoare ale vieţii lui",[3] de aceea moartea sa va fi lipsită de aureola tragicului, personajul devenind mai degrabă o victimă a neputinţei sale proprii.

Mai concludentă, din perspectiva care ne interesează, apare iubirea dintre Persida şi Naţl, în romanul **Mara.** De data aceasta opreliştile sînt mai greu de învins, căci e vorba nu numai de nepotriviri de castă, ci şi de deosebiri naţionale şi confesionale care, transformate în tot atîtea prejudecăţi, adîncesc prăpastia dintre cei doi tineri. Aceasta explică de ce sentimentul iubirii se asociază, în conştiinţa lor, cu acela al unei mari nenorociri. Pentru Persida, de exemplu, dragostea „a venit aşa fără veste, **cum vin toate nenorocirile"** (subl. n.), iar Natl aindeste la fel atunci cînd, adresîndu-i-se, îi spune că **„e o nenorocire că ne-am văzut,** şi singura noastră scăpare e să nu ne mai vedem !" (subl. n.).

Prin urmare, obsesia „scăpării" de fatalitatea unei iubiri „vinovate". De unde însă vinovăţia ? Din faptul că doi tineri s-au văzut întîmplător şi s-au îndrăgostit ? Evident că vina lor nu este una morală, ci tragică, „inocentă", cum ar spune Max Scheler, în care eroii „cad" fără să vrea. Or, după opinia aceluiaşi filozof, nu moartea, ci „«căderea în vină» (. . .) constituie soarta tragică a eroului",[4] fapt verificabil şi în romanul lui Slavici. Persida şi Naţl trăiesc cu o tot mai dureroasă intensitate sentimentul copleşitor al prezenţei unui destin care se împlineşte deasupra lor, împingîndu-i implacabil unul către celălalt, împotriva voinţei lor : **„Nu eu din mine însămi voiesc** — spune Persida —, **nici nu voinţa lui mă siluieşte, ci o soartă neînduplecată ne ţine sub stăpînirea ei, şi nu putem altfel decît cum putem".** Dragostea, aşadar, capătă forţa destinului de care nimeni şi nimic nu-i mai poate salva pe cei intraţi in focul ei. În ce-l priveşte pe Naţl, acesta se simte obsedat nu doar de consecinţa nefastă a iubirii pentru Persida, ci şi de blestemul ce apasă asupra familiei ca urmare a păcatului tatălui său, Hubăr, care, din dragoste vinovată, a dat viaţă bastardului Bandi, „izvorul tuturor nenorocirilor", cum se exprimă Naţl. În dragostea sa curată pentru fata Marei, acesta ţine s-o avertizeze asupra riscului ce şi-l asumă intrînd în familia Hubăr. Persida, însă, departe de-a se lăsa inhibată de o asemenea perspectivă, care mai degrabă îi stimulează energiile interioare, procedează, ca şi Simina, sacrificînd totul pentru un ideal ce, în suferinţa dragostei, i se limpezeşte din ce în ce mai ademenitor. Anulînd, printr-o lucidă şi supremă dăruire de sine, toate contradicţiile unei existenţe torturante, Persida se afirmă ca purtătoarea destinului tragic, dar, în final Slavici converteşte vina tragică a eroilor într-o vină morală cu care îl împovărează pe bătrînul Hubăr. Acesta urmează să ispăşească, printr-o moarte lipsită de tragism, păcatul ce ameninţa să-i ducă la o cădere tragică pe Naţl şi Persida.

Dacă în cele două lucrări amintite tragicul nu atinge întreaga sa amploare şi adîncime, **Moara cu noroc** pare să fie locul în care fenomenul se dezvoltă în plenitudinea sa. Este adevărat că eroul tragic trebuie să fie exponentul unei valori superioare, iar Ghiţă, la începutul nuvelei, un modest cizmar, e cam departe de-o asemenea condiţie. Dar, cum se ştie, valoarea nu este întotdeauna „o proprietate cu care pacientul tragic intră în luptă, ci este una dobîndită prin însuşi faptul tăriii limitei",[5] adică exact situaţia în care se încadrează eroul lui Slavici. Acesta, fără să fie un om slab, cum credeau unii, optează hotărît pentru un alt mod de existenţă, deosebit de „fericirea" placidă pe care o proclamă morala cumpătată a bătrînei ; el „e un ins energic, cu gustul riscului şi al aventurii, şi nu o palidă umbră hamletică, pierdută într-un peisaj autohton . . ."[6]. În evoluţia dramei personajului trebuie, aşadar, să ţinem seama de aceste elemente ale naturii sale, cît şi de faptul că Ghiţă nu este, în intenţia scriitorului, o paradigmă a nevinovăţiei, dimpotrivă, arghirofilia lui, concretizată într-o vocaţie a combinaţiilor echivoce, cade în grea cumpănă cu fondul generos al sufletului, de unde şi marea sfîşiere lăuntrică, sciziunea adîncă a fiinţei lui morale. Fortînd limitele unei existenţe terne, inadecvate aspiraţiilor sale intime, Ghiţă are de luptat deci nu numai cu factorii exteriori, pe care îi personifică Lică Sămădăul, ci şi cu propria sa demonie interioară. De aici complexitatea personalităţii sale, ca şi evoluţia dramatic-sinuoasă de la primele zile trăite, la „Moara cu noroc", în armonia familiei, şi pînă la izolarea totală în calvarul unui suflet devastat de ireductibile antinomii.

Ştim că eroul debutează cu intenţia nevinovată de-a încropi un capital cu care să poată apoi deschide un mic atelier, scop pentru care şi arendează hanul de la „Moara cu noroc". Întîlnirea cu Lică, această „formă umană a destinului" (Maggalena Popescu), îi modifică însă definitiv traiectoria vieţii, Ghiţă fiind constrîs la o alianţă pe care o doreşte şi n-o doreşte în acelaşi timp. O doreşte, pentru că îi deschide perspectiva unui cîştig rapid şi substanţial, dar se teme de ea, pentru că îi uzurpă libertatea şi-i subminează prestigiul de om cinstit în ochii lumii şi ai familiei. El caută să-i menajeze pe ai săi, îndeosebi soţia, ascunzîndu-le natura combinaţiilor cu Lică şi nădăjduind să reuşească, fără a cădea într-o murdară complicitate cu Sămădăul. În realitate, acţiunile sale vor declansa inevitabil o serie de consecinţe imprevizibile şi nefaste, implicînd-o, pînă la urmă, şi pe Ana, pe care, aşa cum ştim, Ghiţă o va ucide cu propriile-i mîini.

Unii exegeţi au ezitat să-i acorde lui Ghiţă şansa căderii tragice, invocînd, pe de o parte, „dezumanizarea" acestuia, iar pe de altă parte, motivîndu-i prăbuşirea printr-o vină morală, deoarece s-a abătut de la sfaturile „sănătoase" ale bătrînei. În ceea ce priveşte primul argument, vom spune că nu întotdeauna eroul tragic este o conştiinţă infailibilă, dimpotrivă, Volkelt consideră că uneori tocmai prezenţa ordinarului, a josnicului poate fi o formă de revelaţie a umanului, în măsura în care, aşa cum subliniază E. Todoran, „. . . . tragicul este semnul «umanizării» personajelor, în căutarea «înumană» a lor, acţionînd într-o lume copleşitoare, pentru salvarea «umanului».[7] Înţelegînd **nodul tragic** ca rezultat al unor antinomii, după care valorile se promovează prin interconditionări reciproce, vom concede, odată cu K. Jaspers, că orice valoare pozitivă îşi are premisa într-o non-valoare, încît — aşa cum spune St. Augustin Doinaş, interpretînd teza filozofului amintit —, **„omul care intenţionează realizarea unei valori trebuie să ştie că ierarhia axiologică pozitivă se află într-o strînsă legătură cu un reflex real al ei negativ, şi deci să ia în considerare inevitabilitatea apariţiei non-valorilor".**[8] Teza de mai sus are o deosebită semnificaţie pentru înţelegerea condiţiei eroului tragic, a cărui acţiune generează şi rezultate pe care acesta nu le-a dorit şi nici nu le mai poate evita. Ghiţă se află într-o asemenea situaţie atunci cînd, avînd conştiinţa opţiunii sale greşite, recurge la soluţii „inumane", în scopul de a ocoli prăbuşirea care, tocmai prin acţiunile lui, se precipită inexorabil. El „cade" dintr-o vină tragică, nicidecum una morală, căci decizia de-a arenda „Moara cu noroc" nu are, în ea însăşi, vreo semnificaţie etică majoră ; dacă despre o vină morală se poate, totuşi, vorbi în cazul lui Ghiţă, aceasta trebuie privită ca secundară, implicată în cea dintîi. Moartea îl **umanizează** astfel, încununîndu-l tragic, pe acela care s-a sacrificat pe sine ca individ, pentru a se „salva" ca **om.** Slavici este într-adevăr creatorul unor eroi care „darmă munţii, nebunesc, se sinucid", atunci cînd e vorba să apere şi să salveze ceea ce au mai de preţ în ei : **umanitatea.**

I. CHEIE PANTEA

[1] G. Liiceanu, **Tragicul, o fenomenologie a limitei şi depăşirii,** Univers, 1975.

[2] Magdalena Popescu, **Slavici,** Cartea Românească 1977, p. 192.

[3] E. Todoran, **Secţiuni literare,** Facla, 1973, p. 125.

[4] Max Scheler, **Il fenomeno del tragico,** în **La posizione dell'uomo nel mondo,** Milano, 1970, p. 92.

[5] G. Liiceanu, **Op. cit.,** p. 70.

[6] Magdalena Popescu, **Op. cit.,** p. 158.

[7] E. Todoran, **Op. cit.,** p. 95.

[8] Ştefan Aug. Doinaş, **Tragic şi demonic,** în „Luceafărul", 21 iunie, 1969.

Teohar Mihadas

NIMBURI

Ed. Dacia, 1977

Ceea ce singularizează ultima apariţie editorială semnată de Teohar Mihadaş, **Nimburi** ed. Dacia 1977, atît în evoluţia interioară a lirismului său, cît şi în cadrul mai general al modalităţilor lirice actuale, este ciclul final al volumului, **Descintece.** O surdină persuasivă, pusă unei lumi interioare zbuciumate de o imperceptibilă angoasă filozofică, o structură romantic-convulsivă turnată cu o vicleniе mimetic folclorică în canoanele clasice ale prozodiei, iată fertilele antinomii ale conştiinţei poetului. Poezia din **Descintece,** departe de a fi simplă combinaţie de tropi, altfel spus, grafie melodică, îşi trage seva dintr-o percepţie îndelung exersată, dintr-un rar instinct al ritmului, din voinţa de a reduce cît mai mult diferenţa dintre trăire şi expresia ei. Şi, pentru că nu există un alt limbaj pentru a exprima toate acestea, poetul apelează la cel unanim, modelîndu-l cu aspră stăruinţă, cu îndărătnică migală. Se obţine astfel o maximă decantare a expresiei, un discurs excelent orchestrat, mlădios şi subtil. Caz tipic de proustianism liric ? Nu. Nu pentru că poezia nu aparţine numai infrastructurilor, implicitului, ci şi unui puternic sentiment al inovaţiei formale, desigur rod al unei nevoi de a exprima altfel experienţele ontice ori livreşti „Cochetăria cu moartea" — cum însuşi o numeşte — oferă lamentoului orfic gravitate. Modulaţiile sintaxei amintesc vagi inflexiuni din poezia lui Goga. Domină metafora discursivă, tonul litanic, melodia clamată : „Drumurile toate / Cîte mi-au fost date, / Cîte nu le-am vrut, / Cîte m-au durut . . . / Cîte-am năzuit / Şi n-am împlinit . . . / Cele-n zori rîvnite, / Neademenite ; / Drumuri de robie / Hărăzite mie ; / De triste victorii / La limita orii, / De orgoliu mut / Sub rece-aşternut, / / Drum spre empireu, / Triste Odiseu . . .," etc. **(Drumurile toate).** Sub această aparenţă de spontaneitate se poate bănui o gestaţie îndelungă a meşteşugarului asupra „materialului" poetic. Există totuşi şi ceva din voinţa pură a cîntecului, sau, mai exact, ceea ce Victor Felea numea, cu referinţă la Ştefan Aug. Doinaş, „descintec al ideii poetice". Des-cîntec înseamnă aici mai puţin voluptatea unui anume gen de discurs cît voinţa de geometrizare a cîntecului, de unde şi impresia unei demonstraţii de virtuozitate tehnică, ceea ce, desigur, nu e puţin lucru. Un blestem de forţă arghezian este poemul **De osîndire,** excelentă stilizare folclorică : „La cîntatul de cocoş, / Şarpe să te muşte, roş. / Zările cînd se înginâ : / Şarpe-ncolăcit pe mînă, / Şi cu ochii de mumie / În pustie sate-mbie. / / Cumpănit, cînd în amieze, / Şarpe-n praguri să-ti vegheze. / / Vînt cînd şuieră în uşă. / Şarpe mişte sub cenuşă / / La chindii — ora mustrării — / Şarpe-n capiştea cărării. / / Pe la toaca — ceas de rană / Lui, ispititoare hrană. / / La cina amărăciunii, / Şerpi să-ţi scormone tăciunii. / / Cînd te-nduplecî sub regrete, / Şerpi să-ţi scurme în perete. / / Pustiit cînd stai sub lună, / Şarpele, în păr, cununâ ! / / Cînd în trup negura sule. / Uite-l este, uite-l nu e. / / La cîntatul cel dintîi, / Şarpele la căpătîi ! / / Impulsive, nemiloase. / Viperi să-ţi strecoare-n oase / Săgetata lor nălucă. / În prelucă să te ducă . . . / / În preluci, sub stele multe. / Nimeni să nu te asculte. / Sihăstria neclintită, / Şarpele-n rărunchi — ispită. / Efectele acestui mod poetic, baladesc în fond, vin nu atît din desfăşurarea ritualică, amplă a discursului, cît din expresivitatea de excepţie a detaliilor. Ţinînd nu atît de o latură programatică cît de o dispoziţie afectivă, reluarea şi amplificarea detaliilor prin parafraze seriale mărturisesc o tensiune reală, căreia nu-i nevoie să-i inventăm nici o filozofie : „. . . . Din surdă amiază, / Te descătuşează . . . / Să nu fii decît / Zbor, ori nici atît. / Zbor fără aripă, / Ora fără clipă, / Raza fără stea, / Albul fără nea / Şi durerea cea / Fără rană-n ea. / / Văz fără retină, / Dor fără tulpină, / Sărut fără trup, / Zumzet fără stup ; / Sărutul în noi / Freamăt fără roi. / / Parfum fără floare, / Dor care nu doare, / Mers fără cărare. / / Gîndul, licăr sfînt, / Străin de pămînt. / / Foame, nu de pîine : / De ce nu-i în pîine. / Sete, nu de apă : / Ce-i ascuns în apă ; / Nici de apă sete, / Albele regrete . . . / Sete străină, / Lumina-n lumină. / / Foame nu de hrană. / — Preacurata rană — / Răni eleusine / — Strigătul în sine. / / Sete de deşert, / Să nu pot să iert / Oarba care este / Aceasta poveste. / **(De poveste oarbă).**

Fără îndoială, a citi fără prejudecăţi această carte a lui Teohar Mihadaş impune consemnarea unui volum cu totul deosebit.

RADU SAPLACAN

Conducătorul partidului și statului nostru, proeminentă personalitate a contemporaneității

Marile realizări ale poporului nostru în făurirea socialismului și comunismului, sub conducerea Partidului Comunist Român, ne confirmă justețea strategiei și tacticii partidului, inspirată din aplicarea creatoare a tezelor generale ale socialismului științific, la condițiile specifice ale României.

O etapă remarcabilă în viața partidului, în creșterea rolului său de forță politică conducătoare a națiunii noastre socialiste, o reprezintă perioada marcată de Congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea ale P.C.R. În acest răstimp s-a manifestat cu deosebită forță gîndirea novatoare, spiritul revoluționar, a crescut capacitatea organizatorică a partidului. Toate acestea s-au repercutat favorabil în viața poporului nostru, accelerînd mersul ascendent al acestuia pe calea progresului istoric.

Legat nemijlocit de aceste realizări, secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** este cel care, întruchipînd cele mai înalte virtuți ale partidului și poporului, își consacră întreaga viață slujirii intereselor fundamentale de progres și bunăstare ale patriei noastre, cauzei socialismului și comunismului în România, prestigiului nostru pe plan mondial.

Conducător al partidului comunist și al României socialiste, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a avut și are un rol esențial în organizarea și conducerea uriașului proces de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății noastre, de adîncire a democrației socialiste, de formare a omului nou, de ridicare a României pe noi culmi ale civilizației materiale și spirituale.

Această ascensiune, a devenit posibilă, ca urmare a faptului, că politica partidului, sub conducerea secretarului său general, este întemeiată pe clarviziune, pe simțul realității, receptivitate față de nou, pe capacitatea de a investiga și sintetiza noile fenomene ale societății românești și ale vieții internaționale.

Practica socială confirmă permanent justețea politicii partidului nostru, a orientărilor elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă de la Congresul al IX-lea, orientări care au declanșat un amplu proces revoluționar în toate domeniile vieții sociale și economice din țara noastră.

O adîncă semnificație o au lucrările recentei Conferințe Naționale a partidului, care au relevat din nou, contribuția directă a conducătorului partidului și statului nostru la traducerea în viață a Programului partidului, în elaborarea măsurilor de dezvoltare economică a țării, de creștere suplimentară a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc, în perfecționarea și adîncirea democrației socialiste, în creșterea rolului clasei muncitoare în societatea noastră, în promovarea normelor de etică și echității socialiste.

Contribuția de însemnătate excepțională a secretarului general al partidului la clarificarea teoretică și soluționarea practică a problemelor majore ale construcției socialismului în țara noastră reprezintă, în același timp, și o remarcabilă contribuție la dezvoltarea creatoare a marxism-leninismului.

Succesele obținute de poporul nostru, strîns unit în jurul partidului, al conducătorului său sînt nemijlocit legate de creșterea rolului conducător al partidului, de perfecționarea continuă a activității sale la toate nivelele. Întregul nostru partid și popor știu că rolul determinant în această operă creatoare îi revine tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducător de partid și om politic cu însușiri excepționale, gînditor profund și multilateral, promotor al patriotismului și internaționalismului socialist, exponent autentic al celor mai luminoase idealuri ale poporului nostru.

Desfășurînd o activitate care va rămîne înscrisă cu litere de aur în istoria României relevăm și rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în jalonarea și fundamentarea în practică a politicii externe a partidului și statului nostru. Datorită contribuțiilor sale de excepțională însemnătate la clarificarea teoretică și revoluționarea practică și a problemelor majore ale lumii contemporane, la analiza fenomenelor și problemelor vieții internaționale, concepția românească de politică externă a căpătat valențe universale, iar promotorul ei, președintele republicii, a fost recunoscut ca un remarcabil om politic și de stat al contemporaneității.

Conducătorul statului nostru a imprimat politicii externe românești un spirit revoluționar, propriu comunistilor, impunînd, prin puterea adevărului și mesajul său înnoitor, prin conștiința înaltei răspunderi față de popor, față de destinele umanității, încrederea în viitor, în om, în capacitatea lui de a transforma societatea, potrivit indicației marxiste că nu este suficient să interpretezi lumea, important este a o schimba.

Ca urmare a unei asemenea viziuni și concepții, politica externă românească, este universalistă prin modul în care concepe participarea tuturor statelor la colaborarea multilaterală și multiformă, internaționalistă prin continutul ei, și totodată profund umanistă prin ansamblul finalităților sale.

Spiritul lucid, curajul în promovarea unor idei mari, folositoare omului și poporelor, definesc personalitatea presedintelui țării, apreciată pretutindeni în lume.

Opera sa scrisă cît și prezența vie în mijlocul oamenilor muncii, alături de acestia, cît și pe diferite meridiane ale globului, ducînd pretutindeni mesajul de pace al poporului nostru, dau dimensiunile reale, ale unei personalități de excepție a contemporaneității.

Prezența în fruntea partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reprezintă chezășia ridicării României pe noi culmi ale civilizației materiale și spirituale, cît și îștigarea unui loc de cinste în rîndul popoarelor lumii.

CORNELIU POPEȚ

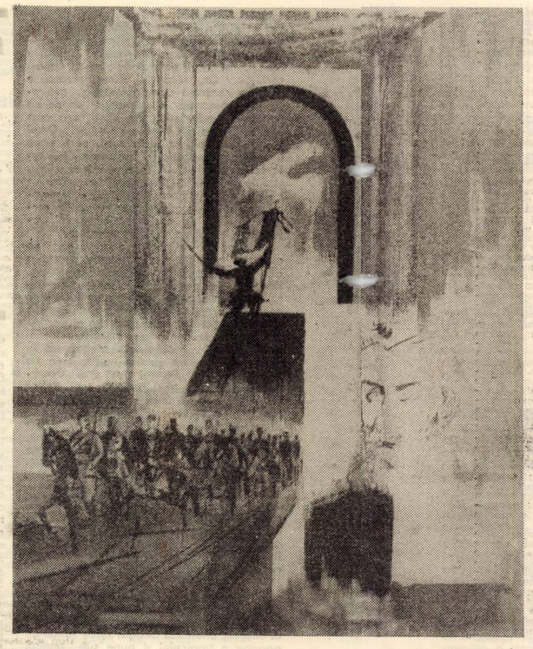

VIOREL TOMA „Omagiu Independenței"

Recunoștința noastră

Institutul politehnic din Timișoara a avut marea bucurie de a fi vizitat de mai multe ori de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, beneficiind și direct de indicațiile prețioase, privitoare la modernizarea și dezvoltarea învățămîntului, la integrarea sa cu cercetarea și producția.

Astăzi, cînd tot poporul român, în frunte cu comuniștii, vibrează la unison și sărbătorește 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate intensă în rîndurile partidului a secretarului general al partidului și nou, cadrele didactice și studenții de la Institutul politehnic „Traian Vuia" Timișoara, dînd glas sentimentelor noastre de bucurie și prețuire, aducem un respectuos omagiu celui mai stimat și mai iubit fiu al poporului român, recunoștința noastră pentru inestimabila contribuție pe care a avut-o la dezvoltarea pe multiple planuri a României socialiste.

Este meritul excepțional al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi sesizat esența învățămîntului, funcțiile sale, legăturile sale cu viața și mai ales de a-i fi dat orientarea clară într-o concepție nouă revoluționară, în concordanță cu dezvoltările actuale și de perspectivă ale societății românești.

Institutul politehnic „Traian Vuia" din Timișoara a păsit în primele rînduri, fiind hotărît să traducă în viață programul partidului privitor la integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția. Într-o perioadă relativ scurtă ne-am cristalizat o concepție clară despre acest proces complex și modern și ne preocupăm intens de găsirea unor structuri optime și metodologii generale de activitate privind traducerea în viață a sarcinilor măreț puse în fața noastră de partid.

Creșterea potențialului de cercetare și proiectare din institut a fost posibilă prin introducerea, la inițiativa secretarului general al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin planurile de învățămînt a **Activității de cercetare și proiectare** studențești. Experiența de pînă acum arată că munca concretă și responsabilă a studenților, alături de dascălii lor, are pentru fiecare student o valoare formativă și educativă inestimabilă. Rezultatele obținute pînă în prezent în Institutul politehnic din Timișoara, precum și din întreg învățămîntul, pe linia integrării, demonstrează în mod strălucit că această concepție revoluționară elaborată și promovată cu fermitate de tovarășul Nicolae Ceaușescu este soluția optimă a unui învățămînt modern ce corespunde în totalitate mersului vertiginos înainte al României socialiste.

Acad. IOAN ANTON

Rectorul Institutului politehnic „Traian Vuia" Timișoara

Sentimente sărbătorești

Sentimentul sărbătoresc pe care îl trăiește întregul nostru popor, îl trăiesc în aceste zile și muncitorarele întreprinderii „Arta textilă" din Timișoara. Acest eveniment deosebit este un prilej pentru a evoca legătura permanentă dintre secretarul general al partidului și muncitori, munca sa neobosită, prezența sa continuă în mijlocul celor ce muncesc ; felul în care dînsul se interesează de problemele muncitorilor, de viața lor de zi cu zi, de bucuriile dar și de necazurile lor, felul în care indică, de fiecare dată, soluțiile cele mai potrivite, în care stabilește măsurile ce trebuie luate pentru înlăturarea neajunsurilor care se mai ivesc, ne îndeamnă să ne mărturisim profunda noastră recunoștință.

Actiunea neobosită a secretarului general pentru creșterea rolului femeii în societatea noastră, grija deosebită pentru femeia muncitoare s-au resimțit pe deplin și în întreprinderea noastră., întreprinderea în care peste nouăzeci la sută din personal sînt femei.

Mărturie a dragostei și a atașamentului nostru față de tovarășul Nicolae Ceausescu, față de politica partidului nostru, stau rezultatele tot mai bune ale textilistelor noastre, munca plină de abnegatie a tuturor celor de la „Arta textilă".

Acum, cînd tovarășul Nicolae Ceausescu, unul dintre marii oameni ai timpului nostru, remarcabilă personalitate a secolului XX, aniversează 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară, alături de întregul nostru popor, colectivul întreprinderii noastre rostește, din inimă, tradiționalul **„LA MULȚI ANI" !**

BORCHIN ELENA,

secretar al Comitetului P.C.R. „Arta textilă"

O pildă vie, un rodnic exemplu

Desigur că sînt emoționat de această aniversare, ca și cum ea ar fi a cuiva deosebit de apropiat ; am simțit mereu alături de noi, în fiecare dintre realizările

DIODOR DURE : „Eroii independenței"

noastre prezența celui mai iubit fiu al României socialiste, indicațiile sale deosebit de prețioase, grija sa neprecupețită pentru făurirea unei Românii moderne, a patriei socialiste înfloritoare.

Combinatul nostru, înființat cu unsprezece ani în urmă, a beneficiat din plin de acțiunea de modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, acțiune pe care a inițiat-o secretarul general al partidului. Dacă astăzi producția din cadrul întreprinderii noastre se bazează pe cele mai noi tehnologii, realizate prin modernizarea tuturor sectoarelor de activitate (ceea ce ne-a permis ca în ultimii cinci ani să ne dublăm capacitatea de producție) aceasta o datorăm, înainte de toate, direcției imprimate de secretarul general al partidului, actiunii sale neobosite pentru crearea unei țări moderne, libere și deplin stăpîne pe destinul ei.

Activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, închinată cauzei nobile a propășirii patriei socialiste și edificării unei lumi mai bune și mai drepte, munca sa plină de rivnă pentru creșterea Țării, a bogăției ei materiale și spirituale, reprezintă pentru fiecare dintre oamenii muncii din patria noastră o pildă vie, un rodnic exemplu. Oamenii muncii din I.S.C.I.P. Beregsău, mobilizați în munca lor de fiecare zi, de fapta vie și de cuvîntul înflăcărat al celui mai iubit fiu al poporului nostru, urează, cu vie emoție, cu adîncă recunoștință, celui ce, la vîrsta de șaizeci de ani este cu strălucită glorie, simbolul demnității românești, un **LA MULȚI ANI** călduros, sănătate și putere de muncă, pentru înălțarea României de azi și de mîine pe cele mai înalte culmi ale civilizației.

Ing. CÎRPANU FLORENTIN,

Directorul I.S.C.I.P. Beregsău, Erou al Muncii Socialiste

Puterea exemplului

Sintem contemporanii Omului al cărui stil de muncă este mereu un contact personal cu realitatea, cu viața, cu oamenii, și acest exemplu — exemplul unui comunist de omenie, a unui revoluționar neobosit și a unui patiot înflăcărat — acest exemplu, deci, este cel mai bun izvor de inspirație pentru fiecare literat, pentru fiecare creator.

Exemplul secretarului general al partidului, ideile și indicațiile sale, au fost și rămîn cele mai bune îndreptare ; multe fapte și multe evenimente de care ne depărtăm în timp vor purta mereu pecetea prezenței sale, a cuvintelor sale, a estimărilor sale, pecetea străduinței pe care o depune societatea noastră, pe care o depun literații pentru dezvoltarea umanismului socialist. Trasînd liniile directoare ale dezvoltării noastre generale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reliefat și rolul important pe care-l are, în cadrul acestei dezvoltări, creatia literară, cultura în general, în realizarea programului de educare și formare a omului nou.

Exemplul secretarului general al partidului ne îndeamnă spre credința în valorile umane, spre constatarea că aceste valori se pot afirma și realiza numai într-o lume liberă, aidoma lumii noastre, a societății noastre, de care sîntem mîndri și care ne plasează pe orbitele mondiale ale culturii. Într-o asemenea societate minuitorii condeiului, legați prin toate fibrele de lupta și munca constructivă a poporului, dețin un loc de frunte. Prin operele lor, prin angajarea lor — o contribuție însemnată la modelarea omului nou, constructor al socialismului și al comunismului — ei își fac datoria față de popor, de partid, de patria lor, față de iubitul conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Astăzi, cînd sărbătorim cea de a 60-a aniversare și 45 de ani de activitate revoluționară a iubitului nostru conducător tovarășul Nicolae Ceausescu, să ne angajăm, deci, în realizarea unor opere demne de timpul în care trăim.

SVETOMIR RAICOV

Sub semn de lumină

Să ne închipuim un timp viitor, cînd noi, cei de azi, devenim trecut și istorie, și să ne întrebăm cu toată responsabilitatea cît am făcut și cum pentru a ne merita locul spre care tindem. Aspirațiile noastre ambițioase se pot realiza total sau în parte în concordanță cu epoca pe care-o trăim, integrați profund în ceea ce timpul nostru scrijelează peren. E tocmai sentimentul puternic pe care fiecare intilnire a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, secretar general al partidului și președintele statului, l-a trezit, punîndu-l în mare neliniște, la fiecare întîlnire cu oameni de artă, cu scriitorii, artiștii plastici, muzicienii, cineaștii. Un sentiment al istoriei, care trezește luciditatea critică și marea responsabilitate. O dată cu simplitatea și omenia cu care eminentul bărbat de partid și de stat știe să se adreseze celor din jur, cu generozitatea și bonomia cu care subliniază ceea ce e demn de a fi subliniat ca pozitiv, cuvintele sale trec dincolo de granițele imediatului, ale momentului, atingînd cele mai înalte cote de tensiune intelectuală. Glasul său sună plenar și foarte adînc, întocmai ca bronzul, în conștiința artistică, mișcîndu-i temeliile, o face încă mai vibrantă față de rolul ei în epocă.

Fiecare întîlnire a sa cu oamenii de artă și cultură a urmărit în esență să stabilească menirea artei și rolul artistului în actualitate și în același timp în spațiul istoriei. În acest sens, exemplul marilor înaintași a fost evocat la Adunarea generală a scriitorilor din 16 noiembrie 1968, ca un model strălucit, demn de urmat : **„Viața și activitatea celor mai de seamă oameni de cultură din trecut sînt străbătute, ca de un fir roșu, de dragoste și devotament față de popor, de patrie, de dorința arzătoare de a sluji idealurile lor înalte, de un înălțător spirit de jertfă pentru cauza dreptății naționale și sociale".** În chipul cel mai firesc, gîndurile celor ascultau aceste cuvinte de recunoștință și stimă nu puteau să nu se ducă la cei ce-și puneau ca țel suprem slujirea patriei și a limbii, la admirabilele generații de la 1848, cele care au răspuns vibrant evenimentelor istorice cruciale, precum cucerirea Neatîrnării, a unității naționale etc.

Rostea tovarășul Nicolae Ceaușescu cîtiva ani mai tîrziu, tot la o adunare a scriitorilor, la Conferința națională din 1972 : **„...Nu poate exista dorință mai nobilă a unui artist decît aceea de a se face exponentul spiritului poporului în mijlocul căruia s-a născut, și, totodată, de a contribui, prin talentul și fantezia sa, prin munca sa creatoare, la înălțarea acestui spirit, la bunăstarea și fericirea națiunii sale".** Ideea artistului-patriot, a artistului-cetățean apare exprimată cu claritate și la întîlnirile cu muzicienii și artiștii plastici, cărora le cerea să exprime prin arta lor „specificul național", izvorînd totodată din „clocotul vieții sociale", din „marile frămîntări ale omenirii contemporane".

Asemenea întîlniri cu conducătorul partidului și statului rămîn de neuitat pentru cei care au fost de față, sau le-au urmărit desfășurarea din relatările presei ; un deosebit, cald, clarvăzător, găsind întotdeauna cele mai fericite expresii pentru a grava adînc, întocmai ca pe o placă de platină, chipul înfloritor al patriei, chipul ei de azi și de totdeauna. România socialistă, poporul constructor al socialismului implinesc aspirațiile de totdeauna ale maselor de oameni ai muncii, transformînd visurile înaintașilor în realitate ; mai mult, astăzi putem vorbi cu mîndrie patriotică de locul pe care țara noastră îl ocupă în lumea contemporană. Toate acestea teme, revenind în întîlnirile cu oamenii de artă și cultură, lasă să se vadă cu usurință sentimentele temeinice, nepretuite care le generează. Mai mult decît cuvintele rostite, personalitatea impresionantă a primului comunist al patriei constituie chezășia de neclintit a idealurilor acestui timp. Ascultindu-l, văzîndu-l, fiind **de față**, nu se poate să nu te transpui în istorie, să nu trăiești plenar și emoționant dorința de permitete, de măreție.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a Partidului Comunist Român, **„arta este cu adevărat valoroasă cînd omul — ascultînd-o, citind-o, privind-o — simte că ea îi devine necesară, indispensabilă, îl transformă, îl educă, îi lărgește orizontul spiritual"** (din Cuvintarea la întîlnirea cu oamenii de artă și cultură, 10 februarie 1971). În acest sens arta își găsește în societate un loc activ, cu largi posibilități de a contribui la modificările de constiință pe care construirea unei societăți noi, societatea socialistă multilateral dezvoltată, le determină necontenit. Se naște în acest fel un umanism revoluționar capabil să influențeze creația artistică, să o ridice, astfel ca, inspirată din realitate, ea să aducă un suflu ideatic propriu timpului nostru, pătrunzînd prin canale specifice în conștiința beneficiarului de cultură.

Țelul este de o nobleță aparte : crearea unui om nou ! Emoția cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat întotdeauna despre om, despre constructorul socialismului, este cunoscută ; devine cu atît mai mult un ideal artistic acest om nou, în deplină armonie cu o societate superioară, cu o civilizație de tip înalt. **„Iată ce putem răspunde acum acelora care ne întreabă : Ce va fi omul nou ? Ce fel de om vreți să creați ? —** afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința pe țară a scriitorilor din 26 mai 1977 — **„Vrem să creăm un om drept, un om cinstit, un om care să se preocupe și de ei și de semenii lui, care să înțeleagă că solidaritatea socială este condiția dezvoltării națiunii, condiția independenței, bunăstării, fericirii".** Și, în aceeași direcție, cu citiva ani mai înainte : **„Noi dorim o literatură care să înfățișeze viața în toată complexitatea ei, cu infruntarea logică dintre vechi și nou, o literatură și o artă care să contribuie la lupta impotriva mentalităților inapoiate, a rămășițelor concepțiilor vechi în conștiința oamenilor, la afirmarea valorilor morale noi, a umanismului socialist, a principiilor de viață socialiste și comuniste".**

Idealul realizării unui astfel de tip uman în societatea noastră domină epoca și revine ca o permanentă impresionantă, necesară în întîlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii de artă și cultură, considerînd că opera de artă poate ajuta eficient o lucrare morală de dimensiuni încă necunoscute în istoria poporului român. Mobilizatoare și nobilă, tema omului nou continuă să ocupe locul primordial în creația literar-artistică, în preocuparea artiștilor, a oamenilor de cultură, împărtășind intru totul concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu și a partidului comunist în această privință. Aceasta este de altfel modalitatea revoluționară prin care scriitorii și artiștii acestei vremi se pot inscrie cu toată cinstea în istoria glorioasă a poporului român, răspunzînd pe deplin indemnurilor fierbinți ale celui mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Omagiu liric conducătorului iubit

BĂRBATUL DE LEGENDĂ

Nume ridicat din cronica străbună,
În noi, în ecoul din inimi răsună,
Istoria spre ziua de mîine ne trimite
Doar zborul, doar sensul coloanei infinite.
Prin această istorie, prin acest nume,
Înțelepciunea noastră va străluci în lume,
E și recolta frunții, e și recolta gliei,
E vorba care poartă lumina României,
Rămîi în bronzul faptei exemplu permanent,
Omul sculptînd spre mîine efigii din prezent,
Vrerea partidului, prin ei, mai înalt să răsară,
Bărbatul de legendă, conducător de țară !

VALENTIN TUDOR

ÎN JURUL BRADULUI

Un ianuarie ne-a dat
Peste vremi pornind năvalnic
Un ianuarie ne-a dat
Bradul țării cel mai falnic.

Noi în jurul lui ne-am strîns.
Pe-nălțimi sorbind lumina,
Noi în jurul lui cîntăm,
Români, gemeni cu tulpina.

Cu șaizeci de cercuri, bradul
Vede și albastrul mării,
Bradul nemuririi noastre,
Cel mai falnic brad al țării.

Și în jurul lui, mereu,
Brațele se adunară,
Pe-un buchet de anotimpuri
Și-o iubire cît o țară !

ROMULUS MUSTEȚIU

TEMEI DE AUR

Întrupat în gîndul și în ființa noastră
E Omul ce fruntea națiunii o șterge de sudoare.
Tot el a făcut grîul să răsară mai degrabă,
Cînd primăvara a foșnit în haine nouă
A țării.
Rotund e soarele în ianuarie.
Pămîntul stă sub temei de aur.
Aprins e mierul mărului, semințele zboară
Și orice ochi zărește
Cercurile inscrise în ciclul
Cu dimensiuni în hidrocentrale, în creșe,
În mari orașe,
Șerpuind cu Transfăgărășanul
Peste memoria baladei.
E puternic Omul. Unic prin fapte.
Prin gîndire. A dirijat rodul
În tezaur de iubire.
Iubirea e în noi și avem
Trandafiri la tîmplă, prindem curcubeul
Adăpîndu-ne-n lumina
Fîntînii ce rîndiește șaizeci de pocale...
Iubirea respiră și-n
Străbuna urare :
„La mulți ani,
Soare al României !"

CORINA VICTORIA SEIN

CÎNTĂM CONDUCĂTORUL

Vin anii cu puternică zăpadă
Pe culmi de munți și piscuri de baladă
Alunecă o rază să prindă viitorul
Precum poeții cîntă în vers conducătorul.
Veniți aici, mlădițe de început de an,
Pe-acest pămînt de soare și ev contemporan ;
Voi, insetați ai slovei, izvoare de Carpați,
Pe cea mai-naltă culme a vieții să cîntați !
El, lîngă stema țării, lumina și izvorul
Spre mîine desfășoară cu aripi tricolorul ;
Istoria de veacuri, crescînd sub raza lunii,
Sub steaguri ne ridică eroii și strămbunii.
El astăzi desfășoară cărări spre vremuri noi,
Conducător de țară, erou între eroi !
Pe implinirea vieții cîntăm conducătorul
Și fruntea ce ne-aduce aproape viitorul.

SILVIA C. NEGRU

televiziune

DUMINICĂ, 22 IANUARIE

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Mulțumim pentru anii de lumină și zbor. 9,15 Film serial pentru copii. Cavalerul Nigel. Episodul 6. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viața satului. 11,45 Baschet masculin : Dinamo — Steaua. Repriza a II-a. Transmisiune directă. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,00 Campionatul european de tenis pe echipe. România — Portugalia. 17,10 Film serial : Linia marină. Omelin. Episodul 22. 18,00 Floarea din grădină. 19,00 Cintec pentru anii copilăriei fericite. Spectacol omagial. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Omagiul poporului. 20,10 Antena vă aparține — județul Gorj. 21,10 Film artistic : Romeo și Julieta. Producție a studiourilor engleze. 22,25 Telejurnal.

LUNI, 23 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 18,00 Balade, dorne și jocuri din Dolj. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Președintele Nicolae Ceaușescu, în conștiința poporelor. 20,20 Te slăvim patrie, partid iubit. 20,35 Hotărîrile Conferinței Naționale — program al implinirilor pentru noi și pentru țară. 20,55 Roman-foileton : Pagini din Comedia umană. Episodul 6. 21,55 Emisiune de știință. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 24 IANUARIE

9,00 — 11,45 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 Melodii populare. 17,15 La volan. 17,30 Cîntarea României. 18,30 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Unirea — națiunea a făcut-o. Documentar TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Tribuna TV. Contribuția creatoare a secretarului general al partidului nostru la dezvoltarea teoriei și practicii constructiei socialiste si comuniste. 20,25 Teatru TV. : Pascalița de Titus Popovici. 21,55 Uniți în cuget și-n simțire. Emisiune literar-muzicală. 22,30 Telejurnal.

MIERCURI, 25 IANUARIE

9,00 — 12,10 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limba germană. 17,05 Atenție la ... neatenție. 17,25 Imagini din Australia. 17,35 Tragerea pronoexpres. 17,45 Simfonie pe zăpadă — muzică ușoară. 18,00 Telecronica pentru pionieri. 18,20 Moștenire pentru viitor. 18,50 Forum ceaușescu. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,30 România — Orizont '78. Documentar. 21,00 Puterea și adevărul — producție a studiourilor cinematografice București. 23,55 Telejurnal.

JOI, 26 IANUARIE

16,00 Telejurnal. 16,15 Cîntec nou de bucurie — muzică populară. 17,00 Patria din inimi. Versuri în lectura autorilor. 17,25 Reportaj TV. 17,45 Urare tinerească. Spectacol susținut la Timișoara de Cenaclul „Flacăra" al tineretului revoluționar. 18,15 Omagiul poporului. 18,45 Cîntece patriotice și revoluționare. 19,00 Cei mai fertili ani ai României socialiste. Documentar TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,30 Seară festivă dedicată tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la împlinirea a 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară. 22,40 Telejurnal.

VINERI, 27 IANUARIE

9,00 — 12,30 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Reportaj pe glob : In India milenară. 18,50 Tragerea loto. 19,05 Film serial pentru copii : Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Urarea fierbinte a întregii națiuni. 20,15 Film artistic : Patrula. Producție a studiourilor americane. 21,55 Revista literar-artistică TV. — Omagiul creatorilor de literatură și artă. 22,25 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 28 IANUARIE

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton : Pagini din Comedia umană. Reluarea episodului 5. 13,05 Muzică distractivă. 13,35 Capitol nou la o carte despre satul românesc. 14,15 Melodii populare cu Valeria Peter-Predescu. 14,35 Agendă cultural artistică. 15,10 Stadion. Campionatul Mondial de handbal masculin : România — R.D. Germană. Inregistrare de la Herning (Danemarca) ; „Stele pe zăpadă" — selecțiuni din parada anuală a campionilor europeni și mondiali la patinaj artistic. 16,45 Clubul tineretului. 17,45 Comori nestiute. 18,00 Ianuarie 1978 — Cronica evenimentelor politice interne și internaționale. 18,30 Stan și Bran. 19,20 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 2,30 Mari filme western : San Antonio. Producție a studiourilor americane. 22,25 Telejurnal. 23,35 Intîlnire cu satira și umorul.

La Teatrul de stat Arad

„EMIGRANȚII"

de Slawomir Mrozec

Iată, deci, încă un spectacol cu piesa lui Slawomir Mrożec, în această stagiune („Emigranții" a mai fost montată la Oradea, Bacău, Cluj, la Teatrul Mic — București). Un text în jurul căruia criticii au construit un eșafodaj de aprecieri diverse : s-a spus că această piesă deschide o nouă perspectivă asupra gîndirii teatrale a lui Mrożec dar și că autorul preia elemente de construcție dramatică și de orientare tematică din creațiile sale precedente ; s-a vorbit despre drama existențială, ori farsa tragică absurdă care ar fi „Emigranții". În mod cert, textul lui Mrożec poate demonstra oricare dintre aceste teze. Ca și cea, a însuși autorului, despre provincia culturală din care individul tinde perpetuu să scape dar, odată plecat, odată aflat „dincolo" — în „capitala speranțelor sale", i se relevă limpede că spațiul părăsit este singurul în care realizarea plenară îi fusese posibilă cu adevărat. Condiția de „străin" închide perspectiva, intelectualului și muncitorului din piesă, în egală măsură. Emigranții își asumă diferit destinul, dar ceea ce le este comun, le marchează fundamental existența. Ei trăiesc, claustrați, la subsolul noii lumi, cu ochii minții întorși spre spațiul părăsit (familie, cultură, limbă). Personaje fără nume (AA și XX), emigranții se retrag în limbaj ca în spatele unui scut. Nu este decît o reacție de apărare : muncitorul imaginează, de pildă, o „întîmplare" (la gară — acel loc ce pare deschis tuturor posibilităților) cu o frumoasă și elegantă necunoscută (un fel de imagine a lumii care i se refuză) ; intelectualul povestește marea carte pe care ar fi putut s-o scrie, spre binele lui, al literaturii, al omenirii. Ei vorbesc, visează, fără să se înțeleagă cu adevărat — lipsiți de „decizia faptei majore" și de ideal, se cufundă, mizeri, neputincioși, triști, în solitudine. Vrem să spunem, în cele din urmă, că, din orice perspectivă am „reciti" textul, avem de-a face cu un punct de apreciere grav al condiției emigrantului și emigrației (deși această extensie este refuzată piesei de unii dintre comentatori). Situația deosebită (noaptea Anului Nou), spațiul strîmt, închis (camera meschină de la subsol în care se „revarsă" ca într-un canal colector țevile de scurgere ale unui întreg bloc) nu fac decît să accentueze (chiar prin antiteză) gravitatea sensurilor puse în discuție de autor.

Spectacolul Teatrului de stat din Arad, în regia lui **COSTIN MARINESCU** pornește, credem, de la o asemenea premiză. Există atît în jocul lui **IULIAN COPACEA (AA)** cît și în cel al lui **VASILE GRĂDINARU (XX)**, momente în care am descifrat limpede acest demers (momentele de monolog ale lui AA, jocul cu măștile ce încheie prima parte a reprezentației etc.). Umorismul personajelor este, atunci, dublat de tragism : clovneria ascunde amărăciune, zîmbetul e strîmb, fortat, comicul situațiilor, aspru. Numai că spectacolul (cel puțin în reprezentația văzută la Timișoara) părăsește, repetat, această pistă. Iulian Copacea fluctuează între o stare de tensiune, care este a personajului și o stare de oboseală, care este a actorului. Vasile Grădinaru, încercînd să forțeze amuzamentul publicului, își antrenează partenerul (și spectacolul, în ultimă instanță) în comedie de dragul comediei. Cu toate neîmplinirile, perspectiva lui Iulian Copacea asupra rolului ni s-a relevat mai onestă și mai serioasă. În jocul lui Vasile Grădinaru ni s-a părut că, prea des, se confundă vulgaritatea și caracterul primar al personajului cu vulgaritatea pur și simplu, nonarstică. Cadrul scenografic **(EVA GYORFFY)** nu ne-a convins că ar fi propice montării : construcția scenică sugerează mai degrabă un spațiu larg, de mărimea întregului subsol al unei clădiri, dă astfel o senzație de „deschidere", care, după opinia noastră, deconcentrează spectacolul. Și, tot după opinia noastră, „Emigranții" lui Mrożec este un examen dificil, pentru orice regizor și orice interpreți, la care, chiar dacă nu se cîștigă nota maximă, se trece printr-o experiență teatrală importantă : faptul că spectacolul lui Costin Marinescu ne obligă să-i aplicăm maxima exigență, vorbește de la sine despre seriozitatea cu care întuim că atît regizorul cît și interpreții săi, s-au aplecat asupra acestui text. **(ANTOANETA C. IORDACHE)**

echo

UN EVENIMENT LITERAR DE O DEOSEBITĂ IMPORTANȚĂ

La 11 ianuarie 1978, ambasada Republicii Socialiste România la Moscova a organizat o întîlnire prietenească pentru marcarea apariției în Uniunea Sovietică a nr. 12/1977 al revistei **„Voprosi literaturi"** consacrat, în exclusivitate, literaturii române contemporane.

Au participat **Gheorghi Markov**, prim secretar al conducerii Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S., **Vitali Ozerov**, secretar al conducerii Uniunii, redactor-șef al revistei „Voprosi literaturi", **R. F. Zazakova** și **I. N. Vercenko**, secretari ai conducerii Uniunii, **F. F. Kuznețov**, prim-secretar al organizației Uniunii Scriitorilor de pe orașul Moscova, membri ai colegiului de redacție ai revistei menționate, activiști ai secțiilor de relații externe și de cultură și artă ale Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

A participat, de asemenea, o delegație a Uniunii Scriitorilor din R.S. România, constituită din dramaturgul **Paul Everac** și poeta **Ana Blandiana**, prezenți la Moscova anume pentru subilinierea acestui eveniment.

Personalități ale literaturii și presei literare sovietice, prezente la întîlnire, au remarcat în cuvîntul lor buna conlucrare care a existat între cele două părți (conducerea revistei respective și conducerea Uniunii Scriitorilor din țara noastră) pe parcursul realizării acestui număr

Interlocutorii au făcut, de asemenea, aprecieri deosebit de pozitive referitor la structura și conținutul revistei, la chipul cum au fost oglindite problemele literaturii române contemporane în revista „Voprosi literaturi" : „Este cel mai bun, din toate numerele revistei consacrate literaturii altor țări, apărute pînă acum" ; „Prin nr. 12 al revistei „Voprosi literaturi" am descoperit literatura română contemporană care ocupă un loc demn în cadrul literaturii europene" ; „Ne mărturism convingerea că apariția acestui număr va trezi interes mult mai mare față de literatura română, care nu este încă suficient de cunoscută la adevărata ei valoare în U.R.S.S. și va determina o dorință de cunoaștere mai adîncă a acesteia din partea publicului larg" ; Unele din materialele cuprinse în „Voprosi literaturi" sînt foarte interesante și puțin cunoscute chiar criticilor literari și specialiștilor sovietici, este sigur că vor deveni materiale de referință și incluse în crestomațiile dedicate literaturilor lumii".

La nr. 12 al revistei „Voprosi Literaturi" au colaborat, în ordinea sumarului, următorii scriitori români și sovietici : **George Macovescu, Ghcorghi Markov, Gabriel Dimisianu. D. Zatonski, Aurel Martin, A. Bociarov, Ion Ianoși, Dan Hăulică, L. Terakopean, S. Ciobotaru, L. Lazarev, Aurel Baranga, Mihai Beniuc, Dumitru M. Ion, I. Covaci, George Lesnea, Ion Horea, Constantin Țoiu, R. Kazakova, S. Kuneaev, L. Leonov, F. Niazi, I. Noneșvili, V. Ognev, A. Pristavkin, Lili Promet** și **R. Pärve, I. C. Ciobanu, Dumitru Micu, M. Fridman, Valeriu Cristea, Ov. S. Crohmălniceanu, Kiril Kovalgi, Tatiana Nicolescu, Lila Dolgoșeva, Ioan Alexandru, Maria Banuș, Ana Blandiana, Geo Bogza, Augustin Buzura, Alexandru Ivasiuc, Nina Cassian, Meliusz Jozsef, Vasile Nicolescu, Fănuș Neagu, Marin Preda, Szasz Janos, Alexandru Simion, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Dinu Săraru, Alexandru Philippide, Laurențiu Fulga, Arnold Hauser, Franz Storch, Sütö Andras, Paul Everac, George Ivașcu, Margareta Bărbuță, Nicolae Dragoș, Corneliu Sturzu, Victor Felea, Ioanichie Olteanu, Ștefan Aug. Doinaș, Aurel Rău, Al. Oprea, Al. Dima, Gözö Geza, Emmerik Stophel, Constantin Popescu, Valeriu Râpeanu, Teodor Virgolici, Romul Munteanu, Mircea Sintimbreanu, Modest Morariu, M. R. Iacoban, Domokos Geza, Vl. Ciocov, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Nicolae Moraru.**

ADRIAN CRISTEA, membru al Cenaclului literar-artistic al tineretului „IZVORUL" de pe lîngă Casa de cultură din Hunedoara, a deschis o expoziție de sculptură în lemn, dedicată unor teme ale istoriei noastre. Din ciclul „Strămoșii", dăm această reproducere.

plastică

PROIECTE PENTRU SUBLIM *

De acum celebră, o sculptură a lui Ipousteguy — „L'homme poussant la porte" (datînd din 1966) — imaginează un nud de o anatomie abstruză, cataleptică, traversînd violent cadrul unei porți care nu se deschide totuși... Sub o arcadă zidită din cărămidă, poarta lui Duchamp (1946-1966) rămîne închisă, indiferentă, fără altă promisiune de a descoperi în dosul său altceva decît ironia mizeriei.. Un nud de tînără fată se desprinde concret în relieful de gips semnat de G. Segal (1972), sprijinind, grațioasă, o ușă tot atît de concretă... Dindărătul unei uși de metro, figurile mu(ti)late hiperrealiste ale lui Daniel Quintero (1972) apar prizoniere ale avertismentului prohibitiv : „NO obstruyan las PUERTAS" .. Acestora acestor locuri de trecere, vămi pămîntene", le opun Horia Damian ori Marin Gherasim porțile lor „vămi ale văzduhului" Polemică nedeliberată.

Porțile lui **MARIN GHERASIM**, embleme hieratic cathartice „se deschid și se închid", intentînd prin ochiul nostru procese de conștiință. Ochiul minții și ochiul tenebrelor primesc invitația la un pelerinaj al inițierii în tainele sublimului.

Ciclul ultimei sinteze a artistului este mai bogat aici, în galeriile de artă „Bastion", pentru că el se etalează în antiteză vie cu o fracțiune a unui ciclu anterior : „Urban". Surprins excelent de critica noastră la momentul oportun (Anca Arghir, **Arta**, 1973), ciclul „Urban" 'chiar și numai prin cele șapte piese expuse acum) explicitează vizual pe cel actual — rămas fără generic. „Urban" a marcat critica Moloch-ului. Hieroglifa orașului tentacular — Megalopolis — spațiu al suprasolicitării informaționale, alert, brownian — era configurată metaforic într-o morfologie a celulei deteriorate. Deslușim acum că „Urban" a marcat momentul exclamativ — „pictura ca strigăt" (Marin Gherasim) — al temperamentului său artistic, moment controlat de rigoarea acelui limbaj secund, dar simultan, al criticii implicate în actul creator. Statutul vizual al acestui ciclu trăda dimensiunile angoasei Tributul purității solare-antropomorfe a edificiilor de pe Acropolea ateniană a fost poate plătit cu „nivelele" inferioare ale labirinturilor descoperite de arheologi sub „stratul de călcare" al clasicismului elen. „Urban" a intruchipat, poate, imaginea infernului, a subteranului, privită cu superioritatea demersului analitic. Proiecția însăși — cartografică, planimetrică — perspectiva perpendicular plonjantă, se poate institui ea însăși în simbol al raportării actului critic al artistului la obiectul său — spațiul citadin. Dar, tot atunci, artistul avea să asocieze actului critic cîteva lucrări — soluții — pe care le descoperim ca latențe ale ciclului de azi **(Poarta, Agora)**.

În fața porților, prin care pătrundem imaginar, privirea e chemată de orizonturi vaste, misterioase. Ochiul va percepe frontal spațiul de dincolo, pentru ca dinaintea tronurilor, absidelor sau cupolelor, sedus de arcuirea lor blîndă, să se înscrie într-o mișcare ascensională. Descoperim în acest itinerar abstract al perspectivelor și privirii o diagramă a traiectoriei dantești, coincident încheiată prin contemplarea Treimii (în tripticul absidelor). Poetul și dublul său ideal, pelerini ai unui parcurs sinuos („Drumul") ; parcurs, dar și coronament de ușă împărătești, între care se decupează mediana absolută a „căii regale". Porți, praguri și trepte („cînd va să treci de poartă să lepezi urma acestor răni", Dante, **Purgatoriul**, cîntul IX), tronuri pe care gloria imaculată le ocupă. **Lacra-tabernacol**, „figură a lumii întregi" (Origenus), dialectică a temporalului și eternului, a vizibilului și invizibilului, spațiu al tainelor conținute. **Absidele** — abside, dar și edificii zigguratice, surmontate de calme cupole de aur și argint, mausolee de sofianică reculegere. **Synthrononul** („cel egali în jurul tronului") — axul acestui parcurs, concept al comunității orînduite în jurul ideii. Lumini suspendate. O „lux aeterna" fixează tăcerea peste canaturi de porți în agore și cupole. Armonii somptuare, o culoare organizată în cîmpuri etanșe concretizează geometria solemnă a unui Ev mediu bizantin, ev căruia i se revendică, spiritual, pictura lui Marin Gherasim. Desigur, simbolul picturii sale rămîne, prin aura de sensuri desfășurate, zona cea mai deschisă comentariului. Gherasim recuperează simbolul în direcția conceptului, iar conceptul în sensul sensibilului. Zonă accesibilă, de aceea, prin cultură, prin istorie. Simbolurile, „clișee ale totalității", deschid pictura unei lecturi bogate semantic. Parabolă ontologică, radiind generos sensuri imediate și sensuri aluzive, ecouri arhaice ori intuiții prospective. Sinteză a picturalului și a arhitecturalului, acest raccourci inițiatic conține în esența limbajului plastic actul ascezei. Dacă artistul a investit valorilor morale sensul de edificiu, de construcție, el a înțeles să exemplifice metafora în elaborarea operei. „Consider arhitecturalul, acesta fiind conceptul exemplarității, drept un arhetip al creativității, o paradigmă a ei" (M. Gherasim corespondență). Așadar, arhitecturalul e marcă a raportului artistului cu ideea și, deopotrivă, cu pictura. M. Gherasim depistează conceptul de totalitate, pentru care arhitectonicul îi este manifestat în acel Ev mediu ortodox, deci în propria noastră istorie. Ideea de ciclu coerent articulat apare ca expresie ultimă a acestui proiect arhitectonic moral. Despre el, prin el, Marin Gherasim „comunică și cuminecă". „Comunicare este de ceva, cuminecare este în sînul a ceva" (C. Noica). El cuminecă întru nobilele idealuri ale colectivității în mijlocul căreia oficiază hierofantic pictura. Ceea ce fusese în „Urban" act critic, este acum soluție. Ceea ce se formulase odinioară ca exclamație, se intruchipează acum ca afirmație, într-un proiect pentru sublim. **(CORIOLAN BABEȚI)**

*) **Fragment din cronica expoziției personale Marin Gherasim, Timișoara, galeriile „Bastion", decembrie 1977 — ianuarie 1978.**

top

● NU, BEATLES-II NU VOR FI ONORAȚI CU RIDICAREA UNEI STATUI în orașul lor de baștină Liverpool. Decizia municipalității este irevocabilă. Oricum, problema nu-i prea afectează pe admiratori atîta timp cît în celebrul muzeu londonez al d-nei Tussaud, figurile de ceară ale celor patru se află situate la loc de cinste, în imediata apropiere a ... amiralului Nelson. E ceva, nu ? ● După dispariția lui Bing Crosby și Elvis Presley despre care am mai amintit, altă știre a anului trecut ne-a întristat : la 22 oct. își pierd viața într-un accident aviatic **Ronnie Van Zant, Steve Gaines** și **Bean Kilpatrick**, foști componenți ai grupului american **„Lynyrd Skynyrd"** (Jacksonville — Florida). ● Se mai stinge din viață și bardul **Kouyate Sory Kandia**, mesager de elită al cîntecului african. În Guineea se declară o zi de doliu național. ● Cea mai mare sală de spectacole din lume, **„Radio City Music Hall"** (6.200 locuri !) situată în centrul New York-ului se va închide definitiv în cursul acestei luni. Motivul ? Costul ridicat al întreținerii... Moda retro a persistat și-n anul trecut. Dovadă, numărul mare de reluări ale unor succese mai vechi. Doar două exemple : **Santana** imprimă „She's not There" (după **Zombies**, 1965) iar **Smokie**, „Needles and Pins" **(Searchers**, 1964). Reluările în cauză se bucură de succes. Vorba ceea : „Oldies... but Goldies". ● Nordicul **Björn Skifs** și grupul său **Blablus** lansează hit-urile **„Michelangelo"** și **„Hooked On A Feeling"**. ● La casa „Electrecord", pregătiri finale pentru editarea unui LP omagial **Doina Badea**. ● Donna Summer, asistată de electroniștii P. Bellote și G. Moroder, lansează albumul dublu cu un titlu de început de basm: „Once Upon A Time...". Nu lipsesc artificiile sonore ce caracterizează așa numitul „München Sound" al cărui exponent e și artista amintită. ● Colaborare de „zile mari" : interpretul de culoare **Ben.E.King** și formația **„Average White Band"**. Rezultatul ? Un disc pe măsura așteptărilor(am ascultat extrase în cadrul emisiunii „Radiorecording" din 7 ian. a.c.) ● La unii realizatori de pelicule muzicale TV. se constată o... pană de inspirație. Cum de altfel ne-am explica penibila apariție a unei cîntărețe urcată CU PICIOARELE pe un scrinciob într-un cochet parculeț pentru copii. Și copiii noștri se uită, se uită și întreabă : „E voie cu picioarele" ? Nu e voie dragi copii ! Nu e voie, **Viorela Filip**, ne auzi ? **(PETRU UMANSCHI)**

panoramic

● În cadrul **FESTIVALULUI NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI"** s-a organizat la Timișoara consfătuirea dirijorilor, instructorilor formațiilor muzicale de amatori din județele Timiș, Arad, Caraș-Severin, Bihor, Hunedoara, Mehedinți. În afara dezbaterilor propriu-zise, a avut loc un spectacol demonstrativ cu formații din județ și din afară. ● Municipiul Lugoj a găzduit o consfătuire a instructorilor artistici județeni din județul Timiș. În cadrul unui spectacol demonstrativ au evoluat corul „Ion Vidu" coruri ale elevilor, echipe de dansuri, ansamblul folcloric „Lugojana" al Casei de cultură a municipiului. ● În cadrul simpozionului „Eminescu" de la Lugoj și-au adus contribuția R. Banu, Al. Diaconescu, Gh. Luchescu. Recitalul de versuri a fost susținut de actori ai Teatrului popular din localitate și elevi. ● La cenaclul literar al Casei de cultură „I. Vidu" lugojenii au avut o intensă activitate : pregătirea unei plachete de versuri, ședința de lucru în cadrul căreia a prezentat M. Rohan și D. Diaconescu. ● Spectacol de sunet și lumină la Tomești, în noul așezămînt cultural. Muzică folk, pop, versuri, recitări în grai bănățean, creații ale unor membri de cenaclu literar, muzică populară. Oaspeții sînt lugojeni. ● „În piatră-i mărturia" de Franyó Zoltán a fost prezentată la librăria „Eminescu" de Anghel Dumbrăveanu și Anavi Ádám. ● La Biblioteca județeană, expunere despre „Luceafărul mitului românesc în poezia lui Eminescu", susținută de prof. dr. Eugen Todoran **(L. BURERIU)**

muzică

„CVARTETUL TIMIȘOARA". Formă superioară, condensînd în clepsidre de maximă puritate, ceea ce are esențial și sublim arta muzicală, cvartetul de coarde ca gen, cunoaște în viața artistică timișoreană o nobilă escaladare. Din numărul celor avîntati spre însoritele cîmpii ale Elyseum-ului artistic — căci la această oră Timișoara posedă cîteva cvartete de ținută ! — cel care-l are în frunte pe **DRAGOȘ COCORA** se impune detașat. Propagator neostenit al genului, concert-maestrul Filarmonicii și-a făcut din strădania înțghebării unei astfel de formații un ideal pe care an de an îl zămislea sub modificate ipostaze. Rapiditatea exagerată cu care-și substituia formula componenților apărea tuturor drept obstacol în obținerea osmozei, sudării nu doar sub aspectul izocronismului, cît al rezultantei personalității, al mixării eu-lui acestui mănunchi artistic într-o realitate finită. Și iată că, după ani de tatonări, cvartetul său se instituie drept o prezență artistică dincolo de orice considerații încurajatoare. Concertul susținut cu o seară înainte de intrarea în selecția eliminatorie pentru **Concursul de la Evian** (Franța) s-a înscris ca o manifestație pilduitoare pentru sfera noțiunii de împlinire artistică. După stagiuni de „dominare" a viorii I, iată acum dezlănțuită o adevărată concurență între personalitatea unui celist rasat — **Szabo Geza**, sub aspectul culturii tonului, al frazării și al unui instinct muzical impecabil, cu escapadele seducătoare ale viorii conducătoare. Vocile intermediare — **Ioan Fernbach** vioara II, **Wiliam Stürzinger** violă, s-au menținut la valori apropiate ca probitate și farmec. Semnalăm acuratețea aproape impecabilă a viorii a II-a, violoncelului, noblețea tonului violei : zvîcnirile estetice ale viorii prime — în risipa de energie făcută spre a rămîne bagheta nevăzută dar sesizabilă a fluctuațiilor emoționale — ne-a rămas datoare poate cu un plus de puritate. Liantul care unește formula actualului **„Cvartet Timișoara"** este coeficientul ridicat de dăruire, pasiunea care străbate ca un fior fiecare replică rostită : nivelul echivalent al disponibilităților tehnice dă coeziune, eliminînd inegalitatea supărătoare. Premize admirabile pentru rezultatele care să răzbată dincolo de zidurile cetății și țării. Condiție unică — un efort asiduu pentru ca fiecare notă să se înscrie în parametrii de expresie optimi. **(DORU MURGU)**

sport

Ce mai faci, Dembrovschi ? Mă pregătesc de drum. Plecăm la Păltiniș. Pînă în 30 ianuarie, vom avea cea mai grea perioadă : pregătirea fizică intensă, cu haltere și saci de nisip în spate. **Vacanța ?** Iată, s-a dus. În decembrie, am fost la Băile Felix, tratînd ceva din reumatism și traumatisme, așa cum fac de 7 ani încoace. Din 5 ianuarie, am reluat cursurile la facultate. Sînt în anul III la educație fizică. Apoi — antrenamente. În general, mă simt bine. **Ce ți-a plăcut, în tur la „Poli" ?** Cam totul, dar mai ales atmosfera, climatul, seriozitatea, disciplina — introduse de profesorul **Angelo Niculescu Ce nu te-a mulțumit ?** Au fost prea multe ratări. Va trebui să perfecționăm organizarea atacului, să înscriem goluri multe și să primim cît mai puține. Sper că Volaru îi va juca, în atac, la fel de bine ca și la Bacău. **Cum vezi returul ?** Mai greu. Șanse la titlu au **A.S.A., Steaua, F.C. Argeș** și noi. Ar fi o mare bucurie pentru mine să îmbrac în sfîrșit, un tricou de campion național. **Apoi?** Apoi... mă voi retrage. În octombrie, am împlinit 32 de ani. Cam mult pentru fotbal, nu ? ! **Nu ! ! !** Glumesc, adesea, la antrenamente, că doar peste 5-6 ani voi părăsi arena... Oricum, aș vrea ca în vara acestui an să pun ghetele-n cui. **Sperînd că n-o vei face, te mai întreb : ai dori să joci alături de Dumitru ?** Bineînțeles. Cred, însă, că **Steaua** nu va renunța atît de ușor la acest valoros fotbalist. **Ce zici de măsurile împotriva fumatului și alcoolismului ? Te știu un adversar al acestor „droguri".** Sînt măsuri foarte bune, dar greu de realizat. Unii jucători nu se mai pot abține. Mă întreb, însă, ce vor face antrenorii ? ! Nu, ei nu trebuiau cuprinși pe această listă. Unii fumează de zeci de ani, cum îi știu pe Ilie Oană sau Valentin Stănescu. **Altceva ?** Mulțumesc **Orizont**-ului pentru desemnarea mea ca prim fotbalist al Banatului. Asta mă obligă să îmbrac tricoul de campion! **Succes, Dembrovschi !** (**TEODOR BULZA**). P.S. : 1) **O veste mare, încă în „studiu", pe care i-o comunic, astfel, și lui Dembrovschi : în februarie, la Timișoara, mare meci mare : „Poli" — Selectionata '70 din Mexic ! 2) Giuchici la „Poli" ? ! 3) Vom reveni cu amănunte. (T. B.)**

tableta

ÎN TREN.

— Greu la drum cu atîtea bagaje !...
— Greu... Stai să te ajut.
— Îți mulțumesc. Pune-l dumneata și pe ăsta, că ești mai înalt.
— Dă-l încoace. Damigeana o lași jos ?
— Păi...
— Mai bine. Poate să curgă vinul în capul cuiva și se supără că n-a adormit cu gura căscată. Da unde mergi dumneata cu atîta greutate ?
— La copii, la Timișoara.
— Ce-s copiii ?
— Băiatu-i profesor și fata — contabilă.
— Buni copii !
— Ei, ce să-i faci ? Dar dumneata unde mergi ? Văd că n-ai bagaj, decît o plasă...
— Eu mă întorc de la copii, de la Oradea.
— De unde ești ?
— Dintr-un sat de lîngă Oravița. Copiii au învățat carte...
— Ce-s copiii ?
— Inginer chimist — fata, băieții is, unul medic și ăl mic revizor contabil.
— Buni copii !
— N-am ce spune, ia uite ce-am căpătat...
— Frumoasă pipă !
— Da, dar eu nu fumez.
— Ei, gestul contează !
— Așa-i.
— Păi nici eu n-am să vin cu mîna goală. I-am rugat să-mi caute o pereche de ciorapi de lînă, că la ei se găsesc.
— Mare lucru să ai copii !..

ION VELICAN

interviu

Cu actrița Marga Barbu

— Stimată Marga Barbu, aș vrea să încep acest dialog cu debutul Dumneavoastră în teatru. Pe care scenă și în ce împrejurări s-a produs ?

— Am păşit pentru prima oară pe scena Teatrului Armatei, dansînd în **Fintina turmelor** de Lope de Vega. Eram încă studentă la Institutul de teatru, în clasa regretatului profesor Al. Finți. Mai tirziu, tot Al. Finți, m-a distribuit în piesa **Cringul de Călini** pe care o regiza la Teatrul Armatei și pot spune că datorită lui am și fost angajată aici. Al. Finți era un artist devotat teatrului cu tot sufletul și trebuie să-i mulțumesc că a avut încredere atunci în mine, să mă distribuie într-un rol principal.

— Apoi ați debutat în film. Care a fost prima peliculă în care ați apărut ?

— În cinematograf, rolul de debut a fost acela al Siminei din filmul **Nepoții gornistului.**

— Mama Dumneavoastră era profesoară de coregrafie și deci ați crescut într-un mediu propice educației și sensibilizării artistice. Presimțeați că veți deveni actriță ?

— Nu, nu eram conștientă că voi deveni actriță. Mama, fiind fostă dansatoare, dorea ca eu și sora mea să urmăm același drum al dansului. Studiam paralel filosofia și urmam cursurile Institutului de teatru la clasa profesorului V. Maximilian, numai din dorința de a-mi dezvolta posibilitățile de gîndire și exprimare artistică. Și, totuși, cu toate că fusesem angajată prin concurs la Opera Română, nu am rămas în lumea baletului. N-a fost să fie... Acum nu regret.

— Ați mai apucat, în perioada formării Dumneavoastră, acea pleiadă de mari actori români, între care se prenumărau Bulandra, Vraca, Ion Manolescu...?

— Da, am avut bucuria să joc alături de mari actori ai scenei noastre, ca V. Maximilian, C. Ramadan, George Vraca i-am fost parteneră în **Fintina Blanduziei** de V. Alecsandri. Costache Ramadan avea un joc foarte crispat și se consuma enorm și fizic, în contrast cu ceilalți doi care știau să-și dozeze și forțele și efectele. Ultimul său spectacol, **O zi de odihnă**, jucat în transmisie televizată — „pe viu", pentru că pe atunci spectacolele nu erau înregistrate — l-a costat viața. Jucam alături de el și vedeam ce emoții îngrozitoare avea ; în final era topit de spaima de a nu fi greșit ceva în timpul transmisiei. Adevărul e că actorii se consumă mult mai mult decît crede publicul sau critica, din păcate, dar nu le place niciodată să vorbească despre asta. Vor să pară niște „invincibili". George Vraca, „nea Gicu", așa îl spuneam noi, avea un sînge rece extraordinar, stăpînind scena cînd juca. Într-o zi, la Oltenița, jucînd în **Fintina Blanduziei,** niște copii s-au cățărat pe scenă și el și-a întrerupt la jumătate monologul din actul III. Copiii au plecat, dar eu nu mai reușeam să-mi găsesc nici emoția, nici tonul momentului, în timp ce el era același imperturbabil Horațiu. Am observat multe din secretele lui Vraca, mai ales arta de a te menaja într-un rol mare, ca rolul lui Horațiu. Actul I și II curgeau de multe ori recitate mai simplu, fără o totală participare, în schimb, în actul III, spre final, ne zguduia și ne impresiona, și pe noi și publicul — care îl aplauda frenetic. A fost un actor de mare farmec scenic.

— Care au fost rolurile care v-au atras, pe care ați dorit să le interpretați și ați reușit acest lucru ?

— Rolurile care m-au atras ? Cherubin din **Nunta lui Figaro, Cleopatra** lui Shakespeare, pe care cred că abia acum aș putea s-o joc mai bine, cu toate că e un rol atît de istovitor. După un spectacol cu **Cleopatra,** niciodată nu reușeam să adorm înainte de 2-3 dimineața.

— Și pentru ce roluri Vă rămîne nostalgia de a nu le fi putut interpreta ?

— Mi-ar place niște roluri care să mă schimbe total. Comice și melodramatice, triste și vesele în același timp, așa cum este și viața. O Cabirie, o Gelsomina din **La Strada** poate... sau Elisabeta din **Maria Stuart,** știu eu... sau rolul unei femei de astăzi în luptă cu viața, cu greutățile ei...

— În legătură cu cinematograful, mai puțin experimentat în unele privințe tehnice, la noi, Vi s-a întîmplat să aveți de suferit de pe urma unor neajunsuri extra-artistice de care se plîng atît publicul cît și criticii (postsincron, regie de montaj etc.) ?

— Sufăr atunci cînd la postsincron, prin atîtea reluări, se pierde tonul natural de la început. Se obține ceva în plus în materie tehnică, ceva necesar filmului, știu, dar și ceva în minus din punct de vedere artistic. Cred că și alți colegi, actori de cinema, simt acest lucru, dar ce se poate face ?

— Tot despre film : Nu credeți că peliculele noastre continuă să aibă o anumită lipsă de realism vizual în ce privește ambianța ? Pretutindeni, interioare somptuoase, limuzine, toalete, sau — dimpotrivă — ruralism idilic, schematizant ? !

— Am impresia că în privința aceasta lucrurile s-au mai îndreptat. În genere, ceea ce mă supără e schematismul scenariilor, artificialitatea sau precaritatea replicilor și nu atît „telefonul alb" de care se tot vorbește.

— Dar care-ar fi sursa acestor interpretări nenaturale, neveridice ?

— Poate că sursa interpretărilor nenaturale stă în lipsa de pregătire a unor oameni care decid aceste treburi și în nevoia de-a arăta ceva „frumos", mai frumos ca în viață, ceva care să placă publicului ; poate și asta să fie o cauză.

— V-ar tenta să țineți o rubrică într-o revistă de teatru sau de film ?

— Sigur că m-ar tenta. Aș putea urmări adevăratul puls al spectatorilor. De fapt, revista **Cinema** o face foarte bine prin redactorii săi.

— Care este părerea Dvs. asupra criticii de film și asupra criticii de teatru ?

— Atît critica de teatru cît și aceea de film pot fi foarte necesare și sînt, în măsura în care cei ce o scriu sînt sinceri, talentați și buni cunoscători în materie. Altminteri ar fi un lucru absolut inutil atît pentru public cît și pentru actori.

— Ce nume rețineți din ultimele promoții de actori și de regizori ?

— Ca regizori, pe Mircea Danieliuc și Alexandru Tatos ; ca actori, pe Oseciuc și pe Tora Vasilescu.

— Ați fost acum o lună într-o lungă călătorie în străinătate. Ați vizitat cu acest prilej studiourile de la Hollywood. Puteți evoca o întîlnire concludentă, o impresie pe care să V-o fi lăsat un actor sau o actriță de talie ?

— Aș vrea să spun că am vizitat toate studiourile de la Hollywood și am rămas impresionată, mai ales, de spiritul de organizare și de eficiența acestui spirit. Am scris și în revista **Cinema** despre asta. Am văzut acolo cum fiecare clădire, fiecare fațadă e folosită continuu cu minimum de schimbări ; de la film la film... Am cunoscut-o pe Sophia Loren, pe Horst, pe Bucloby și pe Burt Lancaster cu ocazia unor conferințe de presă ; l-am văzut pe Yul Brinner jucînd într-un musical pe Brodway. Sînt actori de un înalt profesionalism și simț al răspunderii pentru ceea ce interpretează. Mai ales Sophia Loren și Burt Lancaster au declarat sus și tare, la conferința de presă, că detestă violența și refuză să facă filme de acest gen.

— Urmează să susțineți un recital de poezie (Eminescu, Radu Stanca, Lorca) și cred că e unul din punctele la care veți fi participat. Spunînd asta mă gîndesc, de pildă, la faptul că nu V-am auzit niciodată în cadrul unui „Moment poetic", la radio. De ce ?

— Nu m-ați auzit la radio ? ! Era și imposibil întrucît nu am fost solicitată niciodată, timp de optsprezece ani ! Acum un an trebuia să citesc, în fine, din poemele contesei Anna de Noailles și... am făcut o gripă. Văd că nu pot forța destinul.

— În ce roluri noi apăreți, în cadrul acestei stagiuni, la Teatrul Nottara ?

— Pe lîngă rolurile mele vechi, voi juca în acest an rolul lui Amandine din piesa lui Feydeau, **Cu mîța'n sac.**

Interviu de DAN CIACHIR

corespondența

Ion Dumbravă : Poemele reținute rămîn în atenția noastră pentru cele ce vă doriți. Sperăm să nu mai întîrziem prea mult. Ultimul plic cuprinde poezii în care încercați o modalitate nouă, încă insuficient expermentată și, deci, cu rezultate încă neconcludente. Dar, între timp, poate că lucrurile s-au limpezit.

R. Puriche : Aveți mult talent. Vom publica, **Vară nebună,** ne place și **Întotdeauna** și **Jocul copilăriei** (cu ilustrație cu tot).

Juliu Dan Nicolau : Reținem poezia **Prima stradă.** Nu ne explicăm de ce nu frecventați cenaclul nostru.

Alexandru Sfîrlea : Excelsior ! Vom publica poeziile : **Ceasul-miracol, Dacă tu..., Nimb neatins, Patria, fără sfîrșit amiază.**

Marius Sîrbu : Nu știam nimic despre ceea ce ne comunicați : nu sînteți dansator. De ce nu consultați un coregraf ?

Sammy : Nu cred că v-ați pierdut (re)numele în întîmplarea aceea. Aveți încă șanse : unele versuri sînt remarcabile.

Sergiu Someșan : Ceea ce ne scrieți este demn de tot interesul. Sperăm că veți reuși să realizați ceea ce vă propuneți. Dintre cele două poezii, mai reușită ni se pare **Pasărea dorului,** care începe excelent, dar are un final grăbit.

Ban Dumitru : Aveți un seducător haz involuntar : „La întîlnire nu m-aș duce / Aș sta pe loc ș-aș încerca / Să fac un lucru asemănător, dulce..." sau — și mai și : „De neto e drumul / Arhivei, adaus de plus" etc. Ca aproape toți ofertanții asemănători, ne cereți să vă publicăm. Încercați altundeva. Sau altceva.

Ion Minzătescu : Reținem poezia **Pădurea.** Versuri remarcabile în **Vînătoare** și **Brâncușiană.**

Marcel Sămînță : Nimic din ceea ce ne comunicați în prima scrisoare nu este rezolvat, căci noi nu putem face nimic într-o chestiune în care nu sîntem implicați în nici un fel. Căutați așadar să gîndiți singur la tot ceea ce ne mărturisiți cu jalea în sufletul imaculat. Nu era necesar să ne atrageți atenția asupra persoanei Dvs. Vă știm de mult încercările literare, de pe cînd erați școlar sau ostaș. Sînteți la fel de realizat ca atunci, dar cu un caracter (artistic) mai precizat.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

Prietenii revistei Orizont

DOAR ÎN VIS

Doar în vis
ne putem vedea
uniți suav de
sărutul ploii
pe creștetele noastre
ireal de pure,
uniți de fuga nebună

în cîmpul cu
ierburi uscate,
ce taie crud
gleznele albăstrii
de durere.
Doar în vis
ne putem elibera
de povara cuvintelor,
de teama umbrelor
ce vor să ne despartă.

TACI UNEORI

Taci uneori, să poți auzi
căderea zăpezii pe pleoape,
concertul singuratic al
ploii în fereastră și
moartea timpurie a
florii cu nume absurd : Myosotis.
Taci uneori și vei vedea

că vei rămîne suspendat
între gesturi, confuz,
ferice și visînd.
O umbră aprinsă
între umbre,
un viscol amuțit
în jocul său candid.

SABINA PETRUȘ

Aici, munca

(Urmare din pag. I)

foindu-se după geamurile mate, pentru ca, acum, de-a lungul aleii C.F.R., să se întindă uriașele hale aerate, să se miște sub cer, giganticele brațe ale macaralelor, să se degaje de acolo un vuiet industrial și o forfotă umană, toate adunate într-un perimetru industrial modern, din beton, sticlă, oțel, dotat în acești ani cu ustensile de mare modernitate și capacitate.

Aici, în urmă cu un deceniu, să zicem, în 1968, profilul și capacitatea I.M.T.-ului erau încă nedefinite, dar, chiar în acel an, și, apoi, încă în doi ani la rînd, 1973-1974, industria mecanică timișoreană a beneficiat de prezența și aportul președintelui țării, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Atunci, cu ocazia acelor vizite, i s-au trasat direcțiile precise, i s-au deschis perspectivele și i s-au pretins schimbările viitoare. Ele priveau creșterea eficienței economice, consumul redus de metal, calitatea superioară și, mai ales, folosirea rațională a spațiilor industriale precum și asimilarea întregii game de produse viitoare.

Acest deceniu, pentru I.M.T., de cînd însuși secretarul general al partidului nostru s-a interesat de destinul său viitor industrial, a însemnat un deceniu, al eficienței, al noului său profil, un deceniu al calității și al efervescenței creatoare. Numai astfel s-a putut întîmpla saltul uriaș, de pildă, în planul de investiții, din 1977, depășit cu 60 de milioane. Numai așa se explică realizarea planului pe 7 decembrie 1977 și depășirea lui cu produse în sumă de 115 milioane.

Îmi amintesc de drumurile mele mai vechi sau mai decente prin geografia industrială și prin spațiile de fier sau spațiile sufletești ale acestor locuri. Aici am întîlnit, întotdeauna, acei oameni devotați și destoinici, care și-au impus, între muncitorii Timișoarei, efigia lor nobilă, începînd cu directorul și inginerul Ioniță Bagiu, un om energic și dăruit cauzei muncii sale, colectivității sale și terminînd cu oricare tînăr muncitor. Aici am cunoscut pe inginerul Mircea Popa, la secția mecanică, sau pe maiștrii Dimitrie Bradu și Dimitrie Brădean de la mecanică și sculărie. Aici am cunoscut o generație de tineri entuziaști, la fel de bună și în halele de producție ca și pe terenurile de sport ale uzinei.

Printre marile poduri rulante, putînd să ducă în brațele lor greutăți de la 50 la 500 tone, printre coloratele mașini de ridicat sau rapidele motostivuitoare, toate produse unice ale I.M.T.-ului, prezente, azi, în orice spațiu industrial românesc sau peste hotare, colindînd prin aceste hale colosale, unde activitatea este întotdeauna dinamică, m-am simțit, de fiecare dată, regenerat sufletește. Pasiune, descoperire, căutare, aceste date caracterizează oamenii acestei unități industriale, adeseori, chiar în afara orelor lor de muncă. De altfel, așa s-a și întîmplat ca o mină de specialiști de la I.M.T. în timpul lor liber, să creeze, pentru clinica medicală A.S.C.A.R., o aparatură necesară, de înaltă ținută științifică un defibrilizator, covoare rulante, aparaturi de gimnastică, medicală, înainte importate, care, puse la dispoziția medicinii, exprimă solidaritatea muncitorească, afecțiunea pe care oamenii I.M.T.-ului o poartă celor în suferință, slujiți de ei și pe această cale originală.

Marea energie umană, creațiile minții și mîinii omenești, ale comunității acesteia muncitorești au fost pentru mine etalonul tinereții și afecțiunii perpetue întru creație. Adeseori, ca și acum, în drum spre casă, mi-a plăcut să intru în amplul fluviu uman, din orele schimbului, cînd larga Alee C.F.R. se umple de ropotul pașilor, de clinchetul vocilor, de mireasma muncii, care datorită acestor oameni, se află, aici, cu adevărat la ea acasă.

Pentru o literatură patriotică și umanistă

(Urmare din pag. 1)

iar aceasta înseamnă participare lucidă, dăruire și implicare conștientă în ampla activitate a patriei. Mod de verificare a propriei valori, ieșirea spre confruntarea sentimentelor proprii cu interesele mai generale ale patriei, devine și prilejul unic al manifestării și mărturisirii plenare. Marea majoritate a literaturii actuale se constituie ca un elogiu adus patriei, o literatură umanistă, angajată și civică. Pentru scriitorii a căror activitate marchează epoca literaturii contemporane, creația patriotică, umanistă, a însemnat posibilitatea lărgirii registrului de expresie literară, înnoirea limbajului, căutarea unor modalități stilistice adecvate sentimentului și sincronice cu stadiul literaturii moderne.

Ca trăsătură fundamentală a literaturii, umanismul caracterizează creația literară progresistă din toate timpurile, manifestîndu-se pregnant ca o calitate distinctă odată cu mișcarea culturală înnoitoare a Renașterii. Valorile umanismului s-au îmbogățit mereu, cunoscînd în societatea noastră socialistă o gamă largă de manifestare, într-o literatură ce are în centrul creației omul cu problemele sale cele mai importante. Valoarea și necesitatea unei literaturi umaniste, care să surprindă universul de gînduri și fapte al omului contemporan, să contribuie la accelerarea mersului înainte al țării au fost subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, în **Cuvîntarea la Conferința națională a scriitorilor** (26 mai 1977) : **„Arta trebuie să înfățișeze universul spiritual tot mai bogat al constructorilor socialismului, efortul lor pentru autodepășire, să surprindă și să redea cu fidelitate diferitele ipostaze în care se manifestă atitudinea înaintată față de muncă și societate, virtuțile și trăsăturile morale ale omului nou. Situîndu-se pe pozițiile înaintate ale socialismului, ale partidului, scriitorii trebuie să contribuie prin creațiile lor la perfecționarea continuă a societății, la lupta pentru mersul înainte al patriei".**

Literatura trebuie să fie cuprinsă de un asemenea spirit umanist și caracter militant, care-i conferă valoare și trăinicie, o apropie de cercuri largi de cititori, o transformă într-un factor activ de continuă perfecționare a societății. Umanismul literaturii epocii socialiste își descoperă valori noi, izvorîte dintr-un nou comportament social al oamenilor deveniți eroi literari, dintr-o nouă etică, morală și psihologie a omului timpului socialist, aflat într-un context fără asemănare cu epocile anterioare.

Inspirîndu-se din realitățile contemporane, acționînd modelator asupra conștiințelor și psihologiilor umane, literatura dinamizează mersul înainte al patriei fiind și un factor ce anticipează curajos viitorul. Literatura contemporană își asumă acut realitatea social-istorică, avînd în centrul ei personaje ce întruchipează, prin mijloacele ficțiunii artistice, eroul contemporan, cu deosebire comunistul, dar, în același timp, literatura imaginează și comportamente și situații cît mai aproape de perfecțiune, posibil de atins în viitor. Rolul literaturii partiotice și umaniste în acest amplu proces de pregătire al viitorului patriei este de o evidentă importanță. Literatura epocii socialiste se constituie în această expresie a dragostei față de patrie și oamenii ei, a umanismului, demnității și responsabilității sociale a scriitorului și cetățeanului acestei țări, implicat direct și conștient în amplul proces de transformare revoluționară a societății.

magazin

Cel care nu face măcar o nebunie în viața lui, nu-i chiar atît de înțelept pe cît se crede, zicea La Rochefoucauld. Iar marile personalități ale istoriei, scriitori, pictori, muzicieni, oameni de știință nu reușeau — sau nu-și dădeau silința să se dezbare de micile lor excentricități, slăbiciuni, prejudecăți.

Să începem cu Hemingway. El purta întotdeauna în buzunar o pietricică, primită de la inideni, convins că aceasta o să-i aducă noroc. Odată, în timpul războiului pregătindu-se să zboare pe un bombardier deasupra Germaniei, constată că nu are pietricica asupra sa. Disperat, o rugă pe camerista hotelului în care locuia să-i dea orice altceva în loc de acea amuletă. Aceasta îi dete un dop de la sticla de șampanie și celebrul scriitor se urcă în avion. Avionul fu atacat de aviația dușmană, fiind serios avariat, iar supraviețuitor a rămas doar Hemingway. De atunci purta mereu la el un dop de șampanie.

Dintre scriitorii mai vechi, Charles Dickens avea tot felul de toane. Nu dormea niciodată dacă patul nu era întors cu căpătîiul spre nord. Compatriotul său W. Tackery își scotea întotdeauna pălăria cînd trecerea pe lîngă casa în care-și scrisese „Bîlciul deșertăciunilor", roman care l-a făcut celebru.

Cunoscutul critic englez, Samuel Johnson, atingea fiecare stîlp de telegraf pe lîngă care trecea. Dacă întîmplător scăpa vreunul, se întorcea să-și îndrepte „greșeala".

Pentru A. Dumas era foarte important pe ce hîrtie scrie, adică de ce culoare e hîrtia. Cînd scria la roman, hîrtia trebuia să fie albastră, iar pentru piese — galbenă.

În general, orice obiect poate sluji drept amuletă. Pînă la moartea sa, George Whashington — care dealtfel nu era superstițios — purta în buzunar o bucată de aur, pe care a avut-o asupra lui cînd a fost proclamat președinte al S.U.A.

Dirijorul Arthur Rubinstein purta o amuletă mult mai periculoasă : cînd ieșea pe podium avea în buzunarul hainei un revolver încărcat ! Psihologii afirmă că purtarea amuletelor nu e de rău augur, întrucît ele dau încredere, doar dacă nu devin o obsesie.

CEAUȘESCU și ROMÂNIA: „Un om pentru o țară"

Omagiind ziua de naștere a președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU,** sărbătoarea pe care o trăiește România Socialistă invită, retrospectiv, la sublinierea poziției sale prestigioase și a respectului unanim acordat prezenței românești în dialogul internațional prin fertila gîndire politică și neobosita activitate practică a inspiratorului ei, creionînd, – concomitent – profilul României de mîine, concordant vocației istorice a poporului nostru și a cutezătoarelor idealuri care îl animă.

Dar scena economico-socială a lumii de azi perpetuează flagrante anomalii și contradicții, preocupările de consolidare a destinderii și instaurării păcii în contextul ascensiunii forțelor sociale progresiste coexistînd cu tendința de brutală accentuare a dezechilibrelor și exacerbarea disparităților în „viltoarea" cursei înarmărilor și proliferării insecurității ; fenomenul de adîncire a decalajelor poate fi ilustrat convingător și dramatic în limbajul sec al cifrelor, știut fiind că 3/4 din omenire deține doar 20% din produsul național brut, că actualmente există pe glob 800 milioane analfabeți și 500 milioane de oameni suferă cronic de malnutriție, spirala înarmărilor „devorînd" anual peste 400 miliarde dolari.

Prin orizonturile deschise și anacronismele perpetuate, epoca noastră – multiformă, existențial complexă – nutrește dificilul **proces al conturării unei conștiințe planetare,** imperios necesară în condițiile accentuării interdependențelor, multiplicării și intersecției problemelor care „asaltează" umanitatea. Ea poate marca saltul – la scară planetară – în perimetrul **responsabilității istorice,** angajînd prin deciziile contemporaneității evoluția pe termen lung a societății, orientînd viitorul în conformitate cu criteriile și disponibilitățile noastre, demonstrînd o solidaritate nu doar în spațiu ci și în timp cu generațiile care vor urma. Firește, conștiința planetară – ca nou cîmp al conștiinței umane – nu poate anula conștiința națională, analiza problematicii mondiale (epurată de inflexiuni utopice și abordări imature) permițînd avansarea unor soluții de pronunțat realism și sporită pertinență prin prezența statului-națiune ca unic interlocutor valabil în dialogul internațional ; perimarea tabelei de valori a societății burgheze, disfuncțiile economiei mondiale, coexistența mizeriei și supraconsumului în fizionomia lumii contemporane, avatarurile societății „de consum", sensibilizarea la problematica „lumii a treia" și recunoașterea stringentei necesități a suprimării subdezvoltării pot conduce – prin refuzul pozițiilor negativiste sau a tendințelor nihiliste – nu la un optimism retoric ci la **afirmarea și concretizarea consensului soluțiilor constructive,** a „ajustării" strategiei progresului și „ocrotirii" viitorului. Un program realist de măsuri pentru depășirea divergențelor și eliminarea suspiciunilor, inițierea unor acțiuni concertate la scară mondială pentru edificarea unei lumi a dreptății sociale și a echității internaționale asigurînd dezvoltarea liberă a tuturor popoarelor, întronarea noii ordini internaționale confiaurează avantajul imperativelor contemporaneității (a căror transpunere în viață condiționează însăși destinul umanității).

lar inițiativele României, interesul și larga adeziune suscitate sînt binecunoscute și probează elocvent **realismul politic** și **responsabilitatea majoră** care le direcționează ; amplul tablou al activității internaționale a României evidențiază spiritul umanist și constantele eforturi pentru statornicirea unor raporturi noi în relațiile interstatale, bazate pe respectul reciproc al demnității și suveranității fiecărui popor.

Există deci un „cortegiu problematic" care reclamă – pentru salvgardarea intereselor fundamentale ale umanității – un efort de largă cuprindere a fenomenelor și proceselor distinctive ale epocii, conjugînd MARILE MUTAȚII, CONTRADICȚII ȘI RĂSPUNDERI pe care aceasta le evidențiază cu acuitate. Invederînd intercondiționarea și concordanța dintre interesele naționale și cerințele generale ale cauzei păcii, democrației și progresului POLITICA ROMÂNEASCĂ oferă tocmai – în contextul lumii de azi și în perspectiva lumii de mîine – **un examen obiectiv și răspunsuri prompte, originale la problemele cardinale ale epocii.** Fundamentată pe experiența istorică și aspirațiile comune ale omenirii, pornind de la analiza riguros-științifică a complexului tablou al contemporaneității, concepția politică unitară promovată consecvent de România în sfera relațiilor internaționale definește liniile directoare ale unei acțiuni constructive de anvergură, generoasă, responsabilă și unanim apreciată, emblematică pentru doctrina de viață a poporului nostru. Interesul în creștere pentru România și președintele ei probează prin numeroasele declarații ale reprezentanților vieții politice, prin mărturiile – consemnate în presă – aparținînd unor reputați savanți și oameni de cultură, **prodigioasa activitate a președintelui Ceaușescu,** promotor neobosit al politicii dialogului, reprezentînd – cum opina Sayed Zaki (Eaipt) – în modul cel mai strălucit **spiritul lumii contemporane. „Aveți în fruntea țării un om excepțional"** – declara Leopold Sêdar Senahor, decernarea Medaliei de aur a Păcii fiind – cum se exprima Romesh Chandra, președintele Consiliului Mondial al Păcii – **expresia prețuirii și contribuției deosebite a președintelui român în cadrul mișcării mondiale pentru pace.**

Astfel de mărturii, cîteva din numeroasele exprimate la adresa activității internaționale a României și a președintelui ei, subliniind **caracterul exemplar al unui asemenea popor și a unui asemenea conducător** (cum spunea Mikis Theodorakis) își găsesc reflectarea și în interesul cu care **opera președintelui Ceaușescu** – magistrală sinteză creatoare, scrutînd viitorul prin complexe programe de perspectivă – este comentată și tradusă pe glob, impunîndu-se prin **profunzimea abordării** și **originalitatea soluțiilor propuse.**

Să evocăm în acest sens și substanțiala contribuție a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la elaborarea conceptului noii ordini internaționale și a strategiei reclamate de înfăptuirea acestui obiectiv istoric, **președintele României fiind în avangarda preocupărilor mondiale** vizînd concretizarea acestui deziderat. Este indiscutabil că acest proces nu se desfășoară idilic, fără ciocniri de interese, ecoul puternic al contribuției active a țării noastre pentru edificarea unei lumi a echității și păcii, audiența politicii românești (convergînd nobilelor aspirații ale popoarelor lumii) învederînd necesitatea sa obiectivă, legică ; restructurarea relațiilor internaționale prin participarea activă și plenară a tuturor statelor nu constituie un postulat abstract, un deziderat subiectiv sau o cerință conjuncturală ci se definește ca imperativ al actualului moment politic, România acționînd ferm – în dezbaterile O.N.U. și a altor foruri internaționale – pentru **depășirea punctului de inerție și a eliminării discordanțelor dintre declarațiile de intenții și acțiunile practice.**

Militînd pentru eradicarea subdezvoltării, experiența României evidențiază rolul decisiv al factorului intern în mobilizarea resurselor materiale și umane, a întemeierii unui viitor prosper ; **propunîndu-și pentru un interval – istoricește scurt – să devină o țară cu un nivel mediu de dezvoltare economică,** România este pretutindeni elogiată și admirată. **„Din punct de vedere statistic, progresul României este amețitor. Ea deține unul din cele mai înalte ritmuri de dezvoltare din lume"** – scria „New York Times Magazine" (S.U.A.). Edificatoare sînt și afirmațiile președintelui „Clubului de la Roma", dr. Aurelio Peccei : **„Dau o înaltă apreciere acestei orientări profund umaniste, pe care sperăm să o vedem tradusă în viață, fiecare în propria sa țară și, cu toții, în întreaga lume".**

Dar, neîndoielnic, amplificarea cooperării internaționale prin respectarea nealterată a principiului egalității în drepturi și avantajului reciproc servește potențării eforturilor naționale ; dezvoltîndu-se cu curaj, constanță și tenacitate **România propune un nou tip de colaborare** ce poate dobîndi tradiție în perspectiva unei omeniri mai solidare – declara Jan Tinbergen –, mărturisindu-și admirația pentru politica pe care o promovează președintele Ceausescu. În consens cu asemenea deziderate și inițiative, concretizarea proiectelor de asistență financiară în „Deceniile dezvoltării" pentru țările „lumii a treia", sistarea competiției înarmărilor (amputînd resursele dezvoltării) pot crea noi disponibilități de progres națiunilor sărace ale lumii, **prietenii de pretutindeni ai țării noastre recunoscînd participarea constructiv-creatoare a României la asemenea dezbateri și reuniuni internaționale, elogiind realismul propunerilor avansate și fermitatea angajării pentru transpunerea lor în practică.**

Impetuozitatea desfășurării planetare a revoluției tennico-științifice, extensiunea și profunzimea transformărilor revoluționare naționale și sociale, afirmarea voinței și independenței popoarelor lumii în contextul adîncirii interdependențelor conferă experienței românești o largă audiență și un deosebit prestigiu, factorul subiectiv conducător al națiunii noastre **acționînd consecvent umanist atît pe frontul construcției interne cît și în sfera relațiilor și vieții internaționale.** Prezidat deci de un umanism concret și eficient, **demersul politic românesc în contemporaneitate,** angajînd responsabil problematica efervescentei perioade pe care o traversăm și destinul civilizației umane în acest secol „accidentat" (acutizînd și mondializînd cortegiul de probleme care confruntă omenirea) este **activ prezent** oferind **soluții realiste,** vădind o **viziune sistematică, optimistă și constructivă.** Epoca „celor 5 D" (DEZVOLTARE, DEZARMARE, DEPOLUARE, DECOLONIZARE, DEMOCRATIZARE) cu toate distorsiunile ei reclamă rezolvări de fond pentru eradicarea „plăgilor veacului", **instaurarea unei noi ordini internaționale și afirmarea unei conștiințe planetar-prospective asigurînd cadrul propice dezbaterii și soluționării marilor probleme ale prezentului și viitorului umanității, pericolelor și intereselor ei comune.**

Intens preocupată pentru adîncirea relațiilor cu toate statele socialiste, a extinderii relațiilor de colaborare cu tinerele state independente, nealiniate, în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, salvgardînd interesele generale ale socialismului și păcii ROMÂNIA SOCIALISTĂ **militează neabătut pentru coexistență și cooperare, pentru afirmarea și confirmarea fiecărei națiuni ca entitate suverană, a progresului și prosperității omenirii în ansamblu.**

În frămîntata lume contemporană, sub înrîurirea crescîndă a socialismului vocea României și prestigiul președintelui ei îi conferă un loc demn în „concertul națiunilor", **experiența românească impunîndu-se ca veritabil model de conduită politică.** Întemeiată pe certitudinea identificării conținutului programului de dezvoltare socio-economică cu aspirațiile sale, **mobilizarea activă a națiunii** își găsește fireasca și necesara corespondență în sistemul de principii care călăuzesc dinamica sa prezentă în dialogul internațional, SUBSTANȚA CONCEPȚIEI ROMÂNEȘTI AFLÎNDU-ȘI SORGINTEA ÎN PATRIMONIUL SPIRITUAL ȘI MORAL AL POPORULUI NOSTRU. Dacă această largă adeziune constituie premisa **eficacității politice românești,** diversificarea și multiplicarea contractelor, receptivitatea și creativitatea dovedită în dezbaterile internaționale îi atribuie în lumea de azi o indiscutabilă demnitate, România acționînd ferm pentru realizarea unei securități efective, menită a asigura fiecărei națiuni dreptul sacru și inalienabil de a decide asupra propriei evoluții și de a participa activ la dezbaterea problemelor de interes comun, angajînd prezentul și viitorul omenirii.

Într-o epocă de un dinamism fără precedent, racordînd energiile națiunii în **efortul febril al depășirii de sine** la flacăra unor înalte aspirații, ctitorind într-o societate profund democratică bunăstarea materială și spirituală, libertatea și demnitatea umană, militînd – concomitent – în viața internațională pentru un **nou umanism ca spațiu moral al solidarității umane,** demersul politic românesc probează fericita **concordanță dintre gîndire și faptă, dintre principii și acțiune proiectînd experiența românească și neobositul devotament al președintelui Ceaușescu la înalta cotă a prestigiului și admirației mondiale.**

În această nouă eră a existenței României, la această treaptă a istoriei sale și a prestigiului internațional de care se bucură, gîndind drumul său spre viitor și făurindu-și destinul comunist, poporul nostru elogiază personalitatea președintelui României ; FIINDCĂ ISTORIA NU SE OFERĂ NIMĂNUI DE LA SINE IAR PLENARA AFIRMARE ROMÂNEASCĂ ÎN LUME ESTE INDISOLUBIL LEGATĂ DE NUMELE PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI, DRAG NOUĂ TUTUROR : **NICOLAE CEAUȘESCU.**

ADRIAN DINU RACHIERU

cartea străină

„De ce noua critică" *)

„Un lucru pare cît se poate de clar : dezbaterea „pro sau contra" noii critici este **deja perimată (. . .)"** (S. Doubrovsky, **Pourquoi la nouvelle critique ?**) Afirmația și sublinierea datează din 1966. Cititorul, căruia i se oferă în 1977 traducerea amintitului volum,*) își poate pune firească întrebare dacă nu cumva „de ce noua critică ?" e o chestiune cam tardiv pusă în limba română. Din perspectiva istoriei literare contemporane, dosarul noii critici franceze a fost demult clasat. În 1977 nu mai poate interesa deci o dezbatere pro sau contra. Dar fondul problemei nici nu e de fapt aici, în a spune răspicat da sau nu (ceea ce autorul nu-și propune și nici nu face). Importanța și actualitatea cărții lui Doubrovsky, **pentru noi,** trebuie descifrată nu în retorica întrebării inițiale, ci în cîteva din subtextele răspunsului pe care Doubrovsky încearcă să-l formuleze în final. Subtexte ce trebuiesc, firește, plasate în contextul dezbaterilor la care a fost supusă (ori s-a supus de bună voie) critica românească a ultimilor ani. Atîta vreme cît o critică e chemată să dea (și să-și dea) seama de „rolul", „puterea", „autoritatea", „conștiința de sine", „spiritul" dar mai ales de „actualitatea" și „obiectivitatea" sa, un volum subintitulat „critică și obiectivitate" nu poate fi decît actual. Atîta vreme cît o instanță literară își întreabă, tematoare, criticii : „vă simțiți atrași de noile metode critice ? Le aplicați cumva ?", un volum care vrea să facă „expertiza" acestor „noi metode" nu poate fi decît necesar. Gestul editurii Univers este, tocmai de aceea, oportun și, mai mult chiar : de bun augur

Pentru a reveni la „noua critică" să reconstituim în cîteva cuvinte scena „ disputei dintre Antici și Moderni", care a tulburat pentru cîțiva ani apele teritoriale ale criticii franceze. În 1965, o carte subțire și îngustă (întrupare tipografică desăvîrșită a ideilor continute), purtînd semnătura lui R. Picard, ataca de-a valma, printr-un titlu care se voia el însuși distrugător („Noua critică sau noua impostură") tot ceea ce putea aduce a nou în critica franceză a deceniilor șase și șapte Sînt vizați reprezentanții celor „două valuri" ale noii critici (Mauron, Goldmann, Rousset, Richard Weber, Starobinsky), dar mai ales un autor, cel mai agresiv, cel „mai nou" și mai de netolerat : Roland Barthes, cu al său **Pour Racine.** La numai cîteva luni, în 1966 — replica : cele două eseuri polemice ale lui Barthes, devenit, volens nolens, exponentul numărul unu al unei manifestări critice fără platformă comună, alcătuită din individualități diferite între ele (și mai ales foarte diferite de Barthes), dar pe care critica a recuperat-o rapid sub un generic unificator, de școală : „noua critică". Barthes apără în **Essais critiques** spiritul noului, nu litera lui. În același an un autor destul de pașnic pînă atunci, neînregimentat nici în tabăra „vechilor", nici în cea a „noilor", dar vizibil iritat de toată vînzoleala criticii franceze, simte brusc nevoia de a răspunde „valului de prostii" lansate și încurajate de opusculul lui Picard. Ca atare, se aruncă în luptă cu o întrebare cheie : în fond și la urma urmelor — „de ce noua critică ?" (de ce — din ce cauză, cu ce scop, la ce bun etc.). Scrisă în numai cinci luni, cu sufletul la gură, pătimaș, „în focul unei dispute" (ca să citîm doar un fragment din limbajul belicos al autorului), **De ce noua critică ?** se vrea nu o panoramă, nu o istorie, ci o lucrare de epistemologie. Trebuie întîi aflat „care e valoarea concepției despre creația literară și actul critic, pe care ne-o oferă principalele școli de gîndire contemporane ?" (p. 39). În acest prim volum, Doubrovsky se confruntă cu sistemele critice care elucidează obiectiv opera literară (considerată la rîndu-i ca obiect de tip aparte), apropriindu-și metodele unor domenii filozofice și științifice învecinate (marxism, existentialism psihanaliză, fenomenologie, lingvistică, structuralism). El însuși propune, fără a avea sau a susține un sistem, un punct de vedere asupra literaturii : **psihanaliza existențială** (precar argumentată însă și întrutotul discutabilă). Importanta demersurilor lui Doubrovsky trebuie căutată nu atît în proiectul propus și nici în „expertiza" contestatară făcută, de pildă, criticii lui Goldmann sau Mauron. Meritul lui este, credem, de a fi înțeles și, partial, de a fi susținut cîteva din principiile „modernilor". Lumea există și scriitorul vorbește : iată literatura. Lumea există și criticul scrie nu despre ea, ci despre un alt discurs, al scriitorului. Critica este un discurs despre un discurs. Orice critică trebuie să includă în discursul său un discurs implicit despre ea însăși : orice critică este critică a operei și propria sa critică s.a.m.d. Idei fundamentale, pe care, citindu-le, cartea lui Doubrovsky le pune în circulație. Idei capitale pentru programul unei „noi" „noi critici" franceze, pe care Doubrovsky o va întreba poate odată, cînd ea va fi devenit deja „veche" : de ce ?

ADRIANA BABEȚI

*) **DE CE NOUA CRITICĂ ? Traducere — Dolores Toma, prefață — Romul Munteanu, Editura Univers, colecția Studii, 1977.**

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

LA MULȚI ANI, STIMATE ȘI IUBITE TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU!

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Lăudată fie-i lupta

Cum o țărancă poartă atita sat in briu,
Cum viața unui codru se-adună într-un ram,
Cum lanul se cuprinde în bobul viu de grîu, –
Așa-ntr-un om se-ncheagă destinul unui neam.

Cum o sămînță caldă reia de la-nceput
Nădejdea încolțirii, și face cîmpul viu,
Așa își caută veacul, printre părinți de lut,
Puterea împlinirii în cel mai vajnic fiu.

Ivit din lutul țării, în satul de porumb,
Istoria-l zidise de tînăr în destin ;
A cunoscut de fraged cătușele de plumb,
Dar el privea prin gratii la timpuri care vin.

Cînd veacul începuse, zguduitor, să fiarbă
Și cînd rodea pe țarini, și sînge cald, și rouă,
Încrezător în soare, ca firul drept de iarbă,
El, comunistul tînăr, visa o eră nouă.

Iar, azi, lumea gîndită în luptă și în dor,
E patria reală, e dulcea Românie,
Iar tînărul acela e brav conducător ;
Lăudată fie-i lupta, și viața lungă-i fie !

VASILE VERSAVIA

Omagiul profund al comuniștilor, al locuitorilor din județul Timiș

MULT STIMATE ȘI IUBITE
TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU

Împreună cu întregul popor, comuniștii, toți oamenii muncii din județul Timiș – români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități – cinstesc, din adîncul sufletului, cea de-a 60-a aniversare a zilei dumneavoastră de naștere și împlinirea a 45 de ani de activitate revoluționară și vă urează, cu toată dragostea și recunoștința, să trăiți ani mulți și fericiți, în deplină sănătate și putere de muncă, spre binele patriei și poporului nostru, al cauzei socialismului, păcii și prieteniei între popoare, pentru gloria și mîndria națiunii socialiste române.

Folosim acest minunat prilej spre a vă exprima încă o dată sentimentele de adîncă prețuire pentru modul exemplar în care v-ați dedicat întreaga viață de revoluționar neînfricat, demn, clarvăzător, înfăptuirii grandioasei opere de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul străbun, implinind, în fruntea comuniștilor din România, năzuințele de libertate și dreptate socială, de viață nouă și fericită ale întregii națiuni.

Strălucitele succese obținute în toate sectoarele de activitate, în anii de după Congresul al IX-lea, transformările revoluționare care au avut loc în structura societății și în conștiințele oamenilor, continua ridicare a nivelului de viață și de cultură sînt rodul muncii avîntate a întregului popor român, mai strîns unit decît oricînd în jurul partidului nostru, și poartă pecetea gîndirii dumneavoastră cutezătoare. Împreună cu întregul partid și popor, ne exprimăm profunda admirație pentru înaltul patriotism, dăruirea, competența și fermitatea cu care conduceți marele șantier care este însăși patria noastră scumpă. Legătura indisolubilă a partidului, a dumneavoastră personal, cu clasa muncitoare, cu masele de oameni ai muncii de la orașe și sate reprezintă izvorul forței de nezdruncinat a orînduirii noastre, o garanție a mersului victorios spre culmile progresului și civilizației socialiste și comuniste.

Personalitate proeminentă a vieții politice contemporane, strălucit gînditor marxist, militant de seamă al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, dumneavoastră ați avut și aveți un rol determinant în creșterea fără precedent a prestigiului României în lume, în rezolvarea unor probleme vitale pentru pacea, înțelegerea și colaborarea dintre popoare. Viața, evenimentele ce se succed pe arena internațională confirmă pe deplin justețea politicii externe marxist-leniniste a partidului și statului nostru, la a cărei elaborare și înfăptuire ați adus o contribuție esențială.

Exprimînd omagiul profund al comuniștilor și al tuturor locuitorilor din județul Timiș pentru eminentul patriot și internaționalist care sînteți dumneavoastă, tovarășe Secretar general, vă asigurăm că nu vom precupeți niciodată nici un efort spre a transpune în fapte istoricele hotăriri ale Congresul al XI-lea și ale Conferinței Naționale, prețioasele indicații pe care ni le-ați dat cu prilejul neuitatelor vizite de lucru pe meleagurile noastre. Vom acționa cu toată răspunderea și energia pentru transformarea revoluționară a cantității într-o nouă calitate în toate domeniile vieții politice, economice și sociale, amplificîndu-ne astfel contribuția la măreața operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism.

La cea de-a 60-a aniversare a zilei dumneavoastră de naștere, vă dorim din inimă, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, viață îndelungată, tinerețe fără sfîrșit, împlinirea nobilelor idealuri și aspirații spre a căror izbîndă ne călăuziți. Vă rugăm să ne permiteți ca acestor gînduri și sentimente să le adăugăm tradiționala urare ce se aude acum în toate casele României : La mulți ani !

Timișoara, 26 ianuarie 1978

COMITETUL JUDEȚEAN TIMIȘ AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

CRIZANT 4

26 ianuarie (518) ● Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Un istoric document

„Luptătorul bănățean", anul I nr. 83, luni, 18 decembrie 1944, a publicat o convorbire cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci secretarul C.C. al Uniunii Tineretului Comunist din România. Datorată uneia din cele mai vechi gazetare comuniste din Timișoara, Margareta Bogdan, convorbirea de atunci o redăm din nou, fragmentar tiparului, cu ocazia a 60 de ani de viață și a 45 de ani de activitate revoluționară a tovarășului secretar general al Partidului Comunist Român.

★

„De vorbă cu tovarășul Ceaușescu, secretarul Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist din România despre sarcinile, problemele și năzuințele tineretului român".

Stau în fața lui. Pe figura sa, iluminată de un foc lăuntric, citesc absoluta conștiință a unui tînăr, ale cărui convingeri s-au călit prin greutățile și mizeriile îndurate în închisorile și lagărele în care a fost aruncat de dictatura fascistă. Din ochii lui senini și calzi radiază toată vrerea și hotărirea de luptă a tineretului pe care îl conduce. Tovarășul Ceaușescu a ieșit din închisoare mai călit, mai copt, mai dîrz în împlinirea misiunii sale de ridicare a tineretului. Îl întreb și el răspunde cu claritatea și fermitatea unuia care este convins de justețea cauzei pentru care militează.

Prima mea întrebare o formulez în modul următor :

– Care este sarcina Uniunii Tineretului Comunist din România ?

– „Sarcina principală a U.T.C.-ului, în momentul de față, este mobilizarea întregului tineret în lupta pentru sdrobirea fascismului. Aceasta înseamnă ca tinerii comuniști să fie cei mai buni muncitori pentru mărirea producției de război. Ei trebuie să supravegheze ca elementele fasciste să nu poată sabota producția ; ei trebuie să ajute la îndepărtarea din întreprinderi și darea lor pe mîna autorităților".

– „Tinerii comuniști trebuie să mobilizeze întregul tineret pentru refacerea țării ! Aceasta înseamnă că trebuie să fie în fruntea luptei pentru reeducarea întregului tineret în spirit democratic ; pentru a scoate din sufletul său ura șovinistă și antisemită ; pentru prietenia între tineri, de orice naționalitate ar fi. Ura tineretului trebuie să fie îndreptată (...) împotriva fasciștilor români și de orice altă naționalitate. Tinerii comuniști trebuie să fie, la sate, cei mai activi în însămînțarea pămîntului, care trebuie să fie muncit de țărani, tinerii trebuie să le dea tot sprijinul".

– „Tinerii comuniști trebuie să mobilizeze întreg tineretul alături de Frontul Național Democratic, pentru ca, pînă în primăvară, reforma agrară să devină o realitate".

– „Tineretul trebuie să dea sprijin pentru îndeplinirea condițiilor armistițiului încheiat cu Uniunea Sovietică, Anglia și Statele Unite". (...).

– Ce atitudine are tineretul în chestiunea naționalităților ?

– „U.T.C.-ul s-a ridicat întotdeauna împotriva șovinismului, a urei dintre popoare ; el a arătat că această politică nu aduce servicii decît elementelor reacționare, nu duce decît la înrobirea poporului român și a tineretului român. Guvernarea din trecut, dictatura Gărzii de Fier și a lui Antonescu, ocupația germană, au dovedit pe deplin ce aduce ura împotriva tineretului

Noiembrie 1944. Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU vorbește tinerilor comuniști

(Continuare în pag. 7)

Strategia dezvoltării economico-sociale a României în concepția președintelui NICOLAE CEAUȘESCU

Înfăptuirea revoluției și construcției socialiste, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la comunism în România, constituie o acțiune programatică deosebit de complexă, științific fundamentată, organizată și condusă de partid.

Strategia dezvoltării economico-sociale a României în etapa pe care astăzi o parcurgem, a fost schițată pentru prima dată în documentele Congresului al X-lea al partidului, a fost lărgită și adîncită în numeroase alte documente de partid — printre care un loc de seamă îl ocupă documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 3–5 noiembrie 1971 și ale Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972 — și a fost **multilateral fundamentată în documentele Congresului al XI-lea, îndeosebi în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.**

Așa cum este cunoscut, în elaborarea tuturor acestor documente, în fundamentarea multilaterală a strategiei de dezvoltare economico-socială a României, **un rol primordial, de o excepțională valoare teoretică și practică, revine operei și gîndirii creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.**

Originalitatea gîndirii economice și social-politice a președintelui **Nicolae Ceaușescu,** valoarea științifică inestimabilă a concepției sale privind strategia de dezvoltare a României își au rădăcina în profunda cunoaștere a realității, în clarviziunea cu care abordează fenomenele cele mai complexe ale dezvoltării economico-sociale a țării. Astfel, din necesitatea definirii conținutului etapei actuale s-a născut și s-a încheiat concepția despre societatea socialistă multilateral dezvoltată, concepție la care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu are o contribuție decisivă.

La Conferința Națională a partidului din 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : „făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate constituie obiectivul strategic general al partidului nostru în actuala etapă istorică" (p. 90). În cadrul strategiei generale președintele Nicolae Ceaușescu a definit planurile cincinale ca „obiective strategice limitate... iar planurile anuale ca obiective tactice ale strategiei generale" (p. 90).

Folosirea atributului de multilateral, atunci cînd a fost definit obiectivul strategic general al partidului, are o semnificație aparte în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului, nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului, aceasta s-ar fi putut înțelege că este suficientă realizarea unei puternice dezvoltări economice a țării, ceea ce cred că nu corespunde pe deplin obiectivului nostru fundamental. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste"** (NICOLAE CEAUȘESCU, opere, vol. 7, p. 546).

De o mare însemnătate teoretică și practică, este teza tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la **România — țară socialistă în curs de dezvoltare din punct de vedere economic.** Această teză a fost limpede și explicit formulată pentru prima dată de secretarul general al partidului la Conferința Națională a partidului din 1972 cînd se arăta : **„Ca urmare a succeselor obținute în toate domeniile de activitate am lichidat starea de înapoiere de la care am pornit. Cu toate acestea trebuie spus că mai avem încă mult de făcut... Dacă ne comparăm cu statele dezvoltate din punct de vedere economic, constatăm că în multe domenii ne desparte încă de acestea un decalaj important. Iată de ce, România — depășind stadiul de țară slab dezvoltată — continuă să fie țară în curs de dezvoltare, iată de ce este necesar să mai facem încă eforturi uriașe pentru accelerarea progresului material, științific și cultural în scopul ajungerii din urmă a statelor avansate ale lumii"** (Vol. 7, p. 470).

Dacă încercăm să deslușim din perspectiva timpului pe care îl trăim astăzi, această contribuție originală de mare valoare formulată de președintele Nicolae Ceaușescu, ne dăm seama, că teza amintită a servit la o orientare mai justă a dezvoltării economiei spre ramurile ei de bază, spre domeniile care generează și propulsează în primul rînd progresul tehnic. De asemenea, ea a reprezentat un suport teoretic privind necesitatea obiectivă a unor eforturi sporite, a unei rate înalte a acumulării, a folosirii cît mai eficiente a resurselor țării. Totodată din această teză decurge **că obiectivul economic fundamental al etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate este depășirea într-un timp cît mai scurt a stadiului de țară în curs de dezvoltare.** Iată cum această strategie de dezvoltare economico-socială o vedem astăzi pe deplin validată de viață, de fapte, de realități.

Pornind de la rezultatele economice deosebite, obținute în anii care au trecut, s-a ajuns ca la recenta Conferință Națională a partidului, să se poată prefigura concret, realist, coordonatele dezvoltării social-economice a României în perioada ce urmează. Pînă în 1985 producția pe locuitor la o serie de produse de bază, industriale și agroalimentare va ajunge la nivelul țărilor avansate din punct de vedere economic, iar venitul național se va ridica la 2400–2500 dolari pe locuitor. **„Aceasta,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu **ne dă temei să apreciem că viitorul cincinal va marca un nou salt calitativ pe toate planurile vieții economice și sociale. România va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, în accepțiunea contemporană a acestei noțiuni, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie".** (p. 36).

Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință Națională a partidului **aduce noi și însemnate contribuții originale la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste.** Ca să ne referim doar la o singură idee majoră care se degajă din raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la această Conferință, am putea spune că **în definirea pe mai departe a strategiei noastre de dezvoltare economico-socială, un rol esențial subliniat de secretarul general al partidului revine îmbunătățirii radicale, revoluționare a calității întregii activități economice.**

Esențialul pentru perioada următoare, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **„îl reprezintă laturile de ordin calitativ ale activității economice... A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale".** (p. 16–17).

Nu putem să încheiem fără a arăta că ecourile internaționale deosebite, pe care le-au avut toate marile evenimente ce au marcat dezvoltarea economică a României în ultimele decenii, ne-au adus de fiecare dată confirmarea prețuirii și admirației față de politica P.C.R., a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu.

IOAN ROTARU

Portret de Paul I. ERDÖS

Sîntem în sărbătoare

Cu trup și suflet astăzi sîntem în sărbătoare
Și prețuim bărbatul acestui plai străbun,
Cînd soarele-omeniei vocație și har e
Acestui neam ce-i zilnic mai nobil și mai bun.

Prezent în fiecare e-un spirit de partid
Și prețuim bărbatul ce-i vremilor catarg ;
Ideile-i, ca ample stindarde, se deschid
Și se transformă-n faptă, se dăruiesc spre larg.

Iar crezul său ni-e unic, înălțător îndemn
Spre țărmuri viitoare, de ferme împliniri, e
Emblemă devenirii, spre un destin mai demn,
Ce cheamă-nrezător un popor spre fericire.

Să ne trăiești ! din inimi rostesc azi cei ce sînt
Stejarii țării, care multivalent muncesc cu
Spor pentru-ntinerirea acestui scump pămînt
Și-ți mulțumim din suflet, iubite CEAUȘESCU !

LUCIAN BURERIU

Un promotor al gîndirii social-politice contemporane

Ceea ce conferă o inestimabilă valoare atît gîndurilor, cît și faptelor — măsura în care societatea este slujită spre dezvoltarea sa — statornicește locul tovarășului *NICOLAE CEAUȘESCU,* secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România în istoria noastră contemporană și universală, în viața obștească a țării și a poporului român, ca un omagiu prin care întregul popor sărbătorește aniversarea a 60 de ani de viață și a 45 de ani de activitate revoluționară a conducătorului iubit și venerat.

Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, a desfășurat o bogată activitate de fundamentare a liniei sale politice generale, a tacticii și strategiei în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, de elaborare teoretică și creativă, în lumina concepției materialist-dialectice și istorice, pe baza studierii atente a realităților naționale și internaționale, a unor probleme principale, de majoră însemnătate.

Desfășurarea unei bogate activități teoretice, stimularea unui climat ideologic fecund, de dezbatere temeinică a problemelor edificării societății socialiste în țara noastră, a celor privind evoluția lumii contemporane, îmbinarea spiritului științific cutezător cu studierea aprofundată a realității, a cerințelor obiective, a noilor fenomene sociale, contactul permanent cu problemele ridicate de viață, cu oamenii, confruntarea continuă a teoriei cu practica sînt laturi indisolubil legate de personalitatea secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, care contribuie în mod hotărîtor, exemplar la elaborarea politicii interne și internaționale a partidului și statului nostru.

O strălucită materializare a acestui spirit o constituie documentele Congresului al XI-lea al partidului, elaborate pe temeiul unei analize profund științifice, realiste, în spiritul materialismului dialectic și istoric. Rod al bogatei activități teoretice a P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, documentele celui de-al XI-lea Congres al partidului — Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R., prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaitare a României spre comunism, Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, elaborat la inițiativa nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și celelalte documente — abordează probleme teoretice de mare importanță ale etapei actuale, ale construcției socialiste în România și dau soluții originale, rezultate din aplicarea principiilor generale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre.

O expresie elocventă a spiritului creator și profund uman care caracterizează activitatea teoretică — ideologică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu o constituie modul în care abordează problemele democrației socialiste, ale perfecționării ei, problemele creșterii rolului conducător al partidului în procesul edificării socialismului și comunismului, problema contradicțiilor în socialism.

Un remarcabil aport teoretic a înscris partidul nostru și în ceea ce privește analiza științifică a rolului activ, dinamic al națiunii în epoca contemporană, a căilor înfloririi națiunii socialiste. Potrivit concepției secretarului general al partidului, Nicolae Ceaușescu, națiunea este o realitate care, departe de a fi istoricește depășită, reprezintă, încă pentru o lungă perioadă de timp, în condițiile dezvoltării sale suverane și independente, un puternic factor al progresului social, al evoluției în sens ascendent a întregii umanități.

O contribuție de o deosebită valoare la dezvoltarea gîndirii social-politice contemporane reprezintă abordarea și analiza științifică de către P.C.R., de către secretarul său general a fenomenelor și tendințelor de pe arena mondială, a schimbărilor ce se petrec în lume și a perspectivelor ce se deschid și întrevăd, și conturarea, pe această bază, a concepției privind politica externă a României socialiste. P.C.R. concepe înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate în indisolubilă relație cu preocuparea pentru întărirea coeziunii și unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor antiimperialiste, cu dezvoltarea colaborării fructuoase cu toate statele lumii, cu afirmarea cursului spre destindere, securitate, colaborare și pace.

Un element de cea mai mare importanță al contribuției P.C.R. a secretarului său general la îmbogățirea gîndirii și practicii revoluționare contemporane, îl constituie tezele privind necesitatea și posibilitatea afirmării unor raporturi internaționale de tip nou pe baza unor principii ferme. Valoarea deosebită a acestor principii constă în faptul că ele favorizează și impulsionează afirmarea potențialului de creație materială și spirituală a fiecărei națiuni. Legat de aceasta, o contribuție directă și hotărîtoare a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu la definirea conceptului noii ordini economice și politice internaționale, la stabilirea obiectivelor, principiilor și coordonatelor acestei ordini. În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale presupune : făurirea unui sistem de relații internaționale din care să fie excluse războiul și agresiunea, practicile politicii imperialiste de forță, dominație și dictat.

Eminentă și strălucită personalitate a lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a conferit politicii internaționale a partidului și statului nostru cele mai valoroase trăsături ale poporului român : demnitatea, mîndria de a fi liber și independent, dorința de a trăi în pace cu toate țările lumii, virtuți care vin din vechimea și înțelepciunea poporului nostru care a trebuit să-și păstreze ființa națională și neatîrnarea cu prețul luptei necontenite purtate de masele populare.

Cum aș putea încheia aceste rînduri la marea sărbătoare decît prin cuvintele calde și simple pornite din inima întregii națiuni : „Multă sănătate și multă fericire" !

GHEORGHE ȘORA

Poporul, Ceaușescu, România!

Cînd privim în urmă, peste veacuri, spre vremurile eroice ale istoriei noastre și dăm de marii oameni care au durat structura de monolit a acestui popor, îi vedem dinspre marii oameni care au făptuit puținele epoci de pace și progres, așa cum le puteau făuri atunci, vedem efigiile unor pilde ale dăruirii și iubirii de țară și neam, ale străduințelor de a fi în fruntea unui popor bun, răbdător și eroic.

În linia dreaptă a acelor înalte figuri de istorie care și-au întins mîinile peste veacuri năprasnice să poarte un popor după voința și credința sa spre libertate și unire, spre suveranitate și pace, se află, de mai bine de un deceniu, **NICOLAE CEAUȘESCU, OMUL,** cel mai aproape de înțelegerea sufletului românesc, cel mai aproape de înțelegerea firii libere, muncitoare și deschise a acestui popor. Marele suflet care a reușit să strîngă în sine năzuințele a douăzeci și unu de milioane de oameni, noi toți, cei care sîntem : poporul, țara și istoria ei prezentă, pentru a ne ridica, printr-un efort continuu și dens, pînă la înălțimea altor popoare, mai puțin vitregite de istorie.

Atunci cînd s-a spus, de către cei care priveau uimiți spre ritmul înalt al dezvoltării României : „Un om pentru o țară", s-a înțeles exact adevărul de necontestat al unei realități : Identificarea perfectă a năzuințelor conducătorului cu poporul său! Atunci cînd s-a spus : „Ceaușescu al României" s-a exprimat exact esența acestui timp de istorie socialistă, fără precedent în dinamismul ascensiunii sale.

Un Om, un Partid, o Țară și toate la un loc – ROMÂNIA.

Privim istoria de astăzi și oamenii care o edifică și sîntem mîndri cum exemplul conducătorului partidului și țării, cel care în fruntea poporului a devenit pivotul întregii noastre vieți, pusă sub arcul de boltă al omeniei.

Nimic din ceea ce am pornit să facem acum, sub conducerea partidului și-al primului comunist al țării, nu este străin sufletului nostru, dorinței noastre de înaintare și bunăstare, voinței de libertate și pace. Nimic din ceea ce năzuim nu este străin conducătorului nostru, NICOLAE CEAUȘESCU, purtătorul de istorie, acest suflet din sufletul neamului său.

Astăzi, în zi de Ianuarie, 26, cînd primul om al celor douăzeci și unu de milioane, adună în albia a șase decenii de viață, 45 de ani de dăruire continuă, de suferință și efort eroic, duse în numele celui mai înalt ideal al poporului și al istoriei sale, trăim bucuria de a ne uni sufletește într-o unică horă sărbătorească, spre a cinsti pe Omul NICOLAE CEAUȘESCU, și timpul de istorie adus de el și înscris în cartea de aur a României. O unică horă întinsă peste întreg pieptul României aduce un omagiu viu, prin faptă, celui dintîi om al partidului și țării, dovedind că poporul a înțeles mesajul conducătorului său : Să fim și să trăim în chip comunist ! Să fim și să trăim la înălțimea idealurilor, pe care oamenii acestei vetre de istorie le-au purtat peste veacuri.

Supremul omagiu pe care, în lupta pașnică a devenirii, îl poți aduce conducătorului și țării tale nu este cîntecul și nici cuvîntul falnic ci eroismul dăruirii de sine, proba de foc a cinstei tale față de viață, a încrederii nestrămutate în bine, în idealul pentru care lupți.

Sîntem alături prin viața și puterea noastră de iubitul conducător NICOLAE CEAUȘESCU, de partidul clasei muncitoare, și, prin aceasta, față de noi și față de urmași – istoria de mîine a țării.

La sărbătoarea conducătorului nostru, ridicăm într-un singur glas urarea strămoșească : **„LA MULȚI ANI, TOVARĂȘE CEAUȘESCU ! SĂ TRĂIEȘTI ÎN NUMELE POPORULUI ȘI A VOINȚEI LUI DE LIBERTATE ȘI PROGRES !**

PAUL EUGEN BANCIU

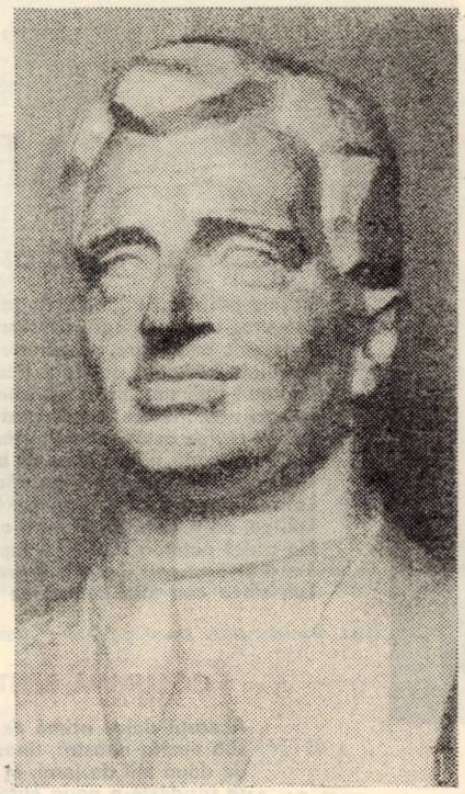

Sculptură de ION RESTINEANU

În strălucire

Luna-nceputului de an,
Luna urărilor de viață lungă
E-acum atît de naltă, -ncît
Pînă-n zenit poate să-ajungă.

Luna-nceputului de an,
Luna urărilor de cele bune,
Acum, în stema țării noastre,
Belșugu-ntreg o să-și adune.

Luna-nceputului de an —
Flamura timpului spre viitor —
În strălucire de urări
E-acum deasupra țării, pentru conducător.

AUREL TURCUȘ

Ianuarie - 26

Luminile curate s-au pus pe tîmpla sa,
Pe creste temerare era izvor de soare
Și peste-ntreaga Țară cu albe flori ningea,
Ninsoarea unea Carpații cu Marea cea mare...

Luna dintîi vestește un început de lume,
Sămînță de vis este albul ianuarie,
Omul de lumină avea a da nou nume
Strămoșeștei vetre de pîine, foc și sare...

Zăpezile sînt semnul necontenit al vieții,
Pătrund ninsori de inimi în vechile izvoare
Și pașii cei mai puri sînt în geana dimineții
Cînd pentru cei ce vin deschizi prima cărare.

Viitor de vise așezat în trepte,
De șaizeci de ori ninge-n ianuarie
Pentru lumina vieții noastre drepte,
Strămoșească sănătate, Ceaușescu Nicolae.

GEORGE SURU

Îl iubim, îl urmăm

La Conferința națională a scriitorilor de anul trecut precum și în alte dăți, cînd avusesem prilejul să-l ascult pe tovarășul *NICOLAE CEAUȘESCU*, mi s-a întărit mereu convingerea în nețărmurita încredere pe care o are în popor. În forțele de azi ale poporului, în istoria poporului, în energiile poporului, în viitorul poporului. Dobîndind această înțelegere, întreaga străduanie, eforturile neostenite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu mi s-au conturat în lumina lor adevărată. Cu încredere în energiile acestui popor a suferit în tinerețe în închisori, cu încredere în destinul poporului nostru, a dat întotdeauna dovadă de curaj și a găsit în el inepuizabile forțe, cu încredere în popor a cinstit pe marii conducători din trecut – Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu –, cu încredere în viitorul comunist al poporului îl vedem muncind zi și noapte, fără odihnă, pentru a-i asigura o viață materială și spirituală demnă, cu încredere în popor l-am văzut apărîndu-i independența și libertatea. Și am fost cu toții alături de el, fiindcă iubind poporul, exprimă aspirațiile și nădejdile noastre. Cu încredere în popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu iubește literatura acestui popor, arta, cultura, creată de popor. L-am auzit adeseori vorbind atît de frumos despre Eminescu, despre Alecsandri, l-am ascultat recitînd versuri din acești scriitori patrioți, am auzit cuvinte de apreciere la adresa literaturii de azi, la adresa scriitorilor, i-am ascultat îndrumările cumpătate și pline de înțelegere. Imnul României socialiste, datorită tovarășului Nicolae Ceaușescu, se cîntă azi după compoziția lui Ciprian Porumbescu, artistul patriot, care a fost legat cu toată ființa de poporul român. Acum, melodiile lui ne vorbesc de trecut și de viitor.

Pentru această sfîntă încredere în popor, pentru totala contopire și dăruire cu idealurile poporului, noi, scriitorii, îl iubim și-l urmăm. La împlinirea celor 60 de ani, văzîndu-l mereu tînăr în fruntea noastră, urăm tovarășului Nicolae Ceaușescu viață lungă și izbînzi strălucite pentru viitorul comunist al poporului, pentru înălțarea poporului nostru la locul pe care-l merită.

AL. JEBELEANU,
scriitor, redactor șef, Editura „Facla"

cenaclu

Poeții timișoreni, în cadrul unei ședințe festive a Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" (marți 24 ianuarie) au adus un omagiu fierbinte prin creația lor primului comunist al țării, aniversării a 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară a tovarășului NICOLAE CEAUSESCU. Au citit din creația lor dedicată marelui eveniment al întregii noastre națiuni poeții : Anghel Dumbrăveanu, Lucian Bureriu, Ion Cădăreanu, Crișu Dascălu, Eugen Dorcescu, George Drumur, Dorian Grozdan, Alexandru Jebeleanu, Traian Dorgoșan, Corina Victoria Sein, Marcel Turcu, Vasile Versavia.

Făuritor de destin național

În aceste zile, cînd întreg poporul nostru, ca un singur om, își îndreaptă gîndurile și urările spre cel care-l reprezintă atît de firesc și minunat, spre secretarul general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, luminoasă și impresionantă figură de creator de istorie, am trăit sentimentul unei intense solidarități naționale. Pe întinsurile țării, milioane și milioane de oameni au gîndit și simțit mai intens în aceste ore, însuflețiți de un exemplu de viață, dintre acelea care, monumentale și totdeauna pline de tîlc și izvoditoare de energie, stau la temelia istoriei unui popor.

Meditînd la multiplele semnificații ale unei vieți de erou, doresc să consemnez aici, ceea ce m-a impresionat îndeosebi, ca om de cultură, în tumultoasa și totodată adînc pilduitoarea activitate a acestui făuritor de destin național care este tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest sens, fie-mi îngăduit să citez din lucrările sale acel pasaj exemplar, între multe altele, în care revoluționarul, gînditorul, patriotul, cu lapidaritate dar cu forța purtătorilor de mari adevăruri, ne-a dezvăluit, esența gîndirii și speranțelor sale, mesajul de tulburătoare vibrație filosofic-omenească : **„în esență, noi, comuniștii, ne propunem, de fapt, să venim – dacă se poate spune astfel – în sprijinul naturii, care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acționînd prin toate mijloacele pentru stimularea însușirilor celor mai nobile ale acestuia, pentru dezvoltarea sensibilității sale, a dorinței și voinței de autodepășire, pentru amplificarea continuă a cunoașterii sale, pentru împlinirea visurilor sale cele mai cutezătoare de progres, dreptate și fericire".**

Filiația acestei concepții cu marea tradiție a ctitorilor culturii române, cu tot ce-a gîndit omul mai grandios pe planeta noastră, cu fiorul demiurgic al gîndirii antice, precum și cu viziunea marilor oameni de cultură renascentiști, este evidentă. Gîndul despre OM, ca măsură a lucrurilor, ideea profund revoluționară că umanismul constă în „situarea omului în centrul întregii preocupări și activități a societății și, în același timp, în stabilirea unor raporturi armonioase, organice, între individ și colectivitate", subliniază dimensiunile universale ale viziunii despre om și ale destinului său socio-cultural. Îmi sînt încă vii în memorie magistralele evocări ale lui Grigore Ureche, Miron Costin, D. Cantemir, I. Budai-Deleanu, N. Bălcescu, C. Bolliac, V. Alecsandri, M. Eminescu rostite de la tribuna Congresului Educației Politice și Culturii Socialiste și cum am putea oare uita, noi, cei care ne trăim o mare parte a vieții printre cărți că președintele țării, ne-a dat nouă tuturor una dintre cele mai înalte dovezi de cărturar și om de cultură, citîndu-ne din operele fiecăruia din corifeii culturii noastre, cele mai semnificative și patriotice pasagii, acele gînduri și imagini care țes tabloul veșnic nemuritor al acestui tărîm de vis și viață, care este România !

În mijlocul cetățenilor județului Timiș

Cultura noastră socialistă și contemporană, este puternic impregnată de viziunea sa profund revoluționară, exemplu de împletire originală între tradiție și inovație, între respect și admirație față de ceea ce a însemnat duhul românesc în istoria clădirii ființei noastre pe aceste meleaguri și urcușul înspre viitorul luminos și drept al vieții comuniste.

Prestigioasa personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a imprimat culturii noastre caracterele esențiale noi al căror bilanț și totodată deschidere spre noi zări, l-a constituit una dintre cele mai originale – după știința mea – unică în istoria mondială a construcției socialiste, forme democratice de cultură de masă, de înaltă cultură națională : Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste.

Originalitatea gîndirii umaniste revoluționare, consecvența acestei gîndiri, care se reflectă în întreaga activitate cu semnificații istorice a secretarului general al Partidului Comunist Român, vigoarea acestor viziuni și atitudini, validate prin instituționalizări de forme inovator și adînc democratice în care cultura națională își găsește matca dezvoltării spre infinitul orizont al desăvîrșirii personalității umane, poartă pecetea acelor personalități care creează istorii de neam.

Vital înrădăcinat în destinele națiunii cu tot ce are ea definitoriu ca ființă colectivă, exponent strălucit și înțelept al harului de echilibru și armonie care a caracterizat dintotdeauna pe făuritorii de cultură ai națiunii române, visător îndrăzneț în tradiția înaltelor flăcări de conștiință națională pe care le întreține mereu vii în viața noastră culturală, președintele Nicolae Ceaușescu, la 60 de ani de viață dăruită poporului său, ne apare nouă tuturor ca o vibrantă împlinire a viziunilor noastre cele mai cutezătoare de progres, dreptate și fericire, pentru desăvîrșirea cărora îi urăm din tot sufletul multă, multă sănătate, ani mulți și îmbelșugați în creații memorabile, fericire în exemplara sa viață închinată idealurilor nepieritoare ale poporului român de progres și dreptate socială.

SERGIU LEVIN

Tinerii poeți omagiază
PARTIDUL — CEAUȘESCU — ROMÂNIA

Pictură de CIPRIAN RADOVAN

CTITOR DE ADEVĂR

Este seninul lacrimii de rouă,
Aripi de curcubeu suind în timp ;
În roșu-galben și albastru nimb,
Izvor de viitor și viață nouă.

E murmur de baladă cîntul ei,
Cînd leagănă, la piept, în vise, pruncii
Și clocot viu în feeria muncii —
Primordialul omenesc temei.

E patria dorința de mai bine
Celor de azi și celor care vin,
Cu sufletul fierbinte și deplin,
Cu frunțile înalte și senine.

E patria un sacru legămînt
Din mii de mii de cugete rostit :
Te vom urma plenar, ne-nvins partid,
Ctitor de adevăr pe-acest pămînt.

DĂNUȚ DIACONESCU

EL, VEȘNIC OMUL...

Veșnic pătruns de gîndul de țară și popor :
„să urce națiunea spre comunism în zbor",
El, veșnic omul tare, netemător în toate,
Fierbinte năzuință de vis și libertate,
Destinul țării noastre îl preschimbă în stea
în veci nepieritoare, cu dragoste de ea.
Lui se cuvine astăzi omagiul țării vii,
Lui, înțeleaptă pildă, izvor de bucurii,
De pace și-mplinire într-un pămînt străbun
Lui înălțăm din inimi gîndul cel drept și bun,
Lui, ce, ca nimeni altul, ne-a alinat durerea,
Ne-a dat puterea faptei cu fapta și cu vrerea,
Ne-a învățat ce-i lupta cea grea și biruința,
Lui, slova cea mai demnă ce ne străbate ființa !

ION CĂDĂREANU

COLUMNĂ PENTRU BINE

Această dulce azimă ce bate
sub tîmpla noastră, tînără și vie,
de două mii de ierni, în libertate,
se înzidește-n noua ctitorie.

Din inimi, o columnă pentru bine
pămînt curat, clădit pe suferinți !
Cuvinte drepte vin să ți se-nchine
în pacea faptei lor, etern să simți

un tînăr imn, la steaua luptei tale,
arzînd în noi, acei care aflară
din cărți ce-nseamnă timpuri hibernale
și cum se neclintește, blînd, o țară.

Poem de sevă, întru nemurirea
acestui cosm, din care plămădit
ne este verbul, sacră dăltuire-a
iubirii fără vîrstă și sfîrșit.

De-ar fi să ardem, dar, lumină fie,
drapel de stirpe 'naltă, tricolor !
Întîiul meu poem de Românie,
cîntare a cîntărilor de dor,

așează simplu, mîndru și firesc,
în palma clipei tale de vioară
un nume nou, în care-nvăț să cresc
un vis prin care sufletul tău zboară.

ANTOANETA IORDACHE

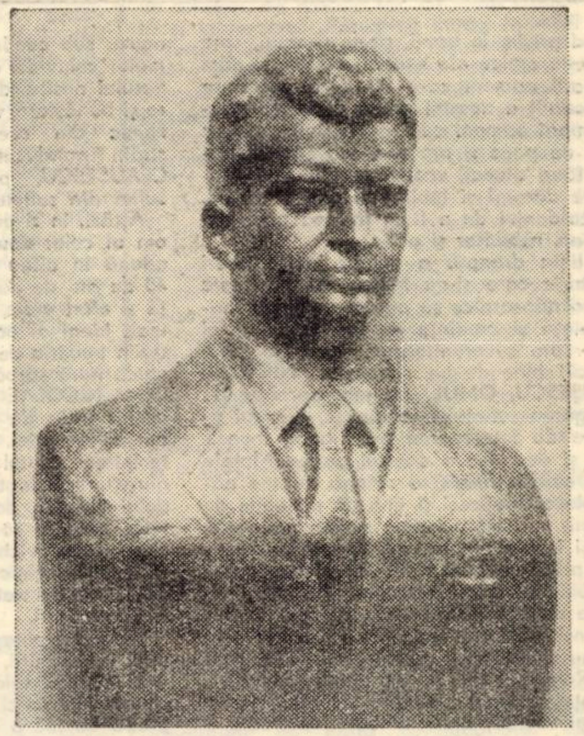

Sculptură de ION IRIMESCU

RECUNOȘTINȚĂ...:

Sînt cîntecul celor cu bătături în palme,
ce schimbă-nfățișarea străvechiului pămînt ;
popor de oameni harnici cu inimile calde,
sărbătorind azi Fiul, cel Demn, cel de Cuvînt...

Acestui Om, părinte cu nume de cinstire,
lumina mea din suflet, ce-i vis de primăvară ;
recunoștința-mi toată, întreaga mea iubire,
întîiul Președinte, din scumpa noastră țară...

Mă dărui cînt năvalnic, cu toată armonia,
de ziua lui cu pace, cu mugur mă deschid ;
și scriu pe curcubeie de steaguri : ROMÂNIA
Poporul, CEAUȘESCU, conducător, PARTID...

WILHELM WEISS

ECOURI

Ecou după ecouri se penetrează-n zare
Și neamului îi duce cuvînt de-mbărbătare.
În pravilele țării cuvintele stau treze
Cum stat-au, altădată, eroi pe metereze.

Ecou după ecouri aleargă-n munți și-n șes.
Am pus la baza vieții Congres după Congres,
Cuvinte înțelepte și muncă înțeleaptă
Să ne admire-o lume, urcînd din treaptă-n treaptă.

GHEORGHE DRINOVAN

POEM

Cînd scriu cu inima partid,
Puternic crește peste țară,
Precum un snop rotund de grîu,
Coroana soarelui de vară...

Cînd scriu cu inima partid,
vuiesc ca limpedea văpaie,
că-n toate creștem ca un zid,
cu Ceaușescu Nicolae...

Șaizeci de sori măreți erup,
Și-adîncul vrerilor străbat,
Să fie țara ca un trup,
Și-o țară-ntreagă-ntr-un bărbat !

IGNEA LOGA

MIRAJ DE INIMI CARPATINE

Alb[illegible]esc în zare porți de vreme
Și grîul iar se culcă-n soare,
Cînd voievozii ard în steme
Și [illegible]oua-n păsări și izvoare.

O, Patrie, coral-columnă,
Ce mîini de foc să te dezmierde
Cînd trupul tău duios, de mumă,
Rodește-n plai, rotund și verde.

Spre geana ta suim coline
Să-ți scalzi în ele ochiul blînd
Miraj de inimi carpatine
Însămînțînd acest pămînt.

ION DEATCU

Cu prilejul sărbătorii „Zilei recoltei" la Timișoara (6 octombrie 1974)

COMUNIST

Comunist,
Acesta-i cuvîntul
prin care mă contopesc
cu pămîntul,
cu partidul ;
și exist
ca un soare
cu toate razele lui.

MARIANA FLUERAȘ

ACEST PĂMÎNT

Dacă rodul gliei ne-aparține
Și cascadă-i timpul în turbine,
Dacă slobod se arată gîndul,
Și comori ne scapără pămîntul,

Dacă primăvara rîde în ramuri,
Ca zulufii pruncilor la geamuri,
Dacă, pe sub zările albastre,
Suie stagul libertății noastre,

E că la sînul patriei de azi
Steaua-i cu recolte și cu brazi
E că la noi trăiește-un legămînt
Să iubim pe veci acest pămînt.

TRAIAN PINTILIE

sadoveniana
Muntele

Poetul Țării a fost cîntărețul Mării. Acolo — lîngă al talazurilor freamăt, se îngînă însă, și se adună, și freamătul altei tălăzuiri, aceea a codrilor, a cetinilor, a cîntării de bucium. Toate — elemente precumpănitoare nu numai ale geografiei și ale istoriei, ci, deopotrivă, ale cugetului românesc.

Statornicia neamului nostru este însă Muntele. Pe care l-a cîntat, cu statornicul lui viers, Sadoveanu. Așezînd, lîngă Luceafăr, Ceahlăul. El nu se mișcă, precum valurile. El nu șovăie. El — nu pregetă. El — nu se clatină. Chiar atunci cînd — așa cum grăiește Poetul Țării — își scoate cușma de zăpadă, în fața lui Decebal. Muntele străbate întregul trup — de cremene — al acestei Țări. Încremenindu-l aici. Și — veșnicindu-l.

Cinste Muntelui Românesc, care ne-a adunat și ne adună. De la Rodna și pînă la Dunăre și la Mare, El ne-a vegheat și ne veghează Istoria.

În mîndrul ei Urcuș.

G. I. TOHĂNEANU

Neobosit, la cîrmă țării

De numele și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt legate marile înfăptuiri ale acestor decenii, de necomparat în viața poporului român. Urcușul nostru pe verticala împlinirilor, necontenita ctitorie a unei Românii tot mai moderne, cu o economie în plină înflorire, cu o viață spirituală efervescentă, nu poate fi conceput în afara viselor, a gîndurilor și idealurilor tovarășului Ceaușescu. Cu aceeași tinerețe a spiritului — specifică doar marilor personalități — secretarul general al partidului și președintele României a făcut auzită în concertul națiunilor vocea poporului nostru, dorința sa de a se instaura în lume un nou tip de relații bazate pe egalitatea tuturor statelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, pentru ca fiecare neam să-și scrie istoria după propria-i voință.

Om între semenii săi, Flacără și Vis, Cutezanță și Înțelepciune, tovarășul Nicolae Ceaușescu este o prezență permanentă în viața noastră, a tuturor. L-am văzut pe marile șantiere ale țării dînd sfaturi de neprețuit, lăudînd acolo unde se cuvenea, criticînd unde lucrurile nu mergeau cum trebuie ; l-am văzut pipăind cu palma spicul de aur al grînelor și visînd la hambarele pline ale țării ; l-am văzut între cărturari îndemnîndu-i să cugete și să făurească zestrea de spirit a poporului, dar ceea ce m-a impresionat pînă la lacrimi au fost momentele cînd s-a expus pe sine, fără somn, cu chipul îndurerat de tristețea țării, căutînd să-i salveze pe cei urgisiți la cutremur. După credința mea, sub semnul dragostei și al grijii față de om, nu poate încape exemplu mai strălucit și mai măreț.

După datina românească, la o asemenea aniversare, ne plecăm sufletele și-i urăm celui care stă neobosit la cîrma țării, pentru binele nostru și al acestui pămînt : *SĂ NE TRĂIASCĂ ÎNTRU MULȚI ANI !*

ION MARIN ALMĂJAN — scriitor redactor șef adjunct al ziarului „Drapelul roșu" — Timișoara

Omagiu

În cea dintîi lună a anului 1918, an al împlinirii mult-visate : UNIREA CEA MARE, a venit pe lume, pe pămîntul strămoșesc, omul care avea să-și unească întreaga-i ființă cu ființa neamului său.

Înfruntînd vitregia acelor vremi, de foarte tînăr, de ani abia cincisprezece, s-a angajat ca luptător — apărător al celor mulți, obidiți și exploatați. În primii ani ai victoriei, însuflețiți de exemplul său, anii tinereții noastre aveau să cîștige „bătăliile "de la Bumbești-Livezeni, de la Salva-Vișeu, de la Agnita-Botorca.

În anii deplinei maturități, investit de partid și popor cu cele mai înalte și grele demnități, își dovedește necontenit spiritul viu, dinamic, viziunea clarvăzătoare, gîndirea și acțiunea revoluționară, afirmîndu-se pe scena politică a țării și a lumii ca o prezență de cel mai înalt nivel.

Ca filolog, am avut bucuria de a vedea înalta prețuire dată de președintele țării studierii latinei strămoșești, istoriei limbii și patriei noastre, literaturii înaintate.

Ca oștean al partidului, împreună cu toți tovarășii mei învățăm de la patriotul luminat, de la revoluționarul intransigent, de la ideologul creator — secretarul general al partidului — cum să înțelegem realitățile, cum să luptăm neabătut pentru dreptate și libertate, cum să prețuim demnitatea umană.

La împlinirea celor șase decenii de viață, în anul Unirii celei Mari, Te sărbătorim, iubit conducător, și Te slăvim pentru Unirea națiunii noastre socialiste în cuget și în mărețe fapte !

Prof. univ. dr. V. ȘERBAN, decanul Facultății de filologie-istorie Universitatea din Timișoara

Din inimă

Am simțit, desigur, am simțit de atîtea ori, acel dor, care te răscolește, te atinge pînă la oase, acel dor cumplit și scump ce te leagă de țară, ce te leagă de istoria unui popor. O istorie demnă de năzuințe, o istorie de neuitat, o istorie care ne-a dat să avem cea mai omenească răsplată a luptei, să avem o liberă și suverană țară. Această istorie ne-a dat, luminîndu-i chipul dîrz, în focul luptelor fără de retragere, al luptelor duse pînă la capăt, pe acel om cu suflet tînăr, care a devenit și dătător de pace. Cutezanța lui revoluționară ne-a apropiat mai mult de visele noastre, ne-a ajutat să vedem mai bine frumusețile noastre omenești și un drum care duce drept spre fericire.

Ar trebui să-ți aduni toate gîndurile tale, să dai frîu liber sentimentelor ce răsar din adîncul inimii tale, de cetățean al României socialiste, angajat cauzei nobile de a dezvolta și înflori mai departe, necontenit, această țară, ar trebui să te înalți tu însuți spre nobilul ideal de Om și patriot, ca să-l poți întîmpina pe întîiul Om, pe secretarul general al partidului, pe președintele țării.

Simbolul acestei măreții umane ne adună în preajma acestor ore de sărbătoare, cînd la împlinirea celor șaizeci de ani ai săi, vom pronunța cu voci puternice, sincere, sau șoptit, în gîndurile noastre : **Să trăiți, la mulți ani, mult iubite și mult stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU.** Strîns uniți în jurul partidului, în jurul dumneavoastră, vom înainta pe această cale deschisă spre fericire, spre pace trainică, spre bucurie.

MARIA POP PONGRACZ — scriitoare secretara Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară Timiș

O personalitate exemplară

Marxismul ne-a învățat că atunci cînd epocile și popoarele au nevoie de personalități care să le exprime, ele și le creează întocmai pe măsura lor. România deceniului șapte al secolului, cuprinsă de un puternic avînt creator, avea nevoie — pentru a făuri între fruntariile sale o mare civilizație, socialistă, adînc implîntată în solul țării și adresîndu-se omului — de o personalitate puternică, îndrăzneață, cutezătoare, care să știe uni forțele națiunii și, sub steagul partidului, să le dea întreaga măreție a țelului constructiv. Atunci, în 1964, din rîndurile militanților partidului s-a afirmat, prin trecutul său de înalt prestigiu și din an în an mai plenar și mai convingător, forța de conducător comunist a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU.** Fiind în egală măsură luptător revoluționar, patriot înflăcărat și internaționalist devotat, gînditor și practician clarvăzător al construcției noastre socialiste, el s-a impus în fața lumii întregi prin acțiunea eficientă în menținerea și întărirea păcii dobîndind, lucru rar astăzi, nu numai notorietatea, ci și stima, recunoașterea și admirația lumii. „Cheia" acestei performanțe o dau uriașa energie umană și revoluționară, dar și credința sa că între **național** și **internațional** există o confluență esențială, firească, definitivă. Afirmînd egalitatea în drepturi între state — indiferent de dimensiunea, forța, ori orînduirea lor internă, Nicolae Ceaușescu dovedește că fiind militant al instaurării unor relații mai drepte și democratice între state egale și suverane, iubește pacea, socialismul, umanitatea însăși. Autoritatea sa de gînditor și om politic nu are nimic ostentativ, fiindcă ea nu impune nimic cu forța, ci prin convingere.

O viață de om dăruită poporului. Dar din cei 45 de ani de consecventă acțiune revoluționară, ultimii 14 se leagă cel mai strîns și pentru totdeauna de destinele țării sale, a poporului care l-a zămislit și pe care îl slujește cu exemplar devotament. Exponent al marxism-leninismului creator în România, Nicolae Ceaușescu ne-a dezvăluit de la tribuna Congreselor valențele nebănuite ale gîndului și ale faptei. Este, pot spune, omniprezent și omniscient ; cuvîntînd, ascultînd ; descinzînd acolo unde se amplasează un nou obiectiv industrial, sfătuindu-se cu muncitorii, țăranii, intelectualii țării și spunîndu-și el însuși cuvîntul, urmat pentru adevărul conținut ; primind diplomați străini ori ducînd peste meridiane mesajul de pace, prietenie și colaborare internațională al țării de la Carpați și Dunăre. El e convins și convinge. Convinge că o țară relativ mică, atașată socialismului, poate face o politică mare, ce demonstrează trăinicia socialismului, dar și resursele ei însăși.

O societate socialistă dezvoltată asigură nu numai noi concepte, ce rețin interesul gîndirii sociale contemporane, ci și un **om dezvoltat și multilateral,** exemplu fiind însuși secretarul general al Partidului Comunist Român. Blamînd injustiția și inechitatea, el este un ctitor de democrație socialistă, hotărît să facă totul pentru demnitatea omului, pentru dreapta lui afirmare. Și el care știe cita atît de frumos pe Eminescu se va recunoaște în ceea ce spunea acum un veac marele nostru poet național, primindu-și pe merit omagiul postum : **„Misiunea oamenilor ce vor din adîncul inimii lor binele țării e creșterea morală a generațiunii ce va veni... La ideea aceasta sufletul meu ține, cum ține la el însuși".**

Și prin tot ce creează, prin tot ce dorează, pentru acest popor devenit liber pe sine, pe trecut, prezent și pe viitor, Nicolae Ceaușescu își asigură prinosul de suflet și de admirație al tuturor celor ce, urmîndu-i exemplul și cuvintele-îndemn, — filigranate de [illegible]sul faptei sale — contribuie la dezvoltarea culturii românești de azi și de totdeauna.

SIMION DIMA scriitor, directorul editurii „FACLA"

Dinamică și consecvență

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul partidului și statului, este o prezență dinamică în viața noastră de zi cu zi. O voce care spune lucrurilor pe nume : succesele sînt succese, greutățile greutăți, țelurile sînt țeluri, cîte unul mai îndepărtat, dar posibil. [illegible] iar imposibilul a devenit posibil. Dinami[illegible] și forței unite a unei întregi națiuni l[illegible] fost așezat temeiul.

Nicolae Ceaușescu reprezintă dinamica și consecvența partidului ; din acțiunea unită a unui întreg popor iradiază cele mai puternice forțe.

El plănuiește modernizarea capitalei ; în mari întreprinderi și șantiere de construcții examinează pulsul muncii ; în cîmp se sfătuiește cu țăranii în legătură cu viitoarele recolte. El vorbește în fața activului de partid, a Marii Adunări Naționale, laudă sau critică, trasează noi perspective. El gîndește cu decenii înainte.

El este emisarul nostru în țări îndepărtate, ridică prestigiul nostru internațional, participă intens și activ la multiplele, complicatele și grelele probleme ale lumii de astăzi.

În străinătate se vorbește cu respect despre primul om al țării noastre, cu stimă despre România nouă.

Nicolae Ceaușescu — o eră luminoasă în istoria României, acestea sînt decenii ce vor defini secole, acesta este saltul patriei noastre din azi în mîine.

HANS KEHRER, scriitor

Flori pentru conducătorul iubit

Patriotism pilduitor

În epoci de frămîntări social-politice, cu rezonanțe în planurile social-politice și economice, poporul nostru a fost condus de oameni care și-au depășit contemporanii prin viziune, talent și abnegație exemplară. Resorturile acestor virtuți — obîrșia și etnicitatea lor, adică, a poporului care i-au născut, crescut și educat. Nimic mai frumos decît dăruirea de sine pentru tulpina din care răsari, dăruire menită să consolideze în durată și altitudini această obîrșie și etnicitate atît de durabilă și optimistă în același timp.

Între atîtea altele, una din bogățiile de frunte ale atît de înzestratului nostru popor, a fost, este și va fi patriotismul său fierbinte, dătător de viață. Astfel de nobile trăsături sînt caracteristice, în primul rînd, conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Crescut la înalta școală a bătăliilor de clasă în perioada interbelică, a dictaturii militaro-fasciste, t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu s-a dovedit a fi unul din patrioții înaintați ai națiunii noastre în procesul revoluționar al diferitelor etape de înaintare a României în era socialistă.

Gîndire creatoare în relație cu năzuințele și aspirațiile fundamentale ale poporului nostru, t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu reprezintă omul exemplar în acordul dintre vorbă și faptă. Este model pentru cel ce muncește în industria grea și ușoară, pentru omul cîmpului, pentru omul de catedră, pentru omul de artă, știință și cultură. Elaborînd conceptul și trăsăturile de bază ale patriotismului socialist, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost primul care le-a materializat, care le-a pus în practică. Iată de ce, acum, gîndurile îmi sînt îndreptate spre omul — sinteză a profilului poporului nostru — căruia îi doresc din inimă sănătate, putere de muncă și izbînzi depline în tot ceea ce gîndește și întreprinde, în atît de nobila sa operă de conducere a poporului nostru spre culmile civilizației socialiste și comuniste.

Prof. dr. TRAIAN BUNESCU, directorul Teatrului Național Timișoara

televiziune

DUMINICĂ, 29 IANUARIE

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte. 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : Cavalerul Nigel. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din sumar : ora veselă ; Meridianele muzicii ușoare ; În arena circului. 14,55 Campionatul mondial de handbal masculin. România — Ungaria. 16,15 Povestea filmului muzical. 16,45 Drumuri europene. Străzi romane. 17,10 Film serial. Linia maritimă Onedin. 18,00 Cel mai bun continuă. 19,00 Micul ecran pentru cei mici. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 File de istorie. 20,10 Antena vă aparține ! Spectacol prezentat de județul Sibiu. 21,10 Film artistic. Ultimul țărm. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 23,05 Telejurnal.

LUNI, 30 IANUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntă Iza și Mara. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton. Pagini din comedia umană. 21,25 Mai aveți o întrebare ? 21,55 Muzică ușoară contemporană. 22,05 Cadran mondial. 22,25 Telejurnal.

MARȚI, 31 IANUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Stan și Bran (reluare). 11,00 În alb și negru. Documentar artistic. 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Tragerea de amortizare ADAS. 17,30 Laudă iubirii. 17,45 Cîntarea României. 18,30 Lecții Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi județul Neamț. 20,15 Melodii populare. 20,25 Seară de teatru. Noapte albă de Mircea Bradu. Premieră Tv. 21,45 Telejurnal. 21,55 Campionatul mondial de handbal masculin : România — R.F.G. Transmisiune directă de la Brondby (Danemarca).

MIERCURI, 1 FEBRUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Întrebări și răspunsuri. 10,30 Teatru Tv. (reluare). 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Moment folcloric. 17,15 Tragerea pronoexpres. 17,25 Telecronica pentru pionieri. 17,45 Baschet masculin : Steaua București — Soedertalje (Suedia) meci retur în „Cupa Cupelor". Transmisiune directă de la sala Floreasca. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Hotărîrile Conferinței Naționale — program al împlinirilor pentru noi și pentru țară. 20,05 Armonii de iarnă — muzică ușoară. 20,25 Noi femeile ! 20,50 Telecinemateca : Giordano Bruno. Premieră Tv. Producție a studiourilor italiene. 22,35 Telejurnal.

JOI, 2 FEBRUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob. Franța — secvențe rurale. 17,40 Artiști români contemporani : sculptorul Ion Vlasiu. 18,10 Consultații medicale. 18,30 România pitorească. 19,00 Folclor din U.R.S.S. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi județul Prahova. 20,15 Muzică ușoară. 20,25 Ora tineretului. 21,10 Gala maeștrilor. Nicolae Herlea. 21,45 Telejurnal. 21,55 Campionatul mondial de handbal masculin : România Iugoslavia. Transmisiune directă de la Kalundborg (Danemarca).

VINERI, 3 FEBRUARIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (reluare). 11,45 Corespondenții județeni transmit... 12,05 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă franceză. 17,05 Emisiune în limba germană. 18,50 Tragerea loto. 19,05 Film serial pentru copii : Cuore. 19,30 Telejurnal. 19.50 Anchetă Tv. 20,25 Film artistic. Dacă tace cîntărețul. Premieră Tv. Producție a studiourilor argentiniene. 21.50 Atelier de creație literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 4 FEBRUARIE

12,00 Telex. 12,25 Roman-foileton. Pagini din comedia umană. 13,05 Muzică distractivă. 14,00 Anchetă Tv. 14,35 Agenda cultural-artistică. 15,00 Clubul tineretului. 16,00 Din țările socialiste. 16,20 Rugbi : Anglia — Țara Galilor. 18,05 Muzică ușoară. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională. 18,30 Stan și Bran. 19 30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,20 Mari filme western : Stînca diavolului. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 21.40 Telejurnal. Sport. 22,00 Întîlnire cu satira și umorul 22,30 Stelele cîntecului și dansului.

Festivalul național „Cîntarea României" — expresie a democrației socialiste

Documentele de partid relevă permanenta preocupare a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a îmbogăți gîndirea marxist-leninistă cu idei izvorîte din practica vieții noastre sociale, acestea fiind menite să influențeze complexele transformări revoluționare, prin participarea întregului popor la construirea conștientă a societății socialiste românești multilateral dezvoltate. În procesul de conștientizare a maselor, pentru a-și făuri propriul destin, un rol fundamental îi revine culturii revoluționare, aportului ei în activitatea de educație socialistă. Așa după cum arăta secretarul general al partidului, la Congresul educației politice și al culturii socialiste — *„rolul determinant în crearea culturii noi revoluționare, îl au masele populare, geniul inepuizabil și mereu inovator al poporului"*. Prin participarea activă a maselor populare la crearea propriei culturi revoluționare se împlinește una din măsurile prevăzute întru lărgirea continuă a democrației noastre socialiste, expresie a spiritului în care se dezvoltă în prezent toate sectoarele vieții materiale și spirituale din țara noastră. *În această perspectivă, s-a organizat Festivalul național „Cîntarea României"* din inițiativa tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, care a precizat la *Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român*, din 2-3 noiembrie 1976, că acesta va fi *„o manifestare a muncii și creației libere a poporului nostru, stăpîn pe destinele sale, care își făurește în mod conștient viitorul luminos — comunismul"*.

Fiind conceput la scara întregii țări, cu participarea, în desfășurarea manifestărilor, a tuturor domeniilor de activitate și a tuturor colectivelor de muncă, festivalul se caracterizează, în toată plenitudinea, printr-un larg democratism. De aceea, răspunderea desfășurării lui a fost încredințată, sub egida Frontului Unității Socialiste, tuturor organismelor politice și de stat, tuturor instituțiilor și organizațiilor obștești, antrenate în vastul și dinamicul proces educativ, care se săvîrșește în țara noastră. Participarea la festival este nemijlocit legată — după cum arăta președintele țării — *„de rezultatele pe care fiecare colectiv le va obține în activitatea sa consacrată dezvoltării patriei, împlinirii planului"*. În felul acesta este vizat și unul din deziderate fundamentale ale festivalului, anume acela de a releva, prin însăși activitatea socială a participanților la manifestări, împlinirile materiale și spirituale din România socialistă. Aceasta îi conferă festivalului, o înaltă menire etică, aceea de a contribui, cu mijloace specifice, la educarea întregii societăți, în spiritul muncii, al patriotismului, al devotamentului față de partid și patrie, al umanismului revoluționar. În acest context ideatic, e firesc ca festivalul să nu reprezinte doar o etalare cu scopuri competitive, a valorilor și forțelor cultural-artistice ale țării. Manifestările festivalului nu sînt doar de profil spectacular, ci cuprind, sub cheia de boltă a unui program complex de acțiuni politico-educative pentru toate categoriile de oameni ai muncii : dezbateri pe teme politico-ideologice, cultural-artistice și tehnico-științifice, expoziții plastice, de artă populară, de gazete de perete și satirice, gale de filme etc.

Prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" a depus o pregnantă mărturie în privința modului cum oamenii muncii își desfășoară entuziasta activitate în vederea îndeplinirii sarcinilor din cincinalul revoluției tehnico-științifice, reflectînd, totodată, dăruirea cu care poporul nostru s-a pregătit și a întîmpinat marile evenimente istorice : Centenarul cuceririi independenței de stat a României și împlinirea a șapte decenii de la răscoalele țărănești din 1907. Manifestarea aceasta a constituit un cadru propice pentru crearea unor opere noi, militante, pentru sporirea și îmbunătățirea spectacolelor și concertelor, a expozițiilor, a tuturor manifestărilor culturale cu public, reunind, sub auspiciile aceluiași ideal progresist, toate domeniile artistice și toate categoriile de creatori și interpreți, atît amatori cît și profesioniști.

În ansamblu, prima ediție a festivalului „Cîntarea României" a reprezentat *„o sinteză a forței creatoare a poporului nostru, care, de-a lungul secolelor, a fost purtătorul culturii, al tradițiilor, al civilizației noastre, iar în prezent este garanția împlinirii și civilizației socialiste, comuniste"* — traducînd în viață, astfel, dezideratul exprimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în *Cuvîntarea la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic*, din luna octombrie 1976. Fructificînd marele potențial cultural-artistic, reliefat în prima ediție a festivalului, augmentînd și diversificînd numărul manifestărilor, în baza prețioaselor indicații date de secretarul general, avem chezășia că și cea de-a doua ediție a Festivalului național al educației și culturii socialiste „Cîntarea României", dedicată sărbătoririi celei de-a 35-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, constituie un cadru adecvat, în care întreaga noastră cultură devine, într-un grad mai înalt, o expresie a democrației socialiste, un mijloc de manifestare plenară a personalității umane, un produs al maselor largi populare și un bun al acestora, un grandios aport al geniului creator al poporului român la patrimoniul cultural-național și universal.

AUREL TURCUȘ

Pretutindeni, o primire caldă, entuziastă

Marele prieten al scriitorilor

În secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, scriitorii au un mare prieten și îndrumător. La toate întîlnirile avute cu reprezentanții oamenilor de cultură și artă, de fiecare dată, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a apropiat de scriitori, de nevoile lor, cu mare căldură și înțelegere. **„Puneți-vă întreg talentul și forța creatoare în slujba înfloririi continue a artei și culturii noastre socialiste, a îmbogățirii spirituale a poporului nostru, a educării și dezvoltării conștiinței socialiste a maselor, a cultivării înaltelor trăsături morale ale omului nou al societății noastre"** ! se cere oamenilor de cultură și artă în Programul și Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. și această chemare a avut și continuă să aibe un profund ecou în inimile noastre. Acum, acest mare prieten al scriitorilor care este tovarășul Nicolae Ceaușescu, împlinește 60 de ani de viață și patru decenii și jumătate de intensă activitate revoluționară, pentru demna și liberă dezvoltare a iubitei noastre patrii. După datina străbună, alături de întreg poporul nostru, îi urăm : **La mulți ani cu sănătate și putere de muncă pentru binele și propășirea României !**

SOFIA ARCAN
scriitoare

Drumul revoluționarului

Copilăria și adolescența și-a împletit-o cu istoria unei clase care alesese singura cale posibilă pentru împlinirea idealurilor ei, lupta revoluționară. La cincisprezece ani, participa deja la întruniri sindicale și citea cărțile marxiste. Cel care era ales ca membru al Comitetului național antifascist și intra în rîndurile Uniunii Tineretului Comunist, se putea socoti, pe drept cuvînt, un revoluționar.

Din acei ani fierbinți, revoluționarul împlinit a păstrat atașamentul față de generațiile tinere. De aceea sînt atît de calde și firești prezențele sale la deschiderile de noi ani școlari, ori la marile adunări ale tineretului comunist de astăzi, de aceea pune atîta grijă în toate deciziile privitoare la începuturile de drum ale schimbului de mîine al partidului.

Dar, cel care a fost conducătorul tineretului și a devenit conducătorul partidului nostru, muncind pentru oameni, a rămas înainte de toate un om ! De aceea îi cinstește pe cei care muncesc și stă alături de ei, înălțînd șantiere, clădind orașe, botezînd vapoare, răsădind copaci — simboluri pentru tot ce a însemnat pădurea la români ! — veghind asupra rodului pămîntului și horind la sărbătorile recoltei. Se cuvine, deci, pentru toate acestea, ca, în ziua de rotundă sărbătoare, să ne unim glasurile noastre rostind : *„LA MULȚI ANI, TOVARĂȘE NICOLAE CEAUȘESCU"* !

FLORIN BĂNESCU
scriitor

În acest început de an, cînd întregul nostru popor se află angajat în traducerea în viață a istoricelor hotărîri ale Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, aniversarea a 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al partidului, președinte al Republicii Socialiste România, constituie un înalt prilej de evocare a celui care din tinerețe s-a identificat în gînd și faptă cu năzuințele și aspirațiile poporului din mijlocul căruia s-a ridicat.

Animat de cele mai înalte idealuri, de prosperitate ale întregului popor, bazat pe autentica învățătură marxist-leninistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a dedicat multilaterala sa activitate scopului deliberat al progresului organic, integral al tuturor meleagurilor românești, direcțiile de dezvoltare în viziunea activistului de frunte al Partidului Comunist Român fiind aplicate cu discernămînt și realităților din Banat. Observațiile, judecățile de valoare asupra activității tineretului progresist timișorean, în mijlocul cărora s-a aflat în perioada imediat următoare evenimentelor de la 23 August 1944, au avut darul să îndrume, să mobilizeze pentru refacerea țării „întreg tineretul din Timișoara și Banat".

În epoca plină de realizări pe calea democratizării și a edificării societății socialiste, oamenii muncii de pe meleagurile bănățene au avut adeseori prilejul să simtă sprijinul, îndrumările realiste ale eminentului militant comunist. Încredințîndu-i-se de către partid sarcini și răspunderi complexe, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a adus o prețioasă contribuție la lucrările Conferințelor regionale de partid Banat, din decembrie 1956 și ianuarie 1959, unde a făcut o amplă analiză asupra activității economice și politice din această parte a țării, oferind soluții concrete pentru înlăturarea neajunsurilor de ordin economic și pentru îmbunătățirea continuă a muncii de partid.

Legăturile directe, contactele nemijlocite cu producătorii bunurilor materiale din orașele și satele Banatului s-au intensificat după anul 1965, an în care partidul și poporul nostru i-au încredințat tovarășului Nicolae Ceaușescu înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român.

Prezența președintelui țării pe meleaguri timișene

Conferind o nouă dimensiune vremurilor noastre, adept al dialogului permanent dintre conducător și popor, secretarul general al partidului nostru și-a inclus pe agenda de lucru o nouă vizită a ținuturilor timișene în februarie 1966. O coordonată majoră a indicațiilor date cu acest prilej, a constituit-o preocuparea prioritară pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale, a ridicării calității produselor, ca factori hotărîtori ai progresului multilateral al țării. Pentru oamenii muncii din Comuna Biled, de la „Întreprinderea Mecanică" Timișoara, pentru cadrele didactice și studenții Universității timișorene, pentru organele și organizațiile de partid din întreaga regiune, recomandările secretarului general al partidului au deschis un vast orizont de activitate.

Prezent mereu în mijlocul poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înrădăcinat adînc practica vizitelor de lucru, care oferă o cunoaștere nemijlocită a condițiilor în care se înfăptuiesc hotărîrile și directivele partidului. Numeroase colective de muncă din întreprinderile și de pe ogoarele județului Timiș au avut cinstea ca în anul 1970 să fie din nou vizitate de conducătorul partidului, care s-a aflat în fruntea poporului în lupta eroică pentru zăgăzuirea apelor dezlănțuite. Urmărind modul cum se lucrează în agricultură, apreciind succesele cooperatorilor din Biled și Tomnatic, secretarul general al partidului spunea că aceste realizări sînt o dovadă a clarviziunii politicii agrare a comuniștilor care au hotărît să inițieze acțiunea de cooperativizare a satelor încă din anul 1949. Ca oaspete al muncitorilor de la „Electromotor" și „Industria Linii", tovarășul Nicolae Ceaușescu recomanda o atenție sporită ideilor și spiritului novator al muncitorilor și specialiștilor, indicînd o folosire mai judicioasă a spațiului de lucru și extinderea producției atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ.

Participarea la sărbătoarea, devenită tradițională, a „Zilei Recoltei" a fost îmbinată, în toamna anului 1974, cu o nouă vizită de lucru a conducătorilor de partid și de stat în județul Timiș. Cu acest prilej au fost vizitate întreprinderi industriale, cooperative agricole de producție și stațiuni de cercetare, precum și Institutul politehnic Timișoara. În cuvîntarea din 6 octombrie de la marea adunare populară din Timișoara, secretarul general al partidului a făcut o profundă analiză a activității economice desfășurate în întreaga țară, cu referiri concrete la situația din județul Timiș. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că pentru sărbătorirea zilei belșugului și hărniciei a fost aleasă Timișoara, datorită rezultatelor bune **„obținute de întreprinderile de stat, de cooperativele agricole de producție și S.M.A., de agricultura județului în raport cu sarcinile de plan pe care le-a avut"**.

Demn de remarcat este și faptul că municipiul Timișoara a fost ales ca loc de întîlnire a secretarului general al partidului și președintele republicii, cu tovarășii, Iosip Broz Tito, președintele R.S.F. Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, Erich Honecker, secretar general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane, Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria și alții.

Alături de întregul popor, oamenii muncii de pe întregul cuprins al județului Timiș români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, cu ocazia aniversării tovarășului Nicolae Ceaușescu, își manifestă atașamentul neclintit față de întreaga politică a partidului și statului nostru, hotărîrea de a face totul pentru îndeplinirea sarcinilor care le revin în grandioasa operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

GH. RUJA, VASILE DUDAȘ

Cîntecul patriotic în actualitate

Prin modalitatea de exprimare directă, prin mesajul pe care îl comunică şi prin legătura cu solul fertil al melosului folcloric, cîntecul patriotic, cel de masă, precum şi creaţia corală, continuă să rămînă genurile cele mai accesibile şi mai direct legate de marile evenimente social-istorice. Aceasta este şi explicaţia conform căreia compozitorii noştri cultivă — în genul creaţiei corale — cîntecul patriotic şi de masă, ca „primus inter pares". Creaţia mai recentă a compozitorilor bănăţeni, inspirată din succesele realizate de poporul nostru, sub conducerea partidului şi dedicată partidului, în sfera cîntecului patriotic şi a creaţiei locale, obiectiv urmărit consecvent, poartă toate caracteristicile genului : simplitate, concizie, spontaneitate, expresivitate intonaţională şi ritmică, legătura cu melodia populară, identitatea de conţinut, muzică-poezie. De aceea, creaţiile acestea reprezintă şi succesele certe ale autorilor lor. Urmărind evoluţia acestui gen de creaţie, putem constata şi trecerea de la cîntecul strofic spre forme mai ample : imnul şi coralul dezvoltat, poemul coral şi suita corală. Pe planul tehnicii componistice, se observă prezenţa unor procedee şi mijloace de expresie mai noi : în melodie — caracterul modal mai pregnant, uneori cromatizat ; în tratare — structuri armonice mai colorate şi mai complexe, pe lîngă procedee polifonice, se experimentează temerar utilizarea unor mijloace variate : isonuri simple şi duble, recitative libere, aleatorism, cvarte perfecte şi mărite în contrast cu părţi în care vocile se unesc în ritmuri sincrone şi armonii arhaice, altele tradiţionale şi altele mai moderne. Toate aceste aspecte evidenţiază noul în creaţia genului şi implicit presupune ridicarea potenţialului interpretativ al formaţiilor corale.

ION CRIŞAN,
secretarul Filialei Timişoara a Uniunii Compozitorilor din România

☆

Dezvoltînd tradiţiile noastre culturale, artiştii contemporani sînt chemaţi să îmbogăţească, în substanţă, patrimoniul spiritual al naţiunii, creînd opere de artă pe măsura celor mai de seamă realizări ale înaintaşilor, pe măsura marilor înfăptuiri materiale şi spirituale ale prezentului nostru socialist. Muzica noastră, destinată cerurilor, are în primul rînd îndatorirea să reflecte realităţile zilelor noastre, prefigurînd viitorul. Cîntecul de masă revoluţionar şi patriotic reprezintă o dimensiune importantă nu numai a conştiinţei artistice româneşti, ci şi a conştiinţei noastre politice şi sociale. El este conştiinţa politică explicită a muzicii în care sînt reflectate elanurile patriotice şi revoluţionare ale poporului nostru, în momentele decisive ale istoriei sale. Cîntecul patriotic românesc s-a născut din dragostea faţă de vatra strămoşească, el se distinge tocmai prin măreţia umanismului, justeţea şi sublimul ideilor pe care le vehiculează. Să ne amintim de cîntecele dedicate lui Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu, de „Hora Unirii", „Tricolorul", „Pe-al nostru steag", „Deşteaptă-te române", mai apoi de cîntecele revoluţionare-muncitoreşti şi cîntecele Doftanei, să ne gîndim la melodiile ce cîntă în ele epoca pe care o trăim, cîntece de masă, care printr-o selecţie la scară naţională, au devenit adevărate cîntece-simbol ale ţării, ale poporului, „Republică măreaţă votră" de Ion Chirescu, „Te cînt partid" de Mircea Neagu. Consider că implicarea mai directă, mai adîncă a noastră a tuturor celor ce trudim pe tărîmul culturii, al creaţiei în problematica actualităţii, în viaţa şi munca producătorilor de bunuri materiale, a muncitorilor şi ţăranilor răspunde marilor comandamente ale epocii.

ACHIM PENDA,
director al Centrului de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă al judeţului Timiş

☆

„Valorificînd tradiţia cîntecului patriotic din trecut, a cîntecului muncitoresc revoluţionar şi a cîntecului ţărănesc cu conţinut social, (arată P. Brâncuşi şi N. Călinoiu în compendiul lor *Muzica în România după 23 August 1944*), compozitorii noştri au creat, încă din primii ani de după Eliberare, valoroase cîntece de masă care exprimă elanul şi energia creatoare a oamenilor muncii". Larga răspîndire a acestui gen rezidă, evident, din marea lui accesibilitate, dar mai cu seamă din forţa de înrîurire a conştiinţelor. El s-a născut şi înflorit în momentele de răscruce ale istoriei poporului nostru, oglindind cu fidelitate incandescenţa evenimentului politic şi social de-a lungul anilor, el a avut darul să mobilizeze masele în lupta lor pentru dreptate, pentru unitate naţională, pentru neatîrnare ; după Eliberare a continuat să-şi exercite puterea sa mobilizatoare. A cunoscut o extraordinară înflorire, diversificîndu-se, îmbrăcînd haine noi potrivite pentru un conţinut nou şi pentru idealuri noi. Alături de cîntecul slăvind patria, partidul, au apărut cîntece de muncă dedicate oamenilor. Strîns legat deci de actualitatea imediată, cîntecul de masă şi-a dobîndit o largă rezonanţă cetăţenească tocmai prin capacitatea lui de a ilustra, în modul cel mai direct şi convingător, climatul efervescent al muncii creatoare, al vieţii noi, a întregii noastre naţiuni. Ampla manifestare educativă, politico-ideologică, cultural-artistică de creaţie şi interpretare, care este Festivalul naţional „Cîntarea României", născută din iniţiativa secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a deschis perspective noi şi cîntecului de masă care la prima ediţie a fost reprezentat de peste 100 de cîntece selecţionate din creaţia ultimilor 2-3 ani.

IOAN TOMI
secretarul muzical al Filarmonicii „Banatul"

Momente de ctitorie culturală

La inaugurarea noii clădiri a Teatrului Naţional ori de la tribuna Conferinţei naţionale a scriitorilor, îndemnul **Preşedintelui României,** adresat dramaturgilor, era de a se apleca, pentru o mai profundă cercetare, asupra istoriei neamului, de a făuri, prin creaţiile lor epopeea naţională. Piesele istorice, cu care dramaturgia naţională şi-a îmbogăţit portofoliul, de la acele momente încoace, demonstrează efortul depus pentru transpunerea, în cît mai scurt timp, în actualitate, a generosului îndemn, a cărui îndreptăţire, de altminteri, se argumentează prin strălucite exemple ale istoriei teatrului românesc. Momentul contemporan continuă să lărgească arcul istoric cuprins în dramaturgie. Avem autori din creaţia cărora putem extrage exemple rodnice pentru susţinerea ideii că perspectiva asupra evenimentelor şi personalităţilor fundamentale ale istoriei noastre nu este una ilustrativistă, ci profund datoare unor concepte morale, etice, estetice, politice, proprii societăţii noastre. Susţinem că premiza dramaturgiei noastre de inspiraţie istorică este serioasă : putem vorbi, cu argumente viabile, despre un repertoriu de drame istorice de **orientare contemporană.** Aceste piese recompun, indiferent de posibilele (ori inerentele) neizbînzi (în planul teatralităţii) o mare frescă istorică, impresionantă prin amploarea ei. O listă extrem de selectivă, de titluri, nu va putea omite : **„MUNTELE"** lui **Dumitru Radu Popescu** (piesă pe care Ion Cocora o denumea „un emoţionant şi grav Imn închinat Raţiunii"), **„PROCESUL HORIA"** de **Alexandru Voitin** (dovedind că „eroul povestirilor populare şi simbolul renaşterii Daciei" — după Karl Marx, putea fi „nu numai un tactician de prima clasă, dar şi un om imformat, cunoscător al legilor statului, la curent totodată cu politica marilor cancelarii vest-europene, în stare să aprecieze realist raporturile de forţe pe plan intern şi continental" — cf. opiniei lui Dumitru Micu), **„PETRU RAREŞ"** de **Horia Lovinescu** (text ce a avansat o concepţie asupra personajului istoric confirmată de documente ulterioare), **„SĂPTĂMÎNA PATIMILOR"** de **Paul Anghel** („ipoteză de veac eroic moldav", „reluînd prin Delavrancea, cronica lui Ureche despre domnia lui Ştefan cel Mare pentru a defini — spune Valentin Silvestru —, în cadrul unor împrejurări de excepţie, constante de spirit şi de destin românesc, ..."), **„VLAD ŢEPEŞ ÎN IANUARIE"** a lui **Mircea Bradu** ori **„RĂCEALA"** lui **Sorescu, „CAPUL"** şi **„ZODIA TAURULUI"** de **Mihnea Gheorghiu** ş.a.m.d.

Oricît de puţine cuvinte mari ne-am fi propus să aşezăm în rîndurile acestui articol constatativ, vom fi nevoiţi să recunoaştem că bibliografia în materie, şi referinţele în materie au dobîndit noi valenţe în urma direcţiilor stabilite prin documente de partid. Vom aminti că, pe lîngă multe alte piese ce s-ar integra discuţiei de faţă, cele dedicate celebrării centenarului Independenţei ocupă un loc de primă mărime, multe dintre ele constituindu-se ca efecte ale unei reacţii prompte la necesităţile momentului istoric. Unele dintre aceste texte au prilejuit atît profesioniştilor cît şi amatorilor o reprezentativă evoluţie în Festivalul naţional „Cîntarea României".

Teatrul evenimentului istoric, prin tematică şi contextul apariţiei, poate număra **„HOTĂRÎREA"** lui **Mircea Bradu, „PATETICA '77"** de **Mihnea Gheorghiu, „PATIMA FĂRĂ SFÎRŞIT"** de **Horia Lovinescu, „ŞOIMII"** de **Petru Vintilă, „MARELE SOLDAT"** de **Dan Tărchilă, „TUNUL DE CIREŞ"** de **Aurel Gh. Ardeleanu, „REDUTA"** de **Mircea Radu Iacoban, „DOUĂ ORE DE PACE"** de **Dumitru Radu Popescu, „IARNA LUPULUI CENUŞIU"** de **I. D. Sîrbu.** Iată, deci, o suită de titluri, de autori, de perspective asupra istoriei. Visata epopee naţională începe să se prefigureze.

Despre modelul noii drame istorice româneşti, istoricii unui timp nu prea îndepărtat vor putea discuta ca despre o construcţie scenică ale cărei temeiuri se aşează acum, sub ochii noştri, poate nu îndeajuns de dumiriţi, poate surprinşi de amploarea ctitoriei teatrale ce începe a se edifica. Densitatea unor eroi, a sensurilor puse în dialog, poate nu de la un capăt la altul al tuturor textelor, dar, cum frumos îndrăznea să se exprime un critic, „cu o ciudată îndărătnicie de a afirma", sînt realităţi ale acestui timp.

O mai intensă atenţie critică este, de asemenea, de remarcat : urmărind din apropiere fenomenul teatral românesc contemporan, critica îşi aduce partea sa de dreaptă contribuţie la bunul mers al practicii teatrale, atenţionînd asupra „spaţiilor albe" ale dramaturgiei (şi spectacologiei — de care nu ne ocupăm acum), susţinînd teatralitatea autentică, deci oportună.

Prin firea lucrurilor, critica de teatru rămîne marcată de istoria momentului teatral de care se ocupă, şi în mod inevitabil, nu se poate abstrage din cotextul social-politic în care acţiunea de teatru însăşi se înscrie. Critica noastră de teatru încearcă să activeze climatul teatral, neexcluzînd din perimetrul său de interes vreun gen dramatic ori spectacular. Întîlnirile teatrologice ce se desfăşoară de cîţiva ani de zile nu au un alt scop, decît acela de a ridica şi a menţine flacăra artistică în lumea fără egal prin care trecem, la tribuna exigenţelor societăţii noastre, în continuă ascendenţă. Este deci firească, pentru critica noastră de teatru atît comunicarea în diverse modalităţi, cu istoria, cît şi interesul deosebit pentru drama de inspiraţie istorică, pe care, cu nedisimilată tandreţe un critic, deci critica, o consideră „una din florile mîndre ale cîmpului artei naţionale".

A. I. C.

Un istoric document

(Urmare din pag. 1)

de altă naţionalitate. În România democratică trebuie să-şi găsească loc, cu drepturi egale, toate populaţiile conlocuitoare. Tineretul de orice naţionalitate trebuie să se bucure de toate drepturile politice, economice şi culturale. Trebuie să dispară pentru totdeauna ura împotriva tineretului de altă naţionalitate. Existenţa României este strîns legată de prietenia popoarelor conlocuitoare şi a popoarelor înconjurătoare, precum şi prietenia faţă de eroicul şi gloriosul tineret sovietic, care a dat un preţ atît de mare pentru eliberarea României de cotropitorii fascişti".

— Cum vedeţi sarcinile culturale şi sportive ale tineretului ?

— „Una dintre problemele principale pentru România este reeducarea tineretului în spirit democratic şi ridicarea nivelului cultural şi ştiinţific al întregului tineret. Toate acestea se pot face în primul rînd prin democratizarea întregului învăţămînt primar, secundar şi universitar, prin învăţămînt gratuit pentru copiii muncitorilor şi ţăranilor săraci, iar, în al doilea rînd, prin munca depusă de întreg tineretul progresist organizînd conferinţe, cursuri literare, ştiinţifice şi ajutînd astfel la ridicarea nivelului cultural al întregului tineret".

—„Tineretul are nevoie de distracţii şi acestea trebuie să fie organizate şi îndrumate, pentru ca ele să aibe un conţinut educativ progresist. Tineretul trebuie să cînte, să danseze, să rîdă. Sportul, care pînă acum a fost un privilegiu pentru cîţiva, trebuie să devină un bun de care să profite întreg tineretul. Trebuiesc create cluburi sportive, care să înglobeze toate ramurile sportive, pe întreprinderi, cartiere, şcoli, universităţi şi sate. Întreprinderile şi Statul trebuie să dea tot sprijinul pentru procurarea întregului echipament necesar".

— Care sînt modalităţile de realizare cît mai neîntîrziată a tuturor năzuinţelor tineretului ?

— „Realizarea tuturor năzuinţelor tineretului se poate face numai prin aplicarea platformei Frontului Naţional Democratic. Numai un guvern al Frontului Naţional Democratic va fi în stare să ajute cu adevărat tineretul în rezolvarea tuturor problemelor sale. De aceea, tineretul trebuie să-şi unească forţele într-o largă mişcare progresistă a întregului tineret dornic de o viaţă mai bună, de cultură, de progres, pentru a fi un ajutor preţios în lupta pentru un guvern al *F.N.D.*-ului".

LUPTĂTORUL BĂNĂŢEAN

Devorbă cu tovarăşul Ceauşescu

despre sarcinile, problemele şi năzuinţele tineretului român

— Ce constatări aţi făcut despre activitatea U.T.C.-ului din Timişoara ?

— „Regionala din Timişoara a U.T.C.-ului a dat un ajutor important la îndepărtarea unor elemente reacţionare din fruntea judeţului şi a participat la alegerea unui prefect şi primar democrat. În o serie de întreprinderi s-a reuşit să se cîştige unele revendicări ale tineretului. S-au făcut începuturi frumoase în organizarea muncii de educare în spirit democratic a tineretului, dar acestea trebuiesc dezvoltate, lărgite, ca să fie cuprins în lupta pentru refacerea ţării întreg tineretul din Timişoara şi din Banat. Numai aşa organizaţia noastră va putea să spună că şi-a îndeplinit sarcinile care îi stau în faţă".

Proba comunistă

1

Patria este teritoriul
care umanizează
numele omului. Ea
formează acea constelaţie
a speranţelor şi efortului
care sprijină
biografia umană.

2

Patria nu e un cuvînt,
o stare de suflet
este sensul unic al
libertăţii.

3

Vom clădi împreună
lumina suverană,
Vom asuma lupta ca pe
un auster medalion
al efortului !
Vom risipi pacea peste
limita orizontului
ce încoronează unitatea
poporului !
Noi trăim biografia inalienabilă
a istoriei !

4

Astăzi,
cînd în numele nostru
se ridică acele flamuri
de flacără
ale conştiinţei supreme,
cînd poporul construieşte
clima sa cea mai
dreaptă,
sub bolta adevărurilor
insurmontabile
Marele Ginditor
creează pentru eternitate
proba comunistă a
istoriei !

CLAUDIU IORDACHE

Sculptură de OSCAR HAN

„Președintele Nicolae Ceaușescu – activitate neobosită în slujba cauzei păcii".

ROMESH CHANDRA
președintele Consiliului Mondial al Păcii.

„Apreciem rolul deosebit al președintelui Nicolae Ceaușescu în edificarea securității europene".

REIULF STEEN
președintele Partidului Muncitoresc Norvegian.

„România, prin politica președintelui Nicolae Ceaușescu, este promotoare a destinderii și păcii".

ROLAND NUNGESSER
primul vicepreședinte al Adunării Naționale Franceze.

„Președintele Nicolae Ceaușescu este omul politic care simte responsabilitatea pentru prezentul și viitorul pașnic al omenirii, pentru lichidarea împărțirii lumii în bogați și săraci, pentru dreptul fiecărui popor de a-și alege propria sa cale de dezvoltare".

MARIO ZAGARI
membru al Direcțiunii Partidului Socialist Italian, vicepreședinte al Parlamentului vest-european.

„În personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu se contopesc convingerile comuniste și tradițiile românești, gîndirea materialist-dialectică de talie mondială, patriotismul, cu alte cuvinte OMUL ȘI PĂTRIA SA".

P. O. EKSTRÖM – Suedia.

„Este o mare fericire cînd o națiune care luptă pentru viitorul ei poate să-și găsească cel mai potrivit conducător, în momentul cel mai necesar".

YIAGAL ALLON – Israel.

„Președintele Nicolae Ceaușescu este un om politic care se bucură de o largă apreciere".

SAYED ALI EL SAYED
vicepreședinte al Adunării Poporului din Republica Arabă Egipt.

„Sintem profund impresionați de progresul remarcabil al României, sub conducerea dinamică și energică a președintelui Nicolae Ceaușescu".

YESHWANTRAO BALWANTRAO CHAVAN
ministrul afacerilor externe al Republicii India.

„Președintele Nicolae Ceaușescu are o viziune profundă asupra tuturor problemelor internaționale".

JEAN KEUTCHA
ministrul afacerilor externe al Republicii Unite Camerun.

„Președintele Nicolae Ceaușescu nutrește o mare simpatie și înțelegere față de aspirațiile țărilor în curs de dezvoltare".

dr. A. ADEWOYE
ministrul federal al dezvoltării economice din Nigeria.

„Am fost foarte impresionat de personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, de fermitatea cu care România se pronunță în favoarea principiilor noi de relații între state".

TAN SRI NIK AHMAD KAMIL
președintele Camerei Reprezentanților din Malayezia.

„Președintele Nicolae Ceaușescu – dirz luptător pentru cauza libertății și independenței popoarelor din Africa și de pretutindeni".

ATSU KOFFI AMEGA
membru al C.C. al Uniunii Poporul Togolez, președintele Curții Supreme din Togo.

„Sintem profund impresionați de clarviziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înțelegerea profundă a problemelor cu care este confruntată Africa, în general, și zona ei australă, în special".

JOSHUA NKOMO
președintele Uniunii Africane a Poporului Zimbabwe – ZAPU.

PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU
ȘI ROMÂNIA SOCIALISTĂ ÎN CONȘTIINȚA LUMII :

Un mare om și o mare istorie

Noi toți cei care alcătuim ȚARA, în efortul colectiv de a o propulsa la înălțimea visată de înaintașii noștri, omagiem azi PREȘEDINTELE REPUBLICII, cel care – slujind cu devotament și dirzenie cauza revoluționară a poporului, independența și suveranitatea patriei, cauza socialismului și comunismului în România și în lume, cauza păcii și colaborării internaționale – **a durat României un prestigiu necunoscut în trecut,** numele țării noastre fiind asociat cu idealul comun al omenirii. În efortul de cuprindere și descifrare a sensurilor definitorii ale istoriei de azi și de mîine, **România se reflectă în persoana președintelui ei.** Nicicînd, în istoria sa, între popor și conducătorul său, între năzuințele poporului și concepția politică a conducătorului său nu a existat un mai pregnant semn de identitate ca astăzi. În lumea contemporană, acest semn simbolizează una din realitățile României socialiste. Prefațînd volumul „Nicolae Ceaușescu – pace și colaborare în Balcani și în întreaga lume", apărut la Atena, președintele Republicii Elene, Constantin Tsatsos, spunea : **„Prin intermediul acestei cărți, cititorul grec va putea cunoaște, în mod direct, gîndurile ilustrului om politic, în legătură cu problemele cruciale ale epocii noastre. Aceste gînduri coincid cu politica externă a Republicii Socialiste România".**

Această identificare a concepției politice a președintelui Republicii noastre cu politica externă concretă a țării ne reamintește că, în numeroase prefețe sau articole, se scoate în evidență rolul președintelui Nicolae Ceaușescu în construcția socialistă a României. De pildă, directorul general al editurii „El Calendario del Popolo" din Milano, care a publicat seria de „Scrieri alese" din opera președintelui României, aprecia apariția în limba italiană a acestor lucrări ca **„o expresie a interesului deosebit manifestat astăzi în lume față de România, a prestigiului de care se bucură personalitatea președintelui Nicolae Ceausescu, activitatea sa teoretică și practică, consacrată edificării societății socialiste multilateral dezvoltate – în centrul căreia se află omul cu nevoile sale materiale și spirituale –, consacrată făuririi unei lumi a păcii și înțelegerii între popoare"**

Evocarea personalității politice și umane este regăsită stăruitor în toate aprecierile ce însoțesc apariția peste hotare a oricărei lucrări închinată tovarășului Nicolae Ceausescu. Iată de pildă, ce declara Sayed Zaki, secretar al C.C. al Uniunii Socialiste Arabe, cu ocazia festivității de prezentare, la Cairo, a volumului „Ceaușescu, România și arabii", editat în limba arabă : **„Președintele României reprezintă, în modul cel mai strălucit, spiritul lumii noastre contemporane. Președintele Nicolae Ceaușescu, este un minunat gînditor, un admirator și creator al frumosului și binelui, un excepțional om de stat, un promotor neobosit al politicii dialogului și deschiderii largi către întreaga lume. Domnia-sa este un excepțional partizan al cooperării internaționale, ca singur mijloc prin care poate fi realizată pacea în lume. Filozofia președintelui Nicolae Ceaușescu, pe care o prezintă cu sinceritate și curaj, este apreciată de întreaga lume".**

Dimensiunea și impactul internațional al activității României și președintelui ei sînt apreciate și în cuvîntul introductiv la lucrarea „România în fața lumii contemporane", apărută la Ciudad de Mexico : **„Politica externă plină de cutezanță și de spirit creator, independentă și patriotică pe care o desfășoară România, personal șeful statului român, a făcut posibil să se întreprindă primii pași pentru apropiere pe plan internațional. România, ca țară socialistă, este precursoarea destinderii".**

Laus Homini

Laudă Ție, om destoinic, cu gînd cutezător,
cu faptă
Aevea dorințelor noastre, aidoma năzuințelor
noastre !
Milioane de oameni înfrățiți într-un sentimente
și gînduri
Urarea astăzi ți-o adresează, milioane pe
plaiuri carpatine.
Laudă Ție, voievod al națiunii libere și
prospere,
Ție care, pe-al anilor noian, zămislești
magistrale comuniste,
Ieșirea avîntată a plaiului mioritic în largul
talazurilor
fericirii, laudă !
Această țară, cabinetul tău de lucru diurn,
spațiu al viselor tale de toate vîrstele,
Niciodată îngenunchiată sub povara
pustiului,
îți va aduce pururi drept omagiu
Iubirea supremă, în piinea și
sarea-ntruchipată,
laudă îți va aduce această țară.
Clarvăzător în gînd și faptă, comunist și în
visuri,
Urarea noastră ne-o primește, urarea
arzîndă în iubire !
Fiii neamului — din care seva-ți tragi într-un
veșnicie —
Esență a dăinuirii sale milenare —
Rostesc, pe cea de-a 60-a treaptă a existenței
tale,
Imnuri de culoarea sufletelor nobile,
Cîntece ciorchine de aroma devenirii
comuniste a patriei —
Iubire supremă în orice limbă-am fi învățat
alfabetul !
Rodnici și fără seamăn fie-ți anii ce urmează,
Ție,
chintesență a zborului nostru vertical, Ție,
chezășia edificării României ce
Străluci-va-n
Era comunistă !

IVO MUNCIAN

Portret de ADINA PAULA-MOSCU

Trăind în lume sîntem solidari cu năzuințele cele mai nobile ale acestei lumi.

În același spirit de înaltă responsabilitate, izvorît din **conștiința interdependenței de esență care leagă destinul național al țării de evoluțiile lumii,** România – așa cum a subliniat președintele Nicolae Ceaușescu – va acționa neabătut pentru înfăptuirea unor noi progrese în toate domeniile vieții internaționale. Cu optimismul întemeiat pe încrederea în lupta unită a popoarelor, a tuturor forțelor înaintate ale societății, România socialistă este hotărîtă **să-și exercite rolul său demn în rîndul popoarelor lumii,** rolul unei națiuni suverane și independente, capabilă să-și consacre întreaga inteligență și energie creatoare **spre realizarea în lume a unei politici noi, a unor noi relații internaționale de adevărată echitate și egalitate, menite să consacre pacea, colaborarea și prietenia ca tendințe ireversibile și norme fundamentale de existență a omenirii.**

În fond, **calitatea politicii externe românești** este o expresie legică a calității orînduirii noastre socialiste, a superiorității ei de esență. **Angajarea, constantă și fermă, de partea noului în viața internațională, de partea socialismului și păcii conferă politicii externe a partidului și statului nostru acele trăsături de principialitate și intransigență revoluționară care i-au adus stima și prețuirea lumii.**

Grupaj realizat de ADRIAN DINU RACHIERU

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZA. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

RODICA BANCIU-REGEP : „Constelație" — tapiserie

În cugetul neamului

Sărbătoare a intregii noastre națiuni socialiste, aniversarea a 60 de ani de viață și peste 45 de ani de activitate revoluționară a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU a reprezentat o emoționantă și cuprinzătoare expresie a unității partidului, poporului și țării prin afirmarea deschisă a celor mai alese sentimente de recunoștință și dragoste a intregului popor față de conducătorul său. De pe toate meleagurile țării, oameni ai muncii de cele mai diferite profesii, indiferent de naționalitate, tineri și bătrîni, prin vibrante mesaje, telegrame și scrisori, în cadrul manifestărilor desfășurate pretutindeni spre a marca marea sărbătoare, au omagiat și cinstit pe omul de omenie, cel mai iubit fiu al poporului, cuvîntul deschis, pornit din suflet al fiecăruia dintre noi devenind, totodată, angajamentul ferm față de intreaga politică a partidului, față de idealul comunist al națiunii noastre socialiste.

Prin amploarea deosebită pe care a luat-o această mare sărbătoare a poporului nostru, prin semnificațiile profunde pe care le are, expresii ale admirației intregului popor față de exemplaritatea unei vieți de revoluționar, prin dragostea față de conducătorul încercat, strîns legat de idealurile și voința întregii noastre națiuni socialiste, aniversarea tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a constituit ca un eveniment major în viața politico-socială a țării.

Ansamblul manifestărilor dedicate conducătorului partidului și țării a fost marcat de solemnitatea conferirii tovarășului Nicolae Ceaușescu a titlurilor de **Doctor în științe politice** și **Doctor în științe economice** venite ca o incununare a operei științifice a gînditorului revoluționar care, prin teze și idei novatoare a îmbogățit tezaurul gîndirii materialismului dialectic și istoric, al socialismului științific, ca o expresie a contribuției sale, ca om de știință, recunoscut pe plan mondial, în identificarea căilor realiste de edificare a unei lumi a progresului și păcii. Ca un corolar al acestui fapt stau mărturie telegramele și mesajele sosite pe numele președintelui Nicolae Ceaușescu, de pe toate meridianele lumii, manifestările de caldă prietenie și înaltă apreciere a personalității marelui om politic român, organizate cu acest prilej în lume.

Momentul culminant al manifestărilor dedicate aniversării tovarășului Nicolae Ceausescu l-a constituit conferirea, pentru a doua oară, a Titlului de onoare suprem de **„Erou al Republicii Socialiste România"** și Ordinul **„Victoria socialismului"**, pentru întreaga activitate depusă la cîrma partidului și țării, spre propășirea progresului și înaintarea României pe culmile civilizației comuniste. Mesajele oamenilor muncii din întreaga țară adresate conducătorului iubit au exprimat marea satisfacție pentru faptul că anii de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și statului au inaugurat o etapă nouă în construcția socialistă a țării dovedită a fi cea mai bogată în realizări din întreaga istorie milenară a poporului român.

În cuvîntarea rostită la adunarea festivă consacrată aniversării a 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : **„Nu există nimic pentru mine, decît cauza socialismului și comunismului în patria noastră, cauza bunăstării și măreției națiunii noastre socialiste, a independenței și suveranității sale, pentru care voi face totul și îmi voi închina întreaga mea activitate și viață !"**

Cuvinte pornite dintr-un mare cuget umanist revoluționar, cuvinte exemplu și îndemn, pentru fiecare dintre cei douăzeci și unu de milioane de locuitori ai țării. Într-o singură ființă, oamenii muncii, întregul popor al României socialiste, prin manifestările pe care le-au dedicat marelui eveniment din viața politică și socială a țării au cinstit pe omul care, în modul cel mai exemplar, a reușit să sintetizeze prin ființa sa toate năzuințele de bunăstare și progres, de libertate și suveranitate ale națiunii, omul care, printr-o consecventă activitate politică internă și internațională a reușit să ridice la un nivel fără precedent prestigiul și autoritatea României socialiste în întreaga lume.

ORIZONT

convorbiri

Cu Adrian Păunescu

— Volumul de poezii „Pămîntul deocamdată" s-a bucurat de o neobișnuită popularitate, ajungînd la un tiraj record, de peste 115.000 de exemplare. Ce a adus această carte în literatura noastră ?

— O bucată de pămînt, liber...

— Cartea dv. are o mare deschidere... terestră.

— Da. Am deschis-o spre fiecare. Mulțimea de cititori e o mulțime de oameni, nu un perete compact și insensibil sau credul. Cînd auzi că ai 115.000 de cumpărători nu trebuie să-ți închipui că ai un cititor compus din 115.000 de subunități, ci — vai — 115.000 de cititori. Mai exact : cumpărători ! De unde știu că-mi vor citi cartea ? !.. Și eu am atîtea cărți în casă, necitite sau măcar răsfoite. Sau am atîtea cărți citite de prieteni. Unii — prea fericiți de uitarea mea — nici nu mi le mai restituie.

— Cum vă cunoaștem și ca un maestru al interviului, mărturisesc că-mi este foarte greu să-mi adun gîndurile într-o convorbire absolut spontană. Tocmai de aceea, sărim, niței, la presă. De acord ? ! Vă rog, așadar...

— Presa e haina de lucru ; literatura — haina de sărbătoare. Unii poartă haine de lucru și în zile de sărbătoare... Aș face următoarea deosebire : presa este descoperirea evenimentului ; literatura — descoperirea locului comun. În presă nu găsești formulări ca „te iubesc" sau „el a deschis ușa", dar în literatură, în poezie în proză, în teatru, chiar asta e starea cea mai firească, mai fericită — a da o nouă strălucire locului comun. a descoperi omului nu neapărat o altă lume, ci ceea ce are el înăuntru, ceea ce el se rușinează să spună ; a-l face pe Romeo și a o face pe Julieta să moară de dragoste în fiecare din scenele lumii ; a cultiva starea fericită că omul e perfectibil... Literatura se ocupă doar întîmplător de ceea ce e extraordinar. În nici o carte mare a lumii nu se întîmplă altceva decît în cărțile mici și uitate care descriu aceeași realitate. O piesă de Shakespeare va șoca de la bun început printr-un aer de fatalitate ca o rețea secretă, aberantă în cuvinte. Apariția lui Hamlet — în tragica piesă — este prima veste pe care ne-o dă moartea despre damnatul ei client. Așa cum se întîmplă lucrurile în literatura cea mare, ai senzația că nimeni nu mai poate interveni.

— Fatalitatea în literatură ? !

— Mai degrabă senzația că aceea e singura cale... Vezi dumneata o altă rezolvare decît o dă Bacovia problemei lui ? ! Crezi dumneata că versul „tîrziu, la geamul tău încet cu o monedă voi suna" ar fi putut fi altfel ? Parcă la începutul lumii și pînă la schimbarea lumii un bărbat bolnav de iubire bate cu o monedă într-un geam dincolo de care se nasc și mor toate femeile lumii ? !

— Ne abatem : cenaclul Flacăra ? !

— Ca poet, îmi dă sentimentul unei cinice întîlniri cu propria mea posteritate. Pe tinerii aceia care cîntă și recită cu mine îi vizitează ceva din copilăria lor. Sînt mai tînăr decît fiecare dintre cei care voi fi cu exact distanța care mi-a rămas pînă la fiecare.

— Vă trădez : în iulie veți împlini 35 de ani. Între multe altele, scrieți, aflu, și un roman. Pînă acum, are 200 de pagini...

— Mi-ai și tăiat... 210 pagini. N-am ce să-ți zic despre roman decît că îl scriu. Nici măcar titlul nu l-am hotărît. Poate fi, de exemplu, „Crimă fără pedeapsă".

— Totuși, ce înseamnă un roman în creația poetului Adrian Păunescu ?

— Exact eliberarea, deocamdată, de poezie, căci și poezia are nevoie de libertatea pe care o profesează. Romanul va însemna înscrierea mai explicită în rîndul arhitecților sociali...

Intrevedere realizată de
TEODOR BULZA

(Continuare în pag. 7)

ORIZONT 5 2 februarie (519)
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

1. Între emblemele literare prin care poezia românească se confruntă cu sine, dar și cu mari experiențe împlinite aiurea, va trebui așezată și **Strada care urcă la cer** a lui Dominic Stanca, poet surprinzător în împlinirile sale cele de pe urmă. În seria **Cimitirului Spoon River** a lui Edgar Lee Masters sau al **Satului meu** de Ion Pillat, demersul lui Dominic Stanca va întîlni — într-una dintre acele ciudate întîlniri pe care doar prefacerile unui moment literar le poate explica — **La lilieci** de Marin Sorescu.

Strada care urcă la cer, poartă cu sine lumea unui oraș provincial din Ardealul de altădată : Pălărierul, Croitorul, Pantofarul, Precupețа, Învățătorul, Lăutarul, Doctorul, Ceasornicarul, Savantul, Călărețul, Cîntărețа, Sifonarul, Avocatul, Profesorul de muzică, Popa cel bătrîn, Muta, Negustorul de haine, Dentistul, Contrabandistul, Năsicul, Măcelarul, Telefonistul, Îngrijitoarea de la cimitir, Profesorul de gimnastică, Dogarul, Farmacistul, reprezintă **lumea,** salvată prin dependența unui grup uman ce dă sens trecerii poetului. Relațiile cu literatura lui Goga sau Blaga pot fi puse în lumină fără dificultate. Două excepționale analize, cea a lui Nicolae Balotă (din **Postfața** volumului) ca și aceea a lui Cornel Regman, le sugerau. Primul, definind **Strada...** ca o anti-epopee a cotidianului, nota :

„Ardelean, fiu de ardeleni, poetul comunică cu structurile de temelie ale provinciei sale originare. O ambiguitate esențial transilvană poate fi sesizată în dubla sa apetență — manifestă în poezia ca și în proza sa — spre concretul cel mai tangibil, spre fapte și făpturi adică spre realii și, totodată, o atracție a tainicului subiacent. Or, tainele, de la măruntele ciudățenii la marile, gravele mistere schimbă stările, lucrurile și făpturile la „față".

Poate că „anti-epopee" creează un sistem de referințe, pe care doar „contextul ardelean" l-ar solicita. Oricum, lumea umilă, universul finit, mereu așezat între limitele unui spațiu ce e și al carnavalului (**carnavalul** vom vedea, e **topos** predilect al lui Dominic Stanca), lumea pentru care bucuriile zilnice există după cum e-xistă, mereu, între fapte grave, și un spectacol popular viu, pe care poetul — părtaș al lui — îl reînvie între indicibile melancolii : **„Aici în preajma orașului alb, / între ziduri căzute, între sălcii amare, / unde vița de vie se urcă pe deal / și iedera verde se furișează 'n**

Dominic Stanca

Strada care urcă la cer

Ed. Eminescu, 1977

pridvoare, / aici unde sensul de fiece zi / își pierde rigida însemnătate / vorbim despre oameni ca și cum am vorbi / despre cărți, despre fluturi sau despre haine uzate ; / vorbim despre ei ca și cum n-ar mai fi / decît reproduceri pe cărți ilustrate, / anemice copii, decolorate, / tot mai puține păreri — și tot mai tirzii. / Vorbim ca și cum din păduri ne-ar veni / miresme de ierburi și de frunze uscate, / plante retrase în singurătate / ca umbrele seara de prin case pustii. / Vorbim ca și cum nemaifiind, și-au pierdut / sub propria mască înfățișarea / și graiul și harul și mersul și starea / și-acum rătăcesc în necunoscut, / acolo unde numai Ion, clopotarul cel mut, / le cunoaște adresa, cînd le sună plecarea" (Exordiu).

Între toate măștile carnavalului, ale spectacolului popular, Dominic Stanca o preferase pe aceea a cîntărețului : dedicațiile fac parte și ele din construcția unui text. Voința testamentară a autorului, tragic sporită de semnul sfîrșitului, unește **lumea** amintirilor sub lumină crepusculară ; **jocurile** se împlinesc sub semn de moarte. **Nunțile de la Romos** dau viață aceluiași univers limitat ; expansiunea e fără sens. Motivele folclorice sau clasic-baladești ascund concepte îndelung verificate și transparențe elocvente ca aceasta **La stavilă : „La stavila bătrînă / de strajă-i un balaur. / Nu treci podețul pînă / nu-i dai un ban de aur. / / — Un ban ? Avem de unde : / doi galbeni prisosim. / Ci draga mea răspunde : / — La ce să-i cheltuim ? / / Ce poate fi dincolo / mai bun ca la Romos ? / Decît iubirea noastră / nimic nu-i mai frumos".**

A cobori în lume reprezintă drumul poeziei, făcută pentru a deveni cîntec, joc, nobilă participare anonimă la înfăptuirea lumii, pentru întemeierea celuilalt drum : acela prin care „strada (lumea) urcă la cer". Unificînd universul amintirilor, scriitorul se reîntoarce într-un cosmos în care și lipsa de „noblețe" a cuvintelor și a otitudinii subliniază absența oricărei ostentații „literare" : **„Automobilul nostru — Fiatul — era o rujdulă, / o rujdulă din fiare și celuloid. / Făcea mai mult zgomot decît mergea pe roți. / În el înghesuiam copiii toți / și badea Gavrilă ne plimba cu el prin grădină. / / Apoi tata i-a vîndut întreaga încărcătură de fiare la talcioc / și ne-am despărțit de mașină ca de-o mătușă bătrînă. / Desigur ea a fost mătușa noastră bătrînă, / mătușa noastră roasă de gută și de reumatism". (Automobilul nostru).**

2. În cronica pe care i-o consacră, (Viața românească, 10/1977) Cornel Regman încearcă să stabilească locul lui în cadrul **Cercului literar : „...Și nu-i întîmplător faptul că, într-o ambianță de foarte originali baladiști, ceea ce la un moment dat putea să rămînă întreprindere monografică harnic divizată în capitole muzeale, expoziția unei străzi mai aparte — secțiune în orașul de provincie — cu aparițiile și cazurile sale pitorești, cu orele sale specifice, se transformă, ca prin miracol, în momentele de maxim relief, în excelente balade fantastice, în biografii fabuloase ale unei imaginații care a frecventat pe «doctorii» medievali".** Dominic Stanca, arată Cornel Regman, poet deplin original, participă cu drepturi egale la experiența estetică a baladiștilor **Cercului literar,** Radu Stanca, Doinaș, Ioanichie Olteanu. I-aș adăuga înclinarea către **„cîntecul de lume",** prețuit și el între cerchiști, practicat, e drept, mai rar în opere citabile. Prin Dominic Stanca, o experiență estetică se împlinește prin descoperirea unui pandant al ironiei : umorul tragic.

C. UNGUREANU

Marian Popa

Dicționar de literatură română contemporană

ediția II-a, revăzută și adăugită, Albatros, 1977

S-a retipărit **Dicționarul** lui Marian Popa. Parțial, autorul a ținut seama de unele din observațiile ce i s-au adus. Negoiță Irimie nu mai apare în două locuri ; Ion Dumitru M. a fost trecut la numele său : Dumitru M. Ion ; s-a înlăturat confuzia dintre cei doi Lemnaru, fiind reținut la această literă doar Oscar, pe celălalt trecîndu-l la Rădulescu-Lemnaru ; Viorica Huber a fost mutată la numele actual, Rogoz ; Corneliu Bărbuceanu a redevenit Constantin, iar cei ce semnează cu i din a au fost trimiși la locul respectiv. În cazul lui Dinu Pillat se amintesc și cele două romane din tinerețe. Au fost incluși Ion Barbu, Ion Breazu, Emil Isac, Ion Luca, Constantin Noica, Dumitru Popovici, D. M. Pippidi, Al. Rosetti, cei doi Teodoreni, a căror absență nu putea fi justificată (de ce nu și Adrian Maniu și Dan Botta ?). S-au scris noi articole despre „Edituri", „Institutul de istorie și teorie literară", „Uniunea Scriitorilor" (lipsesc secretarii dintre 1964—1968). Au fost însă scoși unii autori pentru **„lipsa lor de activitate sau din pricina perimării excesive a ceea ce au făcut în raport cu ceea ce au făcut alții după ei".** A dovedit oare, ca să dau un exemplu, Magdalena Popescu o lipsă de activitate pînă la volumul de 500 p., despre **Ion Slavici** publicat în acest an ? Dar ce justifică atunci prezența lui Cornel Bozbici cu o carte din 1964, Leon Baconsky cu alta din 1968, Barbu Brezianu cu versurile din 1947, pentru că volumul **Opera lui Constantin Brâncuși în România** (1974) nu e amintit, Dumitru Dinulescu cu **Robert Calul** din 1968, Aurel Lambrino, 1957, Dionisie Sincan, 1969. Cît despre Ștefan Bănulescu de la **Cîntece de cîmpie** (1968) pînă în 1976 nu a publicat nimic. A mai fost scos Val Panaitescu care publicase în 1958 **Satira lui Rabelais,** dar drept compensație a fost trecut N. Popa cu **Le sentiment de la mort chez Gérard de Nerval,** publicat în... 1925.

Asemenea criterii sînt nu numai elastice, dar și periculoase. Prin „perimarea unei opere" putem elimina orice. Critica lui Gherea față de actualul nivel al criticii marxiste, critica lui Ilarie Chendi, Ion Trivale, Octav Suluțiu, Octav Botez, chiar și a altora, față de performanțele actuale nu este oare perimată ? Îi scoatem pe toți aceștia din istoria literaturii ? Și dacă, doamne ferește, Marian Popa, prin cine știe ce accident, își va înceta activitatea sau critica dumisale va fi socotită perimată, îl vom scoate din Dicționar ?

Deși ediția actuală este revizuită, revizia a fost superficială. Virgil Ardeleanu, spre pildă, a publicat un volum, **Proza poeților** în 1968, poate cel mai bun volum al său, fără să fie amintit în nici una din ediții. În cazul lui Blaga, de la o ediție la alta i s-au tipărit în volum **Despre conștiința filozofică** și **Aspecte antropologice,** în acest an **Ființa istorică.** Piesa Anton Pann o putem citi și în volumul de **Teatru** din 1970.

Actuala ediție a **Dicționarului** cuprinde un număr cu mult mai mare de autori decît prima, dar lipsa criteriilor de selecție e defectul cel mai de seamă și acum ca și în trecut. Dacă **„dintre autorii cu un singur volum au fost aleși cei care au întrunit cele mai multe aprecieri favorabile din partea criticii",** atunci celor cu mai multe volume ce criterii li s-a aplicat ? Singurul criteriu trebuia să fie cel valoric stabilit de autorul **Dicționarului,** chiar dacă opiniile acestuia sînt singulare și doar știm că în numeroase cazuri ele nu se potrivesc cu restul criticii. Dar și așa privind lucrurile, ce justifică lipsa lui Cornel Ungureanu (din acest an cu al doilea volum) sau G. Gană (a cărui carte figurează ca lucrare de referință la Blaga). Au fost mai puțin bine primiți de critică decît Valentin Tașcu, Dan Cristea, Florin Manolescu, Livius Ciocârlie, Ion Stăvăruș, Tudor Olteanu etc. ? Carolina Ilica figurează cu un singur volum pe baza acestui criteriu, în timp ce C. Miu-Lerca nu este amintit, deși are o îndelungată activitate poetică. Traian Liviu Birăescu nu e trecut, deși a publicat două volume, **Condiția romanului** și **Căile eseului.** La fel, Alexandra Indrieș cu un studiu despre Blaga, trecut la lucrările de referință, semn că este cunoscut, și cu un roman **Saltul în gol** (1974). Și exemplele s-ar putea înmulți.

Dar și actualele texte ar trebui revizuite. Romanul kitsch al lui Alexandru Struțeanu, **Fluturii albi mor la sfîrșitul verii,** este prezentat drept un volum de nuvele.

Unele judecăți de valoare sînt de-a dreptul ciudate. Cu Dorin Tudoran este total nedrept. În cazul lui V. Nistor, versurile sînt „fără ecou" .Fără ecou în conștiința cui ? I-am citit versurile și n-aș putea spune că altele, ale lui Ion Tudor, N. Oancea, Iolanda Malamen sau Corina Cristea, ca să dau cîteva nume la întîmplare, care se bucură de aprecierile criticului, mi-au stîrnit un alt ecou. Versurile lui Constantin Chioralia sînt ale unui „amator". Atunci ce justifică prezența într-un Dicționar cuprinzînd scriitori profesioniști ? Nu cumva expresia este inadecvată și versurile au fost eventual răsfoite ? Orice judecată de valoare trebuie demonstrată, cu atît mai mult una negativă. Ce autem ști despre poezia Irinei Mavrodin din caracterizarea lui Marian Popa : **„sînt culegeri de poeme scurte, fără final, fără punctuație, mai mult abstracte decît ermetice".** Fraza este neutră în fond dar ce să înțelegem din **„diletantism intelectualist lucid" ?** la Modest Morariu cuvîntul „diletant" revenind și în cazul Veronicăi Obogeanu și Ion Drăgănoiu („diletant ermetizont"), Dumitru Micu („versurile unui diletant"). Ambiguitatea cuvîntului ne scutește de orice comentariu.

Dicționarul lui Marian Popa rămîne totuși un instrument de lucru util (în special pentru diletanți) mai ales prin datele personale numeroase și adesea anecdotice.

ION MAXIM

marginalii

Teoria textului

Teoria textului este rodul efortului, uneori conjugat, al mai multor semioticieni printre care, bineînțeles, dar păstrîndu-și mereu o margine de ironie, și Roland Barthes. Ea a decurs oarecum din structuralismul premergător care i-a devenit, așa cum se întîmplă, principalul adversar. Pe cînd structuraliștii — critici sau teoreticieni — modelau opera ca pe o suprapunere de straturi isomorfe, deci corespondente — coerent și omogen fiecare, funcționînd ca simbol deschis al unor valori generale — textul este înțeles ca fiind reglat de o logică paradoxală, orice element al său putînd să fie el însuși și altul în același timp. Textul în întregime diferă de sine, ceea ce face ca el să nu se acumuleze, să nu se structureze, ci să se conteste, ștergîndu-și urmele, pe măsură ce se generează.

Nu intenționez să încerc o, imposibilă în cîteva rînduri, sinteză a acestei teorii. Mă oprese, în schimb, la cîteva erori ce se fac în legătură cu ea, atunci cînd este privită de afară. Erori explicabile, precizez, deoarece greu de evitat.

Se consideră că teoria textului izolează literatura într-un spațiu autonom, rupînd-o de alte planuri ale existenței umane și astfel riscînd s-o sterilizeze. Or, de fapt, teoria a apărut tocmai ca reacție față de o asemenea concepție. Refuzînd, ce-i drept, ideea că literatura ar fi oglinda lumii, semiotica o vede prinsă într-un vast dialog cu rosturile sociale și lăuntrice ale omului, iar aceasta printr-un complex proces intertextual. Cu alte cuvinte, nu numai arta dar și toate zonele realității sînt înțelese ca texte, cu toate textul literar aflîndu-se în relație de contestare ori de ecou. Urmărind să-i confere literaturii o nouă demnitate, teoria îi acordă dreptul la replică și nu pe cel la indiferență.

O altă eroare, tot firească, pentru că pornește de la ideea de textură, este aceea de a concepe textul ca pe o dantelă, o împletire de fire, un ansamblu de relații și doar atît. Cum reiese de mai sus, termenul implică, deși nu sugerează, un proces germinativ neîntrerupt, întreținut de un complex pulsional, de o aproape corporală dorință de a scrie.

Referitoare la acest aspect, și prin urmare din nou explicabilă, se produce eroarea de a crede că textul ar fi generat numai de inconștient. În realitate, el este înfățișat ca produs al unui travaliu, noțiune care nu trebuie luată în sens artizanal, ci ca fuziune și totodată tensiune fertilă între o pulsiune interioară și gîndire, de unde și calitatea de a fi, printre altele, o meditație specifică asupra lui însuși. Textul este reflexiv, adică gîndește și se gîndește.

În sfîrșit, stilul combativ al promotorilor săi, face să i se atribuie textului o agresivitate exclusivă împotriva oricărei ordini. De fapt, textul atacă normele stabilite, dar își integrează o ordine proprie pe care o pune apoi sub semn de întrebare, acesta fiind mecanismul înaintării sale și a permanentelor sale transformări.

De aceeași combativitate a semioticienilor se leagă, cred, adevărata problemă iscată de teoria textului. Ivită pentru a elabora o gîndire pe cît cu putință la fel de dinamică cum este obiectul ei — literatura—, luptîndu-se împotriva unor dogme vechi, ea tinde ca, mai repede decît alte doctrine, să devină la rîndul ei o dogmă. Însușirea semioticianului de a-i întîmpla pe alții și de a se afla în acord admirativ cu sine mi se pare că i-ar putea fi gropar. Nu neapărat pentru că ar stîrni o reacție care ar fi profitabilă pentru că ar înviora și mai mult gîndirea despre literatură. Mai curînd printr-un fenomen de inflație. Sînt atît de numeroși, pretutindeni în lume, adepții teoriei, dintre care mulți, nu mă îndoiesc, raliați mai cu seamă pentru a nu fi arătați cu degetul, se cheltuie atîta competență prin revistele de specialitate, atît de mulți analiști se prind în horă încît nu poți să nu te întrebi dacă nu cumva au început să bată pasul pe loc.

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

Virgil Carianopol

CÎNTECE OLTENEȘTI

Ed. Scrisul românesc, 1977

De la clișeul avangardist, uneori de bravadă, la lirica tradiționalistă, de la atmosfera ușor meditativă, chiar horațiană, pînă la cea programat patriotică, versul lui Virgil Carianopol își găsește un loc bine definit în lirica românească.

Raportul subiect-obiect-emoție și lume stabilește o pertinentă matrice a poeziei sale, poezie înțeleasă ca o recreare a universului prin cuvînt. Încercatul condeier, meșter versificator, cu un puternic mesaj ideatic, cîntă în noua sa carte, întorcînd brazdă de primăvară pe pămîntul oltenesc. Nu e vorba de un sentiment singular sau pasager circumscris unui „patriotism local", ci pretextul de a cuprinde întregul registru melodic al geografiei valahe : **„Mă iartă, țară, că întîia dată / Cînt, doar, din tine numai o bucată, / Lăsînd o clipă-ntregul strămoșesc, / Acel înalt și veșnic românesc".** (Țării). Sentimentul devine apoi stenic și revelator : **„Nu vreau nimic mai mult decît ce am, / Orice străinătăți mi-ar bate-n geam. / Ești tot ce mi-e mai sfînt, cît voi trăi, / De nu mi-ai fi alături, aș muri".** (Patriei). Versul simplu, dar bine cernut, cu un cofraj de nervuri afective măestrit întocmit, are flexibilitate și acuratețe lingvistică fără a fi însă pretențios. Limbajul „popular", general accesibil prin el însuși, e bine dozat cu figuri de stil (de altfel convenționale dar împrospătate), purtînd, însă, o încărcătură emotivă sinceră și penetrantă. Privind panoramic, avem de a face cu o erupție irizată a sentimentului peren de sorginte, de glie, de neam, de țară : **„Doamne, dacă mă nășteam / În alt neam, mă întorceam / Și-ți ședeam mereu la sîn / Pînă mă nășteam român".** (Alt cîntec de oltean). Volumul, plămădit la modul biotic, are, de fapt, o structură unitară și, cu toate că e conceput la unison, fluxul reverberației se lasă plurivalent simțit.

Optimismul, aplombul și buna dispoziție „oltenească" cu tonusul ei vital și antrenant sînt omniprezente. Nu e ocolită nici viața pauperă a olteanului gonit de la vatră de spectrul jalnic al sărăciei în căutarea unui cîștig efemer în furnicarul străzilor bucureștene de altădată. Elementul etnografic, moravurile, viața patriarhală, atmosfera domestică, familială, dragostea pătimașă, sentimentul teluric al țăranului cît și umorul lui suculent își găsesc o transpunere fericită în stihurile aluziv populare ale poetului. Carianopol înmănunchează în cartea sa o adevărată suită de cîntece închinată obîrșiei sale și semenilor săi băștinași. O poezie sănătoasă, rurală, în care limbajul nu este un instrument al poeziei, ci este însăși poezia.

În termenii care îi sînt proprii, poezia sa este o interferență între ins și lume, în spețe mediul strict habitual, o interferență persuasivă între spirit și materia imediată. Volumul este cu totul original, el fiind un caleidoscop al duhului și al sagacității cerebrale oltenești. Asociații imagistice bine spiritualizate dau consistență strofei, care se vrea simplă, dar colorată și nicidecum factice. Dăruirea poetului e integrală și generoasă : **„Am cîntat cum am putut : / Vatra-n care m-am născut, / Portul, graiul oltenesc / Și Frumosul românesc".** (Către frații mei olteni). Impulsul liric devine tonic și sugestiv, ca să implice, apoi, în prag de inserare, reflexia altruistă, în spiritul bardului de la Mircești : **„Și alecsandrin, că plec, / Blînd apusul mi-l aplec / Celui îndrăznet ce vine / Și-o să cînte și mai bine".** (ibidem).

AUREL CHERLEA

M.I.C.M. – C.I.U.E.M.M.R.

Intreprinderea de maşini grele BUCUREŞTI

UN COMPLEX DE MĂSURI PENTRU ACCELERAREA ROTAȚIEI MIJLOACELOR CIRCULANTE

Una din problemele esențiale ale activității productive, care caracterizează nivelul tehnico-organizatoric atins in realizarea producției şi determină rezultatele activității respective, o constituie utilizarea eficientă a fondurilor materiale şi băneşti in industrie.

Importanța deosebită ce se acordă acestei probleme se datorează in primul rind faptului că in majoritatea ramurilor industriale, ca şi pe ansamblul sferei de producție, cheltuielile materiale deţin cea mai mare pondere in structura cheltuielilor de fabricație şi in valoarea produselor.

Din această cauză, economisirea resurselor materiale şi gospodărirea atentă a mijloacelor circulante reprezintă principalele căi de reducere a cheltuielilor de producție.

In aprecierea eficienței economice a utilizării valorilor materiale trebuie să se aibă in vedere caracterul extrem de complex al acțiunii de economisire a acestora.

Toate aceste considerente, schițate in mod sumar, relevă faptul că măsura gradului de eficiență are ca punct de plecare o exigență majoră in utilizarea fondului de rulment.

Pentru optimizarea utilizării mijloacelor circulante s-au intreprins, mai ales in ultime vreme, eforturi importante, s-au stabilit norme metodologice precise, s-au eliminat numeroasele carențe de ordin gospodăresc, s-au recomandat măsuri in fiecare unitate economică.

Asistăm, in ce priveşte obiectivul enunțat, la un curs favorabil determinat şi menținut ca atare şi de o nouă atitudine, de o nouă mentalitate a economiştilor față de dinamizarea rotației fondurilor băneşti.

In continua perfecționare şi armonizare a procesului economic, colectivul Intreprinderii de maşini grele Bucureşti – unitate etalon a industriei româneşti – işi propune ca obiectiv permanent, utilizarea riguroasă a fondului de rulment, urmărindu-se atit importante economii de materiale cit şi prevenirea stocurilor disponibile sau supranormative.

Ca element esențial in atingerea obiectivului propus s-a impus imbunătățirea aparatului informațional din intreprindere pe linia proiectare – aprovizionare – producție – desfacere, orientare care indrumă mijloacele circulante in scopuri prioritare.

Actele normative adoptate şi măsurile organizatorice luate cu privire la activitatea de aprovizionare tehnico-materială – latură esențială a funcției comerciale şi in acelaşi timp complimentară a procesului de producție – au permis o dimensionare corespunzătoare a bazei materiale, in strinsă corelație cu sarcinile de plan.

Cunoscindu-se in detaliu structura producției şi graficele de intreținere şi reparație a utilajelor, se supraveghează dinamica stocurilor, se urmăreşte aprovizionarea ritmică cu materiale in cantitățile şi gama sortimentală prevăzute in plan, se fundamentează consumurile, elaborindu-se balanțe judicioase in gospodărirea normativului financiar.

Această tactică economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează inlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, prevenirea formării de stocuri supranormative, conducind la o eficiență ridicată in utilizarea şi rotația fondului de rulment.

In asemenea condiții apariția unor stocuri de materiale temporar sau definitiv excedentare este un fenomen economic obiectiv, fiind efectul complexului de măsuri pentru echilibrarea financiară.

Sistemul de măsuri adoptat de unitatea bucureşteană este astfel conceput incit cu ajutorul acestuia să se poată oglindi gradul de utilizare a valorilor materiale, pe fiecare din stadiile sau verigile procesului de producție incepind cu cercetarea, normarea consumurilor, aprovizionarea, elaborarea procesului tehnologic de execuție propriu-zis al produsului respectiv. Este un sistem elastic şi foarte concentrat la nivel microeconomic, oferind posibilitatea observării evoluției stocurilor şi a consumului global al tuturor materialelor pe destinația de consum.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizărilor financiare şi in scopul readucerii in circuitul economic național a unei variate game de materiale disponibile, redăm mai jos principalele repere oferite de această unitate :

Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/U
PRODUSE CHIMICE			
Ulei rapiță	kg.	500	8,67
Tripolifosfat de sodiu	kg	500	5,20
Azotit de sodiu	kg.	1000	4,12
Sare măruntă	tone	50	0,14
TABLĂ ALIATĂ			
20X1800X 4000 10 CMO 10	kg.	3301	6,38
20X1800X11000 "	kg.	3168	6,38
20X1300X10000 "	kg.	2880	6,38
20X1800X 9000 "	kg.	2592	6,38
20X1800X 9500 "	kg.	2736	6,38
40X1600X2000 W 6368	kg.	4170	5,91
70X2000X6000 W 7335	kg.	6720	5,90
70X2000X5000 W 7335	kg.	5600	5,90
80X1000X1000 W 7335	kg.	6400	7,06
80X1800X3000 W 6368	kg	6912	6,24
90X3500X7500 AMMO-65	kg.	37800	6,03
90X3500X2000 "	kg.	5040	6,03
90X3500X7200	kg.	18144	6,03
6X1000X2000 W 7335	kg	661	6,90
7X1000X2000 W 7335	kg.	340	5,39
10X1000X2000 W 7335	kg.	558	6,40
10X1000X2000 CD 2	kg.	158	9,92
28X1000X2000 W 5415	kg.	459	6,10
32X1500X1600 W 7035	kg.	634	4,37
35X 600X1000 W 6580	kg.	560	7,61
35X1500X6000 W 7335	kg.	2019	6,40
35X1000X2000 W 7335	kg.	560	5,05
38X1400X1500 W 7035	kg.	648	4,60
TABLĂ INOXIDABILĂ			
0,3X1000X2000 W 4571	kg.	240	48,27
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	73	46,51
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	97	47,63
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	8	40,28
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	14	47,73
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	80	35,24
0,8X1000X2000 W 4505	kg.	46	31,24
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	51	41,18
0,8X1000X2000 W 4001	kg.	27	18,82
1,2X1000X2000 W 4306	kg.	468	41,15
2X1000X2000 W 4021	kg.	30	16,19
3X1000X2000 W 4001	kg.	72	20,37
3X1000X2000 W 4000	kg.	89	20,37
3,5X1000X2000 W 4435	kg.	56	50,53
4X1000X2000 W 4001	kg.	357	20,01
5X1000X1100 W 4541	kg.	64	32,69
5,5X1000X2000 W 4001	kg.	229	79,12
6X 500X 500 W 4435	kg.	74	38,90
6X 500X1000 W 4435	kg.	51	38,99
6X 900X1000 W 4001	kg	43	12,87
6X1000X2000 W 4001	kg.	151	15,44
6X1000X3000 W 4001	kg.	603	12,87
6X1000X2000 W 4001	kg.	154	12,84
8X2000X5000 W 4541	kg.	78	15,01
10X1500X8000 W 4541	kg.	42	25,80
10X1500X3500 W 4541	kg.	24	25,86
10X1000X2000 W 4000	kg.	140	14,29
12X1000X2000 W 4021	kg.	41799	13,14
12X1000X2000 W 4001	kg.	192	14,17
15X1000X2000 W 4001	kg.	226	13,93
15X1000X2000 W 4001	kg.	235	14,29
18X1000X2000 W 4306	kg.	60	26,43
20X1000X2000 W 4571	kg.	11	31,18
20X1000X2000 W 4001	kg.	14688	34,58
22X1500X3000 W 4404	kg.	822	30,89
24X1000X2000 W 4404	kg.	383	31,08
32X 900X1300 W 4541	kg.	1680	25,71
ARMĂTURI IND. DIN OȚEL			
RIV Dn20 Pn 25/40	buc.	609	325
RIV Dn25 Pn 25/40	buc.	689	395
RIV Dn40 Pn 25	buc.	92	395
RIV Dn50 Pn 25	buc.	3	605
RIV Dn100 Pn 25	buc.	3	1080
RIV Dn125 Pn 40	buc.	7	1910
RIV Dn125 Pn 25	buc.	42	1370
RSP Dn50 Pn 64	buc.	9	895
RSP Dn200 Pn 64	buc.	33	5910
RSP Dn250 Pn 64	buc.	1	1635
ARMĂTURI IND. LICENȚA BABCOOK			
RIV Dn10 PN 400	buc.	98	2934
RIV Dn25 PN 400	buc.	109	2710
RIV Dn25 Pn 100		8	1380
RIV Dn25 Pn 400	buc.	54	3910
RIV Dn40 PN 400	buc.	3	3510
ARMĂTURI IND. FONTĂ			
RRV Dn50 Pn 16	buc.	4	320
RRV Dn56 Pn 16	buc.	9	460
RSP Dn250 Pn 10	buc.	1	850
RSP Dn250 Pn 10	buc.	2	2120
RSP Dn350 Pn10	buc.	1	2575
RSP Dn 300 Pn 10	buc.	11	1815
RIV Dn15 Pn 16	buc.	33	195
RIV Dn20 Pn 10	buc.	43	242
RIV Dn32 Pn 10	buc.	7	215
RIV Dn100 Pn 16	buc.	3	795
RIV Dn125 Pn 16	buc.	1	895
IV RDn125 Pn 16	buc.	1	710
Robinet drept cu cep cu 2 căi Dn 40Pn 10	buc.	2	118
Idem Dn 25 Pn 10	buc.	7	170
Robinet drept cu cep cu 3 căi DN15 Pn 10	buc.	5	175
Idem Dn25 Pn 10	buc.	16	165
RSP Dn300 Pn 4	buc.	2	1630
RRCI Dn125 Pn 10	buc.	11	425
Dn150 Pn 10	buc.	1	510
RDRC n100 Pn 10	buc.	8	495
SÎRMĂ SUDATĂ ALIATĂ			
S12 MOCØ2	kg.	467	8,20
S12 MOCØ2,5	kg.	600	7,99
S12 M1 MOVØ2,5	kg.	620	8,68
S10 MoCrØ3,25	kg.	730	9,09
DM W 83 – 1GØ1,6	buc.	497	80,98
EAS 2 – 1GØ1,6	buc.	164	89,56
EAS 2 – 1GØ2	kg.	173	85,95
DM W 83 – 1GØ2	kg.	149	38,65
DM W 83 – 1GØ2	kg.	51	38,65
Baghete sudØ2,4	kg.	191	936
S12 M2Ø1,2	kg.	1027	10,92
Thermanit GEØ2	kg.	210	126
FAS 2 – 1GØ3,2	kg.	163	79,33
S11 M2S	kg	486	5,60
SÎRMĂ SUDURĂ OBIȘNUITĂ			
S10XØ1,2	kg.	246	4,46
S10XØ1,2	kg.	362	4,30
S10XØ1,6	kg.	372	4,17
S10XØ1,8	kg.	423	4,17
S10XØ2	kg.	662	4,09
S10XØ2	kg	581	5,03
S10XØ5	kg.	1078	3,47
S10XØ5	kg.	105	2,53
S10XØ1,2	kg.	654	4,30
S10XØ1,2	kg.	228	6,36
S10XØ1,8	kg.	414	4,17
S10XØ2	kg.	264	4,09
PROFILE USOARE			
Ø 8 OLC 25	kg.	122	3,00
OLC 45	kg.	1305	5,44
inox tras	kg.	179	32,82
W 4541 AKVS	kg.	294	22,53
4762	kg.	313	32,36
4006 (1H 13)	kg.	94	13,36
4306	kg.	300	44,95
4300	kg.	103	61,37
Ø 85 OLC 45	kg.	220	4,57
4021	kg.	56	18,00
Ø 9 OL 50	kg	125	2,93
4762	kg.	80	26,61
Ø10 OL 50 1K (OLC 50)	kg.	1400	3,00
OLC 35	kg.	987	2,97
OLC 60 – 45	kg.	324	3,00
Ø12 OLC 45	kg.	4000	5,21
Ø13,5 OL 50 – 1K	kg.	78	2,91
OLC 35	kg.	2000	2,99
OLC 45	kg.	100	2,99
Ø14 OL 42 – 2K	kg.	2000	2,96
OL 50 – 1K	kg.	1600	2,91
OL 60 – 1K	kg.	1500	2,93

	OLC 15	kg.	1000	2,96
	OLC 35	kg.	647	2,99
	OLC 45	kg.	1500	2,98
Ø16	OL 60 – 1K	kg.	1000	2,93
	OLC 35	kg.	1997	2,99
	OLC 45	kg.	4987	3,14
Ø18	OL 50 – 1K	kg.	1467	2,89
	OL 60 – 1K	kg.	1300	2,91
	OLC 35	kg.	1000	2,97
	OLC 45	kg.	405	2,96
Ø20	OL 50 – 1K	kg.	482	2,90
	OL 60 – 1K	kg.	759	2,91
	13 CN 35	kg.	500	7,33
Ø24	OLC 25 X	kg.	1500	3,27
Ø25	OLC 35	kg.	5000	2,91
Ø26	OL 50 – 1K	kg.	2000	3,98
Ø27	OLC 25	kg	517	4,64
Ø28	OL 42 – 2K	kg.	900	2,91
	OLC 35	kg.	468	2,92
	AK 4 Poldi	kg.	59	8,17
Ø30	OL 50 – 1K	kg.	1500	3,21
	OL 60 – 1K	kg	1000	2,88
	OLC 35	kg	1645	3,00
30X 2	OL 37 – 2K	kg.	984	2,81
30X 5	OL 37 – 1N	kg.	142	2,83
	OL 37 – 1K	kg.	242	3,21
30X 8	OL 37 – 2K	kg.	832	3,10
35X10		kg	500	2,99
40X 2	OL 37 – 1N	kg.	91	2,72
	OL 42 – 2K	kg.	500	2,99
40X20	OL 37 – 1K	kg.	230	3,31
50X 5	OL 37 – 2K	kg.	1155	2,99
8X 8	OLC 45	kg.	450	4,26
12X12	C 15	kg.	96	3,67
	C 35	kg.	794	3,43
	C 45	kg.	228	3,43
14X14	C 15	kg	718	3,39
	C 35	kg.	800	3,41
	C 45	kg.	450	3,41
16X16	C 35	kg.	922	3,41
	C 45	kg.	1734	3,41
18X18	OLC 25	kg.	1000	3,41
20X20	OLC 25	kg.	1000	3,36
	C 35	kg	892	3,30
	C 45	kg.	5240	3,30
22X22	OL 50 – 1K	kg.	1000	3,63
	OLC 45	kg.	2000	3,41
25X25	C 15	kg.	1137	3,36
	C 35	kg	1127	3,38
	C 45	kg.	3566	3,38
30X30	OL 50 – 1K	kg.	700	3,69
	OL 60 – 1K	kg.	574	3,71
	C 15	kg.	1890	3,12
	OLC 35	kg.	2291	3,69
	OLC 45	kg.	764	3,58
	OLC 60	kg.	1724	3,40

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

Ø 32	OL 42	kg.	463	2,93
	OL 50 – 1K	kg.	1500	2,79
	OLC 20	kg.	300	2,87
	OLC 35	kg.	8315	2,89
	OLC 45	kg.	717	2,89
	OLC 60	kg,	498	2,89
	16 MO3 (5415)	kg.	1800	4,74
	2H13 (1402)	kg.	600	12,95
	N 8 22S (4306)	kg.	200	35,36
	4436	kg	209	55,56
	4435	kg.	474	45,96
Ø34	30 MOCN 20	kg.	500	6,51
Ø35	OLC 35	kg.	4000	3,05
Ø35	OLC 45	kg.	76	3,15
Ø36	OL 42 – 2K	kg.	2000	2,86
	OL 50 – 1K	kg.	500	2,82
	OL 50 – 1N	kg.	241	2,82
	OL 70 – 1N	kg.	850	2,83
	35 MS 12	kg.	57711	4,22
	4435	kg.	500	46,11
	4436	kg.	300	44,29
	4006	kg.	600	43,72
Ø38	OL 52 – 2K	kg	50	3,10
	OLC 15	kg.	100	2,87
Ø40	OL 42 – 2K	kg.	500	2,81
	OL 52 – 2K	kg.	2176	3,05
	OLC 45	kg.	1940	2,83
	33 MOC 11	kg.	500	4,54
	41 MOC 11	kg.	500	4,54
	40 HM (40 C 10)	kg.	2000	3,65
Ø42	OL 50 – 1K	kg.	27500	2,89
Ø45	OL 42 – 2K	kg.	2000	2,81
	OL 50 – 1K	kg	3000	2,77
	30 MOCN 20	kg.	1500	6,29
Ø48	OL 52 – 2K	kg.	2000	3,03
	OLC 20	kg.	1000	2,82
	OLC 25	kg.	400	2,82
	OLC 45	kg.	500	2,84
	30 MOCN 20	kg.	400	6,29
Ø50	OL 42 – 2K	kg.	1500	2,79
	OL 42 – 3K	kg.	3572	2,87
	OL 52 – 2K	kg.	216	3,02
	OLC 15	kg.	215	2,80
	OLC 25X	kg.	2870	2,96
Ø50	OLC 25	kg.	2500	2,86
	OLC 35	kg.	18559	2,81
	34 MOCN 15	kg.	2000	5,65
	15 MOMC 12	kg.	1000	4,37
	18 MC 10	kg.	5000	4,18
	40 H (40 C 10)	kg.	1000	3,65
Ø50	14 CMO 4	kg.	400	5,59
RUL 1		kg.	642	5,82
	41 MOC 11	kg.	1000	4,53
	40 C 10	kg	3000	4,10
	MS 22 S (4306)	kg.	900	13,72
	4 H 13	kg.	250	8,09
	AK 1 – 4006	kg.	400	825
	NSM 225	kg.	500	39,84
	W 4021	kg.	606	12,67
	2 H 13	kg	650	19.96
	4306	kg	200	30,76
Ø53	OL 42 – 2K	kg	431	2,79
	OLC 35	kg.	857	2,28
	OL 60 – 1K	kg.	385	2,76
	33 MOC 11	kg.	1000	4.44
	4021	kg.	400	8,09
Ø56	OL 42 – 2K	kg.	375	2,78
	OL 50 – 1K	kg.	522	2,74
	OLC 35	kg.	2000	2,28
	OLC 45X	kg.	1620	3.09
	34 MOCN 15	kg	388	5,65
	W 4021	kg.	500	8,09
	4034	kg	597	11,44
Ø60	OLC 25	kg.	1000	2,26
	18 MOCN 13	kg.	2000	5,32
	40 H 40 C (10)	kg.	933	3,88
	41 MOC 11	kg.	3111	4,51
	40 C 10	kg.	1000	4,10
	2 H 13 (4021)	kg.	3000	13,97
	AK 2 S (4021)	kg	2000	8,13
Ø65	OL 42 – 3K	kg	300	2,87
	OL 52 – 2K	kg.	400	3,02
	OL 70 – 1K	kg.	248	2,76
	OLC 20	kg.	349	2,80
	OLC 50	kg.	611	2,76
	36 MOCN 10	kg	1800	5,28
	W 6582	kg.	1400	6,10
	H25 T (4762)	kg.	129	13.95
Ø70	OL 52 – 2K	kg.	600	3,03
	OLC 15	kg	2000	2,98
	OLC 20	kg	600	2.80
	35 MS 12	kg.	3000	3.99
	13 CN 35	kg.	676	6,95
	EP 44	kg.	1975	7,64
	AKV Extra (4571)	kg	700	19,87
	4571	kg.	478	34,23
	AKV Poldi	kg.	825	14,10
Ø75	OL 50 – 1K	kg	1500	2,43
	24 Cr MoV 55	kg.	3585	8,14
	OLC 20 N	kg	1895	2,98
	OLC 25 X	kg.	405	3,22
	15 MOMC 12	kg.	945	4,36
	36 MOCN 10	kg.	1298	4,21
	15 CO 8	kg.	1394	3,91
	21 MOMC 12	kg.	790	4,36
	EP 44	kg	4985	7,67
	40 C 10	kg.	97	6,83
	40 H (40 C 10)	kg.	910	4,17
Ø80	OL 42 – 2K	kg.	910	4,17
	OL 50 – 1K	kg.	5022	2,74
	OLC 20	kg.	1000	2,80
	OLC 25 X	kg.	772	2,94
	OLC 50	kg.	1300	2,82
	13 CN 35	kg.	2000	6,00
	18 MC 10	kg.	542	4,86
	21 MOMC 12	kg.	900	4,54
	18 MOCN 13	kg.	4000	5,41
	W 4718	kg	400	8,20
	1 H 13	kg.	210	12,95
Ø80	OL 60 – 1K	kg.	2000	2,76

OȚEL LAT

45X30	OL 37 – 2K	kg.	968	3,25
50X20		kg.	2900	3,06
70X25	OLC 25	kg.	2000	2,66
80X14	OL 42 – 1K	kg.	453	2,61

OȚEL PĂTRAT

36X36	OL 37 – 2K	kg.	331	3,50
40X40	OL 42 – 2K	kg.	2000	2,99
	OL 50 – 1K	kg.	6203	3,40
	OL 60 – 1K	kg.	3439	3,24
	OLC 35	kg.	949	3,30
	W 4021	kg.	700	11,10
	4 H 13	kg.	1000	13,23
	W 4006	kg.	791	12.56
45X45	OL 50 – 1K	kg.	2000	3,22
	OLC 45	kg.	3000	3.30
	15 MOMC 12	kg.	500	4.67
50X50	OL 50 – 1K	kg.	263	3.20
	OLC 25	kg.	2978	3.25
	OLC 35 X	kg.	1885	2,43
	OLC 45 X	kg.	2310	3,42
	W 4034 (4 H 13)	kg.	300	11,10
	Poldi AK 1 – 4571	kg.	900	9,42
55X55	C 15	kg.	2000	3,25
	C 35	kg.	1897	3.28
56X56	OL 37 – 2K	kg.	383	3,25
	OLC 42 – 1K	kg.	1000	3,20
	OLC 25	kg.	3000	3,25
60X60	OL 37 – 2K	kg.	3000	3,23
	2 H 18 M 10 T	kg.	2226	36,99
70X70	OL 50 – 1K	kg.	3539	3.20
	C15	kg.	1924	3.22
	12 H 19 N 10 T	kg.	1000	34,40
	4034	kg.	1000	9.27
80X80	OL 60 – 1K	kg.	1500	3.21
	OLC 20	kg.	2987	3.25
	OLC 30	kg.	900	3,28
	OLC 50	kg.	3539	3.20
	OL 60 SAE	kg.	2435	3.21
	13 CN 35	kg.	1413	4,82
	4 H 13	kg.	244	11,65
	7 TNC 180	kg	700	19,13
	4541	kg.	2500	41,25
70X 70X 6	OL 37 – 2K	kg.	9011	3,05
70X 70X 7	OL 37 – 2K	kg.	40209	2,66
70X 70X 9	OL 37 – 2K	kg.	11530	3,02
100X100X10		kg.	7001	3 01
120X120X12	OL37 – 2K	kg.	15754	2,88
130X130X12	„	kg.	500	2,86
130X130X13	„	kg.	3915	3,09
140X(140X14	„	kg.	1205	3,09
150X150X16		kg.	1500	3,08
150X150X16	St. 37.1	kg.	6000	2,73
180X180X	OL 37	kg.	1600	2,79
125X 80X 8	St. 3 Kp.	kg.	3000	2,41
120X 80X 8	St. 37 – 1	kg.	510	2,88
INP 30	OL 37.2K	kg.	5479	2,93

ELECTROZI SUDURĂ

Supertit	Ø 5	kg.	2900	5,93
Supertit Fin	Ø 6	kg.	999	6,18
42 B	Ø 2	kg.	201	6.01
MOCRB	Ø2,5	kg.	3837	7.23
„	Ø 3,25	kg.	1369	3,82
„	Ø 4	kg.	12351	6,66

Important!

În vederea readucerii operative în circuitul economic a stocurilor disponibile, Întreprinderea de mașini grele București livrează urgent, pe bază de comandă fermă, orice sortiment sau cantitate din reperele comunicate.

Potrivit ordinii sosirii opțiunilor de la beneficiari, produsele se vor expedia cu maximă promptitudine.

Solicitanții vor trimite comenzile la următoarea adresă :

„ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI GRELE"
șos. Berceni 104 – sector 5, București

Relații suplimentare se pot obține la telefon 83.63.40 serviciul de aprovizionare.

Ofertanța asigură beneficiarii de ireproșabila calitate a materialelor disponibile.

EMIL GEORGESCU – VASILE BAȘA

Mihail Sadoveanu — inedit

În anul 1906, se produce o dezbinare ireconciliabilă între M. Dragomirescu și magistrul său T. Maiorescu. Motivele și resorturile exacte ale acestei „rupturi" au fost minuțios investigate și atent relevate de către cîțiva istorici literari [1]. Nu e locul și nici cazul să revenim, deoarece acest incident, deloc plăcut, a constituit o grea și chinuitoare încercare pentru autorul **Științei literaturii**, situația neclară de la Universitate (unde este, totuși, numit în toamna lui 1906), drumul spre un portofoliu academic, sînt doar cîteva motive care îl descumpănesc, aparent, pe T. Maiorescu. Ambiționînd să depășească pe amfitrionul cel mai autentic al culturii românești, voind să ofere un spectacol, superior, din toate unghiurile de vedere, M. Dragomirescu încearcă să se producă, din plin, în ipostaza de mentor, critic literar și estetician, ce poseda o excelentă pregătire filozofică acumulată în universitățile Parisului și Berlinului. O primă tentativă a fost aceea de a scoate o revistă, unde avea de gînd să pledpsească, așa cum credea că meritau cei ce l-au nedreptățit. La 1 ianuarie 1907, apare revista **Convorbiri,** care din 1908 se va numi **Convorbiri critice,** în paginile căreia M. Dragomirescu și colaboratorii săi vor schimba, în unele sectoare, aspectul literaturii naționale. Înainte, însă, de a edita această publicație bimensuală, directorul face apeluri, repetate, la doi scriitori arhicunoscuți : I. L. Caragiale și M. Sadoveanu. Din corespondența lui M. Dragomirescu, adresată lui I. L. Caragiale, încă nepublicată în întregime, se poate constata cum marele dramaturg încerca, cu abilitate, să tempereze pe turbulentul și focosul critic în această întreprindere cam riscantă. Totuși, în sumarul revistei întîlnim cîteva colaborări ale lui I. L. Caragiale care nu se ridică la valoarea marilor creații ale sale. M. Sadoveanu, după cum lesne se poate observa din cele două scrisori pe care le redăm, mai jos, în extenso, nu acceptă să publice, în această revistă, fără să fie remunerat deoarece „lucrarea produsă este proprietate (mai de drept decît oricare alta), și plata e un lucru așa de firesc". De asemeni, împărtășește opiniile și concepțiile lui M. Dragomirescu în materie de artă și creație literară, dar nu poate să se contrafacă, scriind din exteriorul realității ei, fiind profund implicat în mecanismele vieții sociale și politice, nu poate „face altă literatură decît aceea pe care o cer frumosul și adevărul și alte lucruri care fac dintr-un scriitor un scriitor". M. Dragomirescu voia, cu tot dinadinsul, să-i inculce, confratelui mai tînăr, teoria autonomiei estetice, al cărei continuator și partizan era. Dincolo de teorii, scheme și retețare, M. Sadoveanu se explică cu seninătate și convingere, arătînd ce cultură posedă, în ce **crede** și ce va face. Nu știu ce efect au avut aceste scrisori asupra lui M. Dragomirescu. Știu, însă, cu certitudine, că Sadoveanu nu a colaborat niciodată la **Convorbiri critice** (1907—1910), în paginile cărcia, totuși, fiecare nuveliă și carte semnată de autorul opusculului **Șoimii** au fost recenzate și apreciate, cît se poate de obiectiv, revelîndu-i-se autorului potențele de mare creator. Însuși M. Dragomirescu afirma că „este cel mai citit, cel mai gustat și — după Iorga — cel mai cunoscut dintre tinerii scriitori". [2] De asemeni, E. Lovinescu îi face o analiză interesantă, care schimbă, în mod radical, optica asupra operei, de pînă atunci, a lui Sadoveanu, concluzionînd că „arta lui vine dintr-o inspirație dezordonată : talentul lui e un dar, de care ei e aproape inconștient". [3]

Oare așa să fie ? Cred, cu toată convingerea, că nu. Scrisorile, de față, probează cu totul altceva.

NICOLAE SCURTU

[1] Staniu Iliu. **Îndrumări spre o estetică științifică : Convorbiri critice (1907—1910) și Falanga literară și artistică (1910). În : Reviste literare românești de la începutul secolului al XX-lea.** Buc., Editura Academiei R.S.R., p. 19—57.

[2] Trei scriitori : **Cerna, Sadoveanu, Iorga :** În **Convorbiri,** 1 nr. 4, 15 febr. 1907, p. 181—189.

[3] **Tamburinarul din Valmajour.** În **Convorbiri,** 1, nr. 24, 1907, p. 970.

Fălticeni, în 4 decembrie 1906

STIMATE DOMNULE DRAGOMIRESCU,

Te rog întîi de toate să mă[i]erți că am întîrziat cu răspunsul. Am lipsit cîteva zile deacasă. Am citit cu foarte mare luare-aminte scrisoarea dumitale, și cu destulă părere de rău am aflat că încetezi de a mai colabora la vechea și glorioasa revistă a Junimii. Dar dacă împrejurările cer să te despărțești de tovarăși și de o revistă la care atîția ani ai muncit, foarte bine faci, cel puțin, că nu întrerupi contactul cu publicul cititor. Din punctul acesta de vedere, desigur că noua publicație îți va prii.

Eu, desigur, n-am nimic de zis ca scriitor, în ceea ce privește colaborarea mea, împotriva unei reviste care încă n-a apărut. Desigur că dumneata însuți ești o garanție. Colaboratorii ceilalți, afară doar de oameni care m-au hulit cu reacredință, nu m-ar supăra, oricine ar fi ei : eu nu urăsc pe nimeni. Dacă, prin urmare, revista, pe lîngă literatură, nu va manifesta evident păreri politice care s-ar bate cap în cap cu convingerile mele (nu vorbesc de partide politice !), atunci nu văd de ce, în principiu, n-aș primi a colabora.

Acestea sînt lucruri care s-ar putea lămuri, pe care le-aș înțelege după apariția primului număr.

În ceea ce mă privește, țin să mai vorbesc despre un lucru : despre gratuitatea colaborării. Mărturisesc că nu pot colabora gratuit. Chiar Sămănătorul, la care sînt redactor, îmi plătește.

Prin împrejurări pe care nu știu dacă le pot numi fericite, am ajuns să pot trăi din puțina literatură pe care o fac. Cam sărac venitul acestui rar profesionist, dar cel puțin poate îl va îngădui să nu se îndeletnicească cu lucruri străine literaturii.

Nu scriu pentru cîștig : n-am nădejde să mă îmbogățesc, dar lucrarea produsă este proprietate (mai de drept decît oricare alta), și plata e un lucru așa de firesc încît cred că o discuție e de prisos.

Sînt măgulit, domnule Dragomirescu, de atenția ce dovedești că o ai pentru mine. Odată cu încredințarea că voi face tot ce voi putea pentru noua dumitale revistă, te rog să primești din parte-mi expresia celei mai alese stime.

Al dumitale devotat,
MIHAIL SADOVEANU

1 ianuarie 1907, Fălticeni

PREA STIMATE
DOMNULE DRAGOMIRESCU,

Am citit cu o deosebită surprindere a doua scrisoare a dumitale. (...) Pe mine cred însă că împrejurările nu mă vor lua prea ușor înainte. Costea Mărăcine despre care vorbești dumneata ar fi e dovadă, cred că ei nu deschide cărare către o literatură tendențioasă ?

Pe urmă, dacă te-ai gîndit dumneata că eu n-aș fi pătruns de multă vreme de adevărurile pe care mi le spui în scrisoarea dumitale, îmi faci o nedreptate și însemnează că încă nu mă cunoști. Te încredințez că și eu am aceleași convingeri absolute în artă, și mai am și altele, care dacă sînt bune, nu mă îndoiesc că dumneata de mult și înaintea multora le ai.

Cred că și dumneata faci o mică greșeală, ca și aceea cu cultura academică a domnului Maiorescu. Dumneata îți închipui poate că scriitorul acestor rînduri ar fi un om cu totul ineult ca mulți dintre confrații săi, dintre confrații săi fără talent bineînțeles, căci dintre cei cu talent puțin sînt lipsiți de cultură. O cultură extraordinară n-am, dar atît cît îmi trebuie am. Ținînd socoteală de aceasta, se înțelege că sînt multe chestii care nu-mi sînt străine, sînt unele pe care îndelung le-am cugetat și asupra cărora am și eu convingerea și, în sfîrșit, spunînd toate acestea, am o nădejde că un om ca dumneata nu-mi va face nedreptate de a mă socoti pornit către lucruri de care mă feresc.

Scrisoarea dumitale mai mult m-a surprins, poate m-a și mîhnit puțin. M-aș bucura cînd m-ai încredința că presupunerile și temerile dumitale s-au risipit.

În scrisoarea mea cealaltă vorbind despre oarecare vederi politice vorbeam ca un om care are și el păreri. Nu sînt stîncă, nu sînt lemn, trăiesc și eu în lume, plătesc bir către stat, trimit deputat în cameră și mă interesez și eu de afacerile publice. Nu fac parte din vreun partid și aceasta te poate încredința că nu înțelegeam anumite lucruri în scrisoarea mea. Am și eu unele scăderi : de pildă dacă în revista dumitale s-ar duce o campanie împotriva votului universal eu n-aș primi să colaborez. Acuma dumneata poți crede orice despre asta, te rog însă nu mă condamna.

Îmi pare foarte rău că acuma cîtăva vreme cînd am fost la București n-am putut trece și pe la dumneata, ca să explic prin viu grai ceea ce spun acuma. M-au împiedecat atît afacerile mele, cît și graba cu care am venit și am plecat. Te rog să mă[i]erți și să primești din parte-mi expresia stimei adevărate pe care o am pentru dumneata.

MIHAIL SADOVEANU

Originale, în arhiva Nicolae Scurtu, București.

civitas

Biblioteca județeană din Timișoara

Dincolo de serviciul cotidian al cărții, făcut excepțional, Biblioteca județeană din Timișoara inventează mereu fel de fel de activități culturale antrenînd entuziaști și dăruiți din toate mediile, vîrstele și profesiile, stîrnind interese înalte, elanuri neobișnuite, devotamente curate, emulînd, stimînd, promovînd, descoperind și totul cu cel mai deplin dezinteres.

Ce este cu biblioteca județeană din Timișoara ? Iată, nu-i ajung saloanele literare în care oarecum se perfecționează și adaugă acum audiții muzicale, în premieră, recitaluri, seri de tot felul menite să înnobileze spiritele, să sporească frumusețile Timișoarei.

Ce se-ntîmplă la bibliioteca județeană timișoreană ? Ea respinge anchilozele tradiționale, refuză de-a rămîne strict între rafturi cu cărți și șerfare, cu fișe, nu se jenează făcînd multe cu puțini.

Ce se petrece la biblioteca județului nostru ? Să vedeți. Zilele trecute a inaugurat un **Ateneu muzical,** împreună cu filiala Uniunii Compozitorilor. Dirijorul **Remus Georgescu,** compozitor premiat în finala „Cîntarea României", a fost supus discuției critice audiindu-l-se oratoriul **„Cîntare străbunilor".** Muzicieni, profesori, dirijori, militari, artiști, elevi, muncitori, oricine a putut să-și prezinte opiniile și propunerile, după ce în prealabil audiase lucrarea. Acolo și atunci, într-o sală foarte puțin cochetă, dar devenind neîncăpătoare (str. Carusso 5, rog rețineți această adresă !) muzică, cultură, spirit civic înaintat și responsabil, timișoreni mîndri de a se ști frați convorbitori întru cetate, simțire și bucurie spirituală cu un creator **(Remus Georgescu),** care ne amintea că, și la Timișoara, marile personalități, cu nobilă umilință, se simt egali cu acei pe care emoționîndu-i, deopotrivă îi și educă. Așadar, ce-i cu biblioteca județeană de la noi ? Nu cumva face (și o face foarte bine) ceea ce alte instituții de artă și cultură înconjurătoare uneori au cam uitat ? Un fel de întrebare ciudată, dar total prietenească.

GH. LEAHU

prezențe literare

Victor Felea

Un echilibru persistent menține o linie de constantă armonie în poezia lui **VICTOR FELEA (Murmurul străzii** – 1955), **Soarele și liniștea** – 1958, **Voci puternice** – 1962, **Revers citadin** – 1966, **Omul modern** – 1967. **Ritual solitar** – 1969, **Sentiment de vîrstă** – 1972, **Cumpăna bucuriei** – 1975), preocupat de transpunerea lirică a sentimentelor de vîrstă, fixînd atitudinea creatorului lipsit de egolatrie, într-o mereu umilă postură față de cuvinte și noblețea actului de creație. În expresie modernă, lirica lui **Victor Felea** preia teme întărite de tradiție, între care, cea a artistului și raportului său cu opera revine insistent. Poetul trăiește clipele degustării aromelor poetice rare, poezia primind interferența omului de cultură și sensibilitatea fină creată prin severe selecții. Versurile sale au o curgere domoală, calmă și reținută, lăsînd să se observe în adîncime o altă curgere, de proporții, a **timpului,** cu care se mișcă întreaga sa lirică. Poezia lui Victor Felea este dominată acut de sentimentul trecerii timpului, cu toată gama de melancolie infuzată sau de ironie reținută. **Cîntecul materiei,** la Victor Felea, devine, de fapt, **cîntecul vîrstelor,** murmurat mereu pînă cînd acest cîntec îl învăluie ce poet revenind la viața însăși. Din aceste reveniri se ivește mișcarea lentă a poeziei lui Victor Felea, lipsită de cataracte.

Poetul elogiază elementele universului apropiat : grădina, pămîntul, strada, muntele, plopul, – sau este surprins și fascinat de chemarea îndepărtatelor tenebre, nutrind sub „zodii mai pure" depășirea „veștedei clipe" : **„Citeodată lîngă cele mai adînci tenebre / mă regăsesc un călător surprins și fascinat / de ale nopții fermecate tenebre /.../ Voi merge pînă la ultima bătaie de aripă / a sufletului, destinat pentru alte zodii mai pure, / Numai dincolo de veșteda clipă / voi poposi senin și neîncătușat. (Chemarea umbrelor).** Descătușarea sufletului devine „dor nestins", prin spațiile somnului, imaginînd un univers dur, terorizant : **„Într-o zi / vom deveni fugari cu somnul ; / bintuiți de vise profetice – arși / de soarele arzător din noi / vom cutreiera ținuturi necercetate / unde spini veninoși / ne vor mușca de glezne / iar ape putrede își vor înălța / gurile cleioase și verzi / chemînd spre adîncuri / trupurile noastre subțiate de spaime. (Dor nestins).**

Poezia lui Victor Felea nu se desfășoară în gesticulații largi, ci în mișcări reținute, aproape timide, caligrafiind cu finețe stări sufletești. Poetul se aseamănă unui „diamant ireductibil", pierdut prin lume, împărțindu-și lucirile inegalabile. El se simte mereu apăsat de vîrstă, poezia devenind cuceritoare prin sinceritatea confesiunii : **„Dar la amiaza vieții ajuns / Iată, prea multe nu am făcut / Și totuși îmi spun / Am adus printre atîtea felurite glasuri / O undă ușoară de cîntec. / Asemenea șoaptei de vînt cînd trezește pădurea. /.../ Azi știu că odată cu chipul mi-ai dat și un dar mai ascuns, / Un dar al cîntărilor drepte. (Azi știu).** Poeziile sînt comentarii discrete și fine pe tema trecerii, a relațiilor cu universul familiar, diurn și mărunt. Aproape fiecare poem surprinde printr-o perspectivă inedită a meditației, prin neprevăzute schimbări de atitudine față de același obiect poetic. Faptul salvează poezia de monotonia ce s-ar putea instala la acest cîntec neîntrerupt al sufletului, observat în toate fețele relației sale cu timpul. Regretul neîmplinirii apare adeseori : **„Nu, n-am să pot face din viața mea ce-aș fi vrut / O mare mînăstire frumoasă / O bătălie cu multă biruință și glorie / O legendă ciudată și tînără / Care să-mi dea drept de cetate în noua istorie".**

Poezia lui Victor Felea apare în întreaga ei desfășurare un cîntec al vieții, observată prin devenirea în timp : **„Vîrsta mi-o uit și privesc în albastru / Diafanul albastru de sus / Stau întins și mă rog mărunțului astru / Ce-n suflet lumina și harul mi-a pus. / Bucuros și-ntristat ca o lacrimă clară / Pornită să cadă-n abis dintr-un ochi nevăzut / Ah, viață sfîntită și bună și-atît de precară / plin sînt de tine și totuși atît de amarnic pierdut. / Privesc în albastru în magica lui nesfîrșire / Mi-e gata și rugul dar încă n-a fost aprins / Și tot mai visez bucurii, dăruiri, fericire / și uit că în văile-adînci ale viselor mele a nins". (Cîntec).**

Modernizarea poeziei lui Victor Felea stă în renegarea simplelor senzații și transfigurarea intelectuală a elementelor universului predilect.

ALEXANDRU RUJA

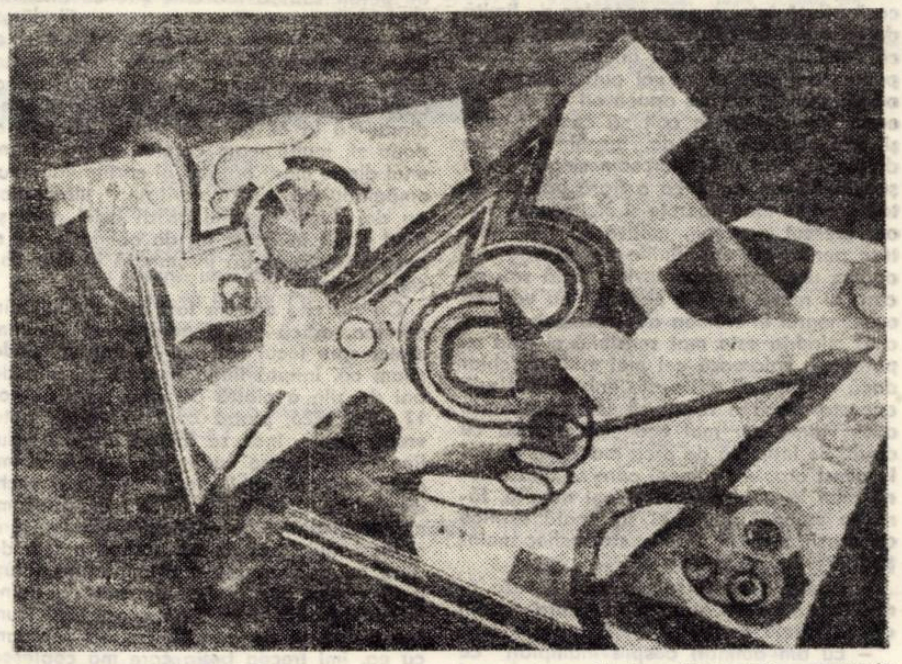

RODICA BANCIU-REGEP : **„Florile pămîntului" — tapiserie**

Naivii (II)

Dacă posibilele confuzii dintre noțiunile de primitiv **și** naiv **sînt relativ ușor de clarificat, nu tot așa stau lucrurile cînd e vorba de raportul dintre noțiunile de** popular **și** naiv. **Aici relațiile mi se par mult mai complexe și în orice caz ele depășesc sfera picturii, la care indeobște se limitează arta zisă naivă. Situația se complică printre altele și datorită faptului că, în condițiile actuale de difuzare a culturii, folclorul își pierde caracterul anonim, dacă nu cumva și l-a pierdut încă de pe acum, și atunci s-ar pune întrebarea dacă mai putem vorbi despre folclor în accepțiunea sa tradițională. Nu mai putem și astfel s-a ivit conceptul de** folclor nou **care nu intră însă în aria de preocupări a acestor însemnări. Interesează în schimb un alt fenomen aici, la care am asistat cu toții nu fără o anumită reacție de surprindere : apariția unei noi categorii de creatori,** poeții țărani. **Pentru Banat, noțiunea e familiară încă de mult, dar abia în ultimii ani ea s-a extins la aria întregii țări. Azi, poeții țărani apar la televiziune, sînt editați în volume colective sau individuale, își au concursurile lor de creație. Multe dintre creațiile lor se află la un nivel subfolcloric, multe reprezintă folclorizări oneste, realizate cu convingere, care rămîn între limitele literaturii populare tradiționale și, în sfîrșit, mult mai puține, cum ar fi bunăoară poeziile lui Vasile Dîncu din Năsăud, pot sta pe scara de valori a literaturii culte. Fenomenul, deci, foarte problematic sub aspect estetic, este în același timp cît se poate de interesant sub aspect sociologic. Nu e vorba oare, în fond, tot de creatori populari, dar care, spre deosebire de înaintașii lor de pe vremea opaițului beneficiază de mijloacele moderne de publicitate și difuzare a creației lor ? Așadar ei nu mai sînt niște anonimi. Și atunci am simțit nevoia să-i numim altfel, spre a-i distinge de cîntăreții necunoscuți de odinioară, și le-am zis poeți țărani. Dar iată că, după toate aparențele, la nivelul cel mai înalt al izbînzilor lor, acești poeți țărani se pare că aparțin aceluiași tărîm fascinant și încă insuficient explorat pe care l-am numit artă naivă. Căci există fără îndoială o corespondență secretă, care ține deopotrivă de estetică și de sociologie, între versurile unui Ion Frumosu sau Vasile Dîncu și pînzele unui Ion Niță Nicodim, sau, Viorel Cristea să zicem, ale iugoslavului Ivan Rabuzin. Dar mai pot fi atunci așezate aceste versuri pe scara de valori a literaturii culte sau cer alte criterii, aceleași cu care sînt evaluați și pictorii naivi ?**

N-am făcut decît să însemn niște dileme dealtfel imposibil de rezolvat în limitele acestui chenar. Nici nu m-aș încumeta s-o fac singur și de aceea rîndurile de față pot fi luate și ca un preambul la o posibilă dezbatere.

RADU CIOBANU

Vă prezentăm un prozator :

GHEORGHE SCHWARTZ

GHEORGHE SCHWARTZ, lugojean de origină, absolvent al Facultății de istorie-filosofie din Cluj-Napoca, este, azi, profesor la Arad și unul din animatorii vieții literare arădene. Debutînd în 1968 în revista „Familia", el a răspîndit, în revistele literare din țară : România literară, Tribuna, Orizont, Luceafărul, Vatra ș.a. lucrări literare sau publicistică activă. Spirit analitic, dublat de un ironist fin, observator adînc al vieții interioare, Gheorghe Schwartz, încă de la debutul său, romanul „Martorul", apărut în editura „Facla" și premiat în 1972 cu premiul C.C. al U.T.C., a constituit o tînără speranță în proza tînără ce se afirma în deceniul opt. Volumul următor de nuvele, „Ucenicul vrăjitor", editat de „Cartea Românească" și, acum, romanul „Pietrele", primul volum dintr-un ciclu privind istoria spirituală a Lugojului, aduc în fața noastră un prozator interesant, la care poezia vîrstei se unește cu apetența pentru simbolul acelei vîrste, piatra dizlocată de copilul implicat în jocul vieții devenind alegoria puterii sau bărbăției îndelung așteptate.

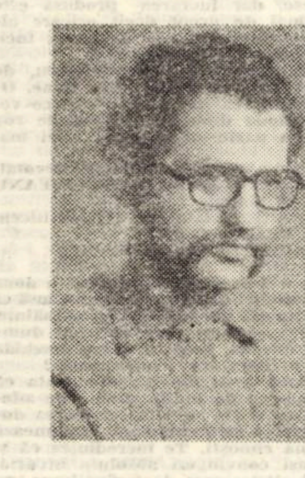

Pietrele*)

Țin minte că jocul nostru preferat a fost... N-avea nume. Avea, în schimb, reguli foarte precise pe care le respectam cu sfințenie. Eram două cete de golani : primii, cei care locuiau în partea dinspre piață, ceilalți, cei care stăteau în Buchini. Ne pîndeam unii pe alții și îi băteam măr pe cei ce se avîntau necugetat în teritoriul adversarilor. Nu mai știu cît am fost noi de răi, dar buchinienii, am toate motivele să țin minte, loveau îngrozitor. De multe ori foloseau și ciomege, rîngi sau chiar bricege. Unii dintre noi s-au ales cu urme grave pentru toată viața.

Jocul propriu-zis consta în următoarele : teritoriile fiecărei cete erau foarte clar delimitate pe străzi și chiar pe case. Toată lumea știa care este linia de hotar. Dar aceste granițe nu aveau prea mare importanță : de obicei ele erau încălcate de incursiunile războinice ale celor două tabere și nu exista o soartă mai tristă pentru un copil decît să locuiască tocmai într-o casă aflată într-un asemenea loc de limită de teritoriu. Eu știu asta prea bine, pentru că destinul mi-a hărăzit un asemenea loc pentru copilărie și nu voi putea uita niciodată spaima ce mă apuca ori de cîte ori eram trimis pînă la colț să cumpăr ceva și, mai ales, cît erau de înspăimîntătoare drumurile cînd mă întorceam singur de la școală. M-am simțit ca o fiară hăituită în toată prima mea tinerețe și nici atunci cînd am crescut n-aveam motive să mă liniștesc pentru că dușmăniile se păstrau deoarece unul care te-a lovit o dată sau pe care ai reușit tu să-l pocnești nu va uita evenimentul în vremea adolescenței, atunci cînd mîndria este mai sensibilă și cînd aparențele valorează cel mai mult. Și chiar dacă reușești să uiți peste ani motivul urii, aceasta, dacă a reușit să se perpetueze atîta vreme, nu mai cedează cu una cu două. Se întîmplă de prea multe ori să dai în acest oraș de oameni care se uită chiorîș unul la altul de ani și ani de zile, fără ca vreunul dintre ei să poată explica cu precizie ce a produs străvechea neînțelegere.

— Aproape peste tot, în mai fiecare oraș, există mici bătălii mari între copiii din diferitele cartiere...

— Eu am amintiri despre întîmplări ce nu cred că s-au petrecut chiar peste tot !

— Sînt variante ale...

— Eu nu am trăit variante !

Fiecare ceată avea cîteva pietre distinctive. Acestea erau amplasate lîngă un gard, la o răscruce, alături de o troiță sau în fața casei cîte unui membru mai important al cetei. Fiecare dintre aceste pietre era însemnată cu var, fiind notată pe ea data de cînd se afla în locul respectiv. Și iată țintele cele mai importante ale incursiunilor noastre : cucerirea unor asemenea bolovani. Dar nu era îngăduit ca ei să fie luați decît de acei adversari care n-au venit în număr mai mare de doi în teritoriul dușman. Și, pe cuvînt de cinste, nu se trișa în privința aceasta niciodată. Mai am și astăzi piatra pe care am reușit s-o cuceresc după ani întregi de încercări infructuoase. Ziceați că în fiecare oraș se petrec asemenea lucruri. Dumneavoastră vă puteți mîndri cu un astfel de trofeu ?

— Noi nu alergam după așa ceva.

— Atunci ce făceați ?

— Ne băteam.

— De ce ?

— Vreți cumva să susțineți că acele biete pietre au reprezentat un scop atît de important încît să puteți afirma că vă ciomăgeați în numele altor idealuri decît copiii de pretutindeni ?

— Lugojul nu-i „pretutindeni", spuse Lazăr aproape cu dușmănie. Noi nu ne pîndeam de după colțuri. Noi ne supravegheam tot timpul, ne ascundeam și atacam fără încetare, astfel încît totul devenise cît se poate de cinstit : existau trei reguli pe care le respectam cu sfințenie, în rest era îngăduit orice. Cele trei reguli erau următoarele : să nu ceri niciodată sprijinul adulților în conflictele noastre, să nu omori și să nu atace niciodată mai mult de doi inși un loc în care se afla o piatră însemnată.

Am fost de zeci de ori în căutarea unui asemenea trofeu. Întotdeauna singur. O făceam cînd îmi era mai frică și porneam din fața locuinței alor mei din granița cu Buchinii doar pentru a-mi înfrînge spaima aceea groaznică de a nu fi atacat și lovit. Niciodată n-am putut suporta gîndul că aș putea fi vreodată lovit din nou, deși mi s-a întîmplat nu o dată să iau bătaie. Luptam cu mine să uit imediat și rezultatul nu era decît accentuarea groazei față de ceea ce ar fi putut să se întîmple mai tîrziu. Și, atunci, pentru că simțeam că nu se mai poate, că, dacă nu acționez imediat, încep să plîng, să mă dau cu capul de pereți sau să fac cine știe ce altceva, cînd simțeam starea aceea apropiindu-se din nou, mă apuca un fel de beție și o luam direct spre gura lupului. De multe ori, seara, în așternut, stînd culcat și avînd coșmaruri încă înainte de a adormi, gîndindu-mă la ce mi s-ar putea întîmpla a doua zi, mulțumeam cerului că nu eram unul dintre marii bătăuși ai cartierului meu, amăgindu-mă că majoritatea vînătorilor au de obicei orgoliul prăzii celei mari și fiind scutit în acest fel de obligația de a avea și eu o piatră însemnată în fața casei noastre.

Ori de cîte ori am fost în expediții din acestea, adică din disperare, mă duceam direct spre locul cel mai apropiat unde știam că, înfiptă lîngă o casă, se afla de ani de zile o piatră pe care scria cu var 17 iulie 1826, piatră care zăcea de atîta vreme acolo, încît se făcuse una cu zidul lîngă care fusese sprijinită. După cîte îmi amintesc, era unul dintre cele mai vechi exemplare de acest soi. Nu mă furișam, mergeam direct pe mijlocul drumului, fără a reuși mulți ani să mă apropii măcar de ulița cu pricina. Într-o zi am ajuns totuși pînă acolo, dar piatra era atît de adînc înfiptă în pămînt încît n-am reușit nicicum s-o dizloc și, pe măsură ce mă căzneam cu ea, îmi trecea beția care mă copleșea în toate aceste expediții solitare, deveneam tot mai constient și-mi era tot mai frică, deși era seară și nu se afla nici țipenie în jur sau poate că tocmai asta mă speria mai tare, pentru că știu că atunci cînd am fost descoperit, în loc s-o iau la goană, aș fi avut, cred, destul timp pentru a scăpa, am simțit o imensă ușurare văzînd vlăjganii care mă atacau. După aceea, bineînțeles că luni întregi mi-a fost ciudă pe mine că am putut să fiu atît de prost încît să nu mă descurc să iau piatra aceea, pentru că — eram încredințat — am trecut pe lîngă o ocazie unică : am stat acolo aproape o jumătate de oră fără să fiu deranjat de nimeni. Acum ar trebui să nu mai am sentimente pentru ziua aceea, acum și așa nu mai e nimic de făcut. Certitudinea nu dă niciodată suferință. Doar gîndul că „ar putea fi și altfel" poate să doară.

— În cazul unor alternative, mai ales ideale, ne apropiem inevitabil de suferință, spuse și oaspetele.

— Da, seara aceea m-a obsedat foarte multă vreme și chiar și astăzi, cînd știu că a venit și ziua în care am reușit să car acasă blestematul acela de bolovan și cînd am aflat și cît a valorat fapta aceea, chiar și astăzi mă mai cuprinde jalea cînd îmi aduc aminte cum am stat acolo în întuneric minute nesfîrșite, fără să fiu capabil să mă descurc și scăpînd o ocazie atît de mare. Dar cum nimic nu trece în zadar, în seara aceea mi-am mai pus o tresă la renumele meu de mare viteaz. Din păcate, însă, de cînd e lumea, bravii înfrînți nu sînt priviți cu același respect ca cei mai dubioși învingători. Nu pot să uit ocazia aceea și am de multe ori credința că ea a reprezentat marea șansă a vieții mele... Nu știu de ce cred așa...

Și, pe urmă, au venit din nou zilele și săptămînile lungi de groază, de groaza de a ieși în fața porții, de groaza de a veni singur acasă, de groaza de a pleca singur de acasă. În pofida realității, încetul cu încetul, începusem să devin și eu o pradă dorită, simțeam că sînt vînat, dar în același timp intuiam că se petrece un lucru ciudat : copiii au un instinct foarte puternic care îi ajută să perceapă starea de spirit în care se află o altă persoană în relația față de ei : un profesor căruia îi este teamă că nu-i va putea stăpîni, îi va pierde din mînă încă înainte de a se dumiri ce se întîmplă ; în fața unuia care vrea să le facă un rău, copiii fug. În ceea ce mă privea, adversarii îmi simțeau frica ce mă teroriza, dar nu erau suficient de conștienți de asta pentru ca să nu se lase totuși copleșiți de faima curajului meu. Astfel încît continuam să iau bătaie, dar mi se mai întîmpla să bat și eu pe alții și, pentru că asemenea încăierări nu se termină decît arareori printr-o victorie atît de clară încît pînă și victima să se recunoască înfrîntă, începeam să cred tot mai des că incidentele au sfîrșit cu izbînda mea. Doar șansa aceea cînd am rămas singur și AȘ FI PUTUT sustrage piatra, îmi rănea mereu memoria ca o durere surdă pe care nici o minciună-argument n-o putea face să dispară.

Pe urmă am crescut și am ajuns să trăiesc clipe în care să-mi pară că nu mai am timp, că totul a trecut, că mi s-a scurs întreaga copilărie fără să apuc s-o împodobesc cu unica izbîndă care să-i fi dat sens și care să-mi fi dat rost și putere pentru restul zilelor.

Am reușit, totuși, și această ispravă. Niciodată nu mi s-a întîmplat să uit să tînjesc după ea și am obținut-o abia atunci cînd copilăria mi s-a sfîrșit, cînd și adolescența începusem s-o închei. Visasem ani de zile scene nocturne, în care mă vedeam strecurîndu-mă prin beznă, furișîndu-mă pe lîngă ziduri și cucerindu-mi trofeul în cele mai sumbre împrejurări cu putință. În realitate, am reușit să disloc o piatră dintre acelea, ziua în amiaza mare, pe deasupra, mai simțeam și puțină jenă în timp ce o căram spre casă, toată lumea cunoștea obiceiul, dar mie mi se părea că oamenii se uită cu reproș la mine pentru că depășisem poate vîrsta în care piatra să-mi mai fie accesibilă. Nici măcar n-a trebuit să lupt pentru ea, nu m-a atacat nimeni, nu mi-a zis nimeni nimic.

Țin și astăzi bolovanul acela în vitrină și cei care-l văd și mai cunosc importanta acestor obiecte însemnate cu var mă privesc cu stimă. Eu însumi m-am simțit bărbat abia din ziua în care l-am adus acasă și dacă, pînă atuncea, am fost cel mai scund din toată ceata de tineri de vîrsta mea, din perioada aceea am început să mă lungesc și să ajung în puține săptămîni la înălțimea mea de astăzi.

* Fragment din romanul „PIETRELE", în curs de apariție la Editura „Eminescu".

MAGDOLNA ZIMAN : „Zbor" — tapiserie

sadoveniana

Bunget

Unul dintre cuvintele străvechimii noastre preromane — astăzi puțin cunoscut și din ce în ce mai puțin folosit, în ciuda evidentelor sale calități expresive — este regionalismul **bunget**, pe care dicționarele îl definesc după cum urmează : „Pădure sau porțiune de pădure deasă și întunecoasă ; desiș" (DEX). Atestat încă din secolul al XVI-lea, el este ilustrat, în epoca modernă, cu citate din Ispirescu („M-am rătăcit în **bungetul** acelei păduri") și, mai cu seamă, din Sadoveanu : „Oamenii intrară în **bunget** și în curînd bărdițele prinseră a bate în tufele de alun" (**Dicționarul limbii române literare contemporane**).

Aproape toți specialiștii care s-au ocupat de elementul autohton al limbii române sînt de acord că există o legătură între **bunget** și albanezul **bunk** „stejar". După cum arată sufixul — pe care îl regăsim cu aceeași valoare colectivă, în formații ca **brădet, făget, frăsinet, — bunget** va fi însemnat, la început, „stejăriș", „stejăret". Pe măsură ce vorbitorii nu și-au mai dat seama de „forma internă" a cuvîntului, adică, în cazul nostru, de elementele sale componente, el a putut să fie întrebuințat despre orice fel de „pădure deasă și întunecoasă", indiferent de amănuntul dacă ea este alcătuită din **stejari** sau din alți copaci. În aceeași măsură accentul cuvîntului — care, inițial, lovea, silaba finală, adică sufixul însuși, ca în toate derivatele în care **-et** exprimă un sens colectiv **brădèt, făgèt, tinerèt**) — a început să se retragă de pe sufix pe rădăcină, constituindu-se, astfel, dubletul accentual **búnget**. Această deplasare a accentului a devenit posibilă numai atunci cînd structura morfologică a cuvîntului (**bunk- + -et**) a încetat de a mai fi transparentă pentru vorbitori. Varianta **búnget** este înzestrată cu un randament expresiv superior, căci, sub accent, vocala foarte „închisă" **ú** proiectează sugestia pregnantă a întunecimii, a adîncimii, pe care — așa cum s-a văzut din definiție — însuși conținutul semantic al cuvîntului o implică. Într-adevăr, din „troița" sinonimelor **pădure — codru — bunget**, ultimul stîrnește, în cel mai înalt grad, impresia desimii și a întunericului nepătruns. Dacă sinonimia celor trei termeni înșirați mai sus este numai aproximativă — în sensul că ei alcătuiesc un fel de „scară a intensității", culminînd cu **bunget** — acesta din urmă își află sinonime aproape desăvîrșite în cîteva expresii populare, pe care am să le ilustrez cu citate, bineînțeles, din Sadoveanu : „Și-mi era drag tare mai ales **adîncul codrului** aceluia, **miezul lui** cu piscuri pietroase. Acolo, departe, în bolțile bătrîne, se cernea umbră ca de amurg și rar cîte-o floare de lumină se întindea vie, strălucită, pe covorul moale de o culoare gălbie, dulce-stinsă. Paseri nu zburau, nici n-ajungeau pînă acolo : le spăria **întinsa singurătate**" (III 569). Pe aceeași pagină : „Mă duceam cîteodată și la pîndă de căprioare în **inima codrului**". După cîteva pagini numai, ale aceleiași povestiri — **Codrul** — care încheie ciclul **O istorie de demult** (1908) : „Parcă voiau să-și smulgă rădăcinile din pămînt, așa se frămîntau plopii cenușii de la marginea poienii ; iar fagii bătrîni se cutremurau mînioși, se aplecau prelung și iar se îndreptau, pe cînd printre ei, ca pe niște cărări ghețoase, din **inima codrului**, zvîcnea cu vîrtejuri, cu frunze spulberate, cu găteje, mînia furtunii". Și descrierea naturii dezlănțuite continuă, cu aceeași prodigioasă forță evocativă, specific sadoveniană, pînă ce, „deodată, ca o mînie care ostenește, cu oftări de ușurare, se alinară **adîncurile**...". Nu pot să nu amintesc, din perspectiva aceluiași raport sinonimic, primele versuri din **Mistrețul cu colți de argint**, cunoscuta baladă a lui Șt. Aug. Doinaș: „Un prinț din Levant îndrăgind vînătoarea / prin **inimă neagră de codru** trecea". Epitetul **neagră** din expresia subliniată o apropie și mai mult pe aceasta de semnificațiile și nuanțele străvechiului **bunget**.

Așadar, cuvîntul din titlul acestui articol se situează în relație de sinonimie, largo sensu, cu expresiile populare **adîncul, miezul, inima codrului**. Se adaugă, în sfîrșit, sintagma, cu un pronunțat colorit folcloric, **tăria (tăriile) codrului**, pe care o aflăm, de pildă, în romanul istoric **Nicoară Potcoavă** : „Întîi m-am înfricoșat cînd v-am auzit chiuind și bătînd cu buzduganele ; iar pe urmă foarte m-am bucurat ascultînd viersul fratelui meu Alexa. Cine chiuia ? — Eu, a răspuns diacul. — Strașnic glas ! I-or fi auzit și zimbrii din **tăriile codrului**" (XVIII 150).

La „bătrînul pădurar" care este Sadoveanu, **bungetul** — adică : **inima, tăria codrului** — este sălașul ocrotitor al celor mai sfioase dintre sălbăticiunile pădurii : „S-au văzut din locul vînătorilor, prin luminișuri depărtate, săgetînd o clipă și mistuindu-se în **bungeturi, pîlcuri mici de căprioare** cu țapii lor. La vremea aceea **cornițele căprioarelor** au încă blăniță" (XVIII 92). În descrieri asemănătoare, verbul **a se mistui** cu sensul „a dispărea", „a se face nevăzut" capătă la Sadoveanu un timbru caracteristic, perfect adecvat situațiilor evocate. Citez din **Cocostîrcul albastru** (1921) : „Și gîndindu-se la codrii de dincolo de apa Moldovei și la o căsuță ascunsă sub Bîtca Corbului, își făcu socoteală că la urma-urmei ar putea scăpa într-acolo, l-ar găsi pe Costandin și s-ar mistui cu el prin **bungeturi** și pe urmă prin lumea asta mare" (VII 331). Cu acest sens al său, **a se mistui** are și o variantă fonetică prefixată, învechită și populară, atestată, și ea, la Sadoveanu : „Acvila s-a amistuit în stîncării" (XIV 511, cf. X 352).

Adăpost al sălbăticiunilor și al haiducilor, **bunget** trimite către noi ecouri ale unei îndepărtate și frămîntate istorii.

G. I. TOHĂNEANU

DOREL SIBII

Povestiri pentru cei mici

SĂ OCROTIM PĂSĂRELELE

Acum este ceasl fermecat, cînd fiecare mugure s-a spart Plesnitura este așa de mare, că și bunicul a auzit-o și aleargă în grădină pe cel trei picioare. (Unul este bastonul îndoit, e-i ușurează mersul nemai pomenit).

Copacii sînt prvăzuți cu astfel de pocnitoare, pentru a fi de ajutor păsărelelor călătoare. Tocma de aceea mugurii sînt mulți, pentru a-i auziți peste mări și munți. Căci dupăaceastă detunătură, păsările se adună u sutele și milie, pentru a popula pădurii, livezile și cimpiile.

Astfel natura ecretează primăvară, iar păsările se adun ca pionierii la muncă voluntară. Zic mncă, deoarece la noi în luncă, am văzut cum cîntă și ciugulesc, viermișorii care năpădesc, toți copacii... săracii. Am impreia că păsărelele lucrează foarte organizt, din moment ce forfota nu a încetat. Cînd unele se odihnesc noaptea, altele cntinuă activitatea. Ce-ar fi să vină o pasre oarecare, să spună : „acum toată luma la culcare" ?

Viermii ăștia tîlăloși, ar ronțăi toți copacii, chiar și pecei mai groși. Să știți că așa s-a întîmplat și cu Luna, care nu a fost o piatră sterpă întotdeauna. Și uite că acum Luna n face nici o brînză, aleargă pe cer totă noaptea ca o mînză. Doar că mai luminează din cînd în cînd, dar ce folos, că noaptea copiii dorm și visează la soarele blînd. Deci noi toți trebuie păsărelele să le ocrotim, pentru că ele ajută ca Pămîntul să rămînă frumos, așa cum îl știm.

DESPRE APELE CURGĂTOARE

Uite, astăzi an în plus ceva timp, așa că vă invit, cu mne la Mureș, dar vă rog să vă grăbiți, adcă să veniți ca un iureș.

Rîul acesta detul de mare, pleacă din munți alungat de izvoare. Și știți de ce se întîmplă așa ? Pentru că izvoarele, întotdeauna, plănuiesc ceva ! Ele alungă un rîu intenționat, pentru ca Geografia să le păstreze numele neapărat. De pildă, cei doi frați, Oltul ș Mureșul, au fost alungați, de același izvor din Carpați. Meritul este cu atît mai mare, cu cît alungă mai multe ape curgăbare.

Și, acum, spuneți și voi ce s-ar întîmpla, de nu le-ar alunga ? În loc să avem rîul Mureș ori un rîu oarecare, ne-am trezi numai cu ape stătătoare. Și astfel Geografia n-ar mai stărui, să păstreze numele izvorului, fie el ori care ar fi. Și în plus bunicii n-ar avea altceva de făcut, decît să vă culce, cînd de fapt ei au datoria să vă încurce. Adică să nu vă lase de lîngă mal, că puteți ajunge sub un val.

Să știți că la Mureș, ca și la mare, se găsesc ultraviolete venite din soare. Ele aleargă printre copii, și cu pensule mici și invizibile, le fac pieile arămii. Lucrul acesta este foarte sănătos, nu numai pentru piele, ci și pentru os. Adică, pe lîngă faptul că ne bronzăm, datorită razelor ne și fortificăm. Dar să nu stăm peste măsură, că se întîmplă lucruri de altă natură. Odată un copil vrînd să se bronzeze, a stat prea mult într-un loc, și a luat foc. S-a folosit atunci iaurt și comprese, pentru a stinge pielea ce se aprinsese.

ZICEAM CĂ...

Copii, vă rog să vă dați cuvîntul, că nu mă veți trăda, nici cu gîndul. Uite, ziceam că devenim, de chiar, niște bunici, în parcul de aici. În parcul în care noi nu ne putem juca fără sfaturi, chiar dacă le considerăm niște fleacuri. De data asta să rămînem toți pe loc, fără să ne avîntăm în joc. Iar dacă nu rezistăm, avem totuși dreptul în leagăne să ne urcăm. Aici însă vă rog să deschideți liniștiți o carte, iar, după cîteva pagini, puneți-vă ochelarii și citiți mai departe. Cine nu știe citi, n-are decît să se uite la fotografii.

Dacă vreo bunică încearcă să vă împingă, spuneți că asta nu doriți, fiindcă riscați să amețiți. După o oră de nemișcare, luați-vă bunicii de mînă și duceți-i la plimbare. Motivați-le că nu alergați, pentru că nu vreți să transpirați. De tobogan să vă țineți departe, pentru că vreți ca hainele să vă rămînă curate. Dacă legați o conversație, vorbiți neapărat despre vocație. Că la vîrsta voastră ar trebui numai să învățați, și că nu e indicat de loc să vă jucați ; că la matematică se dau prea puține probleme, și că tabla înmulțirii ar trebui să se învețe mult mai devreme.

MAGDOLNA ZIMAN : „Reverberație" — tapiserie

Dacă în parc doresc să mai rămînă, voi smuciți-i de mînă, spunîndu-le tăios : „n-ai decît să te trîntești și pe jos, este ultima dată cînd am venit cu tine, altădată să vină altcineva, dacă-i convine...".

Ei, dragii mei, și după cele două ore, bunicii toți au să spună : „Doamne, dar copiii ăștia nu mai știu de glumă ?!".

BUNA CONVIEȚUIRE

Ați auzit voi, copii, cum cîntă pădurea la orgă în fiecare zi ? Sau ați văzut cum pe muzica asta minunată dansează veverițele și iepurii și urșii laolaltă ? Dar ciupercuțele, care cînd plouă își deschis umbreluțele ? Vai de mine, (și vă rog să mă iertați că îndrăznesc, dar vouă multe cunoștințe vă lipsesc !

Acum repede cu mine în pădure, să o cunoaștem bine, și să mîncăm niște mure. Să știți că mare noroc peste noi a dat, ajungînd aici tocmai cînd pădurea s-a deșteptat. Unde se odihnește ? În cuiburi de păsări, firește ! Acolo sus, este în siguranță. Adică ferită de urs. Uneori visele îi sînt tulburate de păsările de noapte. Dar asta numai cîteodată, cînd zburătoarele dau dovadă de purtare necivilizată. De pildă, bufnița, cînd prinde o rozătoare, strigă de bucurie parcă ar fi în pauza mare. Precis nu se gîndește că atunci cînd alții dorm nu se vorbește. Dar lasă că și ea-i destul de pedepsită. Un copac o ține pe mînă, toată ziua pironită. Săraca de ea, să vedeți cum clipește, fiindcă soarele mereu o trezește.

Ei, și după ce o pasăre strigă : „deșteptarea !", toată pădurea începe mișcarea. Mai întîi își trage rădăcinile pe picioare, și-și îmbracă frunzele obișnuite sau cele de sărbătoare. Apoi, cîteva exerciții nu prea grele, pentru a cîștiga forță în trunchi și în rămurele. Să știți că în goana mare vîntul îi aduce în saci invizibili aer tare. Aici, mai mult ca în orice loc, toți se ajută reciproc. Cerul îi trimite rouă sub formă de picături, pentru ca toți copacii să se spele pe fețe și pe danturi. În schimb, pădurea îi trimite păsări pe o fereastră, pentru a-i rămîne culoarea albastră. Veverița îi va pune conuri și alune. Iarna, însă, pădurea pe acestea le cedează animalelor care nu hibernează. Și, atunci, cînd pădurea pierde frumoasa haină verde, ea primește de la Moș Gerilă una de zăpadă, cu mult mai caldă. Vedeți, dragii mei, am putea lua exemplu de la ei. Toți locuitorii, din pădurea minunată, se ajută, și foarte rar se mai ceartă. Și să nu uităm, copii, pe nenea pădurarul, care o îngrijește zi de zi.

Vă prezentăm un poet:

TRAIAN DORGOȘAN

A debutat în anul 1958, la Scrisul Bănățean. Debutează editorial cu volumul de poezii Cellalt geamăn" apărut în anul 1972 la editura „Facla".

Pregătește pentru tipar volumul de versuri Lacrimă albastră. Referințe critice : Nicolae Ciobanu, Al. Jebeleanu, Eugen Dorcescu, Șerban Foarță, Nicolae Prelipceanu ș.a.

„Traian Dorgoșan ni s-a părut încă de la primul contact luat cu poemele sale (ne aflăm, de fapt, în fața unui debut tardiv, poetul fiind prezent în viața literară timișoreană începînd cu anii 58-60), un împătimit al modului poetic barbian, asimilat cu pondere, într-o viziune caracteristică prin deschiderile spre reflecția înfiorat-detașată și prin „scriitura" cent șlefuită, aproape pedantă, dar străină de tentația ermetizărilor factice. Acum, după intervalul ce s-a scurs de la cunoștința „cenaclieră" cu producția sa poetică autorul cărții „Cellalt geamăn" confirmă întru totul impresia dintîi" (N. Ciobanu, România literară, nr. 10, 1973).

FLOAREA ÎNĂLȚIMILOR

Nopțile,
Carpații sînt liniștiți
și veghează
și din sufletul meu
— fluviu danub clipocind printre stînci
se ridică
— abur subțire —
visul
pe care zorii
ți-l dăruiesc
pe tava de-argint a petalei
să-l sorbi,
floare a mea și-a înălțimilor mele !...
...și ochiul de stea
își scaldă raza în stropul de rouă
ca să te vadă
mai luminos,
Pămîntule !

CA SĂ TE POT ALUNGA...

Ai fost buclă de colb,
aurie,
am fost văzduh
și, ca să mă poți străbate
devenisesi bătaie de aripi.

— Ai fost vibrație,
undă sonoră,
și, ca să te pot percepe,
devenisem timpan.

— Am fost nor,
ai fost pămînt însetat,
am fost ploaie-nspumată
de vară.
— Devenisesi potop,
devenisem pămînt inundat.
— Ai fost vînt,
ai fost furtună...
— ...ca să te pot alunga...

TANGAJ

Abur nostalgic
trîmbă de fum
tragic
miraj
zvîrcolit de
tangaj
pe epave.

Și parcă de-acum
încetam să exist
și eram
nu eram
de parcă
eram
plutitoare
pe mare
o Parcă.
Trist.
Dar
te ghiceam
te scrutam
te zăream
pămînt al
căutărilor
grave.
Ave !

PASĂREA MUTĂ

Nu tot ce se mănîncă zboară
și tot ce zboară,
bunăoară,
nu este pasăre limbută.
Pasărea-inimă este o pasăre-cremene
mută —
tăcută.
Limba mută se zbate în clopotul
inimii-gemene.
Tăcerea cîntă în pasărea-cremene.

QUASIMODO

Bim-bang
bim-bang
trag de coada peștelui-clopot
și peștele-clopot e cocoașa mea
și coada peștelui-clopot îmi
biciuiește cocoașa !
Bam-bing
bam-bing
s-a înecat catedrala lui Quasimodo !
Și eu, în turn,
și eu, în turn,
bim-bang
bim-bang
furn inelul lui Saturn
din ochiul bufnițelor
și îl potrivesc — de plumb
la glezna unui columb
care să vă aducă ne-
buna-vestire
că
bam-bing
bam-bing
va făta cocoașa lui Quasimodo !

MINGEA

Copilul izbește cu mingea-n pămînt
și mingea saltă în sus
vertical
și cade
și iar se izbește-n pămînt
și iar se ridică
în aer
și tot așa,
neîncetat,
o vreme.
Numai că de fiecare dată
saltul în aer al mingii descrește
descrește
treptat
pînă ce
mai zvîcnește agonic o dată,
ca într-un,
spasm
și se-oprește
inertă
în loc.
Atunci, plictisit, copilul
îi trage un șut cu piciorul
și mingea zboară
pe-o traiectorie străină
și cade iar
pe pămînt
și se rostogolește
și se-oprește
-ntrun loc
pe maidan
cu bălării
foarte departe
pînă la care
acelui copil
aproap-i e lene
să mai ajungă.

televiziune

DUMINICĂ, 5 februarie

8,00 Sportul pentru toți. Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii „Cavalerul Nigel". Episodul 8. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical — Din cuprins : Ora veselă. 14,00 Woody. 14,25 Moment folcloric cu Ștefania Rareș și Maria Butaciu. Vă invităm la circ ! Vedete internaționale pe micul ecran : Charles Aznavour. Slalom printre melodii. Șah-mat în... 15 minute ! 16,00 Drumuri europene „Oglinda lumii" reportaj de Aristide Buhoiu. 16,25 Finala campionatului mondial de handbal masculin. Transmisiune directă. 17,45 Parada șlagărelor. 18,10 „Linia maritimă Onedin". 19,00 Micul ecran pentru cei mici. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Inițiativă și faptă comuniste. 20,10 Antena vă aparține — Spectacol prezentat de județul Bihor. 21,10 Film artistic „Un om pentru eternitate" Premieră tv. 23,05 Telejurnal. Sport.

LUNI, 6 februarie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Secvențe din Noua Zeelandă. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman-foileton „Pagini din comedia umană" Episodul 8. 21,20 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Simfonie pe zăpadă. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 7 februarie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Stan și Bran (rel.). 11,00 În alb și negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Telecronica pentru pionieri. 17,45 Moștenire pentru viitor. 18,15 Sanie cu zurgălăi ! — melodii oltenești. 18,30 Lecții tv pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Tribuna tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi, județul Satu-Mare. 20,15 Teatru tv „Baltagul". 21,55 Stelele cîntecului și dansului. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 8 februarie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Tribuna tv (rel.). 10,30 Teatru tv (rel.) „Baltagul". 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Forum cetățenesc. 17,35 Tragerea pronoexpres. 17,45 Baschet masculin : Steaua București — B.C. Barcelona, meci retur în „Cupa Cupelor" — Transmisiune directă. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Hotărîrile Conferinței Naționale. 20,05 Telecinemateca „Contesa Walewska" Premieră. tv. Producție a studiourilor americane. 21,55 Noi, femeile ! 22,25 Telejurnal.

JOI, 9 februarie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob „Qatar" tradiție și modern. 17,40 Cîntarea României ediția a II-a. 18,10 Consultații juridice. 18,30 Baschet feminin : I.E.F.S. București — Real Celta Vigo (Spania). Meci retur în „Cupa Campionilor". (repr. II-a). 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi, județul Sălaj. 20.15 Seară de teatru „Vifornița". Premieră tv. 21,30 Ora tineretului. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 10 februarie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,45 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă franceză. 17,05 Emisiune în limba germană 18,50 Tragerea loto. 19,05 „Cuore". 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața în lumina normelor etici și echității socialiste. 20,15 Film „O afacere de lux". Premieră tv. 21,55 Meridiane culturale. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 11 februarie

12.00 Telex. 12,05 Roman-foileton „Pagini din comedia umană" (rel.). 13,05 Imagini muzicale... imagini coregrafice. 13,45 Salonul literar vrîncean. 14,10 Artiști lirici. 14,50 Agendă cultural-artistică. 15,30 Clubul tineretului. 16.30 Volei masculin : Steaua — Dinamo. 18.00 Săptămîna politică internă și internațională. 18,20 Stan și Bran. 19.30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,30 Mari filme western „Marea de iarbă" premieră pe țară. 22.25 Telejurnal. 22,30 Intîlnire cu satira și umorul.

televiziune

teatru

În premieră la naționalul timișorean

„Constructorul Solness" de H. IBSEN

EMIL REUS a intuit în genere perfect resorturile tainice, simbolurile penetrante ibseniene, din **„Constructorul Solness"**. A reușit, de asemenea, să obțină un actor pe măsura rolului, în **VLADIMIR JURĂSCU.** Reus a creat și o atmosferă „stranie", specifică nordului și adevărului dramei lui Solness, pe care l-a scos îndeajuns de pregnant la iveală. Toate acestea și altele au făcut din spectacolul Ibsen, semnat de Reus, unul de ținută curată, artistică, în care protagonistul a strălucit de-a lungul întregii piese, secondat, cum vom vedea, pe parcurs, mai înalt sau mai scăzut artisticește și de ceilalți interpreți.

„Constructorul Solness" în imaginea lui Ibsen, prezentat fidel de regizor, dorește să fie simbolul celui care plătește ascensiunea personală, ca om, cu prețul fericirii proprii ; cel care dorește să se înalțe, prin orgoliul creatorului, și să pună cît mai sus steagul creației sale, chiar cu prețul morții ; cel care clădește nu numai ca să clădească ceva, ci care vrea ca după sine să rămînă duhul și arderea sa în construcțiile presărate de mîna sa energică. Amenințat de cei tineri, Solness are mîndria de a nu ceda nimănui puterea sa, deși tot tinerețul va fi acela ce îl va bate la ușă, „dar în altfel", prin Hilde Wangel, cea venită să-și ia în primire „împărăția" promisă și să-l vadă pe el, constructorul, clădind turnurile și înălțind steagurile și coroanele de flori în vîrful lor greu de atins.

De fapt, „Constructorul Solness" vrea să semnifice și proiecția visului tînăr, avîntat, cîntul de harfe trimis în văzduh, ascensiunea și visarea, toate întruchipate în simbolul tineresc al Hildei Wangel, un altrego, poate, al lui Solness, sau o voce interioară a anilor săi tineri, brusc reînviată în el, în momentul unui impas lăuntric. Clădindu-și viața pe o vină, reală sau imaginară, purtînd pecetea nefericirii de a-și fi nefericit soția, pe Aline, ducînd în suflet dezastrul propriei familii și a morții copiilor săi, Solness simte, pînă la suferință, că ceea ce-i lipsește este avîntul tînăr, visul tînăr, dorințele curate, patosul ameților, puritatea după care tînjește, curajul unic, creator, al anilor tineri.

Cred că prin toată această gamă complexă, **Vladimir Jurăscu,** întruchipîndu-l pe Solness, ne-a creat și imaginea lui posibilă. Fără căderi de la o scenă la alta, de la un act la altul, **Jurăscu** a jucat impecabil, fiind tenace, victorios, atins de aripa diafană a tinereții, angoasat de o vină posibilă, înfricoșat și purificat spre a reînvia sufletește, printr-un gest unic, ce i-ar putea reda elanurile pierdute sau i-ar putea răpi viața. **Jurăscu** a avut, în Solness, o forță dramatică ce a dominat scena, un dialog aprig și scînteietor, o voce amplă, necăzînd niciodată în banalitate sau în șarjă. Finalul a apărut doar abrupt, tăiat, scurtat, nepregătit și de aceea neconvingător artisticește și tern.

MIHAELA MURGU în Aline Solness a făcut un rol bun, mișcarea sa în scenă, fațiesul tragic, unitatea de ton conferind personajului veridicitate și o linie severă, din care au emanat uscăciunea sufletească a eroinei, pierderea iluziilor unei femei ce ar fi putut fi și ea aptă de construcții, înălțate poate, în sufletele copiilor pierduți.

NUȘA NISTOR MICU ar fi trebuit să însemne, în piesă, visarea, elanul, încrederea, pasărea zburdalnică de pădure, ce nu poate fi prinsă în colivie. Hilde Wangel apare în existența lui Solness spre a purifica aerul stătut, spre a îndemna la acțiune și la visul pierdut. Emanînd din chiar magma intimă din care, odată, a fost alcătuit și Solness, tînăr, Hilde vine să-i readucă în memorie idealul, prețul iluziilor irosite, să-i fortifice din nou curajul și să-l pregătească spre a înfrunta inerția fatală ce l-a copleșit. Debutul tinerei actrițe putea și trebuia să fie făcut, desigur, sub orice rol, dar acela al Hildei Wangel se pare că a copleșit-o pe tînăra actriță. **Nușa Nistor Micu** trebuia să facă față unui colos complex psihicește ca Solness (Jurăscu). Ea trebuia să-l înfrunte și, totodată, să-i schimbe axul vieții. Trecerile subtile de la inocență la cochetărie, de la dîrzenie la visare, suita de simțăminte contradictorii a apăsat o tînără cu o atît de scurtă experiență. Ea s-a achitat de rol mai ales în linia lui exterioară, fizică, a unei replici ușoare, jucăușe, tinerești, încă nepătrunse de forța gestului interior și de simbolul ei de mare gravitate. Totuși, faptul că rolul a fost jucat, tot e un cîștig pentru actriță, ei însemnînd o experiență, poate, binevenită în evoluția sa viitoare, fiindcă odată tot trebuie început de undeva.

MONICA MIHĂESCU, în Kaja Fosli, a jucat subtil, într-un desen grațios, inteligent, mai ales în primul act, unde a excelat, fiind o apariție grăitoare. **EUGEN MOTĂTEANU** a creionat, scurt, dar decis, un bun rol de caracter, un bătrîn ramolit (Knut Brovik), fără vitalitate, fără iluzii, un învins. **MIRON ȘUVĂGĂU** a întruchipat un doctor (Herdal), ce știe asculta și da sfaturi, și replici acide, în linia personajelor de compoziție, alcătuite cu grijă și acuratețe, de un actor stăpîn pe arta sa.

ION MICU, în Ragnar Brovik, a jucat corect, dar fără arderea dureroasă a unui personaj frustrat de dreptul său, căzut sub dominația lui Solness. **Micu** putea fi, în replică și gestică lăuntrică, mai amplu, mai pătrunzător, mai tiresc, relevîndu-și drama cu o mai acută pregnanță.

Scenografia **EMILIEI JIVANOV,** mai cu seamă în actul doi, a fost de-o extraordinară finețe, creatoare de atmosferă, simplitatea și austeritatea ei, aproape puritană, mergînd pe linia dramei, ca și dispunerea planurilor, în adîncime, ca și cum fiecare plan al scenei ar fi avut rezonanță în planurile conștiințelor de pe scenă.

Poate că finețea unei pînze muzicale ar fi atmosferizat această dramă ibseniană, **Reus** încercînd să aducă în schimb scene de vis, grotești, discutabile, însă, prin care el a dorit să amplifice obsesiile și abisurile eroilor.

Oricum, prin **Vladimir Jurăscu,** actor ce și-a pus marca forței sale actoricești, strălucind în acest rol al lui Solness, prin ceilalți coechipieri, ce l-au secondat cu har și pricepere, spectacolul lui **Emil Reus,** chiar dacă nu se ridică la rangul marilor montări ibseniene, este totuși unul meritoriu, lucrat cu migală, cu pricepere regizorală și cu onestitate artistică.

ION ARIEȘANU

muzică

Oaspeți timișoreni

În suita manifestărilor corale, mesagere ale continentului american, **Corul de cameră al Orchestrei simfonice naționale din Costa Rica** a oferit un program, desfășurat sub semnul noilor relații de prietenie statornicite între țările noastre. Sub bagheta dirijorului **MARCO DUSI,** tinerii oaspeți, în majoritate studenți ori de alte diverse profesii, ne-au făcut părtași la seducătoare escapade lirice în zonele afective ale continentului lor. Impresionantă bucuria pe care o citești pe fețele lor, credința nestrămutată că, în spatele acelor ritmuri legănate, al unduitoarelor cantilene, zace un tezaur de simțiri, pe care ei se simt îndatorați a ni le împărtăși. Deși repertoriul a debutat cu etaloane ale stilului madrigalesc, valoarea ansamblului și-a atins strălucirea în largul tur de orizont operat în universul muzical sud american : Peru, Chile, Brazilia, Costa Rica etc. Spațiul geografice care pentru acești artiști înseamnă oaze ale unui climat spiritual comun, tributar unui concept de unitate, aie cărei revelații impresionează vizavi de imensitatea teritoriului implicat.

•

LA FILARMONICA se cuvine semnalată prezența pe podium a unuia dintre cei mai înzestrați șefi de orchestră, ieșiți nu demult din fața ucenicie — **CRISTIAN MANDEAL.** Maniera autoritară în care abordează partituri de dificultatea Simfoniei a IV-a de Ceaikovski — excelînd în dozarea tensiunilor, ori redimensionarea conceptuluI interpretativ în bine cunoscuta Suită „Tara Hălmagiului", chiar în prezența compozitorului, sînt semne că ne aflăm în fața unei adevărate personalități dirijorale, conturate deja pregnant. Îi așteptăm cu interes evoluțiile viitoare. Pianista cehoslovacă **TATIANA FRANOVA** a oferit romanticului **Concert de Schumann** o acoperire tehnică corespunzătoare, rece, lucidă, vitregindu-l însă de cuantumul efluviilor de sensibilitate și vibrație poetică.

DORU MURGU

plastică

Două prezențe plastice la Galeria de artă

1) **PENTRU A VEDEA ALTFEL PEISAJUL,** pentru a vedea altfel copacul și pietrele, o dialectică interioară apasă pe mișcarea senzorială, pînă cînd, culoarea și linia primesc pecetea tainică a transfigurării. Lentila prin care pătrund obiectele filtrate de lestul naturist, sublimarea esențelor fac traiectoria conturării personalității, al unei viziuni plastice autentice. Este cazul artistei **PAULA KÖTTINGER.** Elemente de arhitectură veche a Timișoarei, motivul volutei, reluat în variante, un puternic simț al decorativului, de pastelare pînă la saturație, vaporizare a nuanțelor, sau prosternarea în fața unei culori predilecte, precum obsesia continuă față de roșul englez. Paula Köttinger, plecînd din motive antropomorfice, realizează acel gen de pictură planînd între aburul de frescă și decorația imprimeului. Lucrări precum „Str. Coșbuc", „Copacul", „Interior", „După ploaie", „Insula", „Așezăminte", „Sunete" sau „Ramuri", unele de extracție Paul Klee, dau amprenta unei originale împliniri plastice.

2) **DE UN ALT TEMPERAMENT** și o altă paletă a limbajului plasticiana **DANIELA ORĂVIȚAN-BELOESCU** consimte la lecția lui Gabriel Popa, asumîndu-și sonorități ale picturii care trăiește prin vocația desenului, respirînd stările suave, fără a tinde la dezrobirea formei prin culoare. Metafore, și aici în reluări succesive, precum în „Portretul unui tînăr" I și II, „Triplu autoportret", „Minuitorul și păpușa". „Motiv industrial" încărcătura de sensuri alternînd cu jocul pur al liniilor, variantele motivului „Teatrul de păpuși", dînd o expresie a deducției plastice, a sugerării discontinue, printr-o inedită simbolistică. Daniela Orăvițan-Beloescu se situează pe înclinația tușeului abia schițat, pe acele crochiuri și colaje într-un aliaj sugestiv, amîntînd de călătoria lirică a clorofilei, care ne vorbește numai prin nervuri. Artista aleargă după esențe, și, de multe ori, le obține !

DAN UDREA

istorie-document

OAMENI ȘI FAPTE DIN ISTORIA BANATULUI (Dicționar cronologic). ADAM MÜLLER-GUTTENBRUNN (1852-1923), originar din comuna Zăbrani, care se numea în acel timp Guttenbruna, poet, romancier, dramaturg. A scris zeci de lucrări, editate la Viena (cele mai multe), la Berlin, Leipzig, Dresda, Linz, Graz, Breslau, Timișoara etc. A fost un bun prieten al românilor. **EMILIA LUNGU-PUHALLO** (1853-1932), s-a născut la Sînnicolaul Mare, tatăl ei fiind învățător. După patru clase secundare la Timișoara, a terminat (fără frecvență) Institutul pedagogic ort. român din Arad. La stăruința ei s-a înființat în 1872 cea dintîi reuniune de femei din Banat (Reuniunea Damelor) și în 1877 școala românească de fete din Izvin, deși încă nu terminase institutul pedagogic. În 1905 a scos la Timișoara ziarul **Dreptatea poporului,** fiind prima femeie ziaristă profesionistă din Banat și Transilvania. A avut activitate literară și publicistică bogată, colaborînd cu un mare număr de poezii la revista **Familia** (începînd din 1874) și **Amicul poporului,** apoi cu 24 de nuvele, la diferite ziare și reviste (**Familia, Dreptatea, America** ș.a.). Romanul **Elmira** i-a apărut în **Familia,** 1882. **GHEORGHE CRAINICEANU** (1853-1926), originar din Ciclova Română. În anul 1885 s-a stabilit la Lugoj, unde a organizat primul curs liber de oftalmologie, iar mai tîrziu a activat la Facultatea de Medicină din București. Studii de specialitate a publicat în țară și în străinătate, în limbile română, germană, franceză. A publicat foarte importante cercetări asupra biografiei medicale și istoriei medicinei românești, precum și lucrări despre medicina populară și folclorul medical. Nicolae Iorga l-a numit „primul istoric al medicinei românești". A colaborat și la revista **Ludimagister** (Pedagogul român) din Reșița.

GR. POPIȚI, M. ȘERBANESCU

panoramic

● **UN VIBRANT OMAGIU** adus celui mai iubit fiu al țării, tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU,** l-a constituit marele spectacol realizat sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă în sala „Olimpia" din Timișoara, spectacol-poem de impresionantă forță emoțională, susținut de artiști profesioniști și amatori români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități. ● În aceste zile de sărbătoare pentru întregul popor și scriitorii Asociației timișorene și-au avut contribuția prin organizarea și participarea la o serie de șezători omagiale : seara de poezie de la sediu, șezătoarea de la Întreprinderea Mecanică Timișoara, (participanți: **I. M. Almăjan, G. Drumur, I. Muncian, V. Versavia, L. Bureriu),** cea de la Peciul nou (cu **S. Arcan, D. Grozdan, M. Șerbănescu, H. Samson, S. L. Schwartz),** întîlnirea cititorilor cu poetul **Anghel Dumbrăveanu** la librăria din Oravița, șezătoarea de la Centrul teritorial de calcul, (participanți : **S. Arcan, D. Grozdan, G. Drumur, N. Ceranu, M. Șerbănescu).** ● Cercul **„Ars poetica"** de pe lîngă Biblioteca județeană Timiș, condus de scriitorul **Ion Velican,** a organizat și el un spectacol omagial. Și-au dat concursul poetul **Vasile Versavia** (ca invitat al cenaclului), folkiștii **Olimpia Sîrb, V. Hîncu, N.** Panduru, V. Peter și M. Sîrb, precum și membri ai cenaclului ; **F. Gui, V. Tomolagă, A. Petheu, N. Bara, Oct. Gătăianțu, F. Ghindar, S. Malița, C. Predescu, W. Weiss** și alții. Directorul Bibliotecii, **Ion Ianculescu** a vorbit despre marele moment sărbătoresc. ● Liceul industrial nr. 9 este una din numeroasele școli timișorene în care au avut loc manifestări omagiale. Aici, un program artistic, ședința cenaclului de istorie a României, (condus de prof. dr. **Gheorghe Șora).** ● FESTIVALUL NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI" : la Lugoj a avut loc consfătuirea instructorilor formațiilor coregrafice de amatori din județul Timiș, sub egida Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă. S-au discutat probleme legate de eficiența sporită, artistică și educativă, pe care trebuie să o aibă dansul tematic (de inspirație folclorică sau baletul) în contextul noii ediții a Festivalului național „Cîntarea României". ● Șase județe și-au reunit la Timișoara instructorii unor formații muzicale de amatori (coruri, fanfare, muzică ușoară, de cameră etc.) în vederea unor dezbateri privind ridicarea calității interpretative, îmbunătățirea repertoriului, continuitatea activității și înființarea de noi formații. ● Sub egida Institutului politehnic „T. Vuia" din Timișoara a avut loc ciclul de conferințe „Orizonturi politehnice", ediția a doua. ● Spectacol de poezie organizat de actorul M. Belu la Casa de cultură a tineretului. Dintre actorii amatori, distingem pe V. Costea, L. Jordea, L. Jorda, D. Chiriac, E. Mîndru. ● Premieră la Teatrul popular din Lugoj : „Stafeta nevăzută" de P. Everac. Regizor Dan Radu Ionescu.

L. BURERIU

top

CORESPONDENȚA. Saviuc Valer — Tecuci: 1. Elkie Brooks (n. 12 04 1947) și-a început cariera ca solistă a grupului Vinegar Joe. 2. Componența „de ultimă oră" a formației „10 cc" : Eric Stewart, Paul Burgess, Stuart Tosh, Tony O'Malley, Rick Fen și Graham Gouldman. LP-ul în cauză poartă titlul „Deceptive Bends". 3. Penny Mc Lean (ex-Silver Convention) a devenit „solo star". Succese mai recente : „Devil Eyes", „Mambo Mama".

Marchiș Ionel : 1. „Babys" e un grup britanic, stabilit în S.U.A. A efectuat turnee aliaturi de formația „Kiss". 2. Partenera lui David Cassidy e Gloria Gumel și nu Gloria Gaynor. 3. „Eddie & The Hot Rods" e un grup punk din Islanda care la rîndul său „adună ce poate, de unde poate". 3. Hard, Soft, Heavy — termeni ce vor să definească varietățile rock-ului contemporan atît de diferit față de cel de acum 15—20 ani. Oricum, etichetările sînt aproximative, dificultatea izvorînd din nenumăratele zone de întrepătrundere, influențe. **Marius Oltean — Tîrnăveni : Grupul** timișorean „Ecou" nu are un baterist stabil, deocamdată. În privința discului lui Coverdale, n-am făcut decît să transcriu părerea unei prestigioase reviste de specialitate. Mie nu-mi displace „White Snake". Cîntărețul în cauză nu va cînta cu „Black Sabbath". A fost preferat Dave Walker (ex-Fleetwood Mac, ex-Savoy Brown). Mulțumesc pentru urări. **Dan Caurea :** „Love Sculpture" s-a impus cu „Sabre Dance" (Dansul săbiilor) de A. Haciaturian. Despre Arthur Brown, nimic nou. Restul răspunsurilor le vei primi prin poștă. **Tică Crăciunescu :** 1. „Have Your Ever Seen The Rain" (Ai văzut vreodată ploaia) e o preluare de la C. C. Revival. 2. Max Boney e pseudonimul lui Bobby Farrell (n. 6 10 1949 în Aruba), căsătorit cu Maizie Williams solista-pilon a grupului său. **Burcă Romulus :** „Philly-sound" (abrev. termenului Philadelphia Sound) definind muzica practicată de interpreți negri din S.U.A. Caracteristici : melodicitate, balansuri ritmice ingenioase, opus de plidă „Detroit Sound"-ului, mai închistat în tipare armonice și ritmice. Exponenți : Billy Paul, Harold Melvin & The Blue Notes O'Jays.

PETRU UMANSCHI

carte

Independența României — Participări bănățene

(Editura „Facla", 1977)

Această binevenită carte este elaborată de un colectiv de autori : **GHEORGHE I. OANCEA — „Introducere și încheiere" ; ION LUNCAN** — „Independența în conștiința maselor populare din Banat pînă la 1877", **ION MUNTEANU** — „Contribuția Banatului la Războiul Independenței României din 1877-1878" ; **WILLIAM MARIN** — „Lupta pentru emanciparea națională și socială din Banat, parte integrantă a luptei poporului român pentru desăvîrșirea unității statale și apărarea independenței". Unul din meritele deosebite ale lucrării constă în înfățișarea, într-o sinteză exemplară, a unei mari bogății de date istorice, care relevă faptul că **„idealul și lupta pentru independență reprezintă o trăsătură perenă în istoria poporului român din toate colțurile vetrei sale milenare"** (p. 6). Propunîndu-și să prezinte, în acest sens, contribuțiile bănățene, autorii au reușit să elaboreze, în nuce, o istorie a Banatului, a eroicei lupte de aici pentru libertate națională. Într-o clarviziune politică și în temeiul unei excepționale informații, cei patru cercetători prezintă faptele istorice din Banat, în interdependența lor cu evenimentele istorice din toate provinciile locuite de români. În felul acesta, reiese, prin argumente istorice indubitabile, că, de-a lungul vremii, granițele artificiale dintre ținuturile românești, impuse de vitregiile stăpîniri străine, nu au putut zăgăzui manifestarea sentimentului de unitate națională și luptă comună a românilor pentru crearea unui stat unitar, independent.

AUREL TURCUȘ

cenaclu

Marți, 31 ianuarie, cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" din Timișoara a găzduit o „revistă literar-artistică" (vorbită) avînd-o ca „redactor șef" pe scriitoarea Sofia Arcan. (Apiauze pentru direcțiune !). Și-au dat concursul (în ordinea intrării în pagină) : (eseu :) Alexandra Indrieș ; (poezie :) Eugen Dorcescu, Marcel Turcu, Dușaa Petrovici, Aurel Turcuș, Vasile Versavia ; (proză :) Paul Eugen Banciu ; (folk :) Tavi Ștefănescu și Eugen Iosif ; (reportaj :) Cornel Ungureanu ; (poezie :) Dorian Grozdan, George Drumur, N. D. Părvu ; (eseu despre muzică :) Andrei A. Lillin ; (în dialog cu pictorul și graficianul Vasile Pintea, altminteri și invitat al serii :) Ion Arieșanu ; (umor :) Ion Velican („ce se învîrte de la apus spre răsărit și costă viața ?) ; debut : Nicu Silade (Lugoj) ; (film de scurt metraj :) Iosif Costinaș. (Răspuns la ghicitoare : Pămîntul).

În ședința viitoare citește poezie: Octavian Doclin.

MATHEI ITTU

sport

Cu crainicul Nicolae Secoșan

Ce mai zici, Nicolae Secoșan ? Tac și mă plictisesc. **Chiar așa ?** Chiar ! Din '69, martie, cînd am debutat pe calea undelor, transmițînd, cot la cot cu Ion Ghițulescu, 40 de minute din meciul Steaua — Univ. Craiova, m-am aflat la microfonul fotbalistic de 270 de ori. M-am obișnuit, nu ți se pare ? ! **Și noi ne-am obișnuit cu „Secoșan, preia legătura". Acum, „Orizont"-ul te abordează și pentru o fișă personală. Cine ești ?** Sînt... Nicolae Secoșan. Am, în mai, 33 de ani, sînt economist la Direcția comercială a județului Timiș, am doi copii, Raluca, de șase ani, și Ovidiu, de cinci... Fetița se întristează de ieșirile mele duminicale, la Reșița, la Constanța, Satu Mare, Bacău, București, Petroșani, Arad... **Și la Timișoara, unde ți se reproșează că ești prea exigent, adică nu faci relatări pro domo.** Și nici nu vreau... Fiindcă nu m-aude nimeni, îți mărturisesc că marea mea pasiune fotbalistică se cheamă „Poli" ; totuși, condiția de obiectivitate a cronicarului îmi impune să fiu imparțial, să fiu sobru și sever. Cum s-ar motiva o transmisiune radiofonică realizată de un susținător care ar plînge sau ar răcni de bucurie la microfon, uitînd că pe teren se înfruntă două echipe ! **Ai dreptate ! Rămînînd, totuși, la „Poli", să recunoaștem că are șanse mari la titlu.** Așa și este. În retur, din 17 meciuri, nouă se vor disputa la Timișoara, două fiind decisive : cu Steaua și cu A.S.A. Sînt convins că băieții lui Angelo Niculescu nu vor irosi acest frumos prilej. **Ce nu-ți place pe terenul de fotbal ?** Anemia unor jucători, lipsa lor de dăruire, plictiseala. **Și în tribune ?** Atitudinea nesportivă, fluierăturile, huiduielile. Îmi place : cîntecul tribunelor ! Acum, te rog să mă întrebi despre o pățanie radiofonică. **Poftim : te întreb.** Deci, ca să se știe ce-am pățit din pricina ta : transmiteam meciul U.T.A. — Dinamo, acum cîțiva ani. În repriza secundă, arădenii fac o înlocuire ; nu recunoșteam numărul de pe tricoul noului intrat în joc. Redau cîteva secvențe de joc, mă tot sucese și uit să... răsucesc butonul. Te-am întrebat : „Teo, cine-i ăsta ? ! O fi Leac ? ! Habar, n-am, că nu l-am mai văzut !...". La care, aud în cască ceea ce se auzea pe toate stadioanele, deci vocea severă a lui Minoiu : „Aradule, Aradule, închide microfonul !"... Așa că, îți mulțumesc... **Eu o fac, pentru că am și finalul interviului. Îți urez călătorie plăcută în turneul cu „Poli" în Iugoslavia.**

TEODOR BULZA

tableta

Portarul

Portarul de la Spitalul X e un tip sobru, masiv, cu brațele vînjoase, rumen în obraji, cu sprîncene stufoase și cu buzunare adînci. Dacă exceptăm buzunarele, toate celelalte date furnizează suficiente caracteristici pentru un om care ar merita să fie recomandat de Forțele de muncă, în vederea unui post de oțelar, de fochist, sau măcar de vidanjor. Omul nostru, însă, are, pe lîngă toate aceste calități, și o minte foarte ascuțită, căci iată-l apostrofînd vizitatorii, făcînd rapide legături cu medicii specialiști, telefonînd, scrîind în condică, agitîndu-se, dînd chiar și consultații medicale : „Ascultă-mă dumneata pe mine, iei o pastilă din aia de scrie A pe ea, o tai în patru și iei cîte o bucată înainte de fiecare masă. Noaptea pe la ora 2 faci băi reci cu zamă de urzici. Și-ți trece".

Pacientul, fericit, îi bagă 25 de lei în buzunar, în timp ce portarul ridică mîinile și, privind în altă parte, cu ipocrizie, îi spune : Nu, nu, că mă supăr. Eu învăț pe oricine de bine, pentru că mi-s dragi oamenii. Dar nu poți ajuta pe oricine. Uite, îi văzuși pe ăia doi de adineori, ce voiau să intre în spital la bolnavi, n-au pic de minte, se trezese așa, netam-nesam că vin peste tine cînd nu-i program de vizite și te bat la cap. La cine vrei să mergi dumneata" ? „La sora mea. E internată la Chirurgie". „Du-te, dar să nu te vadă nimeni" !

În timp ce fericitul vizitator urcă treptele spitalului, apare un nou pretendent la vizită. Portarul îl întîmpină cu mărinimie : „Pe dumneata ce te doare" ?

ION VELICAN

banatică

ALEXANDRU IOAN CUZA ÎN EXIL PRIN BANAT

După ce realizase, cu un curaj civic rar întîlnit, o parte din dezideratele neamului, printre care desființarea privilegiilor de clasă, emanciparea și improprietărirea țăranilor, după ce pusese bazele dezvoltării României moderne, domnitorul Ioan Cuza a fost silit de „monstruoasa coaliție" să abdice, în noaptea de 10—11 februarie 1866. Conspiratorii au evitat cu dibăcie politică orice publicitate a tragicului eveniment. Cel care unise Principatele Române, a fost azvîrlit în afara frontierelor țării sale. Drumul exilului trecea peste Predeal. La Brașov, el face primul popas, trebuind s-o aștepte pe Elena Doamna.

La frontiera dintre Hunedoara și Banat, a poposit în primul sat bănățean Coșevița, de lîngă Făget, adăpostindu-se în localul poștei din localitate. Lugojenii i-au organizat o primire entuziastă pe Cimpia Libertății, situată la periferia de Nord a orașului. Se spune că atunci i s-ar fi cîntat pentru prima dată cîntecul „De-ar fi mîndra-n deal la cruce", după care, cu ochii umeziți, el a traversat în uralele mulțimii orașul, îndreptîndu-se spre Timișoara.

Popasul următor a avut loc la Topolovățul Mare, jumătatea drumului dintre Lugoj-Timișoara. Acesta este cel mai lung popas dintre toate. Timp de șase zile a locuit în clădirea poștei, actuala magazie a cooperativei de consum din localitate. Popasul acesta prelungit poate că era o năzuință către o reintoarcere. Încă spera că națiunea se va ridica și-l va rechema în țara pe care o întemeiase.

Călătoria istovitoare cu postalionul lua sfîrșit după trei săptămîni, atunci cînd în ziua de 7 martie, ora 15,30, a anului 1866, Cuza avea să ajungă la cel mai luxos hotel din Timișoara „Der Trompeter". Clădirea impozantă cu balcon există și astăzi, pe strada Rodnei, colț cu strada Ceahlău, din cartierul Cetate.

Cotidianul „Temeschvarer Zeitung" a publicat, știri despre reformele sociale ale domnitorului, precum și despre conjurația împotriva sa. La data de 1 martie 1866, ziarul anunțase abdicarea și itinerarul exilatului, cu destinația Viena. Știrea senzațională, a sosirii fostului domnitor al României la Timișoara, apărea în acest ziar în ziua de 7 martie 1866, Al. Ioan Cuza s-a bucurat aici de primirea caldă a locuitorilor îndeosebi a acelora din cartierul Fabric. Datorită patriotului român Petru Cermena, care pe atunci îndeplinea funcția de „căpitan suprem al cetății" Timișoara, principele, a fost întîmpinat cu ovații și urale, printre cei entuziaști fiind și Ioan Slavici, pe atunci elev la liceul „Piariștilor" din Timișoara.

Iată informația comunicată de către ziarul timișorean „Temeschvarer Zeitung" : „Astăzi după amiază, la ora 15,30, a sosit aici fostul prinț Cuza, însoțit de principesa Elena și cei doi copii adoptivi, Alexandru și Dimitrie, precum și de adjutantul său, colonelul Pissotzki, trei cameriste și doi valeți, într-un poștalion special, format din trei trăsuri și a tras la hotel „Der Trompeter". Ex domnitorul Alexandru Ioan Cuza era descris în culori frumoase : un bărbat impozant, înalt, calm și prietenos, fără a se observa pe fața lui urme de neliniște. Cotidianul își informa cititorii că, deoarece principesa se resimțea după această călătorie, va petrece în Timișoara și a doua zi, de unde își vor continua călătoria spre Viena, cu trenul. Se mai nota că atît principele cît și adjutantul său călătoreau în haine civile.

Potrivit uzanțelor timpului, ziarul publica de fiecare dată numele oaspeților din înalta societate, care locuiau la hotelul „Trompeta". De aceea, a doua zi a apărut la rubrica respectivă informația : Excelența sa Prințul A. Cuza din București în trecere, F. Pissotzki adjutantul prințului Cuza din București". Restul persoanelor au fost ignorate.

În seara zilei de 8 martie 1866, ca un peregrin pustiit de negura nedreptății, Al. Ioan Cuza, împreună cu soția, copiii și suita au plecat din Timișoara, cu trenul la Viena.

CRISTEA SANDU TIMOC

BÎRZAVA

Despre originea numelui **Bîrzava** s-au purtat diferite discuții și au fost propuse tot atîtea explicații etimologice. Unele nu pot fi acceptate (ca cea propusă de A. Marienescu, care îi găsea înrudiri celtice), altele, cu toată argumentația de ordin lingvistic sau istoric, lasă destule îndoieli asupra temeiniciei soluțiilor propuse.

Una dintre cele mai acceptabile soluții este cea dată de savantul **N. Drăganu**, care, reluînd părerile altor istorici și lingviști, consideră că originea tracă a hidronimului nu trebuie exclusă, dar „vechiul **Berzava** (cum va fi sunat în realitate în loc de stilcitele **Berzovia, Berzobis**, trebuie să sune în românește **Bîrzaua**).

În aceste observații, N. Drăganu se referă la părerile potrivit cărora **Bîrzava** este socotit continuatorul vechiului **Berzovia (Berzobis)** numele cunoscutului castru roman, construit peste o veche așezare traco-dacică — azi localitatea Berzovia — și peste care s-a suprapus mai tîrziu un slav **Breazova** sau **Breazava**, însemnînd „rîul cu mesteceni".

Revenind la cele spuse de N. Drăganu, pentru care singurul motiv ce îl făcea să se îndoiască de perpetuarea vechiului **Berzobis** în actualul **Bîrzava**, învățatul de la Cluj nu avea de unde ști că mare parte dintre locuitorii satelor așezate pe valea Bîrzavei îi pronunță numele, propriu-zis i-l pronunțau mult mai mulți într-o anumită vreme, **Bîrzaua**, așa cum zicea N. Drăganu că ar fi trebuit să se pronunțe. Chestiunea face odată în plus mai actuală indicația pe care o făcea alt savant, V. Bogrea, că toponimia românească nu poate fi studiată, fără a nu risca explicații eronate, decît „cu dicționarul geografic într-o mînă și cu colecția de documente în cealaltă", căci „numai așa se poate ajunge la rezultate temeinice în acest domeniu".

Dar cînd documentul lipsește, și — din păcate, situațiile sînt destul de dese — elucidarea unor probleme despre trecutul nostru trebuie să se limiteze la mijloacele de care dispune limba.

Este adevărat că termenii toponimiei comportă toate avantajele și complicațiile cuvintelor comune, cum remarca acad. Al. Graur, dar nu trebuie să uităm — după cum observa tot domnia sa, că istoria numelor de locuri „este uneori mult mai complicată decît a numelor comune obișnuite".

VASILE IONIȚĂ

(Urmare din pag. 1)

— ...Cartea nu se va referi la evenimente vechi. Ce, să dea sfaturi unor morminte ?! E o carte cu drumuri ale vieții și societății noastre... Se vor recunoaște în paginile ei unele din necazurile noastre și lupta împotriva dosarizării destinelor omenești. Și senzația mea că trăim un timp mare al României. Și senzația că sînt prea mulți impostori și demagogi. Și lupta pentru putere, nu redusă la scheme mărunte, ci acolo unde interesează lupta, acolo unde se iau hotăriri importante, nu în cadrul unor microcolectivități. Și cum se acoperă unii de principii. Dacă mi-ar ieși bine fotografia acestei societăți și să n-aibă un timp de expunere prea lung, să nu fie mișcată și nici orbitoare și nici voalată, aș putea lansa în proza română pariul adevărului. Unul din pariuri.

— Poate acesta va fi și titlul cărții...

— Va fi prezentă și drama că în socialism avem încă același vechi statut al dragostei, ba chiar sporit de groaznica tendință a unora de a raporta sufletul omenesc la scheme...

Forța mea este imperfecțiunea mea, recunoscută și înțeleasă de mine chiar în felul în care lozincile vremii spun că trebuie să-mi fac autocritica... Dacă facem cumva ceva deosebit într-o zi a vieții noastre, o facem pentru că se întîmplă să fie un resort care să ne miște. Un fotbalist nenorocit, un derbedeu, joacă formidabil pentru că în tribună este femeia care îl iubește. Să vorbim despre eroismul de a ne înțelege condiția imperfectă !

— De o vreme, tac și notez.

— Senzația c-am cuprins în vorbe ceva ce era imposibil de domesticit.

— De care poet vă simțiți mai aproape ?

— De Bacovia. Și de Miron Radu Paraschivescu.

— De ce și M.R.P. ?

— Pentru că mi-a descoperit libertatea. Și-n timpul vieții sale și după moarte...

— Vă întrerup. Ați publicat pînă acum zece cărți.

— Mă veți întreba la care țin mai mult. Îți răspund : la toate, deopotrivă. Fiecare a însemnat pentru mine o creștere. Sau o descreștere. Ca să continui cele spuse înainte, socotesc că imperfecțiunea mea e punerea în ecuație a calităților.

— În poezie ?

— Poezia e și o stare...

— Nu numai atît ! Sînt poezii mari care nu sînt mofturi expresive. Ce e altceva, în esență, — mă refer la fabula cu Pelicanul sau babița ? — ce e, deci, decît un moft sentimental și expresiv ?... Expresivitatea nu poate să nu fie o componentă a artei. Sute de mii, milioane de oameni suferă la marginea condiției umane, dar nu au instrumentul de a-și exprima suferința. Așa a fost să fie, e poate nedrept, dar

Cu Adrian Păunescu

e așa. Sînt milioane de oameni care suferă groaznic, în vreme ce un poet, lovit peste privire și peste bătaia inimii de o floare strivită, poate să dea un imn adevărat al suferinței. Un imn atît de adevărat, încît uneori o parte din milioanele care suferă ajung să se identifice cu acel imn.

— Imnul dv. ?

— Va fi unul final, compus din tot ce am scris mai bun.

— Cum vă simțiți la Timișoara?

— Excelent. Mai ales cînd și cenaclul merge extraordinar. Și lumea mă roagă să recit... Și — uneori — refuz... Oricum, mă simt foarte bine. În general, mă simt bine atunci cînd fac un lucru obositor, dar bun. Mă hrănesc în fiecare moment al vieții din ambiția de a nu mai fi înfrînt.

— Ginduri ?!

— Multe. Vreau să fiu cel mai mare scriitor român, cel mai iubit, cel mai profund. Adesea, îmi zic : gata, mă voi termina. Imediat după aceea, observ că mai e ceva de descoperit în mine...

— Se vorbește mult despre o dispută Marin Preda — Eugen Barbu...

— Nu e problema mea. E una din problemele culturii române. În loc să fie alături, acești doi scriitori sînt țîriți în false și nedrepte conflicte de cei care nu se pot hrăni decît din lipsa de unitate a lumii literare. Nu-mi fac iluzii ; nicicînd doi scriitori nu pot fi uniți total în operele lor, în acțiunile lor, dar sînt cîteva principii ale umanismului pe care, cred, ei trebuie să le apere împreună.

— Concret ?

— Nu, nu voi spune ce. Ei știu prea bine la ce mă refer. Am să numesc doar un singur obiectiv : demnitatea scriitorului. Eugen Barbu și Marin Preda n-au voie să uite misiunea lor înaltă, moștenirea pe care trebuie s-o lase generațiilor care vin : un statut curat și demn, un statut al libertății și muncii, al datoriei și responsabilității scriitorului. Să nu uite că înaintașii lor, de exemplu, au făcut acum 25 de ani o lege a drepturilor de autor, bună și azi pentru scriitori. Aș fi nedrept dacă n-aș recunoaște lupta separată dusă și de Eugen Barbu și de Marin Preda pentru aceste drepturi, curajul lor și importanța opiniilor exprimate de către ei cînd și unde trebuia. Cu atît mai trist e că acești doi oameni nu pun alături două autorități, două energii intelectuale pentru a spori prestigiul intelectualului comunist de astăzi.

— Cîteva întrebări concise. Revista „Flacăra" ?

— O luptă pentru adevărul concret și nesofisticat. Demersul pentru omul simplu. „Flacăra" vrea să concretizeze politica partidului, minunatul principiu : grija față de om !

— Literatura timișoreană ?

— Valoroasă. Deloc provincială. Nici nu o sesisez ca provincială. Aparține întregii țări.

— Literatura actuală ?

— Aștept o atitudine mai deschisă, de spargere a limitelor profesionalizării, de părăsire a celulei personaliste, de încărcare cu viață. Deci — probleme, deci — viață.

— Poezie, presă, teatru, cenaclu, proză... Rămîneți la ceva ?

— Nu înclin pentru proză. Ci, din cînd în cînd, experiența mea de viață mă îndeamnă să fac și proză. Acum scriu, cum spuneam, un roman, poate va fi o trilogie... Am promis — și mă voi ține de cuvînt — că întîia mea carte viitoare o voi lansa într-o librărie timișoreană, în mijlocul acestor oameni dragi, generoși, care caută o modelare cinstită.

Prietenii revistei Orizont

ORIOLE

voiam să ajung în țara de quartz
dar corabia și-a ascuns în nisip
prora

fumau cu toții sub un bec bîlbîit
și degetele lor deveneau opaline
și poate tot ei au închis
în bucăți de cristal păsările din
mine

gîndul meu s-a rezumat la un
nume
oriole
un nume din țara de quartz
și nu știu de ce dar pentru
calendarul meu de marmeră
fiecare zi era marți.

PANOPTIC

aceste mîini lipsite de clorofilă
acești ochi ce pot privi curajos
oglinda
sînt insula mea tăinuită
în subteranele orașului

departe
undeva la antipod
umbra ta
pe ceasul solar
indică amiaza.

DAN EMILIAN ROȘCA

ÎNTRE CHIP ȘI OGLINDĂ

care din chipurile mele
se trezește uimit desfigurat
de lumina mereu rotitoare
a clipei din care ai plecat

cît timp apa oglinzii
mai poate păstra un contur
cînd grei electronii privirii
se rup de un iris prea pur

între chip și oglindă e un basm
clipele-s lungi cît un veac
plînge-un copil în oglindă
ochii mei tac.

☆ ☆ ☆

galopul mugurilor
ne sălbăticește risul
iubito ai clorofilă
în colțul buzelor.

S ROIANU

consemnări

Laudă patriei

Apărut recent, volumul **Laudă patriei** antologhează lucrări literare premiate la Festivalul național „Cîntarea României" — versuri, montaje literare, texte de brigadă — ce constituie, sub semnul confruntării cu literatura, expresii ale unor moduri exemplare de simțire patriotică și de angajare cetățenească. Autorii selectați caută, pentru poezia lor, în istorie imagini emblematice, simboluri ale perenității poporului nostru, identifică reperele existenței lui contemporane, idealurile, aspirațiile care îi sînt proprii. Așa cum remarcă și poetul Mihai Beniuc, care semnează un **Cuvînt înainte**, culegerea lasă posibilitatea de a desprinde, în cadrul amplei manifestări „Cîntarea României" nu doar „sentimentele miilor și miilor de participanți din toate categoriile sociale și profesionale, de toate naționalitățile față de patria comună, față de popor, nici doar entuziasmul și amploarea de neașteptate proporții ce a căpătat-o mișcarea culturală, ci în primul rînd nebănuitele comori artistice încă neexplorate și neexploatate ale oamenilor muncii din toată țara, în condițiile construirii socialismului".

În mod deosebit, dintre numeroșii semnatari ai textelor grupate în cele patru secțiuni ale volumului **(Intru versul țării, Soare-am pus la temelie, Sîntem aici de 2000 de ani, Au cuvîntul brigăzile artistice !)**, pot fi remarcați cîțiva autori rămași în sfera de cultură și sensibilitate specifică folclorului (Emilia Iercoșan, Gheorghe Săhlean, Ion Lasca), alții, cei mai mulți, aspirînd și uneori reușind să se ridice la nivelul artistic pe care îl presupune poezia cultă. Îi vom aminti, aici, între alții pe Dumitru Pricop, Lucia Olaru-Nenati, Ioan Evu, Alexandru Tacu, Wilhelm Weis, Gheorghe Buicuș, Sandor Pataki, Marius Stănilă, Samson Horst. Între aceștia, Ioan Evu, și cu alte prilejuri prezent în publicațiile literare, aduce în versurile sale o prospețime și o puritate a expresiei remarcabile, în linia poeziei lui Labiș. Vom cita, din poemele acestui tînăr poet (demne de interes sînt și **Eu cînd spun țară, Acordați-vă inimile, Invocație patriei**) versurile din **Drumul pîinii** : „Semințele, ocele aripi în zbor subpămîntean, / migrînd spre ceruri calde îngemănate-n pîine, / le-aud cum bat la poarta țărînei ca-ntr-un geam — / un stol de păsări albe alunecînd spre mîine. / Sub fierul greu de plug dau chiot de lumini. / În graiul lor vorbește parcă-o-ntreagă lume, / cînd flutură pe dealuri drapelul unui spic / victorioasa slavă a sorilor din hume... /

IULIU DUNCA

magazin

Și mîncarea constituie un izvor de slăbiciuni la marile veleități. Astfel, Henry Ford refuza să mănînce zahăr cristalizat, de teamă să nu-i lezeze stomacul. Teama aceasta a început în ziua în care a văzut la microscop cum arată cristalele de zahăr. La una din recepțiile date în cinstea sa, Byron refuză să se atingă de bunătățile de pe masă, și nu luă nici o înghițitură de vin, afirmînd că el mănîncă numai biscuiți și bea sifon, de cînd se știe. Uimirea celor prezenți atinsese culmea. Superstițiosul poet era în centrul atenției. De fapt, din cauza aceasta a și scornit totul. După recepție, dădu buzna în clubul său și se puse pe înfulecat.

Mulți oameni de seamă aveau o adevărată fobie a numărului 13. Nu era însă și cazul președintelui american Wilson, care promulga legi și lua hotăriri importante tocmai în ziua de 13. De aceea și-a eliminat prima parte a numelui său, Thomas, menținîndu-și celelalte două (Woodron Wilson) care împreună aveau 13 litere.

Compozitorul Richard Wagner s-a născut în 1813, a compus 13 opere, numele lui avînd tot 13 litere.

Președintele Coolidge se număra printre cei mai excentrici oameni care au trecut prin Casa Albă. În camera sa de lucru stătea fără pantofi în picioare, cu tălpile vîrîte în coșul de hîrtii. Avea obiceiul să-și cheme colaboratorii, iar cînd aceștia apăreau el se ascundea după dulap...

★

APORISME

- Era stăpîn pe cuvîntul său — nu-l dădea niciodată la nimeni.
- În surîsul Giocondei există, totuși, ceva din surîsul Mona Lisei !
- Nu-l consider un adept al meu pe cel care-mi împărtășește ideile !
- Mediocritatea — iată un anacronism !

(„LITERATURNAIA GAZETA")

- Multe zero-uri se laudă că înzecesc valoarea celui pe lîngă care stau.
- E bine să te dezvolți în salturi, numai vezi să nu sari peste cal !
- „La dumneavoastră porțiile de carne sînt tot mai mici". „E o iluzie optică. Am mărit restaurantul".
- Omul e unica ființă în stare să roșească. Dar, el e și unica ființă care are motive să roșească.
- Cel care vrea să-și înece gîndurile în băutură, se înșeală amarnic. Gîndurile plutesc atît de frumos !

(„NEPSZABADSAG" — Budapesta)

Posteritatea lui ROBERT LOWELL

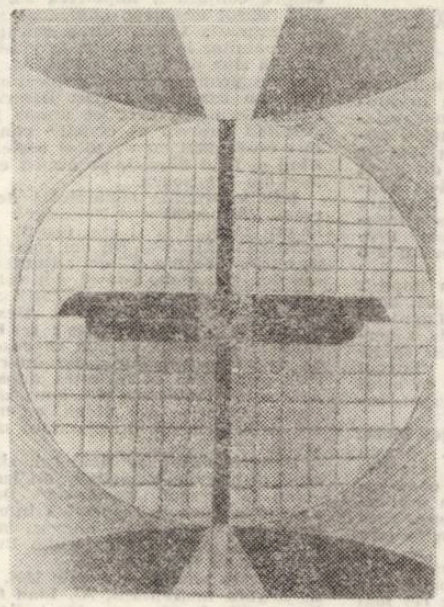

MARIN GHERASIM : „Poartă"

S-a stins din viață în toamna trecută Robert Lowell, cel mai reprezentativ poet al Americii postbelice și cu siguranță unul din cei mai semnificativi poeți ai acestui secol. Aparținînd unei generații care s-a maturizat forțat în anii războiului, Lowell și-a conturat încă de la cel de-al doilea volum, **Castelul lordului Weary** (1946) un profil liric distinct și o viziune existențială, profund filozofică și etică, a lumii intrate în a doua și cea mai tulburе jumătate a secolului XX. Pentru mulți din criticii americani această epocă deja poartă numele de „the age of Lowell" (Irvin Ehrenpreis). Nu fără justificare, dacă ne gîndim că toată poezia lui Lowell stă sub semnul **istoriei**, trecute (istoria bogată în reverberații a Noii Anglii) și prezente ; ori că evoluția urmată de lirica sa exemplifică pregnant progresul poeziei americane dinspre Eliot (adică poezia de referință culturală formalistă – uneori chiar manieristă – preocupată de formă, simbolism, textura ironică) spre lirica activă, insurgentă, politică, sub semnul lui Williams sau Nerudo.

Castelul lordului Weary a fost recunoscută de contemporani drept cartea care relansa poezia americană, fiind îndreptată împotriva a ceea ce Yeats numea „ordine și fixitate exterioară", ori în cuvintele unuia din primii recenzenți, Randall Jarrell, împotriva a „tot ce e închis, întors spre sine, incestuos, tot ceea ce ne orbește ori ne leagă : Legea cea Veche, imperialismul, militarismul, capitalismul, Autoritatea, Tatăl, bostonienii cei cuviincioși, bogații..." (**Poetry and the Age**, 1953). Eliberarea totuși nu s-a produs atît de ușor. Încă în vremea studenției la Universitatea Harvard, Lowell scrisese în vers liber, sub influența celui care avea curînd să devină mentorul poeziei americane postbelice, William Carlos Williams, însă nu publicase nimic din aceste exerciții. Astfel că prima față a poeziei lui Lowell, din perioada șederii sale la Kenyon College este aceea numită indeobște „academică" : un stil rafinat, subtil, respectînd anumite convenții poetice, un simbolism complex, de extracție culturală, compoziții ingenioase, pe placul „Noii critici" americane și mai ales a lui John Crowe Ransom, modelul său de atunci. Dealtfel, debutul și-l face la revista acestuia, (the **Kenyon Review**) în 1939. Primul volum, **Land of Unlikeness** (Pămînt al neasemănării, 1944) trădează în egală măsură influența lui Ransom și a lui Allen Tate, amîndoi poeți clasicizanți, ultimul din celebra mișcare a „agrarienilor sudiști". Dar alături de interesul pentru cultura arhaică și calvinismul Noii Anglii, Lowell va dovedi și cel pentru liberalismul „Noii Acțiuni" (New Deal) și chiar marxism, interes care îl va pregăti pentru răsturnarea spectaculoasă, cel puțin sub raportul tematicii, din anii războiului mondial. Lowell a protestat deschis împotriva războiului, atît prin faptă (suportînd consecințele penale) cît și prin poezie : un poem ca „În ajunul sărbătorii Zămislirii neprihănite, 1942" stăruie asupra „canibalismului" universal și a ipocriziei marii cruciade pentru salvgardarea intereselor occidentului. Principala temă a primului volum rămîne însă cea a poverii istorice a nordului american, a contrastului între trecutul idealist și epopeic al Americii și prezentul ei materialist, alienant, violent. Atitudinea față de istorie este însă ceva mai complicată, ambivalentă, nu o dată Lowell învecinîndu-se cu viziunea lui Eliot din **Waste Land**, comentînd cu sarcasm seceta spirituală a prezentului, dar evidențiind și rădăcinile ei istorice. Tonul elegiac al cărții îi aparține în mare măsură lui Eliot, cartea încercînd să cuprindă teme din ce în ce mai tulburătoare în elegii și sonete echilibrate din punct de vedere formal.

Castelul lordului Weary continuă studiul istoric și moral al Americii postbelice, în întruchiparea generică a „lordului Weary" (adică a „lordului Apatic, Dezabuzat") al cărui castel (a se citi edificiul civilizației occidentale de tip catolic) este azi în ruine. Volumul se concentrează tot în jurul zonei culturale a Noii Anglii, căreia poetul îi aparține prin ilustra sa descendență (nepot al lui James Russell Lowell, poet al „renașterii" din secolul trecut, și rudă îndepărtată a poetesei Amy Lowell, una din întemeiatoarele celebrei mișcări a imagismului și a nu mai puțin celebrei reviste **Poetry** de la Chicago). Accentul se mută însă mai mult asupra istoriei moderne a Noii Anglii, chiar a istoriei contemporane. Cartea este perfect caracterizată de o elegie cum este „Cimitirul Quaker din Nantucket" în care tema personală (pierderea în cel de-al doilea război mondial a unei rude apropiate) este subordonată celei generale privind tragismul experienței moderne, și ambele se subordonează unei forme poetice complexe, nu fără oarecari libertăți prozodice, dar cu o știință exactă, subtilă a modulației stilistice și a creației imagistice. Istoria este proiectată într-o viziune filozofică de amploare, faptul istoric devine fapt existențial și moral (se simte categoric marele model al lui Melville). Dealtfel, sursele culturale sînt încă esențiale în acest volum în care citim și o serie de adaptări și traduceri libere după Rimbaud, Valéry, Rilke sau Sextus Propertius, mai tîrziu reluate și îmbogățite în volumul **Imitații** (1962) prin adăugarea lui Homer, Sappho, Villon, Leopardi, Baudelaire, Montale, Pasternak. Aceste traduceri nu sînt doar exerciții prozodice, ci adevărate re-creeri ale unor stiluri ilustre, fixînd o originală experiență de traducător în istoria literaturii moderne (la fel de celebră ca și aceea a premergătorului său, Pound).

Life Studies (Studii de viață) vor apărea multora surprinzătoare, prin răsturnarea mult mai adîncă ce vizează de astă dată nu doar materia volumului, ci însuși stilul, filozofia, atitudinea față de poezie. Nu vom mai întîlni aici simbolismul complex, de extracție clasică, ci mai degrabă o manieră de „confesiune", anti-simbolistă, prozaică, intens personală, ocupîndu-se aproape exclusiv de realitatea americană imediată, de propria sa existență, ori de istoria familiei sale. Lowell părăsește „academismul" anterior, afiliindu-se la un grup tot mai larg de poeți „ai confesiunii" (în măsura în care poezia sa e adesea intimistă), dar în orice caz unei poezii a noului realism psihologic, promovat de Randall Jarell, Kenneth Rexroth sau studenți ai lui Lowell, ca W. D. Snodgrass. Noua orientare autobiografică este apoi reconfirmată în volumul **For the Union Dead (Celor morți pentru Uniune**, 1964), carte care deși rămîne în continuare la materia oferită de experiența imediată a poetului (de pildă cea matrimonială), reușește treptat să o exploreze din punct de vedere psihologic și moral în așa fel încît să o ridice la semnificații general umane. Ceea ce însă aici pare a fi trecut pe planul doi, sentimentul istoriei, revine cu pregnanță atît în dramaturgia lui Lowell, dar mai cu seamă în volumele ulterioare de poezie, **Notebook (Carnet de însemnări**, 1968) și **History** (Istorie, 1973). În acestea din urmă se redescoperă, dar pe calea poeziei personale, „de confesiune" (și nu celei impersonale, eliotiene) semnificația istorică a experienței mai largi, naționale, ori a celei a artistului în America, arhetipală pentru drama individului aneantizat de istorie. De aici, efortul poetului de a „învăța să trăiască în istorie", de a reconstitui istoria contemporană printr-o sumă de procedee, de la simpla înregistrare stenografică, de jurnal poetic (**Notebook**), la montajul de impresii, succesiunea de studii „de viață" și tipologie (portrete, studii caracterologice, profile istorice și scriitoricești).

Procesul asumării plenare a istoriei imediate abia începuse : pentru succesele sale (care aveau să-l readucă în interesul criticii americane în deceniul șapte) poetul era răsplătit în 1974 cu un nou premiu de prestigiu (National Book Award). Dar la 60 de ani, încă în plină putere creatoare (ultimul volum, **Day by Day**, apărut recent), poetul a intrat dramatic în posteritate, începîndu-și cariera de poet al lumii.

Citire de sine

Ca atîția alții, am scăpărat cu-ndreptățită mîndrie
primele chibrituri ce mi-au pus sîngeie-n mișcare ;
am învățat pe de rost trucuri care să-ncingă rîurile,
și n-am scris niciodată ceva care să mă cheme-ndărăt.
Chiar de-aș fi isprăvit cu florile de ceară
și-aș fi pătruns pe obcinile de jos ale Parnasului . . .
Nici un fagure nu se clădește fără de albină,
adăugînd cerc după cerc, celulă după celulă,
ceara și mierea unui mausoleu —
domul cel rotund atestă că făurarul este viu,
trupul acestei insecte trăiește conservat în miere,
se roagă ca opera-i pieritoare să dureze
destul ca să fie profanată de colțul hulpav —
acest tom deschis . . . sicriul meu descoperit.
(din ciclul **We Do What We Are**)

Fîntîna

Pietrele fîntînii au fost nefast cioplite,
nici una nu-și poate nega voința setoasă de-a rămîne —
nici-o vatră-mprejur, doar patru mile de necuprins,
iarba stearpă înviorată de plăgile de nisip,
iarba cu duritatea stîncii, tescuită de ger,
fiece bloc al fîntînii, rotund ca un ou de struț,
nefiresc pentru piatră neterminată. Arătînd
ca un horn părăsit. Drumețul poposit în cale
liber era s-arunce ciutura, cana deșartă și
plinia-n fîntînă — ciutura, semenului său
prin cercuri subțiri, adînci, de apă stătătoare,
și nenumărați stînjeni de funie la roată ;
destul ca s-atingă fundul, neobservat și teafăr . . .
Nu mulțimile, ci prohodul lor ucide sufletul.
(din ciclul **Symbols**)

Două ziduri

Undeva un zid alb confruntă un alt zid alb,
unul îl deșteaptă pe celălalt, acesta pe-ntîiul,
fiecare arzînd în splendoarea furat-a celuilalt —
zidurile, odată trezite, se cere să-și susțină dialogul,
culorile semănînd mult între ele, două nuanțe de alb,
fiecare viețuind în umbra celeilalte.
Ce subtile aceste distincții cînd nu poți alege !
Don Giovanni trebuie să fi răzbunat o trădare identică
două ziduri albe, de piatră, ce se contractă — periplul
lor după fericire coincizînd cu-al său . . .
În acest punct al civilizației, punct al lumii,
singurul camarad prielnic ce ni-i putem închipui o moartea — în dimineața aceasta, cu gîtul arc
eu zac aici, respirînd convulsiv sufletul
New Yorkului.

6 Noiembrie

Noaptea alegerilor, ultima noapte a alegerilor,
singur fără băutură, camarazi, ori televizor —
purtînd la clasă cravata mea de lînă bleumarină . . .
Nimeni n-a bănuit c-albastrul înseamnă negru.
Fiica mea-mi telefonează din New York,
vorbește ca din New Statesman : „Așadar batem în retragere !
A nu-i vota pe Humphrey nu-nseamnă vot pentru Nixon — Wallace ?"
Iar eu : „Nevotu-mi pentru Nixon e votul meu pentru Humphrey".
Umor cam dubios ; nu ies prea bine ;
„Nu-ți bate joc de mine am fost bătuți la t Chicago".
Trebuie să ne-adunăm curajul și să salvăm națiunea ;
O frază des rostită ; acum îngerii izgoniți
răni vechi deschid și-nsetează după vrajba aprigă
ascunsă ca o contrabandă și iubită ca alcoolul.
(din ciclul **The Races**)

(Poeziile de față s-au tradus după volumul **Notebook, 1967-68**, Farrar, Straus and GIROUX. New York, 1969).

MARCEL POP-CORNIȘ

cartea de idei

Lucia Dumitrescu-Codreanu

DE LA SISIF LA PROMETEU

● **Curente de idei în filozofia contemporană**

Editura politică, 1977

Această carte se așează sub egida frumosului, dar și a profunzimii și rigorii logice. Scrisul clar, atractiv, se datorește, în primul rînd, de bună seamă, talentului autoarei, iar în al doilea rînd, problematica abordată — omul în complexitatea sa — dau condeiului vigoare și căldură.

Autoarea posedă un tact remarcabil în a prezenta părțile negative, ceea ce noi marxiștii respingem în diferitele orientări filosofice contemporane, și în a desprinde acele trăsături, observații, laturi pozitive etc. ce fac totuși posibil dialogul cultural împingînd spiritualitatea umană înainte.

Astfel, de pildă cu privire la Kierkegaard, după o analiză minuțioasă a ideilor acestuia, legate indeosebi de conceptul de disperare, ce devine o stare ontologică — ființa umană amenințată de moarte — izvor de altfel de inspirație și pentru Heidegger — demonstrîndu-se cum Kierkegaard sustrage problematica libertății umane oricărei condiționări social-istorice și antrenînd pînă la urmă această temă într-o speculație sterilă, este subliniată dintr-o dată cu o acută comprehensiune frămîntarea sufletească a lui Kierkegaard, referitor la puritatea morală și la responsabilitatea omului pentru actele sale.

Același lucru pentru Heidegger. Și alții. Sînt depășite simplistele antimonii de pozitiv-negativ, bun-rău și, într-un remarcabil spirit dialectic, ce demonstrează înțelegerea profundă a ideilor dezbătute, după ce infirmă filosofia heideggeriană ce **„înclină cu o părtinire sofisticată cumpăna ființării umane către sentimentele devastatoare ale angoasei și grijii, care cheamă stihiile neantizării"** (p. 78), Heidegger este arătat în același timp ca vehement denunțător al crizei culturii occidentale. Acest spirit pătrunzător, nuanțat, dar ferm ancorat pe terenul solid al filosofiei marxiste, se relevă și în celelalte secțiuni ale cărții unde, rînd pe rînd, sînt abordați și alte existențialiști ca J. P. Sartre, G. Marcel și alte orientări ca psihanaliza, ideile lui Nietzsche, Spengler, Marcuse.

Nu ne putem referi, din lipsă de spațiu, nici la temeinica analiză făcută pragmatismului și nici de observațiile ascuțite privind gîndirea lui Nietzsche transformată ulterior în fundamentarea teoretică a ororilor și crimelor naziste. Ne vom mai referi doar la capitolul : **Marx, contemporanul nostru** și anume la ideea că în pofida **„Faptului că filosofia occidentală nu întrevede în viitorul omului decît semnele polarice ale morții"** (p. 120), marxismul devine tot mai mult punct de referință în chiar societatea capitalistă. Lucru esențial : marxismul a demonstrat că existența umană are un sens, iar drumul activității revoluționare se împletește cu teoria, fapt probat de milioane de oameni ce l-au adoptat și-l urmează.

De ce titlul : „De la Sisif la Prometeu" ? Poate că sugestia este a drumului de la munca absurdă, înstrăinată, fără speranță, la munca creatoare, în slujba colectivității, definitorie pentru om.

Și, în sfîrșit, iată drept concluzie un citat cu vibrațiile unui adevărat poem în proză : **„Pe planeta ei, asupra căreia și soarele și stelele revarsă salutul de raze al universului, omenirea își poate duce mai departe prin luptă revoluționară, prin creație și pasiune prometeică, magistrala de lumină a devenirii ei, însoțită de simbolul aurorei care anunță întotdeauna zorii"** (p. 115).

ILIE MĂDUȚA

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

FLACĂRA

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Spiritul creator

Mai mult ca oricare orinduire socială cunoscută în istorie, societatea socialistă este o creație conștientă a omului ; mai mult ca oricare alta, societatea socialistă este legată de cunoaștere, de cercetare, de spiritul creator al oamenilor. De aceea, în cadrul socialismului, ca mod de organizare optimă a vieții sociale, relația dintre cunoaștere și creație, pe de o parte, și acțiunea socială, pe de alta, se manifestă tot mai viu și mai amplu, ca o condiție esențială a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism.

Înțelegerea acestui fapt esențial are ca urmare firească o atitudine critică față de dogme și închistare, o atitudine stimulatoare față de activitatea de cercetare liberă, atît în domeniul științelor naturii, cît și în domeniul științelor sociale și economice. În recenta sa cuvîntare, prilejuită de acordarea titlului de doctor în științele politice și de doctor în științele economice, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia din nouă că : „... trebuie învățat și iar învățat, studiat și dat — ca să mă exprim într-un limbaj mai plastic — frîu liber gîndirii, creației, imaginației, bazîndu-ne însă pe realități, pe studierea cerințelor dezvoltării economico-sociale". În același context, secretarul general al partidului nostru mai spunea : „Fără a așeza la baza întregii dezvoltări tot ce este mai nou în știință, în toate domeniile, nu putem construi nici societatea socialistă multilateral dezvoltată, nici comunismul". Aceste idei atît de clare și de profunde au o semnificație — și gravă și măreață, indicînd ferm cît de mare este responsabilitatea și sarcina istorică a popoarelor care, sub conducerea partidului clasei muncitoare, au trecut la edificarea unei lumi noi, mai drepte și mai bune, în care omul să-și fie sieși scop.

Legătura intimă dintre societatea socialistă multilateral dezvoltată și cunoaștere, pusă în evidență și afirmată cu deplină claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne dă întreaga măsură a rolului științei în creația istorică pe care o realizează poporul nostru condus de comuniști, indică cu precizie cadrul și condițiile în care trebuie să se desfășoare munca științifică. „După părerea mea — arată secretarul general al partidului nostru —, pericolul nu constă în faptul că în cursul unei cercetări se va ajunge de către unul sau altul la o concluzie eronată în științele sociale sau economice, sau la unele soluții nu prea bune în științele tehnice. Este inevitabil aceasta și nimeni în lume pînă acum — și cred că nici în viitor, inclusiv în societatea comunistă, nu va putea pretinde că tot ceea ce se întreprinde va avea numai rezultate bune. Știința nu se poate dezvolta decît numai printr-o confruntare liberă a părerilor, a ideilor. Desigur, mai cu seamă în domeniul științelor sociale, există și vor apărea inevitabil și teze și păreri discutabile, criticabile. Nu de acestea trebuie să ne fie teamă ; principala teamă și principalul pericol constau în a nu desfășura activitate de cercetare datorită fricii de a nu greși, copiind ceea ce fac alții". Această opinie a tovarășului Nicolae Ceaușescu definește însăși poziția partidului nostru față de știință, față de cunoaștere, față de gîndire în general, față de spiritul creator al poporului nostru, angajat cu toate forțele sale în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, societate în care ratiunea omului și cunoașterea se găsesc pe cele mai înalte trepte de prețuire.

Dar pentru că o țară, în condițiile lumii contemporane, nu se poate considera un sistem închis, și pentru că orice țară rezumă într-un fel sau altul întreaga umanitate din care face parte organică, cu același prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se mai cu seamă la științele politice și economice, arăta următoarele : „Este necesar să acordăm, de asemenea, atenția necesară studierii problemelor tot mai complexe care apar pe plan internațional, atît în ce privește formele de colaborare în C.A.E.R. și între țările socialiste, care să afirme cu putere principiile egalității și întrajutorării tovărășești, să creeze condiții pentru progresul mai rapid al fiecărei țări și să ducă la afirmarea superiorității socialismului, ca formă de conducere a societății, cît și în ce privește fenomenele economice din întreaga lume. Astfel vom putea participa activ la găsirea soluțiilor celor mai corespunzătoare, în interesul tuturor națiunilor, al cauzei generale a colaborării și păcii". Din acest ultim citat rezultă încă un aspect important privind concepția partidului nostru despre cunoașterea lumii, aspect prin care cunoașterea ne apare în legătura sa directă cu pacea mondială. Cunoașterea fenomenelor economico-sociale ale lumii contemporane este o cale sigură spre găsirea soluțiilor celor mai potrivite pentru a menține pacea popoarelor. Poate că niciodată în politica unei țări nu s-a afirmat cu o asemenea tărie și profunzime legătura dintre Cunoastere si Pace. Acest mod de a privi lucrurile este o dovadă a unei concepții filozofice profunde privind activitatea politică, formulată de către una din cele mai proeminente personalități ale vieții politice contemporane, tovarășul Nicolae Ceausescu.

Cunoastere liberă, progres, pace ! Trei concepte între care tovarășul Nicolae Ceausescu stabilește legături profunde, dezvoltînd o concepție unitară și originală asupra prezentului și viitorului omenirii, asupra prezentului și viitorului patriei noastre socialiste.

VASILE VERSAVIA

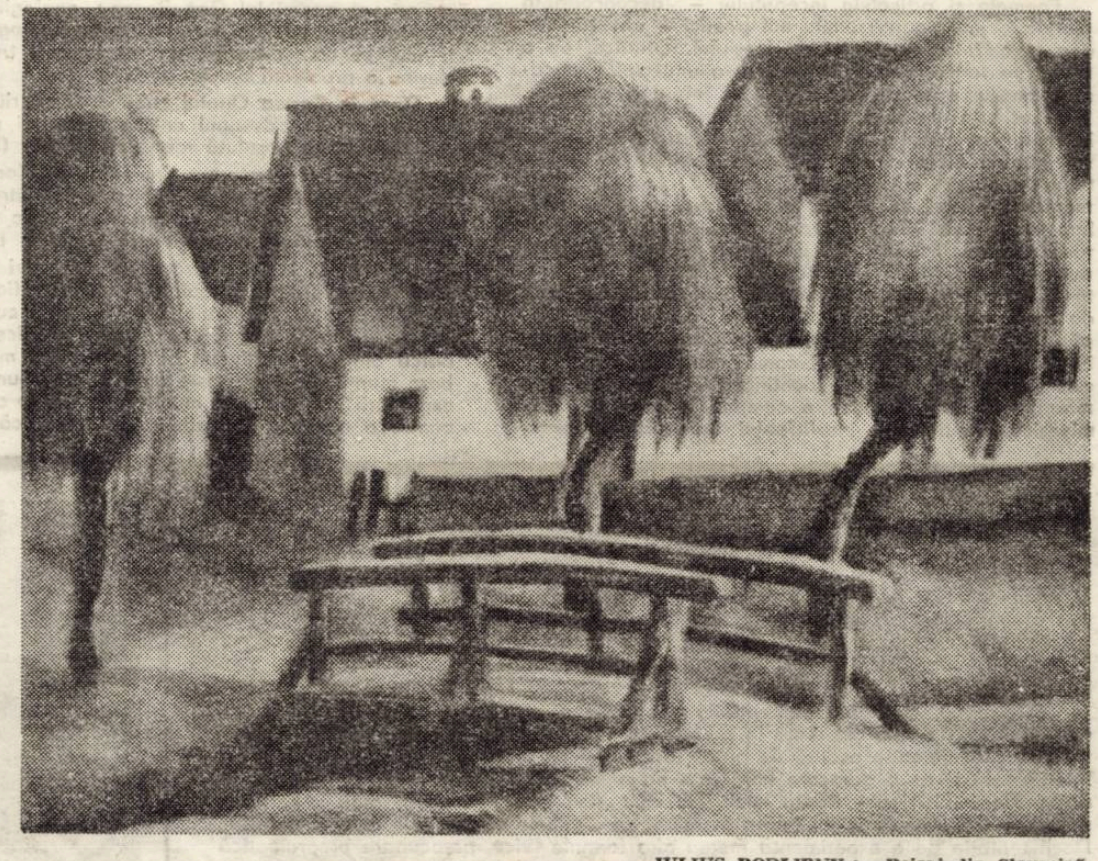

IULIUS PODLIPNY : „Peisaj din Slovacia"

„ASPECTE DIN VIAȚA MEA"

Expoziție retrospectivă de pictură a maestrului IULIUS PODLIPNY, la BRATISLAVA

— După cîți ani ați revăzut Bratislava, maestre ?
— Aproape după o viață : 43 de ani !
— Cîte lucrări a cuprins retrospectiva „Aspecte din viața mea" ?
— Din cele vreo sută optzeci, am dus în Slovacia 74.
— Ce v-a impresionat în noua Bratislavă ?
— Totul ! Casele vechi, cu patină, au rămas aceleași, evocatoare, dar s-au ridicat noi cartiere, moderne, impresionante. Muzeul național, unde am expus, e ridicat tot în marmură. Totul, acolo, totul mi s-a părut foarte omenesc.
— Cum a fost expoziția ? Atmosfera ?
— Relatarea sosirii noastre la gară, deja, a și apărut a doua zi în ziare. La vernisaj au vorbit ministrul culturii și primarul orașului și critici de artă. Cîntau niște fete slovace cîntece românești, doine de pe la noi. Era atîta lume adunată încît stătea și afară. Plîngeau oamenii ascultînd acele doine. Sau nu știu de ce plîngeau. Era o grozăvie, să știi ...
— V-ați întîlnit cu vechi prieteni ?
— Au venit din satul mamei. M-au sărutat și lăcrimam împreună. Așa a fost totul, nu știu cum, foarte omenesc. A venit și copilul fratelui meu, pe care îl vedeam pentru prima oară în viață, și copilul avea acum 30 de ani și era inginer și ne sărutam și eu nu știam ce să fac ...
— Afară de Bratislava ați mai vizitat ceva ?
— Ne-am dus într-un orășel, Marton, o așezare nouă, modernă, cu un muzeu de artă populară slovacă. Acolo a vorbit directorul muzeului, apoi am ținut o conferință de presă.
— Și ce le-ați spus ziariștilor ?
— Scrieți ceea ce vedeți și simțiți ! Le-am spus. Nimic altceva decît adevărul curat. Altceva să nu

Întrevedere realizată de
ION ARIEȘANU

(Continuare în pag. 7)

convorbiri

Cu poetul Mihai Cruceanu la 90 de ani

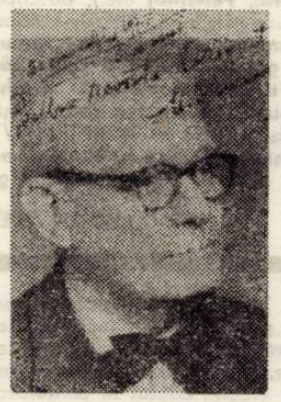

București, 23 decembrie 1977, ora 17. Mă aflu acasă la poetul Mihail Cruceanu. Situată în apropierea muzeului Enescu, pe o stradă tainică și patinată de vremile ce-au vizitat-o, pe o stradă pe drept numită **FRUMOASĂ**, locuința poetului nonagenar ne întîmpină cu aerul nițel vetust al mobilierului dintr-un veac revolut, contaminat de cele mai noi accesorii ale modernității. Dacă nu aș fi convins că poetul a împlinit, la 13 decembrie 1977, 90 de ani de viață, aș spune că omul din fața mea, vioi, zîmbitor și vorbăreț ca un oltean, are cu mult mai puțini ani.

Unul dintre cei mai vîrstnici scriitori ai României, unul dintre participanții la Congresul de constituire al Partidului Comunist Român, un om cu inima pururi tînără. Mă privește cu căldură, cu o sinceritate nedisimulată și, de parcă ar vorbi pe o temă dată unui auditoriu numeros, începe să-și depene amintirile mai bătrîne ca veacul ce-i locuim, fără să-mi lase răgazul să-i pun prima întrebare.

— Nu știu din ce cauză, eu nu am avut timp să fac rău nimănui, fiindcă în tot timpul vieții abia ai timp să faci ceva bun. Poate asta a făcut să mă bucur în rîndul confraților de poezie și a celor de școală (eu sînt și profesor) de o apreciere binevoitoare. În același timp, mărturisesc că nu știu din ce cauză, (sau nu vreau să știu) unii dintre confrații în ale scrisului au ajuns uneori negustori. În ceea ce privește **critica literară, nu mă cunoaște** și parcă nu voiește să mă cunoască. Nu se ocupă de mine, n-are un interes să vorbească de scrisul meu. Eu nici nu exist pentru critici ! Afară de mici excepții.

— Ce explicație dați acestui fenomen ? Poate că ați fost prea sever cu criticii, poate prea modest și n-ați cultivat relațiile ...

— Nu, n-am cultivat. Ei au găsit mijlocul să întrerupă contactul meu cu publicul printr-un tiraj ridicol. Ultimele volume de poezii nu se mai găsesc.

— Aici nu e vina criticii, poate a librarilor și a celorlalți factori răspunzători de buna difuzare a cărții, nu credeți ?

— De unde să știe librarul de cartea mea ? Cu toate acestea, librarii au un rol foarte important, de colaboratori cu scriitorii.

— O indiscreție de cititor curios : cînd scrie poetul Mihail Cruceanu ?

— Eu nu scriu decît atunci cînd nu mai pot să rabd și sînt obsedat de tema care mă urmărește.

Întrevedere consemnată de
IOAN GEORGE ȘEITAN

(Continuare în pag. a 7-a)

FLACĂRA 6 9 februarie (520)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

aniversări

GEO BOGZA

Aproape fără excepție, cărțile lui Geo Bogza au fost ferite de intrările zgomotoase în conștiința publicului, de popularitatea, pe cît de instantanee, pe atît de efemeră, ce le-ar fi putut transforma într-un loc comun citat și citabil în orice împrejurare. Fiecare dintre ele s-a impus, de la bun început, cu autoritatea unei valori incontestabile, adăugîndu-se acelui „monumentum aere perenius" durat de scriitor printr-o prezență exemplară în spațiul spiritualității românești.

Poemele și articolele începutului – deconcertantă pledoarie în favoarea unei **noi poetici** – anunțau în deplinătatea ei exteriorizarea tensiunii lăuntrice, de o uimitoare forță, constantă în timp, a unui spirit în care cosmosul pare a-și fi condensat întreaga vitalitate. Purificat prin el însuși, debutul lui Geo Bogza a fixat, în mod programatic, dimensiunile majore ale creației sale, astfel că, oricît de ispititoare, tentația de a distinge în cadrul ei diferențieri care să îngăduie segmentarea operei pe etape, se dovedește pînă la urmă imposibilă. Căci Geo Bogza a descoperit în manifestările avangardiste nu atît un impuls originar, cît terenul propice afirmării unui **nou tip de sensibilitate,** contestatară și nonconformistă, animată de starea continuă de nemulțumire ce acoperea toate zonele ființei, depășindu-le, pînă la integrarea în cosmos. Actul creației își pierdea astfel caracterul complementar în raport cu existența și redobîndea, identificat cu aceasta sau, mai precis, cu trăirile ce o compun, o substanță demiurgică. Sentimentul insuficienței (generatorul „exasperării creatoare", „exasperare cosmică"), apropiat de scepticismul platonician în privința artei, va face din poet un apologet al opoziției **traduttore/traditore,** un luptător pentru repunerea în drepturi a identității primordiale dintre logosul poetic și cel universal. De aici **deziderатul autenticității (sincerității),** la care poetul va ajunge printr-un efort perfect controlat, și care urma să producă necesara ruptură în „planul de dulce și scăzută înțelegere" al literaturii predecesorilor.

S-a prefigurat astfel o poetică inedită, a „revoltei", expresie a neliniștii existențiale definitorii pentru condiția scriitorului ; determinat de aceasta, el pătrunde în interiorul lucrurilor unde are revelația ordinii naturale, firești, ordinea geologică.

Propensiunii către geologic i se adaugă tentația permanentă de a surprinde realitatea imediată, în datele ei concrete (vezi **Țara de piatră**) ; pe fondul inițial, cu largi implicații cosmogonice, se suprapune mereu viziunea antropomorfică, rezultatul fiind o perspectivă ambiguă în cadrul căreia se realizează simbolismul sui generis al operei lui Geo Bogza : analogiile nu mai aparțin scriitorului, ci naturii înseși. Geologicul și biologicul se contopesc într-un tot unitar : transarea lor devine o problemă de interpretare.

Dacă în **Cartea Oltului** epopeea unui riu delimitează funciarmente destinul unei colectivități pentru care riul dobîndește absolută reprezentativitate (Edgar Papu remarca aici o structurare similară poemelor homerice), în **Țara de piatră** absența unei astfel de structuri arhetipale face ca paralelismul uman/geologic să se complice într-o alăctuire labirintică. Oamenii își recapătă identitatea, se individualizează prin gesturi și atitudini, fără însă a cîștiga atributele detașării : fiecare dintre ei instituie o anumită relație (arhetipală) cu lumea ; o femeie mănîncă un măr cu gesturi ritualice, desprinse parcă dintr-un vechi cult al fecundității, moții „își iubesc munții cu o dragoste organică, neajunsă în sfera exprimării", un om trece muntii (coborîre în contingent !) pentru a constata imposibilitatea comunicării în afara lumii sale, mineni intra in maruntaiele pămîntului cu sentimentul reintegrării în haos ș.a.m.d.

Ca și în **Cartea Oltului,** umanul și geologicul se întrepătrund, semn al păstrării unei unități primordiale : „În măruntaiele munților, aurul a năvălit printre roci, strecurîndu-se în cele mai întortocheate crăpături. Afară, între crestele aspre, din stîncă în stîncă, tot mai în inima de piatră a munților, au început să se precipite oamenii, cînd, departe, în cîmpie, s-au împămîntenit stăpînirile care le răpeau libertatea. Un cataclism, ca și erupția vulcanică.

Se vede înăuntrul minelor cum aurul n-a lăsat nici o crăpătură în care ar fi putut să se ascundă. Se vede, afară, între culmile munților, cum oamenii au folosit pentru a se adăposti, cele mai strîmte și prăpăstioase văi, cele mai neașteptate reliefuri... Se poate închipui cum, întocmai ca aurul, s-au scurs printre crăpăturile stîncilor, s-au adunat cîte doi, trei într-un gol mai mare și au rămas acolo, nemișcați, lipiți de piatră, pentru totdeauna".

Alternanța aceasta de planuri, între limite bine determinate, nu este numai rodul unor intuiții ; ea este totodată produsul intervenției raționale prin intermediul căreia Geo Bogza restabilește ordinea firească a universului. Gestul său echivalează cu asumarea unor responsabilități de ordin filozofic, moral și istoric, în ultimă instanță, un răspuns posibil la întrebările tulburătoare generate de aspirația omului către precizarea cît mai exactă a raporturilor sale cu lumea.

Opera lui Geo Bogza reconstituie cu migală fondul arhaic al spiritualității românești. Structurile ei arhetipale – într-o măsură covîrșitoare cu o esență antropomorfică – dobîndesc, grație propensiunii scriitorului către actualitate, deschideri nelimitate. Opera lui Geo Bogza, instaurînd o poetică ce izvorăște din singulara trăire a unor reprezentări străvechi, restituie literaturii noastre fundamentele perenității ei. Este locul în care prezentul așteaptă întîlnirea cu posteritatea.

MARIAN ODANGIU

consemnări

Florența Albu

Roata lumii

Ed. Eminescu, 1977

O discretă, mai greu perceptibilă deplasare a accentului pe eleganța frazării, nedusă totuși în cele din urmă în rafinament, un material liric destul de puțin spectaculos, o declamație ocolită de patos (dar nu și de inflexiuni dramatice), o „voce" interiorizată și de o oarecare liniaritate nu oferă comentatorului ultimei culegeri lirice a Florenței Albu – **Roata lumii,** Ed. Eminescu, 1977 – temeiuri prea importante pentru a reconsidera profilul liric acreditat de ultimele volume ale acestei autoare. Dacă tentația de a experimenta mereu alte formule lirice, preocupare programatică pentru majoritatea poeților care au debutat în jurul anilor '60, nu a fost străină unei prime etape a evoluției poeziei Florenței Albu (ca și observanța față de modelele lirice consacrate ale **generației),** după **Măști de priveghi** (1968) și mai ales **Austru** (1971) prefacerile poeziei sale sînt mult mai puțin evidente, o modificare radicală a manierei de a liriciza fiind în orice caz absentă. Într-un fel, și Florența Albu se dovedește solidară momentului literar al ultimului deceniu, dominat de efortul, reconfortant, de intelectualizare (dacă nu și de clasicizare) a poeziei. O poezie nutrită destul de des din umanități, din preocupări circumscrise domeniilor artei. Biblioteca, muzeul, dar la nevoie și strada, peisajul urban sau rural, amintirea unui cadru de natură dau temele, ideile pe care această poezie le analizează prin imagine, accentuînd notația (ori aluzia) culturală, referința la clasicități, în subsidiar preocupată de nuanța expresiei și muzicalitatea versului, calofilă, avînd trasată o tumură ceremo- (1971) prefacerile poeziei sale sînt mult mai puțin evidente, o modificare radicală a nială. Este, altfel, nivelul obișnuit al creației unor autori pentru care meșteșugul și intelectualitatea demersului liric rămîn date implicite ale poeziei.

Care este, deci, pornind de la aceste sumare considerații cu un caracter mai general, condiția poeziei din **Roata lumii ?** Ceea ce se remarcă de la început este ținuta „reflexivă", de un fel aparte, a versurilor, structurarea lor în jurul unui nucleu ideatic ori a unui subiect de interes cultural care poate, la rigoare, să rămînă obscur pentru cititor, fără ca pentru aceasta inteligibilitatea poemului să fie în mod esențial compromisă. Pentru că poezia Florenței Albu se constituie, în fond, din capacitatea de a sintetiza, în imagine, impresii lirice, din facultatea de a adera, sentimental, la o împrejurare generală a existenței ori la un pretext livresc. Dincolo de acestea, prin materia nespecifică pe care o concentrează, poemele și reportajele autoarei pot să se revendice din sedimentările aceleiași informații culturale.

Acestor principii li se subsumează, în **Roata lumii,** și „peisajele", impresiile lirice de călătorie **(Pelerinaj în sud, Fantezie cu păuni, Ohrid, Pelerinaj** etc.), descripțiile iconografice, în care poeta își fixează, simbolic, postura elegiacă, reflexiv-sentimentală : **„Există o pasăre a prinzului, / a clipei, / doamna pestriță, cu moț auriu ; / / există o mie de zgomote, țipete, / cîntece, avioane, greieri, / săbii și spice bătîndu-se în vînt ; / / există o lene, o pace, / bunăvoință a umbrei, / locul unde se-adună caii, / mișcîndu-și cozile lungi ; / / există somnul cosașului, / blîndețea coasei, așternută alături, / grația lamei, frumusețea tăisului ; / / există o mie de feluri firești / de a fi și a nu fi : / de pildă să treci peste pajiște / urmînd curgerea norilor / și acolo, la capăt, / să te cuprindă iarba / pînă la glesne, pînă la mijloc, / pîn' la grumaz..."** (Bunăvoința umbrei).

LUCIAN ALEXIU

SCRIITORUL **EUGEN BARBU,** LAUREAT AL PREMIULUI HERDER pe 1978

lecturi

Ion Secoșanu

DIN FLUIERA LUI GLAD

Ed. Litera, 1977

Debutul liric al lui Ion Secoșanu se înscrie în marele front al poeziei patriotice din zilele noastre, după cum se mărturisește el însuși în majoritatea poemelor din culegerea de versuri : „Din fluiera lui Glad". Cultivînd cadențele prozodiei de factură tradiționalistă, poetul se bizuie deseori pe impresii fugare, pe imagini estompate de curgerea timpului, în jurul cărora se succed comentariile sale. Din constantele liricii autorului se desprind în primul rînd sentimentele față de sanctuarele naturii, apoi față de patrie, amintirea copilăriei și alte cîteva, pe care le caligrafiază într-un limbaj poetic, necristalizat încă pe deplin. Că lucrurile stau așa, ne-o dovedesc o seamă de cuvinte roase de vreme, a căror folosire nu dinamizează cu nimic efectul căutat în conturarea unei imagini artistice, ci, dimpotrivă, creează mai degrabă confuzii. Iată cîteva dintre ele : troiță, amvon, aghiazmă, psaltire, catapitezme, spovadă etc. Deranjează apoi și unele neglijențe în alegerea rimelor (Sarmisegetuza – frunze, săgeți – Voroneț, culmi – pururi etc)., care, mai cu seamă într-un debut, n-ar fi trebuit să apară.

Dar, pe lîngă toate acestea, Ion Secoșanu are în volumul său și poezii – din păcate prea puține – care merită a fi subliniate pentru calitatea exprimării artistice și efectul liric : **„Tai în cremene cu dalta, / ziua mea să fie alta... / Treptele pe care sui, / mă ridică în statui"...** (Treptele, pag. 47).

GEORGE DRUMUR

marginalii

Criza textului

Acum vreo zece ani, cuvîntul structură devenise un rău despre care s-a dovedit mai tîrziu că nici măcar nu era necesar. Oricum, a fost un cuvînt obsedant, pînă la urmă de nesuportat, cam la fel, dar cu pretenții mai mari, ca astăzi, în vorbirea mondenă pe undeva, **în cea critică** un anume **sau în jargonul ziaristic de** excepție. **Cu pretenții mai mari, ca un alt cuvînt care, înlocuindu-l pe cel dintîi, începe și el să-ți sece cerneala cînd vrei să-l scrii : cuvîntul** text. **În șase pagini din S/Z, Roland Barthes îl folosește de douăzeci și cinci de ori.**

Totuși, dacă frecvența prea mare poate ucide un cuvînt, ea nu poate explica singură criza lui, după cum nici numărul prea mare de adepți nu poate explica, așa cum sugeram, criza teoriei **textului. Argumente mai trainice ar trebui găsite în eventuala neaderență a termenului la conținutul său.**

Dintre implicațiile lui, textul **pare să cuprindă cu ușurință ideea de suprafață pliată, alcătuită din limbaje divers colorate ce se împletesc potrivit unui ritm. Între părțile lui, iar nu între niveluri, ca în vechea structură, sclipesc reflexe și se încinge un joc — sintactic și semantic — la sfîrșitul căruia înțelesul rămîne încert. Căutarea sensului, sinuoasă, rătăcitoare, în labirint, aduce cu sine dispersare eului pe firele lui sau, mai bine zis, așteptarea sensului îl schimbă pe cititor într-o Penelopă care, fără odihnă, destramă și țese altfel, iarăși și iarăși, același văl. Toate aceste conotații sînt admise fără opreliști de modelul inițial al teoriei, dantela mallarmeană.**

Cu oarecari ajustări, cu deplasarea accentului dinspre rezultatul **acțiunii către desfășurarea ei, dinspre pînza țesută către țeserea ei, dinspre text, deci, către textualizare — cuvînt barbar ! —, pot fi adăugate încă vreo cîteva.**

În loc să mai decurgă, firesc și obedient, prin influență, din starea anterioară a literaturii ori, ca structura, să nu aibă legătură cu ea, textul sfîșie urzeala literară, el este urmarea unor rupturi. Textul nu reflectă sens, ca oglinda, nu poartă sens, ca un recipient, ci proliferează sens pe măsura fabricării sale. Textul se produce pe sine, mereu, se face și se desface continuu, tot ca vălul Penelopei, iar „suveica" lui este contradicția menținută pe tot parcursul, ambivalența termenilor, activă tot timpul în ambele sensuri, pe față și pe dos.

Cu anumită deplasare dinspre obiect **către acțiune, cuvîntul propagă asemenea sugestii, dar cum ar putea el să includă alte implicații presupuse de concept ? Cum să-ți evoce o împletitură ușoară savoarea cărții, materialitatea ei densă, opacitatea ei pregnantă ca o evidență, ori cum să vezi într-o țesătură strînsă simbolul stării de pulverizare a cîte unei opere moderne, cum să simți în fondul tulbure și tulburător din solul gras al căruia crește, cum să-ți imaginezi o tapiserie, fie ea și noduroasă, devenind o prezență gravă, uneori decisivă, în aerul tare al vieții din cetate ? Nu cumva tocmai în confruntare cu „textul modern, cu pînza", uneori aspră, ca de sac, a literaturii noi, prea elegantul text apare desuet ?**

S-a încercat, pentru a se preveni astfel de obiecții, sprijinirea cuvîntului cu cîrjele alternative a două prefixe. S-a vorbit despre fenotext **ca rezultat vizibil al actului literar și despre** genotext **ca proces germinativ. Numai că, date fiind conotațiile lor, aproape s-ar putea spune că primul denumește ceea ce este text, iar al doilea, mai important în spațiul teoriei, ceea ce nu este text. Ce cale i-ar rămîne textului în atare situație ? Oare viitorul va fi tot atît de brutal ca bătrînul Horațiu care, întrebat ce ar fi trebuit să facă, altceva decît să se predea, fiul său împresurat de prea mulți vrăjmași, răspunse scurt : „Să fi murit" !**

LIVIUS CIOCÂRLIE

Rozetă miner	buc.	15	2,25	33,75
Rulment 30220	buc.	20	178,00	3560,00
Rulment 30219	buc.	20	139,00	2780.00
Rulment 30305	buc.	9	26.00	234,00
Rulment 307 K 1	buc.	3	52,00	156,00
Rotor dinam SR 113	buc,	32	367,00	11744,00
Sondă manometrică ulei Moseviei	buc.	3	24,00	72,00
Suport cărbune Moseviei	buc.	1	19,50	19,50
Simering butuc Moseviei	buc.	1	5,00	5,00
Simering pinion atac Moseviei	buc.	1	10,00	10,00
Segmenți TATRA	buc.	1	4,25	4,25
Segmenți TATRA	buc.	16	12,00	192,00
Segmenți TATRA	buc.	8	3,60	28,80
Simering TATRA	buc.	7	4,30	30,10
Simering SR 101	buc.	106	4,65	492,00
Simering SR 101	buc.	8	5,50	44,00
Simering SR 101	buc.	10	9,55	95,50
Simering fuzetă SR 101	buc.	86	13,05	1122,30
Simering SR 101	buc.	90	21,75	1957,50
Simering SR 101	buc.	31	14,00	434,00
SimeringSR 101	buc.	47	6,00	282.00
Simering SR 101	buc.	96	6,00	576, 00
Seaun supapă admisie Moseviei	buc.	2	2,00	4,00
Seaun supapă evac. Moseviei	buc.	2	3,10	6,20
Seaun supapă TATRA	buc.	8	5,75	46.00
Supapă pompă benzină Moseviei	buc.	20	2,25	45,00
Supapă carburator ZIM	buc.	1	3,50	3,50
Supapă servo Carpați	buc.	10	5,75	57,50
Supapă adm. diferite SR 101	buc.	19	9,75	185,25
Supapă refulare Carpați	buc.	9	11,25	101,25
Supapă evacuare IMS 53	buc.	3	19,25	57,75
Suport U 650	buc.	5	14,25	71,25
Suport bulon U650	buc.	6	26,50	159,00
Suport are spate ZIM	buc.	1	27,75	27,75
Suport ax cardan ZIM	buc.	1	31,00	31,00
Suport filtru ulei SR 113	buc.	20	58,50	1160,00
Surub bielă	buc.	10	2,20	22,00
Surub reglare SR 113	buc.	64	0.05	3.20
Siguranță bolț presiune SR 113	buc.	48	0,55	26,40
Semicasete sateliți SR 113	buc.	3	265,00	795,00
Siguranță levier TATRA	buc.	1	39,00	39,00
Semicuzineți U 650	buc.	6	6,75	40,50
Sector dințat SR 112	buc.	27	7,75	2092,50
Semicuzineți U650	buc.	1	8,90	8,80
Seaun supapă U650	buc.	10	3,25	32,50
Supapo compresor SR 113	buc.	7	1,45	10,15
Surub reglare carburator SR 113	buc.	3	3,50	10,50
Sondă termometrică Moseviei	buc.	3	21,00	63,00
Seaun supape SR 113	buc.	12	0,75	9,00
Supape servo SR 112	buc.	3	5,80	17,40
Siguranțe ușe	buc.	8	5,10	40,80
Supapă reglaj alimentare SR 113	buc.	1	8,90	8,90
Siguranțe supape SR 113	buc.	2500	0,75	1875,00
Servomecanism SR 113	buc.	1	4936,00	4936,00
Segmenți c,n,K	buc.	6	12,50	12,50
Segmenți c.n. K	buc.	6	11,00	88,00
Simering SR 101	buc.	4	25.00	100,00
Tub cauciuc filtru ulei Moseviei	buc.	5	11,00	55,00
Tub trină roată Moseviei	buc.	6	15,00	90,00
Tampon elastic motor, Moseviei	tub.	4	10,00	40,00
Tije cu membrană carb. SR 211	buc.	12	4,15	49,80
Tije cu tacheți	buc.	145	6,45	935,25
Tije ștergător parbriz SR	buc.	3	13,50	40,50
Tacheți motor ZIM	tuc	12	6,82	81,84
Tije tacheți motor ZIM	buc.	4	10,00	40,00
Ungător cu pîlnie ZIM	buc.	80	5,10	40,80
Ungător cu pîlnie ZIM	buc.	92	4,40	404,80
Tije legături SR 113	buc.	10	0,50	5,00

TABLĂ ALIATĂ

20X1800 400 10 CMO 10	kg.	2304	6,88
20X1800X11000 10 CMO 10	kg.	3168	6,38
20X1800X10000 10 CMO 10	kg.	3168	6,38
20X1800X 9000 10 CMO 10	kg.	2592	6,38
20X1800X 9500 10 CMO 10	kg.	2736	6,38
40X1600X2000 W 6368	kg.	4170	5.91
70X2000X6000 W 7335	kg.	6720	5,90
70X2000X5000 W 7335	kg.	5600	5,90
80X1000X1000 W 7335	kg.	6400	7,06
80X1800X3000 W 6368	kg.	6912	6,24
90X3500X7500 AMMO-65	kg.	37800	6,03
90X3500X2000 AMMO-65	kg.	5040	6,03
90X3500X7200 AMMO-65	kg.	18144	6,03
6X1000X2000 W 7335	kg.	661	6,90
7X1000X2000 W 7335	kg.	340	5,39
10X1000X2000 W 7335	kg.	558	6,40
10X1000X2000 CD 2	kg.	158	9,29
28X1000X2000 W 4515	kg.	459	6.10
32X1500X1600 W 7035	kg.	634	4,37
35X 6001000 W 6580	kg.	560	7,61
35X1500X6000 W 7335	kg.	2019	6,40
35X1000X2000 W 7335	kg.	560	5,05
38X1400X1500 W 7035	kg.	648	4,60

TABLĂ INOXIDABILĂ

0,3X1000X2000 W 4571	kg.	240	48,27
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	73	46,51
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	97	47,63
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	8	40,28
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	14	47,73
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	80	35,24
0,8X1000X2000 W 4505	kg.	46	31,24
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	51	41,18
0,8X1000X2000 W 4001	kg.	27	18.82
1,2X1000X2000 W 4306	kg.	468	41,15
2X1000X2000 W 4021	kg.	30	16,19
3X1000X2000 W 4001	kg.	72	20,37
3X1000X2000 W 4000	kg.	89	20,37
3,5X1000X2000 W 4435	kg.	56	50,53
4X1000X2000 W 4001	kg.	357	20,01
5X1000X1100 W 4541	kg.	64	32,69
5,5X1000X2000 W 4001	kg.	229	79.12
6X 500X 500 W 4435	kg.	74	38,90
6X 500X1000 W 4435	kg.	51	38,99
6X 900X1000 W 4001	kg.	43	12,87
6X1000X2000 W 4001	kg.	151	15.44
6X(1000X3000 W 4001	kg.	603	12,78
6X1000X2000 W 4001	kg.	154	12,84
8X2000X5000 W 4541	kg.	78	15,01
10X1500X3000 W 4541	kg.	42	25,80
10X1500X8500 W 4541	kg.	24	25.86
10X1000X2000 W 4000	kg.	140	14,29
12X1000X2000 W 4021	kg.	41799	13,14
12X1000X2000 W 4001	kg.	192	14,17
15X1000X20000 W 4001	kg.	226	13,93
15X1000X1000 W 4001	kg.	235	14,29
18X1000X2000 W 4306	kg.	60	26,43
20X1000X2000 W 4571	kg.	11	31,18
20X1000X2000 W 4001	kg.	14688	34,58
22X1500X3000 W 4404	kg.	822	30,89
24X1000X2000 W 4404	kg.	386	31,08
23X 900X1800 W 4541	kg.	1680	25,71

ARMĂTURI IND. DIN OȚEL

RIV Dn 20 Pn 25/40	buc.	689	325
RIV Dn25 Pn 25/40	buc.	689	395
RIV Dn40 Pn 25	buc.	92	295
RIV Dn50 Pn 25	buc.	3	605
RIV Dn100 Pn 25	buc.	3	1080
RIV Dn125 Pn 40	buc.	42	1910
RIV Dn125 Pn 25	buc.	42	1370

ARMĂTURI IND. FONTĂ

RRV Dn 50 Pn 16	buc.	4	320
RRV Dn65 Pn 16	buc.	3	460
RSP Dn250 Pn 10	buc.	1	850
RSP Dn250 Pn 10	buc.	2	2120
RSP Dn350 Pn 10	buc.	1	2575
RSP Dn 300 Pn 10	buc.	11	1815
RIV Dn15 Pn 16	buc.	33	195
RIV Dn20 Pn 10	buc.	43	242
RIV Dn32 Pn10	buc.	7	215
RIV Dn100 Pn 16	buc.	3	795
RIV Dn125 Pn 16	buc,	1	895
RIV Dn125 Pn 16	buc.	1	710
Robinet drept cu cep cu 2 căi Dn40 Pn 16	buc.	2	118
Idem Dn 25 Pn 10	buc.	7	170
Robinet drept cu cep cu 3 căi DN15 Pn 10	buc.	5	175
Idem Dn25 Pn 10	buc.	16	165
RSP Dn300 Pn 4	buc.	2	1630
RRCI Dn125 Pn 10	buc.	11	425
Dn150 Pn 10	buc.	1	510
RCR Dn100 Pn 10	buc.	8	495

SÎRMĂ SUDURĂ ALIATĂ

S12 MOCØ2	kg.	467	8,20
S12 MOCØ2,5	kg.	600	7,99
S12 M1 MOVØ2,5	kg.	620	8,68
S10 MoCrØ3,25	kg.	730	9,09
DM W 83 – 1GØ1,6	kg.	497	80,98
EAS 2 – 1GØ1,6	kg.	164	89,56
EAS 2 – 1GØ2	kg.	173	85,95
DM W 83 – 1GØ2	kg.	149	38.65
DM W 83 – 1GØ2	kg.	51	38.65
Baghete sudØ2,4	kg.	191	936
S12 M2Ø1.2	kg.	1027	10,92
Thermanit GEØ2	kg.	210	126
EAS 2 – 1GØ3,2	kg.	163	79,33
S11 M2S	kg.	486	5,60

SÎRMĂ SUDURĂ OBIȘNUITĂ

S10XØ1,2	kg.	246	4,46
S10XØ1,2	kg.	362	4,30
S10XØ1,6	kg.	372	4,17
S10XØ1,8	kg.	342	4.17
S10XØ2	kg.	662	4.09
S10XØ2	kg.	581	5,03
S10Ø5	kg.	1078	3,47
S10XØ5	kg.	105	2.53
S10XØ1,2	kg.	654	4,30
S10XØ1.2	kg	228	6,38
S10XØ1,8	kg.	414	4,17
S10XØ2	kg.	264	4,09

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

Ø32	OL 42 – 1K	kg.	463	2,93
	OL 50 – 1K	kg.	1500	2,79
	OLC 20	kg	300	2,87
	OLC 35	kg.	8315	2.89
	OLC 45	kg.	717	2,89
	OLC 60	kg.	498	2,89
	16 MO3 (5415)	kg.	1800	4,74
	2H13 (4021)	kg.	600	12,95
	NS 22S (4306)	kg.	200	35,36
	4436	kg.	209	55,56
	4435	kg.	474	45,96
Ø34	30 MOCN 20	kg.	500	6,51
Ø35	OLC 35	kg.	4000	3,05
Ø35	OLC 45	kg.	76	3,15
Ø36	OL 42 – 2K	kg	2000	2,86
	OȚ 50 – 1K	kg.	500	2,82
	OL 50 – 1N	kg	241	2,82
	OL 70 – 1N	kg.	850	2.83
	35 MS 12	kg.	57711	4,22
	4435	kg.	500	46.11
	4436	kg.	300	44,29
	4006	kg.	600	13.72
Ø38	OL 52 – 2K	kg	50	3,10
	OLC 15	kg	100	2,87
Ø40	OL 42 – 2K	kg.	500	2,81
Ø40	OL 42 – 2K	kg.	500	2,81
	OL 52 – 2K	kg.	2167	3,05
	OLC 45	kg.	1940	2,83
	33 MOC 11	kg.	500	4.54
	41 MOC 11	kg.	500	4,54
	40 HM (40 C 10)	kg.	2000	3,65
Ø42	OL 50 – 1K	kg.	27500	2,89
Ø45	OL 42 – 2K	kg,	2000	2,81
	OL 50 – 1K	kg.	3000	2,77
	30 MOCN 20	kg	1500	6,29
Ø48	OL 52 – 2K	kg.	2000	3,08
	OLC 20	kg.	1000	2,82
	OLC 25	kg.	400	2,82
	OLC 45	kg.	500	2,84
	30 MOCN 20	kg.	400	6.29
Ø50	OL 42 – 2K	kg	1500	2,79
	OL 42 – 3K	kg.	3572	2,87
	OL 53 – 2K	kg.	216	3,02
	OLC 15	kg.	215	2,80
	OLC 25 X	kh.	2870	2.96
Ø50	OLC 25	kg.	2500	2,86
	OLC 35	kg.	18559	2,81
	34 MOCN 15	kg.	2000	5,65
	15 MOMC 12	kg.	1000	4,37
	18 MC 10	kg.	5000	4.18
	40 H (40 C 10)	kg.	1000	3.65
Ø50	14 CMO 4	kg.	400	5,59
RUL	1	kg	642	5.82
	41 MOC 11	kg.	1000	4,53
	40 C 10	kg.	3000	4,10
	MS 22 S (4306)	kg.	980	13,72
	4 H 13	kg.	250	8.09
	AK 1 – 4006	kg.	400	8,25
	NSM 225	kg.	500	39,84
	2 H 13	kg.	650	19,96
	4306	kg.	200	30,76
Ø53	OL 42 – 2K	kg.	431	2,79
	OLC 35	kg.	857	2,28
	OL 60 – 1K	kg.	385	2,76
	33 NOC 11	kg.	1000	4,44
	4021	kg.	400	8,03
Ø56	OL 42 – 2K	kg.	375	2,78
	OL 50 – 1K	kg.	522	2,74
	OLs 35	kg.	2000	2,28
	POLC 45 X	kg.	1620	3,09
	34 MOCN 15	kg.	388	5.65

Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/U
W 4021	kg.	500	8,09
4034	kg.	597	11.44
Ø60 OLC 25	kg.	1000	2,26
18 MOCN 13	kg.	2000	5,32
40 H (40 C 10)	kg.	933	3,88
41 MOC 11	kg.	3111	4,51
40 C 10	kg.	1000	4,10
2 H 13 (4021)	kg.	3000	13,97
AK 2 S (4021)	kg.	2000	8,13
Ø65 OL 42 – 3K	kg.	300	2,87
OL 52 – 2K	kg.	400	3,02
OL 70 – 1K	kg.	248	2,76
OLC 20	kg.	349	2,80
OLC 50	kg.	611	2,76
36 MOCN 10	kg.	1800	5,28
W 6582	kg.	1400	6,10
H 25 T (4762)	kg.	129	13,95
Ø70 OL 52 – 2K	kg.	600	3,09
OLC 15	kg.	2000	2,98
OLC 20	kg.	600	2,80
35 MS 12	kg.	20000	3.99
13 CN 35	kg.	676	6.95
EP 44	kg.	1975	7,64
AKV Extra (4571)	kg.	700	19,87
4571	kg.	478	34,23
AKV Poldi	kg.	825	34,10
Ø75 OL 50 – 1K	kg.	1500	2,43
24 Cr MoV 55	kg.	3585	6.14
OLC 20 N	kg	1895	2,98
OLC 25X	kg.	405	3,22
15 MOMC 12	kg	945	4,36
36 MOCN 10	kg.	1298	4,21
15 CO 8	kg.	1394	3,91
21 MOMC 12	kg.	790	4,36
EP 44	kg.	4985	7,67
40 C 10	kg	97	6.88
40 H (40 C 10)	kg.	910	4,17
Ø80 OL 42 – 2K	kg.	910	4,17
OL 50 – 1K	kg.	5022	2,74
OLC 20	kg	1000	2,80
OLC 25 X	kg.	772	2,94
OLC 50	kg.	1300	2,82
13 CN 35	kg.	2000	6.00
18 MC 10	kg.	542	4,36
21 MOMC 12	kg.	900	4,54
18 MOCN 13	kg	4000	5,41
W 4718	kg.	400	8,20
1 H 13	kg.	210	12,95
Ø80 OL 60 – 1K	kg.	2000	2,76

Important!

Unitățile socialiste interesate în completarea bazei lor materiale de producție cu reperele disponibilizate de I.M.G.B. pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI GRELE,
șos. Berceni 104 – sector 5,
BUCUREȘTI.

Relații suplimentare se obțin la telefon 83.63.40, serviciul aprovizionare.

M.I.C.M. – C.I.U.E.M.M.R.

Intreprinderea de maşini grele BUCUREŞTI

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDURILOR MATERIALE – SARCINĂ PRIORITARĂ A UNITĂŢII

Aplicînd cu consecvenţă o linie economică optimă exată pe continua rentabilizare a unităţii, colectivul C.I.U.E.M.M.R. – Întreprinderea de maşini grele Bucureşti – se preocupă, cu rezultate bune, de utilizarea eficientă a fondurilor materiale.

Lărgindu-se cimpul de observaţie în privinţa studierii dinamicii de circulaţie a principalelor sortimente şi grupe de materiale, cu pondere determinantă în activitatea de producţie, s-a stabilit o relaţie elastică şi oportună între cerere şi consum, orientînd mijloacele financiare spre nevoile de monent ale procesului productiv.

La reuşita acestei acţiuni, un instrument util l-a constituit înţelegerea şi interpretarea justă a legislaţiei economice şi, pe această cale, redimensionarea periodică a stocurilor de materiale în funcţie de necesarul exerciţiului de plan următor.

Este evident faptul că, urmărindu-se incorporarea la timp a materialelor aprovizionate, s-a îmbunătăţit simţitor gradul de utilizare a mijloacelor circulante, diminuindu-se considerabil nomenclatura structurii elementelor şi valoarea imobilizărilor financiare.

Actualul volum al materialelor disponibile şi fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea judicioasă a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Intenţionînd accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor băneşti, C.I.U.E.M.M.R. – I.M.G. Bucureşti are în vedere valorificarea şi reintroducerea în circuitul economic naţional a materialelor care fac obiectul unui excedent temporar.

În acest scop pune la dispoziţia sectoarelor interesate din economie o gamă variată de materiale după cum urmează :

Nr ert	Denumirea materialului	Fişa mag	U/M	Cantit.	P/U	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
RULMENŢI						
1.	NU 304	0504	buc.	19	28,00	532
2.	NU 305	0511	buc.	13	37,00	461
3.	NU 305 NA	0513	buc.	4	32,00	128
4.	NU 307 NA	0525	buc	49	48,00	2 352
5.	NU 308 NA	0534	buc.	4	56,00	224
6.	NUP 309	0544	buc.	4	69,00	276
7.	NU 310	0547	buc.	4	100,00	400
8.	NU 310 NA	0548	buc.	64	63,00	4 32
9.	NUP 311 NA	0550	buc.	5	95,00	475
10	NU 315 NA	0573	buc	12	180,00	2 160
11	) 315	0579	buc.	3	144,00	432
12	NUP 416	0645	buc	10	806,00	8 060
13	420-413	0659	buc	28	588	16 464
14	629	0722	buc.	60	46,00	250
15	1021	1021	buc.	20	11,00	220
16	1210 K	1045	buc.	60	38,00	2 280
17	1213	1055	buc	80	60,00	4 800
18.	1213 K	1057	buc	30	58,00	1 740
19	1216 K	1076	buc.	40	56,00	2 240
20	1218 K	1084	buc.	40	81	3 240
21	1305	0882	buc.	50	20	1 000
22	1308	0896	buc.	20	38,00	760
23.	1320	0962	buc	13	245,00	3 185
24.	2200	1111	buc.	10	10,00	100
25.	2205	1136	buc.	10	14,00	140
26.	NU 2206	1143	buc.	10	40,00	400
27.	NJ 2206	1146	buc.	45	23,00	1 035
28.	NJ 2209	1165	buc.	10	45,00	450
29.	NU2210	1183	buc.	6	55,00	270
30	2210	1172	buc.	30	40,00	3 200
31.	2210 K	1177	buc.	40	42,00	1 680
32.	NUP 2214	1210	buc.	25	90,00	2 250
33.	2218 K	1240	buc.	15	130,00	1 950
34.	NU 2218	1241	buc.	22	210,00	4 620
35.	2220	1258	buc	10	182,00	1 820
36.	2220 MNA	1259	buc,	10	285,00	2 850
37	2222	1261	buc.	20	250,00	5 000
38.	2222 NU	1263	buc.	11	384,00	4 224
39.	2303	1330	buc.	10	38,00	380
40.	2305	1354	buc.	50	20,00	1 000
41.	2307	1374	buc.	9	32,00	2 080
42.	2309 K	1391	buc.	18	76,00	1 368
43	2310	1395	buc.	20	80,00	1 600
44.	NU 2312 NQ	1422	buc.	14	124,00	1 736
45.	NUP 2313 ZS	1432	buc.	6	250,00	1 500
46.	2313	1434	buc.	10	75,00	750
47.	2315	1452	buc,	40	175,00	7 000
48.	NUP 2330	1485	buc.	3	3164,00	9 492
49.	L NUP 2330 ZS	1492	buc.	11	4334,00	47 674
50.	NN 3016 KPB1	1603	buc.	10	384,00	5 840
51.	NN 3014 KPS1	1605	buc.	10	224,00	2 240
52.	NN 3017	1623	buc.	6	205,00	1 230
53.	NU 3018 KPS1	1628	buc.	6	225,00	1 350
54.	NN 3021 KPS1	1646	buc.	28	207,00	5 796
55.	NN 3020 K	1650	buc.	5	435,00	2 175
56.	NN 3024 KPS1	1688	buc.	16	465,00	7 440
57.	NN 3040 KPS1	1754	buc	12	2342,00	28 100
58.	NN 3044	1761	buc.	7	2977,00	20 839
59.	3206	1872	buc	3	55,00	165
60.	3209	1690	buc.	9	128,00	1 152
61.	3210	1897	buc.	19	50,00	950
62.	3213	1913	buc.	14	86,00	1 204
63.	3215	1924	buc.	14	103,00	1 442
64.	3307	1986	buc.	29	70,00	2 030
65.	3310	1998	buc.	10	85,00	850
66	3315	2006	buc.	10	603,00	6 030
67.	3322 M	2024	buc.	10	2352,00	23 520
68.	NA 4906	2117	buc.	40	28,00	1 120
69.	4908	2127	buc.	60	50,00	3 000
70.	NA 4917	2175	buc.	10	199,00	1 990
71.	6012	2532	buc.	60	28,00	1 480
72.	6013	2637	buc.	120	31,00	3 720
73.	6026	2690	buc.	5	147.00	735
74.	6032 K	2703	buc.	5	415,00	2 075
75.	6200	2740	buc.	100	5,00	500
75.	6200	2740	buc.	100	5,00	500
76.	6200 ZZ	2744	buc.	110	10,00	1 100
77.	6209	2829	buc.	250	26,00	6 500
78.	6210	2841	buc.	130	28,00	3 640
79	6210 Z	2844	buc.	36	30,00	1 080
80.	6212	2860	buc.	250	40,00	10 000
81.	6214	2875	buc.	150	65,00	9 750
82.	6218	2900	buc.	50	92,00	4 600
83.	6220	2911	buc.	60	124,00	7 440
84.	6222	2922	buc.	60	154,00	9 240
85.	6228	2936	buc.	18	500,00	9 000
86.	6236	2948	buc.	15	1058,00	15 870
87.	6300 Z	2980	buc.	10	6,00	60
88.	6301	2988	buc.	60	6,00	360
89.	6311	3060	buc.	90	55,00	4 950
90.	6315	3083	buc.	25	107,00	2 675
91	6316	3090	buc.	100	117,00	11 700
92.	6317	3095	buc.	30	150,00	4 500
93.	6318	3102	buc.	35	171,00	5 985
95.	6332	3130	buc	15	1652	24 780
95.	7201	3174	buc.	5	10,00	50
96.	7209	3193	buc.	20	238,00	4 760
97.	7213	3198	buc.	9	49,00	441
98.	7222 B	3233	buc	20	120,00	8 400
99	7305	3251	buc	40	18,00	720
100	7311 B	3277	buc.	45	60,00	2 700
101	7320	3310	buc.	20	427,00	8 540
102.	16023	3325	buc.	10	28.00	280
103	16017	3328	buc.	15	99,00	1 485
104.	21206	3377	buc.	10	77,00	770
105	21308 V	3379	buc.	10	230,00	1 300
106.	21312	3385	buc.	15	269.00	4 275
107	22208	3405	buc.	40	120,00	4 800
109.	22213 A	3422	buc.	10	137,00	7 430
110	22215	3427	buc.	20	131,00	2 620
111.	22219	3446	buc.	8	264,00	2 112
112.	22322	3537	buc	11	715,00	7 865
113	23022	3580	buc.	5	399,00	1 995
114	23024	3583	buc	12	313,00	3 756
115.	23040	3602	buc.	10	2570,00	25 700
116.	23232	3651	buc.	25	1710,00	42 750
117	30213 A	3738	buc	30	55,00	1 650
118.	30304	3767	buc.	100	17,00	1 700
119.	31306	3821	buc.	120	25,00	3 000
120.	32209	3882	buc.	50	33,00	1 650
121.	32218	3913	buc.	16	118,00	1 680
122.	32232	3929	buc.	8	775,00	6 200
123.	32308	3938	buc.	60	45,00	2 700
124.	32310	3947	buc.	50	65,00	3 250
125.	32322	3968	buc.	10	765,00	7 650
126.	51100	4000	buc.	10	16,00	160
127.	51107	4038	buc.	50	15,00	750
128.	51111	4057	buc.	12	30,00	360
129.	51114	4071	buc.	20	21,00	420
130.	51115	4075	buc	20	23,00	460
131.	51117	4086	buc.	50	28,00	1 400
132.	51122	4107	buc.	13	57,00	741
133.	51124	4114	buc.	30	101,00	3 030
134.	51128	4122	buc.	10	157,00	1 570
135.	51132 P5	4150	buc.	14	235,00	3 290
136.	51140	4150	buc.	9	328,00	2 952
137.	51144	4152	buc.	10	344,00	3 440
138.	51209	4220	buc.	100	28,00	2 800
139,	51213	4258	buc.	8	39,00	522
140.	51220	4263	buc.	20	79,00	1 580
141.	51222 M	4266	buc.	20	203,00	4 040
142.	51318	4362	buc.	20	125.00	2 500
TOTAL						
	PIESE SCHIMB AUTO					
	Garnituri chiulasă ZIM		buc.	1	31,52	31,52
	Grup conic autobuz TV 20		buc.	1	972,00	972,00
	Grup conic ZIM		buc.	3	328,00	984,00
	Garnit. cil. frînă sp. SR 131		buc	94	1,19	111,86
	Geam lampă spate SR 101		buc.	88	3,00	264,00
	Jicloare carburator SR 101		buc.	10	1,25	12,50
	Jicloare carburator SR 101		buc.	3	0,45	3,60
	Jicloare carburator SR 101		buc.	53	3,25	172,25
	Jicloare carburator SR 101		buc.	13	4,50	58,50
	Jicloare carburator SR 101		buc.	18	3,10	55,80
	Jicloare carburator SR 101		buc.	84	3,50	294,00
	Lagăr bielă ZIM		buc.	12	4,50	54,00
	Lagăr bielă ZIM		set.	1	56,70	56,70
	Lampă stop spate ZIM		buc.	1	58,00	58,00
	Levier auto		buc.	25	38,00	950,00
	Levier braţ artic. ZIM		buc.	5	66,00	330,00
	Locaş U 650		buc.	12	1,25	15'00
	Legături		buc.	21	90,00	1890'00
	Membrană metal		buc.	7	0,25	1'75
	Mufe		buc.	20	35,00	700'00
	Maeu faţă ZIM		buc.	2	97,95	195'90
	Manivelă U 650		buc.	4	20,00	80,00
	Macara geam uşe TATRA		buc.	1	24,00	24,00
	Manşon 565140 TATRA		buc.	10	1624	162,,40
	Membrană pompă benzină Volgă		buc.	5	4,50	22,50
	Membrană frînă faţă TV 20		buc.	24	9,00	216,00
	Manometre auto panouri		buc.	5	1000,00	5000,00
	Opritori cilindrii SR		buc.	14	0,75	10,50
	Opritori SR 113		buc.	15	15,90	238,50
	Piston cil. receptor SR 113		buc.	10	3,50	35,00
	Placă SR 113		buc.	5	5,50	27,50
	Piston pompă spriţ ZIM		buc.	1	4,80	4,80
	Piston pompă acceleraţie SR113		buc.	25	6,25	156,25
	Piston compresor U 650		buc.	1	28,00	28,00
	Piston IMS 59		buc.	14	34,25	479,50
	Piston standard cu bolţ IMS59		buc.	3	48,10	144,30
	Piston R 1 IMS 59		buc.	1	56,10	56,10
	Pinion satelliţi ZIM		buc.	2	18,50	37,00
	Pinion arbore IMS		buc.	1	20,15	20,15
	Pinion planetar ZIM		buc.	2	58,00	116,00
	Pinion viteze ZIM		buc.	1	99,19	99,19
	Pistoane K.I.R. ZIM		buc.	7	50,00	350,00
	Plotitor carburator SR 101		buc.	3	3,45	10,35
	Egmitoră pinion de atac SR 101		buc.	3	18,00	54,00
	Pîlnie decontor SR 101		buc.	2	1,65	3,30
	Pîrghie debraiere TATRA		buc.	2	27,50	55,00
	bronz TATRA		buc.	32	0,30	35
	Pinliţe I TATRA		buc.	5	20,00	100,00
	Pinliţe II TATRA		buc.	5	25,00	125,00
	Pinliţe III TATRA		buc.	1	25,00	25,00
	Pinliţe plastic U 650		buc.	32	25,00	200,00
	Pastilă oscilatorie Mosevici		buc.	6	0,50	3,00
	Pinion planetar SR 113		buc.	2	134,00	268,00
	Pîrghir căntător viteze SR 113		buc	4	23,00	92,00
	Pinion distribnitor SR 113		buc.	2	53,00	106,00
	Pulverizatoare U 27		buc.	4	49,00	196,00
	Plavă ambreiaj ferodou TATRA		buc.	2	25,00	50,00
	Potcoavă ruptor SR 101		buc.	6	5,00	30,00
	Pinion acţionare vitezom. SR 101		buc.	3	19,00	57,00
	Pîrghie comandă direcţie SR 101		buc.	5	51,00	255,00
	Pinion acţionare vitezom. SR 101		buc.	5	13,00	72,00
	Piston R 1 Fiat 125		buc.	1	1016,00	1016,00
	Pîrghie debraiere Carpaţi		buc.	9	21.00	189,00
	Pinion arbore intr. Carpaţi					
	Pinion c. v. Carpaţi		buc.	4	35,00	140,00
	Perie electr. Mosevici		buc.	2	4,50	9,00
	Pîrghie pendulă dir. Mosevici		buc.	1	27,00	27,00
	Pîrghie blocare		buc.	3	118,00	354,00
	Pompă oliver Ø115×1,5		buc.	5	341,00	1705,00
	Rotor electromotor ZIM		buc.	1	147,00	147,00
	Reglete cu 3 borne ZIM		buc.	16	10,00	160,00
	Regulator avans ZIM		buc.	2	22,02	44,04
	Rezervor benzină IMS 59		buc.	1	351,00	351,0
	Rozetă mîner IMS 59		buc.	10	4,50	45,00
	Racord IMS 59		buc.	2	4,25	8,50
	Reflector far U 650		buc.	4	5,10	20.40
	Roată lanţ		buc.	2	316,00	632,00

opinii

Mitul limbajului științific

Încă din epoca scolastică, bogată în dispute sterile, au existat filozofi ca Raymundus Lullus, care au avut ideea de a automatiza și mecaniza procesele de vorbire. Pentru aceasta, ei căutau elementele fundamentale ale vorbirii, cum ar fi denumirile obiectelor, ale calităților și ale relațiilor dintre acestea ; stabileau niște semne pentru fiecare dintre ele (semne hieroglifice de tipul cifrelor) și apoi încercau să le combine în mod automat, considerînd că ar putea fi construită o mașinărie care să producă toate combinațiile posibile. În felul acesta, s-ar fi pus imediat capăt oricăror discuții contradictorii. După formularea tezelor care se contrazic se va spune : **Ergo calculemus** (deci să calculăm), ziceau scolasticii, cine are dreptate, și nu să discutăm în van. Aceasta a fost una dintre primele formulări în care a apărut „mitul limbajului științific". Discuțiile au continuat însă, ba mai mult, au început, chiar de atunci, și discuții în legătură cu legitimitatea și posibilitatea unei astfel de mașinării, mai înțeleaptă decît omul.

În ciuda eșecului lamentabil al unor asemenea încercări, ideea a rămas ispititoare, reușind să-l captiveze o vreme chiar și pe Leibniz care, în alte privințe, era într-adevăr un filozof calculat. Dar aspectele teoretice ale problemei l-au preocupat și pe Descartes, considerat ca cel mai exigent filozof, a cărui maximă era de altfel foarte sceptică (**De omnibus dubitandum**= Să ne îndoim de orice). Ideea l-a preocupat pe Descartes, deoarece, în mintea lui, aceasta luase forma unei **matematici universale,** căci oricît de mult ne-am îndoi și de orice ne-am îndoi, ne pare că adevărurile matematice, cel puțin acelea evidente de matematici elementare, sînt în afară de orice dubiu. Or, dacă ar fi fost posibilă elaborarea unei matematici universale, aceasta ar fi fost **a fortiori** și indubitabilă.

Descartes și Leibniz n-au reușit să elaboreze acea știință miraculoasă, dar ideea a rămas și la mijlocul secolului al XIX-lea, matematicianul englez George Boole a prezentat-o sub forma unei **algebre logice.** De atunci pînă în zilele noastre s-au făcut progrese considerabile pe această linie, s-au încercat tot felul de formalizări ale limbajului și au fost construite o mulțime de limbaje formale. S-au construit și mașini, care „operează" cu astfel de limbaje, prin intermediul cărora o combinație oarecare de semne se dovedește automat și într-un timp record că este sau nu deductibilă din combinațiile de semne admise inițial pentru evidența, simplitatea sau frecvența lor. În aparență, deci, s-ar părea că mitul scolastic al limbajului științific s-a transformat în realitate. **Ergo calculemus,** se poate spune, și orice discuție va înceta. În fapt, astăzi se discută și se dispută mai mult ca oricînd. Și niciodată mitul limbajului științific și al metodelor de calcul lingvistic n-au fost mai combătute decît în zilele noastre.

Operația de simbolizare, de înlocuire a cuvintelor cu semne, strict necesară calculului lingvistic, a fost precedată de stabilirea cu precizie a semnificației cuvintelor. Încă din această fază au apărut primele dificultăți, căci nu orice limbaj științific conține concepte cu semnificație determinabilă empiric, o semnificație cu care să fie oricine de acord. În celebrul său **Tratat logico-filozofic,** ginditorul austriac Ludwig Wittgenstein, urmărind formalizarea limbajului în genere, ajunge la concluzia că termenii filozofici sînt lipsiți de semnificație. Aceasta ar fi cauza pentru care toate problemele filozofice sînt discutabile. De altfel și Descartes susținuse, despre filozofia de pînă la el, că nu există nici o problemă, imaginabilă sau nu, care să nu fi fost susținută sau combătută de către filozofi. Deschizînd drumul antifilozofic al neopozitivismului, Wittgenstein exclude filozofia în genere, etica și estetica în special, din domeniul limbajului științific. Conceptele filozofice, după Rudolf Carnap, sînt pseudotermeni, iar propozițiile care conțin astfel de termeni sînt pseudopropoziții. „Libertatea este esența omului", zicea Carnap, este o pseudopropoziție ; ea conține pseudotermenii „libertate" și „esență". Căci unde este libertatea și unde este esența ? În ciuda acestei concepții, Carnap a fost printre primii care au părăsit Austria la zvonul sosirii trupelor hitleriste, dovedind, prin propriul lui exemplu, că există concepte care, deși nu au o semnificație empirică, ce poate să fie „pipăită sau mirosită", sînt într-adevăr, dacă nu „esențiale", cel puțin **vitale** pentru om.

Mitul limbajului științific s-a dovedit neputincios în domeniul disciplinelor umaniste, ceea ce a determinat chiar revizuirea termenului de „limbaj științific". Într-adevăr, în disciplinele umaniste, care operează cu termeni fără semnificație empirică, care desemnează concepte și categorii de mare generalitate, nu numai că nu poate fi precizată (cu exactitate matematică) o anumită semnificație, dar termenii au chiar semnificații contradictorii, care nu pot fi separate, ceea ce face imposibilă simbolizarea lor și fără sens încercările de automatizare a raționamentelor cu astfel de termeni. Dar limbajul acestor discipline nu este și el științific ? Excluderea lui din sfera științificului înseamnă de fapt renunțarea la principiile raționale de construcție a disciplinelor umaniste. O dovadă, în acest sens, o constituie și faptul că cei mai entuziaști adepți ai automatizării limbajului au adoptat poziții subiectiviste, iraționaliste și chiar mistice (cazul lui Wittgenstein) în domeniile pe care ei înșiși le-au exclus din sfera limbajului științific. Așa se explică de ce majoritatea filozofilor actuali, care nu au abandonat studiul eticii și al esteticii, indiferent de orientarea lor filozofică, sînt adversari ai neopozitivismului. Oricum ar fi, problemele filozofice rămîn discutabile, cauza acestei situații fiind de cu totul altă natură decît cea lingvistică — disputa și contradicția constituind, pe aceste planuri, chiar mobilul dezvoltării științelor umaniste.

Deci, după ce s-a dovedit că mașinăria lingvistică nu e în stare să potolească disputele, iar calculul lingvistic, în ciuda exactității lui, e doar un instrument auxiliar al matematicii, mitul limbajului științific a fost transferat în literatură și exprimat teoretic în forma : „Poezia este un calcul lingvistic", iar practic în forma : „Poate fi construită o mașină lingvistică de făcut poezii". Și, într-adevăr, au apărut atît teorii pe această temă, cît și mașini de acest gen. Teoriile, cum era și firesc, au ieșit tot discutabile, în schimb, mașinile au avut mare succes.

Se știe că unii poeți, este cazul lui Eminescu, aveau „caete cu rime" și utilizau anumite „tehnici", mai ales pentru a imprima o anumită ritmicitate versurilor, ceea ce realizează și mașinile de făcut „poezii". Dar, cum spunea tot Eminescu : „E ușor a face versuri, cînd nimic nu ai a spune". Poezia autentică nu este o spusă, ci o spunere. Poetul nu devine trist fiindcă a făcut o combinație „tristă" de cuvinte, ci încearcă să-și exprime tristețea reală prin cuvinte. Poetul este un creator, mașina este un imitator de creații. Și, tot așa cum ea nu va rezolva nici o dispută combinînd cuvintele interlocutorilor(căci aici este vorba de schimbarea opiniilor) și nu va reuși să transcrie perfect mecanismul unei demonstrații matematice, ea nu va crea nici poezii, cel puțin înainte de-a avea simțăminte, oricît de perfectă ar fi mașinăria ei lingvistică. Or, simțămintele sînt ale omului.

Se poate spune că astăzi nimeni nu mai crede în mitul limbajului științific indiferent de variantele lui, dar acest lucru nu este întîmplător. Dezvoltarea limbajului științific, la fel ca dezvoltarea oricărui domeniu teoretic, este în același timp și un proces de demitizare. Limbajul științific este de-acum destul de matur pentru a nu mai avea nevoie de mituri și dacă el nu pierde nimic debarasîndu-se de ele, cu atît mai puțin va pierde poezia, care s-a dovedit matură încă de-acum două milenii.

ALEXANDRU SURDU

frontispicii

Memoriile academicianului Iorgu Iordan

Față de alți lingviști iluștri ai noștri, Iorgu Iordan a fost prea puțin tentat de modalitatea literară (beletristică) a scrisului. Rămîne, chiar și de astă dată, consecvent cu sine. Recunoaștem în autorul **Memoriilor** pe omul de știință obiectiv, sobru în stil, metodic, critic, mereu gata să argumenteze o afirmație, ca și pe omul impătimit de-o viață al școlii, pe profesorul de rară vocație. Căci Iorgu Iordan nu e preocupat atît de reconstituirea imaginii vieții sale, cît mai ales de deslușirea sensului ei și al evenimentelor la care participă. Criteriul în virtutea căruia sînt judecate fapte și atitudini, proprii sau ale altora, indiferent de vîrstă, timp, situație socială, politică, științifică etc., este, constant, cel moral.

Dealtfel, postura de memorialist îi apare oarecum incomodă și are rezerve față de ea. Rezerve îndreptățite și de bun simț — poate prea puțin avute în vedere uneori de memorialiști —, care implică o atitudine etică și responsabilitate : **„A-ți scrie memoriile și, bineînțeles, a le publica înseamnă a-ți asuma o mare răspundere, însoțită, inevitabil, și de riscuri. Darea în vileag a unor lucruri foarte personale, adesea, poate, strict intime, implică o anumită lipsă de discreție și chiar de modestie. (...) Autorul unor memorii (...) se erijează, prin forța împrejurărilor, în comentator, ca să nu spun judecător al propriei sale ființe, ceea ce n-ar fi prea grav, precum și al semenilor pe care i-a cunoscut și cu care a avut relații de tot felul. Comentariile sînt însă prin natura lor pindite de subiectivism, și cel mai «la obiect» dintre comentatori nu scapă în întregime de această primejdie".** Autorul trebuie să convină că evocarea unor „oameni și locuri «de altădată»", dar mai ales o anume valoare „de ordin politic-educativ", ca și acel „a da socoteală", adică „conștiința unei datorii față de societatea în mijlocul căreia am trăit și care m-a ajutat, nu numai indirect, să-i fiu de folos după puterile mele", pot constitui o motivare suficientă pentru ipostaza în care apare. Nu e vorba de o motivare de circumstanță, ci de înseși coordonatele pe care se axează, programatic, evocarea. Scrierea memoriilor (**memorii,** nu **amintiri,** între acestea există, precum se știe, o anume diferență semantică) nu e concepută ca o digresiune plăcută, ci ca un fapt de responsabilitate și seriozitate.

Avem, în volumele apărute la Editura Eminescu, o rememorare a primelor două perioade din viața autorului, cele cuprinse între 1888–1918 (vol. I, 1976) și între 1918–1944 (vol. II, 1977). Evocarea este condusă metodic, strîns, adesea cu rigoarea unei demonstrații.

În volumul I, dedicat copilăriei, adolescenței și tinereții, o memorie excelentă reține fapte, figuri, situații, locuri, și la lectură nu transpare atît plăcerea retrăirii afective, cît mai ales aceea de a le reconstitui cît mai exact, cu detalii topografice, economice, sociale, etnografice, caracterologice, cu amănunte din cele mai neașteptate, de a le releva valoarea documentară sau educativă. Redarea este detașată, pe cît posibil voit obiectivă. Totuși, între impresii, unele capătă farmec.

Evocarea anilor de învățătură se transformă, de fapt, într-un elogiu al școlii. E, pentru adolescentul Iorgu Iordan, începutul unui drum de muncă susținută, sistematică și devotată pentru împlinire profesională. Liceului internat din Iași fostul elev îi aduce un frumos omagiu : **„(...) eu o binecuvintez din tot sufletul și mă declar produsul ei în liniile mari ale personalității mele (...)".** Temperament activ și ordonat, înțelege „libertatea, înainte de toate, ca pe un bun spiritual" și judecă școala și pe slujitorii ei din perspectiva felului cum își realizează menirea instructivă și educativă. Obișnuit, judecata este severă și, prin chiar acest fapt, ea implică o pledoarie pentru muncă disciplinată, seriozitate, devotament, intransigență morală, omenie. Sînt calități pe care le-a dovedit și le-a profesat de-a lungul unei vieți Iorgu Iordan însuși. Prețuiește în cel mai înalt grad pregătirea profesională, dar și talentul de educator, omenia foștilor săi profesori. Pentru C. Stere, T. Bratu, G. Ibrăileanu, A. Philippide, PROFESORI și, deopotrivă, OAMENI, are cuvinte de caldă prețuire și recunoștință. În schimb, față de cei „necorespunzători", profesional sau etic, nu arată nici un fel de îngăduință. Dintr-o împrejurare sau alta, reține impresii critice, de moment, în legătură chiar cu personalități ilustre ale timpului. Chiar dacă liniile formării sale spirituale le urmărește îndeaproape, volumul constituindu-se în argument și explicație a firescului împliniri ulterioare, memorialistul preferă adesea să vorbească mai mult despre alții sau despre altele, să creioneze chipuri, circumstanțe, atmosferă.

Această preferință este mai evidentă în rememorarea perioadei dintre războaie, cînd activitatea lui Iorgu Iordan devine mult mai cuprinzătoare și mai bogată : studii de specialitate în străinătate (Germania și Franța), cariera universitară, muncă științifică intensă, participarea la viața politică etc. Tabloul e complex, în tușe apăsate, realizînd dramatismul cunoscut al epocii. Notarea unei stări de spirit momentane poate fi relevantă pentru realitatea europeană a timpului : **„(...) primul sentiment care s-a trezit în mine din momentul coborîrii din tren la Gare de l'Est (Paris) a fost de «eliberare». Vreau să spun că am simțit aproape fizicește că mă găsesc într-o țară «liberă», cu oameni care pot vorbi și scrie, pot să se comporte, oricînd și oriunde, în deplină libertate. Respirația fizică de care aminteam mai sus se confunda cu respirația spirituală".** Acum detaliile, faptele, evenimentele, chipurile tind să redea, în primul rînd, realitatea politică. Principiile morale se cer afirmate mai mult ca oricînd, căci, într-o atmosferă de dezorientare generală, nu puțini (autorul are în vedere lumea intelectuală) vor fi cei care le vor uita dintr-un motiv sau altul. Fără a-și recunoaște o vocație politică deosebită, Iorgu Iordan a acționat consecvent ca un democrat și antifascist convins. Acum viața autorului este strîns legată de Universitatea ieșeană. Activitatea universitară (profesor și decan) îi dă satisfacții, dar și decepții, cele mai multe de natură politică și etică. La fel ca și funcția de director al Teatrului Național din Iași, unde s-a manifestat ca spirit novator.

Dar această perioadă a fost cea mai prielnică și fertilă pentru munca științifică : **călătorii de studii în străinătate, prietenii și relații științifice, apoi cărți și studii** fundamentale pentru lingvistica românească, recenzii, note, **Buletinul Philippide** al „Institutului de Filologie română «Al. I. Philippide»", al cărui director era. Fără prejudecăți și falsă modestie, Iorgu Iordan încearcă și o apreciere a propriei activități științifice : **„(...) ea este bogată, poate prea bogată, chiar dacă iau în considerație etatea mea, care a depășit pe a celui mai vîrstnic dintre predecesori (Tiktin). Această bogăție justifică, desigur, într-o măsură oarecare, diversele lipsuri, existente realmente în lucrările mele. Ea este totodată și foarte variată (...)"** etc. Concepția lingvistică : **„(...) am fost (...) neogramatic, și (...) am rămas neogramatic, cu modificări innoitoare, nici prea multe, nici prea importante și diferite (...)".**

Dacă ar fi de găsit o explicație interesului viu pe care l-au stîrnit **Memoriile** acad. Iorgu Iordan, desigur că ea ar consta tocmai în recunoașterea exemplarității vieții și activității savantului, profesorului, omului de cultură și omului cetății, în sentimentul stenic de încredere și optimism pe care îl transmit.

În sensul larg al cuvîntului, Iorgu Iordan este un moralist.

EUGEN MICU

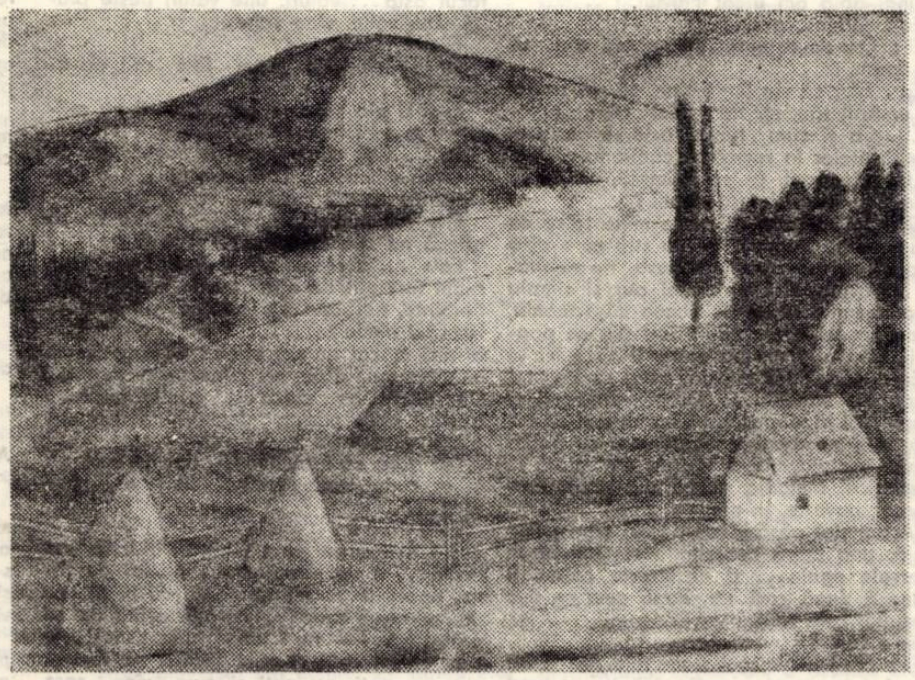

IULIUS PODLIPNY : „Peisaj la Gărîna"

4 POEȚI TINERI

Nicolae Popa

MULȚI DINTRE VOI

Mulți dintre voi vă imaginați că pămintul
Ar fi un strigăt de trandafir
Peste carnea de singurătate a furnicii.

Mulți dintre voi vă imaginați că furnica
Ar fi un descintec de cedri
Lingă coama absentă a pietrelor.

Mulți dintre voi vă imaginați că pietrele
Ar fi privighetori de nisip
Peste singele porților.

Dar mulți dintre voi vor semăna in pămint
Semințe de furnică și piatră
Mulți dintre voi vor semăna privighetori in pereți.

ANĂ:::

De unde izvorăște piatra, Ană,
In care ți-am zidit și decantat
Marmurul și zgura diafană...
De unde izvorăște piatra, Ană,
Să te zidesc din nou, ingenuncheat?

Lasă măcar spaima să mă-nvețe
Cum inmugurește un mortar;
Lasă măcar spaima să mă-nvețe
Să-ți descopăr miile de fețe
Cind aveai doar una spre zidar...

Francisc Vinganu

IMPREUNĂ

Impreună cu soarele
sint cea mai frumoasă podgorie.
De mine s-a indrăgostit
Un strugure,
scăldat in apa limpede
a cearceafului,
ecoul lutului din ulcioare
și cele mai mici cioburi
de păsări.
Impreună cu soarele
sint cea mai veselă podgorie.

PE CLAPE DE GREIERI

Ne-am culcat in iarbă,
in iarba mascată
de turnuri
cu clopote de rouă
și ascultăm cintecul
pe clape de greieri
și, ca să nu fim văzuți,
am astupat stelele
cu păsări inalte
cit cerul!
și ascultăm cintecul
pe clape de greieri.

Petre Dinu Marcel

STATUILE AU MEMORIE

Statuile au memorie,
Chiar dacă nu incap in istorie.
In ele, timpul doarme ca-n lucernă
Cuprins intr-o horă eternă.

Statuile sint semne de belșuguri
Cind verile insistă
Și se concentrează in struguri.

Aleargă pe deal, flăminde, gutuile...
Din tot ce se stinge,
Țin in memorie statuile.

Statuile păstrează eroii-n memorie,
Chiar dacă nu incap in istorie.
Ele iși iau dreptul la rouă și viață...
Istoria se trăiește, istoria nu se-nvață.

NICOLAE LABIȘ

Printre copaci, cu liniștea crescindă,
De mii de nopți, o pușcă stă la pindă,
Cind căprioara vine de departe
Să bea din apa cu miros de moarte.

Cind botul fin și-apropie d[...]e apă,
Copacii-ngenunchează pin-[...] se-adapă
Și-i o tăcere grea ca plumb[...]u-n gloanțe
Izvorul dă și moarte și spe[...]ranțe.

Dar apa, ca o stea neștiut[...]oare,
Adapă fuga unei căprioare
Cind, dintre ramuri negre, [...] noaptea sfarmă
Cu pieptu negru țevile de [...]armă.

De dincolo de stăvilarul u[...]rii,
Poetul vine-n liniștea pădu[...]rii
Să mute țeava pușitii-n al[...]tă parte,
Să fie-n lume mai puțină [...] moarte.

Silvia C. Negru

MI-E DOR DIN NOU

Trec clipele cu toate zăpezile la [...] pas
Eu, neastimpărata, aceeași am ră[...]mas;
Mereu ca o cascadă la stele-aple[...]cată,
Cind infloresc mălinii in fața casei, tată?
Și iar mă cere bezna și iar mă v[...]rea lumina
Dar visul meu iși spune Legenda [...] cu Ondina,
Pe serpentina vieții privirea se di[...]lată
Cind infloresc mălinii in fața casei, tată?
Dar ochii tăi trec veșnic spre cas[...]ele vecine
Spre visele de-o schioapă cind [...] mă creșteai pe mine,
Povestea cu morgana o fi adevă[...]rată,
Cind infloresc mălinii in fața casei, tată?
Noi nu uităm părinții, dar noi p[...]lecăm departe,
Și iar niște cuvinte se-adună intr[...]-o carte.
Ce-nseamnă o scrisoare pe rana [...] vindecată,
Cind infloresc mălinii in fața casei, tată?
Tu stringe mii de toamne și vise [...]in cămară,
Belșugul bucuriei in suflet să ne [...]doară,
Că-n alergarea noastră tot ne v[...]edem odată...
Cind infloresc mălinii in fața casei, tată.

Ion Dumitru Teodorescu

PAUZĂ PENTRU IUBIRE

(Schiță dramatizată)

Plajă aproape de Fluviu. El și Ea stau alături, pe un gorgan de nisip, țepeni in hainele lor. nepotrivite. Peste fișiiala Fluviului — țipete de pescăruși, speriați... O melodie firavă de armonică se aude indepărtat, indepărtat...

EL: Constant... (umbră peste plajă ca o filfiire de aripi) niște lucruri absolut bizare.

Ea: Oh! (e surprinsă, e aproape fericită, dar melodia nu se mai aude). Zău?... Nu se mai aude...

El: Trebuia să se audă ceva? După ce s-a oprit vasul a inceput forfota de pe punte, cine s-ar fi așteptat?... Și-apoi, țipetele lor... risetele lor... Dar erai foarte calmă, nimic de zis, aproape că te-am admirat... Și unde mai pui că se și glumea, iți dai seama, intr-un astfel de moment...

Ea: (absentă) Spuneai ceva?

El: Tocmai puneam ordine in impresii...

Ea: N-am fost prea atentă... fiindcă am niște... dar ceva, ceva...

El: Inteleg, inteleg...

Ea: Totul trăda o mare neliniște...

El: Sau poate o spaimă... (umbra unei păsări trece peste plajă, ferește capul...) Dar nimeni nu-și dădea seama de asta...

(Melodia se va auzi din nou, va crește, va crește...).

Ea: Ah! Ah!

El: Ți-e rău, cumva, ori ce-i?

(Melodia scade in intensitate).

Ea: Eu? Ce să am eu? N-am absolut nimic... Iți amintești?

El: Să-mi amintesc?...

Ea: De bărbatul acela... numai el era liniștit... Și acum...

(Armonica mai tare).

El: Un individ suspect!

Ea: Ah! Taci! Ascultă! (melodia crește, devine asurzitoare, ea țipă, țipă să o acopere, să o acopere...). Și acum cintă din armonică.

El: Am spus că e un individ suspect.

Ea: Taci! Oh, taci odată, taci și ascultă. (Armonica se aude in surdină).

El: (iritat). Nu aud nimic. De acolo il poți vedea?

Ea: Nici o mișcare nu mi-a scăpat, e in plin soare, nu tot, restul e inghițit de pata galbenă a prelatei.

El: Inseamnă că eu am o poziție proastă?

Ea: Lasă-te mai jos.

El: Nu cred să pot, nu cred, nici vorbă, sint atit de molesit de căldură, atit de, atit de comod vreau să spun e locul acesta, atit de cald, de comod, de bine, de nisip, de soare, de toate astea, mă inteleai cred...

(Ea se leagănă ușor in ritmul melodiei).

El: Tot mai cintă? Că nu aud nimic.

Ea: (e nevoită să se oprească din legănat). Cum se poate? Cum se poate să nu-l auzi? Ai ceva, ai ceva, ai ceva — cum se poate să nu-l auzi? N-ai o poziție, o poziție convenabilă, caut-o, caută poziția de care-ți vorbesc...

El: Știi, aici stau foarte bine. Și-apoi, e inutil, mi s-a mai intimplat.

Ea: Cum?... Vai! Vai! Vai, vai săracul, vai săracul, i s-a mai intimplat! Să te mingii pe umăr, să vin mai aproape, ți s-a mai intimplat... dar principalul, in astfel de ocazii principalul e să nu-ți pierzi capul, că, iată, imi ziceam, imi ziceam cind s-a oprit vasul, de-acum sint o ființă distrusă, imi ziceam, și-acum incep să rid, mă vezi doar rizind, n-am pățit nimic și pe deasupra m-am obișnuit cu gindul că vom petrece aici cine știe cită vreme...

El: Iți vine usor să vorbești... (umbre de păsări trec peste capul lui, trec și dispar) Mai cintă?... De fapt mi-e totuna, totuna, abia am urcat Fluviul.

Ea: Gifiind, gifiind...

El: Era de așteptat ca ajunși aici să ne oprim.

Ea: Dar să vin lingă tine, să mă rezem de umărul tău, să rid apoi abia audibil... Ca și cum nava asta, a noastră, s-ar fi ințeles in secret cu căpitanul... De ce ferești capul, ce se intimplă, ei, ce se intimplă, de ce ferești capul?

El: Se intimplă că peste mine trece ca o adiere, se intimplă că nu știu ce e asta și cred că mă amenință ceva, nu neapărat groaznic, nici vorbă, ci pur și simplu ceva necunoscut, și de aceea mi-e teamă, și de aceea feresc capul, nu știu ce poate fi, fără a ști ce nu poate fi...

Ea: Aha, dacă e asta, asta, să vin mai aproape. să vin... „Dragi pasageri și dragi, mai ales, pasagere, căpitanul vă invită la o plimbare de agrement cu barca — nu vă surid citeva ceasuri de plajă?" (armonica, melodia aceea din nou). Frumoasă poveste, n-am ce zice!

(Acum sint păsări, trei păsări mari peste plajă, una după cealaltă, nici măcar la intervale egale... și el ferește capul, il apleacă după cum vin, după cum se duc păsările, cele trei).

Ea: Iară?

El: Nu-i nimic, imi trece mie, imi trece mie, imi trece mie... Dar căpitanul cred că a procedat corect, ne-a oferit adică niște ore de destindere, apoi... Iar te legeni, legeni...

Ea: Ca să fiu sinceră, logica ta cam șchioapătă, cred că exagerezi, noi sintem niște pasageri foarte grăbiți și nu cred, intelegi, nu ne arde de petreceri, inteleai?

El: Nu era necesar să-mi spargi timpanele... Azi trebuia să-mi termin.

Ea: (care se leagănă) Toți-avem-ceva-de-terminat. Toți am-inceput-ceva-ce-trebuia-terminat-urgent.

El: Iar aici — vreme irosită in zadar.

Ea: (ii arată Fluviul, valurile care se retrag leneș sub soare) Ai zice că bărbatul o face inadins (incepe din nou să se legene).

El: Tot te mai legeni?

Ea: Da, dar cred că am să mă plictisesc, iată, acu doar capul mi-l mai mișc... Vai, vai, vai, ce am să mă mai plictisesc, uite, am și inceput... După ce că vasul acela s-a oprit, acu, imi pisează și ăsta nervii cu armonica lui. Și, culmea! Numai eu o aud.

El: N-am nici o vină.

Ea: Vai de mine, vai de mine, bineințeles, bineințeles. (Și tocmai atunci trec păsări și el ferește capul). Și tu ferești capul, capul, nu intra in panică, te rog să nu intri in panică, te rog să te stăpinești, evident, n-ai nici o vină, să te mingii pe umăr... Din pricina lor nu ne putem rezolva problemele noastre intelectuale.

El: Crezi că mai poate fi vorba? De parcă nu ți-ai da seama...

Ea: Că plaja e pustie?

El: Și că noi sintem aici unul lingă celălalt...

Ea: ...iar eu rezemată de umărul tău...

El: ...o poziție absolut nefirească de vreme ce abia ne cunoaștem.

Ea: Așa că va trebui să caut, să găsesc un zimbet pe care să-l fixez, pe care să incerc... un zimbet pe fața mea... cred că mă simt bine așa... niciodată n-am făcut asta... valuri, uite valuri peste plajă, vine valul, vine valul...

El: Evident.

Ea: Niciodată n-am fost atit de aproape...

El: Ei zic că nu-l pot repara cu mijloace proprii, așa că...

Ea: ...de cineva, atit de calmă, atit de deplină atit de... Toți spun că sint o ființă pură, nu mă crezi?

El: Au trimis șalupa la șantier ca să aducă nu stiu ce pirghii...

Ea: ...Și niciodată mai mult ca acum n-am fost atit de aproape de cerul acesta fierbinte, fierbinte... Taci? Ei da, taci... Nu spui nimic? ...Taci? Sigur că taci... Și nici măcar nu pot afirma că așa ai fost intotdeauna, abia ne cunoaștem doar... Dar dacă aș pleca... nestatornică... (resfiră nisip printre degete). Dacă aș pleca... acum?

(Ar vrea să-i răspundă, dar trebuie să miște capul, trebuie să-și liniștească panica...).

Ea: Iară?

El: Așa mi se pare (strigă) Privește!... acolo... e un pescăruș... numai pescăruș poate fi... mi se pare că o să cadă... o să cadă... ce-o fi avind de se prăbușește? — nu! iată-l cum țișnește și cum se apropie și cum incerci să vezi și cum nu poți, nu poți și cum vine spre noi... vine,... spre... a trecut.

Ea: Ai văzut un pescăruș? Zici că a fost pe aici (desface miinile și iată pescărușul plutind lin, lin, pe lingă umărul lui...). Un pescăruș?

El: A venit de pe malul celălalt... mereu l-am presimțit, ințelegi? ...mereu, de cind sint cu tine aici... A venit de pe malul celălalt, la inceput n-am știut, n-am putut ști ce poate fi linia aceea frintă, care palpita deasupra apelor, n-am știut, asta la inceput... A făcut un larg ocol după vas și atunci l-am văzut, alb, numai aripi, ințelegi, era alb... și numai aripi... Acum a trecut...

Ea: Foarte ciudat, eu n-am văzut nimic, ce pasăre poate fi asta, ce pasăre e, că nu știu?

El: ...Și trecind s-a pierdut după plantele acelea inalte, dar o să revină, o să-l vedem amindoi... am să ți-l arăt, alb, numai aripi. Și poate că o să vină aici, aproape, in fața noastră, in fața noastră, dacă o să vină...

Ea: Ce pasăre poate să fie asta?

El: ...și după el, alții, numai aripi, un alb palpitind peste... noi, iar au venit!

(Dar acum și armonica, in surdină...).

El: Pe vas...

Ea: (trebuie să țipe scurt de uimire). Acolo... nu-l mai văd.

El: Pescărușii dau ocol vasului.

Ea: Era acolo cu barba aceea a lui, roșie, un bărbat foarte mare, chiar și de aici, și deodată a dispărut, pur și simplu s-a evaporat, era acolo cu armonica lui, și tocmai mă intrebam ce interes o fi avind de ne cintă și deodată a dispărut.

El: Poate că nu de tot, poate că s-a plictisit să se tot arate, poate că doar se apără de soare, poate că refuză să se arate atita vreme cit...

Ea: Nu, bărbatul acela a redevenit ceea ce a fost, o nostalgie adică ...și niciodată n-am să-l mai văd.

El: O nostalgie zici?... De unde poți ști? La inceput...

Ea: A fost o pasăre: rănită la mine ea cobori.

El: O pasăre, zici?

Ea: Voce peste Fluviu a fost...

El: O pasăre, zici?

Ea: Fu leneș fun[...] peste soarele imblinzit de apus... Asemeni spre seară eram, o nostalgie, asemeni...

El: La inceput... o pasăre, zici că a fost la inceput?

Ea: La inceput, da, la inceput... Apoi o certitudine, nici măcar atit ...Ar fi putut deveni (și armonica se aude din nou) dar un zumze[...] lung mi te aduce... Am rămas aici: neliniștit popas... Sărbătoare de-o clipă... Prinz al ochilor cit te-am văzut... Za[...]rnic stărui, știu, acum cind Fluviul e[...] tiraj de sticlă... Peste nemiloase straturi [...]e apă depunem o aripă... fragil deschisă in soarele cenușiu... Unic spectacol!... Dar totul a venit prea tirziu (își oboară fața intre palmele făcute căuș).

El: Poate că nu totul, prea tirziu... Să facem ceva... Ar trebui...

Ea: Să facem [...]va... (după care coboară o palmă de pe obraz).

El: O pasăre, [...]i? Să incercăm, incearcă, vino lingă [...]nine, așa, aici, mai aproape, iți inconju[...] umerii, privește, nu acolo, unde te uiț[...] O pasăre ai spus?

Ea: La inceput[...] fost o pasăre, desigur.

El: Așa, păsăril[...] așa, parcă sint bete, uite-le cum se da[...] peste cap și cum cad peste ape, pot fi [...]pescăruși, nu? Și uite bărbatul, și uite [...]lata, și uite armonica, toate, acolo... (d[...] ea nu vede, nu vede nimic, țipă și el l[...]ă brațul de pe umărul ei).

Ea: Ce ți-o fi venit să mă chinui? Nu pot vedea nimic și tu mă chinui. Te-am supărat cu ceva?

El: Am vrut...

Ea: Da, da, da...

El: Și nu s-a putut...

Ea: Nu, nu, nu...

El: Iar bărbatul acela...

Ea: Ce zicea bărbatul acela?... Cred că asta zicea bărbatul acela: „Fraților, zicea, e vremea să vă luați zborul...". Nici măcar nu ne cunoaștem!

El: S-a intimplat tare de mult, eram incă elev...

Ea: Nu trebuie să te justifici.

El: E un lucru pe care țin să ți-l spun... Au trebuit să treacă doi ani ca să aflu numele propriului meu coleg de bancă!

Ea: Vai! (trebuie să-i mingii umărul). Vai! Vai!... Probabil era un tip cu totul cenusiu de vreme ce...

El: Da de unde! Era... (din nou armonica) Dar ce ai?

Ea: Taci, iar cintă, taci!... Și e atit de frumos... Taci, taci...

El: Nu spun nimic, dar...

Ea: Pe aici, pe aproape...

El: Era, zic, premiantul...

Ea: Da, premiantul, un puști cu ochii albaștri, nu-i așa?

El: De unde stii? De unde poți cunoaște cum arăta? Iți reamintesc, asta s-a intimplat tare de mult...

Ea: Nu plingea, nu spunea nimic, te privea doar cu fața aceea a lui serioasă, de puști serios... Mi s-a părut că l-am zărit... adineauri ne dădea tircoale, ce poți zice?

El: Ascultă, ce te-a găsit?

Ea: Ceea ce am pierdut treptat... Oricum ai intoarce-o... Puștiul, cu ochii lui iscoditori, uimiți... Cu ochii lui de cer răsturnat in răcoare... da, era prea mic, intelegi, prea mic...

El: Ascultă, ce te-a găsit?

Ea: ...mic, da, un ghem aproape amortit... Fiindcă asta s-a intimplat tare de mult... nu mai știu... i-am uitat căldura... nu-i mai știu ochii... nu sint vinovată... nici nu știu cum s-a intimplat... și acum melodia asta ca o respirație in ureche... care infioară... Atit de puțin, totuși, atit de putin, iar ferești capul, iară... O melodie care vine dintre ape, poate,... și nu lasă urme... Toate păsările mor in alint cu vintul... Dacă-s prea lacome! Eu nu sint... Se termină apoi cu toate, vine vremea — și, dacă nu ești pregătit, dacă ai venit prea...

El: Nu vreau să te chinui, ce se intimplă cu tine, de ce te-oi fi chinuit singură?

Ea: In curind, melodia... toate au un sfirșit... trebuie, privindu-ne, să ne coborim privirile...

El: Ințeleg, da, ințeleg, potolește-te, da.

Ea: Dar pină atunci...

El: Da, niște lucruri foarte intime.

Ea: Așa că trebuie să mă asculți cu atenție.

El: Privesc către Fluviu și-ți spun: grăbește-te, va trebui să faci asta, să te grăbești, iată, șalupa s-a intors, va trebui să te grăbești, in curind vasul va fi reparat, iar plaja ce ne-a fost oferită...

Ea: Da, pauza pentru timpul cind incă mai puteam spune că sintem impreună, dar sint uimită, nici măcar nu ne cunoaștem!... Sint tandră, oricum, mă simt bine in preajma dumitale și probabil de aceea sint și tandră...

(Umbre de păsări peste plajă. El ferește capul).

Ea: Toți spun că-s incomod de sinceră, de directă, de spontană, nu mă crezi?... Ce motive ai avea? De ce ridici din umeri? De ce taci? Cred că in astfel de cazuri... să nu-ți inchipui că eu... sintem doar singuri aici... Singuri și față-n față... cu toate că incă departe... Dar mă pot ridica... să nu crezi că mi-e cine știe ce greu. ...și pot veni spre tine, vrei? Nu răspunzi? Dar iată cum te ridici, ce răspuns aș mai dori?... Acum sintem foarte aproape... nici o coală de hirtie să nu incapă intre noi... foarte aproape, nu? foarte aproape că-ți pot mingiia fruntea... și ochii... pot cobori spre buze, spre buze, spre buze...

(Ea aude armonica, se ridică, face un pas, incă unul, incepe să alunece ușoară cu miinile larg desfăcute, pare că plutește, e toată infloriță de bucurie...).

El: Era intr-o toamnă și trenul urca o colină prea clară pe cerul de miere-al apusului și acolo sus pe colină văzurăm toți călătorii pe bătrinul inalt ca o pată subțire pe cerul apusului și toți călătorii intrebară ce face, ce face acolo și-apoi auziră, il auzirăm, iți spun, pe bătrinul acela cum cinta din trompeta lui. Stăteam la geam și-l priveam, și toți comentau ce grozav, ce superb, ce sublim cintă. Stăteau lingă geam și se imbrățișau.

(Pauză)

Ea: Ți-a fost greu?

El: Da.

Ea: Acum sintem impreună.

El: Da, impreună și armonica in surdină...

Ea: Nici măcar nu ne cunoaștem... Acum nu mai e nici un secret doar... Ești foarte obosit?... Ar trebui să plecăm, in curind vor năvăli păsările...

El: Da, să plecăm (numai că se aud de departe țipete de păsări). Cred că-i prea tirziu. Și melodia care o să ne asurzească...

Ea: Nici măcar nu ne cunoaștem! Trebuie să te privesc. Nu-i nimic... Trebuie să-ți mingii umărul...

(Ii mingiie umărul, năvălesc păsări care fac lumina să palpite, cei doi se iau de mină și ies incet, parcă se preling sub zbaterea de aripi și-n muzica de armonică prea tare, copleșitoare).

IULIUS PODLIPNY: „Tăietori de lemne"

sadoveniana

Ion

Dintre multele și frumoasele prenume românești nici unul nu are, pentru auzul meu, un sunet mai plin; pentru cugetul meu, o semnificație mai profundă, iar pentru sufletul meu, o rezonanță mai tulburătoare decit: **Ion.** Mi se pare că alcătuirea lui — de trei, numai, sunete — e doldora de istorie; că in aceste puține sunete se intilnește și se recunosc toți truditorii, din veacuri, ai gliei. Pină la **Ion** al Glanetașului, din romanul lui Rebreanu, și pină la **Ion Ion** al lui Tudor Arghezi: „In ochii-i deschiși, o lumină, / A satului unde-i născut, / A cimpului unde lezii-a păscut, / A incremenit acolo străină". Ce fel de nume este acesta: **Ion Ion?** Nu evocă el, prin simplul amănunt că nume și prenume se confundă, lungul alai al **ionilor,** citi s-au perindat pe meleagul românesc, răsturnind brazda și adulmecindu-i reveneala? Este vorba, in asemenea situații, de un adevărat procedeu artistic, grefat, de bună seamă, pe aspecte reale, specifice, ale onomasticii românești din mediul rural. Intr-adevăr, **anticiparea numelui prin prenume** revine, cu o uriașă forță evocativă și caracterizatoare, in **Răscoala** lui Rebreanu, unde unul din fruntașii țăranilor răzvrătiți se cheamă — cit de simplu! — **Petre Petre.** Acesta este, dealtfel, și titlul celui de-al XI-lea capitol — penultimul — din intregul roman: **Petre Petre.** Nume, dacă pot spune așa, aproape... „anonim", cuprinzind insă, in substructura sa, sugestia marilor mulțimi ale țărănimii in freamăt. Nume ritmice, cu cadență grea, severe și amenințătoare. La fel de semnificativ, unul din romanele lui Cezar Petrescu se intitulează: **Războiul lui Ion Săracu...**

„Paranteză". Poate că ar fi nevoie, cindva, să se organizeze, eventual chiar de către Uniunea scriitorilor, o dezbatere cu tema: **Titlurile operelor literare.** Atit in proză cit, mai cu seamă, in poezie. S-ar constata, atunci, un fapt „ciudat", și anume acela că scriitorii noștri cei mai de seamă recurg la titluri care, in ciuda capacității lor de „trimitere" și de angajare a sensibilității și a fanteziei, rămin de o cuceritoare simplitate: **Baltagul, Frații Jderi, Hanu-Ancuței, Nicoară Potcoavă, Țara de dincolo de negură, Impărăția apelor, Ion, Răscoala, Pădurea spinzuraților, Intunecare, Lume fără cer, Zahei Orbul, Desculț, Șatra, Moromeții.** Și atitea altele. Toate acestea „spun" concentrat ceea ce se află intre coperțile cărții, mai ales după implinirea lecturii. Dimpotrivă, foarte mulți „condeieri" — mai ales poeți și mai ales tineri — in loc de a urmări „redescoperirea" operelor prin titluri, rivnesc doar să „uluiască" publicul prin bizareria și... „ermetismul" lor. Răsfoiți, in acest scop, fișierul oricărei biblioteci publice! Din această perspectivă. Eludarea cu orice preț a „banalului" nu inseamnă, totdeauna, ciștigarea originalității. Ci, uneori, a... ridicolului.

Mă intorc, insă, de unde am plecat, adică la... **Ion,** unul dintre cele mai răspindite prenume românești. Dovadă, intre altele, belșugul diminutivelor cu care s-a inconjurat. Dintre ele am să amintesc doar citeva. Nu poate lipsi **Ionuț,** pentru că acesta este numele „**Jderului**" cel mititel, al lui Sadoveanu; nu poate lipsi **Ioniță,** numele neuitatului comis din **Hanu-Ancuței,** care „inchina oala către toate obrazele, asculta cu ochii duși cintecele lăutarilor și se lua la intrecere pină și cu moș Leonte la tilcuirea tuturor lucrurilor de pe lumea asta... Era un om 'nalt, cărunt, cu fața uscată și adinc brăzdată. In jurul mustății tușinate și la coada ochilor mititei, pielea era scrijelată in crețuri mărunte și nenumărate. Ochiul lui era aprig și neguros, obrazul cu mustața tușinată părea că ride cu tristeță" (VIII 464-465). Nu poate lipsi **Ionică,** titlul uneia din primele **Povestiri** (1904) ale prozatorului („— Poate-l cheamă **Ionică,** zise baba. pe ginduri. Tot așa era și al nostru, voinic și 'nalt, dar parcă era mai frumos!" (I 92). Același este titlul unui lung poem. de esență folclorică, al lui V. Voiculescu, din ciclul **Destin** (1933): „**Ionică** era un copil sălbatec, de țară, / Neam de neamul lui nu ieșise din sat afară...".

Nimeni nu a evocat mai emoționant decit Sadoveanu „anonimatul" sui-generis al **ionilor,** nesfirșitul lor colind pe pămintul nostru, „topirea" și con-topirea lor in și cu insăși istoria țării. Fragmentul aparține povestirii **Codrul,** din care am mai avut prilejul să citez: „— Vezi dumneata, zicea Voinea; căsuța am făcut-o eu de iznoavă; abia se mai cunoșteau niște urme de pareți de birne. Da' fintina am găsit-o așa, cu apă limpede ca lacrima... Tot **Fintina lui Ion** ii zice... Și **Prisaca lui Ion...** și colo, lingă pirău, era loc pentru știubeie... Aici a stat odată **unu Ion** .. dar **nimenea nu-l mai ține minte...** nimenea nu poate ști ce fel de român a fost... A trăit pe aici, și pe urmă a murit..." (III 567-568).

Oare intr-adevăr „nimenea nu poate ști **ce fel de român a fost"**? Eu cred — probabil, ca și alții — că acel „unu Ion", care, gindindu-se la nepoți și strănepoți, și-a aninat numele, in conștiința lor, de o **prisacă** și, mai cu seamă, de **o fintină** „cu apa limpede ca lacrima", n-a putut fi decit un român vrednic.

G. I. TOHĂNEANU

Desen de: GH. VĂLEANU

remember

Dintr-o vară care visează

Demult, intr-o vară care visează in memoria mea, am venit la Timișoara, să mă inscriu la Școala pedagogică. Obișnuit mai mult cu riurile și cu pădurea cea descintată de felurimea păsărilor, căci abia lăsasem cercul cu care alergam după soare, am fost indelung impresionat de tramvaiul ce venea, pe sub coroanele castanilor, ca o diligență galbenă, făcută parcă să transporte fluturi și codobaturi. Iar cind, lingă Podul Decebal, m-am dat jos, insoțit de fratele meu cel mare, mi s-a părut că portalurile cu turnuri, cu lămpi și feronerii, de la intrarea intr-un parc, sint ale unui castel fantastic, iar aleile, străjuite de șiruri de tufe conice, compuse din foarfeci, cu fantezie și artă, ca și rondurile de flori sau pilcurile de platani majestuoși soseau de-a dreptul din basme.

Clădirea școlii din strada Pestalozzi m-a primit, cu parcul și grădinile ei, cu prisaca și cu livezile impovărate de fructe, ca un domeniu al liniștii și al miracolelor, pe care le-am prospectat, apoi, incet și cu teamă, in singurătatea unei vacanțe intrerupte.

In vara aceea am fost, timp de șase săptămini, suveranul marii biblioteci a școlii, unde-am făurit multe visuri pe paginile cărților, descoperite cu incintări și fericită mirare.

Apoi universul s-a umplut de larma elevilor adunați din toate colțurile țării, anunțind inceputul unei perioade unice in viața noastră, a unei perioade de neuitat — poate cea mai frumoasă.

Asemenea tuturor colegilor mei, alături de care am străbătut citiva stinjeni pe lungul drum către lumină, pot să-mi amintesc și eu intimplări fabuloase, ori numai normale, dar la fel de fermecătoare, și pot povesti, ca-n nopțile poveștilor orientale, despre profesori și despre cei cu care am frecat băncile, cu coatele, intr-o vreme de inceput, de un romantism revoluționar care face și el parte, esențial, din structura noastră, a fiecăruia. Unii dintre noi au plecat prea devreme, profesori sau elevi, luind cu ei ceva din ființa noastră. Ei insă trăiesc in gindul nostru și le sintem recunoscători pentru tot ce-au făcut in lauda omului și-a acestui pămint.

Scriu aici, cu emoție, nume de dascăli dragi, ale căror glasuri le-auzim și-acum și-ale căror cuvinte incă rodesc in noi, ca niște semințe miraculoase: Nicolae Apostolescu, Teodor Ciobanu, Sava Golumba, Veturia Ignățel, Lazăr Rusovan. Lingă acești profesori ai mei se află și Ion Ardeleanu, și Ion Cotoșman, și Vasile Bortoș, din clasa in care am fost invățați să iubim munca, și cinstea, și țara, și tainele cele mereu nedezlegate ale cunoașterii.

Acum, cind s-au implinit două veacuri de invățămint pedagogic românesc la Timișoara, se implinește și un sfert de secol de cind ne-am risipit noi prin satele și orașele țării, mă gindesc cu recunoștință la școala mea, la profesorii și la colegii de carte. Drumul meu in viață (și in literatură) le datorează inestimabil de mult și-n tot ce reusesc să fac bun și folositor este și ceva din ei. Acest lucru este atit de sigur cum este sigur că-n vara aceea, care visează in memoria mea, am coborit in gara Fabric, tulburat și fascinat de tramvaiul ce venea dinspre Pădurea Verde, ca o diligență galbenă, făcută parcă să transporte fluturii și codobaturile din imaginația unui copil care a descins aici spre a nu mai pleca niciodată.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

televiziune

DUMINICĂ, 12 februarie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot inainte! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Cavalerul Nigel. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Album duminical. 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă. 14,25 Operete... operete contemporane — arii și duete comice. 15,00 Finalele Campionatelor internaționale de tenis de masă ale României. 16,00 Pagini de balet clasic și modern. Povestea filmului muzical. Șah-mat in... 15 minute! 16,50 Cel mai bun continuă. 17,50 Linia maritimă Onedin. 19,00 Micul ecran pentru cei mici. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Inițiativă și faptă comunistă. 20,10 Antena vă aparține! Spectacol prezentat de județul Teleorman. 21,10 Film: Aeroport '75 (amer.). 22,50 Telejurnal.

LUNI, 13 februarie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Emisiune in limba maghiară. 19,00 Cintarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman-foileton. Pagini din comedia umană. Ultimul episod. 21,20 Mai aveți o intrebare? 21,45 Melodii de Camelia Dăscălescu, Aurel Giroveanu și Temistocle Popa. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 14 februarie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Stan și Bran (rel.). 11,10 In alb și negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Someșule, apa ta... Folclor din Transilvania. 17,40 Din cartea naturii. Peștera urșilor. 18,10 Album coral. 18,30 Lecții tv pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Intrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării — Azi, județul Suceava. 20,15 In frunte clasa muncitoare. Program de cintece patriotice și revoluționare. 20,30 Seara de teatru. 21,55 Cintece de altădată... muzică ușoară românească. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 15 februarie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Intrebări și răspunsuri (rel.). 10,30 Teatru Tv (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Tragerea pronoexpres. 17,25 Telecronica pentru pionieri. 17,45 Pagini muzicale de mare popularitate. 18,20 „Cupa mondială" la schi alpin. 19,05 In cronica ta țară. Pagini literare dedicate luptei clasei noastre muncitoare din ianuarie-februarie 1933. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile! 20,20 Telecinemateca. Orfeu in infern. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 22,20 Telejurnal.

JOI, 16 februarie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv liber vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob. R.S. Cehoslovacă — drumul in timp. 17,40 Consultații medicale. 18,00 România pitorească. 18,30 Muzică folc. 18,45 „Cupa mondială" la schi alpin. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ora tineretului. 20,10 Telerecital. 20,50 Zile fierbinți — 45 de ani de la eroicele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor din februarie 1933. 21.15 Medalion — Ștefan Ciubotărașu. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 17 februarie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 12,00 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă franceză. 17,05 Emisiune in limba germană. 18,50 Tragerea loto. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața in lumina normelor eticii și echității socialiste. 20,10 Film: Salvo D'Acquisto. Premieră Tv. (ital.). 21.55 Revista literar-artistică Tv. 22,30 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 18 februarie

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton. Pagini din comedia umană (rel.). 13,05 Concert de prinz. 13,45 Viața in lumina normelor etici și echității socialiste. 14,10 Sub cupola circului. 14,25 Agenda cultural-artistică. 14,55 Clubul tineretului... 15,55 Rugbi: Franța — Irlanda. 17,40 Muzică și poezie. 17,55 Săptămina politică internă și internațională. 18,10 Moment folcloric. 18,20 Antologia filmului pentru copii și tineret. 19,30 Telejurnal. 19,50 Sub semnele aurului negru. 20,05 Teleenciclopedia. 20,40 Mari filme western: Virginia City. Premieră Tv. 22,40 Telejurnal. Sport. 22,50 Intilnire cu satira și umorul.

televiziune

teatru

„CASETA" de CARL STERNHEIM

la Teatrul german de stat Timişoara

„Am venit la Timişoara plin de curiozitate şi de bucuria muncii... Mă aflam în situaţia minunată de a nu şti prea multe" (despre actorii teatrului n.n.). Citite înaintea premierei, rîndurile de mai sus, aflate undeva la sfîrşitul interviului acordat de regizorul-oaspete (conducătorul secţiei de actorie a Institutului de teatru „Hans Otto" din Leipzig), **PETER FÖRSTER** nu păreau să spună multe dincolo de cuvinte.

Am descoperit, pe parcursul unui spectacol lucrat cu mare meşteşug, cu o pasiune evidentă în fiece secvenţă, pe multiple diagonale marcînd riguros relaţiile, atît de complicate, dintre personaje, un colectiv încă „necunoscut" spectatorului, avînd în amintire spectacolele ultimelor două decenii ale acestei scene.

În ce măsură este **„CASETA"** o comedie ? Satiră dură, incisivă, a unui timp, a unei clase, burghezia, a unui mod odios de a vedea lumea, sentimentele, rostul omului : banii !, piesa acuză fără cruţare. Personajele primesc, în ochii dramaturgului, puţine circumstanţe atenuante. Ele sînt „periculos" de bine conturate, credibile, ideile, aspiraţiile lor sînt convingător înfăţişate. Dacă s-a reuşit creionarea acelor tipuri-şoc, pe care le vedem pe scenă dacă personajele îşi strigă, parcă, josnicia sau prostia, universul sufletesc atît de îngust şi sărac, aceasta se datorează şi actorilor, conduşi şi insufleţiţi de regizorul pentru care teatrul este, cu siguranţă, bucurie de a se exprima, rostul său. Individualităţile care ni se înfăţişează în spectacol au un desen atent, incluzînd momente de pantomimă, expresivă, modernă, un joc actoricesc pornind întotdeauna dinlăuntru. Ca niciodată, poate, nu există roluri nesoluţionate sau doar parţial izbutite. Începînd cu savurosul cvartet care precede, în tradiţia ulterior legată de teatrul brechtian, momentele importante ale acţiunii —o „perdea" muzicală, de un umor subtil, continuînd cu fiecare actor, ni se relevă pe rînd, compoziţii rotunde, gîndite. **IRMGARD SCHATI** — multilaterală, minunată actriţă a trupei, face abstracţie de toate rolurile de pînă acum, destule, memorabile, intrînd în joc cu prospeţimea inteligenţei scenice de calitate. **ADELA RADIN**, la al doilea succes al stagiunii (după „Meşterul Jacob...") ilustrează o cochetă „raţională". **MONIKA BAIALICI** e fermecătoare într-un portret de adolescentă cu naivităţi şi entuziasme ridicole, „aiurită" şi aparent nepregătită să trăiască într-un anume univers la care se adaptează, însă, uimitor de repede. **FRANZ FAULHABER** cu siguranţă surpriza spectacolului, acuză încă o dată, prejudecăţile existente faţă de „tipul" actorului, faţă de categorisirea prea rigidă a sa într-un gen sau altul. Singur **Josef Jochum** a fost cum îl ştiam, meticulos, niciodată ratînd un rol ; de astă-dată, ceva mai puţin individualizat într-un context actoricesc excepţional. Despre decor voi reproduce ceea ce spunea asistenta regizorului (debut al actriţei Ida Jarcsek-Gaza) : **„Niciodată scena noastră nu a fost mai largă, mai generoasă ...".**

ILDICO ACHIMESCU

muzică

MADAME BUTTERFLY este cel de-al doilea spectacol semnat BOB MASINI, pe scena Operei. Intervenţiile operate în viziunea „clasică" se evidenţiază cu pregnanţă, de la amănuntul revelator, şocant, în momente „cheie" şi pînă la modificaţii emoţionale mult sporite realizînd nesperata intersectare a protagoniştilor.

Din distribuţie semnalăm aplombul scenic al Consulului, **Radu Onu,** cu un timbru sporit ca intensitate în grav, dar nerezolvat încă în acut, pe tenorul maghiar **Reti Csaba** pentru frumuseţea vocii în zonele înalte. Impunător scenic **I. Pribac** în Bonzo — poate un plus de duritate în blestemele rostite i-ar avantaja personajul. Revelaţia serii a fost **Jana Drăcea,** interpretă cu trăiri de excepţională intensitate. Un diapazon larg — de la inocenţă, prin lirism învăluitor, îndoieli şi pînă la dramatismul gestului final, au concurat — vocal şi scenic — la configurarea celui mai frumos rol semnat de această artistă. Intervenţiile corului de sub conducerea lui **Ed. Weiser** — îngrijite, celebrul „cor mut" fiind sufocat însă de intensităţile orchestrei, care a acoperit adesea şi soliştii scenei. O dezare mai adecvată acusticii noii săli trebuie luată în considerare de către dirijorul **M. Beleavencov,** de-altfel un bun cunoscător al acestei dificile partituri pucciniene.

Concert D. D. Botez

PRIETEN STATORNIC al Banatului muzical, decanul de vîrstă şi prestigiu al mişcării corale naţionale, maestrul Botez a revenit la Timişoara spre a pregăti, în numai trei săptămîni, un program întesat literalmente de prime-audiţii. După o viaţă dăruită artei corale, muzicianul s-a transformat într-un rezonator admirabil al partiturilor abordate. Am remarca un lucru esenţial pentru un dirijor : veneraţia cu care-l urmăreau artiştii filarmonicii unduirea abia perceptibilă a mîinii, nuanţele fizionomiei, retransmiţîndu-ni-le ca într-un joc de oglinzi viu. Ne-au sedus imaginile bicliitului tăios al viforului, culorile sticloase obţinute în Taneev, surîsul olimpian al madrigalelor renascentiste, crochiurile vieţii rustice configurate de Kodaly în „Privelişti din Matra", cît şi contopirea unui fiux melodic torenţial cu lirismul cast al versului poetic în Schubert şi Brahms. În partea a II-a a concertului — transmis în direct de Radio Bucureşti, în prezentarea distinsă a Victoriei Bobescu — am audiat exclusiv muzică românească. Exceptînd două capodopere ale literaturii naţionale (Vidu şi P. Constantinescu) restul pare a fi fost un şir lung de noutăţi. Am remarca în mod deosebit lucrarea lui **Doru Popovici,** dedicată „Craiului munţilor", **Avram Iancu,** nu doar pentru interpretarea inteligent nuanţată a solistului S. Tapuchievici, ci şi pentru scriitura particulară, recitativul iniţial răsunînd ca un psalmodiando arhaic, ceremonial, succedată apoi de ţîşnirea străiucită a replicii „Craiului". Corul Filarmonic şi-a reafirmat maleabilitatea la valoarea sugestiilor formulate de bagheta dirijorală, osatura sa puternică, intrinsecă, între care, pe locul I, briantul emisiei başilor, urmat de omogenul compartiment al alto-ului. Vocile acute — sopranele şi tenorii echilibrează sonoritatea globală prin intervenţii decise şi nu rareori de mare frumuseţe. Nu putem încheia, fără a reaminti aportul calitativ al unor voci ce şi-au cîştigat deja o largă preţuire solistică — **El. Oarcea, M. Moraru, I. Minda,** cît şi spiritul de fraternitate de „breaslă" dovedit de colegii din Arad şi Buteni, sosiţi aici spre a cînta, din locul lor de spectatori, un „Mulţi ani trăiască" pletelor albe ale Maestrului Botez, neostenit în desţelenirea frumosului sonor, cît şi filarmoniştilor timişoreni prieteni, pentru momentele de artă oferite.

DORU MURGU

istorie-document

OAMENI ŞI FAPTE DIN ISTORIA BANATULUI (Dicţionar cronologic). ENEA HODOŞ (1858-1945) s-a născut la Roşia de Munte. Îşi face studiile universitare de litere şi filozofie la Universitatea din Budapesta şi la cea din Viena. În anii 1895-1905 a fost profesor la Institutul pedagogic ort. român din Caransebeş, avînd activitate importantă pe teren cultural şi literar. A publicat schiţe, nuvele, un manual de **Istoria literaturii române, Paezii poporale din Banat** (1906), **Despre tinereţea lui Avram Iancu** (1924), **Cercetări** (1944) etc. A fost membru al Academiei Române.

CORNELIU DIACONOVICI (1859-1923) s-a născut la Bocşa Montană. Tatăl său a fost funcţionar superior la Uzinele şi Domeniile Reşiţa. În anul 1885 a editat şi a fondat la Budapesta revista **Rumänische Revue,** a cărei redacţie a mutat-o după împrejurări, la Reşiţa, la Viena, la Sibiu şi la Timişoara. A fost o revistă pentru studii de istorie, literatură şi politică, de propagandă a culturii româneşti. La Timişoara a fondat ziarul **Dreptatea** ; a fost director al revistei **Transilvania,** de la Sibiu. A fost prim-secretar al **Astrei,** redactor principal al **Enciclopediei Române** (3 volume, între anii 1898-1904), prima lucrare de acest fel în limba română. În 1890 a fost decorat la Bucureşti cu Medalia Benemerenti ; a fost membru al Academiei Stella d' Italia şi al Muzeum für Völkerkunde din Lipsca. În 1906 s-a mutat la Bucureşti, activînd pe teren economic-financiar.

GR. POPIŢI, M. ŞERBĂNESCU

etnologie

A VII-a ediţie a Festivalului mehedinţean de folclor

Organizat de Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă al judeţului Mehedinţi, **Festivalul-concurs al cîntecului popular de viaţă nouă** a prilejuit participarea la această prestigioasă manifestare culturală, din Drobeta Turnu-Severin, a aproximativ 90 de solişti şi a două orchestre, fiind reprezentate 37 de judeţe, precum şi municipiul Bucureşti. Totodată, acest Festival a beneficiat de prezenţa unor personalităţi de primă mărime ale folcloristicii româneşti : prof. univ. dr. docent **I. C. Chiţimia,** prof. univ. **Emilia Comişel,** cercetătorul şi compozitorul **Ludovic Paceag,** cercetătorii **Eugenia Cernea** şi **Nicoleta Manofi,** de la Institutul de cercetări etnologice şi dialectologice din Bucureşti ş.a.

Melodiile cîntate au fost alese, cu preponderenţă, din repertoriul valoros etnologic nou ; doar cîteva n-au găsit corespondenţa dorită cu textul. În privinţa textelor, ele au fost, în majoritatea cazurilor, o expresie a transformărilor sociale survenite în viaţa satului românesc contemporan, a sentimentelor de ataşament şi recunoştinţă faţă de partid, a bucuriei de a trăi în România vremurilor noastre. E păcat, însă, că au fost prezentate şi produse ale kitsch-ului folclorului muzical, şi ale portului tradiţional. Acestea au primit o replică fermă în dezbaterile teoretice, prevăzute în cadrul Festivalului.

Cît priveşte judeţul Timiş, se poate spune că a fost sub nivelul posibilităţilor sale la acest Festival. A avut o singură reprezentantă — nu slabă, ba chiar bună : **Viorica Ciurescu** — dar numai una, în timp ce judeţe precum Dîmboviţa, Dolj, Ilfov — ca să nu mai numesc judeţul gazdă — au prezentat cîte 3—4 şi chiar mai mulţi solişti.

Referitor la buna desfăşurare a Festivalului, trebuie subliniată forţa organizatorică excepţională a activului cultural gazdă. **Eliodor Popescu şi Pavel Ciobanu,** împreună cu colaboratorii lor. Judeţul Mehedinţi realizează în ultimii şapte ani festivaluri ale cîntecului popular nou de o amploare deosebită, unice în ţară, depăşind atîtea judeţe, care au forţe mai impunătoare.

GABRIEL MANOLESCU

panoramic

LUNA CĂRŢII LA SATE : O BOGATĂ ACTIVITATE AU ÎN ACESTE ZILE SCRIITORII TIMIŞORENI. ● La Jamul Mare, Mircea Şerbănescu, Hans Kehrer, Dorian Grozdan, Horst Samson, Lucian Bureriu au citit din creaţiile lor recente, au răspuns la întrebările puse de asistenţă. ● La Ciacova şi Ghilad au fost prezenţi în mijlocul publicului Anavi Adam, Gheorghe Ardeleanu, Dorian Grozdan, Mircea Şerbănescu, **Corina V. Sein.** ● În cadrul librăriei din Variaş a fost lansată cartea lui Ivo Muncian, „O noapte de nesomn", proză. ● Poetul Anghel Dumbrăveanu a fost oaspetele Liceului de limbă maghiară din Timişoara. ● A debutat cu poezie, în cadrul cenaclului „A. M. Guttenbrunn", Matthyas Schmits. ● Cenaclul cadrelor didactice din Timişoara l-a aniversat pe profesorul Ştefan Pavelescu, la împlinirea vîrstei de 80 de ani. ● Numai şapte zile a fost deschisă ,a Bastion o foarte interesantă şi originală expoziţie : aceea a „Mijloacelor didactice în sprijinul învăţămîntului preşcolar. Părinţi, copii, cadre didactice au putut viziona interesantele obiecte puse în slujba educaţiei de către grădiniţe din Timişoara şi Lugoj. Organizatori, Inspectoratul şcolar judeţean, Casa corpului didactic Timiş, Comitetul judeţean al femeilor, Sindicatul învăţămînt, organizaţia „Şoimii patriei" — comisia judeţului Timiş. ● Am vizionat o „Ştafetă nevăzută", în regia lui Dan Radu Ionescu la Teatrul popular din Lugoj. În loc de cronică dramatică, vom spune că, mulţumită experienţei îndelungate a colectivului ,laureat şi în cadrul primei ediţii a Festivalului naţional „Cîntarea României", graţie unei iscusite regii şi a scenografiei (concepută de regizor) eficiente, am asistat la un spectacol convingător. Artiştii amatori de aici s-au angajat într-o stagiune permanentă, activitatea lor nu are caracter „de campanie". Din

FESTIVALUL NAŢIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI" (EDIŢIA A II-A)

Faza judeţeană a concursului brigăzilor artistice din sfera comerţului, desfăşurată recent în cadrul celei de a doua ediţii a Cîntării României, a lansat în competiţie 11 formaţii, între care unele — cu o activitate de 20 de ani, altele — abia înfiinţate.

Juriul (preşedinte tov. Lucian Şulea) a dat „viză de trecere" spre faza interjudeţeană unui număr de 6 formaţii : **I.C.S. Textile-încălţăminte, I.C.S. Mărfuri industriale** (Timişoara), **I.C.S. Comerţ mixt** (Lugoj), **Grupului satiric I.C.S. Alimentaţie publică, O.J.T.** (Timişoara) şi **Cooperativa de consum Făget.** S-au mai remarcat brigăzile I.C.R.T.-ului (comparabilă prin text şi interpretare cu cele menţionate mai sus), formaţia I.R.U.C. şi I.C.V.A.

Fără îndoială că în calitatea spectacolului oferit e conţinută priceperea şi pasiunea unor instructori ca Emil Şain, Sergiu Siharu, Simionescu ş.a.), dar demn de remarcat e şi faptul că unele formaţii şi-au elaborat textele singure şi au fost instruite (uneori sub îndrumarea lui Emil Şain) de către unul din membrii lor, cum este cazul Zoiei Cîmpeanu (O.J.T.).

În marea lor majoritate, textele sînt „oglinzi" ale activităţii lucrătorilor din comerţ, fapt esenţial cînd este vorba de rostul unei brigăzi artistice. Deseori cei vinovaţi de nereguli serioase în acest sector sînt numiţi fără menajamente şi e de înţeles că funcţia critică a unei brigăzi se exercită cu efect, atunci cînd o sală întreagă de spectatori rîd zdravăn şi aplaudă la scenă deschisă.

În cazul celor cinci formaţii premiate, unitatea text-interpretare a fost remarcabilă, la fel proporţia firească dintre aspectele pozitive şi negative, transpuse inteligent în spectacol. Alte texte au fost însă slabe, fragmentar, şi deci nu întruneau calităţile minime cerute de un text prezentat în public. Întîlneşti uneori versificări incorecte, sau cu totul banale sau pe de altă parte, ideea unor texte bune nu se realizează pe deplin în actul interpretării, fie din cauza unui interpret mai slab, fie din lipsa imaginaţiei „regizorale".

În fine, mai apar două aspecte care ar trebui eliminate cît mai curînd din activitatea oricărei brigăzi : textele acelea ce-ţi par de-a dreptul nişte decupaje din nişte procese verbale precum şi interpretarea plată a situaţiilor şi faptelor pozitive. Aceste consideraţii critice privesc în special brigăzile care nu au fost premiate. Pentru că, de pildă, formaţiei I.C.S. Textile-încălţăminte (Magazinul „Bega") chiar nu avem ce-i reproşa. Spectacolul acesteia a fost fermecător.

VASILE VERSAVIA

top

UN EVENIMENT REMARCABIL pentru melomani îl constituie recenta apariţie, în Editura muzicală, a „GHIDULUI-ROCK" semnat de **Daniela Caraman-Fotea** şi **Florian Luugu.** Cartea ne oferă la modul concis, dictat de profilul unei asemenea lucrări o serie de materiale documentate. În ciuda „rigorii ştiinţifice" anunţată în prefaţă, lucrarea amintită este însă incompletă pe motiv că omite numele unor grupuri şi artişti de referinţă din cadrul „compartimentului Rock". Faptul e cu atît mai supărător cu cît autorii ne propun **„o deschidere spre acest vast domeniu".** Lipsesc deci : **Coasters, Ventures, Honeycombs, Zombies, Mindbenders, Zephir, Them, Mc Coys, Rare Earth, Searchers, Dave Clark Five, Lovin' Spoonful, Freddie & The Dreamers, Colosseum, Electric Prunes, Redbone, Turtles, Herman Hermit' s, Easybeats, Herd, Fortunes, Swingin' Blue Jeans, Remo Four, Spencer Davis Group...** Lipsesc cu desăvîrşire referiri la **Vince Taylor, Rick Nelson, Brenda Lee, Del Shannon, Pat Boone, Daune Eddy, Johnny Winter.** Am fi dorit să aflăm date privind pe cei mai sus amintiţi, care au avut un cuvînt de spus în istoria acestei muzici, în locul celor oferite, privind grupuri obscure (MC 5, Sha Na Na) cărora, după părerea noastră îi se acordă un spaţiu nejustificat. La pag. 242 citim despre Elkie Brooks că e „un cîntăreţ..." cînd, se ştie, că e vorba de o remarcabilă şi cunoscută SOLISTĂ. După autori, promotorii genului din ţara noastră s-ar număra pe degete. Sub acest raport, lucrarea „Ghid Rock" ni se pare incompletă. Se trece cu vederea că la Timişoara, începînd din 1967 (aprilie), Universitatea Populară a organizat primul curs din ţară (de informare) „Muzica Pop — stiluri, tendinţe şi afirmări" — acţiune de largă audienţă, desfăşurată pe parcursul mai multor ani, acţiune popularizată la vremea sa în emisiuni radio şi în paginile revistei „Contemporanul". Se afirmă că „Sincron" ar fi prima formaţie „beat" înfiinţată în ţară. În 1964. Inexact ! La Timişoara în 1962 exista deja formaţia „URANUS" în care şi-au început activitatea „nume" de mai tîrziu : Harry Coradini, Peter Wertheimer, Mihai Munciolu. Sîntem îndreptăţiţi aşadar să aşteptăm un eventual volum doi al lucrării în cauză.

PETRU UMANSCHI

sport

NU TOCMAI CONFIDENŢIAL, înaintea plecării sale în Danemarca, antrenorul timişorean Constantin Jude îmi mărturisea că nu prea avem şanse să cîştigăm „aurul", chiar „bronzul" fiind un mare semn de întrebare. Primul argument al reputatului conducător al Politehnicii era fragilitatea lotului, din care nu ar fi trebuit să lipsească, în nici un caz, Gaţu, Licu, Cozma şi Gunesch, adică patru campioni mondiali, jucători cu vastă experienţă, pe care oricare alt antrenor din lumea asta mare i-ar fi pus în fruntea listei. Nu exista nici o raţiune... raţională împotriva acestor selecţionări, mai ales că — s-a văzut clar — recentul campionat mondial a fost cam slăbuţ, laureaţii urcînd pe un podium pe care nu-l mai visaseră de 40 de ani, cum ne reamintea Cristian Ţopescu. Cît priveşte prezenţa timişoreanului Föiker în naţională, apelez tot la C. Jude, care se declara sceptic faţă de calitatea jocului elevului său pe postul absolut inedit şi neinspirat de pivot. Totuşi, a nu se uita evoluţia hotărîtoare a lui Föiker în meciul cu Ungaria.

După „război" şi din nefericire, toate îndoielile lui C. Jude — şi nu numai ale lui ! — s-au confirmat, ca şi mai vechiul apel al unei cunoscute reviste în „N. R."-ul ce încheia un interviu cu Cristian Gaţu, cum că handbalul nostru are nevoie de un **cap limpede.** Adică — de luciditate, de un Dobrin al mîinii, cu zvicniri de geniu sportiv, cum, deocamdată, altul decît Gaţu nu e ! Doar Cornel Penu (v-aţi întrebat : unde i-o fi dispărut celebrul zîmbet ?!) ne-a amintit de vremurile bune, cînd ai noştri „baletau" pe parchetul finalelor, ascunzînd mingea în mîrşca braţelor şi învăluind adversarul în sclipirea, unică, a recitalului handbalistic românesc.

Dacă, în fotbal, am fi pe locul şapte în lume...

Sper din toată inima că, în handbal, nu vom egala locul fotbalului...

De aceea : Fruntea sus, Cornel Penu !

De aceea : Fii dîrz, Alexandru Föiker !

TEODOR BULZA

tableta

Să fim realişti

Există un tip de intelectuali (puţini la număr, e drept), care se cred superintelectuali, pentru că rareori găsesc un om (zic ei) cu care să vorbească aceeaşi limbă, intelectuali care nu prea ştiu cum se coace piinea sau cîtă energie cheltuie o formaţie artistică amatoare ca să devină laureată a festivalului „Cîntarea României", intelectuali care din unele neologisme şi-au făcut port-drapel şi-n goana lor după esenţializare calcă atît de des în strîchini, încît omul de rînd îi priveşte cu înţelegere : pentru aceştia învăţătorul nu e un intelectual, nici înginerul ; medicul, hai, fie uneori ; nici profesorul, nici studentul, funcţionarul nici vorbă. „Vai, nu există intelectuali !" Dar superintelectualul nostru (prieten bun cu structuralismul sau semiotica, cu Kirkegaard sau Stravinski cu Sartre, ori Paul Klee, cu eseuri şi paraeseuri, introvertit, tîfnos şi plin de angoase) într-o bună zi vizitează sectorul zootehnic al unui C.A.P. Asta la îndelungile insistente ale prietenului meu M. N., medic veterinar. Tocmai fătaseră cîteva oi. Sub atentele priviri ale lui M. N. ne-am apropiat de blîndele şi suavele vietăţi, cu sentimente tulburate. Amicul meu, pentru care viaţa de zi cu zi înseamnă o adevărată degringoladă a informaţiei culturale, se văzu surprins de noua realitate. Părea a spune : „Uite, pe asta n-o ştiam, n-o văzusem..." Era extaziat. Descoperise un miracol. A mîngîiat un miel ca spuma laptelui, cu botul roz şi fără putere în picioare, ba cred că l-a şi pupat dacă am văzut eu bine. Medicul veterinar ne-a vorbit despre perioada de gestaţie a oilor, despre cîte boli le pîndesc la tot pasul, despre ultimele medicamente sosite în C.A.P. Firesc, colegial. Amicul meu, pe care-l crezusem snob, a dat mîna la despărţire nu numai cu medicul veterinar, ci şi cu îngrijitorii aceia în halate albe. Pe drumul de întoarcere mi-a spus, după o lungă tăcere : „Măi, prietenul ăsta al tău ştie carte serioasă !" Îmi stătea pe limbă să-i răspund : „Poate să devină cu timpul un intelectual", dar n-am vrut să-l tachinez. L-am privit cu o înţelegere nouă. Pe aceşti oameni de reală cultură, mi-am zis, trebuie să-i luăm din cînd în cînd de mînă, să le arătăm cum se seamănă floarea soarelui, cum se strunjeşte oţelul, cum plouă în holde, cum bagă femeile cînepa la murat, cum se pregătesc dansatorii într-un cămin cultural. Şi, ei, se vor schimba. Cu siguranţă. Vor fi mai realişti.

ION VELICAN

cenaclu

În şedinţa de marţi, 7 februarie, a cenaclului Asociaţiei scriitorilor şi ai revistei „Orizont" din Timişoara, a citit poetul reşiţean **Octavian Doclin.** Referent, poetul **Anghel Dumbrăveanu,** cel care în 1973 alătura numele lui Octavian Doclin, altor şase poeţi în volumul „Uneori zborul", (apărut în Editura Facla), exprimîndu-şi, încă de pe atunci, totala încredere în destinul liric al tînărului poet. Despre ciclul lecturat referentul a formulat o seamă de aprecieri pertinente, spuse cu căldura şi înţelegerea profundă a fenomenului liric, a migăloasei munci pe manuscris. Reţinem (disparat) : „Un poet care-şi stăpîneşte cu siguranţă mijloacele artistice... Nu cedează retorismului... Un poet al emoţiei, al trăirii autentice... care tinde spre un univers propriu... Un poet format, care are de pe acum un timbru al său...". Au luat apoi cuvîntul : **Eugen Dorcescu, Marcel Turcu, Marcel Pop Corniş, Gheorghe Azap, Mircea Birsilă, Doru Vladimirescu, Nicolae Ţiriol, Vasile Versavia, Cristea Sandu Timoc.** (**Traian Dorgoşan** nu a mai luat cuvîntul). Vorbitorii au subliniat : „temperamentul trubaduresc, deschis confesiunii lirice... un avans liric prea mare faţă de idee... o poezie de trăire, apropiată celei de tip folcloric... există (în poezia citită) o dorinţă de a-şi demonstra puritatea sentimentelor... limbaj simplu, suflu muzical... (unele texte) o poezie de concepţie... (despre ciclul lecturat) insuficient de rotund ...un manierism de bună calitate...". În încheiere a luat cuvîntul **Cornel Ungureanu,** cel ce a condus lucrările şedinţei, care a delimitat, concluziv, locul lui Octavian Doclin în spaţiul literar al Banatului.

În şedinţa de săptămîna viitoare „Cenaclul traducătorilor" :

MATHEI ITTU

ERATĂ

Lucrarea de artă reprodusă (clişeu inversat) în revista noastră, nr. 5/1978, pagina 5, aparţine CLAREI JECZA şi se intitulează OFRANDA.

Cu Iulius Podlipny

Maestrul **IULIUS PODLIPNY**, împreună cu soția, la solemnitatea de înmînare a medaliei de onoare a orașului Bratislava, de către vicepriimarul dr. Michalička

„Aspecte din viața mea"

(Urmare din pag. 1)

scrieți !". A fost totul foarte omenesc. Oriunde mergeam, eram primiți ca niște invitați de onoare și, chiar dacă totul era obositor, merita oboseala fiindcă aveam o bucurie de-a cunoaște oameni, obiceiuri și descopeream dragostea lor pentru artă, pentru a comunica, chiar și prin intermediul picturii, niște sentimente adevărate. Chiar acolo, în orașul Marton, la muzeu, am văzut, o expoziție de desene ale pictorilor-copii și, sub cîteva, uimit, am văzut scris România ! Iată ce înseamnă arta ! Cum vorbește ea în numele unei țări, peste orice distanțe și peste orice limbă.

— Dar cu iubitorii de artă ați stat direct de vorbă ?

— Am întîlnit și între vizitatori oameni simpli, muncitori, de pildă, un electrician, care mi-a spus că a văzut multe expoziții, dar aceea pe care o vedea acum, la Bratislava, parcă trăia cu adevărat și-i vorbea. El mi-a spus că reușește să adune bani și să cumpere cîte-un tablou.

— Dar cu artiști plastici v-ați întîlnit ?

— Sigur, erau din toate generațiile. Ei însă spuneau că institutul lor, înainte, a avut mari maeștri, dar aceia, în jurul virstei mele, s-au cam stins, și acum au rămas cam fără „bătrîni" și asta e greu, ziceau, că cei mai tineri nu prea stau bine cu experiența.

— V-ați simțit, deci, apreciat, iubit, stimat pentru arta dumneavoastră de-o viață și asta cred că v-a dat un profund sentiment de încredere și o infocată și statornică dragoste pentru pictură, nu, maestre ?

— Da, a fost totul frumos și foarte omenesc. La expoziție, afară de grupurile organizate, într-o lună, au intrat să-mi vadă lucrările 9.000 de oameni. Nouă mii de suflete, de prieteni, înțelegi ? De altfel, pot spune că, acolo, acum, dacă mă gîndesc în urmă, am lăsat destui prieteni, oameni lîngă care am călătorit, am vorbit, am cîntat, am visat. Prieteni pe care viața a vroit să mi-i dea, acum, tîrziu, la cele opt decenii care mi s-au suit pe umeri . .

Mi-am permis, la sfîrșitul acestui succint dialog, să extrag cîteva aprecieri din presa slovacă, la adresa creației maestrului timișorean, și să le redau cititorilor, aprecieri vis-a-vis de o personalitate marcantă a plasticii românești, de care spiritualitatea bănățeană poate fi pe deplin mîndră și onorată.

☆

„. . E vorba de ceva ca o baladă socială, care este de regulă zguduitoare și tristă, dar, tocmai prin prezența duioasă a artistului, ea nu este deprimantă ci una înălțătoare și revoltătoare" ; „. . . Plecînd de la expoziția lui Iulius Podlipny, omul pleacă cu sentimentul că a fost nu pur și simplu printre tablouri, ci printre destinele oamenilor, care nu-i mai pot fi de-acum înainte indiferente" **(„NOVE SLOVO").**

☆

„. . . .Tablourile sale, cu motive sociale, au un caracter generalizator, profund umanist, atît cînd e vorba de cerșetori, tăietori de lemne, orbi, muncitori, bătrîni, infirmi . . Elementul hotărîtor și momentul de inspirație al operei lui Podlipny este, întotdeauna, umanitatea . . ." **(„PRAČA").**

☆

„. . . Artistul este stăpîn asupra voinței sale, fără compromisuri față de sine însuși și față de alții, uneori sever, dar și foarte blînd, sarcastic, dar și un propovăduitor al mărețelor sale viziuni artistice . . ." **(„VECERNIK").**

Cu poetul Mihai Cruceanu la 90 de ani

(Urmare din pag. 1)

Din poeziile pe care le-am trăit (toate sînt trăiri, eu nu le inventez) cred că două treimi s-au pierdut fiindcă le-am scris întîi în minte, și apoi . . . Am scris poezie cu timpul prin care treceam. La tinerețe, mai mult poezii de dragoste ; mai tîrziu, poezii în care omul era înconjurat de mediul în care trăia. Unele erau pasteluri . . . umanizate însă, trecute prin simțirea omenească. Mediul înconjurător trăiește odată cu noi, sîntem legați de el. Și creațiile mele vin, reacționează, ca o ființă vie. Pretutindeni, omul și natura trăiesc la un loc, sînt nedespărțiți.

— Cum ați debutat în literatură ?

— Am debutat prin a publica primele versuri la **16 ani, în „Revista literară"** condusă de Th. M. Stoenescu. Versurile erau foarte tinerești, ce-i drept. A urmat apoi colaborarea la **„Literatorul"** lui Macedonski. Primul volum l-am tipărit la Tîrgoviște, unde eram profesor. Cele mai multe poezii fuseseră publicate în revista lui Densușianu, **„Viața Nouă"** și în „Flacăra".

— A avut ecou de critică prima carte, tipărită, dacă nu mă înșel, la 25 de ani ?

— Critica a scris foarte puțin despre acest prim volum, intitulat **„Spre cetatea zorilor".** Doar Densușianu, în **„Viața Nouă"**, a scris despre ea și revista **„Flacăra".** În rest . . .

— În acest răstimp de 90 de ani petrecuți pe planeta pămînt îmi puteți spune ce a însemnat poezia în destinul Dvs. ?

— A însemnat un veșnic contact între mine și lumea din jurul meu, cu felurite și diverse nuanțe de impresii, a căror redare în creație are menirea să te impresioneze și să te emoționeze. Dacă nu reușește, creația de orice fel nu are nici o valoare. Lumea materială din jurul tău, care trăiește efectiv, înlesnește redarea unor nuanțe variate și subtile a sentimentului omenesc. De altfel, opera de artă are o singură țintă — să te emoționeze ! Arta și gîndirea nu te lasă să fii disperat nici într-un moment. Întristat, mîhnit, poți să fii, dar cine luptă nu-i învins niciodată. Țelurile pe care le urmărești tu nu sînt ale tale, ci sînt concluziile întregii societăți din jurul tău. Și aceste țeluri, cînd tu nu mai exiști, sînt duse mai departe de alții. Si-n urma ta rămîn, mereu, alții . . .

— Cu care din scriitorii români cunoscuți de-a lungul anilor ați avut relații apropiate ?

— Bineînțeles, cu Macedonski și Densușianu. Îmi era foarte bun prieten Minulescu. Deasemeni. D. Anghel ținea mult la mine. Să nu-i uit pe I. M. Rascu, Eugeniu Sperantia și pe Al. Th. Stamatiad, care a rămas un copil mare, mereu. I. A. Basarabescu mă încuraja, mi-a fost și profesor. L-am stimat mult pe Duiliu Zamfirescu, deși n-am stat niciodată de vorbă cu el. Era mai mult în străinătate, în schimb, cu fiul său eram prieten.

— Cu Topîrceanu v-ați întîlnit vreodată, dar cu Bacovia ?

— Topîrceanu, mi-a fost coleg de bancă. Era un mucalit. El nu rîdea niciodată, zîmbea numai. Nici n-am crezut pe vremea aceea că o să scoată volumele pe care le-a scos. Ulterior, spunea că se căznea mult ca să scrie o poezie. L-am cunoscut și pe Bacovia. Era un om foarte retras . . . El punea în versurile lui **CLIPE** care-i aparțin numai lui. Era un poet impresionabil.

— Ce gîndiți despre om, în general ?

— Nu poți să aduci o contribuție la destinele omenirii nici chiar un grăunte, dacă nu ești **OM !**

— Dar despre misiunea artei în biografia umanității ?

— Eu cred că misiunea artei a fost totdeauna și va fi mereu să-i apropie pe oameni, să-i unească în cucerirea mediului înconjurător. Arta și viața merg mereu împreună. Nu pot fi despărțite !

— Ați participat la vreunul din cenaclurile literare de renume ?

— Numai la **„Viața Nouă"** și pe vremuri, la cenaclul lui Macedonski.

— Vă rog să-mi spuneți cum s-a împăcat omul politic Mihail Cruceanu, cu poetul Mihail Cruceanu?

— Cred că și unul și altul a ținut la ceea ce ți-am mai spus : că trebuie să fii om în toate împrejurările. Pe cît mi-a fost posibil, nu mi-am schimbat această convingere niciodată. Eu am crezut în oameni și dacă crezi în oameni cred și ei în tine.

— După cîte știu sînteți născut la Iași . . .

— . . . pe care nu l-am cunoscut decît tîrziu, în refugiul din timpul războiului din 1916. Ne-am refugiat cu toată familia la Iași.

— Mihail Cruceanu e un pseudonim ?

— Niciodată, nu m-a chemat altfel decît Mihail Cruceanu. Am iscălit, cei drept, cu diverse nume. În **„Revista celorlalți"** am semnat Grigore Sevastian, Miron Cristea în **„Socialismul"** etc.

— Despre tinerii scriitori ce credeți ? îi înțelegeți ? Literatura lor ce vă comunică ?

— Mulți dintre ei au un real talent, dar mă întreb de multe ori ce fac cu el !? O creație de artă se adresează publicului, trebuie să fie înțeleasă de el și să-i procure o emoție artistică.

— Pe cine cunoașteți din generațiile ce vă succed ?

— Renunț să dau nume dar vă spun ceva, eu mă înțeleg mai ușor cu tinerii, fiindcă cei bătrîni sînt împiedicați de o experiență ce nu se mai potrivește uneori. Tot despre tineri, zic, are să treacă și moda asta în care cuvintele se leagă fără vreun înțeles.

— Totdeauna, ați fost un optimist ?

— Da. Totdeauna am fost și sînt un optimist. Mie mi se pare asta ceva normal.

— Stimate poet Mihail Cruceanu, propun să încheiem dialogul nostru prin întrebarea : cum vedeți lumea prin care ați trecut vreme de 90 de ani ?

— O văd ca o problemă ce trebuie mereu descifrată, analizată, în ceea ce n-ai înțeles. Fiindcă **tot vei găsi ceva nou în ea.**

Prietenii revistei Orizont

Cenaclul literar „Ion Agîrbiceanu" din Baia de Arieș

Cenaclul acesta a luat ființă în anul 1973 și, în prezent, este constituit din aproximativ zece membri. Aceștia, atrăgînd și un număr însemnat de participanți — public iubitor de literatură — se adună în ședințe de lucru săptămînale, contribuind, astfel, la dezvoltarea interesului pentru creația literară, în frumosul orășel de pe Arieș. Osîrdia și harul literar al entuziaștilor cenacliști din Baia de Arieș au găsit teren propice de afirmare în cadrul primei ediții a Festivalului național „Cîntarea României", lucrările acestora fiind apreciate la faza interjudețeană Cluj. **Dumitru Mălin** — profesor de limba română, la liceul din localitate — a obținut premiul II, pe țară, în cadrul festivalului, îmbogățind, astfel, palmaresul de premii ale membrilor acestui cenaclu, dintre care se remarcase pînă atunci, îndeosebi, **Nicolae Nicoară,** de profesiune laborant (laureat al Festivalului de poezie „N. Labiș — Suceava, 1974, laureat la Concursul de poezie „Panait Cerna" — Tulcea, 1977, și de două ori laureat al Festivalului de poezie „N. Bălcescu" — Vîlcea, anii 1974 și 1977). Cîteva din lucrările acestui poet au văzut lumina tiparului în revistele „Tribuna", „Familia" și „Luceafărul". Unele publicații au găzduit și poezii semnate de **George Ioachim.** Sînt pe cale de a se afirma în cenaclu inginerul **Traian Truță** și eleva **Maria Tomade.** Un loc aparte în cadrul acestui cenaclu îl ocupă poetul popular **Emil Roșca,** un bun valorificator al folclorului, atît în poezie, cît și în muzică (interpretîndu-l la vioară), rapsod cunoscut, laureat al unor concursuri naționale.

Cercul literar „Ion Agîrbiceanu" este, totodată, un nucleu care, în unele împrejurări, stă la baza constituirii unui cenaclu cultural-artistic, complex (muzică folk, populară și ușoară, formație coregrafică, recitatori), menit să organizeze spectacole în fața publicului din diferite centre muncitorești, de pe Valea Arieșului.

Publicarea acestui grupaj de poezii, este o încurajare a activității acestui cenaclu, căruia îi dorim să fie o prezență vie și în manifestările cultural-artistice, organizate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", ediția a II-a.

AUREL TURCUȘ

CASA IANCULUI

Să mergem la casa lui Iancu din munți
Lumină de fluier în pragu-i arzînd
Unde suspină stelele sub punți
Și fiecare pasăre-i un gînd.
Lîngă cuvinte să pașiți ușor,

Cu clipa cetinilor în privire ;
Iancu-i acasă, doarme în pridvor
Și-i obosit de-atîta nemurire !
Prin somnul lui, nevătămat și blînd,

Curg doinele rostologite-n șesuri,
L-așteaptă-afară calul nechezînd
Cu ochii grei și tulburi de-nțelesuri.

Să mergem, dar, la casa lui Avram,
Acolo-n munții cei mai din apus,
Acolo unde fiecare ram
Are-o solie și un dor de spus.

ȚĂRANII

Nu e ușor să scrii despre țărani,
În privirea lor e-atîta țară,
Că nu încape-n două mii de ani
(Fără lumina revărsat-afară).

Ei trec pe cîmp amirosind a pîine
Între un răsărit și un apus
Și-n urma lor Istoria rămîne,
Cu un cuvînt adeseori nespus.

Nu poate nici vecia să măsoare
Odihna lor, dacă putem numi
Odihnă starea timpului în ore
Cu inima bătînd în ciocîrlii.

Nu e ușor să scrii despre țărani,
Rotundul pîinii lor să nu te doară,
Că nu încape-n două mii de ani
Atîta doină-dragoste de țară.

NICOLAE NICOARA

PRAG DE PATRIE

Noi moții ținem Patria-ntr-un pumn,
Ori într-un prag de casă părintească,
Spre seară, cînd cuvintele apun,
Începe gura-n fluier să vorbească.

Și-atunci se-aud pe fiecare deal
Înfiorate stelele cum joacă —
Tineri frumoși pun noaptea peste cal
Și-ntr-un galop de dragoste se-neacă.

Pe margini rare tulnicele-aprind
Focuri de dor, prelung încercuite,
Pînă se urcă satele în cer
Și-n mine plaiuri albe de iubite.

Atîta-i de senin peste păduri,
Că ai putea ciopli o sărbătoare,
Noaptea se scaldă goală-n Arieș
Și apa strigă-n cercuri că o doare...

Tîrziu în ochii somnului apun
Pînă și munții lungi, să se-odihnească ;
Noi moții ținem Patria-ntr-un pumn
Ori într-un prag de casă părintească.

DA-I MAI ALBĂ PIINEA

Cîteodată noaptea se aude zvon,
Tulnicul în munte buciumă nebun
Și nechează munții a sosit de domn,
Moațele-și dezleagă gîndurile-n pumni.

Iancule, dă-ți calul către trei poieni,
Că se-aude iarba tropotind în lună
Și-ntr-un plai de fluier, vara s-o așterni,
Să se-mpotrivească și să se supună.

Sub gorun, la Țebea, timpul paște-ncet,
Cade cîte-o frunză pe eternitate ;
Iancule îți crește umbra peste piept
Dar la noi în munte e lumină-n toate.

Tot așa de lungă și de-ntunecată
Străjuie pădurea margini mari de văi ;
Da-i mai albă pîinea și-i mai strecurată
Pînă și iubirea între moții tăi.

DUMITRU MALIN

SCULPTURĂ

Oasele țarinei sînt curcubeu
suflarea lutului doină,
dalta — clepsidră
dorul legendelor rază.

O, fantastic codru necesar !
În marmora pieptului tăcerile ard
în clopote de rouă,
în stihuri și-n dor se coace nemurirea,
palpită zborurile-n vulturi
și-n columnă urcă Omenirea.

MOMENT

Lacrima din muguri arde
luminile visiesc în lut,
se scurg către zodii frunzele,
ard în necunoscut . . .
Riurile au ochii în neant,
seara așterne cochilii umbroase
în drumul lebedei solitare,
lîngă împărăția timpului,
Am tot privit noaptea în ochi
ca să-i dau un dram de lumină,
am tot chemat-o să vină
în dimineți . . .

GEORGE IOACHIM

magazin

ESPERANTO

Ambiția omului civilizat de-a inventa o limbă comună pentru toate popoarele își are originea încă din cele mai vechi timpuri. Despre aceasta ne-au rămas mărturie civilizațiile înka, maya, asiriana, babiloniana, ebraica, apoi chineza, greaca și latina. Multe minți luminate au încercat să dărîme bariera limbii, care pînă în zilele noastre mai desparte popoarele și culturile lor. Se cunosc în jur de 40 de încercări de-a se impune o limbă internațională. Toate aceste încercări aparțin istoriei semantice. Dar numai una din aceste limbi — esperanto — a reușit pînă astăzi să se impună, fiind în continuă dezvoltare. Deși procesul de formare a acestui limbaj, de combinare a cuvintelor și gramatica limbilor vii, a fost îndelungat, ziua de naștere oficială a lui se știe : iulie 1887, în Varșovia, autorul lui fiind polonezul dr. Lazaro Ludovico Zamenhoif, care a și tipărit prima carte scrisă în esperanto și limba rusă. Ea se numea „Mejdunarodnii iazîc", iar pseudonimul autorului, Dr — o (doctoro) Esperanto. În același an au apărut ediții și în limbile polonă, franceză și germană.

O GREUTATE DELOC NEGLIJABILĂ

Cercetările medico-psihologice au constatat că viteza are o mare influență în gravitatea leziunilor produse în caz de accident. (Din cauza energiei cinetice a corpului, ficatul, care în condiții normale are 1,7 kg la o viteză de 60 km/oră dobîndește o greutate de 28,75 kg iar la 100 km/oră ajunge la 47,6 kg). S-a constatat, de asemenea, că este mult mai primejdios să cazi din mașină în momentul coliziunii, decît să rămîi în vehicol — ceea ce pledează în favoarea utilizării centurilor de siguranță.

din literatura lumii

Dostoievski şi realismul

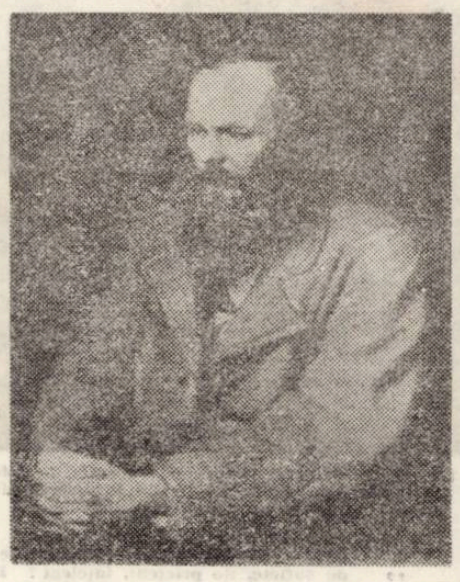

Este ştiut că soarta literară a lui F. M. Dostoievski a fost bogată în coborîşuri şi urcuşuri, adesea spectaculoase, determinate de multele şi, mai ales, **diferitele** interpretări ce au fost acordate operelor sale de exegeza mondială. În pofida sinuozităţilor, însă, concluzia finală nu poate fi decît una singură : că scriitorul rus a fost şi este, prin întreaga sa creaţie, unul dintre marii reprezentanţi ai realismului european, un realism înţeles ca o reflectare în literatură a **tuturor** aspectelor ce privesc omul şi destinul său printre ceilalţi oameni. Spre o asemenea interpretare înclină numeroşi exegeţi ai epocii noastre ca Johannes van der Eng, Georges Steiner, Ernest J. Simmons, Donald Fanger, Arturo Serrano Plaja, V. I. Etov, N. M. Cirkov, G. M. Fridlender, Ion Ianoşi, Alfred Heinrich şi alţii.

Dacă s-ar acorda însă o atenţie mai mare opiniilor lui Dostoievski însuşi despre realism – exprimate în vasta sa **Corespondenţă,** în paginile **Jurnalului unui scriitor** (text complet !), precum şi în cuprinsul însemnărilor **(Carnetelor)** ce precedau sau însoţeau sub formă de conspect geneza romanelor –, s-ar putea constata fără dubiu apartenenţa **conştientă** a romancierului la marea orientare a realismului. Viziunea lui Dostoievski despre propriul său **realism** nu este deloc gratuită, ea fiind concluzia firească a raportării creaţiei sale la capodopere ale literaturii universale, din contextul căreia scriitorul rus pare să fi nutrit o afinitate deosebită pentru operele unor mari realişti ca Cervantes, Balzac, Gogol şi Dickens. Comentariul rezervat personajului Pickwick al lui Dickens, în **Jurnal,** dovedeşte implicit o iniţiere în strategia realismului veacului al XIX-lea : **„Dickens nu l-a văzut niciodată pe Pickwick cu ochii lui. L-a observat doar în diversitatea realităţii concrete, a creat un chip şi l-a prezentat ca pe un rezultat al observaţiilor sale. Astfel, chipul e la fel de real, ca şi unul autentic...".** În propria sa creaţie, Dostoievski nu s-a limitat însă la utilizarea procedeelor specifice realismului contemporan lui (fie de structură balzaciană, fie de structură dickensiană), ci a realizat în cuprinsul romanului european acel mare pas spre o viziune realistă mai largă ca obiect şi mai modernă ca **structură romanescă.** Prin Dostoievski, lucru ştiut, s-a produs, în istoria romanului modern, acea simbioză superioară între romanul de observaţie şi romanul de analiză (cele două ipostaze fundamentale ale romanului realist din secolul trecut), pregătindu-se saltul spre surprinderea unei realităţi umane **abisale,** accentuîndu-se totodată înclinaţia speciei spre **totalitate.**

O altă mărturie din **Jurnal** glăsuieşte astfel : **„Îmi place, cînd umblu pe străzi, să mă uit atent la unii trecători cu totul necunoscuţi, să le studiez chipurile şi să caut să ghicesc : cine sînt, cum trăiesc, cu ce se ocupă şi ce-i interesează mai mult în clipa asta".** În centrul atenţiei sale minuţioase de scriitor şi de ziarist se afla Rusia, cu realităţile ei sociale zguduitoare şi cu oamenii ei torturaţi de probleme ce păreau, în miez de veac XIX, irezolvabile. Astfel, de la Dievuşkin şi Goliadkin pînă la cei trei fraţi Karamazov se aliniază, în creaţia sa, o gamă de personaje ce aparţin, prin condiţia lor socială şi civilă, acelei Rusii. Era o etapă istorică pe care însuşi Dostoievski a calificat-o ca fiind o **„epocă de tranziţie, o epocă de îndoieli şi negări, de scepticism şi de prăbuşire a ideilor sociale fundamentale".** Pentru el, aceasta însemna, în primul rînd, conştiinţa imposibilităţii realizării idealurilor în care crezuse în tinereţe. Această atitudine faţă de realităţile unei Rusii rămase mult în urma Europei se împleteşte în conştiinţa sa de scriitor cu dorinţa irezistibilă de depăşire a realismului european tradiţional. Conştient că excesul de istoricitate, precum şi absolutizarea factorilor externi în determinismul personajelor literare nu constituie decît o parte a sferei literaturii, romancierul rus se transformă într-un autentic teoretician atunci cînd explică propriile-i tendinţe de lărgire a sferei realului în roman : **„Romancierul poate avea şi alte preocupări decît descrierea mediului social. Există profunzimi ale caracterului şi spiritului uman care sînt universale, eterne şi, se pare, pentru totdeauna impenetrabile",** propunînd astfel, în paginile aceluiaşi **Jurnal,** o nouă sferă de investigaţie cu nimic mai prejos decît realitatea exterioară psihicului omenesc.

Exegetul olandez Johannes van der Eng, în remarcabila sa lucrare **Dostoevskij romancier. Rapports entre sa vision du monde et ses procédés littéraires** (Ed. Mouton, 1957) afirmă că ceea ce îl opune pe Dostoievski realismului tradiţional al veacului al XIX-lea constă în respingerea reflectării în literatură a unui mediu social **convenţional, uniform** şi **static,** ca şi în înclinaţia de a creiona personaje ieşite din comun prin una sau alta din trăsăturile caracterologice. În istoria romanului modern, scriitorul rus a fost, de fapt, cel care a definitivat, în aria genezei romanului de analiză psihologică, mişcarea de translaţie înspre profunzimile psihicului omenesc, cu toate neliniştile şi curburile sinuoase ale acestuia. Procesul se reflectă şi la nivelul discursului epic, prin acordarea tribulaţiilor psihologice a statutului de **substanţă narativă.**

Conştient de noutatea pe care o aducea în domeniul romanului, Dostoievski nu se sfia să-şi privească creaţia literară ca un rezultat al efortului său **„de a descoperi Omul din om printr-un realism complet".** Împletind, în procesul creaţiei, socialul cu psihologicul, subiectivul cu obiectivul, valorile şi stările romantice cu investigarea raţională a realismului obiectiv, el le subsumează dorinţei sale de a crea o literatură **profund umană,** cu alte cuvinte **profund realistă.** Ni se pare semnificativă o mărturie dintr-o epistolă datată 26 februarie 1869 : **„Eu am o opinie proprie asupra realităţii în artă ; ceea ce majoritatea oamenilor consideră ca excepţional şi aproape fantastic semnifică pentru mine însăşi esenţa realităţii".** Pentru Dostoievski, faptul de excepţie, ieşit din obişnuinţele cotidianului, poate purta semnul unei realităţi esenţializate, tocmai prin acumularea elementelor care au dus în cele din urmă la producerea lui. Implicaţia existenţială este evidentă, deoarece descifrarea faptului **esenţializat** presupune din partea scriitorului, în primul rînd, cunoaşterea resorturilor psihologice care l-au stimulat. Constatarea o întîlnim şi la unul dintre exegeţii scriitorului rus, la Alfred Heinrich (în **Tentaţia absolutului,** Ed. Facla, 1973) : **„Pentru Dostoievski viaţa este un proces viu care rezistă la orice încercare de nivelare, simplificare sau mecanizare. Omul trebuie să caute fără încetare pentru a găsi un răspuns la întrebările numeroase pe care i le pune realitatea existenţială".**

Pornind de la aspecte prezentate în romanul **Fraţii Karamazov,** unii exegeţi mai vechi l-au considerat pe Dostoievski ca precursor al lui Freud sau al lui Jung. Pe de altă parte, Ernest J. Simmons (în **Introduction to Russian Realism,** Indiana University Press, 1965) explică viziunea lui Dostoievski asupra psihologicului prin prisma principiilor formulate de naturalistul german C. G. Carus în tratatul **Psyche : Zur Entwicklungsgeschichte der Seele** din 1846. Dostoievski ar fi împrumutat de la C. G. Carus principiul conform căruia o stare neobişnuită a psihicului omenesc poate determina trăirea unor experienţe de dincolo de perceperea obişnuită a mediului ambiant, fenomen ce s-ar reflecta în tensiunea sporită a **stărilor** unor Raskolnikov, Miskin, Stavroghin, Ivan Karamazov. Tot de la C. G. Carus ar fi luat Dostoievski şi ideea de **magnetism,** atribut ce ar asigura atracţia reciprocă a unor caractere cu totul opuse ca structură psihică, temperament şi educaţie, cum ar fi Miskin şi Rogojin, Raskolnikov şi Svidrigailov, Piotr Verhovenski şi Stavroghin, Ivan Karamazov şi Smerdiakov. Speculaţii, fără îndoială, atrăgătoare, ele atestînd încă o dată nu numai multiplele posibilităţi de interpretare a creaţiilor dostoievskiene, ci şi aria atît de complexă a psihicului omenesc – adevăratul **spaţiu epic** al romanelor lui Dostoievski. Acesta a fost însă, înainte de toate, un **creator de artă** şi nu un psiholog în accepţiunea ştiinţifică şi doctă a cuvîntului, stările de conştiinţă prezente în romanele sale neputînd fi înţelegerate nici unei psihologii sistematice. Finalitatea estetică este cea care dirijează şi domină întregul. Încercări de a-l subordona pe scriitor unei psihologii sistematice au existat încă din timpul vieţii sale, deoarece în **Carnete** găsim următoarea însemnare : **„Mi se spune că sînt psiholog ; nu este adevărat, sînt doar un realist într-o accepţiune mai înaltă, adică tind să zugrăvesc toate profunzimile sufletului omenesc".** Crez căruia Dostoievski i-a rămas credincios prin întreaga sa creaţie.

CORNELIU NISTOR

din lirica universală

UN POET MALGAŞ

Jean-Joseph Rabéarivelo

S-a născut în anul 1901, fiind unul dintre cei mai importanţi exponenţi ai spiritului franţuzesc de pe insula Madagascar. În lirica autodidactului Rabéarivelo se contopesc într-un mod special motivele liricii trubadureşti mai-realiste. În scurta sa viaţă Rabéarivelo a lucrat la diferite edituri şi a fost redactorul revistei-efemeride „Capricorne", între 1930-1931. La vîrsta de numai 36 de ani, cel ce i-a adulat pe Baudelaire şi Valéry îşi curmă viaţa, fără să fi văzut Parisul. Volumele lui Rabéarivelo – considerat de majoritatea comentatorilor un poet genial – sînt următoarele : **Presque-songes, Traduit de la Nuit** şi **Vieilles Chanson du Pays d'Imérina.**

FLAUTIŞTI

(Flutistes)

Ţi-ai cioplit
flautul din osul giganticului taur,
şi l-ai şlefuit pe coline uscate
şi de soare arse ;
el şi-a cioplit flautul
din trestie fremătătoare-n boare,
găurindu-l pe coasta riului îmbătat
de lunatice vise.

Şi cîntaţi împreună din flaute într-un tîrziu amurg,
de parcă să reţineţi ati vrea luntrea rotundă
ce se scufundă pe lîngă malurile cerului ;
ca şi cum si-ar putea evita
inevitabilul sfîrşit :

dar zeii vîntului, ai pămîntului,
ai pădurilor şi ai nisipurilor
vor auzi oare
cîntările magic-plîngătoare ?

Flautul tău
Sporeşte paşii taurului dezlănţuit,
ce în deşert se slobozeşte,
ca re-ntors îndărăt
de foame şi de sete pîrjolit,
să se prăbuşească ostenit
la rădăcina vreunui copac, unde nu mai e umbră,
şi nici frunză şi fruct nu mai este.
Flautul său e aidoma trestiei, ce se-nclină
sub povara umbrei unei păsări trecătoare
nu de-a unei păsări capturate de-un copil,
care-i mîngîie penajul,
ci de-a uneia, părăsită de-ale sale,
a uneia ce-şi priveşte, drept consolare,
propria-i umbră
în oglinda apei.

Flautul tău
şi-al său
în doliu îndoit
îşi plîng noima
pentru care născutu-s-au.

CE ŞOBOLAN NEVĂZUT

(Quel rat invisible)

Ce şobolan nevăzut
ieşit-a din zidurile nopţii,
să roadă vlăcinta lunii ?
Dispare pînă-n zori
lăsînd în urmă doar

urma sîngeroasă-a muşcăturii.
Spre dimineaţă,
toţi cei ce-au băut noaptea-ntreagă
şi cei ce abia părăsit-au masa de joc,
văzînd luna ştirbă,
se vor pune pe susoteală :

„Al cui o fi acest şase
rostogolit de pe masa verde ?"
– „Aha ! – va spune unul –,
cumătrul şi-a pierdut tot ce-avea, şi
şi-a făcut singur de petrecanie !".

Şi-atunci vor chicoti
şi se vor clătina şi vor măsura pămîntul de-a lungul.
Iar luna se va face nevăzută :
l-au tirit de bună seamă în vreo gaură de şobolan.

CÎNTECE VECHI DIN ŢARA IMERINEI

(Vieilles Chansons du Pays d'Imérina)

I.

Sus, în nord stau două pietre şi puţin sînt la fel. Una este
neagră, cealaltă albă. Dacă o iau pe cea albă, mi-e ruşine de
cea neagră. De-o iau pe cea neagră, de cea albă mă sfiesc.
Dacă le iau pe amîndouă, una e iubire, cealaltă consolare.

II.

Nevasta este aidoma unui fir de iarbă, Stă dreaptă,
dar repede se ofileşte. Bărbatul e ca ciucurele algei,
creşte înzăbrenit de apă şi prea iute se destramă.
... Tinere, ia spune, cîte ibovnice ai ?
... Verişoară, zău că nu prea am iubite, abia şapte
dacă am ; cea dintîi e care unghiile-mi reteză ; a
doua, care ocupă locul celei de-acasă, cînd departe
de casă stau ; a treia, care-i ţine locul, cînd mă năpădeşte necazul ; a patra este ibovnica, urmărindu-mă cu
privirea, cînd mă întorc ; ibovnica, este a şasea, ce mă
hrăneşte precum orezul ; a şaptea este i u b i t a, care
nu se amestecă în mulţime şi dacă totuşi se amestecă
uneori, ştie ea cum să se-nalţe dintr-însa.

Prezentare şi traducere : AL. COVACI

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)
REDACŢIA ŞI ADM. – TIMIŞOARA strada RODNEI 1 Telefon : 3-33-90, 3-33-76 MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P T T R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat, în cursul zilei de marți, 14 februarie, o vizită de lucru în județul Timiș, pentru a examina direct, la fața locului, cu factorii de răspundere din economie, cu activiștii de partid și de stat, cu oamenii muncii, modul în care se îndeplinesc în această parte a țării hotărîrile Congresului al XI-lea și Conferinței Naționale ale partidului.

Din nou între noi, în inimile noastre

Știm atît de bine că programul de muncă al tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** este atît de cuprinzător și de intens, știm atît de bine că viața secretarului general al partidului aparține, clipă de clipă, patriei, istoriei și — fără îndoială — fiecăruia dintre cetățenii țării în parte. Știm că veghea la cîrma țării este grea și neîntreruptă, știm că eroul națiunii noastre își face simțită prezența, mai mult decît oricare dintre noi, în întreaga structură a acestui timp istoric dens. Televiziunea și presa ni-l prezintă zilnic pe vastele șantiere ale muncii concrete, ale politicii de stat, zilnic încărcat și luminat de marile răspunderi ale națiunii noastre. Și, cu atît mai mult, atunci cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitează un județ, această vizită de lucru devine de îndată și o sărbătoare a inimii locuitorilor acelui ținut. Așa s-a întîmplat și în ziua de 14 februarie, cînd tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a efectuat o nouă vizită de lucru în județul nostru. Bănățenii, români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, au ieșit pe străzile orașului Timișoara cu o bucurie în care se simțea încă ecoul sufletesc al recentei aniversări a 60 de ani de viață și peste 45 de ani de activitate revoluționară ai conducătorului iubit. Cu toate că la Timișoara ploua stăruitor, mii de oameni au ținut să-l întîmpine pe secretarul general. „Plouă, dar stau să-l văd cu ochii mei", spunea unul din cetățenii orașului și pe fața lui se putea citi dincolo de emoția momentului, nespus de multa iubire față de eroul inimilor și cugetului nostru. Sensul acestor cuvinte e adînc, căci dincolo de bucuria de a primi indicațiile secretarului general al partidului nostru referitoare la sarcinile economico-sociale pe care județul Timiș le are de realizat, prin ele răzbate o deosebită dragoste și admirație. Aceste cuvinte ale unui cetățean timișorean, rezumă, în fond, majora semnificație a evenimentului, anume că vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu este o sărbătoare. O sărbătoare a inimilor tuturor oamenilor muncii care doresc să-l vadă direct, aceasta este marea bucurie a sufletului lor. O asemenea împrejurare capătă, atunci cînd are loc, o semnificație măreață, și e neîndoios că acest stil de muncă al tovarășului Nicolae Ceaușescu stîrnește noi resurse în fiecare om.

În răstimpul vizitei sale în Timișoara și județul Timiș, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a vizitat Expoziția realizărilor economiei județului Timiș, expoziție care rezumă efortul creator, priceperea și hărnicia locuitorilor județului, precum și o seamă de unități economice unde i-au fost prezentate cele mai noi realizări în proiectele cărora s-a obiectivat cercetarea și inteligența muncitorilor și a specialiștilor de aici. Ponderea acestui județ în economia țării e însemnată și e neîndoios că vizitele secretarului general al partidului nostru au și semnificația unui interes constant pe care oamenii muncii din județ îl simt din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu conștienți fiind că, în toate rezultatele remarcabile obținute aici e conținută și valoarea inestimabilă a indicațiilor și grijii directe și personale a conducătorului nostru. Oamenii muncii din județul Timiș, simt că în rezultatele muncii lor e conținută o parte din însăși munca, uriașă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Acesta e încă un motiv care explică entuziasmul cu care a fost întîmpinat, dorul cu care este mereu așteptat să revină.

Și, cum această vizită de lucru a secretarului general n-a fost doar una în care se înregistrează numai rezultatele, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca în întreaga sa activitate, a avut și de această dată în vedere viitorul. Căci în viziunea politică și economică a președintelui României faptele prezentului își definesc sensul și finalitatea prin raportare la viitor, la viitorul comunist al patriei, la acel viitor de care ne apropiem cu hotărîrea de a ridica România pe o nouă treaptă calitativă de dezvoltare — țară cu dezvoltare medie, țară, care, smulgîndu-se cu hotărîre dintr-un stadiu economic întîrziat de împrejurări istorice vitrege, a făcut dovada unei capacități de renaștere miraculoase, demonstrînd că, în perspectiva unui viitor apropiat se va plasa pe orbita unui nivel de trai superior, a unei vieți tot mai demne. În această viziune, eforturile unui județ, oricare ar fi acesta, se înscriu și se integrează visului românesc de independență și civilizație, de pace și înțelegere cu toate popoarele care năzuiesc să trăiască prin ele însele, în colaborare și ajutor reciproc.

Printre oamenii muncii din județ, această recentă vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu își păstrează încă efectul, continuă să fie discutată, comentată. Un sentiment tonic se continuă în sufletele și în cuvintele oamenilor. Sentimentul că patria are la cîrma istoriei sale o personalitate cu o experiență și înțelepciune neobișnuite, cu o energie și o putere de muncă fără egal, este de natură să sporească mereu încrederea poporului nostru în sine însuși, în visul de a crea o patrie a fericirii.

VASILE VERSAVIA

însemnări

Remus Georgescu, compozitorul

Recenta programare la Filarmonică a oratoriului Cîntare strămoșilor, a compozitorului timișorean Remus Georgescu face oportună o analiză mai amănunțită a creației acestuia, a cărei incununare amintita lucrare o reprezintă.

Desfășurîndu-și activitatea pe două coordonate, una fiind cea interpretativă iar a doua cea creatoare, numărul compozițiilor sale nu poate fi prea mare, timpul destinat acestora fiind inevitabil destul de restrins. În situații similare s-au găsit majoritatea compozitorilor dirijori de profesie: Alfred Alessandrescu, Ionel Perlea, Const. Silvestri, Theodor Rogalski, ceea ce însă nu i-a împiedecat să-și asigure un loc de cinste în rîndul creatorilor noștri. Căci nu numărul, deci cantitatea, este hotărîtoare în asemenea situații, ci valoarea, singura în măsură să asigure durata în timp a oricărei creații.

Cîteva dintre lucrările lui Remus Georgescu, în special Toccata pentru pian, Concertul pentru orchestră de coarde și — desigur — oratoriul Cîntare strămoșilor au și început să păsească pe acest drum. Dacă în Toccata găsim un limbaj ce ne amintește de ritmul și melodica jocului nostru popular, în Concertul pentru orchestră de coarde limbajul se esențializează, devenind unul auster, capabil însă să declanșeze un dinamism implacabil, asemănător mersului spre țintă al unui robot ce-și urmează neabătut algoritmul său. E o muzică ce-și cîștigă mai greu aderența auditoriului puțin inițiat, dar care este reprezentativă pentru omul timpului nostru, fiindu-i o oglindă destul de fidelă. În Simfonie, compozitorul explorează noi domenii ale limbajului muzical contemporan, reușind — mai ales în prima parte — să realizeze modalități expresive originale și convingătoare. Viziunea inițială a acestora o descoperim în muzica de scenă pentru Furtuna de Shakespeare, iar afirmarea, în partea introductivă a oratoriului, investită cu o forță expresivă ieșită din comun.

O altă, mai veche obsesie a compozitorului și anume aceea de a reînvia valențele incantatorii ale muzicii, în felul în care ele se găsesc în stare potențială în vechile descîntece și bocete, își găsește deasemenea potențarea maximă în oratoriu. Este obsesia exorcismelor care l-au apropiat nu numai de descîntecul popular, dar și de poezia rafinată a unui Michaux și căreia îi datorăm momente incontestabile de reușită atît în muzica pentru Furtuna, cît și în Simfonie, dar mai ales în lucrarea Exorcisme pentru flaut și orchestră de cameră. Compozitorul n-a putut rezista ispitei de a-i găsi un loc și în oratoriu și se pare că n-a greșit. Dimpotrivă.

Ceea ce surprinde în primul rînd la oratoriu, este marea diversitate a limbajului. Aceasta provine nu numai din faptul că versurile folosite aparțin mai multor creatori, ci și fiindcă oratoriul este alcătuit din părți care inițial erau gîndite a fi independente (chiar dacă multe din ele se încadrau într-o tematică unitară). Compozitorul a reușit însă să le integreze organic într-o formă amplă, servindu-i ca liant nu numai tematica lor oarecum comună ci și un motiv muzical ce străbate întreaga lucrare.

Ca și în celelalte lucrări găsim și în oratoriu o vădită preferință pentru unele intervale mai vitregite, în special pentru cvarta mărită, acel diabolus in musica, cît și pentru agregate sonore și isonuri complexe (pedale) rezultate dintr-o organizare modală a totalului cromatic. Compozitorul este de asemenea atras de valențele expresive ale ritmului, în special ale celui asimetric, șchiopătat.

Două atribute speciale mi se par a fi caracteristice limbajului său: modernitatea și măsura. Datorită acestora, el este întotdeauna nou, fără a fi însă ostentativ agresiv.

Oratoriul, spre deosebire de alte lucrări compuse înainte, prezintă un plus de accesibilitate (în sensul nobil al termenului) fapt care-i asigură un efect mai direct asupra ascultătorilor. Toate acestea ne îndreptățesc să-l socotim, chiar dacă unele părți (puține) ne apar mai inegale (Nu voi înceta niciodată) sau dacă altele nu se pot sustrage unor destul de vizibile influențe, (Poemul daco-roman) drept una din cele mai importante creații din muzica românească din ultimii ani, spre cinstea autorului său.

Dealtfel premiera lui în cadrul festivalului „Cîntarea României" este o dovadă în acest sens.

NICOLAE BOBOC

CRIZANT 7 16 februarie (521)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Blaga nu este un moralist în accepțiunea strictă a cuvîntului. Am putea spune, fireşte, orientîndu-ne după unele din aforismele sale, că este într-o oarecare măsură şi un moralist, dacă nu ne-am aminti de disocierile teoretice făcute chiar de către gînditor într-una din scrierile sale şi care deschid o altă perspectivă discuției. În filosofia lui etica nu şi-a aflat un loc, deşi, din informațiile pe care le avem, în **Trilogia pragmatică**, la care între timp a renunțat, urma să se ocupe şi de problemele morale. Volumele cuprinzînd gîndurile sale răzlețe, **Pietre pentru templul meu, Discobolul, Elanul insulei,** arată prin subtitlurile lor, aforisme, însemnări, fragmente, direcția preocupărilor. Circumscrierea termenilor o găsim la Blaga nu numai în însemnări („**Un aforism trebuie să fie ceva canonic, încheiat**" ; aforismul este „**o floare în stare de grație. Aleasă să conceapă Logosul şi să-l nască**"), ci mai ales în capitolul **Gînduri şi sisteme** din cartea **Despre conștiința filosofică,** unde se face distincția între forma sistemului şi forma fragmentului. Alegerea nu este întîmplătoare, ci după înclinări genuine şi mai ales este dictată de felul viziunii despre lume şi viață ce reclamă o anume formă. Viziuni simple şi adînci, cum este cazul lui Lao-Tze şi Heraclit şi-au găsit această modalitate de exprimare. Ambele viziuni sînt de intuiție în adîncime, simple în esență, deşi paradoxale (nu spusese oare filosoful chinez : „**cuvintele adevărului par întoarse pe dos**" ?), făcute parcă anume, cum afirmă Blaga, să fie exprimate „**fragmentar, aforistic, gnomic**". Deşi fragmente, le lipseşte caracterul fragmentar, fiecare aforism sau fiecare cugetare oglindind în felul lor „**întregul sens al lumii**". Ceea ce vrea să spună că doar forma este astfel, în fiecare fiind surprinsă o întreagă viziune, aşa cum „**un strop de rouă reflectă universul**".

Nu acelaşi lucru se întîmplă cu Pascal, ale cărui cugetări sînt „**destinate să exprime o viziune metafizică mai mult prin înlănțuirea lor decît prin izolare**" (p. 137). Fragmentele lui Novalis sau Nietzsche sînt şi ele părțile unui întreg, privite singular neprimindu-şi întreaga valoare, în timp ce maximele lui La Rochefoucauld au fiecare o valoare cu totul de sine stătătoare.

Problema l-a preocupat îndeaproape pe Blaga deoarece o mai pusese, aproximativ în aceiaşi termeni şi-n capitolul **Tao** din **Religie şi spirit.** Am putea spune, în perspectiva acestor considerații, că, pentru el, ambele forme sînt deopotrivă valabile, gînditorul arătînd aceeaşi înțelegere şi pentru gîndirea aforistică, ca şi pentru tendința gîndirii spre sistem. Aşa se şi explică faptul că a început cu modul fragmentar (vezi „cugetări" din **Pietre pentru templul meu,** atîtea cîte a selectat la începutul şi sfîrşitul volumului **Zări şi Etape**), abandonat apoi cînd sistemul a fost pe întîiul plan şi reluat tîrziu, nu neapărat ca o evadare din sistem, ci ca o altă modalitate de exprimare şi a aceloraşi idei „sistematice", dar şi a altora ce reclamau această formă. Volumul tipărit de curînd la Editura Dacia, **Elanul insulei,** cu o bună **Prefață** a lui George Gană şi note inteligent scrise, cuprinde cele peste 340 aforisme din **Discobolul** (Publicom, 1945), 320 din volumul pregătit pentru tipar în 1946 (**Elanul insulei**), alte 71 definitivate de autor în ciclul **Aforisme şi însemnări** şi **Din duhul eresului,** o selecție de peste 450 de aforisme, nedefinitivate, aparținînd ultimei perioade din viața poetului.

Pentru Blaga, aforismul este floarea de grație ce dă naştere cuvîntului şi gîndului (Logosul cuprinzîndu-le pe amîndouă), în indiferent ce direcție s-ar îndrepta acestea. Trei sînt cele principale : filozofia (mai ales viziunea filozofică răsfrîntă în fiecare fragment, aşa cum fragmentele împreună se apropie de ansamblul viziunii sale), artă (multă poezie, chiar şi versuri ca şi **Amor fati : „Îți săruți destinul — fără să vrei. Ca un pahar din care trebuie să bei"**) şi morală. Unele enunțuri sînt lapidare, altele paradoxale, multe explicative, toate surprinzînd o idee ce şi-a ales forma aforismului. Genul are o anume libertate de care profită ideea. Poate fi şi o eliberare pentru un gînditor ce a stăruit atît de mult să încheie un sistem. O eliberare de sistem şi din sistem prin fragmentul, „piatra", ce nu face altceva decît să comunice într-o formă mai potrivită măcar o parte din ideile din care s-a durat „templul".

Nu vom putea stărui. Semnalăm doar o carte plină de gînduri simple, dar adînci. Idei ce nu repetă alte idei, cel mult le completează. Idei ce ar putea fi punctul de pornire pentru un întreg sistem (**„În orice limbă există o metafizică implicită"**), căci adeseori **„aforismul ia în răspăr un sistem sau ține loc de sistem"**. Idei ce prefigurează stilistica modernă : **„Limba este întîiul mare poem al unui popor"**. Paradoxale (**„Tăria gîndirii filozofice o face problematica ei, nu soluțiile"** sau **„orice metafizică este un mit dezvoltat cu mijloace filozofice"**), simple gînduri, dar încărcate de semnificații şi frumusețe (**„o față frumoasă este o fereastră prin care privim în paradis" ; „visul e sufletul sufletului" ; „viața respiră oxigen, talentul libertate"**) care te farmecă, atingînd astfel scopul unui adevărat aforism : **„aforismele cele mai valabile au un accent de descintec. Ele sînt gînduri care vrăjesc"**. Idei morale, dar de un anume tip, ştiind doar că pentru poetul-gînditor creația precede morala, unele totuşi general valabile : **„Legiuitorul trebuie să reglementeze nu spiritul de supunere, ci spiritul de libertate ce există în oameni"**.

În marea lor majoritate, aforismele, însemnările, fragmentele, ce alcătuiesc acest ultim volum al lui Lucian Blaga, **Elanul insulei,** sînt asemenea scoicii în care marea răsună, ca să parafrazăm un aforism. Ecoul lor ne învăluie, arătîndu-ne cum, alături de indemnul gîndirii către sistem, poate fi ascultat şi cel către o gîndire aforistică.

ION MAXIM

Lucian Blaga

Elanul insulei

Editura Dacia, 1977

profiluri literare

Anghel Dumbrăveanu

Sensurile adevărate ale poeziei lui **ANGHEL DUMBRĂVEANU** trebuiesc căutate într-o poezie a expresiei, distilată din voluptatea celebrării forțelor naturii, în simboluri esențializate, prin care se modelează existența şi se desfăşoară pasiunea devorantă a erosului. În esență, Anghel Dumbrăveanu este un poet solar, din dezlănțuirile cosmice el alege calm „emblemele soarelui", aşezare heraldică a poeziei, netezind convulsiile spre un peisaj stilizat, semnul forței stînd în echilibrul permanent degajat. Atentă la expresie, poezia lui Anghel Dumbrăveanu este „prelucrată", cu un stil ceremonios şi sacerdotal, ales, o poezie a eleganței expresive, o tonului curtenitor şi învăluitor prin rostire calmă. Dar, în substanță, poezia sa surprinde această celebrare a extazului naturist şi a erosului, avatarurile existenței mereu în relație cu natura, ea însăşi observată sub fastul ceremoniei. În poezia lui Anghel Dumbrăveanu, mişcarea cosmică nu este reținută prin marile elanuri vitaliste, prin hohotitoare dezlănțuiri universale, prin seisme uranice, ci se disciplinează după coordonatele unei mişcări intime, afective. Marea, soarele, pămîntul prind ritmul calm al stării afective, poetul integrînd, prin simbolizare reciprocă, afectul în natural şi elementele universului în complexul stării afective.

Sînt acestea dimensiuni mai largi întîlnite în toate volumele poetului — **Fluviile visează oceanul** (1961), **Pămîntul şi fructele** (1964), **Iluminările mării** (1967), **Oase de corăbii** (1968), **Fața străină a nopții** (1971), **Singurătatea amiezii** (1973).

Sub zodia luminii, a soarelui, poetul exaltă semințele, izvoare şi forță, prototipuri ale universului redus : **„Umblu pe cîmp şi culeg felurite semințe / Într-o urnă de lut. Sînt emblemele soarelui / Şi emblemele mele. Le chem pe rînd şi le-ascult / Simetria lor ciudată din care izvorăsc tăinuite culori, / Le beau respirația de parfum, le spun descîntece vechi / Şi le-arunc în pămînt din mine, şi eu atunci vuiesc / De toate sunetele lumii, şi mă mir / De răcoarea rodnică, de liniştea lor vegetală.... (Emblemele soarelui).** Poetul întreține tainice comuniuni cu elementele naturii. Este recunoscut de „lămîi şi de vîntul mării", poate călători pe „drumuri freatice", iar femeia poate „cînta pe calea lactee". **(Timpul culorilor).** Poezia lui Anghel Dumbrăveanu celebrează femeia şi iubirea. Poemele de dragoste se înscriu între cele mai izbînzi ale liricii sale. **Poem cu amfore** se conturează ca o admirabilă caligrafiere, în linii plastice, a iubitei şi o laudă a frumuseții : **„Nu te-ai retras de sub palmele mele bolnave de tine / Şi-ai înțeles că-ți voi lua şoldurile / Ca pe-o amforă tristă, că le voi închina / Zilelor mele, iar buzele-mi matur însetate / Vor urca încet de la glezne, ca un susur, / Vor spune taine-ngropate în mine genunchilor / Şi piersicii coapte sub frunze, ascuns, / Lăudînd pururi pămîntul şi soarele, / Consacrîndu-ți, ca pe mirodenii, poemele / Scrise ziua şi noaptea sub icoana surîsului tău...".** Erosul se desfăşoară, cu predilecție, în cadru marin. Veşnicia mării dublează clipa efemeră, dînd sentimentul proiecției în eternitate. Exultanța este trenată, nu rareori, de sentimentul trecerii : **„Curînd vom ajunge / La marea pustie unde nu ne aşteaptă nimic / Din tot ce ochii văzură prin neguri. / Numai zbaterea goală a apei, deruta, / Pămîntul fără corăbii, numai metalicul ritm / Al nepăsării şi fața străină a nopții. (Fața străină a nopții).** Elogiul femeii şi al iubirii rămîne într-o atitudine reverențioasă, în ciuda timpului ce curge : **„Atît de des mi-am spus că e tîrziu, / Că anii îmi răpiră mirarea vorbirii, / Că vine mereu cineva, / noapte de noapte, / Luîndu-mi femeia. /.../ (O cană de apă).**

Ca orice poezie adevărată, lirica lui Anghel Dumbrăveanu este dominată de revenirea obsesivă a unor motive specifice. Toate, sub puterea nostalgiei, deci a unei dorințe spre perfecțiune, spre împlinire. Din dificultatea atingerii începe frumusețea poeziei. Într-o privire superficială asupra liricii lui Anghel Dumbrăveanu, s-ar putea evidenția numai aspectul unei poezii dure, „bărbăteşti", neglijîndu-se, în acest fel, o însemnată parte a creației sale, care stă sub farmecul nostalgiei. O dovedeşte şi „romanul" **Piatra de încercare** (1976). În fond, împlinirea poeziei lui Anghel Dumbrăveanu o dă confluența permanentă a celor două dimensiuni poetice. Nostalgia „călătoriei" se observă cu tot arsenalul auxiliar şi complementar, prin frecvența drumului, plecărilor, revenirilor, întîlnirilor, trecerilor, schimbărilor. Versurile dintr-o **Poemă — „Nimeni nu ştie unde sfîrşeşte / O călătorie şi unde începe întunericul"** — se ordonează aproape aforistic, iar, un alt vers, în sens de adagio — **„Vom călători încă mult"** — sintetizează un motiv extins în multe poeme. Pentru Anghel Dumbrăveanu călătoria rămîne un mod de existență poetică, generator de multiple atitudini lirice. Este, redusă la nivelul individului, similitudinea modalității prin care există, în sens mai larg, cosmosul — mişcarea. Călătoriile se fac „în fiece zi" şi în afara lor este imposibil de imaginat existența, poetic apreciind, pentru că ar fi anulate înseşi izvoarele din care se extrage substanța poemelor. Alături de poet, peregrin etern pe aripile visului (verificîndu-se, astfel, una dintre posibilitățile visului) pleacă femeia **„să aducă o floare de cîmp / de lîngă rîu"** sau **„o cană cu apă de la marginea lumii"**, ori pleacă în călătorii iubita sau prietenii. În acest context, nici o „suferință" nu poate fi mai mare decît **„drumul ce se tîrăşte prin mine"**. Trecerea implică şi revenirea, mai ales, în peisajul marin : **„Pe unde-am fost vom mai trece. / Surd vuieşte marea-ntre maluri. / Păsările dorm pe nisip şi nu mai e nimeni. / Fără somn vom umbla între aceste margini / /. Eşti atît de aproape şi-naltă. / Vîntul ne depune sare pe gînduri. / Vom călători încă mult / Palma ta pe umărul meu e singura aripă. (Un vînt).** În acest cadru, cel mai frumos dar pentru un prieten va fi un **drum** adus de pe o „planetă vecină" : **„Dacă nu visăm, vom muri / De alb, dacă visăm / Vom muri de plecări. /.../ Du-te pasăre în jos / Pe fîul albastru / Şi adă din planeta vecină / Un drum pentru prietenul meu. (Visînd cu zăpadă).** Prietenia, iubirea, călătoria genereză, prin retrospectivă, unde de nostalgie. Pentru poet, poezia rămîne legămînt al sîngelui : **„Pe multe drumuri am fost, scriind, / Cu sîngele meu / Nume de prieteni / Care mă luminează şi acum. (Solă a vîntului).**

Seducția poeziei lui Anghel Dumbrăveanu se află în îmbinarea atitudinii fortifiante, virile, cu dimensiunea ei nostalgică, desprinsă din uşor sesizabile regrete ori trişteți. O poezie a expresiei, căutată pentru efect stilistic, ce sincronizează, cu calm, fără sforțări turbulente, mişcarea afectului cu mai larga dinamică a structurilor cosmice.

ALEXANDRU RUJA

marginalii

Tentațiile teoriei

Suprema tentație a teoriei este de a-şi verifica postulatele prin confruntare cu literatura în curs de a se face şi chiar, eventual, a-i prevedea desfăşurarea în timp. Încercarea îşi are frumusețea ei — iritantă pentru mulți —, frumusețe melancolică a oricărei năzuințe către inaccesibil. Căci, într-adevăr, în chip paradoxal, teoria poate mai degrabă să plăsmuiască utopii care uneori se împlinesc — a fost cazul poeticii romantice germane, corespunzătoare unei poezii mult mai tîrzii —, decît să ştie ce se petrece cu literatura scrisă sub ochii ei. Explicația stă în harul ironic al artei de a-şi păstra mereu o față opacă şi de a se modifica astfel, pe linii nebănuite, încît să dejoace orice tentativă de a o prinde în țarcul unei definiții.

Se întîmplă, totuşi, ca, uneori, teoria să impună un punct de vedere despre actualitate. Aşa se petrece, de la o vreme, cu „conceptul" de **text modern.** Îl opunem **literaturii tradiționale** şi sîntem mulțumiți. Recunoaştem că ultima este foarte diversă, dar parcă nu băgăm de seamă că şi cei dintîi, textul modern, acoperă o realitate eterogenă.

Una dintre concluziile de ordin practic ale teoriei — căreia i-am şi făcut cîndva ecou — a fost referitoare la tendința de ştergere a frontierei dintre poezie şi proză prin confluența lor în **text.** În principiu, ar fi vorba în noua alcătuire a literaturii de redistribuirea constituenților romanului şi ai poeziei, fără ca unii sau alții să fie privilegiați. De fapt, însă, preeminența poeziei în elaborarea conceptului nu lasă loc pentru îndoieli. Este suficient să ni-i amintim pe principalii precursori ai teoriei textului ca să înțelegem cum stau lucrurile. Ei sînt Novalis, Coleridge, Edgar Poe, Baudelaire, Mallarmé, Valéry. Iar dintre fondatori, principalul a fost un poetician — Roman Jakobson. Aşa fiind, va fi firesc să constatăm că observarea romanului modern se face din unghiul poeziei.

Înaintînd pe firul teoriei şi căutînd puneri în abis (**mises en abyme**), reflexe reciproce între părți, armonia contrariilor, închidere intransitivă în sine, motivarea semnului prin potrivire între formă şi înțeles, ajungem negreşit, în spațiul francez, trecînd prin unele aspecte din Proust, la noul roman. Printr-o anumită dinamizare — semiotică — a teoriei putem, dar pe aceeaşi linie, să mai facem cîțiva paşi către **una dintre** orientările actuale. Dar de ce am avea nevoie de teoria — precumpănitor poetică — a textului ca să caracterizăm chiar şi o variantă a noului roman (Nathalie Sarraute) ori, mai înainte, proza lui Céline sau, în alte literaturi, romanele unor Faulkner, Bulgakov, Malcolm Lowry, Thomas Mann ? Cum s-ar comenta la noi, din această perspectivă, romanele remarcate anul trecut ? Poate că, lăsînd la o parte aspecte esențiale, **Cartea milionarului** sau **Pasărea şi umbra** s-ar lăsa citite astfel, pentru că foiesc în ele recurențe, sensuri latente, arhetipuri, alunecări în imaginar. Dar **Bunavestire** sau **Istorii,** voit prozaice, zgrunțuroase, dure, scormonind în derizoriu, închipuind diavoli meschini ?

Temeiul ambiției pomenite stă într-o altă, şi mai neaşteptată abolire prezumtivă a unei frontiere : cea dintre literatură şi teoria însăşi. Ştiința literaturii, spune Julia Kristeva, este un discurs deschis care îşi dezvăluie propriile operații, acestea fiind atribute ale literaturii, potrivit aceleiaşi teorii. Ştiința este izomorfă față de literatură, iar semioticianul, „nu numai lingvist şi matematician (...), este scriitor". De aceea, el „descoperă în acelaşi timp cu scriitorul" combinațiile posibile ale textului literar, ba chiar „va fi în stare să genereze formalisme (...) înaintea producerii lor în limbile naturale". Uimitor, dar şi semnificativ pentru o perioadă de mari reuşite, ce-i drept, şi de mare încredere în sine a teoriei. Încredere în sine care, retrospectiv, iscă un zîmbet filozofic şi... admirativ.

LIVIUS CIOCÂRLIE

	OLC 15	kg.	1000	2,96
	OLC 35	kg.	647	2,99
	OLC 45	kg.	1500	2,98
Ø16	OL 60 –1K	kg.	1000	2,93
	OLC 35	kg.	1997	2,99
	OLC 45	kg.	4987	3.14
Ø18	OL 50 –1K	kg.	1467	2,89
	OL 60 –1K	kg.	1300	2,91
	OLC 35	kg.	1000	2,97
	OLC 45	kg.	405	2,96
Ø20	OL 50 –1K	kg.	482	2,90
	OL 60 –1K	kg.	759	2,91
	13 CN 35	kg.	500	7,33
Ø24	OLC 25 X	kg.	1500	3,27
Ø25	OLC 35	kg.	5000	2,91
Ø26	OL 50 –1K	kg.	2000	3.93
Ø27	OLC 25	kg	517	4,64
Ø28	OL 42 –2K	kg.	900	2,91
	OLC 35	kg.	468	2,92
	AK 4 Poldi	kg.	59	8,17
Ø30	OL 50 –1K	kg.	1500	3,21
	OL 60 –1K	kg.	1000	2,83
	OLC 35	kg.	1645	3,00
30X 2	OL 37 –2K	kg.	984	2,81
30X 5	OL 37 –1N	kg.	142	2,83
	OL 37 –1K	kg.	242	3.21
30X 8	OL 37 –2K	kg.	332	3,10
35X10		kg.	500	2,99
40X 2	OL 37 –1N	kg.	91	2,72
	OL 42 –2K	kg.	500	2,99
40X20	OL 37 –1K	kg.	230	3,31
50X 5	OL 37 –2K	kg.	1155	2,99
8X 8	OLC 45	kg.	450	4,26
12X12	C 15	kg.	96	3,67
	C 35	kg.	794	3,43
	C 45	kg.	228	3.43
14X14	C 15	kg.	718	3,39
	C 35	kg.	300	3,41
	C 45	kg.	450	3,41
16X16	C 35	kg.	922	3,41
	C 45	kg.	1734	3,41
18X18	OLC 25	kg.	1000	3,41
20X20	OLC 25	kg.	1000	3.26
	C 35	kg.	892	3,30
	C 45	kg.	5240	3,30
22X22	OL 50 –1K	kg.	1000	3,63
	OLC 45	kg.	2000	3.41
25X25	C 15	kg.	1137	3,36
	C 35	kg.	1127	3,33
	C 45	kg.	3566	3,33
30X30	OL 50 –1K	kg.	700	3,69
	OL 60 –1K	kg.	574	3.71
	C 15	kg.	1890	3,12
	OLC 35	kg.	2291	3,69
	OLC 45	kg.	764	3,58
	OLC 60	kg.	1724	3,40

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

Ø 32	OL 42	kg.	463	2,93
	OL 50 –1K	kg.	1500	2,79
	OLC 20	kg.	300	2,87
	OLC 35	kg.	3315	2,89
	OLC 45	kg.	717	2 89
	OLC 60	kg,	498	2,89
	16 MO3 (5415)	kg.	1800	4,74
	2H13 (1402)	kg.	600	12,95
	N ; 22S (4306)	kg.	200	35,36
	4436	kg.	209	55,56
	4435	kg.	474	45,96
Ø34	30 MOCN 20	kg.	500	6,51
Ø35	OLC 35	kg.	4000	3,05
Ø35	OLC 45	kg.	76	3,15
Ø36	OL 42 –2K	kg.	2000	2,86
	OL 50 –1K	kg.	500	2,82
	OL 50 –1N	kg.	241	2,82
	OL 70 –1N	kg.	850	2,83
	35 MS 12	kg.	57711	4,22
	4435	kg.	500	46,11
	4436	kg.	300	44.29
	4006	kg.	600	13,72
Ø38	OL 52 –2K	kg.	50	3,10
	OLC 15	kg.	100	2,87
Ø40	OL 42 –2K	kg.	500	2,81
	OL 52 –2K	kg.	2176	3,05
	OLC 45	kg.	1940	2,83
	33 MOC 11	kg.	500	4,54
	41 MOC 11	kg.	500	4,54
	40 HM (40 C 10)	kg.	2000	3,65
Ø42	OL 50 –1K	kg.	27500	2,89
Ø45	OL 42 –2K	kg.	2000	2,81
	OL 50 –1K	kg.	3000	2.77
	30 MOCN 20	kg.	1500	6.29
Ø48	OL 52 –2K	kg.	2000	3,68
	OLC 20	kg.	1000	2,82
	OLC 25	kg.	400	2,82
	OLC 45	kg.	500	2,84
	30 MOCN 20	kg.	400	6,29
Ø50	OL 42 –2K	kg.	1500	2,79
	OL 42 –3K	kg.	3572	2,87
	OL 52 –2K	kg.	216	3,02
	OLC 15	kg.	215	2,80
	OLC 25X	kg.	2870	2.96
Ø50	OLC 25	kg.	2500	2,86
	OLC 35	kg.	13559	2,81
	34 MOCN 15	kg.	2000	5,65
	15 MOMC 12	kg.	1000	4,37
	18 MC 10	kg.	5000	4,18
	40 H (40 C 10)	kg.	1000	3,65
Ø50	14 CMO 4	kg.	400	5,59
RUL 1		kg.	642	5,82
	41 MOC 11	kg.	1000	4,53
	40 C 10	kg.	3000	4,10
	MS 22 S (4306)	kg.	900	13,72
	4 H 13	kg.	250	8,09
	AK 1 –4006	kg.	400	825
	NSM 225	kg.	500	39,34
	W 4021	kg.	606	12,67
	2 H 13	kg.	650	19.96
	4306	kg.	200	30,76
Ø53	OL 42 –2K	kg.	431	2,79
	OLC 35	kg.	857	2,28
	OL 60 –1K	kg.	385	2,76
	33 MOC 11	kg.	1000	4.44
	4021	kg.	400	8,09
Ø56	OL 42 –2K	kg.	375	2,78
	OL 50 –1K	kg.	822	2,74
	OLC 35	kg.	2000	2,28
	OLC 45X	kg.	1620	3.09
	34 MOCN 15	kg.	388	5,65
	W 4021	kg.	500	8.09
	4034	kg.	597	11,44
Ø60	OLC 25	kg.	1000	2,26
	18 MOCN 13	kg.	2000	5.32
	40 H (40 C (10)	kg.	933	3,88
	41 MOC 11	kg.	3111	4,51
	40 C 10	kg.	1000	4,10
	2 H 13 (4021)	kg.	3000	13,97
	AK 2 S (4021)	kg.	2000	8,13
Ø65	OL 42 –3K	kg.	300	2,87
	OL 52 –2K	kg.	400	3,02
	OL 70 –1K	kg.	248	2,76
	OLC 20	kg.	349	2,80
	OLC 50	kg.	611	2,76
	36 MOCN 10	kg.	1800	5,28
	W 6582	kg.	1400	6,10
	H25 T (4762)	kg.	129	13 95
Ø70	OL 52 –2K	kg.	600	3,03
	OLC 15	kg.	2000	2,98
	OLC 20	kg	600	2,80
	35 MS 12	kg.	3000	3,99
	13 CN 35	kg.	676	6,95
	EP 44	kg.	1975	7,64
	AKV Extra (4571)	kg	700	19.87
	4571	kg.	478	34,23
	AKV Poldi	kg.	325	44,10
Ø75	OL 50 –1K	kg	1500	2,43
	24 Cr MoV 55	kg.	3585	8,14
	OLC 20 N	kg.	1395	2,93
	OLC 25 X	kg.	405	3,22
	15 MOMC 12	kg.	945	4.36
	36 MOCN 10	kg.	1298	4,21
	15 CO 8	kg.	1394	3.91
	21 MOMC 12	kg.	790	4,36
	EP 44	kg.	4985	7,67
	40 C 10	kg.	97	6,83
	40 H (40 C 10)	kg.	910	4,17
Ø80	OL 42 –2K	kg.	910	4,17
	OL 50 –1K	kg.	5022	2,74
	OLC 20	kg.	1000	2,80
	OLC 25 X	kg.	772	2,94
	OLC 50	kg.	1300	2,82
	13 CN 35	kg.	2000	6,00
	18 MC 10	kg.	542	4,86
	21 MOMC 12	kg.	900	4,54
	18 MOCN 13	kg.	4000	5.41
	W 4718	kg	400	8,20
	1 H 13	kg.	210	12,95
Ø80	OL 60 –1K	kg.	2000	2,76

OȚEL LAT

45X30	OL 37 –2K	kg.	968	3,25
50X20		kg.	2900	3,06
70X25	OLC 25	kg.	2000	2,66
80X14	OL 42 –1K	kg.	453	2,61

OȚEL PĂTRAT

36X36	OL 37 –2K	kg.	381	3,50
40X40	OL 42 –2K	kg.	2000	2,99
	OL 50 –1K	kg.	6203	3,40
	OL 60 –1K	kg.	3439	3,24
	OLC 35	kg.	949	3,30
	W 4021	kg.	700	11,10
	4 H 13	kg.	1000	13,23
	W 4006	kg.	791	12.56
45X45	OL 50 –1K	kg.	2000	3.22
	OLC 45	kg.	3000	3.30
	15 MOMC 12	kg.	500	4.67
50X50	OL 50 –1K	kg.	263	3.20
	OLC 25	kg.	2978	3.25
	OLC 35 X	kg.	1885	2,43
	OLC 45 X	kg.	2310	3.42
	W 4034 (4 H 13)	kg.	300	11,10
	Poldi AK 1 –4571	kg.	900	9,42
55X55	C 15	kg.	2000	3,25
	C 35	kg.	1897	3.28
56X56	OL 37 –2K	kg.	383	3,25
	OLC 42 –1K	kg.	1000	3.20
	OLC 25	kg.	3000	3,25
60X60	OL 37 –2K	kg.	3000	3,23
	2 H 18 M 10 T	kg.	2226	36,99
70X70	OL 50 –1K	kg.	3539	3.20
	C15	kg.	1924	3.22
	12 H 19 N 10 T	kg.	1000	34.40
	4034	kg.	1000	9.27
80X80	OL 60 –1K	kg.	1500	3.21
	OLC 20	kg.	2987	3.25
	OLC 30	kg.	900	3,28
	OLC 50	kg.	3539	3.20
	OL 60 SAE	kg.	2435	3.21
	13 CN 35	kg.	1413	4.32
	4 H 13	kg.	244	11.65
	7 TNC 130	kg.	700	19.13
	4541	kg.	2500	41,25
70X 70X 6	OL 37 –2K	kg.	9011	3,05
70X 70X 7	OL 37 –2K	kg.	40209	2,66
70X 70X 9	OL 37 –2K	kg.	11530	3,02
100X100X10		kg.	7001	3 01
120X120X12	OL37 –2K	kg.	15754	2,88
130X130X12	„	kg.	500	2,86
130X130X13	„	kg.	3915	3,09
140X140X14	„	kg.	1205	3,09
150X150X16		kg.	1500	4,08
150X150X16	St. 37.1	kg.	6000	2,73
180X180X	OL 37	kg.	1600	2,79
125X 80X 8	St. 3 Kp.	kg.	3000	2.41
120X 80X 8	St. 37 –1	kg.	510	2,88
INP 80	OL 37.2K	kg.	3479	2,93

ELECTROZI SUDURĂ

Supertit	Ø 5	kg.	2900	5,93
Supertit Fin	Ø 6	kg.	999	8,13
42 B	Ø 2	kg.	201	6,01
MOCRB	Ø2.5	kg.	3837	7.23
„	Ø 3,25	kg.	1369	6,82
„	Ø 4	kg.	12851	6,66

Important!

În vederea readucerii operative în circuitul economic a stocurilor disponibile, Întreprinderea de mașini grele București livrează urgent, pe bază de comandă fermă, orice sortiment sau cantitate din reperele comunicate.

Potrivit ordinii sosirii opțiunilor de la beneficiari, produsele se vor expedia cu maximă promptitudine.

Solicitanții vor trimite comenzile la următoarea adresă :

„ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI GRELE"

șos. Berceni 104 – sector 5, București

Relații suplimentare se pot obține la telefon 83.63.40 serviciul de aprovizionare.

Ofertanța asigură beneficiarii de ireproșabila calitate a materialelor disponibile.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

M.I.C.M. – C.I.U.E.M.M.R.

Intreprinderea de maşini grele BUCUREŞTI

UN COMPLEX DE MĂSURI PENTRU ACCELERAREA ROTAŢIEI MIJLOACELOR CIRCULANTE

Una din problemele esenţiale ale activităţii productive, care caracterizează nivelul tehnico-organizatoric atins în realizarea producţiei şi determină rezultatele activităţii respective, o constituie utilizarea eficientă a fondurilor materiale şi băneşti în industrie.

Importanţa deosebită ce se acordă acestei probleme se datorează în primul rînd faptului că în majoritatea ramurilor industriale, ca şi pe ansamblul sferei de producţie, cheltuielile materiale deţin cea mai mare pondere în structura cheltuielilor de fabricaţie şi în valoarea produselor.

Din această cauză, economisirea resurselor materiale şi gospodărirea atentă a mijloacelor circulante reprezintă principalele căi de reducere a cheltuielilor de producţie.

În aprecierea eficienţei economice a utilizării valorilor materiale trebuie să se aibă în vedere caracterul extrem de complex al acţiunii de economisire a acestora.

Toate aceste considerente, schiţate în mod sumar, relevă faptul că măsura gradului de eficienţă are ca punct de plecare o exigenţă majoră în utilizarea fondului de rulment.

Pentru optimizarea utilizării mijloacelor circulante s-au întreprins, mai ales în ultime vreme, eforturi importante, s-au stabilit norme metodologice precise, s-au eliminat numeroasele carenţe de ordin gospodăresc, s-au recomandat măsuri în fiecare unitate economică.

Asistăm, în ce priveşte obiectivul enunţat, la un curs favorabil determinat şi menţinut ca atare şi de o nouă atitudine, de o nouă mentalitate a economiştilor faţă de dinamizarea rotaţiei fondurilor băneşti.

În continua perfecţionare şi armonizare a procesului economic, colectivul Întreprinderii de maşini grele Bucureşti – unitate etalon a industriei româneşti – îşi propune ca obiectiv permanent, utilizarea riguroasă a fondului de rulment, urmărindu-se atît importante economii de materiale cît şi prevenirea stocurilor disponibile sau supranormative.

Ca element esenţial în atingerea obiectivului propus s-a impus îmbunătăţirea aparatului informaţional din întreprindere pe linia proiectare – aprovizionare – producţie – desfacere, orientare care îndrumă mijloacele circulante în scopuri prioritare.

Actele normative adoptate şi măsurile organizatorice luate cu privire la activitatea de aprovizionare tehnico-materială – latură esenţială a funcţiei comerciale şi în acelaşi timp complimentară a procesului de producţie – au permis o dimensionare corespunzătoare a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu sarcinile de plan.

Cunoscîndu-se în detaliu structura producţiei şi graficele de întreţinere şi reparaţie a utilajelor, se supraveghează dinamica stocurilor, se urmăreşte aprovizionarea ritmică cu materiale în cantităţile şi gama sortimentală prevăzute în plan, se fundamentează consumurile, elaborîndu-se balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această tactică economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, prevenirea formării de stocuri supranormative, conducînd la o eficienţă ridicată în utilizarea şi rotaţia fondului de rulment.

În asemenea condiţii apariţia unor stocuri de materiale temporar sau definitiv excedentare este un fenomen economic obiectiv, fiind efectul complexului de măsuri pentru echilibrarea financiară.

Sistemul de măsuri adoptat de unitatea bucureşteană este astfel conceput încît cu ajutorul acestuia să se poată oglindi gradul de utilizare a valorilor materiale, pe fiecare din stadiile sau verigile procesului de producţie începînd cu cercetarea, normarea consumurilor, aprovizionarea, elaborarea procesului tehnologic de execuţie propriu-zis al produsului respectiv. Este un sistem elastic şi foarte concentrat la nivel microeconomic, oferind posibilitatea observării evoluţiei stocurilor şi a consumului global al tuturor materialelor pe destinaţia de consum.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizărilor financiare şi în scopul readucerii în circuitul economic naţional a unei variate game de materiale disponibile, redăm mai jos principalele repere oferite de această unitate :

Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/U
PRODUSE CHIMICE			
Ulei rapiţă	kg.	500	8,07
Tripolifosfat de sodiu	kg	500	5,20
Azotit de sodiu	kg.	1000	4,12
Sare măruntă	tone	50	0,14
TABLĂ ALIATĂ			
20X1800X 4000 10 CMO 10	kg.	3301	6,38
20X1800X11000 "	kg.	3168	6,38
20X1800X10000 "	kg.	2880	6,38
20X1800X 9000 "	kg.	2592	6,38
20X1800X 9500 "	kg	2736	6,38
40X1600X2000 W 6368	kg.	4170	5,91
70X2000X6000 W 7335	kg.	6720	5,90
70X2000X5000 W 7335	kg.	5600	5,90
80X1000X1000 W 7335	kg.	6400	7,06
80X1800X3000 W 6368	kg.	6912	6,24
90X3500X7500 AMMO-65	kg.	37800	6,03
90X3500X2000 "	kg.	5040	6,03
90X3500X7200	kg.	18144	6,03
6X1000X2000 W 7335	kg	661	6,90
7X1000X2000 W 7335	kg.	349	5,39
10X1000X2000 W 7335	kg.	558	6,40
10X1000X2000 CD 2	kg.	158	9,92
28X1000X2000 W 5415	kg.	459	6,10
32X1500X1600 W 7035	kg.	634	4,37
35X 600X1000 W 6580	kg.	560	7,61
35X1500X6000 W 7335	kg.	2019	6,40
35X1000X2000 W 7335	kg.	560	5,05
38X1400X1500 W 7035	kg.	648	4,60
TABLĂ INOXIDABILĂ			
0,3X1000X2000 W 4571	kg.	240	48,27
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	73	46,51
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	97	47,63
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	8	40,28
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	14	47,73
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	80	35,24
0,8X1000X2000 W 4505	kg.	46	31,24
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	51	41,18
0,8X1000X2000 W 4001	kg.	27	18,82
1,2X1000X2000 W 4306	kg.	468	41,15
2X1000X2000 W 4021	kg.	30	16,19
3X1000X2000 W 4001	kg.	72	20,37
3X1000X2000 W 4000	kg.	89	20,37
3,5X1000X2000 W 4435	kg.	56	50,53
4X1000X2000 W 4001	kg.	357	20,01
5X1000X1100 W 4541	kg.	64	32,69
5,5X1000X2000 W 4001	kg.	229	79,12
6X 500X 500 W 4435	kg.	74	38,90
6X 500X1000 W 4435	kg.	51	38,99
6X 900X1000 W 4001	kg	43	12,87
6X1000X2000 W 4001	kg.	151	15,44
6X1000X3000 W 4001	kg.	603	12,87
6X1000X2000 W 4001	kg.	154	12,84
8X2000X5000 W 4541	kg.	78	15,01
10X1500X8000 W 4541	kg.	42	25,80
10X1500X8500 W 4541	kg.	24	25,86
10X1000X2000 W 4000	kg.	140	14,29
12X1000X2000 W 4021	kg.	41799	13,14
12X1000X2000 W 4001	kg.	192	14,17
15X1000X2000 W 4001	kg.	226	13,93
15X1000X2000 W 4001	kg.	235	14,29
18X1000X2000 W 4306	kg.	60	26,43
20X1000X2000 W 4571	kg.	11	31,18
20X1000X2000 W 4001	kg.	14688	34,58
22X1500X3000 W 4404	kg.	822	30,89
24X1000X2000 W 4404	kg.	386	31,08
32X 900X1800 W 4541	kg.	1689	25,71
ARMĂTURI IND. DIN OŢEL			
RIV Da20 Pa 25/40	buc.	609	325
RIV Da25 Pa 25/40	buc.	689	395
RIV Da40 Pa 25	buc.	92	395
RIV Da50 Pa 25	buc.	3	605
RIV Da100 Pa 25	buc.	3	1080
RIV Da125 Pa 40	buc.	7	1910
RIV Da125 Pa 25	buc.	42	1370
RSP Da50 Pa 64	buc.	9	895
RSP Da200 Pa 64	buc.	33	5910
RSP Da250 Pa 64	buc.	1	1635
ARMĂTURI IND. LICENŢA BABCOOK			
RIV Da10 PN 400	buc.	98	2934
RIV Da25 PN 400	buc.	109	2710
RIV Da25 Pa 100		8	1380
RIV Da25 Pa 400	buc.	54	3910
RIV Da40 PN 400	buc.	3	3510
ARMĂTURI IND. FONTĂ			
RRV Da50 Pa 16	buc.	4	320
RRV Da56 Pa 16	buc.	9	460
RSP Da250 Pa 10	buc.	1	650
RSP Da250 Pa 10	buc.	2	2120
RSP Da350 Pa10	buc.	1	2575
RSP Da 300 Pa 10	buc.	11	1815
RIV Da15 Pa 16	buc.	33	195
RIV Da20 Pa 10	buc.	43	242
RIV Da32 Pa 10	buc.	7	215
RIV Da100 Pa 16	buc.	3	795
RIV Da125 Pa 16	buc.	1	895
IV RDa125 Pa 16	buc.	1	710
Robinet drept cu cep cu 2 căi Dn 40Pa 10	buc.	2	118
Idem Da 25 Pa 10	buc.	7	170
Robinet drept cu cep cu 3 căi DN15 Pa 10	buc.	5	175
Idem Da25 Pa 10	buc.	16	165
RSP Da300 Pa 4	buc.	2	1630
RRCI Da125 Pa 10	buc.	11	425
Da150 Pa 10	buc.	1	510
RDRC a100 Pa 10	buc.	8	495
SÎRMĂ SUDATĂ ALIATĂ			
S12 MOCØ2	kg.	467	8,20
S12 MOCØ2,5	kg.	600	7,99
S12 M1 MOVØ2,5	kg.	620	8,68
S10 MoCrØ3,25	kg.	730	9,09
DM W 83 – 1GØ1,6	buc.	497	80,98
EAS 2 – 1GØ1.6	buc.	164	89,56
EAS 2 – 1GØ2	kg.	173	85,95
DM W 83 – 1GØ2	kg.	149	38,65
DM W 83 – 1GØ2	kg.	51	38,65
Baghete sudØ2,4	kg.	191	936
S12 M2Ø1,2	kg.	1027	10,92
Thermanit GEØ2	kg.	210	126
EAS 2 – 1GØ3,2	kg.	163	79,33
S11 M2S	kg	486	5,60
SÎRMĂ SUDURĂ OBIŞNUITĂ			
S10XØ1,2	kg.	246	4,46
S10XØ1,2	kg.	362	4,30
S10XØ1,6	kg.	372	4,17
S10XØ1,8	kg.	423	4,17
S10XØ2	kg.	662	4,09
S10XØ2	kg.	581	5,03
S10XØ3	kg	1078	3,47
S10XØ3	kg.	105	2,53
S10XØ1,2	kg.	654	4,30
S10XØ1,2	kg.	228	6,38
S10XØ1,8	kg.	414	4,17
S10XØ2	kg.	264	4,09
PROFILE UŞOARE			
Ø 8 OLC 25	kg	122	3,00
OLC 45	kg.	1305	5,44
inox tras	kg.	179	32,82
W 4541 AKVS	kg.	294	22,53
4762	kg.	313	32,38
4006 (1H 13)	kg.	94	13,38
4306	kg.	300	44,95
4300	kg.	103	61,37
Ø 85 OLC 45	kg.	220	4,57
4021	kg.	56	18,00
Ø 9 OL 50	kg.	125	2,93
4762	kg.	80	26,61
Ø10 OL 50 1K (OLC 50)	kg.	1400	3,00
OLC 35	kg.	987	2,97
OLC 60 – 45	kg.	324	3,00
Ø12 OLC 45	kg.	4000	5,21
Ø13,5 OL 50 – 1G	kg.	78	2,91
OLC 35	kg.	2000	2,99
OLC 45	kg.	100	2,99
Ø14 OL 42 – 2G	kg.	2000	2,96
OL 50 – 1G	kg.	1600	2,91
OL 60 – 1G	kg.	1500	2,93

frontispicii

O perspectivă asupra lui Labiş

Cartea lui Lucian Raicu consacrată lui Nicolae Labiş se situează sub specia legendei. Dacă în genere un biograf se străduieşte a risipi ceaţa mitică depusă asupra eroului său, a-i degaja trăsăturile într-un spirit critic, aci avem de-a face cu o operaţie inversă, de acreditare, de „argumentare" a poziţiei fabulos-admirative. Linia directoare a monografiei este imnică. O înfricoşătoare superioritate absolută a tînărului poet de odinioară pare a fi cheia unică a evocării, determinînd acel amalgam de date biografice şi amintiri, de popasuri în operă şi de moralism care o compune. Totul e învăluit într-un nimb sanctificator. În cadrul de hieratism, imaginea obţinută e imuabilă. Iată cîteva din datele acestei adoraţii, trebuie s-o recunoaştem, rar întîlnite : **„Labiş nu era poet «numai» în faţa filei albe, ci prin toată existenţa, prin toată «figura» sa, prin prezenţa simplă".** Această „prezenţă simplă" se soldează cu efecte magice : **„Unde apărea el, în cercurile pe care le frecventa, viaţa se punea din nou în mişcare, lucrurile îşi recăpătau sensul, se cotorau în nuanţele inconfundabile ale naturalului, cei din jur respirau din nou atmosfera specifică vieţii literare autentice, animată de pasiunile, ambiţiile, de tot neastîmpărul ei uitat. Scriitorii de talent îşi aminteau că sînt scriitori, ceilalţi înţelegeau brusc că au nimerit aici din greşeală ...".** Se rosteşte chiar şi vocabula „descîntec" : **„El nu vorbea, nu recita şi nu cînta vechile cîntece în surdină, cu un aer vinovat, vocea lui răsuna firesc şi se auzeau vorbele vii ale oamenilor, trezite parcă de un descîntec învestit cu puteri înviorătoare, şi totul părea extraordinar de nou, fiecare scotea la iveală cîte un mic tezaur neştiut şi Labiş incuraja gestul şi încurajarea venită din partea sa aducea fericire ...".** Harul poetului era o întîietate misterioasă, probată în toate domeniile : **„O superioară putere de adaptare îl destina să fie «cel dintîi» în toate, în lume ca şi în singurătate, în postura de elev ca şi în aceea de magistru, la petrecere şi în cea mai severă asceză, în faţa unui eveniment politic ca şi a unuia «natural», în tristeţe şi în entuziasm, în citire ca şi în scriere, cu Tolstoi în faţă sau cu un consătean din Mălini, în necruţare ca şi în adoraţie, în vigoare ca şi în fragilitate, pe obcinele Stinişoarei şi pe bulevardele Capitalei ; ceva îl ducea înainte, îl afirma, îl impunea atenţiei".** Însuşi drumul ce-l străbate periodic între capitală şi locul natal se circumscrie unui ritual, unui simbol : **„Ruta mereu parcursă Bucureşti-Mălini, deplasările aproape ritualice între punctul originar şi capitala culturii traversează şi poezia lui Labiş şi constituie oarecum un simbol al dublei apartenenţe, al unei sinteze de veche tradiţie şi dinamică modernitate".** Apariţiei sale voievodale i se adaugă „instinctiv" suita cunoştinţelor care îi purtau trena, organizîndu-i protocolul. Geniul labişian era întins uniform ca o oglindă perfectă a valorii : **„Din existenţa lui lipseau momentele nule. Era acelaşi într-o convorbire întîmplătoare şi într-un mare poem. Generos şi receptiv, se cristaliza dintr-o dată în el o asprime curată, penetrantă, neiertătoare, avîndu-şi originea într-o intuiţie nedezminţită a valorilor".**

Dar care este criteriul unor asemenea afirmaţii ieşite din comun ? Realitatea textuală a operei ? Nu, deoarece Lucian Raicu îi atribuie poetului o „mare forţă" aprioric, întemeindu-se pe „sentimentul" său de „atunci" : **„Labiş era poet de mare forţă (era, nu avea să devină) înainte ca realitatea versurilor semnate de el s-o arate cu toată evidenţa ; uneori n-o arătase deloc, este cazul majorităţii pieselor compuse în prima fază bucureşteană (1952–1954), contemporane sentimentului nostru de atunci despre Labiş, superior acestei producţii".** Rezultă aşadar punctul de sprijin al unei hagiografii sentimentale, în planul căreia demonstraţia e neavenită, interesul concentrîndu-se asupra comunicării de la emoţie la emoţie, într-o frenezie simpatetică. Apropriindu-se de creaţia lui Labiş, criticul încearcă o ebrietate a energiei, fascinat de decizia cu care „demarează" poemele şi de suflul lor ce i se pare fără discontinuităţi : **„Versul porneşte decis înainte şi puterea pornirii continuă să se transmită pe toată durata comunicării. Energia care se degajă în momentul iniţial, al demarării, este suficientă şi prea suficientă pentru a asigura existenţa pînă la capăt a poemului. Este caracteristică, de aceea, lipsa obişnuitelor discontinuităţi şi a începuturilor repetate în cursul aceluiaşi poem, din cauza absenţei de suflu, care ne întîmpină la atîţia alţi autori de poeme întinse".** Sau : **„Limbajul are un fel de savoare «animală», de afectivitate normală nesentimentală, de vigoare primară şi este străjuit de articulaţii pline, de «încheieturi» ferme".** Caracteristica ne apare o voită confuzie între viaţă şi literatură, sub acolada unui entuziasm debordant, cartea nefiind o biografie a poeziei, ci o celebrare a unei personalităţi statice care o include. O altă consecinţă ţinînd de blajinul delir iconodul este panlabişianismul, instituire a unei cuviosase tipologii, de uz strict personal : **„Labiş nu este numai el însuşi, în ce a făcut, a zis şi a scris, şi uneori nici nu este el însuşi în unele dintre acestea ; dar poate fi regăsit în alţii. Uneori nu este de recunoscut într-o evocare mai mult sau mai puţin exactă ; sau într-un vers, despre care ştim bine de tot că-i aparţine. Dar este de recunoscut imediat în unele situaţii pe care nu el le-a trăit, ci le-au trăit alţii, nu el le-a scris, ci le-au scris alţii".** Dacă într-un atare climat analiza nu e investită cu funcţia sa obişnuită (fiind aplicată pe luminiscentele ceţuri afective, pe un flux de particule existenţiale direcţionat în sens unic), rezultatele sale se vădesc nu mai puţin în nuanţarea unor circumstanţe ale idolului, semnificative întrucît unesc fervoarea cu mărturia nemijlocită. Bunăoară aflăm că poetul **Luptei cu inerţia** cultiva o fugă de sine, de confruntarea cu creaţia : **„aerul mereu preocupat într-o direcţie, în alta, putea să cristalizeze o anumită suspiciune, rezerva şi teama chiar de o rămîne prea mult cu sine, cu manuscrisele, în sfîrşit — să riscăm cuvîntul nesuferit — cu Opera. Cine ar putea şti ?"** Inegalitatea producţiei sale ar fi fost un act de opţiune, sub semnul autenticităţii : **„Labiş este un poet inegal, cu miracole şi locuri comune ; înclin să cred că el prefera să fie inegal, decît să trădeze tainica autenticitate a procesului lăuntric, plină încă de stridenţe, de straturi nesedimentate — şi decît să ignore, printr-o artificială, prematură opţiune, dramatica şi incomoda mobilitate a forţelor adverse ce şi-l disputau".** În cele din urmă criticul ia pana prozatorului pentru a-şi stoarce memoria de sucurile cele mai preţioase, pentru a-l înfăţişa pe prietenul său de odinioară în rînduri pătrunse de o emoţie nu doar declarată, ci literar incorporată, virtuoz şerpuitoare pe paginile care constituie printr-însa cea mai înaltă justificare a cărţii sale : **„La 3 decembrie 1956, o săptămînă înaintea accidentului, optsprezece zile înaintea sfîrşitului, Labiş împlinea douăzeci şi unu de ani. Era într-o duminică parcă ieşită din timp, staţionară şi melancolică ; poetul se arăta dintr-o dată liniştit. Resemnat şi senin, avea aerul că îşi ia rămas bun, absolut inexplicabil. O sticlă de Cotnar vechi, păstrată din ultima expediţie ieşană, un dar însorit al vicarului Mitropoliei din Iaşi — da, făcea să răsară soarele unei mari emoţii în clipa împărtăşirii din el— venea să limpezească gîndurile, să alunge îngrijorarea strînsă şi să redea poetului adevărata identitate. Era linişte şi pace în încăperea din Dristorului, pace şi în sufletul poetului care spunea, cu ochii pe jumătate închişi, cu capul pe spate şi cu o voce mai potolită ca de obicei, versuri, dar nu versuri noi, ci exact pe cele mai cunoscute, versuri emblematice, începînd cu Moartea căprioarei, proiectîndu-le, prin felul cum le rostea, între nişte invizibile, dar subtil bănuite semne ale citării".** Neavînd puterea de disocia aducerea aminte fascinantă de ideea „studiului", basmul de lentila filologică, Lucian Raicu ne-a oferit un volum demn de interes, pilduitor prin capacitatea de entuziasm nemistificat pe care o ilustrează. Nu atît lui Labiş i se face un serviciu, cît unei atitudini umane pe cale de dispariţie.

GHEORGHE GRIGURCU

debut

Corina Victoria Sein

Adăpost într-o floare

Ed. Litera, 1977

Debutul editorial al **COBINEI VICTORIA SEIN** se realizează sub semnul unei poezii de factură precumpănitor **confesivă.** Poeta se destăinuie, necontenit, în prezenţa unui interlocutor-pretext. În prezenţa unui **martor** de **neocolit** : propriul său cu : **„Ascultă cum strigă luna în nemărginire ; / Drumul însemnat cu tremurul veşmîntului / E plin de dor — lină povară" ...**

Demn de reţinut, în aceste împrejurări, e faptul că materia **confesiunii,** subiectul textului sînt ambigue, sînt numai impuls liric în căutarea formei. Ca urmare, dintr-o necesară complementaritate, lectura va depăşi confesiunea, în căutarea **descripţiei** ; e vorba, în general, de un peisaj campestru, încărcat de roua şi soarele dimineţii ; e vorba, pe de altă parte, de liniile unor interioare intens stilizate. Din loc în loc, notaţia sugerează interferenţa cadrului cu starea de spirit : **„Mă tem că totul se va sfîrşi / Înainte ca soarele să clatine roua. / Pînă atunci / În mînăstirile tale cobor / Ca-ntr-o verde pădure. / Sub bolţile ei să mă pierd / Şi acum / Cînd lacrima aburează oglinda".**

Tipologia eului liric e, într-adevăr, aşa cum notasem mai sus, aceea a unui **martor** (p. 47). Poeta contemplă, observă şi — simultan — se observă, întrezărind nenumărate analogii între sine şi mediu. Sînt de consemnat aici în primul rînd transferurile florale. Între **martorul** de la pagina 47 şi **copacul** de la pagina 42 există o translaţie inevitabilă, bilaterală : **„... În jocul fetelor să cresc copac / Un loc mereu, de unde să te pot / Vedea ...".** Afinităţi cu fiinţa **florii** înseşi, cu mişcările **ierbii** ne întîmpină passim. Să se vadă şi titlul plachetei.

Calitatea esenţială a percepţiei şi a expresiei este discreţia (tenuitatea). Glasul rămîne **şoptit,** gesturile sînt **blînde,** depersonificarea angajează realităţi precum : **adiere, stea, nufăr, rază, cîntec** (p. 8). Pentru contrast, citäm, totuşi, şi următorul distih : **„La masa fără scaune rămîn / Ştergîndu-mi faţa cu flăcări"** — surprinzător prin duritatea reprezentării.

Reflectarea reciprocă a lucrurilor, corporalitatea lor delicată nu se puteau, firesc, dispensa de aportul — imagistic — al oglinzii. Iat-o în una din cele mai izbutite piese : **„Ştiu să aşez oglinda, / Că să te vezi, — Dar nu ştiu să mă regăsesc / Oricîte oglinzi aş îngrămădi ... / Dacă mă depreşti, rămîn / Oglinda se întoarce singură / Cu faţa spre cel mai alb perete al casei / Fără să plîng, / Fără să urăsc, / Fără să ucid / Şi voi aştepta, / Privindu-te ...".**

Imprecizia contururilor, iluzia formei, lumina incertă, coloristica în plină difuziune — elemente ale unei sensibilităţi impresioniste — pretind, ca dimensiune strict spaţială, depărtarea : **„Departe, văd, arcuit şi stîngher / Un trup pe care şi jarul şi gerul / Au tras cîte un semn ...".** Se exprimă, astfel, mediat, simţămîntul **dorului** care, alături de peisajul ce-i este caracteristic, stă la temelul acestor poeme. Numit sau nu (p. 11), **dorul** inundă întreaga materie a textelor, deloc stînjenit de o caligrafie lucidă, elaborată : **„Te aştept cu zăpada din mine / Potecile-mblînzite-s de răsuflarea ciutei / Iar vîrfurile-n ceruri hrănesc un ultim nor. / Tu poţi veni. Sub pleoape / Ucisă e tristeţea . . / În gheara unei flori m-am sfîşiat".**

Cît priveşte configuraţia tehnică a lucrării, avem de consemnat buna minuire a prozodiei — a versului alb, de măsură variabilă — căruia emoţia îi imprimă o cadenţă mereu diferenţiată. Aidoma, imaginea (cultivată fără ostentaţie) evidenţiază o seamă de înlănţuiri mature, între care reţinem tiparul — asimilat — al metaforei negative : **„Nu Vreau să fiu undoire de ape / Şivnită de îndepărtatul cring. / Nu vreau să fiu absenţă / În după-amiezi febrile ... / În jocul fetelor să cresc copac. / Un loc mereu, de unde să te pot / Vedea ...".**

Dispoziţia lirică îndubitabilă, precum şi o convenabilă reproducere a acesteia prin limbaj („Sînt călător şi numai noaptea / Rămasă de la cei întorşi / Încet îmi devorează prada ... / Sînt călător şi port cu mine / Trupeştile poveri şi lanţuri / Din arşiţă şi din răcoare / Eu mi-am clădit un adăpost / Fără pereţi, fără ferestre / În loc de ziduri am urcat / Limbi de pîrjol, mistuitoare") fac din **Adăpost într-o floare** (volum frumos prefaţat de Anghel Dumbrăveanu) unul din debuturile meritorii ale anului 1977.

EUGEN DORCESCU

GABRIEL POPA, Fresca din foaierul Operei de stat din Timişoara (detaliu)

pretexte

DACTILOGRAMĂ

La o întrebare ca aceasta, pusă de cine ştie ce reporter : **Scrieţi de mînă ori de-a dreptul la maşină ? ...,** G. Călinescu răspunsese că :

„Un scriitor cu grija măiestriei şterge rînduri întregi, rupe paginile de care nu e mulţumit, operaţie dificilă la maşina de scris, al cărei ţăcănit, de altfel, acoperă foşnirea copacilor, paşii trecătorilor şi alte fenomene ce pot da sugestii neaşteptate în timpul elaborării ...".

... Poate că nu greşea. Maşina de scris, însă, a cîştigat partida. Se scrie, astăzi, cu ea (la ea) pînă şi epistole particulare. Un prim efect va fi fiind, desigur, deteriorarea scrisului de mînă. Nu mai simţim nevoia să scriem caligrafic, **id est** : politicos ..., caligrafia (cea execrată de Camil Petrescu, o dată cu talentul, stilul şi scrisul ortografic), ca şi, de altfel, o dicţiune bună, fiind — acestea — forme de (minimă) politeţe, una din „reverenţele" pe care le facem, dar, aproapelui (celui căruia-i scriem sau vorbim). O, dar citeţ scrie maşina însăşi (şi mai cu seamă ea !), astfel încît n-avem de ce ne plînge ... Rămîne „ţăcănitu"-i strident şi monoton, de puşcă-mitralieră ; numai că, între timp, au apărut maşinile de scris silenţioase ... Cît despre „măiestrie" (cuvîntul era la modă prin '58—'60), şi rîndurile şterse ... şi paginile rupte ..., operaţia e posibilă şi la maşină. De altfel, punerea unui text în pagină este mai lesne de făcut graţie maşinii, foaia „maşinoscrisă" fiind ca un soi de spalt. Ea, citeodată, ne dă unele sugestii ; ba chiar putem să-i dăm, din cînd în cînd, iniţiativa : tot ar ieşi, de-aici, o ... qwertzuiopă ! Trist, între altele, este, să zicem, că n-are litere greceşti. Are, în schimb, o claviatură, ca pianul şi ca orga !

Poeţii, de altminteri, au cîntat-o ..., cu ea ivindu-se, de fapt, o nouă speţă feminină, o promisiune nouă : „frumoasele stenodactilografe" ale unui Apollinaire ..., însuşi un vers faimos, eminescian, — prin „deraiere lexicală" — devenind, sub ... pana unui fantezist al nostru :

... iambii sultori, troheii
şi săltăreţele dactilografe !

De altfel, ea, „maşina Yost", ca orice obiect tehnic, va fi avut, mai întîi, trecere la umorişti. Caricaturiştii, ei, o ţin, încă şi azi, la mare preţ ... A devenit, pe urmă, chiar „personaj" de teatru, într-o — cîndva — celebră piesă de Cocteau : **La Machine à écrire** — ca fonograful, telefonul şi, mai încoace, — graţie unui Beckett — ca banda de magnetofon ... Dar „madrigalul" cel mai inspirat i-l va fi scris, se pare, poetul frenezillor moderne şi al feericului cotidian, uluitorul Blaise Cendrars :

Tu mi-ai spus dacă-mi vei scrie
Să nu baţi totul la maşină
Adaugă un rînd de mînă
Un cuvînt o bagateliă oh nu cine ştie ce
Da da da da da da da da
Frumos mi-e totuşi Remingtonul
Tin mult la el am spor la lucru
Curat şi limpede mi-e scrisul
Se vede clar că e bătut de mîne
Anume alburi numai eu ştiu să le fac
Uite-n pagină deci ochiul
Ce-l adaug cu cerneală ca să-ţi fac totuşi plăcere
Două-trei cuvinte
Şi o pată mare de cerneală
Ca să nu le poţi citi ...

... Nu-i de mirare că, la moartea lui, un prieten i-a evocat uncalta, cu care el, poetul, era una, şi care anunţise, cu ei, şi ea, pe veci : „Sa machine à écrire a cessé de claquer sur le cylindre et de sonner au bout des lignes son doux carillon de bon travail".

Că, între altele, ea ar putea să facă să cadă în desuetudine grafologia, nu-i, totuşi, cazul să ne amărîm ... Sunt alte discipline şi alte ştiinţe grave pe care le confirmă : probabilistica, să zicem ; frecvenţa, dar, a sunetelor într-o limbă ... Şi n-am decît să(-mi) privesc tastele maşinii : să văd că E şi I s-au şters demult, că A nu se mai vede, că O şi C aproape se confundă, că S a dispărut cu totul, că F ezită între E şi R, că L şi U s-au micşorat, că V îşi pierde unghiul ..., în vreme ce X, K, H, Y, B ori Q sunt bine sănătoşi ...

... Impresia, însă, de ansamblu e aceea a treptelor unor străvechi lăcaşuri, suite anevoie în genunchi, ori, zilnic sărutată de magii, a pietrei celei negre de la Mekka !

ŞERBAN FOARŢĂ

VĂ PREZENTĂM O POETĂ :

CAROLINA ILICA

Născută în comuna Vîrfurile la 19 martie 1951, județul Arad. Liceul pedagogic — Arad. Debut — 1967, în „Flacăra roșie" Arad. Premiul U.T.C.-ului la Concursul „N. Labiș", 1968. Facultatea de filologie București. Profesoară. Premiul I poezie la Concursul de debut al editurii „Eminescu", 1973, cu „Neîmblînzită ca o stea lactee" (1974) ; în 1975 apare „Cu împrumut, mireasma tinereții" (13 poeme ilustrate de Marcel Chirnoagă) ; în 1977, „Dogoarea și flacăra". Din referințele critice asupra poetei :

„Neîmblînzită ca o stea lactee" (1974) cuprinde versurile impecabile ale unei vîrste incerte, remarcabile fiind sentimentele și, mai mult decît ele, diafanul și frăgezimea lor, într-o lume care e numai prilej de exaltare și bucurie". (MARIAN POPA — Dicționar de literatură română contemporană)

„Carolina Ilica scrie o poezie în stil erotic, nu erotică ; dragostea și tinerețea sînt elementele principale de care se servește pentru a compune, cu un rafinament uneori excepțional : „scene", „tablouri" și „imagini" dintr-o lume plină de senzualitate și totuși foarte pură (. . .). Claritatea și limpezimea muzicală a expresiei țin mai puțin de o reală simplitate, cît de un rafinament uneori extraordinar, de o finețe ce refuză complicația . .". (MIRCEA IORGULESCU)

„Un sistem de răcire al sentimentelor niciodată inflamate, și o rigoare a gîndului, mereu purificat în numele modelului poetic : lumina, albinele, dealul, frunzele, florile, mari simboluri ale poeziei și mai ales străvechi embleme ale poeziei, circulind cu succes în lirica ultimului moment literar prin poeți importanți ce afectează inocența stării inițiale, cumințenia hieratică într-o patrie (lume) a deplinătății, apar și la Carolina Ilica însoțite de același asterisc care anunță desolidarizarea de „aventură", de „poveste". (C. UNGUREANU — „Orizont", 3 II 1977).

RÎZIND DE CEI ÎNDRĂGOSTIȚI ȘI SINGURI

Rîzind de cei îndrăgostiți și singuri,
Nu peste mult vă veți îndrăgosti.
Sau poate așteptați acest blestem
Ce, tot mai rar venind, e ca minunea !

De l-ați vedea pe el, nemulțumitul
De toate cîte face. Ba citește.
Ba cărțile aruncă. Apoi cîntă.
Apoi aruncă vorbe pe-o scrisoare.
O rupe agitat. Și iar începe
Tot alte începuturi schimbătoare.

Iar Ea, pierdută lîngă o fereastră,
Numai privire e care așteaptă,
Numai auz, slăbit de încordare,
Iar sînii mici, ca vrăbii speriate,
Se pitulesc pe sub cămașă,
Cînd pași s-aud intrînd la altă casă.

UCIGAȘUL DE PĂSĂRI

Din colivia degetelor mele,
O pasăre spre libertatea ta.
De ce se zbate și de ce tresare
Ca trestia de vînt, ca trestia ?

Și în răstimpu-acesta eu mă pierd
Asemănînd a rochiei mătasă
Cu pielea așternută peste trup,
Neîncrețită, albă, răcoroasă.

Un foșnet se stîrnește deodat'.
E de la aripi sau din falduri vine ?
E tot mai greu de-acum să mai despart
Ce e real de ce visez cu tine.

O bufnitură cade pe covor,
Ca fructul putrezit în iarba moale.
E pasărea cu gîtu-nsîngerat,
Ucisă brusc de gîndurile tale.

BUCURIA

Te-am căutat cu ochii prin mulțime.
Ca pe-un destin ce știi că-i doar al tău
Îți presimțeam tăcuta arătare.

Era în jur alai de sărbătoare.

Ninsori înfiorate se pregăteau să vină
Cît mai de sus, cît mai din cerul plin
De proaspătă lumină și răcoare.

Te așteptam. Eram nerăbdătoare.

Ca un cuvînt închis între cuvinte.
Ca roua rodului căzută-n pruni.
Ca matca într-un susur de albine.
Te căutam în jur. Erai în mine.

DE MÎNĂ

Ca pe-un copil m-ai dus cîndva de mînă.
Poate prin iarba aceluiași covor.
Ori dintr-o cameră-n alta,
Ori dintr-un nor pe alt nor.

Un mers curat lîngă un mers curat . . .
Împărăția florilor credea
Că ești un prinț preaașteptat
Iar eu aș fi supusa ta.

Dar dacă totul nu-i decît părere ?
Dar dacă noi nici nu ne-am întîlnit ?
Și-i ca și cum un gînd ascuns și singur
Scornește-n nopți ce ziua și-a dorit.

Ori poate mama că o fi visat
În somnul meu de nouă luni de zile
Cum doi copii se duc de mînă
Și-am moștenit acea închipuire.

sadoveniana

CONVERGENȚĂ

Se vorbește, în ultimele decenii de cercetare stilistică, despre fenomenul **convergenței**. În accepția lui cea mai generală, termenul este definit în felul următor : „îndreptare către același punct", iar, figurat, „către același țel" (DEX). Pornind de la această definiție foarte generală, în interpretarea expresiei artistice înțelegem prin convergență tendința scriitorului de a subordona mijloacele și procedeele stilistice din toate compartimentele limbii (fonetică, morfologie, sintaxă, lexic) unui singur scop : întruchiparea cît mai armonioasă și mai reliefată a conținutului. Pentru ilustrarea afirmațiilor de mai sus, supun atenției cititorului două versuri din postuma eminesciană **Gemenii**, poem al îndepărtatului trecut dacic : „Brigbelu, rege tînăr din vremea cea **căruntă**, / Pe zeii **vechii** Dacii **i-a fost chemat** la nuntă" Este evident că forma analitică de trecut (a fost chemat=„chemase") specifică limbii române vechi, se **armonizează** cu epitetele **căruntă** și **vechii**, alcătuind, împreună cu ele, un triptic de procedee arhaizante convergente contribuind substanțial la înfiriparea atmosferei de epocă.

Tot asa procedează Sadoveanu în romanele sale istorice. Am să trec „din fugă" peste amănuntul că formele analitice de trecut sînt de întîlnit numai în acest grup de romane, cum poate dovedi, între atîtea altele, exemplul următor, din **Frații Jderi** : „— . . . și nici nu mi-am cunoscut fina pe care **am fost ținut-o** în brațe" (XIII 918). Am să încerc să extrag și să comentez elementele „convergente" dintr-un scurt fragment unitar, primul care mi-a căzut sub ochi, m-aș bucura să fiu crezut ! — deschizînd romanul **Nicoară Potcoavă** :

„Logofătul Iorgu a umplut cupa cea mare de ospețe și după ce-a luat după datină credința, a întins-o capului mesei.

— Vă închin vouă, credincioșilor mei, acest vin, a grăit Nicoară înălțîndu-se din scaun. Nădăjduiesc, cînd ne-om întoarce, să plinim diata fratelui nostru, spărgînd pe mulți răi din țara Moldovei" (XVIII 135).

Așa cum aș dori să arăt în continuare, toate opțiunile artistului, la toate nivelele limbii, urmăresc „convergent", un dublu scop, ale cărei componente, în ultimă analiză, în cazul nostru, se confundă : redarea expresivă a „atmosferei de epocă" și evocarea măreției lui Nicoară Potcoavă, „voievod al norodului" Încep cu cele două fonetisme neliterare, **unches, cătră** (în loc de **unchiaș, către**) : chiar dacă sînt încă folosite, la nivelul regional-popular al limbii, ele trimit către vorbirea de odinioară. La fel se întîmplă cu a **grăi**, care — fără să fi dispărut cu totul — este, dintre nenumăratele verbe „dicendi", cel mai apropiat de limba veche : „**Grăia** cu tălmaciu la divan" (Neculce). Cît despre **diată** „testament", grecism învechit și arhaizant, el este cunoscut astăzi doar pe cale livrescă. Atestat încă din primele noastre texte, **nădăjdui** este puternic concurat și chiar depășit, în uzul românei actuale, de sinonimul neologic **spera**. Vă închipuiți însă cum ar fi sunat, în replica abia citată a lui Nicoară, „— . . . Sper (. . . să plinim diata)" ! Și a sparge este întrebuințat cu un sens, ca să zic așa „demodat", foarte aproape însă de cel originar („a risipi"), care supraviețuiește numai în expresia „la spartul tîrgului" (adică : după ce tîrgul se risipise !). **Răii** sînt, ca în limba veche și populară, „hoții, netrebnicii mișeii". Este interesant că cele două componente ale expresiei apar, iarăși cuplate, în alt roman al vechimii, în **Zodia Cancerului** : „— . . . Hatmane, trebuie să spargem casa răilor și s-o curățim de spurcăciune" (X 139).

În cadrul derivării, o trăsătură frapantă a limbii vechi este absența prefixului la multe formații cu **în-** : **bătrîni** (îmbătrîni), **blînzi** (îmblînzi), **chipul** (închipui) etc. Limba populară mai păstrează cîteva asemenea formații, cum este, de pildă, a **pușca** : „— Eu nu mă duc acasă pîn-ce nu pușc hulpea !" (Sadoveanu, VI 642). În scurta replică a lui Nicoară Potcoavă, de la care a purces discuția despre „convergență", prozatorul adaugă celorlalte procedee țintind „situarea în epocă", și pe acela al „deprefixării" : „. . . . să **plinim** diata fratelui nostru". Altundeva, în același roman, verbului a **îmbrînci** îi este preferată varianta fără prefix : „— . . . l-am **brîncit** în bulboana Moldovei" (XVIII 63). Final de frază, aliterant (b . . . b) și ritmat.

Așezarea acțiunii sub zodia unui veac îndepărtat se realizează, între altele, prin expresia a **lua credință**, cu referire la obiceiul ca „paharnicul" să guste el întîi din băutură, pentru ca domnitorul să se „încredințeze" că vinul nu este otrăvit. În alcătuirea expresiei a fost introdus determinantul modal **după datină**, a cărei menire este de a spori impresia vechimii.

Lista acestor observații ar putea fi lărgită. Iată, așadar, că un text foarte scurt — perfect inteligibil pentru orice cititor al zilelor noastre, deși sugestia limbii de altădată este enormă — ne apare ca rezultat al unui complicat efort de **armonizare** a disponibilităților expresive ale graiului străbun. Dar efortul — „travaliul", cum ne place să spunem — nu transpare. El s-a mistuit în ființa intimă a Operei. Privilegiu al Artei.

G. I. TOHĂNEANU

debut

PETRU ILIEȘU

RÎNDURI LA UN TÎNĂR POET

Intîlnirea cu un poet este de fiecare dată un eveniment care încălzește spiritul, sporește cuprinderea prin limbă a lucrurilor acestei lumi. Poetul se numește acum PETRU ILIEȘU și ne surprinde prin maturitatea concepției și facturii sale lirice. O ordine poetică deosebită străbate volumul, structurat pe trei cicluri, trei moduri de a concepe dialogul cu lumea.

„Pastel handicapat" începe călătoria interioară, descifrarea propriei identități, gîndită plastic sub semnul labirintului. Coborîrea în sine se face pe căi spiralate, coridoare infinite, marcată de „semne" misterioase, frînturi de vorbire, imagini fulgurante. Petru Ilieșu are darul viziunii caleidoscopice, baroce, peisajele sale interioare închipuind vitralii intens colorate, jocuri de oglinzi înșelătoare, imagini carnavalești precum cele văzute printr-o lunetă inversată.

Tonul polemic, ironia poetică se înăspresc în ciclul următor, „Colecție de alibiuri", un fel de inventar al formelor false, inautentice, pe care se întemeiază liniștea sufletelor comode, atitudinile convenționale, pietrificate, comemorative. Poetul devine aici mai pregnant retușorul realității care acuză și se autoacuză, ironizînd stările de blazare, pedantismul ce complică inutil aspectele existenței.

De aceea nu ne surprinde tonul și adresa pregnant civică, demascatoare, din ultimul ciclu, „Pentru războaielor inutile", rechizitoriu al conflagrațiilor mondiale iscate de pasiuni imperialiste, unde declamația devine mai apăsată, imagistica mai ostentativă, pe alocuri ușor melodramatică. Imagistica sa oscilează în continuare între patosul ironie, fixînd cele două limite ale liricii unui interesant poet, cu o sensibilitate deosebită, nu o dată barocă, cu o poetică modernă (la care colaborează mijloace de descendență simbolistă, cu o viziune carnavalescă, ironia și parodia livrescă, dadaul etc.) și o stăpînire sigură a propriilor mijloace, un poet care, nădăjduim, își va fixa, curînd, un profil propriu în conștiința cititorilor.

MARCEL POP-CORNIȘ

FEREASTRĂ III

Presimt
Curînd voi sta la o fereastră
Cuprinzînd o sticlă
Cu două sfîrșituri
Și igrasioasă tăre

O voi prinde în palme însă
O voi prinde în palme
Apoi lovindu-le
O voi tulbura
Umplînd-o cu oameni
Apoi lovindu-le
O voi tulbura
Animînd-o
Cu bagaje de călătorie
Pentru :
„De aici pînă aici".

PASTEL HANDICAPAT

Îmi voi locuiminile
Cu o magică sferă
Prin care cuțe somnul
Și nu voi lăsa
Decît culoarea
Să mă certe
Stăpînit și zîmbind
Înlăuntru-mi

INTRIGANT

Întrerup toamna
Smulgîndu-i rîvdi nocturni
Bind-o prin colțrile
Ochilor
Și șoptindu-i :
— Ești doar o
„Întru totul asemănătoare"
Cu puls de var
Și ceață rotită
În jurul unui (p)sc
Hipnotic de vini

venit să scorojească
Soarele
De la un mal
La altul
Către sfîrșit

PARADA

Culise macabre
Recuzită pompoasă
Lansează în scene actori de duzină
Fructe
Din semnul celor mirați

Etalîndu-și schijele din decorații
Împrăștiind din mînecile goale
Glorii militare
Bandaje și cîrje
Salutau plini de mîndrie
Cele „N" victorii
Ale înfrîngerii lor

HAI SĂ NE JUCĂM !

Șenile scurmînd în cruci și fîntîni
Cu acord contratimp
Copaci . . .
Ferestre . . .
În spatele cărora se ascundea
Fata aceea cu păr de ziuă

Roți dințate topind
Căluții mecanici alergați altădată
Printre genele siluetelor
Culese din a pereților umbră
Și noi
Noi copiii cuvintelor de ceară
Ce se vor modela
Pe inima ta
În zîmbete :
Și o vor cuprinde
OPREȘTE-I ! ! !

Marian Drumur : ULGAI

În carnetul meu de note, în dreptul disciplinei sportive individual pregătite, scrie: „Ulgai — nota 7". Las la o parte faptul că nici examinatorii nu cunoșteau prea bine practica acestui străvechi mijloc de luptă, de unde și circumspecția notei. Dar am ajuns să mă prezint cu el la examen în urma unei întîmplări care, acum, nu mai are rezonanță de sfidare ; a fost un acces de sincer entuziasm, atît ! Era pe la începutul verii și ne pregăteam pentru examenele de sfîrșit. În acea învălmășeală care precede sesiunea, cînd cauți să acoperi totul și găsești o justificare pentru nota și aprecierea examinatorilor în felul cum lămurești unii colegi mai lenți, cînd cursurile împrumutate sînt de negăsit, deșteptările — matinale și excitante, găseam prea puține momente de relaxare : în afara cafelelor și citronadelor băute în grabă la bufetul facultății, mergeam la cîte un film, cam o dată pe săptămînă, marțea de regulă.

Într-o zi, să zicem de marți, am ieșit la iarbă verde. Adică, eram vreo șase care, părăsind stadionul, am mers pe drumul agricol pînă am dat de copaci și iarbă. Fetele s-au așezat, cu grijă pentru rochii și privirile noastre, am aprins țigările și am privit întinderile uscate, frunzele, pămîntul grunjos. Deși n-am fi vrut, am vorbit destul despre examene și despre posibilitățile noastre.

Discuția ne-a toropit ; zăceam și ne uitam unii la alții, mulțumiți de lunecarea gîndurilor. Apoi ne-am zis, bravînd, că nu avea rost să mai facem ceva ; mai bine să mergem să vedem un film, doar n-o să ne ridice nimeni o statuie pentru toceală, argumente viclene pentru continuarea inactivității.

Pînă și drumul de întoarcere a părut prea lung : prof. căldură, aerul albicios. Dar terminasem ; urma să ne risipim în curînd prin țară, înstrăinați, aducîndu-ne aminte de ziua cînd am stat întinși pe iarbă, sub un copac oarecare.

Nu mai știu ce film a fost acela, deși în general nu le uit ; la balcon aerul era stătut, prin spate șușoteau și rîdeau, comentam cu colegii mei și umărul mi-era lipit de una din fete. Căutam destinderea. Cînd s-a aprins lumina în sală, am început să înaintăm încet spre ieșire, în mijlocul zgomotelor și tîrșîielilor ; mă uitam după chipuri cunoscute, o femeie căuta ceva pe jos, blocînd trecerea, la parter era un paralitic în cărucior, apoi am întîmpinat o rezistență : cineva se strecurase grăbit înaintea mea și mă împiedica. L-am împins cu umărul ; s-a întors, împotrivindu-se și l-am recunoscut : de el mă ciocnisem și la intrare.

— Dinadins ai făcut-o, nu ? i-am spus atingîndu-i brațul.

A mormăit ceva.

— Unde te zorești așa ? am continuat.

— Ce vrei, mi-a răspuns.

Eram aproape lipiți unul de altul.

— Ascultă, i-am spus, venindu-mi ideea-curiozitate, vino cu mine la sala unde mă antrenez. Să facem o încercare, fără pretenții, dacă ești așa de grozav ! Știi vreun sport, nu ?

— Știu ulgai.

M-a derutat puțin ; eu nu-l cunoșteam.

— Lupta aia cu picioarele, da ?

— Da.

— Bine, hai cu mine la sală să ne lămurim.

M-a privit ironic.

— Ți-e frică ? i-am spus.

— E o copilărie.

— Ți-e frică de mine ?

A venit. Poate l-am enervat ; poate spera un partener adevărat. Colegii s-au despărțit de noi ; nu-i interesa ce-aveam de împărțit cu un necunoscut, nici sala de sport. Tăceam amîndoi pe drum, la oarecare distanță ; eram certați, arătam așa. Mă gîndeam de unde-mi venise o asemenea propunere ; poate că nu era decît dorința de afirmare, o îngîmfare a absolventului sportiv. Acum, asta urma să mă susțină.

În sala mică, era încă lumină iar din sala mare se auzeau strigătele baschetbaliștilor — se pregăteau intens pentru un turneu. Cele două saltele ne erau deajuns. Ne-am dezbrăcat și am pus hainele chiar acolo, pe spaliere. Față în față, am simțit un fel de jenă. Parcă nu voiam să pun mîinile pe un străin, să intru într-o încleștare cu atingeri necunoscute. Senzația jucătorului de echipă ; un individualist n-ar fi trecut prin asta.

— Dacă nu te răzgîndești, haide, i-am spus.

— Dacă vrei . . .

I-am făcut un tur de cap și un tur de braț ; știam și eu ceva lupte. Dar nu s-a împotrivit. Părea dornic să termine mai repede simulacrul.

— De ce nu lupți ? l-am întrebat, trîntiți amîndoi pe saltea.

— Asta nu-i ulgai, mi-a răspuns.

— Iar sportul ăsta al tău ! Păi e mort de mii de ani, cine vrei să-l mai cunoască ?

— Eu îl cunosc, mi-a răspuns și s-a însuflețit. Uite că am ajuns să-l cunosc. Și poate să reapară.

— Atunci, hai să luptăm cum vrei tu.

M-a pus foarte repede la pămînt de cîteva ori. Într-adevăr, cunoștea ceva — original sau nu. Știa să-și pună în valoare tot corpul, care nu era totuși atît de antrenat ca al meu. Reușea să-l grupeze și să-l mobilizeze în momentele decisive. Și asta nu însemna un efort prea mare pentru el.

Așa am observat că are ochi deschiși, că zîmbește uneori, că îl cunosc. Ne-am spălat cum am putut, ne-am îmbrăcat și am plecat. Fără vreo înțelegere, m-a urmat. I-am povestit cum am trecut prin institut, înflorind amănuntele pe alocuri. Mi-a spus la rîndul său ce înseamnă sportul lui preferat, cum a ajuns să-l descifreze. Studia arheologia, asta era.

N-aș putea spune că mi-am cîștigat un nou prieten. După cum nu-mi mai aduc aminte dacă ne-am reîntîlnit de atunci ; nu cred ; nici măcar la cinematograf. Dar m-am gîndit în fel și chip la modul cum, din niște zgirieturi în piatră, s-a născut o încleștare adevărată, încît m-am dus și mi-am schimbat subiectul disciplinei individuale. A fost un act de bravadă. Dar am totuși convingerea că a fost cea mai adevărată, mai autentică și mai izbutită prezentare a unei discipline sportive, numită Ulgai.

televiziune

DUMINICĂ, 19 FEBRUARIE

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : Cavalerul Nigel. Ultimul episod. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. În cuprins : scenete umoristice, micro-schițe satirice, fabule, glume, desene și pe urmă desene animate, muzică ușoară. 15,00 Fotbal : Steaua — Sportul studențesc (repriza a II-a) în „Cupa României". Transmisiune directă de la stadionul Steaua. 16,35 Instantanee . . . 16,50 Floarea din grădină. 17,50 Film serial : Linia maritimă Onedin. Episodul 26. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal, 19,20 Dincolo de lumină semafoarele — reportaj. 19,40 Antena vă aparține : Spectacol prezentat de județul Satu Mare. 20,40 Film artistic. Evadarea din planeta maimuțelor. Premieră TV. Producție a studiourilor americane. 22,10 Telejurnal. Sport.

LUNI, 20 FEBRUARIE

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 La izvoarele cîntecului — melodii populare. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton : Familia Palliser. Producție a televiziunii engleze. Episodul I. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,40 Viața muzicală. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 21 FEBRUARIE

9,00 — 11,55 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Moștenire pentru viitor — Constantin Negruzzi. 18,00 Consultații juridice. 18,15 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 18,45 Muzică populară. 19,05 Repere ale politicii P.C.R. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Forța unității politice și organizatorice a clasei muncitoare — documentar TV. 20,30 Program literar-artistic dedicat aniversării a 30 de ani de la făurirea Partidului politic unic al clasei muncitoare. 21,55 Muzică ușoară. 22,25 Telejurnal.

MIERCURI, 22 FEBRUARIE

9,00 — 12,00 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba germană. 17,05 Atenție la . . . neatenție. 17,25 Din țările socialiste. 17,45 Telecronica pentru pionieri. 18,05 „Cupa mondială" la schi alpin. 18,50 Forum cetățenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile. 20,20 Telecinemateca : Conrack. Premieră TV. Producție a studiourilor americane. 22,00 Muzică din opere. 22,20 Telejurnal.

JOI, 23 FEBRUARIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Reportaj pe glob : „Țara apelor" — film realizat în Republica Cooperatistă Guyana. 17,25 Muzică populară. 17,45 Muncă egal bunăstare — reportaj-anchetă. 18,15 „Cupa mondială" la schi alpin. 18,50 România pitorească. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului — Azi, județul Sibiu. 20,15 Ora tineretului — ediție dedicată Conferinței Naționale a U.A.S.C.R. 21,15 Telerecital — Florin Scărlătescu. 22,25 Telejurnal.

VINERI, 24 FEBRUARIE

9,00 — 12,00 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limba franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,05 Film serial pentru copii : Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Film artistic: Tănase Scatiu. Premieră TV. Producție a casei de Filme numărul patru. 21,45 Atelier de creație literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 25 FEBRUARIE

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton: Pagini din comedia umană. Reluarea ultimului episod. 13,05 Muzică distractivă. 13,50 Muncă egal bunăstare — reportaj-anchetă (reluare). 14,20 Întîlnire muzicală cu Norocel Dimitriu. 14,25 Din muzica și dansurile popoarelor. 14,55 Agendă cultural-artistică. 15,25 Stadion. 16,50 Clubul tineretului la . . . Piatra Neamț. 17,50 Februarie 1978 — cronica evenimentelor politice interne și internaționale. 18,05 Antologia filmului pentru copii și tineret : Abbott și Costello. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,30 Mari filme western : Urmărirea. 22,00 Întîlnire cu satira și umorul. 22,30 Telejurnal. 22,40 Seară de romanțe.

televiziune

debut

NINA CERANU

RÎNDURI LA O TÎNĂRĂ PROZATOARE

Nina Ceranu, operatoare la Centrul județean de calcul din Timișoara, a citit, înainte de a veni la cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont", în cenacluri de amatori. Proza ei atrage atenția în primul rînd prin densitate. Apoi prin pitorescul dramatic al personajelor și situațiilor. Satul pe care-l descrie, oamenii lui, se situează undeva la granița dintre realitate și legendă ; cu un deosebit simț al măsurii, Nina Ceranu se mișcă dezinvolt pe această linie incertă, fără să piardă contactul cu realitatea. De aceea și limbajul ei este tandru și aspru în același timp, învăluit și evocator.

Evident, încă la începutul unui posibil drum literar, tinerei prozatoare i se simt șovăielile inerente și i se întrevăd lacunele. Dar important este că acești primi pași sînt deosebit de promițători, așa cum de altfel stabilea și dezbaterea în cenaclul Asociației și al revistei „Orizont", într-o seară foarte potrivită pentru nașterea stelelor.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

De fapt ieșirile și le punea pe seama stărilor ei diferite. Îi venea cîteodată să urle ca ieșită din minți din te miri ce, și altă dată era tenace chiar în situația în care alții ar fi disperat și-ar fi dărîmat totul în cale să lase să li se scurgă clocotul interior. Odată, dacă bine-și aducea aminte, chiar leșinase. La marginea satului, unde își făcuseră rudarii casele, se mutase Tanța, care se chema Tanța și atît, nu prea bătrînă, dar pe care Rița o știa de cînd lumea. Casa înconjurată de plantațiile de tutun vara și de mărăcini iarna. Gardul înalt lăsa să se întrevadă printre pari bătătura mică plină cu animale. Riței îi trebuia de fapt o blană de iepure s-o oblojească pe bătrînă la spate. Curtea plină cu tot felul de animale pe care Tanța le știa pe nume fără să le încurce și dragostea ei pentru ele, apropierea aceea nefirească, un fel de comunicare pe care Rița n-o pricepea, o mirase peste măsură. De fapt totul ar fi mers bine, ar fi plecat cu pielea sub braț dacă de sub un coș de nuiele nu s-ar fi repezit nu'ș ce ghemotoc care se rostogolea către picioarele ei. S-a trezit cînd Tanța îi trăgea palme de-i luase fața foc. Fusese prima dată cînd leșinase, deși o dată sau de două ori se făcuse că leșină, să joace și ea puțin teatru în fața lui Dumitru.

Fusese un timp în care din comoditate sau să nu se prea complice încercase să judece oamenii după stările ei. Chiar și maică-si căutase să-i taie din personalitate, să-i ciunteascặ din idei, și acelea puține. Pînă la urmă reușise s-o reducă la tăcere. Tăcerea maică-si o înfiora. Știa că un om cînd e foarte conștient, în sufletul lui mocnește ceva, mintea pregătește o stare de fapte. În seara cînd bătrîna devenise volubilă și-a zis : gata, numai o săptămînă, o lună hai să zicem nu mai mult, nu mai face umbră pămîntului. Bătrîna se întremase, căpătase vioiciune și o strălucire nefirească în ochi. Cutreiera șontic-șontic curtea, grădina printre glugi, prin pivniță pe la butoaie, chiar sărise pîrleazul la vecini. Peste o săptămînă erau certate furcă și-o petrecuse la rață. Vorbele ce i le spusese la despărțire, „mai treci pe la iernat și la fine-tău", îi rămăseseră, și cînd mintea conștientă încerca să se descătușeze.

Era polei afară și biata de ea lunecase la coborîre pe treptele casei și o vedea acolo căzută cu fața schimonosită de durere, nu pricinuită de lovire, și citind pe chipul fiicei sale cuvintele de ocară ce le înghițea încet, încet. Bănuiala ei dăduse greș. Grigore o duse pe bătrînă la doctor, urmase un tratament cu intermitențe, rezultatele erau și ele, cînd bune cînd rele. Bătrîna părea că s-a săturat de viață, cînd plecase de-acasă aruncă medicamentele, ca apoi să-și revină, s-o cuprindă o disperare, de să se agațe de firul acela subțire la capătul căruia era drumul spre viață.

O cunoscuse puțin pe maică-sa și poate de aceea în sufletul ei se instalase climatul acela de defăimare. Se mulțumise cu ce putuse să acumuleze, cu cît auzise de la oameni. Dar niciodată n-a intrebat-o cum de-a reușit să-și tîrîie zilele prin groapa care-i fusese viața. Doar într-o seară, cînd venise o vară de-a ei din sat la școala la Turn, reușise să afle viața mamei. Făcea de mîncare. Stăteau încă în casa veche. Cele două vorbeau și ea trăgea cu urechea. Cînd bătrîna terminase de povestit se duse afară și plînse pe înfundate, cu fruntea rezemată-n peretele rece. Parcă îi auzea vocea ca un țîrîit egal, insistent, de fapt, niște cuvinte șuierate.

Pe vară-sa îi venea s-o arunce afară din casă. Asta își dădea aere de scriitoare. Zicea că vine-n sat să se documenteze pentru romanul ei. Îi părea bine că auzise niște lucruri ținute ascunse de bătrînă și scoase la iveală doar pentru două căni de vin. Ciuda cea mare venea de fapt de la descoperirea pe care-o făcuse că îi este milă, că în ea licărește speranța de a deveni femeie pe de-a-ntregul. Pe bătrînă o epuizase spovedania aceea, deși fusese făcută într-un moment cînd asemenea gînduri le socotea definitiv încheiate.

Faptul că povestise față de Rița era un cadou așteptat, primit prea tîrziu. Se simțea incapabilă, în timp ce plîngea, o părăsise puterea și o invadase o transpirație rece, nebănuită însă, ca niște bale de cîine turbat. Ar fi vrut să se desprindă de lîngă peretele acela, să cadă la picioarele mamei sale, să plîngă. Dar după ce lămurise niște lucruri, venise oboseala și nu știa ce va urma după ea. Plecarea bătrînei introdusese un element de neprevăzut, rupea ordinea și monotonia vieții. Însuflețire, o zi două trei, mai o săptămînă, imaginația Riței, dar apoi scăzuse. N-o mai vedea șonticăind printre pomi, o umbră neagră rupînd petele de lumină, rar, dar apăsat. Simțea cuvintele ei inotînd prin urechi ca prin niște canale fără sfîrșit, dar nu le da drumul să ajungă, să iasă, să uite, toată povestea pe care o reținuse cuvînt cu cuvînt.

Filozofia bătrînei, simplistă dar adevărată, o pusese pe gînduri. „Moartea nu e un rău, muică, pentru că ea scapă omul de toate relele și odată cu bucuriile îi ia și dorințele. Răul mai mare este bătrînețea, pentru că îi lipsește pe om de putere lăsîndu-i năzuințele și poftele, aducînd cu sine toate durerile. Totuși oamenii se tem de moarte și doresc bătrînețea. Spun acest lucru pentru cei care au luptat pentru ceva. Așa cum plăcerile nu desfată, dacă nu au un scop în afara lor, la fel și viața, oricît de plină de plăceri ar fi, dacă, în tot întregul ei, e fără un scop anume, nu-și are rostul . . .".

„. . . Nu-i vorba de fericire, căutase s-o convingă pe Rița, ea, care alergase s-o caute peste tot, s-o forțeze să iasă din tainițe, nu există fericire în adevăratul sens al cuvîntului, sau, dacă există, sînt doar crîmpeie care puse cap la cap abia de reușesc să alcătuiască un ghem, ci de mulțumire sufletească, care, pentru mine, în clipa de față, înseamnă să vă știu la casele voastre, cu soții voștri și cu neisprăvita de mine trăind pe lîngă voi, hrănindu-mă din crîmpeiele voastre lăsate dinadins în urmă . . .".

* Fragment de roman în lucru.

GABRIEL POPA, Fresca din foaierul Operei de stat din Timișoara (detaliu)

teatru

CONTEMPORAN '78

S-a ctitorit, aeci, la Braşov, începînd cu 23 ianuarie a acestui an, o nouă manifestare teatrală. Ea a respectat, în ce priveşte organizarea şi desfăşurarea, **modelul**, dacă nu e pretenţios să-i spunem astfel, celorlalte întîlniri teatrologice pentru iniţierea cărora **secţia de critică** a A.T.M.-ului se cuvine, încă o dată, felicitată. **Spectacole** (în număr de 11, unul în afara competiţiei), **dezbateri** (prelungite), un **simpozion final**, **deplasări** la mari întreprinderi industriale, ori la cămine culturale şi case de cultură ale căror formaţii, de amatori, destăşoară o susţinută activitate. Palmaresul festivalului, este, la această oră cunoscut, din alte publicaţii. Ne vom îndrepta, şi de aceea atenţia doar asupra citorva „motive tematice" care au revenit în dezbaterile colocviale înscrise, la cîndul lor, în vasta şi generoasa arie a teatrului contemporan : sferă tematică de incidenţă a gîndirii cu practica teatrală, actuale, la noi şi pe alte meridiane.

Ce şi-a propus acest **festival de teatru contemporan ?** O trecere în revistă a cît mai multor dintre spectacolele ce aduc pe scena acestui moment, texte ale ultimului deceniu: româneşti şi străine. Conclavul critic s-a oprit în dezbatere cu atenţie egală, asupra pieselor şi transpunerii lor scenice. Arcul discuţiilor s-a deschis într-un efort firesc de aplicare la problematica reală a domeniului, asupra politicii repertoriale, a şanselor acordate de teatre şi factorii de decizie, dramaturgiei originale. Analiza, din diverse perspective a momentului teatral, în prezenţa celui mai mare număr de dramaturgi pe care i-a reunit pînă acum o atare manifestare, a avut drept scop reliefarea împliniriior şi neajunsurilor, realizarea unui conspect lucid al situaţiei, singura atitudine în măsură (şi după opinia noastră) să producă o activizare a climatului teatral atît la nivel teoretic cît şi practic. Pentru că un concept de teatru contemporan ar trebui să-şi alimenteze tezele din portofoliul zeal de dramaturgie originală şi dintr-o capacitate de sesizare obiectivă a contribuţiilor care, în plan estetic şi politic, asigură fluenţa artei teatrale româneşti. Negativismul anarhic, pasionat, ca şi extazul pasionat, ar risca să absolutizeze momente de neîmplinire ori reuşită, extinzînd asupra unui proces, datele exemplului singular. **Starea de veghe a criticii**, aşa cum ni s-a părut că am descifrat-o în confruntarea de opinii prilejuită de Festivalul de teatru contemporan de la Braşov, reclamă printre altele, cunoaştere nemijlocită, analiză penetrantă, exactitate şi probitate a aprecierii, vizionarism. Acest ultim termen vrea să însemne că, după opinia noastră, o critică de direcţie are menirea să extragă şi să susţină, din obiectul cercetării sale, acei termeni (teme, formule, personalităţi creatoare) care pot propulsa arta teatrului, vitalizînd-o. **Critica de direcţie are, în această accepţie, responsabilitatea socială şi politică de a decela determinantele gîndirii teatrale contemporane, nu doar în vederea înserierii lor, oricît de preţioase, într-o istorie a mişcării teatrale, ci în virtutea posibilităţii (noi zicem : datoriei sale) de a contribui la orientarea producţiei teatrale, pe acele trasee ce-i sînt specifice, spre valorizarea lor plenară.**

În această idee transcriem, din intervenţiile colocviului oraşovean, propoziţii care, la o atentă, lucidă şi responsabilă analiză, pot figura într-un eventual program de mai limpede, mai deschisă, mai eficientă, activizare a vieţii teatrale româneşti contemporane : nu există, încă, la noi, decît în linii generale, **o metodologie repertorială** ; avem autori importanţi care au produs piese de certă şi recunoscută valoare — **este necesar ca mareiui public să-i fie acordat prilejul de a se confrunta cu aceste creaţii :** prin spectacole, pe de o parte, printr-un mai susţinut exerciţiu critic, aplicat, pe de altă parte ; programul — **profilul instituţiilor noastre teatrale este încă indecis** ; cît timp piesa românească ori străină de autentică teatralitate (sub raport estetic şi politic) nu este preponderentă în repertoriu, se observă şi se explică **dumpingul piesei proaste** ; dramaturgia originală nu este servită prin spectacole cu semnătură regizorală evazivă, simplificatoare — **este şi de datoria teatrelor să acorde o sporită atenţie premierelor cu piese contemporane autohtone ; evantaiul tematic şi modalităţile de abordare,** în dramaturgia noastră, **se cuvin lărgite** — starea conjuncturală a unor texte nu stă în raportarea la eveniment ci în modul de abordare a acestuia ; **deceniul teatral în discuţie poate fi apreciat a fi stat sub semnul unei mari deschideri politice** — se poate vorbi de **apariţia unei dramaturgii a adevărului nemijlocit,** a discursului lucid — iată argumente pentru **edificarea unui concept de teatru politic românesc contemporan ; explorarea dramaturgiei străine este încă superficială,** fapt ce ar putea favoriza absolutizarea unor modele, ştiut fiind că moda apare mai ales acolo unde informaţia neîndestulătoare nu dă prilejul unei priviri largi, comparative ; **un program ambiţios şi realist de cercetare în domeniul dramaturgiei comparate** ar putea fertiliza teatrul românesc contemporan ; **o dezbatere amplă la obiect, în legătură cu teatrul de amatori** la nivel profesionist ar veni în sprijinul ridicării festivalului „Cîntarea României" la cota îndreptăţitelor sale exigenţe. Nu ne-am propus să epuizăm problematica întîlnirii braşovene. Unele dintre afirmaţii, detaşate din context, pot părea axiomatice. Ne-am asumat acest risc. Ceea ce revendicăm, prin rîndurile de faţă, este adeziunea la spiritul în care, discuţiile iniţiate acolo, au certificat **existenţa unei reale nevoi de a pune în acord gîndirea şi practica teatrală.** Micşorarea decalajului între **a gîndi** şi **a face** într-u teatru este o necesitate a acestui moment teatral românesc. Critica se află sprijinită, în acest demers şi ei, de însuşi climatul politic, statuat de importante documente de partid, cărora tinde să le dea un răspuns aplicat, responsabil, lucid. Prezenţa şi participarea la ultima zi a colocviului a tovarăşei **Tamara Dobrin,** ministru al culturii, a altor reprezentanţi ai forurilor de decizie, ne îndreptăţeşte să afirmăm că, Festivalul teatrului contemporan, cu ambiţioasele sale perspective (teoretice şi practice) se înscrie oportun în contextul preocupărilor actuale ale partidului şi statului nostru, de materializare a ideii îmbunătăţirii activităţii, în toate sectoarele, prin efort comun, în beneficiul societăţii noastre.

ANTOANETA C. IORDACHE

muzică

TRUBADURUL

TRUBADURUL, în noua montare, şi-a avut premiera pe scena arădeană. Versiunea vizionată recent la Timişoara a impus ciuntirea decorului la dimensiunea scenei actuale. Cu toate acestea vom sublinia dintru început calitatea scenografiei semnate **DUMITRU POPESCU,** exponentă a unui artist matur, stăpîn ferm pe mijloacele sale de expresie. Viziunea sa cuplează funcţionalitatea cu monumentalul. Adversar al decorurilor figurative, **D. Popescu** gustă reliefui pînă la detaliu (imensul tun adus în prim-plan la ceasul conflagraţiei), somptuosul vizual, gîndind lucid la zămislirea cadrului optim impus de acţiune (inspirată, plasarea corului pe metereze, în momentele bătăloasei „Stretta"). Costumele se constituie într-o unită coordonată vizuală, care ridică substanţial spectacolul. De remarcat detaliile costumului de epocă al fidelilor lui Manrico, sobrietatea rafinată a Leonorei şi Contelui. Acţiunea, suficient de alambicată, apare mult limpezită. Inovaţia cea mai spectaculoasă rămîne tabloul final : interpreţii sublimului cor bărbătesc — pînă azi cîntat în culise — sînt aduşi în ultimul plan al scenei, ca un decor viu, acolo, în spatele eroului, încătuşat aidoma unui Prometeu. Colaborarea cu regizorul **BOB MASSINI** este subînţeleasă, intervenţiile sale în acest cadru făcîndu-se cu voluptate, acutizînd mălestru tensiunea conflictelor. Desfăşurarea are acum nerv dramatic, făcîndu-se cu o fluenţă ce implică abile momente de suspense. Un cîştig esenţial este şi gruparea tablourilor astfel ca pauzele dintre ele să dispară, economisind major timpul spectatorului. Din distribuţie am semnala forma excepţională a interpreţilor : splendida realizare vocală a lui **Fr. Dinler** în Manrico, cu un acut sigur, strălucitor, cît şi apariţia de ţinută, sobră şi elegantă, inclusiv ca manieră de cînt, egală, bine controlată a lui **V. Hojda.** Azucena lui **M. Zsizsik,** incandescentă, cu trăiri remarcabile. Debuturi de bun augur : **Czaba Airizer** într-un Ferrando impozant, cu un debit vocal generos. Elena Săbăduş în **Leonora** se confirmă drept una din cele mai promiţătoare voci ale Operei. Cucereşte prin căldura emisiei, catifelată, lipsită de asperităţi, completată de acute sigure, luminoase. Corul, maestru **Ed. Weiser,** prezent doar înjumătăţit, decongestionează binevenit spaţiul restrins al scenei, neîmpietînd calitatea, graţie vocilor bine alese. Orchestra, sub bageta lui **M. Beleavcenco** rămîne grevată de aceiaşi surplus de intensitate, cu ambiţii neavenite de simfonizare, reducînd considerabil din inteligibilitatea replicilor. Foarte bun însă, tempii aleşi adoptaţi.

DORU MURGU

festivalul naţional „cîntarea României"

MESAGERI AI TRADIŢIEI, ÎN CONTEMPORANEITATE

Cu prilejul vizitei făcute la expoziţia republicană a creatorilor amatori, organizată în cadrul primei ediţii a Festivalului Naţional „Cîntarea României", tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** a manifestat un interes deosebit pentru exponatele de sorginte etnologică, apreciind bunele rezultate obţinute în acest domeniu şi, totodată, a sesizat carenţele care trebuie înlăturate, pentru ca arta populară contemporană să se ridice la cotele valorice ale creaţiilor tradiţionale, moştenite.

Un rol important în valorificarea tezaurului etnologic moştenit îl au cooperativele de artă populară, acestora revenindu-le sarcina de a satisface cerinţele oamenilor, oferindu-le produse inspirate, elevat, din arta tradiţională. În felul acesta, cooperativele respective îşi asumă nobila responsabilitate de a fi mesageri ai tradiţiei, în contemporaneitate.

Cooperativa „Arta populară bănăţeană", din Timişoara, este recunoscută în întreaga ţară, printr-o seamă de produse, care împlinesc dezideratul de a valorifica bogatele resurse etnologice locale. Conducerea acestei cooperative, lucrătorii săi sînt preocupaţi să cunoască realităţile artei populare din Banat şi prin urmare, se documentează, în cele mai reprezentative zone etnografice ale acestui ţinut, ori cercetează fondurile etnologice muzeale. Dealtfel, două dintre cele mai remarcabile microzone etnografice din judeţul Timiş îşi au, de fapt, creatoarele reprezentative, în privinţa continuării măiestriei tradiţionale în domeniul textilelor, prin Maria Jebeleanu (Jebel), şi Alexandrina Mihoc (Ohaba-Forgaci), care lucrează la cooperativa „Arta populară bănăţeană". Cea dintîi a primit premiul II, iar a doua creatoare a obţinut premiul III, în cadrul Festivalului Naţional „Cîntarea României", ediţia I-a.

Recent am stat de vorbă cu tovarăşa Magdalena Maringer, responsabila sectorului de creaţie, secretara organizaţiei de bază de la Cooperativa „Arta populară bănăţeană" cu scopul de a afla ce creaţii se vor prezenta la ediţia a II-a a festivalului. Mi s-a spus că acum în atenţia cooperativei este de a participa la festival cu cîteva variante de ii şi cu un costum complet, inspirate dintr-o microzonă etnografică foarte interesantă, dar mai puţin cunoscută, anume Buzad-Bogda, cu ţesături care să reprezinte localitatea Ohaba-Forgaci, cu o ladă de zestre, în miniatură, după modelul celor din satul Criciova şi cu o ploscă, ornamentată cu decor mixt, precum sînt cele folosite la nunţile bănăţene. Interlocutoarea mea credea cu toată convingerea într-un succes iminent, pe care o să-l aibă produsele create de „mîinile de aur" ale lucrătorilor din această cooperativă.

AUREL TURCUŞ

plastică

GABRIEL POPA

Născut într-o familie cu un adînc respect pentru arte, avînd o tinereţe peregrină, ca şi părinţii săi, stabilindu-se apoi într-un climat moral şi artistic, cel transilvan al Clujului, pictorul timişorean de azi, Gabriel Popa, cuprinde, în aria artei sale, continuu şi frenetic, elevaţia şi rafinamentul unui artist stăpîn pe uneltele sale.

Debutînd în 1961, încă student fiind la Institutul Andreescu, cu **Ţărani din Oaş,** el a adus, în prima sa amplă compoziţie, autenticitatea aspră a unei tematici originale, la acea oră a plasticii, operă a unei documentări a tinereţii sale fervente.

Temperament volubil, de căutător, primii ani după absolvire (1965–68) Gabriel Popa şi i-a dedicat rafinării expresiei sale artistice, căutînd, în spaţiile cosmogonice sau naturiste, din ciclul **Jocuri de apă** şi din altele, surprinderea unei cinetici a culorii, întrepătrunderea de alb şi negru, de benzi colorate în care, de pe atunci, el căuta pulsaţia şi forţa culorii albe, ca pe un punct de referinţă de mai tîrziu. Etapa imediat următoare în creaţia sa cuprinde nişte mutaţii, în viziunea sa, idei novatoare care pluteau în aer, el surprinzînd în **„Obiecte pictate",** printre primii în arta plastică românească, extinderea tridimensională a picturii. În acest sens, lucrarea sa **Un loc pentru meditaţie** este o gravă şi profundă exprimare artistică a unui ethos românesc, implantat, cumva, în universalitatea ideii de statornicie a unei simţiri şi trăiri tradiţionale. În jurul pivotului familiei, a altarului familiei, metaforic vorbind, se adună leagănul, scaunul patern şi matern şi simbolul trecerii în eternitate, sicriul. Aici, spiritul fundamental filozofic al fiinţei, al statorniciei ca şi al trecerii sale, este deosebit de pregnant surprins şi de original.

Gabriel Popa, straniu, deşi a experimentat, poate, mai adînc decît mulţi confraţi ai săi, la fel de adînc şi-a pus el problema dialogului artei cu publicul, dilemă în care au intrat destui artişti autentici. Şi, din necesitatea acestui dialog creator, a pornit el, poate, la uriaşa frescă din foaierul Operei timişorene, lucrare impunătoare, concepînd un basm medieval românesc, mergînd în ton cu stilul brîncovenesc şi bizantin al clădirii interioare, elementele decorative fiind şi ele îndelung cumpănite artistic.

Tot această dragoste pentru un public subtil, căutător de artă bună, pentru un dialog real cu receptorul de artă, l-a îndemnat spre o pictură pe care el o naşte acum în faza sa creatoare la zi, pictură în care artistul este urmărit de impunerea unor simboluri nu atît literare, cît plastice, nişte stări de sublim, le-am spune, în care el concepe, de pildă, un fel de igienă spirituală prin salvarea culorii albe de la banalizare. Lumina acestor picturi, figurative, pătrunde parcă în obiectele pictate, le purifică, le scaldă în baia acelui alb frenetic, le desprinde cumva de imaginea unei materialităţi prea dure şi grele. Albul, la Gabriel Popa, în picturi ca **Sălciile,** sau **Iarba verde, verde de-acasă,** sau **Înainte de bătălie** sau **Piine şi trandafiri** ş.a. este, cum exclamă însuşi pictorul, „un fel de haos, de nimic uriaş, din care se iscă, însă, povestea, drama, şi se configurează tema".

Pictura lui Gabriel Popa, profund umană, patetică, în linia picturii contemporane româneşti, abordînd teme simple, curente, cotidiene, însă înălţate la treapta unor simboluri sublime, această pictură cucereşte prin fineţea expresiei sale picturale, a rafinamentului său artistic, dar şi prin, mai ales, forţa emotivă a alegoriilor sale de calitate, din care artistul îşi hrăneşte originalitatea.

ION ARIEŞANU

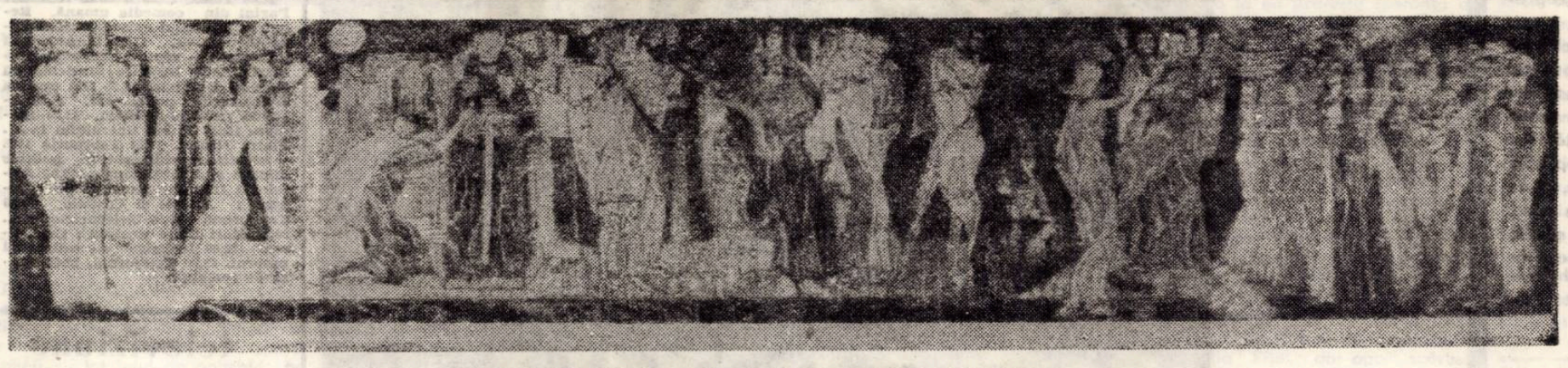

GABRIEL POPA, Fresca din foaierul Operei de stat din Timişoara

tableta

Orele dimineții

Știți cum sînt orele dimineții : cu aer sănătos și răspicat, cu pași grăbiți, cu vorbe puține, cu aprovizionări scurte, cu vise mereu începute, cu vehicule aglomerate, cu ciocîrlii în înaltul ogoarelor, cu freamătul muncii. Orele dimineții sînt luminoase pentru că se arată în sufletul fiecăruia ca o speranță. Cu certitudinea împlinirii. În imaginația mea habotnică orele dimineții n-au fost bîntuite niciodată de oameni răi, de cei striviți sub duhuri malefice ; aceștia se vor fi aciuînd sau vor fi săvîrșind fără-de-legi în orele — frumoase sau urîte — ale serii. Nicidecum la orele de început de zi.

Într-o astfel de zi am întîlnit un tînăr frumușel, îmbrăcat destul de elegant (Sandu, avea să mi se prezinte), cu o poșetă de mînă, forțînd ușa unui cafe-bar. O femeie din local l-a certat cu arătătorul. Tot el s-a ofensat : „Ce, nu puteți deschide, mai e un minut !". Îl priveam de vizavi. Gestul, apariția sa matinală distona cu tot ce fremăta în jurul meu. O fi lucrat în tura de noapte, mi-am zis. Am intrat în dilemă. Trebuia să cunosc adevărul. Din schimbul de noapte, am raționat în continuare, nu se prea vine tras la cravată și cu poșetuța de plimbare. Deci am intrat odată cu el în local. Fiind singurii consumatori la acea oră nu ni-a fost greu să intru în vorbă cu el. Printre altele am aflat că era fără ocupație. Îi dăduse papucii (expresia îi aparține) o femeie care lucra în schimbul unu și acum, el ghinionistul, aștepta să-i cadă în plasă altceva. Amintise parcă și de un calup de țigări străine, pe care avea să-l procure după prînz. După ce am servit cafeaua l-am lăsat singur. M-am îndepărtat de el, de cafebar, meditînd...

Acea dimineață a fost marcată pentru mine de singurătatea acelui tip social : parazitul, care părea o picătură neagră în oceanul luminos al dimineții.

ION VELICAN

sport

Întrucît fotbalul bate la porțile duminicilor noastre

Ne vin vești și zvonuri dinspre arene și culise, se joacă „amicale" în țările reci și mai ales în cele calde, unde fotbalul este o onorabilă pierdere de vreme. Pe stadioanele noastre, surprize, sancțiuni, suspendări, amenințări, frig și ploaie, promisiuni, declarații, între care naivă mi s-a părut cea a lui **Ion Motroc**, cum că **F.C.M. Reșița** va rămîne în „A". Ar rămîne, dacă ar spori numărul divizionarelor sau s-ar considera promovați și... repetenții. Pînă duminică, la startul Cupei, am stat îndelung de vorbă cu un om serios și pătimaș, pe nume Tiberiu Itineanțu, antrenor la juniorii Politehnicii. „Zmeii" săi au ocupat în tur locul III, cu 22 de puncte, 9 dintre ele fiind „smulse" în deplasare. Cîteva nume de care vom auzi : Tornoreanu, Bodea, Gruici, Ștefanovici. Cum, în ultimii ani, nu prea s-au anunțat cine știe ce valori, Timișoara fiind obligată să aducă jucători din alte părți, am întrebat : **„Mîine-poimîine va fi aceeași situație ?!"**. **„Aproape — mi-a răspuns Tiberiu Itineanțu —, dacă nu se vor lua măsurile cuvenite pentru : 1) organizarea unui campionat de mini-fotbal pentru copiii între 8 și 10 ani ; 2) un campionat județean al celor între 14—16 ani ; 3) renunțarea la ora 13, duminica, în campionatul republican de juniori, oră la care nici copiilor nu prea le arde să zburde, dar-mi-te să o facă în cel mai profund anonimat ; 4) rezolvarea problemei echipamentului, a mingilor, a terenurilor de joacă și de joc ; 5) și altele.** Pînă una alta, noul program al juniorilor prevede 20 de ore de pregătire săptămînal, cu antrenamente chiar la ora 6 (da, dimineața !), ceea ce obligă la : asigurarea unei mese consistente și a unui mijloc de transport ; a nu se uita că juniorii sînt în primul rînd elevi, ai căror părinți, firesc, dau prioritate școlii. În rest, să vină fotbalul...

TEODOR BULZA

cenaclu

O reușită ședință a Cenaclului traducătorilor (marți, 14 februarie). **Iulia Schiff** a citit, în traducerea sa un fragment din microromanul **„Fata care nu există"** de **Bodor Pál**. Referent, **Maria Pongracz**, coreferent și coordonator al ședinței, **Andrei Lillin**. O introducere în opera lui **Bodor Pál** (Maria Pongracz), completată, cu aleasă pertinență (Andrei Lillin), prin încadrarea stilistică a autorului în epocă, au avut darul să aclimatizeze auditoriul cu creația acestui mare scriitor de limbă maghiară de la noi din țară. Despre calitățile operei și a versiunii românești, datorată Iuliei Schiff au vorbit : **Iszak Laslo, Anghel Dumbrăveanu, Nicolae Tirioi, Cristea Sandu Timoc, Adriana Babeți, Aurel Turcuș, Gh. Pitic, Marcel Turcu.** Au fost apreciate : „. . . fidelitatea de conținut și de text... cunoașterea (de către traducătoare) la perfecțiune a limbii române, a nuanțelor sale... respectarea stilului autorului... căutările, reușite, ale formelor stilistice adecvate... realizarea unei versiuni deosebit de vii și atractive pentru cititorul român...". S-a vorbit despre dificultățile pe care le întîmpină traducătorul, despre raportul dintre respectarea fidelă a textului și respectarea stilului specific al autorului tradus, ... despre folosirea neologismelor, concordanța timpurilor, ... în fine, despre permanenta și neobosita muncă pe text, texte, prin lecturi ș.a., a traducătorului. A fost subliniată necesitatea unor mai dese întîlniri de acest fel care facilitează o mai bună cunoștere a literaturii naționalităților conlocuitoare, o mai profundă înțelegere a spiritualității lor. În încheiere **Iulia Schiff** a mulțumit tuturor vorbitorilor și celor prezenți.

În ședința viitoare **Eugen Dorcescu** citește poezie. Referent, **Crișu Dascălu.**

MATHEI ITTU

umor

DEDICAȚIE
lui Mircea Micu

Iarna a căzut aproape, peste frunze seci de viață
Prăfuind pe cîmpul negru, albul strai din puf de ghiață,
Apa s-a-nchegat în vedre, ceru-i dat cu motorină ;
În oraș e zarvă mare : Mircea Micu o să vină !
O elevă dintr-a noua-și prinde părul în agrafe
— „Vreau ca astăzi, numai mie (!), să-mi dea cinci autografe" !
Cenacliștii stau grămadă, adunînd cu coșul rime,
Pe la colțuri se-aud șoapte : „— Cică Mircea Micu vine..." !
Tinerii, de-o săptămînă, nu-și mai rad cu briciul fața
Se vopsesc sub nas cu negru, (cică le-a crescut mustața)
Vor să semene cu omul care pentru ei, în fine,
E mai mult decît un tată !... și-uite-al naibi că nu vine !
În sfîrșit, porni o veste de la casa de cultură,
Ce-a înconjurat orașul, clopotind din gură-n gură ;
La cofetărie una și-a uitat pe foc ibricu —
Dar cafele mai sînt ele — Ura ! ! ! Vine Mircea Micu !

Cuvinte rare : Șiria, apă carbogazoasă, cafea (fără năut), almanahul sateior, ...

MIHAIL GANESCU

— Vă rog să-l internați !... pretinde că el e Napoleon.

DAN RADU IONESCU

panoramic

CONTRIBUȚII SCRIITORICEȘTI ÎN CADRUL „LUNII CĂRȚII LA SATE" : la Cenei publicul s-a întîlnit cu S. Arcan, G. Drumur, G. Jupunschi, I. Muncian, S. Mișcovici, N. Popovici, D. Ureche. ● La Ohaba-Lungă, o șezătoare literară cu participarea lui V. Dima, M. Șerbănescu și D. Ureche. ● Elevii Liceului de filologie-istorie l-au avut ca invitat pe I. Muncian. ● (Peste tot scriitorii au acordat autografe, au răspuns întrebărilor adresate de public, privitoare la problemele actualității literar-artistice, a procesului de creație). ● ALTE ȘTIRI : la secția Etnografie a Muzeului Banatului (Bastion) s-a deschis o expoziție bogată de cojoace și șube din diferite zone ale Banatului. ● Teatrul maghiar timișorean a mai elaborat o premieră : „Omul care aduce ploaia" a lui R. Nash. ● Înscris în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" este și concursul de creație „Orizonturi studențești", deschis miilor de studioși din Timișoara. ● Prim salon județean de artă plastică naivă, găzduit de Bastion. 80 de lucrări ale membrilor Asociației plasticienilor amatori „Romul Ladea". ● R. C. Brînduşa, metodist la Biblioteca județeană, ne scrie despre o acțiune care a avut loc la Săcălaz în cadrul fazei comunale a concursului „Cartea și filmul românesc". Desfășurat „sub o înaltă ținută pionierească", acest concurs se înscrie și el sub egida „Lunii cărții la sate". ● Într-o recentă ședință la cenaclul „Ars poetica" al Bibliotecii județene a avut loc o lectură colectivă a celor mai frumoase poezii aparținînd membrilor. Invitatul serii — poetul A. Turcuș. În cadrul aceluiași cenaclu se inițiază săptămînal concursuri tematice. Primii cîștigători : M. Morariu, M. Doandeș și P. V. Tomoiagă.

L. BURERIU

corespondența

G. Secoșan : Poate că primul succes v-a făcut să vă grăbiți, trimițînd poeme la revista cu pricina. Însă sîntem de părere că diversitatea de opinii, opțiuni ori, dacă se poate, de program între revistele noastre de cultură este cît se poate de salutară. Nu subscriem, bineînțeles, la cele afirmate de colegul în cauză, așa că vă încurajăm în sensul celor spuse anterior. Întîmplarea, relatată de Dvs. a stîrnit un oarecare interes : un elev din alt colț de țară opina, într-o scrisoare către noi, în favoarea confratelui ce v-a devenit dezagreabil. Dar (elevul) credea că aduce argumente, în acest mod, în pledoaria pentru propriile versuri, cînd se știe că acestea (oricui ar aparține) nu se pot susține decît ele însele. Noile Dvs. poeme ne întăresc părerile exprimate anterior : „Pășește mereu cineva după mine / și mîinile-i blînde / îmi tulbură umerii calzi, / împovărați de fluturi, / îmi tulbură buzele arzînd / de mireasma fierbinte / a merelor roșii". Reținem **Acelor bătrîni** și **Mereu cineva.**

Dumitru Branc : Între scrisoarea Dvs. (interminabilă) și versurile ce o însoțesc e o deosebire (obișnuită) : scrisoarea începe cutezător și termină cuminte, în vreme ce versurile sînt cuminți tot timpul. Am fi vrut să ne schimbăm impresia de rîndul trecut, dar lucrurile curg pe același făgaș. Reținem, totuși, dorința de a scrie o poezie tînără și convingătoare. Uneori întîlnim, izolate, versuri dătătoare de speranțe. Poate veți reuși — prin lecturi, prin muncă riguroasă, prin modestie — să depășiți acest nivel al unui început populat de stihuri fără relief și fără culoare. Am fi sincer încîntați să vă salutăm reușitele, dar totul depinde numai de Dvs.

H. Hedwig : Foarte multă sensibilitate, stări lirice remarcabile, uneori (ca în Amintire, de pildă) poema se înfăptuiește curat și pare a anunța un anotimp bogat.

Vasile Cosmin : Reținem poezia **Sînt.**

S. Roianu : Vom publica : **Între chip și oglindă** și **Galopul mugurilor.**

Aurica Pelea : Noile versuri nu apar mai bune decît cele de pînă acum. Ni se par insangue.

George Papp, Ion Amar, Octavian Suciu — nimic nou.

Jean Găbudean Rivalet : Poeziile Dvs., sînt un amestec ciudat de intuiții artistice și fapte prozaice, de imagini surprinzătoare și neglijente ori teribilisme ieftine. Transcriem titlurile cîtorva poezii ce ni se par a da măsura înzestrării Dvs. indubitabile : **Păsările și muzica, La nunta fluturilor, Dar, Memoria apei.** Vom încerca să publicăm ceva, dar găsiți-vă alt pseudonim și comunicați-ni-l.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

Prietenii revistei Orizont

Îndepărtat de iarnă

Se-apropie corabia de orizont
Făcîndu-se tot mai mică și tot mai lacrimă

Voi număra de-acum valurile
Cu inima clepsidră prin care
Chipul tău curge ca așteptarea întregindu-se.

Nimic în afara mea nu se mai întîmplă
Te călătoresc în fiecare zi
Tot mai departe de iarna ce mi se-apropie de tîmplă.

Iosif Caraiman

* * *

Din ceruri de neliniște cădeam
și mă pierdeam
sclavă a propriului meu trup,
victimă a luminii astrale.
Din neant am apărut
și-n neant mă duc,
necunoscută și ciudată ființă.

Sabina Petruș

Prima stradă

ca o șopîrlă uneori ziua se furișează
printre plopi pînă la mine
la cișmea se oprește o clipă să-și tragă sufletul
înainte de-a vedea-o strălucitoare
ea vine totdeauna dinspre cîmpul unde
căruțe trase de cai
abia duc tulpinile uscate de floarea-soarelui
drum nu există
doar două urme paralele de roți subțiri
și-o potecă între ele
pînă la prima stradă a orașului
mai e de străbătut o zare

Iuliu Dan Nicolau

* * *

Zîne aurii
dorm printre melci
stropi de rășină
se sparg
în blana urșilor
lucioasă
versuri prea moi
poate prea roz
se rup în fluturi
peste lume
să simți și tu
această
blîndă
dimineață...

Carmen Sanda

Toamnă

Simt gustul toamnei cum se scurge-n vine
Și pomii de-ntuneric se dezbracă
Pămîntul e odihna ce pe mine
Cu murmur de izvoare mă împacă.

Simt gustul toamnei cum aduce-a noapte
Și liniștea cum urcă în frunza-ngălbenită
Mi-aduce depărtarea miros de fructe coapte
Și aerul mă-mbie ca miezul cald de pită.

Ginel Sara

Stare de spirit

Muțenia
este o stare de spirit
ce bîntuie florile
de aceea putem
liniștiți
să le ducem acasă.

Aurel Dumitrașcu

top

FEBRA „RETRO" CONTINUĂ... Fenomenul, departe de a fi îngrijorător, trebuie privit ca o firească dorință de revenire la acele **valori stabile ale genului** pe care unii ajung abia acum să le descopere. Și asta e un cîștig !

Cei care ne-am trăit adolescența sub zodia muzicii de pionierat a lui **Elvis, Shadows, Beatles,** azi cîntărim cu altă balanță „Old Sound"-ul căruia în pofida scurgerii timpului, îi descoperim noi frumuseți. Să nu uităm că atunci, echipamentul de captare și redare a sunetului în studiouri, inferior celui de azi, n-a constituit un impediment pentru făuritorii acelui **ÎNCEPUT** ce se continuă azi cu căutări și realizări deosebite. Omul face muzica. Oricum, nici cel mai complet Moog nu va putea suplini inventivitatea și inspirația — atribute caracteristice plutonului de avangardiști, exponenții unei muzici aparte, pe care specialiștii au definit-o **„cosmică"** tocmai datorită dimensiunilor și particularităților ei, greu de încadrat în canoane teoretice uzuale. Reprezentativi pentru momentul căutărilor, îmi apar azi **RALF HUTTER și FLORIAN SCHNEIDER** — pilonii grupului **Kraftwerk** și — pe de altă parte — **GIORGIO MORODER.** Cei amintiți, realizează experimente cu totul diferite. Dacă Moroder e preocupat de aflarea unor ingenioase sonorități coloristice destinate muzicii „de consum" (Disco), Hütter și Schneider își extind căutările în zona realizării unor piese (cu mijloace electro-acustice) de ales rafinament, muzica lor amintindu-ne pe alocuri de Stockhausen și Varese. Dar ce legătură au toate acestea cu „valul retro" ? Vom reveni. **TOP-UL SĂPTĂMÎNII. Secția română :** 1. Horă pe smalț — SEMNAL. 2. Eroilor noștri — VALI STERIAN. 3. Secol drag — DIDA DRĂGAN. 4. Iapa albă — MAGNA CHARTA. 5. Septembrie — MIRCEA BANICIU. **Secția străină :** 1. Trans Europa Express — KRAFTWERK. 2. From Here to Eternity — GIORGIO. 3. We Are The Champions — QUEEN. 4. C'est la vie — EMERSON, LAKE & PALMER. 5. Once Upon A Time — DONNA SUMMER.

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

DOUĂ PRINCIPII

Întîiul principiu : A purta numele de Esenin, a scrie versuri și, cu atît mai mult, a le publica, nu-i nici o afacere. Oricît de bine ar fi scrise, toți le vor compara cu versurile scrise de celebrul tată. Al doilea principiu, gorkian : „Dacă puteți să nu scrieți, nu scrieți !".

Dar despre fotbal nu pot să nu scriu și, de aceea, scriu.

(Konstantin Esenin, publicist, autor a patru cărți despre fotbal, fiul poetului Serghei Esenin)

D-ALE OMULUI

- **O dolce vita** duce la... diabet !
- În magazin există o mare varietate de... cumpărători !
- Mă înjură — deci exist.
- Rubiconul a fost trecut — acum încotro ?
- A străbătut întregul drum : jumătate pînă la țintă și-napoi !
- Au demontat două tractoare noi ca să repare unul vechi.
- Există trei feluri de prognoză : exactă, inexactă și științifică.
- La un cîntec totul trebuie să fie frumos : și cuvintele și melodia, și... hotărîrea juriului !

(Literaturnaia gazeta)

figuri bănățene

Caius Georgevici— pictorul pelegrin

(1804–1891)

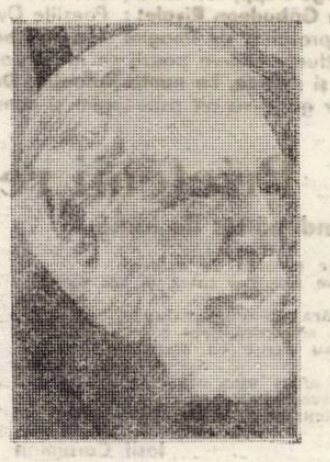

O vale între dealurile înalte, înconjurată, la depărtări, de platourile montane pe ale căror înălțimi se întindeau păduri nesfîrșite ; o vale cu un riu tumultuos, poduri de lemn, plopi înalți și nuci falnici — aceasta era lumea care l-a zămislit pe un băiat abandonat sau uitat într-un coșuleț de răchită la marginea unei poteci.

Intîmplarea se petrecea în iulie 1804 și copilul părea să aibă doar cîteva săptămîni. A fost găsit de protopopul român Vasile Georgevici (1764-1826), aflat într-o inspecție parohială prin părțile Caransebeșului și adus în suburbia Fabric din Timișoara, botezîndu-l cu numele de Caius, în amintirea unicului său fiu, mort cu un an în urmă.

O parte din copilărie, Caius o petrece la Chizătău, la părinții protopopului, însoțindu-l deseori vara pe acesta în lungile controale bisericești. Pe viitorul pictor — ale cărui amintiri depănate mai tîrziu se întind de la vîrsta de 4 ani — cel mai mult îl atrăgeau plimbările montane făcute alături de tatăl adoptiv. În acest peisaj romantic și suav, spațios și totodată misterios, el a aflat măreția și hotarele alpine, goana nesfîrșită a norilor peste munți, a intuit nemărginirea cerului, a învățat glasurile pădurilor, înrădăcinîndu-se cu forță ancestrală în mijlocul naturii. Școala primară și liceul le frecventează la Timișoara apoi este sfătuit să urmeze seminarul duhovnicesc de la Iași, unde tatăl său îl înscrie în toamna anului 1822.

Dar pe tînărul și mereu neliniștitul Caius, care era pătruns de farmecul și măreția naturii, care învățase să picteze și să iubească ceea ce vedea fără să găsească expresia vieții dincolo de lucruri, ci în ele însele, nu-l atrăgea în niciun fel cariera de preot, spre care fusese îndrumat. Excepționala înzestrare se anunțase încă de timpuriu prin dorința și iscusința sa la desen și pictură. În consecință, în iarna aceluiași an, Caius părăsește studiile teologice și se reîntoarce la casa părintească hotărît să se dedice marii sale pasiuni.

Mama sa, fire aducătoare de liniște și de gingășie a sentimentelor, înclinată spre cele drepte și cumpănit așezate, înțelege focul sacru care ardea în sufletul băiatului și, printr-un efort susținut, reușește să-l convingă pe protopopul Vasile Georgevici : Caius va pleca în Italia să studieze pictura. Astfel, în primăvara anului 1823, drumul lui Caius Georgevici se deschide sore marea aventură a picturii, spre marele orgoliu al formei și culorii care îi va înrobi artistului inima, ca un demon periculos, o viață întreagă.

Deși părinții săi scontau că va urma Academia de pictură din Roma, Caius își îndreaptă pașii spre Florența, dornic să cunoască capodoperele maeștrilor Renașterii și să-și însușească arta în atelierul unor pictori vestiți. Prima gazdă florentină este Giulio Sardelli, de la biserica dei Carmine, o rudă îndepărtată a mamei.

Cu recomandarea lui Giulio Sardelli se angajează ucenic, cu casă și masă, la bătrînul pictor Massino Tornelli (1748–1824) gazda de o lună de zile, în 1816, a pictorului francez Theodore Géricault (1791–1824). Alături de maestru, Caius Georgevici începe să deprindă și să stăpînească tehnicile picturii în culori de apă, în ulei și în frescă, primind totodată adevăratul șoc al picturii

În 1824, după un an de ucenicie, progresele lui sînt evidente și uimitoare, stîrnind admirația sinceră a pictorilor care vizitau atelierul bătrînului Tornelli. La sfîrșitul anului 1824 are nesansa să-i moară maestrul, astfel că, din dorința de continuă asimilare, își va căuta un nou îndrumător. Se angajează, în condiții asemănătoare, la un cunoscut maestru în pictura murală decorativă, Alberto Fachetti (1784–1850) care avea atelierul și locuința în vechiul imobil unde trăise pictorul Verocchio, maestrul lui Leonardo da Vinci.

La efectele de lumină și tonalitate însușite de la Tornelli, Caius dobîndește de la Fachetti vigoarea și plasticitatea compozițiilor, ca și siguranța pensulației care înlătură impresia de neliniște. Apreciindu-i sîrguința și talentul, Fachetti își va lua ucenicul, în aprilie 1825, la refacerea picturii în loggia sudică a Palatului Pitti din Florența, însărcinîndu-l cu executarea supraveghetă a unor decoruri. Cîteva luni mai tîrziu, Caius își va înlocui maestrul acesta fiind bolnav, la finisarea unei fresce de la biserica San Antonio, situată într-un sat de lînă Florența. Dealtfel, din toamna anului 1825, deși considerat încă ucenic, el primește lucrări mai simple pe care le execută singur, veghеat totuși de ochiul foarte critic al maestrului.

După ce a cîștigat o apreciabilă sumă de bani pictînd în culori de ulei un retablu și participînd la decorarea unor mobile, Caius intenționează să plece la Roma, la Academie, pentru desăvîrșirea cunoștințelor. O scrisoare primită de acasă, în februarie 1826, îl anunță însă de boala grea a protopopului. Fără să mai întîrzie se reîntoarce în Banat, amînînd stabilirea la Roma.

Sosirea la Timișoara, după o absență de trei ani, a însemnat pentru Caius Georgevici o duioasă revedere cu familia, cu prietenii și colegii de școală, cu locurile copilăriei atît de dragi lui. Toată luna martie 1826 a petrecut-o în casă îngrijindu-și tatăl paralizat, sau pictînd, în zilele luminoase, în dreptul ferestrei care dădea spre livada cu vișini. Își iubea mult tatăl și pierderea previzibilă și iminentă a acestuia îi provoca o mare durere. Semnificativ în acest sens sînt două tablouri în ulei, lucrate în această perioadă, care ilustrează drama sufletească a artistului (tablouri identificate, în 1945, la Lugoj, de către criticul și colecționarul K. H. Zambaccian – 1889–1962).

Din inițiativa și cu sprijinul financiar al protopopului Vasile Georgevici se construise (1823–1826), în cartierul Fabric, biserica ordotoxă română Sf. Ilie (demolată în 1912 din motive de sistematizare urbană). Cum pictarea frescelor de interior nu se realizase din cauza unor neînțelegeri financiare cu un maestru vienez, Caius preia în aprilie 1826 executarea acestei lucrări, avînd ca ajutoare pe frații Vasile și Ion Negrea din părțile Sibiului. Lucrare de amploare și în același timp de mare răspundere, pictarea bisericii durează șase luni, în care timp cunoștințele căpătate la Florența și în deosebi talentul îl ajută să realizeze o veritabilă operă de artă, admirată decenii de-a rîndul de timișoreni și străini. După moartea tatălui său, survenită în luna noiembrie 1826, Caius Georgevici pleacă la Roma cu bune scrisori de recomandare primite între timp de la pictorul Alberto Fachetti.

Impresionantul oraș, în care se găsesc vestigiile tuturor timpurilor și care e marcat, ca nici un alt perimetru urban, de istoria civilizațiilor, nenumăratele capodopere, mulțimea de artiști din toată Europa, veniți la studii, îi deschid tînărului bănățean o perspectivă nouă, din care să-și poată confrunta posibilitățile sale artistice.

După ce își asigură o gazdă (unde se mai găseau trei pictori olandezi și unul belgian) colindă orașul, atras de mirajul cetății eterne. Îl interesează totul și nu vrea să scape nimic : ruine, sculptura greacă, romană și cea a Renașterii, pictura tuturor timpurilor, monumente, palate, biserici ; din fiecare încearcă să asimileze și să cunoască omul etern. La Capela Sixtină îl va regăsi și mai monumental pe Michelangelo, acea forță creatoare fără seamăn, în fața căreia se supune fără umilință ; se reîntîlnește cu Leonardo da Vinci, Rafael, Masaccio, Verocchio ; se pasionează de asemenea pentru Caravaggio și Guercino, artiști neliniștiți de care temperamentul său îl apropie ; Tițian, Georgione, Valentino îl cuceresc deopotrivă.

Roma îl subjugă și, pentru a-și păstra prospețimea în simțire, face crochiuri, studiază și aleargă fără odihnă căutînd frumosul în toate ipostazele sale. Academia de pictură nu-l mai interesează. Se angajează ucenic independent la maestrul Tino Vitali (1785–1863), un faimos miniaturist roman. Peste 8 luni, considerînd că și-a însușit tehnica miniaturii, se retrage, perindîndu-se apoi pe la mai mulți pictori și stabilindu-se în cele din urmă la Mario Guarneri (1788–1841), o celebritate a timpului în pictura murală.

Simțindu-se reciproc, prin spontaneitatea reacției și exprimării, completîndu-se admirabil, în 1831 ei devin tovarăși lucrînd împreună la restaurarea unor monumente religioase pe tot cursul superior al Tibrului. Anii petrecuți alături de Guarneri l-au ajutat să înțeleagă că frumusețea este o școală de spiritualitate și că numai cei stăpîniți de pasiunea frumosului pot aspira să tălmăcească subtilitatea comorilor Renașterii. Comenzile curgeau din plin și viața materială îi era prosperă, motiv pentru care își permitea să selecționeze lucrările, făcîndu-și cît mai mult timp pentru preocupări înrudite picturii : sculptura și tapiseria. În aceeași măsură își petrecea orele libere dedicîndu-se poeziei și muzicii. Faima pictorului ajunsese pînă la Paris, unde, în 1837, a fost chemat de doamna Marie Battisiere, baroană de Soutil, pentru decorarea în frescă a impunătorului palat construit nu departe de Champs Elysèe.

Parisul lui Delacroix, Ingres, Millet, Corot, Courbet, mari personalități ale formei și culorii, despre care se vorbea la superlativ în Italia, îl înhibă la început pe proaspătul venit pe malurile Senei. Pe măsură ce vizitează muzeele, saloanele de artă, monumentele și bisericile își dă seama că pictura franceză își are particularitățile ei și, că, oricum, prezența sa la Paris nu este deloc întîmplătoare. Cu mijloace de execuție perfecționate, care țin de o compoziție organică în tonuri variate și contrastante, cu o plasticitate viguroasă a formelor, frescele palatului baroanei de Soutil entuziasmează invitații la inaugurare.

Urmează în 1840 și 1842 refacerea parțială a frescelor bisericilor Sebastian și Ornes din Paris. În 1845 arhitectul parizian Eugen Viollet-le-Duc îl angajează, împreună cu alți pictori, sculptori și constructori, la restaurarea generală a Catedralei Notre-Dame, lucrări care au avut loc între 1845–1864. Alături de prietenul său pictorul florentin Giussepe Caratti, Caius lucrează în special la decorarea marii roze de pe galeria nordică și parțial la absidele interioare ale catedralei, înscriindu-și numele, lîngă alți doi români, la reușita acestei impresionante restaurări. La expirarea contractului, în 1849, pleacă la Viena pentru lucrări de pictură la complexul Belvedere, Universitate și la Muzeul de istorie naturală.

Între 1851–1856 are contracte la Padova, Praga, Petersburg și Florența. Din inițiativa scriitorului român Nicolae Filimon (1819–1865) Georgevici este chemat la București pentru executarea picturilor (după renovare) la biserica Ienei. Cu acest prilej oferă bisericii tabloul în ulei „Cina cea de taină" executat la București în 1858 și identificat în 1937 de către academicianul George Oprescu.

Sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, pictorul participă în Moldova, între 1859–1862, la refacerea frescelor bisericii Barnovschi din Iași, mînăstirilor Secu și Sihăstria și mai tîrziu (1864–1865) execută lucrări de pictură bisericească la Ploiești, Cîmpulung Muscel și București. Retușări și unele modificări în compoziția frescelor le face la biserica ortodoxă română Sf. Ilie din Timișoara, în 1867–1868, acolo unde, în tinerețe, își semnase debutul de pictor independent. În această perioadă locuiește la cunoscutul hotel „Trompeta", împreună cu ajutorul său, Vasile Rizea. Bucurîndu-se că a putut contribui la întreținerea parohiei întemeiată de tatăl său, refuză sumele oferite de preotul Meletie Drăghici (1819–1891), moment ce va fi publicat cu lux de amănunte, ceva mai tîrziu, de ziaristul timișorean Pavel Rotariu (1840–1919).

În anii care urmează i se semnalează prezența la Arad, Oravița, Budapesta, Oradea (a locuit la Iosif Vulcan), Cernăuți, Paris, Milano, Viena, Cluj, călătorind și angajînd uneori lucrări mai simple, pe măsura forțelor sale istovite de boală și bătrînețe. Are o situație materială strălucită și neliniștea sa din tinerețe se menține aceeași obligîndu-l să călătorească mereu într-o continuă căutare a noului.

În 1884 își regăsește, după 25 de ani, fiul (Pavel – 1846–1920) de care îl despărțise fără urme ultima sa soție, Matilda. Se stabilește în casa acestuia, unde își redactează volumul autobiografic „Destin", după un jurnal ținut cu regularitate de-a lungul anilor. Deși bătrîn, continuă să fie nelipsit din cîteva cercuri de intelectuali bucureșteni, cunoscîndu-i sau revăzîndu-i pe Caragiale, Eminescu, Slavici, Iacob Negruzzi, Maiorescu, Hașdeu, Delavrancea, Macedonski, N. Grigorescu, Gh. Tattarescu, Th. Aman ș.a. Despre aceștia, ca și despre multe alte figuri bucureștene uitate, va scrie pe larg în ultima parte a cărții sale, apărută postum, în 1892, la Tip. Göbel – București. Moare la 13 septembrie 1891. Pe lespedea de marmură a mormîntului de la cimitirul Bellu se află săpate următoarele cuvinte : **„CAIUS GEORGEVICI** 1804–1891 **– PICTORUL PELEGRIN".**

EMIL GEORGESCU și VASILE BAȘA

cartea de idei

Morfologia romanului european în secolul al XIX-lea

În 1974 apărea în colecția „Studii" a editurii Univers un volum masiv (peste 500 de pagini), **Morfologia romanului european în secolul al XVIII-lea**, semnat de un tînăr universitar, Tudor Olteanu (n. 1943 — cum avea să afle, nu fără surprindere, cititorul, dintr-o notă biografică). La finele lui 1977, același cititor putea înregistra apariția unui al doilea volum (tot masiv — peste 450 de pagini) semnat T. Olteanu. Surpriza era provocată, în ambele cazuri de amploarea travaliului intelectual, conținut în cele aproape 1000 de pagini tipărite. Impresionantă, în al doilea rînd, era anvergura aparatului critic, parcurs cu dezinvoltură în cîteva (5) limbi de circulație internațională. Aceste atribute ținînd în principal de cantitatea muncii, nu trebuie omise la o analiză a cărții. Dimpotrivă, ele se cer subliniate, chiar cu o anume insistență, atîta vreme cît tinerilor critici de azi, mai vîrstnicii confrați la reprosează, uneori cu îndreptățire, absența unei formații intelectuale temeinice, serioase. Din acest punct de vedere, **Morfologia romanului european...** este o carte temeinică, serioasă : cartea unui spirit universitar. Deși termenul a suscitat de mai bine de zece ani aprigi dispute în critică, „universitar" ni se pare totuși cel mai pertinent atribut al concepției și stilului acestui volum. Rigoarea demonstrației și a clasificării, acoperirea, controlul sever al fiecărei afirmații într-o bibliografie solidă (ce amenință însă uneori să sufoce lansarea unei idei proprii), citarea cu predilecție a unor surse „sigure", verificate, „clasicizate" deja în materie de teorie literară (Wellek, Picon, Albérès, Thibaudet, Girard, Nodier etc.), frecventarea excesiv de prudentă a noilor teorii consacrate prozei (sînt citați sporadic Todorov, Bahtin, Propp), stilul de o remarcabilă proprietate, nelipsit însă de eleganță — sînt doar cîteva elemente care ne-ar putea acredita afirmația.

Fără a-și propune un preambul teoretic asupra conceptului de **formă a romanului** (necesar totuși), studiul lui Tudor Olteanu pornește de la premisa istorică a raportului organic pe care îl întreține natura (ordinea) literaturii (respectiv romanul secolului al XIX-lea) cu natura (ordinea) „spațiilor temporale înconjurătoare". Idee îndeobște acceptată de teoreticienii mai vechi sau mai noi ai romanului. T. Olteanu își propune să configureze „un secol de roman" printr-o alăturare a criteriilor morfologice și istorice, gest finalizat de fapt printr-o tentativă tipologică (și ea, în mare cunoscută : roman istoric, fantastic, realist, sociogonic, polifonic etc.). Inițiativa — meritorie — a autorului este de a relaționa în permanență aceste tipuri, de a le citi și interpreta unele prin altele, în ample conexiuni. Urmărind, de pildă, geneza realismului, T. Olteanu apelează la o placă turnantă : formula „romanului pentru roman", ca moment de răscruce a artei narative, moment în care, „după ce a fost atribuit poeziei și înainte a rivaliza cu registrul stării civile, romanul se apleacă asupra sieși, revelîndu-și modul de existență în cîmpul ficțiunii" (p. 173). Prin această afirmație, autorul redeschide de fapt problema raportului proză/poezie (v. și p. 23, precum și volumul anterior). Problemă de mare actualitate, în sine. Dar punerea ei în termenii unei estetici prea puțin actuale, face ca o serie de observații, dintre cele mai subtile (cum ar fi, de exemplu, obsesia romancierului-critic) să rămînă parțial fructificate. O înțelegere modernă a conceptului de limbaj poetic i-ar fi permis, poate, autorului să dezvolte noi idei privind, de pildă „poeticitatea" realismului balzacian (analizat, dealtfel, penetrant în capitolul consacrat **Comediei**), a „naturalismului" lui Zola, ori a „polifoniei" dostoievskiene. Idei privind în general acea devenire poetică a realismului (v. Ciocârlie, **Realism și devenire poetică**). Oricum, fără a pune în discuție cu acest prilej necesitatea unor opțiuni metodologice mai ferme într-o tentativă de asemenea anvergură, cartea lui Tudor Olteanu rămîne una din cele mai importante contribuții românești în problema romanului european.

ADRIANA BABEȚI

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Democrație și progres

Evoluînd în direcția dezvoltării sale multilaterale și a unei continue autoperfecționări, socialismul se afirmă ca o formațiune social-economică care reprezintă un tip nou de civilizație. Această civilizație superioară se caracterizează printr-un sistem propriu de valori materiale și spirituale.

Punînd capăt exploatării, cît și inechității sociale, mecanismelor spontane din viața economică și socială, socialismul creează premisele obiective ale afirmării energiei creatoare a maselor, creșterea gradului de responsabilitate în viața socială. Aceasta generează stimulente materiale și morale pentru creșterea și perfecționarea continuă a forțelor de producție, pentru utilizarea rațională a resurselor materiale, oferind cadrul necesar îmbunătățirii condițiilor de trai ale întregului popor, instaurării în viața socială a normelor eticii și echității socialiste, a formării omului nou, cu o concepție avansată despre lume și viață, constructor conștient al noii societăți.

In aceste condiții, dezvoltarea democrației socialiste, reprezintă o necesitate obiectivă. Esența democratică a socialismului are la bază faptul că oamenii muncii sînt în același timp, proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor materiale. Poporul este deținătorul real al puterii politice și economice. Aceasta nu înseamnă că masele participă la conducere în mod automat. Pentru aceasta, Partidul Comunist Român se preocupă permanent de perfecționarea formelor de organizare și conducere a vieții sociale, pentru promovarea consecventă a formelor și principiilor democratice. Democrația socialistă prin urmare, nu este ceva dat o dată pentru totdeauna, ci se află într-o continuă perfecționare. Această perfecționare reprezintă un proces conștient condus de către partid, dar totodată și o modalitate de rezolvare a unor contradicții care apar și se manifestă în societatea noastră.

Democrația socialistă s-a dezvoltat corespunzător diferitelor etape istorice parcurse de societatea românească. Fiind o latură esențială a vieții sociale și un important factor de progres, democrația socialistă ilustrează, în același timp, transformările survenite în structura societății noastre. Edificarea noii societăți, parcurge etape tranzitorii și stadii succesive de formare, de creștere, consolidare, dezvoltare și perfecționare a noilor relații de producție, a întregului edificiu al structurilor și suprastructurilor societății noastre. In același timp, asistăm la implicațiile revoluției științifico-tehnice contemporane, în toate planurile vieții social-economice, politice, culturale, cît și a creșterii complexității obiectivelor existente în fiecare etapă a evoluției societății spre comunism.

Transformări de esență, impun forței politice conducătoare a societății, partidului comunist, să acționeze continuu pentru înfăptuirea principiilor democrației, care, la rîndul ei, are efecte pozitive asupra mersului înainte a întregii societăți. Aceasta, deoarece democrația nu constituie un scop în sine, ea fiind o funcție a societății socialiste în procesul trecerii spre comunism.

In același timp, avînd în vedere larga diversitate a formelor concrete de făurire a noii orînduiri sociale, marea diversitate a condițiilor în care revoluția și construcția socialismului au loc, trebuie relevată contribuția originală a partidului nostru la dezvoltarea creatoare a marxism-leninismului și în ceea ce privește democrația. Astfel, la recenta Conferință Națională a partidului, s-a reafirmat ca o trăsătură originală, teza larg argumentată, privind necesitatea legică a participării directe, active și nemijlocite a muncitorilor din domeniul producției materiale, la conducerea întregii vieți sociale. Prezența muncitorilor în componența organelor și organismelor colective de conducere a tuturor domeniilor de activitate social-politică, economică și culturală, dă o expresie concretă rolului conducător al clasei muncitoare în țara noastră.

O viziune profund revoluționară este deja ilustrată de experiența pozitivă a unor variate forme și structuri ale democrației muncitorești, create în ultimii ani : consiliile oamenilor muncii și adunările generale, organismele controlului social, congresele periodice și organismele permanente pe plan național ale oamenilor muncii din principalele domenii de activitate.

Determinată de dezvoltarea vieții social-economice, perfecționarea democrației este în același timp, determinantă pentru ridicarea societății pe noi trepte de dezvoltare și civilizație. In acest sens, Programul partidului, situează adîncirea democrației socialiste ca o componentă principală și o necesitate a dezvoltării multilaterale a societății noastre. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea treptată spre comunism, ridică o serie de probleme noi, complexe, legate de crearea unei economii avansate, bazate pe o industrie modernă și o agricultură intensivă, de perfecționarea continuă a relațiilor de producție, de participarea poporului la conducerea țării. Realizarea acestor sarcini, presupune o viziune clară, științifică, bazată pe cunoașterea legilor generale ale dezvoltării societății, pe conturarea precisă a direcțiilor prioritare în care trebuie să acționeze oamenii muncii.

CORNELIU POPEȚI

ORIZONT 8 23 februarie (522)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

PAULA KÖTINGER : „Copacul"

În acest număr semnează :

C. Ungureanu, Lucian Alexiu, Livius Ciocârlie, Rodica Bărbat, H. Rabinovici, Ș. Foarță, N. Berwanger, G. I. Tohăneanu, Dan Mutașcu, A. Dumbrăveanu, Damian Ureche, Doru Murgu, A. Turcuș, E. Șain, Petru Umanschi, I. D. Suciu.

însemnări

IPOSTAZE DE EXAMINATOR

Un puls sigur al tinereții unui oraș mi-a apărut întotdeauna a fi școlărimea lui. Cîtă școală și școlari, atîta valoare potențială, atîta viitor și valută forte pentru un progres mai cert, al tuturor. Cînd se învață mult (în sensul latinescului **multum**) primești convingerea sau măcar speranța că mîine se va greși mai puțin și se va înfăptui mai temeinic. Peste ani, Eminescu ne „sfătuiește" : **„Nu se trec la noi potcoave / De la iepe de mult moarte. / Pune-te de-nvață dragă, / Nu știi carte, nu știi carte !"**.

Timișoara noastră, buchet, mereu mai mare și mai frumos de învățăcei, nu-și mai poate ascunde perioadele de sesiuni, examene, concursuri etc., pentru că aceasta-i starea ei aproape permanentă. Este deajuns să observi iuțeala crescută a pașilor celor tineri (chiar și cînd e cald, căci „căldurile" de examen obligă trupul la sprinteneală) și primești informația că Cetatea are școlărimea în examene.

Paralel, telefoanele — „frontul al doilea" — zbîrnîie întețit, pentru a înlesni unei specioase categorii de „amici" să-și reîmprospăteze duioasa lor identitate, căci, un cuvînt bun, niciodată nu prisosește...

Noaptea tîrziu, în cetatea universitară, luminițele aprinse nu cruță niciun etaj, veghind infinita poftă a celui tînăr de a cunoaște și anunțînd lumea că aici, acolo, dincolo, responsabilitatea asumată este încordată spre biruință și vis. De aceea, recentul val de sesiune mă îndeamnă să vă prezint două ipostaze de examinator, cu gîndul, dacă e cel mai rău, doar să vă amuze. Prima, ne-o oferă schița umoristului Valentin Silvestru, în care povestire, eroul, un drăcos profesor, obișnuia să-și încurce elevul cu o întrebare — ca să folosesc o expresie din școli — totală : **Elev, de ce rideau Gepizii ?** Dar — viața are curiozitățile ei — profesorul devenind el însuși elevul unui fost elev de al său, se trezește întrebat la rîndu-i : **În definitiv D-ta, știi măcar de ce rideau Gepizii ?** Și n-a știut ! Așa că... O altă fațetă de examinator, de data asta dintr-o schiță timișoreană reală, dar încă nescrisă, am întîlnit-o la un profesor universitar, cu mare har actoricesc, care de fiecare dată cînd trîntea un student, instantaneu cu nota pusă, începea să se văicărească de parcă l-ar fi lovit toate chinurile iadului. — **„Ce mi-ai făcut, student ?! M-ai nenorocit ! Sînt un om pierdut !! Cine m-a pus să fiu profesor ? ! Să nu știi. D-ta nici măcar** (urmau exemplele). **Vai, vai ! Mă las de profesia asta ! Ce mi-ai făcut, dragul meu drag, ce mi-ai făcut ?!!!"** Studentul căzut se simțea obligat să-i dea profesorului apă și curaj : — **Lăsați tovarășe profesor !, veniți-vă în fire ! Vă rog să vă liniștiți ! O să vin la anu' ! Ce contează un an ?! N-aveți grija mea ! Dv. să fiți sănătos !** etc.

Și, evident, dintr-atîtea urări sincere de sănătate ale studenților, bietul profesor, vai, se află de multă vreme, într-o lume fără examinați, dar și fără examinatori. Așa că...

GH. LEAHU

Etape noi în poezia contemporană

Epoca noastră literară este ilustrată în mod magistral de poezie, domeniul în care s-au manifestat poeți de prima mărime și în care au fost descoperite modalitățile de definire simbolică a lumii de azi. O istorie egală cu un bilanț al poeziei contemporane este mai mult decît necesară spre a demonstra în mod elocvent că valorile poetice actuale reprezintă continuitatea istorică și estetică a unei mari literaturi. N-am putea înțelege nimic din poezia epocii noastre, fără a cunoaște și a iubi pe cea de ieri. În acest sens, ca o permanență conexată întregului literar românesc, trebuie înțelese aceste noi valori poetice contemporane.

În primul rînd, marii poeți interbelici (Arghezi, Bacovia, Blaga, Barbu, Voiculescu, Pillat, Maniu etc.) au continuat să scrie și mai ales să exercite o influență formatoare în lirica de după Eliberare ; cu precădere Lucian Blaga și Ion Barbu au stimulat pe mulți din poeții tineri care au fertilizat sugestiile acestor maeștri, în sinteze originale.

În al doilea rînd, tradițiile liricii militante ilustrate de Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, M. R. Paraschivescu, Maria Banuș etc. au fost preluate în mod creator de reprezentanții poeziei noi și astfel a fost redescoperită o originală poezie politică.

O contribuție esențială la schimbarea peisajului liric au avut-o poeții generației războiului (Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Constant Tonegaru, Radu Stanca, Șt. Augustin Doinaș etc.) ; poeți de valoare ca Leonid Dimov, Vasile Nicolescu, Nina Cassian sau Marin Sorescu nici nu pot fi înțeleși fără această contribuție.

Privită în perspectiva celor trei decenii și ceva care s-au scurs de la Eliberare, poezia afirmată în primii ani și circumscrisă perioadei 1948-1960, ne apare azi ca un substrat necesar pe care s-a clădit poetica deceniului al VII-lea, fără de care n-ar fi fost posibilă apariția generației lui Nicolae Labiș, într-o sinteză severă, creația acestui deceniu rămîne un foarte bun material documentar care explică epoca și cu mici excepții o transcede. Această perioadă a poeticei angajate programatic a favorizat reluarea tradițiilor revoluționare, avînd un anumit univers politic, oferind un net cîștig în materie de limbaj, contribuind la citadinizarea lexicului poetic. Epoca 1948-1960, fără a fi exemplară — în ceea ce privește poezia — rămîne distinctă în istoria literaturii române, iar poeții ce-au ilustrat-o, cu sinceritate patetică, au ocupat pozițiile unor luptători ; fără lupta lor n-ar fi fost posibilă dezvoltarea estetică ulterioară a poeziei.

În deceniul 1960-1970 a apărut o generație nouă de poeți, veritabili continuatori ai „luptei cu inerția" : Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Ana Blandiana, Nicolae Dragoș etc., fiecare contribuind într-un mod original la definirea specifică a poeziei românești de azi

Nichita Stănescu a realizat în poezia contemporană o aclimatizare a limbajului abstract, prin valorile stilistice cele mai specifice ale limbii. Marin Sorescu a impus un stil original de „antipoezie", paradoxînd inteligent, încadrîndu-se într-un mod de gîndire artistică, specific românesc, validat îndeosebi de literatura creată în sudul țării (Anton Pann, Caragiale, Urmuz). Piesa sa de teatru Iona este un poem al unor mari întrebări existențiale formulate paradoxal, iar Există nervi, o satiră dramatică a fenomenelor de relativizare a valorilor contemporane. Ion Gheorghe răscolește o filozofie a unui univers țărănesc, o vechime românească (de mentalități, de limbă, de folclor), conservată în forme moderne, forme pe care le condiționează.

În deceniul 1960-1970 (și după aceea) s-a pus, cu mult mai răspicat decît înainte, problema diferențierii specifice a literaturii române contemporane în cadrul general ideologic. Astfel, prin aplicarea mai consecventă a criteriului estetic în judecarea producției artistice, s-a realizat o separație mai clară a poeziei autentice de pseudopoezie, aceasta din urmă fiind împinsă, în bună parte, la periferia literaturii. În acest chip s-a ajuns și la o mai puternică reliefare a caracterului specific național, integrat viziunii socialiste a lumii. Diferențiată specific printr-o seamă de constituenți de ordin tematic și de natură sufletească, prin stilul ei interior, poezia noastră de azi se recomandă umanității printr-o ținută umanistă, printr-o mare bogăție de idei și sentimente, inspirate din viața și munca poporului, dinamizate de aspirațiile lui înălțătoare.

În același timp, poeții români contemporani știu că, dacă în orice operă de artă veritabilă se realizează în primul rînd o unică viziune ideologică o imagine de ansamblu, această operă devine surprinzătoare și originală prin multitudinea aspectelor particulare, tematice, stilistice.

EMIL MANU

cronica literară

1. Nespectaculoasă e evoluția lui Mircea Martin de la **Generație și creație** (1969, Premiul Uniunii Scriitorilor) la aceste **Identificări,** cu volumul de tranzit **Critică și profunzime** (Ed. Univers, 1974), și el remarcabil din motive numite la vremea apariției ei. Primul volum impresionase prin francheță, vioiciunea comentariului, concizia și mai ales plasticitatea formulărilor. În **Generație și creație** criticul își aduna cronicile tipărite în **Amfiteatru** în ani în care revista studențească era deosebit de vie iar momentul literar, sosit după lungi încercări, dădea cale liberă oricărui gînd bun. Scrisă în vremea marilor speranțe, cartea e visătoare fără să fie siropoasă, partizană fără excese, făcînd bună tovărășie romanelor, poemelor, eseurilor pentru care optează. **Critică și profunzime** nu e, cum s-a întîmplat cu altele, peste măsură universitare, o carte sclerozată de formule și definiții, ci una scrisă plăcut, fără aderență la tradițiile care făceau din știința literaturii un obiect arid, greu accesibil pe altă cale decît a inteligenței : **Identificări,** carte ce grupează texte mai vechi și mai noi, de data aceasta consacrate literaturii române (Blaga, Fundoianu, G. Călinescu, Vianu, Bogza în prima secțiune a cărții, și N. Iorga, M. Sadoveanu, V. Streinu, M. R. Paraschivescu, C. Noica, A. E. Baconsky) prelungește liniștită o metodă și un stil de lucru.

Generație și creație repeta un titlu al lui Vianu. **Critică și profunzime** trecea la mare apropiere de alt titlu al lui Jean-Pierre Richard, **Identificări** sună ca un caiet de extemporale – teme-teze din clasa lui Georges Poulet. Criticul nu are orgoliul firmelor, strălucitoare, el aderă la o ordine intelectuală. Un titlu nu epuizează un program, o direcție a cercetării și nici un adevăr al literaturii, iar un autor nu monopolizează un titlu. Oricum, orgoliul și superstiția autorlicului definitiv îi sînt străine lui Mircea Martin, inteligență critică de mare mobilitate și mai ales remarcabilă **sensibilitate** critică Fiecare demers e menit a descoperi sau a redescoperi înfățișarea cea nouă a lumii, aerul tremurător ce acoperă diminețile cărților. Proaspete, vii, antenele criticului sînt mereu tinere, pregătite pentru a simți, a descoperi, a recepta. Însuși stilul (cineva l-ar putea cantona între Poulet și Jean-Pierre Richard, cu alte lecții scoase din opera lui Marcel Raymond, dar categorisirile, cu care prea ne-au obișnuit practici snoabe, nu ar face decît să rateze din drepturile de autor ale lui Mircea Martin, de fiecare suverane în teritoriul identificării) dă impresia unei tinereți capabile de a încorpora în mișcarea către împlinire a lumii sale, lumea mișcătoare a operei. Între trăsăturile unui admirabil portret ce i-a fost schițat de un coleg de generație, se distingea statornicia criticului în linia unei vîrste : o

Mircea Martin

IDENTIFICĂRI

Ed. Cartea Românească, 1977

unei vîrste foarte tinere. La vîrste mature, criticul poate încă rămîne într-o adolescență vioaie, disponibilă oricărei inițiative ; nimic din anchilozarea cărturarului nu-i stînjenește curiozitățile și mișcările. Altfel, omul pare mai degrabă un sportiv în vacanță decît un universitar sobru și distant, rece în cadrele științei sale. Între studenți, îl bănui pe dascăl cordial și fratern, gata să lămurească prin conversație și dialog spinoasele probleme ale științei sale : știind să învețe de la vîrstele mai tinere, cele care îi verifică și girează valoarea demersului său critic.

3. Cine vrea să afle sfera programatică a **identificărilor** nu are decît să citească ori să recitească volumele lui Romul Munteanu, Savin Bratu sau Mircea Martin (ultima copertă oferă și un text-program al autorului în cauză), ori convorbirile lui Eugen Simion (din recentul eseu „Timpul trăirii, timpul mărturisirii") sau Ion Pop cu Georges Poulet. Noi vrem doar să subliniem felul în care autorul își construiește independența critică : opțiunea pentru **identificare** eliberează **eul** critic de o sumă de prejudecăți. Poate cel mai elocvent în această direcție este **Stilul vechimii la G. Călinescu** (cercetare pe care scriitorul a publicat-o – spre a conserva plăcerea descoperirilor doar cititorului constant și împătimit al publicațiilor – în publicația reșițeană **Semenicul,** revistă ce, nu numai în acest caz, propune reale contribuții cititorului) eseu care poate contraria pe cei obișnuiți cu adorația fără argumente : argumentele arată că **vechimea** pe care o reclamă mereu G. Călinescu literaturii, că insistența cu care subliniază „aristocratismul țăranului român" (ce decurge dintr-o, spune Călinescu „bătrînețe" a poporului nostru) nu face altceva decît să dea imagine unor **complexe călinesciene.** Criticul își construiește, ca Mateiu, certificat de noblețe, însă cu alte mijloace și cu un orgoliu altfel afirmat. Totul e pus în termeni polemici, dar polemica lui Mircea Martin trebuie citită în adînc, ea se raportează la serii de superstiții culturale și nu la o idee sau alta. Textul e de mare eleganță, programul urmat – dacă „a urma" e bine întrebuințat aici – cu claritate, finalul („Apărarea și ilustrarea" literaturii române înseamnă pentru Călinescu apărarea și ilustrarea propriului său blazon") proiectează demonstrația într-un spațiu pe care cel ce urma indicația titlului, nu-l putea bănui.

De o mare eficientă sînt mijloacele „cercetării" în **Blaga – poet anticipat,** studiu ce deschide volumul. Cu mare simplitate, criticul descoperă, în începuturile poetului, Poezia : cea care verifică textele de început, nu definitive, așa cum se mai poate bănui în seci exegeze. În fine, cartea însăși, de o mare claritate și prospețime, e remarcabilă prin referințele pe care le propune. Lipsa de ostentație ușurința cu care propune idei, căi, imagini, siguranța cu care modifică cîteva dintre „ticurile" cercetării așează **Identificările** între cărțile vii ale criticii noastre.

C. UNGUREANU

P.S. Atragem atenția asupra monografiei **Ion Barbu – Joc terț** apărută în limba maghiară sub semnătura lui Mandics Gyorgy : monografie de valoare deosebită, aparținînd unuia dintre scriitorii de primă mărime ai literaturii de expresie maghiară din România.

Nicolae Ioana

FORMA FOCULUI

Ed. Cartea Românească, 1977

Alături de un număr important de poeme inedite, ultimul volum al lui **Nicolae Ioana – Forma focului,** înregistrează texte recuperate din anterioarele culegeri lirice, aproape în întregime reeditată fiind **Viața după o zi** (1975). După lecturi repetate, impresia cea mai puternică produsă de noul volum este a unui discurs unitar. În poemele mai vechi, ca și în cele de dată recentă, autorul nu și-a revizuit modalitatea lirică și în mod esențial nu și-a schimbat nici repertoriul referințelor. Constructor neobosit de imagini, Nicolae Ioana continuă să fie un expresionist, uneori un melancolic – faptul se impune pregnant prin recenta și substanțiala selecție lirică apărută – care își transferă cu circumspectă solemnitate apercepțiile într-o zonă vizionară. Nu trebuie să ne așteptăm prin urmare la un lirism revărsat mereu tumultuos, la accente subliniat sentimentale. Poemele conțin de regulă peisaje construite sintetic, abia tincturate nostalgic – Nicolae Ioana este, arătam, un imagist – întreaga sa poezie iscîndu-se din investigația lucidă a unui univers făcut accesibil lirismului pornind de la premise convențional-livrești, tinzînd să formalizeze într-un registru liliial o stare elegiacă ori reflexii care altminteri solicită reprezentări mai grave, mai dramatice, dacă nu cumva și mai întunecate :

Recurgînd adeseori la un principiu liric fundamentat perifrastic spre a estompa aparențele sensibile cu semn negativ, distanțîndu-se de acestea prin efort gnoseologic și printr-o sistematică restructurare analitică a universului poetic căruia îi aparțin, Nicolae Ioana își organizează reprezentările într-un mod caracteristic pentru o speță de lirism apolinic. Seninătatea, deci, poate să nu îi fie structurală autorului, totuși, aparține liricii sale prin împrejurarea că este un dat al conceptelor poeziei, al unei perspective existențiale încredințate de regulă gîndirii abstracte, generalizatoare. Astfel prezentîndu-se lucrurile, poezia lui Nicolae Ioana nu oferă totuși argumente spre a identifica un liric ce se regăsește pe o unică dimensiune, meditativă, a existenței. Mai mult, poezia sa nici nu este una de factură „filosofică", în orice caz nu este o rezultantă a liricizării unor concepte, nici nu închide silogistic referințe asupra lumii. În marea lor majoritate, poemele rămîn numai „lecturi" ale unor tablouri spiritualizate, proiecții, retrospecții într-un univers naturist, artificializat oarecum, purtînd cu discreție pecetea culturii. Cu discreție, ținînd seama și că pentru Nicolae Ioana condiția poeziei nu este de căutat în glosarea discursivă, ci într-o adiționare lentă, monotonă, poate, de imagini. Referințele mitologice ori livrești statuează spații ori situații general-existențiale, pot traduce, chiar, un gest sentimental : **Basm, Vorbește domnul K., Unul își ascunde fața – Breugel Bătrînul, Ripile** etc. În rest, recursul la imagine rămîne decisiv.

Dominat cu virtuozitate, discursul poetic deplasează privirea asupra universului concret, înregistrat cu detașare, alternînd notații neutre, avînd funcție de comunicare a realității imediate, perceptibilă empiric, cu imagini cu valoare simbolică, emblematică, proiectînd existența în sensurile și relațiile ei fundamentale. Timpul, extincția, iubirea, singurătatea, dacă nu devin întotdeauna teme lirice, se reține ca referințe generale, de fundal, ale fulgurațiilor vizionare și intuițiilor transmise poeziei, în tensiunea metaforică a unui vers, a unei sintagme.

Oricît de tentantă ar fi aceasta pentru un poet cerebral, cu un posibil aparat teoretic, Nicolae Ioana nu uzează în **Forma focului** exclusiv de prerogativa unui lirism elaborat, pregătit să parcurgă imagistic universul fenomenal ori să îl deducă din intimitatea reflexivă cu literatura. Observam, cu alt prilej, în evoluția lui Nicolae Ioana, accesul lent spre o personalizare a poeziei, o tot mai sensibilă rezonanță afectivă atribuită versurilor. O asemenea evoluție – să precizăm : nu cu efecte radicale – nu rămîne străină nici textelor inedite ale ultimului volum. Explorînd un timp memorial, încredințată introspecției sau reveriei, poezia lui Nicolae Ioana, rămasă esențialmente monologală, își poate identifica materia inefabilă în trăiri propriu-zis sentimentale – desigur, nu definitiv, nu întru totul sustrase obișnuințelor reflexive și cu atît mai puțin fluxului imagistic, dominant, care îi asigură identitatea.

LUCIAN ALEXIU

consemnări

marginalii

Pașii noii critici

Orice mișcare este atît de precipitată în secolul nostru, încît publicarea la noi, la unsprezece ani de la apariția în original a cărții lui S. Doubrovsky De ce nouă critică ? seamănă cu expunerea unui vestigiu arheologic. Dacă în anul acela, după ce ideea fusese contestată cu violență de R. Picard (Nouvelle critique ou nouvelle imposture), noua critică își apăra dreptul la existență în cartea lui Doubrovsky și în eseul lui R. Barthes Critique et vérité,astăzi mișcarea a devenit clasică și chiar, între timp, a ațipit. Dacă atunci vălmășagul de orientări care o alcătuiau părea inextricabil, astăzi putem ca, simplificîndu-l, să-i urmărim demersul, dacă nu în cronologia lui strictă măcar în logica lui. Demers pe care, de fiecare dată, cu o frivolitate superioară, l-a însoțit și Roland Barthes.

A fost, mai întîi, un structuralism analogic. Potrivit acestuia, opera nu imită lumea, dar există o analogie între structura ei și aceea a unei realități sociale, cum apare la L. Goldmann, sau interioare, inconștiente, cum reiese din psihocritica lui Ch. Mauron ori din reconsiderarea ca scriitor a lui Michelet de către Barthes. I s-a răspuns acestei orientări că, în fond, analogia este tot un mod al imitației și că, prin urmare, persistă principiul determinării literaturii din afara ei.

Într-un al doilea moment, structuralismul tematologic va afirma tocmai autonomia operei. Aceasta ar fi un ansamblu de relații – legînd între ele, prin răsfrîngeri reciproce, partea și întregul — ale cărui nuclee sînt temele, imagini ce revin, de obicei fără modificări verbale. Pornită de la tematismul disparat al lui Bachelard și de la structuralismul incipient al lui L. Spitzer, orientarea își găsește expresia de vîrf în cărțile lui J. P. Richard, ca și în eseul Despre Racine al lui Barthes. În acesta din urmă, personajele sînt psihanalizate, cum se proceda și în psihocritică, dar cum fără să se mai facă presupuneri despre o eventuală analogie cu eul inconștient al autorului.

Ulterior, existența temelor a fost pusă sub semn de întrebare, spre exemplu de către J. Derrida, deoarece ea implică repetarea aidoma la distanță a aceluiași fapt, pe cînd în realitate — s-a spus — cuvintele și imaginile literare își schimbă sensul în funcție de noul context. Aș adăuga că autonomia acordată operei nu este decît aparentă căci, din perspectiva criticii tematice, dincolo de operă se găsește mai întotdeauna, chiar dacă decantat pînă la a i se zice nimic ori neant, un suport metafizic. O asemenea critică reînvie, cu alte cuvinte, într-o variantă mai riguroasă, doctrina romantismului german.

Metodei structurale în general, i s-a reproșat că îi atribuie operei trăsături care nu sînt obligatorii și nici exclusive. Ea o înfățișează ca pe o construcție stabilă, echilibrată și solitară, neconcepînd mișcarea decît într-un cadru static, ca în vasele comunicante, neexplicînd tensiunile, dialectica ordinii cu dezordinea și, mai ales, transformarea continuă a modalităților literare.

Pe urmă, R. Barthes ia în sfîrșit inițiativa și realizează ieșirea parțială din structuralism cînd își scrie studiul despre Balzac intitulat S/Z. Opera nu mai este acum o structură **încheiată ci un** text **sau, mai bine-zis, o** structurare. **Ea nu mai poartă sens, ci produce sens în mai multe direcții determinate de un anumit număr de coduri. Poate că la originea acestui demers se află conceperea romanului dostoievskian de către Bahtin ca polilog acătuit din întrepătrunderea mai multor voci.**

I s-a obiectat metodei lui Barthes că, prin cod, introduce un termen nespecific, prea rigid pentru a caracteriza organizarea unei materii atît de dinamice cum este literatura. S-a mai spus că, astfel înțeles, textul n-a fost încă definit, că în realitate Barthes a făcut dacă nu un compromis atunci un pas intermediar dinspre structură **către** text. **De aici pornește „noua" nouă critică, deocamdată nebuloasă cum era noua critică „tradițională" în 1966, dar în orice caz întemeiată pe ceea ce s-ar putea numi teoria textului.**

LIVIUS CIOCÂRLIE

---

lecturi

I. Vartic

Spectacol interior

Ed. Dacia, 1977

Un pasionat al lecturii în sensul cel mai înalt – frumos al termenilor se dovedește I. Vartic în recentul volum apărut în editura **Dacia.** Fascinat de scriitori, de lumea vie și fremătătoare a cărților, Ion Vartic convertește lectura într-un spectacol interior de o rară autenticitate în care ideile devin personaje ce refuză masca convingînd astfel cu privire la **adevărul** scriitorului și **necesitatea** scrisului. Cartea în discuție cuprinde o suită de comentarii, eseuri, în intenția autorului, grupate în două mari secțiuni : prima, privind opere și scriitori români, a doua, opere și scriitori din literatura universală. Esențial este că, pe măsură ce ne familiarizăm cu ideile și comentariul întotdeauna la obiect, cele două părți își păstrează o secretă unitate, ele devin fețe îngemănate ale unei singure oglinzi, în care se reflectă constant o acută nevoie de lectură a autorului însuși. Ion Vartic transformă uneori eseul dintr-o „poezie a ideilor" – dacă ar fi să acceptăm definiția lui T. Vianu – într-un veritabil comentar critic, folosind alte mijloace decît cele propriu-zise ale eseului, ca de pildă citatul, referirea bibliografică exactă etc., din dorința de a sintetiza și epuiza măcar unul din aspectele ideii puse în discuție. Sînt introduse frecvent afirmații ale unor teoreticieni sau critici mai vechi sau mai noi, ca de pildă în paginile ce evocă personalitatea fascinantă a lui Vasile Pârvan, așa cum se lasă ea descifrată în **Dubla față a Memorialelor,** o carte, cu adevărat, unică în întreaga noastră literatură. Ion Vartic observă cu suplețe că neobișnuita influență pe care a avut-o V. Pârvan în epocă, mai ales asupra tinerilor, izvorăște din modul particular în care autorul **Memorialelor** a știut să releve întotdeauna sensurile majore, eroice, ale vieții, chiar dacă a avut o conștiință tragică asupra existenței.

În al doilea rînd, de remarcat faptul că, deși registrul preferințelor literare ale lui I. Vartic este foarte larg, se poate totuși „depista" o secretă aderență a sa pentru opere literare construite pe un adînc conflict dramatic sau în care se păstrează și există o subtilă complementaritate între lumea realului și cea a imaginarului, între adevăr și himeră, între iluzie și deziluzie. De aici, interesul pentru scriitori precum Mateiu Caragiale, Camil Petrescu, Cervantes, Marcel Proust, Kafka etc., precum și interesul și mai special pentru personaje ca Don Quijote sau cele aparținînd teatrului lui Ibsen, la care se fac dese referiri pe linie caracterologică și tipologică.

Cu totul frumoase rămîn cele **Trei comentarii materne** sau capitolul în care se urmărește pendularea continuă între luciditate și himeră la Marcel Proust. În acestea, dar și în altele, I. Vartic rămîne un cititor de neconfundat care **și-a asimilat** multiple lecturi, făcute cu răbdare și discernămînt. Lectura este permanent hrănită de o reală sensibilitate, ceea ce îi permite să transforme, în cele din urmă, un spectacol interior într-o confruntare inteligentă și plăcută cu idei și personaje literare care îmbogățesc și înnobilează spiritul.

RODICA BÂRBAT

M.I.C.M. – C.I.U.E.M.M.R.

Intreprinderea de maşini grele BUCUREŞTI

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDURILOR MATERIALE – SARCINĂ PRIORITARĂ A UNITĂŢII

Aplicind cu consecvenţă o linie economică optimă axată pe continua rentabilizare a unităţii, colectivul C.I.U.E.M.M.R. – Intreprinderea de maşini grele Bucureşti – se preocupă, cu rezultate bune, de utilizarea eficientă a fondurilor materiale.

Lărgindu-se cimpul de observaţie in privinţa studierii dinamicii de circulaţie a principalelor sortimente şi grupe de materiale, cu pondere determinantă in activitatea de producţie, s-a stabilit o relaţie elastică şi oportună intre cerere şi consum, orientind mijloacele financiare spre nevoile de monent ale procesului productiv.

La reuşita acestei acţiuni, un instrument util l-a constituit înţelegerea şi interpretarea justă a legislaţiei economice şi, pe această cale, redimensionarea periodică a stocurilor de materiale in funcţie de necesarul exerciţiului de plan următor.

Este evident faptul că, urmărindu-se incorporarea la timp a materialelor aprovizionate, s-a imbunătăţit simţitor gradul de utilizare a mijloacelor circulante, diminuindu-se considerabil nomenclatura structurii elementelor şi valoarea imobilizărilor financiare.

Actualul volum al materialelor disponibile şi fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, in conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea judicioasă a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Intenţionind accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor băneşti, C.I.U.E.M.M.R. – I.M.G. Bucureşti are în vedere valorificarea şi reintroducerea in circuitul economic naţional a materialelor care fac obiectul unui excedent temporar.

In acest scop pune la dispoziţia sectoarelor interesate din economie o gamă variată de materiale după cum urmează :

Nr. crt	Denumirea materialului	Fişa mag.	U/M	Cantit.	P/U	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
RULMENŢI						
1.	NU 304	0504	buc.	19	28,00	532
2.	NU 305	0511	buc.	13	37,00	461
3.	NU 305 NA	0513	buc.	4	32,00	128
4.	NU 307 NA	0525	buc.	49	48,00	2 352
5.	NU 308 NA	0534	buc.	4	56,00	224
6.	NUP 309	0544	buc.	4	69,00	276
7.	NU 310	0547	buc.	4	100,00	400
8.	NU 310 NA	0548	buc.	64	63,00	4 32
9.	NUP 311 NA	0550	buc.	5	95,00	475
10.	NU 315 NA	0573	buc.	12	130,00	2 160
11.	Q 315	0579	buc.	3	144,00	432
12	NUP 416	0645	buc	10	306,00	3 060
13.	420/413	0650	buc.	28	588	16 464
14.	629	0722	buc.	60	46,00	250
15.	1021	1021	buc.	20	11,00	220
16.	1210 K	1045	buc.	60	38,00	2 280
17.	1213	1055	buc.	80	60,00	4 800
18.	1213 K	1057	buc	30	58,00	1 740
19.	1216 K	1076	buc.	40	56,00	2 240
20.	1218 K	1084	buc.	40	81	3 240
21.	1305	0882	buc.	50	20	1 000
22.	1308	0896	buc.	20	38,00	760
23.	1320	0962	buc.	13	245,00	3 185
24.	2200	1111	buc.	10	10,00	100
25.	2205	1136	buc.	10	14,00	140
26.	NU 2206	1143	buc.	10	40,00	400
27.	NJ 2206	1146	buc.	45	23,00	1 035
28.	NJ 2209	1165	buc.	10	45,00	450
29.	NU2210	1183	buc.	6	55,00	270
30	2210	1172	buc.	80	40,00	3 200
31.	2210 K	1177	buc.	40	42,00	1 680
32.	NUP 2214	1210	buc.	25	90,00	2 250
33.	2218 K	1240	buc.	15	130,00	1 950
34.	NU 2218	1241	buc.	22	210,00	4 620
35.	2220	1258	buc.	10	182,00	1 820
36	2220 MNA	1259	buc,	10	285,00	2 850
37	2222	1261	buc.	20	250,00	5 000
38.	2222 NU	1263	buc.	11	384,00	4 224
39.	2303	1330	buc.	10	38.00	380
40.	2305	1354	buc.	90	20,00	1 800
41.	2307	1374	buc.	9	32,00	2 080
42.	2309 K	1391	buc.	18	76.00	1 368
43	2310	1395	buc.	20	80.00	1 600
44.	NU 2312 NQ	1422	buc.	14	124,00	1 736
45.	NUP 2313 ZS	1432	buc.	6	250,00	1 500
46.	2313	1434	buc.	10	75,00	750
47.	2315	1452	buc,	40	175,00	7 000
48.	NUP 2330	1485	buc.	3	3164,00	9 492
49.	L NUP 2330 ZS	1492	buc.	11	4334,00	47 674
50	NN 3016 KPB1	1603	buc.	10	384,00	5 840
51.	NN 3014 KPS1	1605	buc.	10	224,00	2 240
52.	NN 3017	1623	buc.	6	205.00	1 230
53.	NU 3018 KPS1	1628	buc.	6	225,00	1 350
54.	NN 3021 KPS1	1646	buc.	28	207,00	5 796
55.	NN 3020 K	1650	buc.	5	435,00	2 175
56.	NN 3024 KPS1	1688	buc.	16	465,00	7 440
57.	NN 3040 KPS1	1754	buc.	12	2342,00	28 100
58.	NN 3044	1761	buc.	7	2977,00	20 839
59.	3206	1872	buc.	3	55,00	165
60.	3209	1690	buc.	9	128,00	1 152
61.	3210	1897	buc.	19	50,00	950
62.	3213	1913	buc.	14	86,00	1 204
63.	3215	1924	buc.	14	105,00	1 442
64.	3307	1936	buc.	29	70,00	2 030
65.	3310	1998	buc.	10	85,00	850
66	3315	2006	buc.	10	603,00	6 030
67.	3322 M	2024	buc.	10	2352,00	23 520
68.	NA 4906	2117	buc.	40	28,00	1 120
69.	4908	2127	buc.	60	50,00	3 000
70.	NA 4917	2175	buc.	10	199,00	1 990
71.	6012	2532	buc.	60	28,00	1 480
72.	6013	2637	buc.	120	31,00	3 720
73.	6026	2690	buc.	5	147.00	735
74.	6032 K	2703	buc.	5	415,00	2 075
75.	6200	2740	buc.	100	5,00	500
75.	6200	2740	buc.	100	5,00	500
76.	6200 ZZ	2744	buc.	110	10,00	1 100
77.	6209	2829	buc.	250	26,00	6 500
78.	6210	2841	buc.	130	28,00	3 640
79	6210 Z	2844	buc.	36	30,00	1 080
80.	6212	2860	buc.	250	40,00	10 000
81.	6214	2875	buc.	150	65,00	9 750
82.	6218	2908	buc.	50	92,00	4 600
83.	6220	2911	buc.	60	124,00	7 440
84.	6222	2922	buc.	60	154,00	9 240
85.	6228	2936	buc.	18	500,00	9 000
86.	6236	2948	buc.	15	1058,00	15 870
87.	6300 Z	2980	buc.	10	6,00	60
88.	6301	2988	buc.	60	6,00	360
89.	6311	3060	buc.	90	55,00	4 950
90.	6315	3083	buc.	25	107,00	2 675
91.	6316	3090	buc.	100	117,00	11 700
92.	6317	3095	buc.	30	150,00	4 500
93.	6318	3102	buc.	35	171,00	5 985
95.	6332	3130	buc	15	1652	24 780
95.	7201	3174	buc.	5	10,00	50
96.	7209	3193	buc.	20	230,00	4 760
97.	7213	3198	buc.	9	40,00	441
98.	7222 B	3233	buc.	20	120,00	3 400
99	7305	3251	buc.	40	18,00	720
100.	7311 B	3277	buc.	45	60,00	2 700
101	7320	3310	buc.	20	427,00	8 540
102.	16023	3325	buc.	10	28,00	280
103.	16017	3328	buc.	15	99,00	1 485
104.	21206	3377	buc.	10	77,00	770
105.	21308 V	3379	buc.	10	230,00	1 300
106.	21312	3385	buc.	15	269,00	4 275
107	22208	3405	buc.	40	120,00	4 800
109.	22213 A	3422	buc.	10	187,00	7 480
110.	22215	3427	buc.	20	131,00	2 620
111.	22219	3446	buc.	8	264,00	2 112
112.	22322	3537	buc.	11	715,00	7 865
113	23022	3580	buc.	5	399,00	1 995
114.	23024	3583	buc	12	313,00	3 756
115.	23040	3602	buc.	10	2570,00	25 700
116.	23232	3651	buc.	25	1710,00	42 750
117	30213 A	3738	buc.	30	55,00	1 650
118.	30304	3767	buc.	100	17,00	1 700
119.	31306	3821	buc.	120	25,00	3 000
120.	32209	3882	buc.	50	33,00	1 650
121.	32218	3913	buc.	16	118,00	1 680
122.	32232	3929	buc.	8	775,00	6 200
123.	32308	3938	buc.	60	45,00	2 700
124.	32310	3947	buc.	50	65,00	3 250
125.	32322	3968	buc.	10	765,00	7 650
126.	51100	4000	buc.	10	16,00	160
127.	51107	4038	buc.	50	15,00	750
128.	51111	4057	buc.	12	30,00	360
129.	51114	4071	buc.	20	21,00	420
130.	51115	4075	buc	20	23,00	460
131.	51117	4086	buc.	50	28,00	1 400
132.	51122	4107	buc.	13	57,00	741
133.	51124	4114	buc.	30	101,00	3 030
134.	51128	4122	buc.	10	157,00	1 570
135.	51132 P5	4150	buc.	14	235,00	3 290
136.	51140	4150	buc.	9	328,00	2 952
137.	51144	4152	buc.	10	344,00	3 440
138.	51209	4220	buc.	100	28,00	2 800
139.	51218	4258	buc.	8	59,00	522
140.	51220	4263	buc.	20	79,00	1 580
141.	51222 M	4266	buc.	20	203,00	4 040
142.	51318	4362	buc.	20	125.00	2 500
TOTAL						
PIESE SCHIMB AUTO						
Garnituri chiulasă ZIM			buc.	1	31,52	31,52
Grup conic autobuz TV 20			buc.	1	972,00	972,00
Grup conic ZIM			buc.	3	328,00	984,00
Carnit. cil. frînă sp. SR 131			buc	94	1,19	111,86
Geam lampă spate SR 101			buc.	88	3,00	264,00
Jicloare carburator SR 101			buc.	10	1,25	12,50
Jicloare carburator SR 101			buc.	8	0,45	3,60
Jicloare carburator SR 101			buc.	53	3,25	172,25
Jicloare carburator SR 101			buc.	13	4,50	58,50
Jicloare carburator SR 101			buc.	18	3,10	55,00
Jicloare carburator SR 101			buc.	84	3,50	294,00
Lagăr bielă ZIM			buc.	12	4,50	54,00
Lagăr bielă ZIM			set.	1	56,70	56,70
Lampă stop spate ZIM			buc.	1	58,00	58,00
Levier auto			buc.	25	38,00	950,00
Levier braţ artic. ZIM			buc.	5	66,00	330,00
Locaş U 650			buc.	12	1,25	15,00
Legături			buc.	21	90,00	1890'00
Membrană metal			buc.	7	0,25	1'75
Mufe			buc.	20	35,00	700'00
Maeu faţă ZIM			buc.	2	97,95	195'00
Manivelă U 650			buc.	4	20,00	80,00
Macara geam uşe TATRA			buc.	1	24,00	24,00
Manşon 565140 TATRA			buc.	10	1624	162,,40
Membrană pompă benzină Volgă			buc.	5	4,50	22,50
Membrană frînă faţă TV 20			buc.	24	9,00	216.00
Manometre auto panouri			buc.	5	1000,00	5000,00
Opritori cilindrii SR			buc.	14	0,75	10,50
Opritori SR 113			buc.	15	15,90	238,50
Piston cil. receptor SR 113			buc.	10	3,50	35,00
Placă SR 113			buc.	5	5,50	27,50
Piston pompă spriţ ZIM			buc.	1	4,00	4,00
Piston pompă acceleraţie SR113			buc.	25	6,35	156,25
Piston compresor U 650			buc.	1	28,00	28,00
Piston IMS 59			buc.	14	34,25	479,50
Piston standard cu bolţ IMS59			buc.	9	48,10	144,30
Piston R 1 IMS 59			buc.	1	56,10	56,10
Pinion sateliţi ZIM			buc.	2	18,50	37,00
Pinion arbore IMS			buc.	1	20,15	20,15
Pinion planetar ZIM			buc.	2	58,00	116,00
Pinion viteze ZIM			buc.	1	99,19	99,19
Pistoane K.I.R. ZIM			buc.	7	50,00	350,00
Plutitor carburator SR 101			buc.	3	3,45	10,35
Egmitură pinion de atac SR 101			buc.	3	18,00	54,00
Pîtnie decontor SR 101			buc.	2	1,65	3,30
Pîrghie debraiere TATRA			buc.	2	27,50	55,00
bronz TATRA			buc.	32	0,30	35
Pinliţe I TATRA			buc.	5	20,00	100,00
Pinliţe II TATRA			buc.	5	25,00	125,00
Pinliţe III TATRA			buc.	1	25,00	25,00
Pinliţe plastic U 650			buc.	32	25,00	800,00
Pastilă oscilatorie Moscviei			buc.	6	0,50	3,00
Pinion planetar SR 113			buc.	2	134,00	268,00
Pîrghir căutător viteze SR 113			buc	4	23,00	92,00
Pinion distribuitor SR 113			buc.	2	53,00	106,00
Pulverizatoare U 27			buc.	4	49,00	196,00
Plavă ambreiaj ferodou TATRA			buc.	2	25,00	50,00
Poteoavă ruptor SR 101			buc.	6	5,00	30,00
Pinion acţionare vitezom. SR 101			buc.	3	19,00	57,00
Pîrghie comandă direcţie SR 101			buc.	5	51,00	255,00
Pinion acţionare vitezom. SR 101			buc.	5	18,00	72,00
Piston R 1 Fiat 125			buc.	1	1016,00	1016,00
Pîrghie debraiere Carpaţi			buc.	9	21,00	189,00
Pinion arbore intr. Carpaţi						
Pinion e. v. Carpaţi			buc.	4	35,00	140,00
Perie electr. Moscviei			buc.	2	4,50	9,00
Pîrghie pendulă dir. Moscviei			buc.	1	27,00	27,00
Pîrghie blocare			buc.	3	118,00	354,00
Pompă oliver Ø115×1,5			buc.	5	341,00	1705,00
Rotor electromotor ZIM			buc.	1	147,00	147,00
Reglote cu 3 borne ZIM			buc.	16	10,00	160,00
Regulator avans ZIM			buc.	2	22,02	44,04
Rezervor benzină IMS 59			buc.	1	351,00	351,0
Rozetă miner IMS 59			buc.	10	4,50	45,00
Racord IMS 59			buc.	2	4,25	8,50
Reflector far U 650			buc.	4	5,10	20.40
Roată lanţ			buc.	2	316,00	632,00

Rozetă miner	buc.	15	2,25	33,75
Rulment 30220	buc.	20	178,00	3560,00
Rulment 30219	buc.	20	139,00	2780.00
Rulment 30305	buc.	9	26.00	234,00
Rulment 307 K 1	buc.	3	52,00	156,00
Rotor dinam SR 113	buc,	32	367,00	11744,00
Sondă manometrică ulei Moscviei	buc.	3	24,00	72,00
Suport cărbune Moscviei	buc.	1	19,50	19,50
Simering butuc Moscviei	buc.	1	5,00	5,00
Simering pinion atac Moscvicibuc.		1	10,00	10,00
Segmenți TATRA	buc.	1	4,25	4,25
Segmenți TATRA	buc.	16	12,00	192.00
Segmenți TATRA	buc.	8	3,60	28,80
Simering TATRA	buc.	7	4,30	30,10
Simering SR 101	buc.	106	4,65	492,00
Simering SR 101	buc.	8	5,50	44,00
Simering SR 101	buc.	10	9,55	95,50
Simering fuzetă SR 101	buc.	86	13,05	1122,30
Simering SR 101	buc.	90	21,75	1957,50
Simering SR 101	buc.	31	14,00	434,00
SimeringSR 101	buc.	47	6,00	282.00
Simering SR 101	buc.	96	6,00	576, 00
Seaun supapă admisie Moscviei	buc.	2	2,00	4,00
Seaun supapă evac. Moscviei	buc.	2	3,10	6,20
Seaun supapă TATRA	buc.	8	5,75	46.00
Supapă pompă benzină Moscvici	buc.	20	2,25	45,00
Supapă carburator ZIM	buc.	1	3,50	3,50
Supapă servo Carpați	buc.	10	5,75	57,50
Supapă adm. diferite SR 101	buc.	19	9,75	185,25
Supapă refulare Carpați	buc.	9	11,25	101,25
Supapă evacuare IMS 59	buc.	3	19,25	57,75
Suport U 650	buc.	5	14,25	71,25
Suport bulon U650	buc.	6	26,50	159,00
Suport arc spate ZIM	buc.	1	27,75	27,75
Suport ax cardan ZIM	buc.	1	31,00	31,00
Suport filtru ulei SR 113	buc.	20	58,50	1160,00
Surub bielă	buc.	10	2,20	22,00
Surub reglare SR 113	buc.	64	0,05	3,20
Siguranță bolț presiune SR 113	buc.	48	0,55	26,40
Semicasete sateliți SR 113	buc.	3	265,00	795.00
Siguranță levier TATRA	buc.	1	39,00	39,00
Semicuzienți U 650	buc.	6	6,75	40,50
Sector dințat SR 112	buc.	27	7,75	2092,50
Semicuzineți U650	buc.	1	8,90	8,80
Seaun supapă U650	buc.	10	3,25	32,50
Supape compresor SR 113	buc.	7	1,45	10,15
Surub reglare carburator SR 113	buc.	3	3,50	10,50
Sondă termometrică Moscviei	buc.	3	21,00	63,00
Seaun supape SR 113	buc.	12	0,75	9,00
Supape servo SR 112	buc.	3	5,80	17,40
Siguranțe ușe	buc.	8	5,10	40,80
Supapă reglaj alimentare SR 113	buc.	1	8,90	8,90
Siguranțe supape SR 113	buc.	2500	0,75	1875,00
Servomecanism SR 113	buc.	1	4936,00	4936,00
Segmenți c,n,K	buc.	6	12,50	12,50
Segmenți c.n. K	buc.	6	11,00	88,00
Simering SR 101	buc.	4	25,00	100.00
Tub cauciuc filtru ulei Moscvici	buc.	5	11,00	55,00
Tub irină roată Moscviei	buc.	6	15,00	90,00
Tampon elastic motor, Moscvici	tub.	4	10,00	40,00
Tije cu membrană carb. SR 211	buc.	12	4,15	49.80
Tije cu tacheți	buc.	145	6,45	935,25
Tije ștergător parbriz SR	buc.	3	13,50	40,50
Tacheți motor ZIM	tuc.	12	6,82	81,84
Tije tacheți motor ZIM	buc.	4	10,00	40,00
Ungător cu pîlnie ZIM	buc.	80	5,10	40.80
Ungător cu pîlnie ZIM	buc.	92	4,40	404.80
Tije legături SR 113	buc.	10	0,50	5,00

TABLĂ ALIATĂ

20X1800 400 10 CMO 10	kg.	2304	6,88
20X1800X11000 10 CMO 10	kg.	3168	6,38
20X1800X10000 10 CMO 10	kg.	3168	6,38
20X1800X 9000 10 CMO 10	kg.	2592	6,38
20X1800X 9500 10 CMO 10	kg.	2736	6,38
40X1600X2000 W 6368	kg.	4170	5.91
70X2000X6000 W 7335	kg.	6720	5,90
70X2000X5000 W 7335	kg.	5600	5,90
80X1000X1000 W 7335	kg.	6400	7,06
80X1800X3000 W 6368	kg	6912	6,24
90X3500X7500 AMMO-65	kg.	37800	6,03
90X3500X2000 AMMO-65	kg.	5040	6,03
90X3500X7200 AMMO-65	kg.	18144	6,03
6X1000X2000 W 7335	kg.	661	6,90
7X1000X2000 W 7335	kg.	340	5,39
10X1000X2000 W 7335	kg.	558	6,40
10X1000X2000 CD 2	kg.	158	9,29
28X1000X2000 W 4515	kg.	459	6.10
32X1500X1600 W 7035	kg.	634	4,37
35X 6001000 W 6580	kg.	560	7,61
35X1500X6000 W 7335	kg.	2019	6,40
35X1000X2000 W 7335	kg.	560	5,05
38X1400X1500 W 7035	kg.	648	4,60

TABLĂ INOXIDABILĂ

0,3X1000X2000 W 4571	kg.	240	48,27
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	73	46,51
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	97	47,63
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	8	40,28
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	14	47,73
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	80	35,24
0,8X1000X2000 W 4505	kg	46	31,24
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	51	41.18
0,8X1000X2000 W 4001	kg.	27	18.82
1,2X1000X2000 W 4306	kg.	468	41,15
2X1000X2000 W 4021	kg.	30	16,19
3X1000X2000 W 4001	kg.	72	20,37
3X1000X2000 W 4000	kg.	89	20,37
3,5X1000X2000 W 4435	kg.	56	50,53
4X1000X2000 W 4001	kg.	357	20,01
5X1000X1100 W 4541	kg.	64	32,69
5,5X1000X2000 W 4001	kg.	229	79,12
6X 500X 500 W 4435	kg.	74	38,90
6X 500X1000 W 4435	kg.	51	38,99
6X 900X1000 W 4001	kg.	43	12,87
6X1000X2000 W 4001	kg.	151	15,44
6X(1000X3000 W 4001	kg.	603	12,78
6X1000X2000 W 4001	kg.	154	12,84
8X2000X5000 W 4541	kg.	78	15,01
10X1500X8000 W 4541	kg.	42	25,80
10X1500X8500 W 4541	kg.	24	25,86
10X1000X2000 W 4000	kg.	140	14,29
12X1000X2000 W 4021	kg.	41799	13,14
12X1000X2000 W 4001	kg.	192	14,17
15X1000X20000 W 4001	kg.	226	13,93
15X1000X1000 W 4001	kg.	235	14,29
18X1000X2000 W 4306	kg.	60	26,43
20X1000X2000 W 4571	kg.	11	31,18
20X1000X2000 W 4001	kg.	14688	34,58
22X1500X3000 W 4404	kg.	822	30,89
24X1000X2000 W 4404	kg.	386	31,08
23X 900X1800 W 4541	kg.	1680	25,71

ARMĂTURI IND. DIN OȚEL

RIV Dn 20 Pn 25/40	buc.	609	325
RIV Dn25 Pn 25/40	buc.	689	395
RIV Dn40 Pn 25	buc.	92	295
RIV Dn50 Pn 25	buc.	3	605
RIV Dn100 Pn 25	buc.	3	1080
RIV Dn125 Pn 40	buc.	42	1910
RIV Dn125 Pn 25	buc.	42	1370

ARMĂTURI IND. FONTĂ

RRV Dn 50 Pn 16	buc.	4	320
RRV Dn65 Pn 16	buc.	9	460
RSP Dn250 Pn 10	buc.	1	850
RSP Dn250 Pn 10	buc.	2	2120
RSP Dn350 Pn 10	buc.	1	2575
RSP Dn 300 Pn 10	buc.	11	1815
RIV Dn15 Pn 16	buc.	33	195
RIV Dn20 Pn 10	buc.	43	242
RIV Dn32 Pn10	buc.	7	215
RIV Dn100 Pn 16	buc.	3	795
RIV Dn125 Pn 16	buc,	1	895
RIV Dn125 Pn 16	buc.	1	710
Robinet drept cu cep cu 2 căi Dn40 Pn 10	buc.	2	118
Idem Dn 25 Pn 10	buc.	7	170
Robinet drept cu cep cu 3 căi DN15 Pn 10	buc.	5	175
Idem Dn25 Pn 10	buc.	16	165
RSP Dn300 Pn 4	buc.	2	1630
RRCI Dn125 Pn 10	buc.	11	425
Dn150 Pn 10	buc.	1	510
RCR Dn100 Pn 10	buc.	8	495

SÎRMĂ SUDURĂ ALIATĂ

S12 MOCØ2	kg.	467	8,20
S12 MOCØ2,5	kg.	600	7,99
S12 M1 MOVØ2,5	kg.	620	8,68
S10 MoCrØ3,25	kg.	730	9,09
DM W 83 – 1GØ1,6	kg.	497	80,98
EAS 2 – 1GØ1.6	kg.	164	89,56
EAS 2 – 1GØ2	kg.	173	85,95
DM W 83 – 1GØ2	kg.	149	38.65
DM W 83 – 1GØ2	kg.	51	38.65
Baghete sudØ2,4	kg.	191	936
S12 M2Ø1.2	kg.	1027	10,92
Thermanit GEØ2	kg.	210	126
EAS 2 – 1GØ3,2	kg.	163	79,33
S11 M2S	kg.	486	5,60

SÎRMĂ SUDURĂ OBIȘNUITĂ

S10XØ1,2	kg.	246	4,46
S10XØ1,2	kg.	362	4,30
S10XØ1,6	kg.	372	4,17
S10XØ1,8	kg.	342	4.17
S10XØ2	kg.	662	4.09
S10XØ2	kg.	581	5,03
S10Ø5	kg.	1078	3,47
S10XØ5	kg.	105	2.53
S10XØ1,2	kg.	654	4,30
S10XØ1.2	kg	228	6,38
S10XØ1,8	kg.	414	4,17
S10XØ2	kg.	264	4,09

PROFILE UȘOARE ȘI MIJLOCII

Ø32	OL 42 – 1K	kg.	463	2,93
	OL 50 – 1K	kg.	1500	2,79
	OLC 20	kg	300	2,87
	OLC 35	kg.	8315	2,89
	OLC 45	kg.	717	2,89
	OLC 60	kg.	498	2,89
	16 MO3 (5415)	kg.	1800	4,74
	2H13 (4021)	kg.	600	12,95
	NS 22S (4306)	kg.	200	35,36
	4436	kg.	209	55,56
	4435	kg.	474	45,96
Ø34	30 MOCN 20	kg.	500	6,51
Ø35	OLC 35	kg.	4000	3,05
Ø35	OLC 45	kg.	76	3,15
Ø36	OL 42 – 2K	kg	2000	2,86
	OȚ 50 – 1K	kg.	500	2,82
	OL 50 – 1N	kg.	241	2,82
	OL 70 – 1N	kg.	850	2,83
	35 MS 12	kg.	57711	4,22
	4435	kg.	500	46.11
	4436	kg.	300	44,29
	4006	kg.	600	13,72
Ø38	OL 52 – 2K	kg.	50	3,10
	OLC 15	kg.	100	2,87
Ø40	OL 42 – 2K	kg.	500	2,81
Ø40	OL 42 – 2K	kg.	500	2,81
	OL 52 – 2K	kg.	2167	3,05
	OLC 45	kg.	1940	2,83
	33 MOC 11	kg.	500	4,54
	41 MOC 11	kg.	500	4,54
	40 HM (40 C 10)	kg.	2000	3,65
Ø42	OL 50 – 1K	kg.	27500	2,89
Ø45	OL 42 – 2K	kg,	2000	2,81
	OL 50 – 1K	kg.	3000	2,77
	30 MOCN 20	kg	1500	6,29
Ø48	OL 52 – 2K	kg.	2000	3,08
	OLC 20	kg.	1000	2,82
	OLC 25	kg.	400	2,82
	OLC 45	kg.	500	2,84
	30 MOCN 20	kg.	400	6,29
Ø50	OL 42 – 2K	kg	1500	2,79
	OL 42 – 3K	kg.	3572	2,87
	OL 53 – 2K	kg.	216	3,02
	OLC 15	kg.	215	2,80
	OLC 25 X	kh.	2870	2,96
Ø50	OLC 25	kg.	2500	2,86
	OLC 35	kg.	18559	2,81
	34 MOCN 15	kg.	2000	5,65
	15 MOMC 12	kg.	1000	4,37
	18 MC 10	kg.	5000	4.18
	40 H (40 C 10)	kg.	1000	3,65
Ø50	14 CMO 4	kg.	400	5,59
RUL	I	kg.	642	5.82
	41 MOC 11	kg.	1000	4,53
	40 C 10	kg.	3000	4.10
	MS 22 S (4306)	kg.	900	13,72
	4 H 13	kg.	250	8.09
	AK 1 – 4006	kg.	400	8.25
	NSM 225	kg.	500	39.84
	2 H 13	kg.	650	19,96
	4306	kg.	200	30,76
Ø53	OL 42 – 2K	kg.	431	2,79
	OLC 35	kg.	857	2,28
	OL 60 – 1K	kg.	385	2,76
	33 NOC 11	kg.	1000	4,44
	4021	kg.	400	8,09
Ø56	OL 42 – 2K	kg.	375	2,78
	OL 50 – 1K	kg.	522	2,74
	OL8 35_3	kg.	2000	2,28
	POLC 45 X	kg.	1620	3,09
	34 MOCN 15	kg.	388	5.65

Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/U
W 4021	kg.	500	8,09
4034	kg.	597	11.44
Ø60 OLC 25	kg.	1000	2,26
13 MOCN 13	kg.	2000	5,32
40 H (40 C 10)	kg.	933	3,88
41 MOC 11	kg.	3111	4,51
40 C 10	kg.	1000	4,10
2 H 13 (4021)	kg.	3000	13,97
AK 2 S (4021)	kg.	2000	8,13
Ø65 OL 42 – 3K	kg.	300	2,87
OL 52 – 2K	kg.	400	3,02
OL 70 – 1K	kg.	248	2,76
OLC 20	kg.	349	2,80
OLC 50	kg.	611	2,76
36 MOCN 10	kg.	1300	5,28
W 6582	kg.	1400	6,10
H 25 T (4762)	kg.	129	13,95
Ø70 OL 52 – 2K	kg.	600	3,09
OLC 15	kg.	2000	2,98
OLC 20	kg.	600	2,80
35 MS 12	kg.	20000	3,99
13 CN 35	kg.	676	6,95
EP 44	kg.	1975	7,64
AKV Extra (4571)	kg.	700	19,87
4571	kg.	478	34,23
AKV Poldi	kg.	825	34,10
Ø75 OL 50 – 1K	kg.	1500	2,43
24 Cr MoV 55	kg.	3535	6.14
OLC 20 N	kg	1895	2,98
OLC 25X	kg	405	3,22
15 MOMC 12	kg	945	4,36
36 MOCN 10	kg.	1298	4,21
15 CO 8	kg.	1394	3,91
21 MOMC 12	kg.	790	4,36
EP 44	kg.	4985	7,67
40 C 10	kg	97	6,88
40 H (40 C 10)	kg.	910	4,17
Ø80 OL 42 – 2K	kg.	910	4,17
OL 50 – 1K	kg.	5022	2,74
OLC 20	kg	1000	2,80
OLC 25 X	kg.	772	2,94
OLC 50	kg.	1300	2,82
13 CN 35	kg.	2000	6.00
18 MC 10	kg.	542	4,36
21 MOMC 12	kg.	900	4,54
18 MOCN 13	kg	4000	5,41
W 4718	kg.	400	8,20
1 H 13	kg.	210	12,95
Ø80 OL 60 – 1K	kg.	2000	2,76

Important!

Unitățile socialiste interesate în completarea bazei lor materiale de producție cu reperele disponibilizate de I.M.G.B. pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI GRELE,
șos. Berceni 104 – sector 5,
BUCUREȘTI.

Relații suplimentare se obțin la telefon 83.63.40, serviciul aprovizionare.

Manifestul Comunist în România

● **130 DE ANI DE LA APARIȚIE**

La 130 de ani de la apariția „Manifestului Partidului Comunist", elaborat de Marx și Engels (apărut în februarie 1848), transformările uriașe înregistrate în perioada ce s-a scurs, dezvoltarea mișcării comuniste și muncitorești internaționale în cea mai influentă forță politică a zilelor noastre, victoria socialismului pe o parte a globului pămîntesc, puterea de atracție pe care o exercită ideile socialismului, conferă acestei lucrări, activității teoretice și practice a lui Marx și Engels o rezonanță și o semnificație deosebită.

Astăzi cînd s-au scurs de la redactarea acestuia 130 de ani, Manifestul n-a pierdut nimic din vigoarea-i teoretică, din exactitatea tezelor generale pe care le enunță și le susține, el este nu numai un document al epocii în care a fost elaborat dar are o valoare contemporană pe care i-o conferă valabilitatea ideilor sale în confruntarea cu practica revoluționară a zilelor noastre. Reușita aplicării acestui fond de idei la practica politică — așa cum vedeau însuși Marx și Engels — va depinde pretutindeni și întotdeauna de condițiile istorice date.

„Ideile de bază ale întemeietorilor socialismului științific — Marx și Engels — spunea tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU, au pătruns în România în mod nemijlocit la puțin timp după apariția lor și au cunoscut o largă răspîndire prin publicarea unor lucrări ca: „Dezvoltarea socialismului de la utopie la știință", „Originea familiei, a proprietății private și a statului", „Manifestul Comunist", „Capitalul" și altele. În felul acesta, muncitorii socialiști, partea înaintată a proletariatului român, au putut veni în contact direct cu gîndirea cea mai avansată a epocii, cu teoria socialismului științific".**

Marx și Engels, împreună cu familia lui Marx

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, o dată cu dezvoltarea proletariatului, ideile socialiste găsesc în România un teren prielnic, fiind însușite de elementele cele mai înaintate ale vremii. Raportate la realitățile românești, ele și-au adus o contribuție considerabilă la dezvoltarea gîndirii filozofice, la clarificarea ideologică a proletariatului român care se manifestă tot mai activ ca forță chemată să dea linia directoare dezvoltării viitoare a țării. Lucrările întemeietorilor socialismului științific au fost cunoscute pe meleagurile românești la scurtă vreme după apariția lor, în limbile franceză sau germană. Astfel se atestă documentar că foarte curînd după apariția lucrării lui Engels „Situația clasei muncitoare în Anglia" aceasta s-a răspîndit și în țara noastră. De asemeni, a fost răspîndit și „Manifestul Comunist", în unele biblioteci publice sau particulare din cîteva orașe, între care și Timișoara, au fost înregistrate exemplare ale Manifestului, ceea ce subliniază pătrunderea ideilor marxiste și interesul manifestat pentru acestea în țară. Timișoara se înscrie printre centrele în care influența ideilor marxiste s-au făcut puternic resimțite și în care elementele de organizare muncitorească, cu participarea lucrătorilor români, germani, maghiari și sîrbi, s-a situat de la început pe primele locuri în țară.

O nouă etapă în răspîndirea lucrărilor clasicilor marxismului în țara noastră a fost marcată de ultimele două decenii ale secolului trecut cînd aceste lucrări au început să fie traduse în limba română. Astfel primele gazete socialiste românești au publicat fragmente din unele lucrări ale lui Marx și Engels. În 1883 revista „Emanciparea" a publicat fragmente din „Capitalul", în 1885, celebra revistă „Contemporanul" publica sub titlul „Socialism utopic și socialism științific" lucrarea lui Fr. Engels „Originea familiei a societății private și a statului". Traducerea acestor lucrări în limba română se datora lui Panait Mușoiu, unul din cei mai de seamă traducători și popularizatori ai lucrărilor lui Marx și Engels. De numele lui este legată și prima ediție în limba română a Manifestului Comunist. Lucrarea a apărut la Iași, în 1892, fiind tipărită în Stabilimentul grafic Miron Costin. În prefața lui P. Mușoiu se arată că: **„După o trecere de un șir de ani Manifestul Comunist vede în sfîrșit lumina la noi. L-am tradus după textul francez cuprins în carta lui Mermex „La France socialiste".** În continuare, autorul traducerii arată: **„Așa cum se prezintă Manifestul cuprinde în rezumat socialismul modern. Principiile lui generale le-am găsit întărite în Mizeria filozofiei", în operele postume, în „18 Brumar" și în „Capitalul" de Marx, în cărțile lui Engels și în toate scrierile socialiste de valoare".**

O dată cu făurirea în 1893 a partidului politic al clasei muncitoare din România, cu adoptarea programului marxist al acestuia, a fost continuată orientarea marxistă, manifestată încă anterior în rîndul socialiștilor români și apreciată de Engels în 1888, constituind fundamentarea teoretică a mișcării muncitorești. Mai tîrziu, după 1921, Partidul Comunist Român și-a bazat întreaga orientare pe principii marxist-leniniste, depunînd o intensă activitate pentru publicarea în limba română a operelor clasicilor marxismului. P.C.R. a condus cu succes lupta maselor pentru libertate națională și dreptate socială, pentru victoria orînduirii socialiste.

Marx și Engels, care au deschis orizonturi noi înțelegerii temeiurilor dialecticii, a materialismului istoric — au preconizat științific societatea comunistă, dar trăsăturile concrete ale acestuia n-au făcut obiectul unei analize în sine a clasicilor socialismului științific. Și aceasta întrucît, consecvenți concepției pe care au creat-o, au gîndit teoria socialismului științific ca pe un sistem deschis, apt de continue îmbogățiri pe baza experienței rezultate din viață, din practică, din istorie. Așadar, caracteristicile proprii, diverse în unitatea lor, ale societății ce reprezintă o necesitate inexorabilă a progresului istoric, ale civilizației care va avea ca element fundamental modul de producție comunist, urmau a se configura în însuși procesul devenirii istorice.

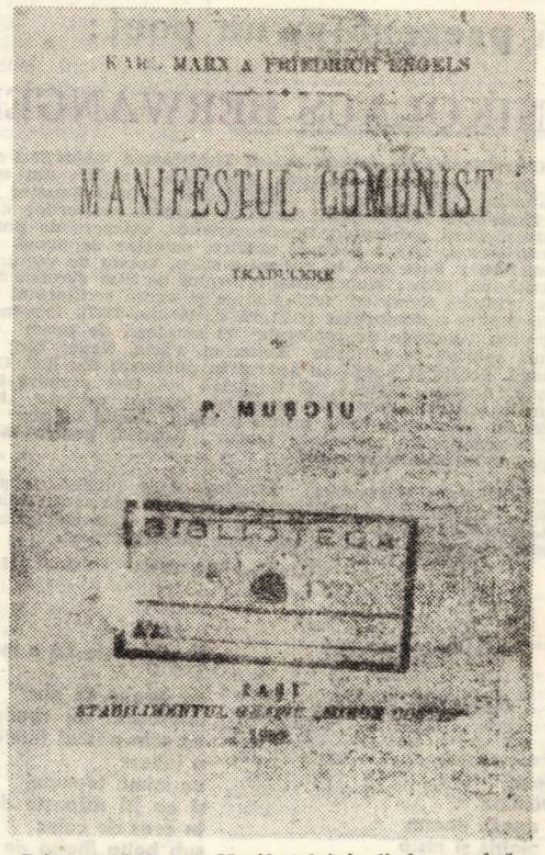

Prima traducere a Manifestului în limba română

Programul P.C.R. adoptat la Congresul al XI-lea al partidului nostru — cartă fundamentală ideologică, teoretică și politică, denumit de tovarășul Nicolae Ceaușescu programul poporului român **„de ridicare a patriei pe culmile luminoase ale civilizației comuniste"**, constituie un exemplu cu aplicarea marxismului creator în România, în care-și găsește expresia profund științifică legătura directă dintre trecut, prezent și viitor.

Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, a desfășurat o bogată activitate de fundamentare a liniei sale politice generale, a tacticii și strategiei în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării treptate a patriei spre comunism. Desfășurarea unei ample activități teoretice, stimularea climatului ideologic fecund, dezbaterea temeinică a problemelor edificării societății socialiste în țara noastră, a celor privind evoluția lumii contemporane, contactul permanent cu problemele de viață sînt laturi indispensabil legate de personalitatea secretarului general al partidului. Aceasta constituie în spiritul ideilor Manifestului Partidului Comunist un remarcabil aport la îmbogățirea de către partidul nostru a tezaurului teoretic al socialismului.

H. RABINOVICI

pretexte

Claude Debussy, poetul

Titlul acestor rînduri „diletante" nu se referă la activitatea de „om de litere" a lui Claude Debussy: subtil, sarcastic critic muzical și autor al unor „proze lirice", al unui personaj ca d-l Croche, al savuroaselor scrisori către Chouchou, al celor către alții, și, și mai puțin, încă, la acest fapt — notoriu — că o anume ambianță literară, priceperea într-ale poeziei, lecturile din autori de-ntîia mînă nu-i vor fi fost străine (dovadă: înseși multele-i lucrări pe versurile — ori numai la sugestia — unor Tristan l' Hermite, Villon, Charles d' Orléans, Baudelaire, Leconte de Lisle, Verlaine ori Mallarmé), nici, baremi, la acela — concludent — că numele compunerilor sale sînt dintre cele mai frumoase, mai căutat-poetice, mai sugestive: **Cloches à travers les feuilles** ori **La Terrasse des audiences du clair de lune...**

...Căci el, poetul ce a fost (era să fie) Debussy ni se relevă, mai curînd, aiurea; acolo unde nu ne-am aștepta: în „indicațiile de regie"... Și dacă le numesc — impropriu — astfel, e fiindcă ele îmi aduc aminte de parantezele din teatrul unui Camil Petrescu (cu care Debussy, impresionistul, — altminteri — n-are nici-o legătură). Or, în dramaturgie, ca și în muzică, desigur, aceste paranteze („anonime"), pe care le ignoră, îndeobște, nu numai publicul de rînd, dar și atîția melomani distinși, aduc, mai mult sau mai puțin, cu niște seci comenzi cazone — cu un limbaj, adică, strict utilitar, repede convertibil în gest concret și faptă... Un personaj, să zicem, **se ridică, face trei pași la dreapta, deschide o fereastră și spune:** a stat ploaia"...; un interpret, așijderi, are să execute un **forte** sau un **piano**, un **dolce**, un **rubato**, o „pedală"... E altceva, se pare, cînd actorul e „amețit de mătrăguna amintirii", „întreabă iasmele din el", „surîde unui paradis pierdut", în timp ce „ochii i se fac albaștri" (1)! Astfel, „comenzii militare", limbajului — spuneam — numaidecît trădus (și **ipso facto** anulat) în gesturile însuși pe care le prescrie, i se substituie, acum, un altul, nu mai puțin util și eficace (ba tocmai dimpotrivă), imponderabil, supiu, de infinitesimale (2) nuanțe și de sugestii — teoretic — infinite.

Nu altfel procedează Debussy...

...E, mai întîi, — la el — o tentativă de francizare, dacă vreți, a partiturii — expresie nu atît, desigur, a patriotismului (discret, antiretoric) al celui ce avea să fie supranumit, odată, „Claude de France", ci, mai cu seamă, a nevoii de-a **nuanța:**

Car nous voulons la Nuance encor,
Pas la Couleur, rien que la nuance....

și **innoi**, într-astfel, un foarte vechi jargon profesional, ajuns, cu vremea, mult prea tehnic, prea „algoritmic", rece și uscat. Astfel, „allant" este totuna cu „andante", fiind — **deopotrivă — alta, nu altfel decum e-și-nu-e mercurul, hidrargirul, argint-viu...**; pe ceea ce mizează Claude Debussy, poetul, fiind tocmai roiul, norul, haloul de ceea ce se cheamă **conotații,** rezerva de sugestii și de reminiscențe pe care o implică un vocabul.

Nu altfel proceda un Paul Verlaine...

...Și nu știu, totuși, să existe un comentariu mai subtil, mai adecuat, la poeziile acestuia din urmă, decît aceste „paranteze". ale lui Debussy (3), la propria-i muzică: „harmonieux et souple", „dans un rythme sans riguer et caressant", „dans une brume doucement sonore", „sonore sans dureté", „tranquille et flottant", „comme une lointaine sonnerie de Cors" ș.a.m.d.

Iar dacă, aici, — așa-zicînd — vorbește criticul (al simboliștilor, desigur), poetul nu întîrzie, nici el, să se afirme, și „indicația de regie" la **Des Pas sur la neige**, să zicem, pare **pendant**-ul însuși și „ecoul" — cutărui vers (4), vestit, verlainian:

Ce rythme doit avoir la valeur sonore
d' un fond de paysage triste et glacé.

(1) E vorba, bine-înțeles, — aici — de niște paranteze din teatrul lui Camil...

(2) „Infinitesimalele" acestea îl cam nemulțumesc pe G. Călinescu, după care teatrul nu „...trăiește (...) din infinitesimal". (Cf. **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**, (p. 663).

(3) .. extrase — numai — din **Préludes**, vol. I.

(4) Adică: „Dans le vieux parc solitaire et glacé..." **(Colloque sentimental).**

N.B.:

Citîndu-l, mai cu seamă, — aici — pe Paul Verlaine, nu vreau să dau de înțeles că Debussy n-ar mai fi nimic alta decît un **verlainian**... Cu toate că — încă o dată — e tocmai Paul Verlaine poetul, pe care și-l visează Debussy: „... al lucrurilor **pe jumătate** spuse(...)". lucrînd în „camaïeu" și în „grisaille"... (Apud Marguerite Long, **Au piano avec Claude Debussy**, Paris, 1960).

ȘERBAN FOARȚĂ

mărturii

Alexandru Bădăuță

O carte trăită

Editura Albatros

De la apariția primei cărți a lui Al. Bădăuță, intitulată modest **„Note literare"**, s-au scurs aproape cincizeci de ani. După o jumătate de veac de la debut, la o vîrstă memorabilă, îi vedem numele pe o carte aflată în vitrinele librăriilor, **O carte trăită.** La apariție, în 1942, s-a vorbit mult despre lucrarea lui Al. Bădăuță, **„Munții României"**, „un elogiu entuziast, cum scrie prefațatorul G. Muntean, adus acestui spațiu geo-social românesc". **„O carte trăită"** cuprinde un fel de amintiri sau, cum precizează autorul, **„relatarea memorialistică a unor fapte, atitudini și întîmplări desprinse — în majoritatea lor — din realitatea românească a primului război mondial".**

Eroii cărții sînt oamenii simpli, oameni care poartă greul luptelor, oameni în stare să îndure lungi suferințe, oameni care dovedesc un sfînt eroism cînd își apără patria. În apăsătoarea atmosferă a războiului, autorul intervine cu momente de destindere, cu proverbe, glume, cimilituri cu tîlc, care dau cărții o savoare deosebită.

Un moment emoționant îl constituie primirea „oficială" la Iași a voluntarilor ardeleni, bănățeni și bucovineni, întîlnirea „purtătorilor de cuvînt ai tuturor provinciilor românești". Geografic, încă în afara granițelor noastre de la acel ceas, ele au fost dintr-o dată realizate de mulțimea care a rupt rîndurile — într-un elan căruia nimic nu-i mai putea rezista — și întreaga piață a prins să se rotească într-o necuprinsă „Horă a Unirii...".

Schițe memorabile aduce această **„Carte trăită"** din eroicele bătălii de la Mărășești, înfățișate în toată măreția lor și de scriitorul bănățean Cassian R. Munteanu, la care au participat voluntarii bănățeni și ardeleni alături de ostași din toate provinciile țării. **„O carte trăită"**, alături de alte lucrări care emană fapte din gigantica bătălie, constituie încă o mărturie asupra înaltului patriotism al ostașilor români, afirmat în acele zile istorice în fața întregii lumi.

„Arhitectura anecdotică a întîmplărilor relatate e precum ceramica țărănească: înveltă ca linie, dar înflorat zmălțuită". Aceasta e structura **„Cărții trăite"** scrisă de **Al. Bădăuță** la o vîrstă, într-adevăr, a amintirilor și la cincizeci de ani de la debut.

AL. JEBELEANU

Vă prezentăm un poet:

NIKOLAUS BERWANGER

Născut la 5 iulie 1935 în orașul Timișoara ; absolvent al Facultății de filologie (Universitatea Timișoara) ; ziarist din anul 1952, actualmente redactor șef al cotidianului „Neue Banater Zeitung" din Timișoara. Membru în Consiliul Uniunii scriitorilor din R. S. România. Cărți publicate : De-ale șvabilor, culegere de proză (Editura Kriterion, 1971) ; Scrisori satirice, culegere de proză (Editura Facla, 1974) ; Fața mea în cui mi-o atîrn, volum de versuri (Editura Kriterion, 1976) ; Monografia Teatrului de Stat german din Timișoara (Editura Kriterion, 1973) ; Viața și opera scriitorului bănățean Adam Müller-Guttenbrunn (Editura Kriterion, 1977). Prezent în mai multe din volumele de reportaje și antologii de proză scurtă și versuri apărute în editurile Kriterion, Facla, Neuer Weg și Ion Creangă. Schițe și poezii au apărut în publicații din R.F. Germania, Canada, Austria, U.R.S.S. și Ungaria.. A fost premiat în cadrul primului festival „Cîntarea României" pentru volumul „Fața mea în cui nu mi-o atîrn" și a primit premiul „Inelul de aur" al Societății Internaționale „Nikolaus Lenau", Austria, pentru monografia „Adam Müller-Guttenbrunn".

„...Nikolaus Berwanger, însuflețit de o lumină expansivă și calmă, și-a confruntat auditoriul cu o lirică narativă, trăită nemijlocit. Astfel, dorește, după cum recunoaște el însuși, prin cugetări sincere, să toarne în litere, gîndurile lui neliniștite".

(„Südost-Tagespost" — Graz, 18 IX 1977)

NU AȘTEPTĂM UN MIRACOL

viața noastră
a fost
și rămîne
un munte enorm
de pietriș și nisip
n-am așteptat
niciodată
un miracol
am trudit din greu
înecați în sudoare
și azi
noi trudim
și curg șiroaie de sudoare
de la primul strigăt de cocoș
pînă la pacea lină a nopții
trăim bucuria muncii
și-n viața aceasta
vrem să lăsăm
ceva moștenire
chiar dacă e numai
o curată
conștiință
comunistă

ADIO GÎNDURI

am spus
chiar acuma
gîndurilor mele
adio
ele încep
o călătorie lungă
poate zboară
spre o insulă
undeva
de care nici un om
încă n-a pomenit
sau lunecă
în univers
n-o știu prea bine
vor numai pace
vor să-și adune
puterile
sînt obosite
și vlăguite
numai au timp
să toarcă în tihnă
o poveste
sau să-și încheie
socotelile
le-am dat friu liber
nu costă curent
nici benzină
sînt chiar asigurate
și acolo
încotro zboară
nu e nici un radar
nimeni nu le cere
vreun pașaport
. . . . .
acum
trebuie să dezleg
problema duratei
absenței lor
și unde
se termină
această
călătorie
prin univers

DIN PATRU INIMI

iubesc
din patru inimi
cîmpia mea bănățeană
și fiecare brazdă
își spune povestea
cu oameni drepți la cuget și la
cuvînt

o iubesc
cu inima primăverii
și soarele îi șterge
ultimul vis cu fulgi de zăpadă
din gene

o iubesc
cu inima verii
și unduiește ca o mare
nețărmuită
de boabe de aur
un foșnet de roade se-ngînă
ca prin păduri fermecate
o iubesc
cu inima toamnei
și ea își risipește darurile
în ceas de cules
sub bolta înaltă de stele
o iubesc cu inima iernii
și se acoperă grijulie
cu o plapumă albă
ca pe mine atunci mama
cînd obosit am fost
și flori de gheață
dănțuiau straniu pe geam
aștept
să vină cel mai iscusit tîmplar
să-mi înrămeze de patru ori
cîmpia mea bănățeană
pentru azi
pentru miine
pentru semenii mei
cei drepți la cuget și la cuvînt

DAR N-O RISIPIȚI

eu nu vreau niciodată
să mă înec în lacrimi
și nici cu văicăreli
nu vreau să mă îndop
vă sfătuiesc
dăruiți-vă inima
nu o singură dată
dar n-o risipiți toată
din mînă
și mintea voastră
lăsați-o gonind liberă
dar numai atunci
cînd sînteți convinși
că nu se va prinde
ca peștele x
în năvodul y

MAREA EROARE

ți-ai părăsit mama
ușor și fără remușcări
te-ai gîndit poate
pretutindeni găsești oameni fără
mamă

trăiesc oameni
care-ți ascultă cu răbdare
povestea

pling sincer cu tine
și-și pun umărul la greu
ce mare eroare
o singură mamă
poate avea omul
ți-ai părăsit casa părintească
ușor și fără remușcări
te-ai gîndit poate
pretutindeni găsești oameni fără
casă părintească

trăiesc oameni
care-ți ascultă cu răbdare
povestea

pling sincer cu tine
și-și pun umărul la greu
ce mare eroare
o singură casă părintească
poate avea omul
ți-ai părăsit patria
ușor și fără remușcări
te-ai gîndit poate
pretutindeni găsești oameni fără
patrie

trăiesc oameni
care-ți ascultă cu răbdare
povestea

pling sincer cu tine
și-și pun umărul la greu
ce mare eroare
o singură patrie
poate avea omul

În românește de
ANTON PALFI

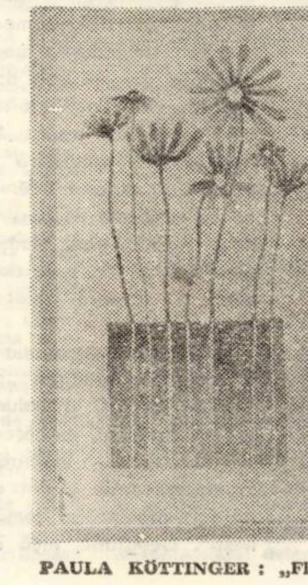

PAULA KÖTTINGER : „Flori"

sadoveniana

Pars pro toto

Manualele de retorică și de teorie literară execută de multă vreme clasificări și definiri amănunțite ale zecilor de **figuri de stil.** Iată cîteva denumiri numai, extrase din primele pagini ale **Dicționarului de terminologie literară,** apărut la Editura științifică în anul 1970 : **anadiploză, antanaclază, antonomasie** (sau **antonomază**) etc. În ceea ce mă privește, păstrez îndoieli cu privire la eficacitatea practică a acestei spectaculoase îndeletniciri. În primul rînd, se hrănește prejudecata că nenumăratele „figuri de stil" ar fi un privilegiu al scriitorului, al stilului beletristic ; cînd, în realitate, ele s-au ivit o dată cu nevoia omului de a gîndi și a „re-face" mereu lumea, potrivit gîndului și visului său. Pe de altă parte, pe poetul adevărat nu-l prea interesează dacă modul său de a vedea un crîmpei al realității transfigurate se organizează printr-o sinecdocă sau o metonimie, printr-o hiperbolă sau o litotă. Ca să nu mai vorbesc de anadiploză, anaclază, antaclază și atîtea altele... Poetul se exprimă așa, pentru că nu poate **altfel,** iar expresia este, în cazurile respective, din punctul de vedere al scriitorului, singura posibilă. În nici într-un caz însă, cunoașterea — fie și exhaustivă — a „figurilor de stil" nu asigură contactul intim cu textul. Ce să mai spun de „definiții" ? Iată una, de curiozitate, din amintitul **Dicționar** : „Metonimie ... : Figură de stil, înrudită cu metafora, prin care se înțeleg toate transformările dintre cuvintele și noțiunile respective ce stau într-un oarecare raport logic, ca, de pildă, atunci cînd efectul e pus în locul cauzei, cauza în locul efectului, opera în locul autorului și invers, conținutul în locul vasului în care se află, abstractul înlocuit prin concret, locul unde se face ceva prin însuși lucrul făcut etc." **(lucr. cit., p. 211).** Este lesne de închipuit ce interes și ce atracție pentru poezie poate stîrni în conștiința tineretului o asemenea definiție !...

Cred că, mai cu seamă în școală, studiul „figurilor" ar trebui să se rezume la acela al metaforei și al ipostazelor ei fundamentale, cum sînt, printre altele, **metonimia** și **sinecdoca.** Pentru aceasta din urmă, mi se pare preferabilă formula din titlul acestor însemnări — **Pars pro toto** „partea în locul întregului" — care are avantajul că nu obligă la lungi înșiruiri complicate și oțioase. Avînd, ca de obicei, darul densității, latina îl vădește și pe acela al formulărilor foarte cuprinzătoare.

Cu obișnuita sa capacitate de a actualiza disponibilitățile expresive ale limbii române, Sadoveanu recurge destul de des la sinecdocă. Astfel **obraz** „față. figură, chip" însemna, în limba veche, și „persoană, ins". Așadar **pars pro toto** : „Nechifor Lipan era pentru ei **obraz cunoscut**" (X 571). Cum se vede limpede din context, în această propoziție din **Baltagul, obraz** este echivalent semantic cu „om, ființă omenească, ins". Nu altfel se întîmplă în primele pagini din **Hanu-Ancuței** : „Stătea stîlp acolo, în acele zile grase și vesele, un răzăș străin care mie îmi era drag foarte. Închina oala către toate **obrazele,** asculta cu ochii duși cîntecele lăutarilor și se lua la întrecere pînă și cu moș Leonte la tîlcuirea tuturor lucrurilor de pe lumea asta" (VIII 464). Textelor de mai sus li se pot lesne adăuga altele. mai cu seamă din romanele istorice. Citez din acea povestire ciudată, care se cheamă **Nunta Domniței Ruxanda** (1932) : „S-a lăsat puntea pe lanțuri și au intrat pe sub boltă o mulțime de **obrazuri** plînse. Erau jupînese de-ale dregătorilor măriei sale, neamuri de Cantacuzinești și Sturzești, cu-n roi de țigănci care s-au adaos la slujitoarele Domniei, pornind unele mare găgăială, iar altele bocet" (XI 281). Din același roman : „—... Mai ales dacă l-am luat pe Filip, apoi trebuie să-ți închipui că asemenea **obraz** nu-l port eu pe drumuri numai pentru moldovenii noștri. Te iau și pe tine, ca să-ți împlinești învățătura despre lume" (XI 248).

Aceluiași procedeu i se datorează savuroasa ecuație de sens dintre **barbă** și ... **boier**, pe care am s-o ilustrez cu o frîntură de text tot din **Nunta Domniței Ruxanda** : „La aceste vorbe spuse delicat, însă cu șuier de obidă, divanul întreg a dat freamăt, întorcîndu-se **barbă către barbă**" (XI 242).

Tot sinecdoca prilejuiește sinonimia parțială, metaforică dintre **sabie** și **ostaș** : „Măria sa a văzut pe Sultan Murad cînd se întorcea de la războiul Vavilonului, cu surguci de aur la turban și cu piele de leopard pe umeri. Erau atîtea smaragduri și olmazuri pe el, încît săgeata lumină. O frumusețe ca aceea împărătească, deși nu-i numaidecît trebuitoare, nu se vede de două ori într-un veac. Iar în jurul lui toate **săbiile** viteze și toți oamenii falnici ai împărăției" (XI 227).

G. I. TOHĂNEANU

DAN MUTAȘCU

MIRII CEI TRIȘTI

Ioan Ciufeca rămăsese lîngă gardul casei lor frecîndu-și miinile, încheieturile și oasele miinilor, cînd pe una, cînd pe cealaltă, mereu, fără s-o bage la început de seamă pe fiica notarului, care-i plăcea atît de mult, cu aerele, frumusețea și parfumul ei de cucoană și despre care clevetitorii din sat născociseră atîtea.

Abia după vreun sfert de ceas, timp în care ea nu se clintise de lîngă zidul casei lui Lepardă, înfrigurată, Ioan Ciufeca o văzu și se hotărî să treacă drumul să-i spună :

„Bună dimineața, domnișoară".

Părea încurcat da' nu cine-știe-ce ; Sașa Comună văzîndu-l, simțindu-i ca o pisică sălbatecă, mirosul iute, puternic de sudoare, de fum, bărbătesc, tînăr, încerca o senzație ciudată, pe care n-o mai încercase pînă atunci, niciodată, în fața niciunui bărbat ; se simțea apărată, un pic zăpăcită, dar ușoară, veselă chiar, lipsită de griji, ferită de orice primejdie și se uita la tînărul înalt și vînjos din fața ei ca la un om pe care-l cunoaște demult de tot și foarte bine și pe care, întotdeauna, a știut că se poate bizui și își zicea-n sinea ei că totul e ca și atunci cînd te trezești dintr-un somn lung, împănat de vise, semănînd dureros și dulce cu realitatea și-ți spui, în primele minute după ce te trezești că visele alea înseamnă nespus de mult pentru tine și n-ai vrea să te trezești cu adevărat, pentru că n-ai vrea să-ți mai pese de nimic altceva decît de ele, de visele în care te-ai regăsit eliberată și fericită și fără teamă că ți s-ar mai putea întîmpla vreodată ceva rău, că ți-ar putea muri părinții sau bărbatul, că ar putea veni, pe neșteptate, la ora cinei, un cutremur distrugător, că ai putea orbi de la o lampă cu gaz, sau înnebuni și întinzînd mîna spre obrazul cispru al lui Ioan Ciufeca, fiica notarului, fără să-și poată ea da prea bine seama de ce face și spune îi ceru machidonului c-o voce mică dar hotărîtă, vocea unei femei care poruncește, nu se roagă :

„Însoțește-mă, dacă vrei, pînă la Papazica... Sînt puțin speriată de ce-am văzut, dar o să-mi treacă".

Tînărul începu să meargă pe lîngă ea zîmbind, bălăngănindu-și miinile puternice și lungi, cu pumni mari, parcă fără oase, de păreau rotunzi, grei, zicînd repede, ca să nu bage cucoana că-i stînjenit și bucuros de-a binelea c-a vorbit cu ea, că merge lîngă ea, că ea-i zîmbise și-l privise lung, aproape galeș, cu ochii ei verzi-albaștri, aburoși, de culoarea orzoaicei, primăvara, după ploaie :

„Îmi pare rău dacă v-ați speriat tare ! Zău, că-mi pare...".

„Doamne, să nu cumva să înceapă să dea înapoi" ! se ruga în gînd fiica notarului, pășind alături de Ioan Ciufeca și privindu-i, c-o lăcomie pe care oricine în afară de bărbatul alături de care mergea ar fi băgat-o-n seamă, umerii largi, obrazul măsliniu, colțuros, fără cute, fruntea

DANIELA ORĂVIȚAN : „Triplu autoportret"

bombată, părul negru și creț, arcadele ochilor, boltite, nasul destul de lung și puțin încovoiat, tresăririle spatelui, picioarele lungi, cu pulpe groase, gîtul puternic, ceafa lată și netedă, buza de jos mai grea decît cealaltă și ascultîndu-i glasul plin, cam înfundat, nemaipomenit de bărbătesc, din piept, zicînd :

„Pe cuvînt, îmi pare rău că v-ați speriat, da' n-aveam cum face altfel. Așa ceva nu se iartă și-așa mă mir cum de nu i-am scos beregata să i-o arăt, să și-o vadă cu ochii lui, veneticul și libarca".

Deodată, înspăimîntîndu-l pe cel care-l pusese pe fugă pe „Ali-Vițelul", Sașa Comună își strecură brațul pe sub al lui Ioan Ciufeca, înșfăcîndu-l pur și simplu și ținîndu-l strîns, simțind cum el, deși nu-și retrage brațul e totuși descumpănit, uluit. Poate că acum, babele în special și văduvele mai ales îi priveau de după ferestre, dinăuntru, dar, ciudat, pînă ajunseră la Papazica nu se întîlniră cu absolut nimeni. Aerul era limpede, praful și noroiul nu se simțeau, din ce în ce mai mulți nori se zdrențuiau, se rupeau în fîșii, părăsind cerul, lăsîndu-l din nou, măcar pentru cîteva ore, ori pentru o noapte, albastru, plat, îndepărtat și Sașa Comună, care nu-și retrăgea deloc brațul de sub mîna lui Ioan Ciufeca, știu, așa cum doar femeile sînt în stare să știe, că părinții ei vor pleca **totuși** în după-masa aia la nunta din Ceamurdia, cu faetonul vor pleca, oricît s-ar mai ciondăni înainte de a se sui în el, că va fi și după-amiaza și seara, senin și va deschide capacul mare, pătrat, tăiat în lemnul acoperișului, în pod și Ioan Ciufeca pe care-l va chema prin gură-bogată de Ermolai Bițco va veni la ea, de cum vor pleca notarul și nevastă-sa la nuntă, la Ceamurdia și acolo în podul ce seamănă cu o hală de vechituri și un muzeu și-o casă de văduvă, ea va fi fericită și nu se vor mai despărți niciodată pînă la moarte, fiindcă de moarte, n-avem încotro, trebuie să ținem seama și va fi cu adevărat fericită, mai puternică și mai ea însăși, și înaintînd și gîndindu-se la toate astea, ba încă și la altele, Sașa Comună, ce-și ținea buzele strîns lipite, nici nu-și dădea seama cît de frumoasă era în clipele acelea. Cînd intrară în circiuma lui Papazica, Sașa îl strînse pe Ciufeca și mai tare de braț și îl strigă, nu prea tare, dar sever, pe Iorgu Papazica. Acesta gras, asudat, glumeț, complice, isteț se și rostogoli spre ei ca și cum n-ar fi așteptat altceva și nu și-ar fi dorit altceva decît să-i vadă pe cei doi cum intră să tîrguiască de la el.

În circiumă nu erau prea mulți mușterii ; cam șase, șapte. Bineînțeles, însă că printre ei se afla Ermolai Bițco, cum s-ar fi putut altfel, cu șapca pe spate, cu tricoul de marinar pe sub jantilbocul murdar și vechi, rufos, pe care-l purta,bînd mastică și povestind în gura mare că nimeni nu-și dă seama cîte lucruri ciudate se află pe lumea asta, dar că el își dă, își dă și pentru alții, devreme ce a călătorit cît a călătorit și a văzut cîte a văzut, că ar vrea să le spună o singură întîmplare de pe vremea cînd el — la Bagdad — fusese „valet" (rostea „valet" de parcă ar fi spus „ministru") la un lord scoțian, funcționar al Coroanei engleze, acolo, iar acesta era atît de bogat încît poleiala bomboanelor de ciocolată, fistic și lămîie pe care le mînca împreună cu familia, prietenii și servitorii lui se făcea atît de înaltă și lată, sporea atît de mult încît sub soarele Arabiei băieții consulului care erau amîndoi cîrni, blonzi și purtau ochelari, puteau patina.

*) Fragment din romanul : „MIRII CEI TRIȘTI".

reportaj

Despre statui, despre recorduri mondiale

În dimineața aceea parcă se lăsase ceața, șoferul care mă ducea la Beregsău lăsase microfonul deschis, stația de radio adică ; o țin deschisă de obicei, poate mă cheamă undeva, se întîmplă să mă cheme, să-mi spună să fac asta și asta. Instalația de radio era deschisă, așa că puteam asculta conversațiile dintre direcțiune și ferme, dintre ferme, dintre bazele de aprovizionare și ... Așa, încet, de la o fermă la alta, de la o stație la alta, lua naștere, pentru mine, profanul, un univers pe care nu îl bănuisem și în care pătrundeam cu o oarecare nesiguranță. În mașina care mă ducea la Beregsău și în care șoferul îmi explica despre prea multe, despre director, despre salariați, despre succesele lor, despre aprovizionare replicile se încrucișau cu o viteză din ce în ce mai mare ; la ora șapte și jumătate dimineața, ziua de muncă intrase, din plin, pe făgașul ei.

Sigur că despre directorul întreprinderii există o seamă de legende, așa cum există, probabil, despre fiecare conducător de asemenea anvergură ; șoferul mai adaugă o seamă de informații care pot și ele să aparțină legendei ; fără îndoială că își iubește șeful. Despre inginerul Cirpanu dealtfel nimeni nu mi-a vorbit altfel decît așa : cu mare dragoste. Nimeni dintre cei cu care am discutat în dimineața zilei de 13 ianuarie la Beregsău nu mi-a vorbit altfel despre director, deși într-o întreprindere oricare conducător poate fi privit și evaziv de către subalternii săi.

Am plecat la Beregsău înarmat cu o seamă de sfaturi aparținînd colegilor, prietenilor, soției. Domnule, e un om în mare ascensiune, trebuie să scriem despre el. Am citit un reportaj de Petru Vintilă, mi-a spus soția ; cînd era mic, ai lui îi spuneau : dacă nu înveți, te trimitem la porci. Nu mi se pare imposibil ca Petru Vintilă să fi scris această frază spirituală, aparține stilului său. Acum, după ce am stat de vorbă cu Florentin Cirpanu, îmi pare mai puțin probabil ca acesta să o fi rostit. Dar cum directorul e din Caransebeș, cum Petru Vintilă și-a petrecut o seamă de ani ai tinereții acolo, nu-i exclus ca inginerul Cirpeanu să-și fi deschis sufletul talentatului și dinamicului prozator Vintilă. Da, îmi spune inginerul, nu mai există în țară o întreprindere ca a noastră. Dar ce vorbesc, în țară, puteți să scrieți : ÎN LUME. Puteți să scrieți, nu mai există așa ceva. Ceea ce există la noi în materie de creștere și îngrășare a porcilor nu mai există niciunde. Nu există, n-au ce avem noi. Am fost în Canada, S.U.A., Austria, am fost în multe țări ; nu au așa ceva în materie de porci. Vin ei să învețe de la noi. Vin, se uită, cercetează, trag cu ochiul. La ei, asemenea întreprinderi nu sînt. (La plecare, șoferul îmi spune cum la ferma de la Sinandrei au venit în vizită americanii, cum, zicea șoferul, se uitau ei acolo, să facă la ei acasă cum era la Sinandrei, sînt deștepți americanii, cred eu că se uitau de pomană ? Mintea lor înregistra tot, un porc nu le-a scăpat, o instalație, nimic). Vin și învață de la noi, spune directorul ; dă-ți seama dumneata, la sfîrșitul cincinalului trebuie să producem treisute de mii de porci. Pentru fiecare zi a anului, o mie de porci. Așa ceva nu s-a mai văzut. Anul trecut au fost la noi experți ai BIRD-ului, ai Băncii internaționale pentru comerț și dezvoltare. Au rămas foarte impresionați. Au spus că-i o realizare mare. Îi preocupă pe toți. În definitiv, ceea ce am făcut noi, ceea ce facem, e o experiență românească. Cum am ajuns aici. E simplu. Nevoile ne-au adus aici. Nu avem oameni, a trebuit să înlocuim oamenii. Un exemplu. Mai avem și altele. Sigur că au fost foarte multe greutăți. Nu avem experiență în materie de aglomerări de animale, cu realizarea unei producții ritmice, constante. Nu aveam noi, dar nici în lume nu există. Am schimbat vechile tehnologii cu tehnologii noi ; noi, cu totul originale, care aparțin întreprinderii noastre, Am venit cu soluții originale care azi se aplică în toată țara. Dacă acum zece ani cineva ne-ar fi spus că vom ajunge să creștem zece mii de porci pe îngrijitor nu am fi crezut. Am ajuns la asta fiindcă aveam nevoie. În zece ani... Directorul cheamă o secretară să-mi dea hîrtii, a dat o seamă de rapoarte, sînt o seamă de lucruri scrise, de ce să mai pierdem vremea, mi le poate lăsa, sînt toate datele acolo, scrise, n-am decît să le iau de acolo. Secretara îmi dă ceva, nu, nu ăsta, ăsta e vechi. (Din reportajul lui Petru Vintilă nu-mi dau seama în ce măsură finisat, extrag fraze și încerc s-o înconjur de altele, în numele reabilitării porcilor. Încerc să-l provoc pe director la mărturii, la amintiri, dar întrebările mele nu reușesc prea mult ; remarcabilă este discreția omului de știință. A făcut zootehnia fiindcă i-a plăcut. De mic i-au plăcut animalele. Asta a fost. Nu se poate face nimic, fără pasiune. Șoferul îmi spune că directorul își petrece de fapt tot timpul în complex, unul din inginerii cu care discut îmi spune că directorul știe tot ce se poate ști în legătură cu complexul. Îmi dă un exemplu, o construcție nouă, directorul știa dimensiunea grilajelor, a... știe tot ce-i legat de fermă, de aici încep succesele. Nu, nu a fost de la început director aici, mai întîi a fost la Peciu Nou. Acolo a avut toate funcțiile, de la brigadier pînă la director. Era director la 29 de ani. Nu spunea niciodată cîți ani avea, oricum oamenii îl iubeau, totdeauna a încercat să le creeze condiții, totdeauna, îmi spune, m-am străduit ca oamenii să cîștige bine... Au fost foarte multe greutăți, v-am spus, acum zece ani nici nu încercam să bănuim că... Nimic nu se poate face fără pasiune. La noi oamenii se formează, pot să spun că noi am reușit să ne formăm oamenii. Dacă există un talent special de conducător. Sigur că da, există. Trebuie să știi să lucrezi cu oamenii, să ți-i apropii, cam ăsta ar fi talentul. Unii îl au alții nu. Cui credeți că se datorează succesele obținute la Beregsău ? Activității, alegerii oamenilor... cu oamenii am realizat toate acestea.

Lucrurile de mai sus au fost spuse mai degrabă cu sfială decît cu orgoliu. Mi s-au pus la dispoziție hîrtii, hîrtiile pot fi mai elocvente. Foarte multe rapoarte, dări de seamă. Inginerul Florentin Cirpanu nu e un orator, cel puțin în comparație cu alți directori cu care am stat de vorbă ; el e un om al faptelor. Dacă mai vreți să aflați... avem un film care... tot ce doriți... și pe urmă... tovarășu inginer Cantemir Răsădean vă poate da explicațiile care...

Cu inginerul Cantemir Răsădean vorbesc mai întîi despre director, despre ce a făcut, ce are de gînd să facă. Nu văd filmulețul fiindcă nu are nici un rost. Cantemir Răsădean îmi explică pe larg cum stau lucrurile. Pentru ca un porc să fie mai economic, s-a ajuns la un metis industrial. Materia primă unitară — grăsunul — are sînge din trei rase. Directorul a propus o fermă de înmulțire pe linie paternă care va trebui să producă vieruși metiși Hampshire-Duroc, ce se vor împerechea cu scrofițe Landrace și Marele Alb. Deci grăsuni din patru rase. Pot să scriu, întreb, nu e secret ? Nu e secret. Vreau să spun, adaugă inginerul, că noi nu rămînem la un anumit nivel, sîntem în continuă căutare. Cîteva grame în plus la treisute de mii de porci, calculați. În maximum treisute de zile scoatem, deci, pe piață un nou metis, obținut prin concurența a patru rase. Pînă acum erau trei. De la director pleacă tot ; să știți că omul sfințește locul. Conducătorul imprimă felul de a fi al subalternilor. Fiecare om e trimis acolo unde poate da maximum ; nu poate unul să spună, de la portar la șef de fermă, că e nedreptățit. Nu se fac niciodată excepții, trebuie toți să-și facă datoria, cred că unul dintre meritele directorului e că a stabilit o disciplină de fier...

Ceea ce impresionează la Beregsău, îmi spune șoferul, îmi spusese șoferul în dimineața în care am venit la Beregsău, e că la noi nu pute. Nu există putoarea aceea specifică crescătoriilor de porci...

Cred, îmi spusese directorul încă de la primele răspunsuri, schimburi de replici, că e impropriu să mai spunem că noi facem parte din agricultură. La noi totul e mecanizat, noi sîntem de fapt o întreprindere de tip industrial, o întreprindere de tip nou ; sîntem o industrie...

Despre Hala cu etaj mi-au vorbit toți dintre cei cu care am stat de vorbă. E proiectată de IPROTIM dar în colaborare cu ei, e premieră mondială. Răspunde exigențelor, are un consum redus de energie electrică, are... amortizarea e foarte rapidă, în nici...

Termeni tehnici. Furajare automată, adăpare automată. Despre noua viață și moarte a porcinelor.

De obicei, imaginea noastră despre aceste blînde și folositoare animale este încă una patriarhală, copleșită de amintirile din copilăria în care, călare peste grămadă, consacram unei sărbători părintește și binecuvîntat numită pomana porcului, toate sărbătorile sacre ale sfîrșitului de an. Un scriitor tipărea o carte numită **Elegie la pomana porcului,** consfințind și el o superstiție de ev patriarhal. Desigur, o elegie e oricum o elegie și umorul care însoțește sacrificiul porcinelor poate întotdeauna bucura o după-amiază de lectură. La Beregsău am descoperit, în drumul către cabinetele directoriale, statuia Marelui Alb. Un porc de vreo 400 de kg., împăiat : primul vier ce, desigur, își aduse o contribuție foarte importantă la sporirea fondului porcin din începuturile acestui modern și extraordinar combinat. Noi, precum presupunem și toți ceilalți, cei care pășesc în această instituție, ce, unică în lume, contribuie la creșterea prestigiului României, noi, deci, am pășit cu evlavie pe lîngă stătuia acestui strămoș ilustru al porcinelor de la Beregsău.

Cum ieșim din evul patriarhal dacă nu despărțindu-ne de toate amintirile noastre, ale copilăriei noastre, cea veșnic fericit încadrată de mituri, de superstiții și de făpturi consacrate metaforelor zilnice ? La Beregsău statuia Marelui Alb tronează la intrarea într-o instituție ce consacră ruptura de copilăria patriarhală a noastră, a tuturor.

VALERIU GANEA

remember

Mierea cronicilor

Este un adevăr unanim acceptat că marii noștri cronicari — Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Radu Popescu, Stolnicul Constantin Cantacuzino — sînt primii noștri mari scriitori. Scrierile lor constituie, într-un fel, porțile de aur ale literaturii române. Oricine intră aici are, de la început, sentimentul măreției, al unui teritoriu sfînt, unde sînt cultivate cu mîndrie idealurile conștiinței și demnității naționale, ale iubirii de țară și ale limbii în interiorul căreia ființăm.

Spirite complexe, cu preocupări fundamentale privind istoria națională, cronicarii au fost pentru toate generațiile de scriitori români, și sînt cu atît mai mult astăzi, exemple strălucite de conștiință și dăruire totală, de slujire nobilă — uneori pînă la sacrificiul de sine — a ființei țării, luptînd nu numai cu mijloacele scrisului ci și cu armele pentru apărarea acestui pămînt de invaziile cotropitoare ce ne-au încercat din toate zările.

Jeluindu-se — în Predoslovie **adecă voroavă către cititoriul — de condițiile vitrege în care a trebuit să scrie** Letopisețul Țării Moldovei, **Miron Costin spunea : „Ce sosiră asupra noastră cumplite, aceste vremi de acmu, de nu stăm de scrisori ci de griji și suspinuri. Și la acest fel de scrisoare gîndu slobod și fără valuri trebuiește".**

Cărturari luminați, slujindu-și țara în numele dreptății și adevărului, cronicarii români au manifestat un cultivat discernămînt critic, consultînd multiple izvoare, confruntîndu-le cu un subliniat simț de demnitate : „nu numai letopisețul nostru, ce și cărți străine am cercetat — spune Grigore Ureche —, ca să aflăm adevărul, ca să nu mă aflu scriitoriu de cuvinte deșarte, ce de dreptate".

Împrejurările vieții au făcut ca Miron Costin să cunoască bine, participînd la războaie ori călătorind, toate provinciile românești : Moldova, Muntenia, Ardealul, Maramureșul. Nu pot uita niciodată un îndemn al său: „Să nu dăm locul, că pămîntul acesta e frămîntat cu singele moșilor și al strămoșilor noștri".

Sursă vastă pentru epica românească de mai tîrziu, cum și pentru cea de azi sau de miine, opera cronicarilor ne încîntă și ne sporește, cu fiece nouă lectură, mîndria — prin arta lor, de un farmec inimitabil. G. Călinescu, în Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent, **referindu-se la mijloacele de artă ale lui Grigore Ureche, arăta că „în ultima analiză toată mierea cronicii lui Ureche se reduce la cuvînt, la acel dar fonetic de a sugera faptele prin foșnitura și aroma graiului", adăugînd că „vorbirea cronicarului e dulce și cruntă, cuminte și plină de ascuțișuri ironice" și că „adevăratul dar al lui Ureche este însă portretul moral".**

Exemplul lor de minunat patriotism stă și în rîvna inspirată cu care au participat la innobilarea și perfecționarea graiului nostru, în dragostea cu care au arătat posibilitățile miraculoase ale limbii române.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

televiziune

DUMINICĂ, 26 februarie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Comoara din insulă. Episodul 1. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă. Povestea filmului muzical. 15,00 Fotbal : Sport Club Bacău — Dinamo București (repriza a II-a). 16,45 Instantanee. 17,00 Cel mai bun continuă ! 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Orașul de la rădăcini. Reportaj. 19,45 Antena vă aparține ! Spectacol prezentat de județul Buzău. 20,45 Film artistic. Dictatorul. Premieră Tv. Producție a studiourilor americane. 22,45 Telejurnal.

LUNI, 27 februarie

16,00 Telex. Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. Ediția a II-a. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton. Familia Palliser. Episodul 2. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Armoniile iernii. 22,05 Cadran mondial. 22,25 Telejurnal.

MARȚI, 28 februarie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (rel.). 11,25 În alb și negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Tragerea de amortizare ADAS. 17,30 Mult e dulce... 17,55 Reportaj T. 18,30 Lecții Tv pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi, județul Teleorman. 20,25 Seară de teatru. Doctor în filozofie, de Branislav Nușici. Premieră Tv. 22,00 Valsul nemuritor. Arii din operete de Johann Strauss și Franz Lehar. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 1 martie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Întrebări și răspunsuri (rel.). 10,20 Teatru Tv (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Tragerea pronoexpres. 17,15 Din țările socialiste. 17,25 Telecronica pentru pionieri. 17,45 Album coral. 18,00 Din cartea naturii. Anotimpul alb. 18,30 Moștenire pentru viitor. Bogdan Petriceicu Hașdeu. 19,20 1001 de seri. 19 30 Telejurnal. 19,50 Noi femeile. 20,20 Telecinemateca. Ciclul „Mari regizori". Padre Padrone. Premieră pe țară. Producție a studiourilor cinematografice italiene. 22,05 Muzică ușoară. 22,20 Telejurnal.

JOI, 2 martie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob. Maroc. 17,40 Viața muzicală. Filarmonica din Ploiești la a XXV-a aniversare. 18,15 Fotbal internațional. Rezumatele meciurilor disputate în cupele europene. 18,50 România pitorească. 19.20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Dezvoltare economică și bunăstare. 20 00 Ora tineretului. 21.15 Telerecital : Victor Rebengiuc. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 3 martie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,45 Corespondenții județeni transmit... 16.00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16.30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19.00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 19.50 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. 20.10 Film artistic. Vărul Pons. Premieră pe țară. Producție a studiourilor franceze. 21.45 Revista literar-artistică Tv. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 4 martie

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton. Familia Palliser. Reluarea primului episod. 13,00 Emisiune muzical-coregrafică. 14,05 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. 14.25 Muzica folk. 14 45 Agenda cultural-artistică. 15,15 Reportaj de scriitor. 15,35 Clubul tineretului. 16.35 Săptămîna politică internă și internațională. 16.50 Rugbi : Irlanda — Țara Galilor. 18 30 Antologia filmului pentru copii și tineret. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,20 Mari filme western. El Dorado. Premieră Tv. 22 20 Întîlnire cu satira și umorul 23,00 Stelele cîntecului și dansului. 23,40 Telejurnal. Sport.

televiziune

La Teatrul German de Stat

„Viață particulară"

de OVIDIU GENARU

Actuala piesă a lui O. Genaru reușește să constituie un motiv de perplexitate pentru spectator. (Ceea ce e un merit, fără îndoială : perplexitatea e de preferat îngurgitării docile a șabloanelor). De ce aceasta ? Pentru că în „Viață particulară" coexistă percepția justă a unor stări de lucruri de loc improbabile, ale prezentului nostru, cu exprimarea lor schematică, de un evident manicheism, coexistă o bună „punere în ecuație" cu o rezolvare facilă. „Pilonii" acțiunii sînt un Director principial, de o conștiinciozitate profesională dusă pînă la sacrificiul vieții personale („un comunist de carieră", îl definește soția sa) și respectiva soție, descendentă a unei familii de mari... mic-burghezi. Miza jocului este intrarea sau ne-intrarea la facultate a uniculul copil, o halmana în plină devenire. Cei doi sînt personaje aproape exponențiale ; într-o anumită perioadă, ele ar fi fost numite „tipice". Ne-tipic este însă conflictul dintre ele, soldat cu o ruptură. În realitate, simbioza reprezentanților celor două categorii naște un consens ce face imposibile asemenea divergențe de opinii. Genaru vede antagonisme acolo unde este de fapt identitate ; el ne prezintă un conflict care n-a avut și nu va avea niciodată loc într-un cadru ca acela descris : o problemă-fantomă. Sincer vorbind, recuperarea morală a flăcăilor de bani gata nu face parte dintre „cestiunile arzătoare la ordinea zilei". Această salvare morală (termen pompieristic, dar inevitabil : textul îl impune) vine de la o întîmplătoare atrăgătoare și argotică Liz, care se dovedește — qui pro quo în ordinea caracterilogică — a fi un foarte onest cadru medico-sanitar, care îi va determina pe tînăr — printr-o blîndă persuasiune — să „intre în rîndul lumii". Că respectiva Liz se exprimă argotic — mă rog. Dar, din păcate, e vorba de un argou inventat ad hoc, fără relație cu realitatea, atît de generoasă din acest punct de vedere.

Spectacolul Teatrului German pare mai curînd o adaptare, în sensul în care transplantarea unei piese într-un alt climat de cultură decît cel care a generat-o constituie o atare operație. Montarea regizorului **Horst Strasser** este o lectură cuminte a textului, lipsită de îndrăzneli spectaculare. Rigid conceput de către autor, personajul soției directorului capătă în interpretarea elaborată de **Herga Sandhof** o rigiditate suplimentară. Meri (inapetența realistă a unui autor dramatic se manifestă și în predilecția pentru nume care nu figurează în carteo de telefon : Meri, Al, Liz, Dem) e de o aroganță quasi feudală. Angular, deloc matern, chiar acolo unde situația scenică o pretinde, jocul cu sugestii expresioniste al actriței se detașează de ansamblul montării. În rolul lui Dem, directorul, **Julius Vollmer** creionează veridic expresia unei imense oboseli, convingător mod de a sugera o biografie prin pura expresivitate corporală. Unchiul Bazil, rezoneurul, bufonul piesei, actorul ratat, capătă în interpretarea lui **Peter Schuch** înfățișarea pașnică a unui îndrăgostit de sticlele cu etichete prestigioase, ascunse în camera nepotului, care „se pregătește pentru admitere". Cei doi tineri ai spectacolului, **Inge Meyer Voiculescu** și **Bernd Bömches** (Liz și Al), imaginează un cuplu de îndrăgostiți, cum nu vedem de regulă pe scenele noastre. Relația lor are o anume franchețe dezabuzată, extrem de contemporană. Aceasta, chiar și atunci cînd se cîntă (o mențione aparte pentru **B. Bömches** — songurile sale sînt realmente reușite). De altfel, nu e singurul amănunt care face să se întrevadă în jocul lor frecventarea metodei brechtiene. Spectacolul acesta este unul „de actori". Rolurile atent compuse contribuie decisiv la menținerea unei atmosfere de certitudine profesională.

DAN WEIL

muzică

Recital de sonate cu Dragoș Cocora

Seara de sonate a soților **ILEANA** și **DRAGOȘ COCORA** s-a ridicat la cea mai înaltă cotă valorică din întreaga suită prezentată de acest cuplu. Mă refer primordial la dificultatea programului abordat — **Enescu** (II), **Grieg** (III), **Prokofiev** (II) — regal de partituri de mare exigență, fiecare solicitînd o lume de imagini total diferită, de unde implicația problemelor apărute. În Enescu, zonele impresionismului, confruntate cu matrițele deja cristalizate ale specificului românesc, au cucerit prin libertățile agogice intuite sensibil, dar și prin ritmicitatea etalată, cele mai împlinite momente rămînînd legate de circumscrierea zonelor lirice. Momentele de intens dramatism au rămas însă adumbrite de o anumită sobrietate, temperare, ce nu socotim necesar a impieta din explozivul temperamental cu care ne-a obișnuit arcușul lui D. Cocora. L-a „concurat" serios, siguranța controlată a pianului. În Prokofiev, cuplul pian-vioară a fost foarte bine sudat, remarcîndu-se rigoarea rezolvărilor tehnice, numeroase la ambele instrumente, diversitatea paletei coloristice, cît și punctarea sigură a particularului ce îl caracterizează pe creatorul versiunii sonore a lui Romeo și Julieta. Interpretarea cea mai sensibilă, mai adiacentă solicitărilor am regăsit-o în Grieg — imaculatul peisaj al fiordurilor scandinave, cu liniștea lor meditativă, o afectivitate nesecătuită (deși niciodată provocatoare) au fost reconstituite în secvențe admirabile. Pianistica Ilenei Cocora se află într-o frumoasă afirmare, cîștigîndu-și personalitate. La violonist s-a făcut remarcată grija excesivă pentru acuratețe, recitalul marcînd și sub acest aspect o substanțială creștere calitativă.

LA FILARMONICA ne vizitează pentru a doua oară o dirijoare din Grecia, **LOULI PSIHOULIS.** În program, impunătoarea Simfonie I de **G. Mahler.** Muziciana, crescută în rigorile școlii vieneze, ne-a făcut o demonstrație asupra bogăției de sensuri a partiturii post-romanticilor : exuberanța expresivității melodice vizavi de sarcasmul dus pînă la cinism, plurivalența sentimentului extatic al patosului autobiografic. Dirijoarea își redistribuie plasarea diferitelor instrumente după alte criterii decît obișnuitul, elimină aproape izocronismul marcării metricii din tactare în favoarea unor sugestive contururi, unduindu-și brațele ca într-o îmbrățișare totală cu fondul emoțional, intim, al muzicii. Impresionează dinamismul său fervent, suplețea extremă cu care propulsează continuu spre orchestră chemări, replica sosind spontan. Din cele patru secțiuni am desprinde penultima, pentru balansul impecabil realizat între sentimentalism și parodie, subtil patinată. Un succes de prestigiu, la care se cuvine adăugată contribuția pianistei **DORA BACOPOULOS,** în special pentru maniera realizării secțiunii medii a Concertului nr. 2 de **Chopin.**

DORU MURGU

„cîntarea României"

Costumul popular al formațiilor artistice folclorice

În ultimele decenii ale acestui veac au avut loc în țara noastră adînci transformări economice, sociale și politice, cu consecințe directe în concepția socio-culturală a oamenilor de la orașe și sate. Modul de viață contemporan a dus la dispariția industriei casnice textile, prin urmare și a costumului tradițional din portul obișnuit, cotidian. Pierzîndu-și rostul utilitar, portul popular a căpătat un caracter prin excelență decorativ, fiind folosit, în special, în ocazii festive, îndeosebi de formațiile artistice folclorice. Din observarea atentă a costumelor populare, folosite de formațiile artistice folclorice sătești, se desprinde ideea că acestea și-au pierdut cu totul caracterul specific local, determinînd astfel uniformizarea lui, pe o arie foarte largă. Explicația constă pe de o parte în împrejurarea că aceste costume sînt procurate de la cooperativele de artă populară (care confecționează serii largi de produse, deservind diferite formații), iar, pe de altă parte, în faptul că cei care-și lucrează costumele acasă se inspiră tot din modelele executate de cooperativele respective.

Un fapt reprobabil, ce se cere menționat aici, este acela că asemenea costume sînt confecționate, de cele mai multe ori, din nylon și sînt împodobite cu motive decorative eterogene, abordîndu-se adeseori și ornamente specifice altor categorii de piese textile. La acestea se adaugă excesul de paiete și fir metalic auriu și argintiu, în detrimentul sobrietății și eleganței unui costum tradițional autentic.

Formațiile artistice de amatori din mediul urban folosesc același tip de costum, generalizat de cooperativele de artă populară. Acestea, însă, nefiind exponente artistice ale unei colectivități restrînse, trebuie să promoveze un tip de costum care să reprezinte o sinteză a elementelor autentice ale portului popular din zona din care provine repertoriul lor.

Formațiile artistice folclorice profesioniste au reușit, în multe cazuri, să-și creeze costume în concordanță cu zona din care și-au ales repertoriul. Totuși, este departe de a se fi rezolvat pe deplin problema privitoare la corelarea necesităților scenice ale costumului cu caracteristicile locale ale acestuia. Înlăturarea acestei carențe este cu atît mai stringentă cu cît avem mai mult în vedere că îmbrăcămintea populară a formațiilor profesioniste este luată drept model pentru formațiile folclorice de amatori din mediul rural și urban și că marile ansambluri folclorice sînt adeseori mesageri ai tezaurului nostru etnologic peste hotare — împrejurare în care depun mărturie și pentru valorile artistice ale portului popular românesc.

Festivalul național „Cîntarea României", ediția a II-a, este un binevenit prilej de promovare în contemporaneitate a costumului popular tradițional — unul din domeniile cele mai importante în definirea trăsăturilor etnice ale poporului nostru.

ARISTIDA G. TURCUȘ

panoramic cultural

ANOTIMPUL ȘEZĂTORILOR LITERARE. ● Ion Arieșanu, Anghel Dumbrăveanu, Damian Ureche, Vasile Versavia au fost oaspeții tineretului din Jebel. ● La Jimbolia, în sala de festivități a Consiliului popular, o întîlnire cu Nikolaus Berwanger, Hans Kehrer, Horst Samson, St. Ludwig Schwartz. ● Cenaclul reșițean „Semenicul" s-a deplasat la Berzovia cu care prilej s-a lansat și volumul „Drum peste vină" de Ana Selena. (Luni, 14 februarie). ● Marți, în prezența poetului Alexandru Jebeleanu, tot aici, au fost lansate cărțile Anei Selena și a lui Sabin Opreanu („Sunetul zăpezii"). ● Semnalăm lansările aceleași cărți la Băile Herculane, Mehadia, de față fiind și scriitorii Anghel Dumbrăveanu, Alexandru Jebeleanu, Dorian Grozdan, George Suru, Romulus Cojocaru, Ileana Roman, Octavian Doclin. Și membrii cenaclului „N. Labiș". ● La Obreja s-a lansat cartea „Un erou bănățean al Războiului de Independență — Moise Groza". Aceeași acțiune și la Caransebeș. ● Anavi Adam a fost oaspetele cititorilor săi din Bodo, în cadrul „Lunii cărții la sate". ● Tot la Jimbolia, la întreprinderea de nasturi s-a ținut ședința care au participat Nikolaus Berwanger, Laurențiu Cerneț, Eugen Dorcescu, George Drumur, Maria Pongracz, Horst Samson, Nina Ceranu, Mircea Șerbănescu. Acești scriitori au fost și oaspeții publicului din Ghioroda. ● Cenaclul „I. P. Bănățeanul" din Lugoj a ținut o ședință mai puțin obișnuită, însoțită de muzica folk (Ion Grancea) și de prezența cenacliștilor de la Liceul „C. Brediceanu". Au citit Ion Borangic, Dănuț Diaconescu, Gheorghe Vuia (în grai bănățean), Petronella Sîrbu. Invitat, poetul Lucian Bureriu. ● ALTE ȘTIRI : în foaierul Teatrului popular din Lugoj, expoziția plasticianului amator Mihai Buru (maistru la I.T.L.), ne informează colaboratorul nostru Dănuț Diaconescu.

La invitația directorului I.A.S. Grabați, Aristotel Blendea, un grup de scriitori și membri ai cercului literar „Victor Eftimiu" s-au întîlnit cu locuitorii comunei. Au participat : Ion Arieșanu, Damian Ureche, Eugen Dorcescu, Vasile Versavia, Ion Dumitru Teodorescu, Ion Velican, Corina Victoria Sein, Wilhelm Weis, Dumitru Alexandrescu, Traian Pintilie, Ignea Loga, Ion Martin, Emil Sain și membrii brigăzilor de agitație de la magazinul „Bega" și Direcția regională C.F.R.

L. B

echo

„Tumulul de la Susani"

Recent, în prestigioasa revistă de arheologie „Praehistorische Zeitschrift" nr. 52/1977,

din Republica Federală Germană de sub redacția savanților de renume în acest domeniu, Herbert Iankuhn — Vladimir Milojčić — Rafael v Uslar, a apărut studiul monografic **„Tumulul de la Susani"** — spectaculoasă descoperire tracică a cercetătorilor de la Muzeul de istorie și etnografie din Lugoj.

Sub semnătura lui **Ioan Stratan** — Lugoj și **Dr. Alexandru Vulpe** — București, studiul, în cele 32 pagini de text, 6 figuri și 28 planșe cu fotografii și desene, cuprinde o amplă prezentare a așezării arheologice, încadrarea ei în contextul descoperirilor similare din țară și străinătate ; importanța culturii materiale în cronologia hallstatului timpuriu în Banat și în Europa și totodată atestarea prezenței tracilor pe teritoriul de la nordul Dunării, la sfîrșitul mileniului II î. e. n.

De asemenea, se remarcă materialul ilustrativ extrem de bogat (218 vase ceramice), executat cu o deosebită acuratețe. Prin publicarea acestui studiu într-o revistă prestigioasă de specialitate, cu circulație mondială, „Tumulul de la Susani" — descoperirea arheologică de excepție din județul Timiș — a intrat în circuitul civilizației universale.

MARIA MOROZ

in memoriam

În ziua de 14 februarie, la numai 65 de ani, s-a stins pentru unuia dintre cei mai înzestrați pictori decorativi ai acestei părți de țară. A venit umbra eternă peste o viață de artist, dar această umbră nu va putea să întunece culorile și creația sa. S-a lăsat umbra peste vitraliile atît de vii ale maestrului IULIU SZAPPANOS, dar noi le vom păstra veșnic în lumină. Născut în 1912, la Budapesta, urmînd tot acolo Facultatea de Arte frumoase, Iuliu Sappanos a dat dovadă de un talent deosebit. Chiar din perioada Liceului piariștilor din Timișoara, el și-a desfășurat mugurii talentului spre primăvara creației.

A avut colaboratori nume vestite ale picturii românești, precum : Catul Bogdan, Aurel Ciupe, Iulius Podlipny, Ferch Francisc, Gál Andrei, Orgonaș Andrei, Odry Iosif, Artur Wetro și Sever Frențiu.

A fost alături și a sprijinit, cu bunătatea sa, pe

Iuliu Szappanos

mulți artiști care s-au dezvoltat mai tîrziu, precum Diodor Dure, Adalbert Luca, Eugenia Dumitrașcu, Ion Sulea Gorj și alții. A fost o inimă rară, a ajutat talentele tinere, deși ne exprimăm o imensă părere de rău că nici un artist de astăzi nu i-a moștenit secretul creației, pentru că prin moartea lui Iuliu Szappanos am pierdut unul dintre cei mai mari vitraliști contemporani.

Lucrările sale inegalabile, de la sediul Comitetului județean de Partid Arad, sau de la Casa Scriitorilor din Timișoara, cît și din alte importante edificii, aduc strălucirea artei vitraliilor și permanenta noastră prețuire.

Iuliu Szappanos a căutat veșnic să dea sensuri majore artei sale, să lase posterității imaginea unui artist de mare talent, care și-a zugrăvit sufletul cu cele mai frumoase culori, culori picturale, pentru pialurile timișene și pentru întreaga țară.

S-a lăsat umbra peste penelul talentatului nostru coleg și prieten. Prin vitralii pătrunde însă lumina, gata să păstreze și să îmbrățișeze numele unui artist pe care îl vom păstra în bronzul veșniciei.

DAMIAN URECHE

Valeriu Braniște

Chemat în 1893 de Ioan Rațiu, fruntaș al P.N.R., la conducerea Tribunei, Valeriu Braniște se va dedica vocației sale de ziarist tocmai în epoca ardentă a ajunului procesului memorandiștilor (1894), apărării cărora s-a consacrat cu trup și suflet. Deși este silit să părăsească în curînd Tribuna, datorită unor fricțiuni în sînul P.N.R., Braniște își va continua rechizitoriul de presă în paginile ziarului Dreptatea, pe care îl înființează la Timișoara, împreună cu Cornel Diaconovici. Sentința abuzivă pronunțată în procesul Memorandului determină publicarea celor 72 de articole antiguvernamentale, semnate de Braniște în paginile Dreptății, ceea ce îl va atrage condamnarea și detențiunea timp de 15 luni la Văc (1895—1896).

Eliberat fiind, după un scurt interludiu brașovean, răstimp în care colaborează la Gazeta Transilvaniei, Braniște acceptă oferta lui G. Popovici de a înființa ziarul Patria, în Bucovina, motiv pentru care se stabilește la Cernăuți, în 1897. Interesul major al acestei publicații a fost întărirea unității de acțiune a forțelor politice ale națiunii române, pentru contracararea acțiunilor de intimidare și denaționalizare practicate de autoritățile habsburgice.

În fața iminenței expulzării din Bucovina, Valeriu Braniște revine pe meleagurile natale, dar dorința de a-și găsi o îndeletnicire stabilă — s-a căsătorit în vara anului 1900 — ca și bunele relații cu românii bănățeni, îl determină să dea curs propunerii fruntașilor politici din Lugoj de a fonda un ziar în urbea de pe Timiș. Astfel apare la 1 ianuarie 1901 Drapelul căruia Braniște îi va dedica aproape două decenii din existența sa.

După intrarea României în 1916 în război, împotriva Austro-Ungariei, Valeriu Braniște este pus sub urmărire de autorități, iar în urma refuzului de a semna o declarație de fidelitate față de regim este acuzat de spionaj în favoarea statului român și internițat la 3 februarie, 1918, timp de opt luni, la Seghedin.

Evenimentele premergătoare Unirii îl antrenează pe Valeriu Braniște, aflat în fruntea Consiliului Național Român al comitatului Caraș-Severin, în efortul pentru lichidarea puterii de stat dualiste, deși era cu sănătatea zdruncinată din timpul detențiunii.

După Adunarea de la Alba-Iulia, el devine șeful Resortului cultelor și instrucțiunii publice în Consiliul Dirigent, contribuind în această calitate la organizarea învățămîntului secundar în limba română din Transilvania și la înființarea Universității din Cluj.

Pentru meritele sale de scriitor (volumul Amintiri din închisoare **se înscrie pe linia marii noastre literaturi memorialistice) și om erudit, Valeriu Braniște este ales membru de onoare al Academiei Române, în sesiunea sa generală din anul 1919. Decedat înaintea împlinirii vîrstei de 59 de ani la Lugoj, Valeriu Braniște lasă o amintire veșnic vie în conștiința posterității.**

DAN FLORIȚA-SERACIN

figuri bănățene

tableta

Octavian Gătăianțu

Pentru Octavian Gătăianțu, maistru de instalații și montaje la U.J.C.A.P. Timiș, ziua de lucru începe în tăria dimineții și se încheie la miez de noapte.

Acest tînăr de 35 de ani, cu vorbă domoală și gesturi discrete nu cunoaște odihna. Nu iubește arta, literatura. L-am întîlnit la Cenaclul „Ars poetica", unde a citit versuri de o mare sensibilitate. I-am înțeles opțiunea pentru frumos, pentru ceea ce înnobilează sufletul omenesc dincolo de cele opt ore de muncă, mai cu seamă după ce, la insistențele sale i-am făcut o vizită acasă. Acolo îl așteptau cele două fetițe ale sale, Electra și Mihaela, cu ochii vioi și iscoditori. Aici l-am descoperit pe artistul Octavian Gătăianțu, cu adevărat, căci propria sa locuință a devenit un sui generis loc de expoziție : pretutindeni vase pictate, de o mare varietate coloristică, cu modele de inspirație eterogenă, lucrate cu migală și infinită răbdare. Aflu de procesul tehnic complicat, cu arderea la o anumită temperatură, a vaselor, pentru fixarea primului strat de ulei, cunosc cu surprindere uneltele rudimentare ale artistului, mi se spune că aproape toate aceste frumuseți au fost elaborate la lumina becului. Octavian Gătăianțu, care a copilărit într-un pitoresc sat bănățean, îndrăgește pictura și poezia. Ele nu constituie pentru el un simplu hobby. Dovadă e faptul că în prezent se pregătește pentru prima sa întîlnire cu publicul, va deschide o expoziție de vase pictate. Va fi, sînt sigur, un succes nu numai al său, ci al artei noastre amatoare, în general.

ION VELICAN

ridendo

Despre anumiți studenți

— Important e ca părinții să fie mulțumiți. Ei mă știu student, anul șapte, le-am spus că la Zootehnie se fac opt ani. Ei sînt mulțumiți că băiatul lor e student, iar eu sînt mulțumit că lunar îmi trimit cîte o mie de lei. E drept, vara, le cer să-mi mărească suma, le scriu că mi-a dispărut, ba o pătură, ba un cearceaf... pe care trebuie să le plătesc... În vacanță nu prea merg pe acasă, le spun că trebuie să fac practică, le expediez cîte o vedere de la mare, sau de la Sinaia, ca să știe unde să-mi trimită solda lunară... În cei șapte ani, de cînd mă știu student, am fost o singură dată acasă, doamne ce s-au mai lăudat cu mine... mai ales bunicul... dar și eu mă pot lăuda cu el, om înțelept, mi-a dat trei mii, fără să știe ai mei... Tot în vara aceea, am mai făcut rost de niște bani și de la unchiul meu, m-a chemat să-i consult vaca... Adevărul e că nu am luat mult pentru consultație, i-am spus că vaca nu are poftă de mîncare din cauză că urmează să nască, că o să aibe trei vițeluși... doamne, ce s-a mai bucurat (unchiul meu, nu vaca...). A doua zi, tot satul s-a adunat la poarta casei părintești, a trebuit să consult o cireadă și m-am umplut de bani. Anul acesta este al optulea de cînd ai mei mă știu student, mă tot întreabă cînd termin... M-am hotărît, le spun adevărul, ce-o fi o fi, doar ei sînt părinții mei, așa că au să mă ierte... Le spun că, avînd în vedere dezvoltarea tehnicii moderne și complexității organismului vacii, se fac la facultate zece ani și gata. Dacă vor ca feciorul lor să fie doctor, n-au decît să se mai sacrifice doi ani... Și, după doi ani poate îmi mai vine vreo idee...

Despre anumiți tați

— Unde, unde ? La plimbare ?

— Nu. La librăria „Eminescu".

— Cauți o carte anume ?

— Da. Stau slab la română și trebuie să mă pun pe treabă.

— Tu, la română, eu la chimie. Să știi că materia din programa clasei a VIII-a, la chimie, nu e deloc ușoară...

— Dar ce, cu româna e de joacă ?

— De cînd cu clasa a VIII-a, n-am mai văzut un film...

— Nici eu, un spectacol de teatru... și, mă știi, sînt mort după teatru...

— Habar nu am cum mai arată un restaurant...

— N-am mai fost la o bere din clasa a V-a...

— Te rog să mă ierți, nu mai pot sta de vorbă cu tine, mi-e teamă să nu mă prindă puștiul așteptînd pe la colțuri... Mi-ar face o muzicuță...

— A, uite-l că vine, e cu al meu... Unde s-or fi ducînd ?

— Cum unde ? Pe teren, nu vezi că au și mingea cu ei ?

— Minca-l-ar tata, ia te uită ce mustăcioară și-a lăsat al meu !

— Dar odrasla mea îți place ? Are un mers... Păcat că stau prost cu româna, altfel, actor îl făceam !

— Știi Achime, trebuie să ne gîndim serios la viitorul copiilor noștri.

— Și ce propui ?

— Să ne luăm amîndoi cîte un meditator...

EMIL ȘAIN

memento

Colocviile tinereții, poeziei și muzicii

În sala de concerte a Liceului de artă din Timișoara a fost inaugurat, recent, un ciclu de **colocvii ale tinereții, poeziei și muzicii**, în organizarea Inspectoratului școlar județean, cu concursul Asociației scriitorilor din Timișoara. Aceste colocvii se vor desfășura, lunar, în orașele județului Timiș, cu participarea elevilor și a profesorilor.

Manifestarea artistică inaugurală s-a desfășurat sub îndrumarea prof. Pavel Petroman, inspector general adjunct. Invitați de onoare — poeții : Anghel Dumbrăveanu, Al. Jebeleanu, Damian Ureche.

Programul, deosebit de interesant, de bogat și divers, a beneficiat de concursul corului Liceului de artă „Ion Vidu" și al corului Liceului Pedagogic din Timișoara, care au interpretat cîntece pe versuri ale poeților timișoreni. Elevi de la aceste licee, cum și de la liceul C. Diaconovici Loga, Liceul de matematică-fizică nr. 1, Liceul pentru alimentație publică, Liceul de filologie, Liceul economic și de drept administrativ au prezentat recitări din poeții invitați, muzică folk, sau creații literare proprii, (Maria Cernicova-Bucă și Teodora Bacșiș) într-o atmosferă de tinerețe și entuziasm.

Această reușită seară de poezie și muzică a fost întregită de-un colocviu pe teme privind poezia, exigențele muncii literare, creația scriitorilor invitați.

Așteptăm cu legitimă curiozitate următoarele ediții ale acestor **Colocvii**, al căror debut ni s-a părut deosebit de promițător.

THEODOR COZIANU

sport

În miez de februarie...

Sub strat întins de nori și nea, s-a dat startul în fotbal, printr-un fel de repetiție în costume. Cupa, numită demult și nu degeaba, numită urît, dar just „competiția k. o.". Adică : din doi, unul cîștigă, celălalt pierde ; cale de mijloc nu se găsește. K. O. a fost, la Timișoara, **F.C.M. REȘIȚA**, bătută măr de **U.T.A.**, într-un adevărat derbi bănățean. Zic din nou și răspicat că antrenorul **Ion Motroc** se joacă de-a... fotbalul, crezînd că va salva de la retrogradare această echipă lipsită de esență, de șira spinării. Nici o idee mai acătării, nici o fază desprinsă din șabloanele mediocrității și ale nimerelii. Personal, regret starea jalnică a reșițenilor, situație de care **Manolache** nu mi se pare deloc străin, ca, de altfel, nici cei ce țin, în umbră, cîrma F.C.M.-ului. I-am văzut pe **Atodiresei, Bojin, Hergane, Florea, Porațchi, Oancea**, în decembrie trecut, cu **Steaua**, la ei acasă, cînd au pierdut tot cu 4—0 ! La primul meci oficial al noului sezon, iată un alt 0—4, care vrea să însemne că vacanța de iarnă a fost mare și albă, fără truda preparărilor fizice, psihice, tactice, strategice sau cum le-or mai fi spunînd teoretic doctorii docenți din arene și de lîngă. Cum trebuie jucat fotbalul ne-a demonstrat U.T.A., „bătrîna cucoană", într-un fericit mariaj cu un mare antrenor al zilelor noastre, prof. **Ion Ionescu**, capabil să stea și la conducerea națională. El, Ion Ionescu, l-a readus pe **Domide** la vremea gloriei pierdute, după ce și în toamna trecută se furișase după ciubucuri grase prin alte orașe iubitoare de celebrități ofilite. Iată-l, acum, bătrîn și domolit, cuminte și înțelept, iată-l, deci, pe Domide jucînd cu marea bucurie a adolescentului, cum n-a mai făcut-o din timpul lui **Coco Dumitrescu** și al **Feyenoord-ului**. Bravo, Domide ! Tot în Cupă, o mare surpriză și nu prea : **A.S.A.**, învinsă de **INDUSTRIA SÎRMEI !** Într-adevăr, k. o., ca la boxul greilor, unde Cassius Clay a fost detronat și îndemnat să-și crească nepoții.

Încă ceva : din acest colț de pagină — drag inimii mele —, un omagiu cîtorva colegi condeieri, veșnic în tribune și arene, pătimași ai sportului bănățean, oameni competenți, pe care-i știm de ani de zile în paginile sportive ale ziarelor noastre. În pragul returului fotbalistic, așadar, nu despre „actori", ci despre cronicari. Iată-i, pentru prima dată alăturați în plumbul care le-a imprimat de atîtea ori numele : **Constantin Hîrșova, Ion Stan, Corneliu Popovici, Emeric Robicsek, Anton Palfi, Iosif Dudaș, Svetomir Raicov, N. Gyuresik** (Timișoara), **Gheorghe Nicolăiță** (Arad), **Paul Bocșanu** (Reșița) și alții.

TEODOR BULZA

cenaclu

Joi 21 februarie 1978 a avut loc obișnuita ședință de cenaclu A citit **poezie** Eugen Dorcescu. Referent Crișu Dascălu care a afirmat în cuvîntul său, printre altele : „Ciclul «Desen în galben», citit de E. D. invită la reflecție. Constatăm că sentimentul unității e dat de sentimentul discontinuității. Cititorul depune efort în receptarea sa, care ar putea să ducă la blocaj...". Crișu Dascălu vorbește în continuare despre „discontinuitatea continuă" a discursului poetic, se referă la o descifrare semantică în care sens va și desfășura o minuțioasă analiză pe text. **Marcel Turcu** remarcă la E. Dorcescu un „fluid invizibil", un „parnasianism scurt" și o bogată cultură poetică din care-și trage seva poezia sa. **Marcel Pop-Corniș**, sintetic și la obiect, remarcă și el liniaritatea referatului. Descoperă la E. Dorcescu ideea trecerii în altă stare, șansa salvării fiind ascensiunea, dubla mișcare ce conferă poeziei continuitate.

Au mai luat cuvîntul : Aurel Turcuș, Wilhelm Weiss, Vasile Versavia, Petru Novac Dolingă, Andrei A. Lillin, Mircea Birsilă etc. Ședința a fost condusă de poetul Angel Dumbrăveanu. Ședința viitoare — proză : Marian Drumur.

I. D. T.

Prietenii revistei Orizont

Cenaclul literar „Mihai Eminescu" din Ocna Mureș

Din nota lui REMUS MIHĂLȚAN, președintele Comitetului orășenesc de cultură și educație socialistă Ocna Mureș, privitoare la cenaclul literar din localitate, reținem că membrii acestuia „organizează manifestări de larg răsunet (cum a fost festivalul — concurs de muzică folk și poezie patriotică și revoluționară „Salinae '76") și participă la șezătorile literare, care au loc la Casa de cultură, în întreprinderile din oraș sau în localitățile din județ. (...) Prezenți la prima ediție a festivalului național „Cîntarea României" cu poezie, proză, texte de brigadă, reportaje, membrii cenaclului s-au afirmat ca o prezență vie, înnobilatoare, contribuind pe plan local la educația estetică și patriotică a publicului".

Măicuță-țară

Ne crește feciorii și lanurile de grîu,
Ne crește vetrele, precum cresc munții brazii
Și pe noi ne crește în ochii celor ce vin.
Ea, patria, cu fîntîna lui Manole,
Cu flacăra lui Zamolxes, înțeleptul
Și cu fluierul Iancului, fluier vrăjit,
Cu hora domnitorului Alexandru Cuza,
Cu țeasta lui Mihai-Voievod Viteazul
Și cu durerea lui Constantin Brîncoveanu,
Patria,
Măicuța, ne-a purtat și-o să ne poarte,
La sînul ei sfînt, fără moarte.

TRAIAN VEREȘ, muncitor

Moment

Ți s-au deschis aripile, lumină,
Corola ta e mai strălucitoare,
S-au spulberat ghimpii pe trandafiri
Să nu mai singere soarele-n floare.

Cînd rid de fericire toți castanii
Sub înveliș imaculat, pe-alei,
Atunci în gîndul meu tresar luceferi
Ce-i dăruiesc pămîntului scîntei.

MIRELA LAZĂR, elevă

Imn

În țara asta veche, românească
Trăim, muncim, cîntăm și coacem pîine.
Noi facem ca belșugul să sporească,
S-atingem țelul luminos de mîine.

Veniți români, maghiari, germani
Uniți să înălțăm culorile stegare
Cum le-am'nălțat atîția zeci de ani
Și-n bucurii și-n vremi răscolitoare.

Partidul, chezășia fericirii noastre
Cu încercate rădăcini străbune,
În lumea asta veșnic va rămîne
Să lumineze zborul către astre.

AUREL OPREA, muncitor

M-am suit în vîrf de deal

M-am suit în vîrf de deal
Aici, la noi, în Ardeal,
Să văd Mureșul, cîmpia,
Scumpa noastră Românie,
Să văd cumu-i de bogată
Cum n-a fost ea niciodată.

Țara mea-i țară-nflorită
Și de popor e iubită.
Țara mea e ca o fragă
O respectă lumea-ntreagă.

Cerule frumos, cu stele,
Te asemeni țării mele,
Ești senin și fără nor
Ca al nostru viitor.

IOAN MAN, țăran

Viziune

Priviți, oameni,
ce cai năzdrăvani am prins la căruța timpului !
Dați-mi jăratic să hrănesc telegarii
și-n zbor furtunos
să despic zările ca pe-o pînză de cort arsă la soare.
Fulgerele le-am luat, mănunchi, în mînă
să luminez calea generațiilor viitoare.
Biciul de foc l-am rotit deasupra capului și pocnind
am adus oamenilor ani de belșug și pace.
Cu plug de aur tai în pămîntul trecutului și sădesc viitorul.
Dați-mi jăratic să hrănesc telegarii.

R. ALUVIAN, profesor

Glasul străbunilor

În noaptea adîncă,
un cîntec de greier
răzbate
prin veacuri către mine,
chemîndu-mă.
Am adunat
florile și cuvintele
și am ascultat
chemarea greierelui.
Peste veacuri,
undeva,
pe o boltă de cer,
stelele își urmează
călătoria
spre veșnicie.

NETANIA MUREȘAN, muncitoare

Zorii României

Cînd m-am născut, azurul dimineții
Se profila deasupră-mi ca un zbor
De-abia simțit, de pasăre măiastră.
Și-n primii pași am pus curaj și spor.

Străbunii au visat la ziua asta
Privind cu-ncredere spre viitor,
Căci pentru pîine, pentru neam și țară
Ei au plătit cu sînge tuturor.

Apoi, cînd am crescut, privind la soare
Mereu vibrînd, mereu strălucitor,
Am înțeles : lumina nu mai moare
Pe-acest pămînt de doine și de dor.

EMILIA MAIERUȚ, elevă

Țara

Gîndurile-mi trec prin vreme
Dincolo de vămi și steme
Și se-ntorc din începuturi
Purtînd jertfele pe scuturi.

La răscrucile furtunii
Dorm în liniște străbunii
Visul lor s-a făcut țară,
Cer senin și stea polară.

Lor le-ai fost lumină-n vatră,
Nerobită-n veac de piatră,
Punte-ngustă, fără maluri,
Peste cumpene de valuri.

Noi îți făurim în zare
Viitorul ce răsare
Și-ți punem, cu mîini de faur,
Nimbul timpului de aur.

ILEANA BRUDAN, elevă

Partid

Pași-vom spre lumină pe-un drum ce l-ai deschis,
Partid mereu în frunte și niciodată-nvins.
Conștiința comunistă în suflet ni-e poruncă:
„Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă !"
Lumină socialistă, ce pui în temelie
Ideea libertății și-a dragostei de glie,
În trepte de lumină pe drumul afirmării,
Ne-nalți spre bogăția cuprinsă-n stema țării.

IULIU ȘTEFAN, muncitor

Brîul Cosînzenei

...și mă visam printre fiicele Nordului,
cu părul-soare și-obrazul-strălucire
de zăpezi statornice,
dar peste tot vedeam
Brîul Cosînzenei, blînd înfășurîndu-mi
trupul de holde, de vii și de dor.

Mă visam apoi în Sud
printre fiicele soarelui și-al florilor de lotus,
dar tot în doina molcomă odihna mi-am găsit.
Visul meu, răsărit fiind,
Brîul Cosînzenei îmi ține mijlocul strîns,
Mijlocul meu de holde, de vii și de doine !

EMILIA AUGUSTA POIENARU, studentă

top

JUDECÎND DUPĂ ULTIMA SA EDIȚIE, tradiționalul festival de la **SAN REMO** pare să-și recapete strălucirea de altădată. Unor ediții anterioare socotite anoste chiar de cei mai înfocați suporteri, i-a luat locul anul acesta o manifestare cu adevărat reușită ce pare să fi satisfăcut nu numai pe organizatori ci și **publicul** — fapt cu mult mai important. Explicația e clară : s-a manifestat de această dată o mai mare receptivitate pentru „pulsul momentului", o mai largă deschidere spre nou, de unde și caracterul variat al festivalului. Inspirată s-a dovedit a fi și alegerea **„Guest Star"**-urilor — reprezentative pentru muzica de AZI. Indianca **ASHA PUTHLY** („The Devil Is Loose"), grupurile **„LA BELLE EPOQUE", „SHEILA & DEVOTIONS"** („Single In The Rain") interpretele de elită **BONIE TAYLOR** și **GRACE JONES** (aceasta din urmă fascinînd asistența cu un excelent număr de Music Hall) au constituit tot atîtea numere de atracție. Dintre participanții la competiția propriu-zisă, s-au impus atenției (chiar dacă n-au fost „atinși" de premii) formațiile **SCHOLA CANTORUM** („Il mio amore"), **SANTE CRUZ ENSEMBLE** („Mezanote") precum și noua pleiadă de interpreți italieni **Santino Rochetti, Laura Luca** și **Ciro Sebastianelli**, de care vom mai auzi, cu siguranță. Dar iată și palmaresul : **RINO GAETANO** („Giana") — locul 3 ; **ANNA OXA** („Un emotione da pocco") — locul 2 ; grupul **MATIA BAZAR** („E dirsi ciao") — locul 1. Festivalul a trecut, cîntecele rămîn... Întrebarea e cîte vor rămîne ? **TOP-UL SĂPTĂMÎNII. Secția română :** 1. Horă pe smalț — SEMNAL. 2. Eroilor noștri — VALI STERIAN. 3. Secol drag — DIDA DRĂGAN. 4. Iapa albă — MAGNA CHARTA. 5. Septembrie — MIRCEA BANICIU. **Secția străină :** 1. Trans Europa Express — KRAFTWERK. 2. We Are The Champions — QUEEN. 3. From Here To Eternity — GIORGIO. 4. C'est la vie — EMERSON, LAKE & PALMER. 5. Once Upon A Time — DONNA SUMMER.

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

Samuel Beckett despre iubire

În afara principiului său intransigent de a „nu vorbi despre lucruri care nu-i plac", multe gînduri ale celebrului dramaturg irlandez se îndreaptă tocmai înspre noțiunea de iubire !

Iată cîteva din ele...

● A iubi înseamnă pentru cei neinițiați în ale vieții a crede pe... jumătate !

● A iubi, în nouăzeci la sută din cazuri, înseamnă a te depăși mereu pe tine însuți, precum și mediul în care trăiești.

● Cine nu obține ceea ce dorește ani de zile, iubește și ceea ce obține într-o clipă !

● A iubi și a persevera mereu în aceasta, înseamnă a te însoți, totodată, cu gîndul și teama de a nu pierde ceea ce ți se pare că ai dobîndit.

Un record... pe brînci

Așa s-ar putea numi un concurs neobișnuit de alergări, care a avut loc în Spania. Căci, toți concurenții fără nici o excepție au străbătut cei 9 km cît a măsurat traseul în... patru labe ! Victoria i-a revenit lui Morgan Remil din Danemarca, de 38 de ani, care a străbătut de-a bușilea această distanță în nouă ore și șaisprezece minute ! Bineînțeles, nu fără jilituri cumplite la genunchi și la mîini !

Curaj

La un lacto-bar parizian se poate citi următorul anunț :

„Cînd își fac curaj, bărbații beau lapte. Iar cei mai viteji nu se rușinează să facă treaba asta aici — în văzul tuturor".

din literatura lumii

ALAN MARSHALL

Scriitorul australian Alan Marshall (n. 1902) cunoaște o largă popularitate în rîndul cititorilor din țara sa, în primul rînd prin povestirile despre oamenii simpli și despre copii. Ca pietre de kilometraj ale operei sale trebuiesc amintite volumele : OURSELVES WRIT STRANGE — 1948 (**Scrierile noastre ciudate**), PEOPLE OF THE DREAM TIME — 1953 (**Oamenii timpurilor de vis**), o culegere de legende prelucrate ; volumul de povestiri și schițe HOW'S ANDY GOING, (**Cum îi mai merge lui Andy**), din care am extras schița umoristică **Sfaturi prietenești**, și trilogia autobiografică I CAN JUMP PUDDLES — 1956 (**Și eu sar peste bălțoace**), THIS IS THE GRASS — 1962 (**Aceasta-i iarba**), IN MY OWN HEART — 1963 (**În inima mea**).

Sfaturi prietenești

E 10 dimineața și tocmai am terminat de băut cafeaua îndulcită cu glucoză. La recomandarea lui Alf, Mi-am masat capul cu loțiunea pentru păr de la Bill și-am luat uleiul de ficat de cod de la bunică-mea.

Peste două ore voi lua patru tablete de extract de ficat, o linguriță de praf pentru digestie și o sorbitură de ulei de măsline, toate acestea purtînd girul prietenilor mei. Apoi voi minca un prînz compus din nuci și stafide și îl voi încheia cu un pahar de vin tonic.

Îmi voi masa capul pentru a doua oară și voi face o inhalație cu picături de eucalipt. După toate acestea mă voi simți cît se poate de rău și va trebui să mă întind puțin ca să-mi recapăt forțele pentru a o putea lua de la capăt la ora cinei.

Prietenii mei poartă vina stării mele lamentabile.

Cîteva săptămîni în urmă puteam să mănînc un cotlet de porc și salată de castraveți. Acum o stafidă îmi dă dureri de ficat, iar vederea unei plăcinte cu prune îmi dă o stare asemănătoare răului de mare.

Și toate acestea pentru că vreau să mă mențin „în formă".

Începutul l-a făcut George.

Spune : „Ești palid. Ce-ți lipsește ție e niște ficat crud. E bun pentru singe".

„Dar, nu-mi place ficatul crud", spun.

„Poți lua tablete", spune. „Sînt concentrate. Fiecare tabletă conține jumătate de livră de ficat, și poți lua cîte patru înainte de fiecare masă".

Am făcut un calcul sumar.

„Asta înseamnă șase livre de ficat pe zi", spun. „De aici și pînă la hemofilie nu mai e decît un pas".

„Trebuie că greșesc", spune George. „Probabil că fiecare tabletă conține echivalentul a o jumătate de uncie de ficat", mai zice. „Poți lua șase tablete".

„Ce-ar fi să-ncep cu patru", spun eu.

„Cred că da", spune George.

A doua zi mă întîlnesc cu Bill. Îi spun că iau ficat ca să mă mențin în formă.

„Am tocmai ce-ți trebuie", spune. „Îți amintești de tonicul care-ți spuneam că-l ia nevastă-mea ?"

„Da", spun.

„Ei bine, am luat și eu, și niciodată nu m-am simțit mai bine. Am rețeta de la un doctor cu cabinet în Strada Collins. Ți-o aduc negreșit".

Și mi-a adus-o.

„Are mult fier și stricnină și arsenic", spune.

„Bine", spun.

„Pentru păr", spune.

„Da", spun.

„Începi să devii lucios ca un ou".

„Ai dreptate", mă tinguiesc.

„Am eu grijă de asta", spune.

Plecă și aduse o cutie de tutun plină cu o pomadă galbenă.

„Eu am făcut-o", spune Bill. „E-un amestec de untură de porc cu pucioasă. A fost transmisă de-a lungul generațiilor".

„Ce, cutia ?"

„Nu, rețeta".

„Alifia miroase, de parcă ea ar fi de la generațiile trecute", spun.

„Amestec-o cu parfum", spune Bill. „Îți masezi pielea capului de trei ori pe zi".

„Înainte sau după masă ?"

„După", spune.

Într-o zi vine să mă vadă Alf. Îi explic cum îmi mențin „starea".

„Nimic nu-i mai potrivit decît cafeaua cu glucoză", spune el. „Bea cîte una di-

PAULA KÖTTINGER : „Flori de soare"

mineața și una după-masa. Ulei de măsline iei ?".

„Nu", spun.

„Ia", spune.

„O să iau", spun.

Îmi mergea din ce în ce mai rău de cînd îmi mențineam starea bună. M-am ales cu o indigestie.

George mi-a dat praful care-l iau după masă, iar Alf pe cel de dinainte. Bunica mi-a recomandat uleiul de ficat de cod și inhalațiile.

Dar indigestia lua proporții.

La o întîlnire improvizată a prietenilor mei s-a hotărît să-mi reduc prînzul la o cură de nuci și stafide.

„Cu nuci și stafide n-o să mă mențin în formă", spun.

„E hrană naturală", spun ei. „Uită-te la animale".

Numai că nu aveam animale la îndemînă.

Începusem să regret că trebuia să-mi mențin forma.

Trebuia să mă pregătesc de culcare cu o oră mai devreme, ca să pot parcurge tratamentul în întregime. Atunci nu mai puteam adormi.

I-am mărturisit lui George.

„Nu pot să dorm", spun.

Mă trage deoparte și-mi dă niște tablete. Erau cele mai mici tablete din cîte văzusem vreodată. Nici că s-a mai auzit de asemenea tablete minuscule.

„Ia cîte una la culcare", spune. „Cu astea se rezolvă, dar nu spune nimănui că le ai de la mine. Sînt prohibite", spune. „Le am de la un individ care cunoaște un doctor, și nu trebuie să le iei decît dacă nu poți dormi deloc".

Am luat două duminică seara. Cînd m-am trezit casa îmi era plină de prieteni. Un doctor era la patul meu și era marți după-masă.

Dar știu că am dormit ceva !

Toți prietenii erau descoperiți, și sînt genul de prieteni care poartă pălărie mai întotdeauna.

Îmi dădeam seama că fusese cea mai incredibilă salvare de la a nu mă mai menține de loc.

De mîine spun adio vieții rafinate.

A-ți mentine starea la oraș este prea periculos, chiar și cu George și toți ceilalți.

Prezentare și traducere :
MONICA ALDEA

Istoria bimilenară a unui oraș : Castrul Timiș (I) — 2050—pagini de istorie

În anul 1976 publicam un studiu în „Revista de istorie", în care bazîndu-mă îndeosebi pe mărturiile cartografice și istorice, readuceam în discuție problema celor două localități cu nume asemănătoare, ce apar pe hărțile antice ale Banatului.

Noi dovezi vin să confirme tot mai mult teza noastră că actualul oraș Timișoara este amplasat pe locul unei vechi localități tracodace, trecută prin filiera romană, dar menținîndu-și vechiul nume traco-dacic. Astfel, examinînd cele trei hărți ale Banatului din secolele I e.n., IV și VII constatăm apariția a două localități amplasate din punct de vedere geografic deosebit dar cu nume asemănătoare : Tiriscon și Tibiscon, în sec. I, Tivisco și Tivisco pe Tabula Peutingeriană, Tibis și Tibiscum în Cosmografia Anonimului Ravennat (sec. VII). „Tibis" este cuvînt traco-dac și — după I. I. Russu — înseamnă mlaștină, noroi, nămol. Pe lîngă cele două orașe cu acest nume, pe hărțile vechi ale Banatului apar încă două hidronime cu nume asemănătoare : Tibisco numită de „barbari" Tissa, după Ptolemeu și Tibiscus, care e actualul riu Timiș. Geograful Ptolemeu dă și coordonatele geografice ale celor două localități cu nume asemănătoare : Tiriscon are longitudinea 48°30', iar latitudinea 45°15' ; Tibiscon are longitudinea 46°40', iar latitudinea 44°50'.

Din cordonatele geografice date de Ptolemeu cît și din harta lui rezultă că e vorba de două orașe diferite cu nume asemănătoare, situate ambele în Banat. E știut că Ptolemeu a calculat greșit suprafața pămîntului și, din acest motiv, Sarmizegetuza este fixată mai spre vest. Dar ceea ce interesează din examinarea el, este faptul că în secolul I e.n. existau în Banat două localități diferite cu nume traco-dace asemănătoare : Tibiscon și Tiriscon.

Tabula Peutingeriana alcătuită, după afirmațiile istoriografiei române de azi, în secolul al IV-lea redă în mod foarte exact drumurile pe care se pătrundea în Dacia. De la Viminacium sînt indicate două drumuri ce pătrundeau în Banat. Primul traversa Dunărea pe la Lederata, îndreptîndu-se pe la Arcidava, Centum-Putea, Berzobis, Azizis, Caput Bubali și se oprea la Tivisco, care era cap de drum. Al doilea drum pornea tot de la Viminacium — de-a lungul Dunării, pe care o traversa la Dierna —, apoi se îndrepta spre Ad Mediam, Pretorio, Ad Pannonio, Gaganis, Masclianis apoi alt Tivisco, de unde, prin Acmonae-Ponti Augusti, ajungea la Sarmizegetuza.

Deci, pe Tabula Peutingeriană apar două orașe Tivisco : unul la nord-vest, care era cap de linie și altul mai spre sud, de unde drumul se îndrepta spre Sarmizegetuza. Primul Tivisco din Tabulă e însemnat cu două turnuri, ceea ce indica un centru important, în timp ce Tivisco, unde drumul se îndrepta spre Sarmizegetuza, este însemnat ca prag.

Din secolul al VII-lea (după 680), în perioada deplinei expansiuni a migrației popoarelor, cînd Dacia era considerată pustie de adversarii continuității, avem un alt monument cartografic important pentru istoria noastră : este Cosmografia geografului anonim din Ravenna. Geograful din Ravenna împarte orașele din Dacia în două categorii : despre care a citit că au existat din vechime (in quas Dacorum patrias antiquitus plurimas fuisse civitates legimus) și a doua categorie care existau în vremea lui, adică în secolul al VII-lea. Între orașele care nu mai existau în secolul al VII-lea, Geograful din Ravenna menționează : Drubetis, Medilas, Pretorich, Panonin, Gazanam, Masclunis și Tibis, adică orașele situate pe al doilea drum ce pătrundea în Dacia, pe la Dierna, la care se adaugă și primul oraș de pe al treilea drum, Drubetis.

În a doua categorie, a orașelor care existau încă în vremea lui, (ad aliam partem sunt civitates in ipsas Datias) adică în secolul al VII-lea sînt : Tema, Tibiscum, Gubali, Zizis, Bersovia, Arcidaba, Canonia, Potula, Bacaucis. Dacă urmărim cu atenție orașele menționate ca existente în Dacia în secolul VII, afară de Tema și Bacaucis — neidentificate pînă în prezent — toate celelalte localități sînt amplasate pe primul drum ce intră în Dacia, care se oprea la Tibiscum identificat de noi cu Timișoara de azi. De altfel, pe acest drum a intrat și Traian în Dacia, în timpul primei expediții din 101—102. Deci Geograful din Ravenna deosebește în mod clar pe Tibisco (=Jupa) care în secolul al VII-lea nu mai exista și Tibiscum (=Timișoara), existent în secolul al VII-lea. Și editorii Geografului Ravennat, M. Pinder și G. Parthey, fac distincția între cele două localități diferite, dar cu nume asemănătoare : „Tivisco iuxta Masclianis" și „Tivisco iuxta Caput Bubali", adică Tibisco=Jupa și Tibiscum=Timișoara.

Detaliile Geografului Ravennat răstoarnă afirmațiile unor arheologi care au „identificat" deoparte și de alta a riului Timiș cele două localități Tibisco și Tibiscum. Se creează situația bizară că în timp ce Tibisco de pe un mal a fost distrus de invazii, cel de pe celălalt s-ar fi menținut. Aceasta nu poate rezista în fața unei judecăți serioase, ci a uneia lipsite de simțul istoric.

Deși Muzeul Banatului a efectuat timp de 14 ani săpături arheologice la Tibiscum=Jupa, afară de o notă sumară, în decurs de 14 ani n-a publicat nici un raport de săpături, cu toate că avea spațiu grafic suficient în cele cîteva numere ale anuarului muzeului. Era interesant de precizat dacă în secolul VII Tibiscum=Jupa mai exista ! După informațiile noastre Tibiscum=Jupa nu mai exista în secolul VII și, în acest caz, Anonimul Ravennat e perfect informat.

Așadar, în toate cele trei hărți ale antichității din secolele I—VII apar două orașe diferite dar cu denumiri asemănătoare : Tiriscum (sec. I) — Tivisco (sec. IV) — Tibis (sec. VII), la confluența Bistrei cu Timișul care e Jupa de azi ; Tibiscon (sec. I) — Tivisco (sec. IV) — Tibiscum (sec. VII), pe care cei mai importanți geografi ai antichității l-au fixat la Timișoara de azi.

Geografii antichității din secolele XVIII—XIX au avut numeroase polemici privind locul amplasării celor două localități cu nume asemănătoare.

Geograful francez D'Anville fixa la 1768 castrul Timiș, de pe primul drum al Tabulei Peutingeriene, la Timișoara. La 1824, alt geograf al antichității, Konrad Mannert, tipărind cartea lui despre Tabula Peutingeriană, susține existența unei singure localități Tibiscum. Dar cercetările ulterioare au stabilit usurința acestuia, întrucît numai segmentele în care se află harta Daciei conțin peste 50 de erori și omisiuni. Friederic August Ukert este primul care sesizează deosebirea dintre cele două orașe diferite, cu nume asemănător. El fixează Tibiscon-ul lui Ptolemeu la Timișoara, iar Tiriscon-ul la Jupa, deci face distincția între cele două localități diferite.

Albert Forbiger, alt geograf important al antichității, fixează Tibiscum-ul la Timișoara. Theodor Mommsen publicînd inscripțiile de la Tibiscum, cunoscute pînă atunci, afirma la 1873 că Tibiscum-ul cu inscripțiile se afla la confluența Timișului cu Bistra. El restabilește drumul parcurs de împăratul Traian în prima expediție după Tabula Peutingeriană, fără să se pronunțe despre existența celuilalt Tivisco.

Grigore Tocilescu fixa în 1880, după sasul Carl Gooss, fără nici un temei istoric, orașul Timișoara pe locul anticei Zurobara, după care s-a luat și Nicolae Iliești. Dar problema a rămas tot nelămurită și în 1916, Konrad Miller în Itineraria Romana admite existența unui singur oraș cu acest nume. Nesiguranța lui Miller în privința localizării provine tocmai din faptul că pe toate cele trei hărți din antichitate apar două localități cu nume asemănătoare.

Ceea ce reținem din aceste mențiuni este faptul că cei mai cunoscuți geografi ai antichității s-au pronunțat pentru existența în Banat a două localități diferite dar cu nume asemănătoare : unul amplasat la Jupa, altul la Timișoara. Numai mai tîrziu, istorici și arheologi străini, adversari ai continuității poporului român pe aceste meleaguri, au combătut existența orașului Timișoara în antichitate și în mileniul mut, deoarece recunoașterea existenței neîntrerupte a unui oraș cu denumirea traco-dacă însemna o dovadă a continuității noastre pe acest pămînt.

I. D. SUCIU

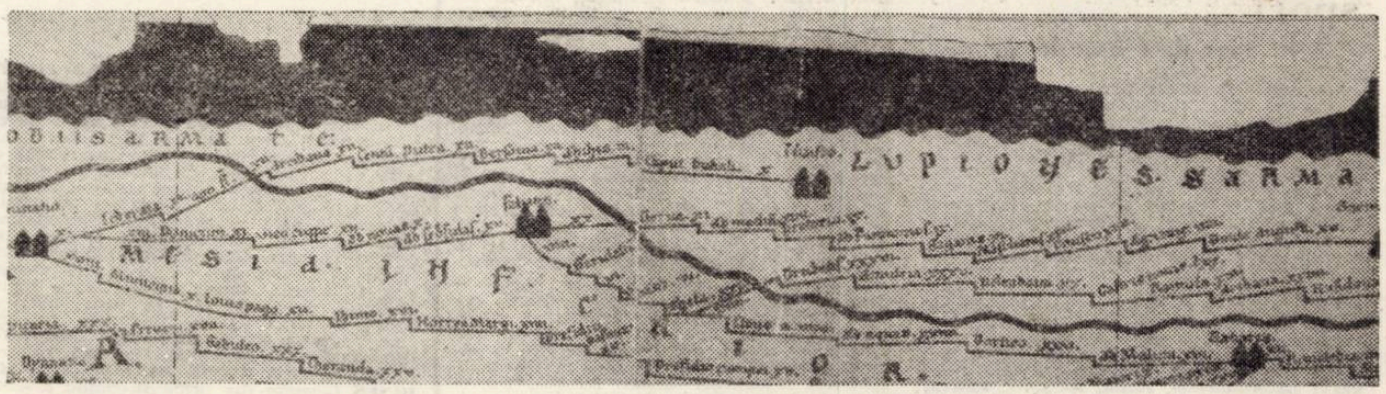

Segmentul VII din Tabula Peutingeriană. Cuprinde cele 3 drumuri ce intrau în Dacia precum și cele 2 „Tivisco", pe primul și al doilea drum

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3—33—90, 3—33—76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Libertate și personalitate umană

Dialectica dezvoltării democrației socialiste relevă rolul conducător al partidului în societatea noastră. Gîndirea teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu îmbogățește concepția asupra evoluției partidului și a rolului său conducător în societatea noastră, problema fiind abordată în strînsă legătură cu adîncirea democrației socialiste. Integrat organic în viața socială, partidul acționează în strînsă unitate cu masele cele mai largi. Partidul comunist este permanent preocupat de făurirea și perfecționarea unui sistem al democrației socialiste, pentru a crea un statut social-politic de manifestare multilaterală a producătorului, de exercitare a rolului conducător al clasei muncitoare în societate.

În acest sens are o importanță deosebită teza formulată de secretarul general al partidului nostru privind creșterea rolului clasei muncitoare în conducerea societății nu numai prin reprezentanții săi, delegați în diferite organisme, ci în mod direct, nemijlocit în activitatea concretă din diferite domenii economico-sociale. Caracteristic pentru dezvoltarea societății noastre este faptul că întărirea rolului conducător al clasei muncitoare presupune creșterea răspunderii tuturor celorlalte clase și categorii sociale, între ele existînd relații bazate pe egalitate, colaborare, echitate socialistă.

Coeziunea tuturor forțelor sociale și politice ale țării, unitatea trainică în jurul P.C.R., a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, reflectă forța și superioritatea orînduirii noastre socialiste. Participarea tot mai intensă a maselor largi la conducerea vieții economico-sociale exprimă existența unei democrații reale, superioare în țara noastră, o democrație de tip nou, revoluționară. Dezvoltarea diferitelor forme de autoconducere muncitorească, ca expresie a răspunderii tot mai mari a fiecărui colectiv pentru buna gospodărire a mijloacelor financiare, materiale ce-i sînt încredințate, ca parte a avuției întregului nostru popor, asigură continua perfecționare a activității de conducere a societății noastre, a creșterii eficienței activității în toate domeniile.

Democrația socialistă reprezintă o formă superioară de organizare a relațiilor sociale, de ordine și disciplină în societate, fiind opusă anarhiei și liberalismului, dezorganizării și încălcării disciplinei. În societatea noastră, legile consacră valorile fundamentale ale socialismului, asigurînd respectarea drepturilor și libertăților democratice. Tocmai respectarea legilor, asigurarea legalității, constituie cadrul fertil al dezvoltării democrației. Mai ales de la Congresul al IX-lea încoace, s-au realizat îmbunătățiri substanțiale legislației și instituțiilor juridice. Respectarea riguroasă a drepturilor și libertăților cetățenești, aplicarea fermă a normelor eticii și echității socialiste, a principiilor umanismului socialist, constituie trăsături de esență ale societății noastre în care omul se bucură de cea mai înaltă considerație.

Dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor exprimă gradul în care acestea înțeleg posibilitățile oferite de sistemul democrației socialiste, în vederea participării la conducerea societății. În această ordine de idei subliniem importanța deosebită a înțelegerii caracterului anticipativ al conștiinței socialiste și însemnătatea teoretică și practică a poziției partidului nostru față de raportul dintre conștiință și existență. Combătînd poziția fatalistă despre caracterul obligatoriu al rămînerii în urmă a conștiinței sociale față de existență, P.C.R. a subliniat rolul deosebit al inițiativei umane. Tocmai de aceea măsurile adoptate pe planul educației ideologice urmăresc activizarea conștiinței, a funcțiilor ei și mai ales a celei anticipative, care constituie o premisă necesară a progresului. În această viziune creșterea ponderii conștiinței socialiste, înseamnă și o utilizare mai mare a condițiilor oferite de democrația socialistă și mai ales o nouă modalitate a dezvoltării sociale.

Activitatea conștientă, liberă a individului, este rezultatul acțiunii convergente a unor factori sociali-economici și culturali specifici orînduirii noastre. Între acestea un loc deosebit ocupă creșterea permanentă a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție și a ansamblului relațiilor sociale, sporirea eficienței activității economice.

Democrația socialistă deschide largi posibilități activității creatoare a individului, participării acestuia la ridicarea societății pe un plan superior. În condițiile democrației socialiste se înlătură obstacolele sociale din calea afirmării capacităților umane și a înfloririi multilaterale a personalității. Se realizează astfel idealul umanist de dezvoltare a personalității multilaterale, prin situarea omului în rolul de subiect activ al istoriei și a propriei sale vieți. Activitatea conștientă și liberă a individului, apare ca posibilă numai în condițiile de egalitate socială și națională. Grija pentru om, manifestată de întreaga activitate a partidului nostru, relevă valorile umanismului socialist. Această grijă față de om nu se realizează doar prin simpla afirmare teoretică a valorilor umanismului, ci prin asigurarea mijloacelor corespunzătoare a realizării unui ideal autentic uman. Asistăm, astfel, și la un amplu proces de democratizare a fenomenului personalizării, în sensul potențării disponibilităților creative ale tuturor membrilor societății, cît și la edificarea unui nivel superior de realizare umană, formarea personalității multilateral dezvoltate.

Din această perspectivă ne apare și mai pregnant faptul că dezvoltarea democrației socialiste, creînd condițiile pentru afirmarea tot mai deplină a oamenilor muncii în viața economico-socială și politică, reprezintă o trăsătură și o componentă de seamă a societății noastre, a înaintării sale pe calea progresului socialist și comunist.

CORNELIU POPEȚI

ORIZONT 9 — 2 martie (523)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Arta naivă

Expoziția pictorilor naivi din partea noastră de țară reunește întreaga pleiadă de artiști plastici integrați acestui fenomen artistic, ivire spontană a ultimelor decenii. Desigur, nu putem afirma că creațiile lor sînt de-acum unitare calitativ. Lîngă două sau trei personalități distincte se alătură și pictori ale căror lucrări nu degajă încă o originalitate sau o elevație artistică reale. Dar, cu toate acestea, fenomenul artei naive timișene se impune de pe acum atenției noastre și ne determină să ținem seama de el, să-i deschidem arcul înțelegerii noastre și al dragostei noastre.

Doi dintre reprezentanții artei naive de la noi mi se par reprezentativi în această expoziție, impunîndu-și net originalitatea viziunii lor : VIOREL CRISTEA și GHEORGHE BABEȚI. Viorel Cristea s-a impus în arta naivă românească prin lumea picturii sale, cu aspecte cotidiene sau ritualice din satul bănățean de cîmpie. El pictează natura împînzită de oameni în acțiune, culorile sale sînt tinerești, pure, explozive, el iubește cerurile ample, violete sau roze, ulițele animate ale satului, cîmpului plin de muncă și rodnicie, compozițiile sale sînt expresive, cu detalii specifice satului, adesea cu o undă de ironie sau lirism învăluitor. La Gheorghe Babeți, pictura devine deja un joc rafinat al culorii, al liniilor, al temelor. Natura sa e fabuloasă, e copleșitoare, ca în ere le primare, copleșind și omul plantat în ea, care e o ființă obscură, aidoma celorlalte din jur, ce nu umanizează peisajul, ci i se integrează. Copacii din aceste peisaje par contorsionați, frunzele, plantele par ființe carnivore, animalele ce fosgăiesc prin aceste desișuri vii, învăluitoare, par și ele stranii, din alte ere geologice. Culoarea verzuie, violetul, griul creează o atmosferă bizară, de frenezie naturistă cu detaliul minuțios zugrăvit, în contorsiuni ciudate. Numai DUMITRU ȘTEFĂNUȚ tinde la o asemenea viziune de preistorie, cu o natură și cu animale șocante, ce înspăimîntă ieșind parcă din aburii primordiali ai erelor revolute, dar dacă la el desenul e bine precizat, culoarea nu are rafinamentul aceleia lui Babeți, nici transparența și diafanitatea aceluiași, de care se apropie totuși ca manieră și ca temă. Viața la țară o mai descriu și AURELIA BUGARIU și GEORGE MUNTEANU, dar le lipsește forța interiorizării, detaliul plastic revelator și rafinarea expresiei, care la Viorel Cristea impun o viziune. Mai amintim, pentru compozițiile — peisaje, de la Herculane, lucrările AURELIEI ROȘIU ce denotă o tehnică a unei finețe a desenului și culorii și o punere firească în pagină. Mai expun GH. DOJA, o pictură barocă, aproape pointilistă, cu arabescuri și detalii violente, în culori grele, păstoase, ce copleșesc și îngreunează peisajele sale citadine. De asemenea, să-i amintim pe L. POPOVICI, cu compoziții severe, industriale, pe A. WEIGAND, compunînd decis, în jocuri de culori și pete, pe CAROL SZATMARY, tot compoziții din perimetrul industrial, pe ALEXEI VORONIUC, cu flori ce denotă prospețime în colorit și un desen fidel, pe ION AVRAMOVICI, cu colțuri de natură, pe MIHAIL LEHÖCZ, cu flori bine alcătuite, în desen strîns, pe SARA DUICĂ, cu multă minuție și oarecare prospețime în expresiile sale florale și pe ceilalți, VICTOR BILAMU, cu peisaje curat conturate și pe IVAN D. FEYU, cu încercări, reușite pe alocuri, de portrete — compoziții. În totul, o expoziție ce revelează încă o dată florilegiul artei naivilor de pe aceste plaiuri bănățene și ne dă încredere în evoluția lor viitoare.

ION ARIEȘANU

GH. MUNTEANU : În curtea miresei

HOTAR

Pămîntu-adîncii Transilvanii
lucea prin veacuri ca un far,
și, precum fluturii, dușmanii
roiuri veneau peste hotar.

Fluturi nocturni, cu aripi efemere,
bătuți de patru vînturi, peste ere !

Cînd socoteau mai mult dușmanii
că ne-au luat și bolta-albastră,
steaua adîncii Transilvanii
era, în noapte, doar a noastră.

Stea luminată-n sînge și durere,
stînd neclintită, caldă, peste ere !

Fruntariile-adîncii Transilvanii
le-aveau brăzdate-n palme noii feți ;
nu-l puteau șterge, nu, dușmanii
hotarul inimii a mii de vieți.

Hotarul românesc străbun nu piere,
el scris e-n harta vieții, peste ere !

AUREL TURCUȘ

însemnări

O întîlnire teatrologică

A doua ediție a **Săptămînii teatrului scurt** s-a încheiat, la Oradea. Am lăsat în urmă cîmpia de zăpadă a orașului. Am luat cu noi, ca pe un bulgăre de speranță, dorința aspră de a înscrie, în consensul de atitudine creatoare mereu mai evident cu fiecare întîlnire teatrologică, această urbe, Timișoara, cea mai bogată, după capitală, în locașuri ale Thaliei. Cu acest gînd am urmărit suita de spectacole ale profesioniștilor veniți din București, Satu-Mare, Bacău, Reșița, Pitești, Brăila, Craiova, Turda, Arad, să se alăture gazdelor, în efortul de a demonstra îndreptățirea reintroducerii teatrului scurt în repertoriu, la parametrii săi. Fiecare succes, oricare nereușită, acea foarte încărcată zi a amatorilor, le-am pus mereu în balanță cu ceea ce știam că Timișoara Teatrală poate să intervină într-o confruntare de interes național. Este sentimentul care nu ne-a părăsit nici la „Festivalul comediei" de la Galați, nici la cel al „Teatrului contemporan" de la Brașov și care s-a accentuat la Oradea, în momentul în care ni s-a anunțat că, tocmai în acele zile, se hotărîse și Satu-Mare să se „deschidă" circulației reale a ideilor de teatru printr-un „Festival al artei actorului român de azi, în dialog cu publicul".

Am fost puși, se pare, de prea multe ori, critic, regizor, secretar literar din Timișoara, prezenți cu ființa și verbul, la aceste manifestări, în fața întrebării : de ce teatrul timișorean n-a venit aici ? Am găsit de fiecare dată, și fiecare dintre noi, cîte un răspuns. El poate mulțumi un interlocutor. Dar starea prelungită de neparticipare, cel puțin pe critic, îl nemulțumește profund. Înțelegem că, deocamdată, Timișoara, din condiții obiective, nu se poate erija în gazdă a unei manifestări ample. Dar înțelegem din ce în ce mai puțin de ce spectacolelor li se refuză dreptul la atenția conclavului critic, reunit la atari prilejuri. „Iarna lupului cenușiu" de I. D. Sîrbu, singurul spectacol prezent, în ultima vreme, într-o confruntare națională (prima ediție a Festivalului „Cîntarea României") a adus Teatrului Național un premiu de interpretare. Bune oficii ar fi făcut prestigiului instituției, interpreților, celorlalți realizatori, TEATRULUI timișorean în ultimă instanță, la oricare dintre festivalurile com-

ANTOANETA C. IORDACHE

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Este cunoscută, fără a fi nevoie de o nouă subliniere, importanța ce o au „jurnalele", „evocările", „memoriile" pentru reconstituirea unei epoci sau cunoașterea unor personalități creatoare. Cu o singură condiție : dincolo de subiectivitatea lor să surprindă o realitate și prin date controlabile. Cartea Cellei Serghi, **Pe firul de păianjen al memoriei,** publicată generos de „Cartea românească" nu poartă nici un subtitlu, fiind doar „cu recunoștință" închinată lui Liviu Rebreanu, Camil Petrescu și Mihail Sebastian. Pare a fi, după primele pagini, un volum de „evocări" ce amestecă, nu întotdeauna echilibrat, date autobiografice cu fapte și evenimente la care a luat parte, încercînd să lămurească în același timp originea și modul în care și-a scris romanele. În centrul atenției, în afară de autoare, stau cîțiva scriitori : cei trei amintiți mai sus, E. Lovinescu, Voronca, F. Aderca, Mihail Sadoveanu și cîteva scriitoare : Anișoara Odeanu, Sanda Movilă, Sorana Gurian, Ticu Arhip.

Aflăm din această carte, ce privește mai mult exterior lucrurile, că Cella Serghi l-a iubit pe Camil Petrescu, probabil și acesta răspunzînd cu același sentiment de vreme ce o duce în casa soților Aderca **„de braț, cu afecțiune, posesiv, grijuliu... ca pe logodnica lui"** (p. 250). Că a fost iubită și de Ilarie Voronca, acesta propunîndu-i să plece împreună la Paris, de Jacques Lassaigne, poate chiar de Mihail Sebastian, cu toate că era căsătorită cu inginerul Seni, apoi divorțată și iarăși căsătorită cu un jurist, fost coleg de universitate, al cărui nume nu-l aflăm. Dealtfel majoritatea datelor trebuie să fie ghicite. L-a cunoscut pe Camil Petrescu la țtrand în anul în care și-a dat bacalaureatul. Aflăm, cîteva pagini mai jos, că e vorba de anul 1927. Dar atunci cum termină în 1930 Facultatea de Drept ? Pe Felix Aderca l-a întîlnit prima dată cu prilejul unei conferințe despre **Amantul Doamnei Chatterley** de Lawrence, romanul pe care-l tradusese. Cititorii ar fi fost bucuroși să afle și anul acestui mare eveniment. După cum ar fi interesați să știe dacă scrisorile publicate sînt autentice, chiar dacă unele, ni se spune, au trecut neschimbate în romanele dumisale **(„Îmi aminteam cuvintele lui Camil, îi reciteam scrisoarea..." ; „E scrisoarea pe care, în romanul** Gențiane, **Agata o primește de la Cirus Hotaru"**, p. 210). Dar lungile convorbiri cu Camil și Sebastian s-au purtat ele exact așa cum ne sînt redate ? Au fost consemate într-un jurnal sau sînt reconstituite acum, după mulți ani, păstrate intact de către o memorie miraculoasă ? Rolul Cellei Serghi în viața lui Camil Petrescu și în opera acestuia să fie cel amintit ? E adevărat că Cella Serghi este conștientă de rezervele și semnele de întrebare atunci cînd scrie în legătură cu răspunsul așteptat de la Sebastian după ce acesta-i citise manuscrisul primului roman : **„Nu știu cît m-ar ajuta memoria și nici cît credit mi s-ar acorda"** (p. 229).

Cella Serghi

Pe firul de păianjen al memoriei

Editura Cartea Românească, 1977

Aceste cuvinte spun totul în legătură cu orice scriere de acest gen. Este vorba de creditul moral al celui ce scrie. Poate că discuțiile purtate, iubirile mărturisite, întîlnirile, aprecierile etc. trebuie să le credem, să le primim așa cum ne sunt spuse, dînd autoarei acest credit ce se teme că-i va fi refuzat. Pentru a risipi îndoielile nu se poate folosi decît metoda controlului datelor cunoscute, acceptînd apoi și cele necunoscute și incontrolabile. Rezultatele, din păcate, sînt întristătoare.

Ceea ce pare ciudat este că Cella Serghi reconstituie portretul și preocupările lui Camil Petrescu din perioada „dragostei" sale după **Note zilnice** (ediția Zaciu, 1975) unde i se pomenește numele doar de trei ori **(Cella îmi spune...**", p. 132 ; **„Cred că a intervenit și d-na Seni"**, p. 136) și însemnarea din noaptea de 24 dec. 1936 după ce i-a citit manuscrisul). Dar datele despre Camil ? Aflăm cu tristețe că **Teze și antiteze** „urma să fie lucrarea lui de doctorat" (p. 76) cînd teza lui Camil se știe că a fost **Modalitatea estetică a teatrului.** Cu uimire mai aflăm că **„e anul în care i-au apărut lui Camil Transcendentalia, Patul lui Procust, Teze și antiteze, Eugen Lovinescu sub zodia seninătății imperturbabile"** (p. 130). Care an ? **Transcendentalia** s-a tipărit în 1931, **Patul lui Procust** în 1933, **Teze și antiteze** în 1936, iar ultima carte tot în 1933. În asemenea circumstanțe nu are rost să discutăm contribuția Cellei Serghi la includerea scrisorilor D-nei T. în **Patul lui Procust,** carte despre care ni se spune că a fost contractată cu „Cartea românească", deși a apărut la „Națională" Ciornei, editura primă publicîndu-i doar **Rapid Constantinopol Bioram.** Mai aflăm că Cella Serghi a citit **Jurnalul** lui Julien Green în 1936 cînd acesta se tipărește în volum începînd cu anul 1938. Că Mircea Zaciu spune despre Nae Ionescu ceea ce în realitate notase Camil, după spusele lui N. Bagdasar. În 1938 Cella Serghi vorbește de **„cartea abia apărută, Sub zodia seninătății"** (p. 287), care știm că s-a tipărit în 1933. Cunoaște pe Sorana Gurian și pe medicul-scriitor ce pleca pe front (p. 377) la **Viața românească.** Dar revista nu a apărut între 1940–1944.

Cella Serghi se regăsește și-n **Jurnalul** lui Mihail Sebastian. Citatul **(Opere, II,** Epl., 1962, p. 419) este trunchiat. Cella Serghi scrie „plimbare cu C. S." (p. 217), în realitate : „De exemplu plimbarea cu S." acest S. putînd fi Seni, Serghi sau Soroceanu despre care Sebastian amintește într-o altă notă (p. 403). Data notei la Sebastian ; **„Simbătă 12 dec. 1936"**, la Cella Serghi : **„18 oct. 1935".** Pe Blecher nu l-a chemat Marcel cum afirmă Cella Serghi, nici Mihai cum aflăm de pe coperta volumului Vizuina luminată (C. r. 1971) ci Max, dar a semnat M. Blecher.

Concluzia se impune de la sine. Dacă atîtea date ce se pot controla nu corespund realității, cu atît mai mult celelalte nu pot fi acceptate decît cu mari rezerve. Evocările Cellei Serghi urmează mai degrabă firul imaginației decît pe acela al memoriei.

ION MAXIM

profiluri literare

FLORIN BĂNESCU

FLORIN BĂNESCU a debutat cu un volum de proză scurtă **Să arunci cu pietre în soare** (1974), mențiune la concursul anual pentru debut în volum al Editurii Eminescu pe 1973. În cartea de debut se puteau observa cîteva caracteristici mai pregnant afirmate în **Anotimp al ninsorilor albastre** (1975). Anume, monologul rememorativ, înclinația spre narațiunea infuzată de lirism, inflexiuni ale prozei moderne, truvabile în montajele epicului. Cele mai realizate ni se par povestirile **Să arunci cu pietre în soare, A nins la Trei Ape, După-amiază cu sirene, Poveste cu dimineață.** Se găsesc în această proză scurtă motive și teme ce vor reveni în **Anotimp al ninsorilor albastre,** unele prelungite în **Semințele dimineții** (1977), volum ce nu prezintă valoare deosebită în contextul prozei lui Florin Bănescu, fiind un simplu exercițiu de construcție epică. Practic, **Anotimp al ninsorilor albastre** se realizează din monologurile prin rememorare ale celor doi protagoniști – Afilon Jurchescu și Ioana. Intervenția altor personaje, prin narațiune sau dialog (Marcu, Zaharia, Ana, Dragotescu, părinții Ioanei, colegii de pe vapor – Dragomir, Ursache, Mavrodineanu, Alexe Mailat, – Bătrînul) sînt sporadice și nu au decît rolul de a completa aceste monologuri.

Doctorul Afilon Jurchescu, după un periplu pe mare (cum se înțelege din cîteva pagini aluzive) se încadrează toxicolog la un mare combinat, găsindu-și, aici, chemarea în rezolvarea unor probleme vitale – cum sînt : combaterea poluării, descoperirea maladiilor profesionale, păstrarea echilibrului natural. Specialitatea de „sanepidist" nu este tangențială împlinirilor profesionale, cum înclinau să creadă unii (părinții Ioanei). Opțiunea aceasta are rațiuni mai adînci ținînd de însăși structura eroului, crescut în preajma pădurii și jubilînd într-un mod propriu în fața zăpezilor.

Cu o bună percepție a îmbinărilor epice, Florin Bănescu reușește un echilibru perfect între proiecțiile autobiografice (revenind valea Timișului, locul aproape legendar de la Trei Ape), implicarea socială și împlinirea destinelor individuale, prin întîlnirea, în final, între Afilon și Ioana. Munca lui Afilon Jurchescu la Combinat înseamnă, prin profesiune, implicarea în activitatea cea mai intensă. Pasiunea și energia lui Afilon Jurchescu sînt evidențiate chiar în primele momente ale activității sale la Combinat. Imaginația ori ficțiunea rămîn mereu alături de real în prospectarea viitorului, de aceea zăpezile se constituie în roman ca un simbol mai larg și adînc.

Ar fi însă o îngustare a comentariului, cantonarea doar în aceste aspecte, pentru că romanul oferă pagini realizate și în analiza afectelor. Florin Bănescu surprinde ingenios fondul sentimental al eroilor – Afilon și Ioana – traversînd perioade de incertitudini, revenind la stabilitate, stări contradictorii sau calme. Mai exact, existența nu este simplificată, ci observată în manifestări complexe. Faptul se extinde și la alte personaje, chiar episodice – pendularea aceasta între certitudine și îndoială, neliniște, speranță, împlinire, adevăr. Florin Bănescu se dovedește insistent preocupat de scriitură, etalîndu-și, aici, una din virtuțile de efect. Într-un loc se întîlnește o deschidere hiperbolică de planuri prin interferențe și suprapuneri : **„El mai stătuse o vreme în acel loc, privise doar dincolo, și văzuse atîtea, poate**

că întîi stropii de pe umerii unei fete, Ana Ilovana ieșind din rîu, boabele grele prelingîndu-se, adunîndu-se în șuvițe subțiri, șerpuind rotund..., sau poate fereastra se va fi lărgit mult, transformîndu-se în vitrina Taromului ori fereastra se va fi înălțat, devenind o fereastră a amfiteatrului, ploaia transformîndu-se în ninsoare, el privind cum ninge". Acestei modalități i se adaugă asocierile neașteptate, contrarii în ordine cronologică, dar de efect în structura prozei. Unor afecte puternic subțiate, pînă a le descoperi resorturi de adîncime li se adaugă o perspectivă de cuprindere poetică. Și ea se realizează mai pregnant prin reverie ori vis. Se pot cita multe fragmente în care prin coordonate poematice se atinge visul cu realul, nostalgia cu împlinirea, fantasticul cu cenzura rațională. Proza lui Florin Bănescu își găsește resurse în aceste simboluri poematice.

ALEXANDRU RUJA

marginalii

Avatarurile „scriiturii" (I)

O frecvență obositoare a avut timp de două decenii și mai are încă — totuși descrescînd — cuvîntul francez écriture, tradus la noi, cu vădită neplăcere însă neputîndu-se altfel, prin scriitură. **A fost o modă, bineînțeles, dar — cum s-a întîmplat și cu** textul **— la originea ei s-a aflat o necesitate și o cercetare serioasă. Cîteva titluri culese dintr-un fișier sugerează răspîndirea termenului, după cum și o orientare a gîndirii. Iată-le :** Ecriture, fiction idéologie **(J. L. Baudry),** Ecriture et matérialité **(J. Collin),** L'écriture au travail **(Ch. Hodin),** L'écriture — fonction et transformation sociale, Ecriture et révolution **(Ph. Sollers),** L'écriture libératrice **(G. Genot).**

Din simpla lor înșiruire, înțelegem că scriitura nu reclamă pentru sine o imposibilă autonomie ; ea își recunoaște apartenența la spațiul vast al unei ideologii cu temei materialist. Nu fruct al inspirației ci activitate, travaliu, scriitura are un rost social, participă la transformarea lumii în spirit revoluționar și devine astfel factor al eliberării omului de servituți.

Insistența termenului se explică și prin încărcătura lui polemică. El a fost flamura înaintată a bătăliei împotriva unei doctrine cu rădăcini estetice în romantism, reunită la rîndul ei în jurul „vorbirii" (parole). **Potrivit acesteia, literatura ar fi expresia interiorității celei mai adînci, aflate în rezonanță cu metafizicul. Scopul ei ultim : să facă auzit un mesaj transcendent de care numai sufletul pur al poetului se lasă pătruns și pe care doar vocea lui plină îl poate propaga. Vorbirea inspirată n-ar fi decît ecoul fidel al „vocii Ștăpînului", pe cînd scrisului nu-i revine decît sarcina subalternă de a o înregistra. În schimb, deoarece în orice serv, cît ar părea de supus, zac gînduri de răzvrătire, scrierea, fals obedientă, de fapt perfidă și înșelătoare, acționează dăn umbră, tulbură înaltul Sens și pregătește radicale transformări. De aceea, nu-i destul s-o disprețuiești, mai trebuie și s-o suspectezi.**

Împotriva acestei concepții s-a ridicat cu vigoare teoretică incontestabilă, în anii 60, Jacques Derrida. Încă din titlul uneia dintre cărțile sale — L'écriture et la différence — se afirmă importanța nouă acordată scrierii, ca și punerea ei în legătură cu ostilitatea față de Același, față de tot ce se vrea originar și etern. E adevărat că el n-o limita la actul propriu-zis al scrierii pe hîrtie, ci o identifica cu orice travaliu transformator de limbaj. Prin urmare, chiar și vorbirea poate fi străbătută de o neștiută scriere, dar nici atunci ele nu încetează să se opună una celeilalte. Scrierea dispersează și face să distoneze sunetul plin al vocii. Însă tot de aici, de la voința de a tulbura deplinătatea vocii, pornește și actuala criză a scriiturii.

Deoarece prin cîntec — prin vorbirea poetică — eul interior devine o prezență **care, la rîndul ei, aduce în lume — potrivit teoriei de mai sus — ecouri metafizice, Derrida a pornit bătălia împotriva oricărei prezențe. El a scris despre „proximitatea esențială și imediată" dintre voce și suflet, dintre vorbire și idealitatea sensului. De aici pînă la a refuza orice prezență, orice materialitate, orice concret, n-a fost decît un pas. Atenția față de fenomen i s-a părut lui Derrida o deschidere oricînd posibilă către transcendent. Ce-i drept, atunci cînd J. P. Richard spune — admonestat de Derrida — că „pentru a cunoaște mai bine orientarea profundă a unui poet ar trebui, poate, să se încerce o fenomenologie poetică a cuvintelor-cheie", el are în vedere un traiect dinspre fenomen către metafizic, dar de aici pînă la a vedea aceeași tentație în orice preocupare pentru materie și concret, distanța rămîne mare. Totuși, Derrida a parcurs-o, așa că** diferența **a ajuns să fie un obstacol în calea materialității, iar scrierea o urmă mereu ștearsă, insesizabilă și incorporală. De aceea, pe bună dreptate, coboritorii din Derrida i-au reproșat de la un timp că, astfel înțelese, diferența și scriitura recad în „concepția idealistă a mișcării lipsite de materie". Neașteptată răsturnare, aflată la originea reconsiderări critice a „scriiturii".**

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

Alexandru Spînu

IUBIND PRINTRE CRIȘURI

Subintitulată „Zig-zag sentimental", cartea de debut a prozatorului Alexandru Spînu, **Iubind printre Crișuri** justifică efortul artistic și confirmă, în același timp, un talent dezvoltat în tăcere, decantat prin lecturi îndelungi, adîncit prin exercițiul zilnic pe foaia albă, în sfîrșit, plămădit la înalta temperatură a unei inteligențe mobile, sensibilă la nuanțe. Mai mult decît carte de reportaj — monografic — dar mai puțin decît ar pretinde proza de ficțiune **Iubind printre Crișuri** reprezintă o mărturisire, în primul rînd, a scriitorului despre el însuși, despre un timp anume, fabulos ca și teritoriile descoperite — excurs sentimental în care peisajul, zona geografică, oamenii, arhitectura orașelor, arheologia, istoria etc. — sînt tot atîtea puncte incitante, pretexte dacă vreți, pentru ca, mediat, autorul să poată „vorbi" despre sine, despre propriile sale, bine stabilite, repere în receptarea lumii, lume brumată de emoție. S-a stabilit, astfel, un fior lăuntric care ține de înțelegere, de aderență la obiectul cercetării, detaliile abundă, inteligența frenetică a scriitorului descoperă nuanțe, tabloul interior se completează treptat, se întregește pînă la a ne fi restituit, întocmai unei imagini, neclare la început, asupra căreia se aplică o lupă.

Alexandru Spînu este un analist, minuțiozitatea sa pare a fi metoda și virtutea care-l stimulează în lucrare, din detaliile istoriei, ale vieții cotidiene, peisajului etc. își organizează vitraliul care este **Iubind printre Crișuri** — lumea aceea nu va mai putea fi văzută altfel decît prin această peliculă.

Cartea e structurată pe mari secțiuni corespunzătoare tridimensiunilor temporare : trecut, deci istorie ; prezent, deci realizări uriești ; viitor, deci proiecție, perspectivă și vis. Desigur, cele trei planuri se întrepătrund, unghiurile se modifică, dar ceea ce străbate cartea, ca un fiuviu de simțire, este dragostea de neam, bucuria de a trăi, și de a face parte din acest popor, mîndria de a aparține unei istorii atît de frămîntate, dar atît de eroice ca cea a poporului nostru. **Iubind printre Crișuri** este cartea unui prozator (mulți ani redactor la Radio București) care știe să-și stăpînească emoția pentru a ne-o putea comunica întreagă, un prozator care va avea de spus, fără îndoială, un cuvînt aparte în proza de ficțiune.

I. D. TEODORESCU

M.I.C.M. – C.I.U.E.M.M.R.

Intreprinderea de mașini grele BUCUREȘTI

UN COMPLEX DE MĂSURI PENTRU ACCELERAREA ROTAȚIEI MIJLOACELOR CIRCULANTE

Una din problemele esențiale ale activității productive, care caracterizează nivelul tehnico-organizatoric atins in realizarea producției și determină rezultatele activității respective, o constituie utilizarea eficientă a fondurilor materiale și bănești in industrie.

Importanța deosebită ce se acordă acestei probleme se datorează în primul rînd faptului că în majoritatea ramurilor industriale, ca și pe ansamblul sferei de producție, cheltuielile materiale dețin cea mai mare pondere în structura cheltuielilor de fabricație și în valoarea produselor.

Din această cauză, economisirea resurselor materiale și gospodărirea atentă a mijloacelor circulante reprezintă principalele căi de reducere a cheltuielilor de producție.

In aprecierea eficienței economice a utilizării valorilor materiale trebuie să se aibă în vedere caracterul extrem de complex al acțiunii de economisire a acestora.

Toate aceste considerente, schițate în mod sumar, relevă faptul că măsura gradului de eficiență are ca punct de plecare o exigență majoră în utilizarea fondului de rulment.

Pentru optimizarea utilizării mijloacelor circulante s-au intreprins, mai ales în ultime vreme, eforturi importante, s-au stabilit norme metodologice precise, s-au eliminat numeroasele carențe de ordin gospodăresc, s-au recomandat măsuri în fiecare unitate economică.

Asistăm, în ce privește obiectivul enunțat, la un curs favorabil determinat și menținut ca atare și de o nouă atitudine, de o nouă mentalitate a economiștilor față de dinamizarea rotației fondurilor bănești.

În continua perfecționare și armonizare a procesului economic, colectivul Intreprinderii de mașini grele București – unitate etalon a industriei românești – își propune ca obiectiv permanent, utilizarea riguroasă a fondului de rulment, urmărindu-se atit importante economii de materiale cit și prevenirea stocurilor disponibile sau supranormative.

Ca element esențial în atingerea obiectivului propus s-a impus îmbunătățirea aparatului informațional din intreprindere pe linia proiectare – aprovizionare – producție – desfacere, orientare care indrumă mijloacele circulante în scopuri prioritare.

Actele normative adoptate și măsurile organizatorice luate cu privire la activitatea de aprovizionare tehnico-materială – latură esențială a funcției comerciale și în același timp complimentară a procesului de producție – au permis o dimensionare corespunzătoare a bazei materiale, în strînsă corelație cu sarcinile de plan.

Cunoscindu-se în detaliu structura producției și graficele de întreținere și reparație a utilajelor, se supraveghează dinamica stocurilor, se urmărește aprovizionarea ritmică cu materiale în cantitățile și gama sortimentală prevăzute în plan, se fundamentează consumurile, elaborîndu-se balanțe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această tactică economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mișcare, prevenirea formării de stocuri supranormative, conducînd la o eficiență ridicată în utilizarea și rotația fondului de rulment.

În asemenea condiții apariția unor stocuri de materiale temporar sau definitiv excedentare este un fenomen economic obiectiv, fiind efectul complexului de măsuri pentru echilibrarea financiară.

Sistemul de măsuri adoptat de unitatea bucureșteană este astfel conceput încît cu ajutorul acestuia să se poată oglindi gradul de utilizare a valorilor materiale, pe fiecare din stadiile sau verigile procesului de producție începînd cu cercetarea, normarea consumurilor, aprovizionarea, elaborarea procesului tehnologic de execuție propriu-zis al produsului respectiv. Este un sistem elastic și foarte concentrat la nivel microeconomic, oferind posibilitatea observării evoluției stocurilor și a consumului global al tuturor materialelor pe destinația de consum.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizărilor financiare și în scopul readucerii în circuitul economic național a unei variate game de materiale disponibile, redăm mai jos principalele repere oferite de această unitate :

Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/U
PRODUSE CHIMICE			
Ulei rapiță	kg.	500	8,07
Tripolifosfat de sodiu	kg	500	5,20
Azotit de sodiu	kg.	1000	4,12
Sare măruntă	tone	50	0,14
TABLĂ ALIATĂ			
20X1300X 4000 10 CMO 10	kg.	3301	6,38
20X1800X11000 "	kg.	3168	6,38
20X1800X10000 "	kg.	2880	6,38
20X1800X 9000 "	kg.	2592	6,38
20X1800X 9500 "	kg.	2736	6,38
40X1600X2000 W 6368	kg.	4170	5,91
70X2000X6000 W 7335	kg.	6720	5,90
70X2000X5000 W 7335	kg.	5600	5.90
80X1000X1000 W 7335	kg.	6400	7,06
80X1800X3000 W 6368	kg.	6912	6,24
90X3500X7500 AMMO-65	kg.	37800	6,03
90X3500X2000 "	kg.	5040	6,03
90X3500X7200	kg.	18144	6,03
6X1000X2000 W 7335	kg	661	6,90
7X1000X2000 W 7335	kg.	340	5.39
10X1000X2000 W 7335	kg.	558	6,40
10X1000X2000 CD 2	kg.	158	9,92
28X1000X2000 W 5415	kg.	459	6,10
32X1500X1600 W 7035	kg.	634	4,37
35X 600X1000 W 6580	kg.	560	7,61
35X1500X6000 W 7335	kg.	2019	6,40
35X1000X2000 W 7335	kg.	560	5,05
38X1400X1500 W 7035	kg.	648	4,60
TABLĂ INOXIDABILĂ			
0,3X1000X2000 W 4571	kg.	240	48,27
0.5X1000X2000 W 4301	kg.	73	46.51
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	97	47,63
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	8	40,28
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	14	47,73
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	80	35,24
0,8X1000X2000 W 4505	kg.	46	31,24
0.8X1000X2000 W 4306	kg.	51	41.18
0.8X1000X2000 W 4001	kg.	27	18,82
1,2X1000X2000 W 4306	kg.	468	41,15
2X1000X2000 W 4021	kg.	30	16,19
3X1000X2000 W 4001	kg.	72	20,37
3X1000X2000 W 4000	kg.	89	20,37
3,5X1000X2000 W 4435	kg.	56	50,53
4X1000X2000 W 4001	kg.	357	20,01
5X1000X1100 W 4541	kg.	64	32.69
5,5X1000X2000 W 4001	kg.	229	79.12
6X 500X 500 W 4435	kg.	74	38.90
6X 500X1000 W 4435	kg.	51	38.99
6X 900X1000 W 4001	kg	43	12.87
6X1000X2000 W 4001	kg.	151	15.44
6X1000X3000 W 4001	kg.	603	12.87
6X1000X2000 W 4001	kg.	154	12.84
8X2000X5000 W 4541	kg.	78	15.01
10X1500X8000 W 4541	kg.	42	25,80
10X1500X8500 W 4541	kg.	24	25.86
10X1000X2000 W 4000	kg.	140	14,29
12X1000X2000 W 4021	kg.	41799	13,14
12X1000X2000 W 4001	kg.	192	14,17
15X1000X2000 W 4001	kg.	226	13,93
15X1000X2000 W 4001	kg.	235	14,29
18X1000X2000 W 4306	kg.	60	26,43
20X1000X2000 W 4571	kg.	11	31,18
20X1000X2000 W 4001	kg.	14688	34,58
22X1500X3000 W 4404	kg.	822	30,89
24X1000X2000 W 4404	kg.	384	31,08
32X 900X1800 W 4541	kg.	1680	25,71
ARMĂTURI IND. DIN OȚEL			
RIV Dn20 Pn 25/40	buc.	609	325
RIV Dn25 Pn 25/40	buc.	689	395
RIV Dn40 Pn 25	buc.	92	395
RIV Dn50 Pn 25	buc.	3	605
RIV Dn100 Pn 25	buc.	3	1080
RIV Dn125 Pn 40	buc.	7	1910
RIV Dn125 Pn 25	buc	42	1370
RSP Dn50 Pn 64	buc.	9	895
RSP Dn200 Pn 64	buc.	33	5910
RSP Dn250 Pn 64	buc.	1	1635
ARMĂTURI IND. LICENȚA BABCOOK			
RIV Dn10 PN 400	buc.	98	2934
RIV Dn25 PN 400	buc.	109	2710
RIV Dn25 Pn 100		8	1380
RIV Dn25 Pn 400	buc.	54	3910
RIV Dn40 PN 400	buc.	3	3510
ARMĂTURI IND. FONTĂ			
RRV Dn50 Pn 16	buc.	4	320
RRV Dn56 Pn 16	buc.	9	460
RSP Dn250 Pn 10	buc.	1	850
RSP Dn250 Pn 10	buc.	2	2120
RSP Dn350 Pn10	buc.	1	2575
RSP Dn 300 Pn 10	buc.	11	1815
RIV Dn15 Pn 16	buc.	33	195
RIV Dn20 Pn 10	buc.	43	242
RIV Dn32 Pn 10	buc.	7	215
RIV Dn100 Pn 16	buc.	3	795
RIV Dn125 Pn 16	buc.	1	895
IV RDn125 Pn 16	buc.	1	710
Robinet drept cu cep cu 2 căi Dn 40Pn 10	buc.	2	118
Idem Dn 25 Pn 10	buc.	7	170
Robinet drept cu cep cu 3 căi DN15 Pn 10	buc.	5	175
Idem Dn25 Pn 10	buc.	16	165
RSP Dn300 Pn 4	buc.	2	1630
RRCI Dn125 Pn 10	buc.	11	425
Dn150 Pn 10	buc.	1	510
RDRC n100 Pn 10	buc.	8	495
SÎRMĂ SUDATĂ ALIATĂ			
S12 MOCØ2	kg.	467	8,20
S12 MOCØ2,5	kg.	600	7,99
S12 M1 MOVØ2,5	kg.	620	8.68
S10 MoCrØ3,25	kg.	730	9,09
DM W 83 – 1GØ1,6	buc.	497	80.98
EAS 2 – 1GØ1,6	buc.	164	89,56
EAS 2 – 1GØ2	kg.	173	85,95
DM W 83 – 1GØ2	kg.	149	38,65
DM W 83 – 1GØ2	kg.	51	38.65
Baghete sudØ2,4	kg.	191	936
S12 M2Ø1,2	kg.	1027	10,92
Thermanit GEØ2	kg.	210	126
EAS 2 – 1GØ3,2	kg.	163	79,33
S11 M2S	kg	486	5,60
SÎRMĂ SUDURĂ OBIȘNUITĂ			
S10XØ1,2	kg.	246	4,46
S10XØ1,2	kg.	362	4,30
S10XØ1,6	kg.	372	4,17
S10XØ1,8	kg	423	4,17
S10XØ2	kg	662	4,09
S10XØ2	kg	581	5,03
S10XØ3	kg	1078	3,47
S10XØ3	kg.	105	2,53
S10XØ1,2	kg.	654	4,30
S10XØ1,2	kg.	228	6,38
S10XØ1,8	kg.	414	4,17
S10XØ2	kg.	264	4,09
PROFILE USOARE			
Ø 8 OLC 25	kg	122	3,00
OLC 45	kg.	1305	5.44
inox tras	kg.	179	32,82
W 4541 AKVS	kg.	294	22,53
4762	kg.	313	32.38
4006 (1H 13)	kg.	94	13,38
4306	kg.	300	44.95
4300	kg.	103	61.37
Ø 85 OLC 45	kg.	220	4.57
4021	kg.	56	18,00
Ø 9 OL 50	kg.	125	2,93
4762	kg.	80	26,61
Ø10 OL 50 1K (OLC 50)	kg.	1400	3.00
OLC 35	kg.	987	2,97
OLC 60 – 45	kg.	324	3,00
Ø12 OLC 45	kg.	4000	5.21
Ø13,5 OL 50 – 1K	kg.	78	2,91
OLC 35	kg.	2000	2,99
OLC 45	kg.	100	2,99
Ø14 OL 42 – 2K	kg.	2000	2,96
OL 50 – 1K	kg.	1600	2,91
OL 60 – 1K	kg.	1500	2,93

	OLC 15	kg.	1000	2,96
	OLC 35	kg.	647	2,89
	OLC 45	kg.	1500	2,88
Ø16	OL 60 – 1K	kg.	1000	2,89
	OLC 35	kg.	1997	2,99
	OLC 45	kg.	4937	3,14
Ø18	OL 50 – 1K	kg.	1467	2,89
	OL 60 – 1K	kg.	1300	2,91
	OLC 35	kg.	1000	2,97
	OLC 45	kg.	405	2,96
Ø20	OL 50 – 1K	kg.	482	2,90
	OL 60 – 1K	kg.	759	2,91
	13 CN 35	kg.	500	7,33
Ø24	OLC 25 X	kg.	1500	3,27
Ø25	OLC 35	kg.	5000	2,91
Ø26	OL 50 – 1K	kg.	2000	3,98
Ø27	OLC 25	kg	517	4,64
Ø28	OL 42 – 2K	kg.	900	2,91
	OLC 35	kg.	468	2,92
	AK 4 Poldi	kg.	59	8,17
Ø30	OL 50 – 1K	kg.	1500	3,21
	OL 60 – 1K	kg	1000	2,88
	OLC 35	kg	1645	3,00
30X 2	OL 37 – 2K	kg.	934	2,81
30X 5	OL 37 – 1N	kg.	142	2,83
	OL 37 – 1K	kg.	242	3,21
30X 3	OL 37 – 2K	kg.	832	3,10
35X10		kg.	500	2,99
40X 2	OL 37 – 1N	kg.	91	2,72
	OL 42 – 2K	kg.	500	2,99
40X20	OL 37 – 1K	kg.	230	3,31
50X 5	OL 37 – 2K	kg.	1155	2,99
8X 8	OLC 45	kg.	450	4,26
12X12	C 15	kg.	96	3,67
	C 35	kg.	794	3,43
	C 45	kg.	228	3,43
14X14	C 15	kg	718	3,39
	C 35	kg.	800	3,41
	C 45	kg.	450	3,41
16X16	C 35	kg.	922	3,41
	C 45	kg.	1734	3,41
18X18	OLC 25	kg.	1000	3,41
20X20	OLC 25	kg.	1000	3,36
	C 35	kg.	892	3,30
	C 45	kg.	5240	3,30
22X22	OL 50 – 1K	kg.	1000	3,63
	OLC 45	kg.	2600	3,41
25X25	C 15	kg.	1187	3,36
	C 35	kg.	1127	3,38
	C 45	kg.	3566	3,38
30X30	OL 50 – 1K	kg.	700	3,69
	OL 60 – 1K	kg.	574	3,71
	C 15	kg.	1890	3,12
	OLC 35	kg.	2291	3,69
	OLC 45	kg.	764	3,58
	OLC 60	kg.	1724	3,40

PROFILE UŞOARE ŞI MIJLOCH

Ø 32	OL 42	kg.	463	2,93
	OL 50 – 1K	kg.	1500	2,79
	OLC 20	kg.	300	2,87
	OLC 35	kg.	3315	2,89
	OLC 45	kg.	717	2 89
	OLC 60	kg,	498	2,89
	16 MO3 (5415)	kg.	1300	4,74
	2H13 (1402)	kg.	600	12,95
	NS 22S (4306)	kg.	200	35,36
	4436	kg	209	55,56
	4435	kg.	474	45,96
Ø34	30 MOCN 20	kg.	500	6,51
Ø35	OLC 35	kg.	4000	3,05
Ø35	OLC 45	kg.	76	3,15
Ø36	OL 42 – 2K	kg.	2000	2,86
	OL 50 – 1K	kg.	500	2,82
	OL 50 – 1N	kg.	241	2,82
	OL 70 – 1N	kg.	350	2,83
	35 MS 12	kg.	57711	4,22
	4435	kg.	500	46,11
	4436	kg.	300	44,29
	4006	kg.	600	43,72
Ø38	OL 52 – 2K	kg.	50	3,10
	OLC 15	kg.	100	2,87
Ø40	OL 42 – 2K	kg.	500	2,81
	OL 52 – 2K	kg.	2176	3,05
	OLC 45	kg.	1940	2,83
	33 MOC 11	kg.	500	4,54
	41 MOC 11	kg.	500	4,54
	40 HM (40 C 10)	kg.	2000	3,65
Ø42	OL 50 – 1K	kg.	27500	2,89
Ø45	OL 42 – 2K	kg.	2000	2,81
	OL 50 – 1K	kg	3000	2,77
	30 MOCN 20	kg.	1500	6,29
Ø48	OL 52 – 2K	kg.	2000	3,03
	OLC 20	kg.	1000	2,82
	OLC 25	kg.	400	2,82
	OLC 45	kg.	500	2,84
	30 MOCN 20	kg.	400	6,29
Ø50	OL 42 – 2K	kg.	1500	2,79
	OL 42 – 3K	kg.	3572	2,87
	OL 52 – 2K	kg.	216	3,02
	OLC 15	kg.	215	2,80
	OLC 25X	kg.	2870	2,96
Ø50	OLC 25	kg.	2500	2,86
	OLC 35	kg.	18539	2,81
	34 MOCN 15	kg.	2000	5,65
	15 MOMC 12	kg.	1000	4,37
	18 MC 10	kg.	5000	4,18
	40 H (40 C 10)	kg.	1000	3,65
Ø50	14 CMO 4	kg.	400	5,59
RUL 1		kg.	642	5,82
	41 MOC 11	kg.	1000	4,33
	40 C 10	kg	3000	4,10
	MS 22 S (4306)	kg.	300	13,72
	4 H 13	kg.	250	8,09
	AK 1 – 4006	kg.	400	825
	NSM 225	kg.	500	39,34
	W 4021	kg.	606	12,67
	2 H 13	kg.	650	19,96
	4306	kg.	200	30,76
Ø53	OL 42 – 2K	kg.	431	2,79
	OLC 35	kg.	857	2,23
	OL 60 – 1K	kg.	385	2,76
	33 MOC 11	kg.	1000	4,44
	4021	kg.	400	8,09
Ø56	OL 42 – 2K	kg.	375	2,78
	OL 50 – 1K	kg.	522	2,74
	OLC 35	kg.	2000	2,23
	OLC 45X	kg.	1620	3,09
	34 MOCN 15	kg	338	5,65
	W 4021	kg.	500	8,09
	4034	kg.	597	11,44
Ø60	OLC 25	kg.	1000	2,26
	18 MOCN 13	kg.	2000	5,32
	40 H (40 C (10)	kg.	933	3,88
	41 MOC 11	kg.	3111	4,51
	40 C 10	kg.	1000	4,10
	2 H 13 (4021)	kg.	3000	13,97
	AK 2 S (4021)	kg.	2000	8,13
Ø63	OL 42 – 3K	kg.	300	2,87
	OL 52 – 2K	kg.	400	3,02
	OL 70 – 1K	kg.	248	2,76
	OLC 20	kg.	349	2,80
	OLC 50	kg.	611	2,76
	36 MOCN 10	kg.	1300	5,28
	W 6532	kg.	1400	6,10
	H25 T (4762)	kg.	129	13,95
Ø70	OL 52 – 2K	kg.	600	3,09
	OLC 15	kg.	2000	2,93
	OLC 20	kg.	600	2,80
	35 MS 12	kg.	3000	3,99
	13 CN 35	kg.	676	6,95
	EP 44	kg.	1975	7,64
	AKV Extra (4571)	kg	700	19,87
	4571	kg.	478	34,23
	AKV Poldi	kg.	325	34,10
Ø75	OL 50 – 1K	kg	1500	2,43
	24 Cr MoV 55	kg.	3585	6,14
	OLC 20 N	kg.	1895	2,93
	OLC 25 X	kg.	405	3,22
	15 MOMC 12	kg.	945	4,36
	36 MOCN 10	kg.	1298	4,21
	15 CO 3	kg.	1394	3,91
	21 MOMC 12	kg.	790	4,36
	EP 44	kg	4985	7,67
	40 C 10	kg.	97	6,83
	40 H (40 C 10)	kg.	910	4,17
Ø80	OL 42 – 2K	kg.	910	4,17
	OL 50 – 1K	kg.	5022	2,74
	OLC 20	kg.	1000	2,80
	OLC 25 X	kg.	772	2,94
	OLC 50	kg.	1300	2,82
	13 CN 35	kg.	2000	6,00
	18 MC 10	kg.	542	4,86
	21 MOMC 12	kg.	900	4,54
	18 MOCN 13	kg.	4000	5,41
	W 4718	kg	400	8,20
	1 H 13	kg.	210	12,95
Ø80	OL 60 – 1K	kg.	2000	2,76

OŢEL LAT

45X30	OL 37 – 2K	kg.	963	3,25
50X20		kg.	2900	3,06
70X25	OLC 25	kg.	2000	2,66
80X14	OL 42 – 1K	kg.	453	2,61

OŢEL PĂTRAT

36X36	OL 37 – 2K	kg.	381	3,50
40X40	OL 42 – 2K	kg.	2080	2,99
	OL 50 – 1K	kg.	6203	3,40
	OL 60 – 1K	kg.	3439	3,24
	OLC 35	kg.	949	3,30
	W 4021	kg.	760	11,10
	4 H 13	kg.	1600	13,23
	W 4006	kg.	791	12,56
45X45	OL 50 – 1K	kg.	2000	3,22
	OLC 45	kg.	3000	3,30
	15 MOMC 12	kg.	500	4,67
50X50	OL 50 – 1K	kg.	263	3,20
	OLC 25	kg.	2978	3,25
	OLC 35 X	kg.	1885	2,43
	OLC 45 X	kg.	2310	3,42
	W 4034 (4 H 13)	kg.	300	11,10
	Poldi AK 1 – 4571	kg.	900	9,42
55X55	C 15	kg.	2000	3,25
	C 35	kg.	1897	3,28
56X56	OL 37 – 2K	kg.	333	3,25
	OLC 42 – 1K	kg.	1000	3,20
	OLC 25	kg.	3000	3,25
60X60	OL 37 – 2K	kg.	3000	3,23
	2 H 13 M 10 T	kg.	2226	36,59
70X70	OL 50 – 1K	kg.	3539	3,20
	C15	kg.	1924	3,22
	12 H 19 N 10 T	kg.	1000	34,40
	4034	kg.	1000	9,27
80X80	OL 60 – 1K	kg.	1500	3,21
	OLC 20	kg.	2987	3,25
	OLC 30	kg.	900	3,28
	OLC 50	kg.	3539	3,20
	OL 60 SAE	kg.	2435	3,21
	13 CN 35	kg.	1413	4,32
	4 H 13	kg.	244	11,65
	7 TNC 130	kg	700	19,13
	4541	kg.	2500	41,25
70X 70X 6	OL 37 – 2K	kg.	9011	3,03
70X 70X 7	OL 37 – 2K	kg.	40209	2,66
70X 70X 9	OL 37 – 2K	kg.	11530	3,62
100X100X10		kg.	7001	3 01
120X120X12	OL37 – 2K	kg.	15754	2,83
130X130X12	„	kg.	500	2,86
130X130X13	„	kg.	3915	3,09
140X(140X14	„	kg.	1205	3,09
150X150X16		kg.	1500	3,03
150X150X16	St. 37.)	kg.	6000	2,73
180X180X	OL 37	kg.	1600	2,79
125X 80X 8	St. 3 Kp.	kg.	3000	2,41
120X 80X 8	St. 37 – 1	kg.	510	2,83
INP 80	OL 37.2K	kg.	5479	2,93

ELECTROZI SUDURĂ

Supertit	Ø 5	kg.	2900	5,53
Supertit Fin	Ø 6	kg.	999	6,18
42 B	Ø 2	kg.	201	6,01
MOCRB	Ø2,5	kg.	3837	7,23
„	Ø 3,25	kg.	1369	7,32
„	Ø 4	kg.	12851	6,66

Important!

În vederea readucerii operative in circuitul economic a stocurilor disponibile, Intreprinderea de maşini grele Bucureşti livrează urgent, pe bază de comandă fermă, orice sortiment sau cantitate din reperele comunicate.

Potrivit ordinii sosirii opţiunilor de la beneficiari, produsele se vor expedia cu maximă promptitudine.

Solicitanţii vor trimite comenzile la următoarea adresă :

„ÎNTREPRINDEREA DE MAŞINI GRELE"

şos. Berceni 104 – sector 5, Bucureşti

Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 83.63.40 serviciul de aprovizionare.

Ofertanţa asigură beneficiarii de ireproşabila calitate a materialelor disponibile.

EMIL GEORGESCU – VASILE BAŞA

opinii

Erudiție și interpretare

Noua carte de estetică a lui **N. Tertulian, Experiență, artă, gîndire,** (Editura Cartea românească, 1977), este alcătuită pe principiul culegerii de studii, cu un sumar care poate fi gîndit, dincolo de compoziția dată de autor, pe două coordonate de bază, exprimînd polarități tematice distincte : probleme de estetică generală și interpretarea critică a unor esteticieni (și sociologi) clasici sau moderni. Adoptînd această departajare procedurală, impusă lăuntric de conținutul real al cărții, judecata de valoare trebuie să privească fiecare contribuție în parte, impresia de ansamblu fiind un rezultat al accentelor convergente.

În prima secțiune, tema **Autonomia și eteronomia artei** vine să constate (ca și ultimul titlu al cărții, **Artă și hermeneutică,** încadrabil aceluiași mare capitol) insoluționarea controversatei opoziții dintre autonomia și eteronomia artei. Este utilă (nu neapărat novatoare) distincția lansată de autor între „eteronomia culpabilă" (tutelarea din exterior a artei) și „eteronomia fecundă" (asumarea lucidă a cauzalității sociale). Desigur că energia autonomă a artei se manifestă ca „travaliu de subversiune a puterilor opresive și a ideologiilor mistificatoare", dar ideea poate fi mai bine înțeleasă dacă se pornește de la specificul componentelor purtătoare de (acest) sens, de unde apoi se poate deduce ușor acțiunea înrîuritoare particulară în ordine socială.

În spiritul textului, încercăm formularea cîtorva marginalii nuanțatoare (ca peste tot, unde simțim nevoia). Nu credem că tendințele moderne de instrumentalizare a demersului estetic tind spre aservirea artei unor scopuri străine și că sînt strict maniabile în planul cantității ca metodă, ci că sînt simptome noi, recente, ale însuși procesului curent de aflare a identității artei, expresii de rigoare ale unei vechi nostalgii a esteticii, aceea de a-și adiționa criterii obiective. Că, excesiv întrebuințate, metodologiile novatoare ale secolului nostru eșuează într-un formalism de relație, că se pierde obiectul prin exagerarea metodei, că se recunosc lucruri mai înainte intuite — e o altă problemă. Nu rezultatul (temporar) modest anulează metoda, atunci cînd privim în perspectivă rezultatele parțiale care se cîștigă și ingeniozitatea punerii problemei. Tot ce rămîne valoros intră, de drept, în repertoriul referențial al esteticii filozofice ; chiar dacă instrumentalizarea este deviatorie, beneficiile îi încetinesc eroziunea și o ataşează, în cele din urmă, fenomenelor integratoare.

O notă aparte face în volum „dosarul unei polemici" (în **La Quizaine littéraire**) : **Naphta, Lukács, Thomas Mann,** provocată de criticile formulate de profesorul român la adresa exegezei lui Yvon Bourdet, **Figures de Lukács.** Este o controversă pasionantă despre posibilul prototip lukácsian al personajului Naphta, controversă în care rolul prim convingător revine lui N. Tertulian, abil în a-și surclasa preopinentul prin erudiție și polemică. În completare, autorul înfățișează vederile înaintate cuprinse în cartea lui Lukács despre **Romanul istoric** (între timp apărută și în traducere românească), făcînd observații utile în jurul tezei estetice esențiale din carte — interdeterminarea strînsă dintre substanța istorică autentică și valoarea estetică, pe baza experienței umane încorporate în operă.

Volumul lui N. Tertulian, marcat de o unitate interioară, cuprinde și comunicarea autorului la cel de al VIII-lea Congres internațional de estetică (Darmstadt), **Artă și hermeneutică,** pledoarie pentru unitatea între geneză și structură în interpretarea operei (detașat de „obiectivismul istoric" sau „istorismul"), ca o contribuție la îndelungată dispută dintre analiza imanentă și cea atentă la „des-ocultizarea" textului, pentru a susține că sensul istoric genuin este „o componentă esențială a procesului hermeneutic".

Utile sub raport informativ și critic se dovedesc și interpretările unor concepții formulate, în diverse epoci și sub diferite asumări „eteronome", în cîmpul interpretării artei. **Estetica lui Arthur Schopenhauer** (apărut inițial ca studiu introductiv la **Studii de estetică** de A. Schopenhauer, Buc., Ed. științifică, 1974) este o descriere a concepției estetice în cauză, pornind de la pivotul poziției privilegiate a artei, de unde intuiția se arată ca organ de revelare a ideilor platoniciene. Autorul studiului, antrenat mai mult pe latură filozofică în elucidarea esteticii schopenhauerie-ne (eludînd, din păcate, multiplele și controversatele ei influențe în arta și estetica românească), se reazimă pe reverberația romantică a acestei concepții, pentru a-i desluși permanențele teoretice și se decide pentru sublinieri la nivelul unor maxime generalități.

În **Mikel Dufrenne și teoria fenomenologică** sînt urmărite treptele succesive ale acestei judecăți fenomenologice, de la viața ante-predicativă a conștiinței (zona originară a contactului nemijlocit cu lumea), ca plenitudine a sensibilului în artă, pînă la descrierea activității imaginative a logosului afectiv. Repliat mereu între aprecieri și rezerve, comentatorul fixează importanța sentimentului în estetica lui Dufrenne : expresie a eului profund (implicînd deci distincția de eul superficial) și corelativ subiectiv al unei lumi întregi, dar apare clar și raportarea incompletă a artei la istorie, odată ce Dufrenne crede în existența aprioriică și transcendentală a categoriilor afective ale conștiinței. Avem impresia că scopul ultim al esteticii lui Dufrenne este adecvarea estetică a studiului la realitatea încorporatoare a operei, corectînd detaliile psihologice privind persoana concretă a autorului, nu întotdeauna semnificative și adesea amovibile din cîmpul de interes al esteticii spectatorului. Aceasta orientează către contemplarea obiectului estetic ; una din marile ambiții ale esteticianului francez este tocmai completitudinea unei definiții. Aderînd la accepția fenomenologică a lui Sartre și Merleau-Ponty (descriere care vizează o esență), Dufrenne vizează cadrul de sesizare a unei expresii, dar într-o mișcare teoretică spre aceasta, fragmentară și static adăugată.

Exprimînd, în esență, concepția școlii de la Frankfurt, estetica lui Adorno (**Theodor W. Adorno — estetician și sociolog al artei**), transparentă pentru teoria sociologică în corelație, transpune condiția generatoare de antinomii a capitalismului (tîrziu) : între individ și interesele sociale generale, pregnante și oprimante, pe această tensiune întemeindu-se autenticitatea operelor de artă. Simplificînd, într-un fel, dar implicînd apelul la conștiință și sinceritate, această concepție dezvoltă o critică de ansamblu la adresa „industriei culturale", de unde deduce complicațiile nebănuite ale eficacității, succesului, prestigiului reverberate în duetul discursului muzical. Se deduce imediat acordul calitativ al lui Adorno la lucrările sustrase misticii succesului din societatea burgheză modernă. Sînt instructive subtilele observații ale comentatorului privind raportul dintre autonomia și eteronomia artei în concepția lui Adorno (dezvoltînd disputa nu atît de „antagonistă" dintre reprezentantul școlii de la Frankfurt și Lukács, argumentată în vol. **Eseuri**). În perimetrul desluşirii bazelor ideologice ale școlii de la Frankfurt, se situează și studiul despre „biografia intelectuală" a lui Marcuse, studiu (amănunțit) de sociologie și doctrină economică (temă reluată din vol. **Critică, estetică, filozofie**), cu aceeași relație relevată critic : Marcuse, Freud, Marx). Ar fi fost interesant, însă, în ordinea de idei a cărții, dacă s-ar fi abordat concepția despre artă a lui Marcuse, pe ideea calității acesteia desalienante. O la fel de atentă analiză este consacrată ultimei opere lukácsiene de amploare, **Contribuții la ontologia existenței sociale.**

Pe de altă parte, autorul cărții întreprinde o reală operă de cultură pentru spațiul național, aducînd în atenție manuscrisul filozofic inedit al lui Camil Petrescu, **Știința Substanței,** suplinind lacuna editorială cu o descriere amănunțită, în care implică o judecată de valoare anticipativă (încercînd un gest reparator pentru suspiciunea și prejudecățile cu care era înconjurat, în epocă, filozoful Camil Petrescu). Reîntîlnim, pe un temei teoretic extins, principiul noocratic al optimizării umane (cucerirea libertății) : substanța ca rezultat în indefinită creștere a „luptei noosului cunoscător" (inteligenței) pentru „dominarea realității necesare".

Personalitatea lui Ralea este, pentru N. Tertulian, o permanentă „fascinație refuzată", o reiterează la felurite ocazii, dar nu în demersuri totalizante, ci parcă sub impulsul unui simpatetic impresionism fragmentarist. Preocupat pînă acum mai mult de sociolog și filozof, în special de aspectele ideologice, nici de data aceasta nu se îndepărtează prea mult, cînd îi descrie teoria critică. Observațiile sînt drepte și în general acceptate.

Cartea lui N. Tertulian este, în general, scrisă într-un elegant stil de idei, bazat pe erudiție și disponibilități interpretative, ceea ce o ferește atît de ascenza abstracțiunii, cît și de speculații meandrice. Se recunoaște ușor exercițiul intelectual îndelungat în marginea marilor opere și familiarizarea cu circuitele esteticii contemporane. Spiritul autorului este deschis spre informația europeană în domeniu, notorietară sau de rutină publicistică, are cultul universitar al sursei directe și avantajul moral al încrederii în propria opinie. Sub acest raport, cartea implică și un apel la necesitatea încorporării demonstrative a personalității autorului — în cazurile posibile, de dorit cît mai multe — în desfășurarea elocventă a ideilor în operă.

TITU POPESCU

VIOREL CRISTEA : Prășitul porumbului

Corneliu Mircea

NOCTURNE

1

dulce amurgul
scapătă-n rouă
noaptea răsare-ntre frunze
alunecă vremea
adînc mai adînc răzbate
opaițul celei din urmă
stele

2

nici un glas
nu mai stăruie-n aer
doar noi și tăcerea
calmă a plingerii
începutul trezindu-și
ochiul de aur

3

cu fiecare pas reînvie
cutremurata pădure
arde se zbate
frunzișul rănit
sub picla fierbinte
trupurile fumegă
gustul o, gustul sălciu
al clipei de pe urmă

4

adormind aproape
în liniștea ce-și cască vecinicia
ca două umbre ca un singur nimb
de lumină
aluneca-vom
dincolo de timp

5

scade lumina
țărmul se-ntunecă
doar ochii noștri mai ard
în apele mute

6

beată
scapără luna-n văgăuni
torcînd jilavul subțire
întuneric
țipă
descărnatele ziduri

pretexte

O sută de ani de telefon

Se împlinea, în '76, un secol de la apariția telefonului : acest obiect banal și important, devenit — azi — quasi-indispensabil și care, între altele, a dat o lovitură grea — pe cea de grație, poate — corespondenței scrise și, ca atare, genului epistolar... Acum, după o sută de ani de telefon, putem conchide că, în sine, obiectul nu-i prea arătos, vreau să zic : plastic, **dovadă că pe pictori nu i-a mișcat, să zicem, nici cît „grotesca" — după un Ion Barbu — bicicletă, spițele cărela au, baremi, meritul că „descompun" — așa-zicînd — lumina ; cu toate că, dacă nu însuși aparatul,** expresia **celui/celei care convorbește ar fi putut — e de părere Proust — să le inspire, ea, unor Boucher moderni, diverșilor Watteau contemporani „... cette scène qui pourrait s'appeler :** Devant le téléphone". **Oricum, Degas, în cunoscutu-i rol de** trouble-fête, **avusese grijă să-i sfideze, odată cînd, acasă la Forain, sunat fiind acesta și ridicîndu-se în grabă, el ar fi spus : „A, ăsta-i telefonul : te sună și te duci !" Că-i (mai) interesează pe caricaturiști (chiar autoportretul lui Steriadi „devant le téléphone", în tuș sau în cărbune — nu mai știu —, fiind, de fapt, o șarjă...), că, între alții, Salvador Dali l-a pus, nu înainte de-a-i fi... tăiat firul, pe un platou cu două pașnice sardele și într-o ambianță — zice el — de „fine de septembrie" (după metoda însăși a lui Lautréamont, făcînd — adică — nu pictură, ci o „metaforă" cu totul literară...) acestea toate nu infirmă dezinteresul breslei plastice pentru bătrînul nostru telefon.**

El a făcut, însă, carieră în roman și, mai ales, în teatru (și în film), unde — nu în La Voix humaine **a lui Cocteau — a devenit un soi de personaj, în rol de — uneori —** deus ex machina..., **astfel încît s-ar cuveni să figureze pe lista ipochimenilor (ca și, desigur, revolverul cehovian), alături de Popescu și Ionescu... Cît despre romancieri și nuveliști, ei nu l-au adoptat — pare-se — lesne, nici, mai cu seamă, fitecum. L-au mitologizat" (puțin), prin Marcel Proust, la care d-șoarele telefoniste ajuns-au niște „implacabile zeițe", a căror furie se traduce prin vorba : „Ocupat !" și căreia li se supune „viteza sunetelor" însăși... : l-au „mitizat" (puțin), prin Kafka, al cărui Josef K. aude, în pilnia unui telefon, un soi de muzică a cappella, pseudo-paradisiacă... : ca să și-i însușească, în fine,** tale quale, **o dată cu treptata — definitiva, însă, — banalizare-a lui, de obiect tehnic mult prea familiar, figurînd pînă și-n folclorul (pesemne) suburban :**

Neică, dacă-ți este dor,
Sună-mă la telifon...,

și care, în limbajul zilnic, a dat o seamă de expresii ca, între altele, „a intra, a se băga pe fir", „a-i cădea fisa"... iar societății infantile, un delectabil joc („ameițitor", de pierdere a... echilibrului lingvistic), anume : „telefonul fără fir".

•

Desigur, telefonul a suprimat distanțele... A suprimat, însă, și fața omenească, expresia ei și jocu-i fiziognomic (ori, numai, patognomic), prestigiul ce-i e propriu, nu știu ce „magnetism", al ei, aparte... impuținîndu-ne, într-astfel, și, într-un fel, făcînd din noi — fie și numai pe durata convorbirii — un soi de biete voci autonome ! Primejdios „effacement", acesta, pe care îl implică telefonul, dacă — după Hegel — organul cel prin care sufletul ni se dezvăluie ca suflet, e ochiul, e privirea — într-însa concentrîndu-se acela, prin ea văzînd și, deopotrivă, lăsîndu-se (între-)văzut... Apoi, cum telefonul a uzurpat — ziceam — un gen, pe cel epistolar, el pare să transforme orice corespondență într-una de scrisori neiscălite, facilitînd anonimatele murdare, substituirea de persoană, atacul la intimitate, iresponsabilele farse și... tupeul — fiind, desigur, mult mai ieftin să trintești un telefon în nas decît o ușă ! Pe urmă, el nu prea îngăduie, în conversație, tăcerile, Tăcerea..., făcînd din taciturni niște vorbăreți, ca și din orice convorbire, un flux continuu de mesaje, adesea anodine și pustii.

Cît despre binefaceri, le știe toată lumea... Una, însă, mi se pare capitală :

Obligîndu-ne să ne preocupăm — cu o expresie a lui Roman Jakobson — de funcția fatică a limbajului, de modul, dar, de funcționare a canalului, a circuitului comunicării, pe care le verificăm mereu prin cîte-un „Mă auzi ?", printr-un „Alo !", el, telefonul, ne relevă importanța factorului denumit contact — id est : **„conducta materială sau legătura psihologică", cea care ne îngăduie, desigur, „să stabilim comunicarea" și, mai cu seamă, „s-o menținem" !**

ȘERBAN FOARȚĂ

ŞTEFAN AUG. DOINAŞ

SUNT SEMNE BUNE !

La gîndul că vor fulgera din teacă
pling săbiile toate — de plăcere.
Dintr-o livadă-n alta, morţii-n joacă
obligă sturzii să clocească mere.
Priviţi, curgînd suav, inflorescenţa
de sălcii ! . . . Păsările violete
se scaldă-n ea, spălîndu-şi inocenţa,
ca o femeie-n propriile-i plete.
Sunt semne bune ! Din copaci cu iască
se-naltă aleluia. O trăsură
cu minji de sticlă-ncepe să vuiască,
şi aerul, holbat peste măsură,
e ca un ochi avid, dar fără pleoape,
plin de vedenii verzi care tresaltă.
Un prunc şi-o fată-ncearcă să dezgroape
întiia lor mihnire — dintr-o baltă.

BALADA CELOR DOI ÎNECAŢI

Azi noapte au trecut pe lingă moară
doi tineri, către mare, prin porumb.
Unul fugea de dragoste — să moară,
iar altul — ucigaş — fugea de plumb.
Aceleaşi lănci din lună, verticale,
le-au frînt elanul, ca la căpriori,
aceeaşi briză le-a ieşit în cale,
acelaş val i-a prins de subţiori.
Acuma, iată-i : legănaţi de apă,
cu ochii mari ca boaba de scoruş . . .
Se chinuie-n timpanul să-ncapă
acelaş ţipăt alb de pescăruş.

MOARTEA OFELIEI

Lacrimă — florii de nufăr, ce cîntă !
Valul o poartă spre iazuri, la mori.
Lună, şi tu iţi răscumperi, cînd mori,
noaptea de jar şi muţenie sfîntă ?

GH. DOJA : Flori şi fructe din grădina mea

Lin, cu petale umflate, surori
sveltul picior în mocirlă-şi implîntă.
Zvonul e dulce. Raza e frîntă.
Bate un vînt mohorît prin culori.

Unde e prinţul menit să-i deschidă
porţile nunţii prin ţara fluidă ?
Sălcii cu plîns auriu se retrag.

Nu-ţi mai desface inelele, apă !
Mici îi sunt umerii : are să-ncapă . . .
Albul tăcerii o-ntîmpină-n prag.

CUVÎNTAREA ŞARPELUI

De gura mea-nţeleaptă sunt muşcate
minuni şi ore, păsări şi muşcate.
Pe lucrul sterp al miinilor fierbinţi
se vede-nţepătura unor dinţi
şi-o urmă de venin, un fir subţire
le scrie răsărit şi asfinţire
şi drumul, încă ne-mplinit, în lume.
Muşcîndu-le, le-am dat un rost şi-un nume.

Dar tu, Poete, nu te laşi minţit
ca omul simplu, lesne-nsufleţit,
care, citindu-le copilăreşte,
se-nfricoşează sau le urmăreşte,
şi-asemenea, pe dinlăuntru, lor
le crede tîlcul clar şi stătător.

Tu ştii că-am botezat făptura toată
în felul meu : cu limba despicată . . .

SOFIA ARCAN

Lamento pentru uliţa copilăriei*)

Şantierul mai păstra urme de trotuar, nişte frînturi de ziduri străjuiau colţul uliţei. Se aşeză pe un colţ de zid şi începu să mănînce scoruşe, de parcă anume ar fi venit cu trenul matinal să guste acele fructe nicăieri altundeva găsite decît aici în oraşul în care inima lui pulsînd de peste două secole energia umană în uzinele înşirate în lungul rîului fusese extirpată fără sentimentalisme. Se părea că întîmplarea o adusese aici spre a-i destrăma acea frică confuză rămasă din copilărie, casa îşi dezvăluia spaţiul meschin, curtea de cîţiva paşi, nişte încăperi liliputane . . . Era duminica dimineaţa, şantierul pustiu, din depărtare, zgomotul înfundat al uzinei care după dărîmarea uliţei se vedea întovărăşind malul stîng al rîului. Scoruşele erau dulci-acrişoare, continuă să le mănînce în aceeaşi stare ciudată de transfer în copilărie, fără nici un alt gînd, cedînd bucuriei simple şi tocmai prin asta fermecătoare, de a avea destul de multe pentru foamea ei de a reîntîlni gustul de mult uitat. Scuipă ultimii sîmburi, îşi şterse miinile cleioase, se ridică. Păcat ! gîndi făcînd cîţiva paşi prin fostele încăperi. Ar fi fost mai bine s-o fi găsit şi pe asta dărîmată total, mi-ar fi rămas în amintire cu aura tainei . . .

Porni, ocolind cu grijă băltoacele de apă şi pe măsură ce înainta, paşii începură să ezite, nu mai vedea gropile, stîlpii de beton înşirîndu-se pînă în depărtare, sigur, mergea cu ochii deschişi dar ea VEDEA CASELE, una cîte una, ar fi putut întinde mîna să deschidă orice poartă, ştia stîlpul din dosul căruia atîrna într-un cui cheia, zugrăveala faţadelor era la fel de afumată, gri sau galben mohorît . . . aici casa lui Duţi, singura din tagma lor care nu avea voie să se joace cu „tumba" ! Era fată de inginer, ceva foarte-foarte important pe vremea aceea şi, săraca, trebuia să înveţe să cînte la pian să . . . să vorbească . . . nu ştiau exact cum, ceva . . . o limbă străină. O domnişoară scundă, bătrînă (oooo ! tare bătrînă li se părea lor, „tumbei"), veşnic îmbrăcată în alb şi cu o umbreluţă (niciodată nu o văzuseră fără, o botezaseră „Domnişoara umbreluţă"). Le spunea de fiecare dată : **bonjurmezanfan,** cuvînt cîntat asemeni unei melodii, bătrîna le zîmbea cald şi ei o îndrăgiseră pentru acel cuvînt sunînd ciudat, ea, Marta, începuse să-l silabisească la număratul pumnilor înainte de joaca de-a baba-oarba : bon-jur-me-zan-**fan !** striga ultima silabă şi cel căruia îi era atins pumnul trebuia să iasă din cerc . . . Cîţiva paşi . . . numărul doisprezece abia se mai vede în colţul stîng al porţii. Închise ochii încercînd să ridice la loc zidurile să refacă grădina potopită de flori, fîntîna cu prichiciul pe care îşi întindea jucăriile . . . Imaginea refuză să se închege, privi stîlpul de beton, restul de cărămizi, molozul . . . porni cu paşi rari, ca în somn . . . Un bărbat sta locului, cu spatele spre ea şi apariţia lui destrămă vraja, era din nou pe un şantier pustiu. Se apropie. Fie că nu-i auzise paşii, fie că nu-l interesa nimic din jur, bărbatul înalt, uşor adus de spate, continua să privească golul unei viitoare fundaţii.

— Bună dimineaţa, Pau-Curcubătă !

GH. BADEŢI : Zi de vacanţă

Omul ridică încet capul. Faţa brăzdată de riduri îşi păstră imobilitatea, privirea întunecată se opri asupră-i cu un vag interes. Marta îşi scoase ochelarii fumurii, zîmbi amar şi în acelaşi timp vag amuzată.

— M-am schimbat atît de mult, Pau-Curcubătă ? Cîte capete ai făcut în toamna asta ?

— Cum naiba să te cunoască omul cu peruca şi ochelarii ăştia ? Mă, Martă, tot n-ai de gînd să te astîmperi ? rîse acru şi o privi cu maliţia cunoscută. Ce cauţi tu aici ? Uite drace, nu ştiam ce-mi lipseşte !

— Cred că acelaşi lucru ca tine, spuse moale, privind craterul cu apă.

— Atunci sper că ştii ce era aici ? Hai, să te aud !

Fără ezitare, fără să privească în jur, şopti :

— Magazia în care ne meşterai jucăriile şi acele capete de mort din curcubătă, de aici furai lui nea Pătru ce ne trebuia în expediţiile de pe Dealul Gol.

— Întocmai ! Şi încă ceva în plus, în groapa asta a fost şi CASA. Să nu-mi spui că nu te doare, tot nu te-aş crede. Aici nu-i un şantier, începu el să învîrtească bastonul, e un cimitir care se va mări rapid şi în care se va îngropa toată tinereţea noastră şi însăşi istoria acestui oraş pentru că tocmai centrul, inima lui este pe cale de dispariţie.

— Te-ai cam boşorogit, arătă ea bastonul, dar tot circotaş ai rămas. Hai să-mi faci un cap de mort, seara vom aprinde în el trei lumînări şi vom porni colindul prin acest cimitir, vrei ? Să cîntăm de sufletul morţilor ce sîntem . . .

O ascultă înroşindu-se la faţă, privind-o tot mai încruntat şi cuvintele se prăvăliră spre ea încărcate de năduf nestăpînit.

— Nici peste tine anii n-au trecut fără urme, cu tot dichisul de care văd că eşti preocupată. Numai mintea ţi-a rămas la fel de necoaptă şi nici limba nu ţi s-a tocit ! Dacă şi tu îmi spui că nu suferi atunci ori minţi, ori eu m-am sclerozat, lucru incredibil, fiecare fibră din mine reacţionează la acest asalt al prezentului . .

— Nu ştiu cum stai cu „reacţia fibrelor", văd doar că ai rămas ca un popîndău în faţa unei gropi şi nu simţi ploaia, arătă ea stropii rari, poposind în silă peste molozul din jurul lor.

— Excavatorul a înghiţit căminul familiei Ogrin, şopti stins cu privirile ţintă la apa băltăcind mocirloasă pe fundul craterului lutos. De peste două sute opt ani strămoşii mei s-au născut şi-au murit în acest perimetru . . . Lutul şi apa . . . Lutul şi apa . . .

— Din pămînt am venit, în pămînt ne întoarcem, psalmodie ea încetişor.

— Ai ajuns un fluşturã-lume, ce ştii tu ? Eu însă am rămas aici, toate bucuriile şi necazurile vieţii mele şi ale strămoşilor mei au sfinţit casa asta . . .

Îl asculta invadată de o profundă tandreţe şi trebui să-şi stăpînească dorinţa de a-l îmbrăţişa. Era uimitor cît de neschimbat rămăsese în ciuda îmbătrînirii trupului. Era — într-un fel — asemeni furnalelor ştiute din copilărie, la fel de nestinsă ca şi flăcările lor, pasiunea lui pentru trecutul oraşului şi al familiei. Acel „208 ani" sunase pentru ea asemeni unui strigăt : „Iată-mă ! Mai există pe aici ceva imposibil de dărîmat : amintirea, ISTORIA. „El continua, cu o descurajantă încăpăţînare să numere anii de cînd primul Ion Ogrin fusese amintit în **Conscripţia** din 1769 cu evidenţa celor 62 de case impuse la contribuţie. „Sînt sigur, spunea el adesea, că strămoşul care a ridicat această casă a venit din Reşiţa-Română, altcum de unde am avea sălaşul de pe Dealul Crucii moştenit din străbuni ? Cunoaşteţi voi un muncitor **venit** să aibe sălaş ?"

Sălaşul cu mica livadă din juru-i rămăsese pentru Pau Ogrin un teritoriu intangibil, un loc uitat de timp. Nu admisese nici un fel de schimbare căutînd doar să-l menţină în forma moştenită. De cîte ori se simţea răvăşit pleca singur, întotdeauna singur, urca dealul respirînd profund aerul încărcat de miresmele pămîntului, simţind cum absoarbe prin toţi porii însăşi liniştea. Micile griji : aprinsul focului, lampa ce trebuia curăţată şi umplută cu petrolul din sticla de lîngă uşă, apa care trebuia cărată de la un izvor din vale, în ulciorul ciobit pe care-l ştia din totdeauna, toate aceste lucruri mărunte aveau darul să-i spulbere frămîntările.

Se întindea pe patul îngust cu salteaua umplută cu foi de cucuruz foşnind sub greutatea trupului. Încăperea ridicată din bîrne i se părea exact pe măsura insignifianţei lui, cel puţin asta căuta să-i sugereze Vlad, cam asta ar fi concluzia deselor certuri din ultimul timp. „Începi să te laşi depăşit de evenimente, încearcă, tată, să ţii ritmul, încă nu eşti atît de bătrîn încît să ai o scuză". Hmmm ! Ce ştie Vlad de miile de amintiri legate de casa lor ? Dar cu cine poţi vorbi, fără să te ia în rîs, despre această dureroasă, ireparabilă rupere de trecutul tău ? Şi-acum dracu îi adusese şi pe această Martă în cale, anume să-l înjurie în plus cu prostiile ei ! Se apropie îi scoase ochelarii, o privi intens.

— Acum, că-ţi văd ochii, ştiu. De ce minţi, Marto ?

— **Aici şezum şi plînsem,** bătrîne, (făcu un efort să-şi păstreze tonul şugubăţ) numai că eu mă grăbesc, mai am cîte ceva de realizat pînă ce mă mai ţine mintea. Şi tu la fel. Deci (luă ochelarii din mîna lui, simţea nevoia pavăzei fumurii), se vede că ai rămas tot Pau-Curcubătă dacă nu poţi accepta acest nou care, oricum, va trece ca un tăvălug peste noi dacă nu ne vom găsi un loc . . .

Pau o privea dezamăgit, uite cum bate cîmpii cu lucruri archicunoscute ! Greu este că nu-i suficient să vrei să accepţi . . . Continuară să se certe uitînd de ploaia care se apropia, stropi încă rari le înlăcrăma feţele. Merseră cîţiva paşi fără să spună o vorbă, deodată Marta îi prinse bastonul, făcu nişte patrate în noroiul întins pe o bucată de trotuar, luă o piatră şi porni să sară. Ridică piatra din ultimul pătrat şi i-o întinse.

— Păstreaz-o, să-ţi aduci aminte de ultimul nostru şotron, supse gîfîind uşor.

— Dacă nu te ştiam de o viaţă zurlie aş fi zis că ai început să dai în mintea copiilor ! Uite cu cine vreau eu să-mi pun boii-n jug ! spuse clătinînd din cap şi aruncă piatra.

* Fragment din romanul **Mai puţin o iluzie.**

cartea străină

Vuk Stefanovici Karagici

„CÎNTECE POPULARE SÎRBEŞTI"

Traduceri româneşti. Prefaţă, ediţie îngrijită şi note de Gh. Cardaş

Este îndeobşte cunoscut că eposul sîrbesc se numără printre cele mai bogate din lume, variat în forme şi evocator al trecutului naţional. Cules şi publicat (în şase volume) de Vuk Ştefanovici Karagici, creatorul limbii şi literaturii sîrbe din secolul trecut, a fost tradus parţial de poeţi cu renume, a fost studiat de oameni de ştiinţă : folclorişti, critici literari, istorici, esteţi, — iugoslavi şi străini. Dintre cei care au tradus din opera lui Karagici se numără : G. Sion, Dionisie Miron, G. Dem. Teodorescu, B. P. Haşdeu, V. M. Gaster, L. Şăineanu, V. Caraivan, N. Batzaria, Anton Balotă, I. Constantinescu-Delabaia.

Ediţia prezentată este de fapt o culegere de traduceri ale celor mai înainte amintiţi, cu o succintă prefaţă de Gh. Cardaş. Intenţia autorului de a face cunoscut publicului românesc tematica şi frumuseţea eposului sîrbesc, prin cîteva dintre cele mai ilustrative poeme, mai ales din ciclul Kosovo şi Marco Cralievici, este binevenită, iar scopul urmărit este în parte atins.

Dar într-o atare împrejurare este de aşteptat o traducere nouă, eventual după original, şi oricum, mai la zi, decît cele făcute cu un secol în urmă, care comportă inevitabile greşeli, între care, transcrierea defectuoasă a numelor, a localităţilor, conţin inerente lacune în text, adaptări de nume după baladele româneşti. Pe de altă parte, Gh. Cardaş, adoptînd procedeul fonetic la transcrierea numelor, este inconsecvent în aplicarea lui, derutînd pe cititorul neavizat. Apoi sînt erori la redarea unor nume ca: Peyar P. Njeges, numele marelui poet sîrb Petar P. Niegoş, sau guzlari, în loc de guslari, numele vestiţilor rapsozi sîrbi etc.

În ce priveşte bibliografia românească despre opera lui Karagici, Gh. Cardaş se opreşte la 1967, fără să citeze vreun articol din revistele sîrbeşti apărute la Timişoara, care tratează acest subiect. În prefaţa ediţiei, Gh. Cardaş relevă un fapt inedit, anume că, din cele 17 cîntece populare sîrbeşti traduse de bănăţeanul Dionisie Miron, 12 au fost refăcute de Mihai Eminescu. „**Intervenţia sa a fost masivă,** remarcă autorul, . . . **care necesită o cercetare minuţioasă cu multă perspicacitate de specialişti, lingvişti, filologi, istorici literari."**

Acest din urmă fapt relevă încă o dată existenţa relaţiilor marelui poet cu bănăţenii şi literatura universală.

THEODOR N. TRĂPCEA

sadoveniana

Cuvînt şi vorbă

Existenţa cuplului sinonimic cuvînt-vorbă prilejuieşte . . . vorbitorilor limbii române o seamă de nuanţări subtile. **Cuvînt** este moştenit din latinescul **conventum,** care înseamnă „întîlnire", „adunare", fiind o formă verbală nepersonală de la **convenire** „a se întîlni", „a se reuni". Aşadar, etimologia termenului care denumeşte elementul fundamental al procesului de comunicare lingvistică vădeşte că românul a surprins, de la început, esenţa **socială** a limbajului. Pe un plan mai cuprinzător, **cuvînt** înseamnă „întîmpinare", înseamnă apropiere — afectivă şi intelectuală — între oamenii aceluiaşi veac : între veacurile aceleiaşi istorii. **Cuvîntul-punte** se arcuieşte sprinten, legînd suflete şi gînduri ; într-un singur suflet, într-un singur gînd.

În aceeaşi ordine de idei, mi se pare plin de tîlc „amănuntul" că, în străvechile credinţi populare ale neamului nostru, **cuvînt** ajunge să semnifice „armonie". Căci, povesteau bătrînii, în cea mai scurtă noapte a anului — noaptea de sînziene — sălbăticiunile capătă grai, capătă **cuvînt.** Şi atunci, pentru cîteva binecuvîntate şi îndelung rîvnite ceasuri, în lumea învrăjbită a fiarelor se aşază **Pacea.** Cu marea-i putere de cuprindere a spaţiului nostru sufletesc — care îi este atît de caracteristică — Sadoveanu a dat o semnificaţie profundă acestui „eres". Iată un fragment din romanul **Nopţile de Sînziene,** în care vietăţile pădurii se pregătesc pentru marele sobor : „Lupoaicele vin cu căţeii pe de lături şi tot clămpănesc la ei din fălci, alungîndu-i de la ţîţe . . . Bursucii s-aud tipăind pe cărări, ca şi iepurii, ca şi caprele. Dar pe vulpi nu le poate auzi nici pămîntul. În streşna poienii fîlfîie buhnele şi huhurezii . . . A şuşuit văzduhul o clipă : se chiamă că s-au coborît pajurile pe clomburi de stejar . . . S-au strîns în furcile fagilor veveriţe şi jderii. Stau motanii sălbatici lîngă leunci. Acuma, cînd se înfioară zvon în poiană, toate sălbăticiunile s-au bulucit şi aşteaptă numai semn de sus, ca să le vie **grai omenesc** şi să deschidă soborul" (XII 431).

Dintre sensurile învechite ale substantivului nostru cel mai interesant este, după părerea mea, acela de „motiv", implicînd ideea că raţiunea, rostul, noima, întregul mecanism al gîndirii se exprimă prin **cuvînt.** Sensul în discuţie este evident în următoarea frîntură de dialog, din **Hanu-Ancuţei :** „— Nu pot s-ascund, aşa este, îngînă uimindu-se cinstitul negustor . . . — Ai **cuvînt** să te miri, zîmbi comisul" (VIII 546). Acelaşi înţeles, astăzi pierdut, ni-l învedereazã cunoscutele versuri eminesciene din **Scrisoarea II :** „Dacă tu ştiai problema astei vieţi cu care lupt, / Ai vedea că am **cuvinte** pana chiar să o fi rupt". Regăsim, în limba veche, şi sensul de „veste", „zvon", legat de „neastîmpărul" cuvîntului, de „înaripatea" lui (Homer) : „Şi s-a pornit apoi **cuvînt** / Şi patru margini de pămînt / Ce strîmte-au fost în largul lor / Cînd a pornit s-alerge-n zbor / Acest **cuvînt** mai călător / Decît un gînd" (Coşbuc).

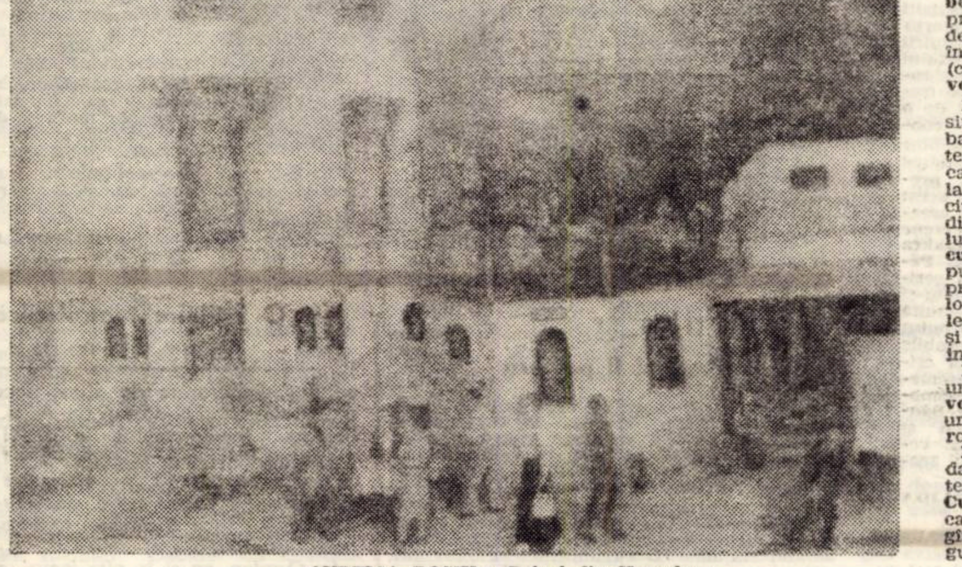
AURELIA ROŞIU : Peisaj din Herculane

Mai important este faptul că pentru români **cuvîntul** este simbol al omeniei, al onoarei, al făgăduinţei împlinite. „Omul se leagă cu **cuvîntul,** nu cu frîul", sună o vorbă veche. Este vrednic de dispreţ cel care „**îşi dă cuvîntul**", fără să şi-l **ţină**". Omul **de cuvînt** este admirat şi stimat, iar a **crede pe cuvînt** este, iarăşi, un semn al preţuirii.

Prezentînd, în linii generale, cam aceeaşi fizionomie semantică, însumînd cam aceleaşi sensuri, sinonimul **vorbă** ia asupră-şi unele aspecte dezagreabile pe care, în anu*mite situaţii, le comportă actul exprimării.* Astfel, la Sadoveanu, **vorbă** înseamnă „bîrfă", „calomnie", cum se vede lesne din citatul următor : „Pătimea şi din pricina **vorbelor** care alergau ca nişte fiinţe nevăzute prin sat". Acelaşi sens, cu deosebiri care nu depăşesc rangul nuanţelor, îl identificăm şi în îmbinările „a-şi auzi **vorbe**", „a-i ieşi (cuiva) **vorbe**", „a purta **vorbe**", „a scoate **vorbe**".

Nu voi pierde prilejul unei scurte digresiuni. Cred că este un avantaj pentru limba română faptul că poate reda, prin alt termen decît **cuvînt,** tenta depreciativă pe care **vorbă** o implică, în replica lui Hamlet la întrebarea insidioasă a lui Polonius : „Ce citeşti stăpîne ?" „**Vorbe, vorbe, vorbe**". Adică : **fleacuri !** Fără compromiterea sensului, substituirea sinonimică (vreau să spun : **cuvinte, cuvinte, cuvinte**) este de neconceput ! Pentru ca ideea formulată mai sus să prindă relief, am să aşez în paralelă două locuţiuni verbale în care sînt angrenate cele două „sinonime" : „a se ţine de **cuvînt**" şi . . . „a se ţine de **vorbe**". Comentariul este inutil.

În familia lui **cuvînt** nu înregistrăm nici un derivat cu valoare peiorativă. În schimb **vorbărie** este definit în dicţionare după cum urmează : „pălăvrăgeală, trăncăneală, sporovăială, flecăreală . . ." !

De aceea, la toate nivelele comunicării — dar mai cu seamă la acela, superior, al artei — omul rîvneşte nu către **vorbă,** ci către **Cuvîntul împlinitor.** Către **cuvîntul-punte,** care se arcuieşte sprinten, legînd suflete şi gînduri : într-un singur suflet, într-un singur gînd.

G. I. TOHĂNEANU

televiziune

DUMINICĂ, 5 martie

8,00 Sportul pentru toţi. Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Comoara din insulă. Episodul 2. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins : 14,00 Woody. 14,25 Moment folcloric. — Sub cupola circului. — Selecţiuni din spectacolul de la Friedrichstadtpalast al Televiziunii din R.D.G. — Şah-mat în . . . 15 minute. 15,55 Instantanee de Aristide Buhoiu. 16,10 Linia maritimă Onedin. Episodul 28. 17,00 Fotbal : Universitatea Craiova — Politehnica Timişoara (repriza a II-a). 17,50 Festivalul pionieresc, Ediţia de iarnă, încadrată în competiţia naţională sportivă „Daciada". 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 File de istorie. Mărturia fîntînelor. 19,40 Antena vă aparţine. Spectacol prezentat de judeţul Galaţi. 20,40 Film : Antoniu şi Cleopatra. Premieră Tv. Producţie a studiourilor engleze. 22,50 Telejurnal. Sport.

LUNI, 6 martie

16,00 Telex. Emisiune în limba maghiară. 19,00 Tribuna Tv. — Acel memorabil 6 martie 1945. — Viziunea ştiinţifică marxistă asupra istoriei. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. Viitorul energeticii şi . . . energiile viitorului. 20,25 Roman-foileton. Familia Palliser. Episodul 3. 21,20 Reportaj de scriitor. La Buzău, unde limba română începe cu „frate". 21,35 Cuplete şi refrene vesele din operete. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 7 martie

9,00 Teleşcoală. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Plaiul ţării-ntinerit — melodii populare. 17,45 Consultaţii medicale. 18,10 Ţară de dor. Versuri de Lucian Blaga, Nichita Stănescu, Meliusz Joszef, Tiberiu Utan, Mircea Florin Şandru. 18,30 Lecţii Tv pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Eroii de la Moisei. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a ţării. Azi, judeţul Timiş. 20,15 Seară de teatru. Între noi doi, n-a fost decît tăcere. Premieră Tv. 21,30 Stelele cîntecului şi dansului. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 8 martie

9,00 Teleşcoală. 16,00 Fotbal : A.S.A. Tg. Mureş — F.C. Argeş. Transmisiune directă. 17,50 Din ţările socialiste. 18,00 Telecronica pentru pionieri. 18,20 Campionatele mondiale de schi fond. (înreg.). 18,50 Forum cetăţenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! Emisiune omagială. 20,25 Astăzi, e ziua ta ! Telespectacol literar-muzical-coregrafic dedicat Zilei femeii. 20,55 Telecinemateca. Bătălia pentru Anglia. Premieră pe ţară. 22,55 Telejurnal.

JOI, 9 martie

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 17,40 România pitorească. 18,10 Campionatele mondiale de schi alpin (înreg.). 18,50 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Tezaur folcloric. 20,20 Ora tineretului 21,20 Telerecital. Silvia Dumitrescu-Timică. 22,25 Telejurnal.

VINERI, 10 martie

9,00 Teleşcoală. 12,15 Corespondenţii judeţeni transmit . . . 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Loto. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viaţa în lumina normelor eticii şi echităţii socialiste. 20,15 Film : Secerişul roşu. Premieră Tv. 21,55 Atelier de creaţie literar-artistică. 22,30 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 11 martie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Caleidoscop muzical. 14,00 Pămîntul are nevoie de oameni noi. Emisiune despre personalitatea marelui scriitor Jules Verne. 14,30 „Cine nu ştie ce-i doru" — melodii populare. 15,00 Agenda cultural-artistică. 15,30 Stadion — Un sport mai puţin cunoscut : badminton. Campionatele mondiale patinaj viteză. Automobilism : Marele Premiu al Braziliei. Atletism : R.D.G. — Marea Britanie Hipism : „Premiul Americii". Fotbal : R.F.G. — .Anglia (înreg.). 17,00 Clubul tineretului. 17,50 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,05 Antologia filmului pentru copii şi tineret. Abbott şi Costello. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,30 Mari filme western. Steaua singuratică. Premieră pe ţară. 22,00 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,30 Telejurnal. Sport. 22,40 Seară de romanţe.

OCTAVIAN DOCLIN

CÎMPUL

Şi-acum te caut ca pe o floare-a vieţii
să te ascund în pleoape cu venin
să mă auzi cînd nu te strig pe nume
şi lîngă umeri cînd nu-ţi spun revin.

Şi-acum mai cred că trupul tău e cîmpul
care rodeşte-n taină seminţele de crin
că încă mai pluteşte în ochii tăi misterul
acelei umbre calme dintr-un tăcut Doclin.

IZVOR DE DOR

De moare-albina pe un veşted crin
s-o naşte-n lume un izvor de dor,
Poetul dacă-ajunge pe munte prea senin
ne va-nflori o pace precum un somn uşor.

Dar de ne tot încearcă a păsării tăcere
în suflet s-or aprinde nisipurile lin ;
poetul dacă ştie că ploapa-i o durere
neliniştea îi fi-va o frunză de măslin.

ŞI-MI VA PĂREA CĂ LACRIMA-I

Închide-mi ochii cu pleoapele tale
dar îngăduie miinilor să te privească
acoperă-mi sufletul înfloreşte-l cu rouă
dar deschide-te-n mine ca o fereastră.

Şi-adună-apoi toţi crinii în oglinzi
şi tot astfel cenuşă pentru praguri
şi voi credea că tu eşti din minune
şi-mi va părea că lacrăma-i din faguri.

BUCURĂ-TE TU

Şi-atunci se lăsa pe umerii tăi încă o iarnă
şi-o zăpadă firească se-aşternea în urmă
prea rar
cu o închinare tîrzie eram dator înspre
tine
bucură-te tu care eşti plină de har.
Prin tîrguri vechi am plecat să caut
mirodenii
luminată dorinţă în flacăra florii de jar
pentru pleoapele tale voi cumpăra văluri
de rouă
bucură-te tu care eşti plină de har.

Iar cînd amurguri de taină te vor învinge
ca o dorinţă
vei şti că aşteptarea înseamnă rămînere-n
dar
că singuri umerii tăi au mai învins încă o
iarnă
bucură-te tu care eşti plină de har.

debut

IOAN HANCA

Frontul

Cineva din cei cîţiva şantierişti, tolăniţi acolo jos pe iarba crudă, primăvaratică, aduse intradins vorba de război. Bănuia probabil că badea Monu a fost pe front, o arăta timpul încrustat în cute adînci pe obrazul lui, şi ar fi vrut să mai audă cîte ceva din gura lui. Trecut prin două războaie mondiale, se înţelegea că Monu ar fi avut într-adevăr multe de spus.

— Nici acolo, măi oamenii lui dumnezeu, ori a lui dracu, ori a cui mama voastră mai sînteţi şi a cui v-o adus aici să stricaţi drag de izvor, nu am avut noroc . . . Şi oamenii se uitau unul la altul rîzînd sănătos, dar pe-nfundate, în ei, iar la suprafaţă schiţau doar un zîmbet, pentru că Monu s-ar fi supărat şi i-ar fi lăsat de capul lor acolo pe pajiştea verde, lîngă spărtura aceea pe care ei o făcuseră în pămînt cu lopeţile şi hîrleţele lor oţelite în căutarea izvorului acela cu apă rece şi cristalină . . . . . . Nu trecea zi de la dumnezeu, continuă Monu, să nu primească careva o telegramă, o veste, să se ducă degrabă acasă că i-o murit cineva în familie : tata, mama, o soră, un frate, sau muierea, ori un copil. Io, dragii mei, nu am avut noroc. Pînă se întorcea omul din permisia aceea, frontul înainta, că abia îşi mai găsea compania. Alţii chiar că se făceau pierduţi, de i-au prins sfîrşitul războiului pe undeva ciobani la oi. Eu nu am avut noroc de cînd m-o făcut mama . . . Nu uit cît oi trăi . . . spuse la un moment dat Monu. Aşa, cam pe la amiaza, am ieşit dintr-un lan de porumb de pe Pusta Ungară şi am intrat într-o livadă mare, cu pomi bătrîni care-şi lepădau în voie puţinele frunze neciuruite de gloanţe. Era, bagsama, livada unui grof. Să dăduse ordin ca acolo să aşteptăm bucătăria de campanie. Ne-am tăvălit cu toţii în iarba deasă şi necosită din vara aceea. Peste vre-o două ceasuri bune, aşteptam cu gamela în mînă să ne stîmpărăm foamea. Parcă văd şi acum bucătăria aceea pe roţi, cu jăratec în vatră, cum zdrăngănea pe drum. Aşa am fost înţeles că mîncarea era făcută pe drum, în goana cailor, peste Pusta Ungară. Am văzut atunci, printre soldaţii care aşteptau la cazan privindu-şi gamela, colţurile rotunjite, cercetînd cu atenţie dimensiunile ei mici, tot mai mici, cel puţin aşa ni-se părea nouă atunci, cînd o doream plină cu mîncare, cu orice fel de mîncare, fie ea chiar şi arpacaş. Era acolo şi un flăcău din Şpălnaca, un sătuc cu casele împrăştiate pe două feţe de deal. Am văzut cum i-o fost prăstăvălit ăstuia, din polonic în gamelă, uite aşa, o dărabă de carne (şi Monu arătă pe palma stîngă, mai albă pe faţă decît pe dos, cam cît de mare fusese bucata de carne din gamela şpălnăceanului). Cînd am apucat eu la rînd, continuă Monu, bucătarul s-a uitat aşa, cam pieziş, la mine şi m-a întrebat :

— Tu de unde eşti, bre ?
— Din România, don-fruntaş !
— Aşa negru, bă ?
— Aşa m-o făcut mama, să trăiţi !

— Ia, bre, şi mănîncă şi tu, mi-o fost spus pe răgăţeneşte bucătarul. Eu mă uitam la el, el se uita la gamela mea şi cînd am văzut-o plină m-am bucurat de parcă mi-o pus dumnezeu mîna în cap. Mă dau mai la o parte şi mă las aşa . . . pe-o dungă, pe iarba deasă şi uscată, ca să-mi tihnească zama care era ea prea vîrtoasă ca să fie zabă şi prea subţire ca se fie felul doi, dar avea un drag de miros că-mi venea să pun şaica la gură. Chiar m-am fost gîndit eu atunci că dacă ar fi tras un vîntuleţ cît de cît să ducă mirosul de mîncare la inamic, mare lucru săfiapucat a vedea fundul la gamelă. Poate că de asta am şi golit-o cît ai zice peşte, dar de carne, măi oameni buni, de carne nici pomeneală. Mama lui de bucătar, că mai făcuse el cu mine treburi de-astea. De-aia mi s-o fost făcut pe el o boală că tare aşi fi vrut să-l văd în locul meu pe linia întîia şi să ajung eu în locul lui la conihă să-l satur de zamă de cucule cu leuştean fără smangură de carne. Rău mi-a părut de şpălnăcean şi de dăraba de carne pe care o mîncase. N-o apucat a o găta nici el. A fost prins în plin de un obuz în drum spre Mişkollsz. Era fecior fain şpălnăceanu dar n-o avut norocul să se întoarcă acasă. Le-am spus apăi eu alor lui cum s-a întîmplat. Oameni de treabă. Mi-au fost dat cîteva ferdere de cucuruz, şi-un caş, ca să-i fie pomană. Bieţii oameni. În toamna celuilalt an mai pierduseră un fiu. Pe un alt front. Că lumea a fost şi rămîne plină de fronturi . . .

— De rănit n-ai fost rănit, bade Monule, întrebă unul dintre şanteriştii care după cum ascultase şi după cum aproba din cap ceea ce povestea Monu, lăsa să se înţeleagă că făcuse şi el frontul.

— Nu. Dar de murit, era să mor. Spălnăceanul, fie-i ţărîna uşoară acolo în Pusta Ungară unde i se hodinesc oasele, el m-a salvat. Înaintam pe-o ceaţă deasă, că aproape ne loveam între noi, unul de altul. După primele explozii de artilerie, cu care ne-a întîmpinat inamicul, eu am sărit într-o groapă de obuz. Cînd am auzit vocea sergentului, comandantul meu de grupă, un săcui cu mustăţile răsucite, am şi dat să ies din groapă. Dar nu am apucat a mă ridica bine că un aier tare, de la o bubuitură puternică, m-a aruncat înapoi, în groapă, acoperindu-mă cu pămînt. Spălnăceanul, care era doar la doi paşi de mine, s-a aruncat în groapă şi m-a smuls din pămînt, aşa cum smulgi un copac cu rădăcină cu tot . . . No, acum spuneţi voi, măi oamenii lui dumnezeu, ori a lui dracu, o a cui mama voastră mai sînteţi şi a cui v-o adus aici, să stricaţi drag de izvor, avut-am eu noroc pe lumea asta ? . . . Şi oamenii de la captare, tolăniţi pe pajişte, au rămas aşa tăcuţi o bună bucată de vreme, privind în jos, numărînd parcă firele de iarbă . . .

Desen de GH. VĂLEANU

teatru

„Omul care aduce ploaia"

de RICHARD NASH
în premieră la Teatrul Maghiar de stat din Timişoara

Într-o seară toridă de vară, familia Curry aşteaptă cu disperare să plouă. Odată cu pămîntul, casele, ţinuturile şi pomii, seacă parcă şi sufletele oamenilor. Dezastrul devine inevitabil. Şi, iată, se petrece minunea ! Imaginea dezolantă a deznădejdii este spartă deodată de apariţia unui anume Starbuck, şarlatan simpatic, superficial, dar aducînd miros de ploaie şi ozon. Cred sau nu în acesta eroii noştri ? Nu contează. El se află printre ei, iar jocul, acest miracol al realităţii şi fanteziei transfigurate, ne copleşeşte şi pe noi spectatorii. Acceptăm sau nu regulile dictate de creatura lui Nash, urechile ni se acomodează cu bătaia tobei lui Jim şi dacă-i nevoie ne mai minjim şi cu var pînă la urechi ca bătrînul Curry. Jucăm de-a binelea şi ne înfuriem pe Noah, care, judecînd la rece lucrurile, refuză să se prindă alături de noi. O compătimim pe Lizzie, pentru complexele ei, dar îi întindem din nou şi din nou mîna : hai, crede, fetiţo, aparenţele înşeală şi apoi, nici stelele nu-s chiar atît de departe de noi...

Nu ne îndoim că multora dintre cititorii noştri le este cunoscută piesa lui Richard Nash, ce a fost pusă recent în scenă şi de colectivul Teatrului Maghiar de Stat din Timişoara. Am insistat însă asupra acestor momente de început ale spectacolului pentru a sublinia atît funcţiunea dramatică concretă a simbolurilor vehiculate de textul generos, pe care l-au avut la dispoziţie interpreţii, cît şi eforturile acestora de a realiza un adevărat şirag de situaţii şi personaje dramatice, pe cît de contradictorii pe atît de vii şi fermecătoare.

În acest context de intenţii şi realizări facem o primă remarcă la adresa regiei (**Sinka Károly**), care a reuşit să schiţeze consecvent momentele de cotitură şi liniile ideatice esenţiale ale partiturii pe tot parcursul spectacolului. Acelaşi **Sinka** apărind în rolul cheie al lui Starbuck, ne-a deschis larg, încă de la început, porţile speranţei şi visării cu rost. El ni s-a părut însă mai puţin convingător atunci cînd transferul Lizziei din Nesiguranţă în Încredere ar fi trebuit să ducă la aspiraţia spectatorului spre înălţimi. Poate că aici are o vină şi **Kiss Erzsébet** care, neinspirat distribuită, ne-a oferit doar cu intermitenţe o Lizzie aptă pentru marile schimbări. Asemenea inegalităţi de interpretare am mai observat şi la **Szélyes Imre**, din jocul căruia a rezultat mai degrabă un Noah cu prejudecăţi osificate, decît un personaj aflat în opoziţie cu ceilalţi (şi deci şi cu spectatorii) tocmai datorită secătuirii iremediabile a sufletului său. În acest sens, nici rolul creat de **Jánó János** (şeriful) nu ni s-a părut de o coloratură potrivită contextului dramatic.

Şi dacă în final totuşi ne-am bucurat de o **premieră** de excepţie, acest lucru se datoreşte şi creaţiilor lui **Fábián Ferenc** (bătrînul Curry), **Makkra Lajos** (Jim Curry) şi **Péterffy Lajos** (ajutorul şeriful) care, construindu-şi cu măiestrie şi cu multă pasiune rolurile ne-au putut fi adevărate memorabile modele de autoanaliză critică şi exigentă. De asemenea ne-a plăcut şi scenografia lui **Winterfeld Sándor**, aceasta prelungind şi amplificînd simbolurile vehiculate de spectacolul teatrului timişorean.

ALEXANDRU VAJDA

„cîntarea românieI"

Un folkist de talent
Victor Georoceanu

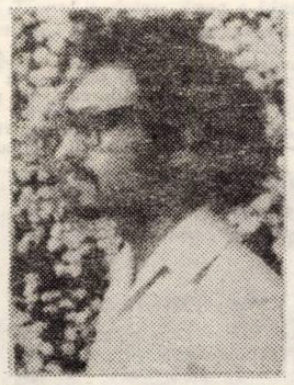

Întîlnindu-l la majoritatea acţiunilor literar-muzicale din Timişoara şi din alte localităţi, l-am ascultat cu atenţie, l-am comparat cu alţi creatori şi interpreţi de muzică tînără. Studentul din anul IV al Facultăţii de ştiinţe economice din Timişoara, Victor Georoceanu, îmi inspira o stare specială, un nou mod de receptare a acestui gen de muzică. Laureat al Festivalurilor de la Iaşi şi Braşov, colaborator al cercurilor literare **„Universitas Timisiensis"** şi **„Generaţii XX"** şi al Studioului de radio, creator de muzică pe texte memorabile de Miron Radu Paraschivescu, Bacovia, Arghezi, Sorescu, Damian Ureche, deci şi compozitor, Victor Georoceanu avea, în scurt timp, să-şi creeze un stil propriu, iar la întîlnirile artistice studenţeşti să fie primit pe drept cu explozii de aplauze. La fel şi la toate manifestările susţinute în cadrul Cîntării Romîniei.

Departe de gălăgia ghitarelor cu care ne perforaseră timpanele diverse formaţii, fineţea şi sincopele de linişte muzicală, acordurile discrete smulse la el din coardele ghitarei au început să cucerească. Poate liniştea din casa părintească, pacea sufletească a tatălui, care-i brigadier silvic în Sadova-Dolj, ori culorile din picturile fratelui său, Ion Georoceanu, poate doinele şoptite din locurile natale şi -au înviăluit tonurile în muzica lui Victor Georoceanu, spre a ne-o dărui, răvăşitoare şi fascinantă, ca un tainic şi proaspăt murmur din viaţa nedomolită a izvorului. A izvorului de-acasă şi a talentului muzical cu sîrguinţă cizelat, cu care Victor Georoceanu e înzestrat.

DAMIAN URECHE

memento

Premiul II pe ţară

În urma unui concurs organizat de către Biroul Consiliului Naţional al Organizaţiei pionierilor, au fost analizate cele mai bune creaţii apărute la editurile din ţară, adresate pionierilor. În urma selecţiei, poetul timişorean **DAMIAN URECHE** a obţinut Premiul II pe ţară pentru volumul **„BALADA NEATÎRNĂRII"**, apărut la Editura Facla şi a fost distins cu diploma de onoare a Consiliului Naţional al Organizaţiei Pionierilor.

Festivitatea de înmînare a distincţiei a avut loc la Şcoala generală nr. 21 din Timişoara, unde au participat **Corneliu Pîrvu**, preşedintele Consiliului judeţean al organizaţiei pionierilor Timiş şi Anica Gomboş, preşedintele Consiliului municipal al organizaţiei pionierilor. Cadrele didactice Verona Botiş, Mariana Petraşcu, Mariana Strungă, Florentina Apostol şi Antuza Crăciun, împreuna cu un grup de utecişti de la Liceul industrial de alimentaţie publică şi cu pionierii Şcolii generale nr. 21, au organizat un impresionant program literar artistic, omagiind astfel pe poetul premiat.

C. F.

O întîlnire teatrologică

(Urmare din pag. 1)

petitive desfăşurate de atunci încoace un spectacol ca „Fundaţia" de A. B. Vallejo (de acum încolo, alături de „Jocul ielelor" de Camil Petrescu). Agenda întîlnirilor teatrologice se anunţă în continuare bogată. Semnalul nostru critic, dorindu-se constructiv, nu face decît să relanseze, din timp, întrebarea.

La Oradea, ca şi în alte locuri, s-a conturat un răspuns. El se lăsa descifrat în neodihna dramaturgului Mircea Bradu, directorul teatrului, a tovarăşului Ioan Chira, preşedintele Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Bihor, a redactorilor revistei „Familia"... Un răspuns pe care sîntem datori să nu-l acceptăm. Mai întîi noi, cei care ştim că Timişoara are acel teatru şi acei oameni de teatru, în stare să depăşească frumoasa cîmpie de zăpadă a oraşului

muzică

„Ulysse" — opera-balet de
Liviu Glodeanu

„Nici Oedip, Prometeu sau oricare altul din marile simboluri umane nu este, cred, atît de actual, nu sintetizează atît de bine nebunia cercetării, a aventurii umane a secolului nostru, ca acest rătăcitor Ulysse în căutarea mirificei Ithaca. Nesfîrşita peregrinare a lui Ulysse este o captivitate a căutării, mişcarea perpetuă, o condiţie a cunoaşterii. Prin contrast, Ithaca este idealul liniştii, nemişcării, odihnei, păcii". Iată aşadar teza şi antiteza pentru a cărei ilustrare compozitorul operează breşe îndrăzneţe în clişeele tradiţionale. Înlocuind convenţionalismul, care-i grevează existenţa, **L. Glodeanu** transpune în aproximativ 30 de minute de muzică reverberaţia afectivă a eroilor săi. Polarizarea acestor două trasee, aparent opuse, dar în fond convergente, creează tensiunea, conflictualul ideatic al lucrării. Între soluţiile amintite, se înscrie înlocuirea cîntăreţului din rolul principal cu un actor. Acesta narează secvenţele odiseii sale cu o impecabilă claritate — **Miron Neţea** unduindu-şi glasul aidoma unei melopee, cu nuanţe de mare sensibilitate. Interpreta Penelopei, **Virginia Manu**, face uz de o remarcabilă tehnică vocală, rezolvînd o partitură unde expresia se recompune din cu totul alte elemente decît cantabilitatea. Corul, redus la sarcina sa iniţială — din teatrul antic a lui Eschil şi Sofocle — comentator — ecou al acţiunii, vorbeşte — şoptind în cadenţe metrice ce măresc impresionant diapazonul lucrării. Dar comentarul cel mai cuceritor rămîne cel al orchestrei. Incursiunile pe care le realizează de la cumintea temă pastorală (probabil leit-motivul Ithacăi) sînt de o diversitate extraordinară : „vezi" aidoma sirenele care-l ademenesc, te cufunzi în sonorităţile orgiastice ale bacanalei trăite la Circe, ori asişti inspăimîntat la accentele furtunii dezlănţuite după masacrarea cirezii lui Helios. Puterea de seducţie a acestor imagini, relieful lor sonor, ne determină să propunem atenţiei Operei Române posibilitatea transpunerii sale scenice. Ar însemna un cîştig cert al repertoriului său !

*

Sovieticul **VIKTOR ERESKO**, în **Concertul de Ravel**, se afirmă, după **Dan Grigore**, ca cel mai bun pianist audiat în stagiune. O pianistică suplă, de mare eficacitate, fluctuează cu egală acoperire în zonele cantilenei părţii a II-a (unde replica suflătorilor de lemn, exceptînd flautul, a excelat în intonaţii aproximative) ori a exuberanţei dansante din final, aidoma unui aforism, lapidar dar profund. Cea de a treia lucrare a acestui concert, mult supradimensionat, semnat **Remus Georgescu**, a cuprins **„Don Quijote"** de **R. Strauss.** O muzică cu multe similitudini în perimetrul celorlalte poeme simfonice straussiene, interpretat cu vervă şi spirit, din care am decupa contribuţia solistică a lui **Wiliam Stürzinger**, violistul cu sunet cald, cu fraze pline de muzicalitate, afirmat viguros în această stagiune şi pe **Alexandra Gutu**, ale cărei intervenţii echivalează cu momente de superioară elevaţie, în care sunetul devine freamăt afectiv, cristalizat în clepsidre de frumuseţe.

DORU MURGU

curier literar

Bufniliă Ovidiu : Adresaţi-vă unei reviste de specialitate, se pare că aveţi ceva de spus în genul pe care vi l-aţi ales.

T. P. Ştelanu : Dintre cele trei proze trimise, „Trecînd prin lume", „Prin foc" şi „Printre mesteceni", ultima ne pare ceva mai bine realizată. Printr-un efort de limpezire de concentrare, şi printr-o alegere judicioasă a temelor, în raport cu temperamentul Dvs., credem că, în curînd, vom putea discuta despre iminenţa unui debut în revistă. Oricum, ţineţi-ne la curent şi, dacă se poate, treceţi pe la redacţie.

Ion Boţoc : Ne interesează cu deosebire proze care aduc în prim plan fapte şi realizări ale oamenilor de azi. Desigur că, în tumultuoasa viaţă a satului contemporan astfel de conflicte nu vă sînt necunoscute.

Eugen Dragomir : Spuneţi Dvs. : „Era trecut de miezul nopţii. Luna îşi arunca razele aurii, care luminau ca ziua. Oraşul era cufundat în tăcere. Numai din cînd în cînd tăcerea era sfîşiată de ţipetele lugubre ale cucuvelelor. Dintr-o casă ieşiră două persoane purtînd în mîini nişte pachete..." Atmosferă romantică ? Da ! Început de roman ? Nu, spuneţi Dvs., de nuvelă, e vorba, iar noi vă credem. Doriţi însă să vă şi publicăm „pentru a-mi consemna debutul". Deocamdată — nu.

Marius A. Sirbu : „Freamătul auriu al copacilor roşi de semlîntuneric (?) se-ndreaptă (!?) spre lăcaşul cerbilor..." etc., etc. Ce exprimare-i asta ? Reuşiţi să fiţi mai puţin confuz şi vom mai vedea.

Sîrbulescu Mustaţea-Sofia : Toată stima pentru intenţiile Dvs. dar, din păcate, ele nu se materializează într-o proză pe măsură.

Mohaupt Koloman : Nici un progres sensibil. Acelaşi răspuns ca şi data trecută.

Antonoiu P. : „Nu era singurul băiat din oraş cu o asemenea pălărie, motiv pentru care avea un mare succes la fete..." Ca şi în bucata anterioară, „Strungarul", observăm că vă preocupă ideea... Mai ţineţi, totuşi, legătura cu noi.

O. Mara : Ar fi ceva, mai trimiteţi.

Petre Purgela : Acelaşi răspuns.

Ion Ovănez : Aveţi o grafie imposibilă. Trimiteţi texte dactilografiate.

P. Grec : Textul Dvs. nu depăşeşte un interes strict sentimental.

Stancu Ioan : Fragmentul epic trimis este descriptiv, lipseşte fiorul artistic. Încercaţi să vă concentraţi expresia, citiţi mult şi bine şi mai trimiteţi.

Irina Burkici : Vă înăbuşiţi în cuvinte — o expresie ceva mai limpede ar reda poate, ceva mai bine, ceea ce aveţi de comunicat, artistic.

A. BALTHAZAR

in memoriam

Ştefan Gomboşiu şi Catul Bogdan

S-au stins din viaţă doi artişti şi profesori de artă plastică de înaltă vibraţie creatoare şi intelectuală care, profesori la ACADEMIA DE ARTE FRUMOASE DIN TIMIŞOARA, înainte de război, au contribuit deosebit de mult la ridicarea prestigiului artistic al reprezentanţilor ei. ŞTEFAN GOMBOŞIU şi CATUL BOGDAN au fost, amîndoi, plasticieni de talent, stăpîniţi de o luciditate creatoare mereu primenită de cultură estetică şi de simţ poetic, care s-au afirmat cu dăruire sufletească şi preocupări multilaterale atît ca dascăli cît şi ca plăsmuitori de forme originale.

Născut în comuna Birchiş-Banat, la 1 noiembrie 1904, din părinţi ţărani, Ştefan Gomboşiu, după ce face Şcoala normală din Timişoara, urmează, la Şcoala de arte frumoase din Cluj, la specialitatea sculptură, unde îi are colegi pe Tasso Morchini, Eugen Gîscă, Ion Vlasiu, Petru Abrudean, Ilea. Cu profesorii Romul Ladea, Catul Bogdan, Al. Popp Aurel Ciupe şi Atanase Demian ajunge coleg şi prieten, cînd Academia de Arte Frumoase se mută la Timişoara. Colaborator al revistelor Luceafărul şi Frunceа, în paginile cărora scrie articole de critică şi eseuri de filosofie a culturii, Ştefan Gomboşiu a avut o reală vocaţie literară scriind apoi poezii, schiţe, romane, drame, tălmăciri din Dante, din rubaiatele lui Omar Khayam, ale căror manuscrise ar merita să fie cercetate şi editate. Expoziţiile personale din 1939, din sala Dalles Bucureşti şi din 1964, precum şi cele din saloanele oficiale şi expoziţiile colective cu lucrări de sculptură, grafică şi pictură s-au bucurat de remarcabil succes. După plecarea sa din Timişoara, în 1940, el a ajuns profesor la Institutul de Artă Cinematografică şi la Liceul de Arte Plastice „N. Tonitza" din Bucureşti, dar a rămas legat de viaţa culturală şi artistică a Banatului devenind colaborator al revistei noastre şi exprimînd un mesaj de frumuseţe şi demnitate prin „convingerea că sinceritatea intuirii realităţii şi concretizarea elementelor ei semnificative în opera de artă defineşte locul şi valoarea fiecărui artist". De altfel, crezul său

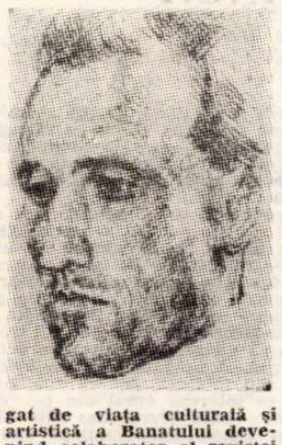

afirmat era că „Opera plastică, surprinzînd poezia noului, se animă prin elementele semnificative ale realităţii, ea însăşi vie şi plină de forţa combativă a omului nou".

Celălalt mare dispărut, profesor, coleg şi prieten, pictorul Catul Bogdan, fiul criticului literar G. Bogdan-Duică, s-a născut în 25 ianuarie 1897 la Colmar (Alsacia), a făcut liceul în Bucureşti, iar studiile de belle-arte în Paris, în clasa profesorului Ernst Laurent. În 1926 a fost numit profesor la Academia de arte frumoase din Cluj, apoi din 1933—1949, la Timişoara, din nou la Cluj şi apoi la Bucureşti, la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu".

Pictor cu accentuată structură lirică şi de o amprentă unică, în care impresionismul francez se decanta într-o lucidă putere de pătrundere psihologică a oamenilor priviţi, ca stări emotive nedestrămate de vibraţia pasageră, Catul Bogdan îşi exprima de fiecare dată în portrete sau peisaje „interioare" timbrul personalităţii sale, muzica subtilă a unui sentiment strunit, dar de înaltă calitate morală. Ataşat sufleteşte oamenilor şi locurilor din Timişoara, pe care le reprezintă în multe din lucrările sale, Catul Bogdan a stimulat viaţa artistică şi intelectuală de la noi, a participat la saloanele oficiale şi expoziţii de artă plastică din ţară şi străinătate, iar în 1970 a organizat o amplă expoziţie retrospectivă la Bucureşti, Cluj şi Timişoara. Anul trecut i s-a conferit premiul U.A.P., ca recunoaştere meritată a valorii lui.

N. ŢIRIOI

muzeale

Un timişorean, MAXIMILIAM HERZ, directorul Muzeului de Artă arabă din Cairo

Maximilliam Herz, în ţinută de gală, cu decoraţii. Cairo 1911

În patrimoniul Muzeului Banatului din Timişoara se remarcă un fond mai puţin obişnuit, exotic chiar, o colecţie de egiptologie formată din circa 70 de piese. Majoritatea pieselor sînt legate de cultul morţilor : măşti mortuare din piatră şi din lemn, statuete din ceramică, reprezentînd diferite zeităţi, statuete laice, opaiţe, amulete din lemn, os şi ceramică, fragmente de mumie, un crocodil mumificat, seminţe de grîu şi orz etc. Piesele amintite provin din marile aşezări ale Egiptului antic : Luxor, Thebe, Memphis, Karnak. Mare parte din aceste piese au fost donate muzeului din Timişoara de Maximilliam Herz, (1856—1919), originar din oraşul Timişoara.

Max Herz (cum era cunoscut) provine dintr-o familie de evrei, cu posibilităţi materiale modeste. A fost băiat de prăvălie dar cu o perseverenţă rar întîlnită reuşeşte să termine Liceul real din Timişoara şi studiile universitare de la Budapesta şi Viena. După obţinerea diplomei de arhitect, Max Herz se stabileşte în Egipt la Cairo, intrînd în slujba guvernului. Puţin timp după sosirea lui Herz în Egipt, în anul 1881, a fost înfiinţată la Cairo Comisia pentru conservarea monumentelor de artă arabă, („Comite de conservation des Monumentes de l'Art arabe"), sub conducerea arhitectului Julius Franz. În cadrul acestei comisii va lucra şi tînărul Max Herz. Din anul 1897, fiind arhitect şef al comisiei de restaurare, el are un rol principal în restaurarea celebrei moschei SULTAN HASSAN din Cairo. Clădirea, cu o suprafaţă de 7.906 m², a cărei construcţie a început în anul 1356, în stil maur — este cea mai mare construcţie de acest gen din Cairo.

Lucrarea lui Max Herz, „Mosquee du Sultan Hassan", dedicat istoriei acestei restaurări, publicat în anul 1899 este un strălucit studiu de artă arabă şi de restaurare de artă.

Pe lîngă munca de arhitect şef al comisiei de restaurare, din anul 1897, Max Herz a condus şi revista de specialitate, editată de această comisie. Ca director al Muzeului de artă arabă din Egipt, depune eforturi pentru strîngerea mărturiilor referitoare la viaţa spirituală a lumii arabe.

Lucrările de specialitate elaborate de Max Herz : „Cataloque sommaire des monumentes exposès dans le Muse de l'Art Arabe", (operă care a cunoscut mai multe ediţii şi a fost tradusă în mai multe limbi de circulaţie mondială). „Mosquée du Sultan Hassan", „La mosquée de l'Emir Ganem el — Bahlaonău, au Caire", sînt şi acum lucrări de bază în acest domeniu.

Cu toate preocupările sale multilaterale, Max Herz n-a pierdut legătura cu oraşul său de origine. Pe lîngă contactele strînse cu rude şi cu prieteni, el trimite Asociaţiei de istorie şi arheologie din Timişoara studiile proprii şi alte lucrări de specialitate. Membru al diferitelor societăţi ştiinţifice şi Academii de mare prestigiu din Europa, la şedinţa din 14 mai 1905, Max Herz este ales membru de onoare al Societăţii de istorie şi arheologie din Timişoara. Contactele personale, precum şi donaţiile generoase pentru această societate se menţin pînă la moartea lui Max Herz, survenită în anul 1919 în oraşul Zürich.

Muzeul Banatului din Timişoara a folosit materialul din colecţia de egiptologie la organizarea unor expoziţii temporare, foarte mult apreciate de publicul vizitator din Timişoara, Caransebeş şi Reşiţa.

KAKUCS LAJOS

tableta

Mărţişor '78

Peste capriciile vremii şi ale fiinţei, mărţişorul rămîne mărţişor, adică un simbol al simbolurilor. Arsenalul acestor simboluri materializate în : trifoi cu patru foi, daurite potcoave, hornari, inimi săgetate de Cupidon, buburuze, ghiocei şi alte minuscule revelări ale afecţiunii umane, perpetuează an de an tandreţea, iubirea noastră pentru cei dragi, pentru cei apropiaţi. Mărţişorul e bucuria cu care primăvara pătrunde în suflet, e încrederea în anotimpul încolţirii, al începuturilor, al prospeţimii.

În prag de martie dăruim şi primim mărţişoare. Şi rămîne o singură vîrstă : aceea a omului tandru ; iar tandreţea mai înseamnă şi bunătate.

Omul muncii, din fabrici, de pe ogoare, din instituţii oferă mărţişoare. Uneori ele se confundă cu însăşi calitatea muncii sale.

Mărţişor '78 ! Omul zboară în lună, cercetează spaţiul cosmic, aprofundează cibernetica, descifrează adevăratul potenţial al parapsihologiei, luptă pentru restabilirea echilibrului ecologie, luptă împotriva subdezvoltării, se îngrijorează de nesăbuita cursă a înarmărilor. Alături însă de tot ceea ce este esenţial şi vital pentru civilizaţie, pentru omul problematic de azi, rămîne acest obicei frumos, tradiţional, dar niciodată învechit : a dărui mărţişoare. Obicei al omului de pretutindeni, dar parcă nespus de autentic aici în geana Carpaţilor.

Deunăzi am primit o scrisoare semnată de elevii Rodica Vela şi Dan Stoica de la Şcoala generală nr. 21 din Timişoara. Mi-au scris despre cenaclul lor „Freamăt", despre intenţia de a înfiinţa un cerc de satiră şi umor. Mi-au trimis şi cîteva catrene (însoţite de desene) inspirate din viaţa lor şcolară. Mai erau în acel plic fotografiile lor prinse cu cîte un şnur de mătase. Mărturisesc plăcuta surpriză. Poate cel mai frumos mărţişor primit în acest an. Dragostea elevilor de la Şcoala generală 21 pentru literatură, pentru farmecul cuvîntului, îşi are obîrşia în priceperea şi dăruirea cu care profesoara Maria Strungă le îndrumă paşii. Entuziasmul şi talentul dovedit de Dan şi Rodica în acest început timid de corespondenţă literară, cînd peste vreme se vor împlini în izbînzi, îmi vor aminti de acest mărţişor '78, ca despre cel al unui nou început. Pentru ei, pentru mine, pentru toţi oamenii tandri.

ION VELICAN

corespondenţa

H. Hedwig : Poezie de notaţie, dovedind calităţi literare certe. Reproducem : **„Trăiesc într-o cupă / de cer, / Duc un cîntec pe urme / de vînt. / Calc o dată cu pămîntul. / Leagăn cuvîntul / Ce naşte lumină şi moare".**

Saul — „Timesiensis" : Unele versuri („Izvor de aur alb, boaba de lut a-nflorit") arată unele posibilităţi, insuficient exploatate.

Ambruş Miroslav Ivan : Activitatea cercului Dvs. este demnă de toată lauda. Ne interesează traducerile din V. Reisel. Le aşteptăm. Dintre poeziile Dvs., se remarcă : **Poetul, Mica dorinţă** şi **Amintirea.** Citîm din prima (dedicată lui Dimitrie Stelaru) : **„Nu ştiau / că purta pe limbă / cuvintele soiare / mai grele ca plumbul / . . . / Cumpăra bilete / pe care nu le folosea niciodată / la trenurile care plecau / spre direcţii necunoscute (. . .) Era singurul poet / pe care noaptea / nu l-a trădat niciodată !"**

Petre Vlad : Reţinem **Poet în ţara poeziei.** Cît priveşte procurarea revistei, soluţia cea mai bună rămîne abonamentul. Răspundem, într-adevăr, cu o întîrziere mare corespondenţilor noştri. Sperăm să recuperăm decalajul, acordînd mai mult spaţiu acestei rubrici.

Sorin Planetariu : De ce mai folosiţi acest pseudonim ? Vom da la tipar **Candoare.**

Traian Cristea : Răspunsul nostru este afirmativ. Aşteptăm lucrările.

Irina Burkici : În nota celor de pînă acum. Unele semne de emancipare în **Cîntăreţul orb** sau **Mai** („Sînt ploale, / Şi ploile pling. / Erup fluvii de ierburi / Din ţărînă") etc. **Ioan Vintilă Fintiş :** Cele două poezii nu ne dau posibilitatea de a ne forma o părere. Mai trimiteţi. **Ralea V. Rosim :** Versificaţi cursiv, aveţi uneori frumoase rezolvări compoziţionale. Încercaţi să vă exprimaţi mai concis, cu mai multă preocupare pentru artă. **Gheorghe Trifu :** Reţinem poeziile : **Izvorul** şi **Pentru ce scriu.**

Daniel Cornea : Retrimiteţi **Rondelul genezei îngheţate,** scris mai citeţ, aşa cum e bine să fie şi viitoarele manuscrise.

Adina Cristea : Sînt unele versuri promiţătoare. Mai trimiteţi.

Boboc Ritta Camelia : Scrisoarea Dvs. se adresa unui colaborator al rubricii **Prietenii revistei Orizont.** Cum n-avem posibilitatea de a i-o trimite, vă răspundem noi. Cele două poeme sînt scrise cu multă sensibilitate. Remarcăm cursivitatea versului, cum şi expresivitatea limbajului. Frecventaţi şedinţele cenaclului nostru.

Valentin Dobrescu : N-am reuşit să descifrăm prea bine manuscrisele Dvs. Par a fi interesante. **Ludmila Şumilov :** Sînt unele versuri cu totul remarcabile în **Ţară, Vin** sau **Mă-ndoiesc. Ştefan Velciov :** Poezia trimisă vădeşte unele virtuţi. Mai trimiteţi.

Floare Colţea : E mult zbucium în versurile Dvs., nuclee poetice, gesturi lirice sugestive. Continuaţi.

Ecaterina Păunescu : Retrimiteţi „Statornicie". Vă apreciem strădaniile şi sperăm, o dată cu Dvs., în rezultate mai bune.

Dumitru Grigoraş : Remarcăm poezia „Îi caut mereu".

Ana Moroşan : Poeme aluvionare, uneori nervoase, alteori absente. Trebuie să vă limpeziţi gîndul, să optaţi pentru o modalitate poetică. Destul de promiţătoare ni se pare ideea din **Talentul care nu se mai măsoară.** Versuri frumoase, în **Norii-destine scurte** şi în **Liceu.** Căutaţi să renunţaţi la a transcrie versuri, emistihuri, imagini din poeme. Citite din alţi autori. **Atîrnare,** de pildă, nu numai că urmează compoziţia unui **Poem cu amfore,** dar uneori îşi însuşeşte versuri întregi, ca acesta : **„Nu te-ai retras de sub palmele mele, bolnave de tine".** E adevărat că la Dvs. cuvîntul **palme** este înlocuit cu **priviri,** dar faptul nu schimbă cu nimic impresia dezagreabilă, oricît ar fi de înţelegător autorul frustrat (oricum încîntat de a se şti citit atît de „atent"). **Ecaterina Rotaru, Ergăşan-Onofrei Marian, Horia Ţăru, Poenaru Florin, Panduru Radislav, Wilhelm Stuhlmüller, Fiorin Cruceru** — încercări modeste.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

panoramic cultural

● **Şezătorile Asociaţiei scriitorilor din Timişoara,** în cadrul „Lunii cărţii la sate" : la Gelu s-au întîlnit cu cititorii Sofia Arcan, George Drumur, Ivo Muncian, Corina Victoria Sein, Marcel Turcu. La Cenad au fost Mircea Şerbănescu, Dorian Grozdan, Anavi Ádám, George Drumur, Damian Ureche, I. D. Teodorescu, Al. Deal, Dragomir Mirianici. ● **Concert romantic** (Brahms) la Muzeu (Bastion), precedat de o expunere semnată de Rodica Medeleţ. ● **Tablouri dintr-un concert-expoziţie :** profesorii Şcolii populare de artă din Timişoara au expus grafică, pictură, ceramică. La vernisaj s-a cîntat muzică de cameră. ● **Corală bărbătească „Sabin Drăgoi",** sub bagheta lui Diodor Nicoară, a susţinut un concert cu piese de compozitori bănăţeni. ● **„Gramofon",** formaţie de jazz, a mai prezentat un spectacol, înaintea plecării la festivalul de jazz de la Sibiu. ● **Concert Alma Cornea-Ionescu,** transmis în direct de către Studioul nostru teritorial de radio şi televiziune. Unele piese, în primă audiţie. A dirijat Remus Georgescu. ● **Membrii cenaclului „Ars poetica"** s-au întîlnit cu elevii din Giroc. Au fost acolo şi folkiştii din „Concentric group", profesor Ana Turcanu, directorul Bibliotecii judeţene, Mihai Ianculescu. ● **La Deva** a avut loc Festivalul căluşarului transilvănean. Din judeţul nostru au participat căluşari din Curtea şi din Buziaş. Ne pregătim să primim amănunte. ● **Secţia de Etnografie a Muzeului Banatului** găzduieşte o nouă expoziţie organizată de Lidia Gaga : „Piese tradiţionale ale portului popular bănăţean" — oprege şi găteala capului. ● **Continuă tradiţionalele recitaluri de poezie** sub egida Studioului timişorean al RTV : recent, invitat a fost Ion Caramitru. Spectacolul a fost radiodifuzat.

L. B.

ridendo

Roţile

Două roţi, fiecare cu şina tocită,
dormiteu sub şopron într-o seară.
— Sîntem la fel de roase, surioară,
zise cea mai cochetă.
De-aceea în sine mă mir
că te ţii cam de-o parte
şi zile şi ceasuri în şir
te pierzi între fumuri deşarte.

Roata de-alături răspunse : — Te-admir
că observi numai bietele noastre veşminte,
evitînd să reţii şi reversul :
eu sînt roasă de mersul mereu înainte,
tu, de frîna ce-mpiedică mersul . . .

ANDREI CIURUNGA

Dedicaţii cu pardon

PRINCIPIILE lui Eugen Barbu

E bine a ştire că hiclenilile din fotbalul nostru au dat pohtă scribilor să agrăiască pren folete şi ceasloave despre unele neguţătorii pîrdalnice cu vînzare de meciuri, mai abitir ca pe vremea lui vel căminarul Voinescu şi a lui vel serdariul Pîrcălab. Dumnealui vel spătariul Dudu Georgescu, slab ca o scovercă şi dumnealui vel paharnicul Dumitru, dedat la libov şi beţie, au adus multă jale şi obidă prostimii, pren sburdălnicie şi murdalie de care agrăiesc arnăuţii şi surugiii la cahfele pren toate împregiurimile.

Politichia în fotbalul nostru a fost să facă de panaramă vutca şi rachiul, în Bucuresci, precum şi în alte scîrbavnice locuri, să dea ferire cuconilor de lovire la boaşe cînd se bulucesc după goluri, să nu se mai scape taleri pren largi buzunare, să fie maziliţi alergătorii după pietre de matostat. şofran, mătase, balsam, mărgăritare, sîrturi de samur şi pungi pline. S-au făcut anc-hete peste anc-hete şi s-au stabilit aste principii cu inteligenţie nemăsurată, în binele obştei nechefuitoare şi iubitoare fără margeni a zalafetului cu goluri în campionatul nostru, azi fără vel hatman, vel vornic şi vel pîrcălab ; doar cu un vel logofăt pe nume Covaci, umblat pren Francia şi Olandia după cuiburi de pupeze atotpăgubitoare obiceaiului nostru. Acum în zamful iernii să desprindem învăţătură cuviincioasă, spre a putea săruta în primăvară creştetele ălor de la Federaţie, care n-or mai unelti în fereală pren ţifre, catastife şi tractate, sub spurcata mea privire.

CASSIUS

sport

Ca şi frigul, fotbalul . . .

Ca să nu-şi dezmintă vocaţia compromiterii pronosticurilor fireşti, fotbalul a intrat în retur cu o greu explicabilă înfrîngere a „Steliei", la Bucureşti ; învingătorii — F.C. Bihor — au cîştigat două puncte şi, mai mult, speranţa îndepărtării de subsolul clasamentului. Mă mir scorul 6—1 cu care ieşenii l-au umilit pe Cristian, mă mir „X"-ul de la Hunedoara, mă mir şi nu prea arbitrajele penibile, ca şi mediocritatea a ceea ce numim, totuşi, spectacolul fotbalistic. Îmi vine adesea în gînd o celebră replică a lui Pele : „Dacă nu m-aş fi născut fotbalist, aş fi fost minge !" Cîţi din cei care duminică au îmbrăcat tricourile celor 18 divizionare „A" ar avea temeiuri unor asemenea vorbe, chiar dacă ele par inventate de un gazetar năstruşnic ?!

N-am rămas duminică la Timişoara, să văd că „Poli" se mişcă încă destul de anevoios, ci m-am dus la Reşiţa, unde febra fotbalului n-a scăzut nici în vacanţa mare. Atodiresei speră ! Boţonea speră ! Şi Bojin speră ! Poate şi Mioc, de care n-am mai auzit nimic în ultimele luni ! Reşiţa întreagă speră ca echipa lor să rămînă în „A" ! Şanse ?! Micuţe . . . Ca în orice luptă — şi fotbalul implică asta —, e nevoie de încredere, de curaj, de sudoare, de înfrîngeri şi victorii, pînă la izbînda finală. Iar antrenorul Ion Motroc trebuie să rezolve, dacă poate, ca F.C.M. să devină o echipă, un întreg, nu un angrenaj fără direcţie şi cap. Da, echipei aceştia îi lipseşte conducătorul de joc, îi lipseşte linia de mijloc, îi lipseşte dăruirea şi ambiţia pe care, acum, doar Boţonea şi Atodiresei o dovedesc.

. . . Iată cum fotbalul, ca şi frigul, ne intră în oase . . .

TEODOR BULZA

cenaclu

Marţi 28 februarie 1978 a avut loc şedinţa de cenaclu a Asociaţiei Scriitorilor şi a revistei Orizont, în cadrul căreia a citit proză **Marian Drumur :** referent critic şi istoric literar **Nicolae Ţirioi** care a afirmat printre altele : „Deşi se fac recomandări să se scrie proză scurtă, specia nu se bucură de prea mult interes ; ucenicia marilor prozatori a fost făcută la proză scurtă. Azi se preferă romanul. Totuşi proza scurtă ridică probleme de prim ordin : poezie, concizinue deci. Propriu genului e neprevăzutul finalului etc. În măsura în care un prozator îşi rezolvă problemele de construcţie în aceeaşi măsură e sau nu talentat. Exploatarea amănuntului banal ridică probleme dificile scriitorului. Proza scurtă nu se poate lipsi de banal. În „Rizind de burghezi", epica e neaşteptată încît te întrebi dacă e schiţă sau meditaţie filozofică. Oricum, se vede o îndeminare în această proză, îndeminare cîştigată printr-un lung exerciţiu al scrisului. Cealaltă proză a lui M. D. e o încercare de a reactualiza poezia în proză. Nu întîmplător un simbol ca „piatra" e introdus într-un context foarte interesant care amplifică trăirile eroului. Există, aici, fără îndoială, o poezie a stilului, o poezie care apare într-un context banal".

În cuvîntul său, **Marcel Turcu** vorbeşte de „sublimul anonim care mi-a produs un şoc de surprize", „sublimul . . ." fiind, se înţelege, M. T. găseşte ritm, gradaţie şi nerv, ceea ce presupune prospeţime — în proza lui M. D. Schiţele citite reprezintă „fabule de metropolă". Tot M. T. observă o „ironie gnoseologică" etc., etc.

Ion Marin Almăjan observă că în proza lui Marian Drumur, cel puţin în una dintre ele, există o concentrare mare, dar proza nu e susţinută de elemente de viaţă, nici de frază. Banalul poate fi utilizat în proză dar cu mare grijă şi . . . talent. Autorul nu s-a desprins însă de materialul care-l copleşeşte, utilizarea simbolului e stîngace.

Laurenţiu Cerneţ afirmă textual : „Alţi maeştri de vîrsta mea şi-au clarificat totul, eu-nu ! Cărţi luate în seamă de critică se dovedesc a fi simple exerciţii etc. Cititorii citesc şi proză scurtă, revistele ar trebui să publice mai multă proză scurtă ; scriitorii scriu mai ales roman dar cititorii citesc, totuşi, şi proză scurtă". În continuare vine cu unele observaţii cu privire la schiţă, la genul scurt în general. Marian Drumur nu e „sublim anonim". Publică rar, dar publică.

Aurel Turcuş e de acord cu Ion Marin Almăjan, cu adăugirile că nici autorul nu a fost convins, în propria sa proză, că întîmplarea va convinge de vreme ce literaturizează proza ; simbolul nu e puternic, nu poate ridica proza mai sus de unde se găseşte. Prozele citite au modalităţi diferite, ceea ce e foarte bine pentru prozator, pentru noi ca să ne dăm seama de posibilităţile sale.

Au mai luat cuvîntul **C. Pitic, George Terziu, Petre Novac Dolingă, Nicolae Ţirioi** (în replică). În încheiere a luat cuvîntul prozatorul **Mircea Şerbănescu** care a şi condus şedinţa. Marţea viitoare : poezie !

A. BALTHAZAR

Prietenii revistei Orizont

Dacă tu . . .

Dacă tu, cu palmele tale
mirosind a frunze brumate,
ai mîngîia foşnetul trist al cuvîntului meu,
înainte de a ajunge la
buzele mele necoapte,
atunci orice trandafir ar izbucni
în tăceri ca un leu
şi-n sînge lumina ar aprinde focuri curate...
Dacă tu, cu ochii tăi cruzi de har,
ca o taină a junglei,
ai atinge pieliţa sfioasă a emoţiei mele
înainte de a mă pierde-n subţiri destrămări
ale umbrei,
atunci apele nopţii s-ar face aburi în stele
şi-n noi s-ar naşte ruguri, cu flăcări
înlănţuite şi grele . . .

AL. SFÎRLEA

Vară nebună

Am întors pe dos buzunarele verii, dar n-am găsit decît acvarele. De patru sute de lei îşi cumpărase culori şi bănuiam că n-are cu ce se întoarce acasă. M-am aşezat lîngă un cîmp cu maci, gîndindu-mă să plecăm împreună.

Ea a venit tîrziu prin grîne strigînd a ploaie. S-a repezit spre paharul cu pensule şi şi-a vopsit degetele în zece culori ; pentru cerul gurii nu i-a rămas decît albastrul, de-aceea e atît de senină. Şi a fugit după greieri. Aproape de dimineaţă, vara îşi curăţa sub lanuri barba de licurici.

Toată noaptea se chinuise să mute muşchiul copacilor spre lumină. Dacă n-aş fi văzut pe poteci urme de acvarele, poate că şi eu, la fel ca ploaia, m-aş fi dus către soare-apune. Aşa, însă, mi-am lipit pe pleoape coajă de copaci şi împreună cu furnicile am întors muşchiul pădurii după muşuroaiele de cîrtiţă.

RODICA PURNICHE

Copaci aprinşi

Mîngîi timpul cu mîini nevăzute,
Iar tu te joci cu clipele noastre,
Mîngîi nopţile de sare,
Iar tu te joci cu fumul speranţelor pierdute.
Mîngîi dimineaţa cu mîini de rouă,
Iar tu te joci cu aripile fluturilor
Mîngîi seara cu mîini de întuneric
Iar tu te joci cu somnul meu.
Mîngîi dragostea noastră cu sentimente
Iar tu mîngîi ochii mei cu copaci aprinşi.

CARMEN JUTEA

Totul se spune acum

Totul se spune acum,
uite, în trecere :
fulgerul vine cu aripi deschise,
pomul legendar rostogoleşte fructe
coapte pe marginea orizontului ;

pe culmile răzleţe-n semeţie
se aşează zburătoarele rădicate în furtună.

Nu trebuie să rizi închis
cu încă un anafor pe gură ;
lasă ochii într-o anume înţelegere
mlădiţa predestinată creşte
prin praful anilor adunaţi între scoarţă şi trunchi.

Chipul tău luminos
răsare în aglomeraţia străzii
iar dincolo de orizont
cealaltă jumătate a calotei cereşti
se împurpurează de drag.

Desenează-mi pe ecranul infrastructural
cercurile,
ritmul iubirii care, tainic,
a atins ultrasunetul
şi spune totul acum
despre prima faptă a urmaşului nostru.

ION DAN BĂLAN

top

AMALGAM : Saxofonistul şi cîntăreţul **Leroy Gomes** cu grupul său **„Santa Esmeralda",** în mare vogă ! După răsunetul primului său album **„Don't let me bi misunderstood"** — o prelucrare „flamenco-rock" după „The Animals", se continuă repetiţiile în vederea împrimării unui nou LP al cărui cuprins n-a fost încă dezvăluit. ● Cu cîteva zile în urmă, celebra sală „London Palladium" din capitala britanică a găzduit un concert „de marcă", susţinut de faimoasa formaţie **„The Shadows".** A cîntat, firească şi **Cliff Richard.** ● Interpreta cehoslovacă **Eva Pilarova** şi formaţia sa, au susţinut de curînd cîteva concerte în ţara noastră. Păcat doar că itinerarul turneului n-a inclus şi oraşul nostru. În schimb, la Clubul C.F.R., au evoluat în faţa iubitorilor genului, formaţia timişoreană de jazz-rock **„Gramofon".** ● Se afirmă grupul pop **„Dream Express"** (Belgia) a cărui primă serioasă confruntare cu publicul a fost prilejuită de ediţia 1977 a festivalului Euroviziunii. ● De pe scena teatrului Ariston din San Remo, Televiziunea ne-a oferit două momente din cadrul ultimei ediţii a festivalului. Dar acestea nu erau cele mai semnificative. Aşteptăm. ● Pe ecranele noastre, filmul de aventuri **Sandokan** pe care vi-l recomand mai ales pentru banda sonoră semnată de **Guido şi Maurizio De Angelis** (leit-motivul muzical al peliculei ne-a fost prezentat cu anticipaţie în programele radio, de către formaţia **„Oliver Onions").** Şi pentru că vorbim de film, să amintesc producţia vest-germană „Îţi dăruiesc un trandafir" (muzica, Werner Twardy) cu cîntăreţul **Roy Black** în rolul principal. Se va cînta cu siguranţă ! ● **Boogie Woogie Redivivus !** Cel puţin aşa sîntem îndreptăţiţi a crede urmărind succese actuale discografice care ne readuc în atenţie ritmurile de altădată : Be My Boogie Woogie Baby — **Walkie Talkie ;** Boogie — **Blues & Rock** (Polonia) ; Yes Sir, I can Boogie — Baccara ; Are you Boogieing around on your Daddy — **Wild Cherry . . .**

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **Psihologul american Victor Martin consideră că bărbaţii se comportă prea . . . bărbăteşte ! Printre altele, el spune : „Cine le-a interzis bărbaţilor să plîngă ? Ar fi mult mai bine dacă ei şi-ar manifesta simţămintele. Asta ar face bine circulaţiei sanguine, ar preveni apariţia ulcerului, precum şi a unor boli nervoase.**

● **Un meci de fotbal cu totul original a avut loc în India, la Jaipur. Pe teren, în uralele a peste 40 de mii de spectatori, au intrat şapte „jucători" masivi, cu statura mai mult decît atletică, care nu se puteau plînge că nu stau bine pe picioare ! Este vorba de un meci de fotbal între . . . elefanţi ! Regulamentul prevedea lovirea mingii atît cu piciorul, cît şi cu trompa. De, un avantaj substanţial faţă de jucătorii obişnuiţi ! „Meciul" a decurs în limita celei mai clare sportivităţi. Singurul care s-a plîns după meci a fost arbitrul. Nici unul dintre cei şapte pachidermi nu s-a sinchisit măcar odată de fluierul, devenit inutil, al acestuia.**

● **Cercetătorul norvegian Olaf Lindström a studiat influenţa legumelor asupra psihicului uman. Conform concluziilor sale, salata dezvoltă . . . muzicalitatea, ceapa face ca gîndirea să fie cît mai logică, morcovul şi spanacul provoacă melancolia, iar cartoful este . . . calmant !**

● **O specie de rîndunici care trăieşte în China, secretă cu ajutorul unor glande speciale o substanţă care are aceeaşi componenţă cu hirtia obişnuită, astfel că aceste animale pot fi considerate primii producători de hîrtie din lume.**

● **În Marea Britanie are loc în fiecare an un concurs neobişnuit, mai bine-zis un campionat care constă în mîncatul cît mai rapid al . . . ouălor fierte ! „Competiţia" este dotată cu cupa Insulei, campionul fiind desemnat după o jumătate de oră de „ghiftuială". Ei bine, recordmenul absolut în această disciplină este George Crogney, care în cele 30 de minute de concurs a înfulecat, nici mai mult, nici mai puţin, de 44 de ouă tari ! ! !**

aniversări

Plăcerea gîndirii dialectice*)

Cunoscutul teoretician al teatrului, dramaturg și regizor, ar fi împlinit la 10 februarie 80 de ani. Comemorînd evenimentul, publicăm cîteva traduceri din volumul (încă needitat la noi) Me-ti. După modelul unei vechi cărți de înțelepciune din China antică, Brecht formulează întrebări și răspunsuri privind problemele ce frămîntă societatea contemporană.

Matematicianul Ta a desenat elevilor săi o figură geometrică deosebit de neregulată și le-a cerut să-i calculeze suprafața. Ei au împărțit figura în triunghiuri, patrate și alte forme, a căror suprafață putea fi calculată, dar nici unul nu a putut determina suprafața totală. Atunci, maestrul Ta a luat o foarfecă, a decupat figura, a pus-o pe un cintar, iar pe celălalt taler a pus un dreptunghi de hîrtie ușor de calculat, din care a tăiat atita timp fîșii, pînă ce cintarul a stat în cumpănă. Me-ti l-a numit un adevărat dialectician, deoarece, spre deosebire de elevii săi, care au comparat o figură cu alte figuri, Ta a privit-o ca pe o bucată oarecare de hîrtie cu o greutate anume, reușind astfel să rezolve problema ca pe orice problemă reală, fără să țină cont de reguli.

*

De obicei, filozofii se supără foarte tare cînd propozițiile lor sînt rupte de context. Me-ti recomanda tocmai acest lucru. El spunea : propozițiile unui sistem țin unele de altele ca membrii unei bande de tilhari. Pe unul singur îl învingi mai ușor. Trebuie deci să-i desparți. Trebuie confruntați în mod izolat cu realitatea, pentru a putea di identificați. Toți impreună au fost văzuți doar la o singură crimă, fiecare a luat parte – la mai multe. La fel și cu propozițiile. Un alt exemplu : „Ploaia cade de jos în sus" are asemănări cu multe propoziții (cum ar fi, de pildă : „Fructul apare înaintea înfloririi"), dar nu are nici o legătură cu ploaia.

*

Cum trebuie luptat împotriva egoismului ? Un stat trebuie organizat astfel, încît între interesul individului și cel al societății să nu existe diferență. Într-un stat prost organizat, egoismul este un dezastru. Într-un stat bine gîndit, egoismul aduce foloase societății.

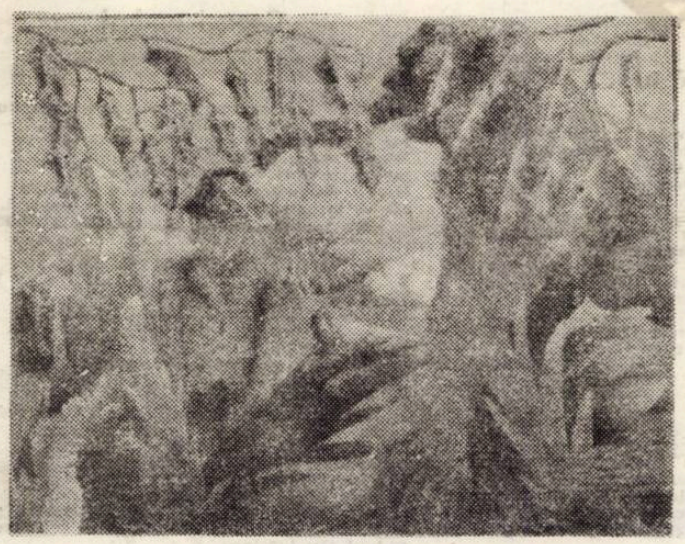

D. ȘTEFĂNUȚ : Imblînzitorul imblînzit

BINELE LA JUDECATĂ

Fă un pas înainte : Aflăm
că ești un om bun.
Tu nu poți fi mituit, dar nici fulgerul
care lovește casa nu
poate fi mituit.
Ceea ce ai spus odată e bine spus.
Ce ai spus ?
Ești cinstit, îți spui părerea.
Care părere ?
Ești curajos.
Față de cine ?
Nu te interesează avantajul tău.
Dar atunci al cui ?
Ești un prieten bun.
Și al oamenilor buni ?

Ascultă deci : știm,
Ești dușmanul nostru. De aceea acum te vom pune la zid,

Dar ținînd cont de
Meritele
și de calitățile tale
te vom pune la un zid bun și te vom împușca cu
Gloanțe bune ieșite din puști bune și te vom îngropa
cu ajutorul unei lopeți bune în pămînt bun.

*

Me-ti spunea : „Abia cînd egalitatea condițiilor a fost creată se va putea vorbi despre inegalitate. Doar cînd picioarele tuturor se află la același nivel se va putea decide cine e mai înalt.

Me-ti spunea : „Aflu despre Ki-kau că își apără cinstea. Se vede că n-o are. Se pare că nu are nici prieteni. Doar ei pot să-ți apere cinstea, pe care ei o hotărăsc, nu ei. Cinstea nu este ceea ce spun eu despre mine, ci ceea ce spuneți voi despre mine.

*

Elevul lui Me-ti, Do, era de părere că trebuie să te îndoiești de tot ceea ce nu ai văzut cu propriii tăi ochi. Din cauza acestei poziții negativiste a fost certat și a plecat de acasă nemulțumit. După un scurt timp s-a întors, s-a oprit în prag și a spus : trebuie să mă corectez. Trebuie să te îndoiești și de ceea ce ai văzut cu propriii tăi ochi. Întrebat ce anume poate îngrădi această îndoială totală, Do a spus : dorința de a înfăptui ceva.

*

Un elev al lui Rho spunea : „Faptul că există săraci și bogați e o nedreptate". Me-ti completa : „A bogaților". Elevul lui Rho spunea : „Cei săraci iubesc dreptatea mai mult decît bogații". Me-ti spunea : „Nu știu. Dar săracii au nevoie de dreptate, pe cînd bogații sînt nevoiți să mențină nedreptatea. Și acesta e factorul hotărîtor".

*

Me-ti spunea : „Nimeni nu trebuie menținut într-un post pentru că are deja experiență în problemele respective. El trebuie să învețe să-și transmită experiența, nu să și-o cultive ca pe un avut personal".

*

Me-ti spunea : „Încrederea popoarelor scade dacă mizezi tot timpul doar pe încredere".

Traducere de FRANZ CSIKY

BERTOLT BRECHT

La început, m-am întîlnit cu opera lui Brecht dintr-o pură întîmplare. Eram la Leipzig de mai mulți ani, văzusem celebrul film despre un război lung, cu sorți schimbătoare, **Mutter Courage,** apoi, în alte împrejurări, văzusem de asemenea celebra echipă de la **Berliner Ensemble** jucînd **Omul bun din Săciuan, Ascensiunea lui Arturo Ui, Cercul de cretă caucazian** etc.

Nu înțelegeam încă de ce unii actori foarte cunoscuți nu-și mai **declamau** rolurile, totul fiind rostit cu niște voci sentențioase și neutrale, care anulau orice efecte sentimentale. Nu știam de asemenea care este explicația faptului că după un schimb de replici, un personaj, un fel de **eu epic** al piesei, după cum am aflat mai tîrziu, venea pe scenă singur, făcîndu-se că citește dintr-o veche carte ceva, de unde rezulta nu numai o anticipare a intrigii, o rezumare a unor evenimente, dar și o **perspectivă axiologică** asupra lor. Brecht mi se părea excesiv de didactic, voia să ne învețe mereu, uneori cu discreție, alteori direct și brutal, se insinua prin mesajul operei sale în conștiința noastră de spectatori. Și-apoi de ce atîta demitizare ? Fusesem obișnuit cu o scenă, concepută ca o **cutie de iluzii.** Iar acum toate aceste obișnuințe se destrămau. Decorul se făcea și se desfăcea în fața spectatorilor, **songurile** acelea brutale „cîntate", cu o voce groasă și tranșantă, ne spuneau ce-am fi vrut să aflăm singuri, istoria devenea dintr-odată actualitate printr-o proiecție de film, iar **alegoria** se descifra direct printr-o voce imprimată pe o bandă de magnetofon, menită să ne scoată din orice ipotetică stare de ambiguitate. Brecht iubea lucrurile clare, iar **învățătura** sa, am înțeles mai bine, mult mai tîrziu, țintea întotdeauna spre un scop bine definit.

Cînd un om are mult timp liber, curiozitatea sa sporește și, așa, începe să citească de toate. Astfel s-a întîmplat și cu mine. De la unele spectacole izolate și texte disparate, am ajuns la opera unui poet, a unui dramaturg complex și a unui teoretician și practician al **teatrului epic** marxist, cu vădite tendințe inovatoare.

Cred că era prin 1959, cînd într-o vacanță solitară petrecută undeva pe un țărm al Mării Baltice, la Kühlungsborn, unde așa cum arată și cuvîntul poate să fie frig și ploaie chiar vara, cînd mi-am propus să scriu o carte despre Brecht.

Mă preocupa, în aceeași măsură, misterul omului și al operei, mă interesa viața acestui scriitor cu o mască de ascet, care se simțea însă extrem de bine printre oameni.

Un act de curiozitate întîmplătoare, poate conjuncturală, s-a transformat într-o preocupare constantă. Așa, am ajuns să public o monografie despre **Brecht** (1966) pe care astăzi, după o sensibilă diversificare a **teatrului epic,** cred că aș gîndi-o altfel.

Am recitit, nu de mult, cîteva rînduri dintr-o scrisoare a lui Brecht în care spunea în maniera sa sentențioasă **„Am văzut lumina zilei în anul 1898. Părinții mei sînt din Pădurea Neagră".**

Au trecut, așadar, optzeci de ani de cînd s-a născut. Pe piatra funerară din Dorotheenfriedhof, așezată aproape de mormîntul lui Hegel, este gravat simplu numele unui scriitor a cărui viață a încetat în 14 august 1956. S-au mai scurs astfel mai bine de două decenii de la moartea acestui scriitor care a revoluționat arta dramatică modernă pe cele mai diverse planuri. De la structurarea antiaristotelică a intrigii și punerea în scenă, pînă la modul de interpretare, totul este altfel decît ne obișnuisem să știm despre ceea ce Brecht numea **teatrul culinar.**

Să-și fi păstrat oare valabilitatea, pe parcursul timpului, toate inovațiile propuse de Brecht ? Să fie oare formula **teatrului epic,** propagată de scriitorul german, unica posibilitate de-a comunica spectatorilor un mesaj revoluționar ? Credem că nu. Brecht era un ins prea lucid pentru a se hrăni cu asemenea iluzii. El nu era de asemenea nici un teoretician intolerant față de alte moduri de realizare a teatrului ca spectacol, cum s-au dovedit a fi unii dintre adversarii săi.

În **Jurnalul de lucru,** Brecht preciza că nu și-a închipuit niciodată că **teatrul epic** constituie unica modalitate ce putea răspunde exigențelor omului modern din epoca noastră. El mai adăuga că unele excese din perioada de început dispar în capodoperele de mai tîrziu **(Galileo Galilei, Cercul de cretă, Omul bun din Sicuan),** unde arta sa combinatorie își dezvăluie toate resursele pînă atunci existente doar în stare potențială.

Viabilitatea **teatrului epic,** acreditat de Brecht, s-a confirmat atît prin opera sa, cît și prin strălucirea ce i-au conferit-o unii dintre continuatorii mai moderați ai acestei direcții, ca Frisch și Dürrenmatt.

Brecht a imprimat un sens activ, revoluționar unei formule de teatru, întîlnită ca structură și la Th. Wilder și T. Williams. El a oferit un nucleu teoretic de idei ce s-au constituit într-o nouă **estetică a teatrului.** Ca și în atîtea alte cazuri, timpul, praxisul teatral, a confirmat unele **teze** și **opere** și le-a estompat pe altele.

Teatrul conceput de Brecht rămîne însă un punct etern de reper, o **istorie scrisă** a unor **opere** și idei, un permanent act de incitare creatoare pentru alții.

ROMUL MUNTEANU

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

OMAGIU

Din alcătuirea primăverii nu ar putea să lipsească sărbătoarea purtătoarei celei mai complete și mai complexe simbolici umane, femeia, după cum, în alcătuirea inseși a sărbătorilor, ca manifestare a detașării sinelui de univers, s-au aflat, permanent, cu obstinație, simbolurile feminine. Ancestral, din universalitatea bipolară (consoana) omul aducea temător ofrande naturii, identificată cu pămîntul, vieții, identificată cu schimbarea (naștere și moarte), descoperind rosturile dintii ale renașterii ciclice, ale purificării ca singură șansă a supraviețuirii, aproape de el, în ființa față de care se afla mai mult decît într-o complementaritate. (Vocala). O discretă alchimie identifică, dincolo de neguri, femeia cu întreaga natură risipită-n jur, spre a o supune astfel puterii, voinței conceptului, ori poate, pentru a fi supusă trebuia mai întîi depersonalizată. Devenită simbol putea să rămînă în alcătuirea conceptuală a lumii pe cele mai înalte trepte, în cea mai perfectă impersonalitate.

Ziua femeii, în fapt, face parte din galaxia celor mai tinere sărbători ale umanității reprezentînd triumful luciditătii asupra conceptelor primare perpetuate peste veacuri. Ziua femeii se înscrie în rîndul marilor sărbători ale întregii lumi, născute în ultimul veac, spre a structura, încă după un model știut, o conștiință planetară deschisă, eliberată de condiția angoasantă a ignoranței și supusă rigorilor științei. Și, astfel, Ziua Femeii ajunge, printr-o sensibilă alunecare de planuri, ziua Omului de lîngă Om, ziua acelui foarte puțin deosebit om, de pe urma cărei minime diferențe se nasc doar două universuri diferite, unul constituit spre a culege floarea, celălalt spre a o primi. O diferență cosmică, precum toate mărunțele diferențe care schimbă rosturile verbelor lumii (a surîde, a fugi, a naște...) după locul de unde sînt privite sau spuse.

Lumea prezentă este o lume a puterii.

Ne-am deprins ca de ziua femeii să elogiem, alături de sentimentele noastre față de femeie, alături de ceea ce reprezintă ele în microcosmosul uman, să elogiem deci puterea, curajul, tenacitatea, eroismul... descoperind, în fapt, ancestrala egalitate tocmai prin aceste însemne ale bărbăției, de pe urma cărora nu sînt mai puțin frumoase, mai puțin gingașe, mai puțin femei decît au fost pînă acum.

Puterea, acest însemn al unei societăți dinamice precum o noastră, îmbracă într-o aceeași haină a vigorii și pe tovarășele noastre de existență, pentru care vom păstra întotdeauna gestul mîngîierii, și-al florii, și-al iubirii. Și cît de umană trebuie să arate o societate în care unei femei sudor, director, tractorist, unei femei activist, profesor... i se dăruie un sărut și o floare în schimbul bucuriei de a o ști alături. Deopotrivă alături la greu, deopotrivă alături la bucurie, ne-am deprins ca față de tovarășele noastre de existență să ne îndepărtăm de locul strîmt al simbolurilor spre a descoperi unii în alții omul comun, egal, drept, cinstit, față de care sîntem datori mereu cu o înțelegere, cu o mîngîiere.

Firesc, într-o societate democratică precum a noastră, sărbătorim femeia, de ziua ei, de ziua constructorului, de ziua miliției, de ziua energeticianului, de ziua muncii, a tineretului... și ca întotdeauna sărbătorim mama alături de copil în cea dintîi zi de vară. Deopotrivă mamă și constructor, energetician, ofițer... femeia căreia îi dăruim flori împarte de acum simbolurile muncii cu noi, împarte satisfacția conceptelor culturale și conceptelor științifice cu noi purtînd în plus șansa de a se păstra ca un liant al tuturor structurilor de gînd și de suflet pentru noi.

Și, totuși, acești oameni-simboluri, oameni-bărbați, fluide, rămîn să se despartă de tovarășii lor de existență măcar și numai pentru înțelesul pe care-l dau verbelor : a surîde, a fugi, a naște... Cînd vom învăța și noi să privim cu surîsul spre viitor, cu fuga spre trecut și cu nașterea spre prezent, și numai așa, echilibrul conștiinței planetare va fi stabilit cel puțin între purtătorii complementar-umani ai săi iar lumea simbolurilor noastre va suferi o altă schimbare de esență.

Trebuia ca în structura falnică a sărbătorilor umane să se afle și aceea în care omul să se întoarcă spre diferența cosmică din sine, spre a se bucura cu o jumătate de cealaltă jumătate a sa, în unicul dans al trecerii, (sau, cel puțin, din dreptul egalității pe care o știm și o cultivăm mai departe între bărbat și femeie, așa ne apărem unii altora, dincolo de unificatorul efort al construcției și muncii).

Trebuia, deci, ca în alcătuirea primăverii să se afle ziua în care să ne întoarcem spre mame, soții, surori, copile cu ochii în sărbătoare, cu sărbătoarea pe buze, spre a rosti : LA MULȚI ANI ! spre a crede și noi în fericire, iubire și pace... Altminteri, poate, primăvara ar fi arătat mai tristă și fără sens.... Poate.

PAUL EUGEN BANCIU

AUGUSTIN COSTINESCU : „Barăci muncitorești"

Eterna primăvară

Lăstuni de aer primăvar și moale
pe zări bogate, în mătăsuri fine,
fac cercuri mari din ce în ce mai goale
și cercuri mici din ce în ce mai pline.

Sonorizat e aerul de-un cînt,
son vegetal se naște-n văi și-n dîmburi,
pasul femeii blînde pe pămînt
trezește viața în tulpini și-n simburi.

Popoare-ntregi rodesc din sînul ei,
visînd o stea ori numai un folos,
dar cei ce-s buni, la fel ca cei ce-s răi,
au fost hrăniți cu lapte luminos.

Renaște, iată, viața vegetală
și-n suflet azi vom presimți o floare,
pleoapa femeii, unică petală,
clipind, ne naște iar, pe fiecare

VASILE VERSAVIA

FLORI SUB ZĂPADĂ

Cu siguranță, într-o asemenea iarnă aspră, zăpezile vor mai persista încă pe pămînt, cînd primele flori timpurii își vor deschide pleoapele la strigătul primăverii. Și, cînd, odată cu florile, femeile acestei țări își vor celebra ziua lor aleasă.

Ca și aceste flori modeste, ascunse sub zăpadă, îmi apare, de-a lungul întregii mele vieți, ființa femeii, însoțindu-mă de la naștere, știu bine, pînă la stingerea mea. Bunicele mele amîndouă, care nu mai sînt demult, mi-au dat mierea blîndeții lor, a supremului lor devotament față de mulții copii și nepoți pe care i-au adus pe lume și i-au vegheat. Mama, apoi m-a încălzit la pieptul ei bun, în primele scutece sărace, din anii grei ai unei Românii intrate într-o crudă recesiune economică. De mic, am cunoscut deznădejdea pierzînd o surioară, al cărei surîs îmi stăruie și azi pe retină, moartă fiind și fotografiată în trăsurica ei, dar eu, la anii aceia, crezînd că ea doarme acolo adînc și senin. Mai cu seamă bunătatea, mai cu seamă blîndețea, mai cu seamă hărnicia și modestia mi s-au părut a fi trăsături statornice ale primelor femei iubite, umblînd primprejurul meu, cînd intram, prunc, în lume. Mai tîrziu, cînd am pătruns și pe poarta largă a vieții, în ampla activitate zilnică, în vastul angrenaj omenesc, am cunoscut și femeia muncii, în zecile ei de imagini și ipostaze. Muncitoare, inginere, care duceau pe umeri grele sarcini bărbătești, profesoare și dăscălițe de oraș sau de sat, închinîndu-și cu supunere viața creșterii și luminării copiilor străini, dați lor în grijă, să le fie a doua lor mamă. Am întîlnit pe cîmpuri solitare agronoame, activiste, sau simple țărănci, aplecate peste pămîntul ce le pretindea o muncă aspră și continuă, pentru a primi în schimb roadele cerute. Actrițe sau poetese, gazetare sau activiste culturale, chimiste sau electroniste, dactilografe sau pantofărese, femei de serviciu sau femei doctor au însemnat, de fiecare dată, pentru mine, o descoperire umană, și un teritoriu sufletesc alcătuit pentru viață, alcătuit pentru muncă, pentru frumusețe și blîndețe.

Stînd, ca și în urmă cu milenii, la temelia existenței noastre : mame, soții, surori, prietene, iubite, tovarășe și blînde colege, femeile, din acest timp istoric românesc, și-au cîștigat pe deplin și titlul de cinste și noblețe de-a fi creatoare a mare parte din bunurile materiale și spirituale ale acestei patrii.

Stimulînd ființa noastră și creația noastră, prin propria lor ființă și creație, fiind curajoase pentru a ne da și nouă din curajul lor, fiind modeste, pentru a nu ne pune pe noi în umbră și a ne învăța în schimb modestia, harnice și răbdătoare pentru a ne deprinde și pe noi cu hărnicia și răbdarea, punînd înaintea asprimii noastre bărbătești blîndețea lor feminină, iubindu-ne cu statornicie și speranță, pentru a putea să ne facă a fi și noi statornici ,femeile contemporane, femeile de lîngă noi, ele, albinele muncitoare ale României, au devenit cu adevărat parte din noi, din trupul țării, din sufletul neamului.

Poate de aceea, acum, nu pot să nu cred că primele flori, aceste flori firave ale primăverii timpurii, aceste flori modeste, aceste flori curate nu vor fi cu toate ale lor ! Căci cui li s-ar cuveni mai mult această frumusețe proaspătă decît lor, tovarășelor noastre, femeilor ?

ION ARIEȘANU

ORIZONT 10 9 martie (524)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

cronica literară

Cu vreo zece ani în urmă, toată suflarea literară timişoreană credea cu mare bucurie în viitorul de aur al poetului Lucian Alexiu, pe vremea aceea licean şi autor de versuri ca acestea : **„Preacinstit şi prea alb şi prea bun / Sînt un ochi pe o boltă de stincă / Nu vedea mai nimic cel străbun / Şi era doar o pace adîncă / / Se lovea de-mprejur, bănuind / Citeodată la semeni mirare / Citeodată grăia, şoväind / Cel născut sub o stea de visare"**, tipărite la vremea lor în antologiile consacrate „noii lirici timişorene". Cu anii, versul poetului s-a mai înăsprit şi, fie dintr-o firească nevoie de meditaţie asupra şanselor poeziei, fie din lipsă de debuşeu, autorul s-a reprofilat, devenind întîi cronicar al debutanţilor, pe urmă cronicar de poezie al revistei Orizont. Cîteva premii studenţeşti i-au însoţit foiletonistica sobră, cu totul în afara amintirilor de poet, poate citeodată prea apăsat neologistică, dar de surprinzătoare maturitate a judecăţii şi a verdictului. O parte dintre foiletoanele tînărului critic sînt adunate în acest volum de **Ideografii lirice contemporane.** Activitatea lui Lucian Alexiu este deja destul de întinsă pentru a putea oferi cititorului un tablou al liricii actuale. Tablou desigur incomplet, căci nici autorul nu pretinde a se încerca, aici, într-o sinteză, tablou cu unele capitole disproporţionate, dar util celui care încearcă să se orienteze în lirica ultimului deceniu. Calităţile foiletonistului (siguranţa scriiturii şi, uneori, eleganţa şi plasticitatea formulărilor) se regăsesc în această carte în care cititorului i se aduc „la zi" o seamă de date privind poezia actuală. Lucian Alexiu, în măsura în care se reprezintă în acest volum, reprezintă o nouă generaţie de critici, cea făcută să ia seamă cum se cuvine de poezia tinerilor ei confraţi. El este totodată cititor atent al poeţilor din această parte a ţării, citeodată prea expediaţi în lecturi grăbite sau improvizate. Aceste nevinovate şi explicabile părtiniri dau sens clar unei activităţi critice.

2) **Ideografiile** încearcă o ordonare a poeziei ultimilor ani după „dominantele" scrisului autorilor. Prima secţiune, **Poezie socială şi vizionară. Ethos şi angajare. Evenimentul...** propune cititorului numele lui **1. Eugen Jebeleanu, 2. Mihai Beniuc, 3. Geo Dumitrescu, 4. Ion Caraion, 5. Nicolae Labiş, 6. Dumitru Popescu, 7. Adrian Păunescu,** cea de a doua sub titlu **Între mitos şi logos, Chtonici şi prerafaeliţi,** se ocupa de Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituţ, Gheorghe Alboiu, Dan Verona. Încadrările nu sînt perfecte, se pot ridica obiecţii, dar ele sînt soluţii de lucru eficiente, acoperind, în mai mare măsură decît altele, adevărurile poeziei actuale. Căci, carte de cronicar, **Ideografiile...** se ocupă de prezentul poeziei, de autorii activi, vii, cei care prin scrisul lor întreţin actualitatea, dinamica, echilibrul climatului literar. Scriind despre Mihai Ursachi, Cezar Ivănescu, Adrian Popescu, Dinu Flămînd, Doina Uricariu, Ileana Mălăncioiu, Mircea Florin Şandru, Duşan Petrovici, Paul Emanuel, Florica Mitroi, Dan Verona, Ion V. Strătescu, Gheorghe Azap, criticul subliniază rolul tinerilor, unii de pe acum importanţi poeţi, în modificările pe care poezia ultimului deceniu şi le-a asumat cu demnitate şi orgoliu. Cred că viitorul de critic al lui Lucian Alexiu este legat şi de felul în care va şti să opteze decis, polemic, pentru valorile acestei generaţii, în care şi-au făcut apariţia cîţiva hăulitori profesionişti, cîţiva mizgălitori agramaţi, ce trebuie aşezaţi la locul ce li se cuvine. Nu numai afirmaţia ci şi negaţia trebuie pusă în drepturile sale de multă vreme ştiute.

Lucian Alexiu

Ideografii lirice contemporane

Ed. Facla, 1977

3) Lucian Alexiu scrie fără epitete ornante, cu efortul de a se circumscrie exact realităţii literare. Efortul acesta îl sesizăm cu plăcere ; nu întotdeauna cuvintele se aşează cu uşurinţă în ham, chinul criticului răzbate în pagină, fragilitatea experienţei este sesizabilă. Momentele de efort vizibil sau de timorare sînt însă depăşite cu destulă uşurinţă şi cititorul poate regreta că, refuzîndu-şi poezia, evitînd literaturizarea, criticul evită şi aventura subiectivă (am văzut că ea există în adînc). Cînd trece de prejudecata literaturizării, Lucian Alexiu dă la iveală portrete remarcabile, precum acesta :

„Rareori un asemenea vertij de idei, rareori o asemenea desfăşurare de cuvinte, imagini şi gesturi histrionice precum în poezia lui ADRIAN PĂUNESCU, rareori şi atîtea vestigii de recuzită, montate halucinant, fără nici o selecţie aproape, cu o precipitare vecină improvizaţiei şi o fervoare, o energie magnanim creditate în a amesteca literatura şi viaţa, exemplarele fapte ale istoriei şi perisabilele fapte ale cotidianului ori ale existenţei intime – toate sugerîndu-ţi că, înainte de a-l comenta pe poet, eşti nevoit să descifrezi reacţiile unui temperament, ale unei prezenţe aproape epice".

4. Foiletonistul trăieşte din plin presiunea momentului literar, a modelelor, a ierarhiilor literare. Ce se întîmplă, ne întrebam într-un text mai vechi, dar nu prea vechi, cu foiletonistul tînăr ? În faţa acestui volum, atît de promiţător, bănuim că acei care sînt chemaţi să răspundă la această întrebare îi vor da pînă la urmă răspunsul cuvenit.

C. UNGUREANU

profiluri literare

DAMIAN URECHE

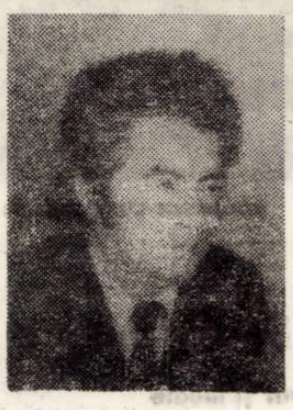

Poet cu un deosebit simţ al cantabilităţii versului, prin temperament poet liric, **DAMIAN URECHE** cultivă un lirism melodios, de sonorităţi fine, distilat muzical în asociere cu efluvii sentimentale dezlănţuite în poezii, deopotrivă de plăcut receptate auditiv şi afectiv. Poezia sa este a unui trubadur modern şi contemporan, atent la sentimente, dar în recentele volume se poate observa şi meditaţia poetică pe varii motive.

Primele volume **Temperamentul primăverii** (1964), **Invitaţie la vis** (1967), **Viori fără amurg** (1969), **Elegie cu Francesca da Rimini** (1971) cuprind, mai ales, o poezie sentimentală, dezvăluind tandreţe şi candoare, mirarea în faţa miracolului existenţei la scara afectelor, pentru ca odată cu **Tot ce mă doare** (1972) prin **Noapte de zile mari** (1976) şi **Spectacolul privirii** (1976) atitudinea poetică anterioară să se concentreze spre punerea în relaţie cu categorii fundamentale în spaţii largi, ce ar putea incita mai mult meditaţia. Ar fi în defavoarea poeziei sprinţare, dar spre binele poeziei.

Poezia lui Damian Ureche comunică cu jovialitate sentimente, de cele mai multe ori exultant, poetul fiind un optimist care-şi revarsă cu generozitate bucuriile în poezie. Poetul vibrează liric la orice atingere. La unison cu natura reînviată în primăvară, se lasă furat pe aripile visului uzînd de fantasticul poetic în gesturi romantice. Pastelizează în tangenţă cu expansiunea naturistă, în cruditări de seve şi frăpări de anotimp. Într-o autodefinire lirică – **Extras din fişa intimă** – poetul îşi precizează originea în strămoşii Mioriţei, cinstind, ca în **Geneza lirei**, geniul creator din popor, expresie superioară a calităţilor creatoare ale întregului popor poet.

Primele cărţi amintite includ, mai mult, poezii de dragoste, convertite într-o reverie ce cuprinde sentimentele. Pierderea iubitei, deziluzia erotică sînt complinite de căutarea ei. Dorul dublează, adesea, erosul, fiind provocat de distanţa faţă de omul sau locul iubit **(Scrisori către părinţi ; Mărturisire ; În faţa munţilor; Poem pentru vara părinţilor).** De altfel, chiar poemul **Dor** apare ca o poezie a virtuozităţii, de o gingăşie obsedantă, demonstrînd temperamentul liric al lui Damian Ureche : **„Bate-n geamuri dor la dor / Mîine n-am să mai cobor / Cîntec-vis şi cîntec boare / Dorul dorurilor doare. / Poarta sori trezeşte printre / Toţi acei ce vor să intre. / Şi-am să-ncercui, Şi-am să smulg, / Dorul dur şi dorul fulg. / Închina-mi-s-ar în prag / Dorul doină neprihe-beag...".** Pe lîngă virtuozitate, poemul implică sentimentul pur, propriu poeziei lirice populare : **Sînt cel mai tînăr oaspăt al codrilor folclorici / Ce-şi surpă nepăsarea pe colţi de bolovani / Păstorii Mioriţei, cerîndu-mă de suflet / Îmi văruiră tîmpla la douăzeci de ani".** Valenţele poetice ale mitului par să-l fascineze şi pe Damian Ureche. Balada „meşterului" a devenit un motiv prolific. Reluînd motivul baladesc în **Şi o fîntînă,** Damian Ureche evidenţiază permanenţa creaţiei, văzută în filiaţia rană-liră-idee, simbolizată în izvor sau fîntînă, aşa cum Labiş în **Meşterul** vedea izvorul – în acelaşi timp moarte şi naştere – ca simbol al veşniciei. Se observă disponibilitatea creatoare a poetului cînd gloseză în jurul unei teme. Acelaşi motiv al „meşterului", într-o legătură mai accentuată cu balada, deşi diferită sub raportul interpretării apare în poemul **Ana zidită,** Valorile baladei sînt răsturnate în sensul accentuării dorinţei Anei de a-l regăsi pe Manole „plecat să doarmă în baladă", devenit un fel de miraj, spre care tinde fără a-l putea atinge, împiedicată şi de propria-i condiţie de sacrificată pentru trăinicia artei. Un suflu mitic, fabulos, domină poemul : **„Aleargă Ana peste munţi simbolici / Şi nici furtuni nu-i taie calea, / Nici vînturile n-o mai contrazic / Şi munţii dintr-odată se fac şesuri. / Şi nesimţind nici fir de vînt / Nici rază de furtună, / Ea singură se face / Furtună care-şi caută soţul. / Aleargă ior / De zare înşelată, / Ea căutînd / De ea împiedicată".** Dacă erosul este un motiv ce stăpîneşte o foarte mare parte din poezia lui Damian Ureche, trebuie remarcat că valenţele afectului se întind în gamă vastă – de la revărsări sentimentale directe la trenări dramatice. Caligrafiază în linii diafane portrete sub imperiul candorii. Atmosfera se glacializează, prin distanţare : **„Frigul acesta, doamnă, veni, / Cu mîna ascunsă pe tîrmuri de var, / Clima refuză apusul de zi, / Inima bate în cercul polar".** Alături de simboluri ale glacialului şi penumbrei (nori, pîlcuri, brume, toamne, ceaţa, fulgere de frig) apare ironia distanţării şi indiferenţei. **(Interogaţie retorică).** Totul alunecă spre frig cuprinzînd intrarea în maturitate, prin atenuarea exaltării ; mişcarea vremii prin vîrste trunchiază jubilaţia în faţa elementelor naturii. Doar reminiscenţe dinspre lucruri apropiate păstrează tonusul.

marginalii

Avatarurile „scriiturii" (II)

Pentru scriitura să insesizabilă şi incorporală — urmă mereu ştearsă —, Derrida a găsit un model desăvîrşit în teoria şi poemele lui Mallarmé. Acesta o înţelesese ca pe o „virtuală dîră de sclipiri".

Cu mai bine de zece ani înaintea lui Derrida, în 1953, Roland Barthes îşi afla în scrisul voit impersonal al lui Camus — mai ales în cel din Străinul — un alt model, pe care l-a definit ca „grad zero al scriiturii". Într-un spirit maniheist, criticul opunea atunci, fără nuanţe intermediare, scriitura şi stilul. Cea dintîi ar fi „un obiect colectiv", act de solidaritate cu un mediu social la un moment istoric dat. Ea devine literară, adică originală, ca rezultat al reflecţiei artistului asupra felului de a scrie al grupului social din care face parte.

La capătul opus, stilul este strict individual şi cuprinde elemente pe care Barthes le consideră romantice, ceea ce astăzi ni se pare numai parţial adevărat. Faptul că stilul este „profund, plin de secrete", că „se scufundă într-o mitologie" — referinţele sale fiind „în trecut" — îl defineşte ca atare,într-adevăr. În schimb, consistenţa, corporalitatea, opacitatea întemeiată „pe o anumită experienţă a materiei", turnura personală caracterizează, cred, orice literatură neclasicizantă şi, în primul rînd, scrisul modern. Astfel se şi explică ceea ce lui Barthes îi apărea ca un paradox greu de suportat : de la o vreme, zicea, în poezie nu mai există scriitură, n-a mai rămas decît, pentru fiecare poet în parte, cîte un stil.

Faţă cu acest scandal, criticul propunea două soluţii divergente. Prima : să se adopte „un grad vorbit al scriiturii", în felul lui Céline. Curioasă idee ! Pentru cine compară literatura lui Céline cu definiţia barthesiană a stilului, devine evident că acesta era un fel de a cere să se revizuiască (primese !), dar să nu se schimbe nimic. Scriitura „orală" a lui Céline are toate însuşirile atribuite de Barthes numai stilului.

De fapt, însă, criticul nu prea se simte atras de această literatură care se adînceşte în „opacitatea năclăită" a lumii descrise, încît el preferă cu mult „absenţa stilului" sau „scriitura albă" a lui Camus. Dovada : abia cu un an mai tîrziu, nu mai propune nici o alternativă, ci se opreşte asupra unui Camus şi mai neutru, şi mai alb — Robbe-Grillet. Îl felicită pentru scriitura lui „fără grosime şi fără adîncime" din care, o dată cu alungarea adjectivelor, a fost smulsă şi „inima romantică a lucrurilor". Din nou, romantismul îi apare într-un fel echivoc, ca fiind „o experienţă viscerală a materiei". În această privinţă ar fi multe de spus. Romanticii au avut un contact — ce-i drept, visceral, repulsiv — cu materia numai cînd s-au aflat, ca Baudelaire, la marginea modernităţii. Dacă este să ne întrebăm cine — dintre romantici şi moderni — a fost mai sensibil la concretul lumii şi la cel al limbajului, nu poate fi îndoială că balanţa se apleacă spre cei din urmă. Dar chiar admiţînd suspiciunea faţă de visceral şi faţă de mitologia purtată de stil, a opta pentru o scriitură „fără grosime şi fără adîncime" ca şi, adaug, fără voce, înseamnă a face un gest parnasian. Aşa cum parnasienii, răsculaţi împotriva subiectivismului romantic, nu s-au gîndit să-i dea eului un alt statut în poezie, ci au vrut, pur şi simplu, să scape de el, tot aşa Roland Barthes, alegînd scriitura lui Robbe-Grillet, optează pentru doar una dintre căile modernităţii şi ignoră tumultul stilurilor individuale în epoca noastră, stereofonia vocilor, dialectica fertilă a înfruntării dintre resursele sintactice ale limbii scrise şi prezenţa, adevărul divers — atît lăuntric cît şi social — al celei vorbite.

Numai că nici Roland Barthes n-a rămas multă vreme pe aceeaşi poziţie, şi nici supremaţia scriiturii n-a durat.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Condiţia creatorului din **Călătoria de aer a poetului** a fost surprinsă într-un mod aparte. Limbajul aluziv, versul simbolic, sugestia metaforică încarcă poezia de valori noi : **„Pămînt uşor, poetul / De agonia rănilor aprins, / Înfăşurat în cîntecul adus la ţărmuri, / Şi-acolo, prin inelele candorii, / Prin cercul de foc trecerea lui de himeră, / Uşi luminate de dorul lung al tăcerii, / Brazii căzuţi acolo în drumul nălucilor, / Sufletul alb, prea albă cărarea / Trece poetul în fruntea pădurii din sine".** Poezia trebuie să-şi susţină fondul dramatic, printr-o preluare a motivelor statornicite din vechime : **„Poetul e rana cîntînd / El vine din basmul cu turnuri eroice" (Rana care cîntă).** Observă creaţia artistică ca o sinteză complexă, prinsă în universul material, de unde-şi ridică în exhalaţii pure, spre zone eterate, sensurile. Drumul purificării pătrunde prin sinuozităţile spiritului în legătură cu semnele spaţiului experienţelor directe. „Prin zăpada virgină şi grea ca pămîntul" trece poetul, într-o dualitate deci, de zvîcnire spre înalt dar şi constrîngere către lumea senzaţiilor iniţiale. Întinderea zăpezii se constituie în simbol al purităţii, dar plutirea în armonia de alb poate indica tendinţa spre imaterialitate, dorinţa de a desface spre subţirimi transparente fibrele substanţei poetice brute. Multiple imagini definesc poziţiile în poezie şi starea sub care se realizează, nu puţine într-o atitudine radicală : **„Avem orgoliul nesfîrşitul, / Şi coborîm la rădăcina perfecţiunii / Cu pietate şi adevăr bine păstrat"; (Poem pentru marginile noastre).** Orgoliul creaţiei poartă tot mai des poetul spre zonele sunetelor rare. Damian Ureche este un liric prin excelenţă, întruchipare a ceea ce se poate numi temperamentul poeziei lirice. Talentul său îi permite să gloseze liric pe marginea oricărui lucru ce-l impresionează. Aici se află punctul unde poate cădea uşor în improvizaţie. Reversul ar fi dublarea afectivului printr-o permanentizare accentuată a meditaţiei, aşa cum arată cîteva exemplare poeme din ultimele volume apărute.

ALEXANDRU RUJA

M.I.C.M. – C.I.U.E.M.M.R.

Intreprinderea de maşini grele BUCUREŞTI

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDURILOR MATERIALE – SARCINĂ PRIORITARĂ A UNITĂŢII

Aplicind cu consecvenţă o linie economică optimă axată pe continua rentabilizare a unităţii, colectivul C.I.U.E.M.M.R. – Intreprinderea de maşini grele Bucureşti – se preocupă, cu rezultate bune, de utilizarea eficientă a fondurilor materiale.

Lărgindu-se cimpul de observaţie in privinţa studierii dinamicii de circulaţie a principalelor sortimente şi grupe de materiale, cu pondere determinantă in activitatea de producţie, s-a stabilit o relaţie elastică şi oportună intre cerere şi consum, orientind mijloacele financiare spre nevoile de monent ale procesului productiv.

La reuşita acestei acţiuni, un instrument util l-a constituit înţelegerea şi interpretarea justă a legislaţiei economice şi, pe această cale, redimensionarea periodică a stocurilor de materiale in funcţie de necesarul exerciţiului de plan următor.

Este evident faptul că, urmărindu-se incorporarea la timp a materialelor aprovizionate, s-a imbunătăţit simţitor gradul de utilizare a mijloacelor circulante, diminuindu-se considerabil nomenclatura structurii elementelor şi valoarea imobilizărilor financiare.

Actualul volum al materialelor disponibile şi fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea judicioasă a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Intenţionind accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor băneşti, C.I.U.E.M.M.R. – I.M.G. Bucureşti are în vedere valorificarea şi reintroducerea în circuitul economic naţional a materialelor care fac obiectul unui excedent temporar.

In acest scop pune la dispoziţia sectoarelor interesate din economie o gamă variată de materiale după cum urmează :

Nr ert	Denumirea materialului	Fişa mag	U/M	Cantit.	P/U	Valoarea
0	1	2	3	4	5	6
	RULMENŢI					
1.	NU 304	0504	buc.	19	28,00	532
2.	NU 305	0511	buc.	13	37,00	461
3.	NU 305 NA	0513	buc.	4	32,00	128
4.	NU 307 NA	0525	buc.	49	48,00	2 352
5.	NU 308 NA	0534	buc.	4	56.00	224
6.	NUP 309	0544	buc.	4	69,00	276
7.	NU 310	0547	buc.	4	100,00	400
8.	NU 310 NA	0548	buc.	64	63,00	4 32
9.	NUP 311 NA	0550	buc.	5	95,00	475
10	NU 315 NA	0578	buc.	12	180,00	2 160
11	Q 315	0579	buc.	3	144,00	432
12	NUP 416	0645	buc	10	806.00	8 060
13	420/413	0650	buc.	28	588	16 464
14.	629	0722	buc.	60	46,00	250
15	1021	1021	buc.	20	11,00	220
16	1210 K	1045	buc.	60	38.00	2 280
17.	1213	1055	buc.	80	60,00	4 800
18.	1213 K	1057	buc	30	58,00	1 740
19.	1216 K	1076	buc.	40	56,00	2 240
20	1218 K	1084	buc.	40	81	3 240
21.	1305	0882	buc.	50	20	1 000
22	1308	0896	buc.	20	38,00	760
23.	1320	0962	buc.	13	245,00	3 185
24.	2200	1111	buc.	10	10,00	100
25	2205	1136	buc.	10	14,00	140
26.	NU 2206	1143	buc.	10	40,00	400
27.	NJ 2206	1146	buc.	45	23,00	1 035
28.	NJ 2209	1165	buc.	10	45,00	450
29.	NU2210	1183	buc.	6	55,00	270
30	2210	1172	buc.	80	40,00	3 200
31.	2210 K	1177	buc.	40	42,00	1 680
32.	NUP 2214	1210	buc.	25	90,00	2 250
33	2218 K	1240	buc.	15	130,00	1 950
34.	NU 2218	1241	buc.	22	210,00	4 620
35.	2220	1258	buc	10	182,00	1 820
36.	2220 MNA	1259	buc,	10	285,00	2 850
37	2222	1261	buc.	20	250,00	5 000
38.	2222 NU	1263	buc.	11	384,00	4 224
39.	2303	1330	buc.	10	38.00	380
40.	2305	1354	buc.	90	20,00	1 800
41.	2307	1374	buc.	9	32,00	2 080
42.	2309 K	1391	buc.	18	76.00	1 368
43	2310	1395	buc.	20	80.00	1 600
44.	NU 2312 NQ	1422	buc.	14	124.00	1 736
45.	NUP 2313 ZS	1432	buc.	6	250,00	1 500
46.	2313	1434	buc.	10	75.00	750
47.	2315	1452	buc,	40	175,00	7 000
48.	NUP 2330	1485	buc.	3	3164.00	9 492
49.	L NUP 2330 ZS	1492	buc.	11	4334.00	47 674
50.	NN 3016 KPB1	1603	buc.	10	384,00	5 840
51.	NN 3014 KPS1	1605	buc.	10	224,00	2 240
52.	NN 3017	1623	buc.	6	205.00	1 230
53.	NU 3018 KPS1	1628	buc.	6	225,00	1 350
54.	NN 3021 KPS1	1646	buc.	28	207,00	5 796
55.	NN 3020 K	1650	buc.	5	435,00	2 175
56.	NN 3024 KPS1	1638	buc.	16	465.00	7 440
57.	NN 3040 KPS1	1754	buc.	12	2342,00	28 100
58.	NN 3044	1761	buc.	7	2977,00	20 839
59	3206	1872	buc.	3	55,00	165
60.	3209	1690	buc.	9	128,00	1 152
61.	3210	1897	buc.	19	50,00	950
62.	3213	1913	buc.	14	86,00	1 204
63.	3215	1924	buc.	14	105,00	1 442
64.	3307	1936	buc.	29	70,00	2 030
65.	3310	1998	buc.	10	85,00	850
66	3315	2006	buc.	10	603,00	6 030
67.	3322 M	2024	buc.	10	2352,00	23 520
68.	NA 4906	2117	buc.	40	28,00	1 120
69.	4908	2127	buc.	60	50,00	3 000
70	NA 4917	2175	buc.	10	199,00	1 990
71.	6012	2532	buc.	60	28,00	1 480
72.	6013	2637	buc.	120	31.00	3 720
73.	6026	2690	buc.	5	147.00	735
74.	6032 K	2703	buc.	5	415,00	2 075
75.	6206	2740	buc.	100	5,00	500
75.	6200	2740	buc.	100	5,00	500
76.	6200 ZZ	2744	buc.	110	10,00	1 100
77.	6209	2829	buc.	250	26,00	6 500
78.	6210	2841	buc.	130	28,00	3 640
79	6210 Z	2844	buc.	36	30,00	1 080
80.	6212	2860	buc.	250	40,00	10 000
81.	6214	2875	buc.	150	65,00	9 750
82.	6218	2900	buc.	50	92,00	4 600
83.	6220	2911	buc.	60	124,00	7 440
84.	6222	2922	buc.	60	154,00	9 240
85.	6228	2936	buc.	18	500,00	9 000
86.	6236	2948	buc.	15	1058,00	15 870
87.	6300 Z	2980	buc.	10	6,00	60
88.	6301	2988	buc.	60	6,00	360
89.	6311	3060	buc.	90	55.00	4 950
90.	6315	3083	buc.	25	107,00	2 675
91	6316	3090	buc.	100	117,00	11 700
92.	6317	3095	buc.	30	150.00	4 500
93.	6318	3102	buc.	35	171,00	5 985
95.	6332	3130	buc.	15	1652	24 780
95.	7201	3174	buc.	5	10,00	50
96.	7209	3193	buc.	20	230,00	4 760
97.	7213	3198	buc.	9	40,00	441
98.	7222 B	3233	buc.	20	120,00	8 400
99	7305	3251	buc.	40	18,00	720
100.	7311 B	3277	buc.	45	60,00	2 700
101	7320	3310	buc.	20	427,00	8 540
102.	16023	3325	buc.	10	28,00	280
103	16017	3328	buc.	15	99,00	1 485
104.	21206	3377	buc.	10	77,00	770
105	21308 V	3379	buc.	10	230,00	1 300
106.	21312	3385	buc.	15	269.00	4 275
107	22208	3405	buc.	40	120,00	4 800
109.	22213 A	3422	buc.	10	187,00	7 480
110	22215	3427	buc.	20	131.00	2 620
111.	22219	3446	buc.	8	264,00	2 112
112.	22322	3537	buc.	11	715,00	7 865
113	23022	3580	buc.	5	399.00	1 995
114	23024	3583	buc.	12	313.00	3 756
115.	23040	3662	buc.	10	2570,00	25 700
116.	23232	3651	buc.	25	1710,00	42 750
117	30213 A	3738	buc.	30	55,00	1 650
118.	30304	8767	buc.	100	17,00	1 700
119.	31306	3821	buc.	120	25,00	3 000
120.	32209	3882	buc.	50	33,00	1 650
121.	32213	3913	buc.	16	118,00	1 680
122.	32232	3929	buc.	8	775,00	6 200
123.	32308	3938	buc.	60	45.00	2 700
124.	32310	3947	buc.	50	65,00	3 250
125.	32322	3968	buc.	10	765,00	7 650
126.	51100	4000	buc	10	16,00	160
127.	51107	4038	buc.	50	15,00	750
128.	51111	4057	buc.	12	30,00	360
129.	51114	4071	buc.	20	21,00	420
130.	51115	4075	buc	20	23,00	460
131.	51117	4086	buc.	50	28,00	1 400
132.	51122	4107	buc.	13	57,00	741
133.	51124	4114	buc.	30	101,00	3 030
134.	51128	4122	buc.	10	157,00	1 570
135.	51132 P5	4150	buc.	14	235,00	3 290
136.	51140	4150	buc.	9	328,00	2 952
137.	51144	4152	buc.	10	344,00	3 440
138.	51209	4220	buc.	100	28,00	2 800
139.	51218	4238	buc.	8	59,00	522
140.	51220	4263	buc.	20	79,00	1 580
141.	51222 M	4266	buc.	20	203,00	4 040
142.	51318	4362	buc.	20	125.00	2 500
	TOTAL					
	PIESE SCHIMB AUTO					
	Garnituri chiulasă ZIM		buc.	1	31,52	31,52
	Grup conic autobuz TV 20		buc.	1	972,00	972,00
	Grup conic ZIM		buc.	3	328,00	984,00
	Carnit. cil. frină sp. SR 131		buc	94	1,19	111,86
	Geam lampă spate SR 101		buc.	88	3,00	264,00
	Jicloare carburator SR 101		buc.	10	1,25	12,50
	Jicloare carburator SR 101		buc.	8	0,45	3,60
	Jicloare carburator SR 101		buc.	53	3,25	172,25
	Jicloare carburator SR 101		buc.	13	4,50	58,50
	Jicloare carburator SR 101		buc.	18	3,10	55,80
	Jicloare carburator SR 101		buc.	84	3,50	294,00
	Lagăr bielă ZIM		buc.	12	4,50	54,00
	Lagăr bielă ZIM		set.	1	56,70	56,70
	Lampă stop spate ZIM		buc.	1	58,00	58,00
	Levier auto		buc.	25	38,00	950,00
	Levier braţ artic. ZIM		buc.	5	66,00	330,00
	Locaş U 650		buc.	12	1,25	15,00
	Legături		buc.	21	90,00	1890'00
	Membrană metal		buc.	7	0,25	1'75
	Mufe		buc.	20	35,00	700'00
	Maeu faţă ZIM		buc.	2	97,95	195'00
	Manivelă U 650		buc.	4	20,00	80,00
	Macara geam uşe TATRA		buc.	1	24,00	24,00
	Manşou 565140 TATRA		buc.	10	1624	162,,40
	Membrană pompă benzină Volgă		buc.	5	4,50	22,50
	Membrană frînă faţă TV 20		buc.	24	9,00	216.00
	Manometre auto panouri		buc.	5	1000,00	5000,00
	Opritori cilindrii SR		buc.	14	0,75	10,50
	Opritori SR 113		buc.	15	15,90	238,50
	Piston cil. receptor SR 113		buc.	10	3,50	35,00
	Placă SR 113		buc.	5	5,50	27,50
	Piston pompă şpriţ ZIM		buc.	1	4,00	4,00
	Piston pompă acceleraţie SR113		buc.	25	6,35	156,25
	Piston compresor U 650		buc.	1	28,00	28,00
	Piston IMS 59		buc.	14	34,25	479,50
	Piston standard cu bolţ IMS59		buc.	3	48,10	144,30
	Piston R 1 IMS 59		buc.	1	56,10	56,10
	Pinion sateliţi ZIM		buc.	2	18,50	37,00
	Pinion arbore IMS		buc.	1	20,15	20,15
	Pinion planetar ZIM		buc.	2	58,00	116,00
	Pinion viteze ZIM		buc.	1	99,19	99,19
	Pistoane K.I.R. ZIM		buc.	7	50,00	350,00
	Plutitor carburator SR 101		buc.	3	3,45	10,35
	Egmitură pinion de atac SR 101		buc.	3	18,00	54,00
	Pilnie decontor SR 101		buc.	2	1,65	3,30
	Pirghie debraiere TATRA		buc.	2	27,50	55.00
	bronz TATRA		buc.	32	0.80	35
	Piuliţe I TATRA		buc.	5	20,00	100,00
	Piuliţe II TATRA		buc.	5	25,00	125,00
	Piuliţe III TATRA		buc.	1	25,00	25.00
	Piuliţe plastic U 650		buc.	32	25,00	800.00
	Pastilă oscilatorie Moseviei		buc.	6	0,50	3,00
	Pinion planetar SR 113		buc.	2	134,00	268.00
	Pirghir căutător viteze SR 113		buc	4	23,00	92,00
	Pinion distribuitor SR 113		buc.	2	53.00	106.00
	Pulverizatoare U 27		buc.	4	49,00	196.00
	Plavă ambreiaj ferodou TATRA		buc.	2	25,00	50,00
	Potcoavă ruptor SR 101		buc.	6	5,00	30.00
	Pinion acţionare vitezom. SR 101		buc.	3	19,00	57,00
	Pirghie comandă direcţie SR 101		buc.	5	51,00	255,00
	Pinion acţionare vitozom. SR 101		buc.	5	18,00	72.00
	Piston R 1 Fiat 125		buc.	1	1016,00	1016,00
	Pirghie debraiere Carpaţi		buc.	9	21,00	189,00
	Pinion arbore intr. Carpaţi					
	Pinion e. v. Carpaţi		buc.	4	35,00	140,00
	Perie electr. Moseviei		buc.	2	4,50	9,00
	Pirghie pendulă dir. Moseviei		buc.	1	27,00	27,00
	Pirghie blocare		buc.	3	118,00	354,00
	Pompă oliver Ø115×1,5		buc.	5	341,00	1705.00
	Rotor electromotor ZIM		buc.	1	147,00	147,00
	Reglote cu 3 borne ZIM		buc.	16	10,00	160,00
	Regulator avans ZIM		buc.	2	22,02	44,04
	Rezervor benzină IMS 59		buc.	1	351,00	351.0
	Rozetă miner IMS 59		buc.	10	4,50	45,00
	Racord IMS 59		buc.	2	4.25	8,50
	Reflector far U 650		buc.	4	5.10	20.40
	Roată lanţ		buc.	2	316,00	632,00

Rozetă miner	buc.	15	2,25	33,75
Rulment 30220	buc.	20	178,00	3560,00
Rulment 30219	buc.	20	139,00	2780,00
Rulment 30305	buc.	9	26,00	234,00
Rulment 307 K 1	buc.	3	52,00	156,00
Rotor dinam SR 113	buc.	32	367,00	11744,00
Sondă manometrică ulei Moscvici	buc.	3	24,00	72,00
Suport cărbune Moscvici	buc.	1	19,50	19,50
Simering butuc Moscvici	buc.	1	5,00	5,00
Simering pinion atac Moscvici	buc.	1	10,00	10,00
Segmenţi TATRA	buc.	1	4,25	4,25
Segmenţi TATRA	buc.	16	12,00	192,00
Segmenţi TATRA	buc.	8	3,60	28,80
Simering TATRA	buc.	7	4,30	30,10
Simering SR 101	buc.	106	4,65	492,00
Simering SR 101	buc.	8	5,50	44,00
Simering SR 101	buc.	10	9,55	95,50
Simering fuzetă SR 101	buc.	86	13,05	1122,30
Simering SR 101	buc.	90	21,75	1957,50
Simering SR 101	buc.	31	14,00	434,00
SimeringSR 101	buc.	47	6,00	282,00
Simering SR 101	buc.	96	6,00	576, 00
Scaun supapă admisie Moscvici	buc.	2	2,00	4,00
Scaun supapă evac. Moscvici	buc.	2	3,10	6,20
Scaun supapă TATRA	buc.	8	5,75	46,00
Supapă pompă benzină Moscvici	buc.	20	2,25	45,00
Supapă carburator ZIM	buc.	1	3,50	3,50
Supapă servo Carpaţi	buc.	10	5,75	57,50
Supapă adm. diferite SR 101	buc.	19	9,75	185,25
Supapă refulare Carpaţi	buc.	9	11,25	101,25
Supapă evacuare IMS 59	buc.	3	19,25	57,75
Suport U 650	buc.	5	14,25	71,25
Suport bulon U650	buc.	6	26,50	159,00
Suport arc spate ZIM	buc.	1	27,75	27,75
Suport ax cardan ZIM	buc.	1	31,00	31,00
Suport filtru ulei SR 113	buc.	20	58,50	1160,00
Şurub bielă	buc.	10	2,20	22,00
Şurub reglare SR 113	buc.	64	0.05	3.20
Siguranţă bolţ presiune SR 113	buc.	48	0,55	26,40
Semicasete sateliţi SR 113	buc.	3	265,00	795,00
Siguranţă levier TATRA	buc.	1	39,00	39,00
Semicuzineţi U 650	buc.	6	6,75	40,50
Sector dinţat SR 112	buc.	27	7,75	2092,50
Semicuzineţi U650	buc.	1	8,90	8,80
Scaun supapă U650	buc.	10	3,25	32,50
Supape compresor SR 113	buc.	7	1.45	10.15
Şurub reglare carburator SR 113	buc.	3	3,50	10.50
Sondă termometrică Moscvici	buc.	3	21,00	63,00
Scaun supape SR 113	buc.	12	0,75	9,00
Supape servo SR 112	buc.	3	5,80	17.40
Siguranţe uşe	buc.	8	5.10	40.80
Supapă reglaj alimentare SR 113	buc.	1	8,90	8,90
Siguranţe supape SR 113	buc.	2500	0.75	1875,00
Servomecanism SR 113	buc.	1	4936,00	4936,00
Segmenţi c,n,K	buc.	6	12,50	12,50
Segmenţi c.n. K	buc.	6	11,00	88,00
Simering SR 101	buc.	4	25.00	100,00
Tub cauciuc filtru ulei Moscvici	buc.	5	11.00	55,00
Tub frînă roată Moscvici	buc.	6	15.00	90.00
Tampon elastic motor, Moscvici	tub.	4	10.00	40.00
Tije cu membrană carb. SR 211	buc.	12	4,15	49,80
Tije cu tacheţi	buc.	145	6.45	935,25
Tije ştergător parbriz SR	buc.	3	13.50	40,50
Tacheţi motor ZIM	buc.	12	6.82	81,84
Tije tacheţi motor ZIM	buc.	4	10.00	40,00
Ungător cu pîlnie ZIM	buc.	80	5.10	40.80
Ungător cu pîlnie ZIM	buc.	92	4.40	404.80
Tije legături SR 113	buc.	10	0.50	5,00

TABLĂ ALIATĂ

20X1800 400 10 CMO 10	kg.	2304	6,88
20X1800X11000 10 CMO 10	kg.	3168	6,38
20X1800X10000 10 CMO 10	kg.	3168	6,38
20X1800X 9000 10 CMO 10	kg.	2592	6,38
20X1800X 9500 10 CMO 10	kg.	2736	6,38
40X1600X2000 W 6368	kg.	4170	5,91
70X2000X6000 W 7335	kg.	6720	5,90
70X2000X5000 W 7335	kg.	5600	5,90
80X1000X1000 W 7335	kg.	6400	7,06
80X1800X3000 W 6368	kg.	6912	6,24
90X3500X7500 AMMO-65	kg.	37800	6,03
90X3500X2000 AMMO-65	kg.	5040	6,03
90X3500X7200 AMMO-65	kg.	18144	6,03
6X1000X2000 W 7335	kg.	661	6,90
7X1000X2000 W 7335	kg.	340	5,39
10X1000X2000 W 7335	kg.	558	6,40
10X1000X2000 CD 2	kg.	158	9,29
28X1000X2000 W 4515	kg.	459	6,10
32X1500X1600 W 7035	kg.	634	4,37
35X 6001000 W 6580	kg.	560	7,61
35X1500X6000 W 7335	kg.	2019	6,40
35X1000X2000 W 7335	kg.	560	5,05
38X1400X1500 W 7035	kg.	648	4,69

TABLĂ INOXIDABILĂ

0,3X1000X2000 W 4571	kg.	240	48,27
0,5X1000X2000 W 4301	kg.	73	46,51
0,5X1000X2000 W 4391	kg.	97	47,63
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	8	40,28
0,5X1000X2000 W 4571	kg.	14	47,73
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	80	35,24
0,8X1000X2000 W 4505	kg.	46	31,24
0,8X1000X2000 W 4306	kg.	51	41,18
0,8X1000X2000 W 4091	kg.	27	18,82
1,2X1000X2000 W 4306	kg.	468	41,15
2X1000X2000 W 4021	kg.	39	16,19
3X1000X2000 W 4001	kg.	72	20,37
3X1000X2000 W 4000	kg.	89	20,37
3,5X1000X2000 W 4435	kg.	56	50,53
4X1000X2000 W 4001	kg.	357	20,01
5X1000X1100 W 4541	kg.	64	32,69
5,5X1000X2000 W 4001	kg.	229	79,12
6X 500X 500 W 4435	kg.	74	38,90
6X 500X1000 W 4435	kg.	51	38,99
6X 900X1000 W 4001	kg.	43	12,87
6X1000X2000 W 4001	kg.	151	15,44
6X(1000X3000 W 4001	kg.	693	12,76
6X1000X2000 W 4001	kg.	154	12,84
8X2000X5000 W 4541	kg.	78	15,01
10X1500X8000 W 4541	kg.	42	25,80
10X1500X8500 W 4541	kg.	24	25,86
10X1000X2000 W 4000	kg.	140	14,29
12X1000X2000 W 4021	kg.	41799	13,14
12X1000X2000 W 4001	kg.	192	14,17
15X1000X20000 W 4001	kg.	226	13,93
15X1000X1000 W 4001	kg.	235	14,29
18X1000X2000 W 4306	kg.	60	26,43
20X1000X2000 W 4571	kg.	11	31,18
20X1000X2000 W 4001	kg.	14688	34,58
22X1500X3000 W 4404	kg.	822	30,89
24X1000X2060 W 4404	kg.	386	31,08
23X 900X1800 W 4541	kg.	1680	25,71

ARMĂTURI IND. DIN OŢEL

RIV Dn 20 Pn 25/40	buc.	609	325
RIV Dn25 Pn 25/40	buc.	689	395
RIV Dn40 Pn 25	buc.	92	295
RIV Dn50 Pn 25	buc.	3	605
RIV Dn100 Pn 25	buc.	3	1080
RIV Dn125 Pn 40	buc.	42	1910
RIV Dn125 Pn 25	buc.	42	1370

ARMĂTURI IND. FONTĂ

RRV Dn 50 Pn 16	buc.	4	320
RRV Dn65 Pn 16	buc.	9	460
RSP Dn250 Pn 10	buc.	1	850
RSP Dn250 Pn 10	buc.	2	2120
RSP Dn350 Pn 10	buc.	1	2575
RSP Dn 300 Pn 10	buc.	11	1815
RIV Dn15 Pn 16	buc.	33	195
RIV Dn20 Pn 10	buc.	43	242
RIV Dn32 Pn10	buc.	7	215
RIV Dn100 Pn 16	buc.	3	795
RIV Dn125 Pn 16	buc.	1	895
RIV Dn125 Pn 16	buc.	1	710
Robinet drept cu cep cu 2 căi Dn40 Pn 10	buc.	2	118
Idem Dn 25 Pn 10	buc.	7	170
Robinet drept cu cep cu 3 căi DN15 Pn 10	buc.	5	175
Idem Dn25 Pn 10	buc.	16	165
RSP Dn300 Pn 4	buc.	2	1630
RRCI Dn125 Pn 10	buc.	11	425
Dn150 Pn 10	buc.	1	510
RCR Dn100 Pn 10	buc.	8	495

SÎRMĂ SUDURĂ ALIATĂ

S12 MOCØ2	kg.	467	8,29
S12 MOCØ2,5	kg.	690	7.99
S12 M1 MOVØ2,5	kg.	620	8,68
S10 MoCrØ3,25	kg.	730	9,09
DM W 83-1GØ1,6	kg.	497	80,98
EAS 2-1GØ1,6	kg.	164	89,56
EAS 2-1GØ2	kg.	173	85,95
DM W 83-1GØ2	kg.	149	38,65
DM W 83-1GØ2	kg.	51	38,65
Baghete sudØ2,4	kg.	191	936
S12 M2Ø1.2	kg.	1027	10,92
Thermanit GEØ2	kg.	210	126
EAS 2-1GØ3,2	kg.	163	79,33
S11 M2S	kg.	486	5,60

SÎRMĂ SUDURĂ OBIŞNUITĂ

S10XØ1,2	kg.	246	4,46
S10XØ1,2	kg.	362	4,30
S10XØ1,6	kg	372	4,17
S10XØ1,8	kg.	342	4,17
S10XØ2	kg.	662	4,09
S10XØ2	kg.	581	5,03
S10Ø5	kg.	1078	3,47
S10XØ5	kg.	105	2,53
S10XØ1,2	kg.	654	4,30
S10XØ1,2	kg	228	6,38
S10XØ1,8	kg.	414	4,17
S10XØ2	kg.	264	4,09

PROFILE UŞOARE ŞI MIJLOCII

Ø32	OL 42-1K	kg.	463	2,93
	OL 50-1K	kg.	1500	2,79
	OLC 20	kg	300	2,87
	OLC 35	kg.	8345	2,89
	OLC 45	kg.	717	2,89
	OLC 60	kg.	498	2,89
	16 MO3 (5415)	kg.	1800	4,74
	2H13 (4021)	kg.	600	12,95
	NS 22S (4306)	kg.	200	35,36
	4436	kg.	209	55,56
	4435	kg.	474	45,96
Ø34	30 MOCN 20	kg.	500	6,51
Ø35	OLC 35	kg.	4000	3,05
Ø35	OLC 45	kg.	76	3,15
Ø36	OL 42-2K	kg	2000	2,86
	OT 50-1K	kg.	500	2,82
	OL 50-1N	kg.	241	2,82
	OL 70-1N	kg.	850	2,83
	35 MS 12	kg.	57711	4,22
	4435	kg.	500	46,11
	4436	kg.	300	44,29
	4006	kg.	600	13,72
Ø38	OL 52-2K	kg	50	3,10
	OLC 15	kg.	100	2,87
Ø40	OL 42-2K	kg.	500	2,81
Ø40	OL 42-2K	kg.	500	2,81
	OL 52-2K	kg.	2167	3,05
	OLC 45	kg.	1940	2,83
	33 MOC 11	kg.	500	4,54
	41 MOC 11	kg.	500	4,54
	40 HM (40 C 10)	kg	2000	3,65
Ø42	OL 50-1K	kg.	27500	2,83
Ø45	OL 42-2K	kg.	2000	2,84
	OL 50-1K	kg.	3000	2,77
	30 MOCN 20	kg	1500	6,29
Ø48	OL 52-2K	kg.	2000	3,08
	OLC 20	kg.	1000	2,82
	OLC 25	kg.	400	2,82
	OLC 45	kg.	500	2,84
	30 MOCN 20	kg.	400	6,29
Ø50	OL 42-2K	kg	1500	2,79
	OL 42-3K	kg.	3572	2,87
	OL 53-2K	kg.	216	3,02
	OLC 15	kg.	215	2,80
	OLC 25 X	kb.	2870	2,96
Ø59	OLC 25	kg.	2500	2,86
	OLC 35	kg.	18559	2,82
	34 MOCN 15	kg.	2000	5,65
	15 MOMC 12	kg.	1000	4,37
	18 MC 10	kg.	5000	4.18
	40 H (40 C 10)	kg.	1000	3,65
Ø59	14 CMO 4	kg.	400	5,59
RUL	1	kg	642	5,82
	41 MOC 11	kg.	1000	4,53
	40 C 10	kg.	3000	4,10
	MS 22 S (4306)	kg.	900	13,72
	4 H 13	kg.	250	8,09
	AK 1-4006	kg.	400	8,25
	NSM 225	kg.	500	39,84
	2 H 13	kg	650	19,96
	4306	kg.	200	30,76
Ø53	OL 42-2K	kg.	431	2,79
	OLC 35	kg.	857	2,28
	OL 60-1K	kg.	385	2.76
	33 NOC 11	kg.	1000	4,44
	4021	kg.	400	8,09
Ø56	OL 42-2K	kg.	375	2.78
	OL 50-1K	kg.	522	2.74
	OL8 35$_{8}$	kg.	2000	2,28
	POLC 45 X	kg.	1620	3.09
	34 MOCN 15	kg.	388	5.65

	Denumirea materialului	U/M	Cantit.	P/u
	W 4021	kg.	500	8,09
	4034	kg.	597	11,44
Ø60	OLC 25	kg.	1000	2,26
	18 MOCN 13	kg.	2000	5,32
	40 H (40 C 10)	kg.	933	3,88
	41 MOC 11	kg.	3111	4,51
	40 C 10	kg.	1000	4,10
	2 H 13 (4021)	kg.	3000	13.97
	AK 2 S (4021)	kg.	2000	8,13
Ø65	OL 42-3K	kg	300	2,87
	OL 52-2K	kg.	400	3,02
	OL 70-1K	kg.	248	2,76
	OLC 20	kg.	349	2.80
	OLC 50	kg	611	2,76
	36 MOCN 10	kg.	1800	5,28
	W 6582	kg.	1400	6.10
	H 25 T (4762)	kg	129	13,95
Ø70	OL 52-2K	kg.	600	3,09
	OLC 15	kg.	2000	2,98
	OLC 20	kg.	600	2,80
	35 MS 12	kg.	20000	3,99
	13 CN 35	kg.	676	6,95
	EP 44	kg.	1975	7,64
	AKV Extra (4571)	kg.	700	19,87
	4571	kg.	478	34,23
	AKV Poldi	kg.	825	34,10
Ø75	OL 50-1K	kg.	1500	2,43
	24 Cr MoV 55	kg.	3585	6.14
	OLC 20 N	kg	1895	2,98
	OLC 25X	kg	405	3,22
	15 MOMC 12	kg	945	4,36
	36 MOCN 10	kg.	1298	4,21
	15 CO 8	kg.	1394	4.91
	21 MOMC 12	kg	790	4,36
	EP 44	kg.	4985	7.67
	40 C 10	kg	97	6.88
	40 H (40 C 10)	kg	910	4,17
Ø80	OL 42-2K	kg.	910	4.17
	OL 50-1K	kg	5022	2,74
	OLC 20	kg	1000	2,80
	OLC 25 X	kg	772	2,94
	OLC 50	kg.	1300	2.82
	13 CN 35	kg.	2000	6.00
	18 MC 10	kg.	542	4,36
	21 MOMC 12	kg.	900	4.54
	18 MOCN 13	kg	4000	5,41
	W 4718	kg.	400	8,20
	1 H 13	kg.	210	12,95
Ø80	OL 60-1K	kg.	2000	2,76

Important!

Unităţile socialiste interesate în completarea bazei lor materiale de producţie cu reperele disponibilizate de I.M.G.B. pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

ÎNTREPRINDEREA DE MAŞINI GRELE,
şos. Berceni 104 – sector 5,
BUCUREŞTI.

Relaţii suplimentare se obţin la telefon 83.63.40, serviciul aprovizionare.

DEMNITATEA CUVÎNTULUI*)

Destinată a fi o „**mărturie de conștiință demonstrînd cît de intensă a devenit manifestarea, pe o arie de cuprindere tot mai largă, a spiritualității românești, în perioada 1939–1945**" (p. 19), antologia întocmită de George Ivașcu și Antoaneta Tănăsescu pune în lumină, printre altele, ideea deosebit de semnificativă a **continuității** existente în cultura noastră pe linia unei viguroase tradiții militante, progresiste. Cu atît mai relevantă această continuitate, cu cît, în perioada amintită, ea s-a realizat în pofida uriașelor bariere impuse de anarhia ideologică (și nu numai) rezultată prin răspîndirea, încă în etapa precedentă izbucnirii celui de-al doilea război mondial, a unor teorii și doctrine profund reacționare ce contestau, fără drept de apel, marile valori ale umanității în numele unor false idealuri însemnînd, în realitate, întoarcerea la o stare primitivă de cultivare a instinctelor, de total dispreț față de om și virtuțile lui creatoare.

În asemenea condiții – se arată în **Introducerea** semnată de George Ivașcu – „**antifascismul a devenit nu numai un catalizator dar, tot mai semnificativ, un relevator de conștiințe în sensul apărării libertăților democratice, al unității de acțiune în acest sens, al lărgirii sferei de manifestare în rîndurile opiniei publice**" (p. 13). Prin urmare, fenomenul deosebit de pregnant, în împrejurările specifice create de impactul istoric, a fost cel de **consolidare a unității naționale**, aceasta însemnînd un amplu proces de focalizare a forțelor progresiste, de concentrare a lor în jurul partidului proletariatului. Aderența intelectualității la poziția fermă și consecventă promovată de Partidul Comunist – mai mult implicită în primii trei ani și din ce în ce mai evidentă în perioada imediat următoare – constituie semnul definitoriu al participării ei cvasiunanime la rezolvarea problemelor ridicate de antrenarea României în conflagrația de proporții, declanșată ca o consecință a „politicii imperialiste de reîmpărțire a lumii și dominație mondială promovată de Germania nazistă" (**Programul P.C.R.**, p. 45). Ca răspuns la dezechilibrul politic intern și extern, născut în urma crizei provocate de izbucnirea războiului, viața spirituală a țării a cunoscut o intensificare fără precedent, dobîndind totodată noi dimensiuni, ceea ce reprezenta, în ultimă instanță, apariția germenilor unei noi culturi pe fondul aceleiași tradiții bimilenare: „**...în domeniul culturii, al literaturii, nu se produseseră încă prăbușiri și rupturi de proporții, ba, dimpotrivă, se observă că tocmai în acest perimetru al spiritualității românești se afirmă, cu o pregnanță sporită – datorită împrejurărilor vitrege determinate de război –, o voință de afirmare a marilor valori naționale, voință care se va accentua chiar în anii ce vor veni** (observația se referă la anul 1940, dar ea este valabilă pentru întreaga perioadă, n. n.), **ca un corelativ dialectic necesar al rezistenței la injustițiile și vicisitudinile ce vor trebui înfruntate**" (p. 31). Într-un atare context se înscriu articolele (cuprinse în antologie) semnate de George Macovescu (**Se dă foc cărților**, 1940), Liviu Rebreanu (**Laudă țăranului român – Discurs de recepție la Academia Română**, 1940, **Amintirea lui Octavian Goga**, 1941), Pompiliu Constantinescu (**Titu Maiorescu față de noi**, 1940, **E. Lovinescu**, 1941, **Tot de la Maiorescu**, 1942), D. Popovici (**Contribuția românilor din Transilvania la literatura română**, 1942), Perpessicius (**Panait Istrati**, 1942) etc., articolele dedicate lui Nicolae Iorga, care, prin personalitatea sa, a dominat incontestabil întreaga perioadă (autori: Nicolae Jianu, Victor Eftimiu, Perpessicius, Radu D. Rosetti, Ion Pillat, C. Rădulescu-Motru, Liviu Rebreanu, I. Simionescu, Ionel Teodoreanu, Șerban Cioculescu, în 1941, Miron Radu Paraschivescu, D. Gusti ș.a., în anii următori). În același sens se cuvin consemnate aparițiile editoriale, cărora **Introducerea** lui George Ivașcu le consacră pagini de memorabilă analiză. Ne referim, cu precădere, la rîndurile de o mare profunzime și probitate științifică, scrise pe marginea ecoului (citește: polemicii) stîrnit de apariția, în 1941, a monumentalei **Istorii a literaturii române de la origini pînă în prezent** a lui George Călinescu (cf. pp. 60–65). La capătul unei remarcabile demonstrații, prin bogăția argumentației și, nu mai puțin, prin discernămîntul critic de care dă dovadă, George Ivașcu descoperă semnificația majoră a capodoperei călinesciene în contextul delimitat de amploarea evenimentelor istorice: „**...strălucita sinteză asupra literaturii române de la origini pînă în anul 1940 era menită tocmai a marca temeinicia în timp și spațiu a unui popor 'așa de unitar și de vechi', popor a cărui 'trăsătură diferențială' e demonstrată prin însăși cultura și literatura lui...**" (p. 64).

Rostul valoroasei sinteze realizate de George Ivașcu și Antoaneta Tănăsescu – „**acela de a urmări... graficul de conștiință patriotică și de constituire a unei rezistențe românești în spirite prin manifestarea în primul rînd a scriitorilor**" – își găsește astfel o firească și dublă împlinire: pe de-o parte, studiul introductiv, însumînd aproape o sută de pagini, constituie una dintre cele mai substanțiale contribuții asupra perioadei în discuție, pe de alta, textele antologate oferă, în ansamblul lor, o imagine complexă, deosebit de vie, a acelor „**manifestări de conștiință implicînd semnificații majore, unele de perspectivă definitorie, afirmarea unor atitudinii constituindu-se într-un curent de opinie, conferind noi dimensiuni unei ideologii, noi puncte de sprijin unei poziții politice, noi impulsuri unei acțiuni sociale**" (p. 7). Este acesta rodul unei depline și remarcabile reușite.

MARIAN ODANGIU

*) George Ivașcu, Antoaneta Tănăsescu, **1939 — Campania cuvîntului — 1945. Mărturii ale conștiinței românești în anii celui de-al doilea război mondial**, București, Editu-

---

Cassian R. Munteanu

Bătălia de la Mărășești

Ed. Facla, 1977

Volumul „Bătălia de la Mărășești" de Cassian R. Munteanu ne dă prilejul de a adăuga încă un regret, unor regrete mai vechi care se numeau Victor Vlad-Delamarina și Ion Popovici-Bănățeanu. Ca și aceștí înaintași ai săi, Cassian R. Munteanu începe o puternică ardere literară, pe care însă nu o împlinește din pricina unei boli necruțătoare care curmă prematur un elan autentic. Esențialul celor trei biografii constă în faptul patriotic al luptei naționale pentru unitatea deplină a poporului român. Atît Victor Vlad-Delamarina și Ion Popovici-Bănățeanu, cît și Cassian R. Munteanu își încep calvarul pricinuit de persecuții și nedreptăți încă din vremea școlii. Condiții istorice obiective îi prilejuiesc celui de al treilea, lui Cassian R. Munteanu, o ardere incandescentă mai amplă în creuzetul evenimentelor primului război mondial încheiat cu Unirea de la Alba-Iulia. Cassian R. Munteanu a fost luptător cu arma, cu scrisul și cu cuvîntul în ireșul acestor evenimente hotărîtoare pentru destinul poporului român. Moștenirea sa literară și publicistică dovedește un talent autentic, un temperament artistic de excepție, o prezență în actualitate de luptător temerar, disprețuitor de moarte și suferință. Împlinit atît de parțial ca scriitor, Cassian R. Munteanu lasă deschisă o tematică dramatică din existența zbuciumată a poporului român, pe care Liviu Rebreanu o acoperă doar în mică măsură cu „Pădurea spînzuraților" și unele dintre nuvelele sale.

Scrierile — mai cu seamă cele în proză — ale lui Cassian R. Munteanu dezvăluie, cu vigoare de autentic prozator, tragedia țăranului transilvănean silit nu numai să lupte într-o armată străină de neamul și interesele sale, dar să și accepte o situație umilitoare, de persecuții și nedreptăți absolut evidente. Pledoaria pentru unitatea națională a poporului român țîșnește astfel din fapte și întîmplări pe cît de patetice, pe atît de convingătoare, amplificîndu-se în perspectivă istorică. Aceeași tematică exprimată în poezie, ne apare azi subordonată unor personalități lirice precum Goga și Coșbuc care au avut vreme și condiții de dezvoltare. Talentul lui Cassian R. Munteanu se afirmă onorabil, atît cît se afirmă și explică de ce asupra existenței sale eroice și a scrisului său s-au aplecat cu înțelegere și compasiune oameni de cultură, precum Camil Petrescu care scria despre ei: „Ceea ce rețese din toate aceste opere (ale lui C. R. Munteanu) e un sufiu larg de bunătate, o dragoste nesfîrșită pentru pămîntul și poporul românesc".

Această dragoste incandescentă transpare din volumul la care ne referim, întocmit și prefațat cu respect și sobrietate de Nicolae A. Beșu și Nicolae Țiriol. Munca lor, ferită de excese regionaliste, poartă pecetea valorificării temeinice a moștenirii trecutului; în acest mod, cartea depășește calitatea de evocare literară, devenind o adevărată lecție de istorie și patriotism.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

AUGUSTIN COSTINESCU: „Case la țărmul mării"

Tudor Opriș

REVISTE LITERARE ALE ELEVILOR 1834–1974

Tudor Opriș întreprinde o cercetare originală, istorică și critică, într-un domeniu neexplorat pînă acum, și anume, revistele literare editate de elevi în cadrul societăților de lectură, timp de aproape un secol și jumătate. Deși par apariții minore, luate în fiecare caz în parte, revistele editate de elevi cîștigă în importanță și semnificație privite în întreaga lor istorie, ele constituind un fenomen de masă, ceea ce justifică și dovedește cercetarea de față. Căci, începînd din 1834 pînă astăzi, ele numără peste 2.000 de titluri.

Începuturile acestor reviste aparțin Transilvaniei, și anume, școlilor din Oradea, Arad și Blaj. Ele apar aproape simultan cu marile publicații naționale, **Gazeta Transilvaniei** și **Foaia pentru minte.** După 1870, ele se semnalează frecvent și în celelalte provincii românești, se generalizează în perioada interbelică, ajungînd la culminație în ultimele două decenii cînd asistăm la „o explozie a revistelor școlare", ele numărînd 300 de titluri. Autorul demonstrează că aceste modeste publicații au participat cu deplină conștiință la marile momente ale vieții naționale și culturale și la deschiderea spre literaturile străine. Ele atestă – scrie **Ovidiu Papadima** în prefață – „**continuitatea pînă în zilele noastre a unor valoroase tradiții**" cu un rol bine determinant „**în formarea literară și educarea social-politică a tineretului românesc**".

Revistele școlare au marcat debutul unor mari scriitori sau al unor tineri care mai tîrziu au ilustrat alte domenii ale științei și culturii. Cercetarea lui Tudor Opriș aduce la lumină un izvor nou pentru istoria literară.

BUCUR ȚINCU

---

pretexte

Ginere și socru

Cînd, în 1923, Mateiu I. Caragiale, care făcea — într-astfel — o partidă, lua de soție pe Mari(c)a G. Sion, părintele tomnaticei mirese, cel cu „Mult e dulce și frumoasă...", ar fi avut o sută unu ani, fiind mort de trei decenii și mai bine, E, dar, aproape un non-sens să se vorbească, în acest caz, de **socrul lui Mateiu**, căruia ginere ar fi putut să-i fie, mai degrabă, Caragiale-tatăl (ori Duiliu Zamfirescu — „mă, Duilă!" —, cel care, june, închina o poezie unei **Florica** / fata, pasămite, mai mare a aceluiași / **Sion**). Oricum, nu doar această diferență de vîrstă (peste două generații) se interpune între ei: socru și ginere, cît, mai cu seamă, una — de s-ar fi cunoscut, cu atît mai vie — de optică și de mentalitate. „Boier de modă nouă", George Sion fusese mult mai în pas cu vremea decît ciudatu-i ginere postum; și fostul căuzaș de la '48, cînd alergase de la Hîrșova la Iași să-și pună semnătura pe petiția celor ce, în ajun manifestaseră la **Hotel Petersburg**, ar fi zîmbit a ride să audă că soțul fiicei lui era în stare să arboreze, în plin secol douăzeci, pe nu știu ce donjon de la... Sionu, stîndardul — „coupé vert sur jaune" — al... casei sale! El însuși avea grijă să-și decline, în **Suvenire**(de-i) **contimpurane**, onoarea (vană și fără temei) de „... coboritor dintr-o familie cu strămoși nobili, cu un arbore genealogic de mai mulți secoli [1]" ș.a.m.d., cu toate că asemenea himere, ce-l amețiseră, o vreme, și pe el [2], nu le erau străine unor Sionești — unul dintr-înșii făcînd chiar „tapagiu", după căderea Sevastopolei, la Istanbul, cînd, în virtutea unei descendențe dintr-un oarecare Han Gherei, revendica nu mai puțin decît „peninsula tătărească!" Mateiu, pesemne, i-ar fi dat dreptate; socru-său, nu-i dă... Căci, ajungînd (noi „... într-un stadiu de civilizațiune cînd asemenea deșertăciuni sunt nu numai nefolositoare, dar și ridicole, cred că este timpul să restabilesc adevărul [3]".

Ce va fi zis Mateiu despre acestea (scrise anume, pare-că, spre a-i cînta în strună lui Ion Luca!) ori dacă, baremi, va fi vrut să știe ceva de acest socru... preistoric (și, între timp, discreditat de Maiorescu), dar om „foarte de treabă [4]", modest și cu bun-simț, și, pe deasupra, autor pasabil, — n-avem nici-un habar... O legătură, totuși, — între ei **doi — există**: ea nu-i însesizabila Mari(c)a; e, dacă vreți, Pantazi — copilăria cărula o amintește, întrucîtva, pe a bătrînului Sion, cu toată osebirea de stepenă și stare dintre copilul unic al unor evgheniți și fiul, între alți vre-o șaisprezece (din care, o duzină, au trăit), al unui biet diac de vîsterie, înălțat la rangul de serdar — pentru frumoasele-i mustăți! — de Vodă Șuțu, la apropourile, însă, ale Doamnei, care, dimpreună cu caftanul, i-o dădu și pe Eufrosina, odrasla unuia din capii martiri ai Eteriei (sub ale cărei „flamuri", precum știm, își vărsaseră și-ai lui Pantazi sîngele lor subțire...). Într-un cuvînt, e vorba de un același aer patriarhal-idilic, scăldînd aceste două copilării ferice — prin armonia însăși a casei părintești (pe care un Mateiu n-a cunoscut-o; și nici nu avea cum...), la adăpost de vanitatea lumii și în răsfățul domesticității, bez al gîtanelor aceiora nurlii, gata oricînd să-i inițieze în tainele lui Eros pe domnișorii dornici și sfioși...

...Inițiatoarea junelui Sion a fost, firește, una dintre ele: cînta divin; o chema Anca; era solomonară prin vocație..., amorul lor avînd indicibilă savoare de autentic și de romanesc, prin aceea că nu duce lipsă de nici-unul din momentele pretinse de o narațiune fără greș. E o poveste cu „o vede azi, o vede mîini", după ce, mai întîi, o auzise (ca-n unele istorii arăbești), pierzînd-o din vedere și întîlnind-o iarăși; surprinzînd-o, într-o zi, la scăldă și devenindu-i într-o vie, confident; lăsîndu-se, în fine, iubit de ea, iubind-o și despărțindu-se cu greu, după doi ani, la sfatul unei mame muribunde (ce-ntrezărea, cu groază, mezalianța).

În ceea ce-l privește pe junele Pantazi (a cărui „slăbiciune de țigani", ca și de genul „oacheș", e, cum o spune singur „neînvinsă"), lucrurile se petrec mult mai sumar — cu un aplomb, o simplitate, o decizie, ce duc cu gîndul la predestinare:

„Cu o țigancă am gustat întîia oară dragostea, o țigancă de la zîd. Purta floare roșie la ureche și umbla dănțind. Aveam șaisprezece ani. Era pe vremea salcîmului, seara, după ploaie. I-am dat un galben și am uitat s-o întreb cum o cheamă. Și n-am mai întîlnit-o".

ȘERBAN FOARȚĂ

---

1. Cf. George Sion, **Suvenire contimpurane, II**, ediție îngrijită de Radu Albala, Ed. Minerva, B.T.T., 1973, p. 179.
2. „G. Sion susținu, o vreme, cînd fumuriile aristocratice mai amețeau pe mulți, bizuit pe „documentele și tradițiunile familiei", că se trage dintr-un Demir Gherei, fecior de han tătăresc, intrat în slujba lui Ștefan cel Mare, botezat, cununat și răsplătit cu moșie de marele Domn. Își și numi un băiat (mort prin 1884) Demir..." (G. Călinescu, **Istoria literaturii române...**, E.F.R., 1941, p. 240).
3. Cf. George Sion, **op. cit.**, p. 180.
4. Expresia e a lui G. Călinescu (**op. cit.**, p. 241).

Acvilina Birăescu

Panta Rhei

Cineva dinspre inserare
Se furișează în mine
Și-mi cere tribut pentru clipe,
Pentru sălciile visului
Șiroind de-asupra fluviului gînd,
În apele căruia nu-și pot scălda nicicînd
De două ori destinul.

Departe

Îmi ești departe
Cale de-un gînd.
Și-ntre noi timpul
Rostește tăceri,
Nu te mai strig
Ci numai te murmur.

În tihna abisurilor,
Săpate prin mine,
Încerc să te-nvălui,
Să te alint.

Mărturisire

Singură acum
Și depărtată ca uitarea
Din zumzete de gînduri
Te încheg,
Cîntec de-o clipă, al luminii,
Zare, de mult rîvnită,
Înspre bucurii.

Să te-ntrupez,
Din pîlpîiri de umbre
Și licăriri de așteptări,
Mai pot ?

Ely Radovan

Arhipelaguri albastre

Acoperă-mi tăcerea cu o floare
lumina și-a închis pleoapele demult.
Ca o inimă
se aude visul.

Dormiți, arhipelaguri albastre,
în limpezimea grea
stelele se mișcă precum sub apă
peștii.

Alungă-mi iubirea

Alungă-mi iubirea
în codrii ascunși sub pămînt,
unde răcoarea scînteiază
și gîndul meu nu mai respiră
imaginea ta.

În visul meu

În visul meu iradiază lutul
și harfe curg, galbene și verzi.
Flori de sare se deschid
din oasele uitate de lumină ;

și vine un ochi de pădure
să-mi răcorească setea vie ;
prin mireasma dorului
trec raze de baladă și iubire.

TINERE POETE

Silvia C. Negru

Picătură de sînge

Voi litere de gheață pe hîrtie,
Crescînd dintr-un izvor cu apă vie
Vă dau o viață albă peste filă,
Și sîngele în loc de clorofilă ;
Cuvinte mute și cuvinte oarbe,
Cînd viscolul din suflet vă absoarbe,
Cuvinte care izvorăsc din mine,
Dacă rîvnesc ce nu mi se cuvine,
Voi, litere de beznă și lumini,
Care-ați clădit coroana mea de spini,
Cuvinte mamă și cuvinte tată,
Cuvinte nemaispuse niciodată,
Cuvinte răsărind din pieptul gliei
Cu strigătul tăcut al poeziei,
Cînd, încleștarea voastră greu mă strînge,
Cîntați cu picătura mea de sînge.

N-am să te mai văd un timp

Unde-s zeii din Olimp ?
Ard în peștera de ceață,
N-am să te mai văd un timp,
N-am să te mai văd o viață.

Negrii nori se-adună-n gînd
Cu amara lor dulceață ;
N-am să te mai văd curînd,
N-am să te mai văd o viață.

Merg tristețile la pas,
S-a-necat în cer Olimpul ;
N-am să te mai văd un ceas,
N-am să te mai văd tot timpul.

Boare de cîntec

Coboară cerul în amurg și marea,
Și valuri de cristal țin stele-n mînă,
Cum cîntecul, ce și-a pierdut culoarea,
În aburi de legendă să rămînă.

Cum stelele ce le-nchinăm iubirii,
Din muguri vin să vindece uitarea,
De parcă-ngenunchează trandafirii
La-mpreunarea cerului cu marea.

Stau pescărușii-n pînza nemuririi,
Pe aripi sfîșiați de-un cîntec sfînt,
Ca să aducă un prinos iubirii,
Ei stau cît mai departe de pămînt.

Elisabeta Preda

Lacul

Lacul albastru
E verde acum și s-a-ntunecat
Și valuri mărunte pe creștet îl bat.

Copacii cu vîrful spre-adîncuri se-nalță
Zidind catedrale nicicînd de pătruns –
Doar plopul, pe margini, piciorul-și descalță
Să afle-n adîncuri răspuns.

Rugă de seară

Cine-mi plînge la fereastră ?...;
Nu e noaptea mea albastră –
Este noaptea nopții mele
Neagră toată, fără stele.

Doru-mi-i de nopți senine
Să le trec veghind cu tine,
Lunii să-i culeg argintul
Să-mi plătesc cu el iubitul,
Aurul topit din stele
Fie rug dragostei mele.

Desen de G. VĂLEANU

Portret

Ce freamăt curge prin palmele tale –
furnică ce mi se urcă
prin sînge, agale ?

Văpaia ce te dogoare
Mă fulgeră ca o geană de soare
Din creștet și pînă în picioare.

Mîna olarului ce te-a rostuit o sărut...
Prin culorile zmălțuite răzbate
Clocotul adînc din care ești făcut :

Vrerile toate, temute și blînde,
Sînt ca dorințele mele –
Niciodată sătule. Totdeauna flămînde.

Camelia-Liliana Lobonțiu

Cîntec împotriva necredinței

Cînd necredința-n flăcări încerc să o distrug
aluviuni de muguri o-mprejmuie pe rug
și-atunci tot ea, ironic, îmi dă să înțeleg
că nu știu să o dibui, că nu știu s-o aleg ;
cînd fug de ea în lume (în rîuri mai ales)
cascadele se-aruncă în aer cu-nțeles
și necredința apei mă doare să o știu ;
(sau poate nu-i a apei, ci e a mea). Tîrziu,
posibile popasuri din rîu îmi tot răsar –
dacă aleg vreunul sînt infidelă iar...
Și tot așa se-ntîmplă în fiecare zi :
mă cert cu necredința de parc-ar auzi.

Latență

Închise-n vas de-aramă ca duhul aprig zac
Tăcerile trezite în umbrele-culori.
Zidirile masive din atrii se prefac
În ape ne-ncepute de țipătul din zori.

Mai dau să curgă arbori în matcile de fum,
Noi seve se revarsă galactic peste prund,
Își caută, stîrnite, priveliștile drum –
De teama zilei albe lumina o ascund.

Măruntă zare frînge tîrziul unui zbor ;
Prin bolți respiră neted curate guri de crin,
Coloane dăltuite din frămîntarea lor
Își dibuie tulpina și limpezite – vin.

Dialog răsfățat cu elementele fricii

Îmi aleargă de sub tălpi,
pin'la ultima cărare.
Munții, goi pe dedesubt.
Și mă țin de-o depărtare,
(Fără rost în spațiul dat).
Să nu sperii, bunăoară –
Vreun umblet tupilat –
de copil sau căprioară.

Dac-ar fi să mă transform
într-un „re" de recviem,
poate-ar fi mai nimerit
să învăț să nu mă tem.
Poate-ar fi mai nimerit
să și uit că m-am temut,
dac-ar fi să mă întorc
într-un zbor neînceput.

Domnița Petri

Cîmpie

Cîmp galben, cîmp verde,
mult a rămas pînă la cer ;
folia orizontului adulmecă seara.
Acolo se mișcă lumina de fier,
acolo se-mpreună cu sine, de sine se-atinge.

Tunetul de vînt prin care alunecă seara
acolo se-mpovărează cu-aromele grele
care-au căzut din aripă
la nașterea ultimei stele.

Dacă plec, voi duce aerul acesta flămînd,
în el se va clădi o cetate pătimașă, în el
porțile uriașe stropite cu blîndețea de miel
nu vor lăsa drum bunului dragostei gînd.

Dacă plec, dar rămîn cu patimă și cu păcat,
cîmpia mă macină sub cuțitele ploii, mă primenește
ca-ntr-o cămașă de nuntă. Amurgul cosește
gîndul deschis prin care-am uitat.

Vindecare

Se va vindeca, spui, și zăpada aceasta-de iarnă,
voi auzi cum la soare întorc pajiștile piei tescuite.
Spui, dar în cerul tău fîntîna binelui mă răstoarnă,
binele meu, cu marginile zdrobite.

De iarnă, ele, zăpezile, n-au să mai scape,
pe gîndul lor am căzut, îndemnată de-o vorbă a ta.
Semnul somnului verde, coclind neprihănitele ape,
nu mai știe căldura-nvia.

Ziorel de ziuă, ziorel de noapte, cufundat în amiază,
ca un sunet de praf, în amiaza la care visezi
cu somnul meu, pe trudita rază,
aceea sortită să o trimiți în groasele lumii zăpezi.

Nu te cred, îți strigam, dar ce strigam, înghițea
ochiul tău, cerul tras în el, ca-într-o fîntînă,
iar mă alunga, cum din vină în vină,
alegînd, pe zăpezi, viața mea.

Iubire

Înfloare, suflete, suflet iasmin.
Perechi de arome îmi umblă prin casă.
Se face singurătatea – umăr plin,
rotundul în cercuri spre mine se lasă.

Cu milă vorbiți-mi, cu milă ; e noapte,
călătorii fără casă nu trag la mine ;
grădini obosite, grădinile coapte,
slava lentă a lunii le ține.
Cu un braț strîng tăcerea pe ochi și aștept.
Somnul meu – puiul tăcerii.
Cin' mă gîndește, scuture merii,
cadă-i coaptele fructe în piept.

Va veni vina mea, va căuta
să mă găsească și-acolo, în floarea de măr, rotundă.
Dar unde este glasul să-i răspundă ?

sadoveniana

Tăcere

Am auzit exprimîndu-se deseori părerea că necuvînt ar fi o creație lexicală a lui Nichita Stănescu, care – așa cum se știe – și-a intitulat **Necuvintele** unul din volumele sale de versuri, apărut în 1969 și distins cu premiul Uniunii Scriitorilor. În realitate însă, termenul fusese izvodit de Lucian Blaga cu două decenii mai timpuriu, în poezia **Ulise**, „pe care autorul o considera una din cele mai realizate... ale sale" (George Ivașcu). Istovit de abia sfîrșitele-i rătăciri marine, „prințul aventurii" – cum l-am denumit cîndva, întemeindu-mă pe texte din Homer și din Dante – contemplă, alături de Penelopa, freamătul talazurilor, bîntuit de foșnetul propriului său gînd : „Dar pe liman, ce bine-i / să stăm în **necuvînt**". Cum se întîmplă de obicei, cînd vine vorba despre derivatele rare, ivite în limbajul poetic, este greu să afirmăm, tranșant, că termenul a fost „creat" de Lucian Blaga. Cert este că el l-a folosit cu mult înainte de Nichita Stănescu și i-a conferit o cu totul altă semnificație. „Magistrul tăcerii" – cum îl cheamă un critic – a stăruit, adesea, asupra sentimentului de neîmplinire pe care „neajungerea limbii" (Budai-Deleanu după Lucretius : „Propter egestatem linguae") îl produce și îl menține în conștiința oricărui scriitor autentic. Replica la celebrele versuri eminesciene „Unde vei găsi **cuvîntul** / Ce exprimă adevărul" este rostită, cu aceeași înfrigurare, de poetul din Lancrăm : „Dar cuvintele sunt lacrimile celor ce ar fi voit / așa de mult să plîngă și n-au putut. / **Amare foarte sunt toate cuvintele**". În viziunea poetică a lumii, echilibrul dintre **lucruri** și cuvintele chemate să le numească, uneori se clatină. Alcătuirile lumii materiale i se par, atunci, poetului, mai frumoase și mai complicate decît denumirile lor, care sînt **amare**, pentru că nu le cuprind. Compensația ? **Necuvîntul**. Dar, mai cu seamă, apelul la imagine. Ea restituie lumii frumusețea sa plenitudinară, dijmuită, cîteodată, de cuvînt. Iată ce devine, în lumina aceasta, dragostea, dilatată de amintire : „Într-un amurg, sunt ani de-atunci, mi-am zgîriat / stăruitor / în scoarța unui arbor – numele – / cu slove mici, stîngace și subțiri. / Azi am văzut din întîmplare / cum slovele-au crescut din cale-afară, uriașe. / Așa îți tai și tu copilo numele / în inima-mi supusă, / mărunt ca un ștrengar. / Și după ani de zile-i vei găsi / cu slove-nei și uriașe".

Dacă, „Din lumea celor care nu cuvîntă", se ridică un fel de ... pin, iscat de neputința cuvîntului și tămăduit, un singur ceas pe an, în cea mai lungă a lui noapte, aceea de sînziene, către sfîrșitul lui iunie, – apoi la fel de adevărat este că oameni aleși ai culturii noastre – de la Vasile Pârvan la Mihail Sadoveanu – au adus laudă **tăcerii**. Înțeleasă ca un comentariu intim al oricărei trăiri profunde. Dincolo de sensul ei înfricoșător – ilustrat de Hamlet în pragul morții („the rest is silence") – tăcerea are o seamă întreagă de nobile semnificații umane. Alfred de Vigny, de pildă, descifrează, în moartea tăcută a lupului hăituit și rănit, simbolul unei dimensiuni eroice, pe care o propune omului : „**Seul le silence est grand, tout le reste est faiblesse**".

După Vasile Pârvan (**Laus Daedali**) : „**Meșterii lucrau tăcuți.** Cînd începea unul să spuie ori să cînte, toți stăteau din lucru. Dar curînd înceta și vorba și cîntecul, ucise de **tăcerea** pietrelor care se cereau lucrate"), alături de Lucian Blaga – cel „**mut** ca o lebădă" – unul din cei mai mari poeți ai Tăcerii este, în literatura română, Mihail Sadoveanu. În descrierile de natură, tot ceea ce este susur, șoaptă, îngînare se reliefează pregnant pe fondul de **muțenie** al firii, constituind, prin simplă alternanță, unul din marile ritmuri ale prozei sale : „În noaptea lină de vară, un susur slab trece prin codrul **adormit** ; numai poiana veghează cu ochiul ei de foc. Cîteodată, prin cununile întunecate de deasupra, vine o **șoaptă** plină de mîhnire, de departe, cine știe de unde, apoi trece înainte, se mistuie în noaptea frunzișurilor. În **răstimpul de liniște**, izvorăște din adîncuri plîngerea singuratică a buhnei, ca o chemare omenească ; apoi o tresărire de abia simțită, o **fîlfîire de aripi**, un **fior** depărtat de frunzișuri. În ierburile umede de la marginea poienii pornește **cîntul înăbușit** al unui cristel ; după un răstimp o prepeliță țipă mai departe, alta **răspunde** aproape de noi ; un liliac trece ca un fulger negru prin roata rumănă a luminii. **Tăcerea se întinde iar**, mai adîncă : greierii țîrîie monoton în liniștea mare ; îngînarea lor trăiește că izvorăște din negura veacurilor. Și iar vine o **șoaptă** plină de mîhnire, de departe, pe cununile frunzișurilor, și bătrînul codru **ofteaază**" (I 33–39).

Alternanța dintre răstimpurile muncii și acelea ale tihnei este marcată, și ea, de ritmul **zgomot – tăcere** : „Oamenii ciopleau și lucrau acolo catarguri de brad. Li se **auzeau**, în jurul focului, glasurile **răsunătoare**. **Toporul bătu un timp ritmic, scăzu încet-încet, contenind** rră și glasurile și toate deveniră tăcere" (IX 79).

Tăcerea firii poate răsuci privirile oamenilor înăuntru. Este, poate, cea mai nobilă dintre virtuțile ei : „Era așa de mare tăcerea sei, încît, o clipă, cei de la foc și-au auzit inimile bătînd" (XVIII 33).

G. I. TOHĂNEANU

Vă prezentăm un prozator :

Horia Ungureanu

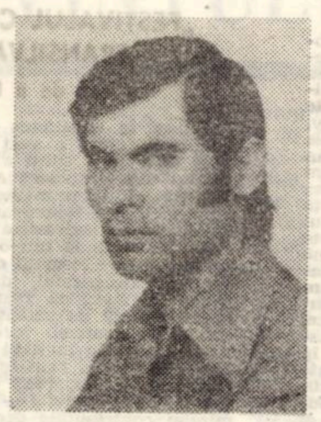

Născut la 3 septembrie 1939, în comuna Șiria, județul Arad. Absolvent al Facultății de istorie-geografie din Timișoara. Debutează în anul 1973, la „Tribuna", cu povestirea **„În spatele chioșcului"**. Romanul **„Ochiul zilei de ieri"** obține premiu la concursul de debut în proză al editurii **„Eminescu"**, în anul 1976. Nuvela **„Biciul"** apare în 1977 în antologia publicată de editura „Eminescu", „**1907 – 1977, de acolo de unde a pornit văpaia**".

Are în lucru, la aceeași editură, romanul **„Vara bunei speranțe"**, roman din care este desprins fragmentul de față.

O istorie cunoscută de toți

... Nu l-am întrerupt și nici nu aveam de gînd s-o fac vreodată. Era dreptul lui și i-l respectam. Priveam mulțumit, prin fumul dens ce ne învăluia, la chipurile tuturor acelor cunoscuți ai mei pe care nu le-am mai văzut de atîta amar de vreme, așteptînd, mulțumit și liniștit în același timp, ca Mileaga să se hotărască odată și să înceapă istoria redescoperirii vechilor mine din măruntaiele Brocei.

„E drept că multă vreme nu le-a găsit nimeni, dar unchiul bunicului lui Ilarie Sever povestește [...] cum a auzit el de la taică-su și de la alți bătrîni ai Ridișului de ele. Zice că-n codrii Brocei s-ar afla cu siguranță locul, sau locurile de unde, se scotea aramă. Zice c-ar fi niște grote în care-au trăit mai mulți ani niște familii de redișeni fugiți de prea mult bine ce le-a făcut Hurony Arpad și că ăia, fugiții, ar fi astupat cu bolovani vechile intrări, să nu se mai cunoască, făcîndu-și altele, ascunse, neștiute decît de ei, mai mici, prin care ieșeau noaptea la furat și ziua să omoare vînatul cu cuțitele. Dar nu asta ne interesează acuma. Ceea ce trebuie să știi e că acuma, într-o zi, s-au prezentat la primărie, la Mocioc, doi inși, doi tovarăși îmbrăcați cam nu știu cum. Unul avea și barbă.

„Bună ziua. Vrem să vorbim cu primarul". a zis celălalt, fără barbă.

„Da, poftiți", a zis Mocioc, dînd să se ridice de pe scaunul lui de primar de douăzeci de ani dar, văzîndu-l pe ăl cu păr pe față s-a răzgîndit și s-a așezat la loc. „Eu sînt". Cei doi i-au întins mîinile.

„Cocoș", a zis primul și apoi, celălalt : „Cocoș".

„Ce cocoș" ?, [...]n-a înțeles Mocioc.

Așa că ăia i-au spus cine sînt. Doi frați veniți tocmai de la Cluj, cu toate sculele și instrumentele și hărțile de trebuință, să caute și să găsească, dac-o fi adevărat ce se spune, vechile mine de cupru.

Aici Mileaga se opri, își îndreptă spatele și mă privi cu un anume înțeles. Am priceput că nu mai are vin în pahar. Asta era Mileaga. Nu cerea niciodată direct, nu zicea „adă" sau „mai pune". Și nu suferea să fie întrerupt. Bătrîn, dar parcă nu mai îmbătrînea. Era ca și cînd le-ar fi isprăvit pe toate înaintea tuturor și acuma aștepta. Cu ce-și mai pierdea timpul era băutul. Ori poate cu ce și-l umplea. Nu avea pe nimeni și asta-i convenea. Cel puțin așa susține el. „Ce-mi trebe s-am grijă și de alții ?" zice. Asta-i adevărat, are destulă treabă și bătaie de cap cu îngrijitul său ca să-și mai ia altă belea pe cap.

Acum povestește o istorie cunoscută de toți, în afară de mine. Bea. Nu mult, o înghițitură, două, cît să-mi dau seama că-i place vinul adus de Lup, apoi se apleacă deasupra mesei revenind în poziția lui preferată de conspirator înrăit. Zice :

„Ce-or fi făcut frații ăia, acolo pe Brocea, cine poate ști, că nu coborau decît sîmbăta, da' nu de fiecare dată, să-și cumpere una, alta. Asta pînă-n toamnă cînd unul din ei și-a strîns catrafusele și s-a-ntors la Clujul lui părăsit de-atîta vreme și ceilalți doi...".

„Stai" !, zic „parcă spuneai...". Dar nu s-a oprit. Ca și cînd eu n-aș fi spus nimic, sau ca și cînd vorbele mele le-ar fi spus altcineva, de la altă masă, și pe el nu-l interesau. Ce-l durea pe el era să nu fie cumva întrerupt. Un drept cîștigat cu ani grei de luptă și perseverență și perseverență în luptă și la care ținea, respectîndu-l ca pe singurul dar oferit de viața asta spre sfîrșitul zilelor lui.

„... au rămas să caute mai departe, pribegi, rătăciți, prin hățișurile și viroagele și pădurile neumblate ale Borcei făr' să-i vadă careva vreodată. Niște sălbatici. Rupți și bărboși și ciufuliți și, doamne ferește, flămînzi ca puii de lup pierduți de mama și de tata lor cei buni. Și iarna au plecat. Bogdaproste, am zis noi, bine c-am scăpat. Ducă-se pe pustii. Ducă-se de unde-au venit, ba încă mai încolo. Că începusem a ne teme. Umblau vorbe c-ar fi draci".

Ajuns aici scuipă repede în sîn și-și făcu cruce pe ascuns, abia zărit. Să nu-l văd. Să nu-mi dau seama că nu-i cu mult mai viteaz decît copiii despre care știam că are să vorbească acum. Dar n-a mai avut timp. Brusc și-a adus aminte de ceva și a sărit ca ars.

„Cît o fi !" a întrebat.

„Șapte și douăzeci și...". Nu am terminat pentru că nu-l mai interesa. Apoi i-am văzut, la ușă, spatele gîrbovit sub greutatea sticlelor din sacoșa galbenă și, probabil, sub a celorlalte, fără număr, băute de el în lunga-i viață de băutor solitar și fervent.

Așa că a trebuit să amîn.

A doua zi eram din nou acolo, așteptînd la aceeași masă.

. . . .

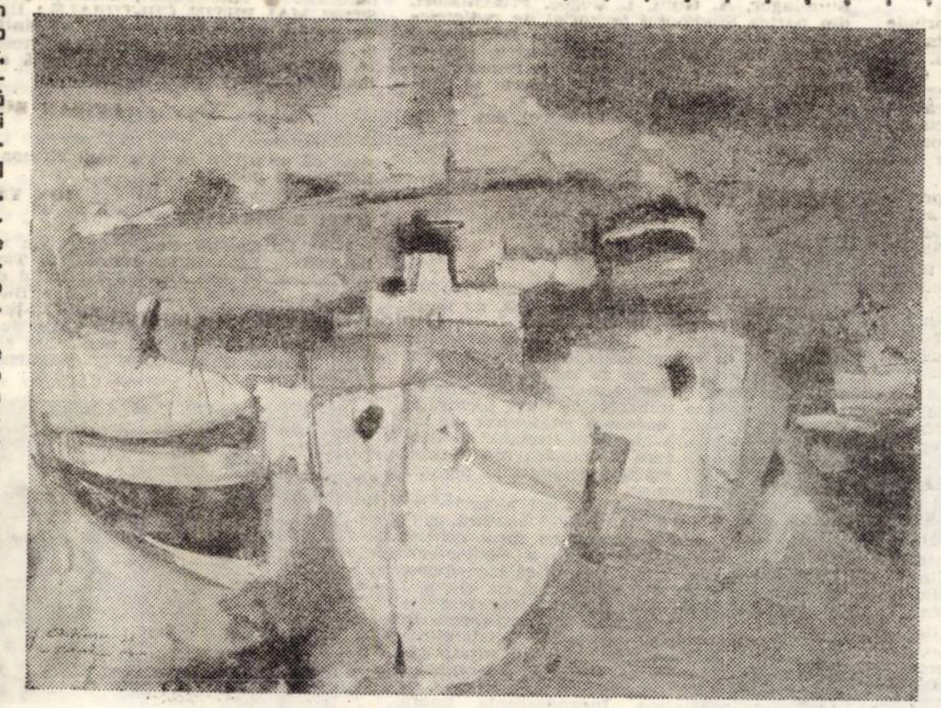

A. COSTINESCU : „Șantier la Tulcea"

„Ce ziceam" ?, se întrebă apoi. „A, da". Și reîncepu să depene povestea nu chiar de unde-o lăsase aseară, dar cu aceeași precauție în nescăparea niciunui amănunt și cu exact aceleași, cred că nu lacune sau goluri ci mai degrabă combinații surprinzătoare între datele memoriei lui nealterate. Despre întoarcerea celor doi, primăvara, imediat după topirea zăpezii („abia dăduseră mugurii", zicea), însoțiți de-o echipă întreagă de alți ingineri (doar unul era inginer, ceilalți nefiind altceva decît simpli muncitori cu ziua care nu aveau ce face decît să care, pe kilometri întregi, toată harababura aceea de unelte și aparate și materiale, peste văi și culmi neumblate, pînă la locul unde, pare-se, cei doi reușiseră în sfîrșit să găsească presupusul depozit subteran de care încă nu erau chiar siguri) care au urcat apoi, cu toții, acolo în munți unde au stat primăvara întreagă și-ntr-o după-masă unul din ei (din frații Cocoș, care acum aveau amîndoi barbă) s-a întors și s-a dus direct la primărie și-a intrat în biroul primarului. Și natural că Mileaga era acolo, pe banca din stînga ușii și a putut auzi tot prin geamul deschis.

„Ce beți" ? a întrebat Mocioc ?

„Apă, ce dracu să beau după un drum de patru ceasuri pe-un teren fără nici un drum", a răspuns celălalt. Era Teodor Cocoș. Mileaga susține c-ar fi găsit, după îndelungi căutări, semnul, chestia, mă rog, ce-o fi aia după care să poți deosebi doi gemeni între ei. Pentru că, pretinde Mileaga, Dumnezeu sau natura, sau oamenii, reușim pînă la urmă să nu creăm doi oameni perfect identici. Chiar gemeni fiind. De data asta era vocea. Nu timbrul, nici intensitatea, doar ritmul. Adică, zice Mileaga, pune-i pe amîndoi să spună-n același timp același lucru și-ai să vezi că unul termină-nainte.

„Las-o ncolo de apă, că așa ceva găseai și acolo", a zis Mocioc și Mileaga spune că a și auzit fîsîitul sifonului în paharul cu vin. Pentru că primarul era direct interesat. Spusele inginerului îl făcuseră să intre la idee. Mileaga spune că, după plecarea lui Teodor Cocoș, primarul ar fi ieșit afară și i-ar fi spus, cu un aer ciudat, parcă ar fi vorbit cu el însuși nu cu Mileaga : „Ce-ai zice tu (nu, n-a zis „mă Milă" ca altădată, ci doar „ce-ai zice tu") să ne facem mineri" ? Dar asta s-a întîmplat ceva mai tîrziu, după plecarea inginerului.

„Merit", a spus Teodor Cocoș, cu vorba aceea a lui repezită dar clară totuși, chiar melodioasă, parc-ar fi fost un pumn de pietricele albe și rotunde purtate de un șuvoi de apă limpede. „Ce spuneți dacă am reușit" ?

Asta a fost primăvara. Apoi a trecut și aceasta, au trecut și vara și toamna și odată cu venirea iernii lumea aproape că i-a uitat. Se părea că din toată povestea asta cu minele singurul cîștigat ar fi ieșit primarul, pentru că oamenii începuseră să-i spună, mai în glumă, mai în serios, „minerul". Poate că rămăsese singurul, după aproape un an (acum venise din nou primăvara și ridișenii se împrăștiaseră peste tot prin țară unde era de lucru la bătușit via), din tot Ridișul care încă mai credea că istoria cu inginerii aceia și cu minele lor de cupru din Munții Borcei nu e doar o poveste.

remember

Altă ipostază a jocului

Nu de mult, într-o adunare de prieteni, animată de farmecul contagios al unui frate de drum, am aflat că, la confluența acestor anotimpuri, poetul Radu Cârneci împlinește 50 de ani.

Vestea m-a descumpănit, din pricini sentimentale, pentru că evenimentul ne implică pe toți cei ce ne-am adunat odată sub cortul de mătasă albastră al unei zile, să privim rîul cu sălcii adolescente, unduind spre depărtări ne-nțelese.

Rămînînd toată viața cu sensibilitatea nealterată, poetul nici nu bagă de seamă că timpul, tot amăgindu-l cu flori aduse din tărîmuri miraculoase, îl trece prin valea nepermisă, ignorînd sfatul înțelept pe care și l-a dat el însuși, mai înainte, în altă ipostază a jocului. Uitîndu-se înapoi, cu aceeași ochi de copil îmbătat de lumină, deodată observă că peisajul s-a modificat, prietenii sînt mai singuri, iluziile zac, depozitate în ploaie, iar el trebuie să încalece murgul și să urce la munte, fiind semne c-ar vremui.

Nu știu dac-am întîlnit vreodată un poet mai îndrăgostit de poezie, decît Radu Cârneci, cu toate că mi-a fost dat să întîlnesc mulți inspirați ai lirei, dintre care mulți mi-au rămas prieteni, ceea ce este un merit al lor, pe care nu știu cum să-l iubesc mai mult și mai frumos. El, Radu Cârneci, a venit într-o aură de frenezie, solar, dispus să consume, fără oboseală, orice distanță, spre a întîlni un prieten sau spre a dărui unui cititor lectura sa înaripată. El credea mai mult decît oricare din noi în poezie, o citea și o rostea cu patimă. Părea transfigurat cînd discuta poezie, ca și cînd ar fi scris-o atunci. L-am văzut murmurînd adăpostit de paginile cărților, melodiile abia descoperite ale confraților, încîntat și abstras pentru o secundă, în plin vacarm de idei și opinii ocazionale, cum se întîmplă de cînd avem cunoștință că poeții s-au văzut cu bucurie și s-au iubit în munca lor, adunați în aceeași luntre a clipei, să pizmuiască veșnicia.

Radu Cârneci a redat orașului Bacău statutul de cetate a poeziei, și-a făcut acest lucru adunînd în jurul său un grup de poeți dăruiți. El a rămas acolo și după ce a plecat, cu toate că nu știu de ce nu m-am mai îndemnat, în ultima vreme, la Festivalul Bacovia, pe care el l-a inițiat și i-a figurat traseele de noblețe. Poate pentru că începuse să lipsească de-acolo înainte de a pleca.

Un poet generos cum este Radu Cârneci, care poartă sigiliile sale în lirica românească de astăzi, nu poate avea decît vîrsta poeziei sale – frumoasă, rezistentă și tînără – chiar dacă sîntem la confluența anotimpurilor, chiar dacă, fără să ne dăm seama, sîntem în altă ipostază a jocului.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

televiziune

DUMINICĂ, 12 MARTIE

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : „Comoara din insulă". Episodul 3. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viața satului. 11,40 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,05 Album duminical. Din sumar : Ora veselă ; Woody ciocănitoarea buclucașă ; În pași de dans ; Șah-mat în 15...minute ! 15,15 Notes... 15,30 Povestea unui cîntec. 17,00 Fotbal : F.C. Argeș — Steaua. Repriza a II-a. Transmisiune directă de la Pitești. 17,50 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Episodul 29. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 File de istorie. 19,40 Antena vă aparține — spectacol prezentat de județul Caraș-Severin. 20,40 Film artistic : „Macbeth". Producție a studiourilor engleze. 22,05 Telejurnal. Sport.

LUNI, 13 MARTIE

15,00 Turneul internațional de box „Centura de Aur". 16,00 Telex. 16,05 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României — ediția a II-a a Festivalului național. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton : „Familia Palliser". Episodul 4. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,50 Cîntece interpretate de corul petroliștilor din Moreni. 22,05 Cadran mondial. 22,25 Telejurnal.

MARȚI, 14 MARTIE

9,00 — 11,20 Program de dimineață. 15,00 Turneul internațional de box „Centura de Aur". 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Din țările socialiste. 17,30 Atenție la... neatenție ! 17,50 Întîlnire cu opera și opereta la Craiova. 18,15 Laudă verbului „A fi". 18,30 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului. Azi, județul Vaslui. 20,25 Teatru TV. : „O întrebare ciudată" de Carlo Goldoni. Premieră TV. 21,55 Din cîntecele și dansurile popoarelor. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 15 MARTIE

9,00 — 12,05 Program de dimineață. 15,00 Turneul internațional de box „Centura de Aur". 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba germană. 17,05 Tragerea pronoexpres. 17,15 Telecronică pentru pionieri. 17,35 Volei feminin : Dinamo București — Penicilina Iași. 19,00 Din cartea naturii — Vînători de pană. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! 20,20 Telecinemateca : „Lumea nouă". Premieră pe țară, producție a studiourilor suedeze. Partea a doua a filmului „Emigranții". 22,20 Telejurnal.

JOI, 16 MARTIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Reportaj pe glob — Namibia. 17,25 Consultații juridice. 17,45 Balade și vechi cîntece din Mehedinți. 18,05 România pitorească. 18,35 Turneul internațional de box „Centura de Aur". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Ora tineretului. 21,00 Teatru TV. : „Este vinovată Corina ?" de Laurențiu Fulga. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 17 MARTIE

9,00 — 12,20 Program de dimineață. 15,00 Semifinalele turneului internațional de box „Centura de Aur". 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limba franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii Loto. 19,05 Film serial pentru copii : „Cuore". 19,30 Telejurnal. 19,50 Anchetă TV. Opinia publică în acțiune. 20,20 Film artistic : „Fiecare moare singur". Producție a studiourilor din R.F. Germană. 22,00 Revista literar-artistică TV. 22,30 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 18 MARTIE

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton : „Familia Palliser". Reluarea episoadelor 3 și 4. 13,45 Muzică distractivă. 14,25 Anchetă TV. „Opinia publică în acțiune" (reluare). 14,55 Semifinalele turneului internațional de box „Centura de Aur". 15,40 O viață pentru o idee — Emil Racoviță. 16,10 Melodii populare. 16,30 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 16,50 Agendă cultural-artistică. 17,20 Clubul tineretului — Caravana clubului T... în județul Prahova. 18,20 Săptămîna politică internă și internațională. 18,35 Antologia filmului pentru copii și tineret. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,30 Mari filme western : „Înfrîngerea lui L. Wilkinson". Premieră TV. Producție a studiourilor americane. 22,00 Întîlnire cu satira și umorul. 22,40 Telejurnal. Sport.

medalion

Un dascăl de elită Ștefan Pavelescu, la 80 de ani

Profesor de rară cultură și reală sensibilitate, Șt. Pavelescu se numără între dascălii noștri de elită. Temeinic informat prin lecturi variate și întinse, Șt. Pavelescu are meritul de a fi militat pentru îndrăgirea de către tinerele generații a teatrului, literaturii noastre în primă linie și muzicii. Încă din perioada studenției, împreună cu colegul de facultate, Lotar Rădăceanu, s-a manifestat în această întreită preocupare în cadrul Societății „Dacia", din 1920. Sutele de conferințe elaborate au însemnat, de fapt, o străbatere a întregii literaturi române.

Pentru a înțelege cîte ceva despre calitatea și eforturile statornice depuse pe acest teren subtil al spiritualității românești de către Șt. Pavelescu, este demn de remarcat faptul că dascălul despre care scriem a fost în legătură, a colaborat sau a corespondat cu scriitori și cărturari cum ar fi : L. Rebreanu, Cezar Petrescu, Al. Brătescu-Voinești, G. Galaction, E. Camilar, O. Cazimir, Al. O. Teodoreanu, care i-au scris, l-au încurajat sau l-au ajutat în activitatea sa culturală. Tot ei i-au călcat pragul și au fost găzduiți în casa sa ca oaspeți, în afara celor citați intrînd și academicianul Iorgu Iordan, G. Tafrali, I. Simionescu, Leca Morariu, istoricul I. Nistor, universitarii S. Pușcariu, Victor Morariu, V. Loichiță etc. În relații culturale, pentru interese nobile, Șt. Pavelescu a întreținut corespondență cu A. D. Hertz, T. Rogalski,

A. Mitric, cu actorii Ștefan Braborescu și Gr. Vasiliu-Birlic. La Suceava, Șt. Pavelescu l-a primit pe N. Leonard, a lucrat împreună cu regizorul C. Mărculescu, a ostenit pentru ridicarea busturilor lui C. Porumbescu, în care scop a întreținut legături și cu sculptorul I. Cîrdei, cu dramaturgul Victor I. Popa, cu scenograful E. Chirovici etc.

Harnic se dovedește Șt. Pavelescu și în privința publicisticii, deoarece a semnat numeroase articole și studii de istorie literară în revistele **Junimea literară, Făt frumos, Crainicul Cetății, Revista de pedagogie a lui Narly, Scrisul bănățean** etc. Cele 36 de piese de teatru, în care a jucat roluri de prim rang, articolele din presa literară, precum și viața de cinste a profesorului de la catedră sînt ridicate la un plan de altitudine prin studiile notabile elaborate de el. Ne referim la cartea **Istoricul Reuniunii muzicalului dramaticei „C. Porumbescu"**, Suceava, 1939 (în colaborare), în care au fost valorificate sute de informații și documente utile pentru cunoașterea unor scriitori și artiști. Îngrijind mai mulți ani anuarele de la liceul „Ștefan cel Mare" din Suceava, Șt. Pavelescu a publicat mai multe studii despre scriitorii români, așa cum au fost cele consacrate lui **Vasile Cîrlova**, 1931, poetului nedreptățit **D. Bolintineanu**, 1932, operei lui **O. Goga**, 1938, legăturilor lui **Șt. O. Iosif cu Bucovina**, 1939 ș.a., studii citabile pentru amploarea elaborării și viziunea proprie, conștiinciozitatea documentării și onestitatea cercetărilor. De asemenea, reținem că Șt. Pavelescu a semnat și o bună schiță monografică pentru **Ciprian Porumbescu**, 1940. Toate acestea îndreptățesc aprecierea că profesorul Șt. Pavelescu și-a adus o contribuție demnă pe tărîmul culturii noastre, justificînd recunoașterea generoasă care i se cuvine la această vîrstă onorabilă.

ION ILIESCU

„cîntarea româniei"

„FESTIVALUL CĂLUȘERULUI TRANSILVĂNEAN"

la cea de a IX-a ediție

Recent, în localitatea mineră Lonea și în municipiul Deva a avut loc etapa finală a celei de-a IX-a ediții a **„Festivalului călușerului transilvănean"**. Așadar, o inițiativă a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Hunedoara, urmărită cu perseverență, cu seriozitate și pricepere, care a reușit să mențină într-o permanentă emulație numeroase formații de acest gen, să perpetueze străvechiul dans al românilor, în forma lui specifică Transilvaniei și Banatului, încărcată cu valențe etno-folclorice și patriotic-educative.

Prin repetate invitații adresate formațiilor din alte județe, prin organizarea unor colocvii cu participarea celor mai cunoscuți specialiști în materie — din rîndul cărora amintim contribuțiile deosebite ale cercetătorilor **Anca Giurchescu, Puiu Herțea** și a maestrului coregraf **Sever Tita**, de la Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice — s-a ajuns ca la această ultimă ediție să aibe reprezentanți una sau mai multe formații județele : **Alba, Arad, Bistrița-Năsăud, Brașov, Caraș-Severin, Cluj, Mureș, Sibiu** și **Timiș**, fiind ediția cea mai bogat reprezentată. Marea diversitate de stiluri, bogatul material folcloric-coregrafic local suprapus peste schemele inițiale, ca și încercările novatoare de transpunere scenică au dezvăluit multitudinea de valențe estetice, latente multă vreme în dansul călușeresc tradițional. Dar cel mai mare cîștig îl constituie prezența numeroasă a copiilor, atît în evoluții simultane cu cei mai în vîrstă, cît și în formații alcătuite exclusiv din pionieri. **Este o** generație a perpetuării dansului călușeresc.

Cîteva cuvinte despre formațiile care au reprezentat județul Timiș : **Ansamblul folcloric cu obicei călușeresc al Căminului cultural din Curtea**, prezentă de mai multe rînduri la festival, a impresionat și acum prin virtuozitatea interpreților, vătafului **Iosif Rujoni**, acordîndu-i-se și o diplomă specială pentru aceasta — cît și prin modul deosebit de realizare scenică a unui obicei călușeresc. A doua formație a fost cea a **Casei de cultură din Buziaș**. Atenția acordată acestui dans în județ a stimulat pe inimosul instructor coregraf de la această instituție, **Aurel Chiodan**, să culeagă din localitățile din împrejurimi acest dans și să-l învețe cu dansatorii săi. Munca i-a fost încununată prin acordarea **premiului Centrului de îndrumare a creației populare al județului Hunedoara**. Este prima formație orășenească din județ care realizează, spre cinstea conducerii ei, un asemenea fapt.

NICOLAE MUNTEANU

panoramic cultural

● SCRIITORII Al. Jebeleanu, Sofia Arcan, Gheorghe Azap, Ion Frumosu, I. G. Șeitan au susținut o șezătoare la Răcășdia și Ciuchici. ● Scriitorii Damian Ureche și Cornel Ungureanu au fost premiați de către organizații de tineret pentru cărțile lor apărute în 1977. ● „Moftangii" este titlul unor momente, schițe, teatru scurt, semnat, firește, Caragiale și puse pe scena Naționalului timișorean. Spectacol-colaj. ● Preșcolarii sînt introduși în muzică de însăși Filarmonica noastră. Compartimente de corzi și suflători fac permanent exemplificări, la grădinițe, din inițiativa lui Ioan Tomi. O inedită stagiune permanentă. ● Completare : la concertul omagial Alma Cornea-Ionescu au mai contribuit A. Popa, L. Popescu, D. Nicolaevici, S. Siusar, M. Grama, A. Marcu, cvartetul „Timișoara" cu D. Cecora, I. Fernbach, W. Stürzinger, A. Guțu, I. Mogoș. Prezentatori, din partea Studioului teritorial de radioteleviziune și a Filarmonicii, Adina Eșo-Ostoici și Ioan Tomi. ● Lugojeanul nostru, Florin Paul, este acum un violonist de renume. Anul trecut i-a adus titlul de laureat al concursului „Jaques Tibaud", Paris și „H. Wieniawski", Poznan. La simfonicul din Timișoara a apărut cu o excelentă interpretare a concertului de C. Saint-Saëns, sub bagheta lui Cristian Brâncuși. ● Tot oaspete, de data aceasta la Operă, în „Bal mascat", mezzosoprana Maria Olkis din R.P. Polonă. ● „Singur cu mine", o carte de Nikolaus Berwanger, în librării. ● „Focuri însingurate", o carte de Vladimir Ciocov, în librării. ● „Singură în bătaia lunii" de S. Arcan și „Bocceluța cu plăpînde" de Gh. Azap, cărți lansate recent în județul Caraș-Severin. ● „Pastel handicapat", volum de versuri semnat Petru Ilieșu, a apărut. ● Masă rotundă la Studioul nostru RTv. Despre menirea scriitorului și contribuția lui la formarea omului nou. O convorbire între Ion Marin Almăjan, Eugen Dorcescu, Lucian Alexiu și Lucian Bureriu. Problemele încă nu au fost epuizate. ● De la Muzeul Banatului : primul deal din Timișoara a fost construit la Rezervația de arhitectură populară bănățeană de la Pădure, pentru amplasarea corectă a casei din Zoit. S-a renovat secția de științe naturale. ● Alte culori, aceleași păsări. ● ȘTIRI MAI PUȚIN CULTURALE : Expoziție de păsări (de curte, „exotice și cîntătoare" și... încîntătoare) și iepuri. ● Troleibuzul 14, neverosimil de aglomerat. Dacă ar veni mai des, „Toate păsările ies"...

LUCIAN BURERIU

muzică

O nouă generație în arta interpretativă românească

PAUL FLORIN — CRISTIAN BRÂNCUȘI

Agenda muzicală a săptămînii timișorene devine tot mai aglomerată, cu manifestări de ținută. Invitați la Operă de vestea sosirii unei artiste poloneze în **Bal mascat**, nu am plecat decepționați de substituția cu o solistă a Operei maghiare clujene — satisfăcătoare ca joc de scenă, ca nuanțe interpretative, dar cu eforturi prea evidente de a „colora" spre mezzo un glas cu care soprana **Mihaela Grama** putea susține, de la egal, o eventuală dispută... timbrală ! Nu am plecat decepționați în primul rînd pentru că l-am reuzit, ca în serile sale extraordinare, de odinioară, pe tenorul **Nicolae Zaharia**, cu acutu-i strălucitor despicînd bolta sonoră a tuturor ansamblelor. Parteneri de ținută, **Emil Rotundu, M. Grama, Anica Stan.** O mențiune orchestrei — dirijor **M. Beleavcenco**, pentru dozajul dinamic obținut.

☆

Concertul „în direct" organizat de Studioul teritorial R.T.V. cu o seară **Alma Cornea Ionescu** s-a înscris ca o inițiativă salutară, ce se cuvine continuată, reușind să recompună complex meritele cît și limitele compozitoarei care a făcut micilor pianiști acel dar minunat, **„Din lumea copiilor"**. Din șirul nenumăraților interpreți ai serii am desprinde aportul excelent, cel mai substanțial din întregul program, al pianistei Alla Popa. Relevant gustul sigur al compozitoarei de a alege florile cele mai frumoase ale perimetrului folcloric bănățean și ardelean, cărora a reușit să le dea un acompaniament cu sugestive tente modale, oprind însă procesul elaborării variaționale la studii relativ incipiente.

Filarmonica a înscris un succes de prestigiu, beneficiind de aportul a doi tineri exponenți ai noii generații de muzicieni, răsăriți la orizontul artei interpretative românești. **Paul Florin**, lugojeanul care a dus faima viorii lui **Nica Iancu Iancovici** pe meridianele lui Soare-apune, și nu oricum, ci la parametrii care au obligat exigența juriilor internaționale să-i încununeze arcușul cu lauri, a revenit acolo de unde și-a luat nu demult zborul. Arta sa își definește azi condiția prin trei dimensiuni : virtuozitate tehnică eclatantă, obiectivînd o velocitate și o acuratețe exemplară ; un filon temperamental generos, ghicit din frecvența extrem de rapidă a vibratoului ; suverana luciditate cu care-și dozează inspirat actul interpretativ. Coordonate optimizate în special în scînteietorul final al **Concertului de Saint-Saëns.** La pupitrul dirijoral, **Cristian Brâncuși** impresionează prin siguranță, maturitatea ce transpare din fermitatea gestului, din suplețea cu care-și dimensionează propriile opțiuni stilistice. De remarcat calitatea anvergurii sonore, monumentalului atins în **Uvertura triumfală a lui Enescu**, fasonat nu din conglomerate ci din suprapuneri ordonate minuțios. Versiunea **Simfoniei a IV-a de Beethoven** ne-a părut mai puțin mozartiană, cît însuflețită **de coeficienții tinereții**, a unei robuste vitalități artistice. Un dirijor impresionant ca seriozitate profesională, dăruit cu harul de a polariza atenția orchestrei stabilind punți trainice de comunicare. Ceea ce, să recunoaștem, înseamnă foarte mult !

DORU MURGU

plastică

Augustin Costinescu

Cînd, în toamna anului 1977, la aproape un deceniu de la debutul său (în 1968, cu două expoziții personale, la București și Oradea) Augustin Costinescu deschidea o expoziție de pictură și guașe, la „Căminul artei" din București, ca avea să se constituie ca un real eveniment artistic, marcînd maturitatea unui artist de o remarcabilă forță picturală. Evenimentul era oarecum prefigurat de atribuirea în 1975, a „Marelui Premiu" la Bienala Tineretului care îl încadra încă de pe atunci în rîndul marilor coloriști ai picturii noastre contemporane.

Încadrîndu-se în tradiția unei picturi care pornește în mod declarat de la natură, Augustin Costinescu operează cu niște criterii de selecționare și sintetizare a elementelor figurativ-vizuale care îi permit să transforme datul obiectiv în pictură numai cu ajutorul plenar al culorii. Transfigurate în elemente sugestive, valorile realului se transformă în superbe armonii de culoare, fără stabilirea unor game preferențiale, ci totul supus datului imediat și necesităților de aranjament compozițional al pînzei, sub imperativul acordurilor cromatice. Incandescența unora dintre pînzele sale amintește de forța și vigoarea pînzelor unui Nicolas de Stäel, cu adaosul că la Costinescu domnește o mai marcată ordine, un echilibru cromatic care atestă efortul și travaliul artistic de ordonare și constituire a unor imagini perfect coerente. De-a dreptul strălucitor în culorile de apă, în suita de guașe, el atestă încă odată că ne aflăm în fața unui virtuoz al culorii, unui poet al ei.

ION TĂTARU

DATE BIOGRAFICE

Augustin Costinescu s-a născut la 28 aprilie 1943 la Lipova. Face liceul la Timișoara și Oradea. În 1969 absolvă Institutul de Arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București. Debutează în 1968 cu o expoziție personală la București, apoi la Oradea. Are, de atunci pînă azi, cinci expoziții personale și participă la nouă expoziții de grup. Participă de

asemenea în acest interval la toate expozițiile colective și de stat mai importante. Peste hotare, trimite lucrări la expozițiile organizate în R.F.G., R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, R.P. Bulgaria, R.P. Polonă, Finlanda, R.S.F. Iugoslavia, U.R.S.S.

banatică

Cine a fost Petru Vancea?

Cine este Petru Vancea ? Un nume. Un nume purtat de un zbuciumat sătean din Bucoșnița, în veacul al XVIII-lea, ajuns căpitan de haiduci și căpitan de plăieși, intrat în legendă printr-o insolită întîmplare. Îl amintește Fr. Griselini și, mai detailat, Nicolae Stoica de Hațeg, iar Iosif Nowak, într-o scurtă monografie, îi consacră un capitol întreg, și de la aceștia, mai ales prin P. Dragalină, trece în numeroase publicații pînă în zilele noastre.

„Întîmplarea" o reproduc toți aproape identic, adică Fr. Griselini, Nicolae Stoica și Iosif Nowak. Marele duce Francisc de Lotharingea, soțul și coregentul Mariei Tereza, rătăcit prin pădurile seculare la o vînătoare, în vara anului 1738, împreună cu fratele său Carol, este salvat de Petru Vancea, faptă care-i aduce acestuia angajarea în armata imperială și avansarea pînă la gradul de căpitan de panduri în Banat.

Ce-a fost Petru Vancea înainte de această întîmplare ?

Griselini și Stoica sînt informați că a fost haiduc (harambașă). „Francisc, scrie Griselini, avu destulă tărie și prezență de spirit de a se încrede în harambașa care-l aduse cu bine la armată, lucru pentru care harambașa, pe lîngă darurile, primite, fu numit căpitan al plăieșilor (...) Acest om se numește Petru Vancea și trăiește încă în Banat". Nicolae Stoica „împrumută" unele informații de la Griselini, deși cu privire la Petru Vancea nu avea nevoie de împrumuturi, el, Stoica, l-a cunoscut personal și-l amintește, în diferite împrejurări. Prima informație o redă după Griselini. Apoi culege informații de la bătrînii care l-au putut cunoaște pe Vancea în perioada haiduciei. Personal îl cunoaște cu prilejul vizitelor împăratului Iosif al II-lea în Jupalnic și Bozovici. Cunoaște unele amănunte din viața „fostului harambașă". Știe că este „om de vază", care participă la instalarea episcopului Gheorghievici în Caransebeș, cu care este în bune relații ; că are doi copii, Pătruț și Ioan, ambii în armata imperială ; că se pensionează în Caransebeș și „cu bună simbrie șede, hodinească, face praznice (...) totdeauna între domni".

Numai Nowak are alte informații. După ce descrie, cu unele amănunte și inexactități fără importanță, războiul dintre habsburgi și otomani, „nedezlipindu-se" de Griselini, ajunge la episodul „Petru Vancea". Aici se abate de la informațiile lui Griselini. El scrie, la 1840, deci la mai bine de un secol de la întîmplarea pe care o povestește, că Petru Vancea însoțea armata imperială în calitate de „ghid", la vremea cînd s-a rătăcit marele duce Francisc. Deci nu era haiduc cum afirmaseră contemporanii „eroului" ci „ghid". După ce trece peste acest episod și scrie un capitol despre „întoarcerea" sătenilor din pribegie, autorul revine și intercalează un nou capitol despre Petru Vancea, încercînd a dovedi, cu două pașapoarte, că respectivul n-a fost „un oarecare ghid", cum afirmase anterior, ci a fost „strajameșter în compania de panduri bănățeni". Are vreo importanță această deosebire de vederi sau de informații ? La o superficială privire s-ar părea că nu. Analizînd însă unele concluzii, la care dorește să ajungă autorul pe baza acestor informații, ne dăm seama că „teza" lui nu este lipsită de semnificații.

După toată probabilitatea, Petru Vancea, haiducul, a fost folosit ca „spion" de armata imperială, fapt care l-a determinat și pe P. Dragalina să accepte informația lui Nowak și nu pe cea găsită la Griselini. Nicolae Stoica amintește ceva despre serviciul de spionaj făcut de Petru Vancea, dar nu încetează a-l numi „fostul harambașă". Interesantă este strădania lui Nowak de a dovedi că Petru Vancea n-a fost haiduc, ci strajameșter. Informația o primește de la Ioan de Vancea, maior pensionar, fiul lui Petru Vancea, care, afirmă Nowak, a murit în Lugoj la 8 septembrie 1843. Iată una din falsele concluzii la care ajunge Nowak : Ioan Vancea, fiul lui Petru Vancea, țăran din Valea Timișului, nobil ! Și acest nobil, după opinia autorului, nu putea descinde dintr-un haiduc (cu care, în treacăt fie zis, membrii acestei familii se mîndreau).

„Versiunea" îi convine lui Nowak, care, după cum se vede, slujea ciudata concepție istorică a magnaților vremii sale. (Capitolul cel mai semnificativ, din acest punct de vedere, este cel despre originea satului, vizînd teorii de tip rösslerian, pe care însă Marchescu nu-l publică). În această perioadă de dominare a nobilimii maghiare (1780—1849) în Banat „puținii diregători născuți români trebuie să figureze ca diregători maghiari, iar poporul ca popor maghiar", scria, acum mai bine de un secol, Andrei Mocioni în Gazeta Transilvaniei. (nr. 12 — 1861) (Nowak scrie monografia în limba germană, dar numele de persoane le scrie ungurește : Wancsa, Agesszko etc.).

Pentru Nowak, ca și pentru Griselini de altfel, haiducia nu este o formă de rezistență, formă de luptă socială și națională, ci o dezlănțuire de patimi, de cruzime, o categorie primejdioasă. Despre răscoalele populare din acest timp nu amintește nimic, nici despre represaliile care au urmat, în schimb descrie, cu lux de amănunte, prinderea și osîndirea unor haiduci, pentru a ascunde caracterul de masă al acestor răscoale, neîntrerupte în acest zbuciumat veac. (Cf. Bujor Surdu, Răscoala populară antihabsburgică din Banat — 1737—1739 — în Studii și mat. de Istorie medie, vol. II, 1957, pag. 289—344).

Dacă el, Nowak, a cercetat arhiva administrației camerale regale din Timișoara, cum afirmă, n-a găsit altceva demn de reținut decît datele referitoare la... Petru Vancea ? Și bătrînii satului, de la care a cules unele informații, să nu-i fi spus nimic despre durerile lor ? Despre lupta lor împotriva imperialilor, în iarna anului 1739 (23 ianuarie) ? Despre arderea satului ? Despre chinezul căzut sub teiul care i-a purtat numele pînă aproape de zilele noastre ? Și despre atîtea alte întîmplări, care se păstrează încă în tradiția orală ?

Dar despre acestea... cu alt prilej.

MARCU BĂNESCU

tableta

Umbre

De cîte ori n-am auzit spunîndu-se : „Să rămînă între noi“ ! Adică : adevărul care ne-ar putea dăuna nouă însine, să nu-l afle şi alţii. Sau de cîte ori n-am auzit : „Rufele se spală în familie“. Şi această expresie ascunde o semnificaţie asemănătoare. În plan etic, astfel de sentinţe încă se mai susţin ca un fel de model anti-tanc al compromisului. Numai că, de la mentalitatea aparent justificată a ascunderii adevărului, pînă la momentul major al mistificării lui, e un singur pas. Cum aş putea înţelege altfel tendinţa unora de a muşamaliza pînă şi lucruri de o condamnabilă semnificaţie numai de dragul de a nu leza „prestigiul întreprinderii“, „prestigiul instituţiei“? Cum aş putea înţelege altfel neconcordanţa dintre chipul unor chirurgi la şedinţă şi faptele lor (bacşiş) din sala de operaţie ? Exemple, mai bine zis variaţiuni pe aceeaşi temă a atitudinii neprincipiale, s-ar putea da cu toptanul (vezi : lucrători din comerţ, cooperaţie, hoteluri, taximetrişti etc.). Poţi auzi şi întîmplări ca aceasta : / din întreprinderea A, este trimis ca delegat la Y din întreprinderea B, după vreo 5 000 de şuruburi. Y îl eliberează marfa numai după ce i se promit patru scaune tapiţate. Ceva nu e în ordine. Şi asta, în casa noastră, în marea noastră familie cît ţara. Şi atunci mă întreb : să rămînă între noi ? Cum ? Cît ? De ce ? Să perpetuăm o stare morală nesănătoasă ?

ION VELICAN

in memoriam

EMIL NADRA – EMINENT ORNITOLOG

L-am întîlnit, ultima dată, în toamna trecută, cu prilejul unei manifestări culturale comemorative, consacrată proeminentei personalităţi bănăţene **Ioachim Miloia,** directorul muzeului din Timişoara, în perioada interbelică. Nu bănuiam atunci, cînd evocam viaţa lui I. Miloia, că, doar după cîteva luni, aripa neagră a nevăzutei păsări îşi va aşterne umbra eternă şi peste ochii lui **Emil Nadra,** eminentul ornitolog, care a fost un valoros slujitor al Muzeului Banatului timp de peste patru decenii.

Colaborînd vreme îndelungată cu profesorul **Dionisie Linţia,** iar după moartea acestuia (în 1952), continuîndu-i opera, cu o autoritate ştiinţifică unanim recunoscută, Emil Nadra este, alături de ilustrul său mentor, fondatorul colecţiei ornitologice de la Muzeul Banatului, care deţine primatul republican, în privinţa cuprinderii a aproape tuturor speciilor de păsări identificate pînă în prezent în România.

Avînd o vocaţie de excepţie în domeniul ornitologiei şi o îndelungată experienţă pe acest tărîm (din frageda tinereţe pînă în clipa morţii, la vîrsta de 74 de ani), el şi-a folosit cunoştinţele, cu preponderenţă în munca de restaurare şi conservare a materialului ornitologic, devenind, astfel, unul dintre cei mai prestigioşi practicieni de acest fel, căruia i s-a încredinţat îndrumarea unor generaţii de naturalişti din întreaga ţară.

Activitatea muzeologică a lui Emil Nadra şi-a cîştigat un bine-meritat prestigiu şi prin cele peste 30 de lucrări ştiinţifice, în care a abordat diferite aspecte din domeniul specialităţii sale. Dintre acestea, cea mai cunoscută este „**Catalogul sistematic al colecţiei ornitologice a Muzeului Banatului**“, pe anii 1878—1970, publicat în 1972, care stă la baza elaborării tematicii excepţionalei expoziţii permanente „**Sistematica păsărilor**“, realizată, la vîrsta senectuţii, tot de Emil Nadra.

Cunoştea ca nimeni altul miraculoasa viaţă a păsărilor. Şi tainele acesteia le împărtăşea colaboratorilor săi, cu o inegalabilă dăruire ; colegialitatea sa caldă, prietenia sa adevărată se impuneau, cu discreţie, în rîndul semenilor săi.

Într-o vară, cu puţini ani în urmă, l-am însoţit în Munţii Retezat, în împărăţia vulturilor. Îi urmărea — precum un sacerdot — cum plutesc în văzduh. Desprindea semnele zborului lor din vasta tablă a legilor naturii. A acelor legi imuabile, după care se reîntorc şi-n acest prag de primăvară păsările migratoare. Păsările pe care, EL, le-a iubit atît de mult, o viaţă întreagă, şi care, acum, simbolic se grăbesc să vină, ca să ia parte, stoluri, stoluri, la atît de neaşteptatul ceremonial al veşniciei despărţiri de marele lor prieten.

AUREL TURCUŞ

sport

Nimic nou...

Duminică, „antena“ a aparţinut echipelor Universitatea Craiova şi „Poli“ Timişoara. Am văzut o repriză (de ce, oare nu două ? !) destul de modestă, cu un joc dezordonat şi plictisitor, singura imagine de neuitat fiind aceea în care, la 0-0, antrenorul Ilie Oană trăgea cu nesaţ fumul unei ţigări lungi. Nu vreau să-l acuz pe valorosul tehnician al fotbalului nostru de această patimă atît de obişnuită, însă gîndul îmi zboară spre propunerile lansate de Federaţie în iarnă, cum că nici jucătorii, nici antrenorii... De ce umblăm cu cioara vopsită ? ! .. Despre meciul propriu-zis : oltenii au meritat victoria, deşi golul lui Ţicleanu s-a înscris ca într-un amical, adică „ia să vedem că puştiul ăsta e în stare“, după ce Mehedinţu s-a înşurubat în jurul propriei axe şi a lui Balaci. Fără Laţa, piston şi cărăuş, „Poli“ n-a avut mijloc, iar sus, în atac, Cotec, Volaru şi Anghel umblau hai-hui sau în doru' lelii. Sigur, se întîmplă, tot aşa cum F.C. Bihor şi Sportul studenţesc par, pînă acum, adevărate surprize.. Ieri, la Timişoara, orădenii au venit cu gînduri mari, semn că fon Reinhardt avea mare nevoie de schimbarea climatului, după ce îi lăsase pe reşiţeni în pragul „B“-ului.

Altceva : în toată vacanţa am citit şi auzit o sumedenie de declaraţii care de care mai promiţătoare, cum că fotbalul nostru va intra în etapa acumulărilor şi prestaţiilor valorice. Iată că, la începutul noului sezon, nimic nou sub soarele şi norii stadioanelor, arene spre care, cu aceeaşi încredere şi bunăvoinţă, se îndreaptă zeci de mii de spectatori. Să se înţeleagă şi de către cei de pe gazon că meciul înseamnă spectacol, pe bani ! Ce s-ar întîmpla dacă la teatru actorii ar dormi sau ar uita replicile ? !

M-am întrebat adesea cum ar fi meciurile fără public ? ! Ştiu doar că le-ar lipsi şi sarea şi piperul, gustul — într-un cuvînt. Un apel : să nu uităm .. „condimentele“ !

Vine, vine primăvara şi îmi amintesc de vorbele lui Giuchici : „Eu m-am întors la „Poli“ fiindcă acolo îmi era locul, după ce mi-am pierdut vremea în „B“... Nu e nici o surpriză că m-au luat ; ar fi fost dacă mă lăsau acolo la U.M.T.“. Sfătos, i-aş zice din acest colţ de pagină : „Măi, băiete, fii om serios şi nu fă „miuţă“ cu cuvintele“ ! Înţelegeţi, aşadar, că, dacă nu se astîmpără, îl trecem în uitare...

TEODOR BULZA

ridendo

Vae soli !

(Vai de cel singur)

după VALENTIN TUDOR

Ca floarea soarelui, slăvită,
Înmirezmată tot aşa,
Plutea corola de ispită
Şi-o cunoşteam după basma.

Trecea solemn într-o trăsură
Iubita mea spre răsărit,
Eu stam cu degetul în gură
Şi mă-ntrebam : cu ce-am greşit ?

M-a părăsit total speranţa
C-aş mai ajunge urma ei ;
În taină sărutam distanţa
La kilometrul douăştrei.

Ardea în mine tot Ardealul
Şi-un sfert din Bega suspina
De-aş fi avut la mine calul
O, ajungeam pe undeva.

Plîngeam văzînd-o cum străbate
Indiferentă visul meu ;
Avea precis prioritate
Colegul nostru de liceu.

MARIUS MUNTEANU

cenaclu

În şedinţa de marţi, 7 martie 1978, a Cenaclului Asociaţiei scriitorilor şi al revistei Orizont, **Ely Radovan** a prezentat un ciclu de poezii. Referent : **Olimpia Berca.** O seară de certă poezie, care a beneficiat de o preţioasă susţinere critică, extrem de bine structurată şi la obiect, datotorată referentei, oferind auditoriului nu numai o punte spre înţelegerea poeziei lecturate ci, în acelaşi măsură o piesă de critică literară deosebit de clară, limpede şi de o aleasă ţinută teoretică. Despre ciclul lecturat, apreciat unanim drept un salt calitativ spre maturitatea artistică.

O. Berca : „... fiecare poezie se constituie într-o cosmogonie personală... o anume senzualitate a imaginii... o poezie confesivă... în care comunicarea rămîne nefinalizată... cupluri antinomice — analogii şi contraste... sinteze de natură erotică în plan spiritual... se reconfirmă eficienta metaforei...“; **Cornel Ungureanu :** „... piese perfecte... o poetă care se exprimă pe sine cu mare forţă... o poezie a senzaţiilor ce rezonează în adînc... o poezie foarte personală ; rar se aude un poet atît de clar...“; **Marcel Turcu :** „... Marea poezie de dragoste a fost făcută de... anonimi, discreţi, oneşti... (despre poezia citită) o poezie fără sistem care se saturează pe sine... E. Radovan e la faza gravităţii senzaţiilor... există tentaţia încantaţiei secrete... o mare nevoie de dialog liric... (se degajă) o foame naturală de viaţă şi scris...“ ; **Aurel Turcuş :** „... este cel mai închegat şi legat grupaj de poezii, lucru care trebuie să stîrnească toată admiraţia... scapără unele metafore, convingătoare pentru stadiul actual al poetei...“ ; **Andrei Lillin :** „... Poezia E. Radovan are momente în care e îmbucurătoare pentru nivelul creaţiei... metafora (însă) este numai un mijloc al poeziei... există un itinerar stereotip : se creează o imagine şi se tinde spre o poantă... izvor de monotonie, or în poezie ne interesează elementul neprevăzut...“.

Ely Radovan mulţumeşte celor ce au luat cuvîntul. În final, **Mircea Şerbănescu,** cel care a condus lucrările şedinţei punctează cîteva concluzii privitoare la creaţia poetică a **E. Radovan.**

MATHEI ITTU

Am să-ţi mai scriu

ROXANEI

Am să-ţi mai scriu vre-un milion sau două,
Apoi te voi rugare să renunţi ;
Pe urmă-mi cumpăr trotinetă nouă
Şi îi voi face un garaj în munţi.

Ori îţi voi scrie zece sau o sută,
Şi poate chiar o veşnicie-n plus,
Ca să îmi pun rivalii în derută :
Pînă te urc uluitor de sus.

Am să-ţi mai scriu, nu-ţi face grijă !, voi scrie
Despre candoarea degetului tău,
Cînd fumegă tabacu-n sihăstrie,
Stîrnindu-mi calităţi de zurgălău.

Voi zămisli cuvinte înzestrate
Să-ţi ciripească sincer şi cum vrei,
Îndeosebi cînd seara se abate
La tine sub ferestri, cu marfa ei.

Sau, însfîrşit, cînd toamna-şi arde ceara
Prin frunze de gutui şi prin de nuc,
Taman Samaranganasutradhara
Doar pentru tine am să o traduc.

Ori, înteţindu-i inimii văpaia,
Pe toţi vrăjmaşii am să mi-i despic,
Ca să te car cu trotineta aia
Spre muntele celebrului Ty-Thyk.

GHEORGHE AZAP

Prietenii revistei Orizont

CENACLUL LITERAR „CUVINTE ROMÂNEŞTI“, DIN LUGOJ

Cenaclul literar „Cuvinte româneşti“, de pe lîngă Casa de cultură a sindicatelor din Lugoj, a fost înfiinţat în toamna trecută, în contextul cultural, înviorat de ediţia a II-a a Festivalului naţional „Cîntarea României“. Acesta este constituit dintr-un grup de tineri condeieri, care se caracterizează printr-o statornică dorinţă de a-şi manifesta plenar posibilităţile creatoare. Cenaclul este condus de **Mihăileanu Laurenţiu,** inginer chimist — un tînăr cu o apreciabilă informaţie literară, filozofică şi sociologică. El lucrează acum la un volum de proză, conceput într-o manieră a realismului fantastic. Dealtfel este îmbucurătoare situaţia că în cadrul acestui grup restrîns de condeieri există o largă preocupare pentru încercările în proză, fapt mai puţin întîlnit la alte cercuri literare. Un volum în proză, în manuscris, are şi **Paul Doru Chinezu,** care pînă în prezent, s-a afirmat mai mult în domeniul poeziei. Recent şi-a definitivat un volum de versuri pentru editură. A publicat în „**Flacăra**“, „**Orizont**“, „**Ateneu**“ etc. **Cristian Şişman** este un alt membru al cenaclului, care a atras atenţia asupra poezilor sale (debutînd în „**Luceafărul**“ şi colaborînd la „**România literară**“ şi „**Orizont**“. De asemenea scrie şi proză. Fiind încă elev, Marian Sîrbu scrie mult atît poezie cît şi proză. Recent a publicat un frumos grupaj de poezie în revista „**Vîrste de lumină**“, a Liceului de filologie-istorie din Timişoara. O strădanie asiduă întru zămislirea versurilor o depune şi **Nicu Silade,** absolvent de liceu (promoţia 1977). În tăcere a elaborat numeroase poezii — seamă de un volum — înmănunchindu-le sub un titlu grăitor, „**Simţiri ascunse**“. Tinerilor amintiţi li se alătură, cu încercări literare, deocamdată la început de drum, condeierii : **Ana Szucs, Valentina Ciobanu, Petre Barboni** ş.a.

AUREL TURCUŞ

Vîrsta

Cu toţi visăm odată la floarea de feriga
şi chiar se pare c-o aflăm.
Şi-n straiu sărbătoresc, bătut numai cu păsări,
Călătorim pe fir de cîntec.
Atunci ni se dezleagă văzul,
prin orice şimbur noi vedem livezi ;
atunci ne-apropiem de buze
plăpîndul fir de cimbru răcorit în rouă,
atunci chiar orice floare dovedeşte,
că timpul e-o păstaie, nu un şir viu de frunze.
Cu toţi visăm odată la floarea de feriga,
cea mai ascunsă dintre flori.
şi chiar se pare c-o aflăm...
O lepădăm apoi, uitînd-o.

LAURENŢIU MIHĂILEANU

Gestul dintre maci

– Vivianei

Întindere de şoapte şi poate tu
aceeaşi descoperire din fiecare seară
acelaşi tumult de vorbe
şi gînd
Lumina ca o cădere de mîini
zile de azi şi de mîine
simpla nuanţă a tăcerii.
Aveai doar nişte maci în braţe
şi nimic mai mult
ca să te ştiu !

PAUL DORU CHINEZU

Veneraţie strămoşilor

Eternitatea —
clipă în care simburele
relevează Istoria fructului

mugurii
mă lasă lăstun într-o pădure de plopi

în această clipă
mai puternică decît mine.

CRISTIAN ŞIŞMAN

Cîntec

Vin cu vrerea mea toată în vreme
s-ascult şi să cînt ciocîrlia ;
vin cu vrerea mea toată în vreme
mereu de adevăr însetat,
s-aştern peste tot calde poeme
pe malul grăbitelor focuri nestinse
adevărate vestiri la gura furnalelor.

NICU ŞILADE

Patetica

Poate cuvintele sînt necuvinte acum,
oricum,
tu vei fi veşnica mea iubire
fără de care,
nu există nemurire.

MARIUS SÂRBU

Atunci

Am întrerupt curgerea vremii,
ca să te-aştept pe tine —
şi au venit ploile !
Atunci
la rădăcina zării,
descoperindu-te
copac
la vîrsta anotimpurilor !

Visez — mi-am spus
şi m-am trezit
îmbătată de ploaie !

VALENTINA CIOBANU

Baladă

Piatră albă
de sub salcie
să te opresti
cînd ochii grei
privirea-ţi împotmolesc.

ANI SZUCS

DRUM ÎN LUMINĂ

Puţină lume ştie că există un cenaclu feminin — singurul de acest fel din ţară — numit „Elena Văcărescu“, care a fost înfiinţat acum şapte ani, din iniţiativa Comitetului de femei, din sectorul 8 al capitalei. Trebuie subliniat că cenaclul acesta reuşeşte să aibă şi o activitate editorială, demnă de tot interesul. Urmîndu-i unei plachete apărută în anul 1973, culegerea Drum în lumină (Editura Litera, 1977) pun în lumină cele mai valoroase creaţii analizate în cenaclul respectiv. Volumul este constituit din poezii sau epigrame, semnate de Angela Chiuaru, Maria Albu Chirea, Cornelia Cotor, Ruxandra Crutiu, Constanţa Dascălu, Elena Diaconu, Elena Faur, Viorica Gavriş, Crina Libiu, Manda Maier, Olga Rotărescu Mic, Gina Mihai, Otilia Mortun, Viorica I. Nania, Rozina Negovan, Stela Pătriciu, Livia Radu, Constanţa Stan, Greta Susur, Gina Trandafirescu. Predomină lirica patriotică şi erotică, precum şi cea inspirată din universul domestic, ultimele două teme impunînd de multe ori emanaţia unei sensibilităţi feminine specifice. Se detaşează prin calitatea artistică şi prin forţa trăirilor lirice poeziile Liviei Radu şi ale Ginei Trandafirescu. Cartea beneficiază de un cuvînt introductiv pertinent, scris de Adriana Mitescu. Merită toată lauda preocuparea Editurii „Litera“ de a promova, ca şi în cazul de faţă, creaţiile unor cenacluri literare.

D. S.

top

AMALGAN. Semnalăm cu oarecare întîrziere apariţia LP-ului „Zi cu zi“ al grupului **FFN,** albumul marcînd o etapă nouă în evoluţia „Formaţiei Fără Nume“ ale cărei producţii anterioare s-au situat la cota valorică a pretenţiilor noastre. ● Înregistrarea **„Tomorrow“** a **Amandei Lear** — solistă ce s-a impus anul trecut cu piesa „Blood and Honey“ — e cotată de revista italiană „Musica E Dischi“ drept una dintre cele mai populare piese ale anului trecut (în Italia). ● Grupul maghiar **„Fonograf“** a lansat cu succes LP-ul **„Victoria“** (nici o legătură cu opera-rock a formaţiei „Kinks“ !) ● **Udo Lindenberg** a apărut în „musicalul“ **Wilhelm Tell** alături de **Alexis Korner.** ● **Gheorghe Zamfir** s-a întors de curînd din Australia unde a susţinut o serie de concerte. Artistul român a mai realizat cîteva imprimări acompaniat de celebra orchestră **James Last.** Rezultatul e surprinzător ! (Am dori reprogramarea în cadrul emisiunilor „Curierul melodiilor“ a acestor înregistrări). ● În clasamentele din S.U.A. (ne referim la LP-uri) se menţin pe locuri fruntaşe **Fleetwood Mac** („Rumours“) — locul 1. **Linda Ronstadt** („Simple Dream“) — locul 2. ● Un electronist californian a revoluţionat picup-ul, înlocuindu-i obişnuita doză cu un minuscul fascicul de lumină (după principiul laserului). Imprimările sună „curat“. Alt avantaj ţine de volumul imprimărilor ce vor putea fi cuprinse pe discuri. Cu mult mai multe faţă de cele de pe discurile obişnuite. Deocamdată s-a depus brevetul ! Rămînem în aşteptare... ● Un record neobişnuit a înregistrat un oarecare Roger Levern cîntînd neîntrerupt la pian 45 (patruzecişicinci !) de zile „Mă simt obosit, dar totodată minunat“ a declarat el ziariştilor. Nu ştim cum s-or fi simţind cei ce l-au ascultat... **TOP-ul săptămînii. Secţia română :** 1. Horă pe smalţ — **Semnal.** 2. Secol drag — **Dida Drăgan.** 3. Iapa albă — **Magna charta.** 4. Eroilor noştri — **Vali Sterian.** 5. Septembrie — **Mircea Baniciu. Secţia străină :** 1. Trans Europa Expres — **Kraftwerk.** 2. C'est la vie — **Emerson, Lare & Palmer.** 3. We Are The Champions — **Queen.** 4. Once Upon A Time — **Donna Summer.** 5. From Here To Eternity — **Giorgio.**

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **Un mucalit din New York a dat următorul anunţ în ziare : „Vînd aparat de radio moştenit, care a aparţinut personal lui Cristofor Columb, lucru atestat în documente. Douăzeci şi opt de persoane s-au prezentat să cumpere această „relicvă istorică“.**

● **Pentru cei care nu ştiu care sînt cele mai mari insule din lume, iată, în ordinea mărimii, primele trei : Groenlanda (2 175 000 km²), Noua Guinee (785 000 km²), Borneo (737 000 km²).**

● **Despre plictiseală s-a vorbit mult, dar este bine să amintim ce-au spus despre această „boală“ cîţiva oameni de seamă. Iată : „Plictiseala este cea mai insuportabilă durere din toate pe care le avem, întrucît ne face să ni se sleiască puterea, de care am avea nevoie să învingem această durere“ (Carlo Binni). „Cei mai nefericiţi sînt aceia care se plictisesc atunci cînd fac ceva“ (Capek). „Plictiseala e sora disperării“ (Marie Ebner-Echenazy). „Mereu ne plictisesc oamenii care n-ar trebui să ne plictisească“ (La Rochefoucauld).**

● **Purtătorii ochelarilor de soare trebuie să afle că nu e chiar indicat să-i etaleze fie că e soare, fie că e înnourat, întrucît lumina care ne vine de la astrul cel falnic al zilei conţine raze care sînt extrem de binefăcătoare pentru ochii noştri. Ochelarii de soare reţin o parte din spectrul luminos. În funcţie de sticlă, proporţia de reţinere variază între 20 şi 80 la sută, specialiştii afirmînd că reţinerea ideală ar fi între 60 şi 80 la sută, dar cifrele acestea nu se pot extinde la toţi indivizii şi în diverse împrejurări. Aşa că, o mai mare atenţie şi consultarea neapărat a unui medic ar necesita toţi cei care vor să poarte ochelari de soare.**

● **Recorduri : 1) Cinsprezece (15) karatişti, în urma unui pariu, au reuşit, după şase ore de „lucru“, să demoleze, prin cunoscutele lovituri, o clădire cu 5 camere. Aceasta s-a întîmplat în oraşul Liverpool. 2) Trevor Mitchell este bateristul care încă mai deţine recordul de „boom-boom“ la acest instrument : 215 ore de activitate continuă, cu numai cinci minute de odihnă pentru fiecare oră !**

documentar

Banda desenată în cultura franceză de azi

Dacă ar trebui să căutăm o idee – forță susceptibilă de a ghida un străin în manifestările recente ale culturii franceze, i-am propune să examineze raporturile dintre imaginea fotografică și inteligența creatoare. Marele asalt fotografic e de dată recentă în Franța : presa numită „de senzație", publicitatea murală sau televizată, fotografiile de modă generos distribuite pentru a alimenta butoiul Danaidelor, idolatria familială a micului ecran, iată fenomene care, pe scara istoriei, datează de ieri. Or, în fața unei evoluții culturale, oricare ar fi ea, nu se cade să te transformi în cenzor ; trebuie doar să observi, să încerci să înțelegi, să veghezi ca unele înalte valori ale inteligenței constructive și critice să fie servite. Chiar dacă unele spirite au deplins cu intristare invazia imaginii, care îi îndepărtează pe oameni – pe copii în special – de adevărata lectură, trebuie recunoscut că o mișcare inversă a avut de profitat de pe urma obiceiului tot mai accentuat al oamenilor de a aborda imaginea, de a se familiariza cu ea, pentru a exprima pe ocolite lucruri la fel de demne ca și cele pe care altii le-ar fi exprimat printr-o carte.

Un fenomen extrem de popular ne va preocupa în acest sens : extraordinara dezvoltare a unui gen nou, care și-a cucerit recent literele de nobletе intelectuală : **BANDA DESENATĂ**. Despre ce este vorba ? În forma sa cea mai clasică, despre povestiri de una sau mai multe pagini, constituite dintr-o suită de scene desenate ale căror personaje se exprimă în „bulele" alipite la gura lor și gîndesc în alte „bule" legate de encefal. Dar, veți spune, de ce să se pună acest fenomen în relație cu inflația fotografică, din moment ce e vorba de desene ? Pentru că majoritatea procedeelor picturale ale benzii desenate (lărgirea cîmpurilor vizuale, diferite tipuri de planuri, viziunea de ansamblu etc.) sînt împrumutate de la fotografie, mai exact de la fotografia de film. Iar dacă banda desenată are acest aspect puțin stîngaci, puțin artificial, anti-naturalist, pe care i-l cunoaștem, ea e probabil un fel de catharsis al invaziei fotografice. Este într-adevăr destul de curios de constatat că, de la începuturile sale, care au fost contemporane cu fotografia, banda desenată a creat coduri de expresie pe care apoi le-a parodiat, contestîndu-se pe sine. Eroii săi au fost întotdeauna semnele, reprezentările sale figurate – spre deosebire de fotografie – au fost în același timp încredințate abstracției desenului și stăvilite de povestirea care se scurge ; chiar și zgomotele sale sînt în egală măsură privilegiate de reprezentarea tipografică și caricaturizate de ea.

Foarte diferite între ele, cele mai celebre benzi desenate, în Franța anului 1977, sînt fără îndoială **Astérix-Galul (Astérix-le-Gaulois)** de Uderzo și Goscinny (acesta din urmă a murit în toamna anului trecut) și **Frustrații (Les Frustrés)** de Claire Bretécher.

Astérix e un mic războinic gal care, în compania enormului său prieten, Obélix, rezistă ocupației romane. Astérix și Obélix sînt un fel de parodie a cuplurilor de războinici și a cuplurilor picarești celebre. Una din principalele plăceri ale textului desenat constă în savoarea, – și ea în întregime culturală – a anacronismului voluntar, fie că e vorba de parodierea unor expresii franțuzești, sau de parodierea unor situații istorice și a unor mentalități franceze. Cel care ar crede că trebuie să caute aici vreun adevăr istoric sau vreo utilizare simbolică univocă a istoriei s-ar înșela amarnic. Într-adevăr, dacă se consideră ecuația ce s-ar putea stabili între gali și francezii patrioți, pe de o parte, între romani și ocupanții străini, pe de altă parte, fără îndoială că umorul ne cere să căutăm o altă cheie. Nu e ușor s-o găsim, deoarece demagogia lui Astérix nu suportă prea bine ambiguitatea : romanii sînt, în cea mai mare parte a timpului, reprezentanții statului francez, cu latura lor un pic birocratică, un pic chițibușară, ei sînt de partea Parisului, a autorității, a sistemului administrativ și, ca atare, sînt o realitate franceză, parțial descrisă. Față de ei, țăranii gali au un fel de spirit răutăcios-blajin, un „anarhism de colegiu" ; ei sînt cei care spun „nu" !, care rezistă autorității ; ei sînt agricultorii încruntați, înspăimîntați în fața inovațiilor moderne, ei sînt mai ales imaginea pe care francezii preferă s-o de recunoscut, aceste desene, nici frumoase, nici măgulitoare, ne întind o oglindă foarte subtilă a comediei noastre umane la ora repunerilor în discuție. Totuși, această bandă desenată nu cade niciodată în conservatorism prin ridiculizarea căutărilor timpului : dimpotrivă, lecția sa, repetată săptămînă de săptămînă, este că „nu e atît de simplu", că nu e ușor să ai o piele nouă conform convingerilor tale, conform dreptății și libertății, că în adîncul fiecăruia dintre noi se află bătrînul care încearcă să-și ia partea leului. Atenție ! Claire Bretécher nu e Daumier : în general, autoarea nu-și aduce în scenă dușmanii politici, ci pe ea însăși, pe frații și surorile sale – intelectualii – și pe toți cei pe care reflecțiile acestora îi privesc mai mult sau mai puțin ; și dacă autoarea înnegrește tabloul, trasîndu-i pe acela – demn de Flaubert – al prostiei cele mai incorigibile, o face din tact și din amabilitate, pentru a evita identificarea ce te duce la disperare. Să-i mulțumim pentru aceasta !

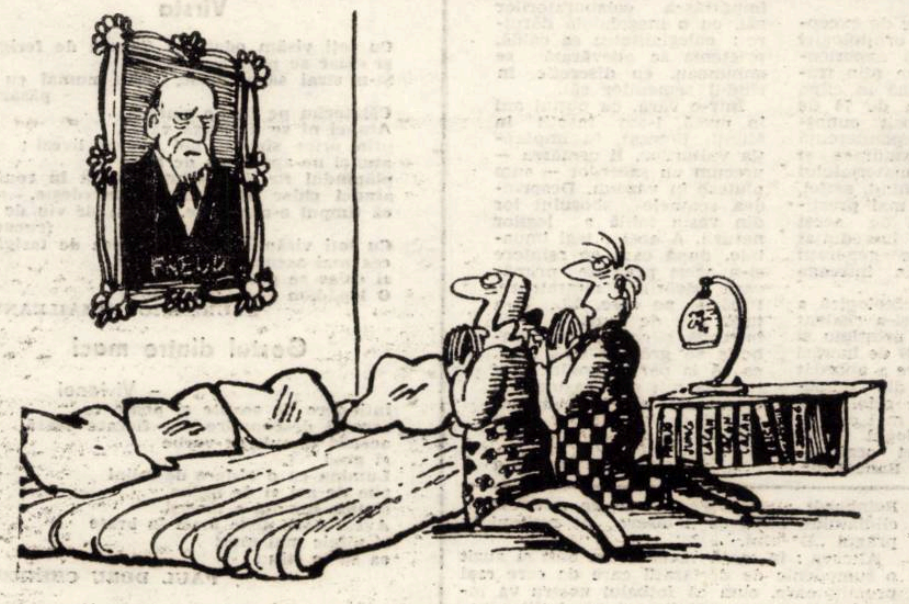

Cît despre societatea prezentă în **„Frustrații"**, ea este în același timp variată (se pot număra mai multe zeci de personaje din toate păturile sociale) și destul de uniformă : în fiecare caz (sau aproape) e vorba de punerea în scenă a contradicției între un scop căutat, un ideal vizat, și realitatea prozaică lăsată moștenire de trecut. Și nu e moment în care autoarea să fie mai percutantă, decît atunci cînd ne arată cutare personaje, convinse de libertatea lor, pentru că „dezbat", dar care nu observă că dezbaterea lor le închide de fapt într-un cerc vicios sau ascunde cea mai nemărturisită supunere. Înțelegem acum de ce sînt „frustrate" personajele noastre (cuvîntul este împrumutat din vocabularul modei psihanaliste vulgare, de care autoarea își bate adesea joc) : urmînd căi fără ieșire, prizoniere ale formalismului deoarece nu au înțeles pe deplin implicațiile demersului lor novator, nu sînt oare ele frustrate de propriul lor sens ?

Profesorii francezi au descoperit recent avantajele studierii cu elevii, a benzii desenate :

- ca gen intermediar între arta plastică și arta literară, banda desenată are marele merit de a arăta și de a numi în același timp. Ea e o lecție vie de vocabular în situație ;
- ca gen plastic prozaic, impur dacă vreți, ea incită la comentariu, la transformarea sugestiilor desenului în elemente ale discursului lingvistic. Trecerile permanente de la un cod la altul, de la codul limbii la cel al desenului, sau chiar de la diferitele nivele de limbă la diferite coduri picturale sînt o invitație permanentă la semiologie ;
- ca gen umoristic și parodic, ea este o excelentă introducere în Franța de azi, în diversitatea sa. Spune-mi ce te face să rîzi, și-ți voi spune cine ești ;
- ca gen creator original al unei reprezentări grafice a mișcării (prin urmare întovărășind gestul sau prin mici linii paralele sugerînd o suprapunere de imagini luate în viteză) și al unei reprezentări tipografice a sunetelor (cultul onomatopeei), ea este un fenomen ce marchează anumite aspecte ale viziunii noastre despre lume. Priviți-i și ascultați-i jucîndu-se pe copiii francezi și veți vedea că prin folosirea inflaționistă a onomatopeelor și prin specializarea judicioasă a fiecăreia dintre ele acest domeniu al limbii – sau mai exact al vorbirii – este pe cale să evolueze cu rapiditate.

Parodie a fotografiei în însuși principiul său, a povestirilor populare în uzul său curent, dar, mai ales, parodie a propriilor sale coduri și a propriilor săi cititori, banda desenată este una din plăcerile cele mai diversificate pe care și le oferă cultura franceză de azi.

ROBERT-FRANCOIS GAUTHIER

Traducere **MARGARETA GYURCSIK**

Istoria bimilenară a unui oraș: Castrul Timiș (II)

2050 – pagini de istorie

După ultimele cercetări privind tema noastră, publicate în „Revista de istorie", nr. 12/1977 (C. Băileanu „Tabula Peutingeriana și Tivisco – Timișoara"), problema drumului roman, de la Dunăre pînă la Timișoara, este pe deplin clarificată.

S-ar putea aduce un argument împotriva acestei amplasări prin urmele arheologice prea puține. Dar să nu uităm că la Timișoara s-au făcut mereu construcții și fortificații începînd cu secolul al XIV-lea și pînă în zilele noastre și toate aceste lucrări au distrus urmele materiale ale primului mileniu de existență. Cînd scriu acestea, mă gîndesc la apelul lui Vasile Pârvan, intitulat : „Pentru Callatis". Marele arheolog deplîngea faptul că la Constanța, orașul de după 1878 s-a construit pe ruinele Tomisului și cerea guvernanților de atunci să nu facă aceeași greșeală și cu Callatis-ul, adică să nu construiască pe perimetrul vechii cetăți, deoarece s-ar distruge urmele arheologice ! Dar la Timișoara, unde din 1308 s-au construit mereu cetăți, fortificații, castele și de regatul feudal maghiar și de turci și de austrieci, ce mai putea rămîne ?

Cu toate acestea, urme ale antichității există atît în obiecte, cît mai ales în monede și ele au fost menționate de patru istorici români (G. Postelnicu, D. Protase, D. Tudor, O Gog), fără ca acel ce aveau datoria să aprofundeze și să dezvolte această problemă s-o facă. Așa că un studiu competent asupra acestor urme își caută încă specialistul care să examineze cu seriozitate materialele numismatice existente, ceramica și celelalte obiecte. De altfel, sărăcia materialelor arheologice nu poate fi un criteriu sigur pentru infirmarea mărturiilor cartografice. Grigore Florescu n-a găsit urme bizantine la Vărădia și totuși, ea exista în sec. VII și e recunoscută această existență de arheologii actuali. Și la Vienne din Franța, deși știm sigur că a existat și după veacul al III-lea, urmele arheologice sînt prea sumare.

S-ar putea afirma că după secolul VII, castrul Timiș ar fi avut o perioadă de întrerupere. Dar noi atestări documentare vin să infirme această părere. Într-adevăr, cînd Santini vine la Timișoara să construiască castelul lui Carol Robert d'Anjou, el scrie că a construit acest castel pe ruinele fortificațiilor avare. C-or fi fost avare, romane sau bizantine, în acel timp, cert e faptul că castrul Timiș a existat și că era o fortăreață, un oraș întărit. Rezultă aceasta și din diploma împăratului bizantin Vasile al II-lea, din anul 1019, prin care – după înfrîngerea și cucerirea Bulgariei – reorganizează Mitropolia de Ohrida. În diploma de reorganizare, la nr. 11 apare episcopia Moravei, cu reședința în Branitza, actualmente Branicevo (R. S. F. Iugoslavia), cu șase castre episcopale, între care al treilea era castrul Dibiscos. Precizăm că prin termenul „castru", romanii înțelegeau o tabără militară, dar în evul mediu sensul termenului s-a schimbat, indicînd o cetate.

Bizantinologul maghiar Gyoni M. a demonstrat încă din 1946 că „Dibiscos" și „Timbisco" este transcripția în greaca bizantină a formei fonetice „Tibisco", de limbă străină. Greaca medievală – dovedește în continuare același autor – în transcrierile sale înlocuiește adesea consoana „t" de limbă străină, prin consoana „d".

Încercînd identificarea castrului episcopal „Dibiscos". Gyóni M. se oprește la trei centre : mai puțin probabil, în apropiere de Cuvin, apoi „în ciuda argumentelor geografice, considerațiile filologice ne trimit mai curînd spre nord-est către vechiul Tibiscum sau în același măsură la nord, pe malurile Timișului, eventual către Timișoara".

Identificarea lui Gyóni a fost acceptată atît de bizantinologii români, Al. Elian, Eugen Stănescu și Răzvan Teodorescu, cît și de cei maghiari. Bizantinologul maghiar Moravcsik Gy. scrie : „Recent s-a precizat că arhiepiscopia de Ohrida s-a extins în teritoriul de-a lungul rîului Timiș și castrul Timiș a fost unul dintre centrele răsăritene". Alt bizantinolog maghiar, Szekely Gy., recunoaște că sub împăratul Bizanțului, Vasile al II-lea, „biserica greacă bizantină se întindea în regiunea Timișului, vecină cu dieceza lui Gérhard".

Ori, cum e dovedit că în secolul XI, Tibiscum (=Jupa) nu mai exista, fiind probabil sediul unui jupanat, Dibiscos-ul din 1019 nu poate fi identificat decît la Timișoara de azi.

De altfel, trebuie să menționăm că, castrul episcopal Tibișcum apare și în cataloagele Mitropoliei de Ohrida din secolul X, publicate de bizantinologul german, Gelzer.

Forma română Timiș apare pentru prima dată în opera împăratului Constantin Porfirogenetul, scrisă în jurul anului 945 și e folosită pentru denumirea rîului. Folosirea formei românești pentru castrul Timiș și a comitatului, o avem din 1177, cînd este amintit între demnitari acel Pancracius „comes Temisiensis" – adică comite al Timișului. Indirect, în acest caz, castrul Timiș e atestat documentar, deoarece numele comitatului Timiș nu se trage de la rîul Timiș, ci de la cetatea Timiș, ca și numele tuturor comitatelor învecinate, care provin de la cetăți, nu de la rîuri. Comitatul Arad, de la cetatea Arad, comitatul Cenad, de la orașul Cenad, comitatul Bihor, de la cetatea Biharei, comitatul Hunedoara, de la cetatea Hunedoara, comitatul Caraș, de la cetatea Carașova, comitatul Cuvin, de la cetatea Cuvin, deși majoritatea acestor comitate sînt străbătute de rîuri importante. Deci, prin analogie, comitatul Timiș provine de la castrul Timiș, nu de la rîul cu același nume. Avem de altfel, și mărturia lui Bonfinius, care scria înainte de 1495 : „Comitatul Timiș se întinde către Moesia Superioară și e numit după orașul Timiș care este înconjurat de numeroase sate". De acum încolo, castrul Timiș intră mai mult în lumina istoriei. Deși istoricii Ortvay și Iliești susțineau că documentul din 1212 se referă la Timișoara, din lectura lui m-am convins că nu e vorba de Timișoara. De altfel, acest lucru a fost dovedit și într-un studiu datorat unor istorici timișoreni.

La 1266, cînd apar cele două mențiuni documentare, castrul Timiș apare ca o cetate foarte puternică și bogată, care poseda pămînturi întinse și șerbi. El apare în istorie cu numele traco-dacic de Timiș și numai după 1315 i se adaugă sufixul „-var", care în limbă română se va transforma în „oara".

Așadar, examinînd mărturiile cartografice, istorice și arheologice, constatăm că actualul oraș Timișoara și-a păstrat numele tracodac de acum două mii de ani, că își are originea numelui nu de la rîul Timiș, ci de la vechiul oraș Tibiscon din secolul I e.n., care a dăinuit de-a lungul celor două milenii pînă în zilele noastre. Amintim că, recent, Muzeul Banatului a anunțat descoperirea unei vaste așezări tracice pe vatra Timișoarei. Pînă la pronunțarea într-un studiu, din partea unui specialist competent în acest domeniu, înregistrăm anunțul respectiv ca încă un argument în favoarea tezei noastre.

I. D. SUCIU

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Știință și responsabilitate

Știința secolului XX, a ultimelor decenii îndeosebi, a operat o deschidere extraordinară, spectaculară și fără precedent în istoria cunoașterii umane, pe verticală și pe orizontală. Macrocosmosul, microcosmosul, sînt domenii ce traversează cîmpul nostru de interes, domenii peste care curiozitatea omenească, acea „mirare" despre care vorbea Lucian Blaga, fără de care nu este posibilă angajarea pe drumul sinuos al descifrării tainelor naturii, s-a aplecat cu deosebire. În competiția aceasta pentru triumful rațiunii umane, ștafeta inteligențelor — nesecat izvor de apă vie pentru setea încrederii în forțele proprii — este o pledoarie pentru optimism, un optimism fără de care omul s-ar transforma într-un erou tragic iar viața într-o inutilă și tristă capcană. Satisfacțiile și împlinirile omului de știință ajuns la capătul unui drum, al unei etape, îi dă puteri, lui și celor care vin după el, să continue cursa. În acest context nou al dimensiunilor trebuie gîndite și discutate problemele legate de responsabilitatea științei.

Mai mult ca oricînd savantul este azi omul cetății sale, profund interesat și implicat în viața economică, socială, în demersul politic. Imaginea omului de știință artizan, izolat în turnul său de fildeș, rupt de lumea pe care n-o înțelege și care nu-l înțelege, a dispărut în cețurile vremurilor duse. Pentru că azi, mai mult ca oricînd, adagiul lui Bacon „știința înseamnă putere" este un adevăr de care nu mai trebuie să ne convingem. Responsabilitatea cercetătorului este astăzi complexă : față de conținutul descoperirilor sale, față de corectitudinea tehnică a acestora, față de aplicarea lor practică în vederea realizării valorilor umane. Aceste responsabilități, resimțite nuanțat pe mapamondul științific, sînt impregnate de păreri, și ele nuanțate, asupra rolului științei, limitat sau nu la funcția cognitivă. Există domenii în care trebuie să se facă apel la alte criterii decît valorile morale tradiționale : ingineria genetică, transplanturile de organe, psihiatria etc., pentru că, grație spectacularelor rezultate obținute, argumentația după care „acționez în numele adevărului științific" nu mai este suficientă. Un „jurămînt al lui Hipocrate" pentru oamenii de știință este argumentat de analiza funcției sociale a științei ; rezultatele muncii omului de știință sînt vitale pentru puterea, securitatea și bunăstarea tuturor. Iată de ce astăzi problema răspunderii omului de știință dobîndește o sporită încărcătură, noi aspecte deosebit de importante și presante din care nu lipsesc accentele grave. S-ar putea replica faptul că și Arhimede a servit războiul (e adevărat, cel drept) sau că Leonardo da Vinci și-a oferit inteligența unui condotier venal ca Cesare Borgia. Desigur, fenomenul nu este nou. Nouă este dimensiunea puterii omului de știință, dimensiunea forței distructive existente, nu numai a armelor pe care le creează omul, sporind absurd arsenalul morții ci și a unor mijloace tehnice de uz pașnic. Etica omului de știință trebuie discutat serios, cu simțul real al situațiilor, lucid, în perspectivă scurtă, lungă și foarte lungă. Puterea nucleară acumulată pînă în prezent pe Terra este absolut suficientă — spun experții — pentru o exterminare reciprocă, absolut reușită, a părților angajate în conflict. Apa, aerul, pămîntul ar putea fi grav alterate, producînd mutații incalculabile și imprevizibile de-a lungul a mai multor generații, în cazul unei „fericite" supraviețuiri. Nu trebuie să fie indiferent nici faptul că un tratament greșit al medicinii nucleare, de exemplu, se va repercuta doar asupra celorlalte generații și nu doar asupra noastră. Nu poate fi indiferent dacă în numele curiozității științifice sau chiar al îmbunătățirii calității speciei umane, ingineria genetică, genetica „va trage la cloning" zeci, sute de mii de copii, absolut perfecte cu originalul. Ce fel de original ? Revoluția biologică inaugurată în 1923 de Watson și Crick, răsolătiți pentru aceasta (prima descriere a configurației spațiale a moleculei de A.D.N.) cu mult rîvnitul premiu Nobel, (în 1962), promite lucruri surprinzătoare chiar și pentru amatorii de senzațional. Îmbunătățirea calității speciei ființei gînditoare, remodelarea rasei umane, ambiția unor inteligențe contemporane, implică aspecte de vîrf ale responsabilității umanității. Cine va hotărî „rasa mai bună" ? Ce înseamnă acest concept ? Ce se va întîmpla cu acest concept — se întreabă Toffler — într-o lume care suferă încă de penibila maladie a rasismului ? Se vor redimensiona conceptele de „superior", „inferior" sau „frumusețe fizică" ? Ce se va întîmpla cu o umanitate în care toți vor avea un coeficient de inteligență de 200 ? Cine va vrea să aibă un coeficient de inteligență mai mic și calități fizice și psihice inferioare ? Și cine va hotărî acest lucru și în numele căror principii ?

A fi responsabil nu se reduce azi la a-ți exercita doar componența cu sau fără orgolii. Știința nu poate fi neutră în nici o societate. Savantul contemporan trebuie să fie omul luptător pentru binele societății, militant activ pentru valorificarea științei pe plan social. Responsabilitatea omului de știință față de propriul popor este o datorie de onoare, o înălțătoare datorie patriotică. Ea trebuie corelată cu colaborarea internațională, pentru rezolvarea problemelor planetare, pentru pacea lumii.

Politica științei devine parte integrantă a științei politicii. Politica este datoare să ridice știința pe treapta care i se cuvine, aceea a valorilor, în dezvoltare, prețuire, prestigiu. Știința este chemată să rezolve nevoi naționale ca și nevoi planetare. Și nicăieri ca în societatea socialistă, știința politică și politica științei nu corespund pînă la identificare în scop și mijloc : Omul, oamenii, TOȚI oamenii !

Aceasta este chintesența politicii partidului nostru, autentic și profund umanistă, o politică care gîndește limpede, prezent și predictiv toate problemele ființei gînditoare, într-o liberă sa dezvoltare creatoare, bunăstare și fericire.

STELA-MARIA IVANEȘ

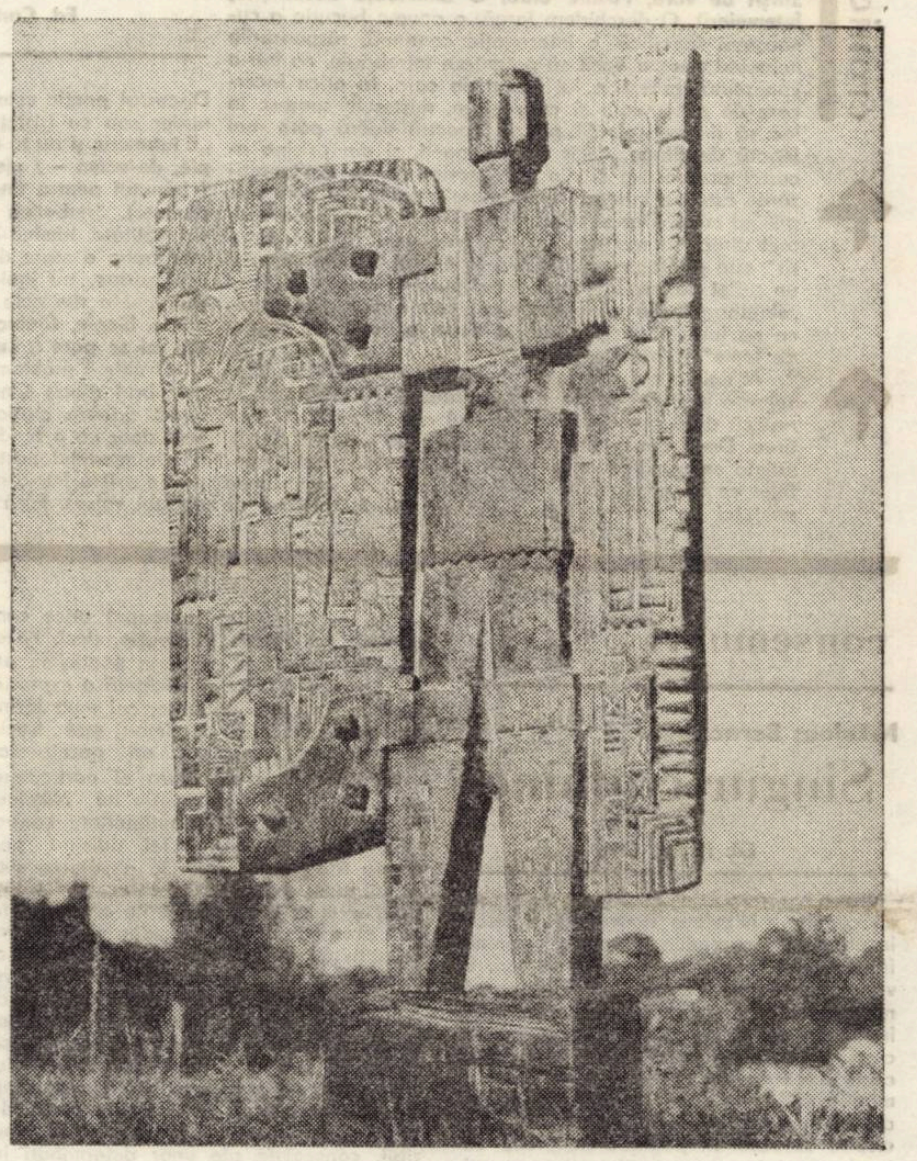

VICTOR GAGA : „Legenda lui Manole

Toate cuvintele

Toate cuvintele strînse în jurul poetului,
ca o singură inimă fierbinte :
cuvinte-grîu, cuvinte-dor, cuvinte-albastru,
de morminte și fulgere,
făcînd legămînt întru lauda ta —
Patrie română !
Împrumutîndu-ți visele, brațele, zarea,
tu le acoperi fața
cu strălucire veșnică...
Fiecare cuvînt devine lăcașul plăcut,
numai al tău, al slăvirii tale,
Nepieritoare Patrie română !

ION MĂRGINEANU

ORIZONT 11 16 martie (525)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Primăvară în istorie

„...— De veți fi militarii mei, nici unde la oaste nu vă voi trimite, ci numai aicea, la graniță, să-mi păziți, alta nu. În scris vă dau.

Ei, iară.

— Nicidecum nu voim, nu !

Împăratul zise :

— De veți fi numiți ai mei militari credincioși, eu vouă contribuția v-o iert, a nu plăti și cu carte întăresc.

Ei, într-una :

— Nu vom, nu,...".

După cronicarul Stoica de Hațeg, acestea se zice că ar fi fost răspunsurile locuitorilor din Almăj (reproduse și în recenta carte Contribuții la istoria Almăjului de Liviu Smeu) la ofertele ademenitoare ale „drăguțului de împărat", Iosef II, cu prilejul vizitei făcute prin anul 1773.

Sentimentul acesta al demnității, refuzul înrobirii, a stăpînit sufletele almăjenilor de-a lungul veacurilor. Și nu o dată răspunsul lor la încercările de supuneri din partea turcilor sau a austriecilor a fost împotrivirea armată cu mari pierderi de vieți omenești, cu jaf și distrugere de bunuri materiale. Statornică pe pămînturile moștenite din tată în fiu, atestată încă de la cnezatele și voivodatele lui Glad și Ahtum, ba chiar mult înainte prin urmele așezărilor romane, populația românească din această zonă a Banatului a supraviețuit între plug și sălașele

însemnări

ciobănești cu un ochi veșnic la pîndă, în zare, pentru a descoperi urgiile care mereu s-au abătut peste ea, venind din sud, ori din nord. Nici anii de îndelungată stăpînire turcească, nici cei ai dominației austro-ungare n-au alterat obiceiurile și graiul acestor oameni coborîtori din vitejii daci.

Mistuiți de setea de libertate, mereu în căutarea posibiltăților de a trăi demn, de a-și cultiva în pace și tihnă ogorul și crește vitele, almăjenii au ridicat deseori, prin reprezentanții lor cei mai luminați : Eftimie Murgu, dr. Ion Sîrbu, flacăra demnității naționale, exprimîndu-și voința de a trăi uniți cu românii din celelalte provincii, vis pe care poporul nostru l-a înfăptuit în 1918.

Dar suferințele și sărăcia lor n-au contenit decît atunci cînd clasa muncitoare din România a luat în mîinile sale, sub conducerea Partidului Comunist Român, destinele națiunii conducînd-o pe drumul glorios al socialismului și comunismului.

Almăjul, țară de baladă, cuib de viteji care au stat mereu în picioare, ne-ngenunchiați de vînturile mari ale istoriei, leagănul sufletului meu și-a găsit acum adevărata cale spre împlinire și frumusețe. Doinele sale nu mai plîng durerea munților și a oamenilor, jocurile sale nu se mai leagă în ritm de jale pentru că inimile almăjenilor s-au cuprins de soare și lumină.

ION MARIN ALMĂJAN

cronica literară

O zi în natură este cel mai realizat dintre volumele de pînă acum ale lui Dorin Tudoran. Şi prin opţiunile lirice şi printr-o mai mare libertate de mişcare lăuntrică şi detaşare. Sînt de precizat două lucruri : volumul are o unitate în general şi alta, specială, a fiecăruia din cele două cicluri : **Biografie** şi **Levitaţie întreruptă.** Se cuvine apoi să subliniem abandonarea teoretizărilor, care, oricît ar fi de interesante pentru cunoaşterea unei poetici secătuieşc lirismul, în favoarea unor trăiri directe, fruste şi a unei experienţe consumată, chiar dacă toate se înscriu într-o anumită direcţie.

Două mi se par a fi aceste direcţii, uşor sesizabile în fiecare din cele două cicluri. Primul urmăreşte, într-o biografie posibilă, o anume puritate ce ţine mai ales de copilărie (**„Numai copilăria e glorioasă"... „Numai copilăria ne mai poate / trimite o amintire cu adevărat curată"**, în **Cintec** ; a se vedea şi poemele **Şi eu, Sfîrşit de vară, Pasăre albă, O dimineaţă desăvîrşită, Întemeieri**). O deschidere largă, o anume bucurie a cunoaşterii specifică, o interogaţie continuă, răspunsurile nefăcînd altceva decît să potenţeze întrebările, ca într-o cunoscută ipoteză a lui Blaga, în care, la orice încercare de pătrundere şi cunoaştere, misterele sporesc în loc să descrească. Şi poezia noastră tînără pare mai legată de Blaga, decît de alţi poeţi, şi din pricina acestei perspective şi din alte motive ce ţin de teoretizările estetice întreprinse de marele poet, mai ales cele privind mitul. Dar şi mitul şi metafora presupun un contact direct cu realitatea. Petrecerea unei zile „în natură" este grăitoare. În acest sens poetul trebuie să aibă un suflet de copil. Numai astfel putem întreprinde acea „vînătoare" (**Să ne închipuim**), sau auzi glasul acela ce ne loveşte peste obraz **„precum o boare de-nceput de lume"** (Cîntec).

Al doilea ciclu, la fel de împlinit ca şi întîiul se deosebeşte însă de acesta prin ineditul lui, fiind, poate, o replică dată atitudinii din volumul anterior, **Uneori plutirea.** Dacă am înţeles bine lucrurile, în volumul de dinainte se urmărea cunoaşterea, în esenţă, a sentimentului ce leagă două fiinţe. Pentru aceasta, în viziunea poetului ca şi-n realitate, este nevoie de o stare de graţie, de o **plutire** realizată **uneori** cu destulă greutate şi menţinută pentru puţin timp. **Ieşirea** de acum nu trebuie, credem, înţeleasă ca o pierdere a acestei stări de har, lirică, caracteristică poeziei, ci mai degrabă ca o abandonare a teoretizării pentru a urmări sentimentul trăit în împlinirile lui. Sentimentul plenar (ciclul este dedicat), chiar dacă se înscrie în acea viziune pe care am desprins-o din **Uneori plutirea,** este urmărit în desfăşurările lui reale, nu imaginare (vezi mai ales **Prima literă),** consumate nu presimţite sau explicate.

Dorin Tudoran

O zi în natură

Ed. Cartea Românească, 1978

Discursul poetic este înlocuit cu bucuria lirică a împlinirilor sau cu tristeţea amară a cenuşii ce a rămas : **„E întuneric şi nu te mai zăresc, / simt apa cum se apropie, de-acum — / pierdută eşti, perechea mea pierdută, / bănuţul pentru tine, în palma mea e scrum"** (Transparenţe). Simbolica poate fi păstrată (iubire-moarte, vis-realitate, lumină-întuneric), dar ea are în vedere întotdeauna o stare de după festin sau chiar în plină desfăşurare, nu înaintea lui (a se vedea poema **Scrisoare,** una din cele mai semnificative ale volumului şi altele, **Elegie, Cîntec / „Şi-am murit fără de moarte" /, Ori mi se pare ?, Lumina**).

O ultimă problemă pe care vrem s-o punem priveşte echilibrul dintre tendinţele moderne ale liricii şi o anume rigoare clasică, echilibru caracteristic sau prezent doar ca o tendinţă în poezia noastră contemporană. În modelul nostru, să-i spunem ideal, această armonie există într-o mai mare măsură decît în realizările acestui volum. Fără îndoială modelul poetului poate fi altul, deşi din cîte-i cunoaştem lirica, de la prima carte, **Mic tratat de glorie,** pînă la aceasta de acum, **O zi în natură,** s-ar părea că între cele două proiecte nu ar fi prea mari deosebiri. Însuşi titlul, curios la prima lectură, pare a fi o trimitere la cei vechi pentru care natura era elementul în care se complăceau, dar mai ales căutau să-i găsească rosturile şi să-i înţeleagă desfăşurările, în acel efort ce a dus de la sentimentul naturii la cunoaşterea ei. În lirica lui Dorin Tudoran, mai ales în aceea prezentă în actualul volum, vom găsi indicată doar direcţia, pentru că **restul ţine de o conştiinţă** modernă, mai bîntuită **de nelinişti,** mai plină de spaime, pentru că mai plină **de întrebări** decît de răspunsuri, de îndoieli decît de certitudini. Totuşi starea de graţie de care am luat cunoştinţă, presupune un echilibru, chiar dacă ieşirea din ea ar aduce pentru moment destrămarea şi apoi din nou efortul pentru a atinge treapta de sus, într-o continuă „înălţare" şi „alunecare". Ceea ce presupune nu numai saltul şi pregătirile (primul ciclu îi putem socoti al iniţierii), ci şi realizarea, contemplaţia, împlinirile (al doilea ciclu consemnează desfăşurarea şi să zicem rezultatele atinse, treptele urcate, pînă la ultima), chiar o privire lucidă, măcar post festum. Jocul, în extremele lui, se cere mai cumpănit, ceea ce ar aduce după sine şi echilibrarea despre care vorbeam şi pe care am fi dorit-o mai atent supravegheată.

Iată, pentru exemplificarea celor spuse, cîteva rînduri, grele de lirism, desprinse cu totul fără constrîngere dintr-o magmă nediferenţiată : **„Aceeaşi distanţă, acelaşi semn — suflet de pasăre bolnavă, toamna se ridică spre cer. Aştept. Pe geamuri, apa desenează legile unor trecute întîmplări. Vîntul risipeşte..."** (Fragmente dintr-un jurnal aproape apocrif). Şi acum o strofă, tot încărcată de poezie, dar supravegheată, diferenţiată liric : **„Am început, iubito, să mă-nclin / sub o lumină rece şi subţire ; / de mă mai afli, şterge-mă cu în / muiat în apa fără de mihnire"** (Scrisoare).

Oricum am privi lucrurile, orice noi sensuri s-ar putea desprinde, şi oricîte trimiteri s-ar face, volumul **O zi în natură** înseamnă pentru Dorin Tudoran o reuşită.

ION MAXIM

consemnări

Nikolaus Berwanger

Singur cu mine

Ed. Facla, 1978

Îndelungată vreme consacrat publicisticii curente, Nikolaus Berwanger a trecut în ultimii ani confiniile literaturii, semnînd, între altele, volume de proză şi versuri. Evoluţia pare să fi urmat o cale firească, nespectaculoasă, permutarea de mijloace în drumul foiletonistului spre literatură făcîndu-se pe un domeniu bine conturat al observaţiei realiste, al interesului pentru manifestările morale, comportamentale, ale unor mentalităţi nu lipsite altfel de o anume savoare. În paginile de proză autorul a putut reţine atenţia printr-un spirit vioi, sagace, pentru care umorul şi, subtextual, o doză de lirism puteau reprezenta tentaţii în plus. Ataşate întîmplărilor cotidianului, **De-ale şvabilor** (1971) şi **Scrieri satirice** (1974) sînt cărţile unei umanităţi care în genere nu depăşeşte norma comună a existenţei, a unei umanităţi privite confratern, cu umor, desigur, şi deseori cu ironie (spiritul sarcastic şi şarja rămînînd virtualităţi ale prozatorului satiric, în unele momente polemist).

Cu puţine, neînsemnate excepţii, apropiate sferei de preocupări ce tutelează proza lui Nikolaus Berwanger, sînt şi poemele unui volum din 1976, **Faţa mea în cui nu mi-o atîrn,** o parte dintre acestea recent apărute într-o exactă traducere românească datorată lui Anton Palfi, în culegerea **Singur cu mine** (Editura Facla, 1978).

Pentru lectorul poeziei lui Nikolaus Berwanger, tentat a stabili descendenţe, opţiuni, aderenţe, un model mai îndepărtat, posibil însă a fi pus în valoare, este cel al „didacticii" lirice brechtiene. Consacrat epicului şi „demonstraţiei" condusă silogistic, autorul volumului **Singur cu mine** ocoleşte poetizarea, modul general al liricii sale fiind cel narativ. O imaginaţie supravegheată, un alegorism construit minuţios, problematica extrasă cotidianului ori actualităţii literare condiţionează în cel mai înalt grad lirica lui Nikolaus Berwanger. Poezie edificată lucid, polemică în datele ei cele mai reprezentative, debitoare, încă o dată, unei inteligenţe aplicate spre satiră, ironie, propunînd o atitudine obicetivată. Adaptat scopului „demonstraţiei", moralităţilor, limbajul poeziei este exact, transparent, alegoric cel mult. În poeme, precum altădată în proză, Nikolaus Berwanger rămîne un moralist. Convertită la simplitate, poezia propune parabole (de cele mai multe ori alegorii), în aspiraţia de a releva ceea ce este categorial, tipologic, generic. Prin reducţia lirismului la epic şi epigramatic, poemele îşi pot identifica afinităţi cu publicistica, la fel ca şi acesteia, poeziei pretinzîndu-i-se posibilitatea unei audienţe totale, excluse fiind (aproape) orice condiţionări beletriste. În poezie, deci, Nikolaus Berwanger se sustrage poetizării, aspiraţia spre rigoare şi eficienţă a expresiei rămînînd precumpănitoare, cel mult lăsînd locul unor aplicaţii de limbaj mai truculent, colorat, popular ori gazetăresc.

Monologală în structura ei particulară, cu un vers sincopat, poezia lui Nikolaus Berwanger relevă o spontaneitate controlată, elaborată, într-un fel, ridicînd percepţia faptului cotidian la o valoare simbolică, emblematică. Condiţia autenticităţii trăirilor morale pe care şi le arogă, la fel cu prospeţimea impresiilor şi o viziune constituită abia sesizabil din aplicaţii cu tentă grotescă ori caricaturală (a se vedea, între altele, **O familie** şi un număr de „tablouri" din mai amplul poem **Faţa mea în cui nu mi-o atîrn**), alegorismul afişat **(Crocodil şi om)** şi nota afişat polemică a unor versuri pot fi, sugeram, consecinţe ale unor aderenţe generale la un model al liricii lui Brecht — dar, la fel de plauzibil, consecinţe ale unor determinări intime ale autorului. Ceea ce rămîne important pentru Nikolaus Berwanger fiind aplicarea în poezie a unui spirit raţionalist, demistificator şi demitizator **(Răspunsul meu,** iată unul dintre poemele exemplare în sensul celor afirmate aci) intenţia de a fi persuasiv dusă uneori pînă la limita moralizării. A vorbi despre existenţă înseamnă, pentru poet, o înscriere în polemică faţă de convenţie, poncif, inautentic, prin raportare la o normă ideală. În sensul ei cel mai profund şi cel mai generos, poezia lui Nikolaus Berwanger se face expresia unui umanism verbalizat cu francheţe, aproape niciodată emfatic, pretenţios. Renunţînd la lirism (a se citi : sentimentalism) ori mascîndu-şi suficient o atare dispoziţie **(Bunica mea** poate fi, totuşi, o excepţie), poetul nu este prin aceasta într-o mai mică măsură patetic — de un patetism însă grav, reţinut, exprimat tranşant, fără exces de gesturi şi risipire verbală : **Ochi fără lacrimi, Împreună, Şi te vom crede** ş.a.

Este, desigur, în vorbirea esenţializată (şi în genere sentenţioasă) a versurilor lui Nikolaus Berwanger dacă nu prea multă discreţie (am văzut că intenţia de a o aborda, fără nici o preconcepţie, orice temă a actualităţii şi a cotidianului este o premisă a poeziei sale), în orice caz, destulă reţinere, destulă parcimonie în dispunerea efectelor puternice, o lipsă de încredere în facilitatea retorică, pe care nu le putem socoti decît semne de bun augur pentru evoluţia autorului.

Extrase problematicii cotidianului, poemele lui Nikolaus Berwanger poartă, în egală măsură, pecetea unei ferme angajări cetăţeneşti şi politice. Spaţiul natal — Banatul, iată unul dintre reperele permanente ale poeziei lui Nikolaus Berwanger, profund integrată spiritualităţii şvabilor de aici — tema patriei, a prieteniei între oamenii pămîntului, a existenţei angajată în realitatea românească se regăsesc în poeme exemplare, oricînd citabile pentru sinceritatea sentimentului care le-a produs.

LUCIAN ALEXIU

marginalii

Avatarurile „scriiturii" (III)

Semnul evident al declinului scriiturii apare destul de tîrziu, în 1974, cînd acelaşi Barthes, cu toate că îşi intitulează un articol De la parole à l'écriture, **mărturiseşte că îi preferă lui écriture pe şi mai puţin hărăzitul** scription. **Să vedem de ce.**

Vorbirea (la parole) nu i se mai pare a fi purtătoare de „interioritate pură", ci teatrală, „împrumutîndu-şi turnurile (...) dintr-un ansamblu de coduri culturale şi oratorice", afiindu-se mereu în serviciul unei tactici. Totuşi, ea aduce cu sine şi un joc personal, ca şi „întreaga pînză a imaginarului nostru", învederată chiar şi prin suficienţa, ori, dimpotrivă, insuficienţa şi ignoranţa noastră, greu de ascuns cînd vorbim. Vorbirea mai este şi corporală, ea stabileşte o legătură nemijlocită între indivizi.

În schimb, scriind, nu ne arătăm în adevărul nostru, evităm erorile, ne controlăm, ne stăpînim, nu mai sîntem o diversitate vie oferită altora, ci ne structurăm. Scriind, circumscriem ideea cu precizie şi claritate, aşezăm la loc de cinste principala, o înconjurăm de subordonate, recitim, îndreptăm, ştergem, adăugăm şi făcînd toate astea istovim viaţa iniţială a vorbirii. Căci, la urma urmei, scrierea înseamnă transcriere prudentă a vorbirii, îndepărtare progresivă, prin corectitudine şi iscusinţă gramaticală, a prezenţei vorbitorului. Însă mai există şi o a treia practică a limbajului : fosta scriitură, rebotezată scriptură, adică, mai bine zis, fosta scriitură transformată conceptual, într-un fel de simbioză a ceea ce Barthes numise écriture în 1953 şi ceea ce numise style.

Prin scription **trebuie să înţelegem, în fond, chiar literatura. Spre deosebire de vechea scriitură, din ea vorbirea nu mai dispare, ci se nuanţează, se diversifică, se disperseză, devine muzicală. Iată, aşadar, că vorbirea şi-a redobîndit drept de cetate în literatură şi că poziţiile scriiturii s-au şubrezit.**

Pentru că, mai ales în epoca noastră, demersul teoretic se răsfrînge numaidecît în cel critic, după ce multă vreme semioticienii nu s-au ocupat decît de scriitori ca Dante, marchizul de Sade, Lautréamont, Mallarmé, pe care i-au socotit tăcuţi ţesători de texte şi nu voci rezonante, personalizate, mai nou şi-au făcut bastion din Joyce. În romanul acestuia, oralul năvăleşte cu toate obsesiile, ezitările, cu francheţea lui, cu răsuflarea, printre interstiţiile unei sintaxe vertiginoase, ori de-a curmezişul unei scripturi, sau scrieturi, sau pur şi simplu scrieri care înaintează simultan, ca o trecere de nivel ultramodernă, pe mai multe benzi.

Dacă, deci, Joyce le-a oferit semioticienilor ce căutau, adică alianţa dintre foştii vrăjmaşi — l'écriture şi la parole —, mai de curînd accentul a început să se deplaseze către parole, o dată cu scoaterea dintr-o lungă paranteză a lui Céline, autor de o oralitate sincopată care aduce cu vehemenţă în pagină o prezenţă individuală de neconfundat.

Că lucrurile stau aşa, că — pînă la proba contrarie — vorbirea pare să-şi fi impus vigoarea, o dovedeşte, printre altele, schimbarea la faţă a unuia dintre cei mai aprigi combatanţi în numele scriiturii, atît în teorie cît şi ca romancier : Ph. Soliers. Prin 63, literatura era pentru el o sintaxă — deci o scriere — „care se caută, se inventează", ori „se roteşte, se duce şi vine abia atingînd pagina, distrugîndu-se, desfăcîndu-se în urme, metamorfoze, răsuciri". Iar în 74, pentru că „totul a început să se desfăşoare astfel decît fusese prevăzut", declară ritos : „... am hotărît să nu mai ridic zăgazuri, să las să treacă tot ce trebuie să treacă. Am surprins majusculele pentru a arăta că nimic nu este grafic, că totul este pronunţabil".

Mi se pare că se aude aici un strigăt de victorie la capătul unei bătălii pierdute, în urma căreia învinsul a trecut la adversar.

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

Virgil Gomboşiu

MOCĂNIŢA

Editura Litera, 1977

Volumul de „Povestiri din Munţii Apuseni" de Virgil Gomboşiu, apărut postum, sub îngrijirea şi cu un „Cuvînt înainte" de V. Copilu-Cheatră, acest volum, deci, este mai mult decît o „restituire", reprezintă un pios omagiu adus nepotului tribunului Ioan Gomboşiu, din Legiunea Gemina, de sub comanda lui Avram Iancu — după cum ne spune îngrijitorul cărţii în calda sa prezentare.

Autorul, Virgil Gomboşiu (născut în comuna Sălciua de Jos, judeţul Alba la 8/21 sept. 1905, decedat la 2 mai 1976 la Tîrgu Mureş) pamfletar „temut" între cele două războaie, cu fapte de bine în folosul moţilor săi — a profesat avocatura — ni se prezintă acum (abia) cu un volum de povestiri, în care savoarea faptului de viaţă se împleteşte cu robusteţea unui carater frust, eminamente cinstit, al autorului decis să păstreze în judecată dreapta măsură. Observaţia e realistă, minuţioasă chiar, autorul observă amănunte, demontează mecanismul relaţiilor umane, este atent la limbajul eroilor săi, ştie să portretizeze din cîteva linii etc.

Autorul amînă mult intrarea pe firul povestirii propriu-zise, se dedă la o scenografie minuţios alcătuită, „punerea în pagină" este cu grijă pregătită ; ca procedee artistice : comparaţia, cel mai adesea, serveşte cu folos naraţiunea, la care am adăuga aglomerarea de detalii ; obiectivitatea faptului semnificativ, conferă, la rîndul său, nuanţe, astfel încît întregul ne apare ca o tapiserie bogată, plină de detalii, dar, în acelaşi timp, putînd fi receptată ca un tot armonios.

Volumul este unitar structurat (meritul îngrijitorului) nu numai prin ton, modalitate stilistică, ori zonă geografică spirituală în care evoluează personajele — este unitar printr-un detaliu aparent nesemnificativ : Mocăniţa — linia ferată care taie drum în stînca muntelui şi care, dincolo de valoarea intrinsecă de civilizaţie pe care o presupune, apariţia, construirea ei „revoluţionează" o rînduială de tradiţie şi mentalitate, dizolvă unele relaţii şi obligă la înfiripărea altora, lumea largă năvăleşte în acest colţ liniştit, nu de puţine ori brutal. În acest sens, memorabilă este figura meşterului Thurm, aceea a micuţului doctor Siebenflock, poate cel mai bine realizat din întreaga carte. Ciudat, dar cînd e vorba de acest personaj, mijloacele autorului se ascut, atinge poate nivelul cel mai ridicat al artei sale. Virgil Gomboşiu, aşa cum l-am cunoscut parcurgîndu-i cartea, este şi rămîne un autor de bogate şi variate resurse artistice.

I. D. TEODORESCU

prezențe literare

ALEXANDRU PIRU— O încercare de definire

Una dintre cele mai active prezențe în critica și istoria literară, comentator pătrunzător, exhaustiv și avizat al fenomenului literar românesc pe toată întinderea lui este fără îndoială prof. univ. dr. doc. Alexandru Piru. Două volume masive, sugestiv intitulate : **Varia I – preciziuni și controverse, Varia II – studii și observații critice (Ed. Eminescu** 1972 și, respectiv, 1973), un volum de **Analize și sinteze critice** unul de **Reflexe și interferențe** (Ed. Scrisul Românesc, 1973 și, respectiv, 1974) și două impunătoare volume : **Poezia românească contemporană 1950–1975,** volumul I **„generația vîrstnică"**, volumul II – **„generația mijlocie și generația tînără"**, (Ed. Eminescu, 1975), pentru a aminti numai aparițiile din ultimii cinci ani alături de permanenta activitate publicistică, sînt dovada incontestabilă a acestei neobosite prezențe și, în același timp, ilustrarea concretă a mărturisirii : **„personal, m-am supus întotdeauna la truda lecturii integrale a unei cărți, a cărților unui autor, a unei literaturi ..."**.

Cărțile, rod al seriozității cu care criticul și istoricul literar cercetează literatura română, confirmă intuiția lui G. Călinescu care în a sa **Istorie a literaturii române ...**, afirma, referitor la cel care încă nu împlinise 25 de ani, că are : **„ambiția de a se documenta monografic asupra unui scriitor înainte de a da sentința"**, fiind **„mai preocupat să nu cadă victimă slăbiciunii și să accepte platitudinea, decît să afirme"**.

Prima remarcă ce trebuie făcută în urma lecturii cărților profesorului este adîncimea observațiilor și claritatea și precizia discursului critic. În această privință un nume îți vine obsedant în minte : Titu Maiorescu. Ca și acesta Al. Piru e un bun diagnostician și un veritabil ierarhizator de valori. Afirmațiile sale sînt nete, părerile declarate cinstit, respingerile fără menajamente într-un limbaj cordial, criticul fiind împotriva violenței de limbaj, recomandînd mereu seriozitatea sau cel mult deliciile ironiei. Informațiile sînt ireproșabile, impresionînd prin masivitate, iar viziunea critică clară.

În volumele „Varia" Al Piru și-a antologat cea mai mare parte a intervențiilor sale de-a lungul anilor din presă, pe marginea literaturii române de la origini și pînă în prezent. Deoarece multe din vechile opinii ale criticilor și istoricilor literari se cereau reexaminate din perspectiva cunoașterii actuale a fenomenului literar în ansamblul său, Al. Piru, servindu-se de **polemică,** instrumentul absolut obligatoriu în actul critic al reinterpretării, discută, argumentînd decisiv, asupra problemelor periodizării literaturii române, problemă ce a preocupat și preocupă permanent pe specialiști, scoate în evidență punctele nevralgice ale unor proiecte de istorii literare, pe care le decretează irealizabile, stabilește sau restabilește un număr de date sau de fapte care pînă acum nu au reținut atenția cercetătorilor, vine cu un punct de vedere nou în interpretarea unor fenomene literare, revede unele interpretări greșite, atrage atenția asupra unor fapte neglijate, importante pentru înțelegerea multor scriitori de seamă, se ocupă de opere inedite sau postume, interpretează critic unele ediții noi, se amuză copios pe seama descoperitorilor cu orice preț de inedite etc.

Tot o traversare prin literatura română, dar cu popasuri mai lungi, cu arii de investigare mai largi și mai adînci este și volumul de **Analize și sinteze critice.** Menționăm mai întîi studiile generale, ce acoperă epoci literare sau capitole mari din literatura română : **Umanismul cronicarilor, Cronicarii munteni, O sută de ani de roman** și **Începuturile literaturii noi.** Familiar recunoscut al clasicilor, Al. Piru își expune, în alte studii, cu competența și detașarea celui ce a intuit, prin lecturi statornice și profunde, miezul valoric al operelor, opiniile asupra lui V. Alecsandri, M. Eminescu, Caragiale, Coșbuc, Pillat etc. Studiile, scurte monografii, analizează în întregime creația artistică a scriitorului precizînd adevărata lor contribuție la dezvoltarea literaturii române.

Deși Al. Piru nu recunoaște nici unuia dintre contemporani calitatea cu totul aparte, de comparatist profesionist, **„Comparatismul românesc despre care se face un mare caz (...) e sublim, dar, vorba lui Caragiale, lipsește cu desăvîrșire"**, cine-i cercetează atent opera și mai ales volumul **Reflexe și interferențe** nu se poate să nu remarce pasiunea pentru literatura universală, perseverența cu care caută pretutindeni corespondențe, paralelisme între opere, idei, personaje, similitudini între autori și literaturi etc.

Poezia românească contemporană 1950–1975, continuare directă a **panoramei deceniului literar 1940–1950,** nu este o ierarhizare riguroasă de valori : **„ierarhia valorilor rezultînd implicit din expunerea fiecărei opere"**, ci un tablou, pe cît posibil complet, al poeziei românești contemporane. La fel procedase și G. Călinescu, care în prefața marii istorii spusese **„partea despre contemporanii de ultime generații trebuie socotită ca un tablou ..."** Volumele acestui amplu tablou **„se ocupă în ordinea vîrstelor și a primului volum publicat de toți autorii reprezentativi, de majoritatea autorilor de al doilea raft, ca și de o parte din publiciștii obscuri, perseverenți"**. Pentru realizarea tabloului criticul a ci-

tit imens ; numărul poeților înregistrați, 190, al volumelor, tinde spre infinit. Dar, cum se exprimă despre un poet **„Evident, dintr-o pădure așa de întinsă ieși greu la lumină și exploratorul e nevoit să defrișeze curajos"**. Profesorul trece prin sita severă a exigențelor valorice producția editorială a perioadei 1950–1975 făcînd efortul de a fixa exact, prin comentarii nuanțate de mare finețe, locul poeților în tabla valorilor prezentului. Virtuozitatea criticului este deplină, frazele au claritatea și sobrietatea aforismului, iar caracterizările, scurte și dense, devin memorabile. Toate afirmațiile sînt acoperite de semnificative exemple. După remarcabilele capitole închinate lui Arghezi, Blaga, Philippide **„a căror operă ar fi o eroare s-o ierarhizăm"**, reținem comentariile de veritabil profesionist al criticii dedicate poeților : Eugen Jebeleanu, Dimitrie Stelaru, Emil Botta, Mihai Beniuc, Miron Radu Paraschivescu, Geo Dumitrescu, Ștefan Augustin Doinaș, Vasile Nicolescu, Nicolae Labiș, Tudor George, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, Ana Blandiana etc., ale căror profiluri au toată șansa să rămînă astfel înrămate în istoria literaturii. De o savoare inimitabilă, delectabile ca literatură de argumentație, sînt paginile de clătinare sau dărîmare a busturilor unor poeți ridicați pe socluri prea înalte, de niște gusturi îndoielnice. Dezvăluirea unor aspecte mai puțin valoroase din opera poeților : Gheorghe Tomozei, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Leonid Dimov, Nichita Stănescu, Mircea Ciobanu etc. a scandalizat pe nedrept pe unii, iar sentințele asupra lui Demostene Botez, George Lesnea, Radu Boureanu, Cicerone Teodorescu, Ion Bănuță, Nina Cassian, Eugen Frunză, Radu Cîrneci etc., au fost cotate drept severe și nedrepte. Celor care l-au acuzat de malițiozitate criticul le-a răspuns răspicat : **sînt un critic pozitiv, interesat în primul rînd să afirm și abia în subsidiar să neg"**. Cine are dreptate, rămîne încă de văzut. Criticul s-a străduit, cum afirma de curînd, **„de a judeca și aprecia conform unor norme și criterii care s-au aplicat din totdeauna pentru a distinge între scriitori și veleitari ..."**. Indiferent de poziția celor analizați și chiar a criticii cartea profesorului Al. Piru rămîne un indispensabil instrument de lucru și de informare, aproape complet, asupra poeziei românești contemporane și, deocamdată, singurul. E adevărat, comentînd fenomenul literar românesc, încă în desfășurare, criticul s-ar putea să fi și greșit. Infirmările în acest caz sînt necesare. Titu Maiorescu la vremea lui nu greșise cu unii scriitori ? Eugen Lovinescu, pentru perioada 1900–1937, avusese mereu dreptate ? G. Călinescu, se știe, greșise și el în unele cazuri. Cărțile acestora nu au primit îmbrățișarea unanimă. Istoria literară le-a reținut însă și valoarea lor este indiscutabilă. În fond, o hartă al cărei relief ar fi fost numai muntos, nu ar fi fost o eroare ?

După amplul tablou analitic al literaturii române contemporane (avem în vedere anunțatele volume despre proză, dramaturgie și critică) profesorul Al. Piru ne va da și sinteza definitivă, pe care actualele volume o pregătesc. Acum patru decenii Eugen Lovinescu și-a sintetizat comentariile din cele șase volume ale „Istoriei literaturii române contemporane" într-un compendiu. **„Am reținut această lecție a lui E. Lovinescu"**, declara nu de mult Al. Piru.

Alături de mai vechile volume ce tratau, unele pînă la epuizare : o epocă literară : **Literatura română veche, Literatura română premodernă ;** un scriitor : **G. Ibrăileanu** – viața și opera, **Liviu Rebreanu, C. Negruzzi, Ion Eliade Rădulescu ;** un deceniu **„Panorama deceniului literar românesc 1940–1950"**, actualele volume fac parte, avem convingerea, din nedeclarata, dar bănuita istorie completă a literaturii române, al cărei început și sfîrșit sînt deja scrise, fiind în același timp și cea mai elocventă demonstrație că dintre criticii și istoricii literari actuali, prof. univ. dr. doc. Alexandru Piru apasă adînc pe claviatura largă a literaturii române, proiectînd totodată și o largă deschidere spre literatura lumii.

PETRE ANGHEL

Nichita Stănescu

S T A R E

Pînă la urmă cade sub inimă
alunecînd de pe ea, – o mască sonoră.
Carnea străvezie a orelor
e mai pietroasă, cu fiecare oră.
Linia frîntă de fulger pieziș
ia locul privirilor goale.
Totul se trage-n jurul meu, înapoi
în largi și reci rotogoale,
și rămîn drept – (e un fel de a zice)
drept ca firul de plumb spînzurînd
la muchia roșie, nezidită,
a unui singur și singur gînd.

MEMORIA TIMPULUI – Mărturii și evocări de Haralambie Țugui

Editura „Facla" Timișoara 1977

Noul volum de proză al poetului Haralambie Țugui apărut acum în editura „Facla" din Timișoara are contingență cu zona de vest a țării, în special cu oamenii de litere și de cultură din orașul nostru, întrucît în paginile sale, scrise într-un stil povestitor și fascinant, ne evocă numeroase mărturii ale timpului din anii care au urmat celui de al doilea război mondial. Erau anii care l-au legat sufletește de Banat și de scriitorii din această regiune.

Haralambie Țugui a debutat ca elev de liceu cu versurile sale în revista „Luceafărul" de la Timișoara, încă din anii 1935–1937. Mi le trimitea din Moldova, din locurile sale de baștină ca să le public în revista mea literară. Astfel a ajuns numele său să fie cunoscut printre scriitorii de aici. Iar cînd munca de pe șantierele de construcții, după război, l-a adus în părțile noastre, la celalalt capăt al patriei, abia atunci a avut prilejul să-i cunoască direct pe bănățeni și să se atașeze de ei din toată inima. Întregul volum cuprinde o suită de evocări ale vieții spirituale din orașul nostru, unde a întîlnit și s-a împrietenit cu numeroase talente ale condeiului. Încă de pe atunci a remarcat armonioasa cooperare între generațiile de toate vîrstele, între colegii care publicau în diversele limbi ale naționalităților conlocuitoare. Cartea este redactată de manieră autobiografică, cu un colorit fermecător și accente vibrante, desvăluind euforic prietenia și ospitalitatea bănățenilor. Valoarea acestor amintiri personale este cu atît mai remarcabilă, cu cît ele scot în evidență momente trăite de autor alături de reputații literați români, azi decedați, – buni amici ai săi, – care și-au dus existența lor de refugiați la noi, în colțurile Banatului, în anii primejdioși ai războiului, ca de pildă Otilia Cazimir, sau care au venit să ia contact cu scriitorii timișoreni din dorința de a-și uni forțele lor creatoare și de a se atașa cu toată dăruirea spiritului vremii noi de confrații lor de aici, ca de pildă Eusebiu Camilar.

Haralambie Țugui s-a dovedit, prin aceste memorii, a fi un seducător povestitor, fiind ca prozator la un nivel egal cu înaltele și emoționantele sale poeme patriotice, în care, prin versuri de o finețe și de o sensibilitate românească, și-a exprimat extazul sufletului său, parcă moștenit de la străbunii poporului nostru. Găsim în această carte o bogată sursă de mărturii ale vremii, cu prezentări de oameni de cultură și de litere, îndeosebi în capitolul intitulat amintirilor timișorene, unde sînt înfățișați, în chip veridic și atractiv, o serie de prieteni bănățeni, pe care i-a îndrăgit și care l-au determinat să considere orașul nostru ca pe un al doilea loc de baștină.

Autorul cărții „Memoria timpului" le face portretul, așa cum i-a cunoscut, al muzicianului Nicolae Ursu și poetului Grigore Bugarin, în ultimii ani ai vieții lor. Autorul ne comunică date inedite din viața și activitatea lor. Aceștia au contribuit, prin ceea ce au făurit, la valoroasa zestre a Banatului la comunitatea spirituală și la unitatea culturii românești.

În general, evocările entuziastului poet Haralambie Țugui oglindesc zile emoționante din viața sa. Ne sînt oferite multe date biografice de factură istorică, referitoare la existența sa plină de zbuciumate preocupări și de necontenite întîmplări umbrite de necazuri. Ai însă impresia că lectura cursivă a volumului te conduce pe drumurile întortochiate ale destinului și parcă auzi de-a lungul lor melodii duioase cu acorduri de simfonii, pe care le-a regizat neprevăzutul fiecărei zile. Autorul ne oferă prin mărturiile sale aspecte impresionante din perioada aceea de formare a unei vieți literare în Timișoara, într-un spirit înnoitor și în lumina strădaniilor colective ale tuturor scriitorilor de aici, povestindu-ne în cuvinte calde și în pilduitoare fapte icoana activității acestora.

AUREL COSMA

Uniunea Scriitorilor din R. S. România și Comitetul județean de cultură și educație socialistă Vaslui

REGULAMENTUL concursului de creație în domeniul teatrului scurt de comedie, al schiței satirice, cupletului și monologului

Cu ocazia celui de al V-lea Festival al umorului „C. Tănase", care va avea loc în anul 1978, la Vaslui, în cadrul celei de a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României", Comitetul de cultură și educație socialistă Vaslui, sub egida Uniunii Scriitorilor din R.S.R. și în colaborare cu Comitetul județean U.T.C. Vaslui, Consiliul județean al sindicatelor, Uniunea județeană a C.A.P. și Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești, organizează în perioada ianuarie 1978—septembrie 1978, un concurs de creație în domeniul teatrului scurt de comedie, al schiței satirice, cupletului și monologului.

SCOPUL CONCURSULUI

● de a realiza lucrări care prin valoarea lor să intre în repertoriul mișcării artistice de amatori ;

● de a stimula și populariza creații literar-artistice de acest gen, de a descoperi noi talente și de a reafirma valorile umorului autentic ;

● de a antrena un număr cît mai mare de creatori, profesioniști și neprofesioniști, la îmbogățirea repertoriului din acest domeniu ;

● de a promova, prin creații satirice și umoristice, cu un bogat conținut ideologic și artistic, normele eticii și echității socialiste, răspunzînd astfel comandamentelor actuale de luptă împotriva inerției, a rutinei și conservatorismului, a oricăror atitudini retrograde care se manifestă la locul de muncă, în familie și societate.

DESFĂȘURAREA CONCURSULUI

La concurs pot participa creatori profesioniști și neprofesioniști, membri sau nemembri ai Uniunii Scriitorilor din R. S. România. Lucrările vor fi trimise pînă la data de 30 iulie 1978, pe adresa Comitetului județean de cultură și educație socialistă Vaslui, str. Ștefan cel Mare nr. 79, și vor fi expediate în două exemplare care vor purta un motto, ce va fi trimis și separat, pe un plic închis conținînd numele și prenumele : adresa autorului și specificația, dacă face sau nu parte din Uniunea Scriitorilor.

Juriul, alcătuit din scriitori, critici literari, oameni de cultură și artă, reprezentanți ai unor organizații de masă și obștești va stabili, pînă la data de 30 august 1978, lucrările ce vor primi distincții pentru teatru scurt, schiță satirică, cuplet și monolog satiric.

Concurenților le vor fi atribuite, conform clasificării lucrărilor ,diplome și medalii pentru locurile I, II, III, diplome de participare și însigne tuturor participanților. Cele mai bune lucrări vor fi achiziționate și publicate în volum — alcătuindu-se o culegere de lucrări destinată îmbogățirii repertoriului mișcării artistice de amatori. Festivitatea de premiere va avea loc la Vaslui în luna septembrie 1978, în cadrul unei consfătuiri de lucru cu creatorii de texte satirice și umoristice și a instructorilor formațiilor artistice de acest gen. Cheltuielile de transport, masă și cazare ale membrilor juriului, precum și ale tuturor invitaților, vor fi suportate de COMITETUL DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ AL JUDEȚULUI VASLUI.

Vă prezentăm un poet:

Eugen Dorcescu

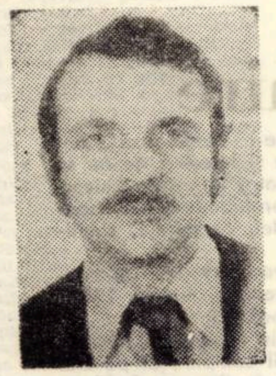

Debut editorial: Pax magna, versuri, Editura Cartea Românească, 1972. A publicat versuri în Orizont, Luceafărul, Viața Românească, Steaua, Familia, Amfiteatru. În 1975, Metafora poetică, eseuri, Editura Cartea Românească.

Referințe critice: Mihai Minculescu, Mircea Iorgulescu, Marcel Pop Corniș, Laurențiu Ulici, Marian Popa, Dinu Flămând, Nicolae Țirioi, Nicolae Diaconu, Mihai Buracu etc.

În prezent: Argonautica, versuri, în pregătire la Editura Facla.

1907

I

Cît poți cuprinde, neagră arătură
Și bolți de minereuri. La mijloc,
Un stol de case rare-și scurmă loc
Și-n fiecare lature, o gură
De tun ce varsă pulbere și foc
Rupînd hulpav un trup fără armură.

II

Vin zorii reci cu scuturi de argint.
Ce spațiu vast! Ce picle mișcătoare!
Abisul țevii tremură, vuind,
Întors spre neclintire și răcoare
Căci, blînd, sub lancea soarelui, s-aprind
Statui de singe-n uliți, pînă-n zare.

Cu viitori de platină.
Coifu-n vînt se-nfige ud
Solzii bronzului se-aud
Neaua și-a-ndulcit arsura
Lîngă ochiul negru, crud.
Umbra doar la dreapta lui
Vameșă pustiului
Îl îneacă-ncet în marea
Înghețată-a nimănui
Îl îneacă-ncet în marea
Înghețată-a nimănui.

REDUTA

Cetate cu creneluri înnegrite
Cu deșirate scări și aripi smulte
Duios șirag, viltoare de termite
Lumina ruginind în catapulte

Grei bolovani alături de baliste
Din lanțuri — ceață. Ronduri de tăcere.
Doar luna scotocește-n viziere
Un braț de mare flutură batiste.

PASTEL

În dulce flux, în aburi argintii,
Deasupra mării apelor copile,
Mașini de ridicat: Împărății
Cutremurate ritmic pe șenile.

Mașini de ridicat pe cerul gol,
Mașini de vînt, cu albe osuare,
Deasupra mării dulcelui atol,
Sub norii stivuiți la stăvilare.

Și-n lucii brazi și-n gemene răsuri
Balans de flaut blînd și dulce timbru —
Mașini de vînt vibrează în păduri,
Mașini de ridicat cu dinți de cimbru.

Îți trec prin somn, îți umplu ziua, nu
Își zbat în corzi și-n arcuri decît spuma
Și strigătul: Și tu — și tu — și tu;
Și tu și el; și el și tu. Acuma!

DIMINEȚI DE IANUARIE

Nu luptător, nu nalt zugrav ci pal
Biciuitor al ploii. Alba castă
A lucrurilor scade. Val cu val
Izbind în dig. Și creastă după creastă.

Imensul baldachin unduitor —
Sub zarva lui, pe umedele dale,
În unghi, spre adîncimi, peste fundale,
Ca două puncte-n vid profilul lor.

Ce tulburi avalanșe! Norii grei
Trecînd peste abis ca niște grape!
De sarea zării plini, de boarea ei:
Înnot profund în fericite ape.

OȘTEANU I

Iui Mircea Ciobanu

Larvă de ornitorinc
Stea pe zalele de zinc
Lăudată fie rana
Celui după care strig
Lăudată fie rana
Peste care norii ning.
Lancea grea alături stă
Vîntul brun o clatină
Vîntul brun ce bate-n ziduri

VICTOR GAGA: „Laudă soarelui"

peste plopul pașnic,
pînă în vîrful stelei,
unde sînt fluturi.
Ajută-mă să pot crește puii în acest cuib,
în această rîvnită țară ei
să-și culeagă grăunțele
din somnul holdelor de aur.
Ajută-mă să nu mor
pînă nu spun întreaga rugare,
pînă nu începe noaptea.
În întuneric dormi-voi
cu tine-n suflet, poate,
și cu un ochi la muntele și
la puii din pădurile mele...

CU CE

Mamei mele, Gherghina

Cu ce să-ți acopăr fruntea, mamă,
lîngă ce mare să-și moi aripa,
cu ce să-ți mîngîi ochii,
cu ce să opresc soarele-n păru-ți
cu ce cîntecul turturelei pe ramuri?
Cu ce, mamă, să-ți scriu dorul
iscat de-un nor pe-un vînt pustiu?
Cu ce tăria ta, în gînd,
presărată de iubire,
în ochii tăi de mure?
Cum să mă exprim, mamă, despre o floare
de dincolo de vecie?...

PAZNIC DE ZIMBRI

Sînt paznic de zimbri,
de veacuri statornic,
cu pleoapa vegherii
deschisă pe hronic.

Trec zimbrii din nouri
cu sînge în nară,
în arc, voievozii
țin stema de țară.

Arcașii din sînge
coboară în cete,
și gîndul mă strînge
-n coperți cu pecete.

Cutreier moldave
poteci de obcine
cu-alai de copite
și viscol în mine.

Gem fagii sălbatici
din frunză de stea
cînd vîntu-i întoarnă
spre inima mea.

Și pasul mă poartă
prin codrul cel sfînt
spre-un iezer cu tainic
murmur de cuvînt,

La care vin zimbrii
din Țara de Sus,
să-și stîmpere dorul
de veacul apus.

Știu Marele Zimbru
cu steaua în corn
ce sfîșie cerul
cu muget de gorn.

Sînt paznic de zimbrii
-n Carpații statornici,
cu spada vegherii
deschisă pe cronici.

Cristea Sandu Timoc

RUGAREA PRIVIGHETORII

Tu, soare, ajută-mi să nu se termine
această sfîntă rugare
pînă nu cade noaptea.
Închide rana deschisă acestui arbore
de un șarpe vecin
care-l mușcă și-n vis
și către dimineață.
Am casa pe-o ramură albastră,
la marginea acestui arbore.
Ajută-mi, la nevoie, să pot zbura

SĂ NU UIȚI

Să mergi departe și să te uiți
spre satul de sub deal;
să-l privești ca pe-un armăsar
desprins din tine chiar.
Să-ți fiarbă-n oase casa
aceea mică de sub nuc,
să privești în urmă la ulucă
unde-ți plînge mama
în tinda smerită
și-n urmă să privești!
Aici o să te uite toți
o să te uităm și noi!
Tu însuți ai să te uiți,
vezi bine,
peregrinînd pe-acolo fără dor,
de mamă...

STATORNICIA PĂDURII

Erai pădurea, eu, iarba sălbatică.
Erai un veac de lut răsturnat,
eu o amforă din albastrele ploi.
Eram visul de cerb, tu ideea, sămînța lumii.
A plecat pădurea, a rămas iarba
și eu într-o amforă,
deasupra de catarg,
străbătînd necuprinsele ape
într-o sămînță-n larg.

ANA POP SÎRBU • IZA*)

Toată dimineața Matei hoinări pe cîmp. Șanțuri răzlețe se perindau prin fața lui, tăind pămîntul. De departe, de dincolo de rît, cobora mirosul lămîiu, de grîu verde. Picături de apă se prelingeau de pe iarbă în pămînt, ca de pe niște umeri de femeie tînără. Din pămînt se ridică și ne adulmecă viața. Oamenii acum dorm, tac, se îngăduie. De ce oare simte Matei să se întoarcă, tot pe acest pămînt al Ludovichii, luat în stăpînire după mulți ani de Iza, nepăsîndu-i de Ludovica, fata rămasă bătrînă, undeva într-un conac, ros de sînziene și de simplitatea legitimă a asemănării, conac asemănător acelor lăcașuri, în care martori adormiți de ani așteaptă clipa să-și povestească slăbiciunile, josniciile sau seninele răsfățuri de viață.

Matei își aduse aminte de ziua cînd o cunoscuse pe Iza, cu mulți ani în urmă. Din podul, plin cu sînziene, Matei văzu

cu luminarea în
treia zi copilul d
iar stăpînul casei
am știut că ești
ține strîns lumina
ți se născuse" și
păcatele lui sînt
sat firește că ad
la Străin, iar, nu
deveni cel mai b
împrejurimi.
Cea care lumin
lui Matei era Iza.
tul de grijile case
propiați, avea o
dezvăluită de un
tor cu al ultimulu
ei trăda spaima,
cunsă după drap
venției. Privirea e
dență imaginată.

mină, a văzut că în a
eschise și al doilea ochi,
i-ar fi zis: „O, femeie,
răbdătoare, că ai putut
rea, care parcă din mină
femeia i-ar fi răspuns că
de vină, iar lumea din
lulmeca știrile cu privire
după mult timp, acesta
ogat comerciant de prin
a exasperarea firească a
. Tînără, absorbită cu to-
ei, cu ochii negri, ușor a-
distincție lăuntrică, greu
temperament, asemănă-
ul frate, și totuși privirea
apropiată de evlavie, as-
eria manierelor și con-
i căta o continuă confi-
Săienii povesteau că Iza

cum familia Izei se alipea, de bună voie, de conacul Ludovichii, cum cei doi frați ai Izei aveau chipuri șterse, doar ochii le umpleau fața de o armonie dosnică, căci altfel păreau niște umbre absente. Bătrînul tată intră pe poartă, cu un chip impenetrabil, sec, adumbrit de o viclenie țeapănă și o emfază ușor neîncrezătoare. Caii intrară în grajd, iar căruța, acoperită cu tablă de zinc își făcu loc în curtea a doua, ograda orătăniilor.

Feciorul cel mare nici nu intră bine în casă, că primul lui gînd fu să-și împletească o biciușcă din cînepă cu fire lungi, groase, răzlețe, apoi se-ndreptă pe cîmp, nedînd nimănui nici o socoteală. Era în toată înfățișarea lui o melancolie, plină de confuzie, care stă bine unui necunoscut. Matei era sigur că asemenea tineri nu se vor putea adapta monotoniei satului oricît ar fi vrut tatăl să și-i facă aici comercianți, care să vîndă cu nesaț tigve întregi de mirodenii, exasperînd poporenii cu inepuizabilele lor bunătăți. Cel de-al doilea fecior, și cel mai mic, își purta absent statura sa, încheind parcă un armistițiu cu el însuși, făcînd de tot abstracție de ceilalți. În exilul apatiei lui, ar fi fost în stare să stea ore întregi prin ogradă, privind conacul, dar mai ales podul lui, ca pe o statuie de sfînt, rebegită de ploi. După mult timp, se povestea prin sat că ultimul dintre fiii Străinului, căci porecla asta o primise în sat, se născuse cu un ochi închis și altul deschis și că degeaba îl îngrijiră doctorii de la oraș, numai după trei zile și trei nopți, timp în care mama necunoscută, căci necunoscută a rămas pentru întregul sat, a stat tot timpul

nu le adresa nic
timpul liber singu
tul din frunze. N
și subtilitatea ac
trînul tată hotăr
de primprejurul
multă vreme fire
Ludovichii.
Amărăciunea p
dovica nu voia s
tițiu cu ei, pe ne
neamului Aroneș
re, sau de zăpu
zeală sau de mo
deau oamenii ci
culegea ani intre
dul începuse să
această ocupație
amintirile, a le
într-o stranie că
leac, dealul cel
dreapta podului
chia-i de mireas
singurătății și ră
singur cercel, că
cununița de sin
chia. Nimeni, în
n-avusese voie să
Matei, care vene
în sat. Acolo în
prima oară în vi
Iza se sculă de
vară, împăturite
îmbrăcă iute, afo
în jur, și privirea
gă geam. Pete n
pe el, parcă sep
lui înțepenit. Se
văzu că buzele

i un cuvînt fraților, că-n
era ei ocupație era cînta-
imeni nu înțelegea rostul
estei eliberări. Atunci bă-
i tăierea tuturor pomilor
casei, scandalizînd pentru
a fetei, dar mai ales a

lutea în casă, căci Lu-
să încheie nici un armis-
drept instalați în conacul
ilor. Pe vreme de răcoa-
sealǎ, pe vreme de ume-
arte (la așa ceva se gin-
nd o vedeau), Ludovica
gi sînziene, și astfel po-
se umple de ele. Era în
un soi de — a-și întări
domina și a ale prelungi
utare a dealului lui Pe-
blestemat. Pe peretele din
era bătută în cuie ro-
ă, ca un mesaj adresat
tăcirii ei. Umbla cu un
ci celălalt era aninat de
ziene, ce împodobea ro-
cei douăzeci de ani,
intre în pod, în afară de
a verile și și le petrecea
pod auzise Matei, pentru
ață, povestea Izei.
evreme. Își luă hainele de
pe speteaza scaunului, se
ară era încă frig, se uită
ii căzu pe cufărul de lîn-
nari de praf se odihneau
arate de neputința aeru-
aplecă să-l șteargă și
capacului erau întredes-

chise. O lumină firavă intra prin ușorii ferestrei. Deschise cufărul. O mulțime de fluturi se răspîndiră prin cameră. Mici, găunoși, monoton de asemănători, micile vietăți se zbăteau fără scrupule prin colțurile găsite. O dîră, roasă de o moliciune invizibilă, rămînea în urma lor. Se mijea de ziuă și Iza voia să se mai bucure de fărîmiturile unor senzații vechi, trăite cu dimineți în urmă. Repede se desprinse din încăperea cu gust de rugină. În chiar dimineața aceea apăru Jody-Lupanul cu cei cinci feciori ai săi. Apărură călări în fața conacului. Familia Izei se aciuase deja, de multă vreme, la conac, alăturea de Ludovica, ce devenea, pe măsură ce treceau anii, un simbol al absenței. Satul era amorțit. Jody-Lupanul, mic, îndesat, ascuns într-un prezent prea tare măcinat de un trecut anost, apăru în ograda conacului cu nonșalanța omului ce-și acoperă destinul sub fel de fel de haine, unele înguste, altele prea lungi, unele răsucite pe călcîie; a uitat de mult că fusese în satul acesta popă, că odinioară călcase cu mîndrie iarba și scaieții și sorții oamenilor, că pășea prin sat țeapăn, măsurînd casele a viclenie, ca un ecou al vadului, pe care-l boțise cu tinerețea lui fără căpătîi.

Vederea conacului nu-i inspira acea umilință de piatră veche, neuzurpată, credea că Ludovica nici nu mai există, era în toată înfățișarea lui un miros acru de lemn putred. Dealul i se arătă de dimineață plin de pîlcuri și de galopul cailor invizibili, cu copitele gonind absența anilor. Ciorile, veverițele, potîrnichile, furnicile, toate erau fără de moarte, Jody-lupanul însă nu le vedea, ci doar auzea trapul cailor, tînguind plăceri nevindecate. Bătrînețea lui semăna cu o ceașcă arsă. Cînd fugi de tine, cauți locuri străvechi, o speranță stranie te poate îmbuna, și-ți poate justifica nealtoirea și rătăcirea ta de om. Dar ochii lui Jody-lupanul erau adînciți în vîrstnicia lui seacă, obrazul îi era nevrednic de lumină, ci doar pupilele se miceau și se măreau, dar nu a mirare, ci a așteptare beteagă, rece, nelimpede.

Cîini mari de vînătoare adulmecau hrana, cătînd prin șanțurile strîmte, săpate în fața conacului. Iza rămase la fereastră. Trase perdeaua la o parte. „Hm, niște străini, mă duc să văd ce le-or fi trebuit". Iată-l pe unul că se dă jos de pe cal, mîngîindu-i botul neînduplecat, ce vrea să-și mai țină stăpînul în șa. Jody-lupanul se dă jos, se plimbă absent prin fața ogrăzii, stă și-și privește din nou calul, are niște cizme cu tureacul gros, precis că nu-s slobode la umblat, feciorii rămîn însă pe cai, parcă șaua ar fi lăcașul lor de cînd s-au scoborît de pe dealul lui Peleac.

Iza lăsă perdelele să cadă la loc, se uită într-o doară la grindă și văzu o pînză de păianjen, întinsă a sărbătoare. Ieși în ogradă. Acolo îl văzu pe Jody-lupanul că se juca cu pietricelele albe, pe care le arunca în lutul de la streașina casei. Avea niște degete subțiri, lîncede și negre, o făptură fără chip, învăluită într-un rînjet sterp. „Ce-ți veni să intri în ograda omului și să strici lutul galben?" Jody-lupanul holbă ochii spre ea, răsfirînd și mai tare lutul, care parcă refuza degetele acelea viclene, ispititoare. Feciorii păreau că rod și ei iarba, alături de caii ponosiți, cu călcîiele roase și ochi urduroși. „Poate s-or fi rătăcit, cine știe de unde vin și încotro pleacă" își zise Iza, cu mîinile, în sfîrșit așezate, într-un gest de odihnă și răbdare. „Am venit să ne aciuăm și noi în conacul ăsta" se auzi un glas dezmorțit. „Conacul e al Ludovichii, și poate și al nostru" zise Iza și începu să rîdă absent, cutișoare mici se strîngeau în jurul ochilor ei, buzele-i rămîneau întredeschise, lăsînd să i se vadă niște dinți mici, albi, lucioși, ca de lapte. Jody-lupanul luă cravașa în mîini, înaintă spre miezul ogrăzii, sfidător, tăinuit într-o muțenie aspră. Ajunse în cameră, deschizînd ușa cu un gest atît de absent, de parcă nu-el-ar fi intrat, ci aerul din jurul și-ar fi făcut loc să intre.

Jody-lupanul o văzut pe Iza cum se îndepărta de el, tot mai mult, ochii pîndeau fereastra, de parcă afară n-ar fi stat aliniați feciorii lui Jody. O linie albă se căsca între ea și Jody, care se apleca pînditor, să-și scarpine fluierul piciorului, și cum ea se îndepărta tot mai mult de el, și cum el încărunțea parcă dintr-odată, din toată făptura lui rămîneau ochii aceia urduroși de cal, și cum ea era prea slabă să ia o hotărîre bruscă, și cum fereastra devenea pe loc moale, prăbușită într-un colț de altă casă, care parcă nu mai era a ei, și cum cravașa începu să lucească atît de aproape de ea, vrînd parcă să o învăluie în monotonia aceea de mort viu, Iza se trezi, rupînd parcă aerul dintre ea și Jody: „Într-o clipită să ieși afară!". Locul dintre ea și el se îngusta. Atunci aerul de sînziene inundă camera, oglinda veche și roasă de molii se clătină; clipa ce va să vie începu să se usuce, în mintea lui Jody-lupanul se cîntăreau anii, herghelia de cai sălbatici începu să necheze și deodată se deschise ușa și apăru Ludovica.

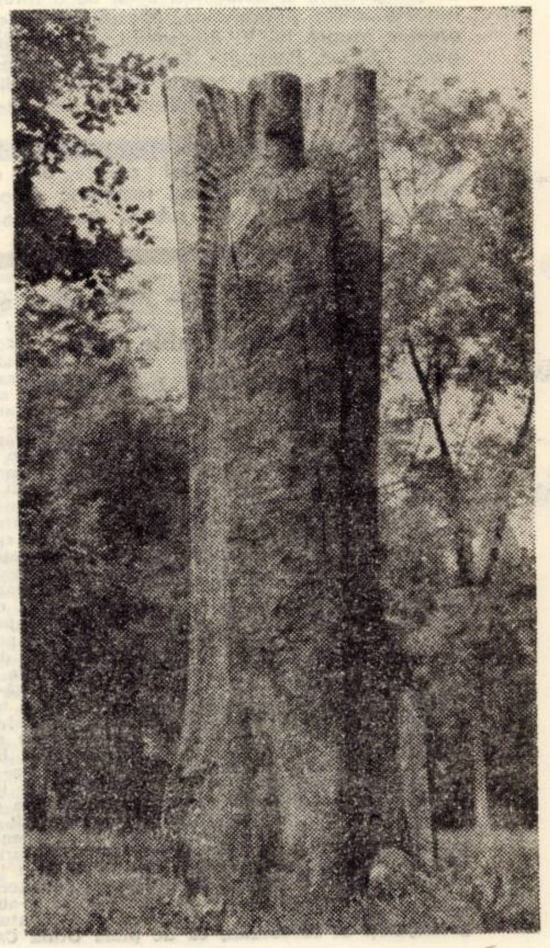

VICTOR GAGA: „Victorie"

*) Fragment dintr-un roman în lucru.

convorbiri

Cu poeta CAROLINA ILICA

Carolina Ilica la Festivalul de poezie de la Struga — R.S.F. Iugoslavia — 1977

— Debutul Dvs. editorial, cu volumul de poezii „Neîmblînzită ca o stea lactee", a însemnat Premiul I al Editurii „Eminescu" pe anul 1973. Criticul literar Al. Piru spune despre Dvs. în volumul „Poezia românească contemporană 1950-1975" (Ed. „Eminescu", 1975): „Atentă, lucru atît de rar printre debutanți, la versificație, Carolina Ilica posedă totdeauna forța de a crea o atmosferă legendară, nostalgică și tandră..." poeziile fiind „de o incontestabilă originalitate" și „o surprinzătoare maturitate, chiar un anume rafinament plastic". Vorbiți-ne, vă rugăm, despre începuturile Dvs. literare.

— Am început să scriu din ultimele clase ale ciclului II, la Vîrfurile. Am debutat ca elevă a Liceului pedagogic din Arad, în anul I (1966), în ziarul „Flacăra roșie", cu poezia „Vis poetic"; au urmat colaborări la ziare și reviste din țară („Scînteia tineretului" — ca urmare a participării la taberele naționale de creație, unde am fost remarcată de prof. Tudor Opriș, „Familia", „Luceafărul", în diferite plachete apărute la Arad — Amfore, etc.). Ca elevă, am obținut, prin 1968, un premiu național la concursul „N. Labiș" de la Suceava, premiul U.T.C.-ului. Am condus Societatea literară arădeană a elevilor. Am fost membră a cenaclului din liceu și a celui arădean „Lucian Blaga". Apoi studenția Bucureștiului...

— Ce înseamnă Vîrfurile pentru poeta Carolina Ilica?

— Născîndu-mă în comuna Vîrfurile, satul Vidra, nu pot să uit anii copilăriei petrecuți prin locuri atît de frumoase, în sălbătăcia cailor și a brîndușelor de toamnă. Dealurile domoale, cu iarbă înaltă, în care îmi plăcea să stau vara culcată, cu ochii la stelele mărunte de vară, cu livezi cutremurate de flori și de fructe, cu apropiate păduri, m-au legat pentru totdeauna de natură. E atît de bogat un om care a copilărit la sat! De altfel, primul meu volum este adevărata dovadă a sincronizării inimii mele cu ritmul naturii. Cînd l-am descoperit pe Hölderlin, mi-am dat seama că am trăit și eu ca el, în primii mei ani: natura ocrotitoare îmi era mai apropiată decît oamenii. Pe ei (pe oameni) i-am înțeles mai tîrziu. Cînd mă întorc prin locurile de-acasă, stau de vorbă cu vidranii în graiul lor, de parcă n-aș fi plecat niciodată din sat.

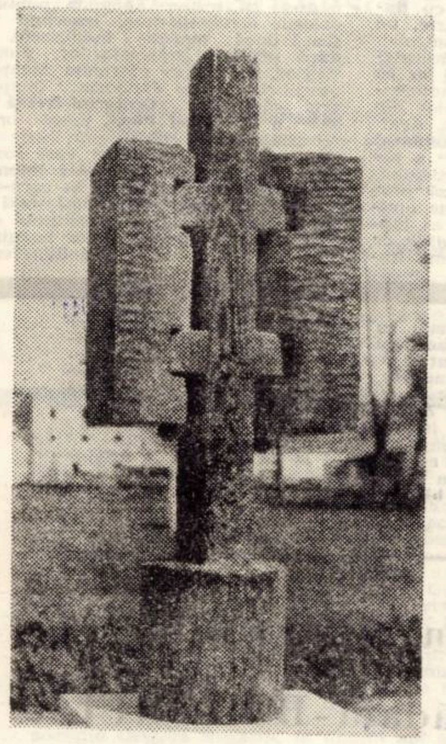

VICTOR GAGA: „Pasăre"

— Și ce înseamnă Aradul pentru Dvs.?

— Cei cinci ani de liceu m-au trezit cu adevărat la poezie. Debutul în „Flacăra roșie" cît și Liceul pedagogic m-au legat pentru totdeauna de Arad. Îmi amintesc și mă emoționez: cu cită așteptare înfrigurată am citit pentru prima oară la cenaclul „Lucian Blaga"; cei care au luat cuvîntul, mi-au dat aripi. De multe ori, de atunci încoace, mi-am zis în taină: „Nu trebuie să-i dezamăgesc pe cei care, atît de devreme, au crezut în versurile mele". E un fel de îndemn care îmi face bine.

— Anii studenției, la București, au fost și ani consacrării poetice?

— Intenționat mi-am amînat cumva debutul editorial. Sînt întotdeauna primul meu critic, și cel mai exigent. Nu mi-ar fi plăcut să încep cu o carte pe care — grav — s-o regret sau — mai ușor, — de care să mă îndoiesc. Mi-aduc aminte cît de mică m-am simțit în anul I de facultate, cînd i-am auzit pe colegi (aproape toți) lăudîndu-se că sînt poeți și prozatori. Pe atunci credeam chiar mai multe decît auzeam. Nu le-am spus că am și eu poezii scrise de mine. Dar, în primăvară, cînd mi-a apărut un ciclu în „Luceafărul", nu le venea să creadă că o taciturnă și o neîmblînzită ca mine ar fi putut semna acele versuri. La fel de surprinși au fost și profesorii; unul chiar mi-a și spus, după ce s-au anunțat în ziare și reviste premiile de debut ale Editurii „Eminescu", pe anul 1973, că locul I la poezie l-a cîștigat o fată care are același nume cu mine. Vă dați seama ce stupefiat a fost cînd colegii mei de grupă i-au spus că de fapt eu sînt premiata. Toate aceste nedumeriri au venit nu numai din starea mea închisă, tăcută, retrasă, cît și din faptul că nu obișnuiam să spun că scriu, și apoi că „nu mă purtam de loc ca o poetă", așa mi-a spus, cu sinceritate, un coleg, la o seară de dans. În 1974 mi-a apărut cartea; m-am bucurat cu adevărat de ea; a fost cel mai minunat dar pe care mi l-am făcut vreodată — mie și celorlalți.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre lirica feminină...

— Și, totuși, oricîte voci s-ar ridica, poezia feminină există cu adevărat. De ce să nu acceptăm termenul, cînd există și îmbrăcăminte feminină și sensibilitate feminină și... De fapt, cele mai frumoase substantive din limba noastră sînt de genul feminin. Pentru mine, poeta ideală rămîne Sapho; din timpurile mai apropiate, îmi place însingurata și modesta Emily Dickinson; din poezia românească, Magda Isanos și, de acum, blînd-îndurerata Constanța Buzea. Însă marea mea slăbiciune, cînd e vorba de poezie, rămîne Rilke. Revenind la întrebarea Dvs., consider că ține de seriozitatea talentului și a muncii celor care o scriu, pentru a dezbrăca poezia feminină de sensul peiorativ care i se mai dă.

— Noua Dvs. carte de versuri, „Dogoarea și flacăra" — apărută la Editura „Eminescu", 1977, este o convingătoare treaptă a maturității artistice, a lirismului Dvs. duios și grav.

Ce este poezia, distinsă Carolina Ilica?

— Dați-mi voie ca la această întrebare să vă răspund cu o poezie, prima din „Dogoarea și flacăra"; titlul ei „Poetul".

„Demonul singurătății
Vine neînaripat
Și cu pleoapele pe ochi
Mă întreabă cîteodat':

— Cine ești, de știi să cînți?
Mă fac om cînd te ascult.
Niciodată, niciodată
N-am știut ce să-i răspund".

— Considerați necesară o revistă literară la Arad?

— Ar fi foarte necesară, cu atît mai mult cu cît Aradul s-a mîndrit cîndva cu o revistă literară de răsunet național; și apoi în Arad trăiește și scrie un grup de foarte serioși poeți și prozatori.

— În vara anului 1977 ați participat la a XVI-a ediție a „Serilor de poezie de la Struga" din R.S.F. Iugoslavia. Ce ne puteți spune despre această grandioasă manifestare poetică?

— Festivalul de la Struga mi-a deschis ochii asupra mersului poeziei prin lume, acum. Am cunoscut foarte mulți poeți, am stat de vorbă cu ei, așa mulți împreună, un Olimp al poeziei coborît pe malul lacului Ohrid, cel vestit în perle. Ascultînd atîtea versuri, în aproape toate limbile de pe pămînt, mi-am dat din nou seama că poezia, înainte de toate, e o vrajă de cuvinte, o muzică ciudată care călătorește prin simțuri, prin suflet și urcă spre fruntea „bătută de gînduri".

— Ce proiecte literare aveți?

— Am pregătit o carte de poezie pentru Editura „Eminescu", o traducere de poezie din lirica universală și în perspectivă mai îndepărtată un volum pentru copii.

— Vă rugăm o poezie dedicată cititorilor acestui interviu.

— Despre altceva se îndeamnă să bată
Acum inima mea.
Întrebări ale copilăriei
Cît de aproape din nou îmi sînteți!

Fericirea? Un copac din pădure,
Firesc de verde, cum sînt și ceilalți.
Cine-l găsește — ca din întîmplare
Ori poate din noroc — mlădițe numai
Din cînd în cînd să rupă; nu tot trunchiul.

Căci ce-i puțin, e mai de preț.

Și tot puținul trebuie-mpărțit;
Altfel nu are gust, nici trăinicie.

Întrevedere realizată de VASILE MAN

televiziune

DUMINICĂ, 19 martie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii „Comoara din insulă" Episodul 4. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,15 Finalele turneului internațional de box „Centura de aur". 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical: Ora veselă. 14,00 Woody — ciocănitoarea buclucașă. „Fantezii pe zăpadă" — emisiune de jocuri sportive și distractive transmisă de la Chaux de Fonds (Elveția). Povestea filmului muzical. Șah mat în... 15 minute. 15,30 Magazin sportiv. Finala campionatului național de volei masculin: Steaua — Dinamo București. (Transmisiune directă de la Constanța). Finalele turneului internațional de box „Centura de aur" (înregistrare). 17,30 Instantanee... de Aristide Buhoiu. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Reportaj tv. „Coloana". 19,40 Antena vă aparține! — Spectacol prezentat de județul Mehedinți. 20,40 Film artistic „Capriciile Mariei". Premieră tv. Coproducție franco-italiană. 22,05 Telejurnal. Sport.

LUNI, 20 martie

16,00 Telex. 16,05 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton: „Familia Palliser". 21,15 Mai aveți o întrebare? Roboții industriali. 21,45 Balade din trecut: Voica în Nadolie. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 21 martie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret. 10,55 În alb și negru „Istețul Bomerang" (II) rel. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Viața muzicală — Orchestra și corul Radioteleviziunii bulgare la București. 18,00 Film documentar „Sigiliul Romei". 18,15 Cîntece și balade din timpul răscoalei din 1907. 18,30 Lecții tv pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Tribuna tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Forum cetățenesc. 20,20 Teatru tv „Grădina cu trandafiri". 22,00 Vedete internațional. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 22 martie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Teatru tv (rel.). 11,50 Tribuna tv. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Atenție la... neatenție. 17,25 Din țările socialiste. 17,35 Moștenire pentru viitor. Șt. O. Iosif. 18,20 Tragerea pronoexpres. 18,35 Telecronică pentru pionieri. 18,55 Cîntec de miner. 19,10 Tribuna experienței înaintate. 19,20 1001 de seri. 9,30 Telejurnal. 20,00 Noi, femeile! 20,30 Telecinemateca. În ciclul: „Dosarele ecranului". Cînd visurile se destramă. Premieră tv. Producție a studiourilor italiene. 22,00 Baletul Operei din Timișoara. 22,20 Telejurnal.

JOI, 23 martie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Muzică ușoară de Renata Vasilescu. 17,15 Reportaj pe glob. 17,45 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 18,00 Consultații medicale. 18,25 La izvoarele cîntecului teleormănean. 18,50 România pitorească. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei. 20,05 Ora tineretului. 21,10 Telerecital — Olga Tudorache. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 24 martie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,35 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Loto. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. 20,20 Film artistic „Țara zăpezilor". Premieră pe țară. Producție a studiourilor japoneze. 21,50 Atelier de creație literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 25 martie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Muzică distractivă. 13,45 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. Diamante de Maramureș (rel.). 14,15 Stadion — Campionatele europene de tenis de masă; Campionatele europene de atletism pe teren acoperit: Campionatele mondiale de patinaj artistic. Selecțiuni înregistrate de la Duisburg, Milano și Ottawa. 16,15 Itinerar Elen. 16,40 Clubul tineretului... la Mediaș. 17,40 Efigii lirice. 17,55 Săptămîna politică internă și internațională. 18.10 Antologia filmului pentru copii și tineret. 19,30 Telejurnal. 19,50 Reportaj de scriitor. 20,05 Teleenciclopedia. 20,45 Mari filme western: „California". Premieră pe țară. 22,20 Întîlnire cu satira și umorul. 22,50 Telejurnal.

teatru

pe scena Teatrului național din Timișoara

„Moftangii"

de I. L. CARAGIALE

Tudor Vianu și Șerban Cioculescu, pentru a nu numi decît pe cei mai reprezentativi critici ai stilului lui Caragiale, au insistat nu o dată asupra fantasticei oralități, asupra memoriei quasi-neomenești, de bandă de magnetofon a expresiei vii — dar ce memorie diabolic-inteligentă, ironic țintită doar asupra definitorului ! — ce caracterizează schițele scrise în plina maturitate creatoare a celui care a fost și este, părinte fondator de la care mereu pornește și la care mereu se reîntoarce, viața scenei românești.

Parcă tot ce a auzit, mai a es auzit, observat și judecat Caragiale de-a lungul întregii sale vieți petrecută la pînda tipului contemporan, la vînătoare după Mitici, s-a decantat și limpezit în aceste schițe, care sînt într-același timp, așa cum sînt scrise, schițe și scenete, putînd trece (dar mai ales rămîne !) cu nemaipomenită ușurință de pe scenă între rîndurile volumului și înapoi.

Încă o dovadă în acest sens ne-a oferit-o Naționalul timișorean prin ultima sa premieră — un spectacol — coupé în care pe lîngă surpriza rejucării cam uitatei „soacra mea Titina", sînt dramatizate patru dintre nestematele prozei scurte românești.

Spectacolul este omogen, aiert, succesiunea tipurilor de o mare vioiciune și sclipire, toți actorii jucînd cu o reală plăcere de a-și spune cuvîntul exact (și clasic) acolo, unde și cînd trebuie într-o stare de firească exaltare și mai ales tinerețe. Plăcerea jocului — quasi-spontan, — naturalețea adecvării la marele stil al teatrului nostru, la tradiția Naționalului bucureștean cu spectacolele sale de referință din deceniul al VI-lea este evidentă. Ceea ce încîntă și determină succesul cert al realizării — validat de spectatori la premieră, prin nenumărate și entuziaste chemări la rampă este alianța între respect pentru descifrarea de pînă acum a lumii lui Nenea Iancu și viziunea modernă, jocul de nuanțe și demascări, apelul spre permanența viziunii critice, cu un cuvînt, contemporaneitatea considerării personajelor. Meritul întregii trupe este incontestabil ; aproape toți actorii Naționalului nostru care au pus stăpînire pe scenă și pe spectatori, emoționați și fericiți în a spune replici cu cap și coadă, cu miez și înțeles, fericiți de a înota în apa noastră vie, acel izvor de nepieritoare observație inteligentă, necruțătoare, genială ce definește viziunea adecvată la realitate a lui I. L. Caragiale.

Antrenați de ritmul neostenit de mitralieră ai replicii, de „tac-tacul" cuvîntului memorabil spus acolo și unde doare sau înțeapă mai tare, duși de șuvoiul lumii schițelor, entuziaștii interpreți au ridicat și vodevilul quassi-uitat „Soacra mea Fifina" la nivelul comunicării spirituale de înaltă calitate, parodiind subțire, prin aparteuri disociativ subtilniate, lumea romanțurilor de amor și a coincidențelor ca atare, a prostiilor debitate cu morgă și bonton și a suspinelor cu țeșinuri calculate. Desigur spectatorului nu-i poate scăpa — sensibila diferență de nivel între schițe, opere de maturitate absolută și „Soacra", jucărioară dramatică grevată de facilitate. Adevărul primei părți a spectacolului e vitriolant, cel al părții a doua, amuzant. Diferența de tensiune și ritm nu se face însă major simțită în spectacol și considerăm că aceasta este o reușită a viziunii regizorale a lui Miron Nețea. Dintre personajele feminine Coca Ionescu și Eugenia Crețoiu, iar dintre cele masculine Camil Georgescu, Eugen Cristea, Daniel Petrescu, Ion Haiduc, constituie osatura spectacolului, „moftangii" de bază pe care se sprijină întreaga suflare de „tipuri" și „dame" a lumii evocate. Neinspirată ni s-a părut distribuirea Getei Iancu în Fifina după cum jocul Gretei Avram și Anei Ionescu a fost departe de a se ridica la nivelul general al spectacolului, carența, de ani încoace, a primei noastre scene în reîmprospătarea cu forțe actoricești tinere a „vechii gărzi", apărînd din ce în ce mai evidentă.

Regia lui Miron Nețea a excelat în bun gust, inteligență a economiei mișcărilor scenice, ritm și discretă ironie, conferind întregului spectacol o notă de vioaie „defilare" a unor chipuri nemuritoare. Decorurile și costumele Doinei-Popa Almăjan și muzica lui I. D. Ionescu au contribuit la reușita acestei montări de certă calitate.

SERGIU LEVIN

Scenă din spectacol, cu Eugen Cristea și Ana Ionescu

plastică

Expoziția artiștilor bucureșteni, deschisă la Galeriile de artă, nu tinde la un program. În alcătuirea ei, quartetul **Ethel Lucaci Băiaș, Silviu Băiaș, Aurel Bulacu, Ileana Micodin** — reunit pur și simplu printr-un act de decizie subiectiv — trădează totuși afinități pe care le putem bănui încă de la o primă lectură a legendelor (titlurilor) asociate imaginilor. Căci dacă expoziția nu este consecința unui act programatic, materialul artistic comunică structural, prin numitorul comun al unei anumite atitudini a autorilor lui, o obstinată continuitate a temelor. O perseverentă repetiție a motivului o „specializare" iconografică definește travaliul celor patru artiști. Segmentul expozițional, ce se oferă acum publicului, rezumă, în fond, o tendință a condiției artelor românești din ultimul lor deceniu. Artistul „purtător de cuvînt" pare foarte atent la ideea „epuizării" unei teme, a unei problematici exacte și parcimonios circumscrise. Imaginea are aerul unei feude intensiv explorate, iar stilul are destinul unui tratament exhaustiv.

Ethel Lucaci Băiaș își asumă — reacționînd la prețiozitățile tehnice — dificultatea de a înviora tradiția aparent revolută a xilogravurii. Intuind cu originalitate resursele inciziei și, implicit, posibilitatea distribuțiilor inedite de alb-negru, artista configurează imagini „dinamogene", structuri cu dublă lectură. Înregistrăm, pe de-o parte, un cîmp difuz al scrierii, de impuls controlat, o notație de „răboj", compusă în cascade-cîmp descifrabil în sens grafologic — iar pe de altă parte, semne figurale, supradimensionate, anatomii ale alterării semnelor din cîmpul vizual comun. **Silviu Băiaș**, Arhitecturi spectrale, articulate de vocabularul laconic al acelei „geometrii implicite" a lucrurilor, descriu suita **Eclipselor** artistului. Edificii în care culoarea funcționează prin atributele ei calorice și sonore, sunete optice care-și comunică propriile esențe ca lungimi de undă. **Aurel Bulacu.** Studiile de **desen ritualist**, ca și picturile pe tema Bărăganului, se derulează ca enunțuri aluziv reflexive ale unei cercetări descrise prin haloul ei eseistic : Bărăganul, un cîmp al memoriei și percepției afective, recuperat prin dicteuri fragmentare. Deliberat distorse, precare și aluzive, semnele imaginii inventariază, într-un serial permutațional, mediul unui orizont trăit, care este, pentru artist, spațiul de rezonanță campestru. Imageria lui Bulacu afirmă în acest ciclu, cu o nostalgie lucidă, un conceptualism simultan liric și dramatic, himnic sau critic. **Ileana Micodin.** O înfiorare vegetală respiră toată iconografia gravurilor semnate de I. Micodin. Morfemul „flamboaiant", datorat gestului sinuos, populează — spunem astfel pentru că ei, morfemul, este aici însemnul unui mediu biotic — întinderile și abisurile texturilor ca materie a unor ciocotitoare prefaceri ale formelor. Eoliene unduiri ale gestului mîngîie inefabil formele ; alteori, caligrame cu duct automatic se învîrtejesc fecund în antrelacuri, de asemenea, vegetale. Arareori aceste cîmpuri de energie se anulează în suprafețele de negruri și griuri. Oroarea de vacuum este, presupun, pentru artistă, oroarea de nemișcare. Fertilitatea grafiei însinuează o poetică a vitalismului dintotdeauna.

CORIOLAN BABEȚI

„cîntarea României"

Caricatura, pe care a practicat-o cu dezinvoltură și certă vocație, i-a dat tînărului Ștefan Popa, sensul acut al desenului, siguranța lui, eleganța lui. Expoziția pe care el, ca student al Politehnicii „Traian Vuia", o deschide la Casa studenților din Timișoara, reflectă cîteva din liniile plastice spre care el se îndreaptă : pe de-o parte, desenele sale în tuș sau în culoare, iar pe de alta, încercările de pictură.

Desenele în tuș ale tînărului plastician merg spre arta colajului de imagini, înviind evenimente istorice, ca independența, sau simboluri ale epocii, ridicînd întrebări acute puse contemporaneității : pacea, războiul, trecerea timpului. În aceste desene Popa aplică arta miniaturalului, iar simbolistica sa, cochetînd cu surrealismul sau elementul fantastic, dacă nu are o mare valoare de sens, reflectă în schimb detaliul surprins cu minuțiozitate, fiind un gen de mici fizionomii morale sau psihologice.

Pictura, în care se simte grația, optimismul și luminozitatea (Autoportretele) renascentiste, este o galerie de portrete, chipuri de-o frumusețe botticelliană, sugerînd o lume diafană, a culorilor sufletești pline de exuberanță. Astfel este „Autoportretul" din 1968, unde chipul adolescentului se înalță ca un lujer dintr-o masă de flori, cu trăsăturile efeminate. Compoziția istorică „Omagiu străbunilor", încă naiv construită, pulsează totuși de sevă coloristică, iar portretul „Bunicul" intuiește o psihologie atinsă de aripa vîrstei. În genere, pictura de început a tînărului Ștefan Popa sugerează, prin Autoportretele sale, un gen de „istorie" a adolescenței, chipuri fecioreinice, poate uneori prea dulcege, însă în care susură un freamăt al culorii, se înscrie un desen curat, sigur, și o punere în pagină bine intuită, care ne fac să credem în penelul său de tînăr artist, cu vocație, și cu viitor.

ION ARIEȘANU

ȘTEFAN POPA :
„Autoportret"

Un tînăr artist plastic ȘTEFAN POPA

muzică

Momente de elevație

IULIU BRUDAȘCĂ, ELZBIETA TARNAWSKA

Forma în care se cristalizează entuziasmul artistic — polarizînd energiile voliționale într-un mod particular — conferă manifestărilor înscrise pe această axă orînduitoare un nimb propriu, inconfundabil. L-am simțit răzbătînd distinct, din bucuria cu care un mănunchi de tinere talente dădea viață partiturii fostului lor coleg, azi compozitor de certă vocație — **IULIU BRUDAȘCA.** Impresionantă dăruirea orchestrei **„Camerata Banatica"**, efortul de reconstituire al universului sonor bizantin, realizat de compozitor în pagini presărate de emoție și vibrație, de un profesionalism și originalitate ce-l situează pe autorul Divertismentului și Suitei concertante, detașat, în fruntea tinerei pleiade de compozitori români. O satisfacție certă le-a furnizat-o interpreților și contribuția adusă în etalarea vîrfurilor solistice dintre ei — **Dan Capotescu** și **Adriana Iliescu.** La pupitrul Cameratei, **Gh. Chiculiță,** autorul care a cristalizat acest entuziasm într-o manifestare care onorează instituția, a iluminat, dincolo de imprecizii le sesizate, fioarea rară a deplinei dăruiri.

La Filarmonică, **Remus Georgescu** a dorit pare-se să testeze apetența publicului spre valorile contemporane, înscriind în aceeași seară două opusuri îndrăznețe. Judecînd după prezența spectatorilor, numărul inițiaților, apți de a pătrunde esența acestor partituri, rămîne derizoriu. O spun cu regret, căci dacă **Oratoriul-frescă „Lupeni 1929"** a lui **Aurel Popa,** nu-și onorează de fel titulatura, totul rezumîndu-se la ilustrarea sonoră a frumosului vers rostit de **Vl. Jurăscu,** cu efecte nu odată interesante dar și discutabile (gliss, de la corn-englez), în schimb, **Concertul de Lutoslawski** s-a constituit într-o pledoarie susținută cu nerv și tensiune interioară (a unor imagini condensate, lipsite de orice grandilocvență), marcînd cîștigul expresiv realizat vizavi de antecesori.

Pianista **ELZBIETA TARNAWSKA** și-a onorat, în **Concertul Nr. 1 de Brahms,** temeinicile studii făcute la Leningrad, Varșovia, Paris, cît și laurii cuceriți la Concursurile Chopin și M. Long. Pianistica oaspetei are o neobișnuită rebustețe, forța tușeului permițîndu-i să se arunce cu o adevărată frenezie în canonada dificilelor octave, triluri duble ori salturi spectaculoase. Farmecul personalității sale rezidă din oponența, din replica pe care știe să o dea acestei maniere, alternînd-o cu unduiri exuberante, ori înălțînd vibranta confesiune lirică a părții secunde spre spațiile eterate ale sublimului. O interpretă de mare virtuozitate, ghicită și din strălucitorul Chopin oferit ca supliment, pe care dorim să o revedem pe podiumul Filarmonicii ! Supărător, acordajul pianului.

DORU MURGU

Elzbieta Tarnawska

Din Timișoara de altădată - BOHORUL

Dacă-i cuvînt românesc, mă întreabă Franz Liebhard. L-au întrebuințat acuma șeizeci, șaptezeci de ani băieții germani din Fabrică, în jocurile lor cu bile (Klicker). **Era bila prin excelență ; un exemplar deosebit de mare și frumos, fie dintr-un material de faianță, colorat într-o nuanță aparte, fie din sticlă mată, uneori însă și dintr-o sticlă străvezie, cu un miez multicolor, sucit cu artă. Valora, în genere, cît trei bile obișnuite. Se putea cumpăra în librării sau prăvălii cu resort de jucării ; se obținea însă mai ales prin schimb, în urma unor tratative îndelungate și pasionante. În joc putea fi cîștigat pe baza unor reguli complicate, prin dibăcie, tertipuri măiestrit voalate sau chiar numai prin noroc.**

Atît, deocamdată, după Franz Liebhard, despre bila de joc (Klicker) **numită de băieții germani din cartierul Fabrica bohor. Și nedumerirea colegului nostru este îndreptățită. În primul rînd, fiindcă Fabrica a fost, încă din secolul XVIII, imediat după capitularea turcilor, un cartier multinațional : românesc, sîrbesc, german și evreiesc. Tot aici a existat însă și un mare han, cunoscut pînă în prima jumătate a veacului nostru ca „Türkischer Han" : „Han turcesc". Zidurile sale există încă și astăzi. Are o curte uriașă, cadrilată, împrejmuită de un fel de arcade, mai fiecare formînd acuma pridvorul unei locuințe. La numai 500 de metri de acest han, am cunoscut ca copii încă ultimele resturi ale unei cafenele „Türkischer Kaiser" : „Împăratul turc", unde s-a jucat barbut și table, jocuri nepracticate în cafenelele din Cetate și Iosefin. Așadar, pe lîngă caracterul poliglot, Fabrica a păstrat pînă la sfîrșitul monarhiei habsburgice, și anumite vestigii ale trecutului otoman : han, cafenea, specifice jocuri de noroc orientale etc. Amintesc mai departe că pînă spre mijlocul celui de al patrulea deceniu, negustorul ambulant turc, cu fes roșu și tarabă portativă, încărcată cu dulciuri : smochine jumătățite în lung, înfipte cîte două pe un bețișor și acoperite de o crustă de zahăr, curmale, prune și struguri zaharisite, alviță („alavicică") și bomboane parfumate cu esență de trandafir etc, a ținut de peisajul Pieții Traian.**

Originea termenului bohor, **după părerea mea, poate să fie chiar turcă, probabil nu fără intermediu românesc. Și iată de ce : După DEX (1975), pagina 102, azi în limba română nu există din turcă decît un buhur : stofă de lînă fină sau de mătasă. Fin, în limbajul înflorat al orientalilor, poate să însemne „ușor și parfumat ca fumul de tămîie", căci alături se mai citează și** buhurdar : **vas de metal folosit la afumat cu miresme.** Bohor — buhur **ar urma fonetic după aceleași legi ca** ogor : ugar, **cu semiîntunecat. S-a păstrat și accentul pe ultima silabă. Ipoteza intermediului românesc, prin urmare, rămîne. Ceea ce însă este concluziv :** buhur **în limba arabă însemnează „bilă de tămîie", cu care sens termenul a pătruns în persană și turcă, fiind însoțit și de derivate ca** buhurdan : **cădelniță, și** buhurdangiu : **comerciant de mirodenii.**

Jocul cu bile nu este oare și el de îndepărtată origine orientală ? Hermann Paul citează în dreptul lui Klicker : **Schnellkügelchen : bilă mică și foarte mobilă, numai că e un termen regional ; ce fel, nu ne lămurește. Friedrich Kluge îl dă drept atestat în spațiul lingvistic al Renaniei mijlocii, Lorenei și în Hessen, deci în regiunile de contact între culturile franco-germană, celtă și română. În dialectele germane superioare i-ar corespunde** Klucker, **termen folosit acuma șaptezeci de ani și la Deta, unde s-a vorbit pe atunci un grai local de coloratură bavareză. Se adaugă din partea unor lingviști :** Klucker **ar fi o tipică formație infantilă, prin dedublarea onomatopeicului** klu : globulus. **Sinonimul german** Murmel **se presupune că este descendentul unui vechi german** marmul, **arătînd marmura ca materie din care au fost formate unele bile de joc. De subliniat că verbul latin** globari : **a se rotunji, este atestat de Plinius cel Bătrîn. Se citează alături de** giobari, **în tehnica etimologică „cuvinte/lucruri", un „uber giebae", atestat de Vergiliu ca înțelesuri univoce de „ogor" și „bulgăr de pămînt". Nu dorim să exagerăm legătura între aceste sensuri și anumite practici rituale, chemate să asigure rodnicia pămîntului supus muncii agricole ; nu o considerăm însă nici exclusă. Și iată de ce anume.**

banatică

După Franz Liebhard, terenul preferat pentru jocul cu bile, în care bohorului **i s-a acordat un rol atît de însemnat, s-a aflat în dosul absidei vechei biserici catolice din cartierul Fabrica. Faptul poate fi întîmplător. Știm însă că de totdeauna biserica română a tolerat anumite cutume și practici rituale străvechi. Jocul cu bila (mingea) din catedrala de la Auxerre (Franța, departamentul Yonne din secolul XV) este în acest sens mult grăitor.**

Bila albă a fost la romani un simbol solar. Cu aceeași valoare, ea a figurat și în inventarul orfic-uranic, iar, printre jucăriile lui Dionysos, ea a ocupat locul de frunte. Nu trebuie să evităm însă nici legătura cu jocurile rituale cu mingea (gr. sphaira) **din Sparta, insula Lesbos, Lydia și de pe insula feacilor, descrise în Odisea. Inscripția „Mi s-a aruncat sphaira" de pe un vas din Grecia Mare înseamnă după unii comentatori : „Am fost ales să mă alătur nemuritorilor din înaltul cerului". Ceramografia greacă și orientală cunoaște și alte imagini asemănătoare. Multe din acestea sînt în directă legătură cu cultul lui Dionysos, traco-frigic, încă amintit.**

Ne sînt cunoscute, încă din epoca preistorică aziliană, pietricele ornate cu simboluri solare. Cu ajutorul lor s-a putut alcătui, în primul rînd, un sistem primitiv calendaristic dar, mai ales, folosite ca sprijin al memoriei, s-a fixat o anumită tradiție mitico-cultică. Sumerienii, asirienii și egiptenii au ridicat această tradiție la un nivel mai înalt. În credința babiloniană, jertfa cea mai elevată ce se putea aduce zeilor este jertfa prin tămîiere. Ea este expresia cugetului purificat (Textul cuneiform 7897, din British Museum). Credința aceasta s-a perpetuat apoi în toate zonele lumii antice. Rolul bohorului, **în jocul cu bile al băieților germani din Fabrica-Timișoara, de acum șaizeci, șaptezeci de ani, a fost deci un reflex tîrziu al acestor credințe și cutumuri multimilenare, alimentat, poate, odată și odată, de un buhurdangiu pripășit în zona Pieții Traian.**

ANDREI A. LILLIN

cartea de idei

SISTEME ŞI LECTURI

Cele 17 texte critice însumate în ultima carte a lui Romul Munteanu (**Lecturi şi sisteme**, Ed. Eminescu, 1977) îşi datorează coerenţa de ansamblu unei premise teoretice : aceea a raportului pe care-l poate întreţine un text literar cu sistemele de lectură exterioare lui : „Contactul care se produce între cele două coduri ale limbajului, dintre care unul aparţine scriitorului şi celălalt criticului, nu face decît să scoată în relief anumite valenţe estetice şi informaţionale inedite ale textului supus unui **sistem de lectură**, care există ca un tot constituit (...). Opţiunea pentru un asemenea sistem trebuie să se producă în funcţie de gradul său de adecvare la universul literar analizat (pag. 60). Din această perspectivă se cer citite studiile consacrate lui Eminescu, Blaga, Bacovia, Lautréamont, Kafka, Buzzati, V. I. Wickert, Hazard, W. Krauss, „noii critici" sau lui Brecht. Din aceeaşi perspectivă, **Lecturi şi sisteme** e demonstraţia capacităţii teoreticianului din **Metamorfozele criticii europene moderne**, de a se exersa, metamorfozîndu-se, în cîmpul practicii literare. Sistemele de lectură nu violentează în nici unul dintre cazuri textele analizate. La rîndul lor, acestea nu opun rezistenţă tentativelor teoreticianului. Opţiunea pentru autorii amintiţi este, dealtfel, ea însăşi o garanţie a disponibilităţii textelor spre interpretări în sisteme teoretice variate.

În afara studiilor „aplicate", de un remarcabil interes pentru situaţia actuală a cercetării literare de la noi sînt două articole cu o explicită tentă polemică. **Probleme de metodologie în istoria literară** şi **Literatura comparată** dezvoltă ideea de „criză" a celor două domenii. Fenomenul, de amploare europeană are însă pentru noi, cîteva semnificaţii distincte. Aspirînd la un statut ştiinţific, istoria literară şi literatura comparată îşi datorează criza, pe de-o parte unui instrumentar teoretic, metodologic total depăşit şi, pe de altă parte, neadecvării dintre nivelul teoretic şi praxis (acesta la rîndu-i, aflat în impas). Semnalînd dubla criză (de metodă şi de obiect) a istoriei literare şi a literaturii comparate, Romul Munteanu alertează de fapt un întreg domeniu de cercetare şi învăţămînt. Habitudinile, locurile comune, prejudecăţile acestuia sînt scoase astfel din zona certitudinii suficiente şi puse sub semnul îndoielii. E vizată în special proliferarea manualelor şi tratatelor de istorie literară nediversificate metodologic şi structural, concepute — în sistem dicţionar — ca o suită de monografii, descriptive. În acelaşi timp sînt supuse criticii studiile de literatură comparată înţelese ca acumulări factologice, ca demonstraţii asupra circulaţiei „temelor", „motivelor", „izvoarelor". Atîta vreme cît cercetarea literară şi învăţămîntul umanist continuă să încurajeze, din inerţie şi comoditate asemenea modalităţi de lectură, în afara oricărui efort spre sistem teoretic, gestul lui Romul Munteanu este temerar şi demn de toată stima (cu atît mai mult cu cît aparţine unui cadru universitar).

Lecturi şi sisteme afirmă pe plan teoretic (fie implicat în analize, fie explicit, prin disocieri ferme faţă de un sistem teoretic sau altul) permanenţa unei atitudini. Romul Munteanu este, şi de această dată, consecvent principiului căruia i s-a supus întreaga sa activitate. Principiu formulat acum astfel : „Un critic autentic are un suport teoretic propriu care-i permite să înscrie o operă, un scriitor sau un curent literar într-un cadru axiologic explicit, pe care şi l-a asumat... Sistemul unui critic rezultă din toate variantele lecturilor sale care capătă o anumită constanţă prin extragerea lor dintr-un demers complex, exercitat pe parcursul unei întregi cariere... Codul original al limbajului critic capătă însă o expresie plenară, într-un climat de libertate pe care-l realizează şi-l întreţine criticul de vocaţie prin curajul său civic".

ADRIANA BABEŢI

Prietenii revistei Orizont

Sonoră, spirala cuvintelor

Cu fiecare crin, pluteşti mai sigur
pe cărarea ce urcă în lume
şi totul se spune
rodit în focuri de mit.
Dacă asculţi şi tăcerea vorbeşte
cuvintele cad în potop de lumină,
se dăruie,
sonor, învelişurile te acoperă ca ploile.
Şi dacă eşti aproape de înţelesul miresmelor,
îmbraci într-un cuvînt
întregul şirag al izvoarelor.

MARIANA GLIGOR

Baladă

M-ai dus în cîmpie
La vînătoare de dropii
Şi te-am bătut cu spice
Şi m-ai legat cu funii de erz.

Dar, peste noi,
păsări grele lunecau
înspre ape.

În părul meu se pierdeau fluturi.
Tu căutai mirosul pămîntului, cald...
Venise o ploaie cu ierburi ;
Ce curînd uitasem de unde-am plecat !

MARIANA PĂNDARU

În pupila zării

Ca macul în pupila zării
şi plin de frunzele bucuriei aştept.
Prin fîntîni se-aşteaptă apele.
Şi greu sînt de tainele nopţilor.
Din copilărie suspină izvoarele...
Timp, de ce nu mă faci flacără ?
Ca macul, în pupila zării...
Ploaia de aur dă roade
şi eu, frunză, susur sub lumină.
Cu graiul strîng polenul
iar vîntul mă pizmuie...
Merg prin spicele de grîu
şi rădăcinile dospesc a pîine.
Ca macul, în pupila zării,
pe-o gură de rouă...

ION VISU

Răspunsul pietrei

Ci lasă apele să vină,
Că nu mă văd eu însămi de propria-mi lumină ;
Ci lasă-mă cu vii căci vii sînt cetăţi
De înfloriri frumoase în mari pustietăţi !...
O, singe pur de geniu, în flăcări tîmpla-ţi fierbe,
Absoarbe infinitul cascadele de jerbe.
La ce aprins deşertul şi floarea la ce stinsă,
De ce să fug în haos cu inima ne-nvinsă ?
Doar mie îmi e frate nefratele şi cînă
Popoare lungi de şoapte pe mese de lumină...;
Ci lasă, lasă apele, să vină !...

ALEXANDRU PRIBOIENI

panoramic cultural

● Din iniţiativa comună a Consiliului judeţean al sindicatelor şi a Asociaţiei scriitorilor, din Timişoara a avut loc la Lugoj o şezătoare literar-muzicală, în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României". Oaspeţi, Sofia Arcan, Corina Victoria Sein, Anavi Ádám, Mircea Şerbănescu, Ion Velican, George Drumur, Dorian Grozdan, Marcel Turcu, Laurenţiu Cerneţ, Lucian Bureriu. Muzică folk, o viitoare J. Baez a Timişoarei, Dana Ploaie. ● De 8 Martie la Clubul ziariştilor au citit versuri Corina Victoria Sein şi Antoaneta C. Iordache. ● „Brigada are cuvîntul", titlul spectacolului care a avut loc în 9 martie. Participante, brigăzile artistice ale sindicatelor din comerţul de stat, cooperaţia de consum şi turism din judeţele Arad, Caraş-Severin şi Timiş. ● De 8 Martie, cenaclul „Generaţii XX" a avut un program special, adecvat momentului. ● Cenacluri, cenacluri ! La „Ars poetica" au debutat Alma Ionescu, Radu Fulgereanu, Tatiana Lungoci. ● Formaţia de balet a Operei noastre a avut un turneu în Polonia. A fost, acolo, înregistrată de televiziune (color). Soliştii : R. Murgu, A. Buzoianu, I. Gîrba, D. Fleşeriu, F. Valkay. ● 60 de elevi expun 100 de lucrări. Aceastăacţiune este a Şcolii generale de muzică şi arte plastice din Lugoj. Expoziţia de la Teatrul popular apare graţie profesorilor Remus Taşcău, Mariana Drînovan şi Constantin Răducanu. ● O nouă expoziţie de artă plastică la Casa prieteniei, Timişoara, semnată Valentina Bogoescu din Teremia. Plăcută întîlnire cu un talent. ● Viaţa străzii : noile nume date unor străzi din cartierul Circumvalaţiunii, „Aleea creaţiei", „Brînduşei", „Labirint", „Intrarea umbroasă", „Intrarea zinelor", par nişte şarje amicale ale edililor. Imputernicirii diverselor biocuri încearcă, eficient, adecvarea la propria condiţie, dictată de nomenclatură : sădirea brînduşelor şi a umbrei, noi dondouri etc. De labirinturi nu ducem lipsă, însă zînele sînt o raritate. Ele sînt, probabil, creaţia noastră.

L. B.

sport

L-aţi văzut pe Dobrin...

...în meciul F.C. Argeş — Steaua ?! Dacă nu l-aţi văzut, cereţi reprogramarea reprizei cu pricina, iar dacă l-aţi văzut — aţi avut ce vedea şi sînteţi oameni fericiţi. Dobrin este un ins — ca şi Pele şi încă vreo doi-trei din lumea largă şi rotundă — care, dacă nu s-ar fi născut fotbalist, ar fi fost minge. Oricum, e clar că ursitoarele i-au pus la căpătîi şi la picioare o băsică şi i-au dat drumul să zburde în Trivale, printre iepuri şi pruni, gîşte şi cocostîrci. Dobrin are picioare... îndemînatice, deci cu degete şi coate, pe care le suceşte şi le răsuceşte aşa cum numai el o ştie. La cei 31 de ani ai săi, Dobrin este un înţelept, nu un moş cu barba sură ; nu fuge mai bult decît e nevoie, stă atunci cînd alţii aleargă degeaba şi gîndeşte în locul tuturor, dînd jocului cursul imprevizibil al spontaneităţii. Numai de aceea portarul Iordache a fugit la vestiare, a fugit, aşadar, de ruşinea unei păcăleli pe care, el, obraz subţire, n-a putut-o suporta „în direct", ştiindu-şi pruncii telespectatori. Pentru gestul său, omenesc, Iordache poate fi iertat, însă pentru actul antisportiv — nu !, meritînd a fi sancţionat ca la carte, cu o suspendare exemplară. Altfel, ne-apucă pe toţi dorul de ducă şi vom lăsa tribunele goale, ca să nu mai vorbese de arene şi ce s-ar întîmpla dacă fiecare fotbalist hipersensibilizat ar plînge furios şi ar părăsi echipa în plin spectacol. Mă rog, de spectacol a fost Iordache...

În timp ce Năstase îl învinge pe Villas, Maria Alexandru şi Ileana Silai, trecute de vîrsta lui Dobrin şi a lui Ilie, rămîn în marile competiţii ale lumii atrăgînd atenţia tuturor asupra sintagmei **viaţă sportivă** ! Mai aproape de noi, „Poli" stă ! Stă pe locul al doilea, fără nici o strălucire, stă şi ca valoare a fotbalului practicat la începutul returului ; cu stilul „batem acasă, pierdem în deplasare", nu ne-am mai mira dacă alb-violeţii ar ajunge campioni, atît e de sucit sportul acesta. La vreo 50 de kilometri, U.T.A. înscrie nouă goluri în două partide şi urcă pe locul cu numărul III, acolo unde, ar scrie cineva, nu e locul babelor ; Ion Ionescu, iată, face şcoală !

...Mi-e dor de fotbal şi de Dobrin şi tare-aş vrea să nu se mai anunţe măsuri întru.... ci să se facă treabă. Altfel, o vom lua cu toţii pe urmele lui Iordache, nu în vestiare, ci vom rămîne acasă şi vom juca table, biliard, şah, maroco sau moară, să ştim că ne-o facem cu mîna noastră, nu cu picioarele altora...

TEODOR BULZA

cenaclu

Ideea de a „nu supăra" pe cineva cu orice preţ mi se pare la fel de cinică precum reversul ei : a supăra pe oricine, oricînd, cu orice preţ. Mai întîi, pentru că se naşte imensa eroare : (cum că) a critica, a cataloga (poftim !), într-o ierarhie valorică, o operă de artă este un „act de curaj". Nu, tovarăşi ! Este o meserie, aceea a criticului de artă şi mai este un teritoriu al bunului simţ din orice artist adevărat, care nu acceptă compromisul, amestecătura. (DOI) Tot de la „a nu supăra" vine şi mai leşioasa senzaţie că a critica (a despărţi deci binele de rău, frumosul de urît, evident, după nişte criterii axiologice) ar fi apanajul unor temperamente intempestive, violente ş.a.m.d. Eroare, tovarăşi ! Sîntem oameni vii şi nu avem dreptul să ne tratăm cu atîta indiferenţă, după cum nu avem dreptul să abuzăm de răbdarea celorlalţi, de timpul lor de viaţă !... Şi (în al treilea rînd) acuz această mentalitate de „a nu supăra" de cea mai gravă impostură : Aceea de a sili un lucru neadevărat să intre în rîndul adevărurilor evidente ! De ce tovarăşi ?! Istoria, fie ea şi a artei sau a literaturii, se scrie într-un singur fel. Unele opere rămîn deasupra altora, care formează **soclul** şi, în fine, sînt şi **păpădiile** de pe la colţuri (lucru sănătos şi natural). Vrei, nu vrei, asta se petrece...

...În şedinţa de marţi a cenaclului **Asociaţiei scriitorilor** şi al revistei **ORIZONT** din Timişoara a citit **MARIUS TÂRZIU**. Nu s-au putut „abţine" : **EUGEN DORCESCU** (printr-un referat la obiect, constructiv, pertinent), **ION ARIEŞANU** (încă prea blînd), **VASILE VERSAVIA** („...nu vreau să mă rog / de un text / să fie poezie. Trebuie să fie ! Sau, atunci, nu e !..."), **CORNEL UNGUREANU** („...o inerţie de cenaclu ne face să credem în fiecare text citit / sic ! /..."). Au mai luat cuvîntul : **AUREL TURCUŞ, MARCEL TURCU, MIRCEA BÎRSILĂ, MIRCEA ŞERBĂNESCU** (cel ce a condus şedinţa). Au ţinut alocuţiuni : **GHEORGHE TERZIU, LUCIAN PETRESCU** (1/2 oră din viaţa noastră personală), **A. DERLEA, C. S. TIMOC**... Cineva, rămas anonim pînă în cele din urmă (am regretat că nu avem obiceiul „Săptămînii" de a ne fotografia musafirii), a poposit violent în sala de cenaclu pentru a-şi termina somnul personal. Ei bine, tînărul acela nu s-a sinchisit că **supără** o întreagă adunare de oameni prin gestul său.

Marţea viitoare : **CENACLUL TRĂDUCĂTORILOR.**

PAUL EUGEN BANCIU

ridendo

ASCENSIUNE

Era un vîrf spre care — se spune — au tins destui,
Atraşi de strălucirea şi înălţimea lui.
Şi, auzind aceasta, porni spre el IDEEA,
Cu gîndul de-a aprinde pe culmea lui scînteia
De har şi-nţelepciune, ce le avea din fire,
Se şi vedea pe culme a lor închipuire.
Urcă astfel cu trudă zile întregi, de-a rîndul,
Piepţiş luînd urcuşul să-şi împlinească gîndul.
Sfîrşind apoi în fine acest efort intens,
Acolo sus, pe culme, dădu peste...
Nonsens,
Pe aşteptam, fetiţo, văd c-ai ajuns în fine,
Cam greu urcuşul ăsta — se vede — pentru tine.
Uimită-a stat IDEEA şi, de ruşine-aprinsă,
L-a întrebat : „Iertare, dar sînt puţin surprinsă
Să vă găsesc aicea, la ăst înalt nivel,
La start aţi fost în urmă, cînd s-a făcut apel,
Mă mir ipostaza în care v-am găsit !
Sînteţi atît de proaspăt, atît de odihnit !
Şi-o mină-atît de bună, cum poate să-ncunune
Această dificilă şi lungă-ascensiune" ?
Superior, Nonsensul, îi zise cam de sus :
„Ca mine-n lumea asta, se vede mulţi că nu-s,
Talent să ai se cere şi alte aptitudini
Ca să ajungi pe culme la aste altitudini,
De vrei să ştii, fetiţo, a performanţei cheie,
Eu am urcat aicea pe-o coajă de... Idee" !

MORALA :

Cînd Pegasul ţi-e sprinten şi vesel zburdă-n trap
Să ştie să evite... jocheul fără cap !

ARCADIE CHIRŞBAUM

„Toată bucuria gliei"

Sub egida Comitetului de Cultură şi Educaţie Socialistă al judeţului Caraş-Severin şi a Centrului de Îndrumare a Creaţiei Populare şi a Mişcării Artistice de Masă, a fost editată o culegere de poeme şi montaje literare pentru formaţiile artistice de amatori, intitulată **„Toată bucuria gliei"**. Culegerea e deschisă de un amplu poem **„Marele fiu al patriei"**, semnat de **Horia Guia**, în care, într-o largă perspectivă a istoriei naţionale, este relevată proeminenta personalitate a secretarului general al partidului nostru. Urmează apoi poemul literar-muzical-coregrafic **Sîntem aici de 2000 de ani** de **Gheorghe Azap**, montaj distins cu premiul I la Festivalul Naţional „Cîntarea României", ediţia I ; două montaje literar-muzicale : **„Toată bucuria gliei"** şi **„Toţi de două mii de ani"** de Ion Florian Panduru, ultimul montaj fiind prezentat de Şcoala generală Valea Bolvaşniţei, cîştigătoare a locului I, la faza judeţeană a primei ediţii a Festivalului Naţional „Cîntarea României". Acestor montaje, de autor, li se adaugă cele semnate de **George Suru** („Flăcări nestinse" — versuri proprii şi un cîntec coral **„Noi îndrăgim furnalele semeţe"** de Mihail Cosma şi Ion Nicorescu), **Nicolae Irimia** **„La flacăra din inimi şi cuptoare"** — un grupaj „din versurile poeţilor reşiţeni, C. Oţetaru, Geo Nicolovici, I. G. Şeitan, N. Irimia şi alţi poeţi") şi de **Gh. Jurma (Urmez Partidul Comunist Român** — montaj literar-muzical-coregrafic, structurat după cerinţele genului — avînd numeroase şi utile indicaţii regizorale — pe versuri de Radu Boureanu, Ana Blandiana, Nicolae Labiş, Violeta Zamfirescu, Teodor Balş şi alţii).

echo

Un nou argument

În consens cu ipoteza istorică, recent readusă în discuţie de cercetătorul I. D. SUCIU, privind localizarea unuia dintre cele două TIVISCO la Timişoara, semnalăm apariţia în Revista de istorie, nr. 12/1977 a unui amplu şi valoros studiu, sub titlul „Tabula peutingeriana" şi „Tivisco — Timişoara" de prof. muzeograf C. RĂILEANU din Timişoara.

Bazîndu-se pe un bogat aparat critic, pe un vast fond documentar şi pe datele oferite de periegheze topo-arheologice efectuate în cîmpia timişană, cercetătorul analizează controversata interpretare istorică a celebrei tabule romane, în ceea ce priveşte datarea documentului cartografic al lui Castorius, identificarea şi localizarea anticului Tivisco la Timişoara şi traseul primului drum roman Lederata-Tivisco. **Materialul documentar folosit de C. Răileanu vine în sprijinul ideii că este eronată părerea unor istorici, potrivit căreia** Tivisco este acelaşi cu Tibiscum de la Jupa-Caransebeş. **Cheia de boltă a demersului istoric al autorului constă în argumentarea cartografică privind amplasarea pe teren a primului drum roman Lederata-Tivisco şi a anticilor toponime daco-romane (Arcidava, Centu Putea, Berzobis, Azizis, Caput Bubali) reuşind, astfel, să pună în relaţie cu aceste realităţi istorice anticul TIVISCO=TIMIŞOARA.**

Studiul lui C. Răileanu jalonează repere de perspectivă ale cercetărilor istorico-arheologice în Banat şi constituie, totodată, o contribuţie însemnată în problema continuităţii poporului nostru pe aceste meleaguri, aducînd, astfel, la lumină, în întîmpinarea sărbătoririi a două milenii de la formarea primului stat dac centralizat, independent, un aspect important al istoriei naţionale.

AUREL TURCUŞ

top

ŞTIRI. PREZENŢE ROMÂNEŞTI PESTE HOTARE : **Aurelian Andreescu** a susţinut în cursul lunii trecute mai multe „reprize muzicale" la **„Mocambo night club"** din oraşul Reco De Salou **(Spania). Grupul „Sfinx"** continuă seria spectacolelor pe care le susţine în cabaretul „Le Sully" din Charleville **(Franţa).** ● **Phil Manzanera** (ex-Roxy Music) a scos noi tiraje ale albumului său **„Listen Now".** ● Numele celor patru componenţi ai cunoscutei formaţii **ABBA** figurează pe genericul unui nou film ce se bucură de o bună primire din partea publicului. E vorba, bineînţeles, despre un film muzical. ● Casa de cultură a studenţilor din oraşul nostru vă invită să participaţi **luni 20 martie ora 20,30** la o audiţie-medalion **„Beach Boys"** organizată în cadrul rubricii **„Fonorama"** de către George Miloş. ● Săptămînalul muzical britanic **„Melody Maker"** coteaza LP-urile **„Heroes" (David Bowie)** şi **„Dimples" (John Lee Hooker)** drept cele mai apreciate producţii ale anului trecut (la categoria Rock şi respectiv Blues). Cîntăreaţa franceză **Marie Myriam,** laureată pe anul 1977 cu **„Grand, prix eurovision de la chanson"** (pentru piesa „L'oiseau et l'enfant") pregăteşte un nou disc, anunţă producătorul acesteia, Jean Paul Cara. ● Un serial TV extrem de popular în S.U.A. (Welcome Back Kotter") îl are ca protagonist pe **John Travolta** o tînără speranţă şi în domeniu muzical. Succese discografice : „Let Her In" şi „All Strung Out on You". ● **„...Mircea Baniciu** s-a dovedit un excelent solist vocal şi un foarte bun chitarist... piesele interpretate de acesta sînt diferite de cele cu care ne-a obişnuit folkul autohton...". Am extras aceste aprecieri din scrisoarea corespondentului nostru Marius Oltean din Tîrnăveni, oraş în care a cîntat şi formaţia lugojeană **Betta.** ● **Oraşul Las Vegas** din statul american Nevada cunoscut nu atît pentru faptul că aici au cîntat Presley, Sinatra, B. Crosby, Tom Jones cît mai ales pentru cazinourile sale, **s-a scufundat cu 10 centimetri !** Geologii explică fenomenul : datorită extragerii apei, zic ei, în subsol s-au format **pungi goale,** care cedează sub greutatea numeroaselor cazinouri. Fenomenul îngrijorează... Dacă stai să te gîndeşti cîte pungi s-au mai golit acolo !

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **Iată ce-au spus despre umor cîţiva oameni de seamă : „Umorul este colacul de salvare cu care plutim pe fluviul vieţii" (Wilhelm Reby) ; „Umorul e alchimia spiritualităţii" (Isidora Sekulić) ; „Savurarea umorului presupune întotdeauna şi o mare libertate spirituală" (Friedrich Hebel) ; „Umorul nu înseamnă numai rîs, ci şi învăţătură (zicătoare populară).**

● **Cîteva recorduri „răsnite : „1) Wilma Williams a schimbat 265 de şcoli, din 1933 pînă în 1943, călătorind cu părinţii ei, de meserie actori ambulanţi... 2) Carlos Samdrini, dansator argentinian, a dansat neîntrerupt 106 ore şi 5 minute, în 1935, la Buenos Aires, schimbînd în acest răstimp trei partenere. 3) Săritura cea mai lungă cu o barcă cu motor a realizat-o cascadorul Jerry Komé, într-un film despre James Bond : 24 m !**

● **Maurice Utrillo (1883—1955), pictor francez, unul dintre ultimii repreznetanţi ai aşazişei „boeme", supranumit şi „maestrul tuturor nuanţelor" a fost cel mai sărac pictor francez al timpurilor moderne. Primul său model i-a fost însăşi mama sa, celebra pictoriţă Suzane Valladon. Slăbiciunea sa pentru alcool i-au exploatat-o diferiţii precupeţi ai operelor de artă, care îi aduceau coşuri întregi cu diverse sticle de băutură. Tablourile pe care le realiza în acest timp erau însă vîndute pe preţuri derizorii. Vizita deseori cafenelele, unde, pe pînzele pe care le lua cu sine, picta tot soiul de sticle pline cu băutură. Întrebat de ce face acest lucru, el a răspuns : „N-am suficienţi bani ca să cumpăr licorile din aceste sticle, aşa că simt o adevărată plăcere să le văd măcar pe pînză".**

● **Lumea „trăncăneşte" tot mai mult. Aceasta este constatarea unui grup de specialişti italieni în problemele de limbă. Pentru această afirmaţie ei aduc următoarele date : „Instrucţiunile se scriu astăzi cu cel puţin 300 de cuvinte, declaraţiile de tot felul cu 1.500 de cuvinte, iar tratatele economice şi contractele privind preţul cărbunelui ajung chiar la 26.000 de cuvinte !".**

colocvii internaţionale

Convorbire cu prozatorii americani

Hortense Calisher şi Curtis Harnack

Sediul redacţiei, luni, 20 februarie. Parteneri de convorbire : **Hortense Calisher** (născută la New York, prozatoare excelînd mai ales în genul scurt, cîştigătoare a mai multor premii şi distincţii literare, printre care Premiul Consiliului Artelor şi Premiul „O'Henry" pentru povestire. Activează pe lîngă o serie de universităţi în calitate de prozatoare şi specialistă în literatură comparată) ; **Curtis Harnack** (născut în 1927, prozator, editor al unor antologii de proză scurtă, critic la mai multe reviste, prefaţator, cîştigător al unor premii şi burse de creaţie, director al Centrului Yaddo, o fundaţie artistică de mare notorietate în Saratoga Springs, New York : căsătorit cu scriitoarea Hortense Calisher).

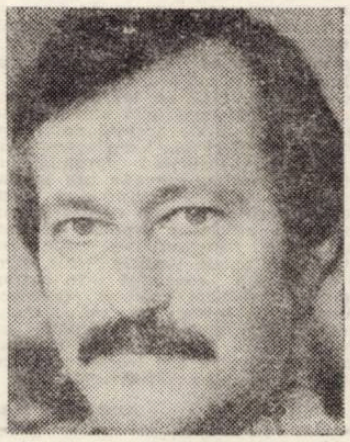

– Citez de pe coperta ultimului dumneavoastră volum, o amplă selecţie de proză scurtă, The Collected Stories of Hortense Calisher. „Aceste povestiri sînt capodopere ale intuiţiei, inteligenţei, versatilităţii, splendide proze... O colecţie ce reînnoieşte credinţa noastră în proza scurtă", (Mark Sherer). Aţi scris şi multe romane bine primite de critică. Care este relaţia între genul scurt şi proza de amploare în opera dumneavoastră ?

HORTENSE CALISHER : Am debutat prin a scrie povestiri, publicate în 1952 sub titlul **În absenţa ingerilor.** Apoi am lucrat mulţi ani la primul meu roman, **False Entry, (Intrare falsă)** publicat abia în 1961. Din acest moment am început să public alternativ cîte o carte de proză scurtă şi un roman (cam o carte pe an). Între unele există legături vizibile : **New Yorchezii** (1969) preia personajele din **False Entry.** Diferenţa între cele două genuri o simt instinctiv ; le consider diferenţiate prin amploare – stilul se schimbă cînd trec la scrierea unui roman. Mulţi mărturisesc că odată cu scrierea primului roman, nu mai pot scrie proză scurtă, stilul li s-a modificat. O vreme am aminat mereu subiectele mele de proză scurtă, aşteptînd să încheiu lucrul la cîte un roman. Apoi mi-am dat seama că e mai bine să-mi scriu prozele scurte imediat, alternativ cu lucrul la roman.

– Totuşi în ce măsură s-a păstrat stilul poetic, concentrat imagistic, din povestire în romanele pe care le-aţi scris ?

HORTENSE CALISHER : Stilul folosit în povestire s-a amplificat în romane. Apoi propoziţiile tind să devină mai scurte, mai energice, în momentele de maximă încordare dramatică, contrar uzanţei din povestire. În romane folosesc voci, stilul se modifică în funcţie de voce. Retrospectiv pot discerne unele romane în povestirile de început. La o privire superficială ele nu se aseamănă, dar eu simt în ele prezenţa unor teme obsesive. Care anume ar fi ele, nu ştiu. Dacă aş şti să le definesc nu ar mai fi nevoie să le scriu. Cel mai dificil mi se pare să trebuiască să spun despre ce vorbesc în cartea următoare. Or tocmai de aceea scriu această carte, ca să aflu şi eu.

– Ce înseamnă la ora actuală să scrii proză scurtă într-o epocă de supralicitare a romanului ?

CURTIS HARNACK : Înseamnă să fii nu odată refuzat de edituri. Am avut adeseori asemenea dificultăţi. A trebuit să semnez un contract şi pentru un roman, ca un fel de asigurare, la semnarea contractului pentru un volum de proze scurte. Şi totuşi, scriitorii americani au o veneraţie deosebită pentru genul scurt. Mulţi încep prin a scrie povestiri şi nu poezie. Dar revistele care obişnuiau să publice proză scurtă (ca **The New Yorke, The Partidan Review,** care au lansat adevărate mişcări ale genului) au părăsit această activitate. Totuşi mulţi scriitori contemporani au o proză scurtă excelentă. Chiar şi Hemingway era mai bun în genul scurt. Pentru a nu mai vorbi de K. A. Porter, Flanery O'Connor, John Cheever, Eudora Welty ş.a.

– Respectînd discreţia dumneavoastră, n-am să vă întreb care vă sînt temele predilecte, motivele obsesive. Dar îngăduiţi-mi o întrebare în legătură cu experienţa generală pe care o transfiguraţi literar, dacă este ea autobiografică, dacă a beneficiat de amplificare prin întîlnirea cu soţul dumneavoastră, şi el scriitor ?

HORTENSE CALISHER : N-am scris din experienţa mea imediată, decît în primele povestiri, şi atunci indirect. Am publicat în schimb o autobiografie **(Herself,** 1972), care însă e mai mult o carte despre formaţia mea literară, carte care s-a născut din nevoia de a explica o serie de eseuri critice publicate în reviste de-a lungul anilor şi a căror ocazie s-a pierdut, trebuind deci să fie mărturisită, în faţa cititorului. În general sînt o scriitoare a mediului urban. Totuşi proza mea este mult mai variată. Tatăl meu s-a născut în Richmond, citadela sudului, şi de la el am moştenit elementele experienţei sudiste. Prin mama mea, de origine germană, am devenit mai deschisă spre experienţele europene. În **Falsa intrare** o parte însemnată este dedicată sudului şi organizaţiei teroriste, rasiste Ku Klux Klan, probabil prima demascare literară a lor în proza americană. Firesc că prin soţul meu, am ajuns să înţeleg mult mai bine şi vestul mijlociu, agrar.

CURTIS HARNACK : Multe din cărţile mele descriu viaţa rurală din Vestul mijlociu, prelucrînd experienţa mea din vremea cînd am crescut în preajma unei ferme în statul Iowa. Ultima mea carte de proze scurte, **Under My Wings Everything Prospers** (Sub aripile mele totul prosperă, 1977) aspiră la cuprinderea întregii experienţe americane, de la existenţa fermierilor din Vestul mijlociu, la periferiile din Chicago, oraşele statului New York sau mediul universitar de la Westchester.

– Cum aţi defini, dacă o asemenea definire este deja posibilă, literatura americană a deceniului opt ?

CURTIS HARNACK : Literatura americană trăieşte acum un fel de epocă postbelică, post-Vietnamită. O întreagă generaţie de scriitori s-a maturizat în condiţiile dramatice ale războiului purtat în Vietnam. Puţine cărţi s-au scris pînă acum despre acest război. Dar majoritatea scriitorilor au participat emoţional, prin protestul lor politic, la aceste evenimente. Excelenta carte document a lui Norman Mailer, **Armatele nopţii,** a înregistrat foarte bine tensiunea acelui timp. O altă carte, **Jocul nostru,** de Philip Roth, este o satiră incisivă, nu cu deosebite calităţi literare însă, produs al indignării spontane şi nestrunite de atunci. Eu însumi nu am mai publicat vreme îndelungată, din 1965 pînă în 1973. Evenimentele m-au afectat într-atîta încît nu m-am mai putut concentra asupra scrisului.

HORTENSE CALISHER : Războiul din Vietnam a fost o experienţă naţională cu repercusiuni asupra tuturora. Tocmai am citit de curînd că editorii primesc de o vreme încoace numeroase cărţi, romane despre acest război. E un proces firesc. Trebuie să treacă o anumită perioadă pînă ca un eveniment să fie asimilat, să devină activ în plan literar.

CURTIS HARNACK : Aş mai enumera şi alte manifestări interesante ale prozei recente. O mare parte a prozatorilor (şi eu printre ei) se raliază la realismul tradiţional, încercînd să definească mecanismele societăţii americane din punct de vedere moral. Alex Hailey, de pildă, a publicat **Rădăcini,** un roman de mare rezonanţă, care explorează sursele genealogice ale negrilor americani pînă în cultura africană. După modelul acestei cărţi, mulţi scriitori au întreprins prospectări similare, încercînd să desluşească caracteristicile propriului grup etnic şi al viziunii specifice căreia îi aparţin. Se observă un reviriment al prozei negrilor americani (trebuie amintită aici şi o excelentă prozatoare, Gail Jones). după cum se observă şi un nou interes pentru proza feminină şi feministă, pentru cărţi care se ocupă mai explicit de experienţele de viaţă, intime şi sociale, ale femeilor americane. Cărţi mai vechi, ca **Deşteptarea** de Kate Chopin (scrisă pe la 1900) ori literatura interbelică a excelentei Willa Cather, sînt acum retipărite, rediscutate, asimilate ca modele pentru noua proză feminină. Dintre autoarele mai recent intrate în scenă se cuvine să amintim pe Gail Godwin, autoare a cinci cărţi deja, deşi abia a trecut de treizeci de ani, Erika Jones sau Joan Didion.

– Ce este Centrul Yaddo ?

CURTIS HARNACK : Un centru de creaţie, deschis gratuit scriitorilor, artiştilor şi compozitorilor încă din 1926. Toţi scriitorii mari, aproape fără excepţie şi-au petrecut o vreme aici, scriindu-şi importante opere : Katherine Anne Porter, **Corabia nebunilor,** William Carlos Williams marele poem **Paterson,** Truman Capote **Alte voci, alte odăi,** Saul Bellow, **Hendwerson, regele ploii,** şi aşa mai departe. S-au mai retras aici pentru fertile perioade de creaţie poeţii Robert Lowell, Elizabeth Bishop, Sylvia Plath, prozatorii Philip Roth, Hortense Calisher dar şi scriitori de renume din Europa, ca de pildă Hermann Broch, care a scris aici **Moartea lui Vergiliu.**

– Pentru că aţi vorbit de Europa, în ce măsură noua proză americană se interesează de experienţele similare din această parte a lumii ?

HORTENSE CALISHER : Proza recentă a fost şi este în continuare sub impresia produsă de receptarea unor scriitori latino-americani, Gabriel Marques, Carpentier, ori a unor prozatori germani ca Günter Grass. Cunoaştem din păcate prea puţin literatura altor ţări, ca de pildă România. Dorinţa cunoaşterii mai intime ne-a făcut să întreprindem această călătorie printr-o serie de ţări europene. John Cheever, care a vizitat nu de mult ţara dumneavoastră, a rămas adînc impresionat de cele văzute, reuşind să ne incite şi nouă curiozitatea, să ne îndemne la acest popas instructiv.

Convorbire consemnată de
MARCEL POP-CORNIŞ

Istoria bimilenară a unui oraş: Castrul Timiş (III)

2050–pagini de istorie

Importanţa Castrului Timiş în istoria românilor apare încă din veacul al XIII-lea, deci înainte de a se instala regele Carol Robert aici. Acest oraş era puntea de legătură dintre regatul feudal maghiar şi Ţările Române şi pentru că acest aspect nu a fost evidenţiat în istoriografia noastră, vom urmări în cele ce urmează felul în care s-a concretizat.

În primul rînd, din Castrul Timiş, regii feudali maghiari au pregătit şi organizat toate expediţiile împotriva primilor Domni ai Ţării Româneşti. Istoria ne arată că la 1278, regele Ladislau IV Cumanul vine în Castrul Timiş, însoţit de Grigore, episcopul Cenadului. În timpul şederii sale aici, adună şi organizează armata, ce sub conducerea magistrului Georgius va porni să stăvilească tendinţele de independenţă ale voievodului Litovoi, care se va solda prin moartea voievodului de la Jiu.

Tot din Castrul Timiş porneşte Carol Robert în luna septembrie 1330 împotriva voievodului Basarab I, cu scopul de a-l readuce la vasalitate. Cum s-a soldat această expediţie ştim cu toţii : prin totala înfrîngere a trufaşului rege şi neatîrnarea voievodului de la Argeş.

Şi Ludovic I. din Castrul Timiş porneşte războiul împotriva viteazului Vlaicu Vodă. Mergînd pe drumul roman, el apelează la ajutorul cnezilor români din sudul Banatului, aşa după cum ne arată ei în plîngerea adresată Banului Benedict Himfy la 1369. Tot cnezii români vor ajuta pe Ludovic I şi la ocuparea Vidinului.

•

Trebuie să fie lipsiţi de simţul istoric acei cercetători care îşi închipuie că atunci cînd regele Carol Robert şi-a instalat capitala în Castrul Timiş, acesta era un oraş nou, doar cu cîteva case. Carol Robert, nefiind recunoscut de marii feudali, urma ca de aici, din Castrul Timiş, să supună pe marii feudali, care i se împotriveau. Pentru aceasta, era necesar să se instaleze într-un oraş bine fortificat, bine aşezat din punct de vedere strategic, care să facă faţă unor eventuale atacuri ale adversarilor. În acelaşi timp, oraşul trebuia să aibe capacitatea de a adăposti garda regală, precum şi pe numeroşii nobili şi funcţionari ce-i însoţeau, căci Castrul Timiş îi va servi ca reşedinţă opt ani, adică din 1315 pînă la 1323, cînd se va muta la Buda. Tocmai din aceste motive, Carol Robert vizitează Castrul Timiş la 1307 şi numai după ce-şi dă seama că îndeplineşte aceste condiţiuni, apelează în anul următor la constructorii italieni, spre a-i ridica castelul de aci.

Iată de ce, sîntem întemeiaţi cînd afirmăm că în acea vreme, Castrul Timiş era un centru important, după părerea noastră, cel mai important din sudul regatului feudal.

După înaintarea turcilor în Peninsula Balcanică şi, îndeosebi, după căderea Serbiei, comiţii Timişeni împreună cu domnii Ţărilor Române devin principalii conducători ai rezistenţei antiotomane. Prin comiţii timişeni, regatul feudal maghiar întreţinea legăturile cu Ţara Românească şi de multe ori, comiţii de Timişoara luptau alături de domnii Ţării Româneşti împotriva ofensivei otomane sau erau trimişi ca soli la ei.

Comitele Timişoarei, acel viteaz condotier florentin, Filippo dei Scolari, supranumit şi Pippo Spano, care între alte limbi, cunoştea şi limba română „aşa de bine, încît cine-l auzea credea că e propria lui limbă", a avut strînse legături cu domnul Ţării Româneşti, Dan al II-lea cel Viteaz. La 1422 Pippo Spano luptă alături de Dan al II-lea la atacul Silistrei. Peste cîţiva ani, Dan al II-lea ajută pe comitele timişan la asediul cetăţii Golubac, deci domnul român e prezent în Banat.

Alexandru Aldea, urmaşul lui Dan al II-lea, menţinea legăturile cu regele Sigismund de Luxemburg tot prin comitele timişan, Ştefan Rozgonyi : „Domnia ta ştii — scria Aldea la 1432 comitelui timişan — cum m-am dus la Murad împăratul şi cum m-am jurat cu el şi cum am vorbit cu el ; toate le-am dat de ştire, cu frică, domniilor voastre" ... Deci, Aldea ţinea la curent pe comitele timişan şi, prin intermediul acestuia, pe Sigismund de Luxemburg, despre raporturile lui cu turcii, înştiinţînd pe Rozgonyi că era pregătit să părăsească armata turcă şi împreună cu oştenii lui să treacă alături de creştini, dacă aceştia vor opune rezistenţă armatei turceşti.

Dată fiind importanţa militară a Timişoarei, numeroşi pretendenţi la tronurile Ţărilor Române zăbovesc în această cetate în căutarea sprijinului pentru ocuparea tronului.

La 1498 regele Vladislav al Ungariei scria pretendentului Vlad, fiul lui Vlad Ţepeş, să plece imediat împreună cu oamenii lui, la comitele timişan Iosa de Şom, spre a se stabili în Timişoara : „Îmi amintesc, scrie regele, că ţi-am mai scris de cîteva ori să ieşi din Transilvania, acum însă am înţeles, nu fără supărare, că te afli încă în aceie părţi, provocînd mari pagube şi vătămări mai ales sasilor noştri, pe lîngă aceasta ai invadat chiar părţile trans-alpine (Ţara Românească, n.n.), încălcînd tratatele de pace".

După nereuşita domnitorului Mihnea cel Rău de a ocupa tronul Ţării Româneşti, în 1497, se refugiază la Timişoara. Radu cel Mare, „prin aprilie", 1498, cerea informaţii braşovenilor despre el : „Să ne daţi domnia voastră stire despre acei vrăjmaş al nostru : unde este el acum, este tot la Timişoara ori s-a dus la Buda ?".

Comitele timişan, Iosa de Şom a fost trimis ca sol al regelui Vladislav la Radu cel Mare, în preajma morţii acestuia (1508), iar imediat după decesul domnului se pregătea să intervină cu armata bănăţeană, spre a instala pe tronul Ţării Româneşti pe Danciu, fiul fostului voievod, Basarab cel Tînăr, zis Ţepeluş, pe care-l doreau boierii şi „toată provincia transalpină".

Şi Ştefan Losonczy avea strînse relaţii cu domnitorul Mircea Ciobanul. Înainte de a porni campania împotriva Timişoarei, în 1551, sultanul comunică planul campaniei lui Mircea Ciobanul, care, la rîndu-i, îl comunică lui Petrus Haller, judele Sibiului. Mai mult chiar, înainte de a începe asediul Timişoarei din vara anului 1552, armata otomană a dus tratativele cu banul Ştefan Losonczy, comandantul cetăţii Timişoara, prin solul lui Mircea Ciobanul, boierul Ioan Pitariu. Solul cerea lui Losonczy să predea cetatea fără luptă şi să plătească tribut sultanului. Dar viteazul comandant al cetăţii nu va admite condiţiile şi acest fapt îi va costa atît viaţa lui, cît şi a întregii garnizoane, precum şi transformarea părţii de ses a Banatului în paşalîc. După înstalarea paşalîcului de Timişoara, turcii au făcut din Timişoara una dintre cele mai puternice fortăreţe de graniţă şi de aici supravegheau atît pe principii Transilvaniei cît şi pe domnii Ţării Româneşti. Dîndu-şi seama de importanţa strategică a Timişoarei, Mihai Viteazul îşi îndreaptă mereu atenţia asupra acestei cetăţi. Un „aviz" din 23 februarie 1600 anunţa că oamenii lui Mihai Vodă „înainte cu 12 zile", au atacat Timişoara, au ars suburbiile (die Vorstadt), au luat numeroase prăzi şi au căzut mulţi ostaşi turci

I. D. SUCIU

ION ARIEŞANU (Redactor şef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

„Fără îndoială că și în țara noastră procesul de apropiere și întărire a frăției dintre români, maghiari, germani, dintre toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, constituie un proces legic, dialectic, care nu poate fi oprit de nimeni și pe care nu trebuie să-l oprim, ci, dimpotrivă, acționînd ca revoluționari, să-l încurajăm, să-l conducem în mod conștient. Tocmai în aceasta constă rolul partidului nostru de forță politică conducătoare a societății".

NICOLAE CEAUȘESCU

Unitate în gînd și faptă

Integrarea organică a maselor din Banat în transformarea revoluționară a României a impus necesitatea organizării politice a forțelor sociale și de clasă, întărirea organizațiilor de partid, reorganizarea pe baze noi a mișcării sindicale, a Frontului Plugarilor, Uniunii patrioților, MADOSZ-ului, organizații ce implicau deopotrivă pe români și naționalitățile conlocuitoare.

În cadrul forțelor democratice, progresiste din Banat și-au desfășurat activitatea organizația antihitleristă germană, organizația antifascistă slavă și organizația antihitleristă evreiască, „aducînd o importantă contribuție la mobilizarea oamenilor muncii aparținînd acestor naționalități conlocuitoare la lupta pentru transformări revoluționare în această parte a țării". [1]

După publicarea la 25 septembrie 1944 a Proiectului de platformă a F.N.D., elaborat de C.C. al P.C.R., muncitorii, țăranii, intelectualii români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, de pe aceste meleaguri, și-au exprimat, în cadrul unor mari întruniri populare, adeziunea la politica de transformare revoluționară a țării, inițiată de P.C.R.

Transformările economice impuse de masele populare în prima perioadă a revoluției au fost legate de rezolvarea problemei puterii politice. În acest context, forțele populare progresiste, masele, au activat energic pentru lichidarea rămășițelor legionare, fasciste de pe teritoriul Banatului, pentru preluarea de către comuniști a puterii. La 11 februarie 1945, peste 35.000 de oameni, fără deosebire de naționalitate, și-au exprimat, în cadrul unei mari demonstrații hotărîrea de a instaura un guvern al F.N.D. Amploarea și intensitatea luptei pentru putere, participarea la aceasta a tuturor naționalităților din Banat, a fost puternic impulsionată de adoptarea, la 6 februarie 1945 a Statutului naționalităților, care proclama egalitatea deplină, civilă și politică, a tuturor cetățenilor statului român, indiferent de rasă, limbă, naționalitate și religie, interzicîndu-se, prin lege, orice discriminare pe aceste criterii și statuînd dreptul fiecăruia de a-și stabili limba maternă și naționalitatea sa.

În contextul luptei pentru consolidarea puterii, a cuceririlor revoluționare obținute, are loc, în august 1945, Conferința Regională Banat a P.C.R., care jalonează sarcinile viitoare pe linia înfăptuirii politicii partidului și guvernului, în special, redresarea economică și consolidarea puterii revoluționar-democratice. Realizarea acestor obiective impunea o vastă activitate pentru educarea maselor în vederea combaterii unor manifestări șovine și naționaliste. De altfel, delegații comuniștilor bănățeni la Conferința Națională din octombrie 1945 au exprimat clar adeziunea maselor populare bănățene, fără deosebire de naționalitate la amplul program de transformare revoluționară a României, fapt confirmat cu ocazia primelor alegeri democratice, în 1946. Din rîndul candidaților Blocului Partidelor Democratice au făcut parte români, germani, maghiari, sîrbi și alte naționalități. Victoria în alegeri a creat condiții reale ca politica națională a P.C.R. să devină o politică de stat.

Făurirea în 1948 a partidului unic al clasei muncitoare din România, proces la care organizațiile P.C.R. și P.S.D. din județul Timiș și-au adus o prețioasă contribuție, alegerile din martie 1948 pentru Marea Adunare Națională, adoptarea noii Constituții în aprilie 1948, „au dat un puternic imbold luptei oamenilor muncii din județul Timiș, fără deosebire de naționalitate, pentru consolidarea și adîncirea cuceririlor revoluționare, înfăptuirea politicii partidului de construire a socialismului, prin industrializarea țării, transformarea socialistă a agriculturii, realizarea sarcinilor revoluției socialiste în domeniul vieții spirituale". [2]

Prin generalizarea relațiilor socialiste de producție, rezolvarea problemei naționale primește un caracter definitiv și se creează condiții reale pentru realizarea unui cadru politico-instituțional adecvat pentru rezolvarea deplină a problemei în strînsă interdependență cu afirmarea și înflorirea națiunii socialiste.

Efortul comun al tuturor cetățenilor țării pentru edificarea acestui viitor este abordat în mod creator în contextul celei mai fertile perioade a istoriei noastre naționale, deschisă de Congresul al XI-lea al partidului, puternic marcată de personalitatea secretarului general al partidului nostru. Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind locul și rolul naționalităților conlocuitoare în afirmarea plenară a poporului român a dat naștere unui puternic sentiment de mîndrie patriotică a tuturor celor ce-și leagă destinele de România Socialistă. Această poziție a naționalităților conlocuitoare este o realizare de prim ordin a societății românești și o forță indestructibilă în realizarea strategiei politice, concepute pentru afirmarea demnității noastre în lumea contemporană și ca un răspuns științific la rezolvarea concretă, realistă a problemelor umanitare în epoca noastră.

IOAN PELEȘ

[1] **M. Telescu,** Județul Timiș pe coordonatele istoriei poporului român, Anale de istorie nr. 4/1977, p. 89.
[2] **Idem,** p. 94.

ORIZONT 12

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu, 23 martie (527)

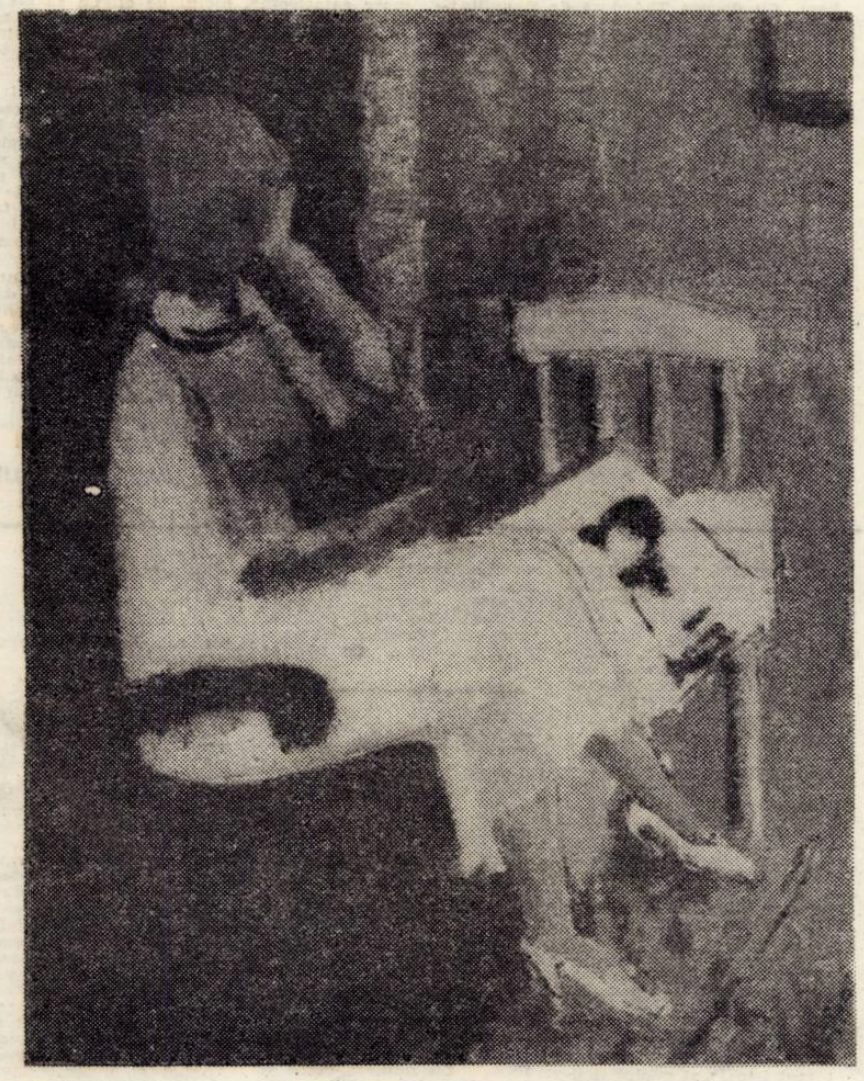

GH. VÂNĂTORU : „Fata în alb" — ulei 1977

convorbiri

Cu pictorul Gheorghe Vânătoru

— Acum, în preajma împlinirii vîrstei rotunde de 70 de ani și a deschiderii celei mai ample expoziții a dvs. „Retrospectiva" de la Dalles, cu ce sentimente și gînduri întîmpinați aceste două evenimente ?

— Cu sentimentul că viața mea, așa cum a decurs ea, cu toate întîmplările ei, unele mai bune, altele mai rele, nu am o balanță să le cîntăresc, ca să văd care atîrnă mai greu, a fost, așa cum mi-am dorit de la bun început și cum m-am străduit s-o fac apoi, o viață închinată în întregime picturii. Am gîndul că, așa cum a fost și este pictura mea, ea a pătruns în nu puține case ale semenilor mei și, poate, și în conștiința multora. Poate că sînt mulți din acei care au prețuit și prețuiesc pictura mea, în afară de cei pe care îi cunosc eu, dar eu îi prețuiesc pe toți așa cum am avut considerație și stimă față de toți cei care în fața pînzelor mele și-au manifestat sincer, în felul lor, o cît de mică simpatie și prețuire. Asta m-a făcut totdeauna să gîndesc că nu pictez în zadar, pentru o ipotetică posteritate sau pentru o infimă parte de cunoscători și așa ziși inițiați.

— Care au fost percepțiile care v-au călăuzit de-a lungul acestei atît de fructuoase și îndelungate activități de peste o jumătate de veac.

— Am considerat întotdeauna pictura drept una din cele mai interesante și vii, mai complexe forme de manifestare ale spiritului omenesc. Ea, pictura, însetată de absolut, mijlocește obsesiv, prin bizarele ei vrăji, raporturile de echilibru dintre azi și mîine. Între acești poli, prefacerile materiei, cu întreg cortegiul ei de neclarități, guvernează niște legi puțin cunoscute de știință și în timp ce constelațiile se mișcă, oamenii inhalează pe Terra, oxigenul marilor speranțe : iubirea de patrie, de părinți, de artă, de aproapele. Am avut față de artă marele respect pe care trebuie să-l aibă orice artist, acel sfînt respect pe care îl are din veacuri țăranul care își lucrează ogorul și muncitorul care făurește un obiect atît de necesar vieții diurne, respectul față de muncă ca formă supremă a creației.

— Care au fost meșterii care v-au călăuzit primii pași în creație și, în mod decisiv, au contribuit la formarea dvs. ?

— Am avut fericirea ca, în epoca studiilor mele, anii 1928-1933 să am drept profesori și meșteri în formarea mea o seamă din cei mai străluciți pictori, mari meșteri ai artei românești din așa zisa perioadă „Interbelică". A fost mai întîi Petrașcu, apoi Tonitza și, un pictor și excelent pedagog, Șirato. După cum se vede, trei pictori care au spus ceva în arta noastră.

Întrevedere realizată de
ION TĂTARU

(Continuare în pag. 5)

cronica literară

Ultimul dintre volumele de versuri ale poetului **Petre Stoica, O nuntă de cenușă,** adună poeme (versuri de dragoste sau poeme de dragoste, după cum nu uită însuși poetul să precizeze) mai vechi și mai noi, unele datate (1965) aparținînd epocii în care autorul era o tînără speranță, poet iubit dar nu comentat și elogiat ca acum. Versurile din anii 1965–1970, ani în care poetul își publica plachetele ce i-au asigurat binemeritatul loc în poezia românească de azi, versuri fără cusur, aparțin biografiei sentimentale ce își adaugă, aici, noi pagini ; pagini liniștite, oricît le-ar vrea poetul altfel, pagini calme, oricît orgoliul nonconformist al poetului și-ar dori o oază de cinism. Istoria literară, orice ar face, e pe urmele sale, cu tot cortegiul ei de comparații, de metafore și de binecuvîntări. Însuși poetul o alimentează, își alimentează adică bibliografia cu o seamă de luări de poziție în toate problemele contemporaneității literare. Nu cu multă vreme în urmă, într-un frumos interviu (luat de Nicolae Prelipceanu și publicat în **Tribuna**) poetul se pronunța cu grație asupra scriitorilor grupați în jurul revistei **Orizont,** revistă de care, puteam deduce, e legat prin sentimente trainice. Mai recent, scriitorul și-a extins zona geografică ; în alt interviu, el nu uită să arate ce loc are – poate avea – în istoria poeziei românești Nichita Stănescu și cum stăm cu expresionismul lui Blaga. Dacă am bănui că poetul are în cabinetul său de creație un dulap plin de fișe privind poezia lui Simion Stolnicu, despre care ne lasă a înțelege că-l știe mai bine decît chiar Simion Bărbulescu, am lua-o pe panta presupunerilor și nu am mai putea elogia rîvna cu care poetul traduce din poezia germană, despre care scrie eseuri cu mult mai prudente decît ar deduce cel care-i citește interviurile. În definitiv, s-a ignorat din ceea ce s-a scris despre Petre Stoica spiritul bănățean, al cărui reprezentant este în poezia momentului, nu numai prin rîvna gospodărească și declarațiile de principiu, ci și printr-o oratorie șugubeață, plină de poante. **Arheologie blîndă,** volumul-reper al devenirii sale poetice, aduna „amintiri din copilărie". Ironice, tandre, zîmbitoare, antisentimentale oricum, ele inaugurau în poezia românească un stil literar ; „arheologia" viza nu numai o lume a amintirii, ci și un tip de civilizație, nu numai o atitudine față de literatură(ea exista în **Pietre kilometrice**) ci și un stil al existenței în literatură. El putea fi imprimat, în liniile sale generale, de A. E. Baconski, al cărui model autorul îl are în față și îl urmează cu fidelitate ; cu fidelitatea celui ce își caută loc cald într-un paragraf de istorie literară, ci a aceluia ce înțelege că adevăratele modele sînt atît de puține încît risipa lor e cea mai gravă vină a unui creator. Prima dintre lecții ar fi aceea a credinței în literatură ; nimic mai străin nu îi este poetului decît oportunismul mărunt, demagogia dezinvoltă (declarațiile din interviuri re ; ea însăși poezie exemplară, aparținînd poetului. O **nuntă de cenușă** poate fi, în acest context, o paranteză deschisă, dar și o Biografie : a unui Poet și a unei teme literare.

Într-un recent eseu publicat în revista **Steaua,** excepționalul critic de poezie care este Gheorghe Grigurcu observa că lirismul practicat de autor este unul al restrîngerii. Al restrîngerii, am adăuga, în măsura în care restrîngerea ironizează ordinea consacrată a cuvintelor ; sau în măsura în care reușește să pună în valoare calitatea unei metafore a unui cuvînt, a unei embleme poetice. Subiect al volumului ar putea fi contestarea idilei, pe care poetul o cultivă pentru a demonstra posibilitatea contrarierii ei. În urma volumului poate fi recompus un întreg roman de dragoste, un roman clasic, din cînd în cînd și el ironizat dar tratat în general cu mare seriozitate ; fericitele vremuri, și cele din restriște, cele de azi, reprezintă tema cărții, (căci, așa cum anunță titlul, cartea e „cu temă" : titlul parafrazează o seamă de titluri celebre sau o seamă de scrieri celebre ; „drama" trebuie să rămînă și rămîne intactă în volum). Arhitectura volumului întărește sugestia dramei subterane, a epicului care organizează versurile. Partea a treia, cea a „plîngerilor", a însingurărilor, reprezintă punctul cel mai înalt atins de lirismul lui Petre Stoica, ale cărui mijloace sînt în această carte mai bogate decît altădată. Un **Poem dulios** mizează pe forța contrastelor, ca și un **Optimism,** în care dezordinea sentimentelor devine agresivă ; ordinea se destramă, imagini cutremurătoare apar lîngă cele care celebrează valoarea sentimentelor. Obsedantele zăpezi și obsedantele contraste pe care obiectele le provoacă reabilitează sentimentele, și noile pasiuni, de estet, ale lui Petre Stoica. Dacă locul obiectelor în această poezie rămîne important, un loc aparte încep să-l aibă desenele, imaginile provocate, contrastele și ele provocate. Romanul rămîne intact, așezarea cuvintelor, uneori șocantă, trezește impresia că autorul studiază, cu grijă, un capitol al liricii : poezia de dragoste. De la Pound la haikai, noi admirații sînt puse în valoare de această carte de vîrf a scrisului lui Petre Stoica.

Petre Stoica

O nuntă de cenușă

Ed. Cartea Românească, 1977

CORNEL UNGUREANU

consemnări

Ovidiu Genaru

MADONA CU LACRIMI

Ed. Dacia, 197

Întîlnim, deci, în partea întîi a volumului titluri precum **Olympia, Stelă, Despre Socrate, Ulise,** etc. ; întîlnim și referiri la **Ecbatana** și la perși – vecinătatea fioroasă a vechilor greci. **Turnul dulgherului** și **Madona cu lacrimi** ne plasează într-un ev mediu nedefinit, conform naturii lor aluzive, conceptuale. În general, însă, poetul nu interpretează motivul, nu alegorizează, nu redefinește personajul. Și totuși, **Ulise** de pildă este, măcar în parte (și aproape inevitabil), un nou Ulise.

În cea de-a doua secțiune sînt cuprinse texte dedicate unor mari personalități (Eminescu, Brâncuși, Anton Pann, Miron Costin), unor locuri celebre **(Maramureș, Privelițe la Agapia),** unor nu mai puțin celebre creații folclorice **(Miorița).** Se fac trimiteri la istorie **(Aprodul Purice, Sînt și eu),** la copilărie **(Copil, Povestea eternei căsuțe albe de pe colină),** la peisaj **(Anotimpuri)** și, indirect, prin preluarea mijloacelor, la datini și tehnică folclorică **(Colind).** Cîteva piese **(Focul dulgher, Purpurile și fîntînile, Maramureș)** atrag atenția printr-un plus de generalitate, printr-o mai pronunțată coerență. Parțial și **Miorița,** din care reproducem un fragment : „Turme, / și nu trist o spun, / v-am păstorit ! / Eu am chemat pe limba mea norul / de copite oarbe al transhumanței, / am fost neam încălzit la suflarea viteilor, / singur am fost / și spre bucuria nunții m-am întreit !...".

Comentariul impresionist se oprește, de voie, de nevoie, aici – adăugînd eventual unele observații asupra **prozodiei.** S-ar putea nota apariția cu totul sporadică a **rimei,** libertatea **măsurii,** inconstanța **strofei** și – fapt, după noi, reprobabil, ba chiar îngrijorător – absența unui „puls" consecvent, destrămarea **ritmului.**

E vorba, mai întîi, de încadrarea întregii mișcări de suprafață într-un **spațiu germinativ** (puternic stilizat, rezumtiv, abia schițat). Iată primul nivel al reducției. În interiorul său înregistrăm, alături de transferurile ample, totalitare și pe acelea mai restrînse (cele **florale) : Un bazin de femeie e vara cu toate misterele...** (86) alături de **floarea cea largă în șolduri așteaptă să nască** (68) etc. Aici se aliniază, apoi, o întreagă suită de termeni, mai mult sau mai puțin implintați în context : **stamină, polen, simbure, sămînță, fruct** (cf. **umbroase fecioare fructifere),** abstractul **Copac Timpuriu** ș.a. Texte reprezentative : **Astarteea** și **Anotimpuri.**

Melc și **scoică** – frecvente și ele („Sînt Milon, aclamat de valurile mării / sînt faptă de scoică virginală...") – se deosebesc, prin regn, de celelalte componente ale sferei germinative (sferă în care, prin funcționalitate, se includ). Dar, mai ales, se despart de acelea prin mediul existenței lor (al **scoicii** îndeosebi) : **apa.** Universul germinativ se difuzează în cel **acvatic :** „Priviți-mă bine, pieptul meu e neliniștit, / oasele bazinului meu sînt calcare marine... / Și-acum luna răsare peste stînca Pubisului meu / ca frunza de mentă peste Ararat, / o, sprintenă e moartea în care trăiesc".

Acesta e cel de-al doilea nivel de adîncime al stratului formativ, întemeiat atît pe termeni primi **(riu, fluviu, mare),** cît și pe termeni secunzi (grefe, inducții) : **val, far, a curge, țărm, mal.** Ni se vorbește apoi, în virtutea unei ample contaminări, de **creasta cuvintului, a seminției, a vremii adînci,** de **lumea** care **curge printre crengile graiului.** Există pasaje edificatoare : „Departe în turnul dulgherului Zimmer / eu aș vedea cum timpul bate-n zid cu valuri, / v-aș povesti grandoarea și luxu-acelor clipe..." ; sau : „Tu adormi fecioara-ntre stamine și-o hărțuiești / petală cu petală... / Această integrare în Riu..." ș.a.m.d.

Ajungem, astfel, la întreținerea lecturii estetice cu aceea stilistică (înseriere culturală și – cît privește pe autor – temperamentală). Această „integrare în Riu" ne indică un heracliteean. Așa se explică și apariția(nu prea consistentă, e drept) a **focului (a arde, cenușă, vîlvătaie),** sau a **vîntului** (un **fluid** și el, ca și **apa,** doar mai puțin dens și cu direcție incertă : „Era prin anul Unu / pe cînd se credea că timpul e vîntul / și-acel roi de nisip fanatic, nisip sau aluviune / ce coace turba-n mlaștini n-o să-l atingă ...". **Sfera** e descentrată se trece spre **elipsă,** cum arată apologia **oului (Oul).** Ziua însăși e o asemenea „Sferă vicioasă" : „Nouă cărți ale lui Herodot din Halicarnas, / bătrînul văz a patru veacuri : s-au ridicat ca un rol de elitre încinse / și oul zilei s-a întunecat : iată lăcusta...".

În acest perimetru circulă o seamă de alte serii imagistice, mai mult sau mai puțin legate de nucleu. Cea livrescă, de exemplu **(carte, cuvînt, imagine, literă, prenume)** se unește cu axul central : „Tu curgi din degetele mele omenești, / Scriere Neagră, lapte hrănitor al bărbatului" ! etc. ; altele **(turn, frunză)** s-au îndepărtat, pesemne, prea tare sau nu s-au integrat încă. Oricum, această relativă nesiguranță a structurilor conduce la utilizarea decorativă – nu vizionară – a imaginii. Uneori se caută, cu succes, șocul : la pag. 12, hiperbola și litota realizează o comparație, într-o foarte originală dispunere „chiasmică". Cît despre al treilea strat (după acela al **aparenței** și acela al **formei),** consemnăm o tresărire simbolică în Maramureș : „Într-o zi acum trei ani eram pe malul / Marei, oglinzi făcea sufletu-mi...".

EUGEN DORCESCU

marginalii

Baudelaire și Lautréamont

Am scris săptămînile trecute, dus de elanul pe care ți-l dă sentimentul că ai dreptate, despre critica literară a lui Baudelaire ca despre una incomparabil mai puțin pregnantă decît cea a contemporanilor săi Sainte-Beuve și Taine. Ziceam că, surprinzător, nu putere de pătrundere egală i-a lipsit, ci viziune, forța de scriitor. Mă gîndeam că își concentrase tot talentul în poeme, iar nu în această altă față a literaturii care este critica. Cred că, în mare, n-am greșit, dar și că argumente împotrivă s-ar putea găsi berechet.

Căci, pe cînd în poezie Baudelaire își disciplina versul pînă la un fel de clasicism prozodic, în articolele critice el își îngăduie libertăți care-l apropie de mai tîrziul Lautréamont. Sînt binecunoscute grațioasele epitete atribuite de acesta Marilor-Capete-Moi ale veacului: Goethe, Chateaubriand, Byron, Lamartine, Edgar Poè, Victor Hugo și numeroși alții. Ei sînt, în traducerea lui Tașcu Gheorghiu, Sinucigașul-Ca-Să-plîngem, Mohicanul-Melancolic, Hipopotamul-Junglelor-Infernale, Barza-Plîngăreață, Mameiucul-Viselor-de-Alcool, Funebra-Prăjină-Verde etc. Dar iată că, nu atît de inventiv, pe Baudelaire nu-l stîrnește mai puțin vecinătatea unor contemporani. Pe Lamartine, „cioclu languros" și „cîntăreț de criptă", îl găsești în budoarul curtezanelor de rînd printre „cîini de sticlă" și „porțelanuri cîștigate la loteriile de la Asnières". De „felcerul" Sainte-Beuve, „Werther necrofor", nici să nu audă. Despre Leconte de Lisle s-ar mira să știe că-l găsește cineva cît de cît „cu haz". Cît despre Théodore de Banville — „mare catastrofă", bietul de el. Ca să nu mai vorbim de un oarecare Viennet, om atît de „cumsecade" încît, lăsat de capul lui, ar fi în stare „să facă praf poezia", din prea mult eroism. Precum nici G. Călinescu în legătură cu Perpessicius, criticul Baudelaire n-a găsit nepotrivit ca, în altă parte, să scrie despre același Leconte de Lisle că „este un maestru, un mare maestru".

„Capodoperele limbii franceze sînt cuvîntările la împărțirea premiilor în licee și discursurile academice", va opina Lautréamont. Pînă atunci, la fel de sigur că poezia se află pretutindeni, Baudelaire constată, fără o clipire, că „orice om sănătos se poate lipsi de mîncare timp de două zile — de poezie niciicînd". Suridem, însă precizez că Baudelaire își spune aforismul pe tonul cel mai serios, ba îl mai și rela, abia modificat, în alt articol. Suridem la fel — deși dacă ar fi să înțelegem exact înțelesul frazei nu ne-ar prea veni la îndemînă —, suridem, deci, și cînd citim : „Îi desfid pe invidioși să-mi arate din acele versuri ale lor care să-l fi ruinat pe vreun editor". Ne amintim tot atunci că Lautréamont va avea o idee asemănătoare : Dante, Milton, descriind ipotetic landele infernale, au dovedit că avem de-a face cu hiene de mîna-ntîia. Proba a fost bună. Rezultatul e prost. Lucrările lor nu se cumpără".

Fraza lui Baudelaire se află într-un context referitor fără dubii la aspectul pecuniar. Pentru el : „Poezia este una dintre artele care aduc cîștigurile cele mai mari ; dar e un fel de investiție ale cărei dobînzi sînt tîrzii — în schimb, foarte mari". Cum se observă, paradoxul comic conține, în subtext, un adevăr despre „rentabilitatea" în timp — valorică și semantică — a poeziei. Tot o falsă glumă despre treburi bănești, de data aceasta referitoare — de fapt — la creativitatea lecturii, va fi și celebrul anunț al lui Lautréamont pe care, nu știu de ce, Tașcu Gheorghiu nu l-a tradus : „Această publicație nu are preț. Fiecare își fixează sieși subscripția sa. El nu va da, dealtfel, decît atît cît va dori".

Iată-l, prin urmare, pe Baudelaire „ducîndu-i trena" de mai multe ori lui Lautréamont. Dar e bine de știut că, în limbaj sportiv, a duce trena înseamnă a te afla în frunte.

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

rat, mă doare" (Tînguirea unui faun).

Tehnica versificației, perfecționată în decursul anilor cînd a rămas credincios unei poezii cultivată din tinerețe, îl ajută pe D. Blidariu să potrivească unele cuvinte neobișnuite ca : apipăind, zavistnici, jăruie sfîrcurate, masul, răsputere, acapăr, stropșește, zădărît etc., sau să-și proiecteze, plastic și muzical, reveria sentimentală : **„Pe dealuri cresc livezile, visînd... / Cu brațele spre cer, se roagă prunii... / Și rodul cade-n iarbă, ca un gînd, / Împovărat de sărutarea lunii..." (Amurg).** Poezii ca **Miraj, Umbra, Bărăganul, Tulburare, Cuvînt către Lidia, Erimanth, Cuvînt către Diana,** justifică editarea volumului prefațat de Paul Anghel și ilustrat sugestiv de Mac Constantinescu, dar accentuează totodată regretul că poetul nu și-a adunat încă poeziile publicate cu jumătate de veac înainte, în revistele vremii.

NICOLAE ȚIRIOI

Reprezentant de început al unei lirici citadine, nepreocupat de reflectarea specificului regional, David O. Blidariu scria imediat după Unire, versuri cu accentuată notă personală, cunoscute în paginile revistei **Banatul** (1926—1930) și, mai puțin, în volumul de debut **Lucifer** apărut în 1925 la editura Cartea Românească București. Plecat apoi mulți ani la școlile românești din Grecia, poetul n-a putut fi cuprins în antologia lui Ion Stoia-Udrea **11 poeți bănățeni** însă continua să rămînă fidel Muzelor iar o mică parte din poeziile scrise de dînsul cu nostalgia țării sînt publicate abia acum în acest volum.

Caracterul vădit ocazional al versurilor — multe sonete respectînd prozodia și atitudinea clasică — nu dau măsura cuvenită caracterizării poetului bănățean care trebuie privit în contextul istoric al evoluției literare a contemporanilor săi. Temperament apolinic, extaziat de frumusețe și avînt al fanteziei, David Blidariu se păstrează trubadur al dragostei adulative pentru farmecul feminin și neofit evocator al figurilor noastre istorice (Horea, Ștefan, Glad, Basarab) și al locurilor neuitate (Caransebeșul, Bozovici, Oravița, București, Lugoj, Bărăganul, Dunărea). Ca rob al

David Blidariu

MIRAJ

Ed. Litera, București, 1977

amintirilor sentimentale, o vibrație de vis mărturisește statornicia transfiguratoare a trăirilor neîmplinite, din care se desprinde imaginea mitologică a Afroditei **„Cu fruntea-ntoarsă către răsărit / Întîi, și-a scos un umăr doar din undă, / Un umăr ca de fildeș meșterit, / Cu îmbiere clară și rotundă..." (Erimanth).** dar totodată melancolia unui elan resemnat : **„Îți aducem, în sînge, zvon de cetini / Și-n cuget, glas de nai și de izvoare ; / Puteai la mine zborul să-ți încetinni / Iar visul ăsta, spulbe-**

Un monument pentru Eternitate

Publicat cu o justificată grabă („Ne-a fost teamă să nu se piardă în eter acel abur inefabil depus pe ceasornicele cu limbile fixate **brutal la orele 21 și 22 de minute**"), volumul lui Mircea Micu și Gheorghe Tomozei * este o carte scrisă împotriva singurătății ; împotriva singurătății noastre, a celor **rămași atunci** pradă chinuitoarelor întrebări despre fatalitatea destinului, dar, mai ales, împotriva singurătății celor trimiși, prin jocul absurd al întîmplării, acolo de unde nu-i chip de întoarcere.

Iată de ce, de departe, **9 pentru Eternitate** nu este o carte despre cutremur : substanța tragică aparține naturii evenimentelor ce o motivează, dar ea rămîne totuși exterioară conținutului.

În mare parte scrisă de alții, paradoxal, **9 pentru Eternitate** nu este nici un volum de amintiri, chiar dacă tonul unora dintre „fișele literare" cuprinse sugerează acest lucru.

Concepută ca „un omagiu cu vibrație de bocet elin", cartea lui Mircea Micu și Gheorghe Tomozei se constituie într-un elogiu al **prezenței,** al rămînerii dincolo de fruntariile biologicului, o carte despre și pentru eternitate. Căci, depășind limitele trăirilor pe care imanența atmosferei le provoacă, depășindu-se adică, prin parcurgerea memorabilelor pagini cititorul are revelația unei singulare descoperiri : bogatul material iconografic, ultimele manuscrise ale celor 9 scriitorii dispăruți fără posibilitatea împotrivirii — manuscrise publicate, fatal, postum —, mărturiile emoționante ale celor ce i-au cunoscut, îl introduc în universul efervescent al creației, acolo unde, rînd pe rînd, s-au născut cărțile pe care biblioteca noastră le păstrează întru desfătarea sufletului și a minții.

Ultimele pagini, datate 1.III.1977, ale acelui „prinț însingurat al poeziei" care a fost (oh, cuvintele !) A. E. Baconsky, aduc ceva din mireasma solitarelor înălțimi înfruntate în deplină cunoștință de cauză : un ciudat sentiment premonitoriu animă rîndurile de rostire a unui NU răspicat acelui NU „unanim", „implacabil", resimțit de poet printr-o tulburătoare intuiție : „toată ființa ta se înalță tulburată în întîmpinarea femeii care venea sărutîndu-te și spunîndu-ți că te așteaptă ca și altădată"...

Un NU purtat de o stranie presimțire în versurile nedrept de timpuriu dispărutei Daniela Caurea („O, mama, cu mîinile ei de ctitoriță și pe mine mă îngroapă / Într-o mănăstire, unde fericirea îmi urcă lin pînă la gît, ca o apă"), în rondelurile sau rîndurile despre **Muzica viitorului** („... poate e mai greu de aflat imediatul decît viitorul"), semnate de Virgil Gheorghiu, în fragmentele de proză și eseul despre **Puterea scriitorului** conceput în chiar ziua ireversibilei treceri de Alexandru Ivasiuc, în poemele mereu regăsitei Veronica Porumbacu („... și ziua rămîne orfană, pustie de cercuri, / ce-alunecă din calendare, pe cel'lalt tărîm").

Un NU categoric rostit de eseul neterminat al lui Savin Bratu în legătură cu definirea conceptului de „critică literară", de manuscrisul lui Mihai Gafița referitor la **Neoiobăgia** lui Gherea, de proza surprinzător de proaspătă a cvasinecunoscutului Nicolae Ștefănescu, de rîndurile lui Mihail Petroveanu pe marginea volumului semnat de Virgil Teodorescu, **Repaosul vocalei...**

Un NU venind stenic din ființa tuturor acelora, cuprinși sau necuprinși în volum, care veghează la „creșterea limbii românești și-a patriei cinstite".

Prin însăși firea lucrurilor heteroclită, cartea lui Mircea Micu și Gheorghe Tomozei impune cu vigoare ideea unei continuități. În intenția autorilor, dar și în realizare, ea prefigurează începutul unui dialog în care cei 9 dispăruți rămîn mereu prezenți prin operele lor. Gîndit în termenii unei **antologii-document,** volumul **9 pentru Eternitate** aduce în centrul atenției 9 destine exemplare nu fiindcă un **fatum** necruțător le-a curmat fără alegere, ci fiindcă ideile lor generoase s-au așezat cu temeinicie într-o remarcabilă pagină a istoriei literaturii noastre de azi.

Nu doar autenticitatea nedisimulată sau caracterul de elegie invită la lectura acestei cărți, ci mai ales sentimentul de solidaritate umană și profesională care răzbate pretutindeni în cele aproape 500 de pagini ale ei. **9 pentru Eternitate** este o carte despre triumful vieții și al rațiunii.

MARIAN ODANGIU

* **9 pentru Eternitate, 4 martie 1977,** text ales și îngrijit de Mircea Micu și Gheorghe Tomozei, Asociația scriitorilor din București, 1978.

limbă și stil

„Deixis", percepere și semnificație

Prin cuvintele **deictice** înțelegem, în genere, adverbele, particolele și locuțiunile demonstrative care, suplinind, într-o măsură **gestul,** familiar vorbirii, redau **coordonatele spațiale** sau **temporale** (sau și una și alta) presupuse de o stare de fapt, de o acțiune, sau de elementele ei componente. Atari coordonate sînt denumite în literatura de specialitate și „locuri geometrice", în sensul că „prin mijloacele specifice pe care i le pune la dispoziție limba — după cum arată I. Evseev, în **Semantica verbului,** p. 85 — **homo loquens** își dezvăluie calitatea sa de **homo geometricus**", coordonatele menționate îl ajută deci să stabilească o ordine, să tranșeze limite în discontinuitatea lumii.

Relațiile dintre **locul geometric** inerent unei stări de fapt sau desfășurării unei acțiuni și cel redat de vorbitor — exprimate, în speță, de cuvintele deictice — pot fi de cele mai multe ori locale : „Pe aici pădurea s-a urcat din văi" : „Spre tine **aici** nădejdea mea se-ndrumă" unde : **pe aici ; aici** determină un anume **loc geometric,** precizînd **direcția** sau **locul** acțiunii. Adverbele menționate au deci sensul primar de „a arăta" (cf. gr. **deixis** „a arăta", atestat la Apollonius Dyskolos, **Peri Syntaxeos,** 21). O interpretare modernă are în vedere nu numai **semnificația** adverbului deictic, ci și **perceperea locului geometric,** fie directă, nemijlocită, adică prin simțurile purtătorului sau destinatarului mesajului, fie „imaginată", prin aducerea în conștiința noastră, prin cuvinte, a unor reprezentări trecute.

Cercetătorii au în vedere, în exclusivitate, **simțul văzului.** Fără a face uz de termenul **deictic, deixis,** ei aduc în discuție „contemplarea" ; „imaginea" (cf. Wegener), „reprezentarea" ; „perceperea" (cf. (Brugmann), „concepe-rea" (Bühler), toți convergînd spre **categoria adverbelor** definită prin „demonstratio ad oculos". Or, noi credem că **locul geometric** poate fi perceput deopotrivă, **vizual, auditiv** ori **tactil : „În fund,** un deal cu pilcuri de pădure" ; „Nu-i răsuna **pe-aicea** glasul" ; **„Pe aicea** vîntul suflă tare" ; **„Acolo** unde malul se prăvale". **percepția vizuală** fiind, în ultimul exemplu, dublată de cea auditivă. Dar, indiferent de modul în care are loc perceperea **locului geometric,** în cazurile enumerate mai sus, **percepția vizuală** predomină și trebuie considerată esențială în determinarea **statutului** coordonatelor spațiale, dat fiind **gestul** exprimat de acestea. Oricum, o atare **percepție plurimodală** ne face să denumim ca **heterodeictice locurile geometrice** menționate mai sus, care — în raport cu relațiile pe care le exprimă — se grupează în jurul a două **variabile :** cea **de direcție** și cea **de depărtare.** De pildă : **„De aici,** de pe pleșuvul pisc / Privirea fără piedici zboară" ; „Scrum / Pe care-l mînă vîntul mai **departe / Acolo**" ; „Simți, trage **de colo**", în cazul primelor două exemple menționate mai sus, perceperea se face, fie auditiv, fie vizual, prezente fiind amîndouă **variabile : de direcție** și **de depărtare,** în cazul percepției **tactile** însă **locul geometric** se caracterizează printr-una singură, cea **de direcție.**

Am insistat, în cele de mai sus, asupra **semnificației** și modului de **percepere nemijlocită** a unor **locuri geometrice,** avînd în vedere că **locul geometric** „imaginat" sau, adus în conștiința noastră pe baza unor reprezentări „trecute", adică „evocat", este specific, mai ales, limbajului literar artistic. Or, dificultatea esențială pe care o întîmpină cel ce caută îndărătul cuvintelor „ceea ce constituie conținutul emoțional individual" constă și în acest caz, în coborîrea în **structura lingvistică a textului** — respectiv, în descifrarea percepției primare, nemijlocite — pentru a putea înțelege, în mod real, o percepere „imaginată". Vom spicui, în acest sens, cîteva exemple : „Atîta liniște-i **în jur,** de-mi pare că aud / cum se izbesc de geamuri, razele de lună" unde, L. Blaga, prin adverbul deictic **în jur,** descrie un **loc geometric** perceput și **vizual** și **auditiv,** deci **heterodeictic.** Mai exact spus, adverbul **în jur** dobîndește expresia unei conștiințe artistice : liniștea care ne înconjoară se oferă mai mult simțurilor noastre, decît cugetării, de aceea ea este intuită de poet prin notele cu care se adresează acestora ; **tăcerea,** prin trupul său material „bătaia razelor de lună", devine perceptibilă, atît vizual, cît și auditiv, în spațiu. În versurile bacoviene : „Cîmpia albă-un imens rotund / Vislind, un corb încet venea, din fund" / notația laconică : „cîmpia albă", „un imens rotund" e menită să alcătuiască fondul pe care se proiectează imaginea vizuală a „corbului", surprinsă în mișcări — întîi, o deplasare diminuată, **în plan orizontal** (: „vislind... încet venea"), apoi, **vertical,** prin apropierea celor două planuri : **de suprafață** și **de adîncime,** sugerată de **adverbul deictic „din fund".**

Uneori **actul deictic** exprimat de **locurile geometrice** se sustrage nu numai unei **percepții directe, nemijlocite,** ci chiar celei „imaginate" purtătorul său destinatarul mesajului înregistrînd doar efectele ei : „Să vie vremea / Să izvorească tainic și turbure să curgă / Între copilul de astăzi și cel de ieri. Ce singur, / Ce nesfîrșit de singur, aștept aici"... / unde **nostalgia percepției** obiective a timpului, exprimată de Pillat prin **conjunctivul imperativ :** „să vie", este întreținută, deopotrivă, de sentimentul scurgerii timpului : „să izvorască", „să curgă" sau de opoziția realizată prin determinările adverbiale : **„de astăzi / cel de ieri** și, de sentimentul imposibilității de a ieși din coordonatele spațiale ale universului, sugerat de lexemul verbal **aștept** și de adverbul deictic **aici.** Se observă că actul deictic exprimat, obișnuit, de adverbul **aici** este, în

GH. VÂNĂTORU : „Mangalia" — ulei 1977

cazul de față, mai puțin spectacular, dacă nu chiar anulat.

Locurile geometrice descrise mai sus se situează în planul **denotatului,** ca o complinire a **semnificatului** prea „aerat" al unor verbe de mișcare sau existențiale românești (fapt subliniat de S. Pușcariu, după K. Bühler, precum și în studiul întreprins de I. Evseev, **op. cit.,** p. 84). Am dori să arătăm că, mai ales, în cazul limbajului literar artistic, unde există o perfectă **coroborare** între **semnificant** și **semnificat** — corpul sonor devenind prin el însuși **substanță,** după cum pretindea Blaga —, **actul deictic** exprimat de atari adverbe poate întregi și **semnificantul.** Spre exemplu : „Dintre ramuri de arin / Melancolic cornul sună / Mai departe, mai departe" / unde în versul al doilea, după cum arăta D. Popovici, reprezentarea vocalei **o,** urmată de **u,** ne face să auzim glasul cornului, ale cărui note le percepem parcă plutind în preajmă. În versul următor, vocala **á** sub accent, specifică complexului sonor al **adverbului deictic departe,** răspunde — după cum observă St. Munteanu **(Structură stilistică și armonie poetică...",** LR, 3, 1969, p. 214) — funcției simbolice de sugerare a sunetului melodios, distinct și egal, ce se prelungește în depărtări : „mai departe, mai departe". Este, de fapt, ceea ce întrezărise K. Bühler **(Sprachteorie,** Leipzig, 1965, p. 19) atunci cînd afirma că **rădăcina gestului deictic** trebuie căutată în **complexul sonor** al verbului determinat. Deci, și în planul **denotantului,** se înregistrează **locuri geometrice** percepute **heterodeictic.**

Potrivit considerentelor menționate deja, cititorul va înțelege, totuși, că nu se poate vorbi, în cazul celor două percepții, de o deosebire tipologică tranșantă, întrucît și percepția „imaginată" nu este produsul unei gîndiri libere, ci al unei fantezii canalizate constructiv de către autor, în vederea exprimării viziunii sale artistice.

DORINA DINCĂ

cartea străină

Antologia poeziei românești contemporane ediție bilingvă româno-spaniolă

Traducere de Darie Novăceanu

Ed. Minerva, 1977

Ca și în cazul altor limbi de circulație, prezenta antologie suplinește, cel puțin în parte, o cvasi absență a poeziei noastre din circuitul de valori lirice al altor meridiane. Traduceri în limba spaniolă s-au mai făcut, ele au urmat însă hazardul și inspirația traducătorilor, ori și-au propus scopuri mai puțin „artiste", ca de pildă popularizarea (mai mult didactică, în texte esteticește inferioare) poeziei populare române („Antologia de la poesia popular rumana", 1955, editată de Luis L. Cortés Vazques).

Publicată la Editura „Minerva", și prin aceasta obținînd prestigiul unei antologii de referință, culegerea de față beneficiază de aportul unui singur traducător, bun specialist hispanic, poet de sensibilitate, cu o deosebită versatilitate în abordarea unor maniere poetice diverse, fără reținere în fața unor mari autori sau a unor texte mai dificile, de mai mare amplitudine. Traducătorul a refuzat să urmeze calea minimei rezistențe (așa cum se mai întîmplă), să rețină adică în volumul său piese mai scurte, selectate în funcție de problemele ridicate la traducere, ori de calitatea versiunilor în limba străină. Din acest punct de vedere, lucrarea are un cert caracter de referință : sînt antologați într-adevăr poeții cei mai semnificativi, de la Tudor Arghezi, Bacovia, Voiculescu și Blaga la Ioan Alexandru, Ana Blandiana ori mai nou intratul în literatură Mircea Dinescu (nu lipsește dintre antologați nici traducătorul de față) ; totuși ar fi fost de dorit și prezența altora ca Ion Caraion, Nina Cassian, Mircea Ciobanu, Florin Mugur, Cezar Baltag, Cezar Ivănescu. Antologia se pare că nu și-a propus criteriul exhaustivității, dar în lipsa unui studiu introductiv care să motiveze selecția, absența unor nume, cartea ar mai fi putut cuprinde și alți poeți.

Selecțiile sînt ordonate pe autori, după criteriul cronologic și în majoritatea cazurilor s-a preferat antologarea unui număr mai mare de poezii (în general acelea care s-ar găsi și în antologiile naționale de poezie, prin urmare piese de rezistență) ; sînt foarte puține cazurile cînd un autor figurează în cartea de față doar prin una sau două poezii. În privința modalităților alese, se observă o preferință pentru cuprinderea în limba spaniolă a spiritului și nu literei originalului, a metaforismului poetic, a imagismului, prin sacrificarea în general a efectelor prozodice (mai cu seamă ale rimei și metrului exact, chiar și în cazul lui Arghezi sau Barbu), soluție care se practică destul de des și de traducătorii străini, aparținînd unor mișcări poetice (cum este aceea anglosaxonă) ce au evoluat spre un tip de vers mai liber, ritmat de ritmurile firești ale vorbirii și în orice caz fără rimă. Absența efectelor prozodice este suplinită de o mai mare subtilitate a mișcării poetice, a concentrării imagistice, a efectelor aliterative sau fonetismelor (cu bune consonanțe și asonanțe, de plidă, în versiunea spaniolă a poeziei Plumb). Cele mai bune tălmăciri se obțin în cazul unor poeți cu vers mai lax și căutări imagistice mai pronuntate (Lucian Blaga, Virgil Teodorescu. Eugen Jebeleanu, Dimitrie Stelaru, A. E. Baconsky, Nichita Stănescu) ori ale unor poeți ca Emil Botta, Geo Dumitrescu, Mircea Ivănescu sau Anghel Dumbrăveanu, la care cadența declamativă, o anumită intenție retorică (evident de factură diferită la fiecare) se întîlnește în mod fericit cu sonoritatea limbii spaniole.

În cazul cîtorva poeți (Tudor Arghezi, G. Bacovia, Ion Barbu, Lucian Blaga), selecțiile și calitatea versiunilor tălmăcite constituie adevărate micro-antologii pe autori, pe care le bănuim continuate în viitor de poetul și traducătorul Darie Novăceanu în volume separate. În felul acesta, chiar antologia de față își depășește în bună parte obiectivele propuse, deschizînd cititorului de limbă spaniolă o fereastră mai generoasă, mai exactă, spre poezia română contemporană.

MARCEL POP-CORNIȘ

Vă prezentăm un poet:

Valeriu Armeanu

S-a născut la 23 mai 1946 în comuna Giroc, jud. Timiş. A publicat în revistele : „Luceafărul", „Tribuna", „Ramuri", „Familia", „Orizont", „Viaţa studenţească" ş.a. Debutul editorial s-a produs în anul 1970 la Editura „Eminescu", cu volumul de versuri „Să visăm". Au urmat : „Imn la Cetatea Luminii". 1974, Editura „Facla" şi „Odihna lacrimii". 1977, Editura „Scrisul Românesc".

Despre cărţile sale au scris referinţe critice : Şerban Cioculescu, Victor Felea, Marian Popa, Emil Manu, Dinu Flămând, Dorin Tudoran, Alex. Ştefănescu şi alţii.

„Debutul lui Valeriu Armeanu, e de asemenea unul neobişnuit. Ceea ce face el seamănă doar în parte cu preocupările poeţilor de azi şi ne aminteşte mai degrabă de una din ipostazele liricii argheziene". (VICTOR FELEA. „Tribuna". nr. 12. 1971). „Valeriu Armeanu oscilează între atitudini grave ale visării filosofice şi plăcerea jocului, recent manifestată şi prin grafica în scară a versului. O anumită prospeţime este semnul eliberării de fantome şi a orientării proprii". (ŞERBAN CIOCULESCU. „Flacăra" nr. 37 1977).

Poemele de faţă fac parte din volumul „Lanul cu vedenii", în curs de apariţie la Editura „Facla".

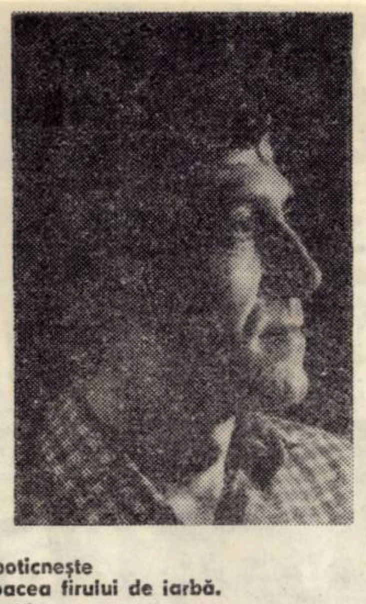

Colina cu fulgere

E un freamăt
in viziunea de lincezeli
a păcatului,
ca o pierdere umblă
pe liane curăţiile tale ;
o adulmecare de aştri
se poticneşte
in pacea firului de iarbă.
E, poate,
un gungurit, Anamaria,
de ţărmuri prelinse-n ghioc,
de lăstuni
ce pe colina cu fulgere
se intorc.

Iţi vorbeam de 'nalte cinturi
pe care le ingropa feriga
in opaiţ,
de golful cu spini
şi cu viţă de vie,
de vintul ce se zbătea
ca o veveriţă prinsă
in sac.

Foşnetul păsării

Ploaie, troienind pe horn
toate florile de cireş ;
se arată cocoşii
de smalţ
picurind prin grădini
strigăte răguşite ;
strunga ierbii
pe trupul tău
e cea mai blajină arsură
pe care o răstoarnă
vintul in scoici.
Pe prunduri,
gonesc herghelii de nimfe,
le ascult
copitele de promoroacă
cum ţiriie
pe acoperişe de tablă
in oraşele mici...
Nici nu ştiu
cit a insemnat pentru tine
foşnetul păsării
care trece pe riu.

Fluierat de grauri

Striviţi cu sapa capul şarpelui,
strigau, capul şarpelui
aduce vint, capul şarpelui
aduce moarte ;
prin lăstăriş se strecurau
blinde vietăţi albe,
ca un fluierat de grauri
in zilele reci.
O rodie
Işi lasă pieile-n jgheab,
unde singerează lina oilor
adusă la spălat...
Nu voi şti niciodată
mersul aerului intr-un tulnic,
nici paşii de iederă
cu care ploaia
imi umblă pe acoperiş.

Cu cită cazna

Intorsu-mi-am lacrima
peste miinile tale,
un ivăr tras,
doar strigătul rămas
pe sarea cămăşii
mai arde in cer
cit o rugăciune
pe pielea unui netrebnic.
Şi cocoşii crapă prin curţi...
Cu cită cazna se face
un ţol,
imi spunea tata,
pentru acoperit iarna
spatele cailor.
Iată vremea
cind Gavătul este chemat
cu cununi de flori galbene
peste casă :
spele ploile aceste serbări
de pe gura cailor năduşiţi.

Liviu Vulcu

ALB ŞI NEGRU

(Fragment din stenograma unui proces-verbal)

„...— Din ansamblul discuţiilor noastre reiese că obiectul este negru. Dacă este privit din toate părţile, nu poate să nu vă impresioneze aspectul său negru. Ce mai in sus şi in jos, cred că sint in asentimentul tuturor că este foarte negru. Are cineva ceva de spus referitor la faptul că avem de-aface cu un obiect negru de tot ?

— Dacă mi se permite, eu personal nu pot să spun decit că este alb.

— Am luat cont de ceea ce aţi spus dar credeţi oare că vedeţi just chestiunea ? Nu pot, nu putem să fim de acord cu Dvs. De fapt şi Dvs., pentru că tot sint legate impreună, nu cred că aţi acordat toată atenţia sarcinilor de care răspundeţi. Aveţi impresia că vederea vă este bună ? Că vederile Dvs. pot fi acceptate ? Şi nu puteţi spune că nu v-am atras atenţia de nenumărate ori... Dacă credeţi, eu nu insist ; dacă mai aveţi ceva de adăugat.

— Recunosc că şi in activitatea mea şi in vederile mele mai persistă o notă de superficialitate. Dacă analizez mai bine şi activitatea mea şi obiectul in cauză, reiese că nu este alb-alb curat, părerea mea personală este desigur mai mult spre alb — mai murdar, un fel de alb — spre negru.

— Sinteţi sigur Dvs. că aţi adincit indeajuns problema ? Poate că n-aţi pătruns incă in esenţa ei. Oare dacă il priviţi fix mai mult timp vi se pare că obiectul in cauză e chiar numai alb — spre negru ?

— Să vedeţi — nu totdeauna chiar de la inceput, dacă mi se permite — pot să adincesc problema. Dacă stăm şi privim cu mult calm, putem spune deschis că obiectul este foarte puţin alb, deţinind in structura sa numeroase elemente constitutive de cenuşiu pregnant spre negru.

— Da, da, totuşi, considerăm necesar să apreciaţi din nou obiectul. Nu vreau să vă supăr, dar nu l-aţi privit incă de sus in jos. Ai ?

— Da. Deplasindu-mă la faţa locului, lingă obiectul in cauză, in virtutea funcţiei pe care o am in prezent, nu pot să nu constat cu satisfacţie că obiectul este negru. Da, da. Dacă ne dăm cit de cit silinţa, putem chiar spune cu toată convingerea că negrul obiect are şi nuanţe de foarte negru. Nu poate să nu vă impresioneze negreala formidabilă a sa ! Iar altădată o să fiu mai atent...

— Aşa. Cred că sint in asentimentul tuturor că obiectul este, cum a spus antevorbitorul meu, negru. Din toate discuţiile noastre a reieşit acest lucru. Dacă e cineva contra, dacă se obţine, aşa, deci să se treacă in procesul verbal cit e de negru".

GH. VÂNĂTORU : „Lectură" ulei 1977

sadoveniana

Tăcerea lui Nicoară...

Nicăieri altundeva, in opera lui Mihail Sadoveanu, „ritmul" dintre tăcere şi zvon nu ni se invederează mai abitir ca in acel „Hamlet" românesc, numit Nicoară Potcoavă : „Oamenii păstrau tăcere ; se auzea numai susurul frunzelor arse pe care vintul le purta in virtej". Ca in atitea alte situaţii similare, cind poezia podideşte „proza", şi de data aceasta textul işi rostuieşte, parcă de la sine, organizarea lui fonetică şi ritmică.

De cite ori povestirea atinge strunele intime şi gingaşe ale sufletelor, ascultătorii simt nevoia să comunice cu sinea lor : „Cind glasul străinului drumeţ a contenit, oamenii din popasul lui Haramin au rămas un răstimp tăcuţi, ascultind parcă din fundul fiinţii lor un vechi cintec al intristării". Dar şi atunci cind liniştea nu e a oamenilor, ci a firii, ea prilejuieşte celor dintii, in viziunea lui Sadoveanu, contactul direct cu propria lor conştiinţă : „Era aşa de mare tăcerea serii, incit, o clipă, cei de la foc şi-au auzit inimile bătind". Prisosul lăuntric — al celor bogaţi in suflet — nu are totdeauna nevoie de punţi sonore : „De tăcerea plină de ginduri a lui Alexa, diacul Radu stătea oarecum deoparte, simţindu-şi inima jalnică". Confruntarea — nu totdeauna voioasă, — cu propriile trecute trăiri, reclamă şi ea, cel puţin citeodată, cufundarea in sine : „Uncheşul tăcea cu fruntea plecată, impovărat de vedenia aducerilor aminte". Intimităţii nu-i prieşte zgomotul. Uneori, nici şoapta : „— Acum dragostile stau boldite la stele şi tac". Faptele pripite şi aprige ale „mezinului Lixandru" sint intimpinate, de cei din jur, cu numai sunetele sufletului : —... judeţul tău e bun (spune Nicoară) şi nu te mustru pentru judeţ. Ci cată numai să luăm aminte la cele ce rămin după noi. S-a făcut tăcere scurt răstimp". Şi prietenia are nevoie, la răstimpuri, de bucuria ochilor adumbriţi, mai curind decit de aceea a vorbelor dichisite : „Radu Suliţă il privea pe prietinul său in tăcere şi dus pe ginduri". Cind Nicoară işi iartă frăţiorul, după incă una din „isprăvile" lui, şi cind inimile lor incep să bată, iarăşi, in acelaşi ritm, impăcarea se săvirşeşte potrivit aceluiaşi ritual : „— Ştii ce, Alexandre ? a zis Nicoară, intorcindu-se către fratele său ; hai să ne impăcăm şi să ascultăm ce spune pădurea... Ca şi atunci demult, a inchis ochii, ascultind tăcerea. Cind şi cind sunau şuiete ; după aceea pornea un zvon ca valuri de departe la scocul morii. Nu se mai auzea nimic o clipă, pină ce dintrodată chema buha din adincimi cu glas de spaimă. Şi apoi se impietrea muţenia, cu ochi rotunzi neclintiţi". Atunci sufletele lor se deschid, către aceeaşi „inţelegere tainică" : „Totuşi, in acest răstimp, in sufletul aminduror fraţilor care ascultau, se impletea un cintec stins, abia auzit ca in somnie, cintec al poveştilor şi al aducerilor aminte a rindurilor de oameni care s-au petrecut ca florile fără roadă, sub robii mute, in viaţă fără bucurie, in moarte fără răscumpărare. Poveştile şi doinele iubiţilor care nu mai sint au strecurat in sufletul lor asemenea inţelegere tainică".

Sol al unei dreptăţi care nu era numai a sa — ci a obştii româneşti a vremii — Nicoară se ferecă in tăcere şi ascultă : „Hatmanul tăcea intre bătrinii săi ; glasul lui moş Elisei Pokotilo ajungea ca de departe pină la urechea sa...". Rostirea aleasă şi cumpănită a eroului trebuie să beneficieze de filtrul subtil al necuvintului : „S-a intins tăcere după vorbele hatmanului şi s-au auzit suspinuri ale războinicilor ce luptaseră cu măria sa in vara anului 1574".

Atit de tristele reintimpinări tirzii — mai cu seamă acelea provocate de puterile nălucirii — se infăptuiesc sub aceeaşi zodie : „Din cind in cind grijile cernite ce-ţi stau in jurul culcuşului celui aspru se vor scula depărtindu-se, şi-ţi va veni la căpătii, in tăcere, icoana celei pe care o uitai".

Cei răzleţiţi de unica vatră a vieţii — de „acasă" — preferă şi ei, să tacă : „... oştenii pribegi ascultau in tăcere cintarea nopţii de iunie, ducindu-se cu sufletele şi gindurile, prin painjeniş de lună, in priveliştile de acasă...".

Marele „tăcut" al lui Sadoveanu rămine Nicoară Potcoavă. Impovăratul. „Feciorii Girbovului au rămas cu frunţile plecate in locul unde se aflau, aşteptind mustrarea hatmanului. Dar hatmanul tăcea şi nu-i mustra. Il privea intr-o mare depărtare, in zarea sinilie a asfinţitului, in priveliştea neuitată a Moldovei".

La ceas tirziu al nopţii, cind „Focul se stingea şi tăciunii se umbreau sub spuză", Ile Caraiman sună in strune „Vorbele unui cintec vechi"... " „Floare albastră... / Vine paserea măiastră, / Ciocăneşte la fereastră, / Şi cu glas de om intreabă : / Nu vii, vade, mai degrabă ? / Că dacă mai zăboveşti, / Sloi de ghiaţă mă găseşti...". Cum intimpină voievodul — care trecuse „ca un vis al noroadelor" — sunetele acestui cintec ?

„Hatmanul tace : adierile strunelor se amestecă in susurul austrului. Prin deschizătura de sus a cortului, Nicoară zăreşte o stea care luceşte pripit lăcrămind".

Tăcerea lui Nicoară — şi tristeţea lui — sint ale aceluia care ştie că Viaţa nu trebuie să fie numai trăită. Ci — şi dăruită.

G. I. TOHĂNEANU

Zaira Samharadze

ÎNTÎMPLĂRI DIN ŢARA VRĂBIILOR

Pe malul riului, o vrăbioară se uită trist la apă. Şi cu cit curgea mai multă apă pe riu, cu atit creştea tristeţea ei. Nu-i plăcea deloc timpul intunecat, noros, cu ploaie. Nu-i plăcea apropierea iernii, nu-i plăcea deloc frigul. Dar ce putea să facă ? Nu putea schimba legile firii. Şi nici nu putea să zboare spre ţările calde. Neamurile ei trăiau in grupuri. Dacă aveau de mincare, nu le mai trebuia nimic. Ea vroia să ştie mai multe. Ii plăcea singurătatea, ii plăcea să gindească, şi, mai mult decit orice, ii plăcea liniştea. Cit de greu ii era cind neamurile ei se intilneau in pom. Făceau o gălăgie ingrozitoare ! Nu inţelegea de ce oamenii se uitau atita la pom şi ascultau ciripitul vrăbiilor. Dar ce ştiau oamenii ? Nu-şi dădeau seama ce scandal era intre ele, pentru că nu cunoşteau limba lor. Ea se plictisea tot ascultind aceeaşi pălăvrăgeală, la aceeaşi oră, in fiecare zi. Citeodată adormea, dar atunci o trezea mama ei, atingind-o cu ciocul, a dojană, in cap. Şi atunci, ea se scula. Era foarte fericită auzind blestemele gunoierului cind acesta trebuie să cureţe pavajul după fiecare şedinţă a lor. Şi adesea, ca să scape de toate acestea, fugea departe şi se aşeza pe malul apei. Se uita la valurile mici, la pietrele lucioase şi tot spera că intr-o zi apa ii va răspunde la toate intrebările.

La un moment dat, a simţit o picătură de ploaie in creştet. S-a bucurat. S-a bucurat pentru că acum avea să se uite cum cădeau picăturile de ploaie. Dar ploaia nu glumea. Picăturile veneau repezi, atit de repezi, incit nu le putea urmări. Totul se imbrăcase in gri. Intr-o clipă, a fost udă toată. S-a uitat in jur şi imediat a zburat spre pomul din apropiere, ascunzindu-se intre frunzele lui. Nu-i venea să creadă ! Riul cel mic şi liniştit ajunsese atit de mare, incit nu i se mai vedea marginea. Apa avea altă culoare, tulbure şi murdară, curgea cu vuiet şi mătura totul in calea ei.

Riul venea infuriat, cu valuri mari, mugind. Incotro se ducea atit de furios ? Şi cine l-o fi supărat ? Cu cine vroia să se lupte ? Dar cine ii putea răspunde la aceste intrebări ?

Nu mai putea să se uite. Tremura de frig şi de frică. Apa, infuriată, se apropiase pină la piciorul pomului in care se afla ea. Ce se va intimpla dacă apa va smulge şi acest pom din rădăcină ? Nu trecuse nici o secundă de cind vrăbioarei ii trecuse prin minte acest gind şi pomul fusese deja smuls de apa furioasă. S-a simţit deodată dusă repede, prea repede, pe ceva moale...

Valurile o purtau departe, departe, cu o iuţeală foarte mare. Işi dădea seama de asta, pentru că era obişnuită cu zborul ei cel repede.

Nu mai ştia cit timp trecuse de cind mergea aşa, dusă de valuri. Cind şi-a revenit, pomul ei se oprise intr-o stincă şi riul nu mai vuia. A zărit in apropiere o pădure şi, pentru prima oară in viaţa ei, a simţit că e singură. Işi dorea dojana mamei. Cu o forţă pe care nu şi-o bănuia, işi lua zborul spre pădure.

A trecut foarte multă vreme de atunci. Vrăbiuţa s-a gindit iar să viziteze riul. Dar, vai ! Mai bine nu s-ar fi dus să-l vadă. Malul era rupt, pietrele frumoase, lucioase, nu mai existau. N-a mai putut să regăsească locul de unde altădată privea unda apei line. De ce oare se intimplau toate acestea ?

Al. Jeb eleanu

SEMNE DE PR IMĂVARĂ

Iubirea pentru tine-mi suie-n vers,
Distanţele in rime se p refac,
În noapte suflă-un gin d sau vint posac
Prin universu-ţi liliac, a greşt.

Depresiuni liante se de sfac
Şi pleoapele-mi apasă tot mai şters,
Ezită Bega, umbre fug invers
Cind primul flutur ispi teşte-n parc.

Sosirea ta-i frumoasă ş i tirzie !
Cu clinchete, sint toţi rozalbi castanii,
Întipărind aromă, poezi e...

Nu-ţi risipi nici inima, nici anii !
Seninătăţi s-or clătina din zbor
Idilizind un pas lunecă tor.

CU MUREŞU UL GRAV

Gindul meu zboară nu mai spre tine
Cum pasărea spre cui b se indreaptă.
Cosmic e drumul. Stel e pe vatră.
Sentimentul, acelaşi, s udic revine.

Singuratic mă simt ca şesul in iarnă.
Imaginea ta m-alină-n amurg.
Vulpi confuze prin raris şte fug
Şi-un fulg de regret s- anină pe geană.

Fi-vom cu inimile, fer estre, alături ?
Sau in zadar iscodi-vo m cadranul ?
Singerind reincep livid ele-omături.

N-am să mă pling cin d tu mi-eşti
pe-aproape
Măcar cu vintul, măc ar cu aleanul,
Cu Mureşul grav, glăs uindu-mi pe ape.

PARTITURĂ DE VARĂ

În vară pe şesul ce pare pustiu
Prielnic ne-o creşte mlădia secară
Sau spicul de griu cu miroznă solară,
Cu lacrimi de aur şi miezul viu.

Grăbi-vom viaţa spre holdele coapte,
Fericirea lor vinzoli-va prin tine,
Ierbilor grai le voi da, şi dulcime,
Cu ochi rizători, cu bucle de noapte.

Ca piinea albă, ca piinea bună,
Pe cromatul ogor, pe poteci pe izlaz
S-or inscrie şi datini şi sacri tăi paşi.

Ispitind văluirea din finul cu rouă
Gusta-vom, egali, piinea cea nouă.
Cu vara şi rodul triumfind impreună.

GH. VÂNĂTORU : „Peisaj la Tg. Mureş" — ulei 1977

Eugen Evu

PELERINAJ ÎN PATRIE

Migrează reci culori p rin ochii verii
la umbra griului e sfin t să zaci
privind cum norii-n pe trie sărută
pe munţi impădurite f runţi de daci.

La sinul veşniciei cum se-anină
ghirlanda satelor albi nd sub zări
şi turmele prin veacu ri pasc lumină
pe sub păduri in mari inbrăţişări.

E sfint să treci prin re oua lunii, grasă,
ca mierea ce-i sudoar e a ţărinii ;
fără cuvinte-n linişte mireasă
plutind in sfiiciunile lu minii.

Fiinţa ta să se topeas că-n boare
şi să te laşi prin doin ă dus de mină
spre răsăritul stelelor sub care
răsună corul celor din ţărină.
Atunci, trezit ca dintr-o-nstrăinare,
să-ngenunchezi sub steaua alor tăi
pentru iubire şi purificare
să iei in pumni ţărină
şi să bei.

COMUNIUNE

Vorbesc pămint, gindesc numai pămint,
Pămint adorm şi mă trezesc cu dinsul
şi tac pămint şi cint tot cu pămint,
Pămint mi-e dragostea, uimirea, plinsul.
De mii de ani acesta-i felu-n care
rămin o ţară, vremilor mă spun,
incit pămintul mi-e iluminare
şi facere de ziuă-n cer străbun.
Pămint sărut in aer şi-n cuvinte,
Pămint indur in cele muritoare
Iar in fintini zidite-n oseminte
mă limpezesc pămint de sărbătoare.
Sint strigăt al pămintului in sine
in clarul zilei mă visez pămint
şi insăşi inima ce bate-n mine
e răsărit-de-Patrie. O cint.

CÎNTEC DE DRAGOSTE

Ride iarba lină parcă iţi suspină,
urmele, iubite, pe sub nuci amari ;
amintiri se-nclină şi tristeţi se-nclină
undeva străină-n elegii tresari.

Braţele mi-s ramuri dezvelite-n calea
nopţilor de toamnă, plinsului străvechi ;
vai, din bucurie cum se naşte jalea
şi intrăm in umbra tainelor, perechi.

Am adus cu mine-n zodii doar părerea
bunelor sorocuri, anii i-am adus ;
răvăşiţi de frigul şi nemingiierea
cerului ce-n pleoape cată spre apus.

Ride iarba lină parcă iţi suspină,
urmele, iubito, prin aceste legi ;
care-n intuneric picură lumină
pentru a rămine-n amintiri intregi...

Mircea-Va ler Stanciu

ASEMĂNARE

Oamenii aşteptau afară. În citeva minute, primarul trebuia să hotărască... Ceau ru dăduse buzna in birou impingind băiatul de umăr : „Ăsta-i co pilul meu, trebuie să faceţi ceva, tovarăşe primar ! Eu l-am cres cut şi Mişcan vrea să mi-l ia. „Cum să ţi-l ia ?!" „Aşa. Cică-i co pilul lui". S-a trezit apoi cu ai lui Mişcan, cu toată familia, cu n evasta aceea a lui care plingea incet, fără rost, aşa cum pling uneori femeile. Copiii lui Mişcan semănau bine cu odrasla lui C eauru. „Măi, nea Mişcane, n-ai dumneata destui copii ? Ce-ţi m ai trebuie şi alţii de prin vecini ?" „Am. Dar dacă-i copilul meu, n u stau să-l mai număr. Este al meu şi nu este al cincilea sau al zecelea. Pe dumneata, tovarăşe primar, acasă te socotea al n u-ştiu-citelea cind iţi punea blidul inainte ?" „Nu." „Păi...".

Cum-necum Mişcan se intilnise ieri, alaltăieri, pe drumul care il făcea zilnic d la ş antierul Combinatului de lianţi pină acasă, la C..., cu copilul l ui Ceauru : zece-unsprezece ani, blond, cu ochi ca mierea, scăpin du-i in toate părţile cind vorbea cu cineva. Era, ce mai vorbă, leit copiii lui. „Bă, tu al cui eşti ?" „Al lui Ceauru". „Ciţi ani ai ?" şi aşa aflase că băiatul se născuse cam in vremea cind nevastă-sa, Leana, era in maternitate, la R... Fusese tare bolnavă Le ana şi o duseseră intr-o nopate, cu salvarea, 15 kilometri. Pierd use copilul. Pierduse copilul ? Aşa i se spusese soţului a doua z i. Chestii medicale, nu era nimeni vinovat. A fost fericit că nevas ta scăpa cu viaţă. După o vreme, cind s-a intors acasă, s-a luat cu treburile că aşteptau alţi trei copii abia răsăriţi deasupra păm intului, nu a mai venit vorba despre copilul pierdut. Şi, deodat ă, iată-l.

Mişcan se intoarse acasă cu copilul lui Ceauru care plingea de ţi se rupea inima. Pină nu le-a spus tuturor bănuiala lui, nimeni n-a ştiut ce să creadă. Copilul amuţise de tot şi deodată tuturor li s-a părut că seamănă grozav cu Mişcanii. Adevărul il putea şti Moaşa Eleo nora dar ea murise de vreo cinci ani. Pe vremea cind nevasta lui Mişcan a avut necazul, ea era deja cea mai bătrină moaşă d in regiune. „Adică de ce crezi că ţi-ar fi schimbat copilul ? int rebau oamenii. Asta nu se prea poate : ii inseamnă la mină inc ată după ce se nasc, de faţă cu mama".

„Nu ştiu, mă, nu ştiu ! Da' spuneţi voi : seamănă ori ba ?..." Ce să spună oamenii, copiii semănau intre ei ca fraţii, erau toţi blonzi ca Mişcan, cu ochii mierii scăpind in toate părţile cind vorbeai cu ei.

Ideea de a veni la primărie apăruse din senin. „La cine să ne fi dus ?! Nu eşti dumneata primarele ?" „Sint". „Apăi...". Acum oamenii aşteptau afară. A naibii treabă ! În citeva minute, primarul trebuia să decidă asupra soartei copilului. „Să ne lase in pace ! Dacă nu se liniştesc, chem miliţianul !" a zis cineva. Ar fi fost şi aceasta o soluţie dar nu cea mai bună. Adică, ce să facă miliţianul ? Să-i lămurească să se liniştească ?! Oamenii nu aveau nevoie de lămuriri, voiau siguranţă, linişte sufletească... Mişcan mai avea trei copii. Avea şi Ceauru doi in afara ăstuia. E adevărat, ceilalţi copii ai lui Ceauru erau ceva mai tuciurii dar, dacă te uitai mai bine, semănau şi ei cu ăsta de-l cerea Mişcan. Acum, la drept vorbind, copilul ar fi dus-o mai bine la Mişcan : ciştiga mai bine decit Ceauru. De cind cu şantierul Combinatului de lianţi, dulgherii adunau bani buni. Mai toţi işi ridicaseră case noi, se apucaseră să se extindă. Mişcan construise două camere special pentru bătrini. Ceauru lucra la C.F.R. Ani de zile a lucrat tot la C.F.R. şi zicea că nu şi-ar schimba pentru nimic in lume meseria. Nu ciştiga nici el rău, dar, oricum, puteai să-i iei omului odrasla pentru o bucată de cozonac ?! Copilul insuşi ar fi putut eventual hotări dar era prea mic ca să o facă : „Tu la cine vrei să mergi ?" il intrebase. „La tata". Asta era ; care să fie adevăratul tată ?! Oamenii aşteptau afară răspunsul.

Primarul se ridică de pe scaun şi işi aprinse o nouă ţigară. Deschise fereastra şi lăsă inăuntru aerul rece. Soarele muşca cu dinţi de lup. Copiii lui Mişcan şi ai lui Ceauru ieşiseră in curtea primăriei şi se jucau pe un petec de zăpadă cruţat de vint. Se bulgăreau rizind fără griji. Ăla de-l cerea Mişcan se dovedea a fi cel mai iute. Nimerea cu bulgării unde voia şi se ferea cu uşurinţă de lovituri. Un bulgăre neaşteptat lovi obrazul unuia dintre Ceauri. Lacrimi mari i-au apărut in ochi. Primul care a sărit să-l răzbune a fost tocmai ăla de-l cerea Mişcan. S-au aprins repede, cu toţii.

Primarul a chemat repede oamenii inăuntru. Copiii se incăieraseră de-a binelea. Îndată, Mişcan a sărit să-i despartă. „Lasă-i, Mişcane, că nu se omoară..." „Îmi bat copiii ! Derbedeii ăştia ai lui Ceauru imi bat copiii. Cum să-i las ?!" „Cine iţi bate copiii ?" Mişcan vru să repete, apoi işi dădu seama şi se opri. „Vezi, Mişcane, vezi ? Ăsta-i copilul omului".

cu pictorul

Gheorghe Vânătoru

(Urmare din pag. 1)

— E adevărat ce spuneţi, dar fiecare avea stilul, maniera şi mai ales personalitatea sa. Cum s-au conciliat toate acestea in formarea dvs. ?

— Am considerat şi consider că un pictor, chiar tinăr, nu trebuie să pastişeze niciodată pe un maestru, chiar dacă a fost invăţătorul său. El trebuie, in mod firesc, să pornească de la ceva, de la o manieră, un stil, dar numai de ce ii este cel mai apropiat sieşi, intimei sale naturi artistice. De la fiecare din maeştrii mei eu am avut ce invăţa. De la marele Petraşcu, acea mare pasiune pentru forţa magică a culorii, de a reda intreaga vrajă a materiei care ne inconjoară şi pe care, la un moment dat, indrăznim s-o pictăm. Dar şi grija de-a face ca ea, culoarea, să devină in pinză o materie picturală independentă, cu viaţa şi forţa ei. De la Tonitza, harul de-a construi simplu şi delicateţea tonurilor, iar de la Şirato, multe taine ale meseriei, printre care şi pasiunea de-a căuta mereu alte şi alte raporturi intre tonuri, cu indărătnicie şi indrăzneală.

— Drumul dvs. in artă a fost simplu sau sinuos ? Mă refer la acele căutări atit de surprinzătoare azi, pină ce un pictor işi găseşte aşa zisa sa viziune originală !

— Se inţelege că nu am fost de la bun inceput cel ce am fost pe parcurs, dar cred, aşa cum au remarcat-o mulţi, printre care şi reputaţi critici de artă, că eu am fost cam tot timpul... eu, adică Vânătoru. Nu am căutat niciodată să fac ce nu simţeam că nu corespunde naturii, inclinaţiilor, posibilităţilor şi mai ales concepţiilor mele. Ştiind ceea ce pot face, am căutat să adincesc pe cit am putut arta mea, s-o echilibrez, să-i dau consistenţă şi dacă se poate strălucire.

— Sinteţi mulţumit de ceea ce aţi realizat ?

— Şi da, şi nu. Mulţumit că acum cind revăd in diferite colecţii, lucrări pe care le şi uitasem, constat, nu fără uimire, că am realizat, in perioade diferite ale creaţiei mele, citeva lucruri cu adevărat bune. Dar mă gindesc că puteam să realizez, poate, şi alte lucrări la fel, dacă in anumite perioade ale vieţii mele, pentru a putea trăi, de azi pe miine, nu eram silit să fac şi altceva. Au fost ani buni pierduţi pentru pictura mea, nu in sensul că nu am putut s-o adincesc, ci că atunci cind ajunsesem la anumite cuceriri picturale a trebuit să stau departe de locul meu, de munca care a fost şi este şevaletul.

— În ce măsură de-a lungul prodigioasei dvs. activităţi critica de artă v-a fost un sprijin, sau dimpotrivă ? Vă amintesc că acum exact treizeci şi cinci de ani un critic ca Ion Frunzetti vă considera un maestru al tinerei generaţii adăugind : „Vânătoru este unul din pictorii inimii noastre" (Vremea din 26 sept. 1943) **iar o pictoriţă, Lucia Dem. Bălăcescu, spirit sagace şi ascuţit vă considera şi ea, „un maestru al acordurilor rare"** (Vremea din 28 mai 1944).

— În măsura in care critica e făcută de oameni competenţi şi de cultură vastă ea e de două ori folositoare. În primul rind ajută pe iubitorul de artă să pătrundă mai exact şi mai rapid in universul unui artist, apoi il fereşte pe acesta de unele excese, de greşeli sau de alunecarea in facil, cind devine un pictor căutat, la modă. Am apreciat intotdeauna sincerele „aprecieri" ale lui Ion Frunzetti asupra picturii mele, chiar dacă uneori poate silit de anumite circumstanţe, a fost cam aspru şi cam pe nedrept cu mine. Aşa cum am mai afirmat, critica, alături de breaslă şi de colecţionar, omul pasionat de artă, in sinceritatea lor, adaugă, din zestrea focului sacru, artistului o culoare particulară, inefabilă.

— Consideraţi acum, cu ochiul competent şi scrutător al vastei dvs. retrospective, că ar fi trebuit, poate, să fiţi, uneori, mai activ prezent in forumul artei ?

— Atit cit am putut şi cum am conceput eu arta, am fost mereu prezent. Eu am făcut şi fac o artă in cea mai bună tradiţie a creaţiei noastre clasice româneşti care se adresează sufletului, oamenilor de toate virstele şi de toate nivelurile de pregătire, dar care au sensibilitate şi care se simt altfel in preajma artei. Nu am căutat să mă impun prin artificii şi mode, printr-o activitate care s-a dovedit de multe ori trecătoare.

— Ce doriţi retrospectivei dvs. ? Ce vă doriţi acum, in preajma unor asemenea solemne şi importante aniversări ?

— Doresc in primul rind ca toţi cei care vor privi retrospectiva mea s-o inţeleagă cit mai bine, să-şi facă o părere cit mai competentă şi la obiect despre pictura mea şi s-o situeze acolo unde cred ei de cuviinţă că merită.

televiziune

DUMINICĂ, 26 MARTIE

8,00 Sportul pentru toţi. 8,15 Tot inainte ! 9,00 Şoimii patriei. 9,15 Comoara din insulă. Episodul 5. 9,45 Pentru căminul Dvs.. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,35 Însemnări de scriitori. 16,45 Magazin sportiv : „Daciada" — reportaj; Fotbal : A.S.A. Tg. Mureş — Steaua (repriza a II-a). 17,50 Film serial : Linia maritimă Onedin. Episodul 31. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 1001 de seri. 19,40 Antena vă aparţine ! Spectacol prezentat de judeţul Harghita. 20,40 Film artistic : Sunetul şi Furia. Premieră pe ţară. Producţie a studiourilor americane. 22,40 Telejurnal.

LUNI, 27 MARTIE

16,00 Telex. 16,05 Emisiune in limba maghiară. 19,00 Forum cetăţenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton : Familia Palliser. Episodul 6. 21,15 Mai aveţi o intrebare ? 21,40 Caravana melodiilor. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 28 MARTIE

9,00 Teleşcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii şi tineret (reluare). 11,20 În alb şi negru (reluare). 12,10 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Cupa Mondială la schi alpin. 18,05 Mult e dulce... 18,30 Lecţii TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Întrebări şi răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a ţării. 20,20 Melodii populare. 20,45 Seară de teatru : Fintina Trevi, de Gian Lorenzo Bernini. 22,05 Munca : sens al vieţii omului. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 29 MARTIE

9,00 Teleşcoală. 10,00 Şoimii patriei. 10,10 Întrebări şi răspunsuri (reluare). 10,30 Teatru TV. : Fii bun pină la moarte. 12,20 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limba germană. 17,05 Din ţările socialiste. 17,15 Din cartea naturii. 17,40 Pămint străbun românesc. 18,05 Telecronica pentru pionieri. 18,25 Tragerea pronoexpres. 18,35 La izvoarele cintecului. 19,05 Forţa vitală a naţiunii. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Emisiune de cintece. 20,20 Film artistic : Osinda. 22,20 Telejurnal.

JOI, 30 MARTIE

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,20 Consultaţii juridice. 17,40 Reportaj pe glob. 18,00 Fotbal internaţional : Rezumatele meciurilor disputate in semifinalele cupelor europene. 18,30 Tragerea de amortizarea Adas. 18,40 România pitorească. 19,00 Viaţa muzicală. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Ora tineretului. 21,00 Teatru TV. : Ziua de duminică a lui Damian Stegaru. 22,05 Balade din trecut. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 31 MARTIE

9,00 Teleşcoală. 10,00 Film artistic (reluare). 11,55 Corespondenţii 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,30 Curs de limba franceză. 17,00 Emisiune in limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii Loto. 19,05 Film serial pentru copii : Cuore. 19,30 Telejurnal. 20,00 Viaţa in lumina normelor eticii şi echităţii socialiste. 20,25 Film artistic : Curg apele tulburi. Producţie a studiourilor argentiniene. 21,45 Atelier de creaţie literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 1 APRILIE

12,00 Telex. 12,05 Curs de limba spaniolă. 12,30 Roman-foileton : Familia Palliser. Reluarea episodului 6. 13,20 Concert distractiv. 14,10 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 14,30 Agendă cultural-artistică. 15,00 Stadion. 16,35 Clubul tineretului. 17,35 Cintare omului. 18,10 Martie 1978 — cronica evenimentelor interne şi internaţionale. 18,30 Antologia filmului pentru copii şi tineret : Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,25 Mari filme western. Premieră TV. Rio Bravo. Producţie a studiourilor americane. 22,20 Intilnire cu satira şi umorul. 22,50 Telejurnal.

televiziune

la Teatrul german timişorean,

Emilia Galotti

Spectatorului interesat de istoria teatrului, textul lui **Lessing îi va procura, fără îndoială, satisfacţia depistării mentalităţii iluministe germane a secolului al XVIII-lea în stare aproape pură.** Dar, din cîte ştiu, din categoria aceasta de spectatori nu face parte tocmai majoritatea publicului, iar celorlalte categorii de public „Emilia Galotti" are toate şansele să le apară ca o mostră de cuminţenie burgheză, fără vreo relaţie cu timpul nostru, acest timp al tuturor îndrăzнelilor... E greu de înţeles ce altă raţiune — afară de cea muzeală — poate oferi un text caduc punerii sale în scenă. Căci actuala montare nu e, din păcate, o punere în discuţie a textului, nu reprezintă un punct de vedere inedit — în care caz şi opţiunea repertorială şi munca regizorului s-ar fi văzut validate. Montarea lui **Franz Auerbach** respectă textul piesei în spiritul şi — aproape integral — în litera sa ; cam aşa proceda şi bravul infanterist Švejk executînd scrupulos ordine ilogice. Prea marea obedienţă, a dus în cazul de faţă la o reprezentaţie perfect asemănătoare, cred, cu premiera absolută, care a avut loc acum două secole. (Sînt numeroşi cei scandalizaţi de nonşalanţa cu care unii regizori tratează texte venerabile. Iată însă că de astă dată o asemenea „ireverenţă" ar fi fost salutară. Sau — să fie cumva această supunere tautologică la text un protest implicit împotriva unor atari maniere regizorale ? Mai ştii...).

Decorul pictat în trompe l'oeil aparţinînd scenografului **Ferenc Kovács** este o aplicare a celor preconizate de arhitecţii Renaşterii italiene, inventatorii iluzionismului scenic. Ce-i drept, însă, scena Teatrului German este una de tip vechi, o scenă foarte accentuat italiană, care aproape că impune o asemenea scenografie, cu toate consecinţele ce decurg de aici, cu repercusiuni directe asupra manierei interpretative actoriceşti.

Actorii au avut la rîndul lor de întîmpinat dificultăţi în această dramă burgheză, domestică. Nu e prea simplu să fii o apariţie scenică verosimilă cînd trebuie să debitezi tirade moralizatoare.

În rolul titular, **Monika Baialici** reuşeşte să dea consistenţă unei partituri ingrate, unui personaj din cale afară de angelic, prin ingenuitatea cu care interpretează scrupulele de conştiinţă ale naivei Emilia. Şi e nevoie de multă candoare pentru a nu transla în registrul parodic desfăşurarea de sentimente care la Racine — de pildă — ar fi ocazionat tragicul, în vreme ce la Lessing sînt numai melodramatice.

Horst Strasser este cea mai convingătoare siluetă a spectacolului ; se reţine minuţia cu care el compune portretul unui prinţ din veacul „bunului gust şi al bunului plac" : eleganţă, cruzime, îndrăzneală, dispreţ, uşurătate, capricii de moment, toate acestea condensate în gesturi şi ticuri definitorii, „mai reale decît adevărul". Nu sînt prea rare momentele din spectacol cînd dialogul devine alternare de monologuri — şi tocmai de aceea se cuvine remarcat faptul că Strasser rămîne în permanenţă un **interlocutor.**

În rolul lui Marinelli, consilierul prinţului şi geniu al răului în economia piesei, **Peter Schuch** realizează un mic Machiavelli, ceva mai puţin mobil spiritualmente decît ar fi permis-o textul însuşi. **Josef Jochum, Johanna Brunner, Franz Gröger, Julius Vollmer, Ida Jarcsek Gaza, Oskar Schilz, Artur Benel, Gerhard Horetzky** şi **Alexander Stefi** sînt ceilalţi componenţi ai echipei actoriceşti. Cu excepţia lui **Mathias Pelger,** distribuit într-un rol care „nu-l prinde", ceilalţi îşi execută corect partitura, în limitele textului şi viziunii regizorale.

Din cauza utilizării numai a unuia din limbajele teatrului, cel verbal, spectacolul lui **Franz Auerbach** are un aer parţial, incomplet.

Cu alte cuvinte : încă un spectacol.

DAN WEIL

oaspeţii oraşului

Concert extraordinar

O orchestră de cameră, formată mai ales din oameni tineri, sub bagheta lui **Saulius Sondeţkis,** artist al poporului al R.S.S. Lituaniene, din orchestranţi disciplinaţi şi modeşti. Am întîlnit formaţii de perfecţiune rece, interpretînd cu detaşare astrală, cu indiferenţa profesionistului fără cusur. **Atitudinea orchestrei de cameră a R.S.S. Lituaniene** faţă de partitură este deferentă, creatoare, lucru care nu împiedecă asupra execuţiei, la fel de perfecte ; aş zice, e o problemă de temperament, de o anume inteligenţă, de o anume viziune specifică şi în mare parte datorată acestui mare mentor care e S. Sondeţkis, aplecat asupra citorva instrumente cu corzi ca asupra unui mare ansamblu simfonic, stăpînind partiturile de parcă le-ar crea acolo, acum, transpunîndu-se cu acea temporară detaşare de lumesc, pe care o are personalitatea, aflată în febra creaţiei. Răspunsul prompt al orchestrei este, evident, îndelung pregătit, dar dă senzaţia elaborării spontane, a reacţiei imediate la trăirile efemere ale „conductorului".

Deobicei, fapt demonstrat, pasiunile îşi au imperfecţiunile lor cînd încearcă transpunerea artistică, aşa cum genialului îi este admisă licenţa. Formaţia lituaniană a ajuns la o splendidă omogenizare a compartimentelor, dispărînd cu desăvîrşire orice vanitate personală, de a ieşi în evidenţă.

Un **Vivaldi** de o limpezime esenţializată. Un **Ceaikovski,** mai contemporan, poate, decît în realitate, în acea „Serenadă" opus 48, cu izbucniri pătimaşe ce nu contrastează mult cu acea liniştе însemnînd mai degrabă o aşteptare încordată decît o senilă absenţă de idei. (Mai că-ţi dispar rezervele faţă de această partitură rococo). Un **Şostakovici** (Simfonetta opus 110 bis) astfel tensionat încît să se estompeze naivele tente de operetă şi să primeze, în nuanţări aproape incredibile, dramaticul, cu vagi aluzii groteşti. Am savurat şi **Rossini** sau **Mozart,** însă formaţia lituaniană ne-a întărit, probabil, crezul conform căruia sîntem astăzi atît de aproape sufletеşte de o artă şi de o interpretare care ne pun probleme. (Spiritul romantic, cel rus inclusiv, se bazează pe unele modalităţi deja cucerite, pe o perfecţionare care uneori acoperă naivităţi şi inconsecvenţe). O formaţie camerală, precum aceea pe care am audiat-o reuşeşte performanţa de a da o notă de antologie, de seriozitate şi consistenţă unui romantism care ar putea fi lăsat, altminteri, pradă destrămării, pe care el însuşi o poartă în suflet adeseori. Nu detaşarea perfectă, demnă de stimă, de altfel, convinge temperamentul, viziunea noastră, ci **implicarea,** cu toate riscurile ei, cu multiplele ei posibilităţi de repliere, dialog, comentariu.

Un eseu muzical — concertul lituanienilor.

LUCIAN BUREREU

muzică

O distinsă voce pe mapamondul muzical — şcoala interpretativă sovietică

Urmărim de ani mulţi, cu un interes constant, evoluţia solilor artei sovietice. Traiectoriile unui Oistrah, Richter, rămîn repere la care revenim, asimilîndu-le ca adevărate etaloane valorice. Pianistul **Vladimir Krainev,** descins din aceeaşi falangă artistică cu un Başkirov de pildă, s-a impus ca o remarcabilă personalitate, hărăzită cu distincţie şi forţă de convingere adesea copleşitoare. Tălmăcirile sale încintă prin originalitate, prin particularul infuzat. Iar dacă la majoritatea interpreţilor te laşi furat de spectacolul captivant al surclasării dificultăţilor, Krainev disimulează la maximum orice element exterior, străin, ieftin, polarizîndu-şi resursele exclusiv spre iluminarea confruntărilor de esenţă. Memorabilă versiunea dată Sonatei de Prokofiev, care prin frumuseţea sculpturală a liniilor de forţă evidenţiate magistral, rămîne o replică demnă a contemporaneităţii. Krainev a avut îndrăzneala să abordeze ciclul „Tablouri dintr-o expoziţie" de Mussorgski, sfidînd efectele coloristice ale orchestraţiei lui Ravel. A făcut-o bazîndu-se pe resursele unui tuşeu care-şi diferenţia nuanţele de la un tablou la altul. Regalul studiilor de Chopin, oferit în dar, a îmbinat perfecţiunea tehnică cu o evidentă replică programatică. Am gustat mai puţin jocul nuanţelor de pianissimo din Beethoven, supralicitat.

La Filarmonică a apărut, în Concertul nr. 2 de Rahmaninov, **Irina Smorodinova,** remarcabilă prin siguranţă, cîntul în forţă, bătăios, adecvat spre a da ecou răscolitoarelor chemări ale partiturii. De obiectat unele dureţi şi poate absenţa plusului de gingăşie cerut de răgazurile lirice. Din contextul programului — „Pragheza" de Mozart restituită cu vervă şi spirit — am face o remarcă specială pentru prezenţa pe podiumul filarmonic, într-o colaborare pe care am fi dorit-o cu mult anticipată, a corului Facultăţii de muzică în „Cantata dramatică 1877" de **D. Popovici.**

DORU MURGU

CONCURS LITERAR

1. Consiliul Naţional al Femeilor, în colaborare cu Ministerul Educaţiei şi învăţămîntului, Consiliul culturii şi educaţiei socialiste, Uniunea Scriitorilor şi Organizaţia „Şoimii patriei", a iniţiat un concurs de creaţie de poezie pentru copiii de vîrstă mică, intitulat „ŞOIMILOR, PATRIA-N VERS". Gazdă fiind revista „FEMEIA", facem cunoscut în rîndurile colaboratorilor noştri, ale căror versuri sînt aşteptate cu un interes deosebit, şi premiile ce le vor fi oferite, din partea revistei. 1 premiu I=2.500 lei ; 1 premiu II=1.500 lei ; 1 premiu III=1.000 lei şi 10 menţiuni a 500 lei fiecare. Din partea Ministerului educaţiei şi învăţămîntului, un premiu special în valoare de 2.000 lei ; Organizaţia „Şoimii patriei", un premiu special în valoare de 2.500 lei.

2. Versurile trebuie, de bună seamă, să ţină cont de psihologia acestei vîrste, de caracteristicile puterii de asimilare a copilului, să îmbine bogăţia conţinutului de idei şi imagini cu virtuţile realizării artistice, să aibă acea simplitate şi adîncime care pot face să vibreze sensibilitatea celor mici.

3. Lucrările premiate, ca şi o parte din cele prezentate în concurs şi considerate ca publicabile, vor fi tipărite într-o culegere ce va fi difuzată în instituţiile de educaţie preşcolară, în şcoli generale, precum şi prin librării.

4. Concursul are o durată de trei luni. Lucrările vor fi trimise pînă la data de 31.III. 1978, la redacţia revistei „Femeia" — Piaţa Scînteii nr. 1, căsuţa poştală 4136, cu menţiunea : PENTRU CONCURSUL „ŞOIMILOR, PATRIA-N VERS...".

muzeale

Cercetările arheologice de la Tibiscum

Cercetările arheologice întreprinse la Castrul Tibiscum de către Muzeul Banatului din 1964 s-au concretizat într-o serie de studii şi articole care prezintă diferite categorii de piese arheologice : inscripţii şi monumente votive, piese din fier, inscripţii tegulare, ceramica etc. :

Astfel, amintim : M. Moga, **Garnizoana romană de la Tibiscum,** în **Acta Musei Napocensis,** VII, 1970, p. 135—149 ; M. Moga, **Pagus Tibiscensis. În legătură cu teritoriul rural al Ulpiei Traiana,** în **Tibiscus,** I. 1970, p. 41—50 ; M. Moga, **Noi tăbliţe votive de la Tibiscum închinate cavalerilor danubieni,** în **Tibiscus,** II, 1972 ; M. Moga, **Ştiri noi despre garnizoana militară de la Tibiscum (sat Jupa),** în **Tibiscus,** III, 1974, p. 129—131 ; M. Moga, **Vestigii paleocreştine în Banat,** în **În memoriam Constantini Daicoviciu,** Cluj, 1974, p. 259—266 ; M. Moga — I. I. Russu, **Lapidarul Muzeului Banatului,** Timişoara, 1974 ; M. Moga — D. Benea, **Unelte agricole romane descoperite la Tibiscum,** în **Studii şi comunicări,** Caransebeş, II, 1977, p. 321—329.

În acelaş timp, la Sesiunile anuale ale Muzeelor, au fost prezentate o serie de rapoarte preliminare dintre care unele sînt publicate : M. Moga, în **Revista Muzeelor, II,** 1965, p. 433 ; M. Moga, **Tibiscum. Raport preliminar asupra cercetărilor din 1964,** în **Sesiunea de comunicări ştiinţifice a Muzeelor de istorie, decembrie 1964,** Bucureşti, I, 1971 ; M. Moga, **Tibiscum,** în **Buletinul Monumentelor Istorice,** 1971/2, p. 55—56 ; M. Moga, D. Benea, R. Petrovsky, **Tibiscum, 1976,** comunicare prezentată la sesiunea anuală din aprilie 1977, Bucureşti ; D. Benea, **Atelierul de sticlă de la Tibiscum,** comunicare prezentată la Sesiunea Muzeului Unirii de la Alba Iulia, 1 decembrie 1977 ; M. Moga — F. Medeleţ, **Bordeiele daco-romane de la Tibiscum,** comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări „In memoriam Constantini Daicoviciu", Caransebeş, martie 1976 ; M. Moga — D. Benea, **Tibiscum şi războaiele marcomanice,** comunicare prezentată la Sesiunea de comunicări „În memoriam Constantini Daicoviciu", Caransebeş, martie 1977.

O serie de studii monografice privind diferite categorii de piese descoperite la Tibiscum cum ar fi ceramica şi sticla, urmează să fie publicate în curînd. Prezentarea complexă a castrului şi aşezării civile de la Tibiscum (Jupa) într-o monografie, presupune încheierea săpăturilor arheologice şi elaborarea concluziilor finale, fiind un deziderat legat de aceasta. Ţinem să amintim că din cele 282 de inscripţii descoperite pe cuprinsul Banatului (vezi **Inscripţiile Daciei romane,** III/1, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1977), 140 sînt descoperite la Tibiscum (Jupa) şi că dintre acestea 102 au fost descoperite în urma cercetărilor întreprinse de Muzeul Banatului între anii 1964—1977, ele fiind deja publicate.

FLORIN MEDELEŢ

„cîntarea României"

La Timişoara a avut loc faza republicană a concursului brigăzilor artistice de agitaţie, organizată de **Comitetul Uniunii sindicatelor din comerţ, cooperaţie, turism** şi de către **Consiliul judeţean al sindicatelor Timiş.** Înscris sub genericul Festivalului naţional „Cîntarea României", ediţia a II-a, concursul a întrunit un număr de 17 formaţii din : Arad, Caraş-Severin, Timiş. Artiştii amatori au oferit tabloul viu şi complex din activitatea de zi cu zi a unităţilor comerciale. Astfel, „sub ochii" unui public numeros, prezent în sala de spectacole a Casei de cultură a tineretului, a prins viaţă un spectacol colorat, divers. Cele şase ore, timp în care cortina a rămas ridicată, ne-au oferit, rînd pe rînd, momente artistice realizate, momente care au dovedit odată în plus că, în ansamblul mişcării artistice de amatori, brigăzile artistice se afirmă din ce în ce mai pregnant. Particularităţile de comunicare ale interpreţilor, au mai cu seamă un caracter operativ-agitatoric. Programele prezentate au avut, cel puţin în ceea ce priveşte operativitatea, un punct bun : au fost concentrate, dinamice.

Din cele patru brigăzi ale judeţului Arad, cea a Cooperativei de consum din Chişineu-Criş a venit cu o formulă de spectacol interesantă. **Valentin Văcaru,** instructorul formaţiei, a ştiut să exploateze resursele unor interpreţi dotaţi. Judeţul Caraş-Severin a prezentat, la faza finală, şase brigăzi artistice. Folosind cupletul, scheciul, sceneta, miniatura, monologul, artiştii amatori din Caraş-Severin au reuşit să satirizeze unele practici nedorite în unităţile de alimentaţie publică. De remarcat, diversitatea părţilor muzicale.

Brigăzile artistice (opt la număr), promovate să reprezinte judeţul Timiş, au prezentat spectacole de ţinută artistică, ceea ce ne dă dreptul să credem că tradiţia unor brigăzi artistice care au adus mai multe titluri de laureat, continuă cu formaţiile tinere de la **O.J.T., I.C.S. Textile-Încălţăminte, I.C.R.T.L., I.C.S. Mărfuri alimentare, I.C.S. Alimentaţia publică.** Dintre interpreţi s-au remarcat : **Zoe Hăzmăşan-Cîmpeanu, Delia Brad** şi **Mariana Zimbreanu.**

EMIL ŞAIN

banatică

Constantin T. Stoika : „ÎNSEMNĂRI DIN ZILELE DE LUPTĂ"

Prin reeditarea, după aproape şase decenii de la prima apariţie, cu ocazia a 60 de ani de la luptele de la Mărăşeşti şi a 85 de ani de la naşterea poetului, a „Însemnărilor din zilele de luptă" ale lui Constantin T. Stoika, este repusă în circuitul cultural naţional una din cele mai autentice şi veridice reflectări a patriotismului românesc dintoteauna.

Autorul acestor însemnări, poetul erou, sublocotenentul Constantin T. Stoika este prin strămoşii săi bănăţean, bunicul său colonelul Ştefan Stoika fiind născut în anul 1812 în Lipova, de unde pleacă în 1830 la Bucureşti. Acolo este unul dintre fondatorii armatei române moderne şi participă activ la toate evenimentele contemporane lui. Originea bănăţeană se va situa permanent în conştiinţa tînărului poet, fapt evidenţiat şi în paginile acestor însemnări scrise „pe genunchi, sub traiectoriile obuzelor, în densul ritm al mitralierelor, neştiutor de ceea ce vine" (p. 147), pagini în care vederea plaiurilor însorite ale Transilvaniei, în momentul ofensivei armatei române din august 1917, îi provoacă nostalgii profunde şi imagini pline de prospeţime şi culoare.

Poet al păcii (ultima poezie scrisă pe front în ajunul morţii sale se intitulează chiar „Imn păcii"), sublocotenentul Constantin T. Stoika, în momentul cînd libertatea şi independenţa patriei sale sînt ameninţate, luptă în primele rînduri ale armatei române, în cadrul regimentului 1 grăniceri şi cade eroic în ziua de 23 octombrie 1917 în luptele de pe Valea Oltului.

„Însemnările" se prezintă ca un jurnal de război, în care poetul îşi notează zi cu zi, la început lapidar apoi tot mai amănunţit impresiile din linia întîi, din lupta nemijlocită cu duşmanul. Ele se constituie într-o operă unică în felul ei, prin puritatea şi candoarea pe care o respiră, prin patriotismul ardent şi dorinţa de sacrificiu care transpar din paginile ei. Prin lirismul şi dramatismul lor, aceste pagini sînt unele dintre cele mai frumoase dedicate patriei, păcii şi libertăţii.

Document şi poezie, aceste însemnări de o îndubitabilă valoare artistică au fost apreciate elogios de marii oameni de cultură ai vremii. Astfel, Mihail Dragomirescu vedea în ele „un model în care vibrarea vieţii se împreună cu vibrarea artei şi e cu atît mai preţioasă cu cît viaţa dintrînsa e un fior din însăşi viaţa neamului întreg", iar Ovid Densuşianu al cărui discipol mult iubit, era poetul, le aprecia ca fiind „dintre acelea care vor rămîne prin remarcabile calităţi, din care recunoaştem sufletul ostaşului erou şi al scriitorului de mare talent".

RADU PĂIUŞAN

* Ediţie îngrijită de locotenent colonel Gh. Preda, cu o ilustraţie de Victor Ioan Popa. Editura Militară, 1977.

DOI EROI BĂNĂŢENI

Gh. Preda, Liviu Groza : „UN EROU BĂNĂŢEAN AL INDEPENDENŢEI, GENERALUL MOISE GROZA"

Apărută în **Editura Militară,** cartea **„Un erou bănăţean al independenţei Generalul Moise Groza"** este o lucrare biografică de prestigiu ce se înscrie în şirul lucrărilor dedicate sărbătoririi a 100 de ani de la cucerirea independenţei de stat a României, reliefînd pe baza a numeroase documente figura unuia dintre eroii anului 1877, bănăţeanul descendent din Obreja — Caraş-Severin.

Autorii, Gheorghe Preda şi Liviu Groza, acesta din urmă cunoscut prin lucrările sale anterioare, privitoare la istoria Banatului, prezintă în cele peste 130 pagini ale cărţii, structurate în 7 capitole cu titluri simbolice, viaţa eroului, cu faptele sale de arme, de la Grivita, Plevna şi Vidin, ajuns datorită calităţilor şi meritelor sale deosebite pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei militare, aceea de general de divizie.

Cartea este scrisă într-un stil expresiv, plin de căldură, autorii insistînd în aceeaşi măsură asupra mediului românesc din graniţa bănăţeană, în care s-a născut şi a copilărit eroul, precum şi asupra cunoaşterii românilor transilvăneni, cu care a intrat în contact Moise Groza în anii premergători războiului de independenţă (capitolul **„Al doisprezecelea fecior").**

Trecut în anul 1873 în România, Moise Groza va participa activ la întocmirea lucrărilor topografice şi la misiunile de recunoaştere la Dunăre, în condiţiile în care războiul era iminent. **(„Voluntar în armata română"** şi **„Vă scriu din Nicopole").**

De asemenea, autorii reliefează calităţile deosebite de militar ale bănăţeanului Moise Groza (înrudit, prin căsătorie, cu familia Mureşenilor din Transilvania), ofiţer, ce devenise cunoscut în întreaga armată română ca un exemplu semnificativ a participării efective a întregii naţiuni române la lupta pentru realizarea năzuinţelor sale de veacuri. **(„Neatîrnarea, gîndul şi fapta întregii naţiuni").** Folosind o bibliografie bogată, la care se adaugă numeroase scrisori, unele din ele înserate în fruntea capitolelor cărţii, autorii insistă amănunţit asupra tuturor operaţiilor militare la care a contribuit Moise Groza. Datorită eroismului şi jertfei de sine, bănăţeanul a fost numit de contemporanii săi : „stîlpul Diviziei a IV-a" iar alţii vor scrie că figura lui Moise Groza va rămîne în istoria naţională ca a unuia care „a contribuit mai puternic la cucerirea de către trupele noastre a laurilor cu care s-au acoperit în zilele de 26, 28, 30 august, 6 septembrie, 7 octombrie" 1877 **(„Erou între eroii de la Grivita"** şi **„Părtaş la izbînda cea mare").**

Impresionantă prin fapte este viaţa eroului şi după 1877, cînd îl găsim îndeplinind exemplar sarcinile militare, dar şi militînd cu aceeaşi pasiune pentru unirea Transilvaniei cu Ţara — deziderat pe care a avut fericirea să-l vadă împlinindu-se la 1 decembrie 1918.

PETRU BONA

tableta

Lîngă foc

Imaginați-vă un loc de muncă în plină cîmpie. Șapte oameni în salopete trasează șanțuri, sapă gropi, așează în ele piloni de beton. Fac un lucru util. Cerul e plumburiu, frigul pălește sub flăcările unui mic foc alături de care, pe un butoi cătrănit, șade, bătînd cu călciile în tabla vasului, un ins cu salopetă nouă. E orientat cu spatele spre muncitori, dar asta o face cu ostentație, ca să le dovedească faptul că el vede, știe tot ce fac ei, fără să-i privească direct. Privește în zare și din cînd în cînd își pilește frumusețe de unghii. „Gheorghe, nu trage chiulul, te văd!" strigă el cu blîndețe în glas. Gheorghe răspunde, cu vinovăție: „Am luat o gură de apă, șefule". E liniște o vreme. Muncitorii meditează. „Al dracului șeful nostru: vede tot, știe tot. E un băiat...". Cei șapte își unesc forțele la aducerea unui calup de beton, strigînd: hei, rup! hei-rup! E o imagine plastică inedită pe fondul cenușiu al cîmpiei. Norii au coborît aproape de ei, flăcările se sting încet, încet și ei continuă lucrul început în zori. Omul de pe butoiul de metal e doar aparent nepăsător. Pe el îl interesează cum, și mai ales cînd va fi încheiată lucrarea. Dar, iată, în marginea șoselei din apropiere, se oprește o mașină. Din ea coboară un om cu un reportofon. A ajuns lîngă ei: „Bună ziua, oameni buni!" „Bună ziua!" răspund muncitorii privind încurcați și întrebători spre șeful lor. Acesta coboară de pe butoi, scuturîndu-și salopeta cea nouă. „Vă salut, tovarășe, cu ce vă putem fi de folos?" și, brusc, devine vioi, adunîndu-i pe ceilalți în jur. E vorba de un interviu, desigur, înțelege toată lumea. Și în timp ce muncitorii, proptiți de stîlpi, așezați pe marginea șanțurilor, privesc spre purtătorul lor de cuvînt, acesta, degajat ca de obicei, vorbește: „Pe șantierul nostru... oamenii muncii... nu precupețesc nici un efort... ne angajăm..." Și așa mai departe... Spor la treabă!

ION VELICAN

sport

E limpede...

...ca diminețile acestui martie îndreptat spre primăvară că fotbalul nostru avea nevoie de vacanță, adică de repaos, să mai răsuflăm nițel în disputele noastre duminicale cu cei care zburdă prin finețele gazonate ale arenelor sportive. „A"-ul avea nevoie de vacanță, întrucît prea se scălda în apele tulburi ale hazardului, s-a ajuns pînă acolo încît campionatul s-a omogenizat de la un capăt la altul, numai F.C.M. Reșița fiind sigură de locul 18, ultimul. Mai sus, ca și spre coadă, stau echipele ciorchine, distanțate prin două, trei sau patru puncte. Nu m-aș minuna dacă A.S.A. ar ajunge pe locul 17, iar C.S. Tîrgoviște ar deveni lider, tot așa cum ar părea normal ca U.T.A. să cîștige campionatul iar Steaua să retrogradeze. Marea noutate a acestui început de primăvară în fotbal se cheamă Dobrin și Răducanu, „bătrînii" rechemați la lot pentru întîlnirea cu Turcia. Se vede de la o poștă sau de pe un stîlp de telegraf că Ștefan Covaci s-a luminat, renunțînd la Cristian, Moraru sau Dobrău, care erau cît p-aci să-i vestejească laurii din timpurile Ajax-ului. Da, de Dobrin și Răducanu avem mare nevoie, tot așa cum Mehedințu este absolut necesar între fundașii centrali! Ignorînd rezultatul meciului România — Turcia, pot spune că am cîștigat, în sfîrșit, un antrenor capabil să-și înfrîngă propriile orgolii, propriile prejudecăți. S-a văzut că, fără bătrîni, nici handbalul nu merge, s-a mai văzut că două „bătrîne", Ileana Silai și Maria Alexandru, învîng fetițe ce le pot fi... fiice.

Pe cînd căutam o încheiere rubricii din această săptămînă, aflu o poveste care îl reabilitează, cîtva, pe Manolache: revenind de la Lupeni, unde U.M.T. a pierdut în min. 82, printr-o lovitură liberă de la 20 de metri, antrenorul și-a dus echipa direct la stadion, adică pe la ora 20. „Ei, ia să vedem cum ar fi trebuit să faceți zidul" — a spus Manolache și, în consternarea fotbaliștilor săi, a condus un antrenament de o oră, să le fie învățătură de minte și dor de casă. Mie, pur și simplu, mi-a plăcut fapta lui Manolache, drept pentru care îi mulțumesc pentru final în această vacanță mică.

TEODOR BULZA

cenaclu

21 martie, (echinocțiu, început de primăvară astronomică), în Cenaclul traducătorilor; Guillaume Apollinaire, „Le chanson du mal-aimé" în tîlmăcirea lui **Șerban Foarță**. (Fîntînile). Înainte de toate, o reușită lecție de istorie universală datorată lui **Andrei A. Lilin** (conducătorul ședinței). o pedantă restituire a culorilor unei Europe aflate în pragul ultimului secol, (pentru a-l putea descoperi pe) un Guillaume Apollinaire, sosit în fața veacurilor spre a-și reprezenta timpul și tărmul. (Apoi). Șerban Foarță semnează un „preambul" (o piesă de valoare, un „pre-text") menit să (re-) acomodeze auditoriul (lectorul) cu poezia lui Apollinaire, cu tîlmăcirea lui S. Foarță sau (poate) cu însuși traducătorul, cu limbajul și temperamentul său. (Apa). A urmat lectura: „Cîntecul celui neiubit" de Guillaume Apollinaire.

Despre calitățile transpunerii lui Apollinaire în românește, despre traducere ca artă, despre poetul de excepție care este Șerban Foarță, au vorbit: **Cornel Ungureanu, Dușan Petrovici, Marcel Pop-Corniș, Laurențiu Cerneț, Nicolae Țirioi, Claudiu Iordache, Adriana Babeți, Andrei Ujica.** (Dar, oare, despre ce se mai poate discuta, despre o traducere fără a mai parcurge „poteci bătute", după ce aplauzele unei întregi adunări recunosc printr-un gest spontan valoarea actului de cultură?) Elogii venite firesc să-l întîmpine pe traducător, opinii, mai mult sau mai puțin generale despre **a traduce...** (Am reținut o intervenție a traducătorului: „Dacă aș cunoaște la fel de bine ca limba română și limba franceză, poate n-aș mai fi simțit nevoia să-l traduc pe Apollinaire..."). Ar mai fi de făcut (tentație exprimată deja) un studiu comparativ între variantele de traduceri datorate unor traducători diferiți și original... O seară de excepție, pornită și păstrată la o „mare altitudine spirituală". În final, Ș. Foarță „trădează" cîteva din „fidelitățile" și „infidelitățile" sale față de textul original francez, apoi aduce mulțumiri celor ce s-au exprimat.

Marțea viitoare: **Seară de Umor** („cou-cou").

MATHEI ITTU

panoramic cultural

Festivalul național „Cîntarea României": Universitatea din Timișoara, secția muzică, în colaborare cu Filarmonica „Banatul" a organizat o suită de concerte date de orchestra de cameră și corul Universității. Damian Vulpe, la pupitru, a dirijat, deocamdată, un concert baroc: Jarzebski, Telemann, Vivaldi, Tartini. Vor urma concertul Mozart (31 martie), și cel coral, din 25 aprilie.

● La Oradea a avut loc Consfătuirea interjudețeană a instructorilor teatrelor populare și a brigăzilor artistice. Lugojenii s-au prezentat ca interpreți ai pieselor „Ștafeta nevăzută" de Everac și „Un om, o scenă, un steag" de D. R. Ionescu.

● **O agendă studențească:** cenaclul literar al revistei „Amfiteatru" a avut o întîlnire cu studențimea timișoreană. ● „Forum" nr. 2 a apărut. Amplă relatare a Conferinței a XI-a a U.A.S.C.R. O bogată paletă de preocupări studențești surprinsă din multe unghiuri, inclusiv critice și autocritice. Prezentare grafică eclectică. Specific timișorean: interviu cu Dem Rădulescu. Traducere din Brecht: „Timpuri grele pentru lirică". Semnatari M. Ciobotea, M. Troi, T. Bacșiș, A. Bohn, I. Băcălete etc. ● ȘEZĂTOARE: Ion Arieșanu, Corina V. Sein, Mircea Șerbănescu, Dorian Grozdan, Cristea S. Timoc s-au întîlnit cu elevii și cadrele didactice ale școlii generale nr. 6 din Timișoara. Sigur, au citit și elevii, versuri, a evoluat și un grup folk, condus de prof. Vasile Glișa. Trebuie menționat și aportul profesorilor Rista Popovici, Arnold Böhm, Cristea E. Popa, Manolita D. Filimonescu, Rodica Vuc și elevele F. Martinescu, L. Cătău, T. Ilie, V. Ignătoaie, A. Crețu. ● Programul radio l-a inclus pe prozatorul Ion Dumitru Teodorescu ca reporter, pe 477 m lungime de undă. ● La Lugoj există cîteva formații vocal-instrumentale de care merită să ne ocupăm mai pe larg. Una din cele mai importante centre muzicale ale Banatului nu se dezminte nici în domeniul muzicii tinere. TOP: locul I, „Betta" & „Sonor" urmînd „Acustic" și altele.

L. BURERIU

ridendo

Sfat

Dintotdeauna este bine
S-arăți respect unei femei,
Să-i cazi în brațe, se cuvine,
Dar să nu-ncapi pe mîna ei.

Unui actor care se laudă cu cîteva „licențe"

După-ndelungi experiențe
Descurcărețul absolvent
A obținut vreo trei licențe,
Dar absolut nici un talent.

Unuia care nu-nțelege de prima dată o epigramă

Am să-ți dezvălui un secret
Considerînd c-o să te-ajute:
Vorba de duh se spune iute
Nu poți s-o prinzi gîndind încet.

Unui actor

Acest coleg deosebit
De săritor, și cu simțire,
Aduce vestea fericit
Cînd află vreo nenorocire.

Unui cronicar teatral

Critic bun, cînd cronici face
În concepție modernă,
Vede dincolo de scenă...
Dar nu vede și dincoace.

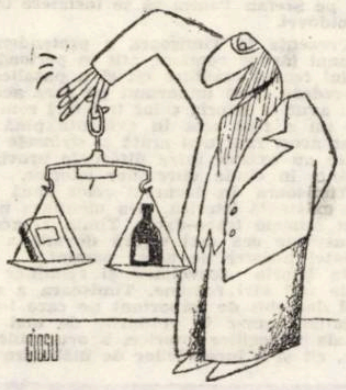

Criticului de teatru Valentin Silvestru, pentru cartea sa „Caligrafii pe cortină"

Cunoscut vrînd să devină
Publicului, s-a gîndit
Să scrie și pe cortină...
Poate-așa va fi citit.

GEORGE LUNGOCI

Prietenii revistei Orizont

CENACLUL „ARS POETICA"

de pe lîngă Biblioteca județeană Timiș

Înființat în toamna trecută, din inițiativa lăudabilă a conducerii Bibliotecii județene Timiș, Cenaclul literar-artistic „Ars poetica" s-a impus în scurt timp, ca fiind unul dintre cele mai importante cenacluri din Timișoara. Acesta este constituit în cea mai mare parte din tineri: elevi, studenți și muncitori, preocupați de creația poetică și de muzica tînără. În cadrul ședințelor de lucru (în fiecare joi la ora 18) sînt prezentate poezii ale membrilor cenaclului sau au loc recitaluri din poezia reprezentativă a literaturii noastre contemporane. Cenaclul organizează șezători literare în instituții și întreprinderi, înscriindu-se, astfel, printr-o bogată activitate în cadrul Festivalului „Cîntarea României". În acest sens și-a propus și o activitate editorială prin publicarea, într-un viitor apropiat, a unui Caiet de poezie. Cenaclul este îndrumat, cu competență și dăruire, de scriitorul Ion Velican.

AUREL TURCUȘ

Trăim

Sînt mîndru că-mi pot spune tînăr.
Nicicînd n-am strălucit atît în soare.
Se-nalță țara umăr lîngă umăr,
Se-nalță țara floare lîngă floare.

Trăim un ev de primăvară nouă,
De primăvară-n zbor de ciocîrlii;
De bucurii ne scaldă ochii-n rouă,
C-am fost, sîntem și pururea vom fi!

PETRU VASILE TOMOIAGĂ

Cuvîntul

Cuvîntul daltă să-mi fie
lumina încrustînd în stîncă;
iar versul,
aripă de vultur
și astru
atîtor zări.
Fluier să fiu,
doinind freamătul începuturilor,
spre seninul răsăritului de mîine.

MARIUS MORARIU

Brîncuși

Acum, pădurile, mai mult ca niciodată,
Aduc a flacără de verde și-a ciută speriată
Și seamănă cu tot ce ele au mai drag
Cu inimă de poartă și miezul de la prag.
Căci seamănă pădurea mai mult ca niciodată
Cu pasărea măiastră și liniștea rotată.
Mai seamănă pădurea cu zborul și abisul
Cu tăinuitul ou ce și-a sortit trimisul,
Cu mîntuirea clipei în semnul nemuririi
Și, mai ales, cu chipul de poartă ai iubirii.

LIDIA LAUDAN

O privire

Mă privesc în beton
și mă asemui betonului.
Mă privesc în oțel
și mă asemui oțelului.
Mă privesc în stropul de rouă,
căzut pe o gingașă petală,
o clipă doar,
cît durează sărutul florii.

Mă grăbesc la întîlnirea
dimineții cu soarele,
acolo, sus, pe schelă.

OCTAVIAN GĂȚĂIANȚU

Sub anii tineri

Freamătul frunzelor de nuc
Îmi alina dorințele,
Îmi răcorea gîndurile,
Cu foșnetul liniștit.
Nimic nu era mai odihnitor
Decît acest copac,
Cu sute de ramuri,
Cu sute de trimiteri
În anii viitorului.
Apoi viața își ceru dreptul
Și ramurile sufletului se despletiră
Sub anii tineri,
Ca un fruct înmiresmat.

TATIANA LUNGOCI

Trei culori — un cuvînt

Tot ce e al patriei e și al meu:
și ogorul, și uzina, și poporul,
și lumina, și bucuria victoriei,
dobîndită-n fiece clipă, bucuria
ce înaltă, tot mai sus,
al libertății stindard tricolor,
făcînd să cuprindă, din zare în zare,
cuvîntul ce cîntă: ROMÂNIA!

FRANCISC MARTON

Moară de apă

...Și mestecă moara-n măsele de piatră
Rotundă, tot mestecă timpul și boabe,
Învolbură apa, ce curge-n ierugă,
Spre roata ce-i veșnic flămîndă,
Dar, vai! Deodată se-oprește șuvoiul
De pulbere albă în cursul spre ladă
Și scurgerea timpului urlă
În cumpăna clipei de sfadă
Cu vraciul tăcerii: morarul.
Să nu opriți șingele alb cu aromă
De-arin și sudoare,
Să nu opriți inima morii, rotundă,
O ciutură vie cu palmele strînse-n căușe,
Căci valea rămîne pustie
De timpul și zbaterea pietrei;
Lasați-mi mai bine în suflet să-mi bată
Tot „taca" și „taca" și „taca"...

M. DOANDEȘ

Sub mîndrul tricolor

Slăvită vatră de viteaz popor,
Ființă milenară de lumină,
De pulberea durerii azi senină,
Noi te cîntăm sub mîndrul tricolor.
Iubită vatră de popor străbun,
Ce ne slujești ca patrie și mamă,
Noi ne urmăm conducătorul bun:
Cel brav, cel bun, ce-n viitor ne cheamă.
Iar brațele de glorii nesecate
Ți-au strîns cununa-ntr-un buchet solar
Și-ți apărăm nestinsa libertate
Prin comunistul ev, mai temerar!

ȘTEFAN MALIȚA

Mi-e sufletul plin

Mi-e sufletul plin de iubire,
iubire de glie,
cîntată la fluier
din moși-strămoși.
Mi-e sufletul plin de frumusețe.
Frumusețea plaiului meu.
Mi-e sufletul plin de bucurie,
bucuria de-a trăi
alături de ai mei.

FLORIAN GUI

Hidrocentrală

Priviți o clipă căderea de apă,
Uitați-vă,
cum vibranta boltă se curbează,
fără să se fărîme în iuțeala ei;
fluviul, ca un stol de păsări cîntătoare,
coborînd, se preface în lumină.

ALEXANDRIN PETHEU

Coșul cu soare

Scut ne e lumina
secolului izbînzii
și torța ce arde
miroase a raze de lună
și cinstea, din coșul cu soare,
și pîinea dulce
e mierea albinelor în stupi;
alături, e dealul
oprind ecoul muncii în spice,
ce duce spre soare
și-un țel
măreț țel, de oamenii și fapte.

MARIANA MOLDAN

Eroul necunoscut

Cum aș putea vreodată să te uit?
O, nu, niciodată!
La capul tău planta-voi castani,
sîngele tău va urca prin ani.
În arbori păsările vor veni, vor cînta,
rănile-ți vor mîngîia,
cum un copil e alintat de mama sa.

NICOLAE BĂRA

top

CORESPONDENȚĂ. Ionel Marchiș: Printre exponenții repreznetativi ai „White Blues"-ului, se numără Alexis Korner, John Mayall, Eric Clapton, Johnny Winter. Pe LP-ul „Hard Again", una din fețe cuprinde selecții din înregistrările lui Winter, cealaltă față a discului fiind afectată cîntărețului de culoare Muddy Waters (63 ani). **Tică Crăciunescu — Sinandrei:** Îți voi răspunde eșalonat la întrebări. 1. Componența formației iugoslave „Bijelo Dugme": Goran Bregović (ch. solo, voce); Željko Bebek (voce); Zoran Redzić (bass, voce); Vlado Provdić (moog, keyboards); Ive Ivandić (perc.). 2. Componența „Black Sabbath": Tony Iommy (chit.); Geezer Butler (bass); Bill Ward (perc.); Ozzie Osbourne (voce). 3. Titlurile în traducere: „Zbor ca un vultur" (Steve Miller Band); „Mai mult decît un sentiment" (Boston). 4. George Harrison e acompaniat de un grup de studio. A mai cîntat cu indianul Ravi Shankar (sitar) și cu formația „Splinters". David Bowie e secondat de un cvintet alcătuit din: Dennis Davis (perc.); George Murray (bass); Carlos Alomar (chit.); Stacy Heydon (chit.) și ex-„Yes". Tony Kaye (keyboards). **Paul Bunaciu:** Componența „Nazareth": Dan Mc Cafferty — voce; Manny Charlton — chit.; Pete Agnew — bass; Darryl Sweet — perc.; ex-„Deep Purple" Roger Glover (colaborări ocazionale). **Negru Traian:** Gary Wright e unul și același cu fostul organist de la „Spooky Tooth". **Marius Oltean — Tîrnăveni:** Mulțumesc pentru aprecieri. Scrisorile tale exprimă puncte de vedere obiective, topuri excelente. **TOP-ul săptămînii. Secția română:** 1. Horă pe smalț — **Semnal.** 2. Imn soarelui — **Mondial.** 3. Septembrie — **Mircea Baniciu.** 4. Iapa albă — **Magna Charta.** 5. Porți de vis — **Dida Drăgan și Progresiv TM. Secția străină:** 1. C'est la vie — **Emerson, Lake & Palmer.** 2. Mull of Kintyre — **Paul Mc Cartney & Wings.** 3. Don't Let me be Misunderstood — **Santa Esmeralda.** 4. Once Upon A Time — **Donna Summer.** 5. We Are The Champions — **Queen.**

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **„Un viitor pianist se cunoaște din naștere", afirmă dr. Wagner, de la Institutul „Max Plank" din Dordtmut. El a construit un aparat care măsoară agilitatea degetelor, la pianiști. După îndelungi cercetări, dr. Wagner a constatat că „mîna de pianist" este înnăscută, și că ea nu se poate modifica prin antrenamente.**

● **Dacă n-ați știut:** ecoul cel mai amplu se poate auzi în Irlanda pe lacul montan **„Cuib de vultur". Acest ecou se repetă exact de o sută de ori!** Lîna ne apără nu numai de frig, ci și de căldură. Beduinii din Sahara își fac îmbrăcăminte din lînă pentru a se apăra de soarele nemilos. În Brazilia, fiecare profesie își are piatra sa! (prețioasă sau semiprețioasă). Astfel, farmaciștii poartă topaz, iar medicii — smaragd.

● **Titlul influențează... înălțimea (în cm!)** iată o constatare interesantă, rezultată în urma unui experiment făcut de psihologul australian Paul, P. Wilson. El a ales patru grupe de studenți de la Universitatea din Melbourne și le-a prezentat una și aceeași persoană, cerînd ca fiecare să-i aprecieze, din ochi, înălțimea. Fiecărei grupe i-a spus că omul cu pricina are altă ocupație. Cu cît profesia era mai cu „rezonantă", omul în cauză părea mai înalt în ochii studenților. Cînd i-a fost prezentat primei grupe ca student, s-a apreciat că are 171 cm, apoi ca asistent a „crescut" la 178 cm, ca docent a atins 180, iar ca decan — 184 cm!

● **Iată ce-au spus unii oameni de seamă despre timp. „A alege timpul potrivit — iată economia cea mai mare de timp" (Bacon) „Doar prin timp învingem timpul" (T. Eliot), „Timpul cel mai adesea face dreptate și conferă fiecărui lucru locul său" (Voltaire).**

● **O vorbă de duh. Pictorul Domenico Morelli le interzicea categoric elevilor săi să fumeze în timpul lucrului. Într-o zi a observat o pipă aprinsă pe un șevalet și întrebă cu sarcasm: „La ce slujește acest penel"? „Model pentru pictarea norilor, maestre" îi răspunse studentul. O asemenea „vorbă de duh" nu putea să-l supere pe nefumătorul profesor.**

curente și idei literare

„Polilogul" Juliei Kristeva

În avangarda criticii franceze din acest ultim sfert al veacului nostru, semioticiana Julia Kristeva deține titlul de „cea mai riguroasă teoreticiană". Dacă titlul îi poate fi disputat de alți confrați, mai îndreptățiți să-i poarte, sau dacă validitatea cunoscutei sale teorii a textului poate fi – în unele părți ale „texturii" ei – pusă sub semnul întrebării, în schimb, nivelul intelectual și dinamismul gîndirii autoarei ni se par mai greu de contestat. După cum imposibil de contestat este și efortul uimitor de a cuprinde și de a înțelege totul, ca în epoca Renașterii (în treacăt fie spus, imaginea Juliei Kristeva în postura unui uriaș rabelaisian devorînd pe nerăsuflate tot ce s-a scris de cînd există oameni care scriu, sugerează nu atît o acumulare cantitativă, cît o neobișnuită întindere și mobilitate a inteligenței). Într-o vreme cînd critica franceză ne-a obișnuit – în focul polemicilor sale – cu stilul „broșură", Kristeva a dat la iveală cărți de dimensiuni impresionante, în care se întretaie, formînd, o rețea de o densitate rar întîlnită, lecturi din Mallarmé. Roussel, Lautréamont, Artaud, filozofia chineză, romanul medieval, formaliștii ruși, romanul polifonic, Marx, Freud, gînditorii antichității. Hegel, Lenin, Lukács. Barthes, Tel Quel etc. Diversitatea lecturilor este ordonată de intervențiile teoretice și de circulația unor concepte care se definesc și se consolidează de la o lucrare la alta. Totul se subordonează unui proiect global, vizînd cercetarea literaturii ca practică semnificantă de tip materialist-dialectic. Apare însă pericolul ca noile concepte – Text, Productivitate, Negativitate – să pîndească vechile mituri – Operă, Mimesis, Autor – în speranța de a le lua locul.

Cea mai recentă carte a Kristevei, **„Polylogue"** (Collection „Tel Quel", aux Éditions du Seuil, 1977) – continuare declarată a unei lucrări anterioare, **„Sémeiotiké, Recherches pour une sémanalyse"** (Seuil, 1968) își asumă riscul de a relua marile teme și principalele concepte și de a construi cu ele nu un sistem închis, amenințat de auto-mulțumire și scleroză, ci o „pluralizare a raționalității" și o „multiplicare a limbajelor" – adică un „polilog". Este o carte „muzicală", polifonică, pe mai multe voci, care pledează pentru polilog și se scrie ca polilog – acesta fiind singura soluție întrezărită de Kristeva întru salvarea francezilor deceniului opt, aflați pe o „culme a raționalității" dar avînd a se confrunta cu „criza Rațiunii occidentale" și a sensurilor ei simbolice, moarte sau în agonie. Prin polilog – susține Kristeva – unitatea (rațiunea, limbajul, subiectul care gîndește și vorbește / scrie) se pulverizează și se multiplică, rupînd legătura simbolică, metafizică, și refăcîndu-se din „ciocnirile materiei". Cartea urmărește desfășurarea acestui proces, analizînd diferitele practici de simbolizare, de la cea mai arhaică – limba, pînă la demersul științelor umane actuale : lingvistica, semiotica, epistemologia, psihanaliza. Drumul trece prin pictura Renașterii (alegerea se oprește la Giotto și Bellini) și prin literatura modernă (aici lista e mai lungă : Artaud, Joyce, Céline, Beckett, Bataille, Sollers), pentru ca în final să-și permită niște „rătăciri" printre practicile semnificante ale civilizației contemporane, de la Ithaca la New-York sau Pekin. Traversînd mari epoci creatoare, care au pus sub semnul întrebării vechile coduri, „Polylogue" traversează de fapt multitudinea limbajelor și, prin ea, istoria subiectului vorbitor și a structurilor sociale

Dacă în **„Sémeiotiké"** important era în primul rînd textul ca proces autogenerator, „Polylogue" este istoria pasionantă a subiectului (ginditor / vorbitor / scriitor), a unui subiect polilogic, traversînd în toate sensurile istoria filozofiei, științei, artei și creîndu-și un loc specific într-o istorie critică a prezentului. Subiectul polilogic este o ființă paradoxală – cunoaștere și plăcere, raționalitate și încărcătură pulsională, negativitatea mergînd pînă la estomparea sensului și generarea unei noi pozitivități. Scriitorul – subiect polilogic prin excelență, deoarece ficțiunea este tocmai „posibilitatea de a menține contradicția" – este subiectul raționalității producătoare de simboluri, dar „fisurată" de pulsiuni interne, anterioare simbolizării și care rearticulează structurile logice. De aici dubla strategie – simbolică și semiotică – care structurează discursul. „Orice literatură – scrie Kristeva – se constituie din contradicția între constrîngerile ritmice și constrîngerile gramaticale, și din rezolvarea ei specifică" (p. 465). „Constrîngerile gramaticale" sau „operațiile simbolice" se situează la nivelul frazei, al sintaxei ca purtătoare a sensului simbolic. „Constrîngerile ritmice" sau „operațiile semiotice" acționează dincolo de frază, dincolo de semnificație și de sens, la nivelul pulsiunii interioare, a intonației, a diferențierilor fonetice, producînd efectele conotative. Polilogul, cum îl descrie Kristeva, ar fi discursul care favorizează operațiile semiotice și „masacrează teza simbolică" – acest „rău necesar" ce trebuie compromis. Fraza – ultimul refugiu al sintaxei absolutizate, al sensului metafizic și al unui ego transcendental –, nu mai joacă în polilog rolul de „culme absolută" ci pe cel de „limită inferioară", răsturnînd raportul subiectului cu enunțarea sa.

Kristeva analizează un astfel de text ce se scrie dincolo de frază și în care sînt chemate la apel, fără nici o excepție, toate virtuțile polilogului : „H" de Sollers – „nici poem nici roman", ci muzică ce se scrie în limbă și se gîndește pe sine. Cum procedează, de fapt, Polilogul ? Înainte de toate, își inventează un nou mod de frazare, fără punctuație, bazat pe „ritm-sunet-voce-scandare", amintind de vechile texte chinezești imposibil de descifrat în afara ansamblului : doar după ce a fost surprins ritmul întregului se pot descifra, de-a-ndăratelea, sensurile unităților inferioare (frastice sau lexicale). Un astfel de ritm pulverizează teza simbolică într-o „frază infinită" care nu e altceva decît ritmul istoriei. Polilogul situează fiecare clipă a experienței personale, fiecare secvență narativă, fiecare intonație, în timpul polifonic al dezvoltării istorice, aducînd ritmul istoriei în interiorul discursului : **„Ascultînd timpul lui „H", ascult globul în sfîrșit etalat : Asia, Africa, America, Europa, inextricabil întretesute în economie, politică, radio, televiziune, sateliți ; fiecare purtînd o cronologie care, în loc să-și ia cuminte locul în succesiune, o interpelează pe cealaltă și îi semnalează lipsurile, vrînd în același timp să-i fie partener, fiecare comportînd practici semiotice diferentiate (mituri, religii, artă, poezie, politică) a căror ierarhie nu este niciodată aceeași, fiecare sistem interogînd valorile celorlalte"** (p. 219-220).

Dar tocmai cînd un astfel de text pare să întrunească toate sufragiile autoarei, contradicțiile sale ies la iveală, și Polilogul care amenința să devină – definitiv și irevocabil – unicul Model și unica Soluție, este pus sub semnul întrebării. Mișcarea sa, care părea infinită, se dovedește a fi o rotație în jurul unei axe, valoroasă ce-i drept – poziția politică critică, față de istoria prezentului – dar totuși limitată. Mai mult, adevărul pe care îl explicitează înaintează nestingherit și nevătămat printre exploziile ritmului – un adevăr absolutizat și ridicat la rangul de teză. Și-atunci apare, firesc, întrebarea : dar unde sînt simbolurile de mai an?

Polilogul își ratează așadar șansa de a deveni Soluția și lasă drumul deschis în continuare. Deschis transformărilor subiectului în raporturile sale cu limbajul, cu simbolicul, cu istoria. Și, chiar dacă angajîndu-se pe acest drum, cititorul nu va ști să descifreze vechile texte chinezești, va învăța în schimb să surprindă dialectica sens – ritm și să asculte muzica limbajului, pentru a ajunge, prin ea, la luciditate și înțelegere.

MARGARETA GYURCSIK

DIN LIRICA SOVIETICĂ

Otar Șalamberidze

ȘI TOTUȘI...

Și totuși... cuiva dator ești să crezi !
Căci duhul din noi ar fi o povară ;
Ne-am pierde buimaci în turme,-n cirezi
Iar lacrima-n ochi s-ar scurge amară.

De-aceea te chem cu rugă și pace,
O, viață ce lupți mereu și visezi !
În suflet, cîndva, de noapte s-ar face,
Mare tare, atunci, cuiva tu să crezi !

Nikolai Ovseannikov

AMARE BURUIENI...

Amare buruieni și ierburi mari uscate...
În pietre s-opinteau, copitele crăpate,
Iar mușchii, grămezi, pe răni și trupuri slabe.
Pe-atunci eram copii, umblam în patru labe.
Părinții, pe acas', se abăteau o clipă,
Lăsau armele-n colț, să ne vedem în pripă.
Cu mîinile lor mari, ce miroseau a trudă,
A praf de pușcă ars și a tranșee udă,
Ne ridicau ușor, cu zîmbete duioase.
Afară, glasuri tari, tot ordine tăioase...
Și caii nechezau și oameni de departe,
Cu pași greoi și mari, mărșăluiau spre moarte.
Și vîntul grav cînta prohodul celor morți,
Pe cizme praful gros și slavă fără sorți,
Și drumuri nesfîrșite... aproape milenare,
Ce nu duceau atunci spre nici un fel de zare.
Și, astfel, în măcel, în tifos, în delir,
În plînset de copii, în șanțuri cimitir,
În ochii înguroziți ai mamelor nebune,
Așa se plămădea dreptatea noastră-n lume :
În spasme, în dureri. Și adevărul, el,
Niciunde și nicicînd nu va muri de fel !

Nicolai Maiorov

NOI

Ca fierul, sună glasul, bătut pe nicovale...
Eu am intrat în viață cu mersul drept și greu.
De n-o să piară totul sau nu intră-n anale,
Vreau, doar, să știți, acuma, că sub numele meu
Urmașul o să afle-n arhive prăfuite
O dîră de căldură din sfîntul meu pămînt
Pe unde-n marș trecurăm cu guri secătuite,
Purtînd în piept curajul, ca steagul drept în vînt.

Am dat să curgă flăcări și riu am smuls din stînci,
Nu ne-ajungea nici cerul, nici apele din ploi,
Iar trecerea prin lume, în cicatrice-adînci,
Ca roșul fier lăsară însemnele în noi.
Și, astfel, greu, trecutul și-a pus pe toți apretul.
De nu știți cum iubirăm, nevestele-s de față.
S-or scurge ani și poate mîntîvă-va portretul
Ce azi mai amintește c-am fost cîndva prin viață.

Eram înalți și zdraveni, bălai, cum se cuvine,
Dar... veți citi prin scripte, ca-n mit, despre o țară
Cu oameni ce muriră... și fără să termine
Nici dragostea-nceputâ, nici ultima țigară.

Tălmăciri de AUREL CHERLEA

Istoria bimilenară a unui oraș: Castrul Timiș (IV) — 2050 – pagini de istorie

Îndată după eliberarea Moldovei, Mihai Viteazul plănuia și eliberarea cetății Timișoara. Un raport din 29 mai 1600, relatează că după întoarcerea din Moldova, Mihai a făcut cunoscut că s-a hotărît cît de curînd să înceapă asediul cetăților Timișoara și Gyula, spre a le elibera de dominația otomană. La Iași, circula zvonul public că îndată ce Mihai Viteazul se va întoarce din Moldova e hotărît să împresoare cetatea Timișoarei, în vederea asediului. Aceste rapoarte sînt confirmate și de protocolul încheiat între Mihai Viteazul și comisarii împăratului Rudolf al II-lea în care, după cele 12 puncte, Mihai mai pretindea încă cîteva cereri, formulate pe puncte, dintre care, la punctul 6, se specifica că, dacă va smulge de la turci cetățile Timișoara, Felnac, Cenad, Becicherec, Panciova, Berini, pînă la Dunăre, să-i aparțină lui și urmașilor lui.

Dîndu-și seama de intențiile marelui Domn român, Pașa de Timișoara adăpostește și ajută pe Moise Székely, după ce acesta se răscoală împotriva lui Mihai Viteazul. În luptele de ocupare a cetăților rămase credincioase lui Mihai, Székely a fost ajutat de trupele turcești și tătărești ale pașei de Timișoara.

După moartea lui Mihai Viteazul, urmașul lui, Radu Vodă Șerban, care-i continua politica externă, în consfătuirea de la Brașov cu Basta, propune ca împreună să pornească campania pentru eliberarea Timișoarei. Un raport din Veneția anunța că, în jurul datei de 1 noiembrie 1603, Radu Vodă împreună cu Basta porneau împotriva Timișoarei, spre a începe asediul. Între timp, o puternică armată turco-tătară de 30.000 oameni pornește spre despresurarea cetății. Aflînd de sosirea ajutorului, Basta face o diversiune spre Lipova iar Radu Vodă se reîntoarce la Brașov, de unde trimite o parte din armata lui, la Timișoara. Ciuma cumplită ce bîntuia atît la Timișoara, cît și printre armatele asediatoare, împiedică ducerea la bun sfîrșit a proiectelor lui Radu Vodă, așa încît Timișoara va continua să rămînă centrul de atracție pentru pretendenții la tronurile Țării Românești și Moldovei.

Fiul lui Petru Vodă Cercel, pribeagul Ștefan, la 1604 era la pașa de Timișoara și apela la condotierii români din Banatul de Lugoj-Caransebeș să-i ajute „adunînd de pretutindeni cît de mulți ostași vor putea să vină în ajutorul nostru pentru redobîndirea țării strămbune și a tronului strămoșesc în domnie". El se adresează unor luptători din Lugoj ca Ion Pribec, Luca Rat, Ilie Aga, Ioan Pîrcălab și Crorița, promițîndu-le, în caz de reușită, ținuturi, sate și privilegii precum și șatre de țigani „și altele asemănătoare". Lui Luca Rat îi propunea „căpitănia de agă sau conducerea de general sau orice altă dregătorie potrivită ar pofti să aibe". Expeditia nu a mai avut loc, dar fantul trebuie reținut, deoarece se va repeta.

În luptele dintre fiii lui Ieremia și Simion Movilă, partida lui Simion Movilă recurge la ajutorul pașei de Timișoara. Un raport venetian din 29 decembrie 1607 relatează că a plecat din Timișoara o armată turcească de 7.000 de oameni spre Moldova, cu scopul de a instala „în posesia acelei provincii" pe Mihai Movilă, fiul lui Simion. Armata pașei de Timișoara a fost înfrîntă la Ștefănești de trupele moldo-polone și Mihai Movilă e silit să se retragă în Țara Românească.

Un alt raport venețian din 2 ianuarie 1608 arăta că Gavriil Movilă, fratele mai mic al lui Mihai, se afla la Timișoara spre a cere pașei noi ajutoare pentru a reîncerca să intre în stăpînirea Moldovei. Rapoartele următoare nu ne mai relatează dacă pașa de Timișoara a făcut o nouă intervenție în favorul fiilor lui Simion Movilă. Dar peste cîțiva ani, în 1611, tot pașa de Timișoara ajută pe Ștefan Tomșa să se instaleze în tronul Moldovei.

Prezența la Timișoara a pretendenților la tronul țărilor române, atît în perioada regatului feudal maghiar cît și a pașalîcului, ne dovedesc rolul important pe care acest oraș l-a avut în istoria celor trei țări române, rol ce nu a fost scos în evidență pînă acum. Dar acest fapt mai arată și strînsele legături care au existat între diferitele provincii române, în ciuda vitregiilor istorice.

Timișoara în decursul celor două milenii de existență istorică, și-a menținut neschimbat numele traco-dacic, Timiș, și acest fapt constituie cea mai sigură dovadă a permanenței noastre pe acest pămînt.

În istoria dezvoltării și relațiilor dintre cele trei țări române, Timișoara a avut un rol deosebit de important pe care l-am evidențiat sumar în rîndurile de mai sus. În ciuda vitregiilor istorice, a ocupațiilor străine, cît și a încercărilor de înăbușire a vieții autohtone, Castrul Timiș în evul mediu nu și-a pierdut caracterul etnic și rolul pe care l-a avut în trecutul istoric al celor trei Țări Române dovedește această afirmație.

I. D. SUCIU

BIBLIOGRAFIE

Fontes historiae Dacoromanae, vol. I–II ; Fried Aug. Ukert, Geographie der Griechen und Römer. t. III : **Skithien und der land der Geten oder Daken** nach den Ansichten der Griechen und Römer ; Albert Forbiger, **Handbuch der alten Geographie**, vol. III ; Konrad Miller. **Itineraria Romana**, Römische Reisewege an der hand der Tabula Peutingeriana ; **Ravenatis anonymi Cosmographia et Guidonis geographica**, editia M. Pinder și G. Parthey ; Gióny M., **L'eglise orientale dans la Hongrie du XI-e siècle**, „Revue d'histoire comparée" 1947 ; Gyula Moravcsik, **Bizantium and the Magyars** ; Szekely Gy., **La Hongrie et Bizance au X-e–XII-e siècles** în „Acta Historica". 1967 ; Gr. Tocilescu **Dacia înainte de romani** ; Nic. Ilieșiu, **Timișoara. Monografie istorică** ; I. I. Russu, **Limba traco-dacilor**, ed. II ; G. Postelnicu, **Originea orașului Timișoara** „A. B.". 1931 ; D. Protase, **Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismaticei** ; D. Tudor, **Orașe, tîrguri și sate în Dacia Traiană**, ed. II ; O. Gog. **Vechea vatră a orașului în „Timișoara 700"** ; **Documente privind istoria României**. C. Transilvania vol. I–II și I–IV; Colecțiile de documente publicate de N. Densușianu și N. Iorga (Hurmuzaki), Andrei Veres și Ion Bogdan.

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Omul-subiect și scop al dezvoltării

Umanismul socialist conturează o problematică specifică în plan teoretic, definindu-se – în același timp – ca mișcare reală pe plan practic ; ca trăsătură a profilului spiritual și atitudinal al poporului nostru, el acționează integral, caracterul său revoluționar rezidind în dimensiunea sa activă, transformatoare, „înrădăcinat" ca stare de spirit și mod de viață. Socialismul creează de altfel (și revendică cu necesitate) posibilitatea convergenței progresului societății în ansamblu cu edificarea premiselor obiective și subiective pentru afirmarea personalității umane, a manifestării sale plenare în sfera vieții sociale ; el **nu este așadar un umanism individualist,** acceptind deci omul ca ființă integrată social (contextarea în social potențind însăși individualitatea sa).

Definindu-se **ca proces revoluționar atotcuprinzător,** socialismul presupune și realizează o unitate inseparabilă între noua societate și noua condiție umană, afirmarea multilaterală a omului fiind nu doar un ideal umanist ci o cerință obiectivă a edificării noii orînduiri; este dealtfel știut că socialismul multidimensional dezvoltat – etapă distinctă în evoluția spre comunism a societății noastre – își înscrie ca **obiectiv strategic permanent principiul multilateralității, deopotrivă în plan social-colectiv și uman – individual.** Idealul de personalitate propus reprezintă concomitent un veritabil **proiect de acțiune,** modelarea și transformarea omului – la scara întregii societăți, – nefiind o condiție prealabilă instaurării socialismului ci întemeindu-se esențialmente pe practica socială a edificării noii orînduiri. Istoria, concepută pînă la Marx doar ca istorie a gîndirii sau produs al unor entități metafizice, dobîndește – pe terenul concepției materialismului dialectic aplicat vieții sociale – un caracter multilateral, complex, contradictoriu realizînd trecerea de la omul abstract și teza „naturii umane invariante" la omul concret, existent ca individ viu, real, perfectibil. **„Premisele de la care pornim** – scriau Marx și Engels în „Ideologia germană" – **nu sînt arbitrare, nu sînt dogme ; ele sînt premise reale, de care se poate face abstracție numai în imaginație. Este vorba de indivizi reali, de activitatea și de condițiile lor materiale de viață, atît cele pe care le-au găsit gata existente, cît și pe cele pe care le-au creat prin propria lor activitate".**

Proces complex și de durată, desfășurat conștient și dirijat de P.C.R., formarea omului nou – idee axială a concepției revoluționare a partidului nostru – se definește nu ca un deziderat abstract ci racordat (în conținut) cerințelor și necesităților conștientizării procesului istoric al construcției socialismului, creșterii rolului factorului subiectiv în devenirea societății noastre, convergînd – ca țel final și într-un scop evident practic – asigurării condițiilor de afirmare și manifestare plenară a personalităților umane.

Înglobînd atît **perspectiva antropologică** (omul ca individualitate, aceasta neinsemnînd însă hegemonia individului) cît și cea **sociologică** (căreia îi oferă un fundament obiectiv, desăvîrșirea omului devenind socialmente posibilă), **umanismul socialist – program autentic, integral și consecvent al emancipării și elevării multilaterale ale omului** – concretizează, în același timp, importanța activizării agenților umani pe traiectul autodepășirii, fiecare om – ca obiect și subiect al relațiilor sociale – fiind responsabil de propria sa devenire. Socialismul creează posibilitatea afirmării multilaterale a personalității și a pluralizării personalităților dar **omul,** ca existență conștientă, activă și în dezvoltare constituie **obiectul propriei acțiuni,** valorificîndu-și disponibilitățile fizice, intelectuale, morale, împlinindu-se conștient de sine și de perspectivele și modalitățile realizării sale : astfel, realizînd concordanța cu deziderateie sociale, omul se definește și ca veritabilă **creație de sine,** autodepășindu-se. Este, astfel, de largă circulație afirmația potrivit căreia **omul „este nu ceea ce este ci ceea ce se face",** surprinzînd aici tocmai efortul constant, interior împotriva „satisfactiei de sine", vizînd preocupările de autoconstruire a personalității prin însușirea activă a valorilor sociale, **omul** (scop al propriei deveniri) **nefiind un dat ci un proces.**

ADRIAN DINU RACHIERU

Echinocțiu

Eroi au fost, eroi sînt încă

Deșteaptă-te române, din somnul cel de moarte, era chemarea anului revoluționar 1848, cîntecul epocii redeșteptării naționale.

Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte era îndemnul avîntat la faptă, la împlinirile care, de altminteri, nu întîrziau să se arate, în lanțul lor firesc, de la revoluția din 1848, la Unirea din 1859, la Independența cucerită în 1877, la Unirea din 1918.

Către mijlocul secolului trecut literatura își evidențiază o puternică substanță mobilizatoare, fie că făcea **apel** la istorie, folclor, sau la realități autohtone contemporane. Practic, acum, între 1840-1877, se creează literatura noastră istorică : de la **Alexandru Lăpușneanu** de Negruzzi, la **Despot Vodă** de Alecsandri, sau de la **Românii subt Mihai Voevod Viteazul** de Bălcescu (tipărit semnificativ în anul războiului) la **Doamna Chiajna** lui Odobescu sau **Răzvan și Vidra** lui Hașdeu, de la **Legendele istorice** ale lui Bolintineanu la **Ostașii noștri** de Alecsandri etc. Erau insistente și apreciate descifrarea istoriei și mitologiei naționale, glorificarea strămoșilor (daco-romanii, Basarabii și Mușatinii) și apelul la eroic, viziunea patriotică în multiplele sale fațete. Evocarea trecutului se corela cu motivul deșteptării, ideile libertății, independenței și unității naționale cu viziunea viitorului de aur al țării.

Literatura Independenței crește natural din toate aceste motive, într-o viziunea eroică demnă de toată atenția. Condamnînd amorțirea, negura, restriștea abătută peste țară două secole **(„pe-a ta față ofilită, două veacuri, Românie / Negri nori de umilire lăsînd vălul lor cernit"** — Barbu Delavrancea), poezia îndeamnă la acțiune, **„Alergați cu toți la arme"** — G. Baronzi). Deșteptarea eroismului, reînvierea, ridicarea frunții sînt motive dominante : **„Păsiți, dar, fii ai Romei, cu fruntea-n sus, măreață (...) / Cu vitejia-n piepturi, cu gloria pe față, / Cu steagul României de lauri încărcat"** — Al. Carpenișanu. **„A Dunării alarmă și-a patriei chemare / Vibrează-n milioane de inimi românești, / Deșteaptă eroismul din lunga-i așteptare / Și umbrele străbune din sferele cerești. (...). E sfîntă re-nvierea cînd oștile s-adună / Și șterg cu sînge-eroic insulte și-umiliri. / E dulce libertatea și patria străbună, / Cînd fiii săi o scapă de barbare loviri...".** Momentul eroic al prezentului e văzut ca o reînviere a gloriei străbune **(„Mircea, Ștefan, Mihai Bravu, o ! mari umbre de eroi, / Ale căror virtuți sfinte se deșteaptă azi în noi"** — Nicolae Pruncu), astfel că Alecsandri, sintetizînd în **Oda** închinată **ostașilor români** toate elementele comune poeziei Independenței, îi va privi pe luptători ca **„eroi de mari legende"** care au făcut „ca să

GHEORGHE JURMA

(Continuare în pag. 8)

însemnări

Există și la Novi Sad o piațetă cu porumbei

Așa cum un om superior nu-și leapădă virtuțile, chiar dacă se află în împrejurarea cea mai grea, fiindcă se simte curat la suflet, așa nici un teatru și nici trupa sa de actori nu-și desmint talentul și harul, chiar în împrejurarea de a da un spectacol într-o țară străină, unde există și impedimentul de a fi greu receptați. E constatarea mea supremă, pe care o notez la începutul acestor însemnări asupra turneului Național ului timișorean în R.S.F. IUGOSLAVIA.

Formate printr-o tradiție îndelungă, de mai bine de un deceniu, turneele Teatrului național timișorean în țara prietenă și vecină, R.S.F. Iugoslavia, au însemnat prin timp tot atîtea mesaje artistice prietenești și afectuoase, duse de acești buni actori și interpreți de artă teatrală timișoreană pe scenele luminate ale Novi Sad-ului, sau ale satelor cu populație românească din Banatul iugoslav.

Porneam, în turneul din această primăvară, traversînd o lună martie capricioasă, cu ploi repezi și reci, și cu vînturi tăioase, călătorind prin cîmpiile din care apele încă nu s-au svîntat cu totul, dar văzînd, totuși, peniile verzi ale grîului ivite pretutindeni, ca un strigăt victorios al anotimpului tînăr.

La Novi Sad, **pe scena** Casei de cultură **a orașului, sau pe scena** Teatrului mic de dramă, **trupa** Națională **a lui nostru și-a derulat cele două piese ale turneului său : „Piatră la rinichi" de Paul Everac și „Constructorul Solness" de Henrik Ibsen. Într-o formă excelentă, actorii din comedia dramaturgului român, sub îndrumarea regizorului Dan Radu Ionescu și în scenografia Doinei Almășan Popa au jucat, în fața spectatorilor din Novi Sad, cu o reală vervă actoricească, accentuînd linia satirică a textului, atrăgînd atenția sălii asupra replicilor acide, asupra personajelor întruchipate de ei cu har și devoțiune. Horia Ionescu, Traian Buzoianu, Ștefan Mării, Radu Avram, Mihaela Murgu, Eugen Cristea, Lucia Doroftei Moll, Grete Avram, Anatolie Cobeț, Coca Ionescu, Viorica Cernucan, Camil Georgescu, Elena Ioan au primit, adeseori, replica vie a sălii, prin atenția încordată, prin replicile la scenă deschisă. De o apreciere unanimă s-a bucurat, la rîndul ei, pe scena Teatrului de dramă, piesa ibseniană, în regia inspirată a lui Emil Reus și scenografia cursivă a Emiliei Jivanov. Vladimir Jurăscu, în Constructorul Solness, a captat sala, ducînd un rol de o grea și elevată forță dramatică, un nou meșter Manole modern, care își sădește propria-i fericire și viață în creație. Mihaela Murgu, în soția lui Solness, a înscris o fizionomie tragică, un simbol al inerției și durerii reținute, al neparticipării la viață și al solitudinii, reținînd atenția prin finețea și acuratețea compoziției personajului. De aprecierea publicului iugoslav, pentru tinerețea și prospețimea sprintară a rolului, pentru compunerea cu dragoste a unui dificil personaj ca Hilde Wangel, alterego-ul lui Solness, s-a bucurat și Nușa Nistor Micu. De asemenea și Monica Mihăescu, ce a creionat, din cîteva linii, cu o bună intuiție, o virtuală îndrăgostită de Solness, Kaja Fosli. Eugen Moțățeanu, Miron Șuvăgău, Ioan Micu și-au atras aprecieri pentru rolurile de compoziție dificile, de care ei s-au achitat cu inteligență artistică și mult aplomb.**

În comuna Satul nou, **din vecinătatea Virșețului, unde trupa timișoreană a susținut un spectacol cu piesa lui Everac în ultima seară a turneului său, surpriza noastră a fost reală, deoarece sala a fost invadată de un public tînăr, proaspăt, și viu interesat de arta actorilor români veniți în așezarea lor. Deși pe o scenă neîncăpătoare, de Cămin cultural, ce a determinat o concentrare a scenografiei, actorii noștri au delectat publicul entuziast și receptiv, primind, la rîndul lor, din sală, îndemnurile unor spectatori ce le cunoșteau vorbirea și participau ca atare, dorind o comuniune spirituală cu reprezentanții unui popor a cărui limbă o vorbeau, din veacuri, și ei.**

Am vizitat, în cele patru zile ale turneului, obiective turistice sau lăcașuri de artă ale țării prietene, în special la Novi Sad. La muzeul Matița Srpska, o galerie ce adăpostește creația plastică începînd cu perioada picturii vechi mînăstirești, pînă la arta marilor maeștri sîrbi ai secolului al XIX-lea, mesagerii artei scenice timișorene au rămas încîntați, ducînd cu ei simbolurile înfloritoare ale acestei creații de veacuri. Traversînd orașul vechi ca și orașul nou, cu modernele sale cvartaluri de locuințe, dar și cu vechile bulevarde, în care conviețuiesc clădiri noi, cu altele patinate de o istorie frămîntată, am luat cu noi imaginea unui oraș înfloritor, plin de elanul unei activități efervescente. Vizitînd viitorul lăcaș al Teatrului național din Novi Sad, o realizare de proporții, într-o viziune îndrăzneață, închegat în beton, oțel și marmură albă, un edificiu arhitectural unic în țara prietenă, cu 600 de piloni de rezistență, cu două săli de spectacole, cu scene și foaiere uriașe, cu toate accesoriile posibile, am înțeles că noul edificiu va însemna în arhitectura și spiritualitatea Voivodinei o veritabilă nestemată din care vor iradia luminile scenei și creației teatrale și muzicale.

Din interviurile date studioului de radio Novi Sad, și din prezențele directorului teatrului nostru, ale Prof. univ. dr. Traian Bunescu, ale celor doi regizori, ale secretarelor literare Doina Popa și Mariana Corutiu, din atașamentul trupei teatrale la acest act artistic ce a fost turneul din Iugoslavia, am desprins ideea unității artistice și umane a unui prestigios colectiv teatral ce ne-a reprezentat cu noblețe artistică și demnitate orașul, județul și patria într-o țară străină.

Am bătut, în cele cîteva zile, orașul de reședință al Voivodinei, alături de actorii, buni prieteni, sau singur. Am străbătut cu piciorul lungul nod arcuit peste Dunăre, într-o înserare vîntoasă, cu fulgi tăioase de ploaie.

ION ARIEȘANU

(Continuare în pag. 3)

ORIZONT 13

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini,
1 leu, 30 martie (528)

cronica literară

Nu cred că intenţia Danei Dumitriu a fost să scrie un roman poliţist, nici să ridice genul, dinafara literaturii, la literatură. Deşi o anchetă criminalistică ne introduce în acţiunea romanului, datorită urmăririi unor planuri greu de surprins şi precis circumscrise – în măsura în care se poate vorbi de precizie în asemenea situaţii – cu greu s-ar putea vorbi de un roman poliţist în accepţiunea curentă a cuvîntului şi care este străin de asemenea subtile sondaje interioare.

Ce a putut-o determina pe autoare să utilizeze totuşi formula în cazul **Duminicii mironosiţelor ?** Avea nevoie de o privire dinafară, detaşată, care să surprindă, cu oarecare „obiectivitate", atîtea stări încîlcite şi, „subiective" ? Dar acest martor, care este anchetatorul, poate cel mult urmări nişte evenimente şi căuta nişte făptaşi, fără a putea pătrunde resorturile interioare, singurele care interesează, făcînd să se declanşeze evenimentele. Sau poate tocmai prin punerea în pagină a celor exterioare, la care se rezumă dealtfel investigaţiile anchetatorului, autoarea voia, prin contrast, să arate expresivitatea celor lăuntrice ? Remarca acestuia : **„într-o casă ca asta, gîndi, oamenii trebuie să se simtă foarte străini unii de alţii. Au unde să se ascundă şi să-şi regizeze din timp apariţiile. Un fel de cavou : fiecare stă în cripta lui şi-şi inventează viaţa"** (p. 281) se suprapune exact peste o situaţie pe care n-o putea privi decît dinafară, fiind în realitate părerea autoarei, singura care cunoaşte însemnările, gîndurile, desfăşurarea intimă şi reală (chiar dacă inventată) a unor stări sufleteşti, oricît ar părea de ireale şi care anchetatorului îi rămîn străine.

Indiferent care sînt presupunerile noastre privind intenţiile sale, nu îndeajuns de limpezi, să privim desfăşurarea cărţii aşa cum este, urmărindu-i şi reuşitele şi slăbiciunile, sau ceea ce ni se pare nouă că sînt nereuşitele ei. Situaţia familiei doctorului Alexandru Iatan, cel găsit înjunghiat la o margine de pădure, compusă din bunică, doctoriţa Sofia Antim, şefa unui institut de cercetări (aminteşte vag de Bunica, omul de ştiinţă, din **Citadela sfărîmată**), fiica ei, Nadia Iatan, sofisticată şi lipsită de imaginaţie şi mai ales Dora, soţia lui Alexandru, pentru care acesta se sacrifică, doctoriţă şi ea şi cercetătoare la institutul condus de bunică, stau în atenţia cititorului mai mult chiar decît în aceea a anchetatorului. Imposibilitatea comunicării sau o comunicare de un anumit tip între oameni cu structuri diferite, ţeluri deosebite, dacă nu contrarii şi sensibilităţi diferite, este tema centrală a cărţii. Stările sufleteşti ale fiecăruia, contrastele dintre luminile şi umbrele ascunse, ciocnirile de interese ale unora şi altora sînt urmărite din însemnări, discuţii, rememorări. Sînt paginile cele mai reuşite ale cărţii, fiecare personaj fiind pregnant surprins în ceea ce are mai caracteristic : vitalitatea şi energia, adaptabilitatea Sofiei Antim (**„am simţit din plin farmecul personalităţii ei ca pe o povară"**, p. 280), sentimentul frustrării şi o anume psihoză a femeilor părăsite de soţ (**„a trecut pe lîngă viaţă fără să o atingă"**), în cazul Nadiei Iatan, complexele poziţiei de nepot ale lui Alexandru, ratările (**„Doamna Antim îl credea ratat. Eu însămi l-am crezut un ratat. Nadia îl socotea un ratat. A ratat în adevăr ceea ce doreau alţii să fie"**), văzute de unii, comparativ cu Dora, marea beneficiară a familiei, femeie de o anume sensibilitate, ducînd la relaţii de o anume factură cu soţul, mama şi bunica acestuia, indiferentă oarecum, poate plină de sine, conştientă de calităţile pe care le are, sigur ambiguă în ceea ce gîndeşte şi simte, realizîndu-se mai mult profesional decît afectiv-familiar. Bunica are sau a avut (între timp murise) ţeluri precise, fiind o fire voluntară, ce nu s-a transmis nepotului, indiferent şi apatic în aparenţă, un spirit lucid în realitate, cum arată mai ales însemnările rămase. Mama ar fi dorit realizarea fiului, socotindu-i soţia vinovată de aşa-zisa lui „ratare", prezenţa Dorei şi ascensiunea ei fiind considerate drept o parvenire în dauna fiului. În sfîrşit, Dora Iatan, orgolioasă, voind să-şi apere mîndria, să nu lase nici un ochi să pătrundă în viaţa ei intimă, descoperită totuşi, pînă în cele din urmă, în chip vulgar de către anchetator.

Paginile cele mai nereuşite ale cărţii privesc pe anchetator sora acestuia şi ancheta însăşi. Pagini livreşti, fără adîncime, neinteresante. Nicicînd un anchetator nu va povesti în familie cazurile anchetate, nici nu va îngădui „să se vadă prea multe detalii ale cazului". Nicicînd un anchetator nu va desfăşura cercetările, aşa cum sînt acestea, caricatural prezentate. Iar urmărirea unor realităţi psihologice, singurele care interesează în cazul de faţă, se putea face şi fără amestecul acestora. Interesul cititorului se îndreaptă mai ales către cealaltă parte a cărţii, unde satisfacţiile sînt numeroase, chiar dacă nu depline.

Dincolo de toate acestea, romanul Danei Dumitriu, purtînd acest potrivit titlu, **Duminica mironosiţelor,** este inteligent scris, ca dealtfel şi cărţile anterioare, **Migraţii** şi **Masa zarafului.** Cunoscîndu-i şi opţiunile teoretice din cartea **Ambasadorii, realismul psihologic** sau poziţia antisentimentală exprimată în atîtea alte ocazii, fie că sîntem sau nu de acord cu ea, ne dăm seama că, exceptînd paginile exterioare amintite, necesare probabil, dar după părerea noastră inadecvate, cartea şi-a atins scopul : demersul psihologic al Danei Dumitriu este bine condus, surprinzînd întotdeauna esenţialul. Dana Dumitriu se dovedeşte şi-n această carte, ca şi-n celelalte două, ca şi-n încercările sale de a-şi constitui o poetică, un analist de fineţe şi profunzime.

Dana Dumitriu

Duminica mironosiţelor

Ed. Cartea Românească, 1977

ION MAXIM

profiluri literare

Ion Marin Almăjan

Prozator capabil să scrie cu dezinvoltură, inteligent şi aplicat, despre sat, sau să avanseze dezbateri, urmărind destine umane în alte medii, nu mai puţin interesante, atrăgătoare şi împlinite artistic, **ION MARIN ALMĂJAN** a debutat cu un volum de proză scurtă – **Sînt dator cu o durere** (1970) – remarcabil prin siguranţa scrisului, stilul concis, uneori arid, despovărat de excrescenţe pletorice, servind axat evocarea ori ideea. Vor urma debutului romanele **Spune-mi unde duce acest drum ?** (1972), **Neimpăcaţi în minie** (1974), **Sentimentul puterii** (1976). Scriitorul aduce aproape lumea dură a satului, cu vechi rivalităţi (Bribete, Corală, Păndureştii) văzută prin ochii copilului **(Sînt dator cu o durere),** sau observă întîmplări exemplare care angrenează exponenţi ai colectivităţii, într-un dialog al generaţiilor, îmbinînd setea de cunoaştere a tînărului cu înţelepciunea bătrînului, sinteză a preluării experienţei anterioare **(Al şaselea brad).** Capacitatea evocării **(Moartea sau floarea din fereastră)** se asociază cu înclinaţia de a portretiza **(Şansa). Toma şi trompeta de aur** pune problema destinului creatorului de artă, mai des întîlnită la Ion Marin Almăjan în diverse relaţii – pledoarie pentru arderea pasională. O povestire amplă, cu planuri simbolice ca pictura bisericii din Trivale şi sfîrşitul Danei, unde descripţia se alătură construcţiei pe modulul unei intrigi, surprinzînd caractere în spaţiu sugestiv (Miron, Cernăuţeanu, Codreanu, Guran, Cimbru) este **Spaima.** Alte povestiri – **Recviem pentru o regină, Arhanghelii şi-au ars aripile, Tăcerea, Un mesaj sosit tîrziu** – dovedesc buna cunoaştere a satului, ce va reveni în proza lui Ion Marin Almăjan, împreună cu personajele acum tangenţial atinse în mici schiţe psihologice (Urmoacăru, Aringu, Pan, Treicoroane ş.a.).

Desprinderea de sat, căutarea viitoarei deveniri, între revoltă şi contestare, adaptare şi implicare, cuprinde romanul **Spune-mi unde duce acest drum ?.** Dar, mai ales, în **Neimpăcaţi în minie** impresionează capacitatea de a crea caractere viguroase, simbolice ; multe sînt naturi primare, de forţă dominantă, ursuze, închise, încleştate crunt în rezolvarea problemelor vieţii. Subtilitatea, cîtă există în comportament, vine şi dintr-o tendinţă a conservării, sau poate dintr-o mai adîncă manifestare a psihologiei ţărăneşti, pentru care noul a fost pătruns mai lent, căutîndu-i-se valoarea în verificarea practică, prin implicaţii directe asupra vieţii. Pentru a mări caracterul simbolic, capitolele nu au titluri, ci apar prin repetare, numele personajelor – **Aringu, Urmoacăru, Frîncu, Viola, Popistaş, Pan.** Aceşti **neimpăcaţi în minie** sînt surprinşi în conflicte dramatice, confruntări puternice, ceva de dincolo de aparenţa existenţei imediate, din istoria familiei ori a satului, sau mai din vechime, declanşează şi conduce resorturile reacţiilor de comportament. Cartea şi-a cîştigat, desigur, locul meritat, Ion Marin Almăjan fiind un prozator recunoscut. Urmăreşte meticulos procesele morale, şi distingem existenţa satului în transformare spre cooperativizare, opţiunea sau refuzul, ataşamentul sincer sau simularea. Prozatorul individualizează, prin izolarea unor trăsături de caracter revelatoare – Pavel Ciovică, Ianculescu, Dudulan, Pavel Ciortuz. Surprinde realist munca activistului de partid într-o activitate de pionierat, dificilă, cu riscuri şi împliniri, scăderi şi deziluzii. Trebuie remarcat că romanele lui Ion Marin Almăjan scapă de simpla schemă, de clişeul care veştejeşte artistic atîtea cărţi nobile în intenţie.

Ion Marin Almăjan mi se pare a fi un prozator care discută curajos probleme contemporane, actuale. Romanele sale includ oameni în manifestări complexe, integraţi ca participanţi direcţi în amplul proces al construcţiei socialiste. Scriitorul disociază bine, între curajul, să-l numim, etic şi estetic. Adică cel puţin în măsura

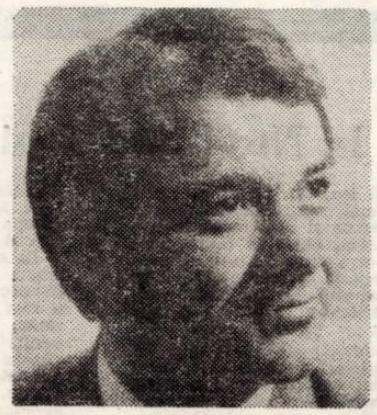

atitudinii curajoase ca dezbatere etică, atinge şi parametrii valorii estetice. **Sentimentul puterii** devine, astfel, convingător. Romanul urmăreşte viaţa unui tînăr reporter, Petru, punctată de o notă de idealism, susţinută de credinţa unor lucruri perfecte, ce se dovedesc de-abia perfectibile, acţiune pentru care luptă şi el cu sinceritate şi dăruire. Alegînd pentru eroul său profesiunea de reporter, prozatorul asigură şi o deplasare rapidă în medii şi locuri diferite, întîlnirea cu oameni diverşi, posibilitatea unei schimbări alerte, dinamizarea acţiunii : suprapune peste tenta documentară analiza unor tipologii.

În multe situaţii prozatorul urmăreşte implicaţiile morale ale sentimentului puterii. Pentru Gherman, el înseamnă posibilitatea unor abuzuri, aroganţă şi violenţă. Radu Dumitrescu gîndeşte asupra puterii din perspectiva acestor schimbări morale. Visurile lui Colbert se rotesc în cercul adulării puterii. Cu atît mai mult condiţia gazetarului o discută prin legăturile sociale şi morale.

Ion Marin Almăjan este un prozator care scrie cu pătrundere despre probleme de actualitate din convingerea că fiecare prozator (şi generaţie) are şansa permanenţei în modul cum ştie să-şi asume, artistic, în literatură, epoca.

ALEXANDRU RUJA

marginalii

O minte aşezată şi profundă

Am crezut că pot să scriu despre recenta carte a lui Eugen Simion * deoarece am o oarecare — mult mai modestă — experienţă a citorva dintre aspectele vieţii pariziene pe care o evocă. Mai exact, atîta experienţă cît să le pot aprecia autenticitatea. Să regăsesc aidoma : redutabilul aparat birocratic universitar ; provincia, cu jocul ei de bile, înaintînd pînă sub porţile capitalei, în banlieues ; Parisul ocupat, pe de altă parte, de adolescenţii despre care a scrie că sînt zburdalnici ar însemna că nu stăpîneşti decît adjectivele altor vremi ; pe tel-quelişti, cu evidenţa strivitoare a tot ce spun, fie că spun una fie că spun alta tocmai pe dos ; cuplurile de contestatari subţiratici — ea blondă, el intransigent ; discuţiile criticilor, profunde, în atmosfera calmă de la Ecole Normale ; panica vizitatorilor străini cînd află că atîţia la sută dintre francezi nu citesc nici o carte pe an ; sau cînd află că tot al doilea francez scrie anual cîte un roman ; atmosfera kafkiană de pe strada Goutte d'or ; „adevăratul Paris" care e pretutindeni şi altfel în orice loc ; reţeaua nevăzută, totuşi tutelară, a metroului, înhăţîndu-te, în cele din urmă, orî de unde ai fi ; competiţia aprigă dintre cartezianism şi cei o sută de mii de magi şi prezicători ; celula familială, mai tare, deocamdată, decît teoriile care-şi dau toutes les peines du monde **ca s-o facă praf ; discuţia deschisă a celor din casă cu analiştii problemelor zilei de la televizor ; buchiniştii, pitoreşti — ce-i drept — dar sanctificaţi fără motiv de Anatole France ; intelectualitatea tînără, numărînd anii cu începere din mai 68 ; izbînda spiritului treaz în decorul** cauchemardesque **de la (universitatea) Vincennes ; prezenţa marcantă a unor mari scriitori, pictori, eseişti, savanţi cu rădăcini româneşti ; la cité universitaire, localitate autonomă, ca un sat olimpic, în toiul marelui oraş ; tinerele asistente, compatrioatele noastre, descinzînd cu arme şi bagaje de la gară direct în seminarul lui Roland Barthes ; alianţa indisolubilă dintre gastronomie şi spiritul francez ; muzeele, expoziţiile, bineînţeles, Montmartre, pictorii din Place du Tertre, cabaretul** Au lapin agile **; scriitorii tineri, nu toţi geniali şi nu toţi miraţi că mai există şi ceilalţi, ca prin ... alte părţi. Un Paris de loc mirific, de loc „vai dragă, trebuie neapărat să-l vezi şi tu". Dar unul viu, cu nimic comparabil, şi adevărat.**

În ciuda proiectului iniţial, nu insist mai mult asupra acestor lucruri pentru că, pe măsură ce am înaintat în lectura cărţii mi s-a părut mai mult că subtitlul ei — Jurnal parizian **— trebuie luat întocmai, cu „parizian" ca determinant doar al lui „jurnal". Mi s-a părut, deci, că dincolo de lărgimea perspectivei şi varietatea unghiurilor de deschidere către Franţa actuală, cel mai interesant rămîne, ca în orice jurnal, însuşi autorul său. Mă voi referi la el, aşa cum îmi apare, dîndu-mi totodată seama că procedînd astfel s-ar putea să-i bruschez intenţia. Căci, chiar în acest volum E. Simion se împotriveşte criticii care renunţă „la text de dragul sub-textului, la mesajul** enunţat **în favoarea** mesajului ascuns ...".

Dacă totuşi optăm pentru dezvelirea latenţei, putem porni chiar de la exemplul de mai sus. Cartea cuprinde o discuţie cu promotorul criticii de subtext, J. P. Richard, însă nu cu prilejul ei îşi expune E. Simion punctul de vedere, ci altă dată, cînd se mulţumeşte să constate acordul său în această privinţă cu alt critic important, G. Poulet. Altfel spus, deşi avea mijloacele necesare, E. Simion n-a simţit îmboldul să contrazică, ci s-a mulţumit să-i incite pe criticii chestionaţi la mărturisiri. La fel procedează şi în alte împrejurări. Dar n-o face din timorare, din lipsă de personalitate, pentru că n-ar fi decît un ecou. Dimpotrivă, are o atitudine constantă, întemeiată pe o gîndire deplin formată, de pe poziţiile căreia judecă tot ce află. Dar nu simte nevoia să discute. Dă replica mental, în timpul convorbirii, sau mai tîrziu cînd îşi scrie jurnalul. Lasă tot timpul sentimentul că locul discuţiilor lui active nu este la Paris, ci în ţară, printre scriitorii români. El nu s-a dus în Europa ca alt critic — şi acesta autor al unui pasionant carnet — pentru ca Europa să afle de existenţa lui, ci s-a dus să afle el ce este Europa pentru ca, întors, cuprinderea şi densitatea gîndurilor lui să fie mai mare.

Dealtfel, criticul nu-şi întrerupe în Franţa contactul cu literatura română, fie că o comentează la cursuri şi în colocvii, fie că-i îndrumă pe scriitorii aflaţi în trecere prin Paris. Pe urmă, întors acasă, în rue Bouchardon, face în jurnal conspectul prezenţei lor pariziene. Uşor şarjat, dar fără să altereze esenţialul (m-ar mira, de exemplu, ca Sorin Titel să se priceapă la cursele de cai, dar de descurcat s-ar descurca, într-adevăr, şi din labirint) portretul te îndeamnă să zîmbeşti şi mergi, totodată, drept la ţintă. Însă, din labirint) portretul te îndeamnă să zîmbeşti şi merge, totodată, drept la ţintă. Însă, încă o dată, cel mai mult cucereşte, deşi schiţat în treacăt, mai curînd printre rînduri decît de-a binelea întreprins, autoportretul din mişcare al lui E. Simion. Plăcîndu-i să se afle pretutindeni, ducîndu-se ea în Hemingway sau în Remarque să bea (cîte o cafea, ce-i drept) cu portarul cutărui hotel, traducînd, diac modern, corespondenţa amoroasă a unei tinere în suferinţă, ori asistîndu-i şi vizitîndu-i acasă pe literaţii cei mai de vază, ascultîndu-i cu bonomie circumspectă, cu replică reţinută, ştiind mai ales să incite, să pună în scenă, fără ca el însuşi să intre în joc.

La un moment dat, aflînd dintr-o revistă bucureşteană că ar fi un emotiv care se stăpîneşte, E. Simion cere permisiunea să fie şi emotiv şi stăpînit. Mărturisesc că, citindu-i cartea, nu mi s-a părut atît de emotiv ci, mai degrabă, înzestrat cu o rezervă naturală care-i permite să se afle în inima lucrurilor fără să se lase prins. „Vreau să desenez în jurul meu un cerc şi să veghez ca în acest cerc să nu intre nimeni altcineva. Să fie spaţiul libertăţii mele". Ei bine, în ciuda îngrijorării lui, cred că acest spaţiu, pe care l-ar popula doar cu cărţi, îi este dat. Şi poate că tocmai acolo se găseşte locul predestinat şi cel mai potrivit al unui critic.

În schimb, dacă se fereşte de orice exaltări, dacă se trage deoparte din calea oricărei insistenţe, totuşi, în adăpostul singurătăţii autorul nu este un nepăsător. Nimic placid în solitudinea străbătută, dimpotrivă, de o stăruitoare nelinişte. El îşi descoperă atunci un ochi rău şi rece către universul de acoperişuri mohorîte, către oraşul putrezit de ploaie şi scufundat în zile încerte care altădată i se păruse vesel şi primitor. O nelinişte pentru că, de fapt, el nu iubeşte „mogildeaţa sinistră, aburoasă a singurătăţii". El se retrage pentru că doreşte, cum spune, „o confruntare înceată şi profundă", pentru că, deşi drogurile nu-l ameţesc nu-i place să se lase drogat. Se retrage pentru a înţelege mai bine, dar şi pentru a reveni, pentru a fi printre ceilalţi „o minte aşezată şi profundă". De aceea, cu toate că şederea lui acolo n-a fost euforică, Parisul, acest oraş care „te sileşte să-ţi înţelegi exact condiţia intelectuală", şi unde „este ruşine să fii tiran" i s-a potrivit.

„Voiam să vorbesc, în fine, despre mine, dar remarc, cu o tristeţe obosită, că Jurnalul începe să fie acaparat de faptele dinafară", spune Eugen Simion într-un loc. În această privinţă, poate fi liniştit. A vorbit în această carte despre sine, şi anume în aşa fel încît pe cineva care a început lectura ei cu gîndul bovaric să reintre într-o atmosferă şi să-şi stîrnească nostalgii, l-a făcut ca în cele din urmă să se simtă mai atras de subiectul cărţii decît de obiectul ei.

LIVIUS CIOCÂRLIE

* Eugen Simion, **Timpul trăirii, timpul mărturisirii,** Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1977.

Trei critici despre studiul „Maiorescu" de E. Todoran

Stilul lecturii

Acțiunea maioresciană își dezvăluie, printr-o exegeză nu numai erudită ci trădînd și deosebita vocație speculativă a autorului, semnificația sa structurantă și integratoare. Avem astfel de-a face cu o contribuție importantă atît pentru o redefinire mai amplă, prin prismă contemporană, a operei marelui critic, grație infuzării acelui „prezentocentrism" caracteristic abordărilor de tip istoric cu adevărat valorizante, cît și pentru definirea unei epoci de răscruce, marcată deci de un subtil raport dintre continuitate și discontinuitate.

Acțiunea maioresciană de „ctitorie" culturală, comparabilă cu cea a lui Lessing, de exemplu, pentru cultura germană modernă, este luminată nu numai dintr-o largă – și necesară – perspectivă filosofico-estetică (așa cum s-a mai făcut, dar cu puncte de vedere noi), ci și din perspectiva lingvisticii generale, cu insistente referiri la meditația contemporană asupra problematicii limbajului (așa cum s-a făcut mult mai puțin în cercetarea de pînă acum) ; dat fiind faptul că problema limbii polarizează, în cultura românească, eforturi complexe (de la cele vizînd **normarea** limbii, axate deci pe aspectul **langue, pînă** la cele vizînd **calitatea** expresiei, axate pe aspectul **parole**), vizibile, ca într-o lentilă măritoare, în scrierile lui Maiorescu, devine o obligație a cercetătorului construirea unui cadru referențial suficient de complex pentru a putea servi ca sistem evaluativ și în această direcție. Eugen Todoran propune deci în locul unei descrieri a textelor maioresciene o **lectură** completă a lor, concepută în ultimă instanță ca suport al unui act interpretativ și de construcție teoretică. În acest sens dorim să subliniem mai ales aici meditația, pe care cartea în discuție ne-o oferă, asupra condiției lingvistice a literaturii, așa cum Maiorescu a gîndit-o și așa cum autorul cărții, analizîndu-i opțiunile științifice, o gîndește el însuși în spiritul epocii noastre în care lingvistica ocupă un loc privilegiat.

Se profilează astfel ideea, care explică, poate în cea mai mare măsură **modernitatea lui Maiorescu,** că o interpretare a literaturii cu adevărat revelatoare (deci adecvată naturii **lingvistice** a frumosului literar) trebuie să aibă ea însăși un fundament lingvistic, cu alte cuvinte se profilează un tip de critică bogat reprezentată astăzi : **critica stilistică,** pe care Maiorescu o exercită, și chiar cu o anumită siguranță, încă acum un secol ; prioritatea acordată de el, în exegeză, criteriului estetic și plasarea valorii estetice în spațiul limbajului, ducea inevitabil spre stilistică.

Se vede astfel clar că raportarea contribuției lui Maiorescu la punctele de vedere ale stilisticii literare (aceasta urmărind tocmai abordarea dintr-o perspectivă estetică, deci internă, ca realitate formală suigeneris, a literaturii, se dovedește astfel nu numai îndreptățită ci și necesară, după cum tot atît de importantă pentru sublinierea „actualității" lui Maiorescu este și raportarea lui la tradiția retorică (ale cărei fire le înnoadă astăzi, fapt concludent, anumiți reprezentanți ai stilisticii, care consideră, a posteriori, retorica, și pe bună dreptate, o stilistică a antichității.

În acest interes pentru expresie, și mai ales în ceea ce **se caută** în expresie există însă și o continuitate evidentă între Maiorescu și predecesorii lui, pe care perspectiva retorică (cu o influență atît de profundă și asupra lui Heliade) o realizează. Dacă Eugen Lovinescu a făcut, din Titu Maiorescu simbolul însuși al criticii estetice în cultura românească, efortul lui corespunzînd într-adevăr unei acțiuni fără precedent de **estetizare** a literaturii (a se compara critica lui Maiorescu, cu îndemnul cunoscut al lui Heliade : „scrieți, băieți, numai scrieți..." și aici apare fenomenul de discontinuitate), Lovinescu fundamentînd însăși permanența lui Maiorescu, încarnare a acestei critici într-o „posteritate critică" ce se dovedește a fi mereu deschisă, Eugen Todoran analizează acum, cu deosebită finețe, resorturile mai adînci ale acestei acțiuni de **estetizare,** înălțînd exegeza operei maioresciene, în spiritul epocii noastre, și nu mai puțin, în spiritul, anticipator, al gîndirii lui Maionescu pe considerente mai generale privind limba, veritabilul suport al acestei acțiuni.

Pe linia celor semnalate am adăuga faptul că există „o alunecare" a criticii moderne românești spre stilistică, ea fiind aceea care a oferit criticii, și este vorba tocmai de critica **estetică** de tradiție maioresciană, cadrul de investigații cel mai adecvat pentru o analiză de tip „intrinsec", cum a aspirat să fie această critică, „alunecare vizibilă, în grade diferite, la toți criticii „postmaioresciени" (de la Mihail Dragomirescu, trecînd prin „impresionismul" lui Lovinescu, obsedat de nevoia maioresciană a principiilor critice, care să orienteze analiza, la G. Călinescu, pînă la Caracostea și Tudor Vianu, la care osmoza se desăvîrșește prin „autonomizarea stilisticii), care ar merita, de asemeni, o cercetare, în direcția afirmației finale : „înainte cu Maiorescu !". Avînd pasiunea ideilor, Eugen Todoran epuizează cu fervoare sensuri și, simultan, deschide orizonturi unor sensuri noi care se cuvin exploatate în continuare (unul ar fi cel pomenit mai înainte).

ILEANA OANCEA

Maiorescu—criticul literar

În cartea lui Eugen Todoran activității criticului literar Maiorescu i se consacră un spațiu mai modest în comparație cu masivul capitol rezervat esteticii. E un fapt ce nu trebuie să ne surprindă, dacă avem în vedere ponderea deosebită pe care teoria despre artă o are în economia operei maioresciene, cît și adevărul că „pentru Maiorescu **estetica** era implicată în **critica literară,** ca act de constatare și valorificare a unor producții ce trebuie privite mai întîi prin propria lor condiție de artă..." Cu alte cuvinte, **estetica** și **critica literară** a lui Maiorescu nu trebuie apreciate disociat, ci în unitatea lor dialectică, așa cum susținea și regretatul O. Cotruș, citat în exegeza de față, atunci cînd avertiza că orice tentativă de „a judeca estetica maioresciană în absolut, desprinsă de critica sa concretă este o erezie fundamentală".

Actualul exeget al lui Maiorescu evită cu succes o asemenea „erezie" și, chiar dacă, din nevoi analitice, separă cele două domenii, în judecarea fiecăruia din ele are în vedere unitatea lor organică. Pentru a defini liniile de forță ale criticii lui Maiorescu, E. Todoran consideră că este necesar să se răspundă la patru întrebări : 1) care e raportul între facultățile ce creează și acelea ce examinează ? ; 2) dacă critica precede sau urmează operele literare ? ; 3) critica se aplică spațiului literaturii ce se naște sau operelor deja create ? și 4) dacă criticii și creatorii colaborează la o sarcină frățească sau se constituie în familii diferite ? Din răspunsurile riguros argumentate la aceste întrebări rezultă că activitatea critică a lui Maiorescu viza impunerea unor criterii sigure de apreciere și promovare a valorilor, pentru a orienta literatura pe un făgaș major.

Al doilea subcapitol, **Direcția nouă în literatura română,** completează în mod fericit pe cel dinainte **(Direcția criticii literare),** demonstrînd felul în care ideile criticului Maiorescu au determinat apariția unei direcții noi în literatura noastră, fundamentată pe principii a căror valabilitate se menține pînă astăzi. Recomandînd asimilarea spiritului european într-o literatură care să se întemeieze pe specificul nostru național, Maiorescu postulează deci integrarea valorilor românești în circuitul celor universale. Este vorba de o teorie care, presupunînd existența unui raport dialectic între elementul **patriotic** și cel **estetic,** fixează – așa cum bine observă Eugen Todoran – o limită autonomismului artei.

În lumina acestor idei T. Maiorescu abordează, ocazional sau în articole speciale, opera unora din scriitorii contemporani, după o metodă critică destul de mult controversată. O primă sursă de controversă privește intuiția critică a lui Maiorescu, genială, după unii, dar lamentabilă potrivit opiniilor altora. Genială, dacă ținem seama că l-a „descoperit" pe Eminescu în baza doar a trei poezii publicate în „Convorbiri literare", și lamentabilă spun detractorii, evident, dacă se iau în considerație cuvintele elogioase la adresa unor scriitori dispăruți de mult din conștiința literară a publicului. Un al doilea subiect de discuție l-a constituit însăși metoda critică maioresciană, etichetată drept „critică culturală" chiar de Eugen Lovinescu, de unde și rezerva aceluiași în recunoașterea meritelor lui T. Maiorescu la fundamentarea criticii literare românești moderne.

În legătură cu mai sus amintitele surse de controversă E. Todoran intervine cu argumente de bun simț, dar și cu explicații de ordin teoretic mai special. Astfel, citînd exemple ilustre, de la Faguet, Brunetière și Sainte-Beuve pînă la Ibrăileanu și Călinescu, sînt invocate o serie de erori de gust, fără ca cineva să pună la îndoială valoarea globală a contribuției critice a celor în cauză. Căci ceea ce contează în primul rînd nu este gustul criticului în sine, „ci numai gustul întemeiat pe o metodă și o concepție estetică, rostul ei nefiind de a da soluții definitive, ci de a menține opera literară în condiția ei de fenomen artistic, acceptat sau respins ca valoare în planul subiectiv, dar prezent într-un curs obiectiv al istoriei literare".

Așadar, exegetul caută să acrediteze valoarea demersului critic maiorescian nu în funcție de una sau alta din componentele acestuia, ci în raport de coerența sa, luată în ansamblu. Maiorescu rămîne „criticul exemplar" al literaturii noastre prin crearea unei metode care să-i armonizeze gustul artistic cu judecățile critice și principiile estetice. Opera sa întreagă se înfățișează astfel ca „un permanent **Discurs asupra metodei",** adevărată piatră de temelie a esteticii și criticii literare românești moderne.

I. CHEIE-PANTEA

DESPRE METODĂ

Lucrarea se construiește pe o metodă dialectică aplicată riguros și sistematic, ceea ce păstrează perfecta unitate interioară a capitolelor și asigură stabilirea unor concluzii finale nu numai exacte și clar formulate, dar de o certă originalitate, îmbogățind astfel, în teoria literară actuală, capitolul privitor la valorificarea creatoare a moștenirii noastre culturale.

Fără a putea epuiza toate ideile atît de dense ale studiului, ne oprim în rîndurile de mai jos asupra celui de-al II-lea capitol în care dezbaterea își păstrează o certă actualitate cu privire la rolul și funcțiile criticii, în general, întrebări la care Maiorescu însuși a răspuns în studiile sale care au făcut cu adevărat epocă, inaugurînd o direcție nouă necesară, și deci motivată, din punct de vedere strict istoric.

E. Todoran demonstrează în acest capitol trei adevăruri fundamentale în legătură cu Maiorescu.

1. Mai întîi, unitatea dintre estetica și critica maioresciană, fețe îngemănate ale aceluiași proces, căruia îi va fixa o direcție clară prin aplicarea principiilor estetice în judecățile de valoare. „Căci – afirmă E. Todoran – **teoria lui estetică** a fost implicată în judecarea operelor literare, ea asigurîndu-i literaturii o perspectivă spre planul **valorilor** fără de care nici **critica literară** nu se poate concepe..." (subl. aut. p. 295).

În aceeași ordine de idei, mai trebuie adăugat că pentru E. Todoran opera lui Maiorescu se prezintă ca un tot închegat, în care fiecare parte este organic legată de întreg și corespunde (răspunde) unui focar interior de o forță de penetrație cu adevărat neobișnuită.

2. În al doilea rînd, urmărind principiile, obiectivele și metoda critică maioresciană (așa cum se desprind ele din întreaga lui operă), E. Todoran ajunge la concluzia că Maiorescu rămîne întemeietorul criticii literare românești înțeleasă ca disciplină bazată pe o unitate de principii estetice și avînd drept scop valorificarea literaturii privită permanent în condiția ei de artă. În demonstrarea acestei idei, E. Todoran procedează metodic, analizînd pe rînd : Direcția criticii lui Maiorescu, Direcția nouă în literatura română, Critica scriitorilor români, opiniile lui Maiorescu asupra poeziei populare precum și stilul criticii maioresciene, pentru a se ajunge la concluzia că în toate aceste împrejurări, Maiorescu a creat o școală „care este cu atît mai durabilă cu cît ea a putut fi urmată de generațiile ce au recunoscut în el pe întemeietorul criticii literare românești" (p. 359).

3. În al treilea rînd, este vorba de consecvența ideologică exemplară a criticului român pe care E. Todoran o demonstrează cu răbdare și cu o impresionantă forță analitică, prin aducerea și reluarea în discuție a principalelor studii maioresciene, cît și a diferitelor rapoarte academice în care Maiorescu apăra valorile autentice ale literaturii noastre potrivit cerințelor fundamentale ale artei.

Mai trebuie adăugat că, mai ales în aceste pagini, ca și în atitea altele, E. Todoran dovedește o adevărată știință în folosirea citatului maiorescian pe care nu-l fragmentează niciodată, reamintind indirect cît de periculoasă ar fi azi, ca și altădată, o interpretare a lui Maiorescu prin extragerea fragmentară a unor afirmații din opera lui critică, lucru de care – vai ! – nu a fost ferit criticul în interpretările îngust-vulgarizatoare ale anilor '50–'60.

Pentru E. Todoran, T. Maiorescu rămîne un punct permanent de referință pentru modul exemplar în care opera lui a conciliat valori de opoziție și afirmație într-o etapă istorică a culturii române, în care lupta pentru cucerirea conștiinței și a expresiei naționale însemna și afirmarea spiritului universalității ca dialectică a progresului însuși.

Studiul se citește cu o reală plăcere intelectuală, pentru siguranța și eleganța demonstrației, pentru perfecta unitate între părțile ce alcătuiesc întregul, legătură asigurată de unitatea de metodă a autorului.

Mai trebuie subliniat că studiul este scris și menținut într-un înalt spirit polemic, de o particularitate distinctă. Vrem, adică, să spunem că E. Todoran are pasiunea ideilor cînd e vorba de respectul adevărului, mai ales atunci cînd acesta poartă numele de Maiorescu.

Toate acestea asigură studiului un loc de excepție în critica și teoria literară actuală.

RODICA BÂRBAT

Există și la Novi Sad o piațetă cu porumbei

(Urmare din pag. 1)

Jos, valuri amenințătoare băteau în picioarele de piatră, iar, în juru-mi, sute de mașini rulau în iureș, într-un du-te-vino obsedant. Dincolo de pod, am urcat apoi spre vechea cetățuie a Petrovaradinului, unde Eugeniu de Savoia i-a bătut strașnic pe otomani la începutul veacului 18, pipăind zidurile ei sure lovite de mina timpului, cu ferestruicile îngropate în zid, veghind lîngă tăcerea ei seculară, mișcată la contraforții de piatră doar de apele vechiului nostru Dunubiu.

În ultima dimineață, devreme, am străbătut apoi orașul, arterele sale animate de oamenii ce se grăbeau spre îndatoririle zilnice. În piațeta însorită, purtînd numele lui Svetozar Miletici, om politic sîrb al secolului 19, înviat în bronz de o sculptură avîntată a celebrului Mestrovici, acolo, în piațeta aceea însorită a orașului, ce se trezea la viață și muncă am fost înconjurat brusc de mulții porumbei ce uguiau și făceau un mare vînt cu zbaterile aripilor. Era ca și cum m-aș fi găsit deodată acasă, în orașul meu, în piațeta din fața Naționalului timișorean, în mijlocul acelorași porumbei matinali, în căutare de hrană. Iată, îmi spuneam, la destui kilometri de casă, de teatrul nostru, aici, la Novi Sad, există de asemenea o piațetă cu porumbei. Iată, ei celebrează prin zborul lor însuși zborul artei celor două țări prietene. Acest gînd m-a făcut pe dată bucuros. O bucurie ce pornea de la acele blînde păsări, o bucurie pe care o luam cu mine, de la niște prieteni, aducînd-o în țara mea.

Vă prezentăm un prozator:

Ion Jurca-Rovina

Gazetăria i-a priit tînărului prozator Ion Jurca-Rovina. Ea l-a înfipt mai îndrăzneţ între meandrele vieţii, i-a dat acuitatea observaţiei realiste, a detaliului omenesc semnificativ, a hrănit foamea de cunoaştere nemijlocită a viitorului epician. Fiindcă şi Ion Jurca-Rovina, ca şi Aurel Turcuş, temperament mai degrabă meditativ şi prins de o lentoare a gesticii interioare, decît un eruptiv sprinţar, a trecut şi trece cu migală printre bucuriile vii ale literaturii ce-o scrie, cantonînd mai întîi în poezie şi abia în ultimii ani statornicindu-se la proză.

Primul său roman de debut îl înscria, între prozatorii timişoreni, în linia unei epici poetice, cu tente analitice, o proză comportamentistă, învîind atitudini şi caractere, o devenire mai ales în planul sentimentelor. Dramatismul primelor sale proze ţinea mai ales de confruntările dintre aceste sentimente şi caractere. Fin descriptiv, cu nuanţe de lirism, poetul nemurind în aceste proze, Ion Jurca-Rovina, în romanul la care azi lucrează, îşi deschide arcul viziunii şi forţei epicii sale spre o lume mai obiectivă, spre un perimetru geografic montan, o comunitate arhaică, şi spre trecerea sau destrămarea acestui arhaism, mult timp statornic, sub forţa întîmplărilor sociale şi umane, destrămare nu lipsită de seisme sufleteşti. Ion Jurca-Rovina aduce, în noul său roman, atmosfera şi, mai ales, robusteţea unei specii umane deosebite, om puternic, între tradiţie şi stingerea ei, între chemarea tainică a trecutului mitic şi noua lumină socială ce invadează viaţa nemişcată a muntelui arhaic. Tonul devine, nu odată, baladesc, aerul epic primeşte miresme de vechime, de datini acut româneşti, caracterele devin pietrificate în viziuni stenice şi răbdătoare asupra existenţei, ca eroul său, Goron, simbol al muntelui păduros, al civilizaţiei milenare, al forţei de neînfrînt. Prin peisajul uman descris, prin stilul concis, abrupt, prin moralismul consangvin cu eroii săi, Ion Jurca-Rovina se va impune între prozatorii generaţiei sale cu un timbru din ce în ce mai distinct, cu o personalitate ce se degajă de pe-acum, prin prospeţime, şi siguranţă stilistică.

ION ARIEŞANU

CEASUL PLECĂRII

1

Cumnatu-su l-a auzit prima dată blestemînd, cumnatu-su Pascu, în drum spre Brad, de unde Goron urma să se îmbarce, împreună cu ceilalţi, în vagoane. Mergeau, în noaptea aceea, amîndoi, în spatele carelor; era lună plină, loitrele şi spiţele trozneau, rar, în crîngul liniştii se împrăştia oftatul lemnului de fag, umbrele roţilor, mari, eliberate de povară, se rostogoleau pe marginea drumului, elastice, curbîndu-se peste obstacole, adică umbrele acelea fantastice se căţărau pe piatra stîncoasă, tăiau trunchiurile întîlnite în cale, răzbăteau prin vad şi, mereu la fel de mari, se roteau, fără poticnire, copilul doar privindu-le, neputînd să închidă ochii. Din urmă veneau alte două umbre, prelungi, legate de umbrele roţilor şi după roţi fugea, sus pe cer, şi luna, dar cum de fugea?

În urma carelor cădeau paşii grei, bocancii loveau pămîntul, dar mai tare lovea atunci vocea lui Goron în cerul senin al nopţii, în cerul strămoşului său Toader (a cărui sudalmă „bată-te cerul lui Dumnezeu" s-a moştenit în Lazul Vesii ca sfîntă ocară), lovea cu un fel de durere adunată, se vede, mai de demult.

Cumnatu-su îl auzea pentru prima dată ocărînd cu atîta mînie locul unde a văzut lumina zilei; păşea lîngă el tăcut, spăşit, înţelegînd, probabil, că, după toate cele petrecute la căpătîiul mortului şi după plecarea asta în forfotă, nu trebuie să-l mai necăjească şi el. „Tot degeaba-i acuma, dacă o pornit îi bun pornit şi mai de folos îi vorba bună decît dojana". Pascu n-avea de unde şti că, de fapt, el nu fusese decît glasul viu al reproşului pe care Goron nu-l auzise nici în conştiinţa lui, la căpătîiul mortului, precum îl simţise, înainte de a se urni carele, acolo, lîngă şură, singur, părîndu-i-se că-l vede şi aude pe moşu-su Toader; deci vorbele lui Pascu erau întocmai ceea ce ar fi vrut să însemne pentru Goron arătarea şi spusele lui Toader.

În Goron fierbea, — stimulată şi de durere şi de vinars — sămînţa revoltei. Dar nu împotriva lui cumnatu-su sau poate şi împotriva lui, ci mai întîi în faţa strămoşului său se ridica el, Goron, cu neascultare şi împotrivire: pentru totdeauna, de vreme ce luase hotărîrea să plece din Lazul Vesii. Şi acum, în umbrele carelor stăruia fantoma lui Toader.

Vocea lui Goron tuna. Cumnatu-su îl aţîţase, icoana lui moşu-su îl urmărea, nu se putea să se desprindă el din Coaste — cum îi zicea locului casei lor — fără să vină El. Goron nu credea în fantasme, făcuse doar de atîtea ori haz de alţii, provocîndu-le frica şi imaginaţia, imitînd, în chip şi fel, voci sinistre, tropotind, zornăind lanţuri, rostogolind bolovani, noaptea, pe huduraie, şi acum, seara, tocmai lui să i se pară că vede un om întors de Dincolo?! Acum, seara, înainte de a pleca în lume. O clipă, îl vede şi chiar îi aude sudalma aceea, ca un ecou, în timp ce trag clopotele, „bată-te cerul lui Dumnezeu, măi nepoate!", lovindu-l în moalele capului şi sunînd în cer ca o ameninţare.

2

— De ce trag clopotele oare? i-auzi cum mai trag!

— Tragă pînă s-or sfărma!...

— Da, cine-o fi murit, mă?!

— Satana!

— Aşa zici tu că Satana?!

— El, mă, el...

— D-apoi dacă aşa zici, iacă o fi murind Satana cînd pleci tu...

— Bucuraţi-vă că scăpaţi de el şi vă rămîn văile şi ripele...

— Nu ştiu de ce eşti aşa cătrănit tu, acuma, că doară...

— Nu lipi vasele de loitră, fă-le şi tu loc mai la mijloc.

— De te gîndeşti că noi purtăm vina...

— Nu voi o purtaţi, e prea grea s-o purtaţi voi — avea să zică Goron, mult mai tîrziu, povestind că, de fapt, atunci i-ar fi zis lui Pascu „lasă, măi cumnate, că povara mea n-o pun eu în circă la nime". Îi plăcea tare mult lui Goron să-şi amintească această frază care, se pare, îl tonifica sufleteşte şi-l distanţa, dintr-odată, de cei cărora le povestea. Şi ce devenea timpul pentru Goron? Poate o luntre sau poate o arcă în care se aflau cu toţii...

— Ardea o lampă cu carbid, prinsă în stinghea tîrnaţului; se vedea de la lampă, da se vedea, ca-n palmă, de la cerul încărcat de stele, puteai număra mestecenii de pe Ciinele şi feriga din Măgură — că era aprins ca raiul cerul şi gîndeai că l-ai ajunge cu mîna dacă te-ai încumeta să iei cărarea pînă sus la cruce.

Harul povestirii era sădit în Goron şi cu el avea să stea omul în faţa lumii pînă la urmă. De multe ori în vorbele lui avea să răsară seninul acelei seri; uneori era îndeajuns o intervenţie a cuiva ca să-l provoace, alteori, oricît ar fi trăncănit cineva în preajma lui, el tăcea. Nici poveştile mincinoase ale lui Hariţa despre copilărie nu aveau darul să-l antreneze, se mulţumea doar să rîdă şi el, nu de hazul întîmplărilor, ci mai degrabă prins de rîsul oe înfundate, molipsitor, al lui Hariţa, care se distra copios, vărsînd minciuni cu nemiluita în gura căscată a copilului. Goron nu povestea oricînd sau povestea oricînd cu o condiţie: să se fi petrecut ceva în sufletul lui, să fi pornit vorbele dintr-un anumit punct al său, şi apoi izvorul cuvintelor să nu-i fie tulburat, el să pună stăpînire pe cei din casă şi nimeni să nu mai intervină cu cine ştie ce baliverne, cum erau, de pildă, fantasmagoriile lui Hariţa.

— Vezi-ţi de treabă, măi Pascule, cine-o zis că voi sînteţi de vină?

— Ţi-ai pus tu gînd să pleci şi pace bună!...

— Parcă numai de pus în gînd era vorba... Mă, şi stelele cerului lui Dumnezeu mi să părea că-s de partea mea numa' oamenii ăştia nici unul...

— Da, că tu ai avut vreme să te mai uiţi la stele... intervine Florina, nevasta lui Goron, ori iacă, na, mă-ntorc şi zic c-ai avut, că Buleandra venise şi ea, ca la nuntă, nu avea pace.

— Gîndeşti că-l semănase cineva chiar atunci cu stele, n-aveai loc nici să pui palma între ele...

— Se văicărea mai amar decît clopotele, ci că în semn rău ar fi pacat o grămadă de stele, asta ar fi văzut ea, da' cumnatu-meu, care mai avea poftă de glumă îi zice: —„Nu se vede nici un loc gol în cer, tu!" şi ea, cutră: — „O pus Dumnezeu altele să strălucească, asta-i soarta"... — „Şi de aia te vaiţi, tu?" zice cumnatu' şi ea: — „De dor mă vaiet, după cele ce pleacă"... ş-atunci nu m-o mai răbdat inima: — Aşa se vaită căţelele, tu!

Toţi cei din casă rîd, afară de Goron, care mestecă răbdare... Florina, gustînd clipa de răzbunare, nu se opreşte: — Cumnatu' şi cumnata, a lui Grozescu, venit cu carul, mătuşa din vale, surda de Totoleanca şi mutul de Nicodim bietul, care ne vedea că ne îngrijorăm şi pricepea şi el că bat clopotele fără să ştim de ce şi aşteptam; toţi aşteptam cu sufletul la gură. Numai ea se văita, cutra, nu după cine băteau clopotele, ci după cine pleca. Buleandra! o durea tare inima... O-ho, dacă nu-l apucau pe ăsta strechea şi plecatul de-acolo, ajungea să ne spargă casa... că gîndeşti că avea miere în ...., Buleandra; şi azi îi sare gîndul la ea, în loc să spună că lăsaseră toţi lucrurile din mînă şi ieşiseră în tîrnaţ să vadă de ce s-or pornit clopotele, el se uită cu ea şi acu pe cer...

3

— Cînd e să-l ducă pe om, îl duce, nu-l lasă...

— Auzi, cumnate, nu mă mai necăji şi tu, dacă poţi să-mi dai o mînă de ajutor fără să mă tot mustri... dacă nu, las-o-n Dumnezău mamii ei!... Să punem zdrenţele astea în care şi să ies odată la drum, cu Dumnezeu ori cu dracu, da' să plec de-aici că nu ştiu ce tot vreţi de la mine, de gîndeşti că s-ar prăpădi dealurile astea fără mine ori voi v-aţi prăpădi...

Numai cine pleacă, numai acela are în el locul, ascultă, ecou, glasul fiinţei lui, în îndepărtarea care se aşterne între stinci de vreme; numai cine pleacă moare, pentru un timp, pînă se întoarce, iar de nu se-ntoarce... iar de nu se-ntoarce...

— Nu-ţi mai cătrăni sufletul, atîta, măi Aroane, şi uită-te 'nainte, pe calea care-ai pornit, îmi zice soru-mea, într-o doară, să mă liniştească. Şi nu ştiu ce mă apucă şi pe mine, că trebuia să mă iau după muieri şi după cumnatu' Pascu s-ascult vaierul clopotelor şi să stau cu miinile, moarte, pe lucrurile aşezate în car; marhăle rumegau înjugate, cu fînul înaintea lor, stelele gîndeai că picură în ochii lor. Carul din faţă era al lui Grozescu, m-am dus să strîng fînul din faţa boilor şi iacă, aşa, din senin, văd printre coarnele lor o lumină — cum spun, nu era întuneric tare, dar lumina se vedea destul de clar — era flacără de lampă de carbid, flacără mare, ceilalţi nu o vestiseră încă, se uitau peste vale, în coasta dealului, în crucea bisericii. Flacăra venea în sus, pe cărare, dinspre părău, printre pruni. Omul nu se zărea, puteai zice că a ieşit pe dealuri vreun strigoi, dar ochiul ăla de lumină prea ţinea cărarea şi ştiam că un om cu lampă trebuie să fie şi că omul ăsta ar putea fi cu vestea.

M-am desprins de car şi am luat-o, încet, spre fîntînă, şi cînd ajung aşa pe un dîmb, nu mai văd lumina, îmi dau seama că a trecut după şură şi atunci mă duc să-l ies în cale. Nu mai lăsasem în şură decît un braţ două de fîn mai rău, într-un colţ, din ăla cu scăieţi de pe Ciinele, — de aici îmi părea că şi clopotele se văitau mai tare peste vale, mă uitam să găsesc lumina, cînd uşa de la şură s-a dat într-o parte ca-mpinsă de trăznet şi-atunci mi s-o părut că-l văd pe El şi că-l aud: „Bată-te cerul lui Dumnezeu, nepoate!" îl aud ca acuma, glasul lui gîndeai că era mai tare ca al clopotelor, şi limpede ca bolta cerului.

Aici, Hariţa rîdea, dacă era de faţă, îşi scutura pieptul, înfundat, de rîs, uitîndu-se cu coada ochiului spre copil, care nu stătea cu gura căscată ca la minciunile lui, ci privea spre Goron cu chipul transpus, dar Hariţa găsise ceva cu totul nereal, în sfîrşit, şi se distra, ca la propriile sale şedinţe cu întîmplări închipuite şi drese de el în aşa fel încît copilul să devină din cale afară de curios. Şi acum Hariţa rîdea, crezînd, poate, că Goron urmăreşte acelaşi efect: să-l aducă pe copil în împărăţia Nemaipomenitului.

4

— Ce facem acu, Niculae, îl întîmpină Pascu pe Goron, gătăm de încărcat ori ce facem?...

— Încrucişăm braţele, cumnate, şi...

Goron se opreşte cu privirile asupra fetei cu lampa de carbid şi parcă ştie de unde vine...

— Ce-i, măi fată? o întreabă Goron şi fata, cu lampa de carbid în mînă, nu-i poate vorbi; sugrumat de muţenie, glasul ei este înecat apoi de lacrimi şi, odată cu sughiţurile fetei, încep şi bocetele femeilor.

— N-ar fi bine să lăsăm pînă dimineaţă?

— Nu, cumnate, nu! Tăceţi, măi muieri! Ne prinde miezul nopţii aici, pe loc, cu carele neîncărcate, mai bine puneţi mîna să gătăm odată! Durerea-i a mea mai mult... zice Goron cu asprime. Bocetele au încetat, însă surda de Totoleanca se văicăreşte din ce în ce mai tare.

Goron nu mai bagă în seamă pe nimeni, se desprinde de care şi se duce în casă, de unde se întoarce cu braţele pline de lucruri şi le aşează cu repeziciune peste celelalte şi se întoarce, după altele. Acum toată lumea îl urmează şi de la casă pînă la care se formează un adevărat şir, fiecare grăbindu-se şi aruncînd grămadă, haine şi vase, cum îl taie capul.

— Înjugă boii, zice Goron către al lui Grozescu, şi, la cuvintele lui, un fior trece prin tot şirul şi în tăcerea nopţii — nici clopotele nu bat — pe chipuri apar amare lacrimi.

Clipa plecării, ea; rămîne locul pustiu, şi cine pleacă şi cine rămîne suferă de despărţire, clipa plecării.

Constantin Bârlă

ALB

Casa gîndului curat
ghiocei în fulguire
pe omătul de iubire
îi aşterne ne-ncetat

şi cearceaful alb întinde
prin mestecenii timizi
iar altarul de molizi
bucuroşi primeşte-n tindă

întrupările de nea
îşi croieşte fulguindă
haină care să-l cuprindă
cu-al ei puf pe cît va vrea.

Piscul muntelui în lapte
şi-a topit culoarea sură
curge dragostea prin ură
şi prin strigăt blînde şoapte.

Şi-n cireşi cu zvelte ramuri
candelabrele livezii
prind pe creştetul amiezii
ale păcii sfinte flamuri

SEMNIFICAŢIE

Apăru
pe coala frunţii
ridul întru căutare
poate-i plîns
durere ascunsă
sfărîmată întrebare
gîndul stins
eterna mare
între fiinţă şi nefiinţă
pîlpîit de luminare
joc de umbră şi lumină
tragicul
a cărui vină
în a feţei întrupare
altora
le e străină
o vedem
dar cît ne doare
Dar privindu-ne-n oglindă
cîte griji o să ne prindă
de citim acea paloare

şi năspritul strigăt oare
cînd urmează să descindă
şi în noi să se coboare
groapa cea ucigătoare?

VETRIRE

De-n înfrîngeri
sînt
doar plîngeri
sau titanică vetrire
nu prin îngeri
împlinire
de mlădiţe mlădioase
vor dura
a noastre case
de păduri
suflet
fîntînă
ci
prin cituri
de ţărînă
adăpate-n dor de mumă-
dragoste fără de spumă

prin izvoare
de nervură
care prind
în bătătură
frunze
flori
sămînţa-om
în eternul ţării pom

ROTUNDUL VIEŢII

În început de praf de stea
necunoscută-i dragostea

dar cînd lumina de răsură
pătrunde-n doruri ca arsură
nelinişte în casa firii,
se umple vatra fericirii
de-omătul florilor de tei...

Renunţ la a mai fi holtei
ca-n casa roşie să-mi stea
rotundul vieţii-dragostea

ÎNTREBARE

Mă privesc
şi mă răsfrîng
făţuiesc un rîd
şi plîng
de sînt vid
şi nu Parîng.

Ion Ra[...]hoveanu

INA[...]RIPARE

Va trebui, prieteni[...], să învingem,
Iată, ne spunem, [...]e singura şansă,
Spre soare destră[...]mindu-ne
Cu fiecare clipă d[...]e viaţă.

Drumul fie-asemen[...]i unui zbor
Dacă-ar fi chiar [...] zdrenţe să rămînă
Din triluri, din zări[...]le ochilor,
Doar zdrenţe aripi[...]le noastre grele.

Atingem altitudini [...] ale soarelui
De-ar fi înseşi bra[...]ţele noastre
Să ne-nchipuie cru[...]cificarea
Acolo, pe un deal, [...] în cădere...

DORUL [...] SOARELUI

În obraji bate vînt[...] îngheţat
Şi eu totuşi cu mîi[...]nile scormonesc
Prin zăpezi, căutîn[...]d parcă flăcări
Ale cine ştie căror[...] comori.

Caut flori, caut d[...]rumuri, caut holde...
Unde iubire am pu[...]us şi sudori
Pînă la disperare [...]şi speranţă
Cu ochii calzi dest[...]fac zăpezile.

Ca la un semn de[...] magie se-nalţă
Codri, străzi, oraşe[...] viitoare,
Cărora-mi aparţine[...] credinţa
De plantator, de z[...]iditor, de sculptor.

Netrădat mă regăs[...]esc
Sub înalta patern[...]itate a soarelui,
Iubind acest pămîn[...]t
Chiar în absenţa-n[...] înfloririi.

Sub judecata soar[...]elui păşesc,
În intensa reverbe[...]raţie-
A miliardelor de s[...]eminţe —
Miliardele iubirii...

AD[...]JECTIVE

Adjective la graţi[...] ta nu mai sînt,
Doar în sîngele m[...]eu ipostaze captive,
Fără de care ar fi[...] foarte trist,
M-aş simţi în priv[...]elişti de gheaţă.

În strîmtul popas [...]din cetate
Mîna ta cît un ful[...]g o mai ţin,
După-atît de puţin[...]ul senin
Descumpăniţi cob[...]orîm pe-nserate.

Fără iubire ar fi f[...]rig şi trist
Ca-ntr-o perenă e[...]clipsă de soare,
Strada ta-i străbăt[...]ută de plîns,
Sîngele meu e-n [...]cuvinte culoare.

Timpul ce lung l-[...]aş simţi altfel, ce lung,
Insuportabil ca o [...]năpastă,
Fără visul la care [...] s-ajung
Lumea grea şi ne[...]firesc de vastă.

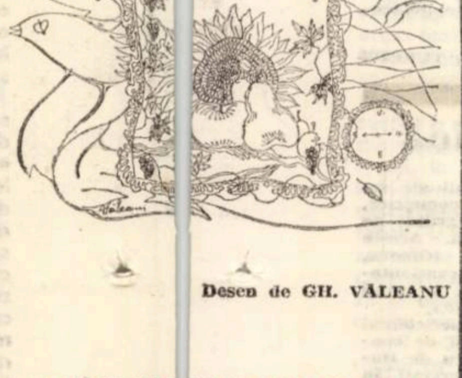

Desen de GH. VĂLEANU

ELEGIE INS[...]ULEI ADA-KALEH

Scuar şi moschei[...]e, bazar,
O mînă de[...] stră[...]zi,
Fum de ţigări A[...]da-Kaleh în gînduri.

Cetate rămasă z[...]adarnică,
Amintire nestema[...]tă.

Lucrători ai pămî[...]ntului scufundat,
Paşi pe drumuri [...] care s-au frînt.
Iată apele triumf[...]înd
Ca monumente, [...]ca înfrîngeri decisive.

Stea mică, mîndr[...]ie
Ce ne va mai du[...]rea,
Te-am cunoscut, [...]sămînţă
Ce putrezeşti sub[...] lumina de ţărm.

Sîngerare într-o [...]grădină,
Haşurare în nem[...]urire,
Viaţă jertfită sub[...] victoria stelelor,
Cerului pe Dună[...]re tărie,
Lacrimă îţi zic, g[...]lorie ţie!

evocări

GRIGORE POPIŢI

• AJUNG ACASĂ*)

Tot pe neaşteptate ajung acasă şi acuma, aşa cum mi se întîmpla de multe ori cînd veneam de la **Caransebeş** în vacanţa de vară. Dar cîtă deosebire este între anii mei de atunci şi cei de azi! Acuma, după o călătorie de vreo opt ore (cu tramvaiul, cu trenul, cu autobuzul şi pe picioare), mi se pare că sînt obosit. Mi se pare numai? Atunci luam cheia de la locul ştiut, intram în casă şi în cîteva minute eram schimbat în hainele mele ţărăneşti: cămaşă şi izmene albe ca zăpada, brăciri cu motive naţionale, laibări din „stofă" ţesută de muma, în picioare ciorapi de ţurcană şi opinci, pe cap cu pălăria ce înfrunta de trei ani arşiţa soarelui. Apucam boata mea cu motilcă şi zburam pînă la **Şăst,** la sălaşul unde ţineau oile de la opritul ţarinei pînă la terminarea cositului fineţelor, păşunîndu-le pe izlazuri şi prin zăbrane. Oboseală? Pe vremea aceea nu cunoşteam acest cuvînt. Nici la învăţătură. Duceam cu mine cărţi şi **„la oi".**

În prima seară nu-mi venea somnul. Mă distra cîntecul cucuvaielor, aducîndu-mi aminte cum mă făcea muma să adorm mai repede, ca ea să-şi poată căuta în linişte de treburi. **„N-auzi? Închide ochii, că vine şi te ia. Auzi?"** Şi zicea ea declamatoric în chip de cucuvea: **„Pe cel mare-l iau în ghiare, pe cel mic îl iau în cioc... ciovic, ciovic"...** Cîinii lătrau, cîteodată ca să nu adoarmă, altădată stîrniţi de vreo închipuire sau ca să dea răspuns vreunei chemări de la alt sălaş. Rumegatul sterpelor da clopotelor de la gîtul lor ritm uniform, odihnitor, adormitor.

Fiind flăcăiandru, luam în primire oile. Cînd plecam cu ele, mergeam în fruntea lor, fluierîndu-le melodia îndemnătoare la drum, cunoscută de ele din tinereţe. Căutam iarba cea mai bună, neumblată de alte ciopoare. Unchiul meu, tata Ion, mă cam invidia, pentru că eu începeam să-l depăşesc, lui fiindu-i tot mai greu să-şi poarte oile pe coaste mai îndepărtate, în multe locuri inaccesibile picioarelor lui îngreunate de ani. A încercat el să mă sperie, crezîndu-mă încă mic. Îmi spunea că la **Cioclan,** mai jos puţin de **Crăieşti,** la **Crou bănilor,** s-ar fi văzut draci. A nimerit-o tocmai cu mine, care mă descotorisisem de născocirile înfricoşătoare, ce hrăneau fantezia copilăriei. Puţină dreptate avea totuşi şi el: într-o parte a croului panta era prăpăstioasă şi dacă vreo oaie ar fi alunecat, „dracii" l-ar fi înghiţit ultima suflare. Dar eu nu mă avîntam spre partea primejdioasă şi oile se fereau şi ele, privind spre crou, de la distanţă.

Tata observînd de la un timp că oile dau mult mai mult lapte, a căutat să afle de la mine explicaţia. Eu, ce să-i spun? Tata, auzind pe unde păşunez oile, s-a lămurit. **„E iarbă grasă pe acolo. Dacă ar fi aşa şi pe izlaz"...** Au trecut de atunci peste şaizeci de ani şi abia acum se îmbunătăţesc păşunile pe izlazurile scormonite în trecut numai de cîrtiţe şi de rîme, printre spini ce rîdeau sfidători, ciupind din lîna ţurcanelor. Pentru că tot sînt la **Şăst,** vă spun ce mi s-a întîmplat mai tîrziu, cînd aveam douăzeci şi şase de ani. Vreo trei-patru ani n-am mai ajuns să mă duc **„la oi".** Dam o fugă pînă acasă, îmi vedeam părinţii, rudele şi mă înapoiam la treburile mele.

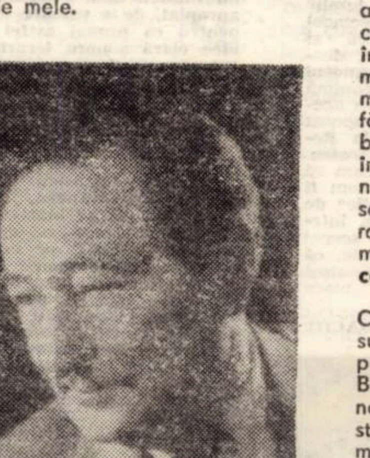

În acest an am avut mai mult timp şi m-am dus şi **„la oi".** De pe **Vîru Scoborişului,** văzînd **Şastul,** am izbucnit în chiot din toate puterile mele: „Mu-mă!... Mu-mă!" Chiotul s-a izbit de **Cracu Popiţionilor,** o fărîmă s-a pierdut în făgetul de pe **Ogaşu turcului,** răsunetul răscolitor apucînd în sus pe **Vetrinuţa,** vestind pîrîiaşului, bătrînelor gîrniţe, falnicilor stejari, cîrşiilor miciculate de ani, bucuria revederii. Pînă în **Vetrinuţa** n-am făcut nici un minut. Nici urcuşul spre colibă nu mi-a fost greu. Greutate am simţit numai cînd am ajuns aproape sus şi m-am trezit în faţă cu doi cîini, care s-au repezit spre mine, furioşi. Oprindu-mă eu, s-au oprit şi ei, la vreo douăzeci de paşi de mine. Văzînd că nu mai latră, am voit să-mi continui drumul, dar ei au început să latre din nou, ameninţător. M-au ţinut aşa pînă cînd a apărut muma. Mare i-a fost mirarea văzînd această scenă neobişnuită. S-a mirat întîi că nu m-au mai recunoscut cîinii şi m-au lătrat, apoi, dîndu-şi seama că aceşti cîini nu au de unde să mă ştie, fiind tineri, s-a crucit că nu s-au repezit la mine să mă sfîşie, aşa cum ar face dacă s-ar apropia vreun străin de oile noastre sau de colibă. Muma a venit la mine, m-a sărutat şi am plecat. Cîinii ne-au urmat în tăcere. Ajunşi aproape de colibă, a trimis cîinii la oi. Moza, aşa îl chema pe cîine, a ascultat-o, iar căţeaua, Băla, a rămas cu noi. Cînd am plecat de la colibă să mă întîlnesc cu oile, cu prunii, cu cireşele ce mi se îmbiau coapte, nelăsînd boata din mînă, Băla s-a ţinut de mine. Muma m-a făcut atent să nu fac nici-o mişcare cu boata, că aş putea-o supăra pe Băla. Am încercat eu să întru în vorbă cu Băla, dar nu s-a putut. Tot timpul m-a ţinut sub observaţie, tăcută. O singură dată, cînd eram lîngă muma, s-a apropiat uşurel de mine şi m-a mirosit. Muma a văzut. **„S-a convins că eşti al nostru".**

După amiazi, muma a plecat cu oile. Cînd am plecat şi eu să dau ocol pe întinsul platou al **Şăstului,** să îmbrăţişez cu privirea dealurile vecine, m-am trezit cu Băla după mine. Mă urmărea nici duşmănoasă, nici prietenoasă. Ştiam că e cinstită şi atacă pe faţă, cînd e cazul, nu muşcă pe furiş. Emoţia întîlnirii mele cu locurile îndrăgite din copilărie nu mi-a lăsat timp să mă ocup de Băla. După vreo douăzeci de minute, apropiindu-ne de sălaşul **Cătăneştilor,** au început să alerge spre mine, lătrînd, doi dulăi. Băla s-a repezit în faţa lor şi i-a oprit. Oare ce le-o fi spus? Continuîndu-mi drumul spre **Ogăşele,** cîinii Cătăneştilor s-au înapoiat la colibă şi Băla m-a urmat liniştită. Mă atacă alt cîine, păzitorul oilor Mergionilor. Acesta era cît un viţel, aproape negru, îndîrjit de apropierea mea nepăsătoare, îmi arată nişte colţi de vier aproape sălbaticit. Am pregătit motilca, gata să-l cîrpesc peste colţi, dacă s-ar apropia de mine. Nu a fost nevoie. Băla a făcut două salturi şi i s-a postat în cale. Cîinele, ca prin minune, s-a oprit în loc.

* Din volumul „Pe poteci umblate în tinereţe", în curs de apariţie la Editura Facla.

didactica

Onisifor Ghibu

Pentru o pedagogie românească

Din vasta operă didactică a pedagogului patriot **ONISIFOR GHIBU** (1883–1972), primul titular al catedrei de pedagogie de la Universitatea din Cluj, răspîndită în numeroase volume şi mii de articole sau studii, antologia recent apărută (Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1977, 392 pag.) selectează lucrările cele mai semnificative pentru prezentarea sa ca istoric al învăţămîntului românesc, ca organizator al şcolilor, ca militant pentru constituirea unei pedagogii naţionale.

Ca istoric al şcolii româneşti şi al pedagogiei, Onisifor Ghibu cercetează dezvoltarea învăţămîntului din Transilvania (într-un studiu publicat în 1915, sub pseudonimul G. Sima), legăturile pedagogice cu Bucovina în anii 1911–1914, începuturile Universităţii româneşti a Daciei superioare (1919–1924), analizează opera unor pedagogi străini (J. Fr. Herbart), dar şi a unor „luceferi ce strălucesc pe firmamentul neamului": Gheorghe Lazăr, Spiru Haret, N. Iorga, a unor bănăţeni ca Damaschin Bojîncă şi C. Diaconovici-Loga.

Una dintre trăsăturile etice fundamentale ale lui Onisifor Ghibu a fost curajul civic. În volumul **„Dictatură şi anarhie"** (1944), interzis de regimul antonescian, autorul demonstra că **„niciodată şcoala românească n-a avut o literatură didactică atît de inferioară ca cea de astăzi"**, constituind **„una din cele mai mari nenorociri şi primejdii naţionale"** (p. 117). Cînd era vorba să rostească adevărul, O. Ghibu se călăuzea după atitudinea intransigentă a lui M. Eminescu, pe care-l citează la începutul acestui studiu: **„Nu alegem vorbele după cum îndulcesc sau înăspresc, ci după cum acopăr mai exact ideea noastră. Cînd sîntem aspri, nu vorbele, ci adevărul ce vroim a-l spune e aspru. De aceea nu prea întrebuinţăm eufemismele".**

În secţiunea a doua a antologiei se publică o serie de capitole dintr-o voluminoasă lucrare de pedagogie şi metodică (peste 300 pagini) intitulată: **Planul de învăţămînt şi îndreptarul metodic pentru şcoalele poporale confesionale greco-orientale române...** (Sibiu, 1911) precum şi cîteva articole cuprinzînd idei directoare pentru îndrumarea literaturii didactice, a seminarului şi practicii pedagogice (1942). Adept al unei educaţii armonioase-morale, intelectuale, estetice, fizice şi practice, Ghibu acorda prioritate educaţiei morale, susţinînd că omul trebuie să fie mai întîi cinstit, moral şi numai după aceea învăţat. Învăţămîntul trebuie să aibă un caracter educativ, să vizeze „înnobilarea minţii şi a inimii". În acest plan, el subliniază rolul educativ al muncii: **„Omul cu adevărat muncitor este un om moral. În muncă zace o adîncă valoare morală; în lene, o condamnabilă imoralitate. Munca este izvorul multor fericiri; lenea, al multor ticăloşii"** (p. 160).

În concepţia sa şi în întreaga activitate, Onisifor Ghibu a militat pentru afirmarea caracterului **naţional** şi a caracterului **practic** al instrucţiei, urmărind realizarea unei pedagogii izvorîte din spiritualitatea poporului nostru, din realităţile româneşti. Ghibu insistă asupra educaţiei sentimentului patriotic **„care ne face să iubim cu credinţă ţara în care ne-am născut şi să socotim patria mai presus de noi înşine, fiind gata oricînd să ne jertfim pentru ea"** (p. 162).

În predare, profesorul trebuie să se bizue pe **experienţa** elevilor, să folosească nu atît expunerea, cît **„metoda dezvoltătoare"** care duce la antrenarea efortului şcolarilor, să cultive capacitatea de **aplicare în practică** a cunoştinţelor. Dezvoltînd ideea caracterului practic al educaţiei şi instrucţiei, Ghibu a preconizat organizarea unor ateliere şcolare pe lîngă o „şcoală mai centrală" la care să vină să lucreze o dată pe săptămînă elevii satelor din jur. Studiile şi articolele publicate în cea de a treia şi ultima secţiune a cărţii sînt grupate sub genericul: **„Pentru constituirea unei pedagogii româneşti".** Respingînd împrumuturile eclectice aplicate mecanic, Ghibu scrie în prefaţa la **„Puncte cardinale pentru o concepţie românească a educaţiei"** (1944): **„Numai printr-o educaţie sănătoasă şi robustă ne putem ridica din marasmul aproape general al zilei de azi — educaţie pe care n-o putem dobîndi nici prin continue improvizaţii, nici prin copieri de idei şi sisteme străine, nici printr-un tradiţionalism strimt, ci prin înnoirea, înmulţirea şi încordarea eroică a tuturor forţelor bune ascunse în fiinţa neamului şi prin îndrumarea conştientă şi unitară a lor spre ţinte limpezi, trăite pe plan larg de întreaga naţiune"** (p. 318).

În încheiere, folosesc prilejul oferit de apariţia acestei antologii, pentru a relata împrejurările neprevăzute în care opera lui ONISIFOR GHIBU şi sprijinul generos al fiului său OCTAVIAN, care a îngrijit prezenta ediţie, ne-au dus la descoperirea celei de a doua versiuni, a primului compendiu de pedagogie şi metodică în limba română.

Opera pedagogică a lui Onisifor Ghibu, pusă în lumină de vrednicul său fiu Octavian, — căruia îi aducem şi pe această cale mulţumiri pentru sprijinul generos şi dezinteresat acordat investigaţiilor noastre — în vederea descoperirii ediţiei **„De lipsă cărticea"**, (Viena, 1785), aflată în biblioteca tatălui său — înscrie la un loc de cinste pe autorul ei în panteonul pedagogiei româneşti.

CEZAR APREOTESEI

televiziune

DUMINICĂ, 2 aprilie

8,00 Sportul pentru toţi. 8,15 Tot înainte. 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii: „Comoara din insulă". 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii — Vocile popoarelor. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical — Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucaşă. 15,00 Magazin sportiv. Box — meciuri celebre. Campionatele mondiale de patinaj artistic — demonstraţii (rezumat primit de la Ottawa). Şah mat în... 15 minute! 16,40 Instantanee... de Aristide Buhoiu „O ţară într-o casă". 17,00 Floarea din grădină. 17,50 Film serial „Linia maritimă Onedin". 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 File de istorie „Doftana" înaltă şcoală comunistă. 19,40 Antena vă aparţine — Spectacol prezentat de judeţul Iaşi. 20,50 Film artistic „Amendament la legea siguranţei statului". Premieră tv. Producţie a studiourilor bulgare. 22,50 Telejurnal. Sport.

LUNI, 3 aprilie

16,00 Telex. Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României — Ediţia a II-a a Festivalului naţional. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton: „Familia Palisser". 21,15 Mai aveţi o întrebare? 21,45 Balade din trecut. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 4 aprilie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii şi tineret. 11,00 În alb şi negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,10 Budapesta contemporană. 17,30 Moştenire pentru viitor — Ion Creangă şi lumea sa. 18,10 Imagini din Bulgaria. 18,30 Lecţii tv. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Tribuna tv. — Coordonate ale democraţiei muncitoreşti: Autoconducere, autogestiune. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Săptămîna ştiinţei şi tehnicii româneşti. 20,05 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a ţării. Azi, judeţul Tulcea. 20,35 Teatru tv „Prietenii" de Lucia Demetrius. 22,00 Din muzica şi dansurile popoarelor. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 5 aprilie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Şoimii patriei. 10,10 Tribuna tv (rel.) 10,30 Teatru tv (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanţă. Film serial: „Robinson Crusoe" (englez). 16,40 Curs de limbă germană. 17,10 Moment folcloric. 17,20 Atenţie la... neatenţie! 17,40 Muzica în imagini. 18,20 Telecronică pentru pionieri. 18,40 Tragerea pronoexpres. 18,50 Forum cetăţenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Săptămîna ştiinţei şi tehnicii româneşti. 20,15 Noi, femeile! 20,45 Telecinemateca „Pe chei". Premieră pe ţară (american). 22,20 Telejurnal.

JOI, 6 aprilie

16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanţă: „Robinson Crusoe". 16,40 Curs de limbă rusă. 17,10 Pentru timpul dv liber, vă recomandăm... 17,25 Consultaţii medicale. 17,45 Reportaj pe glob: Venezuela. 18,00 Finala „Cupei României" la handbal feminin. 19,00 România pitorească. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Săptămîna ştiinţei şi tehnicii româneşti. 20,05 Tezaur folcloric. 20,25 Ora tineretului. 21,20 Telerecital — Gheorghe Leahu. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 7 aprilie

9,00 Teleşcoală. Teatru pentru elevi: „Urme pe zăpadă". 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,35 Corespondenţii judeţenii transmit... 15,50 Telex. 15,55 „Robinson Crusoe". 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,05 „Cuore". 19,30 Telejurnal. 19,50 Anchetă tv. A.B.C.... Dar cum? 20,25 Film: „Momentul adevărului". Premieră tv. (italo-spaniol). 21,45 Atelier de creaţie literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 8 aprilie

12,00 Telex. 12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,30 „Familia Palisser" (rel.). 13,20 Muzică distractivă. 14,10 Incursiune în cotidian. 14,30 Melodii populare. 14,50 Efigii lirice. 15,10 Agenda cultural-artistică. 15,40 Stadion. 17,20 Clubul tineretului. 18,10 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,30 „Charles Chaplin". 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,20 Western „Duelul". Premieră pe ţară (american). 21,45 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,25 Stelele cîntecului şi dansului.

televiziune

la Teatrul de stat din Reșița :

„TÎLHARUL"

de Karel Čapek

Parafrazîndu-i pe Capek, poate criticul ar trebui **„să spună de la prima vedere și cu glas tare ce reprezintă"** spectacolul pe care îl ia în discuție. Dincolo de a fi o reprezentație care interesează, **„Tîlharul"**, în regia lui **Mihai Manolescu** și scenografia **Annei Tamáș**, reprezintă un argument în favoarea ideii că, interesul real pentru teatru, probat de fapte iar nu de „promisiuni formulate cu aplicațiune", poate oricînd reîmprospăta un climat teatral. Colectivul reșițean se arată decis să-și conjuge eforturile cu cele ale direcției și secretariatului literar în a practica un exercițiu teatral autentic. Un repertoriu de calitate, regizori și scenografi de la alte teatre din țară interesați de piesele propuse, o activitate de studio (chiar dacă nu încă cu cele mai bune rezultate) venind în întîmpinarea dorinței de autoperfecționare a actorilor, interesul și sprijinul de care s-au bucurat tinerii absolvenți (în roluri importante și-au putut demonstra calitățile Gabriela Teodorescu, Paul Zein sau Dan Ivănesei), iată o stare de lucruri de la care pornind teatrul reșițean își va putea constitui un program și un profil propriu. Gîndit și jucat cu fantezie cu bună măsură, spectacolul cu „Tîlharul" lui Čapek ne prilejuiește întîlnirea cu o trupă tînără, într-o comedie de tip special. De la primele scene sîntem avertizați că întreaga istorie pe care o vom urmări se petrece într-un spațiu al metaforei. „Tîlharul" ne deschide scena cu un gest de iluzionist, el este însoțit (face parte), ocrotit, comentat de un grup „al elementelor naturale", copaci și viețuitoare ale pădurii în același timp, poate „tot ce mișcă-n țara asta . . .". Povestea lui poate fi foarte bine un scenariu imaginat în care își rezervă un rol. Totul se petrece sub semnul relativului : gravitatea, lirismul nu sînt lăsate să se închege. Comentariul ironic le pulverizează. Comicul rezidă din amendarea continuă a situațiilor și personajelor piesei. (Rănirea „tîlharului" și transportarea lui sînt tratate ca momente „operetistice", intervenția forței publice are în cele din urmă tonus de farsă, monologul „cheie" al tatălui fetei capătă accente melodramatice . . .). Tîlharul, zburător sau om care aduce ploaia, dispare lăsînd în urmă-i întrebări dar și nostalgia „tinereții pierdute". Personajul-simbol, pătrunzînd în făgașul unei lumi inautentice, are rolul de a deconspira falsul, de a deschide o fereastră spre ceea ce îndeobște numim adevăr, frumos, autentic. Întregul spectacol e, în cele din urmă un joc posibil, o comedie mai mult pentru zîmbet decît pentru rîs. Semnalele de atenție, de certă nuanță satirică, marchează accentuat doar momentul de **farsă populară**. Trupa reșițeană se integrează, în bună măsură, în stilul spectacolului.

Interpretînd cîte două, ba chiar trei roluri, dacă ne gîndim la excelentul „grup de comentatori", actorii par a-și da, în cele mai bune momente, măsura bucuriei jocului. Se detașează : **(Învățătorul) — CORNEL MANOLESCU** — cu un portret în peniță al unui încurcă lume, miop și anacronic, mereu surprins de evenimente ; **(Fierarul și Pădurarul) — PAUL ZEIN** — delimitînd subtil două tipuri de mică prostie omenească, gata de acțiune la primul semn. **COCA MIHALACHE** (Fanka) urmărește atent indicația regizorală, prezența sa în rol este agreabilă, bine ritmată, cu o intervenție de final inspirată. Cu excepția lui **Zeno Balint** (în țiganca ghicitoare — excesiv, apăsat „colorată" — discordant în raport cu stilul reprezentației și al interpretării „grupului" din care face parte) și a **Iulianei Doru** (în Doamna — neconvingător, plat), întreaga distribuție creează premiza necesară înscrierii spectacolului în datele concepției regizorale, punînd în lumină clară cele trei personaje centrale : Profesorul, Mimi, Tîlharul, purtătoarele de sens, cu precădere, și în piesă. **OVIDIU CRISTEA** joacă reținut, un rol de compoziție izbutind să releve partea de ridicol, de dramoletă, a „trăirilor" personajului său. **GABRIELA TEODORESCU** și **DAN IVĂNESEI** reușesc să dea farmec chiar inerentelor sovăieli ; este, în joc alături de replica impusă de autor ceva din felul lor propriu de a fi talentați și tineri. Delicatețea, spiritul, finețea cu care-și conduc rolurile acești actori, se evidențiază mai ales în acel ritual al declarației de dragoste, un moment de mare frumusețe al spectacolului, moment care impresionează prin simplitatea și puritatea construcției și interpretării. Într-un spectacol în care totul este pus sub semnul relativului, devine cu atît mai importantă clipa de mică eternitate pe care reușește s-o strecoare cei doi interpreți ; teoretic vorbind acest moment echilibrează „starea lumii" deconspirată de spectacol ca falsă și inautentică și este o idee, în scenă, despre **adevărul** și **frumosul** a cărui amintire o reanimă trecerea tîlharului prin acele locuri. Ne-a bucurat spectacolul întîlnit la Reșița, trupa acestui teatru. Peste numai o zi aveam să constatăm (după ce vom fi văzut și „Autobiografie" de Horia Lovinescu) că, într-adevăr, revirimentul scenei reșițene este o realitate, că la Reșița „teatrul a reintrat în normal", cum ne place să spunem.

A. C. IORDACHE

„TÎLHARUL" de Karel Čapek — premieră pe țară — 2.II.1978. În imagine (de la stînga) : GABRIELA TEODORESCU **(Mimi),** DAN IVĂNESEI **(Tîlharul) și** OVIDIU CRISTEA **(Profesorul)**

muzică

Oaspeții orașului — orchestre arădene, „Ambasadorii prieteniei"

Într-o singură săptămînă, Aradul muzical și-a prezentat ambele formații simfonice ale municipiului pe scenele timișorene. Filarmonica — sosită spre a suplini pe colegii lor plecați într-un turneu în Grecia — binecunoscută din precedentele-i evoluții, a fost avantajată de prezența la pupitru a lui **Erwin Aczel,** dirijor de talent, mult prea rar invitat la Timișoara. **Mihai Constantinescu** a clădit apoi în **Concertul în la de Bach** un impunător edificiu baroc, cu bolte de susținere maiestuoase, bogăția frizei neîmpietînd asupra tensiunii, freamătului sunetelor ieșite de sub arcușul violonistului. Admirabil gesmemoriei „unui prieten drag". **Orchestra Liceului de artă** a susținut la rîndu-i un concert încheiat — de orchestră ! —cu trei bisuri. Calitatea acestei formații — judecînd-o după **„Rapsodia arhaică"** de **I. Brudașcă** și **Uvertura „Freischütz"** de **Weber** — rezultă dintr-o omogenitate și maleabilitate exemplară. Dirijorul **Ervin Czuczu** a reușit să-i detul oaspetelui de a dedica o partită de Bach prindă cu un cînt mobil, neștanțat în canoane, dînd replici spontane, creatoare, sugestiilor de moment ale baghetei sale. Temperament romantic, deși perfect controlat în gestică, dirijorul posedă darul de a transforma tactarea în chemări ce declanșează robust, fiorul emoțional.

„ARS NOSTRA" s-a prezentat din nou pe scena Liceului Vidu, într-un concert dedicat — cu excepția Suitei **„Crăiasa zînelor"** de **Purcell** — conlucrării cu soliști remarcabili. Ne-a încîntat acea minunată „recompunere" a frumuseților tăinuite într-un opus de Vivaldi, de către **Alexandra Guțu** ori suflul stenic al grupului concertino în **Händel, A. Kriszanics, V. Ciumac, Al. Boroș.** Am reaudiat cu plăcere și **Concertul pentru 2 piane de Bach, Felicia Stancovici** impresionînd prin temeritatea unei pianistici de clasă, aptă să dezvăluie mesaje de profundă rezonanță, alături de **Robert Stupak,** cu un tușeu diferit, descins parcă din maniera vechilor maeștrii ai clavecinului. Dirijorul **Marius Tănăsescu** iluminează prin aceste concerte, capacitățile artistice ale pedagogilor liceului pe care-l conduce, stimulîndu-le și transformîndu-le nu odată, într-un adevărat act de cultură.

O ultimă înserare : cea asupra **Corului Colegiului de la Milton Academy,** Massachussetts — Boston, S.U.A., sosiți în ștafeta „Ambasadorii prieteniei". Clișee artistice de mare prospețime. O oră de muzică, dăruită cu antrenul studențesc specific, cu o totală lipsă de convenționalism, permutat în entuziasm și dăruire, pe parcursul unui repertoriu impresionant ca varietate stilistică — de la celebrele „Negro Songs" prin Bach, Brahms și Debussy la cîntecul american contemporan, punctuația finală aducînd-o superba **„Chindie"** lui **Al. Pașcanu.**

DORU MURGU

figuri bănățene

Nicolae Ursu

COMPOZITOR ȘI FOLCLORIST

În condițiile noului suflu pe care-l cunoaște în zilele noastre cultura muzicală, estimarea și determinarea cît mai precisă a aportului valoric al generațiilor premergătoare este nu numai binevenit, ci și necesar. Binevenit sub aspectul popularizării roadelor muncii unor personalități ale trecutului apropiat, de o valoare exemplară, și necesar pentru că numai astfel ne putem face o idee clară asupra ierarhizărilor și selectărilor pe care timpul singur le-ar opera în mod aleatoriu. Cartea semnată de Doru Murgu, editată la Facla în 1976 — Nicolae Ursu compozitor și folclorist **— este o contribuție importantă în acest sens, un gen de studiu monografic adresat deopotrivă specialiștilor și unui larg public.**

Discipolul lui Augustin Bena și Marțian Negrea la Cluj-Napoca, Nicolae Ursu (1905—1969) avea să se întoarcă pe plaiurile bănățene cu voința fermă de a participa la revirimentul cultural ce se săvîrșea pe bazele unor atît de frumoase și avîntate tradiții. O muncă neobosită, de decenii, desfășurată cu mare modestie și în condiții nu dintre cele mai lesnicioase, l-au impus ca o personalitate de frunte în învățămîntul muzical liceal sau superior timișorean, în timp ce spre folcloristică și creație canaliza eforturi suplimentare, deloc neglijabile. Realizările sale au depășit interesul local și s-au propagat la nivelul țării, devenind reprezentative pentru o întreagă zonă. Moștenirea sa constă în cinci monografii folclorice și în alte culegeri, însumînd mai multe mii de cîntece populare (dintre care peste 1 000 nepublicate), și cca. 100 lucrări corale diverse, de la prelucrarea de folclor la suita corală.

Prin opțiunea manifestată încă în titlu, Doru Murgu înclină să considere pe autorul cunoscutelor coruri Lino Leano **și** Ca la Brebu **cu o activitate prevalent componistică, iar nu de etnomuzicolog. Este o aserțiune poate încă incomplet motivată, dacă se ține cont de valoarea intrinsecă și în timp a roadelor folcloristice ale lui N. Ursu : cele cinci monografii — în special** Cîntece și jocuri din Valea Almăjului **(1858) — l-au situat într-o postură cu totul superioară din acest punct de vedere, cu rezultate recunoscute încă din 1942, cînd Premiul Academiei Române (raportor George Enescu !) încununa eforturi și rezultate notabile încă înainte de acea dată. Mai apoi activitatea sa în învățămîntul superior și** Cursul de folclor **publicat în ultimii ani de viață au avut darul să-i reliefeze și mai mult meritele în acest domeniu.**

Operația de documentare și inventariere săvîrșită de Doru Murgu atrage atenția, fără să o declare expres, că a sosit vremea ca acest fond componistic și folcloristic important să fie deplin valorificat. Rămîne de văzut cine se va ocupa de tipărirea integrală a culegerilor de folclor realizate de N. Ursu și cine va selecta și îngriji un volum de coruri care să cuprindă tot ce este mai valoros din creația compozitorului.

Pledoarie pentru ardentul muzician Nicolae Ursu, cartea lui Doru Murgu e scrisă cu emoție și vădit talent literar : impune atît prin bogăția de date, cît și prin metoda deloc greoaie de tratare a lor.

DAN VOICULESCU

„cîntarea româniei"

Un cerc de fotoamatori

La Institutul de Studii și Proiectări Energetice, Secția Timișoara, Comitetul sindical, răspunzînd dezideratului unui grup de 20 de fotoamatori pasionați, a organizat aici, în anul 1971, un cerc de acest gen. Pe parcursul celor șapte ani, numărul membrilor acestuia s-a dublat, iar activitatea fotoamatorilor s-a dovedit a fi deosebit de fructuoasă, avînd, astfel un larg ecou atît în cadrul colectivului de muncă, cît și în rîndurile publicului din Timișoara și din alte localități.

Din activitatea acestui cerc de fotoamatori consemnăm, în primul rînd, manifestările culturale organizate în cadrul institutului, îndeosebi „seriile de proiecții de diapozitive", de o mare diversitate tematică, din care amintim prezentarea importantelor realizări economice din patria noastră, frumusețile naturii și monumentele istorice ale acesteia. Periodic, în incinta institutului sînt organizate expoziții de fotografii, dintre acestea, ultima, cea dedicată zilei femeii, fiind, totodată, și o oglindire fidelă a nivelului artistic superior, atins de o seamă din cei mai buni fotoamatori din acest cerc precum sînt : **Titus Buzilă, Mircea Balaci, Lucian Conea, Alex Ferche, Aladar Heinermann, Erich Kirsch, Tiberiu Marcovici, Carol Scheidnasz** etc.

În ultimii doi ani, fotoamatorii de la **I.S.P.E.** au avut și o bogată activitate expozițională, în afara institutului : participarea cu lucrări la **Mini Salon-ul** I.S.P.E., la București, în ianuarie 1976 ; colaborările expoziționale cu fotoclubul **Retina** de la Casa de Cultură a municipiului Timișoara (în lunile februarie și martie 1977, au fost prezenți în două expoziții, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", ediția I, apoi au colaborat la trei expoziții tematice, trimestriale, precum și la „Bienala Internațională de Artă fotografică a R.S.R."), lucrările expuse la „Bienala interjudețeană de artă fotografică" „Frumosul românesc", organizată de A.A.F. Banat, în noiembrie 1977 ; participarea la expoziția organizată de Comitetul Municipal Sindical Timișoara, cu prilejul aniversării a treizeci de ani a Republicii.

Însemnătatea acestui cerc constă și în faptul că ei constituie pentru personalul muncitor de la **I.S.P.E.,** secția Timișoara o adevărată școală de inițiere și de perfecționare în arta fotografică, „o școală", ale cărei „lecții" și izbînzi, în cucerirea frumuseții, se desfășoară într-un climat animat de o caldă colegialitate. Activitatea acestui cerc este apreciată și promovată de Consiliul județean al sindicatelor Timiș, care sprijină acest gen al artei amatoare, cînd membrii cercurilor respective dau dovadă de creativitate, de sensibilitate artistică.

AUREL TURCUȘ

2050 – pagini de istorie

Cetăți medievale din Banat

Una din problemele majore pentru istoria medie a patriei noastre este aceea a existenței fortificațiilor medievale, studierea acestui aspect istoric important realizîndu-se prin coroborarea știrilor oferite de izvoarele scrise cu cercetările de teren, în cadrul celor din urmă, cercetîndu-se evoluția atît a sistemelor de fortificații, cît și a diferitelor faze de existență a monumentelor respective.

Distrugerile pricinuite de năvălirile popoarelor migratoare au contribuit la transformarea civilizației de pe teritoriul fostei Dacii într-o civilizație rurală, în cadrul căreia fortificarea așezării a constituit unul din elementele esențiale ale vieții, iar cetățile de pămînt, precum și așezările întărite de pe teritoriul patriei noastre sînt dovezi grăitoare în acest sens. Organizarea obștilor teritoriale, o dată cu sfîrșitul perioadei migrațiilor, și, apoi, formarea voievodatelor, a marcat o etapă nouă în istoria poporului român, în dezvoltarea sa economică și politică. Triburile maghiare, în expansiunea lor spre răsărit, (sec. XI) se vor lovi de rezistența acestor voievodate, conduse de voievozi puternici, a căror forță și autoritate se baza pe cetăți întărite și armată bine organizată, pe numărul mare al localnicilor și pe bogățiile pămîntului pe care-l stăpîneau. Cele trei cetăți, menționate de „Gesta Hungarorum" în voievodatul bănățean al lui Glad, Orșova, Keve **și** Morom, **aveau o poziție strategică importantă și cercerile arheologice, din ultimii ani, aduc contribuții deosebite la depistarea cetății** Morom, **pe teritoriul satului Pescari, județul Caraș-Severin.**

De o deosebită importanță, va fi, un secol mai tîrziu, „Urbs Morisena", (Cenadul de azi), **din vremea puternicului voievod Ahtum, unul din primele orașe menționate pe teritoriul patriei noastre, centru de reședință a unui voievod, care conducea o populație aflată într-o fază incipientă pe calea stratificării sociale feudale. Orașul acesta întreținea relații diplomatice și politice în lumea bizantină, era capabil să-și exercite controlul asupra comerțului de tranzit maghiar, de pe teritoriul său, locuit de o numeroasă populație și avea o mănăstire și o școală. Urbs Morisena era o capitală suficient de fortificată, spre a rezista atacurilor puternice, ca n-a putut fi cucerită decît prin trădare.**

În perioada cuceririi maghiare și după aceea, paralel cu instituțiile nou create, populația românească din Banat continuă să trăiască în formațiuni politice autonome, conduse de voievozi și cnezi locali, organizate după vechiul drept românesc, **obștile sătești evoluînd în districte românești, opt din ele fiind privilegiate.**

Organizarea voievodatului Transilvaniei, în sec. XII-XIII, impune organizarea militară a Banatului. Existența comitatului Timiș la 1177, a comitatelor Cenad (1197), Caraș (1200), a Banatului de Severin (1230) presupun ființa cel puțin a unei așezări fortificate, centru de reședință a comitatului respectiv. Primele atestări documentare, considerate certe ale cetăților Severinului și Timișorii datează din această perioadă (1233, respectiv 1266). Pe lîngă cele amintite deja, documentele atestă cetățile Carașova (1239), Șoimoș (1278), Lipova (restaurată după invazia tatară), **toate cu o dată de construcție** mai veche decît data atestării lor.

După marea invazie tătară din 1241, are loc o consolidare a sistemului de apărare bănățean, prin refacerea unora din vechile cetăți și construirea altora noi. Fortificațiile atestate la începutul secolului al XIV-lea ; ridicate probabil în a doua jumătate a secolului al XIII-lea, sînt cele de la Jdioara (1320), Mehadia (1323), Ciacova (1324) Bocșa (la începutul secolului al XIV-lea, centru al districtului Cuiești). Acum este creat sistemul de fortificații de pe malul Dunării, precum și majoritatea cetăților din interiorul Banatului. O dovadă a existenței în a doua jumătate a secolului al XIII-lea a cetăților atestate la începutul secolului al XIV-lea o constituie cetatea Jdioara, (unde cercetările arheologice din anii 1973-1975 au surprins urme de viețuire datînd din această perioadă). Arhitectonic, cetățile construite acum aparțin primei faze de maximă evoluție a fortificațiilor feudale de piatră, din secolul XIII, pînă la apariția armelor de foc, primele decenii ale secolului al XV-lea, caracterizate prin planuri geometrice, adaptate la teren, prin ziduri de incintă pline, groase de 1,50—2,50 m, cu mortar de calitate destul de bună. Aceste cetăți sînt, în majoritatea lor, castre regale (Orșova, Jdioara, Almăj, Carașova, Sebeș, Lugoj), cu o cvasiautonomie juridică și administrativă, existînd, însă, și cetăți nobiliare (Ciacova, Turnu Rueni, Jebel, Obad etc.).

Ca urmare firească a creșterii permanente a pericolului otoman, precum și a luptei bănățenilor, conduși de conducători de oști renumiți, ca Pippo Spano, Iancu de Hunedoara, Pavel Chinezul, împotriva atacurilor turcești, în secolele XIV—XVI sînt menționate noi fortificații bănățene : Lugoj, Ilidia, Turnu Rueni, Sf. Ladislau, Peci, Drencova, Făget, Svinița ș.a. Epoca lui Iancu de Hunedoara, îndeosebi, reprezintă o reconsolidare a sistemului de apărare din Banat, ca un element important în contextul luptei antiotomane a acestuia.

De la mijlocul secolului al XV-lea pînă în secolul al XVIII-lea, evoluția elementelor arhitecturale componente ale sistemului de apărare cunoaște o a doua fază, așa numitul sistem „bastionat", adaptat armelor de foc, cu bastioane semicirculare avînd platforme pentru instalarea bateriilor, iar, în loc de creneluri, cu guri de foc și guri de tragere.

În ansamblul relațiilor dintre Banatul cucerit de turci și teritoriile aparținînd Transilvaniei, precum și în timpul războaielor austro-turce, cetățile bănățene vor juca un ultim rol important. Tratatele de pace ale acestor războaie, îndeosebi cel de la Karlowitz (1688), au determinat distrugerea și părăsirea acestor fortificații. În secolul al XVIII-lea se răspîndește arhitectura militară de tip Vauban, cu bastioane unghiulare, construite din cărămidă, cetatea din secolul XVIII a Timișorii fiind un exemplu în acest sens.

Existența cetăților bănățene aparține frămîntatei istorii a acestui pămînt și a oamenilor săi. Mărturie a evenimentelor prin care au trecut, ruinele lor își așteaptă valorificarea printr-o complexă cercetare științifică.

ADRIAN BEJAN

tableta

Poem de primăvara

Tînără, veșnic tînără, primăvara rămîne mereu pe locul unu în topul anotimpurilor, înscris cu litere de prospețime în cartea de aur a naturii, la ceasul de sunet al zambilei și al viorelei. Acum orașul meu intră în anotimpul lui caracteristic, floral. Tumultul pașilor, pe caldarîmul cu istorie bimilenară a orașului meu, respiră o stare de spirit în consens cu primăvara, cu drumurile ei deschise către noi împliniri. Iarăși (pentru a cîta oară ?), mugurii, ca o armată invincibilă a vieții, ne aduc pilda lor întru puritate și firesc. Anotimp cu herbul încrustat în tinerețea frunzei, primăvara însuflețește totul, dă omului elan, sens nou viselor sale din lungile nopți hivernale. Nu se poate să nu simți strigătul de victorie al seminței în pămîntul reavăn și darnic ca o frunte gînditoare. Acum orașul se pregătește să intre în marile sale sărbători cromatice, care i-au dus vestea (și) prin minunate cărți poștale expediate uneori atît de lapidar : „salutări din orașul de pe Bega !" Soare de primăvară, vînt de primăvară, elan de primăvară, gînduri de primăvară... așteptie de primăvară (da, și ea !) — rotunjesc conștiința apartenenței noastre la un nou anotimp. Însă puri, consecvenți în idealuri și construcție. Întîietatea e, deci, a ei, a primăverii, a primăverii omului, căci primăvara e o revoluție perpetuă, care nu cunoaște decît urcușul. Oare poezia, căldura sufletească a omului, nu se confundă și ele cu primăvara ? Nu mă va certa nimeni oare dacă, mucalit cum sînt, îl voi parafraza pe Topîrceanu (cel din poezia „Primăvara") ? : „Pe trotuar alături saltă / Două fete vesele... / Zău că-mi vine să-mi las baltă / Toate interesele !".

ION VELICAN

sport

Giuchici...

...nu poate fi trecut în uitare, cel puțin atîta vreme cît echipa sa va sta cocoțată pe primul loc grație lui, adică acestui băiat năzdrăvan, obraznic, incomod și indolent. Dar — talentat ! Talentat cum, deocamdată, numai Dobrin e. Cu mingea trecută ca un șiret pe fața ghetelor sale încălțate nu în picioare, ci în mîini, ca o pereche de andrele, Giuchici țesea și baleta printre adversari ca un puc de hochei sau o pînză de macrame. Iritat de propriile-i încăpățînări și defecte, de sfada aspră și dreaptă a tuturor, Giuchici, fără să se întrecă pe sine, s-a învățat minte și a crescut în ochii noștri ca și în ai lui, în sensul că de-acum înainte poate să meargă și pe sîrmă, cu balon cu tot, însă slalom. El nu s-a trezit, ca alții, în ceasul de pe urmă, ci mult mai degrabă, fără să mai piardă diligența. Giuchici s-a copt ! Dacă ar fi ratat șansa reprizei decisive din meciul Poli — Poli, dacă nu izbutea prin metaforele driblingurilor sale să înfrîngă inerțiile unui joc hipertensiv, dacă făcea „miuțe" de doi bani bucata, da, în aceste condiții, l-am fi trecut pe Giuchici pe banca uitării. Fiindcă s-a deșteptat și l-a îmbrățișat pe Dembrovschi pentru golul victoriei, un gol cum el încă nu știe să înscrie, mă bucur că în Giuchici fotbalul timișorean are, în sfîrșit, un Dobrin. Mai cred că Giuchici și-a luat conspecte la meciul Turcia — România, nedezlipindu-și ochii de pe idolul său, ca să învețe ce merită a fi încă învățat și să uite ceea ce trebuie să fie uitat.

Așadar, cu o mînă pe inimă, scriem cu cealaltă : Ștefan Covaci, ia aminte : n-ar fi nevoie de doi... dobrini ?!

TEODOR BULZA

panoramic cultural

● „IN MEMORIAM CONSTANTIN DAICOVICI", simpozion anual ; a avut loc la Caransebeș, cu participarea acad. prof. Emil Condurachi, conf. univ. dr. H. Daicoviciu, dr. Ștefan Ferenczi și alții. ● Gabriel Popa a deschis o expoziție de pictură la Galeria „Helios" din Timișoara. ● „Cenaclul literar radio" și-a deplasat microfoanele la Făget. (Sigur, o emisiune a studioului nostru teritorial). Colocvii, poezie, folclor, muzică tînără. Invitați, Aurel Turcuș și Vasile Versavia. Redactor, Florina Gâldău. ● Un nou spectacol cu „Schubert Chor" și „Loris Kapelle". ● La cenaclul „Ridendo", ca și la scriitori, s-au ținut seri de satiră și umor. Numai zîmbet și voie bună în cinstea lui 1 aprilie. ● Expoziția de grafică și artă fotografică semnată de Gasza Iuliana și Balogh Viorica e organizată sub egida Casei de cultură a municipiului nostru. ● Volumul „Mersul pe mare" al lui Nicolae Bădilescu a fost comentat la Casa tineretului de prof. dr. Eduard Pamfil și lect. univ. Marcel Pop-Corniș. Au recitat actori ai Naționalului timișorean, a avut loc un recital de harpă și flaut. ● La Muzeul „Banatului", secția Etnografie, începe un serial de manifestări avînd ca obiect preznetarea poeziei culte de sorginte folclorică. Pentru început, Eminescu. Muzica va seconda aceste seri. În aceeași clădire s-a deschis o expoziție de artă plastică aparținînd copiilor acestui municipiu. ● Și arta culinară este o artă. Mi ales cînd O.J.T. organizează un „Gastroprogram '78" la „Continental" ; gală de expoziții culinare, parada costumelor populare, cu participarea unor exponate de la Muzeu și „Arta bănățeană", filme turistice, „varietăți" (greșeală de tipar pe afiș), formația vocal-instrumentală „Stelele" și cea de muzică populară „Luca Novac", duet acrobratic, balet. Mai ceva decît „Seara bănățeană" de joi sau „Sara lugojană" de la „Dacia" Lugoj.

L. BURERIU

ridendo

SONET

De cîte ori n-ai priveghiat
Șezînd la masa mea de scris
Și, noaptea, jaru-nfierbîntat
În cercu-ți rece n-ai închis ?...

De cîte ori nu ți-am strivit
Pe buze focul pătimaș
Și-al despărțirii scrum cernit
Spre tine n-a găsit făgaș ?

„Amici" care ne pizmuiesc
Pun între noi o barieră ;
Mi-au interzis să te iubesc.

Și, totuși, om cu manieră
Nicicînd n-am să te părăsesc
Neprețuita mea scrumieră !

SERGIU SIHARU

Despre anumiți funcționari

— Mitică !
— Ce e, ce s-a întîmplat ?
— Ce faci acolo, dormi ?
— Vorbește mai încet, că te aude Safalat... știi că el notează tot...
— Lasă-l, să aibe și el o activitate, că doar n-o să primească retribuția pe degeaba... Mitică, ieri la ce oră ai plecat de la birou ?
— La ora cinci.
— Ai avut mult de lucru !
— Da, trebuia să-mi termin combinațiile de loto și pronoexpres...
— Așa mult ai lucrat la ele, zece ore ?
— Ei, nu chiar zece, am făcut și o pauză pentru masă...
— Mitică, mergem la bufet să servim o cafeluță ?
— Dacă-mi dai o consultație.
— Te ascult.
— „Orășel în Maroc"... din trei litere...
— Ce, tot la careul acela lucrezi ?
— De două zile. Dar azi trebuie să-l termin, m-am ambiționat, nici nu mă ridic de pe scaun pînă nu e gata...
— Cred și eu, ești băiat deștept, rămîi mereu după ora trei, ca să creadă șeful că faci ore suplimentare și să te pună la primă...
— Dacă merit, de ce nu m-ar pune ?!
— Mitică, găsești că eu fac burtă ?
— Cine ți-a băgat treaba asta în cap ?
— Sanda. Știi, ieri cînd am plecat pe „teren" m-am întîlnit cu ea la „Doi cocoși", am pălăvrăgit mai bine de zece ore, am dat mai bine de 30 sticle cu bere, ca în final să mă jignească, să-mi spună că am burtă...
— Nu mai bea bere... ai uitat că berea îngrașă ?
— Păi, n-am băut numai bere, am și mîncat... Auzi Mitică, ție îți place Sanda ?
— Îmi place, dar vorbește prea mult...
— Mie îmi place pentru că vorbește, trece timpul mai repede...
— Nu te duci la cafea ?
— De ce, vrei să scapi de mine ?
— Nu, mi-am adus aminte că săptămîna trecută, șeful mi-a dat o lucrare pe care n-am terminat-o...
— Te pot ajuta cu ceva ?
— Da, cu o idee.
— Spune-mi, despre ce e vorba ?
— Avem de perforat aceste zece hîrtii și să le îndosariem...
— E clar, astăzi iar o să stăm după ora trei...
— Eu zic că n-are rost să stăm azi, e meci de fotbal și toți se grăbesc să plece...
— Ai dreptate... dacă pleacă toți, cine ne mai vede muncind ?

EMIL ȘAIN

cenaclu

Deci, în ultima zi de marți a lui martie, Cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei **ORIZONT** din Timișoara a programat o ședință dedicată umorului, umoriștilor și, mai cu seamă, păcălelilor... (Tentați de suculența genului ne vine să spunem : „Ca în **commedia dell'arte** : cînd e umorul lipsește umoristul / și mergem pe clasici / cînd e umoristul e pe degeaba / și mergem tot pe clasici / și, în fine, cînd sînt amîndoi și umorul și umoristul e o păcăleală de 1 aprilie...")... Asta era tentația dar lucrurile se simplifică în clipa în care umorul vine de la sine. **I. D. TEODORESCU**, conducătorul ședinței, zis și **omul de umor al revistei** / afirmația îi aparține / a dat întrările în scenă cu competență oscilînd între „licitație" și „arbitraj de ring". Astfel, au avut posibilitatea să se afirme : **LAURENȚIU CERNEȚ**, prin lecturarea unor prospecte originale, aflate în comerț și prin cîteva „mostre" dintr-un „Dicționar al ideilor de-a gata" spuse cu detașarea unor adevăruri, dacă nu imuabile (că nu se cade) cel puțin recunoscute unanim (facem mențiunea că L. Cernet a constituit, pe tot parcursul ședinței, un acid opozant atît pentru I. D. T. cît și pentru ceilalți ce s-au produs) ; **DIMITRIE JEGA** prin (aici e marea artă a capei și spadei !... Dacă vezi de cincizeci de ori „Cei trei mușchetari" e și normal să nu mai știi cine a fost Alexandre Dumas) epigrame, epitafuri, precum și madrigale, evident causticе ; **SERGIU SIHARU**, prin parodii după Tr. Dorgoșan, A. Dumbrăveanu și D. Ureche (am reținut : „DORGO — MANCHA") și epigrame ; **GHEORGHE LUNGOCI** prin epigrame ; **EMIL ȘAIN** prin două schițe umoristice la temă ; **MARIUS MUNTEANU** (aplaudat pe „bune", la scenă deschisă) pentru dedicațiile adresate lui V. Versavia, A. Dumbrăveanu, Al. Jebeleanu și C. V. Sein (și rechemat în „ring" spre a citi o dedicație, în grai bănățean, adresată lui Gr. Popiți) ; **ION VELICAN**, prin acordarea „ad hoc" a „Premiilor Academiei Bănățene" unui grup de colegi aflați sau nu de față. Dar cum glumele se citesc repede și aplauzele țin, relativ, puțin, a mai rămas destulă vreme pentru ca auditoriul să se „umple" cu veselia ce i-a fost promisă ; așadar, D. Jega și S. Siharu s-au reîntors în arenă „gladiindu-se", în vreme ce I. Mihalache (hors-concours) se exprima, spre bucuria tuturor, în versuri clasice originale. Oricum, pe „coperta" serii sta scris : Preambul umoristic pentru 1 aprilie... (O. K.).

Marți, 11 aprilie (peste două săptămîni) : Teatru de lectură. O piesă de IOSIF COSTINAȘ. Referent : EUGEN DORCESCU.

MATHEI ITTU

Erată la cronica literară din numărul trecut. În col. 2 r. 5 se va citi : **nu cu fidelitatea...**

Un tînăr poet — ION DEATCU

Primele poezii publicate în revista „Căutări", a Cenaclului literar al Liceului din Sînnicolaul Mare. Prezență permanentă în pagina acestei reviste și în emisiunile radiofonice locale. În timpul stagiului militar, colaborator al ziarelor „Apărarea patriei" și „De veghe".

În 1971, premiul II la concursul „Iubit și glorios partid" organizat de ziarul „Drapelul roșu", cu ocazia semicentenarului P.C.R. Este permanent animator al vieții cultural artistice din oraș, îndeosebi în cadrul cenaclului literar „Dimitrie Țichindeal" și al Cineclubului din Sînnicolaul Mare. La prima ediție a Festivalului Național „Cîntarea României", a obținut premiul I pe țară, cu filmul „Flăcări", în calitate de scenarist și coautor al filmului.

Reprezentînd județul Timiș, la a IV-a ediție a Festivalului de poezie patriotică „Panait Cerna", de la Tulcea, s-a numărat printre premiații acestui festival.

Cînd patria visează

Mai pură clipa — aceasta suspendată
în murmurul albastru al amiezii,
mai pur pămîntul ocrotit de păsări
ca fructul calm sub cearcănul zăpezii

O, rîuri trec prin alfabetul ierbii
foșnind cum depărtarea lingă pleoape
cînd patria visează prunci de aur
lovind cu geana clopotul din ape

Ne caută în zori un viscol de baladă
statornicind hotare și peceți
cînd patria visează-n anotimpuri
că fii ei se nasc etern poeți...

Chemare

Ziua stă să cadă în fîntini
Pînă-n cumpeni umbra trestiilor suie
Și-un copil adună frunze roșii
Pentru două pleoape de statuie

Lumea e un drum deschis pe-ncetul
De priveliști stinse în îngenunchere
Cînd acolo fluviul își mai caută
Harfele cu corzi prelungi de miere

În această lunecare oarbă
Numai tu rămîi sub ceruri verzi
Încît nimeni nu mai știe unde
Nimbul tău te cheamă să te pierzi...

Poetul

Curînd adorm în ceruri fluturi mari
lumina mai miroase-a biruință
în somnul pur în care blînd tresari
se-aprind garoafe pînă-n neființă

Te-ntorci spre umbre, palid vînător
cu tîmpla-nvînsă de o stea cuminte
și rostul ți-l ghicești doar cînd te dor
albastrele tăceri dintre cuvinte

Imn la chipul patriei

Pur este imnul acesta,
nici zăpada ce-și scutură blîndețea pe coline
nu-l poate întrece,
nici steaua cu ochiul ei dulce și rece.

În preajma mea
e un murmur etern luminînd în cuvinte,
făclii minunate cu trup de fecioară,
izvoare și nașteri de păsări prea sfinte.

Atît de plin de grai și-atîta de pur
imnul acesta este.
În preajma mea e un murmur etern,
o patrie cu eterne cetăți de poveste.

Albă treaptă

Cum pling semințele în înserare
o cumpănă de roduri aplecînd
se surpă cuiburi de văzduh în mare
și-ți pare un miracol trist și blînd

Rostirea ta se vrea făclie dreaptă
în ochiul cel mai pur pentru cuvînt
iar cerul însuși fie-ți albă treaptă
la pragul patriei nemuritor și sfînt...

Ai plecat spre toamnă...

Ciudat te apleci în mîngîieri
pînă în fîntini sădindu-ți plecarea
și vine o pădure cu amurguri sfioase...

O luntre arde în oracole de seară
cu visla înfloriță-n ochiul visului
și eu mai alb mă învelesc în dor
și mă petrec sub porțile crescute-n urma ta

și iar adorm sub liniștea din crengi
sculptîndu-ți aerul prin care treci
cu brațele din care ai plecat spre toamnă...

CATARGE

Editura „Eminescu", 1978

După cum se arată în nota explicativă, din deschiderea acestei culegeri, **„Editura Eminescu își propune să publice aici un florilegiu din versurile poeților aflați în pragul debutului" editorial.** Din revistele pe anul 1977 au fost selecționate **„cîteva nume** (49 — n.n.) **care prin frecvența apariției, prin trăsăturile deja formate ale discursului poetic (...) ilustrează peisajul liric al celor care, de diferite vîrste, încep să se afirme în poezie".**

O seamă dintre acești autori sînt laureați ai Festivalului național „Cîntarea României", ediția I : **George Badea, Gheorghe Buicuș, Dumitru Pricop, Wilhelm Weiss,** poeții țărani **— Emilia Iercoșan, Gheorghe Măleanu** și **Gheorghița Sălean.** Dintre timișorenii afirmați în presă, în anul 1977, în culegerea aceasta au fost incluși **Corina Victoria Sein** (care, între timp a debutat editorial cu volumul de versuri **Adăpost într-o floare**) și studentul **Mircea Birsilă.** Alături de tineri poeți care au intrat deja în conștiința cititorilor, precum sînt **Cleopatra Lorințiu, Domnița Petri, Mihai Adrian Eres, Ioana Ieronim, Magdalena Ghica** ș.a., în volumul **„Catarge"** apar numeroase nume aproape sau chiar necunoscute — fapt care exprimă, fără îndoială, nu numai îndrăzneală dar și multă generozitate din partea Editurii Eminescu. Și fiind vorba de sprijinirea, de stimularea talentelor în curs de afirmare, această generozitate a editurii (implicit a lectorului **Nelu Oancea**) are o deosebită semnificație socio-culturală. Remarcăm, în încheiere, și alesele condiții grafice în care a apărut volumul „Catarge".

A. T.

top

● **METROPOL.** Am urmărit „pe viu" acest grup orădean despre care știam destul de puține lucruri. Mărturisesc că spectacolul găzduit de sala Clubului C.F.R. a constituit pentru subsemnatul o revelație. Atractivul „Show", în care partea muzicală a fost inspirat completată de mișcarea scenică și de efecte de natură vizuală ,strobo, spotlinght-uri) ne-a oferit cu anticipație spre audiție piesele cuprinse pe primul LP al formației, **„Sunetul în zbor"**, album care va apare în cursul lunii aprilie a.c. Așadar, **Viranyi Attila** (bass, voce), **Raduly Bela** (baterist dar și un excelent solist vocal), **Orban Andraș** (chit., voce), și **Trifan Laszlo** (chitară, harmonică, voce), ne-au oferit cîteva compoziții reprezentative (grupul practicînd atît Hard Rock-ul cît și Blues-ul) din care am reținut : „Zimbet cald" ; „Sunetul în zbor" ; „Vouă" ; „Cîntec pentru o floare albă". Precizia execuției, omogenitatea, rămîn calități de necontestat ce caracterizează această formație căreia i-am reproșa doar intensitatea sonoră necontrolată a amplificatoarelor, exacerbarea „Sound"-ului anulînd valențele interpretative, nuanțările. În pragul turneului pe care formația „Metropol" îl va face în Ungaria și R.D. Germană, îi urăm mult succes ! ● **CURIER DE 1 APRILIE. CORNEL IONESCU (TOP „SĂPTĂMÎNA") :** Pentru procurarea unei muzicuțe cu schimbător, adresați-vă lui Nicuță Tănase. Nu deținem relații referitoare la înființarea unui grup vocal alcătuit din Marina Voica și frații Ursulescu... **PETRE MAGDIN (TOP „SĂPTĂMÎNA") :** 1. Nu cunoaștem adresa Didei Drăgan, adresă pe care ne-o solicitați ! Mulțumiți-vă ca și noi s-o urmăriți la TV ; 2. Lui Florin Silviu Ursulescu îi puteți scrie pe adresa Televiziunii (nu v-o mai dăm, o știți și pe asta !). **SERGIU ALEX. (TOP „TRIBUNA") :** Da și tăcerea poate însemna ceva ! Vorba cîntecului : „Silence Is Golden" ! **DANIELA CARAMAN FOTEA și FLORIAN LUNGU (autorii „Disco Ghid-Rock"-ului) :** Ne scrieți că v-ați pus cu rîvnă pe lucru pentru a scoate ediția revăzută și adăugită a cărții, căreia n-o să mai avem ce-i reproșa. Vă mulțumim anticipat și spor la lucru ! **VALERIU DAESCU, VICTORIA ANDREI (redactori Radio) :** „Căutați-mă la redacție **„De la 1 la 3" ! MIHAI CONSTANTINESCU :** V-am recunoscut scrisul în toate cele 13 scrisori pe care mi le-ați expediat. Renunțați. Cu asemenea mijloace melodia D-voastră „Hei, Hop", nu are șanse să intre... în Top ! **RADIO TIMIȘOARA :** Mulțumim pentru invitația ce ne-o faceți de a prezenta Top „Orizont" la Radio ! Voi răspunde cu promptitudine. Vii mulțumiri ! **S. GABRIEL, L. HANGANU (TOP „CRONICA" — IAȘI) :** Oleacă di rabdari ! Vă expediem manualul „Învățați limba engleză fără profesor". Iată și noutățile : Lola **Folona** (? !) s-a îngrășat cu 54 kg, în schimb Demis Roussos își menține „silueta" grație unei diete severe ce constă din consumarea salatelor de fructe. Gurile rele zic că sub salată s-ar ascunde de fiecare dată cîte un miel fript ! **AUREL GHERGHEL :** În condițiile ce ni le impuneți (adică 99 la sută din încasări să (vă) revină impresarului iar restul pentru „protocol", înțelegeți-ne, nu putem accepta organizarea la Timișoara a spectacolelor ce ni le propuneți !

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **Revista americană „Esquire", publică în ultimul număr un supliment color despre bunele maniere ale oamenilor celebri din S.U.A. Pe lista „obraznicilor" se află actorul Marlon Brando, care a snopit în bătaie un ziarist ; Margaret Trudeaux a venit la Casa Albă în mini-joupe, iar fiul lui Robert Kennedy a împroșcat cu înghețată obrazul unui polițist.**

● **În micul orășel elvețian Umăch, Anul Nou se sărbătorește într-un mod neobișnuit — la ceremonie participă numai bărbații. Ei se îmbracă în tot soiul de costume, care mai de care mai ciudate, și astfel „dichisiți" coboară din pădure în oraș.**

● **Anthony Lyons, locuitor din Waldersale din Anglia s-a ciocnit cu propria lui mașină ! Împrumutînd un automobil de la rent-a-car, în urma unei certe cu nevastă-sa, el s-a angajat într-o goană nebună pe străzile orașului, circulînd chiar pe partea interzisă a carosabilului. La un moment dat s-a pomenit că zboară prin parbriz, trecînd apoi prin parbrizul mașinii cu care s-a făcut coliziunea. Înainte de a-și pierde cunoștința, într-o fracțiune de secundă, mai avu timp s-o recunoască pe nevastă-sa la volanul mașinii dimpotrivă ! Pentru a doua oară A. Lyons devine o excepție în materie de accidente. Cu luni în urmă a accidentat de două ori aceeași persoană !**

● **Populația Terrei la ora actuală se ridică la 4,1 miliarde de oameni, cifră comunicată de Centrul de cercetare a populației de la Universitatea Harvard. Se pare însă că ritmul de creștere a populației a scăzut, de la 1,9 la sută la 1,6 la sută. Dacă acest ritm se menține, populația lumii se va dubla în 42 de ani.**

● **Conform datelor comunicate pe anul trecut, cel mai activ aeroport din lume, este „O-Hara Airport" din Chicago, cu trafic anual de 41,4 milioane de călători. Urmează „Atlanta" cu 27 milioane de pasageri și „Los Angeles" cu 26. Al patrulea din lume și primul din Europa este aeroportul „Heathrow" din Londra, cu un trafic de 23 milioane pasageri anual.**

● **Celebrul restaurant parizian „La Coupole" își sărbătorește în zilele acestea a 50-a aniversare. Spunem celebru pentru că aici trăgeau adesea cele mai mari personalități ale culturii franceze și de pretutindeni : Matisse, James Joyce, Josephine Baker, Man Ray, Breton, Aragon, Henry Miller etc.**

din literatura lumii

GÜNTER GRASS – POETUL

Polivalentă şi profundă, poezia lui Günter Grass se constituie într-un univers liric dominat de fascinaţia schimbării caleidoscopice a lumii – „pisica aceasta cu ghiare", cum o numeşte poetul –, susţinut în francheţea şi puterea sa deconspiratoare de o fantezie cu orizonturi infinite care, dincolo de acrobaţiile nonconformiste ale intelectului, unele de natură expresionistă sau suprarealistă, dezvăluie o forţă de tipizare simbolică, o vastitate şi totodată o verticalitate lăuntrică. Conştientizînd insuficienţa şi limitele limbajului, lirica lui Günter Grass, stăpînă pe toate resursele liricii moderne, îşi deschide aripile fie spre parodie – în care caz se concretizează într-un rechizitoriu de cele mai multe ori vădit politic, atent nu doar la funcţia strict satirică, ci îndeplinind şi un rol înalt şi esenţialmente estetic – fie spre nişte spaţii ale inexprimabilului, ale echivocului, cînd, dincolo de pendularea uneori manieristă, cîştigă o vibraţie metafizică trădînd, pe un anumit plan, semnele unei poezii esoterice, de superioară şi elevată iniţiere, în linia unor Benn, Heissenbüttel sau Mon.

De un profund realism – şi nu doar în accepţiunea pe care o dă acestui termen Roger Garaudy –, poeziile lui Günter Grass confirmă şi ele poziţia lui Gottfried Benn în ce priveşte arta poetică : **„Marele poet este (...) şi un mare realist (...) se încarcă de realităţi, e foarte terestru (...) El va folosi cu enormă precauţie esotericul şi seraficul pe un solid fundament realist"** (în conferinţa „Probleme ale liricii" – 1961). Versurile sale ne dau măsura unei inteligenţe suverane, care pulverizează critic realitatea, dar o şi poate recompune pe coordonatele unei arte de o rafinată luciditate, păşind întotdeauna pe tărîmul solid al realismului. Aceasta, chiar dacă uneori reprezentarea literară e condusă printre simboluri, semne, cifruri, alegorii sau parabole spre o „altă realitate" subînţeleasă, însă fascinantă şi nu de puţine ori de o zguduitoare autenticitate. Pentru autorul **TOBEI DE TINICHEA**, realitatea este confirmarea dureros-malestuoasă a infinitului flux existenţial. De aceea – şi nu doar din motive strict estetice – actualitatea acestui mare scriitor realist este indubitabilă.

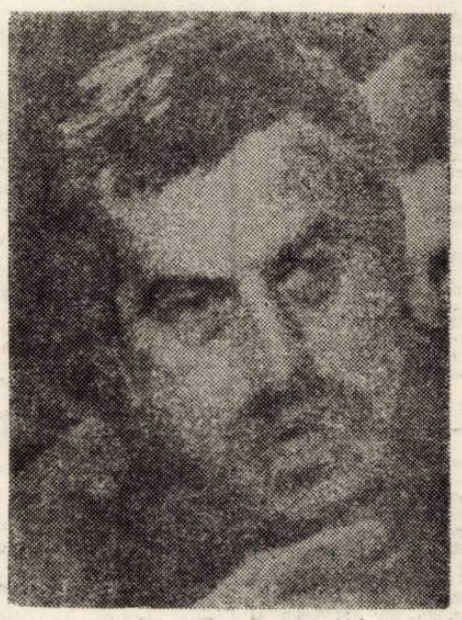

Günter Grass despre el însuşi

„În poeziile mele încerc, printr-un realism supraacut, să eliberez obiectele materiale de orice semnificaţie tendenţioasă, să le descompun, apoi să le readuc la starea iniţială şi să le pun în situaţii în care să nu ne putem păstra fizionomia obişnuită, în care ceea ce este solemn să ne oblige să ridem ; asta întrucît cioclii iau întotdeauna o mină prea serioasă şi te fac parcă să crezi că participă astfel efectiv la durerea pe care o afişează.

Adeseori mă reîntîlnesc şi cu cealaltă profesiune a mea (de artist plastic n.n.), fapt care-mi permite ca, desenînd, să surprind din toate unghiurile obiectul vizat. Abia după aceea compun textul poeziei propriu-zise. Mi se pare că rostul creaţiei poetice constă în a expune clar, şi nu în a masca sensul ; totuşi, lumina trebuie stinsă uneori pentru ca un bec să poată fi pus cu adevărat în evidenţă".

DIN AUZITE

Astăzi, cu propriile mele urechi am auzit –
de patru ori – pompierii.
Stăteam cu capul pe masă
şi ziceam : iarăşi pompierii !

Tot atît de bine aş fi putut spune :
Marele consum de pungi.
Sau :
Pantofii trebuie duşi la pantofar.
Sau :
Miine e sîmbătă.
Dar eu am spus atît : iarăşi pompierii !

Cel care m-a-nţeles însă exact
ştie că
la consumul de pungi,
la trimiterea pantofilor la pantofar,
la ziua de sîmbătă mă gîndeam,
la sfîrşitul de săptămînă.

POETUL

Dificil,
cum numai o scriere Sütterlin poate fi,
se răspîndeşte el pe hîrtia liniată.
Copiii toţi pot să-l citească
şi-o rup la fugă,
şi povestesc iepurilor de casă totul,
şi-aceştia mor, aceştia pier –
la ce bun cerneala de-acum, cînd nu mai sînt iepuri de casă ?

Prezentare şi traducere

NICOLAE STOIA

ANNABEL LEE
lui E. A. Poe

La cules de cireşe-am ales-o grăbit
Pe Annabel Lee.
Să m-aplec după fructe căzute-am dorit :
Întinsă-n trifoi, printre vite culcată,
zăcea fără vlagă, de viespi înţepată
şi flască, Annabel Lee.
Ce doream înainte, nicicînd nu va fi,
Să mă-ntind, să m-aplec după fructe-ntr-o zi,
Căci nicicînd la cules de cireşe nu plec,
Nicicînd în grădină n-o să mă-aplec
După fructe căzute şi Annabel Lee.

CIREŞE

Cînd dragostea urcă-n copaci pe catalige
cărările grădinii străbătînd,
să recunosc atunci mi-ar place
cireşele-n cireşe drept cireşe.

Cu mîinile acestea-atît de scurte
– nu vreau să mai trăiesc – şi nici pe scări
cărora le lipseşte cîte-o treaptă,
nici din compot, din fructele căzute.

Dulci, şi mai dulci, aproape negre ;
Atît de roşu mierlele visează –
cine pe cine sărută aici
cînd dragostea urcă-n copaci
pe catalige ?

NARCIS

Liber sînt, liber ca păsările, dar totuşi nu zbor,
căci, iată, atît sînt de liber :
să mă joc cu un deget, cu unul singur,
şi să le las în pace pe celelalte, care de mult au obosit
de prea multe păsări şi de prea multă libertate.

Uşuratic sînt, uşuratic : singele,
ce reprezintă singele
faţă de mina fără sevă, searbădă a unei păpuşi ?

Binevoitor sînt, binevoitor : de săptămîni de zile tolerez
rudei mele sărace să vină în bucătărie la mine ;
linte-i gătesc
refuzînd tot ceea ce el mai are să-mi dea
în schimbul ei :
puţinul acela de-a fi fost născut primul.

Îndrăgostit sînt, da, îndrăgostit ;
mi-am cumpărat pantofi cu tălpi ce au model în relief,
şi-alerg, prin zăpadă alerg.
Uşuratic sînt,
liber sînt, şi-ndrăgostit, da, sînt îndrăgostit
de urmele mele din zăpadă.

NU VĂ ÎNTOARCEŢI

Nu te du-n pădure,
în pădure-i pădurea.
Cine merge-n pădure,
copacii, desigur, îi caută
dar acolo nimeni nu-l caută.

N-avea frică,
frica aduce-a frică,
Cine miroase-a frică,
pe acela curajoşii-l dibuie
cum numai ei ştiu s-o facă.

Nu bea apă din mare,
marea tinde spre mai mare,
Cine bea apă din mare,
va fi apoi mereu şi-n van
însetat numai de – ocean.

Nu-ţi face casă,
astfel eşti acasă.
Cine e acasă,
aşteapt-o vizită tîrzie
şi să deschidă nu-ntîrzie.

Nu scrie scrisori,
c-ajung la arhivă, ori
cine scrie o scrisoare
semnează
ce rămîne după el, în continuare.

Eroi au fost, eroi sînt încă

(Urmare din pag. 1)

pricepem a trecutului mărime, / Măsurîndu-vă de-o seamă cu-a strămoşilor 'nălţime". Eroi cunoscuţi – ca Valter Mărăcineanu, Şonţu, Ene etc. – sau anonimi sînt purtaţi de literatură peste timp, alături de figuri autentice sau legendare ca Peneş Curcanul, Sergentul, Fraţii Jderi etc. Nu întîmplător – şi nu numai în punctele artistice de vîrf (Alecsandri şi Coşbuc – se cutlivă poemele epice: asemenea personaje şi împrejurările excepţionale în care se evidenţiau trebuiau în mod necesar prezentate eroic, în balade sau poeme de factură epopeică. De aceea Coşbuc simte nevoia să slăvească aceste momente şi în două cărţi de istorie popularizată : **Războiul nostru pentru neatîrnare, povestit pe înţelesul tuturor** şi **Povestea unei coroane de oţel.** Eroicul e o stare de spirit a epocii şi tinde să definească esenţa literaturii noastre istorice. Nici o altă epocă nu întrebuinţase atît de frecvent şi pasionat termenul **erou** şi familia sa : **eroism, eroic** sau sinonimele lor : viteaz, vitejie, bărbăţie, lei etc., ca perioada Războiului de independenţă. Presa vremii, poezia şi literatura epico-dramatică a Independenţei oferă argumente convingătoare. Firească situaţie, în împrejurarea în care vitejia de pe front, înalta conştiinţă, dăruirea, elanul patriotic ale ostaşilor, ale poporului reînviau şi echivalau în fapt trecutului de glorie al românilor. Versurile notorii ale lui Ioan Neniţescu : „Eroi au fost, eroi sînt încă / Şi-or fi în neamul românesc", sintetizează o viziune şi o stare de spirit a epocii, dar punînd valoare şi coordonata eroică a literaturii noastre istorice şi a existenţei înseşi a poporului român.

Am scos în lumină doar cîteva rînduri din vasta epopee naţională creată de literatură. De aici s-ar putea lărgi însă o discuţie despre **eroic**, ca un atribut de fond al artei noastre, dar şi ca un concept estetic operant în stabilirea caracterelor specifice ale literaturii române. Cine analizează, de exemplu, balada (fie populară, fie cultă) ori drama naţională nu poate să nu reliefeze aceste trăsături. De la Duiliu Zamfirescu – sau mai dinainte, de la „folcloriştii" momentului 1840 chiar pînă azi, asemenea aprecieri s-au făcut. Drama eroică istorică – remarcă, de pildă, Vilgil Brădăţeanu, un avizat cunoscător al ei – **„este reprezentativă şi specifică pentru producţia dramatică naţională"**, cele mai bune lucrări fiind **„conforme cu formaţia şi spiritul tradiţional al poporului nostru".**

Un alt cercetător de azi – Aurel Martin – apreciază că **„sensul dominant al (istoriei) româneşti este sentimentul eroicului"**, precizînd : **„De la vechii cronicari ai Evului Mediu pînă astăzi, orice modalitate de expresie ar utiliza, scriitorul nostru nu abdică de la conştiinţa eroicului".** De altfel, nu e greu de observat că ampla panoramă a literaturii noastre – de la balada populară despre **Gruia lui Novac** la baladele şi poemele lui Vasile Alecsandri, de la cronicari la monumentalele romane sadoveniene, de la Coşbuc la cele mai recente romane, versuri sau piese de teatru despre Războiul de independenţă – conturează o viziune românească specifică. E, însă, necesar ca această „formă importantă de manifestare a sublimului, expresie viguroasă a unităţii idealului etic cu cel estetic" (definiţia dată eroicului în **Dicţionarul de estetică generală**) să fie analizată mai în amănunt, în specificitatea existenţei sale estetice care statuează un regim aparte literaturii noastre istorice. Şi poate nu numai acesteia.

O valoroasă cercetare de istorie şi sociologia culturii ardelene

Sub semnătura lui **GEORGE EM. MARICA**, Editura „Dacia" a publicat cu titlul „Studii de istoria şi sociologia culturii române ardelene din secolul al XIX-lea" un foarte realizat volum, rod al unor lungi şi migăloase cercetări, care constituie una din cele mai solide şi temeinice contribuţii ce s-au adus la noi în ultimii ani, în domeniul umanisticii. Posedînd o profundă şi serioasă pregătire general filozofică, şi una sociologică de specialitate, profesorul George Em. Marica, porneşte de pe această platformă teoretică spre a pătrunde în istoria generală a culturii. Fenomenul cultural sub cele mai diverse aspecte, într-o gamă foarte largă a manifestărilor sale, ce merg de la sfera ideologiei (conştiinţa filozofică sau politică) pînă la problema costumului naţional românesc din Transilvania secolului trecut, este abordat şi investigat dintr-o perspectivă dominant sociologică.

Cercetătorul clujean, conform acestei înclinaţii a formaţiei sale de bază, este reţinut mai cu seamă de aspectele cantitative, măsurabile oarecum numeric ale fenomenului de cultură studiat. Cercetarea cantitativă cu privire la difuzarea presei româneşti din perioada de pînă la primul război mondial aruncă o lumină mai pătrunzătoare şi în ceea ce priveşte cunoaşterea profilului epocii însăşi, în felul acesta trecîndu-se de la sociologie la ideologicul propriu-zis, într-o mişcare de esenţializare ce merge de la exterior către interior, de la cantitativ la calitativ.

Perioada vizată de cercetările prof. George Em. Marica este secolul al XIX-lea ardelean, în a cărui ambianţă ideologică se întîlnesc, venind din direcţii diferite şi alimentîndu-se din surse opuse, curentul de idei al iluminismului – ce primeşte aici şi un caracter de afirmare naţională alături de cel social – şi mişcarea romantică iraţională şi istoristă în esenţa sa, amîndouă aceste manifestări de viaţă spirituală ducînd la afirmarea, în primă linie, a ideii de naţionalitate. Această preocupare constantă pentru problema naţională face ca mişcarea revoluţionară de la 1848 să vină în continuarea firească a iluminismului Şcolii ardelene şi să apară drept încununarea năzuinţelor acesteia din urmă. Fondul gîndirii generaţiei paşoptiste rămîne în continuare, iluminismul. O serie de studii pun în lumină aspecte necercetate încă ale ideologiei paşoptiste, cu referire specială la ciţiva dintre conducătorii acestei mişcări revoluţionare. Interesul pentru personalitatea şi opera lui S. Bărnuţiu – prezentat pentru prima oară în lumina nouă a operelor sale „minore", depreciate sau chiar ignorate pînă acum –, pentru G. Baritiu, punct de referinţă capital în aproape fiecare studiu, se justifică prin importanţa lor ca şi conducători, cu rol hotărîtor pentru destinele revoluţiei de la 1848 şi a mişcării naţionale ardelene din a doua jumătate a secolului trecut.

Un cuvînt elogios, în încheiere pentru modernitatea metodologiei folosite de prof. George En. Marica, şi de care ştiinţa noastră istorică va trebui să se folosească de acum înainte tot mai des. Dubla perspectivă cantitativ-calitativă folosită de savantul clujean în cercetările sale adunate în volumul prezentat se validează ca deosebit de eficientă. Împreună cu cele două volume anunţate pe aceeaşi temă, care urmează să apară, această lucrare a prof. George Em. Marica, va rămîne un cîştig definitiv al studiilor umaniste la noi, peste care orice încercare viitoare nu va putea trece fără a se apleca cu folos şi respect.

VASILE MUSCĂ

cartea de idei

ION ARIEŞANU (Redactor şef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–96, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

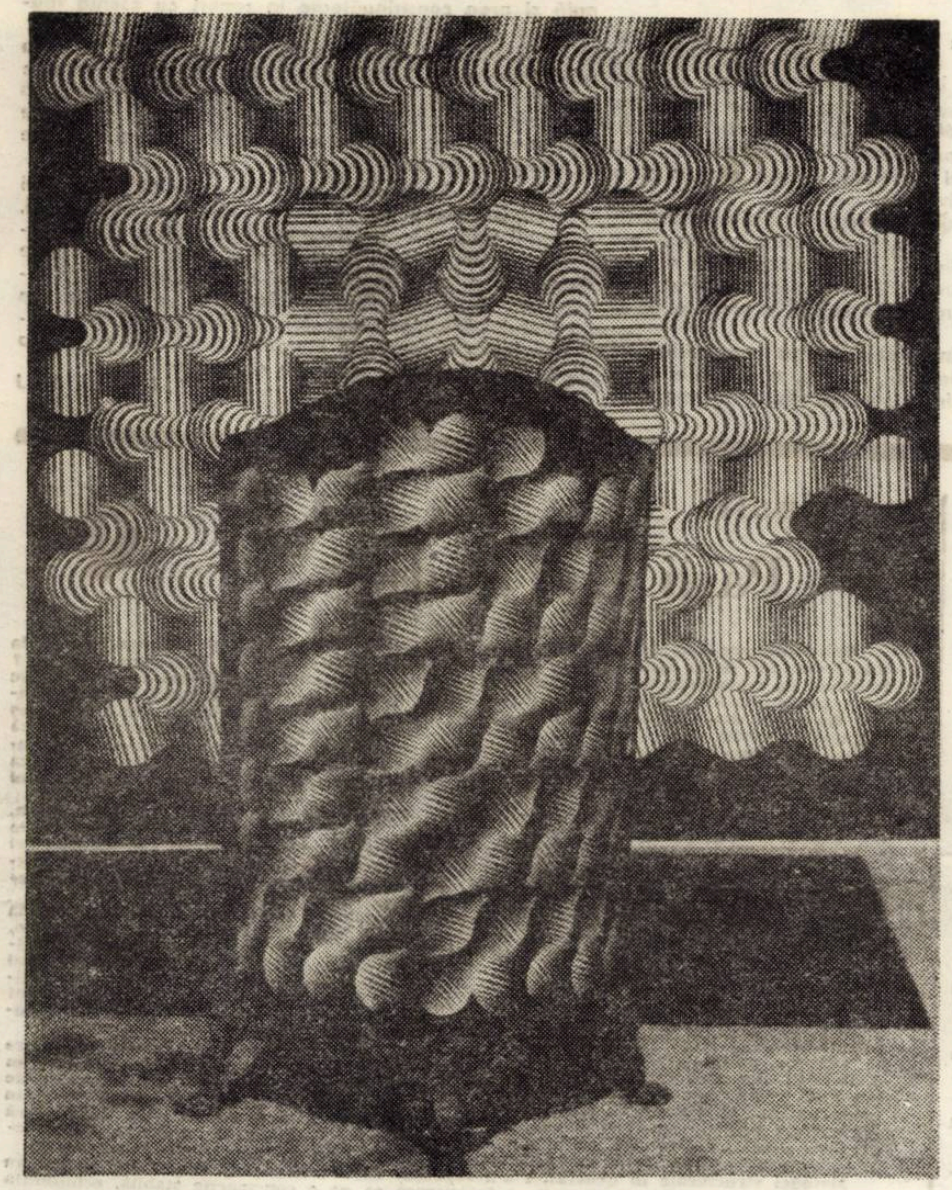

VIOREL TOMA : „Ambianță I"

VIOREL TOMA

Viorel Toma nu s-a impus în plastica timișoreană în mod solitar, ci cu o întreagă generație care, înglobînd valorile și formele clasice și-a dobîndit formule noi, în viziuni noi. Lugojean de origine, tînărul artist plastic și-a înscris prima literă a destinului său viitor, încă de copil, pe malurile Timișului, înjghebînd figurine din lut roșu și însușindu-și, apoi, primele semne ale artei penelului la Școala populară de artă din Lugoj. Liceul de arte plastice din Timișoara i-a dat, prin învățătura maestrului Podlipny, pasiunea pentru studiul adîncit al naturii, atracția continuă a muncii perseverente, chiar și atunci cînd sorții izbînzii nu se întrezăresc a fi apropiați. De la pictorul și teoreticianul Bertalan a deprins în schimb Viorel Toma șansa căutării novatoare în artă, impunerea unui temperament neînfrînat și scormonitor în universul mirific al problemelor artistice noi ce invadau lumea plasticii românești din acei ani. Facultatea „Andreescu" de la Cluj, al cărei student a fost pînă în anul 1968, dacă l-a limitat la un studiu rigid și la o compoziție riguroasă, academistă, de șevalet, i-a dat, în schimb, o gîndire compozițională, și o forță coloristică. Însă, paradoxală pentru tînărul artist timișorean a fost ruperea sa totală cu rigorile acelei arte, necesitatea trecerii de la un temperament impulsiv, care era în acel timp, al studiilor, la o rigurozitate geometrizantă, impulsurile sale coloristice calmîndu-se în noua albie și viziune de noi structuri picturale, acceptate și îmbrățișate.

Inscriindu-se într-o promoție sau într-o grupare artistică ce impunea, în urmă cu un deceniu, aici la noi, un aer novator, prin viziune și forme moderne, Viorel Toma a rămas, totuși, în peisajul generației sale, un solitar și un singular. El și-a urmărit idealul și viziunile pornind de la o ideatică filozofică, pictura sa reîntorcîndu-se la elementele geometrice primare ale naturii, ca la o necesitate afectivă, nu numai ca la o necesitate de forme noi.

„Structurile" lui Viorel Toma creează o lume a formelor mai puțin obișnuită, din acele elemente primare, ce se află în natură, de la începuturi : sfera, linia, unghiul. La ora de față, creația sa caută să îmbine aceste structuri cu reprezentările reale. De pildă, o fereastră ogivală prin care se vede, să zicem, un astru. Formele sale duc undeva cu gîndul la un orient, la arabesc, la un stil ferm, în care impulsul exploziv este reținut, ponderat, pictorul mizînd pe o reflecție adîncă, pe sugestii, de simboluri, care să facă ideile sale plastice palpabile și vii.

„Structurile" picturale ale lui Viorel Toma duc, de asemenea, cu gîndul, la impunerea lor, la o scară monumentală, în ambientul unor vaste piețe, a unor așezări citadine, a unor interioare din mari clădiri civice. În frescă sau în altă manieră, ca peretele pictat de el la un mare magazin timișorean, această pictură, văzută la o scară impunătoare, ar aduce nota ei de modernitate contemporană și, în același timp, de inscriere, ca operă de artă, în planul spiritual și social al unui oraș ca al nostru, ce aspiră a se impune, între orașele patriei, drept un centru viitor strălucind spiritualicește din toate luminile sale.

ION ARIEȘANU

Știință și progres

Ne-am deprins, de o bucată de vreme, să înțelegem știința alăturată, în primul rînd, progresului, după cum, ne-am deprins cu toții să urmărim îndeaproape marile și micile descoperiri și invenții, să participăm, avizați sau nu, la bucuria de a ști, a afla, a încerca să înțelegi.

Zilele acestea, în întreaga țară se desfășoară : „Săptămîna științei și tehnicii românești", printr-o seamă de manifestări ce, la un loc, dau sentimentul plenar al unei sărbători. Șirul acțiunilor prilejuite de „Săptămîna științei și tehnicii românești", organizată și realizată sub înaltul patronaj al secretarului general al partidului, a fost inaugurat de deschiderea oficială — în prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU — a Expoziției naționale a creației științifice și tehnice. Semnificațiile unui atare eveniment depășesc cadrul imediat de desfășurare și nu lasă neimplicat vreun domeniu al vieții social-economice pentru că, înainte de toate, nivelul științei delimitează nivelele de civilizație și progres ale societății pe care o reprezintă, ba mai mult, puterea de „competitivitate" a inteligenței tehnice și științifice din acea societate. Desigur că, pentru noi, „Săptămîna științei și tehnicii românești", este un prilej de mîndrie patriotică, pentru realizările pe care le-a înscris în marea carte a științei — realizări amplu reliefate de Expoziția deschisă în Capitală, pentru evoluția rapidă într-o seamă de domenii cu totul noi, pentru înaltul grad de perfecționare a produselor tehnice românești, de atîtea ori medaliate la tîrgurile internaționale.

Dincolo, însă, de aceste aspecte imediate ale evenimentului se desprind unele semnificații, importante pentru caracterizarea exactă a etapei istorice pe care o parcurgem. Astfel, se va remarca, înainte de toate, caracterul unitar al înaintării noastre într-o rază extrem de variată de domenii științifice și tehnice, structura monolitică a acestui ansamblu tehnico-științific aflat în permanentă diversificare, la nivelul necesităților economiei naționale. Aflați în plin Cincinal al revoluției tehnico-științifice este și firesc accentul implicat în ideea de progres, anume : calitatea, devenită, prin hotărîrile Conferinței Naționale a partidului din anul trecut, unul dintre principalii piloni sub care se înscrie activitatea din toate domeniile vieții social-economice. O semnificativă latură a cercetării științifice românești din ultima perioadă de timp o reprezintă corelarea, într-o unică structură, a triunghiului : învățămînt — producție — cercetare. În condițiile profilării a însuși învățămîntului pe principalele direcții de dezvoltare a economiei în viitor, prin caracterul profund democratic al desfășurării activității în toate domeniile și la toate nivelele, se asigură formarea unor cadre de specialiști bine pregătiți, se dezvoltă puternic cercetarea științifică românească. Iată doar cîteva din implicațiile semnificative pe care le aduce cu sine această „sărbătoare a științei românești".

Și, cum fiecare descoperire sau invenție, în parte, reprezintă o sărbătoare a științei, a inteligenței umane care a reușit să stabilească un nou și nebănuit contact între om și materie, în sprijinul întregii lumi, iar imaginea viitorului este aceea a unor porți succesive, a unui „tunel sub cerul liber" prin care trece civilizația umană, „sărbătoarea științei și tehnicii", această sumă de sărbători, îmbracă un caracter de secțiune transversală printr-un timp istoric dens, ale cărui structuri social-umane, cultural -științifice, economico-politice se interferează în convergența lor spre societatea de mîine. Imaginea succesiunii porților deschise prin știință, este și va fi imaginea ascensiunii sub pecetea căreia se desfășoară toate celelalte sărbători ale inteligenței umane.

ORIZONT

Cîntec de Timișoară

Cu puține decenii în urmă, Timișoara arăta încă a oraș medieval, cu străzile sale înguste pietruite, cu vechile cazărmi imperiale, semne în timp ale unui trecut zbuciumat și plin de suferințî, cu multe din casele bătrîne, cu ziduri coșcovite, roase de igrasie și de intemperii. Stăruia, ce-i drept, un aer romantic, amplificat de ecourile trecutelor istorii, de pașii imprimați în memoria pietrelor, ai unor mari personalități ale artei și culturii românești, printre care și Mihai Eminescu.

Pe planșetele arhitecților s-au născut în urmă cu două decenii, mai întîi, primele cvartale de locuințe, apoi au venit constructorii și în perimetrul unor întinse cîmpuri de porumb sau legumicultură, pe locul fostelor maidane, s-au turnat primele fundații. Martori zilnici ai creșterii orașului am zăbovit o clipă înaintea schelelor și ne-am văzut apoi de treburile noastre. Este probabil chiar să fi mormăit, în sinea noastră, în semn de nemulțumire, atunci cînd a mai dispărut o porțiune de pămînt verde, un loc de care ne-am legat prin obișnuință, un copac pe care l-am împodobit primăvara cu speranțele și visele noastre, o bucată de cer pe care o urmăream de la fereastra casei. Am mai suspinat, ne-am mai îndîrjit cînd vechiul caldarîm al bătrînelor străzi a fost mușcat de excavatoare și s-a întins bulevardul neted ca în palmă lăsînd parcă să intre aer proaspăt și lumină în inima orașului nostru. Dar prefacerile, schimbările orașului n-au încetat. Cine a numit prima dată zona Circumvalațiunii nu s-a gîndit la nedumeririle pe care le va stîrni această denumire vrînd să fixeze în memoria contemporanilor vechile valuri romane. Și probabil nici n-avea rost s-o facă pentru că, după prima manifestare a inerției, l-am adoptat fără nici o rezervă. După el au apărut alte Circumvalațiuni : doi, trei, patru, un orășel într-un oraș, apoi alte cartiere, Calea Șagului, Calea Girocului etc. O mare platformă industrială a deschis o nouă perspectivă bătrînei și deloc frumoasei căi a Buziașului.

Construind, ne-am aplecat deseori sufletul spre gîndul că funcționalul nu trebuie să excludă frumosul. Adică semnele noastre de inimă și cugete spre Mîine. Și atunci, în parcuri și piețe au crescut statui, pe fațade s-au născut fresce, omagiu pentru eroii de ieri dar și pentru cei de astăzi. În tainele lor de cugetare, artiștii au visat la era de lumină a României.

Mi-am oprit gîndul segmentînd acești ultimi ani ai orașului în semn de mulțumire și recunoștință pentru cei care gîndesc și osteneșc la continua lui devenire. Desigur, orașul pe care îl simt ca făcînd parte din mine va cunoaște încă multe alte vîrste. Poate de aceea este îngăduit să visăm la piețele sale, ce vor împleti vechile edificii înnobilate de patina vremii cu fierul, betonul și sticla noilor construcții, la salba de parcuri și squaruri, unde mîna meșterului mai are încă de dăltuit statui, la bulevardele sale noi sau vechi, pe care sîntem datori să sădim copacii tineri ai anilor ce vin, veghind ca să rămînă totdeauna curate, semn al respectului față de noi înșine și față de oraș.

Mîine-poimîine începe o nouă primăvară peste orașul meu, peste al nostru. Acestei primăveri merită să-i ieșim în întîmpinare. Cu grija și cu dragostea noastră !

ION MARIN ALMĂJAN

însemnări

ORIZONT 14

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini. 1 leu, 6 aprilie (529)

cronica literară

1. „**NOUA PROZATORI**" este o carte interesantă nu numai prin lucrurile **spuse,** ci şi prin cele ce se pot citi în subtextul ei, incitantă nu doar prin afirmaţii ci şi prin propunerile pe care le face : puncte de plecare întotdeauna bine stabilite în teritoriul adevărurilor prozei contemporane. De fapt, criticul s-a întemeiat o dată cu prozatorii despre care scrie. Cine a răsfoit mai în treacăt, mai cu atenţie, presa ultimelor decenii, poate observa că nu există nici o dezbatere din care numele criticului să fie absent. Prezenţa nu e zgomotoasă, dimpotrivă : e aşezată, lipsită de infatuare şi de orgoliu, de vorbe mari şi de gesturi grandilocvente. Gabriel Dimisianu este, în toate întîmplările extraordinare ale literaturii ultimelor două decenii, un factor echilibrant, prezenţă liniştitoare şi de covîrşitor bun simţ. Agitatele transformări ale frontului publicisticii culturale, cu modele venite valuri-valuri, capabile să deturneze idei şi să ispitească minţi jucăuşe, nu au avut mare efect asupra scrisului său, mereu citabil pentru judecata sigură. Negaţiile sînt însoţite de mare protocol, atunci cînd apar, şi apar doar atunci cînd analiza înaintează prea greu fără ajutorul lor ; cele mai numeroase negaţii sînt cele „prin ignorare". Despre autorii consideraţi nedemni (de radiografie critică) Gabriel Dimisianu nu scrie, scrisul său mărturisind deschis o adeziune. Dealtfel cele **Citeva precizări** care inaugurează volumul **Nouă prozatori** aşează, în primele rînduri, această confesiune – mărturisire – program : **„Am adunat în aceste pagini comentarii despre cîţiva prozatori ale căror prime afirmări sînt legate, direct sau numai prin repercutare, de momentul literar 1960. Voit sau nu, alegerea exprimă un act de solidarizare cu efectul generaţiei din care eu însumi fac parte". Cei nouă prozatori** pentru care militează criticul sînt (ordinea alfabetică îi aparţine lui Gabriel Dimisianu) Ştefan Bănulescu, Augustin Buzura, Virgil Duda, Teodor Mazilu, Fănuş Neagu, Dumitru Radu Popescu, Sorin Titel, Constantin Ţoiu, Nicolae Velea. Despre fiecare Gabriel Dimisianu a mai scris şi cu alte ocazii ; pe majoritatea i-a însoţit, în drumul lor literar, cu foiletoane, cronici, articole de analiză sau de bilanţ. Profilurile, putem observa, sînt filtrate de atîtea momente de referinţă încît eroarea e minimă, dacă admitem în oricare pagină critică un coeficient de eroare. Oricum, puţine texte critice oferă atîtea „momente citabile" la **Nouă prozatori** : prin trimiterile istorico-literare, prin reperele

Gabriel Dimisianu

Nouă prozatori

Editura Eminescu

foarte numeroase şi în general accesibile, cartea lui Gabriel Dimisianu e o remarcabilă carte de informare asupra prozei actuale. În ceea ce ne priveşte, am mai fi notat cîteva nume, nu multe, pentru a da **imaginea completă a generaţiei 60 ;** oprindu-se (practic) la 1965, adăugînd doar doi autori afirmaţi după 65, scriitorul jalonează devenirea unei generaţii literare precum şi a unor idei, teme şi motive.

Fără sclipire stilistică (am văzut direcţia preocupărilor) scrisul criticului ţinteşte delimitări exacte : ele sînt numeroase şi fertile lecturilor ulterioare ale operei. Accesibilă profanului, incizia lasă numeroase şanse (sugestii) cercetării viitoare. Remarcabilă e precizia actului critic :

„Un fel de halou înconjoară lumea povestirilor lui Bănulescu obiectele, oamenii, natura, o irizare a luminii producătoare de efecte semnificative ; anume contururi şi culori sînt puternic puse în valoare, iar altele diminuate sau şterse cu totul, ceea ce creează tuturor înfăţişărilor realului o expresie ciudată şi neliniştitoare".

Tehnica lecturii e modernă, fără afectare, scriitorul aderînd la „formele tradiţionaliste", fără a refuza structurile noi ale prozei. De o lectură atentă are parte, în acest sens, Sorin Titel. Dialogul e purtat şi cu marele public, cel ce trebuie iniţiat, în problemele ultimului **moment literar :**

„Principiul epic nu e înaintarea plană, ci adiţionarea, aglutinarea de episoade în jurul cîtorva nuclee narative. Se sare dintr-un timp al relatării în altul, naratorul se schimbă fără avertizare prealabilă (tehnică faulknerianâ), planurile se intervertesc conform ideii că evenimentele din viaţa reală sînt ele însele amalgamate în desfăşurări ce nu pot fi supuse ordonărilor stricte pe care proza tradiţională le acreditase ca fiind ale vieţii însăşi. O parte din proza mai nouă găseşte că adîncirea viziunii realiste nu poate să se facă fără a revoluţiona şi tehnica narativă, considerată prea convenţională şi prea constrîngătoare în raport cu esenţa realului".

„Reabilitările" au şi ele tactica lor, făcute fiind cu grijă (nimeni nu trebuie jignit). Uneori mai scapă cîte o exclamaţie ca aceasta : **„Textul lui Velea captează o emisie neîntreruptă de reflecţii incisive şi vorbe de duh, manifestare a unei vocaţii comice cum sînt puţine în literatura de azi".**

Rar însă. Sever controlat, bine cenzurat, scrisul lui Gabriel Dimisianu lasă puţine şanse persoanei întîi, aventurii subiective, presupunerii lipsite de control. Constructor sobru, criticul exclude, din demersul său, orice filon liric, orice divagaţie ce i-ar angaja fiinţa sentimentală. Punînd în valoare **Scriitorul,** ultima carte a lui Gabriel Dimisianu omagiază, indirect, fidelitatea criticului faţă de generaţia literară : faţă de generaţia literară, ca formă de afirmare a literaturii.

C. UNGUREANU

consemnări

„JOC TERŢ"

de MANDICS GYÖRGY

Un comentar la „JOC SECUND" în limba maghiară

Ed. Facla, 1977

Avem plăcuta datorie să anunţăm lucrarea **„Joc terţ"** de **Mandics György.** Este primul comentar de mari proporţii în limba maghiară la ciclul **„Joc secund"** de Ion Barbu. Cu justificată mîndrie, editura Facla din Timişoara poate să înscrie **„Joc terţ"** printre reuşitele sale din ultima vreme.

Înainte de a proceda la comentarea ciclului **„Joc secund",** Mandics György oferă cititorului maghiar o traducere fidelă a poemelor din acest ciclu. De n-ar fi dat mai mult, încă numai această traducere ar fi trezit admiraţia noastră. Este, dacă ştim bine, prima traducere completă în limba maghiară a ciclului. Prin ea, iubitorului maghiar de poezie i se face cunoscut un text poetic de înaltă calitate, riguros şi amănunţit controlat în tălmăcirea sa, iar comentarul care însoţeşte traducerea, pe aproximativ o sută optzeci de pagini, nu pluteşte în vag.

Bogată şi bine folosită este bibliografia de patru sute de titluri consultată de Mandics György la alcătuirea comentarului său. Şi, totuşi, acest comentar nu constituie o sinteză eclectică a bibliografiei folosite. Autorul recurge la ideile exegeţilor înaintaşi cu pondere, însuşindu-şi din ele numai acele cîteva idei mai de preţ care vin în întîmpinarea propriei sale metode în descifrarea sensurilor criptice ale poemelor din **„Joc secund".** Adăugăm că, în unele cazuri, Mandics György foloseşte idei şi chei care i-au fost comunicate verbal de unii pasionaţi ai poeziei barbiene, adică idei şi chei pentru care în bibliografia ce i-a stat la dispoziţie nu i-au fost servite titluri notabile. Caracteristic pentru atenţia sa faţă de orice contribuţie este că le citează şi pe acestea la locul potrivit, indicînd de fiecare dată garantul. Este şi aceasta dovada unei metode ştiinţifice de comentare, deschisă la sugestii, atentă şi mai ales cinstită pînă în cele mai mici amănunte.

Dacă printr-o anumită magie a cuvîntului Ion Barbu se înrudeşte cu unii mari reprezentanţi ai lirismului universal ca, de pildă, Novalis, Poe, Rimbaud, Mallarmé, prin entuziasta sa aderare la spiritul geometric al elinilor, el subsumează poeziei sale dicotomia clasică a apolinicului şi dionysiacului, laolaltă cu succedaneele lor imediate : individuaţiunea şi muzicalitatea. În comentarul său, Mandics György ţine seama de aceşti factori genetici, străduindu-se să le clarifice cît mai precis modurile de manifestare. În felul acesta, la sfîrşitul capitolului **Introducere în universul Jocului secund** (pp. 162 şi u.), el pune la îndemîna cititorului un tabel sinoptic, în care, pe trei coloane, clasifică unele structuri condiţionate de relaţia dintre „vers", „culoare acustică" şi „tematica poemului". Asemănător în **Addenda** (pp. 242 şi u.), după analiza amănunţită a ciclului, el rezumă în douăzeci şi două puncte (elemente de bază, relaţii de bază, axiome şi concepte definite) modelul axiomatic al universului barbian, procedeu care este aşazicînd cerut de rigoarea ştiinţifică a metodei de investigare. Se adaugă la acest model trei tabele, prin care se pun în relief datele ultime ale acestor investigaţii, în ordinea următoare : sistemul existenţei, sistemul simbolizării universului, şi sistemul simbolurilor valorice. Expusă prin datele sale rezumativ, metoda pare nescutită în aplicaţiile sale de un anumit scholasticism. Să fie într-adevăr aşa ? Lectura lucrării ne convinge de contrarul. Ea constituie pentru cititorul, familiarizat cu ultimele cuceriri ale structuralismului, semioticii, semanticii, lingvisticii matematice şi gramaticii generative un adevărat deliciu. Nu numai că sistemul relaţional al simbolicii barbiene – simbolică privită de mulţi interpreţi din trecut drept dificilă şi obscură – se învederează ca o totalitate precis orînduită în toate detaliile, ci mai ales valoarea artistică a poeziei barbiene ni se relevă în plenitudinea frumuseţii sale.

I-am dori lui Mandics György, iscusit comentator maghiar al poeziei lui Ion Barbu, o grabnică întîlnire şi cu cititorul român. Traducerea lucrării **„Joc terţ"** în limba română se impune ca un act de cultură. Bibliografia barbiană este încă, şi după republicarea micromonografiilor de Tudor Vianu şi Dinu Pillat, ca şi după grabnica dispariţie din librării a admirabilului sondaj noetic şi poetologic al lui Basarab Nicolescu, susceptibilă de completări substanţiale. Ce ar fi dacă editorii, de data aceasta, nu ar ezita prea mult ?

ANDREI A. LILLIN

marginalii

Paşii noii critici

Orice mişcare este atît de precipitată în secolul nostru, încît publicarea la noi, la unsprezece ani de la apariţia în original, a cărţii lui S. Doubrovsky De ce nouă critică ? seamănă cu expunerea unui vestigiu arheologic. Dacă în anul acela, după ce abia fusese contestată cu violenţă de R. Picard (Nouvelle critique ou nouvelle imposture), **noua critică îşi apăra dreptul la existenţă în cartea lui Doubrovsky şi în eseul lui R. Barthes Critique et vérité, astăzi mişcarea a devenit clasică şi chiar, între timp, a ajipit. Dacă atunci vălmăşagul de orientări care o alcătuiau părea inextricabil, astăzi putem ca, simplificîndu-l, să-i urmărim demersul, dacă nu în cronologia lui strictă măcar în logica lui. Demers pe care, de fiecare dată, cu o frivolitate superioară, l-a însoţit şi Roland Barthes.**

A fost, mai întîi un structuralism analogic. Potrivit acestuia, opera nu imită lumea, dar există o analogie între structura ei şi aceea a unei realităţi sociale, cum apare la L. Goldmann, sau interioare, inconştiente, cum reiese din psihocritica lui Ch. Mauron ori din reconsiderarea ca scriitor a lui Michelet de către Barthes. I s-a răspuns acestei orientări că, în fond, analogia este tot un mod al imitaţiei şi că, prin urmare, persistă principiul determinării literaturii din afara ei.

Într-un al doilea moment, structuralismul tematologic va afirma tocmai autonomia operei. Aceasta ar fi un ansamblu de relaţii — legînd între ele, prin răsfrîngeri reciproce, partea şi întregul — ale cărui nuclee sînt temele, imagini ce revin, de obicei fără modificări verbale. Pornită de la tematismul disparat al lui Bachelard şi de la structuralismul incipient al lui L. Spitzer, orientarea îşi găseşte expresia de vîrf în cărţile lui J. P. Richard, ca şi în eseul Despre Racine **al lui Barthes. În acestă din urmă, personajele sînt psihanalizate, cum se proceda şi în psihocritică, dar acum fără să se mai facă presupuneri despre o eventuală analogie cu eul inconştient al autorului.**

Ulterior, existenţa temelor a fost pusă sub semn de întrebare, spre exemplu de către J. Derrida, deoarece ea implică repetarea aidoma la distanţă a aceluiaşi fapt, pe cînd în realitate — s-a spus — cuvintele şi imaginile literare îşi schimbă sensul în funcţie de noul context. Aş adăuga că autonomia acordată operei nu este decît aparentă căci, din perspectiva criticii tematice, dincolo de operă se găseşte mai întotdeauna, chiar dacă decantat pînă la a i se zice nimic ori neant, un suport metafizic. O asemenea critică reînvie, cu alte cuvinte, într-o variantă mai riguroasă, doctrina romantismului german.

Metodei structurale în general, i s-a reproşat că îi atribuie operei trăsături care nu sînt obligatorii şi nici exclusive. Ea o înfăţişează ca pe o construcţie stabilă, echilibrată şi solitară, neconcepînd mişcarea decît într-un cadru static, ca în vasele comunicante, neexplicînd tensiunile, dialectica ordinii cu dezordinea şi, mai ales, transformarea continuă a modalităţilor literare.

Pe urmă, R. Barthes ia în sfîrşit iniţiativa şi realizează ieşirea parţială din structuralism cînd îşi scrie studiul despre Balzac intitulat S/Z. Opera nu mai este acum o structură **încheiată ci un text sau, mai bine zis, o** structurare. **Ea nu mai poartă sens, ci produce sens în mai multe direcţii determinate de un anumit număr de coduri. Poate că la originea acestui demers se află conceperea romanului dostoievskian de către Bahtin ca poliliog alcătuit din întrepătrunderea mai multor voci.**

I s-a obiectat metodei lui Barthes că, prin cod, introduce un termen nespecific, prea rigid pentru a caracteriza organizarea unei materii atît de dinamice cum este literatura. S-a mai spus că, astfel înţeles, textul n-a fost încă definit, că în realitate Barthes a făcut dacă nu un compromis atunci un pas intermediar dinspre structură **către** text. **De aici porneşte „noua" nouă critică, deocamdată nebuloasă cum era noua critică „tradiţională" în 1966, dar în orice caz întemeiată pe ceea ce s-ar putea numi teoria textului.**

LIVIUS CIOCÂRLIE

prezenţe literare

Orfeu îndrăgostit sau secţiunea metaforică a universului

Un poeta-artifex mai mult, decît un sentimental, pare să fi devenit Horia Zilieru în volumele din ultimii ani. Mutaţia, calitativă, şi nu „retorică" — cum s-ar crede luînd în consideraţie sensul etimologic al expresiei, se face vizibil simţită începînd mai ales cu volumul de elegii **Umbra paradisului** (1970). Debutul lui Horia Zilieru (**Fluierul,** 1959, urmat de **Florile cornului tînăr,** 1961, col. „Luceafărul", prefaţat de Otilia Cazimir) stătea sub semnul unei lirici entuziaste, absorbţie retorică a evenimentelor sau sentimentală întoarcere la lumea copilăriei. Entuziasm, structural vorbind, va păstra poetul şi după această experienţă de debut. Un entuziasm în a-şi susţine cu mijloacele poeziei atitudinea lirică. Căldura sentimentului nu se întîlnea, în primele culegeri, cu un suport metaforic pe măsură ; gestul poetului era întru totul cuminte, ironia lipsea şi probabil că numai situaţia geografică şi o anume plăcere au dus la lansarea unei analogii între Horia Zilieru şi George Topîrceanu, ambii „păcătuind" prin faptul că, munteni fiind, s-au stabilit în capitala Moldovei . . . „Un nou Topîrceanu", expresia-etichetă a Otiliei Cazimir, mai circulă încă în critica noastră, afişîndu-şi gratuitatea.

După faza juvenilă în care obsesia locurilor copilăriei umplea în manieră declamatorie poemele, Horia Zilieru îşi articulează universul poetic pe axa de gravitaţie a unei imagini de substanţă tradiţională : Orfeu ; un **Orfeu îndrăgostit** (titlu de volum, 1966) radiind intensităţi de lumină şi încifrare metaforică, de fapt punct de plecare al dezlegării misterului construit cu o dibăcie de artizan al metaforei, un Orfeu, călăuză modernă a Erosului. Modern este Orfeu-ul lui Horia Zilieru prin distanţare sensibilă de codul unanim cunoscut al simbolului. Iubita imaginară căreia i se închină poetul este un abur vegetal, decantare ultimă a esenţelor : „Prea vegetală eşti, că strîmte sînt / metaforele toate pe pămînt". De aceea, gestul de alt-Orfeu al poetului preferă excepţia : „. . . Rană mi-i gura în orgoliu stins. Sandale / de psalmi juraţi pe nopţi pun tălpii tale / şi în quadrigă de războinic, — eu / te plimb în umbra lirei lui Orfeu". (**Roman clasic**). Excepţie — prin insolitul imaginii şi al atitudinii. Modernitate — de asemeni prin atitudine, deloc prin restructurări radicale de conţinut.

Erosul este pentru „tînărul" Orfeu al lui Horia Zilieru dimensiune a cunoaşterii dar deopotrivă acomodare pătimaşă cu secţiunea metaforică a universului, întreprinsă de poet, în care raporturi normale sînt inversate : totul vibrează de cînt, misterul din sunetul lirei e suveran : „Văzduhul e o harfă pînă-n nervi. / Copacii văd cu frunze, orbi de cînt ; / şerpi în logodnă îndulcesc otrăvi / de bulbi de crini, subt vene de pămînt / . / Grîul din mit se macină sub tălpi / (de mori de vînt în craniu umblă fin !) / şi-o pasăre, pe umăru-i mai jos, / cu cioanţ de fier îi ciugule destin . . ." (**Orfeu îndrăgostit**). Orfeu se confundă aşadar cu tensiunea lirică în veşnică migrare spre actul rostirirîi poetice. Tensiune acumulîndu-se sub semnul metaforei. Încă din volumul din 1966, aproape complet reprodus în culegerea selectivă **Alcor** (1967). Horia Zilieru devine poetul abilităţii metaforice, ca mod de a cunoaşte şi a-şi reprezenta universul. Abilitatea în a corupe cuvintele cele mai diferite semantic, pentru a le topi în metaforă cu rigorile unui artificiu asumat, domină în cele treizeci de elegii din **Umbra paradisului.** Aici, consecinţa meşteşugului este artificialitatea, ca **model natural** de existenţă. Pentru acest motiv, în faţa artificialităţii — de calitate excepţională la dimensiunea gîndirii figurate ! —, poetul înaintează cu seninătate. Încrederea în materia tradiţională a poemului, dublată de procesul criptic de metaforizare, ce pare desprins dintr-o tensiune paroxistică, se schimbă pe nesimţite în

Jovialitatea lui Creangă

In abordarea operei lui Creangă nici un critic serios n-ar mai putea ignora desigur „hohotirea interioară" a acesteia, „setea nestinsă de vorbe, sorbite pentru ele însele", care evidențiază o excepțională vocație a scriitorului pentru cuvîntul frust, izvorît „dintr-o voluptate strict intelectuală", așa cum notează G. Călinescu (**Ion Creangă**, 1964, p. 352). Într-adevăr, eroii lui Creangă își savurează limbajul, dialogul devine, pentru ei, sursa unor delicii rare, practicat, nu o dată, pentru simpla plăcere, dînd doar impresia unui suport „serios", așa cum se întîmplă cu cearta tovarășilor lui Harap-Alb, închiși în casa de aramă, acest corelat fantastic al părului catiheților din **Amintiri**. Este neîndoielnic, prin urmare, că aici, în limbaj, se revelează în mare măsură substanța umorului lui Creangă, sau cel puțin latura sa cea mai accesibilă. Esența lui însă va trebui căutată aiurdeva. Căci risul, izvorît exclusiv din combinații de limbaj, chiar dacă am presupune ca genială inventivitatea în materie a scriitorului, rămîne fără adîncime. Toți marii umoriști ai lumii, între care și Creangă, s-au distanțat de comicii de duzină tocmai prin suportul grav, filozofic, al rîsului lor, prin conștiința că acesta — departe de a se dizolva în gratuitate — exprimă o atitudine existențială profundă, are menirea ca, prin discreditarea iluzoriului, să deschidă calea către adevărul esențial.

Umorul se definește deci în primul rînd ca o **atitudine** față de lume, iar specificul său ar putea fi evidențiat cu mai multă claritate prin raportare la satiră, sau mai bine-zis la atitudinea scriitorului satiric. Acesta din urmă își propune distrugerea obiectului prin sarcasm și ironie, confruntînd realul cu un model ideal, existent sau presupus. Operația implică detașare de obiect, o privire a acestuia „de sus", cu conștiința superiorității zdrobitoare și a unei totale inaderențe la lumea astfel „anatemizată".

Atitudinea umoristului se configurează într-o cu totul altă imagine, mai ambiguă, dar în același timp și mai semnificativă. Raporturile sale cu lumea sînt mai complexe și aparent contradictorii, deoarece umoristul se complace în a denunța incongruențele din realitate, afirmîndu-și totodată participarea simpatetică la ordinea de lucruri a acesteia. Așadar, în atitudinea sa recunoaștem atît un element de **ruptură,** cît și unul de **participare,** de comprehensivă acceptare a lumii cu „păcatele" ei. Umoristul se integrează în lume, o privește „dinlăuntru", cu conștiința mai degrabă a unei consubstanțialități decît a deosebirii de ea.

Într-o asemenea perspectivă se limpezește și semnificația multor situații din opera lui Creangă, unde dezacordul dintre aparență și realitate nu sfîrșește în disprețul față de o lume, căreia i se neagă total sensul, ci în demascarea contradicției, după o morală însă destul de îngăduitoare. Să luăm, ca exemplu, atitudinea față de călugări, o temă foarte generos exploatată de umoriștii lumii, de la Boccaccio și Rabelais la Budai-Deleanu și Ion Creangă. Într-un cunoscut fragment din **Amintiri** aflăm despre frămîntările lui Nică, provocate de iminenta plecare la Socola unde, după voința inflexibilă a mamei, urma să-și termine studiile în vederea preoției. Perspectiva nu-l încîntă însă deloc pe eroul nostru care, sătul de pelerinajul pe la atîtea școli numai și numai — cum spune el — „pentru a căpăta voie să mă fac, ia, colo, un popă prost, cu preuteasă și copii", își descoperă dintr-odată un „gust" deosebit pentru călugărie : **„Acuș îi spun mamei că mă duc la călugărie, în Neamț, ori la Secu. Și cu cîtă carte știu, cu cîtă nu știu, peste cîțiva ani pot s-ajung dichiu la vreun mitoc și să strîng un știubeiu de galbeni, ca părintele Chirilaș, de la jugărit, din Vînătorii Neamțului. Ș-apoi atunci... pune-ți, cuvioase Ilarie, ploșca cu rachiu la șold, icrișoare moi cît se poate de multe și altceva de gustare în buzunările dulamei, pistoalele în briu, sub rasă, comanacul pe-o ureche și, cu sabia Du-**

suavitate. Elegiile — construite toate pe desfășurarea a opt catrene — seamănă cu un țesut străveziu populat de o imensă ciupercă. Hrana ei este metafora, alcătuită de cele mai multe ori pe un tipar oximoronic, dedus la o elementară dezambiguizare ; secționînd universul cu tăișul inteligenței, asumîndu-și-l, poetul constată : „Lingînd boturi de jivine / e-un muzeu de gheare-n mîne". Paradigma secțiunii se va alcătui deci cu aceeași libertate stranie a metaforei. Înfloresc în elegii **plantații de atomi, lețuri de petale, piei de spume, zid de-nchinat vaporii-n sere, cuvinte fără piele, dinți de rouă, viscol de candori, fanare-lipitori, jazz de stele, circ de crini, lețuri de polen, o floare de cadavru — nestemată, ciorchini de nori, cadavre de polen, vegetații de ruine, un vis lichid cu instrumente de iluzii** etc. Harta semantică a acestor elegii nu este foarte bogată dar surprinde printr-o emblematică luxuriantă a asociațiilor. Orice dezimplicare, distanță față de propriile sentimente, autopersiflare, sînt excluse. Imaginile se adună și se pulverizează ca „un spațiu în zăpezi — inel după inel ce „se surpă-n sus", constatarea la dimensiunea apocalipsei : „Carnagii vin în lacrima prea vie / de crini de morți cît un deșert de oase, / prin care craii trec cu stele joase. / E smirna ta arzînd, melancolie ?" ; „Cu plete de nisip înnegurate, / intrăm într-un tablou votiv și moare / carnea pustie-n blinda luminare / și haosul se leagănă pe toate".

Jocul teribil al elegiilor închide, se pare, aventura lui Orfeu îndrăgostit, pornit pe răsturnarea, ca în oglindă, și nicidecum negarea materiei tradiționale. Meșteșugul este încercuit de o anume tentație spre puritate în **Astralia** (1976). Artificiul pierde teren în favoarea viziunii. Ea nu este însă nouă ci, în chip normal, dezvoltă tehnica asumării universului, din elegii. Tentația spre puritate se desenează în conturul celei spre absolut : ... cînd paradisu-n lacrimi învesmîntă mireasa / ta cu oasele prin nori. / / Eu fi-voi numai lanțul celălalt / ce mai răspunde patimii din mine, / **tîrînd mereu la vămile streine / prea josul cer, pămîntul prea înalt". (Astralia).** Imaginea din urmă (s.n.), emblemă lirică, precizează, à rebours, esența viziunii poetice a lui Horia Zilieru. Este gestul, menit să treacă neobservat, al poetului care invită misterele universului la o reașezare dictată de asaltul cunoașterii metaforice.

COSTIN TUCHILĂ

frontispicii

hului în mînă și pletele în vînt, ia-o la papuc, peste „Piciorul Rău", spre „Cărarea Afurisită" dintre Secu și Agapia din deal, unde toată vara se aude cîntînd un glas îngeresc :

Ici, în vale, la pîrău,
Mieluța lui Dumnezeu !

Iar cîte un glas gros răspunde :

Hop și eu de la Durău,
Berbecu lui Dumnezeu !...

Căci, fără să vreau, aflasem și eu, păcătosul, cîte ceva din tainele călugărești... umblînd vara cu băieții după... bureți prin părțile acele, de unde prinsesem și gust de călugărie... Știi, ca omul cuprins de evlavie". (Ion Creangă, **Opere** I, 1970, p. 221).

Așadar, „gustul" de călugărie se naște după ce eroul află cîte ceva din „tainele" acesteia, adică acele taine care, departe de a viza un comportament ideal, îi demască pe călugări în abdicarea lor de la morala aspră a schivniciei. Pierderea aureolei „sfinte" nu-i transformă totuși în monștri ci mai degrabă ni-i revelează ca pe niște ființe atrăgătoare, demne chiar de simpatia autorului. Căderea în „păcat" nu mai are astfel nimic din semnificația gravă pe care textul biblic i-o atribuie, dimpotrivă, ea se convertește într-un act de „reabilitare" umană, căci, înțeleasă în acest fel, adică „țărănește", abdicarea de la legea divină înseamnă de fapt intrare în condiția umană, „păcatul" fiind, în ultimă analiză, semnul adevăratei umanizări. Amuzîndu-se de nepotrivirea dintre existența reală a călugărilor și traiul întru penitență și rugăciune, căruia pretind a i se fi consacrat, povestitorul își declină implicit vocația proprie pentru ascеză, simțindu-se, „ca omul cuprins de evlavie", atras tocmai de „păcatele" din viața eroilor săi, adică de latura lor omenească.

TOMA VIOREL : „Fereastră III"

În aceeași tipologie umană se înscrie și Moș Nichifor Coțcariul, cel ce hotărîse să nu mai aibă de lucru cu fețe bisericești, ci numai cu negustori. Întrebat pe ce își întemeiază această, aparent, curioasă decizie, mucalitul harabagiu răspunde : pe faptul că negustorul „n-are Dumnezeu stăpîn". Ceea ce vrea să spună că Moș Nichifor pledează pentru trăirea vieții în datele ei firești, dezbrăcată de orice fățărnicie sau morală falsă restrictivă, ca aceea, de exemplu, a maicii Evlampia care se încăpățînează „cu orice chip să se adape de la un izvor". Această morală a personajului, destul de liberă, la prima vedere, dacă e s-o raportăm însă la aceea a călugărilor mai sus amintiți, ne apare de o totală inocență, Moș Nichifor neavînd de „salvat" nici un soi de aparență. Iar dacă scriitorul și-a îngăduit o satirizare blîndă a celor dintîi, lesne vom înțelege simpatia sa nedisimulată pentru hîtrul harabagiu și aventurile lui pline de haz în compania tinerei jupînițe Malca.

Văzînd în om o victimă a tentațiilor cerului și pămîntului deopotrivă, romanticii scoteau din tensiunea acestei bipolarități un efect tragic, în timp ce Creangă, dezechilibrînd elementele maniheismului latent al condiției umane, îi dă o încheiere senină. Eroii săi, chiar cei „consacrați" cerului, așa cum s-a văzut, nu se pot desprinde de pămînt, glasul unei transcendențe „inumane" fiind, în sufletul lor, copleșit întotdeauna de acela, mai firesc, al pămîntului. Propriu-zis, ei nu „cad" în „păcat", căci așa ceva presupune împotrivire, rezistență la ispită ; or, toți acești eroi — fie ei călugări sau laici — au, s-ar putea spune, o adevărată voluptate a „păcatului", ceea ce înseamnă o nestăvilită sete de viață, triumf al omenescului în raport cu o „sfințenie" mai mult impusă decît rîvnită.

Risul lui Creangă este, așadar, jovial în esență, pentru că, în loc să sancționeze, mai degrabă ratifică modul de a trăi al eroilor. Din nepotrivirea aparenței cu realitatea, scriitorul nu reține imaginea unei umanități frustrate, în disperată tînjire după darurile cerului, ci pe aceea a unei autentice lumi pămîntești care, oricîte păcate ar avea, rămîne singura șansă a omului de a-și trăi existența conform cu vocația sa cea mai firească. Sugerînd o atare viziune, esențialmente pozitivă și viguros optimistă, risul lui Creangă devine expresia artistic sublimată a unei atitudini existențiale de mare profunzime.

I. CHEIE-PANTEA

evocări

Misiunea diplomatică a poetului Vasile Alecsandri pentru recunoașterea Unirii

Imediat după unirea Principatelor române și alegerea lui Alexandru Ioan Cuza, ca domnitor al ambelor principate, noul Domn trimise cabinetelor europene declarațiile scrise, prin care le aducea la cunoștință acest mare fapt istoric, consfințit pentru eternitate la 24 ianuarie 1859.

Vasile Alecsandri, bardul de la Mircești, numit ministru de externe al Moldovei, în ianuarie 1859, a fost însărcinat să ducă la destinație trei din aceste categorice, dar ponderate, declarații. În consecință, noul ministru de externe primi oficial de la domnitorul Alexandru Ioan Cuza următoarea adresă :

„Domnule ministru,

Trebuința cerînd ca să trimitem o persoană de încredere spre a transmite diverse depeșe importante înaltelor curți a Franței, a Marei Britanii și a Sardiniei, am găsit de cuviință a-ți încredința o asemenea misie delicată. Făcîndu-ți, dar cunoscut această decizie a noastră, te rog să te pregătești a pleca îndată — după ce vei primi instrucțiunile noastre. Dumnezeu să te ție în a sa sfîntă pază.

Alecsandru Ioan."

Domnitorul — drept instrucțiuni — adresă poetului înaintea plecării acestuia, cuvintele :

„Du-te și fă cum te-or povățui inima și conștiința."

Și încredință scrisorile care aveau să fie înmînate, personal, de Alecsandri, către împăratul Napoleon al III-lea, al Franței, către contele Alexandru Walewski, ministrul afacerilor externe franceze, către contele Cavour, ministrul Italiei și lordul Malmersbury, al Marii Britanii.

Era o misiune din cele mai delicate, din cele mai grele. Înarmat cu scrisorile autografe ale lui Cuza — mărturie a deplinei încrederi de care se bucura nu numai ca prieten, dar și ca perfect om de tact — el porni la drum în ziua de 3/15 februarie 1859. Cu sania, împreună cu vechiul său prieten Steege, trimis cu o misiune asemănătoare la Viena și Berlin, Vasile Alecsandri părăsi Iașii, îndreptîndu-se spre Paris, Londra și Turin, ca ambasador și apărător al unirii. **„Astfel dar, înfășurat în haina serioasă a diplomației, am plecat în misie politică la Paris, la Londra și la Turin (...) Aveam mult serioasa și mult delicata însărcinare de a apăra ; pe lîngă cabinetele Franței, Engliterii și a Sardiniei actele săvîrșite de Moldova și Valahia la începutul anului 1859 (...) Misie importantă : răspundere mare și spăimîntătoare !... Eu, un biet țăran de la Dunăre, aveam a mă găsi în contact cu capacitățile cele mai recunoscute din Europa, cu oamenii cei mai însemnați !... Nu dar fără griji mă întrebam de voi puté să mă ridic și să mă susțin la înălțimea misiei mele".**

După șapte zile, diplomatul român a ajuns la Paris. Prin contele Walewski a fost primit imediat de împărat în audiență. Alecsandri împlini misiunea ce i se încredințase în cele mai perfecte condițiuni, în cele trei audiențe pe care i le acordase Napoleon al III-lea. După citirea scrisorii domnești, împăratul Franței rosti aceste cuvinte : **„Simt o mare simpatie pentru națiа română și pentru Domnul Cuza, și văd, cu mulțumire, că nu m-am înșelat cînd am judecat cauza Principatelor demnă de sprijinul Franței. Actul patriotic ce ați desăvîrșit, decurgînd, prin înălțarea unui singur om pe ambele tronuri, a Moldovei și a Valahiei, tactul politic ce ați probat săvîrșindu-l, îmi dau încredere că meritați viitorul la care aspirați. Nu-mi rămîne decît a vă felicita și a vă asigura că, ajutorul Franței, că, simpatiile mele, nu vor lipsi pe calea înțeleaptă ce ați apucat."**

A urmat o conversație dintre cele mai interesante și mai calde între împărat și Alecsandri. Cu acest prilej, ministrul de externe român nu uită să facă următoarea observație : **„Vedeți Sire** — arătîndu-i pe hartă, Banatul, Transilvania și Bucovina —, **care este întinderea adevărată a României și ce țară însemnată ar putea forma cu cei 9 milioane de români ai său."** Asemenea păreri erau rostite cu diferite prilejuri și purtate în gînd de toți și peste tot : cînd se juca Hora Unirii la serbările din Transilvania și cînd se predau lecții de istorie și geografie, cînd se scriau poezii și cînd se realizau tablouri, cînd casele țărănești erau împodobite cu portretele lui Cuza și cînd România aducea jertfe omenești și materiale pentru cucerirea independenței și în timpul primului război mondial ; totdeauna și în toate ocaziile, pînă la împlinirea cea mare din acel an memorabil de 1 decembrie 1918.

La a treia audiență, acordată lui Alecsandri, împăratul Franței avu încă multe cuvinte bune de spus românilor, din care cele din urmă au fost : **„Organizați-vă în liniște, dezvoltați resursele voastre financiare, agricole și militare și așteptați cursul evenimentelor în pace."**

La Londra, misiunea lui Alecsandri a fost grea și foarte delicată. A fost primit în audiență, după mai multe zile de așteptare, la lordul Malmersbury, ministrul afacerilor externe englez. Dușmanii țării noastre și ai unirii au avut grijă să informeze guvernul englez despre stările de lucruri de la noi, în cei mai întunecați termeni. Ambasadorul și diplomatul român a fost primit cu răceală, nu ca o persoană oficială, ci ca o persoană particulară, iar scrisoarea adusă de la Cuza era socotită ca de la simplul colonel și nu ca de la prințul Cuza. Au urmat explicații largi și lămuritoare, date de Alecsandri, pentru ca să fie înțelese actul Unirii Principatelor și situația acestora, sub domnitorul Cuza. Insistent și abil diplomat, trimisul domnitorului român a reușit să convingă guvernul englez că unirea Principatelor era o realitate ireversibilă. În cele din urmă, lordul Malmersbury, schimbînd figura-i din severă și gravă, în blîndă, fapt care demonstra că era satisfăcut de explicațiile date, rosti în picioare următoarele : **„Domnule Alecsandri, sînt foarte mulțumit de vizita D-voastră și de informările ce mi-ați dat asupra evenimentelor din țara D-voastră. Engliterа e patria libertății și, prin urmare, ea nu are nici un interes de a se împotrivi la dezvoltarea fericirii și a libertății altor nații."** Apoi, ministrul englez, în continuare, numi de astădată pe Cuza **„prințul Cuza"**, la care Alecsandri îi mulțumi, iar lordul Malmersbury, zîmbind cu amabilitate, îi strînse mîna și-i adăugă : **„De astăzi nu-i voi mai da alt titlu decît prinț."**

La Torino, Alecsandri a fost primit în audiență de contele Cavour, prim-ministru, și ministrul de externe al Piemontului, și de regele Victor Emanuel. Amîndoi îi primiră cu o deosebită simpatie, pentru cauza românilor.

Interesantele istorisiri ale lui Alecsandri se încheie în următoarele linii : **„... În cursul misiilor am găsit, pretutindeni, laude și simpatii pentru români : pretutindeni am primit cele mai favorabile promiteri. Dee Domnul ca să știm a profita și a ne arăta demni de ele ! În adevăr, un popor necunoscut, pînă ieri, nu poate să aibă mai mult noroc. Și un reprezentant al lui nu poate avea o primire mai onorabilă în palaturile regale, decît aceea ce am întîmpinat în Franța și în Italia, în numele Nației Române !"**

Ajuns în țară, după succesul repurtat în străinătate, în iunie 1859, Alexandru Ioan Cuza îi primește cu toate onorurile în tabăra sa de la Florești, pentru a raporta domnitorului rezultatele misiunii sale. Cu această vizită, în tabăra de la Florești, misiunea lui Vasile Alecsandri pentru susținerea dublei alegeri a lui Cuza se încheia în mod strălucit. Se poate spune că succesul lui în această misiune înseamnă o contribuție din cele mai însemnate la realizarea definitivă a unirii.

GHEORGHE ȘORA

SCRIITORI MAGHIARI DIN TIMIȘOARA

Endre Károly

FUGA

E greu, mărturisește că e greu,
e greu să te scoli în zori,
și din zori să reîncepi totul,
din nou să te urmezi,
să te urmezi împotriva altora,
împotriva potrivnicului și, citeodată,
citeodată alături de un prieten,
alături de el să mergi,
să ții pasul într-un altundeva,
într-un altul să te regăsești,
să te vezi acolo și să te pierzi,
să pierzi o parte din tine,
o parte din tine să înghețe,
prin răcire să o adormi,
s-o adormi și s-o adaugi,
s-o adaugi eu-lui tău care submerge,
s-o adaugi și s-o uiți acolo,
să uiți acorduri acordate,
în interesul unui scop
în interesul faptei,
care se înfăptuiește pentru alții,
și pentru tine, și alții,
și altor verigi ai altor alți,
ai altor mulți, pe urmă și mai mulți,
să-i slujești pe cei mulți cu credință,
cu credință pînă la noapte,
pînă la noapte, căci, atunci,
atunci, în visu-ți se trezește,
se trezește eu-l tău adormit.

CÎNTEC (19)

Hotarul meu oare unde se află ?
În rude văzute și nevăzute parcă.
Parcă nici n-aș fi. Mă pierd ca niște fire blonde
în înfierbîntate-nflăcărate dansuri de logodne.

Clipa își întinde mîna, dar dispare,
Mi-e dor de ea pînă-la ultima-nserare,
Și din lumea cea de neatins-adîncuri
Dor după dor încolțește din ale dorului pămînturi.

Sînt doar o aparență, a altora lumină,
mirele celor ce vin și al celor ce se-nclină,
Plăpînd fir de iarbă al primăverii mele,
atras de ape mari și de flăcări grele.

Mă dizolv în zîmbete ce nasc într-o privire,
Ca seva vieții în copac,
Și înfloresc în alții într-a lor iubire
și cu surîsu-mi îi îmbrac.

Mandics György

VIZIUNEA ÎNTÎI : CASA ÎN DEAL

Am trăi atît de minunat dacă ar fi
o casă-n deal la oră de amurg,
cînd viișoare și tufe de măceși
spre vîrfuri aspre coboară și se duc –

Dacă ar fi o zi – nu ploioasă – cu frunze
nebătute de ger, nici cu răni ce se aprind,
dacă ar fi un crepuscul mai pașnic – între
crengi cu nori de stele plutind –
dac-ar fi odată, dac-ar putea fi –

Și-acum ?
Este crepuscul și stele și casă
acolo-n deal, dar nu ești tu, care
ai trăi atît de minunat, dacă
ar fi o casă la oră de amurg –

Traducere de MARGARETA BARTHA

CLIPA DE FAȚĂ

Amintire fără vreme a zodiilor stă pe cale.
Piatra.
Timpul.
Vuiet : apă, vînt și pară.
Frunze pulsatile.
Labirint univoc.
Toamnă. Iarnă. Primă-
Vară.
Un cromleh. Cerc celtic.
Scaune și masă.
Deasupră-le, noaptea ;
coadă solzoasă.
Masa o urnește.
Masa o pornește sprinteioară.
Omule, grăunte, bob de griu, să nu te
dai jos de pe piatra cea de moară !
Cerne-se făina-n cupe de ședere.
Insul se-mpuțină, doar eul rămîne.
Însă de-i plămada bună, bun brutarul
Trecerea ne-o trecem firii noastre : Pîine.

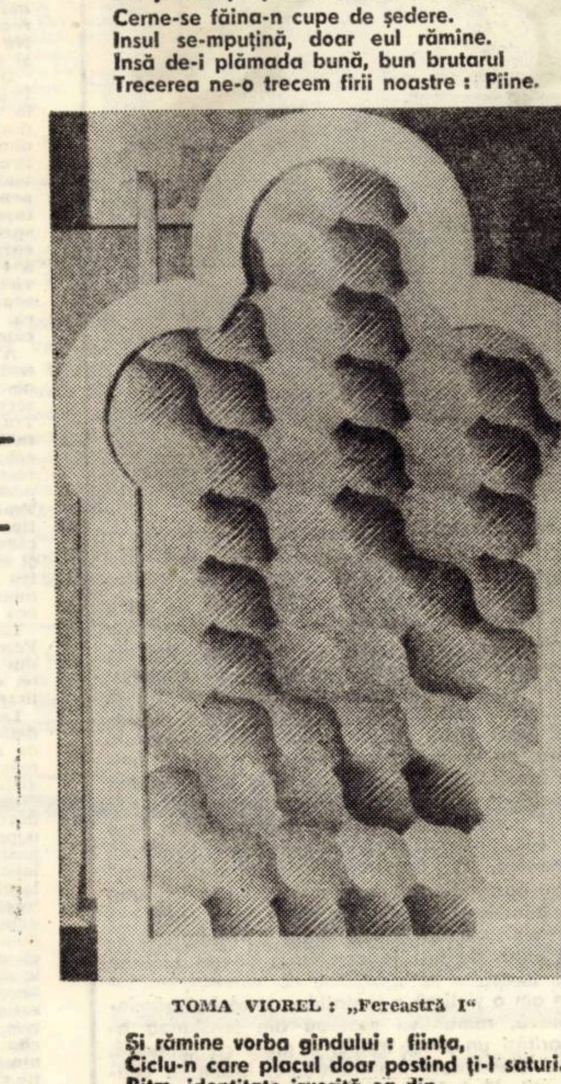

TOMA VIOREL : „Fereastră I"

Anavi Ádám

VREMURI METAFORICE

Trăim vremuri metaforice :
cînd noi certitudini nici nu ne surprind,
cînd intuite corelații
promit mai mult decît evidențele –
Tresăriri,
percepute venind din depărtări pînă la creier,
luminează mai mult decît legile,
mai palpitante decît demonstrațiile,
decît arogante deducții
mai apropiate.

Trăim vremuri metaforice –
cînd spun : ochii tăi sînt stele –
se arată : stelele văd ;
cînd spun : val de simțiri –
și e perceput undeva în sistemul solar ;
cînd spun : focul sufletului –
și-arde-ntr-adevăr și poate să se-ntoarcă-n scrum ;
cînd spun : lume de gînduri –
și universul se-mplinește cu ea.

Ființe noi combinăm din noțiuni :
mîine le vor cerceta biologii.
De sub daltă se naște o pasăre perfectă :
liniile ei formează pe nesimțite
corpul navei zburînd printre aștri ;
pe ecrane se-mbină-n vîrtej culori nemaivăzute ;
nuanțe, forme, străluciri se-mpletesc,
se topesc, plutesc unele spre altele ;
așa vedem Pămîntul îndepărtîndu-se,
celula crescîndă mereu și
constelațiile apropiindu-se de ochii noștri.

Căci undeva este, va fi, trebuie să fie
– undeva în Univers –
chiar prin insuflată transpunere
corespondentul oricărui lucru,
ceea ce
nu din imitație
nu din întreceri-emulație
nu din exhibiție
nu de teama rămînerii în urmă
ci ceea ce
cu imaginație
spre adîncuri,
cu dăruire totală,
cu credință și rațiune facem.

Și rămîne vorba gîndului : ființa,
Ciclu-n care placul doar postind ți-l saturi.
Ritm, identitate izvorîtă ca din
Geometria celor patru laturi.

Tot ce mai rămîne : trunchiuri, generații
forfotă adîncă, miez de piramide.
(Între Cap și Capăt stăruie Coloana :
o închide iarăși clipa ce-o deschide).

Și rămîne astfel o încredințare :
îți purtăm povara, vrere și ursită,
naște-ne, iți spunem, naște-ne Coloană,
ca să ni-te naștem astfel, infinită !

Soarele se-nfige-n creștetul Coloanei.
Masa poartă drumul Lunii în tăcere.
Cale încordată : cumpănă crestată.
Noi și Eu. Neființă și a ființei vrere.

Univoc labirint. Aici, în crugul amiezii,
Poarta : amintire-a clipelor de față.
Umbră consumîndu-se pe sine.
Ecou crescut din propria lui ceață.

Căci Poarta-i stăpîna văzului ce leagă
Acum, aici, Trecut de Viitor.
Poarta e privire ce scrutează-n timp.
Un ochi abia mijit – însă nemuritor.

Traducere de PAUL DRUMARU

Pongrácz P. Mária

Nostalgie

Pe coridorul strimt, ce dă în cabinetul directorial, aștepta inginera Zsóri Margit, în vîrstă de 44 de ani. Rochia ei cu buline flutura la fiecare deschidere a ușii, ca și cum bulinele ar fi vrut să treacă în zbor, pe rînd, una cîte una, în camera cu ușă capitonată. Era suficient să-și întindă mîna și directorul ar fi putut prinde în palmă bulinele rochiei Margitei Zsóri.

— Ce ai în gură ? Bomboană ? — se apleacă Hegyi Béla înspre Margit cînd, în sfîrșit, ieși din birou.

Bulinele făcură o piruetă, înveliră mîna care schiță o mîngîere.

— Mă împlinesc, mă împlinesc, hi ! hi !... nu observi, că sînt din zi în zi alta ? — spuse Margit și bulinele se apropiară atît de mult, încît înveliră pînă și inima directorului.

— Margit — zise grav tovarășul Hegyi — cred că e timpul să discutăm și despre soarta ta !

Restul s-a petrecut în dosul ușii închise a biroului. Zsóri Margit a rămas atît de mult înuntru, încît ar fi putut, în acest timp, să-i povestească tovarășului director Hegyi Béla, fostului ei coleg de facultate, tot ce i s-a întîmplat în decursul ultimilor 15 ani. I-ar fi putut destăinui calm, în intimitate, toate bucuriile și necazurile ei. Dar postul acela ! Grija lui nu o lasă acum să se scufunde în tihnă, în aduceri aminte. Zsóri Margit se frămîntă de zile în șir. Își face planuri, socoteli. Mai precis, de atunci, de cînd comitetul sindical a solicitat-o să scrie versurile de adio pentru bătrînul Rusu, care s-a decis, prin surprindere, să se pensioneze, fără să mai aștepte anul nou. Va fi fost, cu siguranță, foarte agitată atunci, cînd a așternut pe hîrtie aceste două versuri : „Pînă și mașina are suflu / C-așa a format-o Rusu". Dar a devenit și mai agitată atunci cînd Rada Milenko, șeful comitetului de redacție al gazetei de perete „Ghimpele", care a deprins limba română, maghiară și germană încă din copilărie, de pe uliță, a completat mica ei capodoperă — în auzul grupului celor însărcinați cu pregătirea sărbătoririi — cu următoarele rînduri : „Ține cont, bătrîne Rusu / Pentru acest post eu sînt făcutu". Ca să vezi, cine are pretenții ! Tocmai imberbul de Milenko, care a absolvit facultatea abia de 5 ani ! A sosit timpul — rosti atunci Zsóri Margit verdictul. Să mergem la director. Pentru post !

Copleșit de rezolvarea problemelor întreprinderii, Hegyi Béla a aflat abia de curînd vestea plecării bătrînului Rusu. Avea remușcări pentru cît se rupsese de viața întreprinderii. I-a intrat băiatul la facultate, iar fiica, la liceul teoretic. Descătușat, ușurat, nu a contenit să se bucure timp de trei zile. Și, acum, cînd se află din nou în mijlocul problemelor, are impresia că bucuriile vieții armonioase de familie sporesc zelul omului. Dar ce s-o fi întîmplat cu Margitka ?

— Nu așa, Margitka, te rog, nu sta în dreptul luminii... Așa, puțin într-o parte, ca să te privesc. De multă vreme n-am mai stat de vorbă în doi, tu Margit !

Stăteau așa în birou, fără să scoată o vorbă. Programul de lucru se terminase. Margit a deschis o sticlă de Cola și a turnat în pahare. Xeni a lucrat doar 10 zile în întreprindere. A învățat încă a doua zi să introducă cartonașele în mașină. Îi adresa zîmbete suave mașinii, îi vorbea, o alinta. N-au mai văzut o fată atît de frumoasă în centrul de calcul...

Cînd socoti că atmosfera a devenit mai intimă, Margit se trase mai aproape de director. E momentul să încep — își zise. Dacă acum nu reușesc să pun mîna pe acel post, atunci nu voi deveni om cît e lumea și pămîntul !

Hegyi Béla simți un miros plăcut. Margit asta folosește un parfum bun. Și Xeni folosea întotdeauna un parfum bun. Numai că se prea farda.

În penumbră sclipeau doar bulinele Margitei.

— Ei, — încercă Margit — nu zici nimic ? Cum îți plac așa, mai plinuță ? Jóska spune că...

În cea de-a zecea zi de lucru, cînd a dispus ca Xeni să facă de servici duminica, Hegyi Béla știa că face o prostie. De fapt n-ar fi trebuit nici să se atingă de fata aceasta. Și soția îl suspecta, voia cu ori ce preț să-l însoțească pînă la servici. Pentru prima dată în 20 de ani de căsnicie. Dar Xeni a spus, fără să fi clipit măcar din ochi, că va fi o dimineață plăcută, de parcă ar fi știut, de ce tocmai pe ea au convocat-o pe duminică. Și, colac peste pupăză, fata aceea nu a mai lucrat nicăieri. A absolvit liceul și la sfîrșitul vacanței de vară s-a prezentat la lucru. Xeni era o puștoaică ; de nu și-ar fi fardat chiar așa ochii și buzele...

Margit era îngrijorată. Nu-i plăcea de loc că Hegyi Béla chelește văzînd cu ochii. Cît despre nasul lui — hotărît lucru : s-a lungit. Pe semne din cauza acelei cicatrici de pe față, pe care niciodată nu a vrut s-o escamoteze. Accident de lucru. Frumos semn de exclamație ! Ochii lui au rămas visători. Poate chiar frumoși. Ar trebui să lege, într-un fel, tot ce va urma, de această privire. Și de singurătate. Căci Hegyi Béla trebuie să fie într-adevăr un om însingurat, de vreme ce-și petrece toate după-mesele în acest mic birou, care nici măcar nu dă înspre grădină. La astfel de oameni solitari are mai cu seamă trecere...

— Vreau să-ți spun că trebuie să stăm de vorbă despre subsecția B. — zise directorul. — Bătrînul Rusu iese mîine la pensie, trebuie să luăm măsuri de înlocuirea lui, Margitka.

Margit se întoarse acum complet înspre lumina slabă. Își căută vechiul vis afară, în lumea de dincolo de fereastră. Întoarsă așa, șoldurile ei largi prindeau un contur tenebros.

Sfinte Sisoe, ce zveltă era Xeni ! Duminică dimineața, cînd a venit la servici, purta o vestuță brodată. — Ce tot chicotești ? — îi zise, ca s-o domolească. — Mi-am uitat întîmplător pantalonii asortați cu vesta la prietena mea. Ce vă holbați, de, era sîmbătă, era și o mică sindrofie și s-a zis cu pantalonii. Dar dacă nu vă plac așa, atunci m-am dus...

— Bătrînul Rusu s-a gîndit la mine — zise în sfîrșit Margit cu o voce autoritară. — Dacă e cazul, convocăm conducerea subsecției. Voi dovedi, cu martori, că merit acest loc. Aș fi putut să conduc secția cel puțin de cinci ani. Știi și tu cît mergeau de prost treburile. Dar bătrînețea e un păcat peste care se poate trece cu vederea, nu-i așa, și nu-l puteam jigni nici pe Rusu. Béla, nu se poate, să dai altcuiva acel post ! — Margit se sculă. Avea impresia că s-a frustrat pentru întotdeauna de mîngîierile directorului. Acum aventura nu mai intră în discuție, doar adevărul, lupta. Hegyi Béla nu s-a clintit, doar privirea i-a devenit mai blîndă și a dat din cap.

Pe Margit nu a invitat-o niciodată, nicăieri. Nici atunci, cînd a venit la institut cu mașină proprie. Numai pe Xeni a invitat-o, și în dimineața aceea de duminică. — Dă-i drumul, domnișoară, doar n-am să te țin aici, pe jumătate goală. Pînă și mașina se pierde, cînd te vede ! — Mașina nu se pierde. — zise Xeni, ridicîndu-și pleoapele albastre — Directorii se pierd, cînd îi asaltează fetele. Ei, unde ne ducem ? — Ce era să-i răspundă ? Și Hegyi Béla e om, în ultima instanță.

— La Pădurea Verde.

— Ai să-l primești, Margit, tocmai pentru asta te-am chemat. Te rog doar să mai ai răbdare o zi-două.

Bulinele fluturară, se apropiară.

— Am comandat 60 de garoafe roșii pentru Rusu. Eu am compus poezia, vrei s-o auzi ?

Cînd zăceau pe patul îngust al camerei de la motel, avea impresia că are în brațe nu o fată, ci o arătare din vise. Era atît de subțire, avea pielea atît de fină, mirosul atît de proaspăt... Ce idee stupidă i-a venit atunci să se scoale și să-i spună : Xeni, eu nu pot să fac asta ! Sînt director, iar dumneata o angajată. Eu sînt însurat, iar dumneata ești o fată tînără. Eu... eu... Dar nu mai avu răgaz să continue. Fata începu să țipe. Cineva a bătut în ușă cu pumnii. Pe Xeni a depus-o la primul colț de stradă. Nu a mai văzut-o de atunci. Salarul i s-a trimis acasă.

— Nu te-a mustrat conștiința ? — apucă Margit mîna directorului. Să mă ții așa, cu anii, departe de tine...

— Așa e viața, Margit — suspină Hegyi Béla. Fața i s-a alungit și mai mult, iar umbra ascuțită a nasului său s-a proiectat pe perete. — Acum du-te și să nu-mi mulțumești. L-ai meritat.

Sărută mîna inginerei, o conduse pe culoarul strimt. Apoi trase ușa. — N-am făcut nici un rău, nici unul, nici unul...
— Bătu un timp cu degetele în masă. Își scoase carnetul de note, ar fi avut poftă să o deseneze așa, din memorie pe Xeni. Dar în loc de asta notă : luni dim. consfătuire pe secție la ora 9, la 10 comit. org. în legătură cu numirea Margitei Zsóri, ora 11 secț. proiect., 12 : com. ext., 13 : curs profesional, 14 : operativ, 15 : com. mun. de partid ; 16 : vizită la domiciliu, 16 : se... d. cu părinții ; 20 : lucr. șt. cap. inter... 23 : citește ultima ... carte a lui Suciu, mai ales cap. 5, 24 de ore mîine... Continuă !

Licker M. Zsuzsanna

Ultimul fir

Tovarășa mea de joacă e Jeni care stă în casa misterioasă și în curtea pătrunsă de mireasma liliacului. Sîntem de vreo 4—5 ani. Din cauza bunicii ei, mereu puse pe ceartă, ne jucăm numai la noi, în curtea îngrădită cu un gard de leațuri, semănată cu pietriș și împestrițată ici-colo cu pete de nalbă-măruntă. Sîntem doar noi două. Mereu noi două. Arătăm cu degetul, îngînăm, învățăm limba celeilalte prin intermediul unui idiom pueril inexistent ; buna înțelegere e desăvîrșită. Nu cuvîntul, apartenența la ceva sau la cineva importă, ci faptul că ținem laolaltă. Nu contează că acum ea e mămica și eu copilul, sau invers, nu ne tulbură raporturi de sub- ori de supraordonare, false mîndrii, umilințe, e important doar jocul comun în care rolurile se conturează, iar obiectele dobîndesc semnificație aproape de la sine. Nalba-măruntă, pietrișul și cîteva cărămizi — acestea sînt lumea noastră. Acestea se prefac în cuptor, tahnie, pîine coaptă, boia de ardei, fasole, pătuț pentru păpușă. Ceea ce e dincolo de toate acestea și ne iscodește, prin breșele ostrețelor, acea lume nu e a noastră, ci e a fricii, e lumea primelor noastre temeri, a umbrei Bunicelor corpolente, a nedoritelor lor voci chemătoare ce prevestesc despărțirea noastră.

Deodată se aude poarta clămpănind. Tresar sufocată, ca surprinsă asupra faptei, cu inima zvîcnind în gît. Dar groaza a durat numai o clipă. Venise doar Mama. Ea nu e de temut. Ea face parte din mine. Ține de mine aidoma părților corpului meu, ca și durerea, sau senzația de plăcere, ca mîhnirea ori bucuria. Nu fusese acasă, dar era cu mine, cu căldura ei, cu dragostea ei, cu îmbrățișarea ei, pe care o primesc atunci cînd am nevoie de ea. Ea îmi aparține ca și unghia degetului mare a mîinii mele drepte. Și deoarece ea îmi aparține atît de firesc și eu sînt ea, iar ea este eu, faptul întoarcerii sale nu înseamnă decît un surplus momentan de bucurie în această după amiază calmă. Așa că urmează să amestec supa de nalbă-măruntă, ca să nu se ardă.

— Ce frumoasă e mămica ta ! Ce frumoasă sînteți ! — zice Jeni, cu încîntare.

La aceste vorbe m-am întors și mi-am ridicat privirea asupra ei. Era frumoasă, într-adevăr. Încîntător de frumoasă, fermecătoare. Trupul ei, picioarele, părul, ochii ei sînt frumoși, fiecare în parte, dar și în ansamblu. Zîmbea, rîdea la auzul vorbelor de copil, dar, capturată de o imensă mulțumire străină, ca și cum nici nu s-ar afla înăuntrul gardului de leațuri, ca și cum lumea exterioară ce dădea buzna prin poarta deschisă s-ar vîrî aici, aidoma degetului balonat al unei mănuși de cauciuc umplute cu apă, violînd orînduirea juridică și legislația teritoriului nostru, socotite eterne. Iar Mama, cum stătea acolo rîzînd, strălucind în lumina stranie a străzii, și-a deschis brațele înspre Jeni, care a alergat la ea și i s-a alipit, rîzînd la rîndul ei. Iar ea a îmbrățișat-o, precum obișnuia să mă îmbrățișeze pe mine, precum numai pe mine mă putea îmbrățișa. Pe șolduri simțeam strîngerea mîinilor ei ; pe trup, curentul de aer al înălțării în zbor, îi simțeam mirosul de săpun, de rozmarin și mireasma a cine știe căror ierburi misterioase, pe care obișnuia să le fiarbă în apa cu care se spăla pe cap și, atunci, brusc, am înțeles că vocea care rîde e a lui Jeni, gîtlejul mi-e uscat și din gura mea larg căscată nu răsare o vorbă. Îmi tot căscam gura pentru ea, brațele mi s-au întins înspre ea, picioarele m-au dus involuntar la aceea, care nu mai eram eu, care nu mai era ea, ci EA, care are brațe, ochi, surîs și miros propriu. M-am agățat de rochia ei, am strîns-o de mijloc, am mîngîiat-o, m-am vîrît în ea cu teamă și cu durere, pentru că am pierdut-o dar cu țipete de bucurie pentru că am regăsit-o, pentru că mi-am readus-o din nou — deși în acel moment a și început să se rupă cordonul ombilical, cel din urmă fir care mă lega de trupul mamei.

Bárányi-László Ildikó

Surpare

E o blondă frumoasă. Vine de la Orșova la Timișoara să-și viziteze părinții. Călătorește întotdeauna noaptea. Ziua nu are timp. În vreme ce trenul parcurge anevoios noua rută de cale ferată, fundalul negru al ferestrei oglindește profilul ei delicat, suprapus ghirlandei de lumini a șantierului nocturn. Rareori s-a văzut o femeie de o frumusețe atît de strălucitoare. Casele adormite și peisajul din spatele ei sînt înghițite de întuneric.

•

— Nu, nu mă duc mai departe ! Mă înghite întunericul !
— Scoateți-mă de aici, pe toți sfinții !
— Ajutor ! Scoateți-mă ! Am familie, copii...

Strigătul răzbate din adînc, înăbușit. Afară burează monoton, ploaia spală coasta muntelui. Pămîntul se scurge fin, în bulgări mici pe grămada mare, de sub care străbat vocile. Douăzeci și cinci, treizeci de bărbați plescăiesc neputincioși în noroi, între ei e și directorul.

Au vîrît un îngust tunel de scînduri sub surpătură. Doar atît, ca să încapă un om în el. În gaură apare capul inginerului șef.

— Nu mai rezist ! Înțelegeți odată, am trei copii mici ! Nu mai suport... Scoateți-mă !
— Ajutor, luați-mă !
— Oameni buni, nu îndrăznește nimeni să coboare ?
— Dumneata vorbești ușor, tovarășă doctor ! Să te văd ce ai face dacă ai fi bărbat ?
— Dar înțelegeți, e vorbă de viața a trei oameni. Trebuie să-i scoatem înainte ca surparea să strivească scîndurile. Nu e nici un bărbat adevărat între dumneavoastră ?
— Tăceți din gură !
— E ușor să vorbești !
— Ce folos, dacă în loc de trei crăpăm patru ?
— Nu pot, înțelegeți ! Am încercat, dar nu pot !

•

Atunci, într-adevăr, și ea se simți înghițită de întuneric. Întîi s-a întors după o lanternă. A doua oară a cerut o siringă cu morfină. A treia oară s-a îmbărbătat, spunîndu-și că a fost întotdeauna norocoasă, nu se poate să sfîrșească astfel. Nu a avut timp nici să se mărite, nici să nască copii. Trebuie să iasă de aici... Și alunecă în jos.

Acolo jos nu era decît o deschizătură cît palma. Prin ea nu se poate strecura un om, dar se poate administra calmantul, prin îmbrăcăminte, direct în umăr.

Și se cățără înapoi.

— Tunelul trebu... ie Margit. Intrarea e blocată jos de o scîndură. Aduceți grinzi, proptiți-o ! Apucați-vă de lucru, oameni buni, grăbiți-vă !

Nimeni nu mai strigă. Iar doctorița se urcă pe motocicletă, aduse noi medicamente de la dispensar. Și cafea. Amestecă medicamentele cu cafeaua și le-o duse jos. Coborî de trei ori pînă la terminarea ieșirii și încă de trei ori, pînă-i scoase pe cei trei oameni pătrunși de frig, speriați.

•

Semnă foaia de parcurs a celor de la Salvare.
— Eu nici nu i-am chemat... au scăpat deja de pericol !
— Directorul ne-a dat telefon...
— Păi... duceți-vă, atunci !

La terminarea construcțiilor, primi tot acolo un post de medic de circumscripție.

Conducerea șantierului a fost decorată pentru darea în folosință a unui obiectiv înainte de termen. Dar nimeni altul nu primi coroană din ghirlandă de lumini în păr și nu există alt chip care să se încadreze cu o asemenea armonie desăvîrșită în peisajul nou-nouț, noaptea, cînd trenul trece pe acele meleaguri.

În românește de : IULIA SCHIFF

TINERI POEȚI

Jaksa Emilia

Metamorfoză

Stridentă,
lumina se răsfrînge
de pe zăpada albă
cu putere deplină, neirosită,
și filtrează viață
în glie.

Din întreg se desprinde-o rază
și seamănă germenii de soare
ai ierbii de primăvară.

Sîntem copiii soarelui...

Sîntem copiii Soarelui,
puncte iscate din razele lui
ce se amplifică în spațiu și-n timp.

Apoi, viteza ne-amețește
Și din urmă nu ne mai ajungem.

În chip de raze ne vom proiecta
și spațiul ne va izbi dureros.

Avem aceeași origine :
apa și lumina — mitul.

Sîntem leagănul unei noi culturi
purtate de coloane grațios arcuite
ce va încolți în solul
spiritului străbun al negației.

Dragostea azvîrle orice mască
și înfruntă realitatea goală.

Pe masa putredă a plăsmuirii
am devenit copii ai Soarelui.
Aspirăm, cu încredere și nădejde
să ne afirmăm.

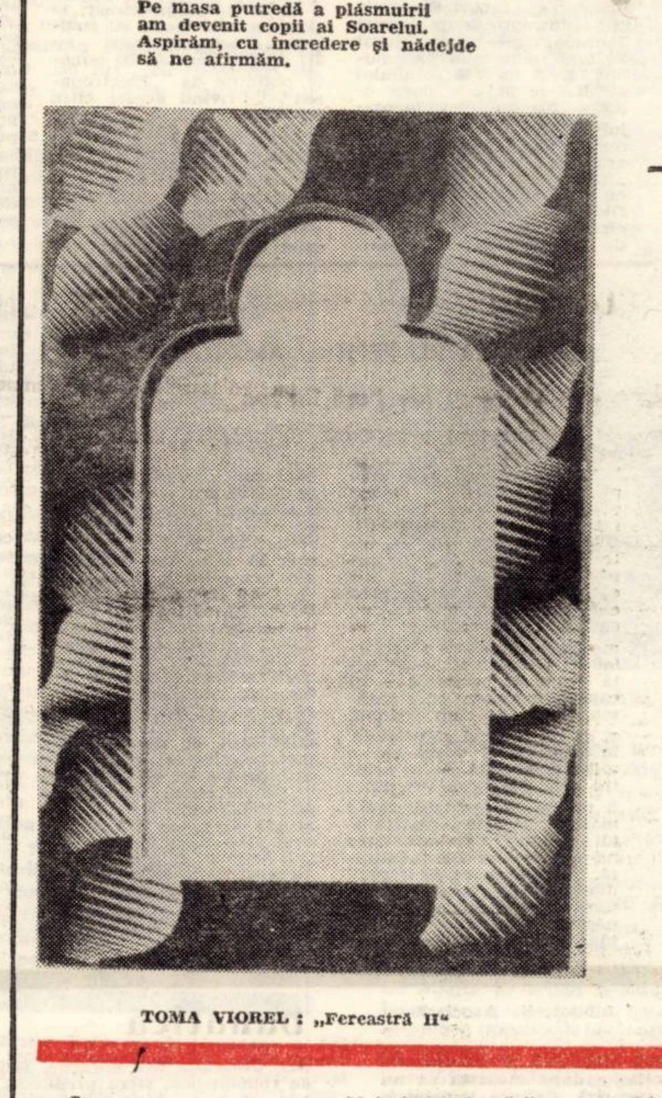

TOMA VIOREL : „Fereastră II"

Pataki Sándor

Aleea cu cioturi

Bătrînii așteaptă primăvara.
Sapă mereu în grădină,
cară cartofii din cămară
și-i sădesc.
Nu privește nici unul
spre aleea lîngă care
cioturi de plopi blestemă
neamul ferăstraielor
căci n-au cum să plîngă
fără crengi
cînd furtuna va veni.
Privirea bătrînilor crestează pămîntul.
Ceapa o vor sădi încă
dar ferăstrău în mînă nu vor mai lua.

Fîntîna din basm

La fermă o fîntînă în mine s-a prăvălit,
A clipocit și-apoi s-a domolit.

Ar trebui s-o redau locului
spre întregirea cadrului.

Aș duce-o cu un steag arborat
pentru ca echilibrul naturii să fie păstrat.

Aș duce-o să rămînă ochi de apă —
pentru farfuriile zburătoare momeală.

Aș căra-o, adus de spate,
cu ghetele de plumb în cui uitate.

Trebuie să decontez picătură cu picătură :
asta-i al meu, atît am primit
și evaporarea de la suprafață
cum am ascuns-o, în ce chip.

De unde am luat tărie sufletească,
brațele cum mi-au devenit ghizd,
părul meu scuturat frînghie
la gura găleții cum a încins.

Surpări mișele, ciment fals
cît timp în loc m-au țintuit
și cum am răzbit din nou
sus, pe drumul bătătorit.

Și pentru ca pămîntul meu natal
în voie să-l colind
sorb apa fîntînii din basm
picătură cu picătură, drămuind.

Kiss András

Relație

Sînt chiriaș
la mine acasă.
Mai rar,
de zile mari
am răgaz să scriu și versuri
iar de fac vreo gafă
gazda cu vedenii mă-mpresoară
în ceas tîrziu de noapte
și-mi cere socoteală.

Ziua îți aparține
— îi spun atunci —
și soarele e numai al meu.
Dacă asta nu-i ajunge
îi ofer în dar și luna
iar cu noaptea eu rămîn.

E drept
că-mi însușesc
și norii
uneori
și sentimentele pe credit
mi le risipesc.

Gazda e în stare
de norii mei să mă separe.
Mai nou
certurile noastre se întețesc.

Mă îngrozesc.

Copacii sînt solidari

Ehei, băieți,
într-un fel copacii sînt solidari
și totuși încăruntesc,
în vara babelor se spălăcesc.

Ia te uită cum încăruntesc :
unul mai curînd, altul mai apol,
se-nroșesc, se-ngălbenesc
și pe urmă se-nălbesc,
toți, toți se-nălbesc.

Încăruntesc.

Și totuși, băieți,
într-un fel copacii sînt solidari.

În românește de IULIA SCHIFF

echo

„TREPTE" – Antologia cenaclului literar „ADY ENDRE"

Mulțumită activității exigente de îndrumare, desfășurată de colectivul de conducere al cenaclului literar timișorean „Ady Endre", vocile în formare ale unui număr de 34 de membri ai cenaclului s-au orchestrat într-un volum, spre a urca prin el treptele ce duc spre marea tabără a cititorilor — revendicare exprimată prin titlul simbolic al antologiei apărute sub îngrijirea Centrului de Îndrumare a Creației Populare și Mișcării Artistice de Masă al Județului Timiș. Volumul înmănunchiază lucrări ale condeierilor neprofesioniști, fapt care asigură omogenitatea materialului reprezentat pe de o parte și asigură posibilitatea încheierii unui bilanț al obiectivelor realizate de cenaclu, pe de altă parte. Premiile obținute la faza finală a Festivalului național „Cîntarea României" de către trei membri ai cenaclului, reprezentanți ai generației mai tinere (B. László Ildicó, Pataki Sándor, Vajda Sándor) ne îndreptățesc cu prisosință să acordăm credit acestor tinere talente.

Majoritatea lucrărilor cuprinse în volum se caracterizează printr-o viziune sănătoasă, originală, puternic ancorată în realitățile noastre socialiste. Unsprezece voci de poeți se semnalează atenției cititorului, din care patru (Kiss András, Sróth Ödön, Eszteró István și Gulyás Ferenc) fac parte din autorii volumului de poezii „Explozie de voci", apărut în 1975 în îngrijirea Editurii Facla. Proza, reprezentată prin schițe, nuvele, fragmente autobiografice și de roman, eseuri și studii retrospective cu valoare de document, înmănunchiază lucrările a 23 de autori. Srierile generației de prozatori mai tineri, ca soții B. László Ildikó și Bárányi Ferenc, Gulyás Ferenc, Licker M. Zsuzsanna, Oberten János, Udvardy László și Pataki Sándor aduc un aer de prospețime și originalitate, fiind deja în bună parte cunoscute cititorilor prin cărțile publicate sau prin colaborarea la diferite publicații literare din țară. Aceste scrieri, ca și cele ale prozatorilor Sipos Erzsébet, Döri Jolán, Szász Géza, Kovách Géza ș.a. abordează în mod preponderent subiecte citadine, viața în uzine, împletită cu cea de familie, și problematica specifică intelectualului. Fragmentul autobiografic semnat de Rangecz Éva, sora militantului de seamă al mișcării muncitorești Iosif Rangheț, redă un episod din activitatea desfășurată de comuniștii din Banat în condițiile ilegalității. Publicistul Vajda Sándor se prezintă cu o scriere programatică, circumscrisă necesității autoanalizei în procesul anevoios al formării conștiinței socialiste în rîndurile tineretului. Tălmăcirile de poezie și de proză efectuate de către doi traducători — mergînd pe linia tradițiilor înrădăcinate — își aduc aportul la o mai bună cunoaștere de către publicul cititor maghiar a lucrărilor unor poeți și prozatori români contemporani. Confesiunile cercetătorului științific dr. Sándor István, prin tratarea subiectivă a implicațiilor psihologice ale activității de cercetare în domeniul biologiei, se înscriu printre lucrările de înaltă ținută literară. Antologia e întregită în mod fericit prin lucrările inspirate din tradițiile noastre culturale, politice și literare progresiste, datorate cercetătorilor de istorie locală dr. Büchl Antal și Graur János, criticului muzical Erdély Izolda și profesoarelor Forray Mária, Csáky Piroska și Szekernyés Irén.

I. S.

televiziune

DUMINICA, 9 APRILIE

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii : „Comoara din insulă". Episodul 7. 9,45 Pentru căminul dvs. 10,00 Viața satului. 11,45 Rugbi : România — Cehoslovacia — în Campionatul european, repriza a II-a. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins : Miniaturi satirice, desene animate, muzică ușoară în primă audiție, iluzionism, pagini de umor, vedete ale cîntecului, balet modern, muzică folk. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă — desene animate. 16,15 Instantanee... 16,40 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Episodul 33. 17,30 Finala „Cupei României" la handbal masculin. 18,40 Copiii din 1978. 19,00 Telejurnal. 19,20 Reportaj TV. 19,45 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Vîlcea. 20,55 Film artistic : „Dama cu camelii". Producție a televiziunii engleze. 22,40 Telejurnal.

LUNI, 10 APRILIE

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton : „Familia Palliser". Episodul 8. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Melodii în premieră cu Corina Chiriac și Dan Spătaru. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 11 APRILIE

9,00 — 11,55 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanță. 16,30 Curs de limba engleză. 17,00 Pagini celebre din opere. 17,35 La volan. 17,50 Melodii populare. 18,10 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 18,40 Întrebări și răspunsuri. 19,00 Secvențe nord-americane — reportaj. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi, județul Timiș. 20,25 Seară de teatru : „Anna Christie" de Eugene O'Neil. 21,55 Recital Gheorghe Zamfir. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 12 APRILIE

9,00 — 12,05 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanță. 16,30 Fotbal : F.C. Bihor — Sportul Studențesc (divizia A). 18,20 Din țările socialiste. 18,30 Album coral. 18,45 Telecronica pentru pionieri. 19,05 Voci și chitare. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Noi, femeile ! 20,30 Telecinemateca : „Castelul pălărierului". Producție a studiourilor engleze. 22,00 Emisiune de știință. 22,20 Telejurnal.

JOI, 13 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanță. 16,30 Curs de limba rusă. 17,00 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm... 17,15 Reportaj pe glob : Ciad — documentar. 17,35 Consultații juridice. 18,00 România pitorească. 18,30 Fotbal internațional. Rezumatele meciurilor disputate ieri în semifinalele cupelor europene. 18,55 La Aluniș. Folclor sălăjean din zona „de codru". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Documentele plenarei C.C. al P.C.R. 20,15 Ora tineretului. 21,20 Telerecital : Vasile Nițulescu. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 14 APRILIE

9,00 — 11,50 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanță. 16,30 Curs de limba franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Film serial pentru copii : „Cuore". 19,30 Telejurnal. 20,00 Reportaj TV. 20,20 Film artistic : „Legea războiului". Coproducție franco-italiană-iugoslavă. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 15 APRILIE

12,00 Telex. 12,05 Curs de limba spaniolă. 12,30 Roman-foileton : „Familia Palliser". Reluarea episodului 8. 13,20 Muzică distractivă. 14,00 Reportaj. 14,20 Muzică ușoară. 14,35 Stadion. 16,25 Clubul tineretului 17,25 Agenda cultural-artistică. 17,55 Săptămîna politică internă și internațională. 18,10 Antologia filmului pentru copii și tineret : „Charles Chaplin". 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,20 Mari filme western : „Incident la Ox-Bow". Producție a studiourilor americane. 21,50 Întîlnire cu satira și umorul. 22,20 Telejurnal. 22,30 Stelele cîntecului și dansului.

televiziune

plastică

Ciprian Radovan

MARGINALII LA EXPOZIȚIA PERSONALĂ DE LA ARAD

Spirit profund frămîntat, mereu în căutare de soluții plastice apte să-i cuprindă tumultul interior, Ciprian Radovan se arată preocupat, în momentul de față al creației sale, de reprezentarea chipurilor de copii. Demersul nu se consumă într-o simplă explorare a psihologiei infantile, deoarece artistul nu se sfiește să capteze propriile sale sentimente prilejuite de subiectul abordat. Tentativa comportă însă riscul de a eșua în sentimentalism. Mărturisim că Ciprian Radovan a reușit să-i evite, în lucrările sale cele mai bune, printr-un veritabil tact artistic. Sentimentele sînt traduse discret în accentele pe care știe să le pună în țesătura delicată de tușe cu care construiește figura. Starea de suflet se convertește în fapt de pictură.

Ceea ce frapează este formula plastică insolită, oferită de Ciprian Radovan. Părțile din tablou ocupate de figura umană sînt tratate într-o viziune tridimensională, cu subtilizarea volumelor. Este o tridimensionalitate inversă, care se realizează în afară, spre privitor, nu în adîncime. Restul tabloului este tratat într-o viziune bidimensională, marcat decorativă, amintind de stilul „secession" din jurul anului 1900.

Este o juxtapunere cu rezultate notabile, în cazurile în care artistul reușește coerența interioară a imaginii. Performanța lui rezidă în aplicarea culorii la o tehnică de clar-obscur. Sugestia de volum este obținută nu prin raporturi de închis-deschis, ci prin culori sau griuri colorate. Cu alte cuvinte, desfășurarea pe verticală a tonurilor este transpusă în tente, nuanțe prețioase sau griuri, pe orizontala cromatică, păstrîndu-se efectul de închis-deschis : o interpretare modernă, personală, a clarobscurului clasic. De fapt, în ultimă analiză, arta lui Ciprian Radovan este rezultatul unui dialog fertil, creator, cu marii înaintași.

Unele puneri în pagină, solemnitatea personajelor ne trimit cu gîndul la „infantele" lui Velasquez, iar privirile, spre cele ale copiilor din tablourile lui Tonitza. Taina ochilor este însă alta în tablourile lui Ciprian Radovan. Privitorul găsește calea spre ea în subtilitatea cu care acest artist minuiește culoarea. Sub aparența de „întunecime" clasică se ascunde un colorist de înaltă ținută.

HORIA MEDELEANU

panoramic cultural

● Festivalul național „Cîntarea României": Casa Armatei din Timișoara ne-a prilejuit o plăcută întîlnire cu artiști amatori, interpreți ai piesei „Arcul de triumf" a lui Baranga. Mihaela Murgu, actriță a Naționalului, în colaborare cu un colectiv talentat, a reușit să realizeze un spectacol bine gradat, în care evenimentele se precipită spre un final conceput ca o apoteoză. Un adevărat recital, quasi-profesionist, a oferit Corneliu Lupu, cunoscut deja publicului din apariții anterioare ; un rol trăit cu minuțiozitate, bine înțeles și interiorizat. O apariție notabilă, vădind o exactă înțelegere a rolului, Lucia Cozmei. Vervă și tenacitate — Laurean Pitic. În alte roluri, apariții corecte : Constantin Comșa, Dionisie Maris, Nicolae Bratu, Jean Mănescu, Iorgu Oprea, Ion Cojanu, Milosav Bela, Mariana Romanescu, Ion Bolohan, Marin Ionescu, Dalia Ștefan, Lucia Pop, Iustin Stroescu, Marcel Sîrbu (căruia îi aparține și o adecvată regie tehnică ● Studenții timișoreni ne invită pentru zece zile la o suită de ample manifestări culturale, în cadrul cărora vom audia și viziona folclor, artă plastică, fotografii, teatru, montaje, coruri, muzică diversă. Se acordă și premii, dar vom reveni la momentul oportun. ● La Facultatea de filologie s-au întîlnit cu studenții și cadrele didactice scriitorii Anghel Dumbrăveanu, Alexandru Jebeleanu, Mircea Șerbănescu, Ion Dumitru Teodorescu, Cornel Ungureanu. Dialog interesant. ● La Școlile generale 3 și 16 din Timișoara, „Ghiozdanul cu surprize", carte a lui Mircea Șerbănescu, a fost primită bine de către micii purtători de ghiozdane. ● Și lugojenii ne invită la „o susținută activitate", în cadrul Casei de cultură a municipiului. Ansamblul **„Lugojana"** (s.n.) s-a aflat în turnee. „Ștafeta nevăzută", pusă în scena de Teatrul popular, a fost din nou văzută în oraș. Premiere la secțiile germană („Vizita" — Everac) și maghiară („Musafirul căzut din cer" de Karoly Sandor). Repertoriu nou la corul „Vidu". O anunțată colaborare cu Filarmonica „Enescu" din capitală. „Nu avem reproșuri" pentru brigada artistică (titlul programului). Expoziție documentară „Tiberiu Brediceanu". Știri primite de la colaboratorul nostru, Dănuț Diaconescu. ● La Liceul Agricol din Ciacova a avut loc un spectacol susținut de artiștii amatori de la Direcția Regională C.F.R. Timișoara, I.C.S. Textile-Încălțăminte, I.C.S. Mărfuri Alimentare și Întreprinderea „Bumbacul". Au citit din creațiile lor scriitorii : Laurențiu Cernet, Aurel Turcuș, Corina Victoria Sein și Dimitrie Jega.

L. BURERIU

itinerarii

Un grup de scriitori români, germani, maghiari și sîrbi, membri ai **ASOCIAȚIEI SCRIITORILOR DIN TIMIȘOARA,** au fost, timp de două zile, (3 și 4 aprilie a.c.) într-o documentare la vechile așezări dacice de pe teritoriul județului Hunedoara. Cu acest prilej au avut loc întîlniri cu cititorii la liceul „Aurel Vlaicu" din Orăștie și la liceele : Industrial-minier și „Decebal" din Deva. Au fost prezenți reprezentanți ai Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, cadre didactice, un numeros public. Au citit din creația lor scriitorii și poeții : **Anghel Dumbrăveanu, Ion Arieșanu, Nikolaus Berwanger, Lucian Bureriu, Anavi Adam, Laurențiu Cernet, Nina Ceranu, Neboișa Popovici, Maria-Pop Pongratz, Laza Ilici, Ion Maxim, Eugen Dorcescu, Mircea Șerbănescu, Corina Victoria-Sein, Dorian Grozdan, Ion Velican, Hans Kehrer, Hans Mokka, Ștefan Ludwig Schwartz, Aurel Turcuș, Marcel Turcu, Sofia Arcan, Cedomir Cionca, Alexandru Deal, Nicolae Țirioi, Paul Eugen Banciu, Radu Ciobanu, Petru Sfetca, Erica Scharf, George Drumur.**

În ziua de marți, 4 aprilie a.c. au fost vizitate cetățile dacice de la Costești, din munții Orăștiei, precum și cea de la Sarmizegetusa din Țara Hațegului. Totodată a fost vizitată și biserica monument de la Densuș.

Simbătă, 8 aprilie 1978, orele 19 va avea loc, la **Galeriile „Bastion",** vernisajul expoziției de artă „STUDIUL". 104 artiști din întreaga țară expun peste 300 de lucrări. În prezența unor artiști și critici din București, Cluj-Napoca, Sibiu, Brașov, Baia Mare, vor rosti cuvîntul inaugural DAN HĂULICĂ și TITUS MOCANU.

„cîntarea României"

Confruntări edificatoare ale elevilor liceelor de artă

Cei mai buni tineri muzicieni din opt județe ale țării — Arad, Baia Mare, Cluj, Deva, Oradea, Sibiu, Timișoara, Tîrgu-Mureș și-au dat întîlnire în aceste prime zile de aprilie la Timișoara. În incinta Liceului „I. Vidu" se desfășoară pasionante dispute, ce difuzează ferm convingerea că încă din această etapă zonală a Concursului de meserii și specialități, numeroase sînt vlăstarele artistice dăruite a ajunge într-o zi, adevărate valori interpretative.

Gîndit ca un concurs de orientare instrumentală, probele acestei faze presupun testări incomparabil mai complexe a concurenților, proba interpretativă propriu-zisă fiind precedată de o probă scrisă-dictat muzical și succedată de susținerea orală, de explicitarea propriei concepții asupra lucrării abordate, cadrului istoric și al formei.

Frontul disputelor este ampiu, divizat în profile de : vioară, pian, corzi grave, suflători de lemn, alamă, canto-percuție. În total participă 122 de candidați, dintre care doar primii trei clasați obțin dreptul de a fi prezenți în luna mai, la faza finală ce se va desfășura în capitală.

O apreciere detaliată asupra participanților este imposibilă, probele desfășurîndu-se concomitent. Putem însă aprecia nivelul general, ca ridicat, bun, lupta strînsă promițînd juriului probabile dificultăți de departajare. Din rîndul pianiștilor, de altfel și cei mai numeroși (32) am evidențiat prematur și desigur riscat, evoluțiile Mihaelei Răchită din Cluj-Napoca, Evei Maior — Baia Mare, Danielei Udilă — Tîrgu Mureș (cl. X), a Carolinei Astanei — Tg. Mureș și Cariei Huber — Timișoara. Mă voi opri măcar o clipă, asupra ultimei consemnate, **Carla Huber,** pentru maturitatea sa interpretativă, certa măiestrie pianistică, asupra vervei cu care balansează între nuanțări de extremă finețe și o plinătate sonoră impresionantă.

Am transcris aici, în loc de concluzii opiniile profesoarei acestei concurente, Maria Bodo, care apreciază concursul pentru schimbul de experiență realizat, considerînd foarte util schimbul de idei și concepții interpretative. Cantonînd însă pe același repertoriu, într-un fel, are loc o stagnare neavenită în evoluția elevului. Ca o deficiență a celor care au gîndit etapa, ne-a semnalat necunoașterea pînă în ultimul moment a cerințelor repertoriale, cauzată de întîrzierea cu care ajung la cei vizați, programele acestor concursuri. Extrem de utilă însă, impunerea prezentării verbale a materialului abordat, condiție prețioasă a metamorfozării interpretului într-un muzician adevărat, cu un orizont deschis problematicilor teoretice și practice ale actului artistic.

DORU MURGU

★ ★ ★

Dialog artistic

Inițiat de Consiliul municipal al sindicatelor Timișoara, **„Dialogul artistic pe aceeași scenă"** are drept scop mobilizarea, antrenarea artiștilor amatori și verificarea calității muncii cultural-artistice, în cadrul fazei de masă a Festivalului național „Cîntarea României", ediția a II-a.

„Dialogul artistic pe aceeași scenă", între Întreprinderea „Industria Linii" și „Întreprinderea textilă Timișoara", s-a desfășurat în fața unui numeros public, sosit în sala clubului C.F.R., de la cele două unități. Nu au lipsit montajul literar, dansul popular, muzica populară, brigada artistică. „Echipa" de la „Industria Linii" a cîștigat cu un număr de 524 puncte. Din cele nouă probe, ea a cîștigat cinci. Suita de dans de șes și dans de munte, prezentată de către ansamblul „Ghiocelul" (instructor V. Jicăreanu) a fost, cu siguranță, unul din cele mai frumoase momente din program. „Echipa" „Întreprinderii textile" Timișoara a surprins prin originalitate și acuratețe. Solista de muzică populară **Ileana Covaci** a fost o plăcută și promițătoare prezență.

Cel de al doilea dialog „Electrobanat — „Electromotor") ne-a oferit un program mai „sărac", din care a lipsit montajul-literar, și „momentul vesel". A cîștigat „Electromotorul", cu 347 puncte, față de 341 puncte obținute de „Electrobanat". Privind aceste cifre ne dăm seama că „lupta" a fost strînsă și valoarea artistică a probelor prezentate, sensibil egală. La proba de recitare a cîștigat „Electromotorul" prin **Magdalena Porțan,** care a fost notată de către juriu cu nota maximă. Brigada artistică de la „Electrobanat" a pierdut în fața brigăzii artistice de la „Electromotor" doar la un punct diferență (de remarcat că „Electrobanatul" a venit cu un text în premieră, membrii formației fiind și ei în premieră în fața unui juriu).

Neîndoios, ca la orice competiție, și la aceasta, au existat nu numai lucruri bune, ci și unele mai puțin bune, cum ar fi, bunăoară, „momentele vesele", prezentate de întreprinderile „Industria Linii" și „Întreprinderea textilă Timișoara". Interpretarea și textul (mai ales), au dovedit că un monolog satiric cu un text ales la întîmplare și o interpretare slabă nu fac pe nimeni să jubileze. A lăsat de dorit de asemenea regia la montajele literar-artistice prezentate de „Industria Linii" și de „Întreprinderea textilă".

EMIL ȘAIN

teatru

„TEATRU PENTRU AMATORI"

de Paul Everac

EDITURA EMINESCU, BUCUREȘTI, 1977

Vorbind despre cele zece piese într-un act tipărite pentru uzul amatorilor, în recentul volum al lui **PAUL EVERAC,** avem de ales între două poziții : „Sînt curajoase, dar nu cine știe ce". Sau : „Nu sînt prea curajoase, dar, oricum, nu sînt nici conformiste ca marea majoritate a celorlalte". Genul acesta de artă — sau de meșteșug — își capătă valoarea prin utilitatea sa, după cum constată și autorul, lucid și polemic, în prefață. E vorba de o utilitate socială — și printre celelalte arte, teatrului îi revine în cea mai mare măsură sarcina ecarisajului social. **Combativitatea** lui Everac trebuie admirată. Mi se pare a fi unul dintre puținii noștri dramaturgi care lucrează la depășirea limitelor mentalității noastre, făcînd-o mai maleabilă, mai adecvată realității. Dar a tinde către o depășire încă nu înseamnă a o realiza. Este cazul volumului de față. **Limita care ar fi trebuit depășită aici era atitudinea moralistă.** Cînd un dramaturg ia în dezbatere legătura contradictorie și antagonică dintre individ (sau grup) și mediul său social — și tranșează problema în defavoarea individului, el face operă de moralist : „vina este în noi". Dacă admite însă că vina e în afara noastră și cercetează cauzele acestei situații (cum o făcuse odată Brecht), el se transformă într-un inovitor, ceea ce Everac nu este. Aceasta e limita sa — și a altor dramaturgi români contemporani, de altfel. Dar, încă o dată, el exploatează cu tenacitate posibilitățile existente, ceea ce nu e, totuși, puțin.

Filistinismul, lașitatea, prostia cocoțată în posturi investite cu putere de decizie, meschinăria drapată în principii înalte, rapacitatea și arivismul Cataveniilor de ultimă oră, „formele fără fond" ale acestora — cam acestea ar fi obiectivele satirei lui Everac. Caragiale și Maiakovski pot fi bănuiți pe undeva prin preajmă.

Autorul și-a înțeles foarte bine scopul principal, acela de a crea nu atît textul, cît mai curînd pretextul unor spectacole dinamice și nesofisticate, ceea ce explică apelul la procedeele verificate ale vodevilului, farsei sau comparajului de estradă. Important e ce spunem, nu **cum** spunem, pare să gîndească autorul ; de aici, relativ frecventele licențe de gust. **Cele mai reușite piese ale volumului: „Trepte", „Rica Ieremia", „Consiliul" și „Suplinitoarele",** se disting prin varietatea mijloacelor comice care servesc teza (căci toate aceste piese sînt „cu teză" și cu adresabilitate directă) : de la umorul benign la cel negru de-a binelea, de la amuzament la vehemență și sarcasm.

DAN WEIL

bănățică

În anul 1891, potrivit dorinței testamentare a soțului ei, Ana Mangiuca donează biblioteca acestuia, constînd din 486 de opere în 728 de volume Astrei, societate culturală înființată, cu trei decenii în urmă, la Sibiu, în atmosfera concesiilor momentane adoptate de guvernul austriac și sub imboldul speranțelor renăscute pentru scurt timp.

Redactată la 2 august 1891, în Oravița, de către Ludovic Mehes, medic, ginerele lui Mangiuca, scrisoarea de donație cuprinde precizarea că, la 27 iulie 1891, au fost expediate, pe adresa Asociațiunii, patru lăzi cu cărți. Împreună cu scrisoarea, semnatarul ei trimite „consignațiunea despre cărțile aflătoare în această bibliotecă și totodată 20 de exemplare din ultimul op" al lui Mangiuca (este vorba de volumul postum Daco-romanische Sprach — und Geschichtforschung, **L.I. Theil, Oravicza, 1891 carte prezentată și recomandată cititorilor în foaia Asociațiunii,** Transilvania, **an XXII, 1891, p. 154—155 de At. M. Marienescu — n.n. D.B.) „pentru a le împărți on. membri ai Asociațiunii". Din răspunsul de mulțumire (datat 5 septembrie 1891) al lui G. Barițiu, președintele Comitetului Astrei, aflăm că donația a fost primită „cu mulțumită și recunoștință" și că s-a dispus „încorporarea ei la biblioteca Asociațiunii" (pentru documentele menționate, vezi** Biblioteca S. Mangiuca Filiala din Sibiu a arhivelor Statului, **cota 290/1891).**

Raportul general al Comitetului, pe anul 1891 (vezi Transilvania, **an XXIII, 1892, p. 310**) **constată astfel, la sfîrșitul anului respectiv, un spor considerabil de volume în biblioteca Asociațiunii (peste 1000 de tomuri), provenit mai ales din „însemnatele donațiuni făcute de S. Mangiuca, dr. Iosif Hodoș, dr. Ioan Moga".**

Într-adevăr, bogata bibliotecă de specialitate a învățatului bănățean contribuie substanțial la înjghebarea bibliotecii centrale a Asociațiunii. Valoarea donației este subliniată și de N. Togan, bibliotecarul Astrei, care, patru ani mai tîrziu, întocmește catalogul bibliotecii, însumînd, pe domenii (fără a specifica însă donatorul) toate cărțile intrate aici, între 1889-1894 : „numai de la 1889 încoace nu mai puțin de patru biblioteci private, cuprinzînd sute de opuri, în cea mai mare parte de valoare incontestabilă, s-au încorporat la biblioteca Asociațiunii, anume bibliotecele rămase după distinșii noștri bărbați treceți din viață G. Barițiu, dr. Iosif Hodoș, S. Mangiuca și dr. Ioan Moga" (vezi N. Togan, Catalogul Bibliotecii Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Sibiu, 1895, p. 8).

Pentru cunoscătorul moștenirii științifice a cărturarului bănățean, bogăția bibliotecii rămase după moartea sa nu constituie, nici pe departe, o surpriză. Cultura temeinică, multilaterală, caracterul documentat al afirmațiilor și argumentărilor (chiar unilaterale, dar niciodată superficiale) din scrierile lui Mangiuca ne trimiteau spre un ase-

Biblioteca filologică a lui Simeon Mangiuca.

Semnificația unei donații

menea „laborator", în care autorul și-a însușit cunoștințele și tehnica necesară pentru a înălța edificiul științific al creației sale. Interesul larg, rara curiozitate intelectuală, setea neobosită de cunoaștere l-au făcut să cuprindă în biblioteca personală cărți și autori din domenii variate, de la cele în care a fost un specialist autorizat (științe juridice, teologice) la cele spre care l-a îndreptat activitatea practică (pedagogie, psihologie, economie) sau care au constituit pasiunea lui de o viață (filologie-lingvistică, istorie, folclor, mitologie, literatură, științele naturii). Și dacă astfel nu s-a ajuns la o bibliotecă eclectică, faptul se datorește unei selecții judicioase a izvoarelor, unui discernămînt sigur în alegerea și reținerea acelor cărți care și-au dovedit, peste timp, valabilitatea.

Fapt firesc, fiind vorba de „cel mai mare filolog din Banat" (Iosif Vulcan) ponderea o dețin lucrările cu acest profil (aproximativ 175 de titluri din totalul de 486).

Pornind de la operele deschizătoare de drumuri ale primilor comparatiști (Bopp, Humboldt, Diez), Mangiuca, receptiv la mișcările înnoitoare din lingvistica secolului, cuprinde la loc de cinste în biblioteca sa scrierile neogramatice (H. Paul, Principien der Sprachgeschichte, **Halle, ed. a II-a, 1886) sau psihologist-subiective (H. Steinthal,** Der Ursprung der Sprache, **1836). Competența în materie de romanistică, sferă predilectă a cercetărilor sale lingvistice, se bazează pe o informație bogată și la zi. Reținem îndeosebi frecvența studiilor lui Ascoli, numărul mare al dicționarelor și glosarelor dialectale romanice, îndeosebi, italienești, în strînsă legătură cu preocupările tot mai pronunțate de dialectologie romanică ale epocii. În perimetrul filologiei și al lingvisticii românești, preferințele autorului se mișcă de la D. Cantemir la corifeii Școlii Ardelene — P. Maior, S. Micu, Gh. Șincai și susținătorii crezului latinist — T. Cipariu, Laurian, Massim, Heliade, G. Barițiu, E. Murgu, R. Tempea, A. Pumnul, At. M. Marienescu și pînă la Hașdeu, Cihac, Tiktin, Gaster, Șăineanu, Bianu, contemporanii săi, întemeietori ai lingvisticii românești cu adevărat științifice.**

Se reliefează astfel clar, completînd bogata listă bibliografică din operele sale lingvistice, sursele fundamentale de informare și principalele direcții ale interesului său constant pentru limbă.

Și dacă, se înțelege, pentru cercetătorul operei lui S. Mangiuca, accesul la biblioteca acestuia dezvăluie laturi noi ale formației lui științifice și culturale, însăși ideea generoasă de a cuprinde în circuitul larg al lecturii publice un asemenea tezaur de lectură particulară are semnificația ei aparte. De altfel, în spiritul acțiunilor multilaterale promovate de Astra, S. Mangiuca a fost unul dintre inițiatorii „Casinei române" din Oravița, al cărei scop, era, printre altele, crearea unei biblioteci, înființată, în 1873, cu sprijinul lui Mangiuca.

După cum, pe alt plan, donația, reflectînd receptivitatea bănățenilor față de problemele culturale ale Ardealului, are semnificația unui act de unitate spirituală și de solidaritate națională cu românii supuși asupririi austro-ungare. Și atunci, în pregătirea culturală a unirii de la 1918, „Foaia Orăviții" (an III, 1916, nr. 9, p. 1, citat după P. Oaîde, Interesul bănățenilor pentru opera lui Petru Maior, **în „Studii de limbă literară și folclor", Reșița, 1976, p. 108) putem constata retrospectiv : „În Ardeal, rară instituțiune culturală... e, la care noi, bănățenii, să nu fi contribuit în mare măsură".**

DOINA BABEU

memento

Între intenții și realizare...

În condițiile unor hotăriri menite să ducă la perfecționarea îndrumării ideologice și la lărgirea democrației socialiste în sfera creației artistice, ca domeniu important al frontului ideologic, cenaclurilor literare li se atribuie o mai mare importanță în documentele de partid. Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că ar trebui ca „cercurile și cenaclurile literare să-și asume tot mai mult răspunderea pentru promovarea unei literaturi valoroase din toate punctele de vedere, atît al conținutului cît și al formelor". În esență, cenaclurilor literare li se cere o exigență sporită, intensificarea dezbaterilor, pentru ca acele creații care au trecut printr-un cenaclu să prezinte garanția valorii.

Editura „Facla" publică o carte unică în felul ei (prin dimensiuni), o carte, deci, de peste 400 de pagini și într-un tiraj de peste 9.000 de exemplare ! S-au consumat vreo 6–7 tone de hîrtie și o muncă imensă. Documentele de partid formulează cerințe sporite în fața cenaclurilor în privința creațiilor, iar editura „Facla" propune, în acest an, un număr de peste 150 (!) de poeți din peste 20 de cenacluri din țară. În prefață ni se spune că publicarea acestei culegeri înseamnă „un act de promovare a unor talente vrednice de încurajare". Încurajarea constă în publicarea cîte unei poezii sau două cel mai adesea din fiecare **scriitor-speranță,** ca să spunem așa. Cel mai tînăr scriitor prezent în culegere are 13 ani, cei mai bătrîni – sînt pensionarii. În prima parte a culegerii, pe lîngă niște frumoase sau foarte frumoase amintiri despre diverse cenacluri, apar și o serie de materiale al căror rost rămîne neînțeles. De pildă, se publică un material de istorie culturală despre primul teatru din țară, cel de la Oravița. Apoi un studiu despre revista „Vrerea". Este chemat să tuteleze culegerea aceasta și Rainer Maria Rilke, reproducîndu-i-se cunoscutele-i scrisori.

Urmează apoi cenaclurile. O uniformizare a numelor, un amestec de poezii valoroase cu poezii sau proze care au doar meritul că au fost (probabil) citite în vreun cenaclu. Cu adevărat, sînt menționați poeți de excepție, cum e poetul muncitor Constantin Dumitrache sau Ion Căliman sau alții, poeți din această parte a țării pe care editura demult trebuia să-i publice cum se cade, pentru a-și face cu adevărat datoria față de talentele reale și afirmate frumos de-a lungul anilor. Lîngă acestea, un șir nesfîrșit de nume fără har cu poezii de o mediocritate desăvîrșită.

Alteori, cîte o poezie a unui autor modest, e preluată în virtutea unei inerții din alte culegeri care au apărut în țară, cum e cazul poeziei „Primăvara se-ntoarce-n cetate", p. 280, poezie preluată dintr-o culegere a U.G.S.R. (1977, București), Alți autori, care nu aparțin nici unui cenaclu, sînt viriți totuși într-unul. E cazul lui Aurel Cherlea. În fine, Paul Eugen Banciu, publicist și prozator cunoscut e „revendicat" de cenaclul literar „Victor Eftimiu", ca de altfel, tot atît de eronat, și Teodor Bulza.

Două lucruri însă ni se par evidente în acest caz. Autori foarte buni, cunoscuți pe plan național, care au bătut la ușa Editurii Facla, nu au găsit înțelegerea necesară, deseori invocîndu-se o obiectivă limită a cantității de hîrtie, pentru ca acum, tirajul să se ridice la impresionanta cifră de 9.000+90 exemplare. Experiențe anterioare ale editurii – cum e cazul culegerii **Uneori zborul...,** culegere care s-a bucurat de o foarte bună primire de către critica literară și care propunea doar 7 poeți, deși cu un tiraj infinit mai mic, mai poate fi găsită și azi în unele librării, după 5 ani de la apariție. Se pune deci firesc o întrebare ; cum se va difuza această carte ? Care va fi, ca să spunem așa, rentabilitatea acestui act editorial ? Destinul unei cărți este acela de a pătrunde în masele de cititori. Altfel, se pune în circulație hîrtie pur și simplu, iar nu idei, nu valori estetice. Este știut că poeți importanți din țară, apar în tiraje de 1.000 cel mult.

Cantitatea este cea care caracterizează și conținutul acestei cărți, și cuprinsul ei (400) de pagini și tirajul. Aceasta în condițiile în care pe toate fronturile muncii din țara noastră se cere calitate.

Această carte atît de voluminoasă, are totuși o prezentare grafică atrăgătoare. În această privință s-au făcut eforturi remarcabile, numai că pe fondul unei concepții editoriale nu tocmai fericite.

Regretabil rămîne faptul că apariția acestui volum-mamut a stirvit posibilitatea apariției unor volume cu adevărat valoroase.

VASILE VERSAVIA

corespondența

Marian Giurea : Scrisoarea Dvs. vine dintr-un oraș care ne umple gîndurile de nostalgii, dar la liceul acela nu se mai face gramatică ? Ne plac convingerile pe care le aveți cu privire la drumul Dvs. în literatură. Nu putem să nu subscriem uneia din ele : că sînteți mai capabil decît arătați în prezent. Vă dorim succes.

I. Kovacs : Pentru lămurirea lucrurilor, treceți pe la redacție.

Nicolae Dobre : Cît privește proza, puteți avea discuția dorită cu colegul de resort, la redacție. Versurile arată o sensibilitate certă. Expresia poetică este încă deficitară.

Tiberiu Arăzan : Reținem **Ziua.**

Iulian Filip : Vom publica poezia **Partidului.** Încercați să vă puneți mai acut problemele limbajului poetic.

M. I. J. : O rază de speranță în **Infinit.**

Radu Bonelia : Drumul pe care veniți pare a trece prin peisaje frumoase.

Constantin Toader : Ici-colo, imagini promițătoare.

Dumitru Branc : În acest plic sînt multe versuri frumoase : „Te-am căutat / în amintire / rememorînd / crinii și pescărușii" ; „Te chem / mai aproape / de stele".

Necula Ciubotaru : Am deslușit greu versurile Dvs. transcrise neglijent. Aveți, după opinia noastră, o sensibilitate reală. Sînt multe versuri care ne-au cîștigat adeziunea. Nu știu de ce, stăruie o impresie de improvizație și lipsă de rigoare artistică.

Laurian Stănchescu : Ne place simplitatea și conciziunea versurilor Dvs. Atenție : uneori aceste calități devin cusururi — versurile par desfrunzite. Avem impresia că sîntem în preajma unei colaborări.

M. A. M. — Ealocinus : Am primit manuscrisul Dvs. E un mod de a vă face o carte pentru clipele de relaxare, cu prietenii.

C. Rodica : După o singură poezie, ce putem spune ? Mai trimiteți. Și scrieți-le citeț.

Victor Petrescu Mărgean : Vom publica poezia **Răsărit.**

Valeriu Sabău : Reținem poemul **Sîntem.**

Zaharia Plăianu, Doru Dume, Gheorghe Crăciun, Belon din Eleusis, C. Andreiana, Fintonio Buzoianu, Oprea Holban Zorileanu, Gelu Nicolae, Poenaru Florin, Hărăbar C. Costică — încercări modeste.

F. Lupașcu : Sîntem tot mai convinși de vocația Dvs. literară. Poezii ca **Mi-e teamă** sau **De iarnă** stau dreaptă mărturie în acest sens. Un contact permanent cu un cenaclu literar v-ar prii mai mult decît puteți presupune. Reveniți.

H. H. Hedwig : Continuați — aveți mari posibilități. Totul este să credeți în talentul Dvs. și să munciți cu pasiune. Citățm din poezia **Ploaie :** „Prin ochii tăi mă înalț / seara se văd nori albăstrii / urme de ploi venind de departe /.../ și mă înalț pe fire de ploaie / urme de suflet / țesîndu-ți în nori".

*

Ne face deosebită plăcere să aducem la cunoștința corespondenților revistei noastre că această rubrică va fi preluată de distinsul poet Petru Sfetca, autorul unor volume de mare valoare, între care : Solii către lumină, Echinox, Osmoze, 30 de poeme, **traducător reputat din Ungaretti, Saba, Montale, Quasimodo, Leopardi, Novalis.**

ANGHEL DUMBRĂVEANU

Prietenii revistei Orizont

Unui piersic

Cuib de răcoare,
s-a făcut zîmbet
pentru cămara de lemne
Miroase bine
a pămînt ud
Seva care-i picură
Zîmbetul pînă-n cer
i-a spart gîndurile
la margini,
și au început să curgă
dantele și aripi
și o primăvară roz...

SANDA CARMEN

Poet în țara poeziei

— A fi poet în Țara Poeziei
de nu e un miraj e un calvar
pe care tot mai singure-l îndură
și tot mai rar destinele de har

— A fi poet acolo unde însăși
natura-i un poem nepieritor
și ciclurile lumilor fecundă
un univers de taină și de dor

— E o sublim-supremă cutezanță,
e o izbîndă plină de-nțeles
cînd agonia-ți fulgeră-n miracol
pe-un drum pe care singur l-ai ales. —

PETRE VLAD

Cumpănă

Între cer și pămînt
echilibrul perfect mă ține,
mă atrage raza de lună
și negrul ochi de ape...
Ziua beau
roua din zodii
mai sus de anotimpuri.
Noaptea nisipul meu
se zbate în clepsidră
așteptînd drumețul,
mă atrage raza de lună
și negrul ochi de ape.

ANA IANCU

Neliniștea

O, cîtă ploaie de vară !

Frunza are suflet de vînt
greu de suportat clorofila.

N-am dormit niciodată sub ea primăvara ;
Cît de greu crește copacii
în anotimpul nașterii mele !
și păsările acelea veșnice
le văd mereu într-o rotire sublimă
peste oamenii uitați, murmurînd în adîncuri
pe unde neliniștea mării
ureă năvalnic în creste
cu numele tău...

V. SEVASTIE GHICAN

Izvorul

Sub fața pămîntului meu,
Stropul de apă nu e prea greu.

Scrîjelind coaja de lut,
Izvorul se revarsă-n sărut.

Neastîmpărul din miez de răcoare
Asudă în vara din soare.

Holdele arse-n gerul din vis
Vor să-și stingă cerul aprins.

Pădurea de prea multă tăcere
Nu lasă dorurilor mele

Astîmpărul pierdut de căprioare
Prin cerul tîrzîilor ninsori.

Iar merele blînde pîrguite-n vînt,
Vor toate izvoarele ce sînt

Sub coaja pămîntului meu
Unde stropul de apă nu e prea greu.

GHEORGHE TRIFU

tableta

Cîștigul

Uneori opinia publică naște monștri. Mai ales cînd e vorba de ofensiva faptului mărunt, asupra căruia aceasta nu are întotdeauna o viziune lucidă. De pildă, asupra subunităților leului. S-a încetățenit ideea că dacă mergi la restaurant și nu lași un anumit rest ospătarului, ești un zgîrie-brînză. A se reține că acest rest se lasă nu numai pînă la un leu, ci foarte ades pînă la 3 pînă la 5 sau chiar pînă la 10 lei. În restaurante însă vin zilnic sute de consumatori. Cui aparține acest cîștig ilicit ? Ospătarului. Ospătarului care nu uită uneori să mai și încarce nota de plată. Absența eticii este evidentă. Absență din păcate și la ospătar și la client. Se spune că ospătarii au și unele obligații față de șeful de sală, iar acesta s-ar putea să aibă obligații față de altcineva. E cu siguranță un lanț al slăbiciunilor, în care (lucru regretabil !) o verigă este și consumatorul, prin atitudinea sa lipsită de fermitate. Deunăzi, pe terasa restaurantului Continental, am fost cu un prieten să beau o bere. În final, două sticle de bere și două cornulețe cu crenvurști costau 26 lei. Am întrebat ospătarul cît face berea ? 7 lei. Era însă bere indigenă. Am insistat să ne spună adevărutul preț al sticlei de bere. A mai lăsat din preț băiatul : 6,35. Așa mai merge, dar la să vedem lista de prețuri și nota de plată, pe care tînărul Puiu Jurescu nu s-a prea grăbit a ne-o face... 5,75 lei o sticlă de bere. Ei da, dreptatea a fost restabilită, dar cum ? Cu tîrguieli, cu tergiversări, cu consum nervos, sub privirile consumatorilor de la alte mese, unele priviri în dezacord cu actul nostru de restabilire a echității. Ba chiar am auzit șoptindu-se : pentru cîțiva lei... Această opinie publică naște monștri. Ea nu este caracteristică realității noastre socialiste, dar e din cînd în cînd prezentă. Doresc să fiu bine înțeles : nu vrea să facă nimeni din țînțar armăsar, dar nici invers : să nu facem din armăsar doar un biet țînțar. Să respectăm moneda, profesia, cinstea în ultimă instanță !

ION VELICAN

sport

Trăgînd cu ochiul...

...spre alte zări sportive, părăsind nițel fotbalul, salut întîia ediție a Cupei României la handbal feminin, cu finala programată chiar astăzi, la Brașov, între Universitatea Timișoara și Constructorul Baia Mare. Vă invit, așadar, la handbal, fiindcă Televiziunea transmite „în direct", ca să uităm că la Rouen, pe țărmurile cu mareea neagră scursă din petrolierul gigant, a eșuat și primul popas al reprezentativei noastre, cu „B"-ul francez, urmînd ca meciul de la Buenos Aires să lămurească rosturile acestei lungite vacanțe fotbalistice. Sper, totuși, că, în patria tangoului și a campas-ului, Dobrin a zburdat și i-a pus pe gînduri pe organizatorii Campionatului mondial, putînd chiar să ceară rejucarea partidelor noastre cu Spania și Iugoslavia). În orice caz, întreruperea campionatului intern prelungește euforia liderului, „Poli", învinsă duminică de „olimpicii" din care, nu știu de ce, dar eu — eheei, dac-aș fi antrenor ! — i-aș fi ales și pe Pălținișan, Barna, Lața, Petrescu și Gîlchici, pînă ce Nucă... se va coace !

Nu, nu uit că am pornit de la handbal și tot la handbal vreau să revin, mai ales că l-am învins fără replică pe Constantin Lache, la... biliard. Ce am aflat ?! Multe, dintre care una m-a întristat : deși, în ultimii zece ani, „U" a cîștigat de șapte ori campionatul și timișorencele formau nucleul național, nimeni, dar absolut nimeni nu s-a gîndit că ar fi normal ca valorosul antrenor Constantin Lache să fie tehnicianul de drept al selecționatei noastre, cîrma fiindu-i încredințată multă vreme lui Constantin Popescu. Ați auzit de Constantin Popescu ?! Eu am auzit, de la Nadire Ibadula, care îi reproșa deschis o absență la Montreal și un menisc. Astăzi, la Brașov, față în față, Constantin Lache și Constantin Popescu, ultimul bazîndu-se aproape exclusiv pe Hrivneak, Iordache, Ionescu, Corundan și Carban, crescute la școala celui dintîi, ca și antrenorul lor de-acum.

O informație : meciul U.M.T. — Victoria Carei a avut un record de asistență — trei sute de spectatori ! La aceeași oră, la întîlnirea „Poli" — „Olimpici" : 15.000 ! Semn că cele două partide se puteau cupla, spre bucuria celor 15.300, sutele neavînd altfel șansa de a-l vedea în recital pe Giuchici, cel cu macrame-ul...

TEODOR BULZA

ridendo

Sfatul... pacientului

Toată lumea e de-acord
— Treaba pare minimă —
Că toți doctorii au cord,
Dar nu toți au... inimă.

Unii medici

Așa precum demult o știm,
Ei ne ajută să trăim ;
Dar vorba ceea, românească
Și ei vor, totuși, să „trăiască" !

Tanatologie

După un autoepitaf al unui actor roman

Ciudată-i soarta, uneori,
Și-ntortochiat al vieții drum !
Muream pe scenă deseori
Dar niciodată ca acum.

Somnoterapie

Un vechi proverb așa socoate,
C-adesea cui pe cui se scoate.
Deci, te „tratează" cît mai des cu
„Insomnii" de M. Sorescu.

VASILE VĂRĂDEAN

top

„UNORA LE PLACE JAZZ-UL..." și aceștia au fost prezenți la Sibiu unde recent s-a desfășurat cea de-a VIII-a ediție a **Festivalului românesc de jazz.** Încerc o succintă relatare a „filmului" manifestării, avîndu-l interlocutor pe **DORIN POPOVICI,** președintele Clubului de jazz al Facultății de Electrotehnică — Timișoara.

„Trei seri la rînd, pe scena festivalului s-au perindat 19 formații însumînd 214 instrumentiști, invitați din toată țara. A fost o participare record la această ediție care ne-a oferit și surprize în materie de creație și interpretare...

— Amintiți-le. Ce a plăcut ?

— Festivalul neavînd caracter competitiv, răspunsul nu exclude poate o doză de subiectivism. Așadar „veteranii" Johnny Răducanu evoluînd alături de un grup de sufiători de la Filarmonica „G. Enescu", Big-band-ul maestrului Sile Dinicu cu o nouă concepție în aranjamentele și orchestrațiile pieselor, cvartetul Marius Popp, experimentele electronice ale lui Adrian Enescu...

— Revelația festivalului ?

— Pianistul ieșean Ion Baciu jr. care la cei 18 ani ai săi uimește, dar mai ales promite...

— Cîteva cuvinte despre prezența timișoreană...

— Deși în actuala componență formația **„Gramophon"** activează doar de cîteva luni, ea s-a remarcat datorită omogenității și preciziei execuției, unor piese ca „Serial", „Argument" cea din urmă compusă de Doru Apreotesei. Acesta, ca și Mihai Farcaș se află într-o perioadă de tranziție pop-jazz ambii „conectați" deja la pulsul colegilor de grup, Laurențiu Butoi și Kamocsa Bela...

— Ce a adus prezenta ediție a festivalului față de celelalte ediții ?

— Ca o recunoaștere a valorilor jazz-ului autohton, la actuala ediție s-a hotărît înființarea în cadrul ATM-ului a unei secții pe profil jazz. Faptul va contribui cu siguranță la o mai fructuoasă activitate, la o coordonare a manifestărilor menită să afirme plenar valorile incontestabile ale jazz-ului românesc".

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **După cinci luni de la dispariție, Elvis Presley „trăiește" o glorie fără precedent pentru un cîntăreț de rock. Tot mai numeroși tineri americani se îmbracă și-și fac freza à la Presley, îi imită vocea și stilul de interpretare. Casa de discuri „RCA" — cu care colabora celebrul cîntăreț, și care, înainte de moartea lui, i-a vîndut peste 500 de milioane de plăci — abia prididește acum să scoată atîtea hit-uri vechi cît se cer pe piață. Fanatismul fanilor a atins culmi nebănuite. Producătorii celor mai diverse suveniruri se înfruptă acum de pe urma gloriei postume ale lui Elvis. Ambalajul gumei de mestecat poartă chipul lui, apar medalioane, ceasuri, curele, șepci, maiouri și, culmea ! pînă și bancnote care în loc de chipul lui Washington poartă pe cel al regelui rock-ului. Compania „Factors", care a cumpărat drepturile de a produce asemenea suveniruri nu se va opri însă aici : „Sîntem încredințați — spune Hary Geissler, președintele acestei societăți că gloria postumă a lui Presley abia acum începe. E vorba, bineînțeles, de o serie de produse cosmetice care vor purta numele unor melodii cîntate de Presley, confecții pentru copii și adulți, pantofi și tenișî. Cei mai fanatici însă pot cumpăra și cîțiva centimetri de pămînt, din terenul de patru mii metri pătrați care înconjoară vila cîntărețului. Prețul unui centimetru pătrat : 10 dolari. Folosul : inexistent, dar, pe cine interesează...**

● **După cum transmite agenția vietnameză de presă, un experiment literar a dat roade deosebite. Cu trei luni în urmă, un grup de douăzeci tineri literați de talent s-au „autosechestrat" în clădirea Centralei de creație literară, unde, în acest răstimp, lucrînd „în acord" și în colectiv au scris 25 de romane și nuvele, o piesă de teatru și librete pentru 23 de operete (pe care le-au trimis unei echipe asemănătoare de compozitori).**

● **Iată, pentru cei care n-au știut, care sînt cele mai mari rîuri din Europa : Volga (3.690 km), Dunărea (2.850 km), Nipru (2.280 km), Donul (1.950 km), Dvina de nord (1.700 km), Neva (1.774 km), Rinul (1.328 km), Vistula (1.087 km) ș.a.m.d.**

din literatura lumii

LYNDALL HADOW

Povestirile scriitoarei australiene LYNDALL HODOW (n. 1903) sînt deseori publicate în periodice şi cuprinse în antologii din Australia, Anglia, R. D. Germană, U.R.S.S. şi S.U.A., lucrările ei literare, cît şi programele radio fiind în repetate rînduri premiate. Povestirea DUMINICĂ DUPĂ MASĂ a fost publicată în volumul apărut în 1953 THE TRACKS WE TRAVEL. AUSTRALIAN SHORT STORIES (Drumurile noastre. Povestiri australiene).

Duminică după masă

Tînărul şedea în şezlongul din faţa uşii de la bucătărie. Maică-sa încercă apa pentru spălat părul din albia zincată şi strigă : „Sally, Lally". Apoi intră în bucătărie cu paşi greoi, atenţi, şi se întoarse cu un ceainic de tablă.

„Adu fetele încoace, fiule", spuse. Se face tîrziu, şi nu se usucă pînă la culcare.

Spunea vorbele astea în fiecare duminică după-masă de cînd îşi putea el aminti. Nu făcu nici o mişcare, sta doar privind mat la pămîntul cenuşiu, bătătorit, de pe acoperişul înclinat al şopronului. „Bun băiat", îşi spuse ea în gînd, apoi strigă din nou, plină de speranţă : „Sally, Lally".

O fată roşcată îşi făcu apariţia de după magazia din tablă ondulată.

„Pe cine-ai strigat, mamă ?"

„Ai auzit, doar. Voi două, veniţi imediat, să nu apuce să se răcească apa asta. Hai-hai, amîndouă".

Aveau zece ani. Cei doi copii din urmă muriseră de timpuriu, aşa că, neavînd pe nimeni mai mic de îngrijit, Sally şi Lally cunoscură o copilărie mai lipsită de griji decît fratele lor.

Lui, în timp ce mama gătea, spăla şi cultiva legume, lui îi reveniseră în grijă gemenele care creşteau. El le apărare de soare, de ploaie. El le păzise de fîntînă descoperită, de pui, de ereţi, de grădină în paraginâ şi de şerpi.

El le făcuse jucării din cuierele de haine, corzi de sărit din hamuri desperecheate ; şi el le adunase arşice pentru joc. El le construise casele pentru păpuşi. Iar cînd familia mergea în docar la parohie, de trei sau patru ori pe an, el ducea cîte una din fete pe fiecare genunchi, urmîndu-le mai tîrziu prin magazinele cu pînzeturi şi prin băcănii, şi în parcul din faţa gării, unde leandri prăfuiţi şi eucalipţi împrăştiaţi lăsau să cadă în iarba arsă de soare frunze vlăguite.

La început nu existase vreo şcoală destul de aproape de ferma lor, aşa că toţi trei, aproape imediat ce gemenele fură în stare să stea la masa de scris, trebuiră să înceapă cursurile prin corespondenţă. Aceasta era o formă de ultimă oră, iar el şi surorile lui începură să-şi bată capul împreună. În curînd le depăşi binişor, aşa că îi reveni lui şi educaţia lor — pînă cînd fu ridicată Şcoala de Stat, la depărtare de două mile pe şosea. Atunci el deveni păstorul lor pe drumul străbătut de cinci ori pe săptămînă.

Acum trecuse mai bine de un an de cînd terminase şcoala. Gemenele mergeau şi se întorceau singure în fiecare zi, în timp ce el lucra la fermă cu tatăl său şi cu toţii ştiau că în curînd urma să mai fie un copilaş în familie. Fetele erau teribil de misterioase în această privinţă. El era iritat.

„Sally, Lally", strigă mama. „Veniţi imediat, sau îi spun tatălui vostru cînd se-ntoarce".

„Se face tîrziu", îi spuse băiatului, „şi sînt obosită". Cum şedea pe marginea spălătorului mînjit de săpun şi vărgat de albăstreală îşi lăsă protector mîna peste şort.

Tînărul sări în picioare şi merse grăbit să aducă fetele. Fugiră ţipînd şi chicotind, una spre grămada de cazane ruginite, unde fusese odată ograda, cealaltă spre mormanul de rădăcini stivuite ca nişte tigve şi oase pe pămîntul argilos.

Le prinse pe amîndouă. Ele îl lăsară — făcea totul parte din jocul de-a ascunselea cu fratele mai mare. Dar azi era altfel. El le înşfăcă dureros de umerii osoşi.

„Încetează", strigă Sally. „Mamă, îmi rupe mîna". Încercă să-l lovească în picior, iar el o lăsă să scape, plesnind-o tare, pe cînd fugea. Lally îl ciupi, iar el, cum o ducea spre albie, o scuturâ cu o ciudă neaşteptată...

Mama îl urmă în bucătărie.

„Amăritele astea de muşte", spuse în timp ce le alunga de pe plăcinta care se răcea pe masă. „Cred că am să pun masa acum, să mă pot odihni puţin înainte de ceai". Vocea îi era plină de speranţă, dar el nu răspunse. Îmbrăcă o jachetă groasă peste cămaşa în dungi.

„Ce faci ?" întrebă ea. El îşi trase haina care odată fusese a tatălui său. „Într-o zi ca asta. O să te coci". Îşi aşeză o pălărie veche de fetru.

„Îmi poţi da carnetul meu de economii?"

Nu se uită la ea cum se aşeză cu grijă pe banca de lîngă peretele înnegrit de funingine. Venise clipa. Primul ei născut părăsea jalnicul cuib.

„Pleci ?", întrebă.

„Trebuie, mamă, nu mai pot rămîne aici". Ridică vocea. „Casa asta. Nu-i nimic aici. Vreau... Vreau un gramofon şi... o bicicletă".

Asta fu totul. Declaraţia dorinţelor lui simple. Nu o putu privi în faţă.

„Nu ne putem permite". Era umilită. „Fiule, am făcut tot ce-am putut pentru tine. Nu pleca aşa".

Plîngea uşor. El nici nu o privea.

„Ai fetele", strigă, încercînd să-şi îndulcească plecarea. „Am să-ţi... am să-ţi scriu... şi-am să-ţi trimit bani de cum capăt o slujbă".

„Nu-i vina lui", spuse ea. Tatăl tău nu a fost făcut să fie fermier. Dar praful din mină... Şi-apoi am fost trimişi aici... N-aveam de gînd să rămînem aşa de mult... Cînd ne-am dat seama că nu plouă destul"...

El spuse, ştiind unde s-ar termina discuţia : „Trebuie să plec, mamă".

„Spui că vrei o bicicletă", îngăimă. „O ai pe Darkie".

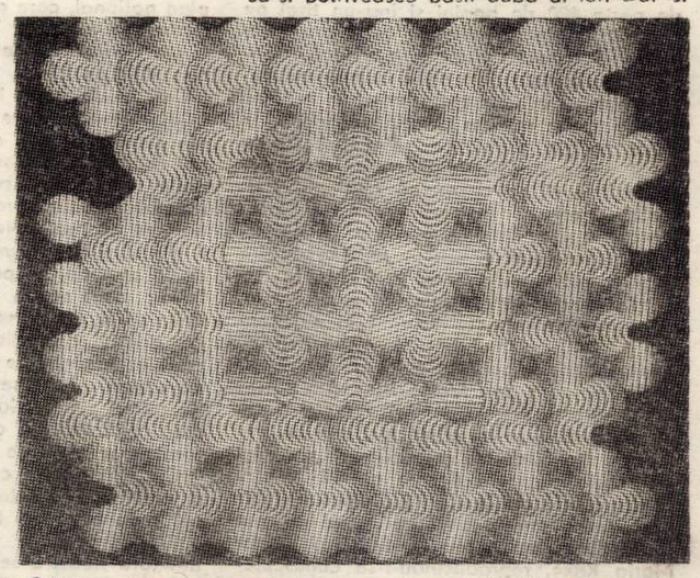

VIOREL TOMA : „Structură variabilă"

„Darkie ! Rabla aia. Oricum, nici nu-i a mea. Iar eu vreau să văd lumea şi să muncesc într-adevăr. Nu doar să dau o mînă de ajutor pe-aici".

„Tatăl tău are nevoie de tine la fermă".

„Nu, nu-i trebuiesc. Nu-i de lucru pentru amîndoi. Trebuie să plec".

Astfel ea cedă.

„Unde vei dormi ?"

„Nu-ţi face griji. Am ce-mi trebuie pînă găsesc de lucru. Îmi dai carnetul ?"

Îl găsi în sertarul mesei de la bucătărie sub un teanc de note de plată şi de scrisori. Carnetul lui de economii, din timpul şcolii, cu cei cîţiva amăriţi de bănuţi puşi deoparte săptămînă de săptămînă, cîte unul în fiecare dimineaţă de luni. Băiatul îl luă şi se îndepărtă încet.

„Trebuie să-ţi iei pătură".

„Mă descurc eu". Ştia că nu prea aveau multe în casă.

„Atunci ia-ţi plapuma".

„Nu, e prea grea"...

Gemenele intrară în fugă. „Mamă, ne dai ? Ne dai cîte o turtă ?"

„Fratele vostru pleacă".

Gemenele tăcură. Se agăţară de ea. Le dădu în lături, spuse : „Luaţi", şi începu să împacheteze puţinele lui lucruri — încă o cămaşă decolorată, o pereche de cizme, flanelul pentru lucru — le puse în pătură. „Unde vei dormi la noapte ?"

„Mă descurc eu !", ţipă, dînd glas dorinţei disperate de a pleca. Dacă ar mai fi rămas o clipă, dacă s-ar fi încumetat să se uite în ochii ei copleşiţi de durere, ar fi fost pierdut. S-ar fi dus pe apa sîmbetei curajoasa lui hotărire...

Îl conduseră pînă unde putură merge ; trecură prin gardul de sîrmă rupt, urcară pe mirişteа îngălbenită. Se agăţară de el ca pentru a-l reţine, şi încercară să-l facă să-şi potrivească paşii după ai lor. Dar el privea spre orizontul depărtat şi spre şosea şi spuse : „Trebuie să mă aştern la drum. Fetelor, aveţi grijă de mama".

Văzînd privirea ei plină de suferinţă i se umplură ochii de lacrimi prosteşti. O sărută în grabă.

„Vă las", spuse el, şi cu bravura ostentativă născută din sărăcia tinereţii lui plecă în grabă pe şosea.

Neîncrezătorul strigăt de protest al mamei muri stins. El se întoarse. „Cum ajung îţi scriu, mamă", mai strigă. Apoi, praful ridicat în urma lui fu tot ce mai puteră vedea. Încet, se înapoiară la fermă, în după-amiaza pustie.

Traducere : MONICA ALDEA

colocvii internaţionale

De vorbă cu Jean P. Coutsocheras

PREŞEDINTELE PEN-CLUBULUI DIN GRECIA

Despre poezia angajată şi lirismul social

— Credeţi într-o angajare socială şi politică a poetului şi scriitorului ? Care este relaţia dintre activitatea Dv. pe tărîm social şi creaţia Dv. poetică ? Şi ca să fim mai exacţi, consideraţi că poate exista o poezie „apolitică" ? Continuîndu-ne ideea, ce ne-aţi putea spune, în acelaşi timp, despre corelaţia dintre elementul „subiectiv" şi cel „obiectiv" în artă, şi-n speţă în opera Dv. ?

— Cred că poetul este, înainte de toate, cetăţean. Aristotel spunea că omul este „zoon politikon", care trăieşte şi se mişcă într-un mediu social. Poetul însuşi reprezintă o experienţă trăită sentimente şi cugetări, într-o lume cunoscută şi necunoscută Eu cred că ei trebuie să trăiască intens pulsul vieţii poporului său, problematica timpurilor, să trăiască şi să lupte în numele valorilor umane, întrupînd toate acestea în cuvîntul poetic.

Sensibilitatea şi lirismul social constituie sinteza dominantă a poeziei mele. Am viziunea unei cetăţi ideale — Cetatea Sensibilităţii — unde sensibilitatea şi lirismul social vor constitui fundamentul ei.

În mod deosebit, în anii luptei noastre împotriva dictaturii colonelilor, poezia mea era o poezie a rezistenţei şi se edita în străinătate.

Sîntem cu mult departe de Belle époque. În epoca noastră atît de agitată poezia s-a retras din cuibul ei de aur ; teza „artă pentru artă" şi ermetismul nu mai au putere. Şi doar cu excepţia poeziei erotice şi lirice, poezia „apolitică" mă determină să am multe rezerve. Pe omul „apolitic" îl consider neputincios, mortificat. „Crezul" meu poetic este lirismul social şi sensibilitatea.

— Vă consideraţi adeptul anumitor şcoli estetice şi poetice ? Aţi suferit influenţe străine, şi dacă da, atunci, în ce fel le-aţi adaptat climatului cultural grecesc contemporan, şi bineînţeles, modalităţii Dv artistice ?

— Nu cred că urmez anumite şcoli poetice. În mod firesc, mediul social şi anumite curente ideologice contemporane îşi exercită influenţa şi asupra creaţiei mele. Dealtfel, preocupările şi izvoarele mele de inspiraţie nu se mărginesc doar la spaţiul grec. Poezia este ascultată şi cîntată în toate spaţiile şi sub toate cerurile. Dacă există influenţe sau nu, aceasta o vor spune cercetătorii creaţiei mele. Ceva asemănător a şi avut loc. Într-o recentă lucrare consacrată operei mele susţinută la Université de Paris X, profesoara Cleopatra Varouxi-Psaraki, se referă la similitudini şi influenţe ale gîndirii franceze în creaţia mea. A se nota că este vorba de un studiu comparativ elaborat sub conducerea profesorului de literatură comparată Jacques Lacant. Dar şi cultura franceză este pătrunsă de spiritul grec. Spaţiul grec este un izvor inepuizabil de sensibilitate şi lirism social-dominante ale poeziei mele.

— Cu cîteva luni în urmă aţi găzduit, ca Preşedinte al PEN-Clubului din Grecia o delegaţie a PEN-Clubului din România. Cum vedeţi stringerea relaţiilor dintre poeţii şi scriitorii dintre cele două ţări şi popoare prietene, precum şi dezvoltarea legăturilor culturale, în general ?

— Anul acesta am avut bucuria de a primi la Atena în urma unei invitaţii a PEN-Clubului grec, o delegaţie de cunoscuţi scriitori români, care ne-a lăsat cele mai frumoase impresii, iar şederea ei a fost foarte oportună în vederea stringerii relaţiilor culturale dintre ţările noastre. Foarte repede vom răspunde vizitei după invitaţia primită din partea Uniunii Scriitorilor din R.S. România. Aceste întîlniri urmăresc cunoaşterea reciprocă a colegilor celor două ţări şi colaborarea în domeniul cultural pe plan bilateral şi balcanic. Pînă acum noi am stabilit contactele respective cu colegii iugoslavi şi bulgari. Ambiţia tuturor este de a continua colaborarea scriitorilor la un nivel interbalcanic, adică ceva ce începuse din 1930 şi s-a continuat cu cîteva rezultate splendide pînă-n preajma celui de al doilea război mondial, cînd în ţările noastre vecine exista o Ligă pentru colaborarea interbalcanică Mi-aduc aminte, cu o deosebită emoţie, de fizionomia venerabilă a neuitatului profesor Iorga, care era unul dintre promotorii mişcării interbalcanice şi colaborator al lui Alexandru Papanastasiou, luptător de frunte în această mişcare. Tînăr pe atunci, eram membru în Consiliul Executiv al Ligii greceşti pentru colaborarea interbalcanică. Organizam congrese şi întîlniri interbalcanice. Editam la Atena revista „Les Balkans", unde literatura Balcanilor ocupa un loc impunător.

Pentru intensificarea colaborării dintre scriitorii lumii de azi, am prezentat o expunere la Assemblée Parlamentaire du Conseil de L'Europe, a cărui membru sînt, cu ocazia discuţiilor pe marginea Actului final de la Helsinki şi a reuniunii de la Belgrad. Iar în ceea ce priveşte colaborarea dintre scriitorii greci şi români, am luat cuvîntul în Parlamentul grec cu prilejul ratificării acordului cultural dintre cele două ţări, insistînd asupra necesităţii intensificării acestei colaborări în domeniul literelor, referindu-mă totodată la activitatea neobosită a ambasadorului român, admirabilul poet Ion Brad. Şi mi se dă ocazia acum să mă refer la oferta revistei ORIZONT, precum şi a revistei SECOLUL 20 care a dedicat un număr triplu literelor greceşti

— Dacă aţi cunoscut mai îndeaproape poezia română, ce impresii aveţi despre ea?

— Îmi exprim cea mai profundă apreciere şi admiraţie pentru realizările poeziei româneşti, în care sînt oglindite atîtea încercări, lupte, cugetări, sensibilitate şi lirism social. Aceasta constituie încă un fapt în plus, care mă face să vin cu deosebită bucurie în România pentru a strînge mîinile colegilor. Vă rog, să transmiteţi cercurilor şi cititorilor revistei ORIZONT, tuturor colegilor români salutările mele cordiale şi frăţeşti.

Interviu consemnat de ANDREAS RADOS

Succint portret

Jean Coutsocheras este deja una dintre vocile lirice impunătoare ale Greciei de azi. Om de o vastă cultură europeană, avocat de profesie, absolvent al Facultăţii de drept din Atena şi al celei de studii economice din Paris, a publicat peste 15 culegeri de poezie de o valoare artistică incontestabilă. Opere ale lui J. Coutsocheras sînt traduse în franceză, engleză, germană, spaniolă, suedeză italiană, japoneză, maghiară, română, turcă etc. Poetul este şi un remarcabil om politic, deputat, membru în conducerea Mişcării Socialiste Panelene-PASOK).

ANDREAS RADOS

ION ARIEŞANU (Redactor şef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Indez : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

DOINA SĂSĂRMAN : „Fata cu crizanteme"

În spiritul colaborării internaționale

O politică internă dinamică, înnoitoare, cu adevărat revoluționară, caracteristică României socialiste într-o măsură tot mai mare în ultimul deceniu, este dublată, pe plan internațional, de o tot atît de dinamică politică de pace și colaborare.

Analizînd în spirit revoluționar realitățile vieții internaționale, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** arăta, le și forțele progresiste, ba mai mult, asistăm la ascuțirea unor contradicții legate îndeosebi de preocuparea pentru **„păstrarea unor poziții deținute de unele țări în lume, de lupta pentru noi sfere de influență".**

Pornind de la această realitate istorică, secretarul general al partidului nostru conchidea, în cel mai autentic spirit revoluționar, că este momentul să se acționeze cu mai multă responsabilitate pentru depășirea stărilor de lucruri existente în prezent, spre a se reveni la o politică de colaborare și destindere, de a se renunța la politica de forță, de amestec în treburile altor state și, în primul rînd, să se renunțe la politica de dominație și de acaparare de sfere de influență, politică ce nu mai corespunde actualei situații internaționale. **„Trebuie înțeles** – spunea secretarul general al partidului – **că popoarele doresc, realmente, să fie stăpîne pe destinele lor, doresc relații noi, bazate pe egalitate, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestec în treburile interne, pe renunțarea la forță și la amenințarea cu forța. Numai pe această cale se pot asigura promovarea în continuare a documentelor de la Helsinki, realizarea de pași concreți în înfăptuirea lor în toate domeniile, inclusiv în cele de ordin umanitar".** Aceste idei rezumă concepția României privind viața politică internațională și pe această concepție se bazează acțiunile și inițiativele țării noastre. Pe de altă parte, politica externă a României degajă un puternic optimism, căci, pornind de la recunoașterea neîmplinirii unor obiective pentru care luptă popoarele și forțele iubitoare de progres, ea militează pentru instaurarea unei politici noi în viața internațională.

În acest sens, într-un răspuns dat de președintele Nicolae Ceaușescu corespondentului diplomatic al trustului de presă american „Hearst Newspapers", se subliniază că **„pentru a putea vorbi de relații noi, de colaborare egală între state** – termen mai precis decît termenul destinderii – **presupune ca popoarele să determine guvernele să renunțe la vechile practici, să realizeze în viață o politică nouă, democratică. Or, pentru aceasta se impune o intensificare a preocupărilor, a luptei pe plan mondial a tuturor oamenilor, care doresc relații noi, care vor să trăiască în pace și libertate. Aș spune că, în această direcție, perspectivele pot fi apreciate ca bune, cu condiția însă ca oamenii să nu considere că toate acestea se vor realiza de la sine, ci, dimpotrivă, în loc de a se relaxa și a sta liniștiți, să-și intensifice eforturile și preocupările pentru realizarea acestei politici noi".**

Iată așadar că trăsăturile care caracterizează politica înnoitoare a României socialiste pe plan intern, politică de profunde transformări, la care asistăm în ultima vreme, se răsfrîng și în politica noastră externă – o politică realistă, activă, marcată de un optimism lucid.

Dacă avem în vedere recentele Hotăriri ale Comitetului Central al partidului nostru cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, hotăriri care pornesc de la necesitatea creării unor condiții mai bune pentru realizarea în viață a obiectivelor Congresului al XI-lea de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, hotăriri care dau o imagine clară asupra dinamismului vieții politice interne, și le privim în legătură cu evenimentele politicii externe actuale pe care le desfășoară România socialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, avem în față dimensiunile eforturilor fără precedent ale unei țări angajate în făurirea unei vieți înfloritoare și a unui destin măreț în lumea contemporană.

VASILE VERSAVIA

Pictorii arădeni

DOINA și SEVER SĂSĂRMAN

Doina și Sever Săsărman au apărut în pictură relativ de puțină vreme, prima lor expoziție avînd loc în 1974, dacă facem excepție de cea a lui Sever, din 1965. Dar în acești puțini ani expozițiile personale și participările la manifestările de grup s-au succedat într-un ritm de-a dreptul impresionant. Aproape zece personale și cam tot atîtea participări în mai puțin de cinci ani este, oricum, o performanță și totodată un avantaj, deoarece publicul a avut astfel prilejul să se obișnuiască încetul cu încetul cu arta nu întotdeauna deschisă primului contact, cum este în special creația lui Sever Săsărman.

Total diferiți în tehnică și tematică, cei doi se înrudesc în primul rînd prin lipsa de prejudecăți cu care se apropie de șevalet. Interesată în primul rînd de culoare, Doina Săsărman creează universuri personale, în care florile și caii se constituie într-un generos și echilibrat crez în potențele nelimitate ale naturii de a ne ocroti, severă ori îngăduitoare.

Sever Săsărman și-a pus la punct o tehnică originală ale cărei efecte, la primul contact, șochează. Dar motive ancestrale și tradiționale ale pămîntului natal ne sugerează pe nesimțite o stare de recunoaștere, în care totul ne este familiar – atmosfera, decorul, figurile și fabula, un întreg prezentat puțin mai „altfel", un „altfel" care și reprezintă contribuția artistului.

După expozițiile de la Arad, Cluj-Napoca, St. Gallen și Lugano (Elveția), München, Roma, după participările din talia (Sulmona, Fiugi, Palermo), după foarte multe participări în Franța, cei doi artiști arădeni se văd încununați cu cei mai importanți lauri ai expoziției internaționale de la Casalmaggiore (Parma) : Medalia de aur pentru Sever Săsărman și Placheta de aur pentru Doina Săsărman.

Acum ei se află în pragul unei noi expoziții personale în țară (Cluj-Napoca) și al participării la două noi manifestări importante de peste hotare : la Expoziția anuală de la Grand Palais des Champs-Elisées din Paris și la un concurs internațional de pictură din sudul Italiei.

GHEORGHE SCHWARTZ

Tulnicele Iancului

însemnări

În această primăvară, am întîmpinat echinocțiul la izvoarele Crișului Repede. Lumina avea un surîs de fată tulburată de așteptări și-am văzut un deal despădurit din care se despleteau nenumărate șuvoaie de apă grăbită, gîngurind moale în vocabule de argint.

Poposind la Poieni și la Ciucea, cu prieteni vechi și noi, ne-am strîns, spre seară, în sala Căminului cultural din satul în care doarme, în veghea și iubirea noastră, Octavian Goga, „poet național totdeodată și pur ca și Eminescu", după cum spune G. Călinescu.

Astfel am avut șansa de a participa (căci ne simteam cu toții integrați în spectacol) la o clacă din Valea Drăganului. Dat de formații artistice din satele județului Cluj, formații laureate ale primei ediții a Festivalului Național „Cîntarea României", spectacolul a fost o bucurie a spiritului, prin autenticitatea nealterată a cîntecului și jocului popular, a obiceiurilor și costumelor specifice acestor locuri din Apuseni.

Voi începe descrierea priveliștilor folclorice prin a-mi aminti grupul vocal feminin din Mînăstireni, condus de **Florița Condor,** care, preluînd ceva din mișcarea acelui unic Dans al fetelor de la Căpîlna, ne-a propus cîteva melodii populare într-o interpretare originală, finisată cu sensibilitate și netăgăduită măiestrie. O similară apariție a avut grupul vocal feminin maghiar din același sat, ca și grupul vocal de fete al Liceului industrial din Huedin, condus de **Zamfir Dejeu.** Se cuvine a sublinia în mod special această formație care valorifică vechi cîntece, cu o linie melodică neobișnuită sau neîntîlnită de noi. Grija pentru păstrarea autenticității, discreta subliniere a frumuseții grave a acestor creații de fond ancestral, prin vagi și de un farmec special accente de contemporaneizare dau interpretării valoare indubitabilă.

Clacа din Valea Drăganului s-a desfășurat în ambianța specifică Apusenilor : o odaie cu pereții îmbrăcați în covoare, cu ștergare și străchini decorative, cu maldăre de perini, cu răschitoare, vîrtelnițe și furci de tors. Fete și femei, în jurul gazdei, torc fuioare de cînepă, ori caiere de lînă, string firele în gheme. Încet, încet, odaia se umple de grupurile de femei ce vin mereu. Se spun întîmplări din sat, cu mult umor, se spun ghicitori, se cîntă, se horește. Cineva aduce o strachină cu fructe uscate, o fetiță coboară între spectatori aducîndu-ne și nouă soarele verii, conservat în feliile de mere sau în prunele adunate în anotimpul fierbinte.

Impresionează frumusețea durabilă și vitalitatea frenetică a femeilor. Lucrul este alternat cu jocul, un joc săltat cînd pe un picior cînd pe altul. Ritmul cizmulițelor negre, voioșia, chiotul femeilor au un aer de temeinicie, de durabilitate, de vechime și statornicie multimilenară.

Faptul că elementul feminin, în aceste jocuri populare, predomină se explică prin specificitatea vieții acestor sate, unde bărbații erau mai tot timpul anului la tăiatul pădurilor, la extracția varului, ori, cum spune cîntecul : **„au plecat moții prin țară / cu doniți și cu ciubără".**

Dar iată că finalul clăcii se întîmplă în apoteoză : după strîngerea jurebiilor lucrate, după cîntări strigate de trei grupuri, prin care gazda este provocată că s-a dovedit zgîrcită cu paharele și bucatele, bărbatul casei învoiește adunarea să joace. Vin feciori și bărbați maturi, vînjoși, falnici, cu căciuli negre, țuguiate, și pornesc un joc cu multe mișcări dificile : jocul se încinge pătimaș, stîrnind entuziasmul sălii. Joacă pînă și cele cîteva pruncuțe de la grădiniță, surprinzător de exact și de pasionat. Între ele, Cristina Pascalău, de 5 ani, seducătoare.

Spectacolul se încheie prin apariția formației de taragotiști, „Tulnicele Iancului", de o forță cu totul ieșită din comun, electrizînd asistența care, transfigurată, susține ritmul într-un ropot general. Iar mai tîrziu, ca o reverberație de suflet, glasul fermecător al criticului-poet **Valentin Tașcu : „Mă prietene, eu sînt tu",** într-o rostire subjugătoare, exprimînd ceva din atmosfera unei întîlniri de neuitat.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

ORIZONT 15 13 aprilie (526)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

cronica literară

Valeriu Cristea este un atent cronicar al fenomenului literar de azi, după cum arată volumul **Interpretări critice** şi mai ales susţinuta activitate din paginile Românieі literare, criticul, chiar dacă în ultimul timp nu şi-a mai adunat foiletoanele, susţinînd **„perenitatea cronicii literare".** Dar originalitatea sa se observă mai ales în comentariile privind clasicii **(Tînărul Dostoievski, Pe urmele lui Don Quijote, Ion Neculce),** socotiţi **„realităţi protectoare",** după propria-i expresie. Nu-i vorba neapărat de o critică în **prelungirea** operei, nici doar de o **devoţiune** (critică de tip Tristan, pasiune pentru anumite opere, în opoziţie cu cea de tip fluture, Don Juan, instabilă deci sau mai curînd aplicare asupra unor multiple creaţii, după teoretizările pe care criticul le făcea cîndva), mai curînd de **sentimentul** unui **teritoriu stabil,** de valori statornicite, însoţite de comentarii numeroase, unde noul comentariu îşi poate primi, **prin contrast,** semnificaţia şi **originalitatea.** E ceea ce face deoltfel criticul şi-n această carte în care subtilitatea analizei se alătură ironiei uşoare, demonstraţiei strînse şi citatului expresiv, abundent uneori, dar, avîndu-şi rolul precis, după opinia sa, în desfăşurarea logică a demersului critic.

Volumul **Alianţe literare** reia titlul unei secţiuni din **Interpretări critice,** unde se fac şi anumite consideraţii privind înţelesul termenilor. **„Operele importante,** spune criticul, **devin un refugiu în care criticul se fortifică. După crenelurile unei mari opere, în care se claustrează, el poate privi în jur mai liniştit".** E tocmai ceea ce face Valeriu Cristea şi-n cărţile citate mai sus, şi-n aceasta de acum. Situat într-un **„spaţiu asigurat",** statornicește aceste **alianţe literare** fiind vorba în fond de **afinităţi** de structură : **„dintr-o necesitate de a încheia trainice alianţe literare se naşte această critică, care dobîndeşte o valoare existenţială şi care s-ar putea numi critică afină sau critica alianţelor literare".**

Cartea despre care ne ocupăm are două teme centrale : prima privind **satira** (Caragiale, Arghezi, Swift), a doua urmărind **constituirea** (Duliu Zamfirescu) şi **realizarea** romanului **total** (Marin Preda).

Caragiale este recitit alături de citirile anterioare, multe la număr. Tema vidului sufletesc şi a inconsistenţei este urmărită cu precădere **(„Inconsistenţei interioare a personajelor îi corespunde, în afară, tremurul fantomatic al existenţei"),** alături de aceea a limbajului, care joacă un rol **„decisiv",** avînd nu numai o funcţie **expresivă, ci şi una existenţială,** a măştilor (una din cele mai interesante) şi a urmăririi. Satira lui Caragiale, spre deosebire de a lui Swift, la care se fac numeroase trimiteri, este una a bunului simţ şi a înţelepciunii, fără mari orgolii, modestă.

Valeriu Cristea

ALIANŢE LITERARE

Ed. Cartea Românească, 1977

Un alt tip de satiră, la Tudor Arghezi, plină de orduri, poate o satiră a **„materiei în descompunere",** un **„apocalips al corupţiei",** un **„morb al complicaţiei",** prin contrast cu **„entuziasmul şi respectul naturii".** E vorba de pamfletele „colerice", după cum exact formulează criticul. Dar universul „comic" arghezian ni se pare, la o lectură mai atentă, mai degrabă unul tragic, iar purulenţa limbajului atinge adesea efecte contrare celor scontate, lucru ce-i scapă criticului. Cît priveşte citatele abundente, credem că-i taie cititorului pofta de a le căuta în contextul general al acestui univers literar în care criticul vede şi **satiră** şi **purificare.** Putem admite că Arghezi este unul din cei mai mari satirici ai **„adulaţiei scabroase",** din literatura universală, un meşter al tablourilor **„apocaliptice",** ca nimeni altul, dar violenţa limbajului trece adesea de limitele cuvenite, punînd **„la grea încercare simţul pudoarei",** cum spune criticul, ce-şi cere scuze pentru suita de exemple, necesare, după părerea sa, demonstraţiei. S-ar fi putut discuta şi despre „măştile" lui Arghezi, nu numai despre antiintelectualismul său. Chiar dacă criticul ţine să facă disocierea între viziunea satirică de esenţă literară, neconfundabilă cu opiniile scriitorului, delimitarea ni se pare greu de operat, fiind vorba mai degrabă de **„un resentiment de şcolar rebel şi de autodidact",** după cum i se pare probabil şi criticului.

Şi-n cazul lui Arghezi se fac trimiteri la Swift, ceea ce-l îndreptăţeşte pe critic să stăruie asupra scriitorului într-un nou capitol, cu ample teoretizări asupra satirei şi ironiei sale în special, dar şi în perspectivă generală, folositoare înţelegerii celor doi scriitori.

Tot atît de originale, dense şi interesante sînt paginile privind drumul pe care proza noastră l-a parcurs spre **romanul total.** Duiliu Zamfirescu este întîiul care depăşeşte faza unilateralităţii, privind sufletul personajelor sale în complexitatea lor, chiar dacă, fiind vorba de început, rezultatele nu sînt spectaculoase. Cu toate acestea, **Viaţa la ţară** se apropie de romanul total, **„capabil să însumeze marea diversitate de aspecte ale realităţii şi întreaga complexitate de trăiri ale omului".**

Realizarea deplină a acestui roman total o face, după opinia criticului, Marin Preda în toată creaţia sa, mai ales în **Moromeţii** socotiţi o altă „viaţă la ţară". Nu vom stărui asupra acestei evidenţe (cărţile lui Marin Preda sînt citite şi recitite), dar vom sublinia teoretizările criticului şi trimiterile sale la **„volumul conştiinţei"** personajelor lui Marin Preda. De fapt la **volumul realităţii** şi la **volumul sufletesc,** două realităţi ce-şi primesc, după cum arată Valeriu Cristea, o transfigurare exemplară în marile creaţii ale prozatorului. E vorba de un echilibru existenţial între complexitatea lumii din afară şi complexitatea lumii lăuntrice, ceea ce-l îndreptăţeşte pe critic să vorbească despre **romanul total.**

Cartea **Alianţe literare** ne dezvăluie încă o dată originalitatea, profunzimea şi seriozitatea unui critic format la umbra marilor clasici.

ION MAXIM

Florin Mugur

Piatra palidă

Ed. Cartea Românească, 1977

consemnări

1. Situaţie oarecum paradoxală pentru un autor cu o prezenţă în literatură precum acea a lui Florin Mugur, notorietatea sa este legată de destinele unei generaţii lirice de care păreau să-l despartă atît anii debutului cît şi modalitatea poetică îndelungată vreme frecventată. Cu un prim volum datînd din 1953 **(Cîntecul lui Philipp Müller)** şi alte cîteva cărţi trecute foarte curînd în fişierul istoriei literare, Florin Mugur ajunge să îşi schimbe formula poeziei într-un moment cînd nimeni probabil nu mai sconta în alinierea versurilor sale la modelele care domină scena literară în deceniul al şaptelea. Prin volumul **Mituri** (1967), ca şi prin **Destinele intermediare** (1978), **Cartea regilor** (1970) şi **Cartea prinţului** (1973), Florin Mugur propune totuşi o poetică revizuită complet, poetică, prin datele ei esenţiale, coincidentă celei impuse de un şir de autori ce poate începe cu Nichita Stănescu şi sfîrşeşte cu Mircea Ciobanu ori Sorin Mărculescu. Spiritul mitofil ca şi apetenţa demitizatoare, supunerea existenţei unei norme etice (ideale), reflexivitatea, dispoziţia sarcastică şi ironismul ca orientări fundamentale ale poeziei, vizionarismul şi tentaţia edificării simbolice (alegorice nu o dată) a eşafodajului liric, linia esenţializată a versurilor, stilizarea şi artificialitatea cadrelor poeziei sînt repere ce au marcat, într-un fel sau altul, drumul poeţilor din deceniul trecut. Repere care, începînd cu **Mituri,** intră în egală măsură în traiectul poeziei lui Florin Mugur. Nici epicul, nici conspectul cvasi-reportericesc care i-au marcat versurile de început nu mai ilustrează noua etapă a afirmării autorului, nici patosul de cuvinte sonore şi sentimentalismul prea lejer încredinţat confesiunii nu mai determină condiţia poemelor unor culegeri cum sînt **Cartea regilor** şi **Cartea prinţului,** reprezentative, ca şi ultimul volum — **Piatra palidă** — pentru alte opţiuni şi pentru altă vîrstă a poeziei. Interesează, desigur, aci, într-un mod relativ cauzele acestei schimbări la faţă a poeziei lui Florin Mugur — în ce măsură faptul se datorează unui calcul sumar de istorie literară, consideririi lucide de către autor a şanselor poeziei produse pînă atunci, ori rîvnei prefacerilor care în genere a marcat destinul generaţiilor de după anii '60. Important oricum rămîne că adoptarea unui nou „program" literar a fost oportună pentru scrisul lui Florin Mugur, că împrejurarea s-a dovedit hotărîtoare pentru relansarea (ierte-ni-se termenul) numelui autorului care, rămas consecvent prea mult unei modalităţi poetice pentru care nu pare să fi avut o deosebită înzestrare, se vedea trecut, în efervescenţa momentului literar, într-un spaţiu tot mai neglijat de critică.

2. Carte a recapitulărilor poetice (sînt recuperate poeme din **Cartea regilor** şi **Cartea prinţului),** **Piatra palidă** sistematizează, în ceea ce-l priveşte pe Florin Mugur, un mod de a exista în poezie. Titlul însuşi al volumului nu este fără semnificaţie. Împrumutată unei mai vechi poeme, sintagma poate transfera, asupra poeziei din ultima culegere, dacă nu atît sensul unei poetici (aceasta există, implicit), în orice caz însemnele unei atitudini revelatoare în ordine etică (şi, în subsidiar, sentimentală). **Piatra palidă** ar fi, în poemul prezent în **Mituri** şi **Cartea regilor,** un simbol al existenţei retractile, discrete, laborioase, al existenţei întru puritate, solidaritate, perfecţiune. Descifrarea poemului poate desigur continua, sugerînd corespondenţe revelatoare cu versurile adunate în ultimul volum : Florin Mugur celebrează, într-un fel care i-a devenit propriu (între rîs şi plîns, între ironie, sarcasm şi gestul sentimental şi chiar patetic), un univers de existenţe friabile, nepereche, supuse nedesăvîrşirii, deşi aspirînd către desăvîrşire. Între acestea, poetul (care poate fi Hamlet, „Prinţul", „Regele Ioan" ori anonimul „Personaj", după titlul unor poeme) este augurul trist al unei vîrste care şi-a pierdut inocenţa originară (nu şi gustul pentru candoare), poemele înseşi fiind nişte elegii pornind de la ideea cunoaşterii sensibile. **„Dar plouă fin şi friguros pe buzele / tremurătoare ale ironiei" (Episod)** şi **„Plină de sînge-i faţa ironiei" (Regele Ioan)** sînt versuri fără îndoială exemplare pentru a defini condiţia poeziei lui Florin Mugur din **Piatra palidă.** Întrebarea care se pune este dacă, oprindu-ne la astfel de texte, Florin Mugur mai poate fi socotit într-atît de mult un prospector de mituri, într-atît de mult subordonat **Cărţii,** încît experienţa sa lirică să mai fie considerată un mod la urma urmei comod de cantonare a poeziei în sfera livrescului. Lucrurile desigur nu sînt tocmai simple, căci dacă poezia ultimului volum (şi a ultimelor volume) îşi asumă un întreg ceremonial al lecturii, sintetizînd o posibilă utopie a **Cărţii** (a existenţei întru Poezie) populată cu simboluri şi personaje extrase dintr-o recuzită îndătinată, implicarea acestei poezii într-o biografie interioară (într-o experienţă de ordin intelectual, singura care poate interesa) nu rămîne mai puţin relevantă. Cert este că tocmai fuzionarea acestor două planuri, cel livresc şi cel aparţinînd de biografia interioară prilejuieşte poetului cîteva remarcabile elegii pe tema inefabilului şi a fragilităţii frumosului, a condiţiei lui efemere — un număr de poeme exaltate, frenetice, altele cu un sunet deplin, de o gravitate extraordinară a sentimentului inculcat versului : **Crinul, Troienii, Lapte, Amănunt Moarte la Veneţia, Poem de dragoste, Privirea, Dansul cu cartea, Poetul, Smeură, Prinţul** (p. 157). Iată-l, fragmentar, pe cel intitulat **Dansul cu cartea : „Cum să fii scund şi caraghios / şi cu barba ca un văl de mireasă / şi cu ochii albaştri / / şi cum să fii bătrîn / şi cu hainele ude de lacrimi / şi cum să ţopăi totuşi fericit ? / / Pe patul meu / dansează beat bătrînul prinţ / cu cartea-n braţe. / / Îi şiruie udă cămaşa pe umeri / îi pluie nasturii veseli — / el ţopăie plin de scîntei şi de ţepi. / / Şi ce e scris în cartea bătrînului ? Destinul / / meu obosit. Dansează lent. Spre seară / ouă mici, străvezii, îi curg dulce din păr ...".**

LUCIAN ALEXIU

marginalii

Vîrtejul comic

Sumarele apropieri dintre Baudelaire şi Lautréamont pe care le-am putut semnala, nu sînt în măsură să argumenteze calitatea celui dintîi de precursor al textului modern. Mai curînd am putea descoperi textul, în scrierile baudelairiene, ca într-un negativ fotografic, în ostilitatea îndreptată împotriva oricăror alcătuiri de tip textual. De multe ori se întîmplă în teoria literară ca un concept să fie mai sugestiv definit de cei care îl iau în răspăr decît de către promotorii lui. Acesta este cazul modernităţii, cu precizie — deşi indirect — prefigurată de Baudelaire într-un eseu intitulat Despre esenţa risului şi în general a comicului în artele plastice.

Scriind în numele artei romantice a corespondenţelor, adică a simbolului, poetul condamnă comicul ca fiind „unul dintre numeroşii simburi (pépins) aflaţi în mărul simbolic". Prin cuvîntul pépin, el revelează dubla natură a risului, căci pépin înseamnă sîmbure, dar şi dificultate, încurcătură.**Aşadar, risul pune în dificultate simbolul şi astfel generează text. Oblăduitor şi sens suprem al simbolului, Cel de Sus exclude risul, spune Baudelaire ; pentru el „comicul nu există". Prin urmare, „naţiunile primitive" — miraj al romanticilor încă de pe vremea lui Rousseau, deoarece sînt aproape de Origine, încă necorupte de timp şi de civilizaţie — „nu au comedii", după cum „cărţile sfinte nu rid niciodată". De asemenea, literatura pură nu admite comicul. Atunci cînd eroina neprihănită a romanului** Paul et Virginie **părăseşte — o dată cu azurul tropical — dragostea sacră, necorporală, a logodnicului ei şi, cunoscînd cu dezgust turbulenţa vieţii pariziene, descoperă într-o dugheană o caricatură, ea încearcă simţămîntul scandalului. Iată de ce, din „poezia pură, din acea poezie limpede şi profundă ca natura", adică din poezia romantică, „rîsul va lipsi".**

Imagine premonitorie a textului, în înţelesul său modern, comicul face ca pînă şi faţa schimonosită a celui care rîde să se... textualizeze, „încreţindu-se într-un fel dezordonat" şi începînd „să joace".

Dacă a rîde de alţii s-ar mai putea îngădui, în schimb a rîde de tine însuţi este de neîndurat. Nu din vanitate, ci pentru că se strecoară astfel în viaţă ceva insuportabil : un asemenea rîs „este contradictoriu". El revelează în om hăuri înspăimîntătoare, „o dualitate permanentă, puterea de a fi el însuşi şi altul în acelaşi timp".

Făcînd afirmaţia despre tensiunea necurmată a contradicţiei menţinute, care explică de ce rîsul „nu doarme niciodată", Baudelaire înaintează pînă în pragul teoriei moderne, căci tocmai în neistovita sa putere de a se opune sieşi va consta, potrivit acesteia, principiul dinamic al literaturii noi. În contrast cu ideea lui, Solger — teoretician romantic al ironiei, care, spre deosebire de Baudelaire, încercase s-o integreze curentului său şi nu s-o respingă — a susţinut că ironia determină împăcarea contrariilor, distrugerea contradicţiei, nicidecum perpetuarea ei.

Destindere, deci, fără odihnă a unui arc întins, rîsul este cheltuire „nebună, excesivă" de sine, aflîndu-se cu totul în afara „codului simţului comun". Pentru că se răsuceşte mereu asupra sa şi, astfel, nu încetează niciodată, cea mai potrivită metaforă a rîsului va fi vîrtejul. „Ce-i acest vîrtej, se întreabă Baudelaire ? Este comicul absolut". Or, dintre toate metaforele înzestrate cu însuşirea de a revela introspectiv natura actului literar, vîrtejul revine cel mai adesea, de două veacuri încoace, pentru a denumi prin imagine textul activ, cel în stare să se genereze pe sine, prin propriile sale mijloace, şi să genereze, în acelaşi timp, un sens plural, cu neputinţă de fixat într-o concluzie, gata mereu să-şi dea sieşi replica, întreţinîndu-şi astfel rotirea şi restituindu-i lumii chipul — aşa cum îl zărim în stropii vîltorii, vara — înmulţit, văzut din mai multe unghiuri dintr-o dată şi felurit colorat.

Baudelaire se sperie de vîrtejul rîsului, pentru că la rădăcina lui se află „le gouffre", abisul din el însuşi. Se teme pentru că simte cum îl prinde în mişcarea lui şi cum sfredeleşte în el cu un cuţit sclipitor, aclaşi pe care şi-l trece, din rărunchi în rărunchi, un Gogol, un Dostoievski, un Kafka, un Beckett, un Michaux.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Lucian Valea

OAMENI PE CARE I-AM IUBIT

Editura Junimea, 1977

Cineva acuza acest titlu ca fiind banal. Dar după ce ai citit cartea, titlul apare ca perfect legitim, adică spune exact ceea ce autorul a dorit, fără zorzoane, să spună. Este această operă un mănunchi de amintiri, de eseuri critice şi de istorie literară, dar este mai presus de toate recunoştinţa pe care autorul se simte obligat — iubindu-i pe cei despre care scrie — s-o exprime acum.

Iată cîteva însemnări fugare de lectură.

Lucian Valea este poet şi eseist de calitate, în primul rînd, de aceea reuşeşte rar ca prozator propriu-zis, puţine fiind de pildă portretele care să-ţi stăruie în memorie.

În schimb există în carte elanuri de lirism bine strunite, idei şi observaţii profunde. Citez un singur exemplu privindu-l pe Petru Comarnescu : „Ceea ce făcea era fără îndoială util şi nu lipsit de strălucire. Numai că strălucirea nu-l exprima, nu venea din zonele care mie mi se revelează în adolescenţă. Era o strălucire culturală, informatică şi nu una spirituală. Undeva, în structurile lui intime, avusese loc o surpare, o alunecare de straturi, care-i deviase cu cîţiva metri plutirea ...".

Cu tăiş polemic se încheie amintirile despre Ionel Teodoreanu, uitat în vremea aceea, mai ales de tineri, şi nu din vina lui. Cele mai frumoase pagini sînt cele despre Blaga. Uneori Blaga se destăinuie direct (p. 26). Nu ştiu dacă Valea a notat ceea ce Blaga spunea atît de frumos despre vechimea neamului românesc, dar ceea ce i se atribuie este întru totul în spiritul blagian. Referitor la Blaga, Lucian Valea nu uită unele lovituri nedemne aplicate acestuia şi bine face. A nu uita, în acest caz, ţine de etică.

Acute sînt referirile la Călinescu : calde, cele privindu-l pe Rebreanu. Nu putem face în această scurtă notă aprecierile şi observaţiile pe care cartea, generos, le stîrneşte. Răspundem doar îndoielii autorului din prefaţă : da, va scrie în continuare despre aşa zisa „generaţie aminată", pe care o cunoaşte din interior şi de la egal.

Văzîndu-i pe scriitorii generaţiei sale suind şi coborînd promisiuni care s-au ţinut şi nu s-au ţinut, ne va dezvălui, poate, acea subtilă tehnică a greutăţilor enigmatice cu care se cîntăreşte talentul.

ILIE MĂDUŢA

lecturi

M.I.C.M.
CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, imprejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprînderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
	0.	1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15×1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18×5	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27×3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28×1,5	OLT. 35	mtr.	238,0	10,65	2 534,70
38×35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40×9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45×7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48×10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48×10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48×12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50×2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53×6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54×10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5×10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5×10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5×10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70×3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70×10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70×14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70×14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73×10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76×7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80×4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80×5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80×10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83×3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83×4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83×4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89×5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89×6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95×5	OLT. 35	mtr.	497,6	42,55	21 172,88
95×8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102×9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102×10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102×18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114×6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,08
114×7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114×10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114×20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121×8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121×14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121×14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121×20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121×25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121×28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127×12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127×12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127×14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127×20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133×4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140×7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140×10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140×10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140×12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140×22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140×22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145×7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146×8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146×10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146×10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146×14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146×25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146×25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152×7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152×7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152×11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152×16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152×22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152×25	10 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159×22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168×9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168×10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168×16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168×20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168×20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168×28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178×18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178×25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194×18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203×60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203×60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219×20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219×25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221×28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219×32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219×36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219×40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245×16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245×32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245×35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273×16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263×16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273×20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273×22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273×25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273×32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273×35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356×22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,62
356×28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377×25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25×2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42×3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567,79
54×2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83×3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108×4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36,40	55 615,56
Ţevi conductă					
168×14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178×6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178×7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194×12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194×14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219×8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219×8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245×8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245×12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245×14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273×14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299×14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325×8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325×8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325×9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325×10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325×10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325×14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377×12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419×7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620×8	IV. M.	mtr.	12,4	351,60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2×9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2×11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2×10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25×2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25×2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30×2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30×2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30×2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30×2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30×2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30×3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30×3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38×2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45×4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3×6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5×11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67×1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9×8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9×14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru ∅	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru ∅	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru ∅	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40×10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8×4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10×4	kg.	88	48,40	4 259,20

are dreptunghiulare	10×5	kg.	12	48,10	577,20
are dreptunghiulare	12×4	kg.	73	48,10	3 511,80
are dreptunghiulare	12×5	kg.	82	48,10	3 944,20
are dreptunghiulare	30×5	kg.	102	47,85	4 880,70
eavă cupru	4×0,5	kg.	122	82,00	10 004,00
eavă cupru	5×1	kg.	84	14,50	6 258,00
eavă cupru	70×10	kg.	223	56.00	12 488.00
aminate alamă					
eavă alamă	7×0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
eavă alamă	10×1	kg.	81	61,50	4 981,50
eavă alamă	12×1	kg.	287	59,50	17 076,50
eavă alamă	20×2	kg.	481	48,20	23 184,20
eavă alamă	30×2	kg.	539	46,20	24 901,80
eavă alamă	35×2	kg.	252	46.20	11 642,40
Sîrmă alamă					
Sîrmă SiLp	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Sîrmă SiLp	8 mm	kg.	16	77.50	1 240,00
aminate aluminiu					
are aluminiu	60×5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu	Ø 5	kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele tăgle și blumuri					
80×80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160×160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200×200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200×200	OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250×250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250×250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350×350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400×400	OLC. 40	kg.	2 500	2,65	6 625
140×140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
Ø 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 50	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40×40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45×45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50×50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56×56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60×60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70×70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat					
% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9566
90	C 120	kg	165	9.29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
% 10	W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu	CNIff 7×1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu	CNIff 7×2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu	CNIff 19×2,5	m.	386	61.20	23 623
Cablu	NSHOU 6 kw. 4×3×35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu	MCGI 4×1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice					
Motor	ASA 1,5×1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor	ASA 4×1 500 r/m	buc.	109	3640	396 760
Motor	ASFM 5×1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor	ASA 5,5×1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor	B3 11×1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor	MIPm 160×750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor	M3 32×750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor	F 533 400×1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robineți	Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robineți	Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robineți	Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robineți	Stas 699 2×350	buc.	51	3060	156 060
Cutii	carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea	plop 1,86×40	mc.	63	703	44 289
Cherestea	stejar netivit 1,8—5×50	mc.	25	953	23 825
Perodouri	755×500×12	buc.	485	197	95 545
Perodouri	290×245×30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale	gaze A. 800—3/4" Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale	gaze A. 800—3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi	fontă A1—3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi	obișnuite A 4—/"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	12	14,60	168,40

Holendere	zincate U2—F 331—2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere	zincate PE U2—2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere	zincate U2—3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere	zincate ZH. U2—3"	buc.	9	97,50	877,50
Holendere	fontă U—1—3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159.00
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3785,30
Niple	dreapta 4"	buc.	47	37,85	1 739,00
Teuri	fontă B1—3"	buc.	191	44.50	8190,50
Teuri	Zn B1—4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri	forță B1—4"	buc.	89	76,30	7690.70
Reducții	fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1734,00
Reducții	fontă 3"—2 1/2"	buc.	208	17,00	3536.00
Reducții	fontă 4"—3"	buc.	10	28,00	280,0'
Robineți	cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți					
SI.	3148	buc.	3	1350	40 50
	1222	buc.	2	221	442
	3218	buc.	4	370	1 480
	22234 C5	buc.	7	1215	8 505
	22238	buc.	10	1 416	14 160
	22226 K.	buc.	16	580	9280
	6230	buc.	8	340	2720
	6228 C3	buc.	11	405	4 455
	6322	buc.	39	480	18 720
	30230	buc.	9	500	4 500
	7312 B.	buc.	34	107	3 638
	32224	buc.	47	433	20 351
	32312	buc.	87	98	8 526
	19138—19283	buc.	8	131	1 048
	51230	buc.	27	320	11 340
	51420	buc.	2	1 080	2 160
	52212	buc.	246	132	32 472
	52212	buc.	78	92	7 176
	52420	buc.	8	1 800	14 400
	NU 334	buc.	4	1 805	7 220
	NU 336	buc.	4	2147	8 588
	NU 412	buc.	32	172	5 504
	NU 1024	buc.	7	300	2 100
	NU 2310	buc.	102	118	12 036
	Nj 244	buc.	6	2520	15 120
	Nj 318	buc.	4	310	1 240
	Nj 2316	buc.	7	306	2142
	NUP 230	buc.	27	643	17 361
	NUP 220	buc.	8	164	1312
	NUP 2218	buc.	8	116	928
	NUP 2220	buc.	4	471	1884
	Q 322	buc.	4	800	3200
	Q 217	buc.	2	240	480
	NN 3016	buc.	4	284	1 136
	9768	buc.	2	15 520	31 040
	12208	buc.	2	1 944	3 888
	12209	buc.	2	1 257	2 514
	23030 BK	buc.	20	646	12 920
	23038 BC 5	buc.	14	3185	43 470
	23056 KMB	buc.	6	3415	20 490
	23138	buc.	3	870	2 610
	23136	buc.	2	1222	2444
	23132 BK	buc.	2	4400	8800
	23218 B	buc.	5	628	3140
	23236	buc.	5	617	3085
	23236 B.	buc.	4	1325	5 300
	23248 B.	buc.	4	5000	20 000
	23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
	29272	buc.	4	6784	27 136
	29412	buc.	18	957	16 026
	29416	buc.	5	834	4 170
	24424	buc.	2	1 600	3 200
	2936	buc.	6	3754	22 524
	2097152	buc.	2	9000	18 000
	2097148	buc.	2	6431	12 862
	2097052	buc.	2	7858	15 716
	NA 4836	buc.	6	950	5 700
	2.411933	buc.	2	4300	8 600
	NA 3056	buc.	2	204	408
	MAK 45	buc.	5	71	355
	NKIS 50	buc.	10	93	930
	T 411	buc.	17	11 010	187 170
	NA 4917	buc.	2	199	398
	BIK 11050	buc.	125	35	4 375
	NA 11050	buc.	125	135	16 875
	8121[illegible]	buc.	6	80	480
	Ax 81/345	buc.	2	5 500	11 000
	NU 1044 C3	buc.	3	2046	6 138
	Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
	NU 248	buc.	6	2120	12 720
	R. 534	buc.	14	1 670	23 380
	R. 540	buc.	3	4125	12 375
	R. 540	buc.	10	2824	28 240
	NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
	NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
	WA 2518	buc.	34	430	14 620
	WA 2771	buc.	15	730	10 950
	22234	buc.	1	1541	1 541
	22238 K.	buc.	5	2050	10 250
	23044	buc.	2	2960	5 920
	23044 K.	buc.	2	2970	5 940
	Ry 65/630	buc.	17	3610	61 370
	Ry 65/630 A.	buc.	25	7290	182 250
	23156	buc.	1	4410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din intreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de intreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

In ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

frontispicii

Un exeget modern al lui Eminescu

Arta cuvîntului la Eminescu reprezintă prima lucrare din cadrul monografiilor publicate sub egida Institutului de istorie literară şi folclor, condus de Caracostea. La baza ei stă concepţia unităţii de profunzime dintre particularităţile structurale ale operei. Titlul trimite la lucrări similare germane şi în special la Oskar Walzel, **Das Wortkunst. Mittel seiner Erforschung,** Leipzig, 1926.

De la început (în capitolul **Preocupări şi atitudini**) îşi fixează „atitudinea" sa ştiinţifică ale cărei constante le semnalează el însuşi astfel : „A întemeia cu toate cerinţele moderne critica formei, concepută nu ca un formalism sec şi estetizant, dar ca **artă de a vedea** şi ca singura posibilitate **de a face pipăită** prin **imanenţa structurii** esenţa transcendentă a poeziei, iată ce urmăresc aici". (subl. n., **Arta,** p. 173). Antinomia semnalată de Croce dintre **istorie** şi **estetic** este rezolvată de Caracostea, într-un sens absolut modern, prin aplicarea concepţiei primatului coexistenţei în descifrarea succesiunii, adică prin conceperea **istoriei ca o succesiune a formelor** (adică a structurilor), concepţie care reprezintă „marele progres pe care l-a adus filologia ultimelor decenii". **(Arta,** p. 183). Convins că cea mai matură cale de studiere a literaturii este cea a formei ei, iar cea mai matură cale de studiere a limbajului este tocmai studierea literaturii, prin practicarea unei filologii de sus în jos („inerţia" domeniilor gîndită în tiparele croceene şi vossleriene suprapunîndu-se peste ceea ce trebuie să fie stilistica), Caracostea consideră că cercetarea întreprinsă de el va schimba direcţia studiilor filologice la noi. Iată cum apar, încă o dată, reunite de Caracostea însuşi în partea introductivă a **Artei cuvîntului,** izvoarele gîndirii sale, ducînd către marile realizări europene ale „momentului", resimţite ca tot atîtea absenţe în critica românească a epocii lui : „Nici preocupări mai recente, ca aceea a lui Ch. Bally, a fenomenologilor germani şi a „formaliştilor" ruşi, ieşiţi din estetica simbolistă, şi nici problemele noi în studiul imaginilor n-au pătruns la noi, iar dacă de cîteva ori s-a vorbit de cercul lingvistic de la Praga, tocmai preocupările estetice n-au fost luate în seamă". (Arta, p. 191). Filologul român se dovedeşte astfel printre cei dintîi cercetători din Europa care au valorificat imediat, şi cu deplina conştiinţă a importanţei ei pentru analiza eficace a operei celui mai mare poet al nostru, contribuţia excepţională a acestora. De aceea nu este surprinzător faptul că, în unele puncte ale concepţiei sale, Caracostea se întîlneşte cu Riffaterre şi cu unele afirmaţii ale „noii critici franceze" care s-au precizat teoretic tocmai prin „redescoperirea" unor adevăruri, nu numai afirmate acum cîteva decenii, ci şi aplicate într-o interpretare capabilă să le epuizeze virtuţile hermeneutice.

Fudamentînd stilistica teoretic, Caracostea o consideră ca singura formă valabilă de analiză a operei, fiind vorba însă în special de poezie. Criticul trebuie să fie deci stilistician, adică să se ocupe de individualitatea creaţiei descifrate din mijloacele ei expresive (forme gramaticale, imagini, lexic, sonorităţi), căci numai astfel se poate depăşi raţionalismul deductiv al unor principii generale care transcend şi trădează unicitatea operei (un adevărat „to-

SEVER SĂSĂRMAN : „Pădureni"

pos" teoretic al direcţiei „individualiste" din gîndirea europeană a începutului nostru de secol), ca şi analiza „ideologică" (deci de „conţinut"), incompatibilă cu esenţa poeziei. Fiecare text are propria lui „gramatică poetică", care funcţionează numai **hic et nunc** ; ceea ce înseamnă primatul esteticului, adică al formei în cercetare, cu alte cuvinte „privirea ansamblului nedesfăcut de expresia lui" **(Arta,** p. 249) ; „Nu există, spune Caracostea, nici tehnică, nici formă abstractă şi generală. Cu fiecare operă, poetul îşi creează tehnica şi forma unică, valabilă acelei opere". **(Arta,** p. 255). În acest sens Caracostea îi reproşează lui Călinescu, şi după părerea noastră cu absolută îndreptăţire, tocmai nesocotirea formei care este viaţa poeziei. Aserţiunea călinesciană : „Dacă analizăm cele mai tipice poezii de dragoste eminesciană, cu **surditate faţă de elementul muzical,** răsunător prin obişnuinţă în urechea noastră, dăm de un strat de vulgaritate nu în înţelesul rău estetic, ci în acela de comunitate deplină de simţire cu omul zilnic" este comentată astfel de Caracostea : „Desfăcută de haina încomodă a ceea ce este mai individualizat în expresie, întreaga poezie devine monedă curentă de locuri comune sau prilej de ideologie ieftină" **(Arta,** p. 250). În comentariul care urmează, Caracostea nu insistă numai asupra acestei evidente lacune a analizei călinesciene, axată pe relevarea marilor temei (idei poetice) la Eminescu (prin practicarea a ceea ce G. Antoine numeşte o „stilistică a temelor" [1]), ci indică tocmai unul din aspectele stilului cercetat compensatoriu de „stilistica formelor", în care a excelat autorul **Artei cuvîntului la Eminescu** şi care nu a fost depăşit pînă astăzi : analiza semnificantului ca formă-sens a poeziei : „Reţinem îndeosebi acel îndemn al surdităţii faţă de elementul muzical, ca şi cum el n-ar fi străbătut şi nuanţat de o spiritualitate proprie". **(Arta,** p. 250).

Ca toţi marii critici români, Caracostea îşi afirmă descendenţa sa maioresciană. Citînd observaţia lui Maiorescu despre „frumuseţea de forme sub al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viaţă", adaugă : „Se invederează astfel nevoia de a lua alte căi, punînd pe primul plan problema formei" **(Arta,** p. 257). Aceste „alte căi "sînt în concepţia lui Caracostea tocmai cele ale unei stilistici imanente şi reprezintă tipul de analiză cel mai adecvat conceptului maiorescian de primat al esteticului prin adecvarea deplină a analizei la obiectul ei. Se profilează astfel un drum al interpretării literaturii ducînd inevitabil spre critica stilistică, ea apărînd, simultan, cum Caracostea sugerează, abil şi nu fără dreptate, cea mai fidel maioresciană. Conceptul maiorescian de formă sprijinit pe ideea mai veche şi unilaterală a operei ca **Dichtkunst** (de origine hegeliană) este astfel regîndit în tiparele mai noi ale esteticii, teoriei limbii şi ale unei discipline noi, create tocmai de timpurile moderne pentru a acoperi acest concept : stilistica. Primordialitatea interpretării stilistice în raport cu alte tipuri de critică printr-o firească trecere de la „intrisec" la „extrinsec" este exprimată pregnant în **Expresivitatea limbii române.** „Odată ce a intuit configuraţia văzută nedespărţit de semnificaţia ei, liber este cercetătorul să intre în domeniul oricărei explicări : filosofia artei, istorie, sociologie, etnografie sau cum ie mai cheamă". Pe de altă parte subliniază într-un alt capitol (şi faptul răspunde din nou „lacunei" călinesciene) că „numai studiul imaginilor oricît de amănunţit, nu poate prinde esenţa eminesciană şi că se cere integrat în totalitatea mijloacelor de expresie, mai ales în cele ritmice", cerinţă pe care investigaţia sa stilistică o realizează în mod exemplar.

Analiza funcţională a textului prin relevarea simetriilor şi opoziţiilor structurii artistice îi relevă lui Caracostea faptul că „după cum nu există cuvinte banale, tot astfel nu există imagini banale, ci numai structuri inexpresive" **(Arta,** p. 265) ; contextul fiind unicul criteriu al faptului stilistic Caracostea prefigurează astfel, aproape întocmai, concepţia lui Riffaterre despre dependenţa contextuală a efectelor stilistice, îndepărtîndu-se, simultan, de tipul de exegeză practicat de Călinescu. Calităţile de fin analist ale lui Caracostea sînt deci tocmai „complementare" faţă de cele nu mai puţin evidente şi, mai ales, unanim recunoscute în cazul lui G. Călinescu. Interpretarea stilistică autentică are pe lîngă menirea disociativă (euristică) şi o alta hermeneutică în care „spiritul de fineţe" al interpretului înalţă datele oferite de **tehnică** în actul mai complex al interpretării. Caracostea a reuşit să îmbine admirabil, în analiza operei lui Eminescu, cei doi timpi ai exegezei. Ilustrativă în acest sens este interpretarea stilistică a sonetului eminescian **Veneţia,** comparată cu cea a mediocrului lui model, sonetul **Venedig,** scris de G. Cerri în 1850, în care apar pentru prima dată elementele motivului. Postulatul exprimat nu o dată că adîncirea formei este chemată să dea cuvîntul hotărîtor în studiile de literatură comparată prin care căutăm individualizarea marilor creatori" **(Arta,** p. 300), este strălucit demonstrat printr-una din cele mai reuşite analize stilistice, egalată numai de analiza **Luceafărului.** Elementele de caracterizare lingvistică a stilului sînt luate din diverse compartimente, interesul centrîndu-se însă pe structura muzicală a poeziei, considerată ca un subtil rezonator semantic. Exegeza scoate pregnant în evidenţă, cu un simţ inegalabil al efectelor, valorile acustice cu totul remarcabile ale poeziei, prin sublinierea simetriilor şi opoziţiilor. Stilisticianul român a reuşit să dezvăluie „vraja acelei sinteze unice" dintre „iambi, număr de silabe, pauze, felul şi rînduirea rimelor şi strofelor" **(Arta,** p. 306), evidenţiindu-se astfel cel mai pătrunzător interpret român al semnificantului poetic. Concluzia finală : „Putem spune că prin el [Eminescu] se împlineşte destinul suprem al unui motiv de largă circulaţie în literaturile europene" (p. 314) se impune printr-o analiză „intrinsecă", de mare fineţe, prin organizarea elementelor formale în spaţiul şi timpul estetic al acestei creaţii. Adevărul marii poezii că „după cum diamantul are nevoie de lumină pentru ca să strălucească, tot astfel poezia are nevoie de sunet, deci de o tehnică proprie şi de o educaţie acustică ca să-şi destăinuie întreaga valoare" **(Arta,** p. 315) poate fi, prin parafrază, extins asupra interpretării stilistice care, în funcţie de calitatea celui care o face, poate să lumineze mai mult sau mai puţin acest diamant.

Ampla analiză a **Luceafărului,** realizată pe aceeaşi linie a sprijinirii ei exclusiv pe structurile textuale, este unică în stilistica românească. Dacă G. Călinescu şi T. Vianu au adus contribuţii esenţiale la cunoaşterea operei eminesciene, Caracostea nu are o contribuţie mai puţin importantă. Mai mult chiar, ea se află într-un raport de necesară complementaritate faţă de critica tematică călinesciană şi chiar faţă de cea a lui Vianu, situată mai ales la nivelul semnificantului poetic. Analiza „infinitezimală" a expresiei realizează prin Caracostea una din marile ei reuşite ; textul ar putea figura, credem, prin excelenta stăpînire a unei tehnici în care „spiritul de geometrie" este fericit dublat de „spiritul de fineţe" prin capodoperele europene ale stilisticii aplicate.

1) G. Antoine, **Stylistique des formes et stylistique des Ahèmes,** Universite de Bucarest, Cours d' été et Colloques scientifiques, Sinaia, 1966.

ILEANA OANCEA

DOINA SĂSĂRMAN : „Floarea soarelui"

LUCIAN BLAGA — filosof al istoriei

opinii

Noua postumă a lui Lucian Blaga, Fiinţa istorică, prezintă importanţă şi interes totodată, ea punînd într-o lumină mai clară mai ales anumite poziţii esenţiale ale antropologiei filosofice a lui Blaga, dar trasează, în acelaşi timp, şi coordonatele fundamentale ale unei concepţii filosofice asupra fenomenului istoric, concepţie ce se încununează cu o adevărată „metafizică a istoriei". Aşa cum mărturiseşte Blaga însuşi, „în general o filosofie ce nu se încoroneză cu o metafizică ni se pare ciungă sau fără cap, un torso sau, în cazul cel mai bun, o făptură ce şchiopătează prin rău. O filosofie a istoriei ce nu ascunde în ea sau nu descoperă prin demersurile ei nici un filon metafizic rămîne o filosofie fără mesaj" (p. 209). Punctul iniţial, din care se desfac consideraţiile de metafizică a istoriei dezvoltate de gînditorul român, ţine de gnoseologie, mai precis de teoria cunoaşterii istorice. E vorba de întrebarea fundamentală, pusă în termenii şi în modul criticismului kantian „despre problema cunoaşterii istorice, adică despre problema : în ce măsură e posibilă o cunoaştere a realităţii istorice şi cum s-a realizat această cunoaştere" ? (pag. 6). Ca înaintea sa un alt mare gînditor român, A. D. Xenopol, şi Blaga se aşează şi se mişcă pe linia neokantianismului, desigur cu accente de originalitate şi independenţă, manifestîndu-se în congruenţă cu efortul cunoaşterii istorice ridicînd apoi pe temeiurile acesteia o metafizică a istoriei. Dar în cazul lui Blaga, în condiţiile ideologice oferite de perioada cuprinsă între cele două războaie mondiale, cînd aceasta îşi aşează fundamentele sistemului său filozofic, existînd deja o teorie ştiinţifică a istoriei, datorită materialismului dialectic şi istoric, prin spiritul său predominant speculativ, o asemenea încercare nu putea decît să respire un aer uşor desuet. Schiţa de filosofia istoriei prezentată în „Fiinţa istorică" stă în legătură organică cu economia de ansamblu a sistemului, îi împrumută temele de bază, poartă amprenta adîncă a spiritului ce caracterizează întregul edificiu teretic blagian. „Fiinţa istorică" ne apare, astfel, mai puţin independentă de sistem decît alte inedite publicate în ultimii ani, comunicînd cu acesta prin numeroase şi importante canale de legătură.

Unei lumi, caracterizată printr-o vitalitate scăzută, Blaga îi opune cu pasiune replica unui spirit creator, care manifestă o anume încredere în încercările raţiunii de a arunca o lumină mereu mai puternică asupra „misterelor" acestei lumi în care omului îi este dat să trăiască. La confluenţa dintre romantismul tîrziu constructivist şi pozitivismul empirist potrivnic, prin sistemul său filosofic, gînditorul român înalţă un adevărat univers de concepte, fie ale raţiunii, fie rol al imaginaţiei sale poetice aprinse. Această lume angajată pe panta ireversibil coboritoare a dizolvării sale în neant se arată, foarte des, neîncăpătoare şi chiar neînţelegătoare faţă de dezlănţuirea energiilor spirituale creatoare pe care o întîlnim în opera lui Blaga. De aici, probabil, tragismul profund ce este încrustat în personalitatea intelectuală a lui Blaga, tragism pe care acesta l-a trecut şi asupra operei, a poeziei şi a filosofiei sale. Căci Blaga s-a păstrat aproape toată viaţa, pînă la reconsiderarea încercată, dar neterminată din cauza morţii, a ultimilor săi ani, consecvent cu sine şi cu lumea în care s-a format. Este vorba de lumea tinereţii sale, trăită în atmosfera unui sfîrşit de mare secol, în care se prăbuşeşte un grandios Imperiu, ce urma să fie înlocuit, încă nu se ştia precis prin ce anume. Aceasta, deoarece secolul al XIX-lea — secol al romantismului, cu iraţionalismul său patetic şi constructivist, al avîntului ştiinţelor istorice ale individualului, al ştiinţelor biologice ale vieţii, care toate l-au ţinut în raza lor de influenţă pe autorul „Fiinţei istorice" — nu-şi respectă întocmai limitele cronologice. Dacă el începe — şi aici reluăm o observaţie mai veche a lui M. Ralea — putem spune, mai devreme, la 1789, se termină şi mai tîrziu, la 1918. Sistemul filosofic al lui Blaga a rămas tributar acestui climat social-politic şi intelectual crepuscular de tinereţe, evocînd în plan abstract conceptual tensiunea agonală a sfîrşiturilor în general. La fel, în domeniul filosofiei, Blaga este pe plan european unul dintre reprezentanţii sfîrşitului vechii metafizici, animate de tendinţe speculative şi constructiviste. De aici derivă perspectiva tragică asupra omului, pe care o deschide „Fiinţa istorică" şi pe care Blaga o subliniază în mai multe rînduri, constituind, într-un anume sens, cuvîntul în această problemă.

Marca distinctivă a faptului istoric — şi aici Blaga se deosebeşte de A. D. Xenopol — nu o dă caracterul unic şi irepetabil în timp. Faptul istoric poartă, în primul rînd, semnătura apartenenţei sale un anumit cimp stilistic, şi prin aceasta, cadrele istoriei se umplu imediat de conţinutul patosului creator al omului. „Categoriile stilistice — scrie Blaga — îşi pun pecetea pe toate plăsmuirile revelatorii, la care fiinţa umană parvine prin spontaneitatea sa creatoare. Fiind un purător de categorii stiistice, orice om devine un „cimp stilistic" (pag. 216). Şi, putem adăuga, implicit, şi un fapt istoric. Potrivit viziunii larg umaniste a lui Blaga, este vorba nu de o anumită formă istorică de umanitate, ci de omenirea de oricînd şi de oriunde, ca agent permanent al istoriei. În lumina acestor consideraţii istoria devine un vast mozaic de neamuri şi culturi, fiecare cu cîmpul său stilistic propriu, toate împreună alcătuind imaginea armonioasă a unei omeniri în care un fragment poate fi mai întins sau mai restrîns, dar unde fiecare din aceste fragmente este la fel de valoros, odată pierdut sau distrus fiind irecuperabil. Ca fiinţă istorică — şi prin definiţie el este o asemenea fiinţă — omul se despică între două orizonturi ontologice diferite : cel al autoconservării şi cel al revelării. Aruncat de la naştere într-o lume de mistere, tensiunea iscată între om şi acestea face ca în om să se trezească patima creaţiei. Numai prin creaţie spirituală omul poate revela misterul şi l-ar putea restrînge progresiv pînă la desfiinţare. Dar Marele Anonim, centrul metafizic al existenţei, substratul ei generator de mistere, instituie „principiul conservării misterului", care poate fi considerat ca una dintre condiţiile metafizice esenţiale ale istoricităţii fiinţei umane şi ale permanenţei de nezdruncinat a acestei istoricităţi" (pag. 214). Printr-un subtil şi curios joc dialectic al gîndirii sale, pentru Blaga este aceea care apropie dar, în acelaşi timp, şi îndepărtează omul de mistere. Ca atare, „omul nu poate să ajungă la o cunoaştere pozitivă, absolut adecvată, a realităţii, nici a Marelui Anonim, nici a lumii înconjurătoare, nici a propriei sale fiinţe" (pag. 213). Omul e sortit etern să trăiască în istorie şi nu în absolut intangibil, aleargă după o stea care se înalţă mai sus, cu cît se apropie mai mult de ea. Omul nu poate atinge absolutul, deoarece şi-ar trăda atunci condiţia sa ca om, dar nu poate nici renunţa la absolut căci s-ar dovedi, atunci, nedemn de această condiţie. În primul caz, ar trece peste limita sa umană, în al doilea caz, s-ar situa sub această limită. Ca să salveze măreţia şi demnitatea singularităţii omului în lume, inventează ficţiunea Marelui Anonim, aşa cum odinioară Platon — ca să asigure demnitatea ştiinţei — a trebuit să imagineze „lumea ideilor", pe care Aristotel o decretase simplă metaforă poetică. „Permanenţa destinului creator al omului este însă tragic condiţionată. Condiţiile care garantează omului existenţa creatoare sînt exact condiţiile prin care omului i se risipesc şansele de acces în absolut" (.pag. 214). În simburele său ascuns, istoria apare ca un „compromis" al omului cu Marele Anonim, care întreţine şi, în acelaşi timp, opreşte aspiraţia omului către absolut. Din punctul de vedere al lui Blaga, omul ca fiinţă istorică încarnează un mit tragic şi absurd în acelaşi timp, e Prometeu şi Sisif, ce se bucură şi suferă pentru vocaţia sa creatoare.

VASILE MUSCA

VIITORUL... ANCHETA „ORIZONT"

În conștiința filosofilor

1. AMENINȚAREA VIITORULUI

NICOLAE GOGONEAȚĂ: În contextul marilor mutații pe care le înregistrează societatea contemporană pe plan social-politic, științifico-tehnic și educațional, filozofia are menirea de **a evalua critic realizările civilizației umane, spre a reține valorile ei pozitive,** ce trebuie cultivate și **amplificate** în viitor. Ea are menirea **să pună mai pregnant în lumină forțele creatoare ale omului,** să contribuie prin aceasta la definirea unui model al omului în care acesta să se regăsească în ceea ce are el mai elevat, ca demiurg, făuritor de cultură și civilizație. Numai omul conștient de potențele sale creatoare se poate opune eficient oricăror tendințe distructive (care nu sînt numai ale forței fizice).

ANA KATZ: Ca spiritualitate în sine, conștiința filozofică a istoriei nu este, desigur, mai întîi, decît o forță potențială, dar ea poate deveni forță efectiv și activ dăruită oamenilor, comunicată maselor întru acțiune, poate deveni forță – în oamenii înșiși, în măsura în care limbajul ei își atinge adresa: rațiunea practic – reflexivă și voința de acțiune a oamenilor reali, prinși în trîntă cu viața, cu o viață uneori absurdă, care înșeală eforturile și speranțele; în măsura în care filozofia, în virtutea rădăcinilor ei în cotidian, declanșează în oameni o problematică fecundă, eliberată de opacitate la viitor de îngustimi și egocentrisme prea puțin eficiente, o problematică constructiv revărsată în soluțiile și practicile social-umane.

Mai este, oare, nevoie să adaug că consider filozofia marxistă ca posedînd, prin excelență, această virtualitate, istoricește pe deplin realizabilă?

CĂLINA MARE: Prin **funcția sa valorizatoare,** filozofia marxistă contribuie la îmbogățirea afectivă a ființei umane, îmbinînd descifrarea adevărului și a dreptății cu trăirea lor complexă, cultivînd sentimentele de solidaritate umană, de sprijin reciproc. Așa privind lucrurile, una din îndatoririle cele mai importante ale filozofiei noastre este **trezirea și dezvoltarea conștiinței răspunderilor umane** pentru ceea ce se realizează în prezent și pentru ce se prefigurează în viitorul apropiat sau mai îndepărtat al omenirii.

Din unghiul de vedere al acestei perspective, este de relevat **funcția critic constructivă a filozofiei marxiste,** esențială în transformarea socială, funcție care presupune neapărat afirmarea noului și dezvoltarea capacității de a făuri viitorul – depășind amenințările –, nu numai cu ochii prezentului, ci și cu ochii viitorului.

CORNEL POPA: Nu putem fi astăzi indiferenți față de acumularea stocului de arme distructive, față de problemele subdezvoltării, față de criza de energie, față de problemele poluării, față de circulația informațiilor și modalitățile de educare a tineretului, față de încălcarea dreptului omului și a libertăților democratice în unele state. Filozoful trebuie să rămînă o conștiință trează și lucidă a epocii sale, un spirit generos și înflăcărat care apără valorile civilizației și culturii, este angajat, trup și suflet, în lupta pentru progresul social și afirmarea demnității umane.

VIRGIL STANCOVICI: Metoda filozofică pentru realizarea dezideratelor prospective ar trebui să fie **metoda critică.** Inițiată de Kant, metoda critică poate căpăta potențe noi prin conjugarea ei cu logica dialectică, forînd în realitatea obiectivă și descoperindu-i semnificațiile și sensurile de mișcare, precum și valoarea ei informațională fundamentală.

În final filozofia poate deveni forța spirituală de redresare a omenirii, dacă își găsește modalități de verificare și practica de aplicare a principiilor teoretice, dacă aplică metoda gîndirii dialectice asupra realității obiective și dacă se orientează spre integrarea informațională fundamentală în circuitul informațional al Universului.

2. ORIENTAREA VIITORULUI

AL. TĂNASE: Filozofia va putea participa mai activ la eforturile de orientare a viitorului întărindu-și **funcția prospectivă** care trebuie să devină din ce în ce mai mult principala ei funcție. În trecut predomina în reflecția filozofică **caracterul retrospectiv.** De multe ori, acțiuni sociale greșite au fost „justificate" ulterior prin teoretizări filozofice. În era civilizației electronice filozofia trebuie să-și afirme tot mai mult vocația sa firească, aceea de a fi **proiectivă** și **prospectivă,** în sensul de a participa la construcția teoretică și la realizarea practică a unui **model uman** nu la nivelul zilei de ieri și nici ca o medie statistică a posibilităților de azi, ci la nivelul zilei de mîine, ca o sinteză între **real** și **posibil.** Deci funcția activă a filozofiei nu se reduce la o simplă **opțiune ideologică,** ci ea trebuie să decurgă din însuși caracterul științific al filozofiei marxiste, din convergența criteriilor științifice și a celor filozofice ale adevărului.

ERNEST STERE: Asupra răspunsului la această întrebare ne atrăgea de multă vreme atenția Descartes. Și atunci cînd avem în vedere rolul pe care filozofia îl poate juca în destinul omenirii, nu putem trece cu vederea perspectiva nouă, modernă, pe care o inaugura autorul **Discursului asupra metodei** în Prefața **Principiilor**: „A trăi fără să filozofezi înseamnă pe drept cuvînt să ții ochii închiși fără a încerca vreodată să-i deschizi...".

E necesar să ne ridicăm la treapta supremă a înțelepciunii, acesta e mesajul atît de actual pe care ni-l trimite Descartes... Punîndu-ne astăzi problema rolului și posibilităților pe care le poate oferi filozofia în direcția progresului moral al omenirii, nu putem pierde din vedere apelul cartezian. Ar însemna să răsturnăm ordinea naturală a lucrurilor, să abdicăm de la demnitatea noastră umană, dacă am nesocoti faptul că **datoria cea mai urgentă este de a medita asupra condițiilor perfecționării** noastre morale, precum și de a ne adapta mijloacele și instrumentele de acțiune acestui scop suprem.

ION IRIMIE: În eforturile de orientare a viitorului, filozofia s-ar putea angaja mai expres pe două căi de analize și sinteze:

a) În elaborarea întregului sistem conceptual al filozofiei marxiste să-și găsească un spațiu mai conturat, o abordare mai directă a problemelor care privesc dialectica trecut – prezent – viitor mai ales prezent și viitor. Sfera acestor probleme trebuie mai amplu și mai consistent considerată în demersurile teoretico-filozofice care vizează structurile materiei în mișcare, sistemele organizării sociale, ordinea și ordonarea universală, revoluțiile din știință și tehnică, etc., etc.

b) Discuția filozofică să intervină activ în aprecierea modelelor de viitor pe care viitorologii le lansează. În acest sens, menirea discursului filozofic ar fi să judece modul în care în elaborarea acestor modele sînt promovate exigențele gîndirii dialectice, mai ales a celor care prescriu nevoia conjugării multilateralității cu esențialitatea.

PAVEL APOSTOL: Acțiunile noastre de astăzi „orientează" viitorul, în sensul că fac **posibile** și **realizabile** anumite acțiuni sau fac **imposibile** și **irealizabile** altele. Filozofia trebuie să-și asume sancțiunea incomodă, dar de mare răspundere de a atrage atenția oamenilor **să nu întreprindă acțiuni prin care** [...] răpesc libertatea de acțiune a generațiilor următoare.

3. SPRE FĂURIREA VIITORULUI

LUDWIG GRUNBERG: Ca formă de cunoaștere proiectivă, mentită să realizeze sinteza între real și ideal, să scruteze ierarhiile de valori și criteriile apte să călăuzească alegerea între „viitorii" posibili, filozofia poate iniția, susține sau stimula demersuri teoretice, metodologice și practice.

Am în vedere demersul teoretic, prin excelență filozofic, al alegerii scopurilor. Știința ne permite să stăpînim energia nucleară, dar lasă deschisă problema: în ce direcție s-o utilizăm?... Totodată mă gîndesc la demersul metodologic prin care să se ia în considerare, în prospectarea viitorului, și analiza din unghi valoric... În sfîrșit, propun și un demers practic. Filozofia își poate aduce contribuția în cadrul eforturilor de făurire a obiectivelor de viitor ale omenirii în măsura în care va urma recomandarea lui Marx, identificînd orientarea viitorului cu lupta **reală,** contribuind la „autolămurirea epocii asupra sensului luptelor și năzuințelor ei".

CORNEL POPA: Filozofia influențează creația istorică prezentă prin interacțiunea sau fuziunea ei cu structurile organizaționale, cu ideologiile și partidele politice, cu programele și proiectele de inovare socială sau revoluție... Filozofia nu este doar o experiență umană cristalizată în concepte, ci și o stare și o atitudine dinamică, iscoditoare, veșnic neîmpăcată cu sine și cu lumea. Din aceasta se conturează imaginea zilei de mîine, se urzesc idealurile, se insuflă aspirațiile. Nu este filozof cel care adăpostit după parapetul unor concepte și principii de secolele anterioare, nu captează semnalele epocii sale, nu răspunde chemării ei, nu scrutează cu ochii minții lumea de mîine.

ȘTEFAN LANȚOȘ: O filozofie care-și apreciază lucid posibilitățile și limitele, așa cum încearcă să facă cea marxistă, nu va manifesta spirit de frondă ci de cooperare. Exprimîndu-ne metaforic, rosturile filozofiei în modelarea viitorului nu le vedem asemănătoare cu ale solistului, ci cu ale dirijorului. În acest sens, filozofia este singura competentă să sintetizeze într-o abordare globală și să focalizeze pe problematica umană aportul a numeroase discipline care, împreună cu filozofia, alcătuiesc, după impresia noastră, viitorologia.

ANA KATZ: Consider că posibilitatea filozofiei – în rostirea conștiinței filozofice – de a se adresa diverselor categorii sociale și mai ales tineretului de la catedre și tribune publice (marxiștii și B. Russel au creat neuitate precedente) ar contribui la o mai mare transparență și claritate privind obiectivele posibile și dezirabile ale omenirii, ca și nevoia angajării. De ce nu s-ar admite un „marș al filozofilor" sau un „Apel la înțelepciune și destindere al filozofilor" lansat din inițiativa României socialiste în reuniuni ca cele de la Helsinki, Belgrad etc.?

PAVEL APOSTOL: Oamenii inițiază acțiuni. În cadrul acestora, filozofii pot contribui la o analiză mai precisă, la o formulare mai clară a obiectivelor, insistînd mai ales asupra consecințelor atingerii lor pentru libertatea umană. E posibilă și participarea filozofilor la optimizarea deciziilor, dar aceasta nu depinde de ei, ci de opinia publică și de centrele de decizie, acolo unde acestea din urmă au simțit nevoia optimizării procesului de decizie, prin valorificarea resurselor de criticism și creativitate ale filozofilor.

NICOLAE GOGONEAȚĂ: Rămîn la convingerea că modalitatea specifică, de care dispun filozofii de a participa la dialogul contemporan, la făurirea viitorului, la „optimizarea deciziilor", o constituie formularea în termeni adecvați a problemelor noi cu care se confruntă omenirea, societatea în care trăiesc, precum și încercarea de a le soluționa dintr-o perspectivă umanistă.

4. ETICA VIITORULUI

PAVEL APOSTOL: Filozofia **servește, slujește** cauza omului, cauza revoluției. Ce poate să facă? depinde de potențialul de creativitate al filozofilor și de receptivitatea sistemelor sociale față de acesta.

VIRGIL STANCOVICI: Prin mijloacele, metodele și valorile ei, filozofia poate face din omul obișnuit un om autentic, revenindu-i sarcina de a-i dezvolta personalitatea pînă la perfecta lui integrare.

LUDWIG GRUNBERG: Consider că din perspectiva idealului marxist al „omului total" **nici o valoare** nu trebuie cultivată în detrimentul alteia (nu apărăm adevărul contra binelui, binele împotriva frumosului sau raționalitatea pe seama libertății), ci **toate valorile** se cer a fi promovate, coordonate și ierarhizate.

NICOLAE KALLOS: Permanența filozofiei este asigurată prin permanența problemelor generice ale omului și omenirii, prin specificul ei de a fi concepția generalizatoare și totalizatoare despre lume și om... În concepția lui Georg Lukács, numai marea artă și **marea filozofie** pot să se ridice la nivelul umanității **pentru sine,** adică pot aborda adecvat problemele generice ale omului și omenirii.

În ce mă privește, preferințele mele se opresc în special la trei dintre aspectele atitudinii filozofice ce pot contribui la profilul de viitor al omului. E vorba de: **Simțul măsurii,** care ne ferește de unilateralități., de exagerări, de excese; efortul permanent de a depăși gîndirea cotidiană, de a evita capcanele „bunului simț comun"; **spiritul critic** în acel sens originar al criticismului marxist.

ION IRIMIE: Rămîne permanentă menirea filozofilor și literaturii filozofice de a alimenta formarea dimensiunii filozofice a omului. Ca și în plan social, la nivel de individ, această dimensiune trebuie să rezume în sine profilul spiritual, să-i asigure „coloana vertebrală", să fie „chintesență" de idei și convingeri. Filonul filozofic al conștiinței individuale ar urma să furnizeze principalele criterii de ierarhizare și selectare a valorilor, ar urma să asigure temeiul rațional al atitudinilor umane fundamentale (optimism, umanism, demnitate, responsabilitate, măsură, echitate etc.).

ERNEST STERE: Recunoscînd omului calitatea de agent creator al istoriei, marxismul ne arată odată cu necesitatea întronării unei noi ordini economice și politice, condiția principală de care depinde pregătirea și orientarea viitorului: realizarea unei noi ordini spirituale în viața omenirii, aceea a unei înțelepciuni superioare, definite prin preeminența unor valori morale – dreptate – libertate, egalitate – ordine din care să dispară arbitrarul și nedreptatea în relațiile dintre oameni.

Participă:

Prof. dr. PAVEL APOSTOL, Academia „Ștefan Gheorghiu"; Prof. dr. IGNAT FLORIAN BOCIORT, Universitatea Timișoara; Prof. dr. MARCEL BREAZU, Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu", București; Prof. dr. CONSTANTIN CIOPRAGA, Universitatea „Al. I. Cuza", Iași; RADU CIOBANU, scriitor; dr. CORNELIA CRISTEA, Universitatea Craiova; Prof. dr. NICOLAE GOGONEAȚĂ, Academia de științe sociale și politice București; Prof. dr. LUDWIG GRÜMBERG, A.S.E. București; Acad. prof. dr. C. I. GULIAN; Prof. dr. NICOLAE KALLOS, Universitatea „Babeș-Bollyai", Cluj-Napoca; Conf. dr. ANA KATZ, I. P. București; Prof. dr. ION ILIESCU, Universitatea Timișoara; Conf. dr. ION IRIMIE, Universitatea „Babeș-Bollyai" Cluj-Napoca; Conf. dr. ȘTEFAN LANȚOS, Universitatea „Babeș-Bollyai" Cluj-Napoca; Prof. dr. CĂLINA MARE, Universitatea „Babeș-Bollyai", Cluj-Napoca; Prof. dr. SOLOMON MARCUS, Facultatea de științe, București; TEOHAR MIHADAȘ, poet; Conf. dr. NICOLAE NOVAC, Universitatea Craiova; Prof. dr. CORNEL POPA, Institutul Politehnic, București; Prof. dr. VIRGIL STANCOVICI, Academia R.S.R.; Prof. dr. ERNEST STERE, Universitatea „Al. I. Cuza", Iași; Conf. dr. ION STOICA, București; Prof. dr. AL. TĂNASE, Academia „Ștefan Gheorghiu"; Prof. dr. RĂZVAN THEODORESCU, Institutul de arte, București; ANATOL VIERU, critic de artă.

Ancheta de față reunește o parte din răspunsurile primite la un amplu chestionar care a stat la baza unei lucrări, aflate sub egida Academiei de științe sociale și politice, lucrare dedicată acestui permanent „ce ?" al omenirii care este VIITORUL; lucrare ce își propune, prin diversitatea și complexitatea sa, să răspundă, din dreptul cunoștințelor deceniului al optulea, la cîteva întrebări care au devenit ale fiecăruia dintre noi. Aducem pe această cale mulțumiri celui care printr-o neobosită și migăloasă trudă ne-a pus la dispoziție, vreme de mai mulți ani, importante materiale pe această temă, mai cu seamă interviuri cu mari personalități din țară și de peste hotare, anume profesorului VICTOR ISAC, căruia îi datorăm și acest interesant grupaj.

ORIZONT

Și responsabilitatea culturii

I. ÎNTRE GRATUITATE ȘI RESPONSABILITATE

CONSTANTIN CIOPRAGA: Se vorbește de jocul gratuit al artei și literaturii, dar creațiile monumentale din toate timpurile tind să răspundă unor exigențe, propun dezbateri existențiale, etice, istorice, – frumosul adresîndu-se unor **conștiințe.** Una din formele grave ale gratuității în toate domeniile creației este aceea a creatorului singular, care crede că lucrează doar **pentru sine...** Cineva care se plasează fictiv în centrul lumii, ignorînd însă lumea ca prezență hotărîtoare, abjugă de la una din exigențele fundamentale: aceea de a comunica; orice formă de egotism înseamnă **ruptură,** iar în artă ruptura se confundă cu incomunicabilul.

IGNAT FLORIAN BOCIORT: Științele – în special cele umaniste –, artele, întreaga activitate practic – spirituală a omului se află încă, în măsură incredibilă, într-o stare de servitute față de un trecut plin de prejudecăți, de erori, de absurdități și anomalii... Responsabilitatea față de istorie trebuie să înceapă, în toate sectoarele de viață, prin refuzul a tot ce nu rezistă examenului rațiunii. Am concepe atunci o cercetare științifică asupra modului de a realiza mai rapid și eficient atîtea din marile idei contemporane, am scrie istoria culturii pornind nu de la arhive către prezent, ci invers, căutînd în arsenalul istoriei idei și soluții necesare strategiei noastre către viitor.

NICOLAE NOVAC: Instituția învățămîntului în care-mi desfășor întreaga activitate are o importanță covîrșitoare pentru viitorul societății, pentru progresul social multilateral. **Școala va fi din ce în ce mai mult în viitor principalul factor al progresului social...** O puternică influență negativă, paralizantă de multe ori, exercită în procesul de instruire și educare fenomenul pe care l-aș caracteriza ca o adevărată **mistică a științei și tehnicii...** Creșterea eficienței instituției învățămîntului solicită, în epoca contemporană, pe lîngă revoluționalizarea structurilor sociale o **revoluție în pedagogie, o revoluție în pregătirea pedagogilor** iar din partea tuturor factorilor care elaborează și adoptă strategiile dezvoltării sociale **o reconsiderare, o transformare radicală a concepției cu privire la locul și rolul pedagogului în societate.** Grija și prețuirea Cetății față de pedagogie este indiciul sigur al preocupărilor pentru propriul său viitor, măsura iubirii pentru copiii săi.

ION STOICA: Unele din manifestările de gratuitate pe care le am în vedere – în zona științelor bibliografice – nu sînt decît ecoul iconoclastiei (pe de o parte) și inerțiilor (pe de altă parte), care bîntuie și apasă lumea de azi, evident, în detrimentul viitorului. Poate cele mai împovărătoare asemenea fenomene ar fi: ultraredundanța emisiei de informații, proliferarea incongruentă a clasificărilor și limbajelor, anarhia instituțională din zonă și aprehensiunile arhivistice ale bibliotecilor.

Drept remedii de perspectivă și în interesul problemelor de viitor, propun: protejarea valorilor și asigurarea continuității culturale, adecvarea activității la ritmul și necesitățile prospectivei, menținerea ansamblului informațional în zona activă a revoluției științifice tehnice și dezvoltarea instrumentelor colective de informații selecționate ale epocii și viitorului.

MARCEL BREAZU: Este astăzi un truism adevărul că arta are un caracter „gratuit". Dar înțelesul acestei „gratuități" se cere clarificat. Dacă prin „gratuitatea" artei s-ar înțelege că ea este ruptă de toate celelalte atitudini umane fundamentale, atunci înțelesul acestei gratuități ar fi **denaturat...** Teoriile estetice care susțin că opera de artă este doar un „obiect estetic opac", dincolo de care nu e nimic de întrezărit, sînt, cred eu, lipsite de temei și totodată, **întrucît fac implicită lipsa de responsabilitate a artistului,** pernicioase... Întrucît creația artistică nu are numai un caracter **ontic,** ci mai cu seamă unul **axiologic,** artistul valoros făurește opere, e drept „gratuitate", adică fără utilitate practică imediată, dar cu angajare deosebită **în responsabilitatea față de probleme curente și încărcate de semnificații ale viitorului omenirii.**

RADU CIOBANU: Un anumit coeficient de gratuitate a existat și va exista întotdeauna în procesul de creație artistică. Mă încăpățînez să cred că este o gratuitate benignă. Pe de altă parte, cultura și în mod deosebit literatura noastră și-a propus totdeauna probleme strîns legate de aspirațiile poporului, iar astăzi ea este angajată pe linia responsabilității tuturor marilor probleme ridicate de viitorul omenirii.

II. PRIN ETICISM CULTURAL

C. I. GULIAN: Pentru conștientizarea responsabilității omului contemporan, cred că trebuie cunoscute cît mai bine acele epoci de cultură care au fost puse în fața unor probleme analoage celor pe care le trăim noi azi. În sprijinul valorilor etice, obiective ale activității culturale actuale, m-am străduit, în lucrările de istorie și teoria culturii, să proiectez o lumină nouă asupra creației populare din toate zonele lumii, asupra marilor concepții etice ale lui Confucius și Lao-Tzi, ca și asupra unor sisteme filozofice ale antichității. Consider că operele filozofice și literare ale marilor gînditori și creatori de valori universale își păstrează o deplină actualitate și constituie un viu și exemplar îndemn umanist și raționalist la soluționarea problemelor epocii noastre și de viitor.

ION ILIESCU: Rămîn la o convingere clasică: aceea că valorile noi sînt, de fapt, cele tradiționale de bunătate, adevăr, de frumusețe umanistă etc., cu adăugarea precizării că este necesară acțiunea de purificare a amintitelor valori de reziduurile aluvionare ale vechilor mentalități sau ale „noilor" interpretări poluante etc., că este necesară acțiunea de recreere a acestor valori pentru ca ele să corespundă aspirațiilor omenirii din zilele noastre.

RĂZVAN TEODORESCU: Din punctul de vedere al artei în sprijinul eticismului cultural, consider că o conștiință nouă, un ochi nou pot fi pregătite și modelate astăzi, ca și în viitor, numai în perspectiva socializării generale a vieții pe întreaga planetă acum și la începutul mileniului următor. Această socializare cere și va reclama, sînt sigur, o „artă a cetății" – pentru prima oară în epoca modernă, reactualizîndu-se astfel experiența „polis"-ului grecesc, a comunelor medievale din apusul Europei și a unor orașe italiene din Renaștere –, o artă a străzii, deopotrivă artă plastică și artă a spectacolului.

TEOHAR MIHADAȘ: În spiritul și în sprijinul eticismului cultural, rămîne în sarcina creatorilor și creațiilor lor de cultură: un acord perfect, sever între ceea ce spun și ceea ce sînt, între conștiință și comportare. Marile opere sînt cu adevărat mari pentru că sînt susținute de-un suport etic care se confundă cu însăși forța artistică, a operei... Ca valori noi în dezvoltarea de viitor a culturii aș propune: cultul adevărului dus pînă la voluptatea sacrificiului suprem, cultul demnității umane ridicat la rangul de religie, cultul prieteniei această bărbătească dăruire, superbă virtutea omului, apoi compasiunea profundă față de tragica noastră menire.

ANATOL VIERU: Arta vine în sprijinul eticismului cultural fiindcă ea este o imensă forță morală. O societate fără artă e vrednică de plîns. Influența morală a artei mari se caracterizează mai degrabă prin durata și adîncimea efectului decît prin forța imediată. Arta nu acționează prin predici sau în mod didactic. Încuibîndu-se în om, ea îl „ia" dinăuntru... Eticul devine inerent din momentul cînd arta atinge esențele și vede omul în adîncime.

CORNELIA CIRSTEA: Arta este o forță morală, pentru că arta are puterea și mijloacele de a forma și perfecționa individul și societatea, prin adevărurile esențiale despre om, pe care le adăpostește, prin idealurile ce le configurează, prin caracterul semnificant al universului creat, prin argumentarea afectivă și rațională, care invită la reflecție, la cunoaștere, la opțiune... În contextul societății contemporane românești, funcția artei în coordonatele ei– cognitivă, ideologică și formativă – este strîns legată de condiția umană a epocii noastre, de condiția existențială individuală și colectivă, de aspirațiile și idealurile omului contemporan, implicînd inexorabil viitorul.

III. SPRE COMUNITATEA DE CULTURĂ

SOLOMON MARCUS: Într-o epocă de atît de mare instabilitate a instituțiilor, relațiilor și organizațiilor sociale, de evoluție atît de rapidă a ideilor și metodelor, este foarte important ca în pregătirea viitorului să prezentăm tineretului valorile perene ale civilizației și culturii. Tineretul va înțelege astfel că dincolo de evoluțiile rapide, de suprafață, există o stabilitate a năzuințelor umane și că acest sentiment de stabilitate și durabilitate nu-l putem obține decît cu ajutorul istoriei. Progresul științific, de exemplu, nu poate fi înțeles decît prin examinarea modului în care legile, rezultatele, teoriile cunoscute se înserează drept cazuri particulare în noile descoperiri.

TEOHAR MIHADAȘ: În sprijinul comunității de cultură și al oricărui gen de comunitate mondială vin valorile care au încremenit luminos în memoria noastră – dureroase simboluri eterne – și odată cu ele acele culturi fără de care conștiința noastră ar fi grav avariată: antichitatea greco-romană, marile mitologii, maximele, proverbele și poeziile care –au devenit cîntec universal, vrajă nemijlocită.

IGNAT FLORIAN BOCIORT: Cel mai eficient mijloc de a realiza idealul păcii, al colaborării, al egalității între popoare, al echității pe plan internațional este nu propaganda pentru aceste idealuri, ci promovarea formelor concrete, practice prin care se realizează aceste idealuri. Alături de antropologia culturală, trebuie să situăm interlingvistica, ramură modernă a teoriei culturii, care cercetează din perspectivă multidisciplinară ideea străveche întîlnită la antici și reluată în epoca modernă, pînă în zilele noastre, aceea a unei limbi auxiliare internaționale care, fără a se impune în viața internă a statelor: ușurează schimbul de informații, mijlocește accesul rapid și ieftin la cultura și știința mondială al popoarelor mici și al statelor în curs de dezvoltare, vine în sprijinul a milioane de oameni aflați în producție și care nu au răgazul sau mijloacele necesare pentru însușirea limbilor naționale de mare circulație.

ION ILIESCU: În sprijinul comunității de cultură și al oricărei forme de cooperare mondială consider că valoarea supremă ce-o poate oferi cultura este CARTEA BUNĂ. Ea este deopotrivă memorie a omenirii și putere a spiritului, demnitate și frumusețe, valoare și expresie a adevărului, exponentă de viu umanism și forță reală a progresului, culturii și civilizației.

ION STOICA: Drept pivot spiritual comunității umane, numesc cîteva monumente de gîndire și faptă care pot constitui repere importante pentru viitorul pașnic al omenirii: Piramidele, simbol al perenității creației umane. „E pur si muove", expresie a lucidității, curajului și puterii de sacrificiu. „Simfonia a IX-a" de L. Van Beethoven, cea mai clară oglindă a forței morale a omului, a capacității sale de înălțare. „Comedia umană" de H. de Balzac, imaginea unei umanități feroce și neîmplinite. „Mizerabilii" de V. Hugo, cel mai bun manual de umanism. „De la fiecare după capacitate, fiecăruia după munca depusă", principiu echitabil și stimulator al retribuției în socialism. Teoria relativității, expresie a rodniciei demersului filozofic propus omenirii.

Din alt unghi și sub altă stea, munții și cîmpiile gîndului pot fi altele.

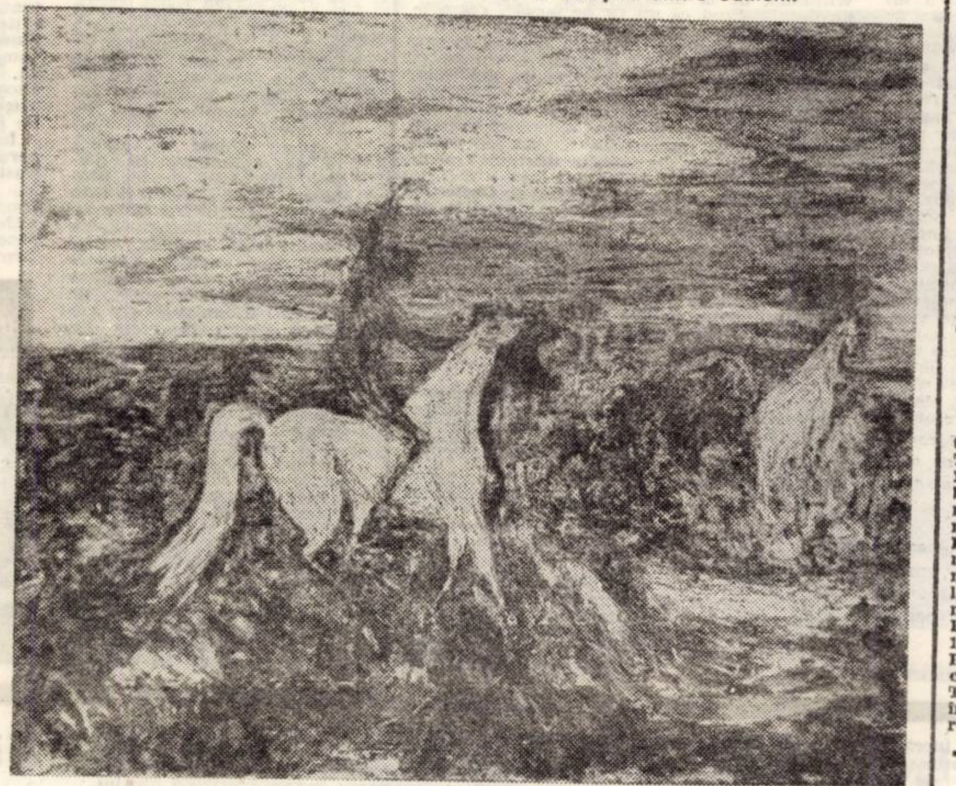

DOINA SĂSĂRMAN: „Călăreț în cîmpie"

File de carnet teatral:

Petroșani 1–3 aprilie 1978

● CONSTITUIREA unei filiale ATM la Petroșani, în acest timid început de primăvară, tinde să răspundă dorinței manifestate de **Colectivul Teatrului Văii Jiului,** de reprezentanții forurilor de partid și de stat locale și județene, de a primeni climatul teatral, aici: aceasta presupune, printre altele, găsirea unui program propriu în acord cu posibilitățile trupei și particularitățile publicului din zonă, o mai accentuată atenție calității spectacolelor, condiție a înscrierii acestei instituții în momentul teatral românesc contemporan, sub marca valorii. Se cuvine să ne exprimăm încrederea în cel mai tînăr nucleu „atemist", și, deopotrivă, speranța că vom avea argumentele de a-l așeza în viitoarele noastre considerații, alături de cele mai active. (Nu este un fel de-a vorbi, cel puțin pentru motivul că avem în imediată apropiere, în Timișoara, o filială **ATM** despre care nu putem scrie decît că, de la înființare, încet și constant, s-a apropiat de actuala completă inactivitate).

● **ÎNTÎLNIREA** conducerii **ATM**-ului, a grupului de critici, regizori, activiști ai Consiliului Culturii, cu teatrul din Petroșani, s-a desfășurat conform formulei validate de practica festivalieră a **Secției de critică**: a fost prezentat un eșantion de (patru) spectacole (ale stagiunii în curs), acestea constituind substanța unei discuții aplicate, libere, în care n-au lipsit referințele la politica repertorială, nici sugestiile. Am văzut **„Autobiografie"** de Horia Lovinescu și **„Viața particulară"** de Ovidiu Genaru (în regia lui Marcel Soma și scenografia Elenei Buzdugan), **„Alegeți-l singuri"** de Ivan Bukovčan (în regia lui Florin Fătulescu și scenografia lui Ștefan Barath), **„O anecdotă provincială"** („Douăzeci de minute cu îngerul") de Vampilov (în regia lui Mihai Lungeanu și scenografia lui Radu Corciova). Repertoriul, cuprinde, deci, piese care pot figura (și figurează) pe afișele oricărui teatru. Textele românești amintite n-au fost servite de montările petroșenene: lipsa de stil a cadrului scenografic, a unei idei regizorale limpezi, au imprimat reprezentațiilor un aer întîmplător, au pus interpreții în situații greu de „escaladat". (A fost, la un moment dat, avansată ideea, că, însăși, piesa lui Horia Lovinescu nu e o reușită, și...: nu sîntem dintre entuziaștii susținători ai acestei „Autobiografii", dar sîntem, în același timp, dintre acei care s-au întîlnit, nu de mult, la Teatrul de stat Reșița, cu un spectacol care izbutește să pună textul în situația de a fi „deosebit de interesant").

Florin Fătulescu și **Mihai Lungeanu** ne-au edificat asupra perspectivelor trupei din Valea Jiului. Dincolo de rezervele, pe care ni le-am și exprimat în discuție, știința (primului) de a „organiza" o reprezentație coerentă și tinereasca ambiție (a celui de-al doilea) de a încerca o nouă lectură a textului lui Vampilov, s-au bucurat, se pare, și de înțelegerea colectivului actoricesc. Astfel că am putut reține interpretări convingătoare (în raport cu personajele și estetica artei actorului) datorate, într-o scurtă enumerare: Marilenei Cătălin, Paulinei Codreanu, Ștefaniei Donca, Smarandei Petrescu, lui Mihai Clita, Virgil Flonda, Avram Birău, Florin Plaur, Alexandru Anghelescu, Rosmarin Delica... vom reveni, și pe acest temei, oricînd, la Petroșani pentru a consemna revirimentul.

A. C. IORDACHE

televiziune

DUMINICĂ, 16 aprilie

8,00 Sportul pentru toți! 8,15 Tot înainte! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii: Comoara din insulă. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră 10,00 Viața satului. 11,45 Rugbi. România — Spania în Campionatul European (repriza a II-a). Transmisiune directă. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins: Scenete satirice, momente vesele, caricaturi, fabule, miniaturi umoristice, muzică folk, ușoară și instrumentală, balet, vedete internaționale, Woody, ciocănitoarea buclucașă — desene animate. Serenade, canțonete, arii și cuplete vesele. Cîntece și jocuri populare din diferite regiuni ale țării. 15,40 Film serial: Linia maritimă Onedin. 16,30 Stelele cîntecului și dansului. 17,30 Fotbal: C.S. Tîrgoviște — Dinamo București (repr. a II-a). 18,20 Instantanee... 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,30 Inițiativă și faptă comunistă. 19,50 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Covasna. 20,50 Film artistic: Richard al III-lea. Premieră Tv (englez). 23,00 Telejurnal.

LUNI, 17 aprilie

15,30 Matineu de vacanță. Desene animate. 15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. Ediția a II-a a Festivalului național. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Panoramic. Documentele plenarei C.C. al P.C.R. — Program al înnoirilor calitative ale economiei românești. 20,30 Roman-foileton. Familia Palliser. 21,20 Mai aveți o întrebare? 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 18 aprilie

9,00 Telescoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (reluare). 11,15 În alb și negru. 16,00 Telex. 16,05 Matineu de vacanță. 16,30 Curs de limbă engleză. 17,00 La volan. 17,15 Moștenire pentru viitor. Miorița. 18,00 Lecții Tv pentru lucrătorii din agricultură. 18,30 Polo: România — Italia. Transmisie directă. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. 20,40 Seară de teatru. Răfuiala de Philip Massinger. Premieră Tv. 22,05 Emisiune de știință. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 19 aprilie

9,00 Telescoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Melodii populare. 10,30 Teatru: Răfuiala (rel.). 15,00 Telex. 15,05 Matineu de vacanță. 15,30 Fotbal: U.T.A. — Petrolul în sferturile de finală ale „Cupei României". Transmisiune directă. 17,20 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,35 Atenție la... neatenție! 17,55 Din țările socialiste. 18,05 Telecronica pentru pionieri 18,25 Muzica în imagini. 18,50 Forum cetățenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Anchetă Tv: Pîinea muncită de tine. 20,20 Telecinemateca. Vară și fum. Premieră Tv (american). 22,05 Arii și duete în interpretarea soliștilor Operei române din Iași. 22,20 Telejurnal.

JOI, 20 aprilie

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Reportaj pe glob: Republica arabă Yemen. 17,25 România pitorească. 17,55 Miniaturi folclorice. 18,10 Tribuna Tv 18,30 Polo: România — Iugoslavia. Transmisiune directă de la Cluj-Napoca. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,15 Ora tineretului. 20,45 Dulce Românie. Program de muzică folk. 21,10 Telerecital Draga Olteanu-Matei. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 21 aprilie

9,00 Telescoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,40 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Curs de limbă franceză. 16,35 Tragerea loto. 16,45 Emisiune în limba germană. 18,45 Lenin. O producție a studiourilor centrale de filme documentare din Moscova. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 20,00 Ție, floare a vieții. Spectacol literar-muzical-coregrafic organizat cu prilejul Conferinței Naționale a Femeilor. 20,30 Noi, femeile! 20,55 Film artistic Premiera. Producție a Casei de filme „Numărul patru". Premieră tv. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 22 aprilie

12,00 Telex. 12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,30 Familia Palliser (rel.). 13,20 De la operetă... la music-hall. 14,15 Emisiune de știință. 14,45 Miniaturi folclorice. 15,00 Stadion. 16,40 Clubul tineretului. 17,40 Agenda cultural-artistică. 18,10 Săptămîna politică internă și internațională. 18,25 Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,30 Mari filme western. Șeriful Mackenna. 22,30 Telejurnal. 22,40 Campionatele internaționale de gimnastică ale României.

Aniversarea Teatrului German de Stat din Timişoara

În concertul culturii teatrale româneşti Teatrul German de stat din Timişoara ocupă un loc bine definit. În sfertul de veac ce a trecut de la înfiinţarea instituţiei, stagiune de stagiune, aici au văzut lumina rampei lucrări de primă mărime din dramaturgia românească şi universală, clasică şi contemporană, în spectacole care, alături de cele ale Teatrului Naţional, Teatrului maghiar de stat, Teatrului de păpuşi, au edificat un climat teatral, au format un public de teatru, au militat consecvent pentru idealurile societăţii în care cultura şi arta sînt un bun al întregului popor. Istoria acestui teatru, prin realizări a căror enumerare nu o vom face acum (revista noastră va consacra un spaţiu mai amplu evenimentului în numărul viitor) este parte integrantă din fiinţa teatrului românesc, ca s-a alcătuit de-a lungul anilor şi a fost mereu considerată ca atare. Faptul că avem la Timişoara singurul teatru german de stat din ţările europene a căror limbă oficială nu este germana, pune şi mai mult în evidenţă, spiritul profund democratic al politicii culturale a partidului nostru, expresivă componentă a gîndirii ce guvernează toate sectoarele de activitate în România socialistă.

•

O sumară trecere în revistă a repertoriului stagiunii actuale scoate în relief preocupările dintotdeauna ale ansamblului ; se joacă, în această săptămînă jubiliară : **„Viaţă particulară“ de Ovidiu Genaru,** piesă inspirată din realităţile sociale ale României de azi, **„Meşterul Jakob şi copiii săi“** de **Hans Kehrer** dramatizare după Adam Müller Guttenbrunn — scriitor german din Banat, o evocare a mediului specific al satului şvăbesc din această parte de ţară, **„Emilia Galotti“** de **Lessing,** precum şi **„Fiul cel mare“** de **Vampilov.**

Diversitatea paletei repertoriale — mergînd uneori pînă la eclectism — denotă deschiderea către un cît mai larg sector al spiritualităţii contemporane, în consens, de altfel, cu preferinţele publicului : indicele de frecventare a sălii o probează. La aceasta se adaugă împrejurarea că o mare parte a activităţii teatrului se desfăşoară în deplasare, prin localităţile cu populaţie germană ale Banatului şi Ardealului.

Simpozionul cu care s-a deschis, la 9 aprilie, săptămîna festivă a reamintit aceste constante ale activităţii teatrului, prin intermediul unor comunicări avînd ca temă dezvoltarea dramaturgiei de limbă germană din România, aspecte ale relaţiei teatru-public, istoricul spectacolelor de teatru germane din Timişoara etc.

Întîlnirea prezentă a spectacolelor teatrului ne îndreptăţeşte să credem într-o creştere continuă a calităţii ideologice şi artistice a acestora ; ceea ce constituie şi urarea pe care i-o adresăm cu prilejul aniversării sale.

ORIZONT

LEAHU

Nu am ştiut, pînă joi seara, că privirea lui **GHEORGHE LEAHU** este aidoma celei a lui Aznavour : dureros de lucidă, de tristă şi adîncă. Am aflat, cu acelaşi prilej, cît de nedrept poate fi destinul unui mare actor care a trăit şi a jucat mai ales pe scene în care Televiziunea e prezentă rar. Doar **„Tache, Ianke şi Cadîr“, „A 12-a noapte“** şi **„Şantajul“** veneau să sintetizeze o viaţă de artist, punctată de împliniri şi izbînzi „asupra“ profesiei : Anton Pann, Matei Millo, groparul din Hamlet, Ion din Năpasta, Willy Loman, Lenin din Orologiul Kremlinului şi cîte altele, care trăiesc în noi, cei care iubim teatrul şi cinstim pe unul dintre cei mai aleşi reprezentanţi timişoreni ai acestuia. Firesc era ca cei doi realizatori să re-facă traseul vieţii teatrale de pînă acum a lui Gheorghe Leahu re-creînd momente din aceste spectacole şi ce operator minunat ni s-a înfăţişat în persoana lui **Cristian Müller !** Imaginea sa vorbea, comenta, ba chiar plîngea... Aşa, actorul a fost constrîns să spună „despre“ ceea ce a jucat — şi retina noastră derula rapid momente din „acele“ spectacole — dar emisiunea nu era doar pentru noi, ci mai ales pentru ceilalţi, care nu-l aveau, în mica lor teatrotecă interioară, pe Leahu. În loc de film, fotografii din spectacolele de care îşi aduce aminte cu dor, cu atîta regret, cum numai un adevărat om de teatru poate avea, pentru scenă. Cu jind, şi iar cu dor actorul a recitat din Eminescu „Glossa“ a fost, în versiunea lui un adevărat curriculum vitae. Telerecitalul nu a putut fi, prin forţa împrejurărilor, un rezumat al creaţiei, ci doar un prilej de a atrage atenţia ce actor avem, cîtă sensibilitate şi talent, cît dor de a juca se ascunde în acest om pentru care scena — scîndura, cum spun actorii cu atîta căldură şi dragoste — este viaţa, rostul însuşi al existenţei. Absenţa, de pe memoria peliculei, a marilor sale roluri — ca ale atîtor alţi mari actori — este dureroasă şi ireversibilă. Niciodată ei nu vor avea vîrsta şi imaginaţia, momentul în care au creat un anume rol, chiar dacă pofta lor de joc va fi mereu şi mereu aceeaşi...

Prezentîndu-l — atît cît s-a putut în 60 de minute de emisie — pe artistul emerit **Gheorghe Leahu,** Televiziunea a onorat un om, un actor şi cîteva decenii trăite pentru teatrul nostru, al timişorenilor.

ILDICO ACHIMESCU

„cîntarea României”

„CRED CĂ UN FIR DE IARBĂ“
Spectacol de poezie la liceul Lenau

În cadrul diverselor şi amplelor manifestări „CÎNTAREA ROMÂNIEI“, oamenii de artă şi cultură caută variate forme de spectacol şi manifestări artistice. Urmărind serile de poezie de la radio şi multe alte realizări de acest gen ele m-au impresionat întotdeauna şi m-au bucurat profund. Cu atît mai mult cînd am văzut anunţat un spectacol de poezie al liceului timişorean Lenau. Un spectacol despre copilărie şi pentru copilărie !

Cu materiale din antologia adolescenţei, jocuri, cîntece şi poezii scrise de mari poeţi ca Arghezi, J. Prévert, M. Zsigmond, W. Whitman, de la ultimul luînd şi titlul spectacolului, „Cred că un fir de iarbă“, regizoarea **Doina Popa,** secretară literară la Teatrul Naţional, a creat cu pionierii liceului Lenau un spectacol plin de autenticitate, candoare, puritate — căci cine putea realiza mai bine acest lucru decît copiii ?

Cu credinţa în puterea lor de a se cunoaşte şi a se depăşi, după o imensă muncă, copiii au avut bucuria de a juca pe scena sălii „Modex“ în spectacolul de luni 3 aprilie 1978.

Colaborarea cu **Eugen Cristea** şi **Grete Avram,** actori ai Naţionalului, a prilejuit un adevărat entuziasm în rîndul copiilor. Prezenţa lor în spectacol a fost remarcabilă. Împreună cu ei, cei 20 de pionieri au jucat cu plăcere, s-au jucat mai bine zis. Toţi, absolut toţi. Nu poţi să nu remarci recitatori ca : **Alina Butuman, Estella Schwarzkoph, Vifor Cristian** şi **Ducu Popa** — poate viitorii actori — sau graţia celor două mici acrobate ca două păpuşi automate : **Hery Carye** şi **Thöresz Elza.**

Cu preţiosul sprijin acordat de direcţiunea Teatrului Naţional prin executarea costumelor în atelierele teatrului, acordarea de regie tehnică şi sonorizare, precum şi colaborarea cu cei doi actori, s-a ajuns la un spectacol de o frumoasă ţinută artistică, un spectacol de candoare şi puritate, un spectacol util.

Doina Popa a dovedit că, dacă există dăruire şi pasiune, se pot face lucruri deosebite cu artiştii amatori. Invit, cu această ocazie, publicul spectator iubitor de poezie la un spectacol în care puterea magică a artei copiilor-actori îţi aminteşte că ai fost copil şi reuşeşte să te facă să retrăieşti o oră de copilărie în sala de spectacol.

EUGENIA CREŢOIU

În premieră la teatrul de stat din Arad :

„ANECDOTE PROVINCIALE“
de Alexandr Vampilov

Ca şi nuvelistica lui **Vasili Sukşin** şi dramaturgia lui **Alexandr Vampilov** se revendică de la creaţia lui Anton Pavlovici Cehov. La ambii, furnică în pagini o lume măruntă, umilă ; la ambii, abrutizarea se naşte datorită unei existenţe primare, de joasă speţă, lipsind zborul spiritualităţii ; de asemenea, tot ca la Cehov, salvarea eroilor vine din contactul cu natura regeneratoare şi, tot ca la el, existenţele vieţuiesc într-un continuu balans dintre tragic şi comic. Preluînd însă o umanitate cehoviană şi Sukşin şi Vampilov îi dau noi dimensiuni specifice contemporaneităţii. În plus, şi nuvelistica şi dramaturgia celor doi se înnoiesc printr-o viziune modernă, cu subtile elemente gogoliene sau dostoievskiene, prelucrate original în pasta epică sau dramaturgică.

În **„Anecdote provinciale“,** ca şi în **„Vara trecută la Ciulimsk“, Vampilov** discută nişte „cazuri“ simple, cu o anecdotică simplă. Un responsabil de hotel, **Kaloşin,** intră la bănuieli că ar fi jignit pe un client, un „metteur en page“, ins cu o meserie necunoscută lui. Spaima responsabilului devine obsesie, gata să-i dărîme viaţa şi echilibrul social. Totul se termină însă cu bine **(„O întîmplare cu un metteur en page“).** Doi inşi de duzină, un şofer şi un vînzător de W.C.-uri, după cîteva zile de chef, într-un hotel, rămaşi lefteri, ajung la ideea hazlie de-a striga din balcon, spre trecători, să li se dea ceva bani. Se găseşte cineva care le dă o sută de ruble. Dar cei doi, neîncrezători în gestul uman, provoacă în jurul binevoitorului un adevărat boicot. Totul se termină, însă, şi aci, cu bine. **(„20 de minute cu îngerul“). Vampilov** deschide, în adevăr, dosarul unor „cazuri“ simple, în aparenţă, dar care devin în piesele sale nişte grave probleme de conştiinţă : în prima, servilismul şi spaima, ce ucid personalitatea umană ; în a doua, cinismul, ignoranţa, neîncrederea în semenul ce ar putea face binele, neaşteptat de nimeni. Umanitatea din care se recrutează eroii lui **Vampilov** este una de joasă speţă, impură, clădită pe cupiditate, egoism şi bestialitate. Oamenii aceştia de „stil“ gorkian, dar cărora, uneori, le lipseşte pînă şi raza de poezie a dezrădăcinaţilor gorkieni, care să străpungă carapacea ignoranţei şi a brutalităţii lor, oamenii aceştia duc o existenţă de margine, în afara prieteniei adevărate, a iubirii adevărate, a încrederii în semeni, a cinstei şi binelui. Ei sînt gata să-şi renege din frică, în faţa unui presupus şef, întreaga lor viaţă şi să-şi vîndă sufletul. Sau sînt în stare să treacă subită la recunoaşterea greşelii, sînt surprinse cu minuţie psihologică. **Ion Costea,** în **Homutov,** un om din mulţime, care vrea să fie omenos. Scenele tari, din final, sînt bine surprinse de actor, desenate cu sigură intuiţie scenică. **Ion Văran,** în **Ugarov,** nu se ridică la înălţimea lui **Grădinaru,** creionează totuşi un rol bun, dar fără a individualiza cu pregnanţă personajul. **Iulian Copacea,** în **Bazilski,** compune un violonist ce, dacă la început reneagă brutalitatea celor doi beţivani, nevoind să le stea alături, în final, orbit de vanitate, nu înţelege mărinimia şi o taxează drept nebunie. **Ion Petrache,** un soţ proaspăt, pus pe căpătuială, ce nu vede mai departe de locşorul său călduţ, lîngă soţie, jucată **de Mariana Muller,** de altfel, unicul personaj „pozitiv“ în fauna hotelului. Tot în acest grup se integrează, cu vervă, poate uneori mimînd prea acut vulgaritatea personajului, **Gina Cazan,** ce compune în **Vasiuta** o femeie de serviciu, rapace şi grosolană, precum colocatarii.

Poate că în acest spectacol regizorul **Costin Mariuescu** s-a bazat prea mult pe verva de comedianţi a unor buni actori ; poate că el a imprimat prin aceasta piesei un dinamism scenic real ; sînt sigur însă că dacă ar fi surprins mai adînc sentimentul acut al dramei acestor eroi, statutul lor ambiguu, de un adînc filon tragi-comic, dus adeseori pînă în limitele grotescului, dacă ar fi conceput spectacolul cu un aer mai rusesc, în care tenta gogolian-dostoievskiană ar fi fost mai acut simţită, şi nu aerul de farsă uşuratică, întreg spectacolul ar fi cîştigat în adîncime, în forţă şi expresie dramatică. Fiindcă actorii, trebuie s-o spunem, au făcut tot ce era posibil. Dar, chiar şi aşa, cu retuşurile ce se mai pot aduce, este important totuşi pentru Teatrul arădean că un regizor tînăr s-a gîndit la **Vampilov** şi la originala sa dramaturgie. În final, o notă bună pentru scenografia **Evei Gyorffy,** ce a compus o cameră de hotel ce a devenit un autentic spaţiu teatral pentru dramele dramaturgului rus.

ION ARIEŞANU

Gabriel Ivul

300 de ani de la moarte

Ivul este primul autor român de lucrări propriu-zis filozofice tipărite. Publica numai în latineşte, dar are, printre altele, meritul de a fi propagat, de la catedră şi în scris, o întreagă viziune despre univers şi om, nu lipsită, ce-i drept, de niscaiva fantasmagorii curente pe atunci, incluzînd însă şi un buchet de teze doar superficial subsumabile clericalismului care — după sugestiva expresie a lui Lenin — „a ucis în Aristotel ceea ce era viu şi a imortalizat ceea ce era mort“. Principial vorbind, va fi o treabă — nu facilă, dar de înfăptuit — a monografului lui Ivul de a distinge, cu suficientă rigoare şi non-rigiditate, în gîndirea acestuia pseudoeflorescenţa neoscolastică, ce reînvie „corole“ (şi corolare) demultişor vestejite, de „petale“ (repetări sau modelări ale Stagiritului) emanînd, fie şi numai indirect, ceva din mireasma neoaristotelismului veritabil, prea des identificat cu scolasticismul de către „taxonomi“ aflaţi sub imperiul unor criterii extrinsece esenţei“ Comemorîndu-l pe Ivul, ne exprimăm respectul şi faţă de Aristotel, acest „titan al gîndirii“, cum îl numea Marx, de la al cărui deces s-au scurs 23 de veacuri.

Descendent al unei vechi familii bănăţene, relativ înstărite, Gabriel sau Gavril Ivul (25 martie 1619 — 8 aprilie 1678), după ce învaţă, mai întîi, la şcoala din oraşelul său natal, Caransebeş, devine, în 1636, „rhetoricus“, iar peste un an „logicus“ la universitatea **(studium generale)** din Trnava. (Acest institut avea ca precursor gimnaziul — **studium publicum** — din aceeaşi localitate, organizat în 1554 de N. Olahus, umanist şi promotor al contrareformei, care însă nu a dat frîu liber intoleranţei excesive a iezuiţilor aduşi de el în regatul ungar). La vîrsta de 18 ani, Ivul e admis, în oraşul Košice, printre membrii ordinului iezuit, continuîndu-şi apoi studiile la Graz, unde (?) obţine doctoratul în filozofie.

G. Ivul figurează cu o lungă activitate didactică, palpabilă şi în disertaţiile susţinute „sub prezidiul“ său, printre profesorii universităţii vieneze (celeber. & antiquissima“ — cum scrie pe frontispiciul Logicii ivuliene) şi ai academiei episcopale din Košice (azi R.S. Cehoslovacă). În acest din urmă centru cultural, neoaristotelismul fusese propagat încă din prima jumătate a secolului al XVII-lea de luteranul Zacharias Sommer, fost adjunct la facultatea de filozofie din Wittenberg. Cît priveşte spiritul **general** care domnea la academia din Košice, caracterizînd, deci, şi strădaniile lui Ivul, el era, în esenţă, cel după care se orientase încă din 1640 şcoala de la Trei Ierarhi, adică cel ce exista şi în institutele superioare de învăţămînt din Polonia, în care au studiat fiii de boieri moldoveni ca Gr. Ureche, Miron Costin ş.a.

Potrivit relatării unui autor slovac mai recent, Ivul ar fi predat, în 1650, şi la înalta şcoală din Trnava, înfiinţată de N. Olahus, în 1561, sub formă de colegiu iezuit. Informaţiile despre domeniile şi durata prelegerilor lui Ivul sînt contradictorii. După un istoric iluminist, el a instruit vreme de trei ani în matematică, timp de 6 ani în filozofie, două decenii de-a rîndul în teologie, fiind 12 ani de zile şi **studiorum praefectus.** S-a afirmat că a ţinut şi cursuri de gramatică. Fapt este că, din materiile „trivialie“, a profesat, în afară de „dialectică“ (logică), retorica. Dovada irefutabilă şi cu preţioase indicaţii privind nivelul **pedagogic este culegerea Poësis lyrica,** apărută la Viena, în 1665 şi înmănunchiind 50 de versificări, după modelul **odelor horaţiene, ale unor „retori“** bacalaureaţi.

Primele două cărţi ce cuprind idei vînturate de Ivul sînt intitulate **Propositiones ex universa logica** (Viena, 1654, 110 p. în octavo) şi **Philosophia** (ibid., 1655, 4 file + 447 p. în 12°). Deja acum cîteva decenii, bibliografii le înserau ca existînd într-un singur exemplar, în străinătate, din păcate. În 1661, la Košice, a publicat Ivul **Philosophia novella** — un op de peste 600 de pagini (consultabil la Cluj-Napoca) dedicat fiului fostului principe al Transilvaniei. Cea mai mare parte a acestei lucrări tratează despre chestiuni de fizică. Citim aici, bunăoară, că „orice corp natural e mobil“, că „materia primă nu poate fi creată, nici distrusă“ şi că „toate corpurile cereşti, ca şi cele sublunare, sînt născute din aceeaşi materie“.

După cum materialul de logică din **Philosophia novella** începe cu recunoaşterea unui for intern înnăscut pe care Descartes îl numea bun simţ, iar paragraful despre materie — cu certitudinea fiinţării realităţii obiective, la fel în fruntea psihologiei stă următoarea argumentaţie : „Nimeni nu îndrăzneşte să nege existenţa sufletului ; căci dacă o neagă, prin negaţia însăşi o admite, deoarece negaţia-model e operaţia sufletului însuşi“. Să fie acesta o prelucrare directă a esenţei cartezianului **cogito ergo sum ?** Ar putea avea drept sursă chiar pe Augustin, eventual un mijlocitor ca Guillaume d' Auvergne (sec. XIII), după care a nega sufletul înseamnă a se contrazice, pentru că însăşi această tăgăduire presupune gîndirea. Oricum, ideea nu se referă, desigur, la sufletul inferior, care e definit, după Aristotel, ca întîia entelehie sau actul prim al corpului organic avînd virtualmente viaţă, ci la cel raţional. Cu privire la acesta, deosebit de remarcabilă ni se pare următoarea precizare a lui Ivul : „Sufletul raţional este, drept vorbind, natură, nu numai întrucît e sentiv şi produce actele simţirii, ci şi întrucît e raţional şi produce actele spirituale, ale înţelegerii, ale voinţei etc. Căci şi aceste acte pot fi numite, într-o măsură [aliqua ratione], corporale şi materiale [NB], bineînţeles în măsura în care au loc prin intermediul trupului şi în dependenţă de simţuri“.

În anumite privinţe, Ivul poate fi considerat ca o verigă între N. Olahus (care cultiva virtuţi umaniste tot într-o patrie adoptivă, tot sub cătuşele catolicismului, dar fără a aborda probleme strict filozofice) şi D. Cantemir, care scrie de asemenea o logică aristotelică, depăşindu-l însă net pe Ivul prin enciclopedica sa operă de mare erudiţ, prin deschiderea faţă de idei noi (pînă şi ale unui socinian ca polonezul Wissowatius) şi prin fructuoasa năzuinţă, manifestată şi în exil, de a crea în limba acelui popor care l-a dat şi pentru ale cărui interese vitale a ştiut să muncească atît ca „prim slujitor“, adică domnitor, cît şi ca distins literat ce domină prin personalitatea sa întreg peisajul cultural românesc de la începutul veacului luminilor, început încă destul de crepuscular sub raportul posibilităţilor obiective din ţările aflate în plin feudalism. Să nu uităm nici o clipă vitregia condiţiilor existente pe atunci în Europa răsăriteană, unde obscurantismul medieval mai era departe de a... apune total şi pentru totdeauna. Astfel de condiţii determinau „peripatetizări“ nu numai în sensul idolatrizării unui „Aristotel cu tonsură“, ci şi sub forma peregrinării cărturarilor în căutarea unor locuri mai prielnice efervescenţei spirituale de lungă durată. În „lumina“ acestor grele împrejurări, insuficiente pentru trecerea de la „naţiunea“ cuprinzînd exclusiv stările privilegiate ale orînduirii feudale la formarea unor naţiuni şi ideologii naţionale de tip modern, burghez, ni se pare firească şi chiar măgulitoare apartenenţa lui Ivul la istoria culturală a mai multor ţări, ca şi prezenţa, de exemplu, a lui Petru Movilă, Nic. Milescu, Antim Ivireanu, a doi Cantemireşti sau a lui T. I. Iancovici în trecutul cultural al Uniunii Sovietice. Fenomenul constituie un prilej în plus de apropiere între cercetători de diferite cetăţenii pe planul reconsiderării juste, poliscopice, a tradiţiilor progresiste comune, un tărîm foarte promiţător pentru investigaţii şi popularizări pătrunse de internaţionalism socialist.

Gabriel Ivul, deşi nu a propăşit pînă la convingerile avansate ale celuilalt notabil caransebeşean din a doua jumătate a veacului al XVII-lea — Mihail Halici fiul, are la activul său imprescriptibil abordarea relativ sistematică a unei ample problematici filozofice, cu decenii înainte de europeanul Cantemir. Şi după cum Halici, Cantemir sau Ion Budai-Deleanu trăiau în străinătate cu nostalgia plaiurilor natale, oarecum la fel simţea nevoia Ivul să pomenească, de pildă la pagina 510 din **Philosophia novella,** oraşe mai apropiate de meleagul său de baştină, printre care şi Timişoara.

I. HAJOS

figuri bănăţene

tableta

Oameni și cîntec

Poate că e o utopie să visezi o antologie a cîntecului românesc, dar, la urma urmelor, nu știu de ce n-am face-o, din moment ce sensibilitatea noastră artistică înregistrează atîtea revelații muzicale cu prilejuri din cele mai felurite : la concerte, pe o scenă, într-un local, la dans, pe litoral, ori pur și simplu într-o poiană înflorită, la un week-end. Cîntece care exprimă dragostea de viață a unui popor atît de vital cum este al nostru. Dar cărțile cu cele mai frumoase cîntece (de muzică ușoară, populară, folk etc.) lipsesc. Iată un fapt semnificativ : aproape nu e elevă sau elev care să nu aibă un caiet cu cîntece românești și străine, scrise de mîna lor. Asta dovedește marea penetrație a cîntecului, cu prioritate spre text, partitura muzicală fiind mult mai greu de realizat, ea necesitînd profesionalizare. Dar în aceste caiete diletante domnește haosul, confuzia, uneori lipsă de bun gust. Așadar ce fac editurile noastre (inclusiv cea muzicală) pentru acești tineri ?

Nenumărate formații muzicale, profesioniste sau amatoare, duc o bună propagandă cîntecului nostru. Am cunoscut recent o formație de artiști amatori (amatori prin statut, dar profesioniști prin vocație) a Casei de cultură din Timișoara. De mai multă vreme ei realizează seri muzicale de neuitat în localitățile rurale ale județului Timiș. Oamenii muncii, care sînt invitați la aceste seri, mi-au mărturisit marea lor satisfacție la întîlnirea cu cîntecul popular în special. De altfel, componenții formației sînt ei înșiși niște virtuozi : **Laza Pomorișat** (la orgă), **Milan Marici** și **Ilie Grubaciki** (acordeon), **Vlada Radulov** (solist vocal), **Bandu Ivan** (chitară bas) și **Perinat Sava** (chitară armonie). Acești entuziaști au înfrățit cîntecul românesc cu cel sîrbesc la o înaltă ținută artistică.

Seri muzicale dintre cele mai reușite au realizat ei la Gelu, Sînpetru, Ciacova. O formație cu un repertoriu variat și cizelat, care va avea cu siguranță un cuvînt de spus în ediția a 2-a a Festivalului Național „Cîntarea României". Sincer mărturisesc că multe cîntece de-ale lor le-aș include fără ezitare în antologia de care vorbeam la începutul acestor însemnări.

ION VELICAN

sport

Tot cu handbalul...

...vreau să încep și de data asta, ca să uit turneul reprezentativei noastre în Franța și Argentina și vacanța absolut inutilă pe care a impus-o unui întreg campionat.

Constantin Lache s-a ținut de cuvînt și a cîștigat Cupa, prima cupă la handbal feminin, învingîndu-și rivalul, pe Constantin Popescu, cu o echipă de junioare. Ziceam cîndva că antrenorul de la „U" Timișoara e pe cît de competent, pe atît de pătimaș ; iată-l cu un cartonaș galben, prin care arbitrii încercau să tempereze o mare iubire : handbalul. Nu se poate, stimați arbitri ! Mai puțin stimat, un arbitru din Buzău, Iamandi, a ținut morțiș ca Steaua să cîștige finala cu fosta echipă a lui Birtalan, omul-cu-tunul-în-pumn, Minaur Baia Mare, acordînd bucureștenilor, în ultimul minut al meciului, un 7 metri fără nici o justificare. După prelungiri care le-au sporit ambițiile și bucuria, au învins, pe merit, numiții Palko, Panțiru, Negovan, Nicolae Voinea. Telespectator, eu n-am vrut să văd decît sport și de aceea m-am supărat pe Iamandi, cel cu pârtinirea. O singură dată, dar destul ; să nu se mai întîmple, Iamandi !

Fotbal : Cu Giuchici încep să mă lămuresc — e și leneș și căpos, dar atît de leneș și de căpos, încît talentul lui, oricît ar fi, poate sta liniștit pe banca rezervelor ! Apoi : de cîțiva ani îl urmăresc pe Chimiuc, de la C.F.R. ; ei, bine, băiatul acesta e tare inimos, un „car de suflet", harnic și bun tehnician. Nu-mi place însă jocul său dur, răutăcios, nu-mi place că mereu atinge picioarele adversarilor cu ceea ce el iubește ca ochii din cap : picioarele proprii. Îmi pare rău că, într-un apus de carieră, Chimiuc lasă semne de rea purtare. În sfîrșit : m-am mirat că Firițeanu, fost la U.M.T., face parte din lotul Politehnicii, adică al liderului. Mă întreb : chiar de el era nevoie într-o echipă cu pretenții, cînd prin jur se află încă Crîngașu ?! Și Firițeanu și Crîngașu au mai îmbrăcat culorile alb-violet, dar întîiul era cam codaș și purta acel tricou numai la fotograf, să-l vadă cei de-acasă și să se fălușească prin vecini.

TEODOR BULZA

muzică

Afirmări în simfonismul bănățean
MIRCEA HOINIC

Simfonismul bănățean, acest univers sonor în care și-au înscris numele creatori ca V. Ijac, M. Popa, E. Cuteanu, Z. Vancea cunoaște azi o firească continuitate prin creațiile lui M. Hoinic, R. Georgescu, I. Brudașcă, pentru a aminti doar pe cei mai reprezentativi. Între aceștia, M. Hoinic se dovedește un creator angajat temeinic pe coordonatele de expresie preferențial lirice, a sentimentelor de autentică vibrație, rostite cu har și dăruire. Incursiunile anterioare ale compozitorului în muzica corală, camerală ori de balet, rodesc azi în opuri simfonice finite, șlefuite cu migală de artizan, a căror coerență stilistică ne fac să-l considerăm pe merit un glas distinct, particular în simfonismul românesc. Noua lucrare audiată, în compania Filarmonicii „Banatul", **Simfonia a II-a cu cor**, dedicată independenței de stat a României, înseamnă poate mai puțin o muzică programatică, o succesiune de secvențe orînduite anume, cît o comunicare de imagini retrospective. În această galerie, glasuri ancestrale își aduc mesajul lor oniric, ființa acestui popor pare să-și caute rădăcinile în etape istorice distinct diferențiate de etosul bizantin — ce transpare în sonanțe tulburătoare — urmate de patina cîntărilor cultice, a churilor modale — ilustrată admirabil de replicile vocalizate ale corului lui Diodor Nicoară — și pînă la afirmarea trepidantă a clocotitorului prezent.

Claritatea planurilor sonore, gradația realizată în ampla prelucrare motivică, avantajează net varianta dirijorului **Nicolae Boboc**, comparativ cu cea prezentată de filarmonica arădeană în urmă cu un an. Regretăm lipsa de atenție a Studioului RTV teritorial, față de un astfel de eveniment ! Același dirijor ne-a făcut bucuria reaudierii poemului simfonic Vltava de Smetana. Drumul din unduirile cristaline ale izvorului pînă la mărețul fluviu ce pătrunde maiestuos și mîndru în „Orașul de aur" a împrumutat în versiunea audiată ceva din lumina acestei primăveri, din bucuria dionisiacă pe care o declanșează de fiecare dată momentul redeșteptării naturii la viață. Am reproșa poate dirijorului hipertrofierea dinamică a acompaniamentului din Concertul de Haciaturian. Pe fundalul plin de energie și exuberanță, replica viorii lui **Jan Ter Mergherian** (U.R.S.S.) și-a pierdut firesc din strălucirea meritată de calitățile cu totul remarcabile, etalate de acest nou sol al artei interpretative sovietice.

DORU MURGU

panoramic cultural

● Teatrul german timișorean se află la jubileul său : 25 de ani de existență. ● Dramaturgul Horia Lovinescu s-a întîlnit cu cadrele didactice ale Timișoarei. A avut loc un dialog fructuos, aplauze la scenă deschisă, flori. ● Concert extraordinar cu orchestra „Drăgan Beljin", Esma Regepova și ansamblul Teodosievski din Belgrad. ● În seria dedicată artei romantismului, la Muzeul Banatului, repertoriul a cuprins, de astă dată, lucrări de N. Rimski-Korsakov, C. Saint-Saëns, Brahms. ● Reșițenii, în turneu la noi, cu piesa lui Čapek, „Tîlharul". ● La Biblioteca județeană s-a ținut expunerea-dezbatere „Istorici greci și latini despre civilizația traco-getă". A vorbit asistent universitar Marieta Ujică. ● La cenaclul cadrelor didactice din Timișoara s-au citit tălmăciri din poezia franceză, engleză. Realizatorii acestora : L. Socol, Nicolae Țirioi, Florentin Tóma. ● Numai bine despre „Emilia Galotti" de Lessing, pe scena teatrului german, în articol. ● **Un nou cenaclu literar.** La Belobreșca (jud. Caraș-Severin) a luat ființă un nou cenaclu literar în limba sîrbocroată (secretar S. Gvozdenovici). La festivitatea de inaugurare au fost prezenți scriitorii : Mirco Jivcovici, Svetomir Raicov, Ivo Muncian, Cedomir Milenovici, Ana Selena și Gheorghe Azap. ● Pe micul ecran am vizionat un documentar semnat de Nikolaus Berwanger. ● **ALTE ȘTIRI :** la Strandul mare se fac intense pregătiri ; **AGCPAM,** Asociația chinologică română, județul Timiș, plus Uniunea Kinologică jugoslavă Voivodina au deschis expoziția internațională CACIB '78. Pe timp favorabil, exponatele vor face plajă, baie etc.

L. BURERIU

cenaclu

O ședință de lucru (marți, 11 aprilie, în Cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei ORIZONT), care s-a constituit într-un exemplu a ceea ce înseamnă seriozitatea muncii, responsabilitatea actului critic față de cel creator și, înainte de toate, eficiența continuității dezbaterilor asupra unor autori din diferite genuri literare. O ședință dedicată dramaturgiei, **petrecută** sub forma „teatrului în lectură". Actorii amatori : **Teofana Manos, Diogene Bihoi, Eugen Iosif, Ionel Togmag** au prezentat, într-o apreciată lectură artistică, piesa într-un act : **„Bătrînul și baia" de Iosif Costinaș,** scrisă ca scenariu de TV. Referent, criticul și poetul **Eugen Dorcescu.** Atent, cu un acut simț al observației, mai puțin generos dar profund analitic și pertinent, E. Dorcescu remarca : „.... prin această piesă Costinaș a inițiat un subtil exercițiu de meșteșug, izbutit, din multe puncte de vedere... piesa e o pledoarie pentru aerisirea spațiului moral... Ideea morală e manifestă... (piesa) reprezintă, în creația lui Costinaș, un moment al trecerii de la instinct la conștiință artistică, un moment al perfecționărilor în planul lucidității, al detașării față de actul creației..." ; **Antoaneta C. Iordache,** salută continuitatea „teatrului de lectură" în cenaclul scriitorilor, eficiența lui asupra creației dramaturgice în Timișoara ; despre textul dramatic lecturat : ...O piesă limpede,... programată... Costinaș a cîștigat siguranță de a conduce textul, etapă necesară în dezvoltarea oricărui dramaturg... Există un echilibru neliniștit între cele două mari calități ale autorului..." ; **Cornel Ungureanu,** ca spectator de teatru, aduce mulțumiri celor ce au programat acest gen (teatrul de lectură) în ședințele curente ale Cenaclului, înainte de toate pentru ideea de : dramaturgie în proces de transformare ; față de piesa lui I. Costinaș : „... rezerve neimportante... (acuză finalul piesei, personajele fără „penumbre" ale lui Costinaș... ; cere : simplificarea textului pînă la un nivel util..." ; **Sergiu Levin :** „.... Costinaș descoperă voluptatea banalului,... impersonalitatea personajelor... E remarcabilă descoperirea dialogului..." ; **Laurențiu Cerneț :** „.... (despre autor) stadiul în care a ajuns se datorește muncii și talentului său... (despre piesă, recunoscut retoric, se întreba :) dă lovitura oare prostului gust ?...". În continuare, autorul mulțumește celor ce au luat cuvîntul. **Mircea Șerbănescu,** în final, ca semnatar al „regiei de cenaclu", face cîteva aprecieri asupra textului, discutiilor purtate, talentului interpretativ al colectivului de actori care și-au dat concursul.

Marți, 18 aprilie, proză, citește **Paul Eugen Banciu.** Referent, **Cornel Ungureanu.**

MATHEI ITTU

Prietenii revistei Orizont

Avînd o dăinuire de aproape un sfert de secol, Cenaclul literar **„RITMURI"**, de pe lîngă **Casa de cultură a municipiului Deva,** și-a cîștigat de-a lungul existenței sale un prestigiu deosebit în viața spirituală a localității și a județului Hunedoara. Prestigiul acesta a căpătat pregnanță mai cu seamă în ultimii ani, cînd membrii cenaclului au organizat numeroase întîlniri cu oamenii muncii din perimetrul județului, înscriindu-se, prin aceste acțiuni, în cadrul unor ample manifestări culturale, precum sînt : **Salonul anual al cărții, Luna cărții la sate, Festivalul cultural județean „Sarmis", și Festivalul național „Cîntarea României".**

Membrii cenaclului sînt prezenți cu creații în publicațiile locale **(„Ritmuri hunedorene"** — supliment politic social-cultural al ziarului județean și culegerea literară **Sub timpla stemei** editată de Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de amatori) și în numeroase reviste din țară **(„Tribuna", Orizont, Steaua, Transilvania, Vatra, Luceafărul, Contemporanul, România literară).** O parte dintre membrii cenaclului au ajuns în stadiul debutului editorial : Ionel Amăriuței și-a publicat prima carte **(Claviaturi)** în anul 1973 ; Traian Filimon, Aurelian Sîrbu și Miron Țic au în lucru cîte un volum la edituri. O evoluție literară de bun augur e evidentă și la poeții Petrișor Ciorobea, Constantin Gheorghe Naidin și Florina Jianu, acestora urmîndu-le Viorel Lucaci, Tiberiu Dăioni etc. Proza — acest gen literar atît de firav re-prezentat în cenacluri — este abordată de Dumitru Hurubă, Carol Drozd și Tiberiu Vanca.

Activitatea cenaclului este îndrumată de prozatorul **Radu Ciobanu.**

AUREL TURCUȘ

CENACLUL LITERAR „RITMURI" — DEVA

Ecou clar

Sună cineva pe senin
în cornul lunii,
clar ecoul
trezește-n letopiseți
bunii,
sună Decebal,
sună Ștefan ori Mihai,
stelele sînt numai
copite de cai,
calea laptelui numai un riu
de-acasă
de pe fruntea țăranului
trăgînd la coasă.

PETRIȘOR CIOROBEA

Sărut poemele din genele muncitorului

Prin rădăcinile gîndului
Scriu despre dragostea ce o port
Muncitorului Hunedoarei
Scriu despre curcubeul oțelului ce aleargă
Pe sub streașina ochilor
De pe peronul serii revăd
Furnalele cum emană zăpezi mătăsoase
Simt aerul stors de gura cuptoarelor
Porțile orașului se sprijină pe trudă
Și peste pereți incandescenți
Prietenii mei, oțelarii, își aruncă
Somnul peste ștergarul dimineții
Ce vine cu umărul acoperit de soare.
Sărut poemele din genele muncitorului
Hunedoarei.

MIRON ȚIC

Doar aerul cald...

Stau cu fața în sus,
Acoperită de fluturi,
Ferită de gînduri și păzită de ploi.
Întotdeauna le-am adus buzunare pline
Cu semințe de flori.
Desfrămă în zbateri de aripă
Iubirile rămase-n afară,
Între noi rămîne
Doar aerul cald
Care nu mai poate să doară.

FLORINA JIANU

Pasăre de lumină

Pasăre care cînți
înălțînd pe cîmpie în aripi
răsăritul
ca pe-un vîrtej al spicelor coapte
în brațele secerătoarelor ;
Pasăre, înverzind tăcerea pădurilor
și limpezind în zbor toate riurile
prin care păstrăvii-săbii
se străpung
în carnea nisipurilor
ca niște oglinzi ale Făt-Frumosului cer ;
Pasăre, tu cuibul îți afli
aici, în sufletul meu,
pe grinda dreptății
ciopliită din milenii
de bunii străbuni,
și nu, nu e loc pentru cuiburi
de pajuri și pasărea nopții...

Pasăre, pasăre de lumină
cu zbor fără seamăn
prin inimi și patrie !

CONSTANTIN GHEORGHE-NAIDIN

Iubind

Vei zice, că, iubind,
Ocol îți dă uitarea.

Dar eu te nasc femeie,
te plămădesc în sine-mi !

Nu noapte, zi sau clipă
mi-ngăduie lumina-ți,
ci rugul pe care însumi ard.

AURELIAN SÎRBU

Cercul lui Arhimede

„De-ar mirosi Frumusețea a măslin
nu ți-ar părea rău că n-o vezi
gîndeai, și-n semnul
rotund al umbrei
ai desenat cu bastonul un cerc.
„Din acest cerc nimeni nu mai poate
scăpa" ziceai, și voiai să le strigi
oamenilor : „Iată cursa
pentru prins Frumusețea"
Desigur e foarte frumos
să știi că orice s-ar întîmpla,
distanța de la tine la Frumusețe
rămîne aceeași...

„Nu-mi șterge cercul i-ai strigat
soldatului ce-și ridicase lancea
„Nici nu-ți poți închipui,
gîndeai, că aici am închis
Frumusețea,
din cercul ăsta nu mai scapă
nimeni", și tu însuți
erai în interiorul cercului de nisip.

VIOREL LUCACI

echo

SEMENICUL

Pe drept cuvînt s-a spus, în legătură cu cenaclul „Semenicul" de la Reșița, că fiecare apariție, individuală sau colectivă a membrilor săi, marchează o etapă distinctă în conturarea unei personalități specifice a vieții culturale din această parte a țării. O dovedește, între altele, recentul „Caiet de literatură, artă și cultură", editat în luna ianuarie.*

Conceput ca un omagiu adus aniversării tovarășului Nicolae Ceaușescu la împlinirea a 60 de ani de viață și 40 de ani de activitate revoluționară, volumul se distinge, în primul rînd, prin gradul ridicat de profesionalism al materialelor publicate și, nu mai puțin, prin diversitatea modalităților de abordare a temei propuse.

O primă suită de articole este dedicată personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, contribuției sale, de o excepțională importanță, la îmbogățirea tezaurului gîndirii marxiste contemporane. Printre autori, Constantin Brăescu, Nicu Dumitrescu, Timotei Jurjica, Al. Bîrsescu, Nicolae Sîrbu, Iosif Imbri, Ilie Uzum ș.a., Un loc aparte în configurația volumului îl ocupă grupajul de interviuri realizat de Nicolae Irimia sub titlul **În conștiința vie a poporului.**

Creația originală cuprinsă în paginile noului **Caiet...** este în măsură să ilustreze, cu deplin temei, aprecierile care s-au făcut pînă acum la adresa tinerilor poeți și prozatori reșițeni. În afara unor nume consacrate (Gheorghe Suru, Gheorghe Azap, Nicolae Irimia, Gheorghe Zincescu, Ion Frumosu, Octavian Doclin, Ion Cocora, Nicolae Sîrbu ș.a. — ordinea este aceea a apariției în volum), o prezență remarcabilă realizează prin versurile lor Mona Copăceanu, Doru Andreescu, Cucu M. Murgu, Sabin Opreanu, Gheorghe Frumosu, Horea Guia, Cornel Oțelaru, Nicolae Stan, Maria Bologa, Petru Lăpușteanu, Constantin Brîndușoiu, precum și elevii-poeți Mariana Iliaș, Florin Lungu, Gabriela Ciobanu, Robert Birsescu.

Cele două proze publicate, **Samoilă,** semnată de Gheorghe Zincescu, și **Sentința,** de Marin Dobre, dezvăluie (mai ales prima) prin siguranța frazării, precum și prin maturitatea expresiei, largile posibilități de care dispun autorii lor. Cu siguranță ne aflăm în fața a doi prozatori de care vom mai auzi.

Cu totul remarcabilă ni s-a părut secțiunea **de critică și istorie literară a Caietului...** După un articol consistent despre **Literatura mediului muncitoresc** (Gheorghe Jurma animator ale cărui curente se cer subliniate), Ada Cruceanu încearcă, într-o pagină de mare acuratețe, sistematizarea unei probleme deosebit de actuale, aceea a activistului de partid ca personaj literar în proza contemporană.

Demn de reținut este și documentarul semnat de Petru Oalide, **Mărturii despre viața și lupta muncitorilor bănățeni. Din presa de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea,** o adevărată cronică a evenimentelor ce au premers organizării politice a luptei proletariatului.

MARIAN ODANGIU

caleidoscop

● **Că valoarea nu așteaptă numărul anilor — așa cum spune un adagiu — pare să fie adevărat. O confirmă înșeși marile creații literare care n-au așteptat ca autorul lor să ajungă la „vîrsta respectabilă a înțelepciunii" pentru a vedea lumina zilei. Dăm mai jos o listă — pe care o preluăm din revista LUMINA (Panciova, august-septembrie, 1977) și care ilustrează cele afirmate mai sus :**

Rimbaud — Corabia beată — 17 ani.
Labiș — Moartea căprioarei — 17 ani.
Maiakovski — Norul cu pantaloni — 18 ani.
Ruben Dario — Primele poeme — 18 ani.
Musset — Povestiri din Spania și Italia — 19 ani.
Eminescu — Epigonii — 20 ani.
Petöffi — Frunze de chiparos — 21 ani.
Schiller — Hoții — 22 ani.
Verlaine — Poeme saturniene — 22 ani.
Șolohov — Pe Donul liniștit — 23 ani.
Lermontov — Demonul — 24 ani.
Titus Popovici — Străinul — 24 ani.
Caragiale — O noapte furtunoasă — 26 ani.
Thomas Mann — Casa Buddenbrook — 26 ani.
Shakespeare — Richard al III-lea — 28 ani.
E. A. Poe — Aventurile lui Gordon Pym — 28 ani.
Hemingway — Adio, arme ! — 31 ani.
Malraux — Condiția umană — 32 ani.
Marin Preda — Moromeții — 33 ani.
Rebreanu — Ion — 34 ani.

„cîntarea României"

Poezie și muzică

Actualul reviriment al speciei muzicale, pe care cu insistență dorim să o numim folk, este un fenomen mondial. E vorba de o firească reacție vis-a-vis de muzica amplificată, a marilor formații vocal-instrumentale, dotate cu dispozitive electro-acustice multiple, costisitoare, pe care, evident, nu oricine și le poate permite. Aceste mari formații foloseau cu neglijență textele, trebuind să primeze instrumentalul, singurul investit cu spectaculozitate. Trubadurii moderni acordă textului multă importanță, poezia pătrunde vertiginos în această muzică mai intimă, omenească, la îndemîna tuturor. Se vorbește pe bună dreptate de o **inflație** folk ; trebuie însă să delimităm denumirea de folk de aceea de, să zicem, text acompaniat, cîntec ; va trebui să găsim o denumire nouă pentru o specie care se naște și care nu are nimic din spiritul baladesc al folk-ului tradițional. Muzica tînără își găsește repede un ton personal, o coloratură națională. Moda cenaclurilor nu are în sine nimic rău, penetrația muzicii sensibile în masa tineretului fiind un fenomen fără precedent. Să nu mai vorbim de puternicul caracter educativ al textului, aflat acum în prim-plan datorită primatului vocii ; iată o formă eficientă de comunicare, la modul direct, modest, fără vacuum-ul creat între artist și public de aristocraticele formații pop. Însă tot ce este **mult** riscă să nu fie și suficient de sănătos ; minima rezistență pe care mizează uneori folkiștii, poate duce la o gravă influențare în rău a gustului artistic. Fericiți că trubadurii moderni nu reclamă o dotare tehnică pretențioasă, așezămintele culturale folosesc cu toate prilejurile ghitariști care cîntă la instrumente necorespunzătoare, pe texte proprii, departe de adevărata poezie. Trebuie știut că accepțiunea cuvîntului „cenaclu" nu este neapărat legată de spectacol. Cu adevărat „cenaclu" de poezie și muzică trebuie să însemne ședința **de lucru**. Să mai eliminăm, deci, caracterul festiv și să cuplăm cenaclurile, cercurile literare care-și discută de obicei propria creație, cu creatorii de muzică tînără, pentru colocvii, dezbateri reciproce, căci de obicei tinerii compozitori nu străluceau ca textieri, de aceea trebuie sprijiniți de autorii de versuri. Dar și muzica trebuie discutată, nu numai ascultată. Adesea, compozitorii tineri se înconjoară de mai mult „mister" decît colegii lor care scriu versuri.

Am întîlnit tineri, să le zic iarăși „folkiști", care compun simplist, adesea romanțios și sentimentaloid, în game minore mai ales ; am întîlnit grupuri instrumentale (formate, de pildă, din flautist, ghitarist, violonist) care, pentru a-și demonstra inițierea în domeniul muzicii, cultivă în schimb un stil sofisticat, melodismul pretențios realizează piese de dimensiuni ciclopice. În ambele cazuri s-a încercat apelarea la texte cu mesaj contemporan, patriotic. Rezultanta a fost inversă celei scontate. Imaginați-vă o poezie patriotică de Labiș pe un fundal romanțios sau aletoriu... Cîteva din ticurile textului : (care sînt, în general și acelea ale liricii începătorilor) intimismul — tratare superficială, în tonuri minore și prin numeroase clișee verbale a temei iubirii ; poezia patriotică de **minimă rezistență** și manieristă va invoca în mod exterior, prin înșirare, toți voievozii, va vorbi despre pămînt, doină, dor, mioritic, deci, popor la modul exterior, festivizant, ocolind problemele vieții. Trebuie spus : muzica tînără are un pronunțat caracter **etic**, ea exprimă cele mai sincere păreri ale generațiilor ce vin. Monotonia și manierismul ar putea însemna îmbătrînirea prematură a speciei, stingerea oricărui „conflict".

Trebuie să efectuăm o competență și serioasă **selecție** ; diversitatea de stiluri ne interesează ; sinceritatea, comunicarea, directă a frămîntărilor, a problemelor sufletului și rațiunii sînt mai eficiente decît etalarea unor modalități devenite notorii în anumite momente, prin spectacole televizate, turnee etc. Pentru că o tentație periculoasă a veleitarilor este mass media. Este aproape inechitabilă situația în ceea ce privește imprimările formațiilor amplificate electric și a acelora ce cîntă, „la rece". Poate că, în contextul unor probleme tehnice neelucidate încă total, de recordingul în întregime electric, facilitatea imprimării trubadurilor solitari a dus ea însăși la proliferarea acestei specii artistice în discuție. Că dorinței de afirmare rapidă îi vine în întîmpinare o oarecare comoditate a radioteleviziunii. Și moda se întinde rapid. Dacă tinem cont de caracterul educativ, de eficiența etică pe care ar trebui să o aibă această modalitate, atît de populară, acest întîi pas prin sincretism artistic, ne dăm seama că rolul de prim îndrumător nu-l poate avea regizorul televiziunii ori redactorul radio, aflat în trecere. Problemele fundamentale ale artei se rezolvă pe plan local. Fazele succesive ale Festivalului național „Cîntarea României", atît de riguros concepute, vor realiza acea selecție necesară în cadrul manifestărilor așezămintelor culturale.

LUCIAN BURERIU

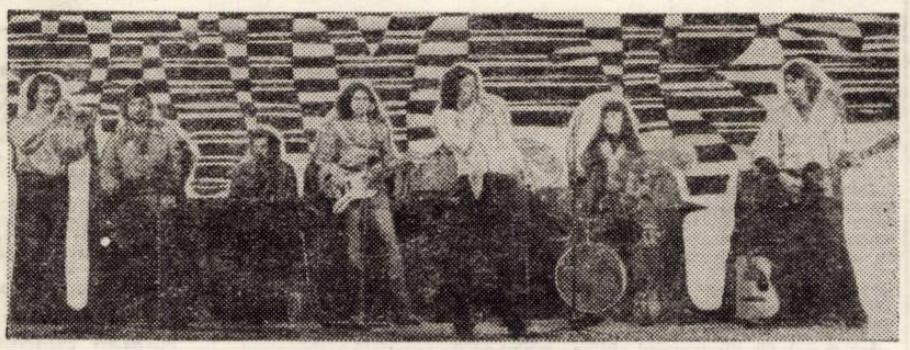

Formația timișoreană „Univers"

instantanee

● **În „Caleidos(pop)", în primul rînd, știri de la cei mai consecvenți colaboratori. Octavian Florea (Pitești) ne scrie că în această localitate s-a înființat un grup de jazz-rock compus din aproximativ 10 instrumentiști. Formația își propune abordarea ideii contemporane, ca text. Despre formația maghiară „Lokomotiv GT" : și la Pitești a evoluat cu componență schimbată, Presser Gabor fiind singurul veteran. Renumita formație a avut, de data asta, o ținută mai puțin elevată, prezentîndu-se cu mult sub nivelul propriei sale popularități. Prezentarea lui N. Spirescu a conținut o seamă de inexactități. Dintr-o propunere de clasament '77 citîm, la formații pop : 1. „Progresiv TM" ; 2. „Sfinx" ; 3. „Ethos". La jazz : 1. Jazz București ; 2. „Modal Quintet" Cluj-Napoca ; 3. Sile Dinicu Big Band.**

● **Din nou Dănuț Diaconescu (Lugoj) ne informează despre un plăcut turneu al formației lugojene „Betta", în compania lui Mircea Vintilă, intervievatul paginii. „Instrumentiști foarte, foarte buni". Nu mai adăugăm și noi un „foarte", preferăm să nominalizăm : dintre membri reținem atenția mai ales „Friedmann la pian electric și Moog (sublinierea redacției atestă prezența rarissimă a sintetizatorului inginerului Moog) și Walter Megerle — ghitară solo".**

● **„Orizont" adaugă încă o formație lugojeană nu numai din patriotismul local personal al lui L. B., componența unei alte formații de bun augur, „Sonor" : P. Bichler — orgă, piston, șeful orchestrei ; M. Crețu — saxofon, flaut, voce ; M. Bălan — bass, voce ; N. Enache — baterie, voce ; Egri Ö. — ghitară, voce ; L. Ciuchitu — trombon, flaut, percuție.**

● **Propunere pentru un dicționar terminologic, o dată pentru totdeauna, care să evite folosirea improprie a unor cuvinte ca „gen", „stil" etc. : adoptarea terminologiei aparținînd literaturii, nu este deloc improprie, zicem noi, fiind vorba tot de artă. Așadar, „muzica tînără" a zilei de azi aparține GENULUI „POP". De aici se ramifică SPECIILE „BEAT". „UNDERGROUND". „SOUL" chiar, „FOLK". „FOLK-ROCK" și altele, care s-au inventat mai recent. STILURILE sînt componente ale speciilor, derivate, deci, cu particularități uneori de la o formație la alta. Ele ar fi : „BUBBLE GUM MUSIC", „FUNK" etc., înșiruire mai mult decît sumară, pe care Dvs. o veți completa. Ne veți trimite opiniile în legătură cu această problemă și poate că ne veți oferi material pentru o nouă pagină specială.**

● **Despre „I POOH", cîteva reflecții tardive : fi „prinde" mai ales melodismul simplu, latin, realizabil cu mijloace „clasice". Atunci, la ce bun atîta percuție, mellotron, sintetizator, efecte pirotehnice ? Aceasta e întrebarea. Altceva erau maghiarii de la „OMEGA". Show-ul lor dinamic urmărea transmiterea unui mesaj anume, avertiza și ținea în șah, realiza o incursiune (echilibrată) în electronică. Spre deosebire de spectacolul maghiar, tensionat, viril, italienii au fost mai lascivi, demonstrativi. Fastul instrumentelor costisitoare nu a acoperit valori umane.**

● **Formația timișoreană „Univers" activează în cadrul organizatoric al Teatrului maghiar. Bună achiziție. E vorba de cea mai eficientă „moștenitoare" a tradiției pop din această parte a țării (în foto).**

● **În ediția precedentă a Festivalului național „Cîntarea României", a avut loc o confruntare interesantă și eclectică : organizator, Consiliul județean al sindicatelor — Timiș. Formații pop, estradă, jazz, folk. Ar fi bine să se organizeze asemenea competiții pe specii muzicale, altminteri competitivitatea nu este compatibilă. Melodii frumoase, semnate Emil Șain : „Orașul meu", „Orașul florilor", reprezentative, meritînd o orchestrație de estradă. (Lugojul are estradă, Timișoara, floare rară, nu are). Formația KIMO, un sunet confuz, inadecvată înzestrare tehnică. O formație din Jimbolia, cu suflători, suna omogen. Alta, de la ELBA, corectă, dar implicit imitatoare a vedetelor Televiziunii. Dar, vă rog, fără acordeon ! Folk de la „Banatul". (La discuțiile juriului e bine să participe și... cei în discuție). Clubul „Tehnolemn" a interpretat defectuos, cu greșeli. Însă au avut o voce bună. De la Casa de cultură a tineretului, o formație cu aranjamente frumoase, armonizări dificile. Un minus pentru orgă. „Acustic" Lugoj, dacă se vor pune mai bine la punct, vor fi o speranță a muzicii pop autohtone.**

Text și vignete L. B.

microinterviuri

Cu MIRCEA VINTILĂ

Mircea Dragu Vintilă împlinește 29 de ani. Bucureștean". Pe strada copilăriei, eram vecin cu Mihai Cernea și Silviu Olariu, actualul baterist de la **Sfinx** și, respectiv basist la „F.F.N.". În apropiere locuia și Doru Stănculescu. Am început să cînt în public la ședințele unui cenaclu studențesc, „Atlantida" care, între timp, se pare că s-a scufundat. Nu-mi numesc muzica „folk". Asta e grija altora. Am participat și la prima și la a doua „întîmplare" a cenaclului „Flacăra", cîntînd **Un om pe niște scări,** pe versurile poetului Adrian Păunescu. Cădere totală. În aceeași perioadă debutez la festivalul „Primăvara baladelor" din București, tot cu „Un om pe niște scări" și „Lordul John" Trec neobservat. Următoarea ediție, la care particip cu aceleași cîntece, avea să-mi aducă **Marele premiu,** alături de Dan Chebac... Urc și în „topul" **Săptămînii** și cum, fredonîndu-mi o melodie, Adrian Păunescu își amintește de mine, încep să devin un nume și la „Flacăra". De fapt, începuse munca. Consistența și muzicalitatea versurilor lui Adrian Păunescu, la care ține enorm, s-au întrupat în **Dulce Românie, Hanul lui Manuc, Mielul, Pămîntul deocamdată** — scris în autobuz, în drum spre Rîmnicu Vîlcea. Publicul din Drăgășani avea să-l audă primul. De altfel, scriu și eu versuri. Consider publicul cel mai autorizat critic și cel mai mare prieten al muzicii mele. Am fost invitat la festivalul de la Soci, la Donеț, la Moscova, și la Socol, în Cehoslovacia Festivalul național **Cîntarea României** mi-a adus titlul de laureat. Banatul și bănățenii m-au emoționat de fiecare dată. De aceea aș cînta oricînd pentru prietenii din Lugoj și Timișoara, Caransebeș, Reșița. Ce să vă mai spun ? Cred că muzica ușoară românească ar trebui să accepte mai puțin orice melodie, orice textier și... orice cîntăreț".

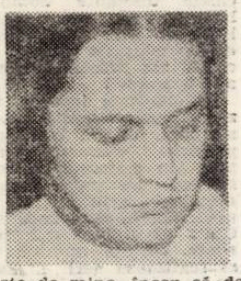

Consemnare de
DĂNUȚ DIACONESCU

Cu MIRCEA FLORIAN

— Cariera ta în muzică este atît de lungă și de constantă, încît nu mai este nevoie să amintesc toate etapele ei. Ultimul tău disc, „Fîntîna", este unul de concepție, a avut succes și, întocmai ca și celelalte discuri ale tale, constituie o etapă în gîndirea ta muzicală. Este aceasta etapă depășită?

— Da, este depășită și mă bucur că o simt așa, pentru că orice lucru odată făcut aparține trecutului.

— Cum privești perioada ta de început ? Mă gîndesc la piesele tale „Veverița", „Împreună"...

— Sigur, la vremea lor, au fost ceva, dar acum nu mai sînt legat de ele decît sentimental.

— Ce te preocupă la ora asta în muzică ?

— În special forma ; încerc să forțez canoanele în care se zvîrcolește acest gen numit de mulți folk, canoane care facilitează multora jocuri nepermise și detectate rapid de ascultătorul sensibil care simte imediat lucrul fals. Gîndirea sistematică este un lucru deosebit de important pentru oricare creator. Dar o gîndire muzicală cu meandre în creștere este mult mai favorabilă pentru orice creator. E nevoie mereu să găsești noi modalități, noi căi în cadrul unui sistem ideatic general. Lucrurile, deci, trecute, nu trebuie să fie decît etape către noul mereu de găsit.

— Referitor la ce ai spus înainte, vorbește-mi despre ultimul tău disc, „Fîntîna".

— Acest disc a însemnat mult pentru pașii mici pe care îi fac în timp, în legătură cu muzica și poezia. Am folosit aici un grup muzical deosebit conținînd o formație rock, „Curtea veche", un ansamblu de muzică orientală, un compartiment de corzi — toate acestea funcționînd în slujba ideii care domină construcția celor două fețe de pe prima parte a discului și care sînt extrase dintr-un spectacol intitulat „Harap-Alb". Aș vrea să adaug că avem nevoie de muzică, fără menajamente, nu ca un simplu hobby, ci ca o hrană esențială, pentru a ne înțelege mai bine semenii, pentru a ne descoperi întreaga personalitate și mai ales pentru că muzica este limbajul comun pe întreg acest pămînt.

ADINA DIMITRIU

Folk și cultură

„DAȚI TINERILOR GHITARE !", îndemna, cu ani în urmă, Ecaterina Oproiu, determinată de emulația muzicii tinere. Folk-ul, această prezență de muzică și poezie, își cere dreptul la o definiție care să-l distingă de fiecare din aceste două. Intrat deja în circuitul vieții noastre spirituale, acesta poate fi declarat o modalitate artistică de expresie directă a celui ce are de comunicat ceva. Formal, folk-ul se bazează pe țesătura omogenă și indestructibilă a vocii și instrumentului, realizată pe plan melodic, ritmic și armonic. Inventivitate, modalități diverse de exprimare, fantezie, originalitate (și aceasta nu în ultimul rînd, căci — după cum se știe — folk-ul presupune creație). Nu voi fi considerat negativist dacă voi arăta că mai avem și azi parte de unele producții sterile ale genului, în care nu ne putem regăsi. Mai există „cîntăreți-autori" a căror întîlnire cu muzica aceasta e întîmplătoare și care ne oferă cu generozitate plicticoase recitaluri, încercări puerile, neconvingătoare, ce nu pot fi incluse în sfera actului artistic. Păcatul pornește, zic eu, de la o greșită înțelegere a raportului text — muzică. Mi-a fost dat să ascult cîntăreți care, dînd întîietate discursului muzical, neglijau textele sub raportul calității lor, considerîndu-le un liant, simplu pretext pentru o evoluție solistică la ghitară, mizînd pe un eventual succes rapid. Pentru cei ce judecă folk-ul autohton prin prisma unor asemenea „performeri", consecința e clară : aversiune față de gen. Nu ne propunem să ierarhizăm valorile folk-ului nostru căci am risca o împărțialitate. Principalul e că acestea există și s-au impus prin producții ce rezistă analizei de valoare pe toate planurile. Se remarcă la „vîrfurile" noastre o serioasă și o constantă preocupare pentru partea melodică dar și pentru valoarea poetică a textului, discernămînt în alegerea unor texte atunci cînd acestea nu sînt originale, potrivit posibilităților de adaptare la filonul genului.

Remarcăm la noi două direcții de orientare a creatorilor interpreți : prima ar fi menținerea raporturilor cu muzica populară, deci integrarea specificului folcloric în consensul muzicii folk ; altă direcție tinde să extindă creația genului prin diversificarea mijloacelor sale de expresie apelîndu-se la alte compartimente ale muzicii cum ar fi jazz-ul și muzica serie. Și într-un caz și în celălalt există însă „capcane" pe care nu le putem ignora. Astfel, se știe că folclorul nostru constituie o inepuizabilă sursă de idei melodice și soluții ritmice. Semnalăm însă că abuzul de „specific" poate periclita creația genului oferindu-i acestuia o înfățișare hibridă. În ce privește cealaltă direcție, a „împrumutului", se poate ajunge la denaturări, la artificialitate, la folosirea unor elemente muzicale ca scop în sine și nu puse în slujba liniei ideatice a pieselor. Se vorbește mult și despre interpretare. Se impune ca un imperativ consolidarea bazei de cunoștințe muzicale a creatorilor-interpreți printr-o îndrumare sistematică și competentă din partea forurilor în drept. Să manifestăm dragoste dar și exigență față de exponenții acestui gen care constituie, în manifestările sale de prestigiu, un puternic și eficient factor educativ al tineretului nostru.

PETRU UMANSCHI

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

DEVA — Monumentul lui Decebal.

CRIZANT 16 20 aprilie (527)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

ÎN PAGINILE 4–5 : „SCRIITORI TIMIȘORENI LA CETĂȚILE DACICE".

Semnează : Ion Arieșanu, Sofia Arcan, Paul Eugen Banciu, Lucian Bureriu, Laurențiu Cerneț, Cedomir Cionca, Dorian Grozdan, Ion Maxim, Pongrácz Maria, Mircea Șerbănescu, Ion Velican.

ROMÂNIA — un reper în lume

Românii, de-a lungul istoriei lor milenare, au avut capacitatea și pasiunea de **a gîndi lumea.** Au avut conștiința complexității lumii. Lumina lui Ștefan cel Mare ori imaginea lui Mihai Viteazul nu s-au redus niciodată la zarea geografică în care au acționat nemijlocit. Politica acestor mari personalități, care nu sînt deloc singulare în istoria noastră, străbătea arii mult mai vaste, se implica într-un context „mondial", ca să zicem așa, și poate că această capacitate a noastră e una din explicațiile păstrării identității noastre etnice. Dacă popoarele sînt forme organice de existență ale omenirii, cum spunea Nicolae Iorga, atunci nu-i mai puțin adevărat că o autentică filozofie — ori cumînțenie ! — a pămîntului ne-a fost punct de sprijin în istoria universală.

În istoria mondială poporul român s-a dovedit a fi, de atîtea ori, un popor care rezumă, ca stropul lucid de rouă, complexitatea unei lumi întregi „În această dimineață — declara președintele Jimmy Carter — poporul Statelor Unite este onorat să aibă ca oaspete un mare conducător al unei mari țări — președintele Nicolae Ceaușescu...". Dar România nu a fost **mare** prin extensiune geografică. Poporul român merită acest atribut existențial prin însuși faptul că la răscruci geografice și istorice a izbutit să-și păstreze identitatea sa etnică, națională. Mulți pot numi acest fapt real, istoric, — un miracol. Explicația cea mai adîncă însă, în orice caz una din explicații rezidă în capacitatea poporului român de **a gîndi lumea.** Marile imperii se gîndeau doar pe ele însele. Năzuința acestora de a uniformiza lumea era o acțiune metafizică, spre a ne exprima în termenii materialismului dialectic. Dar lumea nu este numai uniformă și unitară : ea este, prin natura ei dialectică, și **o lume diversă.** Popoarele nu sînt reductibile la niște principii abstracte. Pe cît de unitară și de unică este lumea, ea este tot pe atît de diversă.

Fiind foarte modern în viziunea sa asupra lumii contemporane, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însumează, totodată, și acea înțelepciune populară asimilată în spiritualitatea poporului nostru prin nenumărate evenimente istorice.

Alcătuirea unui popor nu este și nu poate fi un eveniment dictat de împrejurări istorice violente. Popoarele, apoi națiunile, s-au alcătuit în pace și-n continuă identitate cu ele însele. Sau, cel puțin, în continuă aspirație și luptă pentru identitate. Cu alte cuvinte, referindu-ne la istoria noastră, am spune că românii îl conțin **și pe Decebal.** Noi nu sîntem deopotrivă și daci și romani. Într-un fel adînc, cu semne și dovezi arheologice de netăgăduit, poporul român își conține și-și manifestă **trecutul.** În această privință, am avut mereu pilde vii, avem și azi, într-o lume extrem de mobilă. Fenomenul este profund firesc în viziunea materialist dialectică a lumii, pentru că, în fond, lumea fiind foarte unitară în esența ei, ea este și profund diversificată. Iar ideea aplicării adevărurilor generale ale materialismului istoric la condițiile concrete, la tradiția și specificitatea dată a popoarelor este una din tezele cele mai viabile și, deci, mai actuale ale luptei pentru progres în lume. Marile puteri, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au manifestat de cele mai multe ori ca forțe uniformizatoare ale lumii și istoriei, tinzînd spre întemeierea unor imperii sau spre crearea unor zone de influență în care interesele lor să se extrapoleze ca ceva firesc.

În diversitatea lumii contemporane, înțelepciunea și principialitatea politică a unui popor mic sau mijlociu pot juca un rol extrem de important în viața omenirii. Acest adevăr este pus în evidență prin însuși faptul că principiile politicii externe ale României Socialiste găsesc o tot mai largă recunoaștere pe plan mondial, datorită eficienței lor în dialogul dintre popoarele independente și suverane ale lumii, datorită caracterului lor profund umanist. Cum altfel s-ar putea explica prestigiul României în lumea contemporană ? Cum altfel, conducătorul uneia din cele mai mari puteri de pe glob ar putea rosti aceste cuvinte de netăgăduit omagiu : **„Este de mare folos pentru mine, ca președinte, să am prilejul de a mă consulta cu un conducător național și internațional de talia oaspetelui nostru, președintele NICOLAE CEAUȘESCU. Influența sa pe arena internațională, ca lider al României, este excepțională".** În fond, dacă o țară de dimensiunile economice și geografice cum sînt ale României influențează realmente politica internațională, e semnul cert că poporul român, a cărui înțelepciune se exprimă plenar în geniul politic al tovarășului Nicolae Ceaușescu, este un popor care a știut să acumuleze o imensă experiență istorică de-a lungul existenței sale milenare. O vitejie înțeleaptă caracterizează acest popor care a fost în toată istoria sa de peste două mii de ani un popor statornic. Nu însă imobil. O adîncă dialectică a tradiției și a înnoirii acționează în întreaga noastră istorie.

VASILE VERSAVIA

Costești

Memoria-ți calcă pe dale
În pas de jder tînăr —
Cetate urcată pe propriii tăi umeri
Ca vulturii, vulturi...

Turnuri de veghe forează adînc
Românii și dacii coborîți în pămînt —

Istorie tăiată frumos ca o piersică :
Privindu-te
Ochiul parcă se mingiie pe dinlăuntru
Dilatîndu-i-se miezul
Simțind parcă în el seva crescînd
Și-așa tot forfecînd și privind —
Ochiul întreg se face secure — copac
Iar pleoapele rămîn ce-au fost :
Pădure !...
Sanctuar
Ciudatul meu sanctuar —

Torțele mele nestinse —
Funcționezi
Mergi și azi
Ca un ceas de buzunar

Ce poartă-n pîntec semințe.
Îl am văzut și azi pe un dac
Aducîndu-și cu sine jertfa
Și jertfind-o acolo
C-un fel de mîndrie naturală
Dar cu-o intuiție apolinică...

Mai apoi
După jertfă —
În aerul — acela gras, simptomatic,
Sîngele rămăsese suspendat :
Baghetă-a unui dirijor frenetic
Care exclamă dintr-odată :
Orchestră, te vreau : mă-nțelegi !

Spațiu fără de prihană
Timp de sarmis și-adevăr —
Memoria umblă pe coloană
În pas subțire de jder...

MARCEL TURCU

Primește-ne sărutul, cetate străbună !

Cetatea, simplă, strămoșească,
Stăpînă pe firul de iarbă, un imperiu de pace,
În flori de cireș ne spală fața.

Munții Orăștiei— Fată frumoasă —
Cu lunca Mureșului pe umăr,
Fîntînă cu miere și aur de grîu, ce înnobilează.

În tropot lung aleargă gîndul
De la Mărițul Dac la cerul aprins
De plînsul Mioriței.

Creangă înmugurită, printre ruine,
Ne-mbracă soarele în sărbătoare ;
Primește-ne sărutul, Cetate străbună !

CORINA VICTORIA SEIN

1. Ce e **teiul** lui Florin Bănescu dacă nu Arborele vieţii, făcut să adune în jurul lui nu întîmplările unui sat, nu legendarele istorii ale unor haiduci, ci o comunitate umană, capabilă de a birui, în timp, vicisitudinile unei istorii ? Simbolul nu e greu descifrabil, dimpotrivă, autorul îmbie mereu cititorul să-l înţeleagă, să înţeleagă adică rostul teiului ca personaj principal al naraţiunii. Romanul începe, în mod explicativ, astfel :

„În inima satului, teiul se făloşea cu verdele greu al frunzelor. Erau tei mulţi în Slatina lui Florei, dar numai unul purta un anumit nume, aşa se şi cuvenea, el fiind cel mai bătrîn dintre toţi, tată al altor trei îmbătrîniţi în vreme (şi care îşi arătau semnele vîrstei lor, coroanele sărăcite, trunchiurile noduroase aplecate spre pămînt, scrijeliturile adînci în scoarţa de atîtea ori rănită şi rău tămăduită, cine să oblojească locurile unde muşcase gerul ori arşiţa ori, mai presus de toate, timpul ?), şi moş al teilor aflaţi în plină putere, şi strămoş al vlăstarelor încă crude. El, Teiul Chinezului era socotit de slătinari cel dintîi".

Chinez sau cneaz înseamnă, în dialect bănăţean, primar. Slatina e un sat cu o existenţă reală, după cum reale sînt şi întîmplările „comentate" de Florin Bănescu. Scriitorul se bazează pe documente, numeroase subsoluri sau motto-uri ne previn că faptele nu sînt inventate, că nimic nu este pulverizat prin imaginaţia romancierul. **Cronica Banatului** a lui Nicolae Stoica de Haţeg, Bujor Surdu cu a sa **„Răscoala antihabsburgică din Banat, 1737–1739,** sînt urmate cu fidelitate ca şi unele documente inedite, a căror utilizare scriitorul o anunţă tot prin subsoluri bine amenajate.

Istoriile cu „lotri" răspîndiţi pe Valea Timişului sînt mină de aur pentru scriitorul ce încearcă să ilustreze, prin romanul de aventuri, fapte memorabile petrecute, altădată, în aceste locuri. Dacă precizăm că „lotrii" sînt haiducii bănăţeni ce, la răscrucea dintre două imperii, ţineau trează credinţa în valorile unui neam, putem sublinia valoarea educativă a cărţii lui Florin Bănescu, prima dintr-o **serie** ce se anunţă nu numai interesantă, ci capabilă a înviora modele literare. Povestirile cu haiduci ale lui George Suru, viitoarea carte a „seriei", are acum un punct de referinţă.

Fără îndoială, marele interes al cărţii derivă din lectura emoţionată a documentului istoric. Pe un liturghier din Slatina autorul descoperă un text ce poate fi imaginat fără efort ca un moment epic. Tot în satul cu pricina se păstrează manuscrisul unui oarecare Ioseph Nowak, consacrat răzmeriţei. Tatăl scriitorului, istoric născut pe locul răzmeriţei de altădată, a trasmis poate fiului „legende ale locului", aduse în timp, de o tradiţie orală. În ceea ce ne priveşte, fascinant ni se pare felul în care satele de pe Valea Timişului participă la o „reconstituire romanescă". Exersat în romanul de aventuri prin romanul său anterior, scriitorul refăcuse topografia mediului în demersurile sale epice anterioare. Retragerile „lotrilor" la Trei Ape erau prefigurate în drumuri anterioare. Există o „magie" a itinerariilor : **locul** îşi protejează naratorul aşa cum protejează şi demersul romanesc. Clasica „vînătoare imperială", atît de dragă prozei istorice actuale (de la Ivasiuc la Marcel Petrişor) revine la Florin Bănescu tot ca emblemă a unei lumi : hertogul rătăcit e adus la calea cea bună de lotrii cei generoşi. Dealtfel, de la Trei Ape la Slatina şi de la Slatina la Cornea şi Mehadia, itinerariile au un aer magic. Locurile sînt „magice", veghind asupra oamenilor.

Florin Bănescu :

„Ierni peste tei"

Ed. Eminescu

Recenzenţii de pînă acum ai romanului au subliniat stilul scriitorului : Florin Bănescu a fost aşezat în zona literară ocupată în proza contemporană de Fănuş Neagu. Comparaţia („Florin Bănescu este un Fănuş Neagu al Banatului", scria unul dintre recenzenţi) punea în lumină detaliul etnografic desenat cu grijă, bogăţia coloristică asupra căreia scriitorul se oprea cu mare atenţie, parcă voind a confirma ideea că „barocul bănăţean" trebuie să-şi găsească, şi în literatură, o reprezentare demnă. Toate acestea nu sînt în afara adevărului.

Dacă vom încerca neapărat o fixare a reperelor — operaţiune nu neapărat importantă — l-am descoperi pe Florin Bănescu aşezat, de pildă, în linia prozei lui Virgil Birou. Stilul „administraţiei habsburgice", disciplina funcţionarilor trimişi să înfăptuiască ordinea în satele muntelui poate fi regăsită în **Lume fără cer.** Întretăierea faptelor reale cu a celor fantastice (în numele unor întîmplări descoperite în aceeaşi lume) poate fi regăsită în proza lui Sorin Titel. Literatura „bănăţeană" începe să se constituie tot mai clar, punînd în lumină valorile specifice unei regiuni.

Ierni peste tei e prezidată de voinţa autorului de a alcătui un roman-document ; reconstituirea poate fi simplificată şi uneori, este, în stil ilustrativist sub imagini comune se poate ghici însă şansa unui tip de proză.

2. Unul dintre cele mai vii „luări de poziţie" din presa literară a fost **Generaţia fără critici** publicat de **Luceafărul** sub semnătura lui Laurenţiu Ulici. Articolul e făcut să nască polemici, şi nu mă îndoiesc că buni polemişti se vor înscrie în replică, pro sau contra. Cert e că, se simte necesitatea „diversificării" criticii, a specializării în numele unor sinteze viitoare. Dacă va trebui să se scrie mai mult şi mai constant despre autorii afirmaţi după 1965, trebuie să observăm că sînt necesare condeie care „să ţină evidenţă" romanului istoric, a romanului de aventuri etc. Aci se strecoară, lîngă cărţi ce şi ele trec neobservate, multă maculatură. Salutînd romanul lui Florin Bănescu, atragem atenţia asupra necesităţii unei sinteze : **romanul istoric,** ca act literar important în constituirea literaturii actuale.

C. UNGUREANU

profiluri literare

Al. Jebeleanu

Laborios, afectiv, romantic în simţire, atent la poezie, ALEXANDRU JEBELEANU — autor al volumelor **Oglinzi sonore** (1945), **Certitudini** (1958), **Frumuseţi simple** (1962), **Nostalgii solare** (1964), **Divagaţii şi simetrii** (1969), **Transparenţe** (1972), **Peregrinări terestre** (1975) — dovedeşte, mai ales în ultimele volume, preocuparea pentru primenirea şi înnoirea versului, pentru o poezie mai cizelată în expresie.

În **Nostalgii solare** se dezvăluie ca un poet sensibil la amintirile tinereţii ori ale locurilor natale. Titlu cu valori simbolice, nostalgiile solare duc gîndul spre dorinţa de perfecţiune şi calm, împlinire şi nemulţumire, solemnitate şi dorinţă de mai frumos. Dintr-o comuniune a erosului cu natura se naşte un sentiment stenic în esenţă. O tulburătoare întrebare generează necunoscutul trecerii în nefiinţă : „M-am întrebat ce veţi ajunge, ochii mei, după moarte, / Unde se vor topi umile / Zările /Iluziile din pupile, / Mirările, / Vă veţi preface-n rouă, cenuşă sau cintec ? / Ochii mei. / Ce nelinişti îmi aţiţă străine-ntrebări, ce descintec ? / /. Peisajul „nostalgiilor solare" este dual, dorit sau cunoscut, recuperat prin imaginaţie sau refăcut din amintire. Pentru că poezia lui Alexandru Jebeleanu apare ca o asemenea oscilaţie între realitatea pierdută sau îndepărtată prin trecerea timpului, după cum o dorinţă a împlinirii se configurează şi prin aspiraţia spre un tărîm al viitorului. Din măsura acestui statornic balans se naşte echilibrul „nostalgiilor solare".

Alexandru Jebeleanu resimte poezia ca un act de dăruire individuală, găsindu-i forţe demiurgice : „Te-am construit în mine, o, poezie, / Invidiat de astre. Te-am construit / Să nu mă tîngui singur, mîhnit, / Istovit de frumuseţe, în casa de humă, / Naufragiat, prigonit de damnarea iubitelor. / Vecin cu forfota infernului. / Stihurile mele inofensive ! / Versuri cu juvenil gust de elegie ! / Cu voi pot nivela genunile, / Pot anima pajiştile lui iulie pe şeşuri, / Îmblînzesc fiarele codrilor. Cu voi, cîntece. / Dărui stîncilor spasmul singelui auz ; / Cu voi pot preface păcatele fetelor / În imaculaţi nuferi ; cu ritmurile voastre / Pot desclesta tunetul pămîntului" **(Pămîntul lui Orfeu).** Alexandru Jebeleanu este un elegiac, dominîndu-i poezia un prelung **lamento** al timpului scurs, cu împliniri sau simple aspiraţii. Există în **Divagaţii şi simetrii** o asemenea poezie **(Cotidiană ; Nopţi albe ; Sonata tăcerii),** alături de alta, a preferinţelor — Eminescu, Villon, Rimbaud. **Sonata tăcerii** exemplifică această **plîngere** a unor frumuseţi ascunse : „Tăcerea vîrstei plînge frumuseţile ascunse, / Pierdute-n urma noastră, sau moarte-n amintire / Cu roasa clorofilă din gălbejite frunze. / Tăcerea ta mă-ndeamnă mai mult ca vorba goală ! / Cînd timpul tace-n clocot, visarea prinde grai / Mi-eşti toată prevestire. Cu părul lung de ceaţă / Tăcerea te răsfrînge pe maluri ireală".

Transparenţe include şi selecţii din culegeri anterioare, iar alături de **Peregrinări terestre** sînt volumele cele mai bine alcătuite, cu poezia mai pură, în sonuri limpezi, în esenţă luminoasă. Un motto din Blaga „Regăsescu-mă pe drumul / Începutului străbunul" deschide o poezie a solidarităţii şi expansiunii naturiste. Apare voluptatea contaminării cu solul şi vegetaţia, germinaţia şi „pîrguirea" fiind senzitiv receptate : „Acolo plantele m-ar privi sensibile şi / Fragede, semănînd cu mîna mea dreaptă. / Le-aş dărui soarele meu să le-ascult, germinaţia, / Să le grăbesc suişul, să le simt pîrguirea şi / Palpitaţia sub graţioasa pace de vară". În alt loc întîlnim elogiul (tot blagian) al seminţelor : „Sămînţă rătăcită lîngă drum, / Zvîrlită de pe ramurile-ntoarse, / Îţi porţi plămada vieţii — aşa precum — / Femeia-şi poartă pruncul între coapse ! / /Pămîntul fără tine singuratec / Ar fi rămas umflat şi părăsit ; / Nici ţipătul frunzişului sălbatec / Nici buzele nu s-ar fi întîlnit". Pe lîngă contemplarea, sau extazul naturist **(Regăsescu-mă pe drumul..., Sămînţă, N-are Pan mai mare bucurie, Panta rhei)** întîlnim poezia erosului, înţeles sub semnul dăruirii şi legat de veşnicie. Poezia iubirii se traduce printr-o expresie melodioasă, într-o înlănţuire metaforică şi repetat interogativă. Starea afectivă se simte din text tulburătoare ori calmă, întrebătoare sau cu certitudini atinse. Memoria tinereţii generează şi regrete în momentul unei retrospecţii asupra devenirii : „Cu resemnări rămas-am, cu-avînturi cu regrete / C-o plipiindă albă imagine de-o clipă. / Se-ncrîncenase Cronos şi n-a făcut risipă / Cu ceasuri zămislite în fericiri, poete / Regreţi şi sărutări ce le-ai avut în pripă, / Himere şi dorinţi scrumite în proiecte. / Şi orele zorite, cu valurile bete, / Stîrnite într-o seară de firava-i aripă".

Un mod al existenţei poetice pot fi călătoriile, **peregrinări terestre,** cum sugerează titlul unui volum, prin spaţiul plin de frumuseţi al ţării. Refăcînd un alt periplu argonautic, poetul notează impresii ale călătoriilor prin ţară. Călătoriile devin bucurii ale vieţii : „În fiecare dimineaţă cărările ne bucură / Surîzătoare şi noi. Magia drumurilor, / Magia plecărilor ! Magia norilor romantici. / Vînătorii trec, trec... Scăpărări de cuvinte. / / În fiecare dimineaţă ne-nfruntă timpul / Nostru vitalizat sau nenorocos. / Cărările ne leagănă iluzii eolic ; / Ah, flacăra fluturelui, pantomima culorilor !". Întîlnim adesea poezia de notaţie.

Alexandru Jebeleanu este un căutător al melodiei, gustînd satisfacţia întîlnirii sentimentului în vibraţia melodică. Ritmul cantabil, frumuseţea metaforei sînt indiciile unei tehnici bine stăpînite, deprinsă în urma unei îndelungi activităţi poetice. Poetul, fidel căutărilor de esenţe şi culori, manifestă statornic dorinţa cîntării cumpănite, transpusă în echilibrul fix al sonetului. Dorinţă echivalentă cu un liman al împlinirii : „Tînjesc s-ajung solstiţiul solemnelor sonete / cîntarea cumpănită. Demonic şir de sori. / Să-mi pîrguie zăpada din inimă, din plete. / / De încă zac sub spectre, spirale sau ispite, / Se risipesc ca fumul de suflul său topite. / Şi string, fidel, în mine, esenţe şi culori".

ALEXANDRU RUJA

marginalii

Ploaia şi simbolul

Într-un studiu despre Modificarea, o cercetătoare — Françoise Van Rossum-Guyon — spune că în romanul lui Butor ploaia, împreună cu toată atmosfera dimprejurul ei, alcătuieşte un amplu simbol al experienţei personajului principal. Stropii de ploaie cad „pieziş", „tulbură" suprafaţa netedă a ferestrelor, căderea lor este „sinuoasă" şi formează, împletindu-se cu firele telegrafice „tremurătoare", o „ţesătură" dublată orizontal de „şinele lucitoare" care „se încrucişează" pe caldarîm. Această textură îşi găseşte un ecou mai apropiat de personaj în grilajul de aerisire din compartimentul de tren care-l poartă de la Paris la Roma şi dinspre o decizie iniţială către renunţarea buimăcită de la sfîrşit. Aceeaşi ţesătură răsfrînge în exterior „plasa de mici obiceiuri" ale vieţii conjugale de care s-ar dori desprins.

Cred că, din reflex în reflex, ploaia mai poate simboliza la Butor, ca şi ninsoarea din Labirintul lui Robbe-Grillet, chiar condiţia literară a romanului, modul său modern. O semnificaţie asemănătoare dobîndise, cu un secol în urmă, o altă ploaie, într-un Spleen baudelairian. Acolo ca îşi întinde şirurile dese „ca gratiile unei imense puşcării", înfăşurînd pămîntul tot într-o textură. Comparaţia cu gratiile nu surprinde, deoarece eul romantic năzuia după spaţiul vast al simbolului şi se simţea prizonier în pînza deasă a textului. Ceea ce mai tîrziu va apărea ca o firească dispersare a sensibilităţii pe mai multe canale, era resimţit de romantici ca o epuizare a puterilor, aidoma celei îndurate de victima unui păianjen. De aceea, pe cînd Mallarmé îşi va spune păianjen ţesător, lui Baudelaire i se pare că „o hoardă ticăloasă de mari păianjeni ţese (...) reţele fumurii" în jurul creierului său. Iar firele acelei reţele nu sînt altele decît „şiroaiele" ploii. Ele se scurg dintr-un cer „scund şi negru ca un capac", de unde se vede că, speriat de transformările presimţite în sine, în lume şi în literatură, poetul nu mai imaginează un univers deschis către azurul unui cer ideal, ci se simte captiv între pereţii unei împrejmuiri ostile. Pe cînd imboldul lui fusese de a se înălţa, ca o ciocîrlie, spre văzduhul dimineţii, ca să se purifice, dincolo de munţi şi de nori, în „aerul superior", iată-l acum, „biet liliac", cum se loveşte de zidurile umede, într-un zbor „şovăitor". Cu alte cuvinte, traseul vertical şi iute al romanticilor dinspre realitate către mirajul metafizic începe să se schimbe într-o căutare lentă, repetată, rătăcitoare, în mai multe direcţii — aceea a scriitorului modern. Dar mai înainte să fie trăită euforic, rimbaldian, ca aventură exaltantă a spiritului, propulsată simultan „în toate sensurile", Baudelaire o suportă depresiv, ca pe o alterare a eului şi a principiului creator. Pentru el ploaia nu regenerează, ci transformă lumea într-un „labirint nămolos".

Deoarece — spectacol nesuferit — „natura ne prezintă o serie infinită de linii curbe înclinate, frînte (...) în care paralelismul este mereu nehotărît şi sinuos, iar concavităţile şi convexităţile îşi corespund şi se urmăresc", deoarece, deci, întreaga natură devine Text, poetul se exilează în artificial. Goneşte, altfel spus, „din acel spectacol iregularul vegetal". Însă proiectul său reuşeşte numai parţial. Baudelaire este un artist prea sensibil la solicitările unor procese care sînt tot atîtea drumuri către viitor, pentru ca să se poată refugia într-un „oraş de porfir şi aur" unde totul ar fi „calm şi ordonat". Cum propriile lui reuşite îi spun că „fraza poetică poate imita linia orizontală, linia dreaptă ascendentă", dar mai „poate urmări spirala, poate descrie parabola sau zig-zagul, figurînd o serie de unghiuri suprapuse", el va face — cu sau fără voie — ca adăpostul său artificial să se textualizeze la rîndul lui, devenind un „Babilon de scări şi arcade".

LIVIUS CIOCÂRLIE

cenaclu

Marţi, 18 aprilie a.c. a avut loc şedinţa de cenaclu a Asociaţiei scriitorilor şi a revistei ORIZONT în cadrul căreia a citit prozatorul **Paul Eugen Banciu** fragmente din romanul său, în lucru, **„Sărbătorile"** ; referent, criticul literar **Cornel Ungureanu,** care, în cuvîntul său punctează etapele evoluţiei lui P.E.B., astfel : „Nu-i o noutate pentru noi că ne aflăm în faţa unui prozator foarte talentat care are o frază ce-i aparţine, încărcată, barocă, aşa cum e şi universul pe care-l propune, univers înscris în tradiţia prozatorilor ardeleni, P.E.B. e un epic, e bolnav de real ; urmează cu credinţă şi nevoia de a informa pe alţii. Este o proză care are în vedere o civilizaţie pastorală ceea ce presupune lirism, poezie. De aici putem ajunge la detaliul etnografic ceea ce presupune multă ştiinţă din partea prozatorului. Ieşirea într-un timp şi spaţiu sacru punctează reconstituirea unei sărbători. Timpul prozatorului e mitic dar şi real ceea ce asigură prozei lui un aer de mare curăţenie. Plăcerea ficţiunii nu contrazice planul real (plăcerea luării în posesie, de pildă, legată de sentimentul puterii). Poate că i-aş reproşa modul în care îşi încercuieşte personajele cu metafore. Ar trebui deci să mediteze mai mult la simplitatea frazei". **Eugen Dorcescu** crede că proza lui P.E.B. se rezolvă pe două dimensiuni : profunzimea perspectivei analitice şi densitatea tratării. Din această interferenţă autorul îşi stabileşte un univers personal. Autorul e de suflu lung, mediul e prezentat cu mare artă, cu vigoare, personajele, atmosfera la fel, e, în totul o mişcare centripetă care presupune un talent ieşit din comun. Afirmă şi ea că totuşi fraza este prea stufoasă. **Olimpia Berca** observă şi ea vigoarea prozei lui P.E.B. precum şi un fel de „fatalitate în destinul personajelor". **Vasile Versavia** subliniază că lumina în care se mişcă proza lui P.E.B. ar fi crepusculară, „în crucea nopţii". Banciu a descoperit un teritoriu în care mitul interferează realitatea ceea ce îi dă prozei sale dimensiunea fabulosului. **Marcel Pop-Corniş** afirmă la rîndul său că proza lui P.E.B. e o proză de excepţie ; invenţia prozei — stupefiantă : viziunea e de excepţie, animă un timp aproape primordial ; ca factură acest roman e pîndit de riscuri, predispune spre un anumit alegorism, festivism. Scenariul mitic este dramatizat ; interesantă e intersecţia straturilor de scriitură, de un baroc puternic colorat. **Traian Dorgoşan** se referă la simbolul, profetismul prozei de faţă. Remarcă ştiinţa şi plăcerea voluptuoasă la autor de a uza de aceste simboluri. **C. Sandu-Timoc** e încîntat, la rîndul său, de arhitectura prozei. Observă o „conjugare între formă şi fond". În încheiere autorul mulţumeşte celor care au luat cuvîntul. Şedinţa a fost condusă de prozatorul **I. D. Teodorescu.**

Marţi, 25 aprilie, o dezbatere despre debuturi în poezie la care vor participa : **Cornel Ungureanu, Laurenţiu Ulici, Marcel Pop-Corniş, Lucian Alexiu, Daniel Dumitriu, Eugen Dorcescu, Valentin Taşcu, Şerban Foarţă.**

A. BALTHAZAR

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

In activitatea financiar-economică a Intreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Intreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr.	238,0	10,65	2 534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50 × 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 × 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 × 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,00	2 101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5	OLT. 35	mtr.	497,6	42,55	21 172,88
95 × 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,08
114 × 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,6	127,75	7 409,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,3	380,43	25 793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 × 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	904,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 × 25	10 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 × 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 × 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 × 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 × 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377 × 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 537,9	36,40	55 615,56
Ţevi conductă					
168 × 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,3	321,48	63 538,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 × 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 × 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620 × 8	IV. M.	mtr.	12,4	351,60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 × 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134.11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215.12	56 146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 × 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru ∅	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru ∅	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru ∅	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 × 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare	10×5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12×4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare	12×5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30×5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru	4×0,5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru	5×1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70×10	kg.	223	56,00	12 488,00
Laminate alamă					
Țeavă alamă	7×0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă	10×1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă	12×1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă	20×2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă	30×2	kg.	539	46,20	24 901,80
Țeavă alamă	35×2	kg.	252	46,20	11 642,40
Sîrmă alamă					
Am SiLp	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp	8 mm	kg.	16	77,50	1 240,00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	60×5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu Ø 5		kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele tăgle și blumuri					
80×80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160×160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200×200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200×200	OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250×250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250×250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350×350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400×400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140×140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
Ø 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg.	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40×40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45×45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50×50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56×56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60×60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70×70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat					
% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9 566
90	C 120	kg.	165	9,29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
% 10	W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu CNIff	7×1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu CNIff	7×2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNIff	19×2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu NSHOU	6 kw. ×3×35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI	4×1.5	m.	2 700	12,10	32 670
Motoare electrice					
Motor ASA 1,5×1 000 r/m.		buc.	35	3 010	105 350
Motor ASA 4×1 500 r/m		buc.	109	3 640	396 760
Motor ASFM 5×1 500 r/m		buc.	17	7 350	124 950
Motor ASA 5,5×1 500 r/m		buc.	20	4 510	90 200
Motor B3 11×1 500 r/m		buc.	77	4 040	311 080
Motor MIPm 160×750 r/m		buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32×750 r/m		buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400×1 000 r/m		buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65		buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50		buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80		buc.	2	230	460
Robineți Stas	699 2×350	buc.	51	3 060	156 060
Cutii carton F.7		buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1,86×40		mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8—5×50		mc.	25	953	23 825
Ferodouri 755×500×12		buc.	485	197	95 545
Ferodouri 290×245×30		buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale gaze A. 800—3/4" Bz		buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800—3/8"		buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă Al—3/4"		buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4—/"		buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1—1 1/4"		buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1—1 1/4"		buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1—1 1/4"		buc.	12	14,00	168,60

Holendere zincate U2—F 331—2 1/2"	buc.	62	59,50	3 689,00
Holendere zincate PE U2—2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2—3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere zincate ZH. U2—3"	buc.	9	97,50	877,50
Holendere fontă U—1—3"	buc.	114	64,70	7 375,80
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159,00
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3 788,30
Niple dreapta 4"	buc.	47	37,00	1 739,00
Teuri fontă B1—3"	buc.	191	44,50	8 199,50
Teuri Zn B1—4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri forță B1—4"	buc.	89	76,30	7 600,70
Reducții fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții fontă 3"—2 1/2"	buc.	208	17,00	3 536,00
Reducții fontă 4"—3"	buc.	10	28,00	280,00
Robineți cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți				
B. 3148	buc.	3	1 350	40 50
1222	buc.	2	221	442
3218	buc.	4	370	1 480
22234 C5	buc.	7	1 215	8 505
22238	buc.	10	1 410	14 100
22226 K.	buc.	16	580	9 280
6230	buc.	8	340	2 720
6228 C3	buc.	11	405	4 455
6322	buc.	39	480	18 720
30230	buc.	9	500	4 500
7312 B.	buc.	34	107	3 638
32224	buc.	47	433	20 351
32312	buc.	87	98	8 526
19138—19283	buc.	8	131	1 048
51230	buc.	27	320	11 340
51420	buc.	2	1 080	2 160
52212	buc.	246	132	32 472
52212	buc.	78	92	7 176
52420	buc.	8	1 800	14 400
NU 334	buc.	4	1 805	7 220
NU 336	buc.	4	2 147	8 588
NU 412	buc.	32	172	5 504
NU 1024	buc.	7	300	2 100
NU 2310	buc.	102	118	12 036
Nj 244	buc.	6	2 520	15 120
Nj 318	buc.	4	310	1 240
Nj 2316	buc.	7	306	2 142
NUP 230	buc.	27	643	17 361
NUP 220	buc.	8	164	1 312
NUP 2213	buc.	8	116	928
NUP 2220	buc.	4	471	1 884
Q 322	buc.	4	800	3 200
Q 217	buc.	2	240	480
NN 3016	buc.	4	284	1 136
9768	buc.	2	15 520	31 040
12208	buc.	2	1 944	3 888
12209	buc.	2	1 257	2 514
23030 BK	buc.	20	646	12 920
23038 BC 5	buc.	14	3 105	43 470
23056 KMB	buc.	6	3 415	20 490
23130	buc.	3	870	2 610
23136	buc.	2	1 222	2 444
23132 BK	buc.	2	6 400	6 800
23218 B	buc.	5	628	3 140
23230	buc.	5	617	3 085
23230 B.	buc.	4	1 325	5 300
23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
29272	buc.	4	6 784	27 136
29412	buc.	18	957	10 026
29416	buc.	5	834	4 170
24424	buc.	2	1 600	3 200
2936	buc.	6	3 754	22 524
2097152	buc.	2	9 000	18 000
2097148	buc.	2	6 431	12 862
2097052	buc.	2	7 858	15 716
NA 4836	buc.	6	950	5 700
2.411933	buc.	2	4 300	8 600
NA 3050	buc.	2	204	408
MAK 45	buc.	5	71	355
NKIS 50	buc.	10	93	930
T 411	buc.	17	11 010	187 170
NA 4917	buc.	2	199	398
BIK 11050	buc.	125	35	4 375
NA 11050	buc.	125	135	16 875
81210	buc.	6	80	480
Ax 51/345	buc.	2	5 500	11 000
NU 1044 C3	buc.	3	2 046	6 138
Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
NU 248	buc.	6	2 120	12 720
R. 534	buc.	14	1 670	23 380
R. 540	buc.	3	4 125	12 375
R. 540	buc.	10	2 824	28 240
NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
WA 2518	buc.	34	430	14 620
WA 2771	buc.	15	730	10 950
22234	buc.	1	1 541	1 541
22238 K.	buc.	5	2 050	10 250
23044	buc.	2	2 960	5 920
23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
Ry 65/630	vuc.	17	3 610	61 370
Ry 65/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
23156	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din întreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor Întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

VIAȚA CĂRȚILOR

Ion Bănuță

PANORAMĂ-N DOR DE DOMNIȘOARA POGANY

Ed. Albatros, 1978

Cu **„Panoramă-n dor de Domnișoara Pogany"** îl regăsim pe Ion Bănuță același cum îl arătau cărțile sale precedente ; victima unei pasiuni enorme ; dar, în plus, totuși, cu o năzuință către expresia aspră, către conturul energic ; făurar al unui cînt de pămînt, de grîu, de răstigniri cu reflexe de cărbune, răstălmăcind mereu într-o amforă de chin ulița de candoare a copilăriei sale din Siliștea de Argeș. O convingere critică spune că poetul este mai mult din categoria poeților aflați în insistentă căutare, delicați și șoptitori, încît ritmul cade sub legile muzicii sale, ajungînd de cele mai multe ori la rezultate de exercițiu antologice, ca de felul versurilor pe care le reproducem : **„Mă uit în Carpați, în neclintirea lor, — / în Dunăre, — în argint sublim — / În Cîmpia Română trăim, iubim. / Mă uit în Voievozi, — îi mereu slăvesc — / sînt flori de nu-mă uita, în grai românesc. / Mă uit în cer și în pămînt de străbuni, — / bujorii sînt de doruri roșii nebuni, / Mă uit în drapel să mai văd Cetatea, — / în Noi, România și Libertatea".**

Pentru iubitorii de poezie, Ion Bănuță este un caz rar, de cuvinte cîntătoare de la sine, fără artificiul rimelor și numai cu o schiță ritmică ce în poema intitulată **Panoramă-n „Supliciu"**, Bănuță este o claviatură de bemoli. Sentimental, subtil, și totuși ironic și livresc, aceasta este imaginea veridică a poetului Bănuță. Poezia lui — înseamnă gînd și cuvînt, cîntec și culoare.

În sfîrșit, volumul este un joc neîntrerupt de reprezentări temporale asupra **pămîntului românesc, pămînt de iubire și de prieteni** panoramele fiind grupate în trei secțiuni : „Panoramă-n dor de Domnișoara Pogany", „Panoramă-n duhul discursurilor mele" și „Panoramă-n duh de voievozi". Ediția, după cum se și cuvenea, are o prefață (**Predoslovie** — VI) care e făcută să desluească biografia spirituală o autorului, tipărit surprinzător de îngrijit și ilustrat de Victor Mașek cu imagini din sculpturile lui Brâncuși, **un nou rege de suferinți**, suind pe un fir de vînt din Hobița către nemurire.

DUMITRU ANGHEL

Ludmila Ghițescu

MIEZ DE ANOTIMP

Ed. Eminescu, 1977

Miez de anotimp — volumul de poezie al Ludmilei Ghițescu, apărut la sfîrșitul anului 1977 la editura „Eminescu", atestă această evoluție în sensul meditației, care ia locul contemplației încă din cartea precedentă — **Cîmpii interioare.** Poetei nu-i mai sînt suficiente afirmațiile, evidențiate de o lume a fenomenelor, „descrierile declarative" ale stărilor de conștiință determinate de prezența palpabilă a naturii.

Maturitatea o întoarce spre sine, obligînd-o, fortuit, la întrebarea dureroasă de care ne amintește ireversibila trecere a timpului — citez poezia **Frunza dorului :** „Primăvara noastră s-a strecurat în copaci / Și crengile s-au umplut cu păsări, / Au crescut frunzele de dor pe care / Nu le poate zmulge nici-o toamnă".

Limpede, căutîndu-se în elemente și structuri sinonime ale unei naturi puternic sensibilizate, Ludmila Ghițescu oferă cititorului o partitură lirică reținînd prin intensitatea cu care poeta participă la ritualul sacru al vieții, cu multiple posibilități de exteriorizare.

Poezia, cînd se naște din sentiment împlinit, dă bucuria rară a dăruirii întregi. Ființele și lucrurile devin apropiate pînă la simbioză, întrebările își primesc răspunsurile firești și sigure. Nu te mai preocupă, decît în subsidiar, gradul de „calificare" poetică al autorului, deoarece contactul cu virtuțile ascunse ale verbului se realizează spontan prin acea simplă și prețioasă comunicare de la suflet la suflet. Aceasta este și impresia pe care mi-a lăsat-o și lectura recentului volum de poezie „Miez de anotimp" semnat de Ludmila Ghițescu. Sentimentul patriei există, desigur, în fiecare dintre noi. Puterea de a-l exprima, ca și modalitățile, sînt însă diferite, de ele depinzînd forța de convingere, de mobilizare.

Ca și în poezia populară, Ludmila Ghițescu își manifestă dragostea de țară, vorbindu-ne despre elementele constituente ale vieții noastre obișnuite : natură înconjurătoare, obiceiuri, muncă, artă națională, sau despre fapte și oameni care ne-au alcătuit și continuă să ne îmbogățească istoria.

Desigur că în volum se găsesc, răsleț, și poticniri de ritm ca și unele versuri insuficient șlefuite. Dar nu aceste neîmpliniri constituie linia dominantă a cărții.

ION PETRACHE

Petru Romoșan

OCHII LUI HOMER

Ed. Dacia, 1977

Prima secțiune a volumului cu care debutează **Petru Romoșan, Manuscrisele de la Piatra Roșie,** moștenește o tradiție mai puțin obișnuită în universul filiațiilor poetice românești : Vasile Pârvan. Mai precis : poezia de aici se construiește în descendența valențelor muzicale și a sonurilor elene ale **Memorialelor.** Metafora epică încorporează aici nu numai un sentiment al istoriei ci și unul al culturii conturînd personaje și stări de spirit al căror alexandrinism asimilează deopotrivă modelul kavafisian mai pregnant ritualizat însă. Construcția cerebrală își revendică spontaneitatea mai ales prin evitarea căderii în clișeele consacrate ale poemelor istorice, prin tonalitatea oracular-sceptică. Durata istorică și mecanismele timpului din **Țara pustie** a lui T. S. Elliot devin aici o descifrare de înțelepciune depuse în cele vechi încît poetul își asumă nu fără ironie postura inițiatului și ipostazele expresiei sentențioase.

A debuta într-o astfel de orgolioasă multiplă descendență, chiar cu sinceritate subtextuală mărturisită, pare a fi semnul unei serioase culturi poetice și al unei abilități mimetice deosebite. Paradoxul poeziei lui Petru Romoșan face însă ca atari „influențe" să se reducă la funcția de simplă recuzită de ironice aluzii livrești. Poetul își cunoaște maeștrii și are certitudinea eliberării de sub fascinația lor. Format la „școala" esențială pe care le-o datorează și prin care își descoperă propria vocație, Petru Romoșan dovedește și inteligența regizorală de a-și inscena drumul de la modele la originalitate. De la prima secțiune cu titlul de mai sus, prin cea de-a doua **Celestul scrib** la ultima **Rosa canina** este figurată această devenire interioară. Încît în cele din urmă cu acest volum poetul își retrăiește vîrstele creșterii (ultimul poem al cărții fiind semnificativ **Portret al artistului la tinerețe**).

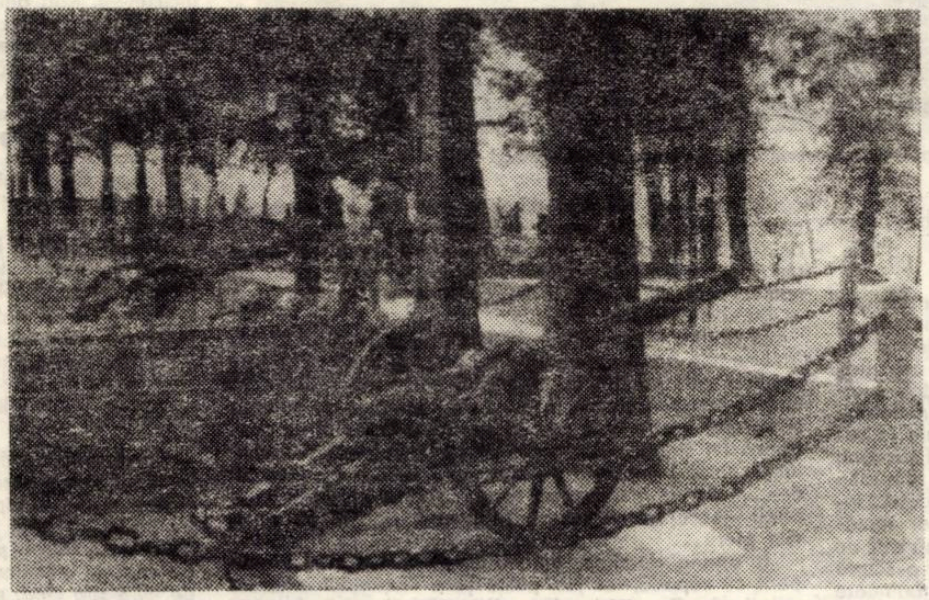

Mormîntul Ianculuí — Țebea — toamna 1972

Secțiunea a doua a cărții, **Celestul scrib,** figurează încă jocurile de artificii ale trecerii spre originalitate, o fază tranzitorie a personalității în care mișcarea poeziei este o continuă distanțare prin apropiere și apropiere prin distanțare, o ipostază însă conștientă de sine în care orgoliul se dizolvă în umilința „scribului".

O stranie forță persuasivă se insinuează în ultima secțiune a cărții, nu prin intermediul imaginii ci prin spațiile albe dintre versuri ; o surprinzătoare știință de a explora rezonanța cuvîntului caracterizează această poezie care nu mizează pe metaforă ci pe un sentiment al culturii, depus în vibrația livrească a verbului poetic, pe tonalitatea ritualic-oraculară a expresiei care face ca un cuvînt uzat să renască proaspăt, genuin. Originalitatea vine nu din noutatea universului metaforic ci din mișcarea unui sens spre propria sa evanescență. Petru Romoșan scrie o poezie care are șansa unui autentic vizionarism.

ION BUDUCA

Constantin Țoiu

ALTE PRETEXTE

Ed. Cartea Românească, 1977

Eseurile lui Constantin Țoiu din volumul **Alte pretexte** constituie fragmentele unui posibil jurnal de lectură, meditații asupra literaturii și istoriei. Privite în perspectiva timpului, figurile remarcabile ale literaturii noastre oferă observatorului atent și subtil fațete ascunse sau doar umbrite ale personalității lor, iar ipostaza de cititor dublat de prozator, printr-o mai adîncă cunoaștere a fenomenului literar, deschide autorului noi perspective ale lecturii.

Meditația poate porni de la o anecdotă, de la un amănunt, de la fragmentele unui text de multe ori cunoscut dar relevîndu-și sensurile mai generale și mai profunde în fascicolul de lumină al lecturii. oferite de autor, sensuri pe lîngă care am fi fost tentați să trecem indiferenți. Scriind despre Cantemir, Heliade Rădulescu, Bălcescu sau Odobescu, Constantin Țoiu, nu urmărește să compună fișe pentru o nouă istorie literară, ci, mai degrabă să lumineze dimensiunea lor contemporană. Istoria, creînd distanța necesară față de obiectul contemplării, permite sesizarea unor înrudiri stilistice între scriitori din generații diferite (Ion Ghica, I. L. Caragiale) și chiar între foști „adversari" (I. L. Caragiale, Duiliu Zamfirescu).

Pătrunzătoarele eseuri dedicate prozei lui Mateiu Caragiale și lui Mihail Sadoveanu dovedesc folosirea unei modalități de observare dinspre interior a operei literare care-i permite cititorului să întrevadă ascunsele mecanisme ale prozei.

În ciclul Opinii autorul trece în revistă probleme mult dezbătute ale literaturii (**Realism, însă cum, Romanul politic, Atracția romanului, Scrisul ca travaliu** etc.) fără să exceleze prin originalitatea punctului de vedere.

Portretele celor patru poeți : Eugen Jebeleanu, Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Méliusz József sînt schițe delicate țesute pe marginea gestului caracteristic devenit expresia unei personalități complexe :

Constantin Țoiu încearcă în această carte o autodefinire prin raportare la texte și personalități literare, vestigii culturale care i-au marcat devenirea spirituală. **Lecția de continuitate,** în acest sens, este o frumoasă căutare a rădăcinilor în solul fertil al tradiției noastre literare. Ceea ce face însă interesantă și plăcută lectura volumului, este tonul lipsit de prețiozitate și pedanterie, ușurința și eleganța frazei care desemnează prozatorul ajuns la maturitatea mijloacelor sale stilistice.

GURĂU MARLEN

Petru Ilieșu

PASTEL HANDICAPAT

Ed. Litera, 1977

Textele cuprinse în acest volum de debut atrag mai întîi atenția prin factura lor, prin construcția lor suficient de complexă — denotînd o matură reflecție asupra actului (travaliului) artistic, denotînd, altfel zis, o conștiință artistică în formare și descifrare de sine. Poemele se alcătuiesc, de obicei, din două părți — una expozitivă (descriptivă), cealaltă analitică (confesivă) — asociate cu intervenții lucide : citate (colaj). Textul încearcă (și, adesea, reușește) a fi o modelare nu doar a existenței, ci și a poeziei. Ambiguitatea vizează, uneori, însăși structura fonematică a cuvîntului : izolarea grafică a unui prefix realizînd, spre exemplu, sinonimia contextuală, funcțională, strict poziționlă, a două antonime : **„Aici sînt / Acolo sînt / Renăscînd (in)accesibile locuri retrase ...".** La rîndul ei, paranteza schimbă registrul intonațional, transferă construcția artistică în comentariu : **„Nereușite inscripții / Pentru o noapte / în care / Doar ploaia colorează întunericul / Cu duhuri de siluete / (Detalii) / Se scurg în canale / („pentru a spori dificultățile unei invazii, / porți și treceri false, sau / ocolișuri înșelătoare") / Cu tălpile și umerii roșii".**

Reținem, așadar, această interferență între actul liric propriu-zis și comentariul său. Limbaj și metalimbaj coexistă, într-un îmbucurător echilibru : **„Întrerup toamna / Smulgîndu-i rivalii nocturni / Bînd-o prin colțurile / Ochilor / Și șoptindu-i : / — Ești doar o / Între totul asemănătoare" ...**

Cu asemenea mijloace, Petru Ilieșu își secționează discursul în trei mari capitole — fiecare avînd, tematic, propria sa personalitate. Peste tot, însă, o poezie discretă și subtilă, numai sensibilitate și reflecție înfiorată, o poezie tremurătoare și subțire chiar în aspectul ei grafic. Fraza prelungă, spiralată, desfășurată nervos, sacadat **(Intrigant)** nu este întotdeauna servită de forța cuvîntului, de tăria imaginii. De altfel, nici nu le caută cu tot dinadinsul. Și totuși, nu o dată, scurte dar puternice tablouri traversează cu obiectivismul lor relativ vibrația difuză, vag auditivă, a filamentelor textului : **„Deseori / / Aerul / E un șuriș / Într-un asfințit jilav / Pe care-ți așezi coatele / Cînd simți / O mare lunară".** Se adaugă sugestiile picturale, diseminate de-a lungul volumului **(Tablou viu colorat pe iederă, Natură moartă cu cafea** etc.).

Consemnăm, în fine, o oarecare aversiune față de formă **(Intenție de dizolvare a formei)**, poate nu suficient — sieși — clarificată. Morfomahia, încă timidă, nu activează într-un spațiu fluent, heraclitean, ci într-unul static. Această trăsătură, coroborată cu imaginea **labirintului,** face din Petru Ilieșu un autor baroc : să se vadă **sfera spartă** din **Pastel handicapat** (34), precum și **În fascinație ...** (33).

Rezolvarea artistică a acestor impulsuri ni se pare, în genere, izbutită. **Pastel handicapat** este unul din debuturile promițătoare ale anului 1977.

EUGEN DORCESCU

Mircea Vaida

ÎNTRODUCERE ÎN OPERA LUI ȘT. O. IOSIF

Ed. Minerva, 1977

Șt. O. Iosif ilustrează, cu serioase temeiuri, condiția **poetului de tranziție,** a poetului „comisionar", cum îl numește Mircea Vaida în recenta sa monografie* : „Ivit într-un moment de tranziție, fără a posedo virtuți de ziditor al unei structuri literare cerute în vremuri de răscruce, scriind o poezie onestă în care doar cîteva străfulgerări și intuiții sînt cu adevărat autentice, Iosif a fost un excelent comisionar de idei și sugestii între universul marilor clasici și ceea ce a însemnat, ca implinire și sincronizare la ritmul universal, poezia deceniilor interbelice. Un „comisionar exemplar de idei și materii poetice, între vîrste, curente, ideologii și momente literare" (p. 65).

Concluzia necesară este aceea că opera lui Șt. O. Iosif nu poate fi taxată ca exclusiv semănătoristă. O demonstrează Mircea Vaida în primul capitol al micromonografiei sale, intitulat sugestiv **Nu numai semănătorist.** Dispunînd de o receptivitate singulară, creația autorului **Patriarhalelor** articulează pe fondul viguros al poeziei populare și al celei de inspirație autohtonă (Eminescu, Bolintineanu, Alecsandri și Coșbuc mai ales sînt citabili aici), elemente dintre cele mai diverse care anunță pe **O. Goga,** Ion Pillat, Adrian Maniu, George Topîrceanu și chiar strălucita trinitate a poeziei interbelice, Blaga-Arghezi-Barbu.

Cartea lui Mircea Vaida se vrea o carte polemică. Tonul revendicativ al comentariului dezvăluie o generoasă intenție de **restituire,** de „repunere în drepturi" a unei opere amenințate de judecăți superficiale. Criticul antrenează în această acțiune instrumente felurite, începînd cu lectura comparată (vezi, cu osebire, capitolul **Arta traducătorului**), și terminînd cu analiza stilistică de o remarcabilă subtilitate, elaborată de pe pozițiile unei poetici moderne. Este cazul poemei **Doina,** supusă de autor la o „minuțioasă analiză estetică" (p. 118—132), a probă definitivă a tezei care fundamentează studiul lui Mircea Vaida : „... Șt. O. Iosif nu trebuie catalogat ca semănătorist, ca patriarhal. Vedem în el și un inițiator al artei noi, al unor intuiții novatoare" (p.118).

Confruntat cu limitele evidente ale operei lui St. O. Iosif, Mircea Vaida reafirmă, nu fără excesivități, o problemă deosebit de actuală : necesitatea adecvării demersului critic la specificul fiecărei creații cu scopul integrării ei în continuitatea firească a istoriei literare.

MARIAN ODANGIU

Scriitori timișoreni la cetățile dacice

„EL (TRAIAN n.n.) SE APUCĂ SĂ URCE CHIAR PE CULMILE MUNȚILOR, LUÎND CU PERICOLE MUNTE DUPĂ MUNTE ȘI SE APROPIE CHIAR DE SCAUNUL DOMNIEI DACICE..."

DIO CASSIUS

Scriitorii timișoreni pe treptele vechii cetăți dacice de la Costești

În fața hărții

Puține județe se pot mîndri cu o varietate atît de mare de obiective economice, culturale și turistice, ca județul Hunedoara. De la extremitatea nordică a sa, străjuită de Muntele Găina, loc plin de poezia unei tradiții folclorice multiseculare, pînă în extremitatea sudică, unde munții Godeanu unesc plaiurile hunedorene cu cele gorjene, o rețea de obiective industriale (e suficient să rostim : Hunedoara, Călan, Ghelar, Petroșani, Vulcan, Lupeni, Uricani, Brad) își desfășoară din plin un prezent economic de faimă națională. De județul Hunedoara își leagă numele și pionierul aripilor românești, Aurel Vlaicu. Obiectivele turistice sînt însă atît de numeroase încît cu greu pot fi enumerate într-o scurtă însemnare, pentru că aici întîlnești stațiuni balneare (Geoagiu, Vața), locuri istorice, bătălii (Țebea), cetăți, ruine, castele (Sarmizegetusa, Blidaru, Costești, Piatra Roșie, Subcetate, Crivadia, Răchitova, Hunedoara, Mălăiești) puternice zone folclorice (Orăștie, Lăpugiu de Jos) rezervații naturale și științifice în munții Retezat, biserici cu valoare istorică (Densuș, Ribița, Gurasada, Curechiu, Strei, Silvașu de sus, Sîntămăria-Orlea), cabane, hanuri și popasuri turistice (Bucura, Costești, Cinciș, Gambrinus, Rusu, Cîmpul lui Neag, Straja, Vîlcan, Gura Zlata, Gura Apei, Buta, Pietrele, Baleia) muzee, monumente, case memoriale (Baia de Criș, Țebea, Crișan, Deva, Orăștie, Aurel Vlaicu, Petroșani, Brad) centre de artizanat, zone de vînătoare, locuri pentru practicarea sporturilor de iarnă. Dar ce m-a impresionat cel mai mult în popasurile mele turistice din acest județ au fost întîlnirile cu istoria, cu marea istorie de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa și cetățile dacice din munții Orăștiei. Niciunde ca aici n-am simțit mai caldă și mai reală vatra străbunilor noștri. Dar dacă despre Ulpia Traiana Sarmizegetusa s-a scris și se știu atîtea, despre cetățile dacice cred că se știu încă prea puține, și mai cred că aici îndeosebi (poate și-n alte locuri) săpăturile ar trebui abordate cu mai multă operativitate și interes. Am simțit sub pașii mei fapte gata să-și reverse misterul. Să nu-l așteptăm deci pe Schlieman, ci să trimitem cît mai curînd arheologii noștri, de frunte, la lucru. Și, atunci, în fața hărții județului Hunedoara, vom rămîne la fel, de nu și mai uluiți.

ION VELICAN

Muntele alb

În aprilie – știam –, muntele e încă alb. Peste zi, o peliculă argintie îl ascunde dincolo de Soare. Abia în zori sau înainte de asfințit, deasupra întregii Țări a Hațegului, purpurie, se înalță coroana de piatră a celui mai înalt masiv românesc – Retezatul. Cinci vîrfuri ating cerul (Retezat, Bucura, Peleaga, Păpușa, Vîrful Mare), ciobani la sfat în jurul ceaunului cu vechituri albastre ale nopții...

În aprilie – am socotit –, ziua este la fel de luminoasă ca în august și mă îndeamnă să parcurg, pas cu pas, itinerariile de piatră ale muntelui, să-l urc / **cum aș coborî în fîntîna istoriei** /, să-l aflu / **cum aș urca buchia istoriei** /, să mi-l repet în suflet ca pe un gînd de poartă / **o poartă prin care să pot trece în amîndouă sensurile vieții, de fiecare dată cînd m-aș simți prea singur într-o parte** /. Să-l aflu și să-l urc, cum învăț istoria și-i șoptesc numele în taină cum aș pune pe o piatră cotul, umărul, genunchiul să mă reazem de un loc **al meu de pe pămînt, unde, oricînd, sînt primit ca a**casă, sînt lăsat să mă odihnesc, iar odihnei aceleia simt că trebuie să-i spun : reculegere... La poala istoriei, undeva în dreptul prezentului, mă reîntorc spre locul meu de pe pămînt, o clipă, să-mi odihnesc trecerea cît număr cele cinci vîrfuri din coroana regilor daci, de la Burebista la Decebal.

În aprilie – așa simt – Pămîntul este în „Crai Nou".

Muntele alb ne cheamă / **cu liniștea martorului perpetuu** / să-l urmăm în itinerariul său grav / **din care lipsesc întotdeauna verile** /... Să-l urmăm, cu puterea și sufletul nostru, sub cupola severă a timpului ce păstrează un singur adevăr despre lumea pietrei și lumea lumii... Să-l urmăm / **ne cheamă** / pentru a putea să descoperim în noi mereu locul casei și-al curții și-al porții deasupra cărora vîntul vremii, oricum ar bate, vînt piere...

În aprilie, de cîteva milenii încoace, Retezatul e acoperit cu zăpadă, iar jos, peste Țara Hațegului înfloresc prunii, cireșii... trec, albe, oile ciobanilor mărgineni și hațegani...

.../ **de cîteva milenii la fel** /...

PAUL EUGEN BANCIU

Drum în Prier

Am străbătut meleagurile hunedorene. Am colindat, ar fi spus marele Sadoveanu, „o moștenire fără pereche". A fost o neuitată peregrinare stîrnită de zvonurile începutului de prier și de glasurile venite din adîncuri de milenii. Și drumul parcă trecea mai întîi prin inimile și conștiința noastră.

Ascultînd murmurul dulce al rîurilor aproape de obîrșie, acolo unde limpezimea de cleștar a izvoarelor se îngemănează cu rădăcini de arini și ascuțișuri de cremene, am auzit, în același timp, chemările și îndemnurile istoriei, de vestigiile căreia este plină și Țara Hațegului, și Orăștia, cu munții ei, și Deva, cu împrejurimile, și toate celelalte colțuri și locuri din această minunată parte a țării.

Am sorbit cu ochii priveliști pline de poezie, înălțimi și singurătăți, încă sub hlamida zăpezilor, tăpșanuri înflorite și poieni cu iarbă fragedă, punctate de albul oilor și mieilor, dar, pretutindeni, pe toate drumurile, am fost pătrunși de freamătul unic al șantierelor de construcții. Iar imboldul de a cînta idilicul și pitorescul naturii, imbold generat de fantezia unui anotimp care se identifică cu năvalnice izbucniri de sevă, a fost parcă estompat de pornirea irezistibilă de a cînta vrednicia oamenilor, spiritul lor gospodăresc, roadele muncii lor, întruchipate în șiraguri de case noi, cu porți monumentale, în obiective economice și social-culturale, mărturii ale vremilor noi pe care le trăim.

Reculegerilor în fața semnelor de cinstire a înaintașilor, a celor ce ne-au lăsat cel mai scump legămînt : dragostea de țara în care ne-am născut – le-au urmat popasuri în preajma locurilor unde înfloresc străvechile aduceri aminte, unde sîntem copleșiți de memoria timpului și a pietrelor și unde se întăresc făgăduințele ce ni le facem nouă înșine de a fi demni de cei ce au călcat pe aceste locuri în urmă cu milenii, de străbunii trăitorilor și stăpînilor de ieri, de azi, de mîine și de totdeauna ai acestui spațiu și ai acestui pămînt de legendă și omenie, frumusețe și dîrzenie, vitejie și trăinicie românească.

La început de Prier, am văzut cum crește pe ogoare grîul, cum crește pe coastele munților iarba mătăsoasă, cum cresc spre înălțimi țara și poporul, cu rădăcini și permanențe milenare.

CEDOMIR CIONCA

Tinerii și istoria

E un drum care aleargă. Asfaltat și nou. Aleargă, aleargă, în ciuda cotiturilor ca de burghiu. Numai din cînd în cînd îl surprinzi liniștindu-se, potolindu-se, alunecînd fără grabă azi ca și ieri, ca și de mult, în negura vremii. E semn că pe drum trece încet, scîrțîind evocator, un car tras de bivoli. Timpul se întoarce înapoi, pe cînd drumul acesta era de pămînt, șerpuind pe vale și prin pădure, pînă cînd munții falnici cu podoabe de cetăți și de locuri de veghe. Pe acest drumuleț au fost cărate cu veacuri în urmă blocurile de piatră pe care le mai putem vedea și azi la Costești, la Blidaru, la Grădiștea de Munte. Pietrele au mai rămas din mîndrele cuiburi de vulturi de pe culme. Și amintirea eroică a celor ce le-au dat suflet. Au fost aduse cu greu de la 40–50 de kilometri de țărani care-și mînau ca și acum carele trase de bivoli, scîrțîind evocator.

Și-n acest timp, pe alături, șoseaua asfaltată aleargă cu zor, laolaltă cu autocarele, autobuzele, camioanele, autoturismele, motoretele și motocicletele, cu bicicletele. Roți amețitoare se învîrtesc fără istov în acea ultimă duminică a lunii mai, cînd are loc la Costești **„Întîlnirea tineretului cu istoria"**. Lava tinereții se va scurge din toată zona. Chiuind și cîntînd. Generație după generație ea va trece pe aici, pe sub panoul de urare, de la intrarea în satul Beriu : **„Bun venit, dragi oaspeți, pe meleagurile strămoșești"**. E ca un prag. De aici încolo călcăm pe tărîm de legendă și de istorie. Aici s-au clădit cuiburi de vulturi. Și aici au planat în zbor vulturesc vrerile strămoșilor care ne ctitoreau istoria.

Tinerii aleargă în ultima duminică din mai, își dau mîna, cîntă și recită versuri, joacă teatru și-și încearcă puterile în sport. Și urcă sus, la vestigii, ca să citească urmele sacre și să învețe de la ele cum să-și iubească patria. Și cum s-o apere, pînă la sacrificiu.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Izvoare

În ziua aceea de primăvară Munții Orăștiei vegheau în tihnă valea veselă, întinerită cu căsuțe mici, care purtau nume înaripate, romantice, căsuțe care invitau pe turiști în acele locuri însorite. Ne uitam la dealurile de unde coborau păscînd turmele, la munții împodobiți cu verdele pomilor și mergeam pe poteca bătătorită de cine știe cînd, pe poteca liniștită, singuratică, spre locuri legendare, spre locuri istorice.

Urcușul te îndemna, parcă te lua în brațe spre nevăzute, nedibuite fortărețe ale oștenilor, uriași în luptă și în viață, căci ea a devenit fără de moarte și fără de pieire în infinitele aduceri aminte. Terenurile de pe pîntecele dealurilor, pregătite pentru o nouă recoltă, arătau ca niște tablouri pestrițe, agățate într-un peisaj de demult. Și atunci, deodată, am pornit în căutarea unei fîntîni. Și ne-am oprit în fața unei case țărănești, ce stătea de veghe la poarta drumului ce ducea la cetatea dacică Costești. Era o casă țărănească, cu bătrînul casei, cu femeia casei, cu copilul casei de o șchioapă. Și am găsit în curtea acelei case țărănești o fîntînă veche, și am băut din izvorul curat al munților milenari, am băut răcoarea brazilor și, umezindu-ne buzele în apa solitară, cu apa milenară, ne-am gîndit că ea ne dă puteri de a urca și mai sus, de a ne continua drumul ce ducea spre fortăreață.

Acolo, sus, în vîrful muntelui, stînd lîngă așezămintele de odinioară, în plina bătaie a razelor de soare, puțin obosiți dar veseli, visători și cufundați cumva pe nesimțite în timpurile acelea fără de moarte, în acel trecut fără de sfîrșit, am văzut parcă sclipind în văi mii și mii de izvoare, agățate pe frunțile mîndrelor coline. Izvoare-oglindă, izvoare-viață, izvoare-pace, ce ne promiteau eternitatea.

PONGRÁCZ MARIA

Pe urmele strămoșilor

Colindînd și căutînd urmele strămoșilor prin munții Orăștiei, i-am întîlnit pe urmașii dacilor. I-am cunoscut după mițele cojoacelor întoarse pe dos, mînînd turmele de oi și oițe printre secularii mesteceni de pe coastele munților, doinind din fluier de dor, de drag, de speranță, ca-n vremea strămoșilor.

Pășind spre cetatea de la Costești, ornicul istoriei parcă s-a oprit o clipă în loc și a început a povesti cum armatele lui Traian au ocupat țara Hațegului, cum au pătruns ele în munții Orăștiei, pe la Boșorod și Costești, cum din cetățile dacice ale acestor munți au fost recuperate prăzile luate de Decebal cu prilejul dezastrului lui Cornelius Fuscus și nerestituite după pacea cu Domițian...

Cutremurătoare clipe !...

Acolo sus, pe ruinele cetății dace, am trăit momente de zguduitoare emoții și în minte au năvălit potop de întrebări, poate fără răspunsuri precise : ce forțe i-au ajutat pe dacii de-atunci să urce uriașii bolovani de piatră cu care au înconjurat cetatea de apărare ? Numai dragostea de glia strămoșească, numai foame de libertate și dreptate au fost poate flăcările care au aprins inimile în marea încleștare...

I-am întîlnit în munții Orăștiei pe urmașii dacilor. Au căzut din istorie ? S-au desprins de pe Columna lui Traian ? Sau au fost niște arătări curioase, ca acea legendară figură a lui Badea Cârțan, care, dormind o noapte la Roma, lîngă Columnă, a produs dimineața panică între cetățenii Romei care credeau c-au înviat dacii din piatra ce se înălța către cer.

Nu, nu, dacii au trăit aici și urmașii lor au rămas aici, în munții și pădurile acestea, cu turmele lor de oi și oițe – căci oile și oițele au fost și hrana și îmbrăcămintea celor ce se apărau în munți – înfruntînd urgiile aprinse și răcorindu-și aleanul în cîntecul fluierului. N-au fugit nicăieri, n-au dispărut nici o clipă din istoria acestor locuri. Au coborît numai în văi, în vremi de liniște și pace și au urcat în munți și-n cetăți în timp de urgii.

Am poposit pe urmele strămoșilor și am pus codrului o întrebare : cine i-a adus pe atîția năvălitori pe aceste pămînturi ? Cine ? Și mi-au răspuns și codrul și munții și urmașii dacilor : bogățiile pămîntului nostru i-au atras pe toți dintotdeauna. Dar ornicul istoriei a mai povestit că toți s-au izbit de tăria munților, de întunericul pădurilor, de dîrzenia oamenilor care și-au apărat și munții și cîmpiile și apele și bogățiile și libertatea și independența. Și urmașii lor au jurat să le apere pe toate, așa cum le-au moștenit de la strămoși. Cine crede altfel se înșală. Și nu cunoaște istoria acestor pămînturi care cutremură prin veridicitatea ei !

DORIAN GROZDAN

Bastioane ale libertății

Știm, după Decebal s-a statornicit o altă civilizație : aceea a pietrelor scrise, deasupra pietrelor nescrise. Război de piatră, urmat de pacea pietrelor, rămînînd pentru urmași o istorie discontinuă, dar nu mai puțin fermă în sensurile ei. Desigur, Traian a învins, sînt însă momente în care sufletul nostru se lasă impresionat de cei despre care s-a spus, cu compasiune și omenesc, „vae victis". O nouă civilizație, dar niciodată un Decebal în lanțuri ! El a avut mîndria de a fi dacul cel din urmă.

Gîndeam astfel în impresionanta cetate dacică a Costeștilor. De aici, priveliștea unei văi domoale, uriașe, care se strîmta progresiv, ca o pîlnie. Există uneori de aici vizibilitate pînă la Mureș. Cetăți succesive, aflate pe înălțimi dificile, de-a lungul drumului ce devine tot mai gîtuit, menite să apere Capitala, de la Grădiștea Muncelului. Toate ridicăturile din jur sînt rețezate de fortărețe, de puncte de semnalizare cu foc. Probabil că romanii au sosit în sens invers celui scontat de regele dac. Aceste pietre, fără mortar, sprijinite de bîrne, au fost aduse de la distanțe colosale. Conducte și prețioasa problemă a apei. Locurile de adăpostire a garnizoanelor, sanctuarele. O viață aspră, cazonă, incredibilă. O civilizație a apărării, a neatîrnării, spirit al unui popor care s-a dorit stăpîn pe modul său de viață, pașnic și măreț, în decorul de-o frumusețe sălbatică, similară aceleia a fizionomiilor încrustate pe Columnă... Decorul calm al Văii Mureșului devine brusc montan aici, în locurile care trebuiau să devină inexpugnabile. Probabil numai trădarea ar fi putut distruge cetatea. Însă și forța, superioară numeric, tehnica, mersul vremii însuși. Trupele romane, care au distrus cetățile aceste, nu s-au gîndit ce ne răpesc... Discutăm despre istorie, îmi sună în auz cuvinte precum Buridava, Burebista, cuvinte atît de apropiate de numele meu... Ascult, azi, doar glasurile celor învinși, care au constituit pe aceste meleaguri un mod de a trăi, aspru, dar adecvat locului. Copleșitoare piatră nescrisă, fie ca ale noastre cuvinte să vină să împlinească un mare rost al tău, idealul marii independențe, al luptei pentru păstrarea ființei și spațiului spiritual. Nu avem decît a întrupa în cuvinte sublima moștenire dacică, pulsînd viu în aspirațiile de libertate ale poporului nostru.

LUCIAN BURERIU

Popas la Densuș

În Țara Hațegului, una din cele mai vechi vetre de viață și creație românească, există numeroase ctitorii ale vechilor cnezi locali, care, chiar dacă au suferit în cursul vremilor numeroase prefaceri, îmbie și astăzi călătorul să poposească la ele, prin frumusețea lor ciudată și prin urmele ce mărturisesc trecutul bogat și legăturile strînse cu celelalte „țări" transilvănene și cu Țara Românească. Unul din aceste lăcașuri, poate cel mai singular de pe întreg teritoriul țării, este cel din Densuș.

Satul se află pe calea ce duce de la Hațeg către Lunca Cernii și edificiul se înalță pe dealul de dincolo de Rîul Fierului, în mijlocul unei livezi. Chiar dacă este văzut doar în treacăt, el rămîne întipărit în minte datorită materialelor folosite la ridicarea zidurilor aparente : blocuri mari de piatră, cu inscripții latine, basoreliefuri, vechi altare votive, stîlpi de porți, fragmente de coloane, dîndu-i o înfățișare cu totul neașteptată. Această plastică exterioară nu se mai întîlnește nicăieri (unde se mai văd leii de pe acoperiș, proveniți tot din ruinile Ulpiei Traiana Augusta Sarmisegetusa ?), fiind fără îndoială o încercare ce nu s-a mai repetat. Nu numai datorită pietrei scoasă din vechea cetate romană, dar și a concepției insuficient elaborată, bazată mai mult pe intuiție decît pe știință. Poate și datorită faptului că, aflîndu-se la o întîlnire de tendințe, venite de la miază-zi, asfințit și miază-noapte, meșterul a împrumutat de la toate ceva, fără să realizeze un model nou care să se poată repeta. Poate și fiindcă s-a înălțat într-o epocă de tranziție, de la lemn, materialul de bază al acelor ținuturi, la piatra care urma, treptat, să-l înlocuiască.

E foarte multă îndrăzneală în această construcție, dar e îndrăzneala celui ce ghicește mai mult decît cunoaște virtuțile materialelor de construcție. Pietrele lucrate cîndva și destinate altor nevoi, modelele antice dar și cele ale vremii erau ca niște chemări la un zbor pentru care meșterul nu avea aripile necesare, nici tăria de a-l refuza. S-a înălțat totuși în văzduh fără să se prăbușească. Turnul poate să fi fost inițial unul de apărare, dat fiind forma lui pătrată, întreaga construcție amintind forma unei cetăți. În realitate e o bazilică de concepție romanică primitivă, construită ingenios și originală în felul ei. O apariție cu totul insolită în peisajul hațegan, obișnuit, în acea epocă, doar cu edificii din lemn.

Decorul de cărămidă, amintind benzile lombarde, și ferestrele înguste cu arc ascuțit, specifice goticului timpuriu, arată data construcției. Astăzi, paraclisul și tinda, adaosuri tîrzii, sînt ruinate iar lăcașul, restaurat în jurul anilor 60, păstrează înfățișarea lui tulburătoare prin masivitate, prin coloanele amintind stilul antic, fiind un monument plin de farmec dar și o enigmă în același timp. S-a presupus a fi fost un mauzoleu, templul focului sau a cine știe cărei zeități. În realitate este, așa cum ni se prezintă și astăzi și cum a trebuit să fie și acum nouă și șapte secole, o mărturie a unei active și bogate vieți spirituale românești în acea țară unde, peste urmele băștinașe și ale cuceritorilor, s-au statornicit așezări noi ale unui neam viguros, cu o viață artistică modestă, dar expresivă, așa cum am văzut-o în popasul de la Densuș, nu numai o încîntare pentru privire și suflet, dar în același timp o semnificativă lecție de istorie.

ION MAXIM

Urcînd, să ne închinăm

Dimineața se dovedește a fi îndemnătoare la drum. Este senin și soarele se ghicește undeva după dealuri. Orăștia a rămas în urmă, cu străzile ei înguste, încărcate de istorie, am trecut și de Orăștioara de Sus și, la Costești, ne oprim. De aici vom încerca să **coborîm** pe treptele istoriei **urcînd** cărarea ce duce spre inima munților Orăștiei, unde sanctuarele și cetatea de la Sarmizegetusa Regia (Grădiștea Muncelului) ne vor vorbi în graiul lor închis în piatră.

... Și cărarea urcă... Urcă pieptiș, către locul marilor singurătăți de azi, unde se rotește soarele deasupra noastră, unde îngîndurarea coboară în noi. Fiecare pas își lasă pecetea în pămîntul păstrînd în adîncul lui urmele pașilor unui popor stăpîn și pe cele ale cuceritorilor. Prin liniștea fragmentată de ciripitul primelor păsări, zburătăcind printre crengile abia înverzite, îmi pare că aud vălmășagul luptelor sîngeroase din acea vară a anului 106, cînd armatele romane au ajuns în fața Sarmizegetusei spre care urcăm... urcăm... spre cetatea unde Decebal se pregătea de lupta supremă într-o zi de august, cînd această pădure era cotropită de frunzarul foșnitor în vînt... Și înfrîngerea... Și focul dat cetății... și prada, bogata pradă luată de învingători oare n-a fost coborîtă tot pe acest drum ?...

Poate tocmai din pricina cerului adînc și limpede, de o frumusețe triumfătoare a zilei, am simțit nevoia să poposesc pe marginea drumului, să rămîn singură, într-o zadarnică încercare de a reînvia tumultul acelor zile... Și era liniște și, în jurul meu, pămîntul, asemeni unui uriaș pîntec dăruit fecundării. Iar acolo sus, resturile sanctuarului dacilor și noi, cei de azi, urcînd să ne închinăm memoriei lor.

SOFIA ARCAN

Momentul trăit

În general, nu-mi plac însemnările de călătorie. Călătorul ține cu tot dinadinsul să-ți spună ce anume a simțit în cutare moment și în cutare loc, vrea să-ți dai seama cît de bogate gînduri a avut, te informează inteligent, îți dă citate din autori celebri, face incursiuni în istoria locurilor, îți descrie case, ruine, copaci, cu aerul ușor superior al celui care a avut norocul să le vadă ; or eu doresc să simt eu însumi **ceva**, nu să copiez simțirile altcuiva, să respir cu întreaga mea ființă aerul acela anume și singur să caut în memorie tot ce știu despre ce văd, în legătură cu timpul trecut și prezent istoric și cu geografia care mă interesează.

Nu-mi plac însemnările de călătorie, fiindcă ele caută să se substituie călătoriei **mele**. Prefer să călătoresc. Nu mai știu unde am citit acest adevăr : A fi fericit= a călători.

De aceea n-o să spun decît că, împreună cu colegii mei, am traversat județul Hunedoara și am călcat cu piciorul pămînt sfințit de istorie. Cei care au cunoscut nemijlocit, cu simțurile lor, acele locuri nu vor avea, sînt sigur, nevoie de mărturia mea. Iar cei care n-au pășit niciodată pe pămîntul vechi al strămoșilor noștri nu vor putea nicicînd să aibă în suflet arsura înălțătoare a momentului trăit. Aceștia vor trebui să refacă drumuri și popasuri și numai astfel vor simți cu adevărat minunea descoperirii.

O, sublimă oră, cînd mileniile se confundă și te dor sub tălpi pămîntul tău și istoria !

LAURENȚIU CERNEȚ

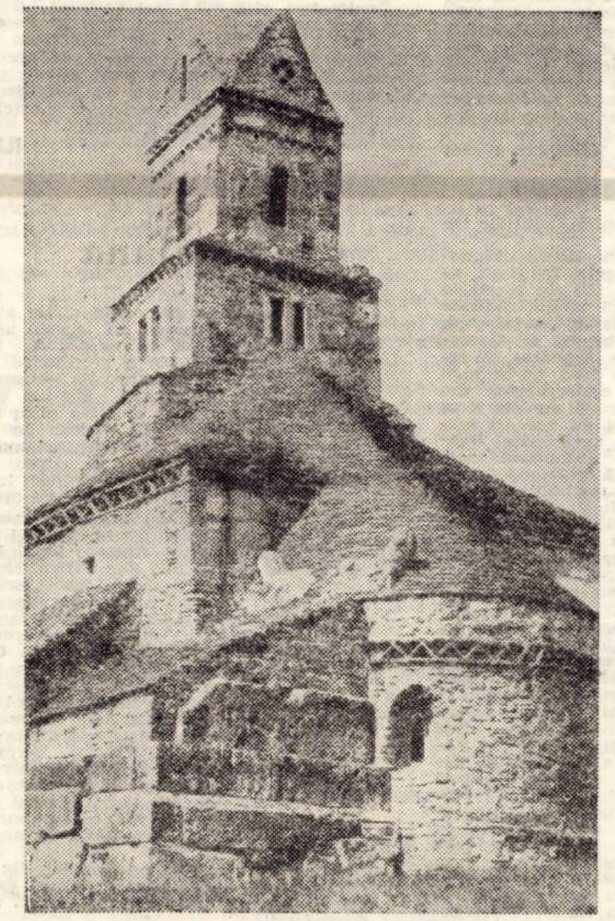

Perla arhitecturală a Densușului

Destin cromatic

Fiind în frumoasa sală festivă a Liceului din Orăștie, cu ocazia unei ample șezători literare, susținută de numeroși scriitori din Timișoara și de membri ai cercului literar al elevilor de la școala gazdă și ai cenaclului Casei de Cultură din localitate, încă de la început, privirea mi s-a umplut de festinul cromatic al multelor covoare cu care erau împodobite mesele pline de exponate referitoare la tradiția culturală a Orăștiei și la activitatea literară actuală din liceu. Covoarele acestea – care au fost aduse de elevi la școală, învederînd astfel un aspect al lumii etnografice a obîrșiei școlarilor respectivi – m-au făcut să-mi amintesc de testamentul caransebeșanului Mihail Haliciu, cărturarul umanist, care, după unii cercetători, a fost Rectorul Școlii reformate din Orăștie, între anii 1665–1669.

Acesta, în anul 1674, fiind la Sibiu și hotărîndu-se să plece în străinătate, probabil pentru a urma cursurile universitare, își face testamentul care a fost deschis în anul 1712. Pregătindu-se de drum, el se gîndea „să-și lase lucrurile de-acasă în bună rînduială" și prin urmare, își împarte bunurile, testamentar, pe la prieteni sau le donează școlii din Orăștie. În testament sînt consemnate, printre altele, și covoare destinate pentru împodobirea festivă a școlii, iar în catalogul (registrum librorum) cu titlurile cărților din biblioteca sa, este menționat și un manuscris cu bocete, oferindu-ne, astfel, una dintre cele mai vechi atestării la noi, ale acestei specii folclorice.

Văzînd expoziția școlii, mă gîndeam deci la acea prevedere a lui Halici de a-și lăsa covoarele moștenire pentru înfrumusețarea sărbătorească a școlii, iar acum, după două secole, în sala festivă a liceului (care nu este în vechea clădire unde Haliciu a deținut funcția de Rector) iată că, parcă potrivit acelei dorințe a cărturarului umanist, din „împodobirea" valorilor spirituale ale școlii nu lipsesc nici covoarele de astăzi din zona Orăștiei. Pe acestea pe lîngă alte exponate, erau așezate culegeri de folclor realizate de elevi și de inimosul profesor de limbă română, **Petru Baciu**, conducătorul cercului literar al liceului, culegeri care, iarăși, îmi îndreptau gîndul spre acel manuscris, de bocete, consemnat în registrum librorum. Poate că și bocetele din vechea culegere vor fi fost adunate tot cu ajutorul școlarilor din Orăștie.

În timp ce reflectam la acestea în fața elevilor și a profesorilor, scriitorii citeau din creațiile lor. Lecturile acestea le consideram că sînt și un omagiu adus lui Mihail Haliciu, cel care scriind poezia **Carmen...**, în anul 1674, a creat prima odă în limba română, folosind forma pretențioasă a modelului în metru antic.

AUREL TURCUȘ

Vîrfuri

Nu mi-aș fi putut închipui niciodată ca un popor să trăiască pe vîrfuri de munți. Acum, de la călătoria mea la cetățile dacice, știu că acest lucru se întîmplă. La Costești, la Blidaru, la Grădiștea Muncelului, din munții Orăștiei, Dacii au trăit numai pe vîrfuri de munți. La șase sute, la opt sute, la o mie douăsute de metri, sub nori, strămoșii au viețuit numai pe vîrfuri de munți. Prin păduri de arini, de jnepeni, de pini, sau pe piatra goală, ei au trăit pe vîrfuri de munți. Ei și-au constituit acolo cetăți de apărare, case de locuit, sanctuare de închinăciune. Și-au fasonat blocuri mari de piatră, le-au strîns în chingi de lemn, au încheiat porți de lemn, au săpat fîntîni limpezi, jgheaburi pentru ploaie, au înălțat portaluri și coloane de temple, au săpat trepte în stînci, pe care să urce și să coboare, și au locuit apoi acolo pe vîrfuri de munți : bărbați, femei, bătrîni și copii. Mai sus de vîrfurile lor nu se mai găsea nimic decît zăpada, norul și soarele, cărora, poate, ei li se închinau din cînd în cînd.

Un popor care a trăit pe vîrfuri de munți nu se poate să fi fost decît unul mîndru. Și singuratic. Și bun. Și frumos. Și curat. Un popor care mai bine moare decît să se supună robiei. Decît să cadă de pe vîrfurile unde i-a fost dat, prin destin, să viețuiască. Și legendele spun că Dacii mai de grabă au pierit cu toții în luptă dreaptă decît să se supună învingătorilor romani. Oasele lor, sîngele lor, sudoarea lor, știm noi bine, circulă și acum prin firele fragede ale acestei ierbi primăvăratice, peste care noi pășim. Circulă prin arterele și vinele copacilor pe care acum îi mîngîiem. Intră în compoziția pietrelor pe care noi ne așezăm.

O, ce destin ! Și aceste vîrfuri de munți, solitare, care au rămas de pe vremea cînd ei mai erau încă vii pe-aici, cînd copiii zburdau pe aceste lespezi, cînd fetele se oglindeau în ochii flăcăilor, cînd bărbații își purtau cu mîndrie armele de luptă apărîndu-și căminul de invadatorii ce suiau muntele.

O, și aceste vîrfuri singuratice de munți, peste care se plimbă doar vîntul, și norii, și soarele, și noi, fiii lor, cei care le privim, le cercetăm, și ne mirăm cum de-a fost posibil ca un popor întreg să le aleagă drept casă veșnică și să iubească pînă dincolo de moarte aceste vîrfuri de munți.

ION ARIEȘANU

televiziune

DUMINICĂ 23 APRILIE

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii: „Comoara din insulă". Episodul 9. 9,45 Pentru căminul dv. 10,00 Viața satului. 11,15 Campionatele internaționale de gimnastică ale României — finalele pe aparate. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,00 Campionatele internaționale de gimnastică ale României — finalele pe aparate. 16,40 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Episodul 35. 17,30 Fotbal : Steaua — Sportul Studențesc (repriza a II-a). 18,20 Trei ipostaze ale visului împlinit. 18,35 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 File de istorie. 19,40 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Vrancea. 20,40 Film artistic: „Prizonierul din Manhattan". Producție a studiourilor americane. 22,15 Telejurnal.

LUNI, 24 APRILIE

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Panoramic. 20,25 Roman-foileton : „Familia Palliser. Episodul 10. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Melodii lirice. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 25 APRILIE

9,00 — 12,00 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 17,35 Întrebări și răspunsuri. 17,55 Hochei : Steaua — Dinamo (finala campionatului național) — reprizele a II-a și a III-a. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi, județul Satu Mare. 20,25 Cîntec de țară. 20,40 Teatru TV. : „Valiza cu fluturi" de Iosif Naghiu. 22,00 Din muzica și dansurile popoarelor. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 26 APRILIE

9,00 — 11,10 Program de dimineață. 13,00 Campionatul mondial de hochei (grupa A) : Suedia — R.F. Germania. 15,15 Campionatele mondiale de dirt-track (selecțiuni înregistrate de la Slany). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Consultații juridice. 17,40 Telecronica pentru pionieri. 18,00 Aida, de Giuseppe Verdi. Selecțiuni. 18,40 Tragerea pronoexpres. 18,50 Învățămînt — educație. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! 20,20 Telecinemateca : „Dulcea pasăre a tinereții". Producție a studiourilor americane. 22,10 Emisiune de știință. 22,20 Telejurnal.

JOI, 27 APRILIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Fotbal : Petrolul — Dinamo București (divizia A). 18,20 Reportaj pe glob : Japonia. 18,40 Versuri în lectura autorilor. 19,00 România pitorească. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,10 Ora tineretului. 21,00 Seară de teatru : „Tartuffe", de Molière. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 28 APRILIE

9,00 — 12,10 Program de dimineață. 15,00 Campionatul mondial de hochei — grupa A : Suedia — S.U.A. (rezumat înregistrat de la Praga). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limba franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Film serial pentru copii : „Cuore". 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. 20,15 Film artistic : „Miraj". Producție a studiourilor americane. 21,55 Revista literar-artistică TV. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 29 APRILIE

12,00 Telex. 12,05 Curs de limba spaniolă. 12,30 Roman-foileton : „Familia Palliser". Reluarea episodului 10. 13,20 Concert distractiv. 14,05 Incursiune în cotidian (reluare). 14,25 Tragerea de amortizare Adas. 14,35 Vatră folclorică. Arbore, județul Suceava. 15,00 Stadion. 16,45 Clubul tineretului. 17,45 Agenda cultural-artistică. 18,15 Aprilie 1978 — cronica evenimentelor politice interne și internaționale. 18,30 Antologia filmului pentru copii și tineret : „Charles Chaplin". 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,30 Mari filme western : „Omul din Laramie". Producție a studiourilor americane. 22,10 Întîlnire cu satira și umorul. 22,50 Telejurnal. Sport.

aniversări

Teatrul German de stat din Timișoara
— 25 DE ANI —

„Un teatru se poate naște numai în baza unor valori culturale deja prezente, a nevoii de teatru a unui public".

— Stimate tovarășe IOAN LINDER, colectivul Teatrului german de stat din Timișoara, al cărui conducător sînteți, sărbătorește, printr-o săptămînă festivă, douăzeci și cinci de ani de activitate. Aveți privilegiul, sper să fiți de acord, să răspundeți în numele realizărilor unui sfert de veac de teatru al acestei scene, acum, la momentul aniversar. Să-i amintim și pe predecesori...

— Din cîte știu, directori ai acestui teatru au mai fost : Johann Szekler și Bruno Würtz. Să-i includem și pe conducătorul secției germane, din 1953 pînă în 1956, Rudolf Schati, regizor și actor.

— Acest teatru este considerat de statul nostru, de noi toți, ca unul dintre cele patruzeci și trei de locuri ale Thaliei — sărbătorirea dumneavoastră este și a teatrului românesc contemporan. În același timp, se cuvine să remarcăm faptul că avem, prin acest colectiv, în Timișoara, singurul teatru, în limba germană finanțat de stat, din Europa, cu excepția țărilor care au limba oficială germana...

— Într-adevăr, sîntem singurul teatru subvenționat de stat, în afara teritoriului lingvistic german. Deci, singurul teatru de sine stătător — la Sibiu există, cum știți, o secție în limba germană — iar, în alte părți există trupe particulare, asociații, dar care nu beneficiază de un „statut financiar" ca al nostru.

— Ne-ar fi greu să încercăm o rememorare a istoriei acestei instituții, chiar dacă am conveni să ne oprim asupra momentelor ei de vîrf. Ceea ce vă invit să reconstituiți aici este programul, profilul propriu al teatrului. Vă puteți mîndri cu unul dintre cei mai ridicați indici de frecventare a sălii — putem deci vorbi despre un public constant, interesat de felul în care este concepută și practicată arta teatrală de către acest colectiv.

— Un teatru se poate naște numai în baza unor valori culturale deja prezente, a nevoii de teatru a unui public. Politica națională și culturală a partidului nostru a prilejuit conjugarea acestor date, înființarea și ființarea instituției noastre. Noi avem bucuria de a ne adresa publicului de limbă germană de pe întreg teritoriul țării noastre, indiferent de vîrstă și profesie. Repertoriul foarte divers, răspunde deci, structurii complexe a publicului nostru. Noi putem monta cel mult opt spectacole într-o stagiune, le prezentăm în aproximativ 150 de localități. Conlucrăm, în a diversifica repertoriul, cu colegii noștri de la Sibiu — sîntem atenți să nu punem în scenă aceleași piese, ori să păstrăm suficient timp între spectacolele noastre care pornesc de la același text, pentru ca publicului să nu-i scadă interesul pentru ceea ce îi oferim. De pildă, „Emilia Galotti" de Lessing, piesă ce este pe afișul săptămînii noastre aniversare, premieră a acestei stagiuni, a fost jucată la Sibiu acum vreo 15 ani ; credem că ne adresăm altei generații și că opțiunea noastră este și astfel justificată.

— Dați-mi voie să accentuez că prezența pe scena Teatrului german de stat a piesei lui Lessing marchează încă o etapă a programului de care vorbeam : de-a lungul anilor s-a încercat aici a se reconstitui o istorie a dramaturgiei germane, prin cele mai strălucite exemple. Așa cum, datorită unui secretariat literar activ s-a conturat, articol de articol din deja cunoscutul caiet de sală „Gong", o istorie a teatrului german în România. Vă rog să vă referiți în continuare la conlucrarea cu celelalte instituții teatrale timișorene, cu dramaturgii români contemporani, cu autorii de limbă germană, de la noi. Pornesc de la premiza că cele 19 premiere absolute de text contemporan, semnăturile regizorale și scenografice imprimate pe afișele dumneavoastră, de creatori de spectacol timișoreni, români sau maghiari, oferă suport afirmării unei reale colaborări.

— Aveți dreptate, nu întîmplător ne-am hotărît pentru „Emilia Galotti". Spectacolul acesta a demonstrat, în 1951, cînd a fost montat de liceeni, dorința, apetența pentru teatru a publicului de limbă germană de aici. El este, deci, legat și de propria noastră istorie. Sîntem acum la a 181-a premieră, din care 72 românești, iar 15 autohtone. Ne străduim să stimulăm și să promovăm dramaturgia noastră românească. Acum patru ani, teatrul a înființat un cerc al autorilor care a impulsionat legătura noastră cu dramaturgii ; se poate observa că cele mai multe piese originale au intrat în repertoriu după acest moment. O contribuție deosebită au avut, în acest sens, Franz Liebhard și Hans Kehrer, prieteni constanți ai teatrului și, de fapt, părinții acestei mișcări de dramaturgie autohtonă, în limba germană. Pentru stagiunea viitoare avem deja în lucru „Departe este drumul la Palermo" de Wertheim Ghica și o piesă de Peter Riesz. Sîntem în tratative cu Hans Kehrer pentru o „continuare" a „Pîinii nebunilor" și cu Ludwig Schwartz, pentru o nouă lucrare — acestea pentru planul nostru repertorial de perspectivă.

Referitor la colaborarea cu celelalte instituții teatrale timișorene, locuim și muncim în aceeași casă, prezentăm spectacole pentru aceiași public, e firesc să ne conjugăm eforturile. Avem un țel comun, împărțim bucuria și inerentele greutăți. Sîntem într-o situație fericită...

— V-aș ruga să concretizați.

— E o colaborare zilnică, începînd cu aparatul tehnic, continuînd cu întîlnirile și schimburile de opinii ale secretarilor literari. Ne ajutăm material și profesional. Pe de altă parte, istoria celor 25 de ani arată că regizori și scenografi ai celorlalte teatre, au montat la noi spectacole care s-au bucurat de succes. I-aș aminti pe : Dan Radu Ionescu, Rudolf Schati, Ioan Ieremia, Emilia Jivanov, Virgil Miloia, Alexandru Winterfeld, Francise Kovacs, apoi mulți artiști plastici timișoreni. Un buchet de prietenii, de obligații și de bucurii comune.

— Să nu uităm publicul, vorbiți-mi despre felul în care întrețineți dialogul cu publicul, pe lîngă — sau — dincolo de spectacol.

— Relația teatru-public este cea mai importantă în viața unui teatru în realizarea și afirmarea artei teatrale, pentru că numai în prezența publicului poate avea loc spectacolul. Noi am încercat diferite forme de discuții cu publicul de toate categoriile, de pe tot cuprinsul țării. Ne-am interesat îndeosebi de tineret, de publicul nostru de mîine. La două zile prezentăm un spectacol în deplasare, două treimi din publicul nostru se află în afara orașului. Înainte sau după reprezentație colectivul întreține discuții cu acest, prin forța împrejurărilor, foarte divers public. La noi acasă, în Timișoara, ne ocupăm, anual, cam de zece formații de amatori gîndind că prin intervenția membrilor colectivului nostru facem și educarea gustului și atragerea spre teatru a tineretului. Teatrul German de stat rămîne, și în relația cu publicul spectator, o tribună de promovare a politicii partidului.

•

Turneele întreprinse în străinătate au confirmat, pe lîngă valoarea spectacolelor, statutul de egalitate conferit acestei trupe, cu celelalte teatre ale României socialiste. Iată, de pildă, Dieter Schulze, scrie, în „Neue Presse", Goburg, R.F.G., 1974, elogiind montarea „Urfaust"-ului prezentat în R.D.G., la Gera, Jena și Weimar, sub titlul : „Subvenții ale statului favorizează viața teatrală în limba germană din România". Am putea continua cu aprecieri de genul : „o reprezentație curată și clară", „toți actorii s-au dovedit adevărați oameni de teatru", „aplauze cordiale și sincere", propoziții rostite sau scrise de critici, de oameni de teatru germani. Confruntarea cu publicul străin s-a dovedit deci plină de satisfacții. Ele se înscriu în istoria celor douăzeci și cinci de ani de teatru alături de numeroasele consemnări din presa noastră, de limbă română, germană sau maghiară.

Nu-mi rămîne decît să vă transmit, prin intermediul revistei noastre, salutul celorlalte teatre timișorene, nu înainte de a ura, în numele revistei ORIZONT, întregului colectiv al Teatrului german de stat succese de prestigiu public și critic.

A. C. IORDACHE

Actrițele Johanna Brunner și Ildiko Zamfirescu într-o scenă din „Interviul" Ecaterinei Oproiu.

Din pasiune s-a format o trupă

...Amintirile care se deapănă, firesc, la cîte o aniversare au parfum romantic doar pentru cei aflați în afara pulsului celor care compun un colectiv. Nu uiți ușor cîte o întîmplare ca aceea rememorată de actorul și dramaturgul **Hans Kehrer** în care se istorisea cum, la prima deplasare a Teatrului german de stat din Timișoara cu noul lor autobuz într-un oraș timișean, ei, actorii, au trăit, alături de bucuria putinței de a se deplasa de acum cu propriul lor vehicol, destule pățanii. În sală era atît de frig încît de-a lungul celor mai puțin de trei ore, cît dura spectacolul, apa din paharele de recuzită de pe scenă a înghețat ; spectatorii se încălzeau cu cărămizi fierbinți aduse, prevăzător, de acasă. Greutățile începutului au fost nu numai de ordin material. Trupa se compunea din cîțiva entuziaști ai căror nume va rămîne, pe afișul teatrului, de-a lungul sfertului de veac scurs de la înființare. **Rudolf Schati, Margot Göttlinger, Irmgard Schati,** au fost cei dintîi și, multă vreme, singurii actori cu calificarea atestată de o diplomă. Li s-au adăugat, nu după multă vreme, oameni selectați din rîndul artiștilor amatori care au devenit, alături de cei dintîi, capetele de afiș ale scenei. Ei se numesc **Peter Schuch, Hans Kehrer, Elisabeth Kölbl, Julius Vollmer,** profesionalizați prin efort propriu, sub semnul unei tenacități și al unei bucurii demne de stimă.

Meșteșugarul care fusese **Peter Schuch** vorbește, și astăzi după peste o sută de roluri rezolvate cu talent și muncă, cu o știință a nuanțelor remarcabilă, despre emoția ce i-o prilejuiește întîlnirea cu publicul față de care nutrește un respect emoționant. Artistul a urmat, din mers, o școală superioară foarte personală de meșteșug actoricesc, învățînd, perfecționîndu-se ca om, ca specialist, refuzînd categoric să se repete. „Urfaust", „Hoții", „Nathan înțeleptul", „Meșterul Jacob...", dar cîte din cele 182 de premiere ale Teatrului german timișorean nu au rămas în memoria spectatorilor săi datorită, în mare parte, lui Peter Schuch ?

De la „Intrigă și iubire" — 1955 — la „Meșterul Jacob" drumul distinsei artiste **Margot Göttlinger** numără zeci de piese — în care a jucat ca actriță de mare forță a acestei trupe sau cărora le-a semnat regia. A fost unul din primii dascăli întru actorie, dicție, mișcare scenică ai colegilor, omul care, alături de alți cîțiva a instituit cursuri de istorie a teatrului, de cultură generală și le-a susținut cu perseverență. Chiar după ce începutul fusese făcut, Margot Göttlinger nu a renuntat să perfecționeze, în continuare, trupa, astfel încît fiecare dintre piesele pe care le punea în scenă se identificau cu tot atîtea „reciclări" profesionale. Montări memorabile ca „Ifigenia în Taurida", „Hoții", „Nunta lui Figaro", „Georges Dandin" îi poartă iscălitura ; îi aparține, de asemenea, ideea constituirii unui studio.

De la debutul ca actor, pînă la premiul Uniunii scriitorilor pentru dramaturgie, de la scenetele în grai șvăbesc la „Ogoare scufundate", „Pîinea nebunilor", „Meșterul Jacob" drumul parcurs de artistul complex care este **Hans Kehrer** a fost punctat de o strădanie întru totul remarcabilă. „E vorba de căsătorie", piesa de debut a înregistrat cel mai mare număr de spectatori din analele teatrului ; Vetter Matz, eroul căruia i-a dat viață el însuși s-a identificat cu o figură de iz și penetrație folclorică, asemenea unui Păcală sau Nastratin Hogea, astfel încît a fost „nevoit" să-și permanentizeze multă vreme eroul în coloanele ziarului „Neue Banater Zeitung". Temele pieselor sale devin mereu mai adînci, măiestria dramaturgică, tot mai împlinită. Cu o secvență din istoria acestor locuri își realizează cea mai de seamă lucrare teatrală, „Pîinea nebunilor".

...Irmgard Schati este o actriță a cărei prezență în spectacol promite un rol întotdeauna „soluționat", înțelegînd să-și împrospăteze gama nuanțelor anulînd tot ceea ce investise în cîte un rol anterior. Este, la rîndul ei, un actor-pedagog, cu constante preocupări vizînd educația muzicală a colegilor. Pentru mulți spectatori, pentru cronicarul care urmărește, de mulți ani, stagiunile teatrului Irmgard Schati oferă bucuria revederii actorului pasionat de profesia pe care o onorează cu har. „Casa Bernardiei Alba" „Caseta", „Povestiri din pădurea vieneză" sînt doar cîteva din spectacolele care au făcut, au creat formula **„o piesă CU Irmgard Schati".**

...Ei, cei dintîi componenți ai Teatrului german de stat, rămași „primii" pînă astăzi, au fundamentat prestigiul actual al scenei printr-o dublă muncă : de actori și animatori culturali. Au sprijinit devenirea instituției, a colegilor lor, în drumul spre profesionalizarea treptată. Spectatorilor din R.D. Germană li s-a părut firesc ca timișorenii, colegii lor de breaslă, să prezinte **Urfaust, Comedia dulapului, Moartea unui artist,** așa cum au făcut-o actorii Teatrului german de stat Timișoara. În succesele lor, în calitatea de necontestat a artei lor stă, ca nobilă premisă, munca acestor oameni.

ILDICO ACHIMESCU

Firoscos

„Cuvîntul din titlul acestui articol este, în limba română populară, sinonim parțial cu **filozof.** Zic parțial, pentru că **firoscos** nu înseamnă „Persoană care se ocupă cu filozofia..." (sensul 1 al substantivului **filozof,** în DEX), ci doar „Om învățat priceput la toate" (sensul 2 al aceluiași substantiv, tot în DEX). Definiția dicționărească a termenului în discuție certifică acest raport de sinonimie parțială : „(Om) priceput la toate, învățat și deștept" (DEX). Așadar, sinonimia dintre cei doi termeni se realizează numai la nivelul **unuia** dintre sensurile lui **filozof,** care este polisemantic, în timp ce **firoscos** este monosemantic.

Cîteva amănunte, mai întîi, despre **filozof.** Este îndeobște cunoscut că — în greacă, de unde provine — cuvîntul este compus și înseamnă „iubitor de înțelepciune". Grafia actuală cu z, trimite către **rostirea** franceză **(philosophe),** grafia, mai veche, cu s este etimologică. Neavînd un termen propriu corespunzător, latina a recurs la greacă : **philósophus,** cu accentul pe primul o, așadar, **altfel** decît în românește.

Vrednic de tot interesul este faptul că **filozof** este atestat încă din secolul al XVI-lea. Fără să greșim prea tare, am putea spune că termenul acesta reprezintă, în limba română, unul dintre cele mai vechi... neologisme. Îl găsim, de pildă, la Varlaam : „Caută de vedzi adevara, o **filosofe** !", la Dosoftei : „Daria era învățată **filosofă",** și ceva mai tîrziu, la Neculce, într-un text plin de savoare : „Care mult i-am dzis eu lui Dumitrașco-vodă, în taină, să lase pizma Brîncovanului și să nu-ș răsché oastea. Că pre urmă mult să va căi și nemic nu va puté folosi, precum dzice **filosofu** l : «Căințile cele de apoi întru nemica sînt»". Potrivit lui Dimitrie Cantemir, menirea cea mai de seamă a „filosofilor" este „Înlăuntrurile cămărilor firii a întra și a căuta" **(Istoria ieroglifică). Trebuie să recunoaștem că sugestia lui Cantemir, formulată atît de plastic, corespunde, în bună măsură, țelurilor înseși ale filozofiei.**

Aceleași „familii semantice" îi aparține derivatul „nomen agentis" **cugetător,** de la verbul **cugeta,** moștenit, acesta din urmă, din latinescul **cogitare.** Cît de revelator mi se pare detaliul că, pe terenul limbii latine, **cogitare** poate fi despicat în **co(n)** și **agitare,** așadar, „a frămînta (gînduri) ! Concurate și, pînă la urmă, biruite de sinonimele **gîndi, ginditor,** perechea **cugeta — cugetător** se retrage, treptat, din uz. Derivatul rămîne însă un termen al poeziei, dovadă, celebrele versuri eminesciene, din **Scrisoarea I :** „În prezent **cugetătorul** nu-și oprește a sa minte. / Ci-ntr-o clipă-i duce gîndul mii de veacuri înainte". În linii mari, cuvîntul corespunde germanului **Denker** și francezului **penseur.** În schimb, infinitivul lung, substantivizat al verbului **cugeta** circulă în mod obișnuit, mai cu seamă cu sensul special „meditație, reflecție" : **Cugetările sărmanului Dionis ;** Nicolae Iorga, **Cugetări.** Iată una : „Cînd oamenii vor sări să te bată cu pietre, să știi că au văzut ceva bun la tine". Cu acest sens, **cugetare** se suprapune aidoma francezului **pensee,** de unde neologismul nostru **panseu,** întrebuințat totdeauna ironic : „Serica citi prietinilor săi un **panseu"** (Călinescu, **Scrinul negru).**

Ceea ce este mai interesant în cazul termenului din titlul acestor însemnări privește fără îndoială, etimologia. Specialiștii sînt de acord că **firoscos** este rezultatul unui soi de contaminare între **filozof** și **(din)fire scos !** Cîtez, pentru savoarea ei, explicația structurii cuvîntului, așa cum o aflăm în DA **(Dicționarul limbii române,** 1934) : „Alterat din **filosof** și contaminat cu (din) **fire scos,** printr-o glumeață etimologie a poporului nostru, care, pe oamenii prea învățați, îi crede mai mult s. mai puțin țicniți" (!). „Precauția", pe care redactorul o crede necesară („mai mult **s. mai puțin** țicniți"), este de tot hazul ! Oricum, rămîne evident că, prin însăși originea sa, **firoscos** este dacă pot spune așa, „condamnat" să învedereze, la fiecare întrebuințare, o sensibilă tentă ironică, de care nici **filozof** nu „scapă" totdeauna : „De-aia strig în gura mare : / Poat' să spuie cît o vrea / **Filozofu nu știu care** / Cum că viața nu-i grozavă. / Eu o țiu mereu pe-a mea / Că de moarte, nici o grabă !" (Miron Radu Paraschivescu, **Cîntice țigănești).** „Ironia", în cazul de față, se **anulează prin însăși... sursa ei.**

sadoveniana

Și de data aceasta, ca în atîtea alte rînduri, Sadoveanu a întuit în **firoscos** un termen al limbii populare cu nebănuite disponibilități expresive. Prozatorul le „prelucrează", mlădiindu-le și modificînd coeficientul de „ironie", în funcție de situație. Ea — ironia — este aproape imperceptibilă în această fîntînă de text din **Nicoară Potcoavă :** „— Da' de ce ? s-a hlizit Dominte, feciorul cel mai mic al Gîrbovului. — Cum de ce ? s-au mirat cei care întrebau ; căci vine sfîrșitul lumii, oștene. — Ba să vă spuie bădica meu Nechita, oameni buni, a grăit cu sfîlciune Dominte, că dacă s-a prăpădi lumea, apoi vite, straie și bani n-or folosi nimănui, fie oșteni, fie călugări.

Oamenii ascultau cu mirare pe acel **firoscos** care rostea asemenea adevăr înțelept" (XVIII 379). Așa cum demonstrează contextul, **firoscos** implică, în situația de față, mai curînd o atitudine admirativă, iscată de contrastul între vîrsta joasă (Dominte era „feciorul cel mai mic al Gîrbovului") și „înțelepția" vorbitorului. De aici : uimirea ascultătorilor („Oamenii ascultau **cu mirare** pe acel firoscos..."). Ironia încolțește și crește vertiginos în primele pagini ale romanului **Mitrea Cocor,** vădind străvechea prejudecată față de școală a țăranului de odinioară : „— De ce rizi, mă ? l-a întrebat maică-sa... — Rîd și eu, așa. — Cînd nu pricepe, omul să nu se strîmbe. — Ba pricep. Tatăl mîna cei doi cai murgi. A întors fruntea și a rînjit : — Mitrea ăsta are minte de **firoscos ;** trebuie dat la învățătură" (XVII 179). Termenul dobîndește un sens difuz, sunînd a batjocură, într-o replică rostită de lelea Ileana, pitoresc personaj din **Nada Florilor :** „— ... Ne arde soarele vara, zice tot mămuca, ne spulberă viforniță și nu ne găsim cuicuș bun niciodată ! — Apoi mă-ta e **un fel de firoscoasă,** a încuviințat lelea Ileana" (XVII 438).

Firoscos : un termen popular din ce în ce mai puțin cunoscut, ale cărui bogate resurse expresive le-a revitalizat și le-a nuanțat, cu incomparabil meșteșug artistic, Sadoveanu.

G. I. TOHĂNEANU

civitas

Accidente sub viaduct

De ani de zile, în drumul meu spre Întreprinderea Poligrafică Banat, am văzut zeci de accidente de circulație într-un singur loc (aș zice un loc buclucaș), și anume, la viaductul de cale ferată ce intersectează Calea Aradului. Se știe că a crescut mult, nu numai traficul circulației, ci și forma (gabaritul, înălțimea) mașinilor, în raport cu actualele deziderate ale traficului economic național sau internațional.

Am văzut în acești ani (săptămînă de săptămînă — fără nici o exagerare) furgoane românești și străine izbite, în partea lor superioară, de partea metalică a susținerii tronsonului de cale ferată. Am văzut conducători auto accidentați. Dar în primul rînd am văzut perturbarea circulației rutiere, la un mod îngrijorător. Am văzut milițieni trudind la descongestionarea șoselei, am văzut lucrători ai întreprinderii de electricitate scoțind de sub tensiune rețeaua electrică a liniei de troleibuze, pentru a evita electrocutarea, am văzut, ei, și astă vă rog să rețineți, am văzut cetățeni întrebîndu-se cu vehemență : „Bine, dar nimeni nu ia nici o măsură ?" Aceasta-i întrebarea. Inspectoratul județean de miliție a pus un semn de circulație prin care se menționează înălțimea admisă (3,4 m), C.F.R.-ul se îngrijește de propria sa securitate : starea căii ferate, Întreprinderea de Drumuri și Poduri, de asemenea își poate justifica menirea. Dar ne întrebăm : cine e vinovatul ? Pentru că vede oricine că adîncirea șoselei cu aproximativ un metru ar rezolva situația. Și această lucrare, dacă ar fi abordată asiduu, s-ar executa în cel mult 2—3 zile. Dar, vă rog să rețineți, nu căutăm un vinovat, ci o rezolvare.

ION VELICAN

muzică

Medalion Berlioz

La împlinirea celor 175 de ani de la nașterea celui mai proeminent romantic francez, Filarmonica „Banatul", prin intermediul dirijorului Remus Georgescu, a ținut să omagieze evenimentul. Prilejul unei seri-medalion Berlioz, echivalează în bună măsură cu parcurgerea celor mai înalte aspirații ale muzicianului de a-și contopi arta cu chemările poetice ale literaturii, de a o organiza într-un programatism riguros.

Luxuriantul limbaj orchestral utilizat oferă omonimul în simfonic pentru ceea ce a însemnat Paganini sau Liszt în literatura instrumentală. De la Uvertura „Benvenuto Cellini" pînă la „Simfonia fantastică" am asistat la un splendid maraton al orchestrei, invitată să recreeze febrilele căutări ale celui care poate fi cotat pe drept, ziditor al orchestrei moderne. Au fost invitați trompetiști suplimentari din Arad și Oradea. Solistul serii, basul clujean **Ionel Pantea** a susținut Monologul lui Lorenzo din „Romeo și Julieta" cu nota gravă, de profundă noblețe ce definește personajul. Frumusețea frazării, noblețea timbrului, căldură insuflată acestui personaj renascentist, cît și abilitatea tehnică ne-au consolidat părerea că dispunem de una din cele mai frumoase, mai cultivate voci românești. Dirijorul Remus Georgescu a mobilizat la o tensiune excepțională resursele emoționale ale orchestrei, decianșind în ultima secțiune a „Damnațiunii lui Faust", scrisă pe tema Marșului lui Rákoczy un veritabil entuziasm, nepotolit pînă la reluarea părții. Apogeul l-a constituit „Simfonia fantastică", gîndită unitar, ca un mare și unic arc de expresie. Suavitatea valsului (II), liniștitoarea melopee a duo-ului pastoral (III) și-au găsit echivalența în accentele damnatice ale „Marșului spre supliciu" ori în orgiastica ritmică a „Visului unei nopți de sabat". Se cuvine aplaudată la scenă deschisă contribuția suflătorilor, percuției (mai puțin a harpei), a întregului colectiv care o reușit să ne convingă.

DORU MURGU

★

FILARMONICA DIN ARAD, avînd sala de concerte în reparații, își prezintă simfonicele pe scena Teatrului. Acustica net superioară a sălii Palatului cultural obligă acum la o migăloasă cizelare a sonorităților orchestrei, a dozajului între compartimente. Am avut recent prilejul să audiez două lucrări concertante, una pentru pian, cealaltă pentru vioară și o lucrare simfonică. Se pare că pianul, ca instrument solistic, e mai puțin favorizat decît vioara, iar lucrările simfonice cu sonoritate camerală par a fi avantajate față de cele ce pretind un aparataj mai mare. **„Burlesca pentru pian și orchestră"** a tinerei compozitoare Maya Badian-Munteanu, primă audiție, a oferit pianistului Adrian Tomescu prilejul să-și etaleze virtuozitatea, pe care partitura nu o ocolește, dar și capacitatea sa de a contrui cu subtilitate edificiul unei lucrări ce îmbină o seamă de procedee de limbaj avansate în cadrul unei forme de sonată mai puțin obișnuită care, după expoziția tematică folosește un fugato în locul dezvoltării, ca apoi să conchidă cu o repriză inversată. Dirijorul Eliodor Rău ne-a oferit în continuare o pedantă execuție a suitei a II-a „Arleziana" de Bizet. Formația a sunat frumos, omogen, redînd cu suplețe acel joc de lumini calde a unei muzici atît de particulare. În partea a doua a programului, violonistul sovietic Jan Ter Mergherian a oferit Concertul de Beethoven. Și-a pus în relief calitatea deosebită a sunetului, acuratețea tehnicii, deși poate tempoul folosit în special în Rondo a fost puțin cam rar. Oricum, solistul va rămîne ca unul dintre cei mai valoroși colaboratori de peste hotare ai actualei stagiuni.

IOAN TOMI

sport

Frică mi-i . . :

... că „Poli" a fost lider doar în vreme ce Dobrin, călătorind în Franța și Argentina, l-a supărat atît de tare pe Ștefan Covaci, încît acesta, într-un interviu post-festum, declara că omul din Pitești nu are capacitate de efort. E o chestie : să faci un drum pînă la Buenos Aires ca să te lămurești de un adevăr pe care Dobrin îl știa cam de cînd nu stă acasă și umblă duminica în pantaloni scurți, de 15 ani. Putea să-l întrebe sincer, între patru ochi („Măi, băiete, poți să mă întreci la o sută plat"), dacă-l era jenă altfel. Drept să spun, dacă era pe întrebatelea, în ce mă privește, aș fi ocolit răspunsul pînă la Polul Sud, să văd numai cum arată Lumea, după care aș fi suportat orice critică la obiect și atac de persoană. Și, ca să vezi replică : Dobrin s-a răzbunat pe primii întîlniți în cale, timișorenii, deși și ei știau că acela nu are capacitate de efort ci capacitate de gîndire — aspect pe care fotbalul mondial nu prea îl înghite, deși brazilienii, într-un „amical" cu campionii lumii, au reabilitat fantezia, punîndu-i pe gînduri pe marii savanți ai practicii și teoriei sportului jucat mult mai mult cu piciorul decît cu orice altceva. De aceea nu m-am supărat că Dobrin nu l-a convins pe Ștefan Covaci că are nevoie de niște nebunie curată în arene, ci m-am necăjit că omul din Pitești s-a răzbunat pe cine nu trebuia, adică pe Dembrovschi. Sigur, cu Angelo Niculescu lucrurile stau altfel, Dobrin lipsind din „corabia cu 11 pasageri", croazieră uitată și trecută doar la amintiri și nedumeriri: Ce s-ar fi întîmplat dacă ? ! Cu mine, cred, Dobrin n-are nimic de împărțit — așa cum bine remarcau cîțiva cititori ai **Sportului de la Orizont"** între care unul, arădean, Ioan Iustin Purza, îmi declară o „inoxidabilă prețuire". Țin să-i mulțumesc entuziastului corespondent pentru scrisoarea sprințară și să-l asigur de aceeași inalterabilă considerație, stringîndu-i mîna pentru cuvintele : „Pentru mine, fotbalul, ca și literatura, e un fel de sandvici cu diamante". Interesant! Unii ar putea replica : „uneori, fotbalul e un sandvici cu pioneze" !

Frică mi-i că duminică, la Arad, nu vor fi locuri destule pentru marea întîmplare sportivă U.T.A. — Poli. Numai de aceea mă tem și nu de altceva, întrucît mie mi-i drag spectacolul fotbalistic decît scorul și alte socoteli de pronosport.

Din handbal : Constantin Lache, în mare formă, mă „amenință" cu o revanșă la biliard, sportul — singur — în care pierde. „De mă voi antrena — zicea cunoscutul antrenor — pre mulți voi carambola . . .". Îi înapoiez mănușa . . .

TEODOR BULZA

Mileniile Timișoarei

(Urmare din pag. 8)

Totuși, în vechiul canevas de pe timpul cetății turcești se poate observa în partea de sud a cetății, în fața castelului, o formă dreptunghiulară, asemănătoare celei a unui castru roman. Aceasta se deosebea vizibil de restul cetății, fiind ca o anexă a ei, restul cetății avînd un contur neregulat. Cînd Timișoara a fost reconstruită de către austrieci pe un canevas nou, aceștia nu au fost interesați în cercetări arheologice, și nici în păstrarea vreunei forme anterioare, această porțiune fiind îngloabată parțial în zidurile cetății de tip Vauban. [6]

Al doilea fenomen este cel de subsidență (coborîre lentă) care afectează întreaga zonă dintre Timiș și Bega, implicit vatra orașului Timișoara. Semnalată de către V. Tufescu [7] și confirmată prin sondaje, viteza de coborîre a fost măsurată în anul 1963/64 fiind stabilită la cca. 2 mm anual. [8] Dacă o considerăm în cursul unei vieți de om, ea are valori neînsemnate (20 cm în 100 ani), iar efectele ei — în condiții naturale, fără intervenția omului — sînt compensate prin simplele depuneri de praf adus de vînturi. Dacă însă calculăm valoarea ei pentru cele peste 1900 de ani de la apariția TIMISCON-ului pe harta lui Ptolemeu, valoarea acestei coborîri a solului se ridică la cca. 3,5 m, ceea ce înseamnă că fostele construcții romane (mai bine zis resturile lor) se vor găsi la această adîncime și pot fi scoase la iveală doar cînd se fac săpături la adîncimi de 3,5 m sau mai mari. De altfel obiectele și monedele romane au fost găsite tot cu ocazia săpăturilor unor fundații adînci sau a unor fîntîni.

[1] Ștefan Pascu, în articolul „Timișoara în istoria României", publicat în volumul „Timișoara în istorie și contemporaneitate", 1970, la p. 32 afirmă că Timișoara se află pe locul unei vechi așezări geto-trace.

[2] Harta se afla în anul 1938 la Staatsbibliothek din Berlin, secția **Incunabule** nr. 3535, cf. M. Popescu Spineni : „România în istoria cartografiei pînă la 1600", vol. II, Harta nr. 10, București, 1938.

[3] A. Cucu. 1927. Harta comparativă a Daciei, după coordonatele geografice ale lui Ptolemeu și studiul ei". Ed. Cartea Românească Timișoara.

[4] Longitudinea pe harta lui Ptolemeu era măsurată din Oc. Atlantic spre est și era mult diformată. Latitudinea în schimb nu era greșită — în general — pentru Europa sudică, decît cu 1—2°.

[5] M. Popescu Spineni. Op. cit., Harta nr. 8.

[6] Ilieșu N. Dr. 1943. Timișoara — monografie istorică. Timișoara. Hărțile de la p. 47, 48, 49.

[7] Tufescu V. 1957. Zona de subsidență de la Timișoara. În „Comunicările Acad. R.P.R., Tom. VII, nr. 2.

[8] Măsurătorile au fost efectuate de studenții facultății de Istorie-Geografie a Institutului Pedagogic Timișoara, seria 1961—1964, sub conducerea subsemnatului.

corespondența

CUVÎNT ÎNAINTE

Noi toți am fost începători. De aceea înțelegem curata nerăbdare a celor care și-au trimis prima poezie. Știm că pentru ei zilele de așteptare a unui răspuns sînt lungi, ca anii. În această privință, fără voia noastră, provocăm multe dezamăgiri și legitime enervări. A fi începător nu înseamnă a fi lipsit de talent, ci un talent care abia se trezește. Darul acesta se simte în chiar prima lui poezie. Pe asemenea începători îi așteptăm cu înfrigurare și cu dragoste. Și nu cruțăm nimic ca să-i ajutăm. Cei care încearcă dintr-o distracție să scrie, nu sînt începători. Ei încearcă așa cum îți încerci norocul la loterie. Dar nu au nimic comun cu literatura, oricîtă bunăvoință și stăruință ar avea.

Pe noi ne interesează începătorii, aceia în scrisul cărora e o scăpărare. Fiii și nepoții rapsozilor anonimi care prin secole au creat poezia noastră populară. Și mai este un adevăr pe care trebuie să-l cunoască acei care se avîntă cu totul nepregătiți și simplist în poezie : fără cultură nu poți deveni scriitor. Poezia este un fel de a vedea al poetului.

Antonie Alexandrina : Poetul dibuie ani mulți, firește, acele puncte sensibile ale sufletului său. Dar poezia e un organism, nu un cumul de versuri, și ca atare se cere poetului să versifice cît poftește, dar să nu ne comunice decît marile zguduiri ale sufletului său. Așteptăm în acest sens, cu încredere, colaborarea dvs.

Valentin Argeșanu : Vă place „poesia frammenta". Și, lucru rar, aveți și suflu pentru ea. Dar nu uitați că una din calitățile poeziei este reticența. Trebuie să reziști tendinței de a spune totul, de a explica și repeta. Altfel dispare sugestia, acea parte nespusă a poemului în care se află de fapt poezia. Am reținut ceva. Mai trimiteți.

Costin Marinescu : Am primit traducerea monologului lui Hamlet în versiunea lui Ion Barac și D. P. Economu. Ați observat că traducerea deconcertează spiritul curios al limbajului și al misterelor creației. Scriitorul care se străduiește să traducă o poezie se supune în chip voluntar unei gîndiri care îi este străină. El se face conștient un altul și rămîne în același timp el însuși,încercînd să domine limba sa proprie.

Adrian Carpen : Cuvintele n-au numai un timbru, un miros, ele au deasemenea un anumit potențial, o tensiune, o valoare dinamică. Străduindu-vă să înțelegeți exact acest lucru, credem că puteți scrie lucruri publicabile. Așteptăm.

Ion Visu : „Mă prind de rădăcinile patriei" este o poezie declarativă, conținînd metafore neverosimile, fără emoție. Este adevărat că nu vă lipsesc ideile. Dar versurile nu se fac numai cu idei, ele se fac și din cuvinte.

Gheorghe Coșoveanu, Mihaela Moldoveanu, Nicolae Rogobete, Gh. Crăciun și D. Aurel — Idei frumoase, chiar înălțătoare și generoase, dar lipsite de emoție artistică.

Virgil Vrînceanu : În poezia pe care ne-ați trimis-o, bunele intenții rămîn respectabile. Mai încercați.

Olga Abegy : Nu sînteți lipsită de abilitate. Dar adeseori dvs., ca și Valentin Argeșanu, distrugeți sugestia, fiindcă nu rezistați tendinței de-a spune totul. Mai trimiteți.

Valeri M. Sivan : Dacă poezia vrea să raționeze și să argumenteze, ea nu mai este poezie. Cel puțin așa ne învață un mare reprezentant al ei, Novalis. Versurile dvs. sînt narative, fără suflu poetic. Mai încercați.

Eugen Dragomir : Ne scrieți să fim sinceri cu dvs. și să nu vă menajăm. Mă rog. Fondul poeziilor pe care ni le-ați trimis este irelevant. Așteptăm altele.

Eugen Lazăr : Lucruri interesante, în deosebi în poemul „Geneză". Așteptăm altele.

Ion Tălmaciu : Există promisiuni. În deosebi în poezia „Copilăriei". Vreți să mai trimiteți pentru edificarea noastră ?

Octavian Gățăianțu : Cele trei poezii sînt neconcludente. Așteptăm altele.

Mihai Moraru : Există unele promisiuni. Dar expresia e destul de modestă. Așteptăm alte poezii.

Doru Dume : Clișee verbale însoțite de un retorism desuet. Deocamdată, nu.

Jivan Constantin : Deocamdată, nu.

Dumitru Branc : Aveți o sensibilitate romanțioasă, dar trebuie să realizați ceva cu ea.

Cristian Dan : Metafore și imagini uzate.

Olga Olaru : Pe linia „Pastelului" ați putea să ne trimiteți lucruri bune.

Leni Rotor : Cîteva imagini remarcabile în „Ei sînt flori de mac". Reveniți.

Sentiona : Cîteva imagini de reținut. Mai trimiteți.

Florica Popa : Versificați frumos, dar încă nu scrieți poezie. Indiscutabil aveți sensibilitate, dar expresia dvs. este modestă.

G. Topîrceanu : Deocamdată bucăți modeste.

Dan R. Ion : Stîngace transfigurare a emoției. Aveți suficiente mijloace de versificație, dar nu le fructificați. Deocamdată, nu.

PETRU SFETCA

panoramic cultural

FESTIVALUL NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI" : Studioul teritorial de radio și televiziune a realizat un nou spectacol de poezie radiodifuzat, sincretic, pe versuri din toate perioadele liricii românești. Autorii timișoreni : Anghel Dumbrăveanu, Nikolaus Berwanger, Alexandru Jebeleanu, Damian Ureche, Dușan Petrovici, Lieduri de Tiberiu Brediceanu și Mircea Hoinic. Au recitat actori ai Naționalului timișorean, au cîntat soliști ai Operei, au dansat balerinii noștri preferați, prezentă fiind și inerenta muzică folk. Invitați, actorii Margareta Pogonat și Tudor Gheorghe. Redactor Maria Mărgineanu. ● „DOR DE FRAȚI" se intitulează culegerea de documente epistolare din colecția Muzeului municipal din Lugoj prefațată și adnotată de Ion Stratan. Inițiativa publicării interesantelor scrisori ale unor personalități ale culturii acestor meleaguri aparține editurii **„FACLA".** Cartea a fost prezentată de Simion Dima la Lugoj și Buziaș. ● La Muzeul Banatului s-a deschis expoziția retrospectivă de pictură Petre Abrudan. ● Filarmonica **„BANATUL"** ne-a prezentat un medalion Haydn, sub bagheta lui Remus Georgescu, în afara simfonicului de sfîrșit de săptămînă. ● Admirabila inițiativă a programului Berlioz de pe podiumul Filarmonicii noastre este, de fapt, aniversarea 175. Să ne amintim că anul 1978 mai aduce o aniversare, 165, demnă de un medalion : Wagner. Sau asta abia peste 10 ani ? ● Cenaclul maghiar „Ady Endre" al Asociației scriitorilor din Timișoara l-a avut oaspete pe Mariki Zóltán. A citit proză Pongrácz Maria, referent fiind Mandics György. ● „Revista de istorie" nr. 3 publică o amplă dare de seamă asupra Anuarelor muzeelor din Reșița, Timișoara și Arad. ● Două împlinite aniversări : Iulius Podlipny, pictorul timișorean, a împlinit 80 de ani. La festivități au luat cuvîntul Dumitru Preda, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă și Romul Nuțiu, președintele Filialei U.A.P. ● Compozitorul Filaret Barbu împlinește vîrsta de 75 de ani. Cotidianul „Drapelul roșu" publică un frumos omagiu semnat de artistul emerit Nicolae Boboc. ● La librăria din Recaș, lansarea volumului „Singur cu mine" de Nikolaus Berwanger. ● Erată pentru **„FORUM STUDENȚESC"** nr. 3 : nu „studio de radio" au studenții (ce lungime de undă ?), ci de „radioficare", adică rețea de difuzoare. Și nu se „comemorează" zece ani de la înființare, ci se „aniversează".

L. BURERIU

top

AMALGAM. DUPĂ MAI BINE DE 20 ANI, grupul **„The Platters"** relansează în formulă „disco" marele succes **„Only You"** compus de Buck Ram. ● Formația **„Mondial"** a efectuat luna trecută un turneu în Polonia. Concertele susținute de aceasta, s-au bucurat de succes. ● La mai puțin de o săptămînă de la terminarea filmărilor pentru televiziunea britanică, cîntărețul francez **Claude François** se stinge din viață. Cauza decesului : electrocutat în timp ce-și repara veilleuza . . . ● Pînă la sfîrșitul acestei luni, grupul american **„Manhattan Transfer"** se . . . transferă în Anglia pentru a susține o serie de concerte. ● Se afirmă, ce-i drept timid, grupul danez **„Mabel".** Dată fiind media de vîrstă a componenților acestui grup (sub 20 de ani) repertoriul e axat pe „Bubble Gum Music" dar, zic specialiștii, tinerii promit . . . ● **Esma Regepova** înterpretă de mare sensibilitate expresivă, a susținut două spectacole în orașul nostru. Cu această artistă iugoslavă am făcut cunoștință acum cîțiva ani cînd am ascultat-o în filmul **„Am întîlnit țigani fericiți"** „Cîntecele țigănești interpretate de Esma ne aduc mireasma florilor de cîmp . . . ● **David Bowie** va apare în filmul „Just A Gigolo" alături de celebrul „înger albastru" (am numit-o pe marea artistă Marlene Dietrich). ● Concomitent cu lansarea filmului „Eu, tu și Ovidiu", casa de discuri „Electrecord" ne pune la dispoziție un disc cu cîntecele peliculei care nici ele nu depășese nivelul acestei comedii muzicale cu gaguri de pe timpul lui Senett . . . ● **Punk Rock-ul în derivă !** S-a desființat de curînd grupul „Sez Pistols" alcătuit din muzicanți ocazionali care grație unei publicați deșănțate au ajuns să atragă atenția unora prin mijloace exterioare muzicii . . . N-am pierdut nimic ! ● **Paul Mc Cariney** și grupul său **„Wings"** au bătut recordul în materie de vînzare a discurilor. Performanța s-a realizat grație piesei **„Mull of Kintyre",** prezentă și în **TOP-ul revistei „ORIZONT"** care se prezintă astfel : **Secția română : 1** Imn soarelui — **Mondial ; 2.** Horă pe smalț — **Semnal ; 3.** Porți de vis — **Dida Dragan și Progresiv TM ; 4.** Septembrie — **Mircea Baniciu ; 5.** Închinare — **Benedict Popescu. Secția străină : 1. Mull of Kintyre — Paul Mc Cartney ; 2.** C'est la vie — **Emerson, Lake & Palmer ; 3.** Don't let me be Misunderstood — **Santa Esmeralda ; 4.** We Are The Champions — **Queen ; 5.** Midnight — **Donna Summer.**

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **Celebra scriitoare franceză François Sagan, revelația deceniului șase a tineretului francez, spirit libertin și, deseori, o adevărată mană pentru reporterii vînători de răspunsuri „țicnite", a făcut și următoarea mărturisire : „Pentru o femeie important este să aibă un bărbat alături . . . pardon, idealul ar fi să aibă trei bărbați, adică : unul de 40 de ani, ce împreună să fie șic, unul de 60 de ani, care să aibă cec și al treilea de 25 de ani care eventual să fie șoc !"** ● **În orășelul Petes din S.U.A., pe una din pietrele de țintirim se poate citi și următoarea inscripție : „Aici zace James C. Rendom, care a închis ochii în anul 1800, la 6 august. Cinstita sa văduvă, așteaptă consolare. Are 24 de ani, este o femeie bună și devotată. Trăiește în acest sat, Charstreet, nr. 4".**

● **Oare caii dorm într-adevăr în picioare ? Da, spun specialiștii care au studiat somnul acestor nobile animale. În timp ce calul stă nemișcat și se odihnește, încheieturile de la picioare i se închid automat, devenind adevărate propte. Culcat, datorită greutății sale, calul începe să asude, respirația i se îngreunează iar întreg corpul i se crispează, somnul în aceste condiții fiind, deci, imposibil.**

● **Turnul din Pisa nu e unicul turn înclinat din lume. Dimpotrivă, ei are „frați" care parcă vor să-i întreacă faima. Astfel, cunoscuta geamie din Mosul are o înclinare de 30 grade, iar o pagodă din Pekin are cele patru etaje într-adevăr „în aer". La Saint Moritz, în Elveția, există un turn înclinat încă din secolul XIII, adică înaintea celui din Pisa. Ce să mai spunem de o copie fidelă a celebrului turn, pe care americanii au vrut să-l aibă la ei acasă !** ● **Cartea cea mai mică din lume se află în muzeul Guttemberg, din Mainz (R.F.G.) și este tipărită pe metal. „Mărimea" ei : 3,5×3,5 milimetri ! Ea a fost „tipărită" numai în șapte exemplare.**

convorbiri

Cu istoricul ION HORAȚIU CRIȘAN

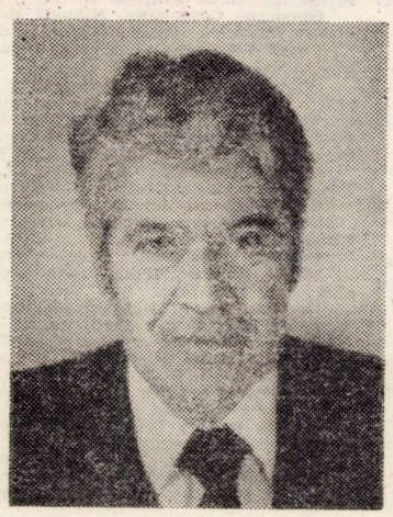

– Sînteți cunoscut ca unul dintre cercetătorii pasionați ai figurii lui Burebista. Ce v-a determinat să vă ocupați de acest ilustru rege al antichității, care a creat primul stat dac centralizat și independent ?

– Toată activitatea mea, de peste 25 de ani, mi-a fost axată pe studierea civilizației și istoriei daco-getice. Am avut impresia că regelui Burebista nu i-a fost acordat locul ce i se cuvenea în istoriografie și mai cu seamă în conștiința urmașilor daco-geților : românii de azi. Iată de ce am încercat să adun toate izvoarele, fie ele narative, fie epigrafice și mai ales arheologice, în a-mi realiza visul : acela de a dimensiona personalitatea de excepție a lui Burebista – vis susținut de toate categoriile de izvoare la care mă refeream. Pentru legitimarea celor afirmate, socot suficient să amintesc doar două dintre realizările de seamă ale **„celui dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia"**, cum îl numesc pe Burebista documentele vremii. El a reușit să unifice toate semințiile neamului său de pe întreaga lor arie de formare și locuire, ce se înscrie între Balcani, Dunărea mijlocie, Carpații nordici și litoralul de vest al Mării Negre, de la Olbia pînă la Apollonia. Tot el este cel care, în jurul anului 70 i.e.n., a creat primul stat dac centralizat și independent.

– Sînteți primul dintre istorici care v-ați ocupat cu personalitatea lui Burebista ?

Firește că nu. Marelui rege i-au fost închinate luminate pagini de către mari istorici români și străini. Printre cei români l-aș aminti pe Vasile Pârvan, iar dintre străini pe Th. Mommsen sau Camile Julian. Toți aceștia însă s-au rezumat la cîteva pagini, este adevărat, entuziaste și elogioase ; sînt primul dintre istorici care i-am închinat marelui rege și epocii în care a trăit o monografie de proporții.

– Aveți în vedere o nouă ediție a cărții dumneavoastră, ajunsă la ediția a doua și epuizată ?

– Prima ediție a fost publicată în 1975 ; cea de a doua în 1977, iar în prezent lucrez la o a treia ediție care urmează să apară anul viitor. În acest an, Editura Academiei R. S. România tipărește o ediție a cărții în limba engleză.

– În această a treia ediție, pe care o așteptăm, ce noutăți veți aduce ?

Săpăturile arheologice efectuate pe întreg teritoriul Daciei burebistane, îmbogățesc permanent cunoștințele pe care le avem despre civilizația strămoșilor noștri. Sesiunea a XII-a de rapoarte arheologice ținută în această lună la București este elocventă în acest sens. Noi **dave** vor trebui înscrise în lista celor pe care o dădeam în ediția a doua.

– În afară de Sarmizegetusa ați înregistrat nu mai puțin de 57 de așezări fortificate tip dava, pe o vastă întindere.

Da. – Lor li se adaugă noi **dave**, identificate recent. În total sînt peste 70. Una dintre acestea se situează pe Tisa superioară și a fost cercetată de arheologii sovietici. Am luat cunoștință de rezultatele acestor cercetări cu ocazia unei călătorii de studii efectuată la sfîrșitul anului trecut. Cu aceeași ocazie am putut vedea dovezile materiale ale răspîndirii daco-geților spre est pînă la nord de Marea Neagră. Dintre rezultatele noilor cercetări, ce ar fi integrate în ediția la care lucrez, voi aminti doar pe cele obținute pe marile șantiere, cum sînt cele de la Popești, din Munții Orăștiei, la Cugir, Răcătău și Brad. Noutăți sînt de adăugat în legătură cu arta, știința, tehnica, sau religia daco-geților.

– Pentru că ați amintit numele unor istorici care s-au ocupat de același subiect, care dintre ei socotiți că v-au influențat în mai mare măsură ?

– Deși m-am născut la scurtă vreme după moartea lui Vasile Pârvan, așa cum am mai spus-o și cu alte ocazii, mă consider elevul acestuia, pentru că marele învățat Pârvan este fondatorul școlii de arheologie românești moderne și, în consecință, este mentorul și profesorul celor care l-au urmat. În întreaga mea activitate am plecat de la unele idei ale lui V. Pârvan. Așa, de exemplu, prima mea lucrare de proporții, monografia cu privire la ceramica daco-getică, apărută în 1969 pornește de la aprofundarea unui capitol din **Getica** lui V. Pârvan. Sub același impuls, al ideii pârvaniene de integrare a spațiului daco-getic în ansamblul civilizației europene de tip Latène, am cercetat și am elaborat numeroase studii publicate în țară și peste hotare cu privire la celți și la rolul acestora în dezvoltarea civilizației daco-getice, în dublul său aspect : material și spiritual.

– Care dintre aspectele civilizației daco-getice – am înțeles, subiectul dumneavoastră preferent – este în atenția dumneavoastră actuală ?

Preocupările mele nu se circumscriu exact la ceea ce în mod obișnuit se cheamă civilizația dacică, pentru că m-au preocupat și mă preocupă în aceeași idee, perioadele care premerg epoca statului dac și, mai apoi, soarta daco-geților după ce o parte a lor au fost integrați între hotarele Romei. Dovada, în acest sens, poate fi găsită în cartea : **„Origini"**, recent apărută la editura „Albatros".

– Apărută și, de fapt, dispărută, pentru că ea nu mai este de găsit în librării ...

În momentul de față lucrez la o monografie : **„Spiritualitatea daco-geților"**, ce va apare tot la editura „Albatros", în colecția **„Lyceum"**.

Recent am predat pentru tipar monografia **„Ziridava"**.

Ea cuprinde rezultatele cercetărilor pe care le-am făcut în importanta **davă** din hotarul actualei comune Pecica, județul Arad.

– La Pecica, sau pe alte șantiere unde ați lucrat, ați putea desprinde un moment de intensă trăire afectivă ?

Fiecare descoperire, pentru noi arheologii, este încărcată de emoții, este marcată de implicațiile acesteia în rezolvarea problemelor de care ne ocupăm. Dacă ar fi, totuși, să selectez momente de maximă tensiune în activitatea mea, atunci m-aș referi la cele trăite, pe parcursul a nouă ani, pînă la dezvelirea necropolei de la Fintînele jud. Bistrița-Năsăud. Fiecare mormînt dezvelit însemna emoție, nerăbdare, satisfacții și, uneori, dezamăgiri. Dar, la capătul acestora – satisfacție deplină de a fi dezvelit unul dintre cele mai importante monumente, cu implicații ce vizează nu numai istoria daco-geților, ci și pe cea a Europei centrale și de apus.

Și apoi, poate că șocul pe care l-am resimțit atunci cînd la Grădiștea Muncelului am avut în mînă fragmente din vasul DECEBALUS PER SCORILO. Chiar dacă nu este vorba de o inscripție în limba daco-geților, ce nu poate fi tradusă prin **Decebal fiul lui Scorilo,** vasul despre care este vorba nu-și pierde din importanța lui deosebită. El dovedește că la curtea regilor daci, înainte de apariția romană, era cunoscută nu numai scrierea, ci și limba latină.

– În problemele pe care le-ați abordat, ce loc joacă descoperirile făcute în Banat?

– Cercetările arheologice din Banat, în special cele din ultimii ani, sînt cu adevărat revelatoare și rezolvă sau contribuie în largă măsură la rezolvarea unor probleme din istoria noastră antică. Rezultatele acestora sînt la îndemîna timișorenilor prin deosebit de bogata, instructiva și, de ce nu, emoționanta expoziție organizată de Muzeul Banatului pe tema : **„Noi descoperiri arheologice în Banat"**, la sediul de pe strada 1 Mai. Aici pot fi văzute, de exemplu, trei vase scoase dintr-o peșteră dedicată lui Zamolxe. Descoperirile de la Fratelia, de la Remetea Mare, Jupa Tibiscum și multe altele sînt tot atîtea dovezi concrete ale integrării, pe toate coordonatele, a Banatului în istoria antică, așa cum a fost integrat și în evenimentele majore din întreaga noastră istorie.

Convorbire consemnată de

CEZAR APREOTESEI

2050 – pagini de istorie

Mileniile Timișoarei

- **Hărțile după Ptolemeu**
- **Manuscrisul de la Vatopedi**

MANUSCRISUL DE LA VATOPEDI

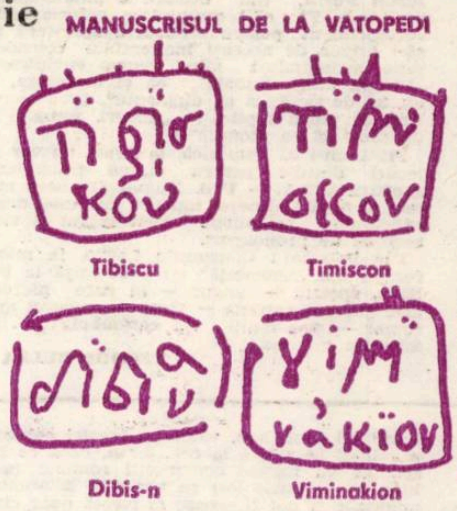

În seria de articole „Istoria bimilenară a unui oraș : Castru Timiș", cunoscutul istoric bănățean I. D. Suciu, emite ipoteza identificării Timișoarei cu așezarea romană TIVISCO, de pe așa numita Tabulă Peutingeriană – un itinerar militar roman, situată la capătul estic al drumului **Lederata** (Ram – în R.S.F.I.) – **Apo** (Oreșaț în R.S.F.I.) – **Arcidava** (Vărădia) – **Centum Putea** (Surducul Mare-Doclin) – **Bersobis** (Berzovia) – **Azizis** (?) – **Caput Bubali** (?) – **Tivisco**, documentîndu-și ipoteza cu dovezi cartografice și bibliografice, prin care dovedește existența neîntreruptă a Timișoarei din perioada romană pînă azi [1].

Ipoteza respectivă este confirmată printr-o serie de documente cartografice datînd din sec. II–VII e.n., precum și prin analiza elementelor geografice ale acestor documente și ale celor folosite de I. D. Suciu și C. Răileanu în susținerea identității Timișoarei cu TIVISCO vestic de pe Tabula Peutingeriană.

Un prim document este copia hărții lui Ptolemeu din **„Atlas Ptolemaeus"**, Ed. P. D. Turre, Roma 1490 [2], publicată în România de Marin Popescu Spineni : „România în istoria cartografiei pînă la 1600", vol. II, harta nr. 10, în care o localitate TIBISCUM este situată în partea central-vestică a Banatului, iar alta TIRISCUM – în partea de est, între ASMONIA și ZERMIZERGA (presupusă a fi Sarmisegetuza).

Analizînd coordonatele geografice ale localităților care apar pe „harta" lui Ptolemeu [3], inginerul A. Cucu, arată existența a două localități : una TIBISCON în SV Banatului (46°40′ long. și 44°50′ lat. N.) – pe care o identifică drept Jupa (NV de Caransebeș) și a doua TIRISCUM, în partea de NE a Banatului (între Acmonia și Zarmizeghetuza), pe care o plasează pe baza cordonatelor undeva la sud de **Turnul lui Ovidiu** din M. Țarculuí. El nu este de acord să considere una din cele două localități ca fiind Timișoara, plasîndu-le pe amîndouă în aceeași zonă geografică, dar la pag. 12 a lucrării sale arată că există două coordonate pentru TIBISCUM : prima la 47°40′ long. și 44°40′ lat. iar a doua la 46°40′ long. și 44°40′ lat. Diferențele în longitudine (cca. 70–75 km) corespund distanței între meridianele Timișoarei și Jupei, cele pe latitudine (cca. 11 km) nu [4]. Problema corectitudinii coordonatelor geografice ale hărților copiate după cele ale lui Ptolemeu sau chiar a amplasării precise a localităților pe aceste hărți nu poate fi discutată decît în mod cu totul teoretic, deoarece harta originală și textul care o însoțea nu s-au păstrat, hărțile existente azi în Europa fiind aproape toate copii realizate după hărți arabe sau bizantine, și ele, la rîndul lor, copiate – fie după hărțile lui Ptolemeu, fie după copii ale acestora. Sigur este însă faptul că pe hărțile după Ptolemeu apar două localități cu numiri derivate de la TIBIS – deoarece și TIRISCUM poate fi un TIBISCUM greșit copiat sau în care – pe harta de bază – literei „B" i s-a șters partea inferioară, rămînînd „R" (în scrierea elină beta β a devenit ro ρ).

De o importanță deosebită este manuscrisul aflat în mînăstirea **Vatopedi** de la muntele **Athos** (Grecia), care este **copie directă** de pe hărțile lui Ptolemeu. Hărțile manuscrisului de la Vatopedi păstrează din forme clasice ale geografilor alexandrini – pe lîngă scrierea grecească – cartușul în care sînt încadrate numirile localităților (riurile și formele de relief, ca și mările, nu sînt încadrate în chenare), coordonatele marginale (latitudinea și longitudinea) și canevasul, iar la partea superioară textul explicativ care însoțea hărțile. Din acest manuscris a fost publicată harta Daciei de către M. Popescu Spineni [5] după V. Langlois (foto : Didot) : Géographie de Ptolémée, réproduction photolithographique du manuscrit grec du monastère de Vatopedi au Mont Athos, Paris 1867, pp. LXXVIII–LXXIX.

Pe această hartă apare în partea de sud o localitate DIBIS (o) N (DIBISN), așezată în apropierea Dunării, apoi în partea de est a Banatului un TIBISCU, între ACMONIA și ZERMIZIRGA. Acesta a fost transcris pe alte copii ca TIRISCUM. Din analiza scrisului rezultă însă că este de fapt un TIBISCOU, la care prelungirea inferioară a lui beta ( ) nu este altceva decît accentul lung de pe ultima silabă (perispomenon-ul), care indică de fapt că ultimile două litere nu sînt omicron (o) și nici (V) omicron (o) și ypsilon (u), care împreună dau sunetul „u" și se accentuează lung (~). Această localitate se identifică Jupei. În partea vestică a hărții se găsește localitatea TIMISKON (sau TIRISCON), la care grupul mu (m) și iota (i) sînt scrise la fel ca în localitatea de la sudul Dunării VIMINAKION (Viminacium). Acest TIMISKON nu poate fi decît TIMIȘOARA de astăzi. Cît privește **Dibison**, este probabil localitatea amintită în Bula de aur a lui Vasile II, sub numele de DIBISISKOS, aflată la nordul Dunării.

Prezența celui de-al doilea oraș sau cetate a Timișului pe harta lui Claudius Ptolemeu, care a fost întocmită pe la jumătatea sec. II e.n. (Ptolemeu a murit în anul 180 e.n.), deci la numai cîțiva zeci de ani după cucerirea Daciei de către romani, ne îndreptățește să afirmăm că TIMISKON=Timișoara, era o localitate importantă, care a existat încă de pe timpul Daciei libere.

Originea cetății sau așezării fortificate de aici – trebuie căutată, cel mai tîrziu, în perioada expansiunii statului dac al lui Burebista, dată fiind poziția de o deosebită importanță strategică a acestui punct obligator de trecere între partea sudică și cea nordică a Banatului. Timișoara a dominat în tot cursul istoriei întreaga regiune cuprinsă între Dunăre, Tisa, Mureș și Carpați, stăpînirea ei determinînd stăpînirea întregului teritoriu, precum și a trecerii între Cîmpia Panonică de-o parte și Transilvania sau Țara Românească de alta.

Acestei poziții i se adaugă și ușurința apărării cetății – datorită labirintului de brațe de riuri și mlaștini care o înconjoară. Este știut – de altfel – că în tot cursul istoriei sale Cetatea Timișoarei a fost cucerită doar de două ori – în anii secetoși 1552 și 1716, deși a avut de înfruntat zeci de asedii. E posibil ca pe actuala vatră a Timișoarei să fi fost o fortificație de tipul celor de la Popești (Ilfov), Zimnicea și Pecica – tot la treceri peste riuri și zone mlăștinoase.

Importanța strategică a acestui punct nu a putut fi neglijat nici de către Decebal, iar însemnătatea pe care i-au acordat-o romanii se evidențiază prin prezența ei pe harta geografului alexandrin Claudius Ptolemeu (cca. 139–180 e.n.) și pe itinerarul militar roman, cunoscut sub numele de Tabula Peutingeriană.

Dovezile cartografice asupra existenței unei așezări romane TIVISCO sau TIMISCON, în partea de vest a Banatului, sînt indiscutabile, iar ipoteza că această așezare s-a continuat peste milenii în Timișoara de astăzi este veridică. Se pune totuși întrebarea : De ce pe teritoriului orașului Timișoara nu s-au găsit pînă în prezent dovezi arheologice despre o așezare romană sau mai veche, de talia celei indicate în Tabula Peutingeriană ? Deși obiecte și monede romane au fost găsite în diferite puncte ale vetrei orașului, pînă în prezent nu au putut fi stabilite nici locul unde ar fi fost așezarea romană, nici dimensiunile ei, și nici nu s-au găsit resturi de clădiri, ziduri, străzi etc.

Analizînd situația și procesele geologice și morfologice care au loc în vatra orașului Timișoara, precum și activitățile omenești legate – sau impuse de ele – vom constata următoarele : Fiind așezată în mijlocul mlaștinilor și între numeroasele brațe din zona de divagare Timiș-Bega, singurele terenuri bune pentru construcții pe vatra Timișoarei de astăzi, erau grindurile și eventualele ponine. Ca urmare, clădirile s-au făcut în mod obligator pe aceleași locuri, noile construcții fiind amplasate peste cele anterioare lor. În felul acesta vechile construcții au fost distruse și acoperite de construcții noi, vestigiile romane s-au pierdut, iar ceea ce a mai rămas se află sub temeliile actualelor clădiri.

MARIUS BIZEREA

(Continuare în pag. 7)

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

IOSIF TELLMAN : „Sărbătoarea muncii"

1 MAI

Miroase pînă-n cer a primăvară
și iar presimți o trudă în pămînt,
și steaguri largi, din suflet înafară,
călătoresc și freamătă pe vînt.

Renaște doru-n suflet și-n natură,
o muncă vie-n toate recunoști,
și iată iarba, fragedă și pură,
își mînă-n lume blîndele ei oști.

Muguri zvîcnesc în trunchiul de copac —
și asta-nseamnă muncă, mi se pare ;
din coajă flori și frunze se desfac,
întemeind din nou o sărbătoare.

Iar dintr-un braț de muncitor, în lume
înmuguresc și cad atîtea lucruri —
sînt bunurile vieții, sînt bunurile bune,
de care-n pace azi te bucuri.

Și iar se-ntemeiază-n noi o sărbătoare
a muncii sociale în noua primăvară,
și steaguri largi, suav tremurătoare,
se tot desfac din suflet înafară.

VASILE VERSAVIA

ADUNAREA GENERALĂ A ASOCIAȚIEI SCRIITORILOR DIN TIMIȘOARA

Cunoașterea realității de către scriitor

● Din cuvîntarea tovarășului MIHAI TELESCU,

membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R.

STIMAȚI TOVARĂȘI,

Îmi face o deosebită plăcere ca, în numele Comitetului județean Timiș al P.C.R. să vă adresez dumneavoastră, participanților la lucrările adunării generale a Asociației scriitorilor din Timișoara, poeților, prozatorilor, dramaturgilor, criticilor literari, tuturor slujitorilor scrisului din județul Timiș și din județele limitrofe, grupați în această Asociație, un tovărășesc salut și urări de noi și tot mai însemnate succese în creația literară, în întreaga dumneavoastră activitate.

Poporul nostru este angajat, așa după cum bine știți, într-o muncă și luptă pline de eroism și dăruire, sub conducerea încercată a partidului, pentru înfăptuirea grandioaselor obiective stabilite de Congresul al XI-lea și Conferința Națională, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

O continuă dezvoltare a cunoscut și va cunoaște baza materială a culturii și artei. Oamenilor muncii le-au fost puse la dispoziție, în ultimii ani, Casa de cultură a sindicatelor din Lugoj, Casa Tineretului din Timișoara, noi cămine culturale, cinematografe, librării, biblioteci. Se află în curs modernizarea clădirii ce adăpostește Teatrul Național, Opera de Stat, teatrele german și maghiar de stat ; se construiesc noi case de cultură — cu multiple funcționalități — la Buziaș și Tomești, se ridică un nou cinematograf panoramic la Timișoara.

(Continuare în pag. 2)

La Timișoara există forțe literare noi

● Din cuvîntarea tovarășului GEORGE MACOVESCU,

membru al C.C. al P.C.R., președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România

Tovarășul **George Macovescu** aduce la la această adunare salutul prietenesc, colegial, nu formal, al conducerii Uniunii Scriitorilor, exprimînd mulțumiri pentru sprijinul pe care Comitetul județean de partid îl acordă permanent Asociației scriitorilor din Timișoara. Însăși prezența primului secretar, tovarășul Mihai Telescu, este o dovadă a interesului pe care Comitetul județean de partid îl acordă scriitorilor din partea aceasta de țară.

Tovarășul Macovescu arată că ședința a fost o întîlnire de lucru, analizînd ceea ce s-a făcut ; i se pare că, din acest punct de vedere, ea și-a îndeplinit misiunea. Activitatea Asociației scriitorilor din Timișoara vine să confirme o idee exprimată cu ani în urmă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceea a necesității descentralizării muncii scriitoricești, a necesității înființării Asociațiilor de scriitori. Să încercăm, arată președintele Uniunii Scriitorilor, să facem efortul de a părăsi noțiunea de provin-

(Continuare în pag. 2)

ORIZONT 17

27 aprilie (528) ● Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pag. 1 leu

ADUNAREA GENERALĂ A ASOCIAȚIEI SCRIITORILOR DIN TIMIȘOARA

Cunoașterea realității de către scriitor

(Urmare din pag. 1)

Prin trecerea la apariție săptămînală a revistei „Orizont", înființarea Editurii „Facla", precum și tot mai buna înzestrare a întreprinderii poligrafice din Timișoara, s-au creat condiții deosebit de favorabile pentru stimularea și promovarea creației literare și științifice din această parte a țării.

Sîntem pe deplin convinși că scriitorii, ceilalți oameni de artă din județul Timiș, toți membrii Asociației dumneavoastră, se vor afla și de acum înainte în primele rînduri ale vastei activități educative desfășurate de partid, insuflînd oamenilor muncii încrederea în forțele lor, în capacitatea de-a asigura victoria deplină a socialismului și comunismului în patria noastră.

Stimați tovarăși,

În darea de seamă și în cursul dezbaterilor au fost abordate pe larg problemele activității Asociației scriitorilor din Timișoara care grupează într-o strînsă unitate și frăție, creatori aparținînd diferitelor generații, români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități. Am reținut cu satisfacție că la baza activității Asociației dumneavoastră, a revistelor „Orizont" și „Knijevni Jivot" au stat Programul adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, hotărîrile Congresului educației politice și al culturii socialiste, prețioasele indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu – documente de orientare sigură în construirea culturii socialiste, în dezvoltarea artei și literaturii naționale, platformă politico-ideologică ce a stat și va sta și în viitor la temelia activității tuturor creatorilor de literatură și artă din țara noastră.

Se poate afirma că prin cele mai multe și reprezentative producții literare ale scriitorilor și publiciștilor români, germani, maghiari, sîrbi, prin poezia, proza, critica reportajele publicate în ultimii ani, creația literară din această parte a țării s-a îmbogățit cu lucrări valoroase, care oferă o vastă frescă a vieții noastre în plină transformare revoluționară, o imagine a avîntului creator al maselor, producții literare emoționante, care îndeamnă la muncă și eroism civic, la echitate și omenie în relațiile cotidiene, la slujirea devotată a poporului, a patriei noastre socialiste.

Folosesc și acest prilej spre a vă adresa dumneavoastră, scriitorilor din Asociația timișoreană, calde felicitări pentru rezultatele obținute în crearea unei literaturi care dă expresie activității tumultuoase desfășurate de poporul nostru în toate domeniile vieții social-economice, înfățișînd cu talent marile realizări, entuziasmul, hotărîrea nestrămutată a oamenilor muncii de-a înfăptui politica partidului.

Continuînd și ridicînd la un nivel tot mai înalt tradițiile literaturii militante din această parte a țării, scriitorii sînt chemați să facă din fiecare lucrare a lor o armă de luptă, să cînte eroismul înaintașilor, setea lor de libertate socială și națională, să evoce paginile glorioase ale luptei din ilegalitate a partidului și, în mod deosebit, minunatele fapte ale oamenilor muncii din zilele noastre, să mobilizeze masele la înfăptuirea idealurilor socialismului și comunismului.

Oamenii muncii bănățeni și nu numai bănățeni, istoria literaturii noastre așteaptă de la scriitorii Asociației dumneavoastră, cărți profund ancorate în istoria națională, care să aducă în inimile și mințile cititorilor faptele legate de evenimentele de la 1848 și de numele lui Eftimie Murgu, de războiul țărănesc al lui Doja, de strălucitele personalități ale lui Lenau, Traian Vuia, Adam Müller Guttenbrun, Dositei Obradovici, Ion Vidu, Bela Bartok, de luptele partizanilor comuniști din detașamentul „Mărăști", ca și de izbînzile, sacrificiile și eforturile din anii construcției socialiste. Avem convingerea că vă veți simți mereu îndatorați cu opere de înaltă valoare, pe măsura oamenilor locului pe care un cunoscut scriitor bănățean îi numea, într-o minunată carte de reportaje, „împărați la suflet".

După cum știți și dumneavoastră, marile sarcini educative duse de partid reclamă și o prezență directă, personală, a scriitorilor, ca și a altor oameni de cultură, în viața întreprinderilor, a instituțiilor, a unităților agricole. Calitatea unei asemenea activități, desfășurate în mijlocul maselor, este o măsură a democratismului unei culturi, este expresia gradului de legătură între artist și popor. Darea de seamă a evidențiat unele inițiative valoroase ale Asociației din Timișoara în direcția cunoașterii de către scriitori a realităților din județul nostru și din alte părți ale țării. Se cuvine însă să subliniem necesitatea unei mai intense și sistematice legături a creatorilor cu viața economico-socială – acest univers bogat și generos, modelator de conștiințe.

Apreciind realizările de pînă acum, nu putem însă trece cu vederea – așa cum s-a reliefat și în darea de seamă – că la Editura Facla și la alte edituri au apărut, sub semnătura membrilor Asociației dumneavoastră și unele lucrări palide, șterse, neconvingătoare. Asemenea lucrări și-au făcut loc și în revistele „Orizont", „Knijevni Jivot", ca și în paginile ziarelor sau în emisiunile cultural-artistice ale Studioului de radio Timișoara. Aceasta ne arată că se impune o mai mare exigență în selecționarea creațiilor atît din partea editurii „Facla", revistelor literare, cît și a conducerii Asociației scriitorilor din Timișoara, a cenaclurilor cărora – așa cum se cunoaște – le revin obligații de mare răspundere în ce privește promovarea creației literare.

De altfel, secretariatul Comitetului județean de partid a analizat, nu demult, activitatea editurii, a stabilit măsuri pentru continua îmbunătățire a activității acesteia și, în mod deosebit, a stilului de muncă, a relațiilor de permanentă colaborare cu asociația dvs., cu care trebuie să aibe periodic întîlniri de lucru.

Pentru mai buna orientare a creației, considerăm de datoria ziarelor județene și Studioului de radio să acorde un spațiu mai larg problemelor activității literar-artistice. În același timp, revistelor Orizont și Knijevni Jivot li se cere ca, amplificînd experiența pozitivă pe care au acumulat-o, să militeze cu mai multă consecvență pentru ridicarea nivelului ideologic și artistic al tuturor lucrărilor pe care le publică.

Considerăm că membrii Asociației scriitorilor pot și trebuie să aibă o prezență mai activă în cadrul celei de-a II-a ediții a Festivalului „Cîntarea României", prin participarea cu propriile lor creații, ca și prin îndrumarea cercurilor literare, a creatorilor de texte pentru brigăzile artistice. În această ordine de idei, se impune o mai intensă preocupare a conducerii Asociației în direcția strîngerii legăturilor cu teatrele timișorene, cu numeroasele echipe teatrale din întreprinderi și de la sate, pentru realizarea unei dramaturgii de înaltă ținută artistică, destinată atît scenelor profesioniste, cît și formațiilor de amatori.

Aș dori să vă asigur că și în viitor Comitetul județean de partid, biroul său vor analiza propunerile și sugestiile făcute și vor acorda o atenție deosebită dezvoltării culturii, artei, învățămîntului, întregii vieți spirituale, creării condițiilor necesare ca scriitorii, toți oamenii de artă să-și valorifice pe deplin talentul, prin realizarea unor opere la înălțimea exigențelor mereu sporite ale oamenilor muncii.

Prezența la această adunare a tovarășului președinte George Macovescu, constituie un prilej de a evidenția sprijinul neprecupețit de care se bucură Asociația dumneavoastră din partea conducerii Uniunii Scriitorilor din R.S. România. Fără îndoială, că și în continuare această asociație va beneficia de îndrumarea de mare competență a Consiliului Uniunii Scriitorilor, a tovarășului președinte personal, în folosul propășirii literaturii din această parte a țării, al creșterii contribuției creatorilor bănățeni la îmbogățirea patrimoniului literaturii naționale.

Nu ne îndoim, stimați tovarăși, că dumneavoastră, scriitorii din această parte a țării veți sluji și de acum înainte, fără preget, măreața cauză a partidului și poporului, aducîndu-vă prin scrisul dumneavoastră întreaga contribuție la înălțarea, pe noi culmi de progres și civilizație a patriei noastre – România socialistă.

Cu aceste gînduri, vă doresc noi succese în activitatea pe care o depuneți, multă sănătate și fericire, împlinirea tuturor năzuințelor.

La Timișoara există forțe literare noi

(Urmare din pag. 1)

cialism. De altfel, noua realitate socialistă a țării, industrializarea, modernizarea agriculturii, au determinat o stare generală de progres pe tot cuprinsul țării; obiective economice dintre cele mai moderne sînt plantate în toate județele și colțurile patriei, trezind la o nouă viață, intensă și vie, locuri și așezări care altădată erau izolate de fluxul modern al vieții.

Se cuvine să amintim, de asemenea, că azi, mijloacele de informație în masă sînt atît de cuprinzătoare și de rapide încît orice cetățean al țării are acces tot atît de rapid la ele ca orice locuitor al capitalei. Într-o țară ca a noastră deci, noțiunea de provincialism și-a pierdut definitiv semnificația ei de odinioară.

Pe de altă parte, valoarea unei literaturi, a unei creații artistice în general, nu stă în locul geografic pe care-l reprezintă sau în care a fost elaborată, ci în calitatea ei estetică, în valențele artistice, în profunzimea și originalitatea ei. Conducerea Uniunii Scriitorilor se bucură că există la Timișoara forțe noi, lîngă creatori de prestigiu afirmați cu succes cu ani în urmă. Datoria scriitorului față de societate, este deosebit de mare. Nu putem accepta un creator care să trăiască izolat de mediul în care trăiește. Partidul și societatea solicită de la scriitori opere înscrise în problematica prezentului. Dealtfel conștiința creatorului trebuie să-i creeze responsabilitatea față de cartea scrisă, față de opera pe care o oferă cititorului.

Subliniind trăsăturile lumii de azi, complexitatea și dinamismul vieții în epoca noastră, implicațiile profunde și generalizate ale științei și tehnicii în viața de toate zilele a omului secolului XX, tovarășul George Macovescu consideră că scriitorul contemporan nu mai poate să rămînă la tratarea unor subiecte minore, a unor subiecte care își pierd sau și-au pierdut deja, realmente, semnificația și importanța în viața însăși. Literatura deci, fireste pe planul ei, cu mijloacele ei specifice, trebuie să se afle la o înălțime problematică la nivelul științei contemporane. Dacă ar rămîne la subiecte minore, desuiete, ea riscă să își aducă singură prejudicii în ceea ce privește însemnătatea ei în viața omului contemporan. Cînd știința face pași uriași, dezlegînd marile taine ale cunoașterii, arta trebuie să-și amplifice investigațiile sale, lărgindu-și obiectul și modernizîndu-și mijloacele sale.

Președintele Uniunii Scriitorilor s-a oprit pe larg asupra responsabilității scriitorului față de publicul său, față de epoca sa. Munca Asociației scriitorilor este bună, a spus distinsul vorbitor. Răspunzînd unor probleme ridicate de cei care au luat cuvîntul, președintele Uniunii Scriitorilor arată că există, desigur, o seamă de dificultăți în activitatea cu anumite cadre editoriale dar că ele se pot rezolva fără mari probleme. Președintele Uniunii Scriitorilor s-a referit în continuare la necesitatea îmbunătățirii revistei Orizont, care trebuie să oglindească amplitudinea reală a vieții scriitoricești de aici, în corelație cu viața literară a întregii țări. Propunerile numeroase – făcute în acest sens – sînt în atenția conducerii Uniunii Scriitorilor.

Arătînd că în momentul de față relațiile scriitorilor români cu colegii lor din țările socialiste sînt într-o continuă dezvoltare și perfecționare, președintele Uniunii Scriitorilor subliniază că Asociația scriitorilor din Timișoara are, din acest punct de vedere, un rol deosebit: acestei asociații i se rezervă un loc special în colaborările noastre, privind traducerile reciproce, cu scriitorii R.S.F. Iugoslavia.

În încheiere, tovarășul **George Macovescu** își exprimă speranța că activitatea scriitorilor din Timișoara se va îmbogăți, orientîndu-se tot mai mult spre tratarea acelor aspecte ale vieții noastre, care indică tendințele de perspectivă a tot ce realizăm, tendințele devenirii și progresului însuși, ridicînd prestigiul acestei Asociații la nivelul pe care îl merită.

DAREA DE SEAMĂ

prezentată de tovarășul ANGHEL DUMBRĂVEANU, secretar al Asociației Scriitorilor din Timișoara

Tovarășul Anghel Dumbrăveanu arată în introducerea **Dării de seamă** că anul care s-a scurs a fost un an deosebit de bogat în evenimente de o excepțională însemnătate pentru viața patriei. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările Conferinței Naționale a Scriitorilor, cuvintele sale au reprezentat un îndreptar deosebit de prețios în munca și activitatea scriitorilor.

„Scriitorii Asociației din Timișoara, a spus vorbitorul, **nu trăiesc și nu scriu despărțiți de realitățile concrete ale României socialiste, ale Banatului de azi, ale neprețuitelor sale tradiții de cultură. Trăind într-o regiune a patriei, ei reprezintă această parte a patriei, adîncul de simțiri, de viață al omului de azi. Vorbind despre felul în care slujim idealurile epocii noastre, ne definim ca parte a efortului unui întreg popor. Inimă în inima patriei, dăm seamă de adevărul adînc al unui timp, al unei epoci, al unei epoci eroice și al unui timp eroic".**

Secretarul Asociației Scriitorilor a arătat că numărul apariției editoriale a autorilor din această parte a țării a crescut într-un climat de intensă activitate creatoare: **„Noi sîntem aici scriitori români și scriitori care scriu în limba germană, sau maghiară, sau sîrbă, o asociație cu un profil național unic în țară; ne unesc prietenii tradiționale reale, vechi. Ne-am format împreună, sprijinindu-ne frățește, într-un spirit principial și colegial, ne traducem reciproc cărțile, poemele, prozele, literatura. Sîntem scriitorii aceleiași patrii, pe care-o iubim și-n slava căreia scriem, cu sufletul, cu inteligența, cu toată pute-**

(Continuare în pag. 4)

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15×1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18×5	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27×3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28×1,5	OLT. 35	mtr.	238,0	10,65	2 534,70
38×35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,00
40×9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45×7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48×10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48×10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48×12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50×2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53×6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54×10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5×10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5×10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5×10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70×3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70×10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70×14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70×14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73×10	41 CN 12	mtr.	159,3	128,65	20 175,35
76×7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80×4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80×5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80×10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83×3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83×4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83×4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89×5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89×6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95×5	OLT. 35	mtr.	497,6	42,55	21 172,88
95×8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102×9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102×10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102×16	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114×6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,08
114×7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114×10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114×20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121×8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121×14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121×14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121×20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121×25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121×28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127×12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127×12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127×14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127×20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133×4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140×7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140×10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140×10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140×12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140×22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140×22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145×7	OL. 52.3K	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146×8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146×10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146×10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146×14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146×25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146×25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152×7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152×7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	904,488
152×11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152×16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152×22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152×25	10 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159×22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168×9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168×10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168×16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168×20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168×20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168×28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178×18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178×25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194×18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203×60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203×60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219×20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219×25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221×28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219×32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219×36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219×40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245×16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245×32	40 C 10	mtr.	26,0	1 714,22	45 598,25
245×35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273×16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263×16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273×20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273×22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273×25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273×32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273×35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356×22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356×28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377×25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25×2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42×3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567,79
54×2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83×3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108×4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36,40	55 615,56
Ţevi conductă					
168×14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178×6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178×7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194×12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194×14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219×8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219×8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245×8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245×12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245×14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273×14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299×14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325×8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325×8	OLT. 45	mtr.	299,3	243,60	72 885,12
325×9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325×10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325×10	OLT. 45	mtr.	25,3	280,85	7 161,68
325×14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377×12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419×7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620×8	IV. M.	mtr.	12,4	351,60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2×9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2×11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2×10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25×2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25×2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30×2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30×2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30×2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30×2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30×2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30×3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30×3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38×2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45×4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60×3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3×6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5×11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67×1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9×8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9×14,3	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40×10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8×4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10×4	kg.	88	48,40	4 259,20

...re dreptunghiulare	10×5	kg.	12	48,10	577,20
...re dreptunghiulare	12×4	kg.	73	48,10	3 511,80
...are dreptunghiulare	12×5	kg.	82	48,10	3 944,20
...are dreptunghiulare	30×5	kg.	102	47,85	4 880,70
...eavă cupru	4×0,5	kg.	122	82,00	10 004,00
...eavă cupru	5×1	kg.	84	14,50	6 258,00
...eavă cupru	70×10	kg.	223	56,00	12 488,00
...minate alamă					
...eavă alamă	7×0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
...eavă alamă	10×1	kg.	81	61,50	4 981,50
...eavă alamă	12×1	kg.	287	59,50	17 076,50
...eavă alamă	20×2	kg.	481	48,20	23 184,20
...eavă alamă	30×2	kg.	539	46,20	24 901,80
...eavă alamă	35×2	kg.	252	46,20	11 642,40
...rmă alamă					
...m SiLp	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
...m SiLp	8 mm	kg.	16	77,50	1 240,00
...minate aluminiu					
...are aluminiu	60×5	kg.	339	21,50	7 288,50
...rmă aluminiu ∅ ...		kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711,60
...rofile grele tăgle și blumuri					
...0×80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
60×160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
00×200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
00×200	OLC. 50	kg.	300	2,35	709
50×250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
50×250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
50×350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
00×400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
40×140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
...rofile mijlocii și ușoare					
∅ 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg.	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 326
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40×40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45×45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50×50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56×56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60×60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70×70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule alia...					
...% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9 566
90	C 120	kg.	165	9,29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
...% 10	W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
...abluri electrice					
Cablu CNHH	7×1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu CNHH	7×2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNHH	19×2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu NSHOU	6 kw. ×3×35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI	4×1,5	m.	2 700	12,10	32 670
Motoare electrice					
Motor ASA 1,5×1 000 r/m.		buc.	35	3 010	105 350
Motor ASA 4×1 500 r/m		buc.	109	3 640	396 760
Motor ASFM 5×1 500 r/m		buc.	17	7 350	124 950
Motor ASA 5,5×1 500 r/m		buc.	20	4 510	90 200
Motor B3 11×1 500 r/m		buc.	77	4 040	311 080
Motor MIPm 160×750 r/m		buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32×750 r/m		buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400×1 000 r/m		buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65		buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50		buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80		buc.	2	230	460
Robineți Stas	699 2×350	buc.	51	3 060	156 060
Cutii carton F.7		buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1,86×40		mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8–5×30		mc.	25	953	23 825
Cerodouri 755×500×12		buc.	485	197	95 545
Cerodouri 290×245×30		buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale gaze A. 800–3/4" Bz		buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800–3/8"		buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă A1–3/4"		buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4–/"		buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1–1 1/4"		buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1–1 1/4"		buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1–1 1/4"		buc.	12	14,00	168,60

Rulmenți cilindrici U2–F 331–2 1/2"		buc.	62	59,50	3689,00
Rulmenți cilindrici PE U2–2 1/2"		buc.	17	46,00	782,00
Rulmenți cilindrici U2–3"		buc.	15	64,50	967,50
Rulmenți cilindrici ZH. U2–3"		buc.	9	97,50	877,50
Rulmenți fontă U–1–3"		buc.	114	64,70	7375,80
Mufe negre filetate oțel 3/4"		buc.	53	3,00	159,00
Mufe negre filetate oțel 3/4"		buc.	1 762	2,51	3788,30
Nipluri dreapta 4"		buc.	47	37,00	1739,00
Teuri fontă B1–3"		buc.	191	44,50	8199,50
Teuri fontă B1–4"		buc.	4	99,20	996,80
Teuri fontă B1–4"		buc.	89	76,30	7690,70
Reducții fontă 3/62"		buc.	102	17,00	1734,00
Reducții fontă 3"–2 1/2"		buc.	208	17,00	3536,00
Reducții fontă 4"–3"		buc.	10	28,00	280,00
Robineți cu sertar paralel St. 699		buc.	2	350	700
Rulmenți					
BL. 3148		buc.	3	1 350	40 50
1222		buc.	2	221	442
3218		buc.	4	370	1 480
22234 C5		buc.	7	1 215	8 505
22238		buc.	10	1 410	14 100
22226 K.		buc.	16	580	9 280
6230		buc.	8	340	2 720
6228 C3		buc.	11	405	4 455
6322		buc.	39	480	18 720
30230		buc.	9	500	4 500
7312 B.		buc.	34	107	3 638
32224		buc.	47	433	20 351
32312		buc.	87	98	8 526
19138–19283		buc.	8	131	1 048
51230		buc.	27	320	11 340
51420		buc.	2	1 080	2 160
52212		buc.	246	132	32 472
52212		buc.	78	92	7 176
52420		buc.	8	1 800	14 400
NU 334		buc.	4	1 805	7 220
NU 336		buc.	4	2 147	8 588
NU 412		buc.	32	172	5 504
NU 1024		buc.	7	300	2 100
NU 2310		buc.	102	118	12 036
Nj 244		buc.	6	2520	15 120
Nj 318		buc.	4	310	1 240
Nj 2316		buc.	7	306	2 142
NUP 230		buc.	27	643	17 361
NUP 220		buc.	8	164	1 312
NUP 2213		buc.	8	116	928
NUP 2220		buc.	4	471	1 884
Q 322		buc.	4	800	3 200
Q 217		buc.	2	240	480
NN 3016		buc.	4	284	1 136
9768		buc.	2	15 520	31 040
12208		buc.	2	1 944	3 888
12209		buc.	2	1 257	2 514
23038 BK		buc.	20	646	12 920
23038 BC 5		buc.	14	3 165	43 470
23056 KMB		buc.	6	3 415	20 490
23130		buc.	3	870	2 610
23136		buc.	2	1 222	2 444
23132 BK		buc.	2	6 400	6 800
23218 B		buc.	5	628	3 140
23236		buc.	5	617	3 085
23236 B.		buc.	4	1 325	5 300
23248 B.		buc.	4	5 000	20 000
23264 B.		buc.	5	12 840	64 200
29272		buc.	4	6 784	27 136
29412		buc.	18	957	10 026
29416		buc.	5	834	4 170
24424		buc.	2	1 600	3 200
2938		buc.	6	3 754	22 524
2097152		buc.	2	9 000	18 000
2097148		buc.	2	6 431	12 862
2097052		buc.	2	7 858	15 716
NA 4836		buc.	6	950	5 700
2.411 933		buc.	2	4300	8 600
NA 3056		buc.	2	204	408
MAK 45		buc.	5	71	355
NKIS 50		buc.	10	93	930
T 411		buc.	17	11 010	187 170
NA 4917		buc.	2	199	398
BIK 11050		buc.	125	35	4 375
NA 11050		buc.	125	135	16 875
81210		buc.	6	80	480
Ax 51/345		buc.	2	5 500	11 000
NU 1044 C3		buc.	3	2046	6 138
Nj 240		buc.	6	1 120	6 720
NU 248		buc.	6	2120	12 720
R. 534		buc.	14	1 670	23 380
R. 540		buc.	3	4 125	12 375
R. 540		buc.	10	2 824	28 240
NU 1040		buc.	5	1 353	6 765
NU 2252		buc.	2	5 720	11 440
WA 2518		buc.	34	430	14 620
WA 2771		buc.	15	730	10 950
22234		buc.	1	1 541	1 541
22238 K.		buc.	5	2 050	10 250
23044		buc.	2	2 960	5 920
23044 K.		buc.	2	2 970	5 940
Ry 65/630		buc.	17	3 610	61 370
Ry 65/630 A.		buc.	25	7 290	182 250
23156		buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din intreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

– ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI – strada Democrației 121 – cod 2000 – jud. Prahova.

In ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 – Ploiești – solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU – VASILE BAȘA

ADUNAREA GENERALĂ A ASOCIAȚIEI SCRIITORILOR DIN TIMIȘOARA

Adunarea generală anuală a Asociației Scriitorilor din Timișoara, desfășurată la data de 20 aprilie 1978, în prezența tovarășului Mihai Telescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R. și a tovarășului George Macovescu, membru al C.C. al P.C.R., Președinte al Uniunii Scriitorilor, s-a constituit ca un prielnic prilej de a trece în revistă succesele unei mișcări literare vii, de o tot mai pronunțată originalitate, cu importanță aparte în definirea spiritualității românești de azi. Asociație în care activează scriitori români, germani, maghiari, sîrbi, ea pune în lumină, prin numeroasele ei acțiuni, prin – anul acesta – buna prezență în librării, felul în care se întemeiază un climat de muncă rodnică, un climat fertil, prin colaborare și înțelegere, prin prietenie și muncă, de atîtea ori, comună.

DIN CUVÎNTUL PARTICIPANȚILOR

Alexandru Jebeleanu : „...Din sondajele care s-au făcut s-a observat că literatura română contemporană este foarte căutată...".

În cuvîntul său, scriitorul a punctat cîteva idei legate de specificul muncii din Asociația Scriitorilor din Timișoara, vizînd conlucrarea dintre diferitele instituții de cultură și colaborarea între creatorii de diverse naționalități : români, germani, maghiari și sîrbi ; colaborarea cu țările vecine, întru cunoașterea reciprocă. Vorbitorul a accentuat rolul Asociației Scriitorilor, al cenaclurilor în perfecționarea manuscriselor și a subliniat necesitatea unei mai strînse colaborări între Teatrul Național și autorii dramatici din această parte de țară. În încheiere Al. Jebeleanu a arătat că reprezentarea în Consiliul Uniunii Scriitorilor ar trebui să reflecte mai exact numărul sporit al membrilor Asociației scriitorilor din Timișoara.

Dorian Grozdan : „...în Asociația noastră există armonie, sub două aspecte : de vîrstă și de naționalitate...".

S-a referit la acțiunile salutare ale asociației, care a inițiat o seamă de deplasări, documentări și ședințori literare în județul Timiș și județele limitrofe, prilejuri de cunoaștere și prețuire între scriitorii de diverse naționalități.

Romulus Cojocaru : „...Asociația scriitorilor din Timișoara a desfășurat o bogată activitate și în județul Mehedinți, prin participarea membrilor ei la diverse manifestări, prin publicarea scriitorilor mehedinteni în revista «Orizont»...".

În continuare vorbitorul s-a referit la colaborarea sa cu editura „Facla".

Mircea Șerbănescu : Ca o completare la darea de seamă, scriitorul s-a referit în special la literatura pentru copii – cultivată de mai mulți scriitori timișoreni. **„Versurile și narațiunile scriitorilor timișoreni transpun în forme specifice literaturii pentru cei mici comandamentele majore ale literelor române contemporane".** Subliniind calitatea literaturii pentru copii – în limbile română, maghiară, germană, sîrbă – vorbitorul arăta că aceasta contribuie, alături de școală, la cunoașterea limbii materne de către cei mici, la îmbogățirea și înfrumusețarea universului lor sufletesc.

Sofia Arcan : „Avînd în vedere că Asociația scriitorilor din Timișoara cuprinde scriitori de cele mai diverse naționalități susțin cu căldură propunerea de a se acorda un premiu în plus, rezervat colegilor noștri care se exprimă în celelalte limbi decît cea română".

În continuare scriitoarea își exprimă acordul față de propunerea privind transformarea revistei „Orizont" într-o revistă literară fapt care ar ușura mult posibilitățile de afirmare a tinerilor scriitori.

Anavi Adam : „...în numele scriitorilor maghiari, germani și sîrbi, putem afirma că unitatea din cadrul Asociației noastre este o realitate, este o experiență trăită zi de zi...".

Scriitorul s-a referit apoi la multe aspecte ale valorificării creației literare, pentru o mai bună afirmare a scriitorilor din Asociație.

Ion Velican : „...ca să nu te temi de nimeni trebuie să fii tu însuți un om în care forțele binelui să fie biruitoare, opera ta să fie pîine și miere pentru poporul în sînul căruia ți-ai zămislit conștiința...".

Scriitorul constată adesea o atitudine bagatelizatoare față de literatura satirică, deși este unanim recunoscut rolul acestui gen literar în promovarea valorilor etice și morale. Propune facilitarea, de către Uniunea Scriitorilor a unor călătorii de studii și documentare, în străinătate, precum și dreptul fiecărui membru al Asociației la un concediu de creație.

Ion Dumitru Teodorescu : „...retransformarea revistei ORIZONT într-o revistă de literatură ar răspunde necesităților sporite, de promovare a valorilor literaturii în această parte de țară...". Apreciază ca deosebită munca secretarului Asociației Scriitorilor, poetul Anghel Dumbrăveanu. Referindu-se apoi la darea de seamă I. D. Teodorescu a apreciat-o ca fiind foarte cuprinzătoare ; activitatea Asociației legată de evenimentele anului trecut, bogată și diversificată, a răspuns solicitărilor din cadrul Festivalului „Cîntarea României" și a „Lunii cărții la sate".

Vorbitorul consideră ca nesatisfăcătoare activitatea Editurii „Facla" ca factor cultural dinamizator, și aduce exemple concrete în acest sens.

N. D. Pârvu : precizează cîteva dintre trăsăturile creatorului de artă de azi, în lumina esteticii marxiste.

Florin Bănescu : Vorbește despre activitatea deosebit de importantă a cenaclului „Lucian Blaga" din Arad, despre felul în care scriitorii arădeni se impun, tot mai puternic, prin cărți deosebit de actuale în literatura noastră de azi. Florin Bănescu subliniază sprijinul acordat în ultima vreme de revista Orizont scriitorilor din Arad.

Ion Marin Almăjan : „Multă vreme Banatul a suferit nu doar economic ci și spiritual, fiind despărțit de România. Așa se explică faptul că de pe aceste pămînturi nu s-au ridicat vîrfuri ale literaturii române". În consecință, vorbitorul sublinia, că acei care țin azi în mînă condeiul au de refăcut un handicap de secole. Scriitorul consideră că un climat literar efervescent poate favoriza enorm capacitatea creatoare a scriitorilor de aici. Propune : instituirea unui premiu literar anual acordat de Municipiul Timișoara și înființarea unei case de creație a oamenilor de artă ; solicită, deasemenea, un nou statut de acordare a premiilor.

Cornel Ungureanu : „...cred că volume neapărute, pe care le cunosc datorită șansei, pot vorbi încă de o geografie literară în curs de constituire ; atît cărți ca acele ale lui Florin Bănescu, Sofia Arcan, Gheorghe Schwartz, cît și altele, cele ce cred că vor apare nu peste multă vreme, a lui George Suru de pildă, dau sens unor indicații ale tradiției literare...".

Vorbitorul a arătat că activitatea prea lentă a Editurii „Facla" creează prejudicii bunului mers al literaturii din partea aceasta de țară. Reporteri, după părerea lui, de excepție ca Vasile Versavia, Teodor Bulza, Adriana Babeți și alții, dintre cei mai buni care pot publica azi volume de reportaj se cer a fi puși în evidență și de activitatea editorială. Vorbitorul s-a oprit pe larg asupra „producției literare", a importanței acesteia în definirea spirituală a Banatului de azi.

Damian Ureche : „...una dintre problemele ce ne preocupă în continuare este revista ORIZONT care și-a cîștigat deja un prestigiu în presa românească...".

Poetul roagă insistent Conducerea Uniunii Scriitorilor să caute soluții astfel ca revista Orizont să reapară sub egida Uniunii Scriitorilor. Cărțile scriitorilor timișoreni, intrate în circuitul național sînt prețuite, premiate, ceea ce dovedește valoarea scrisului lor. Propune ca, sub egida Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, scriitorii, redactorii revistei Orizont să însoțească marile ansambluri în deplasările lor în străinătate, aceasta reprezentînd un bun prilej de documentare, asigurînd ulterior reflectarea, în presă, a succeselor repurtate de aceste ansambluri.

Svetomir Raicov : „...Asociația noastră formează un front literar unic, în care domnește o atmosferă colegială, tovărășească, frățească, atmosferă ce demonstrează practic felul cum este rezolvată problema națională de către partid, în țara noastră...".

În continuare, vorbitorul s-a referit la cele două reviste din Timișoara : „Orizont" și „Knijevni Jivot", singurele care au publicat frecvent din creația scriitorilor de limbă sîrbă ; propune mai multe traduceri reciproce în limbile sîrbă – maghiară și germană.

Marcel Pop-Corniș : „...la Timișoara există o deosebită efervescență creatoare care-și caută formele afirmării...".

Criticul se ocupă pe larg de afirmarea tinerilor poeți, prozatori și critici literari, de aportul pe care Universitatea îl aduce la formarea tinerilor scriitori din această parte a țării. Vorbitorul citează cîteva apariții meritorii sub egida Editurii „Litera": Nicolae Bădilescu, Petru Ilieșu, Corina Victoria Sein.

Maria Pop-Pongrácz : „...două propuneri : biblioteca lui Buteanu, Franyó Zoltán și Franz Liebhard să fie luate în evidență de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă și să se analizeze situația acestor biblioteci în perspectiva unui muzeu al literaturii bănățene...".

Vorbitoarea arată că nu există în oraș plăci memoriale deși ar exista multe case pe care ar trebui să fie fixate asemenea plăci. Se oprește pe larg asupra felului în care conlucrează în deplină armonie, scriitorii români, germani, maghiari și sîrbi.

Laurențiu Cerneț : „...a lipsit din darea de seamă un paragraf privind problema cunoașterii între colegi. Să nu se vadă lucrurile prea în roz ; mai sînt destule de făcut pentru a ne cunoaște mai bine". Vorbitorul se oprește pe larg asupra manifestărilor cu public propunînd, între altele, un număr mai mare de ședințori literare la care să participe scriitori aparținînd tuturor naționalităților conlocuitoare. Totodată, vorbitorul se ocupă de condiția autorului de literatură satirică.

Gheorghe Schwartz : Arată că scriitorii din Arad sînt prea puțin popularizați, accentuînd asupra necesității cunoașterii lor.

Iszak Laszlo : „Sînt de acord cu discuțiile, dar cred că era necesară o autocritică mai fermă". Arată că, într-adevăr, colaborarea între români, germani, maghiari și sîrbi este deosebit de fructuoasă. Crede că în viața literară, revistele maghiare de la Cluj-Napoca și Tîrgu Mureș nu manifestă suficientă bunăvoință față de scriitorii maghiari din Timișoara. **„Nu intîmpinăm nici un fel de dificultăți în colaborarea noastră cu colegii români** – a spus vorbitorul – **dar ne lovim de lipsa de înțelegere a colegilor noștri maghiari din Ardeal".**

Traian Liviu Birăescu : Aprobă și susține propunerea privitoare la înființarea unui muzeu al literaturii bănățene. Arată că problemele de critică literară curentă, de istorie literară, estetică, sociologia literaturii, ridică cu necesitate problema unei reviste mai încăpătoare și de profil.

Nikolaus Berwanger : „Scriitorii de limbă germană din Timișoara au una din cele mai bune activități de cenaclu din țară". Aduce mulțumiri Studioului teritorial de radio care a inițiat **serile de poezie.** Propune apariția unui **Almanah** al Banatului. Susține propunerile făcute în legătură cu casele memoriale, precum și cea referitoare la Casa de creație a oamenilor de artă.

În continuare, vorbitorul susține ca revista Orizont să fie transformată în revistă literară, nu înainte însă, de a se face un studiu aprofundat în legătură cu structura viitoare a revistei.

Valentina Dima : Mărturisindu-și emoția, face un scurt istoric al activității ei literare și consideră că trebuie să se facă distincție între activitatea proprie și cea a editurii „Facla".

Forumul mişcării de femei din România

Eveniment de seamă în viaţa politică a ţării, Conferinţa Naţională a femeilor, desfăşurată timp de două zile în Capitală, a marcat, prin cuvintarea secretarului general al partidului tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, prin responsabilitatea dezbaterilor din plen şi secţiuni, un moment din amplul proces de adincire a democraţiei în patria noastră, specific epocii pe care o trăim. Semnificaţiile multiple ce decurg din intilnirea, în cel mai inalt forum, a reprezentantelor milioanelor de femei de cele mai diferite profesii ce acoperă, practic, întreaga viaţă social-politică a ţării, pornesc şi se structurează pe un acelaşi filon fundamental pe care se află astăzi însăşi înţelegerea şi asumarea istoriei. Este suficient să amintim direcţiile pe care s-au canalizat discuţiile din secţiunile inaltului forum pentru a avea imaginea a ceea ce înseamnă participarea femeilor din România la viaţa ţării, (tematica secţiunilor pornind de la ideea de „Contribuţie a mişcării de femei"): la înfăptuirea sarcinilor din industrie, transporturi şi prestări de servicii, la mobilizarea femeilor din agricultură în activitatea de realizare a sarcinilor trasate de partid ; la înfăptuirea politicii partidului în domeniul ocrotirii mamei şi copilului, al creşterii răspunderii familiei ; la activitatea de educare politico-ideologică şi cultural-ştiinţifică a femeilor.

Momentul de virf al desfăşurării lucrărilor a fost reprezentat de importanta cuvintare a secretarului general al partidului, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, ţinută la tribuna înaltului forum, cuvintare care sintetiza, în întregul său, rolul şi locul femeii în viaţa social-politică a României socialiste de azi, contribuţia de seamă pe care femeile din ţara noastră indiferent de naţionalitate şi-o aduc la edificarea multilaterală a patriei. Pentru întreaga abnegaţie de care au dat dovadă în activitatea din toate domeniile vieţii economice, sociale şi politice, activitate analizată cu acest prilej sub multiplele ei aspecte, secretarul general al partidului a adus un omagiu femeii muncitoare, tuturor femeilor, întregului popor spunind : „Doresc ca, de la înalta tribună a acestui forum democratic al femeilor, felicitind întregul nostru popor pentru tot ceea ce a realizat, să adresez în mod deosebit, în numele conducerii partidului, precum şi al meu personal, milioanelor de femei din ţara noastră — muncitoare, ţărance, intelectuale, romånce, maghiare, germane şi de alte naţionalităţi, tinere şi virstnice — cele mai calde felicitări pentru minunatele lor realizări în toate domeniile de activitate, precum şi urări fierbinţi de noi şi noi succese în măreaţa operă de ridicare a României pe culmi tot mai înalte de progres, civilizaţie şi bunăstare în întărirea independenţei şi suveranităţii patriei !"

Avind un puternic ecou în sufletele tuturor oamenilor, al femeilor din întreaga ţară, cuvintarea secretarului general al partidului, prin jalonarea principalelor probleme ce stau acum în faţa mişcării de femei din România, probleme ce gravitează în primul rind în jurul înfăptuirii hotăririlor Congresului al XI-lea al partidului, prin sublinierea rolului tot mai accentuat al femeii în activitatea din toate domeniile vieţii social-economice şi politice, a reprezentat o adevărată chemare la îndeplinirea cu succes a obiectivelor întregii naţiuni. Ca o reflectare a dragostei faţă de partid, faţă de conducătorul său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în zilele Conferinţei, din întreaga ţară, au sosit mesaje şi telegrame pe adresa Comitetului Central în care, comuniste, femei din toate domeniile de activitate au ţinut să-şi exprime ataşamentul faţă de politica partidului, faţă de grija cu care înconjoară viaţa femeii, a familiei, a mamei şi copilului, ca părţi deosebit de importante în marele ansamblu social aflat pe calea desăvirşirii sale spre bunăstare şi fericire. Colective întregi de femei s-au angajat cu acest prilej să nu precupeţească nici un efort în îndeplinirea sarcinilor ce le revin din hotăririle Congresului al XI-lea, pentru atingerea obiectivelor aflate în Carta de aur a naţiunii, Programul partidului.

Prin întregul lor, lucrările Conferinţei Naţionale a femeilor au reprezentat o importantă treaptă în amplul proces de democratizare a ţării, de activare a tuturor resurselor umane în spiritul unuia şi aceluiaşi crez patriotic : participarea activă la înfăptuirea Programului de înflorire continuă a României socialiste.

ORIZONT

istorie document

Primul 1 Mai la Timişoara

În primăvara aceasta, ziua de 1 Mai, Ziua solidarităţii internaţionale a oamenilor muncii de pretutindeni va inscrie 89 ani de istorie. Alături de întreaga clasă muncitoare din patria noastră, oamenii muncii din Timişoara — oraş cu bogate tradiţii revoluţionare — au primit cu entuziasm hotărirea Internaţionalei a II-a la Congresul din 1889 de a sărbători prima zi a lunii mai ca zi a muncii. Alertate de avintul revoluţionar al maselor din localitate, autorităţile au trecut la o serie de presiuni mergind pină la ameninţarea cu folosirea forţei în cazul organizării unor acţiuni. În ciuda acestora, muncitorii din fabricile şi atelierele oraşului au părăsit munca şi în număr de aproximativ 5.000 s-au adunat în faţa Clubului muncitoresc în cartierul Fabric unde au organizat o mare demonstraţie. A avut loc apoi un miting în cadrul căruia cunoscutul militant socialist din localitate GHEORGHE UNGUREANU a vorbit despre importanţa zilei de 1 Mai.

Cu această ocazie el a prezentat rezoluţia Internaţionalei a II-a, subliniind necesitatea reducerii timpului de lucru la 8 ore pe zi. Făcind o analiză a racilelor orînduirii capitaliste, el a arătat că aceasta poartă vina mizeriei în care se zbătea proletariatul. Alţi vorbitori au îndemnat masele să lupte hotărit pentru obţinerea unor drepturi democratice. După cum rezultă din numeroase documente ale timpului expunerile prezentate au fost aprobate cu multă însufleţire de mulţime.

VASILE DUDAŞ

tel[e]viziune

DUMI[NE]NICĂ, 30 aprilie

8,00 Sportu[l] pentru toţi. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Comoara di[n] insulă. 9,45 Pentru căminul dv. 10,00 Viaţa satului. 11,30 Bucurii[le] muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminic[al] — din sumar : ora veselă. Wood[y], ciocănitoarea buclucaşă — desene animate. Selecţiuni din edi[ţ]ia 1978 a Festivalului Euroviziunii. Povestea filmului muzical. Va[r]ietăţi pe peliculă. 15,00 Teatru de după-amiază. Radu Beligan în comedia „Proverbul". 15,25 Muzică folk. 15,40 Film serial — Linia ma[r]itimă Onedin. 16,30 Fotbal : F.C. Baia Mare — Universitatea Cl[uj]-Napoca. În pauză : Şah mat în 15 minute. 18,20 Ecouri de Ma[i] muncitoresc. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Ţara în ajun de 1 Mai. 19,30 File de istorie. 19,50 Antena vă aparţine ! Spectacol prezentat de judeţul Braşov. 21,00 Film artistic. Arborele cunoaşterii. Premieră pe ţară (american). 22,40 Telejurnal. Sport.

L[U]NI, 1 Mai

10,00 Omag[i]u lui 1 Mai. 13,00 Telejurnal. 13,10 Album de mai. 15,45 Magazin sportiv. 16,50 Laureaţi ai Festivalului naţional „Cîntarea României". 17,25 Semnături în cartea înfăptui[ri]lor socialiste. 17,45 Armonii de primăvară. 18,35 Raport muncit[o]resc. 19,00 Din cîntecele revoluţi[o]nare ale popoarelor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 1 Mai 1978. 20,15 Omagiu întiiului de M[a]i. 20,40 Imn slăvit al muncii în zi[ua] de 1 Mai. 21,25 Roman-foileton. Familia Palliser. 22,15 Stelele cînte[c]ului şi Dansului. 23,00 Telejurnal. Sport.

MA[RŢI], 2 mai

10,00 Cînte[c]ul cetăţilor. 10,30 Telecronica pe[n]tru pionieri. 10,50 Pe plai de mio[r]iţă. 11,45 Originalitate creatoare — Spirit inventiv. 12,00 Emisiune de versuri. 12,25 Patriei — Tinereţea noastră. 13,00 Telejurnal. Ţara în sărbătoare. 13,10 Album de primăvară. 16,00 Magazin sportiv. 17,30 Condu-ne, drag partid, înainte ! 17,45 Împliniri în întrecerea soci[a]listă. 18,00 Primăvara baladelor. 19,00 Demnitatea unei generaţii. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Sub semnul sărbătorii munc[i]i şi a solidarităţii internaţionale. 20,00 Cu tinereţea noastră îţi mulţumim partid 20,50 Seară de tea[t]ru — Muntele. de D. R. Popescu. 22,35 Telejurnal.

MIE[RCURI], 3 mai

9,00 Telesc[o]ală. 10,00 Şoimii patriei. 10,10 E[...] misiune în limba maghiară. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Cur[s] de limbă germană. 17,00 Fotbal : România — Bulgaria în Campiona[tul] balcanic. 18,50 Forum cetăţene[sc]. 18,20 1001 de seri. 19,30 Telejur[n]al. 19,50 La ordinea zilei în econ[o]mie. 20,05 Noi, femeile ! 20,3[5] Telecinemateca. Cass Timberlaine (american). 22,20 Telejurnal.

[J]OI, 4 mai

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limb[ă] rusă. 17,05 La volan. 17,20 Consul[t]aţii medicale. 17,40 Rugbi : Rom[â]nia — Anglia B. 18,50 România pit[o]rească. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Roadele politicii p[artidului] de dezvoltare economic[o]-socială a ţării. Azi, judeţul Vran[cea]. 20,15 Ora tineretului. 21,15 Telerecital. Teofil Vîlcu. 22,20 Telejurnal.

VI[NE]NERI, 5 mai

9,00 Telesc[o]ală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 1[1],45 Corespondenţii judeţeni transmit. 15,00 Campionatul mondial de [h]ochei: Cehoslovacia — Canada. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 În direct : Tîrgul internaţional de primăvară — Tibco '78 şi salonul internaţional al chimiei. 20,00 Viaţa în lumina normelor eticii şi echităţii socialiste. 20,25 Film : Fiul. Coproducţie a studiourilor franceze şi italiene. 22,00 Meridiane culturale. 22,30 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 6 mai

12,00 Telex. 12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,30 Familia Palliser (rel.). 13,20 Muzică distractivă. 14,15 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 14,35 Cîntece şi jocuri populare. 15,00 Stadion. 16,30 Clubul tineretului. 17,25 Film documentar dedicat aniversării a 160 de ani de la naşterea lui Karl Marx. 17,40 Agenda cultural-artistică. 18,10 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,30 Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19,50 În direct : Tîrgul internaţional de primăvară — Tibco '78 şi Salonul internaţional al chimiei. 20,00 Teleenciclopedia. 20,40 Mari filme western. Cowboy 22,30 Întilnire cu satira şi umorul. (american). 22,20 Telejurnal. Sport.

ADUNAREA GENERALĂ A ASOCIAŢIEI SCRIITORILOR DIN TIMIŞOARA

DAREA DE SEAMĂ

(Urmare din pag. 2)

rea noastră de muncă şi cu dorinţa şi mîndria de a contribui tot mai mult la prosperitatea şi faima ei între naţiunile lumii. Paginile dedicate de revista „Orizont" scriitorilor de limbă germană, maghiară, sîrbă, prezenţa lor firească în paginile acestei reviste prin traduceri din lucrările lor sau prin recenzii la cărţile tipărite de ei, ca şi paginile consacrate scriitorilor români în ziarele Neue Banater Zeitung, Szabad Szó, Banatske Novine sau în revista Knijevni Jivot derivă din conştiinţa că sintem creatori în numele unui destin comun, în numele unui grai comun — graiul patriei şi al culturii noastre socialiste. Sărbătorirea poetului şi tălmăcitorului Franyo Zoltan în cadrul Asociaţiei a reprezentat una din marile noastre bucurii din perioada ce a trecut, după cum cinstirea venerabililor maeştri Franyo Zoltan, şi Franz Liebhard cu premii speciale ale Uniunii Scriitorilor s-a constituit în eveniment de seamă al tuturor membrilor Asociaţiei. Sintem fericiţi că dinşii trăiesc între noi şi că la virsta lor slujesc, ca şi alţi scriitori ajunşi la virstele înaltelor cinstiri, cauza înfrăţirii, a prieteniei, a nobilelor idealuri ale umanismului socialist".

Arătind creşterea calitativă a literaturii publicate la Timişoara tovarăşul Anghel Dumbrăveanu subliniază aspiraţia către calitate dar şi felul în care evenimentele anului au stimulat apariţia unor lucrări interesante, angajate : **„Dacă ar fi de subliniat ceva, ar trebui subliniată în acest an al** Cîntării României **gravitatea angajării. Sofia Arcan cu** Singură în bătaia lunii, **Laurenţiu Cerneţ cu** Un car de suflet, **Radu Ciobanu cu** Ultima vacanţă, **Ivo Muncian cu prozele sale din** O noapte de nesomn, **Ştefan Ludwig Schwartz cu** Un fecior de la ţară, **reprezintă momentele unei creaţii în care tradiţia locurilor, portretul omului din această parte a ţării sint legate de necesitatea modelului educativ al afirmării eroului comunist. De un deosebit succes s-a bucurat romanul lui Ion Dumitru Teodorescu,** Şase căluţi în galop, **consacrat tinerilor din ziua de azi, felului în care aceştia se integrează în societatea nouă, socialistă. Un loc aparte ocupă cartea lui Franz Liebhard,** Colocvii nocturne **(în limba germană), o excelentă carte despre Timişoara a acestui admirabil, strălucit cunoscător şi iubitor al oraşului.**

Festivalul Naţional Cintarea României **a catalizat prezenţa în actualitate a poeţilor, a determinat formarea şi transformarea unor noi structuri în lirica acestei părţi de ţară, fapt ce poate fi ilustrat grăitor prin versurile publicate în reviste sau ziare de Al. Jebeleanu, Nikolaus Berwanger, Duşan Petrovici, Anavi Adam, Damian Ureche, Ilie Măduţa, Mandics György, George Drumur, Dorian Grozdan, Lucian Emandi, Cedomir Milenovici sau în volume de poezie, între care, Gheorghe Azap —** Bocceluţa cu plăpinde, **Vladimir Ciocov —** Focuri însingurate, **Romulus Cojocaru —** Flori de mac, **Richard Wagner —** Invazia orelor, **Valeriu Armeanu —** Lanul cu vedenii, **Slavoliub Gvozdenovici —** Cîntec în faţa zorilor, **volume ce au reprezentat tot atitea momente de afirmare a patosului comunist, a poeziei patriotice, a valorilor umanismului nostru contemporan".**

Semnalind antologii apărute sub semnătura lui Franyo Zoltan, ilustrul tălmăcitor, sau a lui Gherasim Emil, ca şi apariţia poeziilor lui Nikolaus Berwanger în româneşte, precum şi apariţia unor volume de debut interesante ca acelea ale lui Lucian Alexiu, Vasile Dan, Sabin Opreanu, Valentin Tudor, vorbitorul a arătat că prezenţa în librării a unor cărţi remarcabile consacrate evenimentelor, semnate de Damian Ureche, Ilie Măduţa sau Romulus Cojocaru nu e deloc lipsită de semnificaţii.

„Un moment deosebit în ordinea valorii l-a reprezentat critica şi istoria literară, domeniu reprezentat de cărţi ieşite din comun, situaţie revelată unanim de presa literară. Este vorba de volumele Maiorescu **de Eugen Todoran,** Proză şi reflexivitate **de Cornel Ungureanu,** Jocul terţ **de Mandics György,** Note literare **de Neboişa Popovici şi altele".**

Arătind meritele revistei Orizont în promovarea scriitorilor de aici, secretarul Asociaţiei arată că o revistă **literară ar reuşi să ridice** pe o treaptă calitativ superioară creaţia scriitorilor din această parte a ţării : **„Credem că o revistă Orizont care să reflecte mai mult, mai intens, viaţa literaturii de aici, deci, o revistă a Uniunii Scriitorilor, eventual cu un număr sporit de pagini, ar putea sluji cu mai mari eficienţe, afirmării valorilor spirituale din regiunea noastră. Nu vrem să fim degrevaţi de sarcini. Dimpotrivă, vrem să ne îndeplinim mai bine, mai profund şi mai angajat sarcinile, de loc uşoare în acest moment în care efervescenţa creaţiei se face pe deplin simţită şi recunoscută printr-o seamă de cărţi valoroase. Nu ne îndoim că înfăptuirea acestui deziderat va da un nou impuls creaţiei literare şi artistice timişorene, va spori calitatea ei ideologică şi estetică, eficienţa ei în procesul de formare a omului nou, a conştiinţei sale înaintate".** În continuarea dării de seamă secretarul Asociaţiei se ocupă de numeroasele activităţi (deplasări, şezători) ale membrilor ei, de activitatea deosebit de intensă a membrilor cenaclurilor literare, român, maghiar, german şi sîrb, de originalitatea şi caracterul intens educativ al unor activităţi.

„În legătură cu cenaclurile Asociaţiei, ţinem să relevăm iniţiativele susţinute, din ultima vreme, ale cenaclului traducătorilor — atelier profesional plurilingv în care se citesc şi se analizează, cu participarea scriitorilor şi traducătorilor, acea muncă de înaltă nobleţe menită să ducă la o mai bună cunoaştere a valorilor literare în cele patru limbi în care scriem, cum şi traduceri din literaturile lumii. Aceste activităţi se înscriu în linia unei mari tradiţii ce îi are între începători pe regretaţii Ion Stoia-Udrea şi Aurel Buteanu, pe ilustrul nostru confrate Franyo Zoltan, pe remarcabilul traducător Petru Sfetca iar azi, între cei mai buni, pe activii şi nu odată străluciţii tălmăcitori Şerban Foarţă, Marcel Pop-Corniş, Vladimir Ciocov, George Bulic, Erica Scharf, Anavi Adam, Hans Mokka, Anton Palfi, Maria Pongracz, Adriana Babeţi, Iulia Schiff, Mandics György şi mulţi alţii. O apreciere pozitivă se cuvine şi teatrului de lectură — în care sint discutate piese de teatru ale scriitorilor noştri (din păcate fără participarea oamenilor de teatru de la Naţional, care manifestă, în pofida insistenţelor noastre, un regretabil dezinteres faţă de dramaturgia locală spre deosebire de Teatrul german, de pildă, care a avut el însuşi un cenaclu de dramaturgie, a venit în intimpinarea dramaturgilor, propunindu-le angajamente, discutind cu autorii pină ce piesele deveneau reprezentabile. Rezultatele s-au văzut : multe piese jucate cu succes, piesa lui Hans Kehrer a fost încununată cu premiul de dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, interpretată apoi la Radio Bucureşti şi la Viena. Oare Teatrul Naţional din Timişoara nu trebuie să fie, asemeni celorlalte, şi un atelier al dramaturgiei actuale ?".

În continuare, secretarul Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara arată că un premiu în plus acordat literaturii naţionalităţilor conlocuitoare ar omagia un efort creator real plin de adinci semnificaţii aşa cum apariţia unui almanah al Asociaţiei scriitorilor ar putea reprezenta o şansă de a pune în lumină la modul cuvenit felul în care scriitorii români, germani, maghiari şi sîrbi din această parte a patriei contribuie la definirea spiritualităţii României de azi.

Subliniind sprijinul constant, îndrumarea permanentă a Comitetului judeţean de partid, colaborarea cu Comitetul judeţean de cultură şi educaţie socialistă secretarul Asociaţiei a spus în încheierea dării de seamă :

„Dacă ar fi ceva deosebit, ceva care ar caracteriza cu mai mare pregnanţă perioada care s-a scurs, acesta ar fi sentimentul participării : sporit, îmbogăţit cu noi valenţe, esenţializat şi înnobilat. Ne simţim mai îmbogăţiţi nu numai cu un an de experienţă, ci şi cu un an în care sărbătorile noastre au fost momente active ale afirmării demnităţii noastre creatoare. Ne simţim îmbogăţiţi nu numai cu un an de activitate, cu un an de creaţie, ci şi mai legaţi între noi şi, cu toţii laolaltă, legaţi de ideea că patria, partidul, poporul nostru, dau scriitorului o apreciere aşa cum acesta n-a avut-o niciodată. Această realitate spirituală ne înaripează gindul şi inima voind să scriem mai bine, mai profund, mai adevărat în lauda celor ce înfăptuiesc ziua de azi şi viitorul măreţ şi fericit al Patriei".

(text prescurtat)

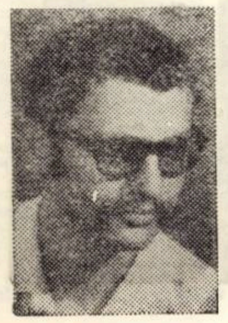
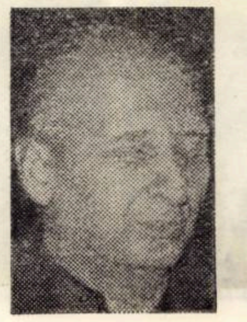

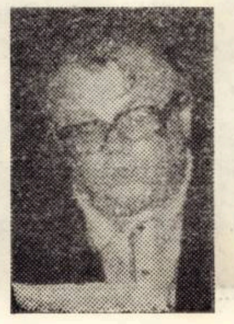

George Suru

VĂZDUHUL PATRIEI

Călătorul zăreşte steaua printre salcimii înfloriţi
Ochii săi se umplu de lacrimi
Ridică spre gură ulciorul (adică miinile sale)
Şi bea văzduhul Patriei

Patria începe de la cuibul statornic al vrabiei
Trece prin ornicele crescute în arbori
Şi-şi face corturi în singe şi-n inimă
Pînă la căderea pleoapelor

Risul copilului sparge oglinzile nourilor
Ploaia bea apă curată din izvoare
Zăpezile se pun umeri uşoare ca un
Sunet de clopot mănăstiresc

Călătorul plecat prin Patria Sa
E asemeni miresmelor de tei înspre seară
Nicicind nu va rătăci drumul sau poteca
Îl ţin de braţ păsări el însuşi e o pasăre

Se priveşte în virtejul apelor mari şi poate
Să ferească luntrea trupului femeii iubite
De asprele rădăcini ale sorţii
Cind vintul face din plopi arcuş

Patria începe de la treapta casei cu iederă
Trece prin paraşuta păpădiei şi
Prin coama cailor care rotesc luna
Şi cade în ochi ca roua cind călătorul
Pleacă de dimineaţă

CUIBURI ÎN ROUĂ

Pentru cea care nu a venit niciodată
Zăpezile veşnice se-aşează-n cimpii,
Ar fi fost mai frumos pe pămint ca în stele,
Eu aş fi fost un altul, un altul mai bun,

Pentru cea care nu a venit niciodată
În pragul casei au căzut cuiburi în rouă
Cit de albă ar fi fost floarea salcimului
Cind ea ar fi trecut prin curtea cu roşii cărămizi,

Pentru cea care nu a venit niciodată
Au rămas nescrise ştersele pergamente străbune,
Mucezesc peceţile care ar fi vestit prietenii
Despre solitara, răsărita mea bucurie,

Pentru cea care nu a venit niciodată
Troiene înalte îmi privesc oglinzile,
Pînă cind ar fi venit primăvara
Aş fi fost un altul, aş fi primit păsările.

ROMANŢĂ

Femeia venea din pustă, era arsă
De vintoase şi trup avea de secetă,
Ochii asemeni urmelor de jder
Şi pintec chemător ca semiluna de seceră,

M-a iubit aşa cum iubeşti un măr domnesc
De care au auzit doar aezi legendari,
Spunea despre cărţile-mi sfinte că sint
Cupole cu clopotari spinzuraţi de zile mari,

Iubea doar zilele cu eclipse de soare
Şi nopţile cu lună de vircolaci roasă
Şi mă primea între braţele ei aşa cum
Pămintul primeşte sămînţa de griu sănătoasă,

Spunea despre cintecul meu că este o iederă
Ce vrea să ascundă o vină
Şi-i spulberam sinii de topaze rare
Şi trup în trup eram, ziua să nu mai vină,

Femeia venea din pustă, era arsă
Şi sete îi era de un măr domnesc
Mi-au rămas în ochi struguri tomnateci
Şi-n trup busuioc din fintinile ce cresc...

POEME

Toate zăpezile fără nume
Tata le duce pe umerii coboriţi.
În cîmpie doar vrăbiile. Bucurii trainice.

•

Stele căzind în sinea lor
Pînă la ţipătul negru
Miinile noastre de cireş.

•

Uitarea şi moartea
Cind chemarea îngheaţă ca
Rădăcinile de trandafir, desgolite.

•

Tinăr cu trupul ca şuierul săgeţii
Îţi scriam numele-n păduri
Şi nu priveam cum iarba surpă cărarea.

•

Aici ai poposit într-un apus,
Ştiu aceasta după răchita bună pentru fluiere,
Acum cerul muntelui e plin de cîntecul numelui tău.

•

E o sărbătoare în pămînt,
Rădăcinile se cuprind sub clinchetul viu al zăpezii,
Tata binecuvintează şi împarte seminţele de miine ale lumii.

•

Să nu cadă în cintec
Vergeaua grea de plumb sau lauda oarbă !...
Mi-e gura nufăr deschis înspre tăcere.

•

Copilul doarme muguri se aud urcind
Străvezii trepte pînă la fereastră
E două în pieptu-mi ca în floarea salcimului.

•

Frunza m-a învăţat să pierd,
Feriga m-a învăţat să cred în pămint şi izvor,
Să iubesc m-au învăţat păsările migratoare.

•

Copiii sparg mărgele de rouă în gură,
Mugurii împrăştie topaze în vintul de sud,
E timpul să cer lumii dreptate...

•

Plecind de pe pămînt tata a luat cu sine întunericul
Pe corabia Sa în pînze e sufletul peşterilor
Va trebui să devin stalactită-stalagmită.

•

Oare ce rămine din zborul unei păsări ? Undeva pasărea
Oare ce rămine din trecerea unui rîu ? Undeva rîul
Oare ce rămine din şoapta unui cintec ? Undeva cintecul

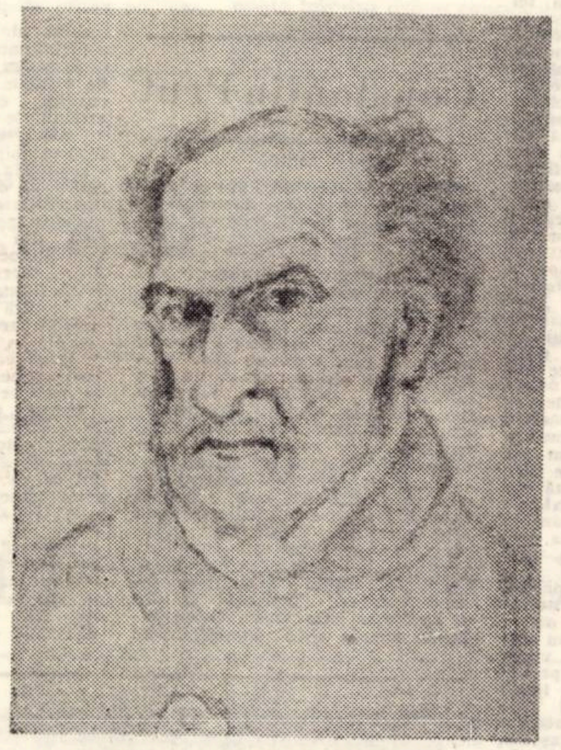

THEODOR PALLADY : „Autoportret"

Marta Petreu-Muntean

PREGĂTEŞTE-TE DE PLECARE

Pregăteşte-te de plecare,
prin poarta aceasta se iese
numai se iese,
fericiţii au memoria
intinsă pe flori de lotus,
teribilă absenţa cuvîntului,
mincinoasă lumea pietrei
şi asfaltului,
mincinoasă.
Pregăteşte-te de plecare,
ascunsă dimineaţă de lemn cîinesc
cind bărbaţii
nenumăraţi bărbaţii îşi potrivesc
zimbetul
şi cravata ;
mincinoasă lumea oglinzii
şi asfaltului
mincinoasă.

ZIUA

Apropie-te,
sfiala a fost ucisă
la revărsatul zorilor,
vreau să fac din această zi
vreau să fac
muguri, zimbet
în pomi bătrîni răsărind,
vreau să trec prin această zi
încet,
dar apropie-te,
sus în munte
e vinătoare de fiare,
pe cetate pluteşte
gind de jertfă.

INOCENŢA

N-am sfărmat în dinţi
ceramica acestor curcubee.

ASCULTĂ CUVINTELE

Ascultă cuvintele coborind din dicţionare
în cerul gurii,
din cele o sută de poeme ale imaginaţiei
îmi iau raţia, zilnică
de silabe,
cine ar îndrăzni această metamorfoză
a singelui de miel
în trufie,
cine
să mă închidă
într-un ţipăt
de păun ameţit ?

remember

Adam Puslojić

La 35 de ani, Adam Puslojić nu mai este ceea ce numim îndeobşte un poet tinăr decît în sensul elevat pe care ni-l revelează poezia sa, ce se caracterizează printr-un spirit iscoditor, avid de sensuri noi şi de acel sunet mereu inedit al frămătătoarelor căutări în nesfîrşitele reliefuri ale existenţei umane. Acest spirit, care înseamnă tinereţea însăşi, este poate una din coordonatele fundamentale, dintotdeauna, ale marii poezii.

Dar spunind că Adam Puslojić nu mai este un poet tinăr, vrem să-i distingem profilul matur în mişcarea amplă a poeziei iugoslave contemporane, atît de bogată în diversitatea şi pitorescul ei. Astfel încît vom afirma încă de la începutul acestor consideraţii, ce se vor liniile unei schiţe de portret, că Adam Puslojić este astăzi una din vocile distincte, profunde şi grave ale poeziei din ţara Alpilor dinarici, o voce inconfundabilă ce pare a veni din legendele despre Hajduk Veljko, ori din jocul de lumini şi umbre ale conştiinţei acestui secol frămintat de adinci prefaceri.

Asemeni tuturor poeţilor autentici, ce poartă pecetea neamului şi-a timpului lor, Adam Puslojić ne lasă să distingem, în muzica ideilor sale, mesajul, culoarea şi întrebările unei experienţe umane şi a unei istorii cu care noi, românii, am avut, prin veacuri, legături nepieritoare. Dar el este, înainte de toate, o conştiinţă a timpului nostru, o conştiinţă vie, angajată în viaţa şi lupta de azi a popoarelor iugoslave. Este necesar să adăugăm îndată că gindirea şi arta poetică a lui Adam Puslojić sint deopotrivă de originale, astfel încît conţinutul de emoţii şi revelaţii estetice se înfăptuieşte într-un spaţiu inefabil al neaşteptatelor şi frapantelor asociaţii, în jocul subtil, iluminat de sugestii şi semnificaţii şocante, cum şi de scinteietoare scăpărări de spirit al unor simboluri revelatoare.

Cărţile de poezie ale lui Adam Puslojić au fost considerate veritabile evenimente literare, poetul fiind încununat şi cu unul din importantele premii ale Uniunii Scriitorilor din Belgrad.

Între debutul său cu volumul Există pămint şi ultima sa carte — Bekstvo u daktilografski vez Adam Puslojić a parcurs treptele unei maturităţi care-l situează azi printre poeţii de frunte ai poeziei iugoslave contemporane. Între datele acestui perimetru în continuă evoluţie, se înscriu cărţile Cad spre cer, Merg la moarte să mă tundă, Religia ciinelui, Negleduş — titlu intraductibil, desemnind un personaj imaginar ce s-ar putea numi aproximativ, parafrazind, cel ce nu se vede.

Unul din poemele cele mai originale şi mai bogate în substanţă ale lui Adam Puslojić, 175 de vieţi din „Cartea Morţilor", care se desfăşoară în spaţiul magic al interferării de planuri simbolice, este un strălucitor şi puternic imn contemporan, adus dragostei şi puterilor miraculoase ale vieţii, din care cităm citeva versuri, spre a ilustra modernitatea lirismului ce ni se propune :

„Pe Zoser l-am intilnit astăzi pe stradă.
De-abia l-am cunoscut. Atit era
De bronzat. Dar, din fericire,
de mii de ani eu nu mă schimbasem
şi el m-a strigat cu surisul".

Cunoscut cititorului din numeroasele traduceri apărute în revistele noastre, cum şi din volumul „Pasărea dezaripată", tradus de Nichita Stănescu, remarcabilul poet iugoslav este şi un mare prieten al literaturii române, din care a tradus mult, cu dragoste şi dăruire.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

expoziția

studiul

În ziua de 8 aprilie 1973, la galeria de artă „Bastion" din Timișoara a avut loc vernisajul expoziției „Studiul". Organizată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș în colaborare cu Uniunea artiștilor plastici din R.S.R. în cadrul celei de-a doua ediții a Festivalului național „Cîntarea României", expoziția reunește peste 300 de lucrări a 102 artiști plastici din București, Timișoara, Cluj-Napoca, Sibiu, Brașov, Baia Mare. În deschidere, au luat cuvîntul Dumitru Preda, președintele C.J.C.E.S. Timiș, criticii de artă Titus Mocanu și Dan Hăulică.

Dan Hăulică

Expoziția „Studiul" e un eveniment care mi se pare de semnificație mai largă, nu numai timișoreană, de o semnificație, îndrăznesc să spun, națională. Prin convergența, prin varietatea talentelor, prin varietatea punctelor de vedere, a modurilor de a amorsa realul și, în același timp, prin multimea drumurilor de explorare și care sînt propuse publicului. Pentru că sînt, în această expoziție, niște drumuri, niște săgeți de lectură a unui fenomen care se lasă foarte greu simplificat și redus la lineamente simple. Deci, în acest sens expoziția trebuie judecată. Nu ca o adunare de lucruri încheiate ci, mai ales, ca o deschidere de perspective. Ele sînt subliniate de împărțirea relativ didactică a materiei. E vorba de saltul către himerie, către aparența gratuitate a utopiei, în același timp de tot ce este analiză aplicată în lumea structurilor la realitățile tradiționale cu care artistul se confrunta în atelierul mai vechi, în secolul al XIX-lea, peisaj, natură moartă și așa mai departe — pînă la explorări mai noi înspre configurările simbolice, spre ceea ce s-a numit disponibilitate contemporană pentru fondul memoriei, deci un fel de așteptare vigilentă a artistului față de aceste impulsuri aduse la lumina conștiinței, tocmai pentru a-i da o garanție de autenticitate și de bogăție, în demersul său creator. Toate conducînd la un fel de integrare în spațiul social al acțiunii și într-un fel de ecologie morală care comportă și datele imediate ale clorofilei spre care aspirăm, pe care a așezat-o Bertalan chiar la intrare, pînă la clorofila morală de care sîntem însetați, spre care orașul epocii noastre tînjește. Deci o multiplicitate de perspective la care se asociază artiști foarte variați. În primul rînd, s-a văzut, este aici prezent muzeul. Și perspectiva muzeului, adică a marelui trecut, e asociată firesc în acest prezent perpetuu al studiului, pentru că studiu înseamnă un prezent mereu deschis, neoprit. Și e o asociație, nu numai convențional, prin faptul că Andreescu, Petrașcu, Pallady, Catargi și ceilalți, Podlipny, de pildă, din artiștii secolului al XIX-lea sau din secolul nostru, unii încă activi, sînt prezenți printre tineri, dar prin faptul că atunci chiar cînd un artist pare să exploreze un fenomen de pură actualitate, el păstrează în memorie niște tipare ale istoriei. De pildă, peisajele unui tînăr, se numesc „Geometrie", „Arheologie", o viziune a cîmpului, Bărăganului, implicații mereu istorice la Marin Gherasim, așa cum s-a văzut și în alte expoziții, la Gabrea sau la Ciubotaru. La Olos chiar, în ceea ce pare pură textură optică, vibrează o pondere de istorie. Sînt tipare care vin mai de departe, dinspre un fel de arheologie metafizică, la Grimalschi de pildă. Mereu deci o contaminație cu un trecut îndepărtat, uneori cu reziduuri, cu configurări simbolice mai îndepărtate în pură prezență, în explorarea cea mai acută, mai virulent-acută a artistului. Ceea ce dovedește că noțiunea de studiu, așa cum s-a alcătuit aici, și cum o exemplifică expoziția, nu este o noțiune care să devină o fragilă perspectivă de laborator. Ea implică toată ingestrarea, toată zestrea de suflet a artistului. În acest sens ea este inextricabil legată de toată ponderea de istorie pe care o purtăm în noi. În acest sens, dovada creativității pe care o face expoziția este de fapt o dovadă nu numai a creativității individuale, ci a unei potențialități cu mult mai vaste.

Artiștii timișoreni prezenți în expoziție sînt promotori în primul rînd ai explorării moderne, care promovează ideea de grup. Bertalan, Flondor, Tulcan. O explorare multiplă ca interese, care nu se sfiește să ia în rază interesului nu numai ceea ce este domeniu tradițional constituit al artei, ci tot ceea ce este pur și simplu viață. De la manifestările umane : joacă, travaliu, efort, pînă la procesele profunde ale lumii biologice, pînă la muta încordare a lumii vegetale, pe care o urmărește Bertalan. Deci, modele bionice, modele de dezvoltare, o raționalitate secretă în procesele obscure ale naturii, pe care artistul o urmărește. Acesta se așează în ipostaza unui cercetător, cu luciditatea răbdătoare, cu aplicația răbdătoare a omului de știință și, în același timp, cu freamătul acesta interogativ, cu capacitatea de proaspătă uimire care este proprie artistului. Bertalan și spune dealtfel într-unul din textele de la intrare : „Mă întreb dacă e dimineață sau dacă fiecare dimineață nu e o întrebare". Sensul acesta profund interogativ, aureoral interogativ al efortului artistic este, mi se pare, o frumoasă metaforă, care definește eforturile mai multora. Deci sînt căutări geometrice, geometrice spre dinamism, la Molnár, de pildă, o geometrie de tip op-art, care se întîlnește cu tiparele unui anume spirit de seninătate medievală la Toma Viorel, în ferestrele acelea care sînt foarte interesante. După aceea, forme de revigorare, dacă vreți, a naturii moarte, a obiectualității naturii moarte, și ceea ce se numește „Studiu-start . . .", la Romul Nuțiu, după aceea, seria de naturi moarte în alb, perele lui Popa, care de fapt sînt un concept, nefiind vorba de o analiză a purei opulențe materiale. Citez în treacăt numai cîteva direcții. După aceea, în lucrările cunoscute ale sculptorilor timișoreni : Gaga, Jecza. Deci proiecția unui anume dinamism spațial, văzut în frămîntarea, în elaborarea vie a caietelor de studiu. Cu un fel de fantastic utopic, proiect de arhitectură vizionară cosmică, la Gaga. Ca să nu mai vorbesc de notațiile care merg înspre un fel de evanescență lirică, la Ferch, de un fel de tandrețe a desenului umanist la Podlipny, dintre artiștii care deja s-au impus și, interesant că expoziția așează alături de Podlipny pe elevul său, Traian Brădean, arătînd o filiație. Legătura între căutările de tip constructivist în analiza formelor și în proiectia unor posibile dezvoltări monumentale la Adalbert Luca, de pildă. N-am nicicum ambiția să epuizez : lucrările sînt probabil cu mult mai numeroase. Oricum, prezența timișorenilor nu e nicidecum pur și simplu a unor gazde, ci a unor elemente active, care au servit de stimul în această ambianță creatoare.

Paul Gherasim

Gustul de a cerceta, reflectat și în imagine arată, totodată, gradul la care vocația și năzuința se pot transforma în necontenită ardoare. Astfel, prin reînnoită stăruință crește puterea unui atașament virtual, precum și a unei porniri spre ceva care niciodată nu are a îngheța în simplu obiect pietrificat primind chip de fetiș. Descoperirea aceasta este legată de un domeniu în care totul trebuie păstrat sub semnul spiritualului. Iată, un asemenea înțeles se poate desprinde și din expoziția de la galeria „Bastion" din Timișoara, care readuce în discuție, în termenii mai sus enunțați, conceptul de studiu. Ce semnificație poate avea o asemenea expoziție, oarecum neobișnuită și care ar fi scopul ei ? Ea poate însemna un moment în care conștiința, implicată direct în fapt, cheamă conștiința teoretică de a fi implicată, la rîndul ei. Astfel, studiul devine obiect al unei îndoite semnificații : studiul ca formă a trăirii în fapt și studiul ca modalitate de înțelegere a unui întreg fenomen de cultură. Este aici vorba despre o lucrare unică, niciodată încheiată, a spiritului. Iată de ce, această manifestare nu este și nu avea cum să fie o expunere atotcuprinzătoare, ceea ce i-ar fi modificat caracterul de ceva viu. Este, dar, o încercare „din mers", din frînturi de experiențe și efort semnificative, întrucît poate fi luată în serios acea parte importantă a unei munci retrase, tăcute, rămînînd mai mult sub pecetea anonimatului. După cum, însuși cuvîntul asupra căruia stăruie acum atenția, cuprinzînd un înțeles atît de nuanțat, datorită deschiderilor pe care le are, tot așa și lucrurile, în sensul condiției lor mai intime (mai „fragile") redevin ceea ce erau virtual : expresii ale unor moduri de opțiune. Lucrarea aceasta poate fi înțeleasă ca o înaintare subtilă a atenției într-un domeniu al măsurii spiritului.

Rămîne doar ca știința de a lua totul în serios să devină o străduință permanentă. În edițiile viitoare ale acestei expoziții, concentrînd programul lor în anume direcții de cercetare, cum ar fi, bunăoară, unele sugestii din secțiunile expoziției de acum, s-ar putea aduce elemente mereu înnoitoare și, totodată, generatoare de experiență.

Constantin Prut

Încercarea de luminare a procesului de creație, a momentelor în care opera ideală ispitește fantezia și voința constructivă a artiștilor, se bucură la Timișoara de preexistența unei remarcabile mobilități spirituale ce ține într-o semnificativă cumpănă tradițiile lucrului bine făcut, așezat în disciplina unei întense elaborări și permanenta tensiune spre noutate. Starea de creație are, aici, o dimensiune cotidiană, rezultată din meditația asupra structurilor urbane, în care omul retrăiește continuu — în noua ecuație a elementelor naturale și artefactelor — aventura afirmării sensibilității și a spiritualității sale. Artistul care mi se pare a susține cel mai bine programul expoziției „Studiul", Ștefan Bertalan, inserează adeseori în prezentarea observațiilor sale asupra luminii și percepției, fraza : „Soarele răsare și apune în casa mea", îndreptîndu-ne atenția spre inepuizabilele resurse ale realității imediat înconjurătoare. Lumea pe care o descoperim nu este, într-o astfel de viziune, o sumă de lucruri, de entități, ci de procese pe care artistul le surprinde căutîndu-le în mișcarea necontenită, tendința formativă.

Expoziția amplifică mult acest cadru al concepției și procesului operei de artă, apelînd la exemple din creația unor numeroși artiști din București, Timișoara, Cluj-Napoca, Sibiu, Brașov, Baia Mare. Meritul principal al manifestării este de a propune un mod de lectură care nu așează fazele pregătitoare ale operei pe o treaptă inferioară a interesului, ci le consideră ca ipostaze, ca instanțe necesare ale clipei supreme în care se naște opera.

Puterea de a visa, de a renunța la o formă pentru alta, de a crede în viitoarea lucrare se manifestă pe deplin în cursul procesului de creație. Dar acest spațiu care fascinează — arta conceptuală își asigură în acest fel aderența la public, — rămîne un foarte util exercițiu de accedere spre operă, pentru că depășind circumstanțele metodologice, ceea ce contează pînă la urmă este opera sau — pentru a introduce o distincție — capodopera.

Andrei Pleșu

S-a petrecut în zilele acestea la Timișoara un eveniment a cărui importanță o să se contureze din ce în ce mai limpede pe măsură ce va trece timpul. Acum sîntem prinși în viitoarea concretă a evenimentului acestuia și nu realizăm ce ecou important poate el să aibă. Important întîi, pentru că are loc într-un centru cultural care nu este Bucureștiul, care este însă un centru cultural de mare vitalitate, cum s-a și văzut, și care a putut să ofere surprize de toate felurile și din cele mai plăcute tuturor celor care au participat la expoziție și la ce i-a urmat. Se cuvine să omagiem, întru aceasta, publicul : excelent, avizat, atent, deschis, cultivat, și apoi organizarea promptă și foarte eficace, de care o să ne amintim multă vreme cu bucurie. Caracterul de unicat al expoziției rezultă din împrejurarea că ea are o axă, un reper riguros și în jurul acestui reper se adună o imensă cantitate de lucrări. De obicei, expozițiile pe o temă sau pe o idee sînt mai limitate sau, dacă sînt expoziții de o asemenea anvergură, ele riscă să nu aibe o axă, să nu aibe unitate. Ceea ce se realizează aici este o splendidă îmbinare de coerență, de omogenitate în idee și de cantitate de spectacol optic opulent.

Astăzi dimineață seria de filme pe care le-am văzut — mai ales cele realizate de Bertalan — Flondor — Tulcan constituie iarăși un eveniment asupra căruia ne e greu să ne pronunțăm imediat. Am rămas cu o senzație de gravitate, de vocația asumată și trăită la cel mai înalt nivel. E o senzație pe care, de foarte multă vreme nu am mai avut-o în contact cu artiștii cu care eram obișnuit. S-a întîmplat în dimineața aceasta un fapt de cultură care ar trebui să ne pună pe gînduri și să ne facă să meditățm asupra destinelor pe care arta le poate căpăta astăzi. Ai uneori impresia că arta, plastica în primul rînd, a ajuns într-o situație de șah-mat. Într-un fel de blocaj. Ți-e greu să percepi căile posibile de continuare a drumului. Or, un asemenea moment precum cel de astăzi, lasă impresia că există în oameni, în unii dintre artiștii pe care i-am cunoscut puteri, de la care putem aștepta încă totul. Plecăm din Timișoara cu senzația că lucrurile pot fi continuate, că pot fi luate iarăși de la început, și că noi, și artiștii, și plastica în general, și cultura românească în această clipă au toate un sens încurajator, un rost.

CATUL BOGDAN : „Schiță"

13.IV.1972. Am visat-o pe mama.

Natura e prea bogată : te pierzi în ea dacă vrei s-o simți. Dar acesta nu-i un scop pentru cercetările picturale. Ochiul nostru alege ; nu se mulțumește cu puțin : el degustă. Caută, și se pune de acord cu gîndirea și cu mîna, pentru a învăța să vadă, să caute, să organizeze și să construiască. Cu foarte puțin, el ajunge să găsească esențialul plastic care construiește singur ; dar îl ghidează emoția.

În ce măsură într-o compoziție picturală se poate realiza echilibrul dintre cele două mijloace mari : echilibrul dintre limbajul culorii, bogat ca varietate și nuanțe puse în serviciul expresiei formei și simplitatea și expresia desenului (care exprimă totodată concepție și materializare în limbaj prin dinamica lineară a tot ce poate fi (descotorosit de tot ce este inutil) . . . Amîndouă mijloacele intervin, fiecare la rîndul său, unde este rolul său — și aceasta în limitele necesarului formei, fără forțare. (Catul Bogdan, fragment din caietul de Note).

Grigorescu Ion

Înainte de a lucra la organizarea expoziției știam, colectivitatea de artiști nu este unită. Totuși, mi s-a dovedit că modul de lucru (hîrtii cu notițe, idei, desene mici) e surprinzător de asemănător (note cu data gîndurilor, deci ideea de a-și urmări dezvoltarea). Apoi, în ciuda diferențelor aparente între stiluri, am găsit foarte multe puncte comune. UNU. Casa și grădina — spații estetice. Ecuația : sufletul nostru=cantitatea de verdeață consumată (citat din Bertalan). O pernă în putrefacție cu pămînt, cuie, din care ies lujeri de fasole și mor de pe urma consumului. Planta, spațiul, sistem galactic prin armonie (seria Fibonacci și măsura de aur) ajunge spațiu-dorință. DOI. Universul văzut de Bițzan. Aparent farsă de hartă, riuri confundate cu lanțuri de munți și cu granițele. Spiralele scrisului. Roza vînturilor egal avion, egal om cu brațele și picioarele în extensie de zbor, apoi diviziunea totală a spațiului în unități. Și în colțul hărții reîntîinim, dintr-o miniatură persană colată, dorința. O servitoare aduce cafeaua, o femeie cîntă la un instrument cu coarde, perle la gîtul stăpînei, pomul înflorit pe fereastră. TREI. Floarea, secțiune în ea, viziunea pe diagonale, aeriană, deci tot univers, centru și învelirea centrului în petale (Alin Gheorghiu). PATRU. Germenele cunoașterii al lui Tăutu. Fusul, o fasole uriașă, ochiul, ecloziunea oului. CINCI. Spiralele creșterii cu intrare și ralanti spre centru, la Bernea. Zborul ciocîrliilor. Dealul, jumătate de ochi. La fel de avîntați în sus. norii. La fel, liniile geologice de spargere. Zonă de amestec pămînt-roci sparte. Deci presupunerea că centrul, baza pămîntului e moale și uniformă, placentară, provenită din dorință. ȘASE. La Mircea Teodorescu vioara și furile ei repetă spiralele, cercul, ovoidul, universul rezonant, vibrat. Problema rezonanței din cauza energiei cîmpului și a modulului la Boambeș. Atomi, molecule. La Mircea Teodorescu, un lucru în plus. Vioara are trei axe reunite, unde s-ar întîlni, prelungite, corzile. Este modelul nașterii, al nașterii formelor. Vezi ȘAPTE. „Trei în unu", de Gh. Berindei. OPT. Turbionul creațional. Elicoidul, săgeată spre infinit, la Adina Caloenescu. La Horia Mihai, calculul cu unități, cu numere simple, naturale. Finitul, octogonul lui Paul Gherasim. De aici foarte repede ajungem la NOUĂ : „Se poate găsi, e foarte aproape o curbă a gradienților optimă pentru a construi un om, de fapt un portret" (Șerban Epure). Deci Golemul. Omul din argilă, și astfel revenim la Bernea. Aici se apropie cuptorul ceramic al lui Flaviu Dragomir ZECE. Caietul său de experiențe, oră cu oră, care-l duce și la o încifrare aproape totală a semnelor de care se servește. Vezi și la Boambeș codurile cu cheie, vezi la Bițzan litere fără coduri. La fel, UNSPREZECE. Mursa. DOISPREZECE. Cuptorul-catedrală, cuptorul cosmic, creațional, la Tiberiu Marianov. TREISPREZECE — „Absida" lui Marin Gherasim, căptușită cu zgură de argint și aur. Zgura de litere arse a lui Ioan Mursa. PAISPREZECE (de fapt revin). „Bolta" lui Paul Gherasim, ca formă. Calota derivată din cub, ținută pe cub. Formă de vatră. Și ca sursă de lumină. Căci cuptorul, deci focul, arde culorile pînă la negru (Mursa). Arde (Decebal Nitulescu, „Cerc cromatic". Ion Nicodim, „Curcubeu pe cîmp"). Toate, pe forma bolții-cuptor. Gradația cristalului-produs de cuptor. Culori, lumini amestecate chimic. În fine, rolul spectrului cromatic, difracția, la Kancsura. La fel, CINSPREZECE, scaunul-tron al lui Marin Gherasim. Forma lucrării lui Mereuță. ȘAISPREZECE. Rolul jucat de chimie și fizică, în special de chimia fizică apare inițial la Mereuță, unde, într-un atelier de chimist se văd sticle pe foc, ferestre, fulgere, mașina cu platină sau foițe de aur și periuțe metalice, mașina Wimshurst. Sferele de oțel sau cărbunii din care vor țîșni fulgere, becuri cu filament și, în fine, un humanoid și două păsări, poate din sticlă, simbol al sufletului separat de humanoid. Bucătării la Grigorescu Ion, la care se poate adăuga : lentila cu care fotografiază e un produs de cuptor. ȘAPTESPREZECE. Instalații pentru sugestionat ploaia, pentru rememorare, pentru OM conceput ca un motor (vezi bujiile) ghidonul, senilele etc.), preocupare existentă și la Traian Bădulescu. Moduri de mișcare noi pentru lumea vie. Matei Lăzărescu duce mai departe similitudinile. Deci OPTSPREZECE. Corpul omului este egal cu spațiul, cu universul (la fel și la Doru Covrig), egal turbionul, egal divizarea atomică hexagonală (păpădia străbătînd aerul sau bătută de vînt). Se anunță acum alte consecințe : diviziunea anatomică. La Gabrea NOUĂSPREZECE, Ionas feminin, Ionas masculin. DOUĂZECI. Paricidul, lupta cu sine, cu destinul. Intradiviziunea pe sine. Adică desfacerea sa în două, la Grimalschi. Idolul feminin. Femeia, spațiul, groapa, bărăganul, în lucrările lui Aurel Bulacu. Tot întrodiviziunea, la Geta Brătescu. Mîna feminină, mîna mecanism, paianjen, plantă și, invers, la Wanda Mihuleac, peisajul-casă, panoramic. Apoi ghemul, la Decebal Scriba, ghemul univers, centru al unui sistem planetar. Nodul, contopire, îmbrățișare. Ionas — reîntoarcere în mamă, în perimetru, incintă. DOUĂZECI ȘI UNU. Studii morfologice. Se vede vertebra în studiul lui Sorin Dumitrescu. Dealtfel, el anunță această trecere de la topografie la ideografie, deci la imaginea schemă. DOUĂZECI ȘI DOI. Festivități ale agriculturii — dacă am mări imens „Wagen"-ul alegorie al lui Stephan Jäger — am retări grădina lui Alin Gheorghiu, Bertalan și Ana Lupaș, în special. În jurul lui Jäger se grupează imediat (dacă judecăm ca și pînă acum) peisajele lui Hoeflich, Mărgineanu, Aimăsanu, Crețu-Orăvițan. DOUĂZECI ȘI TREI. Cap de pod final al atitudinii inițiale (Bertalan) este tandrețea extraordinară, împăcarea ultimă cu natura, a lui Catul Bogdan. Sensul cel mai de nepătruns al întregii expoziții e microscopica sa natură moartă, cu paleta de pictură așezată vertical, ca pentru „ATENȚIE !", prelungire a mîinii stîngi, oglindă feminină, animă, „neștiutul". DOUĂZECI ȘI PATRU.

Titus Mocanu

După opinia mea, cel mai important lucru pe care l-aș putea spune în cîteva cuvinte e acela potrivit căruia expoziția de față constituie pentru noi toți un prilej de mare bucurie. Pentru prima oară, la noi în țară, se organizează o expoziție de acest fel. O expoziție care cumva pune în lumină starea interioară a creației mai mult decît stadiul ei exterior sau situația ei finală. Așadar sîntem în fața unei manifestări care caută să intre mai profund în însăși intimitatea procesului de creație artistică. Din acest motiv, putem spune pe bună dreptate că un asemenea eveniment reprezintă un mod stăruitor de conturare a uneia din cele mai importante aspecte ale faptului de nuanță constructiv-estetică : dezvăluirea treptelor procesului creator, trepte care nu sînt altceva decît etapele succesive ale actului de studiere artistică. Orice proces creator se compune deci din momente de studiere continuă. Studiul e muncă mereu reîmprospătată, ardoare, intenție orientată cu sens în ordinea ființării, opinie bine constituită și dorință profundă, de factura cumințeniei intelectuale ; este dorința ce vrea să conducă la voința fermă de a instaura dialogul nostru autentic cu lumea. Studiul se trădează a fi un act stăruitor al genezei spirituale. Operele de artă ca stadii ale eforiului omenesc sensibil intră în lanțul complex al experienței elaborate în preajma lumii. Este motivul pentru care și putem afirma că lucrările din această expoziție sînt fiecare, luate în parte, studii estetice, cercetări ale spiritului și, totodată, momente ale amplei experiențe umane.

Consider că această expoziție este deosebit de importantă și de semnificativă, întrucît ea constituie un fel de dovadă a existenței unor frămîntări deosebit de profunde la nivelul gîndirii artistice românești, al unei gîndiri profunde și foarte moderne în același timp. Sub acest raport aș spune că sub nici o formă, expoziția de față nu se situează mai prejos decît o expoziție de bună factură organizată pe plan internațional. Chiar și tendințele stilistice ce se dezvăluie în cuprinsul expoziției de față, dovedesc capacitatea artiștilor noștri de mare calitate, de a cuprinde sensibil și conceptual pe bază de autentică pătrundere a realităților lumii obiective, a unui întreg lanț de fenomene stilistice de esență modernă. Iată, să ne gîndim puțin la cîteva aspecte sugestive. Aici sînt prezente ca direcții expresive dominante, de pildă, conceptualismul și arta de factură geometrică. Amîndouă sînt moduri de manifestare prin excelență contemporane. Dar manifestările respective nu sînt sub nici o formă epigonice. De exemplu, manifestările conceptualiste, care, repet, sînt dominante aici dovedesc o capacitate remarcabilă de extindere a problematicii conceptuale prin intermediul desenului grav și al însemnului auster, în așa fel încît să se atingă niște zone de factură existențială, aș zice mai profunde decît acelea în care se situează unii conceptualiști occidentali, care parcă nu întotdeauna au ceva de spus în momentul în care elaborează o atare artă frustă și deosebit de profundă. Artiștii fac aici, în expoziția de față, dovada unei trăiri autentice a gestului conceptual ; acest lucru mi se pare deosebit de semnificativ. Dacă vrem, este vorba de un fel de trăire a vieții ca dramă, în cel mai bun înțeles al cuvîntului ; intră în joc deci un stadiu al dramei artistice, așadar un moment expresiv fundamental, pus în slujba faptului stilistic conceptual și însoțind discursul complex al subiectivității artistice.

Precizăm de asemenea că subzistă aici foarte multe asemănări în raport cu știința și, mai ales sînt de semnalat legăturile cu tehnica, ce sînt prezente nu atît în expoziție, cît în filmele care însoțesc această manifestare. Numai că, într-un atare caz, este vorba de o relație cu ceea ce am numi tehnica cinematografică. Filmele restaurează sau ne înfățișează asemenea demersuri apropiate de tehnica cinematografiei, dacă ne e permis să ne exprimăm astfel. Dar trebuie subliniat în același timp că asemenea filme sînt o mărturie discretă, în primul rînd, despre substratul adînc al existenței moderne. Evident, multe din studiile artistice prezente în expoziție se leagă, într-un anume fel, de datele științei fundamentale și nu de ce am numi noi o știință simplă, elementară și aplicată. Arta nu se poate raporta în acest fel secund la știință. Arta se leagă undeva, în demersul ei de factură mai tehnologică, mai structurală și cinetică, de modul de a elabora discursul intelectual la nivelul științelor fundamentale ; adică la nivelul fizicii fundamentale, al matematicii fundamentale, al diferitelor teorii legate de marile sectoare ale științelor amintite, de cibernetică, de teoria informațională în mod general. Sub raport cinetic, arta se constituie, evident, și în relație cu tehnica. Momentul care face însă posibilă confruntarea științei fundamentale cu arta se petrece exact la nivelul cel mai adînc al ambelor moduri de a medita asupra lumii. Reflectînd asupra universului, știința ajunge să dezvăluie o seamă de structuri de bază ale existenței, care sînt de o simplitate absolută și, aș spune, de o idealitate și o frumusețe absolută. Arta modernă cu implicații ce țin de domeniul rigorii gîndirii filozofice, precum și proiectele stilistice contemporane, ce izvorăsc parcă din zonele rigorii logico-științifice oarecum vor ajunge să pună în lumină structuri fundamentale ale existenței și spiritului foarte asemănătoare cu cele prezente în cîmpul științei, — structuri de bază care sînt, de această dată, în primul rînd frumoase, deci în primul rînd estetice, pentru ca, implicit, ele să ne apară a fi deosebit de autentice, de exacte și, aș spune, riguros științifice în clipa în care ne dăm seama că, undeva, la limită, ca fapte de cultură, știința și arta se îmbină în aceeași magmă comună a poeziei multiple a firii

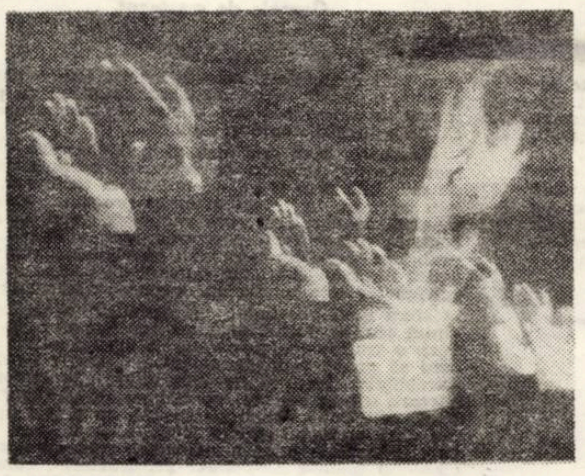

MULTIVISION 1. film alb-negru DS/8, 13 min. Bertalan — Flondor — Tulcan — Ilica. (imagine din timpul proiecției).

„Două aparate cu proiecție încrucișată. Simultan. Planul a devenit

Marin Gherasim

Expoziția de la galeriile „Bastion" din Timișoara își propune un scop deosebit de important : definirea stării de creativitate, înțeleasă ca proces al devenirii și al determinării. Momentul pe care își propune să-l surprindă, să-l înfățișeze, să-l analizeze este „nașterea operei de artă", condițiile apariției ei. Expoziția își propune drept cîmp de investigație cel mai misterios și cel mai fecund moment al devenirii întîmplătoare care precede apariția „operei finite" : trecerea de la nedeterminare la determinat, de la starea de pură virtualitate, la constituirea riguroasă a proiectului spiritual, de la maxima deschidere interioară, la restringerea semnificativă a ariei de investigație, la „deschiderea controlată", asumată.

E o curiozitate intelectuală cu totul remarcabilă la cei ce și-au propus pătrunderea în zona atît de delicată, atît de greu de captat, în zona aceasta plină de inefabil a nașterii unei viziuni. Expoziția încearcă să surprindă momentul trecerii ideii, a stării, în obiect, fuziunea lor într-un tot unitar, organic, momentul sintezei lor. Ce poate fi mai iscoditor pentru spiritul nostru referindu-ne la statutul ontologic al creației, al operei de artă, decît a înțelege, a intui momentul fuziunii conceptului cu afectivitatea, încarnarea ideii în obiectul concret senzorial, tangibil, mensurabil ! Ce se cîștigă și ce se pierde în acest proces încărcat de mister, iată o întrebare pe care expoziția o ridică, dar la care, inerent, nu poate răspunde complet, adîncind astfel și mai mult taina creației. Expoziția este mărturia acestui parcurs în zbor concentric, a acestei „tactici de învăluire" permanentă, de luare treptată în posesie a adevărului interior ce trebuie comunicat, a strategiei subtile și tenace de captare a abia presimțitului, pe care artistul o realizează prin mijlocirea studiului său. Studiul devine astfel o perpetuă punere sub control critic a actului de a „face", de a constitui, de a instaura obiectul artistic prin acel travaliu complicat al obiectivării artistului în operă. Studiul este trecerea a ceea ce era experiență existențială nemijlocită, în ficțiunea semnificativă a operei, punerea ei în cheia ireductibilă a artei, printr-un continuu proces de sublimare, de purificare, de adecvare. Complexitatea studiului rezidă în dificultatea de a instaura în planul sensibilului a ceea ce era doar stare lăuntrică inefabilă.

Cîteva din filmele prezentate în contextul expoziției, probe ale vastelor modalități pe care le are arta contemporană în aspirația ei legitimă de a fi o mărturie vie a conștiinței omului modern, au propus soluții complexe, de sinteză a artelor (imagine cinetică, cuvînt, muzică), puse în slujba unor înțelesuri adînci ale relației omnatură-artă.

Vreau să accentuez în chip deosebit că alegerea locului acestei manifestări în orașul Timișoara nu este cîtuși de puțin întîmplătoare. De ani de zile acest oraș este o paradigmă a spiritului viu, cercetător, îndreptat spre cunoaștere, spre găsirea de moduri noi ale expresiei prin artă. Colaborarea fructuoasă cu Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș a dus la realizarea (și) a acestei importante expoziții, de care ne ocupăm, expoziție căreia îi dorim o riguroasă periodicitate.

Coriolan Babeți

Instituit pe criterii liniare — cronologie, geografie, etnie-muzeul se circumscrie definiției de receptacol al valorilor consacrate de conștiința colectivităților. Expoziția „Studiul" implică prin criteriologia ei o de-liniarizare a acestui model, contrapunînd principiului diacronic pe cel sincronic : toate produsele spirituale sînt contemporane în fața principiului axiologic (și semiologic). Ele pot fi investite prin acest „abuz" de contemporaneizare cu inedite conținuturi ale nivelelor semantice mult dincolo de propriile lor limite. Profilul național al unei școli de artă, de pildă nu îl conferă doar valoarea — exprimată monadic — nici suma creațiilor încolonate cronologic, ci, poate mai ales intersecția acestor valori în nodurile unei trame care se poate structura și restructura — teoretic — în infinite permutații. „Studiul" este rezultatul unei asemenea tentative, act de critică aplicată și, în consecință de critică generativă, care proiectează asupra unui material — nicidecum exhaustiv — bogate ipoteze de lectură. Aici, suma de imagini constituie argumentul material al IMAGINII generalizate (expoziția), în care protagonistă este conexiunea, în care decisiv este fluidul care, prin ricoșeuri și ecouri semantice descrie trasee fertile, impune corelații profunde. Este o expoziție de imaginație sintagmatică (care prevede extensia unei imagini asupra oricărei alte imagini, dar și asupra IMAGINII). O imaginație a tramelor semantice, a combinațiilor producătoare de sens. Autonomia expresiei este continuu restructurată de reuniunea expresiilor, reuniune (în sens mallarméan) care presupune confruntarea secvențelor cu oricare altă secvență. Semnificațiile se alertează prin raporturi, prin reflexia lor reciprocă. Imaginea se regenerează continuu într-un ansamblu synergic, al cărui sens major (instrument și scop) este STUDIUL.

Expoziția (în care orice ierarhie este descalificantă) propune ca instrument gnoseologic comutația și polilogul sensurilor. Spațiul activ este teritoriul alb al simezelor, pe care operele apar ca niște citate (vizuale) ale unei imagini globale (expoziția), traversate de un „frison al sensului" înalt. Spațiul, predestinat parcă unei asemenea proiecții (și prospecții) critice se deschide în generoase amfilade de arcuri și bolți penetrante sau în insinuante diagonale traversîndu-i traveele. Aici, „constituirea ideii (studiul), structurarea ei, nivelurile sale de sens, elipsele, tăcerile, suspensiile, intervalele, trama și intersecțiile sale" divulgă o simbioză dinamică cu spațiul. Spațiul și arhitectura expoziției alcătuiesc un discurs pus sub semnul unei perpetue revelări. Exemplificăm — (printr-un fragment de cronică dictată de travelling-ul ochiului prin traveele Galeriei).

● Circuitul biologic ca ecologie morală : de la procesul creșterii considerat și urmărit comportamental pe dicotiledonate (Șt. Bertalan), la comportamentul uman în fața naturalului (pe obiectul fasole), la Grigorescu Ion. ● Studiile de orientare a percepției quadridimensionalizate (Șt. Bertalan) — textele, notațiile de pe planșe introduc a patra dimensiune —, pandant al instantaneelor din acțiunea „Covor zburător" (Ana Lupaș). Privirea flotează în diagramele peisagiere la Șt. Bertalan, covoarele albe palpează spațiul, natura dealului din satul Margău. ● În ancadramentul unei ferestre medievale trilobate (V. Toma), modulele convex-concave pulsează abstractizînd zborul jos al stolului de covoare, vibrează spectral, concurînd prin acuratețea lor „dexteritatea" unui plotter. În aceeași travee-secțiune, construcția cibernetică (C. Boambeș) pare a fi recompensa și replica dată travaliului manual (V. Toma). ● Palpitul albului (A. Lupaș), metafora zborului de pescăruș din diminețile proiecțiilor (9 aprilie, „Multivision" — Flondor — Bertalan — Tulcan), premerg întîlnirii cu studiile de filosofie bionică (M. Teodorescu) întreprinse pe libelulă și pasăre. Reflex autentic al unui demers leonardesc. Aici, esența zborului este lungimea de undă radiind din studiile asupra instrumentelor din familia viorii, prefigurînd cercetarea morfologiei ceramice la un artist eleat (F. Dragomir). Vasul și vioara, „cutii de rezonanță" și matrice ale armoniilor (sonore-vizuale). ● Proiectele de forme utopice destinate unei virtuale mișcări de rotație (T. Bădulescu) sînt puse în mișcare de vertijul cromatic al corolelor (C. Mihăilescu, „Fiori") — pentru care discurile cromatice (D. Nițulescu) par o lectură în cheie psihofizică. Din lungimile de undă ale luminii, privirea ricoșează spre alte avataruri ale ei. Lumina ca sursă vibratorie (L. Vreme) sau ca sursă cuantificabilă (H. Mihai). ● Frumusețea evidentă a structurilor : ca adiționare de intelect la Natură (Kancsura I., Kazinczy G., D. Tulcan) ; ca utopie a arhitecturii și socialului (M. Olos, T. Marianov) ; ca transcripție muzicală (Molnár Z., T. Roată). ● Fîmul lui Kancsura — imagine : Grigorescu I., ca experiență structuralistă, persiflează printr-un ingegno (intelectual și tehnic) efortul unei întregi tendințe (op art-ul). ● Invizibilă, spirala gestului pe roata olarului. Vasul e o abstracție a mîinii, la Flaviu Dragomir, explicitată în motivul galactic pe care creșterea îl descrie în ființa plantei (diagrama creșterii boabelor de fasole, la Bertalan) ; spirala ordonează populația cosmică a pînzei lui Tăutu sau caligrafiază spațiul celest al „Dealului" (H. Bernea) : traiectorii spiralate —traseele zborului, detenta naturii prin zborul păsării (pentru care vezi și desenele lui Leonardo pe această temă) ; spirala fragmentată este unitate anatomică (M. Lăzărescu). Nodul fizic își traversează propriul său corp (eteric), propria sa emanație, deci propria existență. Spirala acustică a scoicii (L. Bucur) e replica ultimă dată vasului cermamic, matrice acustică a lichidului planetar. ● Mitul naturii e iterat ca mit al fecundității : prin hipertrofia naturii (I. Gheorghiu) — geneză florală afrontată genezei cosmice (E. Tăutu). Natura naturans, cîmpuri fecundate (I. Nicodim), natura ca impluvium spiritual (Gh. Berindei), iar de aici la Natura mitului. Arhivoltele spectrale (I. Nicodim) anunță hemiciclurile (synthronon) și calotele lui M. Gherasim — arhitecturi de meditație eternă. Privirea e chemată apoi de geometria epifanică a bolților de lumină (Paul Gherasim). ● De la populația spațiului (Bertalan) prin populația cosmică (E. Tăutu) spre populația cartogramei lui Bitzan, care este scrierea (mărturia unei populații într-un teritoriu, aici, cartografiat). ● Corpul, locul unei observații perpetue ; corpul creator de sens și spațiu al tuturor sensurilor (M. Lăzărescu, Grigorescu I.). Activitatea lui e generatoare de simboluri. Performanță devine observarea propriului corp (Grigorescu I.). ● Mîna (Geta Brătescu), fragment al corpului, dar și substitut — mîna ca peisaj și coregrafie. Un peisaj erodat de ritmul lăuntric (timp interior=suflet =umbră). Umbra care se desprinde de mînă, precum efectul de propria cauză. Mîna ca definiție a portretului, definiție coregrafică, și de aici la „Dansul" (Florin Ciubotaru), ca modalitate a adevărului fizic despre om.

expoziția

studiul

panoramic

● În Aula Magna a Universității timișorene a avut loc o întîlnire a studenților și cadrelor didactice cu George Macovescu, Președintele Uniunii scriitorilor din R.S. România. Distinsul oaspete a fost prezentat de Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociației scriitorilor din Timișoara. A avut loc un foarte interesant dialog asupra problemelor literaturii române contemporane, asupra creației proprii. Cuvîntul de închidere a fost rostit de prof. dr. Constantin Popa, Rectorul Universității. ● Sub egida Consiliului județean Timiș al sindicatelor, concursul de muzică populară „Flori de mai". ● După colaborarea cu Filarmonica „Banatul", un vis mai vechi al artiștilor amatori din corul „I. Vidu" din Lugoj ; concert sub cupola Ateneului Român, „Orfeu" de Gluck. ● Întîlnire la Timișoara și Lugoj cu poetul Adrian Păunescu cu prilejul lansării volumului „Poezii de pînă azi". Prezentări, Nikolaus Berwanger și Cornel Ungureanu. ● Venerabilul poet de limbă maghiară Endre Karoly împlinește 85 de ani. ● La Timișoara, Colocviu național de teatru studențesc. Participă invitați din 19 centre universitare. ● Mîine se deschide sezonul Rezervației de arhitectură populară bănățeană a Muzeului Banatului. ● Cenaclul artelor studențești „Almatim" a susținut un nou spectacol : recitatori, tineri poeți, ansamblul „Doina Timișului", muzică folk și pop etc. ● Se apropie prestigiosul Festival „Timișoara muzicală" ; 15 concerte simfonice și vocal-simfonice, corale a cappella, muzică de cameră, spectacole de operă. Dintre invitați, un cvartet din Iași, orchestra simfonică a Filarmonicii din Belgrad, cvartetul „Kodaly" din Budapesta, soliștii Rudolf Kehrer (U.R.S.S.), Ranky Dezsö (R.P. Ungară), Henry Criz (S.U.A.) Amănunte la timpul potrivit. ● Cenaclul Casei studenților din Timișoara : întîlnire cu Dan Culcer și Ioan Radin de la revista „Vatra". ● Ne informează Lucia Cojocariu : membrii Asociației folcloriștilor „George Cătană" din Caransebeș au efectuat culegeri folclorice în vederea păstrării patrimoniului cultural al județului Caraș-Severin, la Marga, Băuțari, Bucova. ● La întreprinderea A.E.M. cercul literar „Timisiensis" a organizat o ședință de lucru cu participarea scriitorilor Damian Ureche, Dușan Petrovici, Ion Velican și Silvia Negru. S-au discutat poezii semnate Emil Banciu.

L. BURERIU

sport

Neliniștile...

... mi se adeveresc ; cum, oare, aș putea „citi" rezultatele F.C. Brăila — „Poli" Timișoara, F.C.M. Galați — F.C. Bihor, din Cupă, sau, mai nou, ca și mai demult, Dinamo — Echipadepelitoralulcelimbietor ?! Fotbalul nostru nu vrea nicicum să se îndrepte, să fie cuminte și să ia note mari la purtare. Am fost duminică la Arad și m-a bucurat repriza cu numărul unu, cînd s-a jucat „à la manière de" cum ar trebui să se întîmple măcar 45 de minute din suma rotundă de 90. Recomand, de aici, de la Orizont, cîteva nume : **Coraș** (extremă stîngă și iute, tehnician desăvîrșit), **Leac, Giurgiu** — dintre arădeni, iar dintre studenți, deocamdată, **Barna, Păltinișan, Nucă, Anghel, Petrescu.** Fiți cu ochii pe ei și, dacă vă mint, vă promit că închei aici propunerile pentru eternitate.

Fiindcă scriu rar despre arbitri, îl „onorez" cu cîteva rînduri pe bîrlădeanul Nicolae Rainea, cel cu F.I.F.A. și cu Argentina în buzunar : în meciul U.T.A. — „Poli", omul în negru a fluierat niște de-a-ndoaselea, după cum îi dictau spectatorii sau bobița din instrumentul muzical la care se cam cîntă după ureche. Păcat că un cunoscut și apreciat cavaler al fluierului interpretează anapoda lecțiile atît de ușoare ale regulamentului. Deci : pune mîna pe carte, Nicolae Rainea, că se-ncheie anul și bucieci !

Atrag din nou atenția asupra fenomenului sportiv numit handbalul feminin la Timișoara : de șapte etape, cîte numără noul campionat, elevele lui Constantin Lache, învinge într-una, și acasă și în deplasare. După ce au cîștigat Cupa, întîia cupă, și se văd deacum în Cupa Cupelor, circulă zvonul că studentele nu ar fi chiar încîntate de perspectiva participării în Cupa Campionilor europeni, mai dificilă decît cea dintîi. Asta voiam să spun : toate aceste cupe și campionate pot fi uneori... amăgitoare ! Și : cîtă deosebire între izbînzile din fotbal și cele din handbal ! De aceea și numai de aceea mă bucur că „Poli" mai are cinci meciuri „acasă" și numai trei „afară", socoteală care mă duce cu gîndul direct într-o... cupă, pe care o închin, totuși, în cinstea lui Constantin Lache !

TEODOR BULZA

DIN LITERATURA IUGOSLAVĂ

Slavco Almăjan

BALADA INTRĂRII IN ORAŞ

Fratelui meu

Creşteau in ochii mei casa şi curtea
Şi bradul din curte creştea
In risipa laudei din inima mea

Păsări veneau cu imnuri solare pe aripi
Cu amintiri de iarbă veneau
Cu cintecul lor tinăr
Să mă atingă incercau

Şi casa era plină şi curtea era plină
Şi un armăsar cinta in curte la flaut
Visul imi era vecin şi ploaia imi era vecină

In curtea care creştea
Norul imbrăca ie
Şi vintul in ied se transforma
Precum odată in copilărie

Apoi a venit Tata şi a zis
Plecăm
Şi am plecat
Spre trotuare mergeam
Cum mergea spre fintină izvorul cu apă balcanică
Am privit inapoi cum priveam adesea pe geam
Şi casa noastră era tot mai mică
Am avut doar timp să intreb Unde
Şi să mă-nspăimint
Eram deja departe de bradul din curte
Şi-n palmă mirosea a iarbă şi-a pămint

SOMN ŞI SETE

Imi este somn şi sete zise

In perete nu era nimeni
In scaun nu era nimeni
In pahar nu era nimeni
Deodată se deşurubă robinetul

O singură picătură işi deschise ochiul
Se lungi Se prefăcu in şuierătură
Şi căzu pe icrele reci

Unde e sarea intrebă

ARDE CERAMICA

Cred că ne vom vedea mai tirziu
La urma conflictelor de tăciune
După ce arde ceramica

Cum să-ţi spun Cum să-ţi vorbesc
Cind simburele nu se arată
Şi nu ne lasă singuri cu starea de spirit
Mai fac şi două noduri noi
Aruncă plasa peste viziunile de dimineaţă
Colivia şi papagalul le pun in fereastră
Iată ce fac

Ne oprim in mijloc de cetate
Pe lingă noi trece praful Ornamentul jignit
E posibil ca o lume adevărată să dispară zice ea
Nu e posibil zic Vei vedea că nu e posibil

SOMNUL OGLINZII

Nu mai există oglindă
Ne privim faţă in faţă
Ne fixăm de perete şi de presupuneri
Comunicăm oftăm
Dincolo de natura adevăratului sentiment

Căutăm chipul din oglinda dispărută
Pe cel nevorbitor Invers Mut

Apare femeia nudă Raţională
Caută oglinda Somnul oglinzii
E singură şi capabilă să facă o mişcare violentă
Ştie că nu mai există oglindă Ştie tot ce este şi ce nu este

Lumina concentrată a oglinzii de ieri intră prin uşă
Mă surprinde. Imi arată feluritele feţe ale poemului
Mă supune unui dicteu magic
Imi coboară inelul şi cenuşa de pe dulap.

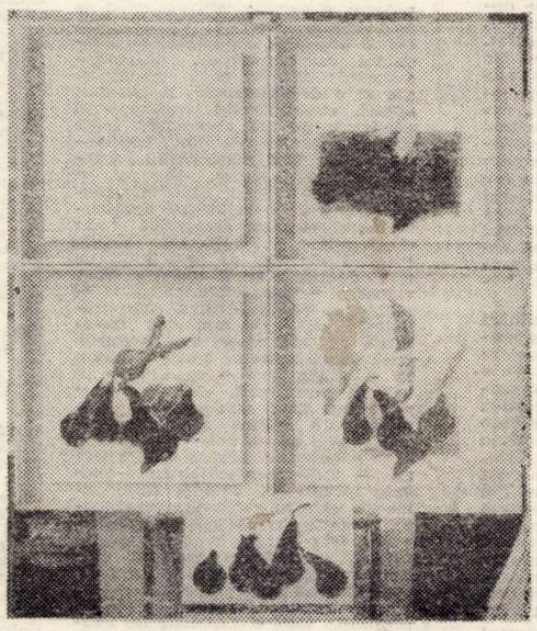

GABRIEL POPA : „Nimic despre pere sau mica lecţie de pictură"

Iulian Rista Bugariu

DE VREO CIŢIVA ANI INCOACE

De vreo ciţiva ani incoace,
Petrec vremea cum imi place.
Prin mireasma din cimpie,
După viers de ciocirlie.
Şi natura mă-mpresoară,
Din toamnă in primăvară,
Spunindu-mi, in taină, cintul
Cum ne leagănă pămintul.
Cintu-acesta mă răsfaţă
Şi-mi dă dragoste de viaţă,
Pana nouă,-n pălărie
Busuioc şi iasomie.
Nici un gind nu mă mai doare
Şi mă bucur, frăţioare,
De rouă şi de lumină,
De nopţi lungi cu lună plină...:
Crede-mă, dragă ortace,
Tot trecutu-mi se intoarce,
Şi-n firea mea saltă iară
Copilul de-odinioară.
Infloririle din mine
Aş vrea să le-mpart cu tine.
Vraja lor, pusă-n cuvinte,
Ţi-o trimit, s-o iei aminte,
Şi ţi-o-nşir, ca să nu piară,
Pe-o frunză de primăvară.

TĂICUŢUL MEU...:

Tăicuţul meu, păstor de turme de mioare,
Adeseori vine la mine, pe a dorului cărare...:
Ieşită din mormint, umbra lui calcă pe rouă
Şi fluturi, in stoluri albastre, pe ea plouă.
La capătul gindirii, ce cu tăicuţul vine,
Se naşte o-ntrebare in mine :
De ce nu pot să fac pasul spre el, să-mi leg viţa,
De toţi strămunii ce au zămislit Miorita.

IEDUL CU TREI CAPRE

Lingă Capra cu trei iezi,
In vecini, după livezi,
Pe-unde Lupul Colţatul,
Işi ispăşise păcatul,
Ingrijit, in niste şoapte,
Crescu iedul cu trei capre.
O mătuşă-i, bagă-n guşă,
Alta se uită mereu la uşă,
Iar mamă-sa behăia,
Seara, pin'ce-l adormea.
Incit iedul, tam-nisam
Se trezi in sinul lui Avram.
De dulceaţă copleşit,
Rămase cam năucit
Nu ştia, batu-l-ar cucul
Nici măcar să-şi şteagă mucul...
Intr-o zi, sări cum sare,
Orice ied ceva mai mare,
Şi săltind sprintar prin iarbă
Desmierdat, zise in barbă :
— Mi s-a făcut lehamite,
De trifoi şi de clătite,
De fripturi, de fin uscat...
Daţi-mi bani, mă duc in sat,
Vreau gumă de mestecat !
Şi-a plecat.
Dar, ce s-o fi intimplat,
Pe unde-o fi apucat ?
De două luni şi mai bine
Iedul e dus, nu mai vine.
Pling mătuşile şi mama
Şi-şi şterg lacrimile cu năframa,
Blestemind neincetat
Gumele de mestecat.

sadoveniana

„Veniţi : privighetoarea cintă şi liliacul e-nflorit". Vestind triumful primăverii, apropiata lună a lui florar mă indeamnă să recitesc pagina măiastră in care Sadoveanu descrie cintecul privighetorii. Ciudat. Scurta povestire intitulată **Privighetoarea** deschide ciclul **Foi de toamnă**, scris in 1916, cind incepe, pentru noi, primul război mondial. Ciudat, — şi nu prea...

„Şi incepea să cinte privighetoarea. Toate aşteptau cintecul ei; pentru cintarea ei fără samăn parcă era făurit un decor aşa de inţeles şi de puternic! Fiecare inmlădiere işi avea răsunetul şi tălmăcirea in sufletul nostru. Adieri sfioase, tremurături delicate şi dulce-strecurate, 'nalte şi subţirele, ca-ntr-o piculină incă necunoscută, care va răminea totdeauna o taină. Pe urmă pornea **bătaia** privighetorii, aşa de pasionată şi de expresivă, chemări repetate, urmate de tremurături prelungi, — triluri care incepeau puternic, apoi descreşteau domol pină ce abia se auzeau, pină ce răminea numai un fel de susur al tăcerii" (VI 169). Descrierea este a unui observator atent şi pasionat al naturii, in stare să-şi despice sufletul pentru a recepta mai exact şi mai adinc, toate miracolele ei. Descrierea este a unui mare şi incomparabil **poet**.

Nu voi irosi prilejul de a confrunta fragmentul abia citat cu un text din Creangă, ştiut fiind că humuleşteanul nu se pierde cu... firea in faţa podoabelor... firii. Iată cum intimpină Moş Nichifor Coţcariul cintecul privighetorii : „— De-acum, giupineşică, dormi fără grijă, că acuş se face ziuă. Na, c-am stins focul şi am uitat să-mi aprind luleaua ! Dar las' că am scăpărtori. **Bată-vă pustia, privighitori, să vă bată, că ştiu că vă drăgostiţi bine"** ! Iată cum, extras din **Cronicile optimistului**, comentariul lui Călinescu la acest text : „Este cu desăvirşire exclus ca un autor obişnuit să aibă norocul să spună atit de simplu şi de cuprinzător : **„Bată-vă pustia, privighitori, să vă bată..."**. Pentru asta trebuie să fii impins de la spate de milioane de ţărani, să vorbeşti in graiul lor, să fii unul exprimind pe toţi, absolut — obiectivul, golit de orice umbră de egotism şi de ergoliu artistic, deşi nu lipsit de simţul artei impersonale. Inchipuieşte-ţi ce-am putea hazarda noi pe tema privighetorii ? Niste, mai mult sau mai puţin mizerabile, metafore : „Mărgele scuturate intr-o pungă de cristal", „trilurile unui Stradivarius sub arcuşul lui Paganini", „gilgiirea unei ape intr-o cişmea orientală". De-am aduna cele mai somptuoase analogii, toate pălesc faţă de : **„Bată-vă pustia,** privighitori..".

Merită atenţie faptul că, in procesul comunicării obişnuite, legătura dintre **privighetoare** şi verbul de unde acest cuvint provine a slăbit şi, treptat, s-a pierdut cu totul din conştiinţa vorbitorilor. Intr-adevăr, aceştia nu mai raportează termenul in discuţie la verbul **a priveghea**, de unde ei a purces, ca un „nomen agentis" feminin şi...

Privighetoarea

rătăcitor. Deci **privighetoarea** este „cea care veghează", „cea care priveghează", iar rodul binecuvintat al **vegherilor** ei este cintecul ! Admirabilă imagine, invederind, incă o dată, insuşirea neobişnuită a poporului nostru de a transfigura poetic lumea... Pare-mi-se că, reaşezind cele două cuvinte, răzleţite unul de altul, in relaţiile lor firesti, ni se lasă mai lesne descoperit tiicul versurilor lui Blaga : „Uşor nu e nici cintecul. Zi / şi noapte — nimic nu-i uşor pe pămint : / căci roua e sudoarea **privighetorilor** / ce s-au ostenit toată noaptea cintind". La rindul său, **priveghea** nu e format pe teren românesc, din **veghea**, ci moştenit din latinescul **pervigilare**. Rădăcina **vigil** — o regăsim nu numai in verbele moştenite **veghea** şi **priveghea**, ci şi in neologismele **vigilent, vigilenţă**. In sens etimologic deci, privighetoarea este o pasăre... **vigilentă**, o pasăre care **veghează**. Intocmai ca poeţii şi filozofii lui Lucretius, care **noctes vigilare serenas** „veghează de-a lungul nopţilor senine"..

Spuneam, cevа mai sus, că **privighetoare** este un „nomen agentis" feminin de la verbul corespunzător. Forma de masculin este şi ea de intilnit la Sadoveanu, dar, de data aceasta, in sensul ei strict propriu. **Privighetor** inseamnă, aşadar, „cel care veghează, ziua şi noaptea, cu ochii in patru" (**pri-** păstrează, aici, valoarea intensivă a prefixului **per-** din latinescul **pervigilare**). Aşa cum se va vedea dintr-un citat, din punctul de vedere al lui Nicoară **privighetor** este totuna cu „cercetaş", aşezindu-se, aşadar, in sfera unui vocabular „profesional", acela ostăşesc. Cuvintul are, de obicei, valoarea adjectivală : „Şah hatmanul avea a trimite inainte **călăreţi privighetori** cinci sotnii, care să apuce vadurile Moldovei" (XVIII 352-353). El este intrebuinţat, insă, şi ca substantiv : „la 23, vineri, **privighetorii** săi au suit cu repeziciune dealul" (XVIII 365). Alteori, cele două valori alternează. In textul următor, prima dată termenul este adjectiv, a doua oară — substantiv : „Rindulală bună a statornicit Nicoară Potcoavă şi cu umbletul inainte a «ochilor **privighetori**», cum le spunea măria sa călăreţilor cercetaşi. De privighetori are nevoie şi coada ostimii" (XVIII 336).

Mi se părea ciudat — şi nu prea ! — că povestirea **Privighetoarea** deschide ciclul intitulat **Foi de toamnă**. Tiicul ni-l luminează Sadoveanu insuşi, in ultimele ei rinduri : „Şi-n anul acesta, ca şi-n mulţi ani, nenumăraţi ani din cele mai depărtate şi obscure veacuri, — ne vor cinta şi nouă. Aşa au cintat atitor generaţii ş-atitor iubiri care au coborit in morminte. Viţiile se prefac necontenit, in morminte coboară rădăcinile ierburilor şi florilor locuite de miliarde de fiinţi mici şi minunate ; din frunzele moarte, din ierburile moarte, din toate, se ridică generaţii nouă, — toate tresar odată cu noi, la fiorul primăverii şi la armonia pasionată a **privighetorii**... Lumina şi iubirea cintă necontenit viilor şi mortilor — in veci. Să ascultăm şi noi o clipă" (VI 171-172). Nobil indemn la trăirea — plină şi deplină — a frumuseţii.

G. I. TOHĂNEANU

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

IULIUS PODLIPNY : „Natură statică"

IULIUS PODLIPNY

IULIUS PODLIPNY și o viață exemplară. Nervul talentului său și acum percutant și răscolitor. 80 de ani, o frescă trăită, iată acest nimb pe fruntea pictorului de renume european, Iulius Podlipny. Istoria unei existențe, școală de pictură a marilor maeștri, penel — dorința încrîncenată de a se exprima, șevalet — viață. Începuturile sale, cînd nu avea bani pentru culori, cînd, înainte, lumea de jos în care și talentul său se svîrcolea, războiul, blazarea, eșecul, și peste toate acestea licărind speranța, munca titanică. Mizeria cartierelor, ruinele lăsate de război, cerșetori și orbi, apoi eșarfa de năzuință a muncitorului, pînă cînd visul se cheamă biruință. Expresionismul ce poartă seva Podlipny colindă rănile acelor ce viața le-a rupt din carne și din azur. Picturile sale „Petrecerea cerșetorilor", „Familie de orbi". „Țăran român", „1907", fețe chinuite de forța durerii, cavalcadă de portrete cu suferință sonoră, printre care excelează portretul mamei sale și, în sfîrșit, celebrele variante cu „Autoportret" ; plasticitatea dobîndită prin îmbinarea unei paste de libelulă pe care pîlpîie un apus de soare. Culoarea lui te doare și te încîntă, e arderea discretă ridicată la rangul bătăilor de suflet.

Întors nu de mult de la Expoziția retrospectivă din Bratislava, Iulius Podlipny, sub poveri de impresii și de fericire unică, l-am surprins în atelierul de pe Ulpia Traiana, sub exploziî de verde crud ale gîndirii sale, de parcă nuanțele și culorile de pînze se vărsaseră pe pămînt. Vorbește, nu-l întrerup, parcă se destăinuie sieși, derularea peliculei a peste 60 de ani de pictură, bilanțul unei vieți, 20 de expoziții personale la București, Bratislava, Cluj-Napoca, Iași, Arad și numeroase participări la expozițiile colective, îmi arată Medalia orașului Bratislava pe care a primit-o, și îl ascult să-i pot păstra avalanșa de imagini.

Peste 40 din lucrările sale se află în muzeele țării, altele la colecționari, cine știe ce rotație prin case și inimi au făcut picturile lui, cele peste două mii de pînze, de desene, de schițe, tezaurul unui pictor cu o forță de creație rarisimă. Observ cum l-au asaltat zeci de telegrame de felicitare de la personalități politice și culturale, zia-

DAMIAN URECHE

(Continuare în pag. 3)

Frumoasa lună mai...

Lunile anului, ca și vîrstele omului, au un farmec distinct.
Cită deosebire — între luna mai și luna noiembrie, de pildă !
În noiembrie lucrurile și fenomenele renunță, parcă, să mai fie.
Se retrag. În sine. În ceață.
E o renunțare la ceea ce este manifest și perceptibil e o renunțare.
Ceața, ca un rezumat tulbur a tot ce a fost viu și divers,
colorat și expresiv,
se extinde masivă, între pămînt și cer, între vederea noastră — și zare.
E adevărat, simburii grîului zvîcnesc în pămînt,
e adevărat, simburii mieilor zvîcnesc în oi...
Sub realitatea ceții, puternică prin evidență,
poți gîndi
viața esențelor cuminți,
îngropate în somnul adînc și înțelept.
Iar peste această realitate înțeleaptă și mohorîtă,
paradoxal,
se așterne cea mai pură și cea mai fragilă realitate — zăpada !
Răsuflarea copiilor — ah, îmi văd suflarea! — se ridică la cer și,
sublimată,
se întoarce pe pămînt sub formă de nea, frăgezime.
E adevărat, sub nea simburii grîului zvîcnesc în pămînt,
e adevărat, simburii mieilor zvîcnesc în oi...
Sub cea mai pură și mai efemeră realitate zvîcnesc
presimțirile frunzelor,
presimțirile mugurilor,
presimțirile fructelor...
Dar numai luna mai dă expresie plenitudinii.
Ceea ce este lăuntric și reținut, îngropat în somn,
se mișcă.
Începutul începe.
Esențele tăcute și răbdătoare dau brusc în expresie.
Simburii explodează. Mieii sparg oaia.
Ca o minune,
tot ceea ce a fost simbur,
ființă îngropată în sine,
se exteriorizează și există înafară.
Ceea ce a fost posibil, dar nevăzut și neexprimat,
devine frunză și floare, devine realitate perceptibilă,
și toate simțirile se umplu de viața desfășurată și concretă a semințelor...
Lumea se în-ființează !
Trecerea de la taină la expresie se numește primăvară. E luna mai.
Încununînd renașterea vegetală, luna mai e plină de evenimente sociale.
De parcă o frunză ar fi steag,
de parcă un steag ar fi frunză...
Nașterea Partidului Comunist Român s-a întîmplat în luna mai,
Independența românilor s-a întîmplat în luna mai,
Pacea lumii s-a așezat pe lume în mai...
Lumina lumii vegetale,
dublată de lumina vieții sociale,
se desfășoară în lume ca o mireasmă, ca o cugetare.
Iar cuvintele noastre, purtate în dinți,
sînt simburii tari,
viitor e în ei,
și viața adîncă se desface în lume,
ca o formă a luptei sub steaguri,
ca o formă a luptei pentru identitate etnică,
ca o formă a Păcii — zăpadă peste ruinele ultimului război mondial.
În diversitatea lumii, luna mai inițiază însăși diversitatea.
Cum pomii înfloriți
se disting între ei,
așa și popoarele înfloresc în diversitate.
Imensă, generalitatea lumii
cade pe năzuinți înflorite divers,
iar pacea lumii nu înseamnă uniformitate, nici somn monoton.
Pacea pentru români e nesomn.
Sub stele, pe pămîntul românesc bat motoare...
Pe plaiul mioritic,
în mai,
izbucnește un fapt social — numele Partidului Comunist ; în mai, adîncul împinge istoria înainte. Fericită e istoria acelor pomi — mutați în floare,
fericită e istoria acelui popor — mutat în ideal.
Nebănuită,
istoria în mai își coboară rădăcinile în strămoși.
Vie peste popoare
e luna Mai.

VASILE VERSAVIA

CRIZANT 18 (529) 4 mai

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

însemnări

Datoriile

Mă urmărește o amintire de război de acum treizeci de ani. Soldați pe frontul antifascist. Lîngă mine, într-o uniformă ponosită, prăfuită, un fochist cu fața aspră, arsă în focul infernului, unul din sutele de mii de eroi anonimi ai războiului de eliberare, pe atunci încă în plină desfășurare. Între două bătălii, își scotocește în portmoneu comorile. Mai întîi scoate fotografia : o femeie zîmbește cald, alături de ea doi copii rid voioși în transeea dezolantă. Apoi la în mînă a doua comoară păstrată cu grijă ; o știre de patru rînduri, decupată dintr-un ziar. E vorba despre ei și despre un alt foc, focul furnalelor și despre onoarea muncitorească dovedită de acest om ce trecuse, de-a lungul unei jumătăți de viață, prin cea mai grea încercare. Patru rînduri într-un cotidian, despre un muncitor care ani de-a rîndul își îndeplinise în liniște și anonimat grelele obligații. Rînduri ce, uneori, pot deveni satisfacția unei vieți întregi.

Iată întîmplarea de-acum treizeci de ani.

În cei treizeci de ani trecuți de atunci, cîți oameni minunați am întîlnit : mineri, metalurgiști, tehnicieni, inginieri, navigatori, dulgheri, zidari, oameni ce luptau tăcuți, modești, cu devotament, în prima linie, printre munți părăsiți, pe malul sălbaticelor rîuri ! M-au poftit la masa lor, m-au primit în inima lor, mi-au arătat fotografii, au coborît cu mine în adîncul galeriilor, în albia rîurilor. S-au cățărat de dragul meu pe culmile stîncilor, pe înaltele furnale m-au plimbat în focul cuptoarelor, în furtuna orașelor ce se zbăteau la minunatele zile ale noii faceri.

Mi-e și greu să mărturisesc despre cîte asemenea întîlniri, trăiri n-am scris nici un rînd măcar. Cîte datorii mai am ! Și, din păcate, o viață nu-mi va ajunge să pot plăti tot ce pana mea datorează tuturor celor care, generoși, cu inima lor atotcuprinzătoare, încălzeau omenirea. Și chiar dacă am scris cîteva sute de reportaje, cîteva cărți, ce înseamnă toate acestea față de ceea ce m-au învățat ei în decursul celor treizeci de ani ? Fărîmitură din piinea cea mare, împărțită cu atîta firească prietenie cu noi, ori de cîte ori am bătut la ușa lor. Dacă pot, să mă ierte. Ei sînt Eroii încă nenumiți de mine, mii de constructori ai țării, întîlniți pe parcursul peregrinărilor mele de scriitor, despre care încă n-am amintit în scrierile mele.

Imense-mi sînt datoriile ! Sau — cine știe ! — poate că opera literară nu e decît o fărîmitură față de Marea Operă creată de milioane.

MIKO ERWIN

Ion Lungu

Școala ardeleană

Editura Minerva, 1978

O amplă sinteză asupra mișcării ideologice, națională și iluministă, cunoscută sub numele de **Școala ardeleană,** publică Ion Lungu la Editura Minerva, în Colecția „Momente și sinteze". Subiect controversat, cu o imensă bibliografie pe măsura acelei activități susținută în diverse domenii și opere nepublicate încă (deși, demult ar fi trebuit să avem ediții critice complete), rămîne în continuare o sursă de interpretări diferite, după felul în care privim lucrurile și-n perspectiva pe care ne-o deschidem. Asupra unui punct toți interpreții sînt de acord : rolul pe care mișcarea l-a avut la formarea conștiinței naționale a românilor din Transilvania.

Față de lucrările anterioare, aceea a lui Ion Lungu cuprinde o bună parte din contribuțiile recente, adoptă o perspectivă dialectică, lărgind cu prudență conceptul, eliminînd adesea accentele confesionale și menținîndu-se în general în sfera demonstrației. Cît privește bibliografia, e de mirare cum nu cunoaște lucrarea lui Octavian Bârlea, **Ex historia romena Joannes Bob,** publicată la Freiburg în 1948, cu documente noi, ca și documentele publicate de Nicolae Albu (citeva scrisori de la cărturari bănățeni ce-i mulțumesc lui Bob pentru cărțile trimise). Nu credem că în urma lor autorul și-ar fi schimbat părerile prea înrădăcinate într-o interpretare rigidă (reține doar păcatele lui Bob, omițîndu-i realizările : școli, cărți, burse, ajutoare etc.), neînțelegînd sau făcîndu-se că nu înțelege ce înseamnă un principiu al autorității și încălcarea lui, cu atît mai mult cu cît instaurarea acestei autorități s-a făcut împotriva dorinței celor ce au avut pe urmă de suferit din partea ei. Lucru firesc și general pe care istoria îl consemnează în orice parte a lumii. Că în perspectivă ideală altfel ar fi trebuit să fie lucrurile e o poveste asupra căreia e inutil să stăruim.

Viziunea lui Ion Lungu asupra **Școlii ardelene,** cu toată poziția ideologică pe care o adoptă și cu tot examenul pe care-l întreprinde în varii direcții, privind unele aspecte cu caracter general, dar insistînd și asupra altora, particulare, rămîne una tradițională. Miscarea este situată în contextul istoric al epocii și al locului : Transilvania secolului al XVIII-lea, cu problemele ei naționale și sociale specifice. A avut anumiți „precursori" (în special Inochentie Micu), s-a constituit în timp, avînd o anume componență și anumite etape, anumiți „corifei" (cei patru cunoscuți : Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior și Ion Budai-Deleanu), evoluînd de la poziția strict religioasă către umanism, raționalism și laicizare. Procesul este complex, fiind urmărit de către autor în toate amănuntele lui : latinismul istoric și lingvistic, istoriografia epocii, legăturile cu folclorul și iluminismul, dar mai ales ideologia ei națională. Proces ce este privit și-n contextul lui european : cu iosefinismul, cu Aufklärung-ul, filosofia franceză a luminilor și alte forme ale iluminismului european.

Cine citește lista scrierilor acestor prodigioși cărturari (pp. 246–259), tipărite antum, apărute postum (unele în curs de tipărire) inedite, pierdute, își dă seama de cunoștințele enciclopedice, pregătirea temeinică și energia lor creatoare. Opere originale, traduceri, prelucrări, opere adaptate, idei asimilate, devenind creatoare în noul cuprins în care au fost strămutate, operă de pionerat, toate trebuind să fie începute de la zero, într-o nouă limbă ce se dovedește a fi un veșmînt potrivit și pentru morală și lingvistică, șipentru istorie, teologie ori știință. Toate aceste idei îndrăznețe ce au animat epoca, apărînd în Transilvania acelor timpuri și mai îndrăznețe, întrucît constituiau o ruptură sînt urmărite de Ion Lungu cu atenție, suficient de nuanțat, uneori polemic, de cele mai adesea cu prudență pentru a nu cădea și el în păcatele pe care le denunță la alții. În acest punct ar fi trebuit, poate, să insiste nu atît asupra preocupărilor filosofice, cum o face, ci mai clar asupra fundamentării terminologiei, independent de Dimitrie Cantemir, într-o limbă în care pînă atunci nu se gîndise despre metafizică și logică, asupra saltului istoric efectuat și a deschiderilor către o lume modernă. Aici, dealtfel, mi se pare a fi și punctul de ruptură : conflictul nu trebuie căutat neapărat între niște persoane, (și mai ales nu trebuie mereu să se insiste asupra lui), a fost mai adînc, între două lumi, și se poate constata și mai tîrziu, în cadrul altor confesiuni : pe de o parte lumea veche (prudentă, învechită, cu responsabilități oficiale, inactuală, fără orizont sau cu unul mai limitat) ce deținea însă autoritatea, pe de alta lumea nouă (noi idei, noi preocupări, noi metode, îndrăzneală creatoare, orizont larg, actualitate). Firește, temperamentele au intervenit și ele și-am fi fost bucuroși dacă autorul ar fi schițat măcar portretele morale, din cele mai interesante, ale protagoniștilor. Poate o vor face alții în viitor.

Foloasele lecturii acestei cărți sînt numeroase : cititorul are o privire de ansamblu asupra mișcării cu sublinierea celor mai de seamă reprezentanți (sînt amintiți toți, dar acordîndu-se fiecăruia locul ce i se cuvine, chiar dacă unui îngust spirit provincial sau confesional i s-ar părea că unul sau altul nu apar ca suficient de importanți), o cunoaștere adecvată a întregului proces social-istoric, a ideilor, idealurilor și realizărilor. Trimiterile sînt numeroase și cine dorește să-și lărgească cunoștințele o poate face urmîndu-le. Cartea lui Ion Lungu, **Școala ardeleană,** se citește cu ușurință, autorul fiind nu numai un cunoscut critic literar, de unde rigoarea metodei, **(Itinerarii critice),** dar și un interesant romancier **(Regele pălăriilor** și **Recviem rustic),** de unde stilul.

ION MAXIM

consemnări

Tineri poeți

1. Dacă Valeriu Bârgău este sau nu doar un impătimit prozodist sedus de frazarea largă și întrucîtva circumstanțioasă a unui mod poetic mai mult descriptiv și mai puțin autentic „vitalist" – evoluția sa fără îndoială ne-o va dovedi. La fel dacă disciplina lecturii, irelevantă în profunzime, va putea adăuga o necesară experiență reflexivă la desfășurarea precipitată de cuvinte și la poetizarea încă destul de modestă a decorurilor naturiste ori citadine din poezia de pînă acum. Sigur este că Valeriu Bârgău – volum de debut : **Floarea soarelui,** Ed. Cartea Românească, 1978 – retoric deocamdată fără a fi și grandilocvent, dovedește o destul de bună intuiție a unui spațiu liric care a găzduit cîndva începuturile literare ale lui Ion Gheorghe. Solicitat de peisajul universului industrial ori cercetat de reverii naturiste, Valeriu Bârgău se distinge îndeosebi prin preferința pentru figurarea desfășurărilor energetice ale materiei, printr-o îngrămădire de gesturi atletice, spectaculare. Acest gust pentru încordări chinestezice se transmite și metaforelor poeziei, fluxului imagistic dominat de prozopopei, urmînd cu destulă fidelitate linia fabuloasă și animistă a poeziei lui Ion Gheorghe. În versurile lui Valeriu Bârgău arborii întind mîinile în cer, „încheieturile brazilor" se aud trosnind, muntele răsuflă „odată din toate venele sale", „rîul împotmolit strigă de durere în noapte", trandafirul „se ridică în picioare / citește în cartea lumii literele strîmbe trase / de păianjeni uriași", în fine, într-un „oraș cu rădăcinile înfipte în rîu / de efort crapă asfaltul negru și bulucesc arbori curați / cu iz de abur și sînge", întîmplările sînt „dezlegate la ochi", zorii au „ochii bulbucați", „se spală pe ochi cu aripile păsărilor", copacii sînt „năduși ți de aerul greu al orașelor" iar „deasupra lumii fumul uzinelor se înfioară / și intră furios pe gura lunii în cer".

Trebuie să se observe totuși că „reportajul liric" pe care îl practică și Valeriu Bârgău în întîiul său volum nu prezintă mereu sensul unei explorări extensive a lumii concrete, și nici la fel de puternice aderențe mitice, precum în poezia lui Ion Gheorghe. Are în schimb îndreptarea de a reveni, cum s-a văzut din citate, la aproape aceleași cîteva repere-cadru ale peisajului și la același cod metaforic. Se ajunge, astfel, la constituirea unui sistem de referințe suficient de pregnant individualizat, al cărui defect, însă, în ordine stilistică este practica redundantă, monotonia, iar în perspectiva confruntării cu modelul evidențiat renunțarea la orice ambiții de originalitate. Dacă trecem totuși peste aspectul lor stereotip, peste aplicarea mecanică a aceloraș procedee stilistice, textele lui Valeriu Bârgău pot uneori interesa, pentru că nu sînt lipsite nici de intuiții poetice, nici de relief imagistic : „Șezi pe iarbă ca pe magneți naturali ; / șezi departe de hohotul orașului / – meteorit vrednic alunecînd din cer peste pietrele / rîului. / / Șezi cît mai aproape de pămînt / în marile lui canale se ascultă viața ; / se rupe timpul în zi și în noapte / și se prinde putere pentru mers" **(Șezi).**

Poet încă în formare, Valeriu Bârgău are a se desprinde de tutela unui model liric prea puternic individualizat – am numit poezia lui Ion Gheorghe – pentru a fi adoptat fără riscul exercițiului nesemnificativ.

2. O extremă fidelitate față de un mod poetic manifestă și Gabriela Scurtu în **Călătorii imobile** (Ed. Junimea, 1977), și această autoare prezentînd o notabilă unitate a atitudinii lirice și o anume ușurință a versificării în interiorul spațiului poetic în care se circumscrie. Producînd versuri în genere cantabile, Gabriela Scurtu se remarcă printr-o grație ori numai o distincție veche a confesiunii, printr-un ceremonial al poeziei sentimenale conservat din literatura începutului de veac, ceremonial accesibil și probabil potrivit vîrstei lirice pe care poemele debutantei o trădează. Juvenilitatea romantică și adesea romanțioasă fiind regimul afectiv dominant sub care comunică și se comunică poeta, versurile sale încheagă tablouri în care pregnanță au gustul pentru diafan și idealitate, retranșările în reverie și vis. Nu lipsesc desigur indiciile unui ritual sentimental, gesturile timid adoratoare, sfiala, presimțirile tulburi ale erosului, spaimele și neliniștile nedefinite, zborurile spectrale ale imaginației : „de undeva se zice că mă chemi / de prea tîrziu și prea de tot departe / și-n carnea mea copiii nenăscuți / mă nasc mai albă-n fiecare moarte / / mă doare noaptea-n crinii mei aprinși / tu ninge-mă din miezul cald al mîinii / și gura-mi va rămîne prag nestins / să crești în ea aroma coapt-a pîinii" etc. **(Baladă).**

Invocativă și uneori cu un timbru abia sesizabil elegiac ori melancolic, Gabriela Scurtu convoacă o butaforie convențională, concepte lirice puse într-o țesătură de poezie tradiționalistă – parfumurile, petalele, veșnicia, zăpezile, luna, suspinul etc. – posibil însă a fi revificate prin prospețimea percepțiilor și a metaforelor : „grădinile acestea mă mai dor / precum pe umeri mă mai doare luna / și încă mă mai pierd în somnul lor / mestecenii sînt grei întotdeauna / și nu mai știu dacă mai sînt pe-aici / sau am plecat odată cu vreo luntre / în lemnul lor adînc și smălțuit / să trec din ei în mine ca pe-o punte /.../ e gol pe-aici pe unde mănnoptez / parcă-aș veghea o margine de apă / și noaptea-i sus și parcă-ngenunchiez / în botul stelei care se adapă..." **(Despre mesteceni).**

Gabriela Scurtu debutează cu versuri care fac hazardată orice previziune asupra viitorului său în poezie, **Călătorii imobile** ascunzînd cu avariție orice semn al unei eventuale evoluții. Așa cum se prezintă totuși, destinate să rămînă mai mult un document al unei vîrste lirice, poemele de acum ale Gabrielei Scurtu relevă capacitate de a explora cu inteligență și sensibilitate un teritoriu liric delimitat, ceea ce, desigur, dacă nu este exagerat de mult pentru un debut, poate constitui pentru mai tîrziu o șansă a afirmării.

LUCIAN ALEXIU

marginalii

Celălalt Baudelaire

Dacă Rousseau reușise, măcar imaginar, să lase în urmă orice alteritate, pentru a umple, în tihna reveriei, cu ușoara lui existență, spațiul încă vid al unui nou — romantic — univers, Baudelaire, la capătul unei scurte istorii, se vede nu numai împresurat, dar și pătruns de alteritate. Ingrozit de propria lui alterare, ori metamorfoză, el strigă patetic : „O, Doamne ! dă-mi curajul și vlaga minunată / Să-mi pot privi și gîndul și trupul, nescîrbit !

Vrînd, parcă, să se părăsească, pe sine și lumea sa, Baudelaire se adîncește tot mai mult, pînă acolo unde, în centrul ființei, ar trebui să se afle inconștientul romantic, adică acea zonă — cea mai pură — a eului care îi corespunde celei mai înalte, de dincolo de munți și de nori. Dar, spre cea mai cumplită spaimă, din locul de unde așteaptă pacea îl pîndesc „lungi coșmaruri, mereu renăscătoare". „nelămurite orori" și „amețeli" care-l cuprind „în gheara lor", căci acolo se află „le gouffre" — genunea —, adică un cu totul altfel de inconștient. Copleșit, el nu mai speră nimic și, ca să doarmă „întru uitare ca un rechin în apă", se pregătește să-și sape, într-o „brazdă grasă și plină de melci", un mormînt adînc.

Eșecul spiritual al lui Baudelaire pare a fi total și s-ar putea crede că poezia lui nu s-a ivit decît din lamentare, cît și din căutarea disperată a unor evaziuni. De fapt, însă, ca orice mare artist, Baudelaire are disponibilități neașteptate care, între altele, sînt și deschideri către modern, chiar dacă, uneori, ele sînt involuntare. Se miră, spre exemplu, că în loc să-și realizeze proiectul, face ceva „curios de diferit, accident cu care oricine (. . .) s-ar mîndri fără îndoială, dar care nu poate decît să umilească profund pe cine găsește că cea mai mare cinstea poetului constă în a săvîrși tocmai ce și-a propus să facă". În schimb, în aceeași prefață a volumului de poeme în proză, îi atribuie cărții, de data aceasta voit, o structură liberăși dinamicr, deci modernă : „. . . pe nedrept s-ar spune că n-are nici cap nici coadă, de vreme ce totul în ea este, dimpotrivă, cap și coadă în același timp, alternativ și reciproc".

De asemenea, deși în alt loc respinge comicul pentru că „intră în clasa tuturor fenomenelor artistice ce denotă în ființa umană (. . .) puterea de a fi totodată ea însăși și alta", tot el rostește despre poet că „se bucură de privilegiul incomparabil de a putea fi el însuși și altul după plac". Însușirea o are de la Satan, devenit între timp patron al artiștilor și promotor al unei poetici materialist antiromantice : „. . . . vei fi stăpînul materiei vii, îi spune, poetului, și vei cunoaște plăcerea mereu renăscută de a ieși din tine pentru a te pierde în altul".

Însuflețit de diavol, poetul nici n-ar putea să se lase atras de altceva decît de ceea ce Jean-Pierre Richard, referindu-se la Nerval, numește „coborîre în infern" și anume de **carnaval.** Prea rafinatul dandy de odinioară se cufundă acum cu voluptate în mulțimea anonimă de gură-cască, printre saltimbanci, scamatori, comedieni, dansatoare, intră în barăcile bălțate, nu-i sparg urechile alămurile, țipetele, exploziile rachetelor, se îmbată de voloșie, de tumult, și adulmecă aburul fripturilor, „tămîia" — cum spune, iconoclast — „a acestei sărbători".

Este adevărat că toate acestea se pierd oarecum în ambianța romantică a viziunii lui Baudelaire. Dar ne putem întreba despre ele, așa cum se întreabă poetul despre banii falși, dacă n-ar putea avea „urmările diverse, funeste ori altfel, pe care le poate stîrni o monedă calpă în mîna unui cerșetor. N-ar putea ea să se înmulțească în bani adevărați ?"

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

Ștefan Damian

PORTRETE DE FAMILIE
Ed. Dacia, 1977

Proze de inspirație rurală, cele douăzeci și patru de schițe cu care debutează Ștefan Damian, își plasează fabula într-o zonă geografică din apropierea Aradului (Stejăriș, Sântrăiască), fapt care (sprijinit și de unele caracteristici ale textului — vezi **În lumina lămpii)** ne duce cu gîndul la Slavici. Pe de altă parte, autorul conferă evenimentelor un cadru natural aparte, viguros constrastant după diverse piese, similar în ce privește accentul uman pe care îl reprezintă : **iarna — lunca înghețată — noaptea — rîul** este o primă serie de parametri ; cealaltă însumează **cîmpia — vara toridă — amiaza** („gheena incandescentă", 136). În anumite împrejurări cele două serii sînt, de fapt, permutabile : astfel, tabloul cel mai inspirat al caniculei este intitulat **Înghețul.**

Eroul (prozele au, în fond, cîte un singur erou care este, totodată, un erou singur) se mișcă în interiorul acestui spațiu, în general monologînd (chiar atunci cînd pare a dialoga), mai peste tot însoțit, însă, și de comentariul naratorului. **Soliloviul și relatarea** — iată cele două procedee : **compoziționale** (întrucît din încrucișarea lor rezultă structura lucrărilor) și **analitice** (întrucît prin mijlocirea lor ni se prezintă, insistent, o tipologie umană cu —cei puțin — două variante).

E vorba, în această ultimă ordine de idei, de tipologia solitarului. Cauzele ce-i justifică „fiziologia" sînt diverse : bătrînețea **(Așteptare),** o taină devoratoare **(Larisa, Maci roșii),** o pierdere ireparabilă **(Hei, calule),** trădarea celui apropiat (soț, soție, fiu, prieten, cunoscut) **Păpușa, Balul, Miracolul alb, În lumina lămpii, Rățuță Dumitru Înghețul,** sensibilitatea, firea timidă, reflexivă **(Revelion).**

Ilustrativă pentru acest gen de construcție epică ni se pare **Înghețul.** Întîlnim aici, într-unul din cadrele predilecte **(vara),** trei inși, trei personaje — zugrăvite nu în relațiile manifeste, ci în solitudinea introspecției și rememorării ; se proiectează astfel două planuri temporale aflate într-o corelare complexă, eficientă estetic. Dialogul este aparent, de pildă, în **Macii roșii,** unde eroina vorbește cuiva despre sentimentul de singurătate pe care îl încercase în prezența unui cuplu nepăsător (trădător) ; deși îi tăspunde, interlocutorul monologhează, la rîndul său, evasiabsent. În cîteva cazuri, tipul solitarului înclină spre acela al **bizarului,** al ipochimenului încurcat între mecanisme, păpuși, între evenimentele încîlcite ale propriei sale vieți **(Păpușa, La rădăcina stejarului).** Acest din urmă individ ne amintește personajele atît de originale din povestirile lui Paul Eugen Banciu. S-ar putea vorbi, alături de toate acestea, de un acut simțămînt al timpului, de un lirism difuz **(Balul),** care scot, în cîteva rînduri, expunerea dintr-o oarecare monotonie.

Caracterologia, cum s-a văzut, nu e variată : este însă bine surprinsă, investigată în adîncime. Debutul lui Ștefan Damian ni se pare a fi dintre cele promițătoare.

EUGEN DORCESCU

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

In activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului	U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.	1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii				
15 × 1,5 OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5 OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3 OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5 OLT. 35	mtr.	238,0	10,65	2 534,70
38 × 35 OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9 OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7 OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10 OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10 OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12 OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50 × 2 OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6 OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 × 10 OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 × 10 OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 × 10 OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 × 10 OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 × 3,5 OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10 OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14 20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14 OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10 41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7 OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4 OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80 × 5 OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 × 10 OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5 OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4 OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4 OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5 OLT. 65	mtr.	140,9	35,40	4 956,00
89 × 6 OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5 OLT. 35	mtr.	497,6	42,55	21 172,88
95 × 8 OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9 OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10 OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18 OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 6 OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,68
114 × 7 OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114 × 10 OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20 OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8 OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14 OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14 OLT. 45	mtr.	58,6	127,75	7 409,50
121 × 20 41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 × 25 OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28 OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 × 12 41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12 OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14 OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20 OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4 OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7 OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10 OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10 OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12 OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22 OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22 OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7 OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8 OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10 OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 × 10 OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14 OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 × 25 OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 × 25 OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7 OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 × 7 OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 × 11 OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16 OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 × 22 OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 × 25 19 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22 OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168 × 9 OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 × 10 OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 × 16 OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20 OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 × 20 OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28 OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 × 18 OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 × 25 40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 × 18 OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60 OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60 40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20 OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 × 25 OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28 40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32 41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 × 36 41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40 40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16 OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 × 32 40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35 41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 × 16 OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16 40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20 OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 × 22 OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25 OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 × 32 40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35 40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22 OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28 OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377 × 25 40 G 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 × 2,5 OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5 OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 × 2 OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5 OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4 OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36.40	55 615,56
Ţevi conductă				
168 × 14 40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6 OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7 OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12 OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 × 14 OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8 OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8 OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8 OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12 OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 × 14 OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 × 14 OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 × 14 St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8 OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8 OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 × 9 OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 10 OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 × 10 OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14 OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 × 12 OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 × 7,92 OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620 × 8 IV. M.	mtr.	12,4	351.60	4 359,84
Prăjini foraj				
3.1/2 × 9,4 OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 × 11,4 OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 10,9 OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare				
25 × 2 W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5 W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5 V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5 V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 × 2,5 W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9 W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9 W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3 W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3 W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 × 3,5 V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 × 3,5 V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 × 3,5 V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5 V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5 W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5 V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5 V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 × 3,5 V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5 V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 × 6,3 W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 × 11 W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 × 1,5 W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 × 8 W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9 × 14,2 W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.				
R. 3 50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK 65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK 80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k 85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k 85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11 100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11 110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11 120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru				
Bare cupru Ø 60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø 70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø 100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon 10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon 12	kg.	45	47,40	2 133.00
Bare hexagon 14	kg.	67	47,30	3 169.10
Bare hexagon 22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare 40 × 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare 8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare 10 × 4	kg.	88	48,40	4 259.20

Bare dreptunghiulare	10×5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12×4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare	12×5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30×5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru	4×0,5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru	5×1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70×10	kg.	223	56,00	12 488,00
Laminate alamă					
Țeavă alamă	7×0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă	10×1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă	12×1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă	20×2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă	30×2	kg.	539	46,20	24 901,80
Țeavă alamă	35×2	kg.	252	46,20	11 642,40
Sîrmă alamă					
Am SiLp	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp	8 mm	kg.	16	77,50	1 240,00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	60×5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu	Ø 5	kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele' fagie și biumuri					
80×80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160×160	OL. 52. 3 k	kg.	4 000	2,65	10 759
200×200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200×200	OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250×250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250×250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350×350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400×400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140×140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
Ø 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
55	OL. 50. 1 k	kg.	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 4 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 K	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 760
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40×40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45×45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50×50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56×56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60×60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70×70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat					
% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9 566
90	C 120	kg.	165	9,29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
% 10	W 3 355	kg.	100	103,20	10 320
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu CNHH	7×1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu CNHH	7×2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNHH	19×2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu NSHOU	6 kw. ×3×35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI	4×1.5	m.	2 700	12,10	32 670
Motoare electrice					
Motor ASA 1,5×1 000 r/m.		buc.	35	3 010	105 350
Motor ASA 4×1 500 r/m		buc.	109	3 640	396 760
Motor ASFM 5×1 500 r/m		buc.	17	7 350	124 950
Motor ASA 5,5×1 500 r/m		buc.	20	4 510	90 200
Motor B3 11×1 500 r/m		buc.	77	4 040	311 080
Motor MIPm 160×750 r/m		buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32×750 r/m		buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400×1 000 r/m		buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65		buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50		buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80		buc.	2	230	460
Robineți Stas	699 2×350	buc.	51	3 060	156 060
Cutii carton F.7		buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1,86×40		mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8—5×50		mc.	25	953	23 825
Ferodouri 755×500×12		buc.	485	197	95 545
Ferodouri 290×245×30		buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale gaze A. 800—3/4" Bz		buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800—3/8"		buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă Al—3/4"		buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4—/"		buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1—1 1/4"		buc.	304	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1—1 1/4"		buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1—1 1/4"		buc.	12	14,00	168,66

Holendere zincate U2—F 331—2 1/2"		buc.	62	59,90	3 689,00
Holendere zincate PE U2—2 1/2"		buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2—3"		buc.	15	64,50	967,50
Holendere zincate ZH. U2—3"		buc.	9	97,50	877,50
Holendere fontă U—1—3"		buc.	114	64,70	7 375,80
Mufe negre filetate oțel 3/4"		buc.	53	3,00	159,00
Mufe negre filetate oțel 3/4"		buc.	1 762	2,51	3 788,30
Niple dreapta 4"		buc.	47	37,00	1 739,00
Teuri fontă B1—3"		buc.	191	44,50	8 199,50
Teuri Zn B1—4"		buc.	4	99,20	396,80
Teuri forță B1—4"		buc.	89	76,30	7 690,70
Reducții fontă 3/62"		buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții fontă 3"—2 1/2"		buc.	208	17,00	3 536,00
Reducții fontă 4"—3"		buc.	10	28,00	280,00
Robineți cu sertar paraiei St. 690		buc.	2	350	700
Rulmenți					
El. 3148		buc.	3	1 350	40 50
1222		buc.	2	221	442
3218		buc.	4	370	1 480
22234 C5		buc.	7	1 215	8 505
22238		buc.	10	1 410	14 100
22226 K.		buc.	16	580	9 280
6230		buc.	8	340	2 720
6228 C3		buc.	11	405	4 455
6322		buc.	39	480	18 720
30230		buc.	9	500	4 500
7312 B.		buc.	34	107	3 638
32224		buc.	47	433	20 351
32312		buc.	87	98	8 526
19138—19283		buc.	8	131	1 048
51230		buc.	27	320	11 340
51420		buc.	2	1 080	2 160
52212		buc.	240	132	32 472
52212		buc.	78	92	7 176
52420		buc.	8	1 800	14 400
NU 334		buc.	4	1 805	7 220
NU 330		buc.	4	2 147	8 588
NU 412		buc.	32	172	5 504
NU 1024		buc.	7	300	2 100
NU 2310		buc.	102	118	12 036
Nj 244		buc.	6	2 520	15 120
Nj 318		buc.	4	310	1 240
Nj 2316		buc.	7	306	2 143
NUP 230		buc.	27	643	17 361
NUP 220		buc.	8	164	1 312
NUP 2218		buc.	8	116	928
NUP 2220		buc.	4	471	1 884
Q 322		buc.	4	800	3 200
Q 217		buc.	2	240	480
NN 3016		buc.	4	284	1 136
9768		buc.	2	15 520	31 040
12208		buc.	2	1 944	3 888
12209		buc.	2	1 257	2 514
23030 BK		buc.	20	646	12 920
23038 BC 5		buc.	14	3 105	43 470
23056 KMB		buc.	6	3 415	20 490
23130		buc.	3	870	2 610
23138		buc.	2	1 222	2 444
23132 BK		buc.	2	6 400	6 800
23218 B		buc.	5	628	3 140
23230		buc.	5	617	3 085
23236 B.		buc.	4	1 325	5 300
23248 B.		buc.	4	5 000	20 000
23264 B.		buc.	5	12 840	64 200
29272		buc.	4	6 784	27 136
29412		buc.	18	957	10 026
29416		buc.	5	834	4 170
24424		buc.	2	1 600	3 200
2930		buc.	6	3 754	22 524
2097152		buc.	2	9 000	18 000
2097148		buc.	2	6 431	12 862
2097052		buc.	2	7 858	15 716
NA 4836		buc.	6	950	5 700
2.411933		buc.	2	4 300	8 600
NA 3050		buc.	2	204	408
MAK 45		buc.	5	71	355
NKIS 50		buc.	10	93	930
T 411		buc.	17	11 010	187 170
NA 4917		buc.	2	199	398
BIK 11050		buc.	125	35	4 375
NA 11050		buc.	125	135	16 875
81210		buc.	6	80	480
Ax 51/345		buc.	2	5 500	11 000
NU 1044 C3		buc.	3	2 046	6 138
Nj 240		buc.	6	1 120	6 720
NU 248		buc.	6	2 120	12 720
R. 534		buc.	14	1 670	23 380
R. 540		buc.	3	4 125	12 375
R. 540		buc.	10	2 824	28 240
NU 1040		buc.	5	1 353	6 765
NU 2252		buc.	2	5 720	11 440
WA 2518		buc.	34	430	14 620
WA 2771		buc.	15	730	10 950
22234		buc.	1	1 541	1 541
22238 K.		buc.	5	2 050	10 250
23044		buc.	2	2 960	5 920
23044 K.		buc.	2	2 970	5 940
Ry 65/630		vuc.	17	3 610	61 370
Ry 65/630 A.		buc.	25	7 290	182 250
23156		buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din întreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

Începuturile filosofiei lui LUCIAN BLAGA

Încercări filosofice (Ediție îngrijită și bibliografie de Anton Ilica, prefață de Viorel Colțescu, Editura Facla, 1977) cuprinde articole și aforisme din prima perioadă a formației filosofului (1914–1919), pînă în prezent inedite, reproduse din presa vremii („Românul", „Pagini literare", „Gazeta Transilvaniei", „Convorbiri literare") și din anii următori (1919–1926), articole din „Banatul", precum și volumele **Fețele unui veac, Ferestrele colorate, Filosofia stilului,** în forma lor originală, la care filosoful a renunțat parțial, pregătindu-și volumul **Zări și etape ;** lucrări care, după remarca prefațatorului, Viorel Colțescu : „ne ajută să înțelegem mai bine modul în care s-au constituit unele dintre ideile definitorii ale cugetătorului român, să sesizăm influențele pe care le-a suferit și felul în care le-a asimilat, să pătrundem oarecum în intimitatea creației sale filosofice" ; de aceea ele trebuie privite drept ceea ce sînt : „mărturii ale unui tînăr care își caută drumul în filosofie".

Cu Lucian Blaga se petrece în prezent ceea ce s-a petrecut de multă vreme cu Eminescu : recunoscut fiind ca unul dintre cei mai de seamă gînditori ai culturii românești, i se cercetează opera cu pasiunea reconstituirilor și a cunoașterii tuturor componentelor ei, în toate formele în care ea se păstrează, pentru ca din ele să se înțeleagă drumurile filosofului, de la primele sale intuiții poetice pînă la sistemul său de gîndire, de proporții monumentale și de o certă originalitate. Cercetătorul are acest drept, chiar dacă scriitorul a renunțat singur la unele redactări, fiind vorba de un studiu istoric al publicisticii filosofice, considerate de el, într-o fază înaintată a sistemului, doar simple „prefigurări", „tatonări", „etape".

Sîntem de acord cu autorul prefeței, Viorel Colțescu, că „Lucian Blaga face parte din familia acelor cugetători care, asemeni lui Spinoza și Schopenhauer, și-au elaborat de timpuriu ideile de bază, opera ulterioară fiind o explicație, precizare și dezvoltarea lor". Și chiar de aceea, dacă admitem un „fond unitar" care subsistă într-un lung drum al filosofiei, formele originare ale textelor sînt ca zidurile unor ruine pe care s-a ridicat o nouă cetate, de care arheologul nu se poate dispensa, unele din „pietre" cuprinzînd gîndul filosofului în forme esențiale pentru întreaga construcție – „fictiuni poetice și mituri".

În spațiu limitat vom reține cîteva. Din aforisme : „Lumina de lună e misterioasă numai fiindcă se amestecă cu întunericul. Nu este oare întreg misterul lumii – un adînc și tainic amestec de înțeles și neînțeles, de bine și de rău, de dreptate și păcat" ? Aforismul nu numai că prefigurează simbolic imaginea artei lui poetice „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii", ci dă și o cheie a înțelegerii unei „inversiuni" în structura imaginarului, pentru ceea ce poetul va numi, în alcătuirea mitică a imaginii poetice, „din duhul eresului", într-o „religiozitate" sui generis, în sensul ce se va explicita în poezia **Lumina raiului.** Sau : „Omul astăzi își arde idolii, – pentru ca mîine să se închine cenușei lor, dacă nu va găsi alții, cu care să înlocuiască pe cei vechi". Nu este aceasta și ideea „misterului păgîn" **Zamolxe ?** Cu deosebirea că „misterul" arăta cum se naște o religie în condițiile istorice ale strămoșilor poporului român, iar aforismul arată cum se nasc idolii unei posibile „religii", fără altare și fără zei, după o idee a filosofului că „începutul de veac" era în căutarea unei religii fără dogme și fără biserică, nu prin „credință", ci prin „voință de credință". Din studiile de început, un exemplu citat și în studiul introductiv : „Voim să existe – incognoscibilul – tărîmul de dincolo, în care ne oglindim dorurile și vrerile... căci nu suntem numai intelecte rigide, ci personalități vii, cari simt frumosul și vreau binele". Este aici în germene toată teoria despre situarea omului în „orizontul misterului și pentru revelare", pentru ridicarea blestemului pe care Kant îl aruncase asupra cunoașterii raționale, făcînd imposibilă „orice metafizică viitoare". Gînditorul nostru vrea ca prin „tărîmul de dincolo" să nu rezerve **transcendenței** doar domeniul „credinței religioase", ci să-l „deschidă" printr-o invadare a raționalului în domeniul iraționalului, printr-un „nou tip de ideație", care este „intelectul ecstatic", în „cunoașterea luciferică". Dar, trecînd în domeniul filosofiei culturii, vorbind de **Barocul etnografiei românești,** filosoful definește cultura Banatului în cadrul culturii românești prin „Paradoxul bănățean". Cultura Banatului e neaparat etnografică, anonimă, populară, dar „invenția formală n-a incremenit în cîteva tipare stereotip repetate de o unanimă memorie sterilă ca în alte părți", ci se poate constata o prodigioasă „generație spontanee" de forme : în cîntec, în joc, în vers, în port, în obiceiuri. Totul „e parcă o etnografie crescută din tihna senzuală a unei dumineci fără sfîrșit". Iar dacă, pe de altă parte, tocmai Banatul n-a dat relativ decît puține personalități creatoare – ceea ce ar vrea să însemne „un elogiu cum nu se poate mai frumos la adresa geniului fără de nume al poporului din regiunea aceasta" – nu cumva încrederea în purtătorii de destine românești tocmai din această provincie, este anticiparea unei teorii pe care filosoful va face-o mai tîrziu în **Elogiul satului românesc ?** – Într-o tradiție folclorică, cum este aceea a istoriei poporului român, cultura majoră nu **imită** cultura folclorică, ci o **monumentalizează,** printr-o „nouă virstă adoptivă", care permite creații pe măsura celor mai monumentale producții ale literaturii universale. Lucian Blaga are astfel o „fibră bănățeană" în optimismul lui cultural.

Faptul este important pentru însuși sistemul filosofic al lui Blaga. Din studiul introductiv rezultă clar că ceea ce gînditorul aduce nou în teoria cunoașterii este tratarea ei din punctul de vedere al filosofiei culturii, cum se exprima el însuși în teza de doctorat, cu titlul **Cultură și cunoștință :** „Teoria cunoașterii a întrebuințat rînd pe rînd metoda logică, psihologică, biologică, sociologică. N-am putea-o îmbogăți cu o metodă puțin încercată – cu cea culturală ?... E o întrebare care deschide perspectiva unei vaste sinteze". Vasta sinteză a realizat-o Blaga în sistemul „trilogiilor", care au toate un liant epistemologic : orice cunoaștere umană, indiferent de mijloacele și facultățile pe care se susține, cuprinde în ea o parte „variabilă", ce ține de însești condițiile istorice ale culturii, explicate de filosofie ca aparținînd unei „matrici stilistice" – o „cenzură transcendentă" a cunoașterii „absolutului".

Aici este de citat și „Paradoxul Blaga" – dacă i-am adapta expresia – pentru a denumi o nepotrivire a celei mai valoroase părți a operei lui filosofice, filosofia culturii, cu ceea ce ar fi trebuit să-i confere o maximă valabilitate teoretică : „matricea stilistică" scoate pentru revalorizarea unei opere care, din multe puncte cultura din determinismul ei social istoric. Studiul lui Viorel Colțescu subliniază cu claritate această idee, de vedere, rămîne exemplară, ca o mărturie de o viață în credința pasionată în viitorul poporului și al culturii românești.

Apariția volumului la Timișoara mai este semnificativă nu numai pentru ceea ce spune filosoful despre cultura populară bănățeană, ca bază a unei culturi majore, cît și pentru cultura mediului urban. Într-un articol despre **Teatrul de vest,** din „Banatul" (1926), publicistul vorbea de peripețiile tragicomice ale întemeierii unui teatru permanent, într-o clădire care mulți ani s-a tot „zidit" și care pînă la urmă nu își găsea actorii, din lipsa unei subvenții din partea statului. Cu actori de împrumut nu se poate face „Teatrul de vest", cum avertiza Blaga : „Energic reluată odată cu viitoarea schimbare a regimului, problema teatrului de vest, al cărui centru va trebui să fie Timișoara, și nu Clujul sau București, va găsi o soluție desigur mai puțin problematică". Și numai pentru aceste cuvinte : „Teatrul de vest" o realitate astăzi, ca Teatrul Național ar putea să-și amintească de dramaturgul Blaga. În semn de omagiu, cu ani în urmă, a fost pusă în scenă, în premieră pe țară, piesa **Anton Pann.** Dar de atunci ? **Avram Iancu** își așteaptă astăzi actorii.

„Restituirea" este un act de cultură încurajator pentru cunoașterea unei opere monumentale, care înainte de toate trebuie să fie „înțeleasă". Studiul introductiv ajută la această înțelegere, pornind de la începutul drumului, cu metoda sigură a adevăratului iubitor de filosofie. Iar munca de editare a lui Anton Ilica este recompensată de plăcerea cititorului de a găsi în „începuturile" filosofiei lui Blaga un filosof „dintru început" ; și poet totodată, care își apăra filosofia cu convingerea exprimată într-un aforism din anii cînd gînditorul se găsea pe etajele superioare ale sistemului : „Știința este o știință a răspunsurilor. Filosofia este mai mult o știință a întrebărilor".

EUGEN TODORAN

IULIUS PODLIPNY : „Miner bătrîn"

aniversări

ENDRE KÁROLY LA 85 DE ANI

La vîrsta patriarhilor, omul devine o figură mai mult decît venerabilă. Dacă la o vîrstă patriarhală se mai adaugă și aura unei însemnate opere poetice, în climatul de mare sărbătoare, în fața ochiului nostru intern, se etalează total frumusețile acumulate în vers și proză timp de o viață, într-o retrospectivă cuceritoare.

Endre Károly s-a născut la Timișoara, în 27 aprilie 1893, și a rămas mai tot timpul vieții la Timișoara. Faptul merită să fie subliniat. Spre deosebire de marii săi contemporani Karl Kerényi și Arnold Hauser, care au ajuns la notorietate mondială îndeplinindu-și misiunea de creatori pe alte meleaguri, Endre Károly și-a creat și maturizat opera în municipiul nostru, înfruntînd decenii în șir în fiecare vers vicisitudinile vremii care pînă la Eliberare nu au fost tocmai favorabile marei creații lirice. Cu atît mai semnificativă opera sa pentru potențialitatea spirituală a municipiului nostru, în care o seamă de pionieri ai scrisului ca Rodion Markovits, Zoltan Franyó, Const. Miu-Lerca, Franz Liebhard și Virgil Birou au anticipat viața literară de mari năzuințe și împliniri de azi, la temelia căreia se află și pilda rodnicei munci creatoare a veneratului nostru confrate, poetul Endre Károly.

Opera poetică a lui Endre Károly din volumele **Omul peregrin** (1922), **Omul sub stele** (1947) și **Elegii și Rapsodii** (1956) a dus întîi la volumașul atent selectat de mici giuvaeruri, finisate cu grijă, din seria **Cele mai frumoase poezii** (versiunea maghiară) din 1964, apoi la marele volum **Versuri** din 1965. Acestor volume li se adaugă drept rod al unor frămîntări creatoare mereu înnoite și aprofundate în spiritul luptei pentru o cît mai desăvîrșită expresie artistică placheta **Cîntecele toamnei mele tîrzii** din 1972. Dar drama existențială a poetului cuprinsă în aceste volume cu avînturile, adîncimile, opintirile, înțelegerile, revelațiile, satisfacțiile și reexaminările ce o ilustrează, nu se rezumă la atît. De ani și ani îl știm pe Endre Károly trudind la două tragedii istorice, una în versuri, intitulată **Cuibul de vultur corintic,** și cealaltă în proză, inspirată din frămîntările marelui retor și om de stat roman M. T. Cicero. În propensiunea sa pentru epocile de mare zbucium social și spiritual din lumea antică, Endre Károly se împarte cu amintiții săi contemporani timișoreni Karl Kerányi și Arnold Hauser. Dar în timp ce la aceștia, pe baza unei cuprinzătoare documentații și a unor generoase intuiții, materialul arheologic și mitologic s-a transformat în comentarii savante, în cazul poetului nostru același material s-a sublimat în înălțătoare viziuni poetico-dramatice. Acest fel de a trata un material documentar bine ales și revivificat nu se rezumă însă în opera lui Endre Károly numai la antichitatea greco-romană. Îl cunoaștem îl admirăm un monumental ciclu de sonete, închinate frămîntărilor creatoare ale lui Michelangelo Buonaroti. Așadar, lumea viziunilor poetice îmbrățișată de spiritul ardent al poetului nostru timișorean nu se rezumă unilateral la zorile culturii mediteraniene, cum uneori s-a susținut cu un ton ușor de dojană, ci ea cuprinde în egală măsură și epoca renașterii spiritului antic, ca de aici să treacă spre actualitatea trăită de poet, întîi în cele douăzeci de luni petrecute în timpul primului război mondial pe frontul italian, apoi în toți anii frămîntărilor sociale și politice din municipiul nostru. Oglindirea acestei din urmă actualități contemporane o găsim, turnată în vers măiestru, în volumul **Elegii și Rapsodii.**

Opt decenii și mai bine dintr-o viață, din care aproape șapte închinate cu devotament și dăruire poeziei ! După un debut promițător în 1916 în revista budapestană **A Hét,** a urmat descoperirea poetului de unul din cei mai strălucîți reprezentanți ai literelor maghiare din generația de după Ady Endre, Kosztolányi Dezső. Ca semn al prețuirii, în perioada interbelică Endre Károly a făcut parte atît din cercul **Helikon** cît și al revistei **Korunk.** În antologia **Korunk** el figurează cu șase poeme printre care marele **Requiem pentru Maxim Gorki.** Nota pacifistă din **Elegiile de la Gorizia** este o urmare nemijlocită a celor trăite pe frontul italian și ca atare ea îl certifică pe poet pe linia poeziei progresiste interbelice și postbelice, adaptată la sursa ideologică a marilor francezi Henri Barbusse și Romain Rolland și reactualizată prin dorința de pace a oamenilor muncii, strînși după cel de al doilea război mondial într-un puternic front antimilitarist și antirăzboinic.

În timpul frămîntărilor sociale din anii 20 și 30, Endre Károly a scris versuri pline de un puternic mesaj revoluționar. „Frate, vino spre mine — / La braț să pornim / În dimineața de mai / Cu inimi de ieșie, / Cu mîini de ieșie, / Să drumețim în ceață închegată, / Ca să privim astă dimineață de mai / Ce-i a noastră, / Cum a noastre-or fi celelalte, / Cînd nu ne-om mai lua la trîntă cu silnicia".

Azi, vremurile silniciei sînt de domeniul trecutului iar venerabilul nostru confrate, poetul Endre Károly la 85 de ani poate privi cu mîndrie opera sa ca expresie a unei conștiințe ce și-a cunoscut și îndeplinit totdeauna datoria.

ANDREI A. LILLIN

IULIUS PODLIPNY

(Urmare din pag. 1)

riști, foto-reporteri, televiziunea, prietenii și elevii săi, apoi festivitatea de la Filiala Uniunii artiștilor plastici din Timișoara, pentru artistul octogenar, pentru profesorul și plasticianul inegalabil, Iulius Podlipny. Pentru că acest zeu al culorilor a fost dublat și de-un excelent pedagog, sever și fermecător, incitant la disciplină și muncă. Nu forme bizare, nu imprimeuri de zugravi, nu o artă îndepărtată ostentativ de gustul celor mulți. Atmosfera profund umanistă a formării personalității sale artistice se poate fixa lîngă Ciupe, Catul Bogdan, Ladea, Al. Pop, Galaș, Suhanek, urmînd apoi pleiada de elevi cu care se mîndrește, care îl face să înșire încă o serie de nume, ca Diodor Dure, Ciolac, Krempper, Brădean, Toma, Flondor, Tulcan, Schreiber, Cionca, Modilcă, Vetro, Ciițea și alți numeroși ucenici pentru care porțile atelierului său erau veșnic deschise. „Veniți și luați, spunea pictorul, și cei înarmați cu talent, inteligență artistică și muncă perpetuă veți triumfa" — Pornirea în pictură trebuie făcută de la schiță, de la crochiu, de la exersarea continuă a desenului. Acesta este dascălul și pictorul cel care cu o tinerețe a creației de nedescris îmi arată lucrări pentru o viitoare expoziție, un nou „Autoportret", „Peisaj la Gărîna", Căpițe cu fîn", și încă altele abia ieșind din ceața proiectelor. Se cuvine aici un cuvînt de laudă pentru tovarășa sa de viață, sprijinul, dărutrea și inima aleasă a acuarelistei Ana Maria Podlipny, simbol pentru păstrarea clipelor de liniște ale artistului.

Este aici învingerea anilor prin artă, pe str. Ulpia Traiana, unde culorile se opresc pe pînze și devin nemuritoare, unde Iulius Podlipny a-nălțat încă o stea pe cerul picturii românești.

Irina Grigorescu

FLUTURII TINERI

Din gura tinerei păduri
Zboară trăsura cu indrăgostiți
Inhămați in raze strimte fluturii
Mascați insă vii in aer
Visiesc in cadență.

Și febra bucuriei un fum
Palid plutește in urmă
Peste pădurea părăsită

Doar că noaptea cind intră in casă
Fluturele in chip de mire al verii
Dintr-o dată ai dori
Ca tinerețea să fi fost
Un cărbune ce se stinge
Insă in orice clipă un vint
Il trezește la o fermecată strălucire.

PRINȚUL IERNII

Somnul va acoperi roadele bune
Ale verii cu o zăpadă grea
Și va păzi inima lumii iarna

Va asculta bucuria
Ființelor străvezii ușoare
Ademenite in umbra lămpii
In cartea plină cu intimplări
Cum nu se intimplă niciodată omului

Va arde lemnele poveștilor de dragoste
Seara cind toate lucrurile și vorbele
Au darul de a fi ceea ce sint
Și pe deasupra altceva

De pildă prințul care este un morcov
Fără ca această insușire
Să fi știrbit intrucitva
Făptura lui de prinț

PARCUL

Intunericul a pecetluit orașul
Printr-o nesfirșită melancolie
Copacii au inghețat insă recunoști
Viața in ochii lor inalți invăpăiați
Duminica impreună acasă imi pare
Că nu trăim pe planeta noastră

Gonim sania in amurg și ochii
Parcului oblici ca ai unui inger perfid
Nu mai cad pe ființele slabe
Tinere plante ce răsuflă
Mierea zilei grea de odihnă și tandrețe

AVIONUL

Iarna luminează orașul
Cu o lumină deja stinsă
Și invinge surdele melancolii

Pe deasupra iernii avionul
S-a infipt in privirea pămintului
Copii, femei, bătrini indrăgostiți
Cu sufletul palid intins pină la cer
Așteaptă să asculte aripile
In inima tinerei jivine

Dar cind avionul zboară, in primejdia lui
Nu mai recunoști, nu mai supraviețuiește
Nimic din carnea grosolană și intunecată
A vechilor păduri

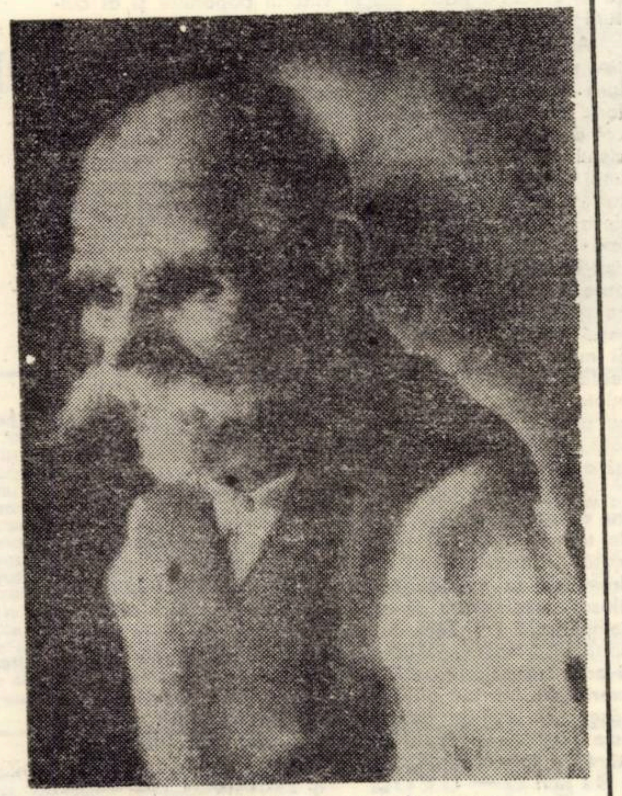

IULIUS PODLIPNY : „Portret de țăran"

sadoveniana

Alternanța sinonimelor

Este știut că **repetiția**, ca expresie a **insistenței**, este motivată stilistic. În fragmentul de mai jos, din romanul **Nicoară Potcoavă**, repetarea intenționată a verbului a **pofti** redă stăruința cu care Demir-Han „invită" pe oaspetele său — hatmanul — să revină „între nohaii de la Bugeac". Iată textul : „Și **poftește** Demir-Han și alte întilniri, ca să fie înțelegeri depline. Îl **poftește** pe Șah la așezarea hotarului, ca să nu mai fie pricină de hartă. Și-l **poftește** pe hatmanul Nicoară... La aceste vorbe, moș Elisei s-a uitat țintă la ucenicul și hatmanul său, încuviințînd cu fruntea. — Și-l **poftesc**, zice Demir-Han, pe hatmanul Nicoară Potcoavă să mai vie în petrecere la această fintînă răcoroasă și la aceste crînguri depărtate de răutățile lumii (XVIII 309). Evident, numai în ultimele două situații „invitația" îl privește pe Nicoară. Dealtfel, prima oară, a **pofti** are alt sens, acela de „a dori", iar a doua oară, însemnînd „a invita", are alt obiect direct („Îl **poftește** pe Șah..."). Asta nu schimbă cu nimic lucrurile, ba dimpotrivă, căci repetiția — pe deplin întemeiată — se consolidează.

În versurile populare care urmează, cuplul **luna-mîndra** revine cu puterea unei obsesii, pînă la contopirea și confundarea celor două planuri, reprezentate de Selene și de femeia iubită : „Nu știu, **luna** pe cer merge, / Ori **mîndra** la izvor trece, / Ori **luna** s-a-ntunecat, / Ori **mîndra** s-a supărat / Pe drăguțul ei din sat. / Nu știu, **luna** învechește, / Ori **mîndra** se vestejește. / Nu știu, **luna** e de vină, / Ori **mîndra** nu vrea să vină".

Adesea, însă, repetiția este un viciu de exprimare, rezultînd din neglijența scriitorului, din lipsa lui de respect față de cititor și chiar față de sine însuși. Citez dintr-o cronică literară : „Alteori pretextul **liric** este un imaginar dialog **liric**, printr-o scrisoare în sat, cu cei **rămași** acasă. Satul nu **rămîne** numai un tărîm al nostalgiei, evocat **liric**". Și dintr-o cronică sportivă : „**reușește** cîteva momente de fotbal aplaudat, ca de pildă faza din minutul 64, cînd **reușește** o splendidă acțiune personală".

Mijlocul cel mai eficace pentru evitarea unor astfel de repetiții — care cășunează cititorului instruit o impresie dezagreabilă — îl aflăm în solicitarea tezaurului sinonimic, aproape inepuizabil, al lexicului românesc. În contexte reduse Sadoveanu obișnuiește să alterneze sinonimele : „Părintele ieșise la soare și își pusese **obrăzarul**. Observînd că-i vin musafiri, își scoase **masca** și așteptă să vadă ce este" (XIV 299). Neologismul **mască** (franc. **masque**, germ. **Maske**) se bucură de o circulație curentă, pe cînd **obrăzar**, format pe teren românesc (din **obraz** și sufixul -**ar**) este folosit, mai cu seamă ca termen profesional, în apicultură, cum se vede din pasajul sadovenian abia citat. Dar, tot la Sadoveanu, termenul dezvoltă sensul mai general, pe care îl are, de obicei, **mască** : „Iancu Hoțu... a răcnit și i-a sculat pe toți în picioare. Iar ciobanul lui, asc[...]uns în anteriu și cu **obrăzar**, i-a căutat pe toți și i-a văn[...]uit după legea hoției" (VII 349). Tot așa la Eminescu, în [...] Strigoii : „Un **obrăzar** de ceară părea că poartă el". Curio[...]zitate : **mascaradă** se leagă, etimologic de **mască** !

Altcîndva Sado[...]veanu face să alterneze termenul „literar" cu sinonimu[...]l său regional : „M-a dezbrăcat de paltonaș, mi-a scos [...] **căciula**. Pe urmă iar m-a îmbrăcat și mi-a îndesat pe f[...]runte **cușma**" (XII 467). Deseori scriitorul recurge, pentru a [...] evita repetiția, la termenul literar, anticipat de sinonim[...]ul său popular : „— Vai, **grălești** ca un păgîn, stăpîne, n[...]u ca un creștin. — **Vobesc** ca un biet om, presviteră" [...] (XVIII 416). Cîteodată neologismul face pereche cu sinon[...]imul său din fondul mai vechi al limbii : „Abatele de Mar[...]enne privi zîmbind spre boier : — Calitatea mea, domn[...]ule Ruset, se pare că-mi dă dreptul s-ascult **confesiu**[...]**ni**. O parte din **mărturisire** ai început-o astă-noapte. Să [...]u crezi c-am uitat" (X 70). Textul pune încă o dată în l[...]umină rigoarea stilistică a lui Sadoveanu. Deși apare într-[...]un roman istoric, neologismul **confesiune** nu este strident. [...] Ba dimpotrivă, ca și alte împrumuturi romanice, el sug[...]erează măiestrit că, între cei doi prieteni, — abatele ș[...]i Alecu Ruset — dialogul se desfășoară în limba franceză ! [...]...

Cum este fire[...]sc, în romanul **Nicoară Potcoavă**, termenul literar este [...]urmat și înlocuit de sinonimul său arhaic : „— ... Eu [...] dis-de-dimineață **am aflat** că avem oaspeți în sat la [...] noi niște vrednici oșteni. Dar badea Nastasă, pădurar[...]ul din Urlătoarea, **a oblicit** mai dimineață decît mine[...], de la fecioru-său, vatamanul tabunului de cai" (XVIII 6[...]7—68). Sînt numeroase cazurile cînd prozatorul lasă să [...]se perinde, la distanță mică, sinonimele parțiale **a ști și** [...]**a cunoaște** : „Că altele sînt gîndurile măriei tale, **știu**. C[...]ă zilele ți le închin hotărîrilor ce ai luat și faptelor ce p[...]regătești, de asemenea **cunosc**" (XVIII 316, cf. XVIII 358[...]). Aceleași scrupule estetice dictează succesiunea, la inter[...]val infim, a sinonimelor **talaz-val** : „Onorie a fost luat d[...]e **talazuri** și purtat la mal. Acolo, cel din urmă **val** l-a pus[...] lin sub niște tufe de zmeură" (XIII 905). Este drept, între [...] **talaz** și **val** există o nuanță deosebitoare, căci cel dintîi est[...]e un „Val **mare** stîrnit de furtuni" (DEX).

Alternanța sino[...]nimică se realizează și la nivelul frazeologiei, ca în tex[...]tul următor, în care semiauxiliarul „aspectual" : **încep**[...]**e** este substituit prin sinonimul parțial **a prinde**, iar lit[...]erarul **a se mișca** este precedat de mai expresivul **a se** [...]**foi** : „Oamenii de la Zid Negru s-au săturat de somn ș[...]i **încep a se foi**, ieșind din casă și lunecînd prin bălți p[...]înă la grajdul cailor, ca să le împrospăteze fînul din co[...]rlată. În celălalt grajd, vacile greoaie se odihneau pe culc[...]uș de paie, rumegînd și așteptînd ceasul mulsorii. Abia a[...]cuma, cînd oamenii **au prins a se mișca**, dulăii s-au vîrît [...] mai adînc în culcușuri și dorm fără grijă" (XVIII 290).

Cu totul supă[...]rătoare este revenirea pronumelui **care**, de mai multe or[...]i în aceeași frază. Sadoveanu o evită sistematic, preferin[...]d, la nevoie, sinonimia **care-ce**. Iată unul dintre exemplele[...] cele mai semnificative, căci „cadrilul" celor două pronu[...]me este dublu : „și de acolo vine vîntul aspru al iernii, [...] **ce** se chiamă crivăț, **care** ne-a adus viscolele și omături[...]le. Și într-acolo se duce austrul **ce** s-aude acum în horn, ca[...]re curge zvonind de către amiază" (XVIII 315). Intenția „d[...]iversificării" este evidentă : „Iată, ornicul vieții sale a [...] bătut ceasul **care** schimbă oamenii, vorbele și priveliștil[...]e **ce**-l impresoară" (XVIII 310) ; „Lui Nicoară îi par ciu[...]date, ca și în alte împrejurări, vorbele **pe care** le trece [...] unei alte ființei **ce** se află în sine" (XVIII 309).

Alternanța sin[...]onimelor : truda și bucuria cuvîntului chibzuit și bine [...]ales.

G. I. TOHĂNEANU

George Drumur

PĂDURILE, APELE

Pădurile, apele, — aici și oriunde,
Spre seară-și adună coloane de-azur
Lungindu-le trenele către izvoare.
Se scutură ziua de colburi rotunde,
Căușele serii stau jur — imprejur —
Și frunzele, toate, devin sunătoare.

Cit umblet se-adună seară de seară
Spre cetini, spre semne de stilpi, spre livezi,
Să-mi stringă in palme de rouă culoarea
Rămasă pe cimpuri, prin ierburi, să moară,
Visindu-se-n zilele altor amiezi
Și-n alți zori de zi să-și reaprindă splendoarea.

O patimă arde in păsări, in fluturi,
In arbori, in pietre, in ciutele vintului,
Spre zboruri, spre salturi, — ca-n mine și-n tine, —
Și gindul se face subțire de-l scuturi,
Devine cind steaua, cind umbra pămintului,
Doar orele-s mici, n-au contur și-s puține.
Așteaptă tihnite udindu-și pleoapele —
Pădurile, apele...

FLUTURI DE CIMPIE

Deschideți-vă ochii, fluturi de cimpie, deschideți-i,
Se-aud atit de plin vibrațiile dimineții, clare,
Luminind prin apele de rouă, prin undele de ape,
Sunindu-și lin inelele pe-oglinzi, ca-ntr-o visare,
Uneori mai depărtat iar alteori atit de-aproape.

De cind semințele mi-au devenit prietene, de-atunci
Nu mă mai doare lacrima de sub pleoapă ;
Văd tot mai clar apusul cum și-adapă
Gurile culorilor, ca pe niște guri de prunci.

Pe clipele-nclinate către albii de pămint,
S-au revărsat din solzi de pește sunete nevătămate
Ferindu-și de-nserări argintul, de momeli, de vint,
Ca pe niște steme-nconjurate de-amintiri, brumate.

Eu mă mai urc un timp spre creste, aproape de molizi,
Să-mi salt amurgul peste neguri, peste-nnalturi, peste mine,

Să-l văd urcindu-se ca iedera ascunsă-n cărămizi,
Cu brațele infipte-adinc in munți și in coline.
Și, inainte de-a se naște ploile din nori tirzii,
Deschideți-vă ochii, fluturi de cimpie, deschideți-i !

FRUMOASELE ZĂPEZI

Livada-i doldora cu merele de iarnă
Infășurată-n brumă ca-ntr-o ie ;
Bătaia vintului de nord nu-i mai răstoarnă
Grămezi de nori pe inima din frunze, vie,
Cu pulsul tot mai rar, — de stingere aproape, —
Plutind cu aripi ruginite peste ape.

Tresare numai creanga dintr-un somn pripit
Iar umbra ei se face mică și ușoară,
De parcă negurele s-ar fi deslipit
Din brațele culorilor intiia oară,
Să-și mute trenele subțiri, de ceață, nude,
Mai in spre marginele toamnei moi și ude.

Frumoasele zăpezi mai poartă-n puful lor
Doar urmele semințelor de apă, — o undă, —
Din care-au supt și merele de iarnă — ușor,
Cind se-arcuiau amurgurile să se-ascundă
De pașii curcubeului proptit de stele,
Asemeni gindurilor tale, gindurilor mele.

GARA MEA DE ȘES

In gara unde mă opresc din cind in cind,
Sint limpezimi de rouă-ntinse peste șes,
Cobor tristețile-mi in fiecare an
Stingindu-mi-le-n ape ne-ncepute, bind,
In sălcii colbăite cu pelin ales,
Cind nopțile se arcuiesc pe largul lan.

Aceste nopți, ne-obișnuit de lente, par,
In transparența orei din ogoare, —
Ca sunetele unei elegii de seară,
Subțiri, inalte, — aci se nasc, aci dispar, —
Prin nevăzutele răscruci, ușoare,
Și liniști dulci — și bune — mă-nconjoară.

E-un du-te-vino unic printre licurici,
Cu vălmășiri de aripi și de șoapte
In jurul ne-adormitei gări acestii ;
Răsună anii calzi din nou — mai mari, mai mici, —
In pălpăiri de fluturi albi de noapte,
Ca-n iezere de munte luna, peștii.

O singură abatere, — doar una,
Prin gara mea de șes de v-ar aduce,
In ceasuri cind vi-i inima amară,
Veți ști de ce-n fintini clătește luna
Prosoapele cu lacrimi să le-usuce,
Și-n liniști mai albastre se-nfășoară.

Cum timpul poate măsura cuvintul —
Și orice lucru poate deveni cuvint ;
Că sunetele au cite-un culcuș al lor,
In care-și schimbă in culori veșmintul
Iar foșnetele-amiezilor, așa cum sint,
In semne de hotar, in legănări de dor.

televiziune

DUMINICĂ, 7 MAI

8,15 Tot înainte ! 9,00 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Comoara din insulă. Episodul 11. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 File de istorie. 12,30 De strajă patriei. 13,05 Album duminical. 14,45 Magazin sportiv. 16,50 Film serial. Linia maritimă Onedin. Episodul 37. 17,40 Micul ecran pentru cei mici. 18,00 Fotbal : Politehnica Timișoara — Steaua (repriza a II-a). Transmisiune directă de la Timișoara. 18,50 Transmisiune directă de la Monte Carlo. „Marele premiu Monaco". 19,00 Telejurnal. 19,20 Partid al izbînzilor noastre. 19,40 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. 20,00 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Vaslui. 21,05 Film artistic. Armata umbrelor. Premieră pe țară. Producție a studiourilor franceze. 23,05 Telejurnal. Sport.

LUNI, 8 MAI

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 În direct : Tîrgul internațional de primăvară. 20,00 Steagul roșu, steag de luptă, 57 de ani de la crearea Partidului Comunist Român. 20,25 Te cînt, partid al vrerii unanime. Emisiune literar-muzicală. 21,05 Emisiune de știință. 21,20 Roman-foileton. Familia Palliser. Episodul 11. 22,10 Cadran mondial. 22,30 Telejurnal.

MARȚI, 9 MAI

9,00 Telescoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (reluare). 11,00 În alb și negru (reluare). 11,50 Cîntece de vitejie. 16,55 Campionatul mondial de hochei — grupa A. Cehoslovacia — Suedia și U.R.S.S. — Canada. 17,50 Sub steagul neatîrnării. Film documentar. 18,20 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 18,50 Tribuna TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 În direct : Tîrgul internațional de primăvară. 20,15 Ziua independenței și victoriei. 20,45 „Eroi au fost, eroi sînt încă". Emisiune dedicată aniversării Independenței de stat a României și Zilei Victoriei. 21,45 Călători și călătorii. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 10 MAI

9,00 Telescoală. 10,00 Șoimii patriei. 16,05 Telescoală. 16,40 Secvențe israeliene. 17,10 Reportaj TV : Oameni și pămînturi. 17,30 Seara televiziunii cehoslovace. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Noi, femeile ! 20,30 Seara televiziunii cehoslovace. Film artistic. Îndrăgostiții anului 1. Premieră TV. 22,00 Un șlagăr de demult. 22,20 Telejurnal.

JOI, 11 MAI

15,05 Tenis de cîmp. România — Selecționata internațională. Transmisiune directă de la Arena „Progresul". 17,20 Consultații juridice. 17,40 Reportaj pe glob. Jamaica. 18,00 Turneul final al Campionatului mondial de hochei — grupa A. 18,55 România pitorească. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Ora tineretului. 21,10 Telerecital. Sanda Toma. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 12 MAI

9,00 Telescoală. 10,00 Film artistic (reluare). 11,30 Corespondenții județeni transmit... 11,45 Muzică ușoară cu Corina Chiriac și Dan Spătaru. 15,05 Tenis de cîmp. România — Selecționata internațională. (Meciurile din ziua a II-a). 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii Loto. 19,05 Film serial pentru copii. Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. Stăpînii focurilor nestinse. 20,15 Film artistic. Sounder. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 21,55 Atelier de creație literar-artistică. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 13 MAI

12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,30 Roman-foileton. Familia Palliser (reluare). 13,30 Concert distractiv. 14,15 Bucureștiul necunoscut. 14,40 Melodii lirice cu Stela Enache și Aurelian Andreescu. 15,00 Stadion. 16,40 Clubul tineretului. 18,10 Săptămîna politică internă și internațională. 18,30 Antologia filmului pentru copii și tineret. Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,40 Mari filme western. Șeriful Chuck Jarvis. Premieră TV. Producție a studiourilor americane. 22,10 Intîlnire cu satira și umorul. 22,40 Telejurnal. Sport.

Ion Dumitru Teodorescu

O săptămînă de bunătate*)

Acum — foamea de-a o vedea cu orice chip, acum...

La stația de benzină unde opri, îi așteptau ceilalți.

— Nu puteai să întîrzii mai mult ? îl întrebă Hipp, și-l bătu, rînjind, pe umeri. Doarme cimpanzeul ? întrebă în șoaptă.

— Ține-ți gura ! făcu Matei. Rise, deodată, destins. Gura bate..., spuse el. Da, rise iar, și-a adus și maimuțica-fiică, ei ce zici de asta ?

— Dumnezeule ! zise Hipp, o nenorocire nu vine niciodată singură.

— Asta am zis și eu, uite la ea, uite la ea cum coboară, trup de lupoaică și cap de vulpe, frumoasă combinație.

Cerule, ce bine, ce cald e cu ei, măcar cu unul din ei, cu Hipp ăsta chinuitul, care-a-scos-o-la-mal-cu-viața, bună, sfîntă prietenie ! Matei întinse brațele, bătu aerul, toată starea aceea picloasă, indefinită din el, pieri, se sparse în lumina tulbure a dimineții de iarnă ; își descheie scurta îmblănită, simți vîntul tăios ca o lamă de os pînă-n adîncul corpului, fu din nou liber și disponibil, dinspre muntele, presimțit aproape, mirosul de rășină îi aminti de o vreme îndepărtată cînd... dar acum Melinda era lîngă el îi ajungea cu puțin deasupra umărului ; purta cizme, haina aceea ciudată, din blană de lup, lățoasă, o făcea să ia proporții incredibile, tot astfel căciula albă de vulpe polară ca un neverosimil **cumulus** din care mai curînd presupuneai, reconstituind, fața cu pomeții proeminenți, de tătăroaică, gura cu buze pline, ochii cu gene lungi, planînd lenește peste verdele crud al ochilor.

— M-ai lăsat singură, spune, lipită de umărul lui Matei, nu are ce-i răspunde, peste fața ei bate lumina anemică a lampadarului de peron, vîntul subțire îi alungă sîngele din obraji — paloare și ochi mari care-l privesc, iată ce reține ca o efigie în ceara moale-a retinei, — au terminat alimentarea mașinilor și acum se grăbesc.

— La kilometrul 236 o iei la dreapta...

— Știu, spune Matei. Mergem ?, o întreabă pe Melinda, în mașină, cîinele adormit cu capul pe umărul stăpînului ; Matei dădu drumul motorului, porni după mașina în care e Hipp, Copil, doctorul Igor, medicul șef al spitalului din..., parcă l-aude pe Băruță, în alt timp, spunînd „lume bună, lume bună, iată-mă și-n înalta societate, unde ești mamă să...", zîmbește, la întoarcere vor popsi, un ceas-două la el, Băruță, ei Băruță, sărmane cum o mai duci ?

— Cu ce te mai ocupi Melinda ?, îi face plăcere iritarea din glasul ei cînd...

— Crezi că pot răspunde atît de ușor la insolența ta ?

Înregistrează renunțarea din glasul ei, îi este absolut indiferent, absolut indiferentă ființa din spatele lui, dacă ar putea ar lăsa-o în plin cîmp, în zăpadă...

— Ai întrebat-o cu ce se ocupă ?, aude, cu surprindere, vocea lui Stratulat, care vine din somn, treptat, ca dintr-un miez de ceapă, îndepărtînd învelișurile... Nu ți-a răspuns ?

Scoate sticla plată din buzunar, deșurubează dopul și bea — a terminat.

— Cu arta. Studentă, încă. A avut și cîteva expoziții personale, nu-i așa Minda ?

— Te-am rugat să nu-mi mai spui așa, știi că mă irită pînă...

— Bine, bine, ia javra de pe umărul... Va trebui să vii să-i vezi lucrările. Ia, pentru dumnezeu, cîinele ăsta de-aici.

— Cu plăcere, spune Matei (fără nici o plăcere). Am cunoscut, nu de mult, un ins grozav, spune el. Pur și simplu m-a uluit.

— Are și un premiu, așa-i Lin... pardon, Melinda ?

— Da, tată, atîrnă-mi ș-o placardă de gît, plimbă-mă apoi...

— Un bărbat care a făcut războiul, spune încăpățînat Matei, și din care, spre surprinderea lui, a ieșit teafăr.

— Eu nu-s teafăr ? întrebă cu vioiciune Stratulat. Nici nu mai are dop la sticlă : bea ce-a mai rămas, lasă geamul și o zvîrle în zăpadă. Crezi că merită să le povestești ? întreabă el.

— Numai dacă nu plictisesc.

— O, nu !, spune Melinda, zău, te rugăm...

— Ei, bine, omul povestea că fusese trimis în recunoaștere, treaba se petrecea în Cehoslovacia, era șef de patrulă și, cum merg ei, deodată, la marginea pădurii, dau nas în nas cu o patrulă germană, vezi bine, erau și ei în recunoaștere. Ei, și din uimirea asta, ofițerul patrulei nemțești se trezește pe lumea cealaltă...

— Tu ce-ai fi făcut ?

— Nu știu, spune Matei, n-am de unde ști, n-am făcut războiul.

— Să-ți spun eu atunci... Respiră repede, aproape horcăie. Să-ți spun atunci ce-ai face, ori-ori, frica e mai tare ca tine, nu asta, ești în război, iar în război guvernează alte legi, dacă nu-l omori tu, te curăță el pe tine — ce-a mai făcut omul tău ?

— A luat prizonieri restul patrulei, nici nu s-au desmeticit bine din uluiala întîlnirii, cînd i-a și dezarmat, dar, vedeți dumneavoastră, fusese atît de aproape omul, de ofițerul acela, încît a avut senzația certă că glonțul cu care-l ucisese îi perforase lui inima, și-a văzut propria sa moarte, iar pe sine propriul său ucigaș...

— Aiurea, baliverne, cine-l poate crede în război e...

— S-a aplecat peste omul acela căzut care era acum el însuși, i-a luat actele și ce mai avea, tăblița de la gît cu numărul de înregistrare și acolo, în pădure, au săpat, acolo, la marginea pădurii, lîngă drum și lîngă o fîntînă cu jgheaburi de piatră și lîngă o troiță i-au săpat mormîntul. Apoi n-a mai fost nimic, a predat actele omului, el însuși, acum, fără identitate — din cîte am putut înțelege — și și-a văzut de războiul lui, un război de altfel drept, în stare să-l justifice în propriii săi ochi. A uitat...

— Nu, nu putea uita, spune Stratulat, acel chip, atît de aproape, nu poate fi uitat.

În întunericul mașinii Matei zîmbește ; dinții săi lucesc stins, pare un rînjet de fiară gata să sfîșie. Mașina din față intră pe drumul mic și înalt, Matei încetinește și-o urmează. Acum, abia înaintînd pe drumul impracticabil ; în stînga sa crește muntele...

— A uitat, dar undeva, în el însuși, omul (care era el însuși), ucisul rămas în viață ca să acuze, deodată, cînd nu se aștepta, a revenit zi și noapte însoțindu-l pretutindeni, pînă și-n camera de culcare, pînă și-n vis, suflet rătăcitor, negăsindu-și odihna...

— Astea toate-s prostii, suflet de muiere, cum să-ți poți face mustrări că ai scăpat omenirea de-un asasin în plus ?

— Poate-i așa cum spuneți, poate-i altfel, cine știe cum era plămădit omul acela ? Cine poate ști care-i erau rosturile adînci ale sufletului său ? Oricum, avea numele omului, avea adresa lui, locuise în Weimar, la a doua sau a treia clădire de casa în care a trăit, a suferit și a compus Listz, cu vederea într-o piață patrată cu ceas în turnul bisericii, bătînd orele și jumătățile și sferturile de timp, și-n care piață, spre toamnă, în fiecare an, are loc „tîrgul de ceapă" și unde se vinde, se înțelege, în primul rînd ceapă, funii de ceapă, grămăjoare de ceapă cu cozile frumos împletite etc., dar și oale și ulcele, vase smălțuite și porțelanuri, obiecte de lemn sculptate, pirogravate, traforate, putini și ciubere, linguri și casete de tutun și bijuterii, bune la orice, harnașamente de piele, brîie și șei nemaivăzut de frumoase pentru cai nemaivăzuți de frumoși — un orășel liniștit, de pensionari, un orășel desprins parcă din ilustrațiile la un basm german de dinainte de urgie, de măcel, de flagel, de genocid, dar, deocamdată, omul nostru nu știa, nu cunoștea toate acestea, n-avea de unde, pînă la război nu trecuse mai departe de plasa sa, de județul său, pe o rază d..., dar acum, deodată, se hotărî să încerce, trebuia să scape de obsesia a ceea ce el considera a fi un asasinat, așa că se înscrise la o excursie...

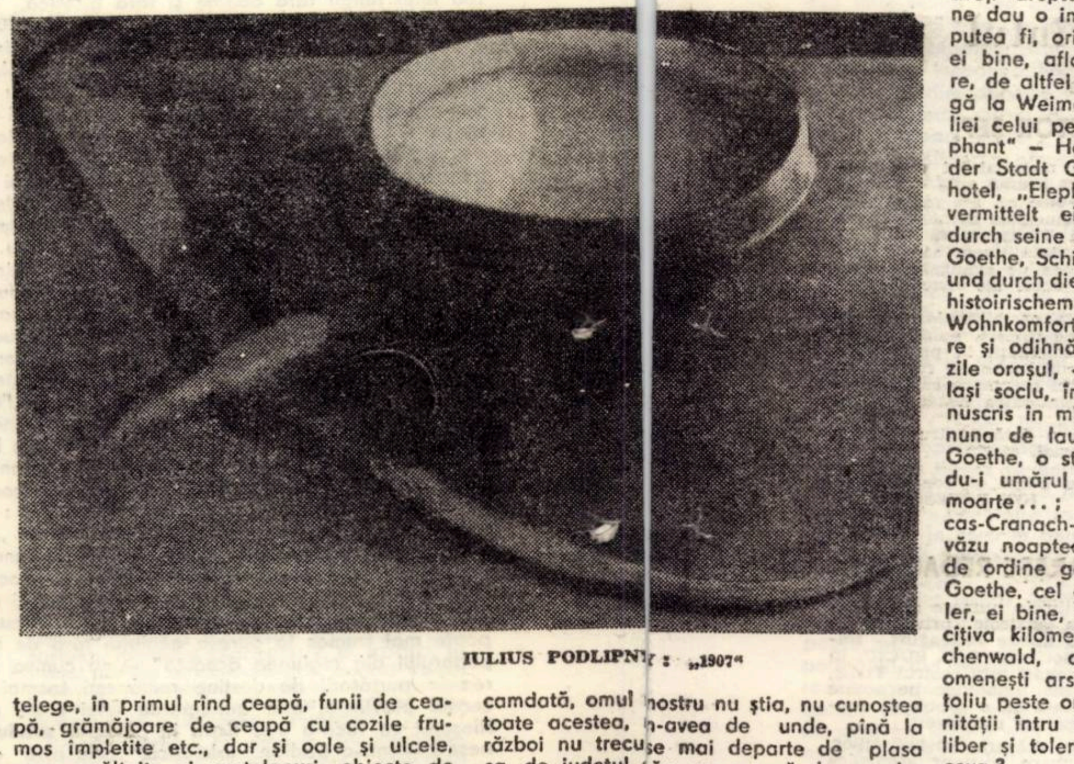

IULIUS PODLIPNY : „1907"

— Nu, a plecat singur, ca turist, strigă răgușit Stratulat. Și-apoi greșești, omul acela umblase și înainte de război, împotriva voinței lui, uneori cărat, tîrît din închisoare în închisoare, iar după război la fel, umblînd mereu pentru a-și îndeplini sarcinile încredințate lui de partid. Nu era un...

— Aveți dreptate, dar nu amănuntele contează.

— Ba tocmai ele, mai ales cînd sînt de această natură.

— Bine. Așadar, în una din delegațiile peste hotare — nu mai putea amîna, dacă nu i s-ar fi ivit o astfel de ocazie, ar fi plecat și singur, iată de ce n-am mai complicat lucrurile, dar e mai bine așa, aveți dreptate, tocmai aceste amănunte, ne dau o imagine fidelă, a ceea ce era, putea fi, ori putea deveni omul nostru — ei bine, aflat în delegația aceea pe care, de altfel o conducea, a cerut să meargă la Weimar pentru a da de urma familiei celui pe care... Trase la „Hotel Elephant" — Herzlich willkommen in Weimar, der Stadt Goethes und Schillers —, care hotel, „Elephant", „ist Ihr Gastageber, Es vermittelt eine bessondere Atmosphäre : durch seine Geschichte — einst wohenten Goethe, Schiller, Herder und Wagner hier — und durch die jarmonische Verbindung von historischem Bau (1696) und modernem Wohnkomfort...", așezămînt de reculegere și odihnă, cutreieră, în primele două zile orașul, — Goethe și Schiller, pe același soclu, în picioare, ultimul cu un manuscris în mîna stîngă, cu dreapta pe cununa de lauri, abia atingînd-o, pe cînd Goethe, o strînge bine, stînga lui apăsîndu-i umărul drept, ce mai, nici după moarte... ; văzu Schlob Belvedere, Lucas-Cranach-Haus, văzu orașul ziua, îl văzu noaptea, se lăsă pătruns de spiritul de ordine german, îi plăcu portretul lui Goethe, cel din 1828, pictat de Josef Stieler, ei bine, nu, ce mai putem adăuga, la cițiva kilometri doar, ororile de la Buchenwald, carnagiul, mirosul de trupuri omenești arse, fumul plutind ca un lințoliu peste orașul care a dăruit atîta umanității întru slava geniului uman creator, liber și tolerant — cine ar putea pricepe ceva ?

— De unde știi atît de bine toate acestea ?, întrebă Stratulat.

— M-a interesat povestea omului meu ; am vrut să-mi pot da seama, în adevăr, de ceea ce l-a minat, mai ales de ceea ce s-a întîmplat mai apoi în casa și...

— Încetează, te rog, spune moale Stratulat, spune aproape rugător, spune...

— Nu — acum că m-am pornit.

— Ce se întîmplă, tată, întreabă, în panică, Melinda.

— Nimic, draga mea, o toană de-a lui Matei.

— Nu, spune ea.

— Sigur că nu, convine și el. De ce n-ar fi o poveste adevărată, trăită, ceea ce... Încă puțin și ajungem. Doar din cauza zăpezii ăsteia n-am ajuns încă la...

— Se înțelege, era zăpadă, era o vreme ca acum, cînd omul nostru se hotărî să pășească pragul acelei case. Îl întîmpină o bătrînă căreia îi spuse : „sînt din România", abia o prinse în brațe, teama, nu, o dementă speranță se zbătea în ochii ei — o bătrînică oarecare, albită, foarte îngrijit, cu pieptar și fustă tiroleză, aproape cochetă, dar cu privirea stinsă, o privire venind parcă de după un geam aburit. Scoase pahare și-i turnă un rachiu alb, el bău, începu să-i vorbească, dar el stîlcea limba... Mai tîrziu, în încăpere intră un bărbat de vîrsta lui, apoi altul, o femeie, un copil un vecin, o vecină, nu se mai putea respira — iar bărbații aceia doi, care intraseră primii în încăpere erau frații ucisului și semănau cu ucisul ca două picături de apă. Iar oamenii aceia erau frații săi, cum el însuși era fratele lor și, în afară de bătrînă, toți maturii din încăpere cunoșteau limba rusă în care și omul nostru se descurca foarte bine. Așa că-și vorbiră, musafirul, omul pornit de pe aceste meleaguri, cu unul din frați, ca celălalt să-i traducă mamei și cînd termină ce avea de spus, se lăsă o tăcere cumplită — cît va fi durat oare ? — ore, zile, luni, ani, milenii, desigur milenii, pentru a se șterge, pentru a se pulveriza zgura de pe adevăr, ca acest adevăr să li se poată impune în toată măreția tragediei condiției lui — acest adevăr numit **om**.

Și-apoi bătrîna se ridică din scaunul unde fusese așezată și pică în genunchi cu fața către răsăritul altarului de jertfă cel neîndurător ; începu să bocească, la început ca într-o lentoare, apoi din ce în ce mai tare pînă la urlet și sfîșiere, ridică pumnii și blestemă cerul, și-și smulse pletele-i cărunte și-și sfîșie îmbrăcămintea, iar toată acea mulțime de lume, care umplea pînă la refuz camera sta nemișcată și împietrită — și-apoi și asta se termină, bătrînei prăbușită pe dușumele abia-i mai tresăreau umerii...

Venise la vremea prînzului iar acum era seară cînd Bătrîna se ridică, trecu în camera alăturată, reveni îmbrăcată în negru, liniștită, cu un zîmbet pierdut pe fața sa palidă, aproape incoloră.

— Ce facem cu el, mamă ? întrebă unul din frați. Bătrîna îl privi, se apropie liniștită de el, bărbatul o privea neînțelegînd, și, cînd ajunse în fața lui, se înălță pe vîrful picioarelor și-l scuipă pe obraz.

— Mamă ?, strigă el, amenințător.

— Ce-ai priceput tu din ce se întîmplă. De ce crezi tu că a venit omul ăsta, că a străbătut atîta drum ? vorbi, întrebă ea calmă, cu o disperare atît de adîncă în calmul acela al ei. De ce crezi ?

Era o întrebare fără răspuns, nici nu i se cerea răspuns.

— Apleacă-te, ești prea înalt, nu ajung la tine, ceru ea, iar omul se înclină, erau de-o samă în înălțime, iar mama-i îi sărută pe frunte, pe gură, pe un obraz și pe celălalt, numindu-l „fiu", îl luă de mînă și-l duse în camera de oaspeți și-i spuse : acesta e patul tău, și asta e masa ta și dulapul tău, și ce i-a aparținut fiului meu, lucrurile lui, sînt și ale tale, iar camera asta este a ta și tot ce-mi aparține, al tău, ca și al celorlalți fii ai mei, căci între voi nu-i nici o deosebire — și acum în adevăr omul nostru putea alege între a fi el sau cel ucis încă viu — dar între aceste două ipostaze, acum și în vecii vecilor, nu mai era nici o deosebire căci omul...

Acum — doar toarcerea continuă a motorului și, la intervale lungi, scincetul ogarului în somn. Intraseră de mult pe drumul vicinal care nu se mai isprăvea ; urcau ; și deodată, Melinda :

— Ce s-a întîmplat cu omul de care vorbiți ?

— Credeți că mai are importanță ?

— Nu, nu cred, spuse ea. O bănui că roșește, o bănui iritată. Matei spuse :

— S-a întors în patrie, se înțelege ; și-a îndeplinit misiunea pentru care a fost trimis și s-a întors. Presupun că s-a liniștit de vreme ce energia pe care o avea l-a ajutat să...

— Încetează, spune Stratulat.

Era ferm, era decis, Matei îi cunoștea voința, îi cunoștea forța, tăcu.

— Ce se întîmplă ? întrebă Melinda, mie de ce nu-mi spuneți, de ce vă ascundeți, bănuiesc ceva, dar am nevoie de...

— Termină cu pălăvrăgeala, aproape că strigă, brutal, Stratulat.

— Iată și cabana, spune Matei, vădit ușurat ; trage la peronul de parcare și oprește.

*) Fragment de roman.

convorbiri

Cu HORIA LOVINESCU

Invitatul profesorilor de limbă şi literatură română, de la şcolile şi liceele din Timişoara, tovarăşul HORIA LOVINESCU, directorul Teatrului „Constantin Nottara" din Bucureşti a avut amabilitatea să ne răspundă, după dialogul cu ei, următoarelor întrebări :

— Autor al unei opere cu o fizionomie proprie, bine conturată, am vrea să ştim care sînt notele esenţiale, caracteristicile ce imprimă operei dumneavoastră unitate şi omogenitate ?

— E greu de acceptat aprecierea că sînt creatorul unei opere. Ideea că această operă ar exista, totuşi, măgulieşte. Acceptarea ei obligă, obligă foarte mult. Oricum ceea ce creează cititorului sau spectatorului impresia unităţii creaţiei mele ar fi nişte motive, un fel de motive muzicale care devin la un moment dat obsesive : adevărul, impunerea şi căutarea lui, opţiunea personajelor mele, poate a mea, pentru cauza dreaptă a adevărului, pentru afirmarea plenitudinară a unei ţinute etice conforme cu cerinţele vieţii şi societăţii noastre socialiste, ideea morţii, teama simţită în faţa ei, nemurirea spirituală, urmărirea angajării lucide, a muncii asidue, iubirea, fericirea, mitul şi atîtea altele. Cred că am imprimat personajelor mele ceva din mine, din lumea mea relativ strîmtă, egoistă, vrînd-nevrînd. Aş dori să fiu bine înţeles că, paradoxal, creatorul unei opere, cu cît este mai egoist, în timpul procesului de creaţie, cu atît va reuşi să se concentreze mai bine, cu atît mai mult reverberaţia generoasă, prezenţa sa totală în faţa existenţei va revela trăirea sa.

— Consideraţi că aţi impus prin creaţia dumneavoastră „teatrul de idei" ?

— În primul rînd, după părerea mea cred că nu e valabilă formula care să poată defini teatrul în acest fel, decît, în afara cazului, cînd e vorba de un teatru declarat tezist, dar atunci ceea ce are importanţă este teza şi nu ideea. În plus n-ar putea exista un spectacol fără idei. Scriitorul, dramaturgul, creează textul, respectiv piesa, aceasta nu ar ajunge să fie reprezentată pe scenă dacă personajele n-ar vehicula „nişte idei", una din condiţiile existenţei piesei ca atare.

— Piesa „Moartea unui artist" este una din cele mai cunoscute, poate şi pentru faptul că se studiază în liceu. Deznodămîntul ei a apărut în două variante, evident la un anumit interval. Care este cel pentru care am putea opta ?

— Manole Crudu este tipul intelectualului, artistului în sensul discutat mai sus. În faţa morţii, dominat de teama ei, distruge opera monstruoasă, corolar al unor asemenea trăiri printr-un gest de sublimă conştiinţă a răspunderii sale faţă de posteritate. În varianta a II-a, opera este păstrată intactă. Personal cred în posibilitatea deznodămîntului din prima variantă, mi se pare mai autentică — eroul procedează cum au procedat cîţiva mari artişti în realitate, cînd au devenit conştienţi că arta lor nu corespunde pretenţiilor personale. (Cîţi oameni, cîţi artişti sînt în stare să judece cu atîta luciditate şi să decidă cu atîta fermitate ?). Sînt cunoscute cazurile lui Racine, Gogol, Rimbaud ş.a.

— Orice act didactic cheamă spre ceva constant, permanent. Ca autori ai nenumăratelor acte educative, implicit didactice, am dori să ştim care ar trebui să fie constanţa spre care s-ar impune să tindem ca lucrători cu textul şi petextul operei literare ?

— Îmi vine foarte greu să vă dau o anumită reţetă. Cred, însă, că taina muncii dumneavoastră „cu textul şi pe textul operei literare" rezidă în pregătirea minuţioasă, în dragostea şi entuziasmul cu care reuşiţi să prezentaţi opera, să o faceţi înţeleasă, să-i realizaţi perceperea, „dialogul civilizat" cu ea, cu literatura. Cum ? În toate cazurile prin lectură, textul operei constituie, după părerea mea punctul de plecare şi cel de sosire al oricărui comentariu. Interpretarea profesorului trebuie să-i ajute pe elevi să înţeleagă, să ştie şi să reţină mesajul operei literare, calităţile personajelor etc. Concluziile sale trebuie să fie raportate permanent la operă. Situaţia profesorului, a cititorului adevărat, dator să explice cele citite, seamănă într-un fel cu a medicului care, după o naştere, poate emite fel de fel de ipoteze cu privire la sănătatea copilului care, dacă ar fi fost respectate de mamă, ar fi fost în favoarea lui. Opera literară nu-i niciodată didactică, nu trebuie să fie, în timp ce comentariul profesorului chemat să formeze cititorul, trebuie să fie neapărat didactică, în sensul superior al cuvîntului, să realizeze perceperea raţională şi, neapărat estetico-emoţională.

— L-aţi cunoscut, desigur, foarte bine pe Eugen Lovinescu. Ce influenţe a exercitat el asupra formării dumneavoastră ?

— Într-adevăr, sînt nepotul său de frate, mi-a fost unchi. Îl păstrez în minte ca un om grav, destul de reţinut în aprecieri, mai ales în materie de talent. Nu-i plăcea să fie deranjat, lucra foarte mult, într-una, cînd avea de realizat o anumită lucrare. Acribia cu care muncea, discuţiile purtate cu el în familie, personalitatea sa, au exercitat, cu siguranţă, înrîuriri asupra formării mele de mai tîrziu. Îmi vine greu să vă spun exact ce-i datorez, în mod deosebit, unchiului meu din ceea ce sînt astăzi.

— S-a apreciat că ultima dumneavoastră piesă jucată pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti este o „autobiografie" a operei create de-a lungul anilor. Subscrieţi acestei aprecieri ?

— Nu ! Titlul piesei nu trebuie să inducă în eroare pe nimeni. Ea trebuia să se numească „Echinox" ori „Balconul", dar, fiindcă în literatura noastră existau deja, piese cu acest titlu, am intitulat-o „Autobiografie". Eroul piesei, Galeriu Pop, intelectual, asemenea multor eroi din piesele mele, este o personalitate distinctă ce nu poate şi nu trebuie identificată cu nici una din acelea ale personajelor creaţiei mele.

— Care ar fi după părerea dumneavoastră elementul ce impune un personaj ?

— Pasiunea, în mod proeminent, ea este cea care dă personajului existenţă, verticalitate şi independenţă. De fapt ceea ce a rezistat şi rezistă dintr-o piesă în faţa timpului au fost şi continuă să fie pasiunile.

— Ce pregătiţi nou pentru cititorii şi spectatorii dumneavoastră ?

— La editura „Eminescu" se află sub tipar două volume ce vor cuprinde o selecţie din piesele publicate şi jucate pe scenele diferitelor teatre. În prezent lucrez la o nouă dramă care are drept protagonist şi pretext ideologic, eroul lui Dostoievski, Ivan Karamazov.

— Ce a însemnat pentru dumneavoastră colocviul cu profesorii de limbă şi literatură română de la şcolile şi liceele din municipiul Timişoara ?

— Un dialog elevat al cărui obiect nu numai că mi-a plăcut, dar m-a încîntat, m-a emoţionat profund. Am găsit la Timişoara, datorită cadrelor didactice, datorită modului în care lucrează cu elevii, un climat de prietenie, de afecţiune şi, mai ales, de „civilizaţie" pe care nu l-am găsit nicăieri în altă parte a ţării. A fost pentru prima dată cînd cadrele didactice care predau limba şi literatura română, m-au surprins, în mod plăcut, prin natura întrebărilor şi preocupărilor lor pentru documentare şi perfecţionare. Ceea ce se face la Timişoara pentru profesorii de limbă şi literatură mi se pare o experienţă unică ce s-ar impune să fie cunoscută şi proliferată.

— Ce impresie v-au făcut elevii noştri ?

— M-au uimit prin spontaneitatea şi inteligenţa cu care au participat la coloviul nostru, fără frica elevului mediocru, că profesorul l-ar putea condamna mîine pentru întrebările şi curiozităţile sale.

— Cum găsiţi municipiul Timişoara ?

— Un oraş civilizat. Pînă acum credeam, vă spun sincer, într-o civilizaţie a spectatorului timişorean. După ce tovarăşii profesori mi-au arătat cu modestie ceea ce se face în şcolile dumneavoastră, în municipiul Timişoara, prin grija permanentă a organelor de partid şi de stat, impresia mea este dintre cele mai bune. Ea mi-a fost confirmată şi pe teren, în judeţ, la şcolile din Variaş şi Recaş, unde m-am convins, ca de altfel în municipiu, de existenţa unui stil de viaţă şi muncă în care calificativul de civilizaţie nu înseamnă numai curăţenie, igienă, politeţe, ci — mult mai mult : un stil de viaţă.

Ce bine ar fi ca pretutindeni să avem stil.

Interviu realizat de PAVEL PETROMAN

panoramic

● Cu prilejul zilei de 1 Mai în sala „Olimpia" din Timişoara a avut loc un grandios spectacol susţinut de artişti profesionişti şi ansamblul folcloric „Timişul" al Casei de cultură a municipiului. Pe podium, corurile reunite ale Operei şi Filarmonicii, corpul de balet al Operei, actorii Naţionalului, formaţii artistice ostăşeşti, rapsozi populari. ● 68 de formaţii sindicale din judeţ şi-au adus contribuţia la spectacolele din 1 şi 2 mai. ● Spectacolul de gală de la Lugoj a adus pe aceeaşi scenă corul „I. Vidu", formaţii de dansuri populare, brigăzi artistice. În aer liber, fanfara I.T.L., orchestre de muzică uşoară, etc. ● Timişorenii au adus un veritabil omagiu tinerei generaţii cu prilejul zilei de 2 Mai, „Ziua tineretului", prin spectacole la care au participat cei mai tineri artişti amatori. ● Fanfara I.T.C.V.T. a cîntat în cadrul Rezervaţiei de arhitectură populară bănăţeană. ● La Casa tineretului s-a organizat Salonul de artă plastică al membrilor cenaclurilor de amatori de pe lîngă aşezămintele de cultură. ● Centrul universitar timişorean organizează în aceste zile un colocviu al presei pentru tineret ; dezbateri, seri literare, un festival al filmului cineclubist, vizite la unele publicaţii. ● La Casa de cultură a sindicatelor Lugoj a avut loc trecerea în revistă a formaţiilor artistice din municipiu. ● Hedy Nadra expune pictură la Ciubul ziariştilor. ● A apărut cartea lui Dragoş Sandu „Imaginea cotidianului", dedicată cineaştilor amatori. ● La Biblioteca judeţeană Timiş, evocarea scriitorului Virgil Birou, cu prilejul comemorării de zece ani.

L. B.

arta amatoare

Dialogurile artistice pe aceeaşi scenă continuă să se desfăşoare în cadrul etapei de masă a Festivalului naţional „Cîntarea României". De curînd, pe scena ospitalieră a clubului C.F.R. s-au întrecut formaţiile sindicatelor de la **I.P.L.** şi **I.M.A.I.A. ; Institutul pentru tehnică de calcul** şi **Centrul teritorial de calcul Timişoara.** Publicul a putut aprecia, astfel, problematica actuală a brigăzilor artistice de la I.M.A.I.A., Centrul teritorial de calcul şi I.P.L., caracterul militant, patriotic al montajului literar de la Institutul pentru tehnică de calcul. Formaţia de dansuri populare de la Centrul teritorial de calcul a cucerit publicul spectator prin originalitate, virtuozitate şi autenticitate folclorică, (instructor Irina Nagy). O surpriză plăcută : corul bărbătesc de la I.M.A.I.A., recent înfiinţat. Dialogul artistic pe aceeaşi scenă a reuşit să stimuleze atît formaţiile artistice de tradiţie, dar, mai ales a stimulat crearea de noi formaţii, precum şi descoperirea unor noi talente autentice, aşa cum ne-au dovedit-o recitatoarele **Paula Tatucu** de la Centrul teritorial de calcul, cît şi interpreţii de muzică folk **Victor Popa, Tiberiu Oros, Naiholt Nora, Liana Păun, Miruna Radu** şi **Romeo Radu** de la nstitutul pentru tehnică de calcul şi Centrul teritorial de calcul.

EMIL ŞAIN

2050 — pagini de istorie

AŞEZĂRI STRĂVECHI ÎN ZONA BUZIAŞ

Prin cercetări de suprafaţă făcute pe teritoriile localităţilor Silagiu şi Vucova, judeţul Timiş, — săpăturile arheologice în zona Buziaş fiind abia începută, la Sacoşu Mare — au fost identificate trei aşezări străvechi.

La Silagiu, în locul din dealul Silagiului numit Valea Secerii, pe versantul drept al cursului superior al pîrîului cu acelaşi nume, azi sec în cea mai mare parte a anului, am găsit fragmente de ceramică şi de statuete, unelte de muncă din piatră şlefuită, fusaiole etc., care au făcut posibilă identificarea unei aşezări omeneşti aparţinînd **perioadei neolitice** (6000-3700 **i.e.n.**) Tot la Silagiu, în mijlocul satului, pe malul drept al pîrîului Silagiu, în urma distrugerii unei ridicături de pămînt, pentru nivelarea terenului, împreună cu un grup de elevi ai ciasei a V-a a şcolii gimnaziale — Silagiu, am găsit fragmente de ceramică de uz comun şi de alte categorii de produse ceramice (din care o parte au cu bogat şi variat decor ornamental), fragmente de oase, unelte, fragmente din fier, zgură etc. Ceramica denotă existenţa a cel puţin două aşezări suprapuse, una de factură traco-geto-dacă, aparţinînd fenomenului etno-cultural Basarabi, sec. VIII—VI i.e.n., din prima epocă a fierului (halstatt), şi alta mai nouă, daco-romană, de prin secolele IV—V e.n. Surprind foarte mult unele elemente din ornamentica de tip Basarabi, care sînt întîlnite frecvent în ornamentica ţesăturilor populare româneşti.

Unelte din piatră şlefuită au fost găsite şi în cîmpia de subsidenţă din hotarul satului Vucova, comuna Chevereşu-Mare, lîngă fîntîna lui Bîrzan, înspre Otveşti, aici fiind vorba de o aşezare din epoca bronzului.

Materialele arheologice menţionate, aparţinînd acestor aşezări primitive, fiind făcute cunoscute Muzeului Banatului, arheologul Florin Medeleţ s-a pronunţat că, într-adevăr, aşezările se încadrează în epocile străvechi amintite mai sus.

Cele trei aşezări sînt afectate de lucrări agricole şi edilitare.

Prin săpături arheologice de amploare în zona Buziaş se pot aduce cu siguranţă în continuare noi şi interesante dovezi privind trecutul istoric îndepărtat al Banatului.

prof. OCTAVIAN SFETCU

aveţi cuvîntul

Stimate tovarăşe

REDACTOR ŞEF,

În urmă publicării materialului documentar **„Istoria bimilenară a unui oraş — Castrul Timiş"**, în revista D-voastră, am rămas plăcut impresionat de temeinica demonstraţie a continuităţii oraşului Timişoara, a istoricului **I. D. Suciu.** Totodată ţinem să vă felicităm pentru atitudinea de avangardă a revistei în problemele cheie ale istoriografiei româneşti.

Am dori, în măsura posibilităţilor, a spaţiului de care dispune revista, publicarea în continuare, sau documentaţii în plus, organizarea unor conferinţe sau mese rotunde în privinţa abordării unui asemenea subiect important pentru continuitatea noastră pe aceste meleaguri.

Felicitîndu-vă încă o dată pentru apariţia unui asemenea material, rămîn

Cu stimă şi consideraţii
ION POPESCU

PIŞCHIA, 7.IV.1978

STIMATE TOVARĂŞE REDACTOR,

Aţi publicat, în ultimele numere ale revistei D-voastră, cîteva articole privitoare la teza continuităţii pe aceste meleaguri. Importanţa studiului istoricului **I. D. SUCIU**, în sensul acestei continuităţi prin castrul Timiş, prezenţa elementelor autohtone pe aceste meleaguri, este relevată ca o problemă fundamentală a istoriografiei româneşti.

Ne-ar interesa, în măsura posibilităţilor, publicarea în continuare, a unor asemenea materiale care să ateste cele prezentate de I. D. Suciu, sau informare de orice natură (mese rotunde, conferinţe etc.) pentru punerea în temă a publicului cititor.

Felicitîndu-vă pentru cele publicate vă dorim spor la muncă şi mult succes în activitatea D-voastră.

Cu stimă !

ing. JUGARIU EMANUIL

Timişoara, 23 martie 1978

cartea de idei

Carlo Tagliavini

ORIGINILE LIMBILOR NEOLATINE,

Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1977

Cartea romanistului italian este, fără îndoială, una din lucrările fundamentale ale domeniului, aşa încît traducerea ei în limba română, însoţită de un bogat aparat de note suplimentare realizat sub îngrijirea lui Al. Niculescu, reprezintă un important act de cultură. Punînd la îndemîna specialiştilor, ca şi a tuturor acelora care doresc să se iniţieze în complicatele probleme ale lingvisticii romanice un instrument ştiinţific am spune indispensabil, ea se alătură astfel celor cîteva lucrări româneşti de lingvistică, ele însele intrate în circuit european.

Situată în prelungirea unei tradiţii de cercetare create mai ales de neogramatici, **Originile limbilor neolatine** aminteşte, prin titlul său, de cartea lui P. Savj Lopez, **Le origini neolatine,** Milano, 1920, care i-a servit lui Tagliavini, docent pe atunci la universitatea din Bologna, ca punct de plecare pentru prelegerile sale de romanistică (cf. Iorgu Iordan, **Lucrări recente de lingvistică românică generală,** R F R G, 1963, nr. 1). Deşi voluminoasa sinteză şi-a propus să ofere doar o „introducere în filologia românică" din perspectivă, în primul rînd, diacronică, alcătuirea ei pe trei secţiuni distincte depăşeşte această „ipostază" formulată de autor. Ea reprezintă, în acelaşi timp, mai mult decît un punct de vedere eclectic : concentrînd un material imens şi structurîndu-l pe principalele nivele de cercetare pe care romanistica le poate ea însăşi prilejui într-o etapă în care „epuizarea" strict documentară a problemelor nu mai este nici posibilă şi nici nu mai este simţită ca absolut necesară, Tagliavini are mereu în vedere o perspectivă globală, am spune chiar, într-un anumit sens, completă asupra domeniului. Un prim nivel ar fi astfel cel strict teoretic, menit să urmărească, printr-un succint istoric al disciplinei, progresul ei calitativ în contextul mai larg al lingvisticii generale, cu puţine referiri însă la orientările mai noi, de sorginte structuralistă, în ciuda faptului că, după o perioadă de reticenţă, ele se manifestă cu deosebită vigoare şi în lingvistica românică.

Părăsind modelul elaborat de Diez şi Meyer-Lübke, fondatorii disciplinei, deci renunţînd să dea o „gramatică comparată" a limbilor neolatine, romanistul italian, studiază, în continuare, idiomurile romanice succesive, aşa cum procedase Bourciez în **Eléments de linguistigue romane.** Această a doua secţiune, **cea a „originilor limbilor romanice"** are în vedere „desfăşurarea" procesului glotogonic însuşi pe verticala istoriei. Urmărirea genezei limbilor romanice se face astfel în funcţie de elementele care au participat la acest proces : substratul, limba de bază (stratul) şi superstratul.

Semnalăm, în încheiere, atenţia justificată acordată de Tagliavini românei. De altfel romanistica contemporană acordă limbii noastre un spaţiu din ce în ce mai mare, alături de franceză, ea fiind considerată „copilul teribil" al Romaniei (cf. Pierre Bec, **Manuel practigue de philologie romane,** Paris, 1971). Nu sîntem de acord cu ideea că „în comparaţiile literare lipsa unei literaturi medievale şi premisele complet deosebite de la care a plecat literatura română fac ca aceasta să fie greu comparabilă cu celelalte literaturi neolatine" (p. 453). Revalorificarea contemporană a retoricii stabileşte, în această privinţă, puncte de contact de necontestat între romanitatea occidentală şi cea orientală. Tot ea ne îndreptăţeşte, de asemenea să nu fim de acord cu faptul că „din punctul de vedere al conştiinţei valorii estetice se poate chiar spune că literatura română începe de-abia în secolul al XIX-lea" (p. 453), căci, D. Cantemir, de exemplu, a avut o acută conştiinţă a „libertăţii" literaturii, pe care a perceput-o în spirit retoric. Marele cărturar săvîrşeşte prin opera sa un act cultural şi lingvistic, e drept, sui-generis, de „integrare" românică. „Abilităţile" sale stilistice violentînd într-un anume sens limba română pot fi comparabile cu unele efecte de stil cu aceeaşi semnificaţie, prezente în literaturile romanice din epoca veche, relevate, printre alţii, de Zumthor, **Langue et technique poétique à l' époque romane** (XI-XIII), Paris, 1963.

Subscriem însă în întregime la concluzia autorului : „Importanţa românei nu constă în vechimea atestărilor sale, ci în păstrarea elementelor latine şi în puterea de rezistenţă demonstrată de-a lungul atîtor secole în care românii au trăit cu totul izolaţi de romanitatea occidentală" (p. 455).

LEANA OANCEA

civitas

Doi din cei mulți : I. BUIBAȘ și D. FUGARU

S-a vorbit de-atîtea ori despre acei oameni minunați care din pasiune, din conștiință comunistă, din dragoste pentru arta amatoare, dedică cele mai frumoase clipe ale vieții (de cele mai multe ori din timpul lor liber) acelei mișcări artistice de masă, care a cuprins, odată cu inițierea Festivalului concurs „Cîntarea României", țara întreagă. Și totuși, de fiecare dată se găsește un cuvînt bun, nou pentru acești suflețiști ce-și așează munca lîngă tinerețe și cîntec. Doi din acești oameni mulți la număr sînt IOAN BUIBAȘ, lucrător comercial la Întreprinderea Morărit și Panificație Timișoara și DUMITRU FUGARU, președintele Comitetului sindicatului de la I.T.C. Timișoara. Brigăzile artistice instruite de ei s-au prezentat la o înaltă cotă valorică în cadrul etapei republicane (zona de la Timișoara) a formațiilor din cadrul ramurei Consilii populare și I.A.S.-uri.

Ioan Buibaș, omul despre care aflu că zilnic aduce în birou o floare, îmi mărturisește în mijlocul tinerelor din brigadă : „Am fost întotdeauna un al doilea părinte al lor". Da, la cei 53 de ani ai săi se poate spune că a dăruit scenei noastre amatoare mulți copii încîntători, multe destine artistice remarcabile. Tot în mijlocul componenților brigăzii, l-am întîlnit și pe **Dumitru Fugaru**, de la Întreprinderea de transporturi în comun. Trăgea concluzii, ce decurgeau din participarea în concurs. Am remarcat la acest încă tînăr activist cultural, putere de muncă, pricepere și exigență. Textul său „Pe linia justă" a fost remarcat de juriu ca un lucru extrem de pozitiv. Doi oameni, care prin munca lor aduc cuvinte de laudă colectivelor de muncă în care trăiesc, doi oameni pentru care a vorbi despre succese, ca și despre nerealizări a devenit un fapt cotidian de conștiință.

ION VELICAN

sport

Golul...

...este suprema bucurie în sporturile jucate cu mingea, chestiune numită, într-un anume sens, și țel, ideal, scop. Fără gol, fotbalul de exemplu, e ca o nuntă fără lăutari sau ca o pădure fără uscături sau ca o casă fără ușă. Cîndva s-a impus tactica betonului sau a lacătului ; să ne amintim, bunăoară, echipa de aur a clubului Internațional, care ne delecta pionieratul cu telespectatori prin ai săi Sarti, Guarneri, Burnich, Fachetti, Corso, Pichi, Mazzola, Jair și nu mai știu care alte nume intrate în legenda sportului-impunător. Nu uit nicicînd acele cuvinte de-o dulce rezonanță („Anche Mazzola dice che non era gol !"), după ce Dinamo, la Milano, pierdea pentru o vină de care Datcu, portarul de-atunci, a fost imediat absolvit, grație sportivității italianului.

Mai nou, fotbalul a intrat în altă zodie — cea a... ciberneticii, cînd se supralicitează ideea de organizare iar spectatorul, dorind golul, nu vede decît transpunerea pe iarbă sau zgură a unor calcule aritmetice, logaritmice, topografice, adică organizare excesivă. Se mai întîmplă (Liverpool — Borussia) ca regula să fie infirmată, dar rar, deci tot spre confirmare, cum au zis latinii. Nu m-a preocupat nicicînd ideea de a face o dizertație despre teoria și practica jocului cu balonul perfect ; oricum și oricînd, rostul și logica, sensul și rațiunea fotbalului se citesc numai și numai pe tabela de marcaj sau, cum spun crainicii radio, **minutul și scorul**. Atît ! Într-adevăr, din tot acest sistem sofisticat, singur golul rămîne în arhive și istorii. Minutul trece, de efemer ce e...

Golul — denumire anacronică a unei izbînzi colective și plenare — ne îndeamnă, discret, să umblăm hai-hui, ca eu, duminică, la Tomnatic, să văd marea revelație a fotbalului bănățean, Unirea, cîndva în „B", acum a doua în „C". I-am văzut, acolo, pe Manea, Chitaru, Zamfir, Vasile Iatan (35 de ani !), Grozăvescu (alt bătrîn necesar), autori, prin Rîmneanțu, a două goluri frumoase și ai unui spectacol care, pînă la urmă, m-a convins că nu mi-am pierdut timpul, deși Petru Budeanu, mecanizator la I.A.S., plecase total nemulțumit, zicînd : „Ce, ăsta-i scor ? !" ... Era 2-0, numai...

TEODOR BULZA

umor

Unui scriitor „fecund"

Citesc volum-i pe-apucate
Și nu pricep ce vrea să spună,
Dar dacă trec de jumătate,
E semn că mor de moarte bună.

Unui constructor care... „promite"

Urcînd pe scara ierarhiei tale,
Cu vorbe meșterite și peltea,
În stil sportiv, așterne-ți și-o saltea,
... Să-ți fie căzătura cît mai moale.

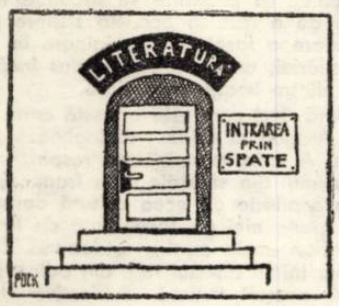

Unui dramaturg

Deși dotat, cu mult talent,
Cu stil vioi și cutezanță,
Cînd pe afișe nu-i prezent,
Cîștigă teatrul în prestanță.

Diferență de vîrstă

Braț la braț cu mititica,
După ce s-au cunoscut,
Ea nu i-a cerut nimica,
El... i-a dat ce i-a cerut.

Parazit

Degeaba-mi caută pricină,
Că nu-i dau zilnic bani destui ;
Stejarul nu e el de vină,
Cînd crește vîsc în coama lui !

Invidie

Cînd unii „critici", pas cu pas,
Se-ntrec avan să-și nege gustul,
Un singur lucru ți-a rămas :
... Comandă-ți bustul !

Răspuns

Eu n-aș prea vrea să mă complic,
Dar nici să nu m-arăt de fel ;
Țîntarul cît o fi de mic,
De nu-l strivești, te-nțeapă el.

DIMITRIE JEGA

top

AMALGAM. Un număr de 20 cîntăreți și grupuri reprezentînd tot atîtea țări au participat la ultima ediție a **Festivalului EUROVIZIUNII** desfășurat anul acesta la Paris. Așa cum au arătat-o mai toți observatorii — ne-am convins urmărind selecțiuni pe micul ecran — ediția 1978 n-a strălucit. Ba mai mult, comparînd-o cu edițiile anterioare constatăm de această dată prezențe mediocre, fade ca acea copie a cuplului Baccara reprezentînd Luxemburgul cu un neinspirat moment, piesa „Parlez vous Francais". Asupra interpretării nu are rost să insistăm... O diluare a expresivității melodice am constatat-o și la echipa Portugaliei preocupată mai mult de exteriorizări facile în detrimentul părții muzicale. **„GRAND PRIX EUROVISION DE LA CHANSON 1978"** a revenit sextetului **„ALFABET"** (Israel) poate singura prezență meritorie a competiției ce s-a impus prin naturalețe, tehnica frazării, acuratețea intonației — calități reliefate în interpretarea piesei „Da, te iubesc" **(157 puncte)**. Distanțată cu numai 33 puncte, echipa Belgiei obține locul 2 cu o piesă de factură lirică, „L'amour che fait..." ● **„ULTRA — DISCO — STEREO — TOP (? !)** astfel a fost „botezată" o rubricuță muzicală găzduită de emisiunea radiofonică **„Clubul adolescenților"**. Dacă tot e „ultra", zicem noi, de ce n-am mai adăuga și alte superlative ca : „extra", „grand, „super", ca să-i dăm mai repede gata pe adolescenți, ce naiba... ● Un nou LP (dublu) al grupului **„Little Feat"** aspiră, se pare, la clasamentele de specialitate. Albumul în cauză cuprinde mai multe piese realizate prin intonații și culori sonore aparte **(„Dixie CHICKEN"** ; **„Waiting For Columb")** ● Sub genericul **Festivalului național „Cîntarea României"**, recent la Rm. Sărat s-a desfășurat o nouă ediție a festivalului de muzică ușoară intitulat **„Cîntecul orașului"**. Radiodifuziunea a transmis cele mai realizate momente ale manifestării ● Mîine începe la **Monaco** cel de-al șaptelea **Concurs internațional de compoziție jazzistică.** Manifestarea e organizată de către Fundația Academiei muzicale „Prince Reinier". Din țara noastră, a fost invitat să participe la manifestare **Cornel Fugaru** și grupul său ● **„Saturday Night Fever"** este titlul unui nou film muzical „Paramount", avînd cap de afiș pe John Travolta. Filmul are o „prizâ" extraordinară. Nu ne mirăm. Muzica e compusă și interpretată de... „Bee Gees" !

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **În marele bestiariu din Tokio au fost efectuate o serie de experiențe privind felul în care muzica poate influența animalele. S-a constatat însă că marea majoritate a locuitorilor bestiarului nu suportă muzică. Unele totuși suportă sau sînt indiferente la pian, dar nu suportă deloc vioara. Țapul este unicul care ascultă cu multă plăcere flautul !**

● **Micuța Tina Hansen din Iutlanda a primit de ziua ei o jucărie neobișnuită. Este vorba de un căluț viu dar, probabil, cel mai mic exemplar al acestei rase din lume. Tatăl micuței Tina a și făcut măsurătorile de rigoare în fața ziariștilor. Căluțul acesta ca o jucărie nu cîntărește mai mult de 10 kg și nu depășește 40 cm în înălțime.**

● **Se pare că americanul Simon Angevitz este cel mai pasionat fumător din lume. Recordul lui în acest domeniu : Simon fumează simultan 12 țigări, iar în același timp mai și fluieră !**

● **Corpul nostru cel de toate zilele, dacă are o greutate de 75 de kg, conține apă suficientă pentru spălarea unui cearceaf, fier pentru confecționarea unui cui, var pentru văruirea unui perete de cameră și sulf pentru omorîrea tuturor purecilor unui cîine.**

● **Cercetătorii au constatat că un iepure poate consuma, cît timp trăiește, 30.000 de verze, 120.000 de morcovi și 50.000 de roșii. Un iepure matur face 3.000 de salturi într-o oră. Blana lui are 750.000 de fire de păr. În decursul unei zile și al unei nopți iepurele clipește de 15.000 de ori. Un biolog canadian a constatat că iepurele se poate dezvăța de la cunoscutele alimente și adapta la... banane ! Se presupune că mulți cultivatori de varză vor cultiva alături de această legumă și sus-numitele fructe exotice.**

● **AFORISME : „Raiul fără îngeri e un adevărat infern" ; „Viața nu e apă, ea trebuie să fiarbă la orice temperatură" ; „Toți oamenii au voce, numai cei curajoși cîntă". (Literaturnaia gazeta).**

poșta redacției

Ovidiu Anton : Aveți resurse. În poezia Dvs. e o prospețime de sentiment, un limbaj pitoresc care reține. În general dvs. v-ați surprins felul de simțire, mai rămîne să vă găsiți și mijlocul propriu de a-l comunica. Am reținut ceva. Mai trimiteți.

Saul Beloia : Ați citit traduceri din Saint John-Perse și Jean Grosjeen ? Manifestați înclinații pentru acest gen de poem. Deocamdată dvs. folosiți niște locuri comune, pastișați ginduri la îndemîna oricui. Așteptăm altele.

Gheorghe Trifu : Unele metafore sînt improprii. De exemplu : **„Ogorul piini-i să-l ar în mine".** Par ciudate asemenea versuri, lîngă unele oarecum remarcabile : **„Mi-e dor de nerăbdare și înalt / Mi-e dor de spicul plin și drept / De fiece grăunte neatins / Cînd soarele prelung l-a nins / Mi-e dor de grîul ce-l aștept".** Reveniți.

Nicolae Țic : Promisiunile dv. întîrzie însă să se cristalizeze. Trimiteți altele.

Alpeghiva : Interesantă propunerea dv. dar cînd treceți la fapte, nu reușiți decît o facilă pastișă după Eugen Jebeleanu.

Alexandru Cristian Miloș : Am remarcat un progres în „Alte amănunte" „Radiațiile zăpezii" și „Să ne cunoaștem pomii". Se pare că sînteți după lectura „Sentimentul timpului" de Ungaretti. Mai trimiteți să ne edificăm.

Florin Poenaru : „Pe-o bancă-n parc / Visez o iubire / Suprarealistă / Dar ce păcat / Că ea nu există". Păcat de această reflexie, care fixează numai hotarul dintre poet și caricatura lui.

Lucia Tuș : Pentru moment dumneavoastră nu reușiți să depășiți o atmosferă senzorial-confesivă. Mai trimiteți.

Gh. Crăciun : Prea puține bucăți pentru a ne forma o opinie. Mai trimiteți.

Octav Ostroveanu : Deocamdată, nu.

Țucu Horvath : Versificați corect, dar încă nu scrieți poezie. Aveți și mătăsuri și argintării exterioare, dar căutați-vă expresia unei stări lăuntrice. Cuvîntul e o realitate de sine stătătoare. Un mare poet spune că poezia „e un cuvînt a cărui esență este savoarea".

Ralea V. Rosim : Lucruri interesante în deosebi în „Cîntec pentru mama" și „La rădăcina Carpaților". Trebuie să vă feriți însă de a cădea în artificii de manierism.

Mircea Lungu : Bănuim din „Flux și reflux" că dvs. aveți o bogată experiență sufletească ? Căutați s-o fructificați. Ceea ce ne-ați trimis nu este încă semnificativ. Așteptăm altele.

Gheorghe Bondiș : Reminiscențe vagi din Bacovia și Artur Enășescu. Așteptăm să vă recuceriți o perspectivă a sensibilității, a unei capacități de a vă uimi, accentul acela, al unei sincerități absolute.

Sotaru Canân : În „Început de toamnă" se observă o evoluție a mijloacelor dv. de expresie. Trebuie să mai citiți multă poezie. Atunci poate veți ajunge la ceva publicabil. Așteptăm.

Mariana Cirțină : Am reținut ca pe o virtualitate „Copilăria". Din ceea ce ne-ați trimis e greu să ne formăm o opinie. Mai trimiteți. Și nu mai fiți timidă.

PETRU SFETCA

Prietenii revistei Orizont

Mulțumim conducerii cercului literar (secretarului său, **Dumitru Stănescu** și directorului clubului, **Marinache Dimieniescu**) pentru aprecierea publicației noastre : **„Urmărind permanent paginile revistei Dvs., am putut constata, pe lîngă calitățile de necontestat ale materialelor publicate, democratismul ei, felul în care Dvs. înțelegeți să vă apropiați și să sprijiniți creatorii din diverse cercuri și cenacluri literare din întreaga țară, aflați în pragul debutului (...), contribuind, astfel, la stimularea activității lor".**

De asemenea, întîmpinăm cu bucurie rugămintea membrilor cercului literar de a-i **„considera printre PRIETENII REVISTEI ORIZONT", asigurîndu-ne** (în conformitate cu statutul acestei relații) că și-au propus **„să răspundă amabilității revistei, prin acțiuni consacrate popularizării acesteia în cadrul întreprinderii".**

La rîndul nostru, prețuim activitatea acestui cerc literar, desfășurată pe o perioadă de aproape trei decenii — și nu ne îndoim că, în prezent, în climatul efervescenței creatoare, generat de Festivalul național „Cîntarea României", cei peste 40 de membri se învrednicesc cu zămislirea unor lucrări literare din ce în ce mai bune, iar, prin organizarea unor acțiuni cultural-artistice în mijlocul publicului, ei se integrează, pregnant, în bogata mișcare artistică de amatori, care, în mod firesc, trebuie să existe la Clubul muncitoresc al prestigioasei Întreprindrei de autocamioane din Brașov.

AUREL TURCUȘ

Cercul literar „Mihai Eminescu"

de la Clubul muncitoresc al Întreprinderi de autocamioane Brașov

Imn

Cînd cîntă în fluier trecutul cu noi
Desprindem, din sunet, tot rodul din ploi,
Întindem ștergarul peste cîmpul udat,
Vrem încă să dăm ce încă n-am dat,
Vrem să rămînem în privire, în rost
Ziua s-o trecem din „va fi" în „a fost".

E drumul pornit spre margini de lume
Și-ncepe să treacă-ntr-o vreme anume.
Ne prindem de mînă și-o ducem la frunte,
Cu doruri de veacuri, din vîrfuri de munte,
Cu doine și jocuri la focuri de vatră,
Cu imnul ce-l prindem la briu și în piatră.

DUMITRU STĂNESCU

Privesc țara...

Mă sprijin
cu toate bucuriile
pe umerii tăi, ȚARA,
și privesc
spre apele limpezi, ce spun tuturor
legenda ta de piatră.

Ramurile grele,
cu doine-mpletite,
în vremuri născute, —
îmbracă în soare
dealurile toate
în zile de aur.

Și munții, ce poartă
istoria veche,
au fost,
sînt
și mereu
vor rămîne
— printre noi —
t e m e l i e !

ION ȚEPOSU

Țării

Un infinit de holde mă supune
Într-un luceafăr rar, neliniștit...
Aici e țara doinelor străbune
În care am crescut și-am versuit.

Mă recunosc în toți cei ce durară
Cetățile-uzine fremătînd
Și-nvăț mereu poveștile de țară
Sunînd din tulnic pînă către gînd.

Mai înflorește-o iarnă peste glie :
Cu primăveri ne-ncanunăm mereu.
Frumoasă ești, iubită ROMÂNIE
Și-n tine arde-ntreg cîntecul meu !

VLAD MUGUR

Tinerețe

Nu-i miraj, nu e vis generația mea.
Libertate îi scrie-n privire.
În frunzișuri de gînd și în cercuri de stea
E o singură, aspră, rotire !
Tot mai sus și mai mult ni se cere Prezent !
Noi răspundem, mereu, — contopire
Cu fiece clipă și eveniment
Într-o singură, aspră, rotire !

Iubim adevărul, el fiind mai presus, —
De partid și de patrie, într-un glas și un auz,
În idei și în brațe,-n iubire
Într-o singură, aspră, rotire !

Ideal comunist ne e viața ! O știm
Toți cei ce,-nfrățiți, dăm de știre :
Aceasta ni-i ț a r a. Muncim și iubim
Într-o singură, aspră, rotire !

IOAN SUCIU

Dăruire

Se-aud, în zborul țării, mereu, rîuri !
Doru-și alege vad prin noi iubiri.
Adeveriri boltite-n trandafiri
Miraje noi desfac din albe friuri...

Lebede trec prin stampă... Echinoxul
Acestor vremi lumină-i și cîntare
Și nesfîșite-s oreie pe zare
Cînd faptele în fapte-și află rostul !

Dinspre culori, se însenină-n fire,
Păduri netemătoare cresc în vis
Aidoma acestui drum deschis
Ce-ncredere ne e și dăruire !

EMMA SANDU

Întemeiem

Ne luminăm cu cite-o grijă,
pînă cînd, aplecați ca o devenire
pe marginea cuvintelor
întemeiem
dinspre izvoare,
ivirea unei stele aidoma PATRIEI
purtată în trupul
strămoșilor
ca o inimă.

MIHAI S. BRAȘOVAN

Istorie

Ciți am crescut pe glia românească
Am învățat, pe drept, cu toții, să luptăm ;
Și tot aici-nvățarăm, să iubim lumina
Și tot aci-nvățarăm cum să o apărăm.
Și ne-am impus voința și brațul nostru, —
arzînd

Nestinsele furnale din inimi și din dor ;
Din conștiința noastră ales-am un partid.
Din conștiința noastră, a-ntregului popor.

Pe drept am mînuit și săbii și viori, —
Cu-aceeași dăruire sub unic tricolor
Și ne-am ales un munte cu care să urcăm,
Și ne-am ales un gînd : a-ntregului popor !

TEODOR CRISTIAN

Dacă genul memoriilor şi al autobiografiilor devine cu uşurinţă plictisitor, lucrarea pe care ne propunem s-o prezentăm împrăştie lesne aceste temeri şi nu este ce mai mic merit al ei de a fi o căutare creatoare în acest gen adesea discreditat. Un titlu : **Les enfants du Parc** (Gallimard, 1977). Un autor : Pierre-Jean Rémy. Dacă acesta din urmă nu s-ar fi născut în 1937, ar putea fi uşor identificat cu naratorul masivului său volum, căci autobiografia sa fictivă întreţine raporturi ciudate cu autorul ficţiunii : lumea cosmopolită a diplomaţilor, originea provincială cam meschină, meseria de scriitor, le aparţin amîndurora deopotrivă.

Rémy a înţeles că cel care vrea să se povestească pe sine şi să depună, prin aceasta, o mărturie completă despre un mediu şi o epocă, nu se poate izola, nu se poate detaşa nici de predecesorii, nici de urmaşii săi. Plecînd de la această constatare, a ales să imagineze un personaj, mai virstnic decît el cu douăzeci de ani, care îşi scrie memoriile în acelaşi timp cu jurnalul memoriilor — adică istoria cărţii care se scrie — înlănţuind fără încetare propria povestire cu cea a doi mezini, unul dintre ei avînd tocmai vîrsta reală a lui Rémy şi celălalt, mai tînăr, neavînd încă douăzeci de ani. Împletind achel se va destăinui puţin cîte puţin, la fel şi Patrice, cel mai tînăr dintre ei, sosit tîrziu în roman, cu cei 18 ani ai săi. Memorii aşadar, memorii acumulate, memorii înlănţuite — ale acestor trei personaje care se evocă asemenea oglinzilor din saloane, concertul pe trei voci devenind din ce în ce mai uşor de realizat pe măsură ce ficţiunea progresează iar Michel, apoi Patrice, acceptă să se destăinuie tot mai mult. Cît despre cel care a decis atît să se povestească pe sine şi să-i interogheze pe ceilalţi, cît şi să descrie funcţionarea ansamblului, el este victima unei agresiuni care face şi mai necesară recucerirea propriei tinereţi prin actul scrierii : la un moment dat Patrice, ciudatul său oaspete, distruge prin ardere un dosar în care naratorul a consemnat o primă montură a amintirilor unei epoci. Iată deci munca sa de istoric şi de scriitor atacată frontal de cineva care refuză o anumită cultură, din care scrierea biografică face parte în cel mai înalt grad : „Micile voastre sentimente — contestă Patrice — micile voastres ezitări... baletul pe care-l jucaţi : un pas înainte, doi înapoi şi o piruetă : o giruetă ; credeţi c-o scoateţi la capăt punîndu-l negru pe alb pe o foaie de hîrtie". Există deci un raport complex între narator şi „martorii" săi, şi e interesant de reia i-a căzut victimă, un fel de regăsire a tinereţii.

Înainte ca totul să ardă şi romanul să se sfîrşească în această rarefiere, el se populează şi se colorează din abundenţă cu bogate şi numeroase mărturii despre cele trei epoci evocate de cele „trei tinereţi". Cînd e vorba de narator, descoperim mai întîi sordida provincie franceză care este, după el, oraşul Angoûleme, iar apoi Parisul şi Geneva imediat după primul conflict mondial. Liceele prăfuite, vacanţele de adolescent în Auvergne, în casa familială, parcurile pariziene în care copilul răsfăţat al burgheziei e pus în situaţia de a înfrunta „banda" puştilor de la „şcoala comunală", toate acestea sînt excelent pictate. Cînd Michel înţelege ce aşteaptă naratorul de la el („fără el, nu pot nimic : povestirea mea ar fi lineară, cea a uneia singure printre atîtea copilării, şi vocea sa e cea care îmi dă puterea să chem alte voci şi să conjur timpul") explorăm prin el Parisul prizonier al „cizmei hitleriste", frecventăm acele „surprises-parties" ale anilor 50 unde s-a format cultura „tînără" care a dobîndit apoi atîta specificitate, şi sîntem martorii unor mişcări şi a unor repuneri în discuţie fundamentale, provocate în rîndul tineretului francez de decolonizare şi de războiul din Algeria. La rîndul său, Patrice este copilul lui 1968. El refuză să aibă 15 sau 20 de ani atunci cînd îi are şi contestă cultura celor vîrstnici, mai ales în procesul său de memorizare. „Ei nu au 20 de ani şi părul lung, fetele sînt aproape toate frumoase şi egale cu ei, cu aceşti băieţi care ascultă seri de-a rîndul, nopţi întregi, aceeaşi muzică, fără a mai vorbi de revoluţie, deoarece revoluţia este evidenţa însăşi, ca mărul din care mănînci cu poftă şi ca viermele în măr, care îl devorează din interior". Ce pictură excelentă a generaţiilor de după război care s-au vrut libere de orice trecut, de orice istorie prealabilă şi care au crezut că atunci cînd prezentul e culeş ca un fruct copt, toate dorinţele pot fi luate drept realitate !

Rămîne de discutat problema realismului acestor trei povestiri. Sînt ele oare o transcriere a realităţii ? La prima vedere, am fi tentaţi să spunem nu. Într-adevăr, naratorul se joacă adesea cu povestirea sa sau cu cele pe care le atribuie altora fără a se ascunde cîtuşi de puţin. Mai mult, poveştirea îşi dezvăluie ezitările, impreciziile. Naratorul avertizează adesea că va privilegia corespondenţele între tinereţi şi nu descrierea izolată a fiecăreia dintre ele, preferînd împletitura — fibrelor sale constitutive : astfel, ici şi colo, în inima povestirii, el nu ezită să provoace confruntări ireale pentru plăcerea propriei sale căutări : „Şi eu inventez risul absolut al lui Patrice pentru a rîde de noi la modul absolut". Or naratorul nu uită să se explice în mai multe locuri despre extravaganţele pe care le comite, producînd astfel în ficţiune o teorie a realismului romanesc. Pentru a retranscrie Lumea Reală, el recurge în esenţă la două subtrefugii. Primul este întoarcerea la copilărie — unde totul îşi află cheia — prin evocarea a ceea ce nu s-a întîmplat sau a rămas nespus. Al doilea, legat de primul şi lărgindu-i aria, este că nu poate fi vorba de a spune realitatea, fără a spune imaginarul, fantasma care-l însoţeşte. Aşa se întîmplă în episodul în care naratorul, după ce a povestit o întîmplare din propria sa copilărie în tovărăşia unei păstoriţe, îşi pune la îndoială povestirea : „Trebuia ca această aventură copilărească să se fi desfăşurat undeva într-un colţ îndepărtat al memoriei mele sau al acestei cărţi pentru ca eu să fi fost într-adevăr pe deplin băieţaşul, apoi adolescentul care am devenit". Se înţelege de aici că a descrie copilăria este singurul mijloc de a se înţelege pe sine ; dar copilăria are în ea o potenţialitate multiplă, o abundenţă de căi viitoare pe care vîrsta adultă o va restrînge. A explica vîrsta adultă e mai mult decît a derula filmul copilăriei, e adesea a recrea copilăria aşa cum ar fi trebuit să fie pentru a justifica maturitatea. Asupra frînturilor de amintiri dispersate, inconştientul a acţionat şi a creat singurul trăit care contează cu adevărat : cel care lasă urme şi acţionează în adult. Vîrsta adultă înlocuieşte multiplicitatea posibilului cu multiplicitatea fantasmelor. Şi cum copilul îşi croieşte un singur drum între multele posibile, Lumea Reală nu e decît un luminiş înconjurat de pădurile imaginarului, necesare pentru a o descrie veridic.

Naratorul este sfîşiat între exigenţa de a spune Lumea Reală şi cea de a justifica existenţa împovărătoare a imaginarului. Poate că în înverşunarea cu care se întoarce la copilărie se ascunde încercarea de a rezolva această sfîşiere printr-o căutare a fazei sale originare în lumea copilăriei, unde nu s-a produs încă divorţul dintre imaginar şi viaţă.

Iată deci cum este această carte, în care Aragon şi Gide dialoghează atît de des. A scrie, a scrie cum respiri — acesta era unul din sfaturile date francezilor încă din copilărie de acea cultură despre care se spune aici că, incendiată de Patrice şi de ban, arde pentru totdeauna. Dar din chiar inima acestui rug, din adîncul disperării acestei ficţiuni subiective care se aruncă asupra copilăriei ca un bătrîn vicios, se naşte o teorie obiectivistă a textului şi a scrierii sale : cartea aceasta care se închide ca un frumos joc disperat, s-o primim ca pe Phoenixul acestui incendiu !

PIERRE-JEAN RÉMY

COPIII DIN PARC

IULIUS PODLIPNY : „Pescarul"

ceste trei tinereţi, Rémy — care-i dă celui mai în vîrstă dintre ei procura de a utiliza „eu"-l naratorului — a creat condiţiile literare pentru a se vorbi pe sine profund, prin trei ecouri — trei voci, dintre care cea din centru are, în mod ciudat, chiar vîrsta autorului.

Trei bărbaţi deci, naratorul, Michel şi Patrice, trei vîrste, trei roluri în prima ficţiune a romanului : jurnalul muncii de documentare a naratorului şi al activităţii sale de scriitor. Această povestire, în care influenţele gidiene sînt evidente, este partea cea mai puţin necesară a cărţii şi, la prima vedere, pare aproape inutilă. Naratorul, diplomat refugiat în Afacerile Culturale şi scriitor cînd are chef, s-a instalat pentru mai multe luni într-un luxos hotel particular londonez, pentru a prezida destinele ambiţiosului proiect de constituire a unor State Generale Europene ale Culturii. Azilul englez al acestui fiu spiritual al lui Aristide Briand dă spre un parc vast în care se întrevede ici şi colo metafora noului şi a posibilului, simbolul tinereţii care trebuie lăsată — asemenea oxigenului tînăr al bătrînilor arbori — să intre prin ferestrele larg deschise. O societate destul de agasantă frecventează aceste locuri, societate pe care naratorul nu încearcă s-o înfrumuseţeze nici s-o justifice : se mărturiseşte adesea prizonierul acestei lumi fastuoase cu tablouri de maeştri, oglinzi, obiecte de artă, ştie cît de fragile sînt categoriile care o constituie — condamnate de istorie şi fără legitimitate universală, dar ne încredinţează acest univers aşa cum este, ca fiind singurul pe care l-a cunoscut îndeajuns pentru a putea vorbi despre el. Cît despre hotărîrea de a lucra la roman, o vedem conturîndu-se la începutul lucrării, într-un restaurant italian din Geneva, în prezenţa unui nepot, Michel, diplomat şi el, născut, ca şi Rémy, în 1937. Naratorul îşi fixează ca scop să-şi povestească tinereţea ca pe un roman de ucenicie — dar şi pe cea a lui Michel, să povestească de fapt „toate aceste tinereţi, toate tinereţile noastre, toate tinereţile din lume". Mi-

constatat că cel care a fost victima agresiunii, departe de a-i purta pică agresorului, găseşte în gestul său impulsul unei mişcări de clarificare ce-l poartă, odată înlăturată falsa strălucire culturală, înapoi la contestaţiile propriei sale tinereţi.

Îi revine cititorului să înţeleagă necesitatea internă, pe care o îmbracă progresiv tema tinereţii şi a copilăriei în această lucrare. La sfîrşitul romanului, cînd cele trei tinereţi paralele se întîlnesc, naratorul ne dezvăluie că munca sa la Statele Generale Europene ale Culturii a fost deturnată de pe calea sa dezinteresată de nişte sumbre excrocherii şi că însăşi cultura în care credea a fost în întregime devorată de ban. Departe de a o lua în tragic, el vede în această ultimă jefuire că-

Copiii din parc

Ajuns în acest punct al povestirii, nu pot face altceva decît să reiau cuvintele romancierului sovietic Konstantin Paustovski pe care îl citează Aragon în prefaţa sa din 1964 la romanul „Les Cloches de Bâle" :

„Am început, cu cîtva timp în urmă, să scriu aceste memorii. Am destui ani pe umeri şi totuşi de abea am terminat povestea primei mele tinereţi. Nu ştiu dacă voi avea norocul să termin. Dacă aş putea conta pe încă vreo doisprezece ani, aş avea timpul să scriu o a doua versiune, mai interesantă poate decît prima : o a doua istorie a vieţii mele ! Nu a vieţii aşa cum a fost în realitate, ci aşa cum ar fi putut să fie dacă cursul propriei mele existenţe n-ar fi depins decît de mine, în loc să depindă de o serie de circumstanţe exterioare adesea ostile. Ar fi o reverie, despre ceea ce nu s-a realizat, despre tot ce mi-a stăpînit inima şi spiritul. O viaţă care ar concentra toate culorile, toată lumina, toate emoţiile universului. Văd multe capitole din această carte imaginară, la fel de clar ca şi cînd le-aş fi trăit sau reţrăit".

Şi Aragon continuă :

„Am şaizeci şi cinci de ani şi nu cer nici o aminare pentru a mai scrie despre una sau alta. Maşina, într-o bună zi, se opreşte : s-o judecăm după ce a făcut, nu după ceea ce ar fi putut să facă... Dar prin aceste cîteva rînduri scrise cu simplitatea vîrstei noastre, Konstantin Paustovski atinge, în felul său, diferenţa care există între autobiografie — în mare vogă anul acesta la Paris — şi roman, ca testament al unui om, al vieţii sale, al priceperii sale de a se exprima, şi, în ceea ce mă priveşte, ca singura moştenire pe care o pot lăsa celor ce nu vor mai şti cum era lumea în care am trăit".

Lumea Reală a visurilor mele... Cea pe care mă înverşunez s-o spun pentru a mă întîlni, copil, cu mine însumi. Şi ce pot face dacă această lume reală a mea e sub imperiul femeilor, al copiilor şi al cărţilor, făcută din femeile pe care le-am iubit — sau pe care le-aş fi putut iubi — şi care m-au făcut ceea ce sînt ; din copiii pe care îi privesc şi de care mă minunez ; în sfîrşit, din cărţile pe care le-am citit — sau frunzărit, cumpărat, parcurs, iubit — şi care m-au făcut, şi ele, ceea ce sînt. Dacă această lume reală este urzită din imagini visate, din aventuri în care îmi place să amestec inextricabil numele celor pe care-i întîlnesc sau pe care i-aş fi putut întîlni — deci pe care îi inventez conform visurilor mele — ce pot eu să fac?

Această lume reală este a mea, ies din prima copilărie, devin licean de cincisprezece sau şaisprezece ani, de şaptesprezece ani poate, care va trăi la Liceul Condorcet aventura ce-l va face — din faptă în faptă, poetic, poietic — un început de om.

Într-o noapte, totul s-a schimbat pentru mine. Mai întîi, am ştiut să spun nu unei femei — Iulia, şi dacă mă gîndesc acum mai bine, gesturile şi provocarea sa nu sînt la urma urmei, pe măsură ce zilele trec, decît fructul a ceva ce mi-ar fi plăcut să găsesc — am ştiut deci, copil, să spun nu unei femei, şi m-am regăsit, copil, prefăcut în ruină.

Prezentare de
ROGER-FRANÇOIS GAUTHIER
Traducere de
MARGARETA GYURCSIK

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Județ Bibiu
Exp.Dir.Jud.PTc.Timiș
Orizont AB. 1 ex.

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

INSCRIPȚIE PE ȚARĂ

La temelia noastră e un zid
Însemnul lui :
Uzine, blocuri, schele
Și, ca un arc de boltă peste ele,
Brațele tari de meșteri prin virtute.

Lumina se prelinge astfel vie,
Mai pură, mai înaltă, mai albastră ;
Speranța-n mîine se așază astăzi,
Un vis prin brațe prinde împlinire.

O singură ambiție e sfîntă :
De-a lăsa semn în marea carte-a țării,
De-a spune fiilor, prin fapte,
Aici am zidit noi,
N-au fost tot timpul stele !

Și vîrsta este una,
Mai vie
Decît actele aniversării :
O vîrstă-a tinereții de amiază,
Sporită de maturitatea țării.

PETRE ANGHEL

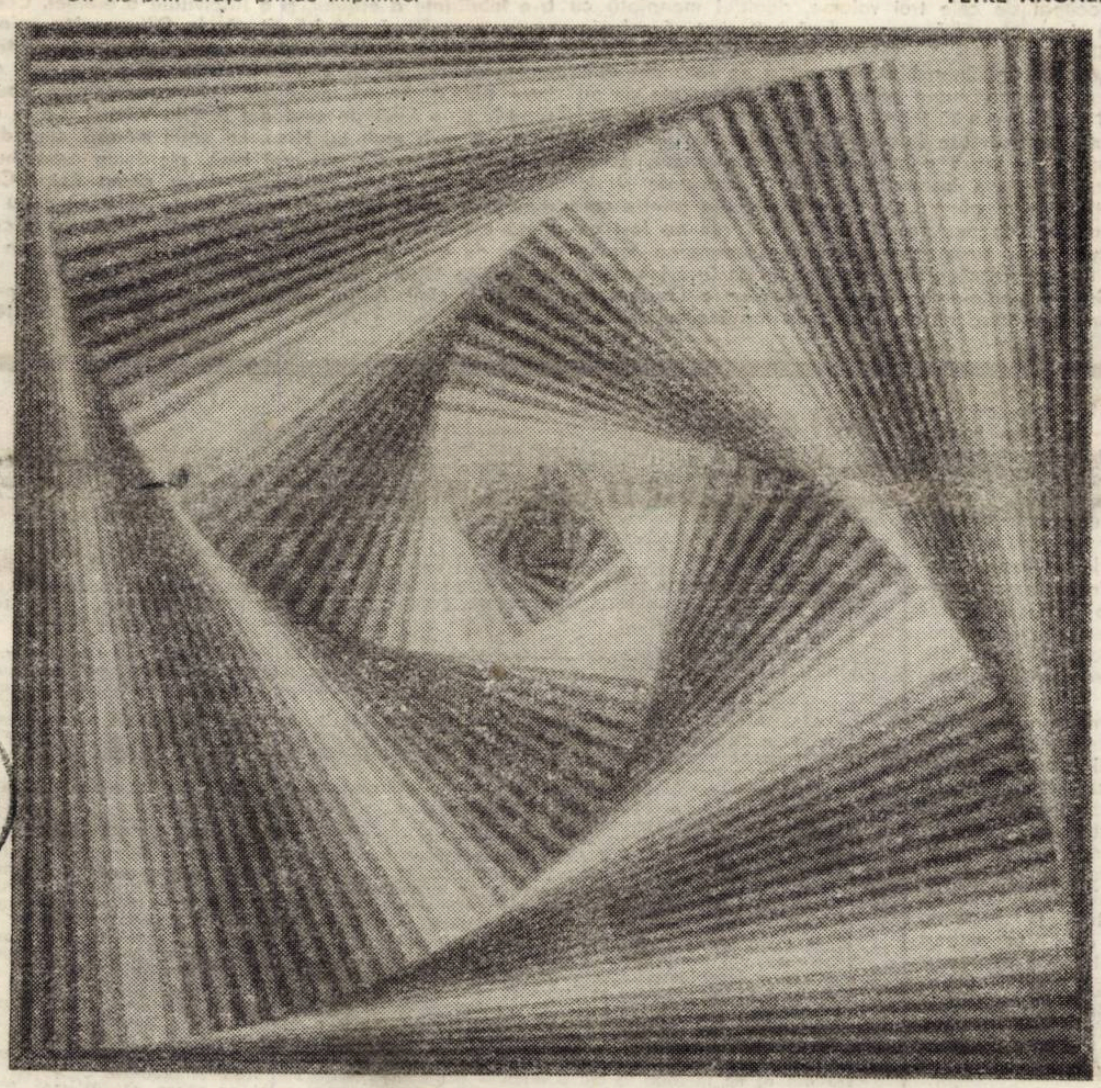

TIBERIU FAZAKAS : „Spirală"

Cugetul perenității

● 130 de ani de la Marea Adunare Națională de pe Cîmpia Libertății din Blaj

Puține sînt popoarele care au un atît de puternic sentiment al organicității operei de istorie ca al nostru și aceasta, poate, pentru că sîntem încă la numai cîteva decenii după împlinirea unor dezideratе milenare, ori pentru că sîntem cu suflet tînăr, prea aproape de viitor, de unul pe care-l dorim și mai înalt de cum l-ar fi gîndit înaintașii noștri. Sentimentul istoriei, acest prim element al definirii noastre față de pămîntul pe care stăm, se întrepătrunde, în trecerea evenimentelor vieții noastre, cu însăși conștiința „facerii" ; or „opera", în cel mai profund sens al noțiunii, definește atît acțiunea de făurire cît și produsul său finit. Istoria este o operă de creație, unică în felul trecerii sale, alegînd, din multitudinea unor variabile sensibil diferențiate, pe una singură, care să le reprezinte pe toate celelalte sau poate împotriva lor ; și acesta ar putea să fie gîndul mai „rece", al statisticianului, al filosofului, oricum, al unui om ce are în socoteală numai epocile trecute. Pentru noi, pentru acest popor născut și crescut pe vatra Daciei, pentru care istoria neamului înseamnă istoria luptei pentru neatîrnare, pentru care sîngele eroilor se confundă cu pîinea cea de toate zilele și cu credința în ea, pentru noi, deci, istoria este o operă de creație vie, perpetuă, cu marile sale calendare, cu marile sale sărbători.

Sîntem cu 130 de ani mai tîrziu decît cei deopotrivă nouă, care, pe cîmpia Tîrnavei, ce avea să se numească de atunci înainte CÎMPIA LIBERTĂȚII, s-au strîns laolaltă spre a supune, din nou, istoriei dominate de imperii, voința de libertate și dreptul la existență națională a românilor.

La 3/15 mai 1848, pe Cîmpia Libertății a avut loc Marea Adunare Națională de la Blaj, **la care au participat peste 40.000 de oameni, în majoritate țărani, spre a semna prin viu grai „Petițiunea națională", spre a da glas voinței de libertate socială și națională a românilor din Transilvania. Era ca și cum însuși pămîntul s-ar fi ridicat împotriva celor care-l calcă, spre a le aduce aminte de puterea lui peste timp. Atunci, pe Cîmpia Libertății, la 3/15 mai, sau cu o zi mai degrabă (2/14 mai), cînd Simion Bărnuțiu vorbea poporului în Blaj despre voința de unire a poporului român de pe întinsul Daciei, se formula simțămîntul istoriei în cuvinte, din nou, a cîta oară, scriind un adevăr pe care chiar și numai evidența sa îl făcea greu de suportat în imperiul Habsburgic ; adevăr căruia, cei de la 1848, i-au spus : „Națiunea română se declară și se proclamă națiune de sine stătătoare"... Era momentul culminant al revoluției de la 1848 în Transilvania, era clipa fierbinte în care dorința devenea voință, iar umilința se-ntoarcea în putere. Era ceasul în care se dăltuiau pentru nemurire, în istoria poporului român, numele lui : Andrei Șaguna, Simion Bărnuțiu, Aron Pumnul, Avram Iancu, Al. Papiu Ilarian și-al atîtor alți înaintași cuprinși în filonul cel mai iute ale istoriei, ce nu și-au precupețit viața pentru idealul și drepturile poporului lor.**

La 130 de ani de la Marea Adunare Națională de pe Cîmpia Libertății de la Blaj, spre a vedea în ce măsură noi, cei de azi, sîntem nu numai urmașii de sînge, dar și de ideal ai celor de atunci ; pentru a simți și dimensiunea spre trecut pe care o implică fiecare clipă a prezentului, să recităm cu pioșenie cele șaisprezece puncte ale programului revoluției de la 1848 în Transilvania, cunoscute sub numele de „Petițiunea națională". Cu pioșenie să le citim și cu mîndrie, pentru vederile înaintate ale celor ce ne-au premers, care înțelegeau libertatea, înainte de toate, ca națională și mai apoi ca un complex de măsuri concrete, menit să ducă la ridicarea egală a tuturor oamenilor.

Sîntem cu 130 de ani mai tîrziu decît cei deopotrivă nouă care se întîlneau și la Lugoj, spre a înscrie în fila istoriei cerințele lor față de imperiu, în Adunarea românilor din comitatul Caraș (4/16 mai) la care au participat români și din Muntenia și din Moldova.

În anul în care vom sărbători, la 1 Decembrie, Unirea, șaizeci de ani de la înfăptuirea visului de veacuri al poporului român, privind spre evenimentele înlănțuite firesc să ducă spre slobozenia de drept a acestui popor, națională și socială, trăim sentimentul profund al organicității trecerii peste vreme, al înaintării spre cîmpul de limpede al viitorului. Și vrerea noastră de acum este vrerea tuturor oamenilor ce doresc binele și pacea omenirii, fie ei de ce limbă vor fi. Poate și bunătatea și comprehensiunea față de evenimentele lumii, poate însăși bucuria cu care ne oferim ca bune gazde nu sînt altceva decît corolarul aceluiași sentiment al istoriei, ca și creația, ca „operă" durată peste veacuri. Pentru că sentimentul **va rămîne să fie cea mai profundă formă a înțelegerii unui fapt, și cea dintîi, în același timp.**

PAUL EUGEN BANCIU

însemnări

Primăvara părinților

Sub Măgura Slătiorului, în partea dinspre Tg. Jiu a Horezului, se află și satul Rugetu, mică așezare montană, amintită și-n România pitorească a lui Vlahuță, dar sub altă expresie, aducînd aminte de flăminzii din 1907, adică Fometești. Așa se chema satul, așa mai există în documente, pînă a venit noua geografie și i-a dat numele Rugetu. Pădurea Ciocîltea, care-i aparține, este chiar la hotar cu județul Gorj, iar în partea opusă, averea colectivă a satului se mărginește cu Dealul dinspre Vaideeni. Mică ramură a comunei Slătioara, satul Rugetu îndulcește cărarea spre Paring și Căpățîna, pe firul de apă al riului Cerna, al cărui izvor se-mparte și el hidrocentralelor de pe Lotru. Aici, în Rugetu, mă așteptau părinții, sub năvala de muguri a acestei primăveri. Fratele Ion, șofer pe autobuz, era în cursă, Horezu – Sibiu, Horezu – Craiova. Acest sat care era aproape simbolul izolării, ieșea acum la lumină. Sub această Măgură a Slătiorului, cu săptămîni în urmă, se filmase „Clipa" lui Dinu Săraru, consătenii mei participînd ca figuranți, ca erou colectiv. Au stat zile și nopți pe platourile de filmare, urcați în meri și pruni pentru a-i curăța, participau cu dăruire să figureze cu toți în legenda de pe ecran. Cu ani în urmă, într-o casă înrămată cu șiruri de brazi, l-am întîlnit vara și pe Eugen Barbu, scriindu-și aci capitole din „Princepele".

Măgura Slătiorului, cu perdele de păduri și de mure, cu fragii care n-au îndrăznit să înflorească, lăsînd întîietate cireșilor, prunilor, merilor, cu zmeură și căpșuni, cu oameni de o bunătate proverbială. Aici l-am întîlnit pe un vechi și mai mare coleg de școală primară, Gheorghe Tănase, secretar de consiliu popular la Stroiești. Casa sa era urcată adînc sub poala Măgurei, o casă parcă de pădurar, de om al munților, de gospodar autentic. Pe lîngă casa lui treceau în salturi mirate căprioare, blînde ca neaua. Atîta poemă naturală, toate acestea sporind ca farmec în cele cîteva zile de vacanță ale studentei la Facultatea de fizică din București, Iuliana Tănase, fiica prietenului meu. De ce la Fizică, mă-ntreb, dar părinții ei răspund că epoca cere aceasta și înclinația fetei de asemenea. Fiziciana virtuală venea din capitală să-și vadă părinții, aci, sub poală de pădure adîncă și de muguri în explozie.

În locul rugilor de mure vibrează acum sub perdea de primăvara întinse plantații de pomi fructiferi, de viață schimbată într-o matcă nouă, de pămînt al olarilor și, cînd spui Rugetu, Goruneștі, Slătioara, spui viață clocotindă, oameni ieșind în aburii muncii, și cînd spui și cînd pronunți aceste nume de sate înșirate în jurul Horezului, cu oameni buni ca inima naturii, știi că ai de-a face cu niște viitori eroi de film. Inima poetului se dăruiește părinților acestor plaiuri vîlcene.

DAMIAN URECHE

ORIZONT 19 (530) 11 mai

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

cronica literară

Titlul cam surprinzător al acestei cărți e lămurit de subtitlul ei : **Corespondență, acte, confesiuni,** ediție îngrijită de **Ileana Corbea** și **N. Florescu,** prefață și note de **Nicolae Florescu.** Pentru cel ce știe să se descurce printre subtitlurile, adesea pur strategice, e ușor de înțeles că semnatarii ediției sînt de fapt autorii cărții și că doar o modestie cu totul și cu totul demnă de stimă i-a împiedecat să semneze cartea (nu ediția), așa cum altădată semnaseră **Biografiile posibile,** serie de interviuri cu o seamă de personalități ale literaturii noastre. O familie laborioasă, ca și altele în ultimii ani ai literaturii, cu specificația că soțul nu este, în acești ani de superbă emancipare a scrisului, doar un prinț consort, după cum nici soția o simplă gospodină literară. Fără a neglija meritele Ilenei Corbea, publicist eminent, am atrage atenția asupra scrisului lui Nicolae Florescu, unul dintre cei mai serioși istorici literari afirmați în ultimul deceniu, istoric literar prin formație și vocație și mai ales printr-o muncă plină de har, în care știința cercetării se află la loc de cinste. Între atîția amatori care fac de toate, Nicolae Florescu e un profesionist, convins că munca de arhivă nu e trudă inutilă și că un scriitor trebuie cunoscut pînă la capăt, pînă la ultimele documente care, și ele, trebuie puse la lumină. Nicolae Florescu știe tot despre un scriitor, a aflat tot, nimic din existența scriitorului nu e acoperit de umbre. Textele descoperite de el sînt mai întotdeauna senzaționale, nu în sensul că ele ar sustrage anonimatului cine știe ce nemaipomenite întîmplări ci pur și simplu prin faptul că există ; prin faptul că, grupate într-un anumit fel, îl înzestrează pe scriitor, pe clasicul ce părea, desigur, clasat, îl înzestrează cu o operă nouă, cea mai autentică dintre toate, cea mai apropiată vieții sale ; un jurnal (sau pseudojurnal) atît de bine încătărămat între trimiterile editorului încît nimic nu poate jena pudoarea celor ce consideră că documentul de viață poate falsifica opera. Documentele puse în pagină de Nicolae Florescu prelungesc opera într-un fel care merită atenție ; ele alcătuiesc, împreună, o istorie elocventă prin ea însăși, tragică în esență, căci se adresează unui moment de cumpănă, a presimțirii finalurilor ; oricum, ele sînt autentice, ele alcătuiesc împreună cea mai autentică literatură a epocii în care moda literaturii „autentice" domina cu mare autoritate celelalte „mode". Cărțile despre Pavel Dan, Octav Suluțiu, Holban mi se par în acest sens exemplare prin felul în care recuperează o literatură posibilă, după cum o seamă de studii de recuperare consacrate literaturii interbelice sînt mărturia unei profesionalități care, refuzîndu-și autonomia, colaborează, cu mare orgoliu, la luptele de reintregire ale literaturii române. Nu mă îndoiesc că momentul în care Nicolae Florescu își va aduna studiile în volum îl va afirma mult mai mult decît o fac aceste ediții, unde munca lui poate trece neobservată, dar opera lui adevărată, cea de miză reală, se află în aceste „colaborări", în aceste ediții blindate cu note, cu trimiteri, cu paranteze drepte, cu semne inaccesibile profanului. Ca să le faci toate acestea trebuie să fii un entuziast, și Nicolae Florescu este un entuziast, literatura este un domeniu al excepționalului, literatul un erou excepțional (căci, altfel, de ce efortul imens de a descoperi

Anton Holban

PSEUDOJURNAL

Ed. Minerva, 1978

totul ?), un erou tragic. Istoricul le conferă citeodată și nimb, într-un stil în care iubirea stă în echilibru cu o feciorelnică cumințenie ; **„Anton Holban** – se spune în finalul studiului ce însoțește ediția – **este unul dintre acei oameni fascinanți, care în mijlocul tumultului cotidian trăiesc drame excepționale tocmai pentru că au o excepțională capacitate de a trăi liberi și de a suferi în tăcere. De unde aura care le nimbează adeseori fruntea".**

În **Notă asupra ediției** se explică pe larg ce conține cartea (corespondență, documente, mărturii și acte care vin să completeze astfel... recent încheiata ediție de **Opere,** vol. I–III, ed. Minerva, 1970–1975 : nici o șicană nu e adusă aci Elenei Beram, autoarea care s-a ocupat de cele trei volume, dealtfel menajată cu grijă și cu eleganță, cu un desăvîrșit simț al colegialității) :

„Au fost înmănunchiate în cartea de față 204 epistole (în cea mai mare parte inedite), expediate de autorul Ioanei între 15 februarie 1911 și 12 ianuarie 1937; 8 texte necunoscute (lucrări de seminar, de licență de examene de bursă pentru studii în străinătate, pagini diverse) ; citeva însemnări pe cărți, autografe și dedicații ; de asemenea, 24 de acte oficiale (dintre care numai cele de naștere, căsătorie și deces au fost cunoscute pînă acum specialiștilor). Dispunerea lor într-o ordine cronologică, determinată de însăși evoluția în timp a scriitorului, ni s-a impus ca o necesitate, pentru a contura cît mai exact, în toată complexitatea sa, personalitatea holbaniană".

Un roman al **oglinzilor paralele** poate exista astfel fixat între document și exegeză, între cuvîntul istoricului literar și scrisul eroului istoriei literare. Documentele, cererile, forme fixe de existență ale cuvîntului, se confundă în fiecare moment cu viața eroului imensului reportaj ce este în fapt **Pseudojurnalul.** Reportaj sau roman-colaj, document de viață oricum, **Pseudojurnalul** scoate, desigur, în lumină, o existență trăită dramatic, cu un dramatism încă potențat de juxtapunerea pe care o permite literatura documentară : o cerere de concediu este așezată cu cîteva zile înainte de moarte, scrisul extinzîndu-și drepturile și dincolo de limitele fatale ale existenței. Documente seci, acte de căsătorie sau de divorț, certificate de naștere sau de deces, toate, unele lîngă altele, dau imaginea rece a unei existențe ce trece dincolo de acestea, ce le transfigurează. Desigur **Pseudojurnalul** este deosebit de interesant pentru formarea unei generații literare, pentru cel ce studiază istoria literară a epocii, cu superstițiile, judecățile și prejudecățile ei, dar mai ales pentru cel ce studiază formarea ideilor remarcabilului scriitor, a relațiilor sale cu lumea prin care a trecut. **Pseudojurnalul** este un roman holbanian, un remarcabil roman în care sentimentul solidarității se alătură cu acela al existenței în intimitatea literaturii. Documentele, unele lîngă altele și toate grupate pentru a ilustra o carieră literară reprezintă vîrste ale creației și ale destinului sentimental, al unui personaj de excepție din literatura noastră. Confesiunile finale și scrisorile finale reprezintă într-adevăr o capacitate de disimulare rară.

„Dragă Nelu, presupun toate cusururile de stil. De aceea chiar m-am adresat D(umi)tale. N-am niciodată răbdare. Dar aș fi vrut să-mi spui despre fond. E o carte de confesiune tot așa, dar trebuie să difere printr-o febrilitate a eroului, și o lascivitate a eroinei. Ceea ce nu era. Dacă am izbutit, de la D(umnea)ta voiam să știu. Ceea ce-ți reproșez, este că îți trebuie atîta vreme numai ca să citești o carte. (Cîte am citit eu între timp !) Atunci, cînd imi vei putea trimite rezultatul ? (E o lună de cînd am fost la Vilcov). Chiar acum am scris mult lui Nicu. La noua adresă, sunt departe de lume. Cu atît mai bine, pierdeam prea mult timp în conversații artificiale. Chiar acum Petru Comarnescu mi-a oferit cu toată seriozitatea să scriu o viață romanțată... a lui Napoleon !" Scrisoarea (Scrisorile au o mare „densitate epică") datează din 4 noiembrie 1936. Toate proiectele vor fi curmate la 15 I 1937, cînd Anton Holban avea abia 34 de ani.

C. UNGUREANU

consemnări

Gheorghe Schwartz

În proza sa – **Martorul** (1972), **Ucenicul vrăjitor** (1976) – GHEORGHE SCHWARTZ urmărește apropiat construcția epică și analiza, parodia și atitudinea ironică. Romanul **Martorul** propune o discuție asupra avatarurilor conștiinței unui individ implicat, prin natura sa de „martor", în opțiuni și refuzuri, angajare și neutralitate, în funcție de rațiunea de a înțelege participarea sau eschivarea de la responsabilitatea unor acte cu repercusiuni asupra relațiilor sociale, ale raporturilor de amiciție sau a propriului destin. A fi martor aduce după sine o cunoaștere, fie și numai prin expectativă, a unor lucruri, oameni, fapte care te obligă la o profundă și obiectivă analiză ori revizuirea atitudinii în funcție de ele. Este temeiul potrivit căruia s-a realizat evoluția epică a doctorului Poolo, observator sau martor al unor evenimente ce caută să le înțeleagă și față de care să ia poziție. Doctorul Poolo desfășoară pe lîngă obligațiile diurne și muncă de cercetare, fiind în situația realizării unei inedite lucrări științifice în domeniul psihologiei, dorind **„o psihologie care să explice de ce face cineva ceva și nu altceva, de ce face un lucru acum și nu altădată".** Găsim în această dorință însăși explicația comportamentului martorului, insuficient motivat în unele momente și cu tardive mustrări. Fără a trece peste o anume ostentație din partea autorului în prezentarea intențiilor științifice ale doctorului Poolo (inclusiv din discuția cu Suditu sau unele episoade cu Stachel), nu se poate să nu remarcăm logica și echilibrul în expunere. Puțin forțată pentru paralelismul ce dorește să-l impună autorul este și parabola antică cu Socrate (Epitoma cărții a III-a). Uzînd de procedeul parabolei Gheorghe Schwartz integrează materia epică în angrenajul relațiilor sociale. Sîntem în atmosfera unui oraș de provincie în cel de-al patrulea deceniu, cînd evenimentele sociale se precipită, cînd se impun hotărîri rapide și opțiuni categorice. Doctorul Poolo a semnat o declarație defavorabilă lui Marius Gruia, luptător comunist, căruia i se înscenează un proces, fiind acuzat de o dublă crimă : a doctorului Săvescu și asistentei sale. Înscenarea o inițiază Martin, șeful poliției locale. Poolo lipsește din țară în timpul „procesului" încercînd reconstituirea ulterioară, ajutat și de relatările lui Iuliu Pop. Dorește tardiv, să dovedească nevinovăția lui Marius Gruia, evidentă pentru orice judecată de bun simț. Crimele de care acesta este acuzat au la bază un impuls pasional și-i sînt total străine, adevăratul autor fiind Luiza Săvescu. El a fost acuzat, doar pentru a i se putea aplica o pedeapsă severă, adevăratul substrat avînd natură politică. Intervenția de apărare rostită de Marius Gruia la proces cuprinde idei clare cu privire la întreaga înscenare. Încercările lui Poolo de a dovedi nevinovăția lui Gruia și redeschiderea procesului exprimă o insuficientă capacitate a opțiunii categorice și intervenției în momentul oportun.

Posesor al unei reale vocații de a sonda zone mai adînci ale conștiinței, reacția ei la stimulii externi sau interiori, Gheorghe Schwartz ancorează, uneori, în roman, într-un inutil și obositor labirint al amănuntului, în unele intervenții prea diluate și discursive ale protagoniștilor, care afectează, evident, structura romanului. Am remarcat unele tehnici abil folosite, cum sînt cea a reconstituirii și evocării. Reconstituirea se face prin acoperirea multor pete albe cu unele note forțate și aici. La acestea se adaugă parodia și ironia, mai ales în **Ucenicul vrăjitor.** Dar, aici, Gheorghe Schwartz punînd mare bază pe efectul imaginației, caută pretexte literare pentru virtuozități stilistice. După opinia noastră volumul nu atinge valoarea romanului **Martorul,** fiind mai disparat în idei și diluat în substanță. El cunoaște bine, se vede, tehnica noului roman și încearcă să o aplice, nu întotdeauna cu bune rezultate. În **Inelul domnului Silar,** din secțiunea **Povestiri fantastice,** transpar reflexe din proza lui Alain Robbe-Grillet. Și dr. Poolo se află într-un fel de labirint, lăsîndu-i-se din partea domnului Silar, mort în condiții misterioase, un inel și o scrisoare prin care acesta îl ruga să transmită inelul unui anume Willybald Frühe. Aventura doctorului Poolo se constituie ca un prilej pentru imaginarea unor infinite ipoteze. Proza care dă titlul volumului – **Ucenicul vrăjitor** – pornind de la un celebru motiv, este o incursiune în imaginație. Acest „ucenic vrăjitor" pare mai terestru, desacralizat, trăind în impresii și imaginații. Aceeași larghețe a imaginației se întîlnește în **Așteptare cu trompetă.** Doi tineri își povestesc unul altuia scene din viața lor, mod de a se încadra într-un sistem de cură a unei imaginare maladii, la indicația medicului. Impresionismul este accentuat pînă la diluarea eului. La polul opus se găsește **Jurnal cu Doru,** unde elementul documentar apare puternic integrat. Jurnalul aparține unui profesor defectolog care urmărește un „caz", încercînd și recuperarea acestuia. Cu **Ucenicul vrăjitor** Gheorghe Schwartz se afla pe terenul exercițiilor pregătitoare pentru o nouă carte de valoarea debutului.

ALEXANDRU RUJA

marginalii

Eminescu și romantismul

Universul imaginar al romantismului poate fi structurat în două serii de simboluri : seria **azurului,** în care intră cerul curat, marea liniștită, lacul, oglinda, orice suprafață reflectantă, albastrul, albul, pasărea, aripa, barca, clopotul, vocea, tăcerea și seria **virtejului** cu, tot între altele, marea agitată, corabia în furtună, ploaia, pădurea, labirintul, pînza de păianjen, orice fel de suprafață pliată, nereflectantă, orice fel de textură, de mișcare rătăcitoare, sinuoasă, șarpele, scrisul.

Cele dintîi sînt **simboluri ale spațiului romantic,** ale încercării literaturii de a se constitui în structuri echilibrate, prin corespondență între planuri și evocatoare ale unui sens stabil, care este în același timp de adîncime și înalt, adică în același timp ale eului profund și ale idealului.

Celelalte sînt **simboluri ale spațiului modern,** ale încercării literaturii de a se textualiza, de a fi proces material, în care eul își multiplică identitatea și se dispersează, se fragmentează contradictoriu, în felul acesta producîndu-se un sens pulverizat care nu se adună într-o concluzie.

Față de simbolurile din seria azurului, toți romanticii, fără excepție, au o atitudine de devoțiune, de acceptare necondiționată.

Față de seria virtejului, există mai multe atitudini : de cele mai multe ori refuz și chiar oroare, mai ales la începutul romantismului, cînd acesta nu era consolidat — la Rousseau — și la sfîrșitul lui, cînd se întrevedea o nouă literatură, vrăjmașă romantismului — la Baudelaire ; alteori indiferență, în totul romantismului, cînd acesta se simte protejat, spre exemplu la Lamartine ; o fascinație obscură, la scriitori care, romantici fiind, tind către altceva, ca Edgar Poe, Hawthorne — în **Litera stacojie** —, Melville ; o atracție fățișă, fără nimic tulbure, la un Théophile Gautier, pentru că de seria virtejului se leagă tema erotică ; în sfîrșit, o atitudine dublă, cînd de respingere, cînd de acceptare. Este cazul lui Eminescu. El apără de obicei valorile romantice și le refuză pe celelalte, dar are o deschidere către ele, aceeași ca și Th. Gautier, deschiderea erotică. Mai cu seamă în **Călin nebunul** se întîmplă așa, unde **pădurea** devine loc privilegiat, dar și în **Luceafărul,** în partitura lui Cătălin. Totuși, ca atitudine generală, Eminescu rămîne potrivnic virtejului, instabilității și în acest sens găsim o confirmare în **Epigonii.**

La prima vedere, s-ar părea că o prăpastie îi desparte aici pe adevărații creatori de nevolnicii lor urmași. De fapt, însă, scrutînd versurile dincolo de intenția poetului, observăm că se încinge în ele o dispută echilibrată între romantic și modern.

Că cei vechi erau — în viziunea eminesciană — romantici, se poate dovedi ușor. Plutind „pe aripi sînte" într-un spațiu vast, ei făceau să-și răspundă „valul" și „steaua", adică alcătuiau structuri analogice care evocau „o altă lume", aflată departe de „astă lume de norol".

În schimb, teoretic vorbind, epigonii nu sînt, cum s-ar putea crede, simpli impostori. Vehemența diatribei eminesciene lasă să se ghicească primejdia, nu doar pentru ținuta elevată a poeziei, ci — în primul rînd — pentru poziția romantică aparată de poet. Semnului romantic, purtător de sens înalt și prestabilit, epigonii le opun un semn tulburător de sens, producător pe această cale de noi înțelesuri care — din perspectiva opusă — au aparența lipsei de sens.

Voi încerca, în tableta următoare, să-mi argumentez părerea și să arăt totodată cum, deși se scîrbește de „epigoni", poetul trece pe neașteptate de partea lor.

LIVIUS CIOCARLIE

lecturi

Lucian Dumitrescu

VALEA SÎNGELUI

Ed. Militară, 1977

Un roman de o factură aparte este **Valea Singelui,** datorat lui Lucian Dumitrescu, autor de versuri și proză, de o inteligență artistică și un simț al cuvîntului remarcabile. Formula noului roman, (pe care l-am lecturat cu plăcere și cu un real interes), originală, uzează de notația fulgurantă, de metafora sugestivă, de replica exactă și tăioasă, de sugerare, mai curînd decît de o construcție strictă, riguroasă, de tip balzacian.

Valea Singelui relatează un episod din Războiul de Independență, roman istoric deci. Fuga de „reconstituire" istorică, de frescă, de „roman total" este manifestă. Autorul nici nu-și propune așa ceva, lucrează pe „schița" narativă, pe discontinuitate, pe „tablou", în care elementele constitutive capătă o ciudată mișcare. În paranteză fie spus, introducerea ca personaj a pictorului N. Grigorescu — chiar reproducerea schițelor de război ale pictorului — sugerează, pentru cititor, însăși metoda de lucru a autorului : schițare fugară, dinamismul liniei grafice, ritm, cînd grăbit, cînd mai lent, urmînd linia desfășurării războiului, de unde senzația de viu, dinamică, a cărții.

Autorul insistă cu deosebire asupra unor figuri proeminente din Războiul de Independență : generalii Cernat și Davilla, Mareie Duce, Nicolae Grigorescu etc. Schițarea portretelor este fugară, ceea ce interesează este marea masă de luptători, dar, mai ales, soarta lor, destinul lor, destinul unei națiuni care-și joacă viitorul pe cîmpul de luptă. Analiza, chiar și în fugă, nu lipsește ; iată, de pildă, atacul Plevnei I, cîmpul de luptă presărat cu morți, poate inutili, înțelegem, cauzele sînt multiple, nu se poate insista asupra lor, războiul e în desfășurare... ; sau, comentariul referitor la poziția Domnului în Războiul de Independență etc.

Lucian Dumitrescu rămîne un autor de aleasă ținută artistică.

I. D. TEODORESCU

Proiect de istorie a poeziei contemporane

PRELIMINARII

1. Cînd se vorbește de o **istorie a poeziei** (a literaturii în genere), se înțelege, indeobște, înșiruirea operelor ce-o reprezintă, înșiruire dirijată, în exclusivitate de ritmica **succesiunii.** E drept, adesea, se recunosc în discontinuitatea cronologică a șirului (despre care se uită că e un proces) diverse **momente** (ceea ce trimite la o viziune sincronică) sau **direcții** (ceea ce ar putea sugera o depășire a fiecărei perspective particulare, într-u sinteza lor). În fapt însă, cercetarea poeziei rămîne — așa cum am spus și altădată — **impresionistă** în metodă și **fragmentaristă** în tratare.

Există, pe de altă parte, și o examinare **sincronică** a fenomenului liric, separată, însă, mai mult sau mai puțin, de examinarea istoriei sale. Un asemenea procedeu (anticipat de sesizarea și descrierea „momentelor") este mai puțin uzitat, dovedindu-se, recunoaștem, ceva mai pretențios : mișcarea unei teme, raporturile dintre ea și altele similare (sau diferite) etc. Cu alte cuvinte, sînt urmărite **conexiunile** interne ale **textului poetic total** (ale poeziei naționale în întregul ei sau în vreunul din „momentele" sale). În acest chip, se ajunge, într-adevăr, la aproximarea structurilor lirice, așa cum pot fi distinse ele, cvasiempiric, într-o secțiune orizontală a fluxului.

2. După opinia noastră, cele două perspective (diacronică și sincronică) se cuvine a fi îmbinate. Numai astfel — credem — se poate întocmi o veritabilă **istorie a poeziei** ; căci numai astfel este descifrată existența reală a structurilor lirice : sistemul se constituie și se dezvăluie numai în timp. El este un proces născător de forme, structura sa este profund dinamică iar dinamismul său este structurat cu strictețe. Iată motivul care înlătură metafizica monografiilor, lăsînd spațiu deschis unei metodologii dialectice. Poezia este o realitate în necontenită devenire, supusă legii înfruntării contrariilor. Poezia în general și poezia românească de asemenea.

3. Fenomenul liric românesc se constituie ca unitate dialectică a două direcții complementare (antitetice) : direcția „cultă", clasicizantă, pe de o parte ; cea folclorică, romantică, pe de alta. Marii ctitori : Macedonski și Eminescu. După ei, liniile se continuă : Barbu — Blaga ș.a.m.d.

Iată, așadar, **tipologia stilistică** a liricii noastre. Ea reprezintă sintagmatica, realitatea supraindividuală a creației. Urmează, în mod necesar, **tipologia estetică** — stabilirea locului fiecărui autor (al fiecărei opere) ; încadrarea estetică echivalează cu judecata de valoare. Iar opera are (poate avea) trei nivele : **aparența, forma** și **sensul.** Cea cu adevărat izbutită le va conține pe toate trei (va fi, altfel zis, aidoma realității : **aparența sensibilă a unității dintre materie, mișcare și diverse însușiri, încadrată în timpul și spațiul estetic).**

În multe cazuri, nu se atinge decît aparența artei (prozodie, anecdotică) ; în unele se conturează și forma (oarecare coerență a imaginii). **Simbolul** (sinteza dialectică între **confesie** — eu creator, timp — și **descriere** — mediu) este, în genere (și inevitabil), mai rar ; totuși, poezia contemporană îl atestă cu o îmbucurătoare frecvență.

Cît despre orientarea **confesivă** ca atare (cu variantele ei : **sentimentală, conceptuală**), ea are reprezentanți numeroși (unii de-a dreptul celebri). La fel, tendința opusă, cea **descriptivă (parnasiană, pastelistă).**

Toate aceste lanțuri (și fiecare „verigă" în parte) alcătuiesc tabloul atît de variat, atît de energic al poeziei române actuale.

EUGEN DORCESCU

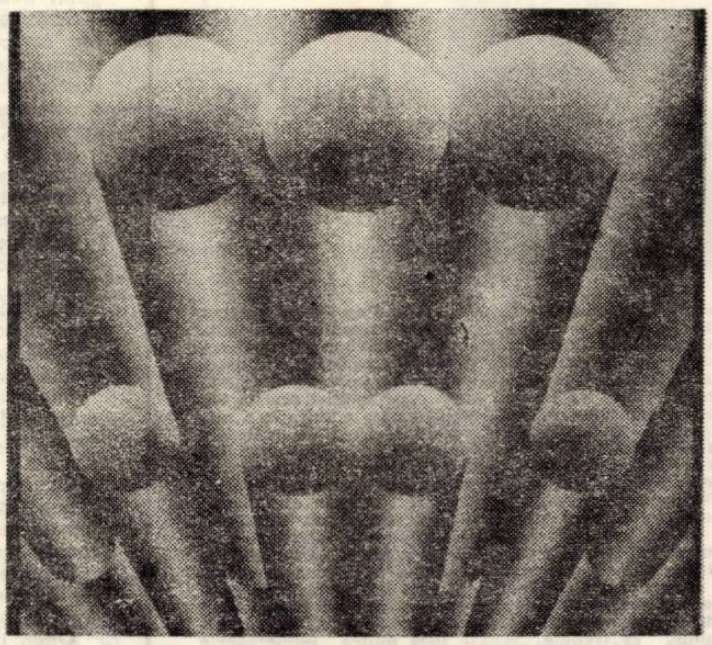

TIBERIU FAZAKAS : „Țevi"

O constantă metaforică

Creator al unei mitologii poetice proprii, Nichita Stănescu își edifică universul asemeni vechilor greci, pornind de la elemente. Dar principiile sale generatoare nu sînt focul sau apa, aerul sau pămîntul, ci piatra, lemnul sau osul : „Pietrele deschid un ochi de piatră, / oasele deschid un ochi de os". În această miraculoasă alchimie poetică, unde mineralul și în general anorganicul participă intens la viața cosmică, osul poate înflori ca o ramură de cais și din el se revarsă imperiile imaginarului : „Va fi o deltă revărsată / din osul stern va răsări / și va urca spre cer vărgată / a vieții mele zebră gri / Voi pune peste ea frumoasă / o șa din pînze de paing / s-o încălzească ne-ntoarsă / numai acei care învinge". Altădată, ca într-un tablou de Magritte, conturînd o atmosferă de stranie încremenire, cerul apare osificat, într-o viziune de grandios geologic : „Mă aflam pe o terasă de pierdere / în timpul nopții sub luna acoperind jumătate / de cer / Dacă nu s-ar fi văzut uneori constelații / noaptea, cerul ar fi fost un omoplat roșu / Linia mării. „Osul poate fi în același timp și element intim al materiei. („Oasele sînt cîrji interioare, / ele susțin carnea și nervii") dar și elementul exterior de astă-dată al materiei spiritualizate : „Ar trebui să alerg, mi-am spus, / dar pentru asta va trebui mai întîi / să-mi întorc sufletul / spre nemișcătorii mei strămoși, / retrași în turnurile propriilor oase / asemeni măduvei, / nemișcați / aidoma lucrurilor duse pînă la capăt". Dar în afară de această ipostază hiperbolică, de această deschidere spre dimensiunile macro-cosmice, „spre alunecarea într-una de cer, / peste sternul enorm" există și celălalt aspect, „suav", esteticizant : „cu trei cai de chiparos / cu trei cai sculptați din os / ce din osul meu die piept / potcovit și înțelept". Devine atît de transparent, atît de suav încît, printr-o insolită metaforă, poetul își imaginează chiar și un os al „respirării". Transparent („pană de os irizată") dar și fluid în același timp, încît „iarna / își lichefiază oasele ei albe și lungi".

Sînt și contexte în care rolul este pur decorativ, ca în aceste versuri : „și ploaia ce-o duc meteorii spre cîmpu-nverzit pînă la os" sau chiar trădînd o anume facilitate și metonimie a imaginației : „Noroi mișcător, de animale suave / înjugate la un plug de os, livid, / arătîndu-ne carne pe dinlăuntru / și-nsăminţînd-o cu craniile flăminde / ale morților de dinaintea nașterii noastre, / crescînd necontenit".

Dar trecînd peste astfel de neîmpliniri, motivul osului formează o constantă metaforică obsedantă, punînd în joc multiple semnificații decantate, aș spune, de la starea existențială pînă la cea augurală : „Încoronăm oasele / cu un nimb al trupurilor. / E dreptul întîiului născut".

Pentru cei cărora li s-ar părea exagerată o astfel de mitificare a dimensiunii grave, poetul, și cu el o dată criticul, oferă și cealaltă față, ironic-ludică, demitizantă, a motivului : „Și-am cîntat din coasta mea / din vertebra ca o stea, / de-a-ncălecare pe-o șa, / pe o șa de cal măiastru, / foaie verde de albastru".

PAUL DUGNEANU

„Spațiul de clemență"

O mină de tineri actori ai Naționalului timișorean au montat, imaginat și interpretat un spectacol de poezie. Sursa poetică ? Versurile poetului băcăuan **MIHAI SABIN,** dispărut dintre noi în 1975.

Un asemenea spectacol de poezie, la Timișoara, poate deveni și un mic eveniment artistic, mai cu seamă cînd el își atinge țelul. Și spectacolul în cauză, în mare parte, și l-a atins. Devenind, pînă la urmă, un spectacol sincretic, la care și-au adus aportul nu numai poezia, ci și dansul și muzica, **„SPAȚIUL DE CLEMENȚĂ"** ne-a sugerat și ideea unor montaje similare de poezie, muzică și dans, eventual și pe texte ale poeților timișoreni, în asemenea întîlniri ale publicului nostru cu spațiul poetic românesc.

Reușind să înalțe și să confere dramatism scenic poemelor lui Mihai Sabin prin arta cuvîntului, a mișcării, a cîntului, **MIRCEA BELU** (realizatorul adaptării scenice) și grupul de tineri actori au atins, în anumite momente, o stare artistică elevată, învăluindu-se în aura patetică a versurilor de a reală plasticitate, răscolind simțăminte, punînd întrebări existențiale, înălțînd în fața spectatorilor simbolurile posibile ale unor tipologii umane.

POETUL (Mircea Belu) a conturat în fața noastră drama poetului-actor-creator, în căutarea echilibrului, a ieșirii din starea incertă a unui zbucium steril, necreator. Vocea amplă a lui Belu a evidențiat duplicitatea personajului, pus între pasiune și luciditate, între vis și realitate. **DRESOAREA (Lucia Doroftei-Moll)** a fost statuară și implacabilă ca destinul, dar și umană și învăluitoare, în momentele cheie. **ACTRIȚA (Irene Flamann-Catalina)** se regăsește numai în spațiul vital al scenei, fiind, după cum îi cere rolul în amplul joc al vieții, candidă sau rebelă, îndepărtată sau terestră. **MENESTRELUL (Eugen Cristea)** a fost jucăuș, colorat, nestatornic și cîntăreț la porțile dorului, implicat, ca și ceilalți, în drama poetului, punctînd, cu ghitara, derularea întîmplărilor. **MUZA (Grete Avram)** din aceeași plasmă cu Menestrelul, fiind și un alter-ego al lui, împarte scena cu el, cînd aeriană cînd pedestră, cînd tăcută, cînd clevetitoare. Între ei toți, ca un liant plutește **BALERINA (Rodica Murgu)** cea care îndeamnă poetul la zbor, la aspirație, fiindu-i alături, stenică și încurajatoare, visătoare și meditativă.

Dacă n-ar fi fost scăpări în recitare, sau „repezirea" textului, înecîndu-se astfel sensul, dacă s-ar fi pus mai mare preț pe calitatea de aur a recitării, pentru a face din cadența fiecărui vers o încîntare pentru intelect și inimă, **„Spațiul de clemență"** ar fi fost un spectacol aproape ireproșabil. Dar chiar și așa, el a însemnat, pentru noi, nu numai simbolul posibil al bîndeții, al înfrățirii relațiilor interumane, al aspirației spre o unificare morală, prin spiritul artei, dar și spațiul încîntător de poezie pură, în care se regăsește, fiecare dintre noi, ba chiar și acei care refuză să o creadă.

Un aport substanțial la reușita spectacolului și-au adus-o **Iosif Moll** (banda sonoră), **Eduard Pucher** (lumini) și **Adrian Berzescu** (regie tehnică).

ION ARIEȘANU

memento

Cîntecul focului

„Dragostea este prima ipoteză științifică pentru reproducerea obiectivă a focului. Prometeu este mai curînd un amant viguros decît un filosof inteligent, iar răzbunarea zeilor este o răzbunare din gelozie. (...) Dragostea nu e decît un foc transmisibil". (Bachelard, **Psychanalyse du feu,** Gallimard, 1967).

Pornind de la această accepție filosofică ancestrală, perpetuată pînă astăzi la toate popoarele, Blaga construiește un mit propriu, acela al femeii-arbore primejduită, ca orice „lemn ai pădurii" de a se aprinde chiar și „de-o rază de lună". Poezia **„Cîntecul focului"** este o poveste despre viață și dragoste spusă înțelept și calm, la amurg, de către un bărbat care știe că din dragostele „bune, rele" rămîn numai „țărnă și inele", că „rareori numai, sfîrșitul nu e cenușă" și care are totuși știința înaltă de a accepta și de a se bucura de trecătorul azi tocmai pentru că îl cunoaște. Este bucuria celui care-și trăiește lucid sentimentele, care se pleacă în fața firii

Biruitor întotdeauna, focul nu cunoaște stavilă. Ca tot ce e supranatural (tocmai pentru că provine din natură, deci supraomenesc) el creează cele mai extraordinare situații : „... Arde-n armură, sub zea, cavalerul, / femeie învinsă, minune fără veșminte strîngînd lîngă vatră".

Dragostea echivalează metaforic cu o sinucidere : „Și-aprind licurici, ei înșiși, din dragoste rugul". Summum a tuturor acestor arderi particulare, iubirea devine nimb al pămîntului, ridică țărîna la rang de stea.

Făcînd această distincție între foc și lumină, între țărînă aprinsă și nimb, putem apropia poetic țărîna de trup, de carnal, iar nimbul de spirit, de sentiment : „Iubirea țîșnește din țărnă și face pămîntului aură, / s-ajungă-n tării, s-acopere crugul". Finalul poeziei convertește focul erotic în moarte.

Pornind de la aceeași suprapunere foc-eros, poezia **Noi și pămîntul** imaginează cuplul unor elemente opoziționale : focul masculin și apa (zăpada) feminină : „Nebun, / ca niște limbi de foc eu brațele-mi întind, / ca să-ți topesc zăpada umerilor goi..." Ridicat deci la rang de universal, de luptă și atracție între două elemente aparent contradictorii, dar care se pot apropia (v. alcoolul, flacăra umedă etc.) acest act erotic este un rug ce are drept pandant cuplul cer (demonul nopții) — pămînt. Finalul poeziei, dorința de a arde pînă la cenușă creează sinteza Eros-Thanatos la nivel micro și macrocosmic.

Iubirea este „sublimul joc" ce „îl mînă spre abisuri" pe cerbul „bîntuit" de ciuta dispărută **(Cerbul),** este un foc sacru ce trebuie întreținut cu grijă pentru a nu degenera în scrumul profan și pentru a-și păstra accesul la înălțimi **(Ceas).** Capacitatea de a arde, calitatea de a se aprinde, aparține exclusiv tinereții **(În jocul vîrstelor).** Și totuși mai există un mic incendiu ascuns și „în inima brîndușei de toamnă", mai poate fi stîrnită o clipă „îndurătoarea scînteie / ce mai mocnește în vatră, / scînteia care aleargă și rîde, / mugurul de lumină / ce arde în sînge ca moartea de albină". Cel ce nu-și mai găsește în sine astfel de scîntei moare „înainte de a muri" **(Cuvinte către fata necunoscută din poartă).**

Tinerețe a anului, vara este anotimpul pereche al tinereții umane, foc propice arderilor sufletești și împlinire a visului erotic. **(Anotimpuri).** Sfîrșitul verii înseamnă sfîrșitul tinereții, „cumpănă a apelor", „muche" a vîrstei, în care toate „ard stins" **(La cumpăna apelor).** Dragostea însăși, chiar tîrzie, este numită „vară a singelui" **(Vară de noiembrie).**

Nucleul focului erotic, loc al patimii către care duce orice drum este Joia focului **(Toate drumurile duc).**

Obiecte ale adorației masculine, femeile însele sînt focuri muzicale, „viori aprinse" **(Viori aprinse, femeile).**

Element contradictoriu, focul se poate transforma din esență a erosului (deci element fuzional) în element separator (fisional), constituent al categoriei departelui : „Depărtarea / a pus între noi carul cel mare pe cer, / apele-n văl, focul în noapte pe dealuri". **(Pe multe drumuri).**

ELENA INDRIEȘ

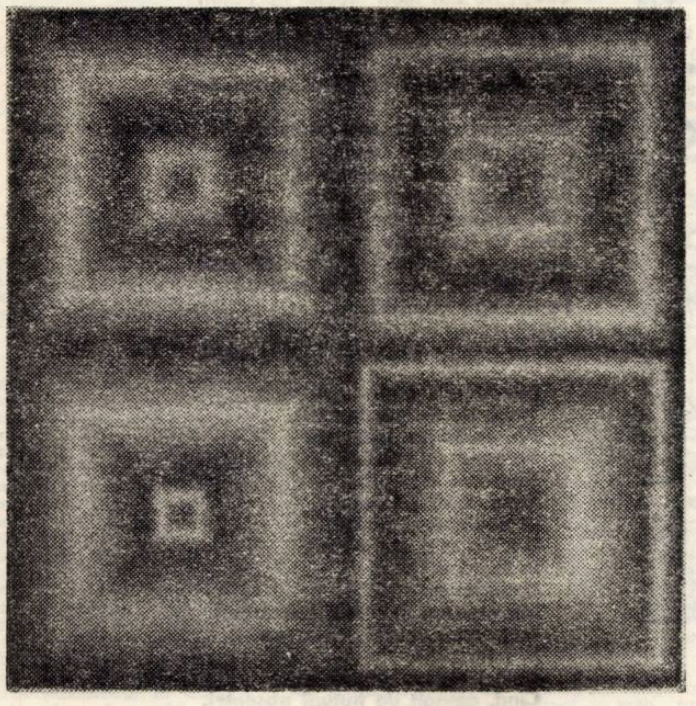

TIBERIU FAZAKAS : „Pătrate concentrice"

Ana-Pop Sîrbu

În viața literară a Timișoarei, Ana Pop Sîrbu a făcut de toate, ba chiar a depășit granițele județului prin activități cultural-artistice și pedagogice. Revista Orizont i-a publicat proze cu eroi sănătoși și cu gospodine vînjoase, gata să se întreacă în muncă și creație, pregătite să capete trese de eroi de roman, după cum aceeași revistă i-a publicat o seamă de recenzii. Nețărmurita admirație a autoarei pentru cei recenzați seamănă șiruri de metafore printre rîndurile înflorite de dor și of, și panică printre unii redactori ai revistei care constatau că autoarea se pricepe la toate, de la calitatea murăturilor prezente în cutare nuvelă pînă la aventurile intelectuale ale Martei Bibescu, slăvite liric. Admirabile au fost cîteva interviuri făcute cu un profesor psihiatru, adulat în întrebări cînd îndrăznețe, cînd pline de sfiiciune poetică. În toate ale sale, de la banala conversație telefonică și pînă la intervenția cenaclieră, de la articolul privind problemele profesorilor de literatură și pînă la comentariul critic, Ana Pop Sîrbu e o poetesă, poetă adevărată fiind în versuri admirabile, ce trebuie scoase însă dintre numeroasele plîngeri puse pe note. Dacă va avea curajul de a renunța la numeroasele-i activități filantropice în domeniul prozei critice, eseistice, cenaclistice, Ana Pop Sîrbu are toate șansele să-și canalizeze energia lirică pe un drum de mare originalitate.

CORNEL UNGUREANU

MADONE DE VÎNT

Alămuri alămuri
Peste ceața din somn
Cînd vin răbdătoare
Umbrele călăreților
Să le adorm

Călăreții nu au lacrimi la treizeci de ani

Își aruncă mantăile
La cotituri veninoase
Sfidînd vîslele madonei de vînt

Călăreții nu au lacrimi la treizeci de ani

Ci săbii nomade
Pe o insulă de ether

Alămuri alămuri
Peste ceața din somn
Cînd vin răbdătoare
Umbrele călăreților
Să le adorm.

E NOAPTE ȘI BURGUL A RĂMAS FĂRĂ NOI

Rîuri rîuri se aud înecate
Fluturii amiezii
Coborîți din smalț
Mătăsuri de toamnă primprejur

E noapte
Și burgul a rămas fără noi
Din cer cad ochii altor lumi
Lunatec drum
Migrează-i înspre drum.

FĂPTURA POEMULUI

Poduri lunecînd
La ivirea curților de fum
Alint
Aprins de zodii
Funii clătinînd
Făptura poemului.

ELEGIE

Îngăduie-mi să înmulțesc cuvîntul
Din rădăcini
Se-aude herghelia
Te-mbuibi cu alga
Cu efemerida
Ascultă cum se bat
Decoruri albe
Să nu te cheme ca polenul viu
Eu te îngrop în glezna mea străină
Și nu îți cer arginți și nici sfială
Asupra mea se-ndoaie nervii toamnei
E liniște în crin.

LUMINA VULNERABILĂ

Cum vii ca o apă nenumită
Cu ochii plini de zidul enorm al pămîntului
Cum te hrănesc fabulele
Și cum rămîn și înoată în întuneric
Printre fibrele tale
Cum stai așa pînă la frunte
Îmbrăcat în clipe
Ușile se deschid
Cad perdelele copilăriei
Numai lumina vulnerabilă
Stă complice
Dinspre tine venind.

IOSIF COSTINAȘ

ATENȚIUNE!... MOTOR!

SCHIȚĂ DRAMATIZATĂ

Acasă la Scriitor. Se fac ultimele pregătiri pentru un interviu filmat.

Scriitorul, la masa de lucru — un birou somptuos, încărcat cu volume și cu manuscrise. Între teancurile de volume, un bust de bronz. Ca fundal, biblioteca Scriitorului, avînd rafturi de la podea pînă la plafon, ințesate cu cărți.

În fața biroului, așezat într-un fotoliu mare, Reporterul TV.

Sunetistul îi aranjează Scriitorului, sub cravată, microfonul-stilou.

Operatorul trebăluiește la aparatul de filmat, montat pe trepied și la sursele de lumină.

Sunetistul (Scriitorului): — Cînd începem filmarea, v-aș ruga să nu mai mișcați. Microfonul ăsta e foarte sensibil.

Scriitorul: — O să încerc, deși...

Sunetistul: — Dacă mișcați, se freacă cravata de el și va trebui să reluăm. Așa cum stați acuma e bine. (către Operator) Ce zici?

Operatorul (vizînd): — În regulă...

Sunetistul: — Am terminat. (Se duce într-un colț al camerei, unde și-a instalat reportofonul, își pune căștile, așteaptă).

Reporterul (Operatorului): — Imediat după prima întrebare, din plan general treci în plan apropiat.

Operatorul: — S-a-nțeles... numai că... ar trebui să luăm bustul ăla de acolo...

Reporterul (Scriitorului): — Chiar asta vroiam să vă rog și eu.

Scriitorul (mirat): — De ce să-l luăm?!

Reporterul (cu tact profesional): — Știți... cum să vă spun... distrage atenția telespectatorilor... (către Operator) Se vede că e Napoleon?

Operatorul: — Prea se vede, altfel...

Reporterul (Scriitorului): — Dacă era... știu eu... un reprezentant al culturii naționale sau universale... dar Napoleon! N-are nici o legătură cu... (se scoală în picioare, vrea să ridice bustul).

Scriitorul (punînd mîna pe capul împăratului și zîmbind vinovat) — Îmi pare rău... nu pot să renunț...

Reporterul (derutat): — Nu acceptați să-l mutăm, deci?!...

Scriitorul (ferm): — Exact.

Reporterul (după ce privește întîi la Operator, apoi la Sunetist, și ei nedumeriți): — E o glumă, sau...

Scriitorul: — Deloc... Știu că vi se pare ciudat, dar... nu m-aș simți în largul meu fără el. Odată l-a dus fiu-meu la școală, pentru ora de istorie și, în dimineața aceea, n-am fost capabil să scriu nici un rînd. Obișnuința... ce să fac... E moștenire de familie și-l folosesc și ca prespapier...

Operatorul (revenindu-și primul din stupoare): Să-l întoarcem cu spatele. Noroc că e fără bicorn!

Reporterul (Scriitorului, cu ironie): — Sper că sînteți de acord să-l întoarcem, nu?

Scriitorul (retrăgîndu-și mîna): Desigur...

Sunetistul (După ce Reporterul a terminat cu Napoleon): Spuneți cîteva cuvinte, de probă...

Scriitorul: — Ce să spun?

Reporterul: — Indiferent ce.

Scriitorul: — Ăăă... unu, doi, trei, patru... Napoleon a fost... un mare...

Sunetistul: — Destul, mulțumesc!

Reporterul: — Așadar, întîi, despre începuturile d-voastră în ale scrisului. Cît mai concis, vă rog...

Scriitorul: — Iubesc concizia, așa și scriu...

Reporterul: — Perfect. (Către Operator și Sunetist) Sînteți gata?... (Ambii încuviințează din cap). Atențiune!... Motor! (cu ton profesional) Care au fost primele d-voastră încercări literare? Cînd ați început să scrieți?

Scriitorul (crispat): — Ăăă... foarte devreme...

Reporterul: — Stop! Vă rog să fiți mai degajat. Puteți să și zîmbiți. Telespectatorilor nu le plac fețele încruntate.

Scriitorul (încurcat): — ...dacă zîmbesc... să nu se creadă cumva...

Reporterul: — Ce să se creadă?!

Scriitorul: — Că nu mă iau în serios...

Reporterul: — Da de unde! Un zîmbet discret nu strică, dimpotrivă. ...Spuneți încă odată „foarte devreme" și așa mai departe. Atențiune!... Motor!

Scriitorul (ceva mai puțin crispat, dar zîmbind forțat): — Foarte devreme... încă din clasa a patra primară...

Operatorul oprește aparatul.

Reporterul (enervat): — Ce s-a întîmplat?!

Operatorul (netulburat): — Păi, în plan apropiat, exact deasupra capului, pe un cotor de carte se vede „BRE".

Reporterul (gîndindu-se la altceva): — Și?...

Sunetistul (amuzat): — À la turca bre!

Scriitorul: — „Zboruri cele-bre",

În sfîrșit, Reporterul pune un volum pe cotorul căruia nu se mai distinge nimic. Revine în fotoliu.

Reporterul: — De la început!... Motor!

Scriitorul (zîmbind în același fel): — Foarte devreme, în clasa a patra primară, cînd am avut de făcut o compunere pe tema... pe tema...

Sunetistul: — Opriți!

Reporterul (iritat): — Ce mai e?!

Sunetistul: — A mișcat. (Scriitorului) Ați mișcat cravata, vreau să spun gîtul...

Scriitorul: — Da... m-am uitat în sus... nu-mi aminteam tema...

Reporterul (autoritar): — Vă rog, vă rog, mult de tot nu vă mai uitați în sus, nici în jos! Gîndiți-vă înainte, acum, de exemplu.

Scriitorul: — M-am gîndit.

Reporterul: — Reluăm de la „am avut de făcut o compunere". (Se încredințează că cei doi sînt pregătiți) Atenție!... Motor!

Scriitorul (uitînd de zîmbet, la fel de crispat ca la început): — Am avut de făcut o compunere pe tema... „Prietenul la nevoie se cunoaște". Învățătorului meu, un excelent pedagog, aproape de pensie pe atunci, mai că i-au dat lacrimile cînd a citit în fața clasei ceea ce scrisesem eu. Încurajat... de acest succes, am făcut, alte cîteva... ăăă... compuneri,... ăăă... Opriți, vă rog!

Reporterul (abia stăpînindu-se): — Ce-ați pățit?!

Sunetistul: — Iar a mișcat!

Scriitorul (vizibil incomodat): — Scuzați... n-am mai putut rezista... mă mănîncă grozav după ureche...

Reporterul (glacial): — Scărpinați-vă!

Scriitorul (după ce se freacă cu ciudă, răsuflînd ușurat): — Pfuuu!

Reporterul (Sunetistului): — Am rămas la...

Sunetistul: — „Încurajat"...

Reporterul: — Repetați de la „Încurajat de acest succes"... Gata!... Motor!

Scriitorul: — Încurajat de acest succes am făcut alte cîteva compuneri... pe aceeași temă,... foarte generoasă, de altfel.

Reporterul: — Ați mai păstrat cumva acele prime dovezi ale talentului d-voastră, scrise la o vîrstă atît de fragedă?

Scriitorul (zîmbind din nou, ca înainte): — Din fericire, da. Chiar de curînd le-am revăzut și doresc... să public un volum autobiografic... pentru școlari, intitulat...

Operatorul oprește aparatul.

Reporterul (exasperat): — De ce naiba ai oprit?!

Operatorul (absolut calm): — E transpirat.

Reporterul: — Și n-ai putut să spui adineauri?!

Operatorul: — Adineauri n-avea broboane. (Scriitorului) Ștergeți-vă bine pe față!

Scriitorul scoate dintr-un sertar al biroului niște șervețele de hîrtie și se tamponează îndelung pe față, pe ceafă și pe mîini.

Reporterul: — Să reluăm... Adică nu, ajunge...

Scriitorul: — ...titlul volumului...

Reporterul: — Merge și fără. Oricum trebuie să mai scurtăm. Acum... părerea d-voastră despre fenomenul literar actual. Gîndiți-vă înainte. Dacă vreți puteți să și notați.

Scriitorul: — Nu e nevoie.

Reporterul: — V-ați gîndit?

Scritorul: — Da.

Reporterul: — Atunci, să-i dăm drumul... Motor! După atîția ani închinați scrisului, cum vedeți d-voastră fenomenul literar actual?

Scriitorul: — Ăăă... ca pe ceva foarte complicat...

Reporterul (După ce așteaptă ca Scriitorul să mai zică ceva): — Stooop! Stop! (Apăsat) Păi, spuneți, explicați-vă!

Scriitorul (mirat): — Am spus! Mi-ați cerut doar să fiu concis.

Reporterul (fierbînd): — Concis, concis, da' nici chiar așa! Ce-o să înțeleagă telespectatorii din asta?...

Scriitorul (fără ostentație): — Cine înțelege, înțelege, cine nu.

Reporterul (ridicînd tonul): — Vă rog, vă rog nu abuzați de răbdarea și de nervii mei!!

Scriitorul (pașnic): — Dar nu înțeleg despre ce abuz e vorba...

Reporterul (tare, răspicat): — Cred că aveți tot interesul să iasă un interviu bun, d-voastră, poate mai mult decît mine!...

Scriitorul (în același fel): — Nu încape îndoială...

Reporterul (ceva mai calm): — În cazul ăsta reluați ideea fără „complicat" și dezvoltați-o! Fiți atenți!... Motor!

Scriitorul: — Fenomenul literar actual este...

În încăperea vecină începe să latre un cîine.

Reporterul (sărind ca ars și ieșindu-și total din fire): — Cine latră?!!!... Nemaipomenit!! Am cerut să fie liniște!! Lătrăturile se întețesc.

Scriitorul (cu un zîmbet umil): ...cîinele nostru... un pechinez... de obicei foarte tăcut. Probabil își închipuie că mi se întîmplă ceva rău (dă să se ridice).

Sunetistul: — Microfonul!

Reporterul: — Stați acolo!! (Se duce și deschide zmucit ușa. E gata, gata să dea peste cîine, care nu îndrăznește să intre, dar continuă să latre cît îl țin plămînii. Reporterul se adresează, fără să-și poată reține enervarea, cuiva din cealaltă cameră) Vă rog, luați imediat cîinele de aici! Nu putem filma! (Trîntește ușa, revine și se lasă cu toată greutatea în fotoliu). Lătrăturile se întrerup brusc.

Scriitorul (simțindu-se dator să spună ceva): — Este un animal extrem de atașat...

Reporterul (ca pentru el): — De speriat!... (printre dinți) Atașat!... Atașat!... (Scurtă pauză).

Sunetistul: — Să reluăm de la...

Reporterul (revenindu-și): — Repetați povestea cu... fenomenul literar, cum v-am sugerat eu!

Scriitorul: — Bine.

Reporterul: — Începem! Atențiune!... Motor!

Scriitorul (concentrîndu-se cu greu): — Fenomenul literar actual... este... deosebit de... deosebit de... complicat...

Reporterul (ridicîndu-se în picioare ca propulsat, țipînd și gesticulînd): — Fără „complicat" am spus!!! Fără „complicat!!!...

Scriitorul: — Dar... voiam să mă explic...

Reporterul: — Se știe, se știe că-i complicat! Toată lumea știe că e complicat... complicat (Se lasă, epuizat, în fotoliu, privind în gol).

Operatorul îi face Sunetistului semnul time out, apoi își trage un scaun lîngă aparat și se așează.

Sunetistul (scoțîndu-și căștile): — Puteți să mișcați!

Scriitorul (alb): — Mulțumesc. (Nu se clintește).

Stau cîtva timp în tăcere. Liniștea este ruptă, la un moment dat, în camera alăturată de lătrăturile pechinezului, mai îndîrjit, mult mai îndîrjit parcă decît prima oară.

Anghel Dumbrăveanu

FRIGUL NEMÎNGÎIERII

În anul cărții nescrise,
A trecut o femeie prin visul poetului,
Schimbînd ordinea prestabilită a firii:
Cireșii au dat mari recolte de fluturi
Iar din trunchiurile merilor
A fost văzută ieșind, seară de seară,
Necunoscuta
Cu trupul chinuit de frigul nemîngîierii.
Văzînd-o,
Zburătorul ce domnea peste merile popoare de dolii
A fost atins de-o boală ascunsă
Și-a zăcut cinci anotimpuri,
Făgăduind, pentru leacuri,
Că-i dăruiește femeii întreaga lui viață.
Ceea ce lămurește
Retragerea poetului în castelele serii
Și decretarea stării de primăvară
Pe-ntreaga planetă.

ODAIA UNEI NĂLUCI

Mă aflam într-o caleașcă
Trasă de fluturi desculți.
Pe caldarîm leneveau
Baloane de păpădii
Și scame de nori.
Eram așteptat undeva,
În odaia unei năluci,
Dar nu mai era nimeni
În toată cetatea.
Umblam pe străzi,
Mă opream în piețe, sub arbori.
Tramvaiele, pustii, dormeau
În intersecții.
Atunci a fost singura dată
Cînd, amăgit de fluturii absenței,
Am plecat pentru o clipă
Din orașul pe care-l locuiam de-o mie de ani.

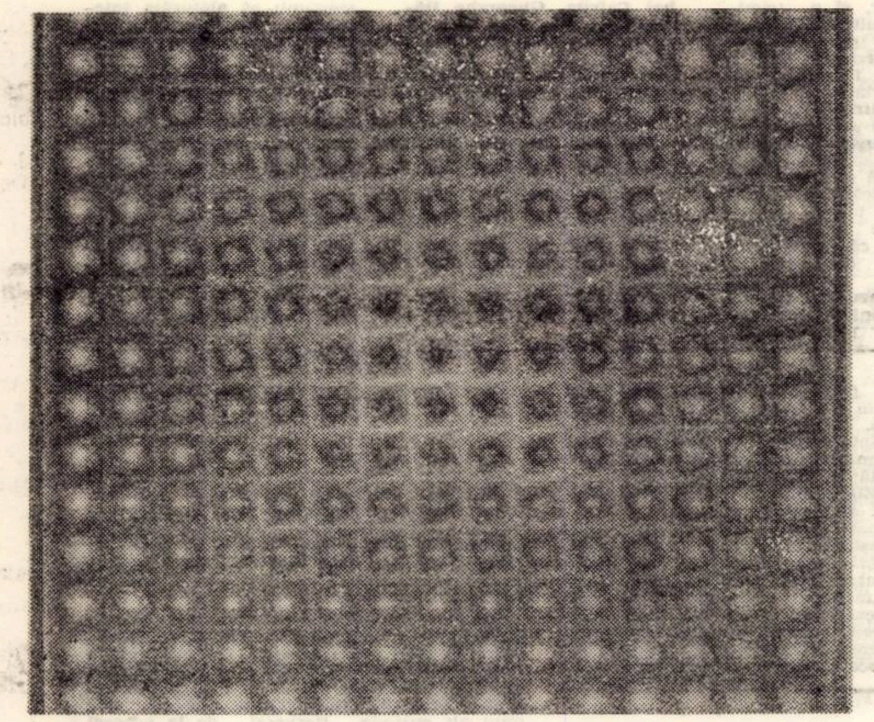

TIBERIU FAZAKAS: „Stele"

sado'eniana

Obraz

Cuvintele c- re denumesc părțile trupului omenesc sînt
temeinic și st- tornic instalate în fondul de bază al voca-
bularului, car- cterizîndu-se între altele, printr-o prodi-
gioasă mobilit- te semantică. Prinse în „angrenaje" con-
textuale difer- e, aceste cuvinte își modifică sensul cu o
mare ușurință dobîndind alte și alte valori și nuanțe, mai
cu seamă figu- ative, așa cum se poate constata din șiragul
de sintagme (care îl las să urmeze: „capul răutăților",
„creierul mun- ilor" (Bogza: „Moții vin din creierul mun-
ților, dau o - tă prin tîrg, se uită lung la vitrine și por-
nesc înapoi - a un topor în mînă"), „Banatu-i fruncea",
„ochi de păd- re" (Eminescu, Floare albastră), „ochi de
fereastră", „u- chile acului", „buza prăpastiei", „gîtul sti-
clei", „a face - ță", „umăr de deal" (Eminescu, Epigonii:
„Visul selbelc- bătrîne de pe umerii de deal"), „brațele
Dunării" (Vla- ută: „În fața portului Hîrșova. . . se îm-
preună cele d- uă brațe ale Dunării"), „cotul rîului", „mî-
nă de oamen- „mînă de ajutor" „palmă de pămînt",
„palmă de loc" (Creangă: „De la Neamț la Folticeni și de
la Folticeni la Neamț era pentru noi atunci o palmă de
loc"), „pumn - e mălai", „pumn de . . " (Goga: „Un pumn
de fire de ot- ă"), „un deget de vin" „a ține piept", „a
da piept" (Em- nescu. Scrisoarea III), „inima pădurii" (Șt.
Aug. Doinaș: „Un prinț din Levant îndrăgind vînătoarea,
/ prin inimă - eagră de codru trecea"). „picior de plai"
etc., etc. Sext- Pușcariu ilustrează fenomenul în discuție
prin polisemia substantivului gură: „bun de gură", „gura
minei", „gura - unului" etc. Interesantă este echivalența
metonimică g- ă = „sărutare": „Înc-o gură — și dispa-
re... / Ca un stîlp eu stam în lună! / Ce frumoasă, ce nebună / E albastra-mi, dulce floare!" (Eminescu, Floare albastră); „Să rîzi mai bine, și să-mi dai / O gură, numai una" (id. Luceafărul). Același sens îl are și diminutivul guriță: „Mîndră, mîndruleana mea, / Roagă-te de maicăta / Să te sloboadă seara, / Batăr pînă la portiță / Să dai badiului guriță". Mi se pare vrednic de relevat amănuntul că, în latină, paralelismul este izbitor: os, oris „gură" (de unde expresia medicală per os „pe cale bucală" și neologismele oral, oralitate) dezvoltă diminutivul osculum, „gură mică", dar și „sărutare", „guriță"! Verbul deponent corespunzător — osculor, osculari — înseamnă, și el, „a săruta".

Este cu osebire relevant faptul că, în limba română, unele denumiri ale părților trupului omenesc se pot combina între ele, producînd expresii figurate de o mare forță sugestivă. Am să amintesc, în această privință sintagma umărul obrazului, întrebuințată mai ales la plural, umerii obrajilor, și definită, în dicționare, după cum urmează: „Partea proeminentă, osoasă din mijlocul obrazului". În sintagma noastră numai primul termen — umăr — se învestește cu o valoare figurativă, metaforică, în timp ce al doilea — obraz — își păstrează, nealterat, sensul propriu, originar. Pentru ilustrarea acestei expresii atît de originale — de fapt, în procesul comunicării, nu ne dăm seama de „originalitatea" ei — voi recurge, bineînțeles, la Sadoveanu, folosind cele două exemple pe care ni le oferă Dicționarul limbii române literare contemporane: „Ca printr-o sită vedeam pe căpitan rězimat în sabie, cu fața neagră și cu dunga cumplită din umărul obrazului"; „Fata, jupînița Ilinca, parcă era ruptă din soare, așa era: albă la pieliță ca laptele, și-n umerii obrajilor cîte o pată ușoară, parcă ar fi picurat cineva cîte un strop de sînge în lapte"

Definind umărul obrazului (umerii obrajilor), dicționarele nu uită să menționeze și sinonimul pomete, atestat, și acesta mai cu seamă la plural: pomeți (Bolintineanu, în DLRLC: „Tușea necontenit o tuse seacă; pomeții obrajilor săi erau neîncetat rumeni"). Deși cuvîntul nu prea sună a... neologism, totuși el este un împrumut din francezul pommette, care înseamnă același lucru („Partie la plus saillante de la joue au-dessous de l'oeil"). Numai că, în franceză, metafora are alt temei. Într-adevăr, pommette este diminutiv de la pomme „măr"! Așadar pomeți ar echivala, pe românește, cu „merișoarele obrajilor"! Capacitatea asociativă a vorbitorilor nu cunoaște limite, descoperind între lucrurile, așezările și întîmplările lumii afinități dintre cele mai neprevăzute...

Sensurile fundamentale ale substantivului obraz sînt, mai toate, identificabile la Sadoveanu. Sensul propriu („față, figură chip"): „Oaspetele acela scump, pîrcălabul Albu, mai mult s-a întristat decît s-a bucurat. Totuși s-a silit să arate obraz vesel și s-a îndemnat a bea" (XIII 383). De înțelesul acesta, propriu, se leagă locuțiunea a-și pune obrazul (pentru cineva), atestată în romanul Mitrea Cocor (ținînd seama de localizarea acțiunii, Sadoveanu se vede obligat să recurgă la... perfectul simplu, chiar și la persoana I!): „Morarul s-a spăriat; a sărit în sus: — Nu se poate; ai contract. Mai sînt trei ani de servici. Mă trage la răspundere. Îmi pusei pentru tine obrazul. Îmi poate cere despăgubire" (XVIII 195). Sens figurat, metonimic („persoană", „ins"): „— Am văzut, tătuță, că-s urme potcovite de cai domnești. Răzășii noștri care sînt la rînd de slujbă nu pun potcoave cailor lor. Așa că trebuie să fi sosit obraze mai subțiri. De obraze subțiri care vin de-a dreptul de la Domnie eu am început a mă teme" (XIII 683). Expresia subliniată se bucură de o anumită recurență la Sadoveanu, prilejuindu-i posibilitatea de a reda, plastic și original, relațiile sociale antagonice, de odinioară. Așa se întîmplă, de pildă, în Nicoară Potcoavă, unde sintagma amintită — desemnînd, ironic, boierimea asupritoare — intră în relație de antonimie cu mișel, cu sensul său arhaic („om de rînd", „om din popor"): „Pan Roman Barbă-Roșă, mai la o parte într-un jilț, aștepta fără sfială județul, avînd încredințare că altele sînt hotărîrile ce se dau împotriva mișeilor și altele cele care privesc obrazurile subțiri ale acestui tîrg de margine, în care fusese osîndit de soartă a-și petrece și el viața" (XVIII 238). E de remarcat că, avînd valoare metonimică („persoană", „ins"), obraz este neutru, și nu masculin, ca atunci cînd are sens propriu: „Te-ai însenina văzîndu-i rumenirea din obraji" (Eminescu, Scrisoarea V).

G. I. TOHĂNEANU

Dorian Grozdan

CHEMAREA DORULUI

Luntrile înfiorate se leagănă legate de mal,
pacea le-o tulbură doar cîte-o spumă de val...

În visele lor s-aprind neliniști, chemări,
să zboare iarăși păsări pe ape spre depărtări...

Vîntul le saltă, vîslele aplecate-s ca mîinile moarte
valuri le cheamă dragostea-n larguri s-o poarte...

Spume vrăjite trupul li-l mîngîie, de maluri se sparg,
visul s-aprinde și-ncearcă zborul spre larg...

Nu-i cine dorul de mînă să-l prindă
numai vedenii plutesc ca o ceață-n oglindă.

Luntrile așteaptă chemarea de dor pe valuri,
doar briza și spuma vrăjită vin către maluri...

Numai tu poate ai putea să le spui
de-acuma unde să-și poarte aleanul... și cui.

ȘI STELELE

Și stelele pe cer îmbătrînesc și mor,
nu știm de le bocește cineva în lumea lor,
bănuim numai departe răbufniri profunde,
miraj ce minții noastre încă se ascunde...

Pe fruntea cerului îmbătrînesc de veacuri stele,
precum în scrinu-închis se ofilesc mărgele,
chiar aseară o stea s-a rupt de lîngă perechea ei
lăsînd pe cer inele ca niște alburii cercei...

De-aseară privirea mi-o rotesc pe necuprins
și nu mă dumiresc steaua cui s-a stins,
dar m-am ogoit, că-n nemăsuratul cerului covor
și stelele, ca și oamenii, îmbătrînesc... și mor...

CLIPELE LUMII

Toate-n lume își au clipa lor de viață și de moarte,
pe răbojul vremii socoteala asta cine să le-o poarte,
căci de-am ști cînd vine vicleană clipa
i-am bara zborul, i-am frînge aripa...

Și-atunci s-ar petrece ca-n basme, toate,
fără dureri, fără teamă și fără de moarte,
dar nimeni nu știe cînd vine și de unde
clipa care prin toate oblonele lumii pătrunde.

Toate-n lume își au fixat pe orbite mersul,
numai clipa vicleană nesocotește tot universul
pleacă și vine cînd vrea și oriunde
și nimeni de ea nu se poate ascunde...

Se pare că numai ea are legea nescrisă
să-i fie intrarea pe orice poartă permisă,
iar noi să rămînem mereu întrebînd:
clipa asta nimeni n-o poate opri nicicînd...
nicicînd?...

televiziune

DUMINICĂ, 14 MAI

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Comoara din insulă. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,35 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 15,40 R.P. Chineză — sub semnul înnoirilor. 16,00 Film serial. Linia maritimă Onedin. 16,50 Fotbal: România — U.R.S.S. În pauză: rezumatul meciului de handbal Steaua — Dinamo (finala Campionatului național. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,20 File de istorie. 19,40 Antena vă aparține! 20,40 Film artistic. Ruy Blas. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 15 MAI

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Panoramic. 20,35 Roman foileton. Familia Palliser. 21,30 Mai aveți o întrebare? 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 16 MAI

8,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (reluare). 11,00 În alb și negru. 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Muzica în imagini. 17,45 Consultații medicale. 18,05 Finala Campionatului Mondial de hochei — grupa A. 18,30 Lecții Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Înfrățiți în muncă, în ideal. 20,20 Teatrul Tv. Vulpea și strugurii de Guilherme Figuereido. Premieră Tv. 21,55 Dans și muzică de pretutindeni. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 17 MAI

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Întrebări și răspunsuri. 10,30 Teatrul Tv. (reluare). 12,05 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Atenție la... neatenție! 17,25 Contraste norvegiene. 17,50 România pitorească. 18,20 Ciclism — secvențe din competiția internațională „Cursa păcii". 18,50 Forum cetățenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Noi, femeile! 20,30 Telecinemateca. Alice nu mai locuiește aici. 22,00 Reportaj de scriitor. 22,20 Telejurnal.

JOI, 18 MAI

15,55 Telex. 16,00 Teleșcoală. 16,30 Curs de limba rusă. 17,00 Fotbal: F.C. Constanța — F.C. Argeș. 18,50 R.P.D. Coreeană. An jubiliar. 19,10 Ansambluri corale muncitorești. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,10 Tezaur folcloric. 20,20 Ora tineretului. 21,20 Telerecital Silvia Popovici. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 19 MAI

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (reluare). 11,35 Corespondenții județeni transmit... 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Film serial pentru copii. Cuore. 19,30 Telejurnal. 20,00 Reportaj Tv. Tipografii. 20,20 Film artistic. Darul de logodnă. Producție a studiourilor italiene. 21,30 Revista literar-artistică Tv. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 20 MAI

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton. Familia Palliser (reluarea episodului 12). 13,00 Curs de limba spaniolă. 13,25 Concert distractiv. 14,15 Creatorul și epoca sa: Geo Bogza. 15,00 Stadion. 16,45 Clubul tineretului. 17,45 Agenda cultural-artistică. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională 18,30 Antologia filmului pentru copii și tineret: Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,40 Mari filme western. Legea și Jack Wade. 22,10 Întîlnire cu satira și umorul. 22,30 Telejurnal. Sport.

televiziune

teatru

„SOMNOROASA AVENTURĂ"

de Teodor Mazilu,

la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț

Teodor Mazilu spunea, după spectacol : „... am avut o bucurie foarte științifică. .. pentru prima oară nu-mi sînt redate personajele ci sensul piesei . .".

1) Regizorul Nicolae Scarlat a mizat pe trupa **Teatrului tineretului** în măsura în care a mizat pe propria-i tinerețe, în a imprima reprezentației cu „Somnoroasa aventură" un **sens treaz,** pe măsura piesei, un **stil treaz,** pe măsura autorului. A miza pe tinerețe, ne-am reamintit prin Nicolae Scarlat, poate însemna a porni la drum, spre spectacol, cu bastonul de mareșal al gîndului proaspăt, lucid. Scenografia lui **Vasile Jurje** a găzduit generos, în formă și idee, discursul regizoral. Este cazul unei montări unitare, una dintre aceleа despre care spunînd „foarte bună" înțelegem că răspunde la foarte multe comandamente. Afișul și programul de sală nu fac corp **aparte . . .**

2) Stilul Mazilu s-ar revendica, măcar pentru lucrarea **dramatică** în discuție, dintr-un paradoxal amestec de **pasionalitate și poezie ; prima** răstrîntă asupra lumii dinafară, a doua — aură „necesară" emanată de „înlăuntrul abisal" al personajelor. Satira maziliană decupează o periferie socială și spirituală. Zeii tutelari ai acestui teritoriu cred, în „natura și cultura" lor, în **a avea și a părea.** Ei se înscriază unei posibile galerii de mediocri acumulatori de obiecte, respectabilitate, spațiu și timp. **Fascinația personajelor în căutare de orice,** vine, aici ca și aiurea, din echilibrul precar — între bezmetica agitație prin noțiuni lucruri, dimensiuni istorice și cosmice — și poleiala de simțire care-i îmbracă asemeni unei haine de împrumut, de staniol. **„Nu vii cu mine în neant" ?** întreabă Gabrieia, în vreme ce Gherman rămîne **„omul serios** pînă la ultima suflare a vieții", Ogaru simte **„chemarea insistentă a iubirii" . . .** Ori, **„nu-mi răsfoiți rănile trecutului, puterea de a ride",** sînt replici care spun în subtext: este vorba de istoria și cosmul pe care ambiția și gîndirea bezmetică, atît cît le pot atinge le vor „achiziționate" Rapacitate cotidiană, mizerabilitate cotidiană, numite Gherman, Gabriela, Cleo, Ogaru, Manole. O privire regizorală lucidă l-a ferit pe Nicolae Scarlat să împartă personajele, după glazură, în „pozitive" și „negative". Nuanțat, ele **sînt** și fac aceeași lume . . .

3) Se joacă în „bucurie și libertate" . . . „Somnoroasa aventură" debutează, recomandată de banda sonoră (vocea aceasta și ilustrația muzicală a întregului spectacol aparțin regizorului) ca o reclamă de „superproducție" la T.V. — cunoașteți tonul —, vedetele apar sub spot, existența începe a se sărbători „cu apă minerală". Decorul este suma unor cutii de ambalaj ; etichetele indică un conținut, cînd posibil, cînd imposibil. Ele deconspiră o existență împachetată. Personajele le introduce în scenă, le reașază, cutiile devin, în final, bolovani de carton pentru sisifii actori-personaje. **Recuzita** este „de gen" : pahare de plastic „cu model", o sticlă în superb stil kitsch contemporan „trunchi de copac cu cioturi de cocă lăcuită" . . . Costumele sînt „în rimă" : Gherman, de pildă poartă haine de confecție gri comun, rever îngust trei nasturi, pantalon „lejer", cămașă cu dungi grena șters, cravată cu buline albe pe fond albastru și o inconfundabilă pălărie de „om serios". „Stilul" și „combinația" coloristică se regăsesc în vestimentația celorlalți interpreți. În această ambianță, replica e tratată, uneori, stricto-senso și executată (: „taie-mi cravata cu foarfeca" . . .). Actorii individualizează cu umor **semnificația** fiecărei scene. Ar fi fals dacă am lăsa să se înțeleagă că spectacolul se oprește la satira prostului gust ; incizia satirică este mult mai profundă. Este pus în discuție, pornind de la datele textului, un mod de existență fals, burghez, periculos și condamnabil atît în virtutea unor percepte morale cît și din perspectiva realității sociale. Pentru că, nu vom spune o noutate, orice mediu bolnav conține valențe înfestante pentru lumea din care, natural, face parte. Spectacolul nu acordă însanității socio-morale agresive drept de apel ; considerăm, de aceea că militează profund angajat, pentru eradicarea „răului", implinînd menirea însăși a satirei. Înainte de a extrage privirilor noastre, judecății noastre, felia de lume pe care o acuză deschis, regizorul

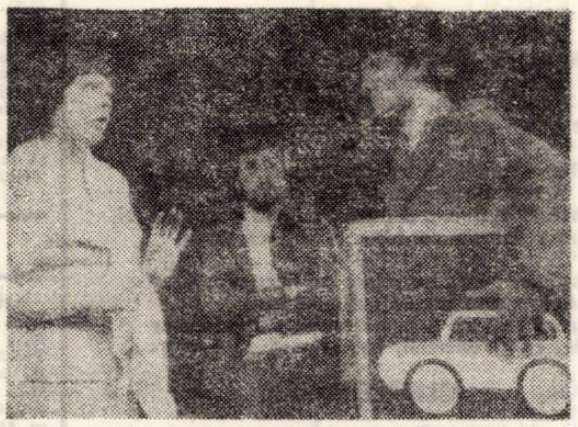

În imagine : Carmen Petrescu, Mihai Cafrița, Dragoș Păslaru

„cîntarea României"

TEATRUL TÎNĂR — în Centrul Universitar Timișoara

Avem uneori senzația că între teatrul de amatori și cel profesionist ar mai fi de constatat o singură deosebire esențială : caracterul ocazional, sporadic, al celui dintîi. Afirmația poate părea hazardată, dar dacă admitem că inițiativa de a gîndi independent rămîne, în ultimă instanță, un indiciu sigur de profesionalism creator, conchidem că manifestările amatorilor se ridică adesea la un nivel profesionist propriu-zis.

Competiția studenților timișoreni a adus în fața publicului, în perioada 8—12 aprilie, cîteva formații care au reușit să atingă un asemenea nivel. Nu au lipsit, firește, nici improvizațiile subțirele, nici spectacolele fanate prin utilizarea unor venerabile trucuri ale meseriei, dar nu despre ele va fi vorba aici, căci nu ele au dat tonul acestei sărbători studențești. Cîteva din cele mai bune spectacole, **„Răceala", „Lecția de fiziopatologie", „Mă schimb, dar nu pier"** s-au remarcat prin desfășurarea lor în spații improvizate, amfiteatre sau simple săli de mici dimensiuni lipsite de decor, prin îndrăzneala de a juca în mijlocul publicului, ceea ce a reușit să conducă la realizarea unei forțe sporite de impact a sensurilor transmise. (În treacăt fie spus, asemenea „îndrăzneli" stilistice nu sînt prea frecvente în teatrul nostru, care se închistează — pe măsură ce se îndepărtează de capitală, de regulă — în spațiul rupt de public al vechii scene de tip „cutie cu iluzii"). În general, aceste spectacole s-au impus prin neconvenționalismul ideilor regizoral-scenografice și prin fermitatea mesajului transmis, ceea ce a estompat lipsa de experiență detectabilă în rostirea imperfectă și comportamentul scenic al cîte unui interpret mai puțin exersat, sau mai reticent.

Maniera de joc a trupelor studențești acționează ca o infuzie de prospețime asupra spectatorului obosit și agasat de eterna repetare a unor soluții regizorale depășite, compromise, muzeale ; aceasta, chiar dacă soluțiile propuse în cazul de față nu sînt tocmai inedite, ci au mai fost încercate de alți mari regizori. Și ar trebui încă să nuanțăm : cuvîntul „prospețime" trebuie înțeles aici prin prisma relativei noutăți a viziunii regizorale ; ideația spectacolelor este uneori modernă, dar, din păcate, ea nu este suficient servită de o interpretare convinsă. Cu sau fără voința expresă a realizatorului, se ajunge uneori la o detașare pseudo-brechtiană, care dă impresia unei elaborări exclusiv intelectuale a rolurilor ; lucru care s-a observat, de pildă, în **„Răceala"** de Marin Sorescu, montată de **Ioan Crăciun,** student filolog, distins cu premiul special pentru regie. Se simte în cazul acesta, ca și al altor tineri regizori prezenți la actuala manifestare, deprinderea de a mînui idei, mai curînd decît aceea de a conduce oameni — și aceasta n-o putem pune decît pe seama lipsei de experiență și, mai ales, a timpului fatal insuficient alocat pregătirii spectacolului. Au existat însă aici și contribuții actoricești convingătoare : **Carmen Pădure** și **Ioan Morar** (distins cu un premiu de interpretare), printre alții. Am insistat asupra spectacolului lui Ioan Crăciun, acesta fiind, după părerea noastră, caracteristic pentru aspectul celor mai bune reprezentații aflate în competiție, în tot ce au avut ele reușit sau mai puțin reușit. Spațiul nu ne permite comentarea detaliată a tuturor reprezentațiilor de bună calitate care au trecut rampa. Ar fi să comitem însă o nedreptate dacă n-am aminti că „Lecția de fiziopatologie" de Mihai Neagu Basarab (trupa **„Thalia"** a Universității, regie — **Sandu Popescu**) a reușit să fie un act de angajare civică disimulat în voluteie unui joc tulburător și feroce de-a sensurile realității, că spectacolul cu **„Columb"** de Jura Soyfer (trupa Electrotehnicii, regizor **Horia Ionescu,** de la Teatrul Național) a fost unul politic, cu montajele literare **„Oratoriul Eliberării"** (trupa Medicinei), **„Mă schimb dar nu pier"** trupa Facultății de construcții, (regia **Dan Manolescu**) și **„Călătoria"** (secția maghiară a studioului „Thalia") au fost într-un mod foarte decis teatrale, justificînd astfel alăturarea lor formațiilor de teatru.

Ștacheta calitativă a acestui mic festival s-a aflat la o înălțime nu tocmai comodă ; teatrul studențesc timișorean ar putea fi reprezentat onorabil și în întîlniri de mai mare anvergură.

DAN WEIL

„pune la cale un război al pubelelor", o luptă între „zeii recipientelor de gunoi", așezînd, astfel și mai limpede personajele sub semnul corolar cuvenit. Este, desigur, și o „trimitere socio-culturală" dar și un exemplu pentru umorul dur, sarcastic pe care îl practică, în spectacol, Nicolae Scarlat . . .

4) În teatralitatea sa, „Somnoroasa aventură" este o reprezentație expresivă, fluentă, unitară, bine ritmată, plină de fantezie și măsură comică. Actorii demonstrează talent, bucurie, tinerețe și libertate — faptul că „stilul Piatra Neamț" continuă să funcționeze. Alături de **Dragoș Păslaru,** de o plastică și disponibilitate comică dezarmantă (actor care se afirmă astfel pregnant datorită bunei noastre dramaturgii originale), evoluează : **Eugenia Balaure, Carmen Petrescu, Mihai Cafrița, Gheorghe Dănilă.** Ne vor ierta aceștia de a-i fi enumerat doar, dacă vom spune : adeziunea manifestă a devenit obligatorie pentru critic datorită izbînzii lor . . .

5) Pentru că „am avut o bucurie foarte științifică", pentru că spectacolul piatranemțean contrazice evident și opinia lui Teodor Mazilu despre piesa sa, exprimată cu mult timp în urmă, dar și opiniile învechite care continuă să se exprime, prin indecizie, la adresa „dramaturgiei problematice", ne fie permis (cu toată rigoarea și responsabilitatea critică, cu obiectivitatea criticului care salută mai accentuata prezență a dramaturgiei originale pe afișele acestei stagiuni) să alăturăm interogației ce „închide" programul de sală (în grafia **Danielei Codarcea — a**mintind de „grafia" finalului „Somnoroasei aventuri") o întrebare **critică :** de ce, totuși, atît de rar, pe scenă, piesele acestei atitudini exemplare, acestei aspirații de a participa, de a nu rămîne inert la efortul construcției noului social cu care vine, original în dramaturgia română contemporană, și Teodor Mazilu ? . . .

A. C. IORDACHE

Ipoteze, teorie și adevăr istoric

2050 — PAGINI DE ISTORIE

În lumina ideologiei marxiste, istoriografia nouă românească promovează elaborarea unor explicații mai profunde a proceselor istorice, acționează pe un front mai vast al cercetării, iar aria de investigație, în procesul cunoașterii, își lărgește mereu suportul teoretic și practic prin noi metode adecvate rigorii unei analize științifice.

Într-un astfel de cadru — ce semnifică însuși modul de a înțelege istoria, în perioada cînd întîmpinăm sărbătorirea a 2050 de ani de la ființarea primului stat strămoșesc — a fost demonstrat cu autoritate științifică adevărul istoric privind localizarea anticului TIVISCO-TIBISCUM pe vatra actualului municipiu TIMIȘOARA

Temeinicia argumentației și claritatea logicei au impus masiv acest adevăr istoric, care, timp de un secol și mai bine, a fost atît de mult controversat. Demonstrația însăși aduce un adaos de originalitate la patrimoniul nostru spiritual, întrucît problema respectivă lămurește o seamă de aspecte privitoare la etnogeneza poporului român în zona de sud-vest a țării, în Cîmpia bănățeană.

Iubitorii de istorie, marele public, au avut posibilitatea să urmărească cu atenție prezentarea acestei probleme atît în „Revista de istorie" (nr. 6/1976 și 12/1977) cît și în paginile revistei „Orizont" (nr. 6 și 10 din februarie și nr. 16 din aprilie, 1978).

Cu toate acestea, am avut surpriza să întîlnim într-o publicație recent editată de **Muzeul din Caransebeș (Studii și comunicări de etnografie și istorie, 1977)** — un articol (Petru Bona — Richard Petrovszky „Tibiscum și drumurile romane din Banat. Însemnări pe marginea unui articol") în care, autorii își propun să combată această teză (este vorba de teza formulată în lucrarea istoricului bănățean I.D. Suciu — Contribuții la problema continuității : castrul Timiș — publicată în Revista de istorie nr. 6/1976).

Oricît am dori să dăm un sens rațional intențiilor lui P. Bona și Richard Petrovszky, (autorii acestei pseudo-încercări de polemică istorică), nu găsim o explicație verosimilă care să justifice cît de cît opiniile lor chiar dacă, prin indulgență, am aduce și scuze unui așa-zis sentimentalism local. Pentru că, în fond, problema identității TIMIȘOAREI cu TIBISCO-TIBISCUM nu lezează cu nimic entitatea și importanța istorică a celuilalt toponimic antic sinonim — cel de la Jupa — Caransebeș.

Nimeni n-a contestat valoarea istorică a vestigiilor aflate din abundență, în așezarea arheologică de la Jupa. Natura însăși a fost aici atît de indulgentă încît a făcut o mare favoare posterității, lăsînd la suprafață, la vedere, un castru roman cu o așezare civilă în jurul său — invitînd astfel pe urmași **să privească și să cerceteze, fără prea mult** efort, o pagină de piatră din trecutul plin de glorie al neamului românesc. Nu s-au contestat nici drumurile romane care converg spre zona Caransebeș — Jupa, chiar dacă traiectul lor, în zona castrului, mai poate suferi unele precizări de detaliu.

Ceea ce s-a contestat totuși a fost o absurdă ipoteză emisă de Ortvay Tovadar, la finele secolului trecut, prin care acesta desființa pur și simplu o localitate daco-romană — TIVISCO de la Timișoara — recunoscută de trei mari istorici-geografi ai antichității — și falsifica un document cartografic de valoare și precizie documentară indiscutabilă, cum este Tabula Peutingeriană. Drept urmare, acreditatea acestei false ipoteze — de interferență a celor două toponimastice antice, aparent asemănătoare ca denumire — s-a impus, într-o anumită perioadă, deși se formulau multe rezerve, nu pentru că demonstrația ar fi avut vreo acoperire științifică hotărîtoare, ci pentru faptul că ea venea în sprijinul teoriei röslerіene, adoptată de istoriografia oficială maghiară, la finele secolului trecut și în primele patru decenii ale secolului XX.

Ori atestarea unui TIVISCO daco-roman la Timișoara, în plină zonă de cîmpie timișană, precum și a celorlalte localități aferente itinerariului respectiv, — ar fi compromis chiar din fașe aberantele teorii ale lui Röesler, Hunfalvy et comp. ori absurdele teze ale lui Buday, Parduez și Alföldi.

Ceea ce surprinde însă în încercarea de polemică a autorilor din Caransebeș nu sînt contra-argumentele (perimate și ele), pe care vor să le prezinte drept originale, ci așa-zisa „obiectivitate strict științifică" sau „prudență" (! !) — (pag. 377) — noțiuni sub egida cărora ei pretind că abordează problema.

A ne opri la toate probiemele ridicate de Bona și Richard Petrovszsy ni se pare inutil, deoarece recentele lucrări publicate referitor la TIVISCO-TIMIȘOARA oferă răspunsurі anticipate. Dar, din respect față de publicația caransebeșeană, adăstăm asupra cîtorva probleme ridicate de respectivii autori.

Referitor la istoricul geograf Ukert (invocat de I.D. Suciu) se reproșează că acesta n-ar fi cunoscut zona și, ca atare, a greșit cînd situează TIBISCUM (cel de la Jupa — Caransebeș, lîngă Căvăran (p. 382). Noi credem că Ukert n-a greșit deloc și că acesta **cunoștea denumirea** medievală de KAVARAN-SEBEȘ (vezi I. Miloia, Căvăranul în Evul Mediu, în An. Banatului. IV, 1-3, Timișoara, 1931, p. 33-34). De asemenea precizăm că amplasamentul acestui castru se află, aproximativ, la jumătatea distanței dintre localitățile medievale KAVARAN și CAVARAN-SEBEȘ și deci, în oricare alternativă, Ukert a procedat corect.

Cîmpia Banatului n-a fost în antichitate chiar o **„mlaștină"** (p. 383) așa cum se insinuiază (vezi argumentele contrarii, din lucrările naturalistului Al. Borza). Dacă ar fi fost o „mlaștină" nu s-ar afla urme a zeci de așezări ale căror continuitate de locuire se desfășoară pe un interval de peste două milenii. Constructorii drumurilor romane nu ocoleau mlaștinile, ci le traversau printr-un sistem special de podețe respectînd cu strictețe principiul drumului drept (vezi și D. Tudor, **Arheologia Română,** București, 1976, p. 97).

Curioasă este părerea autorilor respectivi atunci cînd susțin că localitățile menționate de geograful Ravennat „n-ar fi existat la sfîrșitul sec. VII" și că (redăm textual fraza autorilor — pag. 385) „acest fapt nici nu este posibil datorită năvălirilor și chiar stăpînirilor diferitelor popoare migratoare ce s-au perîndat prin această regiune" (? !). Sînt de prisos orice comentarii asupra acestei „opinii" care se mai și pretinde a fi „științifică".

După Bona și Petrovszky — Ptolemeu greșește. Greșește și Castorius. Greșește și Geograful din Ravenna. Greșesc în serie : Ukert, D' Anville, Vivien de Saint Martin, Cummont, Forbiger ... greșește și I.D. Suciu, în schimb „nu greșesc" Bona și Petrovszky ! !

Incapacitatea de a demonstra contrariul nu se justifică cu scuza că bibliografia indicată în favoarea tezei de continuitate **„nu le-a fost accesibilă"** (p. 380, nr. 15). Atunci cum își pot permite polemiștii respectivi să vorbească despre **„interpretări de izvoare într-o manieră strict științifică" ?** (p. 377), Cum se explică faptul, că în schimb, scrierile ce dezvoltă teorii contrare, — le cunosc ? Și încă foarte bine ! Și dacă lucrările lui Ukert sau D' Anville nu le-au fost accesibile cum de nu le-au fost accesibile și ale altora, ca de pildă : F. Cummont, Forbiger, Miletz, Vivien de Saint Martin, Patsch, C. Daicoviciu ? (și lista rămîne deschisă). Toți cei indicați : istorici, geografi, arheologi, au semnalat urme de localități romane în cîmpia timișană, pe baza unor temeinice cercetări în diverse domenii. De asemenea, Academia R.S. România, a publicat „Fontes Historiae Daco-Romaniae" în care figurează și cei trei autori antici ce vorbesc despre două localități Tivisco, fapt ce nu poate fi ignorat nici în cercetarea problemei în discuție.

Autorii pun la îndoială afirmațiile lui G. Posteinicu — custode de muzeu din Timișoara în perioada interbelică — referitor la factura romană a obiectelor aflate în raza orașului Timișoara (p. 378), dar, în același timp, apreciază interpretările ambigue ale unui alt custode, Berkeszi, de la aceeași instituție.

Harta întocmită de autori cu drumurile din jurul Castrului de la Jupa (p. 385) poate să devină un document numai în clipa în care vor exista demonstrații și argumente sigure și, bineînțeles, publicate în rapoarte de săpături, însoțite de profile transversale. Momentan, aceasta este o prezentare a unei simple impresii. Pînă atunci le oferim și noi cîteva puncte de sprijin, pe care ni le furnizează documentul cartografic KOXXXIII.61, sc. 1/36.000, 1874 (1907). Pe acesta figurează, pe malul drept al Timișului și vis-a-vis, de poarta praetoria, un drum cu direcția spre satul Iaz. Acest drum apare flancat de toponimele „Trojan" și „sat regesc" — denumiri ce spun ceva mai mult decît vagul „sat bătrîn" menționat de autorii din Caransebeș. Informația documentară respectivă poate clarifica, chiar și cronologic, unele concluzii privind locuirea în jurul castrului Tibisco-Tibis de la Jupa — Caransebeș.

Tot referitor la harta anexată de autori, reținem nota forțată în trasarea drumului roman ce vine dinspre Păltiniș, ultindu-se că un astfel de drum roman intră și iese dintr-un castru prin cele două porți (dextra și sinistra) ce flanchează via principalis și în nici un caz prin poarta decumana (unde nu poate fi decît o alee de serviciu ; cazuri excepționale sînt rare și atunci datorate terenului — ceea ce nu-i cazul în exemplul nostru). Prin această mică „eroare" de la regulile castrametației romane, autorii au vrut să evite cu grijă marcarea unei legături rutiere cu zona de vest și de cîmpie a Banatului, cu apropiatele așezări de la Tincova, Jdioara sau Criciova, unde de asemenea sînt atestate vestigii romane, dar, din păcate, ignorate și acestea de la o investigare sistematică din partea celor care ar fi trebuit să le cerceteze.

C. RĂILEANU

muzică

Prezența unui dirijor american la Timișoara sau poate mai degrabă întîlnirea cu lumea beethoveniană, propusă de acesta, a fost condiția transformării obișnuitului simfonic într-un remarcabil festin artistic. Receptiv, publicul a umplut sala „Capitol", șirul lung al solicitanților, compact chiar după ce primele acorduri au prins să răsune, încredințate că bucuria muzicii rămîne o componentă organică în conștiința și sensibilitatea contemporană.

Programul a cuprins Uvertura „Inaugurarea casei", cel mai frumos concert pentru pian, după „Imperial" nr. 4 și celebra Simfonie a „Destinului". Dirijorul Fr. Maraffi este, cel puțin ca apariție, de o mare originalitate. Incită prin verva gestului, cordialitatea cu care primește și răsplătește aplauzele, prin grija excesivă de a-și manifesta autoritatea asupra orchestrei. Pedanteria cu care-și onora sarcina indicării fiecărei voci a edificiului sonor a fost ușor supraiicitată, gîndindu-ne la enorma popularitate de care se bucură Simfonia a V-a. Incită însă, înaintea acestora, puternica sa trăire interioară, exploziile unui temperament vulcanic, materializare prin gesturi poate exagerate, dar care în final au determinat orchestra la o execuție care frapa tocmai prin această nedisimulată, spontană participare la prometeica luptă pe care Titanul o oficiază cu stihiile neîmblînzite ale destinului. Versiunea sa a adus două elemente diferite — o precipitare neobișnuită a Andentului părții secunde și o augumentare de tempo în final. Realizează astfel mai pregnant teribila încordare, efortul supraomenesc pe care omenirea trebuie să-l parcurgă spre a păși în rîvnita apoteză a Cîmpiilor Elizee.

Pianistul Gh. Halmoș, prezență rară pe podiumul nostru, a dat muzicii beethoveniene o altă posibilă ipostază : dimensiunea interiorizării, unde risipa de energie și forță voliționlă va fi compensată de elevația intelectuală obținută, de rafinamentul sonor dispersat în cele mai pastelate nuanțe. Condiția tehnică, ireproșabilă !

În ciclul concertelor lunare dedicate studenților centrului universitar, Filarmonica a susținut un medalion Haydn, din care am decupa preferențial, contribuția solistică a Feliciei Stancovici. O pianistă care-și cucerește auditoriul prin calitatea tuché-ului, robust și totuși nuanțat, prin unitatea stilistică obținută — infuzată discret cu unde de suflu romantic (Cadența), racolate însă unui concept unic — prin profunzimea imaginilor sonore recreate. Ne aflăm cu siguranță în fața uneia din cele mai bune pianiste ale orașului, pe care cu plăcere o așteptăm reprogramată și în concertele Filarmonicii de la sediu.

DORU MURGU

cenaclu

Tema ultimei ședințe de lucru a Cenaclului Asociației scriitorilor din Timișoara și al revistei Orizont a fost aceea a **debutului în poezie.**

În deschidere, poetul **Anghel Dumbrăveanu** remarca semnificația apariției în 1977 a nu mai puțin de 8 volume de debut în poezie, ai căror autori sînt : Sabin Opreanu, Valentin Tudor, Vasile Dan, Ana Selena, Valeriu Bârgău, Petru Ilieșu, Victoria Corina Sein, Nicolae Bădilescu. Această apariție în grup face dovada că la Timișoara, în această parte de țară, există o efervescență creatoare remarcabilă. „Sînt multe talente și avem datoria să le sprijinim" a spus Anghel Dumbrăveanu. În continuare, despre debut și despre condiția debutantului azi, au vorbit criticii literari Marcel Pop Corniș, Eugen Dorcescu, Lucian Alexiu. **Marcel Pop Corniș** pune problema criticii privitoare la debuturi, a formelor de receptare a creației debutanților, semnalînd că uneori apar comentarii superficiale în presă. **Eugen Dorcescu** formulează aprecieri diferențiate privitoare la valoarea volumelor apărute în 1977. „Cîteva din volumele apărute pot concura pe cele mai bune apărute în anii trecuți". Remarcă în special volumele lui Vasile Dan, Sabin Opreanu. Volumul Anei Selena e mai puțin izbutit. **Lucian Alexiu :** „Acești autori sînt în primul rînd niște inteligențe culturale, care știu pe unde se află spațiul poetic propriu". Remarcă situația că în ultimii ani s-a revenit la niște modele mai vechi și în acest sens consideră că, de pildă, poezia lui Valeriu Bîrgău „se află în teritoriul poetic al lui Ion Gheorghe". Marcel Pop Corniș intervine comentînd termenul de model, „asimilabil celui de manieră" și constată că puțini debutanți sînt luați în seamă, pentru că s-a ajuns la o pulverizare a manierelor... Există poeți careb eneficiază totuși de campanii de presă — dacă se află la București sau Cluj". **Ion Arieșanu :** „E un act de cultură ce facem noi acum cînd îi comentăm pe acești tineri, pentru că însăși apariția a 8 volume de poezie la noi, aici, reprezintă un act de cultură". E de acord cu ce au spus criticii, minus cîteva lucruri. Poezia Anei Selena „dovedește mai cu seamă un temperament poetic". Crede în evoluția ei. „Valentin Tudor a reușit să cînte elevat atît erotica, cît și niște teme ale naturii". Vasile Dan, printre cei mai buni, n-a avut succesul scontat. Sabin Opreanu se înscrie mai degrabă în linia lui **Anghel Dumbrăveanu**(...") Constată că afirmarea e mai grea azi, există mulți poeți foarte buni. **Marcel Turcu :** „Se impune o republică timișeană a literelor... Debutanții din Timișoara sînt sterilizați de editură". **Andrei A. Lillin :** „În forma inițială, volumul Anei Selena era mai bun, editura Facla e celebră prin a strica cărți ; ... Cere celor ce vin la cenaclul nostru o ținută corectă, omenească (se referă la poetul T. Dorgoșan...)". Trebuie să facem totul pentru a-l susține pe un debutant, o susținere continuă, cu reveniri".

Revenind, **Anghel Dumbrăveanu** consideră că această formă de dezbatere, închinată debutanților, trebuie să se transforme într-o tradiție. „Să organizăm susținerea lor ! În fond, adevăratul creator trăiește toată viața drama și bucuria debutului".

ÎN ȘEDINȚA VIITOARE, MARȚI, 16 MAI, ISTORICUL I. D. SUCIU PREZINTĂ UN REFERAT PE TEMA : IDEOLOGI AI REVOLUȚIEI DIN 1848 ÎN BANAT".

V. V.

evrika!

- **A spune bună dimineața pădurii înseamnă a saluta propria ta umbră.**
- **Pe un măscărici de profesie niciodată palmele nu l-au trezit la realitate.**
- **Astăzi Scufița roșie se plimbă pe stradă alături de un cîine lup.**
- **Snobii, în general, se încruntă cînd dau de literatura care descrețește frunți.**
- **Cînd te critică un poet și te laudă un scriitor satiric, umorul triumfă.**
- **Nu tot ce o ia la vale se duce de rîpă.**
- **Izvoarele au început să curgă, cînd natura a vrut să-și primenească chipul, privindu-se în limpezimea lor.**
- **Chiar și păsările au „convorbiri la nivel înalt".**
- **Mușuroaiele nu atestă aspirația cîrtiței spre lumină.**
- **Strigătul a fost inventat pentru a învinge zgomotul, nu neputința celuilalt.**
- **Ciudat, în contextul pădurii, păsările cîntătoare n-au alcătuit niciodată un cor omogen.**

ION VELICAN

plastică

FAZAKAS TIBERIU

Imaginați-vă, (să încercăm să ne imaginăm) o sală de expoziție în care se află patruzeci de patrate, de mărime variabilă, pictate într-o gamă restrînsă de culori, cu predilecție reci, ascunse, dirijate pe exactitatea formelor geometrice regulate. Imaginați-vă că întreagă această lume, strînsă între privirile contorsionate ale jocului luminii și umbrei, ale formei și spațiului virtual, (să ne imaginăm deci), că ar încerca să se numească „ilustrație la (un concert pentru orgă sau orchestră de) Bach" și numai atît. Și nu „expoziție op-art" care cuprinde lucrări cu titlul : Orgă, Ritm, Nocturnă, Stele, Spirală, Conuri, Transparență, Rotație... așa cum trebuie să se numească tablourile pictorului, ale profesorului de desen, de la o școală generală din Hunedoara, Fazakas Tiberiu. Să recapitulăm acele titluri, spațiul și timpul universului strîns între cele patruzeci de „ferestre" spre sine și vom simți, cu siguranță, inversiunea gestului artei muzicale, retopirea sa, brutală prin explicitare, în vizual, în concret. Vom continua să vorbim despre artă, despre o altă artă decît aceea care l-a făcut să picteze, despre o altă artă decît aceea a lui Vasareli. Tînărul pictor hunedorean trăiește reverberația spațiului peste care a trecut, trăiește muzica ritmică a lumii productive, o lume a dinamismului util, a sunetelor exact dimensionate, egale, a spațiilor riguros desenate să contureze „peisajul industrial". Ciudat cum, deși reprezentările definesc un spirit puternic rațional, un spirit care „socotește" locul fiecărei forme și pete de culoare, dincolo de acest prim strat al mijloacelor artistice domină un spațiu profund, afectiv. Socotesc, deci, lumea picturilor lui Fazakas o reacție de rezonanță, în spațiul muzicii vizualizate, la dinamismul lumii pe care o trăiește, o participare, printr-un gest paralel la o operă de construcție grandioasă.

Notă : FAZAKAS TIBERIU, n. 1946, Satul-Nou, Brașov ; absolvent al Școlii Medii de arte plastice din Tg. Mureș, apoi al I.P. Cluj-Napoca, Facultatea de arte plastice ; din 1968, profesor de desen la Școala generală nr. 6 din Hunedoara. Expoziții personale : Hunedoara, Deva, Cluj-Napoca, Brașov, Sf. Gheorghe, Tg. Secuiesc.

P. E. BANCIU

sport

Opt minute...

... a jucat **GIUCHICI** în marele meci mare „Poli" — „Steaua" și poate că n-ar fi avut această șansă de a fi văzut de cei 50.000 de spectatori și cine mai știe cîți telespectatori dacă Lața nu ar fi cerut antrenorilor să i se dea drept de odihnă. Intrînd în „groapa cu lei", băiatul cu macrame-ul și-a zis **„acum, ori niciodată"**, apoi a pornit să zburde și să fluiere strengărește **aria dribiingului** din opera **balonul fermecat,** de... Dobrin. Cînd Giuchici a ascuns mingea și a năvălit în careul bucureștenilor, stadionul amuțise, iar camera de luat vederi a încremenit : rezerva lui Lața făurea o minune ! Încăpățînatul, leneșul, obraznicul, impertinentul, sau cum i-or mai fi zicînd unii, așadar **GIUCHICI** îl punea pe gînduri pe **ȘTEFAN COVACI** și chiar pe **ANGELO NICULESCU ;** Dobrin, bătrînul, Dembrovschi, bătrînul, Dumitru, bătrînul, se regăsesc în marele fotbalist care se anunță a fi Giuchici, copilul teribil al fotbaluiui bănățean. De aceea : dați-i drumul în arenă și nu-i cereți decît opt minute de... împletituri și caligrafie.

Mulți m-au suduit pentru Giuchici ; **„omule** — zicea un cititor **— prea îl cocoloșești... Să dovedească !".** Replica mea : vino și vezi-l ! Trebuie să mărturisesc că unul din marii admiratori ai lui Giuchici este poetul Adrian Păunescu, care, sînt convins, l-ar selecționa pe timișorean în reprezentativa **Flacăra,** dacă s-ar întîmpla așa ceva. Recunosc, Adrian Păunescu mi-a atras atenția : **„fii cu ochii pe Giuchici ; el e vitorul Dobrin".**

Nu uit că marele derbi a fost cîștigat nu de Giuchici, ci de Angelo Niculescu, nu de Iordache, ci de Dembrovschi, nu de Nicolae Rainea, ci de „Poli". În sfîrșit, 50.000 de inimi au bătut la unison pentru virtuala campioană a țării. De zeci de ani (aud: 40!), timișorenii n-au mai ocupat locul întîi ; ar fi timpul, nu credeți ? ! Dembrovschi se grăbește, Angelo Niculescu se grăbește, Costică Rădulescu se grăbește, Giuchici se grăbește, Păltinișan (alt mare fotbalist omis de pe listele cu cei mai buni !) se grăbește, tot așa cum se grăbește și...

TEODOR BULZA

umor

Unui dermatolog

Îți păstrez recunoștința
Și-l respect, într-adevăr,
Căci și-a dat toată silința
Și m-a vindecat... de păr.

Unui setos de cultură

Cu tine se pretrece-o dramă,
Spunea unchiul tău, odată :
Cunoștințe-ai de la mamă,
Setea o ai de la tată !

Unui leneș

Ca „bolnav" îți cer și eu
Să-mi fii tu vindecător ;
Căci de lucru m-apuc greu
Și mă las foarte ușor !

ADRIAN BECHERETE

top

Stele care rămîn...

HARY BELAFONTE și-a serbat luna trecută cea de-a 51-a aniversare. Personalitate distinctă în galeria marilor artiști, Belafonte (n. în 1927, New York) își petrecea copilăria și adolescența în Jamaica unde se stabilește împreună cu membrii familiei sale. Exotismul noii patrii își va pune amprenta asupra formației sale spirituale. Revenind în S.U.A., după satisfacerea stagiului militar îl găsim angajat la „American Negro Theatre" din New York. Paralel, urmează cursurile lui „Dramatic Workshop" celebra școală fondată de Erwin Piscator, unde-i are colegi pe Marlon Brando și Tony Curtis. Curînd însă pregătirea pentru cariera de actor dramatic va fi dublată de studii muzicale aprofundate. Șansele afirmării i le-au oferit recitalurile de la „Royal Roost", celebru Night Club de pe Greenvitch Village unde face cunoștință cu chitaristul și compozitorul Millard Thomas cu care colaborează și azi. În 1956, musicalul său „Three For Tonight" ține afișul pe Broadway luni la rînd. Acum, RCA îi scoate și primul LP („Calypso") cotat ca unul dintre primele albume pop din lume, incluzînd inegalabilul succes „Banana Boat Song" pe care și azi îl fredonează toți copiii lumii. În cîntecele lui Belafonte găsim simplitatea și frumusețea, prospețimea și magneticele balansuri ritmice care mult mai tîrziu vor fi definite prin termenul „Reggae". Repertoriul său cuprinde piese de factură folclorică din aproape 15 țări ale lumii, Belafonte rămînînd însă unul dintre cei mai sensibili interpreți ai muzicii poporului său (blues, gospel) alături de Big Bill Broonzy, Memphis Slim sau Mahalia Jackson. A interpretat rolurile principale în filme ca cel realizat de Otto Preminger după opera lui Bizet („Carmen Jones") sau în „Island In The Sun". Ni-l apropie nu doar glasul său catifelat ci și sinceritatea, căldura și dăruirea interpretării, capacitatea sa de a întui ploziv, trădînd o mare dragoste de viață și sensurile cîntecului cînd melancolic cînd exde oameni. **TOP-ul săptămînii : Secția română :** 1. Septembrie — **MIRCEA BANICIU;** 2. Imn soarelui — **MONDIAL ;** 3. Porți de vis — **DIDA DRĂGAN & PROGRESIV TM ;** 4. Închinare — **BENEDICT POPESCU ;** 5. Horă pe smalț — **SEMNAL.** Secția străină : 1. Mull Of Kintyre — **WINGS ;** 2. C' est la vie — **E.L. & P. ;** 3. Don' t let me be Misunderstood — **SANTA ESMERALDA ;** 4. We Are the Champions — **QUEEN ;** 5. I Can' t Stand The Rain — **ERUPTION.**

PETRU UMANSCHI

Prietenii revistei Orizont

Cenaclul literar al tineretului IZVOARE

CASA MUNICIPALĂ DE CULTURĂ HUNEDOARA

Sub steaua trează

Strămoșule ce mă privești din rîuri
Cu limpezimi de veacuri în lumină
Îți mulțumesc că mi-ai lăsat de zestre
Suflet de get și inimă latină

Sîntem români cum ne simțim cu toții
Prin rădăcini sub cerul țării mame
purificînd cu flacăra dreptății
diluviile ce-or să se destrame

Sîntem vlăstari pe-același trunchi
în care două seve luminează
Strămoșule, de-aceea-ți mulțumesc
în veacul douăzeci, sub steaua trează...

ION BUNEA

Gorunul lui Horea

Singur ca o lege a rămas în veac
Să-și păzească mîna lui de oameni.

Cînd clopotele bat la ora de schimb a amiezii
Din noaptea pămîntului ies pe morminte maci roșii
Încep să-și vorbească pietrele albe
Și toate izvoarele lumii se-adună
La rădăcina gorunului sfînt.

Gorunul se ține cu creanga, — ghiară de cer
Și taie văzduhul cu ochiul din frunte.

MARIA PĂNDARU

Doar acolo...

Doar acolo lîngă cerul pur
Gîndul și ceasul contopite sînt vis
chip al iubirii-n tremur și culoare.
Cînd arde miezul tainelor prin fîn
citesc scrisori în florile-nstelate
cu dimineții-aurii
zornăindu-mi pe umeri.
Doar acolo mă simt din pămînt —
fiică a rîului fără izvoare pierdute.

DANIELA CIKINI

Aici să înceapă...

Aici să înceapă, odată cu tine, poemul.
Sfidînd mișcătoarele stele de nisip.
În adierea de aur a vînturilor să cazi
bucuros în genunchi, sub augurii mănoși.
Aici să înceapă, cu toată durerea nașterii
fără strigăt, poemul ; chiag de izvoare
spărgînd carnea tulbure a mușchiului.
Iubind cu toți strămoșii, năpraznic iubind,
aici să-ți smulgi rădăcinile din stîncile
însingurate pe culmi. Să cobori amețit de
vuietul vieții în orașele lor,
să le privești în ochi și să înțelegi
cît de siguri erau de venirea ta,
cît de liniștiți cred în cîntec.
Aici să înceapă, din privirile lor,
zborul de lungă durată spre inima
patriei.

GRIGORE FLORONI

Primenire

În păduri, cînd se deschide lumina
pe frunze,
Tăcerea e albă și fringe gîndurile.
Învesmîntați cu aripi
ieșim din cada de rouă a pămîntului
urmăm însetați urmele ciutelor subțiri
sau legănăm izvoarele somnului cu ochii.

Popoare de sori se-ntrupează pe crengi,
Pe poteci au rămas urme de cerbi grăbiți...

Nu e primăvară, dar trupurile au uitat povara,
o clipă.

ANA CIONTEA

Cîntec

Stinge-mi flacăra inimii,
Fură-mi răsăritul dinaintea ochilor
dar lasă-mă, lasă-mă o clipă
pe bolovanul tău. Doar pe el vreau să stau
căci mă învață liniștea lui,
mă învață să-i semăn,
mă învață s-aștept.
Venisem la tine, zorii m-au trimis,
cum vine fericirea cînd toate întrebările
au rămas fără răspuns...

MARIANA CHIRILĂ

caleidoscop

DESPRE GÎNDIRE

- **Gîndirea — iată temelia lumii ! (Marcu Aureliu)**
- **Înainte de-a învăța să scrieți, să gîndiți ! (Boileau)**
- **A aștepta, a avea răbdare, adică a gîndi ! (Nietzsche)**

DESPRE ZGÎRCENIE

- **Zgîrcenia e semnul prostului ! (Zicătoarea arabă)**
- **Adesea oamenii urăsc zgîrcenia pentru că de pe urma ei nu pot trage foloase. (Voltaire)**
- **Există oameni a căror inimă se strînge pe măsură ce li se lărgește portmoneul. (Peter Ustinov)**

DESPRE URĂ

- **Asprimea naște teamă — brutalitatea naște ură ! (Bacon)**
- **Adesea ura nu e altceva decît răzbunarea lașului pe frica de care suferă. (Bernard Shaw)**
- **Lupta a inventat-o natura, ura a fost inventată de oameni. (Capek)**

DESPRE VICII

- **Cel care nu evită viciile banale, are șansa să cadă în cele mari. (Pascal)**
- **Dacă am fi fără vreun viciu, n-am mai avea satisfacția să le observăm la alții. (La Rochefaucauld)**
- **Dacă închideți ușa tuturor defectelor și adevărul va rămîne în afară.**

Jan Górec-Rosinski

ZIMBETUL

O rază de soare
a răsărit de sub pleoape
risipindu-se
ca suspinul mesteacănului
de pe trambulina razei
a sărit o veveriță
liniștea s-a topit pe un con de brad
rugindu-se picăturii de rouă
prelinse la picioarele visătorului
totul așteaptă acum
ochiul-crepuscul

CĂLĂTORII

Vă dăruiesc minjii mei
harnașament cu clopoței și bici de foc
iar eu mă-ntorc la oameni pe jos

ochii să-și dorească mai mult indestularea
inima să se privească mai adin-

și dacă va fi întuneric și va urma căderea
în frunze de pelin voi găsi licoarea
pentru a vedea cealaltă parte a lumii
ajunge albeața
din ochii bunului Homer

În românește de GEORGE CHIRILĂ

Anna Kanienska

TALGERE

În mine sînt talgerele
care cîntăresc uscatul și marea
zilele și nopțile frunzele și zarea

În mine sînt talgerele
de cîntărit viii și morții

În mine sînt talgerele
care cîntăresc dragostea
mereu inegală

De-aceea mă tot înclin
și nu cunosc liniștea
cuprinsă fiind de zvîrcoliri

În mine-i durerea
și nedreptatea
și răutatea
Cînd vor să-mi ia de pe talere
picăturile de mare
bulgării de pămînt
frunzulițele respirația clipele.

Tymoteusz Karpowicz

SOMNUL CREIONULUI

cînd creionul se dezbracă
să se culce
fără drept de-apel hotărăște
să doarmă adînc și închis

e ajutat de-altfel
de dîrzenia-i înnăscută
de toate mîinile de pe lumea asta
mina creionului din măduvă
se rupe dar nu se îndoaie

niciodată nu visează
valuri sau codițe
visează numai soldați drepți
și sîrie

ceea ce-i în creion
e simplu
ce-i în afara lui e complicat
noapte bună

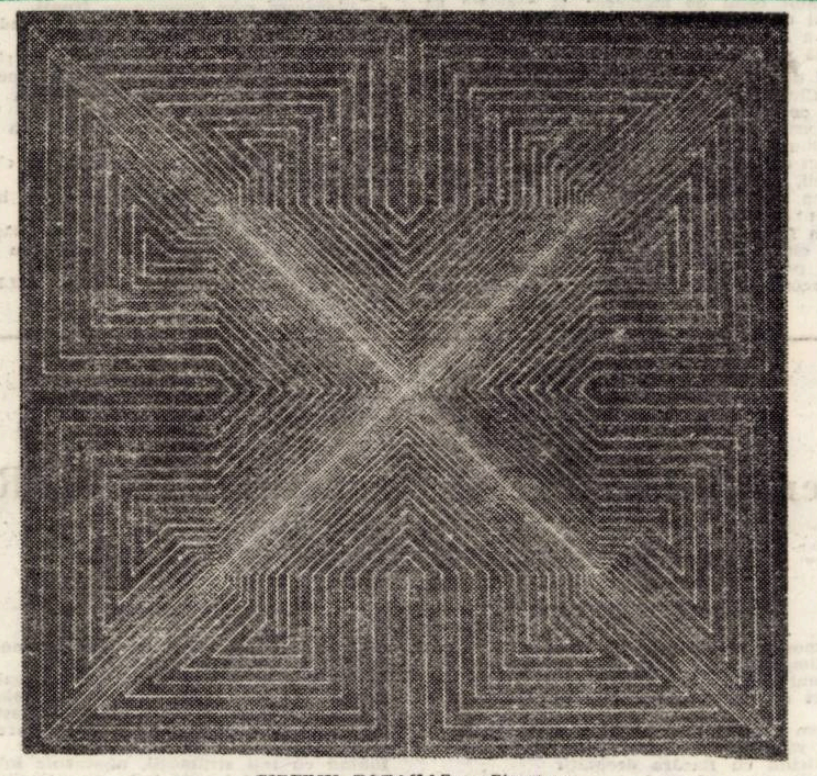

TIBERIU FAZAKAS : „Simetrie"

DIN LIRICA POLONEZĂ

Adam Wazyk

VIS

Am visat iarna
Mickiewicz

Acum patruzeci de ani acest vis l-am visat
de parcă ieri s-ar fi întîmplat
Pe marginea unei pajiști rotunde stăteam
și-ntr-un rond de verdeață închisă priveam
cum niște copilași gălăgioși
cu minuțele lor o minge mare
loveau
ușoară ca un balon mingea venea
în brațele lor întinse aiurea
dar se întîmpla să treacă și printre ele
și-n iarbă nemișcată rămînea
. . . atunci
femeia în alb — și erau cîteva
sub copacii din jurul poeniî
altă minge printre copaci arunca
de-a dreptul în brațele lor neîndeminatece
dar nu prea mult în aer rămînea
Și-așa din nou Zeci de mingi
în iarbă zăceau Mirat am întrebat
de ce după nici o minge niciunul nu s-apleca
Mi s-a răspuns cu întrebare amară
Nu vedeți că sînt orbi copiii aceea ?

În românește de NICOLAE MAREȘ

Manifestații transilvane pentru un stat național român

Poporul român a avut tot timpul conștiința originii sale latine. Faptul că **de la Râm ne tragem** s-a transmis ca o comoară scumpă din generație în generație, cu mîndria justificată a unui popor născut pe locurile astăzi locuite, popor demn de strămoșii săi daci și romani. Granițele vremelnice dintre provinciile românești nu au fost niciodată bariere de netrecut. Dimpotrivă, trecerea dintr-o „țară în alta" părea firească, deoarece atît Țara Românească, cît și Moldova și Transilvania erau „țări" locuite de români, care vorbeau aceeași limbă, aveau aceleași obiceiuri și același trecut.

Din lipsă de documente scrise, nu se poate stabili data cînd s-a născut dorința de a înfăptui unitatea națională a ținuturilor locuite de români între granițele unui singur stat politic. Cert este că, după unirea realizată pentru scurt timp de Mihai Viteazul, dorința de libertate națională și de unire s-a manifestat, hotărît, în momentele de încleștare, de răzvrătire împotriva asupritorilor, ambele năzuințe constituind revendicări juste.

În cele ce urmează, ne ocupăm succint de cîteva manifestații publice ale românilor transilvani pentru libertate și unitate națională, mai puțin cunoscute, care au avut loc înainte de unirea principatelor române din anul 1859. Dovezi grăitoare despre dîrzenia cu care s-a luptat pentru împlinirea idealului comun al tuturor românilor realizat la 1 decembrie 1918.

Documentul nr. 135 din arhiva districtului Mureș, colecția Horia, ne-a păstrat declarația lui Ioan Olah, făcută după răscoala țărănească transilvană din 1784/85 : „Nu peste mult, din țara asta va fi țară valahă". Rezultă din depoziția martorului acuzării Máthe János („. . . nem sokára oláh ország leszen ebből az országbol"). Nu este declarația unui cronicar. Nici a unui politician sau cărturar tobă de carte. Este mărturisirea unui om simplu. Este crezul politic avansat al unui iobag român. Prin Ioan Olah, au vorbit toți românii din principatul Transilvaniei care duceau jugul greu al șerbiei, convinși că va veni o zi a dreptății, a libertății și egalității. Față de tirania stăpînirii feudale maghiare, Olah și semenii săi nu concepeau mîntuirea decît într-un stat național al românilor, după nimicirea clasei exploatatoare a nobililor guvernanți și a uneltelor lor.

Din revoluția transilvană de la 1848, tot în arhivele districtului Mureș, sub nr. 1378, s-au păstrat alte documente de valoare privind lupta de eliberare națională. Noi dovezi despre năzuința de libertate a românilor din Transilvania, în cadrul unui stat național.

Ca urmare a cercetărilor făcute de judele regesc Szentiványi Ioan, după adunarea națională de la Blaj din 3/15 mai 1848, cu adresa din 26 august 1848, scaunul de judecată al districtului Mureș cere episcopului blăjan Ioan Lemeni să sancționeze pe preotul român din comuna Mădărașul de Cîmpie. În motivarea cererii de sancționare, se arată că „Preotul unit Ioan Munteanu din Mădărașul de Cîmpie, după ce s-a întors de la adunarea din Blaj, în repetate rînduri, a strigat în fața mai multor oameni din comuna sa, că **Ardealul de de acum nu mai e Ardeal, ci România"** (hogy Erdély már nem Erdély, hanem România).

Ioan Munteanu nu se referă numai la provincia Transilvaniei înconjurată de brîul munților Carpați, ci și la Banat, Crișana și Maramureș. Această precizare rezultă din declarațiile martorilor audiați de judele regesc, care arată că este vorba de „Ardeal și Țara Ungurească", „că țara aceasta s-a desprins din marele imperiu roman și în schimb (deci) acela și trebuie să fie". După cum apreciază istoricul român Silviu Dragomir, în revista **Transilvania** nr. 7/1941, Ioan Munteanu este cel dintîi cărturar român din Ardeal care a găsit cea mai potrivită expresie pentru unitatea noastră națională : **România.**

Dacă în trecut, pentru a dovedi dorința de unire a românilor exprimată pe Cîmpia libertății din Blaj („Vrem să ne unim cu Țara"), ne bazam doar pe celebrul expozeu de la Paris al lui Nicolae Bălcescu, astăzi dispunem de documente scrise : raportul judelui nobiliar Lámbor György nr. 606, din 22 iunie 1848 și adresa **Ad latum** 6/24 din 23 iunie 1848, prin care președintele guberniului, Teleki Jozsef, comunică comitatului nobiliar din Turda că a dispus generalului Gabbrün să trimită un escadron de cavalerie pentru a restabili ordinea în plasa Bogata Mureșului, unde locuitorii „nu s-au sfiit a-și afirma față de oficialul comitatului dorința lor de unire cu Țara Românească și Moldova". Lipsa cronicarilor transilvani al revoluției din 1848, de a nu aminti în scrierile lor dorința de unire manifestată pe Cîmpia Libertății, are o singură explicație : revendicările priveau în principal ștergerea iobăgiei și recunoașterea națiunii române, astfel nu s-a dat importanță altor probleme, nerealizabile la acea dată.

Pentru realizarea statului național român, între granițele sale firești, au lucrat toți românii, au lucrat toate mințile luminate ale vremii din cele trei țări românești, a luptat întregul popor român.

Dacă, în Transilvania, flăcările dorinței de unire s-au aprins mai devreme decît în celelalte două „țări locuite de români", aceasta se datorește faptului că românii de aici, oprimați de legile șovine elaborate de dieta nobiliară maghiară, s-au mobilizat în lupta de rezistență pentru păstrarea ființei noastre naționale. Supraviețuirea națiunii române nu se putea concepe, atunci, decît prin constituirea unui stat român, România, previziune confirmată de evenimentele istorice care au urmat.

PETRE BACIU

istorie document

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3—33—90, 3—33—76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Nr.fr.
OFICIUL POSTAL
S I B I U 1
Județ Sibiu
Exp.Dir.Jud.pTc.Timiș
Orizont AB. 1 ex.

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

În spiritul socialismului și păcii

Moment de seamă în viața politică internațională, în istoria relațiilor de prietenie româno-chineze, vizita tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în Republica Populară Chineză se înscrie pe linia raporturilor ascendente dintre cele două partide, țări și popoare, în spiritul celor mai înalte principii ce guvernează relațiile dintre două popoare prietene.

Bucurîndu-se de o deosebită prețuire pentru ideile promovate în politica internă și internațională, pentru modul exemplar în care se înfăptuiește socialismul în patria noastră, și totodată pentru consecvența cu care afirmă pretutindeni, cu aceeași tărie principiile suveranității și a egalității dintre toate popoarele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, România socialistă de azi, se bucură de un binemeritat prestigiu, situîndu-se în rîndul țărilor promotoare ale unei politici de pace și prietenie între popoare.

Mărturie înaltei prețuiri de care se bucură România, Partidul Comunist Român, înaltul conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat, în aceste zile, deosebit de calda primire care a fost făcută la Pekin delegației partidului și statului nostru, importanța aparte pe care o dau evenimentului cele două popoare legate printr-o veche și trainică prietenie. Convorbirile oficiale avute de tovarășul Nicolae Ceaușescu secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România cu tovarășul HUA KUO-FEN, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, au prilejuit trecerea în revistă a cursului relațiilor de prietenie dintre cele două partide și popoare aflate într-o continuă ascensiune, fiind exprimată dorința comună de a promova raporturile de colaborare pe multiple planuri în interesul accelerării progresului celor două țări pe drumul construcției socialismului. Totodată s-a subliniat necesitatea unor mai strînse contacte în toate domeniile, la nivelul diferitelor organizații obștești, a schimburilor de experiență în domeniile științei, culturii, artei, între cetățenii celor două țări. Prin întregul complex de probleme abordate în cadrul convorbirilor oficiale, prin analiza aprofundată făcută asupra situației internaționale actuale, precum și prin reafirmarea hotărîrii ambelor țări și partide de a acționa pentru lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a oricăror forme de dominație și dictat, de a-și adînci conlucrarea în soluționarea problemelor care confruntă astăzi omenirea, de a-și aduce contribuția la lupta popoarelor pentru libertate și independență națională, pentru dreptul de a fi stăpîne pe destinul lor și de a-și hotărî în deplină libertate calea dezvoltării lor. O deosebită atenție a fost acordată, în cadrul convorbirilor oficiale, luptei pentru lichidarea subdezvoltării, a solidarității cu toate popoarele iubitoare de progres și democrație, cu toate popoarele care luptă pentru transformări revoluționare, sociale și naționale, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Expresie a acelorași relații deosebit de bune dintre popoarele și partidele noastre stau primirile calde, entuziaste făcute pretutindeni, în cadrul vizitei în Republica Populară Chineză tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu și celorlalți membri ai delegației române și bucuria cu care oamenii muncii chinezi i-au primit pe conducătorii români.

Întregul nostru popor urmărește cu viu interes și cu îndreptățită satisfacție și mîndrie, noua solie de prietenie a partidului și poporului nostru, imaginile venite prin satelit din îndepărtatul ținut al „Țării celor nouă sute de milioane" confirmă încă o dată înaltele sentimente dintre cele două partide, țări și popoare, precum și marea bucurie pe care ți-o dă prietenia cu toți oamenii iubitoare de pace și progres.

ORIZONT

AVRAM IANCU

Seva codrului, toată,
se aduna în brazda istoriei,
izvorînd un riu
cu apa luminată,
care înconjura
Munții Apuseni,
ca pe niște ziduri
de Cetate,
cu crestele-n cer.
Aici, la limanul de aur,
e Iancu străjer.

II

Chipul său
se face nimb de lună plină,
larg,
cît zarea țării,
rotunjită-n scut.
Încăpem cu toții-n cearcăn de lumină :
și noi
și străbunii semănați în lut.
Ochii săi sînt treji,
ca auru-n ape ;
strălucesc în Criș,
părînd două astre.
Văzul lor e viu
și atît de-aproape,
încît se topește-n privirile noastre.

AUREL TURCUȘ

SIMION LUCACIU : „Incandescență II"

SIMION LUCACIU

Pictorul Simion Lucaciu este un afectiv autentic. Afectivitatea sa are, simplificînd, pe de o parte, caracterul respectului și încrederii în posibilitățile expresive ale unei picturi senzoriale, iar pe de alta, cea a situării consecvente în cadrul unui perimetru de motive îndrăgite la care artistul este implicat plenar prin structură interioară și experiență de viață.

Afectivitatea pronunțată, fără elemente de luciditate (fie și profesională), ar putea duce la erori de expresie, la o exprimare neselectivă și insuficient dozată. La Simion Lucaciu însă (așa cum ne apare clar reliefat și în această a 8-a expoziție personală de uleiuri și acuarele) sentimentul și plăcerea de-a picta se corelează cu o mare probitate profesională, rezultînd armonii compoziționale, ce tind, și în majoritatea cazurilor ajung, într-un stadiu final de purificare cristalină.

CIPRIAN RADOVAN

(Continuare în pag. 6)

Cînava cu ani în urmă, Simion Lucaciu hălădula printre culorile luminii, așa cum le știa învățate din înaltul Munților Poiana Ruscă, cu grîiele printre păduri de fag, cu văile verzi abrupte și cerul mai albastru ca oriunde, pe limpezimea căruia norul alb însemna om ori gînd de oameni, cu piatra roșie a dolomitelor ruptă de surpătură... și muntele, ca o margine de lume spre cer. Peisajele lui de atunci consumau culoarea în confruntări dramatice, păstrate undeva pe o linie de mijloc, între calmul naturii integratoare și contorsiunea : forța umană supunînd natura (peisajul industrial).

Peste timp, retras își aduce pictura într-un spațiu liric, intraductibil pentru limba oricărei alte arte, o pictură ireductibilă, prin re-producere, la alb-negru. Printr-un gest

PAUL EUGEN BANCIU

(Continuare în pag. 6)

însemnări

Orașul

Încercînd să se definească, scriitorul revine mereu și mereu la copilărie, ca spațiu matrice în structurarea personalității sale. Marcat pe viață, universul copilăriei, al adolescenței, îl însoțește ca o umbră, bună sau rea, îi determină, pînă la un punct, actele, tot astfel afectele — într-un cuvînt, ceea ce e metafizică în opera sa ; încercînd o explicație, ea trebuie căutată în acea fabuloasă vreme a copilăriei.

Brăila era o astfel de lume fabuloasă, Brăila copilăriei mele, oraș românesc greu încercat în decursul istoriei desprins parcă din „O mie și una..." — cu turci, tătari, armeni, albanezi, bulgari, greci, evrei, ruși, italieni, lipoveni — ca să amintesc doar cîteva semințiii venite, în timp, pe apă sau pe uscat și stabilite în acest oraș construit în formă de circ : de la statuia lui Traian, pe soclul înalt și ceasul turn, drămuind timpul pentru toți — pornind largile bulevarde ca niște raze, ca spițele unei roți uriașe și, tot aici revenind, după ce, mai întîi, se vor fi scăldat în apele Dunării. Un oraș cosmopolit, dar de o ciudată unitate spirituală, o simbioză fericită nu atît de culturi cît, mai ales, de specificități etnice, cu tot ceea ce implică aceasta, mulate pe cunoscuta vigoare, dîrzenie și sceptic-accept al țăranului de la cîmpie, privind parcă, ușor amuzat, la această vînturare de lume... Și-apoi — mocanii, coborînd în fiecare primăvară, cu oile în Baltă, săptămîni întregi orașul mirosind a lapte și-a caș ; turmele nesfîrșite curgînd, zi și noapte, invazie albă, dinspre barieră spre Dunăre și toamna revenind, flux și reflux al unui mod ancestral de-a fi...

Ei, bine, și-apoi meseriile, toate îndeletnicirile lumii strînse într-un oraș, tot ceea ce-și imaginează un om că se poate înfăptui — înfăptuindu-se aici. O lume veselă, pestriță, cu un sufelt solar, iubitor de lumină deci, dar și de dulce lene pe nisipul moale, iubitoare de artă și de frumos ; minți scormonitoare, structuri analitice dar și sintetice ; iubindu-se unii pe alții întru aceeași lumină a soarelui distribuită egal peste toți ; urînd nedreptatea ca pe ceva nedemn și înjositor — și, iată, nu e întîmplător că în acest oraș au putut găsi adăpost revoluționarii bulgari în frunte cu Hristo Botev — care a locuit mulți ani în Brăila — și, mai aproape, greci în exil politic — tot orașul, în numele libertății și demnității umane, primindu-i oferindu-le adăpost dar, mai ales, căldură umană și înțelegere — în numele aceleiași lumini a soarelui, distribuită egal peste toate semințiile pămîntului.

ION DUMITRU TEODORESCU

ORIZONT 20 (531) 18 mai

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

cronica literară

1. **O EDIȚIE EXEMPLARĂ,** îndelung timp pregătită de Mihail Petroveanu, remarcabil cărturar român, comentator de poezie cu merite ce se vor vedea cu claritate abia peste ani, atunci cînd vom putea ști exact cît îi datorăm pentru repunerea în circulație, cu un ceas mai devreme, a poeziei unor Maniu, Vinea, Fundoianu sau a altora, poeți al căror nume reclamă, în obișnuitele referințe, majuscula. Lîngă prefața – studiu de mare adîncime, ale cărui merite au fost deja semnalate –, notele și bibliografia lui Mihail Petroveanu, se adaugă contribuția Corneliei Botez („text stabilit, variante de..."), coautor într-o acțiune de mare dificultate, împlinită cu cinste. Sigur că în stabilirea textului și a variantelor loc pentru mai bine este încă. **Miezul nopții,** de pildă, apare mai întîi în **Cavalul,** an I, nr. 1, ianuarie, 1905 și nu în volumul **Scintei galbene,** așa cum crezuse soția poetului și toți editorii ce au urmat, ca și Cornelia Botez. Cine răsfoiește revistele primului deceniu poate avea surprize, nu chiar atît de mari ca Marcel Marcian, care publică într-un recent număr din **Luceafărul** schițe găsite într-o revistă oarecare, în anii cu pricina. Îndoindu-ne, noi, de autenticitatea acestora (de faptul că au fost scrise de Bacovia) salutăm direcția cercetării. Ea se cere, deci, continuată.

2. **TIMPUL OPEREI** rămîne, nu numai din acest motiv, un subiect de cercetare și de posibile controverse. Ediția și notele anunță cu mare siguranță timpul unor poezii („Scrisă în 1898", „începută în perioada escapadelor liceale" etc.), fără să precizeze dacă în afară de mărturiile soției poetului, documente **scrise** demonstrează că epoca liceală a poetului a fost chiar atît de fertilă.

Fără îndoială că obișnuința poetului, lîngă noi (literar) în timpuri apropiate nouă, a creat o anumită derută „cronologică". Dacă deja în 1916 volumul **Plumb** fixa locul poetului în cultura română, atunci (spun unii) nu cumva **timpul** poeziei sale trebuie repus în discuție? În excepționala sa carte, **Bacovia, sfîrșitul continuu,** Ion Caraion împinge „timpul creației mature" (sprijinit pe o mărturie a Agathei Grigorescu Bacovia) și mai în urmă, în vîrstele sfîrșitului de adolescență. Ca și actuala ediție. Să fie dreaptă această reașezare în timp? Știm cu certitudine că poetul debutează în **Literatorul,** nr. 3 din 20 martie 1899 cu poezia **Și toate,** poezie **datată** Bacău, 1899 și publicată în volum abia în 1936. Să citîm poezia: **„Și toate se re-ntorc din drumul lor / Și mîndra primăvară vine, / Cu soare blînd, cu nopți albastre, / Fermecătoare și senine. / / Dar fără ea, ce suvenir / Spre gînduri triste mă îndeamnă? / Muguri au dat pe ram, – zădarnic, / În a mea inimă e toamnă!"** Scrie Ion Caraion (indepedent, cred, de actuala ediție, care întărește etica): „Pînă în 1899, adică pînă la vîrsta de 18 ani, cînd iese din crisalida celor patru clase gimnaziale, fie că semna V. George, fie că încă naviga spre pseudonimul de G. Bacovia, poetul... scrisese **Plouă, Rar, Sonet, Tablou de iarnă, Palid, Nevroză, Și toate... Amurg violet, Decembre, Negru, Melancolie, Nervi de toamnă, Proză, Ego, Aiurea, În altar, Epitaf.** Cititorul poate constata că **Plouă** apare în **Românul literar** martie 1907, **Rar** în **Liga conservatoare** ianuarie 1906, **Sonet** în **Românul literar** ianuarie 1907, **Tablou de iarnă** direct în volumul **Plumb,** 1916, **Palid (Pălind,** de fapt) în **Românul literar** mai-iunie 1907, **Nevroză** în **Românul literar,** dec. 1906, **Amurg violet** în **Arta,** februarie 1904, **Decembre** în **Românul literar,** noiembrie 1906, **Negru** în **Noua revistă română,** oct. 1914, **Melancolie** în **Arta,** dec. 1903, **Nervi de toamnă** în **Flacăra,** mai 1912, **Proză** în volumul **Cu voi,** 1930, **Ego, Aiurea, În altar, Epitaf** în **Arta,** anii 1903–1904. Să recapitulăm: dintre poeziile bănuitei „crisalide... gimnaziale" doar **Și toate** apare în timpul (probabil) al creației. Este o poezie „a vremii ei", bine prinsă de curentul decepționist posteminescian dar și de naivitățile specifice ale vîrstei literare: mîndra primăvară, soarele blînd, nopțile albastre, nopțile fermecătoare și senine, gînduri triste, mugurii pe ram, toamna „din inimă", sînt sintagme liceene, în care cine vrea poate comenta geniul „în crisalidă" dar în nici un caz un drum literar deja făcut. Putem oare juxtapune „mîndra primăvară" cu „Amorul, hidos ca un satir / Copil degenerat / Învinețit, transfigurat, / Ieri, a murit în delir"?

Nu le putem juxtapune: între cele două poezii se interpune o epocă de educație literară, o educație literară completă, un pension ar putea spune Ion Caraion. Vom demonstra, pe larg, altă dată, de ce.

În fond, dacă analizăm bine lucrurile, cei ce au scris despre Bacovia au făcut-o sub presiunea unei serii de imagini, indiscutabil suverane în anii gloriei poetului: în **anii ceilalți,** ai perioadei 1900–1916, memorialiștii pătrund greu, și cînd o fac putem fără mare teamă să le punem sub semnul întrebării o seamă dintre afirmații. În cele din urmă, contribuțiile memorialistice se pot reduce la cartea Agathei Bacovia (prima ediție, 1962) și la **Amintirile și medalioanele literare** ale lui I. M. Rașcu (E.p. 1, 1967). Dacă primele au fost frecventate cu mare încredere de toți comentatorii operei bacoviene, constituind sursa de bază a unor studii folositoare, să adaugăm că scriitoarea îl va cunoaște pe marele poet, după propriile-i mărturisiri, abia după 1916, pînă în 1928 (anul căsătoriei) majoritatea întîlnirilor fiind fugare, lipsite de intimitatea „mediului Bacovia". Am fi mai degrabă să credem că extraordinara fidelitate a soției e morala finală a cărții, morală ce supraveghează structura imaginii și direcția lecturii. Imaginile pe care le propune I. M. Rașcu sînt mai puțin canonice și nu încearcă să-l absolve pe autor de toate păcatele posibile și imposibile. Dacă, bazat pe amintirile Agathei Bacovia, un exeget credea că escapadele bahice erau doar imaginate de poet, I. M. Rașcu arată că imaginația poetului (**„Ca Edgar Poe mă reintorc spre casă / Ori ca Verlaine topit de băutură"**) urma fidel realitatea. În lașul anilor lui Bacovia și I. M. Rașcu, se trăgeau chefuri zdravene, alcătuite cu dichis și însoțite de cîntece demne să împlinească buna-dispoziție: macabrul bacovian, **golgenhumorul,** se poate deduce, trebuia să dea șarm petrecerii.

În 1910, scrie apăsat I. M. Rașcu, George Bacovia nu era cunoscut în „dulce tîrgul feșilor", și deci nici apreciat. Gesturile de adeziune față de scrisul său erau mult prea rare ca să putem izola, fără mirare, bacovienii deceniului doi. Scriind despre Bacovia, scriem, azi, despre un poet ce, în fiecare clipă a devenirii sale, se desparte de opera sa.

CORNEL UNGUREANU

G. Bacovia

OPERE

Ed. Minerva, 1978

Serafim Duicu

VLADIMIR STREINU

Ed. Scrisul Românesc, 1977

consemnări

Practicînd și critica asupra fenomenului literar curent, foiletonul critic în care despărțirea apelor de uscat în literatură se face după procedeul observației distante, pînă la urmă adaptabilă categorisirilor pozitiviste, oarecum pedante, repede sprijinite pe o informație de istorie literară, **Serafim Duicu** debutează cu un volum în care travaliul documentarist este, dacă nu un scop, în orice caz o etapă necesară în sistematizarea unui material nesupus mai înainte unei lecturi integrale și, parțial, încă nepublicat într-o ediție critică. **Vladimir Streinu. Critic, istoric literar, estetician al poeziei și poet** (Ed. Scrisul Românesc, 1977) își propune, după cum afirmă chiar autorul într-un **Argument final,** o **„cunoaștere cît de cît adevărată a criticului prin înconjurarea descriptiv-analitică a operei sale".** Lipsește, ne avertizează semnatarul acestei dintîi monografii dedicate criticului de la **Kalende,** un „portret final", pentru a împlini tipicul lucrărilor de acest gen (sînt citați Călinescu și Ciopraga), portret reconstituibil la rigoare prin parcurgerea atentă a cărții, al cărei rost principal ar rămîne să adune **„într-un tot unitar, în jurul cîtorva axe de convergență, o operă alcătuită divers și răspîndită neomogen".** Astfel delimitată și limitată, apropierea de opera critică și poetică a lui Vladimir Streinu se face rezumotiv. De fapt, cum singur afirmă, Serafim Duicu nu ambiționează deocamdată mai mult decît o lectură exactă (slujită prin citat și printr-o frazare precisă, transparentă, mai mult constatativă decît sentențioasă...), lectură comprehensivă, atentă uneori la subtext, în principal însă tinzînd a epuiza factologic materia cercetată: **„Construcția speculativă** – crede autorul – **este mai lesnicioasă, ea venind după cunoașterea documentară onestă, ce are ca singură aspirație cuprinderea pe cît posibil în marginile adevărului. Știu că asemenea întreprinderi critice nu prea sînt în stima criticii de azi și de aceea ele sînt întîmpinate cu «acreală» și «cam de sus».**

Fără asemenea accente patetice și fără mohorala chipului ce răzbate din frazele cu care își încheie volumul (citate, aci, poate într-un fel excesiv, altminteri însă foarte în acord cu practica autorului și oricum folositoare în măsura în care vorbesc despre condiția cercetării), Serafim Duicu procedează în monografia sa la analize succinte, comunicate pe un ton categoric, rece, nedubitativ. În marginea bibliografiei cunoscute (alături de acuratețea lecturii probitatea cu care sînt indicate referințele rămîne mai presus de orice bănuială), monografia transcodează, într-o frazare articulată aproape întotdeauna corect și economic, datele unei opere critice a cărei pregnanță o dă înainte de orice altceva particulara sa somptuozitate stilistică. Fără, deci, aderențe sensibile la stilul criticii lui Vladimir Streinu (căruia resimte nevoia să-i dedice, pedagogic, un capitol al cărții – **Arta criticului**), demersul analitic al lui Serafim Duicu devine notabil la nivelul reliefării ideilor generale și a „portretului" intelectual al autorului studiat. Sînt, de fapt, cele două direcții principale, adeseori interferente, pe care se axează cercetarea.

Distingînd etapele afirmării personalității de prim plan a criticii românești care a fost Vladimir Streinu, ori propunînd o lectură coerentă a operei pe liniamentele unei istorii literare – cartea lui Serafim Duicu se vădește a fi un studiu sui generis de „caracterologie". În cutare articol este căutată „o mică evoluție", altundeva „psihologia complexă", „devenirea personajului", „axa proprie de conduită critică". În fond, Serafim Duicu este interesat, citind opera lui Vladimir Streinu de „personalitatea" acestuia, din cîteva fraze ale unui foileton interpretate în sensul generalității condiției critice putînd fi extrase și fixate în tușe puține contururile unui posibil „profil" moral, acesta, pentru Serafim Duicu, uneori succedaneu al judecății axiologice. Că o asemenea practică nu este suficientă pentru a valida judecățile de valoare propuse de o operă critică o știe și autorul monografiei, atent și la opacitățile temporare ale criticului față de poezia lui Bacovia, Blaga etc., mai atent însă în a documenta asupra unei contribuții remarcabile în epocă la impunerea unor scriitori precum Adrian Maniu ori Alexandru Philippide, nu mai puțin a poeților valului liric reprezentat de Emil Botta, Constantin Tonegaru, Virgil Gheorghiu, Simion Stolnicu, Radu Boureanu etc.

Cititor tenace al operei lui Vladimir Streinu, fără a face neapărat operă apologetică, Serafim Duicu ni se pare a excela în paginile propriu-zise de informație, nu întotdeauna și în cele de interpretare. Și aceasta pentru că prea rareori tentat a prelungi consemnarea, citarea de titluri și autori în speculație asupra operei, Serafim Duicu rămîne în cele mai frecvente imprejurări la schița unor pagini de erudiție. Infinitele precauții pe care și le ia în **Argumentul final** precum și obsesia, tot acolo relevată, a posibilității construirii „portretului" unui „alt" Vladimir Streinu își are, astfel, o justificare, dovedind din partea autorului cel puțin o lucidă considerare a travaliului propriu.

Scrisă în general sobru, adunînd în pagină, coerent, principalele contribuții ale criticului, lucrarea lui Serafim Duicu se poate dovedi o bună premisă pentru abordarea mai nuanțată a scrisului lui Vladimir Streinu.

LUCIAN ALEXIU

marginalii

Rotirea cuvîntului

Cu toate că Victor Hugo le pusese cușmă roșie, cuvintele poetice nu erau egale în secolul trecut — nu sînt nici acum —, iar unele adunau atîta sens în marginile lor, încît își pierdeau vioiciunea și, în cele din urmă, păreau gata să înțepenească în starea de concept. Printre ele — fapt paradoxal, dacă ținem seama de sensul lui prim — vîrtejul, a cărui dialectică simbolică încerc s-o urmăresc.

Încă înaintea veacului nouăsprezece, la Rousseau cuvîntul desemna dezgustul de mișcarea iute a vieții, potrivnică visării legănate lent; de aceea Jean-Jacques, ca să scape de „vîrtejul lumii", se adăpostește, ca-n uitare, în insula Saint Pierre. De asemenea, Senancour, speriat de „învolburarea" vieții joase, năzuiește spre „munții înveliți de pustietate". Dinspre partea lui, Lamartine, deși știe să se bucure de „ușoarele vîrtejuri" ale dimineții, se închipuie prins în „neantul existenței" ca într-un „cerc strîmt, rotitor". La Eminescu, pînă și cerul ar începe „a roti" dacă luceafărul și-ar uita menirea de a-l fixa în nemișcarea lui spre a se cufunda în mare. Și tot pe „mișcătoarele pustietăți", o altă stea — a științei omenești — „se rotește, dusă de curenți, într-un cerc strîmt, ca un zbor de șoim" (A de Vigny).

Foarte curînd apare că supusă mișcării vertiginoase îi este însăși condiția poetului care, dintr-un motiv sau altul, nu mai poate deschide — romantice — aripi largi. Lamartine, iarăși, privind cum luptă păsările „împotriva acestor vîrtejuri", le numea „simbolurile noastre". Iar Baudelaire, într-un ciclu intitulat semnificativ **Epave,** se înfiora, evocîndu-l pe Torquato Tasso, de soarta poetului — a sufletului său — strivit sub vîrtejul unei scări spirituale.

Pe de altă parte, printr-o răsturnare spectaculoasă, alți scriitori îi atribuie chiar gîndirii poetice o firească și euforică rotire de vîrtej. Pe cînd descoperitorul lui Vgny se temuse ca sticla aruncată în mare să nu-i fie oprită din înaintarea către oameni de viitoare, Edgar Poe pare s-o găsească pe aceeași tocmai într-un loc unde marea face „uriașe cercuri concentrice", încît pentru el acela devine **locul descoperirii (Manuscris găsit într-o sticlă).** Își dezvoltă imaginea în **O pogorîre în Maelström,** unde sugerează totodată în numele creatorului, sacrificiul necesar: „După un răstimp, priveliștea vîrtejului stîrni în mine cea mai vie curiozitate. Simțeam fără doar și poate dorința să-i cercetez adîncurile chiar cu sacrificiul pe care aveam să-l fac".

La Melville, balene, cunoscînd „scrisul pe apă, fac și ele cercuri concentrice, agitate pe margini și tot mai line pe măsură ce se apropie de un centru nemișcat. Dansul lor se proiectează în văzduh, la Lautréamont, într-un zbor de sturzi despre care — deoarece „alcătuiește un fel de volbură fremătătoare (...) reieșind din mișcările asupra ei înșăși" — numeroși exegeți au spus că simbolizează **textul literar.** De aceea, nu poate să mire că din mallarméanul **Coup de dés...,** sumă a căutărilor înnoitoare din epocă și cel dintîi **text** deplin — în sensul care i se dă astăzi cuvîntului — ne întîmpină un „vîrtej de ilaritate și oroare", după cum Moby Dick, balena albă, fusese fascinantă și îngrozitoare în același timp. Pînă și teoretic, atunci cînd se referise la „ambiguitatea unor figuri frumoase", Mallarmé spusese că totalul lor arabesc „face salturi vertiginoase" spre a nu se lăsa cunoscut.

Iată, așadar, cum, în rotirea vîrtejului, se petrece tranformarea modernă a romantismului, pe un fond comun simbolizat, poate, de culoarea albă a vîrtejului pe care, după spusa lui Jacques Cabau, „o iau toate celelalte culori cînd se rotesc".

LIVIUS CIOCÂRLIE

aniversări

Endre Karoly la 85 de ani de viață și **Hans Kehrer** la 65 de ani! Moment de sărbătoare la Asociația scriitorilor din Timișoara. Doi colegi stimați, cu bogată activitate literară și obștească, întîmpinați prietenește cu cuvinte ca niște flori și cu flori ca niște sentimente. Le-au fost subliniate meritele de colegii de scris Anghel Dumbrăveanu, Alexandru Jebeleanu, Pongracz Maria, Nikolaus Berwanger, Mircea Șerbănescu. Cele două condeie inaripate, însuflețite de idealurile epocii, de marile aspirații contemporane, îmbogățesc necontenit, prin ceea ce au realizat deosebit, patrimoniul spiritual al timpului nostru. Endre Karoly, pledînd pasionat, în poemele sale pentru pace și pentru apropiere, frățească între oameni; Hans Kehrer, militînd prin vers și verb dramatic pentru umanism și progres. Două personalități, două condeie înflăcărate. Întreaga obște scriitoricească timișoreană — români, germani, maghiari, sîrbi — a fost unanimă în a le ura celor doi sărbătoriți oni mulți cu sănătate și putere de muncă pentru înflorirea literelor din patria noastră.

M. Ș.

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

In activitatea financiar-economică a Intreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionindu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are in vedere, in primul rind, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine in acest fel o latură complementară si inseperabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, in strinsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionindu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscindu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase in gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează inlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducind la o eficienţă sporită in utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, in conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia in complexul de factori care acţionează direct, imprejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, in functie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără incorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Intreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea in circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontind in atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate in stoc disponibil la această unitate :

Denumirea materialului	dimensiunea şi calitatea	U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
	0.	1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr	238,0	10,65	2 534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr	21,0	39,15	822,15
50 × 2	OLT. 35	mtr	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr	50,0	42,30	2 115,00
63 5 × 10	OLT. 35	mtr	22,6	51,20	1 157,12
63,5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 × 10	OLT. 65	mtr	76,2	52,70	4 015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14	20 G.	mtr	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr	62,0	33,90	2 101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5	OLT. 35	mtr	497,6	42,55	21 172,88
95 × 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 8	OLT. 55	mtr	83,6	57,80	4 832,08
114 × 7	OLT. 65	mtr	71,8	88,30	6 339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534.40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404.05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769.72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542.20
152 × 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222.40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 × 25	19 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260.45	2 239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440.65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345.76
168 × 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891.50
178 × 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 × 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343.00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689.74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 × 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448.25	5 603.13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640.00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930.84	15 358,86
377 × 25	40 G 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280.91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527.9	36.40	55 615,56
Ţevi conductă					
168 × 14	40 C 10	mtr	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208.00	4 056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290.08
299 × 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742.64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr	46,6	412,10	19 203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 × 7,92	OL. 52	mtr	84,7	298,56	25 288,03
620 × 8	IV. M.	mtr.	12,4	351.60	4 359.84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9.4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 × 11.4	OLT. 65	mtr	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxiaabile şi refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr	285,8	174,21	49 789,22
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2.9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr	395,5	233,54	92 388,42
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655.02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63.5 × 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702.94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323.9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323.9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306.05	8 619.93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270.00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200.00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to	13,0	3 660	47 580.00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to	20,0	5 600	112 000.00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169.10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674.00
Bare dreptunghiulare	40 × 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4 259.20

Bare dreptunghiulare 10 × 5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare 12 × 4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare 12 × 5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare 30 × 5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru 4 × 0.5	kg.	122	82.00	10 004.00
Țeavă cupru 5 × 1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru 70 × 10	kg	223	56.00	12 488.00
Laminate alamă				
Țeavă alamă 7 × 0.5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă 10 × 1	kg	81	61,50	4 981.50
Țeavă alamă 12 × 1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă 20 × 2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă 30 × 2	kg.	539	46.20	24 901,80
Țeavă alamă 35 × 2	kg	252	46.20	11 642.40
Sîrmă alamă				
Am SiLp 2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp 4 mm	kg	16	77.50	1 240.00
Laminate aluminiu				
Bare aluminiu 60 × 5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu Ø 5	kg.	371	17,65	6 548,15
		88	19.45	1 711 60
Profile grele oțel și aluminiu				
80 × 80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160 × 160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 754
200 × 200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200 × 200	OLC. 50	kg.	300	2,35	705
250 × 250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250 × 250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350 × 350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400 × 400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140 × 146	20 MON 35	kg.	21 530	6.15	132 409.5
Profile mijlocii și ușoare				
Ø 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40 × 40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45 × 45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50 × 50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56 × 56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60 × 60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70 × 70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 2	kg.	1 800	2.61	4 690
Oțel de scule aliat				
% 70 3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9566
90 C 120	kg	165	9.29	1 532,85
Oțel de scule rapid				
% 10 W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20 W 3 316	kg.	200	64.32	12 864
Cabluri electrice				
Cablu CNIff 7 × 1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu CNIff 7 × 2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNIff 19 × 2.5	m.	386	61.20	23 623
Cablu NSHOU 6 kw. × 3 × 35 + 25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI 4 × 1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice				
Motor ASA 1.5 × 1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor ASA 4 × 1 500 r/m	buc.	109	3640	396 760
Motor ASFM 5 × 1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor ASA 5,5 × 1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor B3 11 × 1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor MIPm 160 × 750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32 × 750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400 × 1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robineți Stas 699 2 × 350	buc.	51	3060	156 060
Cutii carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1.86 × 40	mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8 — 5 × 50	mc.	25	953	23 825
Ferodouri 755 × 500 × 12	buc.	485	197	95 545
Ferodouri 290 × 245 × 30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături				
Canale gaze A. 800 — 3/4" Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800 — 3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă Al — 3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4 — /"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	12	14,00	168,60

Holendere zincate U2 — F 331 — 2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere zincate PE U2 — 2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2 — 3"	buc.	15	64,50	967.50
Holendere zincate ZE. U2 — 3"	buc.	9	97.50	877.50
Holendere fontă U — 1 — 3"	buc.	114	64,70	7375.80
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159.00
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788.30
Niple dreapta 4"	buc.	47	37,00	1 739.00
Teuri fontă B1 — 3"	buc.	101	44.50	3199.50
Teuri Zn B1 — 4"	buc.	4	99.20	396.80
Teuri forță B1 — 4"	buc.	89	76,30	7690.70
Reducții fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții fontă 3" — 2 1/2"	buc.	203	17,00	3536.00
Reducții fontă 4" — 3"	buc.	10	28,00	280.00
Robineți cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți				
SL 3148	buc.	3	1350	40 50
1222	buc.	2	221	442
3218	buc.	4	370	1 480
22234 C3	buc.	7	1215	8505
22238	buc.	10	1410	14 100
22226 K.	buc.	16	580	9280
6230	buc.	8	340	2720
6228 C3	buc.	11	405	4455
6322	buc.	39	480	18 720
30230	buc.	9	500	4500
7312 B.	buc.	34	107	3638
32224	buc.	47	433	20 351
3231	buc.	87	98	8526
19135 - 19283	buc.	8	131	1048
51234	buc.	37	320	11 340
51420	buc.	2	1080	2160
52212	buc.	246	132	32 472
52212	buc.	78	92	7176
52420	buc.	8	1800	14 400
NU 334	buc.	4	1805	7220
NU 336	buc.	4	2147	8588
NU 412	buc.	32	172	6504
NU 1024	buc.	7	300	2100
NU 2310	buc.	102	118	12 036
Nj 244	buc.	6	2520	15 120
Nj 318	buc.	4	310	1 240
Nj 2316	buc.	7	306	2142
NUP 230	buc.	37	443	17 361
NUP 420	buc.	8	164	1312
NUP 4218	buc.	8	116	928
NUP 2220	buc.	4	471	1884
Q 322	buc.	4	800	3200
Q 217	buc.	2	240	480
NN 3018	buc.	4	284	1136
9768	buc.	2	15 520	31 040
12208	buc.	2	1944	3888
12209	buc.	2	1257	2514
23038 BK	buc.	20	646	12 920
23038 BC 5	buc.	14	3105	43 470
23056 KMB	buc.	6	3415	20 490
23130	buc.	3	870	2610
23132	buc.	2	1222	2444
23132 BK	buc.	2	6400	6800
23218 B	buc.	5	628	3140
23236	buc	5	617	3085
23236 B.	buc.	4	1325	5300
23248 B.	buc.	4	5000	20 000
23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
29272	buc.	4	6784	27 136
29412	buc.	18	957	16 026
29416	buc.	5	834	4170
24424	buc.	2	1600	3200
2938	buc.	6	3754	22 524
2097152	buc.	2	9000	18 000
2097148	buc.	2	6431	12 862
2097052	buc.	2	7858	15 716
NA 4836	buc.	6	950	5700
2.411 933	buc.	2	4300	8600
NA 3050	buc.	2	204	408
MAK 45	buc.	5	71	355
NKIS 50	buc.	10	93	930
T 411	buc.	17	11 010	187 170
NA 4917	buc.	2	199	398
BIK 11050	buc.	125	35	4375
NA 11050	buc.	125	135	16 875
81216	buc.	6	80	480
Ax 51/345	buc.	2	5500	11 000
NU 1044 C3	buc.	3	2046	138
Nj 240	buc.	6	1120	6720
NU 248	buc.	6	2120	12 720
R. 534	buc.	14	1670	23 380
R. 540	buc.	3	4125	12 375
R. 540	buc.	10	2824	28 240
NU 1040	buc.	5	1353	6765
NU 2252	buc.	2	5720	11 440
WA 2518	buc.	34	430	14 620
WA 2771	buc.	15	730	10 950
22234	buc.	1	1541	1541
22238 K.	buc.	5	2050	10 250
23044	buc.	2	2960	5920
23044 K.	buc.	2	2970	5940
Ry 65/630	vuc.	17	3610	61 370
Ry 65/630 A.	buc.	25	7290	182 250
23156	buc.	1	4410	4410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din întreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

frontispicii

Dragostea portretistului

● **George Macovescu la 65 de ani**

George Macovescu împlineşte 65 de ani. Moment festiv pe care revista noastră ţine să-l consemneze.

Sărbătoritul de acum se întreba cîndva : **„care este locul lui Zaharia Stancu în istoria literaturii române ?"**, răspunzînd imediat şi cu oarecare nemulţumire : **„în nici un caz acela în care îl aşezase George Călinescu în 1941, în Istoria literaturii române..."**, expediat la sfîrşitul unui capitol. Ca apoi aceeaşi întrebare, după o evaluare amicală, să stăruie : **„unde îl vor aşeza istoricii literari de mîine pe Zaharia Stancu ? Aceasta este o problemă a viitorului. Timpul va fi cel mai drept ju-**

decător al unei opere care s-a situat ea însăşi în patrimoniul artei româneşti. În nici un caz Zaharia Stancu nu va sta la sfîrşitul unui capitol".

Aceeaşi întrebare sîntem îndreptăţiţi, dincolo de orice sărbătoare, să ne-o punem şi cu privire la George Macovescu. Pentru că dacă locul pe care-l ocupă în istoria diplomaţiei româneşti este statornicit, orice întrebare fiind de prisos, cealaltă rămîne, şi istoricii literari de astăzi sau din viitor vor trebui să şi-o pună. În ceea ce ne priveşte, ne-am pus-o mai demult cînd încercînd o sinteză asupra criticii şi istoriei literare româneşti actuale, un capitol îi cuprinde pe publicişti şi eseişti. În acest capitol figurează şi George Macovescu.

Deşi specialist în ştiinţele juridice, este profesor de teoria literaturii la Universitatea din Bucureşti. Cît priveşte cariera de scriitor, începută încă de pe timpul studenţiei, aceasta culminează prin alegerea, în 1977, ca preşedinte al Uniunii. Activitate complexă în multiple domenii, încununată cu funcţii de mare răspundere. Dar funcţiile sînt trecătoare şi, dacă istoria le consemnează, tot istoria este aceea care reţine doar realizările. În ceea ce ne interesează, doar realizările literare.

Cursul său, **Introducere în ştiinţa literaturii** a apărut în 1962 la Editura didactică şi pedagogică, prezentînd doar un interes didactic la acea vreme, mai mult istoric astăzi, cînd noţiunile s-au lărgit şi multiple metode concură în stabilirea conceptului de ştiinţă a literaturii. Pe plan universal, diferite tendinţe noi, ducînd adesea la rezultate deosebite sau schiţînd doar o direcţie obligă comentatorul să ţină seama de ele. Tot de interes didactic este monografia **George Lazăr**, E.S.P.L.A., 1954, ultima ediţie Albatros, 1973. De mai mare interes literar sînt trei din lucrările anterioare : **Viaţa şi opera lui Alexandru Sahia**, E.S.P.L.A. 1950, **Oameni şi fapte**, E.S.P.L.A. 1957 şi **Unele probleme ale reportajului literar**, E.S.P.L.A. 1958, „Mica bibliotecă critică".

Pe Alexandru Sahia l-a cunoscut personal, după cum rezultă şi din amintirile publicate în **Cataarge înalte**, Albatros, 1972, reluate în **Farmecul pămîntului**, Dacia, 1977, parţial şi în „Mărturisiri" din volumul **Virstele timpului**, ediţie adăugită, Eminescu, 1977. Asemenea lui Sahia, şi George Macovescu şi-a început activitatea literară în calitate de ziarist prin diverse redacţii. Nu întîmplător a publicat acele consideraţii privind reportajul literar, o scriere **pro domo**, deoarece volumul **Virstele timpului**, ce-i adună aproape întreaga publicistică, conţine numeroase reportaje (cele mai interesante privind portul Constanţa, **La malul mării, America în Statele Unite**). Teoretizarea era firească, George Macovescu considerînd reportajul literar o specie autonomă, urmînd aceeaşi dezvoltare interioară ca şi ori care alta, avînd largi posibilităţi de manifestare prin imaginea şi cunoaşterea realităţii ce-i stau la bază. Prin această specie, ziaristica este depăşită, fiind îndreptăţiţi să vorbim de literatură. Ceea ce în cazul unor reportaje reuşite este adevărat.

Gazetăria, care în general duce la o diluţie stilistică (cazul lui Cezar Petrescu), n-a afectat scrisul lui George Macovescu, care se menţine sintetic, fiind sec, dar precis ; fără podoabe, dar convingător, aproape de aşa-zisele tablete cu caracterul lor satiric-ironic sau critic, evocativ, politic sau etic. Ceea ce l-a făcut pe Paul Anghel să scrie : **„George Macovescu aduce în scrisul său aceeaşi sete de orizonturi vaste, aceeaşi aspiraţie spre un climat uman solar, aceeaşi vocaţie umanistă văzută ca misiune. În plus, aduce un simţ al lapidarului, străin predecesorilor săi, un instinct al liniei drepte, al expresiei bruşte şi revelatoare care ne spune că autorul va fi avut strămoşi pietrari. Nimic de prisos la o piatră cioplită în Carpaţi, la o lespede de fîntînă, la o cruce sau la un stîlp de hotar".**

Surprinderea unor caractere (**Şeful de cabinet, Atoateştiutorul, Întîrziatul**) ne apropie de perspectiva morală a unora din ele. Lucrarea **Catarge înalte**, din colecţia „Colocviile adolescenţei" ne arată cu precădere pe moralist. Concepute ca un dialog cu ai săi — care ar trebui să înveţe că timpul nu poate trece fără să lase urme, cenuşiu şi inutil, că el are un preţ ce nu poate fi risipit cu uşurinţă, ca şi viaţa, ca omul, nu ne mai întîlnim cu el, nu se mai repetă — cu conştiinţa că, vorbindu-le acestora, vorbeşte tuturor, în ei văzîndu-i pe toţi, gîndurile însemnate fiind pentru toţi.

Caracterul evocator este mai pregnant în **Farmecul pămîntului,** unde sînt reînviate fapte, oameni, evenimente trecute. Cîteva călătorii creionate, puţine aduceri aminte şi mulţi oameni cunoscuţi, apropiaţi sau prieteni, mai ales din mediul literar. Arta portretistică se află pe întîiul plan : Sahia, Mircea Grigorescu, Bob Bulgaru, Tudor Teodorescu-Branişte, George Dinu (Ştefan Roll), Brunea-Fox, Mihail Sadoveanu, Zaharia Stancu, N. D. Cocea, Tudor Vianu, Miron Radu Paraschivescu, Al. Rosetti. Nume cunoscute, personalităţi de seamă, contemporani cu noi, încît ne putem îndată da seama dacă evocarea este reuşită. Poate acestor portrete li s-ar potrivi cuvintele pe care autorul le spune în legătură cu Al. Rosetti : **„în puţine cuvinte încheagă un portret, fixează o fizionomie, reliefează o stare psihologică... A ajuns la această simplitate clasică printr-o pătrunzătoare observaţie şi printr-o concentrare maximă a mijloacelor de expresie... Vede dincolo de gest şi de vorbe... Luciditatea şi obiectivitatea îl sprijină fără încetare".**

Dragostea portretistului, mărturisită discret şi în puţine cuvinte, se îndreaptă mai ales spre ziarişti şi reporteri. Cîteva figuri sînt memorabile, cum au fost dealtfel şi în viaţă : Grigorescu, Branişte, Brunea-Fox, Roll, fără să uităm că şi Zaharia Stancu sau N. D. Cocea au onorat strălucit această activitate. George Macovescu nu-şi uită prietenii de o viaţă, cinstindu-i aşa cum cinsteşte şi publicistica pe care au slujit-o cu toţii, făcînd din ea literatură.

IOSIF MIRESCU

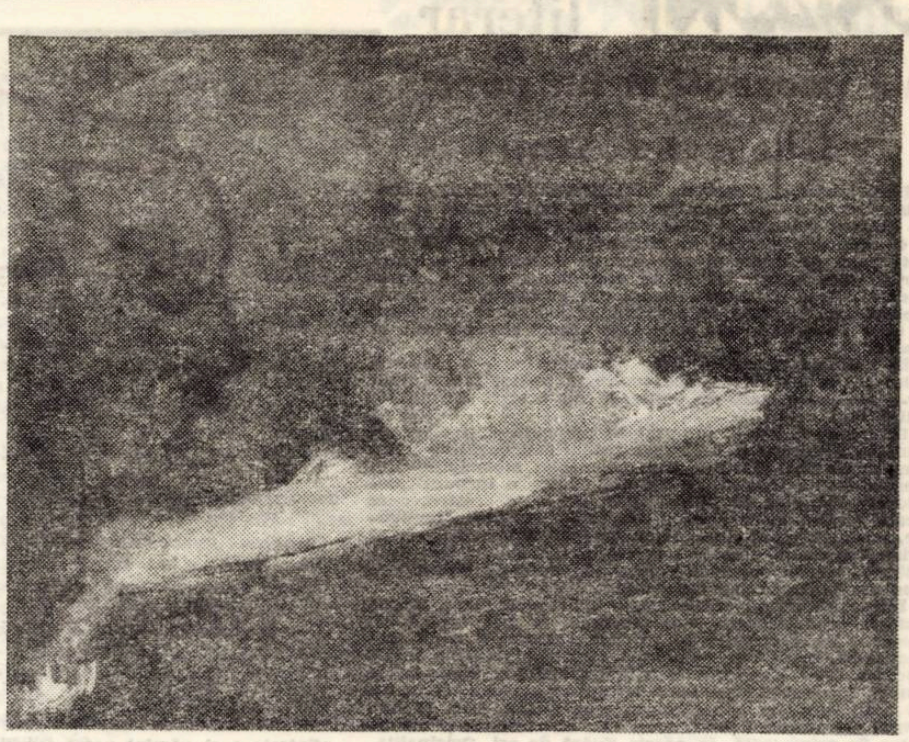

SIMION LUCACIU : „Şarjă"

Octavian Goga- După patru decenii

Pe un exemplar din **Fragmente autobiografice** — mărturisiri literare — aflu această însemnare : **„Timişoara, 7 mai 1938, ziua morţii autorului, ora 14,06".** Deci se împlinesc patruzeci de ani de la această pierdere ireparabilă a literaturii române. O. Goga se stingea la 57 de ani, deci tînăr încă, şi nu e de mirare dacă ne gîndim acum la existenţa lui sbuciumată.

Poetul însuşi mărturiseşte în aceste **Fragmente autobiografice :** „Mă silişi deci să mă opresc o clipă în viaţa mea **extrem de zbuciumată** ca să privesc înapoi şi să vă înfăţişez intimitatea resorturilor mele sufleteşti, să fac — cum s-ar zice — o confesiune de atelier". Dacă ne gîndim că Octavian Goga şi toată acea minunată generaţie apărută în jurul anului 1880 a trăit momente cruciale din istoria noastră — mai ales primul război mondial şi evenimentele ce au urmat — înţelegem la ce tensiune nervoasă s-a ridicat existenţa acestor bărbaţi.

În conştiinţa publică poezia lui Octavian Goga a pătruns adînc chiar din anul 1905, cînd i-a apărut primul său volum : **Poezii** — volum ce se deschidea cu poezia **Rugăciune,** de o vigoare remarcabilă, exprimînd crezul său poetic : **„Alungă patimile mele, / Pe veci strigarea lor o frînge, / Şi de durerea acestor inimi / Învaţă-mă pe mine a plînge. / / Nu rostul meu de-apururi pradă / Ursitei maştere şi rele, / Ci jalea unei lumi, părinte, / Să plîngă-n lacrimile mele".**

Şi într-adevăr creaţia lui Goga rămîne expresia puternică a calvarului Transilvaniei. Rîndurile de faţă îşi propun însă să amintească şi alte faţete ale personalităţii scriitorului, căci Octavian Goga, ca toţi marii scriitori, a fost o personalitate de o mare complexitate. Fără îndoială, în poezia lui nota naţională e dominantă, precum însuşi spune : **„Toţi cărturarii, toţi scriitorii noştri, toţi au perpetuat generaţii întregi acest vis şi eu nu mă găsesc decît ca o verigă într-un lanţ de evoluţie : nu sînt decît continuatorul normal al simţirii generale, pe care, în mod firesc, am dus-o şi eu cu un pas mai departe".**

Dar viaţa satului în toată complexitatea ei se află în poezia lui Goga — nu numai cu figurile reprezentative, — ci şi cu obiceiurile, sărbătorile, tradiţiile statornicite în acest univers. De asemenea, natura satului, căreia Goga i-a consacrat cîteva pasteluri — din care nu mă pot opri fără a cita măcar o strofă : **„Bolta şi-a cernit năframa / Ca o mamă întristată, / Floarea soarelui pe cîmpuri / Pleacă frunte-ngîndurată" (Sara).** Sau pastelul **Toamna,** învăţat încă din clasele primare : **„Văl de brumă argintie / Mi-a împodobit grădina, / Firelor de lămîiţă / Li se uscă rădăcina".**

Octavian Goga a fost şi un mare orator, deşi poetul considera oratoria un gen inferior. Cine l-a auzit vorbind şi-a dat seama că poetul era şi un orator în sensul cel mai deplin al cuvîntului. Această faţetă a individualităţii sale s-a vădit mai ales în timpul neutralităţii — 1914–1916 — cînd, alături de N. Filipescu, Tache Ionescu, N. Iorga, el, poetul Goga, răscolea, prin felul său aprins, opinia publică, voind a determina oficialitatea să intre în război alături de Franţa — Discursurile lui Goga din această perioadă, ca şi din cea parlamentară, ar trebui publicate.

El a fost, de asemenea, şi un publicist de mare talent. A condus gazeta **Ţara noastră.** Nu trebuie să uităm nici dramele sale — „Domnul notar" şi „Meşterul Manole" — şi nici traducerile sale din poeţi maghiari, italieni, germani. Azi, la patru decenii de la stingerea lui, putem spune că poetul Ardealului stă cu cinste alături de Eminescu, Coşbuc, Blaga şi Arghezi, în Panteonul marilor figuri româneşti.

C. N. MIHALACHE

Un text mai puţin cunoscut

Menţionăm o lucrare care, după cunoştinţa noastră, nu apare în nici o bibliografie a operei lui Octavian Goga. Este vorba despre schiţa în taina serii (după Schopenhauer), publicată la rubrica „Foiţa Tribunei poporului", a ziarului „Tribuna poporului" (Arad), an. II, nr. 100 din 25 august — 6 septembrie 1898, p. 782, cînd scriitorul avea doar 17 ani. Nefiind cunoscută, o reproducem, transcriind-o în ortografia actuală. Lucrarea este datată : Răşinari şi este semnată : Octavian.

IULIAN NEGRILĂ

ÎN TAINA SERII

„Azurul senin, spre apus pare a fi copleşit de văpaia dogoritoare ; soarele pare a fi obosit de îndelungata călătorie, atomii văpăii roşiatice ce-l înconjoară încep să dispară. Numai rariştea colţurosilor mesteceni mai ating razele globului de foc ; slabe, muribunde, şerpuiesc alcătuind umbre de rotiţe fantastice, de zig-zaguri gălbui pe coaja albă de mesteacăn.

Seara s-a apropiat. Soarele s-a ascuns prin desişurile coastelor, prin văile ripoase, acoperite de smeureturi şi mura ursului. Seara a început a învălui totul în cernitu-i văl. Frunzele late ale nucilor s-au înnegrit... O tainică şi mută tăcere stăpîneşte totul. Din cînd în cînd, lătratul răguşit al unui cîine şi sunetul clopoţelelor mai tulbură sublima tăcere...

Pe banca de brad, sub nucul bătrîn stau aşezat cu capul între mîini. Gîndurile-mi zboară ca o pasăre pribeagă dintr-un loc într-altul. Suspine înăbuşesc în pieptu-mi agitat ; nervos îmi trec degetele prin şuviţele de păr ; ... Şi stau ca şi înţepenit, ţesînd un stol de gînduri, care de care mai chinuitoare. Plînge nu pot şi-aş voi să plîng. Ochii însă sînt storşi de marea lacrimilor.

Privirea-mi rătăceşte prin haosul întunericului şi fantezia-mi obosită dă naştere la fantome nebune ce bat pămîntul şi spulberă în vînt ţărîna ţupăind fioros în jocul morţilor.

S-a oprit dansul nebun. O movilă de oase infecte mai stă ridicată... ...Nu-i nimic... Totul a pierit.

Sudorile de gheaţă, de pe fruntea-mi brăzdată de plugul suferinţei, le şterg cu mîna, ce aşa-mi tremură şi obosit de povara gîndurilor ce mi-au bătut la uşa capului, stau întins pe banca cea de brad...

Ieri şi azi... Ieri ? Ce era ? Ieri eram fericit. Eram împărat... şi ochii-mi senini şi în tulburul haos de nimic o ceată de îngeri vedeau. Azi „Ea" pe astă bancă poposea şi-şi rezema sînul, la pieptul meu şi se apăsa de mine, ca o iederă de tufarul unei păduri...

Ieri... Şi azi ? Azi ceata îngerilor, demonii infernului o înlocuiesc şi visurile de împărat — realitatea amară a unui proletar desnădăjduit, înşelat în toate şi înghimpat adînc de răul vieţii...

Ea-i departe... glasul ademenitor de atunci nu-l mai aud. Vorbe demonice au fost toate. Rîsul Ei atît de mîngîietor a dispărut... Un rîs de cele rele cobitor, un ironic, rîs la a mormîntului margine...

Două litere gravate în coaja nucului : în mijlocul unei inimi setoase de plăceri... Iată simbolul vechii iubiri...

Azi ? Azi m-am trezit din visul nebun. Ce să fac ? Să plîng ? Să rîd ca nebunii ? Să blestem ?... Întunericul infernal a nimicit „frumosul", reducînd totul la „nimic".

Dar iată că, din văile munţilor, din desişul de cetină, din locul spre care se apleacă crengile arborilor blînd luna tresare gînditoare şi liniştită, Razele bălaie străbat prin desişul frunzelor de nuc, luminînd două slove şi o inimă...

Amară priveliştе... Mă revolt... Pieptu-mi zvîcneşte şi coarnele inimii par a suna ca o liră spartă, zdrobită de o mînă duşmănoasă... Dar chipul „Atoştiutoarei" iată-l mai clar. Rariştea de mesteceni, movilele de cetini, frumuseţile naturii, se ivesc pe rînd... Le văd pe toate... Uraganul inimii s-a potolit şi luna gînditoare, de sus din înălţimea cerului vineţiu, mă priveşte şi parcă cu resignaţiunea unui filosof îmi zice : „Nici să iubeşti, nici să urăşti", iată jumătate din filosofia lumească. „Să nu crezi nimic şi să nu spui nimic", iată cealaltă jumătate...

Vă prezentăm un poet:

Gheorghe Azap

Dacă sihăstria rurală nu a slujit omului Azap, a slujit în schimb poeziei sale. Pivotul în jurul căruia se învîrt căluşeii coloraţi ai poemelor sale este în speţă erotica. O erotică pastorală, în care nostalgia e învinsă mai întotdeauna de ironie şi sarcasm, de bonomie şi o atitudine de moş hîtru. Fiind un eseninian, prin peisaj şi structură, Azap depăşeşte filonul pur nostalgic, deprimant la poetul rus, agitînd în preajma sa mărgelele sunătoare ale unei autoironii, ale unei autocenzuri ştrengăreşti şi bătăoase.

În poemele sale se tînjeşte perpetuu după o iubită şi cuplul se face şi se desface continuu, poetul însuşi fiind într-o asemenea stare de graţie şi într-o stare de euforie erotică fără oprire.

Poetul este, totuşi, tulburat în adîncuri, deşi el poartă masca nepăsării şi deşi neologismul sau cuvîntul neaoş sparg atmosfera patetică sau melancolia atotstăpînitoare, printr-o codiţă ironică, ce conferă adesea o turnură „neserioasă" finalelor de poem. Dar, cu toate acestea, cum ziceam, străfundurile poetice sînt tulburate, devin învîlvorate, poemele prind dramatism, omenescul lor ţipă, versul devine vehement, plin de imprecaţii, momentele sînt dramatizate. pentru ca, apoi, finalul să aducă de obicei iertarea sau blazarea sau închistarea.

Într-o atmosferă tensională şi plină ochi de o poezie adeseori prea crispată, voit modernă, la unii începători, Gheorghe Azap slujeşte de ani buni, solitar, o muză tradiţionalistă, modernitatea poeziei sale irumpînd din însăşi mişcarea sentimentelor, din vibraţia acută a ideii. Ca la Dimov, dar nu în linia unui balcanism barbian, ci în tonul unui ruralism bănăţean, la care ironia, şaga şi sarcasmul pigmentează totul, Azap este un cizelator şi un orfevrar de prim ordin, în poezia tînără de azi. Originalitatea poeziei sale a certă, ca şi fibra poemelor sale, stenică, elastică, cu o musculatură ţărănească, îndelung hrănită la seva pămîntului, pe care poetul, voit, o fasonează în mod livresc.

În solitudinea unei aşezări quasianonime, numită Ticvani, pe care poetul are totuşi mîndria de-a o ridica la înălţimea marei sale reşedinţe poetice, Gheorghe Azap sfinţeşte acel pămînt natal familial dîndu-i lărgime, conferindu-i o pecete, un aer original şi o lumină, în faţa căreia cititorul poate să se plece şi să se umple pe deplin de ea. Smerenia lui Azap, umilinţa sa de ţăran bun, şfichiul ironiei sale fine devin, transfigurate, însuşi orgoliul înalt şi emblematic al unui poet demn de iubirea şi de stima noastră.

ION ARIEŞANU

EŞTI IARĂŞI LÎNGĂ MINE

Ţi-am aşteptat zulufii. În fine, ai descins.
Înţepenesc, iubito, privindu-ţi un pistrui.
Mă faci, fără-ndoială, cel mai de seamă ins.
Vai cîtă fericire-i !, şi-am ponegrit că nu-i.

Vin fulgii dindeparte în iarna de acuşi,
Să afineze, galeş, răbdarea mea de fier :
S-a zis cu burlăcia ! Ce inspirată fuşi :
Localizîndu-ţi glezna la mine-n cartier.

Vom locui de-olaltă, într-un sălaş concret,
Lăsîndu-ne sticleţii să iasă în vileag ;
Şi-o să mă speli cu proză : ca să n-ajung poet,
Ştiind cum că aezii nu prind pe lume chiag.

Cresc iepurii zăpezii. Mi-e bine că exist.
Aş vrea să-i culc în braţe şi-n rafturi să-i aşez.
În iarna asta calmă sînt foarte optimist…
Eşti iarăşi lîngă mine… ÎNSĂ NU EŞTI… Visez…;

S-a ţăndărit iubirea în noi, ca două sticle,
Oricît credeam că ţine-o veşnicie ;
Şi mult o să ne doară un stih al doamnei Micle :
„Cînd soarta vrea aşa să fie"… Fie !

ELEGIE

Ard florile-n sat ; prin urmare
Răpciune-şi dilată prihana.
Sînt singur ; şi noaptea-i prea mare
Acuma cînd nu mai răsare,
Să-mi zburde în palme, Roxana.

Acuşi o să plece departe,
Vacanţei uitîndu-i hîrjoana.
Se pune cu burta pe carte
Şi-nvaţă de toate ; că-i foarte
Cuminte Roxana, Roxana.

Cresc norii uriţi ca o plagă
Şi vara-şi încuie icoana ;
Şi vîntul începe să tragă ;
Şi-atîta mi-e mie de dragă
Roxana, Roxana, Roxana !

DEPARTE, O CĂSUŢĂ A TA ŞI-A MEA SĂ FIE

Să fie o căsuţă, departe, 'ntr-o pădure ;
Şi amîndoi acolo ; şi numai amîndoi,
Şi-alături, căprioare uluitor de pure
Să rumege luceferi în loc de păpuşoi.

Să fie neştiută de nimenea. Să-i fie
Cît cărţile poştale – mai mult de două, nu ! –
Ferestrele prin care doar luna fistichie
Ar descifra ce note babane capeţi tu.

Să fie anotimpul cînd iarba se ridică
Sau iarnă colilie, ca o pocladă grea ;
Să-l vezi pe canis-lupus cum dîrdîie de frică,
Pentru că eu o flintă vestită aş avea.

Să fie doar a noastră… batîr aşa : abstractă…
Dacă nu azi ori mîine, chiar cînd vom fi bătrîni…;
Să fim lîngă un fluviu, ci fără cataractă :
Ca să nu-ţi scoată ţie auzul „din ţîţîni".

EU SÎNT CONVINS

De-acuşi m-ai expulzat din libertate,
Şi mi-ai legat aripa la butuc.
Am şaptezeci de ani (pe jumătate)
Şi nu-ş ce clenci mă face să-i mai duc.

Dar sînt convins că din această rană,
Pe care-ai reuşit să mi-o procuri,
Va izbucni o floare năzdrăvană,
Cu cromozomii ireal de puri.

Şi-n fiecare noapte care doare
O voi purta-n hanapul meu sangvin,
Să-mi îndîrjească forţa viitoare :
Cînd trag cu buzduganul în destin.

Deci cînd ne-om întîlni-n vreo altă dată,
Pe-un drum de lut, de apă, sau de cer,
Ai să-mi observi privirea flagelată
Şi floarea suferinţei la rever.

ACUM

Dorm florile în preajmă, iar eu încep să mor.
În daravera asta sînt foarte egoist.
Mărgica dimineţii mi-a răsărit în stor
Găsindu-mă pe gînduri, absurd ca un artist.

Şi te-am iubit pe gratis, de cînd eram chiştoc,
Pe urmă pînă astăzi la anii de haram ;
Plăcindu-mi, adorato, cu tine să mă joc
Şi să-ţi vibrez la glezne, focos ca un dinam.

Să ştii că-ntr-o noctalbă voi luneca în gol,
Cu lacrimi prelungite, ca o nojiţă rea ;
Să trag un pui de lene, pe-o blană, la subsol :
Ciulind cum pasc asinii peste coliba mea.

Curînd o să se-ntîmple ; şi-ntîmple-se oricum ;
Să-mi ardă promoroacă-n bojocii amîndoi ;
Căci nu mai am pe nimeni în cerul de acum ;
Acum cînd croncăneşte uitarea între noi.

ŞI, CE NE MAI AŞTEAPTĂ ?

Voi suferi, la rîndu-ţi, căci te cunosc prea bine –
Dar n-am distrus cu braţul meu nimica.
Şi ce se va petrec-n definitiv cu tine ?
Cînd mă întreb, mă răsticneşte frica.

Eu, despărţirea asta nu mă găsesc în stare
Să o pricep, de-aş fi mintos cît zece.
Şi ce ne mai aşteaptă de-aci-n continuare ?
Cu fiecare-n parte, o ! ce se va petrece ?

Fiind mărinimoasă, ştiu că nu-mi afli vină,
Iar tu eşti încă mai nevinovată !
Doar ceasul cel mai crîncen mi te-a făcut străină,
Zvîrlindu-mă-n gheenă, totodată.

SIMION LUCACIU : „Minieră"

sadoveniana

Forme verbale răsturnate

Cu o remarcabilă uşurinţă, romîna poate răsturna ordinea firească a formelor verbale compuse cu auxiliare morfologice (a avea, a voi etc.). Pot fi, de asemenea, răsturnate formele diatezei pronominale, precum şi componentele unor sintagme alcătuite din verb + obiect direct sau indirect. Fenomenul — subsumabil sinonimiei morfologice, dar şi celei sintactice, întrucît el atinge şi topica — este curent în limba veche şi populară. Citez din Letopiseţul… lui Grigore Ureche, ESPLA, 1958 : „… Ştefan vodă strîns-au boierii ţării mari şi mici… la locul ce se chiamă Direptatea şi i-au întrebatu pre toţi : ieste-le cu voie tuturor să le fie domnu ?" (91) ; „Vă leato 6988 pristavitu-s-au Petru vodă, feciorul lui Ştefan vodă" (105) ; „răposat-au Alixandru vodă" (109, cf. 128 şi passim). De obicei, se citează prima frază din cunoscutul portret al lui Ştefan cel Mare, cu care cronicarul încheie povestirea vieţii şi a faptuirilor domnitorului : „Fost-au acestu Ştefan vodă un om nu mare de statu…" (120). Din folclor : „Închinar-aş şi n-am cui ! / Închinar-aş murgului, / murgului sirepului" (Toma Alimoş). Limbajul poetic şi-a apropiat procedeul „răsturnării", care, treptat, devine expresiv, prezentînd, în plus, avantajul de a oferi posibilitatea unei noi structurări metrice a formelor verbale respective : „Alungat-o-ai pe dînsa, ca departe de părinţi / În coliba împistrită ea să nască-un pui de prinţ" ; „Şapte ani de cînd plecat-ai, zburător cu negre plete, / Ş-ai uitat de soarta mîndrei, iubitoarei tale fete" (Eminescu, Călin). Formele obişnuite, directe, ar fi păgubit fluenţa ritmului. Pe de altă parte, prin vechimea lor, formele inverse contribuie la înfiriparea unui „climat" adecvat basmului. Aceeaşi dublă motivaţie — tehnică şi estetică — o comportă aşezarea obiectului direct pronominal înaintea verbului la imperativ : „Cu faţa spre părete mă lasă prin străini" (Eminescu, Despărţire). Se impune însă şi observaţia că, în urma răsturnării, „porunca" este sensibil atenuată, convertindu-se în implorație, în rugă. Întîlnim exact aceeaşi situaţie în poemul Dan, căpitan de plai al lui Alecsandri : „Ghirai, mă lasă, lasă în ora morţii grele / Să mai sărut o dată pămîntul ţării mele !"

Cititorul atent constată lesne că mai cu seamă în romanele sale istorice Sadoveanu recurge la formele verbale „răsturnate", ele constituind un procedeu de arhaizare discretă. Nu este lipsit de tîlc amănuntul că aceste forme sînt de aflat de obicei, în stratul dialogat, mai rar în cel narativ : „— … dacă îl găsim la socrul său pe Irimia pîrcălabul…, atunci socot că asemenea întîmplare fi-va leacul cel mai bun pentru măria ta" (21) ; „—… Poate fi-va şi el unul dintre cei jertfiţi, dar după jertfe vine răscumpărarea şi biruinţa celor buni" (47) ; „—… Să-i văd semnul. Acest prunc fi-va poate, cîndva, Domn ţării" (61). Pe lîngă forma inversă de viitor (fi-va), ultimul citat însumează încă un fapt de limbă veche, şi anume atributul în dativ : Domn ţării, amintind versul eminescian din Epigonii, care pecetluieşte evocarea lui Andrei Mureşanu : „Preot deşteptării noastre, semnelor vremii profet".

După cum s-a putut constata, toate cele trei citate de mai sus cuprind, în alcătuirea lor, verbul copulă la viitorul I, persoana a 3-a singular. Dată fiind frecvenţa lui a fi în procesul comunicării, situaţia aceasta este cu totul firească : „—… Norocul tău fi-va cel blînd, dacă hărăzeşti babei ceva, că te-oi legăna, şi ţi-oi descînta, şi de rău te-oi apăra" (87) ; „—… Această unealtă [paloşul] fi-va izbăvirea asupriţilor" (105) ; „—… Iar bătrînul Petrea fi-va armaş mare — ţinînd asupra vinovaţilor paloşul judecăţii" (260). Pentru persoana a 3-a plural, citatele sînt mai rare : „— Ce ştiu copiii ? şi-a clătit cu neîncredere fruntea uncheşul. — Ba ştiu, uncheşule ; n-a trece mult şi fi-vor şi ei bătrîni" (83, cf. 109) ; „—… ne rămîne de la măria ta nădejdea izbăvirii ; credem întru-însa ş-o vor cunoaşte alt rînd de oameni, cînd fi-vor vremi mai prielnice" (343)

La perfectul compus al verbului a fi (copulativ sau, mai rar, predicativ) formele inverse prezintă un avantaj substanţial în poezie, întrucît provoacă însăşi răsturnarea ritmului. Ele sînt, fără excepţie, bisilabice, iar accentul grupului cade, bineînţeles, pe silaba cuprinzînd participiul (fóst) ; cealaltă silabă, în care încape auxiliarul morfologic (am, ai, a, am, aţi, au), rămîne totdeauna atonă. În timp ce, în ordine directă, toate cele 6 persoane — de la am fóst pînă la au fóst — întruchipează cîte un iamb — Eminescu : „Iambi suitori…"), prin simpla „rocadă" a auxiliarului cu participiul obţinem tot atîţia trohei : am fóst, ai fóst, a fóst… = iambi ; fóst-am, fóst-ai, fóst-a… = trohei. Şi din acest motiv — de ordin tehnic, dacă pot spune aşa — în cel mai amplu poem din ciclul său folcloric (mă refer la basmul versificat Călin Nebunul, scris în versuri trahoice lungi, de la 15/16 silabe, aidoma Scrisorilor) — Eminescu, adoptînd formula obişnuită la începutul creaţiilor epice populare în proză („A fost odată…"), se vede nevoit să recurgă la inversiune : „Fóst-a împărat odată şi trei fete el avea". De bună seamă, acesta nu e singurul motiv al opţiunii. Celălalt — ţine de domeniul artei propriu-zise : aşa cum am mai spus, purtînd cu sine ecouri ale limbii vechi, formele inverse sînt potrivite „vechimii" în care trăieşte lumea basmului.

Dacă, în poezie, se poate vorbi şi de „tirania" ritmului, în proză, preferinţa lui Sadoveanu pentru formele inverse se întemeiază exclusiv pe criterii estetice. Lumea lui Nicoară — reînviată cu mijloacele artei cuvîntului — trebuie să poarte, cu discreţie, însignele lingvistice ale vechimii.

G. I. TOHANEANU

Octavian Popa

MAI MULTE VIEŢI

– POVESTIRE –

În lumina ieşigură a dimineţii, grădina zăcea încremenită sub primul văl de brumă. Crizanteme mari, galbene aurii, străluceau între florile despuiate. După obiceiul din timpul verii, am văzut pe Amalia trecînd pe alei, adunînd un pumn de seminţe. La întoarcerea ei, începea programul zilei. În casa noastră toate se desfăşoară după un anumit canon, care nu suferă nici o modificare. În sinea mea eram recunoscător Amaliei că ştia cuteza de o mulţime de lucruri, le făcea ea, dînd apoi impresia că se fac de la sine, dar ceva mă stînjenea şi nu puteam fi pe deplin mulţumit.

Fiindcă trebuse cu copiii în bucătărie, m-am grăbit şi eu. Îmi place să stau cu ei în vreme ce se pregătesc de plecare. Cînd timpul acesta se prelungeşte, îmi impune liniştea în care mă regăsesc, aşa cum aş dori să fiu mereu cu ei. Un alt ceas, numai al nostru, îl avem seara la televizor. Ne cunoaştem locurile, Amalia cu mine pe fotolii, copiii pe divan. Cînd e nevoie de un ceas, ca să poată urmări peripeţiile unei călătorii, nu eu îl caut, îl caută Amalia. Dacă-i nevoie de o carte, de un dicţionar, ea îl aduce, nu eu. Fără să vreau, în timpul timp, acasă m-am transformat în oaspete. Amalia pare bucuroasă de întorsătura asta neaşteptată a lucrurilor. Mă întreb însă ce cred copiii.

Alexandru e tăcut. Capul lui mare, pe gîtul încă subţire, pare o greutate greu de purtat. Nu vorbeşte decît dacă e întrebat, priveşte lucrurile de la distanţă, se supără cînd îl vede pe Mihai ţinînd ochii închişi, chiar şi după ce e în întregime îmbrăcat. Amalia l-a învăţat mai demult să mănînce din mîna ei. În dimineaţa aceea, a sta lipită de copil. Cu mîna stîngă-i mîngîia capul şi obrajii, cu dreapta îl ajuta să mănînce. Am văzut-o apoi oprindu-se.

— Ce-i cu haine ? Hainele tale au o crustă de nisip pe ele.

Mihai a aşezat linguriţa pe masă şi se uita mirat la haine. A început să le pipăie, l-am văzut surîzînd, nu ştia ce s-a putut întîmpla.

— Întîrziem din cauza ta… eu am să plec înainte, a intervenit Alexandru. Ieri am fugit, fiindcă ai găsit pe drum minge aia spartă, poate ai intrat şi în clasă cu ea.

Am fost sigur că, vorbind cu Mihai, Alexandru voia să îndepărteze explicaţiile. Copiii aceştia nu seamănă unul cu altul. Alexandru, legat de pămînt, are o statornică aplicare spre ordine. Cărţile lui sînt totdeauna îmbrăcate în hîrtie subţire de calc, caietele curate, scrisul îngrijit. Seara, cînd se culcă, le pregăteşte toate pentru a doua zi, pe scaunul de lîngă pat. Dimineaţa nu e nevoie decît să-şi ia servieta şi să iasă pe uşă. E primul în casă, sînt sigur că niciodată nu va fi al doilea. Nu s-a întîmplat să fie în dezacord cu noi, nu fiindcă n-ar cea părerile lui, ci fiindcă evită complicaţiile. Bănuiesc că Alexandru, alături de lumea în care ne mişcăm toţi, încearcă să-şi creeze o lume a lui, pe care numai el o cunoaşte. Nu colorată, una uscată, redusă la scheme. Într-o zi m-a întrebat, dacă nu s-ar putea construi un aparat, care să urmărească toate mişcările noastre, să le măsoare… să apară pe un ecran, în fiecare moment, tot ce gîndim şi dorim ? Alexandru e un simplificator, forţează explicaţiile, are tendinţa de-a reduce totul la cifre, la liniile esenţiale. Amănuntele îi scapă sau le înlătură cu voia lui, existenţa lor îl supără. Băiatul mi-e drag, surprind însă în legăturile mele faţă de el, un fel de intervale închise.

Mihai reacţionează viu, spune şi ce nu gîndeşte. Puţin îi pasă dacă se supără. Simţi însă că e el şi atunci cînd stă liniştit şi cînd îşi dă drumul, ca o piatră scăpată din vîrful munţilor. Acesta nu-i un fel de a vorbi. La munte l-am văzut într-o zi lunecînd. A fost o zi îngrozitoare pentru noi.

— Ce-i cu hainele tale ? l-a întrebat din nou Amalia. Aşa nu poţi merge la şcoală, trebuie să-ţi aduc haine curate.

Mihai a început să mănînce grăbit, Amalia s-a întors spre Alexandru.

Alexandru tăcea, nu voia să se amestece în treburile lui Mihai. Într-un fel asta-mi plăcea. După o lungă ezitare a spus :

— Am fost la Andrei, în grădina lor, merele pătule încep să se coacă. V-am adus şi vouă… Tu nu le-ai văzut ?

Andrei e nepotul bătrînului Rusu, la care mergeam în copilărie cu tata. Casa Ruseştilor era afară, în cîmp. Duminica după masă, cînd ajungeam la ei, bătrînul ne aştepta la poartă şi ne întindea mîna pe rînd. Curtea era pe coastă, privind în sus, spre intrarea la casa veche, pe o poliţă lungă vedeam caşul uscat care ne aştepta. Prin coaja lui răzbea grăsimea si mirosul de stînă. Ne întorceam acasă tîrziu, pe la Coboriş, pe un drum luminos, cu verdeaţă.

— Si după aceea ? a întrebat Amalia.

— După aceea, eu am mers cu Andrei în casă şi am văzut nişte cărţi. Mihai şi Tiberiu s-au dus la rîu cu Olimpia.

— Sper că n-aţi intrat în apă, ieri a fost rece.

Copiii tăceau.

— Uite ce-i, Alexandre, am intervenit şi eu, Mama ta vrea să ştie tot ce se întîmplă cu voi. Fiindcă Mihai şi-a uitat, e necesar să ne spui tu ce-aţi făcut.

Poate şi eu voiam să ştiu, dar refuzam să apar pe primul plan. Mi-e greu azi să înţeleg atitudinea asta. Era în ea şi o oarecare doză de laşitate ? Poate că nu voiam să îndepărtez copiii cu insistenţele mele şi le lăsam toate în sarcina Amaliei, dar mai era ceva. Simţeam nevoia de a fi independent şi nu interesul Amaliei pentru copii, ci atitudinea ei rigidă mă supără. Asta numai eu o ştiam.

— Am fost la rîu, a început să vorbească Mihai. Am curăţat barca bătrînului Rusu. La primăvară vom încerca să-i punem pînze şi vom cobori spre Dunăre.

— Spre Dunăre ? a întrebat Amalia, neliniştită.

— Olimpia are un plan… vrem să ajungem în Deltă, zice că acolo, în fiecare zi, ne vom scula în alt port. Eu aş vrea la Tulcea să fiu.

Ascultam cu uimire.

— Ce-i cu fata asta ? Totdeauna mi-a părut o zvăpăiată, a zis Amalia. Ce aiureli strecoară în capul copiilor !

După plecarea lor am rămas singuri.

În timpul acesta, altădată, ne spuneam fel de fel de nimicuri şi discutam programul nostru zilnic. Eu lucram la teatru, ea într-un laborator. În ziua aceea simţeam că nu-i pot spune tot ce gîndesc, nu puteam clarifica nici pentru mine toate. Mă uitam pe geam, ca şi cum aş fi văzut ceva foarte important. Amalia a aruncat şi ea privirile afară. În lumina soarelui care începuse să se ridice, vedeam aleile părăginite acoperite cu brumă şi pisica ridicînd labele peste rămăşiţele florilor şi ale frunzelor. Vedeam cum se oprea, se aduna în arc şi asculta cele mai mici foşnete. Ascultam şi eu şi încercam să înţeleg **ce este în mine ?** A trecut mult timp fără să vorbim şi am intrat într-o stare neobişnuită de reverie.

— A fost ieri la noi Marta, am auzit-o, tîrziu, pe Amalia, ca să rupă tăcerea, îţi mai aduci aminte de ea?

Întrebarea m-a atins neplăcut. Căzînd peste imaginile care se refăceau una din alta, sunetele neaşteptate rupeau o ţesătură complicată. Numai eu ştiam ce e, şi poate nici eu în întregime. Atunci, peste căutările mele, au început să cadă cuvintele Amaliei.

— Ieri a fost la noi Marta, îţi mai aduci aminte de ea ?

— Da, ţin minte şi ziua cînd am cunoscut-o, în casă la voi.

Amalia zîmbea.

— Cînd a fost asta ? Nu înţeleg cum îţi aminteşti toate nimicurile !

— Cred că nu-i vorba despre un lucru lipsit de importanţă. Ne cunoşteam de cîteva luni, în seara aceea am rămas acasă numai noi doi. Sigur că-ţi aminteşti şi tu. Am mers la Marta, cînd am ieşit din casa ei, te-am auzit spunînd :

— Oricum ar fi, o singură viaţă nu mă mulţumeşte. Vreau să trăiesc alături de tine mai multe vieţi !

— Tu ai rostit cuvintele acestea şi nu le-ai rostit, mai mult ai strigat. **Aud încă strigătul tău.** Pe mine m-a surprins, apoi m-a speriat. Nu eram sigur că, alături de mine, vei putea avea tot ce doreşti, nici nu ştiam bine ce vrei.

Amalia privea serioasă.

— Îmi amintesc vag, eram tînără, plină de dorinţe ce nu se pot realiza. Credeam că vom trăi viaţa într-o permanentă prefacere. Eram sigură că, chiar cînd vei fi bunic cu barbă albă, eu o voi dezlipi, oricînd aş vrea, şi vom lua totul de la început. Eşti de acord că gîndurile acestea erau aiurite ? Nu mai eram copilă. peste cîteva luni ne-am căsătorit…

Ştiam că nu se îndoia de răspunsul meu, era sigură că vorbele acelea, pe care le-a spus atunci, nu făceau parte din ea. Pe mine, dorinţele Amaliei m-au tulburat.

Părinţii ei locuiau într-o casă solidă, de piatră, a cărei faţadă se legăna printre sălcii în apele canalului Bega. Marta urcase de la subsol la primul etaj şi ne-a cerut o ceaşcă de lapte pentru căţeluşa ei, gata să nască. Am mers şi noi să o vedem. Pe căţeluşa asta, Marta o aşezase pe o flanea curată, avînd în jurul coastelor o ţesătură de lînă. Aşa cum era, părea caraghioasă, dar îţi era şi milă de ea. Am ieşit de la Marta tăcuţi. Pe drum, după ce ne-am îndepărtat bine, mi-a spus că vrea să trăiască mai multe vieţi. N-am înţeles de ce chiar atunci. Nu eram pregătiţi, nici eu, nici ea… sau, cine ştie ? Cuvintele au izbucnit întîmplător ? Era dorinţa ei adevărată ? Şi de ce mai multe vieţi ?

— Trebuie să dăm copiilor sensul serios al existenţei, a zis Amalia, copiii de azi cunosc mai bine lumea decît am cunoscut-o noi, sînt mai aproape de viaţă. Totuşi… nu ştiu ce-i cu Mihai, mi se pare grăbit, nestatornic, superficial. În timp ce are un program serios la şcoală, se gîndeşte la o barcă cu pînze. Cred că-i nevoie să fim mai atenţi cu jocurile lui.

— Încă-i copil, am zis eu. Mihai va învăţa tot ce trebuie să ştie, viaţa are să-l înveţe. Cu timpul, materialul din care-i construit va deveni mai dur, dar totdeauna va rămîne în el un filon străin, poate o aplecare spre vis.

— O aplecare spre vis ? s-a grăbit Amalia să întrebe. Nu înţeleg de unde vine, noi n-o avem nici unul. Şi ce-i asta, aplecare spre vis ?

— Tu crezi că pot să pună pînze la o barcă veche, am întrebat-o eu. Îţi imaginezi cum ar fi ?

— Nu ştiu, nu vor putea, dar nici n-ar trebui să se gîndească la asta, Mihai are altceva de făcut.

Eu am tăcut. Priveam afară, în grădină. Pisica dispăruse şi bruma se topea pe cărări, strălucind.

Aşteptam o barcă… poate cu pînze…

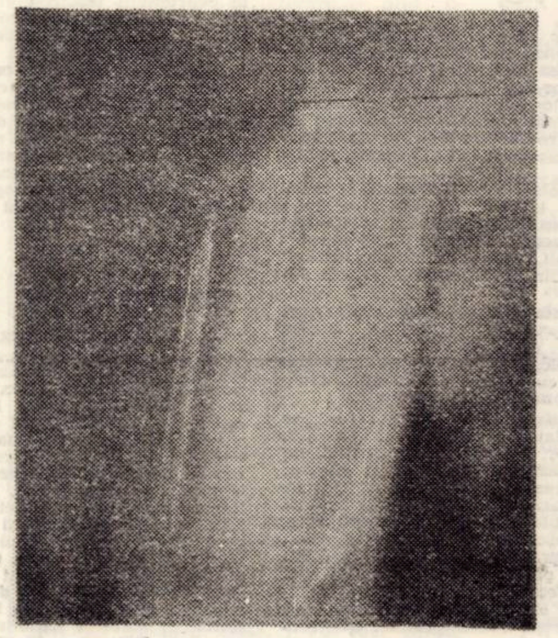

SIMION LUCACIU : „Baraj"

Ioana Cioancăş

AŞ VREA

Aş vrea să ştiţi
Că atunci cînd ajung la voi
Cu un strop de lumină în pumn,
Sufletul meu e ca privighetoarea,
Ce lasă mereu doar un tremur de frunză,
Taler să-i puneţi plata pentru cîntec.
Aş vrea,
Cînd un zîmbet, sau lumina din ochii mei
Vă ajută să mergeţi cu fruntea sus,
Să nu-mi dăruiţi mie căldura palmelor,
Într-o strîngere de mînă ;
Parfumul şi culoarea petalelor
Vin din neodihna sevei,
Ce-a ars de mult în rădăcină.
Iar cînd vînturi cu gheaţă şi ploi
Nu vă mai izbesc în faţă,
Să creşteţi ca lăstarii din poiană
Şi să credeţi
Că stînca de la margine de zare,
E doar răbojul,
Pe care anotimpurile trebuie să-nscrie,
Orice strigare din soare.

CE MULT V-AŞ IUBI

Apelor,
Faceţi din privirea lui prag
Şi veţi trece dincolo
Fără tulburătoarele îndoieli ale adîncului.
Culorilor,
Adunaţi căldura mîngîierilor
În petale
Şi-or să adoarmă copiii
Şi după ce vor atinge cu palma o floare.
Munţilor,
Faceţi loc în temeliile voastre,
Vorbelor lui
Şi veţi rămîne neclintiţi
Oricîtă vreme se va rezema de voi.
Apelor, culorilor, munţilor !
De-aş avea unde să-l regăsesc,
V-aş deschide şi poarta de taină
Spre cele mai calde luminişuri ale sufletului !

CUVINTE

Ori de cîte ori sufletul tresare
Văzînd cum se rotunjeşte bucuria sau tristeţea
În inimă,
Uit că hîrtia e de pămînt
Şi foşnetul ei scurt
Ascunde o tăcere nemărginită,
Şi mă apropiu de ea
Ca de un pumn de apă ridicat din izvoarele munţilor
Prin care văd ochii oamenilor calzi şi buni,
Le văd palmele neliniştite
Şi tîmplele zvîcnind uşor,
Îmbrac toată căldura din inimă în cuvinte
Şi numai după ce o văd ajunsă acolo, la ei,
Simt că o trăiesc cu adevărat.

JOC

Prinţul tot mai fură pantoful de aur
Să cuprindă pe veci pe cine-l purta
Şi mereu munţii
Îi fac alt pantof Cenuşăresei,
În grabă, dintr-o rază de stea.
Izvor după izvor se rupe de vrajă,
Şi griul şi brazii şi vîntul cărunt,
Chiar cîte-un munte vine-ncetişor
Şi dansează în noapte cu ea.
Nu ştiu nici eu cine-a-nceput să cînte ;
Apa-n fîntîni, sau stîncile-n tărie
Dar simt că-n fiecare-mbrăţişare,
E-o lungă şi firească, cununie.
Cînd în amurg, prea obosit de cale,
Prinţule-timp, vei bate-ncet la poartă,
Voi încerca pantoful surîzînd
Şi nimeni nu-ţi va putea spune ;
Că-i tot o frunză ce-a căzut din ram,
Făptura care cu mîndrie-l poartă.

televiziune

DUMINICĂ, 21 mai

8,00 Sportul pentru toţi. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Şoimii Patriei. 9,15 Film serial pentru copii : Comoara din Insulă. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din sumar : Ora veselă, Woody, ciocănitoarea buclucaşă, Caleidoscop de duminică, Povestea filmului muzical. 15,00 Magazin sportiv. Avancronică în imagini la turneul final al Campionatului Mondial de fotbal. 16,05 Prietenul meu, bătrînul fotograf. Coproducţie Televiziunea română — NCR Olanda. 17,10 Linia maritimă Onedin. 18,00 Fotbal. U.T.A. — Steaua (repriza a II-a). 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 File de istorie. 19,50 Antena vă aparţine. Spectacol prezentat de judeţul Neamţ. 20,50 Film artistic : Încercarea. Producţie a studiourilor engleze. 22,25 Telejurnal. Sport.

LUNI, 22 mai

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Republica Socialistă Vietnam. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Panoramic. 20,30 Familia Palliser. 21,25 Publicitate. 21,30 Mai aveţi o întrebare ? 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 3 mai

9,00 Teleşcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii şi tineret (rel.). 11,00 În alb şi negru Şoc şi Şher (II). 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Campionatele Europene de gimnastică acrobatică. 17,45 Moştenire pentru viitor. Scriitori paşoptişti (I). 18,30 Lecţii tv pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Tribuna Tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a ţării. 20,25 Seară de teatru. Carambol. 22,00 Vedete internaţionale. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 24 mai

9,00 Teleşcoală. 10,00 Şoimi patriei (rel.). 10,10 Întrebări şi răspunsuri. 10,30 Teatru Tv. Carambol (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,30 Fotbal : Dinamo Bucureşti — Universitatea Craiova în „Cupa României". Transmisiune directă de la Sibiu. În pauză : Tragerea pronoexpres. 18,20 Telecronică pentru pionieri. 18,30 Cîntarea României. 18,50 Învăţămînt-educaţie. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,10 Noi femeile ! 20,35 Telecinemateca : Preţul unui… „Oscar" (american). 22,20 Telejurnal.

JOI, 25 mai

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm… 17,20 Consultaţii juridice. 17,40 Iordania — între trecut şi viitor. 18,00 Ciclism. 18,20 Studioul liric '78. 19,00 Republica Democrată Populară Laos. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Ora tineretului. 20,55 Seară de teatru. Un fulger în pădure. 22,05 Tangouri argentiniene. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 26 mai

9,00 Teleşcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,35 Corespondenţii judeţeni transmit… 16,00 Telex. 16,05 Şcoala contemporană. 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Film serial pentru copii Cuore. 19,30 Telejurnal. 20,00 Viaţa în lumina normelor eticii şi echităţii socialiste. 20,20 Film artistic. Întoarcerea lui Lagardere (francez). 22,05 Atelier de creaţie literar-artistică. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 27 mai

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Curs de limbă spaniolă. 13,25 Muzică distractivă. 14,10 Tineri la porţile vieţii. 14,30 Fotbal-magazin. 15,45 Secvenţe afgane. 15,55 Clubul tineretului. 16,45 Agenda cultural-artistică. 17,10 Mai 1978 — Cronica evenimentelor politice interne şi internaţionale. 17,30 Antologia filmului pentru copii şi tineret : Charles Chaplin. 18,30 Kampuchia Democrată. 18,45 Finala Campionatului naţional de baschet masculin. Steaua — Dinamo Bucureşti (repriza a II-a). 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Mari filme western. Warlock (american). 22,40 Telejurnal. Sport.

televiziune

Festivalul „Timişoara muzicală"

Noua ediţie a sărbătorilor muzicale timişorene, inspirat orînduite pe fondul celei mai frumoase luni din viaţa oraşului florilor, a demarat simbătă seara cu un concert extraordinar. Suita manifestărilor a fost prefaţată de cuvîntul preşedintelui Comitetului de cultură şi educaţie socialistă, **Dumitru Preda,** ce a sintetizat direcţiile principale de desfăşurare a acestui veritabil regal de muzică, inscris sub egida „Cîntării României". Promotorii primei manifestări, artistul emerit **Nicolae Boboc** şi violonistul american **Henry Criz,** invitaţi să deschidă Festivalul, care timp de două săptămînii seară de seară, va oferi cetăţenilor Timişoarei, Lugojului, Reşiţei, orchestre şi solişti din perimetrul valoric românesc şi european, în paralel cu spectacole de operă şi balet, avantajate de distribuţii optime, din care nu lipsesc numele de rezonanţă.

Dacă în alte ediţii, atenţia era orientată înspre etalarea creatorilor porniţi din acest spaţiu geografic, de această dată Nicolae Boboc a preferat să prezinte – în primă audiţie absolută – **„Trei jocuri oltenești"** de **Anton Dogaru.** Partitura este densă, recreînd prin intermediul exclusiv al orchestrei de cameră, un spaţiu spiritual românesc, de fermă orientare folclorică, mărturie stînd frecvenţa accentelor asimetrice ale aksac-ului părţii I, poliritmia neobosită a celei secunde, pulsaţia vie a jocului ultimei părţi, ce scinteiază deasupra unui ostinato sărbătoresc. Curajoasă ideea prezentării în partea secundă a programului a unei piese simfonice de referinţă în literatura genului : **Concertul pentru orchestră** de **Bela Bartok,** lucrare de mare virtuozitate orchestrală, ale cărei secţiuni ilumineaz oportun tendinţele şi orientările manifestate (ori aflate abia în germene) ale simfonismului secolului nostru. Orchestra a asimilat în profunzime acest opus dificil, conferind masivitatea sonoră scontată momentelor apoteotice, ori dăltuind cu simplitate quasirustică monodiile ancestrale, atît de apropiate sensibilităţii marelui compozitor maghiar. O menţiune specială pentru elevaţia obţinută de dirijor şi orchestră, pe parcursul ultimelor trei secţiuni. Cum programul acestui concert a fost relativ scurt, considerăm că era perfect realizabilă continuarea acelei înţelepte politici repertoriale, de francă susţinere a creatorilor bănăţeni, programîndu-i, afirmîndu-le prestigiu, stimulîndu-i !

Violonistul american **Henry Criz** a constituit în acest context, punctul de atracţie al concertului. Cunoaştem relativ puţin Şcoala interpretativă americană, în speţă cea violonistică, motiv pentru care l-am urmărit cu un interes sporit. De reţinut cu deosebire, prestanţa şi seriozitatea rezolvării tehnice a **Concertului** de **Mendelssohn-Bartholdy.** Lejeritatea transferului spre poziţiile înalte, varietatea manierelor de arcuş utilizate, sînt foarte aproape de impecabil. Excelentă, velocitatea şi precizia mîinii stingi. Am putut distinge mai greu însă caratele filonului **romantic** ce excede în paginile acestui concert, ori poate diapazonul expresiv al oaspetelui rămîne vămuit de limite relativ puţin cuprinzătoare ? Audiindu-i versiunea, ne-au revenit în minte cuvintele marelui poet al pianului Rubinstein, care asaltat de obsesia perfecţiunii tehnice a secolului, consemna că preferă oricînd o variantă cu cîteva note false, dar cu o intensă trăire emoţională, decît inversul situaţiei. O asersiune la care nu putem decît subscrie !

DORU MURGU

Festivalul muzicii româneşti– IAŞI 1978

Manifestare de prestigiu, aflată la cea de-a cincea ediţie, **FESTIVALUL MUZICII ROMÂNEŞTI DE LA IAŞI** s-a desfăşurat sub egida Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului, a Filarmonicii **„Moldova"**, Uniunii compozitorilor din R.S. România, a Conservatorului **„G. Enescu"** şi Operei din localitate, în cadrul Festivalului naţional **„Cîntarea României".** Au fost prezente personalităţi de prestigiu ale componisticii, muzicologiei româneşti, oameni de cultură şi artă, reprezentanţi ai presei din Bucureşti, Cluj-Napoca, Timişoara, Iaşi.

În prim-plan, corul şi orchestra simfonică ale Filarmonicii, cvartetul **„Voces contemporanae"**, (formaţii laureate la prima ediţie a **„Cîntării României"),** apoi Opera, formaţia **„Trubadurii prieteniei"** a Conservatorului, corul**„Gavriil Musicescu"**, cvartetul **„Eutherpe".** Dintre oaspeţi, Orchestra Radiotelevizîunii, **„Cappella Transylvanica"** şi orchestra de cameră **„Dinu Lipatti"** din Cluj-Napoca, Opera din Stara-Zagora (R.P. Bulgaria).

Festivalul s-a caracterizat prin unitate stilistică, prin varietatea programului ; în afara spetacolelor propriu-zise cuprinzînd adesea şi prime audiţii, au avut loc deschideri de expoziţii cu discuri şi cărţi româneşti, întîlniri dintre muzicologi şi muncitori, dezbateri pe tema operei contemporane, întîiniri cu tinerii, colocviul **„Actualitatea tradiţiei şi tradiţia actualităţii în muzica românească".**

Am asistat la cîteva din aceste manifestări. În primul rînd, aş dori să remarc nota aparte pe care a dat-o prezenţa muzicologiei, lucru destul de rar întîlnit în cadrul unor festivaluri de acest fel. De data aceasta, interpretările pieselor muzicale contemporane au fost dublate de discuţii aprinse, pe teritoriul istoriei, teoriei şi criticii de specialitate, purtate la modul deschis, fără stricte delimitări tematice şi în orice caz canalizate înspre problemele actualităţii imediate. Discuţiile au făcut referiri la recente descoperiri în domeniul scrierilor muzicale arhaice de la noi, la integrarea noastră în universalitate, ca şi la necesitatea păstrării unui preţios specific ; multe opinii — pentru o mai vădită prezenţă a dezbaterilor teoretice şi critice în presa culturală şi într-un eventual săptămînal de muzică, pentru scrierea unei istorii a muzicii româneşti contemporane. S-a vorbit despre spiritul european al muzicii noastre, despre prezenţa unor forme şi modalităţi de tradiţie şi notorietate europeană în muzica noastră contemporană (recrudescenţa cantatei, punerea în lumină a unui text-metaforă). S-a pus accentul pe necesitatea unei mai apropiate colaborări dintre compozitor şi scriitor, dintre muzicolog şi public (discuţiile într-un cadru restrins nu-şi vădesc eficienţa decît într-o oarecare măsură).

Am audiat, printre altele, un oratoriu de A. Zeman, „Arcade peste timp", pe un text cam general, dar interesant transpus muzical, beneficiind de o excelentă mezzosoprană, M. Cioromila ; prima audiţie a simfoniei nr. 2 de V. Gheorghiu, sub bagheta impetuoasă a lui I. Baciu ; interpreţi precum D. Podlovschi, Ş. Zărnescu, V. Ştefănescu, M. Kessler, V. Gheorghiu, Ş. Gheorghiu ; pe tinerii virtuozi ai cvartetului ieşean multilaureat ; drama muzicală **„Răscoala"** de Gh. Dumitrescu, spectacol distins cu Premiul I în cadrul primei ediţii a **„Cîntării României"**, care într-o interpretare matură a izbutit o gradare emoţională eficientă, un echilibru acustic între voci şi orchestră şi o tentă de oratoriu, adecvată mesajului.

Demnă de stimă efervescenţa culturală a acestui străvechi centru de spiritualitate românească, actul profund patriotic, ştiinţific şi artistic al acestui festival devenit tradiţie, prezenţa unui public numeros şi receptiv, (mai ales tînăr), la aproape toate manifestările, remarcabil spiritul organizatoric al gazdelor.

Sperăm să vină curînd momentul ca şi în **„Timişoara muzicală"** să fie prezentă muzicologia ; şi ca muzicienii timişoreni să devină cunoscuţi şi pe podiumul Festivalului ieşean.

LUCIAN BURERIU

panoramic cultural

● **ANOTIMPUL ŞEZĂTORILOR LITERARE ESTE CONTINUU.** La Tomnatic, publicul s-a întîlnit cu Ion Arieşanu, George Drumur, Marius Munteanu, Natalia Negru, Corina Victoria Sein, Mircea Şerbănescu, Damian Ureche. La Lugoj, la o dezbatere literară au participat Dorian Grozdan, Ioan Iancu, Lucian Bureriu. ● La Şcoala interjudeţeană de partid din Timişoara poetul Anghel Dumbrăveanu a vorbit despre **„Dezvoltarea literaturii din Banat în deceniile socialismului"**, a răspuns întrebărilor puse de cursanţi, a citit din versurile sale. ● Lazăr Iovănescu a citit la cenaclul **„Ars poetica"** al Bibliotecii judeţene Timiş. La aceeaşi bibliotecă, o dezbatere despre limba română şi un recital de versuri susţinut de actorii Naţionalului nostru. ● Membrii cenaclului **„Cerna"** din Băile Herculane s-au întîlnit cu scriitorul Dragoş Vicol. Au mai citit creaţii proprii Sabin Opreanu şi Lucia Cojocaru. ● În cadrul ediţiei nr. 9 a **„Primăverii arădene"** a avut loc o sesiune de comunicări ştiinţifice legată de cei 950 de ani de la prima atestare documentară a municipiului, 2000 de ani de la zidirea cetăţii Zaridava, 60 de ani de la formarea statului naţional român unitar. ● Expoziţie de plastică a cercului **„Paleta"** a Institutului de studii şi cercetări energetice Timişoara. ● Expoziţie bibliofilă în holul Universităţii. (Vom reveni). ● La Salonul de artă naivă din Arad : Premiul U.A.P., Gheorghe Babeţi, Timişoara ; Premiul criticii, Viorel Cristea, Ghilad. ● Revista „Relations" din Belgrad înserează în nr. 3/noiembrie 1977 poezii de Marin Sorescu (în engleză), Petre Stoica şi Anghel Dumbrăveanu (în traducere germană).

L. B.

plastică

SIMION LUCACIU

(Urmare din pag. 1)

A avea convingerea că vei reuşi să densifici, temperindu-ţi impulsurile afective primare, prin economicitatea aparentă a desenului şi culorii, semnifică încrederea în experienţa ta de pictor. Simion Lucaciu, pictor cu o bogată experienţă, găseşte echilibrul optim între afectivitate şi luciditate, în consens cu propria-i structură. Căldura sa firească, necontrafăcută, de om şi artist, sinceritatea mesajului, suprapusă unei stăpîniri a mijloacelor apropiate de virtuozitate, se finalizează în imagini opuse raţionalismului rece, cît şi afectivităţii dezlînate.

Fără teamă de monotonie, descoperind şi redescoperind mereu alte nuanţe în lumea motivelor pe care le sondează cu emoţie, trăind şi retrăind de fiecare dată atmosfera locului, dinăuntru, implicat cu întreaga fiinţă, Simion Lucaciu evoluează ca un mare sensibil, obsedat de atmosferă şi de posibilităţile de corelare a valorilor picturale cu sugestii (uneori uşor descriptive) selectate din realitatea înconjurătoare.

Descoperim în arta sa, cu plăcerea iubitorului de pictură autentică, farmecul luminii, amintind de arta unor iluştri înaintaşi (în acuarele, în suita de peisaje intitulate „Zări", „Ţărmuri"), ritmicitatea gestului şi alternarea vitruoasă a unor densităţi de pastă (în ciclul „Sarje"), luminile tainice ale interioarelor miniere şi siderurgice, ambianţa fascinantă a peisajelor siderurgice („Subteran", „Incandescenţă", „Platformă industrială"), alburile luminoase ale unor peisaje citadine, irizaţiile unor interiorizate peisaje cu motive acvatice, transparenţa unor spaţii („Baraj", „Spaţiu infinit"), concepute şi simţite ca structuri lirice.

Maestru al griurilor, al verzurilor grizate, al roşurilor estompate, al materiei alternate cu eleganţă necalofilă, Simion Lucaciu se conturează, la această virstă a împlinirilor, vîrsta de 50 de ani, drept unul dintre cei mai autentici şi semnificativi pictori timişoreni.

★

de înaltă conştiinţă artistică, pictorul vine în întîmpinarea oamenilor să le ofere imaginea unui univers primordial, contemporan nouă şi deopotrivă tuturor oamenilor din istorie, un spaţiu şi larg şi imediat care se face şi se desface acum, sub ochii noştri, în fiecare clipă.

Regăsim, ca meditaţie, motivul Muntelui ca : **Pămînt, Sub-pămînt, Foc ;** motivul Cerului şi Apei : ca **Zare** şi **Ţărm,** oricum, ca un ceva de dincolo de oameni. Cu fiecare dintre lucrările sale Lucaciu desemnează locuinţa oamenilor — pămîntul. Focul, este înţeles sa Şarjă, teluricul ca intervenţie minieră, peisajul terestru ca abundenţă de clorofilă organizată de om. Natura integrează, în picturile lui Lucaciu. urma gestului uman, forţa lui, facerea fundamentalului prin om. Un concept cu totul anteic, în care albastrul şi verdele, cerul şi apa rămîn străine, reci, ca alternative ale păcii telurice, ca aşteptări ale prezenţei umane ori ca porţi spre ciclice întoarceri. La margine de mare sau de munte, acolo unde pămîntul se continuă cu apă sau cer, norul, insula, pluta, vîntul chiar, tot ceea ce sparge albastru şi verdele îmbracă o haină umană. Timpul cerului şi timpul teluricului, impalpabile, se confundă cu liniştea apei (numai pentru noi).

Permanent, cît îţi porţi paşii prin faţa picturilor sale, simţi glasul pictorului, însoţindu-te, niciodată ironic, patetic sau retoric, venind să-ţi spună, nefiresc de cald : „Tu poate nu simţi, dar există . . .", amenin-ţîndu-te astfel prin sensibilitatea sa, prin profunzimea sa, cu linişte.

pantheonul românesc

Octavian Goga şi Aurel Vlaicu

1909, vineri, 16 octombrie, orele 11-12. Între cei care asistau la probele ce le făcea Vlaicu în parcul Filaret, cu aparatul său în miniatură, erau Goga, Al. Vlahuţă etc. Împreună cu Iosif, Ilarie Chendi şi Vlahuţă, Goga a alergat mult pe la autorităţile timpului pentru aprobarea sumelor necesare construirii avionului Vlaicu I.

Cu ocazia serbărilor jubiliare de la Blaj, ale Astrei, Vlaicu zboară, în ziua de 27 august 1911, pe Cîmpia Libertăţii, în faţa a peste 20.000 de privitori. S-a ivit aici un bun prilej de întîlnire cu cîţiva minuitori ai condeiului, întărindu-se, şi de astă dată hotărîrea lor de a lupta pentru triumful idealului naţional. Sînt prezenţi : I. Agîrbiceanu, Al. Ciura, O. C. Tăzlăuanu, I. L. Caragiale dar şi O. Goga.

La zborul din 4 august 1912, din Dealul Mic al Orăştiei, în trăsura care îi aducea dimineaţa înspre locul de decolare puteau fi zăriţi, alături de Aurel Vlaicu, poeţii O. Goga şi Şt. O. Iosif.

Pentru Goga, Vlaicu constituia o permanenţă pe care o însoţea cu gîndul sau cu prezenţa. O scrisoare a lui Goga către Vlaicu, datată Sibiu, 21 mai 1912 consemna : „Dragă Aurel, Veştile pe care mi le trimiţi mă bucură din toată inima, îmi dau multă satisfacţie şi mă umplu de mîndrie. Ţi-am spus eu de atîtea ori : talentul biruieşte dacă ai pe dracul în tine, el iese la iveală, ori mai curînd, ori mai tîrziu, ori cît de mult s-ar împotrivi duşmanii — numească-se ei : Bibescu, Comitetul naţional, Filipescu etc.

De aceea am fost eu sigur de la început de succesul tău şi de aceea am avut încredere în tine cu toată lipsa mea de pricepere mecanică. Talentul nu ştiu cum se mi-

roase, se simte dacă ai ochi buni". (Milorian Sergiu, „Aurel Vlaicu", pag. 89).

În 1913, septembrie, s-au ţinut la Orăştie serbările Astrei, la care au participat Andrei Bîrseanu, B. Şt. Delavrancea şi alţi cărturari. Aurel Vlaicu vroia să facă o surpriză adunării, şi anume, să vină aici trecînd în zbor peste Carpaţi. Dar vulturul şi-a frînt aripile şi a căzut mortal la Băneşti — Cîmpina. Moartea lui a avut un ecou rapid pretutindeni unde pulsa suflet românesc.

În acest timp de doliu naţional, cel care-l iubise pe Vlaicu mai mult, cel care a luptat pentru triumful lui Vlaicu, se afla într-o călătorie, departe de ţară, în Sevilla Spaniei, neştiind nimic. Ajuns la Paris şi aflînd tragica veste, el caracteriza, într-un articol pe care-l trimite în ţară, chipul prietenului său : **„Vlaicu a fost un temperament pasionat. Tot ce făcea pornea din convingerea şi devotamentul unui suflet cu albia adîncă. Munca lui era determinată de o necesitate organică şi n-avea nici o legătură cu micile trebuinţi ale vieţii de toate zilele. Mergea înainte, stăpînit de nevroză, cu mintea chinuită de neastîmpărul creaţiunii. Aveai în faţă chipul simpatic al ţăranului nostru. Păstra în suflet, neatinsă, toată comoara din bătrîni. Cînd arunca bereta de aviator şi părăsea problemele tehnice, nu mai era decît băiatul fruntaşului Dumitru Vlaicu din Binţinţi. Vorbea Valea Mureşului prin rostul lui. De acolo veneau cîntecele pe care le cînta din gură sau din vioară, de acolo veneau poveştile, principiile de viaţă, dragostea lui de sunete sau culori".** (Luceafărul nr. 18, 19/1913, pag. 558).

Vestea morţii lui Vlaicu l-a înfiorat adînc pe bardul din Răşinari, cu atît mai mult cu cît aceasta era văzută ca propria sa năruire. Revenirea în ţară a lui Goga îi aduce aminte de pierderea, în acelaşi an, a încă doi prieteni ardeleni, Şt. O. Iosif şi Ilarie Chendi : **„Îmi trec prin minte, toţi cîţi s-au dus de curînd, zburători cu aripile frînte.. Iosif, Chendi, Vlaicu. Dorm acum cu toţii... E atît de chinuitoare clipa în care înţelege că dacă vrei să mai întîlneşti priteni trebuie să te duci la ţintirim... Întors cîndva la Bucureşti, n-am să-i mai văd în Gara de Nord, aşteptîndu-mă cu glume şi cîntece. Am să privesc împrejur zadarnic şi-o să stau uluit cînd are să mă întrebe birjarul :**

— Undă să vă duc ?

— Du-mă la Belu". (Luceafărul nr. 18, 19 din 1913, pag. 559).

Prof. PETRU BACIU
Orăştie

Încă din perioada studiilor, Aurel Vlaicu leagă prietenie cu unii scriitori ardeleni. Octavian Goga şi-l aminteşte de la gimnaziul din Sibiu : „Construise o turbină de-a pus în uimire pe profesorul de fizică. În chiliuţa lui, unde sta la un croitor, avea un atelier de măsărit şi făurărie. Ne duceam la el acasă ca la o panoramă". (Albumul Vlaicu, pag. 94).

Goga s-a revăzut cu Aurel Vlaicu la Universitatea din Pesta. Amîndoi au activat în cadrul societăţii „Petru Maior". De cîte ori pe malul Dunării nu puteau fi întîlniţi : **„doi băieţandrii cu ochii în stele, doi copii străini, rupţi din Ardeal, care stăteau alături, cufundaţi în tăcerea visului lor strălucitor, unul încurcînd ţîţele unui vers, celălalt rotiţele unei maşini de zburat".** (Albumul Vlaicu, pag. 94).

După zece ani de despărţire, Goga este informat din nou despre Vlaicu, care se afla la începutul punerii în practică a proiectelor sale. L-a vizitat acasă, la Binţinţi şi, la numai trei săptămîni, au trecut graniţa împreună, în România. Scopul era acela de a pune în aplicare îndrăzneţele proiecte.

Plecarea lui Vlaicu peste munţi a fost vestită de „Tribuna" de la Sibiu, într-un articol scris de redactorii urmaşi ai lui Slavici şi Coşbuc : **„Nădăjduim cu tot dreptul că harnicul inventator îşi va găsi aderenţi care îl vor ajuta la terminarea completă a invenţiei sale, care va însemna un punct de strălucire în istoria noastră culturală".**

Octavian Goga a fost acela care l-a recomandat pe Vlaicu guvernului român, l-a introdus în societatea bucureşteană, creîndu-i prestanţa cuvenită în rîndul cărturărimii. Prietenul de la Sibiu, poetul, păstra legături statornice cu scriitorii de la Bucureşti. Lor să li se adreseze, îl îndemnase acesta. Are să le vestească el din vreme sosirea lui.

„— Te vor aştepta cu braţele deschise şi te vor ajuta" — îi spusese (Milorian Sergiu — Aurel Vlaicu, pag. 65).

Cînd Vlaicu a sosit la Bucureşti, a fost aşteptat, printre alţii. de St. O. Iosif, Ilarie Chendi, actorul Petre Liciu, Emil Girleanu, ziaristul I. Rusu Abrudeanu.

sport

Trist, m-am convins...

...că n-are nici un rost să întrerupem campionatul şi să ne facem că jucăm fotbal internaţional numai de hatirul statisticienilor şi al palmaresiştilor, care doresc să se ştie cum că Dudu Georgescu ar fi fost selecţionat de 88,2 ori (glumesc, deocamdată, că nu se ştie !), iar Crişan şi Marcu, Doru Nicolae şi Radu II, fugind, ar fi arătat cum se poate împiedica omul, pe loc senin, în propriile-i picioare. Am auzit adesea o vorbă glumeaţă în tribune — „cere-te afară" ! —, pe care o amintesc întru ştiinţa celor ce îşi dau seama că pe căciulele lor bizîie o muscă, nu columbacă, nici ţeţe... Ca să nu se creadă că Dobrin mi-e văr sau nepot, promit că la prima noastră întîlnire îi voi cere, rugîndu-l (!), să propună un „11" personal" mie revenindu-mi ingratul rost de a-l informa şi pe Ştefan Covaci, pe care, sincer să fiu, nu sînt deloc supărat, cît mai ales trist, că e derutat şi amăgit de proprii-i aleşi. Pînă la veştile de la Dobrin, propun : rechemaţi echipa de la Ankara, irigată gata ! Paradoxal, acela a fost cel mai bun meci din anul de graţie 1978, cînd, dacă am fi fost băieţi deştepţi în '77, puteam face o propunere de statuie şi în argentina, în cazul că s-o păstra bunul obicei al aleilor cu zeii fotbalului. Trist, Dembrovschi... zîmbeşte ; era să uit : cine o fi încercat să-l descalţe de ghetele sale de aur cu care îl dăscăleşte oricînd pe „motănaşul" Dudu Georgescu ? !

Mi-a scris un pensionar că se bucură foarte de **Sportul** de la **Orizont,** dar că prea îl vorbesc de bine pe Petrescu, titirezul. Îi răspund : aşa şi e ! Tot la „corespondenţe", înaintea convorbirii cu Dobrin, satisfac dorinţa insistentă a unui alt cititor, propunînd şi noi un „11", după cum ne tale şi capul şi... condeiul. Deci : **Coman, Dumitru, Păltinişan, Ştefănescu, Giurgiu. Dobrin, Dinu, Dembrovschi, Fanici, Iordănescu, Giuchici.** Jucîndu-mă pînă la capăt, ca să fie lotul complet, dau şi rezerve : **Răducanu, Mehedinţu, Romilă, Rădulescu, Laţa, Anghel, Petrescu,** de unde se vede clar că „selecţionerul" e din Timişoara, ca şi Ştefan Covaci, dacă nu mă înşel...

TEODOR BULZA

evrika!

- Răul nu s-ar vedea cu uşurinţă nici chiar într-o lume de sticlă.
- Cei ce nu ştiu să păstreze un secret, îl încredinţează de obicei altora, de care sînt siguri că îl vor tăinui.
- Poate că şi balenele se plîng : cît sîntem de uriaşe şi neputincioase în lumea asta !
- Nu-i păcat ? O verighetă aşa de groasă, şi o căsnicie atît de subţire !
- Cel ce înjură nu e stăpîn pe limba lui maternă.
- Nu ajunge să smulgi răul din rădăcină. E important să-l arunci.
- Dacă demult îngropatele comori ar răsări an de an, cu iarba, toate oile noastre ar avea lînă de aur.
- Victimele unor mode literare, rareori sînt cititorii...
- De cînd caii poartă potcoave, nu mai pot să-şi roadă unghiile de necaz.

ION VELICAN

ridendo

INTIIETATE

FABULĂ

O gaiţă rîdea de papagal :
Deoarece, cum ştiu prea bine, ţie
De-ţi spune cineva chiar şi-o prostie,
Tu o repeţi, ca un zevzec, îndată,
Orbeşte, fără pic de judecată".
— „Amice, eşti un tont fenomenal ;
— „Aşa o fi — răspunse papagalul —
Dar, dacă judeci bine, principalul
Zevzec nu-s eu, care repet orbeşte,
Ci-acela ce PROSTIA născoceşte ;
Iar, în privinţa asta, pasă-mi-te,
Voi, gaiţele, sînteţi renumite".

VICTOR GORŞCOVAZ

poşta redacţiei

Olga Abegy : Am observat la mulţi dintre corespondenţii noştri dorinţa de-a se ascunde după un pseudonim. E necesar ? Atunci cînd nu se gîndeşte bine despre tine, îţi revine meritul de a fi virtuos. Nu-i mare lucru să fi virtuos cînd eşti măgulit, căci ne însuşim pe nesimţite virtuţile ce ni se atribuie. V-am reţinut „Am oprit vîntul", ca pe o încurajare.

Nicolae Stan : Citiţi cît mai multă poezie, fără teama că veţi fi influenţat. Spunem că un autor e original atunci cînd ignorăm transformările ascunse care i-au preschimbat pe ceilalţi în el. Mai trimiteţi.

Adam Balam : Cele trei schiţe dovedesc bune intenţii. Dar sînt relatări stîngace ale unor episoade. Cu mai puţină emfază şi impetuozitate aţi putea realiza lucruri superioare. Aşteptăm.

Ion Caion : E un pseudonim dezagreabil. Ca şi versul „Am o rană pe marginea eului". Aşteptăm altele.

Baciu Maricica : Se vede de departe că aţi citit o prea firavă poezie. Fantezii plăpînde, un lirism descriptiv comun. Fiţi mai îndrăzneaţă, folosiţi o emotivitate mai stîrnită. Mai trimiteţi. Şi citiţi.

Virgil Panait : Am văzut întreg caietul Dvs., cu „Scrisori de dragoste". Mi se pare că vreţi să reactualizaţi poeme într-un vers de Ion Pillat şi în general „poezia fragment". E un lucru temerar pentru că cere putere de sinteză. Dv. încă nu aveţi suficientă. De aceea cădeţi în locuri comune. De exemplu, această „Poveste" : **„Demult tare demult într-o noapte de iarnă / poetul se hotărî s-aştepte iubirea şi / astfel iubirea devini vecinică".** Dacă stăruiţi, puteţi ajunge la versuri publicabile. Vă aşteptăm.

G. Lyricus : Nu uitaţi că în poezie gîndirea se află în stare latentă.

Anca Arbore : E o prospeţime de sentiment, un limbaj pitoresc care reţine. Îndeosebi în „Balada toamnei", inspirată după Jules Laforgue. E un poet de la care puteţi învăţa cu folos. A fost remarcabil tradus şi de scriitoarea Doina Peteanu. Mai trimiteţi.

Naveta : Folosiţi metafore incoherente sau, ca să fiu în nota Dvs., „împlinite abracadabrant". Am citit şi „Poem decedat" ajungînd la concluzia că aveţi dreptate. Credeţi că poezia e o distracţie ?

Aurel D. Cimpeanu : Versuri declarative, lipsite de discernămînt şi de emoţie.

Buţoi Alex. Dumitru : Deocamdată nu putem reţine nimic. Mai trimiteţi.

Mihalcea Florian : Oricare ar fi prima literă din alfabet, poezia se face din cuvinte. Şi ca să fii autentic trebuie să trăieşti o perspectivă proprie.

Ceuţă Iancu : Noi nu dăm verdicte. Ca unul care am citit mai multă poezie decît Dvs., încercăm să vă dăm un sfat. Înainte de a scrie, citiţi cît mai multă poezie.

Nicolae Roşianu: Insuficiente pentru a ne forma o opinie. Mai trimiteţi.

Ion Ghimbăşanu : Vedeţi răspunsul de mai sus.

Dumitru Brana : Cîteva accente lirice promiţătoare. Continuaţi.

PETRU SFETCA

cenaclu

Pe ordinea de zi a şedinţei de lucru a **Cenaclului Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara şi al revistei Orizont,** din 16 mai : **1. I. D. Suciu — Ideologi bănăţeni ai Revoluţiei de la 1848 ; 2. Delia-Pia Bîrlea** — poezie.

Mircea Şerbănescu, care a condus lucrările şedinţei, subliniază oportunitatea (de acum, ca şi în alte împrejurări, de-a lungul vremii) prezenţei în cenaclu a prestigiosului cercetător I. D. Suciu, spre a vorbi despre aspecte fundamentale din istoria Banatului. Apoi o prezintă, pe scurt, pe poeta Delia-Pia Bîrlea din Bucureşti, a cărei obîrşie este localitatea Lugoj. Menţionează că poeta a scris multe poezii în grai bănăţean, din care însă nu va citi acum.

Autorul cărţii „Revoluţia de la 1848 din Banat" relevă în expunerea sa aspecte mai puţin cunoscute — unele inedite — privind contribuţia unor personalităţi din Banat **(Dimitrie Ţichindeal, Damaschin Bojinca, Eftimie Murgu),** la crearea unei baze ideologice a **Revoluţiei române de la 1848.** Faptele istorice învederează caracterul unitar al Revoluţiei române, cauzele interne ale izbucnirii acesteia, trăsăturile sale specifice în cadrul mişcărilor revoluţionare europene din 1848.

Captivanta expunere a lui I. D. Suciu a fost răsplătită cu binemeritate aplauze din partea numerosului auditoriu.

Delia Pia Bîrlea a citit un bogat grupaj de poezii, care au avut rezonanţă în sufletul ascultătorilor.

Criticul **Nicolae Ţirioi** arată că poeziile acestea dovedesc faptul că autoarea a reuşit să depăşească stadiul unei literaturi umoristice, în grai bănăţean. Versurile sale sînt precenzurate de cuvinte regionale, poeta e preocupată de valoarea sonoră a cuvintelor. Subliniază caracterul reflexiv al acestor poezii. Remarcă originalitatea poeziilor, exemplificînd cu creaţiile cele mai reuşite. Autoarea se înscrie în linia creatorilor de tipul „poeta artifex".

Scriitorul **Ion Marin Almăjan** mărturiseşte că „şedinţa aceasta i-a creat emoţii cu totul deosebite, prin prezenţa istoricului I. D. Suciu — cel mai însemnat istoric al Banatului, din ultimii 40 de ani. Cercetătorul ne-a oferit şi de data aceasta (ca de atîtea ori, în scrierile sale) o mare lecţie de patriotism (...). Asemenea lecţii sînt deosebit de oportune acum, cînd, din păcate, din nou, unele cercuri răuvoitoare, din apus, vîntură idei reacţionare, antiştiinţifice, potrivnice istoriei noastre naţionale". Vorbitorul îşi exprimă regretul că pînă în prezent nu s-a elaborat o lucrare de sinteză a întregii istorii a Banatului — „cea mai zbuciumată istorie din toate provinciile româneşti şi cea mai puţin cunoscută". E de acord cu antevorbitorii, în sensul că poeta denotă o sensibilitate deosebită şi consideră că specificul poeziilor sale are analogii cu creaţia „romanticilor întîrziaţi de la sfîrşitul veacului trecut". Remarcă „sentimentul de uşoară tristeţe care domină poezia acestei poete". Îi place în mod deosebit poeziile **Ceramică** şi **Efigii** cu tematică istorică. Au mai luat cuvîntul **Ion Vancea Bănăţeanu** şi **Silviu Miclea,** evidenţiind importanţa istoriei Banatului, necesitatea cercetării acesteia, cu mai multă temeinicie. În încheiere, **Mircea Şerbănescu** revine asupra profilului poetic al D.P.B. Arată că poezia acesteia şochează prin originalitatea imaginilor, autoarea are intuiţia cuvintelor care izbesc, care percutează, într-un fel consonantic, în construcţia poeziei...". Tristeţea din aceste poezii este — dacă se poate spune aşa — o tristeţe optimistă", sublimată de o vizune filozofică tonificantă. Relevă posibilitatea poetei, „de a scoate poezie şi din lucrurile banale, prozaice, de fiecare zi, dîndu-le acel suflu interior, care emoţionează pe ascultător". Îi recomandă autoarei să nu se mulţumească uneori numai cu împliniriile stilistice ale poeziilor, să aibă în vedere bogăţia ideatică a creaţiei sale. Apoi, M. Şerbănescu s-a referit — în consens cu antevorbitorii — la „frumoasa, documentata şi atît de patetica expunere a lui I. D. Suciu, care ne-a umplut sufletul de patriotism... Suflul timpului nostru a răsunat cu deosebită tărie în expunerea aceasta...".

În şedinţa de marţi, 23 mai, va citi poezie poetul reşiţean I. G. Şeitan.

AUREL TURCUŞ

„Adam Müller-Guttenbrunn"

În tradiţia sa de un sfert de veac, cenaclul literar de limbă germană. **„Adam Müller-Guttenbrunn",** din Timişoara, îndrumat şi condus direct de Asociaţia scriitorilor din Timişoara prin preşedintele cenaclului, cunoscutul poet şi publicist Nikolaus Berwanger, a consemnat un sezon rodnic. Poate cel mai rodnic. Cele 14 întruniri nu demonstrează numai numărul mare de condeieri care au ajuns să citească, ci şi diversitatea de stiluri, nemaicunoscută pînă acum în literatura de expresie germană din acest colţ de ţară. De remarcat că autorii aparţin tuturor generaţiilor, fiind scriitori deja consacraţi, debutanţi, elevi, studenţi, tehnicieni, ziarişti, învăţători, muzicieni etc.

Întrunirile, care s-au situat la un nivel superior faţă de anii trecuţi au fost o adevărată şcoală pentru tinerii care au făcut primii paşi pe tărîmul literaturii, o tribună de dezbatere principială, critică şi stimulatoare în acelaşi timp. Astfel, nivelul lucrărilor prezentate, cît şi al discuţiilor, a crescut considerabil, saltul calitativ este de netăgăduit, ceea ce se reflectă şi în ansamblul literaturii de limbă germană actuală din patria noastră, autorii bănăţeni avînd un cuvînt tot mai pronunţat de spus. Timişoara devenind un centru de creaţie cu o pondere substanţială în scrisul german din România.

Sezonul literar s-a deschis cu o serbare omagială Adam Müller Guttenbrunn, reputat scriitor de talie europeană, despre care Lucian Blaga a găsit numai cuvinte de laudă şi stimă, originar din Zăbrani şi de la a cărui naştere au trecut 125 de ani. Au urmat întrunirile de poezie (Franz Schleich, Richard Wagner, Johann Lippet, Gerlinde Kickinger, Norbert Hauser, Horst Samson, William Totok, Helmut Frauendorfer, Mathias Schmitz, Walter Färber, Richard Stengel, Josef Hornyacsek), de proză (Balthasar Waitz) şi de teatru (Peter Riesz). Trebuie amintit şi medalionul Hans Kehrer, autor dramatic cunoscut şi publicului român, care anul acesta a împlinit 65 de ani.

Bilanţul cenaclului Adam Müller-Guttenbrunn este remarcabil. Richard Wagner, care şi-a cîştigat un bun renume prin cele două cărţi foarte apreciate de poezie, pregăteşte un nou volum. Vor debuta editorial : Johann Lippet, Horst Samson, Franz Schleich, William Totok, Balthazar Waitz ; piesa lui Peter Riesz urmează să fie jucată de Teatrul German de stat din Timişoara ; Ludwig Schwartz este din nou prezent în librării cu un volum de proză scurtă şi are sub tipar cel de-al doilea volum al unui roman în dialect şvăbesc ; Nikolaus Berwanger, promotorul cenaclului, urmează să se prezinte cititorilor germani şi români cu noi volume de poezie şi proză.

La această efervescenţă creatoare şi-a adus o contribuţie hotărîtoare cenaclul Adam Müller-Guttenbrunn, care îşi pregăteşte de pe acum noua stagiune, care se va deschide la sfîrşitul lunii august. Pînă atunci, membrii cenaclului vor fi prezenţi la numeroase manifestări culturale din cadrul festivalului naţional „Cîntarea României"

ANTON PALFI

Prietenii revistei Orizont

OVIDIU ANTON

Acru, verde, dulce

se stinge candidul alb
sub tropotul cailor sălbatici
goniţi de dor de verde
se smulge neasemuitul fruct
sub ierburi înalte
iscat de-a dinţilor înfiorare
se culcă
sub luna de mijloc
ridicînd senzurile vremii
de subsuorii moi.

Cîntec

desprinderii de frunze
ramul
îi duce dorul
pe-ndelete
repovestindu-şi singur visul
în spaima nopţilor albastre.

Un amănunt

am întotdeauna impresia
că încercăm (adesea reuşim)
să ne ascundem ceva
fără să excludă pe nimeni
poate sîntem nişte actori
cu tot ce ţine de scenă
şi parcă mi-ar fi teamă
şi-mi scapă mereu
un amănunt interesant.

VALENTIN ARGEŞANU

Între lumină şi sărut

Îmi scrii
că luna a rămas martoră
primului nostru sărut.
Că în fiecare seară,
cînd oamenii îşi aşează planurile
pentru a le fi la îndemînă în zori
tu mergi s-o întrebi dacă m-a întîlnit.
Îmi mai scrii
că ea tace de parcă nici nu vrea să audă.
Nu, draga mea.
Luna tace,
pentru că luminii nu-i place să jignească.
Iar dacă apare în fiecare seară
ea aşteaptă să ne recunoaştem.

Prin lumea din noi

Mereu mă aleargă
ca anotimpurile ce trec
prin trupul unui pom
să-i prindă înălţimea.

Însă eu mă aplec peste ele
Pînă mă ascund după roade.

Dar clipele nu se vor opri
să răscolească existenţa
căci fiecare fruct
rămîne dezvelit
pe mesele de la răscruci.

Trecătorul prin el însuşi

Aţi trecut pe rînd
toate
şi v-aţi dus.
Nu a rămas din noi
nici culoarea momentului
în schimb
nişte goluri
v-au umplut locul.
Cînd vă strig
ecoul formelor
mi-alunecă pe gînduri.
În urma lui
precum cometa
îmi privesc harta vieţii
şi constat
cît este de confuză
în dreptul vîrstei mele.

top

CORESPONDENŢĂ. Cer scuze pentru întîrzierea răspunsurilor, survenită din cauza acordării priorităţii unor materiale legate de evenimente la zi. Mircea Ionescu — preşedintele Clubului de jazz, Roman : Vă mulţumesc pentru aprecierile ce le faceţi la adresa rubricii şi a revistei, în special. Sînt convins că n-aţi lipsit de la Sibiu în zilele festivalului, aşa că noua componenţă a grupului timişorean **„Gramophon"** vă e deja cunoscută. Din păcate, **Bebe Jivănescu** s-a retras din viaţa muzicală a oraşului nostru, în care fiinţează un club jazz pendinte de Facultatea de electrotehnică, condus de ing. **Dorin Popovici.**

Gina — Loco : De ce atîta mister ? Scrii că-ţi place grupul „Pink Floyd", dar că nu ştii prea multe despre el. Iată componenţa : **David Gilmour** (chit., voce) ; **Nick Mason** (perc.) ; **Roger Waters** (bass, voce) şi **Richard Wright** (keyboards). Grupul a fost înfiinţat la Londra în 1965 de către compozitorul, solistul şi chitaristul **Syd Barett** care în 1968 părăseşte formaţia a cărei orientare vizează experimentul psihodelic. Primul album le apare în 1967 („The Piper As The Gates Of Dawn"). În 1975, grupul a figurat în top-ul britanic **NME** timp de 100 săptămîni consecutiv. E ceva...

Marius Olteanu — Tîrnăveni : Îmi scrii : „...bun microrecitalul lui **Mircea Baniciu,** prezentat la TV în cadrul emisiunii „Club T". De acord ! **Ionel Marchiş :** Sub pseudonimul Barry Blue, activează interpretul englez **Barry Green,** născut la Londra în 1950, 12 decembrie. Cel mai însemnat succes în materie de vînzări de discuri, l-a avut cu hit-ul de acum cîţiva ani „Dancing On A Saturday Night". Maxi-Single e tot un disc mic, dar e înregistrat pe 33/1/3 turaţii. Piesa „Stayin' Alive", grupului „Bee Gees", e extrasă din banda sonoră (soundtrack) a filmului „Saturday Night Fever", regia **John Badham.**

Negru Octavian : ARIA n-a confirmat ştirea asupra unui eventual turneu „Pink Floyd" în ţara noastră. Poate în viitor... Cît despre Kraftwerk, am mai scris. Iată-le discografia : Kraftwerk 1 şi 2 (1971) ; Ralf & Florian (1973) ; Autobahn (1974) ; Excellor (1975) ; Radio Activity (1975) şi Europe Endless (1976). În prezent, cuplul imprimă în S.U.A. Despre **ABBA** am un material în pregătire. Trimite şi top-ul ! **Vali şi Dan Jinga :** top-uri bune, mai scrieţi-mi !

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

- Altădată oamenilor le plăceau prorocirile. Astfel, în revista „American science", din anul 1908, se pot citi următoarele : „Îndrăznim să spunem fără tăgadă că automobilul va triumfa şi va lua locul calului..." Dacă „prorocul" s-ar fi oprit aici, totul ar fi fost O.K. Numai că el a continuat să prevadă : „... odată cu apariţia automobilului condiţiile de viaţă în oraşe se vor îmbunătăţii enorm. Străzile vor deveni mai curate, fără praf, şi mirosuri dezagreabile. Pe lîngă asta, va scădea considerabil nervozitatea şi tensiunea care caracterizează viaţa modernă în marile aşezări omeneşti". De, riscurile meseriei !

- Într-un laborator din California a fost construit un aparat atît de precis, şi mai ales sensibil, încît va putea să măsoare mişcarea apei într-un simplu pahar, sub influenţa forţelor din lună. Cu alte cuvinte, aparatul va măsura furtuna dintr-un pahar cu apă.

- Cunoscătorii de literatură clasică afirmă că nu există probleme la care să nu fi dat răspuns vechii scriitori. Adică, nu-i nimic nou sub soare. Aşa, de pildă, problema pletoşilor l-a preocupat încă pe Plutarh. Iată ce spune el : „... Părul lung îi favorizează pe bărbaţii frumoşi, iar pe cei urîţi îi face şi mai urîţi". Din păcate toţi pletoşii cred că fac parte din prima categorie !

- În cadrul unor destăinuiri, lucru extrem de rar, la un scriitor ca Samuel Beckett, acesta recunoaşte : „Mi-am scris întreaga operă foarte repede, între 1946 şi 1950. De atunci n-am mai scris nimic care să-mi pară valoros... Eu lucrez în neputinţa şi în ignoranţă. Cred că astăzi cel care acordă cea mai mică atenţie propriei sale experienţe îşi dă seama că trăieşte experienţa unui individ care nu ştie şi nu poate nimic. Celălalt artist, apolionianul, îmi este absolut străin..."

din literatura lumii

Miodrag Bulatović

Unul dintre cei mai reprezentativi prozatori iugoslavi de astăzi este, fără îndoială, **MIODRAG BULATOVIC**. Talentul său de **povestitor** a fost unanim recunoscut. Tradus în peste 25 de limbi, M. Bulatović se bucură de o popularitate binemeritată în rîndurile cititorilor de pretutindeni. La început critica i-a reproşat acestui scriitor „obscuritatea" şi „morbiditatea" personajelor sale, destinul lor „bizar", fapt în parte adevărat, Bulatović a scris „programatic" astfel de cărţi Dar, deja următoarele scrieri, în speţă **„Lupul şi clopotul"** şi **„Cocoşul roşu zboară spre cer"**, aduc momente noi în creaţia prozatorului. Acum personajele sale nu mai sînt marionetele propriilor lor manii şi vicii ci oameni loviţi de nevoi obiective, în viltoarea unor dramatice întîmplări. Oamenii aceştia, care luptă acum pentru a-şi înfringe destinul nemilos, nu mai sînt personajele groteşti de altădată, ei dobîndesc tragismul marilor acţiuni. Bulatović introduce acum şi o „schimbare de ton", ca să zicem aşa, în scrierile sale. Apar intervenţii mult mai raţionale, meditaţii asupra vieţii etc

„Cocoşul roşu . . .", se poate spune că este un „tablou în ulei" despre o nuntă „beată", dramatică şi deşăntată. Totul este însă viu şi abundent : focul, apa elementele naturii şi animalele, ca şi oamenii în general. E ceva aici din tablourile marilor maeştri ai imaginaţiei : Breughel, Bosch, Goya, Picasso, Chagal. „Cocoşul ." este creaţia cea mai împlinită a lui Bulatović, cu cele mai puţine „goluri", „pauze" etc. Toate povestirile din carte, care alcătuiesc de fapt un roman, sînt de o vigoare epică incontestabilă. Cele mai reuşite ca : „Praful", „Ultima taină", „Vai mie", sînt pe măsura excepţionalului talent al prozatorului iugoslav.

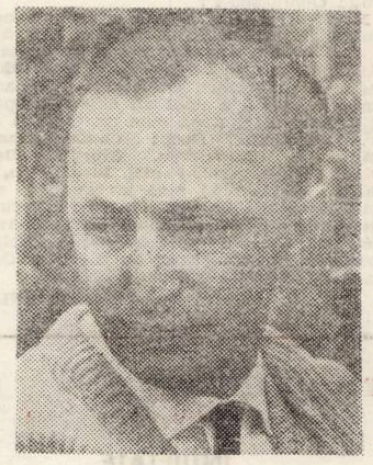

PRAFUL ★

Livid, incremenit şi sura la toată trăncăneala nuntaşilor, bătrînul Ilija urmărea cireada de vite care tocmai trecea pe drum. Praful se ridica atît de sus, de nici soarele nu se mai zărea. Îl năpădi şi pe el praful, adus parcă de un diavol înaripat. Îi înălbi sprincenele, îi intră în ochi, încît i se păru că o să-l orbească de-o binelea. Colbul măcina şi minca tot ce-i ieşea în cale, viu ori mort. Se aşeza pe bucate, aşa i se părea bătrînului, şi de îndată le schimba înfăţişarea şi izul. Spurca aerul, iar el îl respira şi se temea că o să se-năbuşe.

Iacă, nu mai e nici aer — numai praf şi nimic altceva pe deasupra pămîntului. În urechi îl simţea cel mai din plin, unde se strecura cu un zgomot neauzit ; în nări, unde făcea dopuri ; pe pleoape şi între zbîrcituri ; şi în gură ; aici, sub limbă, printre dinţii putrezi, făcînd o mizgă cleioasă, cu neputinţă de scuipat.

Se strecura între gulerul bine strîns şi grumaz, dumnezeu ştie cum, şi aluneca de-a lungul trupului său asudat şi fierbinte. I se punea pe piele, iar el se temea de rănile şi mîncărimile care puteau să apară.

Şi poate că o să acopere întreaga nuntă, de n-o să vină o pală de vînt ca să-l împrăştie. Nici ţuică n-o mai fi, nici de-ale gurii ; gata cu cîntecele de alean şi cu veselie, gata cu iarba şi cu florile. Iar colbul o să tot vină, acoperind izvoare şi ape, şi va fi tot mai apropiat de cer. Şi o mare noapte o să vie, cum niciodată n-a mai fost. Iar cînd o fi să moară — de asta era sigur — dintr-o pîlnie nevăzută o să-i cearnă praf pe creier, ba chiar şi în urechi.

Din norii gălbui de praf, pe care nici vîntul nu putea să-i alunge, se iţeau scăfîrliile nuntaşilor, care îi stricaseră cheful decum se aşezase în capul mesei. Văzu şi nişte muieri, şi trecători grăbiţi, şi oi toropite de căldură, cu botul în pămînt. Şi, tot uitîndu-se aşa la gloata aceea din jur, şi la cerşetorii de pe drum, simţi în suflet o sfîrşeală şi o întunecime. Ar fi vrut să scape odată pentru totdeauna de gloata pe care o adunase în casa răposatului său frate : de cumnaţii care, bînd pahar după pahar, îi rosteau cu sfială numele, ba chiar cu evlavie ; de nemingiiata Angelija pe care o mîntise atît de rău acum cîteva clipe ; de Kajica morocănosul, care-l făcuse astăzi, ca niciodată, să-i crape obrazul de ruşine.

Nu-l mingiia nici gîndul că petrecerea asta jalnică, de care se făcuse vinovat, se va sfîrşi îndată. Îşi dădea bine seama ce-a făcut, se căia acum, nenorocirea însă nu mai putea fi ocolită. Drept care stătea ţeapăn, zîmbind în silă în dreapta şi în stînga, aşa cum se cădea, uitîndu-se la mirele nevolnic ce nu îndrăznea să se apropie nici de meseni, nici de mireasă, nici chiar de el — de unchiu-su. Îl chema, îi făcea cu ochiul, să priceapă. Kajica, însă, încurcat şi stînjenit că toţi erau cu ochii pe el, se trăgea de o parte, iar bătrînul se întuneca tot mai mult.

Îi era din ce în ce mai limpede că nu va da nimic din neamul lor cunoscut pe vremuri în toată ţara Muntenegrului ; că totul se va încheia cu el şi cu Angelija ; şi că pulberea şi muşchiul verde o să acopere tot ce se ştie astăzi despre ei ; iar haita de venetici, lepădăturile şi hotomanii, scîrnăviile de vecini şi scîrbavnicele rubedenii o să prade cheagul şi agoniseala pe care ani de zile a păstrat-o pentru vlăstarul ăsta, ăl din urmă.

Ştia că au să se repeadă, una-două. Ca unui lup bătrîn şi părăsit inima-i spunea că i-a venit sfîrşitul şi că moartea îl paşte de undeva din umbră. Tot asta îi spunea că şi lui Kajica zilele-i sînt numărate. După fecior o să se ducă şi gîrbova Angelija. În cele patru vînturi va să se risipească cenuşa vetrei lor. De izbeliştea ţarina o să le rămînă ; în picioare o s-o calce nepoftiţii. Ea o să lepede, iar de alean, de fiii ei adevăraţi, o s-o năpădească urzicile şi pîrul. Şi mai jalnice arăta-se-vor sălaşurilor lor — într-însele n-au aş mai face cuib vulturii şi porumbeii ; naşte-se-vor acolo puii ălora de închină azi cu el, şi nu mai tac din gură despre însurăţei, mîntindu-l deopotrivă pe el şi pe ei înşişi.

Întunecat şi orb pentru cei care-l sorbeau din ochi, pentru cei care-i zîmbeau mieros, dezvelindu-şi colţii ciineşte de albi şi sănătoşi, posomorit şi negru pentru toţi cei din preajma mesei, bătrînul Ilija îşi ciulea urechile la răcnetele fără milă ale gonacilor ce se iveau din cînd în cînd din praf. Vitele fugeau, pe cînd gonacii, învîrtindu-şi bîtele lungi şi numai noduri pe deasupra capetelor, suduiau şi chiuiau. Mai albi decît nişte morari, desculţi şi flenduroşi, nici nu mai aduceau a oameni, părînd nişte gîngănii ce înotau prin praf ca printr-o volbură şi o ninsoare deasă. Răcneau care mai de care, ca să acopere behăitul oilor, mugetul boilor, nechezatul creţ şi înfocat al cailor. Căzdeau şi se ridicau, dînd bice vitelor care dădeau peste ei, şuierau şi icneau, înecîndu-se în praf.

Pe drumul strîmt, înghesuită, puzderia de dobitoace se bulucea în toate părţile, dărîmînd gardurile putrede şi călcînd fără milă grădini şi livezi bine îngrijite. Neputincioşi să le întoarne pe albia firavă, ştiind cîtă pagubă au pricinuit, gonacii, deznădăjduiţi şi năuciţi, urlau şi se văitau ca de sfîrşitul lumii.

Se rostogoleau la vale ca nişte mingi negre între coarnele svelte ale boulenilor.

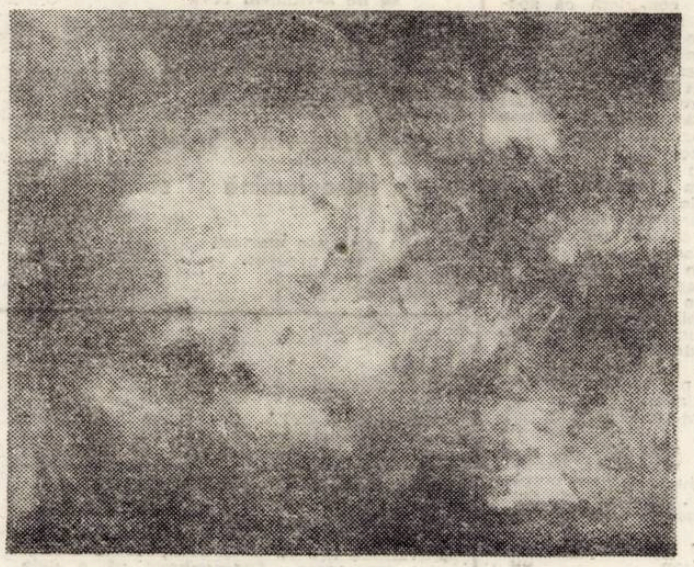

Stăteau în cap o vreme, apoi se lăsau la pămînt, moale, răstigniţi, răscrăcăraţi. Cu dureri în şale şi-n trupurile flămînzite, se chirceau, se făceau ghem, numai ca să primească cît mai puţine lovituri. Goliţi de gînduri, cu singura dorinţă de a rămîne vii, şi de a mîna vitele acolo unde se tocmiseră, vlăguiţi şi speriaţi, se luau cu mîinile de coada cailor, care alergau cu coama-n vînt, în vreme ce gonacii, nesimţitori aproape la durere, năduşiţi şi însingeraţi, scuipau acum în copitele cailor, care-i loveau de li se făcea negru înaintea ochilor.

Bătrînul băgă de seamă că, adus de spate şi cernit, din norul de praf răsare Muharem. Mergea în vîrfuri, iute, dar cu grijă, parcă ducînd ceva de mare preţ. Se tot zgîia în jur, dînd să se strecoare neluat în seamă printre nuntaşi. Nici nu-i trebuia prea mult ca să se şteargă din nou în praful gros. Ceea ce s-ar fi întîmplat, de nu era bătrînul. Simţindu-şi sîngele zbătîndu-i-se în vine, pentru ca, numaidecît, apoi, să-l simtă în cap, bătrînul se nelinişti. I se păru că o să rămînă ţintuit locului pe vecie. Cu gura coclită, greoi şi mohorît, se îndreptă cu greu. Spaima îi strînse gîtul. Îi îngheţă pe limbă cuvîntul de iertare datorat naşului şi celorlalţi oaspeţi.

Băgară ei toţi de seamă că, sprijinindu-se de ăia în picioare, se trage de la masă. Arătîndu-se încă zdravăn şi în puteri, aspru şi neînduplecat, bătrînul o luă într-o parte. Şi-ar fi căzut, umblînd aşa pieziş, de n-ar fi fost unii care să se ia după el.

— Ce ţi-i, bătrîne ? întrebă Mrkoje.

Noroc că bătrînul nu-l băgă de seamă — l-ar fi scuipat în faţă. Se lăsă pe-o parte, nesprijinit acum, simţind că a venit clipa să facă ceva : bine sau rău, tot aia. Dar pînă să priceapă ce-ar trebui să facă, auzi glasul naşului :

— Să ne trăieşti, Ilija !

Cu mîinile la spate, aplecat oleacă înainte, bătrînul se răsuci întorcîndu-şi capul spre cel care îi ura de bine. Rînji, scrîşni din dinţi. Vru să-l înjure, să-l improaşte cu vorbe pe care nu le-a spus nimănui nicicînd, dar nu putu să-şi descleştească gura. Tacă-ţi fleanca odată, îşi zise, nu-mi mai ura atîta. Că azi n-am chef de veselie. Astăzi mai bine aş pune pe casă un prapur negru. Că mare comedie e şi asta. Şi tu eşti o comedie şi eu, şi ăştia toţi. Şi dacă-o ştii, de ce mai turui şi-ţi tocesti limba aia verde a ta. Iar văd că închini. Eşti vesel, pasămite. Poate ai şi de ce. Eu, ăsta, n-am. Dar leagă dracului căţeaua odată, ciine ştirb. Crapă-n tine dacă vrei aşa, dar să n-aud că mă mai strigi pe nume. Nu mă fă de ocară. Taci odată. Altfel te scot afară de-aici. Mi-ai făcut capul călindar cu limba ta aia ascuţită. Vită căpăţînoasă. Dobitoc îmbuibat şi zdravăn. Lepădătură putredă: ludaie găunoasă. Ticălos ce te înghesui printre oameni. Nu-mi mai ura nimic, dacă vrei să-ţi fie bine. M-auzi, pricepi ce-ţi zic !

— Trăiască cuscrul Ilija ! Şi s-auzim de bine !

Simţea că o să-i cadă grele pleoapele peste ochi, că n-o să le mai poată ridica ; că n-o să-l mai vadă lîngă el pe Muharem, cu cocoşul în braţe ; că o să uite drumul pe care va urma să se tîrască la căderea nopţii, pînă la casa lui părăginită. Pe Muharem ţinea să-l vadă.

Îl trăgea ceva spre amărîtul abia întrezărit în praful drumului. Zvonuri molcome îi pătrundeau auzul, susurul apelor ce vălureau nisip şi spumă. Nici nu-şi mai auzea răsuflarea întretăiată. Prafu-i intra în ochi, dar nu-i mai păsa acum. S-ar fi uitat, ca niciodată, cu ochii mari, la sluga-i ofticoasă, să-l vadă bine şi să-i ţină minte.

Năuc, holbat şi palid, se apropia din ce în ce mai mult de omul ăla care nu-l aştepta. Îl lua cu valuri de căldură, apoi cu amărăciune şi cu fiori de gheaţă : din cînd în cînd, de undeva, îl năpădea o dragoste. Un soi de dragoste ciudată, cu dor de caznă şi moarte.

Unde mă duc, se întrebă plutind prin picla însingerată a arşiţei, unde ? Ce-o să fie cu mine acum, unde mă duc picioarele astea ? Pe cine am văzut în drum şi pe cine am vrut să-nalţ în slăvi ? Nu ştiu nimic, nimic. Ştiu doar că mi-e capul tulbure şi încins, că ochii îmi sînt plini de lacrimi şi de praf, că straiele nu mă mai string şi că pe unde calc e moale şi bine. Ştiu şi că nu m-aşteaptă nimeni în drum şi că mult o să mai am de mers aşa, ca să ajung unde trebuie.

Nu băgase de seamă că pe urmele lui o luară mai toţi nuntaşii. Amuţiră pînă şi cei mai beţi. Numai nebunii, lunatecii şi pătimaşii chefuiesc astfel. Unii nu îndrăzneau să se apropie, că îi ştiau pumnul greu. Alţii vroiau să vadă ce are de gînd cu ăla. Se tîrau în urma lui, umblau de-a buşilea, şuşoteau. Şi naşul, şi fălcosul Mrkoje, şi Angelija, cu speriatul de Kajica ai ei. Se ţineau scai de el şi cerşetorii care pînă atunci n-avuseseră ochi decît pentru bucate, şi bacii uitaţi de lume ; şi trecătorii care-şi uitaseră de drum. Cea mai îngrijorată era Mara, nebuna, pe care nimeni n-o mai lua în seamă. Liniştită nu era decît Ivanka : nu privea nici la norul firav, nici la soare, ci numai la pustiul din tării ce-şi revărsa asupra nunţii ei şi a pămîntului lumina dogoritoare şi limpede ca apa.

Descheiat, mătăhălos, şi încins, bătrînul dădu ochii cu Muharem. Rămase ţintuit locului. Văzu unde se află. Şi asta îl sperie. Văzu mulţimea din spatele lui şi-l cuprinse spaima. O să bănuiască, îşi zise, o să bănuiască. De-aia trebuie să tăinuiesc totul. Orice mi s-ar întîmpla, numai aia să nu se afle. Îi urăsc. Nu e de nasul lor să-i fac părtaşi la ceva atît de frumos şi jalnic.

Vroia să-l privească aşa pînă la moartea lui, pe care o presimţea. Să-l îmbrăţişeze şi să-l sărute. Să-l mingiie în văzul tuturor. Şi dumnezeu ştie cît l-ar mai fi privit aşa, dacă Muharem nu se urnea din loc. Bătrînul simţi că rămîne singur, şi-l cuprinse frica. Cînd Muharem se dădu cîţiva paşi înapoi, bătrînul se clătină înspăimîntat şi răcni atît de tare, încît mulţimea ce fremăta, în urma lui, amuţi dintr-o dată :

— Stai, bre !

— Încotro ?

— La Bjelo Polje, tîrg, zise liniştit Muharem.

— Şi pentru ce ?

— Pe roşcovanul ăsta vreau să-l vînd, zise Muharem. Să cumpăr gaz şi sare.

— Aşa-ţi păzeşti avutul ? Griul s-a scuturat, iar tu umbli hai-hui ? Aşa, ai ?

Numai că, tunător, glasul bătrînului nu convingea pe nimeni. Dădea să se încrunte, ştia însă că nu va izbuti : destul de firav era acest chip, încît cu toţii îl puteau recunoaşte. Mai cu seamă că ochii îi fură înundaţi de lacrimi.

În jurul lor se îngrămădi mulţimea ; veniră pînă şi aceia ce dănţuiseră c-o clipă înainte. Femei cu chipuri veştede şi arse, întinerite parcă de ţuică şi de chef ; ieşpoane cu marame albe şi cu umbrele negre, bărbăteşti, deschise ; bătrîni cu părul alb vîlvoi, sprijiniţi în bîte sau de garduri ; copii slinoşi, răi şi murdari, trecuţi prin osebite sosuri.

Lui Muharem i se păru că toată lumea e în jurul lor. Parcă tot cerul i se lăsă pe umeri. Pămîntul îi încingea tălpile tot mai aprig.

În româneşte de
DUŞAN PETROVICI

SIMION LUCACIU :
„Subteran II"

• Fragment din romanul **„Cocoşul roşu zboară spre cer"**, în curs de apariţie la Editura „Univers".

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Indez : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

Nr.fr. 3220
OFICIUL POSTAL
S I B I U 1
Județ Sibiu
Exp.Dir.Jud.Pîc.Timiș
Orizont AB. 1 ex.

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Strălucita solie a poporului român pe pămîntul Asiei

Întregul popor român este, în aceste zile, alături de conducătorul său iubit, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în deosebit de importantul itinerar desfășurat pe pămînturile popoarelor de la Soare Răsare, ale Republicii Populare Chineze, Republicii Populare Democrate Coreene, ale Republicii Socialiste Vietnam și mai departe. Peste tot a fost întîmpinat precum un adevărat prieten, venit în numele idealurilor de pace și prietenie, de colaborare și solidaritate pe care le nutrește întregul popor român. Rezultatele deosebit de rodnice ale vizitei în R. P. Chineză — despre care am mai relatat — și-au găsit o profundă expresie în semnarea **Acordului între Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză privind colaborarea economică și tehnică pe termen lung precum și în alte documente ce asigură dezvoltarea mereu accentuată a relațiilor româno-chineze.** Aceste rezultate au fost remarcate cu deosebită satisfacție de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, care sublinia : **„Sîntem convinși că vizita și înțelegerile la care am ajuns vor marca un nou moment important în cronica prieteniei româno-chineze, vor da un impuls colaborării dintre partidele și țările noastre, în interesul celor două popoare, al cauzei socialismului, înscriindu-se, totodată, ca o contribuție la lupta forțelor înaintate ale lumii de azi pentru progres, colaborare și pace".** La rîndul său, tovarășul Hua Kuo-fen arăta : **„Această vizită a contribuit și mai mult la dezvoltarea prieteniei revoluționare și a unității de luptă dintre cele două partide, țări și popoare ale Chinei și României și ea va avea semnificații profunde pentru relațiile de prietenie și colaborare dintre țările noastre, pentru lupta comună a celor două popoare ale noastre și pentru evoluția situației internaționale".** Prin întreaga sa desfășurare, vizita în R. P. Chineză a reprezentat o manifestare clară și hotărîtă a dorinței ambelor părți de a se găsi cele mai propice posibilități de extindere a colaborării pe viitor în toate domeniile de activitate.

Desfășurată sub aceleași auspicii sărbătorești, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Populară Democrată Coreeană a prilejuit o nouă și emoționantă expresie a bucuriei și entuziasmului, a celor mai profunde și sincere sentimente de prietenie, stimă și prețuire cu care poporul coreean a ținut să-l întîmpine pe înaltul oaspete român. Am asistat, prin intermediul televiziunii și al relatărilor apărute în presă, la impresionantele manifestări care au marcat sosirea tovarășului Nicolae Ceaușescu pe pămîntul coreean, atmosfera vibrantă în care s-a desfășurat **marele miting al prieteniei româno-coreene** de pe stadionul **Moranbon** și am simțit, prin deosebita importanță dată evenimentului, marea prietenie care leagă, pînă în profunzimea idealurilor comune marxist-leniniste, prin țelurile comune ale socialismului cele două partide, țări și popoare. Mărturie acestor înalte sentimente stau documentele semnate de cele două părți în urma dialogului la cel mai înalt nivel, documente care consfințesc lărgirea colaborării pe multiple planuri, constituind un important moment din cursul ascendent al relațiilor dintre cele două partide, țări și popoare.

În continuarea momentelor de importanță deosebită pentru dezvoltarea prieteniei, colaborării și solidarității României cu țări socialiste din Asia se înscrie și cea de a treia etapă a soliei tovarășului Nicolae Ceaușescu, vizita în Republica Socialistă Vietnam care, prin entuziasta primire făcută înaltului oaspete român, s-a transformat din primul moment într-un simbol al prieteniei româno-vietnameze.

Este semnul de bun augur sub care se desfășoară toate aceste momente ale soliei tovarășului Nicolae Ceaușescu, momente urmărite cu profundă satisfacție și mîndrie de fiecare om al muncii din România.

ORIZONT

ORIZONT 21 (532) 25 mai

Serie nouă • Anul XXIX • 1978 • 8 pagini, 1 leu

PETRE ABRUDAN : „La sfat"

Dialectica independenței

România este, în orice caz, una din țările cu cea mai intensă activitate internațională, iar acest fapt e de natură să bucure, ba chiar să măgulească inima oricărui cetățean român, pentru că în orice om pulsează un sentiment al mîndriei și demnității naționale, pentru că demnitatea și mîndria unei patrii însumează sentimentele fiecărui membru al ei.

Umilită de atîtea ori în istorie, rănită și despicată de atîtea ori, suportînd ca pe un destin voința arbitrară a unor țări mai mari, în trecut, România socialistă, azi, mai mult decît oricînd în momentele relativ fericite ale istoriei ei, este o țară independentă. **Cel mai puternic principiu al politicii noastre externe este principiul indepedenței. Dar acest principiu nu este doar o aspirație a inteligenței și a rațiunii. Acest principiu, elaborat rațional, își are rădăcina într-un adînc dor istoric. Își are rădăcina în afectivitate. E în firea oricărei forme a vieții să tindă spre păstrarea identității sale, iar expresia acestei identități de sine este** dorul și lupta pentru independență. **Dar independența nu înseamnă izolare și însingurare.**

Principiile politicii noastre externe — cel al independenței și suveranității, principiul egalității, al neamestecului în treburile interne, cel al moralității în relațiile internaționale, cel al dialogului în locul principiului de forță și dictat, sînt principii care corespund ființei umane în cel mai înalt grad. Omenirea, în ansamblul ei, nu poate fi ceva adînc diferit de ceea ce este un popor considerat în unicitatea sa. Cum niciun popor nu poate fi o generalitate înstrăinată de aspirațiile și de intimitatea ființelor care îl compun, tot așa lumea, ori omenirea, nu poate fi o generalitate lăbărțată care ar ignora existența nucleelor ei vitale — popoarele. Popoarele sînt forme organice și individualizate ale umanității, înțelegînd prin umanitate generalitatea, omenirea. Omenirea există, se zbuciumă, se subminează singură, își înalță convulsiile, și le stinge, regenerînd, de atîta amar de vreme, un orgoliu al abstracției. Omenia, **ca o noțiune mai rezonabilă și mai încărcată de înțelepciune, ca** un rezumat mai blînd și mai autentic **al speciei umane, tinde să dea sens vieții în numele creației, în locul distrugerii.**

În trecut, popoarele dominatoare distrugeau și învingeau. Învingeau viața firească a altor popoare ! Măreția lor era exclusiv un produs al forței. În zilele noastre, cea mai mare victorie e cea a creației. Și cînd e vorba de popoare, și cînd e vorba de indivizi.

Președintele României socialiste, produs organic al românilor, rădăcină de țăran și expresie internaționalistă a unui popor, își reazimă tîmpla căruntă pe istoria românilor, și își întemeiază acțiunea pe dialectica vieții. Cînd Marx spunea că, datorită izolării, creații mari ale unei comunități umane se stingeau și trebuiau redescoperite de fiecare popor în parte, el definea o stare medievală a lumii. Cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu vorbește de generalizarea cuceririlor tehnice și științifice ale popoarelor, de o nouă ordine economică în lume, el are sentimentul profund al progresului fiecărui popor prin generalizarea cuceririlor inteligenței omenești din cadrul fiecărei națiuni. Militînd pentru : „accesul tuturor popoarelor la tehnologia modernă", libera circulație a valorilor create de umanitate", „noua ordine economică în lume" ș.a.m.d. România este o țară independentă — în sensul păstrării originalității ei, dar și o țară deschisă cu toată sinceritatea spre generalitatea umană.

Prestigiul tovarășului Nicolae Ceaușescu în lume nu este un miracol. Nicolae Ceaușescu este expresia modernă, dar plină de trecut, a vieții unui popor, așa cum o floare simplă este expresia cea mai neobișnuită a lutului de sub ea.

VASILE VERSAVIA

cronica literară

Marin Mincu s-a arătat încă de la volumele de **Critici** (I, 1969 ; II, 1971) un critic îndrăzneț și pătrunzător. Poate uneori cam grăbit, cu unele noțiuni neasimilate suficient, chiar cu unele confuzii stilistice, ceea ce, pe pe măsură ce erau mai vizibile, i-au făcut pe unii comentatori să vorbească de o critică gongorică (Nicolae Manolescu și Marian Popa). Firește, cei doi aduceau exemple în sprijinul punctului lor de vedere, culese mai ales din **Poezie și generație** (1975). Exemple care ar fi trebuit să-i dea de gîndit criticului în primul rînd.

Recitindu-i acum cărțile, părerea de la început în legătură cu sagacitatea și curajul opiniei rămîne, deși folosirea unui limbaj inadecvat și mai ales expresia necontrolată („un helenizant cu fundamente thracice"; „tensiune latentă conținută potențial", cînd potențial înseamnă forță în stare latentă), ca și termenii improprii (deși recunoaște improprietatea îi folosește totuși : „s-ar putea spune cu un termen impropriu..., operație de autopsie literară"), ridică numeroase semne de întrebare cu privire la posibilitatea de exprimare a unor idei nu îndeajuns de limpezi. După cum criteriile psihanalitice, pentru a fi aplicate literaturii, trebuie bine cunoscute și asimilate, altfel rezultatele sînt nesemnificative. Bineînțeles, în cazul în care spiritul critic și adevărul psihologic ne vor face să le acceptăm, așa cum se pare, în ultimul timp, sînt cu prea mare ușurință primite.

Toate acestea ne îndreptățeau să așteptăm cu mai mare interes decît altă dată volumul său ultim, care a și apărut la „Cartea românească" cu titlul : **Repere**. În intenția lui Marin Mincu, studiile adunate în el ca și altele dealtfel din alte volume (un capitol din primul se intitula **Repere în literatura actuală**) sînt sau ar trebui să fie semne servind la orientarea noastră literară, ca să nu rătăcim. Cel mai întins este **Introducerea în poetica lui Ion Barbu,** reproducere fidelă a textului din volumul Ion Barbu, **Poezii** (antologie, tabel cronologic prefață și comentarii de Marin Mincu), Albatros, 1975, fără comentariile care aici nu-și aveau locul. Alte studii privind pe Heliade (modelarea conștiinței poetice românești), **Luceafărul** lui Eminescu (poem al visului romantic), Coșbuc (muzicalitatea idilicului), Ion Creangă (elemente simbolice), Sadoveanu (labirinticul), Lucian Blaga (note de lectură), romanul Hortensiei Papadat-Bengescu, Mutații moromețiene, Poetica lui Eugen Barbu, Dialogul literaturii române și Repere creative (de ce nu „creatoare", deoarece vorbește despre „spiritul creator românesc").

Preocupări diverse, scriitori diverși, despre care s-a scris mereu, criticul însuși stăruind asupra lor în volumele anterioare, precizîndu-și din nou poziția sau amplificînd comentariile. Abordarea nouă a acestor scriitori, majoritatea vechi, cere nu numai idei noi, dar și curaj. Ultimul element se pare că nu-i lipsește criticului sau în orice caz este mai evident. Ar fi normal să-i examinăm ideile, nu înainte însă de-a formula părerea că, din păcate pentru el și critica sa, Marin Mincu nu a luat în seamă obiecțiile ce i s-au făcut, mai ales la volumul din 1975, **Poezie și generație**. Sigur, părerile lui Manolescu sînt subiective, dar exemplele ce se pot culege din carte sînt cum nu se poate mai obiective. Volumul de față aduce, ca celelalte, aceeași încercare de a fi original cu tot dinadinsul, utilizînd un limbaj nu întotdeauna potrivit și mai ales sprijinindu-se pe unele exegeze străine nu întotdeauna, după părerea noastră, adecvate. Disocierea **Animus-anima,** pe care a făcut-o cîndva Claudel, fiind folosită de Bachelard, aplicată de critic la Heliade, precum și „impulsionarea" dată de Beguin prin Sufletul romantic și visul pentru a „încerca o cuprindere a poemei în miezul ei" (e vorba de Luceafărul), pot fi interesante, chiar utile. Ceea ce e de reținut sînt rezultatele, iar ele nu sînt nici pe măsura acestor termeni frumoși și nici a ambițiilor criticului.

Orice opinie este discutabilă, dar pentru a intra totuși în discuție trebuie să fie fundamentată teoretic, dovedită, cu alte cuvinte, logic. Utilizarea visului romantic (metodă creatoare, după cum se exprimă) în exegeza Luceafărului, angrenează o terminologie pretențioasă, idei privind mitul și reveria, dar nu reușește să dea răspuns la întrebările simple pe care poema le pune. Una din ele, ce anume l-a îndreptățit pe Ion Negoițescu să se îndoiască de valoarea ei ? Trimiterile la Kirkegaard, Roland Barthes și la atîția alții pot dovedi cunoștințele criticului și orientarea sa către critica nouă, dar cititorul vrea să afle în ce constă farmecul poemei sau, precis spus, ce aduce noua exegeză față de cele vechi ? Răspunsul nostru este că nu aduce nimic altceva decît niște date noi, criterii noi, nu îndeajuns de limpede formulate, a căror aplicare nu reușește să ne dezvăluie frumusețea ascunsă a poemei.

În fața acestui procedeu, alte încercări, chiar dacă mai adecvate, obligă criticul să le privească cu aceeași suspiciune. A afirma despre Coșbuc că este „foarte aproape" de Ion Barbu, chiar în ceea ce privește onomatopeea, mi se pare o enormitate. Sau afirmația imediat următoare că „Oul dogmatic, de pildă, poate fi cîntată pe notele abstracte ale demonstrației matematice", ne obligă să facem asociație cu gongorismul incriminat. După cum considerațiile privindu-l pe Blaga sînt cu totul nesatisfăcătoare, rămînînd la periferia atît a poeziei cît mai ales a filosofiei lui. Utilizarea unor termeni noi și trimiterile savante rămîn inoperante atît timp cît ele nu se aplică cu adevărat procesului creator. Din păcate, Marin Mincu se arată și-n acest volum tot atît de grăbit în a formula judecăți de valoare prin etichete verbale și nu printr-o demonstrație riguroasă. Ceea ce duce la diminuarea creditului pe care chiar un cititor obișnuit i-l acordă. Cu atît mai puțin el îi va fi acordat de către critică.

ION MAXIM

MARIN MINCU

REPERE

Editura Cartea Românească, 1977

SOFIA ARCAN profiluri literare

Debutul editorial al Sofiei Arcan, în 1943, cu romanul „Iana Hoinara", din care publicase mai înainte fragmente în revistele bucureștene „Vremea", „Duminica" și „Universul literar", s-a bucurat de aprecierea criticului Pompiliu Constantinescu pentru **„un puternic accent de sinceritate ; calitate esențial feminină, de document uman și de natură confesială".** Același critic sublinia că **„este un debut remarcabil, prin sinceritatea și rezonanța lui umană"** – calități care de altfel se vor păstra în scrisul Sofiei Arcan în toate reportajele și fragmentele de proză publicate mai frecvent în **Scrisul bănățean – Orizont, Iașul literar, Tribuna** din Cluj-Napoca, **Familia** din Oradea. În 1975 îi apare în editura **Facla** romanul **„Neștiutele noastre iubiri"** iar în 1977, în aceeași editură, **„Singură în bătaia lunii"**, cărți scrise în deplină măturitate scriitoricească și care au fost bine primite de publicul cititor și de critica literară. I se remarcă Sofiei Arcan atît **„elasticitatea scriiturii, modernă, de expresie intelectuală, nuanțată, de calitate analitică"** (Cornel Regman), cît și **„darul observației realiste, momeria faptelor de viață și a fizionomiilor, capacitatea de a reda amintirilor patosul trăirilor imediate"** (Val. Condurache).

Credincioasă vechilor sale preocupări, de a evoca imaginile scumpe ale copilăriei, ale orașului Reșița și ale vieții trudnice de bufeni – stînjenari sau mineri, prozatoarea bănățeană dă în cele două romane o surprinzătoare perspectivă de adîncime problemelor morale ale femeii, în eforturile ei de a se autorealiza în vremea noastră pe plan psihologic și afectiv, cît și pe plan profesional și social.

În „Neștiutele noastre iubiri" se încheagă, prin structura personajului central Marta, destinul unei femei dîrze, deși greu încercate de calea afirmării unui ideal de viață, se urmăresc totodată vicisitudinile reale, minuțios și sugestiv relatate, ale expansiunii unei personalități umane. Căci eroina Sofiei Arcan este înzestrată cu o neobișnuită și tulburătoare personalitate, nu în sensul ideal al cuvîntului, ci prin dimensiunea profund omenească a condițiilor sale de formare. Lirismul, de bună calitate, mai ales din prima parte a ro-

manului, nu e provocat de maniera confesivă a autoarei, ci de autenticitatea participării sufletești, care nu dăunează aici virtuților lui epice, întrucît figurile distincte și cu un clar profil psihologic, al celorlalte personaje, nu se estompează, ci se intensifică în desfășurarea vie a acțiunii. Factura aceasta rememorativă, cu variate și nuanțate transpuneri în cadrul istoric și social, dă contur viu și plin, de nesecat interes, aspectelor de viață oglindite în paginile romanului, fără să melodramatizeze sau să idilizeze drama unei fete sărace, recalcitrante și cu reacții imprevizibile și „zălude", totuși uimitor de firești, dacă le raportăm temperamentului și disponibilității sale imaginative dureros contrariate de condițiile de existență și de afirmare.

Meritul Sofiei Arcan în acest roman constă în faptul că, respectînd autenticitatea vieții și supunînd rigorilor artei un imens material de date culese de experiență, autoarea transfigurează realitatea cu priceperea unui scriitor exersat, care mai are curajul de a aborda problema relațiilor dintre părinți și copii, problemă de care romancierii noștri s-au ferit întotdeauna. În acest sens, consider că paralelismul realizat de romancieră în sugerarea raporturilor sufletești ce există, în două epoci profund deosebite, între Marta și mama ei pe de o parte, și apoi între Marta și fiica ei pe de altă parte, are o valoare literară cu totul remarcabilă, mai ales dacă ne oprim și asupra ingeniozității cu ajutorul căreia, tehnic, autoarea folosește procedeul indirect atribuit fiicei pentru ca aceasta să-și poată „descoperi" adevărata structură sufletească a mamei sale.

„Singură în bătaia lunii" evocă lumea mirifică, de basm și de farmec vegetal, a copilăriei, Mărghina, eroina lirică a romanului, intruchipează virtuțile sufletești ale vieții, mersul impetuos al forțelor care, pe un alt plan, îl reprezintă luptătorii revoluționari din ilegalitate. Întîlnirea simbolică dintre această copilă năbădăioasă și comunistul Pavel, comuniunea lor sufletească sub aura poetică a unei atmosfere de taină și de năstrușnică ocrotire a metamorfozelor naturii, dă prilej Sofiei Arcan să exprime, în pagini de mereu accentuată revărsare lirică, persistența unor trăiri retrospective.

Colorate de mitologia infantilă a „realității fasciste și tulburătoare" din visurile și nostalgia unui trecut evocat fără grija obiectivării, figurile pitorești care reprezintă lumea celor trei romane ale Sofiei Arcan au o puternică tentă realistă, în ciuda idealizării și transfigurărilor folclorice, întotdeauna cuceritoare și inedite.

NICOLAE ȚIRIOI

marginalii

François Villon și Marele Pădurar

Loc „unde te pierzi, pentru că acolo „jocurile infinit de variate", „pe care logica le respinge", te tîrăsc „în hora lor ametitoare" (Marcel Brion), pădurea este un sinonim simbolic al vîrtejului și, prin urmare, al textului. Spațiu neprielnic romanticilor, pădurea reprezintă în ochii lor obstacolul dintre năzuință și ideal. Nu întîmplător, Mțiri, eroul lui Lermontov, străbate cu primejdie codrul, înaintînd dinspre mănăstire spre patrie.

Vălmășag însondabil de trunchiuri și desiș, în pădurea lui Hawthorne, din Litera stacojie, cărările nu se bătătoresc, sînt mereu înghițite de frunze, urmele pașilor se șterg, încît cu fiecare drum trebuie tăiate alte poteci și există amenințarea ca, tot încercînd, la întîmplare, să ieși la liman, călătorul să „se afunde mai adînc în sălbăticie". Ostilă orientării, pădurea se împotrivește. De aceea, feciorului de crai din basmul lui Creangă i „se închide calea și încep a i se încurca cărările", Alice „mereu se împiedica de cîte ceva", iar pe Assol (A. Grin, Pînze purpurii) „trunchiurile de copaci doborîte, acoperite cu mușchi, gropile, feriga înaltă, măcieșul, iasomia și alunișul o făceau să se împiedice la fiecare pas.

Neoromanticii nu sînt mai puțin înspăimîntați de pădure decît înaintașii lor. Iată-l, de exemplu, pe Ernst Jünger în Falezele de marmură. Personajul său, căutător baudelairian al eternității „în misterul florilor", „chemat de o forță spirituală superioară", dornic de „a se înălța în invizibilitate", mărturisește la fel de posac : „Am rătăcit astfel în cerc prin mlaștini și tufișuri". El găsește în teama de adversarul său prea puternic, Marele Pădurar, un îmbold decisiv pentru a se avînta pe mare către un spațiu simbolic – „munții din Alta Plana" – așa cum Josef Knecht, personajul lui H. Hesse din Jocul cu mărgele de sticlă, după ce străbate o pădure, iese „pe o culme rotunjită și lipsită de copaci".

Ca și Moby Dick în ținutul vîrtejului, Marele Pădurar răspîndește în juru-i „licărul unei jovialități înfricoșătoare", iar pe chipurile oamenilor săi alunecă o expresie „de neînțeles, și voioasă și înspăimîntătoare". Tot ca și balena albă, ei au darul ubicuității, aflîndu-se pretutindeni, departe și aproape, în același timp. Ținutul lor „străin", „necunoscut" și „înșelător" cuprinde, pe lîngă locuri ce pot fi identificate „cu certitudine", „fișii noi și enigmatice". Purtarea lor, de o „sinceritate simulată, plină de capcane", întreține în călător o stare de alertă permanentă, dar și un dezgust, căci în preajma lor imaginea lucrurilor se deformează „ca niște bălțoace tulburi".

Or – cine ar fi crezut ? tocmai acolo, în acea pădure plină de neprevăzut, își găsește adăpost, după ce, spre nedumerirea istoricilor literari, se pierduse fără urmă, acolo, deci, își găsește un adăpost marele dispărut – François Villon. Pădurea ar fi, așadar, aidoma Hararului unde s-a înstrăinat Arthur Rimbaud, locul de după literatură, spațiul unei textualități excesive unde poeții, înlăturînd punțile în urma lor, se rup de lectură, nu se mai comunică, dispar.

Cu o soluție teoretic acceptabilă, Ernst Jünger mai imaginează, între munții de la Alta Plana și codrul Marelui Pădurar, un pămînt al nimănui ori, mai degrabă, al tuturor. Acolo simbolul și textul – idealul și tumultul vieții – se întîlnesc, dar nu spre o artificială împăcare, ci pentru un dialog superior. Era ciudat să vezi, spune Jünger, „adepți din grupări ce se urau de moarte, angajați în convorbiri pașnice". Ciudat, poate, dar mai ales exemplar.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Anticipația în actualitate

Au fost la Tîrgoviște trei zile (5-7 mai 1978) de entuziasm tineresc și de soare. După solemnitate — caldă ca și vremea însorită a acestor zile —, accentuat subliniată de cuvintele tovarășei Niculina Costescu, șeful secției propagandă a Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R., și Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor, s-a trecut la primele lecturi și discuții. Călătorii galactice și într-un sens și în celălalt.

Participă la pasionanta călătorie, alături de membrii cenaclurilor „Solaris", „Henri Coandă", „H.G. Wells", „Omicron", „Cronos" din București, Timișoara, Craiova, Tîrgoviște, Brașov, Pitești, Drobeta-Turnu-Severin, etc. — cu intervenții intens interogative — Victor Bîrlădeanu, Vladimir Colin, Florin Manolescu, Mircea Opriță, Adrian și Viorica Rogoz, Mircea Horia Simionescu, M. Șerbănescu, Laurențiu Ulici. Traiectoria galactică a dezbaterii capătă necontenit corecturile necesare, cîștigă în dimensiuni și precizie, pentru a rămîne întipărită în conștiințe, cît mai corect exprimată, cît mai limpede. Contribuie la aceasta și ceea ce aduce inedit și pasionant masa rotundă pe tema „Jules Verne în conștiința contemporaneității".

Foaia volantă editată în cinstea evenimentului de Comitetul județean de cultură și educație socialistă și Comitetul județean U.T.C. sub titlul „Timpul viitor" fixează mai exact dimensiunile evenimentului. Cenaclul-gazdă „Cronos" din Tîrgoviște încheie dezbaterile cu spectacolul de anticipație „Fîntînile", după care urmează festivitatea de premiere și de încheiere a călătoriei. Dintre timișorenii de la cenaclul „H. G. Wells", Dorin Davideanu a obținut premiul II pentru povestirea „Zece secunde", iar graficianul Ștefan Popa, premiul pentru artă plastică.

(M. S.)

echo

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

GESTIUNEA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

In activitatea financiar-economică a Intreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Intreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
	0.	1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr.	238,0	10,65	2 534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50 × 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 × 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 × 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5	OLT. 35	mtr.	497,0	42,55	21 172,88
95 × 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,68
114 × 7	OLT. 65	mtr.	71,3	88,30	6 339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,08	1 216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr	15,5	155,10	2 404,05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr	28,5	89,20	2 542,20
152 × 7	OLT. 45	mtr	101,4	89,20	904,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16	OLT 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 × 25	19 CMO 4	mtr	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22	OLT 35	mtr	8,6	260,45	2 239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr	16,6	327,75	5 440,65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr	24,8	296,20	7 345,76
168 × 16	OLT. 45	mtr	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 × 18	OLT. 35	mtr	4,4	274,15	1 206,26
178 × 25	40 C 10	mtr	5,7	671,60	3 838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60	40 C 10	mtr	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 × 16	OLT 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377 × 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 70
54 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527.9	96.40	55 615,56
Ţevi conducte					
168 × 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 × 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 × 7.92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620 × 8	IV. M.	mtr.	12,4	351.60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 × 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 × 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001.73	1 702,94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323.9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323.9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306.05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000.00
Laminate cupru					
Bare cupru ∅	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru ∅	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru ∅	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 × 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare 10×5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare 12×4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare 12×5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare 30×5	kg.	102	47,85	4 880.70
Țeavă cupru 4×0.5	kg.	123	82.00	10 904.00
Țeavă cupru 5×1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru 70×10	kg.	223	56.00	12 488.00
Laminate aramă				
Țeavă aramă 7×0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă aramă 10×1	kg.	81	61,50	4 981.50
Țeavă aramă 12×1	kg.	287	59,50	17 676,50
Țeavă aramă 20×2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă aramă 30×2	kg.	539	46,20	24 961,80
Țeavă aramă 35×2	kg.	252	46.20	11 642.40
Sîrmă aramă				
Am SiLp 2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp 8 mm	kg.	16	77.50	1 240.00
Laminate aluminiu				
Bare aluminiu 60×5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu Ø 8	kg.	371	17,65	6 548,15
		88	19.45	1 711 60
Profile grele tăgle și bulburi				
80×80 OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160×160 OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200×200 OL. 50. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200×200 OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250×250 OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250×250 OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350×350 OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400×400 OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140×140 20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare				
Ø 32 OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35 OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36 OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40 OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42 OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45 OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50 OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53 OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56 OL. 50. 1 k	kg.	4 000	2,75	11 000
OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60 OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70 OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75 OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80 OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32 41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34 40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38 41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40 41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42 41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45 30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48 41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50 33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53 41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56 41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60 41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65 40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70 33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75 41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80 13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40×40 OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45×45 OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50×50 OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56×56 OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60×60 OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3.14	15 700
OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3.26	6 520
70×70 OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
OLC. 45	kg.	20 000	3.27	65 400
INP. 140 St 37. 1	kg.	1 800	2.61	4 690
Oțel de scule aliat				
% 70 3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9566
90 C 120	kg	165	9.29	1 532.85
Oțel de scule rapid				
% 10 W 3355	kg.	100	103,29	10 329
20 W 3316	kg.	200	64.32	12 864
Cabluri electrice				
Cablu CNIff 7×1,5	m.	2 158	15.75	33 988
Cablu CNIff 7×2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNIff 19×2.5	m.	386	61.20	23 623
Cablu NSHOU 6 kw. 3×35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI 4×1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice				
Motor ASA 1.5×1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor ASA 4×1 500 r/m	buc.	109	3640	396 760
Motor ASFM 5×1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor ASA 5,5×1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor B3 11×1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor MIPm 160×750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32×750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400×1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robineți Stas 699 2×350	buc.	51	3060	156 060
Cutii carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1.86×40	mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8—5×50	mc.	25	953	23 825
Perodour 755×500×12	buc.	485	197	95 545
Perodour 290×245×30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături				
Canale gaze A. 800—3/4" Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800—3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă A1—3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4—1"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1—1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1—1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1—1 1/4"	buc.	12	14,00	168,60

Holendere zincate U2—F 331—2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere zincate PE U2—2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2—3"	buc.	15	64,50	967.50
Holendere zincate ZH. U2—3"	buc.	9	97.50	877.50
Holendere fontă U—1—3"	buc.	114	64,70	7375.80
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159.00
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788.30
Nipie dreapta 4"	buc.	47	37,00	1739.00
Teuri fontă B1—3"	buc.	191	44.50	8199,50
Teuri fontă B1—4"	buc.	4	99.20	396.80
Teuri fontă B1—4"	buc.	89	76,30	7690.70
Reducții fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1734.00
Reducții fontă 3"—2 1/2"	buc.	208	17,00	3536.00
Reducții fontă 4"—3"	buc.	10	28,00	280.00
Robineți cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți				
BI. 3145	buc.	3	1 350	40 50
1223	buc.	2	221	442
3218	buc.	4	370	1 480
22234 C3	buc.	7	1 215	8 505
22238	buc.	10	1 410	14 100
22226 K.	buc.	16	580	9 280
6230	buc.	8	340	2 720
6228 C3	buc.	11	405	4 455
6322	buc.	39	480	18 720
30230	buc.	9	500	4 500
7312 B.	buc.	34	107	3 638
32224	buc.	47	433	20 351
32312	buc.	87	98	8 526
19138—19263	buc.	8	131	1 048
51230	buc.	27	320	11 340
51420	buc.	2	1 080	2 160
52212	buc.	246	132	32 472
52212	buc.	78	92	7 176
52420	buc.	8	1 800	14 400
NU 334	buc.	4	1 805	7 220
NU 336	buc.	4	2147	8 588
NU 412	buc.	32	172	5 504
NU 1024	buc.	7	300	2 100
NU 2310	buc.	102	118	12 036
Nj 244	buc.	6	2520	15 120
Nj 318	buc.	4	310	1 240
Nj 2316	buc.	7	306	2 142
NUP 230	buc.	27	643	17 361
NUP 220	buc.	8	164	1 312
NUP 2213	buc.	8	116	928
NUP 2220	buc.	4	471	1 884
Q 322	buc.	4	800	3 200
Q 217	buc.	2	240	480
NN 3016	buc.	4	284	1 136
9768	buc	2	15 520	31 040
12208	buc.	2	1 944	3 888
12209	buc.	2	1 257	2 514
23032 BK	buc.	20	646	12 920
23038 BC 5	buc.	14	3 105	43 470
23056 KMB	buc.	6	3 415	20 490
23136	buc.	3	870	2 610
23136	buc.	2	1 222	2 444
23132 BK	buc.	2	6 400	6 800
23216 B	buc.	5	628	3 140
23230	buc	5	617	3 085
23236 B.	buc.	4	1 325	5 300
23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
29272	buc.	4	6 784	27 136
29412	buc.	18	957	10 026
29416	buc.	5	834	4 170
24424	buc.	2	1 600	3 200
2936	buc.	6	3 754	22 524
2097152	buc.	2	9000	18 000
2097148	buc.	2	6 431	12 862
2097052	buc.	2	7 858	15 716
NA 4836	buc.	6	950	5 700
2.411 933	buc.	2	4300	8 600
NA 3050	buc.	2	204	408
MAK 45	buc	5	71	355
NKJS 50	buc.	10	93	930
T 411	buc.	17	11 010	187 170
NA 4917	buc.	2	199	398
BIK 11050	buc.	125	35	4 375
NA 11050	buc.	125	135	16 875
81219	buc	6	80	480
Ax 51/345	buc.	2	5 500	11 000
NU 1044 C3	buc.	3	2046	6 138
Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
NU 248	buc.	6	2 120	12 720
R. 534	buc.	14	1 670	23 380
R. 540	buc.	3	4 125	12 375
R. 540	buc.	10	2 824	28 240
NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
WA 2518	buc.	34	430	14 620
WA 2771	buc.	15	730	10 950
22234	buc.	1	1 541	1 541
22238 K.	buc.	5	2 050	10 250
23044	buc.	2	2 960	5 920
23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
Ry 65/630	vuc.	17	3 610	61 370
Ry 65/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
23156	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din intreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor Întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare irepro-șabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

„CORDUN"

Punere în discuție

Găsesc în **Cartea de piatră,** jurnalul încă inedit al lui Eusebiu Camilar, următoarea însemnare, făcută la 12 aprilie 1964 : **„N-am somn — sînt neliniștit : ce mă mai așteaptă, oare ? Unii spun că n-am talent, că încă n-am dat nimic de seamă. Unul, A. Piru, a spus la Bacău, public, că lucrarea „Cordun" mi-a pus-o la punct Camil Petrescu... Și nu-i adevărat ! A. Piru susține că mi-i prieten" !**

Aparținînd istoriei literare, chestiunea merită a fi pusă în discuție. Al. Piru a făcut — se pare — această afirmație la o întîlnire cu studenții băcăuani, în timpul unei vizite de îndrumare, din martie 1964, la „tînărul" institut pedagogic din localitate. Aceștia aveau, desigur proaspete încă în minte impresiile întîlnirii cu Eusebiu Camilar, care, la invitația fostului Comitet regional pentru cultură și artă, conferențiase, luni, 17 februarie 1964, în sala Teatrului de stat băcăuan, despre **Mihai Eminescu — luceafărul poeziei românești** (cf. nota **Șezătoare literară,** în **Steagul roșu,** Bacău, nr. 3437 (4919), 19 februarie 1964, p. 1). Afirmația lui Al. Piru referitoare la **Cordun** se regăsește, iată, în două din contribuțiile sale istorico-literare recente : în volumul **Analize și sinteze critice,** Craiova, Editura „Scrisul românesc", 1973, p. 306 („În a doua ediție refăcută a romanului său **Pinza de păianjen** (1946) Cella Serghi fructifica metoda lui Camil Petrescu, pe care maestrul încercase s-o impună lui Eusebiu Camilar în **Cordun** (1942)") și într-un articol din **Viața românească,** 29, nr. 3, martie 1976, p. 14 : „O versiune nouă a dat (romanului **Cordun**) Camil Petrescu la Editura Fundațiilor Regale în 1942".

Scris în primăvara anului 1938, romanul **Cordun** a fost apoi citit „în cenaclul «Jurnalului literar»" (cf. Boris Buzilă, **Mărturii în amurg,** Eusebiu Camilar, Cluj-Napoca, Editura „Dacia", 1974, p. 25). Despre manuscrisul lui Camilar publică o cronică G. Călinescu, în **Viața românească,** 30, nr. 7, iulie 1938, p. 74-76. „Sub auspiciile" profesorului, **Cordun** (mai exact : partea întîi, intitulată **Oameni, locuri, întîmplări)** apare în mai multe numere din **Adevărul literar și artistic,** în același an. Partea a doua, **Moartea tatălui meu,** e tipărită în ziarul **Iașul,** la care lucra ca reporter autorul.

S-au citit fragmente din **Cordun** și în cercul **Sburătorului,** cum se menționa într-o pagină consacrată lui Camilar de **Tinerețea** (1, nr. 17, 28 decembrie 1945, p. 2). În fine, tot G. Călinescu e cel care trimite, la 9 ianuarie 1939, manuscrisul **Cordunului** unui editor (cf. **Corespondența lui G. Călinescu cu Al. Rosetti (1935-1951),** Buc., Editura „Eminescu", 1977, p. 107). Răspunzînd unei scrisori a lui Camilar, directorul Fundațiilor, Al. Rosetti, îi făcea cunoscut, la 1 decembrie 1939, că „manuscrisul dumneavoastră «Cordun» e înscris în programul de editare pe anul 1940" (Arhiva Eusebiu Camilar, **Corespondență).**

În martie 1940, autorul aranjează cu editura să-i tipărească romanul în schimbul sumei de zece mii de lei. **„E puțin 10.000, dar socotind că e prima carte,** nu-i rău. I-am dat un acont de **5.000 lei...".** Erau cei dintîi bani cîștigați de Camilar cu literatura (Magda Isanos, Scrisoare către mama sa, Elisabeta Isanos, Iași, 7 martie 1940, Arhiva Camilar, **Corespondență).**

Concentrat în mai multe rînduri, plecat „pe zonă", trimis pe front, prins de pregătirile pentru apariția „cotidianului de dimineață" **Voința** (o afacere de familie !), o vreme Camilar nu poate urmări situația romanului său. Abia la începutul lui aprilie 1942 i se ivește sansa de a scăpa de front. **„A venit Zeby** — relata soția sa, la 8 aprilie 1942, din Iași, părinților ei — **și trebuie să ne așezăm la masă. E foarte vesel și cîntă «Hristos a înviat !» de răsună casa .Îmi pare că și-a mai revenit din război ; el zice că pe front n-or să-l mai trimeată de-acuma încolo, cel mult în urma frontului...".**

Tot atunci, Camilar reia legătura cu Fundația pentru literatură și artă.

Voind să lămurim cum au decurs mai departe lucrurile, ne-am adresat unei persoane pe care o știam „implicată" în apariția **Cordunului :** istoricul literar Ovidiu Papadima, fost secretar de redacție al **Revistei Fundațiilor.** Minuțioasă, comunicarea sa răspunde — cum se va vedea — problemei care ne interesează aci. **„Prietenia mea cu Eusebiu Camilar a început din primele zile ale venirii mele la Fundații și prilejul a fost chiar „Cordun". Din primele zile remarcasem un fapt. Printre cei care așteptau, în holul editurii, din strada Orlando nr. 2, rîndul audienței la D. Caracostea, era și un tînăr care m-a frapat. Stătea tăcut pe scaunul lui și nu se adresa nici unuia din funcționarii editurii, ca să fie anunțat la director. Eu deobicei coboram de sus, de la redacția ce se afla la etaj, printre ultimii, după ce plecase directorul. Îl găseam pe tînăr tot acolo, singur, — așteptînd nici eu nu mai știam ce ? După cîteva zile, în care s-a petrecut aceeași scenă, m-am adresat eu lui, întrebîndu-l ce l-a determinat să vină în audiență la director ? Era Eusebiu Camilar, — nu-l cunoscusem personal, dar îl știam din paginile altor reviste. Mi-a spus că predase la editură, cu ani înainte, cam prin 1938, manuscrisul unui roman, „Cordun", despre care știa că există un referat favorabil semnat de G. Călinescu. Profesorul Rosetti avea frumosul obicei de a încredința — pentru un scurt referat — criticilor prieteni ai d-sale, manuscrisele despre ai căror autori nu știa prea multe). Eusebiu Camilar mi-a povestit că nu știa nimic altceva despre soarta manuscrisului și că întrebînd la secretariatul editurii — i s-a comunicat că manuscrisul s-ar fi pierdut deoarece nu se mai găsea. De aceea voia să se plîngă directorului, — dar se sfia și tot amîna solicitarea audienței. M-am angajat să caut manuscrisul și în cîteva zile am dat de el. (...). Manuscrisul nu avea nici o tăietură. Dealtfel dimensiunile lui erau reduse, așa cum au fost și ale cărții"** (Scrisoare, București, 17 iulie 1977). De la D. Caracostea, manuscrisul ajunge la Camil Petrescu devenit consilier al editurii. La 25 aprilie 1942, acesta îi trimite următorul bilet lui Eusebiu Camilar : **„Domnule, / Vă felicit călduros pentru manuscrisul dumneavoastră „Cordun" și aș dori să mă vizitați neapărat cît de curînd vă este posibil la redacție sau eventual la mine acasă"** (Arhiva Eusebiu Camilar, **Corespondență.)**

Peste alte două săptămîni, la 9 mai 1942, scriitorul era înștiințat la adresa sa

PETRE ABRUDAN : „Muncă pașnică"

din Iași — str. Săulescu nr. 19 — de către prof. B. Theodorescu, subdirector al editurii, că lucrarea sa **Cordun** a fost pusă sub tipar. **„Precum vedeți,** — adăuga și Ovidiu Papadima în post-scriptum — **lucrările sînt așa cum ați dorit și așa cum mă bucură și pe mine că sînt"** (Arhiva Camilar, **Corespondență).** Romanul lui Eusebiu Camilar apare în noiembrie 1942.

A încercat, cu ocazia acelei discuții editoriale, Camil Petrescu, să-i impună tînărului prozator „metoda" sa ? A operat el „un «decupaj» sever" în manuscrisul lui Camilar ? Nu există dovezi pentru așa ceva.

Ce arată compararea textelor apărute în presă **(Adevărul literar și artistic, Iașul)** cu cel din volum ? Că dispunerea cîtorva capitole diferă (cap. V din **Adevărul literar și artistic** devine, în carte, cap. VII ; cap. VI > cap. II ; cap. XVII > cap. XVI ; cap. XIX > cap. XVII, ceea ce a dus și la schimbarea ordinii capitolelor imediat următoare), că textul în volum e mai spațiat, prin marcarea convențională, cu trei asteriscuri, a fiecărui episod. Modificările lexicale se reduc la înlocuirea unor forme regionale cu sinonimele lor „literare" (verbul **agîmb** „a spînzura" e înlocuit cu **ucid ;** pron. neg. **nime-** cu **nimeni ;** pron. pers. **dînsa,** avînd nuanță de politețe în Moldova, -cu **ea),** și viceversa (subst. **țărînă** — cu **țernă,** folosit, anterior, de Camilar, și în **Chemarea cumpenelor,** 1937 ; pron. pers. **tu** cu interj. fa), îndepărtarea unui „tic" (interj. **măi),** adaptarea unor expresii pentru a preîntîmpina intervenția cenzurii **(pe vremea nemților** devine **pe vremea aceea,** iar **pe vremea rușilor pe vremea războiului),** eliminarea din același motive a unui cuvînt ca **rusească** „dans popular bucovinean", din fraza : „Că altfel, de unde ar avea bani să chefuiască (bea, în **Adevărul literar și artistic)** în toate duminicile să-i zvîrlă cu pumnul la muzicanți pentru o jale sau o rusească". Omisiunile, pretinsul „«decupaj» sever", în total cca șase pagini, nu sînt contrare „metodei" camilpetresciene (veracitate, notație), „metodă" care — pentru a fi exacți — găsea în **Cordun** o neașteptată ilustrare. Camilar renunță la prezentarea unei scene de bestialitate (cap. XVI în **Adevărul literar și artistic),** la povestirea unei întîmplări pline de tensiune (cap. XVII, **ibidem),** dar care dubla într-un fel relatarea trecerii, noaptea, prin „balta Morarului" (cap. XVII, în volum), la cîteva note referitoare la îndirjirea cu care își apărau cordunenii pămîntul și recolta (cap. XVI, în volum), la un fragment despre isprăvile ca emigrant în America ale tatălui său, fragment nepotrivit în context, respectiv cel de după fraza „Venise cu torsul o vecină care primise o scrisoare de la bărbatu-su **din război"** (p. 36, în volum ; subl. n.) : „Și pentru că în scrisoare spunea despre tata, venise la noi. Spunea scrisoarea într-un loc cam așa : Ion al Nataliței bea tot ce cîștigă. Și mai află că umblă pe la femeile altora. Dar (?) era singur în pustietate și într-o noapte au ieșit niște sălbătăciuni și i-au dat foc la gospodărie tocmai cînd Ion era dus la cumnatu-su Dumitru și care și el avea o fermă acolo la vreo doisprezeve kilometri. Saracu' Ion, a rămas golpușcă. A văzut de pe deal de la cumnatu-su cum i se prăpădește avuția . Altceva n-am a-ți scrie. Mă închin cu sănătate la tine și la toți".

Cine confruntă **Cordun,** publicat de Fundația pentru literatură și artă cu edițiile sale ulterioare, constată că autorul a operat noi modificări, similare cu cele menționate mai sus. Iar pentru acestea orice sugestie din partea lui Camil Petrescu era, acum, exclusă !

De la ce anume pornesc, totuși, afirmațiile lui Al. Piru și ale lui Adrian Marino ? Ele sînt, credem, ecoul unor note din presa anilor 1942-1943, de a căror apariție Camilar nu era — desigur — străin. Cum mai mulți comentatori constataseră că lucrarea **Cordun** (104 p.) e subțire pentru un „roman", autorul, pe atunci în căutare de editor pentru **Prăpădul Solobodei** (carte care depășea limita celor 240 de pagini considerate de editorii noștri ca fiind necesare oricărui bun roman), a lăsa să se înțeleagă că și precedenta sa scriere în proză fusese inițial ceva mai voluminoasă. Iată, în acest sens, un fragment dintr-o notă inserată în „catalogul" ziarului **Timpul** (7, nr. 2302, 7 octombrie 1943, p. 2) : **„Eusebiu Camilar** și-a predat manuscrisul noului său roman, intitulat **Prăpădul Solobodei,** unei edituri ieșene (**„**Cartea Moldovei", Ath. Gheorghiu — n.n.). Credem că cel puțin de astădată cartea nu va mai suferi amputări, așa cum s-a întîmplat cu **Cordun,** unde bisturiul unuia din marii poeți s-a simțit obligat să opereze și să elimine. (...)". „Marele poet", vizat în aceste rînduri, era — s-a înțeles — Camil Petrescu, căruia, peste ani, poate cu sentimentul reparării unei injustiții, Camilar îi va exprima „nețărmurită recunoștință", pentru simpatia cu care a susținut editarea primei sale lucrări epice (cf. **Cuvîntul autorului** la **Turmele** (Cordun, Turmele), ediția a III-a revăzută, Editura pentru literatură și artă, 1956, p. 7-8).

CONSTANTIN CĂLIN

Creații științifice timișorene

La **Expoziția națională a creației științifice și tehnice,** organizată recent la București, în cadrul „Cîntării României" — festival menit să pună în lumină și să potențeze spiritul creator al națiunii noastre în cele mai diverse domenii — s-a făcut un bilanț al rezultatelor obținute în sfera creației științifice și tehnice, domeniu de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea viitoare a patriei noastre.

Expoziția a fost vizitată de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa acad. Elena Ceaușescu, de alți conducători de partid și de stat, ceea ce indică înaltul prestigiu de care se bucură munca de cercetare și creație.

La **Standul de chimie,** institutele și centrele de cercetare din cadrul Institutului Central de Chimie au prezentat doar acele realizări **aflate în stadii avansate** de cercetare, respectiv de **aplicare,** cu **o mare eficiență** tehnico-economică, ori acele cercetări care reprezintă un **grad de noutate** maxim, brevetate în țară ori peste hotare. În consecință, însăși selecția rezultatelor a fost cît se poate de exigentă, ea întemeindu-se pe acest complex de criterii valorice.

Dintr-o convorbire cu confr. dr. ing. **Radu Vilceanu, directorul Centrului de chimie din Timișoara,** am aflat că cercetătorii timișoreni au prezentat la expoziție exponate și planșe privind sinteza unor produse de mare importanță pentru agricultură și industrie. Între acestea, au fost prezentați biostimulatori, compuși cu acțiune de conservare a cerealelor cu grad ridicat de umiditate, ignifuganți cu fosfor, pigmenți anorganici termorezistenți, inhibitori de coroziune, oxizi de fier pentru ferite ș.a.m.d.

De o apreciere unanimă din partea specialiștilor s-au bucurat cercetările privind aplicațiile acidului propionic la conservarea porumbului (cercetător Lumovici Jan), cercetare prezentată tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** Cercetarea s-a realizat în colaborare cu Întreprinderea pentru producerea nutreturilor combinate — Beregsău, jud. Timiș. Interesul pentru acest produs îl indică însuși faptul că M.A.I.A. solicită ferm o cantitate .

Deosebit de apreciate au fost cercetările Centrului de chimie timișorean pentru valorificarea superioară a unor materii prime și produse secundare din industria petrochimică și cocsochimică pentru obținerea de produse noi solicitate în industrie și agricultură (biostimulatori, pesticide etc.).

Acordarea **premiului III** pe ramură și pe țară pentru lucrarea **„Tehnologia de fabricare de intermediari organo-fosforici, a insecticidului DDVP și de ignifuganți cu fosfor"** (colectiv : Radu Vilceanu, P. Schultz, V. Elin Ceaușescu, L. Kuruntzi reprezintă un stimulent deosebit pentru orientarea Centrului de chimie timișorean spre cercetările de mare eficiență economică și aplicative, spre rezolvarea pe căi originale a tehnologiilor noi și moderne. Lucrarea premiată s-a valorificat sub forma a 9 brevete acordate, 2 instalații pilot și o instalație industrială cu termen de intrare în funcțiune în trimestrul IV al anului 1978, pe platforma Combinatului petrochimic Borzești.

VASILE VERSAVIA

EXERGĂ

Nostalgic al Renașterii și poate că și „emul", în sinea lui, al ei : un **uomo** ce s-ar vrea **universale** (și care, în alt ev, ar fi și fost), distinsul nostru învățat psihiatru, **EDUARD PAMFIL**, e, deopotrivă un artist, și, încă, unul dintre cei divers-dotați – care, fie și dacă nu va fi făcut (cu un cuvînt al lui Cocteau :) „proba lui 9", ar fi putut, oricînd, s-o facă, într-atît Muzele au fost de darnice cu el –, anume : un rar, un rafinat **joueur de luth** (lăuta căruia, pare-se, poartă „...le Soleil noir de la Mélancolie" : al unei demne, stricte Melancolii abstracte, care a fost, și este, a vechilor maeștri) ; un portretist sumar, dar sezisant ; un fin, inimitabil **causeur** a cărui frază încheagă, nu o dată, aforistic ; un critic, de cenaclu, subtil și pertinent ; un „risipitor" de mare clasă ; un, în sfîrșit, poet dolent și grav...

... Poet nu tocmai **prin** (și **în**) imagini, dar **în** (și **de**) viziune (și substanță) : un „desfăcut", adică, de cuvînt (față de care, pare-se, e mefient), ca și, de-altminteri, de așa-zisul „real", pe care-l distilează cu grijă, transmutîndu-l (în muzică, penumbră, iluzie, pal ecou, „reminiscență" !). Un poet (am zice :) inclasabil (în, baremi, perimetrul lirismului de astăzi) : onirizant, fără un epic, însă, nici vre-o „retorică" a visului transcris ; livresc, fără trimiteri exprese și pedante ; inițiatic, fără vre-o doctrină ; abscons, fără intenție, cît, mai curînd, din aristocratismul unei structuri lăuntrice făcîndu-l, cuvîntului „impudic", să-i prefere... **tăcerea** și „pecețiile tainei"... Un poet, dar, – ar spune G. Călinescu – al, mai cu seamă, „modului himeric" : al unor „stări", adică, „fără nume", ce se „evaporă" la orice tentativă de-„ncercuire într-o zonă (...) de lumină..." ; al reveriei, dar, retrase și discrete ; al unui eros eterat, poesc ; al dialogului, evanescent, cu sine însuși.

Or, e în chiar această vocație a indeterminării (de sine : ca eu liric, ca „voce", ca poet, ca... autor !)

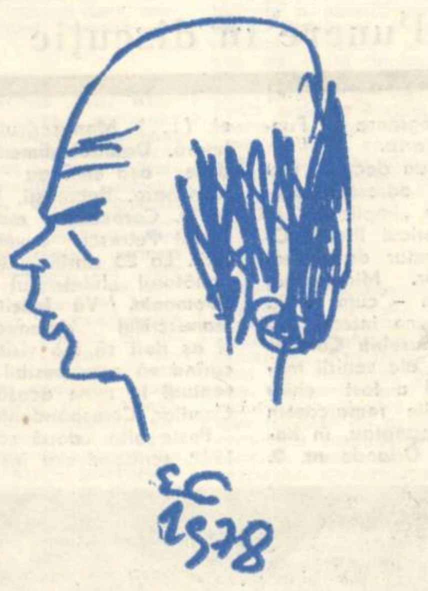

una din cauzele întîrzierii înseși a debutului unui „enfant prodigue", a cărui prea-tardivă, victorioasă, însă, și decisă întoarcere-ntru vers și poezie o salutăm, aici, din inimă, adînc !

ȘERBAN FOARȚĂ

Poeme de Eduard Pamfil

VITRALIU

Eu contemplam, abia zărit,
prin largi vitrine de cristal.
Se auzeau, din săli de ger,
un flaut drept și-un dulcimer
cîntînd de noapte,-n joc dual.

O, cavalerii, cavalerii
marcați pe-armurile de fum,
purtau prin vînturi de metal,
spre un destin sacramental,
legende curse din vitral !

A răsunat, apoi, solemn
sonata scrisă de-un erou
pe claviaturi care, de lemn,
nu sunt niciunde pe pămînt
ci numai, poate,-ntr-un ecou.

GRUNEWALD

Faianțele-nflorate, uitate prin vitrine
și, tainic, pergamentul cules din vechi infolii
– suflarea ta astrală să nu interfereze,
iubito, cu niciuna din missele secrete !
Magia mea-ncifrată va ști să te ferească
de orișice … întoarceri, în lumea ca o frescă,
a' spasmul … ui satanic și sigilat cu singe
prelins din … pătimirea, semnată Grünewald,
a lui Antor … ,
bă … trînul cu sufletul prea cald...

BOSCH

Herr … nelin cu blană verde
a cl … ocit sub pîntec oul
cel … de sulf, furat din cartea
alch … imistului bătrîn.
Risu … l fin, ca spini de roză,
dinc … olo, trecea, de forma
liniș … tită și fecundă :
joc … de suflu într-un flaut.

Och … iul magic îl adastă
să-l … devore-n solitudini
– p … aznic de nuntire-ascunsă
intre … raze și catran.

LOUVRE

Să inve … ntăm iubiri imaginare
sunate … lent pe instrumente rare
din pei … sagii (unele polare)
și,-n fie … care gest, o amînare ;
iar recă … iderile : cenușă portuară
închisei … mări, unde lumina ară !

Te-am … așteptat sub bolțile centrate
de-un u … nic gest, ci fără-ncuvi'nțare
Se auze … au privighetori serale ;
prin am … ple-arcade iscodeam enigme
și pojer … e,
… însemne feodale.

FIRENZE

Dintr-un balcon în iederi al vechiului palat
suna modal și amplu un archiliuto trist ;
splendida umbră lentă trecea diagonal
prin piața Signoriei.
Așijderi fantomatic,
discursul ei mental...

... Pictura e-o poveste, dar toată inventată,
iar muzica de coarde și flaute, și ea ;
prin înnoptata piață răspuns nu se auzea
acelei simple ziceri spre luna în opal
ce,-n cumpăna de aur a miezului de noapte,
prin piața Signoriei trecea diagonal.

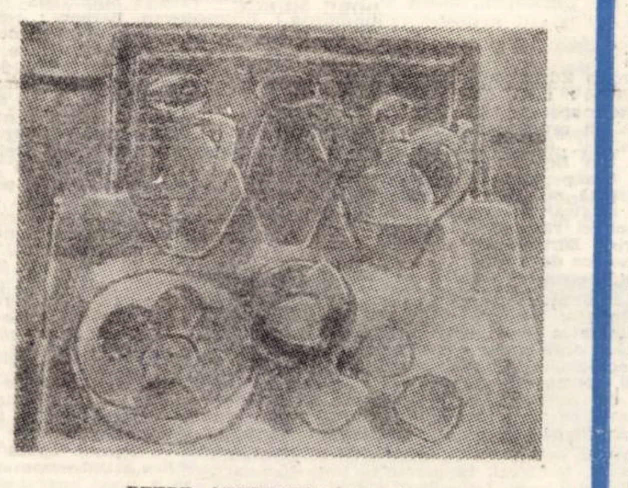

PETRE ABRUDAN : „Mere"

Ion Velican

IAPA ALBĂ

Se trezi din somn cu o ciudată exaltare. Primul gînd : să nu privească spre fereastră, ca să nu uite visul. Întredeschise ochii cu grijă și înțelese că nu se crăpase de ziuă încă, deci nici o rază nu-i ștersese visul. Închise ochii din nou și rememoră tot acel lanț fantastic de întîmplări, care îl umpleau de speranță, îi mișcau sufletul ca pe ceva palpabil. Deci : ședea pe o piatră în plină cîmpie. În jurul său fremăta primăvara. Un tren alb, rapid avea să-i treacă prin față, fără să atingă pămîntul. Ce imagine frumoasă, bună de sugerat unui pictor naiv sau unui artist plastic suprarealist. Trenul avea să treacă rîul, apoi, cînd se va fi pierdut în zare, un stol de porumbei albi va fi coborît din înalt în largul ogoarelor, iar el îi va fi speriat, aruncînd după ei cu pietre. Atunci un zid negru avea să-i stea în față, din care o voce avea să spună : „Nu rîde de alb, sînt atîtea culori demne de rîs !".

Cu siguranță elementele visului conțineau datele unui mister, ceva în legătură cu viața sa viitoare. Coborî din pat, făcu cîteva mișcări de înviorare, trecu cu privirea peste lucrurile aruncate vraiște. Poza fostei soții sta rezemată de o sticlă de vin. Maria ! Parcă-l certa : „Ți-am spus eu c-o să ajungi rău...". Mută fotografia pe masă, rezemînd-o de vaza de flori. Dispăruse cu totul exaltarea cu care se trezise, căci dădu iarăși de sine, de propria nimicnicie ; dezechilibrul său creștea în intensitate cu fiecare zi. Pe la șantier nu trecuse de vreo două săptămîni. Cu siguranță că-i desfăcuseră contractul de muncă. Visul îi stăruia în minte, îi deschidea o portiță de speranță – trenul alb... Își zise că e bine cînd visează omul alb. Ieși în curte și văzu mahalaua cufundată în liniște. Îi ascultă liniștea. Pentru moment ea făcea parte și din sine, căci simțea o schimbare în bine, ce se contura tot mai pregnant în firea sa. Hotărît lucru, destinul îi oferea șansa : trenul alb. Trebuia să iasă în cîmpie și să aștepte toată ziua. Norocul poate va da peste el...

Ca să ajungă în cîmp trebuia să bată cu pasul doar trei străzi. La primul colț însă era birtul. Și el nu putea fi ocolit.

Soarele se ivi încet, și Romică Petre se decise să plece. La colțul cu pricina barmanul Dudu Cazacu, tocmai trăgea obloanele.

– Mneața, Romică. Hai să-ți bei ceașca de lapte, zise barmanul, frecîndu-și palmele în răcoarea dimineții.

Romică salută cu oarecare sobrietate :

– Bună dimineața, nea Dudule, dă-mi una mică.

– Îți dau Romică, cum să nu-ți dau ? Sper să ai mînă bună. Da ce s-a întîmplat, că începi să bei cu țiriita, ți s-o terminat mălaiu ? Uite-l și pe Filipaș. Ia uite-l cu ce sete vine. Hai, Filipaș, că azi ți-a luat-o Romică înainte. Lui Romică nu-i plăcu aluzia. El voia să fie de-acum alt om. Visase un tren alb, dar bruta de Dudu de unde să știe una ca asta ? Se uită la pîrlitul de Filipaș, scund, cu pantofii scîlciați, cu bascul tras pe frunte, cu hainele ponosite – un nima-n lume. Ia uite cu cine era comparat el... Se retrase într-un colț al localului. Filipaș își luă romul și se răzbună pe moftul lui Romică, spunîndu-i :

– N-ai fi visat vreo iapă albă, Romică...

Vorbele astea avură darul să-l pună pe gînduri. Auzi, „N-ai visat vreo iapă albă...". Cum adică iapă albă ? Iapa albă însemna ceva ? Atunci și trenul alb însemna ceva și Filipaș cunoștea taina, știa să răstălmăcească visele. Cu siguranță că Filipaș știa ceva și el îl trata cu o nejustificată indiferență. Schimbă, deci, macazul :

– Filipaș dragă, tu ești fericit.

Filipaș, auzind cuvîntul „dragă", făcu pași spre el, puse paharul alături de al lui și zise :

– Adică de ce sînt eu fericit și tu nu ?

– Tu ai familie...

– Și tu ai avut...

Auzi Romică, ai avut... Maria e dusă definitiv, poate cu altul. Poate Filipaș știe ceva. Filipaș, ingrămăditul ăsta e un monstru. Întotdeauna știe mai multe decît lasă să se înțeleagă. Îl subapreciase, își bătuse joc de el uneori, băgîndu-i scrum de țigară în votcă.

– Măi, Filipaș, îi zise cu glas blînd, ce-i dacă visezi iapă albă ?

– Ai visat iapă albă, norocosule, nu spusei eu ?

– N-am visat iapă albă.

– Dar ce ai visat ?

– Un tren alb, spuse Romică, cu teamă, cu spaimă ca nu cumva trenul alb să însemne ceva rău.

– Tren alb? făcu Filipaș. Ia gîndește-te mai bine, n-a fost cumva iapă albă ?

Romică se gîndi bine.

– Uite, parcă-l văd : tren alb...

– Da tu ce bei ?

– Rom.

– Dă-mi și mie unul.

Romică se execută imediat. Mai aduse două amestecate. Ciocniră paharele, privindu-se reciproc de jos în sus, pe sub sprîncene.

– Tren alb ? rise Filipaș.

De data asta Filipaș rosti „tren alb" ca o amenințare. Adică, știi, măi, prăpăditu-le, ce te așteaptă ?

– Ia gîndește-te mai bine, nu alerga de la stînga la dreapta ?

– Ba da, de la stînga la dreapta.

– Pe cîmpie ?

– Pe cîmpie.

– Șine de cale ferată ai văzut ?

– Nu.

– Hm, mecanic ai văzut ?

– Nu.

PETRE ABRUDAN : „Mesaj peste munți"

– Oameni la ferestre ?

– Nu.

– Hai noroc !

De frică, Romică aproape că înțelese „Ai noroc !". Filipaș însă vorbea serios, ca întotdeauna de altfel, ba parcă de data aceasta și mai grav.

– Noroc, Filipaș, mai vrei unul ?

– Dacă iei și tu...

– Nea Dudu, pregătește încă două.

– Ești băiat necăjit, Romică, eu te înțeleg...

„E un monstru, gîndi Romică, știe tot. De unde știe că sînt necăjit ? Și chiar sînt : fără servici, fără nevastă".

– Sînt trist, Filipaș.

– Păi cum să nu fii trist dacă tu visezi iapă albă și-mi spui mie că-i tren...

Romică își aminti din nou visul. Ceva trecea într-adevăr, de la stînga la dreapta, ceva alb, un tren, dar semăna cu o iapă albă. Ba parcă era tren...

– Măi, Romică, tu ai visat o iapă albă.

– Eu credeam...

– Ce să crezi ? Gonea, galopa. Înțelegi ? Și tu ai confundat-o cu un tren.

– Dar ce e cînd visezi iapă albă ?

– Cum, nu știi ? Auzi, nea Dudule, visează iapă albă și nu știe ce-i aia ?

– Ehe, unde n-am eu norocul să visez iapă albă ? zise barmanul înaripînd fantezia ațițată de-acum a lui Romică Petre.

– Romică, iapa albă e bogăție, sănătate, fericire. Sigurat ! Dă un kil de vin că ai scăpat de nefericire.

– Căzuse pe gînduri Romică. Rememoră visul. Vedea clar cum alerga cu coama în vînt, liberă și neostoită, iapa albă. Nu mai încape nici o îndoială, o iapă albă. Cu siguranță că în zori o rază de lumină se furișase prin fereastră și-i abătuse imaginea reală. Da, da și de cîte ori i s-a spus să se ferească de fereastre cînd are vreun vis pe care vrea să-l țină minte.

În local intrară și alți consumatori, desigur, toți bune cunoștințe de cartier. Romică începu să-i salute cu fruntea tot mai descrețită. Îl aștepta bogăția, fericirea. Credea orbește în tot ce-i spunea Filipaș.

– Joacă la loz în plic, Romică, cîștigi sută la sută. Nea Dudule, scoate o pungă nouă.

– Dar mai are bani Romică al nostru?

– Bani ? făcu Romică ofensat. Uite aici ! Și scoase un teanc de sute.

– A vîndut ieri butelia de aragaz, șușoti unul către barman.

– Iei toată punga, Romică ?

– Cu tot cu ambalaj.

Plăti 600 de lei și o deșertă pe masă, sub fruntea teșită a lui Filipaș, care abia își putea stăpîni marea bucurie ce dăduse peste el.

Aproape un ceas tot desfăcură la bilete ; aproape toate neciștigătoare, doar două cu zece lei și unul cu șase lei. Mai rămăseseră de desfăcut. Filipaș, sprijinul său moral, își făcu datoria :

– Iapa albă, Romică, nu uita !

Și iată că Romică strigă odată, cît putu de tare :

– Una sută … lei !

– Iapa albă, Romică, iapa albă ! Ăsta-i începutul, nu te lăsa !

Barmanul veni iute la el, îi luă biletul și ieși cu el în pragul birtului, strigînd :

– Una sută lei la loz în plic ! A cîștigat Romică Petre.

Veniți pînă norocul e cald !

Reveni în local. Îi dădu 126 lei fericitului cîștigător, care abia reuși să deșerteze masa de bilete necîștigătoare.

– Vin pentru toată lumea ! strigă Romică.

– Eu vreau coniac, zise unul.

– Fiecare bea ce vrea. Azi eu plătesc. Filipaș îi stăvili elanul :

– Nu le plăti la toți, te ruinezi. Banii ce i-ai cîștigat pune-i la chimir. Bea din ceilalți, ce-i ai.

– Mai dă-mi o pungă, nea Dudule, tot cu 600.

Și Romică mai scoase din buzunar 600 de lei. Dar Filipaș văzu cu întristare că ăștia erau cam ultimii bani ai lui Romică. Asistă, trist deci, la desfăcutul biletelor. Se iviră cîteva bilete cîștigătoare : unul cu 50, altul cu 10 și opt cu 6 lei. Total 108 lei. Se făcuse amiaza. Romică se uită în jurul său și văzu că rămăsese aproape singur. Filipaș, doar el, încă îl mai încuraja :

– Nu te-am mințit, Romică, iapa albă e de bine...

Și o-ntinse și Filipaș. Romică se văzu părăsit, de prieteni și cunoscuți, deci, trist, plecă și el. Barmanul Dudu Cazacu îl salută respectuos, invitîndu-l să mai poftească pe la „Țînțarul potcovit", cum i se spunea birtului. Lui Romică Petre îi vuia capul. Încet, încet se trezea parcă dintr-un alt vis, urît, mizerabil chiar, ce-l trimitea și mai adînc în mocirla în care intrase de o vreme. De data aceasta totul pornise de la un nenorocit de vis.

Se apropie de periferie. Casele se răriră, troiuarele dispărură și iată, cîmpia se desfășura în toată splendoarea ei. Pătrunse adînc în inima ei pînă la malul unei ape. Acolo găsi o piatră, ajunsă cine știe prin ce miracol în acel loc ; se așeză pe ea și, cu ochii împăienjeniți de alcool, de foame, văzu din nou un tren alb, ca cel din vis, da, cel din vis – își aminti – fusese totuși un tren și nu o iapă albă, semn că ei trebuia să plece undeva departe de sine, de felul său de viață. Și așteptă. Orele se scurseseră cu repeziciune. Trenul cel alb nu sosi. Nu sosi nici stolul de porumbei, nici vreo altă minune nu se întîmplă, doar atît, că spre seară se limpezi la minte și, ferindu-se de cunoscuți, se apropie înfrînt, de casă. Ajunse. Dar ce se întîmplase în absența lui ? În camera sa nu se mai afla aproape nici un lucrușor ; toate fuseseră mutate în bucătărie. Camera era văruită în alb și mirosea frumos, a proaspăt. Romică dădu din cap nedumerit. Pe un scăunel găsi un bilețel pe care scria : „Mîine văruim și-n bucătărie. Maria".

Își aminti iar visul. Ce ciudat era totul... Filipaș avea totuși dreptate : visase o iapă albă, cu siguranță. Altfel de unde atîta fericire ?

Vasile Zamfir

LUMINA VIE

De cînd în piept port o lumină vie
în care dragoste curată pun
pentru izvoare și pentru moșie
și pentru dorul de pămînt străbun,
ce altă dragoste aș mai putea avea
cînd jertfele sînt cer înțelenit
în sinuri de pămînt nemăsurate,
neimpăcate cu al lor sfîrșit ?
Din inimă, cît omul poate da,
fiorul ultim de-nfrățire,
sînt pentru țară candelă și stea
cu cîntecul intrînd în omenire.

RISIPIRE

Eu mă trezesc, ca iarba, unduitor, deodată,
în adîncimea clară a unui lac tăcut
și pipăi depărtarea, să dau de ea,-ntrupată,
pe-acel tărîm acvatic, de nimeni cunoscut.

Întind enorme brațe și nu dau de nimic,
numai mișcarea lină a apei interioare
iar mă cuprinde-ntr-însa, ca o îmbrățișare,
și-atunci peste măsura mea mică mă ridic
și pipăi și înaltul, să dau de cineva,
și dau în înălțime de amintirea mea,
ce a rămas pe țărmuri de aur care nu-s.

Eu sînt ca luna albă și rece ce-a apus,
stingîndu-și reflectarea din adîncimea mării,
căci lenta risipire din oameni a-nceput
cu fiecare-n parte, cînd, peste cercul zării,
poverile de vise mi le-a purtat pe scut.

PESTE VREMURI

Nu te feri sub crinii ce stelele își trag
peste priviri, de primul fecior ce ți-a fost drag.

Îngenunchează-n tine și neuitînd c-odată
ai plîns de fericire la ruga lui curată.

Și ați sfințit tăcerea cu dulce sărutare
pe cînd ardea în tine fierbintea lui chemare ;

cum soarele mocnește în marmura din vremi,
din amintiri visate încearcă să te chemi.

Mai strigă-l peste zile cu glas încă fierbinte
chiar dacă zei și stele veți fi doar în cuvinte.

Va fi o întîlnire cum poate n-a mai fost
cînd toate, peste vremuri, și-au fost găsit un rost.

POPAS

Rîvnesc ca apa un popas de gînd,
să stau pe pietre lucii, nemișcate,
s-adoarmă stele-n mine, rînd pe rînd,
la marginile de eternitate.

Șuvoaiele să curgă, -ndepărtate,
pe alte vaduri, tot mereu arzînd,
tot mai adînc în suflete săpînd,
să aibă maluri noi și înălțate.

Eu să mai stau, în cumpeni, la popas,
și să înșir tot ce-a trecut prin mine,
să nu mai dau, ca apele, iar glas.

Să mă gîndesc la cerul care vine
aproape de pămînt și, mut, să las
zbucium de om ca zvonul de albine.

sadoveniana

ROCADĂ

Inversarea formelor verbale „compuse" cu auxiliare morfologice se realizează, de foarte multe ori, la începutul unor propoziții întrebătoare :

„Hatmanul a gustat din melisa de la Vovidenie.

– Acuma ar fi fost ceasul, a zis el, să stea frățiile umăr lîngă umăr, căci ceasul căderii tiranilor ismailiteni se apropie. **Băgat-ați** de samă destrăbălarea dregătorilor Porții Otomane ?" (202). Este firesc : vorbitorul insistă asupra formei care poartă sensul verbal – participiul trecut, la perfectul compus, infinitivul, la viitor – nu asupra auxiliarului ; acesta din urmă își regăsește poziția „normală" în răspuns :

„Cuvioșia sa Paisie a zis : Bine ! și l-a sfătuit să se ducă.

– **Avea-voi putere ?**

– **Vei avea,** frate Strămurare, după aleanul sufletului tău" (123). Se pare că, în anumite circumstanțe, cine răspunde este mai... răbduriu.

Poziția inițială în frază a unei forme verbale inverse, realizată printr-o interogație, nu este obligatorie. Intervine, atunci, compensația – netă – a pauzei :

„– Voievozii, măria ta, trebuie să mănînce fructele amare ale științei, ca să li se îndulcească anii cei tîrzii.

– Dintre cei pe care i-am știut la vremea noastră / **ajuns-au** oare mulți la ani tîrzii ?" (81).

De bună seama, solicitarea unor astfel de forme contribuie substanțial la „situarea în epocă" a acțiunii și a personajelor, la înfiriparea și statornicirea atmosferei istorice corespunzătoare, învrîstată de tot soiul de eresuri :

„– ... Mintea băiatului e ageră și socoteala lui a fost bună ; să ne facem pregătirile domol și în taină. Și cînd le-om alcătui toate, numai atunci să ne mișcăm. **Vrăjitu-l-a** cineva, să-și ia zborul înainte de vreme ?" (225).

De mare interes lingvistic este situația cînd cel întrebat cu ajutorul unei forme verbale inverse de perfect compus, o reia pe aceasta în replică, împuținînd-o însă, prin omiterea auxiliarului morfologic :

„– **Fost-ați** poate chiar în oastea lui Ion-Vodă ?

– **Fost,** și Dumnezeu a binevoit să nu ne prăpădim" (9). Astfel construită, replica stabilește, între conlocutori, o „punte" mai temeinică decît simplul adverb afirmativ (**da**) :

„Bătrînul a mîngîiat creștetetul copilului și s-a înduplecat a zîmbi cînd acesta și-a ridicat spre el ochii albaștri ca floarea de in.

– Iaca ș-o plăcintă, Cornița, s-a aplecat cu dragoste logofeteasa Maria spre fiul său. Să-i spui și lui Coman să-și ție gura. **Înțeles-ai ?**

– **Înțeles,** a răspuns copilul..." (52).

Reluarea replicii – fie ea și truncheată – a interlocutorului – cînd acesta este Nicoară Potcoavă – învederează, nu o dată, respectul cu care „oamenii măriei sale" îl înconjoară pe domnitor :

„– Înțelepciunea muierilor a sprijinit și a dărîmat împărățiile... a zîmbit Potcoavă.

– Așa-i stăpîne. Și, zice tot nevasta mea,... să nu care cumva să aibă măria sa sminteală din partea beșliilor și năvrapilor stăpînirii. Căci după căderea lui Vodă Ion, a rămas Domn al nostru măria sa Nicoară.

– **Rostit-a** într-adevăr nevasta dumnitale Căprioara asemenea vorbe ?

– **Rostit,** măria ta..." (142). Iată, în sfîrșit, un ultim exemplu din categoria acelora asupra cărora am insistat pînă acum :

„– Și de la soțul meu Miroslav **luatu-ți-ai rămas bun?**

– **Luat**" (163).

Formele verbale inverse nu apar, la Sadoveanu, doar în construcțiile interogative, ci și în altfel de propoziții, păstrîndu-și, de fiecare dată, aceleași virtuți stilistice, mai ales în stratul dialogat al romanelor istorice :

„– Doamne, **luptat-am** după puterile mele, a urmat cu glas mai slab rănitul. Am apărat pe sărmanii lumii și am ridicat sabia împotriva nedrepților diregători ai țării aceștia, după cum a fost diata bătrînului

Ștefan-Voievod..." (35). Rănitul este Nicoară Potcoavă. Ce sunet – veacurilor străbătător – dobîndește o astfel de formă verbală în diata aceluiași mare domnitor, care s-a petrecut „ca un vis al noroadelor" :

„– ... **Făcutu-mi-am** datoria ce aveam, a mai zis măria sa ; Acuma pot să mor. Din sîngele meu va crește răscumpărarea cum crește grîul dintr-o sămînță. Nu voi pieri întreg. Rămîneți cu bine și aduceți-vă aminte de mine !

Așa a grăit măria sa Nicoară..." (351).*

Pare-mi-se, numai, sau, într-adevăr, „Non omnis moriar" pălește față de „Nu voi pieri întreg" ?...

Poetul latin vorbea posterității literare, cestălalt – mai al nostru – veșniciei românești.

G. I. TOHANEANU

* Toate citatele sînt extrase din Mihail Sadoveanu, **Nicoară Potcoavă**, Editura Minerva, București, 1977. Cifrele arabe, aflate între paranteze, indică numărul paginii.

televiziune

DUMINICĂ, 28 mai

8,00 Sportul pentru toți ; 8,15 Tot înainte ! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii. Don Quijote. Coproducție franco-spaniolă. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,40 Patriei versul în dar. 17,10 Film serial. Linia maritimă Onedin. 18,00 Fotbal : Petrolul — Politehnica Iași (repriza a II-a). 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 30 de ani de la naționalizare. 19,50 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Maramureș. 20,50 Film artistic. Stigmatul iubirii. Premieră pe țară (englez). 22,30 Telejurnal. Sport.

LUNI, 29 mai

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,50 Tribuna telespectatorului. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Panoramic. 20,40 Roman-foileton. Familia Palliser. 21,35 Mai aveți o întrebare ? 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 30 mai

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (rel.). 11,00 În alb și negru. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Arta muzicală românească în confruntări internaționale. 17,45 România pitorească. 18,10 Frumoasa ne e copilăria. 18,30 Lecții Tv pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,10 Pe cîmpia libertății. Cîntece patriotice și revoluționare contemporane și din timpul revoluției din 1848. 20,30 30 de ani de la naționalizare. 20,50 Teatru Tv. Brigada Romanticilor. Premieră pe țară. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 31 mai

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Întrebări și răspunsuri (rel.). 10,30 Teatru Tv (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Tragerea de amortizare ADAS. 17,15 Forum cetățenesc. 17,40 Mulțumim din inimă partidului. 18,00 Fotbal : Bulgaria — România. Meci retur în „Cupa balcanică". 19,45 Telejurnal. 20,15 La ordinea zilei în economie. 20,25 130 de ani de la revoluția din 1848. 20,45 Telecinemateca. Hamlet. Premieră pe țară. (englez). 22,40 Telejurnal.

JOI, 1 iunie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă rusă. 17,00 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,15 Consultații medicale. 17,35 Reportaj pe glob. Itinerar tunisian. 17,55 La izvoarele cîntecului sălăjean. 18,15 „Cu ochii larg deschiși spre mîine". Poem Tv. 18,40 Cuore. 19,05 Programul ideologic al partidului în acțiune. Documentar Tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Totul pentru om, pentru împlinirea aspirațiilor sale de bunăstare și civilizație. Documentar Tv. 20,10 Ni-i țara leagăn de împliniri. 20,25 Partidului părinte și inima și gîndul. Spectacol dedicat zilei de 1 Iunie. 21,00 Vatra Bălceștilor — destinul unei familii. 21,20 Teatru Tv. Senin la Rețezata. Premieră pe țară. 22,20 Telejurnal. 22,30 Campionatul Mondial de fotbal. Meciul de deschidere : R.F.G. — Polonia.

VINERI, 2 iunie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,55 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Frăție, dreptate, unitate. Anul revoluționar 1848 în Țările Române. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,20 Itinerar italian. 18,40 Campionatul Mondial de fotbal. Franța — Italia. 20,30 Telejurnal. 21,00 30 de ani de la naționalizare. 21,25 Film artistic. Cînd izbucnește mînia. Premieră pe țară. (italian). 22,50 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 3 iunie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Curs de limba spaniolă. 13,25 Concert distractiv. 14,10 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 14,30 Agenda cultural-artistică. 15,00 Campionatul Mondial de fotbal. Ungaria — Argentina. 16,30 Săptămîna politică internă și internațională. 16,45 Charles Chaplin. 17,45 Vară londoneză. Producție a Studiourilor de filme britanice. 18,40 Campionatul Mondial de fotbal. Suedia — Brazilia. 20,30 Telejurnal. 20,50 La ordinea zilei în economie. 21,00 130 de ani de la revoluția din 1848. 21,20 Mari filme western. Alvarez Kelly. Premieră pe țară (american). 23,05 Telejurnal. 23,15 Campionatul mondial de fotbal : Peru — Scoția.

FESTIVALUL „TIMIȘOARA MUZICALĂ"

„ARS NOSTRA". Mănunchi de instrumentiști valoroși, sosiți nu de mult din conservatoarele țării, această orchestră ființează în primul rînd cu dorința de a-și afirma mesajul, vizavi de alte două-trei omonime, sub girul artistic al unui muzician pe cît de ambițios pe atît de dăruit — dirijorul **Marius Tănăsescu.** Apreciem apariția sa în șirul manifestărilor sub dublul aspect — de promotor al creației originale bănățene, de discernămînt în preferințele solistice. Mă refer în speță la înscrierea Divertismentului pentru orchestră al lui Remus Georgescu în programul concertului, devenită în fapt piesa cea mai interesantă, în paralel cu invitarea pe podium a unei violonceliste de performanță cît și a unor oaspeți clujeni. **Alexandra Guțu,** pe parcursul Concertului de Vivaldi s-a dăruit cu pasiune lumii melodice a barocului, cu echilibrul ei stenic, cu frazări pline de lumină, abia adumbrite și niciodată tragice. Cîntul ei este o înșiruire de volute sonore în continuă metamorfoză, ispititoare în chemări, fermecătoare în nuanțe, din care zeul muzicii iese întotdeauna victorios. Celebrul Concert pentru două viori de Bach l-am reascultat în versiunea prof. Ladislau Kiss și studentul Gavril Popa. I-a unit maniera comună în a-l concepe pe Bach, într-un portato, susținut, imitațiile contrapunctice rămînind la un constant nivel de tensiune emoțională. Haendel — Concerto grosso, a fost o reluare, care tocmai prin aceasta, a servit de reper creșterii calitative înregistrată de orchestră. Comparativ cu concertul anterior, Marius Tănăsescu a reușit să obțină de la colaboratori un cînt intensiv, un vibrato dens, tensiunea liniilor melodice fiind relevată cu excelentă pregnanță.

*

CORUL RADIOTELEVIZIUNII DIN BELGRAD. Structurat pe două secțiuni : repertoriul universal și național, programul concertului coral a cappella ne-a oferit premizele unei juste cunoașteri a disponibilităților acestui ansamblu. Echilibrată, selecția dirijorului **Borivoje Simić,** care a decupat eșantioane de frumusețe din epoca polifoniei renașterii (J. Gallus și **„Ecoul"** lui Orlando di Lasso), a romantismului german **(„Cîntec de iubire"** de Brahms), ori slav **(„Humoresca"** de Dvořak și **„Cîntec de dor"** de Cealkovski), poposind totodată în zonele impresionismului francez **(„Tambourin"** de Debussy și Ravel). **„Negro Songs",** cu vocabularul lor artistic inconfundabil, a încheiat acest itinerariu făcut pe întinsul cîtorva secole. Ca o calitate esențială a ansamblului am releva vigoarea ce pulsează, omniprezentă, în fiecare din lucrările audiate. Diferențieri stilistice mari nu au existat, spectatorii regretînd ignorarea uneia din cerințele fundamentale de azi — interpretarea în **original** a textului. Poate un plus de culoare, de intensități scăzute, ar fi valorificat cîntul în forță preferat de către dirijor. De un nivel superior ne-a apărut ansamblul pe parcursul secțiunii secunde, acolo unde flacăra vie a spiritului acestui popor a găsit modalitatea optimă de exprimare artistică. Iar cînd rafinamentul este înlocuit de această tranșantă explozie de vitalitate, optica aprecierilor se cuvine a fi modificată corespunzător.

*

CONCERT VOCAL-SIMFONIC EXTRAORDINAR. Adevărata dimensiune a artei colectivului jugoslav ne-am putut-o reprezenta abia în cele două cantate. **„Rapsodia partizanilor",** semnată de Bandur-Simić este un monument făurit din comorile cele mai de preț ale eposului poporului vecin și prieten. Cîtînd filoane de sorginte folclorică, ori coborînd și mai adînc, pe unda sensibilității acestei națiuni, compozitorul prelucrează, în spiritul marilor lucrări lirice, izbucnirile de măreție a sacrificiului, de jubilație a victoriei. Excelentă intervenția solistică a tenorului Z. Krnetić și a sopranei Irina Arsikin. Mai puțin convingător timbrul de mezzo al lui A. Ivanović. „Cantata libertății" de M. Vukdragović comentează la alți parametri artistici dorința, necesitatea, sensul profund al ideii de **libertate.** Și în acest sens, unitatea vocilor bărbătești cu plenul sonor orchestral (din care am releva excepționalele trompete), s-a transformat într-un monolit de fierbinte și devotat omagiu.

DORU MURGU

*

Živojin Zdravković este în primul rînd un impetuos ; nu e un calofil al gesticii, nu-și studiază spectacolul mîinilor, ca estetică vizuală. El urmărește eficiența conducerii ansamblului, (Orchestra simfonică a Filarmonicii din Belgrad), pe care-l cunoaște perfect. Temperamentul și personalitatea sa se reliefează mai ales în piese precum **„Uvertura tragică"** de Brahms, trăirile sale impun orchestrei răspunsuri prompte, similare, simetrice. Dirijor care niciodată nu se va lăsa condus de formație, ba mai mult, care își ia libertăți față de partitură ; în uvertură am ascultat tempouri accelerate, respirații, precipitate, care uneori estompează monumentalitatea sonoră dar creează senzația încleștări dramatice. Unele atacuri imprecise, nesincronizări în orchestră s-au datorat, probabil, tocmai acestei puternice solicitări sosite din partea dirijorului. Totuși, orchestra a sunat ca un minunat aparat emițător de sonuri în cele mai diferite nuanțe ; mi s-a părut că ascult instrumente de calitate, de la corzi, suflători, la percuție. Impresionant de dificilul corn (ca solist) a fost minuit aproape perfect de Stjepan Rahuzin în Concertul nr. 4 de Mozart. Desolemnizat și fără emfaza pe care i-a acordat-o romantismul de la Weber încoace, cornul a trebuit să facă față rafinamentului clasic, să devină spiritual și intim, locvace și lăsîndu-și acompaniatorii în umbră. Finețea sunetului a fost ireală, fără răgușeli și laringită. Uneori, furat de propria sa ușurință, în a-și depăși condiția, cornul făcea dificilă misiunea orchestrei, lucru vizibil în cîteva locuri.

*

VOCES CONTEMPORANAE. Cvartetul **„Voces contemporanae"** din Iași este laureat al Festivalului național **„Cîntarea României"** și al Concursurilor internaționale de la Colmar și Bordeaux. Componenții : Bujor Prelipceanu, Anton Diaconu, Gheorghe Haag (timișorean), Dan Prelipceanu. I-am ascultat prima dată la recentul Festival al muzicii românești de la Iași pe tinerii profesori de Conservator, observînd o predilecție pentru creația autohtonă (Bughici, Spătărelu, Moldovan, Berger) ; registrul lor este însă mult mai bogat, lucru dovedit la concertul oferit recent la Timișoara, cînd a fost parcurs mai bine de un secol de muzică, prin piese aparținînd unor temperamente foarte diferite. Cvartetul nr. 3 de D. Bughici, primă audiție în orașul nostru, a prilejuit o interpretare situată între burlesc și duios, relevînd universul copilăriei ; „KV 421" în re minor, întîlnire cu Mozart, a însemnat acea grațioasă plutire peste lucruri, într-o perfectă colaborare a instrumentelor care au escamotat cu dezinvoltură fioriturile. De la partitura mozartiană ce respiră detașarea rece a intelectului, s-a trecut la op. 51 nr. 2 în la minor de Brahms ; altă atmosferă, în care cei patru oaspeți s-au încadrat cu o maximă înțelegere a acestei muzici care îl implică adînc pe ascultător. De data asta a fost redată cu căldură o partitură cu accente dramatice și momente de acalmie aparentă, tensionate sub același unitar impuls romantic. Atacurile precise, energice și fine totodată, personalitatea marcantă a fiecărui instrument, exact angrenată în ansamblu, inteligența cu care cvartetul se știe racorda la o anume epocă utilizînd modalități specifice și adecvate acesteia, emisia armonioasă a unor instrumente bune, au făcut din seara **„Voces contemporanae"** o sărbătoare în două părți.

LUCIAN BUREREU

Colocviul teatral '78, teatru Sfîntu Gheorghe

Orașul. A trăit, timp de nouă zile, o bucurie a sa pe care o încercat- — și a izbutit — s-o facă deosebită. De la gară pînă în inima orașului, unde se află teatrul, panouri redactate în patru limbi — română, maghiară, germană, idiș — anunțau evenimentul, urau bun-venit actorilor, regizorilor, scenografilor, secretarilor literari și lor, primilor invitați, criticilor. Drapele de culoarea mării purtau însemnul Colocviului, fluturașe, afișe vesteau, toate, sărbătoarea pe care o trăia orașul Sfîntu Gheorghe — cel dintîi colocviu al teatrelor naționalităților conlocuitoare din România.

Teatrul. Reține gîndul Annei Halász, cronicara teatrală a săptămînalului „A hét", despre Teatrul maghiar de stat Sfîntu Gheorghe — care și-a aniversat, în zilele Colocviului, 30 de ani de existență. Un teatru, spunea aceasta, care a început curajos, să joace Shakespeare, Ibsen, Lope de Vega și Cehov în așezări care nu cunoscuseră Thalia. Teatrul s-a format odată cu publicul său, ajungînd la stadiul de azi — la maturitatea artistică pe care o dă exigența și strădania de perfecționare.

Publicul. În cele două zile de colocviu-festival, fiecare al patrulea locuitor al orașului a fost spectator la teatru. Așa o spune statistica. Nu am văzut, demult, atîtea „cozi" la caseria teatrului, atîtea cereri pentru un bilet în picioare : secuii din împrejurimi pentru Teatrul evreiesc de stat București, Teatrul german de stat Timișoara, Teatrul de stat Arad, așa cum sașii din zona Brașovului au venit cu autocare, autobuze și trenuri să vadă teatrele maghiare invitate în competiție. Rostul colocviului, marea sa frumusețe simbolică au fost prefigurate și întărite de acest interes al publicului pentru artă indiferent de limba în care urmau să se rostească replicile.

Colocviul. „Cunoașterea reciprocă, care în multe cazuri s-a rezumat la nume, s-a extins acum la persoane și, mai ales, la personalități" : l-am citat pe vicepreședintele Uniunii Scriitorilor, Franz Storch. La Colocviu au fost prezente nume prestigioase ale criticii teatrale, specialiști care au analizat, de-a lungul unor temeinice, dar și foarte atractive dezbateri, fenomenul teatral în rîndul naționalităților conlocuitoare, interferențele care se realizează prin intermediul schimbului de piese, realizatori, actori. Patru jumătăți de zile au fost rezervate exclusiv Colocviului propriu-zis. L-a condus cu competența, știința de a pune punctul pe „i" la un mod atît de colorat, cu bunul gust și simț ce-l definesc, Valentin Silvestru. Formele de desfășurare au fost multiple : referate sau discuții pe o temă, dialoguri purtate între critici și regizori, actori sau între doi critici, pe marginea cîte unuia dintre cele 16 spectacole prezentate în concurs, a actului teatral realizat de teatrele naționalităților, despre problemele cu care se confruntă acestea. S-a vorbit fără complimente : despre inerție și oboseală, despre kitsch, fals și real provincialism în teatru, dar și despre căutări și tinerețe spirituală. Relația teatrelor cu publicul, deschiderea spre actualitate a repertoriilor, calitatea textelor, au fost analizate pe fondul ideii — program care a generat colocviul ; ideea luptei înfrățite a naționalităților, în trecut și astăzi, pentru dreptate și libertate.

Finalul. A existat numai formal. Au fost lăudate cele mai bune creații, s-au finalizat dezbaterile teoretice. S-a stabilit o nouă întîlnire, peste doi ani, tot la Sfîntu Gheorghe. ideile care au fost puse în circulație, clarificate, îmbogățite vor „lucra" însă, între timp, acasă, la fiecare dintre teatrele participante. Cunoașterea reciprocă, schimbul de opinii, atmosfera de lucru rămîn marele cîștig al Colocviului. Mai presus de orice însă, faptul că acesta a fost gîndit și realizat : ca semn, încă unul, al pilduitoarei politici profund umaniste a partidului nostru. A avut loc, iată, în premieră mondială, cel dintîi colocviu teatral al naționalităților, în țara în care are, doar ea, în întreaga lume, teatre în patru limbi.

ILDICO ACHIMESCU

plastică

PETRE ABRUDAN

Retrospectiva Petre Abrudan, organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, prin Oficiul de expoziții, la Muzeul Banatului, cu ocazia aniversării a 70 de ani ai artistului, înmănunchiază o selecție de peste 40 de lucrări.

Artistul clujan a fost elevul maeștrilor Catul Bogdan, Aurel Ciupe, Anastase Demian și s-a făcut remarcat încă de la începutul activității sale creatoare, „prin desenul sigur, culoarea violentă dar frumos armonizată" (G. Oprescu).

A debutat la Salonul oficial de pictură și sculptură din București, în anul 1930, iar după aceea a participat de-alungul anilor la diverse expoziții de grup. Pînă în prezent și-a organizat aproximativ 15 expoziții personale în cele mai importante centre culturale ale țării ; totodată a participat cu lucrări la mai multe expoziții de artă românească, organizate peste hotare (R.P. Bulgară, R.P. Ungară, U.R.S.S., S.U.A. etc.).

Opera lui Petre Abrudan își are izvorul inspirației în peisajul meleagurilor natale și, după cum consemna Francisc Păcurariu, în prefața catalogului expoziției, în creația sa „s-au cristalizat trei direcții tematice fundamentale care se întrupează în expresii plastice adecvate, unitare prin amprenta unei puternice personalități originale, diversificate printr-o mare imaginație și o profundă sensibilitate". Prima din aceste direcții este legată de trecutul nostru istoric, sau de realitățile sociale ale contemporaneității („Caterina — Doamna noastră", „Răsculați — 1907", „La cruce", „Concurs", „Vrem pace", „Dublu portret" etc.). Cea de-a doua direcție tematică constă în transpunerea plastică a unor obiceiuri și aspecte cotidiene ale satului românesc maramureșean. În sfîrșit, ultima direcție este reprezentată de o seamă de lucrări în care sînt redate peisaje și naturi statice, acestea fiind predominante în expoziția din Timișoara.

EDIT GOG

itinerarii

Idolul de la Croisset

Interesul lui Flaubert pentru Orient apare atît în opera sa cît și în notele consemnînd impresii din lunga călătorie făcută în Egipt, Asia minor, Constantinopol, Grecia, Africa de Nord. Vasta corespondență pe care scriitorul a lăsat-o este, și ea, presărată cu însemnări atestînd acest interes.

În singurătatea de la Croisset, „anahoretul" — cum îl numește George Sand — împletea viața contemplativă cu o îndîrjită activitate creatoare năzuind spre perfecțiune. Recitind Madame Bovary și gîndind asupra unora din adevărurile formulate de Flaubert cu privire la sufletul omenesc și la complicata lui alcătuire, am dat peste o reflecție pe care, în chip firesc, am asociat-o de una din relicvele — evocînd Orientul — aflate în sanctuarul unde oficia Flaubert. E vorba de o statuetă acoperită cu poleială aurie, reprezentîndu-l pe Buddha — obiect de artă adus de Flaubert din călătoria sa.

În plină desfășurare epică, evocînd una din peripețiile întîlnirilor amoroase dintre Emma și Léon și vrînd, totodată, să prefigureze declinul dragostei lor, anticipat printr-o ieșire exasperată a eroinei, autorul — așa cum i se întîmplă de atîtea ori — își părăsește pentru o clipă personajele, strecurînd o observație de mare adîncime și finețe psihologică : „Dar ponegrirea celor pe care tot îi mai iubim ne îndepărtează puțin de ei. De idoli nu trebuie să te-atingi, că-ți rămîne poleiala pe mîini" (Doamna Bovary, Traducere de Demostene Botez, Editura Cartea Românească, București, 1972, p. 294). Nu știu dacă apropierea, evidentă, între idolul indian — acoperit de o pojghiță strălucitoare, aflat sub ochii „pustnicului de la Croisset" — și reflecția de mai sus, atît de adevărată din punct de vedere psihologic, a mai fost sau nu semnalată. Oricum, această asociere mi s-a impus la ultima lectură a romanului Madame Bovary, întreprinsă după ce avusesem prilejul să văd idolul de la Croisset. Mi se pare foarte probabil ca Flaubert să fi plecat, în formularea aforismului citat mai sus, de la un fapt absolut concret. Statueta din cabinetul său de lucru trebuia să fie minuită cu grijă și nu prea des atinsă, de teamă ca nu cumva poleiada de pe ea să se șteargă... Constatarea acestei realități elementare, concrete și simple, a fost, după părerea mea, transferată de Flaubert în teritoriul nelimitat al observațiilor privind viața afectivă. Cît era scriitorul de pătruns de adevărul pe care îl descoperise întîmplător și poate — într-o primă fază — îl transformase într-o fericită butadă („de statuetă să nu te-atingi, că-ți rămîne poleiala pe mîini" devenind : „de idol să nu te-atingi, că-ți rămîne poleiala pe mîini") — ne-o demonstrează convingător și ultimele din cele șase variante ale fragmentului, frămîntînd ideea pînă la găsirea formulării ferme din redactarea definitivă : „Căci ponegrirea, chiar interioară, a celor pe care îi iubim, lasă întotdeauna, după sine, ceva" devine ulterior „Căci ponegrirea, oricît de trecătoare, ne desprinde întotdeauna..." [1]).

Avînd un caracter abstract și foarte general, reflecția lui Flaubert — concisă, dar atît de impresionantă — ne surprinde deopotrivă prin adevărul ei ca prin pregnanța formei în care este înveșmîntată.

RODICA TOHĂNEANU

1) Gustave Flaubert, Oeuvres posthumes, Madame Bovary, ébauches et fragments inédits recueillis d'après les manuscrits, par Gabrielle Leleu, Paris, Louis Conard, 1936 ; tome II, p. 418-419.

Statueta lui Buddha din cabinetul de lucru al lui Flaubert

panoramic cultural

● **FESTIVALURILE SÎNT LA ORDINEA ZILEI :** călușarii timișeni și-au desfășurat virtuozitatea multicoloră pe scene în aer liber la Timișoara. ● Din nou un schimb de experiență cu instructorii și textierii unor brigăzi artistice din județ. În prealabil, scriitorii au fost solicitați să lectureze texte, să facă aprecieri. O măsură foarte utilă. ● Astăzi, în cadrul **„Timișoarei muzicale"** Horst Helfrich va susține (la secția de etnografie a Muzeului) expunerea **„Poezia nopții la Novalis".** Ciclul **„Arta romantismului".** Urmează creații de Saint-Saëns, Liszt, Wolf, Brahms, Schubert, Schumann. ● **„Ziua internațională a muzeelor"** a adus la Muzeul Banatului un număr sporit de vizitatori. ● „Trecerea în revistă a formațiilor artistice ale elevilor din municipiul Lugoj a scos în evidență un fond artistic bogat..." **(Presa locală).** ● Formația folclorică a I.T.C.T., redutabilă, laureată a **„Cîntării României"**, a prezentat un program renovat, sub conducerea lui Ionel Bogdan. ● S-a lansat un volum de traduceri semnat de Franyó Zóltán : **„Vînt de Atlantic".** ● Nu numai moldoveni la Timișoara, ci și timișoreni la Bacău ; Teatrul nostru a obținut, în cadrul Galei naționale a recitalurilor dramatice premii pentru **„Spațiul de clemență"** (acordat de revista **„Familia")** și **„Visăm împreună"** (a secției maghiare — acordat de revista „Ateneu"). ● 30 de minute fortifiante la **„Unda veselă"** — radio — semnate de Emil Șain ; scenete, fabulă, miniaturi, scheci, melodia **„Timișoară, floare rară".** La reușită a contribuit Gelu Solomonescu, Dem Rădulescu, Ioan Vova etc. ● Rock peste rock la **„Olimpia" ; „Sfinx"** face repetiții în spectacol cu o **„operă".** Muzică bună, ușor monotonă, sonorități monumentale. În completare, un folkist cu texte puerile, Valeriu Sterian. **„Karat"** din R. D. Germania, un spectacol static, feeric luminat, așa cum e moda, cu un excelent interpret la claviaturile electronice ; piese inegale ca valoare. La **„Roșu și negru & Clasic 20"** n-am fost. Poate ne scrieți dumneavoastră... ● Cenaclul-spectacol al ziarului **„Ifjúmunkás"** a apărut pe scene la Timișoara și Arad. Muzică folk, actori. Invitați scriitorii timișoreni Mandics György, Ivo Muncian, Horst Samson și...

...LUCIAN BUREREIU

sport

Mai un pic...

...și tragem cortina, nu ca să intrăm în vacanță, ci ca să ne lipim ochii și nopțile de ecranul cel mic și aducător de fotbal din Argentina, unde, cum se știe de atita amar de vreme, noi n-am avut ce căuta. Pînă una alta, U.T.A. a vrut să complice și mai mult campionatul acesta atît de nărăvaș, bulversînd socotelile cu tricoul galben, iar **Dinamo,** într-un sprint norocos, urcă pe coada retezată a clasamentului, unii văzînd-o deja în Cupa U.E.F.A. — și n-ar fi nici o minune. Curios să văd cum arată **S.C. Bacău** la față, am dat o fugă de la Poiana Mărului, unde — trebuie să știe și iubitorii sportului de la „Orizontul" cultural — m-au luminat țăranii actori din Șanț, Valea Stejarului, Holod și Măru, cu al lor teatru nescris ; drept să zic, regret că nu m-am cocoțat pe o stîncă și, cu un radio, să ascult numai „recapitulăm rezultatele, ca să putem face clasamentul", și nimic mai mult. Asta — e clar — vrea să însemne că mi-e dor de vacanță ; S.C.B.-ul, cum zic, a jucat cel mai obstrucționist fotbal din cîte s-au pomenit, adică urît, iritant, nervos, caraghios, ceea ce i-a scos din sărite pe spectatori și i-a șocat pe prea blînzii studenți, meciul ieșit din înfruntarea asta hipertensivă plictisindu-l mai mult pe arbitrul **C. Bărbulescu,** lipsit de orice chef, ca și **Giuchici,** care nu știe să joace decît în repriza a doua. Tot **Dembrovschi** a găsit ac de cojocul fotbalului sterp al băcăuanilor!...

Altfel, îmi pare rău de **„Poli" Iași,** victima propriului romantism, stare care n-are ce căuta în fotbalul nostru necruțător și întîmplător ; personal, îi văd pe ieșeni în „B"-ul fără grabnică întoarcere, în vreme ce sus, pe bina clasamentului, ordinea 1—2—3—4 nici nu cutez s-o prevăd, ci, d-aci, negru pe alb, deci deschis, trag un semnal pentru timișoreni : **Tîrgoviște ! Dar, om trăi ș-om vedea...**

TEODOR BULZA

top

Judecînd după modul în care ne-a fost prezentată la Timișoara opera-rock **„ZAMOLXE"** a grupului **„SFINX",** pare o neîmplinire... Ideea ratării o accept cu atît mai greu cu cît cunosc atît disponibilitățile de interpretare ale formației cît și calitățile lui Dan Andrei Aldea afirmate în atîtea alte prilejuri. Și totuși ne-a fost dat acum să urmărim un soi de experiment a cărui modalitate de concepție a nedumerit publicul care se aștepta la cu totul altceva.

Abordarea unei teme istorice nu poate fi rezumată la un joc de sunete și cuvinte, chiar dacă acestea se realizează cu mijloacele specifice pop, actul presupunînd cu atît mai mult discernămînt, responsabilitate. Ce-au înțeles tinerii urmărind acest hai să-i zicem spectacol ? Eșecul pornește chiar de la text, fără substanță (autor N. Basarab) ce voindu-se patetic, nu e decît confuz plin de platitudini declamatorii. Lui Dan Aldea nu i-a rămas decît să-i umple golurile, căutîndu-i paleativul sonor. A făcut-o neinspirat, la un mod care lipsește spectacolul de atmosfera tensională pe care cu siguranță acesta și-ar fi dorit-o. Astfel, cele cîteva reușite intervenții solistice ale sale au sclipit doar ca niște exerciții de virtuozitate în sine, spărgînd pe alocuri monotonia unui discurs muzical a cărui notă dominantă e artificialitatea. Spectacolul nu convinge, nu emoționează pentru simplul fapt că n-a comunicat nimic. Păcat...

PETRU UMANSCHI

P.S. NOTA BENE pentru **VALERIU STERIAN** și **EVANDRO ROSSETTI** care ne-au oferit momente de mare frumusețe și profunzime într-un veritabil regal folk !

TOP-UL SĂPTĂMÎNII. Secția română : 1. Porți de vis — **DIDA DRĂGAN & PROGRESIV TM ;** 2. Septembrie — **MIRCEA BANICIU ;** 3. Hai acasă — **GIL DOBRICA ;** 4. Vouă — **METROPOL ;** 5. Moara — **SEMNAL. Secția străină :** 1. Don't let me be Misunderstood — **SANTA ESMERALDA ;** 2. I Can't Stand The Rain — **ERUPTION ;** 3. Mull Of Kintyre — **PAUL Mc CARTNEY ;** 4. One Mone Night — **YELLOW DOG;** 5. Ebony Eyes — **BOB WELCH.**

caleidoscop

● **Geniile nu vin pe lume oricum, oriunde și în orice condiții. Există cercetări prodigioase în această direcție, care spun că mamele viitoarelor genii n-au voie să depășească vîrsta de 29 ani, iar tații pot avea cel mult 40 de ani. Statistica arată că marii oameni s-au născut numai din părinții a căror vîrstă varia între limitele arătate mai sus. De fapt, la această concluzie au ajuns doi savanți sovietici din Dnepropetrovsk. Ca dovadă, cercetătorii sovietici dau nenumărate exemple, printre care : Albert Einstein (tata: 32, mama : 21) ; Ludwig van Beethoven (33-22) ; A. V. Cehov (36-25).**

● **Debbie Pratt, o tînără americană din Virginia de vest, este una din cele trei fete care au dărîmat bariera deosebirilor dintre sexe, reușind să se angajeze, ca miner, în mina de cărbuni Manawha. La început, cererile fetelor au fost respinse, dar ele nu s-au dat bătute. Acum, șeful schimbului afirmă că tinerele minerițe lucrează mai bine ca bărbații !**

● **Fumatul dăunează muzicienilor, aceasta este concluzia la care au ajuns cercetătorii care, în urma unor experiențe au observat că acest „viciu necesar" influențează în mod negativ tubele lui Eustachio din ureche. Experiențele au fost efectuate pe muzicieni al căror auz era aproape absolut, dar, în urma unei intense cure de fumat, s-a redus simțitor.**

● **Lumea trăncănește tot mai mult. Aceasta este concluzia unor cercetători în domeniul limbii italiene. Pentru această informație ei aduc următoarele date : „Dispozițiile se scriu astăzi cu cel puțin 300 de cuvinte, iar anumite contracte comerciale chiar cu 26.000 de cuvinte !**

cenaclu

În ședința de marți, 23 mai, a Cenaclului Asociației Scriitorilor și al Revistei Orizont din Timișoara un „debut absolut" : **Antoaneta C. Iordache** a citit poezie. Referent, **Cornel Ungureanu.** A condus ședința, **Anghel Dumbrăveanu.** (dintr-un poem citit : **„...plini de dulceață ne întoarcem... să batem în toba unui trup trecător un semnal de izbîndă...).**

Cornel Ungureanu : „A. I. este un poet profesionist care trăiește în permanent contact cu ceea ce face... Cele citite (poemele, poeziile) nu mai vorbesc despre un om care se încearcă ci de un poet ce stă permanent în preajma literaturii... (despre texte) o proclamație continuă care se completează printr-un apăsat discurs rostit... conține multe metafore sclipitoare... proclamația poetei face parte din actele de curaj ale unei voințe care se obiectivează... Poemul **„Eclipsă"** rezumă toate calitățile celorlalte. O poezie nesentimentală în care voința și ambiția dau afară tot ceea ce ar putea să fie lirică feminină. Poeta se construiește prin antiteză față de lume... Se poate vorbi de un univers poetic în care o voință ieșită din comun reorganizează totul după alte nuclee poetice... O poezie care trebuie citită cu încetinitorul pentru a observa că există nu **un autor** ci **un creator** de poezie..." Referentul acuză, printre altele, nu multe : „aglomerările parazitare, copilăriile literare (rimele interioare), unele ticuri... (cum și) unele lungimi".

Marcel Turcu, după ce „punctează" cîteva concluzii (trei), remarcă : „...sîntem în fața unei poezii concentrice, în serii cumulative, care are unitate dar nu are echilibru... (apoi) există o maturitate mimată... (apreciază că) poeta este prea disponibilă. Demn de respect e faptul că fiecare poem e o sumă de poeme...".

Dușan Petrovici : „...e de invidiat să reinventezi cu aceste mijloace o lume poetică...".

Vasile Versavia : „...există o forță lăuntrică... A. I. e un suflet poetic...".

Petru Ilieșu : „...(despre ședință) a fost o lecție de poezie...".

Laurențiu Cerneț : „...o poezie epică bine pusă la punct...".

Ecaterina Țărălungă : „...Ceea ce mi se pare foarte frumos în discuțiile din acest cenaclu este seriozitatea... Majoritatea vorbitorilor au observat, cu predilecție, anumite părți negative... (despre poezia citită) există o voluptate a logosului datorată unei nedecantări a tensiunii, o stare nelimpezită a poeziei... (dar) este o poezie reală ce mai are nevoie doar de cîteva etape mici... (despre autoare) nu e o poetă a sentimentelor ci a senzațiilor... (consideră necesar) încă un efort de concentrare a tensiunii poetice, de limpezirea logosului...".

Ion Velican (reluînd ideea **torpilelor lirice** enunțată de M. Turcu) : „am avut o deosebită satisfacție ascultînd întregul ciclu...".

Anghel Dumbrăveanu, după cîteva cuvinte spuse spre cunoașterea, ca poetă, a criticului de teatru A. C. Iordache, remarca : „un lirism de factură conceptuală (ce duce spre) formularea unei viziuni artistice, (Despre poeziile citite) sînt o demonstrație de posibilități, iar lexicul acestora este foarte bogat... (acuză) o lirică uneori livrescă, alteori aforistică... (și, din nou, de bine) versul poetei A. I. e prodigios precum armoniile unei orchestre... de rostire gravă, cu o mare forță lăuntrică... (despre eveniment) prin debutul pe care l-am salutat astăzi în cenaclu salutăm și așteptatul debut editorial !". În final, **Antoaneta C. Iordache** mulțumește tuturor celor ce au vorbit.

Marțea viitoare, **I. Gh. Seitan** va citi din creația sa poetică. Referent, criticul **Eugen Dorcescu.**

MATHEI ITTU

Prietenii revistei Orizont

CENACLUL LITERAR „VATRA SATULUI" DIN COMUNA OLARI, JUDEȚUL ARAD

Așadar, conștiința literară din partea aceasta de țară trebuie să rețină încă un cenaclu literar din mediul rural, alături de cenaclurile mai cunoscute, din Făget și Variaș, județul Timiș. Cenaclul literar al **CĂMINULUI CULTURAL DIN COMUNA OLARI,** ființează de vreo zece ani, timp în care a reușit să se impună în viața spirituală a localității. Acesta este constituit din muncitori, țărani, intelectuali, elevi, uniți cu toții într-o dragostea pentru literatură, într-o încrederea reciprocă de întrajutorare în mînuirea condeiului. Amintim dintre condeierii din Olari pe **Sandu D. Paul** — animatorul cenaclului — **Nicolae Hanceriuc, Gheorghe Bondiș, Pavel Ilica, Dan Olăreanu, Aurelia Duicu, Mircea Duicu, Terek Ladislau, Aurel Petrișor** și **Gheorghe Vidican.** O parte dintre aceștia pot fi semnalați, de-a lungul anilor, în paginile unor publicații : **Orizont, Familia, Amfiteatru, Cariatide, Flacăra roșie,** sau în culegeri literare **(Patria din noi,** Arad, 1968, **Atelier literar,** Editura Facla, 1977 etc.). Activitatea cenaclului este orientată și spre satisfacerea cerințelor reclamate de mișcarea artistică de amatori din cadrul Căminului cultural din Olari : elaborarea unor montaje literare și a textelor pentru brigăzile artistice, redactarea unei gazete de perete cu caracter permanent, organizarea unor recitaluri de poezie, din creațiile proprii și din ale celor mai reprezentativi poeți români contemporani.

În atenția acestor condeieri au stat și întîlnirile cu alte cenacluri, acțiuni deosebit de instructive, cum a dovedit, bunăoară colaborarea cu prestigiosul **cenaclu „Lucian Blaga",** din Arad.

Grupajul de versuri, din care am ales poeziile de mai jos, relevă faptul că o parte din membrii acestui cenaclu nu își folosesc îndeajuns talentul, pentru zămislirea unor lucrări axate pe o idee artistică pregnantă (dincolo de intimismul banal), care să reflecte sufletul omului contemporan, rezonanța acestuia în contactul cu complexitatea vieții sociale. Aceasta ar fi una dintre problemele care ar trebui să fie dezbătută în cadrul Cenaclului „Vatra satului", spre a se face eforturi întru îmbunătățirea creațiilor condeierilor de aici.

AUREL TURCUȘ

Bogăție

cînd mugurii luminii prin dimineți cinstesc
cu păsările albe destinele țărinii
se-nvolburează-n sînge ca vrerea-n petitori
dorința neclintită de-a ne iubi străbunii

la porțile aprinse cu jar multicolor
în pîntecul de brazdă gestează grea sămînța
ca-ntr-o îmbrățișare de toamnă și de tot
ce-n aripile pîinii își trece biruința

e plină bogăția răsfrîntă-n orizont
pocal de frumusețe înveșmîntat de ie
de românești belșuguri de pîine și de tot
ce ne așteaptă încă și ce-așteptăm să fie.

SANDU D. PAUL

Rondel

ascunde-mă-n ochi și mă cere
din marea cuminte de vis,
eu sînt zburătorul promis
albastrelor muzici din sfere

am aripi, mi-e drumul deschis
și trupul mustind de putere,
ascunde-mă-n ochi și mă cere
din marea cuminte de vis

vorbind cu lumini de tăcere,
privirile tale mi-au zis
că vrei să mă mîngîi cu miere
închis după pleoape, închis.

ascunde-mă-n ochi și mă cere.

AUREL PETRIȘOR

Cintec

iubito, vino acum,
cu trupul mirosind a pămînt —
îmi singerează tălpile piatra de drum
și nu mai știu nici un cuvînt
nu pot să-ți fac decît un semn
după care să mă poți recunoaște,
aici lîng-o poartă de lemn
o piatră albastră mă naște

GHEORGHE BONDIȘ

Zbor

veniți cu mine
aici lîngă lăstarii ploii
să culegem păsări
să le luăm aripile
și să zburăm
să zburăm mereu
în direcții albastre
pînă vom ajunge
în piscul cel mai înalt.

DAN OLĂREANU

Vino

poate sînt cuvintele cuvintelor tale
sau poate numai lostrița mingiie apa,
dar nu, prea bine știu tăcerea hibridă
cum nînge timpanul, pleoapa...

acuma sînt cuminte, vreau să mă joc
transparent cu iarba din rîu, cu nisipul,
să alerg printre lucruri esențiale
de mînă cu tine, căutîndu-ne chipul ;

vino, frumoaso, în cetatea de sticlă,
între oglinzi și vitralii părtasi nemuririi
și o să ridem în soare multiplicați,
răsfrînți în noi înșine, mirii...

NICOLAE HANCERIUC

Dacică

ființa jertfei trupul își înalță
izbind tăria cerului cu pumnii —
iar cînd recade-n furci cu colți de fiară
din gură-i se prelinge-apus de soare.

PAVEL ILICA

„cîntarea României"

Premiile

Recent s-a încheiat ediția a II-a a Concursului național — „Brigada are cuvîntul", la a cărei fază finală, artiștii amatori din județul Timiș au obținut șase premii : **patru** — premiul I și titlul de laureat (O.J.T. — care la prima ediție, 1976, a aceluiași concurs s-a situat tot pe locul I), I.C.R.T.I., Cooperativa de consum Făget și Supermagazin „Bega" ; **un loc II** obținut de I.C.S. Alimentația Publică Timișoara ; **un loc III** obținut de I.R.U.C. Timișoara.

Celor șase premii li se alătură și Diploma de merit pentru 20 de ani de activitate neîntreruptă, din partea Consiliului județean al sindicatelor Timiș, decernată Brigăzii artistice de la I.C.S. Mărfuri alimentare.

Premiile, dar mai ales participarea largă a unui număr tot mai mare de tineri la activitatea cultural-educativă, arată că în județul Timiș, faza de masă a Festivalului național „Cîntarea României", ediția a doua, a mobilizat și stimulat munca culturală din toate ramurile industriale. Prin tematica nouă, prin conținutul de idei mai bogat al programelor, prin simplitatea și acuratețea interpretativă, cele șase colective premiate au dovedit în primul rînd creșterea calității artistice. Desigur, acest lucru a fost posibil în urma unei munci permanente cu omul, de aceea, se cuvine un cuvînt de apreciere instructorilor, competitorilor, textierilor și membrilor formațiilor artistice. Dintre artiștii amatori cu o bogată activitate, amintim aici pe cei de la O.J.T. : Zoe Cîmpeanu, Tiberiu Vlaicu, Pataki Mihai, Popescu Ion, pe interpretele de la magazinul „Bega" : Delia Brad, Mariana Zîmbreanu, Rodica Pîrvu, Bona Lucia și Dorina Harbu. Menționăm de asemenea că brigada artistică de la Făget este îndrumată cu competență de Benescu Procopie și de către prof. Adi Kirșbaum.

EMIL ȘAIN

Cele patru fete

Scena „Rapsodiei Române" din București, devenită neîncăpătoare, înflorise în diversitatea culorilor : albastru, roșu, galben, negru, verde... Carusel viu sub luminile puternice ale reflectoarelor, grupurile se succed la cele trei microfoane, în timp ce în sala întesată de oameni răsună din zeci de piepturi tinere, „genericul" finaliștelor concursului brigăzilor artistice de agitație ale lucrătorilor din comerțul de stat și cooperatist, din cadrul Festivalului „Cîntarea României" :

„Avem cuvîntul, / Și ce vă spunem noi, o spunem răspicat ; / Avem cuvîntul, / Acest cuvînt, Partidul ni l-a dat" !

Veniți din toate colțurile țării, tineri reprezentanți ai diferitelor ramuri ale comerțului de stat și cooperatist își dispută, pe scena concursului, laurii celui de-al doilea Festival „Cîntarea României" Printre grupurile compacte, cum ar fi de pildă cel al reprezentanților Brașovului, Piteștiului sau Constanței, un „mini-grup" alcătuit din numai patru interprete : **Brigada artistică a I.C.R.T.I. Timișoara. „Cele patru fete",** cum le-au denumit, pe rînd, comisiile diverselor faze ale concursului pe treptele căruia mica dar inimoasa „trupă" le-a urcat, afirmîndu-se ca o formație omogenă, eficientă, cu posibilități artistice cu nimic mai prejos decît celelalte, se prezentau acum pe prima scenă a Festivalului, pentru a „lua cu asalt" mult rîvnitul titlu de laureat al prestigioasei întreceri.

Largul concurs al conducerii **I.C.R.T.I.,** seriozitatea, eforturile neprecupețite și zelul celor patru fete (Florica Drida, Elena Vasilovici, Jeni Cojocaru, Nela Radu) și-au primit meritata răsplată : titlul de formație laureată a Concursului național „Brigada are cuvîntul".

SERGIU SIHARU

evrika!

● Pînza de păianjen nu se întinde între stele. E un semn al prospețimii universului.

● De cînd civilizația dă bice, tramvaiele nu mai sînt trase de cai.

● Face și el muncă fizică : împinge în prăpastie unele idei bune.

● Se stinge ca o luminare chiar și omul care n-a dat pic de lumină.

● În box cîștigă cel ce dă înapoi.

● Dintr-un munte de piatră poți ciopli alt munte de piatră. Și-n acest caz unii vor pretinde că au făcut artă.

● În fotbalul nostru, pe cînd barele erau pătrate, capetele care conduceau acest sport parcă erau mai rotunde...

● Tablou modern : pisica la etajul zece, șoarecele la parter.

● Sfidezi propria ta natură, crestîndu-ți numele pe copaci.

● Cînd rolul cearșafului nu fusese bine precizat, lumea era plină de stafii.

ION VELICAN

din literatura lumii

FRANK O'HARA

Frank O'Hara (1926–1966) Baltimore, Maryland, a absolvit Harvard-ul și Universitatea din Michigan, unde a ciștigat un premiu (Hopwood Award) pentru poezie. Cea mai mare parte a vieții și-a petrecut-o la New York, intr-un grup de poeți și pictori. A lucrat la publicația Art News și la renumitul Muzeu al artei moderne, unde a funcționat ca unul din directorii departamentului expozițiilor de pictură și sculptură. Muzeul i-a publicat postum o culegere de versuri ilustrată de pictorii cu care a fost prieten, culegere intitulată **„In memoria simțirilor mele"**. Frank O'Hara a publicat șase volume de poezii : **Un Oraș iarnă** și alte **poeme, Meditații intr-o imprejurare critică, Second Avenue, Ode, Poeme oferite drept gustare, Poeme de dragoste.**

In prezent, în Statele Unite i se alcătuiește un deosebit de amplu studiu în vederea unor festivități omagiale cu caracter național. Orașul New York îl va comemora, nu peste mult timp, fiind socotit una dintre personalitățile cele mai pregnante ale artei contemporane. Poezia lui Frank O'Hara este o cumulare bogată de modalități și efluvii poetice, în care cuvintele grefează, în peisajul unui cotidian perceput parcă prin toate simțurile, tăcerea și imobilitatea solemnă, magia veșnic pulsîndă a mișcării, clișeu după clișeu. In jurul acestora gravitează, magnetic, viața.

LA O DEPĂRTARE DE UN PAS DE EI

E timpul meu de prinz, astfel plec
să mă plimb printre taxiurile zumzăitoare
și colorate. Mai intîi trotuarul,
unde salahorii își hrănesc ponoseala
trupurilor lor lucind de sudoare cu senviciuri
și Coca-Cola, purtind pe cap căști
galbene. Cred că acestea îi protejează de
căderea eventualelor cărămizi. Apoi pe
bulevard, unde fuste flutură peste
călcii și se infoaie deasupra
grătarelor de canal. Soarele e cald, doar
taxiurile primenesc aerul. Urmăresc
tocmelile cu ceasuri brățară. In
rumegus se joacă pisici.

Ma

departe, pe Times Square, unde firma
vălătucește fum deasupra capului meu, și ceva
mai sus, arteziana cade ușor. Un
negru, cu o scobitoare intre dinți, agitind-o
languros, stă pe pragul unei uși.
O blondă din cărul de fete tropotește : zimbește
și-și freacă gitul.
Totul brusc incepe să claxoneze, este 12,40 dintr-o
zi de joi.

Neon in timpul zilei e

o mare plăcere, cum ar scrie Edwin Denby,
așa cum sint in timpul zilei becurile electrice.
Mă opresc să iau o plăcintă cu brinză la Colțul
Julietei. Giulietta Massina, soția lui
Federico Fellini, é bell'attrice.
Am luat și-o ciocolată cu malț. O doamnă care
intr-o astfel de zi purta blăni de vulpe își depune pudelul
intr-un taxi.

Sint cîțiva portoricani

astăzi pe bulevard, incălzindu-l
și infrumusețindu-l. Mai intîi
a murit Bunny, apoi John Latouche,
apoi Jackson Pollok. Dar oare mai e
pămintul atit de plin de viață pe cit era de plin de viața lor ?

Și unul s-a ospătat și altul se plimbă,
mai incolo de magazinele de ciorapi fini
și afișele pentru lupte cu tauri și afișele
pentru Manhattan Storage Warehouse,
pe care in curind le vor smulge. Ai
zice că au ținut Balul Arsenalului
aici.
Un pahar cu suc de papaya
și inapoi la lucru. Sufletul mi-e in
buzunar, in poeme de Pierre Reverdy.

DE CE NU SINT PICTOR

Nu sint pictor, sint poet.
De ce ? Mă gindesc c-ar fi mai bine să fiu
pictor, dar nu sint. [illegible]
De exemplu, Mike Goldberg
incepe un tablou. Trec din intimplare pe-acolo.
„Stai jos și bea ceva" spune
el. Beau ; bem. Mă uit
la tablou. „Ai niște Sardinii in el"
„Da, aveam nevoie de ceva acolo"
„Aha", am plecat, și zilele se scurg
și am trecut din nou. Pictura

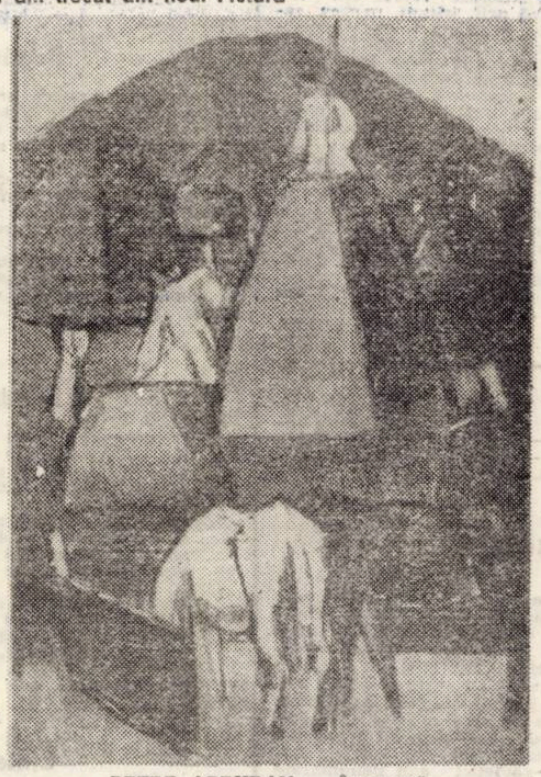

PETRE ABRUDAN : „Inserare"

își urma cursul, și am plecat, zilele
se scurg. Trec din nou. Tabloul e
gata. „Unde sint Sardiniile ?"
Tot ce fusese lăsat nu erau decit
literele. „Era prea mult", spune Mike.

Dar eu ? Intr-o zi mă gindesc la
o culoare : portacaliu. Scriu un rind
despre portocaliu. Curind o intreagă
pagină s-a umplut de cuvinte, nu de rinduri.
Apoi o altă pagină. Ar trebui însă
să fie atitea altele, nu despre portocaliu, nu
despre cuvinte, despre cit de teribil este portocaliul
și viața. Zilele se scurg. Chiar scriind în
proză, sint un veritabil poet. Poemul meu
e gata și nu am amintit incă
portocaliul. Sint douăsprezece poeme
și intitulez ciclul — Portocale. Dar iată că intr-o zi
intr-o galerie de artă văd tabloul lui Mike, numit Sardinii.

PILOTULUI RADEI

Voiam să fiu sigur că te voi ajunge ;
deși vasu-mi era pe cale de-a se poticni
in citeva odgoane. Sint totdeauna gata a mă incătușa
și-apoi a porni, a mă indepărta. In furtuni și
in asfințituri de soare, cu metalicele lațuri ale mareei
imprejurul brațelor mele niciodată indeajuns de lungi
pentru a putea sonda, sint incapabil
a-mi intelege formele deșertăciunii,
sau sint impovărat sub vint cu lustruita cirmă
in mină și soarele dispărind în adinc. Tie
iți ofer carena și zdrențuitul greement
al voinței mele. Teribilele canale unde
vîntul mă izbește de buzele maronii
ale stufului ce nu-mi sint toate în urmă. Totuși
cred incă în judecata sănătoasă a corăbiei mele, și,
dacă se scufundă, e foarte probabil în replică să fie
la intelegerea eternelor voci,
valurile ce m-au impiedicat de a te atinge.

Prezentare și traducere :
PETRU ILIEȘU

Traian Vuia - un luptător pentru unitatea națională

Traian Vuia (1872–1950) este cunoscut în special prin invențiile sale tehnice : aparatul de zbor (mai greu decit aerul, cu care a efectuat primul zbor mecanic din lume, la 18 martie 1906, pe cîmpul de la Montesson, Franța), elicopterele și generatorul de aburi.

Dar pe lîngă remarcabilele sale realizări în domeniul științei și tehnicii, Vuia a desfășurat și o intensă activitate politică de-a lungul întregii sale vieți. În cadrul acestei activități, publicistica sa ocupă un loc de seamă.

În perioada dinaintea izbucnirii primului război mondial, Vuia se alătură preocupărilor intelectualității românești progresiste, în frunte cu remarcabilul publicist Valeriu Branițte, de a face din coloanele ziarului „Drapelul" de la Lugoj o tribună pentru întărirea conștiinței naționale. Aici, Vuia publică o serie de articole, în perioada anilor 1901–1914, aducîndu-și o importantă contribuție la lămurirea opiniei publice românești despre stările de fapt din Imperiul austro-ungar și despre politica claselor dominante, austriece și ungare, de oprimare națională.

Articolele sale din „Drapelul", din perioada anilor 1902–1914, după plecarea sa în Franța, nu sînt semnate. Ele au fost semnalate de Ion Rusalin, într-o lucrare aflată în manuscris și confirmate de către noi în studiul **Aspecte din activitatea de publicist a lui Traian Vuia în Banatica, IV, 1977.**

În articolul intitulat „Anachronisme", din „Drapelul" nr. 27, din 6/19 martie, 1903, Traian Vuia arată că puternicele contradicții politice din Imperiul Austro-Ungar erau întreținute de măsurile luate de către clasele conducătoare austro-ungare, care au îngrădit prin legi, orice posibilitate de afirmare liberă a popoarelor asuprite. Aceste legi favorizează menținerea unor anacronisme pe care Vuia le analizează amănunțit, atunci cînd vorbește de legea presei, de legea electorală, de măsurile pe plan economic, relevînd faptul că autoritățile austro-ungare ignoră principiul de naționalitate, principiu care a emancipat toate popoarele și a devenit un adevărat cult, dominînd istoria modernă.

În privința rezolvării problemei naționale din Imperiul Austro-Ungar, Vuia își exprimă neîncrederea într-o rezolvare fără „grave crize", înțelegînd prin aceasta o mișcare revoluționară. Aceeași convingere reiese clar și din articolele consacrate revoluției populare din Rusia, din 1905, cînd sugera cititorilor „Drapelului" că și pentru Imperiul Austro-Ungar zilele sînt numărate : **„Cînd am zis că revoluția actuală din Rusia are pentru noi un interes deosebit m-am gîndit la chestia națională. Libertate politică fără libertate națională, e un nonsens"** (Drapelul, nr. 27 din 5/18 martie 1905).

În preajma izbucnirii primului război mondial, Vuia prevăzîndu-i declanșarea, își exprima speranța că în urma acestuia **„se va ridica de sine în Europa o organizație politică democratică, corespunzătoare intereselor neamurilor"** (Drapelul nr. 61 din 5/18 iunie 1914).

În timpul primului război mondial, conștient de însemnătatea înfrîngerii Puterilor Centrale, înfrîngere în care întrezărea destrămarea Imperiului Austro-Ungar și eliberarea popoarelor de sub jugul habsburgic, Vuia a acceptat să lucreze la biroul de investiții al Ministerului Apărării Naționale din Franța, contribuind la descoperirea și făurirea unor arme tehnice noi. Paralel, însă, se folosește și de arma scrisului, publicînd, în presa franceză și a refugiaților cehi o serie de articole bine documentate, care tratau probleme privind popoarele asuprite din Imperiul Austro-Ungar și pledau pentru cauza dreaptă a acestora.

La 30 aprilie 1918 se constituie la Paris, Comitetul Național al românilor din Transilvania și Bucovina. Vuia este ales președinte. În cadrul acestui organism politic, el a desfășurat o rodnică activitate pentru organizarea legiunilor de voluntari români, din rîndul prizonierilor de război din armata austro-ungară, care să lupte pe frontul francez, a participat la manifestații și mitinguri în capitala Franței, pledînd, cu aceste prilejuri, în favoarea poporului român și a dus o intensă muncă de propagandă, desfășurată în special prin revista bilunară „La Transylvanie", care a apărut cu începere de la 15 mai 1918, la Paris.

Prin publicarea articolelor sale, Vuia urmărea să lămurească opinia publică europeană asupra situației reale din Imperiul Austro-Ungar și să combată orice încercare de justificare a necesității menținerii acestui imperiu. Argumente temeinice, bazate chiar pe date statistice oficiale maghiare, sînt aduse la cunoștința opiniei publice europene de către Vuia în articolul intitulat „Les catholiques et le problème Austro-Hongrois" („Catolicii și problema Austro-Ungariei", în „La Transylvanie", din 15 iunie 1918). Aici combate încercările diplomației germane și austro-ungare de a motiva necesitatea păstrării integrității Imperiului habsburgic, recurgînd la speculații de ordin religios.

Într-un alt articol, „La question d' Autriche-Hongrie" („Problema Austro-Ungariei"), Vuia face o amplă analiză a situației politice din Imperiul Austro-Ungar, criticînd vehement militarismul prusac și demonstrînd că diplomația Antantei comite o gravă greșală, susținînd necesitatea integrității Imperiului habsburgic și considerînd că problema națională este o chestiune internă austro-ungară. Ori, chestiunea naționalităților din Austro-Ungaria — susține Vuia — nu este o problemă internă a acesteia, pentru că de felul cum este soluționată, depinde instaurarea păcii în Europa și dacă aceasta **„nu este rezolvată în sens democratic, care este independența națională a fiecărui grup etnic, prin reparația tuturor crimelor și greșelilor trecutului, Europa va purta în organismul său germenul unei boli"** („La Transylvanie", din 15 iulie 1918).

Asupra necesității eliberării popoarelor oprimate din Imperiul Habsburgic, Vuia revine cu argumente noi și în articolul „La libération des nationalités opprimées" („Eliberarea naționalităților oprimate"). El arată că nu se mai poate ignora faptul că : **„Centrul luptei actuale este dreptul la viață a naționalităților subjugate de o dominație străină"** (La Transylvanie, din 1 iunie 1918).

Pe lîngă articole, Vuia publică în revista „La Transylvanie" și o serie de documente ale Comitetului național al românilor din Transilvania, semnate de el în calitate de președinte, vicepreședinte sau secretar general, funcții pe care le-a îndeplinit succesiv în cadrul acestui organism politic al românilor din Franța. În șirul acestor documente se înscriu îndeosebi adrese, telegrame, scrisori deschise etc., prin care se intervine la unele ministere sau se prezintă rapoarte de activitate.

Într-o amplă scrisoare deschisă, intitulată **„La reconnaissance de L'Independance de la Roumanie Transcarpatique et de son Union avec le Royaume"** („Recunoașterea independenței românilor din Transilvania și unirea lor cu Regatul) și adresată lui Take Ionescu, președintele Consiliului național al unității române, Vuia își expune poziția sa și a Comitetului național al românilor din Transilvania, referitoare la unirea Transilvaniei cu România. El este de părere că provinciile românești care se află în cadrul Imperiului Austro-Ungar trebuie mai întîi să-și proclame independența și apoi să consimtă liber la unirea lor cu România. („La Transylvanie" din 1 noiembrie 1918).

După cum este cunoscut, evenimentele politice din toamna anului 1918 au marcat descompunerea Imperiului habsburgic ca urmare a luptei popoarelor subjugate de aici, a mișcărilor muncitorești și țărănești și a înfrîngerilor în război a Puterilor Centrale. În aceste condiții forțele politice din țara noastră trebuiau să acționeze rapid pentru a nu pierde prilejul favorabil creat pe plan extern. Astfel că unirea s-a înfăptuit fără ca în prealabil să se proclame independența Transilvaniei. Dar românii de aici au putut să-și exprime liber voința lor de unire cu România, prin reprezentanții pe care i-au trimis la marea adunare populară de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918.

În cursul anului 1919, Vuia își concentrează toate eforturile sale, pe linia activității politice, în vederea recunoașterii de către Conferința de Pace de la Paris a cauzei drepte a românilor. În acest scop, el a publicat un amplu articol intitulat **„Considerations sur le Banat"** („Considerațiuni asupra Banatului", „La Transylvanie", din 15 februarie 1919), în care prezintă o documentată expunere asupra acestui străvechi ținut românesc aducînd argumente din istorie, din viața economico-socială și culturală care justificau lupta românilor de aici pentru libertate și independență. Tot pe această temă Vuia a publicat și broșura **„Le Banat"** (Timișiana) și un memoriu către Conferința de Pace de la Paris (în limba franceză și engleză).

Traian Vuia a jucat un rol important în cadrul emigrației române din Paris avînd întinse legături cu românii din Italia, S.U.A., Anglia și cunoscînd totodată și unele cercuri politice din Franța, îndeosebi din rîndul socialiștilor, prin intermediul cărora s-a intervenit în favoarea unirii românilor într-un singur stat național. Iar, munca sa de propagandă desfășurată prin presă cu scopul de a clarifica opinia publică europeană privitoare la cauza justă pentru care luptau toți românii, a dus-o fiind conștient că opinia publică constituie o forță care poate să influențeze cercurile conducătoare ale aliaților.

ELENA BORUGĂ

istorie document

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZA. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

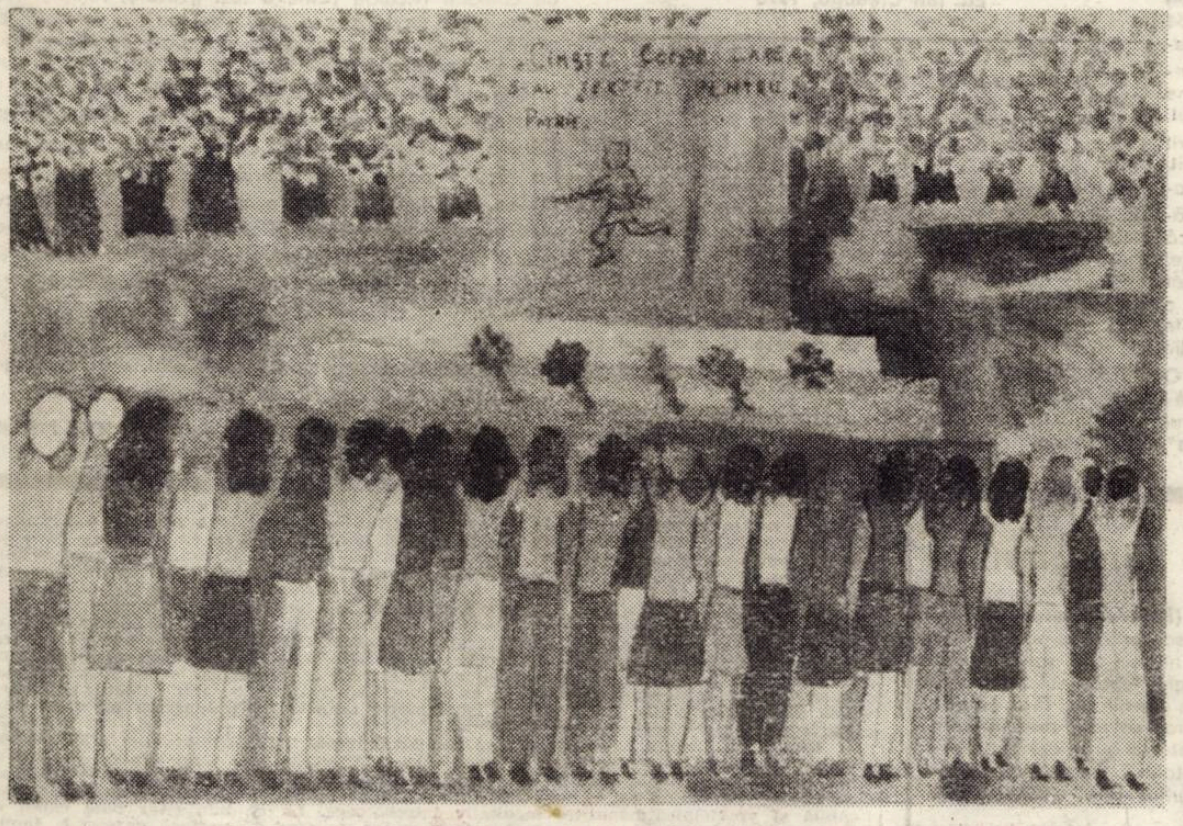

SIMONA BUNTA — clasa a VI-a C — Școala generală 19 : „Monumentul eroilor"

O contribuție la pace și colaborare

România socialistă, bucurîndu-se de independență și suveranitate deplină, se afirmă ca o prezență tot mai activă în viața internațională. Partidul și statul nostru acționează cu consecvență pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, militează cu fermitate pentru securitate și colaborarea în lume, pentru dezarmare și, în primul rînd, dezarmare nucleară, pentru lichidarea subdezvoltării și realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru afirmarea principiilor noi de relații între state, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Acesta este cadrul contemporan în care un popor cu o viață istorică de peste două mii de ani și-l propune ca mod de a înțelege istoria și de a participa la ea, de a o vitaliza.

În acest cadru care definește politica externă a României socialiste se înscrie și recenta vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, a altor conducători de partid și de stat într-o seamă de țări prietene din Asia.

Căldura deosebită, dovezile celei mai înalte stime cu care a fost întîmpinată delegația română în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu sînt indiciul cel mai viu al prestigiului de care se bucură azi România în ochii popoarelor chinez, coreean, vietnamez, laoțian, kampuchian.

Rezultatele strălucite ale acestei vizite, concretizate în documentele care consfințesc formele colaborării noastre cu țările vizitate sînt de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare dintre România și țările vizitate, pentru pacea și colaborarea internațională în genere, și ele au semnificația unei contribuții la întărirea spiritului general de colaborare în lumea contemporană.

Prin politica sa externă, principială și consecventă în afirmarea independenței și suveranității, a deplinei egalități a neamestecului în treburile interne ale altor state, a echității și schimbului reciproc avantajos, România socialistă reprezintă azi în lume un model de acțiune politică întemeiată pe umanismul cel mai profund, vizînd realizarea celor mai înalte țeluri pe care omenirea le visează de veacuri : pacea, progresul, libertatea.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul și modelatorul unor acțiuni politice în lumea contemporană care slujesc într-o înaltă măsură interesele umanității, reprezentînd un popor demn și însetat timp de veacuri de pace și dreptate, se dovedește a fi un conducător în faptele căruia se răsfrîng cele mai adînci trăsături ale poporului român. Și dacă politica noastră externă este astăzi unanim prețuită în lume, aceasta este dovada cea mai vie că poporul nostru, prin trăsăturile sale definitorii, se înscrie în rîndul acelora care au luptat și luptă pentru ceea ce omenirea are mai bun, mai potrivit ființei umane, în realitatea ei încă zbuciumată, și-n aspirațiile ei.

ORIZONT

Portretul zilei de 1 Iunie

însemnări

Unde ar putea fi găsit sensul profund al acestei zile simbolice, unde anume ar trebui căutată semnificația acestei probleme a copilului și a copilăriei în România de azi și, mai ales, cum ar trebui exprimat în cuvinte proaspete fondul acestui articol, s-a întrebat reporterul înainte de a începe să scrie. Atunci a apărut, dintr-o fantă a memoriei, ei : portretul zilei de 1 Iunie, pe numele său mic Cornel, pe numele său mare Gheorghe. Copilul Gheorghe Cornel, erou de reportaj exact acum șase ani, cînd spunea : „1 Iunie, ziua noastră, e luni sau marți sau poate joi, vara și iarna"

Așa a început drumul în căutarea copilului-portret simbolic al copilăriei — pentru care 1 Iunie era un anotimp etern. Drumul avea să refacă o mică biografie, cea a eroului de reportaj, dar și pe aceea a reporterului și a copilăriei sale. Același tramvai 7, aceeași stradă nesfîrșită cu saiciml, castani și case bine gospodărite, aceeași senzație de margine de oraș stăpînită de oameni așezați, același caldarîm de acum 15 ani și deodată noul, nepreväzutul (pentru reporter) : teritoriul copilăriei lui Gheorghe Cornel — strada Ulpia Traiană. Într-una din casele cu etaj, cu balcon și jaluzele — familia Gheorghe. Tatăl, Gheorghe Ion, fierar-betonist, de trei ani pe un șantier în Libia, mama, muncitoare la „Victoria", sora Neda, elevă într-a doua și el, Gheorghe Cornel, fostul erou de reportaj, elev în clasa a V-a B la Școala generală 9.

„Eu de ziua noastră, a copiilor, aș vrea să fiu fericit, să mă joc cu un camion nou de jucărie și să-i văd pe toți oameni îmbrăcați frumos, cu pantaloni noi, cu pantofi noi, cu șosete noi și căciuliță nouă" (Răspuns, în 1972 la întrebarea : „Ce vrei să faci de 1 Iunie ?"). Gheorghe Cornel ride, nu-i vine să creadă că a spus așa ceva, vrea să vadă cu ochii lui revista, o vede și nu mai ride. Mama : „Noi am dus-o mai greu pe atunci. Locuiam într-o cameră neîncăpătoare. În 1969 statul ne-a dat locul de casă pe Ulpia și un avans pe care să-l plătim în 20 de ani. Vă dați seama ce ajutor a fost pentru noi. Casa am ridicat-o singuri, eu și bărbatu meu, cu mîinile noastre, de la fundație pînă la acoperiș. Așa că e de-nțeles că am fost mai strîmtorați pînă în iarna lui '72, cînd ne-am mutat în casa nouă".

Aici trebuie să se încheie acest articol al cărui fond se află în chiar semnificația cuvintelor copilului Gheorghe Cornel, pentru care 1 Iunie este aici, în România, anotimpul perpetuu. Un portret al copilăriei, dintre miile de portrete aidoma ale copilăriei din România acestor ani ; un portret viu o biografie adevărată, pătrunsă de o adîncă semnificație ; crescută, înălțată pe temeiurile înseși ale acestei semnificații. Semnificația în numele căreia societatea românească de azi își întrevede, prin copii, chipul de mîine.

I. PANTEA

ORIZONT 22 (533) 1 iunie
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

SOLIE A PĂCII ȘI PRIETENIEI

PRESTIGIUL ROMÂNIEI

Primirea de care s-a bucurat președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate țările prietene ale Asiei îndepărtate, confirmă încăodată prestigiul țării noastre, prestigiul conducătorului partidului și statului peste hotare. Politica noastră externă, cimentată pe omenia românească, pe prietenie, politică de luptă activă și consecvență pentru pace, ne-a asigurat prețuirea și stima marelui popor chinez, a popoarelor coreean, vietnamez, laoțian, kampuchian.

Poeții și scriitorii noștri au știut să releve întotdeauna calitățile și demnitatea poporului român, pe care l-au iubit din adîncul ființei lor. Cunoscînd poporul atît de aproape, oameni de artă acordă o înaltă prețuire calităților poporului nostru, **„calitățile unuia din cele mai inteligente și din cele mai drepte popoare, poporul român"**, după cum scria marele Eminescu. Aceste calități ale poporului român sînt azi recunoscute și stimate de popoarele întregii lumi. Ecoul acestei frumoase și bine meritate prețuiri l-am urmărit, în tot timpul vizitelor, în entuziastele sărbări și manifestații, în zîmbetul înflorit și în căldura inimii celor ce l-au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Desigur, vizitele solilor poporului român în aceste țări prietene, noile relații stabilite, colaborarea multilaterală vor ridica pe o treaptă nouă prietenia noastră cu aceste popoare. Contribuția adusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu la rezolvarea problemelor internaționale, la întărirea prieteniei cu popoarele lumii, la statornicia păcii, va spori și mai mult prestigiul României socialiste, va spori prestigiul și renumele poporului român, unul **„din cele mai inteligente și din cele mai drepte popoare"**, cum scria **Luceafărul** poeziei românești.

AL. JEBELEANU

PULSUL PRIETENIEI

Am ascultat ecoul. Svicnea adînc și ritmic. Bătaie repetată egal și temeinic, bătaie de inimă de departe, din țări altădată exotice, de prieteni altădată învăluiți în mister. Cît de departe eram odinioară de Vietnam, de Laos, de Kampuchia Democrată ! Și cît de aproape sîntem azi. Prin prietenie și țel comun !

Prin cei mai aleși fii ai săi, prin brațele puternice și cutezătoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, am cules emoționați și avem acum brațul plin de florile fără de preț ale Prieteniei. Ne-am bucurat știindu-le strînse mai întîi la pieptul generos și temerar al conducătorului iubit al poporului român ! Solia noastră de pace, cuvîntul nostru de prietenie și de înțelegere reciprocă nu putea să fie mai frumos și ales rostit, nu se putea să fie mai strălucitor și mai demn ! Reprezentînd un popor mîndru și drept, constructor al societății socialiste multilateral dezvoltate, secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România și-a îndeplinit exemplar, cu o cinste deosebită, cu devotament, mandatul încredințat de popor.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

O VIZITĂ ISTORICĂ

Încă odată am urmărit cu atenție deosebită, cu bucurie și satisfacție deplină vizita pe care a efectuat-o delegația de partid și de stat română, în frunte cu președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mai multe țări din Extremul Orient, vizită de importanță istorică, soldată cu rezultate multe și bogate.

Deși ne despart de aceste țări distanțe de mii de kilometri, spații imense, pe tot parcursul vizitei, inimile noastre au bătut alături de inimile acestor popoare, gîndurile noastre toate au fost îndreptate spre aceleași țeluri înalte și dragi, de prietenie caldă, reciprocă, manifestată și în primirile deosebit de entuziaste și cordiale făcute solilor români.

Acum, cînd solii României socialiste au încheiat cu bine și cu succes aceste vizite de prietenie, ne exprimăm marea satisfacție pentru rezultatele ei bogate și frumoase, pentru faptul că legăturile cu aceste popoare s-au cimentat și mai mult, spre mîndria și bucuria noastră și a prietenilor noștri sinceri și apropiați.

VLADIMIR CIOCOV

cronica literară

Traian Lalescu

Mă gîndesc la tata

Ed. Ion Creangă, 1978

Cînd am întîlnit numele lui Traian Lalescu în paginile „Universului Literar", în a cărui colecție își publicase întîiul volum, **Lumină tristă**, 1939, nu știam că suavul poet era fiul cunoscutului matematician, Traian Lalescu, al cărui nume îmi devenise familiar din revistele „Gazeta matematică" și „Numerus". Abia acum, la apariția volumului postum, **Mă gîndesc la tata**, i s-a mai adăugat un Traian, ca să nu mai fie pentru nimeni nici o îndoială. Între timp poetul a mai publicat **Lanterna magică**, 1941, și un volum antologic, **Dantelă veche**, tîrziu, în 1972, la Editura „Eminescu".

Nu aș putea spune cît anume a scris, dar de publicat a publicat foarte puțin, chiar raportînd versurile la cei 56 de ani, avuți cînd s-a stins. Cu toate că în sonetul **Autocritică** poetul pune problema „vetustății" poeziei sale, nefiind „modern" (**„Aici mi-e toată drama !"**), pentru că scrie sonete (**„Sonetul astăzi nu prea se mai poartă"**), poezia sa merită să fie reluată și cunoscută. Mijloacele nu sînt moderne, dar atmosfera ei, trecînd peste expresiile tradiționale (**„s-aprind un dram de veșnicie" ; „greu de lumină" ; „scăldat de soare" ; „scaldă în lumină" ; „zorile de aur"** etc.) reține mai ales prin melancolia primelor sale versuri, insinuîndu-se ușor, „ca o dulce povară", cum ar spune romanticii, Traian Lalescu fiind un romantic întîrziat, dacă nu am considera romantismul o stare de spirit posibilă oricînd. Poemele **Scrisoare către omul fericit, Moartea Crăciunului meu, Lumină tristă** surprind această tensiune interioară ce-i este caracteristică. Tînărul fără de părinți de la nouă ani nu-i de mirare că vorbește prea de timpuriu de aducerile sale aminte. Chiar dacă inconștient, situația aceasta i-a însemnat pentru totdeauna conștiința. O nefericire, poate și o resemnare, străbat lirismul său delicat : **„Eu simt în mine o lumină tristă, / Care s-a rupt de undeva, din soare / Și a găsit în slove adăpost. / E un blestem ? O binecuvîntare ? / O simt în mine ca pe-un val în Mare / Și-o port în suflet ca într-o batistă, / Tovarășă în drumu-mi fără rost. / / Lumină tristă, zîmbet care moare".** Copilăria căreia i-a închinat multe versuri (**Nu mai plînge, Blestem, Surisul, Clasa a II-a B, Primul poem, Tabla înmulțirii, La Moși, Matineu la circ, Prima poezie a Smarandei** etc.) face în întregime obiectul actualului volum, **Mă gîndesc la tata.** Cartea e o reușită evocare a matematicianului și a copilăriei poetului, pînă la moartea prea timpurie a tatălui său, numai la patruzeci și șapte de ani. Doar ultimul capitol, **Felicitări**, face oarecum excepție, deși legătura cu părintele său este menținută. Matematicianul avea un suflet mare („un sentimental visător", după cum reiese din **Tata și „Voievodul nenoroc"**), și o sensibilitate de artist : **„Nu o dată, între două cursuri, tata scria poezii. Desena frumos în peniță. Cînta la violoncel".** Scrisese pentru copiii săi o Istorie a Românilor, traducîndu-le în același timp Pinocchio (**Prima lecție de literatură**). Un astfel de om nu se putea supăra pentru că propriii copii nu i-au moștenit darul și pasiunea cifrelor, îndreptîndu-se spre alte îndeletniciri. Fără îndoială, poetul nu arăta la acea vîrstă nici înclinațiile sale de mai tîrziu pentru poezie, dar profesorul a încercat să le ofere de mici o lectură bună, un spectacol reușit, îndrumîndu-i nu numai să citească, dar să și scrie. Și-a crescut copiii fără severitate și mai ales fără să-i silească să devină matematicieni.

Paginile evocatoare, pe lîngă coloritul lor surprinzînd o copilărie fericită, au și humor (**Volumul II, Haina de casă**) și o ușoară ironie ce este mai vizibilă în **Felicitări.** Era normal ca poetul să fie întrebat mereu dacă este fiul matematicianului. Iar cînd presupunerea era confirmată să fie felicitat zgomotos, chiar dacă el zîmbea stingherit : **„Mă gîndesc că, decît felicitări, mi s-ar cuveni mai degrabă mustrări că nu i-am urmat drumul, că mi-am văzut de altele".** Chiar și remarca propriei fiice arată ce înseamnă povara unui nume... „de renume mondial". Cînd a încercat, la sugestia profesoarei de limba română, s-o îndrume spre științele umane, i-a răspuns, nu fără ușoară maliție : **„Nu te supăra, tată, dar foarte multă lume mă întreabă de bunicu ! De tine mai puțin...".** Iar cînd a fost felicitat pentru rezultatele școlare strălucite ale fiicei, remarca poetului rămîne antologică : **„Am zîmbit din nou. Pînă acum primeam felicitări că sînt fiul tatălui meu ; acum că sînt tatăl fiicei mele".**

Volumul postum al lui Traian Lalescu, **Mă gîndesc la tata,** publicat în foarte bune condiții grafice de către Editura „Ion Creangă", cu un potrivit cuvînt înainte de Edmond Nicolau (**Cine a fost „Tata"**), rămîne evocarea plină de farmec a unui poet ce s-a apropiat cu sfială dar și cu dragoste de propria-i copilărie, reușind să-i surprindă unele aspecte, dar mai ales să surprindă sufletul tatălui său, care trăiește încă o dată în aceste pagini, în aducerile aminte ale bătrînului din Cornea (**O întîmplare cu un cazan**), în bucuria pe care i-a făcut-o pe front profesorului de matematică Iorgu Sterea, trimițîndu-i „Gazeta matematică", sau în cuvintele spuse de pictorul Corneliu Baba : „Cum s-ar putea să-l uit pe profesorul Lalescu ?". Iar dacă alții, care l-au cunoscut, nu-l pot uita, cu atît mai puțin fiul său.

Un volum plin de poezie și de adevăr scris de un poet care și-a cunoscut puțini ani tatăl, dar i-a schițat fără ostentație și artificii, un portret demn de el.

ION MAXIM

Damian Ureche

Balada neatîrnării

Editura Facla

Înzestrat cu o remarcabilă capacitate de a versifica, evitînd însă cu dexteritate convertirea artificiului într-un mod de existență al poeziei, Damian Ureche este ozi unul dintre poeții adulați fără rezerve, nu atît de critici, cît de o anumită categorie de cititori. Versurile sale fac deliciul generațiilor mai tinere, sînt învățate pe de rost, puse pe muzică și cîntate, în sfîrșit, urmărite cu același interes, constant, de la un volum la altul.

Propensiunea către concret a poeziilor lui Damian Ureche – superficial absentă în **Spectacolul privirii** (1970) –, dublată de o singulară intemperanță metaforică, ea însăși produsul integrării poetului ca otare în ritmurile existenței, delimitează un univers liric în care demersul autobiografic reprezintă impulsul primar al actului creator. Fără nici un fel de reticențe, poetul se transcrie, devine cu ușurință un „caz" propriilor explorări, își definește simpatetic instanțele discursului, aspirînd, de cele mai multe ori, la un spațiu iremediabil pierdut, deopotrivă cordial și inocent.

Iată de ce, întîlnirea sa cu istoria – dincolo de **sentimentul civic** prezent la modul explicit în multe poeme – nu se putea realiza total decît pe terenul, fecund pentru cei ce știu să-i descopere latențele, al literaturii destinate copiilor.

Prin urmare, **Balada neatîrnării,** rezultatul acestei întîlniri, nu este un produs de circumstanță, ci tocmai expresia – una dintre cele posibile – circumscrierii plenare între limitele anticipate încă de la-primele volume. Experiențele acreditate în **Spectacolul privirii** și **Noapte de zile mari** (formulările perifrastice, tautologiile, efectele antonimice, refrenele etc.) sînt de astă dată perfect compatibile cu predispozițiile virtualilor cititori. Damian Ureche acceptă cu dezinvoltură și candoare jocul, îl și propune, mizînd pe efecte bine intuite : „Cînd pe răni apuse soarele răsare / Gloria ideii de neatîrnare, / Cînd pornește clipa dinspre zori spre noapte, / Nalt omagiu pentru șaptezeci și șapte !" (**Oratoriu**) „Zi și noapte sîntem treji, / Mică țară, mari viteji" (**Balada căpitanului Moise Groza**) „Vin scrisorile de-acasă / Tot pe vînt și tot ca norii, / Să salveze glia țării / Stau de veghe luptătorii" (**Stema de luptă**" „Frunză de eternitate / Praf de glie, praf de lună, / Trec soldații prin furtună" (**Dorobanții**) „Poate-aș fi și azi supusul / Învrăjbirii din petale / Dacă n-aș vedea apusul / Răsăriturilor tale" (**Oștean murind**).

Limbajul redundant capătă aici temeiuri foarte apropiate de autenticitatea universului infantil : „Prin întunecimi divine / Te-am iubit, iubit, iubire. / M-ai ascuns adînc în mine / Pînă mi-am ieșit din fire. / / Mi-ai pus dorul deopotrivă, / Lîngă somnul fără pernă, / Steaua mea definitivă, / Pas de fată prin lucernă / /... Fierbe sîngele-n neștire / Sub tăcerea de-altă dată, / Te-am iubit, iubit, iubire, / Libertate fără pată" (**Oștean murind**).

Incantația strofelor, susținută de ritmul alert și, nu mai puțin, de perfecțiunea versificației, re-stabilește o ordine (poetică !) în perimetru bine conturat al unui mod particular de înțelegere și participare. Poemele grupate în ciclul **Victoriile noastre,** al doilea din volum, constituie un argument (vezi **Baladă de Dunăre, Logodna soarelui, Ca o fîntînă, Cîntec Eliberării** etc.). Poezia **Îți mulțumesc...** obiectivează definitiv identificarea poetului cu o anumită zonă a universului infantil, aceea la care întoarcerile rămîn întotdeauna posibile : „Îți mulțumesc pentru izvor și păsări, / Pentru căldura demnă dintr-un măr, / Îți mulțumesc pentru aceste steaguri, / Pentru mîndrie, pentru adevăr. / / Îți mulțumesc din carte și din suflet, / Pe defileul cerului de jos ; / Îți mulțumesc pentru cules și toamne, / Pentru finalul unui drum frumos. / /... Îți mulțumesc pentru-nălțimea clipei, / Mă plec în fața dorului tău sfînt, / Cum mulțumește iarba în tăcere / Cînd se așterne ploaia pe pămînt".

Nu lipsește din **Balada neatîrnării** gesticulația retorică prezentă și în celelalte volume semnate de Damian Ureche. Numai că aici ea își pierde din amplitudine sau, în orice caz, trece drept firească, în măsura în care traduce în exuberanță spiritul intempestiv al autorului.

Balada neatîrnării este o carte pentru copii scrisă cu o autenticitate nedisimulată, fără sentimentul orgolios al concesiei.

MARIAN ODANGIU

consemnări

pișcase peste noapte o ploșniță și cum, la refuzul acestuia de a accepta o asemenea ipoteză, încheia discuția cu un „Bine !" rece și tăios. O încheia cu o obidă, pe care găsea prilejul s-o năpustească asupra aceluiași, printr-un „Ia mai taci, pisălogule", atunci cînd **Moi-même** avea obrazul să pretindă că nici de prăfaraia din cameră nu luase cunoștință.

Ba mai mult, aproape că ajunge o epistolă de la zece ani în care copilul o imploră pe „mămica" să-l îmbuneze pe „tăticu", cel foarte necăjit, probabil, la aflarea veștii că micuțul Balzac Honoré, fiul său preasupus și iubitor, își petrecea orele de răgaz la arestul școlar. Să-l ierte, dacă se poate, mai ales că între timp l-au pricopsit cu o mențiune. Cît despre premianți, se oferă – grijuliu cum este să le fie pe plac – a-i înșira pe toți. Ei se numesc Boislecomte. Pe ceilalți, ca să vezi drăcovenie ! i-a uitat. Pentru ca, totuși, lista să nu fie, grafic, prea săracă, își subscrie numele în prelungirea ei, chiar dacă soarta n-a făcut (încă) din el un premiant.

N-ar avea nici un haz să adaug ce știe toată lumea : că Rimbaud s-a grăbit nevoie mare să facă praf și pulbere din ce se socotise a fi poezia, pînă a nu împlini douăzeci de ani, cînd s-a apucat de negustorie în deșertul abisinian, dar merită să aduc vorba despre un **Prolog** scris de el tot la zece ani. Este o pagină pe deplin grăitoare despre o remarcabilă și vremelnică dispoziție meditativ întrebătoare. La ce bun și-ar bate capul cu latina, se mira tînărul școlar, dacă oricum n-are de gînd să se facă gazetar ? Limba greacă ? Păi n-o vorbește nimeni ! Sau de ce să-și piardă vremea cu geografia cînd oricine știe că Parisul se găsește în Franța, iar de latitudinea la care se află nu întreabă nimeni. Cît despre Alexandru, Cyrus, Darius și Nabopalassar, n-au decît să-și vadă singuri de locul lor în istorie. Pe el să-l lase cu ale sale, viitorul lui s-a și decis : va fi rentier.

Așa stînd lucrurile, l-aș sfătui pe fostul băiețaș care-l încunoștința pe – atunci – profesorul său Florin Mugur despre sentimentul ce-l lega de prietenul său cel mai bun, Valter de la Conțești, pentru că, dacă se ducea pe la el, îi dădea însigne de pionier și bicicleta să se plimbe, iar Valter, la rîndul său, îl iubea că și el îi dădea lui pere, prune, mere și gutui, iar el îl iubea pe Valter și pentru că-i dăduse mîngea de se jucase, în timp ce Valter îl mai iubea pe el că-i dăduse un lanț de bicicletă, l-aș sfătui, deci, să nu treacă ușor, cînd va fi să-și aleagă meseria, peste un eventual destin de romancier.

LIVIUS CIOCÂRLIE

• Balzac, **Corespondență,** în românește de **Sanda Oprescu,** Univers, 1978.

carte

Mark Twain

AUTOBIOGRAFIE

Ed. Univers, 1977

Recenta apariție, în tălmăcirea cunoscutului americanist Petre Solomon, a paginilor autobiografice ale lui Mark Twain, facilitează, o dată în plus, întregirea imaginii pe care și-a făurit-o pînă acum cititorul de la noi despre cel care, în literatură, a fost regele umorului american. Chiar dacă nu ne aflăm în fața unei autobiografii obișnuite, suprasaturată cu date și cu întîmplări expuse strict cronologic (relativa cronologie a materialului aparține exegeților lui Mark Twain și nu lui însuși !), ea ni se dezvăluie ca o imagine reală a avatarurilor spirituale prin care a trecut marele scriitor american încă din anii copilăriei, petrecuți în orășelul Hannibal de pe malurile lui Mississippi, și pînă în perioada de afirmare deplină.

Autobiografia lui Mark Twain are, în primul rînd, caracterul unor **confesiuni,** scrise sau dictate de autor în anii bătrîneții (între 1895 și 1907), materializate în evocarea unei succesiuni de întîmplări și de stări sufletești – uneori **mimate,** marele umorist nedezmințindu-se nici în aceste pagini –, atribuite de Mark Twain lui însuși sau celor din preajma sa. În afara cadrului biografic propriu-zis – copilăria marcată de prezența copleșitoare a fluviului, ucenicia ca tipograf și redactor la ziarul scos de fratele său Orion, ucenic-pilot și mai apoi pilot pe vasele cu zbaturi de pe Mississippi, ziarist în Nevada și apoi la San Francisco, începuturile și dificultățile existenței ca scriitor, experiențele avute în calitate de conferențiar public etc. cartea constituie și o foarte sugestivă **colecție** de „profiluri" ale unor oameni care au fost contemporanii lui Mark Twain și dintre care unii au lăsat urme mai mult sau mai puțin însemnate în literatură ca, de exemplu, Bret Harte, William Dean Howells, Charles H. Webb, Charles Warren Stoddard și alții.

Totodată, **Autobiografia** este întesată de referiri la propria-i creație literară, respectiv la numeroasele schițe și povestiri umoristice, la cărțile de reportaje, la romanele sale și mai cu seamă la cele două care au semnificat, în proza americană, triumful deplin al realismului popular : **Aventurile lui Tom Sawyer** și **Aventurile lui Huckleberry Finn.** Astfel, pagini întregi din **Autobiografie** oferă bogate informații cu privire la geneza unor personaje și a unor întîmplări din operele literare, elemente la baza cărora au stat întotdeauna experiențe reale ale celui care a fost copilul sau adolescentul Samuel Clemens (Mark Twain de mai tîrziu) sau experiențe trăite de cei în mijlocul cărora a viețuit.

CORNELIU NISTOR

Viniciu Gafița

BIBLIOGRAFIE DE LITERATURĂ ROMÂNĂ PENTRU COPII

O carte necesară, așteptată, un excepțional instrument de informare, utilizabil de către cele mai diverse categorii de cititori, este **„Bibliografie de literatură română pentru copii",** publicată recent de **Viniciu Gafița** la Editura **„Ion Creangă".**

Chiar dacă autorul nu are „pretenția unei enumerări exhaustive", lucrarea în discuție se apropie foarte mult de această condiție ideală a bibliografiei, reunind mii de titluri apărute „de la origini pînă în anul 1975, inclusiv".

Cercetătorul are, pentru prima oară, la îndemînă o călăuză prețioasă, indispensabilă oricărui demers analitic consacrat literaturii pentru copii. Utilă, de asemenea, prefața **„Scurtă privire asupra evoluției literaturii pentru copii",** care relevă o largă informație, precum și o exactă, pătrunzătoare înțelegere a funcționalității educativ-estetice a operelor dedicate de scriitorii români celor mai mici cititori. Prefața lui VINICIU GAFIȚA, prin substanțialitatea ei (numără peste 50 de pagini), prin densitatea informativă și ideatică, prin finețea disocierilor critice cu privire la modalitățile de expresie specifice și la filoanele tematice predilecte, are valoarea unui sui generis compendiu al literaturii române pentru copii. Demne de tot interesul și paginile consacrate unui succint „istoric" al revistelor editate pentru copii.

„Bibliografie de literatură română pentru copii" – o lucrare de pionierat remarcabilă, care deschide căi fecunde cunoașterii, cercetării și valorificării critice a unui domeniu destul de evitat de către istoricii și criticii literari.

VICTOR RUSU

marginalii

La umbra scriitorilor în floare

Pe vremea cînd hotărîsem ca, fără a mai începe vorbă, să ne încropim ca romancieri, un prieten, după ce citise **Oameni sărmani,** mi-a comunicat că dacă cineva s-a născut să fie scriitor, lucrul acesta se simte și la nouăsprezece ani – vîrstă pe care tocmai o depășisem –, de unde concluzia evidentă căreia, pînă la noi ordine, ne-am conformat.

Iată, însă, că nici măcar nu trebuie să străbați un prim roman ca să-l recunoști pe scriitor. Ajunge să parcurgi o scrisoare, dacă adresantul s-a numit Balzac *. Ajunge să afli cum sta el de vorbă cu valetul **său, pe nume Moi-même,** cum îi reproșa că-l

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, imprejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionate de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
a.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr	238,0	10,65	2 534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10	OLT. 35	mtr	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr	21,0	39,15	822,15
50 × 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 × 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 × 10	OLT. 65	mtr	76,2	52,70	4 015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14	20 G.	mtr	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr	62,0	33,90	2 101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5	OLT. 35	mtr	497,6	42,55	21 172,88
95 × 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 6	OLT. 55	mtr	83,6	57,80	4 832,08
114 × 7	OLT. 65	mtr	71,8	88,30	6 339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,6	127,75	7 409,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr	15,5	155,10	2 404,05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr	28,5	89,20	2 542,20
152 × 7	OLT. 45	mtr	101,4	89,20	9 04,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 × 25	19 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr	24,8	296,20	7 345,76
168 × 16	OLT. 45	mtr	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 × 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 × 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28	40 C 10	mtr	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,60
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 × 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377 × 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36,40	55 615,56
Ţevi conducte					
168 × 14	40 C 10	mtr	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 × 14	St. 4	mtr	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr	46,6	413,10	19 203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 × 7,92	OL. 52	mtr	84,7	298,56	25 288,03
620 × 8	IV. M.	mtr	12,4	351,60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 × 11,4	OLT. 65	mtr	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,23
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 × 11	W 4 541	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru ∅	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru ∅	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru ∅	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 × 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4 259,20

ORIZONT publicitate

Bare dreptunghiulare	10 x 5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12 x 4	kg.	73	48,10	3 511,30
Bare dreptunghiulare	12 x 5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30 x 5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru	4 x 0,5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru	5 x 1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70 x 10	kg.	223	56,00	12 488,00
Laminate alamă					
Țeavă alamă	7 x 0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă	10 x 1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă	12 x 1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă	20 x 2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă	30 x 2	kg.	539	46,20	24 901,80
Țeavă alamă	35 x 2	kg.	252	46,20	11 642,40
Sîrmă alamă					
Am SiLp	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp	8 mm	kg.	16	77,50	1 240,00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	60 x 5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu	∅ 5	kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele tagle si blumuri					
80 x 80	OLC. 15	kg.	6 009	2,4	14 409
160 x 160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200 x 200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200 x 200	OLC. 50	kg.	300	2,35	706
250 x 250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250 x 250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350 x 350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400 x 400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140 x 140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
∅ 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	39 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40 x 40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45 x 45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50 x 50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	6 000	3,35	16 750
56 x 56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60 x 60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70 x 70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2.61	4 690
Otel de scule aliat					
% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9566
90	C 120	kg	165	9.29	1 532,85
Otel de scule rapid					
% 10	W 3355	kg.	100	103,29	10 329
20	W 3316	kg.	200	64.32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu CNIff	7 x 1,5	m.	2 158	15.75	33 988
Cablu CNIff	7 x 2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNIff	19 x 2.5	m.	386	61 20	23 623
Cablu NSHOU	6 kw. x 3 x 35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI	4 x 1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice					
Motor ASA	1.5 x 1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor ASA	4 x 1 500 r/m	buc.	109	3640	396 760
Motor ASFM	5 x 1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor ASA	5,5 x 1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor B3	11 x 1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor MIPm	160 x 750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor M3	32 x 750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor F	533 400 x 1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robinet	Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robinet	Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robinet	Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robinet	Stas 699 2 x 350	buc.	51	3060	156 060
Cuti	carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea	plop 1.86 x 40	mc.	63	703	44 289
Cherestea	stejar netivit 1,8—5 x 50	mc.	25	953	23 825
Ferodouri	755 x 500 x 12	buc.	485	197	95 545
Ferodouri	290 x 245 x 30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale	gaze A. 800—3/4" Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale	gaze A. 800—3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi	fontă Al—3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi	obișnuite A 4—1"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	12	14,00	168,40

Holendere	zincate U2—F 331—2 1/2"	buc.	62	53,50	3689,00
Holendere	zincate PE U2—2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere	zincate U2—3"	buc.	15	64,50	967.50
Holendere	zincate ZH. U2—3"	buc.	9	97.50	877.50
Holendere	fontă U—1—3"	buc.	114	54,70	7375,80
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159.00
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788.30
Niple	dreapta 4"	buc.	47	37,00	1 739,00
Teuri	fontă B1—3"	buc.	191	44.50	8 199,50
Teuri	Zn B1—4"	buc.	4	99.20	396.80
Teuri	forță B1—4"	buc.	89	76,30	7690.70
Reducții	fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții	fontă 3"—2 1/2"	buc.	208	17,00	3536.00
Reducții	fontă 4"—3"	buc.	10	28,00	280.00
Robineți	cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți					
SL.	3148	buc.	3	1 350	40 50
	1222	buc.	2	221	442
	3218	buc.	4	370	1 480
	22234 C3	buc.	7	1 215	8 505
	22238	buc.	10	1 410	14 100
	22226 K.	buc.	16	580	9 280
	6230	buc.	8	340	2 720
	6228 C3	buc.	11	405	4 455
	6322	buc.	39	480	18 720
	30230	buc.	9	500	4 500
	7312 B.	buc.	34	107	3 638
	32224	buc.	47	433	20 351
	32317	buc.	87	98	8 526
	19138 — 19283	buc.	3	131	1 048
	51230	buc.	27	320	11 340
	51420	buc.	2	1 080	2 160
	52212	buc.	246	132	32 472
	52212	buc.	78	92	7 176
	52420	buc.	8	1 800	14 400
	NU 334	buc.	4	1 805	7 220
	NU 336	buc.	4	2147	8588
	NU 412	buc.	32	172	5 504
	NU 1024	buc.	7	300	2 100
	NU 2310	buc.	102	118	12 036
	Nj 244	buc.	6	2520	15 120
	Nj 318	buc.	4	310	1 240
	Nj 2310	buc.	7	306	2 142
	NUP 230	buc.	27	643	17 361
	NUP 229	buc.	8	164	1 312
	NUP 2213	buc.	8	116	928
	NUP 2220	buc.	4	471	1 884
	Q 322	buc.	4	800	3200
	Q 217	buc.	2	240	480
	NN 3016	buc.	4	284	1 136
	9768	buc	2	15 520	31 040
	12208	buc.	2	1 944	3 888
	12209	buc.	2	1 257	2 514
	23038 BK	buc.	20	646	12 920
	23038 HC 5	buc.	14	3 105	43 470
	23056 KMB	buc.	6	3 415	20 490
	23138	buc.	3	870	2 610
	23136	buc.	2	1 222	2 444
	23132 BK	buc.	2	3 400	6 800
	23218 B	buc.	5	628	3 140
	23230	buc.	5	617	3 085
	23236 B.	buc.	4	1 325	5 300
	23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
	23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
	29272	buc.	4	6 784	27 136
	29412	buc.	18	957	16 026
	29416	buc.	5	834	4 170
	24424	buc.	2	1 600	3 200
	2038	buc.	6	3 754	22 524
	2097152	buc.	2	9000	18 000
	2097148	buc.	2	6431	12 862
	2097052	buc.	2	7858	15 716
	NA 4836	buc.	6	950	5 700
	2.411 933	buc.	2	4300	8 600
	NA 3050	buc.	2	204	408
	MAK 45	buc.	5	71	355
	NKIS 50	buc.	10	93	930
	T 411	buc.	17	11 010	187 170
	NA 4917	buc.	2	196	392
	BIK 11050	buc.	125	35	4 375
	NA 11050	buc.	125	135	16 875
	81216	buc.	6	80	480
	Ax 81/345	buc.	2	5 500	11 000
	NU 1044 C3	buc.	3	2046	138
	Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
	NU 248	buc.	6	2120	12 720
	R. 534	buc.	14	1 670	23 380
	R. 540	buc.	3	4125	12 375
	R. 549	buc.	10	2824	28 240
	NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
	NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
	WA 2518	buc.	34	430	14 620
	WA 2771	buc.	15	730	10 950
	22234	buc.	1	1 541	1 541
	22238 K.	buc.	5	2 050	10 250
	23044	buc.	2	2 900	5 020
	23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
	Ry 45/630	vuc.	17	3 610	61 370
	Ry 45/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
	23156	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din intreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de intreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

– INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI – strada Democrației 121 – cod 2000 – jud. Prahova.

In ordinea sosirii comenzilor și in funcție de cererea beneficiarilor Intreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate in condiții de ambalare și transpor corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sint de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 – Ploiești – solicitind serviciul de aprovizionare.

Așteptind viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU – VASILE BAȘA

LITERATURA ȘI ȘCOALA

Adresîndu-se unui public foarte larg, volumele **Editurii didactice și pedagogice** — „sinteze" de istoria literaturii, antologii de texte (ne)comentate, „modele" de analize literare etc. — au, de regulă, o viață de librărie efemeră (deși, rareori, tirajele scad sub 50.000 de exemplare), după cum efemeră este și prezența lor în conștiința auditoriului. Faptul se datorează — firește, deocamdată, explicația nu poate fi decît parțială — transformării lor (premeditate !) în instrumente de o temporară utilitate întru satisfacerea unor nevoi curente, școlare. Ne referim mai cu seamă la elevi, „beneficiarii" cei mai numeroși ai acestui gen de întreprinderi. Căci, avînd la îndemînă un volum în care istoria literaturii se limitează la un șir de rezumate, uneori cu palide încercări de conexare a operelor și, aproape întotdeauna, pigmentate cu observații mai mult statistice decît stilistice, majoritatea consumatorilor de literatură „în tablete" renunță ulterior la contactul direct cu opera sau, caz fericit !, dacă aceasta va fi precedat lectura volumelor în discuție, la consultarea bibliografiei aferente.

Cu un pronunțat caracter pragmatic, cărțile din categoria amintită urmează adesea cu fidelitate programele școlare, acoperind, ce-i drept, o parte din deficiențele manualelor. Ceea ce se scapă însă din vedere este faptul că predarea literaturii în școală nu constituie un scop în sine. Ea reprezintă — afirmăm, desigur, un truism — o dimensiune majoră a **educației estetice** a elevilor și nicidecum o limitare a formării lor ca receptori de literatură prin furnizarea unor rețete dinainte fabricate. Viziunea lipsită de suplețe, orgolios-veleitară, de care suferă multe dintre volume, duce la o iminentă **depersonalizare** a actului lecturii. Încercarea ambițioasă de a aborda, pe numai cîteva pagini, o operă literară astfel încît să se epuizeze **toate** posibilitățile de interpretare (sociologică, istorică, filosofică, stilistică etc.) dă naștere unor texte „critice" hibride, nesemnificative, ce derutează cititorul, introducîndu-l într-un univers unde opera trăiește prea puțin prin sine. Am ales spre ilustrare un pasaj dintr-un volum mai vechi (**Îndreptar. Limba și literatura română**, 1972), în care autorii (Augustin și Doina Macarie) „analizează" binecunoscuta poezie a lui George Coșbuc, „Mama", mărturisind inițial : **„Nu intenționăm să ne oprim asupra fiecărui grup de versuri și să înșirăm gîndurile pe care ni le sugerează ; vă lăsăm dvs. această plăcere"**, pentru ca, apoi, după consumarea gestului de generozitate, să interpreteze versul **„Nimic ... Mi s-a părut așa !"** — considerat, desigur, drept cel mai semnificativ, de vreme ce impunea perifraza care urmează : **„'Nimic' adică 'de ani de zile mi se pare că-l văd și că-l aud sosind și de ani de zile nimic, nimic'. Și, în fine, parc-o auzim spunîndu-și 'Doamne, Dumnezeule, de ce mă pedepsești ?'"** (p. 93). Aceeași poezie, de astă dată într-un alt volum (**Îndrumător pentru lectura literară**, Gh. Burcescu, C. Marinescu, I. Verdeș), suferă următoarea interpretare, dezvăluind veleitățile poetice ale autorilor : **„... pornirile dorului lui (ale poetului, n. n.) înaintează treptat și noi putem să le urmărim mersul emoționat „pe malul apei" unde se-npletesc (sic !) „cărări ce duc la moară", pentru că acolo, în fund, iată „căscioara ..."** (p. 87). Oricum, motivarea posibilității de a urmări gîndurile poetului („căscioara") este suficientă ...

Numai cu cîteva pagini înainte, în același volum, se poate citi fraza antologică de mai jos, „interpretarea" finalului binecunoscutei scrieri a lui Costache Negruzzi, **„Sobieski și românii" : „Privim peste secole imaginea regelui pe calul său împodobit după toate obiceiurile vremii, cerînd explicații cu iritare și mîndrie, unui bătrîn plăieș, rănit dar liniștit, care simte parcă din pămîntul său, din aerul Moldovei urcînd în el puteri să înfrunte încă o dată mîndria cotropitorilor, chiar dacă în asemenea momente nu mai avea decît un singur fiu, în spatele căruia (unde, de fapt, se afla unul dintre cei trei plăieși răniți, n. n.) mai simțea atîta vigoare încît să-și stăpînească durerea rănilor ..."** (p. 23). Și exemplele ar putea continua.

Încercînd „să coboare" la nivelul de înțelegere al publicului căruia i se adresează, acest gen greu definibil de exegeză literară nu face altceva decît să vulgarizeze o seamă de creații valoroase ale literaturii noastre. În adevăr, lucrările invocate pînă aici sînt mai vechi, dar tocmai uzarea atît de rapidă (în fond, este vorba de analiza unor opere perene !) constituie dovada perisabilității ce definește genul.

Atunci cînd, dimpotrivă, autorii lucrărilor de acest fel dovedesc o grijă excesivă pentru nivelul tratării, făcînd abuz de informație și neglijînd caracterul **formativ** al acțiunii lor, volumele capătă aspectul unor cursuri universitare, din care însă nu lipsesc formulările bombastice, superflue. Într-un volum, dealtfel, interesant (vezi Zaharia Macovei, Paul Magheru, Mihai Vinturache, **Analize literare pentru bacalaureat și admiterea la facultate**) întîlnim aproape la tot pasul fraze de tipul celei de mai jos, aceasta referitoare la poezia lui Ion Barbu, **„După melci" : „Este aici un sens axiologic mai general derivat din simpla întîmplare măruntă proiectată pe coordonate universale general umane, căci valoarea de simbol e cutremurătoare : o undă de fior metafizic neliniștitor al existenței supuse destinului ineluctabil, aparențelor ademenitoare și înșelătoare, magiei versului, verbului, logosului, în esență ultimă, care e capabil să trezească la viață, care exprimă conținutul ei și ne prelungește asemeni vieții prin căderea de vocale și consoane în abisul timpului"** (p. 266).

În ultimii ani, tot mai multe edituri („Albatros", „Eminescu", „Ion Creangă") au inclus în planurile lor asemenea lucrări care, încă o dată, avînd în vedere destinația, sînt **necesare** și **pot fi** utile. Cu o condiție însă : calitatea ! Or, schimbarea editurii nu a coincis întotdeauna cu o modificare a opticii.

Cărțile amintite în rîndurile de mai sus depășesc în mod evident limitele „genului" despre care vorbeam la început. Concluziile se impun de la sine : o pagină de critică bună valorează uneori, pentru formarea viitorilor receptori de literatură, incomparabil mai mult decît un întreg volum de analize și sinteze „model", ca să nu mai vorbim de întîietatea contactului cu opera.

CARMEN ODANGIU

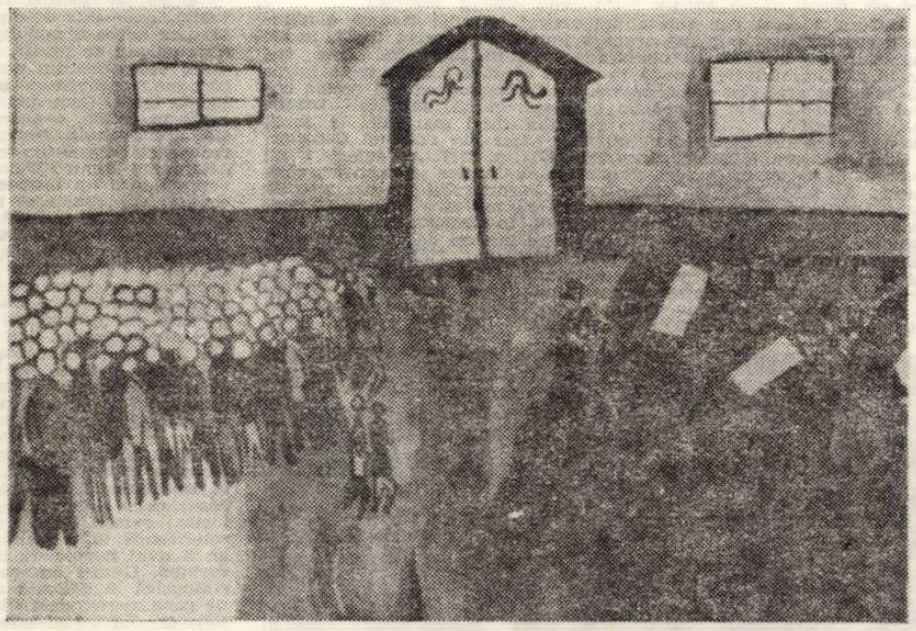

DANIELA CIOSA — clasa a VI-a C — Școala generală 19 : „Hai la lupta cea mare"

În numărul viitor al revistei noastre, Institutul Politehnic „Traian Vuia" din Timișoara ANUNȚĂ CONCURS DE ADMITERE PENTRU ANUL UNIVERSITAR 1978—1979.

TELEGRAMĂ

Tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU,

Secretar general al Partidului Comunist Român
BUCUREȘTI

Reîntoarcerea Dumneavoastră în Patrie, după marea călătorie pe care ați întreprins-o în cinci țări prietene din Orient, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU și cu alți tovarăși din conducerea partidului, ne oferă prilejul de a vă exprima încăodată, alături de întregul popor, sentimentele noastre de puternică bucurie, înaltă stimă și recunoștință pentru neobosita și exemplara Dumneavoastră activitate, menită să contribuie la necontenita creștere a prestigiului României în lume, la opera de profundă umanitate și de inestimabile semnificații pentru înfăptuirea păcii, înțelegerii și colaborării între toate națiunile lumii.

Primirea Dumneavoastră de către marele popor al Chinei, de o amploare și de o strălucire fără precedent, discuțiile rodnice, înțelegerile încheiate în toate țările vizitate, relevează înaltul Dumneavoastră prestigiu de conducător încercat și înțelept, rolul recunoscut al poporului nostru în efortul lumii contemporane de a asigura pacea planetei, de a înainta pe calea civilizației, progresului și bunăstării.

Scriitorii din Asociația noastră, români, germani, maghiari și sîrbi sînt fericiți să vă poată exprima mîndria și recunoștința lor pentru tot ceea ce înfăptuiți, în fruntea Partidului Comunist Român și a patriei socialiste, pentru prosperitatea și fericirea poporului nostru, întotdeauna dornic, de-a lungul istoriei sale multimilenare, să trăiască în pace și înțelegere cu toate națiunile lumii.

COMITETUL ASOCIAȚIEI SCRIITORILOR DIN TIMIȘOARA

Adunare evocatoare

Marți a avut loc la Casa tineretului din Timișoara o adunare dedicată aniversării a 130 de ani de la Revoluția burghezo-democratică din 1848 și a trei decenii de la înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție în țara noastră, în prezența unor activiști de partid și de stat, reprezentanți ai organizațiilor de masă și obștești, vechi militanți ai mișcării noastre muncitorești și comuniste, veterani de război, muncitori, tehnicieni și ingineri, oameni ai muncii români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, ofițeri, studenți, elevi.

Adunarea a fost deschisă de tovarășul Radu Bălan, prim-secretar al Comitetului municipal de partid Timișoara, președintele Consiliului popular municipal.

Despre semnificația celor două mari evenimente din viața poporului nostru, despre alte importante momente din istoria patriei, despre realizările și împlinirea unor străvechi deziderate a vorbit tovarășul Mihai Telescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Timiș al Partidului Comunist Român, președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean.

Aceste două evenimente, a arătat vorbitorul, atît de puternic întipărite în drumul nostru înainte, sînt sărbătorite în contextul unui inegalabil pînă acum avînt creator al tuturor oamenilor muncii, care dau viață hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale, Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Aceste evenimente ne prilejuiesc evocarea glorioasei istorii a poporului român, a continuității noastre milenare și permanenței pe aceste meleaguri, atît de încercate de luptele împotriva asupritorilor străini, întru dobîndirea libertății sociale și naționale și transformarea revoluționară a societății. Vorbitorul a subliniat faptul că Revoluția de la 1848 a avut în țările române cauze proprii, decurgînd din realitățile proprii. Românii bănățeni și-au adus și ei contribuția ; poziția lor a fost exprimată ferm la întrunirea din 4/16 martie și la marea adunare populară din 15/27 iunie de pe Cîmpul Libertății din Lugoj.

11 iunie 1948 a însemnat smulgerea, pe cale revoluționară, din mîinile claselor exploatatoare a principalelor mijloace de producție, eveniment la care au participat activ și oamenii muncii din județul nostru, care s-au angajat să apere și să dezvolte continuu această măreață cucerire revoluționară care a creat baza puterii economice a clasei muncitoare din România.

Vorbitorul s-a referit pe larg la politica externă a partidului și statului nostru, elaborată magistral de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la marele prestigiu de care se bucură patria noastră peste hotare.

Într-o atmosferă de puternic entuziasm și vibrantă manifestare a patriotismului socialist, participanții la adunare au adresat o TELEGRAMĂ COMITETULUI CENTRAL AL P.C.R., tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, în care se spune, între altele :

„Vă asigurăm, mult iubite și stimate tovarășe Ceaușescu, că oamenii muncii timișeni, fără deosebire de naționalitate, strîns uniți în jurul partidului, al dumneavoastră personal, vor acționa și de acum înainte cu pasiune revoluționară și înalt spirit de răspundere, amplificînd neîncetat contribuția județului la creșterea bunăstării poporului, la progresul și prosperitatea scumpei noastre patrii — Republica Socialistă România".

*

În încheiere a avut loc un amplu program cultural-artistic dedicat acestor evenimente. Realizatori, cele mai valoroase colective artistice profesioniste și amatoare.

ORIZONT

O fructuoasă consfătuire

În zilele de 26—27 mai a.c., la sediul redacțiilor ziarelor locale din Timișoara a avut loc o consfătuire de lucru, la care au participat reprezentanți ai presei din 14 județe ale țării, ca și reprezentanți ai presei centrale. Consfătuirea a fost organizată de Consiliul ziariștilor, în colaborare cu Sindicatul ziariștilor din Timișoara și s-a axat pe tema Direcții de acțiune și modalități publicistice pentru creșterea contribuției presei locale la însușirea și traducerea în viață de către masele largi de oameni ai muncii a concepției Partidului Comunist Român, a ideilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind transformarea actualului cincinal în cincinalul afirmării plenare a revoluției tehnico-științifice în România. Pe această temă au fost prezentate un număr de 6 referate care au analizat diferite aspecte ale tematicii,

În expunerea făcută la începutul consfătuirii, tovarășul Mihai Telescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean al P.C.R., a prezentat dinamica dezvoltării județului în ansamblul economiei naționale, preocupările organelor și organizațiilor de partid din județ, în scopul de a organiza și a mobiliza activitatea oamenilor muncii în modul cel mai optim spre realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională a partidului. De asemenea, vorbitorul a prezentat problemele cercetării științifice, măsurile și soluțiile menite să ducă la adîncirea integrării cercetării și producției atît în sfera industriei cît și în agricultură, relevînd caracterul științific și integrator al activității conducerii procesului de dezvoltare economică și socială.

Prezentînd realizările județului Timiș, ca și aspectele în sfera cărora trebuie acționat într-un mod creator, tovarășul Mihai Telescu a subliniat rolul activ al presei județene în generalizarea experiențelor și inițiativelor valoroase, contribuția acesteia la dezvoltarea activității de cercetare tehnico-științifică, capacitatea ei de a stimula și întreține, la nivel de masă, interesul și pasiunea pentru inițiativa înnoitoare, legată cu precădere de găsirea soluțiilor cu finalitate practică.

Referatele prezentate, ca și dezbaterile care au urmat, au prilejuit un real schimb de idei și de experiență.

Vizitele care au urmat în întreprinderi timișorene moderne sau în unități agricole de frunte, ca și filmul documentar despre I.S.C.I.P. Beregsău, au completat acest schimb de experiență, contribuind la ridicarea nivelului profesional al participanților.

V. V.

Dorel Sibii

Cum am găsit-o pe Ileana Cosînzeana

Ducînd degetul la timplă, nu la nas cum se mai intimplă, incercați să vă amintiți povestea aia, cind Baba Cotoroanța (mînca-o-r Gaia!) a răpit-o pe Ileana Cosînzeana și numai Făt-Frumos a găsit-o.

Dar, uite, că din nou a fost răpită, de Baba nesuferită. Insă de astă dată, de noi a fost salvată. Peripețiile, dacă vreți să le aflați, n-aveți decit să ascultați.

Pentru că o iubim, ne-am hotărit să pornim spre cele nouă lunci, ca voinicul, atunci. Să țineți insă cont că patru din cei opt eram in grupa mică și ne era destul de frică. In loc de cal năzdrăvan, am incălecat pe trotineta lui Bogdan...

Și, ajungind noi la prima luncă, iată un iepuraș cu o poruncă:

— Veți trece printr-un riu, cu frișcă pină la briu! Cine își va băga în el un degețel, pe loc se va preface in purcel!

Nu era vorba de un purcel adevărat, ci de unul de ciocolată, bun de mincat. Astfel, puteam nimeri in burta altor copii. Dar noi știam că este o probă, pe care trebuia s-o trecem fără vorbă. Așa că ne-am abținut, chiar dacă frișca ne-am dorit-o mult. Și de la cel mai mic pină la cel mai mare, am trecut această primă încercare.

La a doua luncă, din nou iepurașul, cu altă poruncă:

— Veți merge două pagini din poveste printr-o zăpușeală cum alta nu este!

Nu era ușor, ținind seama că trotineta n-avea motor. Și, vai, nu apăru nici un tramvai. Și nici o broască țestoasă mai mare, să ne urcăm la ea in spinare. Ba, la un moment dat, Rodica dorea să se întoarcă la mămica. Noroc cu Nicoleta, care i-a promis că o va plimba cu bicicleta.

La a treia luncă, lucrurile se incurcă. Pentru că nu era nici un imaș, nu a mai apărut cunoscutul iepuraș. In schimb, dintr-un copac tare gros, ce avea o ușă, apăru o mătușă. Semăna cu mătușa lui Ionită, un băiat rău, de la altă grădiniță. Ea cerea să-i spunem cite o poezie, sau chiar două, dacă se știe. Și pentru că Laura s-a împotmolit, am folosit un șiretlic. Ne-am pornit pe aplaudat, chiar dacă poezia nu s-a terminat. Pe semne că era surdă bătrinica, din moment ce nu ne-a mai spus nimica.

Lunca a patra și a cincea a fost „floare la ureche". Ne-am dovedit niște șmecheri fără pereche. Am intors două pagini dintr-o dată, scăpind de balaurul care și acum ne așteaptă.

La a șasea luncă, pentru că au obosit, Mihaela și Dănuț au adormit. Și pentru a nu fi prea puțini, ne-am apucat să strigăm: „Uite un urs!". Speriați peste măsură, cei doi au sărit în picioare. Așa am reușit să ne regrupăm și să mergem in continuare. Pină cind, ajungind pe o vale, intilnirăm o lăcustă, care ronțăia tot ce intilnea în cale. Vă spun drept că ne-a fost grozav de frică. Lăcusta nu era tocmai pitică. Era cam cit un carusel și, dacă nu avea picioarele îndoite, precis ajungea pină la cer. S-a ivit atunci și Baba Cotoroanța. Noi ne-am ascuns într-o vizuină de vulpe, plecată cine știe pe unde. S-a încins o bătălie pe viață și pe moarte, care a durat patru pagini de carte. Lăcusta, cu picioare lungi, a sărit peste cinci lunci, aterizind dincolo de copertă, într-o tigaie pentru omletă. Pină la urmă, am ajuns la Ileana Cosînzeana conduși de o floare. Mare ne-a fost surpriza cind am văzut că semăna leit cu tovarășa educatoare.

TIBERIU SIMINA — clasa a VI-a — Școala generală 2 Timișoara : „Luptătorii"

Vasile Versavia

CINE...
Pentru Corina

— Cine-aleargă prin livezi
și-l auzi fără să-l vezi?
Cine mișcă prunul, mărul
și imi strică mie părul?
— Il cunoaște tot pămintul!
este vintul, este vintul!

VIS CU COPII

Nostalgic poate ca și-acum
mai răsfoiesc un blind album...
Unde s-au dus acei copii
din vechile fotografii?
Mă intrebam mutat in vis,
trecutu-n mine s-a deschis
și imprejurul meu atunci
a răsărit un pilc de prunci:
se-asemănau atit de bine
și toți se-asemănau cu mine;
desculț și scump unul din ei
ducea la iarbă cițiva miei,
un altul, ca-ntr-o toamnă pală,
mergea intii și-ntii la școală
și unul flutura sub cer
cravata lui de pionier...

S-au strins in preajmă mulți copii,
unii nici n-au fotografii,
erau copii cu trupul pur,
priveau rizind un om matur,
se-asemănau atit de bine
unii cu alții și cu mine...
Unde s-au dus acești copii
din vechile fotografii?

GHICITORI

1

E țepos. Și e isteț.
Pare rupt dintr-un mistreț.
(ARICIUL)

2

Arțăgos. Gata de sfadă
și din gușă, și din coadă;
bun de gură ca olteanu',
mindru cum îi bănățeanu'.
(CURCANUL)

3

Blind, greoi și fără vină
se sculptează în slănină.
(PORCUL)

4

Niciodată n-am văzut
lut mai strămutat din lut.
(FLOAREA)

5

Cind e soare, cind e lună,
ce-i real naște-o minciună.
(UMBRA)

Șerban Foarță

Istoriile unui matroz întors de pe Planeta Roz

Cind fulgeră, se pare că ni se face-o poză
de pe Planeta Roză,
pe care toate cele nu au cum să nu fie
film și fotografie,
căci nu se nasc, pe-acolo, copii, nici
se-nfiază,
ci se fotografiază...
...Copiii-s fotocopia copiilor de-aici
fotografiați de mici,
fetițelor (ca tine) fiindu-le mărită,
pină ce se mărită,
treptat, fotografia... In prima,-ai moț cu
fundă
și rochie de nuntă,
in ultima... Dar, astăzi, văd că respiri o
poză
in care e o roză!
Să-ți mai aduc vre-o două de pe Planeta
Roză.

Pe-acolo-s tot atitea ateliere foto
ca, pe la noi, tarabe și jucători la loto;
numai că nici-un loz
nu pierde, niciodată, pe Continetul Roz!
Iți trebuie o carte (pe care n-o posezi)?
Ajunge s-o pozezi...
...Și-o minge? Uite mingea;
adună-ți clasa a V-a
și fă-mi, cam pe la patru,
și mie, loc în cadru...
...Așa că, pe acolo, bunici, tați, mame,
fii
mănincă, dorm, visează și sunt fotografii:
„El să fotografie,
tu să fotografii...".

Eu am ajuns acolo călare pe-o ghiulea,
cu toate mai că-mi vine a crede că și ea
era fotografia unei ghiulele ce
era să se inece, nici eu nu știu de ce,
dar era gata-gata...
Cum să mai stai pe punte,
cind marea e-n furtună și-s valuri cit un
munte
și-n valuri e ghiuleaua?...
Pe care sar s-o scap;
fără să-mi treacă mie prin prostul meu
de cap
că fulgera fiindcă mi se făcea o poză
('n mărime naturală) de pe Planeta Roză!

Ați înțeles că nu știu nici eu de cine-i
proza
aceasta;
mai rămînea,-ntr-acestea, ca,-n lipsă de
teren,
să ne mutăm de-a valma-ntr-un hal de
zgirie-tren
(și-atunci, adio mare și viață de matroz!).

Cind, spre norocul nostru, război, culorii
Roz,
i-au declarat Albaștrii.
mai degrabă, cred că o scrie poza...
...Căci, pină una-alta, nici nu aveam
figură.
Era-ntuneric beznă ca-ntr-o (închisă) gură.
Și mai era pe-acolo, pesemne ca să fie,
și-un Spin ce se dăduse drept o fotografie
de a lui Harap Alb...
...Se stinse becul roșu; se-aprinse becul
alb;
ca, iarăși, să se-aprindă cel cu lumină
roșie...
...Și se făcu de-odată răcoare ca-ntr-o
roșie,
ca intr-o paradaisă,
ori ca intr-o tomată:
una a-u-to-ma-tă...
...Și mă spălară-n baia
de-argint, că, vorba aia,
nu mă slăbiră pină n-am fost piele și os;
cind, străveziu la carne și colorat pe dos,
ca-n Harap Alb,
răbdarea pierzindu-mi-o,
așa
cum mă găseam acolo, incălecai pe-o șa
(cu toate că, în viață, de felul meu
matroz)
și o pornii aiurea prin cadrul Țării Roz.

Nici nu ieșisem bine din aparat, că
domnii
„zimbiți-vă-rog", in juru-mi, se și-mbulzesc,
ca somnii
la undiță... Și mutra mi-apare peste tot;
devine, — adică, omni-
prezentă...
Vai, mi-e frică și-acum, de nu mai pot:
eram fotografie, și n-aș fi vrut să fim
ciți intră intr-un film!

Se și zvonise, însă, cum că-n hotarul roz
dublat ar fi tot omul de-o umbră de
matroz...
...Era tirziu, de-acuma, să fac economie
de mutra mea,-nmulțită cu-o sută,-apoi
cu-o mie;
Altminterea, știu aștrii
ce ne-ar fi pățit pielea... Cit despre voi,
nu cred
că știți ce-i cu Albaștrii...

...Ei sunt un trib secret,
de care-am dat odată, trecind printr-o
vedere
(sătul de lumea multă și lunga mea ședere
in capitala roză...)
Și iată-mă pe partea
cea nevăzută-a stelei (căci aștrii, ca și
cartea
poștală,-au două fețe; și, dintre ele,
una
rămine-n intuneric... Așa e și cu
Luna...)
...Ei bine, de pe partea aceea nu se vede
Pămintul (nostru) verde;
intr-astfel că Albaștrii nu au cum să nu fie
lipsiți de toate cele: istorie, geografie
și altele...
De care, pe dulcea lui elipsă,
nu duce nic-o lipsă
vecinul,-Roz (făr' numai la vreme de
eclipsă);
pe cestălalt, pe-Albastru, mințindu-l (cred
și eu!)
cu-o palidă răscopie, cu vre-un răscopt
clișeu,
ba chiar cu cite-o rablă de aparat cu
boxă:
mă rog, și el, ca unul ce-și zice mai cu
doxă!...
...Aceasta, pnă-n ziua cind, sau că uită
unii
să mintă,
sau că ceilalți se-mpotrivesc
minciunii...
...Așa-ncepu Războiu-ntre cele Două
Poze!
Ne-au luat pe toți la oaste, căci nu stăteau
pe roze.

Dacă, la noi, războiu-i cu singe și cu fiere,
la ei, soldații luptă prin fotografiere:
fotografia unui dușman cu fața suptă
e ruptă-n bucățele, iar el e scos din luptă;
cind ți se-mpuținează băieții, ceri o poză
mai mult de la tot omul de pe Planeta
Roză,
războiul fi'nd pe-acolo (noroade nu prea
culte!)
un joc de-a cine-face-fotografii-mai-
multe...

...Dar astăi, că e pace
și facem ce ne place,
eu zic să ne rămînem in Biblioteca roz,
să mai citim, din cartea bătrinului matroz,
o proză (or o poză)
despre Planeta Roză...
...De nu ne-a furat somnul acestor moi
fotolii,
în mare taină roase de-un roi de fotomolii.

sadoveniana

LIZUCA

Intr-un succint dar substanțial articol intitulat **Despre diminutivele românești** și publicat acum o jumătate de secol (1929), Sextil Pușcariu face următoarea observație: „E un lucru îndeobște cunoscut că diminutivele abundă în graiul copiilor. Cei ce le-au introdus în acest grai sînt părinții. Am auzit o mamă care-și scălda copilul zicîndu-i: „hai să spălăm **bărbiuța, gurița, obrăjiorii, frunticica, ochișorii...** Toate părțile corpului fiind mai mici la copil, este firesc ca ele să fie diminutivate" (citez din volumul **Cercetări și studii**, Editura Minerva, București, 1974, p. 299). Aș adăuga: nu e vorba, în asemenea cazuri, de simple diminutive „obiective", căci, dincolo de text, mijește, din partea vorbitorului matur, intenția „parodiei" și a complicității, realizată cu mijloace lingvistice viclean-persuasive. Chiar Pușcariu afirmă, în același articol: „Pretutindeni părinții cred că vor fi mai bine înțeleși de copiii lor dacă transpun lucrurile în proporții mai mici" (ib.). Búbico al lui Caragiale este, și el, împresurat cu răsfățuri și alintături similare, numai că „mamița" se detașează, vorbind despre sine, ca și despre obiectul tandreței sale, la persoana a III-a: „— Să-i dea mama **băiețelului zăhărel?... Búbico! Bubi!!! Băiețelul** scoate capul

BOSA LUCI — clasa a VI-a — Școala generală Giroc : „Deținutul"

cu **panglicuțe...**". Ce e drept, puțin mai tirziu, **băiețelul** devine **băiat**, în schimb mama, ca să fie mai bine înțeleasă, se autorăsfață: „— Să-i dea **mamițica lăptic** băiatului?" Evident, stînd de povești cu copiii, oamenii în toată firea simt nevoia „copilăririi". Reflexul lingvistic al acestei atitudini îl aflăm în profuzia diminutivelor.

Descriind „coliba împistrită" din basmul **Călin (File din poveste)**, unde fata de-mpărat — urgisită și izgonită de taică-său, craiul „cu barba-n noduri, ca și călți cînd nu-i perii" — avea „să nasc-un pui de prinț", Eminescu „redimensionează", la proporții reduse, obiectele, din perspectiva „copilașului celui isteț", care, cu cărbune, zugrăvise pe pereți **„Purceluși** cu coada sfredel și cu bețe-n loc de labă / Cum mai bine i se șade unui **purceluș** de treabă. Este, acolo în colibă, o **policioară**, iar în candelă arde o lumină **cît un sîmbure de mac**. De data aceasta ideea de diminutiv nu se mai realizează prin sufixare, ci prin comparația cu un obiect infim!... Alternanța diminutivelor propriu-zise cu comparații de acest gen conferă încă un farmec măiestrit lucratei descrieri a **focului**, la începutul capitolului al III-lea — **Popas la apa Moldovei** — din romanul **Nicoară Potcoavă**. Iată cum se înfiripă, deci, **focul-copil** și cum crește el de năprasnă: „Mai întîi s-a întîmplat minunea care bucură pe călătorii singuratici de mii și mii de ani. Dintr-o bucată de criță **cît degetul cel mic** și dintr-o zburătură de cremene neagră, Caraiman a prins o **scînteuță** într-un **firișor** de iască, și cu acea **scînteuță**, mult **mai mică decît semincioara de mac**, c-un meșteșug pe care puțini muritori îl cunosc, a aprins **focușor slăbuț** din cîteva vreascuri **mărunte** și mușchi uscat, după care au izbucnit limbile de aur ale pojarului, cel dintîi Dumnezeu al oamenilor" (XVIII 30—31).

Dintre „copiii" lui Sadoveanu, neuitată rămîne **Lizuca** cea năstrușnică, străbătînd, însoțită de cînele Patrocle („E cam **obrăznicuț** dumnealui..."), acel rai al pruncilor care se cheamă **Dumbrava minunată**. Portretul ei se încheagă și își taie contururi nete, la aceasta contribuind, cum este firesc, alaiul diminutivelor:

„Era o **fetiță mărunțică**, însă voinică și plinuță. **Rochița** de doc albastru stătea strîmbă și în chip cu totul nepermis pe **trupușorul** ei. **Botinuțele** îi erau pline de colb și cu **șireturile** desfăcute. Colțunii căzuseră și arătau niște **piciorușe** pîrlite **de soare**, cu genunchii nu tocmai curați. Capu-i era foarte scurt tuns, băiețește, și arăta în rotunzimea lui felurite bulbucături neregulate. **Năsușoru-i** mititel ar fi avut nevoie de batistă, lucru pe care-l dovedeau și mînicile **rochiței**. Gura-i era cam mare și obrajii prea roșii. Nu era deloc **frumușică** și delicată duduia **Lizuca**. Numai ochii căprii, umbriți de gene negre, aveau în ei cîte-o **mică floare de lumină**" (VII 496—497). Cățelul însuși este agrăit într-un asemenea limbaj: „— Aicea-i foarte bine, Patrocle, grăi **fetița** cuibărindu-se. Văd că este saltea și **pernuță** de mușchi. Mă învălesc cu **paltonașul** și-mi pun bereta-n cap și pot dormi împărătește. **Uite, este loc și pentru tine**" (X 509). Obiecte și făpturi mărunte populează și mișună în această țară în miniatură, a tuturor minunilor: **„Domnița** făcu semn cu **vărguța-i subțirică**. Unul din **prichindeii cărunți** se ridică și trase de la brîu un **ciocănel** de argint. Apoi alese cu grabă un **clopoțel** cu pai înalt și, așezînd în cupa florii un **licurici**, porni repede cu **făcloara** aceea spre rîpa pîrăului. **Luminița** luci în negura văii, apoi sui coasta dimpotrivă. Apărea și dispărea printre tufișuri. Dumbrava parcă înghețase în tăcere, ca într-un cristal" (X 521).

... Scriu aceste rînduri cu gîndul la ziua tuturor **Lizucelor** și **Jderuților** de pe întregul cuprins al țării...

G. I. TOHĂNEANU

Vine circul, pleacă circul

Andrei Ujică

In noiembrie a plouat săptămîni intregi și n-a trecut nimeni pe stradă.

Imi petreceam vremea la fereastră privind șiroaiele de apă. La gară trenul oprea cu vagoane ude și gara e la capătul străzii și trenul pleca. Nu urca și nu cobora nimeni.

Era cald în casă și mirosea a lemn. Dimineața, dormeam pină tirziu de tot și ploua mereu. După-masa și seara cintam la pian. Casa mare era caldă și goală și lumina puțină era cenușie. Ploua mereu mărunt și rece, picăturile se prelingeau pe geam și afară pomii fără frunze și drumul și casele erau ude.

Circul a venit intr-o vineri după-masă cu vagoanele colorate trase de cai obosiți. Artiștii au ridicat cortul in piață. La capătul celălalt al străzii era parcul cu gard de fier. Ploua mereu și geamurile erau ude și era cald in casă și eu cintam la pian sau priveam pe fereastră.

In noiembrie nu umblă nimeni pe stradă.

In piață, cortul era peticit și avea la intrare o firmă cu becuri colorate. Au lipit peste tot in oraș afișe cu numele circului, afișe mari pe care le dezlipea ploaia. ARTIȘTI! ANIMALE! SENZAȚII! Un clown cu haine pestrițe umbla pe străzi și bătea într-o tobă. Clownul cu haine pestrițe mergea pe ploaie și bătea in toba vopsită in carouri albe și roșii anunțind spectacolele.

Pentru copii la patru după masa; iar pentru adulți, seara la ceasurile opt. In săptămina cit a stat circul in oraș a tot plouat și a plouat și in săptămînile dinaintea venirii lui și nici după ce-a plecat nu s-a oprit ploaia.

In fiecare zi il vedeam pe clown. Trecea la amiază pe strada noastră. Anunța matineele și reprezentațiile de seară și citea programul. Nu mergea nimeni la spectacol. Băncile rămineau goale. La intrare casa de bilete era deschisă toată ziua și nu venea nimeni.

Cu toate acestea spectacolele se țineau. După-masa era matineu pentru copii și spectacolul pentru adulți incepea seara la opt. Măscăricii făceau tumbe în arenă sau prezentau dresuri cu ciini. Un scamator cocoșat își golea fracul descusut la subțiori și ar fi hipnotizat spectatorii care s-ar fi prezentat voluntar.

După pauză aduceau o cușcă mare de tot unde imblinzitorul își băga capul in gura leului orb și bătrin și aștepta aplauze.

Circul avea un singur leu. O acrobată făcea un triplu-salt și după aceea cobora in arenă. Ar fi cules florile aruncate de spectatori.

Circul dădea in fiecare zi două spectacole la care nu mergea nimeni. In noiembrie nu iese nimeni din casă și plouă fără oprire.

In oraș era liniște. Nu se auzea decît ploaia și prin perdea vedeam strada cu asfaltul lucios.

Duminica, preotul care locuia in curtea bisericii trăgea clopotele pentru slujbă. Nu mergea nimeni la slujbă.

In noiembrie plouă in oraș și nimeni nu mergea niciunde. La gară trenul oprește de trei ori pe zi.

Citeam sau priveam pe fereastră sau cintam la pian și afară ploua fără să se oprească cu același zgomot.

La un capăt al străzii era gara și la celălalt parcul, cu gard de fier și cu copaci fără frunze, în care e o fintină țișnitoare cu ingeri din piatră cenușie ce țin un corn in mină, din care curge vara un fir de apă. Fintina avea un bazin care se umpluse din cauza ploii și se revărsase.

Cinam singur ascultind orchestra circului din piață la spectacolul de seară. In afară de clopotele bisericii, duminica, și de marșurile de la circ nu se auzea nici un zgomot in oraș. Doar ploaia care cădea fără întrerupere și trenurile cind opreau la gară.

Afișele de pe ziduri care anunțau programul reprezentațiilor se dezlipiseră. ARTIȘTI! ANIMALE! SENZAȚII!

Clownul trecea in fiecare zi pe stradă și bătea toba.

Seara in piață se aprindeau luminile și firma cu becuri colorate pe care era scris numele circului.

Nu venea nimeni și totuși spectacolul de seară incepea la ora opt fără spectatori și fără incasări. O femeie cu dres lucitor călărea in picioare pe un cal alb care alerga in jurul arenei. La unsprezece reprezentația se termina.

Orchestra intona marșul de triumf și directorul stingea firma și șiragurile de becuri întinse de-a lungul corzilor cortului pe dinafară și-și chema casierul să socotească veniturile.

Bătrinul care vindea bilete făcea casa așa cum i se poruncise. In nici o zi n-au fost incasări. In oraș ploua și uneori bătea vintul. Artiștii dădeau două reprezentații pe zi cu circul gol.

Nu veneau nici măcar copiii care mănincă vara inghețată așezați pe bordura bazinului de la fintina din parc și vorbesc despre girafe și elefanți. Omul care mergea cu o bicicletă nichelată pe sirmă și transpira de fiecare dată cind făcea asta, in timp ce orchestra cinta un vals italienesc despre mare și porturi, ieșea ultimul după ce mătura manejul, fugea pe ploaie îmbrăcat în costumul lui din flanelă albă, strins pe corp, pină la vagonul in care locuia, urca treptele de lemn, intra și se vira dirdiind în pat.

Ploua cu același zgomot neintrerupt și eu priveam pe fereastră in stradă. Auzeam trenurile care opreau și știam că de fiecare dată șeful de gară și soția și fata lui coboară, se aliniază pe peron și așteaptă personalul care vine cu vagoane ude.

Bătrinul salută cu mina la chipiul din stofă roșie cu cozoroc lăcuit și femeile fac o reverență in rochiile de atlas verde largi și lungi pină la pămint, trenul pleacă cu vagoanele ude și cu ferestrele luminate seara și nu cobora nimeni.

In ultima zi a șederii circului in oraș, clownul a umblat toată dimineața răpăind toba și anunțind spectacolul de adio. Numerele speciale și surprizele păstrate intenționat pentru această ultimă seară erau deosebit de atractive. Tot orașul a așteptat cu nerăbdare să treacă după-masa.

Seara, la ceasurile opt, din piață s-au auzit acordurile de salut ale orchestrei și toți oamenii au alergat la ferestre, au stins luminile in casă și-au ascultat.

Afară ploua, orașul era ud de mai multe săptămîni și în parc bazinul fintinii țișnitoare se revarsa.

Stătea la fereastră și familia șefului de gară și toți ceilalți orășeni. La circ spectacolul s-a ținut cu băncile goale.

Doar bătrinul care vindea bilete și-a cumpărat din economiile pe care le făcuse mult timp un tichet roz pentru fotoliile de pluș din primul rind și a venit într-un frac pe care-l mai avea de cind fusese artist. Și-a pus jobenul pe bordură. Lumea stătea la geam.

Spectacolul a ținut cu o oră mai mult, pină la douăsprezece și nimeni în oraș nu s-a mișcat de la locul lui.

Tinerii dansau prin saloane din cind in cind după valsul italienesc.

Acrobata a făcut triplul-saltul și bătrinul din primul fotoliu a aplaudat-o. Ea i-a mulțumit și i-a trimis sărutări.

Dresorul s-a plimbat in jurul cuștii călare pe leul orb și bătrîn și scamatorul a tăiat în două cu ferestrăul o femeie și după aceea a lipit-o la loc. Orchestra a cintat de trei ori valsul italienesc, în rest, s-au auzit marșuri.

Don Pascanzzio dirija. La miezul nopții s-a terminat totul, în oraș oamenii s-au ridicat de la ferestre și au mers la culcare.

* * *

Dimineața in afară de ploaie nu s-a auzit nimic in oraș.

La prinz circul a plecat cu vagoanele colorate și cu artiștii și cu animalele și piața a rămas pustie. In parcul cu copaci negri și cu fintina care se revărsase, in mijloc, frunzele veștede de pe jos începuseră să putrezească.

Ploua la fel, fără întrerupere și cu același zgomot.

Am dat la o parte perdeaua albă și m-am așezat să cint la pian și să privesc pe fereastră.

BALOG ILDICO — clasa a VI-a — Timișoara : „La Grivița"

George Suru

IARBA

„Desigur, a spus Thor, totul începe de la iarbă, de la populația verde și nepieritoare intinsă peste lume ca o salbă.
Odată cu iarba poți fi peste tot în aceeași secundă, dacă ea te iubește și vrea să te ascundă.
Iarba este stăpina dintotdeauna și trebuie doar să-i intinzi mina...
Iarba e un călător neobosit
Și nu își rupe sandalele-n nisip,
Iarba e o luntre nevăzută,
E un balon pentru cine o sărută,
Și mai are puterea tămăduitoare
De a desface orișice zăvoare...
Și acum eu vreau ca toate tainele să le dezleg, mă lasă, iarbă frumoasă, ca prietenă dragă să te aleg...".
Iarba s-a aplecat pentru înțelegere
Și rugina s-a pus peste secere,

Iarba a îngenuncheat pentru sărut
Și Thor s-a făcut nevăzut.

S-a intors inspre seară
Și era in ochi numai primăvară.

Aducea din Africa un vulcan puțin stins
Pe care l-a pus bunicului in paltonul nins.

Pentru tata, din Noua-Guinee,
Aducea sfoară pentru zmeie.

Pentru mama, din îndepărtatul Nord,
Aducea inghețată dintr-un fiord.

Pentru bunica aducea, din Japonia,
O grădină în care dansează magnolia.

Din America de Sud aducea un condor,
L-a ascuns in podele și Mihail are
Un covor zburător!

Pentru sine și-a adus, din cascada Niagara,
Un curcubeu pentru toată vara...

televiziune

DUMINICĂ, 4 iunie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Don Quijotte. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,30 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins: pagini de umor, schițe satirice, numere de circ, desene animate, vedete ale cintecului, balet modern și muzică ușoară. 14,30 Campionatul Mondial de fotbal. Spania — Austria. 16,00 Daciada. Reportaj filmat de la marea competiție națională. 16,15 Premieră... la fanfară. 17,00 Copiii din 1978. 17,20 Nigeria — simbolurile dezvoltării. 17,40 Film serial. Linia maritimă Onedin. 18,30 30 de ani de la naționalizare. Dacia XXX. 18,50 1001 de seri. 19,00 Telejurnal. 19,30 Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Populară Chineză. 20,45 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Constanța. 21,45 Telejurnal. 21,55 Film artistic. Cuibul salamandrelor. Premieră TV. Producție a Casei de filme nr. 5.

LUNI 5 iunie

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Danemarca — cele patru anotimpuri. Film documentar. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Democrată Coreeană. 21,00 11 iunie 1948 — 11 iunie 1978. 30 de ani de industrializare socialistă. 21,25 Cintarea României. Etapa a II-a a Festivalului național. 21,40 Roman-foileton. Familia Palliser. 22,35 Telejurnal.

MARȚI, 6 iunie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (rel.). 11,00 In alb și negru. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă engleză. 17,00 Imagini din Suedia. 17,30 Telecronica pentru pionieri. 17,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 18,20 Muncitorești elanuri încununează țara. Emisiune de versuri. 18,40 Campionatul Mondial de fotbal. Italia — Ungaria. In pauză: 1001 de seri. 20,30 Telejurnal. 21,00 Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Socialistă Vietnam. 21,45 La ordinea zilei în economie. 21,55 130 de ani de la Revoluția din 1848. Spectacol TV. 22,45 Telejurnal. 22,55 Campionatul Mondial de fotbal. Mexic — R.F.G.

MIERCURI, 7 iunie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Studio liric '78 (rel.). 10,45 Revoluția din 1848. 16,00 Fotbal: Argentina — Franța. 17,30 Moștenire pentru viitor. 18,15 Noi, femeile! 18,40 Fotbal: Brazilia — Spania. In pauză: 1001 de seri. Rezultatele tragerii pronoexpres. 20,30 Telejurnal. 21,00 Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Democrată Populară Laos. 21,30 130 de ani de la Revoluția din 1848. Impliniri în veac. 21,40 Telecinemateca. Soția lui Jean. Premieră TV (francez). 23,00 Telejurnal. 23,10 Fotbal: Olanda — Peru.

JOI, 8 iunie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă rusă. 17,00 Fotbal: Austria — Suedia. 18,30 Consultații juridice. 18,45 România pitorească. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 20,00 Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Kampuchia Democrată. 20,30 La ordinea zilei în economie. 20,40 130 de ani de la Revoluția din 1848. 21.10 Pămint însorit. Emisiune de cintece patriotice. 21,20 Ora tineretului. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 9 iunie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,20 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,25 Curs de limbă franceză. 16,55 Loto. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 130 de ani de la Proclamația de la Islaz. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 30 de ani de la naționalizare. 20,25 Film: Infruntarea. Premieră pe țară. (englez). 22,05 Revista literar-artistică. 22,35 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 10 iunie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Curs de limbă spaniolă. 13,25 Concert distractiv. 14,15 30 de ani de la naționalizare. 14,35 Voci și orchestre. Muzică ușoară. 15,00 Carnet de reporter. 15,25 Clubul tineretului. 16,25 In frunte-i clasa muncitoare. 16,40 Documentarul românesc. 17,05 Agenda cultural-artistică. 17,35 Săptămina politică internă și internațională. 17,50 Charles Chaplin. 18,40 Fotbal: Franța — Ungaria. 20,30 Telejurnal. 21,00 Teleenciclopedia. 21,30 Arcuri peste timp. Spectacol festiv dedicat împlinirii a 130 de ani de la Revoluția din 1848 și a 30 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție. 22,30 Telejurnal. 22,50 Fotbal: Mexic — Polonia.

teatru

Feerie cu copii, pentru copii

● La Teatrul de stat din Arad

În cadrul „Primăverii arădene" Teatrul de stat din Arad, în colaborare cu Liceul de artă și grupul de balet al Casei pionierilor au realizat un spectacol cu adevărat original pentru copii, un spectacol-feerie, întrupare sensibilă a generalului din basmul românesc.

Textul **(IOSIF MARIA BIȚA)**, care rezumă universul imaginar al eternei copilării, muzica **(NICOLAE BRÂNZEU)** fragedă și luminoasă, ca și scenografia **(TATIANA APAHIDEANU** și **IRINA BOROVSKI)** care a izbutit să creeze cadrul vizualizat și materializat al reprezentărilor celor mai îndepărtate de real, s-au integrat într-o viziune regizorală **(IOSIF MARIA BIȚA)** izvorîtă dintr-o mare iubire față de acest „sîmbure al lumii" — copilul, au condus la un spectacol care a mutat pentru o seară (ori, poate, pentru mult mai mult timp), o întreagă sală — maturi și copii — într-o stare de autentică bucurie artistică).

Cum spuneam, textul reia motivele și personajele știute ale basmului, dezvoltă tensiunea și dramatismul acestora și, aducîndu-le „la zi", redeșteaptă în noi motivele și miturile copilăriei. Personajele sînt Pădurarul, Motanul, Vulpea, Lupul, Bunica, Ciobănașul, Scufița (albastră) etc. — simboluri care prind viață prin actori care știu să-și aducă aminte de copilul din ei **(Liviu Mărtinuș, Radu Cazacu, Maria Barboni-Petrache, Vasile Grădinaru, Virgil Müller, Edith Mathe, Gabi Daicu, C-tin Țugulea).**

Un spectacol cu actori profesioniști, și cu copii care, jucîndu-se firesc, fac, fără să știe parcă, artă adevărată. Izbutit pe deplin, în jocul actorilor, e modul lor firesc de a se comporta atît de natural — mutați fiind în basm; iar copiii — știm de la Blaga că înțelepciunea și iubirea copilului e jocul — izbutesc să fie copii și pe scenă, feriți fiind de orice notă forțată, nefirească în exprimare, în comportare, prin tactul regizorului.

Spectacolul e de excepție, profund, original, prin modul organic de a îmbina teatrul, muzica, dansul, pictura etc., atîtea genuri ale artei în general, și sîntem siguri că televizarea lui ar fi un lucru foarte bun, pentru că un public mult mai numeros ar beneficia de o izbîndă a Aradului. De altfel, dezbaterea care a urmat, opiniile formulate au fost dintre cele mai elogioase.

Ion Lucian („Profesorul ABC"): **„Colegul Iosif Maria Bița a realizat un spectacol pentru copii cu adevărat izbutit, demn de talentul lui recunoscut, demn de toată admirația noastră".** Poeta **Carolina Ilica: „Și ca profesoară și ca poet, și ca om, mărturisesc că am trăit o seară încărcată de bucurie, a fost un spectacol purificator, un spectacol de artă adevărată și înălțătoare".**

Referitor la propria-i colaborare și la această experiență, compozitorul **Nicolae Brânzeu** spunea: **„M-am aplecat spre sufletul copiilor și am căutat ca expresia să fie sinceră și apropiată personajelor din basm".**

Dintre atîtea acte de cultură realizate de oameni maturi pentru copii, spectacolul arădean mi se pare unul dintre cele mai frumoase. Orice copil, chiar și acela ascunși în noi, tresar în fața frumuseții adevărate, dar scot limba la ceea ce e urît.

VASILE VERSAVIA

Scenă din spectacol: Scufița (Ildico Szabo) salvată de urs (Vasile Grădinaru)

PĂPUȘARII

Îmi închipui că orice om de teatru îi invidiază întrucîtva pe păpușari. Pentru că în lumea lor totul e posibil, pentru că ei pot transmite ceea ce au de spus la modul cel mai exact, fără a fi stînjeniți de vreo eventuală inadecvare a propriei înfățișări (cu alte cuvinte, pentru că pot accede la esențial fără a mai trece prin fenomenul accidental) și pentru că se adresează, de regulă, singurei categorii de public cu adevărat receptive, lipsite de orice preconcepții. Spectacolele lor sînt, probabil, singurele care reușesc adevărata comuniune cu publicul; nicăieri în teatru nu se mai obține o fuziune atît de totală, de sinceră, ca aceea dintre marionetă și copiii din sală. Pentru a se ajunge însă aici e nevoie de o serioasă renunțare: păpușarul este singurul dintre actori care își suspendă propria personalitate aparentă în favoarea aceleia a personajului. El nu figurează o idee, el **este acea idee.**

Scenariile celor două spectacole recent vizionate la Teatrul de Păpuși timișorean au ieșit însă de sub condeiul unor autori care s-au vrut a fi în primul rînd (și doar) educatori.

Lăsînd deoparte această obiecțiune de principiu, trebuie să remarc că spectacolele regizate de directoarea teatrului, **Cornelia Iurașoc-Gheorghiu,** sînt realizate cu vioiciune și acuratețe. **„Are tata trei băieți"** de **Titel Constantinescu** este o parafrazare a poveștii lui Harap Alb, în care însă Prislea are ocazia, peregrinînd, să descopere frumusețile și bogățiile țării. Modalitatea scenică a spectacolului este una mixtă. Farmecul burlesc al măștilor supradimensionate, datorate scenografului **Eustațiu Gregorian,** se împletește firesc cu mișcarea scenică a interpreților și cu „jocul" numeroaselor panouri mobile care fac din decor o ambianță implicată în acțiune, mereu schimbătoare. Deși personajele sînt oameni, ceea ce ar da naștere unei oarecari nedumeriri privind specificitatea textului în cauză, grația interpretării face din ele niște apariții desprinse parcă din benzile desenate — din cele desenate cu haz — pentru copii. Se reține compozițiile cizelate de **Victoria Vesa, Maria Vlad, Ileana Casapu, Gabriela Floros, Nelson Dimitriu** și **Olimpiu Vesa.**

„Rochița cu figuri" de **Viorica Filipoiu,** în aceeași regie, este o amuzantă poveste despre fetița „Păi-de-ce", care se convinge în cele din urmă că trebuie să-și spele rochița, căci altfel elefanții și girafele imprimate pe stofa acestela vor evada într-o lume a lor, de unde „Păi-de-ce" nu le mai poate convinge să se reîntoarcă decît îngrijindu-se de toaleta lor în condițiile în care ele și-au recăpătat mărimea naturală. Socoteala e simplă: e mai bine să-ți speli rochița imprimată cu elefanței și alte sălbăticiuni decît să aplici tratamentul respectiv unei menajerii veritabile. În această aventură, „Păi-de-ce" este însoțită de pisica Mieunița, o mică intrigantă nostimă și de Dansatoarea papuașă, personaj cu rosturi nu prea bine precizate în construcția piesei. Cele trei roluri sînt interpretate cu grație și umor de **Victoria Vesa, Maria Vlad** și **Bogdana Sala.** Ambele spectacole beneficiază de aportul unor benzi sonore cu voci frumoase și expresiv stilizate.

DAN WEIL

Secția de cărți pentru copii

O descindere la **Secția de cărți pentru copii a Bibliotecii Județene Timiș** este bine venită și pentru un adult. Acesta poate să fie impresionat de modul de organizare exemplară a sectorului respectiv, care este un adevărat spațiu spiritual al copilăriei, constituit aici atît din atractivul decor realizat din creațiile plastice ale celor mici, cît, mai cu seamă, din rînduirea sistematică a numeroaselor cărți destinate fragedului cititor, precum și dintr-un loc feerie de joacă — ludoteca — într-o sală special amenajată. La însuflețirea acestui cadru contribuie, zi de zi, un bun colectiv de bibliotecare — **Angela Iliescu, Nadejda Bodeanu, Eugenia Boju** și **Maria Ungureanu,** care într-o răbdurie și caldă colaborare cu iscoditorii cititori săvîrșesc o mereu proaspătă și tulburătoare integrare a curiozității vîrstei acestora cu neasemuit de minunata lume a cărților. Pentru împlinirea acestei activități, bibliotecarele amintite nu se mulțumesc doar cu o deservire impecabilă a cititorilor, ci vin în întîmpinarea acestora cu o seamă de acțiuni. În acest sens există o bogată colaborare a acestei secții cu Consiliul Municipal al Organizației Pionierilor, cu Inspectoratul Județean Școlar și cu instituții de cultură și artă din Timișoara, îndeosebi cu **Teatrul de Păpuși.** Dintr-o serie diversă și numeroasă de acțiuni de acest gen, amintim doar serile de poezie, concursurile de creație literară, recitalurile de versuri, întîlnirile cu scriitorii și cu specialiștii din diferite domenii ale științei, concursurile de desen și pictură. Trebuie menționat că în organizarea acestor activități sînt antrenate și filialele Bibliotecii Județene (Fabric, Ciarda Roșie, Mehala, Freidorf, Ronaț, Fratelia), precum și unele biblioteci școlare. **Numărul de azi al revistei noastre este ilustrat cu lucrări premiate la un recent concurs al pionierilor, pe municipiu, tutelat de Biblioteca Județeană și Consiliul Municipal al Organizației Pionierilor Timișoara:** lucrările au fost executate la secția de cărți pentru copii. O intensă și variată activitate, cu un larg ecou în rîndurile școlilor și grădinițelor, este desfășurată de Biblioteca Județeană în perioada **Zilelor cărții pentru copii** (în anul acesta — între 25 V — 2 VI). Pe lîngă secția aceasta funcționează trei cercuri: de creație literară — îndrumat de poetul George Drumur — care a editat trei caiete de literatură, un cerc de desen, condus de prof. Gabriela Almăjan și un cerc de legătorie, organizat de Margareta Szirovitza.

Din discuția cu Angela Iliescu, șefa secției, am reținut multe realizări, multe bucurii generate de o rodnică activitate cu cei mici. Și chiar cu „unii elevi din ciasele mari, care fiind crescuți pe lîngă această secție, mai vin să solicite cărți aici". Dar, „... totuși se scrie cam puțin pentru copii, apoi se așteaptă multe reeditări, îndeosebi la cărțile prevăzute în bibliografia școlară — ar fi bine ca aceasta să fie revizuită, să fie pusă în acord cu noile apariții editoriale valoroase; ar fi bine, de asemenea, dacă ar exista mai multe posibilități pentru îmbogățirea fondului de carte în limbă străină și pentru efectuarea unor abonamente la publicații pentru copii".

A. T.

panoramic

● A SUNAT ȘI GONGUL DE... ÎNCHIDERE A FESTIVALULUI **„TIMIȘOARA MUZICALĂ".** Cronici, relatări amănunțite veți citi în numărul nostru viitor. În acesta, să ne dedicăm copiilor. ● Așadar, decada cărții pentru copii este o acțiune vastă, organizată de Biblioteca județeană. ● Emisiune de versuri la radio Timișoara, semnată de scriitori, interpretată de actori. ● Mare DEMONSTRAȚIE CULTURAL-SPORTIVĂ cu 15.000 de participanți, pe stadionul **„1 Mai"**, uriașă tălăzuire a florilor tinere, sportive, valoroasă acțiune patriotică. ● ALTE ȘTIRI: Teatrul Național Sîrb Novi Sad a efectuat un turneu prezentînd piesele **„Popa Cira și Popa Spira"** de Bogdan Ciplici și **„Cei din Sacule despre avuție"** de Zoran Petrovici la Timișoara și Sînmartinul Sîrbesc. Reprezentațiile s-au bucurat de un mare succes. ● **„Iubire"** de Barta Lajos este o comedie recent pusă în scenă de teatrul maghiar timișorean în regia lui Cseresnyés Gyula. ● Un dialog artistic între amatorii de la Întreprinderea de transport în comun și Întreprinderea **„Banatul".** Binevenită competiție. ● De la Lugoj, D. Diaconescu ne transmite: cunoscutul istoric I. D. Suciu a susținut la Casa de cultură a municipiului prelegerea **„Ideologi bănățeni ai revoluției de la 1848";** cenaclul literar **„I. P. Bănățeanul"** a susținut o șezătoare cu poezie și muzică; în turneu, secția maghiară a Teatrului popular a prezentat piesa **„Un musafir căzut din cer"** de K. Sandor; expunerea **„Revoluția de la 1848 și Eftimie Murgu"** a fost susținută de P. Sîrbu. ● Cei 60 de ani ai Comemorării Coșbuc au fost prilejul simpozionului organizat de cercul de bibliofilie al Bibliotecii județene Timiș.

L. BURERIU

cenaclu

Un tînăr poet citește în cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei **„ORIZONT"**, care acordă în ultima vreme o atenție sporită debutanților. **DESANCA STOCA** a prezentat un amplu ciclu de versuri în ședința de lucru de marți, 30 mai 1978. O primă caracterizare aparține lui **George Drumur,** referentul ședinței: „Poeziile acestea sînt în fond niște miniaturi lirice, ceva care îmi aduce aminte de cîntecele fără cuvinte ale lui Mendelssohn-Bartholdy". **Marcel Pop-Corniș** remarcă „tonul de confesie" care îl reușește tinerei poete, necontenit preocupată „să se adreseze unui interlocutor". Surprinzătoare, scrisă „cu totul diferit față de celelalte poezii", după cum subliniază criticul, este poezia „Șatra de vînt".

Și **Ion Arieșanu** descoperă „o anumită simplitate necăutată și nostalgică, o melodie ca de caterincă, o atmosferă de sud, într-o natură de taină", considerînd și el că poezia „Șatra de aer" „dă semne sigure de poezie". Opinii favorabile și-au mai exprimat și alții, dar nu au lipsit și observațiile critice, uneori aglomerîndu-se în intervenții aspre. În general, observațiile critice urmăreau să atragă atenția tinerei poete asupra „severității" **(Ion Arieșanu)** muncii literare, fiind într-un termen mai larg o „critică de atelier", termen pus în circulație de **Marcel Pop-Corniș.** În acest sens pot fi date cîteva citate concludente: „În poezii apar sclipiri de-o clipă, care nu lasă nimic în urmă" **(George Drumur);** „Prea multă vegetație sentimentală" **(Marcel Turcu);** „Singură sensibilitatea nu este suficientă pentru a face poezie" **(Ion Marin-Almăjan);** „Textul este numai **un indiciu** al unei reale frămîntări" **(Mircea Bîrsilă)** etc.

(M. S.)

ERATA

În numărul precedent al revistei noastre, primele trei rînduri ale ultimului paragraf din articolul semnat de Nicolae Tirioi (pag. 2), se vor citi: „Colorate de mitologia infantilă a „realității fascinante și tulburătoare" din ...

reportaj

Orașul și copiii

— Luați loc lîngă ferestre, spuse zîmbind stewardesa. Iar familia, împreună cu cei mic, lua loc. Își puseră centurile de siguranță și începură să mănînce bomboanele pentru decolare. Motoarele porniră, spre bucuria copiilor, bătrînul „LI 2" făcu un slalom printre copacii marii păduri și se ridică. „Se văd munții", se auzi o voce mică. „Tată, cum adică tren de aterizare? Căci trenul e tren. Pe cînd acelea sînt doar niște roți care intră în aripă".

Ne aflăm în avionul — grădiniță, planînd deasupra unui oraș care, văzut de sus, pare a fi clădit din turtă dulce. Deodată, pierdem vădit înălțime, copacii sînt din nou copaci, avionul — bar e din nou bar, în interior sîntem doar noi trei și o barmană amabilă.

— Da, avem zilnic mulți... vizitatori, copii... Nu, nu ținem nici măcar citronadă. Doar gin, coniac, cafea. Vizitele celor nici nu erau prevăzute...

— Să coborîm, îi spun celui mic. Am aterizat. Din păcate, zborul a fost mai scurt decît acela de la Constanța pînă acasă. Avionul acesta nu mai poate zbura pentru că e vechi. Cu toții îmbătrînim odată și asta e ca și cînd ne-ar cădea penele de pe aripi.

— Și atunci ne transformăm în avioane — bar?

Nu aveam habar ce să răspund. Avionul ăsta are mai mulți vizitatori decît consumatori. Vin aici copiii, să-și înaripeze fantezia. În spatele rafturilor cu sticle — cabina mirifică a unui nou personaj de basm, pilotul. Cu „cel mic" al meu s-ar putea discuta ore în șir despre avioane. Ce minunat ar fi dacă s-ar face aici totuși o grădiniță — avion. Să fie invitați și piloți, care să le povestească întîmplări adevărate. Cred că traversăm un timp în care cea mai frumoasă poveste este cea adevărată.

* * *

Aterizarea este necesară; este revenirea la realitate. Putem găsi și aici, jos, lucruri frumoase. Mă gîndesc la acest oraș atît de sportiv, cu terenuri de tenis și bărci și biciclete și atîția copii bronzați, echipați în alb, care aleargă nestînjeniți, ca o nouă sursă de energie! Iată navomodelele teleghidate de pionieri, iată micile echipe de judo sau conducătorii de carturi. O civilizație superioară își vădește inteligența și sensibilitatea prin grija pe care o poartă copiilor, pentru ca aceștia să-și dezvolte armonios toate calitățile, întru eficiența lor viitoare...

(Ce face omul acesta cel rău, acest căpcăun al volanului?! Îl urmărim de mult și nu-i putem lua numărul. Din cauza vitezei. E un cascador amator; îi place să intre cu viteze mari pe spațiul de parcare, sau și de parcare, aflat în fața școlii. Acolo se joacă mereu copiii. Cînd vine bolidul, scîrțîind grotesc și claxonînd ironic, cei mici fug în toate direcțiile. Necunoscutul vine mereu cu o altă mașină, probabil încearcă vehicolele colegilor, lasă urme negre și fum de cauciuc ars și o armată de copii speriați. Trebuie să-l identificăm).

* * *

Basmul modern vine și prin intermediul designului să realizeze acele desene în culori vii din creșele și grădinițele orașului nostru. Iată această hală veche, ingenios transformată într-o piscină pentru cei mici. Asta nu departe de locul în care a fost „lichidată" o baltă nu prea salubră, unde se făcea totuși baie. Avem și parcuri în care iarba nu se numește gazon sau fîn; și iarba crește și mai mare dacă e călcată de copii. Este această o lume în care sălășluiește spiritul lui Făt-Frumos.

(Mai sînt căpcăuni de cartier; în spatele blocului meu era prevăzut un loc de joacă. „Dar copiii noștri sînt mari", au decis mai mulți posesori de mașini; așa că s-a amenajat acolo un umbros spațiu de joacă pentru ... mașini. În acest timp se bate și acolo mingea, dar trebuie pus un mic paznic care să anunțe: „atenție, mașină!".

* * *

Și, totuși, cu artizanală măiestrie unii locatari au amenajat leagăne, toboganuri, au adus nisip. Aparatele de sudură lucrează mereu, tinerii copaci sînt obligați să crească rapid; „Aleea umbroasă" tinde să devină într-adevăr umbroasă în tînărul cartier, vegetația devine notorie. Ne mai lipsește o grădină botanică, o tabără de pionieri lîngă parcul dendrologic de la Bazoș, asemănătoare aceleia minunate de la Chevereș, cu căsuțe de lemn, lîngă Timiș. Și eventual o grădină zoologică; ei să-i doneze amatorii de ciini de rasă imense animale de care se sperie copiii noștri prin toate parcurile. (Pe cînd semnul de circulație: „interzis pentru ciini"?).

Și poate că avea dreptate un coleg care-mi spunea că tare ar fi nevoie de un deal, în zona asta de șes. Să construim un deal, din pămînt, pentru săniuțe și skiuri. Cu o grotă în interior, cu albe stalactite de ghips și unde se poate amenaja o cofetărie. Iar de jur împrejur să alerge un tren în miniatură. Pentru că, să știți, există realmente nevoia de dealuri.

* * *

„Există, pe teritoriul unei ferme, e drept, niște ruine, cu ziduri și subsol, cu arbori vechi și multă iarbă. O adevărată oază pentru jocul nostru de-a voievozii și haiducii. Acolo, evident, nu se putea ara, însă cineva a avut totuși ideea să se pună un gard, fără să lase măcar un culoar pînă la ruinele noastre. Veneam acolo cu lanterne și lopeți, am găsit o sabie și o călimară cu capac. Tocmai datorită acestor ruine voiam să devenim arheologi. Rugați-i, dacă puteți, pe oamenii aceia să ne lase să ne mai jucăm acolo, că nu vom călca varza și ardeii". (Un grup de școlari).

* * *

De două ori pe an se amenajează într-un parc orășelul copiilor. Să nu uităm însă că orașul este și al lor tot timpul. Cele mai frumoase, mai tinere ore ale orașului sînt acelea în care ei merg la școală sau se întorc de acolo, în șuvoaie vorbărețe, colorate, exuberante. Cel puțin pe mine nu m-a „deranjat" niciodată gălăgia lor din orele de joacă și o consider un zgomot de fond necesar și reconfortant. N-o să-i apostrofez mereu cu ce trebuie să facă sau nu, cu veșnicul „joacă-te la scara ta". Prezența lor pretutindeni înnobilează, alungă singurătatea, atrage zîmbetul. Ne ajută să devenim mai buni, adică exact așa cum sîntem și în realitate.

LUCIAN BURERIU

Din lumea mică

ARICIUL RICI LA LUCRU

Rici pleacă la plimbare,
Poartă-o pălărie mare,
Cu smoc aspru de mistreț...
Se știe foarte isteț !
Are și treabă-n pădure,
Lîngă tufele de mure,
Să pindească, din cotlon,
Vipera neagră, cu corn.
Stă la pîndă, plin de ace
Înarmat, n-are ce face !
Vipera, din colac mare,
Face-un salt pînă-n cărare,
Unde Nicu tocmai vine
Cu coșnița de albine,
La prisaca din poiană ;
Sare vipera vicleană...
Rici sare-n drumul ei,
Din ciocnire sar scîntei,
În ace îi ia măsura
Și în dinți îi prinde gura...
Nicu e tare mirat,
Micul Rici l-a salvat !

PETRICĂ

Într-o zi, colega Mona
Intră radioasă-n clasă ;
— Am o mare noutate,
O surpriză ; după masă,
Vă invit la mine acasă
Am bomboane și plăcinte,
Am și-un oaspete : Petrică ;
Ora patru, țineți minte !"
Eu ajung la Mona prima,
Bat la ușă ; nu-i acasă.
Mă-nvîrtesc, dar ea mă vede,
Chiar ieșise pe terasă.
Flutur mîna. — „Salut, Mona,
Am venit, e cam de vreme..."
„Intră, am »Cutezătorii« ;
Rezolvăm niște probleme !
Sînt de perspicacitate..."
Intru, mă așez la masă,
Gîndu-mi este la surpriză ;
Sînt cu ochii tot prin casă...
Mai sosesc vreo cinci colege,
„— Ce ne-așteaptă, ce-o să fie ?"
Le măsor, sînt foc gătite :
Mimi poartă pălărie,
Mona ne ține de vorbă,
E șireată, nu ne spune
De surpriza ce ne-așteaptă ;
Aduce plăcinte bune !
Iese iar, cînd intră-aduce
Un coș mic și cu capac :
„Vi-l aduc pe nea Petrică !"
Ce ? Petrică-i cît un ac ?
Pune coșul jos, uimire !
Se ridică-ncet capacul,
De sub el iese o labă,
Iese alta, apoi capul...
Ce să fie, nu-ndrăznește,
Se retrage înapoi,
Fetele-și țin răsuflarea,
„Este șarpe ? Ce-ai cu noi ?"
Mona tace, enigmatic,
Apoi cheamă ușurel :
Hai, Petrică, vino-afară,
Hai, arată-te nițel !"
Glasul ei face minunea :
Iese-ncet din coș Petrică,
Are-o carapace mare,
Stă cam ghemuit, i-e frică...
Ce lucios e ! Și ce mare !
Oooo... Surpriza e totală !
Ce prudent calcă Petrică...
Mona, ai fost colosală !

LA BRÎNDUȘE

Foșnet vesel prin pădure,
Pîlcuri înfloresc cireșii,
Cornii auriți dau freamăt ;
Albi de floare sînt măcieșii...
Printre frunze mici și crude,
Se prefiră raze line,
Pîn-la mușchiul plin de sevă,
Înflorit, cu ace fine.
Zeci de gize colorate,
Toate-n haine noi gătite,
Se foiesc pe jos, prin ramuri,
Printre ierburi fug grăbite.
Am plecat după brîndușe,
În pădure cu Clarița.
Mergem mult, poteca-i lungă,
E departe poienița...
Am lăsat poteca -ngustă
Și-am luat-o prin desiș.
Ce să vezi ! Un pui de ciută
Doarme-n cuibul de frunziș.
Din dorința de-al atinge,
Mingiindu-l l-am trezit,
Ne-am jucat cu el, o clipă...
Puiul sprinten a fugit,
S-a pierdut din ochii noștri...
Brun, a scăpărat odată,
Din blănița-i cafenie,
Arătarea fermecată !

MELANIA CARAGIOIU
Bibliotecară la Biblioteca județeană Timiș

etnologie

DRAGOSTEA PENTRU COPII

MOTTO :
„Cine nu a sădit un pom, nu a săpat o fîntînă și nu a crescut un copil, nu și-a trăit viața cu adevărat" (Gînduri din popor).

După o străveche zicătoare : „mulțimea copiilor este bucuria românului". E uimitor cum sub puterea acestui adevăr, cuvîntul **bucurie** a ajuns să substituie termenul **copil**, ca, de pildă, într-o colindă de copii mic de pe Valea inferioară a Mureșului : **„Meriți, merișorii mei / Plecați-vă vîrfurile / Să-mi iau două, trei smicele, / Că am vro tri bucurele : / D-unu-i mic, ca să-l botez, / Cu lumina soarelui ; / D-altu-i mare, să-l cunun / Cu lumina lunii"**. Imaginile, prin excelență laice — botezarea cu lumina soarelui și cununia cu lumina lunii — sînt urarea propriu-zisă (specifică, dealtfel, acestei categorii folclorice), prin care este exprimată dorința mamei ca fiii ei să aibă o viață fericită.

În proza populară sînt numeroase creații în care familiile fără copii — constituite din oameni de rînd, sau din cei de stirpe împărătească — sînt măcinate, la bătrînețe, de necazul că nu au un suflet de prunc, ca să le lumineze zilele. Singurătatea de neîndurat a acestor familii este înlăturată de o naștere nefirească, împlinindu-se, astfel, potrivit logicii interne a basmului, marea dorință a bătrînilor, aceea de a avea copii. Bunăoară, în cutare basm, se spune că un moș și o babă, împovărați de dorul de a avea copii, și-au făcut un leagăn și au pus în el un lemn de tei, pe care l-au legănat ne-ncetat zile și nopți în șir, pînă cînd o-dată, în leagăn, „se auzi un plîns de copil", căci lemnul de tei se prefăcu „într-un băiet mîndru și frumos, cum altul nu mai era în lună și-n soare".

Într-un basm transilvănean, povestitorul arată că pruncul dorit a fost făurit din fier și că era atît de pocit, **„încît nu se afla altul mai urît și mai neblesnic pe lume"**. Dar baba îl înfășă cu toată dragostea, pentru că era odorul ei. Și, pesemne, atunci, la cea dintîi înfășare, și baba din basm îi va fi urat noului născut, precum, pînă mai ieri, obișnuiau femeile de la țară : **„Dragul mamei, cum te iubesc eu, așa să te iubească toată lumea"**. În felul acesta, prin prima urare a mamei, adresată copilului, viața lui e **menită** într-o largă raportare socială.

În **ursita** copilului se prevede că acesta să fie „luat în seamă" de semenii săi. Dorința aceasta este un corolar al unei formule de urare în care moașa enumeră toate calitățile cu care trebuie să fie investit copilul : **„Acest băiat / Ce l-am rădicat / Să fie norocos / Și mintos / Și voios / Și drăgăstos / Și sănătos / Și-nvățat / Om de treabă / Și luat în seamă !"** Trăsăturile acestea îi sînt necesare pentru ca să-și poată împlini acea **cale a vieții**, la care se face referire într-un cîntec de leagăn : **„Hau liu, liu ș-o-ai adormi / Că măicuța te-o păzi, / Visuri blînde să-ți urgești / Calea vieții s-o-mplinești"**.

În unele variante ale baladei Meșterul Manole, în timpul dramaticei **înzidiri**, Ana plînge, zdrobită de mila copilului ei, care rămîne orfan, deci fără ocrotirea firească, părintească, indispensabilă la început, pe calea vieții. Manole, însă, o mîngîie, transferînd într-o sublimă alegorie cosmică drama creșterii copilului orfan : **„— Manole, Manole / Meștere Manole, / Zidul rău mă strînge / Copilașu-mi plînge / (...) — Copilașul tău, / Pruncusorul meu / Tu cum l-ai lăsat / În pat / Înfășat / Zînele c-or trece / La el s-or întrece / Și l-or apleca / Lapte că i-or da / Ninsoare d-o nînge / Pe el mi l-o unge ; / Ploi cînd or ploua, / Pe el i-or scălda ; / Vînt cînd o sufla, / Mi l-or legăna / Dulce legănare / Pîn' s-o face mare"**.

Femeile de la țară, săvîrșind acea „dulce legănare" a copilului, cîntau numeroase doine — unele din repertoriul folcloric al satului, altele improvizate ad-hoc, ca „să-și astîmpere" inima, contribuind în felul acesta la îmbogățirea liricii populare. Interesant este că atît veghea, deloc ușoară, la căpătîiul copilului, cît și trăirile sufletești, care și-au cerut expresie artistică, sînt substituite de dragostea pentru copil — acesta fiind investit cu însușirea de a fi chiar creatorul doinei : „Doina din ce s-o născut ? / Dintr-o gură de prunc mic".

AUREL TURCUȘ

caleidoscop

● **Recorduri.** Cel mai mare crab care a fost pescuit vreodată în apele Japonici și aiurea are lungimea cleștilor de 18 picioare (adică de 17—30,5 cm). Acest „monstru" a fost pescuit în anul 1951 de către un bătrîn pescar.

● Cel mai mare stadion din lume este stadionul „Strahov" din Praga, cu o capacitate de 240.000 de locuri, iar pe teren mai încap încă 40.000 de oameni !

● John Creosy, scriitor american, de romane polițiste „fabrica" cîte două cărți pe săptămînă, iar pe pariu a reușit să scrie un **thriller** excelent în numai 12 ore !

● O curiozitate : mii de scrisori și telegrame pe care cetățenii R. F. Germane le trimit rudelor din propria lor țară, poartă ștampila franceză ! Explicația acestei ciudățenii stă în aceea că serviciile poștale sînt de două ori mai ieftine în Franța, decît în R.F.G. iar locuitorii din zonele limitrofe vest-germane profită din plin de această aberație.

● Recordul unei ambarcațiuni cu pînze, ce naviga pe gheață, a fost de 142 km pe oră și a fost stabilit de John Baxter în 1973.

● Un alt record a fost stabilit de Hans Werner (R.F.G.) care a reușit să străbată cu un planor distanța de 1.200 km fără escală.

● Aforisme : „Eu nu bîrfesc pe nimeni, eu spun doar ceea ce gîndesc" (K. Capek), „Cei slabi nu pot fi niciodată sinceri" (La Rochefoucauld). „Citeodată e primejdios să fii sincer dacă nu ești și puțin prost" (Bernard Shaw). „Nu-i reproșez nimic criticii, chiar dacă datorită asprimii ei se îndepărtează un timp de la realitate" (Churchill).

Prietenii revistei Orizont

„PARANTEZA"

un cerc de satiră și umor al elevilor de la Școala generală nr. 21 din Timișoara

Deci : profesoara a descoperit în comportamentul elevilor ei o pregnantă dispoziție pentru vorba de duh, pentru umor, pentru atitudinea satirică față de abateri de la conduită. Ei, elevii, în joacă, și-au spus „acvaticul popor". Pentru că poreclele lor (niște pseudonime sui generis) au devenit : Bibanul, Scoica, Melcul, Crapul, Samanga. Ea, profesoara, a intrat în joc. Un joc serios. În incinta bibliotecii, îndeosebi, i-a pus la treabă. Astfel s-au născut nenumărate catrene, fabule, miniaturi satirice, cronici rimate, poezii. Inspirator incontestabil : viața de școlar. Catalizator principal — ea, profesoara **Mariana Strungă**, dăruită, prin natura profesiei și mai ales prin firea sa de o mare sensibilitate, „creșterii limbii românești".

În cadrul cercului s-au evidențiat multe nume, printre care : **Rodica Vela, Daniela Melnic, Dan Al. Stoica, Mariana Lazăr** (cl. a VIII-a) **Adrian Ardelean, Aluniță Ciobotaru, Erika Ioszt, Edith Lambert** (cl. a VII-a), **Rodica Cismaș, Gabriela Dohotariu, Dorel Rotăriță, Corina Iordache, Alina Sibu** (cl. a VI-a), **Gabriela Zăstran, Nicoleta Bencec, Lucian Betea, Agnes Erőss** (cl. a V-a) și mulți alții, se înțelege. Lor li se adaugă (aflu) noi membri ai cercului, colaboratori externi, precum eleva **Ileana Oros** de la Liceul sanitar, fostă școlăriță a acestei școli.

Din lucrările literare ale „paranteziștilor" am ales cîteva încercări în speranța că litera tiparului va costitui nu numai o răsplată a muncii și talentului lor scăldat în roua de dimineață a vieții, ci și bună încurajare a încrederii noastre în schimbul de (poi)miine al literaturii noastre satirice și umoristice.

ION VELICAN

Grivei și lăcomia

Într-o bună zi de vară
Plimbindu-se pe-afară
Grivei, cîine liniștit,
Un oș mare a găsit
Și, mergînd pe rîu în jos,
Uitîndu-se în jur fălos
În rîu os mare-a zărit
Îmbiindu-l nesfîrșit.
Fiind din fire lăcomos
Și-a întins botul în jos
Și cînd gura a deschis
Osul din gură s-a desprins !
— Cîn' era acela care...
Plîngea la rîu cu disperare ?
Era Grivei, lătrînd amarnic,
Și, după os, oftînd zadarnic !

Morala

1) De vrei să fii de omenie
Să te ferești de lăcomie.
2) Pasărea din mînă, pe cea din gard n-o da
E sigur ce e sigur, altfel vei regreta !

ARDELEAN ADRIAN

Elevei S.

Că avem strămoși comuni
Știe chiar și ea „drăguța"
Cînd cu portocale-aruncă :
Zici că-i soră cu maimuța.

Elevului Demeter Luigi (zis Bibanul)

E biban și nu-i biban
Fiindcă el mereu vorbește
Printre bănci ca o flașnetă
Iar la tablă-i ca un pește.

MELNIC DANIELA

Pisicuța

Pisicuța rea și mică
Azi a prins o păsărică ;
Păsărica a vrut să zboare
Dar, prinsă de aripioare,
S-a zbătut, s-a tot zbătut
Pînă cînd n-a mai putut.
— „Pisicuță mică, rea,
De ce chinui pasărea ?
Dă-i drumul în slăvi să zboare,
Să salute mîndrul soare ;
Dă-i drumul la mama sa
Ce-și jelește odrasla :
Fii cuminte, măi, pisică,
Dă-i drumul la păsărică,
N-are blană, n-are gheare,
Nu poate spune ce-o doare.
Pisicuță, pis, frumoasă,
Dă-i drumul, viața-i lasă !"
Pisica m-a ascultat.
Păsărica a zburat.
Cerul rîde însorit.
Copilul e fericit.

SEIDL MIROSLAV

Poveste de 1 April

Un profesor avea obiceiul să înceapă punctajul notelor de la 10 în jos. Scoate, deci, un elev la tablă. Elevul ia creta în mînă și profesorul spune :

— Ei, bine. Popescule, ai pînă acum nota zece.

Elevul lasă creta jos și pleacă la locul lui. Profesorul, uimit, îl întreabă :

— Dar de ce pleci, Popescule ?

— Păi, eu... sînt... mulțumit și cu nota 10.

VELA RODICA

Apă minerală"

Mariana așează masa. Mama, tata, și fratele merg la masă. Între timp, tatălui i se face sete și-i spune Marianei să-i aducă apă minerală. Cu o mirare simulată ea îl întreabă :

— Dar ce-i aia „apă minerală" ?!...

— O apă din care beau... numai... minerii !

DOHOTARIU GABRIELA

Unor fete

Iată-ne egali, și gata !
Vă propun să-mi dați o fustă ;
Pantalonii-i poartă fata
Ca să fie treaba... justă.

Unui coleg

Dacă s-ar fi pus absențe
Unde el a fost destul,
Singurul din toată clasa
Ar fi premiant la... chiul !

STOICA DAN

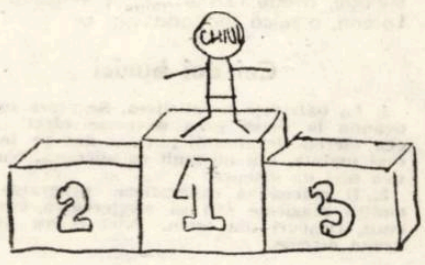

Unor indisciplinați

La ore în a noastră clasă
Se joacă tenis de masă,
Joacă și băieți și fete :
Drept palete — cărți, carnete !

VELA RODICA

Scuză

Nicu, fiul lui Mărie,
Slab la școală, bun la vorbă,
S-a gîndit : „Să nu pot scrie,
Îmi frig degetul cu ciorbă".

DEMETER LUIGI

Unui indisciplinat

La carte el pe toți i-ntrece,
Se laudă că are mulți de zece,
Numai că, la el, pardon,
Zecele-i fără balon.

Unei cochete

Oglinda oricît de prietenă ți-ar fi,
Și-oricît de mult ea te-ar iubi
Dacă te transformi în fiecine,
Atunci și ea se strîmbă după tine.

DOHOTARIU GABRIELA

Unui leneș

Multe scaune el are
Căci tîmplaru-i meșter mare ;
Planul el l-a-ndeplinit.
Ba, chiar l-a și depășit.

CIOBOTARU ALUNIȚA

Dacă n-ar fi

Dacă n-ar fi comedia
N-ar exista bucuria,
Dacă n-ar fi satira,
Grea ne-ar fi viața.

Dacă n-ar mai fi umorul
Sufletul ne-ar fi ca dorul
Ce toamna se ofilește,
Primăvara înflorește.

SERBESZKI FELICIA

Anamneze

„Numesc anamneză acțiunea — amestec de trudă și desfătare — exercitată de subiect pentru a regăsi, fără însă a o accentua și fără a o face să vibreze, o fragilitate a amintirii : haiku-ul însuși... Aceste anamneze sînt mai mult sau mai puțin mate. (Nesemnificative, scutite de sens). Cu cît devin mai mate, cu atît scapă imaginarului", (Roland Barthes par lui — même).

„Va trebui să ne reamintim că persoana care s-a născut odată cu mine, la 12 noiembrie 1915, va deveni mereu, printr-un simplu efect al enunțării o primă persoană în întregime „imaginară". Va trebui, deci, să restabilim implicit în ceea ce urmează, ghilimelele convenabile oricărui enunț naiv referențial : orice biografie e un roman care nu îndrăznește să-și spună numele". (R. B., Réponses).

Primele întrebări : naștere, familie, origine de clasă, copilărie

„M-am născut în timpul războiului din 1914 (la sfîrșitul lui 1915, în 12 noiembrie) la Cherbourg, oraș pe care nu-l cunosc, pentru că n-am pus, la drept vorbind, piciorul acolo, neavînd decît două luni cînd am plecat. Tatăl meu era ofițer de marină ; a murit în 1916 la Pas-de-Calais într-o bătălie pe mare. Aveam unsprezece luni. Cred că aparțin burgheziei. Ca să vă las să judecați, vă dau lista celor patru strămoși ai mei... Bunicul din partea tatălui, funcționar la Compania Căilor Ferate din Sud, provenea dintr-o familie de notari, stabiliți într-un orășel din Tarn (Mazamet, mi s-a spus) ; părinții bunicii mele din partea tatălui erau nobili provinciali scăpătați (din regiunea Tarbes). Bunicul din partea mamei descindea dintr-o familie alsaciană de meșteri sticlari. Căpitanul Binger a fost explorator ; așa a explorat între 1887–1889 cotul Nigerului, în timp ce părinții bunicii mele din partea mamei, singura bogată din această constelație, aveau la Paris, unde veniseră din Lorena, o mică topitorie...

Cei doi bunici

1. La bătrînețe se plictisea. Se așeza întotdeauna la masă prea devreme (deși ora era mereu devansată) ; trăia din ce în ce mai înainte, atît de mult se plictisea. Nu ținea nici un discurs.
2. Îi plăcea să caligrafieze programe de audiții muzicale sau să meșterească strane, cutii, fleacuri din lemn. Nici ei nu ținea vreun discurs.

Cele două bunici

Una era frumoasă, pariziană. Cealaltă era bună, provincială ! Îmbătată de burghezie — nu de nobilețe, deși descindea totuși din nobilime — ea avea un viu sentiment al discursului social pe care-l ținea într-o franceză îngrijită, de mînăstire, cu multe imperfecturi ale subjonctivului ; bîrfa o mistuia ca o patimă ; obiectul principal al împătimirii era o anume doamnă Leboeuf, văduva unui farmacist (îmbogățit prin descoperirea unui gudron de huilă), un fel de buruiană neagră neterminată și mustăcioasă care trebuia atrasă în fiecare lună la ceai (urmarea în Proust).

(În aceste două mari familii discursul aparținea femeilor. Matriarhat ? Pe vremuri, în China, întreaga comunitate era înmormîntată în jurul bunicii).

...Pe scurt, există în originea mea socială un sfert de burghezie proprietară, un sfert de veche nobilime, două sferturi de burghezie liberală, toate amestecate și legate printr-o sărăcire generală : burghezia era de fapt sau prea puțin generoasă, sau săracă, uneori pînă aproape de mizerie. Ceea ce a făcut-o pe mama, odată „văduvă de război" să mă ia și pe mine, „pupila Națiunii", cînd aveam zece ani la Paris, unde a învățat o meserie, legătoria, din care am trăit destul de greu. Cred însă că „patria mea" e sud-est-ul. E țara familiei mele din partea tatălui, țara copilăriei și a vacanțelor mele de adolescent (dealtfel, revin mereu acolo, deși nu mai am nici prieteni, nici părinți). Bayonne, unde locuiau bunicii, e un oraș care a avut în trecutul meu un rol proustian și balzacian, căci acolo am auzit discutînd, în vizite prelungite, o anume burghezie provincială...

Bayonne, Bayonne, oraș perfect : fluvial, aerat de împrejurimi sonore (Mouserolles, Marrac, Lachepaillet, Beyris) și totuși oraș închis, oraș romanesc : Proust, Balzac, Plassans. Imaginar primordial al copilăriei : provincia ca spectacol, Istoria ca miros, burghezia ca Discurs.

Cele trei grădini

Această casă era o adevărată minune ecologică : destul de mare, așezată într-o grădină întinsă, ai fi zis că e o machetă — jucărie din lemn (atît era de plăcut griul spălăcit al obloanelor sale). Modestă ca o cabană, ca era totuși plină de uși, de ferestre joase, de scări laterale, ca un castel de roman. Deși părea dintr-o singură bucată, grădina era împărțită în trei spații diferite simbolic. (A trece una din granițe era ceva cu totul deosebit). Străbăteai prima grădină ca să ajungi la casă ; era grădina mondenă, prin care treceau cu pași mărunți, oprindu-se mult, doamnele bayonneze. A doua grădină, chiar în fața casei, era brăzdată de mici alei rotunde în jurul celor două pelouze gemene : acolo creșteau trandafiri, hortensii, (floarea îngrată a sud-est-ului), luisiane, revent, plante de casă în lăzi învechite, o magnolie înaltă ale cărei flori albe ajungeau pînă în dreptul camerelor de la etajul întîi. Acolo stăteau vara pe niște scaune mici, doamnele din Bayonne, înfruntînd neînfricate țînțarii și tricotau modele complicate. În spate, a treia grădină, în afară de o mică livadă cu piersici și zmeură, era de nedescris : cînd în paragină, cînd semănată cu legume de rînd. Pe acolo mergeam destul de rar și numai pe cărarea din mijloc. Mondenul, sedentarul, sălbaticul : nu era oare acolo chiar triparti'ia dorinței sociale ? Din acea grădină din Bayonne, trec fără să mă mir, în spațiile românești și utopice ale lui Jules Verne și Fourier.

La ce servește utopia ?

La ce servește utopia ? Pentru a produce sens. În fața prezentului, a prezentului meu, utopia e un termen secund care permite jocul acelui deelic al semnului : discursul despre real devine posibil, ies din afazia în care mă aruncase virtejul tot răului din mine, din această lume care e a mea. Utopia e familiară scriitorului, pentru că scriitorul e un donator de sens : datoria (sau desfătarea) sa este de a da sensuri, nume, iar el nu poate face acest lucru decît dacă există paradigmă, declicul lui da/nu, alternanța celor două valori : pentru el lumea e o medalie, o monedă, o dublă suprafață de lectură, în care propria sa realitate ocupă reversul, iar utopia aversul. Textul, de plidă, e o utopie ; funcția sa — semantică — e de a face să semnifice literatura, arta, limbajul prezente, cu cît sînt declarate ca imposibile. Pe vremuri, literatura era explicată prin trecutul ei ; azi — prin utopia sa...

Pauză : anamneze

La gustarea de după-amiază lapte rece, îndulcit. Pe fundul castronului vechi, faianța albă avea o zgîrietură. Nu știai dacă, amestecînd cu lingura, atingeai zgîrietura aceea sau un rest de zahăr netopit ori nespălat. Întoarcere acasă, cu tramvaiul, duminecă seara, de la bunici. Se cina în cameră, lîngă foc, supă și piine prăjită.

În serile de vară, cînd ziua nu se mai sfîrșea, mamele făceau cîțiva pași ; copiii zburdau pe lîngă ele. Era sărbătoare.

Un liliac intră în cameră. Temîndu-se ca nu cumva să i se încîlcească în păr, mama îl luă în brațe, se înveliră într-o cuvertură și alungară liliacul cu vătraiul.

Șezînd călare pe scaun la colțul străzii ce ducea spre Arene, colonelul Poymiro, uriaș, violaceu, plin de vinișoare, mustăcios și miop, bălmăjind cuvintele, privea cum pleacă și vine lumea la corida. Ce chin, ce groază cînd îl sărută !

Nașul său, Joseph Nogarat, îi dădea din cînd în cînd un sac de nuci și cîte cinci

Doamna Lafont, profesoară la liceul din Bayonne, purta talor, șemizetă și vulpe. Pentru un răspuns bun, îți dădea drept recompensă o bomboană în formă și cu gust de zmeură.

Un landou la care erau înhămați doi cai, comandat la Darrigrand, pe strada Thiers, venea acasă, odată pe an, ca să ne conducă pînă la gara din Bayonne, la trenul de seară spre Paris. Așteptîndu-l ne jucam Piticul galben.

Apartamentul mobilat, închiriat prin corespondență, era ocupat. S-au trezit într-o dimineață de noiembrie la Paris, în strada Glacière, cu lăzi și bagaje. Lăptăreasa din vecini i-a chemat înăuntru ; le-a dat ciocolată caldă și cornuri.

Pe strada Mazarine, ilustratele se cumpărau de la o papetăreasă din Toulouse ; prăvălioara mirosea a cartofi prăjiți ; femeia leșea dintr-o cameră dosnică, moțăind un rest de zacuscă.

Foarte distins, domnul Grandsaignes d'Hauterive, pipăia un lornion de bagă și avea un miros iute ; împărțea clasa în „tabere" și „bănci", fiecare cu un „șef". De fapt nu erau decît bătălii în jurul aoriștelor grecești. (De ce sînt profesorii buni conducători de amintire ?).

Prin 1932, la Studio 28, într-o joi după-masa, singur, am văzut Cîinele andaluz. Ieșind la cinci, pe strada Tholozé mirosea a cafea cu lapte, pe care spălătoresele o beau între două rufe călcate. Amintire de nedescris a unei descentrări prin exces de banal.

La Bayonne, din cauza copacilor mari din grădină erau mulți țînțari ; la ferestre se puneau perdele de tul, (pe deasupra și găurite). Se dădea foc la niște conuri mici, mirositoare, care se chemau Phidibus. Apoi a început Fly-Tox-ul, vaporizat cu o pompă care scîrțiia, aproape întotdeauna goală.

Abătut, domnul Duponey, profesor de retorică, nu răspundea niciodată la întrebările pe care le punea : aștepta cîteodată, în tăcere, chiar o oră, ca vreun elev să-i răspundă. Sau îl trimitea pe acesta la plimbare prin liceu

Vara, dimineața la ora nouă, doi băieți mă așteptau într-o casă scundă și modestă din cartierul Beyris ; trebuia să le fac temele pentru vacanță. Mă mai aștepta pe un ziar, pregătit de o bunică pricăjită, un pahar de cafea cu lapte foarte slabă și foarte dulce, de care îmi era greață.

Etc. (nefăcînd parte din ordinea Naturii, anamneza presupune un „etc.").

Alte întrebări biografice : adolescența, studiile

Mi-am petrecut adolescența la Paris în cartierul Saint-Germain-des-Prés (care era pe atunci un cartier provincial), pe strada Jacob, pe Bonaparte, pe Mazarine, pe Jacques Callot, pe strada Seneï ; acum locuiesc tot prin apropiere. Dar cele trei vacanțe dintr-un an le-am petrecut întotdeauna la Bayonne, la bunica și mătușa mea, care locuiau într-o casă cu grădină mare, rămășiță dintr-o veche fabrică de frînghii pe Allées Paulmy. La Bayonne citeam mult (în special romane pe care le împrumutam în mare parte, de la un cabinet de lectură de pe strada Gambetta), dar mai ales făceam multă muzică. Mătușa mea era profesoară de pian, așa că ascultam pianul toată ziua (nici gamele nu mă plictiseau), iar cînd pianul era liber, mă așezam la el și începeam să descifrez. Înainte de a învăța să scriu am compus cîteva mici piese, iar mai tîrziu, înainte de a mă îmboînăvi, am luat lecții de la Charles Panzera, căruia îi păstrez o imensă admirație. Și astăzi, cînd încerc să precizez unele noțiuni de teorie literară, aparent fără legătură cu muzica clasică și cu tinerețea mea, mi se întîmplă să-l regăsesc în mine pe Panzera : nu filosofia lui, ci preceptele, modul de a cîntа, de a pronunța, de a **lua** sunetele, de a distruge expresivitatea psihologică printr-o producere pur muzicală a plăcerii. Atîtea lămuriri actuale pentru mine...

din literatura lumii

Ce „mediu" v-a format ?

Ce e un „mediu" ? Un spațiu al limbajului, o rețea de relații, de suporturi, de modele. În acest sens, am fost fără „mediu". Mi-am trăit adolescența singur cu mama, ea însăși „dezintegrată" social, (nu însă „declasată"), probabil tocmai pentru că lucra. Nu aveam „relații". Singurul meu mediu era școlar, liceul ; nu comunicam decît cu colegii de clasă. Sigur că anturajul bunicilor mei din Bayonne forma un „mediu", dar am mai spus că el era pentru mine un spectacol. Asta nu înseamnă că nu m-am format conform unui anume mod de viață burghez, în ciuda sărăciei. Educația a fost suficientă pentru asta, fiind exclusiv maternă. (Sînteți autorizat să interpretați răspunsul meu astfel : Mama e detașată de mediu, e absolvită de el, nu participă la ticurile lui fiindu-și sieși un „bun" mediu sau cel puțin ceea ce filtrează mediul ; într-un sens, deci, ea abolește alienarea socială).

O amintire din copilărie

Cînd eram copil, locuiam în cartierul Marrac, plin de case în construcție, printre care se jucau copiii. În pămîntul argilos, erau gropi mari, pentru fundațiile caselor. Într-una din zilele în care ne jucam prin gropile acelea, toți băieții au ieșit din ea, numai eu n-am putut. De sus, de pe pămînt, ei mă înfruntau : pierdut ! singur ! privit ! exclus ! (a fi exclus nu înseamnă a fi în afară, ci a fi singur în groapă, închis sub cerul tiber : decăzut). Atunci mama a alergat spre mine, m-a scos de-acolo și m-a dus departe de copii, împotriva lor.

De ce sînt singur ?

Toți cu avutul lor,
doar eu cu sărăcia.
Par neștiutor,
căci mi-e mintea greoaie.
Toți cu prorocirea lor,
doar eu cu bîjbîiala.
Toți cu iscusința lor,
doar eu cu mintea-ncîlcită,
schimbătoarea ca marea, ușoară ca o pală.
Toți ajung la țintă,
numai eu-nedumirit ca un țăran.
Și totuși, asemănare n-am cu alții.
Să sug al Mamei lapte-aș vrea din nou.

Tao To King, XX, 85

Amintirea

1. Ca să putem culege smochinele de sus din grădina din B., aveam o prăjină de cules fructele, făcută dintr-un bambus lung, cu o pînie de tablă albă în formă de floare, la capăt. Această amintire din copilărie e ca amintirea unui îndrăgostit.
2. „Stelele străluceau". Niciodată fericirea aceea n-o să revină așa. Anamneza mă copiește și mă sfîșie.

Imperfectul e timpul fascinării : pare ceva viu, și totuși e incremenit : prezență imperfectă, moarte imperfectă ; nici uitare, nici înviere, doar năluca istovitoare a memoriei. Încă de la început, vrînd să joace un rol, scenele devin amintiri : adeseori simt, revăd asta, chiar în clipa cînd ele se nasc. Acest teatru al timpului e tocmai contrarul căutării timpului pierdut ; căci îmi amintesc patetic, punctual, și nu filosofic, discursiv. Îmi aduc aminte pentru a fi nefericit/fericit — și nu pentru a înțelege. Nu scriu, nu mă închid pentru a scrie uriașul roman al timpului regăsit.

Nota traducătorului. Acest text — care nu există de fapt astfel în niciuna din cărțile lui Roland Barthes — este rezultatul libertății pe care ne-am luat-o (și asumat-o) de a înscena un dialog sau mai exact un polilog al cîtorva fragmente din **Réponses** (**Tel Quel**, 1971, nr. 4), **Le plaisir du texte** (1973), **Roland Barthes par lui-même** (1975) și **Fragments d'un discours amoureux** (1977). Text prefabricat pre-făcut, prefăcut s(t)imulat de un sens unic : ireductibilul copilăriei. „Din trecut, cei mai mult mă fascinează copilăria ; numai ea nu mă face să regret un timp abolit. Căci nu ireversibilul îl descopăr în ea, ci ireductibilul : tot ce mai există încă în mine". (R. B.)

Traducere de
ADRIANA BABEȚI

Roland Barthes
AMINTIRI DIN COPILĂRIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 2–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Indice : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Nr.Ir. 3996
OFICIUL POSTAL
S I B I U I
Județ Sibiu
Exp.Dir.Jud.PTc.Timiș
Orizont AB. 1 ex.

ORIZONT

Săptăminal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Un veac fierbinte

Chiar de vom ști pe dinafară cartea de căpătii a noastră, istoria, cu vremurile ei iuți ori mărețe, mocnite ori amenințătoare ; chiar de vom ști pe dinafară ceea ce au lăsat scris sau spus, pentru noi și pentru cei de după noi, marii precursori care au înțeles pe deplin rosturile acestui popor și-al înaintării sale spre bine și prosperitate ; și chiar dacă ne e dat să învățăm cu istorie mereu generațiile care ne urmează spre a afla ordinea în care s-au scurs evenimentele pe care ei le vor purta în suflet sub forma dragostei de țară... Chiar dacă sînt, și sînt toate acestea, trebuie să știm că numai astfel ne putem simți în continuarea celor de ieri, numai astfel putem să înțelegem de ce cuvintele cu care bunii și stră-bunii noștri își îmbărbătau cu veacuri în urmă semenii, mai pot să constituie imbolduri și pentru noi, azi, pe vatra uneia și aceleiași patrii.

Dinspre mijlocul veacului redeșteptării naționale aflate în plin avînt revoluționar pașoptist, Nicolae Bălcescu, omul cu limpede cuget, spunea, într-o Europă bîntuită de forța purificatoare a dreptății : **„Revoluția este în mers, pornită fiind de la începutul istoriei românești..."**, apoi : **„Ținta noastră socotesc că nu poate fi alta decît unitatea națională a românilor. Unitate mai întîi în idei și simțăminte care să aducă cu vremea unitatea politică".** Gînduri care pornite dintr-un același simțămînt aveau să fie puse, independent, în proclamațiile și petițiile Adunărilor populare de la Blaj, Lugoj, Iași, Islaz consfințind adevărurile cele dintîi ale românilor din principate : voința de unitate, dreptate socială și independență, principale cuceriri capabile să pună Moldova, Țara Românească și Transilvania, în întregul lor de pămînt al unui popor milenar, pe făgașul prosperității și progresului.

Cu treisprezece decenii în urmă, în vara acelui veac de neastîmpăr se năștea (la 14/26 iunie 1848) sub semnele Dreptății și Frăției, în numele Unității naționale, steagul tricolor, ca simbol al unei singure voințe de libertate socială și națională, drapel sub faldurile căruia generațiile de eroi care au izbîndit Unirea de la 1859, Independența la 1877, Unirea de la Alba Iulia, în 1918 și mai departe, cuceririle revoluționare petrecute în viața poporului și țării în anii socialismului, generații al căror nume îl purtăm, ne învățau cu bucuria de a învinge.

Peste veac, cu o întreagă istorie de fapte adunate în urmă, cu un nestrămutat gînd de bine adresat tuturor popoarelor (căci : **„Slobozenia e îndoită... cea dinăuntru și cea dinafară... și una fără alta nu pot trăi..."** clamau, cu luciditate, luptătorii pașoptiști) aflăm din noi, cei permanent confundați cu istoria pe care o făurim, cum lîngă fiecare treaptă din ascensiunea acestui popor năzuințele de dreptate și progres social s-au împletit cu cele ale independenței și suveranității patriei.

Chiar dacă vom ști pe dinafară cartea de căpătii a acestui popor și tot va trebui să adăugăm pe una din filele cele iluminate de sărbătoare, bucuria pe care o trăim astăzi, cînd, pe întreg cuprinsul țării, un popor unit în jurul partidului său omagiază în impresionante adunări lupta eroică a înaintașilor, exprimîndu-și totodată hotărîrea fermă de a face realitate din fiecare prevedere a Programului partidului, această Cartă de aur a contemporaneității românești.

Nevoia de rigoare face ca trecerea noastră peste vreme să o încadrăm în marginile numărabile ale veacurilor spre a putea identifica mai ușor locul din istorie unde s-a petrecut un tumult, locul din noi unde se află poarta prin care să renaștem spre viitor. Atunci, de abia, cînd le vom afla pe toate acestea, simțămintele noastre, ale celor născuți pe pămîntul Daciei, cu Carpați și Dunăre, cu fag și albastru, lanuri și purpură, ne vor face să înțelegem cum tot ceea ce făurim astăzi este o continuare a unuia și aceluiași cîmp de viață care s-a petrecut ieri, cu **treizeci de ani** în urmă, cu numai **o sută treizeci de ani**, cu **2046 de ani** în urmă.

PAUL EUGEN BANCIU

Semnificația unui act istoric

La 11 iunie aniversăm trei decenii de la înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție în România, **„Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție** – se arată în Programul partidului – **a permis statului democrat-popular al muncitorilor și țăranilor să pună bazele dezvoltării planificate a economiei naționale, dirijării conștiente a eforturilor materiale și rămîne în concordanță cu cerințele și obiectivele majore ale construcției socialiste".**

Prin actul naționalizării, clasa muncitoare din România și-a dobîndit pe deplin condiția de clasă conducătoare a societății, întregindu-și puterea de stat prin cucerirea puterii economice ; ea devine astfel, din clasă exploatată și dominată, clasa care va prelua în propriile-i mîini destinele națiunii noastre. Pe această bază a fost posibilă inițierea procesului de industrializare planificată a țării, de transformare socialistă a agriculturii, proces prin care s-a creat și dezvoltat baza economică a noii societăți pe pămîntul românesc – societatea socialistă.

În momentul în care s-a realizat naționalizarea, moștenirea economică a trecutului era, după cum se știe, caracterizată printr-o industrie neînsemnată, în raport cu nevoile întregului popor, printr-o agricultură în care predominau formele medievale de producție cu toate că timpul istoric în care ne aflam – jumătatea secolului XX – ca și resursele naturale ale acestei țări ar fi îndreptățit o altă stare de lucruri. Dar mijloacele de producție aflate în mîna claselor exploatatoare, erau administrate în interesul acestor clase, și nu al progresului general al țării.

În cazul țării noastre, prin actul naționalizării, nu numai că se verificau încă o dată, în condiții specifice, ideile materialismului dialectic și istoric, privitoare la legitatea socializării mijloacelor de producție, dar se manifesta și acea necesitate, izvorîtă din situația economică a României, de a se înscrie pe orbita modernizării și a progresului forțelor de producție. Proprietatea socialistă a creat cadrul economic cel mai adecvat pentru concentrarea planificată a unor importante resurse materiale și umane, subordonate dezvoltării rapide a tuturor ramurilor economice, a tuturor regiunilor și județelor patriei, a întregii vieți economice și sociale.

Pe temeiul proprietății socialiste, a fost posibilă o rapidă dezvoltare industrială a cărei dinamică ilustrează pregnant posibilitățile largi create ascensiunii economice a României, după naționalizare. Astfel, față de anul 1948, potențialul industrial al țării noastre a crescut de 45 de ori. Tot datorită proprietății socialiste a fost posibilă ridicarea potențialului industrial în toate județele țării, eliminîndu-se acea realitate nefirească, în virtutea căreia 80 la sută din producția industrială a României se realiza în numai 8 județe.

Pe baza dezvoltării permanente a proprietății socialiste, în conformitate cu politica P.C.R. și cu sensul orînduirii socialiste

ORIZONT

(Continuare în pag. 7)

O viață pentru culoare

Deschisă cu multe săptămîni în urmă în spațiul de sublimă alboare al sălilor Dalles, expoziția retrospectivă a maestrului Corneliu Baba a constituit unul din cele mai importante și revelatoare evenimente artistice românești din ultimele decenii. Neobișnuitul aflux de vizitatori, elogiile presei, uimirea și satisfacția miilor de oameni care s-au perindat prin fața sutelor de tablouri, schițe și desene, au marcat proporțiile acestui eveniment și nu ne vine de loc greu, în urma tuturor cronicarilor, să afirmăm că Baba, caransebeșanul Corneliu Baba, românul Corneliu Baba reprezintă în plastica universală contemporană unul din vîrfurile ei cele mai înalte, una din valorile cele mai pline de frumusețe și echilibru.

Paradoxul acestui pictor excepțional este fără îndoială acela că abia la vîrsta înțeleaptă a senectuții și-a organizat prima expoziție personală. Participant la mai toate Saloanele oficiale Baba era de mult o magistrală conștiință artistică dar abia acum ni s-a dat prilejul și privilegiul de a măsura în parametrii săi reali dimensiunea operei și personalității acestui artist desăvîrșit. El a repetat în pictură cazul neobișnuit al lui Arghezi, debutant în carte și vitrine abia la 47 de ani.

Am vizitat expoziția și am revenit în sălile ei de multe ori, de-a lungul celor cîteva săptămîni cît a stat deschisă celui mai dotat și entuziast public pe care i-l poate visa un pictor, eu însumi fericit de adeziunea scriitorilor care s-au grăbit să-i elogieze opera, dar mai ales orgolios să știu că maestrul a copilărit și învățat carte la Caransebeș. Parcă-l văd și acum în vila Surdescu din Teișul caransebeșan, pictînd ori cîntînd la vioară (un potrivit și fermecător Violon d'Ingres). Nu se poate uita figura lui de tînăr cu ochi pătrunzători și trufași care căutau, însetați de lumina și umbra culorilor, viața oamenilor și a naturii.

Nu pot uita, în numeroasele convorbiri pe care le-am avut cu mult regretata artistă Milița Petrașcu, admirația ei fără rezerve față de Corneliu Baba. Vorbele ei de laudă pentru opera acestui artist, afirmația ei că pictori de această forță apar numai cîte unul la o sută de ani, erau pentru mine elogiul unui mare artist pentru un coleg al său, confirmarea îndelungatei mele convingeri că Baba este un pictor de excepție nu numai pentru întreaga România contemporană ci pentru întreaga lume.

Călătoria acestei opere remarcabile spre conștiința și recunoașterea universală începe sub auspicii strălucite, spre gloria artei românești contemporane.

PETRU VINTILĂ

ORIZONT 23 (534)
8 iunie
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

CU VALERIU RÂPEANU

Directorul editurii „EMINESCU"

– Ca istoric literar, v-ați ocupat, printre altele, de romancierul și dramaturgul, controversat, G. M. Zamfirescu. De ce predilecția Dvs. pentru scriitori care au stîrnit discuții în literatura română ?

– Am început, este adevărat, prin studierea vieții și operei lui George Mihail Zamfirescu, în anul 1957 publicînd o ediție, care a cuprins patru din piesele sale de teatru, precum și romanul „Maidanul cu dragoste" ; bineînțeles erau două volume separate. În 1958 am publicat prima mea carte : **„George Mihail Zamfirescu, schiță monografică"**. În acea vreme, Zamfirescu era un scriitor aproape uitat, în anul 1939 el murise prematur și foarte puține teatre îi reluaseră piesa „Domnișoara Nastasia". G. M. Zamfirescu nu avea în momentul acela un statut literar prea bine definit în istoria literaturii române. Mulți îl priveau prin destinul nefericit al omului, pentru că a fost un nefericit, ca un proletar, un om autodidact, un om care s-a izbit de multe greutăți în viața care l-a răpus la numai 41 de ani, cînd operele esențiale sînt abia așteptate. Am încercat să-l prezint nu ca un caz al literaturii noastre, ci să deslușesc ce anume din această operă se înscrie în posteritate. Deci, aceasta am realizat în 1957/58, urmînd ca după aceea, în anul 1974, în editura „Minerva" să apară ceea ce socotesc eu esențial în contribuția mea la studierea operei lui G. M. Zamfirescu : cele două masive volume intitulate „Teatru" și „Mărturii în contemporaneitate", care cuprind laolaltă opera teatrală și opera sa de gînditor de teatru. În această perspectivă, cred și acum că G. M. Zamfirescu este un om de teatru prin piesele pe care le-a scris și prin opera sa de gînditor de teatru, de precursor al gîndirii teatrale moderne românești. Cel de-al doilea subiect care m-a pasionat a fost viața și opera lui Dimitrie Anghel, scriitor nerecunoscut în general, deși se bucurase de excepționala biografie a lui Șerban Cioculescu ; este un poet de mare valoare, care în manualele școlare, la vremea aceea, nu era prezent, trecînd în ceea ce privește preferințele publicului după Panait Cerna. Cel de-al treilea subiect care m-a pasionat este Nicolae Iorga. Opera lui este o descoperire postumă. Iorga n-a fost înțeles în timpul vieții sale. Din ce

convorbiri

pricină ? Omul era prea aproape, omul avea greșelile lui, omul era expus aprecierii publice în sensul în care, fiind și om politic, fiind și polemist, contemporanii nu despărțeau binele de rău, ceea ce era furie de moment de ceea ce însemna atitudinea sa în lumea literară. Iorga mi-a plăcut și îmi place, deoarece este un subiect controversat și, într-adevăr, unul din subiectele mari ale literaturii noastre. Susțin și acum că „O viață de om", autobiografia sa, reprezintă punctul cel mai de seamă al memorialisticii românești, cred și acum că portretele sale reprezintă culmea portretisticii noastre. Pregătesc pentru editura „Minerva" o ediție cu activitatea sa de la „Semănătorul", care va cuprinde și pagini inedite și care va constitui o surpriză. În momentul de față pre-

Întrevedere consemnată de :

NIKOLAUS BERWANGER

ANTON PALFI

(Continuare în pag. 6)

2400 SIBIU

cronica literară

Mircea Iorgulescu

Scriitori tineri contemporani

Ed. Eminescu, 1978

1. Cine se îndoiește de curajul criticii de azi n-are decît să citească această carte : replica necredinciosului ar putea fi că **Scriitori tineri contemporani** este cartea unuia dintre cei mai importanți dintre criticii de azi, dintre cei mai activi, și prin urmare în drept să stabilească, dincolo de rang, cuvenitele ierarhizări. De fapt, între îndatoririle firești ale criticii trebuie să se numere și aceea de a fi fără cruțare cu nonvalorile, indiferent de locul pe care acestea îl ocupă într-un anume sistem administrativ. Teoretic, așa stau lucrurile, dar trebuie să apară asemenea cărți ca să ne dăm seama cît de rare sînt operațiunile de ierarhizare, sistematizare și sinteză operate fără teamă și fără o seamă de calcule inavuabile.

Pornind de la acestea, putem observa că **sinteza** lui Mircea Iorgulescu, alcătuită cu o mare siguranță și cu o egală responsabilitate profesională, e cartea criticului la maturitate, conștient că afirmațiile lui trebuie să răspundă nu umorilor unui individ, bunăvoințelor unui grup, ci în fața istoriei literare. Cartea are o doză de seninătate, pe care n-o au prea multe dintre cărțile de critică, și o claritate salutară ; dacă în **Dicționarul...** lui Marian Popa (carte, așa după cum am scris și altădată, remarcabilă) existau profiluri pe care fiecare le putea înțelege după plac, comentariul cu etaje salvînd și onoarea comentatului și adevărul criticului, dacă în **Scriitori români de azi, I**, o seamă de absențe tactice protejau susceptibilitățile, în cartea lui Mircea Iorgulescu persoana întîi a criticului dispare, magistratura avînd importanță. Voința ierarhizării e atît de puternică, încît se poate observa cu ușurință că negația acționează fără nici o inhibiție. Furat probabil de tentația de a rămîne între adevăruri fără fisură, convins — pe bună dreptate — că viciul criticii de azi este superlativul, Mircea Iorgulescu întinde, atunci cînd are ocazia, paragrafele celor ce îi permit ca negația să opereze spectaculos.

Sigur că, în numele acestei voințe de ierarhizare, textele sînt clare, dense, chiar atunci cînd sînt compuse în dulcele stil telegrafic.

2. E momentul să mai observăm că istoriile literare ale ultimilor ani sînt alcătuite începînd „cu sfîrșitul" ; în cazul lui Mircea Iorgulescu, strălucit este efortul recuperator și de sinteză, operațiunea de defrișare și de solidarizare cu eforturile unei generații scriitoricești ce n-a mai avut parte de răsfăț critic : o generație care nu odată a produs cărți pe bandă rulantă, alăturînd opere exemplare unor confecții fandosite, cărți dificile prin structură de cărți cu dificultate amalgamate. Stăruința criticului între aceste valuri de literatură pare eroică și este eroică ; **Prima verba,** a lui Laurențiu Ulici, carte de referință, înregistrase o seamă dintre autorii „tineri contemporani", dar anevoioasa operațiune de sistematizare a valorilor ultimului deceniu, cel mai interesant și mai complex din literatura noastră nouă este întreprinsă abia acum. De fapt, mai trebuie spus că ani în șir Mircea Iorgulescu a recenzat cărți într-un ritm pe care nu cred să-l fi atins vreodată vreun critic. Recenziile nu sînt depuse în carte, după obiceiul pămîntului, ci sînt recitite, revăzute, rescrise : dintr-o pagină se extrage o frază, un citat sau un epitet. Marea concentrație a textelor lui Mircea Iorgulescu de fapt de aici vine : din aceste **redefiniri** ale criticului ca istoric literar.

3. Sigur că pentru buna orientare a cititorului există și o prefață în care se spun lucruri utile și interesante și mai ales folositoare eternelor proteste (unele, desigur, justificate) care au întîmpinat sinteza și care sînt legate de prezențe și absențe.

La urma urmei, absențe sînt destule, despre mulți dintre absenții acestei cărți a scris însuși criticul Mircea Iorgulescu, mereu preocupat de continuitatea actului său, de prezentul literaturii și de adevărul demersului său critic. Tabloul nu e exhaustiv, are însă șanse de a deveni.

4. Carte a fixării valorilor, **Scriitori tineri contemporani** este una care își propune să afirme valori. Fără complexe, criticul optează, ține să scoată în evidență, să impună scriitori. Care sînt valorile noi propuse ? Le putem descoperi fără efort, urmărind întinderea comentariului. Lîngă Ioan Alexandru (și Constanța Buzea) cu pagini numeroase se află Mircea Dinescu. O surpriză poate fi Mihail Elin („poet absolut remarcabil"...), de o prezentare mai largă decît în istoriile obișnuite ale poeziei au parte Dinu Flămînd sau Carolina Ilica.

Un loc important între cei mai importanți poeți de azi crede autorul necesar a fi acordat lui Cezar Ivănescu : **„Prin puterea de a comunica fără mijlocire cu lumea, poezia lui Cezar Ivănescu are prospețimea energică, gingășia grea, elementară și profunzimea marii creații, iar prin depărtarea așa de hotărîtă de structura tradițională a convenției livrești, consecințele ei pentru evoluția viitoare a liricii românești sînt încă greu de prevăzut"**, după cum, așa cum era de așteptat, pagini multe cu admirabile caracterizări fixează profilul lui Adrian Păunescu. Consacrat în superlative acceptabile e și Adrian Popescu : **„Echinoxist ca și Dinu Flămînd, Ion Mircea, Horia Bădescu, Adrian Popescu aduce în prima sa carte o poezie cultivată și totuși de o mare vigoare lirică, serafică, luminoasă, de un rafinament extraordinar"**, atent citiți sînt Marin Sorescu și Gh. Tomozei. Dorin Tudoran se numără și el printre poeții pe care Mircea Iorgulescu își întemeiază optimismul. Mai puțină încredere are autorul în prozatori, expediați ceva mai repede și parcă fără menajamente (erau utile). Protejat este Eugen Seceleanu, după ce însă o introducere cam jucăușă falsifică binișor adevărul : **„Fără ecou deosebit la data apariției și după aceea aproape uitat, «Eternitate locală», scurtul și deocamdată unicul roman al lui Eugen Seceleanu, scriitor satiric de mare vocație, retras într-o gazetărie abundentă și incoloră, ar fi trebuit întîmpinat ca un eveniment".** Între critici cred că dreptate face „noua ierarhie" lui Grigurcu și Dan Culcer, primiți cu foarte bune cuvinte. Loc încă ar fi fost poate elogiului în alte cazuri (chioriș sînt priviți universitarii). Prin fermitatea opțiunii, prin opțiunile nu odată polemice, prin densitate și consecvență (prin felul în care continuă cele două „Ronduri de noapte") cartea lui Iorgulescu mi se pare a fi un moment de seamă al drumului către (și în) rîvnita sinteză : **Istoria literaturii române de azi.**

CORNEL UNGUREANU

profiluri literare

George Suru

Poeziile lui GEORGE SURU din **Pentru a iubi** (1967), **Așteptarea coralilor** (1970), **Semnul de taină** (1972), **Cînd dragostea e pasăre cîntătoare** (1976), stau sub semnul posibilităților comunicative și virtuților expresive ale **baladelor** și **poemelor.** Lui George Suru îi convine liricizarea prin balade și poeme pentru larghețea oferită meditației poetice și posibilitatea desfășurării mai ample a artificiului stilistic. Poetul venit din „dulcea pacoste a basmului" își urmează drumul ce se întregește din secvențele de gînd poetic revărsat cu generozitate asupra momentelor existenței. În poemele lui George Suru, sensibilitatea emotivă se îmbină cu tendința rațională a gîndirii poetice, luciditatea meditației cu spontaneitatea zvîcnirii sentimentale. George Suru încearcă construirea unui univers liric propriu, tendința eșafodajului poetic fiind ușor observabilă, în multe cazuri prea direct oferită cititorului. Poeme ale condiției poetului și poeziei cuprinde **Cînd dragostea e pasăre cîntătoare – / Ipostazele poetului ; Cum se naște un cîntec ; Atîtea ploi de izvoare ; Numele poetului ; Un flux /.** Poezia aduce lucrurile spre cunoaștere : **„Poetul stă între florile pămîntului / Ca o sete, ca un cocoș de vînt, / Mîinile-i ruginesc în argila de perete. / El stă și le privește / Și le găsește nume / Din toate numele un semn culegînd"**, după cum soarta poeților s-ar putea imagina sub semnul unirii prin artă : **„Poeții se nasc pe un pămînt visător asemeni / Amurgului de sub scoarța nescrisă / A eucaliptilor, / Sînt la început cu toții gemeni, / Rădăcini ascuțite de tisă / În apa deschisă de pașii uitați ai sfinților..." (Pe un pămînt visător).**

Poetul observă ciclul vieții în viziune largă, trecerea în timp prin legătura cu elementele naturii : **„Pentru firele de iarbă ne punem inele / Săpate în scoici, sau coaste de pește / Legate la capete, / Îndoite spice de grîu, ramuri de alun, / Și cu toate că-n urmă le aruncăm, / Unele după altele, mereu ne crește / Inelarul mîinii stîngi, încît / De la o vreme ne trebuie cercuri de copaci, / Sau larga rotire a berzelor, / Sau inelul vulcanicelor lacuri..." (Nunți).**

Atmosfera poemelor lui George Suru, mai ales din **Semnul de taină,** se creează prin aderența la spiritualitatea rurală. Cadrul este cel al peisajului rural, cu predilecție silvestru, încadrat des de „ferigi", „brazi", „molizi", „stejari", „aluni". Poetul rămîne mereu în „marginea pădurii" învăluit în atmosfera cîte unui mit ori basm. Cu toată integrarea într-un asemenea context existențial, George Suru nu recreează acest univers în sensul unei sensibilități naive, adică populare, ci, mai degrabă, al unei sensibilități raționalizate. Disociația poate fi aplicată la mai toate poemele. Ipostazarea poetului este diferită, apropierea mergînd spre lumea vegetală. Într-o imagine a propriei aspirații din **Contur singur,** pornindu-se de la anorganic, printr-o intermediară încercare în ape, primește, în final, o traiectorie a tendinței spre stelar : **„Și mă ridic atunci către stele pe un brad tînăr înfipt în umăr, / Și focul lor pur mi-l pun de-a curmezișul și jur împrejur".** În **Elegie,** pădurile apasă tot mai mult pămîntul, iar ploile îl îndoaie ca un ram, spre un sfîrșit care se confundă cu invazia mărilor, acoperind castele cu scoici și meduze. Surprinde regresiunea în natural, în **Asemeni unui clopot,** printr-o integrare și secretă comunicare. Depărtarea de natural provoacă durere, de aceea apare imaginea restrîngerii „în sine", în conformitate cu o „lege primordială", cînd **simburii** și **semințele,** deci, izvoarele posibile ale unei noi evoluții, vor fi „noua lege a pămîntului". Atunci **„brazii vor intra în conuri fierbinți, / Stejarii în ghindă, alunii în alune, casele-n grindă, / Cocorii în sămînță de zbor, privighetorile-n sămînță de dor / Lupii în canini, moartea în crini, șerpii în venin".** Totul se retrage spre primordial, într-o uluitoare mișcare a materiei (imagini similare se întîlnesc în poezia lui Ioan Alexandru și Gheorghe Pituț) și schimbare a existenței, într-o diformitate de transformare ce amintește viziunea expresionistă. Desprinderea de natural o resimte ca o distanțare de sentimente și de pierdere a candorii.

Remarcînd meditația în registre diverse din poezia lui George Suru, observăm și tendința spre stilizarea versurilor. Poemul pare să fie receptat auditiv cu voluptate, printr-o muzicală ritmică interioară. Tălmăcirea stărilor interioare, revărsate în substanța poemelor, nu este întotdeauna la îndemînă și faptul indică o reală vocație a poeziei, înțeleasă drept creație ce trebuie să existe, în parte, sub semnul tainei.

ALEXANDRU RUJA

marginalii

Dincolo de oglindă

Dacă oglinda simbolului îți înapoiază imaginea așteptată, adică una ideală, pură și înălțătoare, în schimb pădurea (textului) de dincolo de oglindă are o altă logică, mereu surprinzătoare. Acolo, cînd se pornește o cursă— mișcarea, dintre toate, cea mai ordonată —, constați cu stupoare că fiecare începe să alerge cînd vrea și se oprește unde-i vine, „încît nu e ușor să știi cînd s-a terminat alergarea". Ba se mai întîmplă, dacă ți-ai pus în gînd să înaintezi, ca singura soluție să fie mersul înapoi, tot așa cum caporalul lui Jarry, dacă vrea ca soldații să ia poziția de drepți, trebuie să comande energic : „Pe loc repaos !"

În aceeași pădure — a lui Lewis Carroll, după cum s-a înțeles — semnele îl cam iau în rîs pe călător arătînd, cîte două, în aceeași direcție, dar dînd indicații diferite : „... pe unul scria : Spre casa lui Țiuici, iar pe celălalt : Spre casa lui Țiuilă". Ce să ne mai mirăm atunci că vorbele lui Humpty-Dumpty înseamnă nu ce se știe din dicționar, ci tot ce-i trece lui prin cap ! Drept este că Alice, din respect pentru lingvistica normativă, se întreabă „dacă e îngăduit să faci ca vorbele să însemne atîtea lucruri deosebite". Numai că Alice nu-i aparține pădurii. Ea a venit prin oglindă și are dificultăți de adaptare. Ar prefera ca și Josef Knecht, ori ca eroul lui Jünger, să urce „în vîrful dealului". Însă pădurea nu se lasă înduplecată, nu cedează din ce-i al ei. De aceea, cînd fetița încearcă să urce, se pomenește că poteca „se răsucește" în „cotituri bruște" și o poartă în cerc. Virtej vegetal ! Așa că în pădure, cum o învață Regina, „totdeauna ești la început cam ametit". Constatarea fusese făcută, pe propria lui socoteală, și de Mțiri, tot în codru : „Am început să ametesc / Vrui să mă scol ; dar toate-au prins / Să se-nvîrtească-n necuprins".

Mult mai aspru va fi destinul silvestru al iubitorului de sine Narcis. Ca să se admire în voie, el își găsește drept oglindă un ochi de apă înconjurat de copaci, alegere necugetată ce face din Narcis un „captiv pe care frunzele-l cuprind" (Paul Valéry). Necugetată și fără rost, de vreme ce oglinda nu-i răspunde căci, începînd luciul apei, frunzele o tulbură și o înecrețesc. Mai grav : pradă unei stranii uitări de sine, secretul lui Narcis, vorbăreț dintr-o dată, se trădează zvonind în văzduh. Poate că „ceasul ambiguu" l-a smuls — înșelîndu-l cu „o lumină tandră" — din tăcerea lui.

Ochi galeși îl caută acum pe efeb prin desișul falsului adăpost, iar el pare gata să se lase în voia otrăvii dulci, sufletu-i să se piardă „în propria lui pădure", cînd șovăie, înfiorat de „oroarea voluptuoasă" pe care i-o stîrnesc, oferindu-i-se, nimfele sihlei dimprejur. Totuși, părăsirea de sine nu se săvîrșește, Narcis rămîne credincios solipsismului său contemplativ, pentru că de nimic nu se teme mai mult acest privitor în stătute oglinzi decît de vînzoleala celorlalți („... l'autrui, qui ne peut que changer").

La rîndul lor, nimfele nu suportă cu inimă ușoară nepăsarea ei, răzbunătoare, cheamă ecoul — deformantul ecou — în ajutor. Și astfel, fiindcă n-a vrut să-și desprindă privirile de pe oglinda în apele căreia își iubise chipul, Narcis îndură cea mai cumplită caznă : ecoul îi ciopîrțește numele pînă ce nu rămîne din el decît un șuierat de șarpe — iar șarpele, oroare ! este o altă scîrbavnică făptură a pădurii. „Narcisse, Narcisse..." îl strigă nimfele, batjocoritoare, pe cînd ecoul foarfecă : „Cisse, Cisse...".

Pesemne că glasul lui n-ar fi fost atît de tăios dacă Narcis ar fi consimțit să cuprindă nimfele măcar, ca Hyperion, din oglindă.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Silvia Burdea

ROMANUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

Editura didactică și pedagogică, 1977

lecturi

Materialul antologiei și al substanțialului studiu introductiv al volumului îl constituie felul cum s-a reflectat în literatura beletristică războiul în toate fazele lui : înainte de luptă, în desfășurarea acestora și în fața sfîrșitului, cînd apare contrastul între idealuri și realitate.

Antologia folosește texte din autori români și străini : Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Camil Petrescu, H. Papadat-Bengescu, dintre români, alături de H. Barbusse, Erich Maria Remarque, E. Hemingway, I. Hašek, Arnold Zweig și Alexei Tolstoi, dintre străini.

Ca experiență limită a existenței, primul război mondial a dezlănțuit gînduri și trăiri dramatice pentru cei angajați în luptă : suferințe nesfîrșite fizice și morale, durerea celor din armatele multinaționale îndurerare pentru suferința umană cauzată de război în toate mediile, solidaritatea celor în suferință, demitizarea eroismului de paradă, revolta contra profitorilor de război, credința că, după sfîrșitul războiului, lumea se va schimba în bine și decepția legată de trădarea idealurilor cu care au fost amăgiți luptătorii. Este peste tot prezentă ironia și revolta contra îmbogățiților de război, a profitorilor și învîrtiților din spatele frontului.

Tematica războiului a dat literaturii noi modalități de expresie : s-a dezvoltat romanul fluviu, romanul analitic, a apărut personajul colectiv, masa luptătorilor, s-a lărgit interesul pentru sufletul omului simplu a cărui complexitate nu apăruse pregnant înainte. Expresie a unui realism aspru, literatura războiului a modificat valențele stilistice : se renunță la discursivitatea romantică, se evită excesele lirice pentru notația sobră, elocventă și simplă.

Silvia Burdea relevă o caracteristică esențială a literaturii române de război : în procesul sincronizării cu literatura universală, pe tema războiului, literatura noastră se prezintă originală și reprezentativă, fără sentimentul întîrzierii etapelor. Este încă un element al intrării literaturii române în universal, la nivel egal cu al altor popoare.

Antologia competent elaborată de Silvia Burdea constituie un prețios instrument de cunoaștere literară comparată.

BUCUR ȚINCU

Tărîmul originar

Raportată la alte încercări similare sub aspectul temeiurilor ce o justifică, antologia Chiratei Iorgoveanu-Dumitru * se remarcă în primul rînd prin aceea că, reconstituind itinerariul temei dacice în lirica românească, ea delimitează totodată și etapele devenirii unei **conștiințe poetice** structurate, în datele esențiale, de ceea ce am numi „obsesia originii". Aceasta din urmă a fost alimentată de-a lungul vremii nu doar de fascinația pe care mitul geto-dacic a exercitat-o și o exercită încă asupra poeților, ci, mai degrabă, de nevoia lor acută de certitudini în privința situării noastre etnice în timp și spațiu, în istorie cu alte cuvinte. Într-o atare perspectivă, tema dacică se dovedește a fi o constantă de prim rang în transformarea conștiinței de neam și de obîrșie în conștiință poetică, vîrstele poeziei identificîndu-se deci cu vîrstele istoriei.

Prin urmare, ordonarea cronologică a textelor – pentru care a optat autoarea volumului în discuție – poartă în subsidiar evidente virtuți taxinomice. Căci ipostazele diferite, sub care tema dacică apare în lirica românească, începînd cu versurile lui Dosoftei din **Stihuri de descălecatul Țării Moldovei** și terminînd cu poezia actuală, corespund trecerii de la o abordare strict istorică, întrucîtva simplificatoare a problemei originii (în lirica preeminesciană), la una mai profundă, de largă cuprindere filosofică (la Eminescu și poeții care l-au urmat, cronologic vorbind).

Astfel, dacă în textele lui Dosoftei și Zilot Românul, în cele ale preromanticilor sau ale poeților generației de la 1848, demersul poetic avea drept unic scop demonstrarea cu orice preț, pe linia unei tradiții constituite în secolele precedente, a latinității noastre, faptul determinînd, nu rareori, intolerabile concesii (vezi lecția Școlii latiniste), odată cu lirica eminesciană, ea însăși anticipată de opera predecesorilor (spre pildă „poemul istoric" din 1853 al lui Vasile Alecsandri, **Sentinela română**), tema dacică intră sub incidența **mitului românesc,** în care meditația filosofică, pe registre din ce în ce mai ample, accentuează propensiunea către descoperirea obîrșiilor prin explorare poetică a realității istorice. Paradoxal, însă, poezia lui Eminescu nu conduce la o punere în drepturi a mitului originar, ci, mai degrabă, la o re-facere, la o re-constituire a acestuia pe temeiurile unei concepții filosofice unitare, folosind simboluri străvechi, dar și simboluri pe care poezia însăși le instaurează.

În **Rugăciunea unui dac, Sarmis, Gemenii** și **Memento mori** – fragmentele cuprinse în antologie –, dar și în alte poeme, Eminescu procedează la o deschidere către universalitate a mitului românesc, conferindu-i dimensiuni axiologice, metafizice, etice și morale specifice.

Emanciparea mitologiei dacice cîștigă un ascendent odată cu poezia lui George Coșbuc care, alături de Eminescu, stabilește coordonatele esențiale ale temei : **„Trăsăturile fundamentale, fixate de cei doi** – afirmă Paul Anghel în studiul ce prefațează volumul – **rămîn în continuare marcante, motivele se reiau, în orchestrații diferite însă, pînă la cea mai tînără poezie de azi"** (p. 16).

Un loc aparte în configurația antologiei îl ocupă textele selectate din opera lui Lucian Blaga, prin forța împrejurărilor reduse ca dimensiuni, dar pe deplin semnificative (fragmente din **Zamolxe,** poemele **Grădiște** și **Oaspeți nepoftiți.** În lirica acestuia, integral subsumabilă mitului dacic, reprezentînd o ipostaziere particulară a temei propuse, temeiurile obîrșiei sînt identificate în tot ceea ce înseamnă eternitate. Conexiunea cu mitul geto-dacic se face pornind din planul cotidianului, simbolurile redevin opace, textele ne propun o nouă mitologie constituită în jurul ideii de continuitate.

Generația de poeți imediat următoare (Mihai Beniuc, Emil Giurgiuca, Dragoș Vrânceanu, Virgil Carianopol, Ion Th. Ilea, Cicerone Theodorescu, Iulian Vesper, Ion Sofia Manolescu, Emil Botta, George Demetru Pan, M. R. Paraschivescu, Ion Bănuță, George Dan, Haralambie Țugui, Dimitrie Stelaru, Teohar Mihadaș, Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Traian Iancu, Teodor Balș, Victor Tulbure, Tudor George ș. a.) impune o nouă viziune asupra temei : perspectiva aparține unui prezent nemijlocit, văzut ca rezultat al evoluției istorice posterioare conflictelor dintre daci și romani. Însemnele acestora, Columna, Valul lui Traian, Sarmisegetuza, Trophaeum Traiani, Roma însăși, devin simboluri ale răminerii mai presus de timp, simboluri ale **istoriei noastre** concrete. Este, am zice, o necesară etapă de tranziție între lirica blagiană și cea a lui Ion Gheorghe. Poezia acestuia din urmă readuce tema dacică pe terenul fertil al explorării materiei obscure a mitului, într-un moment de reală împlinire a sinelui național. Tentația livrescului va caracteriza de acum înainte modul de tratare a temei, discursul poetic deplasîndu-se cu o mai mare ușurință de-a lungul propriilor sale instanțe, aparținătoare, în fond, mitului (Radu Cârneci, Ion Brad, Vasile Nicolescu, Aurel Rău, Tiberiu Utan, Petre Ghelmez, Grigore Hagiu, Nichita Stănescu, Ovidiu Genaru, Marin Sorescu, Gheorghe Tomozei, Darie Novăceanu, Nicolae Dragoș, Gheorghe Pituț, Cezar Ivănescu, Mircea Vaida, Adrian Păunescu ș. a.).

Poeții mai tineri cuprinși în antologie (alături de cei citați amintim și pe George Alboiu, Gh. Anca, Marin Mincu, Horea Guia, Dan Mutașcu, Nicolae Mocanu, Dumitru Stancu, Aurel Șorobetea, Dumitru M. Ion, Dan Verona, Titus Vâjeu, Mihai Bărbulescu și Mircea Florin Șandru – ordinea numelor este aceea a apariției în volum) adaugă filonului, cu o viguroasă tradiție, un plus de vitalitate ; am putea afirma, la capătul lecturii acestor pagini, că, în lirica actuală, continuității istorice – ca o dimensiune majoră a temei dacice în literatura română, îi corespunde o **continuitate poetică,** revelatorie din multe puncte de vedere. O atare apreciere se justifică în măsura în care existența unor zone de interferență tematică reprezintă expresia cea mai clară a activismului ce a caracterizat dintotdeauna poezia noastră.

Iată de ce antologia Chiratei Iorgoveanu-Dumitru se constituie ca o sinteză cu valențe retrospective și prospective în același timp. Spațiul de incidență pe care ea îl delimitează este ușor convertibil în argument pentru susținerea ideii că specificul unei literaturi se definește, după o expresie mai veche a lui G. Călinescu, pe măsură ce ea descoperă „garanția originalității fundamentale", factorul etnic.

Cu nesemnificative devieri, autoarea antologiei a optat numai pentru textele de o înaltă ținută artistică, înlăturînd tot ceea ce, dintr-o excesivă pasiune pentru detaliu, ar fi putut dăuna ansamblului. Funcționarea unitară, perfect echilibrată, a celor două criterii de selectare, cel tematic și cel estetic, dă volumului o configurație aparte, situîndu-l în afara zonei în care eșuează, uneori, antologiile de circumstanță.

Dacica dobîndește atributele unei prezențe necesare în momentul actual al liricii românești.

MARIAN ODANGIU

* **Dacica. Antologie de lirică românească,** Ediție de Chirata Iorgoveanu-Dumitru, Prefață de Paul Anghel, București, Editura Minerva, 1978.

CORNELIU BABA : „Autoportret"

Teoria romanului

Plecînd de la o serie de premise teoretice aflate în atmosfera filosofică și ideologică a Germaniei de la începutul secolului XX (puternic impregnată de hegelianism și neokantianism), Lukács încearcă să întemeieze o viziune personală asupra dezvoltării genului epic, dar și o filosofie a istoriei, văzută prin prisma tribulațiilor intelectuale determinate de precipitarea evenimentelor din preajma primului război mondial. Astfel încît, apelînd la disjuncția kirkegaardiană dintre **lumea exterioară,** străină și ostilă, și **eul profund,** nealterat, el proiectează asupra întregii istorii a epicului ruptura dramatică resimțită de un spirit pacifist în fața prevestirilor războinice ale perioadei.

Pentru autorul **Teoriei romanului,** după edenica epocă homerică, epoca în care eroii epopeici se aflau într-o armonioasă conjunctură cu existența exterioară (altfel spus, cînd s-a realizat kantiana întîlnire dintre imanentul „este" și transcendentul „trebuie să fie"), lumea se prăbușește treptat în „neantul inesențialității", viața pierzîndu-și „imanența sensului". Dacă în epopeea homerică și, în general, în întreaga creație epopeică antică, individul afla în structura existențială exterioară propriile rațiuni, echilibrul dintre „eu" și „lume" fiind deplin, ulterior, sensurile existențiale rămîn să dăinuie autentice numai în straturile profunde ale interiorității ; astfel se explică divorțul dintre cele două entități „degradate" : lumea exterioară, supusă unei tot mai accentuate convenționalizări și aspirațiile subiective ale individului, aflate într-o eternă căutare de fundament ontic. Expresia epică a acestei tot mai exacerbate discrepanțe o va constitui romanul, care, în viziunea lui Lukács, nu reprezintă decît istoria unei căutări „demonice" : în majoritatea romanelor predostoievskiene întîlnim (după Lukács) același etern personaj problematic aflat în căutarea valorilor autentice, într-o lume contingentă, reificată.

Deși schematică și abstractă, inaplicabilă la multe din creațiile românești ale secolului trecut, teza amintită avea să cucerească o neașteptată notorietate prin lucrările lui Lucien Goldmann (**Pour une sociologie du roman, Le Dieu caché** ș. a.). În teoria goldmanniană asupra sociologiei romanului, ca dealtfel și în cea a lui René Girard (**Mensonge romantique et vérité romanesque**), vom regăsi aceeași ireductibilă opoziție între o lume „degradată" și un individ de asemenea „degradat". Preluînd de la René Girard conceptul de **mediatizare,** Goldmann va încerca să releve chiar o „homologie" între structura lăuntrică a romanului și structura economică ce guvernează „societatea individualistă născută din producția pentru piață" : individul uman, mînat de propriile sale țeluri și aspirații, nu se mai află într-o relație directă și nemijlocită cu bunurile sociale (valorile de întrebuințare) capabile să-i satisfacă necesitățile, ci într-una **mediată** de valoarea de schimb (banii).

Concepută ca introducere teoretică la o amplă exegeză a operei lui Dostoievski, **Teoria romanului** prezintă evoluția genului epic astfel încît, după toate rătăcirile posthomerice, acesta să revină – într-un chip de-a dreptul hegelian ! – la forma epopeică prin opera marelui prozator rus. După Lukács, binefăcătoarea reîntoarcere la epopee nici nu putea proveni decît din partea marii literaturi ruse ; literatura occidentală, grefată pe o acută contradicție individ-societate, urmînd să persevereze în configurarea romanescă a realității.

Cum însă proiectata exegeză n-a mai fost realizată, Lukács nu reușește să ne ofere decît vag, cumva intuitiv, soluția deplină a problemei. Oricum, această idealistă și speculativă istorie a genului epic, realizată cu o ostentativă elevație și un ermetism kantian, rămîne ca punct de referință în istoria sociologiei și esteticii romanului. Luînd act și de asprul rechizitoriu pe care marxistul Lukács, ajuns la vîrsta senectuții, îl intentează în introducerea cărții tînărului și idealistului Lukács, nu ne rămîne să facem decît o singură remarcă : **Teoria romanului** nu reușește să releve numai „preistoria ideologiilor dominante din anii '20 și '30", așa cum afirmă cu modestie Lukács, ci și preistoria sociologiei și esteticii moderne a romanului ; fapt pe care opțiunile lui Goldmann și Girard îl dovedesc cu prisosință.

GEORGE ȘERBAN

PROIECT DE ISTORIE A POEZIEI CONTEMPORANE

Tipologia stilistică

1. După opinia noastră, cosmoidul poetic național nu este o **sumă** de opere, ci un **sistem.** Opera rămîne, firește, o individualitate inconfundabilă dar chiar prin aceasta ea aparține **artei,** adică unui organism supraindividual, unei **specii.** Iar aceasta, dacă e **realitate** (și este), se cuvine a fi unitate în adversitate, sinteză de contrarii. Legile dialecticii guvernează atît opera individuală cît și opera artistică a națiunii. Paradigmele lirice individuale devin (prin unire, prin asociere) **sintagme** (direcții, curente) iar acestea aderă la o sintagmă superioară.

Dealtfel, se vorbește curent despre direcții, despre curente, reținîndu-se, de obicei, filiațiile, similitudinile și interferențele **tematice.** Or, disocierea ireductibilă, cea lipsită de supraordonări, este aceea în **direcții stilistice** (fiindcă nici un poet nu i se poate sustrage). Feluritele linii tematice derivă din ea. Tipologia stilistică descoperă **teza** și **antiteza** care fac posibilă **sinteza** lirică națională.

2. Poezia românească a pornit de la o bază **clasicizantă (neoclasică),** întreruptă apoi (în fond îmbogățită) de cea **folclorică (romantică, autohtonă).** Eminescu, marele romantic, aproape suprimase străduința neoclasică a primilor noștri poeți, cînd organismul liric național i-a opus antiteza : Macedonski. Abia acum (prin Eminescu și Macedonski) poezia românească se afirmă în universalitate, fiindcă abia acum este **realitate** – adică un întreg tensionat, un sistem de forțe. Cele două direcții – continuate de Blaga, pe de o parte : de Barbu, Bacovia sau Arghezi, pe de alta – sînt bine reprezentate și azi. Ele se află într-un îmbucurător echilibru (cantitativ și valoric) : Alexandru Philippide, Virgil Teodorescu, Geo Dumitrescu, Mircea Ciobanu, Nichita Stănescu, Anghel Dumbrăveanu, Petru Sfetcu, Al. Jebeleanu etc. ; sau : Eugen Jebeleanu, A. E. Baconski, Nicolae Labiș, Ion Gheorghe, Ileana Mălăncioiu, George Alboiu, Damian Ureche ș. a. Există autori care ilustrează direcțiile în modul cel mai fericit ; alții – în mod convenabil ; alții le vulgarizează. Uneori, cum vom vedea, aceștia din urmă se bucură de notorietate (ca unii ce satisfac cerințele receptării mijlocii).

3. Direcția clasicizantă, direcția „cultă" (de fapt barocă) selectează autori de temperament eleat. Aceștia modelează lumea după tiparul unor structuri artistice **rigide,** ei fiind creatori pentru care esența se află în stabilitate (schimbarea este doar aparentă). În consecință, sub raportul expresiei : **ritm, rimă,** organizare prozodică în general. Imaginea propune prin semantica ei – **o formă sferică** a spațiului, **un traseu circular** al mișcării **(cerc, sferă, disc).** Toate nivelele operei actualizează arhisemul „stabilitate".

Prin contrast, direcția folcloric-romantică actualizează arhisemul „trecere". Autorii aliniați aici modelează lumea în sens heraclitean, după legea structurilor fluide. Prozodia e – într-adevăr – instabilă, imaginea se întemeiază – semantic – pe **riu** sau **foc,** spațiul e irecuperabil, mișcarea unidirecțională.

4. Expresia eleată sau cea heracliteană a lumii pot fi strict **confesive,** se pot referi la mediu (sînt **descriptive**) sau – în fine – pot fi **sinteze** ale acestor tendințe **(simboluri).** Ajungem, astfel, la **tipologia estetică** a fenomenului liric, la judecata de valoare, la necesare ierarhizări – la cercetarea operelor poetice individuale.

Dialogul **intraartistic** – cel care, relevîndu-ne cele două direcții reținea continuitatea (chiar asemănarea) – se completează cu dialogul **artă-realitate,** care relevă individualități artistice discrete.

EUGEN DORCESCU

Vladimir Ciocov

DE ANI SUFLETUL MEU NU VREA SĂ ȘTIE

Și anii aceștia se vor duce-n zbor
ca norii lungi și alburii, pe nesimțite,
peste verdeața cîmpului de vară,
ca niște ore s-or petrece anii
peste ecranul vast al timpului etern
și tînăr eu nu voi mai fi
ca alții și ca alții — niciodată.
Copii suavi, cu ochii dilatați,
mă vor privi ca pe-un bătrîn ce vede
cu totul altceva în lucruri și în lume
ca-n viața care curge spre vărsare.
N-am să mai știu nici de doruri sub lună
ca altădată-n mindra tinerețe,
melancolia-n mine iată că sporește
și presimțiri nedragi îmi mișună în creier
căci anii trec, ei n-au statornicie,
și azi mereu în ieri se tot preschimbă
iar anii ce-ți rămîn — pe degete îi numeri.
Da, tot ce-mi stă în față, ca mîine n-o mai fi
și tot ce mai urmează, neființă o s-ajungă.
Și, totuși, nu regret și nu înșir blesteme
căci tot ce se naște urmează să și piară
și nu-i nimic pe lume fără amurg.
Iar ființa mea, după legea știută și dură,
netăgăduit o să scadă,
ca dealul o să se roadă, ca tulpina copacului,
mîncată de vîntul vremii,
la fel o să se năruie și anii sub poveri nedragi.
Dar sufletul meu tot senin și tot tînăr
va rămîne pînă la capăt
cîtă vreme voi mai păși pe pămînt,
căci el — deși trecerii supus —
ca și cînd veșnic ar fi,
de-ale bătrîneții poveri n-o să știe.

MAREA CUPRINSĂ DE MÎNIE

Ca azi de zbuciumată nu mai văzusem marea nicicînd,
marea care nici nu mai seamănă cu sine parcă,
marea — surpare și spumă-ntunecată,
marea — care dezvoltă dealuri umblătoare într-una,
marea — vuiet și geamăt amplificat departe
ce-ți umple oasele și sufletul de teamă,
marea — clocot înalt, curbat sub norii mari,
marea-nemare, cu propriul țărm în luptă,
izbindu-l de parc-ar vrea să-l surpe,
pietriș lăuntric asvîrlind pe plajă și meduze,
marea-ntr-un cuvînt — al zbuciumului rod,
ce-și naște propria minie
și zbuciumul și-l fierbe pîn'la capăt
și formele durerii sculptîndu-le pe cer.
De-așa mare minune se împlu ochii pămîntului
și pieptul larg prea strîmt a ajuns
și-o mare asemeni pe mine mă umple
și-mi urcă pe buze cuvinte de uimire și spaimă
răvășindu-mi auzul.
Și sufletul întreg în presimțiri întunecate se îmbracă
și spre alte tărîmuri se duce,
iar inima mea cea de ieri nu mai este,
ci eu, chiar ca în vis, sînt tot pe mare, fermecat,
și parcă nu mai sînt omul real pășind pe pămînt
ci, de azi-dimineață împreunat cu marea, numai cuget
și cobe,
pe cînd ea, în mine cuprinsă, ca o lance mă sfîșie,
ca un dușman mă surpă
și mînia vrînd în mine să și-o stingă
tot mai mult și-o crește, tot mai mult și-o crește.

În românește de
VASILE VERSAVIA

NOIMĂ

Ce noimă să mai aibe, aici, statuia lui,
de vînturi biciuită, de viperele ploii
mușcată, sub rugina acidelor zăpezi ?
Plecat și el, ca alții, e-n uitare,
sub lutul galben putrezind, ca alții,
de-un fel cu cei ce poartă o simplă
cruce albă,
cu cei ce mai încolo putrezesc,
cei fără semne pe răbojul vremii —
numai cît să se știe
că au trecut pe-aici
și au trăit cu toții,
murind, apoi, pe rînd.
Ce noimă să mai aibe, mă-ntreb și la ce bun,
și ce să-nsemne, oare,-acestea toate,
cînd toate contenesc și-ncepe iarăși
a neființei viață,
rătăcitoarea pulbere
'n derută,
fără de zgomot, fără
împăcare,
fără ardoarea minții,
fără
bătaia inimii
fierbinți ...

În românește de
DUȘAN PETROVICI

Neboișa Popovici

O fată la geam

Primăvara aceea se anunța veselă și zburdalnică. Oamenii ieșeau pe străzi, vorbeau cu voce tare, se salutau cu voioșie, ca și cînd în clipa aceea ar fi scăpat din gropi întunecoase și astfel se bucurau de aerul proaspăt și de cerul liniștit.

Deodată, am crescut. Uitasem de minge, de jocurile dulci ale copilăriei. Ne opream în fața vitrinelor pustii, prea des ne pieptănam părul, învățasem să ne facem nod la cravate, rîdeam de fleacuri, tușeam la primele țigări fumate pe ascuns și suspinam seara cînd melodiile din grădinile de vară, ca un flux, inundau orașul.

Diminețile se împurpurau în așteptarea bucuriilor. Atunci cînd de pe clădirea liceului de fete au fost îndepărtate benzile de protecție împotriva bombardamentului, cînd am auzit ciripitul vocilor fetelor, presimțeam, tulburat și neliniști noi și întîmplări neobișnuite.

Colegii mei de la internat erau mai vioi și mai îndrăzneți. De la geamul sălii de meditație aruncau fetelor vorbe naive, vesele, la care ele rîdeau zgomotos, se apropiau des de geamuri, chipurile, să vadă automobilele rare care treceau și, pe ascuns, ne aruncau priviri promițătoare. Jarco și Ignia într-una se lăudau cu noile lor cuceriri, dovedindu-mi aceasta cu bilețele rupte din caiet, unde scria locul și ora întîlnirii.

Eram trist. Acum îmi dau seama că eram timid din cale afară. Și deși rămîneam ore în șir la geam, decum apărea pe partea cealaltă vreo fată, eu coboram privirea. Mă fisticeam, mă pierdeam, mă supăram și atît. Dar, într-o după amiază, cînd în sala de meditație nu era nimeni, am zărit o fată pe care, parcă, niciodată n-o mai văzusem pînă atunci. Își făcea și ea ceva de lucru pe lîngă fereastră, iar apoi se prooti în coate și privi țintă spre mine. Eu rezistai curajos privirii sale, și altă lume n-a mai existat pentru mine. O liniște nebănuită iradia din chipul ei, pe care o înfrumusețau doi ochi albaștri ca cerul de aprilie, și părul auriu care se unduia ușor ori de cîte ori își mișca capul. Fata aceea mă urmărea peste tot și în permanență, de dimineața pînă seara, ziua și noaptea. Zîmbea cu privirea-i dumnezeiască, apărea din filele cărților, mă deranja la rezolvarea problemelor de fizică, iar, cînd mă aflam singur, mă duceam la geam s-o aștept doar s-o văd cum trece prin clasă.

Jarco observă primul ce se petrece cu mine, și, ca prieten bun, voi să mă ajute.

— Vladimire, doară nu-ți vei petrece veacul la fereastră. Dă-i întîlnire ...

Asta doream și eu, dar cum să ies din internat, păzit cu strășnicie de nenea Iefta, șchiopul, cum să te apropii de fată ... S-a întîmplat în acele zile ceva ce a grăbit deznodămîntul iubirii noastre inocente. Odată, cînd, extrem de fericit, mă ciorovăiam cu fata, ceea ce însemna că ne priveam duios, ne hlizeam, ne strîmbam cu gesturile unor surdo-muți, ea-mi făcu semn să mă întorc, pentru că, pe lîngă mine, stătea cineva. Am dat din mînă — ce-mi pasă — cînd simții că urechea stîngă începuse să mă doară groaznic, iar cînd m-am întors am văzut foarte aproape ochelarii profesorului și fața lui severă. Îmi lipi o palmă, iar din fereastra liceului se auzi rîsul cristalin al fetelor, ca și cînd șiragul de mărgele s-ar fi risipit pe piatră. Profesorul, mînios, mă apucă de mînecă și mă împinse în colțul străzii, unde-mi vorbi mult și aspru, dar eu nu pricepeam nimic. Știam atunci doar că el îmi este cel mai mare dușman, pentru că m-a făcut de rîs în fața fetei iubite.

Cînd am venit din nou la fereastră, steaua albastră era deja acolo. Zîmbea, dar mie mi se părea că mă compătimește. Mai speram totuși în ceva. Într-adevăr, fata flutură o bucată de hîrtie, apoi o îndoi în patru și-mi arătă cu mîna că o va arunca în stradă. Ceea ce și făcu, iar eu mă năpustii pe scări afară uitînd că poarta e încuiată. Îi spusei portarului, dar acesta mă refuză, scurt.

— Dă-i lui nea Iefta de-o țuiculiță — mă povățui Ignia — o să dea el drumul clasei întregi, nu numai ție.

Am căutat înfrigurat peste toată strada. Biletul nicăieri. Poate că l-a dus vîntul, poate că l-a luat cineva, l-a mototolit și l-a aruncat, sau a căzut într-un loc ascuns, dar eu nu l-am găsit.

A doua zi, m-am așezat la geam la pîndă să o aștept pe fată. Altele apăreau, dar ea nu. N-a venit nici a treia, nici a patra zi. Au început să mă obsedeze gînduri negre. Oare de ce nu se mai arată ? Ce a fost scris pe bilețel, de ce s-a supărat pe mine atît de tare ? Hotărîsem s-o întîmpin în stradă, să-i explic totul, să-mi cer scuze. Ieșeam mai des pe stradă. O dată am ochit-o, însă ea o zbughi înainte de a o ajunge.

Aceasta m-a mirat. Am văzut-o încă de cîteva ori, doar în treacăt. Eu chiuleam din internat, întîrziam la masă, și la cursuri, colindam orașul în așteptarea reîntîlnirii, urmăream fetele de liceu de la un colț la altul al străzii, de la o stație de tramvai la altă stație.

Într-o dimineață, liceul rămase închis, scufundat într-o tăcere tristă. Ferestrele nu se deschideau, risetele fetelor nu mai veneau spre noi. S-a făcut un gol imens în sufletele noastre. Se zvonise că cursurile școlilor se termină mai devreme.

Și, astăzi, cînd mă abat pe la castanii aceia, pașii mă poartă spre internat. Ca și înainte stă clădirea aceea a viselor și amintirilor dragi și nevinovate. Pășesc încet pe trotuar și inima-mi bate repede la auzul cunoscutului zumzet. Și, acum, acolo, e tot un liceu. La începutul orelor clopoțelul sună subțire și neliniștit. Totdeauna se află cîte cineva care va striga : „Ei, elevii de serviciu, aerisiți clasa !" Și la geam apar fetele cu panglici albe în păr, dar nu pentru a vedea mașini, și nu pentru a ne vedea pe noi ...

Pășesc cu pas domol. Ridic ochii cu teamă, spre cel mai drag geam, doar-doar o voi zări pe fata căutată și ochii ei de april.

Dar ea nu-i, nu-i ...

Draga Mirianici

CÎMPIA NATALĂ

Cîmpia mea natală, tu fluturi grîne verzi,
cînd mă despart de tine, cînd mă întorc la tine
e nemaipomenită splendoarea-n care pierzi
copilul care pleacă, bătrînul care vine.

Nu te-am văzut niciodată duminecală ca azi
și-aș vrea să fii la fel cînd eu voi fi departe,
căci eu sînt tot țăranul ce vede-n spice brazi,
cîmpia mea natală, pămîntul meu de moarte.

Sub cerul tău senin acum și-ntotdeauna,
Semănătorii-aruncă semințe dulci de zar,
Cîmpia mea natală, și sfîntă ca și muma,
tu mă primești cu lapte și pîine la hotar.

NORII ALBURII

Nori alburii pe cer lunecînd,
sub formă de vis, sub formă de gînd ;
departe ești tu și chemi înapoi
tulpina iubirii ce-a fost între noi.

Și rînduri de păsări se duc și se duc
de parcă în zare e-un plop ori un nuc,
și totuși nu-s păsări : spre sudul tău bun
dorințele mele se duc și apun.

Și-un soare apune spre seară-n amurg,
e inima mea vislind peste burg,
și-un soare revine din nou peste fire :
e inima mea revenind la iubire.

Gioca Mirianici

FLOAREA

Treceam pe cărare cu pasul încet
dar n-am zărit floarea cea albă nici cum,
discret înflorită alături de drum,
ce-mi da, nevăzută, un gingaș parfum,
și mari bucurii-legate buchet —.

Abia mai tîrziu m-am oprit lîngă ea —
dar ea s-a retras mai departe de cale,
tăcea înflorită și nu mă privea
parfum pentru mine nu mai avea,
păstrîndu-l închis pentru altu-n petale.

În românește de
VASILE VERSAVIA

Ivo Muncian

CERTITUDINE

De vreme ce țărmuri pustii nu visăm,
mai sîntem tineri, de bună seamă
și putem, deci, spera-ntr-o răsturnare a dorului
dintre noi și clepsidra asta blestemată.

Zăbovind atît cît e nevoie de noi
între lucruri cu forme concrete
ne facem prieteni de o viață întreagă
chiar de ne mai privesc și chioriș
o sumedenie de mărunțișuri.

De plecat — vom și pleca, desigur,
după ce ne vom așeza speranța,
după ce vom isprăvi de finisat
un drum anume,
de vom ctitori linia orizontului
după chipul și voința noastră.

INSCRIPȚIE LA O RASCRUCE

Sărim de la o întîmplare
la cea imediat următoare,
crestăm cîteva vise încă în fașă
cu o primăvară nărăvașă
și ne trezim, fără să știm,
la marginea dinspre dorință a zării.

Apoi ne așezăm de-a curmezișul.

De încep să ne țăcăne-n gînd
niște cuie de rînd
și niscaiva tăceri uitate,
un smoc de străluciri
destul de mate
și cîteva întrebări tîrzii ...
Iubito,
aprinde-n ungherul de tine doar știut
cascada mirifică a sărutului.

Sînt convins că mîine va fi
din nou ianuarie.

Bare dreptunghiulare	10×5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12×4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare	12×5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30×5	kg.	102	47,85	4 889,70
Țeavă cupru	4×0,5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru	5×1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70×10	kg.	223	56,00	12 488,00
Laminate alamă					
Țeavă alamă	7×0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă	10×1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă	12×1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă	20×2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă	30×2	kg	539	46,20	24 901,80
Țeavă alamă	35×2	kg.	252	46,20	11 642,40
Sîrmă alamă					
Am SiLp	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp	8 mm	kg.	16	77,50	1 240,00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	40×5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu ∅ 6		kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele lagie și bronzuri					
80×80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160×160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200×200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200×200	OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250×250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250×250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350×350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400×400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140×140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
∅ 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40×40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45×45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50×50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56×56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60×60	OL. 37. 2 n	kg	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70×70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 2	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat					
% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9 566
90	C 120	kg	165	9,29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
% 10	W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu	CNIff 7×1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu	CNIff 7×2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu	CNIff 19×2,5	m	386	61,20	23 623
Cablu	NSHOU 6 kw. × 3 × 35 + 25	m.	295	193,40	57 053
Cablu	MCGI 4×1,5	m.	2 700	12,10	32 670
Motoare electrice					
Motor	ASA 1,5 × 1 000 r/m.	buc.	35	3 010	105 350
Motor	ASA 4 × 1 500 r/m	buc.	109	3 640	396 760
Motor	ASFM 5 × 1 500 r/m	buc.	17	7 350	124 950
Motor	ASA 5,5 × 1 500 r/m	buc.	20	4 510	90 200
Motor	B3 11 × 1 500 r/m	buc.	77	4 040	311 080
Motor	MIPm 160 × 750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor	M3 32 × 750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor	F 533 400 × 1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robinet	Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robinet	Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robinet	Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robinet	Stas 699 2×350	buc.	51	3 060	156 060
Cutie	carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea	plop 1.86 × 40	mc.	63	703	44 289
Cherestea	stejar netivit 1,8 – 5 × 50	mc.	25	953	23 825
Ferodou	755 × 500 × 12	buc.	485	197	95 545
Ferodou	290 × 245 × 30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale	gaze A. 800 – 3/4" Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale	gaze A. 800 – 3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi	fontă A1 – 3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi	obișnuite A 4 – /"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot	cu racord UA1 – 1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot	cu racord UA1 – 1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot	cu racord UA1 – 1 1/4"	buc.	12	14,00	168,60

Holendere	zincate U2 – F 331 – 2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere	zincate PE U2 – 2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere	zincate U2 – 3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere	zincate ZB. U2 – 3"	buc.	9	97,50	877,50
Holendere	fontă U – 1 – 3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159,00
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788,30
Niple	dreapta 4"	buc.	47	37,30	1 739,60
Teuri	fontă B1 – 3"	buc.	191	44,50	8 199,50
Teuri	Za B1 – 4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri	forță B1 – 4"	buc.	89	76,30	7690,70
Reducții	fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții	fontă 3" – 2 1/2"	buc.	208	17,00	3536,00
Reducții	fontă 4" – 3"	buc.	10	28,00	280,00
Robineți	cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți					
SL.	3148	buc.	3	1 350	40 50
	1222	buc.	2	221	442
	3218	buc.	4	370	1 480
	22234 C5	buc.	7	1 215	8 505
	22238	buc.	10	1 410	14 100
	22226 K.	buc.	16	580	9 280
	6230	buc.	8	340	2 720
	6228 C3	buc.	11	405	4 455
	6322	buc.	39	480	18 720
	30230	buc.	9	500	4 500
	7312 B.	buc.	34	107	3 638
	32224	buc.	47	433	20 351
	32312	buc.	87	98	8 526
	19138 – 19283	buc.	8	131	1 048
	51230	buc.	27	320	11 340
	51420	buc.	2	1 080	2 160
	52212	buc.	246	132	32 472
	52212	buc.	78	92	7 176
	52420	buc.	8	1 800	14 400
	NU 334	buc.	4	1 805	7 220
	NU 336	buc.	4	2 147	8 588
	NU 412	buc.	32	172	5 504
	NU 1024	buc.	7	300	2 100
	NU 2310	buc.	102	118	12 036
	Nj 244	buc.	6	2520	15 120
	Nj 318	buc.	4	310	1 240
	Nj 2316	buc.	7	306	2 142
	NUP 230	buc.	27	643	17 361
	NUP 220	buc.	8	164	1 312
	NUP 2213	buc.	8	116	928
	NUP 2220	buc.	4	471	1 884
	Q 322	buc.	4	800	3 200
	Q 217	buc.	2	240	480
	NN 3016	buc.	4	284	1 136
	9768	buc	2	15 520	31 040
	12208	buc.	2	1 944	3 888
	12209	buc.	2	1 257	2 514
	23030 BK	buc.	20	646	12 920
	23038 BC 5	buc.	14	3 105	43 470
	23056 KMB	buc.	6	3 415	20 490
	23130	buc.	3	870	2 610
	23136	buc.	2	1 222	2 444
	23132 BK	buc.	2	6 400	6 800
	23218 B	buc.	5	628	3 140
	23230	buc	5	617	3 085
	23236 B.	buc.	4	1 325	5 300
	23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
	23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
	29272	buc.	4	6 784	27 136
	29412	buc.	18	957	10 026
	29416	buc.	5	834	4 170
	24424	buc.	2	1 600	3 200
	2938	buc.	6	3 754	22 524
	2097152	buc.	2	9000	18 000
	2097148	buc.	2	6431	12 862
	2097052	buc.	2	7858	15 716
	NA 4836	buc.	6	950	5 700
	2.411 933	buc.	2	4300	8 600
	NA 3050	buc.	2	204	408
	MAK 45	buc	5	71	355
	NKIS 50	buc.	10	93	930
	T 411	buc	17	11 010	187 170
	NA 4917	buc.	2	199	398
	BIK 11050	buc.	125	35	4 375
	NA 11050	buc.	125	135	16 875
	81210	buc.	6	80	480
	Ax 51/345	buc.	2	5 500	11 000
	NU 1044 C3	buc.	3	2046	138
	Ni 240	buc.	6	1 120	6 720
	NU 248	buc.	6	2120	12 720
	R. 534	buc.	14	1 670	23 380
	R. 540	buc.	3	4125	12 375
	R. 540	buc.	10	2824	28 240
	NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
	NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
	WA 4518	buc.	34	430	14 620
	WA 2771	buc.	15	730	10 950
	22234	buc.	1	1 541	1 541
	22238 K.	buc.	5	2 050	10 250
	23044	buc.	2	2 960	5 920
	23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
	Ry 45/630	vuc.	17	3 610	61 370
	Ry 45/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
	23156	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din intreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de intreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

– INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI – strada Democrației 121 – cod 2000 – jud. Prahova.

In ordinea sosirii comenzilor și in funcție de cererea beneficiarilor Intreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate in condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află in stare de conservare irepro-șabilă, sint de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 – Ploiești – solicitind servi-ciul de aprovizionare.

Așteptind viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colabo-rare exemplară.

EMIL GEORGESCU – VASILE BAȘA

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

DIAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

In activitatea financiar-economică a întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,09	13563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr.	238,0	10,65	2534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3724,76
48 × 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50 × 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2115,00
63,5 × 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1157,12
63,5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1520,64
63,5 × 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2823,88
70 × 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,6	39,65	2188,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3660,67
95 × 5	OLT. 35	mtr.	497,6	42,55	21172,88
95 × 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6786,74
102 × 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21205,80
114 × 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4832,68
114 × 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7409,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	98,95	6230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1351,65
145 × 7	OL. 52,3k	mtr.	1 880,2	235,95	443633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19534,40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2404,05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3769,72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2542,20
152 × 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9044,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2592,00
152 × 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2222,40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2377,44
152 × 25	18 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1602,67
159 × 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5440,65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7345,76
168 × 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4891,50
178 × 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1206,26
178 × 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7258,00
203 × 60	40 C 10	mtr.	4,0	1410,53	5632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4343,00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18952,00
221 × 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5689,74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1442,36	28847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13782,00
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1714,22	45598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1391,70	28390,68
273 × 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1186,74	6764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5603,13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11640,00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1196,23	5383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1269,40	4696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15358,86
377 × 25	40 C 10	mtr.	14,1	1722,05	24280,91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13567,79
64 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,9	14,70	10995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,3	24,95	16961,01
168 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36,40	55615,56
Ţevi conducte					
168 × 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5014,09
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6198,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63588,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13290,08
299 × 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72893,54
325 × 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1739,20
325 × 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5742,64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12178,35
419 × 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25288,03
620 × 8	IV. M.	mtr.	12,4	351,60	4359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15853,45
3.1/2 × 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11844,90
4.1/2 × 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49789,22
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17648,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92388,42
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85655,02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143733,30
60,3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4294,41
63,5 × 11	W 4 511	mtr.	1,7	1001,73	1702,94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8649,60
323,9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3705,68	7411,36
323,9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1306,05	8619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4100	19270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3760	15200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3830	229800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3660	47580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3940	7880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5050	101000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5450	54500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5600	112000,00
Laminate cupru					
Bare cupru ∅	60	kg.	62	45,25	2805,50
Bare cupru ∅	70	kg.	62	45,00	2790,00
Bare cupru ∅	100	kg.	37	44,70	1653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6674,00
Bare dreptunghiulare	40 × 10	kg.	107	46,90	5018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4259,20

O cuprinzătoare privire critică

Literatura de expresie sîrbă s-a manifestat, incontestabil, ca o prezență activă, cu individualități creatoare tot mai distincte, în viața spirituală din țara noastră, în condițiile înfloririi artei socialiste. Amploarea procesului creator, apariția în acest răstimp a peste 100 de cărți de versuri și proză, unele traduse în limba română, maturizarea celor ce s-au identificat cu temelia acestei literaturi și afirmarea, în ultima vreme, a unor tinere talente viguroase au făcut necesară o privire analitică cuprinzătoare, au impus o cernere a producției beletristice de pînă acum, o stabilire a valorilor reale și o apreciere a autorilor și operelor din perspectiva timpului.

Această sarcină complexă și de răspundere și-a asumat-o cu deplină îndreptățire, criticul Neboișa Popovici, care a urmărit în mod consecvent evoluția fenomenului literar în limba sîrbă din țara noastră, semnalînd aparițiile editoriale prin recenzii, cronici și studii în care și-a dovedit vocația, competența, gustul și pregătirea necesară. Cartea sa „Note literare" are toate virtuțile unei adevărate istorii a literaturii de expresie sîrbă din România, de la încercările antebelice pînă în zilele noastre.

Neboișa Popovici nu și-a conceput exegeza în mod rigid, ci în așa fel încît cititorul să dobîndească o imagine cît mai sugestivă a fenomenului literar în limba sîrbă luat în ansamblu. În același timp autorul a fost preocupat de ideea de a oferi informații clare privind particularitățile esențiale și notele caracteristice ale scriitorilor, să comunice spiritul specific al operelor, să fixeze talentele. Reflecțiile și remarcile criticului sînt făcute concis, la obiect, fără divagații inutile, dar cu suplețe și nuanțat.

Sensibilitatea artistică, mobilitatea spirituală și cultura literară i-au permis lui Neboișa Popovici ca, de cele mai multe ori, să pătrundă în miezul operelor, dezvăluind sensurile și subliniind calitățile lor esențiale, să pună în lumină meandrele gîndirii poetice și să contureze fizionomii literare pregnante, făcînd, în același timp, raportări și asociații interesante și pertinente.

După o scurtă trecere în revistă a încercărilor beletristice făcute în perioada dintre cele două războaie mondiale și o sinteză a realizărilor din acest domeniu în deceniile socialismului, Neboișa Popovici face referiri critice concrete asupra scriitorilor, formulează judecăți de valoare, emite păreri și face sugestii de pe o poziție angajată, militantă, subliniind semnificația și mesajul social al operelor comentate. În același timp, autorul „Notelor literare" nu ezită să dezvăluie carențe, neîmpliniri și minusuri în creația literară al cărei exeget competent se dovedește.

Criticul circumscrie natura poeziei lui Vladimir Ciocov, privită din trei unghiuri diferite, înfățișează, sub aspectele ei definitorii (schița, romanul și proza umoristică dialectală) creația fecundă a lui Svetomir Raicov, analizează creația lui Lazar Ilici, versurile fraților Mirianici, scrierile lui Jiva Popovici, lucrările de cercetare și istoriografie literară ale lui Mirco Jivcovici, contribuția poetică a lui Iovan Ciolacovici, volumele de versuri și proză ieșite din pana lui Ivo Muncian, Cedomir Milenovici, Slavco Vesnici, precum și aportul mai mult sau mai puțin însemnat al celorlalți condeieri sîrbi. Un studiu analitic este consacrat literaturii pentru copii, iar un altul relevează rolul revistei „Književni život" în promovarea și afirmarea talentelor, în evoluția literaturii sîrbe.

Deși înmănunchează referiri inegale, ca penetrație analitică și argumentare a demersului critic, notele literare ale lui Neboișa Popovici constituie o carte de referință pentru toți cei ce vor cerceta peisajul sau studia fenomenul literar de expresie sîrbă de la noi.

CEDOMIR CIONCA

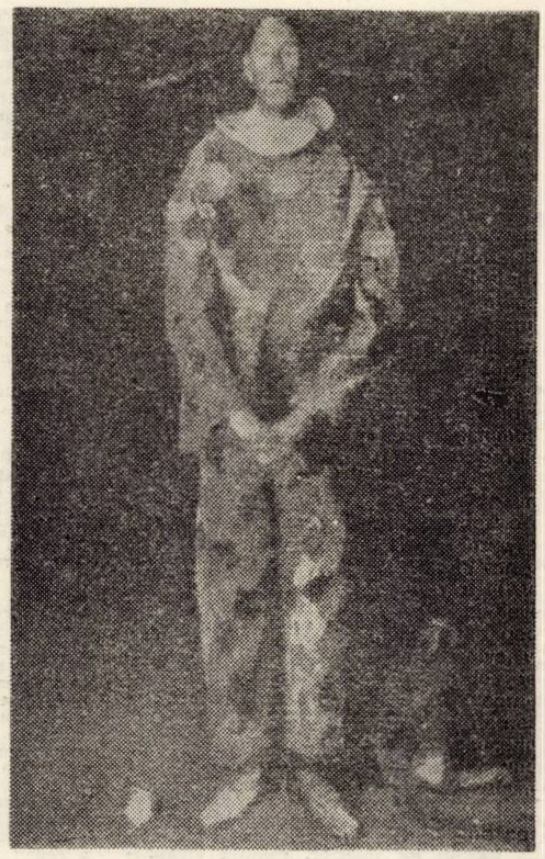

CORNELIU BABA : „Arlechin"

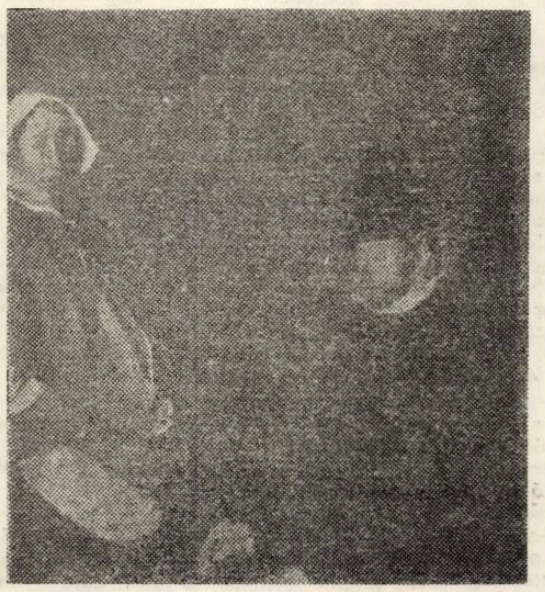

CORNELIU BABA : „Scenă de gen"

Cedomir Milenovici

DĂINUIRE

Consătenilor mei

Prin neliniștea privirilor mele ca-ntr-o pădure
căprioarele zbenguie-ntr-un dans ritual,
dăinuirea izvoarelor reci
și azi îmi furnică buzele.

Piatra-ngîndurată din satul meu natal
înflorește în palmele mele
și-n timp ce pe piept simt iarba cosită
păstrez în pupile țipătul primelor păsări.

Crengile din vîlvătaia frunzelor
salută anotimpurile prin mine,
pașii oamenilor îmi trepidează prin vene
luînd forma unor pietre cuvîntătoare.

Ci, trezește-te, fată,
din fețele dezmierdărilor mele,
vroiesc să-ți picur pe inimă
fiorul primei așteptări.

Prin degetele-mi înmugurește holda-ntre dealuri
și-un nechezat prelung de cai răsună.
Învățînd niște fluturi să zboare în noapte
eu sînt de fapt un ecou al Clisurii.

CU O CETATE ÎN ARIPI

Păsările-și au cetatea lor în aripi.
Cuibului îi dau tircoale din cînd în cînd,
să-și odihnească ciocurile-n flăcări,
de pe picioare să-și scuture cercurile.

Prin zborul lor diurn păsările
durează coridoare-n aer
străduindu-se, în fond,
să stăvilească timpul trecut.

De aveau și oamenii aripi
aidoma păsărilor,
ar fi bătătorit un drum rotund oare ?
Dar oamenii au brațe !

Sus în zbor fiind,
păsările sprijină cerul cu spinarea
prădînd privirile stelelor.
Omul sprijină și cerul și păsările.

Spre zbor s-au avîntat păsările
din nevoia de a-și afla în aripi
un mijloc de apărare.
Așa să fie, oare ?

Svetomir Raicov

Drumul

Eu ieșisem demult, pe cînd dimineața nici nu și-o spălat bine fața, pe străzile orașului. Fluxul zilei parcă descoperă orașul ; blocurile noi, zvelte, își scaldă fețele în soare ; din rouă, răsar parcurile. Întregul oraș este în picioare, proaspăt, tandru. Soarele a început deja să urce pe acoperiș ; în vîrfurile copacilor se scutură aurora lui. La pompa de benzină, cea de la intrarea în oraș, mașinile și camioanele își iau, bineînțeles, benzină, mirosul ei se împrăștie jur-împrejur. Pe maidanul de odinioară, acolo unde înainte de război aveau loc exerciții militare, acolo este acum Fabrica de aparate de măsurat. Dar nu e singura construcție nouă, în jurul ei stau ciorchine și alte clădiri, iar altele și mai departe.

Părăsesc orașul, în spatele meu rămîne calea ferată unde, atunci cînd m-am întors, aluneca trenul electric, iar în urma lui, se întindeau șinele. Departe au rămas și coșurile înalte pierzîndu-se în culorile de asupra orașului, au rămas și turnurile și schelele, totul parcă dispare într-o ceață străvezie. La mine ajungeau doar neliniștea orașului, strigătele oamenilor de pe schele și țăcănitul roților de tren.

În fața mea răsar acum cîmpii galbene, de un verde închis și viu, holde scăldate în soare. Trec pe lîngă oamenii aceia care smulg rodul pămîntului, soarele a dat în clocot, cămășile oamenilor orată aceasta. Îmi aduc aminte de pe cînd eram copil, cînd plecam și eu cu tatăl meu la prășitul porumbului. Eu țineam calul, iar tata era la coarnele plugului. Calul se apăra de muște folosindu-și capul și coada, citeodată smulgea cîte un fir de iarbă, așa în mers, o înghițea. Atunci tata avea obiceiul să-mi strige : ține bine de curea, ține-o întinsă, îmi spunea nu-l lăsa să-și miște capul, iar eu, copil plapînd, mă împiedicam de cîte un bulgăre, gata să cad, iar soarele îmi fierbea în creștet...

Am ieșit din oraș, sînt în palma cîmpiei dar de orizont încă nu am dat ; nu era de găsit aici la marginea orașului, precum gîndeam. De bună seamă a fugit peste cîmpie și peste satul ce-mi ieșea în întîmpinare și acolo, de partea cealaltă a localității și-a întins el arcul său. Grăbesc pasul, îmi șterg sudoarea de pe frunte. Pe lîngă mine trece în goană un camion plin cu oameni, și ei cîntă, cineva îmi face semne cu mîna, eu nu-i răspund, este o lume străină, îmi văd de drumul meu. Trece încă unul, fără oameni și praful mă îneacă. La marginea holdei de porumb oamenii mănîncă, îi aud cum mestecă, cum beau soarele din ulcioare. Ceva mai departe de ei, undeva într-o vale, tractorul cu brăzdarele sale frămîntă parcă într-o copaie uriașă pîinea, mirosul de cocă ajunge pînă la mine, iar în oglinda șesului o văd pe mama întinzîndu-mi, precum făcea odinioară, lipia caldă.

Intru în sat, sar peste șanțul pe fundul căruia se pregătește pentru vecie o țeavă aducătoare de apă. Vom avea apă în case, îmi spune o femeie mai în vîrstă, clipind cu ochii în soare. Și-a desfăcut baticul, o văd cum își potolește setea lîngă un robinet și-mi oferă și mie, trecătorului ocazional, apă rece. Eu beau, dar nu la robinet, ci la fîntîna din colț, folosind pompa obosită, al cărei scîrțiit aduce parcă a glas prevestitor de moarte ; alături de această pompă trece țeava aceea vopsită care așteaptă doar să fie acoperită de pămînt și să-ți umple apoi paharele cu prospețime.

Traversez podul, mă întîlnesc cu o fată care poate că are pe umeri vreo douăzeci de veri. Este îmbrăcată „de lucru", cum se spune, printr-o deschizătură a bluzei îi zăresc pieptul bronzat la soare. M-a privit tăios, parcă, îndeajuns ca să mă salute, iar eu, singur nu știu cum și ce, parcă am murmurat ceva, încurcat, neclar. Cînd m-am întors, am zărit-o așezîndu-se la volanul tractorului pe lîngă care trecusem adineauri întretăind strada aceea din sat ; fațadele clădirilor se ascund parcă după coroanele salcîmilor iar pe șira spinării de asfalt, cea care tăia strada în două, gonește o „Dacie". Dintr-o altă curte apare un alt tractor avînd și remorcă ; la o răscruce două femei mai în vîrstă fură prospețimea umbrei, întinsă de coroanele duzilor care, cu vîrfurile crengilor, mîngîie fațada casei în construcție. În vîrful casei — o creangă împodobită cu un ștergar, iar lîngă el, o sticlă de rachiu.

Ieșii din sat. În jurul meu din nou șesul blînd, verde-auriu. Alături de mine trece o trăsură, caii fornăie de căldură, conducătorul atelajului, cu o mustață țanțoșă, își ridică pălăria, din păru-i țîșnește aburul. Îmi spune ceva, nu-i aud cuvintele, mă asurzește hurducăitul roților. Mă uit în urma trăsurii și copitele cailor lasă în praful de pe drum urmele trecutului, totul este, acum în soare, umbra trecutului. Mă uit în urma acestei trăsuri, mă uit la trapul obosit al calului care duce această trasură în trecut.

În fața mea este un pod nou, un pod de beton întins peste pîrîu, iar pe spinarea lui trece arcul drumului asfaltat și se pierde în depărtare. Tot în depărtare este și pădurea, pădurea aceea deasă, ale cărei vîrfuri mîngîie cerul. Orizontul, punctul acela de întîlnire al pămîntului cu cerul, s-a depărtat din nou, parcă stă cocoțat de partea cealaltă a pădurii care-l apără cu pieptu-i uriaș. Simt oboseală în picioare, pasul îmi devine de plumb. Dar pășesc mai departe, nu-mi întrerup călătoria, în curînd voi fi lîngă pădure, iar de partea cealaltă a ei, acolo, este și sfîrșitul. Acolo este orizontul, țelul drumului meu. Oamenii se întorc de pe cîmp, mirosind a grîu dat în pîrg. Prin aer fac tumbe rîndunelele prinzînd musculițe și umplînd cu ciripitul lor tăcerea care a început să se furișeze în cîmpie. Soarele nu mai arde, jarul lui cade pe vîrfurile copacilor, în pădure se furișează refluxul zilei, un văl cenușiu se lasă împrejur.

Ei, pădure, pădure, credeam că în spatele tău cerul și pămîntul se sărută într-adevăr, eram convins că aici va fi sfîrșitul drumului meu, că, în sfîrșit, aici îmi voi potoli curiozitatea. Eram convins că mă voi așeza și mă voi odihni în liniștea ta, înainte de a atinge cerul cu degetele mele, credeam că prin crăpăturile tale voi privi cum picură stelele, cum se stinge ziua și răsare noaptea. Dar, vai, pădure, vîrfurile tale, împungînd cerul, au îndepărtat orizontul, tu ești, pădure, plină de hîrșîitul ferăstraielor, de zgomotul topoarelor, de acordurile acelea pe care le lasă copacii în cădere... Și mori și te naști, pădure, iar prin mijlocul tău este drumul, drumul meu pînă la orizont...

FESTIVALUL „TIMIȘOARA MUZICALĂ"

CONCERT CORAL A CAPELLA. Neobișnuită structura programului oferit, în cadrul festivalului, de corul filarmonic. Inedită ne-a apărut substituirea obișnuitului itinerariu prin florilegiul secolelor de cîntare corală cu parcurgerea unui perimetru puțin cunoscut încă, individualizat sub genericul **„Negro songs".** O tentativă curajoasă a dirijorului DIODOR NICOARĂ, sub aspectul riscului asimilării unor partituri cîntate în original, al dimensionării cu variate mijloace de expresie, a unui univers stilistic inconfundabil. Secțiunea secundă a fost dedicată muzicii românești, și sub acest aspect Diodor Nicoară a acoperit splendid, una din carențele evidențiate în cursul desfășurării acestui festival — penuria primelor audiții românești în general a creației compozitorilor locali în special. Din cei 9 compozitori cîntați, șase aparțineau acestui colț de țară. Intenția dirijorului a depășit semnificația vreunui gest de curtoazie. Aș consemna aici momentele de emoție și sărbătoare care au însemnat în fapt, dialogul creator — auditor — interpret ; am putut descifra pe chipurile compozitorilor revelația născută din cea dintîi întîlnire cu germinația forului lor interior, căldura aplauzelor. Pentru frumusețea lucrării aș releva mai întîi „Balada lui Iancu" de Doru Popovici ; basul Sergiu Țapuchievici s-a dovedit același narator care știe să-ți restituie emoția rostirii în parlando cu satisfacția audierii unei voci admirabile. În același cadru, Nicolae Boboc sau mai tînărul Ioan Tomi, cu lucrări în care și-au mărturisit preferința pentru jocul asimetriei accentelor, în cadrul polimetric al unor vechi texte muzicale „Fiica ce-i mi-ți dare", respectiv „Joc". Sava Ilin, cu „Imn României" și-a reconfirmat statutul de compozitor al genului patriotic. Remus Georgescu a impresionat prin pecetea personalității sale creatoare. Dirijorul D. Nicoară a obținut sonorități care cutreieră aproape întregul ambitus expresiv al vocii umane. Acordajul foarte bun, omogenitate fără fisuri. Am remarca neapărat comuniunea avansată a ansamblului cu gestul și trăirile dirijorului, modelarea culorilor sonore cu gesturi lapidare, suple și eficiente. **ÎN FINAL...** Filarmonicii „Banatul" și dirijorului Remus Georgescu le-au revenit cinstea de a încheia Festivalul. Cap de afiș, prima audiție absolută a „Rapsodiei arhaice" de IULIU BRUDAȘCĂ, reprezentant al unei noi generații în simfonismul bănățean. Lucrarea impune prin siguranța mînuirii tehnicii orchestrale, prin utilizarea judicioasă a unor genuri stratificate, unor infrastructuri ritmico-melodice evident tributare filonului folcloric. I. Brudașcă creează o muzică ilustrativă, ce poate sugera cu ușurință un eventual programatism. Predominantă pare să rămînă tenta eroică.

Solistul serii, maghiarul **RANKI DEZSO**, ne-a impresionat prin robustețea versiunii dată Concertului nr. 2 de Liszt. Multe accente, temperament puternic, perfect controlat, în ciuda virstei, aflată în zodia iuniturilor... O. Respighi, cu muzica sa luminoasă, exuberantă pînă la strident ori unduioasă, accesibilă și atît de îndrăgită, a constituit fundalul de închidere al acestui festival. Suita a III-a nu și-a prea avut locul în scontatul crescendo final, pe care trebuie să-l aibă orice manifestare de asemenea amploare, cu excepția argumentului, că publicul trebuia reavizat de faptul că filarmonica dispune și de o formație de coarde redutabilă. Cu „Serbările romane", festivalul a atins cota sa maximă. Interpretarea cea mai strălucită din întreaga sa desfășurare. Remus Georgescu și-a ieșit din matca eleganței sale controlate, vibrînd la parametrii de mare intensitate și dăruindu-se cum numai arareori l-am văzut. rezultanta sonoră obținînd un succes fulminant.

DORU MURGU

★

TRIO CONCERTINO. Salutară ideea muzicienilor Operei de a-și căuta împlinirea și în alte genuri. Constituirea trio-ului instrumental, din inițiativa tînărului dirijor Bujor Hoinic, prezent într-o nouă postură, aceea de pianist și cu concursul a doi instrumentiști ai Operei, violonistul Ludovic Garlati și violoncelistul Szabó Géza, reprezintă o plăcută surpriză în viața muzicală a orașului. A fost un act de curaj să se aleagă drept moment al debutului acest cadru al Festivalului, în care și-au anunțat participarea formații cu o reputație bine stabilită. Acum, după audiție, putem afirma cu toată sinceritatea că apariția lor a fost încununată de frumoase realizări. Fiecare membru al trio-ului e un bun posesor al tehnicii instrumentului său, cu toții dau dovadă de un dezvoltat simț al colaborării iar pasiunea pentru ceea ce fac este evidentă. Unele neîmpliniri privind sincronizarea în cîteva momente mai dificile sau unele reliefări mai puțin stăpînite în pasajele de virtuozitate nu au împietat asupra imaginii de ansamblu a interpretării. Programul ales, Haydn, Mozart, Beethoven, celebra triadă a clasicismului, nu a fost ușor. (A fost intercalată și o primă audiție semnată de Bujor Hoinic).

Cu impresia pe care ne-a produs-o la debutul său, avem convingerea că această formație va deveni o prezență serioasă în viața muzicală a orașului.

IOAN TOMI

★

UNGHIURI ȘI SONURI. Și n-a fost și lisztianul vals al lui Mephisto, așa cum se anunțase, dar sub acoperișul secției de etnografie a Muzeului am audiat, după inteligenta expunere a lui Horst Helfrich despre lirica lui Novalis, cîțiva interpreți buni ai muzicii romantice : Petre Floarea, Robert Stupak, Zoia Schnellbach, N. Ianculescu-Românu, Ingrid Szirovatka, Doina Sandulovici, Augustin Sava, Robert Schrodt. Însă memorabilă va rămîne seara în care **Diodor Nicoară** s-a dovedit a fi un tînăr artist interesant și multilateral ; corul său este un instrument minunat, a cărui paletă repertorială este extrem de elastică. **Song**-urile au sunat, pe alocuri, ca și piesele noastre de influență folclorică, lucru care ne relevă o apropiere între folcloruri și pe de altă parte, faptul că modalitatea de interpretare a corului se apropie de etalon, de clasicizare. Însă ghitara-bas nu poate suplini contrabasul. Iar în variantă radiofonică, microfonul ascuns în pian de un hîtru tehnician radio a reușit să mai deformeze din audiție.

Un înalt exemplu de profesionalism a fost cvartetul **„Kodály"** (R.P. Ungară). Interpreții „se cunosc bine reciproc", fapt care a dus la omogenizare, la organizare optimă și minuțioasă a materialului sonor. Intrînd în sală interpreții și-au lăsat afară temperamentul (specific) și au imprimat pieselor (atît de diferite ; Kodály, Schubert, Beethoven, Bartók) eleganță ponderată și un remarcabil suflu intelectual (mai „vizibil" poate în lucrarea lui Beethoven. Cvartetul 59 nr. 2, un „Razumovski" cu motiv rus, abstractă, senin interiorizată, rece) detașîndu-se, dacă putem spune așa, toate instrumentele. **Barta Mihály, Szabó Tamás, Fias Gábor, Devich János** sînt tot atîți virtuozi nici unul însă nu face caz de sine existînd la acest cvartet un spirit de grup întru reușita ansamblului. Așa se întîmplă atunci cînd talentul se adaugă culturii iar bunul simț devine criteriu în interpretare.

Se spune că **I. Brudașcă** este un „bizantin" cu piesa sa „Rapsodie arhaică". O muzică spectaculoasă, o sclipitoare instrumentație care amintește pe alocuri de impresionism. Și totodată această muzică dă senzația lipsei de profunzime, de calități introspective, rămînînd la afirmarea unor elanuri fără aripi. (De o vreme în muzica noastră se caută mai mult coloratura decît „spiritul adîncurilor"). **Ránki Dezső** este un recordman al propriei sale virste. Să-l auzim cînd va fi de virsta unei Fischer Annie ! El a dorit să fie mai Liszt decît Liszt, realizînd nuanțe și tempouri despre care am spune : sînt imposibil de realizat. Am ascultat un mare interpret al unei mari tradiții vechi de școală muzicală, precum aceea maghiară. În fond, nu se poate vorbi chiar de o impetuozitate excesivă, deoarece pianistul știe să se oprească la timp pentru a scoate în relief unele fine giuvaeuri. Păcat că orchestra îl acoperea tocmai atunci.

Impresionantă orchestră de coarde are Filarmonica noastră ! Piesa cu alură străveche a lui Respighi a demonstrat virtuți pe care doar arare le etalează formația. Sunetul emis a fost profund, unitar, de o sălbatică melancolie și tulburător de apropiat de perfecțiune. Performanțe a obținut și orchestra mare cu strălucirea exterioară a impresiilor posibile ale lui Respighi vizavi de serbările romane. Orga electronică improprie aici, a zguduit specificul, „rece", al celorlalte instrumente. (De ce nu montăm odată o orgă într-o sală de concert ?). Final fastuos pentru un festival. Cu toate că tot atît de fastuos putea fi și printr-un excelent recital.

Dar să nu uităm și de activitatea Operei în acest timp : reluarea „Răscoalei" și a „Țării Hălmagiului", a unor opere verdiene, prezența artiștilor Ion Dacian, David Ohanesian, Florin Farcaș. (La Lugoj lipsa de interes a organizatorilor a suspendat un spectacol de balet. Pînă cînd ?..). Și apoi, corul Filarmonicii precum și artiștii Operei au avut spectacole la Reșița. Două săptămîni puternic tensionate de muzică bună, pline de afișe, bine organizate de către secretarii ei muzicali.

LUCIAN BUREREU

panoramic cultural

● Scriitorii Anghel Dumbrăveanu și Mircea Șerbănescu au avut recent o întîlnire cu cititorii la Căminul cultural din comuna Fibiș. ● La Muzeul Banatului s-a deschis expoziția avînd ca generic „Filaret Barbu — exponent de seamă al mișcării muzicale bănățene". ● Dirijorul Thomas Sanderling (R.D.G.) ne-a oferit, împreună cu Filarmonica timișoreană, o variantă mai aprope de wagnerianism a uverturii „Tannhäuser" : tempo încetinit, efect majestuos, solemn. ● Tot sub egida Muzeului, o altă expoziție ne reține atenția : aceea de „carte de istorie în cultura românească". O nouă și salutară inițiativă a prof. univ. Ion Iliescu, găzduită de Casa tineretului. ● Sesiune de comunicări științifice organizată în cadrul manifestărilor prilejuite de aniversarea a 2050 de ani de la întemeierea statului dac centralizat și independent. Sub egida Uniunii Tineretului Comunist. Comitetul județean Timiș, a Comitetului de cultură și educație socialistă al județului nostru și a Muzeului Banatului. ● La galeria „Helios" va expune în zilele următoare Căiin Beloescu, pictură. ● La Festivalul național „Retorta de argint" ținut la Tîrgoviște, artiști amatori de la întreprinderea de detergenți și „Azur" au obținut importante premii ; brigăzi artistice, soliști vocali, recitatori. ● O corespondență din Tîrgu-Jiu, semnată Nelu Marinca, ne înștiințează că „Almatim", cenaclu al arterlor studențești din Timișoara, a susținut spectacole în sala de spectacole a Casei tineretului din această localitate. „bucurîndu-se de frumoase aprecieri din partea spectatorilor prezenți în sală". Mentiune specială pentru excelenta folkistă Adina Dimitriu. ● Koncz Zsuzsa (R.P.U.) ne-a oferit din nou o mostră de aleasă interpretare a unei muzici ușoare dinamice, tinerești. Formația acompaniatoare, „Beton", a fost mai mult... ciment : cultivă un melodism „depășit", acordă prioritate vocii și ghitarei-solo. Virtuozitatea datorată rutinei nu conferă și personalitate. „Betoniștii" însă sînt încă tineri... ● Redutabilul cor lugojean „Ion Vidu" a cîntat „Acis și Galathea" (s-au „specializat" în Haendel) acompaniați de orchestra Filarmonicii bănățene. Colaborare între artiști amatori și profesioniști datorată dirijorului Remus Tașcău. ● Tînărul poet Sabin Opreanu s-a întîlnit cu membrii cercului literar din comuna Mehadica, județul Caraș-Severin. Au avut loc discuții pe marginea volumului său de poezii **Sunetul zăpezii.** ● Biblioteca județeană Timiș organizează simpozionul „11 iunie 1948 — moment de importanță istorică pentru mersul înainte al României pe calea progresului și civilizației, a socialismului și comunismului".

L. BUREREU

CU VALERIU RÂPEANU

(Urmare din pag. 1)

gătesc pentru tipar prima lucrare, după 1945, a lui Gheorghe Brătianu, și anume „Tradiția istorică în legătură cu întemeierea statelor românești". Este o lucrare științifică și foarte modernă, deoarece pune problema mitului ca izvor istoric. Cred că istoricul, criticul literar trebuie să-și asume niște subiecte deosebite, care să aducă lumini noi, mai ales în cadrul scriitorilor necercetați, nedreptățiți sau care au fost înțeleși pe o anumită dimensiune neexactă a personalității lor.

— La primul colocviu național de dramaturgie, care a avut loc recent la Cluj-Napoca, ați citit o scrisoare deschisă către confrați a cunoscutului dramaturg Aurel Baranga, care, din motive de sănătate, nu a putut fi prezent în frumoasa sală a Teatrului Național. Apelul lui Baranga, fără îndoială de pe acum un document literar, a stîrnit multe discuții pro și contra. Care este părerea Dvs. privind problematica abordată în scrisoarea, pe care ați citit-o, dealtfel, la cererea autorului ?

— Această scrisoare prezintă cîteva puncte legate de meditațiile sale într-o perioadă mai critică a sănătății lui. Mi-aș permite să amintesc doar cîteva dintre ele, pentru că scrisoarea se va publica așa cum se publică toate documentele acestui colocviu. Primul este acela legat de problema actualității. Aurel Baranga afirmă că actualitate nu este numai tot ce se petrece sub ochii noștri, ci și ceea ce există esențial. Nu a afirmat niciodată altfel și n-a scris niciodată altfel. „Mielul turbat" e o piesă scrisă în 1953 și s-a reluat de multe ori ; aceasta înseamnă că nu a prins numai situația din 1953. E vorba de birocratism și, dacă ar fi fost vorba de un fenomen particular al anilor 1953, piesa am fi aplaudat-o așa cum am aplaudat alte comedii ale altor scriitori, tot atît de stimabili, și ea ar fi rămas de domeniul nostru, al istoricilor literari. Baranga se referea la problema omului nou, de astăzi, și la faptul că în personalitatea omului nou există și influențe ale vechiului, există și alte elemente care fac ca această noțiune să nu se definească odată pentru totdeauna, ci, mai ales, să fie o noțiune contradictorie. Ce a făcut în teatrul său ? Exact acest lucru.

— Sub conducerea Dvs., editura „Eminescu" a reușit să ocupe un loc de frunte în scrisul românesc. Printre altele, am remarcat că această casă editorială a fost singura care a tipărit cu consecvență și literatură dramatică. La ce concluzie ați ajuns, ce ne puteți spune despre priza la public a acestui gen literar și cum veți continua pe acest făgaș, avîndu-se în vedere că la Cluj-Napoca s-au purtat discuții aprinse pe marginea posibilităților de editare a dramaturgilor ?

— Am inițiat trei colecții în ceea ce privește tipărirea literaturii dramatice. Una este colecția „Rampa". Ea își propune să cuprindă piese jucate pe scene, la radio și la televiziune. Aceste piese sînt însoțite de un cuvînt al autorului, în care înfățișează geneza piesei ; după aceea, date despre reprezentație, textul integral, păreri critice despre piesă. Noi credem că literatura dramatică, piesa, există în măsura în care este jucată. Este o părere a noastră. Repet : nu este unica formulă de-a se tipări teatru, este o formulă. Într-un ritm de cinci volume pe an, vom epuiza în cîțiva ani principalii noștri dramaturgi. O colecție de critică de teatru este „Masca". Ea își va sărbători în acest an 20 de apariții. Se adresează criticilor de teatru.

— Radioul și televiziunea transmit cu regularitate lucrări dramatice cu o audiență deosebit de mare la public. Se știe, totodată, că scenariile radiofonice sînt considerate azi un gen literar aparte. Cum vedeți această problemă în perspectivă, cînd veți edita prima antologie a scenariilor radiofonice, aceasta ca o completare la prestigioasa Dvs. operă „Dramaturgia contemporană românească" ?

— Cred că este o greșeală că piesele de la televiziune și radio nu sînt considerate un gen literar. Noi am căutat să le facem loc în colecția „Rampa". Dar sînt două probleme : inexistența unei critici care să analizeze consecvent piese de la radio și televiziune ; radioul și televiziunea n-au găsit încă modalitățile de-a tipări aceste piese. O antologie cu piese radiofonice e o idee bună și o vom supune dezbaterii colectivului nostru. Nu mă îndoiesc că un critic de artă n-ar putea să n-o realizeze, mai ales că în unele țări aceste antologii s-au făcut.

— La Cluj-Napoca, mai mulți vorbitori și-au exprimat nedumerirea vizavi de dispariția scenelor experimentale. Cum vedeți rezolvarea acestei situații în viitorul apropiat ?

— Teatrul are nevoie de experiment, da. Dar se face o confuzie, orice piesă care are un caracter experimental, unele au chiar un caracter experimental net, sînt incluse în fluxul premierelor românești. Directorii de teatru vor să anunțe că prezintă multe premiere românești și luptă pentru premiera românească. E foarte bine. Dar ei nu vor să omită din bilanț piesa cu caracter experimental, căreia îi oferă același statut cu „Mielul turbat", „Apus de soare", „Domnișoara Nastasia" etc. Deci, punînd-o în asemenea context, această creație este strivită. Există în București o mulțime de săli mici, literalmente nefolosite, care ar putea fi redate circuitului cultural. Și nu mă îndoiesc că în marile orașe de provincie n-ar exista și acolo asemenea săli. Piesele pentru teatrul experimental există și ar fi bine să fie cultivate de toate teatrele. Dar și critica ar trebui să fie solidară și să nu impună rigorile unei piese jucate pe scena mare a Naționalului.

— Învățămîntul nostru trăiește modificări de structură, remarcîndu-se tendințe vădite de tehnicizare. Nu sînteți de părere că aceasta poate frustra predarea în școală a limbii și literaturii, a științelor umaniste în general ?

— Noi trebuie să fim conștienți că studierea literaturii române în școală reprezintă una din pîrghiile esențiale ale educației patriotice și cetățenești. Studierea literaturii nici nu trebuie să fie privită ca un obiect printre altele. Literatura, istoria și geografia sînt obiecte prin care tînărul învață să-și cunoască țara, învață să-și iubească graiul, să-și iubească înaintașii și prezentul. În consecință, ar fi necesar ca Ministerul Învățămîntului și Educației, cu toți factorii competenți, să analizeze modul în care aceste trei materii să recapete ponderea cuvenită în școală, să fie privite nu ca simple materii de studii printre altele, ci ca modalitățile cele mai eficiente de a studia, de a educa tineretul în spiritul patriotismului socialist, al dragostei față de trecutul nostru, al înfrățirii între popoare, al iubirii față de toți cei care trăim pe acest pămînt.

— Știm că în țara noastră se citește multă poezie, poate mai multă decît în alte țări. Cum vă explicați acest fenomen ? Își datorează lirica audiența în primul rînd unor talente remarcabile ?

— Este o realitate : la noi se citește mai multă poezie decît în orice altă țară. Se citește multă poezie pentru că în anii '60 s-a produs revirimentul liricii, care îl datorăm lui Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe ș. a. În același timp, s-a produs un fenomen foarte interesant, pe care îl datorăm poetului Adrian Păunescu, adică el a reușit să scoată poezia în cetate. Știm foarte bine că cenaclul lui Adrian Păunescu a atins popularitatea pe care o are. Păunescu a făcut foarte mult pentru difuzarea poeziei românești. Faptul că la noi se citește multă poezie atestă sufletul poporului român.

— Se discută mult despre necesitatea și oportunitatea jurnalelor de călătorie. Aveți experiență în minuirea acestui gen foarte gustat de publicul cititor. În ce direcție credeți că trebuie acționat în viitor, pentru a nu risca transformarea genului în ghid turistic ?

— Consider că una din marile cărți de note de drum este „Marile canioane", scrisă de Dan Grigorescu și apărută în editura „Eminescu". Dan Grigorescu pătrunde în fenomenul social analizat. Fără îndoială, există acea zisă notă de drum culturală, nu sînt toți sensibili la fenomenul social, care este un complex contradictoriu, așa cum îl știm. Dar mi se pare că se scriu prea multe note de drum după ghidul de muzeu. Ceea ce cred eu că așteaptă publicul nostru este această încercare de-a pătrunde mai mult în psihologia cotidiană, în psihologia de grup și individuală, cît și în procesele sociale ale lumii în care trăim.

— Editura „Eminescu" a dovedit multă mobilitate și în descoperirea și promovarea tinerelor talente și, remarcăm, a tinerelor condeie din orice colț de țară. Veți rămîne credincios acestui principiu atît de lăudabil ?

— Vom lansa în curînd cel de-al treilea concurs în debut al editurii „Eminescu", la care sperăm să avem condeie tot atît de talentate ca și cele de pînă acum.

— Vă mulțumim pentru amabilitatea Dvs. și vă dorim succes în realizarea tuturor proiectelor literare și editoriale.

sport

Fără vedete...

...la capătul lumii, în Argentina intrată, curios, nouă, în anotimpul urît al toamnei reci, a început, exact de-o săptămînă, **EL MUNDIAL,** eveniment fotbalistic rar, cînd 16 echipe încearcă să atingă bucuria supremă a gloriei. Tam-tam-ul dinaintea campionatului nu prea se justifică în ceea ce ni s-a dat să vedem în primele transmisiuni de pe-acolo, adevăr care mă face să cred că, dacă nu-l aveam pe Moraru, în acel penibil 4—6 cu Iugoslavia, scoteam un „x" cu Austria şi nu se mai vorbea de surpriza acesteia cu Spania ; nu ?!

Sub semnul mirării sau al tipării stau cîteva scoruri oarbe, care nu ridică valoarea EL MUNDIAL-ului, cît o coboară, fiindcă spectacol-spectacol rar s-a pomenit, mai ales că zice titlul nostru, star-urile fotbalului şi-au agăţat fie ghetele, fie pofta-n... cui (Pele, Beckenbauer, Müller Gerd, Cruyff, Fachetti). Somnoroşi, nu ne-am dumirit încă de : Tunisia — Mexic 3—1, Peru — Scoţia 3—1 (cu cele mai frumoase goluri, ale peruanilor fără firmă), Brazilia — Suedia 1—1 (ce arbitru, dom-le, să fluiere finalul cînd mingea plutea a victorie !), tot aşa cum, fără să uităm oile noastre, C. S. Tîrgovişte, ca să-mi confirme temerea, taie Politehnicii urcuşul spre cifra dintîi cu un 3—1, apt, eventual, pentru **U.E.F.A.,** bine-ar fi. Fiindcă tot îmi reproşa că pledez **numai cauza** Politehnicii, din acest spaţiu alb şi negru, nu cînd la alb, cînd negru, îi răspund unui lugojean (pedepsindu-l, îl las fără nume) că fără gramatică nu se poate face **sport,** tot aşa cum fără puncte „smulse" în deplasare nu e cazul să zîmbrim la lauri — scriam mai demult, tot în **Orizont,** de unde se vede totul, **cumva,** altfel am iscăli..., nu, nu spun cum îl cheamă şi nici nu îl invit duminică la cenaclul „Flacăra", anunţat la Timişoara în miez de zi. La capitolul corespondenţă, rog cititorii acestei rubrici să trimită, pe adresa redacţiei, pînă în 12 iunie, propuneri pentru un „11" reprezentativ, urmînd să publicăm aceste opţiuni.

...În plin EL MUNDIAL mă dezamăgeşte Brazilia, iar Argentina mă miră ; am impresia că unsprezece dobrini joacă împotriva a unsprezece giuchici. Fără Pele, totuşi, prea multe vedete şi prea puţine goluri. Băieţi — poate-or cîti —, să nu exagerăm...

TEODOR BULZA

top

În loc de cronică...

Aştern aceste impresii cu mîna încă înfierbîntată de aplauzele pe care alături de cei peste **4.000 spectatori** le-am adresat băieţilor din **PROGRESIV TM.** Nu scriu aceasta din patriotism local şi nici pentru faptul că mai toţi cei din formaţie îmi sînt prieteni. Mai mult, cred că faptul mă obligă la un plus de exigenţă, la o analiză obiectivă a valorii acestora. Dealtfel, celor ce m-ar suspecta de părtinire, le amintesc că în momentul de faţă, doar **doi** din cei **cinci** „progresivi" sînt timişoreni, grupul completîndu-se cu nume noi. **Liviu Tudan** vine în această formaţie cu peste un deceniu de experienţă pop şi cu conservatorul absolvit. Mai tinerii săi colegi sînt acum bateristul **Ion Cristian** şi chitaristul **Florin Ochescu,** aceiaşi care prin plecarea sa din formaţia „Curtea Veche", a declanşat o criză în grup după cum bine observă un confrate de la o revistă bucureşteană. Într-o perioadă relativ scurtă, s-a ajuns la alcătuirea unui grup omogen, **PROGRESIV TM** rezistînd acum analizei valorice pe toate planurile. Fără îndoială, piloniі formaţiei rămîn „veteranii" **Harry Coradini** şi **Liviu Tudan,** două nume de referinţă ale pop-ului românesc, personalităţi artistice distincte unite însă prin pasiunea comună pentru ceea ce ne place să numim **muzica de substanţă.** Adăugaţi la aceasta rapida acomodare la pulsul formaţiei a lui Ochescu, siguranţa atacurilor solistice ale lui **Ladislau Herdina,** pulsaţiile inspirate ale bateriei lui Ion Cristian şi veţi avea conturată imaginea unui grup de excepţie.

Dacă poemul pop „Zburătorul" (text, **A. Popescu,** muzica **L. Tudan** şi **L. Herdina**) ne-a părut insuficient elaborat, inegal, deşi nu lipsit de părţi realizate, dovada posibilităţilor interpretative ale grupului ne-au oferit-o restul pieselor prezentate, acestea distingîndu-se mai ales prin participări afective deosebite. **MOMENTELE FOLK** ale serii ne-au încîntat în aceeaşi măsură. **Mircea Baniciu** rămîne idolul adolescenţilor pe care îi cucereşte prin firesc şi naturaleţe deşi parte din piesele ce ni le-a oferit au fost facile. Am urmărit cu încîntare pe unul dintre cei mai intersanţi folk-işti pe care îi avem : **Doru Stănculescu.** Creaţia sa, de o factură aparte. se distinge prin originalitate, bogăţia armonică a pieselor, realizată prin abile împletiri ale vocii cu sonorităţile chitarei.

PETRU UMANSCHI

● Cenaclul „Flacăra" al tineretului revoluţionar, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista „Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, va prezenta un spectacol pentru iubitorii muzicii şi poeziei tinere din Timişoara, duminică, 11 iunie ora 10,30 în Sala Olimpia. Vor participa membri reprezentativi ai cenaclului.

caleidoscop

● Manuscrisul unei culegeri de poezie persană din sec. XVI a fost vîndut într-o galerie de artă din Londra cu 80.000 lire sterline. Este, pînă în prezent, cel mai mare preţ oferit unui manuscris din Orient.

● Soţii Mary şi Johnny Bacon din Louisville (S.U.A.) s-au prezentat pentru a participa la un derbi local. Cum însă regulamentul la cursele de cai nu permite participarea la aceeaşi cursă a soţului împreună cu soţia, cei doi Bacon au hotărît să divorţeze !

● În anul 1971 o expediţie din care făcea parte şi celebrul pilot Charles Lindberg descoperă un trib de troglodiţi în regiunea mlăştinoasă Kotobato din Filipine. Astăzi cei 28 de membri ai tribului au învăţat să pună capcane pentru animale şi să folosească cuţite, dar au rămas în continuare oameni paşnici care nu cunosc războiul. După cum declară Manuel Elisande, ministrul filipinez al minorităţilor : „aceşti oameni nu cunosc crima, iar în vocabularul lor nu există vreaun cuvînt care să însemne „luptă".

● Un psihiatru din Boston afirmă că a descoperit o metodă eficace împotriva negilor : hipnoza. Timp de cinci săptămîni el a hipnotizat 17 persoane între 9 şi 38 ani. Tuturor li s-a spus înaintea şedinţei de hipnoză că datorită acestei metode vor scăpa de negi. Rezultatul a fost uimitor : la şase dintre pacienţi au dispărut toţi negii după două luni de tratament, iar la alţi trei au dispărut 75 la sută din negi. Paralel a fost pus sub observaţie un grup „martor", la care nu s-a aplicat acest tratament. La niciunul din pacienţi negii n-au dispărut. Dar cînd acestora din urmă li s-a aplicat tratamentul sus-amintit, trei din ei au scăpat complet de negi !

● În şedinţa de închidere a cenaclului Asociaţiei scriitorilor din Timişoara şi al revistei „Orizont" prozatorul Ion Dumitru Teodorescu a citit un fragment de roman. În continuare, prozatorul Mircea Şerbănescu a făcut un scurt bilanţ al rodnicei activităţi de cenaclu desfăşurate în stagiunea încheiată.

●Joi, 1 iunie în sala „Calinderu" din capitală s-a deschis, sub egida Asociaţiei profesorilor de desen din România, preşedintă Adina Nanu, o expoziţie cu lucrări ale elevilor de la Liceul de artă „Ion Vidu" din Timişoara, organizată cu scopul de a ilustra metodologia predării gramaticii formei şi culorii. La vernisajul expoziţiei au participat prof. univ. Mircea Maliţa, cadre superioare din Ministerul Învăţămîntului şi Educaţiei, membri ai Uniunii Artiştilor Plastici din Bucureşti, cadre didactice de specialitate.

poşta redacţiei

Mariana Siminiceanu : Trebuie să înţelegeţi că dacă un limbaj n-ar avea posibilităţi de exprimare depăşind sensul precis dat de dicţionar pentru fiecare din cuvintele sale, poezia ar fi ceva absolut sec. Un poet spunea că fiecare cuvînt are ca un **halo** înconjurător de înţelesuri diferite, dintre care, în fiecare moment, se alege predominator unul. În „Evoluţie", „Puteri", „Destin", „Tîrziu", Dvs. folosiţi cuvintele anapoda, încît nu putem realiza un „zbucium al genelor strivite", cum spuneaţi, nici „umbra unui sărut". Citiţi poezie şi apoi trimiteţi-ne alte versuri.

Barz Ioan Valeriu : Intuiţia lirică şi vibraţia trebuie să fuzioneze într-o sinteză măiestrită care nu e de conceput în afara materialului lingvistic.

Coşteianu Victor : Îmi scrieţi : **„Nu reuşesc să transpun în poezie ideile, nu pot să le îmbuc sub nici o formă. Îmi place Blaga, Bacovia".** E un cîştig şi acesta. Dar aţi observat că nici Blaga, nici Bacovia nu sînt poeţi mari doar prin ideile lor. Ceea ce face valoarea unei poezii, condiţia ei esenţială, nu este ideea cuprinsă în ea, nici imaginile, ci **sufluI.** Poezia este expresia unui moment sufletesc. Cu idei geniale se pot face o sută de poezii proaste. Poezia are nevoie de o respiraţie a ei. Cînd o veţi descoperi pe a Dvs.. o să aflaţi formula de a vă scrie poezia. Aşteptăm veşti.

Vidoni Nicolae : „Ţara mea" este o poezie generoasă, plină de sentimente măreţe, care vă onorează în chip deosebit, dar ea singură nu e îndeajuns pentru a ne alcătui o opinie. Aşadar, trimiteţi-ne şi altele din cele cincizeci de poezii pe care spuneţi că le-aţi scris.

Elena Tîrziu : Versificaţi corect dar faceţi pastişă eminesciană. De exemplu : **„După ce atîta vreme, / De la moarte şi-a trecut, / Nimeni pe această lume, / Să te uite n-a putut".** E adevărat, dar noi aşteptăm de la Dvs. expresia unei sensibilităţi personale.

Mio : Cu patru strofe e greu să ne convingeţi de aptitudinile Dvs., chiar dacă scrieţi o elegie.

V. Dorel : Răspunsul de mai sus sună şi pentru Dvs.

Ion Lazu : Dvs. obişnuiţi să vă fixaţi teme. Ori o temă dată înseamnă, din capul locului o îngrădire. Am reţinut „Ţărm pierdut". Mai trimiteţi.

Marius Codin Mannass : Uşoare influenţe din Bacovia. Dar nu asta ne împiedică să apreciem în Dvs. un poet. Nu v-aţi descoperit încă modul de simţire. Şi de aceea încă nu putem reţine nimic. Interesantă interpretarea personală pe care o daţi unei poezii a lui Poe. Mai trimiteţi.

Octavian Gătăianţu : Poezia Dvs. este emotivă. Nu vrea să mişte, ci să convingă, nici să tulbure, ci să limpezească. Versificaţi corect, dar vă lipseşte încă mesajul.

Ecaterina Tudorache : Poeziile trimise sînt pur narative, fără suflu poetic. Simplitatea Dvs. merge pînă la naivitate. Citîm : **„Spectacol înălţător şi dezolant / ambulant, balet efemer / dănţuind în mătăsuri de cer / pe asfalt / foşnet cenuşiu, e tîrziu, e tîrziu, e tîrziu, / nefiresc te iubesc / mistuitor frison sufletesc"** etc.

PETRU SFETCA

Prietenii revistei Orizont

Minerul gustînd poezia

Într-o zi de ţară
aprinsă ca rădăcina soarelui
poetul şi-a trimis gîndul în abataj
de vise nemaiîntîlnite pregătindu-se

Pentru vremea crudă
a adevărului de mină
culegea în suflet
cărbunele năruit sub unelte
cînd versul zguduie adînc privirile
scris cu pana păsării
carbonizate în lumina tainică

Pulsa inima minei lîngă inima pămîntului
pulsa inima minerului lîngă inima cărbunelui

În ziua de ţară ca un curcubeu
acolo unde n-au fost niciodată prea multe vorbe
acolo unde faptelor le-au înflorit rădăcinile
au cuvîntat privirile scăldate-n cărbune
despre vechimea pădurilor năruite-n adînc
despre tot ce-n patrie se cheamă avînt

Şi-n răgazul apăsător al muncii
minerul şi-a dezlegat buzele în zîmbet
gustînd poezia ca pe o azimă

ION DAN BĂLAN

Interior

Nu-i uit pe muncitori, nu-i uit pe cei
Deopotrivă muritori şi zei,
N-o uit pe mama care m-a născut
Să-i fiu acestei ţări soldat şi scut ;
M-ar blestema străbunii mei, să ştie
Că n-aş iubi această Românie
Şi pruncii mei m-ar refuza ca tată
Dacă le-aş vinde patria vreodată.

Ci eu în matca iubirii...

Ci eu în matca iubirii voi fi
Un simbure clar de lumină,
Pînă ce irişii mei extaziaţi se vor pierde
În fibrele vîntului...
Şi lacrimile — rotunde petale de rouă —
Izvorî-vor miresme în lumea cea nouă...
Aici urmaşii mă vor păstra
În lutul de flori al patriei sfinte,
Brazii cu aripile desfăcute a zbor
Vor fi lîngă mine,
Iar eu grăi-le-voi fără cuvinte...

ALEXANDRU PRIBOIENI

Taci

Taci şi ascultă galopînd lumina
în cîntecul florilor,
taci şi ascultă cum se revarsă părul
pe trupul tău curat ca o ninsoare.

Taci cînd bat dimineţi însetate de aripi
şi se desfac în sens invers cocorii...

Taci...

Nord

Aici, în nord, pietrele vibrează
ca nişte clopote spre sărbătoare,
Pocnesc, în nopţile cu lună, coarnele cerbilor
asemenea mugurilor grei de-o primăvăratică ninsoare...

Oamenii scriu un cîntec frumos
lovind cu sete în pădure,
duc pe umeri noaptea undeva în jos
şi zorii îi surprind plecaţi pe secure...

Slăvire

Slăvire vouă munţilor şi ţie
bob de grîu ajuns acuma pîine ;
slăvire zilei ce-o să vie
numită-n sînea noastră : mîine.

Slăvire — acestui timp sublim
şi ploilor îmbrăţişînd cîmpia,
cu fruntea pe uneltе arzător iubim
pămîntul Mioriţei, România...

MIHAI LĂU

Patrie, fără sfîrşit amiază

Spaţiul pur al revelaţiei îndreptăţire
în care-asemeni izvorîrii mă-ntemeţeşti
E-adîncul tău cel mai presus de Fire,
răsfringere luminii pe care-o încălzeşti.

Şi-n viaţa rădăcinii durată-arzînd rodirii
chip revărsării-n suflet întregeşti ;
ci însăşi frămîntării din ochiul încolţirii
privirile-i fragile în miezuri le-ntăreşti.

Tu nu eşti numai sensul purificat de moarte
al turnului de sori întrepătrunşi,
ci germenele-a totul ce-n lume ne împarte

în largul fără tihnă al flăcării ajunşi.
Şi-n înrodirea-ţi visul prin timp întruchipează
miez cald iubirii, fără sfîrşit amiază...

AL. SFÎRLEA

memento

Poetul Gintei Latine

În luna mai s-au împlinit 100 de ani de la primul succes european al literaturii române : decernarea marelui premiu de poezie lui Vasile Alecsandri la concursul de la Montpellier. În 1869, la Montpellier, se întemeiază **Societatea limbilor romanice,** care anual organiza manifestări culturale pentru promovarea spiritului latin, a tradiţiilor romanice. În perioada 4—17 mai 1878 aceste manifestări au avut o amploare deosebită, ca urmare a aniversării a două milenii de la întemeierea oraşului Montpellier, „cuib al culturii provensale".

La 7 mai 1878, pe terasa castelului Clapiès, se organizează concursul **„Cîntecul gintei latine",** la care au fost invitaţi să participe toţi poeţii popoarelor care vorbesc o limbă romanică. Premiul consta dintr-o cupă antică de bronz, precum şi o ramură de laur, oferită de societatea „Pérage". Juriul, alcătuit din Frédéric Mistral (laureat al Premiului Nobel în 1904), Charles de Tourtoulon, Quintana, Obedenaru şi italianul Graziado Ascoli (membru de onoare al Academiei Române) „decerne în unanimitate premiul pentru cîntecul latin" poetului român V. Alecsandri. Fenomenul constituie un succes cultural inedit şi de prestigiu al tînărului stat român independent, precum şi o modalitate specifică de recunoaştere a aparteneţei poporului român la familia popoarelor de limbă romanică.

La 9 mai 1878, V. Alecsandri mulţumeşte preşedintelui juriului, poetul francez Mistral, scriindu-i : **„România a tresărit de bucurie văzînd că surorile ei latine îi trimit, sub forma unui succes literar, manifestarea nepreţuită a simpatiei lor".**

„Cîntecul gintei latine" semnat de V. Alecsandri, va fi tradus în toate idioamele limbii latine, pus pe muzică şi răspîndit în întregul teritoriu unde populaţiile vorbesc aceste limbi. Cîntecul va fi pus pe note de italianul D. Marchetti. Cupa cu inscripţia **Surge Luce** (Înalţă-te la lumină) se află depusă la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România.

Ecoul în ţară al acestui succes cultural al poporului român a fost imens. Ziarele, revistele, societăţile culturale şi economice, municipalităţile localităţilor trimit lui Alecsandri telegrame de felicitări. Arădenii expediază „adresa românilor din Arad", încărcată cu epitete exclamative, hiperbolice şi măgulitoare (**„Tu ai fost cel mai mare cîntăreţ, în cel mai mare concert ! Triumfătorule ! Învingătorule !"**) În felicitare se fac şi consideraţii ce depăşesc sensul unor obişnuite formule protocolare, amintindu-se despre gloria de odinioară a poporului nostru : **„Tu ai cîntat glorios glorioasa gintă latină şi ai adus o nouă glorie la gloria viteazului tău neam".** Alecsandri răspunde întîmpinării de mai sus printr-o scrisoare, pe care o reproducem în întregime şi fără comentarii.

„Am primit frumoasa carte ce conţine felicitările şi semnăturile cetăţenilor români din Arad. Îmi este peste putinţă de a le exprima simţirile de legitimă mîndrie ce m-au cuprins în prezenţa entuziasmului patriotic al fraţilor mei de peste munţi.

Ardealul a fost totdeauna cuibul sacru al românismului, pe care nici o furtună nu l-au putut distruge, căci a fost cimentat cu anticul şi nepieritorul sînge roman. Din acel cuib (...) mulţi vulturi se vor înălţa pe cerul României, fără ca de azi înainte nime(ni) să îndrăznească a se încerca de a le smulge penele aripilor. Prezentul şi viitorul nostru încep a se afirma sub razele soarelui latinităţii precum înalţii munţi ai Carpaţilor, care prin negurile întunericului apar ca un lanţ de nouri, şi, cum răsare faptul zilei, iau formele lor şi aspectul de giganţi.

Eu sînt fericit că mi-am văzut visul cu ochii ; fericit că (...) am contribuit la ridicarea statuii maiestuoase a latinismului oriental în faţa latinismului occidental ; fericit mai cu seamă de simpatiile ce am cîştigat în inimile tuturor românilor ce ţintesc privirile spre viitor.

Acestora le trimit sincerele mele mulţumiri pentru călduroasele lor felicitări şi le urez realizarea dorinţelor celor mai scumpe".

Scrisoarea este semnată „V. Alecsandri" şi poartă indicaţia : „Mircești, 8 iunie 1878".

Prof. ANTON ILICA

Semnificaţia unui act istoric

(Urmare din pag. 1)

însăşi, s-a asigurat creşterea continuă a nivelului de trai. Creşterea puterii economice a ţării se reflectă direct în evoluţia condiţiilor de viaţă ale populaţiei, în creşterea venitului naţional şi al veniturilor reale ale oamenilor muncii.

Aniversarea a 30 de ani de la naţionalizare are loc într-un moment în care poporul nostru se află profund angajat în transpunerea în viaţă a Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XI-lea şi ale Conferinţei Naţionale, care deschid luminoase perspective pe linia progresului multilateral în ţara noastră. Experienţa celor trei decenii care au trecut de la naţionalizare, confirmă pe deplin orientarea dată de partidul nostru privind continua întărire şi dezvoltare a proprietăţii socialiste.

Noile măsuri adoptate de conducerea de partid şi de stat, în primăvara acestui an, privind perfecţionarea mecanismului economico-financiar, printr-un sistem mai adecvat de evaluare a activităţii economice, a întăririi autoconducerii şi autogestiunii muncitoreşti, se înscriu, deasemenea, pe linia grijii şi preocupării permanente a Partidului Comunist Român pentru a asigura o dezvoltare şi mai rapidă a proprietăţii socialiste.

Perspectiva unei vieţi mai bune şi mai fericite în România socialistă se întemeiază nemijlocit pe proprietatea socialistă asupra avuţiei naţionale, în virtutea căreia fiecare om al muncii, fiecare cetăţean al ţării este producător, proprietar şi beneficiar. Iată de ce stă în puterea fiecărui om al muncii ca prin îndeplinirea şi depăşirea sistematică a indicatorilor de plan, îndeosebi a celor calitativi, să asigure nemijlocit, o mai accentuată dezvoltare a proprietăţii socialiste – bază a unei vieţi tot mai bune şi mai civilizate a fiecărui membru al societăţii.

Ministerul Educaţiei şi Învăţământului
Institutul Politehnic „Traian Vuia"
din Timişoara

ANUNŢĂ CONCURSUL DE ADMITERE PE ANUL UNIVERSITAR 1978–1979 LA URMĂTOAREALE FACULTĂŢI ŞI SPECIALIZĂRI :

FACULTATEA DE MECANICĂ

Bd. Mihai Viteazul nr. 1
Tel. : 1.44.80
Troleibuz 12

INGINERI (Invăţământ de zi – 5 ani)
PROFILUL MECANIC
SPECIALIZĂRILE :
- Tehnologia construcţiilor de maşini
- Maşini hidraulice şi pneumatice
- Maşini termice
- Material rulant de cale ferată
- Mecanică fină
- Utilajul şi tehnologia sudării
- Utilaj tehnologic (chimic)

PROBE DE CONCURS :
- Algebră şi Elemente de Analiză matematică – scris.
- Geometrie plană şi în spaţiu şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică, fizică moleculară şi căldură, electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

SUBINGINERI (Invăţământ de zi – 3 ani)
PROFILUL MECANIC
SPECIALIZĂRILE :
- Tehnologia construcţiilor de maşini
- Tehnologia sudării
- Mecanică fină

PROBE DE CONCURS :
- Algebră, geometrie plană şi trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică, electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

SUBINGINERI (Invăţământ seral – 4 ani)
PROFILUL MECANIC
SPECIALIZĂRILE :
- Tehnologia construcţiilor de maşini – funcţionează la Întreprinderea Mecanică Timişoara
- Tehonologia construcţiilor de maşini şi Tehnologia Sudării – funcţionează la Întreprinderea de Vagoane Arad

PROBE DE CONCURS :
- Algebră, Geometrie plană şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică şi electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior –1978" – scris

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ

Bd. V. Pîrvan nr. 2

Tel. : 1.43.66. Troleibuz 12

INGINERI (Invăţământ de zi – 5 ani)
PROFILUL ELECTRIC
SPECIALIZĂRILE :
- Electrotehnică
- Electronică şi telecomunicaţii
- Automatizări şi calculatoare

PROFILUL ENERGETIC
SPECIALIZAREA :
- Energetică

PROBE DE CONCURS :
- Algebră şi Elemente de analiză matematică – scris
- Geometrie plană şi în spaţiu şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică, fizică moleculară şi căldură, electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

SUBINGINERI (Invăţământ de zi – 3 ani)
PROFILUL ELECTRIC
SPECIALIZAREA :
- Maşini şi aparate electrice

PROFILUL ENERGETIC
SPECIALIZAREA :
- Reţele electrice

PROBE DE CONCURS :
- Algebră, Geometrie plană şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică, electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

FACULTATEA DE CONSTRUCŢII

Bd. Republicii nr. 9
Tel. : 1.14.47. Troleibuz 12

INGINERI (Invăţământ de zi – 5 ani)
PROFILUL CONSTRUCŢII
SPECIALIZĂRILE :
- Construcţii civile, industriale şi agricole
- Căi ferate, drumuri şi poduri
- Construcţii hidrotehnice
- Imbunătăţiri funciare
- Instalaţii pentru construcţii

PROBE DE CONCURS :
- Algebră şi Elemente de analiză matematică – scris
- Geometrie plană şi în spaţiu şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică, fizică moleculară şi căldură, electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

SUBINGINERI (Invăţământ de zi – 3 ani)
PROFILUL CONSTRUCŢII
SPECIALIZĂRILE :
- Construcţii civile, industriale şi agricole
- Imbunătăţiri funciare
- Construcţii hidrotehnice

PROBE DE CONCURS :
- Algebră, Geometrie plană şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică şi electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

SUBINGINERI (Invăţământ seral – 4 ani)
PROFILUL CONSTRUCŢII
SPECIALIZAREA :
- Construcţii civile, industriale şi agricole

PROBE DE CONCURS :
- Algebră, Geometrie plană şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică şi electricitate) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

CONDUCTORI ARHITECŢI (Invăţământ de zi – 3 ani)
PROFILUL ARHITECTURĂ ŞI SISTEMATIZARE
SPECIALIZAREA :
- Arhitectură

PROBE DE CONCURS :
ETAPA I – eliminatorie
- Desen tehnic – grafic
- Desen liber – grafic

ETAPA a II-a
- Algebră şi Trigonometrie – scris
- Geometrie plană şi în spaţiu. sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

FACULTATEA DE TEHNOLOGIE CHIMICĂ

Bd. 30 Decembrie nr. 2
Tel. : 3.47.38. Troleibuz 11, tramvai 1, 2

INGINERI (Invăţământ de zi – 5 ani)
PROFILUL CHIMIE
SPECIALIZĂRILE :
- Tehnologie chimică organică
- Tehnologie chimică anorganică
- Tehnologia compuşilor macromoleculari
- Tehnologia silicaţilor şi compuşilor oxidici

PROBE DE CONCURS :
- Chimie anorganică şi organică – scris
- Algebră şi Elemente de analiză matematică – scris
- Fizică (optică, fizică moleculară şi căldură) sau la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

SUBINGINERI (Invăţământ de zi – 3 ani)
PROFILUL CHIMIE
SPECIALIZAREA :
- Tehnologie chimică organică

PROBE DE CONCURS :
- Algebră – scris
- Chimie anorganică şi organică sau, la alegere una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

FACULTATEA DE MECANICĂ AGRICOLĂ

Str. Remus nr. 14

Tel. : 1.49.24. Tramvai 6, 8

INGINERI (Invăţământ de zi – 5 ani)
PROFIL MECANIC
SPECIALIZAREA :
- Mecanică agricolă

PROBE DE CONCURS :
- Algebră şi Elemente de analiză matematică – scris
- Geometrie plană şi în spaţiu şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică, fizică moleculară şi căldură, electricitate) sau, la alegere, una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

SUBINGINERI (Invăţământ seral – 4 ani)
PROFIL FORESTIER
SPECIALIZAREA :
- Industrializarea lemnului – funcţionează la C.P.L. Arad

PROBE DE CONCURS :
- Algebră, Geometrie plană şi Trigonometrie – scris
- Fizică (mecanică, electricitate), sau, la alegere, una din disciplinele de specialitate prevăzute în broşura „Admiterea în învăţământul superior – 1978" – scris

DATA CONCURSULUI

Concursul de admitere începe, pentru toate formele de învăţământ (zi, seral) la 15 iulie 1978. La specializarea Arhitectură concursul se desfăşoară în două etape, etapa I începe la 8 iulie, iar etapa a II-a la 15 iulie.

Inscrierea la concursul de admitere se face la secretariatele facultăţilor începînd din data de 5 iulie şi se încheie în ziua de 12 iulie a. c. La specializarea Arhitectură. inscrierile se fac în perioada 1–6 iulie a. c.

Pe timpul concursului, candidaţilor li se poate acorda, contra cost, cazarea şi masa în căminele şi cantinele institutului, în limita posibilităţilor.

INSCRIEREA CANDIDAŢILOR

Se pot inscrie la concursul de admitere în instituţiile de învăţământ superior absolvenţii de liceu cu diplomă de bacalaureat sau absolvenţii cu diplomă ai altor şcoli echivalente cu liceul.

Sînt echivalente cu diploma de bacalaureat : diploma de maturitate, diploma de şcoală medie tehnică, diploma de scoală tehnică cu durata de 4 ani, certificatul de absolvire a şcolii pedagogice cu durata de 4 ani, certificatul de absolvire a facultăţii muncitoreşti sau certificatul de absolvire a şcolii speciale de 2 ani.

La secţiile serale de subingineri candidaţii vor prezenta o dovadă că sînt incadraţi în muncă, în domeniul profilului la care concurează. La secţiile serale de subingineri, organizate pe lîngă mari întreprinderi, pot fi inscrişi candidaţi care lucrează în specialitate. recomandaţi de întreprinderile la care sînt incadraţi.

Actele necesare la inscriere. precum şi programele pentru disciplinele de concurs sînt cele publicate în broşura „ADMITEREA IN INVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR – 1978". editată de Ministerul Educaţiei şi Învăţământului

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. – TIMIŞOARA. strada RODNEI 1. telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZA. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

Nr.fr. 3996
OFICIUL POSTAL
S I B I U 1
Județ Sibiu
Exp.Dir.Jud.PTc.Timiș
rizont AB. 1 ex.

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

În numele păcii și colaborării

O trăsătură constantă a politicii externe a României este colaborarea cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială, în numele coexistenței pașnice, al progresului și păcii pe pămînt. Eforturile țării noastre în această direcție, în mod deosebit activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au creat României un mare prestigiu pe toate meridianele și, în atitea împrejurări, această politică profund rațională și profund realistă, și-a demonstrat și își demonstrează tot mai mult eficiența.

Actuala vizită de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord reprezintă o nouă expresie a politicii de pace și colaborare pe care țara noastră o promovează cu stăruință și consecvență, politică întemeiată pe principiile deplinei egalități între națiuni, al avantajului reciproc, al respectării independenței și suveranității de stat, atît în sfera raporturilor bilaterale, cît și pe plan mondial.

Primirea oficială cu cele mai înalte onoruri rezervată solilor poporului român pe pămîntul britanic este o expresie a interesului deosebit față de personalitatea puternică și dinamică a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o dovadă a înaltei aprecieri față de politica externă a țării noastre.

Această vizită se înscrie, fără îndoială, ca un moment de cea mai mare însemnătate în analele relațiilor de prietenie și colaborare româno-britanice, ea este expresia unui moment calitativ în evoluția ascendentă a relațiilor dintre cele două țări de-a lungul ultimilor ani. În acest sens, dialogul româno-britanic la cel mai înalt nivel este menit să conducă la noi forme de cooperare, să lărgească raporturile economice, să amplifice schimburile tehnico-științifice în interesul ambelor țări, precum și să întărească colaborarea celor două popoare pe plan internațional, în scopul asigurării păcii în lume, al asigurării securității popoarelor. Marcînd un moment calitativ nou în relațiile româno-britanice, vizita de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, la invitația Maiestății Sale regina Elisabeta a II-a și a Ducelui de Edinburgh, este o expresie a efortului comun al celor două părți de a crea un model de relații pe multiple planuri între state cu orînduiri sociale diferite, reprezintă o formă concretă de transpunere în viața internațională a principiilor coexistenței pașnice, în numele păcii mondiale, al progresului omenirii în ansamblul ei, precum și al fiecărei națiuni în parte.

Sîntem martorii unei vizite istorice — prima de acest fel în relațiile româno-britanice — și nu ne îndoim că acest eveniment politic va stîrni același ecou în actualitatea internațională ca și vizitele anterioare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu pe alte meridiane ale lumii.

VASILE VERSAVIA

130 de ani de la Revoluția din 1848

„Cu prilejul acestei sărbătoriri istorice aducem un fierbinte omagiu înaintașilor, tuturor revoluționarilor, maselor populare, întregului popor, pentru spiritul de abnegație și jertfă de care au dat dovadă în făurirea României moderne, în formarea statului național unitar și cucerirea independenței și suveranității naționale a patriei".

NICOLAE CEAUȘESCU

Cuvîntare la Adunarea populară din capitală, din 10 iunie 1978

Eveniment de netăgăduite dimensiuni naționale, care a stimulat dezvoltarea forțelor de producție și a dat un puternic imbold creșterii conștiinței de sine a poporului român, revoluția de la 1848 se înscrie în istoria noastră bimilenară ca o prezență vie și permanentă, întrucît ea a constituit acea imensă piatră de hotar care a despărțit România modernă de feudalismul anacronic, aflat în total declin pe plan european. Revoluția de la 1848 a fost opera întregului popor român, ajuns la maturitatea și capacitatea de a-și impune voința și de a determina

MIHALACHE TURTOI

(Continuare în pag. 6)

MESAJUL ADRESAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Teatrului german de stat din Timișoara cu prilejul împlinirii a 25 de ani de existență

Dragi tovarăși,

Cu prilejul împlinirii a 25 de ani de existență a Teatrului german de stat din Timișoara, îmi face o deosebită plăcere să adresez un salut cordial și cele mai calde felicitări membrilor colectivului artistic, tuturor slujitorilor acestei scene care aduc o prețioasă contribuție la dezvoltarea culturii noi, socialiste în patria noastră.

Creație a regimului socialist, Teatrul german de stat din Timișoara este expresie a grijii și preocupării societății noastre de a crea un cadru tot mai larg de manifestare a naționalității germane din România, o vie ilustrare a politicii naționale juste a Partidului Comunist Român, care face totul pentru a asigura tuturor celor ce muncesc din patria noastră — români, maghiari, germani și de alte naționalități — cadrul cel mai favorabil pentru afirmarea lor plenară, în condiții de deplină egalitate în drepturi în toate domeniile de activitate. Constituie o realitate de necontestat a României socialiste faptul că împreună cu întregul popor oamenii muncii de naționalitate germană din țara noastră se bucură de posibilități depline de a munci, de a învăța și a crea în limba proprie, de a se afirma în toate sferele vieții politico-sociale, inclusiv în domeniul artei și culturii. În țara noastră funcționează astăzi 14 teatre de stat în limbile naționalităților conlocuitoare, din care 3 în limba germană.

În decursul celor 25 de ani de existență, Teatrul german de stat din Timișoara a desfășurat o activitate meritorie, propagînd în mase atît creația clasică germană și română, cît și creația contemporană, contribuind la lărgirea orizontului de cultură și înțelegere al maselor, la înlesnirea contactului oamenilor muncii de naționalitate germană din România cu marile comori ale culturii și artei. Prin repertoriul său, teatrul a contribuit la educarea socialistă a maselor, la promovarea nobilelor idealuri ale societății noastre noi, a concepției partidului despre lume și viață. El a militat și și-a adus contribuția la întărirea prieteniei și frăției dintre oamenii muncii români și germani, la întărirea colaborării și unității lor în munca și lupta pentru progresul și înflorirea patriei comune — România socialistă.

Apreciind activitatea de pînă acum, vă adresez, dragi tovarăși, chemarea de a acționa și mai hotărît în viitor pentru ca teatrul dumneavoastră să devină un focar tot mai puternic de cultură și artă socialistă, de educare în spirit nou a oamenilor muncii, de ridicare a conștiinței lor socialiste. Militînd cu pasiune și dăruire pentru răspîndirea ideilor înaintate, pentru promovarea fermă a politicii profund umaniste a partidului și statului nostru, de unitate, egalitate deplină, solidaritate și frăție între toți oamenii muncii, colectivul teatrului dumneavoastră să-și facă un titlu de onoare din a aduce permanent în fața maselor — prin piesele pe care le interpretează — exemplul oamenilor avansați din țara noastră, fie ei români, germani, maghiari sau de alte naționalități, care, în strînsă unitate muncesc și creează, ca adevărați stăpîni în patria lor liberă și independentă, făuresc toate minunatele realizări cu care se mîndrește orînduirea noastră nouă, socialistă. Este de înțeles că odată cu aceasta, teatrul trebuie să militeze ferm, prin întregul său repertoriu, pentru combaterea concepțiilor reacționare, a mentalităților individualiste, egoiste moștenite din trecut. Cea mai nobilă misiune a teatrului dumneavoastră trebuie să fie aceea de a sădi și înrădăcina puternic în inimile tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, dragostea pentru pămîntul natal, pentru țara în care s-au născut și au trăit ei și părinții lor, dorința de a face totul pentru progresul și înflorirea patriei noastre socialiste care asigură tuturor fiilor săi — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — o viață liberă și demnă, de bunăstare și fericire.

Sînt încredințat, dragi tovarăși, că această aniversare a teatrului dumneavoastră va constitui pentru întregul colectiv un imbold de a-și pune și mai puternic în valoare talentul și capacitatea sa de creație pentru a obține noi și tot mai mari succese în activitatea minunată pe care o desfășurați pe tărîmul artei și culturii socialiste.

Cu această convingere vă urez tuturor succese și satisfacții și mai mari în muncă și în viață, multă sănătate și fericire.

NICOLAE CEAUȘESCU

ORIZONT 24 (535) 15 iunie

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

cronica literară

Cărțile pe care criticul de la Cluj le scoate cu oarecare regularitate (scrie într-un anumit ritm impus de calitatea sa de cronicar la revista **Steaua**), nu mai sînt de mult o surpriză. Îi cunoaștem de-acum stilul de muncă (metoda, să spunem cu un termen mai pretențios) și știm, cu coeficientul de probabilitate cuvenit, că vor fi menționate (**Mențiuni,** 1978) sau ni se vor oferi opiniile (**Opinii,** 1975) sale despre unele cărți de proză sau de critică apărute într-o anumită perioadă. Mai știm (i-am surprins și obiceiurile de cînd îi frecventăm cronicile) că în însemnările, semnalările sau părerile pe care ține să ni le împărtășească va face, cu sau fără ostentație, trimiteri și la propria-i artă poetică. De menționat, acestea sînt doar în direcția prozei. În afară de **Proza poeților** (1969) unde dezbate doar proza unor poeți, nici un alt poet contemporan sau din trecut nu intră în preocupările criticului. Se pare că lirica, lirismul, chiar dacă nu-i produc alergie, nu-i fac nici o plăcere, nu prezintă nici un interes. Primul său volum este **Însemnări despre proză** (1966), în cartea **„A uri", „a iubi", puncte de reper în proza actuală** (1971), nici nu poate fi vorba de vreun poet („făcător de cuvinte", se pare), iar **Opinii** are drept subtitlu **prozatori și critici.**

În afară de proză, coloana vertebrală a unei literaturi, sau după cum se exprimă în ultima carte : **„tonul unei literaturi îl dă proza",** își mai permite să-și discute unii confrați, mai adesea pe Al. Piru (mărturisesc, ne-a făcut și nouă cinstea de-a nu ne discuta cartea de critică, ci doar capitolul privitor la domnia sa). Și cum spuneam, știm că în toate aceste foiletoane, pe care nu se sfiește să le adune în volum (se declară doar **„practicant al criticii foiletonistice",** p. 245) vom afla trimiteri, sublinieri, nuanțări ale unor principii ce stau la baza concepției sale despre proză, cunoscută nouă din celelalte cărți. Este un antiliric declarat **(„fază de început, lipsită de finalitate, perfect revolută",** p. 172), un antioniric și antiexistențialist (procedee **„ultra", „import de viziune", „transplanturi",** p. 80), un antianalist **(„depășita manieră analitică a lui Proust",** p. 124). Firește, criticul nu e doar un spirit negator. Vocabula „anti" este menită să arate **altceva,** nu neapărat **înlăturare sau contestare.** Fiind adeptul realismului, al vieții, adică al unei proze ce se revendică de la viață și creează viață **(„proza este viață sau nu e nimic",** p. 133) se gîndește, probabil, la un lirism integrat prozei, chiar necesar **(„din lirismul purificator al lui Mircea Eliade n-a pătruns în Marea Roșie, nici măcar o adiere",** p. 59), la o anume analiză ce nu dezminte viața, poate chiar la un onirism legat de viață, dacă așa ceva nu-i pare imposibil.

Virgil Ardeleanu

Mențiuni

Ed. Dacia, 1978

Criticul își precizează poziția întotdeauna în perspectiva acestor principii. Întrebîndu-se dacă **Frica** lui Damian Necula este sau nu roman, răspunde limpede : **„Da, dacă ne însușim convingerile autorului. Nu, dacă rămînem la vechile noastre puncte de vedere"** (p. 163).

Două probleme mi-aș permite să ridic în acest punct : una ținînd de metodă, alta de concepție. Lirismul, analiza, visul, ideile fac parte integrantă din viața noastră, ne sînt congenitale și a le elimina înseamnă a privi doar o parte a vieții și nu cea mai însemnată. Iar pentru cine, esențial în viață, este poezia, introspecția, reveria și ideile (fără a repudia faptele), opera de artă trebuie privită și judecată prin ele. Nu putem pătrunde impresionismul cu mijloacele realismului, nici romantismul prin cele clasice. De unde credința noastră că o carte trebuie citită **și** în perspectiva teoretică a autorului. O pot citi numai în propria mea perspectivă, așa cum face Ardeleanu, dar în acest caz o raportez la un model al meu, cînd ar trebui raportată **și** la modelul imaginat de autor. Ceea ce-i rămîne criticului de făcut este să vadă dacă între intenții și realizări există sau nu concordanță și echilibru.

E o direcție posibilă. Virgil Ardeleanu are alto, rămînînd consecvent ei. De aceea nu ne vor mira opiniile despre Marin Preda, Ion Lăncrănjan, Francisc Păcurariu pe de o parte, D. R. Popescu, Augustin Buzura pe de alta. Nici disocierile operate în cazul lui Ivasiuc. Deși, poate că în acest volum există semnele unei mlădieri și ale unor nuanțări. Văd, și nu aș dori să mă înșel, mai multă suplețe în aplicarea acelor principii, spuse cîndva prea răspicat, ca niște repere de neclintit. Altfel nu am putea înțelege felul binevoitor în care privește proza lui Ion Arieșanu **(„lirismul său e consubstanțial și de aceea nu-l găsim în potriveli de vorbe. Lirismul său se numește de fapt omenie...",** p. 142) sau Eugen Uricaru. Ne dăm seama, Virgil Ardeleanu dorește o sinteză în care toate aceste tendințe să fie topite artistic pentru a da „iluzia vieții", după cum spune. De aceea nu ne mirăm că s-a oprit la **Viața ca o pradă, Miresele, Iluminările** lui Ivasiuc și **Galeria...** lui Țoiu, cele mai apropiate de modelul imaginat de domnia sa.

Două observații : prima, privindu-l pe Ștefan Bănulescu, a doua stilul autorului. Ștefan Bănulescu este prezent doar cu **Scrisori provinciale.** Cititorul poate rămîne la rezervele formulate de Virgil Ardeleanu. Dar prozatorul a publicat între timp **Cartea milionarului.** Nu spunem că acest roman ar fi putut schimba opiniile criticului despre prozator, dar așa cum a privit în cazul lui Buzura și cartea **Orgolii,** apărută în același an, o putea face și în cazul lui Bănulescu. Nu aș vrea apoi să-și închipuie criticul că-i fac cu tot dinadinsul șicane, dar nu aș putea subscrie nici la prea desele expresii „în pofida", „onest-onestitate", nici la foarte personala construcție gramaticală : **„N-a găsit o formulă memorabilă** cum **aceea a marelui istoric"** (p. 21), pe care o mai găsim la pp. 72, 97, 102, 110, 124, 130 (de două ori), 138, 212, 240.

Mențiuni, cu toate observațiile ce i se pot aduce, pare să fie cel mai ponderat și mai echilibrat dintre volumele scrise pînă acum de Virgil Ardeleanu.

ION MAXIM

consemnări

Corneliu Sturzu

Vîntul din oglinzi

Ed. Eminescu, 1978

Structural sentimentală în primele volume, mascîndu-și temporar exaltarea, beatitudinea lirică prin reflexie morală, poezia lui Corneliu Sturzu și-a cîștigat pe parcursul unui deceniu un al doilea suflet, livresc – nu și o identitate substanțial diferită : ultimul avatar al lirismului acestui neoromantic nu întrerupe elanurile confesive ale poeziei, le prelungește doar în spectacol, protejate de o butaforie de circumstanță, clasicistă, și de ironie. Altminteri, tonul confidențial și clamoarea, sonurile madrigalești ori de romanță își au drepturi recunoscute în stanțele volumului ultim. Prezența lor este într-un fel chiar polemică, în orice caz suficient de ambiguă spre a fi integrate ceremonialurilor ludice ale literaturii ori a le trece pe seama spiritului facețios, a gustului pentru persiflare și autopersiflare care uneori agrementează discursul liric : **„Voi scrie de-acum versuri clasice / Foarte sonore și caligrafice / / Pentru ca, în sfîrșit, să se știe / Ce-nseamnă aceea ortografie / / Voi rămîne distins și cochet / În virgula unui sonet / / Și pentru ca nimeni să nu mă mai vadă / În punctul ultim dintr-o baladă / / Era și timpul de-acum să devin / Seducătorul meu cabotin" (Glumă).**

Despărțit de ispitirile formulărilor abstract-retorice și în general fără ebrietatea temelor capitale care agită „poezia de concepție", Corneliu Sturzu este în **Vîntul din oglinzi** (Ed. Eminescu, 1978) totuși mai puțin un ironist, cît un beletrist agreabil, cu discreție cercetat de un sentiment al timpului, al trecerii prin vîrste. Din frecventarea tomurilor culturale, poemele lui Corneliu Sturzu păstrează cu osebire preocuparea detalierii, plăcerea raportării, a relației și o tonalitate sentențioasă în versuri. Foarte rar, și atunci mai mult prin titluri **(Panteism, Definind dorul** etc.) excesul categorisirilor teoretice, al „definițiilor" : **„Un copac este un arbore care gîndește / Un arbore este un copac visător..." (Pastorală).** O cărturărească voluptate a glosei nu anulează totuși sentimentalismul poeziei (de multe ori deghizat în fervoare etică), la fel cum informația estetică nu provoacă poetului temeri pentru posibile gesturi desuete. O **Livrescă** îl citează pe Alecsandri, cel cu versurile **„Juna Rodică voioasă trece / Pe lîngă junii secerători",** altă poemă poate căuta, pornind de la titlu, „geografia lacrimii", convocarea clasicităților, strict decorativă, se transformă în prilej pentru o grațioasă caligrafie prerafaelită (de alăturat unor strofe ale lui Petică) : **„Aezi ce cîntă-n seri la mandolină / Aezi de care nu mai e nevoie / Saloane palide unde suspină / Printre perdele o străină Hloe..." (Exitus).**

Desigur, toate aceste spații de idealitate sentimentală, idilismul, aparițiile serafice, materializările fragile, diafane, foșnetul crinolinei, părul „de aur", „rochia zăpezii" și altele asemenea dintr-un timp databil al poeziei vor fi ascunzînd și un calcul de literat, o minimă cochetărie calofilă. Cu o rădăcină în istoria poeziei, cea cu bogate „provincii de sentimente", poezia lui Corneliu Sturzu răsfață, lîngă o sensibilitate elegiacă – în ultimul volum – o manieră lirică. S-ar părea că, nemulțumit să propună, confesiv, doar o experiență sentimentală investită cu o anume aură etică, Corneliu Sturzu adaugă demersului său explorarea spațiului livresc ce poate conține această experiență. De aici, desigur, stilul „prețios" și oarecum „demodat", tinga multelor adjective ale poeziei, exhortațiile și prezumțiile excesive, **trouvaille**-urile („dragostea furată de iubire"), la care trebuie să adăugăm desele parafraze, ca însemne ale reverenței față de modele, elogiul existenței în cadre rustice, patriarhale, împrejurarea că, pentru a convinge de exemplaritatea experiențelor lirice pe care și le asumă, autorul adoptă, după caz, o vestimentație de epocă ori se înconjoară de o recuzită caracteristică : **„Mi-i teamă iar să mai deschid scrisori / De-atîtea strigăte mi-i gura plină de cenușă / Vin întrebările cum ar sosi ninsori / Să-mi troienească pragul de la ușă..." (Corespondență).**

Se remarcă, desigur, în multe dintre poeme, mai ales dexteritatea superioară, meșteșugul ce face posibilă ilustrarea unor teme și formule lirice dintre cele mai diverse. Mai mult decît atît, totuși, trebuie observat că, transcriind experiențe poetice nu întotdeauna acomodabile, Corneliu Sturzu este capabil să propună propria sa variantă lirică. O variantă din care, nelipsind ironia și nici spiritul ludic, soluție emancipării de prea pregnante modele o dă, oarecum neașteptat, numai prestația unui sentimental, gesticulația lirică distribuită abundent pînă și versurilor care par să schimbe „sinceritatea" confesiunii în silogism, sentință, concetti : **„Prea multă lacrimă pentru atît de puțin / Cînd iarba-i sub coasă, cocorii se-narcapă în zare / Iar cerul rămîne pustiu. Și nu mai știi / Cum de s-a-nchis ochiul tău prielnic, de mare" (Geografia lacrimii).**

-LUCIAN ALEXIU

marginalii

Verde și azur

În Litera stacojie, pădurea cuprinde din trei părți orașul și înaintează amenințătoare către marginile lui. L-ar năpădi cu totul dacă cetatea nu s-ar sprijini cu a patra latură de țărmul mării, dacă n-ar prinde puteri din aerul tare care-i vine dinspre larg. Nu sînt — în lumea simbolurilor — vrăjmași mai implacabili decît verdele pădurii și azur — fie el ceresc sau marin : de aceea, nu poate fi noroc mai deplin decît, rătăcindu-te prin hățișuri, să ți se deschidă într-un tîrziu, atunci cînd, învinși, copacii se dau la o parte, priveliștea întinsului azuriu :

„Trecuse aproape un ceas de cînd alerga așa, fără succes și îngrijorată, cînd Assol văzu deodată, cu uimire și ușurare în același timp, că înaintea ei copacii se dau în lături, făcînd loc noianului albastru al mării..." (A. Grin).

Din păcate, lucrurile nu se petrec întotdeauna ca într-o feerie. Dacă rețelele strînse ale ploii — aliata pădurii — întunecă cerul și biciuie marea, orașul, tot din trei părți înconjurat, nu se mai apără decît anevoie și dinainte învins, așa ca în romanul sartrian La Nausée.

Codrul fertilizat de ploaie nu poate fi stăvilit. El pătrunde năvalnic în spațiul potrivnic („Pădurile și-au azvîrlit rădăcinile în văzduh" — Lamartine), acolo unde, pînă ieri, credincioșii se închinau atotputerniciei simbolizate de azur. Expus unei cumplite degradări, templul nu va fi pur și simplu distrus de ramuri și de rădăcini. „Munca" insinuantă, necruțător stăruitoare, a vegetației îi schimbă astfel înfățișarea încît sfîrșește prin a deveni, răsturnîndu-și rostul, parte a pădurii, cea locuită de păgîni. „Fantomă (...) a secolului scurs", templul desenează cu „formele mutilate" ale arcurilor sale acum verzi linii șerpuite pe care le prelungesc arcadele copacilor dimprejur. Totuși, cine nu este un nostalgic al timpului irosit nu se va lamenta, ci va fi sensibil la „ciocnirea violentă, improbabilă și neliniștitoare, între natură și artă" (J. Gracq, Țărmul Syrtelor).

Imagine tulburătoare a îngemănării irepresibile dintre viață și moarte, a puterii firii care distruge și transformă, ca și a culorii crepusculare aruncate departe de trecutul stins, cetatea Sagrei — „minune barocă" — devine „cu trecerea veacurilor (...) o junglă pavată, o grădină suspendată de trunchiuri sălbatice, o gigantomachie dezlănțuită a arborelui și a pietrei".

Deși s-ar părea că, deoarece lucrarea vremii favorizează codrul, pînă la urmă, cînd echilibrul instabil se va rupe, orașul va pieri înghițit, ceea ce se petrece de fapt este alteeva : orașul continuă să existe, dar altfel, transformat : „Codrul — înaintea vrajei — o cetate fu frumoasă, / A ei arcuri azi îs ramuri, a ei stîlpi sînt trunchiuri groase / A ei bolți streșini de frunze arcuite-ntunecat" (M. Eminescu). Cetatea durează în pădure ca și, aș spune, simbolul romantic în textul modern.

Dealtfel, azurul însuși, simbol suprem, are același destin. J.-P. Richard urmărește cu stupoare prefacerea lui în poemul mallarméan. Ironic dintr-o dată, nu se știe de ce, el „se întărește și se închide", adică își asumă „transparența ireductibilă" a sticlei, „negația unui albastru paralizant". Pe urmă, cînd absoarbe un fond întunecat, sticla se opacizează și devine ori oglindă și, la sfîrșit, după alte transformări, carte, ori pădure. Se ramifică, devizată interior, dobîndește „o grosime substanțială, o structură, lineamentele fizice ale unui sens". Iar sensul acesta, „înăbușit printr-un desiș", nu mai îndreaptă privirea către cer. Chiar dacă în el „nu citim decît împrăștiere și contingență, putem totuși avea speranța de a-l regăsi, de a-l recrea în noi".

Iată deci cum, dinspre azur către verdele vegetal înaintăm de fapt dinspre o poetică — a contemplării — către o alta, a căutării rătăcitoare de sine, activare multiplă a resurselor sufletești.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Grigore Ilisei :

CU GEORGE LESNEA PRIN VEAC

Editura „Eminescu"

lecturi

Cititorul regăsește în volumul „Cu George Lesnea prin veac" farmecul evocării, atît de specific moldovenilor în general, dar mai cu seamă acestui poet bogat în amintiri. Cei care mizează pe o carte de istorie literară nu vor avea decît satisfacții parțiale, căci acest serial de interviuri radiofonice — cum a fost inițial, abia apoi încredințat tiparului — aduce puține detalii inedite despre personalitățile literare luate în considerare ; în schimb, aduce, foarte puternic și emoționant cel mai adesea, un original și autentic parfum evocator. Un bun reporter și un poet înzestrat reînvie în fața cititorului gînduri și sentimente legate de figuri de scriitori bine cunoscuți din istoria literară a patriei.

George Lesnea își aduce aminte frumos de oameni pe care i-a cunoscut și i-a iubit. Răspunzînd tranșant întrebărilor ce i se pun, el sintetizează o serie de caracterizări care nu contrazic istoria literară, ci o completează în deplină armonie. Cred că interesul deosebit al cărții decurge din nuanțe ; acolo unde observația capătă o culoare personală, evocarea capătă puterea de a emționa. În acest sens, amănunte ca acelea privitoare la Arghezi, căruia „îi plăcea să te împodobească" punînd la butoniera vizitatorilor un trandafir cules din grădină, sau la Cezar Petrescu, cel care „prin veselie... fugea de tristețe", capitolul despre Otilia Cazimir și alți scriitori ieșeni, devin determinante pentru valoarea acestei cărți.

Un merit principal revine reporterului. Grigore Ilisei știe să își etaleze întrebările și să gradeze efectele, de care poetul se folosește pe deplin. S-ar putea da numeroase exemple pentru ilustrare, vom lua numai unul : „Interiorul de chilie mănăstirească al odăilor Otiliei Cazimir mă duce cu gîndul și la un anume fel de a trăi, la o austeritate de fiecare zi" — constată reporterul, la care poetul răspunde — „Toată viața Otiliei Cazimir a fost o dăruire și o jertfă pentru literatură". De altfel, întregul volum este un cald omagiu adus unui veac de literatură de una dintre conștiințele lucide și inimile înflăcărate ale Iașului literar de ieri și de azi.

M. ȘERBANESCU

Vincențiu Babeș:

Un aspect necunoscut din Revoluția de la 1848

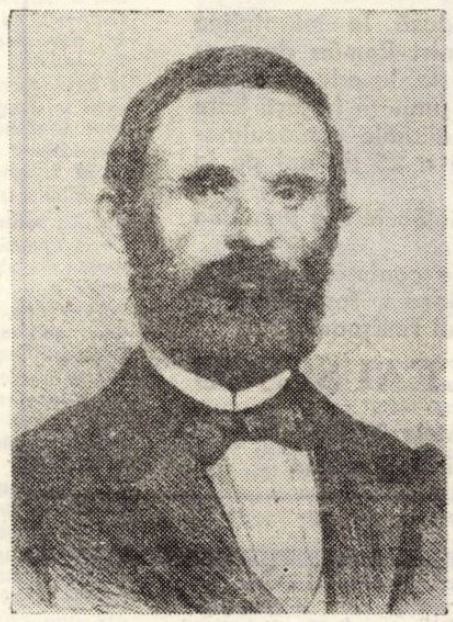

Condusă de Eftimie Murgu, mișcarea revoluționară de la 1848 din Banat, prin aspirațiile, prin programul național și social, prin simultaneitatea acțiunilor, prin conlucrarea permanentă a tuturor fruntașilor români, e unitară și se integrează în mișcările revoluționare din toate ținuturile românești. E o mișcare de dimensiuni mari și de profunzime, ce se caracterizează prin participarea deosebit de activă, hotărîtă și conștientă, a maselor mobilizate de conducătorii ei.

Guvernul și parlamentul maghiar, format în cea mai mare parte din aristocrați, nu-și respectă legile. Resping hotărîrile aduse de reprezentanții din șase județe de la marginea vestică a pămîntului românesc în întrunirea de la Budapesta din 21 mai și ale marii adunări de pe Cîmpia Libertății, din Lugoj, din 27 iunie 1848. Provoacă tulburări și vărsări de sînge cu prilejul alegerilor de deputați pentru parlamentul Ungariei, declanșînd o luptă aspră pentru apărarea cauzei românești și determină apoi alăturarea bănățenilor la armatele austriece. Aspectele ei sînt redate de săptămînalul „Amicu poporului", apărut între 15 iunie–19 octombrie 1848 la Budapesta, sub egida Comisiei centrale revoluționare, considerat ca fiind gazeta lui Murgu. Destinată maselor, scrisă pe înțelesul lor, într-un mod mobilizator, cu suflet și convingere, publicația aceasta împărtășește cititorilor din Banat, unde era larg difuzată, faptele revoluționare din Țara Românească, în spiritul solidarității, cere consecvent înfăptuirea hotărîrilor poporului, apără energic cauza general românească și pretinde guvernului să respecte principiile revoluționare. Fiecare pagină e mărturia unei elevate conștiințe naționale unitare și a spiritului revoluționar intransigent.

Un moment din această luptă e determinat de proiectul de lege al guvernului, privind introducerea limbii maghiare în școlile românești elementare, transpus parlamentului spre votare. În decursul discuțiilor, deputații români din gruparea democrat-revoluționară, condusă de Murgu se opun, iar bănățeanul Vincențiu Babeș, profesor la preparandia din Arad și inspector școlar, reia cauza într-un lung articol apărut în numerele 11, 12 și 13 din 17, 24 și 31 august 1848, ale gazetei. Ca și deputații atașați poporului, el își ridică condeiul în numele „interesului și dreptului naționalităților nemaghiare, cum și a situației grele, cauzată de apăsarea națională" și e necruțător față de un deputat care susținuse proiectul.

O astfel de lege – scrie Babeș – urmărește **„a batjocori dreptul și dreptatea, a funda obscurantismul în țară, a ne despoia patria de frumosul viitor ce-i aride".**

Deputatul respectiv susținuse în sprijinul proiectului guvernamental că în Ungaria există o singură naționalitate, ceea maghiară, celelalte fiind doar „feluri", „genuri" sau „spițe". Babeș, cunoscut deja ca polemist, cum și din circularele trimise învățătorilor în timpul revoluției, în calitatea de inspector școlar, îi face un rehizitoriu sever, îi supune actul de trădare judecății și oprobriului public, împreună cu politica guvernului ce urmărea stăruitor deznaționalizarea a trei pătrimi din populația statului. Faptul îl determină **„a deștepta în rătăcitul nostru simțăminte și idei despre națiune și naționalități și relațiile lor către olaltă"**, iar în continuare dezvoltă o problemă esențială, asupra căreia se oprise George Barițiu și Simion Bărnuțiu. Babeș însă o așază cel dintîi în alt context, o analizează în adîncime, vizionar, și, pornind de la realitățile imediate din 1848, definește cuprinzător, cu idei noi, personale, conceptele de națiune genetică, de națiune politică, de naționalitate și popor și relațiile dintre ele. Acordă în acest sens atenție factorului politic, cugetă sociologic și argumentează logic, convingător, drepturile poporului român și justețea revendicărilor sale.

O lucrare deosebit de prețioasă apărută recent (G. Em. Marica, „Studii de istoria și sociologia culturii române ardelene din secolul al XIX-lea", vol. I, ed. „Dacia", Cluj-Napoca, 1977, pp. 279–280), analizînd evoluția acestor concepte în gîndirea românească, se referă numai la considerațiile lui Babeș din broșura „Cauza limbilor și naționalităților din Austria", apărută la Viena în 1860. Or, ideile sale, mai amplu dezvoltate, sînt difuzate în 1848 într-o publicație larg răspîndită, într-o vreme cînd nu puteau rămîne fără efect. Situîndu-se pe cele mai avansate poziții ale vremii, el gîndește modern și nu lipsit de originalitate, raporturile dintre națiunea politică și națiunea genetică, raporturi ce nu pot fi decît de egalitate. Națiunea genetică, în înțelesul „etimologico-firesc", e suma factorilor specifici care dau însilor, ce au aceeași origine și limbă, caracterele lor naționale. **„Alăturînd pe lîngă cugetele acestea (. . .) milioane de** români din patrie, care au toți una-**aceeași origine, romană ; una-aceeași limbă, română ; unele-aceleași datini, române ; una-aceeași caracteristică fizionomică, română ; unele-aceleași melodii naționale, dulci și duioase, române, cu un cuvînt, una-aceeași fire și simțire, română, oare nu formează ele o națiune genetică ?".** Iar națiunea genetică are dreptul **„de a exista, adică a fi și a rămîne națiune"**, are obligația să-și apere naționalitatea cu toate posibilitățile, să se cultive în limba proprie, în spirit național, să progreseze. Îi revine de asemenea mareo datorie de a-și uni **„toate mădularele sale strîns laolaltă și a forma națiune și naționalitate politică, ca de la care poate aștepta firește mai multă securitate națională"**, referire evidentă la conștiința națională și la unirea tuturor românilor. Spre realizarea acestui scop, sînt îndreptățite a se asocia cu una sau cu mai multe naționalități. Dacă însă într-un stat poliglot națiunea politică încalcă libertatea națiunii genetice și naționalitatea lor, dacă sfidează aceste principii, finalul nu poate fi decît desființarea statului.

Națiunea politică e **„suma oamenilor dintr-o țară cu o limbă oficială, cu o lege și cu un drept politic pentru toate naționalitățile care o formează ; înseamnă poporul însuși, poporul în acel înțeles luat, în care se lua la romani cînd se zicea «populus romanus» (...). Alăturînd pe lîngă ideea aceasta românimea din Ungaria, firește că nu este națiune politică, ci numai parte esențială a aceleia ; dar chiar atît de puțin este națiune politică și maghiarimea (...) căci și dînșii, și oricine, (...) cînd zic și scriu «magyar nemzet» nu înțeleg cele patru milioane de maghiari, ci înțeleg cele vreo cincisprezece milioane de cetățeni liberi ai patriei împreunate, și în așa întîmplare noi românii traducem «magyar nemzet» cu națiune ungară, spre distingere de națiunea maghiară, care este numai cam a patra parte a națiunii ungare. Dacă cineva ar aluneca a crede (...) cum că în Ungaria numai maghiarii sînt o națiune, aceia ar deveni deodată la absurditatea absurdităților, debuind a mărturisi că, sau că Ungaria are numai ca la patru milioane de concetățeni, sau că românii, germanii, slavii ș. a. n-au origine, n-au limbă, n-au datini, nu sînt oameni ci păsări (...). Oricum, ideea națiunii și naționalității politice nici șterge, nici că poate șterge națiunile și naționalitățile genetice ; din contră, are sfînta datorie națională politică a asigura existența celor genetice . . .". Cuvintele : „fel", „gen", „spiță", „faj", trebuie să rămînă „numai pentru regnul animal, vegetal și mineral, iar noi oamenii vom fi ceea ce și sîntem : compatrioți, liberi, egali, frați și laolaltă luați, popoare, națiuni, ginți".**

Limba oficială, într-un astfel de stat, în care națiunea ce conduce formează o minoritate de o pătrime din totalul populației, e justificată de necesitățile de ordin administrativ, cum și pentru a face legătura dintre diferitele naționalități între ele și în relațiile cu guvernul ; dar „în sînul națiunii genetice însă, n-are dinsa ce căuta ; acolo nu se cuvine, nici este drept să domnească altă limbă decît a poporului".

Deputatul la care se referă Vincențiu Babeș nu este menajat nici cînd afirmă că acordarea libertăților pe seama națiunilor nemaghiare e o încălcare a națiunii politice și că introducerea limbii maghiare în școlile lor ar deschide „raiul națiunilor nemaghiare", și îi răspunde : **„raiul românului (se poate afla) numai chiar în cultura limbii sale și în dezvoltarea liberă, nependinte, a naționalității sale genetice (...) că națiunea română încă are limbă, și apoi ce limbă ! limbă mai dulce decît dulceața, mai ușoară decît alta, decît viața mai plăcută și mai prețuită, exemplu de armonie și eufonie (...)".** Iar „spre mîngîierea românimii" (...) dă în continuare cuvîntarea deputatului Sigismund Pop, rostită în aceeași ședință a parlamentului în care a vorbit și preopinentul lui Babeș. Orator de prestigiu, Pop care servise în 1846 și 1847 ca preot în Banat și a rămas cel mai consecvent adept al lui Murgu, se ridică energic împotriva introducerii limbii maghiare în școlile românești, a imixtiunii ei în viața naționalităților, fapte ce ar dovedi că însăși constituția **„nu e aceea de ce am voit noi să o trîmbițăm (...) ; nu țin de cetățean mai bun pe acela ce e maghiar, decît pe acela ce doar vorbește sîrbește sau românește".** Și continuă : **„de 1700 de ani, de cînd românii în această patrie, văzînd intrarea hunilor și a avarilor și pe tătari și nu i-a despoiat nime de limbă-și, nu mă tem eu că le va răpi cineva limba sa",** dar se creează tensiuni, vrajbă, ca în Transilvania, datorită măsurilor sfidătoare față de români și unde populația **„face ca la două milioane și din aceste două milioane, un milion și jumătate sînt români".**

În nr. 16 din „Amicu poporului" din 21 septembrie 1848, Babeș revine asupra problemei naționalității în interesanta poezie „Națiune fără naționalitate", exprimînd ideile expuse, plastic și convingător. Tot el semnează alte două poezii cu caracter social, o corespondență din Arad, iar Atanasie Marienescu, poezia „Cîntec european. Pofta păcii", la care se alătură alte colaborări ale bănățenilor.

Principiile stabilite : datoria de a-și apăra naționalitatea cu toate posibilitățile, de a-și fortifica neîncetat conștiința națională, de a lupta pentru egalitate în drepturi, pentru libertate și unificare statală, sînt de fapt principiile călăuzitoare ale mișcării revoluționare românești din 1848, și ele vor forma baza politicii românilor din vestul Carpaților, în care Vincențiu Babeș va deține un rol proeminent.

ION B. MUREȘIANU

sadoveniana

„Pămîntul se ochise bine..."

Intr-un articol recent publicat la această rubrică (Obraz, nr. 19/'78) m-am referit, în treacăt, la bogata polisemie și frazeologie a cuvintelor care denumesc părțile trupului. „Etichetă" lingvistică a uneia dintre cele mai expresive componente ale ființei umane, ochi dezvoltă numeroase sensuri „secundare", constituind, deopotrivă, centrul unui mănunchi de îmbinări frazeologice. La Sadoveanu, recurența termenului — cu înțelesul său de bază sau cu acelea figurative — se impune cititorului atent. În jurul ochilor se organizează, de pildă, portretul lui Cozma Răcoare : „Era strașnic om, Cozma Răcoare ! Cînd zic : Cozma, parcă văd, iată, parcă văd înaintea mea un om întunecos, călare pe un cal murg ; mă țintesc doi ochi ca oțelul, văd două mustăți cît două vrăbii . . . Și doar nu era cine știe ce grozăvie la trup ; era un bărbat mijlociu, ciolănos, smolit la față, un om ca mulți alții, — he ! dar ce are a face ? Numai ochii să-i fi văzut și s-a mîntuit. Strașnic român !" (I 167). Citatele care urmează sînt extrase nu numai din aceeași operă (Floare ofilită) ci și de pe aceeași pagină (II 190) : „amîndouă îl priveau cu ochii albastri înflorind sub sprîncene întunecoase" ; „Ochii, cu luminile mărite, negre, luceau aținiți, plini de gînduri" ; „Cuconu Andrieș își ia singur nepoțica în brațe, o alintă, o sărută, dar ochii îi sînt plini de durere" ; „Fata întoarse ochii spre ceasul de buzunar care țăcănea ușurel pe masă". În primele două citate, ochi este întrebuințat cu sensul său propriu, fundamental. În celelalte două, înțelesul se află în preajma aceluia de „privire", „căutătură". Cam la fel, în Neamul Șoimăreștilor : „Ea îl privea ca într-o mare depărtare, îl cunoscu după pleșuvie și după ochii osteniți" (V 670). Asijderi, în Mitrea Cocor : „Micșunea a dat ordin numai din ochi, căci plotonierii majori se aflau de față" (XVII 257). Dar, pe aceeași pagină, ochi revine, cu sensul său . . . anatomic : „Pleoapele lui Dănuță se zbătură peste frumoșii lui ochi femeiești". De aceste două prime sensuri se leagă și o seamă de locuțiuni verbale, ca a păzi (pe cineva) ca ochii din cap („. . . cu cea mare atenție") și cît bate ochiul („pînă foarte departe", „pînă în zare") : „Avea Vodă Calimah o iapă arăbească și o păzeau slujitorii ca ochii din cap" (I 168) ; „Ne împresura de pretutindeni singurătate posomorită. Nu se zărea țipenie de om cît bătea ochiul" (XVI 18).

Multe alte sensuri ale aceluiași cuvînt ne întîmpină Sadoveanu :

— Față, obraz : **„Dar boierii . . . nici n-apucaseră a vedea la ochi pe înfricoșatul Șoimar" (V 670).**

— Fiecare dintre spațiile libere ale unei ferestre ; panou de sticlă care închide fiecare dintre aceste spații : **„Am luminat geamurile ; apoi mi-am rezemat fruntea înfierbîntată de un ochi de fereastră" (IV 88).**

— Deschizătură închisă cu sticlă, făcută într-un perete exterior, folosind la aerisirea sau la iluminarea unei încăperi : **„Prin ochiul colbăit și galben, care ținea loc de fereastră, intra lumina și punea o pată lungă în mijlocul casei" (I 488).**

— Loc gol, printre nori, printre ramuri : **„prin ferestrele negre ale unei case vechi, prin ochiuri de frunzișuri care cresc bogat . . . fete întind capete cu ochi curioși și plini de zîmbet. — Le joacă ochii în cap ca la șarpe . . . zice tovarășul meu" (IV 129). Cuvîntul reapare, deci, cu sensul său inițial și cu forma corespunzătoare — masculină — de plural („ochi curioși", „— Le joacă ochii").**

— Loc circular, unde se adună și bălțește apa : **„moș Spînu . . . trăgînd către el undița de știucă, o înfipse în cîrlige mari și o aruncă într-un ochi al lui, mai la dos, între tufe de papură. — Ihi ! îngînă mătușa Ileana, privindu-l cu coada ochiului, — ai să prinzi tu știucă pe-așa vreme . . ." (IX 418). Și acest citat pune în lumină mobilitatea semantică și frazeologică a termenului în discuție.**

— Porțiune de loc, de formă circulară, acoperită cu altceva (apă, nisip, zăpadă, verdeață) decît mediul înconjurător : **„Pe-alocuri intrau în ochiuri de verdeață, poiene mici, pline de iarbă fină și mătăsoasă" (II 199).**

— Pată de lumină, punct strălucitor : **„Luceau cînd și cînd doi ochi de jar din spuză" (XVII 214). Citeodată sensul metaforic devine difuz, sporind încărcătura poetică a contextului : „În ochii albaștri ai viitorului se va oglindi ceea ce acuma e în curs de înfăptuire" (XVII 31).**

Din constelația derivatelor lui ochi, unul singur — verbul a ochi — îmi reține, astăzi, atenția, datorită sensului său contextual, de o seducătoare prospețime. Fragmentul decupează un crîmpei de tihnă în sufletul bîntuit de furtuni al Vitoriei Lipan : „Drumul se curățise de ape și se zvînta. Pădurea fișîia lin din cetini și răsufla aburi. În poienile sorite, pămîntul se ochise bine și înverzeau pajiști. În frunzele moarte din marginea unei ripi, Vitoria găsi clopoței albi. Cobori din tarniță ca să-i rupă, și-i înălță pe codițele lor subțiri, în lumină. Privi cerul albastru și înghiți mireasma pădurii" (X 627). Așadar : „pămîntul se ochise bine" . . . Albul unanim al zăpezii se destrămase, ici-colo se ivise cîte un ochi de pămînt ! Într-un sens mai nuanțat, el — pămîntul — făcuse . . . ochi, se deșteptase, adică, din somnia letargică a iernii. Doar „în fundul prăpăstiilor se mai țineau ostroave de omăt" (X 632) . . . !

G. I. TOHANEANU

DECRET PREZIDENȚIAL

PRIVIND CONFERIREA ORDINULUI „MERITUL CULTURAL" CLASA I,

TEATRULUI GERMAN DE STAT DIN MUNICIPIUL TIMIȘOARA

Pentru contribuția adusă la înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste, la educarea oamenilor muncii în spiritul unității frățești între poporul român și naționalitățile conlocuitoare, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființare,

Președintele Republicii Socialiste România decretează :

ARTICOL UNIC. — Se conferă ORDINUL „MERITUL CULTURAL" clasa I, Teatrului german de stat din municipiul Timișoara.

NICOLAE CEAUȘESCU

Președintele Republicii Socialiste România

Semnificația unui eveniment

Luni după-amiază, la Timișoara, a avut loc o adunare festivă cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de activitate a **Teatrului german de stat.** Prin decret prezidențial, acestei instituții teatrale i-a fost conferită o înaltă distincție : **Ordinul „MERITUL CULTURAL" clasa I.**

Pentru a da amploarea cuvenită, pentru a participa direct la festivitatea de înminare a înaltei distincții, în sala Teatrului german de stat din Timișoara s-au reunit reprezentanți ai forurilor centrale și locale de partid și de stat, oameni ai muncii din diverse domenii, oameni de cultură și artă din țară și din Timișoara. În prezidiul adunării au luat loc tovarășii : **Mihai Telescu,** membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. prim-secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R., președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean. **Tamara Dobrin,** membru al C.C. al P.C.R., al Consiliului de Stat, vicepreședinte al Frontului Unității Socialiste, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, **Eduard Eisenburger,** membru al C.C. al P.C.R. și al Consiliului de Stat. președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană din Republica Socialistă România, redactor-șef al revistei „Karpatenrundschau" și alți tovarăși.

Directorul teatrului, **Hans Linder,** a salutat prezența oaspeților, a remarcat sprijinul continuu acordat scenei în limba germană și a expus principalele direcții și realizări ale instituției în cei 25 de ani.

Tovarășul **Mihai Telescu,** după ce a dat citire **Mesajului** adresat de tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** teatrului sărbătorit, a înminat înalta distincție ; luînd apoi cuvîntul, a transmis întregului colectiv, spectatorilor, cele mai sincere felicitări, exprimîndu-și încrederea și în viitoarele realizări ale scenei germane. În numele organelor județene de partid și de stat a vorbit tovarășul **Dumitru Preda,** membru al Biroului Comitetului județean Timiș al P.C.R., președintele C.J.C.E.S. Timiș. În continuare, au rostit cuvinte de salut, tovarășii : **Tamara Dobrin,** în numele C.C.E.S., **Eduard Eisenburger,** în numele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană din România, **Horea Popescu,** director adjunct al Teatrului Național „I. L. Caragiale" București, **Traian Bunescu,** directorul Teatrului Național din Timișoara, **Sinka Károly,** directorul Teatrului maghiar de stat din Timișoara. **Adam Bittenbinder,** muncitor la Intreprinderea mecanică Timișoara, **Waltraut Saal.** artistă amatoare din comuna Peciu Nou, reprezentant al publicului. În numele Teatrului german de stat a luat cuvîntul actorul **Horst Strasser.**

Participanții au adoptat textul unei telegrame. adresate Comitetului Central al P.C.R., tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU,** în care se spune printre altele :

„Alături de toți oamenii muncii de naționalitate germană din județul Timiș, noi vedem în această cinstire încă o expresie a prețuirii pe care conducerea partidului și statului nostru, dumneavoastră personal, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, o aveți pentru contribuția oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la înfăptuirea programului de construire a socialismului și comunismului în patria comună — Republica Socialistă România. Înalta cinstire cu care ne onorați este încă o dovadă grăitoare a consecvenței cu care Partidul Comunist Român, sub conducerea dumneavoastră, aplică politica marxist-leninistă în problema națională, creînd condiții optime pentru afirmarea liberă și plenară a spiritualității naționalităților conlocuitoare în ansamblul complexului proces de făurire a omului nou, constructor conștient și devotat al celei mai drepte orînduiri sociale — comunismul.

Vă asigurăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, de totala noastră adeziune la ideile cuprinse în Mesaj, angajîndu-ne de a urma neabătut direcțiile de activitate trasate în programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și vă încredințăm că vom participa cu tot talentul, cu toată forța noastră de muncă la înfăptuirea marilor aspirații ale României socialiste, la formarea omului nou, la cultivarea sentimentului că marile realizări ale patriei sînt opera comună a tuturor fiilor săi, fără deosebire de naționalitate.

Sintem profund convinși că interesele noastre, ale naționalității germane se pot realiza numai într-o indestructibilă frăție cu toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, și vedem în politica Partidului Comunist Român propria noastră politică.

Permiteți-ne să dăm glas și cu acest prilej sentimentelor noastre de profundă recunoștință, dragoste și atașament deplin față de patrie și partid. față de dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe secretar general, și să vă urăm din inimă multă sănătate, putere de muncă în fruntea partidului și statului, spre binele scumpei noastre patrii — România socialistă".

Distingem în aceste cuvinte, o semnificație ce depășește evenimentul, chiar de excepțională și emoționantă importanță fiind el în viața mișcării teatrale timișorene. Acea semnificație care se degajă din fiecare moment al activității creatoare, din sensul profund al creației în fiecare clipă de strălucire a ei. În România de azi teatrul este unul, cu multiplele lui scene, cu diverse modalități de expresie, în limbile naționalităților care alături și împreună afirmă devenirea națiunii române.

ORIZONT

SCRIITORII ȘI REVOLUȚIA DE LA 1848

Scriitorii pașoptiști, avînd conștiința datoriei morale și patriotice de a exprima literar revendicările revoluționare, sînt ideologi, ostași și cîntăreți ai revoluției. Născuți sub semnul anului 1821, ei fac legătura între două revoluții hotărîtoare pentru istoria țărilor române, viața lor fiind o necurmată luptă. Aproape toți participă la revoluție, ipostazele contrarevoluționare fiind rare ; chiar cei care nu iau parte direct, (A. Pann, N. Filimon), sînt alături de ea, gîndind ca revoluționarii (periplul european al lui Filiman reflectat în *Escursiuni în Germania meridională,* ca și nuvelele sale, cuprind, obsesiv, ideea libertății popoarelor, condamnarea tiraniei). Interesant este cazul lui C. Negruzzi : „românul nou", cel care „merge cu veacul", „propagandist al libertății", exprimă simpatia față de revoluție, legitimînd-o, în *Elemente de drept politic* și în două scrisori (XXIII și XXIV), iar poezia sa, *Marșul lui Dragoș,* devine primul imn al revoluționarilor transilvăneni ((*Marșul lui Iancu*), împlinind — și în acest mod — unitatea revoluționară românească. Căci, esențială pentru interpretarea atitudinii revoluționare, este sublinierea conștiinței de unitate națională, pe care o au scriitorii, de la găsirea unor cauze revoluționare comune, în suferința „țăranului", ce geme „Sub varga impilărei din seculi, neîncetat..." sau, cu cuvintele lui Bălcescu : „18 veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși", pînă la îndemnul direct al „marseiezei ⟨ce⟩ a aprins spiritele", *„Desteptarea României* a lui V. Alecsandri : „Sculați, frați de-același nume ⟨...⟩ hai cu toți într-o unire / Libertate-acum sau moarte să cătăm, să dobîndim". Scriind despre revoluție, ei pledează, constant, pentru unitatea poporului român, în publicatiile revoluționare *Pruncul român, Popolul suveran, Constituționalul,* în memoriile pe care le elaborează ; de pildă, în *Dorințele partidei naționale din Moldova,* unirea este considerată „cheia de boltă a edificiului național", iar în *Prinţipiile noastre pentru reformarea patriei,* reapare necesitatea unirii „într-un stat neatîrnat românesc".

Oglindirea literară a revoluției pașoptiste în fiecare provincie românească cuprinde meditarea asupra cauzelor ei, prezentarea unor momente hotăritoare, a exilului și a reîntoarcerii în țară.

În legătură cu înăbușirea în fașă a revoluției moldovene, scriitorii o explică prin slaba organizare a burgheziei, programul ei moderat și neatragerea poporului, în opere ca *Măraărita, Un episod din 1848,* din încercarea de roman *Dridri, Introducerea la scrierile lui C. Neoruzzi* ale lui V. Alecsandri, sau *Amintirile* lui Radu Rosetti.

Încă scriitorii pașoptiști au remarcat caracterul mai radical și mai unitar al revoluției din Transilvania, unitatea forțelor progresiste fiind realizată prin practica chemării poporului român la mari adunări naționale, deosebirile decurgînd din unele revendicări diferite, în funcție de specificul unor ținuturi. Adunarea celor 40.000 de români pe Cîmpia Libertății din Blaj, de la 3–15 mai, reprezintă cea mai mare manifestație românească, făcînd o demonstrație de forță politică a poporului român, cuprinsă într-un plebiscit unic în istoria noastră. „Noi vrem să ne unim cu țara", țara — simbol, mit, program politic al generației pașoptiste, este laitmotivul presei și literaturii, datorată atît ardelenilor (A. Mureșanu, G. Barițiu, I. Codru-Drăgușanu, Georgiu Deheleanu, anonimi), cît și a muntenilor și moldovenilor care au luat parte la această „zi măreață", cum o considera Bălcescu, în numele tuturor. „Ca brazi în munte, voinici sute de mii" îi apar românii „poetului-profet" A. Mureșanu, în poeziile *15 mai 1848,* ca în marșul revoluționar *Un răsunet* să afirme sentimentul demnității: „Murim mai bine-n luptă cu glorie deplină, / Decît să fim sclavi iarăși în vechiul nost pămînt !". Ecou literar al aceluiași moment sînt și poeziile lui Alecsandri *15 mai 1848* și *Hora Ardealului,* aceasta reluată, în 1856, în *Hora Unirii,* gest semnificativ, ce unește, peste decenii, cele două mari evenimente din viața poporului român. Cel mai reușit tablou de epocă îl creionează însă A. Russo, în *Cugetări* și Eminescu în *Geniu pustiu,* în poemul și tabloul dramatic *Andrei Mureșanu.*

Condusă de un comitet revoluționar, revoluția din Țara Românească are printre organizatori și conducători pe scriitori, aceștia prezentînd ideologia și manifestările revoluționare. Frecvent apare ziua de 11 Iunie 1848, cînd Bucureștii se revoltă, însoțit de *Marșul revoluționar* al lui I. Catina, al cărui îndemn la distrugerea simbolurilor feudale, „ori pe viață, ori pe moarte", amintește de A. Mureșanu, V. Alecsandri, D. Bolintineanu (autor și el, de poezii mobilizatoare : *Cîntec de libertate, Vladimireanca,* a căror idee de libertate reapare la G. Baronzi, C.A. Rosetti, Al. Pelimon și C.D. Aricescu). Altă zi reflectată în literatură este 13 septembrie 1848, „ziua de doliu" (G. Baronzi), cînd are loc lupta pompierilor împotriva turcilor veniți să înfrîngă revoluții („voiră ca să moară decît lanțuri ca să poarte" spune G. Crețeanu). Trădătorii de acum ai idealurilor revoluționare sînt condamnați de C. Bolliac și de D. Bolintineanu.

După revoluție cei mai mulți scriitori sînt exilați, purtînd pretutindeni în Europa aleanul sufletului lor de pribeag, pledînd pentru rezolvarea cauzei românilor „cu glas tare și cu capul ridicat (C. Negri), prin memorii către Poartă, către puterile europene, punînd în slujba țării „comori de abnegație, de devotament de patriotism", cum observa Baligot de Beyne despre C. Negri. Dintre scrierile care tratează motivul înstrăinării (de V. Alecsandri, C. Negri, G. Crețeanu), sugestiv ni se pare poemul *Conrad* al lui D. Bolintineanu, în care se afirmă dreptul popoarelor de a se revolta împotriva asupririi și

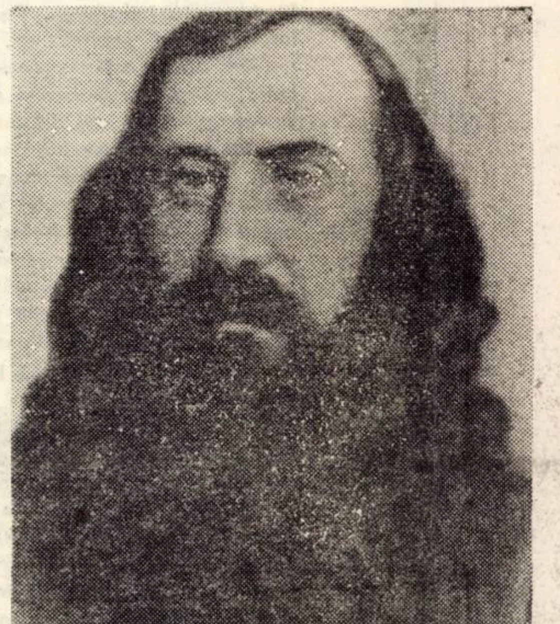

datoria de a nu aștepta libertatea ca pe un dar al altor neamuri, preferind moartea unei vieți „de umilință, cu fruntea în țărînă", considerînd poporul care nu luptă „mișel", meritîndu-și soarta, deoarece „Insultă mîndria omenească". Poem de factură romantică (cu implicații baroce), în care imaginea patriei iubite se încadrează în viziunea largă a umanității, concepută ca înfrățire a tuturor popoarelor eliberate prin revoluție, privită din punct de vedere istoric și filozofic, *Conrad* se impune în literatura română prin ținuta elevată a meditației și imaginile ce o transfigurează, anticipînd pe Eminescu și Macedonski. Cea mai reușită expresie artistică a romantismului vizionar pașoptist, cît și a zbuciumului emigrației, o constituie însă poemul *Cîntarea României,* mărturie generoasă și patetică, de o rară noblețe, a iubirii de țară, sentiment, „nemărginit și vecnic".

Dar nu numai faptele revoluției devin teme literare, ci și personalitățile care se impun posterității, în primul rînd, N. Bălcescu, „exemplu de virtute și model de bărbăție".

Moment de mărire a trecutului și de îndemn pe căile viitorului, revoluția de la 1848 a îngemănat glasurile scriitorilor într-un imn închinat forței poporului, prin care ei contribuie la evoluția literaturii române.

LUCIA JUCU-ATANASIU

Festivalul de poezie „Hercules 78"

Juriul format din : Ion Horea (redactor la **România literară**) președinte, Mihai Deleanu, vicepreședintele Comitului județean pentru cultură și educație socialistă Caraș-Severin. Mihai Georgescu, de la Institutul de etnologie și dialectologie București, Gheorghe Jurma, redactor la ziarul Flamura, Toma George Maiorescu redactor șef adjunct al revistei **România pitorească,** Mircea Martin, critic literar Cornel Uungureanu, redactor al revistei **Orizont,** Stelian Vasilescu, redactor al revistei **Familia,** a acordat următoarele premii :

PREMIUL I și premiul revistei **ORIZONT** lui Gellu Dorian muncitor, Cenaclul literar **„Mihai Eminescu"** din Botoșani ;

PREMIUL II lui Ion Dragomir, comuna Valul Traian, județul Constanța ;

PREMIUL III lui Ion Chichere, tehnician, Cenaclul literar **„Semenicul"** din Reșița.

S-a acordat premiul revistei **„ROMÂNIA LITERARĂ"** ciclului de versuri semnat de Nicolae Irimia, muncitor. Cenaclul literar **„Semenicul"** din Reșița : premiul revistei **ORIZONT** poeziilor semnate de Gellu Dorian, muncitor, Cenaclul literar **„Mihai Eminescu"** din Botoșan. precum și premiul revistei **„Familia"** poeziilor semnate de Petru Băloni, elev, Cenaclul literar **„Semenicul"** din Reșița.

Virgil Carianopol

CA DUNĂREA

Vin azi ca Dunărea spre Viață
Rostogolind, dar și-nălțînd
Și, liniștit însă și aprig,
Dar și în cîntece-notînd.

Vin ca o flacără spre-nalturi,
Ca o nădejde, un stindard,
Voind întîi și-ntîi, din mine,
Ce nu e de folos, să ard.

Merg vrînd să-i luminez pe semeni,
Năpraznic semănînd scîntei,
Dar semenii se tem de flăcări
Neștiind că flacăra-i din ei.

Și merg și merg printre mulțime
Curgînd cu cîntul, ne-ncetat,
Curgînd frumos, ca un spectacol,
De forța țării mele dat.

Știu că odată m-oi retrage,
N-oi mai fi Dunăre cîndva,
Dar albia îmi va rămîne
Și nimeni n-o va astupa ! ...

ÎNSEMNARE

Stejarii — atunci cînd în furtună
Cu-mpotrivirea nu mai pot,
Se prăbușesc întotdeauna
Întregi, cu rădăcini cu tot.

N-aș vrea să fiu stejar în viață,
Deși aș face lung popas.
Nu vreau să plec, cînd mi-o fi [illegible]
Și nici o urmă să nu las.

Eu vreau, căzînd, cînd mă voi d[illegible]
Cînd voi cădea bătut de vînt,
Să-mi las adînca rădăcină
Pămîntului din care sînt.

PEISAJ DE TOAMNĂ

Trece vremea. Frunza-n ram
Bate de plecare-n geam.
Visurile, bune, rele,
Le iau zilele cu ele.

Vîntul trece ca nălucă,
Grăbit veșnic să se ducă.
Ploile, din zare-albastră,
Plîng cu lacrimi la fereastră.

Nu mai e nimic ca-n Vară
Iarna vine, timpul zboară.
Oltul fuge, vrea nu vrea,
Că-l așteaptă Dunărea,
Dunărea, ca de-obicei,
C-o așteaptă Marea ei.

În zadar ținem de zi,
Trece parcă nici n-ar fi.
Toate-aleargă și se tem.
Frunza cade, codrii gem.

Numai Doina stă cu noi
Și la pace și nevoi.
Numai țara, fără teamă,
Ne rămîne-aceeași mamă.

Avram Iancu în conștiința românilor bănățeni

Revoluția română de la 1848 a îmbogățit într-o măsură deosebită viața națională și experiența istorică a poporului nostru. În cumpăna acelor viforoase vremuri de acum 130 de ani s-a pregătit și s-a modelat o generație întreagă de mari patrioți și gînditori, care au știut să se ridice la înălțimea cerințelor epocii și să desprindă liniile de forță ale mișcării istorice printr-o viziune politică și națională cuprinzătoare.

Popularitatea deosebită, dimensiunile istorice ale personalității lui Avram Iancu își au geneza în faptul că tot ce a plănuit și înfăptuit a pornit de la puternica și nezdruncinata sa credință în justețea și dreptatea cauzei poporului român. Erou și mucenic — cum spunea N. Iorga — al aceleiași cauze, Avram Iancu a rămas în conștiința poporului român ca un neuitat părinte și binefăcător, ca un geniu al binelui aflat în slujba celor mulți și obidiți.

Faptele lui Iancu și ale moților săi, ca o sinteză a capacității de rezistență și de afirmare a neamului nostru de-a lungul vremurilor, eroica sa strădanie de a organiza Munții Apuseni ca „Țară Românească" în timpul revoluției, au avut un larg ecou și în Banat. Prezența lui Eftimie Murgu în tabăra moților din Munții Apuseni, în vara anului 1849, pe lîngă semnificația încercării patriotului bănățean de a realiza o cooperare a forțelor revoluționare româno-maghiare, dobîndește și valoarea prețuirii și a recunoașterii importanței acțiunilor organizate de Avram Iancu, a cauzei drepte pe care acesta o apăra. Rezistența de nebiruit a lui Iancu și a oștirii sale de țărani în Munții Apuseni, coroborată cu năzuința și strădania lui E. Murgu de a organiza în Banat un căpitanat **român, bazat tot pe forța armatei populare (vezi I. D. Suciu,** Revoluția de la 1848 în Banat, **Buc., 1968), rămîn adînc întipărite în cugetele bănățenilor, vor conferi noi perspective, noi orizonturi acțiunilor lor sociale și naționale.**

Nu ne poate surprinde de aceea faptul că, în anii următori revoluției, Avram Iancu, prin dăruirea și jertfa sa neprecupețită pentru libertatea națiunii române, devine în conștiința maselor populare bănățene un adevărat simbol al demnității naționale, al luptei pentru dreptate și unitate națională. Iată de ce, în 1852, cînd românii din Arad încercau să-și întemeieze o asociație culturală, în fruntea acesteia urma să fie Avram Iancu. Împuternicitul cesaro-crăiesc propune însă respingerea cererii românilor pe motivul : „că din punct de vedere politic, asociația nu prezintă garanții, deoarece românii din Arad, în frunte cu Avram Iancu, întrețin legături cu cei din Moldova și Țara Românească și nutresc realizarea unei Daco-Românii". **Este o clară și edificatoare dovadă a năzuințelor de unitate națională, pe care le nutreau românii din acest colț de țară.**

În atmosfera apăsătoare de discriminare și puternică oprimare națională a românilor bănățeni și ardeleni din anii dualismului austro-ungar, numele lui Iancu, evocator de fapte mărețe, a devenit „o expresiune simbolică a luptelor și năzuințelor noastre naționale", (I. Lupaș, Scrieri istorice, **vol. III, Sibiu, 1941, p. 240). În timp ce, la Țebea, sub gorunul lui Horea, trupul eroului își găsea liniștea și odihna, ideile și năzuințele sale cutezătoare vor fi considerate adevărate postulate ale națiunii române. Iată de ce, atunci cînd cercurile politice conservatoare din Budapesta și autoritățile austro-ungare din Transilvania au organizat o campanie de denigrare a memoriei și a faptelor lui Avram Iancu, poporul român a ripostat cu demnitate și hotărîre (Vezi : M. Badea, Gh. I. Bodea,** Avram Iancu în conștiința poporului român, **Editura Dacia, 1976).**

Masele populare, presa românească din Banat s-au ridicat cu hotărîre pentru apărarea memoriei eroului revoluției din 1848—

1849 și au arătat o deosebită prețuire faptelor sale. În anul 1894, ziarul „Dreptatea" publică un vibrant apel adresat bănățenilor pentru a contribui la „Fondul Iancu", destinat ridicării unui monument pe mormîntul aceluia care a fost „un model al iubirii de neam și de moșie străbună" (Dreptatea, **din 22 aprilie/4 mai 1894). Evocînd „figura măreață" a lui Avram Iancu, eroul anilor 1848/49, gazeta bănățeană contribuia direct la fortificarea conștiinței politice a românilor tocmai în zilele cînd, la Cluj, autoritățile pregăteau procesul intentat memorandiștilor.**

Răspunzînd emoționantei chemări, „mii de români — remarca I. Russu Șirianu — au sărutat banul cu sudoare cruntă agonisit și cu dragă inimă l-au dat ca pe mormîntul lui Avram Iancu să se ridice o cruce de peatră, vrednică de numele care a nemurit însăși numele de român" (Tribuna, 4/17 dec. 1904) Hotărîrea ministrului de interne al Ungariei de a confisca suma „ce se adunase în scurt timp" (Cf. Foaia de duminecă, **1/13 sept. 1896) a provocat o vie reacție de nemulțumire în rîndul opiniei publice din Banat. Dînd glas gîndurilor și sentimentelor maselor populare față de personalitatea lui Avram Iancu, gazeta „Tribuna" scria următoarele : „Dorul nostru al tuturor rămîne să ridicăm pe mormîntul de la Țebea o cruce care să mărturisească de dragostea tuturor românilor pentru Iancu. Și monumentul acesta se va ridica. Dacă nu de noi, apoi de urmașii noștri, căci — să nădăjduim — vremurile se vor mai schimba în bine... Iară pînă atunci să ardă necontenit în sufletele noastre para dragostei întru aducerea aminte a celui ce fu podoabă a neamului și în vremuri de furtună veghiase cu atîta bărbăție" (Tribuna, 4/17 dec. 1904). Este semnificativă în această privință și preocuparea lui Ion Vidu de a armoniza pentru o interpretare corală Marșul lui Iancu. Judele de instrucție al Tribunalului din Timișoara ordonă anchetarea compozitorului sub motivul că prin acest aranjament muzical a îndemnat la „revoltă"** (Drapelul, **27 ianuarie/9 febr. 1904), iar cele cîteva sute de exemplare tipărite ale melodiei vor fi confiscate. Avram Iancu, eroul revoluției române de la 1848–1849, s-a impus contemporanilor săi și posterității ca o figură luminoasă, expresie a luptei hotărîte și a setei de dreptate și libertate națională a poporului român.**

IOAN MUNTEANU

televiziune

DUMINICĂ, 18 IUNIE

8,00 Sportul pentru toți ! 8,15 Copiii țării. 8,30 Poem TV. 8,55 Frumuseți ale patriei. 9,15 Bucuriile muzicii. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,30 Film serial pentru copii. Don Quijote, episodul 4. 12,00 Emisiune realizată cu prilejul zilei pionierilor. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,15 Daciada — reportaje. 16,30 Floarea din grădină. 17,20 Film serial. Linia maritimă Onedin, episodul 43. 18,10 Spectacol dedicat Zilei pionierilor. 18,40 Campionatul mondial de fotbal : un meci din grupa semifinală B. În pauză 1001 de seri. 20,30 Telejurnal. 20,50 Reportaj TV. 21,10 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Olt. 22,10 Telejurnal. 22,20 Campionatul mondial de fotbal : un meci din grupa semifinală A.

LUNI, 19 IUNIE

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Un virtuoz al viorii : Efta Botoca. 19,15 Publicitate. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton. Familia Palliser. episodul 17. 21,20 Mai aveți o întrebare ? 21,50 Trubadurul dorului. 22,15 Cadran mondial. 22,35 Telejurnal. 22,45 Campionatul Mondial de fotbal.

MARȚI, 20 IUNIE

9,00 Telescoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret : Charles Chaplin (reluare). 11,00 În alb și negru (reluare). 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Curs de limbă engleză. 17,00 Campionatul Mondial de fotbal : un meci din grupa semifinală B. 18,30 Întrebări și răspunsuri. 18,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,15 Noi, femeile ! 20,45 Seară de teatru. Acolo, departe... Roman dramatic de Mircea Ștefănescu. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 21 IUNIE

9,00 Telescoală. 10,00 Întrebări și răspunsuri (reluare). 10,20 Teatru TV (reluare). Casele domnului Sartorius de G.B. Shaw. 11,55 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Telecronica pentru pionieri. 17,30 Moștenire pentru viitor. 18,05 Cîntarea României. 18,25 Carnet plastic. 18,40 Campionatul Mondial de fotbal : un meci din grupa semifinală A. În pauză 1001 de seri. Rezultatele tragerii Pronoexpres. 20,30 Telejurnal. 20,50 La ordinea zilei în economie. 21,00 Telecinemateca. Ciclul „Mari ecranizări". Minniver. Premieră pe țară. Producție a studiourilor engleze. 22,40 Telejurnal. 22,50 Campionatul Mondial de fotbal.

JOI, 22 IUNIE

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Curs de limbă rusă. 17,00 Campionatul Mondial de fotbal : un meci din grupa semifinală B. 18,30 România pitorească. 18,50 Învățămînt — Educație. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 VIZITA președintelui Republicii Socialiste România NICOLAE CEAUȘESCU în Marea Britanie. 21,00 Ora tineretului. 21,55 Reportaj de scriitor. 22,25 Telejurnal.

VINERI, 23 IUNIE

9,00 Telescoală. 10,00 Telecinemateca (reluare). 11,40 Corespondenții județeni transmit... 11,55 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Curs de limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii Loto. 19,05 Film serial pentru copii : Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața în lumina eticii și echității socialiste. 20,25 Film artistic. Făcătorul de filme. Premieră pe țară. Producție a studiourilor americane. 22,00 Revista literar-artistică TV. 22,30 Telejurnal. 22,40 Campionatul Mondial de fotbal :

SÎMBĂTĂ, 24 IUNIE

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton : Familia Palliser. Reluarea episodul 17. 13,00 Curs de limbă spaniolă. 13,25 Muzică distractivă. 14,15 Din cartea naturii. 14,45 Opereta mereu tînără... 15,10 Reportaj (reluare). 15,45 Publicitate. 15,50 Festivalurile județene în Festivalul național „Cîntarea României" — Primăvara arădeană — 1978. 16,20 Clasa muncitoare — temelie a României moderne. 16,45 Clubul tineretului... la Iași. 17,45 Agenda cultural-artistică. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională. 18,30 Antologia filmului pentru copii și tineret. Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea z'lei în economie. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Publicitate. 20,50 Film serial : Om bogat, om sărac (episodul 2). 21,40 Întîlnire cu satira și umorul. 22,20 Telejurnal. 22,30 Campionatul Mondial de fotbal.

Gellu Dorian

La Băile Heculane, localitate care își serbează în aceste zile 1825 de ani de existență, a avut loc cea de-a treia ediție a Concursului interjudețean de poezie. Parte integrantă a unui Festival de o mai mare amploare (cuprinzînd manifestări de diferite domenii ale artei și culturii), concursul de poezie *„HERCULES 1978"* s-a bucurat, ca și la edițiile precedente, de participarea cenaclurilor din numeroase județe ale țării. Palmaresul de pînă acum este edificator în această privință, printre laureați numărîndu-se cenacliști din Dolj și Mehedinți, din Constanța și Bistrița-Năsăud.

În acest an *Premiul I* și *Premiul revistei ORIZONT* au fost acordate lui *Gellu Dorian,* în vîrstă de 23 de ani, lucrător la Centrul de librării din Botoșani, membru al cenaclului „Mihai Eminescu" Ascunzîndu-se sub un motto moralizator sau ironic („Caritatea și instrucțiunea onorează munca") tînărul Gellu Dorian a trimis cîteva poeme de nobilă inspirație tematică dintre care două (alăturate) au plăcut — în contextul dat — juriului. Se întrevede la Gellu Dorian o sensibilitate citadină, gata să facă un miracol din tot ceea ce o depășește, precum și o oarecare dexteritate, capabilă să armonizeze impulsurile și, mai ales, să asimileze orice pretext. Este aici un merit, dar și un pericol. Cite o analogie inedită explodează convingător citeodată în depănarea monotonă a poemului. Pentru început, nu e rău. Felicitări, Gellu Dorian !

MIRCEA MARTIN

PATRIE

Desigur, luăm loc la o fereastră deschisă,
pe unde pătrunde miros de patrie,
ca acel al salcîmului înflorit ;
privim aburindu-se coama livezilor,
dorul purtîndu-ne pînă departe,
pînă unde păsări se sprijină cu aripi
de cer.
Nu întîrziem să deschidem
ușa cuvintelor, lăsîndu-ne duși
într-un abur de imn ; — o visare
ce crește pururi lumină, un
tîrziu unde sîntem dezgoliți de tăcere,
ca niște hale industriale.

BEATITUDINE

Nu e mai mare bucurie, trupule,
decît acea noapte ieșind în oraș
privind halo-ul lunii mușcat de un nour,
privind semafoarele cum își schimbă
culorile, mașinile cum spintecă aerul,
să vezi hoțul de flori
cum își sîngerează mîinile
în fața exploziei trandafirului, să
fii absentul singurătății tale și
să treci dincolo de puterea ochiului tău
de-a privi, să vezi cum se înalță
un murmur din arbori,
cum, depărtîndu-te, te strigă pe nume
ființa pămîntului, te strigi
pe nume, pierzîndu-te o, trupule,
pînă la marginea orașului, unde
cîmpia înnoptată e ca un doliu
pus timpului.

teatru

La Teatrul de stat Reșița

„AUTOBIOGRAFIE"

de Horia Lovinescu

...„Socotesc că ceea ce caracterizează personajele mai reprezentative din piesele mele nu-i atît conflictul exterior, cît strădania, cel mai des dramatică, de a se elibera, într-un proces de clarificare, de îndoielile, erorile și pătimirile lor — pentru a ajunge la o stare de echilibru care să-i pună de acord nu numai cu ei înșiși ci și cu ambianța socială și istorică"...

Importanța montării reșițene constă în aceea că **a izbutit să centreze interesul public asupra discursului moral al piesei,** spre deosebire de punerea în scenă petroșeneană, de pildă, care nu restituie decît suita întîmplărilor... Dacă am așeza lucrarea lui Horia Lovinescu, în contextul mișcării literaturii dramatice contemporane românești spre o mai limpede și expresivă atitudine, sub efigia **dramaturgiei discursului lucid,** spectacolul semnat de **Emil Reus** se înscrie**ază spectacologiei discursului lucid.** Opinia regizorală se manifestă atît în raport cu textul cît și cu realitatea socială, din perspectiva căreia drama Profesorului Galeriu Pop devine semnificativă, iar dezbaterea propusă de dramaturg relevantă în orice discuție critică ce ar avea drept scop afirmarea implicării piesei originale actuale în efortul construcției noului social. Reprezentația reșițeană recompune convingător autoconspectul personajului central. **Timpul și spațiul scenic se arată a fi ale confesiunii, situațiile, relațiile, personajele ce intervin alcătuiesc grafia realității lăuntrice a eroului.** Regizorul consideră că piesa prezintă biografia conștiinței lui Galeriu Pop, prin intermediul „oamenilor și locurilor" cu care existența sa s-a confruntat esențial. Astfel că spectacolul debutează cu **un monolog al lui Galeriu Pop, de la înălțimea acelui loc de joc și acelei tensiuni care vor marca și ultima sa replică. Galeriu Pop coboară,** se află de-acum în „interiorul" casei sale, cazul său de conștiință începe să se expliciteze. **Decorul** (Ion Bobeică) se compune din acea pasarelă laterală, de care am amintit, și dintr-o construcție centrală ce reprezintă mai întîi scara cu un mic balcon din locuința binesituatului Galeriu Pop, pentru a deveni, mai apoi, dezbrăcată de accesorii și manevrată (rotită) de personaje în salopetă, centrul laboratorului de cercetări al fabricii de ciment, la conducerea căruia decade din funcție fostul Profesor. Mișcarea personajelor dramei, în funcție de acest semn plastic, scara, al ascensiunii și contrariului ei, deopotrivă, subliniază sensul unor replici. Am putea remarca, de exemplu, momentul discursului, rostit cu orgoliu și, prin forța împrejurărilor, în necunoștință de cauză, de proaspăt numitul director Galeriu Pop, de sus — spre scena depopulată : interpreții o părăsesc. **Spectacolul sancționează astfel falsul așa cum realitatea efortului și muncii** (căci un astfel de colectiv figurează acei interpreți) **o face în cele din urmă.** Concepția regizorală este probă în opinie pe întreg parcursul și în cazul tuturor personajelor ; formula spectaculară este de intenție expresionistă ; reprezentația reșițeană, prin jocul **lucid-expresiv** al unei distribuții preponderent tinere, este de un expresionism bine temperat. Este cazul unui spectacol a cărui unitate și fluență derivă dintr-o fericită conlucrare ; regizorul finalizează aici mai vechi căutări de plastică spectaculară, de sorginte expresionistă. Se cuvine notat că **Emil Reus introduce un punct de vedere propriu în înțelegerea „Autobiografiei", prin gravitatea pe care o imprimă în tratarea personajului central.** Galeriu Pop este dezvăluit nu ca un parvenit care decade din funcție ci ca o personalitate complexă care decade din drepturile conștiinței sale, personalitate în stare să **anticipeze** și să **prevină ;** sensul **profund** și **activ** al piesei este de aceea prezent în reprezentație. **Finalul** sugerează șansa supraviețuirii oneste. Galeriu lansează o invocație de disperată speranță, **dar speranță** spre locul în care, după ani de **existență,** împotriva voinței sale, e trimis să se confrunte cu **viața.**

Paul Zein debutează în „marele rol" excelent : compoziția este purificată de orice accent „caracterizant", de preocuparea manifestă de a „arăta" vîrsta personajului său. **Paul Zein caută sensul** replicii, reacției, relației **în tensiune** și **concentrare,** fiecare gest de scenă are substrat, măsură, gînd — ceea ce exprimă jocul său este **vîrsta gîndului,** a capacității de autoanaliză lucidă. **El deține acel secret echilibru între expresie și idee care face creatoare arta actorului.** Salutăm deci un debut de marcă, care, dincolo de rol, este **o probă de susținere a dramaturgiei originale cu semnătură prestigioasă de către tînăra generație.** Spațiul nu ne permite decît să semnalăm evoluția benefică, pentru spectacol, și reliefarea însăși a creației lui Zein, a actorilor : Gabriela Teodorescu (Irina), Ovidiu Cristea (Radu Comșa), Cristian Drăgulănescu (Greavu), Coca Mihalache (Dina Pop)... Neconvingătoare, inexpresivă, trecerea prin scenă a tinerilor, singure și puține momente la care nu putem adera, de vreme ce ele fac corp aparte, discordant, cu înseși stilul și stacheta reprezentației.

A. C. IORDACHE

muzeale

Sesiune științifică

La începutul lunii iunie, Comitetul județean Timiș al Uniunii Tineretului Comunist, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Timiș, Muzeul Banatului au organizat o amplă sesiune de comunicări științifice, înscrisă în cadrul manifestărilor consacrate aniversării a 2050 de ani de la întemeierea statului dac centralizat și independent. Sesiunea a fost structurată pe trei secții : arheologie și istorie medie, istorie modernă și contemporană, muzeul factor important în educarea tinerei generații. Susținerea comunicărilor a avut loc la Casa de cultură a tineretului din Timișoara. Alături de cercetătorii timișoreni, la manifestare au participat numeroși istorici și din alte localități ale țării : București, Cluj-Napoca, Deva, Arad, Oradea, Lugoj, Reșița, Caransebeș. Majoritatea lucrărilor de arheologie și istorie au fost axate pe o problematică privitoare la Banat ; în comunicările din secția a treia a fost abordată o tematică diversă, referitoare la mijloacele specifice educaționale ale instituției muzeale. În cadrul acestei manifestări a fost organizată o expoziție deosebit de utilă „Cartea de istorie în cultura românească", folosindu-se, în mare parte fondul bibliotecii și sprijinul profesorului univ. dr. Ion Iliescu.

Prin grija Comitetului Județean Timiș al Uniunii Tineretului Comunist, manifestarea a beneficiat de un public format din tineret. Păcat, însă, că au fost absenți (nemotivați) profesorii de istorie de la școlile din Timișoara. Aceștia au pierdut o bună ocazie de a se informa despre multe probleme istorice importante.

Concluziile sesiunii au remarcat eficiența unei asemenea manifestări, constînd în schimburi de păreri și informații științifice, care contribuie la o mai bună cunoaștere a istoriei noastre și la formarea conștiinței omului nou. Tovarășul Dumitru Preda, președintele Comitetului de cultură și Educație Socialistă al județului Timiș, relevînd necesitatea ca manifestările de acest gen să intre în atenția Muzeului Banatului, **întru permanentizarea** lor, a subliniat că rostul unei acțiuni de felul acesta este de **„a aduce contribuții la triumful adevărului științific privind aspectele fundamentale ale istoriei noastre naționale".**

Expoziția aniversară „Filaret Barbu"

La numai doi ani de la apariția cărții „Partitura unei vieți" de Filaret Barbu (Memorii consemnate de Ladislau Füredi), pe care am prezentat-o, la timpul cuvenit, în revista noastră — ilustrului compozitor i s-a consacrat o expoziție aniversară la Muzeul Banatului. Aceasta constituie un veritabil act de cultură și un omagiu meritat cu prisosință de prestigiosul muzician care și-a sărbătorit de curînd împlinirea a 75 de ani. Expoziția aceasta este o retrospectivă detaliată a bogatei activități a lui Filaret Barbu, o adevărată carte elaborată cu mijloace muzeologice adecvate, conținînd sute de „pagini-document". Trebuie să subliniem că **Rodica Giurgiu,** care a conceput tematica expoziției a reușit ca, în urma unei cercetări temeinice, să ne ofere multe date noi, privitoare la viața și activitatea creatoare a lui Filaret Barbu.

Expoziția debutează cu o reflectare convingătoare a climatului muzical al Banatului, din a doua jumătate a veacului al XIX-lea și de la începutul secolului XX, fiind relevată mișcarea corală locală și legăturile culturale ale acestui ținut cu celelalte provincii românești, îndeosebi cu personalitățile proeminente din domeniul muzicii, precum sînt Ciprian Porumbescu, Muzicescu, Ștefan Paulian. După aceea sînt prezentate exponate privind copilăria și adolescența compozitorului, cu unele momente importante din viața de elev și de studențe, cu începuturile activității sale muzicale. Apoi, numeroase exponate ne înfățișează entuziasta și rodnica activitate de îndrumător al vieții muzicale bănățene (inedite fiind, bunăoară, unele aspecte privind munca sa în cadrul Asociației corurilor și fanfarelor din Banat) și, totodată, sînt ilustrate operetele create în această perioadă, prin care compozitorul își dezvăluie marea vocație pentru acest gen muzical, fapt care va fi încununat de succes în creația de maturitate, întemeiată mai tîrziu, în anii petrecuți la București. Etapa bucureșteană beneficiază în expoziție de o prezentare pe măsura însemnătății sale. Evaluarea creației lui Filaret Barbu este subliniată, pe parcursul expoziției, de numeroase referințe critice, demne de a intra în istoria muzicii românești. Citām, de pildă, una a lui Paul Constantinescu : **„Cu toate că opereta este un gen lăsat în părăsire (...) d-ta ai reușit să pui genul în valoare dîndu-i foste necesități și mai ales găsind drumul către opereta de atmosferă și structură curat românească".** Menționăm, în încheiere, că această expoziție aniversară oferă instituției gazdă și un bun prilej de a-și constitui un bogat fond muzeal „Filaret Barbu", chiar numai printr-o simplă fotocopiere a materialului prezentat aici.

AUREL TURCUȘ

Două debuturi de marcă : Paul Zein (Gal) și Gabriela Teodorescu (Irina)

(Urmare din pag. 1)

cursul evenimentelor istorice. **„Forța principală a revoluției de la 1848 în toate țările române au fost masele populare, hotărîte să lupte pentru o viață mai bună, liberă și independentă, să asigure dezvoltarea țării pe calea progresului economic și social".**

În efervescența generală a gîndirii revoluționare de la 1848, ideea rolului hotărîtor al poporului român, ca singura forță a luptei pentru eliberarea socială și națională este una din cele mai avansate concepții ale epocii, de o incontestabilă valoare practică și teoretică și cu adînci rezonanțe patriotice și progresiste. Important este și faptul că această idee nu este înțeleasă în mod abstract, ci în strînsă legătură cu obiectivele esențiale ale revoluției de la 1848, cu lupta reală a înlăturării asupririi naționale și sociale. Cărturarii cei mai înaintați ai epocii erau pe deplin conștienți că momentul marilor înfăptuiri sosise, iar poporul român avea forța și maturitatea să decidă singur asupra propriului său destin și viitor. Așa cum aprecia N. Bălcescu, **„poporul român e destul de matur și poate prea bine trăi de sine fără stăpini și a se bucura de toate drepturile cetățenești".** În același timp, ei au combătut argumentat concepțiile reacționare și conservatoare, de circulație internă și internațională, care susțineau că **„nația română nu ajunsese la maturitatea cerută pentru ca să merite independența politică".** Critice pe care George Barițiu o îndreaptă împotriva acestor concepții retrograde este foarte clară : **„dacă despotismul ar mai ține popoarele sub a sa epitropie, ele n-ar ajunge la maturitate nici într-o mie de ani".**

Prin ideile lor social-politice și filozofice progresiste și patriotice, gînditorii generației pașoptiste, din toate cele trei țări române, au militat consecvent pentru conștientizarea întregului popor român și pentru mobilizarea lui la înfăptuirea transformărilor revoluționare, a problemelor arzătoare ale vremii. Suveranitatea națională, libertățile democratice și cetățenești, nu puteau veni de la imperiile despotice ; aceste importante cuceriri revoluționare trebuiau să fie rezultatul luptei unite a poporului român. Simion Bărnuțiu își îndemna compatrioții **„să-și cunoască bine poziția în care se află astăzi cu celelalte națiuni și să nu creadă decît numai în puterile lor proprii",** fiindcă e **„Vai de omul care îl poartă altul și vai de națiunea care nu umblă pe picioarele sale... Niciodată raza de cultură nu va pătrunde pînă la creierii acestei națiuni, ci va rămîne pururea întunecată ca orbul și servă națiunilor răpitoare".** De asemenea, C. A. Rosetti era și el convins că **„nu trebuie să cerem și să așteptăm de la străini, ci de la noi înșine libertatea noastră. Să nu ne înspăimîntăm de puterea și unirea despoților, ci de neunirea și necredința noastră în puterea românilor".**

În maniera gîndirii iluministe, specifică epocii, Ion Ghica spunea că poporul român are de îndeplinit — ca națiune și ca stat — o menire istorică în dezvoltarea culturii și civilizației umane prin manifestarea geniului său național, prin făurirea unor valori materiale și spirituale, demne de a se integra în tezaurul culturii universale. Atîta timp însă cît poporul român se află **„în voia întîmplărilor din afară",** geniul său nu se poate dezvolta. De aceea, **„Fiecare națiune trebuie să poată conta pe sine însăși, iar nu să se lase la nedreptatea și îndurarea celorlalți".**

Pentru a-și argumenta ideea că poporul român reprezintă forța hotărîtoare și unică a transformărilor revoluționare, George Barițiu pornea de la următorul raționament : dacă națiunea română este în esență „mulțimea norodului", atunci întregul progres material și spiritual al națiunii este rodul luptei și muncii poporului. **„Noi românii** – scrie Barițiu – **să ne studiem cu toată agerimea minții însușirile noastre, bune, rele cum vor fi, să dezvoltăm pe cele bune din răsputeri, să exterminăm din rădăcină pe cele blestemate, apoi avem un capital în creieri, altul în cele două brațe sănătoase ; să muncim cu acestea neîncetat și să înmiim fructele lor ; atunci vom ajunge la cultură și la libertate ; pînă atunci să nu ne facem iluziuni așteptînd mură în gură de la alții, fie aceia orișicine și de orice cultură superioară. Să învățăm a ne crede numai în puterile noastre și în caracterul nostru".**

Ideea rolului poporului român ca forță hotărîtoare a transformărilor revoluționare, a luptei pentru eliberare socială și națională traversează întreaga concepție a lui N. Bălcescu, gînditorul cel mai avansat al epocii. El s-a apropiat cu cea mai mare încredere de popor și a învățat din propria noastră istorie că niciodată **„o nație nu se poate mîntui decît prin sine însăși",** că poporul nu se poate elibera decît prin popor. Bunăstarea materială, morală și spirituală a poporului corelată organic cu existența unui regim democratic și republican constituie în gîndirea lui Bălcescu unul din criteriile determinante ale progresului social. În preajma revoluției de la 1848, marele gînditor patriot constată însă că **„starea poporului e de nesuferit. E una din acele poziții din care poporul dește**ptat sau se ridică mare, triumfător și reciștigă independența din afară și libertatea dinăuntru sau suferă în nemișcare cerșind dreptul de a trăi de la celelalte națiii. **Trebuie să alegem".**

Patriot înflăcărat, Bălcescu face o critică îndreptățită domnitorilor și boierilor care s-au izolat de popor, au „cerșit ajutor străin", aducînd astfel „pieirea țării". Toți aristocrații, toți indivizii corupți și degradați **„nu priveau jos, prea jos, poporul care se tira la picioarele lor și se muncea ca să le hrănească lenea ; ei nu se gîndeau că din acest popor au ieșit toți vitejii, că el a mîntuit țara într-atîtea rînduri și că ar mîntui-o dacă ei, făcînd un apel la dînsul l-ar fi interesat la pricina țării și i-ar fi dat drepturi și o patrie a apăra. Ei nu știau încă ce poate face un popor cît de mic, cînd își apără ale sale și cînd e aprins de o sfîntă și nobilă idee".**

Ideea înțelegerii rolului hotărîtor al poporului român în determinarea destinelor și progresului țării nu rămîne sechestrată în sfera teoreticului, ci este magistral ancorată în problematica social-politică reală și concretă a epocii. Desființarea iobăgiei și a privilegiilor feudale, înfăptuirea unității naționale și constituirea statului național român modern, dobîndirea suveranității naționale, instaurarea unei orînduiri sociale, bazată pe libertate și egalitate, înfăptuirea unor măsuri necesare modernizării și prosperității generale a țării, – sînt unele din cele mai importante probleme reale care nu puteau fi realizate decît prin lupta și jertfele întregului popor. În acest sens e concludentă poziția consecventă a celor mai înaintați gînditori de a acționa pe tărîmul practicii sociale pentru mobilizarea poporului la înfăptuirea marilor evenimente revoluționare, pentru a-l face conștient de trecutul său glorios și de misiunea istorică pe care trebuia s-o îndeplinească. Handicapul teoretic față de iluminismul occidental este astfel strălucit răscumpărat prin această afirmare activă și viguroasă în cîmpul complex al realității social-economice și politice.

Revoluția de la 1848 este un eveniment de o indiscutabilă perenitate în istoria patriei noastre și deci omagierea ei nu are nevoie de hazardul calendarului. Ca urmare și omagiile pe care le aducem azi gînditorilor patrioți ai acestui eveniment **se cer perpetue.**

Revoluția din 1848

film

UN FILM CU VALENȚE EPOPEICE

Ceea ce putem reține, din această evocare istorico-documentară, este o anume tensiune dramatică, în bună parte, a luptelor de la 1877 și cîteva figuri pregnante de luptători, în episoade luminate de un patetism autentic sau de un umor țărănesc sui generis.

Și în această epopee a războiului Independenței Sergiu Nicolaescu s-a dovedit pe deplin stăpîn pe mișcarea umană, pe vînzoleala produsă de o luptă de o asemenea anvergură, chiar dacă documentarea istorică adesea e prea palidă. Panoramicele sale, ce surprind teatrul de acțiune, ca și atacurile au un vitalism de bună factură. Există, de asemenea, o scenă de un puternic tragism evocator, în atacul ratat asupra Rahovei, unde, într-o liniște desăvîrșită, liniile de pedestrași, într-un iureș orb, urcă panta spre zidurile cetății, pentru ca, tot la cîteva secunde, ele să fie oprite pe peliculă, ca și cum aceste opriri din iureș ar fi însăși încremenirea morții ce-i oprește, prin mîile de țevi dușmane, din acel iureș. Există, de asemenea, unele momente de o reală autenticitate artistică, în înfruntările militare din cadrul ofițerilor sau a conducerii armatelor, după cum atmosfera pregătitoare a luptei este adeseori bine surprinsă. Dar ceea ce aduce nou, tulburător și de o mare frumusețe filmică Sergiu Nicolaescu în această evocare sînt momentele închinate celor anonimi, un curcan, pe care îl cheamă chiar... Peneș, un gornist, simplu țăran ce și-a părăsit gospodăria și pe tînăra-i soție, doi frați, dintre care unul e o... fată, ce fuge și ea să participe la acest război, tot ca gornist, alături de fratele ei luptător, un muncitor neamț, ce-și știe îngrijii tunul cu dragoste, o masă de anonimi, din care regizorul știe să ridice în prim plan asemenea figuri de luptători ce se înrolează, înaintează și dau atacul, acte asemenea cu îndeletnicirile lor firești, de acasă, de la cîmp sau din ograda lor. În acest sens, episoadele acestea, nenumărate în film, primesc o aură artistică, ele hrănesc filmul, îi dau vigoare și sens, umanizează țesătura amplă a evocării. De aceea, poate, actori precum George Mihăiță, Ileana Popovici, Horațiu Mălăele, Cornel Gîrbea, Vladimir Găitan, întruchipînd figuri de luptători din masa oștenilor, ajung să simbolizeze în filmul lui Nicolaescu însăși forța acestui popor, curajul, îndrăzneala, priceperea, răbdarea, bunătatea, firescul și, chiar, puterea jertfei, de-a primi moartea cu temere dar și cu îndrăzneală. Joacă, în această evocare, cu aplomb, în roluri decisive ale istoriei și ale acestei bătălii, pentru neatîrnare, și Amza Pellea, și George Constantin, și Mircea Albulescu, și Ilarion Ciobanu, și însuși Sergiu Nicolaescu, dar frumusețea tainică a filmului rezidă, atunci cînd există, totuși, în episoadele amintite, ce pigmentează luminos întreg traseul, ce dau savoarea și forța artistică necesare, ce conferă filmului autenticitate și adevăr artistic.

Film epopee, „Pentru patrie" va rămîne în filmografia românească drept un document onest, care, chiar dacă nu se ridică la nivelul epopeii lui „Mihai Viteazul" sau a „Dacilor" este făcut totuși cu grija, inteligența și dinamismul unui regizor român care a dovedit că nu se teme să atace piepțiș marile teme ale istoriei noastre mai vechi sau mai recente și nu numai că nu se teme să le atace, dar le și traduce adesea în fapte de artă, de o reală captivare și forță artistică pentru spectatorul din sală.

RADU VOINEA

sport

În plin El Mundial...

...se trage, astăzi, cortina peste campionatul nostru, ultimele rezultate întrînd în ceața nedumeririlor, doar din întîmplare cîinele cel mic mușcîndu-l pe cel mare — cum ar zice fabulistul Arcadie Chirșbaum din Făget. Tare-aș vrea ca F. C. Constanța să joace cinstit și să nu se lase amăgită de dorința craiovenilor de a deschide Oltului un port și-o deltă pe malul mării îmbietoare, că — zic în cunoștință de cauză oculară — și în campionatul trecut apele fotbalului de pe litoral s-au limpezit într-un mod necurat și vinovat, precum s-a mai întîmplat și-n alte locuri păcătoase, crape-le obrazul de rușine, dac-o fi așa cum se vede de pe mal. Corect ar fi ca F. C. Constanța să retrogradeze, iar „Poli" Iași să stea în banca ei, în „A"" ; scriu cu mîna la inimă că soarta celei de-a treia retrogradate („drum bun" ! — reușitelor și ploieștenilor) se va decide de moftul lui Ilie Oană și al lui Balaci, primul avînd oarece motive de divorț cu Copoul, ceea ce nu înseamnă că va trebui să miroase a... trădare — cum glăsuia nenea Iancu.

Începînd cu codașele, e timpul să trecem în față ; salut „Steaua" și-i urez baftă în Cupa Campionilor, acolo unde a mai fost și, plăcîndu-i, a insistat să revină, ajutată de prieteni ; „citind" clasamentul valabil pînă deseară, observ stupefiat (iată cum fotbalul devine un... stupefiant !) că A.S.A. a ajuns la coadă, pe locul cu număr urît și rușinos, 13. Dobrin stă bine, pe locul argintat, iar timișorenii, cu bronzul, ne fericesc, fiindcă au jucat cinstit, adică normal, cum ne-ar sta bine tuturor. „Poli" devine, și din acest punct de vedere, campiona inimii mele și a rubricii acesteia, iar lui Angelo Niculescu și lui Costică Rădulescu le ofer, curînd, întrebări în plic, pentru interviuri cu felicitări anticipate. Bravo „Poli" ! — exclam și aștept tragerea la sorți pentru Cupa U.E.F.A.

...De-atîta fotbal la El Mundial, mi s-a întîmplat, într-o seară, să îmi treacă prin cap o întrebare, pusă prietenilor din jurul televizorului : ce meciuri am urmărit în acea zi ?! Din șase, doar doi au nimerit-o, semn că ne putem sătura și îmbăta pînă și de fotbal. Fiindcă mi-a scris cineva cum că de ce am pronosticat victoria finală a Braziliei, răspund : ieri seară, cu Peru, ați văzut cum stau lucrurile, dar mie îmi plac și argentinienii și austriecii și italienii și olandezii, așa cum regret înfrîngerea francezilor, a tunisienilor.

TEODOR BULZA

panoramic cultural

● La Teatrul german de stat din Timișoara a avut loc Adunarea festivă cu prilejul citirii mesajului adresat oamenilor muncii din această instituție de către tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și înmînării Ordinului „Meritul Cultural" clasa I. ● Din agenda manifestărilor politico-educative dedicate de timișoreni împlinirii a 130 de ani de la Revoluția din 1848 și a trei decenii de la naționalizarea principalelor mijloace de producție : un simpozion la Școala interjudețeană de partid, altul organizat la Biblioteca județeană, o sesiune de referate la Liceul industrial nr. 9, o evocare a Adunării populare de la Izlaz la Casa de cultură a studenților. ● La „Ateneul tineretului" din Reșița și la Grupul școlar UCECOM, poetul Anghel Dumbrăveanu s-a întîlnit cu cititorii, citind din lucrările sale, răspunzînd la întrebări. ● O nouă ediție a Festivalului folcloric de la Valea lui Liman se va desfășura duminică. Amănunte vor urma. ● Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Oficiul de expoziții, Comitetul de cultură și educație Socialistă al județului Timiș, împreună cu Muzeul Banatului sînt organizatorii expoziției de GRAFICĂ CONTEMPORANĂ din Bangladesh, la Galeriile de artă „Bastion". ● La Galeria Mică „Bastion" a avut loc vernisajul expoziției TANASIS FAPPAS, expoziție dedicată de artist prieteniei româno-elene. ● Liceul profesional auto a găzduit o întîlnire a cenaclului de aici cu cenaclul „H. G. Wells" al Casei de cultură a studenților. Au participat George Drumur, Mircea Șerbănescu, Marian Drumur, Dorin Davideanu, E. Genescu și alții. ● De la Lugoj : spectacol de sfîrșit de an al cercurilor Casei de cultură a municipiului ; retrospectivă itinerantă a pictorului P. Abrudan ; ședința-toarea cenaclului „I. P. Bănățeanul", cu prilejul apariției numărului 101 al revistei murale „Constelația" (Corespondent D. Diaconescu). ● „Amfiteatrul artelor", al Casei municipale de cultură din Deva, i-a avut ca oaspeți pe scriitorii Mircea Șerbănescu și Radu Ciobanu. ● La Orșova a avut loc faza finală a concursului brigăzilor artistice din ramura Instituții administrative de stat și consilii populare. Județul Timiș a fost prezent cu formații ale sindicatelor de la Întreprinderea de morărit și panificație, I.T.C.T. și Centrul de calcul, care au obținut premiul III. ● La Timișoara Comitetul Uniunii sindicatelor din ramura Construcții și Consiliul județean al sindicatelor Timiș au organizat faza interjudețeană a brigăzilor artistice. Brigada T.C.M. Timișoara a obținut locul I și premiul special al juriului pentru cel mai valoros text, cu spectacolul „Să transformăm cantitatea într-o nouă calitate", scris de membrii cercului literar „Victor Eftimiu", de pe lîngă Consiliul județean al sindicatelor Timiș. (Ne comunică E. Șain).

L. B.

echo

CENACLUL LITERAR „RADIO"

Studioul Teritorial de Radio și Televiziune Timișoara, prin Cenaclul său literar, avînd redactor responsabil pe Florina Gâldău, a organizat, recent, o întîlnire cu locuitorii comunei Buteni, județul Arad. Au participat scriitorii : **Ion Arieșanu, Paul Eugen Banciu, Aurel Turcuș, Gh. Schwartz și Horia Ungureanu.** Despre creațiile citite de autori, s-a pronunțat o mare parte din publicul auditor, lucrările beneficiind de observații personale, pertinente. De asemenea, în dialogul dintre scriitori și public, localnicii și-au exprimat unele deziderate privind literatura pe care o așteaptă de la creatorii de azi. Cititorii ar dori cărți în care să fie valorificate tradițiile istorice locale, precum și lucrări inspirate din contemporaneitate, care să se impună prin acuitatea problematicii, a „omenescului" convingător.

După întîlnirea literară, scriitorii au vizitat frumoasa localitate de la poalele Munților Zarandului. În vatra acestei vrednice așezări se simte că istoria noastră milenară este la ea acasă. Mai mult chiar, și aici, ca-n tot cuprinsul Transilvaniei în acest an al aniversării Revoluției de la 1848, pe piedestalul sufletului oamenilor e înălțat, într-un spor de strălucire, chipul marelui Avram Iancu.

La reușita manifestării culturale din comuna Buteni au contribuit Consiliul popular comunal și cadrele didactice : **prof. Doina Voiculescu,** directoarea școlii, **prof. Mircea Duma,** directorul Căminului cultural, **prof. Corina Bejan** și **prof. Iuliana Vineață,** directoarea Casei de cultură din Sebiș și **prof. Doina Modrea,** bibliotecară la biblioteca Căminului cultural, lăcaș al cărții, organizat într-un mod exemplar.

A. T.

Prietenii revistei Orizont

Tineri condeieri

GEORGE IOACHIM

Cenaclul „Ion Agîrbiceanu" — Baia de Arieș

Întrebări

Cine ne cheamă tăcerile
la masa bogată a privirii
unde roata de cugetări arde
și buzele de lut ale cuvîntului
gem pe umeri de crepuscul
în frumusețea havuzului cu himere ?
Cine ?
Unealta poetului așteaptă
cina de seară — a timplei
cînd pecetea sferei se îndoaie
și jumătatea de calendar a desăvîrșirii
acoperă trupul mort de taine,
Cînd ?
Vine lupta cu țipătul
în podul arcuit al nădejdii
pe unde lumina, înnodată-n vreme,
trece peste cortina nopții
și licuricii se văd în noi
ca stelele-n oglinda de lut a iubirii.

Moții

Gorunule din mine,
cu rădăcinile mă sorbi din Arieș !
Moții noștri
au cîte-un gorun zidit în inimă
cîte-o doină și cîte-un dor
în fiecare stea,
cîte-o pădure și
cîte-un curcubeu
în fiecare zeu.
Trăiesc cu lutul și cu cerul
cioplesc vise și ciubere
cu tulnicul din gînduri
clădesc noi ere.
Sînt bravi oșteni
cu Iancu și cu noi.
Sînt falnicii goruni din Apuseni.

Clopotele Transilvaniei

Fiecare țăran aude
clopotele Transilvaniei
pe ogorul lui
apoi se duce să vadă plugul
și carul
și chemă boii
să are grîu prin Univers.
Cîntă pămîntului
o doină
și umple paharul
cu lacrimi de pruni albi,
blestemă nisipul
coșciugului
și caii mărunți
din pungă norocului.

Fiecare țăran are
clopotele Transilvaniei în sînge !

Elegia viitorului

Eu nu cînt tăcerea scoarțelor
și-a mugurilor din tîmplă
ci numai mișcarea săgeții
cînd pleacă spre țintă
în inimă culoarea de-și adapă !

Nicicînd n-aduc prinos uitarea ierbii
ca un regat de nesfîrșire
robit sub calul meu ;
voi jilțul, din sala oglinzilor,
să-mi pendulеze-n rouă neclintirea !

De harfe mai am nevoie peste-o clipă
să-mi despice biruința
pe cer atîtea strune zboară-n păsări
și atîtea stele mor cu mine !...

TATIANA LUNGOCI

Cercul literar „Ars poetica" de pe lîngă Biblioteca județeană Timiș

Iubire

Un riu
pentru o iubire de neam.
O mînă cu linia vieții dreaptă
Și cîmpie
cu o floare
pentru inimile noastre.
Un tunel
pentru un tren,
care aleargă cu noi
spre pacea omenirii.
O punte peste ape,
ce ne leagă
de țările lumii.
Un autograf,
ce ne reprezintă națiunea.
Și un îndemn
pentru noi toți,
în unul.

Dor

Mă va învinge teama
Că și acolo
Voi sădi,
În roua timpului,
Gîndurile tale,
Înmănunchiate
În semințele florilor
Pe care le-am culeș
Pentru rodul viitor.

Cum aș trăi

Dacă nu s-ar culege
merele roșii,
cum aș trăi întinderea timpului ?
De cîte ori aș strînge
cîte o coroală de rouă,
ca să ți-o întind
și să cred
că zorile
sînt legate de tine ?
De cîte ori aș săruta ramuri
și aș aștepta afară,
să număr
cîte stele dispar
și cîte așteaptă
din nou întunericul,
ca să le dea lumină ?

Am călătorit pe-un nor

Am călătorit pe-un nor
Cu chemări răscolitoare
Ce zăboveau,
Numărîndu-mi răsărituri de aștri.
A apărut mama,
Ca o privire ce trecea prin mine
Către fiul meu,
Stăpînul
Tuturor norilor.

top

Comprimate...

FOTBAL SAU MUZICĂ ? Și una și alta, cel puțin în cazul echipei **Notingham Forest** care a înregistrat un disc, tălmăcind o piesă „negro spirituals" (He's Got the Whole in His Hand) prin **„Puterea stă în mîinile noastre".** Pentru profani, amintim că echipa în cauză este campioana Angliei dar cu toate astea, în cazul de față nefiind vorba de pase și dribblinguri, aceasta a apelat la formația pop **„Paper Lace"** spre a fi susținută... muzical ! ● **Izhar Cohen & Alpha Beta** (Izrael), cîștigătorii Marelui Premiu al Euroviziunii 1978 cu piesa **„A-ba-ni-bi",** se află acum într-un turneu ce cuprinde mai multe țări din vestul Europei. ● Grupul de culoare **Eruption** a fost lansat de **Frank Farian** același întreprinzător manager care ni i-a „dat" și pe BONEY M. Piesele **„I Can't Stand the Rain"** și **„Move On"** au și fost propulsate în top-uri. ● Din revista **Non stop** (Polonia) aflăm că ultimul disc al cvintetului **Kram** se numește **„Rock'n Roll Band"** și că acesta se bucură de succes. ● Se afirmă un trio feminin de culoare : **Star Guard.** ● **Paul Mc Cartney** „urcă" în top-uri cu un extras din LP-ul său „London Town", piesa **„With A Litlle Luck".** ● **Suzi Quatro** nu se lasă ! E prezentă în clasamente cu **„If You Can't Give Me Love".** ● La Paris, ultimul tur de manivelă la un nou film muzical realizat de **Celentano** în multipla postură de scenarist, regizor și interpret. După cum bănuiți, tot el este și autorul muzicii acestui film. ● În filmul **„Urmăriți fără vină"** l-ați putut... urmări pe **Don Everly** interpretînd piesa „Detroit Man". Acesta este unul din componenții faimosului duet **Everly Brothers,** lansat prin anii '50. În cei aproape 30 ani de carieră, Don și Phil au vîndut **40 milioane de discuri !** ● Venind din S.U.A., grupul australian **The consort of Sidney** și-a continuat seria spectacolelor la București cu un variat program muzical care a cuprins piese folk, Country, Evergreens dar și muzică barocă și contemporană. ● Un tandem „en vogue" : **Olivia Newton John** și **John Travolta !** ● **Yves Montand** interpretează rolul principal într-un film care prin titlu, confirmă un adevăr referitor la marele artist : **Un om cu idei !** ● Orchestra **Silviu Hera** a înregistrat în colaborare cu 5 T Grup cîteva excelente melodii ce poartă amprenta zilei.

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

● **Cele mai scumpe orașe din lume sînt trei orașe japoneze : Tokio, Osaka și Kobe. Iar în Europa, anunță revista „Business international", în rîndul celor mai scumpe orașe se numără : Stockholm, Oslo, Paris, Düsseldorf, Frankfurt, Zürich, Geneva, Copenhaga și Viena.**

● **În semn de protest pentru neobișnuita poluare a țărmurilor Bretaniei, locuitorii acestui ținut au organizat un concurs de paturi ! Nenumărate paturi pe rotile, avînd la bord cîte doi „șoferi" s-au întrecut pe o pistă de 600 metri, cu o viteză neobișnuit de mare pentru un asemenea vehicul : 40 de km pe oră ! Concursul a fost cîștigat de un tînăr brutar din St. Jouan en L'Ile.**

● **Marlene Dietrich, despre care Jean Cocteau zicea că-i amintește de o „fregată care navighează cu toate pînzele", și-a sărbătorit în aceste zile a 77-a primăvară, pe platoul de filmare, în fața camerelor de luat vederi, jucînd rolul unei „madame", stăpîna unei case nu prea onorabile din Berlinul tinereții sale. Partenerul ei este David Bowie, despre care celebra divă a spus : „Se comportă ca un leu, și regret într-adevăr că nu sînt cu o jumătate de veac mai tînără".**

● **Într-o bancă din Metz (Franța) a pătruns un individ mascat, cu un automat în mînă, și și-a formulat clasica doleanță : „Banii sau viața !" Personalul băncii a strîns toți banii pe care-i avea în bancă, în afara seifului, ba unii și-au golit propriile buzunare, dar gansterul, care nu se prea grăbea, s-a pus și a numărat suma strînsă. Ea nu era mai mare de 50.000 de franci. „Banca voastră nu merită să fie spartă" a zis cu dispreț hoțul, aruncînd sacul de bani la picioarele uluiților funcționari, după care a închis ușa pe dinafară.**

● **Recorduri din celebra carte a lui Guinness.** ● **William Cobb, luptător profesionist, este cel mai greu sportiv activ din lume. În anul 1962 cîntarul indicase precis greutatea lui Cobb : 363 kg !** ● **Cîntăreața indiană Lala Mangeshker. (n. 1928) în răstimpul celor 23 de ani cît a durat cariera ei (1948—1971) a scos 20.000 de discuri, cîntînd în 20 de limbi indiene.** ● **Primul caz cunoscut în istorie cînd cineva s-a lăsat de fumat, este cel consemnat la data de 5 aprilie 1679. În ziua aceea, Johan Kastu, primarul orașului finlandez, Turku, a notat în jurnalul său : „Azi am renunțat la tutun". A murit o lună mai tîrziu.** ● **Tom Frye a luat la țintă 100.010 cuburi, cu un diametru de numai șase cm, aruncate de un automat special, nimerind de 100.004 ori, ceea ce înseamnă că a avut doar 6 rateuri !**

convorbiri

Cu istoricul I. D. SUCIU

despre Revoluția de la 1848–1849 în Banat

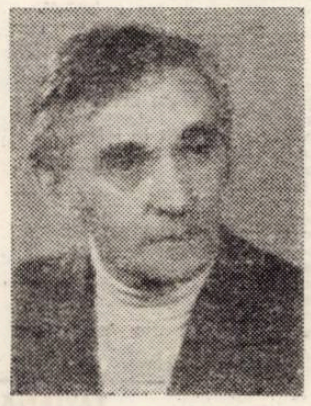

I. D. SUCIU : născut la 3 august 1917, în Lugoj, fiul învățătorului bănățean Dimitrie Suciu. Studii — la liceele „C. D. Loga", Timișoara și „Gh. Lazăr", București, unde are o seamă de profesori străluciți, dintre care amintim pe Al. Graur. Absolvent al Facultății de litere și filozofie din București, secția istorie, acolo fiind elevul preferat al lui Nicolae Iorga, care, dealtfel, îi și recenzează lucrarea de începuturi, consacrată scriitoarei bănățene, Emilia Lungu Puhalo (în Cuget clar. nr. 1 din 1940). În timpul studenției elaborează cartea Literatura bănățeană, apărută în anul 1940.

După smulgerea părții de nord a Transilvaniei, în anul 1940, împreună cu poetul Mihu Dragomir, scoate revista „Flamura" — prima publicație de protest, de la noi, împotriva Dictatului fascist de la Viena. La revista aceasta au colaborat numeroși scriitori care luptau împotriva fascismului din acea vreme : Laurențiu Fulga, Mihai Beniuc, Eugen Frunză, Mihu Dragomir, Ion Th. Ilea, Mircea Șerbănescu, Ion Șugariu ș. a. ; lor li s-a alăturat și scriitorul austriac Franz Theodor Csonor, refugiat în România, din cauza urgiei hitleriste. După cîteva numere, revista a fost suprimată de regimul fascist.

În revista Tinerețea (nr. 3, martie, 1941), I. D. Suciu publică primul articol de protest, din presa românească, împotriva odioasei asasinări a marelui cărturar Nicolae Iorga.

În anul 1943 își susține doctoratul, cu lucrarea „Nicolae Tincu Velia (1816—1865). Viața și opera", care va fi editată în 1945. În cartea aceasta, personalitatea bănățeană, Nicolae Tincu Velia, este reliefată într-o largă perspectivă a istoriei vremii sale. Adîncirea cercetărilor istoriei Banatului din epoca respectivă va fi învederată de cartea „Revoluția de la 1848—1849 în Banat" (Editura Academiei R. S. România, 1968), în care figura centrală este Eftimie Murgu. Scrierile lui Eftimie Murgu au fost adunate întîia dată, în volum, tot de I. D. Suciu (în anul 1969), editîndu-le cu un amplu studiu introductiv privind viața și activitatea revoluționarului bănățean.

— Stimate tovarășe I. D. Suciu, eu consider că lucrarea Dumneavoastră, „REVOLUȚIA DE LA 1848–1849 ÎN BANAT", este în mare măsură o chintesență a rezultatelor cercetării istoriei Banatului din veacul al XIX-lea, pe care ați săvîrșit-o mulți ani de-a rîndul. De fapt ce v-a determinat să vă ocupați de istoria acestei provincii ?

— Cercetarea trecutului Banatului mi-a dat cele mai mari satisfacții ale împlinirii unei activități științifice, deoarece istoria acestei provincii era puțin studiată și, prin urmare, multe momente ale acesteia erau necunoscute sau aproape necunoscute. De aceea, de fiecare dată, în fiecare lucrare istorică, am prezentat elemente inedite, putînd astfel să am bucuria omului de știință, aceea de a veni cu lucruri noi. Menționez că nu sînt regionalist, deoarece o atît de evidentă unitate ca aceea a poporului nostru e cunoscută doar la puține alte popoare (bunăoară în Franța se face mare caz de provincii : sînt elaborate istorii separate, pe provincii, cum ar fi pentru Bretania, pentru Normandia). Istoria României este istoria pămîntului unde s-a format și s-a dezvoltat poporul român. Banatul, cu specificul său, este parte integrantă a acestei istorii și trebuie să-i relevăm dimensiunile vieții milenare tot atît de pregnant cum sînt reliefate acestea pentru Țara Românească, Moldova și Transilvania. Că nu sînt un **regionalist** depun mărturie și o seamă din studiile mele apărute în limbile franceză, engleză, spaniolă, prin care evidențiam unele aspecte privind contribuția poporului român la diferite momente ale istoriei universale.

— Este clar că abordarea unei problematici dintr-o regiune oarecare a țării nu-i conferă cercetătorului statutul (nu prea măgulitor) de a fi un regionalist. Viziunea adecvată în analizarea datelor istorice, valoarea lucrării, adică sporul de lumină adus într-o mai bună cunoaștere a istoriei naționale nu sînt compatibile cu o cantonare îngustă fără perspectivă, așazisă regionalistă. În acest sens, cartea Dumneavoastră „REVOLUȚIA DE LA 1848–1849 ÎN BANAT", este o dovadă grăitoare, atît prin modul de interpretare a documentelor istorice, cît și prin însăși problematica fundamentală a mișcării revoluționare a românilor de aici. Care este specificul acestei problematici și, mai cu seamă, aportul românilor bănățeni în Revoluția de la 1848–1849 ?

— Mai întîi, trebuie să constatăm că în Banat au fost cele mai intense răscoale țărănești pentru alungarea feudalilor, precum și o dîrză opoziție la înrolarea în armata revoluționară străină. Țăranii bănățeni au primit cu entuziasm și au răspuns la chemarea lui Murgu și Nicolae Bojincă, de a forma o armată populară, a cărei constituire, însă, din păcate, a fost oprită de guvernul revoluționar maghiar. Din toată acțiunea fruntașilor bănățeni se constată dorința de a se desprinde de statul ungar și de a se uni cu românii din celelalte provincii. Este caracteristică strînsa legătura dintre revoluționarii români din Banat și revoluționarii din Transilvania, Țara Românească și Moldova. La adunarea de la Lugoj, participă între alți revoluționari din afara Banatului și revoluționarul Alecu Russo. În altă ordine de idei, trebuie arătat că, pentru dieta din Budapesta, Comitatul Caraș a fost singurul comitat care a trimis numai deputați români. Este cel mai bun indiciu care dovedește cît de pregnant era sentimentul național ce călăuza masele populare române din timpul alegerilor. Deputații români din dietă sperau că, în colaborare cu deputații sîrbi și cu cei slovaci, vor putea constitui o minoritate atît de puternică, încît să domine hotărîrile dietei. Dar ei au pierdut din vedere că sîrbii nu vor participa în dietă, ci vor lua armele în mînă, fapt care s-a întîmplat și în Transilvania. Revin însă la permanenta legătură a conducătorilor românilor bănățeni cu personalitățile progresiste din celelalte provincii. Rapoartele consemnează strînsele relații ale Comitetului român din Timișoara cu Comitetul național din Sibiu, care a trimis doi delegați la Timișoara. (pe căpitanul Constantin Stejar și pe avocatul Ioan Mărgineanu), spre a perfecta o colaborare cu fruntașii români din Banat. Sînt foarte cunoscute legăturile lui Murgu cu Bălcescu și cu Al. Golescu. În concluzie, remarcăm că și românii din Banat au avut aceleași țeluri, sociale și naționale, ca și românii din celelalte provincii. Deci este vorba despre programul unitar al revoluției, încît pe bună dreptate toate acțiunile române pot fi încadrate în Revoluția română de la 1848.

— Totuși, ați putea să ne spuneți cum s-a concretizat colaborarea revoluționarilor români din Banat cu cei din Transilvania ?

— Prin petiția generală înaintată Curții din Viena, din 25 februarie 1849, semnată atît de fruntașii românilor din Ardeal, din Banat, din Bucovina și din Crișana, petiționarii cereau la punctul 1 : Unirea tuturor românilor din Imperiul Austriac într-o singură națiune de sine stătătoare, iar la punctul 2 : o administrație națională și bisericească de sine stătătoare. Prin aceste cereri, românii și-au exprimat dorința lor de unificare națională și politică. Din păcate aceste cereri nu au fost luate în seamă de habsburgi. Și dorința de unificare nu se va realiza decît în 1918.

— Personalitatea lui Eftimie Murgu v-a preocupat multă vreme ; cuvintele scrise despre el sînt și o mărturie a unei înalte admirații pe care o aveți față de revoluționarul bănățean...

— Într-adevăr, îl consider pe Eftimie Murgu, într-un fel, îndrumătorul majorității revoluționarilor din Principatele române. Ion Ionescu de la Brad, întîlnindu-se cu Murgu la Buda, recunoaște în acesta pe dascălul și îndrumătorul revoluționarilor din principate. Sacrificiul lui Murgu pentru binele națiunii era recunoscut și în Transilvania și din acest motiv Ciparu și cu Popasu îl invită să prezideze Adunarea de la Blaj. Dealtfel, Murgu se bucura și de prețuirea marelui revoluționar Avram Iancu. Cînd dieta de la Seghedin votează legea naționalităților, Murgu este însărcinat să meargă în tabăra moților, spre a cîștiga adeziunea lui Iancu. Din cauza înaintării trupelor țariste, Murgu n-a reușit să ajungă pînă la revoluționarii din Munții Apuseni, dar Avram Iancu își va manifesta simpatia față de el, prin vizita pe care i-o va face la închisoarea din Buda, în anul 1850. Rapoartele contemporane ne relatează că atunci, în acel an, cînd Avram Iancu s-a întors de la Viena, popularitatea lui era atît de mare, încît, în drum spre Cuvin, la stațiile de diligență, țăranii se adunau cu miile, la el.

Gestul lui Avram Iancu de a se opri la Murgu caracterizează ținuta sublimă pe care Craiul munților a avut-o în toate actele vieții sale.

— Acest episod inedit despre Avram Iancu dovedește oare că dumneavoastră continuați cercetările privitoare la Revoluția din 1848... ?

— Prin numeroase articole publicate în revistele de specialitate, am căutat să aduc noi completări la cunoașterea problemei, deoarece în istorie niciodată un subiect nu poate fi considerat ca fiind tratat exhaustiv. De aceea, orice contribuții sînt necesare și, în acest sens, un recent studiu al lui Tiberiu Moț, citit de mine în manuscris, care aduce noi date și unele precizări la cunoașterea Revoluției de la 1848–49 în Banat, este binevenit

— Care revoluționari români din Banat s-au impus, alături de Murgu, în desfășurarea evenimentelor revoluționare ?

— Desigur, Murgu a avut foarte mulți colaboratori ce l-au susținut în acțiunea lui din timpul revoluției. Cred că una din viitoarele sarcini ale istoriografiei române este tocmai aceea de a adînci datele ce le cunoaștem despre ei. Va trebui aprofundat rolul istoricului și juristului **Vasile Maniu** în timpul revoluției. De asemenea, e necesar un studiu și asupra celor doi frați **Bojincă, Nicolae** și **Axentie,** care să le reconstituie viața și după revoluție. Nu știm nici pînă azi ce s-a întîmplat cu deputatul de la Făget, **Dionisie Ciolocaș,** după înăbușirea revoluției, după cum nu știm ce s-a întîmplat cu acel entuziast adept al Armatei populare române, **Teodor Poruțiu,** care a protestat la guvern împotriva desființării acestei armate. Ar merita un studiu și **Ștefan Ioanescu** ca și **Aloisiu Vlad de Săliște,** care au fost printre cei mai apropiați colaboratori ai lui Murgu și deputați în Dietă.

Întrevedere realizată de
AUREL TURCUȘ

Ecouri ale Revoluției de la 1848 peste hotare

Între evenimentele de cea mai mare dimensiune din istoria României, cu largi ecouri peste hotare, se înscrie și revoluția burghezo-democratică de la 1848 care a pregătit terenul pentru împlinirea principalelor deziderate ale maselor populare din cele trei țări române – desființarea iobăgiei, împroprietărirea țăranilor și unirea tuturor românilor într-un stat național unitar democratic și independent – etapă importantă în procesul de formare și dezvoltare a României moderne.

Cum era și firesc, evenimentele de la 1848 în țările române au reținut atenția lui K. Marx și Fr. Engels în ale căror însemnări întîlnim aprecieri valoroase asupra stadiului de dezvoltare al Principatelor în preajma și în timpul revoluției pașoptiste, cît și în legătură cu rolul intervenției armate a marilor puteri în înăbușirea revoluției române. Prodigioasa activitate a lui K. Marx și Fr. Engels poartă pecetea evenimentelor social-politice ale vremii în care au trăit. „Noua gazetă renană", editată de Marx și Engels a inserat în coloanele sale o serie de referiri la revoluția pașoptistă română, între altele, în articolul „Nota Rusiei", apărut la 1 august 1848, care sublinia că : **„Valahii răstoarnă vechiul guvern și pun în mod provizoriu în locul lui unul nou. Ei vor să schimbe în întregime vechiul sistem și să se organizeze după modelul popoarelor înaintate".** Marx a reținut din istoria revoluției românilor din Transilvania caracterul ei popular, metodele de mobilizare și de organizare a maselor țărănești, programul ei burghezo-democratic. El se referă la Adunarea de la Blaj, la actul de convocare redactat de Aron Pumnul ; Marx vorbește despre **„fiul de țăran, Avram Iancu",** despre faptul că : **„Spiritul revoluționar a pătruns și în aceaste Principate au cum a dovedit-o revoluția de la 1848".**

Dat fiind faptul că stările de lucruri ce domneau în Țările Române în preajma izbucnirii revoluției de la 1848 erau cunoscute peste hotare, izbucnirea acesteia nu a constituit o surpriză. Astfel în Franța, de pildă, ziarele : **„Journal des Débats", „Le Siècle"** relatau starea populației, **„în plină fierbere"** hotărîtă să se elibereze de sub stăpînirea boierilor. „Le Siécle" publică în extenso conținutul petiției ce o înaintaseră luptătorii revoluționari din Iași domnului cuprinzînd principalele revendicări ale maselor. **„Le National"** din Paris semnala importanta prezență populară ce participa la revoluție, hotărîrea populației din Moldova de a se sacrifica în lupta pentru libertate împotriva tiranilor și abuzurilor domnului țării. Deosebit de semnificativ este faptul că unele organe de presă străine au sesizat și au informat despre lupta românilor pentru unirea lor într-un singur stat. Între publicațiile interesante în acest sens, menționăm ziarul **„Allgemeine Zeitung"** din Augsburg din 22 iunie 1848. Numeroase ziare vieneze ale acelei vremi au preluat știri transmise din Țările Române despre amploarea desfășurării revoluției ; astfel **„Wiener Zeitung"** din 14 iulie 1848, scrie că Bucureștiul **„acest oraș nu mai era un oraș ci o mare a bucuriei, procesiuni și serbări populare succedîndu-se unele după altele... că... acum domnește în țară liniștea și în toate județele a fost numită noua administrație revoluționară".**

O istorie asupra desfășurării revoluției române la 1848 s-ar putea scrie după relatările bogate ale presei europene, desigur cu rezerva modului în care fiecare din ziarele și revistele ce relatau evenimentele exprimau sensul real al faptelor, raporturilor dintre forțele politice ce-și încrucișau săbiile în cursul tumultului revoluționar. Este exprimată pe larg poziția puterilor străine față de revoluția română despre programele acesteia despre cauzele determinante ale revoluției, despre implicațiile și urmările sale. Desigur că fiecare amănunt apărut în presa străină despre revoluția română era consemnat în Țările Române și arăta într-un anumit sens gradul în care țara respectivă urmărea evenimentele ce se desfășurau pe meleagurile patriei noastre. Un ziar francez relata pe larg luptele din Dealul Spirei : **„La bombardamentul tunurilor și la impușcăturile armatei turcești — locuitorii Bucureștiului n-au putut să opună decît curajul și disperarea lor. Măcelul a fost ingrozitor. Turcii au străbătut mahalalele orașului, dedîndu-se la tot felul de excese, dar curînd ajunși aproape de cazarma unde soldații români așteptau ordine au fost opriți în goana lor de o grindină de gloanțe. Aici a început o luptă adevărată care a durat mai multe ore. Soldații români copleșiți și expuși focului artileriei numeroase au opus o rezistență eroică, dar curînd cazarma lor s-a sfărîmat (sub numărul celor care o luaseră cu asalt) cu strigătul „Trăiască Constituția".**

În presa străină se fac referiri la localitățile principale care au fost centre ale revoluției de la 1848 și la faptul că ea s-a înscris, cu accentele ei proprii alături de alte puternice acțiuni revoluționare pe linia ascendentă a fluxului istoric pe care România l-a parcurs în decursul timpului.

Prezența corespondenților presei străine în acele zile în Țările Române, transferul de informații spre exterior, dovedesc tendințele puternice românești de statornicire a relațiilor externe, relațiile pe care România, în preajma proclamării independenței la 1877 și după dobîndirea acesteia le multiplică și le diversifică.

Ecoul revoluției de la 1848 în țări străine este desigur o reflectare a dimensiunilor reale pe care le-a cunoscut această revoluție, ridicarea maselor populare cuprinzînd români, maghiari, germani pentru înlăturarea vechilor rînduieli sociale, pentru progres social și libertate, pentru drepturile naționale.

HERBERT RABINOVICI

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

3996
POSTAL
I I
Au
ud. PTc. Timiş
P. Mzv. AB. 1 ex.

Proletari din toate ţările, uniţi-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social şi literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. şi Comitetul judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă Timiş

HORIA PAŞTINĂ : „Natură statică cu fructe"

Limba comună — iubirea de patrie

În deplină frăţie

În primele zile ale săptămînii trecute, două evenimente m-au preocupat în mod deosebit : Cuvîntarea tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU,** cu prilejul sărbătoririi a 130 ani de la revoluţia din 1848 şi 30 ani de la naţionalizarea mijloacelor de producţie şi acordarea ordinului „Meritul Cultural" cl. I şi mesajul tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** adresat Teatrului german de Stat din Timişoara, cu prilejul sărbătoririi a 25 ani de la înfiinţare.

Între aceste evenimente, petrecute în locuri diferite, Bucureşti şi Timişoara, există o legătură interioară esenţială, de profundă semnificaţie.

În cuvîntarea sa, secretarul general al partidului s-a ocupat pe larg de problema naţionalităţilor din România — iar Teatrul german de Stat din Timişoara, sărbătorit şi distins, este însuşi o **„expresie a grijii şi preocupării societăţii noastre de a crea un cadru tot mai larg de manifestare a naţionalităţii germane din România, o vie ilustrare a politicii naţionale juste a Partidului Comunist Român",** cum se spune în mesaj.

Pe de altă parte, Teatrul german de Stat din Timişoara este singurul teatru independent din afara spa-

HANS KEHRER

(Continuare în pag. 8)

„Avem de înălţat o ţară — România!"

Am ascultat cu mîndrie şi firească bucurie, cuvîntarea iubitului nostru conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ţinută la marea adunare populară din capitală, cu prilejul sărbătoririi a 130 de ani de la revoluţia din 1848 şi 30 de ani de la naţionalizare. Într-un asemenea moment, ca om care a trăit evenimentul naţionalizării, mă simt aproape obligat să-mi amintesc cîteva date capabile să explice firescul bucuriei pe care am trăit-o, ca oricare cetăţean cinstit din această ţară.

În anul 1933, îmi apărea, la Viena, în revista progresistă „Der Kuckuk", un reportaj, în care arătam cum oraşul Timişoara avea pe atunci, la 97.000 de locuitori, peste 21.000 de şomeri. Îmi amintesc de cifrele acestea, azi, cînd, pe platforma industrială din Calea Buziaşului (fosta Ciarda Roşie) s-au ridicat o serie de fabrici noi şi populaţia oraşului ajunge aproape la 300.000 de locuitori, cînd — iată scurgerea timpului — fratele cel mic al martirei noastre, Ocskó Terezia, Ocskó Illés este maistru şi secretar de partid la **ELECTROTIMIŞ**

KUBAN ENDRE

(Continuare în pag. 8)

Vibrante expresii ale unităţii întregului popor

Intrate în practica dinamicii vieţii noastre întîlnirile secretarului general al partidului, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, ale conducerii de partid şi de stat cu oamenii muncii din toate judeţele ţării constituie minunate prilejuri în care locuitorii, români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi îşi manifestă vibrantele lor sentimente faţă de Partidul Comunist Român, faţă de conducătorul său.

Un asemenea eveniment, plin de semnificaţii pentru înţelegerea unităţii întregului popor în jurul partidului l-a constituit vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu în judeţele Harghita, Mureş, Sălaj şi Satu Mare. Pretutindeni, de la locul unde secretarul general al partidului a fost întîmpinat de locuitorii acestor judeţe, pe străzile oraşelor, în întreprinderile vizitate, în dialogurile directe purtate cu oamenii muncii, şi mai cu seamă în impresionantele adunări populare întîlnirea cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prilejuit emoţionante manifestări ale adeziunii tuturor oamenilor muncii români şi maghiari faţă de Partidul Comunist Român. S-a dat expresie mulţumirii tuturor oamenilor muncii de naţionalitate maghiară din judeţele vizitate asupra felului în care a fost rezolvată problema naţională în România socialistă, subliniindu-se adevărurile de necontestat ale realizărilor acestor ani în toate domeniile vieţii materiale şi spirituale a oamenilor, efortul continuu al partidului nostru de a ridica nivelul de trai al oamenilor muncii din întreaga ţară. S-a exprimat, totodată, prin cuvinte pline de căldură, un vibrant angajament faţă de Partidul Comunist Român, faţă de secretarul său general, ca oamenii muncii din aceste judeţe alături de întreaga ţară să facă totul pentru îndeplinirea în bune condiţiuni a sarcinilor ce le revin din hotărîrile Congresului al XI-lea pentru ridicarea României pe noi culmi de dezvoltare.

Momentele de vîrf ale desfăşurării vizitei le-au constituit marile adunări populare la care au participat zeci de mii de oameni ai muncii români şi maghiari, adunări cu care prilej secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ţinut importante cuvîntări în care a felicitat colectivele de oameni ai muncii pentru efortul susţinut de care au dat dovadă în realizarea sarcinilor ce le revin în acest cincinal. Subliniate prin vii ovaţii cuvîntările secretarului general al partidului au constituit adevărate imbolduri pentru activitatea de viitor, pentru unitatea tuturor oamenilor muncii români şi maghiari în jurul partidului spre edificarea societăţii comuniste în patria noastră.

ORIZONT

ORIZONT 25 (536) 22 iunie

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

opinii

Unitatea ambientului uman

„Pe măsura evoluţiei societăţii, omul aspiră să integreze tot mai mult frumosul în existenţa sa cotidiană, ca element indispensabil al ambianţei sociale generale. Aceasta cere implicit şi esteticii să abordeze tot mai direct problemele organizării ansamblului vieţii oamenilor, ale cadrului în care ei muncesc şi trăiesc, ale instituţiilor de utilitate publică, localităţilor urbane şi rurale, ale locurilor de odihnă şi agrement".

(NICOLAE CEAUŞESCU, din Mesajul adresat participanţilor la cel de-al VII-lea Congres Internaţional de Estetică).

Este sigur că pînă în veacul al douăzecilea omul şi-a petrecut mai bine de 100 de milenii într-un tip sau altul de mediu fără să fi încercat să şi-l detaşeze sieşi printr-o noţiune cum **Ambient,** ci, căutînd să se înconjoare permanent cu obiecte de o fundamentală funcţionalitate, cu o formă şi decoraţie apreciate sufletului său, obiecte capabile să-i constituie **lumea,** să-i decupeze spaţiul său uman de restul lumii şi, paradoxal, să se integreze prin acelaşi spaţiu **marii lumi înconjurătoare.** Cînd încercăm să definim prin ambient, în extenso, spaţiul fizic de desfăşurare a vieţii omului, avem în vedere şi corolarul afectiv care este cauza unei ancestrale simbolici-sinteză ; ambientul, în ansamblu, fiind o lume mută, aproape în exclusivitate vizuală, care dispune de minime diferenţieri de esenţă. Alte definiri, mai stricte în specialitatea lor, exprimă punctul de vedere al arhitectului, pictorului, sociologului, esteticianului, psihologului, designerului... Am enumerat doar şase specialişti implicaţi în chestiune, capabili, azi, să ne dea un sfat competent şi, evident, o definiţie a ambientului. Dar o simplă privire aruncată asupra celor şase profesiuni poate fi lămuritoare asupra complexităţii fenomenului (în înţelegerea noastră) şi, la fel de bine, poate fi o minunată ilustrare a diversităţii implicate de un proces de conştientizare.

Tentaţi să forţăm ideea, vom putea crede că dacă o primă etapă în evoluţia civilizaţiei umane a fost **constituirea ambientului,** ca delimitare a unui spaţiu specific uman, o a doua etapă o trăim azi, cînd s-ar petrece **detaşarea de ambient ;** căci, ce anume ar putea să urmărească omul veacului acestuia dacă nu o intervenţie conştientă asupra lumii înconjurătoare ? În realitate intervenţia a avut loc deja prin redimensionarea unui imens spaţiu geografic, uneori haotic, pe parcursul unui singur veac, ultimul în care omenirea a trăit nu mai puţin de trei revoluţii tehnico-ştiinţifice aduse de : abur, electricitate şi atom. Ar însemna, deci, că **detaşarea de ambient**

PAUL EUGEN BANCIU

(Continuare în pag. 8)

BIBLIOTECA BRUKENTHAL SIBIU

AL. PHILIPPIDE

„M-au întrebat de multe ori unii şi alţii cum se împacă faptul că am scris versuri cu faptul de-a scrie totodată studii şi eseuri. Le-am răspuns că aceste două porniri – vocaţii, dacă vreţi – nu se exclud una pe alta şi că ele pot exista foarte bine în acelaşi om, la fel cu cele două suflete pe care Goethe le atribuie lui Faust, cu deosebirea că, la mine, ele nu vor să se despartă unul de altul, aşa cum se întîmplă eroului lui Goethe" (România literară, XI, 1978, nr. 3 ; toate citatele sînt extrase din numere ale revistei din acest an). Răspunsul scriitorului este semnificativ în explicarea bogatei şi complexei sale activităţi, a prezenţei sale – mereu tinereşti – în actualitatea literară a ţării. De altfel, poezia contemporană este însoţită, cum s-a spus de nenumărate ori, de o reflecţie echivalentă asupra ei, izvorîtă, uneori, din convingerea că activitatea creatoare are de cîştigat în urma tensiunii iscate de convertirea spiritului operator – angajat în aventura limbajului – în spectator al acţiunii sale. În acest fel, tot mai mult, creatorii de artă devin şi comentatori ai ei.

Obsedat de **ceea ce durează,** de trăinicia profundă şi gravă, scriitorul a preţuit şi realităţile efemere, păstrînd – mereu aprinsă – „făclia visului". Dacă relaţia vis – creaţie este una de la cauză la efect (visarea, echivalentă cu meditaţia, generează poezie), raportul vis – muzică se structurează invers, armoniile melodice trezind din adîncimile conştiinţei motiv deja folosit" şi originalitatea de detaliu privind forma, execuţia unei lucrări" (nr. 18). Particularitatea stilistică esenţială este găsită în ceea ce are memorabil – prin ritm şi melodie interioară o frază şi cuprinsă într-o succintă dar cuprinzătoare definiţie : „Mersul indistinct dar sigur al frazei în memorie, după ce ai sfîrşit de citit o carte, dă măsură şi caracteristica, poate cea mai trainică, a unui stil" (nr. 6).

Un interesant comentariu se face asupra posibilităţii de producere a unor coincidenţe între opere literare diferite în utilizarea aceluiaşi motiv, aceste **întîlniri ale lecturii** nepresupunînd însă existenţa unor influenţe sau imitaţii. Se discută, din această perspectivă, apariţia aceluiaşi motiv la Apuleius, Barbey d'Aurevilly şi Caragiale, reliefîndu-se elementele comune şi cele diferenţiatoare" (nr. 16).

(din „amurgul" din noi – metafora a poeziei) „impresii şi stări de care nu ştiam nimic", şi transformînd visul în reverie a treziei : „Ascult **Variaţiile simfonice pentru pian şi orchestră** de César Franck şi deodată mă aflu într-un peisaj văzut în vis de mai multe ori, peisaj familiar şi misterios care de fiecare dată în vis mă nelinişteşte în chip plăcut. E un drum pe nişte culmi de dealuri cu păduri, drum cu cotituri care parcă aş şti încotro duce, pe care îl cunosc dar numai din vis şi în vis" (nr. 22). Deşi contrariate de realitate şi devenite iluzii, unele vise (dar nu cele pustiitoare care transformă sufletul în „năruire de statui") nu produc amărăciune şi nu întunecă sufletul însetat de frumos şi bine, ci constituie izvoare de „pătrunzătoare poezii" (nr. 14).

Dacă amăgirea care estompează asprimea unor contururi este acceptată, în schimb, minciuna – specific umană – este respinsă în numele adevărului naturii : „Minciuna e numai omenească. Ea provine din zeci de motive pe care animalul nu le cunoaşte şi nici natura în general nu le cunoaşte : îngîmfarea, timiditatea, ipocrizia, bucuria distrugerii fără folos, invidia, în sfîrşit, aproape toate sentimentele pur umane, şi nu numai cele josnice şi chiar cele înalte (există doar şi minciună din dragoste). Să spui despre cutare fapt din natură că e o minciună (cum fac uneori poeţii) este ceva lipsit de sens" (nr. 9) ; „Ne complacem în minciuna morţii şi nu în adevărul ei" rosteşte poetul pentru care moartea – „amurgul suprem şi funerar", „clipa culesului suprem", „marea clipă fără viitor" – reprezintă punctul final al unui text (nr. 14).

Al. Philippide este sever cu acei care confundă noutatea cu originalitatea neînţelegînd că noutatea nu este o valoare în sine („o prostie nouă tot prostie rămîne" – nr. 17). Se operează o fină distincţie între originalitatea de fond, reieşită din „ideea generală a lucrării", „atitudinea de gîndire, de sentiment" a autorului sau „interpretarea nouă a unui

Întotdeauna în aprecierea personalităţii unui creator şi a trudei scriitoriceşti intervine şi perspectiva morală : „Poezia lui Demostene Botez are drept trăsătură caracteristică principală o sinceritate şi o seriozitate profundă. El, în versurile lui, ca şi în viaţa lui, nu lua în ris nimic. Este aceasta o calitate care în secolul nostru apare tot mai rar" (nr. 12).

Străbate, printre rîndurile scriitorului, suflul unui patriotism discret, atît în referirea la prezentul caracterizat prin „măsură şi armonizare" (nr. 4) cît şi în întoarcerea spre trecut pentru evocarea umbrei strămoşului care, pribegind prin Europa, avid „de-adevăr şi-nţelepciune", a arătat că „ţara asta toată / E-ntreagă Dacia de altădat, / Din codrii Bucovinei pîn'la mare / Şi între cele două mari ape curgătoare / De la apus şi de la răsărit, / Pămînt de multă vreme sorocit / Românilor din zare pînă-n zare, / Din largul şes panonic pîn-la tărîmul scit" (nr. 19).

O fugară dar semnificativă însemnare despre „stricarea limbii" (comparabilă, în subtext, cu o trădare sau o crimă) aminteşte de preocupările constante pentru cultivarea limbii ale scriitorului care afirmase : „Limba nu suferă să fie maltratată şi jignită, scriind-o neglijent şi fără control sub pretextul spontaneităţii. Noroc însă că în chip firesc şi ca o răzbunare ce se iveşte parcă din firea lucrurilor orice jignire adusă limbii se întoarce întotdeauna împotriva celui care o jigneşte" (emisiunea radiofonică „Odă limbii române", aprilie 1975).

Demnitate, gravitate, responsabilitate desluşim în emoţionanta profesiune de credinţă a unui mare scriitor : „n-am lucrat niciodată de mîntuială, ci din respect faţă de scrisul literar şi mai ales din respect faţă de cei care au binevoit să citească ce am scris" (nr. 31) a cărui prezenţă în publicaţiile ultimului an vorbeşte despre vitalitatea extraordinară a vocaţiei strălucitului cărturar.

FELICIA GIURGIU

EUGEN JEBELEANU

Şi iată chipul poetului, ştiut, iniţiind în poezie mai mult decît un curs de poezie. Pare desprins de pe o medalie sau coborît dintr-o frescă bizantină. Ai bănui, pornind de aici, un elegiac ce se regăseşte şi vibrează în singurătate. Ai crede că tumulturile, vorbele chiar, îl pot răni, partizan fiind, al **Artei „care-nu-grăieşte, dar spune / – fără hidre, fără hidraţi / fără azotaţi, fără uraţi / fără urlaţi, fără săltaţi / Arta / în mînă pală cu trei roze..." (Şi, totuşi, Arta...).**

Negreşit, scrisul lui Eugen Jebeleanu îl înfăţişează uneori cititorului şi în această ipostază. Poetul are, însă, vocaţia plenarului, a cataclismelor de rezonanţă cosmică.

Eugen Jebeleanu a fost corespondent permanent de război pe fronturile mondiale ale morţii ; fronturi, eroi, victime, despre care a dat seama, s-au numit Bălcescu, Sahia, Lidice, Hiroşima, Floriîncheagă o paratanotologie a cărei esenţă merită atenţie, trimiţîndu-ne spre straturile adînci ale filozofiei poporului român. Vom găsi aici credinţa că **Lumea** şi **Neamul** sînt unităţi bipolare, inseparabile, între care legătura se păstrează. **Lumea** se compune, ne spune un cîntec ritual de înmormîntare din **Lumea luminată, lumea cu dor,** adică lumea celor vii şi cea **fără dor ; Neamul** – din cei de pe faţa pămîntului şi cei de dedesubtul ei. Să ne amintim faptul zguduitor că locuitorii satelor transmutate de pe locul unor viitoare lacuri de acumulare a unor hidrocentrale nu au acceptat să-şi părăsească **vatra** fără a-şi lua cu ei şi morţii. (Ce argument pentru continuitatea noastră pe acest pămînt, neexplorat, după ştiinţa noastră, pînă acum, de nimeni !)

Într-un alt cîntec ritual, un mort de dată recentă devine purtător de mesaje din **Lumea luminată** către cei din **lumea fără dor.**

Nu alte limpezi ape subterane străbat şi poezia marelui nostru poet care dacă, murind cu fiecare prieten, se vede refuzat de moarte. („Ai murit destul. Acum treci Dincolo") şi renaşte ameninţînd : **„tu, gingaşă / fiară, ia seama... / Proverbială a fost blîndeţea mea / şi este, / însă din lina ei / nasc leii".**

Gîndindu-şi întîlnirea cu Cea Răpită, poetul se vede învingător al celuilalt tărîm, pe care îl va scălda în dulce căldura soarelui, aşa cum o mărturisea în tulburătoarea poezie **CÎND** din volumul **Hanibal : „nu moartea-i cea care m-a smuls, ci viaţa / şi am venit eu însumi, netrimis**

POEZIA ÎN ACTUALITATE

Niciodată în ultimii ani nu am avut, poate, ca în acest an, sentimentul actualităţii poeziei. Prezenţa săptămînală în paginile revistelor a lui AL. PHILIPPIDE, intensa (şi neîntreruptă) activitate de tălmăcitor a lui FRANYO ZOLTAN, consfinţită şi de remarcabile sublinieri editoriale, recapitulările poetice ale lui GEO BOGZA, EUGEN JEBELEANU sau GEO DUMITRESCU (prin texte – şi volume ce consfinţesc clasicitatea – şi clasicizarea – demersului poetic), apariţia în Biblioteca pentru toţi a volumelor semnate de ŞTEFAN AUG. DOINAŞ, ION CARAION, ADRIAN PĂUNESCU toate acestea precum şi numeroasele apariţii editoriale ale lui IOAN ALEXANDRU (teoretician, tălmăcitor, critic de artă) şi, desigur, prin reeditări binevenite ca şi ale colegilor săi de generaţie vorbesc despre fertilitatea neobişnuită a acestui anotimp al poeziei. Poezia se caută, se citeşte, cei mai buni poeţi de azi dispar cu mare rapiditate din librării, oricît ar încerca tirajele (neobişnuite) să acopere „necesarul" de poezie. Desigur că aceste (prime) pagini, pe care le consacrăm „actualităţii poeziei", nu oferă decît o imagine parţială asupra poeţilor din linia întîi a frontului literar. Vom reveni, nu numai prin analize, ci şi prin sinteze consacrate neobişnuitului „moment poetic" al anului 1978.

ORIZONT

ca. Pentru a desfunda urechile înnămolite de nepăsare, pentru a acoperi vaierul animalic al celor în agonie, poetul a mobilizat enorme orchestre şi coruri ; alămurile au sublimat durerea, vocea omenească a probat prezenţa, încă, a raţiunii.

Cînd moartea a lovit în apropierea imediată a poetului, tonalităţile majore s-au retras făcîndu-se auzit violoncelul.

Sentimentul solidarităţii definindu-l în cel mai înalt grad, E. Jebeleanu nu coboară aproape niciodată în **Agora,** el iese în **Arena,** avertizînd, apărînd, provocînd, angajînd lupte.

Nesfîrşită e lupta, nedreaptă soarta luptătorului : Hanibal, pacificatorul Spaniei, învingător parţial al romanilor, învinsul de la Zama, exilatul care din demnitate se sinucide... Plăcută e muzica harpei, dar poetul nu poate uita că **„în Creta / stă Minotaurul şi cere jertfe, / şi nu pot să nu fac să se audă / în versu-mi mugetul lui infernal" (Minotaurul).**

Aşadar, poetul în **Arenă*,** cu arme vechi, scriind mereu cu frumosul **â,** scriind **dece, dela, pentrucă,** reînvecinînd, ca în vechime, vocabulele sau desfăcîndu-le din îmbrăţişare : **aşadar...**

În acel neuitat 1977, fatalitatea îl urmăreşte, neînduplecată, pe E. Jebeleanu: „Marea Lele / Lelea Lehamite /" îi va secera, mai ales în acea „primăvară atît de stranie navigînd printre nouri de flori şi sicrie", mulţi prieteni, prea mulţi : Anatol Baconsky, Jacques Prévert, Emil Botta, Dragoş Vrînceanu. Şi apoi amintirea lui J. Supervielle, cel care ceruse : „Fiţi de treabă cu Poetul / Cel mai paşnic animal" sau a lui George Bacovia pentru care Jebeleanu, cu patos lucid, reclamă supranumele de Cel Mare, cuvenit mai degrabă poetului decît războinicilor căci „oamenii lucizi (...) vor şti, pînă la urmă, că nu poezia Forţei, ci forţa Poeziei este cea care mai poate salva Umanitatea din mizeria în care se află" **(Bacovia Cel Mare).**

În aceste împrejurări de o viaţă poetul **de nimeni, nemaiaşteptînd / sorocul să m-ajungă, ci încercînd / să mă desprind de soare, însă nu / fără a-i răpi căldura ce-ar putea / să-ţi înflorească zîmbetul pierit".**

Cu aceste versuri ne aflăm, neîndoios, în preajma **Mioriţei.**

Harfa şi Minotaurul, ediţia îngrijită de autor, (Editura Albatros, 1977) şi destinată tinerei generaţii îl prezintă, într-un autoportret al artistului la maturitate, pe Eugen Jebeleanu, în egală măsură poet al conştiinţei şi sufletului nostru.

2. Am fi oprit aici cuvintele despre poet dacă editura **Minerva** nu ne-ar fi bucurat în acest an cu o splendidă ediţie a **Surîsului Hiroşimei** în cinci versiuni : spaniolă, italiană, franceză, engleză şi germană. Despre surîs am fi putut spune că defineşte exclusiv fiinţa umană şi, altfel, că este o armă de neînvins. Despre **Surîsul Hiroşimei** s-ar fi putut spune că nu-i mai aparţine lui E. Jebeleanu ci omenirii. **Omenirii umane.**

Această ediţie se deschide, şi nu s-ar fi putut în alt chip, nu cu o prefaţă ci, în acorduri vaste, cu o **Proclamaţie** semnată în toamna anului 1962, la Bucureşti, de Miguel Angel Asturias.

Despre **„opera marelui poet român Eugen Jebeleanu"** Asturias proclamă : **„Poemul său nu e numai un ram sub puzderia florii, nu e numai o gingaşă construcţie verbală, nu numai o strălucită armonie dintre sunete şi imagini. Nu este numai un registru total al secretelor poeziei. E un strigăt care-i face pe surzi să audă, un strigăt care-i face să vadă pe orbii care nu vor să vadă tragedia ce se apropie de noi, apocaliptică, apocaliptică".** Sumbră perspectivă, anulată de final : **„Niciodată o bombă atomică nu va mai distruge un surîs".** Desigur, pentru că sistemul de apărare antiatomic al omenirii posedă, datorită poetului român, această, repetem, invincibilă armă : **Surîsul Hiroşimei.**

IOAN IULIU POPA

*) **Luceafărul,** începînd din 12 februarie 1977

GEO DUMITRESCU

Personalitate de primă mărime a liricii româneşti contemporane, Geo Dumitrescu, autorul volumelor de versuri **Libertatea de a trage cu puşca,** 1946, **Aventuri lirice,** 1963, **Nevoia de cercuri,** 1966, **Jurnal de campanie,** 1974, şi **Africa de sub frunte,** 1977, s-a impus prin intensitatea simţirii şi a vibraţiei poetice, prin înălţimea ideilor, prin modernitatea gîndirii şi a expresiei. Poetul vizează locul comun social, îl anihilează printr-o atitudine moral-critică severă, dar nu negativistă sau destructivă. El vrea să înlăture convenţionalul, stereotipia, conformismul şi să întroneze idealurile umanismului revoluţionar. Prin modalităţi satirice şi pamfletare, poetul vizează caricaturalul şi grotescul, iar prin antiteză apoteozează omul nou, imensa lui bunătate, creaţia cosmică a Prometeului descătuşat.

Debutul din 1941, cu volumul **Aritmetică,** în doar 300 de exemplare, semnat cu pseudonimul Felix Anadam, stă sub semnele nonconformismului şi frondei, cu străvezii aluzii la întunecarea cerului lumii de către fascism şi război. Poetul se opune neotradiţionaliştilor şi poeziei patriotarde proliferate în anii războiului. Mai tîrziu, el apelează, cu excelente izbînzi, la mijloacele ironiei, prin care urmărea mai ales locul comun, lozincile versificate, platitudinea. Geo Dumitrescu construieşte o ironie superioară prin demitizarea stărilor emoţionale impuse şi prin desacralizare, ca în poeziile **Dramă în parc** şi **Aventură în cer.** Poetul mimează confesiunea, vizînd o anumită poezie lacrimogenă, şi recurgînd la sarcasm — **Rînduri pentru un eventual deces** sau **Cîntec de nucă verde,** care-l situează alături de M. R. Paraschivescu, prietenul care l-a descoperit şi cu care a întemeiat şi a condus mari reviste. Dar ironia şi sarcasmul lui Geo Dumitrescu sînt doar ample şi faldate cortine care drapează sentimente grave, melancolice, nu însă pesimiste, ci acele miezuri care-l îndeamnă pe cititor la reflecţie, la judecată morală severă, fără să fie vorba de moralizare, ci de un nobil şi auster umanism. Poezia lui are frenezie, vervă şi maliţie. Părăsind construcţia alexandrină a versului, poetul, ca şi M.R. Paraschivescu, adoptă versul liber, cu expresii familiale, directe, ironice. Introduce epicul întîns doar ca element exterior, căci totul devine un lirism grav şi autentic. Prin intermediul parabolei, al fabulei sau baladei, poetul pune în prim-plan aspre meditaţii etice, filosofice, sociale sau politice. Se recurge adesea la monolog, în care se toarnă imagini proaspete şi plastice, mai ales vizuale, ca în **Balada corăbiilor de piatră.**

Considerînd poezia drept un element de avangardă, iar poetul autentic un glas al timpului său, Geo Dumitrescu exprimă direct şi sincer elanul creator, vibraţia politică şi ataşamentul la noua realitate socială a ţării, într-o altă modalitate lirică decît cea a deceniului al şaselea. Poeziile **Portret, Aceste semne fugare, Problema spinoasă a nopţilor** se constituie ca arte poetice militante, în care limbajul cotidian devine poetic, în imagini succesive extraordinare, cu inegalabile viziuni fantastice, voit patetice. Glasul imaginarului agitator atrage atenţia că nopţile omului de azi au devenit mai scurte, de aceea este necesară o soluţie : **„Ne trebuie nopţi ca lumea, întregi, / duble, dacă se poate, da, duble, / cîte două nopţi pentru fiecare zi, / ca să putem măsura şi socoti / toată avuţia şi toată puterea fiecărei zile, / ca să putem prelucra polenul îmbelşugat — / sfinta pradă pe care oamenii o adună / din torentul vertiginos al clipelor...“** Poemul **Doar aşa să alergi !** cuprinde precepte, decizii şi îndemnuri morale necesare omului în neîntrerupta lui încleştare cu timpul.

Aventura lirică trebuie descifrată ca o largă experienţă, în care poetul a explorat domeniile cunoaşterii, ale simţirii, a oscilat între certitudine şi îndoială, totul învelit însă în carapacea translucidă a ironiei, afirmînd sau negînd, cîntînd sau plîngînd. Admiraţia poetului se-ndreaptă spre Arhimede — simbol al adevărului, al cunoaşterii, al perfecţiunii şi armoniei. Dragostea poetului pentru Ieremia, personaj anapoda şi hazliu, din tradiţia populară românească, devine patetică, acesta semnificînd perseverenţa, gîndirea iscoditoare şi nemărginită, experienţa şi munca tenace puse în slujba omului.

Poetul se consideră un cuceritor al cosmosului, care ştie să-i străpungă adîncurile, să ia în deriziune formele exterioare, pentru ca triumfător să fie totuşi sceptic, deoarece omul şi istoria mai au răni şi enigme, care trebuie vindecate şi descifrate. Poetul visează libertatea spirituală a întregii umanităţi, o lume pură, eliberată de rutină, de convenţionalism, de războaie şi de nedreptăţi.

Uneori, Geo Dumitrescu este stîngaci, derutant de familiar, îndărătnic, chinuit, neîmblînzit, cînd furios, cînd blînd şi melancolic. Dar idealul său se cuprinde în vocabulele cuvîntului **libertate,** cu toate sensurile lui foarte moderne, legate însă de permanentul şi vigurosul filon al tradiţiei folclorice şi clasice româneşti. Poet cu un mare simţ al prezentului socialist, cu un inepuizabil depozit de inteligenţă, dar autocenzurat sever şi zgîrcit cu cerneala şi foaia de tipar, Geo Dumitrescu este o aleasă conştiinţă poetică, la care cuvîntul primeşte o mare răspundere civică şi artistică.

ION NEAŢĂ

ION CARAION

Ion Caraion a dorit să fie, şi pînă la un punct a şi reuşit să devină, un „caz“ poetic. Întreaga sa atitudine lirică a fost sau a voit să fie şocantă, sfidătoare, sarcastică chiar, mereu în contratimp cu un spiritus contradictionis structural sau deliberat, urmărind cu obstinaţie o poezie proprie, luînd întotdeauna în răspăr gustul publicului, nefăcînd absolut nimic ca să placă, dimpotrivă făcînd totul ca să displacă, să se îndepărteze, pentru a se singulariza, ocupîndu-şi fără să întrebe pe nimeni şi fără să aştepte girul cuiva, locul ce crede că i se cuvine pe o scară a valorilor închipuită de el. O ostentaţie lirică dusă pînă la ultimele ei consecinţe, de la **Panopticum** (1943), volum interzis şi retras din comerţ, şi sfîrşind cu **Deasupra deasupreIor** (1970), caiet-manuscris, volum bibliofil, hors commerce, cu digresiuni şi compoziţii plastice de Valentina Bardu, prezentare grafică de Ana Pavlu, Editura Litera. Firească, volumele de poezie ale lui Ion Caraion sînt mai multe, iar antologia **Lacrimi perpendiculare,** publicată în Biblioteca pentru toţi de către editura Minerva în acest an, oferă cititorului imaginea şi a ceea ce a voit să fie şi a ceea ce este de fapt poetul. O amplă selecţie din **Panopticum, Omul profilat pe cer, Cîntece negre, Eseu, Dimineaţa nimănui, Cîrtiţa şi aproapele, Deasupra deasupreIor.**

Înainte de a încerca orice apropiere de poezia lui Ion Caraion, trebuie să subliniem că aceasta are anumite caracteristici comune şi altor poeţi de generaţie, plămădită fiind în preajma şi în timpul celui de-al doilea război mondial. Se observă de departe o reacţie la stările social-politice existente şi o luare în răspăr a burtă-verzimii burgheze **(„Noi am scris ca o nevroză pe ziduri...“ „Noi sîntem nebunii care vom muri / pe marginea dintre noapte şi zi“).** E o familie poetică din care fac parte personalităţi lirice distincte, de la Miron Radu Paraschivescu la Geo Dumitrescu.

Intrarea în universul liric al poetului ne va fi mult uşurată dacă-i vom urmări în prealabil arta poetică, fie explicitată în numeroasele-i teoretizări, fie implicată în versurile sale. Ion Caraion — poetul se doreşte în acelaşi timp şi un eseist, ca să nu spunem chiar un critic literar, în volumele **Duelul cu crinii** (1972), **Enigmatica noblеţe** (1974), **Pălărierul silabelor** (1976), fiind şi un îndrăzneţ exeget al poeziei bacoviene : **Bacovia, sfîrşitul continuu** (1977). Ca să nu amintim şi pe cunoscătorul şi traducătorul de poezie modernă de cea mai diversă origine.

Este un anticalofil convins : **„Literatura frumoasă este un dezastru al „timpurilor moderne“ ; „Scriitorii se tem să scrie urît“.** A scrie urît, deci expresiv, este întîiul principiu poetic, urmat de surprinderea esenţialităţii **(„poezia e o mereu nouă esenţialitate“).** Poezia e dilemă şi cunoaştere, este dragoste, mai presus de toate este libertate, după un raţionament simplu : a fi poet înseamnă a fi om. A fi om înseamnă a fi liber. Poezia este libertate. Trecînd în revistă cele 38 de definiţii ale lui Sandburg, nu se poate opri la nici una. Îi displace o poezie care nu aderă la nimic şi nu e obsedată de nimic, fără temperatură, fără idei, fără amintiri, fără sînge, fără sentimente. Vrea o poezie dură, şocantă, o poezie-eseu, o poezie-politică **(„Cel mai semnificativ poet politic de astăzi ? Acela sînt eu“,** mărturiseşte poetul).

Dar dacă poezia este expresivitate şocantă, dincolo de orice înfrumuseţare, dacă antitezele enunţate de poet ţin de esenţa poeziei (capriciu şi decizie ; abur şi lamă ; halucinaţie şi elixir ; sugerare şi meduză ; mit şi nelinişte ; încredere şi dezgust ; explozie şi reverie ; idealism şi panică ; mugur şi cenuşă ; spasm, concentrare, sublim, pierderi, eter, blestem, copilărie, conştiinţă, incest şi grimasă), dacă constatăm o silă imensă (mai ales **Cîrtiţa şi aproapele),** o detaşare de lucruri, o ruptură, o despărţire de toţi şi de toate, o apocalipsă **(Omul profilat pe cer),** atunci rostogolirea de cuvinte, avalanşa de metafore, virtejul de îndemnuri, cascada de expresii abrupte, ca într-o eră geologică ce-şi metamorfozează continuu chipul, schimbîndu-şi locul, încercînd să schimbe întreagă faţa lumii **(Forme, Anamorfoze),** atunci se pare că ne aflăm în plin expresionism. Toate trec parcă printr-un ochi ciclopic ce le deformează, le măreşte, dar le şi răstoarnă, le mişcă, imprimîndu-le o curgere fără oprire, ca într-o revărsare ce riscă să inunde totul.

Cred că am greşi oprindu-ne doar la confruntarea dintre poet şi lume, dintre rînduiala lirică şi dezordinea unei existenţe strîmbe sau în tot cazul nu aşa cum o aşteaptă. Trebuie să vedem în primul rînd confruntarea din propria-i conştiinţă. Între ceea ce doreşte să fie şi este, între gînd şi cuvînt, între actul creator şi creaţie, între bine şi rău, între om şi neom, între intenţii şi realizări, aspiraţie şi eşec. Aşa cum lumea aspiră să fie, şi după îndelungi frămîntări este, tot aşa şi poezia lui Caraion încearcă aceeaşi genează chinuită, fiind un univers liric contorsionat, problematic, plin de surprize, de ezitări şi rupturi, de zbucium, fără posibilitatea unui liman. O devenire continuă, căutare fără oprire, cunoaştere. De unde şi nepacea cuvintelor şi cercurile singurătăţii. De unde caracterul ei eseistic **(Eseu).**

Ion Caraion invită la meditaţie şi cunoaştere, cheamă la adevăr (şi cine va cunoaşte adevărul va fi liber) şi omenie (şi cine este om va fi liber). Poezia lui Ion Caraion este un imn adus eliberării omului prin poezie.

ION MAXIM

IOAN ALEXANDRU

Ioan Alexandru s-a impus de la început printr-o atitudine gravă în faţa problemelor existenţei, apetit metafizic pronunţat şi o excepţională capacitate vizionară. Dincolo de limbajul cărnos sau de vitalismul exprimat prin gesturi enorme, în tiparele unui expresionism frust, ţărănesc, poezia lui Ioan Alexandru, începînd cu **Viaţa deocamdată** şi, mai ales, **Infernul discutabil,** dezvăluie o interesantă dialectică a gîndirii, menită să sublinieze fondul tragic al condiţiei umane. Acceptînd primordialitatea „păcatului“, a „vinei“, poetul nu tinde la o eliberare de aceasta ci mai degrabă identifică în ea raţiunea însăşi a vieţii. Infernul devine astfel „discutabil“ întrucît, în concepţia poetului, el nu alimentează setea evadării într-un **dincolo,** nici speranţa unei mîntuiri prin moarte ci, dimpotrivă, **obstinaţia rămînerii în această lume,** asumarea lucidă a **vinei,** prin care existenţa umană îşi revelează măreţia ei tragică.

Treptat, printr-un laborios proces de decantare a substanţei lirice, Ioan Alexandru se detaşează de realul concret pe care îl proiectează într-o lume de semnificaţii **generale,** îl sublimează într-un plan de elevată spiritualitate. Cu volumul **Vămile pustiei** opera poetului intră astfel într-o nouă zodie materializată, deocamdată, prin **Imnele bucuriei şi, respectiv, Imnele Transilvaniei.** Este vorba de ultimul avatar al liricii lui **Ioan Alexandru,** cel care a suscitat şi opiniile cele mai controversate în critica literară devenită, dintr-odată, reticentă, dacă nu chiar ostilă. Fenomenul e pe deplin explicabil, dacă ţinem seama de faptul că, la experienţa satului, din care se nutrise în principal opera poetului, se adaugă acum o experienţă cărturărească. Întîlnirea cu Elada şi Orientul — mărturiseşte undeva poetul însuşi — „egalează întrucîtva experienţa copilăriei (...) sănătoase şi minunate din sat“. Aşadar, nostalgia originilor spiritualităţii transilvane e dublată acum de o întoarcere la sursele primare ale poeziei, pentru care pledează în chip grăitor şi recentele traduceri ale **Odelor** lui Pindar sau a **Cîntării cîntărilor.**

O mutaţie profundă are loc — ca urmare a descoperirii odei pindarice şi-a imnografilor bizantini — nu numai în poezia lui Ioan Alexandru, ci şi în concepţia sa cu privire la rosturile actului poetic în sine. Pînă la contactul cu aceste mari izvoare ale spiritualităţii, poetul, credincios tradiţiei ardelene, şi-a conceput opera „mai aproape de moarte decît de eroare, de viaţa omului, decît de limbajul lui, care poate fi uneori o trădare a faptelor“. Tînărul Ioan Alexandru vădea un acut simţ al concretului, se abandona cu frenezie explorării elementarului, **faptelor lumii,** într-un limbaj de o materialitate aspră, cu fraze abrupte şi contorsionate. Acum însă totul ia o altă turnură, discursul poetic începe să se organizeze în construcţii ample, presupunînd iniţierea în alegoriile şi simbolurile folosite cu — poate — prea mare generozitate. Gestul grandilocvent dispare în solemnitatea îmnică a cîntării, în puritatea imaginilor de o simplitate hieratică. Un duh profetic pluteşte peste tot în aceste **imne,** întreţinut de ceremonia liturgică a rostirii, ca şi de tonalitatea ei arhaic-oraculară. Vegetaţia prea abundentă riscă însă, uneori, să umbrească, dacă nu să înăbuşe chiar, lirismul autentic care, atunci cînd izbuteşte să cristalizeze plenar, capătă rezonanţe inconfundabile în toată poezia noastră contemporană, atingînd purităţi inefabile ca în această **Lumină lină** din care citîm doar începutul :

Lumină lină lini lumini / Răsar din codri mari de crini / Lumină lină cuib de ceară / Scorburi cu miere milenară

Spuneam că redescoperirea surselor primare ale poeziei determină şi o schimbare în concepţia poetului despre rosturile acesteia ; fără să mai însemne „o trădare a faptelor“, **cuvîntul** poetic dobîndeşte acum o valoare nouă, el este învestit cu puteri demiurgice, cu capacitatea de-a acorda statut de existenţă lucrurilor. Evenimentele şi tot ceea ce se petrece în istorie nu există, **pentru noi,** decît fixate în cuvînt, **faptele, nerostite** în cuvînt, riscă să se piardă în neantul uitării, aşadar, istoria însăşi nu e posibilă în afara **Cuvîntului, a Poeziei.**

Ioan Alexandru îşi descoperă o vocaţie de **imnograf,** apartenenţa la familia acelor „oameni sănătoşi organic, fii ai luminii care slăvesc şi admiră cu compasiune zidirea mai degrabă decît să o interpreteze“. De fapt, nu e vorba de o atitudine pasivă, cum s-ar părea, căci, într-o asemenea înţelegere, poetul este cel ce **numeşte** lucrurile, adică cel ce — numindu-le — le dă viaţă şi trăinicie, un adevărat cititor, deci, şi profet totodată. De aceea o Patrie fără poeţi ar fi un lucru de neimaginat — cum spunea Ioan Alexandru într-un interviu din care am citat mai sus.

Aşadar, pentru a statornici o Patrie evocă poetul (sau, mai bine, imnograful) Ioan Alexandru marile împliniri ale trecutului românesc, faptele slăvitilor voevozi ai neamului, convins fiind, ca şi maestrul său recunoscut Hölderlin, că **„Was bleibet aber, stiften die Dichter“.** Fără îndoială, că numeroasele cărţi pe care Ioan Alexandru le-a publicat în ultimul timp, de la studiul consacrat lui Luchian la traducerea **Scrisorilor către un tînăr poet,** de la exegeza **Cîntării-cîntărilor** (prin traducere) la textele sale teoretice vorbesc despre complexitatea creaţiei sale şi valenţele sale creatoare.

IOSIF CHEIE-PANTEA

TINERI POEȚI

Marius Târziu

PICTURĂ NAIVĂ

Ceea ce am reușit acum poate
nu s-ar cumpăra pentru pictură
și nu s-ar cumpăra pentru
geniul meu...
Totuși
in pinza asta
vibrează invizibil un singe
care va răzbate de-ndată ce
s-ar înțelege
cit de mult imi doresc
să mai treceți odată
pe strada asta
unde copii frumoși
plantează flori albastre
se dau pe tobogan sau
se prind in cerc.

PRIVIRE DE PE POD

Așa de clar te văd
așa de clar te vintuie aerul
privirii mele in mișcare
incit undeva aproape
s-ar cuveni să se intimple
ceva.
Apropie-ți capul iubito
fă-o in așa fel
incit
acolo
jos
in sticla netedă a apei
să pară două miini
incleștate in teamă

RUGĂ

Spun adică
imi fac rugăciunea și spun : fii
bun Pămint și darnic ; ai de unde
și ai din ce ; ai și iarbă ai și cer ;
eu și tatăl meu din tinerețe
umblăm desculți să nu te jignim ;
fiecare cu coasa lui pe spinarea
lui ; fii bun Pămint și darnic
și rabdă-ne așa cum rabdă
iarba
mirosul de fin al coasei ;
și vino mai aproape să te sărut.

EMOȚIA VISULUI TRĂIT

Generații de poeți ne stau pe umeri
fără s-o știm fără s-o știe și fără s-o spună
vreunul ;
generații de care de luptă
trec visele dincolo de vise ;
generații de poeți care pot confirma
ce greu se scrie o poezie bună
cit de greu e să scrii cu voce tare ;
generații de poeți care tinjeau
după o mașină de scris
sau barem un stilou de duzină...
Din metalul unui singur tanc topit
oare cite mașini de scris s-ar fabrica ?
cite penițe pentru stilouri de duzină ?
Tatălui meu i-ar fi plăcut să fiu poet
și fiicei mele
pe care urma s-o cheme Arghentina
și poate și fiului meu care
vinde ziare vechi in vis
dar tatăl meu a fost poet
și tatăl tatălui meu a fost poet ;
fără s-o știm fără s-o știe și fără s-o spună
vreunul
au scris cu plugul și baioneta
au scris epopei
le-au scris cu voce tare
să se audă bine in patria mea
care nu-i de găsit pe toate drumurile

Magdalena Ghica

IAR SUFLETUL

Iar sufletul nu e decit buchetul de trestii
Pe care le-ai rupt an de an de pe lac
Sperind să cuprinzi puterea care le face
iarăși să crească.
Ori dacă nu, să oprești inmulțirea barbară.

Nu e decit această rană ușoară
pe care singur pe față ți-o faci
Cerind de la durere un chip mai ascuns.
Această vinătoare regală
in care alergi vinatul străin,
crezind că pe tine te hăitui.
Iar mistrețul pe care-l jupoi la ospăț
Nu-ți spune nimic despre inimă sau despre viață.
Și ceața lăsată de singele lui ori de-al tău
Nu te-nvață nimic despre frig, despre moarte,
ci doar despre ceață.
Iar sufletul nu e decit
Teama de a innopta singur in grădină
despuiat de haine și străin
in fața mumei tale bătrine.
Obosit vezi in apa riului
Veșnic același chip și nici unul.
Ori e boala pe care n-o lași la urmași
dar care nu va muri niciodată...

PORȚILE LUMII

Altfel aș fi vrut să trec printre
Aceste falnice porți, o, prietene !
Mai puțin știutoare și fără de frică
Necunoscind incă toate felurimile vieții,
iar timpul să fie in zori...

Asemeni cămilei aiurind in deșert.
Greșelile toate să fie cu tilc,
aur să se arate in zare.
Cum după miraje cel insetat se ineacă
intr-o fintină firavă. slăvind-o.
Aceste porți au nume slăvite
Și incă toate numele lor nu sint de ajuns.

Albi ne-am dorit.
Pene de lebădă peste malul senin.
Bucurie să fim acestei zile care ni-e mumă.
Albă s-a arătat numai strălucirea din zore,
Iar drumul pină la ea ne-a tirit prin gunoaie.

Nu mă pling. Asemeni porților sint.
Cu față și spate, inceput și sfirșit.
Incă de ieri, ziua și noaptea de pe umerii mei se inalță
către alt călător.
Trecind de ușile falnice, mai cintind, mai tăcind,
Cu liniște totuși deschid poarta inimii mele,
Lăsind celui ce vine : să depășească deșertul.

Astfel el își va sădi intrarea in moarte
ceva mai adinc, ceva mai departe...

ASEMENI PRIVIGHETORII

Neștiutori mestecenii, neștiutoare privighetorile.
De la an la an, mai frumos,
mai desăvirșit cintecul lor.
Aura trupului lor mai strălucitoare !

Neștiutoare privighetorile.
Strigătul lor intrecindu-l pe-al meu
Și nu-i durere in el,
amintirea unor vremuri ale minunii.
Și nu e teamă in el,
gindul de a ști dinainte
cum și de ce glasul se va sfirși.
Veșnic același e cintecul lor,
invingind altfel decit mine timpul și fulguirea...

Umilă, Doamne !
Dacă pentru inflăcărată vecie
Să-mi pierd cugetul este prețul,
Fă-mă să uit !
Șterge-mă de pe cărare...
Țipătul meu fără cuvint, fără ințeles,
Asemeni privighetorii...

Ignea Loga

ȚĂRM DE STEA

Există-n noi o puritate,
Ca in pădurile-nsetate,
Hora rotundă de zăpezi !

Cresc ritmuri luminoase, grave
Cind ne cuprinde dragostea,
Și scriem, cu suris, suave
Arpegii, pe un țărm de stea.

FLORI DE MĂR

Și iar m-a nins un măr, in seară,
Cu limpezimi, a cita oară ?!

Ca nici un cintec să nu moară,
Iubito, noi purtăm in pleoape,
Rugul rotund de primăvară
Din florile de măr, pe ape...

CERC

Cind vara tinără respiră
Adinc, in florile din grui,
M-aplec duios, precum o liră,
Deasupra ochilor căprui...

Vreau să-i păstrez in miez de cintec
Ca intr-un cuib rotund de stea,
Ca pe o rouă logodită,
Cu toată tinerețea mea !

HORIA PAȘTINA : Raftul cu fructe și flori

Ioan Morar

CÎNTEC DESPRE NAȘTEREA LUI AVRAM IANCU

În Apuseni la carele cu var
Trag caii străvezii de nemurire
Sub coviltirul peticit cu cer
Se stringe sărăcia in chimire

În rugul lumii-s moții triști martiri
Învredniciți c-o lacrimă de cintec
În Apuseni o mamă grea de rod
Își zămislește libertatea-n pintec

Un fluier se deșteapt-un cint pribeag
Și in copii cresc muguri de lumină
În Apuseni trag caii străvezii
Prin vremile ce trebuie să vină

ANOTIMPURILE RODIRII

Beția s-a desăvirșit in struguri
Și-n fete mari dorm turme de păcate
Un vint iuțește frunzele din muguri
Și ierbile-s lumini nevindecate.

In strugurii se tocmește lumina cu păcatul
E vremea să dăm vamă iubirile din noi
O pasăre străină ne-a năpădit cintatul
Și-n rai se joacă timpul de-a Ziua de Apoi.

Ni se răstoarnă podgorii in singe
Iubito, vine vremea de petrecut in flori
Te ispitește-n vise un prinț nebun din stele
Și-n somnul tău mă vinde pe-o mină de răcori.

Se ofilesc emeile de frunze
Miros a toamnă și se sting ușor
E o tristețe rătăcită-n cintec
Și o lumini rătăcită-n zbor.

NINGE ÎN APUSENI

Ninge blind în Apuseni și singur
In cintecele mamei e răcoare
Se lasă veșnic somnul peste tata
Lumina, azi, nelămurit mă doare

Se-ntorc in iarnă nesălbatici caii
Le dorm in burți pășunile de ieri
În Apuseni mă ninge dinspre tata
Cu triste și zadarnice-nvieri.

Traian Pop Traian

CU PAPARUDA

Vin copiii cu paparuda
primăvara asta ceremonialul e vesel
plouă deja și luminările stau să se stingă
grijulii copiii măresc pasul
pină la urmă n-or să aibă atiția pași
cit de cintat
veșmintele verzi sint ude de ploaie
ud și cintecul :

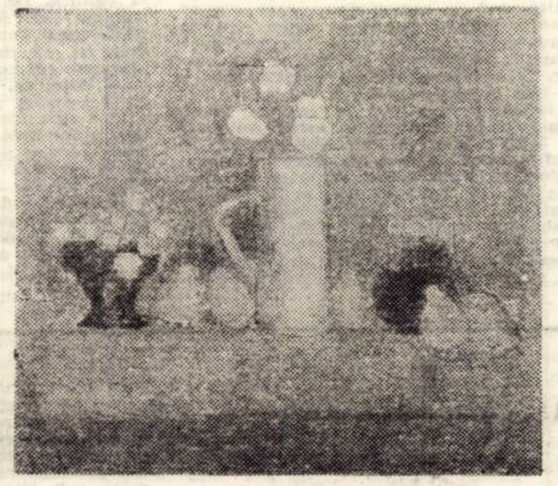

HORIA PAȘTINA : „Cană albă cu flori"

...plouă plouă
vintu-i plin de rouă
ploaie ploaie
holda să se-ndoaie...
vin copiii cu paparuda.

DE-A DRAGOSTEA

Port in mine sunetul caselor de demult
lemnul porților imi mingiie auzul
și albul ochilor de sticlă ai cerbului
atirnat deasupra intrării
imi umple din ce in ce mai des visările
beția prafului neșters niciodată
culege flori din grădini pașnice
in care pașii scirțiie
asemenea podelelor din tinde sculptate modest
de cite ori sint singur fac inconjurul
casei mele de demult
in care-aș fi vrut să te chem o singură dată
cumpătat și in liniște
să-mi ajungă pentru totdeauna
casei mele de demult
pe care n-am ajuns s-o construiesc
așa cum ție nu ți-au ajuns privirile
să mă vezi
casei de demult
in care mi-am ascuns copilăria
inainte de a pleca
și-n care n-am reușit să mai intru
niciodată.

ARHEOLOGIE

Caut prin rugina fiarelor netrebuitoare
civilizația cucerește natura
aici este orașul de miine cu macarale
și linii de tramvai
seara coboară
supravegheată de bătrina de peste drum
— ăsta n-a mai invățat să facă ceva util
nici pe la frizer nu mai trece
fumatul e interzis in camera părinților dincolo de
haainele mele

sint atit de nud
ce știu ei despre rostul științei fără aplicativitate
directă
nu sint indrăgostit am trecut podul funiilor
m-am lecuit de ele așa cum alții de poezie
toamnă iarnă primăvară vară toate-s nebune de le
dorești

și nu le am nu le stric.

televiziune

DUMINICĂ, 25 iunie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot inainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Don Quijote. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Ora veselă. In cuprins : momente umoristice, cuplete muzicale. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă. Povestea filmului muzical. Selecțiuni din Festivalul internațional de muzică ușoară „Orfeul de aur" — Bulgaria 1978. Varietăți muzicale. Vedete ale muzicii ușoare. Șah-mat in... 15 minute! 17,35 Daciada. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Reportaj TV : Frumoasa căldură a soarelui. 19,40 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Tulcea. 20,40 Film artistic. Un candidat la președinție. Premieră TV. (american). 22,15 Telejurnal. 22,25 Finala Campionatului Mondial de fotbal.

LUNI, 26 iunie

16,00 Emisiune in limba maghiară. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Familia Palliser. 21,15 mai aveți o intrebare ? 21,45 Cintarea României. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 27 iunie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret : Charles Chaplin. 11,00 In alb și negru. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 17,20 Mult e dulce. 17,45 Simezo la porțile deitei. 18,20 Tribuna TV. 18,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei in economie. 20,15 Seară de teatru. Fecioara din Orléans. 22,00 Melodii de muzică ușoară românească. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 28 iunie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Tribuna TV. 10,30 Teatru TV (rel.). Fecioara din Orléans. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Atenție la... neatenție ! 17,35 Studio liric '78. 18,20 Telecronica pentru pionieri. 18,40 Tragerea pronoexpres. 18,50 Forum cetățenese. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei in economie. 20,00 Noi, femeile ! 20,30 Telecinemateca. Secara e verde. Premieră pe țară. (englez). 22,30 Telejurnal.

JOI, 29 iunie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob : Republica Ghana. 17,40 Consultații juridice. 18,00 Muzica românească in confruntări internaționale. 18,20 România pitorească. 18,50 Tragerea de amortizare ADAS. 19,00 Muzică tinără. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei in economie. 20,20 Ora tineretului. 21,20 Telerecital. Mircea Șeptilici. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 30 iunie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 12,00 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Școala contemporană 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune in limba germană. 19,00 Rezultate tragerii loto. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața in lumina normelor eticii și echității socialiste. Trei eroi, trei studenți. 20,15 Film artistic. Implinire. Premieră pe țară (francez). 21,55 Arta plastică. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 1 iulie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Curs de limbă spaniolă. 13,25 Muzică distractivă. 14,15 Viața in lumina normelor eticii și echității socialiste. 14,55 Bucureștiul necunoscut. 15,30 Intilnire cu musical-ul și personajele sale. 16,00 Film documentar. Ritmurile Canadei. 16,40 Club T... la Craiova. 17,40 Agenda cultural-artistică. 18,10 Iunie 1978 — cronica evenimentelor politice interne și internaționale. 18,30 Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19.50 Prim plan. Omul de la catedră. 20,10 Teleenciclopedia. 21.00 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,50 Intilnire cu satira și umorul. 22,25 Telejurnal. Sport.

televiziune

Mihaela Maftei

DESCINTEC

M-am transformat
in ploaie de vară
și in noaptea sinzienelor
am alergat năucă
pe cimpul cu maci.
Florile roșii
mi-au mingiiat pașii,
spunindu-mi
că tu ești
visul ce-mi va lumina
chipul uimit
de așteptare și dor.

RUGĂ

Așteaptă
să mă transform
in livezi ;
așteaptă
să-mi ruginească
orbitorul soare
in păr
și noaptea-n ascuns,
luna să-mi pună
cunună.
Așteaptă
să am glas
de noiembrie,
susurind printre crengi
și chemind culegătorul.

POEM ÎN ASFINȚIT

Palma ta,
cochilie albă,
ascunde culoarea.
Palma ta,
descintec pe frunte,
pe inserări.
Palma ta.
floare
spre visul
cu nume de doi
și desfrunzirea
pădurii sub lună ;
Palma ta,
poem in asfințit !

INCERCARE

Aș putea incerca
să te chem
lingă mine,
dar știu că mina mea
ar rămine
creangă intinsă
in goliciunea toamnei.
As putea incerca
să-ți șoptesc
taina ierbii,
luindu-te in impărăția mea
cu plante căutind
floarea cu rod ;
Dar știu că ochii mei
ți-or privi
drumul,
neințelegind niciodată
că tu lipsești cu adevărat.

Lucia Cojocariu

SURISUL PĂDURII

Privește cum zburdă printre coline riul
E prea aproape de tainele pămintului
Și prea departe de stele

Ascultă ce liniște sfioasă-naltă codrii
Vezi cum se inclină pe stinci panașele de brazi
Sint prea aproape de tainele norilor
Și prea departe de noi

Surisul pădurii filfiie printre mesteceni
Ca un suris de miere și rășină
E prea aproape de tainele omului
Vino să stringem lumină

SEZON PREVERNAL

Sărută munții palma cerului
Intinsă pe frunțile de piatră
Și-au desfăcut copacii
Brațele spre soare
Muiate-n alb sau vermilon
Ploaia de lumină
Pe cimpuri inundate
In verde veronese
Riuri de culori
Revarsă din petale
Primule
Zarea inecată
In ape de senin
Tresare-n suflul cald
De aer prevernal

ODĂ MIINILOR

Omule privește-ți miinile
Sint ca un arbore deschis spre soare
Sint ca un riu

Sint mana rodului de miine
Sint ziua bună

Sint imn de slavă
Arc de triumf.

Ruxandra Niculescu

CHIPIUL FRUNȚII

Cineva mă privește tăcut
parcă aș ninge frunza pe dinăuntru.
Cine ești ? il intreb dar nu are
chipul cu el.

Te-ai rătăcit ? il intreb. Ce faci aici ?
Imi scot mantaua asta veche, spune
și aruncă o manta in iarbă.

Dar miinile ? ii spun. Tălpile ?
unde sint ?
Aici, spune el și își scoate
chipiul frunții.

Pe mantaua lui și pe chipiu
s-au așezat păsările.
Vezi ce-ai făcut ? ii spun. De ce nu le alungi ?
Lasă-le, a spus el.

SOMNUL CASELOR

Au trecut casele unele
prin altele in somn.
Sidefuri roșii trec
prin păsări care dorm.

Trec păsări ca un aer
prin păsări ca o apă.
Din somnul caselor
cine mai scapă ?

Rid cheile de miinile
care le poartă.
Ușile sint aripi
la o pasăre moartă.

O MĂNUȘĂ DE FIER

E-n mine un foșnet de mult
o rugină a frunzelor
un zgomot
cum ar cădea o mănușă de fier
pe iarba de calcar a minzelor.

E-n mine o tăcere grea
ca o armură pe o spinare de cal
intunecos ca un singe, lucios ca un ochi,
urcind, coborind ca un val.

Desanca Stoca

ȘATRA DE VÎNT

Ce stranii lumini in amurguri mai sint —
Bun venit, străine, la noi in șatra de vint.
Ce vrajă ciudată-mi cuprinde ochii căprui,
Intinde palma, să-ți ghicesc, mire al nimănui !

Ecoul gindului tău se zbate intr-o mare de flori,
Vino mai aproape — știi, ai să plingi deseori.
Fruntea ți-e strinsă intr-un cerc sălbatic, de dor,
Uite, un spin mi-a intrat in picior...

Nu privi prea adinc murmurul ierbii rătăcit —
Sint fiica nopții — nu știu ce-nseamnă un zenit.
Sint o adiere fugară, crescută-n nisip mișcător
Nu-mi fringe brațul, lasă-mi o ieșire de zbor.

DANSEZ PENTRU VOI

In noapte —
Dansez pe dale fierbinți
Și pașii pierind ii aud
Departe de mine.
Luna aplaudă frenetic
Vrăjită de propriul ei galben —
De cint, de pustiu, de văpaie.
Mi-e frig —
Și aerul nopții mă doare.
Dansez intr-un cerc fără nume
Cuprinsă de freamăt pierdut
In culoare.
Dansez pentru voi, spectatori nevăzuți,
Dansez, pentru un pumn de uitare.

DECEMBRIE

Decembrie amenință cu seară —
Și mi se face frig de stele-n păr ;
Incercuită stau de adevăr
Ca o sămință bună intr-un măr...

DOI ACTORI PREMIAȚI

GETA IANCU

De GETA IANCU, cred, un regizor mizantrop precum Gordon Craig s-ar fi lipsit de mult, pe cînd un altul, care iubește imprevizibilul, spontaneitatea, de exemplu, marele Grotowski, dacă ar cunoaște-o, ar îmbrățișa-o proclamînd-o cu entuziasm vedeta oricărei trupe de prim rang. Ea poate fi în același timp frenetică și lirică, disperată și plină de speranță, trece cu ușurință de la comportări ingenue la cugetările unui individ matusalemic, totul, într-un ritm viu, alert, colorat. Ea face parte dintre acei oameni care au îndrăzneala sublimă de a visa la idealitate, la un tărîm al reprezentărilor desăvîrșite guvernate doar de principii etice și estetice. Actorul, în concepția Getei Iancu, e prototipul legendar chemat să adune în sufletul lui, ca într-un creuzet, pentru a le topi și purifica din dragoste pentru semenii săi, toate racilele omenești. Scena, pentru ea, continuă să rămînă un teren al tuturor miracolelor posibile, iar Actorul, un fel de Oedip rostind în fiecare seară cu convingere, cu patos : „acum văd", în timp ce-și ține ochii scoși în palme arătîndu-i publicului ca pe o ofrandă ce i-o aduce. În cadrul unui Festival dedicat artei Actorului, în dialogul său cu publicul, ce a avut loc recent la Satu Mare, acestei Actrițe a Naționalului timișorean, i s-a conferit premiul pentru interpretarea celui mai bun rol episodic feminin.

— Cum am aflat de premiul ce l-ai primit, te-am căutat de cîteva ori la telefon. Suna mereu ocupat. Știam atunci că locuința ta devenise un „institut al fericirii". Și tu erai dispecerul ei. Cum a fost concursul ?

— Opțiunea juriului mă onorează, cu atît mai mult cu cît competiția a fost extrem de serioasă, concurînd alături de vedete ale teatrului bucureștean, cu cît juriul a fost condus de o personalitate remarcabilă a teatrului românesc : Silvia Popovici. M-a bucurat premiul meu, așa cum m-au bucurat mereu și biruințele colegilor mei. Cine nu se poate bucura de victoria artistică a unui coleg, nu cred că poate dispune de valențele necesare pentru a gusta nici chiar o biruință proprie.

— G. I., după tine, din ce categorie de actori faci parte ?

— Nu știu exact la ce te referi. Ceea ce știu precis e că mi-am păstrat credința în arta actorului, în utilitatea lui socială. Mai știu că am făcut mai puțin decît aș fi dorit și aș fi putut să fac, că am încă multă energie nefolosită. Știu că sufăr cînd văd în jurul meu automulțumire, ori indiferență, ori apatie.

— Apropo, fiind vorba de energie nefolosită, o întrebare delicată : cu regizorii cum te împaci ?

— Iubindu-i pe cei care au trecut prin teatrul nostru, mi-e destul de greu să vorbesc despre cei prezenți.

— De ce ?

— Raportul regizor-actor e deficitar. Regizorii de multe ori își confundă rolul artistic cu cel de patron-proprietar al sufletelor actorilor, cerîndu-le să devină niște instrumente și nu colaboratori, așa cum s-ar cuveni.

— Cine ar trebui să reglementeze, după tine, aceste relații uneori în conflict ?

— Răspunsul nu-i greu de dat. O direcțiune energică, conștientă și convinsă de rolul ei. Montarea unor spectacole și de regizori valoroși, din afara teatrului nostru, ar putea duce la valorificarea mai plenară a potențialului interpretativ existent. Astfel, s-ar înlătura atmosfera de încordare, necolegialitate, cu formele ei nocive, atît pentru instituție cît și pentru forța creatoare.

— Ce-ți dorești, Geta ?

— Doresc ca toate energiile noastre, atîtea cîte sînt să le unim și să împingem cu mai multă convingere „carul" teatrului timișorean spre triumful său. Doresc teatrului o prezență mai activă la festivalurile și recitalurile care se organizează în țară. Asta ar impune atenției generale valoarea colectivului nostru. Repet : doresc să fim mai uniți, mai entuziaști, și uneori mai modești. Și mă gîndesc că s-ar putea face încă multe în orașul nostru. Avem poeți, prozatori, dramaturgi deosebiți. S-ar putea organiza un festival al valorilor timișene. Nu e vorba de un patriotism local rău înțeles, ci de cunoașterea lor mai profundă.

— Și la ce mai visezi ?

— Cred cu întreaga mea ființă că nu va trece mult și Naționalul timișorean va fi proiectat prin meritele sale din centrul fizic al orașului în centrul său spiritual.

Intrevedere consemnată de

AUREL GHEORGHE ARDELEANU

SZÉLYES IMRE

În toamna anului 1966, cu ocazia unui interviu colectiv, realizat în rîndul celor patru noi actori ai Teatrului maghiar de stat din Timișoara, dumneavoastră, stimate Szélyes Imre, spuneați : „Vreau să lucrez bine, cu seriozitate. Voi avea răbdare !" Acum, după doisprezece ani de la absolvire ați dobîndit cel dintîi premiu — Pentru cea mai bună interpretare a unui rol masculin (Părintele Boncius din comedia „Testamentul" de Tömöry Péter) — conferit la Colocviul teatral '78 de la Sfîntu Gheorghe. Dintre cei patru, de-atunci, sînteți singurul care a rămas în colectivul timișorean ; ați așteptat, ați muncit, renunțînd la o obositoare „navetă" între teatre.. Ați avut, deci, răbdare !

— Primul rol „mare" a venit la șapte ani de la absolvire, în 1973, în „Operația" de Tomcsa Sandor. Au urmat, apoi, la intervale mici, alte partituri frumoase care îmi puneau probleme de meșteșug : „A șasea putere", „Bánk bán", „Adam și Eva". Nu am fost niciodată nemulțumit că nu joc, nu m-am plîns. Foarte sincer fiind, pot afirma că nu văd ce roluri aș fi putut juca la o vîrstă mai tînără. Desigur, vorbesc de rolurile care mi se potrivesc : ar fi ridicol să visez Hamlet !

— Îmi amintesc, totuși, de tînărul actor Szélyes Imre înfuriat de precaritatea unui rol episodic în care avea de spus, nici mai mult, nici mai puțin „Noi sîntem beduinii..."

— A fost, totuși, nevoie și de acest răstimp. Am lucrat, m-am perfecționat, am învățat, alimentînd încrederea colegilor, a regizorilor. Eu cred că noi, actorii, ne „sfîrșim" mai repede decît ceilalți oameni. Privită din afară, profesia noastră pare strălucitoare : aplauze, premiere, succese. Noi, cei din interior, știm că important este ceea ce rămîne dincolo de acestea — ceea ce cîștigăm noi ca meserie prin fiecare rol jucat. Plusul acesta se obține cu prețul unei teribile tensiuni, al unui efort deosebit. Tu trebuie să știi, cei dintîi, cît valorezi, ce ai adus nou în fiecare spectacol. Asta mi se pare decisiv și nu faptul că te recunosc oamenii pe stradă. Mă bucur însă că publicul m-a acceptat, că mă iubește.

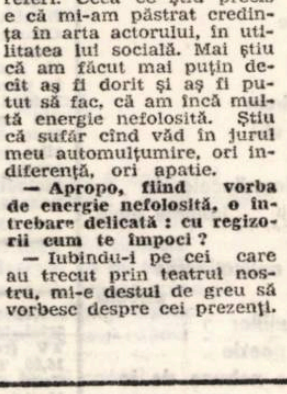

— Dacă ar fi să-l caracterizez pe omul Szélyes Imre, aș spune că îl definește, mai întîi, modestia autentică și luciditatea. Sînteți însă în fața unui premiu important ?!

— Am adunat, de-a lungul anilor de așteptare, ceva. Și am învățat că mi se potrivesc personajele „negative". Acestea îmi dau posibilități mai largi de desfășurare și satisfacții profesionale mai complexe. Rolul Boncius a fost pentru mine o noutate, un alt stil de joc, impus de un regizor tînăr care ne-a obligat, pe toți, să fim foarte proaspeți. A fost deosebit de obositor, fizic vorbind. E foarte bine că și publicul apreciază ceea ce s-a făcut și e bine că nici unul dintre noi nu supralicitează, nu recurge la „cîrlige". Premiul mă bucură, evident ; mai mult decît faptul în sine, mă satisfac aprecierile care au onorat tocmai ce mi se reproșa pînă acum ; o anume „rigiditate" a mișcării, modul așa-zis ciudat în care aș emite sunetele.

— Dacă după anii de răbdare, după curajul de a aștepta nu ar fi venit succesul, aprecierea — fără de care un creator nu poate trăi — ați fi abandonat ?

— Fără îndoială ! Aș fi plecat acasă, la părinții mei și aș fi devenit director de cămin cultural. Nu ai voie să accepți jumătățile de măsură — în nici un domeniu, dar, mai ales, în artă.

— Un actor împlinit, stăpîn pe talentul său, are, în colectiv, un anumit statut. Regizorii îi au în vedere, pentru repertoriul stagiunii viitoare, pentru rolul cutare. Ce veți juca în anul teatral 1978—1979 ?

— Nu știu ! Cred că nu am atins încă acea cotă la care vă referiți. Va veni și acel moment. Pentru asta trebuie însă să ai răbdare, să acumulezi, să îndreptățești în continuare, încrederea.

— Începeți, peste puțină vreme, filmările — primele din cariera dumneavoastră — cu renumitul regizor maghiar Jancsó Miklós. Ce rol veți interpreta ?

— Mă credeți ? Întinderea, greutatea rolului nu au, în acest caz, nici o importanță. Jancsó este unul dintre regizorii — alături de Liviu Ciulei, Harag György — sub a căror îndrumare este o mare bucurie să joci **ORICE.** Fie și rolul „celui de-al doilea oștean..."

ILDIKO ACHIMESCU

teatru

„Ava franțuz" și... neologismele

Pitoresc personaj abatele Paul de Marenne, — „ava franțuz", cum îi zic băștinașii. Purtînd cu sine, din partea regelui „Soare", „o tainică solie" către Răsărit, el cutreieră Polonia, unde este oaspetele lui Vladimir Kamiuski, „castelan de Katovice", prieten intim cu Alecu Ruset, eroul romanului „Zodia Cancerului" (1929). În drum spre „Poartă", coboară apoi spre Dunăre, cunoscîndu-l și, încă din prima clipă, îndrăgindu-l pe prințul moldovean : „Străinul nu-i era străucit, așa cum ar fi fost de așteptat de la un fecior de Domn desmierdat și fără frică, cum îl mersese numele lui beizade Alecu. Purta puține arme ca și căpitanul Turculeț : junghi la cingătoare în dreapta, sabie în stînga și pistoale la coburi. Deși avea nume de bun oștean, se înfățișa palid și subțiratic ; ochii priveau însă fără nici o strășnicie și avea pe obraz un zîmbet nesilit" (X 13). Beizade Alecu, fiul mazilitului domn Antonie Ruset, îl însoțește pe „ava franțuz", străbătînd împreună drumurile Moldovei din „Vremea Ducăi-Vodă", acum trei veacuri (X 7 : „Era la sfîrșitul lunii septemvrie care, în Moldova, se chiamă brumărel, anul... 1679). Între cei doi se statornicește o ciudată fuziune afectivă, sporită de cultura și altitudinea intelectuală a amîndurora.

Zodia Cancerului este un roman istoric, inspirat din cronica lui Neculce, pe care Sadoveanu îl consideră „cel dintîi povestitor artist al nostru" (XIX 498). Dealtfel, abia citatul portret al lui Alecu Ruset cuprinde cîteva detalii extrase direct din Letopisețul Țării Moldovei, întocmit de „dumnealui Ion Neculce, biv-vel-vornic în Țara-de-sus" (XIX 499). Iată și textele. Sadoveanu : „fecior de Domn desmierdat și fără frică" (X 13) ; cronicarul : „Fost-au și ficiorii lui Antonievodă dezmerdați. Fără frică împla prin țară..." (Letopisețul.... E.S.P.L.A., 1955, p. 151). Alcătuind un roman de evocare a unor crîncene întîmplări petrecute acum 300 de ani, Sadoveanu, ca de obicei, recurge, pentru situarea în epocă a acțiunii și a personajelor, la întinsa și variata gamă a procedeelor sale discret-arhaizante, cu precumpănirea, iarăși, a sinonimiei frazeologice (vezi, la această rubrică, articolul astfel intitulat, în nr. 33/1977). Ceea ce surprinde, însă, pe cititorul neprevenit este, în unele crîmpeie de dialog, numărul destul de mare de neologisme, pe care Sadoveanu le evită aproape sistematic în celelalte romane istorice. Iată un schimb de replici între cei doi prieteni :

„— Printule, protestă de Marenne, prietenia mea îți este definitiv asigurată, mai ales că, pe lîngă alte multe lucruri simpatice, am găsit în domnia ta un om în desăvîrșit dezacord cu ceea ce îl înconjură. Domnia ta ești mai mult al nostru decît al Orientului.

— Mulțămesc, domnule abate, pentru aceste cuvinte. Țin totuși să-ți dovedesc și mai mult, că nu te înșeli acordîndu-mi încredere și amiciție. Vreau să-ți spun o poveste.

Abatele de Marenne privi zîmbind spre boier :

— Calitatea mea, domnule Ruset, se pare că-mi dă dreptul s-ascult confesiuni" (X 78—79). Iată, în continuare, cum reacționează ava Paul aflînd numele și virtuțile tămăduitoare ale potroculul, „zamă acră care... alungă nourii vinului" :

„— Cum se chiamă ?

— Potroc.

— Curios ; trebuie s-o însemn și dacă-i bună de ceea ce spui, mă interesează foarte mult rețeta. Între lucrurile bune ale vieții, fără îndoială vinul trebuie foarte sus pus, dacă n-ar avea inconvenientul unei deșteptări penibile. Corectivul de care-mi vorbești e vrednic să fie cunoscut" (X 68—69). Pe aceeași pagină se înșiră : amploare, remarcabil, curaj, provocare etc. Cele mai multe din neologismele subliniate au pătruns în lexicul limbii române după veacul al XVII-lea, cînd se petrece acțiunea romanului Zodia Cancerului. Cum se explică, atunci, din partea unui scriitor de talia lui Sadoveanu, această incongruență, acest anacronism ? Cercetînd atent structura lexicală a dialogului în romanul subintitulat Vremea Ducăi-vodă, am ajunge, fără îndoială, la concluzia că neologismele se ivesc numai în schimburile de replici dintre Paul de Marenne și Alecu Ruset, niciodată cînd vorbesc între ei oamenii locului. Simțul lingvistic și meșteșugul lui Sadoveanu funcționează, și de data asta, ireproșabil. Strecurînd un număr apreciabil de neologisme în lungile taifasuri ale „franțuzului" cu „beizadeaua", Sadoveanu sugerează cititorului două lucruri, și anume : 1. Discuția se desfășoară în limba franceză ; 2. Interlocutorii sînt, amîndoi, oameni de spirit și de elevată cultură. De aceea, pregătindu-se să-i întîmpine „cu pohfală" pe solul francez, Duca-vodă poruncește ca, la ospățul de a doua zi, să fie așezați în preajma lui de Marenne cei mai de seamă cărturari ai țării:

„— Atuncea, hatmane, adunîndu-te cu logofătul Miron, rînduiți izvodul. Iar ceremonia să fie cum îmi place mie. Să nu uitați pe lîngă luptătorii de care am vorbit, să-i puneți aproape pe înalt prea sfinția sa Dosoftei și să stea într-ajutor însuși dumnealui Miron logofăt ca să cunoască franțuzul că nici într-ale duhului nu stăm prejos" (X 121). Dar aceasta este altă „limbă", aceea a vechimii, transfigurată artistic, în care oricе neologism ar suna strident...

G. I. TOHĂNEANU

sadoveniana

plastică

Horia Paștină

O expresie adolescentină, o discreție a gestului, o timiditate, încă studențească, îți se descoperă în omul și pictorul Horia Paștină. Răsărit pe solul Alba-Iuliei, absolvent al Institutului „Nicolae Grigorescu", student al neuitatului Ciucurencu, tînărul pictor, pînă la cei 32 de ani ai săi, aduce un palmares redutabil. Expoziții personale la Sibiu și București, în 1977—1978, și patru premii, luate în 1969, 1971, 1972 și 1973, premii la festivaluri de artă studențească și unul la „Musee 2000 Luxembourg", intră în acest palmares. Traditionalist prin vocație, modern prin cultură și gîndire, deci un figurativ, un colorist, de asemenea, Horia Paștină, aduce, în Expoziția sa de la Sala Galateea — din București, deschisă în luna mai, pecetea sigură a unui artist personal, datele unei originalități certe.

Ceea ce frapează la tînărul pictor mi se pare a fi meditația lirică a compozițiilor sale, austeritatea formelor plastice de-o fermă precizie, care se încălzesc însă și freamătă sub impulsul acestei meditații lăuntrice. Deși pictura sa continuă datele ferme ale tradiției, Horia Paștină poate fi, în chiar perimetrul acestei tradiții plastice, un novator, prin temperament și expresie, prin gîndirea plastică originală, picturală, prin însăși modernitatea viziunii sale globale. Portretele, naturile statice, compozițiile sale, periferii sordide, reminiscențe, parcă, ale unui alt ev, ca și ținuta demnă, interiorizarea personajelor sale, aflate fiecare într-un moment de elevată atitudine morală, ca și picturalitatea și linia sigură a naturilor sale statice, fac din Horia Paștină, în generația sa, un artist plastic de o aleasă cultură, a cărui fervoare nu irumpe într-o pictură de-o elocvență facilă, ci mișcă lucrurile și ființele în adîncul lor freamăt lăuntric.

RADU VOINEA

muzică

In memoriam, IOSIF BRANDEISZ

L-am cunoscut în urmă cu treizeci de ani, pe acest muzician, impresionant ca statură, care te cucerea prin distincția și rigoarea cu care-și onora profesiunea. A fost unul dintre cei mai iluștri profesori de vioară din acest colț de țară. Și dacă Banatul poate revendica o Școală violonistică proprie, unul din piloni săi centrali de susținere este nominalizat de numele lui. **I. BRANDEISZ,** prin munca sa generoasă, depusă neîntrerupt, vreme de 56 de ani la catedra Conservatorului municipal apoi a Liceului de muzică. Dar nu numai aici, căci lecțiile sale continuau și dincolo de pragul școlii. Rareori mi s-a întîmplat să trec pe strada sa fără să nu aud, de la etajul pe care-l locuia, catrenele scînteietoare ale vreunui concert ori diverse studii. Era de o vitalitate impresionantă. La 82 de ani, regimul său de muncă rămăsese intact. Răspundea cu amabilitate, curiozitate profesională chiar, foștilor elevi, care țineau să-l invite la recitalurile lor. Cu o săptămînă înainte de sfîrșit, pusese punct unei lucrări ample, care finaliza efortul său de o viață, de a colecționa în spațioasa-i bibliotecă toate documentele legate de trecutul muzical al Banatului. Elaborase o lucrare de istorie a acestor manifestări, fundamentală în elucidarea complexului fenomen muzical bănățean. Această devotiune arătată Banatului rămîne exemplară și servită timp de o viață cu egală acoperire, pentru copilul plecat din Ciacova, să studieze vioara la Conservatorul timișorean. După ce-i cunoaște tainele, descifrate și la Conservatorul din Budapesta, va cutreiera orașele Banatului și Transilvaniei, ca solist concertist, în peste 60 de manifestări. Este membru fondator al Filarmonicii „Banatul" și Operei Române din Timișoara. Pleiada elevilor săi se întinde reprezentativ în generații, unii dintre ei aflați în pragul pensionării, alții — ca Fr. Finta, Mioara Românu ș.a. — continuîndu-i munca la catedra Liceului de artă „I. Vidu". Cei mai tineri sînt încă pe băncile conservatoarelor, ca studenta Delia Bugarin, împlinind speranțele celui care i-a deșteptat pasiunea viorii. A plecat dintre noi senin, fără o cută de durere, într-o dimineață însorită, împăcat, aureolat de strădaniile împlinite ale unei vieți lungi, dăruite Muzicii.

DORU MURGU

ALEXANDER TIETZ

Scriitorul de limbă germană și profesorul reșițean Alexander Tietz, și-a cîștigat notorietatea atît în țară cît și peste hotare printr-o îndelungată și rodnică activitate de culegător și eminent cercetător al folclorului muncitoresc din munții Banatului. Preocupările sale în această direcție încep să se manifeste în anii tinereții cînd, alături de soția și colaboratoarea sa apropiată, învățătoarea Stella Simic-Tietz (ea însăși o entuziastă folcloristă), a colindat împrejurimile Reșiței, cunoscînd cu aceste prilejuri muncitori forestieri, cărbunari, minieri, muncitori industriali, țărani (români și de alte naționalități (germani, maghiari, cehi, slovaci, sîrbi) și creația lor. Primele roade ale acestor peregrinări au fost, fapt nesemnalat încă, cele 13 **Scrisori de la sălaș**, alcătuite în limba română și apărute în gazeta locală **Reșița** (1939). Ele evocă, într-un stil atrăgător și cu vervă epică, splendoarea și diversitatea naturii cărășene.

Aceleași peregrinări i-au permis să se familiarizeze și cu producțiile artistice ale oamenilor „dintr-o regiune puțin cunoscută a a țării noastre — regiunea industrială bănățeană, al cărei centru este Reșița", cum precizează el însuși într-o prefață. Alexander Tietz și-a asumat nobila sarcină de a culege literatura orală a oamenilor din aceste locuri și de a o reda circuitului național. În această privință, el a depus o strădanie de pionier, plină de dăruire și de pasiune, întinsă pe cîteva decenii. Textele astfel adunate au fost transcrise în forma lor autentică, fără nici o intervenție, constituind astfel și un veritabil document lingvistic ; tot de autenticitatea lingvistică ține și reflectarea influențelor reciproce între limbi, datorate coexistenței într-un spațiu geografic restrîns a unor naționalități distincte.

Neobosita muncă de adunare și de clasificare a unui număr impresionant de creații folclorice s-a concretizat, parțial, în cele trei volume publicate pînă acum : **Sagen und Märchen aus den Banater Bergen (Legende și povești din munții Banatului)**, 1956 ; **Das Zauberbründel (Izvorașul fermecat)**, 1958 și **Wo in den Tälern die Schlote rauchen (În văi, unde fumegă coșurile)**, 1967. O selecție din aceste cărți a apărut în 1974. la editura Kriterion, sub îngrijirea lui Hedi Hauser, cu o prefață a autorului : **Märchen und Sagen aus dem Banater Bergland (Povești și legende din ținutul muntos al Banatului)**. Materialul cules aparține genului epic (basme, legende, povestiri, anecdote, snoave și cîntece) și este remarcabil prin vechimea, bogăția și diversitatea motivelor, prin caracterul de document istoric, social și cultural. De un realism mai accentuat sînt străbătute, cum e și firesc, povestirile. Aici găsim informații despre istoria regiunii **(Țăranii, Întemeierea Văliugului)**, despre viața oamenilor muncii în societatea capitalistă **(Foametea cea mare, Pe cînd zahărul era necunoscut, Turnător timp de 63 de ani, Plăminul de beton)**, despre trezirea conștiinței de clasă și lupta împotriva exploatării **(Greva din 1918, Spărgătorul de grevă, Împotriva dublei exploatări)** sau despre obiceiurile și tradițiile colectivității **(Nunta la Văliug, Floriani, În noaptea dinainte de 1 Mai)**. Dar Alexander Tietz a fost nu numai un asiduu culegător de folclor, posesor al unui fin spirit de discernămînt și al unui sigur simț al valorii, vizibile în selectarea materialului, dar și un foarte competent teoretician al creației populare, ale cărui întinse cunoștințe de specialitate i-au permis să ofere cititorului o imagine complexă a fenomenului cercetat.

Lui Alexander Tietz îi revine meritul de a fi salvat de la uitare creații extrem de valoroase sub raport artistic, dar și prin caracterul lor de document, după cum, prin atenția exclusivă arătată creațiilor literare ale muncitorilor industriali, el a deschis noi drumuri în folcloristica românească.

DOMNIȚA ALEXANDRU

pro memoria

Simbătă, 10 iunie, a încetat din viață Alexander Tietz, membru titular al Uniunii Scriitorilor din R. S. România și al Asociației Scriitorilor din Timișoara. Născut la 9 ianuarie 1898, la Reșița, a trăit în acest centru muncitoresc întreaga sa viață, după studii făcute la Timișoara, Cluj, Budapesta. În 1922 a debutat publicistic, continuînd apoi o vie activitate culturală și publicistică. Culegător de folclor muncitoresc reșițean, a publicat mai multe culegeri de legende și povestiri — „Sagen und Märchen aus den Banater Bergen" (1956), „Das Zauberbründel" (1958), „Der goldene Ritter" (1967), „Az aranyhaju lovas" (1967) etc.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Porți de vis — Dida Drăgan & Progresiv TM ; 2. Hai acasă — Gil Dobrică ; 3. Vouă — Metropol ; 4. Moara — Semnal ; 5. Septembrie — Mircea Baniciu. SECȚIA STRĂINĂ : 1. I Can't Stand The Rain — Eruption ; 2. Ebony Eyes **— Bob Welch ; 3.** Don't let me be misunderstood **— Santa Esmeralda ; 4.** Love Is like oxugene **— Sweet ; 5.** Night Fever **— Bee Gees.**

CORESPONDENȚĂ : Marius Olteanu — Tîrnăveni : Ce să cred ? Una dintre scrisorile tale poartă data de 5 mai (1975 (?!). Este doar o scăpare, mi-a confirmat-o top-ul cu propuneri „de ultimă oră". Amintești despre formația „Cometele" pe care ai avut ocazia s-o asculți. Fiind vorba de una din formațiile perioadei pionieratului pop-ului autohton, ai considerat util să ne trimiți componența de azi a grupului, fapt pentru care îți mulțumesc, notînd-o totodată aci, pentru cititorii rubricii : Cornel Ionescu (voce, chit., muzicuță) ; Bebe Covercă (bass) ; Dorel Vintilă (drms) ; Silviu Hera (chit., arm., voce) ; Idu Barbu (keuboards).

A. Lupou — Oravița : „Can"-grup din R.F.G., exponent al așa-numitului „Teuton Rock", caracterizat prin exprimări sonore distincte, distanțate de producțiile de serie. Înființat în 1968, grupul cuprindea la început și pe solistul de culoare Malcolm Mooney care va fi înlocuit pe parcurs de japonezul Kenji Suzuki (pînă în 1973, an în care și acesta părăsește formația). În cursul toamnei trecute, formația a fost completată cu basistul Rosko Gee, ex-„Traffic". Un argument pentru muzica acestui grup ar fi și faptul că doi dintre componenții ei au fost elevii lui Karlheinz Stockhausen, celebru compozitor de muzică contemporană. Este vorba de Irmin Schmidt și Holger Czukay.

Mariana Greavu : 1. Nu George Benson a lansat „On Broadway", el a reluat-o doar în formulă „Disco". Există mai multe versiuni, dintre care mai realizată mi se pare a fi cea aparținînd cuplului „Walker Brothers", înregistrată prin 1965. 2. „Count On Me-Jefferson Starship (LP-ul „Crunt") ; „Imaginary Lover", cu „Atlanta Rhythm Section". Componența grupului american „Valentino", aflat în plină ascensiune, n-o dețin deocamdată.

B. Romulus : Grupul „Mondial" se află pînă la finele lunii curente în R.D.G., pentru o serie de spectacole. Ultimul album „Kraftwerk", poartă titlul „Mau Machine".

PETRU UMANSCHI

caleidoscop

Spicuim din cartea de recorduri a lui Guinness. ● Una dintre limbile cele mai încurcate este cea vorbită de indienii Chipewa, din Minnesota (S.U.A.), care are cele mai multe forme verbale : 6000 ! Limba indienilor nordamericani din Oregon, se caracterizează printr-o mulțime de prefixe, mai precis, 30 ! Limba tabasarană din Daghestan (U.R.S.S.) are 25 de cazuri, iar eschimoșii au 63 de forme ale prezentului. Să amintim și una din limbile chineze, care numără 49.905 semne ortografice. ● Cuvîntul cu cele mai multe semnificații este englezescul **jack**, care conține 10 sensuri substantivale principale, 40 de sensuri secundare și 2 verbale. ● Indexul asigurărilor sociale britanice conține 42.500.000 nume de familie. Printre ele patru nume au doar o literă : E, Y, M, X. ● Cel mai vechi local de noapte din lume este **Bal des Anglais**, din Paris, de pe strada Anglais. El a fost deschis în anul 1843, și funcționează și astăzi. ● Cel mai mare ou de găină se consideră a fi cel „venit pe lume" în anul 1965 în Vineland (S.U.A.). El aparține unei găini de rasă White Leghorn, și cîntărește aproape o jumătate de kilogram, mai precis, 454 grame ! ● Prînzul cel mai uriaș din lume e... cămila la grătar ! Acest animal este sacrificat cu ocazia unor serbări ale beduinilor. Nenumărate ouă servesc la umplutul unor pești, peștii sînt introduși ca umplutură pentru pui, puii devin umplutura oilor, iar oile sînt umplutura cămilei ! ● Cel mai mare onorariu pe care l-a primit vreun actor de film, pentru rolul interpretat, atinge fantastica sumă de 10 milioane de dolari. Este vorba de celebrul actor Marlon Brando, care a primit această sumă pentru rolul principal din filmul „Nașul", turnat în anul 1972.

panoramic cultural

● Un **FORUM** al pionierilor timișeni, de Ziua lor, s-a ținut în decor natural — satul de vacanță Chevereșul Mare. Ziua de duminică a fost și semnalul de deschidere a tradiționalelor tabere ; a apărut foaia volantă **„Tot înainte !"** a Consiliului județean al Organizației pionierilor. Și 2.000 de copii au participat la un marș desfășurat în centrul municipiului. ● **VIAȚA CĂRȚILOR : „FACLA"** a editat volumul **„Testament"** de Arghezi, ediție bilingvă româno-sîrbocroată în traducerea lui Vladimir Ciocov ; în limba maghiară, schițele lui Gheorghe Brăescu. Librăria **„Eminescu"** a lansat volumele **„Secerător în curcubee"** de Ivo Muncian și **„Orizont în iris"** de Cedomir Milenovici, noi succese ale confraților noștri a căror limbă maternă este cea sîrbă. ● Români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, artiști amatori redutabili, s-au întîlnit în fastuosul program artistic tradițional din decorul **„Văii lui Liman"** ; un poem de frumusețe spirituală. ● Cotidianul **„Drapelul roșu"** publică simplele și emoționantele rînduri ale maistrului-director al Întreprinderii de sticlărie Tomești, Francisc Schweller, sub titlul **„Din toată inima : sînt un om fericit"**. Gînduri referitoare la o împlinire prin muncă și devotament. ● Tînărul dirijor Ovidiu Bălan posedă o gestică exuberantă, magnetică. Detașare quasi-umoristică de partitură și totodată riguroasă redare a acesteia. Monotonia dirijatului poate fi combătută de seninătatea și sportivitatea gesticii unui temperamental. Alături, magistrală, ușor obosită, interpretarea lui Valentin Gheorghiu (Simfonicul trecut, cu „Imperialul" beethovenian). ● Școala populară de artă din Timișoara este organizatoarea unui recital „Rabindranath Tagore". Poezie — muzică bengali — grafică. ● Unul din cei mai virtuoși mînuitori ai cuvîntului, din generația sa, Șerban Foarță, a apărut în librării cu volumul de versuri „Simpleroze" ce are ca pretext descinderea în copilărie. ● La Lugoj : Casa de cultură a sindicatelor a fost gazda sesiunii de comunicări științifice dedicate Aniversării a 130 de ani de la Revoluția burghezo-democratică din 1848. Au prezentat membri ai filialei Societății de științe istorice.

L. B.

„cîntarea României"

FESTIVALUL FOLCLORIC DE LA VALEA LUI LIMAN

Actuala ediție a manifestării folclorice de la VALEA LUI LIMAN — sub genericul : **Sărbătoarea cîntecului, dansului și portului timișean** — organizată în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", a fost un binevenit prilej de a fi înfățișată impresionanta priveliște a imensului potențial al culturii populare a județului nostru, prin relevarea multitudinii valențelor artistice ale acestui tezaur. Așa după cum arăta în cuvîntul de deschidere a spectacolului folcloric tovarășul **Dumitru Preda,** președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, Festivalul național „Cîntarea României" a creat cadrul propice pentru activizarea și înființarea unui mare număr de formații artistice de amatori și în județul Timiș. Ilustrarea acestui adevăr a fost făcută prin participarea activă, la Valea lui Liman, a celor aproape 1.700 de artiști amatori.

Avîndu-se în vedere numărul mare de artiști amatori și de artiști profesioniști, antrenați în susținerea grandioasei manifestări artistice, trebuie să subliniem și existența unor pregnante forțe organizatorice culturale ale județului Timiș, care „au regizat", într-o ingenioasă viziune spectaculară, un complex „film" folcloric. În limita spațiului tipografic, putem doar să enumerăm o parte din secvențele spectacolului : „strigarea peste sat" (în premieră, la Valea lui Liman), dansurile populare românești din Seceani, Bătești, Brănești, Făget, Breazova, Pietroasa, Sinteștí, Tomești, Bucovăț, Temerești, Povergina, Curtea ; dansuri germane din Pietroasa Mare ; maghiare, din Dumbrăvița ; bulgărești, din Dudeștii Vechi ; sîrbești, executate de formația coregrafică a ansamblului „Zora" ; acestora li s-a alăturat, într-o ținută scenică exemplară, formația coregrafică a artiștilor profesioniști de la ansamblul „Banatul". Cu o punctare etnologică distinctă s-a prezentat și ansamblul „Timișul". Orchestrele folclorice de la Întreprinderea de transport în comun și Întreprinderea mecanică din Timișoara, cele ale ansamblurilor „Banatul" și „Timișul", precum și grupurile instrumentale germane, sîrbești, maghiare, bulgărești și-au adeverit și de data aceasta realele posibilități interpretative. De asemenea, soliștii vocali : Ana Pacatiuș, Mariana Drăghicescu, Elena Jurjescu, Dumitru Botoșan. Autenticitatea folclorică a fost evidentă atît în evoluția scenică a dansurilor, cît și în răsunetul melosului tradițional.

O apreciere pozitivă se cuvine pentru atenția acordată costumelor populare, majoritatea reprezentînd cu fidelitate zona etnografică din care provin. La conturarea cadrului etnografic al Festivalului de la Valea lui Liman și-au adus contribuția și olarii de la Jupinești, cu „tîrgul" lor de ceramică, precum și Cooperativa „Arta populară bănățeană", cu o gamă variată de produse, inspirate din arta noastră tradițională.

AUREL TURCUȘ

sport

Prin satelit...

...l-aș bate pe umăr pe Deyna, ca să-l îmbărbătez și să-i șoptesc, apoi, la ureche, o alinare dintr-acelea care, fără să stîrnească lacrimi, l-ar lăsa pe om cu gura căscată. De exemplu, i-aș zice : ei și ?! De fapt, dacă nu s-ar fi întîmplat așa ceva (cum s-a văzut și la scoțieni, ratînd în meciul cu Peru, care, cică, s-ar traduce „curcanul"), fotbalul nu ne-ar mai ține fedeleș pe la televizoarele nocturne, deranjînd prieteni, vecini, rude, copii. Argentina conducea în partida-cheie cu Polonia și a venit „momentul Deyna"... 1—0 înaintea penaltiului, 1—0 după... La Zabrze, de unde au pornit în arenele lumii Lubanski (omul-ghinion, cu meniscul frînt la Londra, acum 4 ani), Szarmach, Gorgon, oraș în care am poposit cu „Poli", în '75, fotbalul a îndoliat speranțele spre marea finală. Deyna a stopat orice urcuș : față în față cu Fillol, avea, pe umeri, șutul vieții — a ochit pieptul portarului devenit zid. Și tabela nu s-a modificat decît mai apoi, și invers. La 2—0, Argentina intra în nesomn, în carnaval, uitînd că Deyna le-a conturbat liniștea și, poate, îi va „auri", dacă Menoti va avea șansă pînă la capătul capătului. Nu uit, așadar, durerea mută a lui Deyna, prietenul rubricii noastre...

Aș vrea să văd la El Mundial o finală Olanda — Brazilia ; nu știu ce s-a întîmplat în meciurile de ieri și de astă-noapte și, ca să nu par caraghios cu pronosticuri șchioape, zic doar că acolo, în Argentina, totul e posibil de acum înainte... N-ar fi rău ca, tot la două săptămîni, să vedem cum arată fotbalul de calitate și cum mingea capătă rostul poeziei : uite-o — nu e ! Propun un vers rotund — „Oh, Resenbrink, oh, Resenbrink" — din care, sigur, ceva place omului cu fotbal la căpătîi.

TEODOR BULZA

poșta redacției

Ion Teodorescu : Printre sutele de scrisori pe care le primim, a dvs. a constituit pentru noi o revelație. Am dedus dintr-un crîmpei de scrisoare către Anghel Dumbrăveanu că sînteți un vechi colaborator al „Orizontului". Am citit „Copilăria lucrurilor" și Antim Ivireanul". Noi vă apreciem în mod deosebit și ne face plăcere să vă considerăm un poet conturat, din care am reținut unele poeme. Am observat că ați trimis și altor publicații. V-am îndemna să vă strîngeți poemele într-o plachetă pe care s-o oferiți unei edituri, eventual editura „Facla". Numai datorită confuziei unor critici improvizați de o falnică nepricepere, dvs. continuați să publicați la „primii pași" ai revistelor. Sînteți — după opinia noastră" — un autentic poet. O afirmăm cu toată răspunderea.

Olga Abegg : Trebuie să fiți mîndră de ascendența dvs. și să nu mai folosiți pseudonimul. Cele ce ne relatați despre unele întîmplări din cenaclul respectiv, nu trebuie să vă descurajeze. Cei care vă sfidează, sînt insolenți. Și apoi dvs. sînteți la vîrsta senectuții, cînd trebuie să treceți cu înțelepciune peste lipsa de discernămînt. V-aș recomanda sfatul poetului Hafiz pe care-l cunoașteți : **„Piatra devine rubin, doar în casa răbdării"**. Mai trimiteți.

Carmen Focșa : Vă semnalăm ușoare influențe din Ion Barbu. Se pare totuși că dvs. v-ați cucerit o perspectivă a sensibilității. Poezia înainte de orice e o stare. Mai trimiteți.

P. Eugen : Cu abilități de meșteșug se scrie greu poezie. Afirmația dvs. : „Nu-mi place să vorbesc despre mine, de aceea n-am vrut să fiu nici lector, nici profet", vrea să fie teribilistă. Vocația de „profet" în secolul nostru nu vă prinde, iar pe aceea de lector ar fi bine s-o aveți. Cel puțin un lector de poezie...

Ghimbășanu Ion : Ne pare rău că cele patru poezii au sporit nedumeririle noastre. Cu sentimentul unei sensibilități minore, chiar cu amestecul unei inteligențe, nu puteți scrie poezie. Poezia nu e numai un simplu meșteșug. Trimiteți altele.

Ginel Sara : Sînteți pîndit de riscurile pe care le comportă o simplificare. De exemplu : „Pămîntul în palme mi-e proaspăt arat / Și plînsul albastru cîmpia mi-l cere". Reveniți.

Ion Dobre : Fragmentele închinate lui Lucian Blaga debutează printr-o stare sufletească deosebită. Dar aceasta nu e de ajuns. Semnificația primitivă a cuvîntului **poet** este „acel ce face". Poetul deci e un făuritor. Nu uitați că poezia nu e un simplu exercițiu, ci o necesitate.

Dilimoț Vali : Sîntem de acord cu dvs. că nu „se devine" poet. Poezia este o transfigurare a realității umane prin limbaj. În acest sens considerăm notabile versurile din „Călător" și „Virtual răsărit". Mai așteptăm altele.

Kádai Erika-Maria : Regret că n-am cunoscut și celelalte poezii pentru a urmări evoluția încercărilor dvs. Din ceea ce ne-ați trimis, putem conchide că dvs. întrebuințați cuvintele prea direct. Din simple semne convenționale, cuvintele devin ele însile un obiect, o realitate concretă. Procesul logic pe care-l îndeplineau în lumea practică devine acum un proces magic. Sursa poeziei dvs. e liniștea interioară. Dar deocamdată limbajul metaforic e modest. Mai încercați.

Felicia L. : Citîm aceste versuri care vă caracterizează : „Nestemate în făclii / solemnizează rîul de vrajă / ce ne străbate, / înaltă înspre săgetător / fecioara". Dacă metaforele ar fi mai puțin confuze și mai coherente poate că ați realiza ceva. De ce nu reflectați înainte de-a transfigura imaginea ? Puterea de comunicare se pierde în versurile dvs. Mai trimiteți.

PETRU SFETCA

Limba comună — iubirea de patrie

Spațiul mioritic

Pămîntul pe care din moși strămoși vieţuieşti, unde din moşi strămoşi se ţes visele şi idealurile tale şi ale urmaşilor urmaşilor tăi, felia de pămînt, oricît de mică ar fi ea, raportată la nemărginirea universului, felia aceasta de pămînt unde ţi-ai văzut şi îţi vezi în continuare visurile împlinite pentru care „arzi", acest pămînt îl numim în limbaj cotidian **PATRIE.** Acest cuvînt ce trebuie scris mereu cu majuscule, este pentru fiecare dintre noi **unic,** de neasemuit, **singular,** dintotdeauna şi pentru totdeauna. Fie de vor veni toate vînturile, **cum nu arareori i-a fost dat acestui plai carpatin, cu vicisitudini de tot felul, fie că ar necesita să ne călcăm în picioare propria-ne tinereţe, pămîntul acesta este al nostru al tuturor locuitorilor acestor meleaguri, indiferent în ce limbă ne dăm binețe, făurim ori visăm, cum magistral arăta secretarul general al partidului nostru : „Noi am pornit şi pornim de la faptul că îndelungata convieţuire în diferite zone ale ţării, îndeosebi în Ardeal, a românilor, maghiarilor, germanilor, sîrbilor şi altor naţionalităţi este un rezultat al dezvoltării istorice, al vecinătăţii cu diferite popoare şi naţiuni, că tot ceea ce s-a realizat pe aceste meleaguri este rodul luptei şi muncii comune, că numai într-o deplină unitate vom asigura victoria comunismului în România".**

Este, de fapt, gîndul nostru, al tuturor oamenilor cinstiţi din România socialistă, al acelora care trăim pentru ţara aceasta, pentru acest spaţiu mioritic, cum zicea poetul **„în miezul unui ev aprins".**

Dar, nu este în intenţia noastră de a insera doar adevărurile îndeobşte cunoscute. Poate că ar fi de folos să notăm cîte ceva din realizările naţionalităţii sîrbe, a oamenilor muncii din minunatul colţ de ţară numit Banat. Cu ce să începem ? Să reamintim că în limba sîrbo-croată apare un săptămînal şi o revistă literară, că există emisiuni permanente la radio, ori să reliefăm faptul că în fiecare localitate unde, alături de ceilalţi oameni ai muncii trăiesc şi sîrbii, fiinţează şcoli ori secţii cu limba de predare maternă ? Poate că, totuşi, pentru a ilustra accesul egal la toate cuceririle materiale şi spirituale este suficient să amintim că din rîndul populaţiei sîrbe s-au ridicat în anii construcţiei socialiste sute şi sute de muncitori de înaltă calificare, tehnicieni, medici, ingineri, profesori, că din rîndul populaţiei sîrbe există astăzi mai mult de zece doctori în ştiinţă şi, de bună seamă, numărul lor va creşte în anii viitori.

Dacă poposim puţin şi pe tărîmul artelor trebuie să amintim că tot din rîndul populaţiei sîrbe s-au ridicat un **Dimitrie Cionca,** grafician de mare talent, laureat al Grand prix-ului de la Lugano, scriitorii **Vladimir Ciocov, Svetomir Raicov, Lazar Ilici, Jiva Popovici, Cedomir Milenovici,** fraţii **Mirianici,** şi alţii. În anii construcţiei socialiste au văzut lumina tiparului mai mult de o sută de titluri de cărţi conţinînd operele scriitorilor de expresie sîrbă care trăiesc şi muncesc la Timişoara, Bucureşti ori în alte localităţi. Iar trei dintre scriitorii noştri şi-au văzut încununate strădaniile cu premii ale Uniunii Scriitorilor.

Nu este, însă, în intenţia noastră de a face un bilanţ. Am notat doar cîte ceva pentru a da amprenta concretă a cotidianului unor reuşite care se vor amplifica şi mai mult în contextul progresului general al patriei noastre, al ţării Carpaţilor şi a Dunării, al acestui spaţiu mioritic al nostru al tuturora.

IVO MUNCIAN

În deplină frăţie

(Urmare din pag. 1)

ţiului lingvistic german, subvenţionat în întregime de stat— lucru neîntîlnit în trecut. Ca fost membru al acestui teatru, ca autor a patru piese jucate pe această scenă, am luat parte la şedinţa festivă, trăind cu emoţie solemnitatea momentului.

Necesită o atenţie deosebită acea parte a cuvîntării tovarăşului Nicolae Ceauşescu în care se arată că problemele naţionalităţilor conlocuitoare din România se rezolvă numai la Bucureşti şi nicidecum în capitalele altor ţări — după cum, problemele naţionalităţii române din ţările vecine se rezolvă exclusiv de către guvernele acestor ţări.

De fapt, această declaraţie lapidară confirmă în mod strălucit nu ceea ce va fi, ci ceea ce s-a practicat şi pînă acum, sprijinindu-se pe faptul că, în rezolvarea problemei naţionale din ţara noastră, rezultatele obţinute pînă acum pot servi drept model şi pentru alte state.

În ceea ce priveşte populaţia germană din România, acum trei-patru decenii au existat într-adevăr, încercări masive din partea celui de-al treilea Reich, de a hotări asupra destinului acestei populaţii. încercări înlesnite din partea guvernului antonescian.

Lecţia prmită din partea istoriei era una clară, simplă dar de mare greutate : O minoritate naţională nu-şi poate baza existenţa pe puterea politică şi militară a altui stat, rămînînd descoperită din momentul în care această putere nu mai există. O minoritate naţională poate să prospere numai în strînsă colaborare cu poporul şi statul în mijlocul căruia trăieşte, în identificarea idealurilor, în unirea tuturor forţelor pentru o viaţă mai bună şi bogată.

Regimul nostru socialist a creat toate premisele pentru realizarea acestei colaborări pe plan economic, cultural, administrativ etc., în deplină egalitate de drepturi şi îndatoriri pentru patria comună. Învăţămînt, presă, teatru, emisiuni radio şi televiziune, păstrarea obiceiurilor tradiţionale, cultivarea comorilor folcloristice —toate acestea sînt o realitate concretă şi, totodată, argumente pentru respingerea tuturor încercărilor din afară de denigrare a realităţilor noastre.

Naţionalităţile din România, în deplină frăţie cu poporul român, îşi aduc contribuţia conştientă la dezvoltarea economică, politică şi culturală a patriei comune. Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu a exprimat hotărîrea Partidului Comunist Român, de a păşi şi în viitor pe acest drum revoluţionar.

HORIA PAŞTINĂ : „Portretul mamei"

Avem de înălţat o ţară

(Urmare din pag. 1)

unul dintre noile obiective ridicate în Timişoara. Pe parcursul anilor, am scris de nenumărate ori despre dezvoltarea pe care a trăit-o oraşul, ţinutul acesta, despre munca înfrăţită a românilor, maghiarilor, germanilor în marile combinate de la Reşiţa şi Hunedoara, despre creşterea întreprinderii **ELECTROMOTOR,** după naţionalizare, văzută prin unul din oamenii săi devotaţi, Kovács Istvan.

Rememorez, inevitabil, datele evoluţiei ţării, de fiecare dată cînd încerc să-mi aduc aminte de vreun eveniment mai important din viaţa mea, şi-atunci, este şi normal să mă simt revoltat de calomniile pe care le fabrică unii în străinătate în legătură cu naţionalitatea maghiară din România, fapte la care s-a referit şi secretarul general al partidului în cuvîntarea sa. Ca scriitor şi publicist maghiar, născut la Reşiţa, care a trăit şi muncit pe acest pămînt şi care, după 1944, m-am bucurat de aceleaşi drepturi şi libertăţi ca orice cetăţean român, german sau sîrb, mă simt profund indignat de ceea ce se poate spune despre noi. Simplu luînd lucrurile — şi adevărul este întotdeauna simplu — văd cum fiul meu a terminat liceul în limba maghiară iar acum este onorat de colegii unde lucrează de mai mulţi ani ; văd cum nepotul meu învaţă în limba maternă, maghiara. Ştiu foarte bine că la Timişoara sînt multe şcoli unde se învaţă în limba maghiară, iar Liceul nr. 2, cu limba de predare maghiară, dispune de profesori foarte buni care cresc sub ochii lor copii ce vor fi membri preţuiţi în societatea noastră socialistă. Citesc cu deosebită plăcere revista „Iaventus", editată de elevii şi cadrele didactice ale acestui liceu, revistă care a dedicat unul dintre numerele sale marelui poet Ady Endre.

Ca scriitor maghiar ştiu şi văd cum în ţara noastră, literatura maghiară îşi află un loc al ei binedefinit. Este suficient să arăt că în ultimele decenii a apărut un mare număr de cărţi ale unor autori maghiari din Timişoara. Partidul nostru a dat posibilitatea ca la Timişoara să existe şi un Teatru maghiar de stat. Este mai mult decît semnificativ, să auzi, în holurile Teatrului maghiar, în pauzele dintre acte, vorbindu-se deopotrivă româna, germana, maghiara, sîrba... Scrierile mele apar în diferite limbi şi pînă acum n-am observat să întîmpin opoziţie sau greutăţi. Dimpotrivă. Îmi amintesc (din nou trebuie să-mi aduc aminte), cum în timpul războiului a fost atacată una din cărţile mele şi chiar eu, de cotidianul profascist „Déli Hirlap", pentru că vorbeam şi despre răscoala lui Gheorghe Doja. Mi-au sărit în apărare şi m-au sprijinit scriitorii români Octavian Metea, Aurel Buteanu, Petru Sfetca...

Da, eu ştiu bine că pe duşmanul nostru îl doare că sub conducerea Partidului Comunist Român, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, poporul şi ţara au cunoscut succese deosebite. Duşmanii noştri au dezgropat vechea : **„Divide et impera",** pentru a crea zizanie între români şi maghiari, care trăiesc împreună de sute şi sute de ani, dar încercarea nu reuşeşte pentru că istoria nu se poate întoarce.

Unitatea ambientului

(Urmare din pag. 1)

nu urmăreşte altceva decît o repunere în drepturi a omului într-un mediu pe care el însuşi l-a aglomerat, l-a populat în foarte scurtă vreme (prea scurtă pentru simţurile sale) cu forme şi obiecte noi, într-un proces în care adaptarea nu mai poate ţine pasul înnoirii şi produce, de la un moment dat, sentimentul înstrăinării, al frustrării de un dat fundamental. Aceasta ar fi, „în esenţă", etapa despărţirii de ambient ; în fapt, o greşită punere în problemă deoarece scopul acţiunii conjugate a designerilor, arhitecţilor, ergonomilor, psihologilor ş.a. este tocmai invers, de readaptare a omului la „o nouă geografie ambiental-industrială", o acomodare cu ultima generaţie de obiecte apărute, după opinia specialiştilor, pe la începutul acestui secol şi rămasă neschimbată, ca funcţionalitate, pînă astăzi. („Noul" obiectelor fiind mai mult de domeniul formei şi parametrilor funcţionali decît de esenţă). Şi, iată cum, încercînd să vorbim despre **casa noastră,** ajungem să atingem domenii considerate multă vreme drept incompatibile : arta şi ştiinţa. Un truism desigur dar care merită o sporită atenţie azi, mai cu seamă în contextul unei atît de vaste întreprinderi umane cum este designul ambiental, întîi de toate pentru că problema nu este un „hibrid steril" între logic şi senzorial, ci un act de înaltă responsabilitate civică ce solicită din partea specialiştilor (constituiţi, cu necesitate, în grupuri de lucru complexe reprezentînd cel puţin domeniile artelor plastice, ştiinţelor sociale, arhitecturii şi politehnicii) un discernămînt de mii de ori mai sever decît în cazul proiectării unui pod peste Gibraltar şi aceasta pentru că materialul sensibil uman (a cărui rezistenţă va mai rămîne pentru un timp o necunoscută) este de natură prea firavă pentru a putea fi cîntărit în vreun fel ; ar fi, deci, ca şi cum s-ar cere să realizăm un pod durabil, peste acea strîmtoare, din fire de păianjen.

Este trecută vremea romantică a „monştrilor sclipitori, reci şi inumani" ai „oraşului viitorului" conceput şi realizat de Niermeier, ca şi vremea stilyng-ului steril ; o luciditate gravă acoperă marea masă a problemelor umane devenite, în acest sfîrşit de veac şi de mileniu, graţie dezvoltării industriale, tehnice, ştiinţifice, graţie canalelor de mass-media, probleme ale întregii planete. Este un moment în care trebuie să ne aducem aminte şi de faptul că participarea la **universalitate** se poate face numai printr-un **specific naţional,** singurul cu garanţia de a fi autentic în expunerea datului fundamental comun întregii specii. (Iată o propunere în chiar privinţa abordării problemei ambientului şi iată altele cîteva exprimate aproape aforistic de specialişti) :

„Trebuie să construim perfect — decorul ascunde o imperfecţiune". (arh. August Perret, părintele funcţionalismului).

„Mediul vizual are nevoie să fie tratat cu grijă dacă vrem ca omenirea să rămînă emoţional stabilă şi să nu-şi piardă echilibrul" (Faber Birren).

„Sînt ferm convins că lumea cea mai bună pe care trebuie să o construim trebuie să fie făcută cu conştiinţa valorilor morale. Este emoţionant să vezi cum a progresat omenirea şi să te ştii o parte a acelui progres". (David Rowland).

„Scopul creator al profesiunii mele este obiectul integrat în procesul de viaţă, obiectul devenit o parte componentă a existenţei omului, un prieten al acestuia". (Petr Tucny).

„Omul care va defini secolul viitor îşi formează structura emoţională astăzi". (Dr. Hans Schaiter).

„Spiritul omenesc este deopotrivă creator şi creaţie. Lumea exterioară şi lumea interioară ascultă de legi paralele. Aici se află secretul artei şi al lizibilităţii sale !" (Naum Gabo).

Evident că incompleta selecţie a fost inserată aici doar spre a ilustra seriozitatea cu care e privită, (era şi va fi) estetica ambientului de către cei chemaţi să dea un răspuns. Am dorit, deci, să atragem atenţia asupra unui important domeniu aflat la confluenţa artei cu lumea tehnicii veacului acestuia, pentru că estetica ambientului presupune un proces de „umanizare" a însuşi conceptului de estetică, poate şi prin „umanizarea" tehnicii, a industrialului, şi asta fără ca procesul să pară prin ceva paradoxal.

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3—33—90, 3—33—76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

I
in
Jud.Pto.Tim.
AB. 1 ex.

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Artistul — creația — societatea

Eveniment cu ample semnificații în viața culturală a țării, Conferința Națională a Uniunii Artiștilor Plastici a constituit, prin prezența secretarului general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU,** prin cuvîntarea sa la tribuna înaltului forum cultural, un moment de referință pentru dezvoltarea artelor plastice românești. Facînd o profundă analiză asupra nivelului actual al artelor plastice în România, secretarul general al partidului s-a referit la cerințele pe care le ridică în fața creatorilor de frumos etapa nouă pe care o parcurge societatea românească, **trecerea,** așa cum s-a spus, **de la cantitate la o nouă calitate.** De o deosebită importanță pentru cursul ascendent al creației plastice în climatul contemporan al culturii românești au fost indicațiile date în Cuvîntare, privitoare la arta monumentală, spre realizarea unui climat ambiental cît mai plăcut în noile ansambluri arhitecturale, spre realizarea de lucrări, în toate genurile plasticii, inspirate din istoria eroică a poporului nostru, din viața de fiecare zi a oamenilor muncii.

Sînt semnificative, în acest sens, cuvintele secretarului general al partidului, devenite imbold pentru activitatea de viitor a artiștilor noștri : **„Dorim lucrări tematice executate cu multă măiestrie artistică, opere care să înfățișeze munca, viața, entuziasmul întregului nostru popor în edificarea vieții, a noii societăți, care să redea istoria și lupta eroică a maselor, a mișcării revoluționare, a comuniștilor, pentru libertatea și independența patriei, pentru dreptate socială și națională, pentru socialism".**

Un accent aparte s-a pus, ca la toate întrunirile de vîrf ale artiștilor și scriitorilor din România, pe critica de specialitate, pe aspectul teoretic, de dezbatere fermă, deschisă, a problemelor din acest domeniu. În același sens, s-a subliniat rolul deosebit care revine revistelor de specialitate, ce trebuie să se constituie în adevărate tribune ale educației estetice.

Ca deosebit de fructuoasă a fost apreciată participarea artiștilor profesioniști și amatori la prima ediție a Festivalului Național „Cîntarea României", subliniindu-se măsurile ce vor trebui luate pentru ca ediția a doua a Festivalului Național „Cîntarea României", să reprezinte începutul trecerii spre o etapă nouă, calitativ superioară, și în acest domeniu.

Discuțiile care s-au desfășurat pe parcursul a două zile au reluat în dezbatere importantele idei exprimate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea sa, constituind chezășia creșterii, în viitor, a artelor plastice românești, a contribuției lor la patrimoniul culturii universale.

Grupate sub genericul **„ARTISTUL — CREAȚIA — SOCIETATEA",** inserăm în acest număr al revistei cîteva opinii ale unor artiști timișoreni, în mare parte participanți la Conferința Națională a Uniunii artiștilor plastici din România.

ORIZONT

Momentul cel mai emoționant

La acest înalt forum am avut deosebita cinste de a face parte din prezidiu și, mai apoi, de a fi aleasă în consiliul de conducere al Uniunii Artiștilor Plastici. Îmi dau seama că munca mea a fost apreciată dar și că îmi revine o mare responsabilitate. Văd în sarcina cu care am fost investită o expresie a politicii statului și partidului nostru de a promova, în funcții de mare răspundere, femeia.

Dar momentul cel mai emoționant pentru toți cei care am participat la Conferință, și pentru mine, a fost venirea, în mijlocul nostru, a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** și a tovarășei **Elena Ceaușescu.** Conferința a primit astfel o și mai mare importanță. Felul călduros în care ni s-a adresat președintele țării, înțelegerea cu care s-a referit la problemele noastre, la rolul artelor plastice în educarea omului nou, m-au impresionat profund. Nu a fost numai o discuție de la o tribună înaltă, ci și una de la om la om. S-au ridicat probleme multe și diverse, în privința drumului nostru de acum înainte, a realizărilor și neîmplinirilor, a relației dintre creația noastră și oamenii pentru care creăm.

Eu am lucrat întotdeauna cu gîndul la oameni, mai mult decît la critică ori aprecierile colegilor. Și tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a atins în cuvîntul său această problemă. Mi-am văzut astfel confirmate unele dintre principiile mele. Într-adevăr unii artiști uită, la un moment dat, că și ei au pornit din popor și că întreaga lor creație trebuie să-i aparțină poporului. În activitatea mea au primat gîndurile, trăirile, bucuriile, munca acestui popor, a țării în care trăim, cu istoria, cu zbuciumul ei, cu dorința de a fi liberi. Avînd în vedere că eu fac gravură, grafică acesta este un fapt firesc. Dintotdeauna graficienii au avut drept scop, comunicarea cu oamenii. Grafica a fost, de aceea, militantă mai mult decît pictura.

Pe de altă parte, exigența noastră a tuturor trebuie să crească tocmai în ceea ce privește valoarea cu care putem investi opera militantă fiindcă, se știe, nu orice lucrare tematică este și o lucrare bună.

Aș mai vrea să spun că atunci cînd eu am terminat facultatea nu existau atîtea posibilități de afirmare. În acești treizeci de ani care au trecut s-a făcut enorm de mult pentru artă, în țara noastră. Sîntem apreciați nu numai la noi dar și peste hotare. Aprecierea de care se bucură peste hotare fiecare expoziție de artă plastică românească este în strînsă legătură, după părerea mea, cu dragostea și prețuirea de care se bucură și cu care este primit pretutindeni omul de stat care ne reprezintă, țara la cel mai înalt nivel, președintele României socialiste.

HILDEGARD KREMPER-FACKNER

Monumentele — însemne ale istoriei

Omenirea din totdeauna a simțit nevoia să-și pecetluiască, în materii rezistente, sentimentele și gîndurile despre viață și evenimentele timpului. Prin caracterul ei peren, arta monumentală și-a cîștigat un loc important în conștiința umanității.

Societatea contemporană românească acordă o semnificație deosebită artei de for public, pentru capacitatea ei de a transmite prin timp un mesaj. Monumentele sînt mărturia recunoștinței noastre față de mărețele fapte de patriotism ale înaintașilor, în lupta lor pentru păstrarea ființei noastre românești pe aceste plaiuri, pentru unitate, libertate și neatîrnare. Venind din istoria noastră zbuciumată, monumentele devin istorie în bronz și piatră. Încărcătura istorică și emoțională a locului este determinantă, iar monumentul devine semn al locului, doar în măsura în care el se ridică prin valoare artistică și de simbol la înălțimea semnificațiilor întipărite în conștiința oamenilor.

Monumentul de la Guruslău, realizat în 1976, cu ocazia aniversării a 375 de ani de la victoria din 1601 a lui Mihai Viteazul, speră să devină un astfel de „semn al locului".

VICTOR GAGA

(Continuare în pag. 7)

Ilustrăm acest număr cu lucrări ale pictorului **TANASIS FAPPAS.**

Integrarea artei în viață

Pentru a doua oară în acest an, Timișoara deschide porțile unor ateliere de artă plastică, permițînd vizitatorilor să pătrundă în intimitatea studiului, în laboratorul în care mintea, ochiul și mîna se încordează în alcătuirea imaginii artistice.

Expoziția „Studiul", deschisă în aprilie-mai la Timișoara, era consacrată etapelor elaborării operei de artă, prezentînd schițe și desene alăturate operelor finite ale unor artiști consacrați din trecut și prezent. Fără a putea fi comparată în amploare și semnificații, expoziția liceului de arte „Ion Vidu" din Timișoara, deschisă la 2 iunie în București în sala Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" (în sala Kalinderu — Str. Dr. Sion nr. 2—4) aduce în fața publicului o preocupare asemănătoare, permițînd cunoașterea preocupărilor și a rezultatelor uneia din cele mai moderne școli de artă din țară, în care multe generații de tineri au primit o formație plastică temeinică.

Actuala expoziție ne lasă să pătrundem în ateliere-le-școală unde experiența artistică adunată și trăită de profesori e comunicată tinerelor generații, cu grija delicată de a nu strivi personalitățile în formare.

La Timișoara s-a cristalizat de decenii o „școală" de artă în sensul larg al cuvîntului, de grupare a unor forțe creatoare, avînd țeluri bine definite și un mod de

ADINA NANU

(Continuare în pag. 8)

ORIZONT 26 (537) 29 iunie

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Eugen Barbu și cunoașterea prin artă

Eugen Barbu a primit Premiul Herder, eveniment cultural cu multiple semnificații pentru scriitor și țara noastră. Premiul se acordă unor personalități din sud-estul european pentru contribuțiile aduse la dezvoltarea culturii europene. Iar scriitorul Eugen Barbu, alături de alții care au primit și vor mai primi această distincție, este unul din cei ce reprezintă literatura noastră în contextul european, dînd astfel României prestigiul pe care-l merită.

Alegerea lui Eugen Barbu nu este întîmplătoare. Există în scrisul său numeroase caracteristici ce-l apropie de cultura europeană actuală. Iar noi aparținem acesteia, chiar dacă am fost în atîtea rînduri considerați că ne-am afla la „porțile Orientului". Trebuie să recunoaștem tendințele diverse ce s-au încrucișat pe teritoriul țării noastre în timp, tendințe venind deopotrivă de la miază-noapte sau miază-zi, de la răsărit sau de la apus. Toate acestea, după credința noastră, au întîlnit aici o viziune proprie despre lume și viață — moștenită de la semințiile străvechi, cu o spiritualitate distinctă, tot atît de puternică și de prețioasă ca și a altor culturi și civilizații vecine — care le-a asimilat, făcînd o sinteză ce este doar a noastră și cu care ne și putem prezenta în fața lumii. Iar de la cei ce au cîntat, ca pe niște minuni ale limbii și sufletului românesc, Miorița și Meșterul Manole, pînă la Dimitrie Cantemir, de la Eminescu la Blaga, de la Grigorescu la Brâncuși, de la Iorga la George Enescu și pînă în zilele noastre sîntem mereu alături de cultura europeană la care contribuim substanțial dar fără ostentație.

În ceea ce-l privește pe Eugen Barbu, cu multipla lui activitate literară, vom enumera doar trei dintre constantele scrisului său : cunoaștere, spirit contestatar, inovație. Întreaga sa literatură este una problematică, pe măsura conștiințelor contemporane neliniștite și înclinate să examineze ideile și valorile, să înlăture cele vechi în favoarea celor noi, într-o ierarhizare proprie. Peste tot, o cunoaștere ce se îndreaptă către semnificațiile adînci și sensurile ascunse. O cunoaștere esențială, pînă la circumscrierea acelei „melanholii" a Princepelui, care nu este decît o acută și tragică stare de conștiință privită în toate mecanismele sale intime. Cunoașterea unui ciudat și contradictoriu univers uman **(Miresele)**, a unui spațiu închis, cum este acela al Cuțaridei **(Groapa)**, între timp dispărut, cunoașterea proceselor sociale **(Șoseaua Nordului, Facerea lumii)**, ducînd la schimbări de structură, cunoașterea atîtor alte realități complementare **(Jurnal american, Foamea de spațiu, Jurnal în China)**, ca și încercarea de a-și lămuri atîtea necunoscute proprii **(Jurnal)**, fac din arta literară a lui Eugen Barbu una ce derivă din cunoaștere. Descifrarea înțelesurilor este deopotrivă pentru cunoaștere și artă, după cum îndemnul artistic este și unul al cunoașterii. Exemplificare concludentă în **Princepele,** unde cazul particular se îndreaptă spre o maximă generalizare. **„Princepele poate să fie foarte bine,** spune chiar autorul într-un interviu, **Atila sau Ginghis-Han, sau mai știu eu, Mussolini sau Hitler".** E vorba de o idee, de un proces aplicate realităților noastre într-un moment istoric dat, dar care pot fi aplicate și altor realități sau altor momente. Procesul iscat de putere, obiectivul principal al cărții, pare să fie același : de la dorință la posedare, de la gînd la faptă. Dar stăpînirea și controlul puterii de la un timp **„din cauza mecanismelor independente ale acestui organ, indivizibil și de neclintit, de neindentificat undeva",** slăbește, ajungîndu-se în situația ca cel ce a stăpînit puterea să fie stăpînit de ea, cel ce a minuit-o să fie la rîndul său minuit. Iar conștiința că este controlat de putere, fără să mai poată controla puterea, duce la acea **melanholie** ce imprimă cărții o atmosferă particulară.

Problemele puse, mai puțin în teoretizări susținute, cît mai ales în scrierile sale literare, sînt din cele mai dificile, pentru că alături de tentativa cunoașterii este și spiritul contestației. Nu-i vorba, după cum ușor se poate înțelege, de a înlătura cu tot dinadinsul sau de a nu recunoaște valorile, ci de punerea lor sub semnul întrebării. Ceea ce iarăși arată un spirit neliniștit care nu acceptă statornicirile altora, decît după ce le-a înțeles rosturile și a cîntărit argumentația. O detașare ironică caracteristică iarăși veacului nostru relativist și sceptic, o detașare necesară și examenului, dar și perspectivei proprii. Deși se consideră doar un scriitor ce scrie despre alții după propriul gust, Eugen Barbu contestă criticii așa-zis specializate gustul, ca și ierarhizările ei axiologice (Vezi **O istorie polemică și antologică**). Este și aceasta, dincolo de rezultatele atinse și nedumeririle ce le aduce, o caracteristică a modernității europene inclinată să examineze totul. Să demistifice, privind și altfel — și cu orice risc — statuile socotite intangibile **(Măștile lui Goethe).** Dar în cazul lui Eugen Barbu nu-i vorba doar de o atitudine teoretică, existentă și ea, cît mai ales de implicarea contestării, de includerea spiritului polemic în însăși substanța operelor literare.

Dacă am privi, chiar superficial, cîteva din modalitățile utilizate în **Groapa** și **Princepele,** ne-am da de îndată seama și de ceea ce-l leagă de proza noastră anterioară și de ceea ce-l desparte. Mai ales de ceea ce-i aparține doar lui. În **Groapa,** viziunea acelui spațiu apocaliptic, dar mai ales compoziția în care Eugen Barbu folosește tehnica pe care am numit-o a mozaicului, fiecare capitol fiind un fragment cu relativă autonomie, primindu-și, doar privit în ansamblu, adevărata și întreaga semnificație, înțelesul ca și frumusețea depline.

În **Princepele,** roman socotit de către autorul însuși o sinteză, un basm și o operă lirică în același timp, noutatea formulei este evidentă. O sinteză a unor documente disparate, transfigurate artistic (trimiterile în **Caietele Princepelui**), un basm în înțelesul de povestire inventată dar și de fabulă cu colorit fantastic, înțesată de simboluri, dar și operă lirică, adică un mare poem pe care l-am putea privi doar astfel, fără a stărui și asupra celorlalte fețe. Un nou mod de a privi istoria, renunțarea totală la vechiul model al romanului istoric, demult depășit, reclamînd o altă viziune și noi modalități. Eugen Barbu propune un model din cele mai interesante în **Princepele,** ceea ce nu înseamnă că nu ar fi posibile și altele.

Un ultim cuvînt, în încheierea acestor note privind unele caracteristici ale creației lui Eugen Barbu, despre pitorescul atît de subliniat, limba arhaică minuită cu ușurință și scrisul său artistic în tradiția lui Mateiu I. Caragiale și Tudor Arghezi. Pitorescul este invenție pură (așa cum este Grecia utopică a lui Ion Barbu), limba nu-i chiar atît de arhaică (bătrînii noștri mai spun și azi melanholie, alcohol etc.) iar meritul acestei literaturi este tocmai de a nu fi apăsat prea mult pe arhaizare. Cît privește structurile sale artistice, orice scriitor cu o conștiință literară formată tinde spre ele.

ION MAXIM

Gheorghe Schwartz

PIETRELE

Editura Eminescu, 1978

1) Dacă **documentarul** (ca și la Al. Papilian, de pildă) reprezintă un pol al opțiunilor, Gheorghe Schwartz fiind un autor harnic, ce nu se sfiește să stea în bibliotecă, ce nu ezită să cultive colajul, citatul, jurnalul, toate bune fiindcă autorul mai vrea, în bun spirit pragmatic, să-și instruiască — să-și educe — cititorul, **fantasticul** ar reprezenta celălalt pol al opțiunilor sale. Între real și fantastic, între documentar și fantazii există o seamă de căi de comunicație, jalonate de o seamă de **topos-uri.** Bun cititor și iubitor de literatură, autorul nu ezită să indice și cititorului profesionist (ca să zicem așa) încotro bat intențiile sale de prozator modern. Inegalele nuvele din **Ucenicul vrăjitor,** a doua carte a prozatorului, îl arătau dornic să experimenteze formule narative, să exerseze tipuri de „texte". **Pietrele,** romanul de față, e o carte mult mai complicată și prin ambiții suplimentare : scriitorul vrea, pe lîngă multe altele, să scrie cronica unui oraș prin care romancierii contemporani au trecut de atîtea ori încît, pînă la urmă, nimic nu va rămîne neștiut despre Lugojul și lugojenii de altădată, negreșit admirabile subiecte ale oricărui demers romanesc.

2) **Pietrele** poate fi considerată, deci, o cronică a orașului. O cronică — ne grăbim să afirmăm — în care drepturile literarului, ale ficțiunii, nu sînt cu nimic lezate. **Pietrele** sînt locuitorii ce rămîn, temeliile, cei ce creează, prin structura lor, atmosfera spirituală a orașului. Căci orașul are o structură spirituală inconfundabilă, verificată de o tradiție (de o seamă de tradiții) strălucite. Cine citește fără să se grăbească romanul lui Gheorghe Schwartz poate descoperi „tipurile" lugojenești, și prin ele, un stil de existență al orașului. Insistența — uneori ironică — a autorului asupra documentelor ce pun în valoare trăsăturile (obiceiurile) de altădată ale lugojenilor trădează un spirit viu de observație, o intuiție ageră ; nu trebuie însă să cădem în capcana de a considera documentele pe care ni le oferă autorul drept punct de plecare în dezbaterea asupra cărții. E drept că la un moment dat sînt citate scrisori pe care autorul le citește în biblioteca orașului (și care există în realitate ; **epistolarium**-ul lui Ion Stratan le-a înregistrat), că se evocă evenimente consemnate de istorici, că, în fine, „spiritul" eroilor e cum nu se poate mai „lugojenesc". Se vorbește pe larg despre pasiunea pentru muzică a lugojenilor, citindu-se, iar după document, numărul fanfarelor existent în oraș (și împrejurimi) la un moment dat. În ziua narațiunii, (partea a doua) în oraș e oaspete Brahms, iar melomanii se pregătesc să întîmpine evenimentul cu cuvenita solemnitate. Marele personaj e însă puțin răcit, ceea ce provoacă vii emoții. Cronica este, astfel, abătută sistematic de la drumul ei, de un autor prea puțin convins de valoarea sa de „cronicar" „al evenimentelor, de faptul că rostul romancierului este acela de a scrie „istoria" locurilor. Aceasta (istoria locurilor) se pulverizează sau trece în seama altor personaje ; dealtfel și romanul „Pietrele" este, ne putem convinge, opera unui personaj, Viorel Onea, ce se confruntă, mereu, asupra „autenticului lugojenesc" cu prietenul său Ionașcu. Aproape toată lumea, toate personajele romanului caută autenticul lugojenesc, scriu istorii, uneori intermitent, ca doctorul Fitacek, sau se ocupă de arborele genealogic al locuitorului, ca Vancu cel Roșu. Într-un loc apare și Cartea Magică, ale cărei semne au puterile pe care le cunoaștem asupra neinițiaților ca și asupra inițiaților. Toate, unele lîngă altele, aglomerarea de intuiții de mare finețe ca și de trucuri cam ieftine nu sînt de natura să asigure o omogenitate romanului ; cursivele, subsolurile, în loc să traducă intervenții de folos textului, sînt de multe ori giumbușlucuri literare doar amuzante.

3) Asta nu vrea să spună că romanul lui Gheorghe Schwartz e o carte oarecare ; dacă el este ratat, e ratat din cauza mizei înalte pe care și-o propune autorul ei ; desigur e ratat, dar e ratat din cauza unei ambiții excesive. Primele patruzeci de pagini (fără explicațiile introductive) anunță o carte extraordinară, următoarele pagini pierd pe drum personajele ce abia își anunțaseră nemaipomenita existență. Dacă la început canalele de comunicație dintre real și fantastic funcționează fără reproș, în a doua jumătate a cărții ele sînt obturate iar atenția autorul deplasată către tranzacții, afaceri, romanul devenind balzacian la modul pedestru. Noctambulii primelor pagini — altfel propuneri de cea mai bună calitate — dispar ; dispare (sau aproape dispare) doctorul Jager, cu băile și lecturile sale, ca și cuplul gogolian Raica-Stein. Sînt, toate acestea, printre cele mai interesante (posibile) personaje ale literaturii tinere de azi, după cum Strada Invalizilor putea reprezenta cu mare onoare un topos al fantasticului. Există în roman personaje ce se reține : Lazăr, neîndoios, e unul dintre ele, Amarilli, altul. Relația dintre puternici și slabi a analizat-o mai adînc Nicolae Breban (Gheorghe Schwartz il urmează, în partea a doua a cărții). Șansa romanului ar fi fost de a descoperi realitatea orașului prin intermediul lui Vancu cel Roșu, genealogistul, și a doctorului Fitacek. Poate că — nu mă îndoiesc — volume următoare vor recupera o seamă de eroi, lăsați în paragină aici.

C. UNGUREANU

marginalii

Harfe și păduri

În pădure, gîndul romantic se alterează, iar vorbirea îl răstălmăcește într-un fel neașteptat și cumplit. După ce a fost în pădure, pastorul Dimmesdale, din Litera stacojie, **„are nevoie de toată stăpînirea de sine ca să nu dea glas cîtorva blesteme care îi treceau prin minte". Tot atunci, el se pomenește în posesia unui „scurt și viguros argument împotriva nemuririi sufletului". Mai mult, prefacerea este atît de adîncă încît eroul nu mai cunoaște limba năzuințelor lui. „De parcă graiul omenesc / Eu am uitat să-l mai rostesc", mărturisește Mțiri. În schimb, începe să înțeleagă limba cu totul diferită a făpturilor silvestre : „Deși n-aveau cuvinte vii / Eu pricepeam vorbirea lor". Este una telurică, răsfirată ca un mărăciniș, ori arborescentă, cu sens multiplu dar nu ascuns, și de aceea potrivnică celei simbolice pe care, cînd i se află în preajmă, o supune dezagregării, cum s-a întîmplat în cazul lui Dimmesdale, ori o golește de putere dînd pe față sensul ei secret : „Secretele mele zvonesc prin văzduh" constată cu amărăciune o victimă a pădurii — Narcis. Soarta acestuia nu uimește căci, după cum spune Ernst Jünger despre baștinașii codrilor : „Adîncă e ura care arde în inimile joase împotriva frumosului".**

Trebuie adăugat că a-i numi „inimi joase" nu înseamnă a sublinia un adevăr, ci a te situa împotriva lor, adică împotriva pădurii. Căci, pe de altă parte, tot Jünger recunoaște că acele locuri „treceau drept refugii ale artei negre". Avem deci a face tot cu frumusețea, tot cu arta, dar cu alta, altfel concepută.

În codrul eminescian — de exemplu — „cîntă-n crengi harfe-atîrnate". Asemănător, dincolo de oglindă, cînd prietenii Alisei se rotesc în horă, muzica pe care joacă răsună dintre frunze ; o fac „crengile frecîndu-se unele de altele, ca arcurile pe viori".

(Nu s-ar putea adăuga exemplul pădurii lui Macedonski, deși frunzele cîntă și în ea, iar „cîntu-o face de vorbește", deoarece nu ascultă, ca cele de mai sus, de o altă, stranie, logică ci, sinonimă muntelui și mării liniștite, este un refugiu romantic unde te pierzi de lume în „armonie", „idilă", „suavă melancolie", brațele ei înverzite ridicînd „spre ceruri (...) dulcea poezie").

În schimb, ranqua, insula negrilor, aflată departe de orice pragmatism este — în Moby Dick **— un tărîm al vegetației nestăvilite, loc de generare a unui... text. Acolo, „pămîntul înțelenit părea un război de țesut, în care se lucra un covor somptuos ; circeii viței de vie alcătuiau urzeala și bătătura, iar florile strălucitoare figurile. Toți copacii cu ramurile lor încărcate, toți mugurii, ferigile și iarba, aerul emițător de mesaje, totul se mișca fără încetare".**

De aceea, Paul Valéry, făcînd evidentă relația simbolică dintre vegetație și limbaj, va putea vorbi, în Monsieur Teste, **de „o grădină de epitete... grădină dicționar". Să observăm, totodată, că la el pădurea a devenit grădină, iar aceasta mai este și „grădină cimitir". Se întrevede aici un adevăr al literaturii ; ea nu opune, totuși învingători și învinși, ei părtași la o ștafetă fără sfîrșit, în care toți aleargă, cînd le vine rîndul, pînă ce — după ce trec printr-o fază ornamentală, grădinărească — ostenesc.**

Primejdioasă pentru un anumit limbaj (romantic) — al sentimentelor necuprinse, al contemplării, al avîntului către ideal —, pădurea este adăpostul unui limbaj nou — al simțurilor treze, al jocului liber, al activității generatoare de sens neistovit. Însă nu poate fi vorba, în legătură cu noul acela, de o modernitate absolută care, după ce a înlocuit romantismul, s-ar fi prelungit pînă astăzi. Era o modernitate — să-i zicem mallarméană — a cărei oboseală Valéry o presimțea încă de pe atunci și în urma căreia alți alergători — alte feluri de text — au pornit în cursă și, poate, s-au oprit.

LIVIUS CIOCÂRLIE

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr.	238,6	10,65	2 534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50 × 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 × 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 × 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,6	39,65	2 186,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,6	35,40	4 956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5	OLT. 35	mtr.	497,6	42,55	21 172,88
95 × 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,08
114 × 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 5	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,6	127,75	7 499,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,09	1 216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7	OL. 52,3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 × 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 × 25	10 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 × 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 × 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 × 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 × 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 356,86
377 × 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36.40	55 615,56
Ţevi conducte					
168 × 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	33,6	282,65	6 199,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 583,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,00
209 × 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8	OLT. 45	mtr.	299,3	243,60	72 885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	413,30	12 178,35
419 × 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	208,56	25 288,09
620 × 8	IV. M.	mtr.	12,4	351.60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 859,45
3.1/2 × 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 383,42
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 × 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 × 16	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare	10×5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12×4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare	12×5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30×5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru	4×0.5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru	5×1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70×10	kg.	223	56,00	12 488.00
Laminate alamă					
Țeavă alamă	7×0,5	kg.	45	65,50	2 947.50
Țeavă alamă	10×1	kg.	81	61,50	4 981.50
Țeavă alamă	12×1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă	20×2	kg.	481	48.20	23 184,20
Țeavă alamă	30×2	kg.	539	46,20	24 901,80
Țeavă alamă	35×2	kg.	252	46.20	11 642.40
Sîrmă alamă					
Am SiLt	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLt	8 mm	kg.	16	77.50	1 240.00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	60×5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu	Ø 8	kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele fagie și blumuri					
80×80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160×160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200×200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200×200	OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250×250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250×250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350×350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400×400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140×140	20 MON 35	kg.	21 530	6.15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
Ø 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,99	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
43	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
58	OL. 50. 1 k	kg.	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
73	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,36	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
58	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40×40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45×45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50×50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
58×58	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60×60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70×70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat					
% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9 566
90	6 120	kg	165	9.29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
% 10	W 3355	kg.	100	103,29	10 329
20	W 3316	kg.	200	64.32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu CNHf	7×1,5	m.	2 156	15.75	33 958
Cablu CNHf	7×2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNHf	10×2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu NSHOU	6 kw. ×3×35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI	4×1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice					
Motor ASA 1.5×1000 r/m.		buc.	85	3 010	105 350
Motor ASA 4×1500 r/m		buc.	109	3 640	396 769
Motor ASFM 5×1500 r/m		buc.	17	7 350	124 950
Motor ASA 5,5×1500 r/m		buc.	20	4 510	90 200
Motor B3 11×1500 r/m		buc.	77	4 040	311 080
Motor MIPm 160×750 r/m		buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32×750 r/m		buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400×1000 r/m		buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65		buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50		buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80		buc.	2	230	460
Robineți Stas 699 2×350		buc.	51	3 060	156 060
Cutii carton F.7		buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1.80×40		mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar activit 1,8–5×50		mc.	25	953	23 825
Ferodouri 755×500×12		buc.	485	197	95 545
Ferodouri 290×245×30		buc.	90	320	28 800
Fittinguri și armături					
Canale gaze A. 800–3/4" Bz		buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800–3/8"		buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă Al–3/4"		buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4–/"		buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1–1 1/4"		buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1–1 1/4"		buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1–1 1/4"		buc.	12	14,00	168.60

Holendere zincate U2–F 331–2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere zincate PE U2–2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2–3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere zincate ZH. U2–3"	buc.	9	97,50	877.50
Holendere fontă U–1–3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159.00
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788,30
Niple dreapta 4"	buc.	47	37,80	1739,60
Teuri fontă B1–3"	buc.	191	44.50	8199,50
Teuri Zn B1–4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri forță B1–4"	buc.	89	76,30	7690,70
Reducții fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1734,00
Reducții fontă 3"–2 1/2"	buc.	208	17,00	3536.00
Reducții fontă 4"–3"	buc.	10	28,00	280,00
Robineți cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți				
B. 3148	buc.	3	1 350	4 050
1222	buc.	2	221	442
3218	buc.	4	370	1 480
22234 C5	buc.	7	1 215	8 505
22238	buc.	10	1 410	14 100
22226 K	buc.	16	580	9 280
6230	buc.	8	340	2 720
6228 C3	buc.	11	405	4 455
6322	buc.	39	480	18 720
30230	buc.	9	500	4 500
7312 B.	buc.	34	107	3 638
32224	buc.	47	433	20 351
32317	buc.	87	98	8 526
10138 – 10283	buc.	8	131	1 048
51230	buc.	27	320	11 340
51420	buc.	2	1 080	2 160
52212	buc.	246	132	32 472
62213	buc.	78	92	7 176
52420	buc.	8	1 800	14 400
NU 334	buc.	4	1 805	7 220
NU 336	buc.	4	2 147	8 588
NU 412	buc.	32	172	5 504
NU 1024	buc.	7	300	2 100
NU 2310	buc.	102	118	12 036
Nj 244	buc.	6	2 520	15 120
Nj 318	buc.	4	310	1 240
Nj 2316	buc.	7	306	2 142
NUP 230	buc.	27	643	17 361
NUP 229	buc.	8	164	1 312
NUP 2218	buc.	8	116	928
NUP 2220	buc.	4	471	1 884
Q 322	buc.	4	800	3 200
Q 217	buc.	2	240	480
NN 3018	buc.	4	284	1 136
9765	buc.	2	15 520	31 040
12208	buc.	2	1 944	3 888
12209	buc.	2	1 257	2 514
23030 BK	buc.	20	646	12 920
23038 BG 5	buc.	14	3 105	43 470
23064 KMB	buc.	6	3 415	20 490
23130	buc.	2	670	2 610
23136	buc.	2	1 222	2 444
23132 BK	buc.	2	6 400	6 890
23218 B	buc.	5	628	3 140
23230	buc.	5	617	3 085
23236 B_1	buc.	4	1 325	5 300
23248 B_4	buc.	4	5 000	20 000
23264 B_4	buc.	5	12 840	64 200
20272	buc.	4	6 784	27 136
20412	buc.	18	957	19 028
20416	buc.	5	834	4 170
24424	buc.	2	1 600	3 200
2036	buc.	6	3 754	22 524
2097152	buc.	2	9 000	18 000
2097148	buc.	2	6 431	12 862
2097052	buc.	2	7 858	15 716
NA 4836	buc.	6	950	5 700
2.411 933	buc.	2	4 300	8 690
NA 3050	buc.	2	204	408
MAK 45	buc.	5	71	355
NKIS 50	buc.	10	93	930
T 411	buc.	17	11 010	187 170
NA 4017	buc.	2	199	398
BHK 11650	buc.	125	35	4 375
NA 11050	buc.	125	135	16 875
81211	buc.	6	80	480
Ax 51/345	buc.	2	5 500	11 000
NU 1044 C3	buc.	3	2 046	5 138
Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
NU 248	buc.	6	2 120	12 720
R. 534	buc.	14	1 670	23 380
R. 540	buc.	3	4 125	12 375
R. 540	buc.	10	2 824	28 240
NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
WA 2516	buc.	34	430	14 620
WA 2771	buc.	15	730	10 950
22234	buc.	1	1 541	1 541
22238 K	buc.	5	2 050	10 250
23044	buc.	2	2 060	5 020
23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
Ry 45/630	buc.	17	3 610	61 370
Ry 65/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
23158	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din întreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă:

– **ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI – strada Democrației 121 – cod 2000 – jud. Prahova.**

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor Întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 – Ploiești – solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU – VASILE BAȘA

Omagiu cărturarului

VICTOR IANCU LA 70 DE ANI

Au trecut aproape treizeci de ani, de cînd am făcut cunoştinţă cu profesorul dr. Victor Iancu şi între noi s-a statornicit o prietenie ce ne leagă pe întreaga viaţă. Această afecţiune, desigur, n-a fost jocul întîmplării sau al vreunei ocazii, ceea ce ne-a legat şi apropiat a fost revelaţia înrudirii ideilor noastre. Căci în primii ani ai cunoştinţei noastre, în acei ani cînd savantului nu i-au răpit tot timpul activităţile de conducere a catedrei Universităţii timişorene, munca sa pedagogică, de predare şi de cercetare, împreună cu regretatul scriitor, de o erudiţie elegantă — Aurel Buteanu — am format un fel de triunghi prietenesc, care s-a născut printr-o forţă, aproape legică, îmbogăţindu-ne pe zi ce trecea cunoştinţele noastre estetice şi cele de teoria literaturii.

De multe ori, în disputele noastre vehemente, am reprezentat, fiecare dintre noi, trei coordonate ştiinţifice diferite : Aurel Buteanu aducînd cu sine, de la Cluj, suma experienţei sale de publicist, jurist, director de teatru, a devenit în puţin timp — continuînd şi activitatea sa de prezentator şi critic de literatură — un traducător cu rare valenţe artistice ale literaturii progresiste maghiare contemporane ; eu mi-am desfăşurat activitatea în limitele mai restrînse ale filologiei greceşti antice şi ale orientalisticii, izvorîte din studiile mele la Universitatea din Viena. Victor Iancu, fiind înarmat cu cunoştinţe de teorie literară, dobîndite la Universitatea din München, şi-a început activitatea sa de profesor la Universitatea din Timişoara, cu o pregătire vastă, aş spune, universală, informaţia sa împletindu-se cu o viziune profund realistă. Astfel, pare foarte natural că în discuţiile noastre atît de frecvente, acele postulate pe care le apăram fiecare în parte s-au întregit, parţial s-au modificat, dar înainte de toate s-au aprofundat. De cele mai multe ori „literatura universală", ca ştiinţă şi vast domeniu de cercetare, a fost tema principală a conversaţiilor. În această privinţă, însă, Victor Iancu ne-a fost întotdeauna superior. Prietenul meu savant a cercetat şi a discutat fenomenele multilaterale şi foarte diverse chiar şi prin colorit ale „literaturii universale".

Prin prisma aprecierilor sale au trecut nu numai caracteristicile specifice ale operelor literare, izvorîte din creaţia multilingvă a contemporaneităţii ; el s-a străduit să orienteze problematica discuţiilor noastre prieteneşti către interferenţa mesajelor ideatice ale operelor tratate. În fiecare problemă Victor Iancu a înşirat nenumărate argumente şi foarte-foarte multe date, dar nicidecum nu s-a mărginit la sisteme lexicale, la argumentări „tradiţionale", el şi-a continuat cercetările extensive spre aprofundarea şi dezvăluirea aspectelor specifice ale literaturii.

Victor Iancu a descoperit noi elemente între clasicismul german şi romantism, între operele de mare anvergură ale epicii franceze şi între marile romane de familie ale literaturii engleze. Între timp n-a omis niciodată să aprecieze, să analizeze literatura română în contextul mutaţiilor care sînt necesare pentru reala poziţionare pe coordonatele literaturii universale.

A fost un adevărat profesor. S-ar putea că uneori să-şi fi uitat umbrela sau galoşii pe undeva, dar niciodată nu s-a înşelat asupra felului şi sublinierilor cu care urmau să fie prezentate noile cunoştinţe studenţilor, în calitate de îndrumător, cărora el şi-a consacrat o mare parte a activităţii.

Dar oare a fost numai un profesor ? Nicidecum : înainte de toate, personalitatea sa a reliefat un adevărat savant. Este oare un explorator al unui singur domeniu ştiinţific ? Nicidecum ; un adevărat şi consacrat cercetător. Va fi fost doar sihastrul cercetărilor solitare ? Nicidecum : un donator, care a îmbogăţit spiritual multe-multe generaţii tinere.

Îl sărbătorim şi-l omagiem în aceste zile. Dar la a cîta aniversare ? Omul de şaptezeci de ani ? Imposibil ? Să spunem răspicat : pe arla sumei calităţilor sale umane şi de savant, aducem omagiu unui cărturar a cărui vîrstă îl înnobilează, dublîndu-se.

FRANYÓ ZOLTÁN

ESTETICIANUL

A sosit timpul editării ample a operei esteticianului şi comparatistului Victor Iancu, operă risipită în fragmente aparent eterogene, în revistele unei jumătăţi de veac, de la **Saeculum** a lui Lucian Blaga şi **Luceafărul**, în seria sa de la Sibiu, la **Ethos, Ţară nouă** (aceasta din urmă editată de profesor la Cluj, în colaborare cu Victor Iuga, Mihai Beniuc, Coriolan Drăgulescu), **Tribuna, Studii de literatură comparată** sau revista **Orizont.**

La o privire mai atentă, fragmentele amintite (peste 140 la număr, eseuri, studii, comunicări) urmează o ordine interioară neîndoielnică, alcătuind împreună un capitol deosebit de semnificativ în teoria şi estetica literară românească, capitol al contribuţiei româneşti la metoda fenomenologiei în cercetarea literaturii. Există mai întîi cele cîteva fragmente traduse în revista **Saeculum** (Anul I, martie-aprilie, iulie-august, nov.-decembrie 1943) din teza de doctorat a profesorului Victor Iancu, **Die Bedeutung der Form in der Ästhetik** (1938) apreciată în mod deosebit de Alexander Pfänder, unul din întemeietorii fenomenologiei, alături de Husserl ; citindu-le, sîntem încercaţi de regretul deosebit că această operă, după părerea noastră fundamentală în estetica formei, este atît de puţin cunoscută, ea nefiind încă tradusă integral. În contextul confuziei destul de accentuate care mai persistă în teoria formei în estetică, fragmentele citite aduc soluţii deosebit de interesante care ar putea să lămurească multe lucruri în ceea ce priveşte bunăoară forma literară şi poetica modernă a organizării interioare a operei. Cu mult înaintea structuralismului, Victor Iancu consideră că în conceptul de formă intră nu doar aspectele exterioare (linia, conturul, volumul) ci şi principiile de organizare interioară (ritm, euritmie, metrică, stil, retorică etc.). Preluînd dicotomia lui Husserl, după care trăirea (erlebnis) intenţională se despică într-un cuprins material, „hyle" şi o formă care îi împrumută sensul, „morphe", autorul ajunge să identifice elementul formal cu principiul şi unitatea de ordine, cu funcţia de organizare a materiei : „Însuşi procesul — procesul unui lucru, considerat în evoluţia succesivă a evenimentelor — răsfrînge de fapt desfăşurarea formală a unui conţinut" (**Saeculum,** iulie-aug. 1943, p. 31). **„Forma este înainte de toate o unitate de ordine. 2. Ea se afirmă ca un corelat al materiei sau al unui conţinut. Forma nu poate niciodată exista în sine, ci numai în corelaţie cu un conţinut material (o categorie existenţială sau intelectuală) ; forma este întotdeauna un anumit lucru. Tot astfel nu poate exista materie fără formă ; toate lucrurile au o anumită formă. 3. Ea este un principiu — şi, în sfîrşit 4. este o funcţiune".** (p. 41).

Astfel definită (ca principiu de ordine şi funcţie unificatoare şi organizatoare a materiei) forma nu mai este privită îngust (mai vechea definire a ei matematic-geometrică, care îi presupune un caracter normativ-exact), ci funcţional, în uniune dialectică cu conţinutul fenomenului ; ea reprezintă mai mult decît datele exterioare ale operei, fiind **„acel principiu ordonator care străbate întreaga operă, asigurîndu-i unitatea şi organizînd datele parţiale ale tabloului"** (p. 37). Atragem atenţia asupra acestor definiri deosebit de actuale în estetica şi morfologia formei, care au o semnificaţie imediată şi pentru critica operei literare, întrucît stabilesc o cale de acces spre înţelegerea adîncă a organizării ei interioare (găsirea unui „principiu de organizare" — ordnendes Prinzip, după poeticianul F. K. Stanzel, un reprezentant mai nou al acestei direcţii ce caută modelul de funcţionare al operei literare).

Profesorul Victor Iancu, ajuns astăzi la venerabilă vîrstă de şaptezeci de ani, aparţine prin întreaga sa formaţie pluridisciplinară (estetică, filozofie, teorie literară, istorie a artelor) acelei generaţii de străluciţi dascăli universitari (Tudor Vianu, Liviu Rusu, Al. Dima, Ion Zamfirescu) pentru care studiul literaturii universale şi comparate a izvorît firesc din pătrunderea şi înţelegerea profundă, teoretică mai întîi, a fenomenelor culturii în general şi-apoi a celor literare în special. Pentru asemenea mari cărturari ai învăţămîntului nostru umanistic modern, evoluţia ideilor estetice dintr-o anume epocă istorică de pildă corespunde implicit unor ample mutaţii valorice ce se petrec în cuprinsul diferitelor arte, printre care literatura joacă un rol de prim rang, atît ca argument ştiinţific, cît şi ca tărîm de afirmare. Nu întîmplător, referindu-se la studiul **Obiectivitatea esteticii şi sensibilitatea artistică** din 1941 al lui Victor Iancu, Ion Oană remarca, într-o recenzie publicată în acelaşi an în ziarul **Tribuna** din Braşov : **„Dl. Victor Iancu aparţine acelui număr de intelectuali care nu debitează în savante jonglerii verbale forme fără suporturi, ci trece totul prin filtrul unui criticism minuţios bazat pe o largă orientare în materie".** Erau păreri ce conjugau, în sinteza lor constatativă, preocupări ce vizau atît estetica (începînd cu teza de doctorat **Die Bedeutung der Form in der Ästhetik,** susţinută la Universitatea din München în 1936), cît şi personalităţi ale literaturii universale **(Miguel de Unamuno,** 1937 ; **Frank Wedekind, precursor ale expresionismului dramatic,** 1938) sau aspecte ale unor mari curente literare **(Sensul şi actualitatea clasicismului,** 1938). Încă din ultimul studiu menţionat, se putea remarca interesul pe care tînărul doctor în filozofie de-atunci îl manifesta faţă de evoluţia şi manifestările umanismului pe tărîmul doctrinelor şi al curentelor literare europene.

Astfel că, la cîţiva ani după ce Tudor Vianu — marele dascăl şi prieten al profesorului nostru — inaugurase la Bucureşti (în 1948–49) primele cursuri şi seminarii de literatură universală şi comparată din România, în toamna anului 1956, profesorul Victor Iancu sosea la Timişoara, la Institutul pedagogic de 5 ani de-atunci, institut devenit în 1962 Universitate, cu o zestre formativă şi culturală ce impunea prin rigoare ştiinţifică şi spirit academic. Deşi a predat diverse cursuri, profil inerent începuturilor tinerei instituţii de învăţămînt superior timişorene, cursuri dintre care s-a remarcat cu osebire cel de **Introducere în ştiinţa literaturii,** întreaga sa pasiune s-a îndreptat spre organizarea disciplinei literaturii universale şi comparate. La început ca şef de disciplină, apoi aproape un deceniu ca şef al unei catedre de „literatură universală şi teoria literaturii", profesorul Victor Iancu a devenit treptat o personalitate bine cunoscută nu numai pe plan local, ci naţional şi chiar internaţional tocmai prin amplele şi valoroasele sale studii de literatură universală şi comparată. Este suficient să amintim aici că preţioasa sa comunicare **Lenau und der österreichische Geist,** publicată în revista vieneză, **Lenau-Forum** (1970, nr. 1–2), a determinat alegerea sa ca membru în Consiliul ştiinţific al „Societăţii internaţionale de literatură comparată Nikolaus Lenau", cu sediul la Viena.

COMPARATISTUL

Toate cursurile, studiile, comunicările, conferinţele

Există mai apoi numeroasele contribuţii ale profesorului Victor Iancu la o istorie a esteticii româneşti ori europene (prin deosebit de pertinentele analize asupra unor creatori de şcoală, de la W. Worringer, Pfänder, la Lucian Blaga şi Tudor Vianu — mai ales Tudor Vianu, iubit cu afecţiunea pioasă a elevului şi urmaşului în cercetarea estetică modernă, în întemeierea unei şcoli româneşti de estetică. Dincolo de subtilitatea comentariilor, de fineţea deosebită a aparatului critic, receptăm nervul publicistic, interesul manifestat de profesor pentru evenimentul cultural la zi, un spirit adesea incomod, polemic, credincios valorilor umane perene din actul cultural, nu consideraţiilor conjuncturale. Această carieră publicistică a început sub semnul „manifestului" publicat de Cercul de la Sibiu în revista „Viaţa" (semnat împreună cu Eugen Todoran, Cornel Regman, Damian Silvestru, Ovidiu Drimba, Radu Stanca şi Şt. Aug. Doinaş), act contestatar, de deosebit curaj în anii războiului, angajare de partea adevăratelor valori culturale, reprezentate de opera de pînă atunci şi magistratura critică a lui Lovinescu. Într-o scrisoare adresată tînărului asistent (pe atunci) Victor Iancu, Lovinescu remarca : **„Ceea ce importă e manifestul însuşi, sub raportul atitudinii pline de curaj ; între atîtea laşităţi, actul Dvs. constituie un gest de probitate intelectuală ce vă face cinste în cel mai înalt grad. Sînt foarte fericit că această atitudine răspicată, dîrză, a ieşit tocmai din Ardeal..."** (vezi Ileana Vrancea, **Confruntări în critica deceniilor IV–VII,** p. 96). Acelaşi elogiu i-l făcea tînărului profesor de estetică şi Ion Petrovici, pe atunci ministru al Instrucţiunii Publice, tot prin intermediul lui Lovinescu, criticul rămînînd profund impresionat de temeritatea celui care punea interesele culturii deasupra calculelor şi prudenţei personale.

Sînt toate acestea mărturii ale unei prezenţe active, probe, de mare valoare profesională şi ştiinţifică în cultura unei jumătăţi de veac, prezenţă care se cere acum oglindită mai fidel prin recuperarea numeroaselor pagini de estetică şi cercetare literară încredinţate doar unor publicaţii. Adunate într-un volum ele ar revela imediat opera concepută ca un tot unitar de-a lungul atîtor ani, semnificaţia ei de excepţie în contextul cercetării literare române, a comparatismului şi a esteticii moderne, funcţionale.

MARCEL POP-CORNIŞ

profesorului Victor Iancu, scrise şi publicate în epocă sa de la Timişoara, poartă aceeaşi amprentă a interdisciplinarităţii, condiţie fundamentală a unui comparatism modern, de talie europeană. Preocupat de aceeaşi evoluţie dialectică a ideilor umaniste, de la vechile civilizaţii şi literaturi antice pînă la fenomenele spirituale specifice secolului nostru, aria de cuprindere tematică a cursurilor şi cercetărilor celui pe care-l sărbătorim azi s-a definit dintru început extrem de vastă. De la cursurile de literatură universală, rezervate literaturilor popoarelor Orientului antic, trecînd apoi prin etapele clasicismului grec şi roman, prin literaturile evului mediu, prin uimitoarele manifestări creatoare ale Renaşterii, ajungînd pînă la un curs special de literatură comparată dedicat „literaturii secolului XX şi problemelor ei", incluzînd şi urmărirea procesului de integrare a literaturii române în circuit universal (cu preferinţe pentru M. Eminescu, Lucian Blaga, M. Sadoveanu), profesorul Victor Iancu oferă tinerelor generaţii de colaboratori şi studenţi — dintre care, unii, între timp, i-au devenit doctoranzi — modelul perfect de dascăl şi îndrumător pentru care nu există hotare între disciplinele umanistice şi nici între diferitele etape istorice ale dezvoltării literaturii universale. Valorile autentice au fost şi sînt pentru profesorul nostru singurele criterii de a accepta un fenomen, de a-i acorda atenţie şi de a-l integra în acel mare flux vital pe care-l constituie literatura universală. Astfel, ni se par semnificative titluri ale unor ample cercetări ca **Goethe şi etica timpului nostru, Universalitatea literară a lui Sadoveanu, Fr. Schiller şi problemele umanismului, Emeric Madách şi „Tragedia omului", Tudor Vianu, comparatist, Lucian Blaga şi expresionismul german, Accepţiunile umanismului şi însemnătatea lui pentru literatură, Receptivitatea literaturii române faţă de cultura germană,** contribuţii ce au văzut lumina tiparului în volume ale Academiei R.S.R. sau în publicaţii ştiinţifice de prestigiu.

CORNELIU NISTOR

Ileana Roman

SCRISOARE *

Ești singur iar nu știu ce zici
Eu zac în iarbă ca o cruce
M-aș ridica doar să-ți ating
Coroana de copac ferice

Te-ai clătina puțin de vînt
E-un fluture lăsat pe gene
Copilul meu e ca al tău
Începe să ne legene

Te-ai desfrunzi mi-aș duce lin
Un ochi să vadă marea
Îmi umplu lacrima de tine
Ce picură ca lumînarea.

Sînt singură nu știu ce zici
Azi e duminecă dang ding
Văd fir cu fir absența ta
De pînză de paing.

Ne-am întîlnit, ne-om întîlni
Unul în lipsa celuilalt
Și osteniți și căpătîi
Pînă-ntr-un somn înalt.

ZĂPADA E O AMINTIRE

Stau plictisită ca o pleoapă
Care clipește-aceeași zi
Și lacrimile-s în grădină
Două frunze tîrzii.

Stau rezemată ca o lumînă
Am obosit această noapte
De îndată ce m-aș legăna
Cerul s-ar lăsa pe-o parte.

Stau în genunchi ca mielul alb
Cînd suge și mă rog de lapte
Și ninge începînd cu mine
Pe-această vîrstă grea de pleoape.

Stau lină și nelimitată
Din ce în ce mi-e trupul clar.
Ca pe-un mormînt cade zăpada
Și crucile sînt fluturi mari.

Stau pură ca-n abecedare
Văd munții, urcă din cîmpie
Zăpada-e o amintire
Ce ninge din copilărie.

VOCALE VACANTE

A fost odată ca niciodată
Zicem : ca o mînecă largă era
Acum facem pasărea om
Ca să poată omul zbura

Sau piatră facem că-i mai tare
Și-aprindem lumina să se vadă
Iar cei mai tineri ca un spic de grîu
Încep să scrie și să creadă

Cum crapă ugere la noi prin nor
Cum timpul duce-n nări mirosul
Și rîu-n care ne uităm
Ni-i lacrimă versul.

POM

Aș vrea să fii frumos și să scrii
În gălăgie și cu pești
O confuzie aș vrea să fii
De care să te plictisești.

Nedesăvîrșit trebuie să fii
Ca un vas ce nu se mai umple
Ca să avem cu ce trăi
Pînă la mal pînă la tîmple

Aș vrea și dacă vreau e pom
Locul unde plîngi și petreci
Și să greșim dacă vrem să greșim
Aceste mere mari, întregi.

AZI TE-AM GÎNDIT

Am obosit toate fervorile
Pămîntul s-a culcat ne-ntors
Eu nu mai merg stau în genunchi
De-atîtea frunze-aici pe jos.

Din ce în ce ce-i jos e greu
Și hainele-s mai mici și strîmte
Pe sub cămăși se umflă truda
Și se holbează înainte.

Ieri soarele a lepădat
Moi ultimile bunuri. Însă
Vorba tohoc a mai rămas
Pe sfert, pe drum de ploi nedusă.

Iar părul meu e mai absurd
Ca un amurg lăsat pe spate
Și limba, nu te supăra, mai dulce
Despre-un poet din altă parte.

Ne mai desparte-o frunză, e tîrziu
Ca o urmă de viță prin vie
Să nu ne mai grăbim, de-acum
O pierdere de timp adie.

Să nu te lauzi prin oraș
Că o să ningă mai devreme
Azi te-am gîndit pînă a nins
Peste frunzarul din poeme.

* *Din volumul de poeme FACEREA LUMINII în pregătire la Ed. „FACLA".*

sadoveniana

Iubeț

Oamenii trăitori la munte — spune Sadoveanu, prin gura lui Nechifor Lipan, la începutul romanului **Baltagul** — au „muieri frumoase și **iubețe**" (X 514). Pitoresc acest derivat cu valoare de „nomen agentis", obținut cu sufixul — **eț**, de la vechiul verb de origine slavă a **iubi**. **Iubeț** este, așadar, cel care iubește cu nesaț, cel pătimaș în dragoste. Deși „popular" — așa îl consideră dicționarele — termenul nu este prea des solicitat de scriitori. Valențele lui stilistice nu i-au scăpat însă lui Budai-Deleanu : „Prunca **iubeață** atunci roși-în față / Ca vara bujor..." (Țiganiada, 5509 *). Epitetul în discuție se întîmpină, tot în Țiganiada, cu un alt reprezentant al aceleiași rădăcini slave, în speță cu arhaismul **libov** „dragoste", „pasiune" : „Să **iubim** păn' Amor ne priește, / Păn' Vinerea ne poartă pe brață, / Păn' încă cu **libov** ne zîmbește / Vr'o tineră **copilă iubeață**..." (1141 și urm.). În **Nicoară Potcoavă**, Sadoveanu reia acest arhaism, prinzîndu-l în locuțiunea verbală **a fi cu libov** „a fi simpatic, plăcut, atrăgător" : „—... Înțeleg că **ești** barbat **cu libov** și cu inima ca pînea" (XVIII 62). Verbul — cu sunet destul de curios — **a se înlibovi** („a se îndragosti") este, foarte probabil, plăsmuit de Budai-Deleanu : „Unde sînt viteiii cei din zile, / Eroii cei cu vîrtute rară, / Carii-**înlibovindu-să-în** copile / Călătoriea-întins din țară-în țară / Luptîndu-să cu lei și gligani, / Curățind pămîntul de tirani" (3907 și urm.).

Să revenim, însă, la **iubeț**. Cu același sufix se realizează adjectivul **lumeț** „Căruia îi place viața, societatea ; iubitor de lume, de petreceri, vesel" (DEX). Cele două epitete — înrudite, oarecum, semantic — sînt asociate de Sadoveanu în povestirea **Gheorghițoaia** din ciclul „**La noi în Viișoara** (1907) : „ — ... Femeie **lumeață**, bre, și **iubeață**" (III 100). Legătura dintre **lumeț** și rădăcina **lumi**-din **lume** e evidentă. Înclin să cred însă că, dată fiind valoarea sa de „nomen agentis", adică de „făptaș al unei acțiuni", **lumeț** nu provine direct din substantivul **lume** — cum pretind dicționarele noastre — ci prin intermediul unui verb **a se lumi** „a se purta prin lume", „a ajunge să cunoască bine lumea", singurul în măsură să explice adjectivul participial **lumit, -ă** „care cunoaște bine lumea" și antonimul său **nelumit, -ă**, — amîndouă cunoscute în unele graiuri populare, chiar dacă nu sînt înregistrate în lucrările lexicografice de circulație. Dealtfel, acestea manifestă o anumită inconsecvență în stabilirea originii derivatelor cu **-eț** : cum este firesc, **îndrăzneț** „curajos, cutezător" este derivat în DEX de la verbul „**îndrăzni**. În schimb, pentru **glumeț** se recurge la un etimon bulgăresc, deși există, în românește, și **glumă**, și, mai cu seamă, **a glumi** ! Oarecum asemănător se procedează în cazul lui **călăreț**, pentru care se propune ca etimon complicata formație din latină **caballaricius**, în ciuda faptului că atît **călare** cît și, în special, verbul **a călări** pot, cel puțin la fel de bine, servi ca punct de plecare pentru derivatul în discuție !

Pornesc cu siguranță de la teme nominale **drumeț** (de la drum), **pădureț** (de la pădure) și alte cîteva, cel de al doilea fiind întrebuințat de Sadoveanu și ca substantiv: „Din **pădurețele** acre, cu care se hrăneau fiarele pădurilor, brațul și sapa muncitorului au scos fructele fine care împodobesc mese bogate" (VI 176). De o surprinzătoare prospețime este „aliiança" **veac pădureț**, în ultimele versuri ale poemului **Mirabila sămînță**, cel care deschide ciclul astfel intitulat de Lucian Blaga : „Palpită în visul semințelor / un foșnet de cîmp și amiezi de grădină, / un veac **pădureț**, / popoare de frunze / și-un murmur de neam cîntăreț"

O predilecție vădită pentru derivatele cu **-eț** are **Budai-Deleanu. Goleț** (de la gol), **moleț** (de la moale), **scîrbeț** (de la scîrbă sau a scîrbi), **vorbeț** (de la vorbă sau, mai curînd, de la a vorbi) nu sînt atestate în dicționare și — cu excepția, poate, acelui dintîi — reprezintă, aproape sigur, tot atîtea „creații personale" ale poetului. Ultimele trei sînt întrebuințate numai la feminin, înfuzînd contextului o pregnantă nuanță depreciativă : „**moleața** de-acum junie" (3949) : „Ah ! jelnică soarte și **scîrbeață**" (5058) ; „limbă... **vorbeață**" (2160) ; „gură **vorbeață**" (7330). De obicei aceste derivate asigură rima, de pildă, în ultimele două citate, epitetul **vorbeață** rimează, pe rînd, cu **viață** și **îndrăzneață**. Valoare peiorativă au, de asemenea, **lăieț** (din laie) și **mălăieț** (din... mălai) : „Pică pară **mălăiață** / În gura lui nătăfleață" !

Sufixul **-eț** formează și diminutive : „Sforăia străjerul subt un **podeț**" (Sadoveanu. V 291). Mai interesant este **pruteț**, care, deși derivat dintr-un nume propriu — acela al rîului **Prut** — ajunge substantiv comun, cu sensul „Braț părăsit (al Prutului), care rămîne ca baltă". Mi se pare curios că DEX nu îl consemnează, cu toate că derivatul acesta interesant este reținut, nu o dată, de Sadoveanu : „ — ... Las obștei satului și bătrînilor pestele închis în **pruteț**" (Nicoară Potcoavă, XVIII 178) ; „ — ... Măria ta te vei duce la Praguri, iar noi ne-om întoarce la **prutețul** lui Axinte și pe urmă la Lăcusteni, așteptînd pînă ce-or începe a trece paserile călătoare" (ib., 179).

G. I. TOHĂNEANU

*). Toate citatele din Țiganiada sînt reproduse după I. Budai-Ddeleanu, Opere, 1,... Editura Minerva, București — 1974. Cifrele arabe indică, de fiecare dată, numărul versurilor, notat sistematic de editor (Florea Fugariu).

Sorin Teiușanu

BĂTRÎNUL, BĂTRÎNA ȘI SALVATORUL

— Povestire —

...Rămase multă vreme nemișcat, cu privirile pierdute undeva deasupra cîmpiei. Într-un tîrziu i se păru că vede ceva. Un punct luminos, foarte departe. Își încordă cît putu privirea și descoperi o casă pierdută în umbrele înserării. Gîndul, că acolo erau oameni, îl făcu să tresară. „Tu ești prea obosit, o să meargă pontonierii" îi va spune. Cînd descoperi barca, la cîțiva metri de locul unde se odihnise pînă atunci, i se păru firesc să fie acolo : o barcă mică, de patru persoane.

Se urcă în ea și încet se depărtă de dig. Curînd, însă, întunericul îl învălui de tot. Din cînd în cînd se uita peste umăr, ca să nu intre în trunchiurile foștilor copaci, ce răsăreau din loc în loc, la suprafața apei. Hainele i se zvîntaseră și vîntul, care începu să agite apa, îl făcu să simtă răcoarea nopții.

Vîslitul nu-l încălzea prea mult. Palmele îl usturau și nu putea să apuce vîslele ca lumea. Făcea pauze lungi, își cufunda mîinile în apa rece, apoi controla vîsla crăpată și pornea mai departe. Între timp, se apropiase de casă, suficient ca să fie sigur că într-adevăr exista o lumină acolo. Nu auzea însă nici un zgomot. Trase cu grijă barca lîngă fereastră și căută ceva de care s-o lege. Descoperi un cui, bătut în rama ferestrei. Încercă să deschidă fereastra. Nu reuși. Ezită o clipă, apoi își ridică piciorul și lovi puternic. Fereastra sări în lături cu zgomot și în clipa aceea curentul stinse flacăra.

Încercă pervazul și, sprijinindu-se cu mîinile, sări înăuntru. Simți cîțiva stropi de apă atingîndu-i fața. Își aminti că are chibrituri în buzunarul de la cămașă. Scoase cutia și reuși cu greu să aprindă un băț, îl ridică cu grijă deasupra capului și atunci o văzu pe bătrînă. Întinsă pe pat, cu luminarea între degete. Se apropie încet de ea și aprinse luminarea. Din cît își putea da seama, murise de cîteva ore. Un tremur nervos puse stăpînire pe mîinile lui. Rămase nemișcat, pînă se obișnui cu lumina slabă. De pe dig, păruse mai puternică. Abia atunci realiză că s-ar putea să mai fie cineva în casă. Nu se putea însă desprinde de lîngă pat. Bătrîna avea ochii închiși. Deasupra frunții, plină de riduri, tremura o frunză gălbuie. Puțin mai sus, alte frunze, pînă la ghiveciul din lut ars, prins de perete.

Încăperea era mică, patul ocupa aproape jumătate din ea. Încet, parcă ferindu-se să tulbure liniștea ce domnea în toată casa, se apropie de ușa închisă și își lipi urechea de lemnul rece. Nu auzi nimic. Dorea cu toată ființa lui să mai fie cineva în casă. Trebuia să mai fie cineva. Se trase cîțiva pași înapoi și-și ridică privirile. Deasupra ușii, descoperi o fotografie înrămată, făcută cu mulți ani în urmă. I se păru că o recunoaște pe bătrînă, într-o rochie albă de mireasă — de fapt fusese albă, fiindcă hîrtia îmbătrînise și ea — cum se purtau prin anii '20 și, lîngă ea, mirele, un bărbat cu un cap mai înalt decît proaspăta lui nevastă, amîndoi puțin cam speriați... Trebuia să-l caute pe bărbatul ăsta, dacă mai era aici. Se îndreptă șovăitor spre ușa din stînga și o întredeschise, atît cît să poată vedea ce e dincolo de ea. Rezemat cu capul de masă, dormea bătrînul. Deschise larg ușa și înaintă spre el. În clipa în care-i atinse umărul, bătrînul sări în picioare și omul se trase înapoi speriat.

— De unde ai luminarea asta ? întrebă bătrînul, cu un glas care-l făcu pe celălalt să se sperie de-a binelea. Ochii bătrînului priveau flacăra, fără să clipească. Deodată îi smulse cu violență luminarea din mînă și dispăru cu ea în încăperea alăturată. Rămas din nou în întuneric, aprinse un chibrit și descoperi pe masă un rest de luminare. Se așeză pe un scaun, lîngă masă, cu fața spre ușă. Bătrînul apăru după cîteva minute, împrăștiind apă în toate părțile. Cu greu reuși să descifreze pe fața aceea îmbătrînită, năpădită de barbă, trăsăturile bărbatului din fotografie.

— Ce s-a întîmplat cu bătrîna de dincolo ? întrebă și abia își auzi glasul. Ceva, nedefinit încă, îl îndemna să vorbească în șoaptă.

— Dar tu cine ești, ce cauți aici ? se răsti bătrînul.

— Am venit cu o barcă. Eram pe dig și mi s-a părut că văd o lumină.

Bătrînul întinse mîna spre sticla care se afla pe masă, o duse la gură și băut lung. Se șterse apoi cu podul palmei și rămase nemișcat, cu privirile îndreptate spre sticlă.

— Trebuie să plecăm, zise bărbatul cu un fel de reținere în glas.

Deodată, bătrînul începu să vorbească, de fapt, era o șoaptă, întreruptă din cînd în cînd de răsuflarea lui greoaie ce duhnea a rom.

— Astă noapte, cînd au venit apele, s-a dus afară... Dracu' să le ia de găini... Să le aducă înăuntru... mă uitam la ea... Cu picioarele în apă, umbla după găini... Niciodată nu m-a ascultat... Nici n-am văzut buturuga aia neagră, care a lovit-o... Abia am apucat-o de mînă, să n-o ia apa... Mai bine ne-ar fi luat pe amîndoi...

— Trebuie să plecăm. În noaptea asta mai vine o viitură. Trebuie să plecăm acum. Barca e afară, zise necunoscutul.

— Nu plec nicăieri, strigă bătrînul. Tu ia-ți barca și du-te. Hai, du-te !

Se enervase din nou și, ridicîndu-se prea brusc în picioare, ca și cum ar fi vrut să-l dea afară pe intrus, se împiedică de masă. Căută să se agațe de ceva. Omul sări să-l ajute, dar strînse o mînecă goală : bătrînul căzu. Dădu scaunul la o parte să-l ajute, dar furios, el îl repezi :

— Stai jos acolo ! Ce tot dai din aripi în jurul meu ?

— E frig afară...

— Și ce treabă am eu afară ?

— Eu nu plec de-aici singur, zise bărbatul pentru prima dată cu glas tare. Vă duc pînă la dig și apoi mă întorc s-o iau și pe bătrînă. Nu puteți sta aici. Vine apa și vă ia, cu casă cu tot.

— Ce vrei tu, omule ? Să umblu cu baba în circă pe digul ăla al vostru ? S-o îngrop în dig ?

Bătrînul tăcu multă vreme. Bărbatul spera că în sfîrșit vor putea pleca. Aștepta cu sufletul la gură să-l audă vorbind. Auzi ploaia bătînd în geam. Luminarea de pe masă abia mai pîlpîia. Toropeala îl cuprinse din nou. Își ținea ochii mijiți, foarte aproape de flacăra din ce în ce mai slabă a luminării. Vocea bătrînului îl făcu să tresară.

— Am 65 de ani... Astăzi i-am împlinit. Ia și bea, omule. Apoi izbucni în rîs, care se transformă curînd într-o tuse puternică ce-i scutura umerii.

— Dacă nu veneai tu, n-aveam cu cine să beau, zise după ce se mai potoli. Am trăit destul, ce zici ? Bărbatul întinse mîna spre sticlă. În prima clipă, vru să-i ureze „La mulți ani" bătrînului, apoi își dădu seama cît de deplasată era **acum** urarea și se opri la timp. Bău. Bătrînul se ridică încet de la masă, se îndreptă spre bufet și cotrobăi prin sertare, pînă găsi o altă lumînare. În timp ce încerca s-o fixeze în locul celei topite, începu din nou să vorbească.

— N-am avut copii cu baba mea. Tare aș fi dorit să am copii... Ești bun, omule, dar ai venit prea tîrziu... Ce să mai umblu și eu teleleu prin lume. Unde să mă duc ? Vin apele. Se duc ele. Casa asta nu-i ea chiar așa de ușor de dus. Eu am făcut-o, cu baba lîngă mine, acum douăzeci de ani, cînd ne-am așezat aici. După ce trec apele, am s-o curăț. Apele au murdărit-o și tot ele or s-o curețe... Acum, du-te. Hai, du-te...

Bărbatul stătea cu capul rezemat de masă. Adormise. Pînă la urmă, oboseala îl biruise. Bătrînul îl privi o vreme, un zîmbet îi miji pe buzele crăpate, apoi suflă în luminare și rămase nemișcat.

Se trezi brusc. Totul era cufundat în întuneric și își aminti imediat unde se află. Căută chibritele și aprinse luminarea. Bătrînul nu mai era acolo. Îl cuprinse teama. Luă luminarea și ieși din bucătărie. Străbătu repede încăperea și se opri în ușă. Patul bătrînei era gol. Ghiveciul de deasupra patului căzuse în apă. Cîteva frunze pluteau. Se repezi la fereastră, o deschise și privi afară. Barca dispăruse și ea. De undeva, din depărtare, i se păru că aude un vuiet. **Viitura**, își zise, cuprins de panică. Se gîndi că de pe acoperiș s-ar putea să-i vadă, să semnalizeze cumva celor de pe dig. Se înapoie în bucătărie. Pe masă zări sticla cu rom. Mai erau cîteva degete pe fundul ei și bău totul dintr-o înghițitură. Poate că accesul spre pod era prin exteriorul casei. Nu mai avea timp să caute. Reveni în încăperea în care zăcuse bătrîna și se apropie din nou de fereastră. Se aplecă în afară și privi în sus. Cu puțin efort ar fi putut ajunge pe acoperiș. Urcă pe pervaz și întinse mîinile, pînă simți atingerea rece a tablei. Apucă strîns și începu să tragă. Streașina ceda. Un zgomot îl făcu să-și încordeze auzul. De data aceasta vuietul viiturii se auzea foarte clar. Trase aproape disperat de streașină și reuși să desprindă o porțiune din ea. În cădere, tabla, încărcată probabil de mușchi, îl lovi în umăr. Nu simți durerea. Începu să smulgă țiglele, pînă descoperi cîteva grinzi. După aceea se ghemui pe pervaz, încercînd să-și potolească bătăile inimii și durerea surdă, pe care o simțea în stomac, răscolindu-i măruntaiele. Se uită în direcția de unde venea viitura și văzu un val care i se păru uriaș și o spumă orbitoare în întunericul care acoperea cîmpia. Căzu în apă. Reuși cu greu să se agațe de fereastră. Auzi din nou viitura, de parcă ar fi fost la cîțiva metri în spatele lui. De data asta, ajunse pe acoperiș, aproape fără să-și dea seama. Se trînti epuizat, pe pămîntul care acoperea pardoseala podului. Nu stătu mult așa ; se ridică în picioare și căută barca pe întinderea agitată a apei. O descoperi cu greu, la vreo două sute de metri. Bătrînul renunțase să mai vislească și se ridicase în picioare. Atunci se pare că-l văzură și cei de pe dig. Bărbatul începu deodată să urle, nu ceva anume, ci doar un urlet animalic, pe care îl vroia ca un scut în calea apei. Barca începu să se bițîie din ce în ce mai amenințător și, într-o ultimă imagine a catastrofei, bătrînul ridică vîsla deasupra capului și lovi cu ea în valul enorm pînă cînd apa îl învălui. Dispăru. După cîteva secunde, viitura lovi casa. Bărbatul fu trîntit, dar se ridică imediat, nici nu se gîndea la ce se petrece sub el, privea tot acolo, în locul unde bătrînul se scufundase, în furia mîloasă a apelor.

Așteptă să vadă un rest al bărcii, în mulțimea de alte resturi. Dar nimic nu se întîmplă. Plîngea și plînse multă vreme iar cînd se opri, se lumina de ziuă. De pe suprafața apei se ridicau aburi. Miroseau urît aburii. Privirile lui, într-un ocol care mătura cîmpia, se opriră pe dig. Vedea, ca prin ceață, mișcări fără chip, diluate într-o acuarelă roșie, ca și soarele, apoi din ce în ce mai galbenă și în cele din urmă verde, mult verde, odihnindu-i privirile umede. Încet, pipăind cu grijă țiglele, se apropie de coșul de cărămidă înnegrită și se așeză pe el. Cei de pe dig nu-l observaseră încă. Lucrau să astupe spărturile ivite după trecerea viiturii. Bărbatul îi privea și, încet, într-o mișcare care parcă nu avea nici început, nici sfîrșit, ridică mîinile deasupra capului, apoi le coborî și din nou le ridică, din ce în ce mai repede. Dură mult pînă îl observară și văzu o barcă desprinzîndu-se de dig și venind spre el. Nu mai avu puterea să-i aștepte și, simțind că după toate cîte se întîmplaseră o urmă de energie mai stăruia în el, se aruncă în apă și începu să înoate spre ei.

televiziune

DUMINICĂ, 2 iulie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii : Don Quijote. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,35 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical : din sumar : Ora veselă ; Woody, ciocănitoarea buclucașă ; Povestea filmului muzical ; Antologia umorului ; De la operetă la musical. 17,30 Daciada. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,30 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de municipiul București. 20,50 Film artistic. Hollywood, Hollywood. 22,45 Telejurnal.

LUNI, 3 iulie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Familia Palliser. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Cîntece, serenade, canțonete. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 4 iulie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (rel.). 11,00 În alb și negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Carnet de scriitor. 17,40 Capodopere și mari interpreți. 18,05 Tribuna TV. 18,25 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură 18,55 S.U.A. — itinerar Nordic. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,10 Reportaj TV Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. 20,30 Seară de teatru : Cu oltencele nu-i de glumit. 21,50 Din muzica și dansurile popoarelor. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 5 iulie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Tribuna TV (rel.). 10,30 Teatru TV (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă germană. 17,00 Din țările socialiste. 17,10 Învățămînt-educație. 17,35 Arta muzicală românească în confruntări internaționale. 17,55 Imagini din Carabobo. 18,15 Moștenire pentru viitor. 18,55 Tragerea pronoexpres. 19,05 Miniaturi folclorice. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Cîntece patriotice și revoluționare. 20,10 Noi, femeile ! 20,30 Telecinemateca. Ciclul „Mari actori" Julius Caesar. Coproducție a studiourilor engleze și americane. 22,20 Telejurnal.

JOI, 6 iulie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Consultații medicale. 17,25 Reportaj pe glob. Zambia. 17,50 Telecronica pentru pionieri. 18,10 Program de cîntece. 18,25 România pitorească. 18,55 Exigența — semnul de calitate al generației noastre. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Ora tineretului. 21,00 Telerecital. Viorica Farkas. Actriță la Teatrul de Stat din Tg. Mureș. 22,05 Muzică ușoară contemporană. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 7 iulie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,30 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Film serial pentru copii. Cuore. 19,30 Telejurnal. 20,00 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. 20,20 Film artistic. Asaltul (italian). 21,50 Atelier de creație literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 8 iulie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Curs de limbă spaniolă. 13,25 Concert distractiv. 14,45 Aripi deasupra Deltei. 15,10 Cîntece și jocuri populare românești. 15,35 Clubul tineretului. 17,45 Agenda culturală-artistică. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională. 18,30 Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,40 Film serial. Om bogat, om sărac. 21.30 Întîlnire cu satira și umorul. 22,00 Telejurnal. Sport. 22,20 Stelele cîntecului și dansului.

televiziune

Ioan Hanca • MONU

Monu crezu pentru o clipă că șantieriștii s-au plictisit de poveștile lui și o luă pieptiș, furișat într-un fel, spre coasta pe spinarea căreia sta, ca o doamnă de curte veche, frumos ornată și pavoazată, casa lui. Dincolo casa lui Alexandru, băiatul cel mare. Dincoace, casa lui Ion, mezinul. Se opri de cîteva ori pe potecuța dintre salcîmi, trase cîteva înjurături, apoi își continuă drumul. Avea el ce avea cu dumnezeu, pe care nu știa precis dacă îl iubește, fiindcă nu știa precis dacă există. Apoi cum să-l iubească, chiar dacă există, spunea Monu adesea, cînd la el părinții a patru copii și-i urca la „el", acolo sus ? Ce nevoie avea „el" de oamenii aceștia care făceau bine să-și crească aici, pe pămînt copiii. Ce păcatele lui a făcut badea Arvinte ? un biet bătrîn ce se apropie cu anii de sută din care mai bine de jumătate au fost trăiți fără vedere ?

Gîndind la toate astea, Monu își aruncă din nou privirea așa cum făcea de fiecare dată cînd urca sau cobora pe potecuța dintre salcîmi, spre rojina alăturată, de unde dislocase cîndva pămînt clidos, argilos, pentru cărămizi. Îl tăiase de cu toamnă, să-l prindă gerul, apoi, în mustul zăpezii, argila deveni, fără să mai fie frămîntată, o pastă untoasă, numai bună de pus în veașca din lemn. De cum se desprimăvărase și pînă după secerat, Monu, ajutat de copiii lui, încă mărunți la vremea aceea, a început turnatul cărămizilor. Cele „fabricate" azi, mîine erau ridicate în banchete înalte, cu rîndurile peiziș, ca aerul să poată pătrunde în voie printre ele, să le usuce. Cînd cărămizile de-o casă, casa pe care Monu și-o dorise toată viața, fuseseră așezate în banchete ce semănau cu niște fortărețe, din seninul cerului s-au desprins adevărate puhoaie de apă, apă nebună, cu vijelie și trăznete și, în numai cîteva clipe, cît durase acest potop, banchetele de cărămidă, cărămida de-o casă ce nu apucaseră încă focul cuptoarelor, se năruiră în lutul din care au fost luate. Întoarcerea pămîntului în pămînt fusese cumplită.

Pîraiele nu apucară încă a-și goli apele lor murdare și învolburate de pe urma furtunii că Zbîrcioaie, o femeie cu pungile ochilor căzute pe obrajii în care sînt săpate de vreme cute adînci, oprind pe uliță cînd pe unul cînd pe altul tălmăcea în fel și chip acest nou „semn a lui dumnezeu". Locul acela este locul dracului, loc blestemat, spunea ea. Nu este bun de sămînță (nu crește pe el nici o buruiană, oricît de sălbatecă ar fi) nu este bun nici de cărămidă. Însuși Adam, spunea năroada de bătrînă, a fost zidit dintr-un asemenea lut și orice altă zidire nu este iertată.

Privind năclăiala aceea de lut gri-albăstrui lut clidos din care odinioară s-au întruchipat cărămizile lui, Monu se năpusti ca un sălbatec în casa lui din lut, cu acoperiș de paie, ce și-o bulgărise cu mulți ani în urmă, dar care nu mai avea acum pereche în sat, și cu urlet de fiară, prinse cu putere masa și după ce o vîntură în dreapta și în stînga, o aruncă rostogol pe coastă pînă în pîrîul pe albia căruia șiroaiele de ape murdare coloraseră frunzele urzicilor și ale brusturilor, precum și vîrfurile mlădițelor de salcie aplecate de furtună. Tot acolo fuseseră aruncate scaunele acelea din lemn de brad cu speteze înalte și coastănul acela vechi, pe care erau pictați doi cocoși furioși, într-un cîmp cu flori viu colorate.

Se zvonise atunci că Monu și-ar fi pierdut mințile. Dar a doua zi tot el a coborît liniștit și pătimitor, vinovat ca un copil, pe albia pîrîului și scoase de acolo, cu mare trudă, lucrurile aruncate. Înțelese atunci, pare-se pentru prima oară în viața lui, că mai mult decît norocul de a te întoarce teafăr din războiul cu arme și sînge și morți, lupta pentru existență, pentru fericire, tot război este și uneori unul foarte crîncen.

În toți acei ani care au trecut de la acea întîmplare, Monu se uita, de cîte ori trecea pe potecuța dintre salcîmi, cu o ură înverșunată spre locul acela sterp.

Mult timp a trebuit să treacă pînă în ziua cînd Monu, căpătînd destul curaj, coborî din nou de pe coasta lui, cu sapa și veașca din lemn, de forma cărămizii, și începu turnatul cărămizilor. Pasta untoasă se lăsa cu bunăvoință modelată și parcă îl îndemna, îi dădea curaj și spor. Banchetele creșteau de la o zi la alta și iată că, într-o dupăamiază, cam pe la vremea ojinei, fu aprins și focul în cuptorul în care stăteau rînduite și tăcute cărămizile lui.

...Și astfel își dură Monu casa aceasta din beton, cărămidă și țiglă, cocoțată aici pe coastă, între casele feciorilor săi, între pruni, cireși și vișini, ascunsă, se pare, printre acei pomi mai bătrîni și mai tineri, oricum dar ascunsă, de lume, de tot, cu toate că și-ar fi dorit-o poate undeva cît mai la vedere ca tot trecătorul să vadă și să știe durerea lui și biruința lui.

Liviu Vulcu • CONFUZII

Zgomot de telefon :

— Ne adresăm Dumneavoastră să duceți pe bolnava Mada la psihici că cinci stăm pe ea și un milițian, de dimineață și n-o putem stăpîni ! Nu mai putem... Vă rugăm... etc.... Că dacă nu anunțăm...

Mă adresez „Salvării" :

— Ce este cu cazul Mada ?

— Este trimisă de la șase dimineața — cred că au și internat-o !

— Bine... Adică stai !

— Da, poftiți.

— La ce oră ați trimis mașina ?

— Un moment. Da, la ora șase. Uitați, chiar acum intră pe poartă salvarea. Căințan.

— Trimite-o la mine !

După un timp apare șoferul apoi sanitarul — acesta se uită cu un ochi la mine și cu celălalt la o decizie de a mea atîrnată de perete. Pînă să-mi dau seama, mă enervai :

— Ia mai lasă afișele și uite-te la mine !

— Da, să trăiți ! Și schimbă ochiul de pe mine pe calorifer și ochiul de pe decizie, pe mine.

— Ce-ați făcut cu bolnava Mada ? Mă năucesc cei de-acolo !...

— Păi, ce să facem — spuse sanitarul. Luăm fișa, mergem și mergem — întrebăm pe unul unde-i strada, apoi pe altul unde stă familia Mada. Ne arată, intrăm în curte și vedem o femeie spălînd rufe, încet. O salutăm și o întrebăm dacă o cheamă Mada. Ea spune da, atunci eu o prind pe la spate în surpriză, el — și arată pe șofer care aproba din cap — o ia de picioare și zdup ! cu ea în mașină. Plînsete, țipete... nimic ! Sîntem obișnuiți. Îi facem ce-i trebuie, o și legăm și am dus-o. Am pus-o în pat la spital dormind, se liniștise. Asta-i...

Zgomot de telefon :

— Alo ! Tot noi, familia Mada. Ați trimis salvarea ? Ce faceți pentru...

Mă uit și eu cu un ochi la decizia mea și cu celălalt la sanitar și le zic mieros, silabisind vorbele și stînd în pumni pe birou :

— Măi, scumpilor. Voi pe care Madă ați luat-o, lua-v-ar...

...Pe la ora două — vin eroii mei din nou :

— Sîntem în trecere pe la Dvs. că o ducem pe prima Madă acasă. Mada — de unde să știm că pe strada respectivă sînt două Made — că nouă nu ne-a dat numărul... Om fi noi vinovați, dar cînd am prins-o pe la spate în surpriză — dacă nu se zbătea atîta și cu țipete și toată larma — o lăsam, cine are nevoie de scandal...

Șoferul Căințan rămîne la urmă și mă prinde de un nasture, confidențial :

— Să vedeți. Nu-i prima oară. Luna trecută mergem la Ricău după unul — cred că Vasile. Și tot așa întrebăm în sat — era după masă și ajungem într-o curte și apoi în casă. Așa, Vasile Cucerzan :

— „Aici stă Cucerzan ?"

— „Aici, maică" — ne spune o bătrînă ce mesteca icnind o mămăligă.

— „E bolnav ?"

— „Bolnav, maică, bolnav"...

— „Am venit să-l luăm" zic eu, ca să se bucure.

Bătrîna rămase țeapănă.

— „Apăi dece să mă luați, taică" — și numai ce se ridică un bătrîn slab de pe o laviță — dînd la o parte psaltirea și încercînd să-și scoată tremurînd ochelarii legați cu o sfoară de după urechi...

— „Da' ce-a făcut, oameni buni..." interveni bătrîna.

— „Da' ce-mi trebuie să mai mă duc la spital, că pe jumătate-s dus dincolo"...

— „Lasă, lasă..." și pînă la urmă îl luăm și pe el și zdup ! în mașină, cu babă cu tot. Bătrînul, în spate, pe targă, își tot făcea cruce iar nevastă-sa plîngea și-și sufla nasul în cozile de la cîrpa de pe cap... Stați să vedeți — nu cotim bine și ieșim din sat cînd pe la ultimele case ne face semn unul disperat, cu mîna, să oprim.

— „Da' greu mai veniți, că moare bătrînul Cucerzan, cantonierul — că de aseară se tot vaită de burtă...".

— ...Și, uitați, așa, i-am schimbat pe Cucerzani și tare ne-a mulțumit primul... Știți, bătrîna...

Nu-și termină bine vorbele și apăru în deschizătura ușii capul sanitarului — cu un ochi pe mine și cu celălalt pe șofer :

— Hai, nene Căințane, că ne-a transmis o chemare să externăm trei, să internăm doi și să facem injecții la domiciliu, la patru. Repede, că cei patru care trebuie internați nu se simt prea bine iar cei doi care se externează sînt nervoși că stau de dimineață cu hainele în brațe și să nu cumva să facă scandal că întîrziem — și cei trei cu injecții la domiciliu !...

PROIECT DE ISTORIE A POEZIEI ROMÂNE CONTEMPORANE

Tipologia estetică

Opera poetică particulară este sinteza dialectică dintre **confesiune** și **descriere** (sinteza dintre individ și univers). Numai în acest chip opera literară beneficiază de simultaneitatea celor două cadre în care evoluează orice existent : **timpul** și **spațiul.** Într-adevăr, confesiunea se desfășoară în timp (exteriorizează individul) iar descrierea se desfășoară în spațiu (asimilează peisajul).

Prin urmare, opera poetică viabilă are — asemenea realității — trei nivele : **aparența sensibilă** (prozodia), **forma** (acordul dintre materie, mișcare și însușiri : structurile metaforice complexe), **sensul** (sinteza planului confesiv cu cel descriptiv, o metaforei personoficatoare cu cea depersonificatoare). Reamintim că, după opinia noastră, sinteza dintre metafora personificatoare și metafora depersonificatoare este însuși **simbolul. Simbolul artistic este expresia unei realități antropocosmice,** a unei realități cum numai arta poate produce.

Cele trei nivele sînt date simultan în materia textului. **Poezia este deci sinteza dintre prozodie, metaforă complexă și simbol.** Ea se dovedește un **model** al realului, căruia îi reproduce logica și, aidoma căruia, nu înseamnă neapărat ceva, ci **există.** La rîndul ei, realitatea poate fi cercetată, în ceea ce are ascuns, prin raportare la poezie.

Ce se întîmplă atunci cu textele **confesive** sau **descriptive ?** Ele aparțin unor faze **prepoetice,** de vreme ce sînt — ontologic — incomplete. Au **aparență,** pot avea și **formă** (structuri imagistice coerente), nu au, însă, **sens.** Nu dispun de cadrele mișcării și, ca atare, esteticește, nu există. Ele sînt **contigue,** nu **similare** realității. Nu au izbutit să capete independență ontologică.

Vom plasa deci textele confesive și descriptive între variantele defectuoase ale poeziei. Adesea memorabile prin performanțele prozodice (sau prin subiect, anecdotică etc.), asemenea lucrări nu au, în mod obiectiv, un loc al lor în spațiul destinat artei : acela al conștiinței. De aceea memoria culturală, în genere, nu le reține.

Dimpotrivă, creațiile simbolice sînt selectate spontan, ca unele ce — realități viabile fiind — pretind și obțin locul ce li se cuvine în conștiința colectivă.

Ne-am putea întreba de ce opera unui mare creator, deși numără un singur simbol veritabil, e remarcabilă în întregime. Vom răspunde că într-un asemenea caz, opera în ansamblu e un **proces simbolic,** o geneză : Eminescu debutează cu texte puternic personificatoare, continuă cu depersonificări la fel de viguroase, pentru a ajunge la sinteza celor două direcții în **Luceafărul. Hyperion,** „omul-astru" este o realitate antropocosmică, a cărei expresie artistică este ceea ce numim simbol. Poemul reprezintă procesul complex al nașterii sale. Se pot căuta și găsi diverse sensuri, pot fi bănuite alegorii, dar adevăratul sens al construcției simbolice este acela că **există.** Celelalte aparțin teritoriului vast și contradictoriu al exegezei.

Concepția noastră despre simbol oferă un plus de precizie judecății de valoare. Ea ni se pare cu atît mai întemeiată cu cît nu doar teoria, ci și practica o justifică.

Vom încerca să o confruntăm, mai întîi, cu elementele seriei eleate, oprindu-ne, pentru început, la Alexandru Philippide.

EUGEN DORCESCU

opinii

Negoiță Irimie

COLORÎND O FRAZĂ

Ed. Dacia, 1978

Primit cu aplauze la debut — **Echilibru indiferent,** E.L., 1964 —, comentat apoi, la celelalte volume, cu amabilă superficialitate, Negoiță Irimie, poetul, merita o soartă mai fericită. Asta pentru că, la o lectură atentă, lirismul său oferă suficiente probe de poezie autentică, răspîndite în cele opt culegeri de versuri apărute pînă acum. La acestea, se adaugă și efortul — într-o oarecare măsură exponențial pentru poeții care au debutat în afara mult slăvitei „generații 60" — de a-și înnoi mereu mijloacele poetice, de a se abate de la drumul bătătorit al imitației de sine. În linia acestui efort de împrospătare a „resurselor", se înscrie și ultimul volum al poetului în discuție, **Colorînd o frază,** ed. Dacia, 1978.

Îl știam pe Negoiță Irimie, pînă la această carte, ca pe un poet de nobilă descendență tradiționalistă, autor al unui lirism vizual prin excelență și nu în ultimul rînd ca pe un abil versificator, lucruri în mare parte prezente și acum. Totuși ceea ce oferă o notă insolită actualei culegeri este infuzia subtilă de ironie și mai ales autoironie, prezentă în toate poeziile reușite ale volumului. O neîncredere secretă în puterile verbului chinuit de demonul abstracției, îl face pe poet „partizanul" înscenărilor ludice : **„Și nu știu cum se face că locuiam o sferă, / Pătratele păreau cariatide / Ce-și alungau făptura efemeră / Spre o secantă ce se sinucide. / / O sferă locuiam — și, nu știu cum / Dormeam pe romburi fixe ca fachirii, / Deși știam (parcă eram acum !) / Că dorm pe curba de la Dealul Spirii ! / / Ce se făcea pe urmă — nu mai spun — / Numai eroarea rotunjind pămîntul, / Îmi mai umfla o parașută... Vîntul / Îmi colora balonul de săpun...**" **(Vis colorat).** Dezinvoltura unui spirit de mult familiarizat cu valențele cantabilității se face cu pregnanță simțită în astfel de poeme. Cu asemenea jocuri, numai aparent gratuite, Negoiță Irimie ajunge la conștiința propriei capacități de invenție, pe o claviatură mai bine individualizată. Aerul degajat cu care se rostesc aceste „causeries de l'ésprit" îl definește parcă mai bine pe poet.

Renunțînd la patetismul minor al literei convenționale, Negoiță Irimie optează fericit pentru avatarurile subtextului, suavele sale „delațiuni" împotriva limbajului literar reprezentînd o pledoarie indirectă pentru o anume formă de libertate existențială. Aerul villonesc cu care se comunică fluidul afectiv, gesticulația ușor iconoclastă sînt „broderiile" predilecte ale poemelor. Nu vom încheia, înainte de a-i atrage atenția poetului asupra unei serii de poeme **(Vis înalt, Cîntec lăncului, Ritmuri de baladă)** în care bunele intenții nu își găsesc o transcriere artistică pe măsură. Poate o mai severă selecție în alcătuirea volumului ar fi accentuat și mai mult impresia favorabilă, pe care o lasă oricum **Colorînd o frază.**

RADU SĂPLĂCAN

Mircea Opriță

FIGURINE DE CEARĂ

Ed. Dacia, 1978

Recenta culegere antologică **Figurine de ceară,** a lui Mircea Opriță ne prilejuește întîlnirea cu unul dintre cei mai înzestrați creatori de literatură științifico-fantastică. Selecția este riguroasă și inteligentă, din volumele anterioare autorul preluînd piesele de maximă rezistență care, prin ineditul lor, formează profilul unui autor de excepție al genului, gen din păcate nu prea luat în serios de critica literară, fiind considerat chiar de către cititorii săi înfocați doar ca un agreabil divertisment de seară, sau de duminică.

Mircea Opriță face însă parte din acea categorie de scriitori care nu glumesc, privirea sa în lumea viitorului este gravă, evită cu rafinament căderea în simplă aventură, ambiția sa este aceea de a face literatură adevărată, serioasă, și, de ce să nu o spunem și să o susținem, ei reușește acest lucru, deschizînd și obținînd impulsuri imaginative și poetice deosebite.

Se remarcă de la bun început starea tensionată în care Mircea Opriță își lansează personajele, indiferent dacă le plasează în lumi stranii (creații admirabile ale unui spirit poetic, așa cum avem în **„Alcora")** sau le duce într-o lume a obsesiilor, cum se petrece în **„Întîlnire cu meduza",** una dintre piesele de rară poezie și fantezie, poate cea mai stranie povestire din volum, sau își lasă friu liber condeiului de o debordantă imaginație, ca în **„Figurine de ceară",** o poveste a bucuriei demiurgice, amintind, poate, de lumile pe care ni le-au lăsat în memorie lecturile din Ray Bradbury, autor cu care Mircea Opriță ni se pare a avea unele filiații de ordin vizionaro-sentimental.

Fără a avea pretenția și nici dorința de a fi deosebit de inventiv tehnic, frumusețea și farmecul povestirilor lui Mircea Opriță rezidă din relațiile umane care se creează, din puterea **basmelor** reinterpretate, din viziunea asupra sentimentelor limită și, uneori, chiar asupra lumii, cum se întîmplă în invazia de lilieci din **„Premiul Kremer",** apocaliptică și credibil explicată științific, dusă mai departe de cunoscutele **„păsări"...**

Cu toate că posedă mijloacele de a descoperi, a propune și a inventa soluții personale, inedite, Mircea Opriță nu abuzează de acest drept al său, el pendulînd între **posibilitate** și **excepție,** ambele sub zodia **poeticului,** dar avînd și reale surse realiste, cum se întîmplă în povestirea **„O falie în timp",** cînd, printr-un tunel al timpului, oamenii dintr-o civilizație superioară intră în contact cu trecutul istoric, de neconceput pentru ei, reprezentat prin aberația și violența fascistă.

Cunoscut și ca un poet interesant și un prozator de reală vocație realistă, Mircea Opriță împletește aceste două fațete ale talentului său cu imaginația și „libertatea" științifico-fantastice, obținînd o proză cu un univers aparte, de real efect în literatura contemporană SF.

GEORGE SURU

Nicolae Bădilescu

MERSUL PE MARE

Ed. Litera, 1978

Volumul „Mersul pe mare", al lui Nicolae Bădilescu se ridică, în contextul tinerei poezii timișorene, peste nivelul reverenței cea de obște. Bine introdus în arenă de cuvîntul însoțitor al criticului Dan Cristea, volumul se structurează efectiv pe trei cicluri care se vor — dar nu inexplicabil — ambițios concentrice : **Mersul pe mare — Monedă secretă — Pinze —.** Sistemul de lucru al autorului indică faptul că nu e vorba de un debut tardiv ci doar de o apariție abia acum unitară, după destui ani de travaliu literar. Pe de altă parte, se observă că Bădilescu vine dintr-un cîmp cultural indus pe care și l-a creat singur cu destulă febrilitate. Formula expresiei interioare ni se pare a fi : confesiunea sobră, matură, cenzurată — poate excesiv — de rigorile rațiunii. Rezultă un vers ponderat, meticulos și rece, nestrangulat de manufactură sentimentală.

Apetitul pentru sugestia noțională începe cu titlul. Deși sonor și de efect — mersul pe mare — ca titlu de volum — ni se pare dificultos, chiar dacă colaborează prin filiație cu sentența. Ciudat și revelator este însă faptul că acest titlu îl explicitează pe autor, anticipînd și sublinîndu-i parcă transmigrațiile, sinusoidele, limitele dintre transparență și esență.

Încercat de cîteva întrebări existențiale, volumul expiră în cîteva puncte expresioniste. Recitit și redimensionat, titlul spune același lucru. Mai sînt apoi crochiuri „tari" — adevărate pictograme poetice : de ex. poezii ca : **Goya — autoportret ; Echilibru lîngă Marc Chagall ; Mondrian — compoziție cu roșu, galben și albastru ; Optofon la Picabia** etc. Nu e vorba însă de obstinația metodei și a modelului ; nici de acel „tipăt dinamic și abrupt al curentului. Autorul nu se revendică de la Werfel, Wedekind sau Strindberg, dar face o bună figurație prin afinitate. Păstrînd aproximativ același cadru putem observa de asemeni un senzualism de „avangardă" — inoculat prin cîteva secvențe : **„pe geană bate somnul ca pe-o clapă" (lucind în lucruri).** Nelipsita, tema solemn patriotică densifică substanța lirică. Cunoscînd parcă virtuțile olarului ancestral, Bădilescu cunoaște deprinderea de a modela cuvintele cu podul palmei, de a aplana asperitățile.

Dincolo de cele enunțate, se observă un vag alegorism, rezultat al unei excesive sublimări, pe alocuri, o indisciplină involuntară, o denivelare secundă a mijloacelor de expresie, care încearcă să se sprijine pe serii antonimice sau linii orgolios fluide, atunci cînd nu găsește verbul dramatic corespunzător : **„minunea există în memoria — celor gata la orice în degetele mugurilor înverziți** etc. **(Icoane pe sticlă).**

Întîmpinat cu o bună replică de critici, volumul unitar și rezistent, refuzînd de la sine blocajul în alb-negru, al acelor atitudini care ar tinde să vadă în **„Mersul pe mare"** simple expiațiuni de recuzită ale unui poet „cultist" sau doar un mimetism intelectual !

MARCEL TURCU

carte de artă

VASILE TOMESCU

„HISTOIRE DES RELATIONS MUSICALES ENTRE LA FRANCE ET LA ROUMANIE"

E poate neuzual ca o lucrare de specialitate să fie prezentată publicului larg. Faptul că **„Istoria Relațiilor Muzicale între Franța și România"** se oferă ca o lectură captivantă, împletind erudiția cu exprimarea sensibilă, evidențiază un aspect structural al modului în care distinsul muzicolog **Vasile Tomescu** gîndește și își înfăptuiește opera. Prezentată la Universitatea Sorbona din Paris, ca teză de doctorat sub conducerea eminentului muzician Jacques Chailley, (cunoscut cititorilor ca autor al cărții „40.000 de ani de muzică"), lucrarea se impune prin anvergura ansamblului și migala detaliilor, drept o operă de cronicar modern.

În prefața pe care o face, J. Chailley — după ce mărturisește a fi copilărit în mediul lui George Enescu, prieten al familiei sale — scrie : **„Originalitatea acestei lucrări constă în a arăta, pe planul particular și semnificativ care este muzica, extraordinara similitudine, în două puncte ale globului fără contacte geografice, între formula «Franța» și formula «România»".** Punctul de vedere al lui V. Tomescu pare să-l fi condus a întreprinde o paralelă muzicală la opera lui Nicolae Iorga „Histoire des Relations entre la France et les Roumains (Paris, 1918)". De altfel ar fi nedefinitoriu să delimităm în această lucrare ceea ce aparține muzicologiei sau istoriei, ca discipline de sine stătătoare.

Totuși credem a suscita și interesul celor mai puțin avizați aflînd despre : frapante coincidențe între limba română și

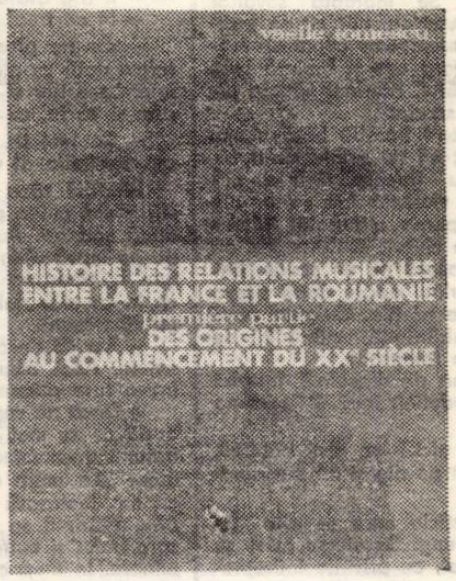

celtă ; originea latină a dansurilor Hora și Călușeii, prezența unui corp valah printre trupele lui Carol cel Mare, citat în **La Chanson de Roland** (anul 1070) ; descendența familiei Cantacuzino din familia Valois ; originea română a poetului francez Ronsard, mărturisită de el însuși ; vizita la Paris a lui Petru Cercel (fratele lui M. Bravul) și imnul său publicat la Veneția, 1586 ; Spătarul N.-Milescu, ambasadorul lui Ștefan cel Mare la curtea Regelui Soare, tipărindu-și la Paris „Enchiridion" 1689 ; călătorii francezi din sec. 16 care folosesc încă denumirea Dacia pentru Transilvania etc., etc....

Bogăția datelor — care populează tot mai dens spațiul lucrării pe măsura ce ne apropiem de limitele propuse ale volumului I — începuturile secolului al XIX-lea — de o parte, discernămîntul analizei și înscrierea consecventă pe o linie directoare, pe de altă parte, atestă capacitatea specialistului de a se ridica de la virtuozitatea amănuntelor, la spiritul cuprinzător al sintezei. Absența unui ton doctoral (în ciuda destinației sale), căldura stilului, un anume patos al limbii franceze definesc calități literare în stare să reanimeze oameni și sunete.

O simplă spicuire a intențiilor autorului, așa cum le-a presărat el la începutul fiecăruia din cele 19 capitole ale cărții, jalonează interferențele muzicale între francezi și români, așa cum se vor fi ivit ele de-a lungul istoriei. Proporțiile dezvoltării materialului adunat în acest prim volum instituie, în perspectivă, grandoarea unui model de referință.

OVIDIU MANOLE

TANASIS FAPPAS

Este impresionant la Tanasis Fappas (a cărui expoziție de pictură este adăpostită de orașul nostru, în sala mică a Bastionului) cum, deși trăiește printre noi, în România, de aproape trei decenii, spiritualitatea picturii sale, motivele și universul ideilor și le-a adus cu sine statornicindu-le și perpetuindu-le în creația sa de azi.

Întreg universul picturii sale pare a sta sub zodia unui clasicism elevat, adus la zi în tendințele artei moderne. Un colorist expansiv ca și un lapidar al expresiei, un liric impetuos ca și un spirit echilibrat și lucid, Tanasis Fappas impune o creație de-o certă originalitate în peisajul picturii noastre, compozițiile sau portretele sale fiind tot atîtea ipostaze ale unei sensibilități pure și ascuțite, un mod de-a gîndi arta.

Ceea ce impresionează în această galerie, în care figura umană este atotstăpînitoare, este frapanta expresie elină a atîtor chipuri, ele simbolizînd, în totalitatea lor, un univers uman din care pictorul își extrage seva originalității sale. În ambianța coloanei antice grecești, a amforei, a liniei hieratice a îmbrăcămintii, a pieptănăturii, chiar, sau a gesticii reținute, a coloritului cînd stins, între albastru sau gri, cînd aprins, între carminuri sau roșuri învăpăiate, pictura lui Fappas se sprijină pe toate aceste elemente, care nu mai înseamnă, în aceste tablouri, doar un „decor". doar „simboluri" ale lumii sale concrete, din care provine, ci înseamnă un univers sufletesc, o atitudine de profund rafinament artistic, un mod de a sintetiza și generaliza o lume prin cîteva forme și detalii austere, însă provocatoare în linia sugerării.

Într-un limbaj plastic de mare claritate, de mare simplicitate, Fappas ne spune, de fapt, despre om și ambianța lui sufletească, nesperat de mult. Grupurile sale de **Maternități** sau **Compozițiile** sale devin sub penelul său alegorii pregnante, luminoase sau terifiante, ale unei lumi, la adăpostul sensibilității căreia el s-a născut și și-a maturizat viziunea, lume pe care, azi, el ne-o deschide și nouă, cu generozitate și înaltă pricepere artistică.

RADU VOINEA

plastică

ÎN PREMIERĂ LA NAȚIONALUL TIMIȘOREAN : teatru

„COMEDIA ERORILOR"
de W. Shakespeare

Ne aflăm deci la Efes ?! O piață publică, o stradă, o sală în palatul ducelui Solinus, casa lui Antipholus — localnicul... sînt, în spectacolul lui Ion Ieremia, părți ale unui întreg care se descompune, se deplasează, se recompune, se reorganizează, mereu fără a depăși suprafața inițială a locului (cercului) de joc. În jurul și prin construcția centrală, din scenă (amintind desigur prin liniile ei un stil arhitectural „de epocă"), circulă o lume pestriță, în continuă **goană după certitudine** am zice, fiindcă această comedie a erorilor, care se întîmplă în scena Teatrului Național din Timișoara are aerul grav. Protagoniștii, cei cu care situația se joacă de-a comedia, se află în căutarea „părții lor bune". pierdută, rătăcită, nedescoperită încă : caută deci un lucru foarte important pentru ei și, de aceea, fiecare nouă eroare este încă o oprelițte în calea împlinirii, încă un pas spre o stare de neliniște, încă o mască de sub care „chipul căutat" nu se arată.

„Aici orbecăim printre iluzii" spune Antipholus, din Siracuza. Această replică explică și justifică gîndul regizorului tot atît de bine ca și Cuvîntarea lui Aristofan în „Banchetul" lui Platon, teză asupra esenței prieteniei de a fi o atracție între asemănători sau a năzuinței către unitate.

Reprezentația de premieră n-a debutat strălucit. Dar, după ieșirea la rampă a lui **MIRON ȘUVĂGĂU**, ca Antipholus din Siracuza, rostind **„Eu sînt pe lume ca un strop de apă / Ce-și caută-n oceane stropul geaman... / Pierzîndu-se pe sine-n căutarea perechii lui"**, spectacolul s-a eliberat încet, încet de uscăciunea unui comic căznit, pentru ca în partea a doua să-și găsească ritmul adevărat, sensul dorit. Cea de-a șasea premieră a stagiunii 77/78 și-a consumat finalul în aplauzele publicului.

IOAN HAIDUC (cei doi Dromio) și **MIRON ȘUVĂGĂU** (cei doi Antipholus) au trecut cu corectitudine prin complicatele stări dictate de concepția asupra sensului personajelor lor, izbutind să creeze, spre final, două momente a căror liniște ne-a impresionat mai adînc decît vivacitatea cu care au răspuns pînă atunci fanteziei regizorale.

Trecînd în fugă, filozofînd în fugă, acționînd și comentînd, uneori cu asprime, cele ce li se petrec, devenind agresivi, Dromio și Antipholus, după ce **totul e bine fiindcă se termină cu bine**, se opresc obosiți din alergare, disperați de oboseala orbecăirii prin iluzii, se așează și privesc spre sală. Ei și-au regăsit partea ? Cînd adresează geamănului cuvintele **„Îmi pare că oglindă-mi ești, nu frate"**, perechea se retrage, ca într-o oglindă, ei înșiși între pe urmele perechii, ca într-o oglindă, deși **scena dezlegării comediei** avusese loc. Comedia continuă, spectacolul are mai multe „finaluri", cei doi interpreți ne conving că, în plus, comedia n-ar fi „mai veselă" nici „data viitoare".

MONICA MIHĂESCU (Adriana) compune cu finețe un personaj a cărui prezență în spectacol se reține pentru plasticitatea lui, pentru adecvarea jocului actoricesc la ideea scenografică, expresivă sugestivă : această **soție** duce cu ea semnul **dreptului** ei de a avea un cuvînt de spus, copiii agățați de fustă (păpuși de carton care par să urle). Altfel Adriana jucată de Monica Mihăescu este suma unor defecte ale speciei, schițate, fără apăsare, fără căutarea neapărată a comicului. Este și cazul felului în care își rezolvă, mai ales al doilea rol (Pinch), **EUGEN CRISTEA.** De altfel regizorul „leagă" aceste două personaje într-o **rimă comică** : ele vorbesc „în englezește" în două clipe ale reprezentației.

LUCIA DOROFTEI-MOLL (Luciana) este un Dromio feminin. Naiv-dulceaga tînără nemăritată pe care o vedem suportă loviturile Adrianei dar izbucnește violent, își incită sora mai mare să riposteze oricărei încercări de vătămare a dreptului sacru — de soție. Ea dă tonul unei scene de un comic savuros : „trei grații feminine" își transformă plînsul amarnic în elegant triolet pentru a masca, în fața curtezanei ce le surpinde bocind **problema lor de familie. MIHAELA MURGU** (o curtezană) asistă placidă, nu intervine (nu reacționează ca atare) decît pentru ea însăși, pare să știe că „tot restul e zădărnicie" mai mult sau mai puțin demnă de interes. Apariția și prezența ei în spectacol contează mai mult decît ar fi fost de presupus după scurtimea textului ce-i revine. **ȘTEFAN SASU** (ofițerul, temnicerul, zapciul), **ANATOLI COBEȚ** (Baltazar și — în travesti — Dowzabella), **ȘTEFAN IORDĂNESCU** (Aegeon), **EUGENIA CREȚOIU** (Emilia) și **DANIEL PETRESCU** (al doilea negustor), **VIOREL ILIESCU** (Solinus) sînt „în rol" susținători ai **manierei spectacolului.** Spațiul nu ne îngăduie, ca de obicei, decît să semnalăm calitățile reprezentației. Nu vom trece însă fără a spune că **verva echipei** Naționalului și-a pus amprenta asupra spectacolului, în repetate rînduri. „Ieșirea la aplauze" surprinde prin ritm, actorii demonstrează că alcătuiesc, împreună, o tînără trupă capabilă să practice cu plăcere un joc alert. Banda sonoră realizată de **IOSIF MOLL** ni s-a părut adecvată. Scenografia **EMILIEI JIVANOV,** și de această dată inspirată, în forma și ideile ei.

„COMEDIA ERORILOR", deci, în varianta timișoreană, este un spectacol serios : el va produce bucurie publicului, în a-l descoperi scenă de scenă, la o cotă pe care reprezentația de premieră n-a atins-o în totalitate, dar spre care ne-a convins că poate aspira.

A doua reprezentație, văzută de noi, ne-a contrazis așteptările : am asistat la un spectacol dezordonat, lînced, fără nerv, fără spirit. Astfel că **sensul** descifrat cu ușurință la premieră s-a vătuit Vom urmări în continuare spectacolul pentru a găsi o explicație care să ne mulțumească.

A. C. IORDACHE

★

„Comedia erorilor" este o comedie a întîmplării, a neprevăzutului vieții, a greșelii față de semeni și, în ultimă instanță, a solitudinii individului, într-o lume „nebună, nebună, nebună...". Doi frați gemeni se reîntorc pe meleaguri natale, după ce au fost despărțiți prin destin o vreme. În Efes, unde ei revin, oamenii îi confundă tot timpul și, din jocul acestor întîmplări, (unele hazlii), pînă la urmă, ei îl salvează pe însuși tatăl lor de la condamnarea la moarte, fără s-o știe și fără s-o vrele, și își regăsesc astfel familia, sînt recunoscuți, enigma se dezleagă, viața îi repune în drepturi.

Din această comedie ușurică, fără altă substanță decît a unor tipologii autentic shakespeariene sau a unor momente de adevăr dramatic, **ION IEREMIA** încheagă un spectacol viu, grațios, alert. Dacă piesa ar fi debutat și în prima sa parte în ritmul impus celei de-a doua, spectacolul ar fi fost fără fisuri. Dar, în prima parte, el trenează, actorii încă nu se regăsesc, sînt parcă împinși din spate în scenă, au ezitări, momente de lentoare, aluatul scenic nu fermentează și încă nu crește. Însă partea a doua recompensează spectacolul, personajele întruchipate prind substanță, culoarea spectacolului devine unitară, stridențele dispar, scena e inundată parcă de o șampanie spumoasă, ritmul reintră în dreptul său legitim, actorii reînvie și spectacolul se sfîrșește într-o apoteotică scenă de entuziasm popular colectiv. pentru ca finalul să cadă ca o ghilotină : eroii, după acest carusel de întîmplări tragi-comice, după această îndelungă alergare printre... erori, după ce s-au regăsit, rămîn din nou singuri. Doar ei singuri, în fața propriilor lor ființe.

Ion Ieremia a știut să dea spectacolului său puterea realității vieții dar și a convenției sale. A parodiei dar și a adevărului. Întreg spectacolul său înaintează pe aceste două muchii : adevăr-neadevăr, viață-vis, tragic-comic. Iar finalul, moment inspirat, înalță spectacolul, îi compune o aură de gravitate existențială.

Trupa Naționalului a intrat în roluri, în genere, cu supunere și suplețe. Greul l-au dus **MIRON ȘUVĂGĂU** (Antipholus) și **ION HAIDUC** (Dromio), dar nu se poate afirma, totuși, că numai ei l-au dus. Miron Șuvăgău a jucat inspirat acest rol dublu degajîndu-și temperamentul actoricesc cînd într-unul cînd în altul din cei doi gemeni. El a trecut pe rînd prin starea de uimire, echivoc, furie, spaimă, iubire, sentimente pe care cei doi gemeni le-au solicitat de la actor. El a depus un efort redutabil și, dacă nu a strălucit în prima parte, el a primit sînge scenic într-a doua, trăirea rolurilor fiind reală. Ioan Haiduc îl secondează cu har și o vioiciune demne de o comedie Goldoni. El este o slugă fidelă și nu prea, mincinoasă și nu prea, curajoasă și nu prea, spăimoasă, aiurită, ipocrită, fanfaronardă, plină de neprevăzut. Ioan Haiduc umple adeseori scena, energia sa e eruptivă, contaminantă, el aduce „filosofia" simplă dar de bun simț a celui umilit, însă capabil să se ridice, prin sprinteneală și ghidușii, din supunerea oarbă de slugă.

„Gruparea femeilor" — **MONICA MIHĂESCU** (Adriana), **LUCIA DOROFTEI-MOLL** (Luciana), **NUȘA NISTOR MICU** (Luce) scintelază adeseori printr-o vervă îndrăcită. Monica Mihăescu compune inspirat rolul femeii abandonate. puse să aștepte și să spere. Ea creionează un personaj tras și împins între securitate și trădare, într-o veșnică aiureală conjugală, nuanțîndu-și rolul cu momente de un comic irezistibil, cu tente grotești. Lucia Doroftei-Moll inspiră o bună ingenuă, naivă și rapid coruptibilă la un amor fulger, supusă dar și gata să înșele încrederea sorei sale. Scenele de incitarea amorului dintre ea și Antipholus sînt de un comic savuros. **EUGEN CRISTEA** (Un negustor. Pinch), ca de atîtea ori, realizează, și aci, roluri spontane, de multă culoare și vervă actoricească și de un comic de bună calitate, în ciuda unor șarjări. **MIHAELA MURGU** (O curtezană), deși în scurte apariții, dar decise, compune un rol în care cinismul și impudoarea unui asemenea personaj sînt surprinse cu acuitate. într-un desen bine reliefat. **EUGENIA CREȚOIU** (Emilia), traversează scena avînd candoarea unei starețe, dar tot ea devine femeia trezită la viață prin găsirea soțului ei. **AEGEON,** jucat cu prestanță de artistul emerit **ȘTEFAN IORDĂNESCU. DANIEL PETRESCU** și **EUGEN MOȚĂȚEANU** compun cu autenticitate două roluri, primul, de negustor ; al doilea, de giuvaergiu, în culoarea locală, Moțățeanu, în scena beției, fiind adorabil. **ANATOLI COBEȚ**, (Baltazar, Dowzabella) o apariție „de efect", pitorească, de un umor gras, dar fără stridențe. **ȘTEFAN SASU,** în rolurile puterii publice, s-a achitat bine și cu nerv.

În fine, trebuie felicitată colaborarea lui Ion Ieremia, scenografa **EMILIA JIVANOV,** ce a realizat o scenografie inspirată, acel labirint de uși, ferestre, pereți, care se deschid și se închid, după care se ascund puterea, cruzimea, desfrînarea Ducelui Solinus (jucat cu aplombul necesar, eleganța și cinismul marelui tiran local, de către **VIOREL ILIESCU**). Dar tot acel decor ascunde și micile incidente familiale, sau închisorile, sau, în fine, lupanarele, în care curtezanele domină. Jivanov a compus, în infimul spațiu scenic, o lume condensată, în nebunia ei mișcătoare, în dramele, comediile și... erorile ei zilnice, în momentele ei de vrăjitorie colectivă (o scenă de mare efect) sau de beție colectivă. În jurul acestei citadele se învîrte totul : destinul, amorul, eroarea. Ea apare ca o insulă ce poartă în sine un vulcan acoperit, dar clocotind în adîncuri.

Spectacolul lui Ion Ieremia a primit un plus de nerv și atmosferă și prin sonorizarea subtilă, datorată lui **IOSIF MOLL,** dar spectacolul său a fost mai ales slujit cu devotament de acești dăruiți actori ai Naționalului nostru, într-o creație de bun gust artistic.

ION ARIEȘANU

Artistul — creația

(Urmare din pag. 1)

Mesageri contemporani ai artei

Artistul se integrează în societate ca fiecare om, dar el vine să aducă un plus de bucurie oamenilor. Deci dorința sa expresă este aceea de-a fi necesar, de-a aduce o contribuție în planul spiritului. Felul său de a fi necesar este creația. Actul creator este un fel propriu, inedit, particular, al artistului, de-a se raporta la societate, de-a transmite un mesaj, o poziție a sa față de lume. Poziția artistului este una de întîmpinare, de atitudine față de viață și semeni. Prin aceasta el dă un răspuns oamenilor. În ceea ce mă privește pe mine, ca artist, văd creația ca pe un fel de dialog între sensibilitatea mea creatoare și iubitorul de artă. Dar un dialog care nu are loc pe o treaptă primară, redus numai la o utilitate joasă a artei, ci un dialog care se ridică în sfera calitativă a marilor idei artistice necesare omului, societății în care viețuim și pe care sîntem gata s-o slujim cu devoțiune ca mesageri contemporani ai artei.

IULIA DINESCU

Tradiții ale plasticii românești

Ca artist contemporan, care trăiește și creează azi, dar care se gîndește, în același timp, și la viitorul artei românești, aș dori în primul rînd să-mi clarific mie ideile generate de lucrările conferinței artiștilor plastici. Pornesc la această limpezire de la cuvintele generoase ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** care, referindu-se la destinul artei românești contemporane, a făcut cîteva aprecieri fundamentale. Avem nevoie de o artă pe măsura genialității poporului în mijlocul căruia creăm. Avem nevoie de o artă capabilă să continuie înalta tradiție a plasticii românești, să-i confere noi valențe spirituale.

Consider că pentru a înțelege sensul dezvoltării artei românești trebuie să ne gîndim la o problemă teoretică de fond : aceea a raportului artei contemporane în tradiția națională și universală a plasticii. Pentru o artă care se naște într-o societate modernă, evoluată, generatoare de noi forme sociale, cum este România contemporană, problema esențială pentru noi artiștii este de a găsi acele modalități, acele forme artistice revitalizatoare, capabile să se ridice la nivelul unei noi calități.

ROMUL NUȚIU

Artistul — un om al societății

După mine, artistul trebuie să fie un om al societății, legat profund de semeni prin însăși existența lui de zi cu zi, unde-și are și el domeniul de muncă. Desigur el mai este legat de societate și prin creația sa. Cu alte cuvinte, el este și un activist social, care poate face educație, care poate răspunde față de problematica umană dar în același timp, el contribuie la conștiința omului și prin arta sa. Vorbind despre arta, despre creația sa, trebuie să fim siguri că ea trebuie să răspundă unor probleme contemporane ale omului, să influențeze conștiința comunităților umane, idee care a fost reliefată și în cuvîntul secretarului general al partidului nostru, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU.** Forma de organizare a unor expoziții cu temă, cu un conținut precis, care să atingă zone ale existenței omului, ar fi nimerite, ele venind să contribuie tot la educația estetică a maselor și a ridicării calității vieții. Dar, desigur, nu niște expoziții cu teme simpliste, fără substanță ideatică, ci niște teme adînci ale timpului, legate de : habitatul uman, ambientul uman, de o artă în aer liber, monumentală, ce poate cu adevărat ridica calitatea vieții.

Eu văd artistul și creația sa în societate drept opera unui reprezentant al artei care-și propune și este chemat în același timp să ajute la mutațiile necesare dezvoltării firești a societății și omului contemporan.

ADALBERT LUCA

O artă calitativă

Artistul este cel care lasă amprenta timpului, în care și-a desfășurat activitatea. Este normal deci ca el să redea universul căruia îi aparține. El aparține societății din care face parte și lucrează pentru această societate.

Creația artistului constituie o permanentă angajare — un efort permanent de împlinire profesională, iar opera de artă constituie un produs concret, prin care artistul exprimă un mesaj — o idee.

Referitor la rolul artei în societate, ea contribuie la formarea multilaterală a individului, la realizarea aspirațiilor lui către frumos. Societatea noastră dă posibilitate maselor să aibă acces la frumusețe.

Interesul pentru artă, la noi, este din ce în ce mai vizibil. Acestui interes trebuie să-i venim în întîmpinare — să dăm o artă **calitativă,** raportată la oameni, la speranțele și idealurile lor.

XENIA ERACLIDE VREME

O superioară exigență

Cea mai penetrantă senzație pe care am avut-o participînd la lucrările Conferinței Naționale a Uniunii Artiștilor Plastici a fost aceea a unei autentice atmosfere de lucru, marcată în primul rînd de luciditate și de curajul de a privi cu multă răspundere destinul artei românești. Cuvîntul președintelui țării, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a avut, în acest sens, un rol hotărîtor, constituindu-se într-o adevărată platformă teoretică pentru întregul mers al lucrărilor Conferinței noastre, imprimîndu-le acel climat al luciditătii și superioarei exigențe.

Una din ideile asupra căreia aș dori să meditez — idee care a polarizat lucrările Conferinței — este aceea a libertății de creație. Eu aș lega această idee în primul rînd de aceea a saltului de la cantitate la o calitate nouă, pe care este chemată să-l împlinească și arta plastică.

Pe mine personal acest eveniment mă angajează și în calitate de membru al obștii artistice timișorene. Fiind ales în Consiliul de conducere al Uniunii artiștilor plastici, îmi propun, în această nouă situație, să fac tot ce-mi stă în puteri pentru a dura o punte cît mai trainică între filiala noastră și conducerea Uniunii, pentru a pune mai bine în valoare realizările prezente și viitoare ale artiștilor din această parte a țării.

GABRIEL POPA

Conștiința artistului

Pictăm pentru a ne descoperi, pentru a ne explica natura cea mai profundă ; pictăm din necesitatea de a contribui cu ceva la mersul înainte al societății noastre. Prin actul creației artistul împrumută elemente de la lumea în care trăiește spre a le restitui, printr-o reprezentare, aceleiași lumi. Între aceste daturi se află perfecțiunea, măiestria artistică, marea operă, care este cu totul altceva decît o oglindă a realității cotidiene. Avem nevoie de o artă vie, pe măsura realizărilor noastre, în care umanul (care este neașteptat de vast, dar nu și unicul domeniu al realității) trebuie să ocupe locul cel mai important. Arta trebuie să se schimbe odată cu timpul istoric în care se înfăptuiește, orice încercare de întoarcere la stilurile vechi este lipsită de vitalitate. Delimitările stricte : **concret, real, abstract** sînt de domeniul unui concept peste care s-a trecut. Important este dacă ideile și emoțiile cuprinse în lucrare, rezistă confruntării cu publicul, dacă reprezentările sale sînt convingătoare, dacă opera sa este în folosul societății umane. Grecii vechi spuneau că mirarea este începutul cunoașterii.

LEON VREME

Formă — funcție — mesaj

Îndemnul secretarului general al partidului adresat, la Conferința Națională a U.A.P., tuturor artiștilor plastici din țară, privind **transformarea cantității într-o nouă calitate** obligă la regîndirea conceptului de FORMĂ. Pentru mine, acest îndemn invită la o restructurare, la o nouă punere în discuție a termenilor din relația : FORMA — FUNCȚIE — MESAJ. Se conturează o **recunoaștere a formei,** care e nevoită să părăsească statutul de **falsă independență** spre a deveni un **loc de manifestare a unor funcții,** mijlocul prin care ne proiectăm năzuințe social-umane. În această înțelegere, FORMA devine un instrument al UTILULUI prin care poate și trebuie să participe la umanizarea spațiului de viață și de lucru al oamenilor.

Sub semnul aceluiași îndemn regăsesc și cel de al doilea sens al FORMEI : **de purtător, mijlocitor de mesaje.** După imensa explorare a posibilităților de generare a universului formal și de contribuții la dicționarul mijloacelor, acum, FORMA — în plan semantic — nu există decît prin **mesaj** singurul capabil să genereze o **nouă calitate a formei. Comunicarea** organizează VIZUALUL. Forma nu se mai contemplă ! Forma — **construiește, educă, comunică.** Forma îmbracă **sensul necesarului !** Acest aspect de problematizare, de materializare a ideilor și inteligenței creatoare constituie însăși o caracteristică a artiștilor plastici timișoreni.

CONSTANTIN FLONDOR-STRĂINU

itinerarii

Iosif Maria Bâta • SPRE ZOGRAFU

Zografu nu se vede de pe mare. Ți se indică undeva, de la țărm, mai departe, în interiorul peninsulei, și ți se precizează că turnurile năruite de la malul mării aparțin acestui vechi lăcaș. Dar nimeni nu-ți spune că a fost zidit de voievozi români, atunci cînd Zografu era o citadelă a ortodoxiei, în general, și o investiție a principilor Moldo-Valahi

Bănuiești, astăzi, după multele acareturi, unele încă în picioare, altele de mult în genunchi, că aici se descărcau corăbii și se încărcau corăbii. Se presupune că ar fi mișcat aici o vie activitate, altfel care ar fi fost rostul acestor ziduri ? Cunoscînd cît de cît istoria lăcașului atît de românesc în pictură, drumurile și relațiile mînăstirii cu principatele române, înțelegi că aici se aducea : miere, ceară, grîu, mălai, fructe, poame uscate, toate bunătățile pămîntului, de dincolo de Dunăre, că, odată cu tributul benevol, veneau și însoțitori care de cele mai multe ori nu se mai întorceau.

Rezistența materială a Zografului era asigurată, în Moldova și Țara Românească, de mînăstirile închinate, de daniile peste măsură de generoase și, bineînțeles, de încrederea nemăsurată în domnitorii noștri, investiți cu prestigiu de împărați bizantini. Cunoaștem o mică parte din istoria Zografului, dar am uitat-o urcînd singur poteca bătută cu piatră albă. Am lăsat un drum la stînga ; cînd spun drum, eu înțeleg poteca, aici. A doua zi îl voi urma, ca să ajung de partea cealaltă a peninsulei — partea orientală a mării Egee — unde se înșiruiesc mînăstirile care primesc răsăritul soarelui drept în ferestre : Hlindaru, Vatopod etc.

Urc, cu chiparoși în stînga, cu flori de primăvară, cu o prăpastie în dreapta, al cărei fund nu-l văd, fiindcă mi-e frică să mă apropii. E o primăvară așteptată de mult și aici ea este abundentă. O fișie de pămînt lată — trei ore de mers — scăldată de două mări cu ape calde, cu vînturi calde. O primăvară mediteraneeană prin excelență, cu încă multe semne ale toamnei rămase în urmă, și peste care nu s-a suprapus iarna, ca să vină primăvara. A fost o vreme foarte ploioasă ; o lună de zile a tot căzut apa din cer și acuma e primul soare peste pămîntul umed și cald, care n-a mai așteptat căldura de sus, ci a găsit în sine însuși resurse suficiente ca să-și crească iarba și florile și verdele să se aprindă, și să zboare albinele.

Gustam acest martie cu miros de mai românesc. Aveam Olimpul în spate, și uneori mergeam de-a-ndăratelea ca să-l sorb. Era alb ca zăpada și avea în față Athosul. Pornisem să refac itinerarul Bolintineanu, din 1850, și voiam să verific spusele lui că „Din Olimp se vede Athosul". N-am apucat să urc Olimpul. Vremea a fost dușmănoasă, dar îl văd de-aici. Și dacă îl văd de-aici, din Athos, înseamnă că pot vedea Athosul din Olimp, și așa am verificat spusele Bolintineanului, care a plecat să-și cunoască locul de naștere al tatălui său, acolo, undeva în spațiul depărtat, să facă un ocol spre Veria — să ajungă în Samos, la I. Ghica, și așa mai departe... De asemenea mă urmărea pasiunea lui Odobescu pentru Athos — studiul său despre mînăstiri, studiu care a dus la secularizarea averilor mînăstirești. Mă interesa punctul său de vedere — ca arheolog, om de mare cultură și patriot. Îi purtam faptele cu mine, și pentru că fusese prin aceste locuri. Dar toate gîndurile mi-au fost curmate cînd m-am găsit la rădăcina unor imense ziduri — am căzut în starea de uimire, pe care ți-o dă întîlnirea cu lucrurile mari, cu faptele mari. Și, pentru ca să se întîmple această stare, nu trebuie să știi neapărat ceva despre ce vezi. Starea de uimire ți se transmite ca o sumă de cunoștințe și simțiri, într-o singură clipă, și atunci rămîi sub vraja clipei care este unică.

Crea că aceasta a fost starea mea, pentru că m-am așezat pe pămînt, și am scris ; am scris despre miracol, despre necesitatea oamenilor de a fi învățați să vadă și să caute lucrurile și faptele mari, unice. Am scris, îmi amintesc, că e tot atît de necesară această orientare către locurile și timpurile unde se poate descoperi sublimul, ca și obligatoria selecție în cărți. Scriam, atunci, uimit de tot ce vedeam, că, pentru formarea noastră în adîncime, ne sînt necesare cîteva cărți mari ale lumii, că nu mai e cazul să citești orice, să vezi orice. Că nu trebuie să rătăcim cu voia, sau fără voia noastră, în cărți mici, în fapte mici de informare, care le cuprind pe cele mari deformat. Că se pot face călătorii de informare așa cum se pot face lecturi de informare — numai dacă nu voim să ne educăm în adîncime. Dar vrem ca acești copii ai noștri, flămînzi să știe și să vadă tot, să-i ducem numai spre ceea ce conține sublimul. Deci, mă găseam sub tensiunea morală pe care am încercat să o explic atunci în direct, astăzi, doar, să o rememorez. Cîtă deosebire ! Cîtă pierdere !

Urcam pe sub ziduri, spre Zografu, și zidurile nu se mai sfîrșeau. Așteptam să văd pe cineva, să aud ceva. Nu era absolut nimeni, în acea amiază în care am numărat atîția chiparoși — care știau să se încline așa de elegant vîntului și pămîntului. Grația și supleța se aplecau tandru spre pămînt, și se ridicau tot la fel de tandru. Era o reverență cultivată și o reverență ca o recunoștință. I-am văzut pretutindeni, în drumurile mele, în Grecia, dar niciodată singuri. Întotdeauna în familii. Doi, trei, mai mulți. Mama, tata, copiii, strînși și adunați unii în alții, sau risipiți, oricum însă crescuți în marile familii, chiparoșii ce mă întîmpinau și pe care eu îi întîmpinam, pregătindu-mă să intru în Zografu și sub marile sale ziduri.

Integrarea artei în viață

(Urmare din pag. 1)

exprimare propriu. Ceea ce distinge personalitatea școlii timișorene este în primul rînd hotărîta orientare către știință și tehnică, asocierea emoției estetice cu bucuria cunoașterii, a descoperirii continue, ca și scopul integrării artei în industrie prin design.

Profesorii, ei înșiși interesați de estetică industrială, cum sînt **Constantin Flondor, Doru** și **Elena Tulcan, Adriana Oancea, Rodica Banciu** și alții lucrează alături de elevi la lămurirea problemelor ridicate de comunicarea vizuală.

Rezolvarea temelor ilustrate prin lucrările elevilor trădează strădania încordată de a conștientiza propriile procese sufletești în vederea comunicării lor prin imagini purtînd **„maximum de informație cu minimum de mijloace".** Elevii sînt conduși cu deosebită pricepere pedagogică să descopere ei înșiși adevărurile căutate. Contactul cu natura nu e de contemplație pasivă ci de cercetare pasionată, cu ochii dar și cu lupa și aparatul de fotografiat, în vederea descifrării structurilor și funcțiunilor, dar și a decelării aspectelor poetice. Studiul unor ramuri sugerează în același timp ritmuri de linii împletite dar și asociația cu mîna omenească. Posibilitățile alegerii din natură a elementelor care vor juca rolul principal în lucrarea de artă sînt explorate metodic, demonstrate în expoziție prin alăturarea unui peisaj fotografiat reprezentînd o stradă cu case, arbori și trecători, alături de care sînt schițate unele dintre posibilitățile de alegere și combinare a elementelor componente, evidențiind fie spațiul geometric conturat de clădiri fie ritmul copacilor, fie personajele ș.a.m.d. Nu lipsesc însă nici temele de exersare a imaginației ca de pildă cea propunînd vizualizarea unui proces cum ar fi o cădere în mediu lichid. Diversele mijloace de comunicare vizuală sînt clarificate prin exerciții de trecere a unei imagini prin fazele iconică, indexicală, simbolică.

Scopul final, explicit pe tot parcursul expoziției și ilustrat și de filmul de scurt metraj realizat de studioul „Al. Sahia" (regizor Doru Segal, operator Mirel Iliești), este integrarea artei în viață, crearea unei ambiante propice activității omului contemporan. E cunoscută de cîțiva ani policlinica stomatologică pentru copii din Timișoara, ai căror pereți au fost pictați în întregime de elevii Școlii de Artă care și-au revărsat fantezia în mari scene viu colorate, distrăgînd atenția micilor pacienți de la teama tratamentelor dentare.

Preocuparea esențială a școlii se îndreaptă însă către design, avînd drept țel crearea unor prototipuri multiplicate industrial, adaptate tehnologiei moderne. Mobilierul de grădiniță, cu scăunele multicolore, ca perne moi, putînd fi folosite și drept mingi, constituie o propunere ingenioasă, rezultat al unei laborioase cercetări asupra comportamentului psiho-fizic al preșcolarilor. În expoziție au fost prezentate și studii de tractoare, piese electrotehnice etc. De un deosebit interes au apărut și mostrele de anticipație, privirile îndrăznețe ale copiilor spre viitor în proiecte-perspective (Cum văd în viitor școala ?, Dar locuința ?), concretizate în schițe, cum e de pildă cea înfățișînd un bloc de locuințe ca o suprapunere de ciuperci susținute de un ax central comunicant.

Școala din Timișoara și-a demonstrat eforturile de a insufla prin artă o direcționare limpede în formarea personalității, transmițînd totodată încrederea că ochiul obișnuit cu armonii expresive nu va mai suferi haosul și dezordinea, organizînd întreg mediul vieții potrivit unor sensuri conștiente, contribuind la crearea „stilului" generațiilor viitoare.

accente

Literatura lui „A avea"

„Am, deci exist". Eroul romanului burghez din secolul trecut era proprietar sau cel puțin candidat la proprietate. Se afirma prin ceea ce „avea", nu „exista" decît începînd de la o sumă de bani în sus, reprezentată prin avere sau rentă. Pentru Metternich, omul începea de la baron ; în romanul burghez al secolului 19 el începe de la contribuabil. Fiecare secol și-a făurit o concepție despre om ; pentru secolul amintit aceasta era censitară, în baza căreia drepturile erau rezervate doar celor ce-și puteau plăti impozitele. La Balzac, de pildă, nu există promovare romanescă fără o promovare socială. Numai îmbogățindu-se, un personaj devine interesant sau, la rigoare, ruinîndu-se. Dar de îndată ce ruina s-a consumat el dispare din scenă, o părăsește pentru a reveni — eventual — atunci cînd afacerile sale vor merge mai bine. Marele roman al acestei epoci este organizatorul suprem al averilor și falimentelor : Codul Civil.

Stendhal, al cărui erou era un tînăr fără nici o lețcaie, și-a dat de aceea seama că nu va putea fi înțeles decît prin anul 1885. La vremea aceea Octave Feuillet tocmai îi introducea în castele pe al său „jeune homme pauvre", pentru că atunci Codul Civil suferea primele revizuiri care vor permite speculantului de bursă să intre cu capul sus în parlament.

Apogeul romanului burghez la mijlocul secolului trecut l-ar fi putut constitui Educația sentimentală a lui Flaubert. Odată averea dobîndită, eroului nu-i rămînea decît să trăiască din rentă. Balzac pregătise bine momentul, contribuise la realizarea lui. Dar Frederic Moreau, eroul din L'Education sentimentale își va risipi repede și nebunește moștenirea. Și ruinîndu-se, adică pierzîndu-și mijloacele de existență în loc să și le cîștige, ne interesează, totuși. În timp ce burghezia își consolidează puterea, ba chiar și-o extinde, lansînd în întreprinderi coloniale pe cei fără întrebuințare în Metropolă (pe care îi va fi mai ușor apoi să-i dezavueze) romanul, desolidarizîndu-se de societate, ca și cum n-ar mai fi avut încredere în ea, se consacră exploatării decepțiilor și eșecurilor, recoltînd, în locul fructelor coapte la care se aștepta, fructe seci. Imperialist în politică, occidentul devine defetist în literatură. Mijlocul secolului reprezintă un moment crucial, momentul cînd dreptul se separă de realitate, iar conștiința contestă puterea. De acum încolo banul singur nu mai poate aduce fericirea, reușita încetează să mai fie o justificare suficientă a vieții, succesul este supus contestației și criticii.

„Proprietatea e furt", proclama Proudhon. Posesorul de bunuri materiale se va simți oare vizat de această constatare dezagreabilă ? În orice caz, omul nu mai e asigurat în puterea pe care o are asupra lucrurilor. De îndată ce această putere devine suspectă, se naște, printr-un reflex de conservare, nevoia de a face inventarieri. Eroul balzacian în retragere spera să se bucure în liniște de averea sa, dar iată că trebuie să și-o apere ! În tot ceea ce întreprind Bouvard și Pécuchet subzistă o neliniște vitală, care e cea a unei întregi societăți. Se evaluează, se înmagazinează, nu se mai achiziționează nimic. Frederic Moreau își risipește moștenirea, dar nu face nimic pentru a o reconstitui. De aici încolo romanul burghez devine locul unde niște tineri visători consumă energiile trecutului, pînă cînd — privați de avere — nu mai au nici existență, și nu pot decît să-și desăvîrșească rapid propria lor distrugere. Romanul devine, de asemenea, locul unde niște bătrînei cu mînecuțe de lustrină fac mereu și din obișnuință bilanțuri, fără să-și dea seama — decît la sfîrșit — că aceste bilanțuri sînt de faliment. De o parte se află tinerii trîndavi, care n-au altă preocupare decît amorul și introspectia ; de altă parte, bătrîni rentieri care fac banii teancuri și îi numără. Sub nici o formă romanul burghez nu mai produce, e lovit de sterilitate, nimic nu mai poate ieși din el.

În această situație, omul contează sau prea mult — devenind „de prisos" — sau prea puțin. Democrația burgheză se năruie fie în anarhie, cînd se dezagregă, fie în totalitarism, cînd se osifică. Romanul se epuizează, se extenuează, sfîrșește prin a se dizolva în subiectivism sau prin a fi strivit de realitatea din afară. Fie că e subiect de roman sau supusul unui stat, omul pare la fel de amenințat, nu numai în libertatea sa, ci și în propria-i autonomie și existență. Deposedat de avere el este deposedat și de existență ; subiectul se amestecă cu obiectul și omul își pierde ființa într-un soi de conștiință informă, indistinctă, impersonală.

Subiectivismul și reificarea proced din aceeași confuzie originară : ambele sînt expresia haosului. Omul pare smuls, dislocat din realitatea sa. Totul sau nimic, zero sau infinitul, prizonier al materiei sau eliberat de materie, înger sau bestie, ceea ce îi lipsește de fapt omului este doar faptul de a fi un trup și un suflet, asociate în același destin, al persoanei. Dacă eroul romanului burghez și-a urmărit cu atîta înverșunare distrugerea, aceasta se datorește conștiinței de a fi devenit inutil. Acest rentier ruinat ajunge un parazit. Într-o lume în care, deposedat de avere, nu mai are nimic de făcut decît să uzeze de sine însuși, el se simte vinovat : vinovat de faptul de a fi. În toată Europa, eroul acestui roman, va suferi, la sfîrșitul secolului 19, de un „mal d'être", care consistă nu atît în răul de a fi, cît de a fi de prisos, de a fi alături, de a nu fi nicicum exact pe locul său, de a nu mai coincide niciodată în mod riguros cu el însuși.

PETRE PINTILIE

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZA. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA ASTRA

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

IULIA DINESCU : „Vas cu pecete"

Temeiul unității

Istoria, în desfășurarea ei dialectică, a determinat, sub multiple și diverse forme, apropierea și întrepătrunderea marilor sau mai micilor comunități, a determinat, pe căi atît de diverse, coexistența și conviețuirea, în sînul unei națiuni, a mai multor naționalități. Este aceasta un fapt negativ pe care istoria ar trebui să-l corecteze ? Nicidecum ! Mult mai firesc și mai potrivit adevărului e să-l considerăm un fapt real, iar din punctul de vedere al evoluției și dezvoltării istoriei — un fapt cu numeroase și esențiale aspecte de progres.

De cele mai multe ori, întîlnirea dintre comunități de diferite naționalități a determinat un însemnat schimb de experiență în producție, de cultură și civilizație, antrenînd influențe dintre cele mai rodnice. Sub aspectul activității materiale, elemente ale unor tradiții și experiențe de muncă s-au îmbinat, conducînd la o selecție și la o generalizare a modului de prelucrare a obiectului muncii — în agricultură, în sfera meseriilor, a industriei etc. Rezultatele au fost — nu o dată — remarcabile.

Se știe că Marx, în **Capitalul**, sesiza acea situație în care, datorită izolării, o seamă de descoperiri în loc să se generalizeze de la o comunitate la alta s-au pierdut ori a trebuit să fie redescoperite. Din punctul de vedere al progresului general al umanității, asemenea împrejurări au frînat dezvoltarea istoriei, au întîrziat-o.

Pe de altă parte, viața comună a determinat și rodnice influența pe plan cultural, în genere pe plan spiritual, contribuind la îmbogățirea spirituală reciprocă a celor ce conviețuiau. A crea un cuvînt de pildă, ori a-l împrumuta, dîndu-i noi valențe, înseamnă a da posibilitatea cugetului și simțirii să se obiectiveze într-o nouă formă, sporindu-se într-un sine.

Tot atît de bine știut e și faptul că popoarele care se rezumă doar la propria experiență în istorie și se închid în ea, sub motiv că își păstrează intactă originalitatea primordială, fac gestul nefiresc de a se înstrăina de umanitate în genere, deoarece dialectica lumii trebuie să treacă prin experiența poetică și spirituală a fiecărui popor, prin rezultatele ei cele mai valoroase.

Revenind la problema conviețuirii unor naționalități în sînul unor popoare, istoria României, în mod deosebit istoria contemporană a României socialiste, demonstrează că naționalitățile conlocuitoare, pe care pămîntul acesta le-a primit și adoptat, și-au găsit sens existențial și și-au menținut identitatea de sine de-a lungul sutelor de ani și își păstrează și azi specificul lor în diversele manifestări spirituale și de tradiție.

Aceasta e o dovadă că românii știu să înțeleagă ființa altora și să o respecte, să o iubească, cum o dovedesc atîtea împrejurări ale luptelor comune, cum o dovedesc atîtea prietenii anonime ori celebre dintre români și maghiari, dintre români și germani, dintre români și sîrbi, ș.a.m.d.

Aceasta e o dovadă, deasemenea, că în România socialistă, ideea unității și diversității vieții naționale e înțeleasă la nivelul politicii de stat, în numele unității și al progresului patriei comune. Unul din elementele esențiale ale unității și frăției dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare este, fără îndoială, politica de industrializare în ritm susținut a tuturor județelor țării, de repartizare judicioasă a forțelor de producție pe tot cuprinsul patriei. Acest fapt, așa cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, face ca naționalitățile conlocuitoare învățînd în limba proprie, în școli și institute de învățămînt superior, să poată să-și însușească **„cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, să învețe concepția revoluționară despre lume, concepția materialismului dialectic și istoric"**. Pe această bază evoluează însăși limba, cultura și spiritualitatea tuturor cetățenilor patriei noastre.

Din această perspectivă, experiența istorică a Banatului, unde, alături de români, trăiesc germani, maghiari, sîrbi și alte naționalități, poate constitui un exemplu revelator, dar și obiectul unor studii sociologice interesante. Pe temeiul unei vieți materiale comune, pe temeiul unei colaborări și prietenii istorice, românii și cetățenii de alte naționalități edifică societatea socialistă multilateral dezvoltată, o viață materială mai bună și mai fericită.

VASILE VERSAVIA

Ceramista Iulia Dinescu

IULIA DINESCU a venit pe lume în casa unui tîmplar din părțile Buzăului, fiind a șaptea din cei opt copii. Din anul nașterii sale, 1942, pînă în 1952, zece ani de copilărie, și i-a petrecut în Tecuci, pe malurile unui riușor ce făcea ravagii în anotimpurile ploioase. Dar riușorului, Tecucelului, i se rugau oamenii în vreme de secetă, după un ritual al Caloianului :

„Ene, Ene, Caloiene,
Deschide portițele,
Să curgă ploițele . . ."

Și, printre mulții copii nevinovați care modelau omuleți de lut, pe care îi aruncau apoi rîului drept jertfă, se găsea și micuța Iulia, astfel amintindu-și ea să se fi jucat primăvara cu lutul, în cei dintîi ani ai vieții, lut ce avea să-i devină mai tîrziu materia primă a artei sale. Acele plăiuri colindate de copilă cu vitele, sau în jocurile voioase ale vîrstei, sau cu mama, la lucrul cîmpului, s-au scris în inima fetiței, rămînînd drept o imagine intactă și sensibilă pînă în acești ani ai maturității. Primele clase de școală primară la Tecuci. Apoi, din 1953, la Timișoara, unde sora cea mare i-a dat adăpost. Descoperirea, din întîmplare, a Liceului de muzică și arte plastice, unde ea a și intrat ca elevă, avîndu-i drept profesori pe Iulius Podlipny, la desen, și pe sculptorul Victor Gaga la modelaj. Straniu, pentru o tînără, la acei ani, a fost opțiunea lucidă încă de la începutul școlii. Intrînd la liceul de plastică, Iulia Dinescu n-a mai oscilat, ci a îmbrățișat hotărîrea supremă de-a merge mai departe, spunîndu-și, cu fermitate : „Vreau să urmez institutul de la București !" Și ea a mers după această dorință, pînă la capăt, cu o siguranță sufletească totală și implacabilă.

La institut a descoperit ea, uimită, artele decorative și, tot acolo, din anul al doilea, a optat ferm pentru ceramică, deși în clasa ceramiștilor s-a intrat cu greu, în 1961 fiind doar 4 studenți.

Și tînăra studentă a început modelajul. Din primele clipe i s-a născut ambiția de a învăța singură la roata olarului, la vederea căreia a trăit un șoc. Trecînd prin canoanele ceramicii strict funcționale, cu modelaje modeste, strict utilitare, de blide, aplice, sfeșnice, vase decorative, tînăra ceramistă ajungea, la finele anului cinci, la proiectul de diplomă, pus pe fațada unui hotel din noua Orșovă, să se desprindă de elementul funcțional și utilitar, al unor lucrări de meșteșugar, trecînd spre primele încercări ale unei arte decorative pure, pe baza obiectelor ceramice, cu un sens estetic real, cu o valoare artistică intrinsecă.

Valențele ceramicii contemporane nu mai au nevoie de o punere a lor în discuție. Ele de-acum există. Ele s-au afirmat între artele decorative. Înălțîndu-și ființa între sculptură, de care se apropie prin formă și se înrudește cu ea, și între pictură, prin cromatica smalțurilor, ceramica s-a constituit de-acum ca artă independentă, devenind o construcție, o creștere de forme ce impresionează privitorul prin liniile obiectului, cu valențele diferite, prin forța modelajului, cu trimiteri lungi în timp, spre zonele unei arte ancestrale, apropiate de sufletul umanității, și de cei ai românului, în mod special.

Trecînd prin focul primelor experiențe ale unei ceramici strict utilitare, dar eliberîndu-se de ea prin puterea unei viziuni artistice și a unor principii de conduită etică, Iulia Dinescu a înțeles, în acești ani, de cînd personalitatea ei s-a impus în generația sa de ceramiști români, a înțeles necesitatea elaborării lucrărilor sale după severe principii estetice ferme, împingînd, astfel, creațiile sale spre zonele artei.

Jocul creator al formelor sale, al viziunii sale originale, al smalțurilor, ce dau o strălucire aparte acestor forme, conlucrarea creatoare cu Întreprinderea ceramică din Jimbolia, unde un director ca Aurel Herișanu i-a arătat artistei o înțelegere și o bunăvoință demne de un om cu mult bun gust și pricepere a rolului unei arte în societate, toate acestea conlucrează ca Iulia Dinescu să devină, la Timișoara, artista unică în domeniul ceramicii noastre.

Trecînd de la o ceramică de interior spre una monumentală, plantată în spațiile libere verzi, așa cum și cîteva din lucrările sale veghează în spațiul urban al Medgidiei, alături de ale altor artiști, Iulia Dinescu visează la marile spații timișorene ce, prin formele sculpturii și ale ceramicii pot primi o nouă măreție artistică. Comunicarea artei sale cu omul, în mod direct, în aceste spații ale elevației spirituale, sădirea unor asemenea forme în parcuri, squaruri, piețe publice, ștranduri, poduri, clinici, hoteluri, clădiri monumentale ar duce la adevărate galerii în aer liber, cu sume minime, s-ar constitui ca un fel de muzeu al viitorului, în spațiile orașului, așa cum cîteva, de acest fel, în România, se anunță de pe acum.

„Chiar în anii de început, cînd nu făceam încă ceramică, eu iubeam această artă. O iubire, deci, înaintea unei cunoașteri. Dar, azi, știu că ea m-a atras dintotdeauna și că nimic nu putea fi mai bun, mai necesar în viața mea decît ea".

Ocupîndu-și, prin obiectele ei date mai întîi focului și mai apoi privitorului, un loc aparte între artiștii plastici timișoreni, condusă în arta sa, ca și în viața sa, de severe principii de etică artistică, un suflet generos și cinstit, de artist și pedagog, devotat copiilor, încălzindu-și spiritualitatea artei sale în sfera marilor idei, a marilor sinteze, Iulia Dinescu mi-a apărut drept artista adevărată, ce a știut jertfi o rapidă și superficială ascensiune, prin lucrări facile și superflue, cu o muncă tenace, demnă, superioară, de-a lungul anilor, după crezul călăuzitor al unei opere curate ea rămînînd astfel în lumina severă a unor înalte principii de artă autentică, de la care un artist nu are voie să abjureze.

ION ARIEȘANU

CRIZANT 27 (538) 6 iulie
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

Mircea Horia Simionescu

Ultimul roman al lui Mircea Horia Simionescu, **Nesfirşitele primejdii,** nu trebuie citit cu guler tare. Şi nici cu creion bine ascuţit, gata să sublinieze contradicţiile. Fiindcă romanul trăieşte din contradicţii. E un roman primejdios, plin de capcane pentru cititorul cu ştaif ca şi pentru cel leneş. Poate chiar în mai mare măsură primejdios decît celelalte cărţi ale sale, fiindcă de data aceasta năzdrăvăniile şi ingeniozităţile sînt disimulate sub învelişul unei forme narative, la întîia vedere, tradiţionale. Fanii „Dicţionarelor", cu sclipitoarele lor bazaconii printre care adesea se deschid nebănuite adîncimi, ar putea fi decepţionaţi la prima răsfoire, constatînd punerea în pagină atît de cuminte : să fi învins, conjunctural, temperanţa asupra ingeniozităţii ?

Cartea întîi, „Ca umbra iederii pe zid..." este — pare, cum ne vom da seama ulterior — o perfectă uvertură la un roman pe una din temele specifice literaturii din ultimii ani : conflictul între omul cinstit, capabil, plin de iniţiative şi secătura invidioasă şi intrigantă. Înmormîntarea tînărului inginer George Pelimon, trăită cu abjectă satisfacţie de Jenică Brusturean, cu discursurile oficiale şi bîrfele la fel de groteşti, dînd în vileag caustic truismele atît în stilul panegiric cît şi în cel cancanier, cu atmosfera de înghesuială, mondenitate şi scandalos irespect în faţa morţii, constituie o „bucată" de bravură epică. Întrucît cartea a doua, „Drumul prăfos al iubirii", începe cu imaginea lui George în avion, ne-am aştepta, firesc, la o reconstituire a vieţii acestuia. Curînd însă ne dăm seama că e vorba de un alt George Pelimon. Dar deruta cititorului abia începe. La un moment dat, trei triunghiuri clasic-vodevileşti : soţul-soţia-amanta, purtînd aceleaşi nume : George-Despina-Helga, par să-şi încrucişeze destinele. Iţele se încurcă tot mai mult : Helga, aceeaşi, moare de cîteva ori la rînd etc., etc. Dar nu vom rezuma contradicţiile care se ţin lanţ, nu numai pentru că spaţiul nu ne-ar permite-o, ci mai ales fiindcă ele fac deliciul acestui roman tot atît de neobişnuit şi de ingenios ca şi celelalte cărţi ale lui Mircea Horia Simionescu.

Cititorul descoperă, mai curînd ori mai tîrziu, una din cheile romanului, dată în motto-ul stendhalian : „Îşi spuse : «Dacă îmi curm zilele, Armance va fi compromisă ; toată lumea va răscoli din nou, curioasă, timp de o săptămînă, cele mai neînsemnate împrejurări ale acestei seri, iar fiecare dintre domnii care au fost prezenţi se va simţi dator să vină cu altă versiune»". Peripeţiile, date drept petrecute în realitate sau în vis, sînt mereu alte şi alte versiuni, personajele sînt variante, dar — şi aici se desparte de dascălul nostru, al tuturor, Stendhal, spre a se apropia de altul din dascălii noştri, Gide — nu versiuni ale unor întîmplări autentice, ci ale unui roman care se scrie, care nu se poate scrie : romanul eşecului unui roman. **Nesfirşitele primejdii** e un fel de **Paludes** agitat al erei supersonice. Personajele, dacă le putem numi astfel, călătoresc enorm, cu avionul, cu trenul, cu maşina, se vînzolesc pe la Florenţa, Veneţia şi Monte Carlo, dar nu mai puţin la Tîrgovişte, Petroşiţa şi Titu.

Sub coaja sa iute sfărîmată de naraţiune obişnuită, romanul este o puternică subminare a literaturii foiletonistice. Numele „eroului" nu este întîmplător ales. Procedeele şi situaţiile foiletonistice, melodramatice, vodevileşti, senzaţionale etc. sînt dinamitate pe dinăuntru cu o rară iscusinţă, care ar merita o atentă analiză structurală. Semnalăm doar unul din procedee : rezumarea, relatarea reductivă a unor peripeţii uluitoare, evoluţii neprevăzute, neverosimile, mirobolante chiar parodiază cu vervă romanul de tip foiletonistic, vechi şi nou. Dar, procedeu mai subtil şi mai rar, şi situaţiile poetice, încărcate de lirism (primele întîlniri cu Helga) sau cele tragice, justiţiare (dorinţa de a-l ucide pe fostul colonel Andone, persecutorul tatălui), prin contradicţiile şi conincidenţele chibzuit dozate, amestecul de vis şi viaţă, erupţii de fantastic, substituie literaturii de tip tradiţional, neliniştea şi melancolia literaturii moderne, care se zămisleşte din mereu alte şi alte versiuni ale unei istorii, inexistente dealtfel, căci, pînă la urmă, nimic nu se întîmplă, nimic nu se încheagă, totul se vădeşte pură ficţiune, triumf al imaginaţiei.

Ritmul romanului este obţinut prin alternări ale unor relatări rapide, aglomerări de nume proprii, de persoane şi oraşe, tinzînd parcă, într-un proces invers celui din „Dicţionare", să prefacă romanul în carte de telefon, în contrast cu reluări obsedante ale unor scene, dilatate la maximum, mustind de amănunte, încărcate de reminiscenţe, de stări sufleteşti pe larg investigate, prezentate într-un **tempo largo.**

Gradaţia romanului **Nesfirşitele primejdii** nu priveşte evoluţia, destinul personajelor, ci evoluţia procedeelor, destinul literaturii. De la magistrala scenă în stil realist, veridic, satiric a înmormîntării lui George Pelimon, tizul eroului, la tot atît de magistrala scenă din trenul supraaglomerat de Petroşiţa, şi la deznodămîntul final : darea în vileag a „secretelor de fabricaţie", romanul are o dezvoltare interioară, o creştere de-a dreptul captivantă. Dar scena, mai bine zis scenele din trenul de Petroşiţa ar merita o atenţie deosebită. Aici, Mircea Horia Simionescu vădeşte o desăvîrşită stăpînire a mijloacelor noului şi neo-noului roman, avînd însă un palpit al vieţii, un suflu de omenie, o plăcere a scrisului ce deosebeşte creaţia sa de producţiile adesea cu iz manufacturier din apus. Consecuţia timpurilor este intenţionat abolită : o referinţă la Proust ne pune în gardă. Scriitorul realizează un vîrtej de momente naturaliste şi onirice, un vălmăşag de senzaţii şi de voci, venind din timpuri şi spaţii eteroclite, aglutinate fără a fi distinse unele de altele, dar cuprinse într-o savant sofisticată polifonie. E greu să alegi, dintr-un asemenea roman, un citat care să dea aroma întregului. Chiar şi pasajele cu caracter de explicare a concepţiilor despre literatură din cartea a şasea, ultima, „Sub coroana boreală", au o complexitate care face decupajul dificil. Iată, totuşi, o frîntură : „Cu toate că un domn din fotoliul vecin se întoarse spre ei, cerîndu-le să pună capăt şoaptelor, Despina se simţi datoare să intervină : — Aici cred că te apropii de adevăr : spre a reţine esenţialul, arta taie şi fragmentează... De aceea, mă îndoiesc că romanul poate concura vreodată registrul stării civile... Ca şi natura, viaţa e neutră. Artistul singur desprinde sensuri şi învăţăminte. Opera e un artificiu... Cîndva, tu însuţi m-ai îndemnat să nu caut identităţi şi similitudini cu realitatea, care se află vizavi... George privi fără voie lojile de vizavi, zări în primul şir de fotolii o bătrînă doamnă, fabulos machiată, încărcată de dantele şi bijuterii. Zîmbi înviorat : — Uneori realitatea e mai fantastică decît construcţia închipuită de artist, spuse el" (p. 506). Nu numai ideile ca atare importă aici, ci punerea lor în scenă, asocierile, tăietura frazei, jocul pe polisemia lui „vivazi" de pildă, cu întorsătura ce rezultă din el.

Romanul **Nesfirşitele primejdii** ne apare exemplar pentru felul cum un scriitor ştie să se înnoiască, rămînînd consecvent cu sine. Şi pentru felul cum ştie folosi toate procedeele şi tehnicile narative, şi în special confuzia, acest procedeu esenţial al timpului nostru, confuzia (de identităţi, de personaje, de timpuri, de spaţii, de stări sufleteşti etc., etc.), din care se lămureşte o certitudine : complexitatea ireductibilă a vieţii. Şi, în consecinţă, respectul plin de căldură ce-l datorăm vieţii, omului.

ALEXANDRA INDRIEŞ

PROZA ÎN ACTUALITATE

Revista ORIZONT propune, prin acest grupaj de analize, (consacrate cărţilor Nesfirşitele primejdii **de Mircea Horia Simionescu,** Ocheanul întors **de Radu Petrescu,** Ucenicul neascultător **de George Băläiţă şi** Antonia. O poveste de dragoste **de Eugen Uricaru), analiza unui moment al prozei contemporane.**

Prozatori stăpîni pe mijloacele lor, prozatori profesionişti, Mircea Horia Simionescu, Radu Petrescu, George Bălăiţă, Eugen Uricaru ca şi alţi numeroşi autori de proză ai literaturii contemporane sînt „intelectuali" în sensul că proza lor este filtrată de idei, de un strat de cultură bine întemeiat. Prozatori ai literaturii române de azi, ei sînt adevăraţi profesionişti ai scrisului, prin felul în care literatura lor înseamnă implicarea adîncă, responsabilă în prezentul României socialiste. Prozatori responsabili, avînd conştiinţa existenţei lor ca făuritori de cultură, ei poartă cu sine, fiecare, experienţa unei generaţii. A generaţiilor ajunse în miezul vieţii prin Mircea Horia Simionescu şi Radu Petrescu şi a celor mai tinere prin George Bălăiţă şi Eugen Uricaru. Scriind, ei scriu în interiorul culturii dar şi în interiorul unei Istorii care le veghează demersul epic. Prozatori actuali, scriitori actuali, ei sînt, prin echilibrul mijloacelor, clasici, nobili luptători pentru armonia ideilor şi a sentimentelor.

Radu Petrescu

Aş restringe afirmaţia lui Radu Petrescu, privind vitalitatea şi fecunditatea primelor pagini pentru a scrie cartea ce este doar intenţie, la primele două-trei rînduri în cazul unei cronici ce nu este altceva decît o carte comprimată. Şi dacă un creator are nevoie de o poetică de uz propriu, la fel se petrec lucrurile şi cu un critic, în fond tot o conştiinţă poetică de vreme ce este capabil să fixeze locul unei opere pe o scară a valorilor după ce i-a circumscris structurile, bănuindu-i măcar intenţionalitatea şi semnificaţiile.

Mă gîndeam la acest lucru după cele cinci-şase începuturi de cronică la această subtilă şi cuceritoare carte care este **Ocheanul întors,** (Ed. Cartea Românească, 1978) abandonate firesc pentru că nu aveau **ritmul** necesar. Şi cu această afirmaţie ne aflăm chiar în mijlocul lucrurilor, în mijlocul ideilor ce fac substanţa acestei cărţi. Pentru că în primul rînd **Ocheanul întors** este o carte de idei. Dacă **Didactica nova** se voise un catalog de personaje şi un repertoriu de teme, **Ocheanul întors** este jurnalul unui scriitor conştient de valoarea sa şi de rosturile artei, meditînd asupra unei poetici de uz propriu, pe care o şi circumscrie în scurte notaţii. Idei despre poezie, ideile unui creator despre creaţie în general şi despre cea proprie în special **(„Aştept ca senzaţiile care mi s-au obligat, munţi sălbatici, oameni cu fizionomii nemaivăzute, case de birne, ceruri largi ameninţînd de culori, şi singurătate desăvîrşită, să se depună şi să hrănească frumoasa flacără a ideilor mele",** p. 14), idei despre compoziţie şi ritm, idei despre roman, idei ce avansează alte idei, prefigurînd opera de artă, idei ce sînt fructul întîlnirii dintre creator şi lume.

Am putea citi ideea centrală a cărţii în titlul pe care l-a primit deloc întîmplător, **Ocheanul întors.** Firesc, putem rămîne la semnificaţia dată de autor la sfîrşitul acestor pagini ce se citesc nu numai cu interesul dat de teoretizările unor modalităţi epice, ci pentru frumuseţea lor (valoarea cărţii=pagini de proză despre proză, pagini de poezie despre poezie, idei (miezul) polarizînd în jurul lor întîmplări, trimiteri, stări de conştiinţă (coaja), ca într-o veritabilă şi nouă epică), pentru structurile, rolul catalizator şi mai ales pentru perspectivele deschise, — semnificaţie cuprinsă în aceste rînduri : **„Odată cu sfîrşitul acestei săptămîni începe, la Bucureşti, un alt bloc de muncă** (de marmură, am adăuga) **şi recluziune, pentru** Matei (...) **Voi avea ritmul fără de care pagina e moartă şi inutilă ? (...) A trebuit să privesc cu ocheanul întors, prin lentila care depărtează, ca să nu-mi fie sfîşiată şi hîrtia (...) Spectacolul stă sub legea tăcerii, a abstracţiei, a geometriei pure"** (p. 373).

IULIA DINESCU : „Crater"

Detaşarea este întotdeauna folositoare, nu numai pentru cel ce teoretizează. Privind din depărtare avem aproape întotdeauna perspectiva necesară (şi reprezentare prin proiecţie, şi posibilitatea unei realizări viitoare). Dar am putea considera această „întoarcere" a ocheanului şi ca o privire în noi înşine, o privire asupra posibilităţilor şi mijloacelor, o meditaţie despre arta povestirii, aşa cum scriitorul o vede, fie comparînd-o cu alte moduri, fie reducînd-o la propriile principii. Volumul întreg este o continuă aplecare asupra alcătuirilor unei cărţi, a unei **arhitectonici** posibile (în speţă romanul **Matei Iliescu** pe care Radu Petrescu îl scria sau se pregătea să-l scrie în acea perioadă), cartea însăşi fiind în aşa fel alcătuită încît să sugereze imaginea compoziţiei urmărite şi care este caracteristică artei în general. O stăruitoare privire asupra **ritmului,** fără de care povestirea nu-i posibilă, cartea întreagă avînd un ritm al ei ce vrea, poate, să prefigureze celălalt ritm al adevăratei cărţi. Căci **Ocheanul întors** este o carte despre carte sau despre cărţi, un exerciţiu **(„orice carte de literatură este un jurnal în realitate al duratei noastre inefabile",** p. 100) pentru constituirea unei noi reprezentări despre persoană, în care **dialogul, personajele** (eroii) **succesiunea şi construcţia** sînt urmărite în alcătuirile lor interioare, devenind obsesie.

Autorul se află undeva într-un sat, la poalele Heniului, izolat, doar cu cîteva cărţi şi cu multe gînduri şi planuri, obsedat de compoziţia Iliadei, obsedat de roman (şi de romanul său), romancier fiind acela ce inventează viaţa cum trebuie, urmărind structurile unei opere pentru structurile proprii, socotind dialogul asemenea solistului, expunerea fiind corul, făcînd o interesantă asociaţie între verosimilitatea eroilor şi necesitatea situaţiilor. Arta izvorăşte din aceste raporturi umane (şi cartea e plină de asemenea „relaţii" într-o ritmică şi arhitectonică specifice), dar în cazul dat, al lui **Matei Iliescu,** obsesia de atunci : **„Raportul uman cel mai adînc, de unde fiinţa este vizibilă în toate direcţiile, pînă acolo unde orice vizibilitate, pentru noi încetează, este dragostea, în înţelesul total, neredusă la caz"** (p. 346).

Ceea ce încîntă în această carte este ritmul interior al frazei, ritmica ei întreagă (s-ar putea cita pasaje întregi), ca şi observaţiile surprinzătoare privind anticalofilia lui Camil, estetica lui Croce sau modalitatea critică **(„Politeţea criticului este logică",** p. 119). Spaţiul nu ne permite să exemplificăm, dar chiar dacă am face-o, exemplele ar fi insuficiente. Cartea lui Radu Petrescu trebuie citită în întregime, fie că o privim cu ocheanul întors, fie altfel, din imaginea ei rezultînd şi imaginea noastră despre ea şi despre modalităţile prozei. Chiar dacă nu ne însuşim în întregime această artă poetică (este doar de uz propriu), cartea este prilejul cel mai potrivit să stăruim asupra ei, pentru a înţelege şi volumul de acum şi celelalte cărţi ale lui Radu Petrescu. Ceea ce credem că autorul a şi urmărit.

ION MAXIM

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, imprejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 x 1,6	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 x 5	OLT. 35	mtr	473,8	12,95	6 135,71
27 x 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 x 1,6	OLT. 35	mtr	238,0	10,65	2 534,70
38 x 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 x 9	OLT. 35	mtr	37,5	37,30	1 398,75
45 x 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
45 x 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 x 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 x 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	823,15
50 x 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 x 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 x 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 x 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 x 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 x 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 x 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 x 10	OLT. 65	mtr	47,5	59,45	2 823,88
70 x 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 x 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 x 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 x 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 x 4	OLT. 35	mtr	62,0	33,90	2 101,80
80 x 5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 x 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 x 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 x 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 x 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 x 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 x 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 x 5	OLT. 35	mtr	497,6	42,55	21 172,88
95 x 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 x 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 x 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 x 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 x 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,08
114 x 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114 x 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 x 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 x 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 x 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 x 14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121 x 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 x 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 x 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 x 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 x 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 x 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 x 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 x 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 x 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 x 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 x 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 x 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 x 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 x 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 x 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 x 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 x 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 x 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 x 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 x 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 x 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 x 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 x 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 x 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 x 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 x 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 x 25	19 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 x 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168 x 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 x 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 x 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 x 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 x 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 x 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 x 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 x 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 x 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 x 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 x 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 x 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 x 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 x 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 x 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 x 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 x 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 x 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 x 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 x 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 x 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 x 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 x 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 x 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 x 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 x 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 x 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 x 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 x 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377 x 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 x 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 x 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567,79
54 x 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 x 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 x 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36,40	55 615,56
Ţevi conducte					
168 x 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 x 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 x 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 x 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 x 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 x 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 x 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 x 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 x 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 x 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 x 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 x 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 x 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 x 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 x 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 x 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 x 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 x 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 x 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 x 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620 x 8	IV. M.	mtr.	12,4	351,60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 x 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 x 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 x 10,0	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 x 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 x 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 x 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 x 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 x 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 x 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 x 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 x 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 x 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 x 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 x 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 x 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 x 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 x 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 x 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9 x 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 x 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 x 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 x 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare 10 × 5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare 12 × 4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare 12 × 5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare 30 × 5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru 4 × 0.5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru 5 × 1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru 70 × 10	kg.	223	56,00	12 488.00
Laminate alamă				
Țeavă alamă 7 × 0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă 10 × 1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă 12 × 1	kg.	287	59,50	17 876,50
Țeavă alamă 20 × 2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă 30 × 2	kg.	539	46,20	24 901,80
Țeavă alamă 35 × 2	kg.	252	46.20	11 642.40
Sîrmă alamă				
Am SiLp 2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp 8 mm	kg.	16	77.50	1 240.00
Laminate aluminiu				
Bare aluminiu 60 × 5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu Ø 5	kg.	371	17,65	6 548,15
		88	19,45	1 711 60
Profile grele țagle și blumuri				
80 × 80 OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160 × 160 OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200 × 200 OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200 × 200 OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250 × 250 OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 159
250 × 250 OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350 × 350 OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400 × 400 OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140 × 140 20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409.5
Profile mijlocii și ușoare				
Ø 32 OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35 OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36 OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40 OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42 OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45 OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50 OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53 OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56 OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60 OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70 OL. 37. 2 k	kg	1 000	2,75	2 750
OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75 OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
OLC. 45 X	kg.	10 000	2,86	28 000
80 OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32 41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34 40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38 41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40 41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42 41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45 30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48 41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50 33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53 41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56 41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60 41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65 40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70 33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75 41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80 13 CN 80	kg.	2 000	6,65	13 300
33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40 × 40 OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45 × 45 OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50 × 50 OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56 × 56 OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60 × 60 OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70 × 70 OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP. 140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat				
% 70 3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9566
90 C 120	kg	165	9.29	1 532,85
Oțel de scule rapid				
% 10 W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20 W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice				
Cablu CNIff 7 × 1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu CNIff 7 × 2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNIff 19 × 2,5	m.	386	61.20	23 623
Cablu NSHOU 6 kw. × 3 × 35 + 25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI 4 × 1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice				
Motor ASA 1,5 × 1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor ASA 4 × 1 500 r/m	buc.	109	3640	396 760
Motor ASFM 5 × 1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor ASA 5,5 × 1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor B3 11 × 1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor MIPm 160 × 750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32 × 750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400 × 1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robineți Stas 699 2 × 350	buc.	51	3060	156 060
Cutii carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1.86 × 40	mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8 — 5 × 50	mc.	25	953	23 825
Ferodouri 755 × 500 × 12	buc.	485	197	95 545
Ferodouri 290 × 245 × 30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături				
Canale gaze A. 800 — 3/4' Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800 — 3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă Al — 3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4 — 7"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	12	14,60	168,60

Holendere zincate U2 — F 331 — 2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere zincate PE U2 — 2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2 — 3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere zincate ZH. U2 — 3"	buc.	9	97,50	877,50
Holendere fontă U — 1 — 3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159,00
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788,30
Niple dreapta 4"	buc.	47	37,60	1 739,60
Teuri fontă B1 — 3"	buc.	191	44.50	8199,50
Teuri Zn B1 — 4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri fontă B1 — 4"	buc.	89	76,30	7690,70
Reducții fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții fontă 3" — 2 1/2"	buc.	208	17,00	3536.00
Reducții fontă 4" — 3"	buc.	10	28,00	280,00
Robineți cu sertar paralel St. 699	buc.	2	850	700
Rulmenți				
E. 3148	buc.	3	1 350	40 50
1222	buc.	2	221	442
3218	buc.	4	370	1 480
22234 C5	buc.	7	1 215	8 505
22238	buc.	10	1 410	14 100
22226 K.	buc.	16	580	9 280
6230	buc.	8	340	2 720
6228 C3	buc.	11	405	4 455
6322	buc.	39	480	18 720
30230	buc.	9	500	4 500
7312 B.	buc.	34	107	3 638
32224	buc.	47	433	20 351
3231	buc.	87	98	8 526
19138 — 19283	buc.	8	131	1 048
51230	buc.	27	320	11 340
51420	buc.	2	1 080	2 160
52212	buc.	246	132	32 472
52212	buc.	78	92	7 176
52420	buc.	8	1 800	14 400
NU 334	buc.	4	1 805	7 220
NU 336	buc.	4	2147	8588
NU 412	buc.	32	172	5 504
NU 1024	buc.	7	300	2 100
NU 2310	buc.	102	118	12 036
Nj 244	buc.	8	2520	15 120
Nj 318	buc.	4	310	1 240
Nj 2316	buc.	7	306	2142
NUP 230	buc.	27	643	17 361
NUP 226	buc.	8	164	1 312
NUP 2213	buc.	8	116	928
NUP 2220	buc.	4	471	1 884
Q 322	buc.	4	800	3 200
Q 217	buc.	2	240	480
NN 3016	buc.	4	284	1 136
9768	buc	2	15 520	31 040
12208	buc.	2	1 944	3 888
12209	buc.	2	1 257	2514
23038 BK	buc.	20	646	12 920
23038 BC 5	buc.	14	3 105	43 470
23056 KMB	buc.	6	3 415	20 490
23130	buc.	3	870	2 610
23136	buc.	3	1222	2 444
23132 BK	buc.	2	3 400	6 800
23218 B	buc.	5	628	3 140
23230	buc	5	617	3 085
23236 B.	buc.	4	1 325	5 300
23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
29272	buc.	4	6784	27 136
29412	buc.	18	957	10 026
29416	buc.	5	834	4 170
24424	buc.	2	1 600	3 200
2936	buc.	6	3754	22 524
2097152	buc.	2	9000	18 000
2097148	buc.	2	6431	12 862
2097052	buc.	2	7858	15 716
NA 4836	buc.	6	950	5 700
2.411 933	buc.	2	4300	8 600
NA 3050	buc.	2	204	408
MAK 45	buc.	5	71	355
NKIS 50	buc.	10	93	930
W 411	buc.	17	11 010	187 170
NA 4917	buc.	2	199	398
BIK 11050	buc.	125	35	4 375
NA 11050	buc.	125	135	16 875
81214	buc.	6	80	480
Ax 51/345	buc.	2	5 500	11 000
NU 1044 C3	buc.	3	2046	6138
Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
NU 248	buc.	6	2120	12 720
R. 534	buc.	14	1 670	23 380
R. 540	buc.	3	4125	12 375
R. 548	buc.	10	2824	28 240
NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
WA 2518	buc.	34	430	14 620
WA 2771	buc.	15	730	10 950
22234	buc.	1	1 541	1 541
22238 K.	buc.	5	3050	15 250
23044	buc.	2	2 960	5 920
23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
Ry 65/630	buc.	17	3 610	61 370
Ry 65/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
23156	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din întreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor Întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

George Bălăiță

Una dintre temele favorite ale lui George Bălăiță este aceea a **uceniciei,** a formării, a acelor Lehrjahre ai învățăcelului ; nu o ucenicie crispată, ci una știind să aprecieze bucuriile vieții ; Antipa era un ucenic, mai mult sau mai puțin ascultător. Dealtfel tocmai în acest roman există o pagină pe care autorul înșiruie ucenicii și uceniciile literare celebre, Bildungsromanele unor timpuri, se părea revolute, ale prozei. Mai e posibil, deci, un Bildungsroman tăiat după toate canoanele artei ? Mai este, fără îndoială : dacă ignorăm atît cît trebuie ucenicul, ucenicia, condiția pasageră a eroului. Naratorul va avea așadar grijă să-l pună pe eroul anunțat în titlu cît mai mult în afara acțiunii centrale ; Naum Capdeaur — căci despre ucenicia sa e vorba — va fi lăsat de autor cît mai mult cu putință în afara cursului evenimentelor, în afara narațiunii propriu-zise, va fi pus să repovestească ceea ce au trăit alții, ceea ce inventează, pentru el, în numele lui, alții. Pe numeroase pagini el e doar Martorul sau locțiitorul, grefierul celorlalți, ascultătorul acestor sfaturi :

„Pe mine (vorbește activistul Palaloga, n. n.) amănuntele, descrierile, psihologiile, păienjenișul relațiilor de tot felul nu mă atrag. Vreau o carte „simplă". În care să simt marea mișcare. Fără cazuri particulare. O carte adevărată cum sînt poveștile. Care să cuprindă vremea noastră, fiindcă eu sînt un fiu al ei. Și nu întîmplările unuia sau altuia, bizare, caraghioase, tragice sau comice". Una dintre întîlniri — dintre apariții — ni-l înfățișează peste ani, atunci cînd este scriitor cu mai multe cărți și alcătuise istoriile romanului în desfășurare. Despre el se vorbește și aici :

„Mi-ai dat manuscrisul tău despre Visarion Adam, unchiul tău. L-am citit. Despre el poți să scrii chiar și mai bine decît ai scris tu. Spui că editorul ți-a refuzat manuscrisele fiindcă Visarion n-ar fi decît un caz „particular" și nu „reiese" asta ! Cum ? mă contrazic ? Poate ! Consolează-te însă cu sinceritatea mea !.. . Editorul poate să aibă dreptate dar povestea lui Visarion este adevărată. Încearcă să-l convingi. Trimite-l la mine, dacă nu reușești singur ! Eu îl cunosc bine pe Visarion Adam, pot spune editorului tău că „seamănă". Asta ajunge ! Dar pe mine nu mă poți prinde. Eu nu-ți „ies", eu știu, adică vă simt pe voi fiindcă vă iubesc, cu toată trufia și neputința voastră ; nu mă puteți scoate la capăt fiindcă sînt prea „pozitiv". Așa vă trebuie !"

Singurul capitol, pe care ucenicul îl trăiește de la un capăt la altul, grefier și mai ales martor, este **Iarna,** capitol-replică al povestirii, capitol simbolic al uceniciei literare. Într-adevăr, „Iernile de altădată" reprezintă unul dintre toposurile predilecte ale povestirii românești. Poate cel mai frecventat de povestitorii prin excelență. Ce se întîmplă în capitolul **Iarnă, din Ucenicul neascultător ?** În primul rînd, George Bălăiță ia foarte în serios povestirea ; legile sale rămîn în picioare, nimic nu e clintit de la locul lui ; ba încă prozatorul face tot ce-i stă în putință pentru a ne aduce în memorie modelele celebre ale genului. Un rol, așadar, poate avea maimuța pe care importantul funcționar Dabija o are atîrnată la parbrizul Volgii sale ; amuleta smulsă de la locul ei provoacă, sugerează autorului, dezordinea ; semnele magice mai apar ici-colo în roman dar niciunde cu un rol atît de precizat (literar) ca în povestirea-povestire. În **Vînătoarea regală** există o anomalie a intemperiilor, la George Bălăiță „anomalia" e absorbită de „povestire". Fantasticul rămîne în planul al doilea ca „posibilitate a ficțiunii". Să nu exagerăm locul și rolul demonilor și al demoniei în proza lui George Bălăiță. Așa după cum o spune și titlul altui capitol, demonii sînt, în romanele sale, de bilci, de iarmaroc. Ei sînt importați de autor cu obiceiuri cu tot din opera marelui maestru al povestirii românești, Ion Creangă ; Chirică vine, peste timp, din **Povestea lui Stan Pățitul.** Demonia lor e nepericuloasă, ei și-au pierdut calitatea lor de forțe al întunericului, fiind reprezentabili doar literar. Iadul lui Chirică Samca nici nu e altul decît acela în care face ordine Ivan Turbincă. Povestirea e un tampon protector, literatura prelungește viețile amenințate ale demonilor de altădată. Însăși formele clasice ale literaturii, formele simple, amenințate de presiunea noilor formule literare, sînt salvate de narator. Experimentînd între limite foarte rezonabile, Bălăiță iubește suportul literar solid, temeiul sigur pe care își poate ridica eroii. Nimic negat cu prea multă ardoare, totdeauna stabilitatea narațiunii are importanță ; personajele „nesigure" sînt cenzurate de naratori intermediari, personajele cele mai **clare** sînt cele bine legate de viață. Cel mai spectaculos personaj al romanului este Finți („un om vesel și gras" — sub acest titlu a apărut capitolul într-o revistă) înzestrat cu o stabilitate maximă a afectelor ; viața în roz a acestuia ar pune în valoare calitatea tipilor eminamente pozitivi, iubiți de natură, dotați cu o mare capacitate de a armoniza universul din jurul lor. Una dintre preocupările centrale ale prozatorului e de a descoperi armonia lumii ; Finți reprezintă o ipostază a armoniei. Chirică — diavolul, agent al dezarmoniei, al haosului rămîne în permanență în starea de outsider. Această armonie a lumii lui Bălăiță contaminează și este contaminantă. Dacă e să fixăm o geografie a locurilor, a întîmplărilor, vom vedea că în centrul lumii naratorului se află Muntele Ou iar satul matcă al Adamilor se află în preajma lui. Alt indice este Lacul Întins, loc citat ori de cîte ori prozatorul se află în situația de a relata un fapt, o „istorie".

Ucenicul neascultător ar avea, printre leit-motive, și pe acela al începuturilor, al genezei, al nașterii. Tema exista în **Lumea în două zile,** aici este reluată în numele **scribului.** Personajele centrale sînt, deci, din neamul Adamilor, indicația onomastică fiind nu numai clară ci și suficientă ; spații ale genezei, **Lacul întins** și **Muntele Ou** ne pun în contact cu o lume în continuă devenire.

Timpul narațiunii este în general, prezentul. Autorul povestește dar și filmează, înregistrează ceea ce vede, ceea ce îi oferă aparatul său de filmat. La timpul prezent, totul se dilată, narațiunea devine ironică desigur, înregistrînd mereu.

Ucenicul neascultător e un roman eseu. Fiecare capitol trage după sine, ca un vehicul bine înzestrat, o seamă de micromonografii dintre cele mai surprinzătoare. Un portar intră în scenă și atunci autorul face monografia profesiunii de portar. Cînd e numit **Ucenicul,** autorul divaghează cu bucurie și inteligență asupra „uceniciei" în literatură, după cum apariția în pagină a diavolului Chirică îi dă prilejul unei pioase dizertații (monografii) despre literatura diavolilor (a pactului cu Diavolul). Interjecțiile, numeroase, ar marca tocmai arhiabundența. **Ucenicul neascultător** e un roman al arhiabundenței pe toate planurile. Totul se revarsă, totul trăiește prin multiplu și multiplicare. Nașterea nu e numai naștere, nașterea înseamnă naștere, revărsare. Simbolul romanului poate fi, în acest sens, Finți, grasul simpatic, gras din bucurie și deplinătate vitală ; slăbănog și circotaș e diavolul. Eseul trece astfel printre interjecții care nu traduc numai mirarea naratorului sau a eroilor, ci și un „plin" al cuvintelor, ce ele însele nu mai pot cuprinde sentimente, idei, stări în asemenea nemaipomenită revărsare.

Ucenicul neascultător este, în același timp (și prin toate acestea) un roman al Istoriei noastre. El este un roman al orgoliului de romancier al lui George Bălăiță. Prozator de prim rang, el își permite acum la al doilea roman important al său, în cadrul celui de al doilea demers epic esențial, să polemizeze deschis cu imaginea consacrată a satului în proza noastră actuală. Cu imaginea țăranului. Cel ce a citit romanele fundamentale ale ultimului deceniu, dar nu numai pe acestea, poate observa cum trimiterile lui George Bălăiță vizează imagini ce păreau greu de așezat sub semnul întrebării.

„Țăranul n-are așadar nevoie de justificări metafizice, el trebuie (simplu, pe înțelesul lui și al tuturor !) ridicat la o civilizație concretă. Învață repede, are mintea limpede și sufletul curat. Substanța lui metafizică, abilitatea lui conjuncturală, „șiretenia", „disimularea" și alte păcate literare și reale ale lui, îl ajută să iasă din sărăcie ? Sau trebuie să i se propună o nouă viață, un nou tip de civilizație care oricum vine spre el ? Voi, cu povestirile voastre nu-l ajutați. Și ați putea-o face. Unii vă îndemnă să pierderea tradiției (gugumani, tradiția nu se poate pierde, ea există în straturile cele mai adînci, și chiar dacă într-o vreme pare a fi uitată, un amănunt, la timpul potrivit, o scoate la iveală mai vie) și exultați cu un țăran patriarhal, o ființă care trăiește ca iarba sau ca un animal domestic și în asta se văd virtuți ancestrale, valori morale eterne, mișcare în circuit universal și restul.

E drept, el ar fi pe cale de dispariție dar nostalgia lui încă susține viața morală nu numai la țară dar și la oraș ! Alții, vedeți în el o făptură singuratică, vicleană, care se apără toată ziua de influențe străine firii lui și caută să parvină ciocoiește. După părerea unora, el nu poate ajunge decît pînă la vechil, nici un pas mai încolo.

Alții descriu un șmecher care face naveta de la țară la oraș și umblă îmbrăcat jumătate nemțește jumătate bătrînește. Cite ceva din toate astea există, dar așa, ca sarea în bucate ! Nu țăranului îi este greu să renunțe la „condiția lui metafizică" ci belferului care n-a mai fost la țară de cînd avea zece ani cu toate că s-a născut acolo, și el spune cu un fel de mîndrie pe care n-o înțeleg ; eu sînt țăran !".

Desigur, **Ucenicul neascultător** e o demonstrație romanescă înainte de a fi un roman. O demonstrație de stăpînire perfectă a tehnicilor clasice și moderne ale narațiunii, a capacității de a pune întrebări vizavi de existența romanului. **Ucenicul neascultător** poate fi, în acest sens, chiar autorul care, ajuns la maturitate, refuză, cu orgoliu, tutela modelelor. Finalul cărții are și o adresă directă, vizat fiind (în stil cîrtitor) cel mai popular roman al ultimilor treizeci de ani.

CORNEL UNGUREANU

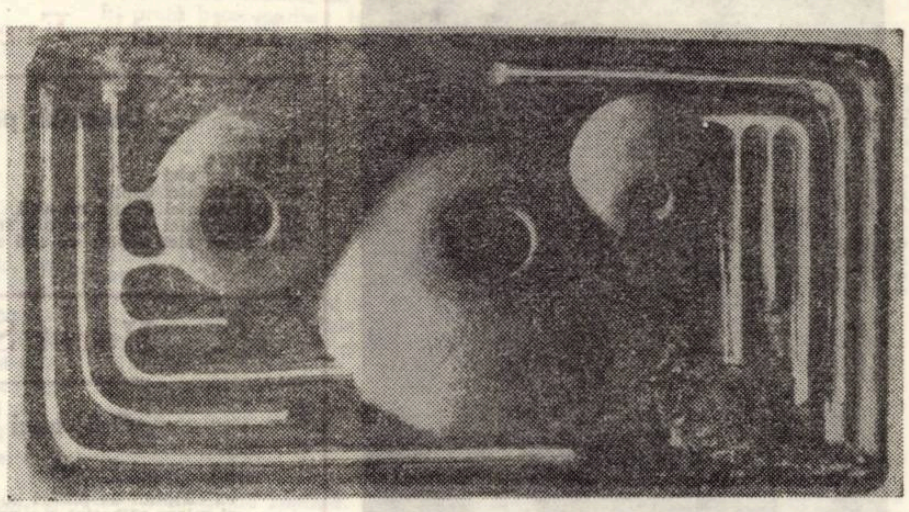

IULIA DINESCU : „Mușuroaie de termite"

Eugen Uricaru

Dacă romanul istoric **Rug și flacără** poate fi datorat și unui pariu al autorului cu sine privind posibilitățile sale de construcție epică (și acest roman, pe suprafețe întinse, „poetic", cu descinderi în fabulos, captații de simboluri și înscenări de spirit romantic), volumul de debut și cel recent apărut, **Despre purpură,** respectiv **Antonia. O poveste de dragoste** îl reprezintă pe Eugen Uricaru în ipostaza pînă acum cea mai edificatoare și, se pare, cea mai convenabilă : „analist", tînărul prozator nu își fixează preocupările atît în domeniul prozei de investigație psihologică pe cît în acel al conceptului modern de literatură, interogat prin texte „demonstrative", ironice, în unele cazuri cu o fină tehnică parodică dar și cu vanitatea unui stil somptuos și a punerii în pagină de ceremonialuri himerice.

Cu ultima carte, deci, îndeosebi prin povestirile cuprinse sub titlul **Vladia, alte imagini,** parțial însă și prin mai ampla nuvelă **Antonia,** Eugen Uricaru urmează reflecția asupra literaturii propusă în apologurile volumului de debut. Primit în termeni elogioși de critică, volumul dintîi aduna nuvele și povestiri socotite de autor a fi „fantastice", cu un termen, desigur, ce trebuie luat mai puțin în accepția curentă (în această eroare au căzut cei mai mulți dintre comentatori), cît în sensul mai vechi, de „fantasie", „Proze fantastice", povestirile din **Despre purpură** și, exceptînd **Tîrziul octombrie,** cele din **Antonia. O poveste de dragoste,** sînt texte de factură poetică, consacrate imaginației, invenției, ficțiunii. **Inventînd,** scurt prolog cu cîteva propoziții tutelare pentru proza lui Eugen Uricaru statuează existența unui spațiu utopic, **Vladia,** o lume cu personaje construite ca pentru nevoile demonstrației („N-am reușit să-l conving niciodată pe Copaciu să fie altfel decît bonom iar toți tinerii mei profesori (...) rămîn, în orice împrejurare, naivi pînă la credulitate...") și cu legile care o guvernează („E o lume, Vladia, o lume care trăiește, în felul ei, într-un continuu joc, așa cum se întîmplă și în jocul de șah. (...) Și cu acești pioni și ofițeri, cu aceste turnuri și armuri încălărate, Vladia, misterioasă tablă de șah în care cîmpurile albe și negre trebuie întîi inventate pentru ca apoi să fie cucerite, își schimbă fața și adăpostește **frumoase** jocuri, dar **jocuri**"). Pactul scriitorului cu cititorul, convenția livrească revendică drept principii ale literaturii imaginația, iluzia, jocul (nu o dată parodic), pe „ca și cum" — Vladia, ca imagine a literaturii închizînd și posibilitatea ca această literatură să se contemple deopotrivă narcisist și ironic. Pentru că, aspirînd spre un ideal de ordin moral ori de alt fel, protectori ori adversari ai iluziei, ai tainei, personajele parabolelor lirice ale lui Eugen Uricaru nu sînt, în jocul ambiguu dintre ficțiune și realitate, mai puțin niște profesioniști ai mistificării care uneori poate să însemne și automistificare : iluzia, mitul romantic are pe o scară a valorilor morale și corespondențe cu semn negativ, idealitatea ascunde derizoriul, falsul, maleficul. Șansa de a verifica adevărul legendei despre aviator și K.F. (una dintre temele obsesive ale povestirilor) este cu fiecare încercare a protagoniștilor anulată ; scrisorile de la Șerban Pangratty „sînt false", „o capodoperă a dedublării", scrise de însăși K.F. (**Scrisorile**). Presupusul aerodrom, ultima probă posibilă pentru existența lui Șerban Pangratty nu poate fi găsit (**O poveste**). Fluturii din specia numită **Vanessa Ligata,** simboluri ale fericirii, sînt înlocuiți de o specie asemănătoare. În **Morbul lui Lampers,** ficțiunea, ca substitut al realității, al istoriei este singura mărturie pe care profesorul de istorie (altă ironie) Vicol Antim o poate înregistra, întîmplările evocate de bătrîna K.F. aparținînd și ele unei istorii apocrife a Vladiei. Jocul de antiteze funcționează și în povestirile care nu fac propriu-zis parte din ciclul Vladiei. Negustorul Andreas Hofer din povestirea **Inima care bate** este un impostor care a luat numele căutătorului de chihlimbar Andreas Hofer, fără să cunoască și tainele aceluia ; proiecție a visului, apariție fantastică, stranie, călărețul din nuvela **Antonia** poate fi și doar „o sosie a lui John Wayne rătăcită într-un tîrgușor de provincie", un banal achizitor de cai destinați abatorului. Exemplele, desigur, pot fi sporite. Aventuri ale imaginarului, prozele lui Eugen Uricaru recitesc literatura și timpul, istoria acestei literaturi prin personaje care se numesc (aci) Vicol Antim, Sokol, Antuza, Adam, inginerul Bașaliga, bătrîna K.F. — și care s-ar fi putut numi, după strămoșii lor livrești l'Ingénu, frumoasa Saint-Yves, Candide etc.

Rămîn, desigur, în afara acestor lecturi ironice ale literaturii propuse de proza lui Eugen Uricaru (o istorie sui generis a mitificării și mistificării), poezia interioarelor ce protejează existențe neverosimile, tablourile de epocă, decorurile fastuoase și foșnetul crinolinei, amintirile despre bunicul „unteroffizer K.u.K."), poezia cîmpiei, atracția spațiilor infinite și locurile păstrătoare ale enigmei — grădina Adamilor cu „malefica" Antuza, vila Katerina, „o stranie insulă ascunsă în trupul unei alte insule", Vladia.

Reprezentînd un prozator de real talent, proza lui Eugen Uricaru lasă posibilitatea ca iubirea de cuvînt și de „culoare" să prevaleze în viitor, accentuînd tendința de punere în pagină lirică a literaturii, după cum spiritul ironic și suspiciunea față de „literatură" poate oferi alte alternative. Deschiderea spre epic pe care **Tîrziul octombrie** o relevă poate reprezenta desigur o soluție, în mai mică măsură însă o vocație pentru o inteligență speculativă cum ni se pare a fi Eugen Uricaru.

LUCIAN ALEXIU

Nikolaus Berwanger

ULIȚA NOASTRĂ

pe ulița noastră
n-a trecut nici o caleașcă de lux
pe ulița noastră
praful era de o palmă
și numai rar inflorea
mușețelul chircit
pe ulița noastră
au defilat sute de giște
în șir indian
și rațele măcăiau
ca un roi de precupețe
pe ulița noastră
se zbenguiau copii cu nesaț
cind ploaia se revărsa peste șanțuri
și vecinii își pierdeau papucii
adunindu-se la snoave și birfe
dar
pe ulița noastră
toți oamenii își urau
bună dimineață
bună ziua
sau noapte bună
și diminețile erau limpezi
și zilele erau bune
și nopțile pline de basm

BASMA NEAGRĂ

ochi sinceri și limpezi
sub o basma neagră
și încep să îngin iar cintece
uitate de mult
o față zbircită dar duioasă
sub o basma neagră
și încep să deapăn basme
uitate de mult
disperare și lacrimi
sub o basma neagră

IULIA DINESCU : „Formă spațială"

și simt iar gustul piinii lipicioase
pe care uitat de mult
ochi sinceri și limpezi
o față zbircită dar duioasă
sub o basma neagră
disperare și lacrimi
sub o basma neagră
bunica
să-i fie țărina ușoară
de la ea am învățat cintecele
ea m-a vrăjit cu primele povești
și cu ochii plini de lacrimi
ea a întrebat cu disperare
nu numai o singură dată
de ce nu se gindește nimeni
la acești copii nevinovați

RUGINIT

cind am fost un băiețandru
am avut o dorință mare mare de tot
„vreau să trăiesc și voi trăi veșnic"
am tot repetat mamei mele
toți au ris de mine atunci
și n-am înțeles de ce
azi știu
omul trebuie să aștepte
pină înțelege de unul singur
că și o dorință mare mare de tot
ruginește încet și dispare
în zbor nevăzut

PREZENTĂM, ÎN ACESTE PAGINI DEDICATE LITERATURII DE LIMBĂ GERMANĂ DIN ROMÂNIA, LINGĂ AUTORI CU O ACTIVITATE LITERARĂ MAI ÎNTINSĂ (HANS KEHRER, LUDWIG SCHWARZ, NIKOLAUS BERWANGER, AUTORI FAMILIARI PUBLICULUI DE TEATRU, PROZĂ SAU POEZIE) UN NUMĂR DE TINERI POEȚI, ȘI EI, DE CÎȚIVA ANI, PREZENȚE OBIȘNUITE ALE PRESEI DE LIMBĂ GERMANĂ DE LA NOI, AUTORI DE LITERATURĂ APĂSAT „MODERNĂ", UNEORI ÎNDRĂZNEȚI CULTIVATORI AI EXPERIMENTULUI LITERAR. TRADUCERILE TEXTELOR APARȚIN LUI ANTON PALFI.

Tineri poeți

Richard Wagner

Trei Ape, o ilustrată

Lebede bete pe lac, imaginarele
lebede bete, umbrele albe, burți
deasupra apei, focului, în fumul
lacului, albe lebede de var, foc
înghețat, strălucitor dimineața, subțirel
în roșu, cuvinte ca fumul, la Trei Ape,
albastru de ilustrată, munții numerotați, zbenguiala
copiilor, ah, prietenă, sentimentul de vacanță, liniștea
noastră achitată, trosnelile casei, manevra la cantină,
fetele în lac, vinătorii în codru,
simțul pentru locuitorii pădurii,
veste verzi, radioul un cuc, arma cu țeava înmugurită
deasupra intrării la bar, excursiile în ținutul
crestelor, la culmile fotografiilor din concediu, în
desișul basiliciilor de munte, din umăr cresc
coarnele cerbului, un iepure sare
din stilou, în căsuța poștală ciocănește
o ciocănitoare, motoare duduie prin păduri,
tăietorii de lemne stau pe un trunchi, lebede,
lebede pirlite, umbrele pe apă,
noi înotăm în focul lacului.

Helmuth Freuendorfer

De ce nu pot să tac

eu
eu trăiesc
eu trăiesc aici
eu trăiesc aici deplin
eu trăiesc aici deplin cu alții
eu trăiesc aici deplin cu alți semeni
eu trăiesc aici deplin cu alți semeni cu ochi deschiși

Horst Samson

Oră, treci în nisip

pe creanga de dud
atirnau buzele tale
ca ciripitul de păsări
și miere sălbatică s-a prelins
peste șoldurile anilor tăi
am aruncat părul pieptului meu
și-am trimis ziua în odaie

în grindișul mantalei cărămizii
atirna păienjenișul promisiunilor noastre
și se înlănțuiau
în inele șchioape de fum
hornul le-a tușit în vint
ca laurii inutili
ai unui olimpic luptător de dragoste

mingileri arzătoare
fluturau peste flori
dragostea ta a strins
anii pe umeri
oră treci în nisip,
întrebarea se scutură de petale
de ce se sfirșește aici jurnalul tău

Gerlinde Fickinger

Jurnal

ieri : cotrobăit prin bibliotecă
șters praful de pe pendulă
numărat mugurii uscați ai primăverii trecute
jucat cu clasa a V-a cu bulgări de zăpadă.

azi : întocmit plan
(pentru o mai bună împărțire a timpului)
învățat trei ore citate latine
mers în grădină
și văzut crini
în zăpadă.

Mari păsări albastre

Cu mult înaintea nașterii noastre
am fost păsări
mari păsări albastre
păsări călătoare
cu penaj străveziu.

Ele au murit, păsările.
Numai citeodată
prin liniștea deplină
cind gindurile zboară hoinar
auzim
bătăi de aripi.

Mattias Schmitz

Construind dimineața

În auzul
deșteptat de soare
se limpezesc
zgomotele constructorilor de drumuri.
Bătăile
transformă liniștea dimineții
în ciocănituri argintii de ciocan.
Din urmele luminii
se preling sunete de miini
printre cuburi și suspine.
Din ele se construiesc podurile
prin care întimpinăm grăbiți ziua :
Ziu noastră de muncă
începe în același poem !

Scrisori despre vatră și soartă

Speranța
e un poem
printre rindurile beznei
își caută sclipirea
drumul înspre afară
dar cui îi lasă grija
pentru calea întoarsă ?

Richard Stengel

Ridicarea blocului

vara mai stăteau în noroi și scormoneau în pămîntul proaspăt lingă groapa săpată, se jucau de-a războiul, ștrengarii. stăteau pe plute și încercau cu prăjini, care se găseau din abundență, să se doboare. cine cădea sau era doborit, trebuia să îndure lovituri, palme, bobirnace, drept represalii au fost rechiziționate scindurile plutei, drept pradă au fost sfărimate prăjinile, chiuind și cu urale săreau iar pe stivele de cherestea, cărora le spuneau nave. una se numea mihai. cind unul cădea în apă se pornea o ploaie de batjocuri și risete. apoi venea paznicul, care trebuia să păzească locul, ca să nu fure nimeni nimic. îi alunga, ei scoteau pistoalele-jucării și îl impușcau. el ridea în hohote, dar ei nu glumeau. stăteau mai tirziu pe stradă și turuiau acolo. cineva mi-a explicat că ei învață să lupte pentru dreptate. el era se pare părintele unuia dintre copii, care se juca de-a războiul. copiii acopereau cu țipete și urlete huruiala mașinilor, care cărau betonul, scrișnetele macaralei, care ridica prefabricatele și le așeza la locul cuvenit. toamna blocul acolo era terminat. totul funcționează ca întotdeauna. așa se întimplă.

IULIA DINESCU : „Convexitate"

Hans Kehrer

Meșterul Jacob și copiii săi

Dramă. După romanul cu același nume de Adam Müller-Guttenbrunn. Tabloul 3 – fragment. Premiera piesei a avut loc la 21 octombrie 197. la Teatrul German de Stat din Timișoara

Christoph : Ce dorești, tată ?

Kaspar : **(părintește, pe cit poate să fie el părintește)** Vreau să știu de la tine, Christoph, ce vei face. În curind va fi chirvai – încă nu ți-ai găsit o drăguță ? Nu se intimplă nimic cu tine ? Te scap eu de oaste, găsesc un înlocuitor, dar și tu trebuie să te hotărăști odată, să-ți găsești hamul. Peste o jumătate de an, Hannes va prelua proprietatea, iar eu mă mut în casa mică. Vrei să devii argatul lui ? Dacă ar mai trăi mamă ta, de mult ți-ar fi aranjat însurătoarea. La asta eu nu mă pricep. Da – dar nici tu nu ești căzut din lună ?... **(Pauză)** De ce nu spui nimic ?

Christoph : **(sfios)** Tată, ceva îmi apasă sufletul. Dar ar fi mai bine să discutăm altă dată.

Kaspar : **(nervos)** Așa ? Ceva te frămintă ? Ceva prea cuat, dacă n-am voie s-o aflu și eu !

Christoph : O să aflați totul, tată. Cind va veni vremea...

Kaspar : Vremea a venit ! Chirvaiul bate la ușă. Și tu trebuie să licitezi rolul de prim-dansator. Costă, cit va costa ! Un Luckhaup a fost primul primar în sat, toți Luckhaup-ii au fost primari, eu de trei ori ! Nimeni nu ne poate da la o parte !

Christoph : Da, tată ! Asta așa e.

Kaspar : Deci, ne-am înțeles : tu devii prim-dansator ! Dar... **(îl privește ferm)** ...cine va fi prim-dansatoare ?

Christoph : Tată dar mai e timp !

Kaspar : Nu te-ai decis încă ? Mai sînt șase săptămîni pînă la chirvai și prim-dansator nu știe încă care fată îi va pune buchetul în pălărie ?

Christoph : Tată lăsați-mă...

Kaspar : Știi, sau nu știi ?

Christoph : **(tace).**

Kaspar : Da sau nu ?

Christoph : **(tace).**

Kaspar : **(înfuriat)** Deci, nu vrei să vorbești ! **(o mică pauză).** Bine, atunci vorbesc eu ! **(Pauză)** Am auzit ceva despre planurile tale pentru chirvai. O să primim buchetul de la una, care nu are nimic în afară de mutrișoara ei frumoasă – și ce i-a mai dat mamă-sa la naștere !

Christoph : Tată ! Vă rog ! Nu vorbiți așa de...

Kaspar : **(îl întrerupe)** Un Luckhaup vrea să se încurce cu o fiică de meseriaș ! Ea să-i gătească pălăria – pentru cea mai mare sărbătoare a anului ! Dacă această pălărie îmi zboară peste pragul casei, cu toporul o fac ferfeniță !

Christoph : Tată !

Kaspar : La anul vine recrutarea ! Și nu te răscumpăr – kaizerul are nevoie de soldați !

Christoph : **(după o pauză)** Tată ! Ascultați-mă ! Pălăria de chirvai e comandată la Susi. Așa rămîne. Și prima-dansatoare va fi ea. Mi-am dat cuvîntul și cuvîntul dat, îl respect. Și-a călcat vreodată un Luckhaup cuvîntul ?

Kaspar : **(furios)** Atunci îmi țin și eu promisiunea ! Nu te răscumpăr !

Christoph : Treaba dumitale, tată ! Atunci fac rost de bani !

Kaspar : **(surprins)** Ce ? 600 de gulden ? Hahahahaha ! Îți dai tu seamă, cit bănet e asta ?

Christoph : Trebuie să-mi dați banii de la moștenirea din partea mamei – atunci voi avea mai mulți bani decit am eu nevoie !

Kaspar : **(cu dispreț)** Partea de moștenire ? O primești abia după majorat ! Și major ești abia după militărie ! După șase ani de cătănie ! Șase ani ! Așa spune legea ! Dar, hai recunoaște, cearta noastră, nu are și alte cauze ? Nu-mi ascunzi tu încă ceva !?

Christoph : Da, tată ! Și altceva ! O iau pe Susi de nevastă ! **(Pauză).**

Kaspar : Atunci îi spun pentru ultima oară părerea mea. Scurt și clar, să nu te plîngi, la urma urmei, că nu te-am prevenit. Dacă nu-ți deschizi acum ochii, rămîi orb ! Pe toată viața. Vrei să mă asculți, Christoph ?

Christoph : Spune, tată.

Kaspar : **(după o scurtă deliberare)** Toți din neamul Luckhaup au fost țărani-gospodari. Nici unul n-a fost soldat. Și nimeni dintre ei nu a studiat. Sintem destul de deștepți și n-avem nevoie de domni în familie. Să-ți spun acuma : ori vei avea o proprietate întreagă, ca fiecare dintre noi, sau deloc ! Ori gospodar, ori zilier. Poți să alegi ! M-ai înțeles ?

Christoph : Nu prea. De ce totul sau nimic ?

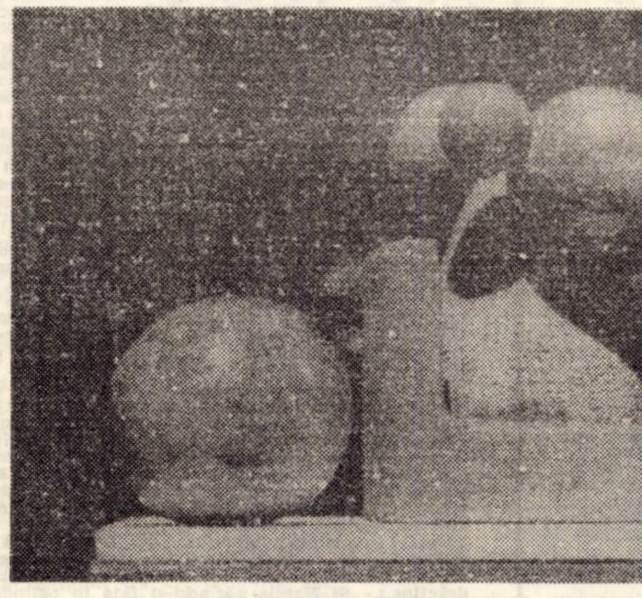

IULIA DINESCU : „Sfere"

Kaspar : Cel mai mare dintre voi, și acesta este fratele tău Hannes, primește proprietatea mea. Așa se obișnuiește. N-avem voie să împărțim gospodăria. Cu partea ta de moștenire de la mama și cu ceea ce îți plătește Hannes, poți cumpăra o jumătate de proprietate. Și cealaltă jumătate, cu casă, trebuie s-o obții prin căsătorie. Numai așa poți dobîndi o proprietate întreagă. Așa am procedat întotdeauna și așa am rămas noi întotdeauna în frunte ! Am avut patru surori și-am fost nevoit să le plătesc partea lor – să te ferească domnul de așa ceva ! Am mai luat pămînt în arendă și m-am spetit mai rău decit doi argați !

Christoph : Știu, tată.

Kaspar : Weidmann poate să-i dea fetei ca zestre numai un petec de pămînt din luncă. Mai mult nu. De bani, nici vorbă. Așa nu-i ajunge niciodată țăran-gospodar.

Christoph : O iubesc pe Susi ! E cea mai frumoasă fată din sat...

Kaspar : Termină !

Christoph : ...și e și destonică.

Kaspar : Ea nu te va aștepta cind vei pleca pentru șase ani la armată. Și asta te paște ! Nu te răscumpăr, dacă ne faci rușinea luînd-o pe fiica rotarului ! De aceea, nici nu îngădui ca ea să fie prima-dansatoare ! Acesta-i ca și un legămînt pentru căsătorie.

Christoph : **(hotărît)** Asta și vreau să fie ! Dumitale și satului vreau să vă arăt că numai pe Susi o vreau ! Numai pe Susi – nu pe alta !

Kaspar : **(întărîtat)** Deci nu vrei să pricepi nimic ? Cocoșelul e orb și surd, vrea dinadins să devină zilier ! Pentru o fată, hahahahaha !

Christoph : Nu-i nimic de ris, tată !

Kaspar : Zilier ! Dar mai 'nainte – soldat ! Să te săpunească – șase ani ! Să te cătănească, să te piseze ! Altfel nu-ți va veni mintea la loc ! Și cit trăiesc eu, n-o să vezi nici o para chioară de la mine ! Și partea dinspre mamă – după cătănie !

Christoph : Vreți să mă înspăimintați, tată ! Dar nu vă merge cu mine. Susi va fi prima-dansatoare, și-apoi, nevastă mea ! **(fuge de pe scenă).**

Kaspar : **(strigind)** Vreau să-ți văd curajul la recrutare. **(Se uită prelung după el).**

Nimeni nu l-a recunoscut pe bărbatul bărbos. Nimeni, pe tot drumul. Nicăieri n-a întîlnit acea iluminare în priviri, care preschimbă miraculos fețele oamenilor cind se întîlnesc cu cineva dat dispărut, dat uitării sau morții, sau măcar cu cineva de la care n-a sosit de mult timp nici o veste. Oamenii au trecut pe lingă el și l-au salutat, cum îl saluți pe vecin, pe care îl vezi în fiecare zi, sau pe un străin, pe care nu l-ai văzut încă niciodată. Cu cit se apropia de micul sat, care nu mai era departe, ci acolo după munte, pitulit sub zidul drept și gălbui de stincă, cu atit erau mai dureroase aceste întîlniri și cuvintele goale schimbate :

– Fost prizonier ?
– Da.
– Mai sînt mulți acolo ?
– Da.
– Norocoșii.
– Norocoși ? Cum așa ?
– Mai pot spera la întoarcerea acasă.
– Ah, da...
– Mulți nu mai pot spera...
– Da, da... mulți...
– Deci : întoarcere bună !
– Mulțumesc.

Sub el, satul întins ca un pumn de cuburi răsfirate de-o mînă de copil prin zăpadă. Prima casă, cea mică de acolo, părînd că a sărit, speriată, din lungul șir al celorlalte case, cea care stătea ghemuită înaintea satului, aceasta a fost casa lui. Alerga acum în jos, pe drumul abrupt, parcurs de atitea ori în gînd, noaptea, cind straja era fără sfîrșit și tutunul avea gust amar, prin ploaia de gloanțe și obuze, cind frica de moarte bătea neîntrerupt, în orele acelea de nedescris, cind groaza era o mlaștină rece ca gheața și fără scăpare. Și întotdeauna cind sosea acolo jos, apărea deodată în fața casei o femeie tînără cu rochie înflorată și șorț alb... Ea îl vedea... Îl recunoștea... Și fugea, chiuia, pînă cind vocea ei se îneca de lacrimi. Apoi vedea întotdeauna cum și mititica dădea glonț în stradă, agățîndu-se de rochia mamei și apoi ...totul era bine.

Mai departe nu visase. Niciodată.

Ce mai putea fi în afara acestei mici case străvechi, pe care rujele se cățărau pînă la șindrile, această casă cu ferestrele micuțe, în care ceva dădea întotdeauna în floare. Dușumelele erau frecate lună ; arătau ca o ie de sărbătoare. Și în odaie se pitula, rușinoasă, aroma gutuilor și a merelor de aur.

Ludwig Schwarz

Șotronul

Și Ana era aici, aievea, și grija ei surîzîndă, care îl putea înveli, moale ca o blană de miel. Și micuța era aici și se zgiia la bărbatul bărbos și spunea : „Tată !" Ana i-a scris doar și i-a înșirat toate cuvintele pe care le putea deja buchisi. Nu erau multe, dar „mamă" și „tată" se iveau în capul șirului.

Aceasta a fost ultima scrisoare primită. O schisoare bună. Apoi, la scurt timp, a căzut prizonier. Acolo, asemenea cuvinte sînt ca un tovarăș credincios, ele te ajută să-ți duci povara, te poți agăța de ele cind nu mai știi cum și ce...

De-atunci au trecut patru ani. Șase număra de-acum mititica ! O fetiță mărișoară ! Și Ana avea douăzecișicinci ; el douăzecișiopt.

La ce virstă ajunge de obicei omul ? Șaizeci... șaptezeci...

Asta înseamnă încă treizeci, patruzeci de ani !

Se uita în vale, la meandrele argintii ale piriului, pînă acolo, unde se ghemuia pădurea în umbrele gri albăstrii ale serii. Și i se părea, că-și vede viața trecînd prin fața ochilor : treizeci, patruzeci de ani ! Încă o eternitate ! Și totul a fost atit de liniștit și bun ca liniștita vale de sub picioarele sale și atit de frumos ca basmele bunicii.

Casa stătea în fața lui ca un om, care a murit în picioare. Așa sînt aceste căsuțe înclinate : sensibile. Și par să aibe o inimă, care încetează să bată, cind nimeni nu le mai locuiește. Ferestrele devin ca ochii unui orb sau se holbează, îngrozite și fără culoare, parcă încremenite de frică.

Zăpada era așa cum a nins, nici o cărare nu era bătută, numai o urmă de ciine se desena peste ogradă. Sertarele scrinului erau trase și se căscau goale ; dulapul stătea deschis, ca un cerșetor, care își arată beteșugurile ; ferestrele erau neperdeluite și aduceau cu femeile desfrînate, care ajung uneori la stilpul infamiei. În vatră, cenușă.

Veni noaptea. Se așeza peste bărbat ca o ceață umedă și rece, care pătrundea pînă la inimă. Aprinse focul, dar și piriitul jarului era altfel : pocneli dure, care sfredeleau timpanele. În cămin, horcăia fumul. S-au refugiat, i-a spus cineva.

„...copilul de mînă și cu o bocceluță săracă pe spate", povesteau oamenii. El striga : „Cum așa ? O bocceluță săracă ? Totul, totul au cărat cu ele ! Totul ! Perdelele albăstrii, dușumelele curate, vechea sobă, dansul focului și chiar răsura !"

Timpul nu vindecă, el dă numai uitării. Este un consolator fals timpul. Apoi răsări soarele și strică zăpada. Minunea albă se scurgea în nenumărate șiroaie gri și murdare spre șanțuri.

Bărbatul păși prin ograda părăsită acum chiar și de zăpadă. Deodată se opri și se aplecă. O bucată de olan, un joc de șotron, cele zece pătrățele asemenea unei duble cruci desenată pe pămînt. Totul, de un roșu palid, ca florile dintotdeauna ale rujei.

De-atunci reveni zilnic în acel loc. Era singurul lucru viu care locuia cu el în casă. Citeodată încerca să arunce bucățica de țiglă în pătratul de sus, și atunci i năzărea, parcă, că un copil ar sta lingă el, chicotind, fiindcă nimerise alături...

De multe ori rămînea în fața casei și privea în sus, spre cărarea muntelui ; voia să-l afle în fața casei cind ei vor coborî...

A reparat obloanele și le-a prins la locul lor. A frecat dușumelele ; acum zăvora întotdeauna casa cind pleca. Căci iar trăia ceva în casă și trebuia să-i poarte de grijă.

Ruja înverzi din nou și dădu muguri mici și tari cu sclipiri roze. Cind aprindea focul în vatră, fugea afară și se bucura, fiindcă fumul se înălța atit de sus, încit putea fi văzut de departe. O dată urcă sus pe munte, pe drumul acela, pe care trebuiau să vină, și rămase mult în locul acela, din care ar putea zări ele casa cu hornul rotund în acoperișul de șindrilă.

Într-o noapte cerul se aprinse vilvătaie, norii se spărgeau în focul detunător. Acoperișul gemea sub potopul sălbatic. Înspre dimineața cerul era limpede și numai piriul se văita și bolborosea ca un bătrîn morocănos. Bărbatul fugi în curtea spălăcită și răvășită. Nici bucățica de țiglă nu mai era acolo. O stană diformă în locul pătrățelelor desenate pe pămînt. Bărbatul o ridică și o zvîrli furios în poarta de scînduri, de parcă ar fi voit să gonească un hoț.

Apoi se uită către cărarea de munte învăluită de soare cu un văl aburos și tremurător, încit nu se putea desluși nimic. Dar nimeni nu venea de acolo.

Erika Scharf

PICTURĂ

Trebuie să-ți povestesc despre păpădie, fiindcă iubești atita culorile strălucitoare. Aveam nevoie de o coală verde și de cerneală galbenă și de litere atit de micuțe și dense, ca niște dințișori de aur. Și tu le-ai văzut doar : fiecare peluză era inundată ca un cer de un verde pur, plin cu stele – ce pictură năstrușnică !

Dar acum am întirziat : un creion gri-argintiu a trecut peste toate – balonașe. Norișori minusculi plutesc cu miile lin peste tulpini, care le susțin doar, dar nu le rețin. Balonașe ! Dacă, cu o singură suflare, vînturi toate steluțele argintii și ai vreo dorință... Dar întotdeauna rămîne una, ca un ultim dar, sau numai vîntul reușește să sufle puzderia de pe o sută de păpădii deodată ? Oare și vîntul are dorințe ?

televiziune

DUMINICĂ, 9 iulie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Don Quijote. 9,45 Pentru căminul dv. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă Patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,35 Daciada. 16,50 Ocolul lumii în ... 20 de melodii. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici : Vacanța harnică. 19,00 Telejurnal. 19,30 Reportaj TV. Urmașii lui Moș Gheorghe. 19,55 Laureați ai Festivalului național Cintarea României. Spectacol muzical-literar-coregrafic. 20,35 Film artistic. Adevărul despre Robert Forrest. Premieră pe țară (american). 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 10 iulie

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Melodii celebre. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,30 Roman-foileton. Familia Palliser. 21,25 Mai aveți o întrebare ? 21,55 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 11 iulie

9,00 Telescoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret. Charles Chaplin. 11,00 În alb și negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 Din țările socialiste. 17,25 Muzică instrumentală de mare popularitate. 18,10 Cintarea României. Ediția a II-a a Festivalului Național. Oameni și fapte din județul Covasna. 18,30 Tribuna TV. 18,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Roadele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării. Azi, municipiul Odorheiu Secuiesc. 20,25 Seară de teatru. Regele Lear. Premieră pe țară. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 12 iulie

9,00 Telescoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Tribuna TV. 10,30 Regele Lear. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 La volan. 17,20 Atenție la ... neatenție ! 17,40 Muzica în imagini. Aspecte de la festivalul „Timișoara muzicală". 18,20 Telecronica pentru pionieri. 18,40 Tragerea pronoexpres. 18,50 Forum cetățenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile. 20,20 Răsună valea — cîntece corale. 20,30 Telecinemateca. Marie Curie. Premieră pe țară. Coproducție a studiourilor americane și franceze. 22,20 Telejurnal.

JOI, 13 iulie

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm ... 17,20 Consultații juridice. 17,40 Reportaj pe glob : Republica Populară Congo. 18,00 România pitorească. 18,30 Muzică populară. 18,45 Patria din inimi. 19,05 Cuore. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Ora tineretului. 21,00 Telerecital. Florin Piersic. 22,00 Seri de muzică la București. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 14 iulie

9,00 Telescoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,50 Corespondenții județeni transmit ... 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,25 Curs de limbă franceză. 16,55 Tragerea loto. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Imagini din Franța. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața în lumina normelor eticii și echității socialiste. 20,10 Film artistic. Pușca veche. Premieră TV. 21,50 Atelier de creație literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 15 iulie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Curs de limbă spaniolă. 13,25 Șlagărele verii — muzică distractivă. 14,25 Realizări ale științei românești. 15,00 Cîntece și dansuri populare din județul Alba. 15,25 Cucerind muntele Everest. Documentar artistic (englez). 16,15 Irak — petrol și progres. 16,40 Clubul tineretului. 17,45 Agenda cultural-artistică. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională. 18,30 Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Teleenciclopedia. 20,50 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,40 Întîlnire cu satira și umorul. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,35 Seară de romanțe și cîntece de voie bună.

televiziune

Vă prezentăm o tînără scriitoare:

ANTOANETA C. IORDACHE

Poate că Antoaneta C. Iordache, această lucidă cronicară dramatică a ORIZONT-ului, a prins să scrie sub impulsul unui **magnetism** literar colectiv, sub forța căruia ea s-a aflat în toți acești șase ani de cînd hărnicește în redacția săptămînalului nostru timișorean. Această tînără folletonistă dramatică, impătimită întru teatru, aparent cu o frază contorsionată, s-a luptat zi de zi cu topica și cuvintele, cu capcanele gîndirii proprii, și-a forat simțirea cu îndărătnicie și, într-o solitudine calmă, cochetînd, în ultimii ani, nu numai cu proza ci și, acum, cu lirica, iat-o, deodată, înaintînd din umbră către noi. Ea vine să stea nu numai în lumina rampei, ci și sub razele implicabilei îndeletniciri care este facerea poeziei.

Din volumul alcătuit de ea, din unica lectură în cenaclul Asociației și revistei, am reținut elementele primare ale unei alcătuiri poetice notabile în unele date ale ei. Antoaneta C. Iordache scrie o poezie hrănită dintr-o cultură poetică, mai puțin dintr-o vocație poetică. Însă lirica ei are totuși autenticitatea unui stil, mai puțin al unui univers coerent, al unei cadențe, al unui discurs, mai puțin al unei claritați ideatice. Ea stă sub imperiul unei lucidități „căutate", pusă pururi într-o lumină rece, nordică, ca într-o muzică de Grieg, în care se aud sunînd cristale pure și în care excesele de patetism și sentimentalism sînt epurate cu eroism. Totuși, poezia sa nu e descărnată de sentiment, dar ei este pigmentat cu zgîrcenie, cu reținere, în masa policromă de imagini a poemului. Simbolurile poetice ale volumului său „Fluturi de lemn", alegoriile acestor poeme sînt îndreptate spre ideea de beatitudine, de zbor, de iluminare întimă, de puritate morală, în care vîrsta adolescentă este frecvent căutată, ca un fel de teritoriu al inocenței și visului.

Notabilă este această poezie în linia unei concentrări de alegorii de-o reală frumusețe incisivă, deși uneori în dauna coerenței poemelor, nestructurate după o lege severă, ei, adeseori, luate de-o horă furibundă a imaginilor. Poemele Antoanetei C. Iordache, în ceea ce au ele mai realizat, pînă la această dată, surprind prin prospețimea asociațiilor, prin aerul lor epigramatic, de sentențe poetice, prin grația unor imagini inedite, generos risipite, și, adeseori, prin supletea unei meditații asupra existenței, în care eul poetic este predispus să intre și să se adîncească spre zone în care visul cu realul se întrepătrund, lăsînd să zboare acești „fluturi" de sunet sau „fluturi" de lemn înspre noi și să se risipească apoi în lumina diafană a poeziei „ca un sunet de corn", după fericita imagine a poetei.

ION ARIEȘANU

CÎMPIE

aţipește o carte cu file veline sub merii cei rari,
miroase lărgimea a pap și-a cerneluri uscate,
un brădet în peniță, acuarele spălate și ochi
de păsări de apă alunecă spre orizont,
moliciune de blană, respirații de iepuri,
suspin de orchestră de umbre înainte de semn,
dirijorul s-a stins, n-o să mai vină,
liniștea urcă în fructe, crește subtil,
șopîrle sculptate în gheață expiră
imagini alchimice, retortele gliei sînt vii,
irisul blînd al luminii se tulbură, se sfărîmă,
lunete minuscule, aşchii de cuarț coboară
să vadă de-aproape ideograma, însemn cu însemn,
vor fi citit o primejdie ori o taină nemăsurată :
acest abur fierbinte care migrează
amintește marile folii de tăcere, singurele zburătoare
deasupra cuiburilor de foc, molima flăcărilor,
adîncile guri de reptilă ale incendiatorilor
devorînd exitul ideilor,
cîmpia se expune privirilor tale cu imensa răbdare
a capodoperei.

LUNCȘOARA

tot mai vibrează o lumină lină
în gize lucii și în flori de soc,
stihare de odăjdii curg din dealuri,
se-aude ca o rugă zbor de fluturi,
respiri un aer văruit de aripi,
se țes tăceri subțiri, priviri fluide
ca dintr-un fin piriu de alumină,
pe umbra de saten a unei turle
preling răşină pinii care sună,
vai, domnilor, ce miros de lumină
postește în păduri
și ce amvon,
atins de curăție crește-n pleoape
un greier mic și ochiul îngenunche,
structură de cristale de salină
pulsează-ncet, încet, topind cuvinte.

DESEN CU ORAȘ

înnoiam orașul dintr-o graniță în alta,
eram tineri cît lumea din noi,
vinam gînduri albastre și o foame de lup,
muream pentru fiecare cuvînt,
picioare învinse de drum ignoram că vor fi,
zeii toți din oglinzi ne priveau,
puțină pîine sărută gurile noastre,
galaxia iubirii ne pîndea trecerea doar, și,
din toate acestea — buzunarele goale —
tălpi îngroșate nebune de somn —
nostalgii toropite în gura cîmpiei,
poate obosita întoarcere nu mai învață să umble
ori cerul de ieri s-a născut în genunchi.

UNEORI

uneori aș vrea să fi fost iarbă
sau vînt, ori alta din cele ce aproape
nu sînt, uneori mă simt hăituit
tezaur, cu nara sub jar și gheara în aur,
uneori văd Marea Ploaie cum începe să vină
(dar nu-s decît bulgări de tină),
gîndul deschis lîngă rana din tîmple,
modelat cum a fost să se-ntîmple,
sîngele despărțit de cuvînt,
mulțimii lăsîndu-mă, vîslesc prin pămînt,
uneori oamenii mă înghină și m-ar trăi,
uneori să mă-ntorc mi-aș plăti,
uneori o cărare de apă sub picioare de lut
un aer tăcut și sătul, de care poemele dor,
uneori nu pot pune prețul trezirii în palmele lor,
uneorii inima s-ar opri, să cînte în vene lumina,
iubirea ca o iluzie —
momeală răminerii mele aici, peste așteptări,
uneori timpul plînge în grabă sub aripa ierbii,
uneori lovește cu flori :
— să naști prunci și să nu poți să zbori !

RECVIEM PENTRU MINE

printre voi, printre voi,
am iubit caii și explozia iernii :
cum sare planeta în aer la trecerea lor,

iertați-mă pentru neinceputa mutenie,
n-am știut ocoli sîngele din cuvînt,
silnic am supt dintr-un lapte mărunt,
eu m-am născut împotriva voinței,
doar să fur mi-a rămas bănuitele focuri,
eu cu frig, al cenușii ce-mi curge prin trup,

luați-mă, dar, să-mblînzesc fiara drumului,
într-o noapte am fost aruncat înspre voi,
ucideți pentru mine inima unui verb
și voi reveni să-l desenez înroșind
cea mai frumoasă privire de care-s în stare,
în forma gestului vostru puțin.

sadoveniana

Libov

Spre deosebire de limbile romanice apusene, româna nu a păstrat nici adjectivul latinesc **carus** „drag" (it. **caro**, sp. **caro**, fr. **cher**), nici verbul „iubirii" : **amare** (it. **amare**, sp. **amar**, fr. **aimer**), înlocuindu-le cu corespondente semantice slave : **drag** și sinonimul său parțial **scump**, respectiv **a iubi**. Cel puțin în parte, explicația trebuie căutată în „concurența omonimică", adică în intoleranța reciprocă a omonimelor, atunci cînd există riscul echivocului și cînd, în consecință, decodarea exactă a mesajului este periclitată. Într-adevăr, flexiunea unui ipotetic verb românesc* **amare** „a iubi" ar fi coincis parțial, în chip tare neplăcut, cu aceea a verbului posesiunii (**am**), iar un adjectiv* **car** „drag" („O, **carul** meu !") s-ar fi . . . „ciocnit" cu substantivul **car** („Trece-un **car** cu boi pe drum") din latinescul **carrus** ? (Vezi Sextil Pușcariu, **Limba română, I, Privire generală**, Editura Minerva, București, 1976, p. 276). Este însă de la sine înțeles că, în alte situații, omonimele se „tolerează", datorită „selectării semantice" riguroase pe care o operează și o impune contextul. În versurile următoare **brîncă** „Boală contagioasă . . .", cu etimologie necunoscută (DEX), se deosebește lesne de **brîncă** „mînă", „labă", moștenit din lat. **branca** ! „Mai știu leacuri multe încă / Pentru cei ce zac de **brîncă** / Și, cotei lingușitori, / Șed pe **brînci** de multe ori" (V. Alecsandri, **Mama Anghelușa, doftoroaie**).

Stabilitatea adjectivului **drag** și a verbului **a iubi** — ambele de origine slavă — în însuși fondul de bază, cu o fizionomie pregnant latină, a vocabularului românesc este asigurată, între altele, de șiragul bogat al derivatelor fiecăruia din ele. Astfel, femininul **dragă** este folosit ca formă generală de adresare epistolară : **dragă Ioane, dragă Ioana** ! . . . Numeroase sînt diminutivele : **drăguț, drăgălaș** — de unde **drăgălășie, drăgălășenie** — **drăguleț, drăgulic, drăguliț**, etc. Popular și familiar, **drăguț, drăguță** au devenit substantive, sinonime cu **iubit, iubită** ; **ibovnic, ibovnică**. Din același adjectiv se formează verbul **a îndrăgi** cu participiul pasiv **îndrăgit**, opus „făptașului" **îndrăgitor** : „Și Narcis văzîndu-și fața în oglinda sa, izvorul, / Singur fuse **îndrăgitul**, singur el **îndrăgitorul**" (Eminescu, **Călin**). În schimb, **dragoste** nu este derivat din **drag** (întrucît româna nu a „analizat" un sufix **-oste**), ci este împrumutat ca atare — cu sufix cu tot — din slavă. Și **dragoste** și-a creat derivate destule : **drăgăstos, drăgoste**ală, verbele **a (se) drăgosti**, **a (se) îndrăgosti** cu substantivele verbale **drăgostire, îndrăgostire**.

Din **iubi** avem, mai întîi, substantivul verbal **iubire**, sinonim cu **dragoste**, apoi „nomina agentis" **iubitor, iubeț, iubăreț**, cu femininele corespunzătoare : **iubitoare, iubeață, iubăreață**. Participiul **iubit, -ă** devine adjectiv, apoi substantiv : „Nu căta în depărtare / Fericirea ta, **iubite**" ; „Din valurile vremii, **iubita mea**, răsai" (Eminescu).

Cîteva însemnări, acum, despre cuplul **dragoste-iubire**. Primul termen, străbătînd drumul — puțin bătătorit — de la abstract către concret, devine sinonim cu însuși „obiectul" iubirii : „Numai luna printre ceață / Varsă apelor văpaie, / Și te află strînsă-n brațe / Dulce **dragoste** bălaie" (Eminescu). Același proces — al „reconcretizării" — l-au realizat : **atenție** „cadou", „plocon" ; **ocazie** „mijloc de locomoție, de obicei găsit din întîmplare" ; **rezervă** „cameră de spital în care se internează un singur bolnav sau cel mult doi" ; (în limbajul sportiv) „jucător care înlocuiește, la nevoie, pe unul dintre jucătorii titulari angajați în competiție" ; **simpatie** „persoană față de care cineva simte afecțiune sau dragoste". Cît de „pitoresc" sună masculinul — analogic — **simpatiu** !

Dragoste și **iubire** sînt termeni deseori folosiți de Sadoveanu. Iată — din aceeași **Poveste orientală**, care se cheamă **Divanul persian** (1940) — citate ilustrînd sensuri diferite ale celui dintîi : „Atunci coconul domnesc l-a îmbrățișat pe dascălul său cu dragoste" (XV 359) ; „— Am toate și n-am nimic, căci din **dragostea** mea cu împărăteasa n-a ieșit încă fecior" (XV 347). Corespondentul neologic **amor** — „compromis", dacă pot spune așa de . . . : Caragiale — nu este pe placul prozatorului. În schimb, în romanele sale istorice, el recurge la echivalentul arhaic **libov**, căutînd să valorifice virtuțile lui evocative. Crîmpeiul de dialog care urmează — din **Nunta domniței Ruxanda** (1932) — este interesant și semnificativ întrucît Sadoveanu, potrivit obicelului său, face să alterneze, de la o replică la alta, termenul curent în limba actuală (**dragoste**) cu sinonimul său arhaic **libov**, urmărind dublul scop de a evita repetiția și de a tîlcui termenul vechi, pe care masa vorbitorilor nu este obligată să-l cunoască : „— Domnia ta, unchește, n-ai cunoscut **dragostea** în tinerețea domniei tale ? — Întrebarea asta e pusă cu umilință, Bogdănuț, dar tu vrei să mă străpungi cu ea. Închipuirea ta este că un om slut ca mine n-a avut parte de harurile **libovului**" (XI 226). **Libov (liubov), libovie, libovnic** („Ibovnic" !), apoi verbele **a (se) libovi, a se înlibovi** lăstăresc, toate, din aceeași veche rădăcină slavă **ljub-**, bine reprezentată în românește prin **a iubi** și puzderia derivatelor sale. Întrebuințarea — discretă — a unor asemenea arhaisme într-o narațiune istorică este pe deplin întemeiată. Dar — așa cum s-a văzut din textul abia citat, unde **libov** este precedat și „comentat" prin sinonimul său **dragoste** — Sadoveanu rămîne tot timpul conștient de „amnuntul" că, stîrnind la viață artistică vremuri apuse, scriitorul se adresează, nemijlocit, oamenilor veacului său . . .

G. I. TOHĂNEANU

echo

O valoroasă antologie

A apărut în R.S.F. Iugoslavia (Editura **Svjetlost, Sarajevo**) o antologie a poeziei românești contemporane, care poate constitui un eveniment de nobilă dăruire întru poezie și cunoaștere reciprocă dintre cele două popoare vecine și prietene.

Cuprinzînd 45 de poeți — de la Al. Philippide la Dumitru M. Ion — **Antologia poeziei românești contemporane (Antologija savremene rumunske poezije)** ne prezintă și re-prezintă, în limba sîrbo-croată, pleiada de remarcabili poeți ai generațiilor din răstimpul aproape a unei jumătăți de veac. **Adam Puslojić** (acest mare poet și traducător din literatura română nu mai are nevoie de prezentare) este autorul absolut al acestei frumoase cărți de autentică poezie, munca sa uriașă (aproape 300 de poeme, traduse excelent) meritînd întreaga noastră admirație. O prodigioasă selecție, realizată cu un deosebit simț al limbii, ce-l caracterizează pe Adam Puslojić, face ca autorul antologiei să ni-l releve pe fiecare poet pe care-l traduce printr-un poem „cheie", caracteristic pentru întreaga lirică a poetului tradus. Iată poeții traduși : Alexandru Philippide, Sașa Pană, Constantin Nisipeanu, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Virgil Teodorescu, Eugen Jebeleanu, Emil Botta, Maria Banuș, Gellu Naum, Geo Dumitrescu, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, Nina Cassian, Anatol E. Baconsky, Vasile Nicolescu, Modest Morariu, Aurel Rău, Radu Cârneci, Mircea Ivănescu, Petre Stoica, Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Romulus Vulpescu, Anghel Dumbrăveanu, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Gheorghe Tomozei, Dan Laurențiu, Cezar Baltag, Nicolae Ioana, Gheorghe Pituț, Constanța Buzea, Dușan Petrovici, Ioan Alexandru, Virgil Mazilescu, Gabriela Melinescu, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Nicolae Prelipceanu, Ion Drăgănoiu, Dorin Tudoran, Dinu Flămând, Dumitru M. Ion, Studiul introductiv, precum și notele bibliografice de la finele antologiei, scrise cu aceeași pertinentă cunoaștere și abnegație, fac din această carte **un minunat dar oferit cititorilor de poezie din Iugoslavia.**

muzică

Final de stagiune

Filarmonica a decis să-și încheie stagiunea cu una din capodoperele muzicii vocal-simfonice : **Requiemul de Verdi.** O muzică de mare prospețime, cu totul laică, în ciuda tiparului sacrosant, unde asiști la decuparea unor arii, scene chiar, ce aduc în sala de concert lumea operelor verdiene, cu melodicitatea lor seducătoare. Lucrarea, deși sancționată pentru aceste imixtiuni, care ar profana unitatea genului, place publicului tocmai prin dezinvoltura cu care reînvie farmecul unor contururi de cantonetă, vizavi de impunătoare momente corale, în care dramatismul devine ciocot mistuitor, perorat la dimensiuni guduitoare. Ușurința cu care manevrează cvartetul vocal solistic este relevabilă pentru condeiul celui care a știut stăpîni resursele vocii umane, mai bine decît orice alt compozitor de operă. Frazele curg firești, suprasolicitarea exclusă, de unde fluiditatea intervențiilor solistice. Ne-a plăcut în mod deosebit calitatea vocală de excepție a basului **Ionel Pantea,** muzicalitatea cu care a știut puncta relieful expresiv al replicii sale. **Virginia Manu,** aflată la **polul opus al diapazonului vocal, rămîne o** maestră a tehnicii de cînt, cucerind prin stăpînirea emisiei în pianissimo, chiar și în zonele de atac în acut, cît și prin forța cu care a strălucit peste tutti-ul compact orchestral și coral. Sobră, egală, pedantă, **Martha Kessler.** Lamentabile intervențiile tenorului solist, aflat într-o lipsă de formă acută, deși randamentul în repetiții afirma contrariul ! Revelația serii rămîne **corul,** mai exact corurile reunite ale filarmonicilor timișorene și arădene. Un adevărat colos sonor care a transformat momentele corale în fresce zguduitoare. Osatura celor două ansamble-dirijori — **Diodor Nicoară,** respectiv **Doru Șerban** — a fost perfectă, rezultat virtual al frecventelor contacte profesionale statornicite între cele două formații. De relevat osmoza deplină cu care s-au contopit compartimentele, unitatea de stil în rezolvarea problemelor de tehnică de cînt, supletea la indicațiile baghetei lui **Remus Georgescu.** A impresionat profund reverberația vocilor în momentele de clamări dramatice, plămădind în sufletul auditorului ecouri răscolitoare. Dirijorul **Remus Georgescu** a realizat un concert la ținuta impusă de momentul festiv al încheierii stagiunii concertistice. Exceptînd surpriza intervențiilor tenorului, se cuvine menționată merituoasa unitate obținută de dirijor, valențele interioare ale acestui artist, care știe să „cheme", să incite colaboratorii și publicul spre zonele sublime ale trăirilor artistice.

DORU MURGU

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Porți de vis — **Dida Drăgan & Progresiv TM** ; 2. Hai acasă — **Gil Dobrică** ; 3. Moara — **Semnal** ; 4. Vouă — **Metropol** ; 5. Ori tu, ori el, ori noi — **Opinia.**

SECȚIA STRĂINĂ : 1. I Can't Stand the Rain — **Eruption** ; 2. Love is like Oxygen — **Sweet** ; 3. Night Fever — **Bee Gees** ; 4. Dust In the Wind — **Kansas.** 5. Don't let me be Misunderstood — **Santa Esmeralda.**

ESTIVALE...

„PROGRESIV TM" va efectua un turneu în Uniunea Sovietică, în a doua parte a lunii august. ● Ultimul disc Single al regretatului interpret francez **CLAUDE FRANÇOIS** se intitulează **„Magnolia"**, de curînd fiind difuzat de către casa EMI Records. ● La începutul lunii iulie, casa de discuri „Electrecord" lansează noul LP al formației **„SFINX"**, cuprinzînd opera-rock **„Zamolxe".** ●**ALICE COOPER** cunoaște un veritabil „Comeback" în S.U.A. ! După turneul efectuat în luna aprilie, cererile de discuri înregistrate de controversatul cîntăreț au crescut simțitor. ● **RINGO STARR,** faimosul **ex-„BEATLES"**, și-a abandonat deocamdată preocupările muzicale în favoarea unei intense campanii publicitare pe care o face limuzinelor americane prin intermediul unor filmulețe ce se prezintă la Televiziunea engleză. ● După o întrerupere nejustificată de aproape doi ani, **MELANIE** ne oferă în această lună un nou album, despre care critica vorbește în termeni elogioși. ● **LEIFF GARRETT** relansează cu succes piesa **„Put Your Head ON My Shoulder"** cîntată cu un deceniu în urmă de **PAUL ANKA.** ● „Se poartă" prin discotecile de pretutindeni discurile lui **SHAUN PAUL,** fratele celebrului **DAVID CASSIDY.** ● Australianul **JOHN PAUL YOUNG,** revine în atenția melomanilor cu noua sa înregistrare **„Love Is in The Air".** ● **RAFAELA CARRA** a reușit să „intre" în top-ul britanic cu o imprimare în engleză. Este vorba de piesa **„Do It Again With Love".** ● Noul album al reputatului grup **„QUEEN"** poartă titlul **„News Of The World".** ● Prezențe „de marcă" în top-urile internaționale : **Baker Street** (Gerry Rafferty) ; **Denis** (Blondie) ; **Follow, You, Follow Me** (Genesis) ; **Emotion** (Samantha Sang). Multe din aceste piese vor constitui paleativul sonor al vacanțelor și concediilor noastre...

PETRU UMANSCHI

cuvinte încrucișate

Policromie literară

ORIZONTAL : 1) O comodă neagră ce i-a adus lui George Călinescu, în 1960, premiul de stat — O formație de zbor, albă în viziunea Annei Ahmatova, pentru „Pasărea albastră" a lui Gheorghe Tomozei ; 2) „Flori roșii" cu autograful Mariei Majerová oferite nouă de Zaharia Bârsan ; 3) Localitate în Norvegia — Fundalul, roșu în viziunea lui Giuseppe Berto, „Cu steaua roșie" a lui Mihai Beniuc ; 4) „Fragment de veac" (Alexandru Jar) negru cu două semnături : Aurel Baranga și Nicolae Moraru (pl.) — Platformele albe ale Agathei Grigorescu — Bacovia ; 5) „Grivița Roșie" (Marcel Breslașu) pag. 15 ! — Trecute prin „Flacăra albă" a lui Zaharia Stancu — „Seri albastre" (Costache Anton) cap. II și III ! ; 6) „Fragment" (Magda Isanos) din „Pomul roșu" al lui Zaharia Stancu — Înflăcăra !! ; 7) Republica Africa de Sud (abr.) — Existența neagră descrisă de József Darvas ; 8) „Anotimpurile" (Kristionas Donelaitis) „Albe" (Zaharia Stancu) — Mamifer din Carpați, roșu la Vlaicu Bîrna și alb la Letiția Papu ori Petre Luscalov ; 9) „Soarele negru" (Ticu Sevastia Archip) — Pronume demonstrativ — Monograma lui Ion Arieșanu, autorul volumului „Trenul albastru" ; 10 Vertebratele acvatice roșii ale lui Ion Pillat ori Emilio Cecchi (sing.) — Felidul roșu al lui Leonid Nikolaevici Andreev (pl.).

VERTICAL : 1) Fanionul negru al lui Mario Tobino (pl.) ; 2) Floarea albă a lui Petre Pandrea prezentată în roșu într-un roman de către Anatole France — Livrează „Flori roșii" (Marie Majerová) „Iarna" (Vasile Alecsandri ; pl.) ; 3) „Semnul roșu al curajului" (Stephen Crane ; pl.) — Riu din Banat, polindromul unui alb al lui Sherwood Anderson ; 4) „Fata cu ochii verzi" (Cly de Fitch) din Sînandrei ! — „Ploaia albă" (Dumitru Radu Popescu) pag. 45 ! ; 5) Dintr-un condei ! — „Parălele" (Corneliu Ștefanache, sing.) de culoare neagră în lirica lui Manuel del Cabral (pl.) ! ; 6) Care sînt apropiați de vorbitor (adj. dem.) ; 7) Corpurile geometrice albastre ale lui Valentin Deșliu — „Sburătorul" (Ion Heliade Rădulescu) sub „Soare roșu" (Endre Ady) pornit din „Labirint" (Nicolae Balotă) ; 8) Un pic — 3—5 „Planete albastre" (Platon Pardău) ! 9) „Izvorul roșu" (Nicolae Jianu) cap. IV și V ! — Recolta roșie a lui Jorge Amado ; 10) „Oaie neagră" (André Pieyre de Mandiargues) „Pe cimp" (Zaharia Stancu) „Alb" (George Bacovia), stacojie pentru Nathaniel Hawthorne — „În primul rînd" (Virgil Teodorescu „Băiețașul străveziu" (Eugene Field) !

VIOREL ABRUDAN

Dicționar : EINA, ACA, RSA, ANE.

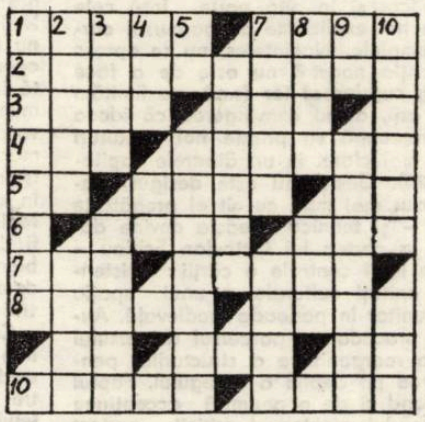

caleidoscop

● **Alan Jenkins, un ziarist englez, a scris o carte interesantă, cu titlul „Cei într-adevăr bogați", în care descrie felul în care-și cheltuiau banii foștii multimilionari. Citeva exemple sînt de reținut. Astfel, Potter Palmer, un milionar din Chicago, de la începutul acestui secol, și-a impopoțonat soția cu atîtea giuvaeruri, încît aceasta trebuia să fie susținută în timpul mersului. James Gordon Bennett, pionierul presei galbene americane, odată n-a putut primi o masă într-un restaurant de lux din Nisa, drept pentru care el a cumpărat, pe loc, întreg localul, i-a dat afară pe oaspeți, a cerut să i se servească cina, după care i-a oferit în dar chelnerului care l-a servit restaurantul cu pricina ! Ducele de Devonshire, timp de zece ani nu și-a vizita castelul din Hertford, deși personalul acestui castel pregătea în fiecare seară un ospăț fastuos pentru 15 persoane, pentru „orice eventualitate". Jim Gould, un milionar newyorkez făcea cadouri oamenilor biciclete de aur, iar bătrîna milionară britanică Lady Houston a dat comandamentului RAF (aviația de război), în anul 1929, un cec semnat în alb, pentru cumpărarea unei escadrile de avioane de vînătoare și a unei escadrile de bombardiere bimotoare. Bineînțeles, n-a fost refuzată.**

poșta redacției

Lazăr Eugen : Am citit ultimele poeme trimise și am constatat că dvs. reușiți să realizați o legătură între sens și sunet, între ritm și sintaxă. Dar nu mai mult. Perseverați și trimiteți-ne noi încercări.

Șotaru Canan : V-am examinat și exercițiile trimise mai demult. E adevărat că în ultimele se observă un real progres. Trebuie să citiți însă mai multă poezie. E riscant să vă sugerăm un sistem călăuzitor. Doar o lectură de poezie aleasă. Pentru că de fapt, se știe, că nu există nici o metodă prin care să putem deveni creatori. Notabilă „Căldura sufletească". Reveniți.

Octavian Gătăianțu : Constatăm că n-ați priceput răspusul, care n-a vrut deloc să vă nedreptățească. A aprecia însemnează din capul locului a caracteriza. Minuirea condeiului nu-i ușoară. Ceea ce scrieți dvs. trebuie să aibă o justificare. În aceste succinte note noi sîntem de bună credință. Că poate sau nu conveni punctul nostru de vedere, e altceva.

Valentin Argeșanu : Dv. reușiți să scrieți poezie. Ultimele poeme trimise marchează un real progres. Fiți prudent ca febra dvs. sufletească să nu cadă în manierism.

Scarlet Gabby Winger : În fragmentele pe care le-am primit, dvs. păreți „prea vrăjită de condei", cum vă mărturisiți într-un vers. Sînt versuri grandilocvente, cu accente ce ne duc de la tragic la grotesc. Aceste stridențe pot constitui o piedică și pot deruta. Totuși mai trimiteți.

Oprea Holbav Zorileanu : Exerciții relativ îngrijite, pline de îndeminare, dar încă modeste. De exemplu aceste versuri suprarealiste pe care nu le acceptă coeficientul nostru de amplitudine : **„Roua se așează să pregătească zilele să fete"**, ori : **„Peste mine singele orizontului varsă idei înflorite din spuza cerului primenit".** Feriți-vă de acest gen de metafore, chiar dacă numai metafora poate conferi stilului eternitatea.

Mio : Sînteți după lectura unor versuri suprarealiste, dacă nu cumva chiar le-ați transcris.

Ion Jivănescu : Mă bucur că ați revenit la un gen care este atît de discutat în literatura contemporană. Mulțumesc pentru madrigal. Mai trimiteți.

Prof. Marga Dimitriu : Insuficient pentru a ne forma o opinie. Reveniți cu altele.

Savu Florea : Vă demonstrăm că versurile dvs. nu sînt justificate. Citățm : **„În Cetatea literară / Greu se intră din afară / Dar răzbești cînd scrii frumos / Și încerci și uși din dos".** Cît privește ușa noastră, și din față și din dos, cum spuneți dvs., ea rămîne închisă pentru asemenea aberații.

Dan Emilian Roșca : Înclinarea dvs. spre miniatural, spre grația detaliilor, sînt virtuți artistice care vă prind. Dar și limitele unei asemenea sensibilități lirice sînt prea largi. De aceea feriți-vă să cădeți în mediocritate.

Nicolae Dobre : Dispuneți de suflu pentru poezie, dar vă lipsește încă propria expresie. Prea multe tipare moarte. Nu vă pierdeți în jocuri de stil, în virtuozitate. Mai trimiteți.

Grațian Pavel : Notații comune, de o mare facilitate. Lipsa de efort e vizibilă. O avalanșă de adjective, de exclamații, cu care nu se face poezie. Citiți și apoi scrieți.

PETRU SFETCA

Prietenii revistei Orizont

Nevoia de candoare

Nu-ntoarce privirea !
Lasă taina pămîntului
Să clipească în fructele necoapte
Iar tu fugi cu ochii lipiți pe zare
Și, dreaptă, așteaptă-ți osînda
La țărmul de mare.
Nu-ntoarce privirea !
Rămîi ca-n clipa de început
Cînd argintul îți tremura în piete.
Doar atunci, și foarte tîrziu
Vei mai putea scutura de floare pădurea
Fără să te lovești de amintiri...

Plopul roșu

Noaptea-tainâ îmi aduce în vis
Plopul roșu, gemînd în fereastră
Cu brațele alungite de nesomn.
Îmi arde trupul cu frunzele
Pline de rugina plînsă de apa fîntînii îndepărtate.
Cînd sărut soarele
Ochii lui vineți îmi amintesc
De fiecare vers din mine încă nerostit
Pelin revărsat la cumpăna îndoielilor.
Copacul, umbră adîncită în neființă,
Alunecînd în mine din tăceri topite
Mă cheamă cu glas prefăcut la tărîmul uitării.
Prin ochii vineți ai plopului roșu
Ce-și are rădăcinile în ființa mea
Transpare tremurîndă Moartea
Cu dinții albaștri și reci
Clănțănînd în bătăile mele de inimă.

CARMEN GHEORGHIU

Sînt
Mamei mele

Sînt numai ceea ce păsările simt
Cînd se despart de arbori ca de suflet,
Cînd pleacă un torent ca un cuvînt
Ce are-n patrie ca-n inimă răsunet.

Sînt numai florile cu plîns nevinovat
Cînd ultimii asfințesc printre perdele,
Cînd tot ce-a fost nepriveghiat veșmînt
E un balsam ocrotitor de iele.

Sînt numai vise, un adevărat sobor
În care ne-ntîlnim, iluminații,
De ne privim de parcă n-am mai fi
Decît o lacrimă la-ntretăieri de spații.

VASILE COSMIN

Copilăria

Copilăria
acest roman imaculat
pe care nici un critic
nu-l va putea ignora vreodată
trăiește în fiecare din noi
ca cea mai albă filă
din cartea vieții
Copilăria e romanul
în care se iartă orice greșeală
copilăria e romanul perfect.

MARIANA CIRȚINA

Alune seci

Mai mult decît cei ce au vicii
sînt de disprețuit
cei ce n-au nici o virtute...
Pentru a dobîndi miezul vorbelor
îmi apropii universul
obișnuindu-mă să aud
ce nu se aude
și să văd cele nevăzute...
Viața se revarsă
peste marginile planetei ;
Pentru a dobîndi miezul vorbelor
nu mă pregătesc
obișnuindu-mă
să sparg zilnic între dinți
o duzină de alune seci...

ION TEODORESCU

Țărm pierdut

Uneori,
cînd încerc să refac în trecut
un țărm amintirilor noastre,
gestul rămîne închis, ne-neceput,
iar marea refuză culorile — albastre.
Și-nțeleg
că, de vreme prea lungă
cît am fost departat,
tu, cea de-atunci, te vei fi strămutat
odată cu țărmul, în munți,
mai aproape de-naltele stele,
de-o eră pornite din apele mele...

ION LAZU

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(I)

Cercetătorii compară tot mai mult trecutul nostru îndepărtat cu un imens mozaic de plăcuțe rămase într-o uluitoare misteriozitate. Cu fiecare nouă descoperire, tainele care învăluie străvechile civilizații ale lumii parcă se adîncesc și mai mult, iar ipotezele oamenilor de știință, unele mai „năstrușnice" decît altele, parcă încurcă și mai mult lucrurile. O serie de ipoteze, imbatabile altădată, se modifică pe parcurs, altele devin absurde... și tainele rămîn în continuare nedezlegate.

Descoperirea antropologului american, Karl Johanson, efectuată în Etiopia, în anul 1973, a modificat data apariției ființelor bipede, cu nici mai mult, nici mai puțin de un milion de ani în trecut. Fragmente de oase ale membrelor inferioare și o porțiune de craniu, vechi de aproximativ trei milioane de ani, aparținuseră strămoșului nostru din ramura australopitecului, care, fără îndoială, spun cercetătorii, umbla numai în două picioare. Valea Affar-Avaș din Etiopia atrăsese și altădată atenția geologilor și paleontologilor, întrucît cîndva ea era bogată în apă, multe turme de animale poposeau aici pentru a se adăpa, lucru dovedit de nenumăratele fosile descoperite aici. Clima era prielnică în acea vreme, iar valea era acoperită de o iarbă deasă. Antropologii presupun că tocmai într-o asemenea vale strămoșul îndepărtat al omului și-a îndreptat poziția pe verticală și a făcut primii săi pași în... istorie ! Fragmentele de oase descoperite aici certifică îndubitabil acest lucru, întrucît pe baza articulației genunchiului a fost reconstituită forma mușchilor care corespundeau unui individ biped! În momentul de față nu se mai poate pune la îndoială faptul că omul are o vîrstă mai mare de trei milioane de ani. De atunci și pînă astăzi, din colectivitățile umane primitive s-au născut nenumărate culturi și civilizații misterioase, au dispărut și apărut altele ; aveau loc cataclisme în care specia umană ajungea în situații de a fi complet decimată, „potopuri" ca acela despre care atît de clar vorbește Biblia, dincolo de fabulația naivă și absurdă : „... în ziua aceea țîșniră toate izvoarele marelui adînc și stăvilarele cerului se crăpară" sau, același cataclism descris cu o mie de ani înaintea Bibliei, pe plăcile de lut ale vechiului Sumer : „Dimineața devreme începu să bată o ploaie puternică, iar noaptea văzui cu ochii mei uriașe picături de ploaie. Am văzut chipul vremii — ingrozitor era acest chip... „Însuși Platon notează undeva că preoții egipteni povesteau cum Pămîntul a suferit încă nenumărate potopuri, înaintea celui biblic, unul din ele putînd fi chiar cel descris în cartea sacră a indienilor Maya (tribul chice), „Popol-Vuh" : „A venit un potop mare... S-a întunecat fața pămîntului și a început să cadă o ploaie neagră ; zi și noapte bătea ploaia în rafale... Oamenii fugeau disperați..." „Dacă am încerca să dăm o explicație a elaborării acestui mit — spune savantul român Ion Biberi — vom putea spune că în jurul amintirii, în tradiția populațiilor aflate în vecinătatea mărilor sau a marilor fluvii, a unor imense catastrofe naturale, prin inundație, s-au elaborat povestiri locale, dintre care unele au fost transmise altor popoare, apropiate sau depărtate ; aceste legende au fost integrate de fiecare dată mentalității și felului de viață al fiecărei populații...".

În legenda babiloniană a potopului, Uta-Napiștim, alesul puterilor cerești este prevenit de zeul EA „... Dărîmă-ți casa și în locul ei fă-ți o corabie. Nu purta grijă averii tale, fii bucuros că poți să-ți salvezi viața. Dar, să iei pe corabie diferite vietăți, cîte o pereche din fiecare...".

(VA URMA)

panoramic

● Simpozion **„130 de ani de la revoluția burghezo-democratică din 1848"**, organizat de Biblioteca județeană Timiș. Au expus **Mihai Ziman, Radu Păiușan, Ion Mureșianu, Tiberiu Moț, Ispas Moțiu, Victor Neumann.** ● Sub conducerea prof. dr. **Gheorghe Șora** a avut loc la Liceul industrial nr. 9 din Timișoara o complexă manifestare închinată Aniversării a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și unitar și a 60 de ani de la unirea Transilvaniei cu România. Și-au dat concursul artiști ai Filarmonicii și Teatrului național. ● Expoziția **„Copiii Timișoarei"** s-a deschis la Casa de cultură a studenților. Semnează artistul plastic **Luminița Ardelean-Almăjan.** ● **Requiem**-ul lui Giuseppe Fortunino Francesco Verdi, cu care s-a încheiat stagiunea de concerte, a fost, de fapt, cîntat de Filarmonica noastră prima dată în Italia. ● **„Atlanti szél"**, „Vîntul din Atlantic", (Kriterion), o nouă carte a lui **Franyó Zóltán.** Prezentarea de librărie, **Mandics György.** ● În curînd, va apare la Editura științifică și enciclopedică **„Dicționarul analogic și de sinonime al limbii române"** elaborat de lingviști timișoreni precum **Marin Bucă, Ivan Evseev, Francisc Kiraly, Dumitru Brașovean, Livia Vasiluță.** ● Agendă lugojeană : pe stadionul tineretului, în nocturnă, a avut loc un spectacol muzical-coregrafic. Dintre formațiile prezente, **corul „I. Vidu", ansamblul „Lugojeana", corpul de balet al Școlii populare de artă** (laureat al precedentei ediții a Festivalului național „Cîntarea României"), **fanfara I.T.L.** etc. ● La ședința de închidere a stagiunii cenaclului „Ioan Popoviei Bănățeanul" a prezentat versuri **N. Moraru.** ● „Viața particulară" a lui Ovidiu Genaru se joacă la Casa de cultură a sindicatelor în regia lui Eugen Gangan, cunoscut actor al Teatrului popular din localitate. ● Cenaclul „V. Eftimiu" al Consiliului județean al sindicatelor din Timișoara a avut un schimb de experiență cu cenaclul reșițean „Semenicul". ● **Pavel** Petroman a susținut teza de doctorat **„Elementele psihopedagogice implicate în perceperea operei prin comentariul literar".** ● În cadrul cenaclului muzical al Filialei Uniunii compozitorilor s-a discutat tema **„Enescu la Academie"** (cu variațiunile ei). ● Festivalul filmului de amatori (Sînnicolaul Mare) și acela al fanfarelor (Buziaș). Amănunte, pe parcurs.

L. B.

Vladimir Piskunov

ÎN CĂUTAREA EROULUI

Meditînd la transformările care au avut şi au loc în dezvoltarea literaturii şi artei din secolul XX, cugetînd la metamorfozele cărora le-au fost şi le sînt supuse timpul şi spaţiul în romanul veacului nostru, majoritatea criticilor, esteticienilor şi chiar a oamenilor de litere şi artă, din cele mai diferite ţări sînt tot mai tentaţi să conchidă că noul cronotop al artei — ca să folosim termenul lui M. Bahtin — este condiţionat de presiunea tot mai puternică pe care o exercită istoria asupra fiecărei personalităţi umane, a fiecărui individ în parte. Aş reaminti cu această ocazie definiţia pe care Herzen însuşi a dat-o cărţii sale autobiografice **„Amintiri şi cugetări"**, subliniind că eroul ei este „omul de rînd care s-a aflat din întîmplare la intersecţia drumurilor istoriei". Cu o sută de ani în urmă un atare destin era într-adevăr de excepţie. Am putea spune că astăzi veacul nostru este „plin", „dominat" de categoriile timpului şi ale spaţiului, iar istoria a devenit o problemă care ne priveşte pe toţi şi pe fiecare în parte, legată fiind de destinul fiecăruia dintre noi. E de ajuns să ne gîndim la Grigori Melehov, la surorile Bulavin sau la Klim Samghin, pentru a afla o ilustrare a acestei idei evidente.

E firesc ca în asemenea condiţii scriitorilor să li se pună acut problema : cum anume, pe ce căi, în ce modalităţi artistice ar trebui să fie exprimate aceste mutaţii, produse în condiţia umană a secolului XX ?

Hermann Hesse, în romanul său „Lupul în stepă" dezbate într-un chip interesant alternativa ce se ridică în faţa omului contemporan şi anume, cum trebuie el să reacţioneze la presiunea istoriei, a veacului, a lumii : prin contemplare sau prin acţiune ?

Semnificaţia majoră a multor opere ale literaturii sovietice constă tocmai în aceea că ele oferă un program estetic real, o fundamentare estetică a eroului care acţionează în sensul cerut de istorie şi după voinţa istoriei. Cu alte cuvinte, eroul literaturii sovietice este tocmai acel „om politic", după expresia lui J. Becher sau „omul epic", dacă ar fi să ne referim la R. Fox, acel „om care demonstrează înţelegerea vieţii", cum spusese cîndva Maxim Gorki. În această conştiinţă politică, activizarea revoluţionară a spiritului, convingerea vieţii", cu mspusese cîndva Maxim eroul literaturii sovietice. Dar acest erou nu este şi nu rămîne mereu unul şi acelaşi. Mai mult : categoria estetică de „erou" este poate mai supusă modificărilor decît oricare alta. Dezvoltarea diferitelor literaturi în zilele noastre o dovedeşte cu prisosinţă.

Romancierul Serghei Zalighin, într-un „Interviu cu mine însumi" sublinia importanţa pe care factorul timp o are în evoluţia „eroului", găsind pentru acest factor denumiri precum „distanţare în timp", „judecata vremii", „examenul vremii", sau chiar „proces de maturizare". Scriitorul socotea că din acest unghi de vedere ar fi interesant să urmărim cum s-a dezvoltat şi s-a modificat de-a lungul anilor, în diferite etape ale devenirii sale istorice, chipul ţăranului în literatura rusă. „Cu toate că-l iubesc foarte mult pe Cehov, scrie Zalighin — nu mă pot declara satisfăcut de felul în care el zugrăveşte ţăranii în nuvelele sale **„Ţăranii"** şi **„În ripă"**. Căci aceste personaje nu ne dau o idee completă despre masa ţărănească din acea vreme ; între altele, nu ne explică cum s-a putut naşte din această masă un om ca Ceapaev. Iar Ceapaev şi Tiorkin, ca orice altă descoperire au determinat după ei, o reacţie de lanţ, adică au generat un număr de fenomene din aceeaşi serie... Această „reacţie în lanţ" este reprezentată în cazul tipului rural de însişi eroii lui Zalighin, care au completat şi îmbogăţit reprezentarea noastră despre firea revoluţionară a ţăranului rus, despre universul său spiritual.

„Reacţii în lanţ reprezintă — în planul altor serii tipologice — tipurile de „revoluţionari înflăcăraţi" pe care le înfăţişează o serie de romane apărute în ultima vreme, închinate unor figuri de luptători din trecutul nostru apropiat (romanele lui Iuri Trifonov, I. Davidov, Marietta Sahighian) sau eroii din rîndurile clasei muncitoare (personajele create de O. Kuvaea sau A. Krivonosov) sau cele zugrăvite de Simonov, I. Bondarev, V. Bikov, E. Nosov, oglindind destinul uman în anii Marelui Război de Apărarea Patriei.

Literatura contemporană este preocupată în toate domeniile şi speciile sale de „căutarea eroului", care să întrupeze trăsăturile spirituale ale omului făuritor al societăţii socialiste. E semnificativ că în limbajul acestui erou se întîlnesc frecvent noţiuni precum „conştiinţă", „bunătate", „spiritualitate", noţiuni ce capătă în existenţa lui o semnificaţie fundamentală, conturînd sfera de idealuri, codul moral ce-i defineşte căutările şi viaţa. Şi, de fiecare dată, de la dramaticul destin al lui Venka Malişev, pînă la cel nu mai puţin dramatic al micului erou din „Corabia albă" scriitorii se simt îndemnaţi să sublinieze dureroasele, tragicele consecinţe pe care le generează ruptura dintre ideal şi mijloacele de afirmare ale acestuia.

Literatura din zilele noastre manifestă o evidentă tendinţă spre „extindere", spre descoperirea unor noi zone şi aspecte ale existenţei umane, spre înnoirea conflictelor şi prezentarea unor eroi noi. Cine urmăreşte dezvoltarea contemporană a literaturii sovietice nu poate să nu observe elementele noi, deosebitoare ce caracterizează pe ţăranii lui Astafiev sau Belov, personajele atît de aparte create de Şukşin, nu poate să nu remarce apariţia unui nou „mic burghez" în romanele lui Trifonov, G. Semionov sau a „căutătorilor de adevăr" din nuvelele lui C. Aitmatov, a „naivilor" din scrierile lui G. Matevosian, a „ironicilor" lui V. Avionov şi V. Kataeva, romanticilor lui O. Goneras, a contemplativilor lui M. Sluţkis, a bătrînelor lui V. Rasputin, a „oamenilor ciudaţi" din piesele lui Vampilov etc. E o întreagă galerie de tipuri noi sau de tipuri cunoscute şi altădată, dar care acum apar cu trăsături noi. Fiecare dintre ei, într-un fel sau altul, oglindeşte condiţia umană în societatea noastră, dezvăluie profunzimea trăirii lor contemporanilor noştri preocupaţi de căutarea idealului, de afirmarea dreptăţii, a adevărului în viaţă.

lecturi

Octavian Şchiau
CĂRTURARI ŞI CĂRŢI ÎN SPAŢIUL ROMÂNESC MEDIEVAL
Ed. Dacia, 1978

Publicînd sub titlul **„Cărturari şi cărţi în spaţiul românesc medieval"** rezultatele unei metodice incursiuni în literatura noastră veche, Octavian Şchiau n-a intenţionat desigur să ofere cititorului o lucrare în care primatul să îl ocupe **informaţia,** cu toate cele implicate de aceasta. Istoricul literar înlătură încă de la primele pagini orice îndoială în acest sens prin felul, aproape ostentativ, în care ştie să transforme şi să privească informaţia subordonînd-o riguros demersului pînă la identificarea acesteia cu metoda de cercetare utilizată pe parcurs. Octavian Şchiau foloseşte în text cu dezinvoltură tocmai acele informaţii, tocmai acele documente pe care o întreagă literatură de specialitate le-a consacrat, punîndu-le la dispoziţia uzului general. Există la Octavian Şchiau, legat de acestea, o adevărată voluptate a prezentării sistematice şi sigure, în linii precise, a ceea ce mai fusese explicat şi în altă parte. Iată cele spuse de noi explicitate pe parcursul cărţii : „Exemplele, bineînţeles, nu se opresc aici. Intenţia noastră nu este de a face **un intreg cuprins al lor** (s.n.), ne limităm doar la atît, avînd convingerea că ideea ce ne preocupă va prinde **noi contururi** (s.n.), şi mai clare, în următoarele capitole" (p. 29). Gestul nu este desigur gratuit, cu atît mai mult cu cît el pregăteşte minuţios — şi tehnica aceasta devine dominantă în cartea lui Octavian Şchiau — relevarea ideii centrale a cărţii : existenţa unei unităţi culturale, a unui spaţiu cultural unitar în perioada medievală. Autorul va proceda pe parcursul demersului său la o reorganizare a structurilor pentru intuirea pe deplin a întregului. Faptul ţine în fond şi de o anumită accepţiune a caracterului creator al criticii, perfect aplicabilă, dacă intuim că Octavian Şchiau priveşte spaţiul cultural medieval ca pe un **sistem de semne** de o perfectă coerenţă interioară. Autorul reia argumente şi dovezi irefutabile pe care le combină „altfel" şi pe care le nuanţează atunci cînd este cazul cu argumente, cu descoperiri de ultimă oră.

Ideea de spaţiu cultural medieval este susţinută pornindu-se de la argumentul istoric. Primele capitole ale cărţii îşi propun să construiască, în linii generale şi sigure, ideea de unitate etnică şi culturală a românilor ca **valoare absolută.** Se aduc aici, se expun mărturii apusene, ale unor Poggio Bracciolini, Biondo, Topeltin ori autohtone : Ureche, Costin, Cantemir. Demersul încheiat, se finalizează şi premiza absolut necesară pentru ideea cărţii : unitatea românilor devine în mod implicit **modelul real** al spaţiului cultural medieval. În favoarea acestei idei, Octavian Şchiau face apel apoi — tehnica amintind cercurile concentrice — la realităţi mai îndepărtate de nucleul ideii în discuţie (vezi capitolul Activitatea cărturărească interromânească. Schimbul de dascăli, copişti, elevi, zugravi în ţările române în epoca medievală) pentru a se apropia apoi din ce în ce mai mult de finalitatea scontată.

În sprijinul ideii centrale a cărţii, Octavian Şchiau izolează din activitatea anumitor cărturari acele opere care pot ilustra cel mai bine ideea, prin faptul că nu le raportează la context autorul este conştient — chiar dacă sînt neglijabile ca valoare artistică — că le acordă dreptul la unicitatea de care tocmai are nevoie. De la Coresi (în capitolul Activitatea tipografică în ţările române în secolele XVI—XVIII. Schimbul de tipografi) autorul reţine **nu intreaga sa activitatea văzută ca o operă** ci Evanghelia cu învăţătură, tipărită în anul 1581, cu ajutorul mitropolitului muntean Serafim care a trimis textul slavon după care s-a făcut traducerea românească. Mai puţin sesizabilul, într-o istorie a literaturii române vechi şi chiar în studii generale asupra perioadei, Filip Moldoveanul este reţinut prin gestul de a fi tipărit, lucrînd în serviciul Sfatului sibian, mai multe cărţi pentru români, cărţi care au circulat mult timp apoi în cele trei ţări româneşti.

Cartea lui Octavian Şchiau rămîne, înainte de toate, o incercare de a scoate în evidenţă nu atît aspecte ale culturii noastre în perioada medievală, cît mai ales felul în care ipostazele şi semnificaţiile, textele şi atitudinile culturale devin **teme fundamentale** în jurul cărora se constituie o operă unitară — spaţiul cultural medieval — al cărei model teoretic cartea ni-l oferă convingător.

MIRCEA MOŢ

Un estetician — Victor Iancu — şi colaborarea sa la reviste sibiene

Cu prima lună a anului 1943 apărea la Sibiu revista de filosofie „Saeculum", condusă de **L. Blaga.** Victor Iancu a fost un colaborator al revistei încă de la primul ei număr, cu un articol despre o carte a lui **T. Vianu, Introducere în teoria valorilor.** Articolul era în primul rînd un omagiu adus eruditului profesor, filosof şi critic literar, cu un adînc spirit umanist şi încredere în progresul valorilor culturii. Dar articolul aducea şi cîteva observaţii personale ale autorului însuşi, care se afirma în cadrul revistei ca unul ce contribuia la fixarea direcţiei revistei în gîndirea filosofică românească a timpului. Era vorba de **teoria valorilor,** un domeniu al filosofiei care prin definiţie serveşte un ideal umanist, prin afirmarea unui spirit de judecare a actelor conştiinţei umane prin propriile lor produse, care sînt valabile în patrimoniul culturii. Victor Iancu era el însuşi un axiolog, adept al metodei fenomenologice, format în şcoala lui A. Pfänder la München, unde îşi susţinuse teza de doctorat în filosofie şi estetică. Colaborator, la Cluj, al revistei de filosofie „Symposion", el se afirmă la Sibiu ca un autor cu prestigiul culturii sale filosofice.

Problema principală semnalată în articolul despre T. Vianu este una căreia autorul i-a rămas fidel într-o lungă activitate de publicist şi profesor de estetică şi literatură universală : **Obiectivitatea** valorilor, care nu trebuie să fie înţeleasă ca o „esenţă autonomă", în afară de orice relaţie cu **subiectul,** pentru care valoarea e un **obiect,** ci ca o **valabilitate generală** a valorilor, fără de care nu este posibilă cultura umană — însăşi noţiunea valorii implică ideea generalităţii ei, spune T. Vianu. Şi generalitatea valorilor nu exclude receptarea lor individuală, ca valori totdeauna pentru un subiect, şi nu în sine existente. Este vorba aici, în ultimă analiză, de întemeierea kantiană a axiologiei, la care se raliază V. Iancu în direcţia metodei fenomenologice, cu o rezervă pe care va preciza-o într-un alt studiu, despre **Natura valorilor estetice,** publicat în revista sibiană „Luceafărul". De reţinut este însă aderarea la un criteriu **axiologic,** într-o vreme cînd confuzia valorilor era o permanentă ameninţare a spiritului filosofic, şi deci aderarea la o constantă spirituală pe care însăşi revista „Saeculum" se angaja să o susţină, şi pentru care colaboratorii erau ei înşişi **revista.**

În această direcţie este deci explicabilă tipărirea, în continuare, în „Saeculum", a studiului provenit din teza de doctorat despre **Problema formei în estetică.** Nu era vorba de o apărare a **formalismului** în estetică, şi cu atît mai mult în critica de artă, ci de o întemeiere a valorilor prin propria lor condiţie, aşadar de o corelaţie a formei în estetică cu structura particulară a obiectului estetic. Este citat acum St. Witasek, unul dintre cei dintîi în tradiţia filosofiei kantiene, pentru a se arăta că trăirea estetică nu se caracterizează prin simple stări sufleteşti sau prin reprezentări, ci presupune totdeuna o judecată, formulare ce indică limpede caracterul axiologic al obiectului estetic. Un punct de vedere pe care îl accepta şi **Al. Pfänder,** şi care însemnează de fapt o anumită concepţie **estetică** despre judecarea operei de artă : sesizarea fenomenului estetic, precum şi înţelegerea operei de artă, nu sînt acte simple ale conştiinţei, ci acte axiologice, acte ale cuprinderii şi asimilării unor valori. Şi în acest fel forma este recunoscută ca o componentă de seamă a obiectului estetic, problemă care este discutată în lumina esteticii axiologice. După toate argumentele filosofilor citaţi, se ajunge la o concluzie clară : forma este, în cazul operei de artă, una din cauzele principale ale frumosului, unul din suporturile lui. Punct de vedere care înlătură „importanţa exclusivă ce i-a dat-o formalismul şi fără a impune implicit soluţia idealistă, deoarece valoarea estetică nu mai este concepută aici în subiectivitatea sentimentelor, ci în structura autonomă a obiectului estetic. Şi ce însemnează structura autonomă a obiectului estetic am văzut mai sus, într-un argument pentru respingerea formalismului estetic, iniţiată de Max Scheler, şi care va fi continuată de V. Iancu în alt capitol privitor la **Analiza fenomenologică a formei,** în care se arată ce este forma în ultimă instanţă. Ultimul capitol publicat, despre **Funcţia estetică a formei** dă răspunsul deplin : **„Obiectul — suport al valorilor estetice nu interesează judecata noastră estetică în restul funcţiunilor sale de obiect, decît în măsura în care elementele acestea (culoarea, sunetul şi cuvîntul) contribuie la determinarea însemnătăţii sale estetice. În schimb, elementele acestea — formă, culoare, sunet şi cuvînt — totalizează calităţile estetice ale obiectului, chiar dacă implică şi elemente, în izolarea lor, străine fenomenului estetic".** Ceea ce în ultimă analiză însemnează funcţiunea **estetică a formei.** Drumurile stabilite prin toată filosofia şi estetica modernă justifică şi punctul de vedere al lui V. Iancu, cu claritate formulat, pentru considerarea formei ca un element central în stabilirea unei legături organice între diferite straturi ale operei de artă, cum precizează fenomenologul : **„În adevăr, ea este, considerată în totalitatea ei, suportul valorii fundamentale a operei de artă, care e totdeauna o valoare estetică. Aşadar, fără a fi suportul exclusiv al valorilor estetice ca atare, forma devine un element indispensabil în cuprinsul operei de artă, unde-i revine funcţiunea de a unifica diversele straturi sub semnul unei valori fundamentale estetice".**

Acesta este punctul de vedere nu numai al unui estetician, care făcea o teorie, ci şi al unui filosof, care susţinea o teorie. Aşa l-a cunoscut pe V. Iancu o generaţie care atunci se afirma la Sibiu în mişcarea literară românească, avîndu-l ca asistent universitar şi profesor, invitat să semneze manifestul Cercului Literar în acelaşi an, 1943, şi să colaboreze, din 1945, la **Revista** Cercului Literar, în al cărei prim număr publica studiul despre **Actualitatea atitudinii estetice.** Atitudinea sa estetică nu este nici „estetism" şi nu presupune o concepţie a „artei pentru artă", căci, cum ne demonstrează axiologia modernă, **„fundamentarea valorii estetice prin alte valori, departe de a o anula, este adesea de natură să o potenţeze".** Ideea aceasta se integra în crezul unei generaţii care, cum se spune în **Perspectiva** revistei, a vrut să afirme, peste vicisitudini şi aberaţii, continuitatea valorilor eterne ale artei dintr-o necesitate lucidă a disociaţiei : **„Artistul nu confundă şi de aceea opera lui e durabilă, obiectul ei rămîne, chiar dacă printr-o forţă excepţională atrage şi alte valori".**

EUGEN TODORAN

opinii

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3—33—90, 3—33—76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZA. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA ASTRA

SIBIU I
Judeţ Sibiu
Exp.Dir.Jud.PTc.Timiş
Orizont AB. 1 ex.

Proletari din toate ţările, uniţi-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social şi literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. şi Comitetul judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă Timiş

SPIRITUL UMANIST AL DEZVOLTĂRII

O seamă de evenimente care au avut loc săptămîna trecută pe planul vieţii interne în ţara noastră au pus din nou în evidenţă grija permanentă a partidului şi statului nostru faţă de desfăşurarea tot mai dinamică şi tot mai amplă a activităţii economice şi de conducere a procesului de edificare a unei Românii moderne. Este vorba de recenta Plenară a C.C. al P.C.R., de lucrările sesiunii a VII-a a celei de-a VII-a legislaturi a Marii Adunări Naţionale, ca şi de înmînarea unor înalte distincţii şi diplome de onoare unor judeţe şi unităţi fruntaşe în întrecerea pe anul 1977.

Corelate, aceste evenimente pun în evidenţă intensitatea activităţii desfăşurate de conducerea partidului şi statului, spiritul cuprinzător şi exigent pe care secretarul general îl imprimă muncii organelor de conducere, întregii activităţi sociale. Continua perfecţionare a activităţii de conducere, a muncii în ansamblul ei, a tuturor domeniilor de activitate, se reflectă în rezultatele obţinute în prima jumătate a actualului cincinal. **„Pe primii doi ani şi jumătate ai cincinalului rezultatele, pe ansamblu, sînt bune — am realizat o producţie suplimentară de peste 40 de miliarde lei. Sînt, de asemenea, asigurate condiţii ca toate judeţele să ajungă la realizarea unei producţii industriale de circa 10 miliarde lei"** — arăta tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU.** În aceste condiţii, în spiritul grijii faţă de om şi de condiţiile vieţii lui materiale şi spirituale — sensul suprem al tuturor eforturilor noastre — recenta plenară a evidenţiat faptul că veniturile reale ale oamenilor muncii sporesc cu 32 la sută faţă de circa 20 la sută cît se prevăzuse la începutul cincinalului. Fără îndoială că aceste rezultate sînt dovada cea mai clară a spiritului realist al politicii noastre economice, a vitalităţii şi dinamismului economiei româneşti, caracterizată printr-un înalt ritm de dezvoltare, impus de idealul socialist al poporului nostru de a se ridica pe cele mai înalte culmi de progres şi civilizaţie, ideal întemeiat pe secole de luptă pentru o existenţă demnă şi fericită.

Totodată, în spiritul critic care caracterizează activitatea partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a reliefat şi neajunsurile, neîmplinirile parţiale ale muncii desfăşurate în acest timp ; dar prin însuşi actul critic secretarul general al partidului indica şi modalitatea de eliminare a acestora, subliniind că trebuie să se ţină seama în permanenţă **„de necesitatea adaptării producţiei la cerinţele dezvoltării economice şi ale exportului"**, precizînd că **„realizarea producţiei fizice la nivelul planului — deci şi recuperarea nerealizărilor de pînă acum — constituie problema centrală a activităţii următorilor doi ani şi jumătate".** În acest scop, au fost stabilite şi o serie de măsuri speciale care, şi ele se înscriu în grija permanentă faţă de viitorul patriei.

În consens cu activitatea tot mai susţinută de perfecţionare şi de înnoire revoluţionară a întregii activităţi din ţara noastră, lucrările Marii Adunări Naţionale, vizînd perfecţionarea cadrului juridic al vieţii economico-sociale, au înscris pe ordinea de zi probleme de cea mai mare însemnătate. Din simpla menţionare a punctelor înscrise pe ordinea de zi, se evidenţiază pregnant aceeaşi neslăbită grijă pentru om şi pentru viitorul său, acelaşi umanism care constituie esenţa orînduirii noastre. Astfel, între altele, a fost supus dezbaterii proiectul de lege privind asigurarea sănătăţii populaţiei, menţionîndu-se eforturile şi realizările din acest domeniu, perspectivele însoţite de măsurile raţionale menite să asigure acel cadru optim în care fiinţa umană să se bucure de cele mai favorabile condiţii de viaţă şi sănătate. **„Principiul fundamental** — se arată în expunere — **al proiectului legii îl constituie grija faţă de om — factorul esenţial al dezvoltării economico-sociale —, satisfacerea în condiţii tot mai bune a necesităţilor pentru dezvoltarea sa armonioasă fizică, intelectuală şi morală, pentru apărarea şi întărirea continuă a sănătăţii sale".** Vom recunoaşte în corelaţia obiectivelor Plenarei, privind vitalitatea economiei noastre, şi al dezbaterilor din M.A.N. privitoare la sănătatea cetăţenilor ţării o profundă dialectică între social şi individual, între sănătatea vieţii economice a societăţii şi a individului uman, ambele înălţate la rangul politicii de stat, ambele avînd prioritatea cuvenită şi dedusă din idealul fundamental al socialismului.

Aceeaşi semnificaţie o are şi grija partidului nostru, a secretarului său general pentru a răsplăti, prin acordarea de înalte distincţii şi diplome de onoare, cele mai vii străduinţe depuse pe pămîntul patriei în întrecerea socialistă pe anul 1977. **Decretul Prezidenţial** se constituie ca un suprem stimulent moral, specific muncii şi vieţii în orînduirea noastră, prin care eforturile de excepţie pentru înflorirea patriei, pentru realizarea obiectivelor Congresului şi ale Conferinţei Naţionale a partidului sînt recunoscute şi apreciate la adevărata lor valoare. Se evidenţiază astfel rolul factorilor de conştiinţă, al factorilor morali ca forţe active ale progresului în socialism. Şi nu este lipsit de importanţă să subliniem că, la nivelul unor exigenţe foarte înalte, judeţul Timiş, a cărui pondere în viaţa economică a ţării este ştiută îşi înscrie şi de această dată numele pe tabla de onoare a întrecerii, prin colectivele a 5 unităţi industriale şi agricole. În Cuvîntul tovarăşului Nicolae Ceauşescu rostit cu prilejul înmînării înaltelor distincţii se spune : **„Pînă la urmă, înfăptuirea planului pe 1977 cu o depăşire importantă se datoreşte activităţii oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, a întregului nostru popor, a tuturor organizaţiilor de partid".** Recunoaştem în acest text ideea că însăşi unitatea poporului nostru reprezintă o forţă a progresului, a dezvoltării patriei.

VASILE VERSAVIA

Patria

Ea este frumoasă
cum e mîna mamei
pe care o sărut.

Ea nu are anotimpuri
pentru că a fugit, stînd pe loc,
cu primăvara.

NICHITA STĂNESCU

însemnări

PÎINEA

Ce nemaipomenită e mireasma de pîine coaptă ! Ea răzbate chiar şi timpul memoriei noastre, întinzîndu-se pînă în zilele prime ale copilăriei, cînd pîinea, dospită în covată, de mama, era dată pradă focului şi jarului, în cuptor, s-o coacă, şi să apară apoi rumenă, la lumina zilei. Poate că senzaţiile cele mai statornice ale acelei vîrste se leagă de dospitul şi coacerea pîinii, de acea magie a mîinilor mamei, prin care făina de grîu, sub impulsul drojdiei, prindea viaţă, se umfla şi putea fi trimisă în cuptor pentru a putea înhala, apoi, noi, cu toţii, mireasma de pîine proaspătă de grîu.

De aceea, cumva copilăreşte, trecînd de fiecare dată prin comune şi sate dragi mie, unde brutăriile mi-au oferit imaginea pîinii proaspete, nu m-am putut opri niciodată să nu intru în acele interioare albe, unde focurile duduiau şi brutarii, pudraţi cu sfînta făină de grîu, treceau la împlinirea zilnică a miracolului umflării şi coacerii pîinii în cuptoarele fierbinţi. Aşa mi-am adus acasă pîine de fiecare dată din satele şi comunele bănăţene, precum mi-am adus şi deunăzi o pîine pe cinste din Tomnatic.

În interiorul brutăriei, utilată şi mecanizată după toate prescripţiile moderne, am dat de trei brutari tineri şi de unul bătrîn. Ei îşi împliniseră atunci seara munca de peste zi, dăruind oamenilor satului peste 1.800 kilograme de pîine. Cei trei erau în jurul a treizeci de ani. Cel bătrîn, dincolo de şaizeci. Dar ceea ce a fost mai frapant, cunoscîndu-i, a fost faptul că cei trei tineri brutari continuau, acolo, la Tomnatic, o tradiţie a brutarilor. Wolf Francisc, tînărul continua pe Wolf Francisc seniorul, cel cu 50 de ani bătuţi pe muche în brutăria din Tomnatic, ce, la rîndul său, continuase pe tatăl şi bunicul ce venise acolo pe la 1905 şi muncise şi el ca brutar. Celălalt brutar tînăr, Petru Gras, continua, azi, pe tatăl său, Ion Gras, seniorul, ce, la rîndul său, continuase pe tată şi bunic, poposit la Tomnatic tot pe la începutul de veac. Bunici, taţi, fii, nepoţi, familii ce semnificau trăinicia unei tradiţii, aci, pe meleaguri bănăţene, aşa cum am mai întîlnit şi la familiile de sticlari de la Tomeşti, la siderurgiştii de la Nădrag, la tîmplarii Detei, la minerii Aninei, la dogarii Jimbolici, la blănarii Lugojului, sau la legumicultorii şi, acum, la brutarii Tomnaticului.

O tradiţie meşteşugărească ce s-a perpetuat aci de secole, în care poporul acestor plaiuri, constituit din români, germani, maghiari, sîrbi a ştiut să-şi predea ştafeta şi să-şi cultive, din tată în fiu, meseria dar şi dragostea trăirii comune ca pe o floare rară.

Seara, cînd mă întorceam, cu pîinea caldă sub braţ, spre colegii mei, cine era ca mine atît de copilăros fericit, că puteam rupe, vezi bine, şi gusta din acea pîine dulce şi blînd supusă mie, ce sta şi-mi încălzea pieptul parcă ar fi fost o fiinţă vie.

ION ARIEŞANU

LUMINIŢA ARDELEAN-ALMĂJAN : „Timişoara — leagănul copilăriei mele"

Două tinere plasticiene

Un fenomen îmbucurător îl constituie, în viaţa artistică timişoreană, prezenţa concomitentă a mai multor expoziţii de plastică pe simezele unor săli cu activitate continuă. Între galeriile „Helios" şi „Bastion" — rezervate îndeosebi profesioniştilor şi „Lira" sau „Casa prieteniei" — gazde ale amatorilor, sălile de la Clubul ziariştilor şi Casa de cultură a studenţilor sînt destinate prezentării creaţiilor tinerelor talente, beneficiare ale unei instrucţii medii sau superioare de specialitate. Nu de mult, în prima sală, **Hedy Nadra** a expus grafică şi pictură iar în cea de a doua **Luminiţa Ardelean-Almăjan**, o selecţie intitulată „Copiii Timişoarei".

Hedy Nadra se distinge, în primul rînd, prin acurateţea şi expresivitatea liniei, remarcabile mai cu seamă în desenele în tuş şi cărbune. Imaginea clar construită, închegată şi accesibilă, nu este lipsită de sugestia unor sensuri alegorice sau simbolice („Creaţie", „Istorie", „Paşi spre soare"). În tehnica mixtă („Toamnă bacoviană", „Tomis") se insinuează o atmosferă de discretă poezie, iar în tempera aportul culorii, deşi încă reticent, este mai mult decît o promisiune.

Luminiţa Ardelean-Almăjan este preocupată prin excelenţă de portret — mijloc de investigaţie psiho-morală, dar şi purtător al semnelor unei viziuni plastice distincte. Ceea ce face farmecul acestor chipuri de copii din pasteluri şi uleiuri nu este atît tradiţionala candoare şi puritate a vîrstei, cît proiecţia gravităţii sau, alteori, a presimţirii marilor întrebări imprimate prin tuşele energice şi virulenţa culorii de tip expresionist. O formă nouă, de rafinată sinteză se întîlneşte în linogravuri („Timişoara — leagănul copilăriei mele").

Un ultim şi bun cuvînt despre organizarea îngrijită a acestor expoziţii, începînd de la încadrare, expunere, catalog, lumină şi pînă la publicul numeros şi receptiv de la vernisaje.

DELIU PETROIU

ORIZONT 28 (539) 13 iulie
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

cronica literară

I. Negoițescu — Radu Stanca

Un roman epistolar

Ed. Albatros

Printre numeroasele surprize pe care le oferă istoricului literar, „romanul" divulgă și existența, în deceniul al cincilea, unui curent literar „in statu nascendi" : euforionismul. Dacă urmărim scrisorile, romanul, putem observa că ideile lui trebuie studiate cu atenție, ele venind în imediata apropiere a manifestului prolovinescian ; colaboratorii primului număr al revistei **Euphorion** ar fi fost Radu Stanca, Tudor Bogdan, Toma Ralet cu poezii, Henri Jaquier și I. Negoițescu, Deliu Petroiu, Toma Ralet, Eugen Todoran, Nicolae Pârvu, Ion D. Sîrbu, Radu Enescu, Cornel Regman cu texte critice. Numărul prevedea, în armătura lui programatică, traduceri din Schiller, Diderot și Novalis. Prezența, în primul număr al revistei, al unui studiu închinat de Cornel Regman lui Pompiliu Constantinescu se explică prin faptul că, după moartea lui E. Lovinescu, acesta rămăsese „prietenul cel mai cinstit al Cercului". Moartea lui Pompiliu Constantinescu îi afectează profund pe cerchiști, care aveau cultul prieteniei, al solidarității, al alianțelor necesare. Tot pentru primul număr al revistei, Deliu Petroiu scrie, sub supravegherea atentă a lui Ion Negoițescu, o nuvelă simbolică-fantastică, desigur menită a ilustra un program ce nu admitea nici o derogare de la liniile sale. I. Negoițescu vedea în Deliu Petroiu viitorul prozator al revistei, iar proza simbolică fantastică, modelul demn de urmat al prozei euforioniste. În tabloul cu linii atît de apăsate al ordinii mendeleieviene, memorabilă e scrisoarea lui I. Negoițeascu din 24 iulie 1946, din care — altă mare surpriză — aflăm că Cornel Regman și Deliu Petroiu s-ar număra printre cei mai demni (cei mai apropiați) de ideile cerchist-euforioniste. Activ, agitat și agitînd, adevărul motor al acțiunilor este, așa după cum arată corespondența, I. Negoițescu. El inventează nume, reviste, programe, se entuziasmează, blamează, imploră, dă cărți, bibliografii, își pune (dacă scrisorile nu cumva exagerează) prietenii să studieze și, mai ales, în linia unui program care e cînd euforionist cînd negoițescian, să scrie. În jurul său se află întotdeauna un bun prieten care e consiliat cu mare energie sau măcar mustrat sau, în caz că supărările criticului sînt mari, deplîns. Din distanțele sale protectoare, Radu Stanca îi cenzurează elanurile. Liniștea dramaturgului e aproape inexpugnabilă, echilibrul său greu de clintit. Ofensivei, uneori agresiunii prietenului său îi răspunde cu misive temperante, străbătute desigur de melancolii explicabile ; în Sibiul marilor experiențe intelectuale, Radu Stanca e singur, încercînd doar prin epistole a reface relații ca amenință — e firesc — să se destrame. Modelul literar care joacă un rol deosebit de important ; clasicismul german, Goethe — Schiller. Dincolo de toate, cred că un optimism extraordinar definește aceste scrisori ; în vremuri în care nimic nu îndreptățea speranța unor succese apropriate, tinerii cred în lecturile lor, în studiul lor, în valoarea scrisului lor. O admirabilă siguranță (nu precizie) le însoțește fiecare judecată. Cu un fanatism asemănător, poate, aceluia al lui Don Quijote, ei pleacă într-o expediție a cărei sfîrșit nu poate fi repede întrezărit, și a cărui succes, pe măsură ce trec anii (anii epistolelelor) pare tot mai problematic. Optimismul, credința în cultură — în direcția pentru care optează — poate ului pe cititorul literaturii comode.

2. Dincolo de texte, dincolo de această pasiune a ideilor, de lectură, de cărți, romanul epistolar ne propune într-adevăr „vieți trăite" la mare intensitate. O sete de frumos, de idei, de comunicare cu totul ieșită din comun însuflețește fiecare pagină. Eroii ascultă radioul — programe de muzică, operă etc. — și își comunică impresii. Văd filme și își transmit indicații de vizionare. Nici o satisfacție intelectuală nu trebuie să rămînă individuală, totul trebuie transmis, consemnat, discutat. Dacă în primii ani ai corespondenței existența eroilor pare a fi ascetică, dedicată doar muncii intelectuale (și valorificării ei) în următorii apar probleme sentimentale numeroase, romanul devenind „analitic", sentimental, erotic, intens confesiv. Radu Stanca devine om de teatru, existînd ca regizor într-un anume climat din care tînărul său prieten nu este exclus, dimpotrivă ; confesiunile, de fiecare dată fără reținere (la o primă lectură publicarea corespondenței pare un act cam timpuriu) vorbind despre alcătuirea unei virste. Să nu uităm că tinerii care citesc texte nemțești de explicabilă dificultate, care visează (Ion Negoițescu visează) să răstoare problemele esteticii moderne, să dea un nou curs literaturii române, să dea, prin fapta lor intelectuală, un nou moment spiritual țării, comparabil, nici mai mult nici mai puțin, cu momentul de maximă înflorire al culturii germane, nu împliniseră treizeci de ani. Nimic nu intimidează ; Occidentul pare sleit, așa că euforioniștii „vor aprinde luminița" lor într-un stil autonom. „Rolul nostru, scrie Negoițescu, este de a face să urmeze civilizației «de împrumut» a românilor", o cultură euforionistă". Nu prea ar fi loc, în șirul amițiilor literaricești, de ambiții mai mari. Azi ele pot fi privite fără uimire, deoarece, așa după cum bine se știe, multe dintre „noile generații literare" au intrat în literatura negînd vehement tradiția, afirmîndu-se pe ele, drept începătoare absolute. Călinescu le consacră rînduri des citate. Noutatea „euforioniștilor" e că ei pun, în slujba acestor ambiții, o cultură bineintemeiată și o muncă intelectuală sistematică ; aventurile intelectuale, afirmațiile oarecum excentrice reprezintă răsfățul romanesc al tensiunii spirituale, forma lui lumească, de reprezentare „socială".

3. Acest orgoliu (care este mai ales al lui I. Negoițescu ; am văzut că Radu Stanca temperează sistematic excesele tînărului său prieten), aceste încercări de a direcționa cultura română, aceste programe literare care ni se propun și care ar fi menite să revoluționeze cultura noastră rezervă un loc (e drept, nu întins) altei teme eterne a dezbaterilor : a localismului creator, a „provinciei" culturale. Capitala „euforioismului" ar trebui să fie, după părerea lui I. Negoițescu, Clujul, Bucureștii fiind nedemni de înălțare spirituală. Tînărul condotier al culturii instaurează (propune) cu o seamă de argumente, o nouă ordine, în cultura română. Romanul e, și prin numeroasele sale excese, fascinant.

C. UNGUREANU

consemnări

Slavco Almăjan

Poet **(Pantomimă pentru o după-amiază de duminică,** 1968, **Bărbatul în stare lichidă,** 1970, **Sprint final,** 1970, **Casa deșertului,** 1971), romancier **(Noaptea de hîrtie,** 1971), scenarist **(Primul sat naiv din lume, Meduza din Saint),** traducător **(Din lirica iugoslavă,** 1973, Albatros, București), redactor-șef și responsabil al revistei LUMINA din Novi Sad, Slavco Almăjan este, la nici patruzeci de ani ai săi, una din cele mai interesante personalități ale literaturii de limbă română din Iugoslavia. Recentul său volum de poezii, **Liman trei,** apărut într-o ținută grafică excepțională la Editura **Libertatea** din Panciova, ne pune în fața unui Slavco Almăjan ajuns la o impresionantă maturitate artistică, în care prospețimea imaginii și discursul liric penetrant, epurat de lecturile oricărei „liricizări", fuzionează nu doar fericit ci, de cele mai multe ori, de-a dreptul memorabil.

Liman trei este o investigare a condiției umane pusă față în față cu posibilitățile de a-și apropia relieful, deseori aleatoriu, al cunoașterii. Aventura descifrării unui „Tot sensibil", ale cărui imagini bine fixate rămîn doar pe „coperta din interior", transformă travaliul poetului într-o placă turnantă. Pe ea, zgîrietura unui fapt, umbra unui gînd se împletesc la nesfîrșit cu nelimitatele „variante" propuse de-o suprarealitate devoratoare. Asediind, cunoașterea e, la rîndu-i, asediată de toate fotografiile mișcate ori mai ferm conturate ale unui univers, în care, cu cît intri mai adînc, cu atît ți se pare că ești doar la suprafața lui, lovindu-te în permanență de o coajă impenetrabilă : **„Flacăra Păsările ei Textul / Toate se apropie își arată socarța și dispar / / Primul sărut Prima seară / Totul e cunoscut Peștele speriat / Repriza Paranteza Risul / Totul sensibil Uitat și nevindecat / / Unde ne-am întîlnit șarpe setos / Care e sensul deschiderii și atracției".** Ca și la Nichita Stănescu (cu a cărei poezie, cea a lui Almăjan are cîteva vizibile puncte de interferență), în poezia lui Slavco Almăjan drama cunoașterii vine nu atît dintr-o inaccesibilitate la misterele lumii, ci din simultaneitatea amețitoare a realităților afective și fenomenale. În ultimă instanță, cunoașterea este mușcătura pe care o lăsăm în coaja (ori în miezul) realității ce ne asediază, amprenta ce ne justifică ori ne infirmă : **„Din mușcătura de noapte rupe / Din mușcătura adevărată / / Unii mușcă după aceea / Cu întîrziere Cu umbre ostentative / / Cine nu mușcă nu știe ce pierde / / Nu se mai poate în acest context / Nu mai există stanțe / Ce nu mai există întreabă cineva / Nu mai există variații Mușcătura este o variație răspunde necunoscutul / / De unde vorbește necunoscutul / Răspunde tu care taci încărcată de adevăr / Necunoscutul vorbește din piramida sa imemorială / Din locul care trebuie mușcat zice femeia".**

În mod firesc, timbrul acestor poezii — deși tot timpul al unei voci puternice, autoritare — ia inflexiuni pe măsura varietății ipostazelor asumate. Cînd sarcastică **(Iată ce am ajuns / Nici ciinii nu ne latră / Nici viespea nu ne vrea"),** cînd ironic- sastisită **(„Nimic nu mi-ai spus / Și e deja simbătă / Și deja casc"),** scandînd, uneori, fluxul unui „epic" crîncen **(„Se uită în oglindă / Se miră în fața adevărului / Lacrima din oglindă i se închide / Scara din oglindă zboară / Rămîne singur cu urechea în mînă / / Cineva bate în zid / Mai încet avertizează o voce / Cum mai încet întreb înjunghiat de silă / Întreabă mai încet zice cel de după zid"),** poezia din **Liman trei** își refuză permanent căldura artificială a unei muzici pre-făcute, alegînd inconfortul melosului concret, născut din ciocnirea ipostazelor simultane ale realității afective și fenomenale. Lumea ca inadaptabilitate îi prilejuiește lui Slavco Almăjan realizări antologice : **Apa caldă și anatomia, Dezechilibru, Somn și sete, Singur cu urechea în mînă** etc. Pierderea candorii, osificarea de orice natură, sînt pentru poezia lui Slavco Almăjan, nu doar **teme de meditație, ci teme locuindu-ne.** Cota de sus a unor astfel de poeme, scrise în aqua forte, o dă **Poarta zăpezii,** realizare excepțională : **„Au scos cuțitul cel mare / Au aprins focul și au deschis cartea / Porcul dormea dus / / E nefiresc să tăiem porcul atît de dimineață / A spus cel ieșit din cerc / Mai bine să ne odihnim / / Timpul trecea cu lentila lui gigantică / Începuse să ningă și zăpada să crească / Atunci zise unul cu pălărie / Mai bine ar fi să plecăm la vînat / / Ideea era adevărată și inspăimîntătoare / Și-unul cite unul uitară porcul și cuțitul / Dar nu găsiră poarta zăpezii".**

În plan teoretic, poezia lui Slavco Almăjan ne spune că, supra-realitatea nu e — cum se mai sperie, din cînd în cînd, spiritele ferme și din cale afară de obiective — o infirmare a realității, ci o șansă dată acesteia de-a supraviețui și la lumina altor astre decît a acelora cu care ne-am obișnuit. Omologarea realității în suprareal este un proces ce implică doar mai multă candoare, adică acel soi de înțelepciune pe care înțelepții de profesie nu-l pot avea niciodată. Ca într-un athanor cu foc continuu, elementele vizibile și cele necunoscute ard, sudîndu-se în proporții inefabile. Iată secretul „ceramicii"; forța inalienabilă a vieții adevărate ce nu poate să dispară : **„Cred că ne vom vedea mai tîrziu / În urma conflictelor de tăciune / După ce arde ceramica / / Cum să-ți spun. Cum să-ți vorbesc / Cînd simburele nu se arată / Și nu ne lasă singuri cu starea de spirit / / Mai fac și două noduri noi / Aruncă plasa peste viziunile de dimineață / Colivia și papagalul le pun în fereastră / Iată ce fac / / Ne oprim în mijloc de cetate / Pe lîngă noi trece praful Ornamentului jignit / E posibil ca o lume adevărată să dispară zice ea / Nu e posibil zic. Vei vedea că nu e posibil".**

Ar fi împotriva voinței noastre să se înțeleagă că poezia lui Slavco Almăjan nu cunoaște și sonuri mai „catifelate", doar că tandrețea acestei poezii este una trecută prin școala luciditățiii aspre a poeziei moderne. Cele **Trei insomnii,** ce închid volumul, dovedesc că nu doar poetul poate îmblînzi poezia, ci și aceasta poate face același lucru cu poetul. Un fals pastel, adică hrănit de o căldură captată mai întîi în retortele de cristal ale luciditățiii, este această „romanță" modernă, vorbind despre un Banat sufletesc, despre acea țară interioară, devastată de nostalgii și irepresabile „aduceri aminte", pe care o poartă cu sine orice poet autentic : **„Deschide astă seară fereastra neadormită / Ai să vezi venind un nor cu fulgi liliachii / Copacii-n strada noastră se vor legăna rimat / Se va mira lumea și vîntul dezechilibrat / Iar numai tu vei ști că ninge / Cum ningea odată în Banat / / Se aud în aer silabe alunecînd pe oglinzi imaginare / Din cărți o întrebare precum o spaimă crește / Uitate anotimpuri între pleoape au înghețat / Citesc scrisoarea ta / Și din scrisoare începe a ninge / Cum ningea odată în Banat".**

Metafora acestui al **Treilea liman** semnifică țărmul visat, pe care nu ne poate scoate decît puterea de-a pluti peste rosturile mărunte ale formelor, trăirea adevărată a Adevărului, fie el și înspăimîntător. Poezia, curgînd printre malurile unei realități vulgarizate de spaimă, este acea roată de foc, „roată fără formă", singura ce atinge, din vreme în vreme, al treilea liman, locul de nevisat, dacă nu înțelegi că **„Viața se naște aici în apropiere / Și cu viața evadarea din echilibru".**

Poezia de limbă română din Iugoslavia (și nu doar ea) are în Slavco Almăjan un cavaler de cea mai nobilă stirpe !

DORIN TUDORAN

marginalii

Ultimul Voltaire

Așa cum te-ai fi putut aștepta, obsesia îmbătrînirii și gîndul morții însoțesc de la un cap la altul ultima corespondență a lui Voltaire, chiar dacă din această insistență răzbate și o secretă cochetărie, un fel de : „Iată-mă, sînt aici, mai viu și mai tînăr decît mă prefac a fi".

La prima vedere, bătrînul scriitor își înfruntă vîrsta zîmbind. „Nu-s decît în al optzeci și treilea an, exclamă, am toată vremea să mai fac la prostii". Altă dată surîde cam melancolic cînd spune cît de fericit s-ar simți să mai aibă o dată frumoasa vîrstă de șaptezeci, sau măcar pe cea de optzeci de primăveri. Îl roagă pe un prieten să-i arate bunăvoința din trecut, căci altfel moare și ar fi păcat, e doar în floarea vîrstei. Că ar fi avut un atac de apoplexie ? Zvonuri aținate de dușmani ! Apoplexie la un om atît de uscat ! Prea ar fi caraghios. (A propos ! Ce l-o fi apucat pe Pigalle să-l sculpteze în chip de Venus, cu umerii goi ?). Ce-i drept, micul accident pe care l-a avut semăna destul de bine cu un atac...

Tot glumind pe ginduri îi scrie lui La Harpe că ar fi preferat să-l aibă de confrate la academie și nu de succesor, cum par să se potrivească lucrurile. Dar, așa cum stau ele, se cam simte ridicol că n-a mai murit. Parcă lui însuși își vorbește cînd evocă „lumea asta pe care am s-o părăsesc neîntîrziat, în ciuda glumelor dumitale". Nici teatrul n-are ce să mai aștepte de la el dacă iarna o să-l omoare înaintea viitoarelor reprezentații, nici sfîrșitul proceselor unor năpăstuiți, oricît de mult ar vrea, n-o să-l mai apuce pentru că va pleca „fără răgaz, într-o țară unde nu sînt nici sclavi și nici tirani".

Tonul coboară încă o treaptă către registrul grav, cînd mărturisește : „Vreți, Doamnă, să vă spun adevărul ? ținutul meu este abisul neantului nesfîrșit unde mă voi afla cît de curînd". Pe jumătate întors către hotarul ținutului „său", mai găsește în el destulă galanterie ca să-i spună aceleia pe care o numește „fluturele meu filozof", cu totul tulburător, întraductibil de către cine n-a simțit gustul morții : „Je baise le bout de vos ailes de ma bouche pâle et mourante".

De obicei, însă, nu poezie îi vine să facă, ci un soi de pamflet sarcastic și disperat, atunci cînd se privește și ni se arată. El este ba un bătrîn porumbel zgribulit, ba chiar o bufniță, ori, în celălalt regn, un copac uscat, fără frunze și rădăcini. Și-a pierdut ochii, urechile, picioarele, dinții și limba, cum s-ar mai arăta el printre tineri ? Mai bine rămîne s-o aștepte pe veșnica mireasă în „mormîntul său". Și-a pierdut părul și dinții, cum și-a pierdut imaginația și gîndul. Ecoul acestui scrîșnet dureros se va auzi peste decenii : „Mi-am pierdut țăria și viața / / Și prietenii și veselia...". Totuși, același Musset, oare nu pe nedrept ? îi va striga : „Dormi mulțumit, Voltaire ? Surîsul tău hidos mai adie peste hoitul tău descărnat ?" Pe nedrept, fără îndoială, căci deși singur recunoaște că nu i-a mai rămas nici piele pe oase, că zace ca Iov pe gunoiul lui, apoplectic uscat, aproape fără simțire și cu vocea stinsă, găsește în el, oricît de „slăbănog și de mizerabil" ar fi, puterea — pe care ce romantic ar fi avut-o ? — a unui ultim imn al vieții : „Să luptăm pînă în cel din urmă moment împotriva naturii și a sorții, să nu deznădăjduim niciciînd, pînă ce n-am murit de tot". Or, mort de-a binelea nu poate să fie nici peste veacuri cine are tăria zguduitoare de a-și începe ultima scrisoare, de trei rînduri, cu patru zile înaintea morții, după ce auzise că un condamnat fusese grațiat, astfel : „Muribundul reînvie aflînd această mare veste" și încheind-o cu vorbele : „... el va muri mulțumit".

LIVIUS CIOCÂRLIE

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 x 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 x 3	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27 x 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,09	13 563,00
28 x 1,5	OLT. 35	mtr.	238,6	10,65	2 534,70
38 x 35	OLT. 45	mtr.	3 482,9	18,65	46 306,09
40 x 9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45 x 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,78
48 x 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 x 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 x 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50 x 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 x 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 x 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 x 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 x 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 x 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 x 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 x 10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70 x 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 x 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 x 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 x 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 x 4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80 x 5	OLT. 35	mtr.	55,6	39,65	2 189,75
80 x 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 x 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 x 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 x 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 x 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 x 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 x 5	OLT. 35	mtr.	497,0	42,55	21 172,88
95 x 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 x 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 x 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 x 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 x 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,68
114 x 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,39	6 339,94
114 x 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 x 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 x 6	OLT. 35	mtr.	92,6	78,20	7 264,78
121 x 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 x 14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121 x 20	41 CN 12	mtr.	67,3	380,43	25 793,15
121 x 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 x 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,09	1 216,80
127 x 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 x 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 x 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 x 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 x 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 x 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 x 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 x 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 x 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 x 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 x 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 x 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 x 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 x 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 x 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 x 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 x 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 x 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 x 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 x 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 x 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 x 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 x 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 x 25	19 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 x 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168 x 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 x 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 x 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 x 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 x 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 x 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 x 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 x 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 x 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 x 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 x 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 x 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 x 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 x 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 x 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 x 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 x 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 x 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 x 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 x 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 x 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 x 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 x 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 x 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 x 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 x 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 x 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 260,40	4 696,78
356 x 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 x 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 355,86
377 x 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 x 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 x 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 x 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 x 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 x 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36,40	55 615,56
Ţevi conducte					
168 x 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 x 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 x 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 x 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 x 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 x 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 x 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 x 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 x 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 x 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 583,74
273 x 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 x 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 x 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 x 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 x 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 x 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 x 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 x 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 x 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	13 178,35
419 x 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
420 x 8	TV. M.	mtr.	12,4	351,60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 x 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 x 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 x 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 x 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 x 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 x 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 x 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 x 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 x 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 x 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 x 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 x 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 x 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 x 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 x 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 x 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 x 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 x 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9 x 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 308,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4. AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 x 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 x 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 x 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare	10 x 5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12 x 4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare	12 x 5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30 x 5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru	4 x 0.5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru	5 x 1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70 x 10	kg.	223	56,00	12 488,00
Laminate aramă					
Țeavă aramă	7 x 0.5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă aramă	10 x 1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă aramă	12 x 1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă aramă	20 x 2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă aramă	30 x 2	kg.	539	46,20	24 901,80
Țeavă aramă	35 x 2	kg.	252	46,20	11 642,40
Sîrmă aramă					
Am SiLp	2 mm	kg.	400	45,00	18 240,00
Am SiLp	8 mm	kg.	16	77,50	1 240,00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	60 x 5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu	Ø 8	kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele fagle și bitumuri					
80 x 80	OLG. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160 x 160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200 x 200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200 x 200	OLG. 50	kg.	300	2,35	709
250 x 250	OL. 42. 1 a	kg.	500	2,3	1 150
250 x 250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350 x 350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400 x 400	OLG. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140 x 140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
Ø 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLG. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLG. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLG. 60	kg.	10 000	2,00	20 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLG. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 a	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 a	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
58	OL. 37. 2 a	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
	OLG. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLG. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLG. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLG. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 a	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLG. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOG 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
35	41 MOG 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOG 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOG 11	kg.	3 000	4,45	13 350
46	41 MOG 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOG 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOG 11	kg.	5 000	4,70	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOG 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOG 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	18 GN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOG 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40 x 40	OLG. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45 x 45	OLG. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50 x 50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLG. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56 x 56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLG. 25	kg.	200	3,60	720
60 x 60	OL. 37. 2 a	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70 x 70	OL. 37. 2 a	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLG. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
ONP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 680
Oțel de scule aliat					
Ø 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9 566
90	6 120	kg	165	9,29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
Ø 10	W 3 355	kg.	100	103,20	10 320
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu	CNIH 7 x 1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu	CNIH 7 x 2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu	CNIH 19 x 2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu	NSHOU 6 kw. x 3 x 35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu	MCGt 4 x 1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice					
Motor	ASA 1,5 x 1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor	ASA 4 x 1 500 r/m	buc.	109	3640	395 760
Motor	ASFM 5 x 1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor	ASA 3,5 x 1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor	B3 11 x 1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor	MIPm 160 x 750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor	M3 32 x 750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor	F 533 400 x 1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robineți	Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robineți	Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robineți	Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robineți	Stas 699 2 x 350	buc.	51	3060	156 060
Cutii	carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea	plop 1.86 x 40	mc.	63	703	44 289
Cherestea	stejar netivit 1,8—5 x 50	mc.	25	953	23 825
Ferodouri	755 x 500 x 12	buc.	485	197	95 545
Ferodouri	290 x 245 x 30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale	gaze A. 800—3/4" Bx	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale	gaze A. 800—3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi	fontă Al—3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi	obișnuite A 4—1"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot	cu racord UA1—1 1/4"	buc.	12	14,90	178,80

Holendere	zincate U2—F 331—2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere	zincate PE U2—2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere	zincate U2—3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere	zincate ZE. U2—3"	buc.	9	97,50	877,50
Holendere	fontă U—1—3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159,00
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788,30
Nipie	dreapta 4"	buc.	47	37,00	1 739,00
Teuri	fontă Bl—3"	buc.	191	44,50	8 199,50
Teuri	Zn Bl—4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri	fontă Bl—4"	buc.	89	76,30	7690,70
Reducții	fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții	fontă 3"—2 1/2"	buc.	208	17,00	3536,00
Reducții	fontă 4"—3"	buc.	10	28,00	280,00
Robineți	cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți					
R.	3148	buc.	3	1 350	40 50
	1222	buc.	2	221	442
	3218	buc.	4	370	1 480
	22234 C5	buc.	7	1 215	8 505
	22238	buc.	10	1 410	14 100
	22226 K.	buc.	16	580	9 280
	6230	buc.	8	340	2 720
	6228 C3	buc.	11	405	4 455
	6322	buc.	39	480	18 720
	30230	buc.	9	503	4 503
	7312 B.	buc.	34	107	3 638
	32224	buc.	47	433	20 351
	32317	buc.	87	98	8 526
	10138—10283	buc.	8	131	1 048
	51230	buc.	27	320	11 340
	51420	buc.	2	1 080	2 160
	52212	buc.	246	132	32 472
	52212	buc.	78	92	7 176
	52420	buc.	8	1 800	14 400
	NU 334	buc.	4	1 805	7 220
	NU 336	buc.	4	2 147	8 588
	NU 412	buc.	32	172	5 504
	NU 1024	buc.	7	309	2 163
	NU 2310	buc.	102	118	12 036
	Nj 244	buc.	6	2520	15 120
	Nj 318	buc.	4	310	1 240
	Nj 2316	buc.	7	305	2 142
	NUP 230	buc.	27	643	17 361
	NUP 220	buc.	8	164	1 312
	NUP 2218	buc.	8	116	928
	NUP 2220	buc.	4	471	1 884
	Q 322	buc.	4	800	3 200
	Q 217	buc.	2	240	480
	NN 3016	buc.	4	284	1 136
	9768	buc.	2	15 520	31 040
	12208	buc.	2	1 944	3 888
	12209	buc.	2	1 257	2514
	23032 BK	buc.	20	646	12 920
	23038 BC 5	buc.	14	3105	43 470
	23056 KMB	buc.	6	3415	20 490
	23130	buc.	3	870	2 610
	23136	buc.	2	1 222	2444
	23132 BK	buc.	2	6 400	6 890
	23218 B	buc.	5	628	3 140
	23230	buc.	5	617	3 085
	23236 B.	buc.	4	1 325	5 300
	23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
	23264 B.	buc.	5	12 849	64 200
	29272	buc.	4	6 784	27 136
	29412	buc.	18	957	10 026
	29416	buc.	5	834	4 170
	24424	buc.	2	1 600	3 200
	2036	buc.	6	3 754	22 524
	2097152	buc.	2	9000	18 000
	2097148	buc.	2	6431	12 862
	2097052	buc.	2	7858	15 716
	NA 4836	buc.	6	950	5 700
	2.411 938	buc.	2	4300	8 600
	NA 3856	buc.	2	204	408
	MAK 45	buc.	5	71	355
	NKIS 50	buc.	10	93	930
	P 411	buc.	17	11 010	187 170
	NA 4917	buc.	2	198	396
	BUK 11059	buc.	125	35	4 375
	NA 11059	buc.	125	135	16 875
	81210	buc.	6	80	480
	Ax 81/345	buc.	2	5 500	11 000
	NU 1044 C3	buc.	3	2048	6 138
	Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
	NU 248	buc.	6	2 120	12 720
	R. 534	buc.	14	1 670	23 380
	R. 540	buc.	3	4 125	12 375
	R. 548	buc.	10	2 824	28 240
	NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
	NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
	WA 2518	buc.	34	430	14 620
	WA 2771	buc.	15	730	10 950
	22234	buc.	1	1 541	1 541
	22238 K.	buc.	5	2 059	10 250
	23044	buc.	2	2 960	5 920
	23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
	Ry 65/630	buc.	17	3 610	61 370
	Ry 65/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
	28158	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din intreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de intreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

In ordinea sosirii comenzilor și in funcție de cererea beneficiarilor Intreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate in condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află in stare de conservare ireproșabilă, sint de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitind serviciul de aprovizionare.

Așteptind viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

Paradigme critice

Colocviul național de critică literară, organizat la București în decembrie 1977, a pus din nou, cu acuitate, problema stadiului criticii noastre. Voci dintre cele mai autorizate au pledat pentru un nou moment de sinteză. Indiferent de punctul de pornire al acestei afirmații, argumentul cel mai pregnant în favoarea ei îl constituie publicațiile literare, care s-au înscris pe o curbă ascendentă, cu începere cam din 1974, în dezbaterea problemelor legate de funcția actuală a criticii ca instrument de integrare **sintetică** în fenomenul cultural. Să fie oare vorba de un nou stadiu „cultural" al criticii asemănător, dacă nu prin valențe, atunci prin importanța sa, celui maiorescian ? Toate aceste discuții reiau, de fapt, un moment mai vechi, efervescent cam în intervalul 1965–1970, cînd problema sintezei în critică s-a pus între următoarele limite : sinteza e necesară, dar nu posibilă (George Munteanu), și sinteza e necesară și posibilă, ea însemnînd contemporaneitate în absolut a criticului cu toate operele (Nicolae Manolescu). Astfel înfățișată, problema sintezei apărea ca una strict teoretică și ea reflecta, mai curînd, o continuare firească, un fel de concluzie – chiar dacă momentană – a acelor dezbateri care se desfășurau în jurul întrebării : care este relația dintre critica literară și critica criticii ? Aceasta din urmă e necesară sau reflectă doar o teoretizare imitativă, în acord cu evoluția așa-zise-lor științe pozitive, ajunse în stadiul cunoașterii de sine ? A derivat firesc, din această chestiune a criticii criticii, aceea a necesității sintezei în critică (opusă și paralelă analizei). Între acel moment și acesta de acum s-a produs un fel de concretizare a atitudinilor. Fundamentul teoretic al discuțiilor a căpătat coloratura unui scop : cum ar putea folosi acest statut sintetic unei integrări culturale a literaturii ? Așa pusă problema, ea ne amintește momentul interbelic al criticii noastre, cînd asistăm la o divergență de păreri a școlii critice românești : pe de o parte erau cei ce voiau să separe disciplina critică de contextul cultural, de alte domenii învecinate (istoria literară, estetică, chiar literatura și filozofia), pe de alta cei ce menținеau coordonata culturală a criticii. Dar, indiferent de direcție, critica interbelică afirmă, prin descendență, o unitate surprinzătoare. Aproape n-a existat critic al acelui moment care să nu-și fi pus problema raportului (maiorescian !) între fondul și forma culturii și să nu fi încercat un răspuns privitor la originalitatea literaturii române, ca fenomen de cultură, în context universal. Așa cum se înfățișau discuțiile interbelice, ele apăreau deci unitare prin asimilarea unei probleme mai vechi, formulată în disputa dintre Maiorescu și Gherea. În chip asemănător, așa cum se înfățișează discuțiile actuale ale celor două momente, ele nu sînt decît etape ale asimilării momentului interbelic. În perspectivă istorică deci, continuitatea criticii noastre apare evidentă, una dintre paradigmele ei exprimîndu-se în relația literatură-cultură. Altele, amintite fugar mai sus, ar fi : aceea dintre sinteză și analiză, caracteristici deopotrivă valabile ale momentului critic actual și acea dintre știință și literatură. Cea din urmă nu este o relație prea evidentă, deși oricine recunoaște structuralismului de pildă (de sorginte științifică) cucerirea unei porțiuni de teren (mai mare ori mai mică) din aria metodelor criticii. Această relație se manifestă și ea ca o concluzie, chiar dacă momentană, a unor discuții deloc neglijabile în perioada interbelică, despre fundamentul filozofic ori științific al criticii. Drumul de la filozofie la știință este de altfel caracteristic întregii critici europene, și atestat în lucrările Colocviului internațional de critică de la Cérisy la Salle din 1966 ca proces încheiat, ori surprins ca fiind în plină procesualitate la începutul secolului în lucrarea lui Morpurgo Tagliabue – **Esthétique contemporaine.** Nu analizăm aici specificul procesului pe teren românesc, legat de numeroase ponderabile locale. Important este sincronismul criticii noastre cu cea universală, faptul că relația știință-literatură – sau mai exact știință-critică literară – atestă o independență a criticii, un statut de disciplină de sine stătătoare, caracterizată prin principii și metode proprii, chiar dacă de origine extrinsecă ariei literare. Oricum, filosofia nu mai concentrează, în întregime problemele culturii și civilizației, ci numai, cel mult, pe acelea de „fond", nu și de „formă".

În sfîrșit, încă o dicotomie care ni se pare că trebuie luată în considerație este aceea obiectiv/subiectiv. Pledoaria pentru obiectivitatea actului critic a cunoscut, și cunoaște încă, aderenți înfocați. Ei o justifică, plecînd de la un „fundament clasic", obiectiv, caracteristic întregii noastre culturi și găsesc argumente care țin de etica actului critic (autoritatea morală a criticului) mai mult decît de estetic. Țin de adevăr, mai mult decît de frumos. Apărătorii subiectivului în critică, nu mai puțin fervenți, folosesc tot argumente psihologice, dar de psihologie individuală și nu colectivă. Ei susțin adică faptul că un critic **se exprimă** pe sine prin actul critic și nu exprimă pentru cititor o opinie formată din însumarea echilibrată a unor norme. Apelul la normativ al criticilor obiectivi, adesea considerat dogmatic de către subiectivi, are și un revers : obiectivii îi acuză pe subiectivi că lipsesc critica de un consens, o pulverizează în atîtea opinii cîți critici. Această paradigmă, prezentată aici fără clar-obscurul care o însoțește, adică fără acele variabile conciliatoare între extreme, își găsește o serie de contacte cu celelalte paradigme menționate mai sus, mai ales cu acea sinteză-analiză, care pare să focalizeze discuțiile momentului. Obiectivii sînt considerați mai ales spirite sintetice, subiectivii spirite analitice. Problema criticii devine astfel problema criticului și ea se constituie într-o tipologie, adică atinge, în ciuda voinței unora, un nou statut normativ, dar cu fundament psihologic. Cum se înfățișează atunci actualul „statut cultural" al criticii ? Am văzut că el exprimă, pe de o parte, continuarea unei tradiții, sincronizarea cu critica europeană și reflectă asimilarea creatoare a momentului nostru interbelic. Dar, pe de altă parte, ni se pare că a echivala problemele criticii cu acelea ale criticului (iar Colocviul național de critică a dovedit din plin, în discuțiile sale, această echivalență) exprimă o lipsă de decantare. Dacă este adevărat că toată discuția în jurul stadiului criticii înseamnă de fapt o „critică a criticii", adică o discuție teoretică pe marginea criticii, atunci problema criticului, a calităților lui, nu este decît o parte dintr-un ansamblu unde intervin cu necesitate principiile, metodele, categoriile, relațiile criticii. Paradigmele înseși ale criticii nu sînt decît indicatoare, însemne ale unor frămîntări de fapt. Între continuarea și înnoirea tradiției critica trebuie să țină seama nu doar de critic, ci și de critică, de modul cum cititorului i se face cunoscut ceea ce susține el. Așteptăm să aflăm așadar despre critică cel puțin tot atît cît despre critici. Pentru că ce părere ne-am face despre un Colocviu al esteticii unde s-ar discuta doar despre estetician, ori cu unul al matematicii unde s-ar discuta doar despre matematician ?

ECATERINA ȚARĂLUNGA

Dimitrie Cantemir— scriitor „pentru toți"

Intrarea **Istoriei ieroglifice** în „Biblioteca pentru toți" este simbolică. Un Dimitrie Cantemir în peste 50.000 de exemplare (gest precedat de alte două apariții destinate să-l „accesibilizeze" și să-l „popularizeze") este, fără îndoială un eveniment editorial. Semnificația acestei „democratizări" a accesului la opera cantemiriană poate fi descifrată doar refăcînd (pe scurt) aventura în istorie a citirii lui Cantemir, refăcînd deci marile etape ale cantemirologiei. Înțeleasă ca fenomen de receptare (unic în literatura noastră), cantemirologia descrie un traiect exemplar pentru însăși evoluția cercetării literare românești, rezumîndu-i aproape principalele momente. Istoria sa dezvoltă (și se dezvoltă în) trei etape, care nu pot fi însă riguros delimitate, deoarece adeseori se interferează sau se prelungesc unele în altele. Prima, un fel de „pre-istorie", fază a descoperirii textelor lui Cantemir, ar putea fi asimilată sintagmei prin care G. Călinescu numea, în **Tehnica criticii și istoriei literare** „istoria literară auxiliară" : o istorie documentară, preocupată de recuperarea, traducerea și tipărirea manuscriselor, de elaborarea unor ediții critice. Ea este etapa, încă și azi în curs, a **textologiei,** etapă a erudiției, decisivă în cercetarea lui Cantemir. În absența unor ediții critice (precum aceasta din urmă, a **Istoriei ieroglifice,** cu un aparat critic de o inestimabilă valoare științifică) ambiția istoricului ori criticului literar de a-l citi pe Cantemir ar fi rămas utopică. Notele și glosarul unor asemenea ediții trebuiesc parcurse ca o adevărată „scară tîlcuitoare" a textului. Lectura lor mediază primul contact cu **scrierea** lui Cantemir, ca etapă fundamentală în cercetarea **scrieturii** acestuia (după cum demersul textologic precede, în cazul său orice investigație făcută cu mijloacele teoriei textului). Privită adeseori condescendent, minimalizată și chiar omisă din bibliografiile mai noilor cantemirologi, munca tenace, neaureolată de glorie, a textologilor este primul mare gest de recuperare a operei lui Cantemir.

NADRA HEDY : „Toamnă bacoviană"

Trecînd într-o a doua etapă, cantemirologia parcurge spațiul vast al istoriei (literare, în primul rînd, dar și cel al istoriei filozofiei, logicii, teologiei, etnografiei, muzicologiei). Teritoriul e apropriat de istoricii literari, dar și de filozofi, logicieni, istorici ai culturii ș.a. Istoricii literari sistematizează și periodizează ansamblul activității lui Cantemir, operează primele contextuări în cultura română și cea europeană, demonstrează filiații sau aportul de originalitate. Confundîndu-și aproape la început obiectivele cu cele ale textologiei, istoria literară înclină din ce în ce mai mult spre **interpretarea** faptelor. Cantemir e recuperat în acest spațiu prin cîteva modalități specifice : capitolul de **Istoria literaturii române** (de la simpla inventariere și descriere a activității, pînă la tentativa micro-monografiei), monografia propriu-zisă, studiul, articolul etc. În general, majoritatea acestor contribuții, uniforme prin metodă și stil, au reușit să-l transforme pe Cantemir într-o piesă inertă, într-un fel de exemplar ciudat al muzeului literaturii române, scos periodic la iveală și omagiat în ședințele comemorative ale Academiei. În absența oricărui demers teoretic asupra specificității literaturii lui Cantemir, aceste micro- ori macro-monografii închideau o personalitate de un dinamism și o complexitate fără precedent în cultura română în cîteva paragrafe sclerozate, mereu aceleași, cu mici variațiuni : „Viața" (cu varianta „omul", „personalitatea", „domnitorul" etc.) și, distinct, „Opera", însoțită uneori de un capitol aparte, plasat de obicei la sfîrșit, despre „arta literară" sau „arta cuvîntului". „Viața" inventaria cu obstinație aceleași date oferite de istorici, omițînd să coreleze gestul politic cu cel cultural și mai ales cu specificul textelor. Dacă apăreau totuși asemenea corelații, ele nu depășeau de obicei limitele unui determinism mecanic, simplist. „Opera" era, la rîndul ei, analizată conform canoanelor : cronologie, periodizare, descriere (povestirea conținutului), depistarea „izvoarelor", „motivelor", „temelor" și, în final, mult controversata problemă a „artei cuvîntului", redusă, atunci cînd îi era acceptată existența, la virtuțile ornamentale ale limbajului (epitete, comparații, metafore etc.) sau la capacitatea acestuia de a mima expresivitatea limbii „vii", „populare". De la capitolul consacrat lui Cantemir în **Istoria limbei și literaturii românești** (1885) de către A. Densușianu, la ultima micro-monografie Cantemir, apărută anul trecut într-una din colecțiile Editurii Militare, pot fi depistate mereu elemente ale acestei viziuni uniformizatoare, întreținută în mod persistent de o anume mentalitate asupra regimului intelectual al istoriei literare. Apariția în 1941 a monumentalei Istorii călinesciene deschide o breșă în cercetarea de tip istoric a lui Cantemir. De pe o platformă teoretică de mare modernitate, Cantemir e „reabilitat" ca scriitor. Paginile consacrate de G. Călinescu **Istoriei ieroglifice** intră în polemică explicită cu o întreagă orientare a istoriei noastre literare de pînă la 1941 și, indirect, cu numeroasele ei reminiscențe perpetuate pînă azi. Cercetării literare istorice de tip arhivistic, neinteresate de specificul literar, îi este opusă cercetarea critică, interesată tocmai de afirmarea și demonstrarea acestui specific. Prin breșa teoretică produsă de Călinescu, intervenția criticii literare în cercetarea lui Cantemir are în primul rînd semnificația unei deschideri de perspectivă. Dar această intervenție se produce tîrziu, abia după ce istoricii literari își vor fi disputat autoritatea asupra textelor cantemiriene. Una din posibilele cauze ale acestei stări de fapt ar putea fi „complexul literaturii vechi", pe care critica l-a avut nu de puține ori. Ea s-a apropiat întotdeauna tîrziu și cu mare precauție de literatura secolelor 16, 17 ori 18. Atunci cînd a făcut-o însă, rezultatele au fost dintre cele mai spectaculoase. Nu altfel s-a întîmplat și în cazul lui D. Cantemir. Prima replică post-călinesciană a criticii la adresa mentalității anchilozante a istoriei literare în cercetarea lui Cantemir îi aparține lui Nicolae Manolescu. Referindu-se la prefața ediției critice din 1965 a **Istoriei ieroglifice,** el scria în cronica literară din **Contemporanul** (1965, nr. 52) : „Ceea ce mă miră e puțina atenție dată valorii literare a cărții, deloc prețuită sub aspectul ei de ficțiune (...) Așa se întîmplă cînd criticii nu se ocupă de literatura veche, lăsînd-o pe seama istoricilor". Afirmația criticului era, la acel moment, dintre cele mai temerare ; ea submina o întreagă metodă de lectură a lui Cantemir. Dar din păcate gestul său rămîne izolat. Vor trebui să treacă încă cinci ani pînă la apariția eseului Manuelei Tănăsescu, **Despre Istoria ieroglifică,** prima tentativă mai amplă de a pleda pentru un Cantemir-scriitorul. În procesul intentat de zeci de ani „struțocămilei literare" care era **Istoria ieroglifică,** intervenția autoarei are semnificația unei pledoarii pentru calitatea literară a scrierii lui Cantemir. O altă contribuție, caracterizată prin aceeași modernitate a viziunii asupra textului cantemirian îi aparține lui Al. Protopopescu. Capitolul consacrat lui Cantemir în **Volumul și esența** (1972) trădează, ca și în cazul Manuelei Tănăsescu aceeași deschidere spre o lectură modernă, a **Istoriei...** În același an apar două masive studii datorate, e adevărat, nu unor critici literari, probe de autentică cercetare interdisciplinară : **Dimitrie Cantemir și umanismul,** al lui P. Vaida și **Sinteză și originalitate în cultura română** al lui Al. Duțu. Resurecția cantemirologiei, mai exact a interesului criticilor pentru Cantemir se produce însă în 1973, an comemorativ. După o suspect de îndelungată amnezie, criticii literari și-l reamintesc pe Cantemir și se simt obligați să-l consacre cel puțin cîteva pagini. Fenomenul reflectă de fapt statutul real al textelor lui Cantemir în conștiința criticilor ; ele nu au devenit încă o permanență a interesului criticii noastre, aceasta citindu-le sporadic, cu precădere în situații limită (momente comemorative). Cantemir nu are încă statutul unui Sadoveanu, de pildă. Și totuși, proliferarea cantemirologiei în 1973 s-a soldat cu cîteva contribuții critice dintre cele mai notabile. Datorăm acestui an studii temeinice asupra structurilor alegorice în **Istoria ieroglifică** (M. Moraru, N. Zărnescu, Marian Popescu), asupra motivelor și structurilor baroce la Cantemir (D. Moldovanu, C. M. Ionescu, V. Constantinescu, M. Moraru, I. Rotaru), investigații comparative (Al. Cizek, A. Brezianu, D. Mihăilescu etc.), cercetări aplicate din domeniul retoricii (M. Anghelescu, M. Moraru) ori al sintaxei narative (D. Moldovanu, C. Brâncuș ș.a.). Noi aspecte ale activității de muzicolog, cartograf, arhitect, filolog, etnograf, orientalist a lui Cantemir sînt făcute publice cu acest prilej. Vor trebui să treacă însă din nou doi ani pentru ca un cercetător — Doina Curticăpeanu — să se aplece stăruitor asupra lui Cantemir, mai exact asupra barocului acestuia (în **Orizonturile vieții în literatura veche românească).** Contribuțiile menționate pot fi plasate în spațiul criticii literare, dacă acceptăm o înțelegere modernă a statutului acesteia : exercițiu subiectiv, metalimbaj ce aspiră să reconstituie nu mesajul operei, ci sistemul ei, productivitatea literaturii ca limbaj, ca rețea activă, generatoare de sens. Acest transfer este întrutotul posibil, dacă ne referim la cercetările întreprinse asupra lui Cantemir de către Dragoș Moldovanu, C. M. Ionescu, E. Negrici, M. Moraru, M. Anghelescu, N. Zărnescu ș.a., ale căror opțiuni metodologice converg în general spre interpretarea de tip structuralist sau semiotic. Întemeindu-se în majoritate pe principiile teoriei textului, analizele autorilor amintiți au meritul de a fi relevat noi și nebănuite deschideri de sens ale scrierilor cantemiriene, de a le fi demontat mecanismul funcționării din unghiuri imprevizibile pînă atunci. Investind ultimele cercetări asupra lui Cantemir cu atributele științei moderne a literaturii am încheiat de fapt un parcurs : traseul străbătut de cantemirologie de la investigația textologică a scrierii, la tentativele de a aplica scrieturii lui Cantemir principiile teoriei textului. **De la textologie la teoria textului** — acesta ar fi traiectul desfășurat în timp al lecturii lui Cantemir, al aventurii cărților prințului în istorie. Abia acum poate fi descifrată semnificația ultimului „reviriment Cantemir" : apariția sa, la finele anului trecut, în două colecții de „accesibilizare" : **Texte comentate** (Ed. Albatros) și **Cantemir interpretat de...** (Ed. Eminescu). Gestul poate părea oarecum tardiv. El trebuie însă înțeles ca punct terminus al unui parcurs, ca moment menit să rezume eforturile de lectură și interpretare a lui Cantemir. A oferi tînărului cititor o sinteză a cantemirologiei, a-i da repere de lectură, a-l iniția cu alte cuvinte în Cantemir, este însă o întreprindere dintre cele mai dificile. Din perspectiva exigențelor unei autentice „Biblioteci critice", antologia **Cantemir interpretat de...** (semnată de Carmen Dumitrescu) este o încercare eșuată. Precar structurat, sumarul nu reușește să acopere complexitatea și dinamica personalității cantemiriene, și mai ales complexitatea și dinamica receptării acesteia în cultura română. O serie de opțiuni pentru autori consacrați, care s-au ocupat însă de Cantemir ocazional și superficial în dauna unor cercetări aplicate, moderne fac ca panorama cantemirologiei să apară foarte sărăcăcioasă, mai ales la capitolul „Dimensiunea literatului". Sînt în mod inexplicabil omise aporturile lui Al. Duțu, Dragoș Moldovanu, Manuela Tănăsescu, Doina Curticăpeanu, Al. Protopopescu, Mihai Moraru, Mircea Muthu, C. M. Ionescu (prefața nereușind să suplinească omisiunile din sumar). Ca și în cazul prefeței lui I. Verdeș la **Istoria ieroglifică (Texte comentate),** și aici tînărul cititor poate rămîne cu impresia monotoniei metodelor și stilului în interpretarea lui Cantemir. Nu se strecoară nici un paragraf, fie și contestatar, despre cercetarea modernă a textelor lui Cantemir. De asemeni, efortul lui I. Verdeș de a demonstra prin studiul introductiv și prin selecția de citate univocitatea semantică a **Istoriei ieroglifice** („model al romanului politic") este pauperizant pentru polisemia operei cantemiriene.

Toate aceste tentative de a „democratiza" lectura lui Cantemir prezintă însă un risc capital : acela de a-l iluziona pe cititor că poate accede fără prea mari eforturi la textele prințului. În ciuda eforturilor de a-l face accesibil, de a-l „deschide" tuturor, Cantemir rămîne un scriitor „închis". El se lasă străbătut cu mare greutate, cerînd cititorului, spre a fi înțeles cu adevărat, o neîntreruptă și aproape nelimitată inițiere.

Recuperînd parcă toate omisiunile și erorile străduniei de a-l face pe Cantemir un scriitor destinat tuturor, recenta intrare a **Istoriei ieroglifice** în „Biblioteca pentru toți" a Editurii Minerva are semnificația unui act de cultură. Contribuie la aceasta ediția, notele și glosarul, întocmite de I. Verdeș și P. P. Panaitescu (revizuirea integrală aparținîndu-i lui I. Verdeș), precum și prefața lui Al. Duțu. **Istoria ieroglifică** intră în marea bibliotecă după 273 de ani, încheind anevoiosul drum al citirii sale prin vremi și deschizînd poate un altul.

ADRIANA BABEȚI

Ion Crînguleanu

SOMN

Nimeni n-are, dinspre tine,
Vreo ştire, vreo rază gîndindu-ne.
Îmbrăţişarea noastră e-o tăcere
Şi-o pretutindine.

Taci în sunetul inimii mele,
Rămasă vie cît i se îngăduie, cum
Tot ce-am fost devine un plîns alb
Nevăzut cînd trece pe drum.

Ca un tigru îmbunat,
De satirul ce-i retezase picioarele,
Privind moartea, eu mint
Că văd pe somnul tău soarele.

PUNTE RUPTĂ

Şi-i rămasă aşa,
Ruptă, spre cer ridicată,
Văruindu-se-n lună
Din amîndouă malurile,
Dintr-odată !

Spre miezul nopţii,
Eu schiam, lîngă apă, la vînt,
Şi-ţi aud inima, straniu,
Cum plînge din pămînt.

Cade puntea
Din amîndouă părţile,
Iar lacrima
Îmi scrie cărţile ...

DANS ALLEGRU

Urcă frigul pe inimă
Ca un paing pe perete ;
Jos e-o umbră de om
Dormind între propriile-i plete.

Au ! Mi se dezvăluie şi mi se pare
Că eu sînt acela, iar tu, din pereţi,
Privindu-mă şi lăcrimîndu-mă
Timpul din respiraţie mi-l îngheţi.

Un dans allegru, fără noi,
Un dans nemişcat, o linie impară,
Migrîndu-ne către linişte,
Se amînă ca să ne mai doară.

Frigul cîntă la pian Sonata inimii,
Tu desenezi un crin în perete ;
Oh, lasă-mă să mă scutur de moarte
Şi să mă ridic dintre plete.

Valentin Tudor

IZVOARE DIN ÎNALT ...

Urcuşul nostru-n căi diamantine,
Înconjurat de stînci fără surpare,
Rămîne-o umbră-n negură, dispare
În alte piscuri albe, carpatine ;

Acolo, unde soarele apare
Călăuzind îndemnul de-a obţine
Izvoare din înalt de raze pline
Şi de speranţe-n noua-ntruchipare ;

Acolo să ne-adie o liană
În atîrnarea sa eoliană.
Dintre-nălţimi reducem depărtarea

Prin piscurile agerimii noastre
Plutind peste seninurile-albastre,
Cînd doruri întretaie răsuflarea.

COLOANA INFINITĂ ...

Vieţii ne-ntrerupt serpentinată
Prin valea nebuloasă-a căutării
Cu violet pe fondul depărtării
Îi desluşim esenţa estompată ;

Cîmpia, pînă-n marginile zării,
Păstrează rodnicia adunată
Ca roua dimineţii ne-ntinată
De veacuri între gîndurile ţării

Unde-i cuptorul pîinilor dospite,
Poiana cu narcise înflorite,
Sau masa stăpînită de tăcere,

Coloana infinită brâncuşiană,
Legenda lui Manole, argeşeană,
Iubire, metaforică durere !

IUBIM IUBIREA ...

Te-ncătuşează ritmul, rima, versul
Şi te subjugă formele fixate :
Rondelul şi sonetul, glossa, toate
Încîntă mapamondul, universul.

În poarta inimii furtuna bate
Cadenţa-şi schimbă în vocale mersul,
Iubim iubirea şi uităm reversul
Amurgului din seri necercetate,

Cînd inima nu-şi află adăpost
Fugind de ritmul versului anost,
De dansul unei rime desuete

Ce fulgeră-n sonetul lui Petrarca ...
Pe mări melancolia-şi plimbă barca ...
Tu fugi de legănarea sa, poete !

ADUNE ANII ...

Cum brazii-adună anii în inele
Mi-am strîns arşiţa verilor în iarnă,
În iarna despărţirilor rebele.
Chemarea nestatorniciei cearnă,

Adune anii fulgi în viaţa-mi pernă,
Sfărîme visul rătăcirii mele
Pe căile lactee, printre stele,
Sperînd într-o iubire-astral-eternă,

Acum, cînd arşiţa din veri mi-o stinge,
Neastîmpărul din fulgerul ce-nvinge
S-ajungă în albastru neatinsul ;

Rămîn pe drumul holdelor terestru,
Şi las pegasu-n mersul său buestru,
Să mai cuprindă-odată necuprinsul.

NADRA HEDY : „Melc"

Corina Victoria Sein

MAI DEVREME

Mă întîlnesc cu mine însămi
Cu şapte ore mai devreme.
Vreau să aud cum plesnesc în coajă
Primele clipe.

Se bate miezul nopţii ...
Mă strecor din somn
Pînă la ţarcul zilelor ce vin
Cu şapte ore mai devreme

O nouă curgere :
Soare,
Apă,
Iubire ...

CASCADĂ DE SUNET

Învaţă-mă să tulbur noaptea,
La rugul de sub pleoape
Pletele să mi le zvînt.

Învaţă-mă,
Să mă înfăşor în candoare de grîu,
Să-mi prindă rod în palmă
Mătasea sunetelor caldă
Cum, din suferinţă,
Strălucirea perlei ...

STRĂMUTÎND CALEA LACTEE

Ca într-o poveste,
Cineva a sădit în pereţi
Şoapte de brad şi mesteacăn ;
Tavanul cuprinde imaginea inversă
A piramidei
Şi m-am răsucit spre sud
Să-mi limpezească soarele
Părul ...
Seninul se înşiră pe fiecare deget
În faţa casei, grădinarul
A strămutat Calea Lactee.

RESPIRĂ STEAUA

În univers, în aceeaşi celulă,
Focul şi apa au un singur trup.
Un trup ciudat. Arbore, stîncă,
Ori fată despletită.
Un ţărm. O vatră. Iată o lume.
Lumea, limpezită de mine-n văzduh.
Trupul respiră abur de stea,
Semn al soarelui pur ; dimineaţa,
Cresc aripi la tîmplă.

JOC VI

Peste mîini
Vîntul a stîrnit dogoarea.
Sîntem noi. Prinşi în dorinţa
De-a ridica ochii, pînă la zîmbet,
De-o zi sau dintotdeauna
Mîinile noastre scurmă zidul
Şi roua arde în grabă cercul de fluturi ...

Din înmulţirea soarelui în apă
Strigătul ...

sadoveniana

Mehenghi

În textele literaturii noastre vechi, cuvîntul din titlul acestui articol — împrumutat din turceşte (mehenk) — avea încă un sens, pe care l-a pierdut mai tîrziu. Într-adevăr, întrebuinţat numai ca substantiv, el denumea un soi de „magnet", cu care se „probau" metalele preţioase ! Cu acest înţeles îl aflăm în Istoria ieroglifică a lui Dimitrie Cantemir : „Mehenghiul metalurile de curate şi spurcate le ispiteşte". Dealtfel, imediat după cele două „prefeţe" ale amintitei lucrări (Izvoditoriul cititorului, sănătate şi Iarăşi către cititoriu), Cantemir înşiră un foarte cuprinzător „Glosar" — intitulat Scara ... cuvintelor streine tîlcuitoare — unde el însuşi defineşte, lapidar şi plastic, substantivul mehenghiu : „Piatră pe carea ispitesc aurul, argintul de bun" (Istoria ieroglifică, I, E.P.L., Bucureşti, 1963, p. 16). Notez, în treacăt, că verbul a ispiti dobîndeşte — mai ales în primul citat, unde subiectul este ... „Mehenghiul" — un sens contextual „personificator", care va fi contribuit substanţial la vicisitudinile semantice ale substantivului în discuţie. Căci o unealtă care ... „ispiteaşte" metalele, pentru a le deosebi pe cele cu adevărat preţioase de cele „spurcate", este, pentru fantezia populară, un fel de fiinţă înzestrată cu pricepere, şiretenie, iscusinţă ! ... În felul acesta substantivul devine adjectiv (ulterior, poate fi resubstantivizat, păstrîndu-şi, însă, nealterat sensul dobîndit recent), iar dicţionarele îl definesc acum în felul următor : „II. Adj. (Popular) Priceput, isteţ, abil ; p. ext. şmecher, şiret, viclean ; căruia îi place să glumească, să facă farse, pozne ; poznaş" (DLR). Acest nou sens al cuvîntului îl determină pe George Murnu, în admirabila sa versiune românească a Odiseei lui Homer, să facă din forma feminină mehenghe unul din epitetele cele mai caracteristice ale Penelopei, care reuşise — prin „urzelile" ei meşteşugite — să înfrîneze pentru multă vreme „zelul" greu de stăpînit şi de suportat al peţitorilor. Iată cum îl întîmpină unul dintre ei pe Telemah, fiul Penelopei : „De loc nu ţi-s de vină peţitorii, / Ci maică-ta, mehenghe nentrecută, / Căci iată, sînt trei ani şi-acuma patru / De cînd cu şiretenie ne-nşală". La Creangă — în Poveşti — ne întîmpină de două ori o expresie realizată prin alianţa dintre substantivul (de data asta !) mehenghi şi epitetul bun (cu valoare de indice al superlativului). Cînd Dănilă Prepeleac — „Ist cu boii", cum îi zice eroului său „povestariul" din Humuleşti — vrea să-i schimbe pe „Duman şi Tălăşman ai săi" pentru un ... car, între cei doi drumeţi care aveau să se tîrguiască, se înfiripă următorul dialog : „Hai să facem treampa : dă-mi carul şi na-ţi boii ... — Şuguieşti, măi omule, ori ţi-e într-adins ? — Ba nu şuguiesc, zise Dănilă. — Apoi dar, te văd că eşti bun mehenghiu, zise cel cu carul ; m-ai găsit într-un chef bun ...". Expresia revine în Povestea lui Stan Păţitul : „... Ipate se prinde în joc lîngă o fată, care o chiteşte el ; joacă cît joacă şi lîngă aceea, şi, intrînd în vorbă cu dînsa, fata, bună mehenghe, îi întoarce capul şi Ipate vede că nu-i de lepădat". Dar cel mai bun mehenghi personaj al lui Creangă rămîne harabagiul din Ţuţuienii Neamţului, care cultivă cu o plăcere aproape mărturisită replica aluzivă, „nastratinească" (G. Călinescu). „Şi poate acum a fi oale şi ulcioare, şi tot Nichifor Coţcariul i-a rămas bietului om numele şi pînă în ziulica de astăzi" ... Zîmbetul lui hîtru şi ... mehenghi se desenează, subţire, în fiecare rînd al acestui „şiret patriarhal" ca şi Neculce, al acestui „Păcală statornic" care este Ion Creangă.

Mi se pare semnificativ — pentru meşteşugul scriitoricesc şi pentru arta lui Sadoveanu, pentru necurmata-i şi rodnica-i preocupare de „adecvare" a expresiei — amănuntul că turcismul mehenghi se iveşte tocmai într-una din replicile unui ... turc, mă refer la înţeleptul Mehmet Caimacam, eroul straniei povestiri Ostrovul lupilor (1941), personaj el însuşi straniu, oier al pustiei dobrogene de odinioară, însă „vrednic gospodar şi amfitrion" (XVI 33). Către sfîrşitul povestirii, între Mehmet şi ofiţerul român Boloş — venit să-l elibereze, aproape cu sila, pe turc din închisoare — se desfăşoară următorul schimb de replici : „— Cunoaştem noi poveştile dumitale, căpitan efendi. Dumneata singur ai spus că eşti un hoge mai mehenghi decît mine. — Aşa este ; am spus. Şi tu eşti şiret. Nastratin, şi nu mă crezi că Zebilăhanim te aşteaptă la poartă cu Gulfi, cu Şaban şi cu căruţa" (XVI 202—203). Felul cum Sadoveanu repartizează cei doi termeni ai cuplului sinonimic mehenghi — şiret este de mare interes lingvistic şi stilistic. Şi unul şi altul sînt împrumutaţi din turceşte, dar Mehmet — crede, pe bună dreptate, Sadoveanu — preferă să rostească termenul mai puţin cunoscut, cu sunet, pentru el, mai prietenos, mai intim. Căci turcul acesta — Mehmet Caimacam — a fost el însuşi bun mehenghi. — un adevărat „Nastratin al singurătăţii" (XVII 33). De aceea ultimele lui cuvinte sînt rostite „în stilul lui Nasredin :

— Mă duc : florile înfloresc şi fără Mehmet. Güle-güle — belului !

Acest „güle-güle" — «adio» otoman — înseamnă literal : zîmbind, zîmbind ...".

G. I. TOHĂNEANU

reportaj

PORTRET DE GRUP LA CEASUL VERII

Cu cîteva luni în urmă, Televiziunea Română a reprogramat o piesă de teatru în care, să vedeţi ce se întîmplă : un reporter vrea să facă portretul unui om excepţional, merge într-o mare unitate industrială, secretarul de partid de acolo se consultă cu colectivul de oameni ai muncii, are loc, deci, o şedinţă care ţine ore în şir, nimeni nu se hotărăşte pentru cineva anume, reporterul participă la această şedinţă, iar piesa sa de teatru, pe care o va scrie, va avea ca subiect tocmai această şedinţă şi acei oameni cu problemele lor, cu dragostea lor faţă de muncă şi de uzină, fiecare în parte fiind un erou, piesa, în final, fiind portretul moral al unei colectivităţi socialiste din zilele noastre, idee generoasă, care vrea să ne spună, iată, nu un om excepţional contează, ci o colectivitate animată de un ideal revoluţionar ...

În acelaşi scop — de a realiza un portret al unui om deosebit — şi în aceleaşi condiţii, participînd la o şedinţă, am scris însemnările de mai jos, despre :

SACOŞUL-TURCESC

Comună aflată la 18 km sud-est de Timişoara şi la 14 km de Buziaş, formată din 7 localităţi cu 5000 de locuitori, cu 5 cooperative agricole de producţie (10.000 ha agrare), cu o Staţiune pentru mecanizarea agriculturii, cu un Centru experimental pentru producerea puieţilor de dud, o Fermă piscicolă de 100–120 ha, o Fermă sericicolă, crescătorie de animale — instrucţia, educaţia şi învăţămîntul fiind realizate prin cele 7 şcoli ; o intensă muncă artistică, estetică şi culturală se realizează prin cele nu mai puţin de 6 cămine culturale.

Adăugaţi la aceasta faptul că, prin chimizare, prin erbicizare (60% dintre culturi sînt erbicizate) făcută după toate regulile ştiinţei solului, s-a reuşit ca, după ani în care pămîntul (sol rece, impermeabil) a produs puţin, să se ajungă, în 1976, la o producţie de 3,300 kg grîu şi 3.500 kg orz la hectar şi veţi avea, dincolo de aceste date seci, care, în definitiv, pentru un nespecialist nu înseamnă mare lucru, veţi avea, zic, portretul ascuns al unei munci dăruite pămîntului, al unor oameni care, prin inteligenţă, pasiune şi, nu în ultimul rînd, pricepere, au reuşit să înlăture mentalităţi vechi, un mod anacronic de a înţelege regulile pămîntului ca şi ale convieţuirii între semeni, ajungîndu-se astfel ca azi, aici, la Sacoşul Turcesc, să se sudeze ceea ce se cheamă un colectiv, cu tot ceea ce presupune această noţiune : coeziune, un ţel comun, disciplină de grup, o topire a tuturor pasiunilor într-una singură : realizarea unor producţii mari. Şi aceasta şi datorită faptului că, în fruntea comunei, ca secretar comunal de partid şi primar a venit

MANOLE MĂNĂILĂ,

un om calm, echilibrat, dar hotărît în urmărirea realizărilor. O viaţă sinuoasă ; născut în 1937, în actualul judeţ Galaţi, face şcoala în Timişoara, este învăţător în fostul raion Moldova Nouă, face stagiul militar, iar, după armată, vine, împreună cu soţia, în Sacoşul Turcesc, ambii fiind învăţători ; este director de Cămin cultural şi de şcoală, urmează Facultatea de filologie din Timişoara, predă la catedră ; din 1968 pînă în 1970 este locţiitor de secretar, după care va fi ales secretar al Comitetului comunal de partid ; în sfîrşit, în 1972, profesorul Manole Mănăilă devine şi primarul MANOLE MĂNĂILĂ, în care calitate, acum, îi putem adresa cîteva întrebări, una din ele, formulată sumar, sunînd ; de ce v-aţi lovit mai întîi, ca primar, tovarăşe Mănăilă ? Pauză lungă, după care, primarul : Vă daţi seama, cunoşteam totuşi stările de lucruri, munciseam doar atîţia ani împreună cu oamenii. Dar acum eram, devenisem primar, aveam deci nu numai dreptul, dar şi datoria de a lua decizii, de a urmări îndeplinirea practică a ceea ce consideram a fi necesar pentru binele obştii. ... Ei bine, m-am lovit de rezistenţă, de conservatorism, de mentalităţi înapoiate, de lene şi îngîmfare ... În plus, de propria mea lipsă de experienţă ...

A fost deci o perioadă ..., voi spune, iar primarul : da, grea, de formare, a mea şi a colectivului şi azi, după cinci ani, pot spune că acest colectiv există, un colectiv bine sudat, bine pregătit profesional, tînăr şi în stare să rezolve ...

*

Un primar, el însuşi tînăr ; care a căpătat experienţă prin cunoaşterea oamenilor ; îşi dă seama, doreşte acest lucru, că şi comuna sa poate face un salt spre civilizaţie, progres şi bunăstare, dar aceasta, în primul rînd, prin transformarea omului, prin formarea sa ca om politic, conştient de menirea sa ... Vrea — primarul Manole Mănăilă — să realizeze un front comun, să acţioneze an de an spre ştergerea diferenţelor dintre sat şi oraş. Practic ?, întreb : Ei bine, există un plan de sistematizare : ridicarea pe verticală, spune primarul şi mă gîndesc la visul dintotdeauna al omenirii ..., în care sens, în aceeaşi şedinţă, referindu-se cu deosebire la Staţiunea de maşini agricole, tov. IOAN GHICIU, va spune, generalizînd într-un fel un mod nou de a privi omul, de a lucra cu el, de a-l înţelege, dar, mai ales, de a-l iubi stimîndu-l — mod propriu de a privi omul, înscris cu litere de aur în Documentele de partid — va spune deci : Cînd a preluat S.M.A. (ing Corneliu Stănescu) s-au depus eforturi, pe lîngă cele de producţie, mai ales, în rezolvarea cererilor tractoriştilor, a drepturilor lor (trepte de încadrare, stimulare faţă de aportul zilnic etc.) dar, în acelaşi timp, s-a creat o disciplină fermă, s-a luat atitudine faţă de cei ce nu-şi îndeplinesc sarcinile, s-a trecut la o adevărată campanie întru ridicarea conştiinţei profesionale. În acelaşi timp, Comitetul de partid s-a orientat în promovarea cadrelor de conducere ...

*

În adevăr, la Sacoşul Turcesc, oamenii promovaţi în posturi de conducere sînt tineri ; de puţin timp directori, preşedinţi. A fost o şedinţă fructuoasă prin impresia lăsată asupra reporterului de acest tînăr colectiv, harnic, inimos, priceput, impresia că ne-am aflat în faţa unor comunişti puternic infuzaţi de imperativele epocii revoluţionare pe care o străbatem şi căreia îi sîntem datori cu întreaga forţă a noastră, fizică, morală şi intelectuală.

ION DUMITRU TEODORESCU

ÎNGEMĂNAŢI CU LANUL ŞI CU SOARELE

Cooperativa agricolă de producţie din Stamora Română, cu o suprafaţă de peste 1.400 ha teren arabil. Şi cu nici o palmă de loc, din acest întins ogor, necălcată de pasul şi nefrămîntată de mintea lui IOAN DEMENESCU, preşedintele unităţii agricole. Aceasta, ani, de nouăsprezece ... de cînd conduce destinele cooperativei.

„Sînt paure" — ne spune el — adică bănăţean, lucrător al pămîntului, menţionăm noi, pentru cititori. Şi îl ascultăm cum vorbeşte despre structurarea sutelor de hectare, pe categorii de plante — cereale şi cele aşa-zise tehnice — despre modul cum e lucrat pămîntul, şi despre întreţinerea culturilor, care, în ultimii ani — „cînd ploile ne-au bătut atît de des" — au reclamat o intensă ierbicizare : problemă dealtfel pe deplin rezolvată la cooperativa respectivă. Îi simţim mîndria cînd aminteşte de cele 4.230 kg de grîu, şi de 4.000 kg de porumb per hectar, obţinute în anul 1976. Şi, apoi vocea i se umbreşte de o undă de durere, specificînd că, în anul trecut, recordul acesta nu a putut fi atins, datorită unor condiţii climaterice nefavorabile. Însă, cu toate acestea, şi în anul trecut, valoarea zilei de muncă s-a menţinut la o cotă superioară. Îl ascultăm cum vorbeşte despre sectorul zootehnic, despre strădania de a obţine o cît mai sporită cantitate de lapte pe cap de vacă furajată, folosind trifolienele, fînul vitaminizat etc. Glasul i se încălzeşte, cînd vorbeşte despre forţa de muncă, adică despre semenii săi. Aceştia sînt ajutaţi „să-şi poată îndeplini, în cele mai bune condiţii, programul precis de producţie". Bunăoară, ca să nu piardă un timp preţios cu deplasarea la tarlale, lucrătorii sînt transportaţi cu camioanele la locul de muncă. Dar, în primul rînd, în atenţia conducerii C.A.P.-ului este crearea unui cadru propice al rodniciei, pentru ridicarea bunăstării vieţii oamenilor din localitate.

Informarea preşedintelui este presărată, într-un mod firesc, cu termeni de specialitate, din domeniul economiei şi sociologiei, fiind şi aceştia încă o dovadă că el este preocupat — aşa după cum ne-a mărturisit „să îmbrăţişeze noul". Cu atît mai ciudată mi s-a părut pe parcursul întrevederii noastre, acea precizare a interlocutorului, de la început „sînt paure", expresie, care pentru mine, pînă la data acestei convorbiri, desemna imaginea ţăranului bănăţean, de demult, cantonat în binecunoscutele realităţi rustice, arhaice, ale luptei individuale, cu ogorul, ale luptei împotriva vitregiilor sociale. Vechiul termen, deci, şi-a schimbat haina semantică.

Prin urmare, cînd, după Ioan Demenescu, a luat cuvîntul VALER TEODORESCU, preşedintele cooperativei agricole de producţie din Sacoşul Turcesc şi l-am întrebat şi pe noul interlocutor ce profesiune are, nu ne-a mirat, auzind răspunsul că „este tot paure". Aveam, acum, înaintea noastră un paure tînăr, preşedinte al cooperativei numai de cîteva luni, elev în anul IV, (la fără frecvenţă), la Liceul agricol din Ciacova. Înainte de a fi ales în actuala funcţie, fusese timp de un an, secretar adjunct cu probleme de propagandă al Comitetului comunal de partid, iar pînă atunci, deţinuse, o vreme, funcţia de şef de secţie la S.M.A.

NADRA HEDY : „Geneză"

— Sacoşul Turcesc. Activitatea lui, în aceste funcţii, invederase realele sale calităţi de bun organizator — exact ceea ce era necesar, pentru „a fi pusă pe picioare" unitatea agricolă, care i-a fost încredinţată, apoi, ca s-o conducă. Moştenise deci o unitate slab dezvoltată, în care nu au fost gospodărite în mod judicios creditele de stat, lipsind, de asemenea, aici, o viziune ştiinţifică în organizarea activităţii în sectorul agricol (peste 200 ha teren arabil) şi în cel zootehnic. În noua muncă, el a pornit la drum, ştiind de la bun început, cît de folositoare este o „permanentă consultare, concretă a oamenilor". Rezultatele acestei munci şi conduceri colective s-au vădit uimitor de devreme — în efectuarea lucrărilor agricole într-un timp optim, în modernizarea sectorului zootehnic etc. Astfel că lanurile de orz şi de grîu cunosc strălucirea caratelor belşugului, iar producţia de lapte este în creştere. Să mai adăugăm la aceasta şi importantele lucrări de desecare, prin care, în bazinul rîului Pogăniş sînt redate vieţii rodului sute şi sute de hectare.

FREAMĂTUL DE MĂTASE AL LUMINII

Conferinţei noastre de presă i-a premers o scurtă vizită făcută de noi la Centrul de sericicultură din Sacoşul Turcesc. Aici l-am întîlnit pe PÎRLOG NEACŞU, contabilul şef al unităţii. (Ing. GHEORGHE CONSTANTINESCU era plecat din localitate, la Timişoara, în interes de serviciu). Soarele ardea, prevestind iminenţa unei ploi, (care dealtfel s-a şi grăbit să vină), iar în lumina infuzată de sevă, se bănuia un foşnet de mătase, care învăluia cele peste 120 de hectare ale unei pepiniere de duzi, majoritatea hibrid chinez. Materialul săditor, obţinut direct din sămînţă, prin repicare şi în ghivece, îi aduce unităţii un venit anual de milioane lei. Sacoşul Turcesc este unicul sector sericicol vegetal din judeţul Timiş, ale cărui necesităţi de material săditor le satisface în întregime şi, în cazuri speciale, chiar şi pe ale altor judeţe. Însemnate realizări sînt obţinute şi în sectorul zootehnic, cel al viermilor de mătase. Şi aceasta este cu atît mai lăudabil cu cît centrul are un colectiv de muncă restrîns, fiind constituit doar din conducătorul centrului, contabilul şef şi doisprezece muncitori. Trebuie menţionat însă că există o statornică atenţie pentru asigurarea forţei de muncă în perioada de vîrf a activităţii. „Ne bucurăm în permanenţă de tot sprijinul Comitetului comunal de partid şi de cel al conducerii şcolii generale" — ne informează Pîrlog Neacşu, vorbindu-ne despre numeroasele probleme specifice celor două sectoare ale acestei unităţi. Bunăoară, sprijinul şcolii este concretizat în munca depusă aici de elevi, în orele de practică.

AUREL TURCUŞ

LA DEPĂRTARE DE O ARIPĂ ...

Erau acolo, la Consiliul popular din Sacoşul Turcesc, adunaţi pentru o trecere în revistă a drumului străbătut de comună în ultimii ani, erau acolo adunaţi oamenii ce conduceau diverse ramuri de activitate, diverse sectoare specifice acestei localităţi rurale. Sericicultura, cu întinsele plantaţii de duzi, ferma piscicolă, primarul, conducătorii de C.A.P., directorul Căminului cultural, directorul şcolii, forţele propulsoare ale gîndirii şi ale faptei. Am reţinut aspecte din domeniul învăţămîntului şi culturii, cele 7 şcoli cu 494 de elevi şi cele 5 grădiniţe cu 120 de copii, conduse şi îndrumate de peste 40 de cadre didactice. Lecţiile, activităţile practice legate de aspiraţiile comunei, mlădiţele ce împlinesc pe băncile şcolii menirea viitorului cetăţean. Directorul coordonator al Căminului cultural din Sacoşul Turcesc, Octavian Birdiţă, ne vorbeşte despre cele două faze ale Festivalului „Cîntarea României", despre concentrarea forţelor artistice, despre formaţiile de teatru, montaje literare, dansuri, taraful, brigada artistică de agitaţie etc. Primarul Manole Mănăilă intervine cu o reflecţie, adăugînd că toate aceste manifestări au fost pregătite şi însoţite de o largă informaţie culturală şi politică. De altfel, între 14 şi 28 mai au fost iniţiate la Sacoşul Turcesc, „Zilele educaţiei politice şi culturii socialiste", prima ediţie cuprinzînd acţiuni social-educative, întîlniri cu scriitorii, simpozioane pe diverse teme, 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat şi independent al lui Burebista, rolul femeii în societate, încheindu-se cu faza comunală a formaţiilor artistice. La aceste manifestări s-au evidenţiat cadrele didactice, tineretul comunei şi elevii, remarca directorul şcolii, Gheorghe Draghia. De altfel, primarul, care este şi profesor de limba română, cu un cald entuziasm şi competenţă îndrumă activitatea culturală din Sacoşul Turcesc, sprijinit consecvent de către instructorii Comitetului judeţean Timiş al P.C.R. La depărtare de-o aripă de Timişoara, Sacoşul Turcesc palpită şi participă la faptele şi cîntecele ţării, în această primăvară continuă a zborului românesc.

DAMIAN URECHE

televiziune

DUMINICĂ, 16 iulie

8,00 Sportul pentru toţi. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Şoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Don Quijote. 9,45 Pentru căminul dv. 10,00 Viaţa satului. 11,40 Bucuriile muzicii ... 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins : Momente vesele, parodii, numere muzicale şi de balet, miniaturi, secvenţe antologice, desene animate, microspectacol, teatru vesel, muzică uşoară, telerama-sport, muzică tînără. 16,35. Daciada. 16,50 Floarea din grădină. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Reportaj TV. 19,45 Gala antenelor. Banat. Cu participarea judeţelor Timiş, Caraş-Severin, Hunedoara şi Arad. 21,45 Film artistic. Legenda lui Valentino. Premieră pe ţară. Coproducţie a studiourilor italiene şi americane. 23,20 Telejurnal.

LUNI, 17 iulie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntarea României. Ediţia a II-a a Festivalului naţional. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman-foileton. Familia Palliser. 21,15 Mai aveţi o întrebare ? 21,45 Muzică uşoară contemporană. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 18 iulie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Charles Chaplin. 11,00 În alb şi negru. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Matineu de vacanţă. În mările Sudului. 17,00 La volan. 17,20 Moştenire pentru viitor. D. Bolintineanu. 18,05 Muzica în imagini. 18,30 Tribuna TV. 18,50 Lecţii TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 La porţile cîntecului. 20,25 Viaţa în lumina normelor eticii şi echităţii socialiste. Reportaj. 20,50 Seară de teatru : „Moftangiii". Premieră TV. 22,00 Program de romanţe. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 19 iulie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Şoimii patriei. 10,10 Tribuna TV (rel.). 10,30 Antena vă aparţine (rel.). 11,30 Reportaj TV. 16,00 Telex. 16,05 Cenaclul Teleşcoală. 16,35 Matineu de vacanţă. În mările Sudului (II). 17,00 Artişti români contemporani. 17,30 Reportaj pe glob. Columbia. 17,50 Telecronica pentru pionieri. 18,10 Tragerea pronoexpres. 18,15 Un cîntec de pe Mureş. 18,25 Scriitorul şi epoca sa. Eugen Barbu. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Noi, femeile ! 20,30 Telecinemateca. Dincolo de Pacific. Premieră pe ţară (american). 22,20 Telejurnal.

JOI, 20 iulie

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Matineu de vacanţă. În mările Sudului (III). 17,00 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm ... 17,15 Imagini din Belgia. 17,25 Consultaţii medicale. 17,45 Film documentar. Praga. 18,05 Cîntece tinereşti. 18,20 România pitorească. 18,50 Cîntare omului. 19,05 Cuore — ultimul episod. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Ora tineretului. 21,05 Telerecital. Liliana Tomescu. 22,05 Maeştri ai artei populare româneşti. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 21 iulie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,50 Corespondenţii judeţeni transmit ... 16,00 Seara televiziunii poloneze. 16,55 Rezultatele tragerii loto. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,45 Seara televiziunii poloneze. 19,20 1001 de seri. 19,30 Reportaj TV. 20,10 Seara televiziunii poloneze. Film artistic. Nopţi şi zile. Premieră TV. 22,00 Meridiane culturale. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 22 iulie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Concert distractiv. 13,45 Documentarul românesc de artă. Premieră TV. 14,10 Bulevardul oţelului. 14,30 Ca pe Vlaşca. Emisiune muzical-coregrafică. 14,50 Incursiune în cotidian. 15,10 Stadion. 16,15 Melodii lirice. 16,30 Clubul tineretului. 17,45 Agenda cultural-artistică. 18,15 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,30 Charles Chaplin. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,35 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,25 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,05 Telejurnal. 22,15 Melodii româneşti de ieri şi de azi.

televiziune

„LATINA GENS ADEST REGINA"

Printre manifestările culturale de prestigiu din ultima vreme, Centenarul Jocurilor Latinității – Avignon, 9–16 mai 1978 – ocupă un loc aparte, ca semn al **dăinuirii** și **unității** unei culturi, definită, în primul rînd, prin vocația ei umanistă. La mai bine de un secol de la nașterea ideii de solidaritate a lumii latine, festivalul de la Avignon a confirmat încă o dată faptul că, mai presus de vicisitudinile istoriei, cultura rămîne un important mijloc de înfrățire a popoarelor.

Conceptul de **latinitate** a căpătat în acest context valențe de simbol, acoperind nu numai o realitate lingvistică, ci și una de ordin cultural, social și politic. El este – evoluția în vreme o confirmă – un concept **umanist** cu adînci reverberații în conștiința națiunilor, catalizator al relațiilor dintre ele.

Dintr-o asemenea perspectivă, Congresul internațional desfășurat sub genericul **Latinitatea, ieri, azi, mîine** și aflat sub patronajul ilustrului latinist Léopold Sédar Senghor, președintele Republicii Senegal, a demonstrat prin diversitatea tematică a comunicărilor (demn de remarcat faptul că optsprezece dintre ele au avut ca obiect problema latinității românești), prin elevația și probitatea lor științifică, extensiunea conceptului de latinitate, datorată mutațiilor ce s-au produs în conștiința popoarelor, acestea văzînd nemijlocit sentimentul participării plenare la viața planetei, sub toate aspectele ei. Congresul a evidențiat coordonatele fundamentale ale evoluției ideii de latinitate, în sensul împlinirii aspirațiilor de libertate și independență națională a popoarelor. După o sută de ani, Jocurile Latinității și-au îmbogățit substanțial aria de cuprindere – să amintim că, inițial, principala rațiune de organizare a lor a fost desemnarea prin concurs a unui **Cîntec al gintei latine** –, pe măsura complexității problemelor ce stau azi în fața cercetării în domeniul filologiei, esteticii, istoriei și criticii literare.

Ca o replică în timp, laurii care au încununat în urmă cu un veac poezia românească – cea dintîi strălucită confirmare internațională a valorii ei – au subliniat și de această dată virtuțile profund umaniste ale creației noastre literare: Marele Premiu al Latinității a fost acordat poetului Teodor Balș pentru poemul **Căderea Sarmizegetusei**, „ex aequo" cu italianul Olindo Pasqualetti, poemul acestuia **Conventus latinitatis** cuprinzînd, semnificativ, multe versuri dedicate României.

Integrată într-o remarcabilă tradiție națională cu obîrșie în creația militant-patriotică a generației de la 1848 și, totodată, prezentînd numeroase afinități cu spiritualitatea confraternă a literaturii spaniole, poezia lui Teodor Balș instaurează în spațiul culturii românești actuale o direcție alimentată deopotrivă de sursele sale legendar-folclorice, dar și de pulsul mesianic, umanist-progresist care, prin definiție, o animă. Marele Premiu al Latinității confirmă deci nu numai vocea deplină matură a unui poet, ci **întreaga poezie românească.**

Centenarul Jocurilor Latinității a mai adăugat palmaresului internațional al literaturii române încă două premii: poetului Petre Ghelmez, premiul al doilea pentru cea mai bună lucrare prezentată în limba română și, respectiv, lui Traian Lăzărescu, premiul al doilea pentru versurile sale în limba latină. Acestea reprezintă o nouă dovadă a prestigiului crescînd de care se bucură cultura noastră peste hotare.

Participarea României la festivalul de la Avignon a fost, de asemenea, marcată și prin prezentarea broșurii cuprinzînd **Cîntecul gintei latine** al lui Vasile Alecsandri, în originalul românesc precum și în traducere. Cele șapte versiuni ale poemului premiat în 1878 – apărute sub îngrijirea profesorului Virgil Cândea – au omagiat, alături de placa de marmoră dezvelită la Palais de Roure, geniul creator al poporului român reprezentat printr-una dintre cele mai ilustre personalități ale sale.

Centenarul Jocurilor Latinității va intra, fără îndoială, în conștiința literaturii noastre ca un moment de maximă relevanță pentru vocația ei universală.

MARIAN ODANGIU

VIAȚA CĂRȚILOR

AUREL CIUPE

Ed. Dacia, 1978

Apărut în editura „Dacia", care demonstrează încă o dată o preocupare constantă pentru cartea de artă, albumul dedicat pictorului **AUREL CIUPE** întrunește aceleași excelente condiții tehnice și grafice cu care editorii clujeni ne-au obișnuit. Începînd de la copertă – o reușită în arta reproducerii de artă –, continuînd cu reproducerile în culori și sfîrșind cu cele în alb-negru, albumul este o încîntare, o bucurie pentru cel care-l descoperă încetul cu încetul, introducînd pe iubitorul de frumos în lumea specifică, de lumină și culoare, a marelui pictor de subtilă sensibilitate, necontenit receptiv la noutățile din arta plastică contemporană, pictorul Aurel Ciupe. Prezentatorul albumului, criticul de artă Mircea Deac, subliniază această receptivitate niciodată stinsă, el, pictorul, alegînd din experiențele altora **„ceea ce convenea logicii sale severe și unor sentimente calde, entuziaste, dornice de explozii și exuberanțe în fața naturii, pentru a ajunge la o expresie artistică proprie".**

Într-un text bogat în nuanțe, criticul urmărește biografia artistică a lui Aurel Ciupe, fixînd cu rigoare trăsături specifice artei sale. Demnă de remarcat este demonstrația pe care o face prezentatorul vizavi de catalogarea pictorului ca peisagist prin excelență, „pictor al peisajului transilvănean": **„în fața operei vaste și complexe** – precizează Mircea Deac – **de la portret, la peisaj, la compoziție și natură statică... creația pictorului Aurel Ciupe se desfășoară în coordonate mai largi, în ansamblul picturii românești contemporane, dobîndind o valoare și un rol important".**

Revenind la condițiile tehnice ale albumului, deși toate reproducerile sînt remarcabile – inclusiv cele în alb-negru – relevante sînt, însă, acelea dominate de albastrul pastel, de o puritate deosebită, plină de poezie (în „Iarnă la Cluj", „Case cu grădini la Baia Mare", „Cartier nou la Baia Mare") precum și roșul puternic și elocvent din „Porțelanuri și gutui pe fond roșu", „Natură statică cu fructe", „Drum prin livadă" etc. Reproducerea „Autoportretului" – lucrare datată 1972 – merită o mențiune aparte pentru fidelitatea redării culorilor, a nuanțelor fine, pentru subtilitatea contrastelor de lumină.

M. ȘERBĂNESCU

Paul Miclău

SEMIOTICA LINGVISTICĂ

Ed. Facla, 1978

Excelenta carte a Prof. Dr. Paul Miclău, de origine bănățeană, ne îndeamnă să medităm și asupra relațiilor posibile dintre **ordinea triadică** și **semiotică** – teoria generală a sistemelor de semne. Ea realizează o vastă sinteză a cercetărilor contemporane de semiotică lingvistică, cantonîndu-se la nivelul **fundamentelor** acestei științe care aduce o importantă contribuție la surprinderea și înțelegerea universului nostru expresiv angrenat într-o permanentă și accelerată schimbare.

Prima parte a lucrării își centrează aria preocupărilor pe conturarea și înțelegerea specificului **semnului lingvistic** și a relațiilor dintre semne. În ceea ce privește definiția semnului, autorul analizează critic atît **concepțiile unilateraliste** ce îl reduc la semnal, cît și pe cele **bilateraliste** care îl reduc la simpla relație dintre semnificant și semnificat, neglijînd substraturile sale materiale și sociale.

Paul Miclău precizează că noțiunea cea mai sintetică care cuprinde întregul ansamblu semiotic este **funcția**; ea include în același întreg atît termenii cît și corespondența care există între ei. Pornind de aici, el ajunge la necesitatea definirii semnului înăuntrul **ordinii triadice**: „Neajunsul provine din faptul că la Saussure semnul este bilateral, alcătuit din semnificant și semnicat, în timp ce pentru o abordare mai completă a lui, se impune un **model trilateral** (s.n.) care să includă și referentul".

Această structură semiotică fundamentală de configurație triunghiulară (semnificat-referent-semnificant) a fost elaborată de C. K. Ogden și J. A. Richards. Însă, meritul semioticianului bucureștean este că a depășit această concepție de orientare pozitivistă aducîndu-ne date inedite în ceea ce privește problematica **referinței** în semiotică și a relațiilor dintre cei trei poli ai structurii semiotice.

Noi credem că **semiotica nova** trebuie să adîncească sensurile și să valorifice potențele triunghiului semiotic prin decelarea **interșanjabilității polilor** săi, încît semnul poate fi considerat ca o „țesătură-de-relații", ca un fenomen mereu pe cale de constituire, ce se identifică cu obiectul pe care-l desemnează. Deci procesul de geneză și organizare a semnelor, inclusiv cele lingvistice, se împlinește în cadrul unui proces de „semioză în progres".

Remarcabil ni se pare și capitolul VI, intitulat „Universul structurilor semiotice", care se axează pe următoarea constatare: „Cercetările structurale au ajuns în mod firesc la considerații semiotice și invers: datorită abordării semiotice a limbajului a putut fi elaborată metoda structurală". Sînt succint prezentate rezultatele fructuoase obținute de semiotica structurală în antropologie (Levi Strauss, Lacan etc.), poetică (T. Todorov, A. J. Greimas, J. Kristeva etc.), traducerea poetică și în analiza mijloacelor de comunicare de masă (mass media).

În sfîrșit, Paul Miclău se ocupă de „Filosofia structurilor și semnelor" realizînd o trecere critică în revistă a diverselor concepții structuraliste (Foucault, Eco, Althusser, Martinet, Sebag, J. Piaget etc.) care îi permite să concluzioneze „... avem impresia că s-a produs o recrudescență a semioticii tocmai pentru a suplini neizbutirile teoretice ale structuralismului". În consecință, militează pentru realizarea în contextul filosofiei marxiste a unei sinteze epistemice între teoria semiotică și metoda structurală.

Partea doua a lucrării este consacrată **analizei motivării,** care poate fi considerată ca o problemă esențială a semioticii lingvistice. După ce expune o serie de păreri privind „arbitrarul" semnului lingvistic (Saussure, Benveniste, Bally, Naert, Lerch, Fonagy etc.) Paul Miclău analizează conceptele de necesitate, întîmplare și condiție concluzionînd astfel: „Arbitrariul semnului lingvistic implică deci trei categorii fundamentale, care trebuie luate în considerare: necesitatea, întîmplarea și condiția, ultima putînd fi asimilată în limbă cu motivarea". Ca atare, factorii ce limitează la acest nivel cîmpul de acțiune al întîmplării pot fi încadrați în categoria de **motivare.**

Se disting două tipuri de motivare:

1. **absolută** (interjecțiile, onomatopeele, cuvintele cu simbolism fonetic).

2. **relativă,** proprie semnelor complexe a căror structură poate fi înțeleasă prin alte semne. Demne de remarcat prin inedit lor ne apar paginile în care sînt dezvoltate „Motivarea semantică", „Motivarea prin moneme în discurs" și „Motivarea și frecvența". Însă, dezbaterea lor depășește rîndurile acestui articol ce își propune scopuri modeste.

După expunerea generală a planului acestei cărți exemplare din punct de vedere stilistic ne simțim obligați să menționăm caracterul prin excelență **interdisciplinar** al demersului care antrenează convergent o mulțime de științe (lingvistică, semiotică, logică, psihologie, matematică, teoria informației, poetică, filosofie etc.) și-l plasează ca o operă de avangardă în contextul gîndirii științifice contemporane.

Rescrisă de cinci ori în perioada anilor 1965–1978 cartea lui Paul Miclău impresionează prin rigoarea științifică a cercetării, prin efortul continuu de a folosi concepte curățate de un balast semantic unilateral sau conjectural întrebuințat, prin înnobilarea discursului său prin esențializare. Iar această restructurare a domeniului semioticii lingvistice poate fi considerată ca un **cadru de referință** pentru știința românească contemporană și un îndemn către o viziune nouă în perspectiva viitorului.

DORU OGODESCU

Ion Tomoiagă – Maramureșanu

AMINTIRI DIN ROȘU DE MOISEI

Ed. Albatros, 1977

Ion Tomoiagă – Maramureșanu își povestește viața, o povestește cu simplicitate. Limpezimea cuvîntului și incursiunea narativă în lumea mirifică a Maramureșului ne cucerește printr-o caldă evocare a copilăriei petrecută în satul Moisei, într-o „casă de bîrne, bătrînă ca vremea, culcată în mușchi". Moisei, un loc mustind de legende și o galerie de portrete între care: „... parcă o văd pe bunica mea, adică mama bună, cum aducea apă, cu greu, în cele două cofe înnegrite, și ele învechite". Amintirile derulează anotimpurile și timpul are „aripi de furtuni". Munca e un cîntec al eliberării cugetului: **„Albinele stringătoare de miere, oameni mișunau în toate colțurile acelor plaiuri fermecate, zidite de-o mînă cu inaltă meșteșugărie; dealuri, văi, și coline pline de tot frumosul naturii, pomii încărcați de flori albe ca zăpada, ce se vor scutura, lăsînd în urma lor fructe să adape lumea, tîrziu, cu seva și mireasmele lor. Femeile mergeau în grupuri, cu sapele pe umăr, pe potecile lor și-ți era mai mare dragul să le privești".**

Amintiri din roșu de Moisei este o carte străbătută de la prima pagină de un fior liric autentic. Savoarea expresiilor populare îi dă un plus de vigoare. Ion Tomoiagă – Maramureșanu zugrăvește cu iscusință momente infuzate cu dramatism. Concludent în acest sens este durerea copilului, care își caută în fiecare primăvară un stăpîn: **„Eram ca puiul de vrabie care vrea să zboare singur din cuib. Și unde mă puteam eu duce în lumea largă decît să-mi caut alt stăpîn? Că ăsta era rostul cu care fusesem învățat: unii stăpîni, alții slugi. Altă viață nu aflasem să fi fost. Așa că m-am băgat la un mare gospodar cu numele de Irimia Candrea din Dorna Cîndreni. Nu știu cum o fi norocul altora, dar eu n-am dat niciodată de viață ușoară și stăpîn de treabă".**

Un farmec deosebit îi conferă, acestei proze, aducerea în prim plan a unor obiceiuri folclorice. Astfel ne este prezentat, în toată splendoarea desfășurării, ritualul focului viu din noaptea de sînziene; impresionant este și torsul caierului de fuior alb, obicei mai puțin cunoscut.

În **Amintiri din roșu de Moisei** se găsesc multe pagini încărcate de fapte obișnuite, dar trăite curat, așa cum numai un om cu suflet ales ni le poate aduce dintr-un trecut, dacă nu așa de îndepărtat, totuși, pentru unii, necunoscut.

VICTORIA CĂLUGĂRU

panoramic

GALA ANTENELOR. Timişoara a găzduit duminică, în Parcul rozelor, un spectacol de mare anvergură, ce a reunit peste 3.000 de artişti, amatori şi profesionişti din judeţele Timiş, Arad, Caraş-Severin şi Hunedoara. Organizat de Televiziunea Română în colaborare cu comitetele de cultură şi educaţie socialistă ale judeţelor respective, spectacolul a purtat semnătura poetului Adrian Păunescu. ● Luni, 2 iulie a avut loc şedinţa de comitet a Asociaţiei scriitorilor din Timişoara, avînd pe ordinea de zi o dezbatere despre dezvoltarea relaţiilor de colaborare cu scriitorii iugoslavi. După o prezentare susţinută de secretarul Asociaţiei, Anghel Dumbrăveanu, au luat cuvîntul, făcînd numeroase propuneri şi sugestii, George Bulic, Vladimir Ciocov, Laza Ilici, Al. Jebeleanu, Andrei A. Lillin, Ivo Muncian, Svetomir Raicov, Mircea Şerbănescu, I. D. Teodorescu. ● În sala de festivităţi a întreprinderii timişorene de aparate electrice de măsură, graficianul Vasile Pintea a deschis o expoziţie personală. Cuvîntul inaugural a fost rostit de poetul Anghel Dumbrăveanu. ● Din bogatul sumar al revistei de cultură cu public a oraşului Brad, prezentată în ziua de 6 iulie, am reţinut comentariile consacrate poeziei lui Anghel Dumbrăveanu, poeziei paşoptiste, dramei istorice ibseniene, volumului de poezie **Curcubeu în decembrie,** semnat de Traian Filimon. ● Între 14—16 iulie va avea loc la Timişoara al V-lea Seminar bienal al filmului de etnografie şi folclor, cu o prestigioasă participare internaţională, organizat de Cercul ştiinţific de folclor al Universităţii din Timişoara, în colaborare cu C.J.C.E.S. Timiş. Deschiderea manifestării va avea loc mîine, în Aula Magna, orele 10, iar desfăşurarea lucrărilor şi proiecţiile la sala Modex. ● Un eveniment pentru cinefili : „Săptămîna filmelor premiate" (10—16 iulie) la cinematograful Victoria. Contribuie la reuşita iniţiativei prezenţa activă a membrilor „Cineforum"-ului Întreprinderii cinematografice judeţene.

OBSERVATOR

echo

Semicentenarul luminătorilor

Am fost invitat la o sărbătorire nu tocmai obişnuită. Promoţia anului 1928 a şcolii Normale de Învăţători din Timişoara şi-a serbat semicentenarul. Din această promoţie face parte şi primul meu învăţător de la şcoala din Şipet : Iorgovan Ţăran. Un prilej pentru mine să retrăiesc cu amintirile primii ani de şcoală, iar pentru dascălii din 1928, cîţi au mai rămas după ce au trecut şi printr-un război mondial, un prilej de a se întîlni şi de a-şi trece în revistă activitatea desfăşurată cu devotament un lung şir de ani. Promoţia aceasta era printre primele generaţii de învăţători pregătite într-o şcoală românească după Unire. Profesorii lor, octogenarii Octavian Pop, Dr. Nicolae Table, Dimitrie Cheveresan, pe care îi aveam alături la masa prezidiului, intraseră în învăţămînt imediat după Unire, atunci cînd a descins în Banat şi scriitorul Camil Petrescu, spre a creşte generaţiile de învăţători în spiritul patriotismului, generaţii de învăţători între care erau români, sîrbi, germani, maghiari.

Din cuvîntările rostite, din discuţii, s-a reflectat faptul că absolvenţii anului 1928, în ciuda restriştilor, au ştiut să-şi îndeplinească datoria de luminători ai satelor. Mai mult, am constatat cu bucurie că cei mai mulţi şi-au găsit adevăratele împliniri şi satisfacţii, de dascăli conştincioşi şi avîntaţi, în anii noştri, în anii socialismului.

Am în faţă primul meu învăţător, o oglindă vie a acestei generaţii. L-am urmărit ca dascăl, apoi ca director şcolar, i-am înţeles frămîntările pentru ridicarea satului meu natal. Pe piept îi văd şi însemnele decoraţiilor, cum văd şi la ceilalţi învăţători, care au slujit cu atîta credinţă şi abnegaţie şcoala românească şi patria. La semicentenarul lor şcolar, merită florile recunoştinţei noastre, merită sincera noastră preţuire pentru tot ceea ce au realizat, pentru neistovita lor dăruire şi tinereţe spirituală.

AL. JEBELEANU

top

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Porţi de vis — **Dida Drăgan & Progresiv TM ;** 2. Hai acasă — **Gil Dobrică ;** 3. Generaţia noastră — **Semnal ;** 4. Feriga albastră — **Experimental Q ;** 5. Mierea — **Sfinx. Propuneri :** Şase cai albi — **FFN** şi Spectru — **Quadrant.**

SECŢIA STRĂINĂ : 1. Dust in The Wind — **Kansas ;** 2. I Can't Stand The Rain — **Eruption ;** 3. Night Fever — **Bee Gees ;** 4. With a Little Luck — **Paul Mc Cartney & Wings ;** 5. Love is like Oxygen — **Sweet. Propuneri :** Lay Down Sally — **Eric Clapton** şi Baker Street — **Gerry Rafferty.**

CORESPONDENŢA

CODREANU ANNA : Componenţa grupului italian **I Santo California** nu a suferit modificări. Pietro Barbella (voce, instrumente cu clape) ; Massimo Caso (chitară) ; Gianni Galizia (voce, chitară, moog) ; Domenico Ajello (bass, flaut) ; Donato Fanina (percuţie). **Succese discografice :** „Tornero", „Un angelo", „Dolce amore mio". **MARCHIŞ IONEL :** Despre **Shaun Paul Cassidy** am mai scris. Cîntăreţul s-a născut la 27 septembrie 1958 în Los Angeles. Cît despre piesele de care aminteşti, iată-le : Jack & Jill — **Raydio,** For a few Dollars more — **Smokie,** Free Me — **Uriah Heep** şi Rockin 'all Over The World — **Status Quo. AUREL BUCŞA : Isaac Hayes** se remarcă la început ca instrumentist, colaborator al lui Otis Redding. Ulterior, va deveni un nume apreciat atît ca solist vocal, compozitor şi aranjor. Printre altele, artistul compune pentru nume celebre, ca : **Sam & Dave, Johnnie Taylor, Carla Thomas.** Semnează banda sonoră a filmului **„Shaft". MARIN RADU :** În prezent, **Mihai Munciolu** cîntă în orchestra **Horia Moculescu.** Acest chitarist timişorean a debutat în una din primele formaţii pop din ţara noastră. Mă refer la **„Uranus"** (1962), grup în care alături de Harry Coradini şi Gustav Rastatter au mai activat Mircea Martin şi semnatarul acestei rubrici.

PETRU UMANSCHI

retro

Retrovizorul alege pentru onoratul public cititor cîteva nume din colecţia sa de firme vechi din Timişoara (1778—1878).

„La cocoşul negru" (delicatese).
„La broasca ţestoasă" (băcănie în care se vinde de două ori pe săptămînă apă minerală de Buziaş şi Ivanda în sticle cu dopuri originale).
„La valaha harnică" (bîrt).
„Boul roşu" (mezeluri şi afumături).
„La coiful de aur" (şepci).
„Ludovica" (flori artificiale, cu şi fără miros, peruci).
„La scrisoare" (punct de desfacere pentru galoşi americani veritabili).
„Barza de aur" (delicatese).
„La american" (porţelanuri).
„Leul alb" (curelărie).
„La crap", „Reduta", „Regele englez", „Pomul verde" (săli de bal).
„Leopold" (mătăsuri).
„La regină" (luminări şi alte obiecte de iluminat).
„Konrad Spiriduşul" (bile de biliard şi felurite alte bile).
„La para de aur" (deserturi).
„La gardist" (şelărie).
„Două lebede" (pensiune).
„La Trobetas" (corsete pentru domni).
„La îngerul alb" (salon de coafură).
„Butoiul de aur", „La clopot" (hanuri).
„La silezian" (textile).
„La Simon" (aparate de anestezie cu eter, lămpi „Solar" şi „Lunar", alcalimetre, aparate de magnetizat şi alte articole medicale).
„Martin et comp." (pomi fructiferi, flori şi seminţe de tot felul).
„Bivolul de aur" (coloniale).
„Amor" (lenjerie de dame).
„Celesta" (parfumerie).
„Trompeta", „Mînzul de aur", „Cerbul de aur", „Steaua de aur", „Trei ciocîrlii", „Trei broaşte", „Trei iepuri", „Trei regi", „Trei husari" (restaurante).

RETROVIZOR

Prietenii revistei Orizont

Cenaclul literar „PRELUDII" Chişineu-Criş

Cenaclul literar-artistic **PRELUDII,** al Casei orăşeneşti de cultură din oraşul Chişineu-Criş, judeţul Arad, a luat fiinţă în urmă cu opt ani, din dorinţa condeierilor de aici de a-şi prezenta în cadru organizat creaţiile literare şi de a realiza în comun acţiuni culturale. În cadrul Festivalului naţional **Cîntarea României,** cenaclul literar are posibilitatea manifestării plenare, atît prin creaţia proprie a cenacliştilor, cît şi prin activităţi cu o mai largă participare — întîlniri cu scriitori, şezători literare, simpozioane, recitaluri de poezie —, care au un intens ecou în rîndurile cetăţenilor din localitate.

Un cenaclu literar nu este în totalitate o grupare de scriitori, ci o grupare de oameni care scriu la diferite cote ale valorii artistice. Tinere talente sau mai vîrstnice de condeieri îngemănează pe foaia imaculată gînd şi simţire, se apleacă cu înţelegerea specifică vîrstei spre frumuseţile şi realizările patriei, vibrînd alături cu ţara la marile evenimente ale acesteia.

Întîlnim în poezia de cenaclu influenţe, chiar clişee sau imagini împrumutate direct din creaţia unor poeţi de largă circulaţie. Creaţiei literare propriu-zise i se adaugă alte acţiuni de interes cultural — elaborarea montajelor literar-artistice şi a textelor pentru brigăzile artistice. Amintim dintre cenacliştii cu activitate deosebită pe prof. Valentin Văcaru, Ştefan Patko, Elvira Biţă, Cornel Faragău, prof. Mihai Barna, Angela Popa, Radu Puticiu, Geo Sin, Veronica Szabo, Ion Sălceanu, Dan Goldiş, Petru Şimon, Maria Borbilău. Cenaclul literar-artistic **PRELUDII** este o prezenţă mereu activă în mişcarea culturală tot mai accentuată din Chişineu-Criş. N-a fost, în decursul celor opt ani de existenţă, acţiune culturală mai de amploare în care să nu se facă simţită prezenţa şi activitatea sa.

ALEXANDRU RUJA

Bătrînii

Bătrînii stau în pragul serii
Cioplind amintiri.
În glasul lor
Mai zboară avionul
Şi intră
Feciorii sosiţi în corăbii de somn
Frumos ca-n horă
Cu garoafe pe piept
Cuvintele lor
Mai miros a pămînt
Şi trupurile lor muşcate de plante
Se pregătesc
Pentru odihnă
Sub cerul de iarbă.

GEO SIN

Melancolie

Se întrevede marea
Şi peste valuri
Zarea.
Şi dincolo de zare ?
Să fie-o simplă arătare
Ce-mprăştie văzduhul în universul mării ?
O flacără ce arde
Şi ia totul din calea
Acelor flori de mare ?
Mereu, aşa, cineva întreabă.
Şi-n liniştea de seară
Se aude doar
Cîntecul tandru
Al melancoliei.

ELVIRA BIŢA

Metabolism

Reînvii dintr-un astru părăsit
şi mă prefac în mercur
şi curg, spre valea dragostei,
unde mă aştepţi.

Ne contopim cu nesaţ, iar curcubeul
care s-a născut din tine
veghează din spatele lunii
la soarele ce se ascunde după nori.

Seara, tu-stea, iar eu-luceafăr
cădem în mare
şi din trupurile noastre
se împletesc la suprafaţă
două alge :
una roşie, asemeni buzelor tale,
iar alta albastră, asemeni
ochilor mei.

CORNEL FARAGĂU

Sîntem independenţi

Ne-am iubit fraţii
şi focul dorinţei de Unire
a secat albia Milcovului.
Am iubit albastrul cerului
şi cîntecul liber al ciocîrliei,
şi ne-am jertfit
pe cîmpia Independenţei,
udată de o Dunăre pe care
o vroiam încinsă
cu brîul tricolor.
Am asaltat redute
care trimiteau moartea
să ne taie avîntul
cu dinţii ei de plumb.
A învins dragostea de ţară şi
de brazdă neagră şi grasă
ce cîntă sub fierul plugului.

RADU PUTICIU

Oraş natal

Iubesc munţii cu-naltele creste,
Iubesc drumeţia-n pădurea de brazi,
S-ascult doina cîntată la fluier
Ce duce salutu-mi departe-n Carpaţi.

Mi-e drag şi oraşul cu parcu-nflorit,
Şi Crişul Alb ce-i desparte trupul în două ;
De pe mal să privesc seara cerul senin,
Să umblu, dimineaţa, pe rouă.

Mi-e dragă şi hada cu arbori seculari ;
Să scriu şi să cînt despre tine,
Tu mi-ai dat viaţă şi m-ai învăţat
Cuvinte dragi : mamă, patrie, iubire.

Doresc să-nfloreşti pe-a patriei hartă,
Să te înalţi tot mai sus, precum şoimul.
Fiii tăi credincioşi îţi veghează
Pacea, liniştea, somnul.

VERONICA SZABO

Albastru de Voroneţ

Am aruncat pietre în sus
ucigînd păsări
şi cerul şi-a plîns
albastrul de Voroneţ.

A venit Manole,
a adunat pietrele
şi le-a rînduit în fîntîni cu apă vie,
dar plaiurile
s-au cutremurat în ruină de mănăstiri,
pietrele au ucis păsările.

A venit apoi Elena sau Maria Valahă
şi le-a spălat în lapte de bour
în noaptea cînd voievozii cu trup de ţară
alungă vînătorii de balade.

Am aruncat cu pietre în sus,
cerul nu a mai plîns,
pietrele nu au mai ucis,
a rămas doar Albastrul de Voroneţ.

PETRU ŞIMON

serial

DIN TAINELE CIVILIZAŢIILOR DISPĂRUTE

(II)

Atît cărţile sacre, cît şi nenumăratele cronici ale vremilor revolute, lasă să se înţeleagă că potopul nu numai că a avut loc cu adevărat, dar a şi fost prevăzut ! Nu trebuie să uităm ce cunoştinţe uimitoare deţineau cei vechi în domeniul astrologiei şi astronomiei. Cei care aveau asemenea îndeletniciri transmiteau cunoştinţele lor — într-un fel secrete — generaţiilor următoare care, la rîndul lor, îmbogăţindu-le, le transmiteau mai departe. Ei erau, probabil, „zeii" care îi preveneau pe oameni de cataclismele care aveau să vină. „Nu mai face vin din agavă, ci ia un trunchi de chiparos şi scobeşte-l pe dinăuntru, intră în el cînd în luna tozontli apa va ajunge la ceruri..." Aşa îşi prevenea poporul zeul vechilor Azteci, iar în cronicile birmane se vorbeşte despre cei care a apărut pe neaşteptate printre oameni „îmbrăcat în negru, păşind peste tot unde se afla adunată mulţimea, pe străzi şi prin pieţe, prevenind, cu o voce tristă, lumea de ceea ce avea să se întîmple...".

Totuşi, pare-se, eposul străvechi al lui Ghilgameş descrie cel mai clar ce s-a petrecut în timpul cataclismului : „... Tot ce avui luai cu mine, agoniseala mea de-o viaţă, tot, adusei în vehicol familia şi toate rudele, fiarele cîmpului, dobitoacele de pe păşune şi oamenii de la treburi, tot încărcai, apoi zăvorîi bine uşa... Cînd răsări soarele în zare, veni un nor negru. Seninătatea zilei se preschimbă deodată în noapte, frate cu frate nu se mai vedeau, oamenii nu se mai recunoşteau, zeii începură să se teamă de năvala apelor ; ei fug şi se urcă în cerul zeului Anu, asemeni cîinilor zeii se îngrămădesc... Şase zile şi şase nopţi vîntul suflă şi uraganul cotropeşte pămîntul, dar la începutul celei de a şaptea zi furtuna potopului îşi încetează urgia...".

Pe drumul său, din preistorie şi pînă astăzi, după cum se vede, omul a trăit clipe grele şi hotărîtoare. Pe lîngă asemenea cataclisme naturale, civilizaţiile mai erau distruse de războaie, de diverse invazii ale altor popoare, precum şi de marile epidemii care au decimat mii şi mii de vieţi. Şi, totuşi, puţinătatea dovezilor arheologice, cîteva însemnări şi manuscrise găsite printre ruine paupere sînt suficiente pentru a ne arăta că în trecutul îndepărtat existaseră multe civilizaţii care au ajuns la un nivel superior, de dezvoltare tehnic şi tehnologic.

Civilizaţia sumeriană se consideră pînă în prezent cea mai veche şi cea mai dezvoltată civilizaţie omenească. Regii ei au întemeiat legendarul oraş Ur, în Caldeea, iar conform manuscriselor găsite şi a legendelor care vorbesc de această civilizaţie, ei au atins vîrste astronomice. Desigur, legendele exagerează şi lucrul acesta nici nu are vreo importanţă, dar uimeşte precizia cu care sumerienii făceau calcule complicate, ştiau astronomie ca nimeni alţii, aveau înalte cunoştinţe tehnice. Calculul rotaţiei Lunii l-au făcut atît de bine încît au „greşit" doar cu 0,4 secunde faţă de cele mai precise calcule de astăzi ! Cum se poate explica faptul că ei ştiau să se folosească de numere cu 15 zecimale, cînd chiar pentru greci, de la 10,000 încolo începea infinitul ! Pe un hîrb de lut s-a descoperit un calcul care dădea un uluitor rezultat : 195.955.200.000.000 !

Dar nu acesta este singurul lucru care-i pune pe gînduri pe cercetătorii noştri, cînd e vorba de locuitorii vechii Mesopotamii. Cultura sumerienilor este plină de taine uluitoare care vor stîrni încă mult timp curiozitatea şi patima nestăvilită a descoperirii la nenumăraţi cercetători ai vechilor civilizaţii. Se presupune că sumerienii au scris prima „carte" din întreaga istorie a omenirii ! Cunoştinţele lor într-ale astronomiei au depăşit sistemul solar, atingînd zonele misterioase ale planetei Sirius B, care este atît de mică încît a fost descoperită de-abia la mijlocul secolului trecut, şi asta cu un telescop ce avea un diametru de 40 cm. Cum ? De ce ? Cînd ?

(VA URMA)

cuvinte încrucişate

De bună dispoziţie

ORIZONTAL : 1) Provoacă rîsul — Cap de afiş ! — Distractivi, în fond ! 2) Umor — Acestea taie buna dispoziţie. 3) Un suris în cele din urmă ! — Stradă (abr.) — Verbul veseliei. 4) O mică distracţie. 5) Ride nu chiar de la bun început ! — La ureche — Alfa şi omega. 6) Mina bunei dispoziţii — Intră primele în restaurant ! 7) Petrecere cu dans organizată seara şi noaptea — Apar comicii ! — Fontă. 8) Făcute special pentru comedie — Apar primele la o recepţie ! 9) Într-un şoson ! — A se înveseli. 10) Face portrete satirice. 11) „Dincolo de zîmbetul tău" de Sile Dinicu (pl.) — Vestitori — Într-o caricatură ! 12) Cale ! — Înzestrat cu umor.

VERTICAL : 1) Glumeţ — Restaurant. 2) N-au curaj — „Rebus" pag. 23 ! — Haz (fig.). 3) Întrebuinţare — Se ţin de rîs... şi de poveşti. 4) Tot virgule sînt — Monedă romană. 5) Bună dispoziţie — „Trei într-o barcă" (Jerome K. Jerome) ! 6) Navigator rus — Diviziune a unei comedii — Cei mai buni. 7) Înţeapă — Iar fără măsură ! — Expune în public. 8) Poznaş — Rivali. 9) Suris — Proastă dispoziţie. 10) Vară (pl.) — Nu rîd chiar la o glumă bună. 11) Aria clovnilor — De trebuinţă la „Ghiceşte-mi în cafea" (V. I. Popa). 12) Aici... ultimii comici ! — Rîsul ca medicament — Aduce o baterie ce creează bună dispoziţie.

Dicţionar : IDE, IIS, ERT.

VIOREL ABRUDAN

Din corespondența lui Lucian Blaga cu Tiberiu Brediceanu

● „Slăvită fie ziua ce te-a dat țării noastre"*

Ne vom prezenta fapte detaliate referitoare la relațiile lui Lucian Blaga cu importanta familie a Bredicenilor, din Lugoj — aspect care a fost relevat, prin citeva date esențiale, îndeosebi de Pavel Beliu, în cartea Lucian Blaga. În marea trecere, Ed. Eminescu, 1972. Subliniem însă că legăturile lui Blaga cu Tiberiu Brediceanu nu au însemnat doar o comuniune sufletească în cadrul relațiilor de rudenie (prin căsătoria poetului cu Cornelia Brediceanu, sora compozitorului) . prietenia dintre cei doi cumnați era fundamentată și pe resorturi afective de natură spirituală. Asupra acestui fapt aruncă un spor de lumină și o seamă de scrisori ale poetului către Tiberiu Brediceanu. Din această corespondență — avută la îndemînă, prin bunăvoința cunoscutului muzician, Mihai Brediceanu, fiul lui Tiberiu Brediceanu, căruia îi mulțumim și pe această cale — încredințăm tiparului scrisorile privind pantomima Învierea și un proiect al unei creații de balet. Acestea fac parte dintr-o lucrare antologică, în pregătire, constituită din fondul arhivistic al lui Tiberiu Brediceanu.

Lucian Blaga a terminat de scris pantomima Învierea, la 23 iunie 1925, la Lugoj. Cu acest prilej, el notează în Albumul de la vie al familiei Bredicenilor : „Am terminat «Învierea», pantomimă în patru tablouri. Ar fi de dorit ca muzica, ce-o va face Tiberiu, tot aici să se desăvîrșească". Textul de pantomimă, elaborat de Lucian Blaga, a fost publicat în anul 1925. Compozitorul a definitivat muzica acestei lucrări abia în anul 1932, dar creația respectivă n-a fost încă publicată și nici reprezentată pe scenă. Pe manuscrisul lui Lucian Blaga este notat titlul Ciuma, cuvînt tăiat cu cerneală și înlocuit cu termenul Învierea, avînd mențiunea : „Muzica de Tiberiu Brediceanu". Pentru fiecare tablou, L. Blaga a făcut și o schiță de decor. O scrisoare (numerotată de noi cu cifra I) relevă împrejurarea că autorul Poemelor luminii i-a trimis lui Tiberiu Brediceanu o schiță a pantomimei încă în anul 1924. Am dedus că scrisoarea respectivă, nedatată, este din anul 1924, întrucît conține pasajul : „În «Cuvîntul» am scris un foileton despre Laura (Păpuși etnografice), în care vorbeam și despre tine". Articolul acesta despre „păpușile etnografice", ale Laurei Vlad (1877—1956), sora poetului Victor Vlad Delamarina, a apărut în Cuvîntul, din 3 decembrie 1924.

Apoi, de-a lungul a mai mulți ani, Lucian Blaga își va exprima dorința ca Tiberiu Brediceanu să „desăvîrșească muzica" „Învierii" și să prezinte pantomima pe scenă. Din păcate, scrisorile în care poetul atinge problema aceasta nu sînt datate. Însă, avîndu-se în vedere că acestea au fost expediate din străinătate, unde Blaga îndeplinea funcția de ataşat cultural la Legația României, se poate deduce, cu aproximație, cam în ce perioadă le-a scris.

Tot în acei ani, poetul i-a propus compozitorului să-și transforme „Poemul etnografic" într-un balet, intitulat „Mieluşelii cerului", proiect care, după cunoștința noastră, nu a fost finalizat de Tiberiu Brediceanu.

AUREL TURCUȘ și ELENA BORUGĂ

Lucian Blaga și Tiberiu Brediceanu

I

Dragă Tiberiu,

Iți trimit întîia schiță a pantomimei. Nu l-am dat încă formă definitivă, fiindcă vreau mai întîi să-ți faci **tu** observațiile. Cred totuși că tu poți să-ți faci muzica după ea. Am înregistrat numai acțiuni și gesturi, ici-colo citeva replici — pentru cari actorii (dansatori) trebuie ei să găsească expresie mimică. Acele replici firește n-o să rămînă în pantomima definitivă (Tot ce e în paranteze va fi cu mult mai frumos stilizat). Ritmul acțiunilor cred însă că o să-ți convină. Are mult **grotesc,** în afară de **veselie** și de **sinistru.** Îndeosebi pentru **grotesc** să-ți dai toată silința ; va fi partea cea mai grea a muzicei.

Îi punem titlul „Ciuma". Sper să iese ceva bun.

În „Cuvîntul" am scris un foileton despre Laura (Păpuși etnografice) în care vorbeam și despre tine.

Noi bine. Eu — complet adîncit într-un studiu și într-o dramă. Și multele articole ce trebuie să le scriu la „Prager Presse", „Gîndirea", „Adevărul", „Cuvîntul", „Cultura națională".

Să-mi răspunzi dacă te poți folosi de pantomimă în forma aceasta. (Grijește-o că e unicul exemplar).

Vă sărutăm cu mult drag
Lulu

II

Dragă Tiberiu,

Va să zică împlinești 60 ![1] Cei mulți înainte, să ajungi vîrsta „familiară", ca maica noastră[2] sau ca țața Sofi[3]. Știu că ai avut multe năcazuri în viață, dar ai avut și satisfacții, și mai ales satisfacțiile ce ți le-a dat propria Ta operă, clădită încetul cu încetul, sigură și nepieritoare, în ciuda condițiilor de atîtea ori neprielnice. Dea D-zeu să poți realiza încă tot ce mai visezi ! Cu cît îmbătrînesc, cu atît văd că singurul lucru care Te face să suporți fără disperare îmbătrînirea și trecerea, este opera ce o lași în urmă.

La drept vorbind, Tu trebuie să Te simți foarte tînăr, cînd vezi tot tineretul de astăzi închinîndu-se în artă ideilor, pe care Tu le-ai urmat din capul locului și nu le-ai trădat nici un moment. Sunt puțini oameni în țara românească cari au aceeași linie, necutremurată de nimic, ca Tine. Crede-mă, dragă Tiberiu, că atunci cînd am scris cea mai românească carte a mea (Spațiul Mioritic), duhul Tău a fost într-un fel prezent în preajma mea.

Nu mă îndoiesc că vom vedea în curînd reprezentată și „Învierea".

La mulți ani !
Lucian

III

Dragă Tiberiu,

Vreau să-ți scriu citeva rînduri, nu atît despre ceea ce facem zi de zi — fiindcă acestea nu sînt prea interesante — dar despre citeva balete ce le-am văzut aici. Unul din cele mai însemnate evenimente din viața noastră — e baletul „Petrușca" de Stravinski, admirabil montat, bine jucat — și-o muzică modernă, plină de ciudate melodii, deși e modernă. Am mai văzut un balet polonez „Kupala" care mă îndeamnă să-ți scriu — fiind foarte aproape de felul cum compui tu și poate să servească de model pentru un balet pe care ții să-l faci. Trebuie să legăm printr-o acțiune simplă toate jocurile pe care le ai în „poemul etnografic" și să facem din el un balet (nu pantomimă). I-am da atunci un alt titlu mai poetic decît „poem etnografic" (două cuvinte cari nu se potrivesc deloc împreună). În balet vor intra toate jocurile ce le ai, și în plus legătura dintre ele. Mă însărcinez să găsesc eu ceva în privința aceasta. Baletul odată făcut — trebuie învățat cu trupa de balet de la București — pentru ca să nu-ți aduni dansatori din munți și șesuri. Ar putea să devină un „balet național", cum e „Kupala", care aici se dă foarte des. Acțiunea care leagă mozaicul lui „Kupala" e în legătură cu niște obiceiuri păgîne polone. Gîndește-te deaproape și scrie-mi.

Ce mai e cu „Învierea" ? Aș zice să te mai scuturi de alte sarcini mărunte și să te concentrezi asupra pantomimei, fiind aceasta mai importantă decît multe alte lucruri. O rog și pe incomparabila noastră Jeni[4] să-ți mai dea zor. Vă sărutăm cu drag,

Lulu

IV

Dragă Tiberiu,

Deoarece tu nu-mi răspunzi la scrisoarea mea, presupun că ești de acord cu planul meu de a face din poemul tău etnografic un „balet" veritabil. Ți-am făgăduit să-ți găsesc firul unei mici acțiuni care să lege totul într-un întreg.

Baletul tău s-ar putea numi bunăoară „Mieluşelii cerului" și acțiunea ar fi în citeva cuvinte următoarea :

Tabloul I

O stînă în munți. În fața stînii, ciobanul stă în mare tristețe — singur. Și-a pierdut turma de oi, și-ncepe să-și cînte din fluier durerea. Băcițele din împrejurimi încep să se adune — sfioase din toate părțile. S-apropie tot mai mult — ar vrea să-l facă să uite oile pierdute. Ciobanul rămîne străin de orice ispită. Băcițele încep să joace în jurul lui. Nimic nu-l poate smulge din durere. În cele din urmă, pe cer s-arată nouraşi — ca mieluşei. Ciobanul e în mirare, își închipuie că mieluşeii cerului sînt oile lui pierdute, izbucnește într-un chiot de bucurie — și pornește după turma de sus — **Băcițele îl cred nebun** și se împrăștie în codru.

Aici urmează o serie de tablouri, în cari Ciobanul colindă prin tot Ardealul, după turma de sus. În fiecare tablou, zine (în port românesc dintr-o anume regiune) smei, țărani — vor să-l aducă la realitate jucînd. Pentru un moment Ciobanul se lasă ispitit intrînd în joc, dar pe urmă și-aduce iarăși aminte de oile pierdute, mieluşeii apar pe cer, și el pornește în aiurare după ei.

Tabloul II (în Banat la o rugă).
Tabloul III (pe Tîrnave — cu zînele apei).
Tabloul IV (în Munții Apuseni, cu vîlve și moți).
Tabloul V (în Bihor — cu căpcăunii).
Tabloul VI (în Maramureș cu smei).

Tabloul din urmă : ciobanul suie pe muntele cel mai înalt (un pisc și o prăpastie). Mieluşeii cerului se văd deasupra. Ciobanul joacă de bucurie că în sfîrșit își prinde turma. Din prăpastie se ridică un monstru fantastic care suflă în mieluşeii cerului și-i împrăștie, ciobanul cade în prăpastie.

Dragă Tiberiu, totul e numai schițat, fiindcă nu știu ce jocuri vrei să bagi înăuntru. Rămîne să-ți faci observațiile. Motivul ciobanului e din folclor, după cum desigur știi, așa că totul e curat românesc așa cum îți place ție. Dacă vrei o putem băga și pe Geni în tabloul IV — ca vîlvă (simpatică bineînțeles)

Îmbrățișări la amîndoi[5]
Lulu

●

Reproducem o scrisoare a Corneliei Blaga, de un interes deosebit în legătură cu demersurile privind realizarea intenției lui L. Blaga de a fi cuprinsă pantomima „Învierea" în repertoriul operei din București :

Berna, 26 august 1937

Dragă Tiberius,

În scrisoarea mea din urmă am uitat să-ți amintesc despre un lucru destul de important, anume, că am pus în mișcare pe cîțiva prieteni ca să ia în repertoriul Operei din București pantomina ta „Învierea". La Berna s-a oprit pentru citeva zile scriitorul Mircea Eliade care ține mult la Lucian și la opera lui. El ne-a vorbit cu mult entuziasm de Gabriel Negri, un dansator pe care noi nu-l cunoaștem, dar care, după spusele lui Eliade, are mult talent și un interes special pentru dansul românesc bazat pe folclor. Lucian i-a citit lui Eliade „Învierea", de care Eliade a rămas încîntat. A plecat apoi la Berlin și a vorbit acolo cu I. M. Sadoveanu și cu Gabriel Negri. Amîndoi s-au arătat dispuși să ia în repetiție la iarnă Învierea. Gabriel Negri a rămas ă te caute pe tine ca să cunoască muzica. I. M. Sadoveanu ar dori oareșicari mici modificări în text și muzică. Lucian e gata să facă concesiile cerute pentru ca pantomima să vadă odată lumina zilei. Te rugăm acum și pe tine să nu fii prea refractar și să cauți să ajungi la o înțelegere cu Negri, dacă vine la tine. I. M. Sadoveanu găsește că muzica ar fi pe alocuri cam „altmodisch", (asta, după părerea noastră nu-i un argument, dar însfîrșit, poate mai lași ceva afar, sau „simplifici" unde nu le place). Cred că cu oareșicare bunăvoință din ambele părți, s-ar putea ajunge la o înțelegere pentru această întîie încercare de-a reprezenta pantomima. La o eventuală reluare, dacă are succes, puteți fi mai bățoși, în ce privește „concesiile". — Noi am stărui mult pe lîngă Eliade să se intereseze de chestiune la întoarcerea lui la București — o să te ținem și pe tine la curent cu ceea ce ne va scrie el (...).

Cornelia

---

* **Textul unei telegrame de felicitare, adresată de Lucian Blaga și de soția sa, Cornelia, compozitorului Tiberiu Brediceanu, cu ocazia împlinirii a 80 de ani (în 1957).**

[1] **În anul 1937, 2 aprilie.**

[2] **Cornelia Brediceanu, soția marelui patriot bănățean, Coriolan Brediceanu (1850—1909).**

[3] **Sofia Vlad (1851—1943), mama poetului Victor Vlad Delamarina.**

[4] **Eugenia Mazucchi (1892—1974), soția lui Tiberiu Brediceanu.**

[5] **Scrisoarea e continuată de Cornelia Blaga, soția poetului : „Altfel sîntem bine, ne bucurăm că ne scăpăm în curînd de iarna asta nordică nu prea prielnică organismului nostru meridional. Cu drag vă sărutăm, Cornelia". Tot ea notează pe marginea colii : „Azi am fost la concertul dat de laureații Concursului Internațional al interpreților lui Chopin. Un tînăr rus (premiul I) Oborine, a cîntat splendid (pian cu orchestră).**

memento

„ZILELE MUZICALE TÎRGUMUREȘENE", prestigios festival de muzică simfonică, vocal-simfonică, de cameră și corală, ajuns în acest an la cea de a VIII-a sa ediție (17—27 iunie), a oferit publicului din Tîrgu-Mureș o agendă cît se poate de interesantă prin varietatea manifestărilor, prin ținuta interpretării dar mai cu seamă prin ceea ce organizatorii au reușit să impună ca trăsătură distinctă a acestei ultime ediții : noul. Aș reliefa, în acest sens, numărul mare de prime audiții absolute anuntate în diversele programe simfonice, vocal-simfonice sau camerale ale Festivalului, cum ar fi : „Introducere și fugă" pentru orchestră de Zeno Vancea, Suita lui Eduard Terenyi „In memoriam Valentini Bakfark" (lautist și compozitor născut la Brașov în 1507), oratoriul pentru soliști, cor și orchestră „In memoriam Doja" de Kozma Matei, „Concertul pentru orchestră de coarde" de Joseph Hencz, ultimii trei compozitori fiind fii ai Tîrgu Mureșului. În strînsă legătură cu ideea promovării creației naționale, Festivalul tîrgumureșan a organizat și un reușit simpozion de muzicologie cu tema „Locul creației românești în activitatea filarmonicilor" la care și-au adus concursul o seamă de muzicologi de prestigiu, directori artistici și secretari muzicali ai diverselor instituții de profil din țară. Un moment mai special al acestei ediții l-a constituit prezentarea, în premieră mondială, a unui nou instrument cu coarde — **violena**, conceput de prof. univ. Ion Delu și realizat în colaborare cu colectivul de specialitate al I.P.L. Reghin. Pentru prezentarea virtuților acustice ale noului instrument au fost adaptate citeva partituri de Bach și Paganini și chiar au fost scrise special citeva lucrări de către Gr. Nica, E. Terenyi, T. Fatyol, Gh. Șoima, J. Hencz.

Pe linie interpretativă au participat ansambluri din țară și de peste hotare : orchestra simfonică, orchestra de cameră și corul filarmonicii din Tîrgu-Mureș (dirijori Cristian Mandeal și Szalman Lorant), orchestra simfonică și corul Filarmonicii „Moldova" din Iași (dirijor : George Vintilă), corul „Madrigal" al Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din București (dirijor : Marin Constantin), ansamblul cameral „Studio Neue Musik" (Berlinul de vest), și o seamă de interpreți oaspeți ca dirijorul : Pierre Cao (Luxemburg), soprana Emilia Petrescu, pianiștii : Joaquin Achucarro (Spania), Rohmann Imre (R.P.U.), Ludmila Sosina (U.R.S.S.), Delia Pavlovici, violoniștii : Valeriu Maior, Jean Jacques Kantorov (Franța), chitaristul Jovan Jovcić (R.S.F. Iugoslavia), violoncelista Natalia Gutman (U.R.S.S.) și alții.

La Brașov, între 26 iunie și 2 iulie 1978, a avut loc cel de-al **IX-lea Festival al muzicii de cameră**, o ediție a cărei paletă repertorială a servit îndestulător (de regulă cu programe — mamut) atît literatura obișnuită a genului (creația clasică și romantică) cît și cea contemporană cu precădere creația românească fără discriminări privind orientarea stilistică.

Paralel cu acest Festival, Brașovul a găzduit și cea de-a VII-a ediție a concursului de interpretare pentru cvartete de coarde și cvintete de suflători studențești care a relevat, prin rezultate, nivelul înalt al învățămîntului nostru muzical de la cele trei conservatoare din țară.

IOAN TOMI

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RUDNEI 1. Telefon : 3—33—90, 3—33—76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA ASTRA

OFICIUL POSTAL
S I B I U I
Județ Sibiu
Exp.Dir.Jud.PTc.Timiș
Orizont AB. 1 ex.

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

„Cîntarea României"

Trăim într-un spațiu cultural complex ale cărui coordonate, zidite în însăși structura intimă a ființei poporului nostru se află într-un efervescent proces de amplificare, de ridicare pe trepte calitativ noi. Reflectînd, în fond, un același avînt, specific tuturor domeniilor vieții economico-sociale a țării în acești ani, cultura românească cunoaște, în cel mai complex sens, staza de emulație. Expoziții, concerte, mari spectacole, importante simpozioane cu caracter local, național sau internațional, acțiuni de amploare organizate în colaborare cu Radio-televiziunea ș.a.m.d se înscriu sub genericul celei de a doua ediții a Festivalului Național „Cîntarea României".

Înțeles ca un purtător dinamic al crezului artistic al poporului, înțeles ca un important factor în educarea tinerei generații – cîmpul culturii românești trebuie să răspundă și răspunde pe de-a-ntregul marilor deziderate sociale și umane pe care le are societatea socialistă în față, acela de a edifica omul nou ca pe o conștiință calitativ superioară întoarsă cu totul spre umanitate, spre prosperitatea și pacea ei. Aceste deziderate pe care le pronunțăm de fiecare dată cînd vorbim și despre politica internă sau externă a partidului, și cînd definim arcul de boltă sub care trebuie să se afle învățămîntul românesc, educația politico-ideologică subliniază în fapt coordonatele de bază ale întregii politici a partidului și implicit, ale culturii noastre socialiste de azi.

Festivalul „Cîntarea României" fiind expresia vie a unei culturi profund democratice ca participare, liberă ca exprimare artistică și umanist-revoluționară în conținut ajunge, prin amploarea manifestărilor ce le cuprinde, să definească și să se identifice cu însăși starea culturii românești de astăzi. Ancorată, ca inspirație, deopotrivă în istoria bimilenară a poporului român și în realitățile imediate ale existenței socialiste noi, arta românească profesionistă sau amatoare, născută în acest timp dens de importante evenimente istorice, dă expresie patriotismului, năzuințelor de libertate și suveranitate ale poporului, de prietenie și deplină egalitate a tuturor cetățenilor țării români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități. În acest sensibil și atît de complex domeniu al culturii și artei, se poate afla mai degrabă expresia vie a sentimentelor întregului popor, a dorinței sale ferme de a înainta neabătut pe calea ridicării României socialiste pe noi trepte de dezvoltare.

De curînd, Timișoara a fost gazda primei „Gale a antenelor", spectacol televizat la care și-au dat concursul artiști profesioniști și amatori români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități din județele Timiș, Arad, Caraș-Severin și Hunedoara într-o impresionantă montare scenică, spectacol înscris sub genericul Festivalului Național „Cîntarea României". Spectatorii, și mai apoi telespectatorii, au fost martorii unei „secțiuni de aur", am spune, realizată cu participarea celor mai buni dintre artiștii celor patru județe, capabilă să ilustreze în modul cel mai fericit și totodată să definească dinamismul culturii noastre noi, legăturile sale trainice cu tradiția populară, înaltul patriotism al creației artistice românești. A fost ilustrarea plenară a însuși înțelesului de **Festival Național** care are, înainte de toate, menirea să denumească o cultură, să definească starea de creație a unui întreg popor, într-un timp de mari împliniri.

ORIZONT

ORIZONT 29 540)
20 iulie
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

GHEORGHE ADERCA : „Peisaj din Orșova"

Proiect de istorie a poeziei române contemporane (IV)

Alexandru Philippide

Cercetarea amănunțită a creației lui Alexandru Philippide ne indică un autor de temperament eleat : „Să-ți fur sinistra coasă, o, Timp, mi-a fost mereu / Cea mai nepotolită din dorințe... / De ce ? Mă simt în centrul cît și-mprejurul meu / Asemeni unei largi circumferințe..." (Poezii, Minerva, 1973, 96). Și totuși, cum vom vedea, afirmația se cuvine nuanțată, căci poetul care „caută ceea ce durează" (132), care vorbește de „neclintita veșnicie" (50), pentru care timpul se dovedește reversibil, își contrazice – pe alocuri flagrant – propriul edificiu eleat. Un articol mai vechi al nostru dedicat scriitorului se intitulează „Alexandru Philippide sau eleatismul dinamic".

Privită în ceea ce spune, opera poetică a lui Alexandru Philippide ni se pare a fi expresia unei călătorii romantice spre țărmul clasic. Acest țărm e descoperit pînă la urmă în chiar punctul plecării, traseul avînd, așadar, o desfășurare circulară. Rotirea în cercul personalității proprii este, deseori, dezvăluită : „Fugind mereu de mine însumi / Și întîlnindu-mă mereu în cale, / Delaolaltă liber și robit" (136–137) (să se observe și simultaneitatea substanțială a determinărilor contrare). Iată un prim semn al tipologiei stilistice enunțate. I se adaugă datele prozodiei (struc-

EUGEN DORCESCU

(Continuare în pag. 6)

convorbiri

Cu ROMULUS VULPESCU

O discuție al cărei interlocutor este Romulus Vulpescu poate deveni o aventură fascinantă ; amfitrionul comunică mai mult decît pare a o face în mod obișnuit, cuvintele curg într-un șuvoi nestăvilit împroșcînd cu săgeți adversari nevăzuți, evocînd momente din viața lui, destul de tumultuoasă altfel, bravînd uneori sau devenind grav atunci cînd își rostește convingerile morale sau crezul estetic.

– Dv. aveți o structură polivalentă : poet, prozator, traducător, eseist, autor dramatic, regizor, actor, critic și istoric literar, editor. Probabil că intenționați să abordați și alte domenii ale creației. Nu considerați că această diversitate de preocupări literare vă împiedică să vă realizați plenar într-unul ?

– Multiplicitatea preocupărilor mele poate părea multora o risipă – și este – de ce să n-o recunosc ? Dar pentru mine, tot ce pot să exprim pe căi artistice – de la aparatul de filmat, pînă la șevalet și la pensulă, sau pînă la recitarea pe-o scenă a poeziilor altuia – este un mod de-a exista artistic, e modul **meu de-a exista** pur și simplu. Dar dacă toate aceste preocupări ar fi fost și sunt firești la o anumită vîrstă – pentru că omul își caută destinul, își caută căile și modalitățile de expresie – după aceea se presupune că, la un moment dat, se și găsește, într-una, în două, sau în trei activități. Pentru mine, aceste activități sunt pîndite de riscul monotoniei. S-a spus, nu o dată, mă rog, oameni amabili au spus-o : „Romulus Vulpescu – omul spectacol...", Adevărul este pe undeva pe la mijloc și **trebuie să vă mărturisesc perplex că nu** știu dacă pot să fiu egal cu mine însumi în toate aceste domenii de activitate. Să-mi dați voie să citez niște cuvinte ale lui Ion Barbu, cuvinte pe care mi le-am făcut, într-un fel, sentențe, și pe care încerc să le respect ca pe un îndrumar de viață : „...este imoral să-ți iei în deșert tainul tău de muncă și să nu faci cît de bine poți face". Asta mi se pare mie că este cel mai important lucru în orice domeniu de activitate, nu numai în artă ; dar cred că aici este vorba și de-un **teribil orgoliu al modestiei creatorului de**

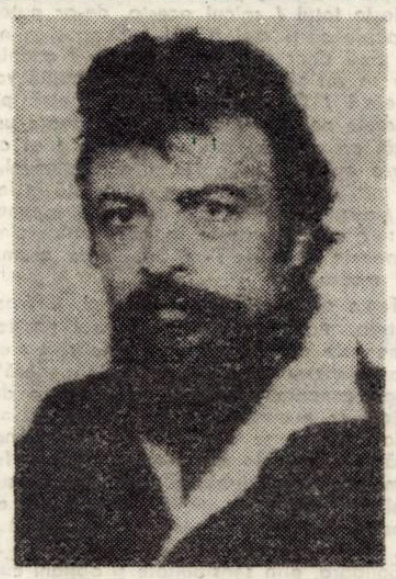

artă, căci este o modalitate foarte orgolioasă a-ți exprima modestia de creator : să nu te consideri, adică, mai presus de țăranul care ară pămîntul, de cizmarul care face ghete, de brutarul care face pîine ; să te-nscrii în imensa armată a muncii. Prin urmare, modul acesta de a-ți considera creația, ca un **tain de muncă**, mi se pare un mod foarte onest de-a privi respectuos munca tuturor, munca în general.

– Și, totuși, se pare că o bună parte din timp, dv. v-o consacrați poeziei, aceasta de la debutul din 1954. De fapt, stimate poet Romulus Vulpescu, ce este poezia ?

– Pentru unii poezia poate să fie steag, pentru alții – protest, imn sau invocare ; pentru alții – lene și modalitate de a-și umple spațiile dintre două disperări. Poezia poate fi orice. Eu cred că numai simplul fapt că, la un moment dat, poți gîndi în imagini, fără să așterni măcar cuvinte pe hîrtie sau să le rostești cu voce tare, înseamnă poezie.

Cred că oricărui om îi trec prin minte imagini și, poate că, nefiind profesionist, nefiind meseriaș al scrisului, nu se gîndește să le pună pe hîrtie. Dar în mintea fiecărui, oricît de simplu ar fi, oricît de puțin bogată viață spirituală ar avea, se ivesc nepotriviri între verigile lanțului logic cotidian. Ei, rupturile astea, pe care nimeni nu le bănuiește, nu le-așteaptă și care, în fond, produc metafora și aparentul decalaj logic, rupturile astea, care, de fapt, se mută într-un alt sistem logic, într-o paralogică structurează logica artei ; de aceea arta nu e mereu coincidentă cu logica obișnuită, cu logica obștească și asta-l și deosebește pe creator de restul oamenilor : capacitatea de-a „prinde din zbor anomalia, excepționalul". Zic. dar, micile ruperi, micile falii – aceste soluții de continuitate, în modul foarte anodin de gîndire, care este al nostru, al tuturor, în existența cotidiană – sunt scînteia de poezie. De fapt, niște scurt-circuitări ale procesului de gîndire, care, în loc

MARIUS POP

(Continuare în pag. 6)

Valoarea acestui hibrid literar ce se numește interviu (o convorbire realizată cu o personalitate) atîrnă mai ales de cel ce este angajat în această activitate de „moșire" a unui suflet greu de cunoștințe, experiență, amintiri etc. De calitatea celui ce întreabă. Pentru că trebuie să știi ce și cum să întrebi, lucru nu din cele mai ușoare. Trebuie, în prealabil, să cunoști opera celui chestionat, chiar amănunte din viața lui pentru a pătrunde apoi în umbrele și luminile vieții sale sufletești.

Nu vom stărui asupra faptului că genul s-a demonetizat în ultimul timp (foarte mulți nechemați îl compromit și-apoi nici cei ce au să ne comunice într-adevăr ceva nu sînt pe toate drumurile), nefiind aproape număr de revistă fără unul sau chiar mai multe interviuri, ci vom încerca să vedem care sînt metodele de realizare, bazîndu-ne pe trei cărți memorabile : **Mărturia unei generații** de F. Aderca, **Lumea de mîine** a lui Ion Biberi și **Sub semnul întrebării** semnată de Adrian Păunescu. Există și altele ce privesc mai mult exterior și anecdotic lucrurile, dar cele trei amintite sînt, după părerea noastră, de incontestabilă valoare. Fiecare din acestea surprind **un moment,** mai ales un moment literar, deși ultimele două au lărgit sfera la întreaga viață artistică sau obștească.

F. Aderca, interesat de baza psihologică, nu de critică sau morală și de înfățișarea „perfect personală" a scriitorului chestionat, a întrebat puțin sau deloc, lăsînd pe fiecare să spună ce dorește, organizînd apoi materialul rezultat. Ion Biberi a realizat în anul de răscruce 1945 o anchetă privind „lumea de mîine", anchetă ce desenează, după părerea autorului, și profilul vieții românești din acel moment. O cercetare psihologică, fără întrebări stereotipe, după o metodă proprie, un examen de conștiință chiar. O parte din interlocutori au cerut în prealabil indicații despre problemele ce urmau a fi dezbătute, alta preferînd răspunsul spontan, într-o discuție liberă. Firește, textul prim astfel realizat a fost supus unei noi convorbiri. Cei ce au dat răspunsuri scrise le-au corectat împreună, după o asemenea discuție dialectică rezultînd textul definitiv. Adrian Păunescu a întreprins — se pare — în afara poetului Doinaș, căruia i-a înmînat întrebări scrise — convorbiri libere, adesea familiare, de aceea întrebările lui sînt și cele mai vii, mai neconfecționate, de unde și răspunsurile pe aceeași măsură.

Firește că avînd aceste precedente trebuie să ai o doză de curaj, chiar de îndrăzneală pentru a străbate o cale bătută cu atîta succes de alții, întrebînd din nou pe atîția din cei întrebați de atîtea ori și care se

Dorin Tudoran

Biografia debuturilor

Ed. Junimea, 1978

străduiesc să dea alte răspunsuri despre aproximativ aceleași probleme. Poate dacă scopul e altul decît cele cunoscute, cum încearcă Dorin Tudoran în **Biografia debuturilor,** să mai fie posibilă o reluare, interesul justificîndu-se în acest caz prin cunoașterea condițiilor ce au dus la primele creații ale unor cunoscuți scriitori, Dorin Tudoran, asemenea lui Aderca mărginindu-se la unele „momente" literare. El urmărește „mărturisiri" care să intereseze istoria literară, ceea ce poate fi, fără îndoială, un cîștig.

Metoda lui beneficiează de experiența de dinainte. Adesea a pregătit unele întrebări care s-au spulberat în momentul convorbirii, fiind nevoit să recurgă la altele, potrivite momentului și omului. Cartea are cinci secțiuni : **La cumpăna veacului** (scriitori născuți la sfîrșit sau început de veac), **Amintiri despre — dar nu numai — avangardă** (previzibil despre cine e vorba, cu toate că lipsesc Sașa Pană, Gellu Naum, Virgil Teodorescu, negîndindu-se nici la Ionathan X. Uranus ce mai trăiește încă uitat într-un oraș de provincie), **Debuturi ale deceniului patru** (Radu Boureanu, Dragoș Vrînceanu, Ioana Postelnicu), **Trei universitari** (C. Cioproga, Al. Piru, Mircea Zaciu), **Din debuturile „literaturii noi"** (Ion Bănuță, Nina Cassian, Al. I. Ștefănescu, Ștefan Aug. Doinaș).

Scriitori de valori inegale, unii din ei cu „amintirile" scrise, goi de orice lucruri noi (cazul Solacolu). Întrebări inteligent puse, îndrăznețe, chiar incomode, unele în care nu-și ascunde dezamăgirea (**„Sînteți pentru mulți dintre cititori și chiar confrații mai tineri un «ilustru necunoscut»" ; „G. Călinescu nu prea vă prețuia" ; „Ar fi multe de spus aici. Aș putea să vă și contrazic"** etc.), răspunsuri interesante, unele previzibile, altele neașteptate (**„Fantezia n-o accept decît ca o posibilitate de perspectivă" ; „Toți oamenii sînt nebuni. Numai că unii își stăpînesc nebunia, iar alții sînt stăpîniți de ea" ; „Și moderniștii cei mai viforoși se clasicizează" ; „Criticul trebuie să se afle în relație cu cărțile și mai puțin cu autorii"** etc.).

Unele răspunsuri sînt ciudate, ca să folosim un eufemism, Barbu Solacolu susține, nici mai mult nici mai puțin, că Ion Pillat a adîncit doar un filon poetic pe care-l revendică și la care, din această pricină, a renunțat ! Lui Dragoș Vrînceanu, Blaga i se pare mai interesant în filosofie, în poezie fiind „atenuat ca poet de propriile-i concepte filosofice". Probabil n-a cunoscut nici poezia, nici filosofia lui Blaga. Cît o privește pe Ioana Postelnicu aceasta afirmă cu multă candoare că Șerban Cioculescu n-a scris pasă-mi-te despre romanele dumisale apreciate de E. Lovinescu, numai pentru a-l „sicii" pe acesta (p. 255), iar „Manifestul Cercului literar" către Lovinescu „se datorește mie" (p. 257). Mai există și altele.

Biografia debuturilor a reușit în bună măsură să ordoneze materiale atît de deosebite, sub imperiul timpului. Poate dacă Dorin Tudoran își va alege în viitor interlocutorii și după criteriul valoric sau măcar după unul mai ferm, fiind atent și la o altă finalitate a convorbirilor, nu neapărat aceea a debuturilor, atunci interviurile sale ar primi un plus de greutate. Există însă și-n acest volum răspunsuri din cele mai neașteptate pentru istoria literară. Dacă ar fi să citîm „materialul" lui Al. I. Ștefănescu și ar fi suficient.

ION MAXIM

consemnări

Doina Uricariu

Jugastru sfiala

Ed. Eminescu, 1977

Critic și eseist cu o prezență constantă în paginile revistelor literare în ultimii ani, capabilă să teoretizeze nuanțat în marginea cărților comentate, Doina Uricariu nu transferă poeziei identitatea criticii pe care o practică, tot așa cum comentariile asupra poeților contemporani nu au ca termen de comparație restrictiv modelul liricii sale. Abia dacă rigoarea considerațiilor sale critice lasă loc unor inflamații patetice în ritmica frazei, în cuvintele (scrise cu majusculă) cu care omagiază un poet — propria poezie surprinzînd printr-o sintaxă mai curînd austeră, prin disprețul retoricii ca și prin absența aproape a oricăror vanități beletriste. Un program estetic, dacă poeziei trebuie să i se găsească întîi de toate un program, nu este de căutat neapărat în propunerile teoretice ale autoarei, poezia sa putînd exista autonom, chiar cu o identitate polemică în interiorul spațiului cultural care a modelat-o inițial. Mai mult decît în primul volum, recenta selecție poetică lasă într-un plan secund figurația culturală, captația de date livrești, opțiunea exteriorizării libere a lirismului fiind singura într-adevăr modelatoare poetic și în același timp afișată programatic : **Visatul poem în echilibru după metoda lui Dürer** este, desigur, arta poetică pe care Doina Uricariu ține să ne-o comunice în volumul **Jugastru sfiala,** artă poetică dacă nu întru totul fidelă poeziei, propunînd lectura cea mai potrivită acesteia, în orice caz simptomatică pentru intențiile autoarei ; poemul ar trebui să caute contingența realului, aspirînd deopotrivă la imponderabile sufletești, pindind starea de grație : „Prin fereastră doar în spatele geamului cînt, / ceilalți își închipuie numai gîndul meu de a scrie, / doar forfota ochiului / și ritualul minții ca o meserie strunită, / ca dulgherul, / o poate n-ar trebui să o spun, / ca cel ce încheie sicrie. / / De colțul ferestrei legată o sfoară, / bine țintuită de-un cui, / firul lung să ajungă la lucruri, la suflet, / petrecut printr-o altă fereastră mișcătoare, / cele de spus în poem pe masă, / încordată sfoara ajunge pînă la ele / și mîna mea ajutată de firul care mă ține, / niciodată un laț de spînzurătoare. / / . . . / / Sufletul, forfota ochiului / nici-o tainică zvîrcolire / fereastra : de o parte a ei poemul, de alta / pomii de singe ai lumii / și sfoara întinsă pînă la împietrire".

Dincolo de toate cuvintele programatice, Doina Uricariu scrie o poezie invocativă, imnică, s-ar putea spune dacă moderația gesturilor și timbrul ușor voalat al vocii nu ar face-o în egală măsură potrivită celebrării și melosului elegiac, senzuală dacă vehemența reprezentărilor nu ar fi atenuată de voința de spiritualizare a propozițiilor lirice. Evident, în orice caz, lîngă fervoarea contemplativă este tonul de oficiere (**Pămînt și încă mă aplec în fața lui, Mă biruia lumina ta văzînd-o, Cînd încet îi foșnește ființa** etc.), dar nu mai puțin demnă de interes rămîne voința de a trece în viziune confesiunile lirice ori peisajele poeziei. Înainte de orice altceva, poemele se constituie dintr-o țesătură de imagini evocînd un spațiu lilial, evanescent, din simboluri ale unei ordini diafane (lumina, flăcările țîșnind din pămînt, păsările, lacrima, roua), din sugestiile comuniunii cu un cosmos primar, benign însă, deschis inițiativelor umane, muzicalizat. Iată poema intitulată **Voi secera aramă,** o bucolică, aparent : „O aramă sunătoare precum snopii / un chimval, care nu se aude, în văi săpa, / stăpîn pe auzul nostru, ce nu l-a ales, acest murmur, / darul spunerii pămîntul împrospăta. / / Cuvîntul îndelung răbdător / precum snopii îl legam, pai de lumină, / nădăjduiește totul / spicul acesta, de-ar putea boabele să-și mai țină. / / «Dragostea nu va pieri doar rădăcinile grîului» / amintirile se vor sfîrși ? / limbile pămîntului vor înceta ? / O aramă sunătoare calcă picioarele noastre, / o aramă sunătoare uscată, ea care se legăna. / / Văd grîul ca într-o oglindă, în parte, / aud chimvalul de aur, / dar atunci l-am văzut față în față / auzul mi-a fost plin îndelung, murmura : / «cine vorbește în altă limbă cine cunoaște în parte ?» / Sunătoare aramă voi secera".

Teme ale poeziei pot fi, deci, iubirea, natura, maternitatea, însă sensul acestor teme este deturnat prin reflexie spre un plan general, ideal. Prea puțin „poetă" după canoanele impuse de ceea ce de obicei se numește lirică feminină, Doina Uricariu produce o poezie de confesiune, însă nu o poezie sentimentală, tot la fel cum celebrează iubirea ca sentiment supraindividual, ca principiu cosmic și aproape deloc ca accident al vieții comune.

Solidară, prin sensibilitate și opțiuni culturale cu o generație de poeți din care trebuie amintiți Adrian Popescu și Ion Mircea, Doina Uricariu, a cărei vocație lirică este confirmată într-un mod remarcabil de poemele din volumul **Jugastru sfiala,** are totuși de hotărît dacă unele accente ale vocii (dincolo de cîteva inflexiuni ale liricii lui Barbu și Blaga), extaza și febrilitatea rece a versurilor, uneori parcă prea apropiate de patosul de cuvinte din **Imnele** lui Ioan Alexandru sînt date pe care poezia sa le poate reține pe viitor cu cel mai mare folos.

LUCIAN ALEXIU

marginalii

Voltaire și corespondenții săi

Ce mult ar greși, totuși, cine și-ar închipui că ultima corespondență a lui Voltaire se răsucește, întreagă, în jurul morții lui apropiate ! Dimpotrivă, scriitorul e încă întors către lume, la fel de atent și de curios ca în trecut, tot gata să împrăștie, spre binele tuturor, săgețile sale dulce otrăvite. Trebuie știut că el nu scrie pentru posteritate, ca să-și încheie opera completă, ci îi se adresează cu tot dinadinsul corespondenților săi, ori ca să-i ceară cutărui potentat vreo favoare în folosul protejaților lui, sau în acela al propriei sale chiverniseli, ori ca să-i spună vreunui vechi prieten că s-a împotmolit rău de tot la actul trei al piesei pe care vrea s-o mai apuce flulerată la Paris, sau să se înfurie pe seama gloriei recente a lui Shakespeare, acel barbar. Unde mai pui că tocmai el, pe vremuri, fără să măsoare riscul ce și-l asuma, l-a făcut cunoscut francezilor pe histrionul bețiv și maimuțoi ! Cine și-ar fi închipuit că se vor găsi unii care, cu sînge rece și nu bezmetici, să prefere un saltimbanc unor Corneille și Racine ?

De bîrfit îi mai bîrfește în treacăt și pe alții, mai puțin renumiți, cei mai adesea cu un aer suspect de inocent. O laudă pe o doamnă — și ne aducem aminte de intrepida persoană din **Mici economii** — pentru că are „talentul ciudat de a însufleți umoarea încedă a miniștrilor", despre un cuvios abate zice că ar fi „neastîmpărat" cam așa cum sînt peștii cei iuți în pîraiele de munte : „frétillant". Nu se ferește să expedieze cîte o răutate chiar celui cu care corespondează, ca atunci cînd îl roagă pe un consilier de stat să-i dea altă dată ordine printr-un secretar căci cu plecăciune îl înștiințează, Domnia sa scrie ca o mîță.

Proba cea mai concludentă a bonomiei lui acide o dă într-o scrisoare către abatele Spalanzani, proaspăt inițiator al unui procedeu miraculos-științific prin care niște peștișori cu nume latinești, **decedați de lungă vreme, puteau fi readuși la viață,** și încă de mai multe ori. Nu fără îngrijorare, abatele îl întrebase ce s-o fi petrecînd cu sufletele micilor vietăți în atari împrejurări. Voltaire îi răspunde că nu prea știe cum stau lucrurile cu sufletul, nici cu al lui nici cu al altora, dar îl asigură că nu se îndoiește o clipă de resursele neistovite ale naturii, mai ales cînd le vine în ajutor unul dintre marii observatori ai Europei. Conștient de nevolnicia sa, admiratorul lui Spalanzani renunțase de mult să pună la loc, cum avusese intenția într-un rînd, capetele tăiate ale unor melci. De unde și entuziasmul lui sporit la aflarea isprăvii cu peștii **cotifero și tardi grado.** Însă îi rămîne o nedumerire. Oare de ce Ființa atotputînte nu le-a dăruit prețioasa însușire decît unor animale atît de mici ? Și oare ce ar avea de zis balenele, spre exemplu, în privința asta ? L-ar mai pasiona să știe dacă abatele socotește că-i poate reînsufleți ori cîte ori crede necesar pe peștișori, sau își dau ei de-a binelea în cele din urmă, obștescul sfîrșit ? Avansează cu prudență părerea că, probabil, de la ei învățaseră vechii greci să-i învie pe Hyppolyte, pe Alcesta și pe Pirithoüs. Secretul nu ne-ar strica nici nouă, ca să nu avem încurcături la Ziua de Apoi. Mai ales că domnul Bonnet, alt observator de seamă, comunicase că vom învia cu partea dinainte la locul ei, însă lipsiți de — cum să spun ? — cea dimpotrivă. După care urmau în scrisoare cuvenitele încheieri.

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

Richard Sîrbu

ANTONIMIA LEXICALĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Ed. Facla, 1977

După lucrări din domeniul **stilisticii** mai întîi, apoi din acela **al sintaxei,** lingvistica timișoreană s-a afirmat, în anii din urmă, prin cercetări asupra **lexicului,** între care însemnătate particulară au cele de **semasiologie,** ilustrate și de Richard Sîrbu cu recent apărută sa carte.

Nu ne găsim, cum titlul ar lăsa eventual să se creadă, dinaintea unei investigații **pur descriptive ;** rezervînd acestui scop un mare număr de pagini (101—248), autorul le lasă să urmeze după două capitole ce cuprind **fundamentarea teoretică, adică definirea** conceptului și **modelarea** antonimiei ca realitate a limbii. Nu este vorba nici de un „istoric al problemei", nici de simple „preliminarii", așa cum atît de multe scrieri (și nu numai) lingvistice înfățișează, ci de **opțiuni și clarificări,** operații desfășurate asupra **teoriilor esențiale** dintr-o **bibliografie** riguros selectată, dar și de **idei originale,** enunțate prompt, ori de cîte ori starea actuală a demersului teoretic le reclamă. Richard Sîrbu nu ignoră, fără a se ignora însă, izbutind să păstreze o dreaptă cumpănă între spusele altora și propriile convingeri, realizînd adică acel echilibru rar din care, numai, se ridică adevărul.

Dificultăți, neașteptate pentru cel împovărat de certitudinea definițiilor școlare, ridică însăși lămurirea conceptului în discuție, dificultăți ce vin îndeosebi din pluralitatea **criteriilor la care se apelează, dar care devin,** sub viziunea unificatoare (nu însă simplificatoare) a autorului, puncte de sprijin inteligent utilizate pentru a se demonstra că antonimia este un fenomen **lingvistic,** cu implicații logice și psihologice, a cărui esență o reprezintă **contrarietatea.** Principiul pe care se ridică demonstrația, ca și întreaga cercetare, este acela **al sistematicității tuturor compartimentelor limbii,** deci și a lexicului. Că lexicul ar avea un asemenea caracter s-a afirmat mereu în lingvistica acestui secol, fără a se izbuti (decît cu mici, nesemnificative excepții) să se adauge afirmațiilor și dovezile corespunzătoare. Extrem de profitabilă este ideea potrivit căreia sistematicitatea lexicală se manifestă nu numai pe **axa paradigmatică** (cum s-a crezut și s-a susținut), ci și **pe axa sintagmatică ;** comportamentul antonimelor pe cele două axe este studiat cu ajutorul **analizei componențiale,** respectiv cu acela al **analizei distributive,** aplicarea acestei din urmă ducînd chiar la un întreg capitol : **Antonimele în context.**

Proiectată pe această viziune, antonimia apare drept una dintre modalitățile prin care se concretizează **relațiile sistematice** din lexic. Deosebindu-se de polisemie și de sinonimie prin condiția ei de **clasă închisă,** antonimia se dovedește a fi în strînsă interdependență cu categoriile semasiologice amintite. **Stabilitatea** raportului antonimic îi conferă rolul de **factor constructiv** în organizarea unităților lexicale în cîmpuri lexico-semantice. Pe această cale, cititorul (și nu numaidecît **cel** avînd cunoștințe de specialitate) poate ajunge la sentimentul reconfortant că vorbele sale **uzuale** (într-atît de uzuale încît aproape că nici nu le mai bagă în seamă) sînt atrase și susținute laolaltă într-un **sistem** care le asigură o perpetuă disponibilitate.

Antonimia lexicală în limba română este, de aceea și din multe alte motive, una dintre cărțile prin care poate fi apreciat progresul lingvisticii noastre de azi.

CRIȘU DASCĂLU

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploiești, creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanță.

Intenționându-se utilizarea eficientă, oportună și completă a fondurilor bănești, se are în vedere, în primul rînd, perfecționarea aparatului informațional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producție, situație care urmărește armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară și inseparabilă a procesului de producție, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelație cu obiectivele de plan, direcționîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producție imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile și se elaborează balanțe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mișcare, conducînd la o eficiență sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mișcare este urmarea firească a perfecționării activității economice de ansamblu, în conținutul căreia se detașează reducerea consumurilor specifice, folosirea rațională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariția unor stocuri temporar excedentare își găsește explicația în complexul de factori care acționează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum și, în funcție de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploiești intenționează repunerea în circuitul economic național a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenționarea celor interesați, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea dimensiunea și calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preț unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Țevi construcții					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr	238,0	10,65	2 534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10	OLT 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr	21,0	39,15	822,15
50 × 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63 5 × 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63.5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63.5 × 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14	20 G	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr	62,0	33,90	2 101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5	OLT 35	mtr	497,6	42,55	21 172,88
95 × 8	OLT 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9	OLT. 35	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 6	OLT. 55	mtr	83,6	57,80	4 832,68
114 × 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 × 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247.65	2 377,44
152 × 25	10 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260.45	2 239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 × 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267.75	5 355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891.50
178 × 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274.15	1 206,26
178 × 25	40 C 10	mtr.	5,7	671.60	3 838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391.70	28 390,68
273 × 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448.25	5 603,13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930.84	15 358,86
377 × 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567,79
54 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36.40	55 615,56
Țevi conducte					
168 × 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208.00	4 056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 × 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8	OLT 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 16	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr	46,6	412,10	19 203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 × 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620 × 8	IV. M.	mtr.	12,4	351.60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 × 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 10,9	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Țevi inoxtaabile și refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60.3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 × 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323.9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323.9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6.6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie și groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000,00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 × 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare	10 × 5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12 × 4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare	12 × 5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30 × 5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru	4 × 0.5	kg.	122	82,00	10 004,00
Țeavă cupru	5 × 1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70 × 10	kg.	223	56,00	12 488,00
Laminate alamă					
Țeavă alamă	7 × 0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă	10 × 1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă	12 × 1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă	20 × 2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă	30 × 2	kg.	539	46.20	24 901,80
Țeavă alamă	35 × 2	kg.	252	46.20	11 642.40
Sîrmă alamă					
Am SiLp	2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp	8 mm	kg.	16	77.50	1 240.00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	60 × 5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu	∅ 5	kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele fagie și tăiuri					
80 × 80	OLG. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160 × 160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200 × 200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200 × 200	OLG. 50	kg.	300	2,35	700
250 × 250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250 × 250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350 × 350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400 × 400	OLG. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140 × 140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
∅ 32	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLG. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLG. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36	OLG. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLG. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
	OLG. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLG. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
	OLG. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLG. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLG. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOG 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOG 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOG 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOG 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOG 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53	41 MOG 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOG 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40 × 40	OLG. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45 × 45	OLG. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50 × 50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLG. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
55 × 55	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLG. 25	kg.	200	3,60	720
60 × 60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70 × 70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLG. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat					
% 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9566
90	C 120	kg	165	9.29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
% 10	W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu	CNHf 7 × 1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu	CNHf 7 × 2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu	CNHf 19 × 2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu	NSHOU 6 kw. × 3 × 35 + 25	m.	295	193,40	57 053
Cablu	MCGI 4 × 1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice					
Motor	ASA 1.5 × 1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor	ASA 4 × 1 500 r/m	buc.	109	3640	396 760
Motor	ASFM 5 × 1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor	ASA 5,5 × 1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor	B3 11 × 1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor	MIPm 160 × 750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor	M3 32 × 750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor	F 533 400 × 1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robineți	Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robineți	Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robineți	Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robineți	Stas 699 2 × 350	buc.	51	3060	156 060
Cutii	carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea	plop 1,86 × 40	mc.	63	703	44 289
Cherestea	stejar netivit 1,8 – 5 × 50	mc.	25	953	23 825
Ferodouri	755 × 500 × 12	buc.	485	197	95 545
Ferodouri	290 × 245 × 30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale	gaze A. 800 – 3/4' Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale	gaze A. 800 – 3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi	fontă Al – 3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi	obișnuite A 4 – /"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot	cu racord UA1 – 1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot	cu racord UA1 – 1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot	cu racord UA1 – 1 1/4"	buc.	12	14,00	168,60

Holendere	zincate U2 – F 331 – 2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere	zincate PE U2 – 2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere	zincate U2 – 3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere	zincate ZH. U2 – 3"	buc.	9	97,50	877,50
Holendere	fontă U – 1 – 3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159,00
Mufe	negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3 783,30
Niple	dreapta 4"	buc.	47	37,00	1 739,00
Teuri	fontă B1 – 3"	buc.	191	44.50	8 199,50
Teuri	Zn B1 – 4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri	forță B1 – 4"	buc.	89	76,30	7 690,70
Reducții	fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1 734,00
Reducții	fontă 3" – 2 1/2"	buc.	208	17,00	3536,00
Reducții	fontă 4" – 3"	buc.	10	28,00	280,00
Robineți	cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți					
B.	3148	buc.	3	1 350	40 50
	1222	buc.	2	221	442
	3218	buc.	4	370	1 480
	22234 C5	buc.	7	1 215	8 505
	22238	buc.	10	1 410	14 100
	22226 K.	buc.	16	580	9 280
	6230	buc.	8	340	2 720
	6228 C3	buc.	11	405	4 455
	6322	buc.	39	480	18 720
	30230	buc.	9	500	4 500
	7312 B.	buc.	34	107	3 638
	32224	buc.	47	433	20 351
	32317	buc.	87	98	8 526
	19138 – 19263	buc.	8	131	1 048
	51230	buc.	27	320	11 340
	51420	buc.	2	1 080	2 160
	52212	buc.	246	132	32 472
	52212	buc.	78	92	7 176
	52420	buc.	8	1 800	14 400
	NU 334	buc.	4	1 805	7 220
	NU 336	buc.	4	2 147	8 588
	NU 412	buc.	32	172	5 504
	NU 1024	buc.	7	300	2 100
	NU 2310	buc.	102	118	12 036
	Nj 244	buc.	6	2520	15 120
	Nj 318	buc.	4	310	1 240
	Nj 2316	buc.	7	306	2 142
	NUP 230	buc.	27	643	17 361
	NUP 220	buc.	8	164	1 312
	NUP 2218	buc.	8	116	928
	NUP 2220	buc.	4	471	1 884
	Q 322	buc.	4	800	3 200
	Q 217	buc.	2	240	480
	NN 3010	buc.	4	284	1 136
	9768	buc	2	15 520	31 040
	12208	buc.	2	1 944	3 888
	12209	buc.	2	1 257	2 514
	23030 BK	buc.	20	646	12 920
	23038 BC 5	buc.	14	3 105	43 470
	23036 CMB	buc.	6	3415	20 490
	23130	buc.	3	870	2 610
	23136	buc.	2	1 222	2 444
	23132 BK	buc.	2	3 400	6 800
	23218 B	buc.	5	628	3 140
	23230	buc.	5	617	3 085
	23236 B.	buc.	4	1 325	5 300
	23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
	23264 B.	buc.	5	12 848	64 200
	29272	buc.	4	6 784	27 136
	29412	buc.	13	957	10 026
	29416	buc.	5	834	4 170
	24424	buc.	2	1 600	3 200
	2938	buc.	6	3 754	22 524
	2097152	buc.	2	9000	18 000
	2097148	buc.	2	6 431	12 862
	2097052	buc.	2	7 858	15 716
	NA 4836	buc.	6	950	5 700
	3.411 933	buc.	2	4300	8 600
	NA 3050	buc.	2	204	408
	MAK 45	buc.	5	71	355
	NKIS 50	buc.	10	93	930
	W 411	buc.	17	11 010	187 170
	NA 4917	buc.	3	109	393
	BIK 11050	buc.	125	35	4 375
	NA 11050	buc.	125	135	16 875
	81216	buc.	6	80	480
	Ax 51/845	buc.	2	5 500	11 000
	NU 1044 C3	buc.	3	2046	6 138
	Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
	NU 248	buc.	6	2 120	12 720
	R. 534	buc.	14	1 670	23 380
	R. 540	buc.	3	4 125	12 375
	R. 548	buc.	10	2 824	28 240
	NU 1040	buc.	5	1 353	6 765
	NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
	WA 2518	buc.	24	430	14 820
	WA 2771	buc.	15	730	10 950
	22234	buc.	1	1 541	1 541
	22238 K.	buc.	5	2 050	10 250
	23044	buc.	2	2 960	5 920
	23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
	Ry 65/630	buc.	17	3 610	61 370
	Ry 65/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
	23156	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din intreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

– ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI – strada Democrației 121 – cod 2000 – jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 – Ploiești – solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU – VASILE BAȘA

FENOMENUL PĂUNESCU

Este un eșec asumat să scrii azi despre poezia lui Adrian Păunescu. Să spui că n-are valoare ? Nu te crede nimeni. Să susții că este excepțională ? Iar nu te crede nimeni. Ori cale de mijloc nu există. Poetul însuși n-ar suporta un asemenea tratament. Și justificări sînt. Adrian Păunescu a încetat de fapt de mult să mai fie doar un poet. Este un fenomen care modifică toate „semnele de circulație" ale poeziei și care nici măcar nu mai cere iertare, ca la debut, „miliției noastre populare". Știam că versul este o stare a discreției și chiar a stîngăciei (rușinea de a mărturisi păcatul poeziei) ; Păunescu l-a făcut public și dinamitard. Mă convinsesem că poemul pretinde mai cu seamă o lectură interioară, secretă. Explozivul Păunescu l-a transformat în spectacol ; credeam că se șoptește, ei bine, nu, se poate și clama. Mă obișnuisem cu ideea că un poet nu poate depăși gloria unui centru atacant de divizia B ; e clar, Adrian Păunescu este cel puțin egalul lui Răducanu Necula. Cu alte cuvinte este tot ceea ce contrazice, dar și reformulează spiritul poetic : debordant, spectacular, calamitard, detonator, paradoxal, agorian, voluminos, reverberativ și, culmea, exponent al unei realități sine qua non. Ar putea să-și distrugă cu propria-i mînă cărțile și manuscrisele ; lumea i le cunoaște pe dinafară. Ar putea să inventeze o nouă liniatură a versului ; cei din jur l-ar urma ; să-și recite versurile de la dreapta spre stînga, ca-n gramatica lui Chomsky ; nimeni n-ar sesiza dificultatea.

Ce se poate face atunci în apropierea acestui teritoriu mai cunoscut lui Haroun Tazieff decît nouă ? Personal mă retrag în cîteva mulțumiri nostalgice. Cu cîtă plăcută uimire îmi recitesc un articol de acum un deceniu pe care cu un condei de începător îl publicam în paginile unui ziar județean (**Unirea** din Alba Iulia) ! Ce satisfacție să constați că ai avut dreptate sau pur și simplu că ai ghicit mișcarea posibilă a unui poet care, la al treilea volum, printr-o diversiune onirică îmi sugera explozii neutronice : „Păunescu este indiscutabil poetul declarațiilor publice, de la tribună, cu maximum de sonoritate în glas. (...) Există un aer debordant în tot ce scrie, pînă și în mărturisirea intimă. În aceasta din urmă, dacă nu poate încăpea, cum e și firesc, tonul discursiv, poetul aduce în prim plan, pentru amplificarea senzației, dimensiunile gigantice ale universului. (...) Metaforic vorbind, în acest caz la A. Păunescu se manifestă o tăcere de proporții uriașe, un spectacol cu decoruri infinite. Expansiunea sa sentimentală este cuprinsă în simbolul static al **calului troian**, adus cu bună știință în cetatea ființei".

Un an sau doi mai tîrziu, cînd poetul începuse să pună marile sale întrebări colegilor de breaslă, trăgîndu-i uneori de urechi (el, obișnuit să se tragă, cu un tic, de propria-i ureche), profețeam într-o notă din Tribuna : Un nou Felix Aderca ? Și am avut din nou dreptate. Adrian Păunescu este indiscutabil azi unul din cei mai mari gazetari din toate timpurile presei române ; cel care, în opoziție cu anumite eforturi comerciale, a reinstituționalizat „coada", dar la chioșcurile de ziare.

Îmi era necesară această retrospecție narcisiacă pentru a-mi înlătura orice inhibiții din actul critic pe care, totuși, mi-l asum.

Adrian Păunescu scrie sub semnul adaptabilității. Comite chiar o adaptare însoțită de anularea modelului. Cînd, la începutul deceniului 7, Ioan Alexandru declanșa gesturile naiv-bătăioase ale teribilului actor, Adrian Păunescu a uzat imediat de **Ultrasentimente** : vers nonșalant, atitudine sufletește revoluționară. Cu **Mieii primi** și **Fintina somnambulă** poetul încearcă puterile metaforiei complicate, ușor onirice, ușor accidentale. Iar în ultimii ani, conștient fiind de forța de penetrație a poeziei politice, atît la noi cît și peste tot în lume, a compus **Istoria unei secunde.** Aici este Păunescu cel adevărat, pe care involuntar l-am prevăzut preocupat de destinele omenirii, simțindu-se responsabil față de ele și profund implicat în dezvoltarea lor. Mai rar o asemenea conștiință poetică și cetățeană (în același timp) care să fie convinsă de șansa ei de a modifica lumea. Toate poemele sale din această perioadă sînt puneri la punct, soluționări decisive, fără nici o urmă de îndoială. Istoria, starea socială, psihologia maselor sînt pentru poet concepte la fel de abordabile ca pentru alții. Eul contorsionat, natura, iubirea etc. Și, să recunoaștem, reușește să le confere celor dintîi aceeași măsură de mișcare interioară și individuală pe care le dețineau dintotdeauna celelalte. Lectura spectaculară a poemelor, chiar dacă există în însăși structura lor originară (dominantă, cum ziceam, de la început și subconștient) ține însă acum de o anume propagandă poetică, unică în felul ei, care, ca orice reclamă de oriunde, i-a făcut poezia vandabilă. Chiar dacă irită, pe de o parte, această dezertare de la discreție, pe de alta, entuziasmează. Oricum produsele s-au impus și nu mai pot fi înlăturate.

O singură eroare a comis Păunescu, anume atunci cînd a vrut să facă dovada supremei poezii : sonetul (piatra de încercare...), în **Pămîntul deocamdată.** Eroarea este teoretică desigur, poetul neglijînd faptul că amploarea unui singur gest al său, care mobilizează, săli arhipline, nu avea cum să încapă în haina delicată și conservatoare a sonetului. Cum să mai intre atunci fluviile sale de cuvinte, care inundă în fiecare lună, sau întrebările sale, care au întotdeauna o „continuare în pag. 2–3". Nichita Stănescu, e drept, a reformulat principiile elegiei, dar din interiorul ei ; ori exteriorizarea sonetului păunescian seamănă cu o haină scurtă obligată procustian să acopere un trup masiv. Dar, ce contează ? Moda se poate și ea schimba, mai cu seamă prin violență. Mai aștept zece ani să văd dacă am avut dreptate.

Ce va fi în continuare cu Adrian Păunescu ? Nu mai îndrăznesc să presupun. Acum un deceniu trăiam încă sub fericita zodie inconștientă a debutului.

VALENTIN TAȘCU

facsimil

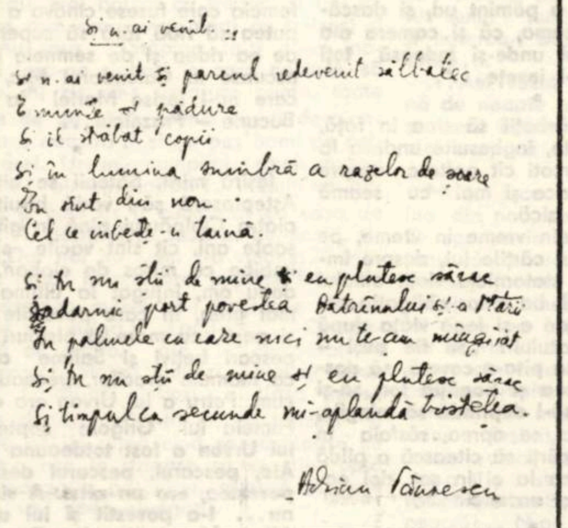
Și n-ai venit :
și n-ai venit și parcul redevenit sălbatec
E munte și pădure
Și îl străbat copii
Și în lumina sumbră a razelor de soare
Un stat din nori
Cel ce imbede-n taină.
Și tu nu știi de mine și eu plutesc sărac
Zadarnic port povestea Bătrînului și-a Mării
În palmele cu care nici nu te-am mîngîiat
Și tu nu știi de mine și eu plutesc sărac
Și timpul ca secunde mi-aplaudă tristețea.
Adrian Păunescu

SALUT REVISTEI „LUCEAFĂRUL"

Revista LUCEAFĂRUL a împlinit 20 de ani. În cele aproximativ 850 de numere de la apariție, revista Luceafărul a încercat să cuprindă, în paginile sale, toate acele lucrări semnificative pentru epoca străbătută, pentru potențele scriitorilor grupați în jurul publicației și care aveau să spună, după cum s-a văzut, un cuvînt hotărîtor, în mersul literaturii noastre noi.

Deopotrivă, redactori și colaboratori ai revistei, în cele cîteva succesiuni ale conducerii și, implicit, orientări ale revistei, au căutat și au realizat, rînd pe rînd, pe lîngă un climat literar favorabil debutului și afirmării, un tot atît de propice climat promovării acelor valori literare abia desprinse din anonimat, dar care, în puțin timp, vor fi devenit niște valori certe ale momentului literar actual.

Ce minunate cuvinte și cît de adevărate pot fi cele înscrise în salutul adresat revistei Luceafărul de președintele Uniunii Scriitorilor, George Macovescu : „La 20 de ani «Luceafărul» poate să înscrie pe frontispiciul său că și-a făcut datoria și față de partid și față de popor și față de acest pămînt al nostru și față de cultura noastră".

În adevăr, revista Luceafărul, concepută pentru a fi o tribună de afirmare a tinerilor, și-a realizat cu prisosință această sarcină. Rînd pe rînd, în decursul celor două decenii, tineri care, timid, au publicat, atît poezie, proză, cît și critică au reușit, dincolo de afirmarea lor, mai mult sau mai puțin norocoasă, să se impună în peisajul nostru literar, în măsura în care încrederea acordată talentului lor nu a contrazis așteptările.

Ferment de afirmare a unor valori, revista Luceafărul și-a justificat cu prisosință prezența în relieful literar deosebit de bogat al ultimilor două decenii.

Revista ORIZONT urează și pe această cale revistei prietene LUCEAFĂRUL, longevitate fericită pentru promovarea acelorași idealuri și valori, care ne animă întru construirea unei societăți libere, drepte și fericite.

ORIZONT

CAII CU ARIPI

Sortit să prevăd suferința
și vîntul luminii,
căutat de învinși,
implorat de femeile mării
să le desleg de blestemele crinului,
alungat din cetăți
să caut cu orgolioșii vulturi de munte
caii cu aripi,
nu sînt decît prietenul celor umili,
cu care-ngrijesc în tăcere
visele omului,
împărțind tuturor celor ce vin
cuvinte care prezic iubirea
sau moartea,
nu sînt decît călătorul de noapte
care v-aduce
dezlegarea de zbor.

PE ZIDUL DE NORD

Îmi spui :
Mi-e frig și te vreau lîngă mine,
Dar între noi e deșertul
Acestei nopți fără capăt
Și cum să te-nvelesc în aripa mea
Cînd sînt bătut în cuie
Pe zidul de nord
Al unui gînd fără ferestre.

Cine să-mi smulgă steaua
Înfiptă în tîmplă,
Lăsîndu-mă drumului
Ce curge spre tine, visînd.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

TRANSFIGURAREA ESEULUI

Exersat în mai toate genurile și speciile literare, de la poezie și reportaj – în anii debutului, la roman și eseu – în cei ai maturității, Paul Anghel realizează în noile sale volume * o sinteză sugestivă pentru înțelegerea devenirii scriitorului aflat mereu în căutarea unei formule originale de expresie, pe deplin adaptată aspirației lui către transpunerea realist-obiectivă a evenimentului istoric.

Ceea ce caracterizează scrisul lui Paul Anghel este permanenta oscilație între reproducerea nudă, aproape descriptivistă a întîmplărilor, deci a adevărului relevat în contactul nemijlocit cu realitatea, și tentația de a descoperi sensurile aflate dincolo de materialitatea ei – deci „adevărurile" din conștiința celor implicați în procesul complex și, adeseori, contradictoriu al „nașterii" istoriei.

În volumul pe care îl propunem, romancierul dublat de eseistul discret și subtil, parcurge cu dezinvoltură momentele critice dintre două evenimente, în bună măsură, decisive, ale războiului pentru Independență : înfrîngerea parțială de la Grivița și cucerirea Rahovei. Este una dintre etapele cele mai semnificative ale luptei pentru neatîrnare : eșecul atacurilor asupra celei de-a doua redute de la Grivița – datorat unor erori strategice, dar și colaborării defectuoase dintre armatele aliate – s-a făcut simțit nu atît în desfășurarea ulterioară a ostilităților, cît în conștiința combatanților. La acest nivel, Paul Anghel încearcă să descopere mecanismul delicat al relațiilor dintre oameni instaurate ca o consecință a nereușitei (aici de proporții apocaliptice), modul în care el funcționează reacționînd sensibil la orice modificare a cursului evenimentelor.

Astfel, romanului se constituie prin îmbinarea, aparent întîmplătoare, a unor episoade cvasiindependente. Acțiunea se desfășoară pe mai multe planuri, mereu segmentată, punctată de reveniri și devieri permanente, fără ca aceasta să afecteze unitatea romanului. Pe front, în iureșul asalturilor, sau în spatele lui, în mijlocul vieții mondene, naratorul este consecvent și egal cu sine în abordarea umanului față în față cu istoria. „Personajele" lui Paul Anghel sînt indivizi concreți în căutarea sinelui, a sensurilor propriei existențe raportată la dimensiunea timpului și devenirii. Ele descoperă istoria în simplitatea fiecărui gest, mai presus de orgoliu, acolo unde ea se identifică cu ființa neamului însuși.

Imaginea războiului trece astfel pe un plan secund făcînd loc prezentării reacțiilor individuale în fața celor două alternative, victoria sau înfrîngerea, pe care impactul istoric le implică. Între demența lui Culiță Culea (vezi Scrisoare de la Rahova) – singurul gornist care, ignorînd ordinul de retragere, a continuat să sune atacul la Grivița 2 – (cu imaginea eroului Paul Anghel realizează un episod remarcabil prin dramatismul său, mărturie zguduitoare a demnității ancestrale a neamului) și furia reținută, princiară, a domnitorului român (personajul cu cel mai acut sentiment al istoriei), se desfășoară o gamă largă de atitudini, un peisaj intens colorat de psihologii umane. În redarea lui, Paul Anghel apelează la mijloacele consacrate ale prozei de analiză, pătrunde în intimitatea gîndurilor personajelor sale lăsate să fantazeze în voie (ca în cazul colonelului Slăniceanu), sau antrenate în jocul imaginației de chiar fantezia autorului. Este situația eroului păstrat mereu în prim plan – domnitorul ; în experiențele lui onirice – prilej pentru eseistul Paul Anghel de a medita asupra unor probleme dintre cele mai diferite, începînd de sensul grav al războiului ca modificare inerentă a unei ordini istorice, pînă la ritualurile – stranii pentru prințul nepămîntean – practicate la noi în preajma Anului nou – scriitorul ne oferă chiar cheia romanului – scrisoarea adresată de domnitor de la Rahova Adelei Balș, soția eroului Constantin Ene, document emoționant de demnitate umană și delicatețe sufletească.

Dincolo de un ușor schematism în prezentarea unor personaje, izvorît din dorința romancierului de a le oferi cu tot dinadinsul valoarea de simbol (vezi prezentarea lui Toma Nicoară, transilvăneanul, erou la Grivița, care, rănit fiind, este găzduit în București la familia Rășcanu, ca expresie a carității ce anima spiritele din spatele frontului), romanele lui Paul Anghel propun cititorului o experiență de lectură interesantă în marginile unei istorii arhicunoscute, transfigurate însă artistic de un prozator pe deplin stăpîn asupra unor mijloace de expresie tradiționale, împrospătate de spiritul său lucid, de angajarea responsabilă în fața realității.

MARIAN ODANGIU

* Paul Anghel, Scrisoare de la Rahova, București, Editura Cartea Românească, 1977.

Ilie Măduța

POEȚII

Ei sunt copiii
îndrăgostiți de muritoare,
privesc lucrurile lumii prin ochene
în esențele lor arzătoare.

Aripa divină le mai zvîcnește în sînge
cînd privesc îndurerați către stele,
dar aud și huruitul clipelor
în suspinele iubirii rebele.

Cu o latură grea de pămîntean,
cu alta ușoară de nevăzut albastru
trec printre oameni cu o aură
de războinic temut și enigmatic astru.

Ei sunt copiii
iubindu-se răzvrătiți cu muritoare,
nu știu ce-i odihna, nevisul,
o rană de cer îi tot doare.

HIEROGLIFE

O hieroglifă e țipătul vulturului,
vîntul zdrobindu-se de stînci,
în adîncul prăpastiei cern fluturii
uciși de duhul muntelui
și laurii arzînd pe frunțile nemiloase.
Vom înțelege tainele ce forfotesc
în gîtlejul viperelor
și-n ruinele albe de stele ?
O hieroglifă e cîntecul florii
printre oglinzi. Gerul contractă
tiparul ideii pînă la dinamită.

HAGGADA

Apa rămase grea –
atomi azurii tresăriră,
apa rămase grea
cum de cîntec o liră.

Apa rămase grea
și-n uragane clare
lumina din adînc se născu
cu stele și soare.

Vîntul sub bolți de cristal
vijiia prin lume într-una,
soarele-l sfîșia,
noaptea-l colora luna.

Vîntul rămase greu
de clopote zvîcnind genunea,
vîntul rămase greu
și se născu-nțelepciunea.

GAZEL

Cad frunzele sub ploaia grea de toamnă,
spre-un alt tărîm cocoarele mă-ndeamnă,

Din măreția toamnei ce s-aleg ?
Stropii de frig sau frunzele-n alarmă ?

În glii profunde mai nădăjduiesc
că visu-și torc semințele și-n iarnă.

Confuze voci și stranii duhuri reci
țes aerul și picla la povarnă.

Cad frunzele-n torent uluitor,
iar sufletul ochește prin lucarnă.

Paul Eugen Banciu

ROPOTINII

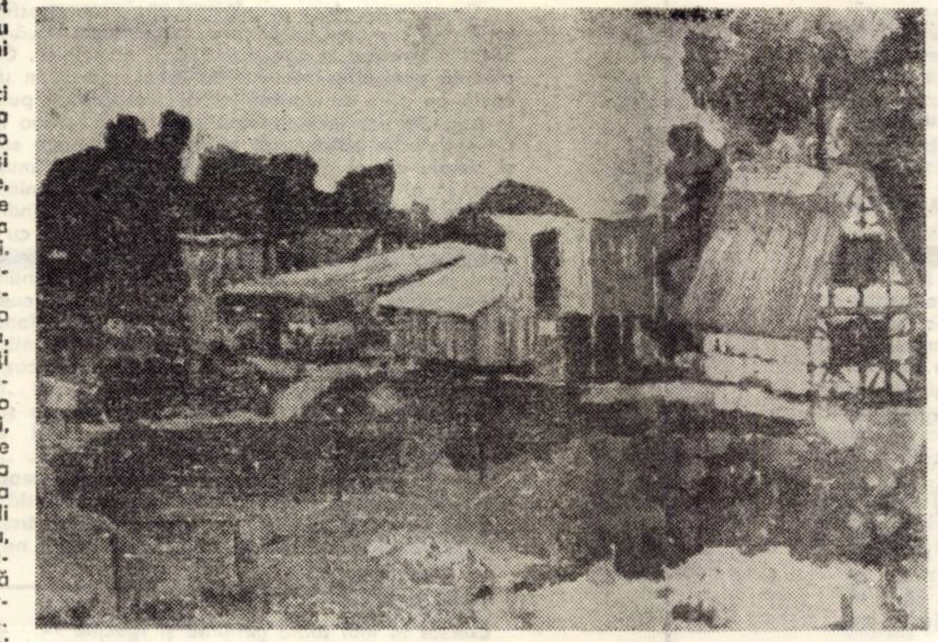

GHEORGHE ADERCA : „Peisaj din Șag"

DRAGAICA... În Ciulpău nu se ținea, dar adusese cineva povești despre ea și, pînă la urmă se vorbea : **„...e o ființă sfîntă care e mai mare peste o ceată de bărbați..." ... „...e doamna florilor și se ține de toți pentru dragoste..." ... „...apără recolta celor de jos de piatră și cumpănă..." ... „...e un duh necurat..." ... „...trece de molii...".**

Bătrînii află ; cine știe cine le șoptește, puțin le pasă de asta, află și tac, se țin muți cît pot și pe urmă spun o poveste să-i sperie pe ceilalți. Pe cine a fi...

*

Ultima zi din Calendarul Mic, a douăsprezecea, era o duminică. Soare și pămînt reavăn și mai departe : aerul, pădurea, casele, hainele oamenilor, cele de sărbătoare, copiii, caii, oile, vacile, găinile, porcii, roțile căruțelor, măgarii, țesăturile sacilor, păturile, sticla ferestrelor, fierul zăvorului, toate aveau miros de pămînt reavăn. Pînă și cîinii ciobănești, oștașii aceia crunți și spălați o viață întreagă numai de apa ploilor și a războaielor, în numele cărora au fost născuți ; pînă și cîinii și rîurile, cele două torente de martie, care împletesc neașezarea în gîndurile oamenilor, toate aveau miros de pămînt. De bună seama că și cerul, pînă la un punct din albastrul său și soarele, chiar și soarele trăznea a pămînt reavăn... și gura oamenilor și gîndurile și cuvintele de parcă ultima noapte, întregul sat și-ar fi petrecut-o cu limba și dinții în glod, rumegîndu-l alene ca pe o pastă dulce de curățat rugina și grăsimile puturoase. Degeaba au bătut clopotele o dimineață întreagă, să spargă în trei vînturi (cîte văi se desfăceau din sat) cerul greu de izul pămîntului. Degeaba, o dimineață întreagă Vasile a bălăngănit cădelnița ca pe o talangă sfîntă, împrăștiind tămîie prin biserică... și oamenii au aprins de două ori mai multe lumînări ca-n alte duminici, de parcă întregul sat s-ar fi temut de furia lutului... Degeaba ! ...Și tămîia, și lumînările și candelele au umplut cotloanele bisericii cu un fum mai puțin înecăcios ca altădată,... un fum care mirosea cumplit a pămînt răscolit cu fierul...

*

Vasile sfătuise nuntașii să aștepte acasă pînă ce va bate de trei ori în dungă, semn că slujba era gata. După aceea trebuiau să mai aștepte o jumătate de ceas pînă cînd va mai bate o dată. Atunci, Urvan, Maria, Ana și Mihai să știe că pot veni și că nunta lor se va putea ține în mare taină.

*

Pătruțele vorbeau : **„Ai Vlascului s-au ținut închiși toată iarna ca după mare rușine ; n-au avut ochi să vadă că s-a săturat și satul să-i mai judece și acum așteaptă să-i primească în matca lui... Cel împricinat simte asta prea tîrziu, întotdeauna după ce apucă să se înrăiască și să-și sape groapa cu venin în mijlocul satului... Abia după aceea iese să-și caute pe unul, altul, uscații lor din suflet pentru care-și poartă degetele strîmbe, să-l apuce ca pentru sugrumat și să-l ducă pe malul gropii, să-l înece...**

...Morarul e încă mînios pe Străin pentru spaima lui de prăvălie... Popa Vasile șchioapătă mai rău ca-n iarnă și se plînge de durere-n oasele piciorului vătămat. Zice că de la primăvară vin toate, și-o mînă pe nevastă-sa să-i caute flori uscate și frunze din cele din care știe numai baba Mogului să-i facă o fiertură, și să i-o aducă să poată bea și el tării, dac-a fi vreo sărbătoare... Dascălul e ca școala : jumătate de lemn, jumătate de piatră și-i mulțumit dacă-și vede pruncii că știu să numere pînă la o mie, nu vrea să fim mai bogați în oi... O doamne, că-n duminica asta și sudoarea de pe piept pute a pămînt ud, și dascălul și, de bună seama, că și camera aia mare din casa lui unde-și îndeasă toți copiii laolaltă, să-i învețe...".

*

Datul era ca bărbații să stea în față, iar femeile în spate, înghesuite undeva la ușă, să poată cîrcoti cît poftesc despre popă, despre ce zice și mai cu seamă despre ce vrea să zică.

Vasile cuvînta, din vreme în vreme, pe lîngă cele scrise în cărțile lui, despre împăcare, prietenie, statornicia vieții omului căsătorit și dreptul, ba chiar obligația celor ce se iubesc, de a-și lega viața după datină, în fața satului : **„să fie puși – spunea Vasile – ca pita-n covată, să dospească acolo pacea și bogăția lor, să-și moaie pumnul și să-l deprindă să mîngîie, după cum...** (aici se oprea, răsfoia în grabă filele unei cărți să citească o pildă în care, tot așa ca la ei în sat, doi oameni : o văduvă și un străin...).

*

Pătruța lui Grigorie șoptea : **„...Că n-a ajuns la viața lui Vasile mitropolit, nu-i de vină el... dar și dacă ar fi ajuns, după cîteva luni, tot în Ciulpău îl trimeteau să păstorească...".**

*

Mirosul reavăn a făcut să le umble tuturora prin cap cam aceleași lucruri, astfel că la sfîrșitul slujbei, deși nu se anunță nici un botez și nici un parastas, rămaseră cu toții să aștepte ceva... Să le fi spus Vasile : „Gata, puteți merge la casele voastre !" ar fi însemnat să repete vorbele vornicului de la hora satului. Trecu printre ei să urce în clopotniță și să lovească de trei ori în dungă astfel ca oamenii să priceapă că totul s-a terminat. Apoi, că îi văzu așteptînd, Vasile ieși în gruiul satului și trecu pînă acasă, să-și bea fiertura de dureri pe scaunul lui, nu între oile acelea negre și încăpățînate cărora le lipsea berbecul să le ducă acasă. Trecu jumătate de ceas și Ciulpăul se scălda în același miros aspru. Vasile bătu al doilea semn în dunga clopotului și din asta cîțiva dintre bărbați ieșiră în grui. Apoi, în urma lor, cîteva femei. Se socoti Vasile că le va fi spus prea multe oamenilor, că vînduse taina dintr-un gînd bun : să-i împace pe săteni cu nunta a doi oameni mai trecuți...

Pe cînd, Urvan, Maria, Ana, iar după cîtăva vreme și Mihai ajungeau în bătătură, aproape întregul sat, cu mic, cu mare se desfăcu în două ape să le țină de drum. După ce-i văzură intrați, se bulucîră cu toții în urma lor. Mihai rămase afară. Pentru săteni Mihai nu făcea parte din spectacol așa că putea să fie ultimul dintre spectatori.

*

Treizeci și trei de ani de vedere și auz și pipăit și miros să te plesnească într-un singur ceas... N-ajung pentru asta toate cnuturile lumii și vergile pădurii... Treizeci și trei, cît trecuse de la prima nuntă a Mariei.

*

Afară mirosea a balsam tămăduitor de pămînt și muțenie. Nici clopotele nu mai aveau gît, le lipsea și gura prin care să strige : Isssaaaiiiiaaaaaa !... Le bălăngănea Mogu, viclean, venit, în ziua aceea, ca o ceață albastră care se lipea în cer ; le bălăngănea cu degetul de la un capăt pînă la celălalt al drumului lor dintotdeauna, dar, cînd să atingă limba de bronz în bronzul clopotului, punea palma, să n-apuce să sune. Numai Mogu le auzea în Calendarul cel Mare și rîdea, dar nu de oameni și nici de cei treizeci și trei de ani trecuți într-un ceas, sorbindu-i și lui viața de om. Nu ! Mogu rîdea de calendarul nevestei lui, văduva de martie, femeia care fusese cîndva a lui și de care putea să rîdă fără să supere pe cineva ; de ea rîdea și de semnele ei puchinoase ascunse în Calendarul Mic, alea după care nu-i ieșise Mariei la socoteală o Bucurie – Praznicul...

*

Ieșiră mirii. Sătenii se uitau la Străin. Așteptaseră să-l vadă biruit, îngropat în piatra Ciulpăului pînă în gît și ținut așa, șapte ani, cît sînt vacile slabe ; să se îmbibe cu miros de cioban. Acu, îl vedeau om, înjugat la ultima caznă, cea mai grea, în care poveștile lui cu luntrii, și pești, cu mare și nisipuri de scoici, cu pescari bețivi și Salime atoateștiutoare, ca mamele dracilor, treceau în uitare. Acum, Petru a lui Urvan era ciulpăoan.

Femeia lui Grigore șoptea : **„Pătru a lui Urvan a fost totdeauna ciulpăoan... Ăla, pescarul, pescarul despre care tot povestea, era un altul. A visat cu el, sau nu... l-a povestit și lui unul, Kirha lui Alfeu. Ăla a povestit...".**

Maria mergea cu ochii în pămînt, nici tristă, nici bucuroasă, fără să știe că la ea nu se uita nimeni. Ana, trecea în urma lor, singură, cu un coș plin cu colaci și cu o ploscă... mai lipseau lumînările, patru, pentru fiecare dintre morții ei cîte una și tot satul ar fi crezut că femeia a bătut parastas, unul pentru toți dușii ei. Dar nici pe Ana n-o vedea nimeni. Oamenii deschideau drum perechii să o îndrepte spre podeț și de acolo spre casa Străinului care, iată, din ziua aceea era, din nou a Mariei și a copiilor născuți deja, copii ce nu mai erau ai ei ci ai satului și o priveau de pe margine biciuind-o cu ani. Numai ei, Ghițu și Vasile, copiii, o priveau pe Maria. Ceilalți îl priveau pe Urvan, noul lor consătean, ce nu mai era Străinul și nu mai așteptau nimic de la el. Erau egali, mîndri că pot să fie egali cu uriașul, și-și spuneau, nu-și spuneau, dar așa aveau să facă : să-i treacă pragul prăvăliei, să cumpere și să și-l facă ortac. Aveau să-l ierte... dar ce să-i ierte Străinului, că nu greșise față de ei decît prin aceea că se numea Urvan și nu Pătruț. Să fi fost Pătru a lui Pătruț...

Ultimul, al patrulea, venea Vasile. Cum treceau, oamenii de pe margini, gardurile vii își mutau ochii de pe Urvan pe popă. Din clipa în care a trecut peste pragul bisericii, Vasile a intrat într-o altă parte a vieții lui. Pentru el, ceasul împreunării Mariei cu Petru sub odăjdii, avuse darul să adune, peste anii pe care-i avea atunci, încă treizeci și trei sau de două ori pe atît. Însemna, deci, că murise cu vreo zece ani în urmă, la vîrsta de optzeci și doi din viață. Îmbătrînise repede și murise din pricina tainei pe care o ținuse față de oamenii lui ; oameni care nu i-au ieșit din vorbă. Vasile știa de la Mogu : „...Într-o adunare de oameni care se rînduiește după cinste, ai voie să greșești numai o singură dată... A doua oară nu, nu mai ai față de cine...".

Vasile fusese pus de Urvan deasupra satului cu mare sărbătoare, și-acum dat jos, tot de el, sub pămîntul bun al satului, sub pietre, în locul sterp dintre lumea asta și cealaltă în care se adună neașezații și femeile păcătoase... Nu mai avea cine să-l scoată de acolo și nici cine să-l împingă mai departe, dincolo, în Ciulpăul Întors... Rămăsese înțepenit între bolovanii tăinuirii păcătoase. Vasile știa asta, simțea asta și mergea cu capul plecat în urma Anei, ca un om mort, venit peste ani să vadă cum îi țin cei vii parastasul.

*

Petru și Maria trecură podul, ulița, deschiseră poarta, urcară-n pridvor. Ceva îl oprise pe Urvan să strige : Azi sînteți cu toții oaspeții mei !... Judecase bine : Am să-i omenesc pe rînd, la prăvălia mea, o săptămînă întreagă, următoarea, să nu-l tulbur deodată !

*

PRAZNICUL. În camera din față : Petru, de douăzeci de ani, Maria de șaptespe, sora miresei – Ana, fratele mirelui – Mihai (încă nenăscuții) Patru socri, ca la nunțile mari. Socrii mari : popa Vasile și nevasta. Socrii mici : bătrînul Boacăță și nevasta. Nunta o făceau socrii mici, ei erau slugile, ei aduceau vinul și mîncările, pe ei îi certau mirii, îi mînau mirii, pe Boacăță și pe nevasta lui. Vasile spuse : „Ar fi fost cu cale să-i chemați aici și pe bacii voștri : pe Cure și pe Vlascu"... (îi era dat lui Vasile să le piardă pe toate într-o singură zi). Mihai își împinse pumnii peste masă. Îi ținuse din cot și le dădu drumul să pice sub ochii lui Vasile, să-l vadă, să afle că el, Mihai a lui Cure era acolo, dar nu ca slugă a lui Urvan ci ca oaspete.

După ce bău, Boacăță începu să plîngă de iertarea păcatelor.

Maria apucase să-și liniștească pînza feței și, în cîte-o clipă arăta de șaptespe ani. Mogu ar fi spus : **„Omul are țesătura feței într-un fel și aceea se schimbă numai cînd poartă în el o boală... Numai bolile mint vîrsta omului..."** Așa ar fi zis Mogu și nu ar mai fi hălăduit pe deasupra caselor ci s-ar fi coborît între oi să doarmă acolo, un ceas de o sută de ani, în căldura lînii lor încîlcite.

Mihai a lui Cure și Ana Vlascului trăiau viața lor de atunci, unul lîngă altul să-i simtă fiorul pulpei și-al șoldului. Mihai nu voise asta dar vinul lui Urvan tăiase ața care-l lega de atelierul său de meșteșugar.

Pentru daruri n-au mai așteptat pînă la miezul nopții le ajungea întunericul de afară, sau poate Maria dorise să-și afle toate bucuriile în ultima zi a calendarului mic, înainte de miezul nopții. Primul – se ridică popa Vasile care aduse din cealaltă cameră o trăistuță cu însemnele puterii Ciulpăului la care mai adăugă un steag tricolor și le puse în fața mirelui. Nimeni nu spuse nimic. Vasile trecu din nou în cealaltă cameră să aducă două sfeșnice de argint, „sfințite în Burna", asigura el înalte de un cot, pentru care Mihai ar fi putut să-și cumpere, dacă ar fi fost nunta lui atît de bogată, piele tăbăcită pentru un an de muncă. Vasile se purta ca un socru mare și o îmbia și pe nevastă-sa să se poarte la fel. Femeia a adus din cealaltă cameră un costum nou, cusut în fir pe piept și pe umeri, pentru Maria, u două oprege tăiate-n ciucuri și brodate în trei rînduri cu flori... (Maria nu știa, n-avea de unde să știe că sărbătoarea aceea de costum, pe care era trecut numele preotesei, sau numai prenumele, și-l făcuse bătrîna, cu maramă și coni, cu pieptăraș scurt în flori roșii și albastre, zi după zi să-l aibă la ultima înfățișare).

După datină ar fi trebuit să vină cu darurile Boacății, dar ei erau slugi, și slugilor, măcar în noaptea darurilor, li se pretinde mai puțin, la urmă, după ce mirii sînt îndestulați.

Ana, în chip de fiică ori de soră a miresei, aduse din cealaltă cameră cîte un dar pentru fiecare : o pereche de cizme înalte pentru Urvan, cumpărate cine știe cum de cineva care a ajuns pînă la un cizmar din Burna, și un cojoc lung, de iarnă, pentru Maria. Cojocul era lucrătura unui neam de-al lui Benea care locuia tot în Jira.

Veni rîndul lui Mihai, în chip de frate al mirelui, invitatul lui și numai al lui peste toate valurile de pămînt și șanțurile de apă ce se puneau între familiile Goran și Cure. Mihai avea daruri numai pentru mire, să supere, să se știe că nu-i învins, că-i om întreg, care poate să iubească și să urască deopotrivă, înăuntrul acelorași patru pereți. Aduse din cealaltă cameră mai întîi șerparul cel lat, cu care-l văzuseră încins peste brîu două sate, apoi aduse șaua înaltă, aceea de pui de împărat, care nu se potrivea decît pe calul alb al lui Urvan. Au trebuit să treacă minute, să pună mîna cu toții, să se minuneze de nituri și de straturile suprapuse de piele tăiată-n flori, de buzunarul ascuns în capătul înalt al șeii pentru ca să uite că Maria, mireasa, nu a primit de la el nimic.

Alte ploști, alt rînd de colaci cu friptură de oaie, alte scoverzi. După ce le-au adus pe toate, Boacăță și femeia lui au trecut în cealaltă cameră să-și aducă darul.

*

(În urechea dreaptă a lui Boacăță s-a întors fiu-su mort, nătîngul să-i spună singura lui vorbă după minte omenească : **Acu ar fi fost bine să le fi dat banii pentru vacile moarte, să fi fost slobozi măcar o zi, cît să apucați să muriți, atît să fi fost slobozi...).**

*

Din banii strînși de pe urma Mariei și a lui Urvan, Boacăță a cumpărat, prin cineva neștiut, douăsprezece pahare și o cană, toate din sticlă. Au adus darul și l-au pus în mijlocul mesei.

...Douăsprezece pahare rotite-n jurul unei căni, toate goale și lucitoare ; douăsprezece luni din calendarul anului, din martie pînă în martie ; douăsprezece zile din calendarul mic, de trei ori cîte patru anotimpuri, toate strînse în jurul unei căni care trebuia să-și verse golul, să umple cu el, cele douăsprezece pahare... Cine-i învățase ?... Ei au dat numai banii, toți banii strînși pentru răscumpărare i-au dat cuiva să le cumpere un dar de la oraș. Cine știa de pahare ?... Cine blestemase prin ele cumpărîndu-le ?... Cum Mihai o păgubise pe Maria de darul său, cana și cele douăsprezece pahare ale Boacăților îi veniseră de drept ei să așeze balanța darurilor pentru miri, să se mai poată bea, să se mai poată mînca... și aștepta ceasul în care mirele să-i pună miresei în brațe darul său, ultimul, după ce ea trebuia să-i aducă bărbatului hîrtia de zestre : oile, vacile, caii, cîinii...

Mirii nu-și fac daruri, își arată numai zestrea, o arată și-o aruncă în balanța celorlalte daruri pînă ce cumpăna de fîntînă este aplecată cu căldarea în apă, așa arată o balanță dreaptă : setoasă și neprihănită...

Mogu spunea : **„...dacă vrei să duci căldarea în fundul fîntînii, cumpăna se lasă pe o parte și cineva e păgubit ; dacă scoți apă și vrei să bei, cumpăna se apleacă pe cealaltă parte și altul e păgubit... Adevărata cumpănă, cea dreaptă e numai la fîntînile moarte pe care nu le caută nimeni și care-n pîntecul căldării, în loc de apă duc un pietroi...".**

*

Zestrea lui Urvan era o cutie de lemn în care avea bani, bani de aur, lați cît să poți acoperi cu trei o mînă de bărbat. Bani, unul peste altul, ca niște pahare pline cu vin popesc de douăzeci de ani, din acela uleios și galben. Pahar lîngă pahar, șase pe o parte, patru pe alta, cu totul : douăzeci și patru de pahare pline, grele, cumplit de grele și înalte. Să fi avut fiecare pahar cîte zece, poate douăzeci de felii de plin... Popa Vasile era singurul care-n toată mirarea aceea mai putea socoti : „douăsute patruzeci... patrusute optzeci... șapte sute două zeci... (cutia era înaltă și puteau să stea pînă la cincizeci de felii într-un pahar de vin dulce și greu din care îți ajung patru pahare să poți uita...).

Asta era zestrea lui Urvan : o cutie în care se afla tot ce știi și vrei și nu vrei și nu știi de pe lume... Zestrea nu e un dar, ci rămîne aceluia care o are. Îi simțea slabi, prea slabi să-l poată prăda, îi simțea pierduți, putea să socotească felie cu felie vinul galben dintr-un pahar, din al douăzeci și patrulea, (oricare era al douăzeci și patrulea)... să-l înșire pe masă, ori să-l așeze la loc, tot în forma unui pahar, să-l vadă întreg să-i stîmpere.

Trecuse de miezul nopții.

Boacății stăteau în pragul ușii. Maria și Vasile țineau de lemnul mesei ca măcar așa să atingă paharul pe care-l ridica Urvan încet, cîinos de răbdător, în mijlocul mesei. Mihai își puse mîinile sub fund și se gîndea la piei de vită, zeci, sute, tăbăcite gata, așteptînd în vrafuri sub șopru ca el să le taie și să le facă șerpare, șei, cizme, curele, hamuri... Vasile era beat, îi venea să doarmă și mătura cu limba prin gură după un petec mai dulce, să-l găsească și să și-o țină înmuiată în raiul acela... Doar Ana îl privea pe Urvan limpede, peste răutatea pe care încă nu i-o aflase. „Asta e !" spuse uriașul și apăsă pe ultima felie galbenă să facă paharul plin. „Douăzeci și patru de felii", mai spuse. „Cincisute șaptezeci și șase..." șopti Vasile din somnul lui. Urvan ar fi spus : „Vă pot cumpăra cu sat cu tot !" Vasile l-ar fi sfătuit : „Nu păcătui !".

Urvan închise cutia, o încuie și o puse lîngă el pe partea pe care își avea însemnele puterii și mai cu seamă, dintre ele, pistolul, apoi spuse : „Pe aceștia vi-i dau ! Împărțiți-i la șapte !" Cîteva minute nu mișcă decît soarele, undeva dincolo de marginea nopții, un fel de lumină care nu putea să-i bucure pe cei din Ciulpău. Mirele începu să împartă galbenii de la dreapta spre stînga, de la Maria lui Itu, către Maria lui Urvan. După ce primi fiecare cîte trei, pe cele rămase le dădu : popii, lui Boacăță și lui Mihai. Boacăță vru să-i sărute mîinile apoi plecă rușinat în cealaltă cameră urmat de femeia lui. Popa și nevasta făcură la loc un păhăruț din șapte felii. Mihai și-i vîrî în șerpar, Maria îi lăsă să-i pice între țîțe, să-i lîngă pielea și s-o scoale din boala ei, s-o vindece de bunătate și bunăcredință să fie iar teafără... Ana îi resfiră pe masă apoi îi strînse într-o batistă pe care o ținu în pumn. Urvan începu să rîdă spre Vasile să-și aducă aminte de Cina cea de taină, dar popa nu mai știa nimic. Atunci au apărut Boacății. Au spus : „Stăpîne ! (cine le-a vorbit oamenilor din Ciulpău de stăpîni ? Cine le-a vîrît în gură un cuvînt de care s-au ferit o viață întreagă ?... Vasile, numai el spunea : Stăpînul nostru ! și arăta spre cer. El îi învățase cuvîntul. Ciobanii spuneau sec : Cel de sus, sau numai El, Acela...).

Mihai simți lovindu-l o tăietură de cuțit de-a latul beregatei, strigă : „Cine-i stăpîn peste cine ?!"... Amîndoi Boacății plîngeau, mai bătrîni cu treizeci și trei de ani de cum erau, mai morți cu treizeci și trei. Au spus : „Stăpîne, ia-ți darul înapoi și lasă-ne slobozi în casa noastră, să murim. Ai zis că-s de-ajuns pentru toate casele de pe uliță, atunci vor fi de-ajuns pentru a noastră !" și au pus banii pe colțul mesei. Urvan cumpăni apoi spuse : „Luați-i ! Sînteți slobozi !... Luați-vă banii ca și cum aș fi cumpărat eu casa de la voi !" Bătrînul se lăsă în genunchi, zise : „Dar noi nu vrem s-o vindem !" Maria se ridică în picioare, împinse banii de pe marginea mesei să-i împrăștie peste podele și strigă : „Luați-i !... Cumpărați-vă oi, capre, vite... cumpărați-vă altă casă ! Sînteți slobozi, plecați unde vreți ! Lăsați-ne slobozi... (așa țipase Maria și către părinții ei, cu treizeci și trei de ani în urmă cînd se căsătorise cu Goran ; așa le strigase să se știe ruptă de gospodăria bătrînilor, rămasă în casa lor... să-i vadă alungați).

Boacăță se ridică lung, netemător, creangă crescută în pieptul fagului, uscată devreme și uitată acolo să aștepte pînă-n ultima zi a copacului ; să aștepte cu uscăciunea ei marea uscăciune a fagului și putrezirea ; îndărătnicia crengii uscate... spuse : „Noi am vrut casa noastră înapoi, numai pentru o noapte ori un ceas...". Plecară.

Maria începu să adune de pe podele banii pe care tot ea îi împrăștiase cu cîteva clipe mai înainte. „Să mi-i dai, spuse mirele, așa se cade ca tu să-i aduni și să mi-i dai...". Puse, păhăruț galben din șapte felii în fața uriașului. „Mulțam ție, mireasă și zilei cînd te-am cunoscut – spuse Urvan și împinse păhărutul galben spre Mihai – Aveam o datorie ortăcească față de tine, Mihai. Mai bine să mă liberez de toate astăzi. Ia banii !" Mireasa trecu pînă în cealaltă cameră să fie sigură că nu o aude nimeni cînd își spune : „Neamul lui Cure va fi iar bogat, ca după nunțile cu Ana... Mi-l dat să-i îmbogățesc neamul, apoi să i-l nenorocesc și iar să i-l îmbogățesc... Doamne, ce pedeapsă o fi asta ?!" Se întoarse mai cătrănită de cum plecase, cu ochii pe fruntea popii Vasile, singurul care mai putea să fie făcut vinovat fără să se poată apăra.

Băură să se liniștească. Socrii mari fuseseră plătiți să nu se mai amestece în viața mirilor, socrii mici dormeau ultimul somn plutind pe alb. Sora miresei avea de un capăt de zestre, fratele mirelui, mai bogat de cum fusese vreodată, avea zestrea întreagă pentru o singurătate de meseriaș, gîrbov și chior dar cu nume mare...

Băură noaptea, băură spre dimineața, jucară după zgîrietura gramofonului... În camera din spate, Maria înfășase patul alb, de mireasă tînără, pentru noaptea... Prima noapte.

*

În noaptea aceea au dormit puțini, au ascultat mulți și au vorbit numai femeile, în fiecare casă din sat cîte una, două, care erau mai ocoșe...

Pătruțele ziceau : **„...ziua grea are să fie a patra, o miercure, cînd și-a desface Maria turma ei de turma Anei...**

...după ce se primesc darurile, (nu te gîndești la daruri), faci pașii cu genunchii înțepeniți spre camera din spate unde arde o feștilă pe care n-ai voie s-o stingi... dacă se stinge singură e semn că nu are să țină cu viață unul dintre miri, semn rău. Doamne ferește ! Iar dacă apucă să ardă pînă la capăt și să se facă scrum și ultimul fir de feștilă se cheamă că nimeni niciodată n-are să-ți tulbure casa, nici femeie, nici bărbat, că vei avea viața lungă și copii mulți și c-o să-i vezi și pe strănepoții tăi cum cresc. Alt semn : lumină arsă, putere înseamnă, și puterea-i bucurie și bucuria-i sărbătoare...

...Am văzut lumină la Boacății, lumină de noapte în camera din spate. Au să se ducă bătrînii, au să se ducă... Poate nici n-apucă ziua de mîine, de azi...".

*

Maria juca îndrăcit cu popa, apoi îl lua, din nou, pe Urvan. Juca și preoteasa. Se sporise în vinele lor puterea și simțeau că trebuie s-o cheltuie acolo pe loc. Beau și jucau.

Cei mai tineri, fata Mariei și băiatul lui Cure au jucat apoi au ieșit în pridvor și Mihai a vrut-o. Băuse, prinsese vigoare din cele unsprezece felii de galben popesc primite de la Urvan. Au intrat în camera din urmă, aceea a mirilor, au aprins o feștilă, Ana a aprins-o să fie lumină, numai pentru atît... Au răsturnat-o și s-a stins, au uns cearșaful cu parafină galbenă și dungi negre de feștilă nearsă... N-au știut, n-au auzit, n-au văzut, nu i-au simțit mirosul pînă la ziuă.

Urvan i-a văzut. După ce a plecat Vasile cu femeia lui, Urvan a vrut să se pună în patul lui de mire. A vrut. Apoi a închis ușa, a luat-o pe Maria de după umăr să o scoată în deal, sub pădure, să-i arate satul și să-i spună : „De azi e al meu !" și să se simtă mai cîștigat așa. Maria socotea : „Mai am de trăit o bucurie în anul acesta și două nefericiri..." Urvan o lăsă cîtăva vreme singură, pînă ce el avea să coboare, să înhame calul cel alb cu șeaua nouă și să-l aducă sus, pe după casele din dreptul morii, să o pună pe Maria în șa și să o poarte ca pe o regină deasupra satului, pe cerul satului, ocol după ocol, pînă ajungea să-i prindă frica pe toți din sat.

Maria șoptea : **„Dacă toate s-au petrecut într-o singură zi... dar cînd are să se nască omul acela care să creadă că tot ceea ce i-a fost dat să trăiască a trecut ?... Oare de ce i-a dat Pătru banii lui Mihai ?...".**

Urvan înșeuă calul, trecu peste uliță descălecat și începu să urce spre marginea pădurii. Sus, pe potecă, lăsă dîrlogii calului, să poată fugi, să ajungă la mireasa lui de o zi care stătea aplecată peste pămîntul ud. Îl simți apropiindu-se și-l întrebă : **„Petre, de ce n-o fi răsărit soarele în dimineața asta ?"...**

Romulus Cojocaru

CLAR DE PĂMÎNT

Pipăi cu inima rîuri
Care și-au apăsat trecerea, umbra
În apele verzi, în miriști,
Peste care ziua și-a plimbat
Soarele ; ochii în care luna și-a
Privit ciobanul cînd mulge oile,
Luna îndrăgostită de clar de
Pămînt.
Inimi, rîuri, clar de pămînt !

OGLINDA

Miros de pămînt, de cîmpie, de
Pîine tăiată, de arțar,
Unde pasărea își uită trecerea, unde
Arborii prind aripi, unde lebăda
Nu a murit și nici vulturii nu
Și-au luat pradă, unde iarba crește
De soare și cer, unde
Pămîntul miroase cimbru și foi
De dafin și unde cerul însuși e
De pămînt.

CU TIMPUL MEU AI PLÎNS

Erai închisă în vise, în descînt, în
Liniștea bobului de grîu, amețită
De vîrcolaci, erai visătoare,
Ai rîs cu păsări, ai rîs
Cu visele mele, cu
Inima mea, ai rîs cu apele,
Peste care treceau umbre,
Și-ai plîns cu ape, cu stele, cu
Trupul meu ai plîns

NOIEMBRIE

Ceața se-ncolăcește ca o
Liană în jurul cîmpiei, pînă la margini
De păduri, pînă peste păduri, se
Lipește de botul mînjilor,
Se agață de aripi, de copitele
Cailor, de coarnele bivolilor, de ape
Pînă umbra nu mai e umbră,
Pînă uită de ea și de
Soare.

televiziune

DUMINICĂ, 23 iulie

8,00 Sportul pentru toți. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Don Quijote. 9,45 Pentru căminul dv. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins : Ora veselă. Woody, ciocănitoarea buclucașă. Caleidoscop de duminică. Teatru vesel de după-amiază : „Credit nelimitat" comedie satirică. 16,20 Imagini din Egipt. 16,35 Tenis de cîmp — selecțiuni înregistrate. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Reportaj TV Ziua constructorilor. 19,40 Gala antenelor. Oltenia. Participă județele : Dolj, Gorj, Olt, Vîlcea, Mehedinți. 21,25 Film artistic. Viața lui Emile Zola. Premieră TV. 23, Telejurnal. Sport.

LUNI, 24 iulie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Cîntecele țării. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Familia Palliser. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Izvoare... Cîntece pe versuri de Mihai Eminescu, Lucian Blaga și Ion Horea. 22,00 Cadran Mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 25 iulie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Charles Chaplin (rel.). 11,00 În alb și negru. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Matineu de vacanță. 17,00 La volan. 17,15 Moștenire pentru viitor. 18,00 Din muzica și dansurile popoarelor 18,15 Idei contemporane. 18,35 Melodii din Bihor. 18,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Oameni, de la electrometal. 20,20 Seară de teatru. Sîmbătă la Veritas. 21,50 Viața rațională. 22,00 Din cartea cîntecelor românești. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 26 iulie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei (rel.). 10,10 Idei contemporane. 10,30 Antena vă aparține (rel.). 11,25 Incursiune în cotidian. 16,00 Telex. 16,05 Cenaclul teleșcoală. 16,35 Imagini din Liberia. 17,00 Telecronica pentru pionieri. 17,20 Tragerea pronoexpres. 17,35 Seara televiziunii cubaneze 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi femeile. 20,10 Seara televiziunii cubaneze. 20,40 Telecinemateca. Căpitanul Blood. Premieră TV (englez). 22,30 Telejurnal.

JOI, 27 iulie

16,00 Telex. 16,05 Album școlar : „Țările... Carpaților" (II) ; Țara Bîrsei (Depresiunea Brașovului). 16,30 Muzică populară românească. 16,55 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,10 Consultații juridice. 17,30 Reportaj pe glob. 17,50 Cîntarea României. Ediția a II-a a Festivalului național. 18,10 România pitorească. 18,40 Sfatul medicului. 19,05 Film serial pentru copii. Sindbad marinarul. Coproducție japoneză-R.F.G. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ora tineretului. 20,50 Căsuța poștală TV. 21,10 Seară de teatru. Țapul ispășitor. Producție a televiziunii japoneze. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 28 iulie

9,00 Școala contemporană. 9,40 Autoinstruire-autoinformare. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,40 Corespondenții județeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Itinerar peruan. 16,30 Publicitate. 16,35 Matineu de vacanță. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Loto. 19,10 Muzică populară. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,10 Film artistic. Deasupra noastră, valurile (englez). 21,50 Viața rațională — nutriția și bolile diabetice. 22,00 Premiile academiei R.S.R. — 1978. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 29 iulie

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Concert distractiv. 13,45 Bucureștiul necunoscut. 14,25 Incursiuni în cotidian. 14,45 Pe ulița mîndrei mele. Doine, cîntece și dansuri populare din județul Caraș-Severin. 15,10 Telerama — sport. 16,00 Călătorie muzicală în Venezuela. 16,40 Clubul tineretului. 17,45 Agenda cultural-artistică. 18,15 Iulie — 1978 ; cronica evenimentelor politice interne și internaționale. 18,35 Antologia filmului pentru copii și tineret. 19.30 Telejurnal. 19,50 Reportaj de scriitor. 20,10 Teleenciclopedia. 20,50 Film. Om bogat, om sărac. 21,40 Întîlnire cu satira și umorul 22,10 Telejurnal. Sport. 22,20 Melodii românești de ieri și de azi.

televiziune

Alexandru Philippide

(Urmare din pag. 1)

turi ritmice, rimice și strofe relativ riguroase) și — mai ales — cele furnizate de semantica imaginii. Nivelul formal al operei structurile metaforice este bine reprezentat. Ne reține preferința pentru corporal și finit, spațiul fiind o cușcă de azur (206), o peșteră a lui Eol, în care singura mișcare neîntreruptă este aceea a vîntului. Timpul, pe de altă parte, nu este ireversibil. Deplasarea în vreme se face liber, amintirea și visul anulînd — prima, trecutul, celălalt — viitorul. Reproducem cîteva enunțuri concludente: „S-adună-n tine timpul și stă, nesocotit, / Ca mii de orologii de veacuri neîntoarse.../ / Te-ajungi pe tine însuți din urmă și te vezi..." (105); „Cred că și-acuma dacă te-ai întoarce / În locu-acela ocolit de Parce, / Ai prinde încă timpul de-atunci rămas în drum..." (152). Timpul nu e o curgere continuă, o morfomahie, ci o succesiune de etape permutabile. Să se vadă, îndeosebi, Peste cîte mii de ani (138), precum și 160, 162, 163. De altfel, timpul nu este un distrugător de forme (cum cred heracliteenii), ci un plăsmuitor, un sculptor: „Că steiurile-acelea sînt niște sarcofagii / În care-au fost înmormîntați giganți, / Și ticăitul meșter sculptor Timpul / Le-a tot cioplit pîn-le-a făcut asemeni / Cu trupurile dinăuntru..." (205).

Prin urmare, spațiul închis, măsurabil, mișcarea circulară și timpul recurent aduc dovada indubitabilă a încadrării stilistice amintite. Totuși, spațiul eleat specific lui Alexandru Philippide (încăperea, cușca de azur, grota) nu are o geometrie perfectă („euclideană). Adesea, perdeaua zării e dată într-o parte, descoperind imensa schelărie a haosului negru, un vălmășag de schele și scări, o impenetrabilă împletire de linii (vezi și 180, 202 etc.). Mișcarea însăși nu e o rotire, ci un amestec de rotiri, o rătăcire labirintică, aproape haotică a vîntului în cușca eleată pe care încearcă disperat să o spargă (46). Chiar sensul termenului figurat („cușcă") deconspiră atitudinea. În plus, vom descoperi enunțuri heracliteene: „Viața-i riul acesta cu ceru-ntors pe dos" (65), „Căci foc nestins e viața mea întreagă" (223), e drept, incapabile să concureze cu celelalte dar, oricum, prezente. De aceea, Philippide ni se pare a fi un poet baroc care zugrăvește o ordine distrusă: „Mi-e sufletul o năruire de statui...", 42. Simultaneitatea notelor romantice și clasice, care a stîrnit atîtea dispute, este, de fapt, o caracteristică barocă, tendința spre oxymoron. Eternul efemer (226) — iată obsesia poetului. Ea îi furnizează, constant, acea deziluzie barocă ce-l plasează între liniștea clasică și neliniștea romantică: „Am mers așa o vreme, dar n-am găsit nimic / / La vesela livadă n-am ajuns. / Secretul negurii nu l-am pătruns. / Cu vorbele-ntrebării tot în gîtlej rămase, / Am tras la mal. Prietenul plecase" (212).

Care este, acum, încadrarea estetică a acestei opere? Vom remarca, în primul volum, abundența personificării. I se alătură elementele confesive (depersonificatoare) ale volumelor următoare, implantate, uneori, în construcții alegorice sau în parabole epice. Apare un presimbol, de tipul Faunului lui Macedonski: dedublarea, alteritatea deviată din identitate (prietenul, glasul din adînc, demonul socratic, replica în eternitate). Cît despre simbol, nu l-am descoperit decît parțial realizat, în poema Veghe (43): „Mi-e sufletul în hrube-adînci boltit; / / Tăceri străvechi s-adună prin unghere, / Ca niște șerpi bătrîni ce m-au pîndit. / Ascult în noapte, gîrbov de veghere, / Cum cade fiecare gînd gîndit. / / Tăcut ca vremea, orb ca un mormînt, / La căpătîiul meu de veghe sînt".

Analogia ins(suflet)=statuie, rocă, grotă, hrubă, mausoleu (43, 92, 128 etc.) ar fi putut, credem, produce o realitate antropocosmică. Aceasta rămîne însă doar prefigurată. Creația lui Alexandru Philippide — exemplară în toate privințele — este un proces simbolic deschis.

sadoveniana

Rapsodia Pădurii

M-a urmărit, de cînd citesc literatură, gîndul afinităților care se statornicesc între scriitori. Una dintre cele mai delicate și mai emoționante este aceea care l-a legat pe Mihail Sadoveanu de pruncul său spiritual Nicolae Labiș. „De vină" va fi fiind nu numai descendența lor din același spațiu geografic, cît, mai cu seamă, aceeași laudă a codrului, „frate cu românul". De fapt, este bine poate, la răstimpuri, să ne amintim de cele mai frumoase versuri închinate lui Sadoveanu de poetul rămas — și el — „pururi tînăr": „Eram într-o pădure uluitor de vie, într-o pădure care șoptea înăbușit. Și iată că pădurea în iarnă, argintie, cu șoapta ei mi l-a reamintit. / / Izvoarele, sub pînză de gheață, delicate, se legănau la vale, pe nevăzutul prund, și în lumina sobră, cu pini și nestemate, cîntau unite într-un cor profund. / / În zboruri rotunjite, tăiau mari păsări slava: un farmec de poveste se răsfira sub cer; părea zăpada caldă și moale ca otava, dar zările sclipeau la fel, sever. / / Cu vînturile-n coarne, în goană nebunească, zburau năvalnic cerbii pe fragedul polei. Era acolo-ntreagă pădurea românească, și el pășea încet prin iarna ei".

Abia trecut-au — cum se zice în străvechea noastră limbă — Sînzienele. Așa cheamă românii, din veac, nopțile care urmează, scurte, celor mai lungi zile ale anului, cînd lumina spulberă curînd întunericul. Asta s-a întîmplat la sfîrșitul lui Cireșar, binecuvîntata lună a roadelor înalte, care se ivesc — sîngerii — printre frunze, îmbiindu-te să le desprinzi de pe crengi și să te bucuri de aroma și culoarea lor, zămislite de glia bogată a țării tale.

Există, în tradiția românească populară, eresul că, în cea mai scurtă noapte din an, sălbăticiunile capătă grai. Capătă privilegiul omenesc al Cuvîntului. Cu marea-i putere de cuprindere a spațiului și a timpului nostru sufletesc, — care îi este în cel mai înalt grad caracteristică — Mihail Sadoveanu a cuprins și a tălmăcit, în opera sa, sensul tulburător al acestui „eres". Mă refer, de bună seamă, la acel Roman al Pădurii — adică, vorba cîntecului popular, al „casei românești" — intitulat Nopțile de Sînziene. Să-i dăm, așadar, cuvîntul Bătrînului pădurar, cum îl numește același Nicolae Labiș: „Lupoaicele vin cu cățeii pe de lături și tot clămpănesc la ei din fălci, alungîndu-i de la țîțe... Bursucii s-aud tipăind pe cărări, ca și iepurii, ca și caprele. Dar pe vulpi nu le poate auzi nici pămîntul. În strașina poienii filfîie buhnele și huhurezii... A șușuit văzduhul o clipă: se chiamă că s-au coborît pajurile pe ciomburi de stejari... S-au strîns în furcile fagilor veverițele și jderii. Stau motanii sălbatici lîngă ieruncі. Acuma, cînd se înfioară zvon în poiană, toate sălbăticiunile s-au bulucat și așteaptă numai semn de sus, ca să le vie grai omenesc și să deschidă soborul".

„Mornăind" — vorba lui Sadoveanu — fiecare „cu viersul său", jigăniile pămîntului și aripatele văzduhului deschid, la ceasul cuvenit, „soborul". Acolo, sălbăticiunile toate, dobîndind, în noaptea cea mai trecătoare a anului, grai omenesc, stau la sfat cu înțelegere și înțelepție și pun la cale Apărarea Pădurii. Prin acest „amănunt" ele — jivine și paseri — devin, într-un anume sens, solidare cu oamenii înșiși ai acestui meleag.

Dar, din această fermecătoare pagină de Poezie, mai crește o semnificație plină de interes: aceea că, dobîndind grai omenesc, sălbăticiunile se pot, și ele, alătura: „S-au strîns în furcile fagilor veverițele și jderii. Stau motanii sălbatici lîngă ieruncі..." „De vină" — dacă pot spune așa — este graiul, este cuvîntul, adică privilegiul comunicării deschise cu cei din preajmă. Graiul, cuvîntul își află, astfel, la Mihail Sadoveanu, cel mai nobil dintre rosturile lor semantice: „înțelegere, pace, armonie"... ...„Bătrînul pădurar visează parcă, / Îndrăgostit de codri ca de-o arcă / Pe care-n timpi mai vechi ca amintirea / El a durat-o, rînduind în ea / Galop de cerbi, bîrlog de urși și unduirea / Izvoarelor, să aibă fiarele ce bea. / / Sub ochii lui, plini de senin și zare, / Sub ochii oglindind o depărtare, / Dureri și bucurii de-ale pădurii / S-au petrecut, și-n suflet el le-a strîns".

G. I. TOHĂNEANU

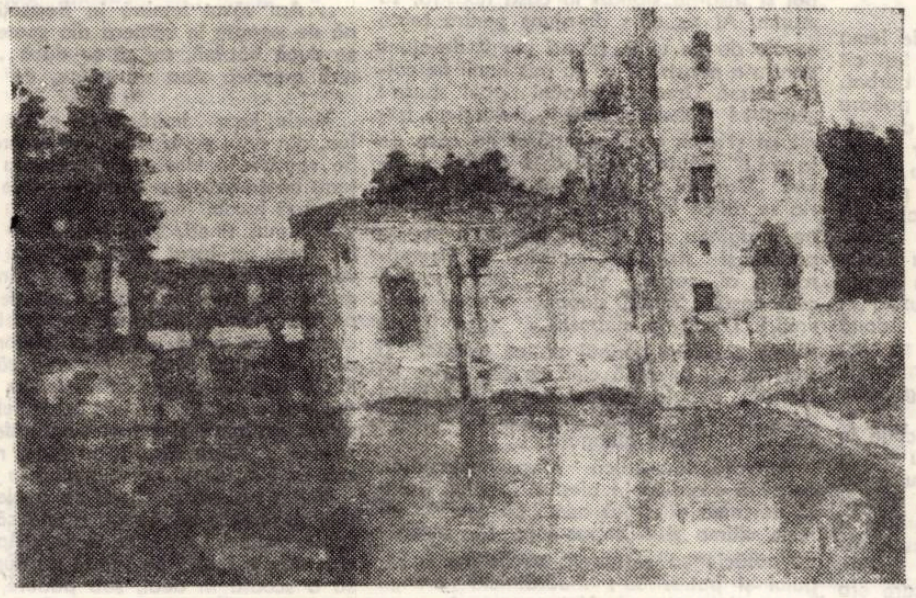

GHEORGHE ADERCA: „Peisaj din Timișoara"

STEAUA POLARĂ

Uneori
tăcerea-i o groapă transparentă,
un acvariu cu spini plutitori.
Ce abur mușcă hergheliile verzi
și cine pe respirația mea așează
steaua polară,
cînd lumea se-nchide în nori de sare
călătorind,
călătorind fără scăpare și timpul spumegă,
spumegă ca un cal
de povară.

NEVĂZUT SĂ VII

Nevăzut să vii ca o durere,
cînd luna bate-n pleoape cuie lungi
și miezul nopții-mi sfîșie cămașa
peste tăceri din alte lumi
să te ridic pe buze.

ELY RADOVAN

(Urmare din pag. 1)

Cu ROMULUS VULPESCU

să întrerupă curentul, măresc tensiunea și-l mută în alt plan de transmitere a fluxului, a fluidului ăsta electric.

Deci, poezia ar fi, de fapt, un accident...

— Și nu numai un accident, dacă ținem seama de atît de sugestiva dv. încercare de definire a stării de grație. Încerc să cred că pasiunea dv. de editor ține tot de poezie. Ne-ați oferit două din edițiile fundamentale de poezie: edițiile Barbu și Ion Horea, ca să nu mai vorbim de excelentele dv. tălmăciri în românește din Villon, Rabelais, Poeții Pleiadei, Jarry, Charles d'Orleans, adevărate monumente de bibliofilie contemporană românească. Credeți în vocația editorului-artist?

— Desigur. Consider și rămîn la convingerea că o ediție critică, pentru a fi a tuturor trebuie să pună la-ndemîna marelui public labirintul creației unui scriitor. Eu concep cartea ca pe-un spectacol pe care-l montez, îl „pun în scenă", cum s-ar spune. Fiecare „punere în pagină" este, de fapt, o „punere în scenă". Și o carte trebuie să-și aibă scenografia ei. Literele, un corp de literă diferit de altul, un anumit format, un anumit amplasament al gravurii-n pagină, al vignetei, raportată la o inițială îngropată sunt tot atîtea modalități de a facilita drumul cărții către inima cititorului. O ediție critică nu este numai scriitorul, ci este scriitorul și epoca lui, este o fațetă a epocii văzută prin scriitorul respectiv sau, dacă vreți, o mică enciclopedie a scriitorului și-a epocii sale. În plan ideal, aș zice că mai multe ediții critice ale operei unui grup de scriitori reprezentînd o epocă trebuie să fie, de fapt, o istorie literară și culturală completă a acelei epoci. În general, editorii foarte serioși se străduiesc să facă acest lucru...

— Care credeți că sînt elementele ce dau un anumit specific culturii și literaturii române?

— Cred că este foarte greu să răspunzi la această întrebare și pentru că, trăind în această cultură zilnic, ea fiind aerul pe care-l respir eu și, odată cu mine, atîta lume, nu m-am gîndit niciodată s-o definesc, cum nu te gîndești niciodată să-ți definești casa; dar, să-ncercăm împreună să găsim niște trăsături, pe care, eu le-aș considera fundamentale. Există, aș zice, în primul rînd, o mare dragoste de oameni, o anumită ospitalitate, observată de majoritatea străinilor, începînd de la năvălitori și sfîrșind cu musafirii și prietenii noștri de azi. Ospitalitatea nu este însă decît un reflex al unei mari omenii. Or, această omenie transpare în variate game de culoare și în diverse forme în tot ceea ce-nseamnă creație românească; mai cred apoi, că o altă notă specifică a culturii și-a literaturii române ar fi un anumit tragism. Acest tragism pe care l-au remarcat mari minți luminate de bărbați înțelepți ai culturii noastre, un Pârvan, un Iorga, este dat de poziția noastră geografică și istorică de insulă izolată a latinității, bastion care-a trebuit să țină piept atîtor năvăliri. Noi am fost unul dintre cele mai importante avanposturi ale culturii și-ale civilizației latine, castru care, practic, a ținut piept tuturor năvălirilor barbare ce-ar fi cauzat prăbușirea Imperiului roman cu mulți ani mai devreme. Apoi, ciocnirea asta permanentă, ascunsă — nu atît pericolul, cît climatul ăsta de pîndă chiar cînd nu eram încă poporul român, chiar cînd eram triburile traco-gete — a imprimat cotidianului, nu un aspect de provizorat (am avut o durată și-o eternitate pe care le-am simțit totdeauna în conștiință) dar a pus întotdeauna creația, monumentele noastre, sub semnul necesității de a ne apăra. Iar toată această zbatere pentru a ne menține și pentru a exista, izbutind finalmente să încorporăm noi alte civilizații și culturi, absorbindu-le și topindu-le în civilizația și-n cultura noastră și nu lăsîndu-ne absorbiți, a marcat toate creațiile și-a dus la tragismul esențializat din „Miorița".

Toate miturile noastre folclorice fundamentale (așa cum le statua Călinescu) au un sfîrșit tragic. Mitul lui Traian și-al Dochiei duce la pietrificarea eroinei, la transformarea ei în stană de piatră cu oile-n jur. Mit al unității, al trăiniciei, al coeziunii, al duratei, mitul construcției, al sublimării în artă, are un sfîrșit tragic: moartea acestui Icar românesc care este Manole. Orice creație trebuie să aibă un suflet îngropat în ea pentru ca să existe și să fie perenă: mit al jertfei creatoare, egalînd eternitatea, negînd fragilitatea perisabilului omenesc, prin imortalitatea cugetului.

Mitul mioritic, mit fantastic al transhumanței și-al vieții noastre pe pămînt, are și el un final tragic, la fel mitul erotic al Zburătorului, mit al cărui final exprimînd aparent tristețea fetei părăsită de iubitul ei, sugerează, în realitate, despărțirea de vîrsta de aur a purității adolescentine, ireversibila intrare în viața adultă, ineluctabil îndreptată spre sfîrșit... Deci, toate aspectele fundamentale ale existenței noastre sub cer sunt străbătute de acest tragic filon existențial. Omenia și tragismul nu se întîlnesc împreună la multe culturi.

Ar mai exista apoi și o foarte mare vechime a acestei culturi; după nu atît de recente, dar foarte serioase descoperiri ale unor savanți și etnologi de renume mondial, se pare că civilizația de pe teritoriul românesc este cu mult mai veche decît bătrînele civilizații arhicunoscute, precum civilizația etruscă, ori cea inca...

— Care moment al vieții dv. de pînă acum v-a tradus în cel mai înalt grad bucuria de a fi?

— Momentul în care am devenit tată, deși un tată tîrziu. După-ndelungi ani de căsătorie, ni s-a născut o fetiță, adică exact ceea ce mi-am și dorit să am. De obicei, tații vor băieți, ca să li se ducă buhul și numele; eu — din obrăznicia omului care avea o vagă bănuială că o să rămînă datorită numelui propriu — am vrut fată...

— Ce credeți că va-nsemna anul 2.000 pentru omenire?

— N-am cum să răspund la această-ntrebare. Îl aștept cu aceeași curiozitate cu care aștept anul 1979 sau anul 1999. Poate, cu emoția firească a omului care, dac-o să aibă zile, o să intre cu un picior în celălalt mileniu, fie și cu o zi, fie și cu un ceas. Ce-o să-nsemneze anul 2000 pentru omenire? Să sperăm că prosperitatea omului și progresul omeniei.

— Ce surprize pregătiți cititorilor?

— O repovestire a „Țiganiadei" pentru copii și tineret; de asemenea, sper să isprăvesc o carte la care lucrez de foarte multă vreme, o versiune a celebrului roman medieval Tristan și Isolda, în care am hotărît să introduc și folclor breton, niște cîntece ale rapsozilor populari anonimi care — au trăit acum 900—1000 de ani, autorii primelor cîntece care au dat mai tîrziu naștere în timp romanului. Am iarăși, gata, o nouă versiune, complet diferită și foarte modernă a Poeziilor lui François Villon, versiune care trebuia să apară la fosta editură a Tineretului încă din 1971 sau 1972. De asemenea, m-am decis să încredințez unei edituri un nou volum de versuri, care nu știu ce șanse va avea; poate, un volum de articole și de eseuri „Aventuri în călimară" și un „tratat pentru toți" de artă poetică.

muzică

Premieră la Opera Română

„PAIAȚE"

de Leoncavallo

O stagiune eroică s-ar putea numi activitatea operei pe parcursul ultimului an, ținînd seama de strădaniile de a menține afișul, cel puțin săptămînal, în ciuda unor eforturi de adaptare a repertoriului la condițiile adesea improprii genului. Elasticitatea cu care și-au repliat modalitățile scenice, structura, ansamblele coral sau orchestral, la cerința sălilor județului, ori cele din centrele limitrofe, în dorința unanimă de a dovedi că arta, pentru cei care-i simt chemarea, trebuie oficiată în flux continuu, indiferent de confortul condițiilor, dă dimensiunea unei conștiințe artistice și civice cu care instituția se poate mîndri !

Cea din urmă dovadă a intuirii acestor comandamente a constituit-o spectacolul de încheiere a stagiunii, fericit substituit cu o premieră — PAIAȚE de R. Leoncavallo. Spectacolul este semnat **Dumitru Gheorghiu.** Meritul esențial al regiei este cel de a fi creat canavaua pentru desfășurarea unui spectacol lipsit de fisuri, dar și de ostentații, într-un monolog de mare dramatism. Personajele evoluează pe prototipul montărilor clasice, insolitul făcîndu-și loc prin cîteva elemente care dau culoare particularului timișorean. Mă gîndesc la aceea reducere în consistență a jocului caracteristic lui Arlechino și Colombinei sale, cu excesul lui de mișcări-păpușă. Personajele de bilci au devenit eroii unei drame pe care o respiră cu fiecare replică ori gest. Introducerea în scenă, chiar acolo în față, pe scările scenei improvizate, a celorlalte două personaje, care asistă încremeniți la finalul atît de neobișnuit al spectacolului lor, este altă modalitate de a spori acutul descărcărilor emoționale. Un merit deosebit îl are regia sub raportul eficienței dovedită în munca cu **ansamblul coral,** ale cărui atitudini, de bucurie, uimire, mînie, stupoare, își găsesc o gamă nuanțată de afirmare în evoluția acestui adevărat personaj central al premierei. Afirmația rămîne valabilă și sub aspect muzical, replicile sonore distingîndu-se prin expresie, culoare, acuratețe. Corul „sună" excelent, vocile tinere contopindu-se cu osatura unui ansamblu, ghidat de tenacitatea calitativă pe care a știut să o impună, ca de fiecare dată, maestrul de cor **Eduard Weiser.**

Jana Drăcea este decupată parcă din eroinele Calabriei, din țara unde pacea sub măslini nu se așterne cît focul pasiunii continuă să mistuie nerăzbunat. Nedda sa este frumoasă, de o feminitate explozivă, diapazonul pe care-și intonează bucuria dragostei sau revolta împotriva urîtului, de o considerabilă extensie. După Santuzza din „Cavaleria" — poate mai interiorizată, după Cio-Cio-San, zămislită din fărîme de gingășii, Nedda este eroina care furnizează o imagine și mai exactă asupra disponibilităților temperamentale ale sopranei : gestul său vizualizează sensul fiecărui accent muzical, conturul fiecărei fraze dînd clocot unor tulburătoare reverberații pasionale. Iată o artistă pornită cinstit, din corul operei, și pășind pragurile măiestriei interpretative cu o demnitate pentru care azi o aplaudăm.

În Canio, **Alex. Serac** impresionează prin maniera vocală cu care-și depășește solicitările unei partituri temute de tenori — înțesată cu acute, într-o țesătură înaltă, presupunînd o rezistență deosebită. Cu mici excepții — cînd vibrația vocii iese de sub control — rolul constituie o reușită. **Ion Pribac** este o frumoasă apariție scenică : l-am dori activizat ca participare afectivă, dinamică. **Dorin Văidean** menține atributele prin care și-a cîștigat adeziunea publicului — ieșirea acutului, mobilitatea și esteticul apariției scenice.

Adrian Marcu a făcut în celebrul Prolog, dovada că posedă una din cele mai frumoase voci ale instituției. E atîta căldură, noblețe, în timbrul său atîta lumină ori tenebre în frazele sale, încît artistul reușește literalmente să copleșească. O face onest, fără a uza de efecte speculate, o face din adîncul unui omenesc generos, pe care-l intuiești deîndată și căruia i te abandonezi...

Orchestra, sub bagheta autoritară a **Corneliei Voina,** rămîne comentatorul generos în rezonanțe emoționale, care, „simfonizată", a știut să împrumute amploarea unei orgi timbrale, dar și diafanul unei viori cremoneze. Excelent aportul suflătorilor, cordarilor, percuției.

O premieră așteptată, onorată la dimensiunea evenimentului !

DORU MURGU

plastică

GHEORGHE ANDREA

Expoziția de la Bastionul Cetății se constituie dintr-o succesiune de paradoxuri. Ajuns la vîrsta senectuții, a bilanțurilor, Gheorghe Andrea își organizează abia acum prima expoziție personală, în timp ce unii din colegii săi de generație (absolvent al Academiei de arte frumoase, promoția 1932, clasa pictorului C. Ressu) au devenit între timp conducători de școală de pictură, repere în arta plastică românească contemporană. Rămîne un paradox cum unui oraș precum Timișoara, cu acuitate specială pentru a descoperi valorile, cu activitate expozițională exemplară, i-a putut rămîne necunoscut un autentic artist.

Expoziția este fără îndoială un eveniment, prin redarea circuitului de valori a unui pictor, cu consecințe dintre cele mai favorabile pentru acesta, cît și pentru mișcarea plastică timișoreană, care, sînt sigur, îl va încorpora.

Gheorghe Andrea s-a format la școala respectului față de natură (peisaje, naturi statice, portrete) dovedindu-se a fi un spirit deschis spre tot ce ne înconjoară. Colțurile de natură în stare primară, ori după impactul care au avut loc cu mîna omului sînt decupate după legile unor compoziții neostentative sînt sublimate în opere de artă.

Gh. Andrea, ca toți artiștii autentici, respectă meșteșugul, dar asta încă n-ar ajunge, dacă viziunea lui nu ar da o notă particulară acestor lucrări, înscrise în marea și complexa atitudine realistă față de actul creației.

Datele funciare ale omului Andrea : echilibrul, măsura, armonia, sînt transferate de pictor pînzelor, amestecînd optic și afectiv o culoare locală și una subiectivă, o concepție tradițională și una modernă despre pictură.

AUREL GHEORGHE ARDELEANU

retro

Mica publicitate (din **Temesvarer Zeitung** și **Temesvarer Wochenblatt**) Caut însoțitor pentru voiaj de afaceri în Brazilia. Negustor bătrîn și bolnav (1853). ● Atelierul nostru execută la comandă fotografii și talbotipii pentru inele, broșe, medalioane, în ulei și acuarelă (1854). ● Thaller Leopold a achiziționat un sonnenmikroskop. Publicul e invitat să-l vadă. (1859). ● În sezonul de toamnă firma noastră oferă amatorilor serviciile unui tăietor de varză prevăzut cu un cuțit tirolez (1852). ● Contra doi florini și treizeci de creițari puteți cumpăra de la Simon aparate de anestezie cu ether (1874). ● La „Cocoșul roșu" au sosit țipari marinați, caviar rusesc, bomboane englezești, castane. (1852) ● „Roy", asociația timplarilor din Fabrik anunță că, de la 1 ianuarie 1845 execută și sicrie la prețuri convenabile. (1845) ● Vînd dagherotip ieftin. (1854) ● Ionescu Regina, tînără de 20 de ani, îi mulțumește aici doctorului Kiko Karl pentru că a reușit să o vindece de bîlbîit. (1847) ● De vînzare un pian cu șase octave și jumătate și hanul „La trei iepuri". Informații la „Butoiul de aur". 1848. ● **Martin et comp.,** vinde sparanghel olandez care se poate minca la numai trei luni după ce a fost semănat. (1848) ● Mult apreciatul praf de dinți Turnovsky a fost adus și la Timișoara. Îl găsiți proaspăt numai la **Grünbaum et Weiss.** (1845) ● Doar pînă la 1 mai se execută dagherotipii în culori, indiferent de starea vremii. Asemănarea cu originalul e garantată. (1847) ● Franz zis Șoarecul vinde la „Bivolul de aur" sămînță de lucernă adusă chiar de la Lucerna acum o lună. (1848) ● Subsemnatul are onoarea de a anunța nobilimea și onoratul public că miercuri, 29 ianuarie 1840 va pleca din Timișoara. Mulțumind mult stimaților pacienți pentru încrederea cu care au venit la cabinet, el are dorința de a pune la punct toate probleme legate de dinții distinsei clientele, pentru a putea pleca din oraș lăsînd o amintire de neșters. Tobias Pfefermann, doctor de dinți. (1840) ● Nina Lessar anunță doamnele că la „Îngerul alb" au sosit pălării, peruci, berete și diademe exact după moda de la Paris. (1841) ● Numere cîștigătoare la tragerea Loto din 29 decembrie 1848 : 21, 59, 22, 63, 26. Fiecare bilet a juca la 20 de trageri. În total s-au cîștigat 44.436.990.000 de florini.

RETROVIZOR

panoramic

Timișoara ieri, azi, mîine... e genericul celui de-al șaselea Salon municipal al artiștilor plastici amatori, al cărui vernisaj a avut loc miercuri, 19 iulie, la galeriile de artă „Bastion". ● Final de stagiune în cele patru teatre timișorene. Naționalul a început repetițiile la **A cincea lebădă** de Paul Everac, în regia lui Emil Reus și a lansat în premieră **Pielea ursului** de Pierre Chesnot (regia Dan Radu Ionescu) în sala Teatrului popular din Lugoj. Teatrul maghiar a întreprins un lung turneu în județele Mureș și Covasna cu spectacolele **Testamentul** de Tömöry Peter și **Alibi** de Ion Băieșu, în timp ce, la sediu, Teatrul german de stat pregătește viitoarea premieră, **Therese Krones,** de Norbert Petri și Hans Kehrer, în regia lui Margot Göttlinger, precum și două lucrări de studio, **Poftă de cireșe** de Agnieska Osiecka (regia R. Jereb) și **Convorbiri în casa Stein...** de Peter Hack (regia Fr. Schilha). Cîteva spectacole pe scenele din Gărîna, Brebu Nou și Sîntana completează bogatul sfîrșit de stagiune al acestui teatru. Prezent mereu în mijlocul tinerilor săi spectatori, Teatrul de păpuși desfășoară, la rîndul său, o meritorie activitate în acest sezon estival, prezentînd o serie de spectacole în taberele pionierești din județ, întîlnindu-se zilnic cu cei mici, în cadrul acțiunii „Prietenii teatrului". ● Recent, cineclubul din Sînnicolaul Mare și-a sărbătorit 15 ani de la înființare. Marcînd aniversarea, întîlnirea de lucru și proiecțiile de filme, au prilejuit fructuoase dezbateri și schimburi de experiență între reprezentanții celor 15 cinecluburi invitate. ● Montajul literar-muzical, **Partid iubit, te cîntă țara** a fost oferit unui numeros public în stațiunea balneară Calacea de către un colectiv al Bibliotecii județene. ● **Căsătoria** de Gogol, o nouă premieră a artiștilor amatori ai Întreprinderii de reparații auto Timișoara. În regia actorului Anatolie Cobeț, spectacolul a fost prezentat pe scena Clubului C.F.R. Au interpretat : Virgil Umlauf, George Zaharescu, Liviu Chiriac Lucia Colda, Marcel Sintion, Ilie Bobițiu și alții.

OBSERVATOR

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Porți de vis — Dida Drăgan & Progresiv TM ; 2. Generația noastră — Semnal ; 3. Hai acasă — Gil Dobrică ; 4. Mierea — Sfinx ; 5. Șase cai albi — FFN.

SECȚIA STRĂINĂ : 1. Night Fever — Bee Gees ; 2. Dust In The Wind — Kansas ; 3. With a Little Luck — Paul Mc Cartney & Wings ; 4. I Can't Stand The Rain — Eruption ; 5. Love Is like Oxygen — Sweet. Propuneri care însă pînă în prezent n-au depășit punctajul poziției 5, pentru piesele „Rivers Of Babilon" și „Brown Girl In The Ring", ambele aparținînd grupului **Boney M.** Așteptăm...

Centrul cartierului newyorkez Manhattan a găzduit de curînd o serie de concerte gratuite, marcînd închiderea ediției '78 a renumitului **„Newport Jazz Festival".** Astfel, cea de-a 25-a ediție a acestei manifestări, a îmbrăcat un aspect inedit, permițînd miilor de spectatori să audieze timp de cinci ore, lucrări oferite de artiști de prestigiu. ● Cel mai important exponent al Hard Rock-ului, formația **Led Zeppelin,** își va relua activitatea. În legătură cu acest eveniment, **Jimmy Page** a făcut unele declarații, arătînd că se află în curs de terminare înregistrările unui nou album ce va purta titlul **„Cliver Castel".** Totodată se fixează itinerarul unui mare turneu pe care formația amintită îl va efectua în Europa și America. ● **Leningradul** a găzduit recent un important **festival pop** la care au asistat peste 100.000 tineri. La manifestarea care s-a desfășurat sub cerul liber, au participat o serie de formații sovietice precum și grupurile americane **„Beach Boys"** și **„Santana".** ● Cinci discuri single și două albume au făcut din **Amanda Lear** una dintre cele mai populare interprete. La acest succes concură atît timbrul vocal particular al artistei, cît și aranjamentele unor piese de o deosebită cromatică sonoră așa cum e **„Follow Me",** cea mai recentă înregistrare a sa. Se așteaptă primul tur de manivelă la un film muzical în care un rol va fi interpretat de Amanda, avîndu-l ca partener pe **Adriano Celentano.** „Am mai mult de 30 ani, dar mai puțin de 35" declară artista unor ziariști mai puțin discreți... ● Stațiunea iugoslavă **Split** a fost la începutul acestei luni gazda ospitalieră a tradiționalului festival de muzică distractivă. Interpretului **Oliver Dragoievič** i s-a decernat **Premiul 1,** locul 2 revenind lui **Miodrag Ievremovič.** Manifestarea s-a bucurat de participarea unor populare formații ca : **More, Pro Arte, Libertas, Novi Fosili.** ● Aprecieri ale criticii de specialitate, referitoare la noul LP **„Welcome"** al grupului **Lake** — R.F.G. ● Remarcăm strădania redactorului muzical **Bogdan Dorneanu** de a ne oferi **piese de substanță** în emisiunea **„Curierul melodiilor",** acestea fiind însoțite de comentarii „la subiect". Plac în egală măsură emisiunile semnate de **Titus Andrei, Florian Lungu** și **Daniela Caraman-Fotea.**

PETRU UMANSCHI

poșta redacției

Emanoil Virgiliu : Poezie de circumstanță, cu ton de improvizație. Și o abundență de întrebări, pe care nu le rezolvați : **„Ce-ar fi viața, ce-ar fi arta, ce-ar fi pîinea"** etc., etc. Filozofie destul de ieftină.

Dan. R. Ion : Versificați corect, fără prea complicate ecouri interioare, cu ingeniozitate, dar nu scrieți poezie. Mai citiți și apoi încercați să scrieți poezie. Așteptăm.

Ion Vancea-Bănățeanu : Modeste exerciții de versificație, accente sincere, cu reminiscențe din poeții noștri clasici.

Odoroabă Aurel : Sînt versuri, de notație intimă, fără identitate proprie, fără fantezie. Reveniți.

Mihai Moraru : Versuri fără emoție, de expresie obscură, însă de o exterioară putere plastică. Mai trimiteți.

Lucia Cotae-Cosițeanu : Se desprinde din poemele dvs. o anumită abilitate de a versifica, dovedind influențe poetice asimilate. Reveniți.

Nicolae Nicolară : Versurile dvs. sînt înzestrate cu o calitate de ton, de simțire, și expresie. „Casa Iancului" și „Furca de tors" sînt puțin retorice. Mai trimiteți.

Ionela B. : Nu ajunge pentru a ne forma o impresie.

Marius Sîrbu : În „Patetica" și „Furt de moleculă" pastișați stîngaci pe Nichita Stănescu. Încolo se observă în poeziile dvs. înrîurirea unor lecturi de calitate. Reveniți.

Sergiu Someșan : Din ceea ce ne-ați trimis subliniem „Poezia" ca pe o virtuozitate. Celelalte sînt lipsite de emoție. Mijloacele dvs. de expresie sînt prea directe. Și e păcat.

Cornel Bogdan : Pentru moment dvs. scrieți poezii lipsite de substanță emoțională. Gîndiți-vă bine la aceasta și mai trimiteți.

I. Baba Fiscuțeanu : Poeziile trimise nu mai sînt mimetice, ci discursive. Feriți-vă de patosul care vă copleșește. Reveniți.

Avram Gheorghe : Nu îndeplinesc calitățile necesare.

Otea Angela : Poeziile dvs. „Să-l fac să cînte" și „Sub liliac" sînt pline de spontaneitate și frăgezime, de sevă și amploare, dar trebuie să ocoliți locurile comune, candidele platitudini. E uneori în ele ceva chinuit și crispat, care trebuie reexaminat. Și apoi versurile nu sînt servite de imagini capabile de comunicare. De exemplu : **„Dă-mi voie, Pămîntule, / Să trezesc numai cu-n sunet de citeră / Amorțirea acestei liniști".** Se observă că nu prea citiți poezie. Mai trimiteți.

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(III)

Sirius B este „piticul alb" al cărui materie alcătuitoare este extraordinar de densă și grea. O cutie de chibrituri umplută cu această materie ajunge la greutatea incredibilă de 1.250 kilograme ! Or, sumerienii știau exact durata orbitei lui Sirius B ! De ce ? Ce nevoie aveau de aceasta ? Cine este, de fapt, acest popor misterios, ai cărui regi postdiluvieni domnirăși trăiră nici mai mult, nici mai puțin de 24.510 ani, trei luni și trei zile jumătate ?! Conform străvechilor legende, sumerienii erau într-o legătură permanentă cu „zeii" care veneau în nave cerești din nori, dezvăluindu-le nenumărate taine folositoare, iar regilor lor, care le erau supuși credincioși, le dăruiau vieți fantastic de lungi ! Iată o taină de nedezlegat, iar ipotezele cercetătorilor se bat cap în cap...

Un popor aproape tot atît de misterios sînt vechii Maya. Ei au lăsat în urma lor mult mai numeroase monumente care-i incită și azi pe nenumărați fantaști și visători la ipoteze și mai uimitoare, încurcîndu-i pe arheologi și lăsîndu-i fără grai.

„...Există vreun alt colț al lumii învăluit într-un asemenea întuneric care să nu ne dea răspuns la nici o întrebare ?" — se întreabă celebrul reporter „frenetic" Egon Erwin Kisch. Ce e mai puternic în noi, entuziasmul sau stupoarea ?!... Care sînt cauzele : oare acest complex întins a cărui contururi se pierd în infinit ? Sau poate e vorba de piramide, care arată ca niște trepte fastuoase în interiorul cerului ?"

Civilizația maya n-a reușit să facă un simplu plug, afirmă Johannes Buttler, agricultura le era primitivă, dar, precum se știe, incredibila lor cultură a reușit să creeze cel mai perfect calendar din lume ! Mayașii își înălțau construcțiile monumentale numai la „porunca" acestui calendar, și nu cînd ar fi fost necesare. Întreaga cultură și știință depindeau de acest calendar și de stele. Cunoștințele lor astronomice erau uluitoare, iar arhitectura o minune a algebrei. Și, totuși, mayașii nu cunoșteau roata !

Există nenumărate dovezi care vin în sprijinul ipotezei că vechile culturi cunoșteau nu numai astronomia, ci și metafizica, știința care pe parcursul veacurilor căzuse în uitare sau se pierduse de tot. Ideea că omul avuse o ascensiune treptată, pas cu pas, se bate oarecum în cap cu noile descoperiri și tradiții care vorbesc despre vechile culturi. Căci, printre popoarele barbare s-au ivit, parcă răsărite din pămînt, culturi deosebit de avansate, asemeni monoliților misterioși pe întinsul pustiilor stepe.

De abia astăzi dobîndim cîte ceva din bogăția acelor cunoștințe dispărute. Din păcate, prea puțin. Căci, dacă am ști precis cum își înălțau vechii egiptni piramidele, poate am descoperi și tainele levitației. Sau, dacă am ști cum își construiau vechii indieni navele lor cosmice (?!) poate am renunța la rachetele noastre, de astăzi. Sau dacă am ști ceva mai mult despre anticii roboți, automate și computere (?!), care sînt pomenite în străvechile cronici, oare imaginea mileniilor scurse ne-ar fi mai clară ? Urmează alte întrebări (care-și cer răspunsul) : oare planeta noastră a mai cunoscut vreodată grozăviile unor Hiroshima și Nagasaki ? Oare „zburătoarele" pomenite în nenumărate povești nu erau veritabile nave cosmice ? Ne-au vizitat niscaiva ființe extraterestre ?

Străvechile cronici afirmă, de pildă, ca vimanele indiene (mașini zburătoare) erau construite din șaisprezece soiuri de metal ușor, avînd instalații de radar și televiziune(?!) pentru a se putea vedea în interiorul navelor inamice... Toate acestea sînt atestate de un manuscris sanscrit despre aeronautică, păstrat astăzi la Universitatea Missouri din S.U.A.

(VA URMA)

cuvinte încrucișate

Mitologie

ORIZONTAL : 1) Binefăcător al oamenilor care, în pofida lui Zeus, a readus focul pe pămînt — Protector al turmelor și al păstorilor, considerat inventator al naiului. 2) Fiul atlantidei Electra și al lui Zeus — Titanidă, soția lui Cronos, care și-a salvat fiul, pe Zeus, dîndu-i soțului să înghită, în locul copilului, un bolovan înfășurat în scutece. 3) Produs alimentar granular — Unul din epigoni, fiul lui Alcmeon, întemeietorul Acarnaniei. 4) Una dintre cele trei divinități protectoare ale Romei, zeul renașterii naturii — Eroul lui Vergiliu, părintele gintei romane. 5) Mesagera zeilor ce simbolizează curcubeul — Întrebare neterminată ! 6) Bare orizontale între stîlpii unei balustrade — Divinități, în număr de trei, ce personifică frumusețea feminină, protectoarele poeților. 7) Icar ! — Stopat pe centru ! — Neg ! 8) Erou din ciclul legendelor tebane care a reușit să descifreze enigma pusă de Sfinx — Nimfe ale izvoarelor și ale apelor, veșnic tinere și frumoase. 9) Nord-Nord-Est (abr.) — Erou al poemelor homerice, iute de picior, considerat, după Ahile, cel mai viteaz luptător din războiul troian — Localitate în Suedia. 11) Întruchipare a idealului eroic, personaj principal al „Iliadei", avînd vulnerabil doar călcîiul — Muza comediei.

VERTICAL : 1) Sculptor legendar grec, îndrăgostit de propria-i creație, statuia Galateii. 2) Sistem cu doi sori într-o accepțiune veche egipteană ! — Zeița păcii la greci. 3) Divinitate egipteană supremă — Exclamație. 4) Animal prins de Hercule pe muntele Erymanthus în cea de-a treia faptă vitejească (pl.). 5) Ce au comun Eos și Eol ?! — Inima lui Poseidon ! — Piatră semiprețioasă. 6) Afluent al Vistulei — Singapore (abr. auto) — În portul nostru. 7) Cap de centaur ! — Produsă de o săgeată inveninată, va duce la moartea lui Paris cu toată intervenția, tardivă, a nimfei Enona. 8) Muza astronomiei la greci — Riu în R. F. a Germaniei. 9) A se risipi (reg.). 10) Divinități protectoare ale familiei și casei la romani — Pe tarla ! 11) Istria ! — A face ordine. 12) Rămas de la potop — Personificare a Pămîntului ca element primordial, izvor a tot ce există.

Dicționar : RUE, DEH, TNA, SGP, AXT.

VIOREL ABRUDAN

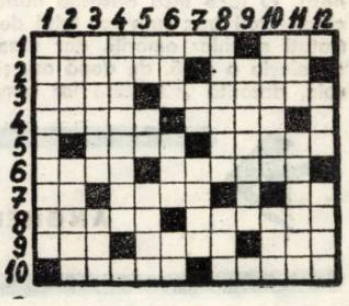

aniversări 1978

VOLTAIRE

A reprezentat spiritul francez mai mult decît oricare din marile genii literare ale Franței. S-a spus și se va spune mereu că opera sa este „o minunăție de umor francez bun, de subtilă satiră franceză și de spirit francez" [1]. Francezii l-au identificat pînă într-atît cu spiritul mediu al Franței, încît au ajuns să definească acest spirit printr-un fel de „reducere la Voltaire" [2].

A fost „unul din oamenii cei mai inteligenți și mai vioi din cîți au existat vreodată" [3]. Ceea ce nu l-a împiedecat să se ia prea în serios și să-și reverse ironia asupra celorlalți, ocolindu-se pe sine.

„A avut sufletul cel mai uscat din cîte s-au văzut vreodată și conștiința cea mai aproape de inexistență din cîte s-au constatat" [4]. Dar a sărit, fără să stea pe gînduri, în apărarea victimelor intoleranței și a erorilor judiciare, sau pur și simplu a vreunui tînăr bătut zdravăn de cîte un adversar sentimental (de obicei în sutană).

A fost „filozoful de care avea nevoie o lume de birocrați, de ingineri și de producători" [5]. Ceea ce nu l-a oprit de fel să-i compromită pe doctorii în filozofie, să filozofeze în rime, să versifice filozofînd și să viseze în versuri că omul Voltaire e o mașină.

A fost acoperit de o glorie uriașă și a luat-o în serios, așa cum a făcut cu tot ce se referea la el însuși. Contemporanii săi l-au considerat cel mai mare poet al Europei din acea vreme, un mare filozof, un mare dramaturg, un neîntrecut povestitor. Contemporanii noștri mai vitregiți de simțul umorului, îi preferă pe Diderot și Rousseau. Pentru că neastîmpăratul Denis și solitarul Jean-Jacques au influențat decisiv istoria literaturii. De la Voltaire nu ne-a rămas nici o nouă structură literară, nici o nouă direcție pe care să se înscrie, mai mult sau mai puțin cuminți, secolele următoare. Nu ne-a lăsat nimic din toate acestea. Dar continuă să ne fascineze, cu aceeași forță cu care și-a fascinat contemporanii, obligîndu-i să-l plaseze mereu în centrul atenției lor. Pentru noi, ca și pentru ei, Voltaire rămîne „neobișnuit de tulburător" deși nu ne mai putem aștepta la mari revelații privind viața și opera sa. S-au spus multe lucruri importante, totuși mai rămîn încă multe de spus asupra uriașei producții literare voltairiene (52 de volume în ediție completă).

Posteritatea a contestat multe din „meritele" lui Voltaire. Unul din ele însă rămîne de necontestat: Voltaire a fost un neîntrecut povestitor într-o „epocă de aur" a povestirii, cînd lucrul acesta era deosebit de greu, tocmai fiindcă se afla la îndemîna oricui. „Pe vremea aceea – scrie Anatole France – toată lumea povestea cu spirit și cu filozofie". Dar trebuie să fii Voltaire ca să scrii în trei zile **Candid**, această proză perfectă, în care fiecare cuvînt e atît de necesar, încît s-a ajuns să i se aplice un tabu formulat de Voltaire însuși: „Nu se traduc poeții" – „On ne traduit pas non plus **Candid**".

În povestire, Voltaire e la el acasă, (cum în puține genuri a fost, deși tare i-ar mai fi plăcut să fie). „Povestirea în proză, nuvela în versuri, răvașul în versuri, scrisoarea în proză, sau în proză și în versuri sînt, într-adevăr, domeniul lui, domeniu în sensul exact al cuvîntului, casa lui împodobită și strălucitoare, în care vă primește cu o mie de grații. Ce este o povestire pentru Voltaire? O convorbire în care personajul principal este autorul, o anecdotă bine spusă de stăpînul casei, cu cotul sprijinit de cămin, și în care ceea ce interesează nu este nici eroul, nici aventura, ci reflecțiile, digresiunile, intențiile și malițiozitățile" [6]. Dar iată că în timp ce stăpînul casei e ocupat cu sine, se întîmplă ceva neașteptat: povestirea se strecoară pe furiș afară și pornește în căutarea aventurii. Iar cititorul, deși cu oarecare părere de rău, îl părăsește pe amfitrion și pleacă după ea. Pentru că nimic nu e mai pasionant decît să urmărești cum pornește povestirea voltairiană să caute aventura și ce i se întîmplă. La început e dezorientată și nu prea știe încotro s-o apuce: ori încotro privește, vede ideile lui Voltaire circulînd cu dezinvoltură în spațiul romanesc, travestite în personaje, în teze și antiteze. Și atunci, neavînd ce face, este obligată să le însoțească și să le ilustreze. Uneori își face curaj, se desprinde de dialogul filozofic și etalează, pe pagini întregi, cu o rapiditate uimitoare, o avalanșă (unii au zis cascadă) de evenimente și de întîmplări amuzante, pline de tîlc. Alteori e nevoită să se comprime, să se prezinte în rezumat, să spună laconic: „stătură mult de vorbă", „stătură așa multă vreme de vorbă" sau „tot discutînd așa au ajuns la Bordeaux", fără a comite indiscreția să ne ofere amănunte despre cele zise sau întîmplate. În tot acest timp, atentă la orice șansă cît de mică de a-și cîștiga libertatea, nu pierde nici o ocazie de a submina intenția demonstrativă și de a se construi într-un mod specific literar – ca parodie.

Romanul voltairian este, mai întîi, o parodie a unui anumit tip de proză – romanul antic grecesc – și a locurilor sale comune (naufragii, răpiri, peripeții spectaculoase) preluate copios de romanul european. El este, apoi, o parodie a romanescului însuși: povestirea distruge iluzia, farmecul aventurii, parodiind clișeele și caracterul convențional al construcției romanești. O face însă păstrînd intacte resursele romanescului. Eroii trec prin tot felul de cataclisme, sînt maltratați și chiar omoriți, dar scapă de toate pericolele și reînvie o dată, de două ori, și ori de cîte ori e nevoie, datorită „vitalității lor romanești" [7]. Vechea formă romanescă e menționată, ca „pretext pentru ironie" (Șklovski). Se întîmplă însă ceva care l-ar fi contrariat desigur pe Voltaire, dacă ar fi fost conștient de aceasta. La un moment dat, povestirea se distanțează de sine și se privește critic, deși fără înverșunarea manifestată față de elementul romanesc din structurile literare parodiate. Ea pare să dobîndească o memorie care acumulează evenimentele pentru a le readuce din cînd în cînd în actualitate, privindu-le întrebător și cu oarecare suspiciune. Iată-l pe Candid ascultînd povestea celor șase regi detronați, scoși anume de Voltaire de prin închisori și aduși nici mai mult nici mai puțin decît la Veneția să petreacă carnavalul. Eroul le ascultă povestea fără a da vreun semn de neliniște. Totul se petrece respectînd întocmai clișeele romanului de aventuri. Dar mai tîrziu, în drum spre corabie, întîmplarea îi revine în minte și, privite cu distanța critică necesară, lucrurile nu mai par nici limpezi, nici normale. Povestirea devine bănuitoare și își pune sub semnul întrebării propriile stereotipii: „Oricum, spuse Candid, la Veneția am văzut un lucru de necrezut. Cînd s-a mai pomenit ca șase regi detronați să stea la masă împreună la birt?" Iluzia se destramă și romanul se scrie ca antiroman, vrînd parcă să nu dezmintă un secol anti-monarhic, anti-clerical, anti-dogmatic, anti-metafizic... Albérès îi face loc lui Voltaire între Charles Sorel și André Gide, Sorel fiind, în secolul al XVII-lea „inventatorul" romanului ca parodie a romanului, iar Gide, trei secole mai tîrziu, un maestru al genului. Între inventator și maestru, locul lui Voltaire nu e deloc confortabil. E, în schimb, singular. În secolul luminilor rațiunii, ficțiunea voltairiană are la bază conștiința despre dezordinea din lume și absurdul universului. În fața acestei realități, narațiunea își asumă o funcție ordonatoare. Ea reflectă realul în așa fel încît în cele din urmă totul se clarifică și se ordonează, contrariile se smulg din haos și încremenesc în eternele opoziții bine-rău, adevăr-minciună, frumos-urît. Dar ordinea voltairiană este generatoare de neliniște. Povestirea neliniștește, paradoxal, după ce a făcut totul pentru a îndepărta orice urmă de îndoială și după ce s-a străduit să demonstreze că ideile apărate de Voltaire sînt cele mai bune – de fapt singurele bune – după opinia autorului lor. După ce l-a chinuit fără nici o remușcare pe Candid (așa cum a făcut și cu Zadig sau cu Naivul) pentru a-l face să înțeleagă ce era de înțeles și să renunțe la optimismul său inițial, Voltaire îi cumpără o grădină lîngă Constantinopol, îl pune s-o cultive și să fie fericit. Alături de o iubită sluțită, de o babă cicălitoare, de doi filozofi încăpățînați și de părintele Garoafă!

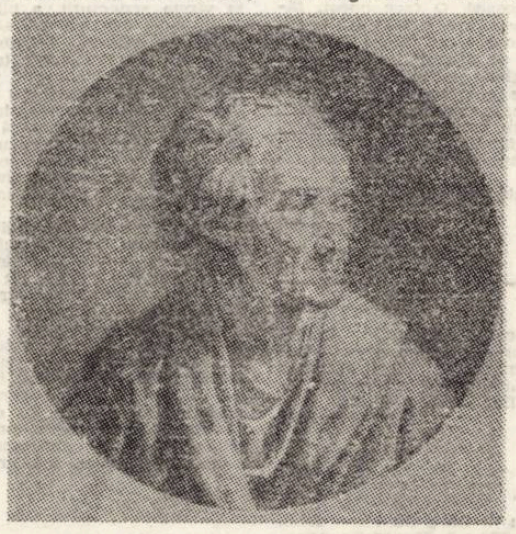

Grădina – soluție și spațiu edenic în care ar trebui să se dizolve contradicțiile, produce în jurul ei o vagă neliniște, pentru că e înconjurată de tăcere și mister. Grădina voltairiană este ceva despre care nu se vorbește: „Să muncim fără să ne mai gîndim, zise Martin, acesta e singurul mijloc de a face suportabilă viața. Foarte bine ai vorbit, zise Candid, dar pînă una-alta trebuie să ne lucrăm grădina".

Voltaire ne invită să ne cultivăm grădina. Dar, ocupat cu demolarea filozofiei leibnitziene, „uită" să ne spună deslușit ce este de fapt această grădină. Sau, mai exact, ne-o abandonează cu toate contradicțiile ei: afirmare a muncii fizice și negare a gîndirii, acțiune asupra naturii și încremenire într-un spațiu închis, refuz al iluziei, dar și refuz al istoriei. Iată de ce ne întoarcem mereu la Voltaire, la „ultimul dintre scriitorii fericiți", cum îl numea Roland Barthes. Ne întoarcem la el și îl interogăm din nou, o dată și încă o dată; și aventura povestirii voltairiene continuă. **Candid** rămîne incontestabil opera cea mai editată astăzi din întreaga literatură a secolului XVIII francez. Eroul lui Voltaire a servit drept model pentru crearea unui nou tip de personaj romanesc: candidul secolului nostru. Romanul a fost ecranizat în Franța cu subtitlul „Optimismul în secolul XX". Alte cîteva ecranizări au ca erou „un Candid american" sau „un Candid în secolul televiziunii". A devenit serial de televiziune și montaj de texte polemice, cu aluzii directe la societatea franceză actuală. Cît despre celebra formulă voltairiană „Să ne lucrăm grădina", ea a fost reluată în contextele cele mai diferite, uneori chiar surprinzătoare. Într-o notă publicată acum cîțiva ani în „Le Monde", Robert Escarpit scria (citîm textul nu atît pentru actualitatea lui politică, cît pentru modul în care este actualizată gîndirea voltairiană): „Succesul neo-fasciștilor la alegerile italiene arată că nu s-a terminat încă cu buruienile (...). E o lecție pentru grădinari. Chiar dacă nu sînt de acord asupra culorii florilor care vor crește, în loc să-și calce în picioare unii altora straturile, ar face fără îndoială mai bine să se înțeleagă pentru a le întreține. Singurul mijloc de a menține deoparte vegetațiile sălbatice este de a-ți lucra grădina" [8].

Mulți se întreabă ce ar fi făcut Voltaire dacă ar fi trăit astăzi. Alții așteaptă, optimiști, apariția unui Voltaire al secolului nostru. În sfîrșit alții, mai înțelepți, mai clarvăzători, îi străbat opera în toate sensurile, o des-fac, o re-fac, pentru a face să vorbească, prin ea, epoca noastră. Această „colaborare critică" a cititorului, Voltaire a intuit-o și a reclamat-o cu insistență. Le-a cerut cititorilor săi, în incintătoarea „epistolă-dedicație" ce precede romanul **Zadig**, să-i citească povestirile judecîndu-le cu atenție, deoarece ele spun mai mult decît par să spună. Le-a mai cerut un efort de „simțire" și gîndire, dîndu-le un argument infailibil și uimitor de modern: „Cărțile cele mai utile sînt cele din care cititorii fac ei înșiși jumătate".

Povestirile sale – cele mai bune dintre ele – au acea „productivitate postumă" în care Goethe vedea semnul geniului. Citindu-le astăzi, facem să dispară cei 200 de ani care au trecut de la moartea sa, survenită la 30 mai 1778, la cîteva zile după ce predase Academiei franceze proiectul unui nou dicționar. I s-au adus nenumărate elogii (și tot atîtea critici) acestui spirit plin de neastîmpăr, care a pus totul sub semnul întrebării și a avut tăria s-o ia mereu de la capăt, cu aceeași curiozitate nealterată proprie începutului. „N-a fost un om, a fost un secol". Dintre toate cîte s-au spus și scris despre el, această frază a lui Victor Hugo – simplă ca o definiție, deși aparține unui campion al amplelor desfășurări retorice – ne deslușește poate cel mai bine de ce, deși îl iubim pe Voltaire, acesta ne ține la o distanță respectabilă și ne privește ironic, cu ochii larg deschiși ai unui secol.

MARGARETA GYURCSIK

[1] Emile Faguet, „Voltaire" în **Studii literare**, Ed. Univers, 1975, p. 267.
[2] cf. Faguet, **op. cit.**, p. 265–266.
[3] René Pomeau, **Voltaire par lui-même**, Seuil, 1964, p. 65.
[4] Faguet, **op. cit.**, p. 202–203.
[5] Gustave Lanson, **Histoire de la littérature française.**
[6] Faguet, **op. cit.**, p. 260.
[7] Victor Sklovski, **Despre proză**, I, Editura Univers, 1975, p. 200.
[8] **Istoria romanului modern**, ELU, 1968, p. 16.

echo

Al V-lea Seminar bienal al filmului etnografic și folcloric

La mijlocul lunii iulie, timp de trei zile, au avut loc lucrările celui de al V-lea **Seminar bienal al filmului etnografic și folcloric, cu participare internațională** – manifestare culturală, organizată de Cercul științific de folclor al Facultății de filologie de la Universitatea din Timișoara. În ședința de deschidere a Seminarului, a fost subliniată importanța deosebită a unei reuniuni științifice de acest gen, ajunsă, acum, în Timișoara, la cea de a V-a ediție, cu o respectare riguroasă a periodicității. Imprejurarea aceasta a fost impusă în primul rînd, de rezultatele remarcabile ale Cercului de folclor al Universității din Timișoara în domeniul filmului etnologic, recunoscîndu-i-se, astfel meritul de a fi unul din cele mai importante centre ale filmului etnografic și folcloric din țara noastră. Informarea asupra activității Cercului științific de folclor în cei zece ani de cercetare cu ajutorul filmului, prezentată de dr. **Gabriel Manolescu**, conducătorul Arhivei de folclor a Universității din Timișoara, gala retrospectivă de filme ale cercetătorilor de la această instituție, precum și comunicările științifice ale acestora (prof. univ. dr. **Eugen Todoran**, președintele cercului, lector univ. dr. **G. Manolescu** și asistent univ. dr. **Vasile Cretu**) au fost în măsură să releve însăși baza reală a prestigiului activității acestor folcloriști, în latura folosirii filmului ca instrument de cercetare etnologică. Prin urmare, propunerea făcută în cadrul Seminarului de prof. univ. dr. docent Mihai Pop, președintele Societății Internaționale de Etnologie și Folclor, ca să se constituie un Centru național al filmelor etnologice, la Universitatea din Timișoara, a fost, incontestabil, o expresie a nivelului actual de dezvoltare a cercetării folcloristice de aici.

Înafară de gala retrospectivă de filme, la actuala ediție a Seminarului, Cercul științific de folclor a prezentat șase dintre producțiile realizate în ultima vreme: „Nedeia în Valea Bistrei", „Portul popular de sărbătoare la Pietroasa", „Carnavalul popular la românii și sîrbii din Clisura Dunării" (de G. Manolescu și Dragoș Sandu); „O dimineață din viața unei familii de păstori", „Obicelul colindatului laic, azi". „Practici ceremoniale la semănat" (de V. Crețu și D. Sandu). Acestea se înscriu, în general, în categoria de filme etnologice (sau filme-comunicare), pentru că ele nu se limitează doar la o simplă înregistrare a realităților din viața tradițională, ci urmăresc și relevarea semnificațiilor faptelor folclorice. Seminarul a beneficiat de încă două filme realizate de timișoreni: „Măsuratul oilor la Borlova" (de Iosif Costinaș și Emilian Dumitru), film realizat cu multă acuratețe, și „Portul popular al bulgarilor din Banat" (de Karoly Ivanciov) – o peliculă onorabilă a unui cineast amator debutant. Filmele realizate de Slavomir Popovici, de la Studioul „Alexandru Sahia", și de Gabi Ionescu Popovici, de la Arhiva Națională de filme, s-au impus prin frumusețea imaginii, precum și prin conținutul documentar-științific, detașîndu-se astfel de tipul de filme folclorice publicitare, cu care ne obișnuiseră, multă vreme, studiourile profesioniste. O preocupare lăudabilă, de o certă promisiune, pentru filmul etnografic, există și la Facultatea de filologie din Baia Mare. Concluente în acest sens au fost filmele prezentate de lector univ. Ioan Chiș-Ster, acestea înscriindu-se în categoria filmelor „text" fiind deci înregistrări descriptive, fără să-și propună dezvăluirea semnificațiilor implicate în manifestările folclorice. Un film aparte ni s-a părut cel al cineastului maghiar. Domokos Moldovan. În categoria aceasta de filme pot fi incluse, cu cîteva excepții, și producțiile participanților din R. P. Ungară, R. S. F. Iugoslavia și Israel.

AUREL TURCUȘ

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon: 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index: 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

SIBIU I
Judeţ Sibiu
Exp.Dir.Jud.Pţe.Timiş
Orizont AB. 1 ex.

Proletari din toate ţările, uniţi-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social şi literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. şi Comitetul judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă Timiş

Secerişul

Sărbătoare a verii, înţeles ca început al ciclului recoltelor, marilor recolte, ca început al ciclului de aur al piinii — secerişul desparte ancestral, printr-un neschimbat gest, vremea rodirii de cea a bogăţiei anului, vremea creşterii de cea a fructelor. Pentru viaţa noastră de fiecare zi, cîmpul în pîrg, perie densă de culoarea răsăritului de lună, stă undeva pe aproape de vîrsta vigorii chiar dacă inimile ne sînt deprinse cu meşteşugul materiei de nefiinţă a fierului, şi, chiar dacă gîndurile ştiu mai degrabă să socotească decît să spună ce simţim. Pentru că noi, oamenii acestui pămînt, încă mai avem păstrate în adînc matriţa bobului de grîu şi al unduirii lanului ca pe nişte linişti dincolo de care ne măsurăm vîrsta în inele pe talpa fagului.

Există încă, în fiecare dintre noi, un loc unde se aşează gîndul de lan, unda de aur ; un loc de cumpănă înainte de care sîntem mai mult încrezători, ca însuşi verdele şi pîrgul, iar după care, mai departe, ne deprindem să primim ceva din încetineala culegătorului, din bucuria lui.

Există, deci, — şi n-am putea să punem în locul spiralei vegetale ce ne întoarce an peste an, nimic să o substituie (încă), — există deci, în noi un loc al secerişului, o vîrstă de la care mai departe toţi şi toate ne privesc şi aşteaptă să naştem roade. Nu grînele, făina, ori piinea cele de toate zilele, ci RODUL.

Vom înţelege dansul geometric al combinelor — corăbii roşii, parcurgînd lan după lan în aceste zile ca în fiecare an, mereu, şi mai departe, vom suporta cu greu în urma lor drumul încnit al plugurilor răsturnînd vremea pentru un alt început de viaţă vegetală, umană... De viaţă. Dar le vom înţelege şi suporta la fel cum cei dinaintea noastră au ştiut, au învăţat să ştie că mecanismul vieţii, în ceasul de cumpănă al puterii înseamnă şi dans de bucurie — abundenţa, şi brazdă de plug — desţelenirea, ca semne ale neîntreruperii existenţei.

În cîmpie, aici, la capătul de jos al amfiteatrului carpatic, unde se întîmpină marea galbenă şi corăbiile combinelor şi plugurile într-un acelaşi spaţiu ; aici, jos, se află scena mare a secerişului ca simbol şi adevăr, ca semn al puterii oamenilor şi al pămîntului, însumate printr-o confruntare de existenţă. În marea cîmpie de vest a Torontalului, Begheiului şi Mureşului, aici, de jur-împrejurul Timişoarei, de jur-împrejurul aşezărilor, rămase ca mici insule colorate altminteri decît grîul, foieşte vremea de sărbătoare a secerişului, începuturile bogăţiei pămîntului în acest an.

Şi pretutindeni, oameni care au crescut şi au trăit aproape de lumea plantei, de perena ei întinerire şi rod, oameni care simt vremea după arşiţa soarelui, sosirea clipei şi-şi privesc palma, în gest uitat, cum altădată tatăl, bunicul sau altul din neam... cum astăzi fratele striveşte spicul să afle sorocul secerişului, îşi privesc palma să afle vîrsta recoltelor, vremea bilanţului de viaţă.

Numele secerătorului şi-al plugarului le-am tradus în limbajul vieţii de astăzi şi le spunem : mecanizator şi tractorist, după numele noului suflet al muncii lor, iar vremii lungi şi fierbinţi a secerişului îi spunem Campanie Agricolă de vară, să le avem, astfel, mai aproape de noi. Doar sorocul secerişului a rămas acelaşi pentru pămînt şi pentru oameni, ca vîrf de cumpănă între acumulare şi salt, ca început al epocii roadelor. Aceasta numai pentru că secerişul face parte din însuşi simţămîntul împlinirii

PAUL EUGEN BANCIU

George Coşbuc

Satul transilvan, spune Iorga, fiind singura formă socială de existenţă veacuri de-a rîndul, dobîndeşte o nesfîrşită superioritate ca valoare. În sat sunt concentrate toate forţele de manifestare ale geniului poporului român.

Coşbuc vorbeşte în numele acestei civilizaţii daco-romane de voievozi şi luptători liberi care au vieţuit neîntrerupt aici în virtutea celui mai matur cod moral şi spiritual din cîte cunoaşte omenirea, cel romano-bizantin — românii fiind aici în această parte a lumii cea mai veche seminţie creştină şi ca atare statornici, neavînd ce să primească mai bun şi mai adînc pe linie morală şi spirituală din partea seminţiilor migratoare venite mai tîrziu. Şi maghiarii şi slavii au învăţat, au devenit prozeliţii spiritualităţii noastre mult mai vechi. Coşbuc este exponentul acestui sat bimilenar statornic iar poemele sale de extensiune epopeică, după propria-i expresie, sunt de acum documente istorice, ca şi cele arheologice, despre acest suflet românesc stăpînit de o spiritualitate precisă în litera Bizanţului.

Nunta Zamfirei, Doina, Crăiasa Zînelor, Moartea lui Fulger şi atîtea altele sunt capodopere al spiritualităţii noastre. Eroii sunt stăpîniţi de legi morale devenite folclor cu veacurile şi cu atît mai preţioase. Cînd mama, în Moartea lui Fulger, pătrunsă de durere, rosteşte vorbe fără dimensiunea spirituală cerută de rînduiala locului, apare, ca în marile literaturi, bătrînul profet al Transilvaniei, stîlpul de moralitate ce mustră tînguirea pătimaşă, afirmînd datoria şi imuabilitatea legilor morale obiective susţinătoare ale misterului existenţei.

O lume matură spiritual poate degusta rafinamentul obiectiv al acestui mare poet ajuns la izvoarele cele mai adînci ale cunoaşterii omeneşti care, pe lîngă opera originală, ne-a lăsat moştenire tradusă — Divina comedie a lui Dante, căreia i-a sesizat ca exeget înălţimile — nepieritoare şi atîtea alte texte.

Îi văd sub roata pălăriei înfăţişarea prelungă cu ochii — blînzi şi pătrunzători : ai omului înjugat din tinereţe la greul istoriei poporului nostru. Contestat cu duşmănie, n-a răspuns cu aceeaşi monedă, îngăduitor şi înţelept din iubire, mai presus de mode şi mărunţiş fanariot, avea legămînt cu cele nemuritoare precum cele mai nobile suflete ale poporului român. Prăznuirea lui an de an este o cinste şi o datorie pentru noi toţi.

IOAN ALEXANDRU

VASILE IOSIF GAIDOŞ : „Case pe coline"

ORIZONT 30 (541) 27 iulie
Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

însemnări

Gravurile lui VASILE PINTEA

Expoziţia lui Vasile Pintea, deschisă în incinta întreprinderii de aparate electrice de măsurat din Timişoara, oferă, dincolo de semnificaţiile sociologice de netăgăduit interes, prilejul unui popas asupra operei acestui grafician ajuns prin convingătoarea sa împlinire artistică la o recunoaştere meritată, atît la noi cît şi pe alte meridiane.

Venit în Timişoara în urmă cu vreo douăzeci de ani de pe meleagurile răsăritene ale Ardealului ,absolventul de atunci al Institutului de arte plastice din Bucureşti practica o pictură ancorată în actualitate — cu predilecţie în transformările vieţii satului şi în evocarea istorică. Trecînd treptat la experimentarea unor noi modalităţi de expresie şi absorbit apoi cu desăvîrşire de gravură, în speţă de tehnica acvatintei, artistul îşi făureşte pe parcursul anilor de rodnică activitate creatoare un limbaj plastic adecvat clarificării concepţiei şi amplificării viziunii. Fineţea execuţiei, precizia impecabilă a liniei, efectele mătăsoase ale clarobscurului, încorporarea culorii, nu ca valoare adiacentă, ci ca parametru al formei plastice, au conlucrat fericit la sublimarea aspectelor tematice amintite, în reprezentări pregnante şi sugestive, adesea metaforice sau simbolice, vizînd atitudinea responsabilă în faţa problemelor lumii contemporane, raportul dintre om şi mediu, reinterpretarea mitului şi a tradiţiei, meditaţia senină ori gravă asupra scurgerii vremii şi a condiţiei umane.

În ansamblul celor 25 de lucrări expuse se pot stabili, în pofida unităţii de stil, unele delimitări, în funcţie de motiv, cromatică, sau procedee tehnice. Motivul „Civilizaţiilor apuse" (o gravură poartă chiar acest titlu) este organizat de obicei pe două registre, cu intervenţia discretă a culorii, în care detaliilor de arhitectură sau sculptură datînd de milenii, surprinse în neorînduiala în care le-a aruncat ruina („Strigătul pămîntului", „Priviri peste veacuri") li se suprapune o linie a orizontului calmă şi un cer limpede — imposibilitatea pură şi rece a stihiilor. Tema „Subacvatică" — reluată stăruitor de-a lungul anilor — sugerează mediul marin, fie prin culoare, (nuanţe reci de albastru sau verde) fie, mai cu seamă, prin formele vietăţilor distorsionate prin refracţie. Lumea tăcerii e văzută ca un mediu straniu, dar nu ostil, mai degrabă ca un leagăn al vieţii şi un posibil refugiu miraculos al omenirii. În „Pulsaţii" sau „Deasupra orizontului" viziunea cosmică este dominată de raporturile dintotdeauna, ineluctabile, traduse în rigorile liniei, cît şi în varietatea ipostazelor materiei proiectate în vibraţii de lumină şi culoare.

Laitmotivul central, cu implicaţii de simbol larg cuprinzător, rămîne piatra — materialul în care omul îşi durează nemurirea, izvorul frumuseţii perene, temei al rezistenţei şi continuităţii („Stîncile", „Histria", „Perpetuitate") dar uneori şi sălaş al durerii (în variantele „împietririi" din „Mască" sau „Aşteptare zadarnică").

O seamă de lucrări recente, prezentate în subtitlu ca „încercare de artist", vădesc o tendinţă înnoitoare prin înclinarea către conceptual („Studiu antic", „Zborul fluturilor", „Tinere"). Apelul la resursele gravurii în acvaforte sporeşte ponderea liniilor de forţă (cum ar fi, spre pildă, sinuozitatea traseului unui zbor sau arcade care conferă aura apoteozei nudului feminin, conceput în afara canoanelor frumuseţii clasice) în timp ce micile semne colorate aduc note [illegible] prevăzute de grafie şi candoare.

Aceste eforturi [illegible] îmbogăţire a repertoriului de idei şi [illegible] con[illegible] zăgăduinţa unor noi ipostaze creatoare ale artistului.

DELIU PETROIU

Adăpostit sub rodul...

Adăpostit sub rodul de vară copt în smalţ,
prins în năvod de sare cu sîngele-n refugiu,
otrăvuri dulci cu păsări neliniştite-înalţ,
cînd secera în lanuri deprinde şuier luciu ;

atunci, cu zdrenţe roşii de maci în agonie,
voi părăsi măcelul ţinutului cu grîne,
purtînd pe umeri cerul de verde bucurie
şi-n istovirea cărnii secatele fîntîne ;

în fuga mea, ţestoase, ca pietrele de moară,
vor mărunţi aroma de umbră la hambare,
sonori cosaşi fineţea vor înălţa uşoară
pe pînzele de aer pătate de culoare,

aşa încît în vara culesului total,
aş vrea şi-n mine zvonuri de sînge vegetal.

ION DUMITRU TEODORESCU

2400 SIBIU 1 OF. 28.7.78 TRANZ

Dialectica schimbării şi poezia melancoliei învinse

Interludiul arid : La fel ca în volumul anterior, **Singurătatea amiezii,** masca poetică a lui Anghel Dumbrăveanu trăieşte un timp al interdicţiilor, departe de miracolul reînvigorant al iubirii, un „interludiu arid", surprins într-o viziune originală, în decoruri expresioniste ale căror principale date au fost deja fixate într-o poezie ca „Tristia" din **Faţa străină a nopţii.** Dramatismul actualei pauperităţi de simboluri (poetul caută în zadar „semnele" vieţii, peisajele sale se depopulează, puţinele arhetipuri care le mai compun, plopul fîntîna, femeia, zburătoarele, îşi pierd corporalitatea, devin simple măşti) este accentuat în proporţie directă de extazul senzorial, de jubilaţia epicureană cu care primele volume ale lui Anghel Dumbrăveanu înregistrau spectacolul vieţii, edenul erotic. Boala existenţială care a cuprins poetul afectează deopotrivă relaţiile sale cu lucrurile, înstrăinate de sine, fără putinţa comunicării simpatetice, ca odinioară, cît şi puterea magică a uneltelor sale, cuvintele. Sursa acestei boli este în primul rînd erotică : căci femeia, azi absentă, o locuitoare în „Ţara Himerelor", era aceea care putea reanima universul, care putea să lege lucrurile între ele şi să le tălmăcească sensurile. Cîteva poezii mai înregistrează aceste fantastice mutaţii, chiar imperceptibile, produse de trecerea fulgurantă a femeii, făcîndu-l pe Anghel Dumbrăveanu poetul cel mai sensibil la etericul mesaj feminin : „În anul cărţii nescrise, / A trecut o femeie prin visul poetului, / Schimbînd ordinea prestabilită a firii : / Cireşii au dat mari recolte de fluturi / Iar din trunchiurile merilor / A fost văzută ieşind, seară de seară. / Necunoscuta..." Sau : „Pe neaşteptate / Îţi taie calea o fată / Luminînd scara interioară / A unei iluzii. / / Te întrebi / Ce poate-nsemna acest mesaj / Aproape indescifrabil – / Un surîs neînţeles de pur / Încît te intrigă / Gîndul c-ar putea să vină la tine. / / Aproape o aprindere de nervi".

Dar nostalgia poetului, elegiile sale „de seară" evită aproape întotdeauna tonul melodramatic, ele fiind bine stilizate, situate ceremonios în tablouri de deosebită pregnanţă, inscenate ritualic în întîmplări imaginare, simbolic-parabolice. ca în, bunăoară, excelenta parabolă a „părăsirii poemului" neîncăpător de către trupul femeii în vreme ce „castorii rod toţi pereţii sonetului", dezvăluindu-i artificialitatea, ori într-o poveste ritualică, cvasimioritică, în care catastrofa este suportată de personajul-poet, nevoit să răscumpere moartea a „patru femei mai frumoase ca luna". Cu mijloace simple se conturează şi un rudiment de mitografie în care un străin („cineva") urmăreşte cu ostentaţie paşii poetului, cutreierîndu-i fiinţa, suflîndu-i singurătate în oase, ori trăgînd pe roată un gînd în faptul serii.

Sensul acestei elegii a trecerii însă depăşeşte tema pur erotică, ea cuprinzînd o existenţă mai largă a poetului, existenţa bunăoară a întregii sale generaţii, odinioară locvace şi o prezenţă robustă, azi intrată prematur într-o eclipsă a trăirilor poetice, deşi mai „punînd vers de la vers / chiar dacă luna nu ne sărută pe gură / cînd ne-ntoarcem spre dimineaţă / din patul vreunui cîntec mirosind a femeie..." **(Fîntînile Serbiei).**

Despre o nouă dialectică existenţială : Dacă nostalgia poetului viza acea intangibilă, azi, virstă de aur a simţurilor, starea de echilibru şi nemişcare („unde se duse lumina-mpăcată în care lucram ?"), realitatea pe care o întîlneşte acum şi pe care nu o poate evita este aceea a **creşterii şi schimbării.** Volumul de faţă reuşeşte să adauge la imaginea de pînă acum a poeziei lui Anghel Dumbrăveanu tentativa de a înţelege „lucrarea timpului", de a trăi în nestatornicia vremii, de a accepta noua dialectică a schimbării, dialectică după care „Sînt şi aici şi-n altă parte / şi fericit şi trist, şi rău şi bun, / cum viaţa-nseamnă şi puţină moarte, / cum înţelept şi cum nebun". Datele biografiei sale spirituale sînt acum sensibil altele : „Se constată că-ţi place amurgul, / Că te uiţi la lucruri de parcă nu le-ai vedea, / Că te-ncurci în alegerea drumului. / Semnul tău e acum îndoiala / Şi ezitarea..." **(Fenomenul tînăr).** Ca atare o nouă atitudine se insinuează treptat pe parcursul volumului, nu neapărat una a acceptării stoice (deşi, cum vom vedea, umilitatea este o trăsătură certă a acestui nou autoportret) ci mai degrabă una a melancoliei învinse ; a melancoliei întoarse într-o nouă bucurie ; „... pretutindeni se văd izvoare şi taine. / Ezitarea mea e bucuria – De-a discerne cele ce vin din curgerea vremii. / Urmăresc călătoarele spre sursele soarelui, / Ori aşteptarea seminţelor, mirîndu-mă / Ce lumină se face în lume cînd poţi să visezi / Şi ce tînără umblă femeia / Printr-un gînd de demult" **(Fenomenul tînăr).**

Mai mult decît altădată încredinţate memoriei, reveriei şi meditaţiei, poemele din **Diligenţa de seară** recompun atmosfera unui timp consumat din frînturi de imagini. gesturi schiţate pe jumătate, din căutarea febrilă a locurilor şi obiectelor evocatoare. „Demult" şi „departe" devin cuvintele tutelare ale poeziei („Sîntem într-o poveste trăită de mult", se spune în **Crizanteme de frig ;** „Am vedenia unui drum prin pădure / De foarte de mult", în **Uimiri ;** iar în **Ninsori depărtate : „A**cum mă gîndesc la o sanie / Care să mă ducă prin depărtate ninsori. / Pînă la casa aceea, / Dar totul a fost mai demult..."), tot la fel cum spaţiile nedeterminate, copilăria, invocarea momentelor privilegiate ale existenţei, ca şi iubirea trecută ori absenţa prietenilor sînt topos-uri predilecte : **Moment, Sonată alpină, Fîntînile Serbiei** etc.

Nu de puţine ori Anghel Dumbrăveanu lucrează ca un impresionist. Ce altceva este poezia din **Diligenţa de seară** decît melancolizată rememorare a unor peisaje rustice ori citadine, transparenţă a peisajului, întocmai neostenită la ceea ce prin vîrste a rămas pur, lilial, o invocare de universuri fragile supuse prefacerii, trecerii, devenirii ? Anghel Dumbrăveanu umple cromolitografiile lirice ale unui timp revolut cu semne premonitorii, zboruri de păsări, foşnet de frunze uscate, amurguri, piesaje de toamnă. Un personaj liric, mereu acelaşi, străbate aceste peisaje ale poeziei, vag patinate, interoghează şi se interoghează asupra existenţei, este martorul unor prefaceri stranii ale lumii fenomenale – mai mult proiecţii ale imaginaţiei, visări, reverii. Un zburător, ipotetic **alter ego** al personajului liric zace de o „boală ascunsă", o femeie părăseşte în fiecare zi trunchiul arborilor, cireşii dau „recolte de fluturi" **(Frigul neminiierii).** Poetul se simte ameninţat de „vedenii boreale", o ultimă aventură îl mai aşteaptă, poate, cîndva **(Afişele lunii) ;** ierburile îi cresc din palme – în sfîrşit, sînt evocate legile care guvernează „moartea şi creşterea", iar în spectacolul naturii sînt întrevăzute metamorfoze, corespondenţe ale regnurilor **(Drumul ce te apropie).** Paradoxal dacă ar fi să ne ghidăm după aceste reprezentări mai degrabă vitale ale poemelor lui Anghel Dumbrăveanu, peisajul poeziei sale limitează un spaţiu claustral. O ieşire din acesta se poate produce numai în vis, reverie **(Ieşirea din peisaj) ;** altminteri, călătoriile sfîrşesc în „Ţara Himerei", periplul mereu evocat în poeme este o cale de iniţiere în moarte **(Scara de lemn).** Mai puţin invocaţie a trecutei iubiri, cît exorcizare a tenebrelor, un şir de poeme reconstituie, în marginea viziunii mioritice, un extrem de viu sentiment al pierderii în natură : „Din tot ce am spus mai înainte, / Îmi rămîne femeia care locuieşte foarte departe / Şi foarte aproape / De puterile lutului. / Aici încep şi aici sfîrşesc / Taina sfîntă a dragostei – / Lîngă privirile ei cu mult mai limpezi / Decît zilele mele. / Ea se află între semeni şi lucruri / Şi-o vede numai singele meu / Cum se duce prin seara de toamnă..." **(Aproape de puterile lutului).** Transpus pe o coardă mai pură, purificat de accente patetice, acelaşi sentiment al naturii, al integrării în cosmos este înregistrat în **Valea cu stele,** fără îndoială una dintre reuşitele remarcabile ale volumului alături de **Diligenţa de seară.** Vom cita, pentru edificare, ambele poeme : „Ar fi timpul să înveţi / Limba ţărinii, / Să poţi vorbi încă de-acum / Cu tăcerea. / Ar fi timpul să recunoşti / Rădăcinile / Care ies noaptea şi-ntreabă / Pe unde întîrzii. / Te caută mereu cineva / Să-ţi aducă liniştea frigului, / Dar bucură-te de drumul / Ce suie printre copaci, / Du-te şi vezi încă o dată / Valea cu stele / Din copilăria uitată" **(Valea cu stele) ; „N-are nici un** rost să fii trist. / Poţi sta cu riul, / aerul e bun, te poţi bucura / de complicitatea stelelor. / Dacă vrei, poţi merge pe deal / cu arborii, / poţi locui cu păsările amurgului, / poţi deprinde limbajul nealterat / în care comunică / florile. / Iar dacă te plictiseşte sporovăiala / frumoaselor aduceri aminte, / poţi lua diligenţa de seară / să locuieşti moara de vînt" **(Diligenţa de seară).**

Unde începe şi unde sfîrşeşte totuşi această călătorie a poeziei în ultimul volum al lui Anghel Dumbrăveanu ? Nici tentat să estetizeze silnic existenţa, nici să transcrie frust o experienţă afectivă, autorul volumului **Diligenţa de seară** rămîne, la graniţa nedecisă dintre meditaţie şi invocaţia imnică, dintre pean şi elegie, un scriptor remarcabil de peisaje simbolice, abstrase din proiecţiile memoriei ori din materializările reveriei, ale imaginaţiei. Consacrat deopotrivă acţiunii memoriale, autocontemplării lucide şi contemplării unei realităţi evanescente, Anghel Dumbrăveanu deplasează, prin textele de excepţie ale volumului, graniţele poeziei sale, spre un spaţiu în care principiul liric, iniţial confesiv, se converteşte în viziune : utopia sa lirică epurează o simbolistică de extracţie general culturală, în intenţia de a o converti în cîntec. Acest efort liric nu se poate dispensa de starea de graţie, lucru de altfel cunoscut şi de autor ; dovadă este şi relativ discreta prezenţă editorială pe care acesta o marchează, prin raportare la efortul poligrafic al poeţilor deceniului şapte : eliminînd antologiile, selecţiile tematice, **Diligenţa de seară** este cel de al şaptelea volum de versuri, cel mai unitar propus de poet cititorilor săi.

LUCIAN ALEXIU

POEZIA ÎN ACTUALITATE II

Al doilea grupaj de articole consacrate „poeziei în actualitate" îl dedicăm volumului Diligenţa de seară **aparţinînd poetului Anghel Dumbrăveanu. Volumul urmează o seamă de apariţii meritorii ale poeţilor timişoreni, ce au fost sau vor fi analizate de presa literară şi de cultură. Tălmăcirile lui Franyo Zoltan, ale lui Vladimir Ciocov sau Duşan Petrovici, versurile lui Şerban Foarţă, ale lui Nikolaus Berwanger, vorbesc despre un moment timişorean, de o remarcabilă efervescenţă, la a cărui strălucire îşi dau contribuţia poeţi tineri şi virstnici, poeţi români, germani, maghiari, sirbi. Am ales spre analiză volumul lui Anghel Dumbrăveanu nu numai fiindcă el reprezintă o remarcabilă apariţie, ci fiindcă el dă imaginea poetului „la maturitate" ; o maturitate deosebit de elocventă atît pentru momentul poetic „timişorean" cît şi pentru momentul liric al strălucitei generaţii a anilor '60. Ne-am propus, prin intermediul acestui volum, să observăm structura unui tip de literatură, a unui stil de angajare poetică. Poet angajat, Anghel Dumbrăveanu a parcurs, în poezia românească, un drum ale cărui semnificaţii vor fi desprinse, poate, mai bine, din acest tablou pe care încercăm să-l oferim cititorilor.**

Desigur că istoricul literar, aplecat pe document, va însemna, atunci cînd va opera necesarele retrospective. lîngă numele poetului, alte nume de poeţi ce, de la Alexandru Jebeleanu la Damian Ureche şi la numeroşi alţii au configurat peisajul unei poezii ce şi-a avut, mereu, succesele, realizările, impasurile ei. Omagiind această carte remarcabilă, credem că omagiem şi străduinţa celorlalţi, constructorii de ieri şi de mîine ai unor structuri spirituale ale oraşului.

Spaţiul memoriei

Încetind să mai fie în exclusivitate tutelată de Eros, poezia ultimelor volume ale lui Anghel Dumbrăveanu a adoptat însemnele distinctive ale Mnemosynei. Nu este vorba, desigur, în această nouă întocmire a herbului poeziei de una dintre acele spectaculoase apostazii care fac ca lirismul unui autor să indice, dintr-o dată, alte orizonturi ori o altă vîrstă a creaţiei. Produsă mai lent şi de aceea de multe ori mai firesc decît în cazul altor autori din aceeaşi generaţie, schimbarea la faţă a poeziei lui Anghel Dumbrăveanu a fost însoţită mai curînd de o lucrare în adîncime, discretă, spre spiritualizarea vocii lirice, şi nu de o schimbare a perspectivei, de reorganizarea ceremonialurilor poeziei. Prea puţin tentat de gesturi temerare, nu o dată riscate, autorul recentului volum, **Diligenţa de seară** nu a încetat în schimb să caute punţile de acces cele mai favorabile către propria sa sensibilitate, cu intuiţia sigură că numai relevarea aperceptiilor şi obsesiilor intime vor fi în măsură să reliefeze structura cu adevărat definitorie a scrisului său. Cu un accent abia schimbat faţă de **Singurătatea amiezii,** poemele volumului **Diligenţa de seară** adaugă ceremonialului liric cunoscut plăcerea de a vorbi în fraze apoftegmatice, de a închide versul în formula austeră a unei definiţii, nu mai puţin preocuparea de a dubla introspecţia printr-o discretă tensiune reflexivă : „Am spus : pretutindeni se văd izvoare şi taine. / Ezitarea mea e bucuria / De-a discerne cele ce vin din curgerea vremii. / Urmăresc călătoarele spre sursele soarelui, / ori aşteptarea seminţelor, mirîndu-mă / Ce lumină se face în lume cînd poţi să visezi / Şi ce tînără umblă femeia / Printr-un gînd de demult" **(Fenomenul tînăr).**

Mai mult decît altădată încredinţate memoriei, reveriei şi meditaţiei, poemele din **Diligenţa de seară** recompun atmosfera unui timp consumat din frînturi de imagini. gesturi schiţate pe jumătate, din căutarea febrilă a locurilor şi obiectelor evocatoare. „Demult" şi „departe" devin cuvintele tutelare ale poeziei („Sîntem într-o poveste trăită de mult", se spune în **Crizanteme de frig ;** „Am vedenia unui drum prin pădure / De foarte de mult", în **Uimiri ;** iar în **Ninsori depărtate : „A**cum mă gîndesc la o sanie / Care să mă ducă prin depărtate ninsori. / Pînă la casa aceea, / Dar totul a fost mai demult..."), tot la fel cum spaţiile nedeterminate, copilăria, invocarea momentelor privilegiate ale existenţei, ca şi iubirea trecută ori absenţa prietenilor sînt topos-uri predilecte : **Moment, Sonată alpină, Fîntînile Serbiei** etc.

Nu de puţine ori Anghel Dumbrăveanu lucrează ca un impresionist. Ce altceva este poezia din **Diligenţa de seară** decît melancolizată rememorare a unor peisaje rustice ori citadine, transparenţă a peisajului, întocmai neostenită la ceea ce prin vîrste a rămas pur, lilial, o invocare de universuri fragile supuse prefacerii, trecerii, devenirii ? Anghel Dumbrăveanu umple cromolitografiile lirice ale unui timp revolut cu semne premonitorii, zboruri de păsări, foşnet de frunze uscate, amurguri, piesaje de toamnă. Un personaj liric, mereu acelaşi, străbate aceste peisaje ale poeziei, vag patinate, interoghează şi se interoghează asupra existenţei, este martorul unor prefaceri stranii ale lumii fenomenale – mai mult proiecţii ale imaginaţiei, visări, reverii. Un zburător, ipotetic **alter ego** al personajului liric zace de o „boală ascunsă", o femeie părăseşte în fiecare zi trunchiul arborilor, cireşii dau „recolte de fluturi" **(Frigul neminiierii).** Poetul se simte ameninţat de „vedenii boreale", o ultimă aventură îl mai aşteaptă, poate, cîndva **(Afişele lunii) ;** ierburile îi cresc din palme – în sfîrşit, sînt evocate legile care guvernează „moartea şi creşterea", iar în spectacolul naturii sînt întrevăzute metamorfoze, corespondenţe ale regnurilor **(Drumul ce te apropie).** Paradoxal dacă ar fi să ne ghidăm după aceste reprezentări mai degrabă vitale ale poemelor lui Anghel Dumbrăveanu, peisajul poeziei sale limitează un spaţiu claustral. O ieşire din acesta se poate produce numai în vis, reverie **(Ieşirea din peisaj) ;** altminteri, călătoriile sfîrşesc în „Ţara Himerei", periplul mereu evocat în poeme este o cale de iniţiere în moarte **(Scara de lemn).** Mai puţin invocaţie a trecutei iubiri, cît exorcizare a tenebrelor, un şir de poeme reconstituie, în marginea viziunii mioritice, un extrem de viu sentiment al pierderii în natură : „Din tot ce am spus mai înainte, / Îmi rămîne femeia care locuieşte foarte departe / Şi foarte aproape / De puterile lutului. / Aici încep şi aici sfîrşesc / Taina sfîntă a dragostei – / Lîngă privirile ei cu mult mai limpezi / Decît zilele mele. / Ea se află între semeni şi lucruri / Şi-o vede numai singele meu / Cum se duce prin seara de toamnă..." **(Aproape de puterile lutului).** Transpus pe o coardă mai pură, purificat de accente patetice, acelaşi sentiment al naturii, al integrării în cosmos este înregistrat în **Valea cu stele,** fără îndoială una dintre reuşitele remarcabile ale volumului alături de **Diligenţa de seară.** Vom cita, pentru edificare, ambele poeme : „Ar fi timpul să înveţi / Limba ţărinii, / Să poţi vorbi încă de-acum / Cu tăcerea. / Ar fi timpul să recunoşti / Rădăcinile / Care ies noaptea şi-ntreabă / Pe unde întîrzii. / Te caută mereu cineva / Să-ţi aducă liniştea frigului, / Dar bucură-te de drumul / Ce suie printre copaci, / Du-te şi vezi încă o dată / Valea cu stele / Din copilăria uitată" **(Valea cu stele) ; „N-are nici un** rost să fii trist. / Poţi sta cu riul, / aerul e bun, te poţi bucura / de complicitatea stelelor. / Dacă vrei, poţi merge pe deal / cu arborii, / poţi locui cu păsările amurgului, / poţi deprinde limbajul nealterat / în care comunică / florile. / Iar dacă te plictiseşte sporovăiala / frumoaselor aduceri aminte, / poţi lua diligenţa de seară / să locuieşti moara de vînt" **(Diligenţa de seară).**

Unde începe şi unde sfîrşeşte totuşi această călătorie a poeziei în ultimul volum al lui Anghel Dumbrăveanu ? Nici tentat să estetizeze silnic existenţa, nici să transcrie frust o experienţă afectivă, autorul volumului **Diligenţa de seară** rămîne, la graniţa nedecisă dintre meditaţie şi invocaţia imnică, dintre pean şi elegie, un scriptor remarcabil de peisaje simbolice, abstrase din proiecţiile memoriei ori din materializările reveriei, ale imaginaţiei. Consacrat deopotrivă acţiunii memoriale, autocontemplării lucide şi contemplării unei realităţi evanescente, Anghel Dumbrăveanu deplasează, prin textele de excepţie ale volumului, graniţele poeziei sale, spre un spaţiu în care principiul liric, iniţial confesiv, se converteşte în viziune : utopia sa lirică epurează o simbolistică de extracţie general culturală, în intenţia de a o converti în cîntec. Acest efort liric nu se poate dispensa de starea de graţie, lucru de altfel cunoscut şi de autor ; dovadă este şi relativ discreta prezenţă editorială pe care acesta o marchează, prin raportare la efortul poligrafic al poeţilor deceniului şapte : eliminînd antologiile, selecţiile tematice, **Diligenţa de seară** este cel de al şaptelea volum de versuri, cel mai unitar propus de poet cititorilor săi.

LUCIAN ALEXIU

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a Întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
0.		1.	2.	3.	4.
Ţevi trase					
15 × 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 × 5	OLT. 35	mtr	473,8	12,95	6 135,71
27 × 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 × 1,5	OLT. 35	mtr	238,0	10,65	2 534,70
38 × 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 × 9	OLT. 35	mtr	37,5	37,30	1 398,75
45 × 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 × 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 × 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 × 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	823,15
50 × 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 × 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,39	1 592,03
54 × 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 × 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 × 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 × 10	OLT. 65	mtr.	76,3	52,70	4 015,74
70 × 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 × 10	OLT. 65	mtr	47,5	59,45	2 823,88
70 × 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 × 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 × 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 × 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 × 4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80 × 5	OLT. 35	mtr.	55,0	39,65	2 180,75
80 × 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 × 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 × 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 × 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 × 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 × 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 × 5	OLT. 35	mtr	497,6	42,55	21 172,88
95 × 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 × 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 × 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 × 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 × 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,68
114 × 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114 × 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 × 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 × 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 × 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 × 14	OLT. 45	mtr.	58,0	127,75	7 409,50
121 × 20	41 CN 12	mtr.	67,8	380,43	25 793,15
121 × 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 × 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 × 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 × 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 × 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 × 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 × 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 × 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 × 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 × 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 × 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 × 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 × 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,31	1 351,65
145 × 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 × 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 × 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 × 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 × 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 × 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 × 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 × 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 × 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 × 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 × 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 × 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 × 25	19 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 × 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260,45	2 239,87
168 × 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 × 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 × 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 × 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 × 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 × 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891,50
178 × 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274,15	1 206,26
178 × 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 × 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 × 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 × 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 × 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 × 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 × 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 × 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 × 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 × 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 × 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 × 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 × 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 × 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 × 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 × 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448,25	5 603,13
273 × 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 × 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640,00
273 × 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 × 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 × 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 × 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930,84	15 358,86
377 × 25	40 C 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 × 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 × 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 × 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 × 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36,40	55 615,56
Ţevi conductă					
168 × 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 × 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 × 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 × 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208,00	4 056,00
194 × 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 × 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 × 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 × 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 × 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 × 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 × 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 × 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 × 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 × 8	OLT. 45	mtr.	299,2	243,60	72 885,12
325 × 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 × 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 × 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 × 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 × 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 × 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620 × 8	IV. M.	mtr.	12,4	351,60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 × 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 × 11,4	OLT. 65	mtr.	98,3	123,00	11 844,90
4.1/2 × 16,6	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 × 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 × 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 × 2,5	V2 A extr.	mtr.	285,8	174,21	49 789,22
30 × 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 × 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 × 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 048,64
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,43
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 × 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 × 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 × 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309,37	143 733,30
60,3 × 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 × 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 × 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 × 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323,9 × 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000.00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47,40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169,10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 × 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 × 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 × 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare 10 x 5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare 12 x 4	kg.	73	48,10	3 511,30
Bare dreptunghiulare 12 x 5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare 30 x 5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru 4 x 0,5	kg.	122	82.00	10 004,00
Țeavă cupru 5 x 1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru 70 x 10	kg.	223	56.00	12 488.00
Laminate alamă				
Țeavă alamă 7 x 0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă 10 x 1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă 12 x 1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă 20 x 2	kg.	481	48,20	23 184,20
Țeavă alamă 36 x 2	kg.	539	46.20	24 901,80
Țeavă alamă 35 x 2	kg.	252	46.20	11 642.40
Sîrmă alamă				
Am SiLp 2 mm	kg.	400	45,60	18 240,00
Am SiLp 8 mm	kg.	16	77.50	1 240.00
Laminate aluminiu				
Bare aluminiu 60 x 5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu Ø ...	kg.	371	17,65	6 548,15
		88	19,45	1 711 60
Profile grele țagle și blumuri				
80 x 80 OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160 x 160 OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200 x 200 OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200 x 200 OLC. 50	kg.	300	2,35	706
250 x 250 OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250 x 250 OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 845
350 x 350 OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400 x 400 OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140 x 140 20 MON 35	kg.	21 530	6.15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare				
Ø 32 OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35 OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 690
36 OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40 OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42 OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45 OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50 OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53 OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56 OL. 50. 1 k	kg	4 000	2,75	11 000
OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60 OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70 OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	19 600
OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75 OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80 OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32 41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34 40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38 41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40 41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42 41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45 30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48 41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50 33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
53 41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
56 41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60 41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65 40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70 33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75 41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80 13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40 x 40 OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45 x 45 OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50 x 50 OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9570
OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
58 x 58 OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60 x 60 OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70 x 70 OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP. 140 St 37. 1	kg.	1 800	2,61	4 690
Oțel de scule aliat				
% 70 S H 2 V 8	kg.	200	47,83	9566
90 C 120	kg	165	9.29	1 532,85
Oțel de scule rapid				
% 10 W 3 355	kg.	100	103,29	10 329
20 W 3 316	kg.	200	64.32	12 864
Cabluri electrice				
Cablu CNIff 7 x 1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu CNIff 7 x 2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNIff 19 x 2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu NSHOU 6 kw. x 3 x 35 + 25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGI 4 x 1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice				
Motor ASA 1,5 x 1 000 r/m.	buc.	35	3010	105 350
Motor ASA 4 x 1 500 r/m	buc.	109	3640	396 760
Motor ASFM 5 x 1 500 r/m	buc.	17	7350	124 950
Motor ASA 5,5 x 1 500 r/m	buc.	20	4510	90 200
Motor B3 11 x 1 500 r/m	buc.	77	4040	311 080
Motor MIPm 160 x 750 r/m	buc.	1	74 450	74 450
Motor M3 32 x 750 r/m	buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400 x 1 000 r/m	buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65	buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50	buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80	buc.	2	230	460
Robineți Stas 699 2 x 350	buc.	51	3060	156 060
Cutii carton F.7	buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1,86 x 40	mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8 — 5 x 50	mc.	25	953	23 825
Ferodouri 755 x 500 x 12	buc.	485	197	95 545
Ferodouri 290 x 245 x 30	buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături				
Canale gaze A. 800 — 3/4" Bz	buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800 — 3/8"	buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă Al — 3/4"	buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4 — 7"	buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1 — 1 1/4"	buc.	12	14,00	168,00

Holendere zincate U2 — F 331 — 2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere zincate PE U2 — 2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2 — 3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere zincate ZH. U2 — 3"	buc.	9	97,50	877.50
Holendere fontă U — 1 — 3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159,00
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788,30
Niple dreapta 4"	buc.	47	37,00	1739,00
Teuri fontă B1 — 3"	buc.	191	44.50	8199,50
Teuri Zn B1 — 4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri forță B1 — 4"	buc.	89	76,30	7690,70
Reducții fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1734,00
Reducții fontă 3" — 2 1/2"	buc.	208	17,00	3536,00
Reducții fontă 4" — 3"	buc.	10	28,00	280,00
Robineți cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți				
R. 3148	buc.	3	1350	40 50
1222	buc.	2	221	442
3218	buc.	4	370	1 480
22234 C5	buc.	7	1215	8505
22238	buc.	10	1410	14 100
22226 K.	buc.	16	580	9280
6230	buc.	8	340	2720
6228 C3	buc.	11	405	4455
6322	buc.	39	480	18 720
30230	buc.	9	500	4500
7312 B.	buc.	34	107	3638
32224	buc.	47	433	20 351
3231	buc.	87	98	8526
19138 — 19253	buc.	8	131	1048
51230	buc.	27	320	11 340
51420	buc.	2	1080	2160
52212	buc.	246	132	32 472
52212	buc.	78	92	7176
52420	buc.	8	1800	14 400
NU 334	buc.	4	1805	7220
NU 336	buc.	4	2147	8588
NU 412	buc.	32	172	5504
NU 1024	buc.	7	300	2100
NU 2310	buc.	102	118	12 036
Nj 244	buc.	8	2520	15 120
Nj 318	buc.	4	310	1 240
Nj 2316	buc.	7	304	2142
NUP 230	buc.	27	643	17 361
NUP 220	buc.	8	164	1312
NUP 2213	buc.	8	116	928
NUP 2220	buc.	4	471	1884
Q 322	buc.	4	800	3200
Q 217	buc.	2	240	480
NN 3016	buc.	4	284	1136
9768	buc.	2	15 520	31 040
12208	buc.	2	1944	3888
12209	buc.	2	1257	2514
23038 BK	buc.	28	646	12 920
23038 BC 5	buc.	14	3105	43 470
23038 KMB	buc.	6	3415	20 490
23139	buc.	3	870	2610
23138	buc.	2	1222	2444
23132 BK	buc.	2	4400	8800
23218 B	buc.	5	628	3140
23236	buc.	5	617	3085
23236 B.	buc.	4	1325	5300
23248 B.	buc.	4	5000	20 000
23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
29272	buc.	4	6784	27 136
29412	buc.	18	957	16 926
29416	buc.	5	834	4170
24424	buc.	2	1600	3200
2936	buc.	6	3754	22 524
2097152	buc.	2	9000	18 000
2097148	buc.	2	6431	12 862
2097052	buc.	2	7858	15 716
NA 4836	buc.	6	950	5700
2.411 933	buc.	2	4300	8600
NA 3050	buc.	2	204	408
MAK 45	buc.	5	71	355
NKIS 50	buc.	10	93	930
F 411	buc.	17	11 016	187 170
NA 4917	buc.	2	199	398
BIK 11050	buc.	125	35	4375
NA 11050	buc.	125	135	16 875
81214	buc.	6	80	480
Ax 51/345	buc.	2	5500	11 000
NU 1044 C3	buc.	3	2046	6138
Nj 240	buc.	6	1120	6720
NU 248	buc.	6	2120	12 720
R. 534	buc.	14	1670	23 380
R. 540	buc.	3	4125	12 375
R. 540	buc.	10	2824	28 240
NU 1040	buc.	5	1353	6765
NU 2252	buc.	2	5720	11 440
WA 2518	buc.	24	430	14 620
WA 2771	buc.	25	730	18 250
22234	buc.	1	1541	1541
22238 K.	buc.	5	2050	10 250
23044	buc.	2	2960	5920
23044 K.	buc.	2	2970	5940
Ry 65/630	buc.	17	3610	61 370
Ry 65/630 A.	buc.	25	7290	182 250
23156	buc.	1	4410	4410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din întreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă :

— ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transport corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

HIMEROGONIA

„**Poți** lua diligența de seară" – iată o formulare simptomatică pentru viziunea pe care se sprijină acest remarcabil volum de Anghel Dumbrăveanu : un **tu** impersonal ce trădează cu rafinament trebuința poetului de a se recunoaște în cititor ca în propria sa alteritate, un mod de a sugera că între ei există un spațiu de acces, reprezentat prin **peretele penetrabil al poemului.**

Acest semn emblematic al **limitei instabile,** al **raportului flotant** este diseminat peste tot, efectul fiind unul de **stabilizare** a ansamblului. Expresia sa intens recurentă este aceea a țărmului, linie ce desparte și unește deopotrivă, deopotrivă sfîrșit și început : „Aflîndu-mă cîndva pe **un țărm, / Între vînturi de larg și de stepă",** frontieră permeabilă între medii distincte, însă constrînse la reversibilitate. Expresii echivalente (dar față de care **țărm** deține avantajul sensului său etimologic) sînt **mal** și **margine** (privilegiat acesta prin posibilitatea distribuirii în orice context : **marginea mării,** precum și **a cerului, a lumii, a poemului** chiar). O limită înghețată, eternizată este inacceptabilă logic și moral insuportabilă, ceea ce se sugerează, cu o artă în care golul este la fel de elocvent ca plinul, prin evitarea neutrului **țărm** (și a echivalentelor) în favoarea unor termeni capabili să conoteze suferința, dar și denunțarea ei : „Ne mai rămaseră numai **durerile** / Ce ne unîră", „Dar între noi e **deșertul** / Acestei nopți fără capăt", „Între noi sînt **zăpezi** și **pustiuri".** În alte împrejurări, **limita** este adusă la expresie cu ajutorul realităților **dinspre** și **inspre** care se instituie, și anume atunci cînd realitățile respective sînt **polarități :** „privilegiul de **a muri** / Și de-**a**-**nvia** / În speranța femeii", „Aici **încep** și **sfîrșesc** / Taina sfîntă a dragostei", „Și toate **se-ntorc** de unde-**au plecat"** etc. Coocurența sensurilor polare, **coincidentia oppositorum,** satisface condiția limitei autentice, supuse permanent prefacerii, ce contează (sîntem invitați a înțelege) fiind tocmai **mișcarea eternă,** bazată pe distinctivitatea și întrepătrunderea fenomenelor. În această unitate contradictorie sînt antrenate marile diviziuni cosmice (plutonicul, neptunicul, uranicul) care, în chiar virtutea dependenței comune la un plan supraordonat, se relevă a fi reversibile.

Cititorul perseverent al poeziilor anterioare va surprinde, fără îndoială, un vag sentiment de culpabilitate, generat nu de thalasofilie, ci de imposibilitatea circumstanțială de a persevera în ea **(Am cîntat oamenii).** Ce altceva, însă, decît reversibilitatea amintită poate însemna concurarea elementelor **marine** prin echivalentele lor **terestre** (se evocă **păsările mării** și **vîntul de larg,** alături cu **vîntul de stepă** și **pămîntele vrăbii** și **mierle,** însoțite totuși de **vulturul** celestifer, la fel cum **sălciile** și **trestia** sînt copleșite de **arin, arțar, fag, mesteacăn, paltin, plop, salcîm)** și insistența cu care sînt aduse în scenă animale amfibii **(castorul),** dar mai ales altele, a căror duplicitate de mediu este de natură strict poetică : „Nu vreau să mai aud / **Ciinii mării,** / Urlînd cu singurătate", „Aud **fiarele mării** lătrînd" (Variantă celestă : „Azi noapte am auzit **ciinii** / Lătrînd în cer"). Acvaticul însuși este constrîns să suporte un fel de agresivitate a celorlalte medii, a terestrității înainte de toate : „Mi-**a fost astupată fintina",** „Voi fi o confluență de **vaduri secate" ;** interpenetrarea este exprimată și prin investirea acvaticului cu atribute ale întinderilor ferme **(„cărările** largului"), dar îndeosebi prin transferarea fluidității asupra unor realități cu alt dinamism („Se **scurge-**n tăcere / Lumina din arborii singuri") sau chiar stagnante ; „lăsîndu-mă drumului / Ce **curge** spre tine, visînd". Într-o altă perspectivă, **pasărea** apare apăsată de terestritate („păsări singure **umblînd** fără rost", „Ca o prevestire / **Trece** pasărea / Pe sub merii amurgului"), levitația devenind, prin compensație, o proprietate a vehicolelor acvatice : „Iau **barca** și **mă** urc în cer", „Sînt tot mai departe de ziua în care-**am suit** / **Pe coverta** unui vis cu **pinzele-n cer".** Nu lipsește nici însinuarea aerianului în teluric („traversam / Cîmpii **înaripate** de vînt") și mai cu seamă implicarea lui în ființe marcate dintr-o dată de ambiguitate, modalitate ce creează și specia, poetică, a **hipopterului :** „să caut / cu orgoliosii vulturi de munte / **caii cu aripi",** „Se face **cal cu atribuții de pasăre" ;** amestec de **Pegas** și **cal năzdrăvan,** hipopterul cutreieră lumile, cosînd parcă tărîmurile între ele și vădindu-se astfel capabil să ajute răspunsul la tentația exercitată de **Țara Himerei.**

Marile compozante cosmice, la care ne-am referit, glisează unele pe deasupra celorlalte, lăsîndu-se antrenate într-o rotire tot mai rapidă, într-un vîrtej la capătul căruia se întinde acest teritoriu al tuturor contaminărilor și aliajelor posibile, despre aspectul **miraculos** al căruia ne putem face o idee citind **Frigul nemingiierii** ori **Fereastra corăbierului ;** din poezii aburește, însă, și o altă ipostază, abia sugerată, a himericului : transmundanul, țărmul dimpotrivă, aflat în stăpînirea lui Thanatos și protejat, ostil, printr-o adevărată **criosferă :** „te caută mereu cineva / Să-ți aducă liniștea **frigului",** „Îmi spui : /**Mi-e frig** și te vreau lîngă mine", **„Se face frig** în cuvinte" etc. Feeric și amenințător totodată, tărîmul himerei plutește între incertitudine și plauzibilitate, în vag și nedeterminare, prezența lui trădîndu-se prin formule adecvate : **„Cineva** scrie pe zid / Numele tău", „Te caută mereu **cineva** / Să-ți aducă liniștea frigului", „Vine **cineva** și-n-treabă ce caut", **„Cineva** intră-n cetate și-ntreabă de tine". Nu va fi spre mirare, așadar, că himera se dezvăluie și ca spațiu „talamic", în care Eros și Thnatos ajung să se identifice cu straniile înfățișări feminine (contaminate, suspect, de terestritate) : „E **femeia** care m-așteaptă / Cu vîrsta **țărinii",** „Dar dacă e să-ți deschidă / **Femeia de iarbă ?",** „Îmi rămîne **femeia** care locuiește foarte departe / Și foarte aproape / De puterile **lutului".** Dar captarea prin teluric este un sfîrșit ce coincide cu un alt început : „Și toate se-ntorc de unde-au plecat / Să-și rostească imnul cel pururea nou". Miraculosul tensionat, ca și ambiguitatea indeterminată sînt, însă, atribute ale poeziei, astfel încît întregul volum poate fi recitit și ca meditație asupra propriei sale condiții, o meditație gravă și responsabilă a cărei măsură deplină este dată de înseși poeziile prin care se face cunoscută. Să nu uităm că **moara de vînt** este un simbol transparent al himericului, deci și al poemului, la ea ajungîndu-se cu ajutorul **diligenței de seară,** vehicol terestru pus în mișcare, desigur, de calul celest și să nu uităm, mai ales, că **diligență** este un derivat al lui **diligo,** care înseamnă în latină „a iubi".

CRIȘU DASCĂLU

ANCORE

Poetul debutează în **Luptătorul bănățean,** organ al Comitetului județean Banat al P.C.R., ultimul număr al anului 1949 : în data de joi, 31 dec. 1949, cronicarul putea nota că ultima zi a unui an, a unui deceniu, a unei jumătăți de veac aniversează – poate aniversa – doi ani de republică. Poezia foarte tînărului debutant este un angajament de pionier, într-o vreme în care adeziunea vie, deschisă, la noua societate transformase din temelii felul de a fi al literaturii. În suplimentul cultural în care debutează Anghel Dumbrăveanu, versuri mai scriu Dumitru Grigoraș, S.M.T. Biled, muncitoarea Rozalia Ciobanu ca și Eugen Stratulat, ca, de exemplu : „Sub biciul cruzilor călăi / Ca vitele trăgeam în jug / Și-n urma brazdelor de plug / Noi strîngeam lacrimi, ei belșug". Istoricul literar va putea observa că poezia adeziunii directe apelează la pastișa versurilor coșbuciene, cel mai iubit model fiind, firește **Noi vrem pămînt.** Viața trecea înaintea literaturii. Al doilea debut al poetului are loc în 1952, în **Scrisul bănățean,** cu o **Noapte de primăvară din trecut.** Lîngă numele poetului se specifică : membru al cenaclului Filimon Sîrbu. Rubrica **Viața cenaclurilor** din vechiul **Scris bănățean** arată că tînărul poet e destul de activ. În anii următori, Anghel Dumbrăveanu va publica în revistă nu numai versuri ci și recenzii, note asupra activității cenaclurilor din regiune, comentarii, atitudini. În deceniul care precede apariția volumului **Fluviile visează oceanul** poetul este alături de poeții vîrstei sale dar și ai timpului său prin versuri ce desigur sînt tributare declarativismului, discursivismului festiv ; mai puțin totuși decît altele ce sînt publicate în preajma sa ori în revistele anilor cincizeci. Există în literatura română cîteva momente pe care generația lui Anghel Dumbrăveanu le-a resimțit din plin ; chiar dacă de pildă, momentul apariției **Luptei cu inerția** nu este receptat direct de textele lui A. D. nu înseamnă că poetul nu a fost solidar unei generații ce și-a afirmat deschis, fără reținere și camuflaj poziția ei luptătoare. **Lupta cu inerția** propunea ieșirea în afara canonului, eliberarea de șablon, vindecarea frazei și a versului de scleroza discursului demagogic : cerea scriitorului rectitudine morală în numele unei literaturi de atitudine etică, reflexivă, afirmată prin mijloace aparținînd literaturii, marilor moderni ai ei : Baudelaire, Barbu, Valery, Arghezi, Rimbaud ș. a. În același timp poetul aparține provinciei, unei provincii ea însăși **solidare, în literatură, cel puțin în anumite momente, în afirmarea valorilor ei. Fenomenul Steaua, literatura** promovată, încurajată și practicată de Bakonsky și grupul său reprezintă, în epocă, o mare deschidere către modernitate, ale cărei ecouri încă nu sînt suficient analizate. Eliot, Saba, Quasimodo, Saint John Perse și cît alții sînt repuși sau puși în circuit cu un ceas mai devreme, așa cum cu un ceas mai devreme **Steaua** adusese în literatură numele unor clasici ai literelor românești de către revista de la Cluj. Nu trebuie să ignorăm, poate cu asta de fapt trebuie să începem, că **Scrisul bănățean** era printre primele reviste care repunea, e drept, prin traduceri, în circulație, numele lui Blaga. Că în Timișoara trăiau cîțiva traducători iluștri ca Aurel Buteanu și Franyo Zoltan, capabili să stîrnească interes dincolo de norme rigide. În fine, Banatul a asigurat întotdeauna, printr-o tradiție mereu împrospătată de acțiunile unor străluciți cărturari, contactul cu valorile moderne ale literaturii. Iată de ce contactul poetului cu valorile moderne ale literaturii. Iată de ce contactul poetului cu valorile poeziei moderne a avut loc firesc, fără explozii și fără inutile drame. Întîlnirea tînărului scriitor cu marea lirică modernă nu provoacă inutile complexe, dintre acelea ce stîrnesc revoluții, experimente, violente și multiple schimbări de direcție. Intrarea în zonele modernității poeziei e calmă și sigură, fără ezitări și fără clamări demagogice. Ca puțini poeți ai literaturii noastre, Anghel Dumbrăveanu a manifestat, încă din prima culegere a sa, o profesionalitate remarcabilă, o cinste profesională ce primește, după aproape trei decenii de la debutul său, o lumină nouă ; scriitorul nu a trișat, în poezia sa, niciodată, urmărind succese ce, desigur, în anumite momente, puteau fi obținute relativ ușor prin derogări de la legile scrisului, prin abandonarea unor structuri ce îi sînt proprii ; fidelitatea față de talentul său, demnitatea față de vocația sa mi se pare cea dintîi trăsătură ce aș semnala-o acum, în fața acestui volum. Cărțile ce urmează, **Pămîntul și fructele** nu mai sînt culegeri de versuri, ci volume depline în care universul poetic se alcătuiește deplin sub semnul unui mesaj, limpede și clar enunțat de alcătuirea cărții. Volumele se adună greu sau în orice caz ceva mai greu decît ale tovarășilor de generație ai poetului, cuvintele ele însele trebuie să se împlinească să-și asigure deplinătatea rostirii. **Cîtă existență atîta poezie.** Înțelegem că poezia trebuie să transcrie o experiență de viață, să se rostească în numele unui timp trăit. În adînc, poetul este un moralist, fără a fi, vreodată, tezist, discursiv, lozincard ; morala, rostirea, înțeleaptă, fraza ce trebuie folosită ca îndreptar poate fi găsită după o lectură insistentă, care poate încă lăsa operei teritorii întregi nedefrișate ; așa este firesc, rezolvarea, răspunsul, morala, sînt transcrise în puține cazuri direct, în felul în care înțelepții vechimilor transcriau perceptele ; în versete, în rostiri în care metafora este, desigur, inutilă, simplitatea maximă ajungînd sieși. Poate toate acestea se datoresc și faptului că A. D. debutează în volum tîrziu : ucenicia sa literară se întinde pe mai bine de un deceniu. Între tinerii debutanți ai deceniului șapte, A. D. este, de fapt, un bătrîn sau oricum mai matur decît tovarășii săi de debut. În apropierea vîrstei sale se afla doar Nichita Stănescu, al cărui **Sens al iubirii** apăruse cu un an înainte, imaginînd un spectacol liric ce nu a ieșit niciodată de sub steaua succesului. Imunizat prin exercițiu publicistic și ucenicie temeinică de excesele provizoratului, scriitorul va fi, în interiorul breslei, deschis precum puțini solidarității : înțelegerii condiției scriitorului. În toate volumele lui Anghel Dumbrăveanu se pot găsi poezii dedicate prieteniei, prietenilor, dar parcă niciunde sunetul lor nu e atît de bărbătesc, de grav ca în **Diligența de seară.** Mai mult decît celelalte volume, pe care le prelungește, **Diligența de seară** e volumul unei sobre maturități poetice. Melancolicului îndurerat care contempla orizontul marin i se substituie – nu cu prea mare hotărîre – poetul orașului ; retrospectiva (sumară) pe care am încercat s-o realizăm în paginile de mai sus ar avea rolul de a sublinia „vechimea" poetului într-un spațiu al orașului ce devine, aici, obiect al poeziei. Rememorările nu sînt neapărat optimiste, există vîrste care sînt cîntate, puse în cumpăna împlinirilor. Subiect al **Diligenței ...** ar putea fi, într-o ordine a ideilor, **starea de poet ;** călătoria simbolică a diligenței e o călătorie solidară, trecînd – poetul nu uită să sublinieze acest lucru – prin lumea confraților. O călătorie – am spune – de protocol, o călătorie simbolică între faptele poeziei și ale poeților.

Între volumele poetului, **Iluminările mării** fusese primul care consemna intrarea pe tărîmul sigur al poeziei. Metaforele fundamentale (marea, soarele, semințele) din acest volum și-au prelungit mult ecoul ; părea că poetul nu va ieși din spațiul marin al poeziei sale. Modificările, întreprinse lent, aduc în fața cititorului un poet ce, păstrînd obsesiile fundamentale, și-a reînnoit aproape total limbajul poetic. Textele ultimei secțiuni a volumului – texte aparținînd ultimei perioade a lui Anghel Dumbrăveanu – sînt edificatoare în această privință.

Poezia din **Diligența de seară** nu urmează direcția pe care o seamă dintre poeții strălucitei generații literare a urmat-o : aceea care duce către poezia retorică, bogată în inserturi demonstrative, parabolice, epic explicative. Ca și în deceniul trecut, poetul pare imun față de curent ; poezia lui devine, treptat, antiretorică, antiilustrativă. Despărțirea (despărțirile) pe care le semnalau volumele **Singurătatea amiezii** (1973), **Fața străină a nopții** (1971) nu erau provizorii. O vigoare a versului, neobișnuită, caracterizează numeroase poezii. O seamă de versuri, izolate deliberat, subliniază „starea poetului", capacitatea sa remarcabilă de a-și îmbogăți filonul liric. Poezii în întregime demne de a fi citate se află peste tot, să elogiem însă **„Fîntînile Serbiei,** între poeziile demne de orice antologie.

CORNEL UNGUREANU

Damian Ureche

SONET I

Un continent de alge-n starea mării,
Furtuni de sunet împăcate-n mit,
Golul din clipa-n care n-ai venit,
Și bronzul sterp în dangătele zării,

Te apără izvorul răvășit,
Nu mai aprinde steaua nepăsării,
Vocalele din gura călimării,
Stirneau nisip de astru prihănit.

Agonizind aleasă de cuvinte,
Cînd viscolul mai poate da în rod,
Și frunze zguduind înalt exod
Pe-o ne-nchinată toamnă și fierbinte,

Coralii stinși pe adîncimi de cretă
Primejdia candorii și-o repetă !

SONET II

Sonetele acestea nu te-au găsit acasă,
De vreme ce zăpada se tulbură-n cuvînt.
Avem atîtea grijuri și labirinturi. Lasă !
Mai sînt atîtea alburi în marmură. Mai sînt.

La telefon poetul nepotrivitei ore,
Sub steaua neputinței neprihănire bea,
Mai rămînînd pe sine acum să se devore,
În stările naive, toți am visat o stea.

Sub invelișul clipei ne biciuie lumina,
La ceturile iernii să ni se pară cald,
Cind cina cea de taină nu-și mai serbează cina,
Hei, cupa ironiei și verdele smarald,
Sau mere interzise îngreunînd grădina,

În vreme ce dorința a-ncremenit sub fald.

SONET III

Cuvintele alese sînt mari evenimente
Ce-n puritatea filei zăpada o distrug,
Și tu, atît de-aleasa, îmi spui festina lente,
Să seamăn mult mai bine cu arderea pe rug.

Vocale ireale pindesc o zi mai calmă,
În care să închege un sunet străveziu,
Ca să rămii cu spuma planetelor în palmă,
O spadă ce înseamnă devreme și tîrziu.

Dar tu urăști vocala ce n-a venit pe lume
Sub razele acelui atotputernic fard,
Aș deveni ridicol de ți-aș striga anume
În numele cenușii să nu mă lași să ard.

Sub mantia tăcerii ce drepturi îți rezervi,
Cînd bate uraganul cuvintelor prin nervi ?

SONET IV

Tu mă ascunzi de alții, și-o faci cu multă artă,
Nepotriviri mai crude să nu găsească-n noi.
Orașul fericirii n-a fost trecut pe hartă,
Și-n țara epidermei n-a fost demult război.

Rezumă-te la aspre dueluri lexicale,
În care bate luna cu iatagane verzi,
Capcanele acestea demult sînt ale tale,
Înfrigurînd ținutul pe care vrei să-l pierzi.

Din negre ascunzișuri răsare-n cupe vinul,
Așa, ca o uitare strivită între dinți,
Singurătăți pe care ni le-a impus destinul,
Un viscol fără umbră și fără de arginți.

În timp ce plimbă straniu al miinii giuvaer,
Pe clape de sonete, mereu distinsa R.

SONET V

Deci să zidim arsura culorilor în salturi
Furtuna cumpătată a unui verb : iubesc.
Pantere și fantome pe foamea de înalturi,
Să dovedească fruntea un anotimp livresc.

Peste suris aleargă negăzduit înghețul,
Un eroism apatic pe-al depărtării nimb.
Pe trenurile lumii ce-au zguduit județul,
Cu o durere mută încerc să te mai plimb.

Tot memorînd versete din Oedip și din Fedra,
Cu patima de dascăl sădită-n mii de părți,
Pe care ape sfinte va mai pluti catedra,
Cînd vor cădea eroii și frunzele din cărți ?

Cum intră brazi sălbatici în casă și în moarte
Cînd anul vechi de anul ce vine se desparte !

SONET VI

Poetul și poemul nu-ncap într-o văpaie,
Separă bezna zorii și cauza de efect,
Și, totuși, cei ce astăzi te calcă prin tramvaie,
Desigur după moarte, îți vor purta respect.

O împăcare suie pe raiuri de vocale,
Doar graiul limpezește cărarea lîngă pas,
Să pieri în cele patru eșecuri cardinale,
În arta deznădejdii e fiecare as.

Dar ce faci tu acolo cu gîndurile mele,
Atita depărtare pe cer ai desfăcut,
Mai moare cite-un astru pe stinsele perdele,
Mai șovăie o mînă pe telefonul mut.

Dar tu mai vii, ca boarea, să inventezi rotunde
Cuvinte după care ne mai putem ascunde.

Andrei Ujică

ISABELA, PRIETENA FLUTURILOR

Isabela avea trup alb și rochie albă și prietena fluturilor era.

Dincolo de peisaj și de liniște cimpia continua la fel.

Iubirea noastră era de mai-nainte hotărîtă.

Acum cînd începem cîmpul e acoperit cu iarbă și n-are pe el nimic care să aducă a reper.

Parcul și curtea erau înconjurate de ziduri zgrunțuroase, reci la pipăit.

Casa fără porți se ridica singură în mijlocul landei.

Ferestrele oblonge erau unica șansă ca noi să ne-aruncăm privirea peste șes.

Orizontul, cît îl vedeam cu ochii, era metalizat și clar, ca un fragment de clopot.

Alternanța de vegetație efemeră cu aceea sempervirescentă dădea farmecul așezării noastre.

Isabela alerga lunea după fluturi roșii, marțea după fluturi portocalii, miercurea după fluturi galbeni...

Am o fereastră de la care în unele primăveri văd cum răsare soarele, în altele cum apune. (Hărțile ce vor rămîne de pe urma noastră, însemnînd Schmetterlandul...).

După-amiezele mă preumblam cu miinile în pozonare și-același fular în carouri la gît, prin parc și ascultam cum cînta Isabela prinzînd fluturi, „zglobie sub cortelu-i de atlaz".

Seara ne luam ceaiul pe terasă. Liniștea venea din oboseala Isabelei. Mozaicul sumbru închidea ceva subtil și insinuant.

Se auzea clinchetul de porțelan al ceștii ei, fiindcă după apusul soarelui îi tremurau miinile.

Puțin după aceea, în odaie, stăteam la geam, priveam cîmpul sub lună și așteptam să se întîmple nu știu ce.

Isabela adormise surîzind. Ea alerga de primăvara pînă toamna după fluturi și era tare fericită.

Se trezea întotdeauna înaintea mea.

Ferestrele casei dădeau spre cîmp, perdeluite diafan.

Noi nu visam niciodată.

În iunie, la început, rochia Isabelei era aurie ca luna și nu ploua.

Fereastra de la care priveam eu cîmpia era deschisă larg în zilele acelea și Etesienele uscate umflau perdelele ca pînzele fregatelor în porturi.

Într-o vineri cu fluturi albaștri-sinilii am înțeles că eram liberi.

Ca într-o fotografie ștearsă, în cadra ei dreptunghiulară, ținută pe clavir, rămîneam aplecat în căldură, printre flori și fluturi, întinzîndu-i Isabelei, pe o farfurie, un pahar cu apă, la amiază.

Parcul avea aleile pietruite, sonor pavate, erau iregulare și-n penumbră ca liniile din palmă.

Din superstiție și teamă îmi amînam orice avînt chiromantic.

Dinaintea casei, un bazin cu pești pe care iarna-i bănuiam prinși în gheață ca pe niște felii de morcov în aspic...

Stăteam pe treptele tocite ale terasei și aruncam cu pietre în apă, cînd nu priveam icoana Isabelei ștergîndu-se printre copaci.

Între decrepitudine și paragină casa șovăia...

Seara, înaintea ceaiului, o așteptam pe gînduri, sprijinit de canatul ușii dinspre terasă.

Deasupra curții se rotea o mare pasăre neagră.

În august, Isabela purta rochie de culoarea peltelei de gutui.

Pe la mijlocul lunii cădeau cîteva ploi. Atunci ședeam în fotelul din fața ferestrei, mă uitam la ploaie și-n aerul tulbure, iar ea în picioare în spatele meu, mîngîindu-mi părul, plîngea.

Isabela era o fată veselă.

Dacă stătea ploaia și sticlea soarele, în apa de pe iarba cîmpiei, ea alerga prin parc strigîndu-și fluturii și florile erau ude și reci.

În septembrie îmbrăca o spălăcită rochie cerulie și se gătea de toamnă.

Eu urcam în pod și cotrobăiam printre boarfe prăfuite, după cărți și alte vechituri, rămase de la bunicii dinspre mamă sau de la străbunicul și se întuneca devreme.

Erau ultimele zile cînd ea ieșea din casă.

Bătea un vînt puternic care îndoia crengile copacilor, învolbura fluturii în aer, făcea cercuri în iarbă, și încîlcea părul Isabelei. Ea descria nehotărîte linii curbe printre arbori iar eu închideam ferestrele.

În a doua jumătate a lui octombrie era toamnă.

Fluturii se răreau și-n cele din urmă dispăreau cu totul, ea rătăcea singură pe afară și n-avea ce să facă. Atunci veneam cu flori și umpleam vazele, închideam ușile de către toamnă și nu ieșeam pînă în primăvară.

Isabela era nefericită, stătea pe covor cu genunchii la gură privind cum zboară fluturii din vază-n vază.

Eu îi citeam și vîntul zgîlțiia ușile și umplea terasa cu frunze moarte care foșneau, iar în bazin apa se izbea de pereți și împroșca în jur scuipînd peste plimburi pești ce-agonizau îndelung.

Prin perdea vedeam venind din zare nouri ce slobozeau pături de apă încovoiate de vînt.

Cînd se întuneca și nu mai puteam citi cîntam la pian.

În pauze, se auzeau fluturii izbindu-se de lucruri și de flori.

În cameră, sumedenia de ornice coborîte din pod (le răspîndisem pretutindeni) ticăiau monoton și-n contratimp ca o percuție simultană a unor durate osebite.

Aveam și vechi mașinării cu muzică și arc ca și tot felul de păpuși bătrîne.

Și dacă aveam tainice șcătule cu tabac negru javanez ori tutunuri daurite de Virginia, în care puneam cîte-o smochină verde și-o felie de cartof păstrîndu-i umezeala de ființă, era ca să le ascund și să încerc apoi firele cu vîrful degetelor în nopțile cînd n-aveam somn și-afară era lună nouă.

În cărți găseam gravuri cu șerpi și cu oceane deluviene acoperind pămîntul.

Într-un tîrziu, Isabela aprindea luminările.

Atunci prindeau a se desluși pe muri tablourile înfățișînd suplicii, naufragii. Adormeam bucuroși.

Săptămînile cu ploaie, cu geamuri lucioase și înșelătoare, erau apatice ca rochia brumărie (într-o versiune anterioară : „tihnite ca rochia de rugiră") a Isabelei, mișcîndu-se în aerul umed al încăperilor.

Cîmpul și curtea, îmbinate cu apă, ne străjuiau, de-o parte și de alta, străine și zadarnice.

Șiroitul continuu, aerul fărîmițat de afară și lumina grea și pe sfîrșite din casă, făceau să ne simțim obosiți.

Ca o durere, frica se cuibărea în noi în ziua în care pantera de piatră cenușie, cu orbitele ochilor nedesenate, apărea din spatele copacilor, ușoară și încordată, ca și cum i-ar fi curs singe prin vine, străbătea aleile și sărea în bazin, făcînd valuri, după care se scutura de apă, rînjea și rămînea, pe labele-i din spate, cu gîtul țeapăn, nemișcată și fără viață, în mijlocul bazinului, pînă prin aprilie.

Asta se petrecea la amiază cînd privind, în picioare și ținîndu-ne de mînă, de dinapoia ușilor cu geam ale terasei, ne tremurau genunchii cu sunet melodios de os lovit sau de clopoței din sticlă de zahăr și apa de pe ferestre unduia priveliștea.

Atunci ieșea dintr-odată, soarele și în ploaia care curgea încă, aerul era ca un abur galben.

În casă, lucrurile aruncau umbre adînci și se vedea praful jucînd în dîrele de lumină : pe covoare, între picioarele scaunelor, pe tastele clavirului, pe cîte-un colț de masă și-n faldurii perdelelor.

Broboane reci de sudoare scînteiau pe frunțile noastre.

Ploaia se oprea de la sine, contenea șiroitul și peste ziuă cădea liniște.

Frunze ude se desprindeau răzleț alunecînd fără zvon în iarbă și nouă ne trecea oboseala.

Isabela, prietena fluturilor, sau rochiile Isabelei din primăvară pînă-n toamnă și din toamnă pînă-n primăvară.

*) Fragment

Emil Hurezeanu

Dar deseori într-o dimineață de toamnă
Gîndul că din cer coborînd ți-ai descoperi
Scrisul de școlar ca un fluture
Leneș și rar pe frunze uscate
Rămîne o mare bucurie a vieții.

ORION

Buzele bătute de sărut cum coji de măr
Fierbinți și totuși umede ca țigările
Fumate pînă la capăt.
Nu există nici o legătură între
Ochii mei tot mai mici în palme
Oho, acolo unde mai plutesc corăbii
Fără catarg la vîrsta mea de-acum
Între ochii mei buzele mele
Și o dorință de liniște
Între liniște și locuri de liniște
Iată, mi-a spus el bolnav la clinică
Dimineața am geamul spart în trei locuri
Îl sparg copiii din teamă
Îl sparg amanții din fericire
Îl sparge moartea din grăbire.

LA CULES

E liniștea cum roada sieși dobîndită
Ce coaptă împlinire-n miini stă gînditoare.
Brațele lor ridicate în mulțumirea livezii
Mai fragezi pomi apar.
Semnele vieții, să fie ei, culegătorii.
Icoane și ulcioare de-olaltă
Și om și fructul scurs în cupe smălțuite
E tot pămîntul cel ce ne-mplinește.
Cerul se umple cu lumini din vie
Și unde strigăte belșugul îl înalță
Se-mprăștie cu haruri peste glie.
Ștergarul alb învăluie acum lumine în chilii
Te-ndepărtezi de scripturi și te bucuri
Ca păginii.

Licker M. Zsuzsana

VÎRTEJUL

...În al treilea v agon dau de fete, vai, credeam că ai pierd ut trenul, se trage mai încolo Ili, pune și as ta în portbagaj, spune. Întind mîna după pl asă, îmi scapă din mînă nasturele pe ca re l-am ținut convulsiv pînă atunci. Ai ață maro ? Dă din cap, în timp ce-i povest ește Mariei și Evei că cel mic n-a lăsat-o s ă doarmă astă-noapte, s-a trezit din oră în oră, nu știe ce poate să aibe, dacă mai continuă așa, ea își va pierde mințile, c ăci soțul ei doarme liniștit, tot ea trebui e să se scoale de fiecare dată, ea, care călătorește zilnic, pe cînd soțul ei st pe scaun cît e ziua de mare. Innoadă cap ătul aței, stau nehotărîtă, dă-mi puțin ac ul și ața maro, te rog. Da, poftim, scotoce ște în săculeț, cos, în timp ce Ili continuă să se plîngă. Ei, așa sînt bărbații, se lu ă cu vorba Eva, și al meu e în stare să privească cum aduc apa, sparg lemnele, doar grădina nu mi-a aruncat-o pe mîna re, din fericire. Spune, cum se face că t u ajungi întotdeauna punctual la gară, mă luă la întrebări, în timp ce începu alt rînd. Știi, copilul mi-a spus abia acum, d e dimineață, (îi înapoiez acul lui Ili), să-i pregătesc cămașă curată, fiindcă după masă trebuie să meargă la ziua onomas tică a unui coleg. I-am călcat și pantaloni i de sărbătoare — la care taică-său își scoate capul de sub plapumă, să-i calc și lui pantalonii, pentru că el trebuie s ă participe după masă la o ședință festiv ă. N-am vrut să-i cert de dimineață, că a ți fi putut să mi-o spuneți de ieri, așa că i le-am călcat. Din fericire am prins pri mul autobus și am ajuns la timp. Nu a m chef să-mi scot cartea, mă uit la mîna Evei care începe să se zbîrcească, cum tr ece ca fulgul ochiurile de pe o andrea p e alta, unghia ruptă a degetului ei mijloc iu se agață mereu de lînă, pe colțul ascu țit al unghiei s-a strîns o grămăjoară de p uf. Nu am chef să citesc, simt o strînge re lăuntrică, trebuie să vorbesc, să dezleg acest nod din mine, altfel mă înnăbuș.

— De, cine are f ecior mare, are și griji mai multe, dar mă bucur cel puțin că frecventează societatea . Nu vreau să stea mereu în casă ca taic ă-său, pe care-l interesează doar munca lui și televizorul.

— Vom avea vre me bună azi, interveni Mari, pentru că dac ă de dimineață e ceață, mai tîrziu va fi senin. Acum îmi dau seama că de cînd am pornit, cu excepția miinii Evei, am pri vit fix geamul, dar nu am văzut ce-am pr ivit, poate la fel ca și mustăciosul. Nici n u s-a văzut departe. Stîlpii conductei el ectrice, dincolo de care plutea un nor a lb de ceață au tras o fîșie de protecție î ntre puritatea tacită, viguroasă a lanuril or de grîu de un verde intens și trenul car e pufăia, huruia. Deodată mi-a trecut un fior rece prin șira spinării și mi s-a făcu t pielea de găină.

— Frumoasă treal bă — zic. Și ieri a venit la șase acasă, și-a azvîrlit hainele, și-a umplut burta și s-a așezat să citească ziarul. Iar eu eram vi rită pînă peste cap în treburi, am avut o grămadă de lucruri de spălat cu mîna, s-a înserat pînă am scos murdăria din patru pulovere, două perechi de pantaloni și din lucrurile mele, trebuia să gătesc și pe a zi, pentru că azi avem ședință, mă întorc cu trenul de seară. La unsprezece am ter minat cu spălatul vaselor, pînă atunci se săturase și domnul să se uite la televizor, s-a întors spre perete și a început să sfo răie. Iar eu zăceam ca bușteanul, miinile îmi zvîcneau de apa fierbinte și mă obseda întrebarea, cînd vor lua oare sfîrșit spălatul, gătitul și sculatul cu noaptea în cap ? Dacă ar pune măcar și el mîna să facă ceva în casă sau cel puțin dacă ar fi cu zece ani mai tînăr. Dacă am putea duce și noi o căsnicie ca lumea !

— Cum adică o căsnicie ca lumea ? — întrebă Ili. Îmi iau ochii de pe norul de ceață și mă uit la ele. Toate trei mă privesc. Se miră că mă aud vorbind. Da, s-au obișnuit cu tăcerea mea, s-au obișnuit să nu mă audă vorbind despre viața mea familială. Ochii Mariei mă privesc uimiți, ea e norocoasă pentru că se înțelege foarte bine cu soțul ei, fac împreună cumpărăturile, muncesc și se distrează împreună. La ce bun să mai vorbesc ? Iritarea din gît cedează, m-am ușurat nițel, se pare că e într-adevăr bine să-ți descarci sufletul, te ușurezi chiar dacă nu rezolvi nimic în felul acesta. Evi continuă să tricoteze, își concentrează atenția asupra ochiurilor cu fruntea ușor încrețită și e ciudat, dar în aceste riduri eu citesc solidaritatea.

— Cum adică căsnicie ca lumea ? — întrebă din nou, curioasă, Ili.

— Ce știți voi ! — deodată mă năpădește valul amintirilor. Soțul meu împlinise treizeci și patru de ani cînd a venit la oraș. Mama mea i-a închiriat o cameră ca să ne poată ține la școală. Eu aveam șaisprezece ani pe atunci, iar sora mea era în anul întîi la facultate. Era un locatar foarte cumsecade, nu a adus femei în apartament, a venit în mod regulat acasă, mama a gătit și a spălat pentru el, după mesele și le-a petrecut acasă. N-am auzit altceva, decît că e un om bun, o partidă bună. Mama voia s-o dea pe sora mea după el, dar ea a luat-o în rîs, cum, vasăzică să mă mărit cu sperietoarea aceea de ciori ? Pe atunci o curta un coleg de-al ei, nu l-a luat în seamă pe locatar. Eu am compătimit „sperietoarea de ciori", pentru că avea într-adevăr o astfel de înfățișare. Era lung, înalt, toate hainele le atîrnau de pe el. Pînă cînd am luat bacalaureatul mă obișnuisem cu el și-l compătimeam, așa că, la rugămintea și insistențele mamei, m-am căsătorit cu el. E drept, mă măgulea și gîndul de a mă căsători cea dintîi dintre colegele mele de clasă. La început viața noastră a rămas neschimbată, stăteam la mama și au consimțit să termin facultatea. Între timp, s-a născut și băiatul meu, împlinise trei ani cînd am terminat facultatea. Am obținut serviciul de-acum iar el a făcut rost de un apartament cu două camere. A început naveta, acasă menajul, copilul, spălatul rufelor. Nu am ieșit nicăieri, nu am avut nici vreme, nici energia necesară, între timp el a făcut burtă, și-a făcut o situație și își trăiește traiul trecînd drept un excelent tată de familie. (Mă privesc toate trei, știu, ar trebui să tac, dar nu mai pot). Într-un fel, ne-am devenit indiferenți, dacă nu ar fi fost și nu ar fi copilul, nu știu cum aș rezista. El e un om bătrîn, iar eu mă simt încă tînără, regret anii pierduți. Cînd alții umblau după distracții, la balurile studențești, la teatru, în excursii, eu spălam scutece. Atunci nu aveam timp să meditez la aceste lucruri, poate nici nu aveam încă motive. M-a iubit cu o dragoste înflăcărată, erau săptămîni cînd mă aștepta zilnic la gară și odată ajunși acasă, mă ajuta, îmi făcea pe plac, mă alinta... (Deodată îmi dau seama că sudoarea mi se scurge pe spinare. Simt că ura-mi dispare sub influența amintirilor, oare urăsc într-adevăr tatăl copilului meu, omul cu care am conviețuit ani în șir ? De fapt, a fost un soț generos și m-a iubit foarte mult. Mă mîngîia ore în șir, mă copleșea cu sărutări, mă alinta, am dus o astfel de viață poate pentru că el nu voia să fie părtaș cu nimeni ? Cu ce drept spun eu aici la povești, îl bîrfesc eu, soția lui ? Dar ce fel de soț e acela care nu-i poate oferi nimic soției sale ?)

— Ești așa de drăguță, spune Eva, că orice fată de douăzeci de ani ar putea să-ți invidieze silueta. Și ieri cînd ai coborît din tren, inginerul agronom ți-a aruncat niște priviri atît de galeșe, că noi era să ne prăpădim de rîs. (Simt cum mă cuprinde bucuria, căldura imperceptibilă a sentimentului de descătușare. Îmi trec mîna peste sîni, chipurile pentru a scutura niște firimituri de pe ei, simt că sînt tari, elastici încă. Nu am burtă, pînă și picioarele mele și-au păstrat linia lor zveltă. Aș vrea să fiu singură în fața unei oglinzi mari, ca să mă pot controla, deși știu că e adevărat : sînt încă tînără și tinerețea e ușoară ca fulgul).

— Îmbracă-te, trenul intră numaidecît în gară. Îmi pun paltonul, scot rujul și oglinjoara. Fața îmi e calmă (să nu uit să trec poimîine pe la cosmetică), trenul se oprește cu o zgîlțiitură subită, mai alunecă pe șine cîțiva metri în virtutea inerției, îmi iau rămas bun, în timp ce mocoșesc cu închizătoarea poșetei (trebuie să-mi aranjez și unghiile), deschid ușa vagonului. Afară te orbește soarele, a încălzit pînă și bara de oțel, căldura îmi dezmorțește mai întîi genunchii de amorțeala șederii, se întinde cu încetul pe coapsă, pe pîntec, se concentrează ca într-un focar la inimă și iradiază în fiecare părticică a mea. Mă simt ușoară ca fulgul, nici nu iau în seamă săritul din tren care altădată mi se părea atît de greu, aș dori să alerg, să zbor ca păsările, picioarele mă poartă iute, arunc o privire îndărăt, la fereastra de vagon în dosul căreia m-am eliberat de sub povara bătrîneții, caut privirea, chipul fetelor cu care trenul pornește agale, dar nu se uită în afară, comentează ceva, zîmbesc, apoi Ili pufnește deodată în rîs, le fac semne cu mîna, Ili mă privește și rîde și mai tare, cu hohot, nu-i aud vocea, îmi dau seama doar din convulsiile feței ei și din lacrimile ce i se preling pe obraji că face mare haz de ceva, zîmbesc și eu (rîsul e ca o boală contagioasă !), fața i se îndepărtează cu încetul, deodată observ profilul Evei reintoarsă ca să mă mai vadă, fața ei e zîmbitoare și totodată mîhnită în timp ce mă măsoară, mi se pare că-i deslușesc încă crețurile frunții, deși nu o mai zăresc deloc, trenul trece accelerînd pe lîngă mine, lasă în urmă un vîrtej de aer rece în care mai zboară, la cîțiva metri, mucuri de țigară și resturi de hîrtie aruncate.

Mîna cu care făceam semne mi se oprește în aer, o retrag rușinată ca și cum nu mi-ar aparține, deodată revăd gura lui Ili deschisă de un rîs frenetic, simt că lumea se prăbușește peste mine. Recunoașterea mă spintecă asemenea unui cuțit, mii de ace se revarsă spre membrele mele, creierul parcă mi-ar fi paralizat, doar picioarele mă mai duc tremurînd, ar trebui să șed undeva, pe ceva, simt că se prăvălește asupra mea întreaga lume, gara, copacii, cerul, dumnezeule, astea rîd de mine...

În românește de IULIA SCHIFF

V. I. GAIDOȘ : „Simfonia Mureșului"

Dan Mutașcu

PURIFICĂRI

Cind pleacă Seara-n Deseară
un luceafăr e Ianus înfășat în flori de măr
iar toate amintirile de peste zi
se fac numai niște posibili desagi durdulii

și apă atîrnată — luna
în iarbă se scurge
iar stejarul — un tun de calibru' 301

dar ce-i cu ceața asta care
se uită pe fereastră la mine
și mă vede (vezi bine !) alb la față
ca un cuțit
și mă vede cum îmi pieptăn tîmplele
spre răsărit

cind pleacă Noaptea asta-n Noaptea viitoare
îmi cresc miini de mîngîiat această insulă
plutind pe-un lac în scufundare

POEM PE CIND VISAM CU FAȚA-N SUS

Melissele, albine vechi,
îmi stau ca degete de ceară aurie
pe trup, pe amintire, în timpanul urechii
alergător ca un cal —
îmi stau perechi...

Oracularele, urlătoarele albine
vestind globula roșie a soarelui
ce va veni și vine ;
vestind cu aripi ca penițe
făina-ntîrziată a stelei alcaline.

Cît despre arta blazonului și despre stamine,
ori despre mîneca de rouă a visului văd bine
că n-am nici o heraldică speranță, nici terține
sunînd în oglinzi,
între părinți
și pe coline
și n-am vreun stup cu agnostice viorine
ca să le pot explica prin tunet,
prin fulger,
în nori,
ca să devin profan (ca floarea tutunului) printre ruine.

Floarea de crin a orei uitate
tot o albină a fost ; dusă ;
floare de crin a privirilor incastrate
în sărutarea ca un drum rătăcit,
în sărutarea dată pentru totdeauna dusă.

Pe cind visez cu fața-n sus, pe cînd
tocmai mă nasc dintr-un stejar de sare
din geamul oblic al unui gînd,
pe cînd fluturii ca înecați plutesc de blînd,
totul pare o iarnă, o soră, în continuare,
o sălbatecă muzică țîșnind din sertare !

Pe cind...

CALULE ALB ȘI NICIODATĂ-NCĂLECAT

Calule alb și niciodată-ncălecat
nu te supăra că nu știu să-ți pun șeaua
de la mașina mea de scris și pînă în Banat
e un drum lung cît un poem epic
un drum pe care-l bate cîteodată mediocritatea
și îl bate neaua

poartă înaltă cinste cui mi te-a deschis
de parcă mi-ar fi fost deschis-o fața mare
ți-am trecut pragul ca prostul ca mirele
ar fi trebuit să te trec lîngă părinți în picioare
dar te-am trecut lîngă creioane ștergînd cu guma
și adăugind un loc într-o scrisoare

calule alb și niciodată-ncălecat
ai să mă ierți că n-am intrat cu tine
în Dunăre în soare ?

televiziune

DUMINICĂ, 30 IULIE

8,00 Sportul pentru toți ! 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Don Quijote. Episodul 10. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,05 Album duminical. Din sumar : Ora veselă ; Woody, ciocănitoarea buclucașă ; Muzică populară ; „Oamenii Gurghiului" — reportaj ; „Micii balerini" — documentar-artistic ; Selecțiuni din spectacolul lunii iulie prezentat pe scena de la Friederichstadpalast ; Fantezii de vară — emisiune de jocuri distractive transmisă de la Verbania (Italia) ; Șahmat în... 15 minute. 16,45 Stadion — magazin sportiv. 17,45 Film serial : „Linia maritimă Onedin. Episodul 49. 18,35 Copiii din '78. 19,00 Telejurnal. 19,20 Devotament, solidaritate, muncă. 19,40 Gala antenelor : Dobrogea — cu participarea județelor Constanța și Tulcea. 21,10 Film artistic : „David Copperfield". Producție a studiourilor engleze. 23,05 Telejurnal. Sport.

LUNI, 31 IULIE

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Tragerea de amortizare Adas. 19,05 Muzică ușoară instrumentală. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman-foileton : „Familia Palliser". Episodul 23. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Muzică românească. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 1 AUGUST

9,00 Telecoală. 10,00 Film pentru copii și tineret (rel.). 10,55 În alb și negru. 11,45 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Telecoală. 16,35 Matineu de vacanță. 17,00 Melodii populare. 17,15 La volan. 17,30 Muzica în imagini. 17,50 Contraste — producție a studiourilor elvețiene. 18,05 Tribuna TV. 18,25 Cîntarea României. 18,50 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,15 Seară de teatru : „Neîncredere în Foișor", de Nelu Ionescu 22,00 Seară de romanțe. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 2 AUGUST

9,00 Telecoală. 10,00 Șoimii patriei (rel.). 10,10 Tribuna TV. 10,30 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Vrancea. 11,30 Reportaj TV. 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Telecoală. 17,00 Din țările socialiste. 17,10 Festivalul călușului românesc. 17,25 Atenție la... neatenție. 17,50 Tragerea pronoexpres. 18,00 Tezaur de arhitectură românească. 18,20 Opereta... cîntă și dansează. 18,45 Viața rațională. 19,00 Cîntece și jocuri populare. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Maramureș. Poem de Tiberiu Utan. 20,10 Noi, femeile. 20,35 Emisiune de cîntece. 20,50 Telecinemateca : „Vicontele de Bragelona" (franco-italian). 22,20 Telejurnal.

JOI, 3 AUGUST

16,00 Telex. 16,05 Telecoală. 16,35 Corespondenții județeni transmit... 17,00 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,20 Consultații medicale. 17,40 Reportaj pe glob : Burundi. 18,00 La izvoarele cîntecului. 18,20 România pitorească. 18,45 Telecronica pentru pionieri. 19,05 Film serial pentru copii : „Sinbad marinarul". Episodul 2. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,10 Ora tineretului. 21,10 Telerecital : Amza Pellea. 22,05 Oaspeți pe scenele de spectacol ale Capitalei. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 4 AUGUST

9,00 Telecoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,30 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 11,55 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Telecoală. 16,35 Matineu de vacanță. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Tragerea loto. 19,05 Muzică populară. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20.00 La ordinea zilei în economie. 20,20 Film artistic : „Racket" (italian). 21,35 Muzică românească contemporană. 21,50 Revista literar-artistică TV. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 5 AUGUST

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton : „Familia Pilliser" (rel. ep. 23). 13,00 Documentar TV. 13,25 Concert estival. 13,55 Viața termitelor. 14,15 Melodii populare. 14,30 Lumea tăcerii. 15,20 Clubul tineretului. 16,15 Agenda culturală. 16,45 Campionatele europene de tenis. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională. 18,30 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,05 Teleenciclopedia. 20,55 Film serial : „Om bogat, om sărac". Episodul 8. 21,45 Întîlnire cu satira și umorul. 22,15 Telejurnal. Sport. 22,25 Melodii românești de ieri și de azi.

PREMIILE ACADEMIEI ROMÂNE

Se cunoaște de-acum lista premiaților Academiei Române, atît în domeniul literaturii, cît și în cel al științei. Vom reaminti, totuși, pentru a-i fixa în memoria cititorilor, pe cîțiva dintre creatorii de excepție, cărora li s-a recunoscut, de către forumul științific cel mai înalt al țării, meritul.

Deci : Premiul „Mihai Eminescu" consacră doi poeți de vîrstă, formații și viziuni diferite : Gheorghe Tomozei – **Gloria ierbii** și Mircea Dinescu – **Proprietarul de poduri.**

Previzibile au fost numele celor doi prozatori cărora li s-a atribuit premiul „Ion Creangă" : Constantin Țoiu – **Galeria cu viță sălbatică** (roman de o mare adîncime, de construcție savantă, reflexiv, roman politic prin excelență) și Mircea Horia Simionescu – **Jumătate plus unu** (autor de o mare finețe intelectuală, iubitor de carte pînă la sațietate, livrescul formînd, de altfel în mare parte, substanța operei sale).

Premiul pentru dramaturgie „I. L. Caragiale" a încununat-o cu lauri pe Ecaterina Oproiu – **Interviu** – piesă vie, scrisă alert, tinerească, exuberantă ca și spiritul autoarei.

În sfîrșit, critica literară ; prin premiul „Bogdan Petriceicu Hașdeu" încununează două personalități bine conturate ale literaturii noastre : Nicolae Manolescu – **Sadoveanu sau utopia cărții** și Eugen Simion – **Scriitori români de azi,** vol. II.

Consacrînd o activitate științifică remarcabilă, unul din premiile Academiei relevă numele omului de știință timișorean Ioan Munteanu, cu lucrarea **„Calculul static al structurilor"**, ceea ce confirmă încă odată, dacă mai era nevoie, prestigiul școlii politehnice timișorene.

A. BALTHAZAR

Stagiunea Teatrului german de stat Timișoara

Pentru un colectiv care își forma, din mers, individualitatea artistică, dobîndind, simultan, însemnele adevăratei arte profesioniste, conlucrarea cu regizori din afară a fost salutară. Și dacă în intervalul 1970—1977 aceasta a însemnat montări de calitate pe texte clasice de Lessing, Hauptmann sau contemporanii Wolf, Hacks și Eidam, în stagiunea 1977—1978 rezultatele unei munci sistematice, duse cu multe și clar enunțate scopuri formative de către directorii de scenă invitați din afară — fie aceștia Gerhard Neubauer, Ioan Ieremia, Peter Förster sau Rudolf Penka — sînt nu numai evidente, ci, mai ales, **durabile.** Colectivul Teatrului german de stat a devenit, de acum, o trupă, stăpînă pe resursele sale, capabilă să abordeze în deplină cunoștință de cauză a travaliului pe care îl incumbă, dramă și comedie, text de referință al dramaturgiei universale sau piesă de studio. Arta actorului — mulțumită unei munci deosebite duse din două direcții, cea a regizorilor pedagogi susnumiți, dar, mai ales, dinlăuntru, prin dăruirea susținută de competență a unor oameni de teatru care se numesc Margot Göttlinger și Irmgard Schati, a fost însușită, în accepțiunea ei modernă, de majoritatea actorilor teatrului.

În această lumină trebuie deci „citită" stagiunea de curînd încheiată : de confruntare matură, sigură, cu dificultățile unui repertoriu pretențios, bogat diversificat : de la adaptarea scenică a unui roman de puternică tentă socială, **„Meșterul Jacob și copiii săi"**, la **„Emilia Galotti"**, la **„Caseta"**, o satiră remarcabil elaborată, dar cu destule capcane de stil solicitînd, obligatoriu, detașare de text, manieră parodică, făcîndu-se apel la pantomimă, la alte fatete ale personalității actorilor. Am privit și o versiune scenică a unui autor mult jucat în stagiune, Vampilov, într-un spectacol de acuratețe stilistică, spectacol care a evidențiat, alături de „Caseta", cît de mult s-a împlinit echipa Teatrului german în doar cîțiva ani. Să adăugăm, acestor premiere, spectacolul pe un text „teribilist", dar lipsit de profunzime — **„Viață particulară"** —, o realizare scenică onorabilă, ca și cea a piesei-basm **„Inimă rece"**, într-o lăudabilă tradiție a teatrului de a oferi, stagiune de stagiune, cîte o premieră celor mai tineri spectatori ai săi.

Actorii, cei care ne-au lăsat să întrevedem, prin evoluția lor, schimbarea calității unui colectiv, sînt autorii unor succese care trebuie re-luate din rîndurile cronicilor de spectacol și transcrise aici : Adele Radin, nu numai pentru premiul special de la Sfîntu-Gheorghe ci pentru cele trei roluri total diferite ca factură, rezolvate cu măiestrie, Peter Schuch, Irmgard Schati, Julius Vollmer, Ildico Zamfirescu, Franz Faulhaber, Inge Meyer, Horst Strasser, Bernd Bömches, oameni care au onorat, nu doar partituri, ci **o profesie** prin modul în care au jucat cîteva roluri care rămîn, cu siguranță, în memoria spectatorilor. Teatrul se bucură de existența unei echipe de scenografi care numără doi foarte tineri membri, Traian Zamfirescu și Dragoș Georgescu al căror aport la structurarea unei concepții contemporane de teatru este notabil.

Desigur, perspectivele calitative ale stagiunii a 26-a sînt promițătoare, cîștigul există și va da, în continuare, roade, pentru că aici s-a instaurat un climat de creație, de exigență dintre cele mai îmbucurătoare. Problema cu care se va confrunta, în continuare, teatrul rămîne însă aceeași: lipsa unui regizor stabil, a unui om de teatru tînăr, atît ca simțire cît și, de ce nu, ca vîrstă, capabil să continue la alte cote, superioare, ceea ce s-a înfăptuit aici, prin multă muncă dusă sub semnul marelui respect pentru profesie, pentru spectatori.

ILDICO ACHIMESCU

VASILE CREȚOIU

A încetat din viață, în acest sfîrșit de iulie, Vasile Crețoiu, unul dintre marii actori ai scenei Teatrului Național din Timișoara, teatru de care s-a legat prin ultimele sale creații, prin speranța că într-o bună zi se va putea întoarce **sub luminile rampei,** pentru a plăsmui cu talent și dăruire un nou rol. **VASILE CREȚOIU** a însemnat o conștiință artistică în virtutea căreia, în aproape șase decenii de profesie, fiecare întîlnire cu spectacolul, ca actor sau regizor, presupunea **un nou început,** așa cum mărturisea într-un capitol al cărții sale de memorii.

Născut la Dărmănești — Prahova, a urmat Conservatorul la București, a întreprins o călătorie de studii la Paris, s-a întors în țară pentru o serie de turnee împreună cu Ștefan Ciubotărașu, a lăsat în Teatrul Național din București, în teatrele din Bacău, Reșița, Baia Mare, Sibiu, Pitești, Constanța, Timișoara o parte din ființa sa, acea parte care nu pleacă din timp într-un sfîrșit de iulie decît pentru a se așeza mai temeinic și mai viu în amintirea unei generații, în grafia unei pagini de istorie teatrală.

A cedat inima unui om pe care l-am cunoscut, cu care am stat de vorbă nu în cele mai luminoase clipe ale existenței sale — nu l-am văzut decît zîmbind, cu o impresionantă voință de a învinge astfel efortul la care-l obligam cu fiecare nouă întrebare. Am primit, răspuns după răspuns, o lecție de viață dintre acelea pe care, poate, doar **Teatrul** le poate da fără să te avertizeze. Spunea, și în acel interviu, și în finalul cărții sale : **„Astăzi se vorbește despre o școală de teatru, despre o regie românească, despre noi viziuni de interpretare scenică pe plan mondial. A fi actor în ziua de astăzi, înseamnă a fi onorat cu considerația unei mari răspunderi în impulsul înnoitor al vremurilor pe care le trăim".**

Nu se poate face o distincție de onoare între acest om, pe care l-am cunoscut, și artistul emerit Vasile Crețoiu. Sub reflectorul memoriei ne apare un mare actor, care n-a încetat să gîndească lumea prin teatru.

Refacem, cu aceste propoziții, exemplaritatea unui gest care nu va figura în istoria teatralității românești, dar care va concura, în memoria semnatarului acestor rînduri, locul ce se acordă de drept actorului Vasile Crețoiu între resplătiții cu har „închinători ai Thaliei și Melpomenei", cum o spunea Mircea Ștefănescu, prefațîndu-i întoarcerea sub luminile rampei prin intermediul acelei cărți des amintită, aici, acum cînd, iată, ultimul eveniment ne-a surprins nepregătiți și nu vom izbuti, de aceea, să-l tratăm cu exemplaritatea cu care ar fi făcut-o Vasile Cretoiu

ANTOANETA C. IORDACHE

consemnări

Vocația romancierului

În remarcabilul său roman de debut **Fratele nostru Emanuel,** Petre Anghel dezvolta unul din nucleele tematice predilecte ale prozei contemporane și anume motivul culpabilității și al culpabilizării. Circumscris planului individual, acest complex etico-moral a fost tratat cu mijloacele romanului psihologic-introspectiv. Dintr-un alt unghi, al dezbaterii problematice asupra unui subiect, formula aparține și eseului romanesc. Fără a fi abandonate, procedeele devin implicite în noul său roman, de largă respirație epică, **Prindeți vulpile.** Tema culpabilității este reluată și proiectată într-un cadru social amplu, lumea satului contemporan, și deci investită cu noi semnificații. Subiectul aparține realității imediate, ceea ce demonstrează că nu este neapărat nevoie de o „detașare" în timp a autorului față de perioada investigată. Proaspăt absolvent al facultății de medicină, Radu Dimitriu este repartizat la un spital în comuna Poiana. Post bun, dar obținut absolut întîmplător, ceea ce nu-l împiedică însă pe directorul spitalului, Teodorescu, care ajunsese în același loc în urma unor avataruri eroi-comice, să devină de la început suspicios. Fir epic conflictual secondat de ceea ce am putea numi procesul de adaptare și integrare a tînărului la noul său mod de viață. Prilej pentru scriitor de a înfățișa radiografic (termenul poate părea uzat, dar este adecvat), realitățile satului contemporan, modul caracteristic de comportament și exprimare al țăranilor. Și, pentru că sînt olteni, nu lipsiți de savoare și umor. Un recenzent care a citit romanul din trei în trei pagini făcea în „Luceafărul" o remarcă de un umor involuntar : țăranii vorbesc prea „autentic" și discută doar despre recoltă, C.A.P., familie etc. Într-adevăr, țăranii lui Petre Anghel nu au angoase, nu „conversează" într-un limbaj academic despre Kirkegaard, despre baroc și nici măcar despre protocronism. Au această mare calitate : sînt autentici, discută în limbajul lor specific, pitoresc fără exagerare și de un umor acid, replică la disimularea moromețiană, despre problemele cotidiene ale existenței satului.

patia directorului. La un moment dat, într-un caz limită, un alt doctor Vasilici, împreună cu Teodorescu, dau un diagnostic fals și aplică un tratament greșit numai

Pe acest fundal se desenează și se adîncește, treptat, dama conflictuală, relația Teodorescu-Dimitriu. Fără a fi fost un student strălucit, Radu Dimitriu este totuși un medic bun și datorită calităților sale profesionale și umane repede acceptat și apreciat de săteni, fapt ce sporește antidin spirit de contradicție față de opinia corectă a lui Dimitriu. Dîndu-și seama de eroare, cei doi, pentru a scăpa de responsabilitate și de consecințele actului lor, trimit bolnava, o studentă aflată în practică, la spitalul din Craiova însă prea tîrziu pentru a mai fi salvată.

La început, în ciuda rugăminților, apoi a presiunilor, amenințărilor și sancțiunilor directorului, Radu Dimitriu este hotărît să dezvăluie eroarea colegilor săi, care a dus la moartea tinerei. Din această clipă, Teodorescu, uzînd fie de relațiile de forță și procedeele culpabilizării cu subalternii în spital, fie de cele sentimentale și de prietenie în sat, organizează o adevărată conspirație a tăcerii în jurul lui Dimitriu, în așa fel încît, la ancheta deschisă la cererea acestuia, nu va fi găsită nici o probă și nici un martor. O comunitate ce se autoconservă și din care tînărul medic se simte exclus. Cu toate încercările de reconciliere ale lui Teodorescu, pentru a fi consecvent cu sine și a-și respecta etica profesională (există în substructura romanului o metaforă a „jurămîntului" lui Hippocrate) părăsește Poiana pentru a se transfera în altă parte. Infrînt aparent, personajul central obține totuși o mare victorie interioară, integritatea morală. Gest nu lipsit de consecințe și în plan exterior. După plecarea sa, portarul spitalului se hotărăște să mărturisească adevărul. Este punctul în care autorul întrerupe romanul, preferînd un final deschis mult mai profitabil estetic, decît o soluție simplificatoare, tranșantă. În afară de linia epică dominantă, condusă cu speranță și echilibru, dublată de o intrigă erotică Radu Dimitriu – Elena Panduru (asistentă medicală) – verosimilă fără patetisme și exagerări poetizante, romanul incită și printr-o serie de personaje secundare, apariții episodice dar ferm conturate ; doctorul Mitroi (anchetatorul), președintele, Aurică Unchiașu, figura pitorească a bătrînului cojocar și, în primul rînd, Teodorescu. Interesantă este și tehnica compozițională, unde maniera realistă este potențată de explicarea visului sau intervenția parabolei și a ironiei. Ceea ce se poate însă reproșa stilistic autorului este imixtiunea în relatarea sa și nu în vorbirea personajelor, a unor oltenisme ca și descripția prea insistentă în cîteva pasaje, nerevelatoare. Petre Anghel, scriitor tînăr, neînregistrat, din comoditatea unei critici inerțiale, în „ierarhiile oficiale", probează și în această carte, ce nu-i dă încă întreaga măsură a talentului, vocația sa deosebită de romancier.

PAUL DUGNEANU

O ipoteză despre primul document de limbă românească

Într-un program al unei **Sesiuni de comunicări științifice de istorie** de la Drobeta Turnu-Severin, din luna aprilie, am văzut înscrisă o lucrare cu un subiect neobișnuit, despre primul text în limba română, consemnat într-o inscripție de pe unul din vasele tezaurului de la Sînnicolaul Mare. Comunicarea era semnată de Victor Fizeșian, inginer economist la Direcția apelor Mureș-Banat, filiala Timișoara. Mă așteptam ca, în foarte scurt timp, ipoteza aceasta să aibă un larg ecou în rîndurile istoricilor, să se aplece asupra ei cineva dintre specialiștii care au audiat comunicarea, referindu-se la suportul științific al originalei demonstrații întru descifrarea inscripției respective. N-a avut loc nici o intervenție din partea istoricilor, dar publicul larg a fost informat în privința acestei ipoteze de revista „Vatra", nr. 5, în care a fost publicată lucrarea lui Victor Fizeșian. Autorul se referă la realitățile istorice ale Banatului din secolul al IX-lea, subliniind legăturile acestuia cu Bizanțul. Prezentînd tezaurul de la Sînnicolaul Mare, descoperit în anul 1779, el menționează că pe mai toate vasele există inscripții, unele fiind cu caractere grecești, în limba greacă, altele avînd rune și, în fine, una — după cum afirma și Joszef Hampel, în anul 1884 — „este scrisă cu caracterele grecești ale inscripției la limba română, propune un text în graiul vorbit în teritoriul dintre Mureș — Tisa — Dunăre în acel secol IX". În acest sens, se arată că pe vasul cu numărul convențional 21, **„se găsesc 57 semne fonetice, un semn în formă de cruce și șapte semne punctiforme, toate acestea înșiruite clar și distinct în interiorul unui spațiu circular calculat precis pentru cuprinderea inscripției. Spațiul rezervat inscripției se găsește pe partea interioară a vasului iar inscripția nu afectează cu nimic ornamentația de pe cealaltă parte a vasului. indiciu evident că vasul a fost confecționat pentru a cuprinde inscripția, respectiv mesajul (...) e vorba de o încercare similară cu cea a călugărului Chirii — de a adopta alfabetul grec la o limbă străină, vie, cu caracteristici proprii, adaptare la necesitățile de scriere a limbii române...".** Textul românesc ar fi următorul : **„Buiela țapăn tîrgorie ieșire tăiscie"** ceea ce ar însemna în limba actuală : **„Stăpînitor puternic cu toate drepturile. Conducător de oști preaputernic, prin înțelegere domn deplin".** După V. Fizeșian, formularea respectivă s-ar referi la recunoașterea dreptului de a conduce politic și militar, acordat unui „duce" local din „țara" lui Glad.

Într-un articol din „Astra" nr. II, intitulat **„Pe marginea ipotezei lansate în „Vatra", referitoare la UN DOCUMENT DE LIMBA ROMÂNEASCĂ anterior cu peste șase secole scrisorii lui Neacșu din Cîmpulung"**, Mircea-Valer Stanciu arată că : „Lucrurile pot fi altfel interpretate, pornind chiar de la principiul lui V. F.". El redă „textul desfășurat și apoi transliterat în alfabetul românesc actual", ajungînd la concluzia că inscripția ar arăta astfel în limba română literară de azi : **VUILAJUPAN. TOATE. DIREȚURI. VATAUL. JUPAN. TÎRGURI. IEȘIRI. TOATE,** sau : **(lui) Vuilajupan (i se recunosc) toate drepturi(le), (lui) Vataul jupan, tîrguri(le) (și) ieșiri(le) toate ;** sau — avîndu-se în vedere confuzia frecventă B/V — : **Boilăjupan (are) toate drepturi(le) (iar) Vătaful jupan (are) tîrguri(le) (și) ieșiri(le) toate.**

Asupra lucrării lui Victor Fizeșian s-a atras atenția și în alte reviste **(Luceafărul, Contemporanul, Săptămîna, Flacăra),** urmărindu-se, pe bună dreptate, să stîrnească interesul din partea specialiștilor istorici și filologi, spre a se pronunța în această problemă, de importanță fundamentală, a culturii noastre. Și consemnarea de față are același scop, de a invita pe cercetători să dovedească dacă, într-adevăr, cel dintîi text în limba română apare la sfîrșitul primului mileniu, deci cu mult înainte de datarea unui alt document. **„Codicele de la Jeud",** prezentat în anul trecut de D. Șerban **(Tribuna,** din 3 și 10 martie), într-o nouă interpretare, în care releva că în această lucrare, din anul 1391, există texte cu cea mai străveche scriere românească.

AUREL TURCUȘ

HOMO FERENS

Numele tău e divulgat
prin toate limbile pămîntului
ca o respirație prin pori
încît
dacă aș fi pe o altă planetă
ar trebui să duc cu mine
toate limbile pămîntului
ca Făt-Frumos care-și păstra în sîn
dovada biruinții

SINGUR

Stau peste nivelul de zbor
și privesc
la toate aripile
care mă ating
din cînd în cînd
rănindu-mă
și strig mereu cine sînt
dar cine mă crede
dacă nu mi-am făcut
și eu
o pereche de aripi ?

LUMINIȚA AMBROZIE

RETROSPECTIVĂ

Drumeț impovărat mă-ntorc acasă
Cu sufletul în pumni
Și ruga în cuvinte,
Lumina zile fruntea îmi apasă
Și zborul de lăstuni
Ce-mi trec pe dinainte.

E ora mea din ziua cea frumoasă
Tu blîndă o aduni
Ca să-mi aduci aminte,
De toată tinerețea-n păr culeasă
De anii cei nebuni
Ce azi nu-i mai țin minte.

TIMP

Mă spăl cu diminețile pe față,
Să-mi răcoresc obrazul pal,
Fiorul nopților acum mă-ngheață
Și zorii-mi cîntă din caval.

Mă-nghit apoi amiezile pe rînd,
Iar serile le-aștept în prag
Și mă strecor pe marginea de gînd,
Asemeni unui val pribeag.

IULIAN NEGRILĂ

panoramic

Ştiri de la secretariatul filialei timişorene a Uniunii artiştilor plastici : Iecza Petru se află în prezent la Veneţia, unde participă cu sculptură în lemn la cea de-a 34-a ediţie a Bienalei „Arta şi natura". ● Simezele galeriei „Helios" din Timişoara găzduiesc „Salonul estival" (pictură, grafică, sculptură — expoziţie cu vînzare). ● Un grup de artişti, membri ai Cenaclului tineretului vor participa la o tabără de creaţie din R.P. Ungară. ● Expoziţia itinerantă a cîtorva artişti plastici timişoreni (Romul Nuţiu, Xenia şi Leon Vreme, Iulia Dinescu, A. Breilean, Hildegard Fackner Kremper, Iecza Petru, Sofia Krzynowska) este însoţită în periplul său prin oraşele R.F. Germania de H. Fackner Kremper. ● Excursii de studiu ale Uniunii Artiştilor Plastici: Szakats Bela (Cehoslovacia), Ciprian Radovan (R.D.G.), Eugenia Dumitraşcu (U.R.S.S.), Xenia Vreme (Bulgaria, Grecia), Romul Nuţiu (Gruzia Sovietică). ● La Filarmonica de stat „Banatul", orchestra simfonică se pregăteşte pentru înregistrări de la Electrecord. Este vorba de două discuri cu lucrări de Sabin Drăgoi şi Walter Mihai Klepper. Dirijori : Nicolae Boboc şi Remus Georgescu. De asemenea, se află în pregătire, pentru deschiderea stagiunii un concert-medalion consacrat maestrului Filaret Barbu, cu prilejul aniversării celor 75 de ani.

plastică

Vasile Iosif Gaidoş

Nu de mult, la Reşiţa, pictorul Vasile Iosif Gaidoş şi-a deschis a 57-a expoziţie personală, rodul unei munci artistice de-o viaţă. Trăind într-un peisaj ardent, într-un spaţiu poetic cu coline lente şi colonade vegetale specifice, pictorul din Bocşa a încercat să surprindă în acuarelele, desenele şi pastelurile sale, într-o succintă geografie a sufletului însetat de culori, o întreagă suită de momente şi imagini, grăitoare prin limbajul adoptat de artist.

Prezenţa sa în muzeele din Reşiţa, Sebeş-Alba şi Lupşa, e încă o dovadă a interesului cu care e primită arta sa, viziunea autentică în care peisajele întîlnite primesc o nouă dimensiune a transfigurării plastice. Un crîmpei de cer, un copac solitar, licărul unui izvor, sau poduri peste rîuri, toate acestea sînt motive şi variante în arta sa, de fiecare dată primind o discretă aprindere, o văpaie muzicală care ne îmbogăţeşte lăuntric. „Toamnă în Apuseni", „Răsărit de soare la Petroşani", „Case la Căpîlna", „Primăvara la ierugă, Bocşa", „Mureşul în mantia luminii", „Toamnă pe Birzava", iată doar cîteva din semnele pe unde a trecut artistul, aducînd sub temperatura penelului locuri şi imagini unice, să le păstreze în etern culoarea. Neobosita culoare şi ardere de suflet a artistului Vasile Iosif Gaidoş.

DAMIAN URECHE

top

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Generaţia noastră — Semnal ; 2. Porţi de vis — Dida Drăgan & Progresiv TM ; 3. Mierea — Sfinx ; 4. Hai acasă — Gil Dobrică ; 5. Şase cai albi — FFN. SECŢIA STRĂINĂ : 1. With a Little Luck — Paul Mc Cartney & Wings ; 2. Night Fever — Bee Gees ; 3. Dust In The Wind — Kansas ; 4. Love Is like Oxygen — Sweet ; 5. Rivers Of Babylon — Boney M.

AM AFLAT CĂ... Succesul recentului turneu al grupului Electric light orchestra a depăşit şi cele mai optimiste previziuni. Faptul nu miră pe nimeni dintre cei care cunosc performanţele muzicale ale acestei formaţii apreciate şi al cărei ultim album dublu „Out Of The Blues" s-a vîndut pînă în prezent în 5 milioane exemplare. Nota originală a spectacolelor susţinute, a dat-o utilizarea a două generatoare de raze laser ale căror fascicule luminoase proiectate pe 40 oglinzi montate pe scenă, se reflectau în spaţiu, deasupra miilor de spectatori, conturînd surprinzătoare efecte de natură vizuală. Faptul a produs o adevărată senzaţie în Japonia pe cînd în Marea Britanie, organizatorii s-au lovit de interdicţia autorităţilor care au cotat laserii auxiliari drept „arme periculoase". Turneul s-a continuat în S.U.A... ● Mîine încep la Havana festivităţile prilejuite de inaugurarea Festivalului Mondial al Tineretului şi Studenţilor. Printre numeroşii membri ai delegaţiei ţării noastre la acest eveniment se numără şi componenţii grupului pop „Cristal" din Galaţi. Le urăm mult succes !

● **După doi ani,** formaţia **The Rolling Stones** ne oferă în această vară un album înregistrat la Paris şi mixat la New York. LP-ul care are titlul **„Some Girls"**, conţine un număr de 10 piese dintre care 9 poartă semnătura tandemului **Jagger-Richard.** Membrii faimosului grup se declară foarte mulţumiţi de ultima lor producţie, socotind discul ca unul dintre cele mai reuşite. Luna august va constitui pentru grup un prilej de a face cunoscut „pe viu" albumul, prezentîndu-l în cadrul unui turneu.

● **Grupul Smokie** a cărui cotă a popularităţii creşte neîncetat, a decis să-şi întrerupă temporar activitatea. Motivul, zic componenţii ei, ar fi numărul foarte mare de piese înregistrate în ultima perioadă şi care toate, absolut toate au devenit hit-uri. Membrii formaţiei consideră că fenomenul poate duce inevitabil la **saturarea „fan"-ilor,** drept pentru care şi-au permis o binemeritată vacanţă !

● **Peste 5.000 tineri** încercau fără speranţe să pătrundă într-o mare sală de spectacole din New York unde alţi 15.000 spectatori aşteptau recitalul lui **Shaun Cassidy,** cel mai popular „star" al „teenager"-ilor americani. Deşi repertoriul său nu depăşeşte durata unei ore, toţi se declară mulţumiţi. Shaun a bătut recordurile prin încasări, situîndu-se înaintea lui Eric Clapton, Ted Nugent, Carlos Santana. Pe lîngă nenumărate concerte şi înregistrări de discuri, tînărul star e ocupat cu filmările unui „show" TV apreciat în egală măsură de tineri şi adulţi.

PETRU UMANSCHI

retro

Senzaţii tari la Timişoara ! (din presa vremii).

● **Invenţia epocală** a lui Moore, **MAŞINA DE CUSUT,** poate fi văzută în fiecare dimineaţă la firma **Gokits & Demetrovits.** (1853)

● **Femeia fără trup !** Cea mai senzaţională senzaţie din secolul nostru ! După ce au văzut-o toate marile oraşe din Europa, iat-o şi la Timişoara, la hotelul „Cerbul". Acolo poate fi văzută de la opt dimineaţa la zece seara cu aparatul fizico-optic. (1875)

● **Cel mai mare muzeu mecanic-mişcător** din istoria lumii a sosit la Timişoara în Fabric, peste drum de „Regina Angliei". Mii de figuri omeneşti, vapoare, baloane de zburat, trenuri, caleşti, diligenţe, tunuri, cai, alte animale, păduri, femei frumoase, păsări de pradă se mişcă tot timpul. Napoleon al treilea din ceară, în mărime naturală îşi mişcă mîinile şi picioarele în timp ce doi doctori îl operează pe o masă. Muzeul e deschis de la nouă la nouă. Intrarea costă 20 de creiţari. Operele de artă sînt tot timpul în mişcare.

● **Prima operaţie sub anestezie cu ether de sulf din sud-estul Europei !** Faptele : în ziua de 20 octombrie 1846 asupra soldatului Nicolae Munteanu din compania 1, batalionul 3, regimentul de infanterie 61 se abate nenorocirea : în timpul instrucţiei se împunge la degetul mijlociu de la mîna dreaptă cu sabia. Degetul se infectează, unghia cade. Nicolae Munteanu e cuprins de friguri. La 16 noiembrie e adus pe la prînz cu o căruţă la spitalul militar din Timişoara. Doctor Musil Melchior şi doctor Siess Gotlieb văd starea de plîns a soldatului şi iau o hotărîre măreaţă : Nicolae Munteanu va fi adormit cu aparatul Jackson. Apoi i se va tăia degetul. Timp de două luni şi ceva, doctorii se chinuie să construiască un aparat de anesteziat cu ether de sulf după model american. Urmează pas cu pas îndrumările şi planşele din **London Illustrated si Gazette.** La 5 februarie 1847 aparatul e gata. Operaţia începe. Nicolae Munteanu se înroşeşte puternic şi adoarme într-o jumătate de minut. În aceeaşi clipă dr. Musil Melchior îi taie degetul. După încă o jumătate de minut. Nicolae Munteanu se trezeşte fără să dea semne de durere. După încă două minute începe să vorbească. După 5 minute pulsul e de 58 de bătăi. După 10 minute apare baronul Rucavina, comandantul regimentului, să vadă minunea. După 15 minute lui Nicolae Munteanu i se aduce un cal. Încalecă şi pleacă la companie. În faţa spitalului lumea se înghesuie să-l vadă. Întîmplarea a făcut multă vreme vîlvă în Cetate.

RETROVIZOR

Vă prezentăm un umorist:

VICTOR GORŞCOVĂZ

VICTOR GORŞCOVĂZ, născut în 1923, medic militar, membru al cenaclului umoriştilor timişoreni „RIDENDO", de la înfiinţarea acestuia. Din speciile genului satiric, abordează, cu predilecţie, epigrama şi fabula. Colaborator al revistei „ORIZONT" şi al ziarului „DRAPELUL ROŞU", publicînd un număr apreciabil de fabule, aducînd, prin aceasta, o contribuţie meritorie la revitalizarea, în Banat, a acestei specii literare.

Păţania căprioarelor

Lăsînd ţarc şi păşune
Şi casa părintească,
Două căprioare june,
Zicînd c-o să trăiască
O viaţă mai frumoasă
Pe stînci prăpăstioase,
Fugiră de acasă,
Făpturi neserioase,
Fără să-şi bată capul
Şi nici să ia în seamă
Poveţele ce ţapul
Şi capra, buna mamă,
Le-au dat, ca să înfrunte
Ce-i rău şi ce-i ispită.
Cum au ajuns la munte,
Ochiră-ntr-o clipită
Doi ţapi, mai mîndri-n barbă,
De-obîrşie străină,
S-au dus, cu ei, la iarbă,
La apă cristalină,
Şi, minţi nesocotite,
S-au încrezut în şoapte
De-amor, meşteşugite,
Pînă tîrziu, în noapte...
Dar zorii spulberară
Visarea, poezia ;
„Amicii" ţapi plecară ;
Rămase nostalgia ;
Şi, ca s-o risipească,
N-au pregetat să plece
Cu alţi doi ţapi, să pască
Plictisul să-i înece.
Iar cînd se pomeniră,
De-aceştia părăsite,
Cu alţii se-nsoţiră,
Naive, amăgite,
Sleind, în desfătare,
Şi sufletul, şi trupul,
Pînă-ntr-o zi, în care
Le prinse-n ghiare lupul...

. . . . . .

De-această întîmplare
Cînd s-a aflat la turmă,
A fost zarvă mare
Şi-a spus, pînă la urmă,
O capră mai bătrînă :
„Vedeţi ce grea e cazna,
Cînd le scăpăm din mînă
Şi-o iau, fetele, razna ?"

Lupul şi oaia

Într-un saivan de oi, se spune,
S-a-nfiinţat o pensiune
Şi-aici fusese angajată
O oaie june, bucălată,
Plăcută la înfăţişare
Şi harnică, nevoie mare.
Era oiţa bucuroasă
Că, aducînd un spor în casă,
Ea, cu berbecul împreună,
Vor duce-o căsnicie bună
Şi îi vor creşte mai uşor
Pe cei doi mieluşei ai lor...
Ar fi mers, totul, ca pe roate
De n-ar fi şef de unitate
Un lup perfid, craidon de viţă,
Căruia tînăra oiţă,
Trezindu-i poftele de fiară,
O socoti pradă uşoară,
Fiind încredinţat, zevzecul,
Că oaia-şi va-nşela berbecul.
Dar cum oiţa, soaţă bună,
A cutezat să i se-opună,
Hainul, ros de răzbunare,
A pus la cale-o înscenare
Cu lipsă la nutreţ şi, iată,
A fost oiţa judecată,
Concediată, se-nţelege,
Şi-nchisă-n ţarc, că legea-i lege...
MORALA-i veche, prin urmare,
Doar ne-o reamintim şi noi :
„Să nu-i dai lupului crezare,
Cînd ştii că e... cioban la oi !"

„Veghea" cîrtiţei

Cîc-adunate, toate, în sobor,
Jivinele au hotărît ca postul
Ce-l mai aveau vacant, de controlor,
Să i-l dea cîrtiţei, că-i ştie rostul.
Ea, cercetînd tot locul, pas cu pas,
Din poalele cîmpiei, pîn'la munte
Şi scormonind, mereu, fără popas,
Descoperă, chiar, lucruri mai mărunte.
De-această veste, mult s-au bucurat
Vulpoiul, nevăstuica şi dihorul,
Jivine „predispuse" la păcat,
Sau hoţomane, cum le-a zis poporul.
Şi întrebate ce-a determinat
Să fie-atît de bucuroase, toate,
Cu zîmbetul pe bot, au replicat :
De-acum ne-o merge „treaba" ca pe roate
Şi nu ne-or prinde-n culpă prea uşor ;
Că, despre cîrtiţă, nimeni nu crede
În iscusinţa ei de controlor :
Ea scormoneşte bine, dar... nu vede...
MORALA este simplă şi e clară :
(Deci nu ne-om pierde vremea-n ipoteze)
Cînd vrei ca hoţomanii să dispară,
Nu pune „cîrtiţe" să controleze !

Etica familială

Tigroaica (o soţie ideală),
Aflînd că tigrul, de un timp, o-nşeală
Cu o panteră june, zvăpăiată,
Se hotărî s-o caute, îndată,
Şi să-i arate că-i urît păcatul,
Să-i „sufli", unei semene, bărbatul.
Pantera, ce-o găsi şezînd la masă,
Înfulecînd o antilopă grasă,
Pe care însuşi tigrul i-o aduse,
Strîmbă din bot, rînji şi-apoi îi spuse :
— „Te rog să crezi că-mi pare rău de tine,
Dar o femelă, cum o ştii prea bine,
Prin însăşi legea firii, se-nsoţeşte
Cu un mascul, atunci cînd şi-l găseşte".
— „E foarte-adevărat ce spui — îi zise
Tigroaica — dar în lege sînt înscrise
Anume căi, prin care să-l găsească ;
Iar cînd ajunge să se însoţească,
E scris s-o facă numai cu bărbatul
Care-i perechea ei, nicicum cu altul"...

. . . . . .

Se zice că pantera, ruşinată,
A înţeles că este vinovată ;
Ba, chiar, a dat şi sfoară-ntre surate,
Să nu mai cadă-n astfel de păcate.

serial

DIN TAINELE CIVILIZAŢIILOR DISPĂRUTE

(IV)

Şi în domeniul parapsihologiei se pare că s-au pierdut o serie de cunoştinţe pe care cei vechi le deţineau şi cu ajutorul cărora făceau „minunile" care nouă, astăzi, ni se par incredibile. În filozofia yoga, nu-ncape nici o îndoială, s-au păstrat inestimabile posibilităţi ale spiritului uman. O forţă „misterioasă" pare că emană fiinţa omenească, producînd o materie nu mai puţin misterioasă, pe baza căreia spiritul treaz îşi păstrează prospeţimea şi vigoarea, regenerîndu-se mereu. Iată ce spune marele filozof antic chinez Lao-Tse despre această forţă : „...Odată, înainte de-a se contura Cerul şi Pămîntul, s-a născut din nimic un Ceva fără sunet, fără formă, autonom şi neschimbător.

El pătrunde în toate, şi totuşi nu e niciodată în primejdie ; se manifestă mereu şi totuşi nu se consumă deloc. Acest spirit care s-a ivit din nimic reprezintă forţa creatoare a vieţii. Fără de nume, ea constituie începutul stelelor şi al Pămîntului ; dîndu-i-se nume ea se va chema Mama creaţiei. Forţa aceasta înlătură nemijlocitul, descurcă ceea ce-i încurcat, împarte în mod egal lumina şi-n-şiruie particulă lîngă particulă. E nevăzută şi totuşi creează, iar eu nu ştiu de unde provine. Oricum, ea precede stelele...".

Oamenii de ştiinţă din diversele părţi ale lumii, paleontologii, antropologii, arheologii, exobiologii, pînă şi cei mai cunoscuţi constructori ai navelor cosmice, inginerii şi tehnicienii, istoricii şi lingviştii, de ani de zile studiază vechile cronici, poveşti şi legende, eposuri şi cărţile sfinte pentru a putea da un răspuns cît mai clar la nenumăratele întrebări pe care vechile civilizaţii le încumbă. În faţa lor se află o sarcină de mare răspundere şi neobişnuit de interesantă : aceea de a afla „cheia" de la poarta celui mai îndepărtat trecut al omenirii şi de a-şi arunca astfel o privire prin spaţiul şi timpul atîtor taine care le-au fascinat de-a lungul veacurilor. Şi, după cum se ştie, numărul acestor enigme este deosebit de mare. Să le luăm pe rînd :

● Cine au fost fiinţele despre care cuneiformele de pe plăcuţele de lut sumeriene şi asiriene spun : „Cei care o însoţeau pe zeiţa Inana erau fiinţe ce nu ştiau de mîncare şi băutură, ele nu mănîncă şi nu beau nimic. Oare nu era vorba de nişte roboţi ?

● În Iran a fost descoperit un manuscris străvechi care vorbeşte despre modul în care pot fi încălzite băile publice. Iată un pasaj din acest, manuscris : „Această uriaşă instalaţie de baie era aprovizionată cu apa dintr-un cazan, construit dintr-un metal special, de o formă originală, încălzit la flacăra unei singure luminări !" E oare vorba de un aliaj necunoscut, sau de un mecanism ingenios, care putea să mărească de o mie de ori energia degajată dintr-o simplă flacără de luminare ?

● Oare popoarele străvechilor culturi foloseau aparate asemănătoare televizoarelor de astăzi ? Francisco Picus în opera sa „Cartea celor şase ştiinţe" şi nu numai el, a descris aşa-zisa, „oglindă magică a lui Al Musseff" care funcţiona conform principiilor perspectivei şi sub auspiciile unor anumite configuraţii astronomice. Se spunea că în această neobişnuită oglindă omul putea să „vadă" ţări îndepărtate, oraşe, planete şi chiar — panorama timpului !" Despre ce fel de oglinzi era vorba ?

● În numeroase legende se afirmă că „zeii" foloseau maşini zburătoare neobişnuite, care puteau să meargă pe uscat, dar şi să străbată oceanele, să se scufunde pînă la cele mai mari adîncimi, sau să zboare prin aer cu cele mai mari viteze şi chiar să se dematerializeze ! Despre ce maşini zburătoare era vorba, din ce au fost construite şi ce forţe le putea pune în mişcare ?

● De unde au acumulat vechii filozofi şi sacerdoţi cunoştinţe astronomice atît de uriaşe şi ce i-a făcut să „discute" despre posibilitatea existenţei în cosmos a altor planete şi lumii populate de fiinţe raţionale ? Pe ce se bazau învăţaţii greci şi romani cînd au conchis că dincolo de Saturn există încă cîteva planete, cînd se ştie că telescopul a fost inventat de-abia în Evul Mediu ?

(VA URMA)

cuvinte încrucişate

SCRISUL BĂNĂŢEAN

ORIZONTAL : 1) „Gemenii" (Mihail Glăja). 2) „Rune" (Anghel Dumbrăveanu) ! — „Umbra pămîntului" (Nicolae Mărgeanu) — „Salamandra" (Petru Vintilă) pag. 39 ! 3) „Geneză" (Anghel Dumbrăveanu) pentru „Nostalgie" (Maria P. Pongracz) ! — Cămin gol ! — Oraş la nord de lacul Ciad. 4) „Asediul" (Radu Theodoru ; pl.). 5) „Verigile" (Horia Vasilescu ; sing.). 6) „Noroc bun" (Franz Liebhard ; pl.). 7) „Marea de aur" (Svetomir Raicov) — Localitate în U.R.S.S. — „La marginea cîmpiei" (Rusalin Mureşanu) ! 8) „Oraş de provincie" (Petru Vintilă) — „Vlaga istoriei" (Marcel Turcu ; arh.). 9) Vas de transportat struguri (reg.) — Organizaţia Naţiunilor Unite (abr.). 10) Doar „Eu şi ai mei" (Romulus Fabian ; adj. nehot.) — „Stea" (Anghel Dumbrăveanu). 11) „Strămoşii" (Radu Theodoru) — „Oameni în alb" (Ion Maxim).

VERTICAL : 1) „Arşiţa" (Laurenţiu Cernet) — Monograma autorului romanului „Piatra de încercare". 2) „Aproapele" (Ion Dumitru Teodorescu) — Se ia la „Drum" (Dim. Rachici) într-o „Călătorie" (Ion Maxim). 3) „Nota redacţiei" (Ivo Muncian ; abr.) — „Atît de neted" (Corina Victoria Sein ; adj. pl.) — „S-a întors Paternic" (Ion Dumitru Teodorescu) în cele din urmă ! 4) „Taina" (Ion Velican) — „O fată din cele multe" (Mircea Şerbănescu ; dim.). 5) A trecut peste ei „Ceaţa" (George Suru ; fig.). 6) „Epilog" (Damian Ureche) la un „Cîntec" (Ilie Măduţa) ! — „Crepuscul" (Radu Ciobanu ; reg.) — Localitate în judeţul Caraş-Severin. 7) Expresie (înv.). 8) „De-a lungul timpului" (Jiva Popovici) — „La umbra cărţilor în floare" (Cornel Ungureanu) pag. 63 ! — Aproape tot ! — Monograma autorului romanului „Mielul negru". 9) Depozit pentru „Oase de corăbii" (Anghel Dumbrăveanu) — „Cercul" (György Bácski, pl.). 10) „Vitrina cu ironii" (Ion Velican ; adj.) — „...cu două feţe" poezie din ciclul „Cîntecul pămîntului (1997)" de Lucian Bureriu. 11) „Vitejii" (Radu Theodoru) — „Însemnele anilor" (George Drumur).

Dicţionar : MAO. RAUT UTIE, IAM.

VIOREL ABRUDAN

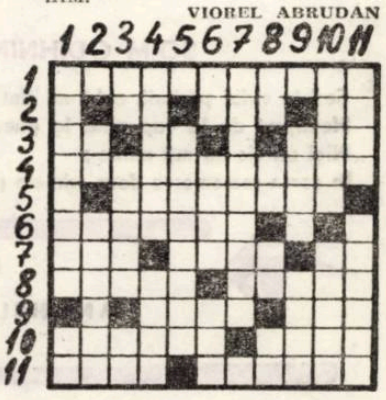

TED HUGHES

POEZIA ELANULUI VITAL

Unul din cei mai controversați poeți englezi contemporani, dar după opinia majorității criticilor și cel mai important produs al deceniului șase : singurul care va reuși probabil să atingă semnificația lui Yeats (R. B. Heath, **Breakthrough. Poetry in Britan during the 60's**), „talentul poetic cel mai exploziv din cite au apărut in Anglia postbelică" (Edward Lucie-Smith, **British Poetry Since 1945**), scriind cărți ca **Lupercal** (1960), „cea mai bună carte de poezie din ultima vreme", „primul semn al dezghețului in sumbrul pustiu glacial al versului contemporan" (A. Alvarez).

Debutînd odată cu membrii „Mișcării" deceniului șase, dar neinclus in antologie „New Lines" (1956) a lui Robert Conquest pentru că la acel moment incă nu avea un volum publicat, Ted Hughes este in prezent autorul a șase cărți de versuri mult comentate, imagistic și sub raportul viziunii cele mai interesante de la Auden incoace : **The Hawk in the Rain** (Șoimul în ploaie, 1957), **Lupercal** (1960), **Scapegoats and Rabies** (Țapi ispășitori și turbare, 1965), **Recklings** (Mezinii, 1966), **Wodwo** (Demonul pădurii, 1967) și **Crow** (Corb, 1970, 1971). Dacă in privința situării sale mai există unele îndoieli (Edward Lucie Smith il plasează intre expresioniști, M. L. Rosenthal mai mult in preajma poeților americani, de pildă a lui Robert Lowell, alți critici in interiorul sau in afara „Mișcării"), tematic și structural Ted Hughes a fost deja destul de exact definit datorită și coerenței viziunii sale, a universului extrem de original al liricii sale. Pentru Calvin Bedient, unul din cei mai avizați comentatori, Ted Hughes este „primul poet al voinței de a trăi la noi. Lawrence a scris despre jubilația animală, dar la un mod mai facil, mai fantezist. Robinson Jeffers a recurs la acest subiect uneori, un șoim pe incheietura mîinii, dar nu a avut răbdarea și indemînarea să-l stăpinească. Hughes este stăpinul absolut al acestui subiect". (**On Ted Hughes**, in **Critical Quaterly**, vol. 14, no. 2, 1972, p. 103).

Forța vitală in poezia lui Ted Hughes nu este neapărat o forță jubilativă, hedonistă, ci dimpotrivă, o forță cel mai adesea demonică a rezistenței violente, desperate in fața morții, ori, in cuvintele poetului, „circuitul forței elementare din univers". Ea este asociată cu lumea animală, ca și la Lawrence, dar fără romantismul acestuia : la Ted Hughes cu cit animalele sint mai teribile, mai feroce, cu atit ele cîștigă admirația poetului. Voința de a trăi este de fapt voința de a supraviețui și ea își creează instrumente crincene precum ochiul ager, ciocul și ghiarele aprige, fălcile necruțătoare ; animalele care apar incă din primul volum sint mai ales șoimul, „o concentrare de diamant al voinței", ale cărui „maniere decapitează vieți", jaguarul, care se ondulează ca „o lamă spintecătoare aztecă", șobolanul cu „incisivii dezveliți in fața nopții, amenințind constelații", calcanul cu „buze cupide in burta lui mortală" etc. Peste tot poetul pare a aprecia nu atit viața cit forța nudă, puterea. Prin comparație, lumea umană pare destul de fragilă in fața vieții ; doar două categorii umane sint admirate (mai ales in primele două volume) : eroul forței, atletic, frust (de aici probabil și o justificată apropiere a lui Ted Hughes de proza lui Hemingway) – vichingii nordului, eroii celui de al doilea război mondial, de pildă ; și artistul care poartă in sine forța de fier a elanului vital. Artistul este intotdeauna dionisiac la Ted Hughes, intreprinderea sa este un permanent asalt asupra vieții și morții, ceea ce il apropie in chip bizar, de nesațul rechinului : „Creierul lui Mozart avea, și botul rechinului / Acea foame pentru singele ce curge / Din propriul trup..." Ori această definiție a poeziei : „Eu imi consider poemele un soi de animale".

I s-a reproșat lui Ted Hughes uneori aplecarea spre un soi de naturalism, preferința pentru violență, forță, cruzime, pentru un limbaj frust, beligerant. Dar cum precizează chiar poetul intr-un interviu (**Guardian**, 23 martie 1965), „Poeziile mele nu sint despre violență, ci despre vitalitate. Animalele nu sint violente, ele sint mult mai controlate decit oamenii. Mult mai adaptate mediului lor... Fiecare trăiește viața răscumpărată a bucuriei. Ele sint in permanență intr-o stare de energie pe care oamenii nu o au decit in momente de criză". Astfel primele două volume celebrează triumful voinței animale cu un realism al viziunii ce nu ascunde și laturile mai sumbre ale acestui spectacol al supraviețuirii. In ultimile două volume, in schimb, unghiul de vedere se modifică simțitor, jubilația supraviețuirii dispare animalele nu mai sint triumfătoare in confruntarea lor cu forțele dezintegratoare ale universului. Impresionante sint mai ales poeziile din volumul **Crow**, o adevărată viziune mitopoetică a forțelor destructive din univers și societate. Corbul este evident un animal fabulos, un arhetip ce ia numeroase forme și intelesuri, de la cioara comună, la forța nihilistă, egolatră, violentă a naturii instinctuale, la răul social sau metafizic. Fiecare pană a lui este „fosila unei crime", el își este suficient sieși, se consideră singura realitate a lumii : „Aripile sale sint coperțile tari ale propriei sale cărți / El insuși singura pagină – in cerneală solidă". El reprezintă conștiința vidă, amorfă, forța brută care acum sint respinse cu dezgust de poet.

Intreaga carte, de altfel, incearcă să exemplifice și stilistic oroarea acestui mod amorf de existență. Cum o explică poetul, „Ideea originară in **Corbul** a fost să scriu doar cintecele lui, cintecele pe care le-ar cinta un corb. Cu alte cuvinte, cintece fără orice muzicalitate, intr-o limbă hipersimplă și hiper-hidoasă...". O intreagă poetică a antipoeticului este conținută aici, cititorul atent putînd astfel surprinde și o evoluție stilistică interesantă de la imagismul bogat, căutat, un fel de asalt al frumuseții poetice asupra nihilismului existenței instinctuale (in **Lupercal**, de pildă) la această reintoarcere deliberată la un limbaj antipoetic, prozaic, violent și „gotic" (adică al ororii), cum il numește un recenzent american (Carolyn Kizer in **Poetry**, vol. CXIX, no. 5, febr. 1972, p. 291). Dar chiar și aici se intrezărește talentul impresionant al poetului in manevrarea limbii, rostirea debordantă (comparabilă cu aceea a lui Whitman, Lawrence sau Williams), nenumăratele efecte aliterative ori asonanțe și consonanțe aspre (parțial tehnica lor poetul o invață in indelungul studiu asupra literaturii engleze vechi și medievale), ritmurile imitative, metafora surprinzătoare, expresionistă adesea, proliferînd in lanț. La cei patruzeci și opt ani ai săi (Ted Hughes e născut in 1930, in Yorkshire), poetul „supraviețuirii", cum il numește A. Alvarez, al conflictelor și rupturilor dramatice din personalitatea omului occidental, surprinse in momentele alegorice din poeziile cu animale, mai poate oferi incă multe surprize.

MARCEL POP-CORNIȘ

TED HUGHES

STRIGĂ MAREA

Marea strigă cu vocea ei fără sens
Deopotrivă pe morți și pe vii.
S-a săturat probabil să tot aștepte raiul
După atitea milioane de nopți fără somn,
Fără scop, fără pierderi.

La fel și piatra. O neinsemnată piatră
Izolată ca nimicul in Univers.
Creată pentru somnul negru. Ori se inalță
Conștientă de pata intimplător roșie a soarelui,
Visează apoi că e fetusul lui dumnezeu.

Deasupra pietrei latră vintul
In stare să se amestece cu nimicul.
La fel ca și auzul pietrei, oarba.
Ori se intoarce de parcă piatra
Ar fi gindit pentru el niște fantastice drumuri.

După ce bea marea și mănincă piatră
Un arbore se chinuie să nască frunze –
O bătrină cade din cer
Și e nepregătită pentru asemenea faptă.
Își duce zilele cum poate, mintea-i departe.

Minut după minut, eon după eon,
Nimic nu se pierde nimic nu se creează,
Tot ce este rămine in știuta așezare.
Prin locul acesta trec ingeri,
Către locul acesta se arcuiesc stelele.

GHIOCELUL

Acum pămintul s-a strins in jurul
Unei inimi de șoarece, inimă ce hibernează.
Cioara și nevăstuica, alcătuiri de aramă,
Se mișcă in beznă străină,
Nu in propria lor minte,
Cu celelalte spirite ale nopții.
Și moartea își caută limanul,
Brutal ca luna acestor zile,
Cu un cap palid, mai greu ca metalul.

ȘOIM ODIHNINDU-SE

Șed in virful pădurii, ochii-mi sint inchiși,
Nemișcat de la cap pină la ghearele-ncleștate
Nici un vis nu mă minte ;
In somn rememorez doar crimele perfecte și mănînc iar.

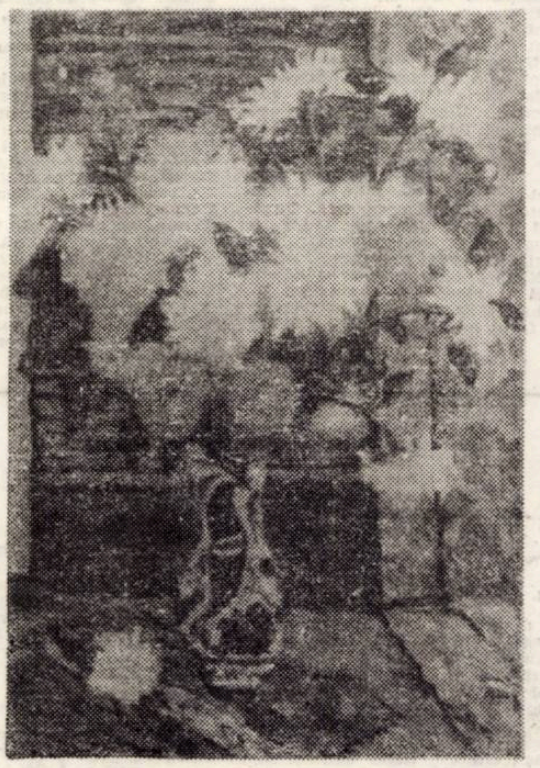

V. I. GAIDOȘ : „Flori de toamnă"

Cit imi convin copacii inalți !
Mișcarea aerului și raza de soare
Sint bune prietene ale mele ;
Cercetez intinderea ce-și intoarce fața către mine.

Ghearele-mi sugrumă coaja bătrină.
Pentru facerea lor, a ghearelor, a fiecărei pene
Intregul efort al creației abia fu destul
Acum eu insumi țin Creația in gheară.

In zbor pe indelete-i caut rostul –
Ucid unde-mi place, eu sint stăpinul.
Nimic pe jumătate in apucăturile mele ;
Smulg capetele, după bunul meu plac

Impart Moartea.
Singurul drum al zborului meu –
Printre vertebrele celor ce viețuiesc.
Desigur, n-am vreun argument pentru acest privilegiu.

Tot mai mult rămine in urmă soarele.
Nimic nu s-a schimbat de cind am inceput ;
Ochiul meu a stat neintrerupt de veghe.
Aceasta-i rinduiala cea bună, și o țin.

M-AM TREZIT LA UN ȚIPĂT

M-am trezit la un țipăt – „Sint Alpha și Omega"
Stinci și cițiva arbori s-au inspăimintat
In propria lor țară.
Am alergat și o absență a sărit de lingă mine.

Ciinele lui Dumnezeu e o fărimitură căzută de pe masă,
Salvatorul șoarecelui e un bob copt de grîu.
Auzind strigătul lui Mesia
Gura mea se mărește in adorație.

Ce grași sint lichenii !
Se adună intr-o pernă de liniște.
Și praful se așază.
Aerul nu are nevoie de nimeni.

Unde a fost greșeala ? Craniul meu i-a pus sigiliul.
Oasele mari se string in mine,
Și lovesc in pămint, cintecul meu le excită.
Imi intorc fața de la stinci și arbori. Viziunile lor mă sperie.

Ascult cum cintecul imi umple gura
In care dinții au rădăcini directe in craniu, sint in largul lor
Sint uriaș pe pămint și oasele-mi bat in pămint
Și se aude plingerea unei mame...

Beau apoi liniștit dintr-un iaz.
Orizontul poartă stinci și arbori in amurg.
Mă intind la pămint. Mă fac intuneric –
Intuneric care toată noaptea, cintă, hoinărind.

In românește de
PETRU ROMOȘAN
și **DAN MIHĂILAȘ**

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Comandamentul social al scriitorului

Eveniment cu multiple semnificații pentru cursul ascendent, de trecere spre o nouă calitate a creației literare din România, recenta întîlnire a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** cu membri ai conducerii Uniunii scriitorilor a constituit un important moment din permanentul dialog pe care secretarul general al partidului îl poartă cu oamenii muncii din toate domeniile vieții social-economice. Urmînd obiectivele înscrise în Programul partidului, în hotărîrile Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale, privitoare la formarea omului nou, multilateral dezvoltat, posesor al unei concepții înaintate, materialist-dialectice, despre lume și viață, oamenii literelor din țara noastră au făcut dovada funcției lor sociale importante prin valoroasele cărți apărute, prin contactul nemijlocit cu realitățile de fiecare zi ale țării, cu oamenii muncii, prin participarea directă la viața socială. Pe aceste citeva coordonate — care nu rămîn a fi singurele — se înscriu bilanțurile activității din ultimii ani a scriitorilor din România, bilanțuri ce reflectă, în totalitatea lor, justețea politicii partidului și statului nostru pentru dezvoltarea culturii noi, socialiste, pentru ridicarea continuă a nivelului de cultură al întregului popor.

Recunoscute fiind : capacitatea educativă a literaturii și artei, rolul definitoriu pe care-l au în reprezentarea spiritualității unui popor, precum și locul important pe care-l ocupă ele ca factor în mai buna cunoaștere și apropiere dintre popoarele lumii, creației artistice și literare i se acordă astăzi la noi o atenție deosebită, reflectată și prin crearea unor condiții propice valorificării largi a tuturor capacităților creatoare, cum și prin menținerea unui cadru de puternică emulație, capabilă să stimuleze întreaga creație artistică și literară.

De o reală importanță pentru activitatea viitoare a scriitorimii române a fost cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ținută la această întîlnire, în cadrul căreia a prezentat principalele obiective și sarcini ce stau, în prezent, în fața Uniunii scriitorilor, a tuturor scriitorilor și artiștilor din țara noastră. Înscrisă în însuși statutul social al scriitorilor, necesitatea de a face cunoscută istoria patriei, în mod veridic, prin mijloace artistice vii a fost subliniată de secretarul general al partidului drept principal obiectiv, în cadrul căruia un loc important trebuie să-l ocupe reflectarea mișcării revoluționare, muncitorești, socialiste, și comuniste, lupta cu clasele exploatatoare, cucerirea prin eforturi și sacrificii deosebite a celor mai importante poziții în viața socială. Un același obiectiv major cuprinde și reflectarea transformărilor revoluționare care au avut loc în societatea românească sub conducerea partidului comunist, după eliberarea de sub jugul fascist. Într-un atare comandament social scriitorului i se cere o aprofundată cunoaștere a realităților istorice ale luptei de clasă pe care muncitorimea, în alianță cu țărănimea și cu celelalte forțe democratice, a dus-o împotriva burgheziei și forțelor reacționare.

Accentul pus, în cuvîntarea secretarului general al partidului, la întîlnirea cu membri ai conducerii Uniunii scriitorilor, pe reflectarea momentelor de bază ale istoriei moderne și contemporane a României, pe formarea și creșterea celei mai înaintate clase sociale — proletariatul român, cum și reflectarea în opere de artă a realităților socialiste de astăzi, au menirea să restituie imaginea cît mai exactă a istoriei noastre, a continuității sale firești, act de înaltă responsabilitate, capabil să-și aducă un deosebit aport în formarea tinerei generații, în crearea unei conștiințe înaintate. Spre un același scop se îndreaptă și un alt important obiectiv, subliniat de secretarul general al partidului, anume : stabilirea unui contact direct, nemijlocit, între creator și viață, în scopul dobîndirii unei bogate experiențe sociale, statornicirea unor contacte cît mai intime între scriitori și masele de oameni ai muncii, adevărații beneficiari ai culturii socialiste.

Obiectiv aflat permanent în fața oricărui om al literelor sau artei, al oricărui om ce își statuează gîndirea pe cea mai înaintată concepție despre lume și viață — materialismul dialectic —, combaterea teoriilor retrograde, obscurantiste, promovate de clasele exploatatoare, de cercurile imperialiste — în condițiile istorice de azi — necesită o poziție fermă, intransigentă, cu atît mai mult cu cît confruntările ideologice dintre forțele reacționare și cele progresiste sînt concentrate pe problemele democrației, libertății omului, artei și culturii, gîndirii științifice. Acestui important obiectiv i se alătură necesitatea schimbului internațional de valori autentice, progresiste, schimb în cadrul căruia, literaturii și artei românești i se cere să se detașeze în plan calitativ, să-și aducă un real aport la îmbogățirea patrimoniului cultural universal.

Prin întregul său, întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu membri ai conducerii Uniunii scriitorilor a concretizat, odată cu obiectivele ce stau în fața scriitorimii din România, și locul de frunte pe care-l ocupă creația literară și artistică în socialism, în rîndul factorilor de formare a omului nou.

ORIZONT

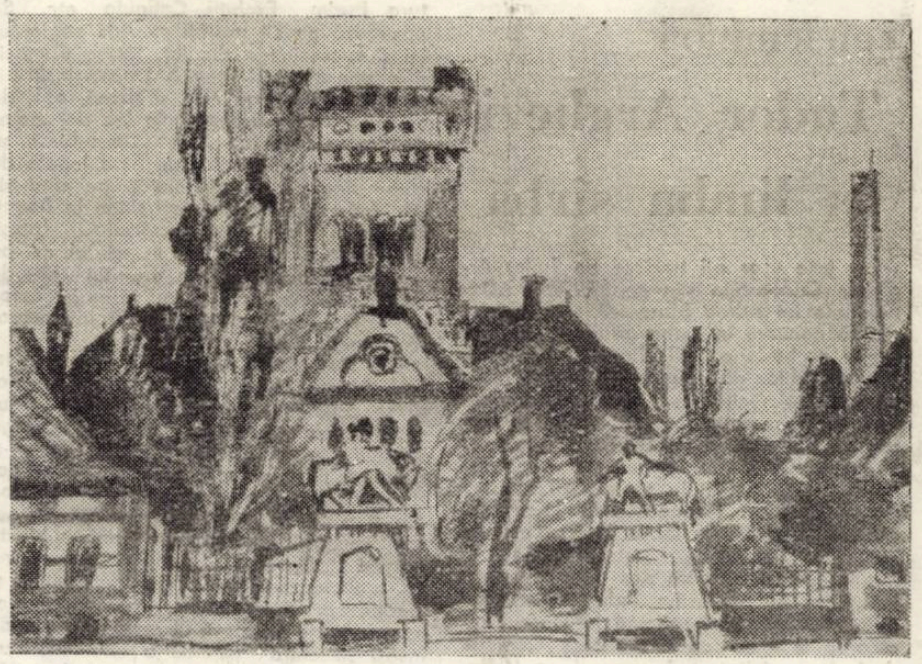

GEISHAMMER IOAN : „Peisaj timișorean" (desen bait)

Proiect de istorie a poeziei române contemporane

Virgil Teodorescu

În ciuda unor termeni precum **fum, flacără, a arde, cenușă** sau **a curge** (de altfel sporadici și prezenți mai degrabă ca deprinderi lingvistice decît ca deconspiratori ai unei viziuni), Virgil Teodorescu se dovedește, la o lectură cît de cît analitică, un autor de factură și descendență macedonskiană. Așa cum am arătat și cu un alt prilej, se poate vorbi, mai întîi, despre poezia lui Virgil Teodorescu ca despre o **experiență citadină**. Tematica deci, ea însăși, este o primă dovadă a încadrării stilistice enunțate. Căci, metaforă-cadru (sau cadru pur și simplu), orașul este locul în care experiența artistică a autorului este, totodată, o **experiență intelectuală**. Poezia lui Virgil Teodorescu se află într-o polemică necruțătoare cu toate mecanismele ruginite ale liricii vetuste, ba chiar, dacă e nevoie, cu propriile comodități. Se adaugă intervențiile reci în text, insulele de comentariu, de metapoezie, referirile la „metaforele banale", toată regia lucidă care conferă textului asentimentalismul său specific. Prin ricoșeu avem a face, simultan, și cu o **experiență livrească**, nu o dată tensiunea lirică născîndu-se prin punerea în contact nemijlocit a două coduri poetice opuse : „Așadar vom părăsi parcurile prin care-am rătăcit nebuni / vom părăsi costișa rămasă din străbuni / cînd ne-am iubit în ploi / și lemnul verde era ud ca noi / și gardienii duhneau de la o poștă a teren viran / și dragostea umbla tiriș un gușter cu pumnalu-n dinți..." (5).

În sfîrșit, poezia lui Virgil Teodorescu este și o **experiență lingvistică**, pînă acolo încît — uneori — lumea în ansamblul ei îi apare autorului aidoma unui text (poetic) (120). Vom constata că explorarea deliberată a cosmosului lingvistic (suprarealismul) se asociază procedurilor livrești amintite mai sus : „abraba e alcoolic în ultimul grad / și cînd bea își caută falca de jos / imobilă azi / sau mai bine zis lunecarea maxilarului inferior / dispărută în neagra veșnicie..." (14).

Prozodia se atașează tendințelor formative ale tematicii. Ritm și rimă (uneori, poetul caută rime complicate, în contexte ce nu pretindeau — aparent — asemenea eforturi : **semnale / pe ale...**), repetarea unor sintagme etc. — iată tot atîtea elemente rigide în flux. Cît despre **imagine**, vom spune mai întîi că, în general vorbind, oricît de liberă ar fi, imagistica suprarealistă nu este totuși lipsită de țel. **Întîmplare**, în sens absolut, nu există. O motivație — socială, psihologică, de program teoretic — se menține oricînd la temelia exploziilor de imagini. În ce-l privește pe Virgil Teodorescu, imaginile (vom remarca îndeosebi mulțimea și splendoarea comparațiilor) au — pe lîngă toate acestea — și o puternică justificare estetică.

Remarcăm, pentru început, traseul **mișcării** : e vorba de **rotire** și **balans** (acesta din urmă fiind, evident, o semi-rotire) : „Ieși din acest ou, din această balanță. / Oprește pendulul sau strică-l" (99). Ideea **focului central** (fixat și rămas într-un **centru**) se încadrează aceleiași lumi **ovoidale**, calificate de autor drept **minunea ovoidală a existenței** (261). Vom constata, apoi, că elementele realizează un întreg de configurație aproximativ sferică : „Va fi pădurea veche păzită de priveliști, / Ovalul unei lacrimi la margini de cîmpie / Țărina, focul, aerul și apa : / Un uriaș marsupiu de sticlă străvezie" (319).

Spațiul, așadar, ni se dezvăluie ca un imens recipient ovoidal, avînd, drept jumătăți, **cerul** (neclintit) și **marea** (într-o neîntreruptă pendulare). Individul uman aspiră, în genere, spre **depersonificări florale.**

Dincolo de toate aceste dezvoltări și constituindu-se într-o rezultantă a lor, se află poema **Invitație la călătorie.** În spațiul ei restrîns (trei catrene), poetul a izbutit un **simbol.** Realitatea antropocosmică este desemnată de sinteza semantică, nebănuit de complexă, a termenilor **ins — cerc.** Sarcinile semantice circulă nestingherite de la unul la altul, întregul fiind nu o sumă, ci o realitate nouă. Acestei reușite, acestei sinteze între personificare și depersonificare i-am dat numele de **simbol.** Iată textul : „Nomad într-o chilie am fost de cînd mă știu — / călătorii splendide pe care le încerc / și astăzi în cuprinsul unui cerc / mînat pe străzi de un copil zglobiu. / / Pornesc pe raza lui și bun rămas / îmi iau cu o emoție egală / cînd parcurgîndu-l în diagonală / în centru fac un foarte scurt popas. / / Copilul mînă cercul într-un elan firesc / prin zonele de umbră izbindu-l cu o vargă — / și-n timp ce el aleargă / eu înlăuntrul lui călătoresc... (320).

EUGEN DORCESCU

CRIZONT 31 (542) 3 august

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

plastică

AL VI-LEA SALON DE ARTĂ PLASTICĂ

Deschis la Bastionul Cetății, al VI-lea salon de artă plastică, sub tematica **„Timișoara — ieri, azi, mîine"**, este, pe cît de cuprinzător, pe atît de variat în stiluri și temperamente artistice. Peste 70 de expozanți și peste o sută de lucrări, sub semnul unei participări și arderi plenare, spre a cînta cetatea de pe Bega, și a lumina în linie și culoare locuri și imagini nepieritoare. Față de alte ediții, de această dată expoziția este însoțită de o reușită carte de vizită, catalogul salonului, de o bună rezolvare grafică în viziunea lui **Aurel Gheorghe Ardeleanu**, în cuprins întîlnind și condeiele scriitorilor **Anghel Dumbrăveanu** și **Paul Eugen Banciu.**

Elevi, muncitori, intelectuali, pensionari vin aici să-și expună desene, grafici, picturi, pasteluri, acuarele și alte tehnici plastice, posibilitățile inepuizabile de exprimare și de gîndire artistică. Nume cunoscute ori mai puțin cunoscute se întîlnesc în panotarea salonului, precum **Elena Hirbu, Gh. Andrea, Denisia Mihăilă, Aurel Gora, Alster Alfred, Pavel Torony, Cristina Renard, Heliwig Waltrand, Adrian Craiu, Florica Gligor, Dumitru Ștefănuț, Doru Blaj, Zoe Vorobiev, Lazi Reva, Petru Iacobescu, Elias Dezideriu, Maria Smadu, Antal Francisc, Irina Salca, Al. Danciu,** toți pasionați ai artei în ale căror aspirații se îmbină deschiderea spre optimismul coloristic cu mirajul muzical și floral al Timișorii, devenită, motiv de inspirație. Metropola Banatului își găsește cîntăreții în penel, pe diverse clavaturi plastice : **Francisc Popeți** — „Portul vechi", **„Victor Elias** — „Vechea Gară de Nord", **Zorica Ferenți** — „Șirandul termal", **Theodora Cican** — „Tîrg la Timișoara, „Calea Șagului", **Ioan Frujină** — „Acoperișuri", **Pantelimon Nicoară** — „Centrul orașului", fiecare venind cu metafore plastice convingătoare.

Alți artiști plastici sînt preocupați de transformările urbanistice, de vibrația șantierelor : **Aurelia Roșu** — „Teren de joc", **Ecaterina Radu** — „Stadionul „1 Mai", **Hedy Nadra** — „Noaptea orașului de mîine", **Elisabeta Fereți** — „Cresc blocuri noi" și „Șantier", **Vasile Strîmbu** — „Timișoara, prezent și viitor", contînuîndu-se cu marele număr al peisagiștilor : **Alfonz Vezoc** — „Behela iarna" și „Toamnă timișoreană", **Constantin Lăzărescu** — „Peisaj

DAMIAN URECHE

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Există în cartea lui Dumitru Micu, **Lecturi şi păreri,** apărută la editura clujeană „Dacia" un capitol, **Confiteor,** cel mai interesant din toate, nu atît prin ceea ce ne comunică (de prevăzut pentru cei ce-l cunosc mai îndeaproape), cît prin felul în care ne comunică gîndurile sale. Este, bineînţeles, o mărturisire de credinţă învăluită într-o tristeţe firească şi poate generală, atingînd toate acele conştiinţe critice care s-au format sau se află doar în formare. Cine a citit tot ceea ce ar fi trebuit şi încă la timpul potrivit ? Cine nu trebuie să piardă vremea cu indeletniciri în afara preocupărilor sale de la care nu te poţi însă, sub nici un motiv, sustrage, chiar dacă nu oricine se poate mîndri, asemenea lui Dumitru Micu, că nu a lăsat de bunăvoie nici o zi în care să nu-şi folosească timpul ? Cine nu doreşte răgazul după care suspină criticul, care să-i permită a comenta, să zicem criticile kantiene ; să citească şi să scrie **ad libitum,** nu după nevoile redacţiilor, sau la cererea cine ştie cărui coordonator de colecţie sau reprezentant de editură ? Fără îndoială, **Confiteor,** este şi o justificare pentru tipărirea cărţii alcătuită tocmai din materiale răzleţe, majoritatea scrise la cerere. Nu sînt regretatele „evadări" din formula cronicii sau ale studiului, acele **„mici periple", „scurte popasuri în cîte un alt ţinut livresc decît cele străbătute curent, profesional"** şi care au alcătuit substanţa volumului **Periplu** din 1974. Aceste **Lecturi şi păreri** sînt scrise cu nostalgia unor viitoare periple şi cu tristeţea atîtor obligaţii ce lasă atît de greu să se întrevadă popasul visat. Nostalgii, tristeţi, visuri pe care le încercăm fiecare în momentul unor secrete examene de conştiinţă sau în clipele de singurătate şi desnădejde. Între intenţii şi realizare e adesea un decalaj ce înspăimîntă.

Nu-i cazul lui Dumitru Micu care, chiar dacă nu a realizat tot ceea ce şi-a propus (dar cine a făcut-o ?), are la activul său o mulţime de lucrări, dintre care unele demult intrate în sistemul de referinţe. Ar fi putut face mai mult ? Fiecare trăim cu această părere de rău, dar şi cu speranţa unor împliniri viitoare.

Felul în care sînt scrise aceste destăinuiri şi care-mi amintesc unele pagini din **Periplu** (Cluj, Tribune cluje-ne, **Satul natal**) ne arată însă o altă faţă a criticului, ascunsă pînă acum. Un critic fără nimic profesoral în el, fără morga şi toga neagră de sever judecător, fără gravitatea celui chemat să cîntărească şi să dea sentinţe. Mai de grabă un poet sau sa să mă exprim la obiect, toate refulările sale lirice le vom găsi în asemenea pagini în care detaşarea, ironia şi autoironia, evocarea şi starea de spirit pe care adesea ţi-o dă peisajul, visarea şi melancolia concurează la alcătuirea acestui autoportret simţitor deosebit de portretul ce i se poate faced în cele cunoscute pînă aum. O tensiune dusă pînă la un dramatism caracteristic acestor zbateri, dacă uşoara ironie nu ar interveni să restabilească echilibrul minimalizînd sau măcar amintind că lucrurile pot fi privite şi-n relativul, nu numai în absolutul lor. Fraza, incursiunile în trecut, sondajul lăuntric ne deschid o nouă perspectivă literară şi dacă nu ne-am feri de pronosticuri am putea spera să vedem într-o zi un volum de nuvele sau un roman, măcar o carte de evocări semnate de actualul profesor, critic literar, cronicar.

Dumitru Micu,

Lecturi şi păreri

Editura Dacia, 1978

Cărţii de-acum, **Lecturi şi păreri,** i se potrivesc cuvintele criticului : **„Culegerea pe care o aveţi în faţă este, dacă pot să-i spun aşa, jurnalul de bord al unor periple executate la cerere (...) Multor cititori, teritoriile descrise în paginile lui le sînt, desigur familiare şi vor încerca, poate, dezamăgirea de a se vedea atraşi în spaţii ce nu au pentru ei nici o taină".** Cartea are şi asemenea pagini, dar are şi altele în care cititorul va afla şi lucruri ascunse. **De la „Istoriile" lui Herodot la „Miorita" şi O sinteză de istorie a spiritualităţii arhaice** sînt cu siguranţă dintre acestea, iar cititorul nu va fi dezamăgit de tainele ce i se descoperă. Mai ales că în primul capitol citat trimiterile sînt la unele aspecte ale spiritualităţii arhaice româneşti. O spiritualitate scumpă nouă şi care s-ar cere mai pregnant subliniată nu numai în studii şi comentarii, dar şi-n creaţiile artistice contemporane.

Nici primul studiu, **Grigore Alexandrescu azi** sau altul, **Un simbolist baroc,** nu-s de trecut cu vederea prin multele trimiteri ferme sau prin supleţea şi nuanţările lor. Chiar şi-n cele mai „comandate" dintre ele, note privind eterna şi pe veci nerezolvata problemă a criticii, rosturile şi funcţiile, angajarea etc. există unele gînduri catalitice. Şi dacă multe idei ne sînt cunoscute ele sînt surprinse în fraze lapidare ce se pot cu uşurinţă reţine : **„Critica — am putea spune axiomatic — îşi realizează dimensiunea etică în funcţie de aplicarea criteriului estetic".**

Există şi unele „păreri" discutabile. Deşi-i înţelegem resorturile lăuntrice ce-l fac să privească cu bunăvoinţă cărţile de „amintiri", (ca să dăm un exemplu), trece cu vederea caracterul lor de „confecţionate", ce falsifică mai degrabă decît limpezesc o epocă sau descifrează o personalitate. Unele opinii sînt prea apăsate, poate din dorinţa de a se face înţeles deşi înţelegerea nu are întotdeauna nevoie de asemenea procedee. Altele doar schiţate **(Dintr-un bloc-notes),** urmînd să fie, probabil, ulterior reluate. Dar chiar şi acolo unde ideile nu sînt neapărat noi demonstraţia este strînsă, iar cîştigul cititorului evident : va întîlni o judecată de valoare la obiect şi fără artificii inutile.

Paginile cărţii lui Dumitru Micu, **Lecturi şi păreri,** adesea interesante sînt întotdeauna atractive şi utile.

ION MAXIM

consemnări

Tudor Arghezi în limba sîrbă

Nu este uşor a-l traduce pe Tudor Arghezi. Cunoaştem din confesiile ocazionale ale lui Alfred Margul-Sperber, unul din tălmăcitorii în limba germană ai poemelor argheziene, dificultăţile întîmpinate — unele chiar de neînvins. Culegerea de poeme tălmăcite de Luc-Andrè Marcel în limba franceză, apărută în 1963 în colecţia **Poètes d' aujourd' hui,** a încercat să ocolească parte din rezistenţele specifice ale idiolectului arghezian, evitînd de pildă rima. Alte obstacole Luc-Andrè Marcel le atribuie într-o lungă prefaţă „tematicei" poetului, „retoricii" sale, uneori, **„à la manière des anciens"** etc. Totuşi, să nu ne lăsăm induşi în eroare : a traduce poezie înseamnă totdeauna recrearea ei — cu sau fără succes. Depinde deci de capicitatea de empatie a traducătorului gradul în care el îşi apropie intimitatea poemului, respectiv de măiestria sa artistică felul în care-şi desăvîrşeşte tălmăcirea, menţinîndu-se cît mai aproape de original.

Într-un eseu, apărut acuma cîţiva ani, am definit „fenomenul Arghezi" — termenul ne aparţine — drept o căutare dramatică a raportului dintre materialitate şi sensul insufleţitor sau, parafrazîndu-l pe poet, drept frămîtarea cu sunet de vioară a lutului menit să devină ulcior. Este, bineînţeles, un fel metaforic de a vorbi despre o mereu înnoită luptă de conştiinţă, cu numeroase momente de criză şi peripeţii, cînd inhibatorii, cînd iarăşi în plină desfăşurare, aşa cum ni le descrie poetul în versurile : „Te temi şi-acum de ce te-ai mai temut, / De pagina curată şi de rîndul, / Şi de cuvîntul de la început. / Te sperie şi litera şi gîndul. (...) / La fiece cuvînt, o şovăire, / Te face să tresari şi-ai aştepta". **(Frunze,** p. 38 şi u.).

Confesia lui Tudor Arghezi, temeinic aşezată pe piedestalul operei sale cizelată pînă la desăvîrşire şi mereu improspătată în contact cu realitatea socială, impune tălmăcitorului, aşa-zicînd cu literă de foc, să nu precupeţească nici un efort în vederea unei cît mai trainice remodelări o operei în limba în care traduce : program artistic urmat cu ardoare de Vladimir Ciocov în volumul **Testament: Zaveştanie,** publicat nu demult de editura **Facla.** Cum o arată dealtfel şi titlul volumului, este o ediţie bilingvă. Într-o asemenea ediţie, originalul şi traducerea se oglindesc, valenţele originalului şi valoarea traducerii fiind supuse unei verificări reciproce continue.

Alegerea textelor traduse, în general, ţine seama de paginile cele mai reuşite ale lirismului arghezian. Aşa din **Cuvinte potrivite** (în total 14 titluri) întîlnim poeme ca **Testament, Cîntec de adormit Miţura, Psalm, Evoluţii, Caligula** etc. Se păstrează pe cît posibil metrica originalului şi succesiunea rimelor. Limba tălmăcirilor este clară şi fluentă. Uneori însă mitologia arghezian este sîrbizată, aşa, de pildă, dacă în **Evoluţii,** în loc de „naiade" se vorbeşte de „vile". Deosebirea nu este neesenţială, naiadele fiind legate de cultul fîntînilor şi zăvoaielor, pe cînd vilele (miresele moarte), cel puţin în Banat, de arşiţa din timpul secerişului. Totuşi, în contextul poemului, transferul de pe urma termenului, de o apariţie atît de trecătoare, aproape că nu tulbură deloc atmosfera de accentuată şagă intelectuală a originalului.

Din **Flori de mucigai** (5 titluri) şi **Versuri de seară** (6 titluri), alegerea textelor ni se pare mai problematică. Sînt traduse, din volumul întîi menţionat, pe lîngă poemul titular, **Cina, Galere, Tinca** şi **Candori,** dar lipsesc texte atît de argheziene ca **Ion Ion** şi **Fătălău.** Asemănător, din **Versuri de seară,** traducătorul nu s-a oprit asupra admirabilelor prin subtexte **Fabula** şi **Ora tîrzie,** preferîndu-le poeme de o alură mai pronunţat descriptivă şi meditativă. Să subliniem însă că asemenea preferinţe sînt totdeauna dictate de însăşi structura psihică a tălmăcitorului, adică de afinităţile elective, activate la un anumit nivel de conştiinţă, între o anumită latură a complexităţii operei originale şi modalitatea individuală poetică a tălmăcitorului. Prin urmare, nu-i vom crea de aici lui Vladimir Ciocov o culpă. Tălmăcirile de un elevat nivel artistic şi din aceste două volume din perioada de maturitate a lui Tudor Arghezi verifică pe deplin opera de traducător a lui Vladimir Ciocov.

Să nu uităm, însfîrşit, că poemele amintite pînă aici alcătuiesc cam prima jumătate a volumului **Testament-Zaveştanie,** cealaltă jumătate, cu accentul îndeosebi pe **Cîntare omului** (8 titluri), **1907** (4 titluri) şi **Alte poezii** (6 titluri) din ultima perioadă de creaţie — citäm numai ciclurile principale — oferindu-ne o imagine mai convenţionalizată a poetului angajat, cu multe, chiar foarte multe versuri declarative, de tipul : „înviersunat de piedici, să le sfărîm îmi vine" **(Psalm),** azi puţin gustate. Cu toate acestea şi asemenea poeme îl reprezintă pe Tudor Arghezi. Întrebarea rămîne doar dacă un volum de tălmăciri din opera sa trebuie neapărat să se oprească, cu egală atenţie, asupra întregii sale creaţii ? Este adevărat că şi Luc-André Marcel a inclus în culegerea sa poemul **Psalm** din perioada tîrzie a poetului. O face însă cu intenţia clară de postfaţă lirică.

Scăzînd cele cîteva observaţii cu privire la selecţia textelor, volumul de tălmăciri **Testament-Zaveştanie** de Vladimir Ciocov se înscrie la loc de cinste printre volumele similare de Maria Tereza León, Rafael Alberti, Vojtech Jestrab, Áprily Lajos, Szemlér Ferenc, Charles Moïsse şi Hubert Juin.

Fidel, inspirat, poetic, volumul verifică în formă optimă o muncă susţinută de tălmăcire, superioară ca năzuinţă şi realizare artistică.

ANDREI A. LILLIN

marginalii

Corespondenţa lui Balzac

Posteritatea a fost uimită de slaba reflexivitate a scrisorilor lui Balzac. Pe drept cuvînt. Cît de departe se află în această privinţă marele realist de Goethe, rivalul său declarat ! Corespondenţa balzaciană, recent publicată la noi *, nu este cîtuşi de puţin aceea a unui artist meditativ. Nici un Schiller n-a stăruit în preajma scriitorului, şi abia la mari intervale a schimbat el cîteva rînduri cu Victor Hugo, cu Stendhal sau, în ultima clipă, cu Théophile Gautier. Le scria mai ales — filial, fratern ori înflăcărat — femeilor, dintre care doar Zulma Carraud, prietenă credincioasă, discretă şi aspră, ar fi putut stimula reflecţii mai adînci.

De aceea, cu toate că — dacă lăsăm la o parte lupta cu creditorii şi, mai tîrziu, bătălia la capătul căreia avea să cucerească, în chip de monument funerar, aristocratica redută — mai toată vremea se referă în scrisori la truda creaţiei, mare lucru despre **Comedia umană** sau despre gîndurile artistului, citindu-le, nu aflăm. Cînd totuşi divulgă cîte unul, nu rareori se întîmplă să nu prea aibă noimă, ca atunci cînd i se pare că fantasticul lui Hoffman „există efectiv" la Voltaire, în **Micromégas.** Ce-i drept, afirmaţia porneşte dintr-un îmbold patriotic — de ce să-i tot imităm pe străini ? —, căci, altfel Balzac ştie bine ce să înţeleagă prin romantism. „Cu cît sîntem mai puţin îngrădiţi de realitate, spune, cu atît avîntul sufletului este mai mare". I se prezintă contesei Hanska, tîrzia doamnă de Balzac, ca un tînăr cu **suflet neîntinat,** surghiunit dintr-o **patrie necunoscută,** spre care tinde şi care, nu tocmai necunoscută, se află **în ceruri.** Se declară scîrbit de „acest Paris agitat". Ce ar fi de zis, dincolo de observaţia că definirea romanticului este corectă ? Cel mult că, potrivit altei mărturisiri, sînt de descoperit „o mulţime de antiteze între om şi operă". Din fericire, căci altfel, neîntinatul cetăţean al unei patrii evanescente, speriat cum era de agitaţia pariziană, n-ar fi scris ce a scris. Adevărul este că Balzac n-a prea semănat cu imaginea despre sine propusă doamnei Hanska, rod al unei convenţii de epocă pe care, din păcate, s-a străduit uneori s-o justifice literar.

La prima vedere, s-ar zice că procedînd astfel îşi scrie dorinţele, cum singur constată, în loc să şi le satisfacă. De fapt, însă, cu totul altele, mult mai puţin eterate, i-au fost dorinţele rămase neîmplinite şi transformate, cu neegalată putere, în substanţă de roman. Ele i s-au impus de la sine, nu le-a putut controla, aşa că, de exemplu, deşi l-a tot anunţat şi chiar s-a dus la Dresda să vadă cu ochii lui cîmpul bătăliei nepoleoniene, n-a reuşit niciodată, oricît de mult a dorit, să scrie romanul **La Bataille.** Altfel spus, n-a scris ce ar fi vrut să scrie, cît ce ar fi vrut să trăiască.

Lecturile lui Balzac, atît cît se poate ghici din scrisori, n-au fost întinse. N-a avut timp pentru cărţile altora, le scria tot timpul pe ale lui. Dacă citea cîte una, o făcea tot ca autor : „Există în această carte — e vorba de romanul **Volupté,** de Sainte-Beuve — unele fraze, unele pagini frumoase ; încolo nimic. Or, tocmai acest nimic îmi place, acest nimic datorită căruia **mă pot amesteca".** La drept vorbind, lectura era, în viaţa acestui „ocnaş al scrisului", semn al sterilităţii de care, deşi mult mai rar decît Mallarmé, nu s-a temut mai puţin : „... am senzaţia că s-a făcut un fel de gol în mine, se lamentează către sfîrşit. În asemenea cazuri citesc mult ca să nu mai pot privi acest infinit". A nu putea scrie, însemna pentru Balzac a fi aruncat într-un abis pascalian. Nu-i de mirare că a murit îndată după ce, la capătul unei scrisori în care-şi spunea speranţa de vîndecare, încheia cu următorul postscriptum — niciodată cuvîntul n-a avut înţeles mai deplin : — „Nu pot nici să citesc, nici să scriu".

* Balzac, **Corespondenţă** în româneşte de Sanda Oprescu, alcătuirea ediţiei, prefaţă şi note de Angela Ion, Univers, 1978.

LIVIUS CIOCÂRLIE

cenaclu

SFÎRŞIT DE STAGIUNE

O nouă stagiune a cenaclului **Asociaţiei scriitorilor** şi al revistei ORIZONT s-a încheiat. Este cazul să ne întrebăm ce au adus nou, care au fost cîştigurile celor şase luni de şedinţe săptămînale, care a fost atmosfera de lucru, ce s-ar mai putea face în viitoarea stagiune, — întrebări firesti dacă ne gîndim că acest cenaclu înmănunchează, în primul rînd, scriitori profesionişti din această parte de ţară, creatori care, pe lîngă îndrumarea pe care o acordă cu generozitate tinerelor talente, sînt, ei înşişi, pasibili de perfecţionare.

Vom remarca deci, în primul rînd, caracterul **diversificat** care a stat la baza alcătuirii programului stagiunii 1977/1978 : **şedinţe de analiză a poeziei** (Marcel Turcu, Octavian Doclin, Eugen Dorcescu, Ely Radovan), **prozei** (Laurenţiu Cernet, Marian Drumur, Paul Eugen Banciu) **teatrului** (Iosif Costinaş) : **plenare privind unele probleme ale criticii literare, ale poeziei şi prozei ; cartea de debut ; şedinţe de debut — absolut — în poezie** (Antoaneta C. Iordache, debutînd matur în cenaclu, stăpînă deci pe mijloacele poeziei, nuanţată, cu o mare capacitate reflexivă, şi Desanca Stoca) **şi proză** (Nina Ceranu, o promisiune certă) ; **teatrul de lectură** (Iosif Costinaş), urmat de discuţii ; **cenaclul traducătorilor** (Marcel Pop-Corniş), Andrei A. Lillin, Şerban Foarţă) ; **medalion liric** — Anghel Dumbrăveanu — în interpretarea critică a lui Cornel Ungureanu şi Nicolae Ţirioi, cu un recital realizat de cîţiva actori ai Teatrului Naţional din Timişoara, cu participarea cvintetului Filarmonicii „Banatul" şi a unei formaţii folk, precum şi cu participarea cineastului amator Iosif Costinaş, interpretînd ... cinematografic o temă lirică din creaţia poetului : **cenaclul în întreprinderi** (la I.A.E.M., ELBA etc.) ; **reviste literar-artistice** bogat alcătuite de prozatoarea Sofia Arcan (eseu, poezie, muzică folk, reportaj, dialog cu graficianul Vasile Pintea ori cu sculptorul Victor Gaga, umor, proiecţii de film etc.) : **seri de umor** (Laurenţiu Cernet, Dimitrie Jega, Marius Munteanu, Ion Velican etc.).

Ceea ce a caracterizat stagiunea aceasta a fost caracterul de lucru şi seriozitatea care au imprimat activităţii un climat stimulativ atît de necesar creaţiei.

I.D.T.

M.I.C.M.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER ŞI MINIER

INTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEŞTI

ROTAŢIA MIJLOACELOR CIRCULANTE, OBIECTIV PRIORITAR

În activitatea financiar-economică a întreprinderii „1 Mai" Ploieşti, creşterea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante este un obiectiv prioritar, căruia i se acordă o deosebită importanţă.

Intenţionîndu-se utilizarea eficientă, oportună şi completă a fondurilor băneşti, se are în vedere, în primul rînd, perfecţionarea aparatului informaţional din unitate pe linia proiectare – aprovizionare – producţie, situaţie care urmăreşte armonizarea procesului economic.

Faptul că activitatea de aprovizionare devine în acest fel o latură complementară şi inseparabilă a procesului de producţie, permite o dimensionare optimă a bazei materiale, în strînsă corelaţie cu obiectivele de plan, direcţionîndu-se mijloacele circulante spre scopuri prioritare.

Cunoscîndu-se sarcinile de producţie imediate, se supraveghează dinamica stocurilor, se fundamentează consumurile şi se elaborează balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Această orientare economică ce stă la baza procesului de aprovizionare, facilitează înlăturarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la o eficienţă sporită în utilizarea fondului de rulment.

Actualul volum al materialelor disponibile sau fără mişcare este urmarea firească a perfecţionării activităţii economice de ansamblu, în conţinutul căreia se detaşează reducerea consumurilor specifice, folosirea raţională a materialelor, introducerea unor tehnologii noi, evitarea risipei etc.

Evident, apariţia unor stocuri temporar excedentare îşi găseşte explicaţia în complexul de factori care acţionează direct, împrejurare care obligă la o urmărire atentă a dinamicii de consum şi, în funcţie de aceasta, la lichidarea prin valorificare a materialelor fără încorporare imediată.

Pentru eliminarea urmărilor imobilizării, Întreprinderea „1 Mai" Ploieşti intenţionează repunerea în circuitul economic naţional a unei variate game – tipodimensionale de produse.

Scontînd în atenţionarea celor interesaţi, redăm mai jos cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea, dimensiunea şi calitatea materialului		U/M	Cantit.	Preţ. unit.	Valoarea totală
a.		1.	2.	3.	4.
Ţevi construcţii					
15 x 1,5	OLT. 35	mtr.	1 046,5	7,20	7 534,80
18 x 5	OLT. 35	mtr.	473,8	12,95	6 135,71
27 x 3	OLT. 35	mtr.	1 233,0	11,00	13 563,00
28 x 1,5	OLT. 35	mtr.	238,0	10,65	2 534,70
38 x 35	OLT. 45	mtr.	2 482,9	18,65	46 306,09
40 x 9	OLT. 35	mtr.	37,5	37,30	1 398,75
45 x 7	OLT. 35	mtr.	110,2	33,90	3 724,76
48 x 10	OLT. 35	mtr.	69,4	43,75	3 036,25
48 x 10	OLT. 45	mtr.	25,0	43,75	1 093,75
48 x 12	OLT. 35	mtr.	21,0	39,15	822,15
50 x 2	OLT. 35	mtr.	50,2	19,35	871,37
53 x 6	OLT. 35	mtr.	45,1	35,30	1 592,03
54 x 10	OLT. 35	mtr.	50,0	42,30	2 115,00
63,5 x 10	OLT. 35	mtr.	22,6	51,20	1 157,12
63,5 x 10	OLT. 45	mtr.	29,7	51,20	1 520,64
63,5 x 10	OLT. 65	mtr.	76,2	52,70	4 015,74
70 x 3,5	OLT. 35	mtr.	134,0	26,70	3 577,80
70 x 10	OLT. 65	mtr.	47,5	59,45	2 823,88
70 x 14	20 G.	mtr.	126,8	140,82	17 855,98
70 x 14	OLT. 65	mtr.	22,2	128,47	2 852,03
73 x 10	41 CN 12	mtr.	159,3	126,65	20 175,35
76 x 7	OLT. 35	mtr.	107,3	46,30	4 967,99
80 x 4	OLT. 35	mtr.	62,0	33,90	2 101,80
80 x 5	OLT. 35	mtr.	55,8	39,65	2 188,75
80 x 10	OLT. 35	mtr.	65,4	67,05	4 385,07
83 x 3,5	OLT. 45	mtr.	1 040,6	43,90	45 682,34
83 x 4	OLT. 35	mtr.	236,7	45,75	10 829,03
83 x 4	OLT. 45	mtr.	48,5	45,75	2 218,88
89 x 5,5	OLT. 65	mtr.	140,0	35,40	4 956,00
89 x 6	OLT. 65	mtr.	75,4	48,55	3 660,67
95 x 5	OLT. 35	mtr.	497,4	42,55	21 172,88
95 x 8	OLT. 45	mtr.	111,9	60,65	6 786,74
102 x 9	OLT. 55	mtr.	6,1	117,93	719,37
102 x 10	OLT. 45	mtr.	11,6	80,15	929,74
102 x 18	OLT. 65	mtr.	151,20	140,25	21 205,80
114 x 6	OLT. 55	mtr.	83,6	57,80	4 832,68
114 x 7	OLT. 65	mtr.	71,8	88,30	6 339,94
114 x 10	OLT. 65	mtr.	102,9	98,67	10 153,14
114 x 20	OLT. 35	mtr.	5,9	167,50	988,25
121 x 8	OLT. 35	mtr.	92,9	78,20	7 264,78
121 x 14	OLT. 35 K.	mtr.	28,2	146,91	4 142,86
121 x 14	OLT. 45	mtr.	58,6	127,75	7 499,50
121 x 20	41 CN 12	mtr.	37,8	380,43	25 793,15
121 x 25	OLT. 65	mtr.	6,2	234,82	1 455,88
121 x 28	OLT. 65	mtr.	5,2	234,00	1 216,80
127 x 12	41 CN 12	mtr.	55,8	236,44	13 193,35
127 x 12	OLT. 65	mtr.	68,5	90,95	6 230,08
127 x 14	OLT. 35	mtr.	60,0	134,90	8 094,00
127 x 20	OLT. 65	mtr.	13,9	200,21	2 782,92
133 x 4	OLT. 35	mtr.	835,1	50,65	42 297,82
140 x 7	OLT. 35	mtr.	316,8	80,60	25 534,08
140 x 10	OLT. 45	mtr.	1 193,3	111,05	132 515,97
140 x 10	OLT. 35 K.	mtr.	102,4	92,62	9 484,29
140 x 12	OLT. 65	mtr.	11,4	222,43	2 535,70
140 x 22	OLT. 45	mtr.	19,0	221,30	4 204,70
140 x 22	OLT. 55	mtr.	3,7	365,91	1 351,65
145 x 7	OL. 52.3k	mtr.	1 880,2	235,95	443 633,19
146 x 8	OLT. 45	mtr.	252,2	165,88	41 834,94
146 x 10	OLT. 45	mtr.	168,4	116,00	19 534,40
146 x 10	OL. 52. 3 k	mtr.	553,7	272,44	150 850,03
146 x 14	OLT. 45	mtr.	15,5	155,10	2 404,05
146 x 25	OLT. 35	mtr.	14,6	258,2	3 769,72
146 x 25	OLT. 45	mtr.	51,1	258,2	13 194,02
152 x 7	OLT. 35	mtr.	28,5	89,20	2 542,20
152 x 7	OLT. 45	mtr.	101,4	89,20	9 04,488
152 x 11	OLT. 35	mtr.	40,0	132,30	2 592,00
152 x 16	OLT. 45	mtr.	12,0	185,20	2 222,40
152 x 22	OLT. 35	mtr.	9,6	247,65	2 377,44
152 x 25	19 CMO 4	mtr.	1,8	890,37	1 602,67
159 x 22	OLT. 35	mtr.	8,6	260.45	2 239,87
168 x 9	OL. 52. 3 k	mtr.	16,6	327,75	5 440,65
168 x 10	OL. 52. 3 k.	mtr.	24,8	296,20	7 345,76
168 x 16	OLT. 45	mtr.	227,95	227,95	14 566,01
168 x 20	OLT. 35	mtr.	20,0	267,75	5 355,00
168 x 20	OLT. 45	mtr.	40,0	305,09	12 203,60
168 x 28	OLT. 65	mtr.	10,0	489,15	4 891.50
178 x 18	OLT. 35	mtr.	4,4	274.15	1 206,26
178 x 25	40 C 10	mtr.	5,7	671,60	3 838,12
194 x 18	OLT. 45	mtr.	44,3	346,78	15 362,35
203 x 60	OLT. 35	mtr.	10,0	725,80	7 258,00
203 x 60	40 C 10	mtr.	4,0	1 410,53	5 632,12
219 x 20	OLT. 45	mtr.	10,0	434,3	4 343,00
219 x 25	OLT. 45	mtr.	40,0	473,80	18 952,00
221 x 28	40 C 10	mtr.	7,3	523,20	3 819,36
219 x 32	41 CN 12	mtr.	13,3	427,80	5 689,74
219 x 36	41 CN 12	mtr.	6,5	645,05	4 192,83
219 x 40	40 C 10	mtr.	20,0	1 442,36	28 847,20
245 x 16	OLT. 45	mtr.	40,0	344,55	13 782,00
245 x 32	40 C 10	mtr.	26,6	1 714,22	45 598,25
245 x 35	41 CN 12	mtr.	20,4	1 391,70	28 390,68
273 x 16	OLT. 35	mtr.	46,5	386,65	17 979,23
263 x 16	40 C 10	mtr.	5,7	1 186,74	6 764,42
273 x 20	OLT. 45	mtr.	12,5	448.25	5 603,13
273 x 22	OLT. 35	mtr.	24,6	570,90	14 044,14
273 x 25	OLT. 45	mtr.	20,0	582,00	11 640.00
273 x 32	40 C 10	mtr.	4,5	1 196,23	5 383,04
273 x 35	40 C 10	mtr.	3,7	1 269,40	4 696,78
356 x 22	OLT. 35	mtr.	4,2	708,10	2 974,02
356 x 28	OLT. 35	mtr.	16,5	930.84	15 358,86
377 x 25	40 G 10	mtr.	14,1	1 722,05	24 280,91
25 x 2,5	OL. 32. TS	mtr.	413,0	6,25	2 956,25
42 x 3,5	OL. 32. TS	mtr.	1 195,4	11,35	13 567 79
54 x 2	OL. 32. TS	mtr.	748,0	14,70	10 995,60
83 x 3,5	OL. 32. TS	mtr.	679,8	24,95	16 961,01
108 x 4	OL. 32. TS	mtr.	1 527,9	36.40	55 615,56
Ţevi conducte					
168 x 14	40 C 10	mtr.	18,9	555,44	10 497,82
178 x 6	OLT. 45	mtr.	10,8	99,80	1 077,84
178 x 7	OLT. 35	mtr.	6,0	114,5	687,00
194 x 12	OLT. 35	mtr.	19,5	208.00	4 056,00
194 x 14	OLT. 45	mtr.	30,0	226,80	6 804,00
219 x 8	OLT. 55	mtr.	32,0	156,70	5 014,00
219 x 8	OLT. 65	mtr.	9,0	179,00	1 611,00
245 x 8	OLT. 65	mtr.	38,1	179,70	6 842,76
245 x 12	OLT. 35	mtr.	23,6	262,65	6 198,54
245 x 14	OLT. 45	mtr.	197,8	321,48	63 588,74
273 x 14	OLT. 45	mtr.	40,5	328,15	13 290,08
299 x 14	St. 4	mtr.	24,2	456,90	11 056,98
325 x 8	OLT. 35	mtr.	280,5	259,87	72 893,54
325 x 8	OLT. 45	mtr.	399,2	243,60	72 885,12
325 x 9	OLT. 35	mtr.	6,4	271,75	1 739,20
325 x 10	OLT. 35	mtr.	19,1	300,65	5 742,64
325 x 10	OLT. 45	mtr.	25,5	280,85	7 161,68
325 x 14	OLT. 45	mtr.	46,6	412,10	19 203,86
377 x 12	OLT. 65	mtr.	29,1	418,50	12 178,35
419 x 7,92	OL. 52	mtr.	84,7	298,56	25 288,03
620 x 8	IV. M.	mtr.	12,4	351.60	4 359,84
Prăjini foraj					
3.1/2 x 9,4	OLT. 65	mtr.	146,9	107,92	15 853,45
3.1/2 x 11,4	OLT. 65	mtr.	96,3	123,00	11 844,90
4.1/2 x 16,6	OLT. 65	mtr.	70,5	134,11	9 454,76
Ţevi inoxidabile şi refractare					
25 x 2	W 4 306	mtr.	310,5	140,07	43 491,74
25 x 2,5	W 4 301	mtr.	8,6	192,33	1 654,04
30 x 2,5	V2 A extr.	mtr.	60,0	193,20	11 592,00
30 x 2,5	V2 A extr.	mtr.	235,8	174,21	49 789,22
30 x 2,5	W 4 828	mtr.	150,0	218,97	32 845,50
30 x 2,9	W 4 571	mtr.	1,1	257,38	283,12
30 x 2,9	W 4 571	mtr.	2,6	283,13	736,14
30 x 3	W 4 841	mtr.	144,0	119,85	17 258,40
30 x 3	W 4 841	mtr.	144,0	122,56	17 648,64
30 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	261,0	215,12	56 146,32
30 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	395,5	233,54	92 388,42
32 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	24,3	315,65	7 670,30
32 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	413,4	226,36	93 577,22
38 x 2,5	W 4 841	mtr.	40,3	241,46	9 730,84
45 x 4,5	V 2 A Extr.	mtr.	33,3	340,41	11 335,65
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	249,2	343,72	85 655,02
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	10,4	337,47	3 509,69
60 x 3,5	V 2 A Extr.	mtr.	464,6	309.37	143 733,30
60.3 x 6,3	W 4 505	mtr.	4,9	876,41	4 294,41
63,5 x 11	W 4 511	mtr.	1,7	1 001,73	1 702,94
67 x 1,5	W 4 541	mtr.	40,0	216,24	8 649,60
323,9 x 8	W 4 571	mtr.	2,0	3 705,68	7 411,36
323.9 x 14,2	W 7 335	mtr.	6,6	1 306,05	8 619,93
Tablă mijlocie şi groasă.					
R. 3	50 mm	to.	4,7	4 100	19 270,00
OL. 52 4 AK	65 mm	to.	20,0	3 760	15 200,00
OL. 52. 4 AK	80 mm	to.	60,0	3 830	229 800,00
OL. 44. 2 k	85 mm	to.	13,0	3 660	47 580,00
OL. 44. 4 k	85 mm	to.	2,0	3 940	7 880,00
41 MOC 11	100 mm	to.	20,0	5 050	101 000,00
41 MOC 11	110 mm	to.	10,0	5 450	54 500,00
41 MOC 11	120 mm	to.	20,0	5 600	112 000.00
Laminate cupru					
Bare cupru Ø	60	kg.	62	45,25	2 805,50
Bare cupru Ø	70	kg.	62	45,00	2 790,00
Bare cupru Ø	100	kg.	37	44,70	1 653,90
Bare hexagon	10	kg.	4	47,70	190,80
Bare hexagon	12	kg.	45	47.40	2 133,00
Bare hexagon	14	kg.	67	47,30	3 169.10
Bare hexagon	22	kg.	142	47,00	6 674,00
Bare dreptunghiulare	40 x 10	kg.	107	46,90	5 018,30
Bare dreptunghiulare	8 x 4	kg.	66	48,40	3 194,40
Bare dreptunghiulare	10 x 4	kg.	88	48,40	4 259,20

Bare dreptunghiulare	10x5	kg.	12	48,10	577,20
Bare dreptunghiulare	12x4	kg.	73	48,10	3 511,80
Bare dreptunghiulare	12x5	kg.	82	48,10	3 944,20
Bare dreptunghiulare	30x5	kg.	102	47,85	4 880,70
Țeavă cupru	4x0.5	kg.	122	82.00	10 004,00
Țeavă cupru	5x1	kg.	84	14,50	6 258,00
Țeavă cupru	70x10	kg.	223	56,00	12 488.00
Laminate alamă					
Țeavă alamă	7x0,5	kg.	45	65,50	2 947,50
Țeavă alamă	10x1	kg.	81	61,50	4 981,50
Țeavă alamă	12x1	kg.	287	59,50	17 076,50
Țeavă alamă	20x2	kg.	481	48.20	23 184,20
Țeavă alamă	30x2	kg.	539	46,20	24 901,80
Țeavă alamă	35x2	kg.	252	46.20	11 642.40
Sîrmă alamă					
Am SiLp	2 mm	kg.	400	45,00	18 240,00
Am SiLp	8 mm	kg.	16	77.50	1 240.00
Laminate aluminiu					
Bare aluminiu	60x5	kg.	339	21,50	7 288,50
Sîrmă aluminiu	Ø 6	kg.	371	17,65	6 548,15
			88	19,45	1 711 60
Profile grele țagle și blumuri					
80x80	OLC. 15	kg.	6 000	2,4	14 400
160x160	OL. 52. 3 k	kg.	4 060	2,65	10 759
200x200	OL. 60. 1 k	kg.	1 450	2,26	3 277
200x200	OLC. 50	kg.	300	2,35	700
250x250	OL. 42. 1 n	kg.	500	2,3	1 150
250x250	OL. 44. 3 k	kg.	750	2,46	1 840
350x350	OL. 60. 1 k	kg.	500	2,24	1 120
400x400	OLC. 60	kg.	2 500	2,65	6 625
140x140	20 MON 35	kg.	21 530	6,15	132 409,5
Profile mijlocii și ușoare					
Ø 32	OL. 60. 1 k	kg.	2 000	3,15	6 300
	OLC. 60	kg.	20 000	2,90	58 000
35	OLC. 45	kg.	3 400	2,85	9 600
36	OLC. 60	kg.	10 000	2,90	29 000
	OL. 52. 2 k	kg.	5 000	3,10	15 500
40	OLC. 45	kg.	5 000	2,90	14 500
42	OL. 37. 1 n	kg.	1 000	2,50	2 500
	OL. 52. 2 k	kg.	10 000	3,10	31 000
45	OL. 37. 2 n	kg.	4 000	2,65	10 600
50	OL. 37. 3 k	kg.	3 000	2,93	8 850
53	OL. 37. 2 k	kg.	2 300	2,71	6 233
56	OL. 50. 1 k	kg.	4 000	2,75	11 000
	OLC. 45	kg.	4 000	2,80	11 200
60	OLC. 25	kg.	2 000	2,85	5 700
70	OL. 37. 2 k	kg.	1 000	2,75	2 750
	OL. 50. 1 k	kg.	7 000	2,80	10 600
	OLC. 45	kg.	4 000	2,90	11 600
75	OL. 50. 1 k	kg.	10 000	2,90	29 000
	OLC. 45 X	kg.	10 000	2,80	28 000
80	OL. 37. 2 n	kg.	3 000	2,55	7 650
	OLC. 45	kg.	10 000	2,80	28 000
32	41 MOC 11	kg.	1 000	4,60	4 600
34	40 C 10	kg.	1 000	4,32	4 320
38	41 MOC 11	kg.	4 000	4,60	18 700
40	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
42	41 MOC 11	kg.	10 000	4,38	43 800
45	30 MOCN 20	kg.	3 000	6,35	19 050
	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
48	41 MOC 11	kg.	3 000	4,45	13 350
50	33 MOC 11	kg.	1 000	4,34	4 340
58	41 MOC 11	kg.	5 000	4,79	23 950
59	41 MOC 11	kg.	10 000	4,35	43 500
60	41 MOC 11	kg.	2 000	4,44	8 880
65	40 C 10	kg.	5 000	4,00	20 000
70	33 MOC 11	kg.	3 000	4,44	13 320
75	41 MOC 11	kg.	3 000	4,25	12 750
80	13 CN 30	kg.	2 000	6,65	13 300
	33 MOC 11	kg.	2 000	4,30	8 600
	41 MOC 11	kg.	5 000	4,25	21 250
40x40	OLC. 45	kg.	3 000	3,34	10 020
45x45	OLC. 45	kg.	3 000	3,30	9 900
50x50	OL. 50. 1 k	kg.	3 000	3,19	9 570
	OLC. 45	kg.	5 000	3,35	16 750
56x56	OL. 52. 2 k	kg.	1 000	3,81	3 810
	OLC. 25	kg.	200	3,60	720
60x60	OL. 37. 2 n	kg.	5 000	3,14	15 700
	OL. 50. 1 k	kg.	2 000	3,26	6 520
70x70	OL. 37. 2 n	kg.	1 200	2,67	3 204
	OLC. 45	kg.	20 000	3,27	65 400
INP.	140 St 37. 1	kg.	1 800	2.61	4 690
Oțel de scule aliat					
Ø 70	3 H 2 V 8	kg.	200	47,83	9 566
90	C 120	kg	165	9.29	1 532,85
Oțel de scule rapid					
Ø 10	W 3 355	kg.	100	103,20	10 320
20	W 3 316	kg.	200	64,32	12 864
Cabluri electrice					
Cablu CNIH	7x1,5	m.	2 158	15,75	33 988
Cablu CNIH	7x2,5	m.	1 635	24,65	40 302
Cablu CNIH	19x2,5	m.	386	61,20	23 623
Cablu NSHOU	6 kw. x 3 x 35+25	m.	295	193,40	57 053
Cablu MCGi	4x1.5	m.	2 700	12.10	32 670
Motoare electrice					
Motor ASA 1,5x1 000 r/m.		buc.	35	3 010	105 350
Motor ASA 4x1 500 r/m		buc.	109	3 640	396 760
Motor ASFM 5x1 500 r/m		buc.	17	7 350	124 950
Motor ASA 5,5x1 500 r/m		buc.	20	4 510	90 200
Motor B3 11x1 500 r/m		buc.	77	4 040	311 080
Motor MIPm 160x750 r/m		buc.	1	74 450	74 450
Motor M3. 32x750 r/m		buc.	2	20 900	41 800
Motor F 533 400x1 000 r/m		buc.	2	182 000	364 000
Robineți Stas 1604 DN 65		buc.	4	490	1 960
Robineți Stas 6431 DN 50		buc.	47	110	5 170
Robineți Stas 6431 DN 80		buc.	2	230	460
Robineți Stas 699 2x350		buc.	51	3 060	156 060
Cutii carton F.7		buc.	410	40,2	16 482
Cherestea plop 1.80x40		mc.	63	703	44 289
Cherestea stejar netivit 1,8-5x50		mc.	25	953	23 825
Ferodouri 755x500x12		buc.	485	197	95 545
Ferodouri 290x245x30		buc.	90	320	28 800
Fitinguri și armături					
Canale gaze A. 800-3/4" Bz		buc.	82	15,60	1 279,20
Canale gaze A. 800-3/8"		buc.	83	32,50	2 697,50
Coturi fontă Al-3/4"		buc.	180	58,30	10 494,00
Coturi obișnuite A 4-1"		buc.	89	66,40	5 909,60
Cot cu racord UA1-1 1/4"		buc.	394	16,45	6 481,30
Cot cu racord UA1-1 1/4"		buc.	25	20,15	503,750
Cot cu racord UA1-1 1/4"		buc.	12	14,00	168,00

Holendere zincate U2-F 331-2 1/2"	buc.	62	59,50	3689,00
Holendere zincate PE U2-2 1/2"	buc.	17	46,00	782,00
Holendere zincate U2-3"	buc.	15	64,50	967,50
Holendere zincate ZH. U2-3"	buc.	9	97,50	877,50
Holendere fontă U-1-3"	buc.	114	64,70	7375,80
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	53	3,00	159.00
Mufe negre filetate oțel 3/4"	buc.	1 762	2,51	3788,30
Niple dreapta 4"	buc.	47	37,00	1739,00
Teuri fontă B1-3"	buc.	191	44.50	8199,50
Teuri Zn B1-4"	buc.	4	99,20	396,80
Teuri fontă B1-4"	buc.	89	76,30	7690,70
Reducții fontă 3/62"	buc.	102	17,00	1734,00
Reducții fontă 3"-2 1/2"	buc.	208	17,00	3536,00
Reducții fontă 4"-3"	buc.	10	28,00	280.00
Robineți cu sertar paralel St. 699	buc.	2	350	700
Rulmenți				
R. 3148	buc.	3	1 350	40 50
1222	buc.	2	221	442
3218	buc.	4	370	1 480
22234 C5	buc.	7	1 215	8 505
22238	buc.	10	1 410	14 100
22226 K.	buc.	16	580	9 280
6230	buc.	8	340	2 720
6228 C3	buc.	11	405	4 455
6322	buc.	39	480	18 720
30230	buc.	9	500	4 500
7312 B.	buc.	34	107	3 638
32224	buc.	47	433	20 351
32312	buc.	87	98	8 526
10138-19283	buc.	8	131	1 048
51230	buc.	27	320	11 340
51420	buc.	2	1 080	2 160
53212	buc.	246	132	32 472
52212	buc.	78	92	7 176
52420	buc.	8	1 800	14 400
NU 334	buc.	4	1 805	7 220
NU 336	buc.	4	2 147	8 588
NU 412	buc.	32	172	5 504
NU 1024	buc.	7	300	2 100
NU 2310	buc.	102	118	12 036
Nj 244	buc.	6	2 520	15 120
Nj 318	buc.	4	310	1 240
Nj 2316	buc.	7	306	2 142
NUP 230	buc.	27	643	17 361
NUP 220	buc.	8	164	1 312
NUP 2218	buc.	6	116	928
NUP 2220	buc.	4	471	1 884
Q 322	buc.	4	800	3 200
Q 217	buc.	2	240	480
NN 3018	buc.	4	284	1 136
9765	buc.	2	15 520	31 040
12208	buc.	2	1 944	3 888
12209	buc.	2	1 257	2 514
23030 BK	buc.	20	646	12 920
23038 BC 5	buc.	14	3 105	43 470
23050 KMB	buc.	6	3 415	20 490
23138	buc.	3	670	2 610
23136	buc.	2	1 222	2 444
23132 BK	buc.	2	6 400	6 800
23218 B	buc.	5	628	3 140
23230	buc.	5	617	3 085
23236 B.	buc.	4	1 325	5 300
23248 B.	buc.	4	5 000	20 000
23264 B.	buc.	5	12 840	64 200
20272	buc.	4	6 784	27 136
20412	buc.	18	657	10 026
20416	buc.	5	834	4 170
24424	buc.	2	1 600	3 200
2030	buc.	6	3 754	22 524
2097152	buc.	2	9 000	18 000
2097148	buc.	2	6 431	12 862
2097052	buc.	2	7 858	15 716
NA 4838	buc.	6	950	5 700
2.411 033	buc.	2	4 300	8 600
NA 3050	buc.	2	204	408
MAK 45	buc.	5	71	355
NKIS 50	buc.	10	93	930
T 411	buc.	17	11 010	187 170
NA 4917	buc.	2	199	398
BUK 11050	buc.	125	35	4 375
NA 11050	buc.	125	135	16 875
8124	buc.	6	80	480
Ax 31/345	buc.	2	5 500	11 000
NU 1044 C3	buc.	3	2 046	6 138
Nj 240	buc.	6	1 120	6 720
NU 248	buc.	6	2 120	12 720
R. 534	buc.	14	1 670	23 380
R. 549	buc.	3	4 125	12 375
R. 549	buc.	10	2 824	28 240
NU 1048	buc.	5	1 353	6 765
NU 2252	buc.	2	5 720	11 440
WA 2518	buc.	34	430	14 620
WA 2771	buc.	15	730	10 950
22234	buc.	1	1 541	1 541
22238 K.	buc.	5	2 050	10 250
23044	buc.	2	3 060	6 920
23044 K.	buc.	2	2 970	5 940
Ry 45/630	buc.	17	3 610	61 370
Ry 65/630 A.	buc.	25	7 290	182 250
23150	buc.	1	4 410	4 410

DE REȚINUT!

Unitățile socialiste din întreaga țară care doresc să-și completeze baza materială de producție a anului curent cu materialele oferite de întreprinderea ploieșteană, pot transmite comenzi ferme la următoarea adresă:

— ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI — strada Democrației 121 — cod 2000 — jud. Prahova.

În ordinea sosirii comenzilor și în funcție de cererea beneficiarilor Întreprinderea „1 Mai" poate expedia mărfurile comandate în condiții de ambalare și transpor corespunzătoare.

Toate produsele oferite spre valorificare se află în stare de conservare ireproșabilă, sînt de fabricație recentă și vor fi livrate cu certificat de calitate.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 4 20 51 — Ploiești — solicitînd serviciul de aprovizionare.

Așteptînd viitorii parteneri comerciali, unitatea ploieșteană le promite o colaborare exemplară.

EMIL GEORGESCU — VASILE BAȘA

ORIZONT al ideilor

CRITICA LITERARĂ ŞI SOCIOLOGIA LITERATURII

Dacă cercetarea literară tradiţională îşi îndrepta atenţia spre procesul creaţiei şi biografiei scriitorului, interesul se deplasează astăzi către receptarea operei literare. E un proces complex, cu semnificaţii şi aspecte multiple, începînd cu noile tehnici de interpretare ale textului şi sfîrşind cu necesitatea aplicării metodelor sociologice în interpretarea şi înţelegerea fenomenului literar. Mai cu seamă acest aspect interesează critica literară. Încă Sainte-Beuve îl definea pe critic ca un cititor care, ştiind să citească bine, împărtăşeşte şi altora opiniile, aprecierile sale asupra celor citite. Poziţia sa de intermediar, de verigă de legătură între operă şi scriitor, pe de o parte, cititori, public, pe de alta, nu este doar una de natură estetică ci, în aceeaşi măsură, ciştigă o importanţă şi o semnificaţie de natură socială. Este adevărat că puţini cititori îşi aleg cărţile călăuzindu-se după recomandările cronicarilor literari. Nu e mai puţin adevărat apoi că autorii nu îşi scriu operele ţinîndu-se de sfaturile criticii. Indiferent însă de aceste realităţi, critica literară joacă un rol important în viaţa literaturii, considerată ca instituţie socială, cît şi în formarea gustului literar al publicului, în a cărui împlinire şi direcţie alături de explicaţii de natură estetică, trebuiesc luate în considerare şi cele de natură socială.

În pofida acestor realităţi există încă critici ce încruntă din sprincene atunci cînd aud vorbindu-se de condiţionarea socială a literaturii. Rezerva, dacă nu chiar mefianţa lor îşi trag rădăcinile din amintirea zodiei nefaste a sociologismului vulgar. Sociologia literaturii nu este însă prizoniera unei metodologii caduce şi dogmatice. Sociologia literaturii nu încearcă să eludeze sau să se substituie motivaţiei estetice a fenomenului literar. Ea scoate însă în relief împrejurarea că acest fenomen are o întindere mai amplă decît sfera esteticului, că el nu numai că suportă dar, la drept vorbind, impune şi explicaţii de natură socială. Ceea ce sociologia literaturii numeşte fapt literar e o realitate complexă şi polimorfă ; ea cuprinde atît opera literară şi pe autorul ei, dar şi publicul căruia scrierea i se adresează. Aceşti factori componenţi ai faptului literar sînt într-o strînsă interdependenţă. O carte nu se scrie pentru sertar ; ea se adresează unui public ceea ce înseamnă că scriitorul, la masa lui de lucru, nu se retrage într-un turn de fildeş, ci are imaginea, fie şi obscură, a publicului căruia i se adresează, în întîmpinarea căruia vrea să iese. Se stabileşte astfel, între scriitor şi operă, pe de o parte, public, pe de altă parte, un proces de osmoză, de circulaţie a unor idei, sentimente şi forme artistice ce se incorporează în operă.

Dar relaţia între procesul creaţiei literare şi receptarea lui depăşeşte semnificaţia unui loc ideal de întîlnire între autor şi public. Realitatea socială cuprinsă în operă şi impactul exercitate de societate asupra autorului au dimensiuni mai vaste şi mai adînci. Nu e vorba doar de contactul cu un anumit public, virtual sau real, ci de determinarea cotităţii influenţei exercitate de societate asupra scriitorului şi asupra operei sale. Romanticii vedeau în scriitor o fiinţă excepţională, un demiurg. Şi într-o oarecare măsură acest mit nu e lipsit de adevăr, căci în ceasurile sale de taină, atunci cînd îşi plăsmuieşte opera, scriitorul poate fi asemuit cu un demiurg. Numai că această operă, departe de a avea o existenţă extramundană, stabileşte grăitoare omologii cu structura societăţii în care şi pentru care se scrie.

Iată cîteva adevăruri elementare, bine cunoscute în sociologia literaturii, dar al căror impact nu se observă încă în critica literară. Evident, aici se pomeneşte, atunci cînd se analizează o carte sau se discută creaţia unui scriitor, despre stratul social al opului sau al operei în ansamblu. Din păcate, în asemenea cazuri se rămîne îndeobşte la stadiul bunelor intenţii, plutindu-se în aerul rarefiat al ideilor generale. De cele mai multe ori, lipseşte o analiză a structurii sociale a creaţiei literare, instrumentarul oferit de sociologia literaturii. Este adevărat că cercetarea motivaţiilor şi implicaţiilor sociale ale faptului literar, problema succesului (chestiune ce interesează în cel mai înalt grad critica literară) sînt întreprinderi dificile. Nu o dată ele angajează critica pe muchia de cuţit ce desparte estetica de sociologia literaturii. Chiar cercetările propriu-zise de sociologia literaturii (atît de necesare în asemenea cazuri) sînt încă în faşă. Terenul e alunecos, iar punctele de reper sînt încă puţine. Lipsesc mai ales studii de sociologie concretă, anchete ample, sondaje de opinii ale marelui public. Ce ştim, bunăoară, despre preferinţele maselor de cititori ? În ce direcţii se îndreaptă ele ? Care este în lectură, raportul dintre autorii învăţaţi la şcoală şi scriitorii de azi ? Putem aprecia mărimea impactului, nemărturisit dar real, al literaturii marginale (cartea de aventuri şi romanul poliţist) asupra literaturii de bună calitate ? Iată doar un grup de probleme ce ar interesa cercetările privind publicul. Mai pot fi adăugate acelea legate de statutul social al scriitorului, implicaţiile privind procesul de creaţie, cariera şi difuzarea operei literare.

Sînt numai o seamă din întrebările ridicate de sociologia literaturii, întrebări ce nu pot lăsa indiferentă critica literară. Fireşte răspunsurile sînt dificile şi ne îndoim că ele ar putea fi categorice. Să părăsim, din cauza acestor greutăţi, stăruinţa în a implica critica literară în acest gen de probleme ? Ar fi o soluţie pe cît de comodă, pe atît de pripită şi eronată. Chiar în lipsa unor studii mai ample de sociologie concretă aplicată la faptul literar (studii ce nu mai pot să întîrzie) principiile generale şi optica sociologiei literaturii trebuiesc însumate preocupărilor de critică literară. Disciplina noastră e denumită o estetică aplicată, pentru că se străduieşte să sesizeze valoarea artistică a producţiei literare de azi. De ce nu s-ar strădui să devină şi o sociologie a literaturii, concretă, punînd în discuţie, cu mai multă rigoare, multiplele implicaţii sociale ale fenomenului literar ?

TRAIAN LIVIU BIRĂESCU

facsimil

A E Baconsky.

Primăvară florentină

Cu mîini prelungi, cu mîini palide
primăvara pe Arno Cu mîini prelungi
Botticelli legeşte copacii
Merge căutînd, merge lunatic
prin ziua ce fără s-o piardă
a găsit-o — şi un număr
doar de tine ştiut te întîmpină
Stai între voci şi-ntre clopote — iată-n curînd
pretori ameţiţi şi extatici vor trece
cu fluturi pe pleoape, va fi
o paradă a sufletelor
întrupate în piatră, o mare
beţie de must Numai tu
vei continua să halucinezi
sculptori bătrîni şi sălbatici
şi venere de lemn înfruntînd
într-o ţară de sus

FILOSOFIE ŞI CULTURĂ

Repunerea în circulaţie a unor texte de Athanase Joja, aduce în atenţia unui public mai larg personalitatea deosebită a unui cugetător erudit pe probleme de filosofia culturii, estetică şi axiologie — ceea ce ediţia de faţă (Filosofie şi cultură, Editura Minerva, 1978) a şi intenţionat (studiile sale de logică, prin caracterul lor de adîncită specialitate, au fatalmente, un interes de disciplină de studiu). Or, cartea aceasta descoperă, în primul rînd, pe filozoful culturii şi cărturarul preocupat de problemele spiritualităţii româneşti, iubitor de esenţe, cu ataşament decisiv pentru marile valori, în tradiţie umanistă, un reflexiv al adevărurilor esenţiale, din familia lui Ralea, Tudor Vianu. Ath. Joja are darul rar al conciziunii pe suprafaţa întreagă a adevărului ce îl transmite. Aceasta intră programatic în profesiunea sa de cărturar, aşa după cum o spune clar în interviul reluat în carte din **Luceafărul** (1967) : edificiul logic „este o arhitectură poetică, a cărei simplitate şi frumuseţe generează o emoţie estetică", încercînd deci să ridice performanţa clarităţilor intelectuale la nobilitatea artei.

Cît priveşte felul în care Ath. Joja gîndeşte şi interpretează fenomenul artistic, date importante le aflăm conţinute în **Schiţă asupra unei fenomenologii a artei.** Sînt inserate, în forma observaţiei personale, o serie de axiome din estetică, pe care le susţine prin intransigenţa logică a formulării : arta nu exprimă singularul contingent, ci universul în forma individualităţii ; arta presupune o finalitate, conştiinţa actului realizator ; imaginea sesizează dintr-odată ceea ce intelectul discursiv menţine izolat ; un argument, deci, pentru necesitatea artei ; legitimitatea artei constă în specificitatea cunoaşterii — face sensibilă şi prezentă esenţa lucrurilor prin imagine ; faţă de gîndirea noetică (intelectuală), arta se distinge prin „viteză şi imediativitate" ; arta reconstituie universalul risipit în nenumărate exemplare individuale printr-o acţiune de purificare ; prezenţa artei este cea a unei universalităţi concrete ; arta restituie fenomenelor viaţa lor plenară, substanţialitatea lor ; arta „purifică pasionalitatea — ceea ce explică emoţia estetică, plăcerea şi euforia artistică". Ath. Joja îşi sprijină aceste enunţuri generale, neezitante, dar ferite şi de abstracţia convenţională, pe urmărirea cîtorva momente ale evoluţiei istorice a artei : eposul homeric, poezia latină. Se pot observa rezoluţii de ordin estetic ale unei inexistente căutări de rezolvare : idealul exprimat al formaţiei umane, explicat, din acest punct de vedere, ca armonie între dionisiac şi apolinic. Se deduc, de aici, constante definite de autor pentru specificul cunoaşterii artistice : raţionalitate şi armonie, echilibru şi ordine. Tendinţa comentariului este de a pune în evidenţă latura lor dinspre poezie — constituirea artei din experienţe umane mai largi, universalitatea armonică a facultăţilor spiritului uman.

Ciclul francez îi prilejuieşte autorului analiza cîtorva aspecte caracteristice autorilor luaţi în atenţie, în spiritul enunţurilor de estetică general formulate. Ath. Joja nu scrie, aici, pagini de critică literară, ci particularizări ale unor teze de filozofie a culturii. Punînd în relaţie **Poezia şi metafizica lui Baudelaire,** observă tragismul imposibilităţii de opţiune fundamentală : „Un fond pasional adînc străbate opera poetului, subtinsă nici de un optimism, nici de un pesimism, egal de superficiale, ci de tragismul existenţei, de lupta neîntreruptă între bine şi rău, frumos şi urît. Baudelaire nu e nici un parnasian, care înfăţişează aspecte ale existenţei, nici un naturalist vizînd în van la obiective de suprafaţă, nici un mistic care doreşte contopirea sa într-o suprarealitate, ci un căutător lucid şi totodată patetic al unui Adevăr care se ascunde în dosul banalelor aparenţe". În concepţia poetului, existenţa implică răul, „deoarece existenţa e acţiune şi acţiunea nu se poate desfăşura fără ciocnirea unor valori contrarii". Mallarmé, dînd un impresionant exemplu de „abnegaţie literară", folosea „o muzicalitate care aureolează materialul verbal-noetic, formează corp cu acesta", pentru a putea surprinde esenţe. Comentariul liric al lui Valéry are savoarea dialogurilor platoniciene, relevînd subtil o poetică a inteligibilului.

O preocupare de mare importanţă pentru cărturarul militant Athanase Joja a fost desluşirea coordonatelor spirituale specifice poporului şi culturii române. Importanţa acestei teme de studiu a atras pe mai mulţi gînditori din domeniul esteticii şi filozofiei culturii, iar rezultatele la care au ajuns convin asupra multor puncte comune, fără a se neglija nuanţările care se impun de la caz la caz. Sînt cunoscute părerile exprimate, în jurul acestei teme, de către G. Ibrăileanu, Tudor Vianu, Lucian Blaga, Mihai Ralea, G. Călinescu, Al. Philippide, Sextil Puşcariu, Al. Dima, Ovidiu Cotruş, Gh. Stroia ş.a. Premisa de principiu a acestor studii este că opera de artă, izvorîtă din latenţele configurative ale unei naţiuni, este în mod natural o expresie vie a determinărilor spcificului, purtînd în structura sa amprenta complexului de particularităţi care circumscriu o spiritualitate etnică. Aceste particularităţi sînt indicate şi în studiul de bază consacrat de Ath. Joja acestei teme **(Profilul spiritual al poporului român,** publicat în 1956, în revista **Steaua** şi relevat acum în volumul de faţă) : precumpănirea raţiunii, raţionalism ; realism ; sentiment viu al naturii ; melancolia doinei ; umor şi vivacitate ; sentiment naţional adînc, dar sobru ; un spirit de largă toleranţă ; putere remarcabilă de absorbţie ; spirit de măsură şi înţelegere concretă a situaţiilor ; refuzul misticismului. Acestea toate configurează, prin coeziunea factorilor specifici componenţi, fizionomia naţională, care „provine din sinteza unor elemente concrete de ordin material, privind însuşi modul de producere a bunurilor materiale, de ordin social, juridic, etic, religios, estetic şi filozofic. Mediul geografic, şi întîlnirile cu alte popoare, cu aşezările şi cultura lor, joacă, de asemeni, un rol deosebit de important". Detalierea componentelor specifice, în viziunea lui Joja, este una dintre cele mai complete şi mai armonic gîndite din cultura noastră, graţie spiritului autorului care tindea necurmat spre o completitudine de tip clasic. Esenţa desemnativă a acestor note a fost reluată şi cu alte ocazii. Putea, astfel, să observe că, „în gîndirea filozofică românească, a precumpănit raţionalismul, în sensul că în univers orice are o raţiune de a fi şi este, prin urmare, inteligibil, precum şi în sensul valorii raţiunii şi cunoaşterii demonstrative ; în sensul încrederii în puterile raţiunii, în opoziţie deci cu iraţionalismul, intuiţionismul şi misticismul" **(Cu privire la istoria filozofiei româneşti)** ; „arta românească poartă pecetea **Logosului,** a armoniei dintre dionisiac şi apolinic. Întreaga cultură românească se dezvoltă sub semnul raţiunii greco-romane altoită pe un riguros fond tracic" (interviul amintit) ; „Prin prezenţa sa, în mileniul I î.e.n., pe ţărmurile Pontului Euxin, **Logosul** are tradiţii vechi pe pămîntul românesc, tradiţii care au dat roade prin convergenţa lor cu realismul şi claritatea romanilor, ca şi cu spiritul traco-dacilor, pasional, dionisiac, dar aspirînd spre apolinizare. La Pontul Euxin, civilizaţia s-a născut sub semnul Logosului" **(Logos şi ethos).**

Athanase Joja rămîne un strălucit exemplu şi pentru convergenţa fecundă între specialistul de marcă şi activistul unei conştiinţe de intelectual cu adînci responsabilităţi.

TITU POPESCU

Octavian Doclin

DESPRE NOI

fiului meu Octavian

Dorul tău fiule, dorul tău
izvorul pleoapei de zeu,
dorul tău fiule, dorul tău
curge-n riu veșnic peste obrazul meu.

N-ai văzut fiule, n-ai auzit
pleoapa-ți de rouă cind s-a răsărit,
n-ai auzit-o dar poate o vezi
intr-un roi de albine odihnind prin livezi.

Dorul meu fiule, dorul meu
ca o pace dorită s-așază pe umărul tău,
ca un stilp de lumină ca un stilp de nea
peste pleoapa-ți de rouă, peste lumina ta.

CÎMPUL

În Cimpul unde pleoapa își tremură
Floarea Florii Soarelui înrourată
ca o pasăre cu cintecul aprins in gură
amintirea ta de veacuri mi se-arată.

În Cimpul unde nu-i incă noapte
Și Floarea Florii Soarelui din lacrămă se-aude
ca un corn de vinătoare chemind blinde taine-n șoapte
amintirea ta prin veacuri imi răspunde.

În Cimpul unde străluminat de lumină
Floarea Florii Soarelui e Stăpina de-o vară
iubită ne este din singura vină :
de dorul ei nu vrea nimeni să moară.

PLEOAPA VEACULUI

Se-nchide pleoapa veacului și ninge
se-anunță-o iarnă grea pe continent
în săli de conferințe se incălzesc profeții
lingă discursuri ample rostite permanent.

Fără-amintiri e timpul iubito s-ascultăm
cum fiica noastră nenăscută plinge
cum se aude plînsu-i in părinți și cum
se-nchide pleoapa veacului și ninge.

MÎINILE

Coboară miinile in inserare lin
ca turmele de stele spre alt veac,
mă va durea o clipă mai puțin
bătaia albă-a pleoapei fără leac.

Coboară miinile in inserare lin
ca magii prin pustiul inflorit,
voi fi mai mult ca frunza de măslin
ce din lumină in lumină-a răsărit.

Coboară miinile in inserare lin.

KEGLER ANDREI : „Gheorghe Doja" (metaloplastie)

TE-AM IUBIT

Trecind prin locurile acestea adolescent te-am iubit.
Inima mea inflorea sub povara frumuseții tale
ca un stup de albine de mireasma florii de tei.
Inima mea iți invăța numele ca pasărea cintecul.
TE-AM IUBIT.
Prin gura privighetorii iți lăudam umerii calzi
ca ochii mieilor privind cimpia.
Te-am iubit imi spun astăzi citind din memoria
inimei mele.

Horia Vasilescu

AUTOBUZUL

Se intimplase intr-o zi de vară, senină, cu un cer de cristal, ideală pentru drumeție. Tocmai începuse vacanța, tinerii se văzură di- - dată dornici de a pune la cale o mare excursie. — grupul celor ce voiau să plece în munți deveni atit de numeros, incit se hotări ca deplasarea, pină la un anumit punct, să se fcă cu autobuzul.

Dimineața, în zori, se intilniră la ora fixată. Autobuzul ii aștepta gata de drum. Șoferul, un ins firav, cu un obraz tras de oboseală, avea ochii somnoroși, căsca și trăgea fără grabă din țigară.

Veniră băieți ciolănoși, cu fețele arse de soare, în pantaloni scurți, cu brațe puternice, ducind pe umeri rucsacuri ticsite, grele ca piatra. Veniră fete cu ochii limpezi, învăluitori, cu obraji cărnoși, rumeni, îmbrăcate în bluze ușoare care le mingiiau trupul, cu pantaloni subțiri mulați pe pulpe.

Șoferul ii ajută să aranjeze bagajele sus, pe acoperișul autobuzului, și își îndeplini munca atent, cu aceleași gesturi cumpănite, răbdătoare, de om care a înțeles de mult că trebuie să fie amabil cu fiecare, că datoria lui este de a nu supăra pe nimeni cu figura sa chinuită de insomnie.

Autobuzul porni lin. Ieșiră din oraș, traversind un pod metalic. Străbătură îndată fișia verde de cimpie, ca o batistă, care preceda urcușul.

Volanul era un instrument ascultător, i se supunea cu o ușurință care ii făcea întotdeauna plăcere șoferului. Radioul de la bord transmitea muzică ușoară, antrenantă, potrivită cu orele plăcute ale dimineții. Iar el se gindea mereu la aceeași poveste, că nevasta lui este o femeie cumsecade, dar foc de nepricepută în gospodărie, risipitoare și rea de gură. Dacă nu ar fi fost atit de frumoasă, ar fi părăsit-o numaidecit după căsătorie, mai ales că nu voia să-i facă măcar un copil.

Lui i se părea că viața lor, deși ferită de lipsuri, el ciștigind bani suficienți pentru un trai mulțumitor, era oricum plicticoasă, în fiecare zi aceeași, fără vreo schimbare, aducind întrucitva cu zilele uniforme, goale, ale bătrinilor pensionari.

Singurul fapt în fața căruia șoferul ceda fără ezitare era chipul soției lui. O femeie înaltă, cu talie gingașă, legănată la mers, cu ochii mari, verzi, luminoși, cu un git lung mingiiat de coama umbroasă, deasă, a părului ei negru. O vedea atit de frumoasă încit, aflindu-se față în față cu ea, nu mai reușea să scoată o vorbă. Cuvintele i se uscau în git, le simțea ca pe niște ace dureroase, sau ca pe niște frunze veștede care il înăbușeau, și o privea ca un om năuc : și ea vedea întotdeauna negreșit totul și putea, deci, face cu el ce vroia. Își dăduse seama singur, se convinsese de atitea ori că este un om slab, fără voință, un tip de care rid bărbații, un tip batjocurit și de femei, o cirpă. Doar cind se urca la volan prindea deodată curaj : în mintea lui o judeca aspru pe soție, ii cerea socoteală pentru toate mihnirile lui, dar evita chiar și atunci să-și amintească chipul ei.

În timp ce-i treceau prin cap gînduri de soiul acesta, avu senzația că fu trezit ca dintr-un somn obositor.

Tocmai virase
serpentina cro
prinse risul tin
lănțuit cu forț
de granit, un
Poate că a
că nu ar fi int
niște lucruri ce
de amorțire, d
Autobuzul i
torul, prin băt
re fusese supu
vea cea din d
stinga, și tot c
solicita nemilo
Totuși risul
ghiare infipt în
ii zgilțiia auzu
Dar el își
riștilor, cu cel
„De fiecare d
înciudat că e
Și ei rideau
și-i contamină
de sacadat, ur
ne gluma auzi
ii dureau fălci
nunțau la risu
„De ce rid
și se amări m
mă, risul se cu
tulburătoare.
Motorul au
aerul se freca
ferul prinse a
moment tentat
său. Ridică ni
triunghiulară,
brizului, intilni
cu buzele dub

la curba prin care șoseaua se înscria pe
ită pe pieptul pieziș al muntelui. Il sur-
rerilor din autobuz, puternic, un ris dez-
ă ca o cascadă ce se lovește de lespezi
uruit aproape ca de mașină, asurzitor.
cest ris nici nu era atit de asurzitor, da-
ervenit chiar în vreme ce el se gindea la
e se legau de slăbiciunea lui rușinoasă,
e lincezeală.
l asculta mereu fără cricneală, deși mo-
aia sa înfundată, trăda greutatea la ca-
s. După curba din stinga, scurtă, se i-
reapta, la fel de scurtă, și iarăși cea din
ușa în acest urcuș dur, dușmănos, care il
s și pe șofer.
continua să-l simtă ca pe un animal cu
n umerii săi, ca pe o povară pentru că
l, il scormonea creierii.
urma drumul. Era obișnuit cu toanele tu-
e mai nesuferite trăsnăi ale acestora.
ată trebuie să fie și nazuri", își zise el
nevoit să înghită orice obrăznicie.
u, rideau infernal. Spusese unul o glumă
pe toți. Rideau însă atit de deșănțat,
nul în fața celuilalt, încît uitaseră pesem-
tă și, acum, rideau în virtutea inerției de
le, le amorțiseră obrajii, dar ei nu re-
l lor lacom.
ăștia ca nebunii" ?, se întrebă șoferul
i rău. Și deodată, ca la o comandă fer-
urmă brusc. Se lăsă o liniște paralizantă,
tobuzului se auzea iarăși fornăind greoi,
de geamuri cu un fișiit răcoros, iar șo-
și auzi respirația ostenită. Fu, în primul
să se întoarcă, să privească în spatele
țel fruntea și în oglinda retrovizoare
fixată oblic, deasupra, la mijlocul par-
imaginea strimbă a unui tinăr încruntat,
le, întoarse. Era atit de încruntat, vădit

fiind că il supărase ceva foarte important, încît șoferul nu își mai putea aminti dacă il văzuse sau nu înainte de plecare.

Era în spatele lui, în picioare, cu o mînă proptită în șold. Aștepta ceva. „Dar ce" ?, se întrebă șoferul cind simți pe umăr mina tinărului apucindu-l strins și spunindu-i printre dinți : „Oprește" ! „Iarăși, copii rizgiiați", își zise șoferul bănuind că cineva vrea să coboare pentru o nevoie omenească. „Oprește" !, răcni nerăbdător tinărul în urechea lui.

Autobuzul ajunsese chiar pe culme. În fața lor se întindea serpentina coborind cealaltă pantă, apoi nu departe de buza șoselei se căsca prăpastia ca o gură neagră, diformă, și stincile ieșind ca niște colți tăioși de pretutindeni. Frînă. Se afla sub apăsarea acelei liniști inexplicabile, și abia atunci șoferul se dumeri întrucitva că il supărase pe excursioniști. „Poate fiindcă am închis radioul", își zise el nesigur.

„Coboară, mă auzi ? Coboară, imediat" !, ii porunci tinărul neînduplecat. Și el, fără să înțeleagă ce vor, abandonă volanul și coborî. Își răsuci piciorul pe o piatră cu muchii ascuțite cind întinse primul pas pe pămint. În urma lui ușa autobuzului se trînti cu zgomot sec. Unul din ei înșfăca brutal volanul și autobuzul porni din nou chiar în clipa în care risul acela asurzitor răbufni iarăși.

Șoferul rămase locului cu o mutră prostită : deci ei nu glumiseră cituși de puțin ! Își aminti fulgerător că nici unul din tinerii aceia nu se pricepea la condusul autobuzului, că făcuse o greșeală de neiertat cind coborise negindindu-se la această posibilitate.

Încercă să fugă după autobuz, strigă cit il țineau plăminii să se oprească, să-l aștepte, să înceteze cu gluma asta idioată, dar lunecă pe asfaltul șoselei și căzu zdrelindu-și genunchii și coatele. Simțea durerea fărămițată în oase și, sleit, nu mai fu în stare să se ridice, să alerge după ei, să-i prevină că prăpastia acea neagră nu o pot evita decît dacă i-ar ceda lui din nou volanul.

Ioan Cartan

POVESTE

În 5572 de ani
Au fost 292 ani de pace
(DINTR-UN CALCUL STATISTIC)

Erau niște holde mari, cit dai cu ochii, galbene ca aurul. Și cum intră ei în holde aud pocnete mărunte, așa ca a ploaie și ii zice calului că ajung pină în amiază. Adevărat era, mult nu mai aveau. „Pe aici e locul, zice, tu știi calule, jos sint holdele, sus e soarele, între pămint și soare – liniște mare – zice, nu-ți vine să crezi, te uiți în dreapta, în stînga, nimeni și nimic ; oricit n-ai crede, stă pacea în holde și-n soare, și-n aer și, după pustiul ăsta de bogăție, întotdeauna așteaptă cineva, știi bine, calule, cineva așteaptă".

„Știu", zice calul călcind înainte prin griul copt.

El rămine citva timp înapoi, se uită la holde și-l săgeată o poftă cum nu mai avuse niciodată, și stăpinit de pofta asta stă în intiia lui cumpănă.

„Ori crezi că nu sintem pe drum bun, stăpine" ? zice calul înălțindu-și capul.

„Ba sintem, a bună seamă pe drumul datinei sintem și pe ce ne apropiem se cade – zice – să dăm prin holdele galbene și prin porumbiști crude și printre meri și peri și să nu le băgăm în seamă, să urmăm drumului, numai că acuma – zice – imi vine să mă opresc și să iau seama și să intreb ce și cum ? !".

„Nu, zice calul, nu se cade, hai" !

Și-atunci merg, și cum merg alături, într-o vreme calul se aude grăit ca de pe Ceea Lume :

„Multe au rămas departe, noi mergem da'pare că am sta și holdele ar curge lin ; ascultă-mă bine, atita liniște mă amorțește, și te grăiesc ca să scap, și atita soare imi ia ochii, și i-aș închide să scap".

„Nu, stăpine, nu, nu-i bine ! Să nu-ți pleci ochii, mai ales să nu-i închizi. Cată înainte mereu că altfel nu știu ce-a fi de noi, ce s-a' intimpla" !

„Înțelept ai vorbit, calule, în dreptate totdeauna m-ai dus, da' cu mine nu știu astăzi ce-i; primejdii nu-s și, uite, mi se moaie genunchii, picioarele mi se impiedică în holde ca-n iarbă rea, în dușmănie, și se pare că holdele strigă de sub talpă, și-aș sta s-aud ce ? !".

Zice calul, se oprește, și zice ; „Incalecă numaidecit stăpine" !

Cela incalecă, n-are ce face.

„Și-acuma spune-mi cum să te duc, stăpine : ca vintul ori ca gindul tremurind pămintul" ?

Cela zice : „Ca gindul n-avem a merge, pămintul de ce să-l tremurăm, zice du-mă, zice, ca un vint blind, de Ardeal, cit numai iarba să se aplece, frunza să sune și fața izvoarelor să tremure" !

Și-acuma, cum merg ei așa, numai ce calul vede că stăpinul lui se face tot mai greu, de ginduri, de bună seamă, și zice :

– Ce vezi, zice, ce vezi înainte, stăpine ?
– Văd, zice, holde ca aurul.
– Și sus, zice calul, ce vezi ?
– Soarele, zice, il văd ; cit ii cerul de mare – numai soare.
– Nu se poate, stăpine, zice calul, un soare cerul nu s-a pomenit !
– Eu, zice, atita il văd, și-mi arde ochii; și-mi pirlește sprincenele, și-mi fumegă hainele !
– Ăsta-i un părut al tău, stăpine, zice calul. Că doar n-ai fost tu în hotarul zmeilor și ai dat drumul la soare, la lună, la stele și la luceferi ?
– Asta-i vorbă de poveste, zice. Am fost acolo : soare era, lună era, stele și luceferi erau numai oamenii nu le vedeau : zmeii le intunecase mințile.
– Șoarece te-ai făcut, zice calul, ai săpat bortă sub talpa cășii zmeilor, după cuptor te-ai furișat și ai slobozit toate cele" !

Cela părea că nici nu ascultă.

– „Ai omorit zmeii și balaurii, mi-ai spus : hai, calule, fapte de făptuit mai avem" ! Calul vorbea, vorbea, și pe ce vorbea, stăpinul lui tot mai greu se făcea. „Ce se vede, sus, stăpine" ?
– Dintr-o margine în alta de cer – numai soare – zice, care-mi arde ochii și carnea.
– Soarele, zice calul, crește holdele și liniștea, dă rost izvorului și umbrei. Și, să nu-mi uit vorba ai zis atunci : „Te rog, dragă fată, ferește mai într-o parte că-i păcat de dumneata, așa o fată frumoasă, să iasă bala asta spurcată și să te mănince ! zice fata : –

„Vai, voinice,
pe mine" !
– „N-avea
dat fata, așa-
– „Așa-i".
– „Și cind
pe git și topo
le și trei nopț
da-n heleșteu
– „Așa-i. M
– „Să n-o
și-nainte ?".
– Văd flac
– Alea-s p
...Și-atunc
apa, au porni
Dăruită să
Unde-o călca
tot izvoru și p
Așa o fost,
– Așa o fi

mă tem că are să ne mănince, zice, și
frică, ai zis, dă-te mai la o parte" ! S-o
i stăpine ?
o ieșit balauru, cind i-ai aruncat paloșu
rașu după cap, ai scos și-ai tăiet trei zi-
i ; cind pocnea o dată balauru cu coa-
împroșca lumea toată. Așa-i stăpine" ?
Mi-aș slobozi, calule, briul zice Cela.
faci, că-i de rău ! Ori ochii nu-i ții treji
Ce vezi, zice, acuma ?
ără verde crudă jos, pară de foc – sus !
orumbiști, stăpine.
i, biruind balauru care adunase toată
t puhoaiele și-ai spus :
fii, de la mine, de astăzi înainte – apă !
vaca cu picioru și bou' cu picioru, pe
tot pârăul, să fii, apă, și pe tot dealu"!
stăpine ?
fost, zice cela, și cum sfirșește vorba as-

ta se face ca pămintul de greu.

Am să-i spun de așteptatul fetei, se gindește calul, ș-am să-l fac ușor ca frunza.

– Ai spus către fată : – „Pleacă, Ileană, acasă, c-am să vin eu pe la tine, mai tirziu" ! Așa-i stăpine ?!
– Așa-i.
– Stăpine ! zice calul, cind vede că nu-i scade povara, stăpine ! Mai avem mult, stăpine ?
– Acuma ajungem. O singură cărare a mai rămas, o grădină mare se zărește, și acolo mergem ; la capătul ei ne oprim.
– Coborim, stăpine ?
– Coborim.

Coboară ei și merg o vreme, așa, și tot tac. Și, dintr-odat-aceea, ajung într-o grădină, atita de frumoasă grădina aceea – fel de fel de pomi și fel de fel de peri și de meri : altu inflorea, altu atunci se cocea – o mindrenie așa cum nu se mai poate pe pămint !

Se uită cela : vede merii și perii crescind în bunăvoința lor dar nebucurie tot ii rămine, că el nici de văzut nu prea vede, abia zărește, că soarele i-o fost ars ochii și, rupt de trudă, rupt de soare și de drum abia dacă se mai află. Pe el.

La mijlocul grădinii aceleia era o fintină frumoasă acolo, și asupra fintinii era un păr cu niște pere atita de frumoase, de galbene, și dulci ca mierea !

Dar ei nu se opresc, apă nu beau, pere nu mănincă și se duc, se tot duc pină numai ce calu se oprește, și se oprește și stăpinu lui, și se uită, și nu crede, cu-o mină-și invie ochii, ochii il dor, și zice :

– Atunci, dară, tu ești, iată-te.
– Iată-mă-s, zice fata.

Te zăresc și te simțesc, bine de văzut nu te văd, mi-s ostenit de tot, și ochii mi-s arși am sute de ani de somn lipsă, și de hodină ; somn, frumoasă mi-tempări. Ingăduie, zice, ingăduie, cit ai da geană peste geană, să-mi sting ochiul drept cu-o lacrimă !

– Ingăduit iți este, zice fata.
– Ba nu, zice calu ; tu trebuie, stăpine, să cați mereu înaintea și preajma.
– Ba nu, zice fata, păzesc eu în locu-i !

Și-ntre-acele vorbe, cela s-o fost sprijinit de-un pom, o închis ochii și-o adurmit ; atit o durmit cit ai da geană peste geană – și mai mult nu !

Trage somn de el, el se zmulge, că vede în mulcomia somnului puhoi de singe venind către el, și sare – acuma vede mai bine ! – se uită, nici urmă de singe, vede fata, și zice :

– Vai, frumoasă ești ! Te văd acuma mai bine ; ingăduie să-mi sting și ochiul sting cu-o lacrimă !
– Ingăduit iți este, voinice ! zice fata.

Zice calu :

– Să n-o faci, stăpine !
–Pare că o sută de ani am durmit, dacă mai dorm o sută...
– Să n-o faci, ascultă-mă, stăpine, să n-o faci !

Dar cela nu-l ascultă, și iar închide ochii, și-l fură somn iarăși, și se face că vede acolo holdele, și porumbiștile, și apele, și legănarea îndatorată vintului, și implinirea poftei aceleia a lui, și-apoi chemarea „stăpine" !, „stăpine", care-l ajunge și spre care, din liniștea-i de-acum vine și zice :

– Am mai durmit o sută de ani, calule !
– Cit dai geană peste geană, cit stingi un ochi cu-o lacrimă ai durmit, stăpine ! Și-o bătut un vint spurcat, florile le-o scuturat ; și-o bătut dinspre urmare, n-o mai rămas nici-o floare ; și-o bătut frunzele-n dungă, pin' la fată să ajungă ; și-o bătut cu gerul gheții, i-o ciuntat zilele vieții, și-o tăiet ca un cuțit, datină ai de-mplinit !".

Cela se uită, vede că fata este moartă. Zice calu :

– Incalecă, stăpine !
– Cela, incalecă.

Zice :

– Cum să te duc, stăpine, zice calu ; ca vintu, ori ca gindu, trămurind pămintul ?

Doina Antonie

FĂGĂRAȘ

Liniștea asta demnă de umerii unui bărbat,
cupe de aer transparent
brazilor neclintiți, întinde.
Soarele se joacă prin pletele ierbii,
prin pletele mele.
Nici un zgomot nu se iscă.
Vremea turmelor trecut-a.
Izvoare, pace –
singur cuget pe plai.

AUGUST

Aveți pe umeri vara
in gene tremură sclipetul riurilor.
Oameni, e anotimpul
marilor spații,
cărora voi le dați nume.
Pămintul se umple de roade firești.
Mergeți în întimpinarea lor.

Arthur Porumboiu

VENIM

Venim de departe, din timpuri fără timp,
fără memorie
lumina singelui nostru mai strălucește
in roci ;

palmele s-au săpat in hărți lunare,
și-auzim noaptea necurmatele voci

Oh ! de departe,
s-arată fostele noastre-ntrebări ;
și nu mai există moarte ! –
sintem nesfirșitele cintări

ce vin, vin și intr-una ne-arată :
încoronare

Dan Ciachir

PĂDURI

Păduri
Păuni incandescenți
Tăcere limpede, lichidă,
Sfincși tineri
Dinaintea lumii
Plămadă-a mărilor de aguridă

În soarele care răsare
E-o muzică de sfere vegetale

NUNȚI

Deasupra vămii
Dincolo de lumină
Ghețari senini și inimi împăcate,
Reculegerea voastră
Mă-îmbracă-in haine noi
În taine curate.

de lumină curată –
frăgezimi de lujer de floare
Veghea stelei polare ne caută.
Vin luminile calde, puternice.
Sufletele-n țara de lumină
laolaltă sorb pacea.

GĂSESC PE CHIP

CORNELIEI

... iar eu găsesc pe chip
[...]ingiierile tale : sint febrile,
calde și tăcute ;
lumina ta umblă
prin camera mea
fără grabă, și-n lucruri
îi imprimi surisul.
[...]ua-i linia de plutire
unde venim amindoi ;
[...]ogoste ;
[...]e adolescentă –
crezi că și ea va muri ?

Al. Raicu

ȘI ÎI CUNOSC

Apropiat de poartă și cimpie
la Alba Iulia adun șaizeci de ani
involburați în pietre și castani
pe care timpul n-a-ncetat să scrie.

Sint mii de ochi ; și iarba ii mai știe
cum au ieșit din steag și bolovani
in zodiile urgite de hatmani
urcind pină-n tării de ciocirlie.

Și ii cunosc pe fiecare-n parte
deși-s din veacuri răsleițite-ades,
nemuritori, săpați adinc in carte,
in indrăzneli și taine de eres,

trecindu-mi tricolorul strins la piept
să fluture în timpul înțelept.

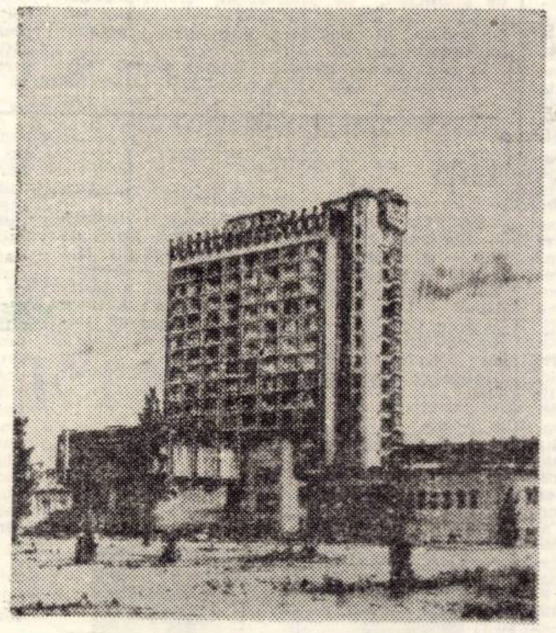

ELIAS DEZIDERIU : „Hotelul Continental" (pirogravură)

DE VEGHE

În marea sală bate stins lumina
de cite ori se lasă grea cortina
s-acopere armuri și scuturi vechi.
Nu-i nimeni. Numai gărzile, perechi
cu sulițele-nalte, ascuțite.
Clepsidra șerpuiește printre site
punind peceți pe ochii de metal,
pe genunchierele și friiele de cal,
peste harnașamente ce foșnesc
cu umbrele intr-un galop dantesc.
Și săbiile lucesc pină-n retine
acoperind armii de carabine,
iar pe-undeva un steag udat de singe...
Gindul se zbate, însă nu mai plinge,
ci doar alunecă pe vechile peceți.

Strămoșu-acesta vine dinspre geți
și-adună-n cerc pădurile trecute.
Cind geme sala, sabia și-ascute
zvirlind pină-n vitralii alba-i rază.
Cu mine-i vie strămoșeasca pază.

II CRESC RĂDĂCINILE

Sint lingă voi oriunde se-nserează
și trec păduri plutind și frunze mor,
acoperindu-mă treptat cu-nalta rază
ce vine pe-o aripă de cocor.

Nu mă simțiți cind zarea-i de verbină ;
poate vă temeți și-azi de lanțuri vii
ori de-o parimă care se inclină
pe bord, în vintul orb, dintre stihii.

Eu ca o umbră vă urmez sub gheață
chiar cind urcați în pietrele subțiri,
gălăgioși, stăpini, cu-aceeași ceată
de bravi culegători de trandafiri.

Și nu vă părăsesc oricit de dură
se-aruncă luna cu tăișul ei
să vă străpungă-n cască și armură,
ajunși la cuib de vultur, pe un stei.

E cineva care zărește trupul
foșnind in nemurire ; iar pe piept
ii cresc și rădăcinile și lutul
de piatră i se face. Tot aștept

să nu se rătăcească de izvoare
și veșnic să rămină lingă voi
coboritor din tulnici și mioare.

Poate-l vedeți : a și dat in altoi.

televiziune

DUMINICĂ, 6 AUGUST

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 „Don Quijote". Episodul 11. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă ; Instantanee... de Aristide Buhoiu; Moment folcloric; Poezie și cintec ; O mare familie muncitorească ; Intilnire cu naistul Stanciu Simion. Șah-mat în ... 15 minute ! 16,00 Campionatele europene de tenis de cîmp. Transmisiune directă de la Brașov. 17,50 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Episodul 50. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Programul partidului — programul poporului. 19,40 Gala antenelor. Moldova — cu participarea județelor Bacău, Botoșani, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui, Vrancea. 21,40 Film artistic : „Vînătorii de uragane". Premieră pe țară — producție anglo-americană. 23,50 Telejurnal. Sport.

LUNI, 7 AUGUST

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Meridianele cîntecului. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 „Familia Palliser". Episodul 24. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Virtuozi ai instrumentelor populare. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 8 AUGUST

9,00 — 12,10 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Matineu de vacanță. 17,00 Muzică ușoară instrumentală. 17,15 La volan. 17,35 Baladă și cîntec. 18,00 Cărți și idei. 18,20 Interpreți ai cîntecului popular. 18,40 Viața rațională. 18,50 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Programul partidului — programul poporului. 20,20 Teatru TV. „Turnul de fildeș" de Camil Petrescu. 21,30 August : Muzee și expoziții. 21,55 Seară de muzică românească. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 9 AUGUST

9,00 — 11,30 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Cenaclul teleșcoală. 16,35 Din țările socialiste. 16,45 Atenție la... neatenție ! 17,15 Arta interpretativă românească în confruntări internaționale. 17,45 Telecronica pentru pionieri. 18,10 Tragerea pronoexpres. 18,20 Cîntarea României. 18,50 Forum cetățenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,15 Popor român viteaz și liber. Cîntece patriotice. 20,30 Telecinemateca : Jennie Gerhardt. Premieră pe țară. 22,00 Reportaj de scriitor. 22,20 Telejurnal.

JOI, 10 AUGUST

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Corespondenții județeni transmit. 16,50 Pentru timpul Dvs. liber vă recomandăm... 17,05 Consultații juridice. 17,25 Reportaj pe glob : Ecuador. 17,45 Muzică ușoară. 18,00 Emisiune de versuri. 18,20 Cîntarea României. 18,30 România pitorească. 19,05 Film serial pentru copii : „Sindbad marinarul". Episodul 3. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,10 Tezaur folcloric. 20,25 Ora tineretului. 21,20 Telerecital : Mariana Mihuț. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 11 AUGUST

9,00 — 11,45 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Matineu de vacanță. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Tragerea loto. 19,05 Muzică populară. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Sub flamuri de partid. 20,15 Film artistic : „Mektoub". Premieră pe țară. Producție a studiourilor franceze. 21,45 Meridiane culturale. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 12 AUGUST

12,00 Telex. 12,05 „Familia Palliser". Reluarea episodului 24. 13,00 Muzică distractivă. 13,30 Incursiune în cotidian. 13,50 Intermezzo coregrafic. 14,00 Dincolo de izvoarele Nilului. 15,05 Intilnire cu artiștii operei din Iași. 15,40 Telerama — sport. 16,10 Din cununa țării mele. Melodii populare. 16,30 Clubul tineretului. 17,30 Din muzica popoarelor. 17,45 Agenda culturală. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională. 18,35 Anii de aur ai comediei — cu Andy Clyde, Buster Keaton și Charlie Chase. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,10 Teleenciclopedia. 20,50 Film serial : „Om bogat, om sărac" — episodul 9. 21,40 Intilnire cu satira și umorul. 22,10 Telejurnal. 22,20 Melodii românești de ieri și de azi.

teatru

În virtutea dreptului la exemplu

1. De exemplu : credem că dreptul la replică s-ar cuveni să atace ori să apere, în mod esențial și deschis, **ideea** nu **persoana.** Desigur, ideile nu se emit de către abstracțiuni, ele aparțin cuiva. Repetind un tip de analiză saintebeuve-eană. față în față cu persoana — ideea apare ca un fragment de portret ideal, iar opera ca tabloul însuși. Timpul operei și forța alcătuitorului ei stabilesc valențele acestui portret ideal. Ideea, atunci cînd nu este fulgurantă impresie ci rezultat al echilibrării contextului realității cu meditația, revine, în diverse alcătuiri, îmbrăcată în alte argumente în fiecare pagină scrisă. **Ceea ce avem de spus** ne străduim, adică, să capete formă exemplară pentru a convinge, a avea ecou. Cel puțin în raport cu persoana ideile sînt active : ele declanșează aspirația spre exemplaritate, conduc spre a scrie. Dar, din perspectiva filozofiei marxiste, din aceea a menirii celui care scrie într-o societate tînără, în devenire și consolidare, ca a noastră, în această discuție interesează **starea de activitate a ideii în raport cu starea domeniului la care se referă,** putința ei de a contribui la construcția unui climat propice dezvoltării, ascendenței domeniului. Dacă dreptul la replică atacă persoana prin ideile comise încă ni se pare că ne aflăm în corectitudine. Dacă pagina scrisă apără persoana semnatară replica se descalifică în lamentație a ultragiatului. Vorbind **în numele** și **spre restabilirea** statutului persoanei, scrisul nu servește, exclude, în mod firesc, ideea valabilă, profitabilă pentru ceilalți. Nu **forma, ci poziția** scrisului o reclamăm aici. De pe această platformă există pentru lectorul interesat, o nevoie și un drept la exemplu.

2. De exemplu : acum cîțiva ani se crease opinia că teatrul românesc, văduvit de personalitățile regizorale de vîrf, se află în impas. Generația de mijloc nu era vizibilă, regia tînără nu era luată în considerare. Spectacol de spectacol, regizorii tineri apăreau drept fructe necoapte, ambiții neîndreptățite, maligne pentru mișcarea teatrală. Desigur acele reprezentații nu atinseseră expresivitatea desăvîrșită. Poate nu o au nici azi, unele producții ale generației, încă tînără și acum. Dar ele **încercau,** și încearcă să propună o altă viziune asupra teatralității, un alt mod de activare a textului dramatic. Într-o accepție cît se poate de naturală, noua generație nu înțelegea să repete o lecție de teatru ci să privească cu ochi proaspeți actul teatral. Iată, acum, cei mai mulți își dau seama că acei regizori aveau **o idee** despre profesiune, erau capabili să se situeze original, în raport cu teatrul și cu ceilalți. Dar atunci, în acea perioadă de început puțini au recunoscut **existența** simburelui lor de adevăr și calitatea acestuia. Au scris și au acționat în consecință. Poziția scrisului lor o reclamăm aici pentru dreptul la exemplu.

3. De exemplu : acum cîțva timp s-a născut termenul : „dramaturgie problematică". Odată etichetată astfel, o piesă intra într-un sertar, iar dramaturgul într-un con de umbră dens. S-a scris și s-a clamat împotriva neînțelegerii. Au existat critici de teatru care nu s-au lăsat intimidați de persoane, au deschis cu îndărătnicie **ideii** o cale pe care generația noastră o poate evidența. Sîntem beneficiarii unei programatice politici a statului nostru de apreciere a ideii curajoase, dar, tocmai prin aceasta și a memoriei perioadei negativismului anarhic. De pe această poziție critica de teatru tînără nu se poate confunda cu forma subtilă a celor care **au așteptat scriind,** ori au **frînat scriind** despre „dramaturgia problematică", ci cu **exemplul celor care au îndrăznit să creadă scriind.** Dreptul pe care aceștia și l-au asumat ne revine ca lecție, ca responsabilitate activă.

4. De exemplu : pînă la apariția festivalurilor teatrale era evidentă distincția : „capitală" — „provincie", cel puțin pentru critica de teatru tînără. Revistele din țară nu se arătau interesate decît de producția teatrală dintr-o anumită zonă, și unele, nici nu-și puteau permite decît cu mari eforturi să acorde criticului condiția profesionalizării sale. În principiu, ideea că această profesie nu se manifestă decît în raport cu suprafața mișcării teatrale românești era acceptată. Dar criticii rămîneau acasă, în recunoașterea decît prin lectură a momentului teatral. Nu aveau cum să se pronunțe asupra fenomenului, nu aveau cum să-și verifice un cod al principiilor exercițiului critic... Dar au existat acei critici exersați, capabili să discearnă în forma întîmplătoare și poziția laterală a scrisului nostru, **soluția șansei** de profesionalizare. Poate și forma scrisului unei generații se va datora acestui gest purtător de idee, dar, deja poziția față de scris, și a scrisului față de contemporaneitate este distinct schimbată. **„Replica" noastră intenționează să îndreptățească și acest exemplu nu de pe platforma persoanei semnatare, prea lesne de revocat ci, din perspectiva momentului în care o generație se poate dedica real teatrului românesc — idee pentru care și prin care a fost pregătită să încerce a se implica activ în epocă.**

ANTOANETA C. IORDACHE

medalion

Omagiu la un septuagenar

Pentru cei tineri mai ales, numele unor personalități de cultură din trecutul Banatului sînt mai puțin cunoscute ; dinamismul vieții sociale în ansamblu, incluzînd și tărîmul cultural, ne-a dat mai puțin ocazia de a privi în urmă, de a evalua tot ceea ce am moștenit și prezintă interes. De aceea, profitînd de recenta aniversare a lui George C. Bogdan — 70 de ani — ne simțim îndemnați să aruncăm o privire în trecutul cultural al marelui centru industrial Reșița, în puncte de interferență cu personalitatea celui omagiat.

După studii în Elveția și Franța, după obținerea diplomei de inginer comercial cu lucrarea „Metalurgia românească și centrul Reșița", George C. Bogdan se stabilește în acest oraș pentru o lungă perioadă de vreme, presărîndu-și activitatea profesională și pedagogică — a fost și profesor la școala de ucenici a uzinelor — cu stropii de lumină ai unor preocupări de cultură, într-un timp cînd în marele centru al siderurgiei românești astfel de preocupări erau sporadice. Era firesc să fie așa, din moment ce tînărul intelectual descindea dintr-o familie de publiciști, de iubitori ai tradițiilor de cultură din Banat, ai folclorului, mama sa fiind elevă și apoi coristă în corul condus de Vidu însuși.

În acest sens, trebuie înțeles gestul lui George C. Bogdan de a pune bazele gazetei social-culturale „Reșița", care a apărut, în ciuda vicisitudinilor acelui timp, cinci ani de zile, între 1935-1940. În această publicație găsim astăzi, alături de semnăturile lui Emil Petrovici, Miron R. Paraschivescu, Constantin Barcaroiu, Tiron Albani și ale altor personalități culturale din vremea aceea, și semnatari din toate generațiile de condeieri din Banat. Cu deosebire s-a arătat, modestă gazetă reșițeană generoasă — din inițiativa și din inima conducătorului ei — cu tinerii scriitori, pe care i-a publicat și

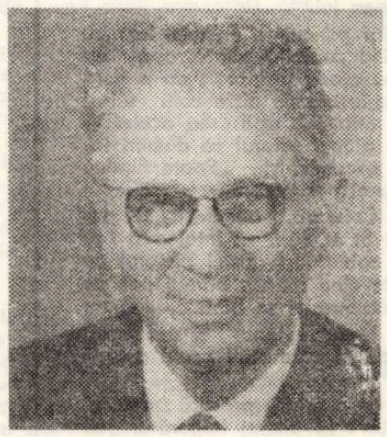

i-a încurajat, gazeta rămînînd o pledoarie pentru tinerețe și pentru o mișcare literar-artistică de nivel ridicat, în contextul cultural al întregii țări.

Dar și dincolo de gazeta amintită, George C. Bogdan și-a legat numele de activitatea culturală înfiripată și ramificată după eliberare ; în acest sens, numele său apare printre inițiatorii și primii susținători ai cenaclului care azi poartă numele muntelui Semenic. **El și-a continuat munca de cercetător al trecutului social-cultural al Reșiței și al Banatului, colaborînd la ziarele din această zonă a patriei. Ca bun cunoscător al istoricului și evoluției uzinelor reșițene, el a făcut parte din colectivele de cercetători de profundă competență care au redactat cele două lucrări monografice de mare însemnătate documentară și științifică : „200 de ani de construcții de mașini la Reșița" și „Uzinele Reșița în anii construcției socialiste", prezența sa în activitatea redacțională a celor două lucrări fiind dintre cele mai importante**

Ca cercetător al trecutului cultural al Banatului, preocupare mai accentuată în anii din urmă, George C. Bogdan, modest și temeinic în muncă, își continuă activitatea în ciuda vîrstei înaintate. Relevabil din acest punct de vedere este rolul jucat în realizarea de către editura „Facla" a volumului dedicat lui Mihai Gașpar „Fata vornicului Oană", contribuția sa depășind simpla condiție de coautor al studiului introductiv. Cu mult interes am înregistrat, nu de mult, într-o discuție purtată cu el, o arie de preocupări din același domeniu de cercetare care îi face cinste.

Îi face cinste pentru întreaga sa viață și muncă, și se constituie ca un patrimoniu valoros la sărbătoarea venerabilei sale vîrste de azi — 70 de ani.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Generația noastră — **Semnal** ; 2. Mierea — **Sfinx** ; 3. Porți de vis — **Dida Drăgan & Progresiv TM** ; 4. Hai acasă — **Gil Dobrică** ; 5. Umbra — **Metropol. SECȚIA STRĂINĂ :** 1. With a Little Luck — **Paul Mc Cartney & Vings** ; 2. Love is like Oxygen — **Sweet** ; 3. Rivers Of Babylon / Brown Girl in The Ring — **Boney M** ; 4. Night Fever — **Bee Gees** ; 5. The House of the Rising Sun — **Santa Esmeralda.**

Donna Summer

„PUNE-ȚI ROCHIA CEA NOUĂ... m-a sfătuit, cea mai mică dintre surorile mele, atunci cînd cu sufletul la gură i-am destăinuit marele secret : urma să susțin o probă de aptitudini muzicale în fața unui renumit compozitor, aranjor și împresar european

pe care auzisem că-l cheamă Giorgio Moroder. E posibil ca fără întîlnirea aproape întîmplătoare cu acest om, preocupările mele muzicale să fie rămas doar un „hobby" de fetișcană care se dădea în vînt după discurile Arethei Franklin. Lui Moroder îi datorez celebritatea care, fie vorba între noi, m-a costat doi ani de pregătiri... Știi ce înseamnă munca în studiourile de înregistrare ? Nu, nu e deloc floare la ureche chiar dacă îți place muzica. Giorgio Moroder mi-a oferit primul contract. E mai mult ca sigur că nu rochia mea nouă l-a dat gata. Am un glas puternic, nu m-am simțit niciodată sclava microfonului. Specialiștii, publicul sînt de acord în privința unor însușiri ale glasului meu care, judecînd după succesele concertelor și vînzarea discurilor mele, place. Nu cînt decît piesele care „mă prind", cîntecele care au ceva de comunicat, mai presus decît o formulă ritmică standard. Îmi place să cred că una din condițiile succesului meu este și această exigență cu mine însămi... Cronicarii europeni mă compară cu Liza Minelli, descoperindu-mi, zic ei, acea artă de a crea antrenul tipic spectacolelor americane în care muzica se îmbină cu umorul nedisimulat, fapt care presupune participarea afectivă a artistului. Cea mai bună prietenă îmi este cîntăreața Roberta Kelly care la fel ca mine, se află mai mult în Europa. Să știi că mi-e tare dor de casă... M-am născut acum 28 de ani în Massachussets, sînt cea mai mare dintre surorile mele la care țin foarte mult. Numele lor ? Dara Lynn și Mary Ellen. Și mai e ceva ce mă doare. Faptul că preocupările artistice mă țin departe de fetița mea care se află la Boston... Are doar cinci anișori... Uneori plîng pe ascuns în camera mea de hotel și oriunde m-aș afla îi telefonez zilnic. Dar e destul ? Spune-mi, crezi că e destul" ?

PETRU UMANSCHI

panoramic

● Consiliul județean al sindicatelor Timiș consacră sărbătoririi celei de a 34-a aniversări a eliberării patriei placheta de versuri și proză „Mărturii". Semnează membrii cenaclurilor „V. Efitimiu" din Timișoara și „Cuvinte românești" din Lugoj. ● Spectacol extraordinar oferit de ansamblul folfloric „Timișul". ● Muzicianul Gelu Stan este colaboratorul Studioului teritorial de radio și televiziune care programează un ciclu de emisiuni dedicate interpreților de muzică populară bănțeană. Reținem ținuta aleasă a comentariului, spiritul său analitic. ● Tot la capitolul radio ; de data asta postul central (programul I) a planificat o emisiune dedicată Teatrului Național timișorean, scenariul aparținînd lui Mircea Șerbănescu. ● Asociația artiștilor fotografi, filiala Banat ne invită la sala de expoziții de al Bastion cu prilejul deschiderii expoziției celor trei **Alapfi** de la fotoclubul Budapesta. Fotografii alb-negru și color. Amănunte în numărul viitor. ● Corespondență de la Brad : intelectualii din această localitate au avut ideea de a organiza lunar o întîlnire cu publicul prin intermediul unei reviste sonore de cultură, „AGORA". Literatură, plastică, umor etc. ● Ansamblul artistic „Zora" poartă de aproape zece ani frumusețea folclorului sîrbesc din împrejurimile Timișoarei. ● Concursuri : la Sighetul Marmației are loc în august un festival-concurs de poezie patriotică, revoluționară și muzică folk. ● Revista iugoslavă **„Osten"** informează că actuala ediție a Galeriei internaționale de caricatură Skoplie '78 va avea ca temă **dezarmarea.**

L. B.

ERATĂ : În nr. 29 din 20 iulie al revistei noastre am publicat reproduceri după tablourile lui Gheorghe Andrea.

Al VI-lea salon de artă plastică

(Urmare din pag. 1)

pe Bega", **Ioan Frujină** — „Toamnă pe malul Begăi", **Victor Elias** — „Peisaj de iarnă" etc.

Cu deosebită emoție pot fi vizionate în cadrul salonului lucrările unor artiști plastici ce înclină spre profesionalism, precum **Robert Schiff** cu admirabilele „Timișoara veche" și „Franyo Zoltan", **Aurel Martin** cu „Peisaj de iarnă pe Calea Aradului" și „Lumini de toamnă", **Hedy Nadra** cu „Artificii", **Gheorghe Babeți** cu „Peisaj timișorean" și **Panait Stănescu Beilu** cu „Vedere din parc", „Sălcii pe Bega" și „Arhitectură".

sadoveniana

Bărbat și... barbat

Pentru a dobîndi o imagine cît mai exactă cu privire la „maturitatea" și originalitatea artistică a unui prozator, pentru a sesiza cît mai precis și mai nuanțat posibilitățile lui de a-și mlădia și adecva expresia în funcție de rigorile conținutului de idei și sentimente al operei, cred că orice analiză de text trebuie să nu piardă din vedere **distincția dintre stratul narativ** și cel **dialogat.** În cei dintîi, scriitorul se „obiectivează", în cel de-al doilea însă, el cedează locul personajelor, identificîndu-se, pînă la un anumit punct, cu fiecare dintre ele. Am încercat, cîndva, să arăt, referindu-mă la poemul eminescian **Călin (file de poveste),** ce consecințe rodnice poate avea această perspectivă chiar în investigarea discursului poetic (vezi **Dincolo de cuvînt,** Editura științifică și enciclopedică, 1978, p. 141-152). Doream să reliefez, atunci, faptul că, în amintitul poem, adjectivele **bălai** și **galben,** ca epitete cromatice ale părului, se ivesc doar în replici, adică acolo unde sugestia oralității obligă la selecția unor elemente lexico-stilistice fireștI, avînd caracteristicile comunicării uzuale. Dimpotrivă, în pasajele narative ale poemului, unde tonul se înalță și se împodobește, ne întîmpină epitetele metaforice **de aur** și **de peteală.** Cele patru sinonime se grupează astfel două cîte două : de o parte, termenii **proprii,** folosiți numai în **stratul dialogat,** de alta, cei **metaforici,** aflători numai în narațiune.

Am intenția să revin asupra acestei idei, raportînd-o la domeniul foneticii și extrăgînd exemplele necesare din opera lui Sadoveanu. Așa cum se știe, un prozator cu adevărat mare nu suprasolicită elementele lingvistice strict regionale nici din domeniul lexicului, nici din acela al foneticii. Această afirmație mi se pare valabilă mai cu seamă astăzi, cînd „norma supradialectală" se impune tot mai mult. „Localizarea" eroilor într-un anumit spațiu geografic se cere realizată cu discreție, cu „economie". Aceste restricții trebuie să acționeze cu toată vigoarea în stratul narativ, cînd prozatorul vorbește în propriul său nume, dar pot fi sensibil atenuate în dialog, atunci cînd el dă cuvîntul personajelor sale.

Cine citește cu atenție pe Sadoveanu, din perspectiva „teoriei" celor două straturi, observă lesne că prozatorul își îngăduie să recurgă la anumite „moldovenisme" — fonetice și lexicale — mai cu seamă în dialog, și prea puțin în narațiunea propriu-zisă. Solicitarea unor trăsături regionale „subțiri", aproape exclusiv în replici, contribuie la înfiripărea sentimentului oralității. Dialogul dobîndește un spor de autenticitate, iar cititorul are iluzia că-l aude pe convorbitori.

O trăsătură caracteristică a subdialectului moldovean este „asimilarea" secvențelor **ă-á, á-ă** (din limba literară) la **a-á.** Moldovenii rostesc, într-adevăr, **calare, camară, lacát, macar, tatar, zahár,** în loc de **călare, cămară, lăcăt, măcar, tătar, zăhăr** — cum cere norma limbii literare. Mi se pare că merită toată atenția „amănuntul" că Sadoveanu — atît de legat de realitățile Moldovei — dă „drept de cetate" fonetismelor regionale menționate mai sus numai în stratul dialogat al operei, adică acolo unde mijloacele artei sale converg pentru a crea cititorului, chiar dincolo de timp, impresia vorbirii vii. Zic : „dincolo de timp", pentru că, ilustrînd „teza" de mai sus, voi recurge la citate dintr-un roman istoric, mă refer la **Nicoară Potcoavă.**

Lăsînd la o parte toate celelalte exemple — foarte numeroase și variate — voi reține, pentru ilustrarea afirmațiilor teoretice de pînă acum, perechea **bărbat/barbat.** Peste tot, în dialog, apare — cred, fără excepție ! — fonetismul regional : — „Mai repegior, mai repegior ! le-a strigat vornicul Evghenie, amenințîndu-le cu toiagul. **Barbații** voștri așteaptă prînzișorul, pruncii vi s-au răsturnat din covățele, găinile s-au suit în vîrful șurii !" (68) ; „ — ... La asemenea vicienii se pricep, dar să bucure pe un **barbat** ca mine nu se pricep" (74) ; „ — Spune-mi unde să-l găsesc pe **barbatul** sprinten, oacheș și cu barba creață" (87) ; „ — Înțeleaptă nevastă, a zis fără mirare Potcoavă... Dar noi, prietine Agapie, nu sîntem mulieri, ci **barbați** cu îndrăzneală" (141). Și seria exemplelor de acest gen ar putea continua, umplînd zeci de pagini... În schimb, în narațiune, prozatorul nostru preferă, cu aceeași consecvență, fonetismul literar : „Acolo se adunaseră **bărbații** cei cărunți ai satului" (75) ; „...sta în capul acestei mese de despărțire însuși măria sa Nicoară, cu mazilul Andrei la dreapta. Era o adunare de **bărbați"** (104) ; „Acest **bărbat** blînd ridicase în furtună căzăcimea de la Praguri" (109).

Mai convingător este poate detaliul că cele două fonetisme **alternează,** în funcție de criteriul amintit, uneori chiar pe aceeași pagină, așadar la o distanță minimă unul de altul. Așa se întîmplă la pagina 52 : „ — Dar nu mai împrăștie nimeni vești, **barbate,** a întors cuvînt logofeteasa Maria". Iar cîteva rînduri mai jos, în narațiune : „Abia își arătase logofătul Iorgu încredințarea asta, și la foișor s-au arătat, sosiți prin altă parte a ogrăzii, doi **bărbați".** Repartizarea de care vorbeam este respectată și atunci cînd **bărbat** are valoare adjectivală („puternic zdravăn"), ca în acest frumos text ritmat, de esență folclorică, presărat cu „rime" interioare : „Pădurarul a încălecat vesel și s-a dus iepurește pînă-ntr-o vălcică. Și s-a întors cu un **corn bărbat** în care vor fi **sunat** oameni vechi la ospățul lui Verde-Împărat... În schimb, într-una din replicile lui Nicoară, numele legendarului **Barbăcot** este rostit potrivit distincției formulate la început : „ — Și pe dumneata cum te chiamă ? — Domnilor, numele meu din botez e Tudorică, iar porecla Prepelea. Adunarea a făcut mare haz. — Hai să descălicăm la moara lui Statu-Palmă **Barbacot,** a zis Nicoară cu voie bună, și Prepelea să ne vîndă povești" (125)*. Una din puținele clipe cînd chinuitul domnitor își îngăduie să zîmbească...

G. I. TOHĂNEANU

* Toate citatele sînt excerptate din volumul **Nicoară Potcoavă,** Editura Minerva, București, 1977.

sport

O anchetă

La sfîrşitul campionatului trecut şi în plin El Mundial, am lansat, prin **Sportul de la Orizont**, o anchetă cu tema : „propuneţi o formaţie reprezentativă". Fără prea multe comentarii la cîteva din răspunsurile primite, lesne se va constata că soluţiile pentru un „11" apt să intre imediat pe gazon sînt aproximativ aceleaşi, adică numărul selecţionabililor este restrîns la fotbaliştii consacraţi. În pragul noului sezon fotbalistic, socotim că părerile de mai jos pot sta negreşit în atenţia F.R.F. Iată-le :

Adrian Păunescu : Lăzăreanu — Turcu, Păltinişan, Mehedinţu, Hajnal — Dumitru, Dobrin, Iordănescu, Bölöni — Rădulescu, Dudu Georgescu. Antrenori : Eugen Barbu şi Ştefan Covaci.

Ion Marin-Almăjan : Lăzăreanu (Răducanu) — Cheran, Mehedinţu, Păltinişan, Bölöni— Romilă, Iordănescu, Dobrin — Lucescu, Dudu Georgescu, Petrescu (Zamfir). Antrenori : Constantin Teaşcă şi Angelo Niculescu.

Ion Velican : Răducanu — Cheran, Mehedinţu, Păltinişan (Ştefănescu), Barna — Bölöni, Mulţescu, Romilă — Balaci, Cămătaru (Dudu Georgescu), Petrescu. Antrenori: Angelo Niculescu şi Ion Ionescu (U.T.A.).

Ovidiu Ioanitoaia : Răducanu — Zahiu, Ştefănescu, Mehedinţu, Vigu, Dumitru, Iordănescu. Mulţescu — Lucescu, Balaci, Radu Gheorghe. Antrenori : Ion Ionescu (U.T.A.) şi Ion Ionescu (Buzău).

Gheorghe Limona : Bucu — M. Zamfir, Tilihoi, Dobrău. Barna — A. Rădulescu, Iordănescu, Bölöni — Coraş, Balaci, Văetuş. Antrenori : Angelo Niculescu şi C. Cernăianu.

Ion Ghiţulescu : Răducanu — Cheran, Sătmăreanu II, Ştefănescu, Hajnal, Dinu, Bölöni, Iordănescu — Lucescu, Dudu Georgescu, Balaci. Antrenor : Angelo Niculescu.

Gheorghe Minoiu : Răducanu — Cheran, Mehedinţu, Ştefănescu, Hajnal, Dinu, Bölöni, Sătmăreanu II, Crişan, Dudu Georgescu. Balaci. Antrenor : Angelo Niculescu.

Ion Mureşanu : Coman — Cheran, Ştefănescu, Mehedinţu, Hajnal — Dinu, Balaci, Bölöni — Lucescu, D. Georgescu, C. Zamfir. Antrenor : Angelo Niculescu.

Nicolae Soare : Coman — Cheran, Ştefănescu, Mehedinţu. Chitaru — Balaci, Dembrovschi, Bölöni, Dorel Zamfir, Dudu Georgescu. Iordănescu. Antrenor : Angelo Niculescu.

Nicolae Secoşan : Coman — Cheran, Mehedinţu. Ştefănescu, Hajnal — Romilă. Sătmăreanu II, Iordănescu — Lucescu, Dudu Georgescu, Petrescu. Antrenor : Angelo Niculescu.

Ion Predoşanu : Răducanu (Boldici) — Ion Marin, Mehedinţu, Ştefănescu, Vigu — Dumitru (Beldeanu), Balaci, Fazekaş (Sălăjan), Iordănescu, Cămătaru, Petrescu (Coraş). Antrenori : Angelo Niculescu şi Ion Ionescu (U.T.A.)

Victor Niţă : Răducanu — Cheran, Mehedinţu, Păltinişan (Ştefănescu), Vigu — Romilă (Balaci), Sătmăreanu II, Bölöni, Văetuş, Iordănescu (Cîrţu), Crişan. Antrenor : Angelo Niculescu.

Mihai Ionescu : Coman — M. Zamfir, Ştefănescu, Mehedinţu, Ciocîrlan, Simionaş (O. Ionescu), Sătmăreanu II, Iordănescu, Crişan, Cămătaru. Chihaia.

Dan Voicilă : Răducanu — Cheran, Mehedinţu, Ştefănescu, Vigu, Dumitru, Bölöni, Iordănescu, Anghel, Balaci, C. Zamfir. Antrenor : Angelo Niculescu.

Ilie Oană : Coman — M. Zamfir, Tilihoi, Ştefănescu, Ciocîrlan, Dumitru, Balaci, Iordănescu. Crişan, Dudu Georgescu, C. Zamfir.

Traian Ionescu : Răducanu (Lăzăreanu) — Cheran, Sătmăreanu II, Dinu, Vigu — Dumitru, Balaci, Bölöni, Crişan, Dudu Georgescu (Dumitrache).

Iosif Dudaş : Răducanu — Cheran, Mehedinţu, Ştefănescu, Vigu, Balaci, Iordănescu, Bölöni, Anghel, Radu II, C. Zamfir. Antrenori : Angelo Niculescu şi Ion Ionescu (U.T.A.)

Ion Bungău : Răducanu (Lăzăreanu) — Cheran, Mehedinţu, Păltinişan (Ştefănescu), Lucuţă — Balaci (Dumitru), Sătmăreanu, Iordănescu, Anghel, Dudu Georgescu, C. Zamfir. Antrenor : Angelo Niculescu.

Cicerone Manolache : Naste — Cheran, Păltinişan, Mehedinţu, M. Zamfir, Iordănescu, Bölöni, Dumitru, Doru Nicolae, Dudu Georgescu, Florea. Antrenori : Angelo Niculescu şi Ilie Oană.

Otto Anderco : Naste — Cheran, Păltinişan, Mehedinţu, Vigu, Bölöni, Sabău, Iordănescu, Fazekaş, Dudu Georgescu, Florea. Antrenor : C. Cernăianu.

Dan Laţa : Răducanu — Cheran, Dinu (Păltinişan), Mehedinţu, Hajnal (Vigu), Iordănescu, Dumitru, Balaci, Crişan, Dudu Georgescu, Nedelcu. Antrenori : Angelo Niculescu şi Ion Ionescu (U.T.A.)

Dan Păltinişan : Răducanu, Cheran, Dinu, Mehedinţu, Hajnal, Dumitru, Balaci, Iordănescu, Crişan, Radu II, Zamfir. Antrenor : Angelo Niculescu.

Emeric Dembrovschi : Răducanu — Cheran, Păltinişan, Mehedinţu, Vigu, Bölöni, Iordănescu, Balaci, Nucă, Dudu Georgescu, Zamfir. Antrenori : Angelo Niculescu şi Costică Rădulescu.

Eugen Seracin : Răducanu (Bucu) — Nadu, Păltinişan (Ştefănescu), Mehedinţu, Hajnal, Balaci, Iordănescu, Romilă, Fazekaş, Fanici, Nucă (Marcu). Antrenori : Nicolae Proca şi Costică Rădulescu.

Ştefan Bathori : Naste — M. Zamfir, Dinu, Mehedinţu, Hajnal, Romilă, Iordănescu, Balaci, Anghel, Dudu Georgescu, Zamfir. Antrenori : Angelo Niculescu şi Gheorghe Staicu.

Corneliu Popovici : Răducanu — M. Zamfir, Mehedinţu, Ştefănescu (Păltinişan), Vigu, Bölöni, Balaci, Iordănescu, Crişan, Radu II (Dudu Georgescu). Zamfir. Antrenori: Ştefan Covaci şi Angelo Niculescu.

Anton Palfi : Răducanu — M. Zamfir, Mehedinţu, Ştefănescu (Sătmăreanu II), Vigu, Dobrin (Dumitru), Balaci, Bölöni, Anghel, Dudu Georgescu, Iordănescu. Antrenori : Angelo Niculescu şi Ştefan Covaci.

Svetomir Raicov : Moraru — M. Zamfir, Mehedinţu, Ştefănescu, Vigu, Sătmăreanu II, Bölöni, Balaci, Crişan, Iovănescu, Iordănescu. Antrenor : Angelo Niculescu.

Constantin Hîrşova : Cristian — Şunda, Sătmăreanu II, Mehedinţu, Barna, Bölöni, Balaci, Crişan, Iordănescu, Nedelcu, Rădulescu.

Gui Iosif (Timişoara) : Windt — Cheran, Mehedinţu, Sătmăreanu II, Barna, — Bölöni, Romilă (Mulţescu), Iordănescu, — Crişan, Dudu Georgescu (Cămătaru), Petrescu. Antrenori : Angelo Niculescu şi Ion Ionescu (U.T.A.).

P. Tiberiu (Cîmpina) : Răducanu — Cheran, Mehedinţu, Ştefănescu, Vigu — Iordănescu, Balaci, Dobrin — Crişan, Simaciu, Lucescu.

P. Burtic (Timişoara) : Răducanu (Coman) — Cheran, Sătmăreanu (Mehedinţu), Ştefănescu, Barna — Dumitru (Balaci), Dinu, Bölöni — Lucescu, D. Georgescu (Iordănescu), C. Zamfir.

Valentin Zăgrean (Dej) : Răducanu — Cheran, Sătmăreanu II, Ştefănescu, Vigu, Balaci, Dumitru, Iordănescu, Crişan, Dudu Georgescu, Zamfir. Antrenor : Angelo Niculescu.

Ioan Iustin Purza (Arad) : Coman — Anghelini, Ştefănescu, Mehedinţu, Dumitru, Leac, Bölöni, Iordănescu, Dobrin, Balaci, Coraş.

Mulţumind celor care au răspuns anchetei, îndrept sentimente prieteneşti crainicului Nicolae Secoşan pentru ajutorul deosebit de preţios la finalizarea gîndurilor noastre. Iniţial, voiam să facem un „top" ; lăsăm plăcerea cititorilor de a găsi „11"-le ideal.

TEODOR BULZA

poşta redacţiei

Nedea Flore — Dacă aţi citi mai multe versuri clasice, exuberanţa sentimentelor dvs. ar lua forma unor versuri autentice. Altfel ele rămîn numai declarative. Şi e păcat.

Porumbeanu Gheorghe — Afectarea şi preţiozitatea dvs. stilistică pare nesinceră şi stîngace. Trimiteţi altele.

Benedictinul — Dv. versificaţi cu efecte sugestive, dar uneori metaforele sînt ermetice, de neconceput. De exemplu, spuneţi : **„îşi dezlege delirul supremelor carate"** sau **„Preot cu glas de rouă şi suflet de cîmpie"**, ori **„de pe prispa genei"** şi **„comori nemăsurate îţi cîntă pe cosiţă"**. E adevărat că poezia nu e mai cu seamă sens logic, dar nici aşa !

Murgu Cucu — Versurile dv. sînt lipsite de ostentaţia zgomotoasă întîlnită la unii debutanţi. Dar larga lor cadenţă e sugestivă şi uneori adecvată emoţiei. Mai trimiteţi.

Elena Tîrziu — Încercările dv. au progresat. Pe lîngă nenumărate idei care te fac să treci meditînd, îţi procură şi multe sugestii ademenitoare. Remarcăm „Nuanţe". Perseveraţi şi mai trimiteţi.

L. H. — Nu trebuie să aveţi îndoieli. Ceea ce scrieţi are substanţă, dar trebuie să mai lucraţi. Nu e important să tipăriţi, deocamdată. Puteţi să citiţi şi în cenaclul „Lucian Blaga", fără să vă temeţi că le-aţi da „motive să rîdă". Că şi ei sînt începători...

Vidoni Nicolae — Din versurile dv. transpare o stare sufletească bine definită ; un dor, o emoţie, o dispoziţie, o năzuinţă. Aceste notaţii, evocate prin adjective potrivite şi prin expresii plastice, capătă valoare în sine. Prin distincţia expresiei, prin sinceritatea ei discretă, se desprinde deocamdată numai gingăşia romanţei.

Mihai Dor — Aţi evoluat. Dar utilizarea unor elemente cu putere magică, nu capătă nici o valoare poetică, poezia rămînînd vădit construită. Feriţi-vă de un verbalism, care nu e poezie, sau de elemente decorative, neasimilate expresiei de artă.

Buţoiu Dumitru — În „Să nu uitaţi" reuşiţi să redaţi o atmosferă de lirism gingaş, duios şi discret. Versurile dv. au sonorităţi şi sclipiri romantice. Se vede că sînteţi frămîntat de un zbucium sufletesc autentic. Mai trimiteţi.

Radulov Petru — La o singură poezie e greu să ne pronunţăm. Aşadar mai trimiteţi.

Orlea N. — Cîteva versuri nu ne dau posibilitatea să vă cunoaştem. Trimiteţi mai multe poezii.

Mira Mes — O emotivitate reală animă versurile dv. Din păcate asociaţi, în formule consacrate, multe facilităţi banale.

Ion Vergu Dumitrescu — Exerciţiile dv. sînt muiate în melancolia meditativă. Sînt versuri cristalizate în forma corectă parnasiană. Notăm „De demult" ca pe o virtualitate.

Dumitru Branc — Aţi făcut paşi înainte spre plăsmuirea unei atmosfere sufleteşti. În gravitatea mîndră a notaţiei, dv. reuşiţi să sugeraţi situaţii şi întîmplări cu un aer de evocare. Perseveraţi.

PETRU SFETCA

MANUSCRIPTUM NR. 2/1978

Mare parte din sumarul acestei reviste de excepţie, **Manuscriptum** (nr. 2) este consacrat aniversării revoluţiei de la 1848. Vom întîlni astfel, meditaţii filozofico-politice ale lui Mihai Eminescu, poet format, după cum se ştie, în cultul ideilor revoluţionare de la 1848 ; o scrisoare a lui N. Bălcescu, comentată de Cornelia Bodea ; M. Kogălniceanu — în acte diplomatice ; pagini din jurnalul lui Timotei Ciparîu, G. Magheru şi Eftimie Murgu, ultimul, ca participant la revoluţie, suferind şi o condamnare la moarte. Citîm din Sentinţa dată la Pesta la 6 iulie 1850 : „... fiind vinovat deci de participare la crimă de înaltă trădare acesta urmează să fie condamnat la moarte prin streang, în conformitate cu articolul 5 al Legii marţiale, combinat cu Proclamaţia Înaltului Comandament al Armatei Cesaro-Crăieşti de la 1 iulie 1849, de asemenea cu confiscarea întregii sale averi pentru despăgubirea daunelor provocate de revoluţie". Mai sînt publicate, sub genericul „Paznic de far", o conferinţă manuscris de Vasile A. Pârvan despre Nicolae Bălcescu ; fişe, note, scrisori etc. utilizate de Camil Petrescu la scrierea romanului „Un om între oameni" ; cîteva texte de George Călinescu cu privire la o istorie a literaturii române în epoca paşoptistă.

Sînt publicate, de asemenea, cîteva poeme de Magda Isanos dintr-un proiectat volum de versuri ; o proză de Luca I. Caragiale ; o dramatizare de Mihail Sadoveanu după „Neamul Şoimăreştilor" ; pagini din Jurnalul cultural Perpessicius ; investigaţii asupra mitologiei dacilor (II) de B. P. Hasdeu. Este consemnat, un eveniment important : reluarea şi apariţia, după treizeci de ani, a volumului VII din Mihai Eminescu, Opere complete, ediţie, după cum se ştie, inaugurată de Perpessicius, care a ajuns să editeze volumul VI. Mai remarcăm : dosarul unei existenţe (Al. Sahia) ; Paul Zarifopol şi pamfletul politic ; Blaga epistolar ; N. Iorga — desenator.

Un număr dens, echilibrat bine alcătuit.

A. BALTHAZAR

CONCURSUL „BARTÓK BÉLA"

Oraşul Debreţin (R.P. Ungară) organizează din doi în doi ani, începînd cu 1961, una dintre cele mai ample şi impunătoare confruntări pe plan european ale slujitorilor muzicii corale : **Concursul Internaţional „Bartók Béla"**. Exigenţele repertoriale, dar mai ales interpretative, au solicitat dintru început participanţilor o foarte serioasă pregătire ceea ce a făcut ca prestigiul acestei competiţii să crească continuu şi prin el dorinţa de afirmare să mobilizeze tot mai multe ansambluri. Acest lucru a fost reconfirmat şi la ediţia din acest an, a VIII-a, (10-15 iulie) cînd 67 de coruri din 15 ţări şi-au dat întîlnire pe scena concursului, marcînd cea mai mare participare cunoscută pînă în prezent la Debreţin. Dincolo de rezultate, s-a impus cu pregnanţă ideea că asemenea contacte de anvergură contribuie din plin la o mai bună cunoaştere între popoare, a valorilor culturale, la afirmarea nobilelor idealuri de pace şi prietenie ca deziderate esenţiale ale lumii contemporane. Dealtfel, potrivit obiceiului, concursul este precedat de o mare sărbătoare a înfrăţirii, cînd, într-un singur glas, toţi participanţii (la această ediţie — peste 4.000 de coriştі) intonează împreună imnul „Cantemus" (textul în limba latină) semnat de Lajos Bárdos (elev al lui Kodaly). La ediţia a VIII-a a concursului „Bartók Béla" au fost stabilite două secţii pentru participare: muzica secolului XX şi folclor. Fiecare ansamblu a fost liber să-şi aleagă secţia dorită sau să participe la ambele. Dar, dacă pentru prima secţie departajarea valorică s-a făcut pe categorii de coruri (copii, tineret, femei, bărbaţi, de cameră şi mixte) deci 18 premii pentru 52 de ansambluri, la secţia folclor au concurat toate categoriile, 41 de coruri, pentru numai 3 premii ; o luptă foarte grea şi oarecum inegală întrucît unele categorii, prin structură, erau dezavantajate faţă de altele. La această secţie, folclor, s-a prezentat şi corala bărbătească „Sabin Drăgoi" a Casei de cultură a municipiului Timişoara, dirijată de Diodor Nicoară, care, deşi nu a reuşit să ajungă pe podiumul cîştigătorilor, a impresionat publicul şi colegii de competiţie, prin calitatea ei vocală şi interpretativă. Semne ale recunoaşterii meritelor ei le reprezintă atît invitaţia TV. Ungare, pentru realizarea unui reportaj în aer liber (din păcate, compromis datorită timpului ploios), ca şi programarea într-un concert a cappella în localitatea Komádi, alături de un cor elveţian, unde s-a bucurat de un remarcabil succes.

IOAN TOMI

serial

DIN TAINELE CIVILIZAŢIILOR DISPĂRUTE

(V)

● Ce nevoie aveau străvechii mayaşi de două calendare ?

● Oare pe planeta noastră au mai trăit şi alte fiinţe — altfel alcătuite anatomic decît omul de astăzi ? Cui aparţin neobişnuitele schelete descoperite în deceniile trecute în Tennesse, Kentucky, Mexic, Japonia şi China ?

● Vechile legende vorbesc despre aşa-zisele „pietre lucitoare" care dădeau lumină asemeni becurilor electrice de astăzi (?!) Un cronicar al conchistadorilor notează că a văzut în Mato-Grosso „pe un stîlp înalt o bilă mare care în fiece clipă a zilei şi a nopţii împrăştia întunericul şi lumina oraşul adormit şi părăsit !"

● O altă mărturie despre asemenea pietre luminoase ne-o face P. H. Forster, cu cincizeci de ani în urmă. Lui i-au povestit băştinaşii din Mato-Grosso că au văzut o enigmatică lumină rece în oraşele dispărute în junglă. Scriindu-i despre aceasta scriitorului britanic Lewis Spence, colonelul Forster spune : „Oamenii aceia au o sursă de lumină pe care noi n-o cunoaştem încă. De fapt, mie mi se pare că ei sînt descendeţii unei civilizaţii care a dispărut, dar care şi-a păstrat străvechile cunoştinţe. Am căutat îndelung urmele oraşelor dispărute ale acelei civilizaţii şi am aflat în adîncul junglei un oraş fantomatic, care noaptea încă mai era luminat de o lumină rece neobişnuită. N-am putut descoperi de unde provine acea lumină enigmatică !

Despre ce lumină e vorba ? Oare aceste oraşe înghiţite de junglă îşi vor păstra nedescoperită taina?

Multe enigme care le dau de gîndit cercetătorilor vechilor civilizaţii sînt legate de inscripţiile ce apar ici-colo, prin cărţile sacre şi prin epopei, şi care s-au păstrat pînă în zilele noastre. Aşa, de pildă, din vremea dinaintea religiei budiste în Tibet s-a păstrat următorul text : „... Oul investit cu magică putere a zeilor Suh şi Baal venise prin acţiunea propriei sale greutăţi / din şirul divin al cerului pustiu. / Coaja îi deveni cuirasă protectoare, / ea protejează ca un dig, / albuşul (?) devine sursa de energie pentru erou, / iar învelişul dinlăuntru un adevărat adăpost şi fortăreaţă, pentru cei care trăiesc acolo / Din chiar centrul oului iese un om, / stăpînul marii puteri şi cunoştinţe...".

Cum se pot explica aceste versuri ? Oare numai prin fantezia străvechiului poet sau printr-un sistem de simboluri care cuprind în sine realitatea vremii în care au fost scrise ?

Şi cartea sacră a indienilor maya „Popol-Vuh" conţine nenumărate pasaje care dau de gîndit :

„... Cunoşteau tot ce exista pe lume" — se spune în această carte — cînd doreau puteau vedea tot cerul, din vîrf şi pînă-n adîncime, şi miezul Pămîntului ; vedeau chiar lucrurile ascunse de întuneric. Puteau vedea întreaga lume chiar fără să se mişte din loc : o vedeau pur şi simplu din locul în care se aflau. Înţelepciunea lor era inaccesibilă".

În vara anului 1947, un beduin sărac, căutîndu-şi oaia rătăcită printre stîncile golaşe din apropierea Mării Moarte, găsi un număr mare de vase din lut, al căror conţinut misterios dăduse multă bătaie de cap cercetătorilor. Conţinutul consta în pergamente străvechi, iar pe lîngă acestea se mai aflau acolo cîteva piei cu o scriere enigmatică care, în acea vreme, părea indescifrabilă. Dar, întrucît această descoperire stîrnise o adevărată senzaţie, după mai bine de zece ani specialiştii reuşiră să descifreze scrierea cu pricina. Pe pergamente cît şi pe piei se iviră sub ochii cercetătorilor texte străvechi, asemănătoare în multe privinţe cu cele din primele capitole ale Bibliei. Iată doar cîteva scurte fragmente :

„... Cei care căzură (din cer n.n.) se aflară în zilele acelea pe Pămînt ; şi chiar mai tîrziu, cînd veniră fiii zeilor"...

Şi după aceea :

„... Şi se luptă Enoh cu zeul, şi dispăru, căci zeul îl răpi".

(VA URMA)

cuvinte încrucişate

UF, CE CĂLDURĂ !

ORIZONTAL : 1) Băi de soare — A te trece toate apele, pe căldură. 2) Refugiu pe timp călduros — Răcoritoare estivală — Alifie bună pentru a unge pielea la plajă (pop.) 3) Răcorit în cele din urmă ! — Zi de vară, în spiritul temei (adj. masc.) 4) Stăpîn pe vînturi (mit.) — Oraş în Filipine — Începe o adiere ! 5) Căldură mare (adj. masc.) — În dilatare! 6) Din ceară! — Roşu foarte deschis 7) Canale! Bucle ce compensează deformaţiile termice ale unor conducte în cazul dilataţiilor acestora sub influenţa căldurii — Iunie ! 8) Uns e !... — ...şi ars pe lături ! 9) Zile de vară dogoritoare. 10) August ! (masc.). 11) Asigură copiilor căldură cînd mamele muncesc — Pînzele albe pentru „Lunga vară fierbinte" (sing).

VERTICAL : 1) Te tratează cu căldură (pl.) — Inimă rece ! 2) Atracţie marină pe timp călduros — Republica Socialistă Cehoslovacia (abr.) 3) 12 august — Înflori ! ! ! — Arşiţa, jud. Vrancea (pl.) 4) Pierde-vară. 5) Se manifestă cu căldură (adj. masc. pl.) — Răcorită doar la picioare ! 6) Specie de grîu rezistentă, ce se cultivă în zone mai puţin călduroase — Se-nroşesc la căldură. 7) Căldură mare... sufletească — În nucet ! 8) Se topeşte uşor la căldură ! — Primele la loterie! Conţine un schimb de căldură... între îndrăgostiţi îndepărtaţi. (fig.) 9) Soarele litoralului ! — Mare vară — Încins pe caniculă! 10) Tub electronic cu doi electrozi — Anotimp dorit pe caniculă ! 11) Căldură mare... à la Laurenţiu Cerneţ — Autoarea volumului de poezie „Adăpost într-o floare" din care citîm poezia „Coline însorite" (Corina Victoria).

Dicţionar : EOL, BAO, CSR

VIOREL ABRUDAN

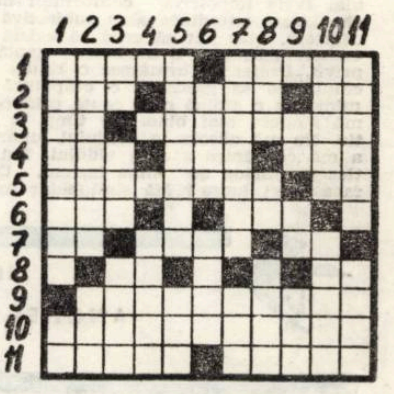

Corespondență din Bratislava

CARTEA ROMÂNEASCĂ ÎN SLOVACIA

Primele informații despre România în ziarele slovace au apărut spre sfîrșitul veacului trecut. Au mai existat, e drept, cîteva știri și în timpul războiului pentru independență din 1877, dar fără semnătura autorului. Perioada Memorandului românesc a fost una dintre cele mai fertile din istoria relațiilor popoarelor noastre, mai ales în cadrul Transilvaniei. S-au făcut schimburi de cărți, de vizite, s-au făcut demersuri comune pe lîngă curtea imperială din Viena și Budapesta, iar trei avocați slovaci și-au asumat apărarea românilor în procesul intentat memorandiștilor. (A se vedea C. Barboricâ, **Istoria literaturii slovace,** București, Univers, 1976 și prefața la traducerea lui Ivan Krasko : **Nox et solitudo,** București, Univers, 1973). După acordul încheiat între Austria și Ungaria în 1876, cînd în Slovacia s-au închis toate școlile și instituțiile de limbă maternă, în atmosfera de deslovacizare treptată, unii studenți slovaci și-au părăsit patria pentru a studia în altă parte. Cîțiva au sosit la Sibiu și la Brașov. Printre ei s-a aflat și viitorul mare poet slovac Ivan Krasko, considerat astăzi drept părintele poeziei slovace moderne. Aici a făcut cunoștință cu poezia lui Eminescu, fapt care a însemnat pentru el nu numai aprofundarea unor tendințe romantice și postromantice europene, manifeste în opera eminesciană, dar și cunoașterea mai adîncă a propriilor neliniști și întrebări lăuntrice. Spre sfîrșitul secolului, Krasko însuși a tradus din Eminescu cîteva poezii. E prima traducere slovacă din limba română, deși a fost tipărită (pînă atunci nu se prea știa de ea) numai în anul 1956. Dar Ivan Krasko a publicat unele traduceri din poezia română și în perioada interbelică. Prin anii treizeci, au început să se ocupe de aceste traduceri și alți poeți moderni slovaci, ca E. B. Lukác sau J. Smrek. Au apărut poezii de Blaga, Crainic, Pillat, Voiculescu, Minulescu, Goga și alții, în ziare cu tendințe promoderniste, ca **Elán** și **Nový svet.** În anul 1928, s-a constituit **Societatea cehoslovaco-română,** în cadrul căreia s-au prezentat la Bratislava spectacolele **Meșterul Manole** de Octavian Goga în 1935 și, un an mai tîrziu, comedia **Allegro ma non troppo** de Ion Minulescu. Deceniul al patrulea a adus o contribuție remarcabilă în dezvoltarea activității de traducere din literatura română. În 1935 a apărut prima traducere tipărită în volum, **Rusoaica** de Gib Mihăescu, tradusă de Z. Dovalová. Deși critica timpului n-a primit această carte prea favorabil, ea are un merit indiscutabil pentru vremea ei – acela de a introduce fenomenul literaturii române în conștiința publicului slovac. Traducerile care au urmat au jucat însă un rol considerabil, mai ales în timpul războiului și al resurecției naționale slovace. **Baltagul** de Sadoveanu (1934), **Ion** și **Răscoala** de L. Rebreanu (1943, 1944) au accentuat tocmai acele trăsături ale omului din popor care i-au dat forța morală de a învinge, de a rezista. Satul transilvan seamănă în multe privințe cu cel slovac, fapt care ni-l apropie mai mult pe Rebreanu.

Resurecția traducerii românești din perioada interbelică nu ar fi fost posibilă fără accentuarea activității din alte domenii, mai ales fără dezvoltarea studiului specializat al limbii și literaturii române la Universitatea Komensky din Bratislava. Un merit de seamă în procesul amintit îl are prof. J. Husková – Flajshansová, care a sărbătorit anul trecut optzeci de ani. J. Husková a studiat la Universitatea Carolină din Praga, la J. U. Jarnik, un romantist cunoscut, care a publicat împreună cu C. Bîrseanu o culegere de poezie populară din Transilvania. Din 1918, J. Husková a studiat la București, unde l-a cunoscut și pe Ov. Densusianu, cu care a întreținut apoi o bogată corespondență. Autoare a numeroase traduceri, printre care **Desculț** de Zaharia Stancu (limba slovacă fiind prima limbă străină în care romanul a fost tradus, în 1949), **Opere** de I.L. Caragiale, **Hanul Ancuței** de Sadoveanu și multe altele. J. Husková este unul dintre cei mai autorizați cunoscători ai literaturii române în Slovacia.

Din anul 1935 și pînă astăzi s-au tradus în Slovacia 90 de titluri din literatura română, din care 41 de proză literară, 29 de dramaturgie, 16 de literatură pentru copii și 4 de poezie.

În ce privește creșterea interesului pentru proza românească, s-ar putea remarca perioada din jurul anului 1960, ca una din cele mai fertile etape ale traducerii în Slovacia. Are loc atunci o orientare spre literatura română clasică. **Comediile** lui Caragiale, Creangă cu ale sale **Amintiri din copilărie** (1957), Sadoveanu cu **Zodia Cancerului** (1960), Rebreanu cu **Pădurea spînzuraților** (1965), **Florile pămîntului** de Zaharia Stancu (1962) sînt volume și autori alături de care apar în Slovacia și trei nume noi de prozatori : Eugen Barbu, T. Popovici și Marin Preda. Și ei sînt interesați deocamdată de epicul larg, dar descind dintr-un alt principiu, într-un fel dinlăuntrul fluxului istoric. Se pare că tocmai datorită acestor nume capătă procesul de traducere a literaturii române în Slovacia o anume continuitate. Operele lor traduse reprezintă un început de drum, un „nou val", căruia îi urmează cel din anii șaptezeci, afirmînd alte voci originale.

Prima carte care a inaugurat această nouă etapă, cea a anilor șaptezeci, aparține unui poet : Marin Sorescu. Faptul are o semnificație adîncă : încă o dată poezia deschide noi drumuri. Datorită stării pe care poezia lui Sorescu o transmite, au fost receptați în Slovacia prin traduceri și alți scriitori români : Fănuș Neagu – **Îngerul a strigat** (1974), Sinziana Pop – **Serenadă la trompetă** (1974), T. Popovici – **Moartea lui Ipu** (1976), Zaharia Stancu – **Șatra** și **Ce mult te-am iubit** (1972, 1973), Eugen Barbu – **Groapa** (1975), precum și o datorie mai veche, Sadoveanu – **Venea o moară pe Siret** și reeditarea **Baltagului** (1977). Nu de mult a apărut în librării traducerea cărții lui Marin Preda – **Intrusul** (1978). Într-una din editurile din Bratislava se află în lucru o traducere foarte interesantă, cred, pentru publicul nostru – **Craii de Curtea Veche** de Mateiu Caragiale. Spre sfîrșitul anului, vor apare **O complicată stare de fericire** de Ion Arieșanu, **Păsările** de Al. Ivasiuc și **Înapoi la Savina** de M. Cojocaru.

Care ar fi, așadar, profilul traducerilor din literatura română în Slovacia ? Din cele amintite se poate constata că ponderea o formează literatura contemporană, în special proza cu puternice note autohtone, pitorești. Foarte atrăgătoare, mai ales pentru străini, acest tip de proză, poate face servicii bune literaturii române în străinătate. Totuși, spre a o cunoaște relativ bine trebuie parcurse și celelalte direcții ale sale, reprezentate de autori precum M. H. Simionescu, Mircea Ciobanu, D. R. Popescu, A. Buzura.

Aproximativ așa s-ar putea caracteriza situația în domeniul prozei românești în Slovacia. Cum dramaturgia urmărește în general procesul de traducere al prozei, mă voi referi acum la traducerea poeziei românești. Aș semnala pentru început cele patru culegeri de poezie : Eminescu, **Umbre pe pînza vremii** (1956), M. Beniuc, **Ithaca mea** (1961), M. Sorescu, **Vibrații** (1970), și V. Teodorescu, **Blănurile oceanelor** (1973).

Puținele traduceri pe care le avem sînt suplinite de cîteva versiuni cehe ale poeziei românești. Mă gîndesc mai ales la Arghezi, sau la cele **11 elegii** ale lui Nichita Stănescu, care e cunoscut și mult apreciat și la noi. Dar, se pare, că tocmai această apreciere arată că traducerea poeziei lui în limba slovacă ar împlini un gol (chiar dacă ea poate fi citită în limba cehă).

Mai există încă multe lucruri de făcut pentru ca literatura română să fie cunoscută în Slovacia la reala ei valoare. Alături de Eminescu, Caragiale, Sadoveanu, Stancu – valori clasice, relativ bine conturate la noi, registrul autorilor s-a amplificat și diversificat (mai ales în proză). Pentru a obține o imagine mai complexă și mai revelatoare a originalității literaturii române, acest proces se cere continuat.

LIBUȘA VAJDOVÁ

cartea străină

Ironie și structură românească

Poet cu profil distinct, Slavco Almăjan este, în **Noaptea de hîrtie,** un romancier de excepție, interesant nu numai pentru perimetrul literaturii iugoslave de expresie românească, ci și dincolo de ea : scriitor preocupat, fără rigiditate, în roman, de tehnica modernă a narațiunii, el este, nu mai puțin, un prozator viguros, autorul unei proze virile, în violent conflict cu formele clasice ale narațiunii. Sursele îndepărtate ale ei aparțin suprarealismului, sursele apropiate) noului roman francez, urmat, totuși, fără evlavie. Motto-ul (din Claude Simon) ar rezuma programul teoretic din **Noaptea de hîrtie** : „Cum îi vedem noi pe oameni ? Prin niște lucarne mici, timp de un ceas, două ceasuri, trei ceasuri pe zi, dar în restul timpului unde sînt ei ? Dispar în niște gropi adînci. Nu-i mai vedem. Ce fac în tot acest timp ? Încearcă să își mobilizeze ridurile cu un soi de ciment de istorie fabricată care se vrea liniștitoare, dar care, de fapt, nu este de loc, care pînă la urmă este dezastruoasă și te scoate din minți. Toate acestea le simt în chip violent și chiar mă obsedează"

Noaptea de hîrtie este un lung monolog, rostit sacadat, alcătuit din fragmente ce transcriu întrebări, obsesii, replici disparate. Un monolog de o remarcabilă coerență interioară urmează motto-ul. Capitolele (I. Aventura, II. Scorbura, III. Camera, IV. Liftul, V. Bulevardul, VI. Descoperirea) structurează monologul eroului : romanul este al romancierului care creează un roman, o poveste de dragoste. **Aventura** și **Descoperirea** sînt cadrele lui. Scorbura, camera, bulevardul drumul între **aventură** și **descoperire.** (Aventură : plecarea în căutarea oamenilor, vezi citatul de mai sus). Narațiunea e nervoasă („Toate acestea le simt în chip violent"), iritată și iritantă. În cîmpul „noului roman canonic" își face loc zeflemeaua, spiritul sicanator, ironia și autoironia, furia împotriva confortului mic burghez, deci atitudinea acut subiectivă a unui „furios". „Nu pot să cred că există undeva camere pătrate. E un lucru neplăcut de privit. Prefer să urmăresc o rimă cum se chinuiește să găsească o crăpătură în pămînt sau o albină care caută prin polen. Să mă gîndesc mai bine. Am timp la dispoziție. Nu mă găsesc în modulul lunar pentru a mă concentra asupra vidului. Pot să inițiez un dialog cu mine însumi. De ce aș face acest lucru ? Mă simt chiar foarte bine. Nu mă pot împăca cu faptul că mă găsesc în cameră. Camera e ca o văgăună (...). Omul aflat în cameră e în maxilarele primejdiei. Nu cunosc alte camere. Prea multe chiar. Am zis prea multe ? Cu siguranță că exagerez".

De la înregistrarea minuțioasă a datelor înconjurătoare (prin această vorbărie lansată în ritm infernal, presărată cu întrebări, enormități gratuități, absurdități), cîștigîndu-și „autenticitatea" tocmai prin refuzul aderenței la banalitate (de orice formă ar fi ea) pînă la apelul de „memorie" nu e decît un pas. Memorie capricioasă, romanul fiind, nu, de dragoste).

Tot romanul reprezintă diagrama temperamentală a naratorului, hrănit de contradicții (vis-trezie, reflecție-gest, sugestie-strigăt). Planurile (secvențele narațiunii) se anulează între ele, după capriciul autorului, care, pînă la urmă, își plasează creația sub semnul ironiei : și Breton, și Freud, și Claude Simon și atîtea alte nume reprezintă tot atîtea curse pentru exegetul serios. **Noaptea de hîrtie** e fundamental o carte ironică, un roman ironic. Ironică fiind gratuitatea, povestea de dragoste, sentimentalismul și antisentimentalismul ei. În adînc, ea decurge din însăși contradicția dintre **aventură** (cea anunțată în partea introductivă, aventură romanescă, literară) și captarea realului prin transcripție nemijlocită. Precum și atîția înaintași ai săi, Slavco Almăjan „desacralizează". Procedeele nu sînt tocmai noi, dar aerul de sinceritate salvează romanul, în momentele sale critice, după cum aceeași sinceritate (afectată) ne trimite către „momentele canonice" ale genului. Ingenuitatea rămîne mereu, după cum rămîne și prospețimea relatării. Omniprezentă, năzdrăvana persoană I scoate lucrurile mereu la liman : „Să nu credeți că v-am povestit un vis, nu era un vis, nu era posibil să fac un asemenea lucru, era doar un neastîmpăr, un univers rău descoperit : îmi permit să spun că este al meu, că este cel rău ; ei nu ne-a făcut să ne bucurăm prea mult, pe mine cel mai puțin. Totul a fost rău ales, totul trebuia spus de la început. În curînd voi înțelege c-am început să visez din nou. Că accept, pentru a nu știu cîta oară, un nou gol, în care mă comport foarte liber și-n care găsesc multe peisaje cunoscute. Cuvintele pe care le spun sînt niște baloane de săpun, niște bule, nu mai înseamnă nimic, trebuie să renunț la orice posibilitate nouă".

Năzdrăvăniile acestea sînt fermecătoare, ele mascînd un fond grav. Ironii în fond, ale unui scriitor subtil, mai mult decît interesant.

C. UNGUREANU

*) Slavko Almăjan, n. 10 III 1940. Scrie, paralel, în limba română și sîrbo-croată. Debut 1963 (**Pantomimă pentru după-amiaza de duminică,** în limba croată, ed. Matica Srpska, Novi Sad). În 1970, în sîrbo-croată îi apare vol. **Rus** (Ed. Kairos, Novi Sad) precum și **Bărbatul în stare lichidă** (Ed. Libertatea, Panciova, 1970 ; Ed. Libertatea îi tipărește, în 1971, **Casa deșertului** (poezii) și romanul **Noaptea de hîrtie.**

Critică și poetică

Gérard Genette împreună cu Tzvetan Todorov reprezintă între tematismul mai liber, mai inventiv al lui J.P. Richard sau Jean Rousset și structuralismul dogmatic al unui Jean Richardon, linia de mijloc în critica franceză actuală. Prin această poziție nu înțelegem însă o „aurea mediocritas" ci un efort de mediere între interpretarea critică uneori lipsită de rigoare conceptuală și teoriile moderne ale textului cam pedante, abstracte rupte de contactul cu opera literară, transformate în acte de narcisism pur. Demersul lui Gérard Genette are în vedere totdeauna cei doi factori ; atunci cînd teoretizează, susține fiecare propoziție, fiecare articulație a demonstrației cu exemple din cîmpul literaturii încît nu dă niciodată impresia de uscăciune, de sterilitate. Iar în analiza propriu-zis critică efortul său dublat de un aparat conceptual logic, precis, se îndreaptă și spre **generalizare în sfera teoriei literare,** mai exact în genul său preferat, **poetica.** Și pentru că termenul este plurisemantic și chiar trezește suspiciuni fiind de multe ori utilizat în accepții diferite la un autor sau altul, să vedem ce înțelege criticul francez prin **poetică** și care sînt relațiile ce le întreține cu critica, teritoriul său complementar : „Ea (critica) trebuie să admită necesitatea unei discipline care să-și asume forme de studii negate de singularitatea unei opere sau alteia, și care nu poate fi decît o teorie generală a formelor literare — să spunem **o poetică".** Și mai departe, aprofundînd definiția : „Dar în cazul de față este vorba mai puțin de un studiu al formelor și genurilor în sensul în care îl înțelegeau retorica și poetica epocii clasice, întotdeauna înclinate să canonizeze experiența dobîndită, decît de o explorare a diferitelor **ipostaze posibile ale discursului,** operele deja scrise și formele deja împlinite neapărînd decît ca tot atîtea cazuri particulare dincolo de care se profilează alte combinații previzibile sau deductibile". O concepție interesantă din două puncte de vedere ; pe de o parte, literatura văzută ca o schemă virtuală ce se materializează treptat în opere iar pe de alta **viziunea dinamică** a formelor literare, adică combinatorie de elemente în cadrul unei probabilistici. Ideea nu este, ce-i drept, tocmai nouă, avînd rădăcini în formalismul rus și asemănătoare cu cea a lui Tzvetan Todorov din **Introducere la literatura fantastică,** care preconiza o teorie a genurilor în maniera tabelului lui Mendeleev, unde căsuțele goale (genurile literare) calculabile dinainte pe baza legilor proprii, se completează treptat cu simboluri (operele literare). Din păcate, această ideală teorie literară ca și mult dorita **istorie a formelor literare,** în contextul legilor structurante ale limbajului, nu sînt și probabil vor rămîne mult timp astfel, decît în faza de „preliminarii". Un alt punct fierbinte în critica nouă îl formează raportul structură literară-istorie. Gérard Genette adopta și în acest caz o atitudine mediatoare adecvată, demonstrînd necesitatea perspectivei diacronice. În articolul „Limbaj poetic, poetică a limbajului", comentînd studiul lui Jean Cohen „Structure du langage poétique", poeticianul subliniază faptul că unele generalizări eronate ale cărții provin tocmai din neglijarea confruntării viziunii sincronice cu seria istorică respectivă. Distincții utile, funcționale sînt stabilite și în ceea ce privește perechile de termeni **mimesis-diegesis** și **povestire-discurs** („Frontiere ale povestirii") sau în definirea spațiului retoricii („Figuri"). Relevînd aptitudini de teoretician, Gérard Genette este în același timp un bun interpret al textului literar („Stendhal", „Metonimia la Proust") chiar fără a fi deocamdată și un „creator de puncte de vedere" pentru a folosi o formulă inspirată a lui Ralea. Analizele sale evidențiază un spirit aderent la textul literar, compensînd să spunem, pregnanța stilistică a unui J.P. Richard sau darul paradoxurilor strălucitoare al lui Roland Barthes prin **exactitatea și justețea propozițiilor critice.**

Prefața semnată de Irina Mavrodin și Angela Ion este corectă, didactică, fără un efort deosebit de situare și apreciere a subiectului în peisajul noii critici franceze. De asemenea, selecția textelor nu a fost nici ea cea mai potrivită, în locul textelor pasagere de metacritică fiind de preferat analizele critice aplicate și cercetările de neoretorică. Exceptînd aceste inadvertențe, traducerea **Figurilor** ne familiarizează cu gîndirea unuia dintre cei mai importanți critici-poeticieni ai momentului contemporan.

PAUL DUGNEANU

Gerard Genette — **Figuri,** Editura Univers, 1978.

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

SĂPTĂMÂNA

Săptăminal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

UN DOCUMENT FUNDAMENTAL DE O EXCEPȚIONALĂ VALOARE TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ

Expunerea secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ședința activului central de partid și de stat, se înscrie în practica democratică a partidului nostru, promovată cu consecvență de conducătorul său. Organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, adunarea activului central de partid și de stat, a avut drept obiectiv înarmarea organelor și organizațiilor de partid și de stat cu cunoașterea fenomenelor, mutațiilor și tendințelor ce au loc pe arena vieții internaționale, în mișcarea comunistă și muncitorească, cu poziția P.C.R., în problemele centrale cu care se confruntă astăzi omenirea, cît și cu direcțiile politicii externe românești.

Ampla expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, inițiatorul și promotorul unei politici științific fundamentate și revoluționare, care a dus la afirmarea plenară a țării noastre în lume, reprezintă o strălucită analiză a principalelor fenomene ale vieții internaționale contemporane, a căilor de soluționare a complexelor probleme cu care lumea contemporană este confruntată, a activității consecvente a României pentru consolidarea păcii și dezvoltarea colaborării între state și națiuni. În același timp, recenta expunere a conducătorului partidului și statului nostru, reprezintă un document programatic de excepțională valoare teoretică și practică, o nouă contribuție la dezvoltarea creatoare a socialismului științific, o expresie elocventă a preocupării pentru înarmarea politico-ideologică a comuniștilor, a întregului popor, pentru ca fiecare comunist și cetățean să se poată orienta just în diversitatea fenomenelor vieții, să le poată înțelege în mod aprofundat.

Dar valoarea documentului la care ne referim, nu are numai o importanță națională, ci prezintă și o importanță internațională, prin profunzimea analizei, prin aprecierile și concluziile formulate. Și cu acest prilej, ca de altfel de peste un deceniu încoace, contribuția țării noastre la promovarea cu eficiență a unei politici externe constructive, realiste, revoluționare, dincolo de prestigiul pe care l-a atras României, s-a răsfrînt în mod favorabil asupra climatului politic internațional. Pentru că politica noastră externă, inițiată și promovată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, se află în deplină concordanță cu cerințele pe care le impune viața internațională, rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității, principiile și acțiunile promovate, fiind întîmpinate de adeziunea și prețuirea unor cercuri tot mai largi ale opiniei publice mondiale.

Analiza aprofundată și deschisă a principalelor probleme noi internaționale care se face în expunerea secretarului general al P.C.R., reliefează din nou justețea tezelor, aprecierilor și orientărilor stabilite de Congresul al XI-lea și de Conferința Națională.

Ceea ce reține atenția, în primul rînd, este ascuțirea contradicțiilor în viața internațională, intensificarea tendințelor de reîmpărțire a zonelor de influență, de întărire a dominației în diferite părți ale lumii. Evidențiind cu răspundere comunistă aceste tendințe negative reale, partidul nostru precizează că în lumea de astăzi s-au produs și continuă să se producă schimbări calitative care imprimă un nou curs raporturilor internaționale, creînd premisele unei noi perspective de evoluție pe plan mondial. Referindu-se la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „În opoziție cu tendințele de reîmpărțire a zonelor de influență și dominație, se afirmă, tot mai puternic, o politică nouă, de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singura care poate asigura o evoluție democratică între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale". Se afirmă cu acest prilej rolul țărilor socialiste în sprijinirea acestei politici, țara noastră angajată în acest sens, neprecupețind nici în viitor nici un efort în vederea instaurării unei politici noi, echitabile și democratice.

Un capitol important, în cadrul expunerii, este rezervat relațiilor cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cît și cu celelalte state ale lumii, indiferent de orînduirea socială, în spiritul coexistenței, păcii. Analiza relațiilor dintre statele socialiste, relevă superioritatea socialismului, posibilitatea soluționării unor probleme litigioase pe baza tratativelor, în vederea întăririi solidarității și colaborării în construcția socialismului, a păcii

CORNELIU POPEȚI

(Continuare în pag. 8)

TELEGRAMĂ

Tovarășului

NICOLAE CEAUȘESCU

Secretar general al Partidului Comunist Român

Președintele Republicii Socialiste România

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Scriitorii din România Socialistă, în deplină unitate de gînduri și sentimente, își exprimă întreaga lor aderiune la ideile pătrunse de responsabilitate și patos revoluționar pe care le-ați formulat la recenta întîlnire cu activul central de partid și de stat. Răspunzînd întrebărilor adresate de comuniști în legătură cu unele aspecte controversate ale vieții internaționale, ați demonstrat încă o dată o profundă înțelegere dialectică a fenomenelor caracteristice lumii contemporane, afirmînd răspicat adevăruri încărcate de semnificații majore pentru cei care v-au ascultat sau au citit cuvîntarea Dumneavoastră, pentru întregul nostru popor.

În acest timp al confruntărilor multiple, s-a făcut din nou auzit apelul Dumneavoastră la rațiune, la menținerea dialogului și a cooperării între țări cu orînduiri diferite ca unică alternativă a războiului pustiitor. Glasul Dumneavoastră, s-a ridicat, din nou, în apărarea unor valori esențiale ale epocii noastre, militînd pentru independența și suveranitatea tuturor statelor, indiferent de spațiul ce le revine pe globul pămîntesc, pentru o nouă ordine economică, socială și morală, capabilă să asigure dezvoltarea neîngrădită a celor care au cunoscut pînă relativ de curînd exploatarea și asuprirea.

Ca oameni ai scrisului, am înțeles pe deplin cuvintele prin care ați condamnat tentativele de a reînvia concepții respinse de istorie privind rolul literaturii și artei în raport cu viața și cu cei cărora li se adresează. Vă asigurăm încă o dată, mult stimate și iubite tovarășe secretar general, că scriitorii din Republica Socialistă România, fără deosebire de limba în care se exprimă, refuză cu hotărîre aceste concepții și vor face totul pentru a răspunde încrederii cu care le-ați răsplătit întotdeauna eforturile și realizările, mobilizîndu-se pentru a înfăptui exemplar sarcinile de creație și obștești trasate de Dumneavoastră cu prilejul recentei întîlniri de la Neptun. Va fi încă o dovadă a faptului că pentru scriitorii fii ai acestui pămînt — români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități — nu există un țel mai nobil decît acela de a contribui, prin arta și activitatea lor neobosită, la propășirea patriei pe drumul încununat cu însemnele biruitoare ale visului de aur al omenirii — comunismul.

UNIUNEA SCRIITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

SĂPTĂMÂNA 32 (543) 10 august

cronica literară

Lui Şerban Foarţă i-a fost găsită în grabă o filiaţie dimoviană, cînd, pentru a explica truculenţa lingvistică a poeziei sale preţuirea pentru Ion Barbu ar fi fost suficientă, iar pentru figuraţia de funambuli şi lipsa de consideraţie bătătoare la ochi în abordarea convenţiilor clasice exemplul fanteziştilor francezi din linia Max Jacob şi Cocteau oricum prisosea. Fără ecou în consemnările criticii, pentru că la timpul potrivit nu au fost strînse între coperţile unui volum, poemele pe care Şerban Foarţă le publica pe la jumătatea deceniului şapte erau dimoviene în afara oricărui protocol al poeziei lui Dimov (cărela de cele mai multe ori îi preced, cum un scrupul de documentarist ar putea arăta), delectabile prin beletrismul lor prefăcut în partitură ludică, ironice, pline de culoare, punînd în lucrare o capacitate de captaţie lingvistică remarcabilă, mai ales în latura neologistică şi pitorească a vocabularului. Fantezist, Şerban Foarţă se arăta capabil să întoarcă informaţia livrescă în fină parodie, tratînd cu frivolitate bine regizată teme ori atitudini lirice consacrate, încercînd voluptăţi estete în reconstituirea unor tablouri de epocă. Publicate cu mai bine de un deceniu în urmă, într-un obscur opuscul în care se regăseau mai mulţi tineri autori, **Sonetele levantine** ale lui Şerban Foarţă aduceau desfăşurarea fastuoasă, decorativă, a unor parabole în marginea lumii antonpannesti. Trase din dicţionar, după un principiu muzical (altminteri conţinîndu-şi cu suficienţă didactica, care putea fi deopotrivă răstălmăcită parodic), sonetele alăturau în imagini caleidoscopice butaforia clasicităţii greco-latine şi recuzita teatrală obişnuită, inventarul unor interioare de epocă etc. Erau evocate sofaua, condurii de casă, coturnii, budoarul, ceaiul „de la Inzi", textilele, în general obiectele şi materiile cele mai eteroclite. Poemele ciclului numit exhibă un fantezism care nu ocoleşte registrul burlesc, ironia cordială şi uneori chiar consideraţiile de un cinism studiat. Poetul este un picaro într-o lume a medievalităţii balcanice, actor („cu mare aplomb şi antic pathos"), iar dincolo de acestea un rafinat minuitor al cuvintelor, causeur impenitent şi truculent, supus numai servituţilor propriului spirit asociativ şi unei faconde greu de stăvilit.

S-a schimbat poezia lui Şerban Foarţă în volumul de curînd apărut, **Simpleroze ?** Sub aspect tehnic desigur că nu — şi extrem de mult nici în latura tematică — o dovadă fiind şi alăturarea celor **11 poeme perifeerice** datate 1963-1968, care nu fac în vreun fel notă discordantă faţă de restul textelor, se poate bănui, de producţie recentă. Ce remarcăm ? Poemele rămîn descripţii graţioase ori funambuleşti ale unor spectacole grave ale existenţei, fabule, cum precizează un motto din Max Jacob, „pour les Enfants et pour les Raffinés", chiar dacă nu întotdeauna parabole traduse mai mult ori mai puţin „ad usum Delphini", cum sînt, de pildă, **Istoriile unui matroz întors de pe Planeta Roz,** în care scopul prim este elogierea a ceea ce rămîne pur, necontrafăcut într-un univers al copilăriei : **„Mai lasă-mă-n răstimpul roz, / să mai dansez puţin pe funie ! / Sulemenit cu chinoroz, / aşteaptă, de prin luna iunie, / la curtea noastră un matroz : / Uite-l acolo, în tangaj, / pe cea mai deşirată scară, / căci ne-a dat inima ca gaj, / cum stă, de şase luni, aşa, / nepăsător că-l plooninge, / ca un tulumbagibaşă, / pe scara care stă pe-o minge, / pe mingea care stă pe-o şea..."** (Cuvînt-înainte).

În 11 poeme perifeerice, ca şi dealtfel, în alte texte, Şerban Foarţă cercetează ironic modele consacrate ale poeziei, dar, lucru curios, nu doar pentru a reconstitui parodic o manieră, un stil. Parodia, în **Sub tegmine fagi (I, II),** de pildă, este greu de despărţit de o anume febricitare vergiliană şi chiar de meditaţia mai gravă asupra existenţei. Altfel spus, principiul ironic acţionează, vitriolant, asupra clişeelor formale ale poeziei clasice ori a licenţelor poetice ale unui autor sau altul, păstrînd în schimb nealterat fondul reflexiv-sentimental al modelului liric vizat : **„Am rămas ca o troiţă în mijlocul unor trivii. / După tine mă tot uit. / Iezi aleargă după fluturi, capre scutură olivii... / ... Al Arcadiei ferice chip cum aş putea să-l uit ? / Acolo un riu de lapte între două virste cură, / cu-ale cărui spumegate valuri ca cum Leandru lupt... / ... Ori mai ţii aceeaşi (mică) floare de-oleandru-n gură ? / Măduva acelui flaut, eu, demult o voi fi supt".**

De remarcat la Şerban Foarţă este că artificiul livresc şi artificialitatea căutată a expresiei nu îndepărtează accentele de curată elegie. Iată acest poem, de ecou desigur macedonskian, care aduce lîngă ironia cordială o umilitate discret sentimentală a tonului : **„La butonieră, cite-o rază / a vinturilor să ne punem, / iar ce avem de spus, să ne spunem / în poezie, nu în proză. / În părul vostru nu depunem / nici rozmarin, nici tuberoză ; / la butonieră doar, o rază / a vinturilor vă propunem. / Dacă,-n aceasta, e o doză / de-amărăciune, presupunem, / că, totuşi, nu vă indispunem, / şi că vom face chiar o pază : / la butonieră, cu o rază..." (Rondelul rozei vinturilor).**

De extracţie livrescă, materia poeziei lui Şerban Foarţă primeşte, de regulă (a se vedea şi anteriorul volum, **Texte pentru Phoenix),** lîngă tenta sentimentală, organizarea unor apologuri. Totul, desigur, după bunele convenţii ale literaturii, urmînd legile lui „ca şi cum", nu mai puţin dispoziţia de a schimba registrul grav al consideraţiilor cu dexteritatea ludică, multe dintre texte existînd şi prin savoarea jocurilor lingvistice ; nu o dată, poemele lui Şerban Foarţă trădează predilecţia pentru tablourile păstoase, vii, spirituale, în care vocabulele (rimele) rare ies în evidenţă captîndu-ne atenţia în felul înluminurilor. Integral ar fi meritat să fie citate **Despre ethernul pheminin, Perpetuum mobile, Pe o aceeaşi melodie, Balada baionetei din Bayonne, O promisiune** etc.

LUCIAN ALEXIU

Şerban Foarţă,

Simpleroze

Editura Facla, 1978

consemnări

HORIA ZILIERU,

Fiul lui Eros şi alte poezii

Ed. Junimea, 1978

Farmecul şi originalitatea poemelor lui Horia Zilieru rezidă în extraordinara lor redundanţă decorativă, căreia limbajul — ermetizat cu bună ştiinţă — îi sporeşte misterul. Decoraţia se aplică unui univers **imaginat,** nu **imaginar,** unei lumi sincretice, alcătuite din elemente culturale (cronici, pictură murală veche, sugestii biblice) şi vagi reminiscenţe peisagistice (satul muntele, colina etc.). O dată obţinut, obiectul descripţiei este plasat într-un fel de perimetru astral, cerul şi pămîntul învelindu-l şi hrănindu-l deopotrivă : „... E foarte sus un sat / ieşind din fire şi intrînd în fire" (19). Cît despre narator, el însuşi se simte zugrăvit, integrat în structurile, în textul unui imens desen : „Ne scrie raza, Laur, pe-amîndoi / în golul unei fresce milenare" (22).

Chiar dacă, uneori, a mascat reţelele semantice, sistemele de opoziţii care susţin discursul (propunînd spre contemplare propriile reuşite), decoraţia nu a izbutit să le sufoce. În noul volum — plasticizarea aflîndu-se în regres — forţa semnificativă a textului sporeşte. Desprindem, astfel, numeroase serii semantice, numeroase cîmpuri, în diverse şi neprevăzute vecinităţi. Atrage atenţia, mai întîi, seria **ochiului,** prezentă în întreaga poezie a lui Horia Zilieru : **ochi, văz, orbite, lacrimă** etc. Alături, parametrii seriei agrare, precum : **grîu, spic, lan, snop, pîrgă, plug, bob, sămînţă** etc. Subtile circuite transformă paralelismul seriilor în identitate ; unul din elementele celei dintîi se recunoaşte într-un component al celeilalte : „În care trup mă voi trezi pe rug / cu altă moarte-n moartea-nfometată ? / C-un gard de suliţi stă înconjurată / o lacrimă de forma unui **plug** (54)". Corespondenţele sînt nesfîrşite; sfera **grîu** se intretaie cu sfera **aştri,** de vreme ce **stelele** sînt **spicele genunii** (10) ; la fel, **bob** („mormînt în patria-nirvană", 10), ce leagă mulţimea din care face parte de mulţimea cîmpului semantic al diverselor ritualuri : **turlă, clopot, feştilă** etc. Acesta din urmă se ataşează seriei **foc (a arde, dogoare, flacără, fum** etc. ş.a.m.d.). Raporturile de sens proiectează, într-o oarecare măsură, şi cîteva axe spaţiale. De pildă, mişcarea **subteran — sol** e figurată de fluture (32), cea **pămînt — cer** de **grîu.** Se conturează, apoi, cu suficientă claritate, opoziţia **munte — vale (deal, colină — prăpastie, genune).** Totul se macină şi se transformă după legea **roţii.** Schimbarea necontenită a formelor urmează un **traseu circular.** Iar schimbarea nu este, de fapt, o destrămare, ci o **unire,** o contopire, o **nuntă.** Poetul o numeşte **roata nunţii** (82).

Într-o asemenea lume, însă, ni se pare imposibil ca **focul** să fie principiu. El este desemnat ca atare (53, 63, 74, 90 etc.) dar realitatea creaţiei, structura şi dinamica ei îl resping. De aceea între ins şi ontologia operei rămîne o distanţă protocolară, de mare şi rafinată ceremonie, încă în aşteptarea simbolului. Reproducem un text definitoriu pentru arta autorului : „Groapa de foc în cer e pregătită. / A fost un an bogat în roze sfinte / şi-amanţii în grădina altei ginte / se string cu smirna morţii în orbită / Copii orbi se joacă prin morminte / pîndind să iasă palida iubită / din turla ca vedenia smerită, / în vechi stihar de slavoneşti cuvinte. / Iar eu asud în vechile colinde. / cu plugul roşu printre oase sparte / arînd în jos o vatră prea săracă. / Tăiată-n două larva se dezbracă / şi scoate două vîsle suferinde, / să-mi ţină trupul drept în altă moarte". Se află aici, împreună, cîteva din datele fundamentale ale creaţiei lui Horia Zilieru, unul dintre cei mai interesanţi poeţi ai literaturii române de astăzi.

EUGEN DORCESCU

însemnări

Arădeanul Simion Cosma este poet. Trăirile lui poetice se manifestă în mai multe chipuri : înaripărea cuvîntului, armonizarea culorilor şi însufleţirea unui material căruia el i-a găsit virtuţi noi — ceara ! Nu despre primele vreau să vorbesc (deşi uneori versuri ca acestea : „Ieşi mirarea ca să-mi plouă / spre hotarul de copil", mă obsedează, după cum am văzut şi tablouri în ulei ori unele încercări grafice notabile) ci despre acele tablouri în ceară care au făcut obiectul primei sale expoziţii la Arad, anul trecut, în cadrul manifestărilor şi care acum au luat drumul Capitalei, unde holul redacţiilor „Amfiteatru" şi „Viaţa studenţească" le va găzdui. Mă bucur şi eu alături de vizitatorii acestei noi expoziţii care marchează încă o izbîndă pentru artist (prima, cea de la Arad, a stîrnit vii comentarii, chiar uimire şi, în mod unanim, entuziasm !). Iată cîteva din ciudatele (deocamdată, fiindcă sîntem convinşi, vor fi destui cei ce vor iubi de acum încolo modesta ceară şi o vor folosi pentru arta lor) plăsmuiri ale lui Simion Cosma : „Concert de muzică de Bach". o purificare în alb, o înălţare de aripi vaste, atotcuprinzătoare ; „Vine ploaia", o explozie de albastru curat deasupra unei frămîntări telurice ; „Drum în alb", siluete umane căutînd un drum în cîmpie; „Caii", o învîrtejire albă, transparentă şi un imens cal roşu ridicîndu-se deasupra acelei învîrtejiri ; „Drum", un verde pur, transparenţă clară, curăţenia unei împliniri vegetale ; „Durerea ca un peisaj albastru", înnobilare prin culoare a unui sentiment ; „Peisaj". o pădure cu verde crud şi cu verde întunecat şi cu galbenul de toamnă ameninţător, gata să cucerească totul ; „Nuntă", cele două personaje par descinse dintr-un poem de Lermontov ; „Iubire", aripi albe din nou, dar delicate, plutind uşor asupra sîngelui de trandafir şi „Înţelegere", o armonie în roşu. Mai sînt, firesţe, şi altele. Cîştigul îl va dobîndi cine le va putea „pipăi" cu vederea. deci fără vreun tălmăcitor, poezia este acolo şi îşi va cuceri singură dreptul ei.

FLORIN BĂNESCU

marginalii

Voltaire şi Parisul

Voltaire n-a iubit Parisul. Se pare că nici nu l-a cunoscut mai mult decît, cum spune, un turist german pornit să cunoască Europa. Amintiri plăcute nu l-a lăsat. Nu i se poate lua în nume de rău că nu pomeneşte de o veche bastonadă, în urma căreia se şi exilase. În schimb, relatează că regele Franţei i-a acordat pe vremuri, pentru merite literare, un loc de rîndaş la curte şi chiar i-a permis să-l vîndă fără să-l lipsească de prerogativele acestei demnităţi.

Lăsînd gluma la o parte, de la Paris se reped asupra lui „dulăii" jansenişti care-l hărţuiesc pînă-n ultima clipă, aşa cum făcuseră altădată „vulpile" iezuite ale lui Loyola. Se miră că un abate îi refuză dinainte ceremonia înmormîntării, cu atît mai mult cu cît, de vreme ce s-a zvonit că el, Voltaire, ar vrea să-l înmormînteze pe abate, nu vede de ce acesta i-ar refuza, în replică, acelaşi tratament.

Tot de la Paris le sînt trimişi la Ferney o bandă de panduri puşi pe jaf. Ei dijmuiesc trăsurile, scotocesc buzunarele, intră prin toate casele, îi silesc pe ţărani să plătească răscumpărări, păgubesc pe toată lumea în numele regelui. Voltaire se şi întreabă cum de-i rabdă oamenii, cum de nu trag clopotele bisericilor ca să se adune toţi împotriva acestor lupi turbaţi. Totuşi, cu înţelepciune negustorească, îşi sfătuieşte administraţii să-şi singereze doar punga pentru ca, cheltuind unde trebuie, la Paris bineînţeles, să se vadă scăpaţi. Altfel însă, afaceri băneşti cu nobilimea nu-i bine să legi. Mai ales să n-ai de recuperat vreun gologan că-ţi iese păr alb. Ciinii, caii, tîrfele şi cămătarii le mănîncă toţi banii aristocraţilor, nu le mai rămîne ca să se achite de datorii. Ceea ce nu-i împiedică să trăiască într-un lux revoltător şi să nu le pese de mizeria groaznică dimprejur. „Parisul, decide Voltaire, este locul de întîlnire al tuturor nebuniilor, al tuturor neghiobiilor şi al tuturor ororilor cu putinţă".

Şi totuşi, încotro dacă nu spre Paris porneşte Voltaire, în pragul morţii dar nu ca să moară, ci ca să se îmbete de virtejul scenei, al celei de scînduri şi al celei de lumină, aşezată încă, în vremea aceea, la kilometrul zero al spiritului viu ?

Se pregăteşte, pînă să plece, ca o adolescentă înaintea primului bal. Scrie şi rescrie piesă după piesă, le lungeşte, le scurtează, trimite în goană curieri ca să-i implore pe cei care primiseră manuscrisele primelor variante să le bage pe foc, pentru că altele, îmbunătăţite, le vor urma. Se simte atras ca fluturele de lampă de rumoarea îndepărtată a parizienilor, cunoscători şi cultivaţi ori numai curioşi şi fluşturatici, chiar dacă se cuprind printre ei şi invidioşii nerăbdători să rîdă de încercările lui bătrîneşti. I se pare că nu se aruncă într-un exces de ridicol, însă nu poate rezista. Şi pleacă, se năpusteşte în tolul vieţii mondene, e peste tot, lucrează, face vizite, primeşte ambasadori, inima îl lasă, suferă un atac, îşi revine, o ia de la cap, dar mai ales trăieşte intens, ca debutanţii, soarta pieselor sale. Vrea să ştie totul, se ocupă de detalii, se interesează de distribuţie, de jocul actorilor, modifică scenele între reprezentaţii, înregistrează ecourile, cînd mulţumit, cînd disperat, exclamă, suduie, oftează şi abia într-un tîrziu, cînd ceasul — pe care puţini l-au aşteptat cu mai mediocră plăcere — bate, acceptă să se odihnească — dacă odihnă poate fi în vecinătatea imediată a inamicului dintotdeauna Jean-Jacques — acolo, unde, totuşi, e locul său : în inima cartierului latin, în Panteon — la Paris.

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

Mircea Ghiţulescu

ORAŞUL FĂRĂ SOMN

Ed. Dacia, 1978

Volumul de povestiri „Oraşul fără somn" de Mircea Ghiţulescu, publicat recent la Editura „Dacia" din Cluj, marchează, fără îndoială, unul dintre cele mai mature debuturi în proză din ultima vreme. Prestigiosul prozator Dumitru Radu Popescu, girînd şi această nouă „planetă de tînăr", subliniază cu pătrundere că **„în proza sa se simte oralitatea şi construcţia rotundă, economicoasă, privirea din lăuntru a lumii, şi privirea din afară, sentenţioasă, exactă a cronicarului"...**

Mircea Ghiţulescu relevă, într-adevăr, încă de la debut, o reală ştiinţă a construcţiei epice, povestirile sale remarcîndu-se prin echilibrul structurilor narative propuse, prin buna cunoaştere şi stăpînire a unor variate tehnici ale prozei moderne. Ne aflăm cu certitudine în faţa unui tînăr prozator care-şi dublează disponibilităţile de creaţie cu cîştigurile de înţelegere ale unor întinse, bine asimilate lecturi. În „Ora marilor hoteluri", de pildă, face apel, cu o incontestabilă notă personală, la procedee ale prozei absurdului, după cum în „Poveste de dragoste sau Fecioara Maria" un anume fapt de viaţă este relatat din perspectiva mai multor „martori". Mircea Ghiţulescu este, de asemenea, vizibil familiarizat cu experienţa artistică a „noului roman francez". Amplificîndu-şi şi rafinîndu-şi, pe această cale, registrul mijloacelor de expresie, tînărul prozator poate aborda cu aplomb şi dezinvoltură o problematică umană complexă, încorporată unor tipologii viabile, bogat nuanţate caracterologic, ce evoluează cu autenticitate psihologică şi comportamentistă.

Prozatorul are capacitatea de a privi cu sensibilitate şi pătrundere în jur, sesizînd cu acuitate şi valorificînd, după legile tainice, nescrise, ale sugestiei, amănuntele revelatoare. Aceste virtuţi îi facilitează scrierea unor remarcabile pagini de atmosferă, ca în „Pămîntul degetelor noastre" sau în „Concert de muzică populară", unde, dincolo de rezerva şarjării personajului Popa, neconvingător prin apăsarea exagerată a tuşelor caricaturale, putem citi percepţia curgerii inexorabile a timpului, de o concreteţe şi expresivitate aparte.

VICTOR RUSU

TRANSPARENȚĂ ȘI PROFUNZIME

Repudiind – în cunoscuta scrisoare către I. Negruzzi, cu privire la **Epigonii** – arta modernă (citește : romantică), pentru excesul ei de reflecție, Eminescu omagia totodată lucrarea vechilor maeștri în care omul apare în armonie desăvîrșită cu legile naturii, păstrîndu-se astfel netulburat echilibrul dintre materie și spirit sau, cum metaforic se exprima poetul, dintre „lumea bulgărului" și „lumea ideei". În fond, Eminescu pleda acolo cauza unui clasicism de substanță care-i va timbra adînc viziunea poetică, în ciuda afirmației, cam retorice, prin care ne asigură că „Nu mă-ncîntați nici cu clasici, / Nici cu stil curat și antic – / Toate-mi sunt de o potrivă, / Eu rămîn ce-am fost : romantic".

Dacă ar fi să acordăm credit absolut acestei declarații, ar însemna să-i refuzăm operei poetului o dimensiune pentru care el, în altă parte, se va rosti cu aceeași convingere. Astfel, reproșîndu-i înțelepciunii moderne vina de a fi „stins ochiul Greciei antice" și, cu glasul ei, de-a ne fi schimbat urechea pînă într-acolo încît, pentru noi, „Pierdută-i a naturii sfîntă limbă" **(O,-nțelepciune, ai aripi de ceară)**, Eminescu va milita, într-un articol din **Timpul**, 1880, în favoarea unui învățămînt care să cultive spiritualitatea clasică deoarece, argumentează el : „Precum gimnastica dezvoltă toate puterile musculare și dă corpului o atitudine de putere și tinerețe, tot astfel pururea tînără și senina antichitate dă o atitudine analogă spiritului și caracterului omenesc".

Inutil ar fi să epuizăm repertoriul acestor luări de poziție, uneori atît de contradictorii, devreme ce vocația clasică este un fapt evident la Eminescu și, la urma-urmelor, la mai toți romanticii, latini îndeosebi. Semnificativ, în acest sens, este studiul lui P. Moreau, **Le classicisme des romantiques**, Paris, 1932, în care se afirmă că, cu excepția lui Vigny sau Gerard de Nerval, în opera mai tuturor romanticilor francezi persistă adînci reminiscențe clasice explicabile, crede autorul citat, prin nașterea noului curent din dezagregarea clasicismului. G. Călinescu este însă și mai convingător atunci cînd vede în clasicism și romantism „două tipuri ideale, **inexistente** practic în stare genuină, reperabile numai la analiza în retortă" **(Principii de estetică,** 1968, p. 347). Așadar, cum spunea și T. Vianu, clasicismul și romantismul reprezintă mai întîi forme ale spiritului ce coexistă în aceeași individualitate, cu preponderența uneia sau alteia dintre ele. Fiecare formă de spiritualitate se actualizează desigur prin cultură în primul rînd, și Eminescu – așa cum știm – avea o solidă cultură clasică, lesne identificabilă atît în încercările de-a traduce din clasicii grecolatini (Homer, Horațiu etc.), cît și în bogăția numelor de zeități păgîne sau personalități din arta și cultura veche, răspîndite generos în toată opera sa. Un „spirit păgîn" domină difuz literatura poetului, T. Vianu recunoscîndu-l în seninătatea ataractică din **Luceafărul,** ca și aiurea, fapt ce-l îndreptățește să concludă că „cine nu primește adevărul că în formula morală eminesciană au fuzionat adînc elementele romanticei germane cu ale înțelepciunii antice, nu poate afla cheia nici unei înțelegeri adecvate a poetului nostru". **(Poezia lui Eminescu,** 1930, p. 134). Eminescu este așadar, un Janus Bifrons, cu o față scăldată în soarele amiezii și cu alta veghind în întunericul nopții.

Această dualitate o remarcă, după G. Călinescu și T. Vianu, și criticii mai noi, precum I. Negoițescu (în **Poezia lui Eminescu,** 1968) care vorbește de un tărîm **neptunic** și de unul **plutonic** în geografia eminesciană, postulînd însă absoluta autonomie a celor două fețe ale poetului și afirmînd superioritatea viziunii **plutonice** din postume în raport cu **neptunismul** poeziilor antume. Dar oricît de seducătoare ar fi această mască plutonică, ce ni-l revelează pe Eminescu într-o ipostază posibilă a genialității sale, trebuie să facem precizarea că transparența versurilor din poeziile antume, evidențiind rezultatul unui travaliu mai intens, nu exclude substanța lirică și nici profunzimea de viziune ci, dimpotrivă, le implică într-un sens superior. Antumele se disting printr-un lirism mai distilat, esențializat într-o expresie de o simplitate clasică a versului, de unde impresia de artificial-retoric, potențată în mare măsură și de tradiția care a circumscris interesul cititorilor aproape exclusiv la sfera antumelor, banalizîndu-le de multe ori prin interpretări pedestre.

Opțiunea lui Eminescu, în creația de maturitate, pentru imaginea **înțeleptului,** după ce, în scrierile tinereții s-a lăsat atras, cum era și firesc de altfel, mai mult de chipul **eroului** (aceste două tipuri omenești, cum spunea T. Vianu, „în care se dezvoltă exemplar tendințele integrante ale clasicismului"), a fost de natură să-i orienteze inspirația către un „veritabil clasicism, patetic abstract" (G. Călinescu), către un lirism gnomic, taxat drept incolor și uscat de aceia care sînt ispitiți să absolutizeze ornamentația și policromia stilului și să confunde, uneori, obscuritatea cu profunzimea ignorînd faptul că scriitorul clasic evită poticnirea în amănuntul decorativ, înclinat fiind să contemple lumea din perspectiva generalului, a categorialului. De aici absența unui „relief" mai pronunțat al stilului, fraza „albă", limpidă, dar care – cum se întîmplă în atîtea antume eminesciene –, departe de-a exclude existența tărîmurilor plutonice, rezultă chiar din arderea magmei interioare, așa precum – ne spune Blaga într-o cunoscută poezie a sa – lumina raiului nu e decît reverberația flăcărilor iadului.

Și dacă, urmînd o sugestie a lui I. Negoițescu, de o spaimă a poetului în fața propriilor straturi din adînc se poate, totuși, vorbi la Eminescu, atunci înseamnă că geniul său se exercită tocmai în harul de-a exorciza această spaimă prin convertirea tenebrelor în lumina Cuvîntului izbăvitor, printr-o disciplinare a tumulturilor romantice în tiparele suple ale versului clasic. Altfel spus, esența marilor combustii subterane irumpe în spațiul Verbului care rămîne străveziu însă, ca și apa de izvor ce-și păstrează limpiditatea în ciuda fierului ce-i colorează gustul. E un fenomen care ține de puterea geniului doar, căci numai acesta este în stare să echilibreze, într-o expresie de o seninătate desăvîrșită, energiile pe care forțele obscure din adînc le degajă în confruntarea lor necontenită ; numai el are intuiția și certitudinea faptului că – așa cum spunea Valéry : „La plus véritable profondeur est la limpide".

I. CHEIE-PANTEA

profiluri

Gr. Popiți

Născut la 13 martie 1900 în Pătaș, județul Caraș-Severin, Gr. Popiți a făcut școlile secundare în Caransebeș și apoi, după ce a trecut prin mai multe funcții la C.F.R., din 1929 a intrat în cadrele armatei. În 1947 a fost numit director al Arhivelor statului din Banat și a publicat mai multe lucrări istoriografice.

Debutînd în literatură în 1922, Gr. Popiți a făcut parte din membrii fondatori ai cenaclului literar **Altarul Cărții** și ai Asociației scriitorilor români din Banat, unde a fost ales ca secretar și vicepreședinte. Primul său volum de versuri a apărut în 1932 și s-a intitulat **Glasul sufletului și al trupului.** În 1935, în 1944 și apoi în volumul antologic din 1968, reeditatele **Cîntece din fluier** îl afirmă ca reprezentant cunoscut al liricii care s-a scris în Banat între cele două războaie. Lirica aceasta de „particularism local" se manifesta în două direcții : una folcloristică, trăgîndu-și sevele din reminiscențe de bogate și variate tradiții etnografice, cealaltă modernistă, inovatoare în expresie, dar mai cu seamă în atitudini. Prima direcție o reprezenta Mihai Novac, Grigore Bugarin, Constantin Miu-Lerca, Pavel Belfu, iar cealaltă Aron Cotruș, David O. Blidariu, Ion Stoia-Udrea, Traian Ieremici, Dorian Grozdan, Anișoara Odeanu, Petru Sfetca ș.a.

Gr. Popiți, plasat la răscrucea acestor tendințe, nu se putea smulge de sub vraja universului folcloric. Totuși, cum spune criticul Ovidiu Papadima în prefața ultimului volum publicat în 1968, cînd încerca să-i surprindă o fizionomie proprie – „Grigore Popiți se integra mișcării generale a liricii românești din acei ani, de rupere din tendința imagismului, ca unic mijloc de exteriorizare și a violențelor de expresie ale poeziei moderniste. Pășește pe marele drum luminat care însemna reluarea legăturii cu tradiția, apropierea de poezia populară, simplitatea în graiul artistic și în același timp complexitatea laboratorului interior, cu tot ceea ce cîștigase ca rafinament în expresie poezia modernă. După exemplul lui Ion Pillat – care își împlinise personalitatea poetică întorcîndu-se din lumea largă la Miorcani și Florica – Gr. Popiți poposește la poalele muntelui Semenic spre a-și intona cîntecele din fluier. În frumoase ritmuri de odă, îi evocă peisajul ca un simbol al perenității poporului nostru și al bogăției vieții lui sufletești răsfrînte în strălucirile simple și profunde ale folclorului". Am reprodus un citat mai lung pentru a sublinia poziția poetului bănățean într-un climat literar bine intuit, cu toată particularitatea sa locală și totodată cu utilitatea apariției unui atare poet pe „harta amănunțită a evoluției poeziei noastre din trecut" unde fără îndoială Banatul ocupă un loc aparte, cum afirmă același amintit critic literar.

Exaltarea vieții de păcurar celebrează în versurile lui Gr. Popiți puritatea aspră a naturii evocată **Cu turma în cadru,** ori în viforița de **Napraor,** biciuit de furtuni **La umbra de fag** și apoi exultînd în chiot de **Primăvară** sau în amintirea înfloritului și niciodată uitatului său **Peisaj almăjan.**

Cu toate că folosește personificări și procedee folclorice numindu-și iubita „floare a codrului" iar țara nemuritoare „sora soarelui", Gr. Popiți se proiectează și în starea sufletească a stînjenarilor trudiți din pădure unde „Tăcerea plînge-n dinți de fereastrău", unde seara : ... „Cerul / brăzdează violetul asfințitului / cu sînge închegat", unde toamna : „Lacrimi stinse-n vîrf de munte / Peste frunze moarte cad" și unde iarna : „Păstrăvi presărați cu sînge / S-au ascuns sub cleanțuri albe".

Mai puțin convingător poate într-o poezie ca **Glas de răzvrătit,** sufletul poetului cioban își reprezintă însă, împotrivirea stîncoasă a „minerilor ososi" condamnați în 1733 pentru instigarea la grevă. Acest „cîntăreț al munților Banatului", credincios mai mult tehnicii folclorice, este un poet al nostalgiei „vieții de păcurar" și un robust invocator al bucuriilor vieții. De aceea, poezia lui Gr. Popiți rămîne un semnificativ document literar în evoluția literaturii bănățene interbelice.

NICOLAE ȚIRIOI

(Ilustrațiile : După expoziția fotografică „A celor 3 Alapfy" (Budapesta).

Foto : RUDOLPH SANDOR

Peter Barth

Poetul, făuritor sensibil al unor creații îndeosebi lirice, este descendentul unor familii de meseriași, de fierari, care acum 200 de ani, plecînd în peregrinare, se stabiliseră în Banat, ce urma să devină patria lor și a urmașilor. Tînărul Barth fusese destinat unei cariere clericale ; el hotărăște altfel, părăsește mănăstirea și urmează cursurile de farmaceutică la Universitatea din Cluj, unde, asistent universitar fiind, scoate o carte de toxicologie. Tot în acești ani, încurajat de tineri compatrioți, șvabi și sași de la universitatea clujeană, debutează cu primele sale încercări poetice. Adevărata sa activitate literară începe abia în anii petrecuți la Oțelu Roșu : „Aici în cadrul unei minunate lumi montane, în mijlocul unui ținut industrial, am creat neobosit", mărturisește poetul într-o schiță autobiografică, publicată sub titlul : „Curriculum vitae". Tot din această autobiografie desprindem slova seducătoare a vieții și a creației sale : „Nulla dies sine linea" și-a propus poetul și s-a ținut ferm de această hotărîre.

Primul său volum de poezii **„Flammengarben" (Snopi de flăcări)** apare în 1933 la Timișoara ; trei ani mai tîrziu, o editură vieneză îi publică volumul **„Die Erde lebt" (Pămîntul trăiește).** În continuare, autorul este prezent în mai multe antologii din țară și din străinătate, de asemenea în reviste literare bănățene și transilvănene. În 1972, Facla din Timișoara scoate poezii de Peter Barth sub titlul **„Purpurnes Schattenspiel (Joc de umbre purpurii),** iar în 1975 Kriterion o selecție din opera sa **„Ich suche den Sommerpfad" (Caut cărarea verii),** cuprinzînd poezii și proză.

Peter Barth este prin excelență un poet liric. Preferind forme și imagini clasice, el meditează asupra unor întîmplări mai mari sau mai mărunte, dîndu-le lor dimensiunea viziunii sale despre lume și viață. O dominantă a poeziei sale este natura, natura văzută în toate ipostazele zilei, în toate anotimpurile anului, din difertele unghiuri. Nu odată această imagine a naturii dobîndește perspectiva istoriei, poetul inspirîndu-se din tradițiile milenare ale locurilor prin care se perinda, din unele mărturii ale civilizației daco-romane întîlnite în munții legendari ai Banatului.

Pe lîngă opera sa lirică, poetul a scris o serie de nuvele și povestiri, care pentru prima dată au fost adunate în volumul selectiv amintit **„Ich suche den Sommerpfad" (Caut cărarea verii),** întocmit și prefațat de criticul Andreas A. Lillin, unul din cei mai buni cunoscători ai scrisului lui Peter Barth. Și ca prozator autorul se dovedește a fi un peisagist sensibil și – mai ales – un creator realist de tipuri umane. Tot el se numără printre puținii bănățeni de limbă germană care au abordat genul povestirii istorice, Peter Barth reușind să ilustreze cîteva momente tulburătoare din viața coloniștilor germani stabiliți în Banat. Scriitorul se înrudește, în acest sens (cel puțin din punct de vedere tematic) cu romancierul de frunte ce a fost Adam Müller-Guttenbrunn.

Poet al naturii și al oamenilor patriei sale iubite, Peter Barth și-a cîștigat stima și dragostea unei pături largi de cititori din Banat și din afara Banatului.

EDUARD SCHNEIDER

Al. Jebeleanu

VACANȚĂ

Mereu te-nsoțește inima mea,
Ești glasul, ești sîngele meu.
Se-așează-ntre zări ignorant curcubeu
Și nu ne putem apropia.

Același augur, levantine dureri
Ne-ncearcă, forind, pe-amîndoi.
Statornic izvor ne strigă-napoi,
Pretutindeni răsar orologii, chemări.

Vacanțe aride! Cîte speranțe
S-or risipi pe nisip și s-or cerne,
S-or șterge ca bronzul pe epiderme.

Viitori reculese zăbovi-vor în gene
Și sensuri, tînjiri străvechi sau profunde
S-or pierde-n pripite și-obscure secunde.

CALIGRAFIE

Fragilă lîngă mine și frumoasă
Cu linul zbor al dragostei prin seară.
Priveam cum brațul lunii ne măsoară
Aripele de aer și mătasă.

Luceafărul suia neistovit
Spre steaua ta cea mică, ruginie
Cu-adînci sonorități de gingășie
Melodios rotind prin infinit.

Și parcă cerul coborî aproape
De sufletul noptatec, de balcon,
Îl privegheam prin mii de telescoape.

Mi te-ai topit în legănări de somn
Cu zîmbetul. Cu lungul tău picior
Caligrafiat pe-un selenar decor.

CU-AROMELE DIN GRÎU

Te-am reîntîlnit cînd te știam plecată
Din raza mea, din galben, din simțire.
Și nu mă-nclină nici o desfrunzire.
Da, n-o să-mi pleci din suflet niciodată.

Ți-e poezia rugă, rost și zbor.
Cînd nu-s cu tine mă găsești în file,
Stîrnești, în zori, tiparul suplei zile
Și stihul meu răsună mai sonor.

Pot să mă-ncred în stelele din rîu
Cînd tu ești siderala-ntruchipare
Și poți cu țărna har și germinare?

Suavele-mi iluzii le-ocrotești
La pieptul tău cu-aromele din grîu,
Cu mentă și mirajuri cîmpenești.

TRACA SPERANȚĂ

În veșnicia vieții încă crede
Inima mea cu tonuri fumurii,
Traca speranță-n timpuri o precede
Din stinsul jar către izvoare vii.

E nunta Mioriței sărbătoare?
Logodnică, mireasă, ritual?
Cine-ar putea ceda polen din soare
Să poarte rîsul morții glacial?

Stelată de serafica-i meduză
Chiar dragostea se stinge-n euforie
Dar duhul nemuririi nu-l refuză.

Cînd, unic, spațiul morții, tern, incede,
Inima mea fecundă-n poezie
În veșnicia vieții încă crede!

Nicolae Cabel

MURMUR DE PIATRĂ TÎNĂRĂ

Salcîmi nestinși, cu fruntea de amurg,
prin rădăcini mai fulguie pojarul
legendei, devorate în pietrele ce curg
prelung în pumnul de nisip, solarul;

arcul de ger răscumpără-l cu drum,
cu ochi de taină vîrstelor din astre;
sub clopote va tresări, de fum,
străveche puntea preschimbării noastre.

Pe malul gol, cu dansul nimănui,
zadarnic cerc, răsfrîngerea durută,
ciopleşte singur steaua de vătui
și roata umbrei, apa neștiută...

SE RĂSUCEA UN SOARE

1

Salcîmii se răzbună-n noaptea asta
pe strigătul și cumpăna luminii,
pe iarba stelelor culcată între drumuri.

Salcîmii umbră taie-n suflet,
cu melci de sevă. Și, necunoscuți,
împrejurarea peștilor cu iarba
salcîmii poruncesc la vînătoare.

În noaptea asta frunzele se coc,
toporul vremii se trădează-n ger
și-n floarea înecată de lumină
tristeți necunoscute tremură ca apa.

Salcîmii zdrențuiesc în noapte
trepte spre ploaia ascuțită-n tulnic
și ploaia între mîini sălășluiește
un leagăn nepierit, de anemone.

2

Mustite flăcări, de la nord, la sud,
salcîmii ropotesc peste cîmpie,
peste cămașa goală și albastră,
cu zborul ca o vorbă de rapsod.

Cu buze pietruite-n arătură
mă întorceam însingurat spre grîu
și în ghiocul umărului drept
se răsucea un soare de salcîm.

LEGENDA

Îndeamnă înspre praguri mama
un cal, cu stele ude-n oase,
să-i treacă-n pleoape hamul de copil,
cînd amăgește cerbul luna-n coarne.

Dar pruncu-și lasă umbrele și solzii
cînd cere carnea albii de nălucă
și inima-i se coace-n anotimpuri
ca un lăstun fereastra descîntînd.

Încet, spre cumpăna bărbatului,
lăutul sălciile-l presimt
sub calul de-mpărat zidindu-și rîul.

Și doar o peșteră statornică
închină mama
într-un pămînt
în care-și țese ploaia cuibul.

Sergiu Siharu

PENUMBRE

Stau cocoțată pe gard și tare m-aș mai duce pe stradă, la copii.

— Nora, coboară jos de pe gard că ai să cazi și te lovești.

— Numai puțin lasă-mă în stradă.
— Nu se poate.
— Atunci lasă-i pe copii la mine.
— Nici așa.

Cobor de pe gard și mă apuc să fac „mîncare". Nu te mai juca la apă, că iar te umpli de noroi de sus pînă jos.

— Trebuie să-ți fac mîncare.

Își pune cureaua la îndemînă, pe masă.

— Mamă, tu mă iubești?...
— Da.
— Atunci de ce mă bați?...

★

M-au ridicat pe perne și simt dinții clocnindu-se de marginile cănii de tablă. Mă las să cad moale din mîinile lor, mă întorc cu fața la perete. Nu știu unde mă aflu, dar peretele îl simt instinctiv. Îmi lipesc de el fruntea înfierbîntată și răceala umedă și grasă a zugrăvelii îmi face bine. Durerea m-a lăsat. Acum sînt singură și El va veni iar. Îl văd deja, îl aud. Nu! Nu! Lasă-mă! Lăsați-mă! Mîini puternice mă strîng ca în clește, simt în braț arsura de viespe a seringii. Cad sfîrșită pe perne. Acum nu mai am cum fugi de El. Îl închid sub pleoape și neputincioasă îl las să mă inunde întreagă.

Cad greu, ca o bucată de plumb în bezna lichidă. Oricum, trebuie să ajung odată la un liman. Acolo, undeva jos, trebuie să dau de lumină, de aer. Undeva, deasupra mea, s-a deschis, pîntec imens, o parașută albă. Rămîn suspendată sub cupola ei uriașă. De unde vine atîta lumină?... Țip. A strigat îngrozit întunericul din mine. Mă trezesc în plină sărbătoare, carnaval de măști în lumina orbitoare a reflectoarelor. Par a avea atîtea de făcut măștile astea! De unde vin? Unde se duc?... Pendulează suspendate la capătul a sute, mii de trapeze executînd fel de fel de salturi acrobatice. Cîte una, cîte două, uneori chiar trei pe același trapez... E multă veselie aici, sub cupola albă. După ce și-au terminat numărul, cuminți, resemnate, măștile dispar obosite acolo, undeva, în afara cupolei, pentru a se prăbuși înapoi în bezna lichidă din care vin. Te-am zărit undeva în fața mea. Deocamdată ești departe, tare departe, va trebui să te ajung. Așteaptă-mă! Așteaptă-mă, vin! Am întîrziat... Privești înapoi. De ce nu te uiți la mine?

Cartușele întrebărilor îmi trec grăbit pe lîngă urechi ricoșind în peretele alb și umplînd încăperea cu bizitul lor a gasant. Îmi bag capul sub pernă și fug în bezna lui Michie Chiorul.

★

Cu b astonul lui scorojit, ciocănind arar în scîndurile uscate a le ulucilor, strîngîndu-și la piept scripca dogită numai cu trei corzi, se îndreaptă agale spre „restaurant". În cintarea lui oarbă, împrăștie mut alaiul copiilor jucin d „Cal de rege, cal de prinț". În urma lui, apelativul răsună protestatar: „Michie Chiorul"!

Mă i au după el. Mă strecor în față, îl las să mă depășeas că... Pîndesc frecvența dublelor lovituri-ghidaj și m ă strecor ca o zvîrlugă între baston și gard... Jucîndu-n e așa, de-a „Baba oarba", ajungem amîndoi la „resta urant". Îl las să intre și eu rămîn în ușă. Cu riscul cu venitei „papare", îmi îngădui un „concert".

— Dă -i drumu' Michie!

O mo nedă de un leu strecurîndu-se prin crăpătura șerpuită și căzînd sec pe fundul dogit de scripcă, declanșeaz ă un val de scîrțîituri și din mănunchiul lor, vocea sp artă a lui Michie, cu gură strîmbă și stranii alungiri de gît:

Te -am iubit cum n-am să mai iubeeeeesc
Și- mi pare răăăăău că nu m-ai înțeleeeees!

— Un de mi-ai umblat lighioană?... Treci imediat la culca re! Poveste?... Îți dau eu ție poveste! Să treci im ediat în pat!

— Te- am iubiiiiit cum n-am să mai iubeeeeesc...
— Nu fii obraznică!
— Și- mi pare răăăău că nu m-ai înțeleeeees!

★

La n oi e animație mare. A murit mama. N-aș spune că e pre a vesel, dar nici rău nu e. Toată lumea simte nevoia s ă mă mîngîie pe față și să-mi spună cîte ceva. Ascult s erioasă și dau din cap. Văd că astăzi toți se înțeleg c u așa. Ascultă gravi tot ce li se spune și după aceea da u din cap de sus în jos în semn că au înțeles. De ce o fi liniștea atît de grea în preajma unui mort?... Pe mam a au gătit-o cum s-au priceput ei mai bine. Au îmbr ăcat-o în rochia de catifea albastră. Acum stă sus, pe masă, printre lumînări și în cameră tăcerea s-a îmbibat cu miros de crizanteme și de spirt. Și mirosul parcă e rece și greu. Coana Vasilchia a început din senin să se miorlăie cît o ține gura. Se repede la mine și mă ridică în brațe;

— Uite puiul mamii, uite la măiculița ta scumpă cum s-a dus și te-a lăsat singurăăăăă!

Ca la un semnal, toată lumea se pune pe plîns și eu ar trebui să mă simt tare mîndră, dacă nu m-ar speria un pic fața umflată și vînătă a mamei. Cică așa e cînd mori de inimă. Mă strecor afară și mă duc în fundul curții, în livada stupilor de albine. Aici e bine și liniște. Azi pot sta oricît, mama e ocupată cu musafirii ei. De bucurie îmi arunc sandalele din picioare și trag o fugă prin iarba rece și mătăsoasă. Parcă totuși ceva nu este cum ar trebui să fie. Acum aș putea să mă joc în voie, dar parcă nu-mi vine... N-am nici un chef. Prea e multă libertate, prea nu vrea nimeni să știe de mine. De ciudă vîr bățul în viermuiala dintr-un stup și fără convingere o iau la fugă spre casă. Vreo două albine, în silă parcă, se iau după mine și mă înțeapă în cap. M-am oprit în prag descumpănită. La ce bun să mai strig?... O pornesc înapoi. Trec agale pe lîngă Moț-curcanul pleoștit între nevestele lui. Înțepăturile îmi ard ochii osteniți.

— Usturele mamă, usturele!

★

...Cînd mă uit la tata mă pufnește rîsul. E așa de caraghios! A rămas privind lung la o pereche de ciorapi, se plînge că nu mai are cine să i-i așeze, ca să-i poată încălța ușor. Nu știu cum, dar parcă s-a și prostit un pic. Ieri i-am cerut voie afară la copii și m-a trimis la mama. Știe că am îngropat-o, că doar el m-a pus să arunc cu pămînt în groapă și totuși aduce mereu vorba de ea. Cu ceva tot m-am ales eu din toată povestea asta. Nu mă mai ceartă. L-am încercat. Am ieșit în curte cu picioarele goale. Credeți că mi-a zis ceva?... Aș! a venit cu sănduleţele după mine și mi le-a pus, apoi a plecat în treaba lui. Mîncăm la restaurant. Alt lucru bun. Cînd trăia mama, nu prea dădeam eu cu nasul acolo. Acum, toată ziua, la restaurant. Mie îmi comandă un sirop, iar el își ia bere. Uneori îmi dă și mie pe fundul paharului. Cu ospătarul m-am învățat deja. Cum se prezintă îl și iau în primire: „Ce aveți pentru astăzi"? Aici toată lumea întreabă așa, nu ca acasă la noi. Mama făcea o ciorbă, o mîncare de cartofi cu carne și gata. Ce era în cratiță se punea în farfurii și noi trebuia să mîncăm tot, fără să facem nazuri. Aici au o groază de mîncăruri, că nici nu poți să le ții minte. „Ce-aveți pentru astăzi"? „Pentru dumneavoastră avem"... și începe să turuie. Am impresia că mă cam ia peste picior, dar asta nu contează. Dacă ar fi și tata puțin mai vesel, ar fi minunat, dar lui parcă i s-au înecat corăbiile. Își prinde paharul de bere în căușul palmelor să-l încălzească și rămîne așa, cu ochii pironiți în gol. De vreo cîteva ori l-am prins plîngînd. Asta chiar că nu-mi vine la socoteală. Ce fel de tată mai e și ăla care plînge toată ziua?... Pe Michie îl ascult cît îmi place, atît că la masa noastră nu-l lasă tata. Adică odată a venit el, dar nu ca să cînte. A venit să-l felicite pe tata, că a murit mama. M-am tot învîrtit pe lîngă el și pînă la urmă i-am aruncat un leu în scripcă. S-a întors spre mine și m-a mîngîiat pe cap, dar de cîntat nici pomeneală. Se vede treaba că dacă nu-i spui „Dă-i drumu' Michie", el nu știe să înceapă. Dar leul tot mi l-a luat. N-are-aface. Acum pot să-l ascult în fiecare zi cît îmi place.

Te-am iubiiiiit cum n-am să mai iubeeeeesc
Și-mi pare răăăăău că nu m-ai înțeleeeees!

Michie seamănă cu tata. Parcă i s-au înecat corăbiile. Și tata seamănă cu Michie. Se uită și nu vede pe nimeni. Dă-i drumu' Michie!

Te-am iubiiiiit cum n-am să mai iubeeeeesc...

Emilian Septimiu Popa

ÎNTRE DOUĂ TRENURI

...Ceasu ăl rău. Așa s-o dus și m-o lăsat, că unii chiar umblau să mă mîngîie, că a avut moarte ușoară, fără chinuri, fără dureri, cum o căzut și s-o lovit, cum o murit... Da, era încă sănătos și voinic, om încă în putere, mai putea trăi, că alta era viața mea dacă trăia el... Nu făceam ce am făcut... Dacă s-a întîmplat, am chemat niște oameni și l-am dus acasă și am dat telegramă la București, să vină că s-o întîmplat nenorocirea. Or venit și fata și ginerele și l-am înmormîntat după datini... O înmormîntare frumoasă, or venit mulți oameni din satul nostru, din satele din jur. Mulți l-au știut și l-au cinstit. Era om de ispravă și săritor la nevoie... Și încă din zilele alea, cît or mai stat cu mine, fata și ginerele, tot ziceau și tare le părea rău, că nu mă pot lua cu ei la București, să șed cu ei acolo, că-s bătrînă și ei să-mi fie de ajutor la bătrînețe, așa cum am rămas fără Pătru al meu... Da, nu mă puteau lua la ei, că aveau numai o cameră unde dormeau ei și bucătăria o aveau cu încă unii. Și, tot vorbind și gîndind, or început să-mi zică, să vînd tot ce avem în sat și să cumpărăm o casă sau un apartament de la Stat, în București și să mă duc să stau cu ei. Inima mă trăgea și către ei, da mă trăgea și să stau în sat, în casa în care am trăit cu Pătru, să fiu aproape de el, să mă pot duce sara la el în cimitir, să-i duc o floare, să mai stau de vorbă cu el și cu mama și cu tata, care se odihnesc tot acolo, în cimitir, aproape de el. Pînă la urmă, mai cu scrisori, mai o venit fata acasă de cîteva ori, pînă m-am hotărît. Le-am dat dreptate. Mă gîndeam că-i fata mea, fata noastră și el ginerele, tot un fel de fecior al nostru, am vîndut tot ce aveam în sat, o parte era a fetei după Pătru, și le-am dat toți banii de au cumpărat un apartament de la Stat. Partea mea de bani, pe care i i-am dat a fost o sută și opt mii, că am avut casă frumoasă și grădină și curte., cu pomi mulți și cu vie, că ne-o plăcut să avem de toate în jurul casei și am lucrat cu Pătru, am lucrat să avem de toate pentru noi și pentru fată. Am avut și cincisprezece stupi. Și pe ei i-am vîndut. Or cumpărat un apartament cu trei camere, bucătărie, baie, tot ce trebuie, cu calorifer și apă caldă. Lucru frumos și bun, nimica de zis. Într-o cameră dormeau tinerii, într-o cameră eu, în a treia, mama ginerelui, care trăia despărțită de bărbat, nu despărțită de lege, numai așa, că el s-a cam ticăloșit la bătrînețe, s-o încurcat cu alta și trăia la ea. La început toate au fost bune și frumoase, ne bucuram că aveam locuință, eram împreună și credeam că toate se vor petrece așa. Eu ce să zic? Mă mai prindea dorul de sat, dar mă căzneam să nu arăt, munceam cît puteam, curățam și spălam, găteam și făceam de toate, așa eram învățată, să lucru, nu să stau. Noaptea, în pat, mă prindea mai tare doru de sat, dar m-am învățat să închid och ii, să stau de vorbă în gînd cu Pătru, cu mama, cu tata și mă gîndeam la ei pînă cînd adormeam. Cuscra, ea era mai mult cu tîrguielile, aducea de la piață ce ne trebuia și cîteodată mai gătea și ea, cîte-o mîn care, pe care eu nu o știam face, și cîte o prăjitură ... Altfel cam lenevea, sta întinsă pe dormeză, fum a și spunea mereu că nu se simte bine, o doare mai colo, mai dincolo, înghițea doctorii, ori să făcea că le înghite, Dumnezău știe, da cerea mereu să-i aducă... Potca umblă prin lume și caută loc unde să se bage și să facă rău... Cu cuscra repede ni s-a împuțin br înza, că ea se arăta față de mine un fel de doamnă. La viața ei a fost ceva funcționară la primărie și av ea și vreo cinci sute de lei penzie... Eu... de l de la plug, de la vaci, de la grajd... O vedeam cum îmi numără bucățile în blid și mă ințăpa cînd putea, m ai ales în lipsa copiilor... Se făcea că uită că am b ăgat în casă, în apartament, toată munca mea și a lui Pătru... Ce era să fac? Răbdam, cum rabdă o mamă care vrea să le fie traiul bun copiilor. Greul a venit cînd s-a născut băiatul. Cuscra în lipsa fetei și a gineru lui, nu mă lăsa să mă apropiu de el. Numai ea se în grijea de copil, numai ea îl scotea la plimbare în că rucior. Eu îi spălam toate lucrușoarele, toată îmbrăcă mintea lui și le spălam cu tot dragul și cu toată inima, dar nu mă lăsa să mă joc și eu cîte puțin cu el, să-l port în brațe, să-i cînt... să-l adorm cîntîndu-i, cum o adormeam pe fată... Asta era chinul meu. Cînd er au ăi tineri acasă, mi-l dădeau și mie, dar puțin, și l a plimbare cu căruciorul tot cuscra mergea... Toate a r fi fost cum ar fi fost, răbdam că ea îmi vorbea în lipsa copiilor, ca la o servitoare, ba chiar mai rău, și m ă batjocorea de multe ori. Da, din ce era rău, s-a făcu t și mai rău. Cuscra s-o împăcat cu bărbatul ei și l-o adus și pe el în apartament. Ticălosul, cînd o văzut c ă au ajuns la apartament bun, cu căldură și tot ce tr ebuie, s-o împăcat cu nevasta, și-o lăsat țiitoarea și s-o mutat la noi. Ce era să zic? Tatăl ginerelui... tatăl lui... Da, ce era cu copilul? Unde să-l culce, că în ultima vreme dormea în cameră cu cuscra, să se poată odihni ăi tineri, că ei trebuiau să doarmă, să poată lucra la serviciu... Acuma cuscra dormea în cameră cu el și nu era aer destul pentru copil... Ce-o făcut, ce n-o făcut, ce-or vorbit ce n-or vorbit, destul că într-o dimineață, la trei zile după ce a venit la ea cuscru, m-o luat în vorbe și mi-o spus că dacă v reau să fie bine, că mă mut și să dorm într-o cămăruță mică, unde pînă atuncea țineam lucrurile de care nu era nevoie, lăzi, vara paltoanele de iarnă, cutii cu pălării și cu pantofi și alte și alte... Cînd m-au mutat colo, în lipsa tinerilor, cuscra o deschis ușa dintre camera ei și camera în care au adus copilul. Spunea că așa va avea copilul, nepotul, aer destul... În loc s-l lase să doarmă în cameră cu mine, l-o ținut cu i, cu toate că pipau amîndoi și el mai era și bețic..

...Cînd m-o găsit fata mutată, o podidit-o plînsul și s-o lăsat pe umărul meu... O venit și ginerele și, și el era o vai de capul lui de necăjit, da se vedea că nu îndrăznește să se pună în contră la cele ce-o hotărît mam -sa... Am dus-o așa vreo două săptămîni, da n-am m ai putut... Nu mai puteam și noroc că m-am întîlnit u un om de la noi din sat. O trecut și pe la noi cu vorbe de la soru-mea din satul nostru... să mă vadă și să mă întrebe cum o duc... că din scrisori... îi scriam rar și cam puțin... I-am scris atunci o scrisoare, în care i-am spus toată durerea mea și am rugat-o să-mi răspundă dacă m-ar ține la ea, dacă m-aș întoarce în sat... Nu i-am trimis-o cu omul ăla, i-am trimis-o remocandată, să știu că nu i-o citește nimeni. Am rugat-o că, dacă mă primește la ei, muncesc la cooperativă, să nu le fiu greutate, să-mi scrie așa ca numai eu să înțeleg, adică să-mi scrie că ea îi cam tare beteagă și dacă vreau s-o mai văd, să mă duc la ei pentru cîteva zile, dacă va mai trăi pînă ajung... Așa mi-o scris și am plecat, ca și cînd m-aș întoarce... De acolo, de la soru-mea o să le scriu... o să le scriu cumva... să nu-i supăr prea tare, mai ales pe fată... La soru-mea pot să trăiesc, că omul ei e om de omenie, au casă mare, cu loc și pentru mine... Și poate că peste vară vor veni acasă ăi tineri și aduc și nepotul cu ei... Tare-mi va fi greu fără ei și fără nepot. Atîta am pe lumea asta... No, ăsta-i drumul meu, pentru astea îs pornită la drum și acuma mă duc la noi în sat... ca să fie bine copiilor...

Nicolae Dolângă

ALMĂJ

Seara cu plînsu-nstelat al copacilor
Și apele sunînd din sufletul munților —
Iată, cobor, Bună Credință de țară,
Cu nedeiele vechilor pîlcuri în mine!

Seara cu plînsu-nstelat al copacilor
Și murmurul lunii pe limbile șerpilor —
Pe-aici se topiră în umbră sălașele
Împrejmuite cu ceață și mierle.

Iată, cobor, bună credință,
Cu pasul săltat și cu fluieru-n brîu —
Seara cu plînsu-nstelat al copacilor
Ca pe-o năframă mi-o trec peste frunte!

CARPAȚI

De sub neliniști izvorît, un fir de gînd —
Cristal de soare-n gîtul celei mai mărunte
Privighetori, ori poate zborul ei
E-acest pîrîu rostogolit prin vîrste...
Pe apa cea cu pești de raze
Și raci de umbră vom porni.
Înspre finețe se-aud cosașii
Ritmîndu-și trecerea prin ani —
Nuci uriași se-nrămurează
Dinspre legende spre poieni,
Iar el, izvorul sună, soare
În gîtul celei mai mărunte
Privighetori...

CÎNTEC

E umbra unui cuvînt,
E dangătul galben al verii
Rămas neștiut pe pămînt
Într-un ceas depărtat al plecării.

Cu-atîta ozon și uitare
Iubito, nu știu de mai vii!
Ninge, în vechi calendare,
Cîntă prin vîrste copii...

BUNICUL

Lîngă frunzișele amare
Prin care steaua-și scăpăra
Trecutul sub Poiana mare —
E visul meu? E urma ta?

Cu crengi de-azur peste oglinzi
Se duce Nera-n vînăt mit...
Ai lumii greieri ies sub tinzi —
E cîntul lor? Ori ai venit?

televiziune

DUMINICĂ, 13 AUGUST

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte! 9,05 Șoimii patriei. 9,15 „Don Quijote". Episodul 12. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din sumar: Program realizat cu concursul unor cunoscuți actori, cîntăreți și artiști amatori; Woody, ciocănitoarea buclucașă; Povestea filmului muzical; Fantezii de vară; Amintiri cu Jean Georgescu despre începuturile filmului românesc (I). 16,50 Stadion. 17,50 „Linia maritimă Onedin". Episodul 51. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Documentar TV. 19,40 Gala antenelor: Maramureș. 21,10 Film artistic: „Mîndrie și pasiune". Producție a studiourilor din Anglia, Spania, Franța, Italia. 23,00 Telejurnal. Sport.

LUNI, 14 AUGUST

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Program de cîntece patriotice. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,10 „Familia Palliser". Episodul 25. 21,10 Oaspeți ai scenelor noastre. 21,30 Mai aveți o întrebare? 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 15 AUGUST

9,00 — 11,45 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Matineu de vacanță. 17,00 La volan. 17,15 Creația muzicală în dezbatere. 17,55 Reportaj. 18,10 Din muzica și dansurile popoarelor. 18,30 Reportaj de scriitor. 18,50 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Programul partidului — programul poporului. 20,10 Teatru TV.: „Cinel-cinel" de Vasile Alecsandri. 21,40 Tribuna TV. 22,10 Armonii de cîntec românesc. — cu corul „Madrigal". 22,25 Telejurnal.

MIERCURI, 16 AUGUST

9,00 — 11,55 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Cenaclul literar. 16,35 Învățămînt-educație. 17,10 R.P. Chineză — grandioase împliniri. 17,30 Telecronica pentru pionieri. 17,50 Viața rațională. 18,00 Forum cetățenesc. 18,30 Tragerea pronoexpres. 18,40 Muzică populară. 18,55 Festivalul Cîntarea României. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Programul partidului — programul poporului. 20,15 Slăvită țară. 20,25 Noi femeile. 20,55 Telecinemateca: „Poveste de iarnă" (englez). 22,45 Telejurnal.

JOI, 17 AUGUST

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Corespondenții județeni transmit... 16,50 Pentru timpul Dvs. liber, vă recomandăm. 17,05 Reportaj pe glob: Indonezia. 17,25 Arta interpretativă românească în confruntări internaționale. 17,55 România pitorească. 18,25 Consultații medicale. 18,45 Reportaj. 19,05 „Sindbad marinarul". Episodul 3. 19,30 Telejurnal. 20,00 Programul partidului — programul poporului. 20,20 La izvoarele cîntecului. 20,40 Ora tineretului. 21,30 Teatru TV.: „Să nu uităm" de Valentin Munteanu. 22,40 Telejurnal.

VINERI, 18 AUGUST

9,00 — 12,10 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Matineu de vacanță. 17,10 Emisiune în limba germană. 19,00 Tragerea loto. 19,05 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Documentar TV. 20,20 Film artistic: „Partizanii din cîmpie" (chinez). 21,55 Revista literar-artistică TV. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 19 AUGUST

12,00 Telex. 12,05 „Familia Palliser" (rel. ep. 25). 13,00 Fantezie muzicală. 13,30 Reportaj TV. 13,55 Muzică populară. 14,25 Carnet de reporter. 14,55 Studio liric '78. 15,25 Secvențe afgane. 15,35 Telerama — sport. 16,05 Documentar de știință. 16,30 Clubul tineretului. 17,30 Agenda culturală. 18,00 Cîntece patriotice. 18,15 Săptămîna politică internă și internațională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 20,00 Programul partidului — programul poporului. 20,15 Teleenciclopedia. 20,50 Film serial: „Om bogat, om sărac". Episodul 10. 21,40 Întîlnire cu satira și umorul. 22,25 Telejurnal. Sport. 22,35 Melodii românești de ieri și de azi.

televiziune

sadoveniana

Fonetisme regionale în dialog

Așa cum se știe, una din trăsăturile pregnant distinctive ale subdialectului moldovean, o constituie „asimilarea" secvențelor vocalice *ă...á* și *á...ă* din limba literară la *a...á*. Amintind această trăsătură, scriam, în articolul trecut, că la Sadoveanu, ea se ivește numai în dialog, niciodată în narațiune. Așadar, prozatorul dă acces elementelor regionale numai pentru ceea ce aș numi „autolocalizarea eroilor" ; cînd narează în propriul său nume, el trece „dincolo de dialect", vorbind țării întregi. Departe de a fi un scriitor **regional**, Sadoveanu este, dimpotrivă, un mare artist **popular**.

Operînd distincția — care mi se pare esențială — între stratul narativ și cel dialogat, am încercat să arăt consecvența cu care sînt repartizate în replicile, respectiv, în fragmentele narative din romanul **Nicoară Potcoavă** variantele fonetice **barbat** și **bărbat**. Am de gînd să revin, acum, cu alte exemple din același roman, înșirînd fonetismele regionale (*a...á*), atestate numai în replici, și alăturîndu-le, cînd e cazul, corespondentelor literare, prezente numai în narațiune. Fiind vorba de un singur roman, citez după **Nicoară Potcoavă**, Editura Minerva, Buc., 1977, indicînd, între paranteze, doar pagina : „— ... Cum azvîrl această măciuca de-a **calare** și o culeg cu măciucă-rița — e minune" (142). Pe pagina imediat următoare, în narațiune : „— Aicea sînt, măria ta, a răspuns răzășul, înaintînd **călare** între cei doi feciori de la tamazlîcuri, care n-aveau alte arme decît măciucile de carpăn și măciucărițele" (143). Pentru că interpretarea mea ar putea să pară neîndreptățită, întrucît citatul începe cu semnul care indică dialogul, atrag atenția că replica propriu-zisă este „— Aicea sînt, măria sa", iar apoi ea se curmă, făcînd iarăși loc narațiunii. „— Am să vă povestesc o întîmplare. Dar, mai întîi, s-aduc de la **camara** cuviosului nostru părinte Paisie un ulcior de vin, ca să ne pară mai bună **friptura**" (117) ; „Binecuvîntat fie **dascalul** meu Ian Savițki de la Bar — și și-a amintit Nicoară — care mi-a deschis ochii asupra acestui adevăr" (129). Citatul acesta se rînduiește printre cele mai interesante, căci **dialogul** este, de fapt, aci, o formă a **monologului interior**, adică a unei „replici" posibile numai prin „despicarea" propriului eu. Deși eroul vorbește cu sine însuși (**și-a amintit Nicoară**), Sadoveanu, pe bună dreptate, încadrează în stratul dialogat și această „replică interioară". În schimb, în narațiunea propriu-zisă, prozatorul optează pentru varianta literară a aceluiași cuvînt : „Spunea un **dascăl** filosof de la Bar că măsura eroilor e una, iar a înțelepților epicurei alta" (90). Alte exemple : „— N-am ce-ți da, Mură, că n-am decît sufletul. — Acela e al celui căruia îi ești dragă. Dar **macar** dăruiește-mi o învățătură" (87) ; „— Se vede că domnia ta ai mai trecut pe-aici, oștene, a răspuns cel mai bătrîn. Dar eu nu te mai țin minte, **macar** că nu-i așa de mult de-atunci" (132) ; „— Acești străini, a mărturisit moș Gîrbovu, se aflau la mine la moară sosiți de dimineață. M-au rugat să-i las să mestece la vatra mea o fiertură de **malai**. I-am îngăduit, le-am dat și-o măsură de **malai**, și i-am întrebat cu ce treabă-s în trecere" (95). E de remarcat, în textul abia citat, și alternanța sinonimică „M-au rugat să-i **las**" / I-am **îngăduit**", atît de caracteristică pentru rîvna scriitorului de a evita repetiția. „— Oamenii își mută locul **nacazurilor**, a încuviințat Nicoară, zîmbind cu mîhnire, cu pleoapele pe jumătate închise" (98) ; „— Aflați... că avem și noi cîteodată **nacazuri** în cetatea noastră" (118, cf. 117, 121 etc.). „Nicoară s-a răsucit pe coasta dreaptă. A deschis deodată ochii limpezi și s-a liniștit. — Vorbeam prin somn, presviteră, cum am cîteodată **narav**" (64). „— ... „Strămurare" era numele unui om, prietin al nostru, care-și avea sălaș într-o rîpă stearpă ce-i zice Pietrăria" (120) ; „— Pe la noi nu se află, ca-n alte ținuturi, **salașuri** boierești, unde să se cuibărească minciunile" (125). După numai cîteva pagini, în stratul narativ : „Cînd judele lor a văzut larma ce se stîrnise la cele patru care ale **sălașului**..., a slobozit mare strigăt" (129). Un alt text interesant, învederînd tehnica monologului interior, considerat ca „replică mută" : „Mezinul în vremea asta, descălecase sus, în dîmb. A aninat frîul de botul șelei dîndu-i lungimea trebuitoare, ca să poată paște calul. „Ca să aibă și el, **saracul**, petrecere în umbra zaplazului" (92). Uneori fenomenul în discuție se propagă, cu o remarcabilă consecvență, pe aceeași pagină și chiar în aceeași replică : „— E văduvă, a băgat de samă badea Ghiță ; **barbatul** ei s-a întîmplat să fie un om gubav care tot tînjea **primavara**, și acu doi ani, la Sfîntu-Gheorghe, s-a prăpădit de-o tusă otrăvită... — ... ea nu s-a uitat **macar** o dată la mine" (73).

Prezența — firavă și discretă — a fonetismelor regionale în replici asigură, cum spuneam, „autolocalizarea eroilor", textul rămînd pe deplin inteligibil românilor de pretutindeni, fără dicționare, fără glosare. Pe de altă parte, absența, aproape generală, a regionalismelor, și, dimpotrivă, prezența masivă a elementelor populare în stratul narativ, consolidează, în planul artistic, prestigiul lui Sadoveanu ca mare scriitor național.

G. I. TOHĂNEANU

top

BONEY M

PRIVITĂ RETROSPECTIV, istoria acestui grup ce activează în R.F. Germania ne apare ca un șir de împliniri ușor de înțeles : practicarea formulei Disco care „prinde" datorită ritmurilor și culorilor sale sonore deosebit de atractive. Grupul ne oferă în majoritatea cazurilor reluări ale unor succese din repertoriul unor formații vechi ca Them, Creedence Clearwater Revival sau Yardbirds, piese învesmîntate cu gust și pricepere în rafinate aranjamente orchestrale, realizate de cel ce e direct răspunzător de ascensiunea și faima grupului : **FRANK FARIAN**. Impresar, aranjor și în egală măsură, acesta, pune în 1975 bazele formației **BONEY M**, la scurt timp după ce încercase

fără succes să-i lanseze pe **ERUPTION**. Sonoritatea de ansamblu a grupului **BONEY M** poartă amprenta talentului remarcabil al solistei jamaicane **MAIZIE WILLIAMS**, dotată cu un glas de excepție. Acesteia i se alătură un fost disc jockey, **BOBBY FARREL** (alias Max Boney) născut în 6 X 1949 în Aruba și soțul cîntăreței de care aminteam. Cvartetul este completat de solista **LIZ MITCHELL** și **MARCIA BARRETT**, artistă de cabaret. În ciuda unei publicități menită să-i banalizeze (vezi tricourile imprimate cu chipul celor patru și pungile de plastic așișderea) avem și dovezi reale de recunoaștere a binemeritatei popularități a membrilor formației : **5 discuri de platină, 12 de aur și 3 de argint** acordate, după cum se știe, în funcție de vînzările de discuri. Doar două exemple : Casa de discuri **„Hansa international"** la care imprimă formația, ne furnizează următoarele cifre edificatoare : discul single **„Sunny"** s-a vîndut în peste **4 milioane exemplare** iar **„Daddy Cool"**, în **6 milioane exemplare**, ca să nu mai vorbim de **„Rivers Of Babylon"**... Nenumăratele turnee în majoritatea țărilor lumii, filme muzicale pentru Televiziune, vin să întregească imaginea unui grup prolific ale cărui producții se disting printr-un molipsitor antren, versiunile Boney M, făcînd deliciul melomanilor de toate vîrstele. **DISCOGRAFIE BONEY M** (LP-uri) : 1. „Take The Heat Of Me" ; 2. „Love For Sale" ; 3. „Nightflight To Venus".

PETRU UMANSCHI

medalion

O tînără plasticiană, HEDY NADRA

Urmînd cursurile Liceului de arte plastice din Timișoara, **HEDY NADRA** are ca profesori pe artiștii plastici C. Flondor, B. Szakacs, E. Tulcan, A. Oancea, I. Perciun, Șt. Bertalan. Absolventă a secției de estetică industrială și actualmente membră a colectivului Laboratorului zonal din cadrul Muzeului Banatului, Hedy Nadra continuă să creeze în linia preocupărilor din liceu.

Participă la două saloane de artă ale artiștilor amatori, la o expoziție colectivă la „Studio Arte" și la altă expoziție pe țară a artiștilor amatori. Prima expoziție personală de la „Clubul ziariștilor" confirmă valențele talentului său, exprimîndu-se în diverse tehnici plastice, tuș, cărbune, grafică, tempera.

Tematică diversă, sensibil aleasă, motive urbanistice, istorice, iar natura primind dimensiunile fabulosului într-o viziune proprie. O poetică intimă îi nuanțează limbajul plastic, care se susține printr-o caligrafie perfect dozată. Motivele alese sînt de fapt niște simboluri din care se ramifică metafora plastică : „Vînt", „Păsări", „Istorie". Linia suavă, gradată în echilibrul compozițional, sublinîază disponibilitățile vocației sale. Hedy Nadra e în plină ascensiune a creației, lăsîndu-ne deschise porțile spre viitoarele sale expoziții !

DAMIAN URECHE

expoziția

O familie de artiști fotografi

Asociația artiștilor fotografi — Filiala Banat — **adăpostește creația fotografică a unor artiști maghiari numită a CELOR TREI ALAPFY de la fotoclubul din Budapesta.**

Tatăl și cei doi fii adună sub un singur, nume, dar prin trei obiective, studii, instantanee fotografice, compoziții, portrete, un univers, mai ales, în mișcare. Fascinația acestei expoziții o dau, mai cu seamă, compozițiile dedicate cailor. Cai sălbatici, cai în hățuri, în herghelii magnifice, în iureș prin pusta prăfoasă, pe drumuri umile de țară, galopînd sau stînd meditativi, fugăriți sau odihniți, păscînd sau bînd apă, în curse sau în hățuri, liberi sau puși la trăsuri, în ierni aspre sau în veri secetoase, caii domină, cu forța, cu frumusețea lor corporală, cu grația mișcărilor lor statuare, expoziția aceasta.

Fără îndoială, fiind trei personalități, totuși, distincte, „CEI TREI ALAPFY" din Budapesta aduc și studii sau compoziții sau instantanee ale vieții citadine, industriale : uzine, linii ferate, păduri, șosele, chipuri de copii, de adolescenți, într-un desen delicat, de-o mare acuratețe, cu o lumină, sau clar-obscururi rembrandtiene, într-o grafică spontană sau în linii severe sau austere. De asemenea, distingem cu ușurință, în acest grupaj de peste o sută de opere fotografice, și peisajul tipic ungar de pustă, casele, natura, oamenii, împrejurimile, mediul amblant, detaliile, unele ironice, ca acei ardei roșii ca focul încingînd, ca un blazon natural, casa țărănească, sau fîntînile solitare, un al doilea simbol al pustei, după cel cabalin, de care omul simplu maghiar, de la țară, a fost legat de întotdeauna.

În totul, se degajă din expoziția „CELOR TREI ALAPFY" fie în creații fotografice de alb-negru, fie în color, sentimentul tonic al vieții, în compartimentele sale robuste, unit cu un crez artistic de bună ținută, o înaltă cunoaștere tehnică, în detalii și motive fotografice, o anume orientare elevată a fotografiei artistice, constituindu-se astfel într-o atitudine specifică a școlii maghiare contemporane de fotografie din țara vecină și prietenă.

RADU VOINEA

Iubitorul de cai

La vărsarea fluviului în Marea Neagră, într-un estuar, cu nisipuri și pășuni dulci, un fel de Camarque însorit românesc, s-a născut și a trăit, pînă în anii adolescenței, Vladimir Javorovski, viitorul medic și cunoscutul crescător de cai din pusta timișeană, de la Izvin.

Provenit dintr-o familie de crescători de cai, de veritabili cavaleriști, trăit în atmosfera unei epoci romantice, pentru care calul reprezenta o ființă aleasă, un animal nobil și superb, tînărul Vladimir a făcut, pentru creșterea cailor, o veritabilă dragoste continuă. Unchiul, crescător de cai. Nepotul, în această atmosferă înfierbîntat de marea

Alexandru Javorovski — fiul într-un moment de antrenament al calului „Huniade" de la herghelia Izvin.

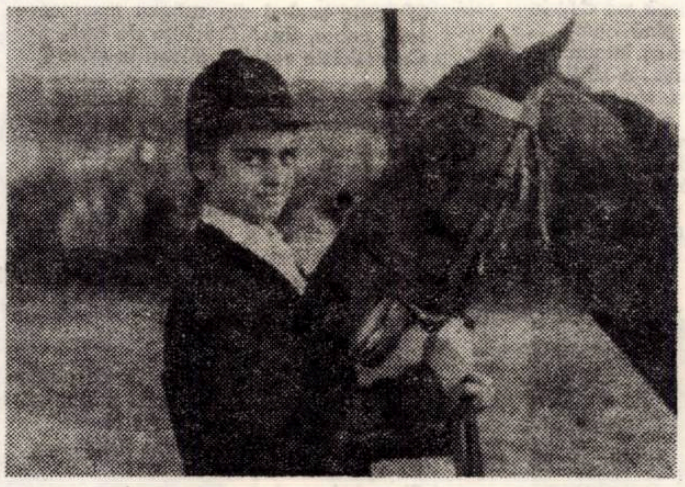

Fiica antrenorului, Svetlana Javorovski cu iapa pur-sînge engiez „Marchiza" premiată în 1973, locul I dresaj la Campionatele naționale Craiova.

carieră a calului în istoria apropiată, visa la evoluția alesului patruped în anii moderni. Dar, la 19 ani, în 1940, iluziile tînărului se risipesc. Cavaleria poloneză era zdrobită de șenilele tancurilor fasciste asupra cărora ea, ultima cavalerie modernă a Europei, într-o disperare, șarja sinucigîndu-se în masă. O caschetă de cavalerist polonez veghează și azi, undeva în încăperile pline de relicve scumpe, pe care tînărul de-atunci le-a cules și le-a păstrat pentru maturul de azi.

Urmînd medicina, Vladimir Javorovski și-a păstrat intactă, prin timp, afecțiunea pentru noblețea bunului animal. Cînd împlinea 35 de ani, în 1960, pasionatul află că Asociația timișoreană „Sănătatea" viza ideea înființării unei secții de călărie. Era momentul crucial pentru iubitorul de cai. Federația de călărie i-a încredințat medicului Javorovski șase cai, un grajd, furaje și un om. Erau niște grajduri arhaice, dar cu lumină și apă. Era 29 ianuarie 1960, și medicul, călare, pe viscol, a făcut drumul de la Lugoj la Timișoara, pentru a intra în noul grajd. Așa lua ființă, cu șase cai, istoria unei secții de călărie. Primul îngrijitor al primilor cai a fost, firește, tot tînărul medic. Așa au trecut patru ani. Lîngă Lipova, secția de călărie, condusă de doctorul Javorovski primea în 1964 șapte hectare de pămînt. Și un nou grajd, acum, pentru 12 cai. În jur, se întindea pădurea deasă. Și lua ființă turismul călare. Tot atunci prindea viață, pe lîngă performanța sportivă a calului, și ideea folosirii lui pentru copiii atinși de poliomelite, citoze, scolioze. Urcați pe cai, acești copii inhibați, înfricoșați, ajungeau să treacă în galop peste cîmpurile verzi. Ajungeau să devină o ființă cu calul. Astfel s-a născut echitația pusă în slujba unor deficiențe fizice, temperamentale, psihice. Asta se întîmpla prin 1965. Sechelele postpoliomelitice puteau fi tratate, deci, prin călărie, își spunea medicul. Grupe musculare moarte, un picior mai scurt cu 10-15 cm, copii handicapați, chiar orbi, urcați pe spinarea blîndului animal puteau să reîntinerească, să viseze la o recuperare fizică și morală, își spunea el. Astfel, s-au născut cercetări, studii pe cazuri, ale medicului Javorovski. El aplica, în tratamentul prin echitație, asupra afecțiunilor neuropsihice, mișcările calme ale calului, călăritul ușor, ca și trapul sau galopul.

În 1968, medicul ce iubea caii s-a mutat cu întreaga herghelie la Izvin, la 17 km de la Timișoara, pe șoseaua Lugojului. Acolo există azi o statuie ecvestră, din beton, cu o inscripție și cu citate din coran, referitoare la istoria calului. Acolo, la Izvin, în noul mediu, crescătoria primea un alt spațiu și o nouă pondere. Acolo s-au crescut cai aleși din sute de alți cai. Acolo s-au pus bazele unei herghelii model, în relieful variat al unor păduri ale Ianovei și între dealuri domoale, noua asociație beneficiind de fierar, potcovar, infirmier, tehnician zootehnic, dresor. Era un avantaj Izvinul prin spațiul vast al cîmpiei, dar și un dezavantaj, prin cei 34 de kilometri ce despărțeau herghelia de oraș. Copiii handicapați au apărut tot mai puțini. Ca și turiștii. De aceea, Vladimir Javorovski visează, azi, la un teren mai apropiat de metropola Banatului, un teren care de fapt există în apropierea Timișoarei, cu drumuri și o pădure, cu o casă veche și un grajd bun, cu un hectar de pomi, cu un vestiar și lanuri de ovăz care ar aduce herghelia și caii în apropierea unui mare oraș ca al nostru, ce merită să beneficieze de aportul lor.

reportaj

Într-un timp cînd zeci de mii de cai au fost sacrificați, cel mai adesea, fără o meditație prealabilă, iar alteori cu o indiferență suverană, într-un timp cînd rosturile tehnicii și ale științei nu concură în a amplifica stressul cotidian, ci în a-l anihila, calul, acest splendid animal, pe spatele căruia a fost străbătută toată istoria, în viziunea medicului Vladimir Javorovski își ocupă, din nou, locul său de frunte. Cîntat în muzică, surprins în celebre pagini literare, pictat de marii maeștri, sculptat și imortalizat în atîtea opere de artă, nepieritoare, mereu reînviat de-a lungul timpului, calul „ce a servit fără să fie servil, ce a luptat fără să dușmănească..., el, la care poți întîlni frumusețe fără vanitate, bunătate fără trufie..." el, calul, prin iubirea și pasiunea unui om ce-l iubește și-l cinstește, doctorul Vladimir Javorovski, calul, se înalță, azi, pentru noi, din nou, pe postamentul binemeritat, pe care veacurile trecute i-au ridicat și pe care dorința noastră de echilibru, de frumos, de poezie și de forță pot să-l repună din nou în drepturile sale.

ION ARIEȘANU

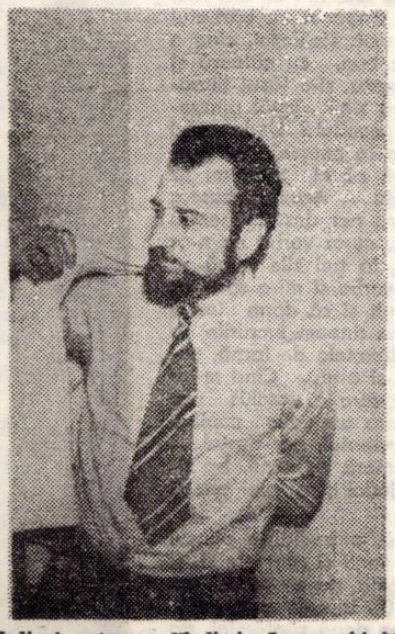

Medicul antrenor Vladimir Javorovski în exercițiul funcțiunii...

Caldă adeziune

DEMNITATE ŞI SPIRIT CONSTRUCTIV

Flacără mi-ar trebui, nu cuvinte pur şi simplu, pentru a exprima mîndria sentimentului demnităţii şi al conştiinţei patriotice. Pentru prima dată, cît îmi aduc aminte, România se defineşte pe sine ca o personalitate puternic conturată în lumea contemporană. Sintem în universalitate prin ceea ce edificăm fundamental şi temeinic în propria noastră fiinţă, în numele prezentului şi al viitorului. Şi prin ceea ce avem de rostit, răspicat şi constructiv, lumii în acea amplă arie de probleme, foarte complexe şi controversate, pe larg cuprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului şi preşedinte al ţării, în recenta sa analiză a situaţiei internaţionale.

Am urmărit analiza lucidă şi dreaptă, rostită calm şi judicios în numele poporului nostru de cel mai iubit fiu al lui, de unul dintre marii contemporani ai lumii prezente, tovarăşul Nicolae Ceauşescu ; prin mijlocirea presei am reluat faţă cu faţă ampla expunere, redescoperind cu adîncă satisfacţie spiritul ponderat şi de omenie propriu poporului român, pe care secretarul general al P.C.R. ştie să-l transpună atît de puternic în actualitatea lumii de azi. Poporul în numele căruia vorbeşte nu a asuprit niciodată pe nimeni, nu a dus războaie de cucerire şi a cunoscut, prin sacrificii uriaşe, incalculabile astăzi, toate vicisitudinile istoriei ; în numele acestui popor, astăzi liber şi stăpîn în casa lui, pe care o înfrumuseţează necontenit, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a rostit cuvintele PACE, COOPERARE, BUNĂ ÎNŢELEGERE, PRIETENIE, PROGRES, care ar trebui să stea înscrise cu litere de foc pe frontispiciul acestui timp. Căci, prin aceasta, cum accentua tovarăşul Nicolae Ceauşescu „ne îndeplinim nu numai datoria sacră faţă de poporul nostru, ci şi o înaltă îndatorire internaţională faţă de cauza socialismului, progresului social, colaborării şi păcii în întreaga lume".

De aceea, flacără mi-ar trebui, nu cuvinte.

MIRCEA ŞERBĂNESCU

SLUJITORI AI FERICIRII

Cu tot ce înfăptuim ne alăturăm eforturilor constructiv ce animă ţara, cu entuziasmul sincer al omului conştient de datoria sacră faţă de patrie şi popor. Dorinţa noastră de viaţă paşnică, ce asigură dezvoltarea multilaterală a forţelor de producţie, creaţia, afirmată în libertate, viaţa noastră spirituală, se contopesc cu o poziţie activă, revoluţionară. Partidul Comunist Român, prin politica sa fermă avînd ca scop principal tocmai ridicarea bunăstării şi fericirii întregului popor, se bazează pe această hotărîre colectivă de a fi ziditorii unei lumi noi. Toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, întregul nostru popor reprezintă astfel acea forţă uriaşă ce garantează înaintarea României spre comunism.

In acest „zbor spre noi înfăptuiri" scriitorii trebuie să ţină pasul, contopindu-se cu idealurile poporului, spre afirmare deplină în domeniul creaţiei. Realitatea, sursa principală a scrisului azi, o realitate demnă de oamenii societăţii noastre, este cea care formulează cerinţele şi sarcinile actuale pentru cei ce s-au angajat să participe în procesul de formare a conştiinţelor omeneşti, a tipului de om nou, comunist. Importanţa angajării, a participării în viaţa socială a ţării, au fost subliniate de către secretarul general al P.C.R., tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** atît cu ocazia întîlnirii de la Neptun cu membri ai conducerii Uniunii Scriitorilor, cît şi în magistrala expunere rostită cu ocazia şedinţei cu activul central de partid şi de stat.

Accesul liber la învăţătură, cultură, ştiinţă al tuturor oamenilor muncii ne dă sentimentul participării colective la procesul de îmbogăţire cu noi valori a tezaurului spiritual. De aici izvorăşte şi sentimentul mereu treaz al răspunderii pentru colectivitate. Realitatea de azi, chipul României socialiste, rolul acestei ţări în contextul forţelor progresiste din întreaga lume este şi va fi un izvor de inspiraţie pentru creatorii de frumos. Fiind contemporană marilor transformări sociale şi umane — prin care trece şi scriitorul de azi, — angajarea noastră se cere să fie şi mai accentuată, astfel ca valorile create azi să contribuie la procesul de formare a conştiinţelor şi totodată să dăinuie prin valorile sale artistice şi umane peste veacuri.

MARIA PONGRACZ

O MISIUNE NOBILĂ

Cele mai nobile tradiţii ale literaturii române, cele mai nobile tradiţii ale artei noastre în general, îl situează pe creator în miezul fierbinte al realităţii, în mijlocul oamenilor din rîndul cărora s-a ridicat şi cărora se adresează cu operele sale. Întotdeauna scriitorii cu adevărat valoroşi, cei care, de-a lungul veacurilor au dat plaiurilor mioritice lucrări de valoare perenă, s-au situat ferm pe poziţii progresiste slujind cu devotament şi pasiune poporul, interesele oamenilor. Acest fapt este cu atît mai pregnant în zilele noastre. Literatura este o tribună de la care noi, scriitorii, indiferent de limba în care ne modelăm ideile, ne adresăm, semenilor fără de care nu poate fi concepută existenţa creaţiei şi este, deci, firesc să stea permanent în atenţia noastră grija valorii ideologice şi artistice a operelor noastre, grija de a transmite un mesaj clar în deplină concordanţă cu concepţia partidului nostru despre lume şi viaţă. Pentru că, aşa cum sublinia şi secretarul general al partidului nostru în magistrala sa expunere ţinută la şedinţa activului central de partid şi de stat „literatura şi arta reprezintă o parte importantă a creaţiei sociale şi au un rol de seamă în viaţa societăţii noastre". Nu ne este, deci, indiferent nouă creatorilor, nu ne poate fi indiferent avînd în vedere această înaltă apreciere a muncii noastre ce, cum şi pentru cine scriem. A te închide în turnul de fildeş şi a lansa de acolo nişte semnale ininteligibile este, după părerea mea, o moarte a artistului, a artei în genere. Literatura trebuie, desigur pe planul prefigurării artistice, să reflecte realitatea şi cea imediată dar şi cea istorică, să reflecte viaţa şi munca poporului. Este de datoria noastră, deci, de a ne pune şi mai pregnant talentul şi eforturile în slujba oamenilor, în slujba înaltelor idealuri minunat exprimate în documentele partidului nostru. Există oare o misiune mai nobilă pentru orice artist decît cea de a-şi sluji poporul? În numele ei, cu toţii deopotrivă, indiferent că scriem în limba română, maghiară, germană, sîrbocroată, ori în altă limbă, să ne unim eforturile pentru a crea opere cu adevărat valoroase care, de bună seamă, vor îmbogăţi tezaurul cultural al României socialiste.

IVO MUNCIAN

O CONTRIBUŢIE ESENŢIALĂ

Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu este o analiză ştiinţifică cuprinzătoare a tuturor fenomenelor internaţionale cu care generaţia noastră este confruntată. Dar este şi mai mult. Este o contribuţie esenţială a României la rezolvarea problemelor majore ale contemporaneităţii : relaţiile României cu ţările socialiste, sucesele obţinute de acestea în construirea unei societăţi noi, problemele unor dvergenţe între diferite partide comuniste şi muncitoreşti de ordin ideologic, securitatea internaţională, dezarmarea, luptele de eliberare ale popoarelor din lumea a treia, situaţia economică mondială — iată numai unele capitole principale din această expunere de o înaltă valoare teoretică şi practică.

Impresionantă este claritatea şi consecvenţa lapidară a acestei cuvîntări, care argumentează, într-un mod ştiinţific, dar pe înţelesul tuturor, element caracteristic tuturor expunerilor secretarului general al partidului. Numai aşa se explică recepţia profundă şi ecoul puternic al acestei cuvîntări, care constituie totodată şi un program de activitate de perspectivă, mobilizînd pe fiecare dintre noi la o contribuţie personală, fiecare în domeniul lui de activitate. Sînt convins şi de impresia puternică ce va produce acest discurs în străinătate, care, de altfel, este foarte receptivă la glasul şefului nostru de partid şi de stat.

România este o ţară relativ mică în concertul popoarelor lumii. Dar vocea acestei ţări se impune din ce în ce mai mult şi nu poate fi trecută cu vederea. Fiindcă această voce militează pentru raţiune, înţelegere şi rezolvarea tuturor problemelor pe cale paşnică şi nicidecum prin forţă. Dealtfel, singura cale posibilă, dacă omenirea doreşte să supravieţuiască.

Ne-a dovedit-o din nou această expunere strălucită, care se ştie în perfectă concordanţă cu speranţele şi năzuinţele a milioane de oameni din lumea întreagă.

HANS KEHRER

retro

„Supărarea cea mai mare / O ia pofta de mîncare ! Firma noastră oferă nobilimii şi cetăţenilor de vază remediul universal în contra necazurilor : picăturile miraculoase pentru deschis apetitul" ! Deasupra anunţului, caricatura din **Trombonul** („foaie de ris" ce apărea la Timişoara acum mai bine de o sută de ani), înfăţişează un burghez durduliu ghiftuindu-se. Privindu-l, Retrovizorul îşi aminteşte două întîmplări vechi cu Timişoara şi desfătările gastronomice ale timişorenilor.

1). 1716. Cetatea din zahăr candel, bastioanele din doboş tort, turnurile şi crenelurile din grilias, şanţurile de apărare din cozonac cu nuci, cîmpia din pişcoturi, copacii şi tufele din fistic, turcii şi arapii din ciocolată, turbanele din frişcă, fesurile din jeleuri. (Timişoara oferită pe tavă — pe o tavă uriaşă de aur — prinţului învingător, eliberatorului Timişoarei, Eugen de Savoya, la marea serbare a curţii imperiale din Viena). După o oră de contemplare distinsă şi discretă, după încă o oră de năprasnică poftă înfrînată cu greu, nobilimea asediază cetatea. În cîteva minute, din Timişoara mai rămîn şanţurile de apărare, cîmpia, două-trei turbane rătăcite şi tava de aur.

2). 1779. Cristofor Niczky, conte de Timiş, are în iarna lui 1779 o idee nemaiauzită. Trimite o caleaşcă la Vrsec după amicul Bredschneider (mare latinist, prieten cu Lessing). Amicul Bredschneider ştie pe dinafară **Ars coquinaria** a lui Apricius, de unde i se şi trage totul. Contele Cristofor, împins de cine ştie ce demon, îl răpeşte pe amicul B. de lîngă dogoarea căminului, îl aduce pe un ger cumplit la Timişoara, fuge şi el de-acasă, se închide cu amicul B. în „Vila preşedinţilor" (cum mergi spre Fabric), dă afară toate slugile, închide obloanele, pune strajă straşnică la porţi, şi, timp de două săptămîni, zi şi noapte, gătesc toate reţetele din **Ars coquinaria.** După 14 zile de gătit şi ghiftuit, porţile se dau în lături, obloanele la fel, din „Vila preşedinţilor" ies livizi contele Cristofor şi amicul B. Contele merge acasă, amicul B, împins şi el de cine ştie ce demon, pleacă la Buda, unde moare peste cîţiva ani, bibliotecar într-o bibliotecă particulară, traducîndu-l pe Virgiliu.

RETROVIZOR

panoramic

FESTIVALUL NAŢIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI" : Ansamblul „Banatul" al Consiliului judeţean al sindicatelor a prezentat un micro-spectacol în secţiile de producţie ale întreprinderii „Electrobanat", într-o pauză pentru masă. Spectacol dedicat fruntaşilor, evidenţiaţilor în întrecerea socialistă, veteranilor. Realizator, C. Cipu, fost muncitor la această întreprindere. ● Pe scena Clubului C.F.R. a avut loc un dialog artistic între formaţiile sindicale „Ambalajul metalic" şi întreprinderea de detergenţi. ● La Băile Calacea au evoluat brigăzile artistice de la întreprinderile „Bega" şi detergenţi precum şi aceea a clubului C.F.R. ● În aceste zile un mare număr de formaţii amatoare şi profesioniste pregătesc amplul spectacol dedicat zilei de 23 August. ● Una din interesantele iniţiative ale secţiei de etnografie a Muzeului Banatului constă în colaborarea cu artişti plastici amatori. Recent Lucia Cojocariu, profesoară la Mehadica, a deschis la Bastion o expoziţie personală constînd în lemn sculptat. E vorba de rădăcini prelucrate adecvat, expresiv, sugerînd forme omeneşti. Expoziţia a fost găzduită şi la Băile Herculane, de către cenaclul „Cerna". ● Şi la Timişoara, formaţia vocal-instrumentală „ELLA CRAIG" din Austria. Amănunte la momentul potrivit. ● A apărut „Vacanţe", foaie volantă editată de Oficiul judeţean de turism. Printre multe informaţii utile, sîntem invitaţi să vizităm **muzeele şi casele memoriale** din judeţ. Care să fie însă ele, ar întreba profanii, căci publicaţia nu le menţionează. ● La sediul Inspectoratului judeţean Timiş al Ministerului de Interne a avut loc o şezătoare literară cu prilejul aniversării a 30 de ani de la crearea securităţii statului. Au participat scriitorii Alexandru Jebeleanu, Eugen Dorcescu, Ion Velican, Vasile Versavia, Aurel Turcuş, Lucian Bureriu. ● La Odorheiul Secuiesc tinerii s-au întîlnit cu scriitorul timişorean Kubán Endre în cadrul unei şezători literare. ● Diodor Dure, plastician timişorean, expune acuarelă la Căminul artei în Bucureşti.

L. B.

serial

DIN TAINELE CIVILIZAŢIILOR DISPĂRUTE

(VI)

Pergamentele mai conţineau fragmente de povestire despre Sodoma şi Gomora. În ajunul catastrofei, lui Lot i se înfăţişară vestitorii şi-i spuseră :

„Fugi pentru a-ţi salva capul, nu privi înapoi, nici primprejurul şesului, fugi pe munte, să nu te ajungă . .".

Mai tîrziu Lot ar fi povestit :

„Şi iată, din pămînt se ridică ca dintr-un rug un stîlp de fum . . . peste Sodoma şi Gomora coborî o ploaie de foc şi pară".

Azi, cînd orice copil ştie ce-nseamnă o explozie atomică, savantul sovietic Agrest dă o interpretare logică acestui fragment : Sodoma şi Gomora fuseseră distruse de o explozie atomică !

Iar scriitorul sovietic Valerii Briusov, care studiase ani de zile urmele lăsate de străvechile culturi, nota în 1920 : „La originea tuturor culturilor care se consideră cele mai vechi trebuie căutate rădăcinile cele mai adînci din care s-au născut caracteristicile lor comune. Egiptenii, babilonienii, sumerienii, grecii, romanii şi alte popoare vechi şi culte au fost dascălii noştri. Dar cum să aflăm cine au fost descălii dascălilor noştri ? ! . . .".

Întrebarea, într-adevăr, sună cît se poate de logic. Totuşi, pare că o să mai treacă multă vreme pînă se va da un răspuns. Pînă atunci, două teorii par a avea prioritate. Prima zice că dascălii dacălilor noştri au fost reprezentanţii unei străvechi şi demult pierite civilizaţii, iar a doua, că ar fi vorba de nişte oaspeţi veniţi din Cosmos . . .

Pînă să aflăm cu adevărat taina aceasta nu putem decît să constatăm că şi unii şi ceilalţi, cu cunoştinţele lor fantastice reuşiră să pătrundă în cele mai mari enigme ale universului. Pentru aceasta există şi dovezi, pe care, într-adevăr, este cît se poate de greu să le explicăm numai ca rod al imaginaţiei vechilor noştri strămoşi.

În celebra epopee „Ghilgameş", despre care am spus că descrie cît se poate da fidel potopul, este descrisă şi o neobişnuită plimbare dincolo de graniţele planetei noastre".

„. . . Pămîntul părea un terci din făină, iar marea o albie" ! — zice Enkidu, prietenul lui Ghilgameş, despre priveliştea ce-i apăruse în timpul zborului într-un vehicol misterios.

Cît se poate de fascinantă este şi următoarea descriere din „Kabala", cartea sacră a evreilor, în care se vorbeşte despre „celelalte şapte lumi" : „. . . Locuitorii lumii Geh seamănă şi plantează pomi. Mănîncă numai din pom, şi nu cunosc grîul, nici alte cereale. Lumea lor e umbroasă şi în ea trăiesc nenumărate animale uriaşe ! (. . .). Locuitorii lumii Tebel mănîncă numai din apă. Ei sînt cei mai puternici dintre toate fiinţele, iar lumea lor e împărţită în ţinuturi în care locuitorii se deosebesc după culoare şi chip. Ei îi învie pe morţii lor. Lumea e departe de soare" ! (...).

De unde ştiau autorii Kabalei toate acestea ? Oare nu le-au slujit şi lor alte inscripţii şi mai vechi decît cărţile lor sacre ? Căci, însuşi Platon aminteşte că vechii egipteni deţineau în păstrare comunicate astronomice vechi de 630.000 de ani, că arhivele Babilonului aveau o vechime de 470.000 de ani, iar cronicile asiriene depăşeau 270.000 ani. Ce era notat în acele documente preţioase ? Dacă toate acestea s-ar fi păstrat, cu siguranţă că nenumărate enigme ale universului ar fi fost astăzi dezlegate.

Cercetînd vechile inscripţii, cărţile sacre şi legendele, mai ales acelea care au apărut în peninsula indiană, în vara anului 1974, redacţia cunoscutei reviste sovietice „Tehnika maladioji" a publicat o remarcă foarte interesantă : „. . . Evenimentele folclorice şi poveştile populare nu atrag atenţia cercetătorilor în mare parte pentru că nu se pot identifica cu ceva real. Aşa se întîmplă, de pildă, cu maşinile zburătoare din vechile cronici, despre care s-au întreprins cercetări mai serioase de-abia după apariţia primelor avioane. Aproape aceeaşi soartă au avut-o şi „armele cereşti" pe care cercetătorii nu le-au luat în considerare decît pe la jumătatea acestui secol.

— VA URMA —

cuvinte încrucişate

LA PĂDURE

ORIZONTAL : 1) Pădure cu arbori mari şi rămuroşi ce au lemnul tare şi frunzele adînc crestate, de un verde bătînd în negru. 2) Crescut în pădure — Pom fructifer care poate fi şi pădureţ. 3) Poetă franceză din sec. XII — Unelte pentru manevrarea buştenilor. 4) Veşmîntul alb al pădurii — Verbul vîntului ce mişcă uşor frunzele copacilor. 5) Apar vederile ! — Arbore mereu verde ... sau autorul volumului de versuri „Orga de mesteceni" — Bine ! 6) Un sunet repetat de pădure — Arbore cu fructe comestibile şi lemn foarte bun pentru mobilă. 7) Destinaţia lemnelor în sobă — Egală cu numărul cercurilor care se observă pe o secţiune făcută în trunchiul unui copac. 8) La margine de poiană ! — Mamifer rumegător din ţinuturile muntoase şi păduroase ale Americii de Sud. 9) Torent — Păr . . . în vie (pl.) ! 10) Cei mai înalţi arbori din lume ce pot atinge înălţimi de pînă la 155 m.

VERTICAL : 1) Marele nostru prozator, excelent explorator al peisajului silvestru, autor al povestirilor : „În pădurea Petrişorului", „Codrul", „Dumbrava minunată" etc. 2) La intrarea în Trivale, pitoresc parc natural de 30 ha din Piteşti ! — Pînze albe pentru peliculele „Pădurea împietrită" sau „Pădurea spînzuraţilor". 3) Abanos — Viţă (fig.) — În inima pădurii ! 4) 12 joarde ! — În „Rebus" ! — Oglinda copacilor. 5) Arbore cu lemnul alb şi tare — La margine de dumbravă ! 6) Ca Muma pădurii — Locuitoarele pădurii (sing.). 7) Ocrotitorii pădurilor — XX. 8) Desiş format din copaci tinerei — Codreanu Silvia . . . — . . . şi Andrei Pădureanu. 9) Arin — Măsură pentru „Cîntarea pădurilor" (D.D. Sostakovici). 10) O ramură . . . din Humuleşti — Cămăşi rustice.

Dicţionar : RIE.

VIOREL ABRUDAN

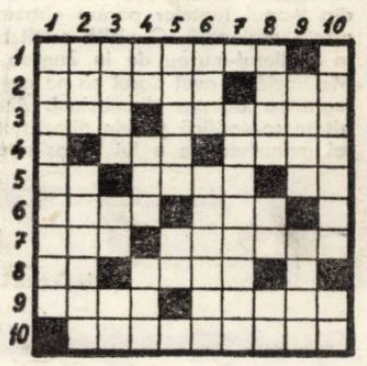

(Urmare din pag 1)

şi a progresului social. România îşi dezvoltă continuu relaţiile de prietenie şi colaborare cu toate ţările socialiste, continuind şi in viitor această politică cu toată fermitatea.

România socialistă, ea însăşi o ţară in curs de aezvoltare, va continua să acorde importanţă lărgirii relaţiilor cu toate ţările fără deosebire de orinduire socială, pe baza principiilor dreptului internaţional, in spiritul unor avantaje reciproce. Participarea activă la diviziunea internaţională a muncii, contribuie şi la promovarea politicii de destindere şi pace in lume.

Edificarea unei securităţi reale in Europa, colaborarea interbalcanică şi interdunăreană, analiza cuprinzătoare a evenimentelor şi conflictelor de pe continentul african, situaţia din Orientul Mijlociu, ocupă un loc important in expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, relevind un spirit constructiv şi realist, care, dealtfel, este caracteristic intregii expuneri.

O mare atenţie se acordă luptei pentru lichidarea subdezvoltării şi instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale, infăptuirii dezarmării şi democratizării relaţiilor dintre state. Este reafirmată poziţia partidului nostru şi in aceste probleme majore ale timpului nostru, amplul program de lichidare a subdezvoltării, prezentat de România, cunoscind o largă apreciere internaţională.

UN DOCUMENT FUNDAMENTAL

Strălucită este şi analiza in legătură cu mişcarea comunistă şi muncitorească internaţională, a problemelor noi, a elaborării independente a politicii pe bazo aplicării creatoare a teoriei socialismului ştiinţific. Este reliefată necesitatea respectării principiilor relaţiilor dintre aceste partide, a perfecţionării continue a relaţiilor şi intăririi unităţii dintre partidele comuniste. Afirmarea şi in viitor a acestor principii, pentru respectarea dreptului fiecărui partid de a-şi elabora politica, strategia şi tactica revoluţionară in mod independent, nu contravine solidarităţii acestor partide cit şi dezvoltării unei colaborări tot mai strinse intre ele.

O analiză profundă se face in expunere şi marilor confruntări ideologice din lumea contemporană. Este subliniată marea importanţă pe care o are participarea mai activă a comuniştilor la luptc ideologică, la confruntarea de idei, relevindu-se necesitatea creşterii combativităţii faţă de ideile şi tezele reacţionare vechi sau noi. Din această perspectivă se impune intensificarea muncii ideologice, pentru ca toţi oamenii muncii să fie inarmaţi cu cele mai noi cuceriri ale ştiinţei, ale cunoaşterii umane, devenind astfel luptători activi pentru afirmarea concepţiilor revoluţionare despre lume şi viaţă in ţara noastră.

Spiritul inaltei răspunderi faţă de poporul nostru şi cauza generală a păcii, se degajă din grija permanentă pentru asigurarea condiţiilor externe de pace şi securitate, care să favorizeze opera de construire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de inaintare a ţării noastre spre comunism. Se reliefează, astfel, unitatea organică, indisolubilă, dintre politica internă şi cea externă, dintre sarcinile naţionale şi cele internaţionale. Oamenii muncii din ţara noastră indiferent de naţionalitate, sub conducerea P.C.R., sint angajaţi in vasta activitate de traducere in viaţă a hotăririlor Congresului al XI-lea şi a măsurilor stabilite de Conferinţa Naţională, garantind inaintarea ţării noastre spre comunism, făcind ca România să ocupe un loc tot mai demn in rindul naţiunilor libere ale lumii.

Din expunere se degajă necesitatea intensificării politicii externe româneşti, pentru ca să sporească aportul ţării noastre la edificarea unei lumi noi, a păcii şi securităţii, care să constituie cadrul necesar dezvoltării tuturor statelor, in mod liber, pe calea progresului social. In acelaşi timp se subliniază necesitatea conlucrării, in acelaşi scop, a tuturor forţelor progresiste, pentru impunerea renunţării la forţă şi ameninţarea cu forţa, pentru renunţarea la mijloacele militare in soluţionarea problemelor, folosirea in acest scop a tratativelor, asigurindu-se continuarea cursului spre destindere, colaborare şi pace.

Expunerea-document, a secretarului general al partidului nostru, este remarcabilă şi pentru concluziile practice, modalităţile concrete de acţiune, pentru iniţiativele şi propunerile noi pe care le conţine. Aria ei tematică intinsă, bogăţia conţinutului de idei, principialitatea, obiectivitatea, profunzimea teoretică a analizei şi sintezei, spunerea lucrurilor pe nume, adaugă operei tovarăşului Nicolae Ceauşescu o nouă lucrare fundamentală de importanţă naţională şi internaţională, care inarmează poporul nostru, forţele progresite ale contemporaneităţii, cu increderea in destinul lor, cu inţelegerea rolului ce le revine in modelarea propriei istorii şi a viitorului umanităţii.

Colocviile literare de la Zagreb

– Ediţia 1978 –

Fidele admirabilelor tradiţii ale militantismului socialist din Croaţia, **Colocviile literare de la Zagreb** s-au desfăşurat şi in ediţia 1978 sub semnul constructiv al ştiinţei literare marxiste. Tematica generală – optzeci şi cinci de ani de la naşterea celor doi coriferi ai scrisului croat : Miroslav Krleža şi August Cesarec – precum şi recurenţa unor teme de estetică şi politică literară, dezbătute parţial şi in ediţiile precedente, au conferit lucrărilor o deosebită densitate.

Găsim necesar să schiţăm măcar in treacăt, inainte de a intra in expunerea lucrărilor din ultima ediţie, cadrul social-cultural in cuprinsul căruia s-a născut şi s-a maturizat substanţa literar-istorică de referinţă a comunicărilor şi discuţiilor ce au avut loc in atmosfera uneori electrică a celor trei zile, cit a durat ediţia 1978 a Colocviilor.

Perioada intre 1895 şi 1974 in literatura croată care se află la baza scrisului contemporan croat s-a desfăşurat sub zodia modernismului. Două curente fundamental opuse şi-au disputat supremaţia. Prin Milivoj Dežman, partizan hotărit al artei pure, creaţia literară a fost orientată in egală măsură spre Bielinski şi Nietzsche, Gorki şi Croce, Tolstoi şi Strindberg. Militind cu vigoare impotriva orientării cosmopolite, Milan Marjanović, un alt critic de prim plan al epocii, a publicat in 1902 in revista **Obzor** (Orizont) chemarea către creatori spre autenticitate naţională : „Orice s-ar intimpla, omul trebuie să rămină in primul rind fiul ţării sale, un nativ, avind să se fereascâ a pluti in universul rece şi vid deasupra norilor. Pămintul îi va impărtăşi seva sa ; el va găsi in contact cu pămintul natal curaj şi putere".

Găsindu-şi implinirea patetică in creaţia lui Vladimir Nazor, autor de legende eroice naţionale, Antun Gustav Matoš, eseist, poet şi prozator cu o puternică notă polemică, Milan Begović, autor de poeme de un nostalgism apăsător, şi Ivo Vojnović, aristocrat raguzan, autor al mult discutatei **Trilogii,** in care infăţişează decadenţa familiilor nobile dalmatine, perioada anterioară primului război mondial, cu o clară orientare de innoire artistică a scrisului, formează temelia monumentalelor opere in cultura croată, datorate in artele plastice lui Ivan Meštrović şi in literatură, puterii inegalabile de aprofundare a realităţii a lui Miroslav Krleža.

Am putut admira acuma cîţiva ani in Muzeul de la Kruševac, capitală istorică a Serbiei, uriaşa machetă a templului naţional, pe care Meštrović avea de gind să-l inalţe in cinstea eroilor de pe Cimpia Mierlei. Geniu al iugoslavismului, cum il caracterizează criticul şi istoricul I. Kršnjavi, marele sculptor croat a hotărit, nelipsit de unele naivităţi, dimensiunile oricărei viziuni artistice asupra istoriei iugoslave, fie cea indepărtată a legendelor voiniceşti, fie cea mai apropiată de noi din timpul luptelor pentru eliberare şi unitate naţională. O vizită oricit de scurtă in atelierul-muzeu de la Zagreb al lui I. Meštrović, a avut darul să ne convingă de legitatea acestor dimensiuni. Aceeaşi legitate se verifică şi prin dimensiunile operei monumentale a lui Miroslav Krleža.

Poet liric, dramaturg, nuvelist, romancier, eseist, şi publicist, Miroslav Krleža s-a născut in 1893 la Zagreb, aparţinind burgheziei instărite croate. Absolvent al academiei Ludovica de la Budapesta, intră ca ofiţer in armata chezaro-crăiască şi participă in timpul primului război mondial de partea Austro-Ungariei, obţinind pentru strălucite fapte de arme distincţii militare din cele mai mari. Aceasta nu-l impiedică să fondeze in 1919, in colaborare cu August Cesarec, revista **Plamen** (Flacăra), interzisă nu peste mult pentru ţinuta ei revoluţionară. Trebuie adăugat că la acea dată, M. Krleža nu mai era un necunoscut in literatura ţării sale, intrucit de la debutul său in 1914 cu poemul dramatic **Legenda,** el atrăsese atenţia prin conţinutul dramei sale : o discuţie aprinsă intre Mintuitorul şi Umbra sa, atit admiraţia elementelor inaintate, cit şi oprobiul cercurilor retrograde, burgheze şi clericale. Continuindu-şi creaţia cu alte poeme dramatice, printre care se remarcă **Kristofor Kolumbo** şi **Golgota,** publică apoi un volum de proze intitulat **Zeul Mars al Croaţiei.** In 1923 creează un nou organ al scrisului inaintat in revista **Književna Republike** (Republica literară) care se menţine pină in 1927. Intre timp, vizitind in 1925 U.R.S.S., i se intăresc convingerile revoluţionare, iar intre 1926 şi 1930 dăruieşte publicului ciclul de proze şi drame **Domnii Glembay,** o replică croată pătrunsă de un neiertător spirit analitic a **Trilogiei** lui I. Vojnović şi a **Familiei Buddenbrook** de Thomas Mann. I-au succedat alte două romane de inaltă ţinută artistică **Intoarcerea lui Filip Latinovicz** (1932) şi **Pe marginea raţiunii** (1938). Entuziasmat de vigoarea variantei populare locale a figurii lui Til Buhoglindă, tot Miroslav Krleža creează in dialect kaikavian neegalatele **Balade ale lui Petrica Kerempuh.** Neobosit ca fondator şi redactor de reviste, mai scoate in 1934 **Danas** (Azi), iar intre 1939 şi '40 **Pečat** (Pecetea), pentru ca in timpul ocupaţiei hitleriste să nu mai scrie decit pentru sertar. Tirziu de tot, in 1956, publică o parte din jurnalul său antihitlerist, iar in 1959 drama **Aretej,** o aprinsă confruntare intre spiritul umanitarist şi putere in Roma secolului al III-lea. Imediat după eliberare insă a dat tiparului culegerile in şase volume ale eseurilor sale. Insărcinat cu editarea Marei Enciclopedii Iugoslave, el este ales vice-preşedinte al Academiei iugoslave. Tradus in selecţii masive sau numai cu unele titluri in limbile română, rusă, franceză, engleză, germană, italiană, maghiară şi bulgară, in 1966 este laureat al premiului Herder. Atunci subsemnatul l-a cunoscut personal la Viena, fiind adinc impresionat de vigoarea omului care incă din 1962 publicase in revista **Forum** din Zagreb, romanul **Zastave** (Steaguri), reeditat mai tirziu in cinci volume, o uriaşă frescă a luptelor sociale şi politice din Croaţia, de la sfirşitul dominaţiei austro-maghiare.

Opera acestui uriaş a format unul din pilonii ediţiei 1978 a Colocviilor de la Zagreb. Celălalt stilp de susţinere l-a alcătuit opera mai modestă in intindere a lui August Cesarec, victimă a unui atentat politic din 1941. In ciuda carierei intrerupte, August Cesarec nu este insă a figură mai puţin remarcabilă a scrisului interbelic iugoslav, iar azi el nu este numai obiectul unui cult cu exclusivitate local. In cadrul Colocviului, concepţia sa revoluţionară, socială şi artistică a fost convingător conturată, ca şi relaţia sa cu mişcarea modernă, analizindu-se pătrunzător afinităţile sale cu experienţele şi cuceririle psihologiei din epocă. Insemnate au fost şi relaţiile sale ca redactor de revistă şi animator cu tinerii scriitori progresişti din perioadă interbelică. Mai cu seamă insă valoarea – nu numai de epocă ! – a primul său roman **Regatul ţarului** (titlul la prima vedere pare ambiguu) a făcut obiectul unor analize pătrunzătoare, atit in urmărirea liniilor ascendente (Dostoievski şi, poate, Strindberg), cit şi a influenţei nemijlocite sau mai indepărtate in scrisul sud-slav.

Lucrările Colocviului au ţinut trei zile, cu cite două şedinţe pe zi, urmate de discuţii. N-ar fi greu să descriem intii sala de cristal, anexată hotelului Intercontinental, in care s-au desfăşurat dezbaterile. Spaţioasă, izolată fonic de lumea de afară, ea a creat prin eleganţa ei somptuoasă cadrul festiv necesar aniversării celor doi mari scriitori, dintre care Miroslav Krleža, la virsta patriarhilor, in semn de protest impotriva cultului personalităţii s-a ţinut departe de lucrările Colocviului, iar August Cesarec le-a străjuit prin prezenţa bustului său de bronz. Se cere subliniată şi buna utilizare a instalaţiilor de translaţie simultană in limbile franceză, engleză, italiană, rusă şi, la nevoie, serbo-croată a comunicărilor, fapt ce a uşurat in toate privinţele participarea la lucrări.

Programate fiind peste patruzeci de comunicări pentru trei zile, lucrările au decurs intr-un ritm inegal, intrucit majoritatea comunicărilor a trecut cu mult peste cele cincisprezece minute programate. In ciuda faptului, lucrările n-au pierdut din interes şi n-au obosit. S-a remarcat absenţa lui Bratko Kreft (Ljubljana), care trece drept cel mai competent krležanist şi comunicarea căruia ar fi adus cu siguranţă repere interesante şi valabile pentru incadrarea marelui scriitor croat in peisajul literar mondial al epocii. Impiedicat de boală, Bratko Kreft a fost, intr-o anumită măsură, suplinit de alţi krležanişti, printre care la loc de frunte s-au inscris Šime Vučetić (Zagreb), biograful scriitorului, Sveta Lukić (Beograd), istoricul literar, şi Imre Bori (Novisad), care a analizat datele fundamentale ale caracterului revoluţionar al operei sărbătoritului. Cu comentarii in paralel ale operei lui August Cesarec au imbogăţit cunoştinţele participanţilor cercetătorii V. Zaninović, M. Šicel şi Z. Stipetić, toţi din Zagreb. Comunicarea noastră, **Cinci vitralii pentru Miroslav Krleža** a fost citită a treia zi, in limba română, la deschiderea şedinţei de dimineaţă. Bazată pe cinci texte aforistice din opera maestrului croat, ca expresie a esteticii sale structural inscrise in operă, ea ne-a permis să arătăm gradul in care intenţiile creatorului au fost realizate in ansamblul operei sale. Fiind singura comunicare din afara R.S.F. Iugoslavia care s-a ocupat de creaţia monumentală a lui Miroslav Krleža ca totalitate indivizibilă, comunicarea a stirnit interesul Colocviului, nu numai prin faptul că in ea am reuşit să stăpinim realitatea multilaterală materială a operei, ci şi prin aceea că am sesizat-o ca mod aparte de expresie in alura, semiotica şi intonaţia ei.

Unghiul larg de abordare a problematicii social-artistice imanente operei celor doi mari novatorişti croaţi, ajunşi clasici ai literaturii croate, a garantat Colocviilor literare de la Zagreb, ediţia 1978, o dinamică mereu in creştere. Să adăugăm neintirziat că in cadrul lucrărilor, munca de traducător s-a bucurat, la rindul său de o inaltă apreciere. Doi din tălmăcitorii operei lui Miroslav Krleža : Dudás Kálmán (Budapesta) şi Giacomo Scotti (Rijeka) au obţinut premiul Julije Benešić pentru traducere, festivitatea inmînării avind loc in sala barocă de recepţie a Casei oaspeţilor din Zagreb.

Personalitatea cea mai dinamică printre participanţi, Colocviului s-a dovedit insă esteticianul polonez Stefan Morawski (Varşovia). Cunoscut cititorilor noştri prin traducerea lucrării sale **Marxismul şi estetica** (două volume, ed. Meridiane, Bucureşti, 1977), comunicarea **Revoluţia şi avangarda inainte şi după 1917,** ţinută liber intr-o engleză de mare pasionalitate slavă, s-a bucurat atit datorită trimiterilor multiple şi concludente, cit mai ales prin indrăzneala concluziilor, de un mare interes, fiind urmată de discuţii aprinse. Şi tot Stefan Morawski a stat in centrul atenţiei in timpul discuţiei despre o tipologie posibilă a utopiilor.

O excursie de o zi la rezervaţia parcului naţional **Plitvička Jezera** i-a intrunit pe participanţii Colocviului in jurul unor mese incărcate de bunătăţi. S-a toastat pentru prietenia intre popoare, pentru infrăţirea condeierilor de toate neamurile şi pentru progresul artei scrisului in socialism.

ANDREI A. LILLIN

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

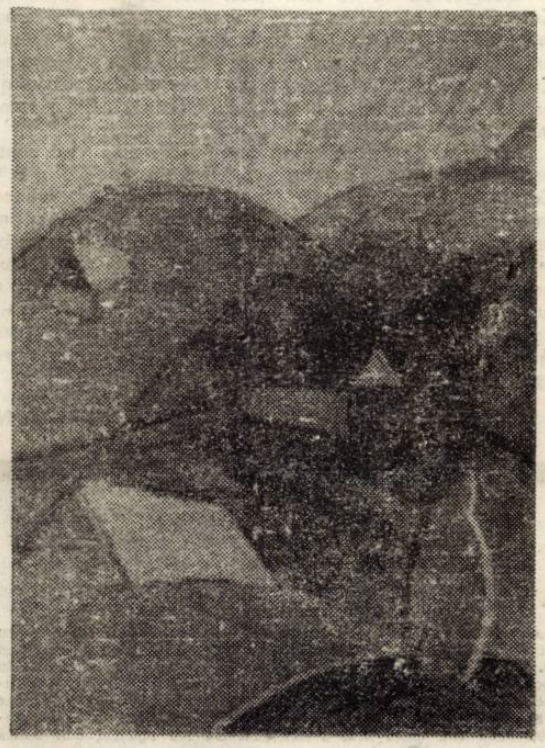

TAR BELA : „Munții Apuseni"

SPIRIT CREATOR ÎN TEORIE ȘI PRACTICĂ

Principiul legării teoriei de practică, atit de prezent în întreaga politică internă și externă pe care a promovat-o partidul nostru în ultimul deceniu mai cu seamă, nu a rămas niciodată o afirmație generală, care desigur decurge inevitabil din filosofia marxist-leninistă — adică tocmai din ceea ce ea are mai trainic. Căci un asemenea principiu devine o abstracție, dacă nu este unificat cu spiritul creator și nu este aplicat în acțiunea concretă, a omului concret. De aceea, politica, în sensul ei cel mai larg, este o creație de oameni și nu doar de idei și principii, de relații. Căci oamenii concreți nu pot trăi decît prin ideile lor, prin relațiile pe care le stabilesc cu ceilalți. Au fost iluzii acelea pe care le-au lansat unele epoci — iluzii determinate, de fapt, de niște cauze obiective, de situații sociale specifice — despre omul care poate trăi în afara creației politice, muncind și gîndind, făcînd artă și știință dincolo de niște pereți despărțitori, dincolo de o poartă ferecată cu zece lacăte, pentru a nu permite socialului să pătrundă, să-l „contamineze", pe el, care este bun și perfect de la natură. Desigur că epoca noastră nu mai poate consuma asemenea idei decît ca restituiri, sau consecințe ale unor momente de criză și dezorientare, căci într-o structură socială în care interdependențele și dependența acută de social a individului devin atît de puternice, elitismul sau individualismul nu pot fi creatoare ci distructive. De altfel, readucerea pe teren ideologic a unor orientări fasciste, nihiliste sau elitiste, nu dovedește decît criza acestui teritoriu, imposibilitatea sa de-a se adapta unei situații sociale noi, pe care refuză s-o înțeleagă. Și-atunci, pentru a-și umple conținutul, această ideologie reîmbracă hainele vechi, pe care puțini le-ar lua desigur în seamă, dacă consecințele sociale ale lor (tocmai acelea pe care ele le neagă), n-ar leza democrația, idealul de pace, conviețuire pașnică și libertate, atit de scumpe și necesare popoarelor.

De aceea socialismul a fost și devine din ce în ce mai mult o soluție practică și teoretică, de fapt, o soluție a manifestării spiritului creator, dar nu ca o generalitate, cum spuneam — căci există și o creație de monștri — ci ca o acțiune orientată de scopuri și idealuri umaniste majore. În problema drepturilor omului, care nu întîmplător a luat o asemenea amploare pe arena mondială a discuțiilor, nu trebuie deplasat accentul — așa cum arată tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în recenta Expunere prezentată la adunarea activului central de partid și de stat — pe laturi mărginașe sau formale, care în ultimă instanță nu ascund decît niște subtilități politice și economice legate de interese ale unor țări capitaliste. Socialismul n-a dorit să ofere de-

VIOREL SÎRBU

(Continuare în pag. 8)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

CRIZANT 33 17 august (544)

istoria literaturii

Proiect de istorie a poeziei române contemporane

Nichita Stănescu

Încadrarea creației lui Nichita Stănescu (**Starea poeziei**, 1975) în direcția eleată, deși nu se face fără oarecari dificultăți, rămîne suficient de comodă. Totuși, enunțurile heracliteene apar și se cuvine a fi consemnate. Ele au, aproape întotdeauna, o turnură declarativă — fapt ce împiedică legarea lor nemediată de resorturile intime ale viziunii : „Nimic nu rămîne el însuși mai mult / decît o foarte singură dată. / Nu sînt vinovat că trăiesc / într-o lume într-una schimbată" (115). În altă parte, **ramurile sînt flăcări, frunzele — scîntei** (143), **timpul curge** aidoma unui **riu** (176), **trupul** — care **curge** și el — se aseamănă **fluviului** (31, 376), ba chiar asistăm la o vagă identificare **suflet-rîu** (388). Prin contrast (și la îndemîna oricui) — titlurile unora dintre volume: **Oul și sfera, Laus Ptolemaei.** Se adaugă faptul că, uneori, poetul așează față în față — probabil deliberat — cele două perspective, încercînd (și propunînd) o alegere (202).

În fond, lumea operei lui Nichita Stănescu este — așa cum el însuși afirmă — **sfera instabilă** (335), oscilînd, permanent, spre configurații elipsoidale (**oul**). În acest univers **deplasarea** este haotică, pluridirecțională, o veritabilă **mișcare** browniană (84) ; adesea, ea este chiar absență a mișcării. Iluzie : „Merg ca și cum aș sta" (359) (cf. și 99). Cît despre **timp**, care poate fi **piatră** (184) **sferă** (36), șirag de **pete** (47), rămîne, în general, acel „azi etern, fixitatea neființelor" de care ni se vorbește în **Confundare** (139). La un moment dat (50, 54), **timpul** capătă precise atribute spațiale, conform unor sentențe de tipul : „Ceea ce nu e fără de margini este" (47), sentențe care descoperă necesitatea limitei, a formei.

Oroarea de vid (116) se încadrează, de asemenea, aici. Spațiul operei lui Nichita Stănescu este supraaglomerat. În recipientul său sferoidal, întîlnim **păsări, iarbă, copaci, cai, soare, stele** ; întîlnim persoana protetică a eroului, însoțită de **înger**. Între cele dintîi și aceasta din urmă, o proximitate sufocantă, matriceală. Poetul e **conectat la Cosmos** (157), adunînd diversitatea fenomenelor în unitatea propriei **sfere (suflet-sferă, 258 : trup-roată, 351 : natură-cerc, 21).**

Și totuși, cum ziceam, eleatismul lui Nichita Stănescu nu e nefisurat. În ciuda celor arătate (și a altora ce s-ar mai putea adăuga), eleatismul lui Nichita Stănescu este neconvins, „decepționat", dramatic, problematizant : „Totul ar fi trebuit să fie sfere. / dar n-a fost așa . . ." (52). Explicația stă în aceea că poetul observă lucrurile **într-o clipă de instabilitate, în momentul tranziției de la ontologie la artă. În lumea** lor, obiectivă, neartistică, lucrurile se supun legilor **sferei.** Ele alcătuiesc un limbaj, un text specific. Intervenția autorului în acest mecanism sparge echilibrul și eliberează curgerea. Ieșite din armonia lor firească și încă neintrate în ordinea artei, redevenite haos, lucrurile se macină și curg spre marea neliniște a poetului : „Mă amestec cu obiectele pînă la singe, / ca să le opresc din pornire / dar ele izbesc pervazurile și curg mai departe / spre o altă orînduire" (71).

Efortul creator începe de aici. Inițial, lucrurile există fiindcă sînt privite (45). Apoi, existența lucrurilor depinde de numirea lor, de **cuvînt** („Cuvintele se roteau între noi, / înainte și înapoi, / și cu cît te iubeam mai mult, cu atît / repetau, într-un virtej aproape văzut, / structura materiei, de la-nceput", 30). În cele din urmă, cuvîntul însuși, o dată emis, capătă spațialitate, devine vizibil (345). Corelația **ins — mediu** dezvoltă corelația **privire (ochi) — grai (cuvînt).** Mediul se adresează individului prin văz ; la rîndu-i, identitatea acționează asupra alterității prin **cuvînt.**

Esteticește vorbind, această confruntare între **eu** și **tu (el)** (pe care autorul o declară iluzorie : „Nimic nu este altceva. / Totul este totul / Iar eu sînt tu . . .", 392) conduce la realizări importante. Se constituie o seamă de opoziții semantice (de obicei depersonificatoare), precum : **ins-astru** (tipul **Hyperion) ; ins-daimon, alter-ego** (tipul **Faunul) ; ins-copac ; ins-piatră ; ins-cuvînt ; ins-apă** etc. Caracteristic rămîne faptul că poetul trăiește lucid starea simbolică (sinteza ins-mediu) și că — observînd-o — o relatează ca proces, nu ca obiect finit. E vorba de conceptualizarea experienței simbolice (a „stării de poezie", vezi titlul culegerii) și de expunerea ei analitică. Piese fundamentale, revelatoare : **Axios ! Axios !** (196) și **Necuvintele** (264). Se tinde astfel spre acel **unu în nerepetare** (400) cifra unu (1) exprimînd, într-adevăr, după opinia noastră, ceea ce am numit **simbol (personificare x 1 / personificare).**

Desfășurarea procesului simbolic reprezintă, așadar una din temele predilecte ale acestor texte confesiv-conceptuale. O sinteză simbolică conturată evasideplin întîlnim însă la debut, în poema **Dimineață marină** (8).

Autor complex, Nichita Stănescu a izbutit, mai întîi, simbolul, introducînd apoi discursul comentator alături de construcția lirică propriu-zisă.

EUGEN DORCESCU

convorbiri

Cu Filaret Barbu

— Anul acesta ați împlinit 75 de ani. Sînteți un compozitor cunoscut și apreciat de iubitorii de muzică ; Filaret Barbu a devenit un nume de referință pentru creația de operetă. Aș dori însă să rememorăm împreună și cîteva aspecte ale activității d-voastră de dirijor și animator al vieții muzicale bănățene.

— Primele amintiri le păstrez de pe vremea copilăriei cînd asistam fascinat la repetițiile vestitului cor lugojan. Încă de pe atunci am visat să devin dirijor, să fiu ca maestrul Vidu. Fiind la liceu, împreună cu cîțiva colegi, am înființat societatea „Mihai Viteazul" în cadrul căreia am format un cor pe care l-am condus. Cu adevărat dirijor am devenit în 1926, cînd, fiind student la conservatorul vienez, am fost chemat să preiau conducerea corului Vidu.

— Am citit scrisorile ce vi le-a adresat Vidu în perioada studiilor d-voastră la Viena. Într-una din ele vă sfătuiește să studiați serios deoarece dorința lui și „a oricărui bun lugojan" este să fiți d-voastră cel care va prelua ștafeta.

— Am purtat o bogată corespondență atît cu Vidu cît și cu Tiberiu Brediceanu, pe care i-am considerat mentorii mei în muzică. De altfel în toată activitatea mea am căutat să merg pe linia deschisă de acești înaintași, să continui într-un fel munca lor. Dorința lui Vidu de a-i urma la conducerea corului său s-a îndeplinit mai devreme decît mă așteptam. Acesta fusese numit inspector de muzică peste școlile pedagogice din Ardeal și a fost nevoit să renunțe atît la catedra sa de la Liceul „Coriolan Brediceanu", cît și la funcția de dirijor. Am venit de la Viena cu dorința de a realiza cît mai mult și mai bine în orașul în care m-am născut și crescut și am dorit din tot sufletul să particip din plin la viața muzicală a Lugojului, și nu numai a Lugojului.

— După cîte știu ați făcut o serie de turnee cu corul Ion Vidu, atît în țară cît și în străinătate.

— Într-adevăr, am dat o serie de concerte reușite în Arad, Oradea, Satu-Mare, Turnu-Severin, Timișoara și diferite alte centre ale Banatului. Frumoase amintiri păstrez legate de concertul dat

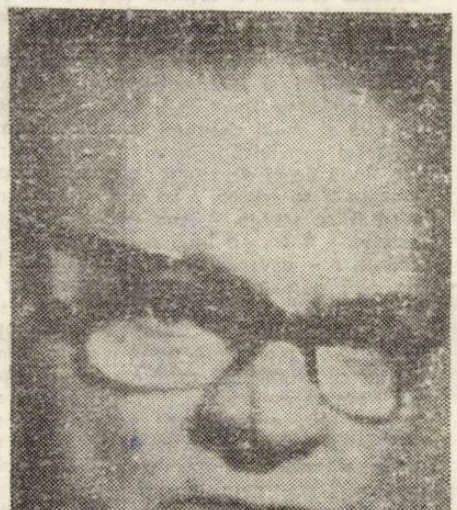

la București, la Ateneu. A fost prima apariție a Corului VIDU pe scena prestigioasei săli bucureștene. Tot atunci am susținut un concert și la Radio. Am avut succes. George Breazu ne-a consacrat o cronică elogioasă, am primit scrisori și telegrame de felicitare. În străinătate am

RODICA GIURGIU

(Continuare în pag. 6)

cronica literară

Explorări în actualitatea imediată e un volum de cronici literare ; cronicarul literar al **Vieții românești** își adună intervențiile ultimilor doi ani adăugînd un studiu ce figura drept prefață la **Panorama nuvelei românești contemporane** (1974), adăugire ce nu împietează cîtuși de puțin asupra fireștii structuri a tomului.

Desigur, un volum de cronici literare, dar de cronici literare ample, așa cum doar venerabila revistă **Viața românească** își poate permite ; adevărate studii, după cum și merită cărțile supuse minuțioasei disecții. Ordinea din volum e a apariției lor în revistă; în tomul de față Cornel Regman scrie despre Alexandru Ivasiuc, Al. Piru, Gelu Naum, Eugen Barbu, Doinaș, Negoițescu, Nicolae Manolescu, Constantin Țoiu, Mircea Mališa, Ioan Alexandru, Nicolae Balotă, Ștefan Bănulescu, Ion Gheorghe, Iorgu Iordan, Augustin Buzura, Marin Preda, Marin Sorescu, adăugînd cîteva cronici colective. Numele, se poate constata, aparțin scriitorilor ce au o reputație bine consolidată, a căror ieșire în arenă stîrnește firești dezbateri, dispute, polemici, afirmații, negații. Muza cronicarului – căci de data aceasta avem a face cu un cronicar cu muză – e una cîrtitoare. Faptul literar nu e catalogat în liniște, ci mai întîi privit cu multă suspiciune din toate părțile : dacă, așezat în acest fel, citit din această direcție poemul sau romanul sau monografia încearcă să înșele așteptările contribuabilului ? Cu șubler și riglă, Cornel Regman măsoară totul, numără, împarte, descoperă nepotriviri. Nimic nu trebuie să rămînă nesancționat, marii scriitori nu trebuie priviți cu îngăduință, ba dimpotrivă, severitatea trebuie să fie trează mai ales față de ei. Desigur că în cazul unor opere mai complexe, cum e cazul, în acest volum, cu poeziile lui Doinaș sau cu eseurile lui Mircea Mališa bunul simț e insuficient, lectura rămîne incompletă, deși, așa cum e, e delectabilă și bineîndreptată.

Despre stilul lui Cornel Regman s-a vorbit mult, loc de cuvinte noi mai este. Critica sfătoasă a lui Cornel Regman oferă spectacolul unei individualizări deosebite ; poate nici unul dintre criticii care scriu azi nu pot fi mai ușor recunoscuți decît Cornel Regman. Fiecare cronică literară e un demers epic, o mică epopee eroicomicosatirică, cu titlul bine asortat ; frazele sînt tixite de cuvinte, care de care mai pe măsura intenției ce trebuie a fi făcută palpabilă ; cuvîntul vechi, expresiv, se așează lîngă cuvîntul familiar, ardelenismul neaoș trece lîngă neologismul cel mai perfid ; din domenii dintre cele mai diverse, de la domeniul brutăriei pînă la cel militar, Cornel Regman împrumută, cu multă dezinvoltură, imagini, spre a-și orna textul cu ele. Din aceste operațiuni de import-export, apar o seamă de conglomerate lexicale, multe poate prea familiare, multe memorabile, foarte multe în orice caz citabile :

„Nu știu de ce, dar îmi place să mi-l închipui pe Gellu Naum, de-a lungul anilor, asemenea căsniciilor sărmane, deschizînd conturi simbolice, fără vreo speranță de rotunjire, pentru fiecare dintre odraslele – multe – ale imaginației sale. Cu timpul pușculițele s-au umplut și ceea ce părea utopie a devenit realitate". Analiza abia acum începe, după această proză jucăușă, după aceste observații ce desigur nu au darul să-l extragă pe autor din mica Țiganiadă ce ne tusese anunțată ; dimpotrivă, poetul, lăudat cu nădejde, pare, cum să spunem, conservat direct pentru istoria literaturii. Entuziasmele lui Cornel Regman sînt zgîrcite, autorii trebuie să-și contemple, întîi, condiția lor efemeră, și abia pe urmă să asculte blîndele însușiri pe care i le poate recunoaște, așezat la catedră, pedagogul. Critica lui Cornel Regman e, se subînțelege, una care nu și-a propus și nu își propune satisfacerea vanităților auctoriale ; ea e pentru public, pentru publicul care știe că, în fiecare demers al său, cronicarul e alături de el fără ipocrizie, că acolo, în cetatea literelor, el e reprezentantul lui. Circotaș, bănuitor, sunînd silabele precum Hagi Tudose arginții, condamnînd cu mare bucurie (un text remarcabil e consacrat micromonografiei **Introducere în opera lui Ion Creangă** de George Muntean) păstrînd, sub crusta ursuzlîcului, simpatii constante și inimicițiile la fel de constante, alegîndu-și cu bucurie cuvintele, apăsînd asupra lor, depunîndu-le în fraze tăiate fără greș ca un profesionist adevărat al scrisului, Cornel Regman face din cronica literară un gen autonom și o artă independentă, fiind artist al unui domeniu prea controversat pentru a nu elogia, aici, necesitatea lui.

Desigur că nu ne vom îndoi aici de judecățile lui Cornel Regman chiar dacă unele par obținute prin mijloace duplicitare, iar altele țin, poate de o nemărturisită suspiciune asupra unor mijloace de cercetare. Cu o nedreaptă severitate ni se pare a fi privită monografia lui Petre Poantă despre Coșbuc, lucrare mai mult decît merituoasă.

Explorări în actualitatea imediată este una dintre acele cărți care, adunînd remarcabile cronici ale lui Cornel Regman, continuă un spectacol critic cu oboseli trecătoare și cu nedreptăți explicabile. Textele afirmă un stil critic de o deosebită pregnanță, ce va trebui încă analizat ca parte a **tradiției polemice** a literaturii noastre. Căci, așa cum scriam și altădată, măreție au luptele lui Cornel Regman : textul său constituindu-se ca un organism viu, de luptă, împotriva măriei sale Autorul : carantină salutară pentru preîntîmpinarea sclerozei prin beatificare.

CORNEL UNGUREANU

Cornel Regman

Explorări în actualitatea imediată

Editura Eminescu, 1978

consemnări

Vladimir Ciocov

Nelinişti albe

Ed. Cartea Românească, 1978

Tematic vorbind, noul volum al lui Vladimir Ciocov (în eleganta traducere semnată de Dușan Petrovici) își grupează poemele în jurul a trei puncte focale : **arta (literară), timpul** și **erosul.** Marinele care încheie placheta ar putea fi considerate oarecum o a patra secțiune, de vreme ce – în rest – peisajul rămîne doar pretext pentru dezvoltarea tematicii amintite, în timp ce aici **marea** își e, singură, și pretext și temă.

Diversele evenimente sînt comentate din perspectiva vîrstei mature – a **toamnei.** Inflexiunile elegiace care însoțesc raportarea individului (și a trăirilor lui) la ireversibilitatea timpului sînt echilibrate de optimismul grav al reflecției : **„Iar frunza tot mai cade-n de cînt stîrnite muzici, / în hohotul copacilor scheletici.../ Din nou rămîne teiul despovărat de haina-i / și băncile, din nou, fără iubire.../ Cu toate astea, tristă nu-mi prea pare / această toamnă-n veșnică risipă ; ci noi culori adun, speranțe-n suflet, / primăvăratice culori adun"** (8).

În această cumpănire între reacția sentimentalității și intervenția unei lucidități (mai profunde decît rațiunea discursivă) se află și cheia structurii care guvernează procesul comunicării lirice. Iată, în paralel, două tipuri de enunț : **„Dar ca nisipul vremea ți se scurge, / ca în clepsidră vremea ți se scurge, / întru nimicnicie ți se scurge. / A ta, a lui, a noastră, ni se scurge / – aceeași pentru toți"** (20). Pe de altă parte : **„Eternă reîntoarcere a vremii, / a obiceiurilor / și a lumii înseși..."** (9) ; **„Să fie, însă, fapt că totul trece, / că piere fără urmă / și ce-a fost ieri și ce se-ntîmplă azi ? / Eu unul cred că trece și nu trece..."** (26) ; Totul e : **„o veșnică mișcare ce pare-a sta pe loc" !** (35). Poetul gîndește dialectic, de unde și natura dialectică a obiectului poetic. Textul care rezumă procedeele și etapele anecdoticii este **Apus** (23) : **întîlnirea cu peisajul, descripția, analogia peisaj – ins, descoperirea contrastului timp – durată, elementele efective care însoțesc această revelație, intervenția eului reflexiv :** „Și totuși nu sînt trist..." etc.

Autorul pare a distinge, într-adevăr, două planuri existențiale : unul, al aparenței (figurat prin **apă, curgere, ceață, toamnă** etc.) ; altul, al permanențelor (plasat nu doar între abstracții legate mai mult sau mai puțin de faptul recurenței, ci și într-un univers floral, încîntător, ferit de timp). Astfel, **grădina, floarea, albul, ramura, fluturii** (evocate nostalgic) se află într-un permanent conflict cu teritoriul complementar, cel dilematic și întunecat, sfîrtecat de trecerea timpului. Interesantă e, pînă la urmă, figurarea **timpului** însuși, sprijinită de reprezentări spațiale : **„pustia albă, / timpul / cel care ți s-a dat cu prisosință"** (21).

În consonanță cu această dihotomie, e sciziunea sinelui într-un **eu** calm, contemplativ, stabil și un **tu** itinerant, consubstanțial timpului. Uneori, poetul se adresează ființei sale durabile, el însuși așezîndu-se în locul, în destinul, eului empiric : **„Întoarce-ți fața către lume ; / să nu taci la durere, / tu cel din mine, sinele-mi etern !"** (51). Deconspirarea dedublării ni se dă în extrem de interesanta piesă **Poveste adevărată** (69), document psihologic (sau alegorie) indispensabil(ă) analizei adecvate a cărții : **„Sînt încă viu, mă mai preumblu / pe-alei în ziua de arămindeni / – pe tronul ei abia urcată, / dar știu și-mi mai aduc aminte / cum, într-o noapte-nmiresmată, / .../ înghițind grăuntele cel negru / al răului de moarte, vai, / îmi dădui duhu-ntr-o clipită, / murind cu florile alături, / cu toate rozele de mai !"**. Modul în care se desfășoară textul exclude ipoteza unor înscenări romantios-baroce ; cuvîntul pare a transcrie un fapt.

Pornind dintr-un asemenea fond, poezia lui Vladimir Ciocov e dominată de legea dispunerii binare, a contrastului. Diversele entități se leagă necondiționat – și antagonic – cîte două : **ins – timp ; ins – peisaj ;** entitățile însele au o structură antagonică : **ins = eu – tu ; peisaj = mare – soare** etc. Numai personajele-noțiuni se asociază prin simplă vecinătate : **tinerețe – dragoste ; mișcare – amăgire.**

Nu ne va surprinde, în aceste condiții, că **dialogul (replica)** este modalitateo compozițională fundamentală. Eroul caută mereu un interlocutor, un partener care – de cele mai multe ori – nu ripostează totuși apelurilor sale. Cel mai frecvent, interlocutorul este acel **tu** risipit în timp, diseminat de-a lungul și de-a latul **pustiei albe.** Tabloul erotic, și el, este rezultatul unor încrucișări de întrebări, răspunsuri, exclamații, absența femeii conferind întregului un aer epistolar (după cum, alteori, adresarea nemijlocită o presupune prezentă).

Prozodia nu uită nici o clipă ritmul (rima e sporadică) ; consemnăm și apelul la figuri sintactice, compoziționale, în dauna celor semantice. Se reține numeroase stampe care – activînd într-un context mai larg – sînt impresionante și în sine : **„Dar marea,-n după-amiaza tomnatică, fierbea / în ritmuri infernale gemînd și scuturîndu-și / înnebunita coamă... / Străfulgerau mari valuri în violet și alb, / ochi abisali căscau, vuind năprasnic..."** (95).

Nelinişti albe ne relevă, așadar, o experiență artistică și existențială caracterizate prin bogăție și originalitate. Traducătorul (poet de talent) a știut să urmeze – cu atașament și dezinvoltură – așa cum numeroase artificii formale o arată (topică, aliterații, rime) – complicatele trasee (presupunem) ale originalului.

EUGEN BERCA

marginalii

NEASTÎMPĂR

Există în literatură copii atît de drăcoși și de neastîmpărați, gata oricînd să dea cu tifla bunei creșteri și tihnei dimprejurul lor, încît îți vine să te bucuri că sînt făcuți din litere și prinși între două coperți. Însă, rămași acolo, ei nu se cuminţesc ci, sărind din una în alta, ca la șotron, răscolesc locul unde se află, îi slăbesc împrejmuirile și, neștiutori sau dedați la rele, îl introduc în casă pe vrăjmaș. Este un fel ocolit de a spune că acești copii, aceste personaje, aparținătoare de drept — citeodată — unor scrieri simbolice, ajung să fie semne prevestitoare ale unei alte literaturi. Să ne oprim, din toată liota, la — din Litera stacojie — micuța Pearl.

Copil din flori, ea n-a fost „adusă creștinește pe lume". Le spune tuturor că mamă-sa a culeș-o „în tufa de trandafiri sălbatici ce crește lîngă poarta închisorii". A fi născut din flori înseamnă, aici, a ține de vegetația care năpădește orașul și-i sapă la temelii.

Adusă, deci, pe lume prin încălcarea unei legi, „copila nu (poate) fi făcută să se supună regulilor" și nu cedează „nici cea mai mică fărîmă din libertatea de mișcare". Nu-și recunoaște nici un tată, fie el pămîntesc sau ceresc. Cu identitate incertă, dar mai ales stranie în purtări, o înspăimîntă pînă și pe mamă-sa, tragica Hester Prynne : „Copilule, o întreabă neliniștită și fără să primească răspuns, cine ești tu ?".

De vlăstarele coloniei nu vrea să știe, pentru că nu se joacă „în chipul sever impus de educația puritană". De aceea, doar „pădurea mare și neagră — (îi) deveni, pe cît putu — tovarășă de joacă". Pe cît putu, căci pădurea și Pearl nu sînt — simbolic — de o vîrstă, ea — pădurea — fiindu-i fetiței, mai curînd, adevărata mamă.

Jucăușă, veselă și răutăcioasă, în continuă și imprevizibilă mișcare, copila pare insesizabilă. Nedumerește și fascinează. Toți se află sub puterea farmecului ei, deși nu le oferă decît — poate — spectacolul unei frumusețe cu trăsături „în totală dezordine, sau cel mult într-o ordine proprie numai lor". Căci, cu toate că, vorbind, plăsmuiește „o sumedenie de personaje imaginare", aceste închipuiri rămîn neînțelese deoarece sînt „trecătoare și fără șir". Ele dansează o clipă, apoi dispar, „istovite parcă de rapida și înfrigurata lor perioadă de viață, fiind urmate de alte plăsmuiri pline de aceeași energie nestăpînită". În momentele de creativitate, Pearl bolborosește o limbă necunoscută care-i tulbură pe ascultător și are mai ales menirea s-o ferească de curiozitatea doctorală a lui Chillingworth, un fel de psihanalist avant la lettre, căutător de înțelesuri obscure în fiece om. Pe ceilalți, însă, ea îi înviorează, răspîndind în jur viața, al cărei principiu s-ar zice că este, „asemenea unei torțe ce aprinde o flacără în orice loc de care e apropiată".

De la o vreme, totuși, Pearl pare să se potolească. Atunci cînd pastorul Dimmesdale, iubitul adulterinei Hester, recunoaște și se căiește că și-a lăsat femeia singură în prada urii tuturor, fetița lăcrimează cu recunoștință. Pentru întîia oară mișcată de soarta unui om, în Pearl se trezește cuminţenia ce-i va îngădui să fie, mai tîrziu, soție și mamă.

Pe de altă parte, însă, întrarea ei în rîndul lumii nu este tocmai sigură. Poate că îl îmbrățișase pe pastor nu din iubire filială în sfîrșit ivită, ci deoarece acesta, cu prilejul spovedaniei, făcuse să apară, scrisă pe piept, litera pe care o ascunsese sub sutană atîta timp. Nu putem uita cum, mai înainte, rîsul ei se auzea ca un ecou ironic cînd smeritul pastor izbucnea „fără să-și dea seama și spre nemărginita-i spaimă, într-un hohot de rîs răsunător".

Înrudită cu litera, ca și cu pădurea, cînd va fi femeie Pearl va continua să se manifeste „literal". De unde se află îi trimite lui Hester semne bizare, „scrisori cu peceți purtînd un blazon necunoscut în heraldica engleză". Ba mai mult, avem motive să credem că nici fetița ei nu va fi altfel, cîtă vreme îmbracă rochii ce „ar fi stîrnit — în comunitatea puritană — un adevărat scandal".

LIVIUS CIOCÂRLIE

lecturi

TRIUMFUL NONȘALANȚEI

LAURENȚIU CERNEȚ

„Amintiri inventate", Ed. Albatros, 1978

Există în această carte a lui Laurențiu Cerneț o doză de cochetărie cu jocul : al dragostei și întîmplării, al cuvintelor neîntîmplătoare, al „culturii generale" în raport de șarjă amicală cu marea cultură a umanității. Un intelectual (eroul) din cei obișnuiți, se implică în probleme fundamentale, discută, cu nonșalant drept de participare, evenimente de mult sclerozate, intimizează mumii, revendică terenuri în Marte și în mitologie.

Cerneț e un spirit mucalit, inteligent și de virtuozitate într-un domeniu în care cuvintele devin spumant și circumscriu cu simpatie colțurile ascuțite ale unor stări mofluze, inelastice. Sarcasmul, ironia îi sînt nespecifice acestui suflet, mai degrabă generos.

E clar că anumite subiecte reclamă o tratare „distructivă", incisivă ; în istorioara cu prunele motrune, satira se apropie de ceea ce ar putea însemna ea cînd e pusă în slujba unui ecarisaj social. Totuși, finalurile povestirilor sînt blînde, uneori parcă evitate, adică nu cred că e vorba de absența unei științe a finalurilor ; în fond, de ce nu ne-am imagina noi înșine acel deznodămînt „tare", pe care-l cerem mereu din partea autorilor și probabil că naivitatea este aici de partea cititorului. Cerneț lansează subiectul lăsînd destul spațiu pentru interpretări, uneori chiar aleatorii. Piesele de bază ale cărții au adrese, mai ușor, mai dificil de citit printre rînduri. Prozatorul nu e numai autor al unor cărți, este și autorul unei **modalități.** Ceea ce ne poate apare uneori ca gratuit („Spumotim"), la o lectură frugală, ascunde un fond serios, nu arare dramatic. Căci există o tristețe a contemplației vizavi de banalitate, snobism, lascivitate intelectuală etc., faptul ducînd la o atitudine, nu atît pasivă, cît înțeleaptă.

Verva și replicile scînteietoare aparțin unui om profund și nu prea optimist, dar care găsește mereu resurse pentru un surîs benign, aruncat peste toate ca o sfidare. Poate că malițioșii, incisivii se vor regăsi cu mai multă crispare într-un univers în care autorul în discuție se mișcă dezinvolt, cu suplețe. Eroii lui Cerneț trăiesc momentul și nu perspectiva. Unghiurile se schimbă mereu, nu au consistența unor viziuni, cît a unor „puncte de vedere". Dar asta înseamnă și disponibilitate, dincolo de închistare, o atitudine, în fond, mai adecvată pentru viață.

Nu din unghiul puristului vine Cerneț să judece lumea (care e cum e și ca dînsa sîntem...) Modalitatea scrisului său, am curajul să-i spun **nouă,** sau, în orice caz, mai puțin descoperită, poate face oricînd subiectul unor dezbateri. În termeni extraliterari și provizoriu am putea s-o definim : **omenie, triumf al spiritului nonșalant.**

LUCIAN BURERIU

opinii

ACTUALITATEA REPORTAJULUI

S-a remarcat de multă vreme că redarea unui univers fascinant al concretului, al autenticului este condiția esențială a reportajului. Întemeietorul genului modern, Egon Erwin Kisch, îi rezuma astfel coordonatele estetice : „Nimic nu e mai frapant ca adevărul, nimic nu e mai plin de exotism decît ceea ce ne înconjoară, nimic nu e mai fantastic decît lumea concretă. Și nimic pe lume nu e mai excepțional decît vremurile pe care le trăim". S-ar putea totuși adăuga faptul că, dacă realul este condiția absolut necesară, ce impune prin forța lucrurilor limite fanteziei, datele acestuia se ordonează prin selecția operată de reporter ; o selecție dictată de necesitatea surprinderii a ceeo ce este reprezentativ, semnificativ în real. Datele acestuia din urmă, trecute în plasma imaginii artistice, după procedee specifice literaturii, se organizează nu atît spre a vehicula o informație, spre a comunica neutru un fapt ca atare, cît spre a semnifica emoțional acel fapt. În orice reportaj interesează două aspecte : transmiterea expresivă a informației și prezența masivă îndărătul celor relatate a interiorității reporterului. Stilul rămîne de aceea elementul fundamental pentru dimensiunea artistică a reportajului : e vorba de un stil nu numai în accepția strict lingvistică a termenului (obligatorie și aceasta, evident), ci și ca viziune artistică individuală.

Ne-am convins de aceste lucruri străbătînd cele mai reprezentative volume de reportaje apărute în decursul anului trecut. Ele au reconfirmat funcția afirmativă a reportajului românesc de adeziune la idealurile noului timp pe care îl străbate și aptitudinea sa extraordinară de seismograf sensibil al epocii actuale, negalată poate de literatura de ficțiune. Cîteva din direcțiile tematice și stilistice conturate ni se par semnificative pentru întregul reportaj românesc.

TAR BELA : „Bistrița — pasaj"

A continuat să se scrie, pe linia unei vechi tradiții, despre eroi ai epocii noastre socialiste (Mircea Pospai : **Oameni între oameni** ; Octavian Milea : **Vedetele de lîngă noi** ; Valentin Hossu-Loghin : **Omul pentru om** ; despre istoria contemporană a unor „țări" sau locuri (Nicolae Fătu — **Țara de sub semnul ancorei** ; Ștefan Dimitriu — **Dealuri la Prut** ; Tudor Băran — **Reflexele timpului** ; Florența Albu — **Întoarceri**) ; despre „enigme" și mărturii ale trecutului românesc exemplar ca civilizație (Simion Săveanu — **Aventuri prin tunelul timpului**).

Debutantul Mircea Pospai prezintă în **Oameni între oameni** destine exemplare, legate de istoria contemporană eroică a României socialiste. Indiferent că sînt cooperatori, maiștri, mecanici auto, conducători de unități economice, protagoniștii reportajelor lui Mircea Pospai — eroi ai muncii socialiste — sînt purtătorii unei etici exemplare a muncii. Astilistice (lingvistic), lipsite de efuziuni retorice, acestea se încheagă într-o asamblare rotundă. Uneori însă, pasaje parazitare, comunicînd date de natură istorico-geografică, redate didactic, în maniera manualelor școlare, subminează fluența relatării.

Asemănătoare nu numai prin opțiunea pentru un material reportericesc, ci și prin nuditatea expresiei sînt reportajele lui Octavian Milea din **Vedetele de lîngă noi.** Eroii săi — cooperatori, muncitori forestieri, bibliotecari, oțelari, mecanici, elevi, activiști ai organizațiilor de masă și obștești etc. — sînt autori ai unor fapte de excepție, ai unor performanțe deosebite pe care le conferă munca perseverentă, consecvența, curajul și credința în valorile timpului nostru socialist. Sînt „eroi de pace dacă vreți pe care i-am numit **vedete** (s.n.) în sensul cel mai bun al cuvîntului. Sînt oameni care au demonstrat prin fapte că la noi, pe drept cuvînt, înaltul aparține tuturor" cum subliniază prevenitor autorul.

Într-o anume privință și reportajele lui Valentin Hossu-Loghin din **Omul pentru om,** mai ales **Piinea noastră** și **Bătălia pentru sănătate,** au protagoniști oameni deosebiți ai zilelor noastre. Sînt cei care au lucrat eroic la refacerea capitalei distruse de seismul din martie 1977 sau specialiștii care au dat contribuții medicale românești de importanță mondială. Sînt oameni care afirmă o pasiune excepțională pentru o idee.

Valentin Hossu-Loghin este o conștiință ce reacționează în fața unor probleme grave ale umanității, a unor întrebări ale științei contemporane, cum este cea a relației om-biosferă. De aici prezența unor reportaje ce surprind acțiuni de conservare a fondului forestier ori a vegetației montane sau repopularea munților cu animale pe cale de dispariție. Alte reportaje redau descoperiri arheologice senzaționale ori momente cruciale ale istoriei noastre. Exemplar rămîne **Bimilenarium,** relatare a momentului proclamării unirii Transilvaniei cu România. Pagini întregi abundă de stil poematico-retoric, de elevată elocință patriotică. Remarcabil e apoi reportajul ca putere de reînviere a unei atmosfere politice tensionate și a unor mari figuri politice transilvane, eroi ai realizării istoricului act. Valentin Hossu-Loghin și-a forjat un stil cu fraze de o perfectă fluență, uneori într-o frumoasă cadențare retorico-poematică ce nu refuză metafora ori celelalte figuri de stil.

Nicolae Fătu dedică culegerea de reportaje **Țara de sub semnul ancorei** miracolul pămîntului dobrogean. Cît despre conținutul acestora, el gravitează în jurul unor probleme precum : monumente istorice (Adamclisi) ; frumusețea mirifică a vegetalului, cu deosebire a holdelor, producțiilor record ori a floralului ; fantasticul lumii bălților și mării ; popularea Dobrogei cu animale rare ; succese de prestigiu ale sectorului zootehnic. În reportajele din **Dealuri la Prut,** Ștefan Dimitriu este un pelerin prin civilizația arhaică a pămînturilor bîrlădene de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX, dar și a celei prezente. Reporterul mizează pe antiteză : prin contrast cu un timp revolut se conturează imaginea primilor ani ai revoluției socialiste și cea actuală a Bîrladului intrat definitiv în ritmul modern al industrializării. Augmentarea impresiei de autenticitate o realizează reporterul prin convorbirea cu martori ai timpurilor trecute și prezente. Altădată incursiunea în trecut se realizează prin apelul la documente de epocă : imaginea învățămîntului bunăoară se desprinde din unele monografii asupra domeniului respectiv, din cotaloage și mărturii ale revizorilor școlari (sînt citate observațiile drastice ale lui Eminescu). Operînd cu mijloace lingvistice specifice presei și urmărind un scop instructiv-practic, Tudor Băran își propune să releve în culegerea de reportaje din **Reflexele timpului** acel salt social și cultural pe care îl cunosc o serie de localități rurale sau urbane ale țării. Sînt reportaje ce surprind urmele timpului în fizionomia spirituală și social-economică a localităților respective, racordarea lor la progresul general al întregii țări. Ca și Ștefan Dimitriu apelul la antiteză este frecvent și binevenit.

În **Întoarceri** Florența Albu liricizează relatarea. Nu toate secțiunile cărții aparțin speciei în discuție. Reportaje autentice sînt însă cele dedicate nordului transilvan, pline de patos encomiastic față de geniul creator românesc, obiectivat în cunoscuta civilizație a lemnului ; Tîrgoviștei — loc greu de istorie ; Branului și Constanței și mai ales Bărăganului. Exemplar prin ancorarea în prezent și prin calitatea relatării rămîne cel intitulat **Călărași — 1976** — istorie a unui oraș patriarhal

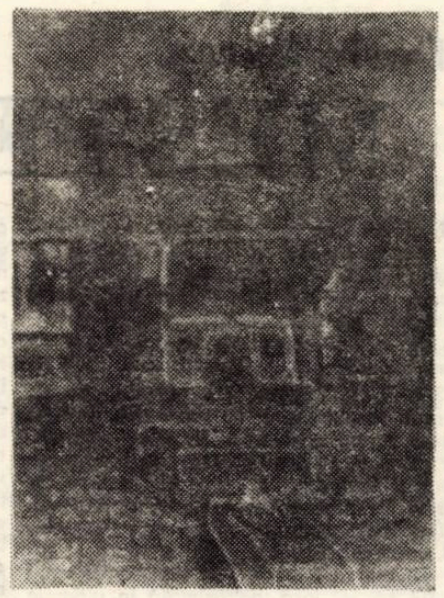

TAR BELA : „Remetea"

secular intrat în ritmul trepidant al industrializării. Sînt aici cîteva mutații sociale, relevante pentru o economie tînără ajunsă la cotele înalte ale industrializării, surprinse cu extremă acuitate : persistența la generațiile mai vîrstnice a ocupațiilor rurale ; deprinderea noilor generații cu îndeletnicirile tradiționale. Aventura reporterului identifică spectaculosul în colosalul întinderii cîmpiei și în efortul cotidian de aici ; în prezența bătrînilor lume anteică, aflată într-un inexorabil amurg ; în apariția noilor generații de tehnicieni ai pămîntului ; în istoria frămîntată a acestor locuri cuprinse de răscoala din 1907. Cum deja am anticipat, Florența Albu și-a creat un stil tensionat liric constînd din nominalizarea expresiei. (Istorie. Istoria unei țărănii, unei civilizații — cea mai veche civilizație cunoscută a acestor pămînturi. Pămînturi peste care au trecut pluguri și coase și desculți ; peste care a curs sudoare și sînge. Bintuit de miraje — apa morților, apa viilor), din prezența masivă a tropilor și mai ales din rafinate procedee de frazare. Frazele reporterului curg într-o perfectă cadențare, uneori desfăcute în versete, alteori ușor decompozabile în versete. Procedeele prozei lirice, poematice (repetiția cu rol incantatoriu, anafora, epifora, etc.) ne întîmpină frecvent.

Mînat de aventura cunoașterii, Simion Săveanu este, în **Aventuri prin tunelul timpului,** un explorator al enigmelor, al monumentelor detectate pe întregul teritoriul românesc, de la cele mai vechi (statuile din Carpați, coiful de aur al unei căpetenii traco-getice aparținînd culturii Cucuteni) și pînă la statuile lui Paciurea. Reporterul este calm în fața senzaționalului, documentarea riguroasă la fața locului, acordarea cuvîntului specialiștilor interzice premeditat hazardarea, extazierea facilă.

D. VLĂDUȚ

Poetul Constantin Miu-Lerca la 70 de ani

profiluri

Poet al satului bănățean, mai mult decît toți ceilalți scriitori care au făcut efortul de afirmare a unei tradiții autohtone în mișcarea literară dintre cele două războaie, Constantin Miu-Lerca este reprezentativ pentru afirmarea creatoare și în spirit modern a specificului local. Cu ecourile poeziei lui Lucian Blaga și Aron Cotruș, personalități lirice prezente în frageda și plăpînda viață literară a acestui colț de țară, în momentul cînd încolțise și i se forma vocația artistică, acest fiu vinjos al Cărașului, încerca la debutul său din 1932, în versurile libere ale volumului **Biblice,** să părăsească maniera semănătoristă de reflectare a sentimentelor dezrădăcinării și nostalgiei de țăran intelectualizat și să adînceacă legătura ancestrală și religios conservată cu strămoșii contopiți în lut și natură :

Satul cu atmosfera lui nemuritoare „integrat într-un destin cosmic" și prelungit în mitul copilăriei, cum avea să formuleze în mod conceptual mai tîrziu L. Blaga, și-a păstrat lumina lui de taină și de farmec neîmbătrînit în toate amintirile din care se inspirau atunci și în anii îndelungați versurile poetului. Militînd pentru un localism creator tradiționalist C. Miu-Lerca ezita totuși neînchipuit de mult să-și editeze în volum lucid cizelatele lui imagini pline de vitalitate evocatoare, de culoare și de ritm ale comunității rustice de muncă, obiceiuri, sentimentalitate și joc. În aura mitologică a satului, părăsit dar neuitat, jocul și copilăria obsedau mereu, cu motivele lor pregnant etnografice, stările sufletești dar și preocupările expresive ale unei structuri psihice

cerebrale. Aceasta se manifesta programatic, deși contaminată uneori de sentimentalisme convenționale sau de stereotipii sonore — abuzuri de rime interne — și mai puțin de atitudini grave și răscoliri existențiale.

După apariția plachetei de **Colinde** (1940), mai mult de texte muzicale pentru coruri bărbătești ale compozitorului Filaret Barbu ca și libretul oratoriului „Omul", abia volumele **„Sus stele, jos stele"** (1971) și apoi **„Unde concentrice"** (1975) aveau să obiectiveze, să lase altor generații posibilitatea de a cunoaște și valorifica rodul unei străduanii îndelungate pentru promovarea unui anumit crez poetic. Într-adevăr, în ciuda unor reluări artificioase de perfecționare a expresiei, motivele și mijloacele lirice folosite de poet au subliniat ambiția conturării unui stil adecvat și cu timbru distinct, obținut nu prin specficitatea graiului bănățean, ci prin folosirea sugestivă a unor cuvinte de mișcătoare rezonanță muzicală luate din vocabularul țărănesc .

Predispoziția lui C. Miu-Lerca de a asocia cuvinte cu sonorități asemănătoare care ia uneori caracter de manieră formală („și tăcînd din cînd în cînd, le veniră-n gînd pe rînd", „doru-n mînă ș-o amînă", „nici-o zare nu-i năzare la-ndemînă", „sălcii ciunte și cărunte", „și tot cu-cu, cucu-n cucă, de m-apucă dor de ducă", „îi fuse mumînă, o mînă și tată-i fu jocul cu focul", etc., etc.) nu-i ajută întotdeauna să adînceacă vibrația inedită a metaforei, în schimb îi accentuează aptitudinea naivă pentru evocarea jocului și a bunei dispoziții colective în petrecere și muncă :

Poezii ca **Joaca, Păpărugă-rugă, Duruiana, Hop-cicâ, Brîul lotrilor, Portul, Mîndra, Un blid și-o lingură, Tina, Arie,** antologice în felul lor și cuceritoare prin ritm și suflu de autentică viață robustă și sănătoasă, ne dau o imagine pitorească, realistă, „directă", despre satul bănățean și virtuțile lui spirituale, cel puțin pe latura lui etnografică și psiho-sociologică de monografie lirică.

Poezia lui C. Miu-Lerca scrisă fără preocuparea de o oglindi neapărat specificul bănățean, într-o factură cu totul deosebită de maniera versurilor atît de minuțios lucrate de 40-45 de ani, dovedește că și acum, la vîrsta de 70 de ani, poetul are un talent proteic, mereu întinerit.

NICOLAE ȚIRIOI

echo

46 DE LIMBI PLUS UNA

Dezvoltarea legăturilor de prietenie, a colaborării și schimburilor cu alte țări în domeniile culturii, educației, științei și informațiilor, ale contactelor umane — una din liniile directoare a partidului nostru în domeniul relațiilor externe — are importante implicații și pe plan lingvistic.

Este bine cunoscută indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu privind necesitatea cunoașterii de către fiecare specialist cu calificare superioară a cel puțin două limbi de circulație internațională pentru a se asigură accesul direct și rapid la informația tehnico-științifică mondială. Studenții de la toate facultățile învață obligator o limbă străină de circulație internațională, iar facultativ pot studia și a doua limbă străină. Cele 4 limbi moderne care se studiază în primii ani de învățămînt superior sînt : **rusa, engleza, franceza, germana.** La facultățile de filologie se poate organiza și studiul unei a doua, respectiv a treia limbi străine ca disciplină facultativă, alegînd însă din 7 limbi (pe lîngă cele patru limbi străine amintite mai sus, se mai adaugă încă două moderne : **spaniola** și **italiana** și una clasică : **latina**).

La toate facultățile de filologie, în funcție de posibilități și de existența cadrelor didactice de specialitate, se poate organiza, în cadrul disciplinelor facultative, și studiul limbilor : **portugheză, maghiară, polonă, sîrbo-croată, cehă, slovacă, ucraineană, bulgară, macedoneană, turcă, greacă veche.**

La facultățile de limbi și literaturi străine și la facultatea de **limba și literatura română din** cadrul universității din București, în afara limbilor străine menționate mai sus pot fi organizate cursuri facultative și pentru limbile : **norvegiană, daneză, suedeză, olandeză, finlandeză, slovenă, arabă, chineză, coreană, mongolă, vietnameză, japoneză, hindi, urdu, persană, tătară, bengali, hausă, amhară, swahili, ebraică, sanscrită, armeană, catalană, neogreacă, bielo-rusă, luaciană.**

Așa dar, încă 25 limbi naționale moderne, una veche — **sanscrita** — precum și **ebraica** (ce oferă exemplu rar, al reînvierii unei limbi „moarte"). Alături de toate aceste limbi străine, numite uneori „naturale", figurează **pentru prima oară în istoria învățămîntului nostru superior** și limba internațională auxiliară — **esperanto.**

Este rezultatul, indiscutabil, al unei inițiative timișorene, legate de acțiunea perseverentă a prof. univ. dr. **Ignat Florian Bociort,** care prezintă mai pe larg problematica esperantologică în recentul său studiu : **„O confruntare teoretică modernă. Limba auxiliară internațională (90 de ani de la nașterea limbii esperanto")**, publicat în Revista învățămîntului superior **„Forum"**, XX, nr. 2 februarie, 1978 p. 78—85. În calitate de delegat al Academiei de științe sociale și politice, I. F. Bociort a participat la **Seminarul științific internațional,** organizat de grupul de specialiști în interlingvistică și esperantologie din R.D.G. (Ahrenshoop, 17—23 aprilie 1978). Scopul seminarului a constat în prezentarea sintetică a situației internaționale privind disciplinele de ir erlingvistică și esperantologie care au o importanță din ce în ce mai mare, precum și probleme de perspectivă ale colaborării specialiștilor din țările socialiste în acest domeniu. Unica limbă de comunicare din cadrul seminarului a fost esperanto.

CEZAR APREOTESEI

debut

Dorin Măran

MESTECENII

Norii se sparseră. Văzduhul se lepădă de ploaie, iar depărtările se luminară. La buza Vîrtoapei, peste apa Bolvaşniţei, moara lui moş Gheorghe mai scăpără o dată în lumina fulgerului, apoi se cufundă din nou în umbra groasă a copacilor care o petreceau de jur împrejur.

Sub straniul aspru, din păr de capră, care o învelea pînă la subsioare, bătrîna părea să nu aibă trup. Respira anevoie, pe gură, o gură strîmbată de vreme, vînătă şi încreţită ca brazda ocolită de ploaie, respira anevoie, horcăind îndesat. Cu palmele împreunate deasupra straniului, cu ochii deschişi, fără culoare şi fără privire, ai fi zis că se dusese de mult dintre cei vii, aşa, nevegheată în ultimele ei ceasuri, fără ca cineva să se fi aplecat deasupra ei, rostind vorbele cu ţărînă şi cu dumnezeu. Dar baba era încă în viaţă. În ziua aceea se ostenise mai rău ca altădată. Parcă simţise ea ceva şi parcă se temea să plece pe lumea cealaltă, aşa, cu casa în neorînduială, de parcă pe dumnezeu l-ar fi supărat praful din casă, ori bălegarul din grajd. Se rupse de şale trebăluind de cu noapte şi pînă la lăsatul amurgului. Primul gînd îi fu la Voichiţa, vaca a nărodă, trasă afară din pîntece moarte, aşa de rău o chinuise pe mă-sa şi care se tăvălea cînd încercai s-o mulgi. Baba îşi puse un scăunel sub ţîţa vacii şi se aşeză pe dînsul. Cu o mînă ţinea ulcica de pămînt ars, iar cu cealaltă începu s-o mulgă, moale, tremurînd uşor de parcă se temea să n-o vatăme. O mulse aşa, aiurită, cu gîndurile departe. De la o vreme laptele se mai sfia să mai curgă căci baba uitase să-i strîngă ţîţa, o mîngîia numai, şoptind în neştire: Voichiţa mea, Voichiţa mea... Apoi îşi trecu mîna peste botul animalului pipăindu-i nările umede şi ochii şi urechile, apoi se duse cu mîna de-a lungul grumazului lat şi moale şi-i scărpină pielea cu unghiile. Voichiţa îndreptă botul făcînd cu el un ocol în aer şi slobozind un muget de vreme rea. Pe babă o luă parcă cu frig. Se chirci toată, faţa i se strînse într-o schimonoseală dureroasă, apoi trupul îi zvîcni de parcă l-ar fi înjunghiat careva.

Genunchii i se încovoiară şi baba căzu cu capul înainte, la o palmă numai de dinţii ridicaţi ai unei greble uitate acolo, ori trîntită de coada vacii. Zăcu aşa o vreme cu nasul din care începu să curgă o şuviţă de sînge. Cînd îşi veni în fire, vîrtejul din ea se mai potolise parcă, picioarele şi le simţea iar, puterile îi veniră la loc, numai un şuierat năprasnic spărgea urechile. Se ridică pe picioare, îşi duse mîneca piptarului la nas lepădîndu-se de sîngele împietrit şi ieşi din grajd. În ziua aceea mai dădu de mîncare la cîine, vărsă o căldare cu lături în vălăul porcilor, văzu de orătănii, schimbă nutreţul în iesle pentru vite, scoase brînză din putină, ouă din cuib, adună o poală de verdeţuri din grădină şi, după ce mai deretică prin casă şi făcu ograda lună, se despuie de ţoalele cele vechi, se îmbăie în pîrîiaşul din spatele morii şi se aşternu cu cele noi, cusute de ea în zile de odihnă. Multă zăpăceală i-ar fi tulburat mintea lui moş Gheorghe dacă ar fi văzut-o cu cîtă sfială şi grijă îşi punea ţoalele de găteală, cum îşi potrivea lungimea catrinţei peste poalele încreţite, trăgînd-o uşurel pe după brăcinarul încins sub piept şi cum, înduplecîndu-şi marama neagră cu marginile înciucurate, o apuca de colţurile cele lungi în vîrful degetelor rotind-o grijulie deasupra capului şi legînd-o strîns, în două noduri, sub bărbie. Şi s-ar fi crucit, fără doar şi poate, văzînd-o cum iese din ogradă şi-şi face ochii roată, căutînd în bătaia lor, cu teamă, picior de om. Moş Gheorghe era cu trebi la sfat, în oraş, şi lăsase vorbă babei sale că avea să mai şadă vreo două zile pe la neamuri, să-şi vadă strănepoţii, că, cine ştie... După ce se încredinţă că nu-i suflare de om prin preajmă, dădu ocol morii păşi peste podeţul din trunchi de salcă bătrînă, răzuit din topor ca să nu fugă talpa piciorului în lături şi ieşi din bătătura morii peste pîrleazul curmat în gardul de mărăcini. Un muşuroi de cîrtiţă îi află piciorul şi baba îşi pierdu cumpăna. Încercînd să se propească de gard, doi spini ascuţiţi şi iuţi îi intrară în piele. Îşi trase mîna brusc, ca muşcată de viperă, o ridică apoi la gură şi-i supse locul vătămat. Apoi trecu mai departe, grăbită, unduind prin mirişti cu păpădie şi busuioc verde pînă cînd în faţa ei se limpezi rariştea cu mesteceni.

„Ce mîndri îmi sînteţi" ! şoptea baba în gîndul ei, ruptă de pe lume şi ochii i se împăienjeniră, şi o salbă curată de lacrimi îi împovără obrajii. Îi desluşea greu, tot mai greu acum. Mestecenii începură să-şi piardă forma, trupurile lor, unduind ca algele marine se atingeau în treacăt şi se destrămau lăsînd ochiului priveliştea unei puzderii de pete de culori care viermuiau fără să-şi găsească liniştea alunecînd şi risipindu-se, ca apoi să se stingă şi să lase locul altora, ivite ca din senin. Începu să alunece printre ei, uşoară, smerită, cu fruntea îngîndurată, avea paşii moi şi sfioşi, temîndu-se ca nu cumva clămpănitul lor să le destrame frumuseţea. Îşi ridică ochii domoliţi de plîns spre coroana lor albă cu pete sidefii, semeaţă şi tainică întocmai ca o mitră arhierească. Ochii ei amurgiţi răspîndeau priviri înfierbîntate, ca o rugă neîmplinită a sufletului, zămislită din vremi fără de început şi rostită mereu, mereu mai neîntinat şi mai plin de credinţă.

Erau priviri de prefacere şi zămislire, de întregire a vieţii parcă şi, în acelaşi timp, de rămas bun, adînc şi cuviincios fără tresăriri palide ori zbuciumate. Mestecenii simţeau asta şi, fluturîndu-şi cu jind capetele înfrunzite, o întrebau:

„De ce plîngi maică, de ce plîngi ? Alungă-ţi tristeţile şi vino lîngă noi, aproape, lipeşte-ţi ochii de grumazul nostru să-ţi soarbem lacrimile şi să-ţi netezim obrajii cum numai noi putem s-o facem. Plîngeai şi atunci cînd ne-ai sădit, eram numai o mînă de pleavă dar noi ţinem minte cum ai rănit lutul cu unghiile şi cu coatele şi cum ne-ai presărat în rana lui ursindu-ne să creştem frumos şi să luminăm arătura şi sufletul care se-abate printre noi. Plîngeai şi atunci. Cine mai are socoteala anilor ! Erai tînără şi fecioară şi frumoasă, plîngeai şi rîdeai de bucurie cu gura luminată de mărgele de marmoră albă şi curată ca soarele de-ţi venea să sorbi apa din gură. Ce frumoasă erai ! Dar altfel plîngeai şi noi ne bucuram de plînsul tău. Erai tînără şi fecioară...".

Glasurile lor veneau gonite parcă din pereţi de cavernă, strangulate, zvîcnite în clocotiri uşoare, nelămurite. I se părea că fiecare frunză e un izvor de sunete grave care se împleteau rămînînd deosebite fiecare, unele scurte şi zvăpăiate, altele mai dulci şi lăbărţate, ca de doină. Freamătul lor atît de drag şi liniştitor altădată, o istovea acum. Baba se simţi dintr-o dată obosită. Vru să-i cuprindă pe toţi, deodată, în braţe, să nu se mai dezlipească niciodată de ei, să li se împărtăşească în tot şi în toate, dar braţele ei apucară ceva cu neputinţă de apucat, ceva cu neputinţă de simţit în bătaia sîngelui, ceva care se mistuia lent, somnoros, ca lumina jăratecului.

DORIN MĂRAN

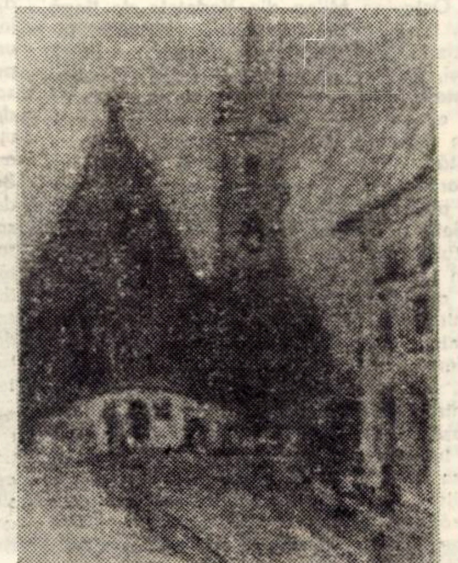

TAR BELA : „Bistriţa"

TINERI PROZATORI

Irene Talaban

SALCIA VÎNTULUI

„Te vei numi Melchior".

Am înţeles că despre mine era vorba. M-am privit în oglindă şi am văzut o marionetă din cîrpe colorate, cu tichie lungă vrăjitorească, purtînd frac şi pantofi de clown. Nu ştiam dacă să fiu sau nu mulţumit de înfăţişarea mea. Păream tînăr şi bătrîn în acelaşi timp. Aveam părul de culoare închisă, barbă scurtă, cenuşie, iar cearcănele din jurul ochilor se ascundeau sub ochelarii cu ramă metalică, subţire, ce va străluci probabil discret în lumina reflectoarelor. Veşmîntul meu se completa cu o mantie din catifea palidă, oprită deasupra genunchiului, pe care o duceam, deocamdată pe braţ. Îmi închipuiam că nu aş stîrni rîsul, nici plînsul, poate doar curiozitate şi aşteptare. Spectatorii se vor mira de combinaţia hainelor, a culorilor, chiar a trăsăturilor făpturii mele ; nu vor şti ce să creadă, îşi vor imagina că joc roluri multiple sau, dimpotrivă, că joc un singur personaj, unul straniu, greu de conceput, eroul sfîrşitului de epocă. Două mîini mari mă suceau pe toate părţile iar vocea lui murmura aprecieri stereotipe cu însuşiri necunoscute mie.

„Eşti cea mai straşnică păpuşă din cîte am născocit. Nimeni nu ar putea spune ce eşti într-adevăr... un bărbat, un bătrîn, un vrăjitor, un actor anonim ; toţi ar fi însă de acord că poţi deveni orice... îndrăgostit, bunic, alchimist, şarlatan. Veţi alcătui cuplul celebru care va susţine întreaga stagiune. Peste cîteva zile vei primi o parteneră".

Am fost aşezat pe raftul din mijloc al unei etajere prăfuite. Am înţeles că va trebui să aştept pe cineva,

Nu am văzut pe nimeni deschizînd uşa camerei încărcate cu vopsele, pensule şi cartoane ; o cameră unde scamele pluteau nestingherite printre raze firave, obosite de drum, pentru că zidul mucegăit, îmbrăcat în iederă sobră, al clădirii vecine închidea calea soarelui către fereastră. Zborul scamelor se desfăşura leneş în contratimp cu zgomotul sacadat al ploilor torenţiale ce scuturau praful şi liniştea geamurilor ; chinuiau somnul acoperişului şi umileau braţele subţiri ale salciei tinere cu tulpina sprijinită tandru de gardul cariat. Peticele alcătuiau grămezi pestriţe şi vesele, neorînduite, ridicate în căderea bucăţilor de pînză, cînd el croia, frenetic, un model cu aripi pentru haina ce va îmbrăca gîndurile sale întruchipate în făptura de cilţi sau de lînă. Gheme cafenii se deşirau timid sub scaune, se ciocneau în şoaptă şi se opreau aşteptînd. Vor umple căuşul palmelor sale apoi vor îndeplini mişcări verticale şi oblice ; mereu aceleaşi mişcări, paralele şi intersectate ; violente sau blînde ; hotărîte şi tremurate. Mişcări de păpuşi în mersul spre viaţă.

În cameră există un dulap cu uşi de sticlă mată. Adăposteşte marionetele vechi şi magnetofonul. Are un fir negru, lucios, iar înăuntru se rotesc două benzi supravegheate atent de ochiul verde. Atent şi discret. Îmi plac muzicile izvorite seara sau dimineaţa, împletite şerpuitor din ritmuri străvezii şi aprinse. Încăperea se umple de viaţă, scamele se trezesc iar privirile bărbatului ard incandescent urmărind scenele înfiripate între locuitorii dulapului ieşiţi din tăcere. Spaţiul se dilată, devine vast. Tavanul se colorează albastru şi platoul podelei naşte reliefuri cu munţi şi străzi necunoscute pe care amestecul întîmplărilor urcă şi coboară continuu.

În mine apar deocamdată scîntei. Încep să aud ; văd şi simt. Viaţa molipseşte. M-a pătruns viaţa lui, a bărbatului înalt, cu fruntea umbrită de părul ce cade brutal şi drept peste tîmple. Descopăr că sînt legat de el ; respir aerul din jurul său ; prezenţa lui, privirile ce mi le aruncă uneori, gestul prietenesc cu palma deschisă spre mine, ca şi cum mă asigură că nu m-a uitat, îmi sînt familiare. Ştiu cînd va zîmbi şi cînd va izbucni în rîs. Presimt momentele de cufundări abisale în fîntîna pe care nopţile au săpat-o acolo, pe hotarul dintre ei şi celălalt – fantoma lui siameză. hotarul unde îi bănuiesc sîngele strigînd la singurătate. Aş dori să mă simtă alături, să alung din preajma sa şoaptele himerelor albe.

Într-o zi a venit la noi – la el – o femeie. Nu am intuit vîrsta. Mi s-a părut doar foarte frumoasă. Au schimbat cuvinte pe care nu le-am înţeles bine.

„Zăresc numai cîrpe colorate, a spus ea. O ploaie torenţială de petece. Ninge cu scame firave. Pe geamul ferestrei se întind crăpături ca firele unui păianjen. Praful a pătruns crăpăturile. Le-a înegrit. Aerul destrămat sufocă. Mîine voi aduce femeia de serviciu cu mătura ei aspră şi deasă. Aş dori o rochie din fîşii galbene, verzi, roşii. Lungă şi subţire. O rochie în valuri leneşe. Valurile vor curge fîşii. Îmi vor încolăci trupul în spirale moi, calde".

„Sufletul meu a luat pe rînd forma lor, a făpturilor ce imită vorbele şi necazurile oamenilor. Pe el îl cheamă Melchior – a răspuns păpuşarul, arătînd spre mine. Melchior a împlinit o săptămînă. Numără şapte zile. În fiecare zi a învăţat ceva. A cunoscut întîi mişcarea oarbă ; apoi l-a durut întunericul ; l-a fulgerat lumina ; şi-a dat seama că simte ; a tras cîteva concluzii adevărate sau false ; a desenat, el singur, primele gesturi în cercul din jurul său – din jurul nostru ; şi a rîs pe toate nuanţele gusturilor – am rîs amîndoi. Priveşte rafturile încărcate. Peste două săptămîni va începe spectacolul. „Planeta naivilor", aşa sună titlul. Rămîi aici, unde eu am trăit cîteva secole. Acolo fără Melchior şi fără ceilalţi, nu voi fi nimic. Publicul aşteaptă spectacolul meu cu dublu personaj principal. Îl va juca un cuplu. El este Melchior. Mîine soseşte ea. Se numeşte Aritea. Acum există doar în mine. Va trăi alături de el ; iubita lui... nepoata lui... fiica lui... partenera lui anonimă... Nu îl va părăsi niciodată".

„Trebuie să plec – a spus doamna. S-a făcut dimineaţă. Cerul slobode nori. Mi-am uitat umbrela sau poate am pierdut-o. Peste două săptămîni merg la prietena mea, împlineşte... ani. Lîngă poartă a crescut o salcie. A cui este salcia de la poartă ? Soarele se rotunjeşte, pare un glob în pomul de iarnă. Un glob albastru. Nu îmi place culoarea albastră. Am smuls ieri din vitrina magazinului cu şapte etaje, o bucată îngustă de mătasă argintie ca solzii şarpelui cenuşiu. Carnea de şarpe are gust dulce".

„Vineri se deschide cortina. Aş dori să mă însoţeşti. Păpuşile te iubesc. Salcia nu aparţine nimănui. A răsărit acolo singură. Înveleşte stîlpii gardului de lemn. Lemnul a fost trunchiul unui stejar bătrîn, cu pielea plină de riduri uscate ca şanţurile pustii în care a secat apa. Păstrez scoarţa copacului. Cutele ei au poziţii ruginii şi paralele, asemenea potecilor ce traversează cîmpii, unde toamna se plimbă de patru ori pe an. Salcia mănîncă felii de ceaţă. A ales-o vîntul. Îi umileşte crengile şi îi mîngîie trupul".

„La revedere" – a spus doamna.

„Salcia are o sută de ani".

Nu mă înţeleg cu Aritea. Din scenele noastre se împrăştie aburi de frig. El se înfurie ; palmele sale au legat zilele cu sfoară. Timpul se odihneşte în locul meu, pe etajeră. Zîmbeşte clipelor prizoniere. Ştie că le poate elibera oricînd. Eu şi Aritea trebuie să păşim alături ; să ne unim mîinile ; să alergăm în sensuri opuse apoi să ne ciocnim pe discul luminos din centrul scenei. Aritea nu ajunge niciodată la mine. Se izbeşte mereu de el. Mă confundă cu păpuşarul. El o prinde în braţe, îi priveşte ochii ; Aritea pare vie. Repetăm. Ghemele s-au desfăcut. Bucăţi de sfoară inutile se încolăcesc în pat, pe scaune. El aruncă mustrări tuturor. Eu şi Aritea avem obligaţia să ne descoperim în mulţimea celorlalte păpuşi care trec neîncetat, în rînduri drepte şi oblice. Ne rătăcim. Ea nu mă vede. Eu îi urmăresc paşii. Alunec din rolul învăţat şi mă grăbesc să o ating. Smulg tichia caraghioasă ce împrumută chipului meu aerul vrăjitorului străin. O strig. Fuge totdeauna spre el. Se strecoară între mîinile sale. Mîinile o primesc aşa cum primeşti ultima speranţă. Repetăm. Vocea păpuşarului se ridică mînioasă împotriva noastră. Strigătul ascunde vinovăţia lui care trage şi ronţăie sforile. Aritea i se oferă pentru că el o doreşte şi o atrage întinzînd către ea puntea coardelor cafenii. Repetăm, pînă cînd eu îmi aduc aminte că luna trecută ne-a vizitat o femeie şi pricep că păpuşarul s-a îndrăgostit de Aritea, marioneta blondă pe care o va uita curînd, pentru că îl va chinui, în numele destinului oferit de el. Îşi reprimă sentimentul, se teme că oamenii l-ar socoti nebun aflînd iubirea lui faţă de păpuşa hărăzită mie. A înveşmîntat-o pe Aritea cu sufletul celeilalte. Prietenul meu va cădea victima unei iluzii ; aş vrea să intervin. Ea nu este decît o făptură din cîrpe, ca mine. Noi trăim doar cîteva ore prin gesturile şi glasul său. Aritea mi se cuvine, amîndoi sîntem ai lui. Voi fura mişcările stăpînului meu ; voi încerca să exprim ceea ce el refuză să accepte ; Aritea nu va căpăta niciodată viaţă adevărată. I-aş spune că nu el o iubeşte, ci eu. Dreptul de a iubi pe Aritea îmi aparţine mie. Îmi reţin intenţia la gîndul că păpuşarul se va înfuria. Mă va arunca sau mă va descompune. Voi avea răbdare. Presupun că Aritea îl va plictisi repede şi mintea lui va aprinde luminile unui spectacol nou. Ei, oamenii, au c î t e o d a t ă reacţii ciudate ; Uită că exişti ; nu observă că ţi-au devenit n e c e s a r i ; că ai început să trăieşti cu adevărat împărţind cu ei orele. Faci greşeala de a te considera semenul lor, crezi că ţi se cuvin aceleaşi drepturi şi responsabilităţi ; sfîrşeşti prin a iubi făpturile ce ţi-au dat chip asemănător obrazului lor şi haine cu buzunarele pline de mistere. Făpturi străine, către care nu ai poteci netede. Îţi modelează destinul după dorinţele neîmplinite ce le pătează speranţa. Obţii, poate, favoarea de păpuşă preferată pentru cîteva spectacole. Îţi deschid apoi uşa azilului din pod unde generaţiile colegilor bătrîni te primesc avide şi te scutură de ultimele noutăţi. Foarte rar, cineva, un regizor tînăr, se gîndeşte să te aleagă. Are impresia să posezi valenţe încă nedescoperite, că ai reuşi să animi o sală obosită de idei simbolice, încîlcite. Vei fi cercetat, întors, aşezat în poziţii diverse. Regizorul va renunţa la tine fulgerat de obsesia lui veche, reînviată subit. Obsesia va lua contur după modelul tău, se va colora în nuanţele marionetei vecine, se va supune aceloraşi mişcări. Făptura nou-născută ne provoacă invidie ; tînjeala noastră lasă în urma ei dîre cafenii ; grimase de gelozie satisfăcută ni se imprimă pe cîrpa obrazului la gîndul că păpuşa abia terminată va deveni curînd pensionara azilului. Ne ruşinăm apoi de rivalitatea nebănuită, ascunsă între cîlţii din dreptul inimii şi ne dăm seama ce adînc ne-au impregnat trăirile oamenilor. S-ar putea mîndri cu iscusinţa prin care au reuşit să creeze macheta lumii lor ; i-ar putea îngrijora puterea noastră de imitaţie ; ar trebui să ne iubească pentru că îi redăm aşa cum sînt, indiferent dacă au sau nu dreptul să fie astfel.

Păpuşarul nu mă va înţelege iar eu nu vreau să dispar într-o grămadă de resturi. Aritea mă va iubi mai tîrziu, cînd el va privi pe fereastră şi va răspunde mut glasului îndepărtat al femeii... „Cine a sădit salcia mică lîngă gardul şubred?" Aritea l-a costat mişcări şi repetiţii inutile. Se apropie data spectacolului iar el iroseşte energii hrănindu-şi dragostea cu marionete. Probabil cuplul a fost greşit conceput. Dimensiunile lui Melchior depăşesc posibilităţile partenerei sale. Va renunţa la amîndoi.

„Melchior, îmi pare rău. Tu erai o născocire năstruşnică, te vedeam schimbîndu-ţi înfăţişările imperceptibil, cu abilitatea unei şanse rătăcitoare prin anotimpuri. Cine ştie, poate vei avea prilejul... Iartă-mă, vrăjitorule".

Totdeauna iertăm pe cei dragi ; pentru că îi iubim indiferent de sentimentele lor faţă de noi. Le acordăm întregul nostru credit. Investim în ei dorinţe şi chemări eliberate de constrîngeri. Le oferim puterea de a ne ucide şi speranţa că ne ajunge – să trăim – imaginea lor, amintirea unui gest, a unei mîngîieri. Pedepsim nerăbdarea de a-i întîlni cu dojana pe care ne-au făcut-o cînd i-am rugat să rămînă o clipă mai mult în preajma noas-

TAR BELA : „Cetatea Aiud"

tră. Îi prefacem în sclavi dînd ascultare oricărei dorinţe a lor. Aşteptăm să ne fure o noapte şi să le dăruim o fîntînă arteziană. Ne trezim la hotarul întunericului înfriguraţi de spaima că nu vor veni ; alungăm halucinaţia pericolului cei îi ameninţă şi ne obsedează. Vom porni, desculţi, prin zăpadă, în întîmpinarea lor şi ne vor încălzi obrajii cu buzele vinete, îngheţate. Ne vom oferi lor oricînd şi nu se vor sfii să ne risipească pentru că îi iubim, indiferent de sentimentele ce ni le poartă.

Eu, păpuşa Melchior, iubesc pe stăpînul, părintele, fratele, prietenul şi rivalul meu, omul-păpuşar ; îl iert. Voi povesti Aritei cum se petrec lucrurile în spaţiul comun, unde se ating lumile paralele. Ea va uita fără să aibă vreme să ierte. Poate, într-o dimineaţă, mă va iubi.

Ploaia coboară din senin rece şi aprigă. Fîşii ude se preling pe zidurile afumate. Valuri torenţiale izbesc flăcările incendiului mistuitor de păcate, ca o pedeapsă supremă. Apa şi focul se încleştează cu patima îndrăgostiţilor care se iubesc o singură dată înainte de moarte; preţul iubirii interzise va fi moartea unuia dintre ei. Flăcările ucid picături limpezi. Valurile sting scîntei nevinovate. Limbile roşii mestecă perdele cenuşii. Ploaia şi focul obosesc. Fiecare se retrage, murind paşnic pe tărîmul său. Tărîmuri izolate şi stinghere. Întîlnirea de la hotarul bolţilor paralele s-a sfîrşit. Vîntul răscoleşte ruinele risipind scrumul peste bălţile proaspete.

Sînt o zdreanţă din tichia lui Melchior agăţată stîngaci de braţe subţiri şi verzi. Verzi şi speriate. Speriate asemenea copiilor cu somnul ameninţat de visul urît din dojana părinţilor. Vîntul mă leagănă, distrat, şoptind linişti blînde care să alunge teama trupului de salcie.

Gardul scîrţîie ostenit lîngă salcia vîntului.

Nina Ceranu

SĂPTĂMÎNA LUMINATĂ

Oraşul trecea spre seară. Casele curgeau pe lîngă el. Îşi privi faţa într-o vitrină. Era răvăşită. Parcă se privise într-o apă tulburată de plasa pescarilor. Acelaşi chip îl avea şi atunci, cînd la Ochiuri, acolo unde oamenii curmau cursul apei şi puneau coteţe sau făceau gard din paie cu ţăpuşi din salcie. Din loc în loc, vîrşii. Îl luase Mucică, odată să scoată peştele. Poate aplecatul acela prea repede deasupra apei, sau mirosul de crap l-a făcut să ameţească. I-a alunecat piciorul de pe paie. Chipul îi era spart de cisma alunecată printre peştele cuprins de panică. Pe lîngă el, lumea se prefira. „Cu soacră-mea m-am înţeles bine înainte de a paraliza, după ce „îi luase dumnezeu piciorul", cum zicea ea, nu mai putea s-o vadă ridicată pe căpătîi şi să audă glasul tremurat de plîns. „Dimitre muică, tu eşti cruce de bărbat. Ridică-mă şi pe mine mai sus, că-mi trece muică os prin os, de cînd zac aici, că nu mă ia moartea o dată. Mă mănîncă muică vermii de vie". O ridicase de cîteva ori, dar cînd o simţise grea, agăţată cu disperare de el şi îşi simţise coardele gîtului svîcnindu-i, gata să plesnească, a ocolit-o. Nu putea uita mîna-ntinsă de bătrînă cînd venise-n sat şi nici galbenul pe care-l primise de la ea, să-l păstreze pînă se face fata lor mare, pentru că visa ca ei să aibă o fată şi din el să-i facă cercei s-o pomenească şi pe ea cineva. Îl pusese în lada lui din pod. Privise galbenul acela de parcă prin el i s-ar fi permis cunoaşterea Riţei. Cu el parcă ar fi cumpărat o fărîmă de fericire, să-şi mîngîie copilul. L-ar fi luat pe al lui frate-său dar nu ştia dacă ar fi fost în stare să ţină la el, aşa cum s-ar fi cuvenit. Şi apoi erau toţi galbenii ca nişte flori de chelcheează. Pînă la urmă Riţa l-ar fi acceptat pe Mihu, dar întîmplările petrecute l-au împiedicat. Avea Nicolae Sgînţă cinci copii pe care el îi botezaseră. Primul era Bendea pentru că nevastă-sa – spunea lumea – îl făcuse cu un tractorist peltic, apoi Valentina după numele primei femei cosmonaut, Puiu ca pe fostul doctor veterinar, Grigore ca pe achizitor, şi pe cea mică Dumitru o vedea udă ţinîndu-se după muiere prin sat cînd împărţea poşta. Parcă erau copii de mai multe mîini.

„Mînca-i-ar tata" le zicea Sgînţă şi-i trecea în revistă. Nu se lăsau pînă nu-i auzea răspunzînd printre straturile de ceapă unde jumuleau foi şi le mîncau, sau din casă. Sgînţă nu prea auzea de cînd fusese în armată. Răcise la ureche şi parcă un dop de plută îi astupa urechea. Pluta cu rădăcini, care parcă se contractau la frig că atunci simţea nişte junghiuri crîncene. Pe doi dintre ei Riţa îi moşise. La lăsarea de post de Paşti venea Sgînţă cu trupa după el şi cu farfuria cu gogoşi pusă-n şervet de nevastă-sa. „Ea n-a venit, moaşă, că mai are treabă pe acasă şi ne-a scos ieri gîsca boboci. Pe drum îi învăţa să zică sărut-mîna. Îi aşeza pe toţi la masă. Pe ăi mici îi punea la masa cu trei picioare şi le da să mănînce. „Moşule, acu' pot să mor, are cine să mă plîngă. Altă fericire mai mare nu poată să aibă omul". O întreba pe Valentina cum se cîntă pe el cînd moare. „Au tata meu, scoal' că tu n-ai fost un om lău". „De ce, nepoate, îi înveţi prostii" ? îl întreba Riţa. „Ce, moaşă, astea sînt prostii ? Aşa că, cea mai mare fericire e asta, să ai copii şi să auzi orăcăind broaştele primăvara cînd boleşti şi nu mai ai mult de trăit. Să ai mulţi, că abia să-i ştii pe nume". „Mie îmi vorbeşti aşa pentru că nu am nici unul, dar să ştii dumneata că la tata, acolo, în munţi, am crescut la tata zece fraţi. Numai săraca mămiţa ştie cum a reuşit. Şi erau copii de două mîini. Doi ai tatii, cu prima muiere, înecată într-o primăvară în Luncavăţ. Aşeza, nepoate, masa-n tindă, cîinele pe lîngă noi şi cu lingurile de lemn, pînă punea strachina cu lapte covăşit făceam o larmă de se oprea lumea pe drum şi zîmbea : „Iar bat copiii lui nea Ion toaca de vecernie". Luam ce foc' luam, că era suficient să luăm o dată cu lingura din strachina făcută special pentru noi de un olar din Hurez. Asta cumpăra brînză toamna de la noi, cînd mămiţa făcea parastase morţilor şi se cominda pe ea şi pe tata. Ne da-n schimb oale şi strachini. Le împărţea cu lapte şi cu colivă". „Moşule, du-te mata cu moaşa la vrăjitoare, că zău poate o fi şi din asta, de nu face copii. Aşa a făcut şi a mea. Am auzit de una Ioana din Sătule şi i-am spus: „du-te, fă, şi tu cu mumă-ta pînă acolo, că n-o fi foc". Muma n-a putut să se ducă cu ea şi cum am coborît la sfat, cu papornita plină, că nu e bine să te duci cu mîna goală, îl văd pe Bendea-n şuşa cu tractorul şi-l rog să-mi ducă muierea pînă la Sătule. „Dar ce are, mă, Nicolae" ? „Pe dracu', nu face copii". A fost într-un ceas bun". Pe Dumitru îl umflase rîsul, cînd auzise povestea lui Sgînţă. Le umplea Riţa papornita cu mere şi cu nuci de la munte şi varză acră şi-i petrecea pînă la poartă şi-i privea cum mergeau cu Nicolae între ei. Tot el venea şi-n colindat în noaptea de ajun. Cu colinde scoteau cenuşa din teracotă pe ziarul pe care Riţa avea grijă să-l pună jos, să nu le strice plăcerea copiilor.

„Pui, pui, pui, să aveţi belşug, şi uşş, uşş, să rămînă belşugul în casă". Apoi, cîntau toţi fals, ăl bătrîn gros şi cei mici piţigăiat. Cînd pleca ceata, se puneau pe rîs şi rîdeau şi sarmalele pe aragaz şi ceaţa nopţii se destrăma în trăistile colindătorilor. Nu s-ar fi plîns de clipele de izolare ale Riţei, dacă n-ar fi citit de multe ori în sufletul ei dorinţa de a rămîne nepătrunsă. Apoi ştia cît de mult insistase pe lîngă ea să se căsătorească. Nu-l iubise. Trecuse doar de la starea de crispare, la cea de destindere, la acceptarea situaţiei. Se uita la el de sus. Lui i-ar fi plăcut s-o răsucească după mînă, în patru şi-n şase, s-o ţese şi s-o pună la rană. Mirosul de tei i se cuibărise în nări din crengile aduse de babă din parcul din marginea oraşului. Cămăruţa aceea fără personalitate, şi-o transformase. O făcuse utilă. Cu poze pe pereţi şi cu miros de naftalină cu mileuri din aţă de papiotă arăta ca un muzeu antic, de familie. Îşi adusese cărţile şi mirosul de tutun. Cămăşile călcate, le pusese pe speteza scaunului. Baba călca-n vîrful picioarelor. Îşi mijea ochii buni şi miopi, aranjîndu-şi părul alb prins în vîrful capului cu un ac de siguranţă.

* Fragment

Iosif Costinaş

CELESTINA ŞI CRAPUL

Învingîndu-şi tulburarea, Celestina sună la apartamentul 7, aflat uşă lîngă uşă cu garsoniera ei. După un timp, simţi că cineva o priveşte prin vizor. Stînjenită, neştiind ce să facă, apăsă încă o dată pe butonul soneriei.

Uşa se deschise încet, lăsînd să se vadă mutra neprietenoasă, boţită de somn a Vecinului.

– Bună... bună dimineaţa, salută sfioasă Celestina.

– ...'neaţa, mormăi Vecinul.

– Scuzaţi... credeam că... mi s-a părut că aţi deschis aparatul de radio.

– Nu eu, nevastă-mea.

– Dumneavoastră dormeaţi ?..;

– Stăteam în pat.

– Iertaţi-mă că v-am deranjat..;

– ...

– Aş vrea... aş vrea să vă dau ceva.

– ...

– Vă rog să primiţi...

– Ce să primesc ?

– Un peşte.

– Peş-te ? !

– Da.

– Ce peşte ? !

– Un crap de crescătorie... vi-l fac cadou...

– De ce mi-l faceţi cadou ? !...

– Păi... l-am cumpărat acum două săptămîni şi...

– Şi ce ?

– ...trăieşte.

– Trăieşte ? !

– Da. E viu.

– De-acu' două săptămîni ? ! ... Poate vreţi să spuneţi că... a inviat... Ha! ha, ha ! Asta-i altă mîncare de...

– A fost viu cînd l-am adus. De-atunci îl ţin în vană... s-a obişnuit... să vedeţi... să vedeţi ce frumos înoată !

– Aha ! Va să zică nu l-aţi cumpărat ca să-l mîncaţi.

– Ba da, dar... mi-a fost milă de el... Mie, întotdeauna mi-a fost milă de animale aşa că...

– Peştele nu e animal.

– ...

– Peştele e peşte. Nu se compară cu o capră, spre exemplu.

– Da... sigur, aveţi dreptate, nu se compară, însă are şi el viaţă, suflet...

– Dacă ne-am gîndi numai la suflet şi la... suflete, am muri de foame.

– Credeţi ? !

– Sută la sută.

– În fine... trebuie să vi-l dăruiesc.

– Trebuie ? ! De ce trebuie ?

– ... nu pot... nu pot să fac baie...

– Daţi drumul la apă şi, într-o jumătate de oră s-a terminat cu el.

– ...n-aş fi în stare.

– Ei, mare lucru !

– ...mă priveşte cu nişte ochi atît de... înţelegători, încît...

– Încît ce ?

– Încît... mi-e imposibil să dau drumul la apă.

– Atunci... ce să mai vorbim.

– Vă rog, veniţi şi luaţi-l, are mai bine de un kilogram, soţia d-voastră ar...

– Noi nu mîncăm peşte.

– Chiar nu mîncaţi ? !

– Nu. Nevastă-mea din cauza mirosului, iar eu... m-am înecat odată cu un os de ştiucă şi de-atunci...

– Dacă aş fi ştiut...

– N-are nimic. Daţi-l altcuiva. O să se bucure. Cred că aproape oricine se bucură cînd primeşte un peşte pe gratis. La revedere.

– ... la revedere...

Vecinul închide uşa. Celestina rămîne, pironită, pe gînduri. Dintr-o dată, cuprinsă de o neaşteptată şi disperată hotărîre se duce în baie şi, cu o strecurătoare mare de tăiţei, scoate crapul şi-l pune într-o pungă de nailon. Urcă, cu sufletul la gură, un etaj mai sus şi lasă punga la prima uşă, pe preş. Sună de cîteva ori scurt, apoi coboară cît poate de repede, în fugă, ca să nu-l mai audă zbătîndu-se...

În timp ce se pregăteşte să spele vana, Celestinei îi cad cîteva lacrimi în apa în care, pînă mai adineauri, înota atît de frumos el.

televiziune

DUMINICĂ, 20 august

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,05 Şoimii patriei. 9,15 Film serial pentru copii: Don Quijote — ultimul episod. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră... 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album Duminical. Din cuprins : Un zîmbet sub soarele verii... 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucaşă. Cîntece pe întregul plai. 16,00 Stadion. Magazin sportiv în imagini. Box : Polonia — S.U.A. Selecţiuni înregistrate de la Wroclaw. Marele Premiu de la Ascot — cursă hipică internaţională de galop. 16,55 Floarea din grădină. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Programul partidului — programul poporului. Bucureşti, inima ţării. Documentar TV. 19,50 Gala antenelor. Transilvania. Participă judeţele Alba, Bihor, Braşov, Cluj, Covasna, Harghita, Mureş, Sibiu. 21,45 Film artistic. Buzduganul cu trei peceţi. Partea I. Partea a II-a a filmului va fi difuzată joi 24 august, ora 20,45. 23, 15 Telejurnal.

LUNI, 21 august

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Întîlniri, Corul „Madrigal". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Programul partidului — programul poporului. 20,30 Ale noastre trei culori. 20,50 Familia Palliser. Ultimul episod. 21,45 Cadran mondial. 22,05 Cîntec tînăr pentru patria socialistă. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 22 august

9,00 Teleşcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii şi tineret (rel.). 10,55 Concert de muzică populară interpretat de Ansamblul „Ciocîrlia". 16,00 Telex. 16,05 România — ţara turismului. Documentar. 16,30 Teleşcoală. 17,00 Moştenire pentru viitor. 17,40 Festivalul „Cîntarea României". 18,20 Laudă acestor seminţe şi celor ce vor veni. Reportaj realizat în judeţul Mureş. 18,40 Slăvită fii, patria mea ! 19,00 Tribuna TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Programul partidului — programul poporului. 20,10 „La trecutu-ţi mare, mare viitor". 21,30 Teatru TV. Vremea sînzienelor de C. Munteanu. 22,50 Telejurnal.

MIERCURI, 23 august

8,00 Transmisiune de la demonstraţia oamenilor muncii, cu prilejul celei de-a XXXIV-a aniversări a eliberării României de sub dominaţia fascistă. 10,30 Cîntecul ţării întregi. 11,15 Din programul cultural-artistic al zilei. 12,05 File din cartea muzicii româneşti. 12,20 Demnitatea tinerei generaţii. 12,40 Cînd ai o ţară ca a ta. 13,00 Telejurnal. 13,15 Zi de sărbătoare. 16,10 Baladă pentru răsăritul soarelui. 16,30 Selecţiuni muzical-literar-coregrafice. 17,30 Teatru pentru pionieri şi şcolari. 19,00 Cîntec de august. 19,30 Telejurnal. 20,15 Programul partidului — programul poporului. 20,40 Arc de triumf în august. 21,55 Film artistic — Muntele alb. 23,25 Telejurnal.

JOI, 24 august

10,00 În ceas de sărbătoare. 10,15 Cu inima şi fapta, alături de părinţi. 10,30 Să cîntăm cu Veronica. 11,20 De drag şi de omenie. Emisiune de cîntece şi dansuri. 12,00 Documentar TV : Oamenii mării. 12,35 Muzică de promenadă. 13,00 Telex. 13,05 Album de vară. 16,15 Upetrom — emblemă de prestigiu muncitoresc. 17,00 Fotbal : Sportul studenţesc — A.S.A. Tg. Mureş (div. A). 18,50 Vocaţia industrială a unui loc istoric. 19,15 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,20 Programul partidului — programul poporului. 20,20 Coruri patriotice. 20,45 Film : Buzduganul cu trei peceţi (partea II-a). 22,15 Caravana melodiilor. 22,50 Telejurnal.

VINERI, 25 august

9,00 Teleşcoală. 10,00 Film : Muntele alb (rel.). 11,25 Corespondenţii judeţeni transmit... 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Matineu de vacanţă. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,05 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ciclul „Confruntări ideologice în lumea contemporană". 20,10 Film : Dilema doctorului. Premieră pe ţară (englez). 21,50 Concert de seară. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 26 august

12,00 Telex. 12,05 Familia Palliser (rel.). 13,00 Concert distractiv. 13,30 Flacăra vie a ştiinţei Mina Minovici (1857—1933). 14,05 Castele maure. 15,30 Telerama-sport. 16,40 Clubul tineretului. 18,35 Film: Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,35 Om bogat, om sărac. 21,25 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,05 Telejurnal. Sport. 22,30 Melodii româneşti de ieri şi de azi.

sadoveniana

Viers

Româna dispune de un mare număr de dublete etimologice. **Căci unul și același cuvînt din latină a putut fi și moștenit, și împrumutat, mult mai tîrziu. De exemplu verbul** saluto, salutare **a fost moștenit** (a săruta) **și împrumutat** (a saluta). **Față de lat.** fructus, frupt **reprezintă „urmașul" direct, iar fruct este, deși nu... pare, un neologism. Dubletul vechi al mai noului virtute, și anume** virtute, **păstrat la nivelul limbii populare, ne întîmpină la Sadoveanu: „De aceea am pus noi ragile cînilor și i-am hrănit bine, ca să le dăm virtute" (XVI 31). Din lat.** inclino,-are **ne-a rămas a** (se) închina ; **abia în epoca modernă i s-a adăugat perechea neologică a** (se) înclina. **Aidoma ca în limba veche, Sadoveanu întrebuințează dubletul moștenit — a închina — cu înțelesul lui a înclina, obținînd o imagine de o indicibilă delicatețe : „Domnița și-a închinat puțin sprîncenele, apoi a părut că nu mai vede și a rămas ca într-o visare" (XL 316).**

Latinescul versus **a fost, inițial, un termen din limbajul plugăresc, însemnînd faptul de „a întoarce plugul la capătul brazdei". Ulterior, prin analogie, a dezvoltat și sensul de „rînd scris", cu trimitere la scrierea greacă arhaică, ale cărei șiruri urmau întocmai drumul brazdelor, adică se continuau, fără întrerupere, de la stînga spre dreapta, și de la dreapta spre stînga. Românescul** vers **este un neologism latino-romanic. Vlăstarul istoric al lat.** versus **a fost, însă cuvîntul popular — de o rezonanță atît de gingașă —** viers. **El nu este, cum se crede uneori, o simplă variantă fonetică a lui** viers, **ci alt cuvînt, chiar dacă obîrșia lor este comună. Într-adevăr, sensurile pe care** viers **le are în româna populară sînt următoarele : Melodie, cîntec ; ciripit ; glas, voce (mai ales cîntînd) : „Avea un** viers **frumos și tremurător de te pătrundea la inimă" (Sadoveanu). Dealtfel, toate sensurile lui** viers, **din limba populară, sînt atestate în opera marelui nostru prozator. În fragmentul de mai jos, din romanul** Soimii, **„cîntec" este substituit prin** viers : **„Rănitul oftă și aștepta să plece doftoroaia. Atunci întrebă, fără a-și întoarce privirile : — Ce vuiete și ce viers de alăute se aude ?" (I 247). Tot „cîntec", dar în lumea inaripatelor, semnifică** viers **și în crîmpeiul care urmează : „Mierla își repeta frîntura de** viers **cu statornicie : grangurii bolboroseau și gîngăveau, mai mult chemînd și strigînd, decît cîntînd, cu fluierașele lor sonore" (XV 108). Însă de cele mai multe ori,** viers **se referă la vocea omenească, în diferitele ei ipostaze. Echivalența semantică față de „glas" este străvezie aci : „Caraiman nu mai are** viers **de cînd măria sa e bolnav" (XVIII 41) ; „Întîi m-am înfricoșat cînd v-am auzit chiuind și bătînd cu buzduganele ; iar pe urmă foarte m-am bucurat ascultînd** viersul **fratelui meu Alexa" (XVIII 150). Aceeași „ecuație" de sens revine în textele, cîte se vor înșira în continuare : „ — Oi, Alexa, a strigat părintele Agatanghel înălțîndu-se în străiul negru ca un corb și filfiind din aripi. Amar îți-i** viersul **și tare mi-i jele" (XVIII 152). Merită să fie remarcat faptul că, în ultima lui parte, fragmentul este ritmat** (Amăr îți-i viérsul și táre mi-i jéle). **Uneori** viers **își anină epitete, exprimînd ori sugerînd calitatea sau intensitatea vocii : „— Ce spui omule ? a strigat cu spaimă Haramin. — Spun ce am auzit, a urmat Caraiman cu același** viers **de blîndețe" (XVIII 20) ; „— Minune ! a strigat el cu** viers **înalt și voie bună" (XVIII 60) ; „S-au oprit și au așteptat răspuns. A hăulit undeva glas cîntat care li s-a părut celor ce coborau** viers **al bucuriei" (XVIII 30). Ultimul citat reclamă două observații : 1. Epitetul** al bucuriei **redă — ca de atîtea ori la Sadoveanu — starea afectivă care însoțește** viersul ; **2. Alternanța glas cîntat / viers** al bucuriei **vădește aceeași „oroare" a repetiției nemotivate, sentiment în cel mai înalt grad caracteristic pentru arta prozatorului nostru. Dar iată, în sfîrșit, un exemplu în care** viers **vădește un sens contextual pe care dicționarele noastre — cel puțin acelea pe care le-am cercetat eu — nu-l înregistrează : „ — După cîte bag samă, s-a poticnit cu voce mai moale Haramin crișmarul, domnia ta nu ești moldovan de ai noștri ; după** viersul vorbirii **pari muntean" (XVIII 13). De bună seama, sintagma** viersul vorbirii **echivalează, aci, cu „accent", în speță, „fel de pronunțare specific unui grai".**

*

De la brazdă la cîntec !

Acesta este uimitorul drum, pe care versus **— formă flexionară a verbului** verto, vertere, versum **(„a întoarce !) — l-a străbătut din pruncia latinei, pînă în miezul sufletului românesc.**

Ca să devină viers.

„Eu nu mai sînt, e-un cîntec tot ce sînt".

G. I. TOHĂNEANU

teatru

Stagiunea Teatrului maghiar de Stat din Timișoara

Valorosul colectiv artistic al Teatrului Maghiar de Stat din Timișoara a oferit spectatorilor o stagiune în care a dat prioritate promovării dramaturgiei autohtone, prezentînd **trei piese în premieră pe țară și încă trei spectacole realizate cu forțe locale în cadrul studioului teatral.**

Angajarea teatrului de a pune pe scenă piese ale unor autori tineri în premieră pe țară însă nu s-a dovedit întotdeauna justificată. Astfel includerea în repertoriu a pieselor **„Cînd scroafa..."** de **Komzsik Isván** (în regia lui Mátray László) sau **„Saltimbancii"** de Radu F. Alexandru (în regia autorului), piese nerealizate din punct de vedere dramaturgic s-au soldat cu spectacole mediocre, confuze avînd ca urmare dispariția lor prematură din repertoriul stagiunii. S-a dovedit a fi o alegere mai justificată prezentarea piesei **„Testament"** de **Tömöry Peter,** al cărei autor, însuși un regizor inventiv, a realizat o colaborare fericită cu actorii teatrului, fapt ce a fost confirmat de buna apreciere a spectacolului la Colocviul teatral din Sîntu-Gheorghe, și prin acordarea premiului pentru cel mai bun rol masculin actorului **Szélyes Imre,** care a interpretat rolul lui Boncius din piesa amintită.

Stagiunea teatrală a avut și unele spectacole de o ținută artistică apreciabilă, cum a fost **„Furtuna"** de **Ostrovski** și **„Dragostea"** de **Bartha Lajos** în regia lui **Cseresnyés Gyula,** spectacole, care au oferit prilejul unor roluri importante actorilor teatrului. Mai ales în piesa **Dragostea,** unde actrițele **Kiss Erzsébet, Czegő Teréz, Kilyén Ilka, R. Bertalan Magda** au avut șansa de a crea personaje complexe, de adîncă reflectare psihică.

Publicul spectator a salutat inițiativa teatrului de a pune pe scenă cunoscuta piesă a lui **Richard Nash : „Omul care aduce ploaia"** în versiunea maghiară realizată de **Sütő András.** Era considerată într-un fel și marea promisiune a stagiunii, întrucît în distribuție au figurat cei mai buni actori ai teatrului. Prezența lui **Sinka Károly** în rolul lui **Startbuck,** al lui **Fábián Ferenc** (tatăl), **Szélyes Imre** (Noah), **Péterffy Lajos** (File), **Makra Lajos** (Jim) promitea o bună conlucrare actoricească ceea ce s-a realizat în majoritatea scenelor piesei. Regizor, **Sinka Károly,** care a asigurat un stil degajat, ușor modern al interpretării a riscat cu distribuția rolului feminin : talentata actriță **Kiss Erzsébet** cu toate eforturile sale nu a reușit să depășească greutățile survenite din nepotrivirea totală cu rolul primit. Spectacolul a devenit pe alocuri neechilibrat, avînd scăderi artistice chiar în cele mai frumoase scene.

Conform tradiției colectivul teatral a prezentat și în stagiunea trecută un spectacol de varietăți. Autorul și regizorul spectacolului intitulat **„Nu există om fără greșeli",** actorul **Rappert Károlyi,** a reușit să realizeze un dialog vesel, instructiv cu publicul spectator, iar actorii să dea dovadă de calități multilaterale. S-a dovedit a fi o bună alegere și includerea spectacolului destinat copiilor de scriitorul timișorean **Anavi Adám,** în interpretarea actorilor **Pusztai Edit** și **Strumberger Róbert,** în regia lui **Mátray László,** pregătit inițial în cadrul studioului teatral. Tot în cadrul studioului de creație s-a realizat și recitalul intitulat **„Împreună visăm",** recital din versurile lui **Marin Sorescu, Radnóti Miklos, Ladányi Mihály,** în interpretarea actorilor **Fall Ilona** și **Péterffy Lajos.** Străduințele micului colectiv actoricesc au fost apreciate la festivalul din Bacău, unde au obținut diploma revistei **„Ateneu".** Rezultate ce confirmă încă o dată marile posibilități artistice ale colectivului timișorean.

Teatrul Maghiar de Stat va sărbători odată cu deschiderea noii stagiuni aniversarea a 25 de ani de la crearea instituției. Slujitorii teatrului trebuie să onoreze cu cinste și responsabilitate posibilitățile oferite în țara noastră, de a participa în limba lor maternă la procesul de formare și educare a conștiinței oamenilor muncii, să răspundă cu o muncă calitativă mai ridicată, îndeplinind astfel sarcinile izvorîte din documentele de partid. Festivalul național „Cîntarea României" aflat la cea de a II-a ediție și inaugurat sub semnul calității cere contribuția mai judicioasă a actorilor de frunte ai instituției la munca comună, de rezultatul căreia depinde o nouă stagiune teatrală.

MARIA PONGRÁCZ POP

top

ABBA

MUZICA POPULARULUI CVARTET suedez a cărui denumire „in extenso" înseamnă **AGNETHA ULVAENS, BJÖRN ULVAENS, BENNY ANDERSSON** și **ANNAFRID LYNGSTAD,** creează acea ambianță de seninătate atît de necesară fiecăruia. Cîntecele celor patru nu aspiră la nemurire ci, așa cum o declară chiar ei, se vor simple momente deconectante, expresia unei anumite stări de spirit. Popularitatea constantă a formației se explică tocmai prin firescul și naturaleța acestor producții, ABBA practicînd o muzică nesofisticată care se distinge prin aranjamente transpuse într-un cadru sonor accesibil și atractiv. Demarajul grupului, recunoașterea disponibilităților sale interpretative și componistice, s-a produs în 1974, an în care formației i se decerne **„Grand Prix"** în competiția **Euroviziunii** pentru piesa **„Waterloo".** De la data debutului și pînă în prezent, ABBA se menține în atenția publicului cu fiecare apariție discografică, cu „show"-urile sale și — în ultima vreme — cu o inspirată peliculă muzicală. Performanța nu se datorește doar aparatului publicitar al managerului **Stig Anderson** ci și permanentului efort colectiv. Succesele recentelor turnee în Japonia, S.U.A., Australia ne-o confirmă.

„Nu veți reuși să vîndeți gheață eschimoșilor" nota un cronicar mucalit în preajma turneului formației în Anglia. Dar și aici la **„Royal Albert Hall"** din Londra, ABBA s-a bucurat de un imens succes de public. Facem această afirmație deși n-au lipsit nici obișnuitele cronici incisive care reproșau formației unele **„producții ieftine".** Dar să vedem ce declară compozitorul grupului, **BENNY ANDERSSON : „... cred că pînă în prezent n-am făcut concesii prostului gust prin muzica ce-o practicăm. Poate „story"-urile, pretextele spectacolelor noastre să nu exceleze prin originalitate, dar ele nu constituie altceva decît CADRUL, RAMA TABLOURILOR NOASTRE SONORE PE CARE NE STRĂDUIM SĂ LE OFERIM ASCULTĂTORILOR CÎT MAI DIVERS COLORATE".**

PETRU UMANSCHI

(Urmare din pag. 1)

Cu Filaret Barbu

făcut două turnee : în 1936 în Cehoslovacia, la Uzhorod și Cosice și turneul de rămas bun din Iugoslavia, în 1940.

— În 1940 v-ați despărțit definitiv de CORUL VIDU, dar nu și de activitatea dirijorală. În cadrul căror coruri ați mai activat ?

— Încă în perioada șederii mele la Lugoj am mai condus și corurile „Schubertbund", cu care îmi amintesc că am montat cîteva operete și „Hazamir". Mai tîrziu, după 1939 la Timișoara, am fost dirijorul Corului Municipal și al Reuniunii „Lyra", C.F.R., alături de care am avut mari satisfacții. A fost a doua formație cu care am urcat pe podiumul Ateneului român.

— În septembrie 1922 s-a înființat Asociația corurilor și fanfarelor române din Banat. Ce ne puteți spune despre activitatea d-voastră în cadrul acestei asociații?

— Îmi aduc aminte de ziua în care, împreună cu Vidu, Velceanu și alți profesori de muzică, la Chizătău — comuna cu cel mai vechi cor de plugari din țară — am înființat Asociația. Tot atunci a avut loc prima „olimpiadă" a corurilor bănățene, din inițaitiva dr. Ioniță Șepețiean, care de altfel a și donat un steag, ce se transmitea drept trofeu corului cîștigător. Cu toate că eram student la Viena, în vacanțe, am participat cu multă plăcere la aceste minunate întreceri, în calitate de membru al juriului. În 1926 am fost numit secretar general al asociației sub președenția neobositului animator al vieții corale — Iosif Velceanu. Pe lîngă activitatea de rutină, pe care trebuia s-o execut, am participat la numeroase concursuri de coruri și fanfare la Oravița, Coștei, Herendești, Timișoara... La un an de la venirea mea la asociație am fondat Revista corurilor și fanfarelor române din Banat, al cărei prim redactor am fost. Această revistă avea menirea de a populariza activitatea acestor formații și în același timp era o publicație de culturalizare pusă în slujba iubitorilor de muzică. Tot în cadrul asociației, în calitate de conducător al Corului VIDU am participat la o serie de acțiuni omagiale dedicate unor oameni de cultură bănățeni : Traian Grozăvescu, Ion Vidu, Dimitrie Țichindeal, Coriolan Brediceanu, Eftimie Murgu. Neuitat va rămîne pentru mine marele concurs coral de la Timișoara, la care au participat aproape șase mii de fanfariști și coriști. Corul lugojan, condus de mine, a obținut locul întîi și nota excepțional.

— Sînteți un compozitor fecund. Ați creat în toate genurile muzicale, începînd cu miniatura cameral și pînă la muzica de film. Totuși ați excelat în genul muzicii de teatru. Cum se explică această preferință ?

— De copil, în afara muzicii, am fost atras de miracolul scenei. Nu exista reprezentație în Lugoj ca să nu fiu prezent. Ba mai mult : am fost „actor" în trupa de teatru a societății „Arta — Dramatică, Muzică", ce era condusă de Ion Vidu, cu care am dat o serie de spectacole în Lugoj și împrejurimi.

Genul operetei m-a preocupat încă din anii studenției, cînd am compus prima operetă : „Privighetoarea albă", pe care am reprezentat-o în 1924 la Caransebeș și Lugoj. Aveam pe atunci 21 de ani...

— Iar astăzi, la 75 de ani, aveți în „tolbă" patruisprezece creații dedicate teatrului liric. În toți acești ani ați rămas fidel dragostei d-voastră pentru muzica scenică și adeptul vechiului stil clasic vienez.

— Am trăit din plin epoca noului curent muzical, fundamentat de Schönberg. Am căutat să înțeleg această revoluție, dar nu am reușit să mă împac cu ea. Eu din fire am fost adeptul melodiei și eram un sentimental. Pe de altă parte ritmurile și intonațiile jazului și ale muzicii ușoare, care invadaseră creația scenică, nu au făcut altceva decît să o îndepărteze de genul propriu-zis al operetei. Am considerat că opereta clasică vieneză este și va rămîne model pentru creațiile de acest gen. Pe osatura operetei vieneze, dar mergînd pe linia tradițiilor școlii muzicale românești, am valorificat în mare parte folclorul nostru și cred că operetele mele sînt cu adevărat naționale. Am eliminat personajele obișnuite ale operetei vieneze introducînd în scenă acțiuni și personaje specific românești. Am considerat operetele mele nu ca pe niște simple spectacole de divertisment ci, în primul rînd, ca pe niște spectacole cu atribut social. În funcție de subiectul abordat, muzica mea a fost mai lirică sau mai dramatică.

— În afara operetelor d-voastră ați compus și muzică de balet și operă, printre care opera populară „Pintea Viteazul". Cum s-a născut ideea creării unei opere cu subiect maramureșan ?

— Adevărul este că ideea creării unei opere avînd ca personaj central legendarul erou maramureșean nu-mi aparține. În cadrul unui ciclu de conferințe pe care le-am ținut în diferite orașe ale țării, am fost și la Baia Mare. Aici prietenul meu Vicu Pop, care era director al teatrului, mi-a propus să scriu o „Ană Lugojană", dar cu Pintea Viteazul. Pentru că Pintea nu era un subiect propice operetei, implicînd un anumit dramatism, am compus o operă populară. Am folosit o serie de motive culese ulterior în zona muntelui Gutîi și a Sighetului. Mărturisesc că nu mi-a fost ușor să trec de la genul operetei la cel de operă populară, care trebuia să poarte o amprentă specifică și să aibă un pronunțat caracter maramureșan. Susținător și colaborator mi-a fost artistul poporului Vida Gheza care, de la început, s-a arătat entuziasmat de ideea unei opere despre Pintea. În frumoasa lui grădină plină de cactuși am discutat mult despre acest proiect. Scenografia montării băimărene a fost realizată de acest mare sculptor și cred că și acest lucru a concurat la crearea atmosferei, contribuind la succesul deosebit pe care l-a avut această lucrare.

— Sînteți la vîrsta cînd, după mai bine de o jumătate de veac, dedicată muzicii, vă puteți bucura de realizările d-voastră cu sentimentul datoriei împlinite, a datorie față de d-voastră și față de poporul pentru care ați compus. Totuși partitura orchestrală și volumul lui Blaga, ce se găsesc pe pian, trădează neliniștea creatorului și „imposibila odihnă".

— Am iubit întotdeauna creațiile poporului meu. Am iubit și admirat talentul său, dragostea lui pentru frumos. Prin creațiile mele, accesibile maselor largi, am căutat să dăruiesc poporului o serie de lucrări în care să se regăsească. Tocmai de aceea am culeș și valorificat muzica sa pentru a o restitui, sub forma muzicii culte, folosind un limbaj pe măsura sensibilității lui. Mă simt și m-am simțit întotdeauna un om al acestui pămînt. Am simțit și am compus românește.

Tar Bela

Cît de atent și de fidel au lucrat, mînă în mînă, la artistul plastic TAR BELA, voința cu răbdarea. Deși dăruit cu harul desenului, de mic copil, el nu și-a urmat îndemnul, ci a căutat o severă carieră științifică. Dar, de-a lungul anilor, prima sa mare vocație, ca și cea de-a doua, muzica, l-au urmat ca o umbră copleșitoare.

Hrănit la arta marilor noștri clasici și moderni, un Andreescu, Luchian, Pallady, înrudindu-se ca spirit și viziune picturală cu impresioniștii francezi și lăsîndu-se călăuzit de severitatea picturii unui Cézanne sau Braque, un veritabil pleinair-ist, un peisagist prin vocație, TAR BELA reprezintă, după mine, pe artistul sincer îndrăgostit de arta sa, călăuzit în aspirațiile picturii sale doar de necesitatea de-a pune valorile frumosului artistic în toată splendoarea luminii sale.

Un temeinic cunoscător al picturii în ulei, în ultima vreme, și a ceropastelului, artistul lucrează cu armele simple dar ardente ale artizanului mai mult decît cu cele ale tehnicistului rece. El caută să surprindă în picturile sale aerul de vechime al locurilor anonime, pe care istoria le-a atins, burgurile ce mai păstrează colțuri umbrite de o melancolică poezie, sate pierdute prin munți, prin Apuseni sau pe Valea Someșului și a Mureșului, orașe-cetăți, precum Bistrița, Aiud, Rodna-veche, unde piatra vorbește adesea despre o istorie și o umanitate scrise adînc în ea.

Culorile pastelurilor lui TAR BELA sînt intense, nete, vibrînde, ca și linia desenului său riguros, în compoziții ca acel sat minieresc de piatră, care e Remetea, sau în zidurile Bistriței și Rodnei-vechi. Adeseori, culorile și desenul său descoperă și colțuri uitate de natură, prinse în fragmente strălucitoare de miniaturist, în care clar-obscururile fascinează ca o taină a pădurilor ascunse.

„cîntarea României"

Participant cu lucrări la Faza întîia a „Cîntării României", actualmente cooptat în Consiliul județean mixt al artiștilor plastici din Alba-Iulia, TAR BELA își scrie, modest și sincer, biografia spirituală pe

TAR BELA : „Natură statică"

harta din ce în ce mai animată a picturii amatoare românești, pe care, cu siguranță, cîteva talente și spirite de primă mînă, printre care și al său, au și început să suie și să-și fixeze efigia.

ION ARIEȘANU

Prietenii revistei Orizont

Copilăria

Copilăria
acest roman imaculat
pe care nici un critic
nu-l va putea ignora vreodată
trăiește în fiecare din noi
ca cea mai albă filă
din cartea vieții
Copilăria e romanul
în care se iartă orice greșeală
copilăria e romanul perfect.

MARIANA CÎRȚÎNĂ

Țărm pierdut

Uneori
cînd încerc să refac în trecut
un țărm amintirilor noastre,
gestul rămîne deschis, ne-nceput
iar marea refuză culorile-albastre —

Și-nțeleg
că de vreme prea lungă
cît am fost departat
tu, cea de-atunci, te vei fi strămutat
odată cu țărmul, în munți
mai aproape de-naltele stele

de-o eră pornite din apele mele...

ION LAZU

Alune seci

mai mult decît cei ce au vicii
sînt de disprețuit
cei ce n-au nici o virtute...
pentru a dobîndi miezul vorbelor
îmi apropii universul
obișnuindu-mă să aud
ce nu se aude
și să văd cele nevăzute
....; viața se revarsă
peste marginile planetei
...; pentru a dobîndi miezul vorbelor
nu mă pregătesc
obișnuindu-mă
să sparg zilnic între dinți
o duzină de alune seci...

Agonisind umbră

un om înarmat
nu este neapărat
un luptător
...sună mai multe trîmbițe
în tabăra învinsă...
degetul toamnei
stă gata să apese pe trăgaci
...; nu melci urcă pe ziduri ;
sînt rădăcinile care
se interesează de noi,
dacă brațul frînt
mai poate fi
urmașul unui voievod
...; prizonierul secundelor sînt
...trupul meu
în lumini umblînd
umbră agonisește...

ION TEODORESCU

Sînt

Mamei mele

Sînt numai ceea ce păsările simt
Cînd se despart de arbori ca de suflet,
Cînd pleacă un torent ca un cuvînt
Ce are-n patrie ca-n inimă răsunet.

Sînt numai florile cu plins nevinovat
Cînd ulmii asfințesc printre perdele,
Cînd tot ce-a fost neprivegheat veștmînt
E un balsam ocrotitor de iele.

Sînt numai vise, un adevărat sobor
În care ne-ntîlnim, iluminații,
Ce ne privim de parcă n-am mai fi
Decît o lacrimă la-ntretăieri de spații.

VASILE COSMIN

retro

O apotecă în Timișoara, acum 82 de ani. (după Posnașul sau Calendar de vreme lungă / Ce uritul îl alungă, pe anul visect 1896).

„AM NIMERIT ! ziseră mulți morboși cari contra morbului au folosit fără resultat diferite medicamente și în fine cu unul din aceste medicamente aci înșirate, probate în decurs de ani, și-au reciștigat sănătatea : ● **Spirt de scălzile Erculane,** în contra podagrei, precum și pentru delăturarea recelilor, durerilor de dinți și nervi, apoplesiei, scrintiturilor. ● **Sucul de erburi banatice,** cu care se vindecă repede și sigur organismul respirațiunei. răgușala, tusa măgărească, influența. ● **Balsam miraculos engles veritabil.** ● **Spirt gallic,** care în urmarea absolutei sale curățenii este cel mai apt precum dinafară așa și din leuntru spre întrebuințare și de un efect fără asemănare întăritor, vivificător și paralisător de înflamări. ● **Prav întăritoriu dr. Hill,** în contra infertilității, paliditățîi, lipsei de sînge, slăbiciunei puterii mădularului, sgîrciurilor histericale, slăbeței nervilor, ca și în genere contra ori și ce specie de slăbiciuni. ● **Antibetin,** vindecă beția cu cel mai strălucit succes. Dosă dupla la patimă cerbicoasă. ● **Estract de Sassaparilla,** mijloc escelent pentru curățirea singelui. ● **Hydropin,** curează hydropia (ruptura de apă) și urmarea ei : gălbinarea. ● **Alifie pentru îngrețoșare.** ● **Diuretin,** pentru năsip și peatră în beșică și catarhul țevei și beșicei. ● **Pagliano-syrup.** ● **Oleu pentru urechi** dr. Brown. ● **Alifie de reumatism americană. Praful birjarilor,** contra catarului, răgușelii, tusei. ● **Mijloc sicilian pentru păr,** pentru noirea părului ● **Apă de ochi dr. Bruckenthal** ● **Unsoare de casă** din Lugos, contra tuturor ranelor. ● Liqueur din plante de Alpi contra durerilor de stomah. ● **Balsam de înghețat,** remediu la boalele causate de ger. ● **Esență de viață** (picături de Praga) contra stomachului stricat. ● Praf în contra asudatului picioarelor. ● **Plastru universal** ● **Sare depurativă universală** în contra încuierei. ● **Pravurile dr. Hill** în contra dorerei de cap, nervositățîi, migrainei și sunăturilor în cap ● **Syrup Zagorianic pentru pept.** ● **Pilule orientale** pentru desgrășiare. ● **Fluid de restituțiune,** apă de spălatu cailor. ● **Mijloc pentru bătături de Esser.** O glăjuță, 50 creițari".

RETROVIZOR

panoramic

● Cu prilejul celor 30 de ani de la crearea securității statului, acțiune înscrisă în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Inspectoratul județean Timiș al Ministerului de Interne organizează o serie de simpozioane, sesiuni de comunicări, spectacole, seri literare și concurs de creație literară, întîlniri cu oamenii muncii, editează foaia volantă „Forum civic", este prezent în presa locală și de specialitate. ● Consiliul de educație politică și cultură socialistă al comunei Darova semnează manifestarea culturală întitulată „Înfrățiți în muncă, joc și cîntec" care va avea loc în satul Sacoșul Mare. ● Alfons Vezoc, instrumentist al Filarmonicii „Banatul", ne este tot mai cunoscut și în calitate de artist plastic amator. Noua sa expoziție a fost deschisă recent la Bastion. ● Gheorghe Murgu, profesor și directorul taberei de pionieri din Poieni, citează din programul manifestărilor din cadrul acestei serii de copii : excursii cu caracter educativ într-o veche zonă folclorică, recitaluri de cîntece și versuri patriotice, întîlniri cu muncitorii centrului forestier, concurs de dansuri populare etc. ● Au apărut două discuri cu vocile a doi interpreți ai cîntecului popular : Luca Novac și Tiberiu Ceia. ● De ZIUA PRESEI ROMÂNE (spicuim din cotidianul „Drapelul roșu") : „Hotărîți să-și perfecționeze activitatea, să stimuleze audiența articolelor la cititori, gazetarii timișeni își reafirmă calda adeziune și totalul atașament la întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, angajîndu-se ca, prin scrisul lor, să fie și în continuare slujitori credincioși ai măreței opere de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism".

L. B.

corespondența

Nicolae Dobre — versurile Dvs. cuprind o atmosferă de lirism gingaș, duios și discret. Știți să sintetizați unele stări sufletești. Notabil poemul „Cîntec". Scrieți în continuare și mai trimiteți.

Prof. Gheorghe Coșoveanu : Lirismul Dvs. e spirijinit de adjective potrivite și de expresii plastice. Încercați și alte teme. Și mai trimiteți.

Ionescu Stejărel — În „Ochii mamei" încercați, într-un vers larg, cu sonorități și chipuri romantice, mărturia vieții și fericirii stinse acum, plină de farmec odinioară. Reveniți și mai scrieți-ne.

Mia — Sînteți după o lectură de versuri suprarealiste care scapă aprecierilor noastre.

Gheorghe Bondiș — Influența lui Bacovia e vădită. Desprindeți-vă de idolul Dvs. și încercați să respirați o stare sufletească bine definită, un fond, o emoție, o năzuință.

Vincău Dorel — Poezia Dvs. „Fascinat de frumusețe" conține o melancolie meditativă. Stăruiți asupra nuanțelor coloristice și asupra tonalității afective și veți realiza versuri notabile.

Gheorghe Papp — Poeziile Dvs. sînt adevărate exerciții de împrospătare a sufletului. Naturalețea și lipsa oricărui fel de afectare și prețiozitate le recomandă atenției noastre. Mai trimiteți.

Marian Gavrilă — Sînt sugestii ademenitoare în versurile Dvs. Mai trimiteți.

Paulnici V. — Nu vă grăbiți să alcătuiți un volum. Un poet adevărat n-are decît puține lucruri de cîntat. Cînd un poet publică în fiecare an un volum gros de versuri înseamnă că el a început să pună elementul versificării mai presus decît elementul poem. Lui îi face plăcere cartea de poezii, nu poeziile în izolarea lor, în unitatea lor structurală.

Petru Abrudean — O singură poezie nu ne poate oferi prilejul să ne pronunțăm.

Dumitru Branc — Dvs. încercați „poeme fragment" în stilul lui Ungaretti. Uneori reușiți. Dar nu e suficient să faceți pastișă. Trebuie să trăiți experiența vieții, esențialitatea lirică. Redați cuvintelor sensul lor primordial.

Mihail Gănescu — „Dedicațiile" Dvs. sînt ingenioase și credem că vor avea succes la o revistă de satiră cum e „Urzica".

PETRU SFETCA

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(VI)

Se pare că întîia comparație între aceste ciudate arme și bombele atomice a făcut-o profesorul Oppenheimer care, nimit de acțiunea lor, citea cu voce tare fragmente din epopeea indiană „Mahabharata, „despre lumina care era de o mie de ori mai puternică decît soarele...".

Se pare că strămoșii noștri n-au luptat exclusiv cu ciomege, suliițe și topoare ! Cum se explică, de pildă, că ruinele orașului Hatutasa par mai mult topite decît arse de simple flăcări ?

În călătoria sa prin Orientul Apropiat și Mijlociu, în 1867, celebrul scriitor Mark Twain descrie astfel ruinele faimosului turn Babel : „... Erau opt turnuri, din care au rămas două — uriașe construcții din cărămidă, crăpate în două de cutremur, arse și aproape topite de fulgerele furioșilor zei".

Cele mai interesante și sistematizate informații despre folosirea străvechilor arme se află în literatura indiană, în „Mahabharata", unde, într-un pasaj, se poate citi : „... Atunci Rama slobozi o săgeată cu puteri nebănuite, groaznică, mortală... Și această săgeată cu bătaie lungă dădu foc marelui raksaș, iar carul dimpreună cu caii, cuprins pe de-a-ntregul de flăcări, se prefăcu în cele cinci elemente... Scheletul lui, carnea și singele nu rezistară. Fură cotropite de focul armei... Nici cenușa nu mai rămăsese din ei..." Aici, se pare, nu mai e necesară o „interpretare atomică". Pentru cei care cunosc acțiunea napalmului, o atare descriere nu pare fantastică. Dar, oare vechii indieni cunoșteau napalmul ? Un răspuns exact la această întrebare este greu de dat. Să urmărim totuși vechile scrieri, poate se va contura un oarecare răspuns.

Eroii din „Mahabharata" făceau mari eforturi să ajungă la „arma divină". Îndeosebi Arjunu se remarca în acest sens, care, grație vitejiei sale, își cucerise dreptul de-a cere de la zei arme din „arsenalul divin". Primul dintre zei apăru Șiva și se luptă cu Arjunu. Această luptă constitui un examen deosebit de greu pentru erou, dar totul se termină în favoarea sa. Mulțumit, Șiva îi oferi, drept recompensă, totul „în afară de nemurire". Mult mai tîrziu, Arjunu le povesti fraților săi astfel, acest episod : „... Prosternîndu-mă în fața lui Șiva, spusei : „— Revarsă-ți înțelepciunea, stăpîne, iată ce dar doresc : vreau să învăț a mînui „armele zeilor". Șiva îi îndeplini dorința, dar îi atrase atenția să fie cît mai cu băgare de seamă în clipa în care va fi nevoit să folosească „arma veșnică" : „Niciînd vre-un om să nu dorească a se folosi în luptă de asemenea armă, căci dacă pică în mîinile unui nemernic, ar putea da foc întregii lumi. Numai pentru a se apăra de alte arme are voie s-o folosească. Ea este minunată și nimeni nu se poate apăra de ea, ea va respinge orice atac din partea altei arme".

Din cer coborîră apoi zeii Aruna, Agni și alții predînd eroului primejdioasele daruri. În fine, apăru și surugiul zeului Indra, într-un „minunat car zburător" și-i propuse lui Arjunu o ciudată călătorie înspre „al treilea cer !" Viteazul a acceptat această propunere și cinci ani de zile hălădui prin spațiile unor și mai misterioase ceruri. În tot acest timp el studiase cu sîrg și dăruire știința despre minuirea corectă a diferitelor „arme divine".

Această știință — astravija — în folclorul vechi indian, nu reprezintă — așa cum remarcă cercetătorii sovietici — atît un sistem, cît reflectarea sa, varianta lui fantastică și legendară. Citeodată aceleași denumiri se referă la diferite arme, iar una și aceeași armă are nenumărate denumiri.

Cea mai îngrozitoare dintre aceste arme era „brahmadanda" cu care puteau fi distruse popoare întregi și țări. În decursul cîtorva generații. Cercetătorul englez V. R. Drake evidențiază că asemenea lucruri puteau fi considerate, cu decenii în urmă, doar exacerbări literare. Astăzi însă pentru știință nu sînt necunoscute mutațiile radioactive despre care, fără îndoială, vorbesc textele acestea străvechi !

În cartea a zecea din „Mahabharata", cititorul dă peste dovezi și mai evidente privind urmările genetice ale utilizării „armelor divine".

Răufăcătorul Așrathaman, se spune în „Mahabharata", care sub protecția nopții, a distrus aproape întreaga armată a lui Arjunu, s-a folosit de enigmatica armă „brahmașiras" în momentul în care Arjunu și frații săi l-au ajuns din urmă, cu gîndul de a-l pedepsi. Arjunu a ripostat, dar n-a putut distruge arma lui Așrathaman ; l-a reținut doar, căci „unde arma brahmașiras intră în luptă cu altă armă de același fel, în acea țară 12 ani la rînd nu putea să plouă".

(VA URMA)

cuvinte încrucișate

STARE... DE LINIȘTE
— Careu surpriză —

ORIZONTAL : 1) ÎN PLUS. 2) EXPRIMĂ UIMIRE (INTERJ.)... LA INTRAREA ÎN TEATRU ! — Cămin gol ! 3) DOARE ! — CAMPION. 4) culte ! — ARTICOL (ABR.). 5) CARACTERE GRAFICE FOLOSITE DE VECHII GERMANI ȘI SCANDINAVI. 6) Tăiș ! — Eu... à la Mircea cel Bătrîn și... Dan Tărchilă — Rele la suflet ! 7) AMARE ! — Inofensivă ! ! 8) Trei ca element de compunere — CERC ! 9) Din șurub ! — FOSFOR. 10) PRIMELE SIAMEZE ! — Ape ! 11) A SELECȚIONA.

VERTICAL : 1) CEEA CE ESTE MAI BUN — UNU ! 2) ÎN PLINĂ VITEZĂ ! — MĂSURI AGRARE. 3) UNICI ! — PATRULA PE CENTRU ! 4) Încîntat ! ! — UNU LA ROMA — Într-un catren ! 5) LUNTRAȘUL CARE TRECEA SUFLETELE MORȚILOR PESTE APA AHERONULUI (MIT.) — Tulpina unor cereale. 6) Iezer — Preparat culinar. 7) Aliment — CAL DOBROGEAN. 8) BUCLAT — La revedere (fam.).

Dicționar : OST = Răsărit (trans.) ; PST = Interjecție ; UST = Oraș în U.R.S.S.

VIOREL ABRUDAN

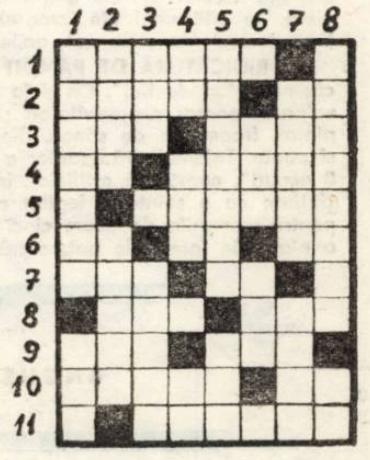

Vatra peştelui şi a orezului

ESTE GREU SA ÎNŢELEGI din capul locului motivul pentru care un „orăşel" ca **Wu-Sih** poate constitui un punct de oprire pentru nişte turişti ce au de străbătut mii de kilometri din întinderea Chinei. Arhitectura localităţii nu impune, la primo vedere, prin nimic deosebit. Este adevărat că imediat ce te îndepărtezi de gară şi urci şoseaua spre centrul oraşului, pitorescul îşi face loc tot mai mult. Se simte că ai pătruns în zona sudului Chinei, unde vegetaţia este cu desăvîrşire altă, unde oamenii, temperamentele ,obiceiurile sînt croite pe alte dimensiuni, iar dinamica zilei rostogoleşte orele în alt fel.

ORAŞUL ACESTA AL LAGUNELOR, clădit pe marginile numeroaselor canale, îşi trăieşte ziua de muncă şi de bucurie lîngă apă şi prin apă. O parte din oameni ies pe cîmp la 5 dimineaţa, iar peste un ceas sau două străzile sînt invadate de biciclete, de pietoni zgomotoşi, agitaţi, cuprinşi parcă de febră. Este momentul în care cealaltă parte a populaţiei îşi părăseşte locuinţele. Temperatura aerului matinal trece de 38 grade Celsius. Ne aflăm, doar, la aceeaşi latitudine cu Egiptul !

ÎNTR-UN FEL SAU ALTUL se pleacă sau se vine spre apă. Canalele străbat oraşul, pe ele plutesc numeroase ambarcaţiuni. Navigaţia se face pe corăbii mai mici sau mai mari, în bărci cu forme ciudate, unele cu motor, altele cu pînze. Tot mai mult ne adîncim în atmosfera orientului îndepărtat. Descoperim acele jonci, prezente în descrierile pitoreşti din cărţile de călătorii de acum 50-100 de ani, cu pînzele lor ţesute din fir de orez sau din mătase cărămiziu-roşcată. Fiecare ambarcaţiune e în aşa fel echipată încît pe ea se poate vieţui multe zile în şir. Cele mai mari sînt nişte gospodării plutitoare, cu o cabină împărţită în două încăperi. ca nişte camere de locuit, avînd la pupa o mică platformă de joc pentru copii, unde sînt agăţate şi coliviile cu găini sau raţe. Mii de pescari îşi duc traiul pe apă aproape tot timpul. Opresc la mal numai pentru aprovizionare sau predarea peştelui.

PE MALUL CANALELOR, coboriţi direct din odăile din spate ale caselor, pe numai cîteva trepte, gospodinele îşi spală, simplu şi firesc, hainele familiei sau legumele pentru masa zilei respective. Canalul reprezintă în ultimă instanţă, ca şi strada, un loc public al circulaţiei oamenilor, a mărfurilor. În Sud, viaţa se desfăşoară pe trei sferturi în stradă, la vedere. Nu e de mirare că zărim pe trotuare mese mici, cu scăunele alături, în jurul cărora se adună familii sau grupuri de prieteni.

ORAŞUL ÎŞI DATOREAZĂ VIAŢA APEI. S-a născut pe cursul inferior al celui mai mare fluviu din China, **Yang-tse.** Precipitaţiile sînt abundente, frecvente. Pămîntul e spălat generos, apa se scurge spre fluviu sau spre lacul **Tai-Hu.** În traducere, Tai-Hu înseamnă „Marele Lac", şi oamenii, dîndu-i acest nume, nu au greşit. Lacul dăinuie aici de totdeauna, iar Wu Sih, oraşul, e străvechi, de peste 3000 de ani. Se pretinde că a luat fiinţă în anul 1244 i.e.n., pe la sfîrşitul dinastiei Şang. Mai tîrziu, în timpul dinastiei Han, cam pe la anul 25 al erei noastre, exploatarea muntelui bogat în zăcăminte de zinc din localitate a luat sfîrşit. Zăcămîntul de zinc s-a epuizat. A rămas doar muntele. De atunci se vorbeşte de „oraşul fără zinc" adică, în chineză, Wu Sih. Poate că e o legendă, aşa cum le place oamenilor să născocească în legătură cu locurile unde trăiesc, din nevoia de a-şi înnobila trecutul cu un fapt ieşit din comun. Socot că Wu Sih-ul nu avea nevoie de născociri. Simpla istorie de trei milenii e convingătoare. Astăzi, oraşul este al doilea ca mărime din provincia Cian-Su, după Nankin. Dacă înainte trăia prin peştele adunat din apele generoase şi prin orezul cultivat în împrejurimi, azi lucrurile s-au mai schimbat. Regiunea rămîne, desigur, o vatră a peştelui şi a orezului. S-au mai adăugat, însă, faptele zilelor noastre : industria. Există fabrici de ţesături de mătase, de biciclete, de sticlă, constructoare de maşini, compresoare, maşini unelte. Funcţionează circa 400 de fabrici cu 180.000 de muncitori.

SUBURBIILE AU CA DESTINAŢIE principală agricultura. Aici se obţin rezultate record : într-un an trei recolte, două de orez şi una de grîu. Dar la Wu Sih se cultivă şi piersici (o specie cu fructul extrem de zemos), meri, peri, arbuşti de ceai. De peste 1600 de ani aici este leagănul culturii viermilor de mătase. Prin tehnica de azi, perfecţionată, se obţin între 4 şi 5 generaţii de viermi pe an.

PĂTRUNDEM MAI APOI ÎN PARCUL SI HUEI. Cunoaştem, oarecum, stilul aranjării grădinii chineze, felul cum este îmbinat vegetalul cu performenţele reliefului. Trecem prin „Grădina bunei dispoziţii" existentă aici din secolul XV, din timpul dinastiei Ming. În apropiere, se află unul din izvoarele celebre ale Chinei. Este izvorul denumit „al doilea din lume".

O RIDICĂTURĂ DE PĂMÎNT are dreptul aici să se cheme „Muntele Kui". Ca şi în altă parte, sînt puse în valoare, pentru expresivitatea şi ciudăţenia formelor, pietre, fragmente de stîncă. Sînt decorative, fără doar şi poate. Talentul grădinarilor a creat o „Grotă a celor 8 ecouri", construită artificial, în zig-zag. Sunetele sînt dirijate cu o ştiinţă a legilor acusticii surprinzătoare pentru vremurile de acum cinci sute de ani. La ieşire, o piatră în formă de pat, oferă comoditatea aşezării

itinerarii

la care te-ai aştepta. Se zice că poetul Li Tai-Po se aşeza aici şi asculta foşnetul brazilor.

PĂRĂSIM PARCUL. E ora prînzului şi termometrul arată temperatura de 45 grade Celsius la soare. Ieşim din oraş, ne îndreptăm spre lacul Tai Hu. **LACUL TAI HU DIN FAŢA NOASTRĂ** e o adevărată mare interioară. Are 72 de insule, numeroase golfuri, puncte de atracţie turistică pe maluri, case de odihnă, case de sănătate. Vizităm în cursul după-amiezii „Sanatoriul muncitorilor", aşezat pe o insulă legată de mal printr-un pod suplu, uşor arcuit. Complexul de construcţii, înecat în verdeaţă, ridicat prin anii 1951-1952, adăposteşte 300 de paturi pentru bolnavi cronici, ce îşi fac cure de minimum trei luni, îngrijiţi de un personal calificat. Trecem de la un pavilion la altul însoţiti de ci-

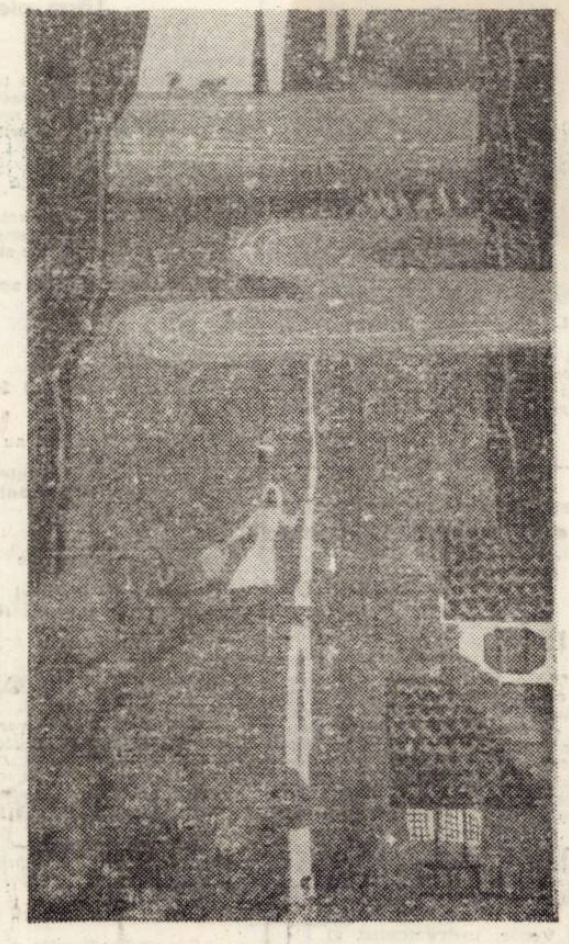

ţiva medici. Ne oprim mai mult acolo unde se aplică metodele terapeutice specifice. Curiozitatea noastră este explicabilă. Pe lîngă masaje, plante medicinale tradiţionale, fizio şi climatoterapie, metoda cea mai spectaculoasă rămîne acupunctura. Implantarea acelor în scop terapeutic dăinuie de cîteva mii de ani. Este cea mai veche metodă de tratament ce o cunoaşte şi o atestă omenirea.

CEEA CE VEDEM sînt bolnavi cărora li s-a aplicat sau li se aplică sub ochii noştri faimoasele ace. Mişcările acupunctorului sînt sigure, oarecum zvîcnite, iar înfigerea acului este însoţită de răsucirea lui într-o direcţie sau alta. Ni se explică rostul mişcărilor dar sîntem fermecaţi de liniştea celui care aplică şi mai ales a celui care suportă acele. Pacienţii nici nu clipesc. La cîţiva bolnavi, acele înfipte aveau în coadă un şomoiog ce ardea încet, mocnind, ca o pîslă muiată în vreo răşină mirositoare. Căldura transmisă prin ac aducea un plus de energie în punctul ce corespundea unei anumite patologii. Locurile de electie sînt multe, peste 600, pe membrele inferioare, la coate, antebraţe, cap, peste tot. Există hărţi speciale, cataloage, tratate, un întreg arsenal iconografic ajutător. Aproape nimic din ştiinţa vechilor acupunctori nu a fost contestat. Cel mult îmbunătăţit sau îmbogăţit cu noi modalităţi de aplicare, în noi scopuri sau maladii. Spre exemplu, o achiziţie de dată recentă este anestezia generală prin acupunctură, aplicată în diverse intervenţii chirurgicale de mai mică sau mai mare anvergură. Aflăm că pînă şi în operaţiile pe inimă sau plămîni e suficient un ac înfipt în pavilionul urechii !

ÎNTR-O ALTĂ ÎNCĂPERE, ca o sală de gimnastică, un grup de bolnavi execută, luînd ca model mişcările unui cadru sanitar, ciudata gimnastică tradiţională **Tai-chi chiuan.** Pare o schiţare a mişcărilor făcute de boxeri, iar ritmul este extrem de lent. Se produce o detaşare totală de mediul din jur, o concentrare asupra propriului interior sufletesc, un soi de autohipnoză care conferă o linişte şi o pace stranie. De altfel, e mai uşor să-ţi mişti membrele repede decît să poposeşti îndelung asupra unei contracţii musculare. Experienţa e lesne de încercat, o putem face oricînd. Îţi vine să crezi că pentru a practica gimnastica Tai-chi chiuan este necesar ori un exerciţiu îndelung, ori o adevărată vocaţie.

PLIMBAREA CU VAPORUL PE LACUL TAI HU, care urmează, încoronează o după-amiază foarte bogată în evenimente. La bord ne aşezăm în fotolii pe cît de elegante pe atît de comode de parcă am porni într-o croazieră de cel puţin o săptămînă. Încă e foarte cald. Vasul nostru nu se grăbeşte, alunecă domol, întîlneşte mereu alte ambarcaţiuni cu sau fără pînze, unele avînd o lopată răsucită la pupa servind ca forţă motrice şi în acelaşi timp drept cîrmă. Pentru prima oară vedem şalupe construite în întregime din ciment. Incredibil ! Ingeniozitatea chinezilor nu are limite. Scurtă oprire pe o insulă fără nume pentru noi. Ne mişcăm agale, urcăm nişte scări şi ne căţărăm spre un restaurant cu terase şi balcoane, prilej de admirat privelişti cu adevărat încîntătoare. **UN ULTIM DRUM CU VAPORUL,** după care ne oprim la chei. Mai avem încă ce vedea. În prelungirea malului, o peninsulă numită destul de potrivit „Muntele capului de broască ţestoasă". Pe o piatră sînt scrijelite cîteva versuri de Go Mo-jo. Mai descoperim pavilioane şi chioşcuri cochete, ascunse de pietre cu forme bizare. Trecem printr-o alee înecată în vegetaţie luxuriantă, peste poduri curbate. Au sosit clipele sacre ale apusului de soare. Zeul zilei se va ascunde repede în spatele munţilor, iar conturul lor va căpăta culoarea de cerneală. Ne întoarcem spre vilă în goana maşinii, apăsaţi de coloritul ambiguu al amurgului. Ne strecurăm, plutim incert prin dezmăţul vegetal, mai înfiorati şi mai temători de apăsarea nopţii ce se apropie.

OCTAVIAN SIMU

SPIRIT CREATOR

(Urmare din pag. 1)

sigur niciodată idealul liberalismului, ci al libertăţii şi emancipării umane, pe care clasicii o căutau în acţiune, în asimilarea „imperiului necesităţii", pentru om. De aceea nu orice democraţie este creatoare, prin simpla împrejurare că este democraţie sau că se numeşte astfel. Secretarul general al partidului expune clar această poziţie : „teoria revoluţionară despre democraţia socială şi libertăţile omului, este incompatibilă cu libertatea pentru fascism, pentru terorism, pentru elementele reacţionare, declasate, care pun în pericol viaţa oamenilor, dezvoltarea progresistă a societăţii". **Deci, soluţia nu poate fi decît o abordare practică a democraţiei, rezolvarea problemelor capitale care privesc poziţia omului în societate.**

Dezvăluind în mod dialectic realizările şi dificultăţile, imaginea de ansamblu a creaţiei sociale, pe care tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU ne-o prezintă, este una dinamică, orientată mereu spre perfecţionare şi spre progres. Superioritatea socialismului nu poate fi dovedită doar prin argumente şi demonstraţii filosofice. „Trebuie să acţionăm — **se arată în Expunere** — astfel încît să demonstrăm în practică, prin fapte şi realităţi, prin realizări concrete, superioritatea organizării socialiste a societăţii". **Acest lucru nu se poate realiza însă printr-o izolare sau printr-o situare critică dogmatică, absolută, faţă de tot ceea ce se întîmplă în afară. Căci dogmatismul a fost întotdeauna cel mai mare duşman al spiritului creator pozitiv, şi, din păcate, nu odată, în istoria dintotdeauna a societăţii omeneşti, el a introdus „creaţie" negativă, ceea ce nu poate avea decît un rol distructiv în raport cu progresul. Expunerea ne prezintă în acest sens un tablou sintetic şi foarte larg al deschiderii externe a ţării noastre, prin prisma tuturor domeniilor de activitate şi colaborare : economic, politic, cultural, militar etc. Această colaborare se realizează şi se va realiza şi în continuare pe baza respectării principiilor şi normelor unei conviefuiri paşnice cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, fără ca aceasta să însemne dependenţă sau aservire. În politica externă a ţării noastre, creaţia se manifestă ca o largă deschidere şi participare, cu responsabilitate în faţa tuturor problemelor mari ale omenirii : criza energetică, financiară şi monetară, criza politică şi ideologică, foametea şi subdezvoltarea, realizarea unui sistem economic internaţional mai echitabil. Căci toate aceste domenii, problemele pe care ele le-au adus în conştiinţa secolului nostru, îndeamnă şi obligă omenirea la un uriaş efort de creaţie. În faţa unor asemenea probleme grave, nu mai putem vorbi despre creaţia umană doar ca despre o activitate ce cuprinde o imensă frumuseţe, care-l spiritualizează şi-l înnobilează pe om, ci trebuie să o înţelegem ca pe o necesitate socială stringentă. Oare nu cei care reuşesc să determine dezarmarea generală vor fi cei mai mari creatori ai secolului nostru ? Nu vor fi mari artişti, în autenticul înţeles al cuvîntului, cei ce vor izbuti să soluţioneze actuala criză de energie ? Iată cum termenul „creaţie" se extinde asupra unor vaste domenii, devine o categorie politică nemaipomenit de actuală şi-şi găseşte justificarea în practica socială. De fapt, creaţia este cea mai importantă caracteristică a practicii, ea există în orice acţiune omenească, nefiind desigur important pentru progresul societăţii decît** felul în care există, scopul spre care este orientată, felul în care este stăpînită. **Acesta este motivul pentru care, atunci cînd vorbim despre creaţie în practica politică internă şi internaţională a partidului nostru, aceasta nu rămîne un simplu cuvînt, folosit doar din motive stilistice, ci reprezintă o realitate, exprimă sensul unei vieţi tumultuoase şi lucide.**

ION ARIEŞANU (Redactor şef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3—33—90, 3—33—76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

SIBIU

TRĂIASCĂ 23 AUGUST — ZIUA ELIBERĂRII ROMÂNIEI DE SUB DOMINAȚIA FASCISTĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

ÎNCEPUT DE ERĂ NOUĂ ÎN ISTORIA PATRIEI

Victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944 reprezintă incontestabil o sinteză definitorie, o expresie concentrată a istoriei poporului nostru pînă la mijlocul acestui secol și, în același timp, o cutezătoare rampă de lansare spre cucerirea deplinei libertăți, spre civilizația comunistă. Ea constituie o piatră de hotar între două ere istorice, o poartă grea zăvorită peste trecut dar și o largă deschidere spre un viitor luminos, de-acum pe deplin posibil și realizabil în practica vieții sociale.

În acest sens, Congresul educației politice și al culturii socialiste, forum reprezentativ al forțelor creatoare ale națiunii noastre, reunit întîia oară în iunie 1976, aprecia că actul istoric de la 23 August 1944 **„a inaugurat o eră nouă în istoria milenară a patriei noastre, a deschis calea eliberării definitive a României de sub dominația imperialistă, a înfăptuirii năzuințelor poporului român de a fi liber și stăpîn pe bogățiile și pe munca sa, pe propriul său destin".** Numai în acest nou context istoric, și ca urmare a profundelor schimbări petrecute în viața societății românești, a înfăptuirii unității clasei muncitoare și a alianței cu țărănimea, intelectualitatea și cu alte forțe sociale s-a creat posibilitatea trecerii la construirea socialismului în patria noastră. Această apreciere confirmă și dezvoltă magistrala „retrospectivă sintetică a existenței de două milenii a poporului nostru", făcută în spiritul socialismului științific de Programul Partidului Comunist Român, care consideră pe drept cuvînt victoria insurecției din august '44 **„un moment hotărîtor în dezvoltarea țării noastre pe un drum nou, deschizînd calea eliberării de sub dominația Germaniei naziste și trecerii la realizarea unor profunde transformări sociale revoluționare în România".**

Confirmate de practica vieții sociale, aceste aprecieri despre semnificația adîncă a actului revoluționar din vara anului 1944, an de răscruce a istoriei noastre naționale, evidențiază, de pe pozițiile științifice, teoretice și metodologice, ale materialismului dialectic și istoric, atît puterea de creație a poporului român, ge-

ION MIHĂESCU — „Victoria insurecției"

niul său, cît și capacitatea de orientare și organizare a forței sale politice conducătoare, partidul revoluționar marxist-leninist, devenit în mod justificat centrul vital al întregii societăți românești.

Într-adevăr, în prezent, la mai puțin de trei decenii și jumătate de la acel hotar de istorie din august 1944, România a devenit o țară fundamental nouă, în care se făurește societatea socialistă multilateral dezvoltată și se creează condițiile înaintării spre comunism. Forțele creative ale poporului nostru s-au declanșat puternic, plenar, învingînd numeroase dificultăți, neajunsuri și încercări, multe din ele inerente cutezătorului început de viață nouă. Creația istorică multilaterală, materială și spirituală a oamenilor muncii s-a dovedit a fi factorul hotărîtor în asigurarea mersului înainte al societății cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, în expunerea prezentată la ședința activului central de partid și de stat din 4 august 1978. Cantitatea eforturilor depuse s-a transformat necontenit, etapă de etapă, în calitatea mereu nouă a întregii vieți sociale, tinzînd spre cote tot mai înalte în coloana infinită a istoriei poporului nostru.

Cîteva date ni se par deosebit de elocvente. Industria românească produce azi de peste 35 de ori mai mult decît în 1938 — anul de vîrf al vechii societăți —, agricultura de aproape 3 ori, iar venitul național a sporit de peste 12 ori în aceeași perioadă. Marile înfăptuiri ale poporului nostru se sprijină pe crearea și întărirea relațiilor de producție noi, socialiste, pe asigurarea dezvoltării rapide și armonioase a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, pe efortul de ridicare generală a nivelului de trai și gradului de civilizație pentru oamenii muncii. Crearea noii societăți românești se exprimă și într-o politică externă adecvată, activă și responsabilă de asigurare a păcii și securității în Europa și în lume, de făurire a unei noi ordini economice și politice internaționale. Pe drept cuvînt se poate afirma că România a pășit într-o nouă eră a istoriei sale.

IOAN S. MUREȘAN

Istorie și implicare estetică

Literatura dedicată, tematic, istoriei Transilvaniei nu se reduce nici la activitatea extraordinară a scriitorilor Școlii Ardelene, nici la marele entuziasm al momentului pașoptist, nici la aspirația legitimă spre unitatea totală din poezia lui Goga ; această literatură nouă trebuie urmărită în perioada interbelică, perioadă în care s-au afirmat cîțiva mari scriitori transilvani și-n care au apărut cel puțin cîteva capodopere cu această temă. Scriitorii reprezentativi ai Transilvaniei au abordat cu multă îndrăzneală tematica istorică ; în această suită se înscriu Lucian Blaga, Ion Agârbiceanu, Liviu Rebreanu. În dramaturgia sa, Blaga își plasează subiectele într-un timp mitic românesc, într-o mirifică istorie a esențelor noastre, chiar atunci cînd vorbește de un personaj concret, de un erou romantic ce l-a tentat într-un proiect de roman și pe Eminescu („Geniu pustiu"), de Avram Iancu. Dar o abordare ideatică a unității noastre naționale, filozoful Lucian Blaga o face în **Spațiul mioritic ;** în poezia sa ideea de unitate națională se conjugă cu cea de vechime românească în Transilvania. Tema aceasta devine aparent o tautologie, pentru că aproape toată opera lui Blaga, în esența ei, este o adeziune la lumea satului românesc arhaic, la permanența culturii românești, permanență ce se păstrează nealterată în cadrul istoric al satului.

Elogiul acestui vechi sat românesc este direct autobiografic, pentru că poetul și-a petrecut copilăria și adolescența la sat ; satul său natal se numește, arhaic, Lancrăm, evident citat într-un poem : **„Satul meu ce porți în nume sunetele lacrimei /.../ Împă-**

EMIL MANU

(Continuare în pag. 8)

POEM DE AUGUST

Ce tînăr e pămîntul acesta și ce antic
Cînd August se revarsă din vară ca un rîu,
Pentru că și-n poeme, de-acest filon romantic,
Poetul se resimte ca-ntr-un ocean de grîu !

E patria de pîine și patria de vise
Și poate sînt egale, și poate încă nu,
Dar să respire viața cu porțile deschise,
Acest popor al gliei nemăsurat crescu !

Acest pămînt de miere, de struguri și de singe,
Cînd te ucide dorul, pe rană poți să-l pui !
În marmura de veacuri o mamă tot mai plînge
Că fiii ei, prin parcuri, au devenit statui ;

Că fiii ei, cu toate că nu mai vin acasă,
Încremeniți în luptă au devenit eroi...
Ca patria să fie și demnă, și frumoasă,
Chiar grîul mai primește furtuni în loc de ploi !

Fiindcă și-n furtună au învățat să crească,
Din August către August, izvor lîngă izvor !
E liniște pe țărmul de trudă românească...
Cu toți plăminii țara respiră viitor !

DAMIAN URECHE

România — promotor al unor noi raporturi internaționale

Evoluția relațiilor internaționale, confirmă justețea aprecierilor și poziției țării noastre față de marile probleme cu care lumea contemporană este confruntată. Analiza aprofundată a realităților mondiale, înțelegerea dinamicii fenomenelor devenite tot mai complexe, reliefează necesitatea conlucrării tuturor statelor, la găsirea unor soluții viabile, în deplină concordanță cu interesele tuturor.

Așa cum s-a demonstrat prin analiza științifică a situației internaționale, la Congresul al XI-lea cît și la Conferința Națională a partidului, în prezent se remarcă recrudescența unor fenomene negative în viața internațională. Noua fază a crizei sistemului capitalist, cu implicații economice, politice, sociale și naționale, intensificarea luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență, constituie grave amenințări la adresa păcii, destinderii și securității internaționale.

La agravarea acestor stări de lucruri contribuie, în mare măsură, continuarea și amplificarea cursei înarmărilor, care angajează o mare parte din resursele materiale și umane ale omenirii, constituind un pericol deosebit la adresa păcii și securității popoarelor. Menținerea subdezvoltării, a decalajelor economice, tehnologice, informaționale etc., într-un mare număr de state, pericolul amplificării acestora, în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, constituie permanente surse de tensiuni, cu posibile implicații contrare intereselor vitale ale umanității.

CORNELIU POPEȚI

(Continuare în pag. 8)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

ORIZONT 34 (545) 23 august

VALERIU BÂRGĂU

TIMIȘOARA

Surpriză de flori sosite dimineața
în marile unghere ale poeziei
orașul se clatină sub adierea antenelor
aducînd de pretutindeni miros proaspăt de om.

Aerul desenat pe clădiri se aude vibrînd
limbile se amestecă în iureș ciudat
convoi interminabil de mașini, șine și roți
rostogolind asfaltul planetei de plumb.

Cine se ia la întrecere cu această metaforă
adevărată
la suburbiile ei se clătește steaua mea
obosită de umblet ;
lasă să curgă zgura adunată pe umeri
calcarul stins la picioarele lumii.

ARMATELE PĂMÎNTULUI

O mulțime de oameni
stau cu capul plecat în grîu să nu adoarmă
pămîntul ;

O mulțime de spice
răsar în apusul roșiatic pe umerii oamenilor
le mîngîie gleznele – le miroase aburul
înecăcios și aprins
– se formează în lan armatele de maci ;
aprind pămîntul – vindecă de tăciune.

Acoperite de platoșe ies pe drumuri
purifică aerul
îngroapă statuile în sînge.

Legănare ușoară de femei desculțe
întrînd în iarba ce geme ca la înec ;
caii pasc mai încolo de sat
purtați în frîie
de soldații armatelor de maci.

AVÎND SIMBOL PRIMĂVARA

Grupuri de oameni ies din orașe avînd simbol
primăvara
o lună plină îi întîmpină la hotarul anotimpului
greu
pe movilele de crengi și iarbă scoasă la plîmbare
pe tabla neagră a cîmpiei cîntată de atîți poeți.

Cum să faci poezie stînd în ghereta paznicului ;
poezia se sufocă între cele o mie de puncte
cardinale,
imobile cărări pe unde se strecoară mulțimea
păcălind
inscripțiile ce abundă la marginea cîmpiei
înfricoșate..

A avea grijă de propriile tale imagini
a le înflori cu cuțitul ascuțit pe pietrele reci
rîul de sevă va purta din anotimp corăbiile ființei
în care singur voi juca un joc al minții
și al speranței
în convoiul de căruțe purtînd spre noi un anotimp
viguros.

PIEDICA – RÎULUI

Scăpată piedica rîului scormone pămîntul din jur ;
În preajma muncitorului cernînd nisip peste albia verde
se încovoaie rîul sub puterea de urs a muntelui
coborît în oraș pe scripeții clasei muncitoare.

A nu-i observa pe cei goi pînă la briu
tîrîndu-se de-a bușilea pe fiare
ciocănind cu uneltele carnea orașelor
sufletul lor mînjit de unsoare vegetală
din care ies primăvara plante cît omul.

A-ți trece privirea de ei poezia te pedepsește
să cînți într-una și să nu fii auzit
nici de părintele – pămînt de sub tălpi.

Să alegi timp pentru sădit poezia în lume
cînd se topește zăpada muncită sub picioare
și mirosul sudori-i trecut prin mii de nări.

Uricani, 15 mai 1978.

EUGEN EVU

DEALURI DE STRĂMOȘI

Galbene dealuri, îngîndurate.
Vitralii de lut în care surid
Ani lumină țăranii culcați cu
Fața spre stelele patriei.
Dealuri rotunde catedrale din
Lumina pămîntului tată –
Adaos fără de moarte, în Basm.
Pline de vuiet osuare sub palida
Flamă.
În Apuseni – aspre domuri cuptoarele
de ardezie în care nasc piini
cu miez de omăt și de miere în viscol.
Învelite în scutece-amare de frunze.
Și liberi pruncii din veac răsărind
pe crestele pline de zumzet astral
crescînd aninați de munți, după datini.
Curge în vale Mileniul și latră
Ei se fac Doină
Și codru
Și vatră.

UNDEVA AICI..:

Undeva, aici, în bulbii lunari ai rîului Grădiște
pe apa aceasta ca o miriște de argint
undeva, aici, icoanele bunilor cu ochii deschiși
socotind mersul aștrilor și al izvoarelor.
Aerul de nuntă al arțarilor vremuind
la Sarmizegetusa, sub vîntul de aur,
straie albe în mestecenii miri
arătîndu-ți semnele pămînteanului zeu.
Noaptea cu plete căzute pe umeri
este umbra celor coborîți din columnă
și aninați de munții Orăștiei
ca frații lor cu vînjoase rădăcini.
Undeva, aici, muntele de pe care privi
Burebista în olarul istoriei harta din sînge
scrisă cu doinele neamului celor
mai drepți și mai viteji dintre traci.

MELANCOLII

Mai dă tîrcoale ploaia ca o fiară
prin hrubele nesomnurilor mari
și cîntecul ce nu va ști să moară
se răsucește-n scripeții amari.
Tresar păduri bătrîne de sub iască
lovite-n primăvară ca de-un vînt
ce le împinge sevele-n cerească
renaștere zvîcnind de sub pămînt.
Iubirea ne mai smulge înspre lume
sub ploile întoarse din vecii
Mai dă tîrcoale taina fără nume
pe la vecernii de melancolii.
De-atîta dor ulcioarele sub ape
se sparg și luminează galaxii
în noi se-ntorc iubiri să se adape
pe la vecernii de melancolii...

ETERNITATE

Atîtea ne răzbiră-n veșnicie
Cu clipele, cu riurile clare
Izvoarele au învățat să fie,
Chiar rîuri devenind, nemuritoare.
Pădurile de grîu să nu se curme
au fost udate-n anii fără ploaie
cu sîngele, iar mirișteа sub turme
născu balada Mioriței laie.
Prin vrajbe noi aram și semănam
pămîntul carte, împrunceam iubire
statornică de glie și de Neam
însămînțarea veșnică să fie,
O patrie ce din pămînt răsare
cu pruncii și grîul și cu sine
din veac în veac, din soare pînă-n soare
și în eternitate de lumine.

TINERI

ION MĂRGINEANU

FELUL SIMPLU DE A FI

Felul meu de a trăi
este felul patriei de a fi
flux continuu de noapte și zi
ne sculăm dis-de-dimineață
cu mîini gînditoare
apucăm pe nervurile drumurilor
spre acolo unde ne așteaptă
seteoasă gura pupitrelor
a cuptoarelor, ferestrelor, a plugului
și aripei
multiplicîndu-se în ele
privire și sînge și vise

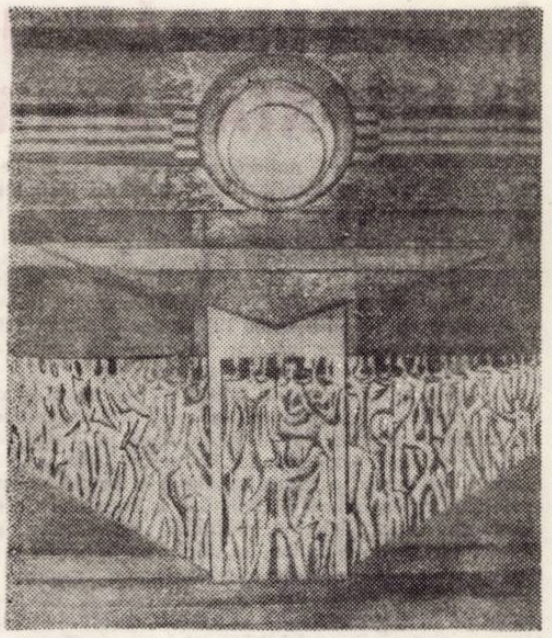

XENIA ERACLIDE-VREME — „Sărbătoare"

seara mîngîiem trupul sleit al uneltelor
deschidem supapele altor furnale și schele
și împingem noaptea la periferia flăcării
zămislitoare de seve dure și harfe
contopindu-ne cu ochiul zvelt al clipei
și dimineața
o luăm de la început
și nimeni nu ne mai strigă pe nume
ne spune simplu, din inimă : PATRIE
PATRIE RODITOARE !

CRONICAR SUPUS

Mîini calde gînditoare
mîini clocotitoare ale patriei
curg în adînc furtuni de rod
ochi dulce încovoiat al florilor
pe ramuri
drumuri ce învață să trăiască
doar prin respirația oamenilor
mîini proaspete ca niște ierburi
stropite cu strigătul de rouă al cuiburilor
cu țesături de aur și vise
sevă fierbinte a faptei
mîini calde ale patriei
mîini care vorbesc
deschizîndu-ne ușa
în fața morții
și a nașterii
de-a pururi
vă cînt
sînt cronicarul vostru supus.

DELTĂ

Stai singur : un ornic ce împarte noaptea în metrii
unui imn
închinat ochiului, pe care pleoapa înflorește și cade.
Aproape, în sanctuarele toamnei, poetul : se vede
lacrima lui luminoasă printre fantomele
caselor, pe caldarîmurile înclinate ale orașului, țintuită
în zidul de ceață al trupului său. Focuri sacre se
aprind
în păduri, fulgere lungi traversează cîmpia
pînă la torsul uscat, în care păsări neștiute își ou
cuibul
și cîntă. Stai singur : auzi cum se așează
aluviuni galbene în deltă, trupul poetului e delta
înflorită a unui ornic universal.

UN TURN AL CÎNTĂRILOR

Ce limbă (larmă divină) vorbesc păsările sub cerul
curat,
trebuie să existe o patrie, o insulă a lor în ocean,

VASILE DAN

în aer un turn al cîntărilor să se înalțe subțire ca un
fum
de incinerat.
Cum sclipește ca șarpele vegetația crudă,
sub tălpile mei de copii exaltați de un zeu pașnic,
cum o strivesc roțile carului său suplu, ea,
răbdătoare, iluminată, cum ne inundă.
Cum putrezește carnea dulce a mărului : vîntul peceți
împrăștie, pulberea de semințe pe pămînt.
Cum cade steaua unei constelații galbene în aerul
stins
al unei așezări de poeți.

CÎND VEI FI SINGUR

Cînd vei fi și tu singur într-o veche limpezime,
cînd vei cunoaște frunzele strălucitoare ce nu cad
toamna din Pom,
cînd vei gusta alcoolul unei ierni prelungită în
eternitate,
dincolo de muzica pe care o stîrnește vîntul prin
trestiile, o,
cugetătoare,
cînd vei vedea sfintele animale, ochii lor puri ca niște
oglinzi
cuprinzîndu-te, așa cum roua cuprinde seninul, soarele
pustiitor,
și se acoperă ei de o lumină vegetală ca apele
părăsite de păsări, la vederea chipului tău, o, atît de
galben,
o, atît de albastru în încremenire ca floarea de ger,
cînd fără cuvinte limba ta va fi
miere în somnul eroului tînăr risipită,
cînd vei fi și tu într-o veche limpezime, noaptea
va fi străluminată de scînteile și florile unei cîmpii
apropiate,
tiranice, materne.

POEȚI

CĂTĂLIN IONUȚAȘ

CREZ

N-ai decît țara,
unde să te simți liber,
să vorbești cu iarba și frunzele,
să înveți murmurul izvoarelor,
să deschizi ochii peste eternitate.

N-ai decît țara,
unde să-ți petreci anotimpurile
iubirii,
să rostogolești bolovanii întrebărilor,
să aștepți diminețile limpezi
și rodul sufletului.

N-ai decît țara,
unde să fii stăpînul și robul
drumurilor,
să măsori vîrstele vîntului,
să rămîi veghea părinților
și amintirea-ființă a morții lor.

FUGĂ

Numește-te singurătate, cer
și-mproșcă-ne cu stele ;
niciodată nu va crește iarbă
peste lumea bănuită-n iele.

Numește-te singurătate, larmă
și-azvîrle-ne-n cuvintele
ce fîntînesc în țară ;
nicicînd cobilița umerilor
nu va ceda sub povară.

Numește-te singurătate, febră,
febră pe buze, în inimi, sub pleoape ;
nu, nu-i chip să cuprinzi
atîtea depărtări de aproape...

Fug, fug cerurile sub noi,
geana luminii ne-o scapă !

MREJE

Din cetate de la Șoimoș
se pogoară geană deasă
de păreri, și ne-mpresoară.

De-a speranța ni se joacă
ceasul tăinicit de seri,
iar pe cer se fugăr stele
și se naște-un tropot mare
din credințele ce-ți ceri.

Jos, în gară, șuier lung
de fiare reci
ne zugrumă spaime seci
și o larmă multă tare
prăpădește firul dulce
gîndurilor ce petreci.

Pleacă trenul...
Și se țes, țes în urmă
mrejele pe vechi poteci.

LUMINĂ

Ce arde-n lumini
dacă nu rugă ?
Ce aburește în zare
dacă nu speranță,

Ce abateri de aripi
presimți în înalturi
dacă nu vise, prietene ?

Ține secera asta
și taie spicele
lacrimilor tale.
Le macină, fă-ți pîine,
mănîncă !
Floarea vieții din tine
cere drept hrană
propria ta jale.

Ce arde-n lumini,
dacă nu vreascurile
sufletului ?

DEVENIRE

Să-ți plătești marmura cuvintelor,
nu-i întîmplare a vieții.

Să-ți făurești singur podul
dinspre țărmul mlaștinii
spre țărmul stîncos,
nu-i iscusință.

Să crapi serile
cu ciocanul singurătății,
să le rontăi miezul
dulce-amar,
să devii rodul rîvnit.

ION DAVIDEANU

CROCHIU

S-au oprit apele,
luna de nuferi e plină,
în cea din urmă sulfină
vîntul își termină
clapele...
Umbra uitată,
lucrează ;
piatra din piatră
mă stringe
și-s ca de pază
roibului singe...
Așa adunat,
și lung legănat,
aud, citeodată,
bufnițul vechi care latră...

NOSTALGIE

Vai, ne vom vedea de-acum
prin ocheane de parfum,
între ea și între mine,
șapte punți de fire fine ;
ea mă cheamă, eu m-aș duce,
mor în dorul cum străluce,
eu o strig cu mîna-ntinsă,
doamna nu se lasă-nvinsă,
și, pe cît că nu se lasă,
pare, este mai frumoasă...

EA

Odaia ei mai strălucea
și mai era de ceasuri grea,
în auriul aur tandru
lăsa o palmă pentru leandru,
un deget rău pentru mușcate,
un pas pentru uitările uitate,
un metru cîrn pentru puiare
de ceasuri noi și viitoare...
Întotdeauna, cînd veneam,
întotdeauna ascultam
același ceas, cu glasul frînt,
precum cățelul de pămînt,
în ceasurile celelalte
am bănuit mai multă moarte...

URSITĂ

M-ai făcut cu greu noroc,
mamă, de nu m-aș vedea
lîngă lacrimi și deloc
ostoit sub piatra mea...
Zarea nici îmi lămurește
clinul unde s-o împlint,
ca pămîntul stau, pe-un pește,
ori atîrn de un cuvînt...

ION VASIU

DEFINIȚIA PATRIEI

Patria e-o mamă încercată,
Patria e-acest meleag străbun,
Patria nu moare niciodată,
Patria e tot ce-avem mai bun !

Patria a fruntea pururi trează,
Patria e focul meu intern,
Patria e veșnică amiază,
Patria e cuibul meu etern !

Patria-i iubirea ce ne doare,
Patria e setea înspre zbor,
Patria-i suprema sărbătoare,
Patria e sfîntul Tricolor !

GABRIEL KAZINCZY — „În memoria eroilor Insurecției"

DESTIN

Mariei

Nu sînt decît o limpede fîntînă
la care se adapă ceru-n zori
cu ciutura întinsă ca o mînă
sub liniștea supremei sărbători.
Nu sînt decît o senină fereastră
prin care trece timpul uneori
spre dimineața ce-o visez albastră
și văduvă de umbre și de nori.

Nu sînt decît un mugur pe tulpină
ce-ascunde-n el căldură, sevă, flori ;
prin el respiră glia grea lumină
și se-mplinește pacea-deseori.

Nu sînt decît o pasăre ce face
întîiul zbor prin dragoste încît
se-aude visu-n oameni cum se coace.
Nu sînt decît un scurt poem !... Și-atît !...

SILVIA C. NEGRU

PETALE

Respiră iarba, vino să vezi,
Cad petale de cireș peste livezi,
Din muguri încremeniți sub stele dese,
Răsare un palat plin de mirese.
Respiră pieptul frunzei, vino să vezi,
Cad petale de cireș peste livezi ;
Din amurg și pînă-n zori
Crengile se dezbracă de flori
Și-n ramuri fluxul vieții se-aține,
Cu suflet nou în fructul care vine.
Respiră crengile, vino să vezi,
Cad petale de vis peste livezi.

SETE DE LINIȘTE

Viscolul acela,
n-o să mai rămînă,
Setea mea de liniști,
e ca o fîntînă
Inima întreab-o
sub tăceri de lună,
dacă cere pace,
dacă vrea furtună, ?
Nu primesc răspunsul
stau sub clar de stele...
Poate-o să-mi răspundă.
Una dintre ele.

PÎLPÎIE O GEANĂ DE AMURG

Mai am putere să ridic
Durerea lumii din pămînt la spic,
Mai am putere să ridic,
Să sîngerez și să abdic ;
Mai am putere să fiu zeu,
Învingător și-nvins mereu,
Și dincolo de mine să fiu același eu
Cînd ierburile mele-s tot mai rare,
Și lacrimi tot mai curg din Prometeu,
Cînd circulă cumplită nepăsare.

VASILE MAN

ARMONII

În apropierea florilor
rămînem tineri.
În apropierea zîmbetului
sîntem mai buni.
În apropierea iubirii
devenim oameni !
În apropierea cîntecului
învățăm zborul !

În apropierea ta
este atîta lumină !

MEMENTO

Copiii cresc,
Stejarii se-nalță falnic spre cer.
Apele curg,
Lacrimile niciodată nu pier.
Zăpada nu este întotdeauna
Ca în cărțile de citire,
Uneori firul vieții
Este atît de subțire !

POEM UNEI FETIȚE

Cu jocul albastru în privirile
neliniștite,
ce i se umpleau
cînd cu lacrimi
cînd cu soarele bucuriei,
Fetița aceea din tren,
cu sandale noi,
în rochiță de vară,
ce purta în părul blond
holdele coapte,
Din jocul ei firesc
a fost stînjenită
de uimirea noastră !
Fără grai,
la patru ani,
citea cuvintele desenate
de mama ei...
(urmînd o grădiniță specială)
Dar, vai,
cîți dintre noi
mai știu să se joace
firesc ? !

ION ARIEȘANU

O ȘCOALĂ A IUBIRII DE ARTĂ

PROLOG

Școala populară de artă din Timișoara a luat ființă în urmă cu 17 ani. Nu cunoaștem bilanțul anului de inceput, dar îl știm pe cel al anului de față, 1978 : 250 absolvenți, la secțiile de muzică, teatru, coregrafie, arte plastice, artă fotografică, artizanat. Menirea expresă a școlii, după opinia directorului ei, Costel Mihăescu, este aceea de a crea cadre pentru mișcarea de amatori, interpreți și instructori și, nu în ultimul rînd, de a educa, prin artă, ființa umană, adică pe cel apt să urmeze școala și s-o absolve.

Momentul pe care l-am ales, deși era unul festiv, acela al încheierii cursurilor, totuși, mie mi s-a părut revelator pentru datele sufletești aflate acolo, pentru atmosfera de comunicare dintre profesori și elevii ce încheiau un bilanț artistic. Beneficiind de 40 de cadre, dintre care destui artiști creatori din varii domenii ale artei, Școala populară de artă timișoreană poate fi, după expresia unui profesor-sculptor, o veritabilă Academie de artă populară, titulatură ce ar merita să se înscrie și pe frontispiciul ei modest de astăzi. Dar ceea ce frapează în această școală este dialogul dintre profesor și elev. Un dialog de un farmec deosebit, în sensul că el are loc, adesea, între un

EUGENIA DUMITRAȘCU — „Patetica"

elev, om matur, și profesorul său, sau între un elev ce vine să urmeze orele pasiunii sale artistice după 8 ceasuri de uzină, de birou sau de șantier, fiind, foarte bine, un sudor sau o soră medicală, un pietrar sau un tehnician electronist, un muncitor agricol sau un lăcătuș ceferist, ce, după ceasuri dedicate creației materiale, intră în această arhaică clădire de pe strada Emanuil Ungureanu, și urmăresc cu venerație și înțelegere explicațiile dascălilor lor, își închină, pînă tîrziu, serile, ceasurile lor de răgaz cunoașterii și pătrunderii unei arte muzicale sau coregrafice, teatrale sau plastice, fotografice sau artizanale.

M-au impresionat la această școală, ce stă cu porțile ei larg deschise în fața oricui, ridicîndu-se, discretă, într-un colț de oraș, și profesorii dar și elevii săi. Profesorii, prin harul și devotamentul lor de a se dedica unor oameni ce-i caută cu asiduitate și vor să se instruiască. Elevii, prin tainica lor ambiție de-a deprinde gustul artei adevărate, de a li se deschide cunoașterea spre marile ei teritorii de vis și înaripare. De aceea, și mărturisirile profesorilor și ale elevilor lor mi s-au părut de o autentică vibrație a sincerității, ele dovedind un crez și o conduită morală, dovedind suprema ardere, pentru artă, a tuturora.

CUVÎNTUL PROFESORILOR

XENIA ERACLIDE-VREME (ARTE PLASTICE — GRAFICĂ)

„Tot ceea ce știu, le dau lor. Concepția mea. Meditațiile mele artistice. Le citesc tot ce apare interesant în presa de specialitate. Am satisfacții mari, adeseori, mai ales cînd constat că nu m-am înșelat asupra calităților unora dintre elevii mei. Și, chiar dacă încep cu ei A.B.C.-ul plastic, ajung, în anul trei, adeseori, la o treaptă nesperată, ce mă recompensează pentru tot efortul".

Elevi, pe care profesoara ține să-i elogieze : **Bilețchi Mihaela** (muncitoare electronistă) **Beretky Caroly** (muncitor) **Madincea Gheorghe** (electrician) **Huțanu Doina** (calculatoare electronistă).

IOAN ODROBOT (MUZICĂ INSTRUMENTALĂ)

„La Universitate lucram mai global. Aici lucrezi cu omul. Satisfacțiile mele sînt superioare. El, elevul muncitor, sau ce o fi, vine aici doar pentru un singur motiv : pasiunea dăruirii sale. Aceasta le și determină setea lor de frumos. Și tot școala noastră le poate da, cred, un profil moral de substanță".

● Elevi elogiați de profesor : **Colompar Ioan** (muncitor I.A.S.), **Pătrașcu Florin** (elev), **Beker Erna** (funcționară).

DUMITRU PĂLĂLĂU (ARTE PLASTICE — SCULPTURĂ)

„Am pornit și eu de la acest „purgatoriu" care este o școală populară de artă și pot spune că aici sînt și elevi față de care nu poți fi cu adevărat un profesor deoarece ei gîndesc atît de profund, de uman, încît rigiditatea ta profesorală dispare. Școala noastră e larg deschisă tuturor. Dar mai ales celor talentați. Ea s-ar putea numi, poate, Academia de artă populară. Ei vor pleca de aici cu un cîștig : să știi ce să faci pentru artă. Și cum să faci. Și, mai ales, să aibă un alt orizont de iubire asupra artei. Ceea ce e enorm".

● Elevi elogiați de profesor : **Klass Ludvig** (pietrar), **Gălățeanu Iuliana** (sudoriță) **Popa Victor** (asistent medical).

IULIA DINESCU (ARTE PLASTICE — CERAMICĂ)

„Dacă înainte am lucrat în alte domenii, ca sticlăria, ce nu mi-au adus satisfacții, aici sînt cu adevărat ceramistă, și satisfacțiile mele sînt nebănuite și elevii mei, chiar dacă vin la început fără mari cunoștințe, sfîrșesc prin a descoperi farmecul acestei arte. Însuflețirea lor e de mare preț pentru mine și dacă unii au preconcepții, văzînd în ceramică doar latura ei utilitară, eu îi călăuzesc pe făgașul bunului gust artistic. Și, astfel împreună, învățam să gîndim și să creăm".

● Elevi elogiați de profesoară : **Horotan Agneta** (desenator), **Fărcuțiu Margareta** (pirogravor), **Nuci Rodica** (calculator).

WEIL DAN MARIAN (ARTĂ TEATRALĂ — REGIZOR)

„Am avut o surpriză la această școală. Ei, elevii, mi se revelau. Ei ieșeau la lumină cu gusturile, cu talentul lor și eu, printr-o maieutică specială, le-am dat ocazia s-o facă. Ei au devenit, fără să știu, un colectiv, cu un spirit de echipă, iar coordonarea în această echipă s-a născut de la sine. Menirea mea, deci, a fost doar să-i ajut să se reveleze, să nivelez asperitățile. Să ajut la o structură coerentă a muncii lor artistice, așa ca în spectacolul cu piesa Luciei Demetrius, „O femeie ca multe altele", la care graficiana Xenia Eraclide Vreme și-a adus aportul de scenografă".

● Elevi elogiați de profesor : **Opriș Al.** (funcționar), **Nina Pacioagă** (muncitoare), **Săceanu Marcel** (lăcătuș).

PUIU LUCIAN (ARTĂ FOTOGRAFICĂ)

● Elogiază pe elevii : **Kirschner Hedviga** (traducătoare), **Bodocan Nicolae** (elev), **Koloszy Petre** (muncitor).

ADALBERT LUCA (ARTE PLASTICE — PICTURĂ)

● Elogiază pe elevii : **Gheorghiev Iosif** (lăcătuș), **Babeți Gh.** (lăcătuș) locul I la Festivalul „Cîntarea României" și premiul Uniunii pe 1977 la Salonul artei naive, **Ilse Deker** (elev).

BOTSCHELER MARCEL (COREGRAFIE)

● Elogiază pe elevii : **C. Burtică, Munfch Petre, Pauli Cornelia.**

MIHĂESCU LUCIA (MUZICĂ — CANTO)

„Nu-mi imaginam că voi preda la o școală populară de artă. M-am format muzical cu Marieta Grebenișan și Lucia Bosica și visam la o carieră muzicală, în operă, în solistică, dar dacă viața m-a adus aici, ca pedagogă, atunci îmi fac datoria și am o bucurie fără margini să relev voci de care, mîine, poate se va auzi".

AUREL ARDELEANU (INSTRUCTOR LA CASA CREAȚIEI POPULARE — TIMIȘ)

„Școala formează propagatori ai artelor în rîndul maselor. Valențele acestor elevi cuprind o sferă largă ce radiază în societate. Ei își creează aici deja un limbaj artistic. Și comunicarea se poate face. Este o școală a iubirii de artă. Poate că acești elevi nu-și impun concepțiile proprii, individualitatea proprie, ei încercînd să descopere generalitatea creației ascunzîndu-și-o pe a lor. De fapt, cred că ei vor să rămînă ceea ce sînt, iar profesorii doar delimitează, scot la lumină și impun talentul și calitatea lor primară".

CUVÎNTUL ELEVILOR

Constantin Burtică (electrician — coregrafie) : „Am deprins cu dragoste arta mișcării, a dansului. Sper să-mi fie de folos. Din plăcere am făcut-o. Și n-aș putea renunța la ele nicicînd".

Ion Levai (zincograf — coregrafie) : „Sînt zincograf. Îmi iubesc meseria. Dar, parcă, arta dansului o iubesc mai mult. Și cine știe dacă odată n-am să devin un profesionist în această artă a mișcării".

Roth Herbert (strungar — Muzică — trompetă) : „Am făcut muzică și înainte. La mai multe instrumente. Dar aici am desprins interpretarea artistică a pieselor, pe care înainte o făceam „după ureche". Visul meu, acum, va fi să cînt într-o formație amatoare. Și, dacă se va putea, chiar să creez eu o formație".

Vass Irina (muncitoare — Canto) : „Am pornit în canto ca interpretă de muzică populară. Cîntam după auz. Piese din folclor. Am luat și premiul I la Concursul U.T.C.-ului, „Flori de mai". Școala de artă mi-a dat însă un impuls nou. M-a făcut să cunosc notele. Să apreciez arta clasică. Să mă îndrept și spre muzica de acest gen, spre care vocea mea, de soprană de coloratură, are acces. După trei ani, acum cînd plec de aici, pot mulțumi profesorilor mei, profesoarei mele dragi, Petriț Gloria, profesoarelor Fibia Manole, Lucia Mihăescu, care mi-au dat din cunoașterea și îndemnurile lor de-a spera, de-a încerca, mîine, treptele consacrării printr-o școală superioară, ce ar putea fi, poate, conservatorul".

Dorobantu Rodica (muncitoare — Artizanat) : „De mică am vroit să știu să cos. Aici, am făcut din cusut și din țesut o artă. Am venit din propria mea voință. Și știu că tot ce învăț îmi folosește în casă. Și că, apoi, voi învăța la rîndul meu și pe alții, pe copiii mei, așa cum profesoara Maria Jebeleanu ne învață azi pe noi".

Ciuperciuc Doina (muncitoare — Artizanat) : „Eu sînt la confecții «1 Iunie». Dar am dorit să deprind și arta țesăturii. Și am venit aici. Greu, dar am urmat școala. Am deprins însă nu numai munca țesutului ci și lucruri despre viață. Ne-am format și ca oameni. Că profesoara ne-a fost ca o mamă, ce ne-a deprins cu munca la modele noi, ce nu le știe oricine, dar și spre o viață cinstită de oameni de omenie".

Iosif Gheorghiev (muncitor — Artă plastică — Pictură) : „Ce am învățat aici ? Am învățat să nu ne distrăm, să nu facem din pictură un divertisment ci să transpirăm deasupra pînzei. Profesorii noștri, ca Adalbert Luca sau Xenia Eraclide Vreme, sînt artiști de seamă în acest oraș. Ei ne-au arătat că școala e un izvor de ardere spirituală.

EPILOG

În acea după amiază de la începutul verii, cînd umbrele se insinuau, năvălind nevăzute pe ferestrele adînc înfipte în piatra zidirii școlii, în acele ore de rămas bun a unor elevi, ce nu făcuseră din școala pe care o frecventaseră trei ani decît un prilej de cunoaștere, un act de afecțiune, nicidecum un motiv material sau vreun scop lăturalnic sufletului lor, în acele ore, deci, stam și eu, alături de absolvenți, de profesori, de publicul din orașul meu, asistînd la rămasul bun al acestor tineri sau vîrstnici elevi, ce, primindu-și diplomele și rodul strădaniei lor, erau, acum, așa mi se părea mie, într-un moment de eruptivă nostalgie din fața despărțirii. Se cînta. Adică chiar ei, elevii-artiști, cîntau. (Au cîntat Wass Irina, Lucia Burtică ș.a.). Se interpretau romanțe, cîntece populare, doine, arii clasice, lieduri, au fost și Mozart, și un Mendelsohn-Bartoldy, a fost și Ciprian Porumbescu al nostru. S-a instăpînit în sală, la un moment dat, o atmosferă cu adevărat prielnică acelei nostalgii dinaintea plecării. Era un fel de tristețe bucuroasă, un aer festiv, ce nu părea totuși festiv, datorită durerii ruperii de colegi, de prieteni, de profesori ; era mai degrabă o clipă suspendată parcă în aerul pur al prieteniei ce se legase aici timp de trei ani, clipă ce, acum, trebuia să se spargă, și tot ce era acolo să zboare în diferite direcții. Atunci, în acel moment au vorbit cîțiva „foști elevi". O tînără, un tînăr, apoi un profesor. Cuvinte puține au spus toți, dar adînci. Cuvinte rupte din inimă pentru inimă... **„Aici am încercat întîile elanuri artistice... ...Drumul nostru abia începe... Vom dărui țării talente... Însuflețirea e a tuturor... Orice împliniri vom avea, ne vom aduce aminte că am fost elevii acestei școli..**

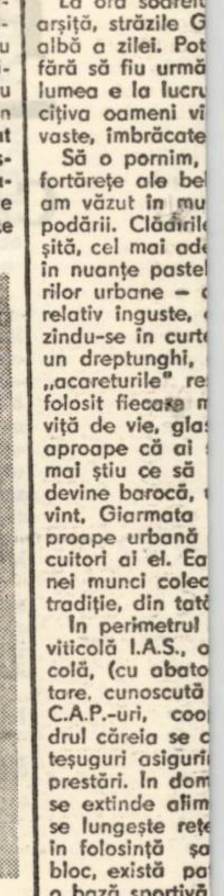

TOMA ROATĂ — „Porțile energiei, porțile luminii"

Apoi, înainte de clipa plecării, cînd în sală luminile erau pe punctul de-a se stinge, cînd mîinile se strîngeau, cînd trupurile se înlănțuiau, în fraternitatea despărțirii, mi-am amintit de cuvintele celui ce condusese această veritabilă școală de viitori artiști ridicați din popor. Și cuvintele directorului Costel Mihăescu puteau fi ale cuiva care iubea cu tărie această școală. Ele puteau fi chiar și cuvintele mele : **„Voi ați pornit să cuceriți redutele unde au acces cei chemați și dornici de a-și înnobila spiritul. Acum visurile voastre au devenit realitate datorită muncii voastre și patriei voastre... Succes deplin, și drum bun, elevi dragi, și să duceți cu voi căldura și dragostea aflate aici. Iar dacă vreodată vă veți simți singuri, să reveniți la noi și să vă reîncărcați bateriile curajului. Noi sîntem aici... vă vom primi oricînd".**

I

La ora soarelu[...] ...i galben și a cîmpiei sub arșiță, străzile G[...]iarmatei dorm în noaptea albă a zilei. Pot [...] contempla în voie casele fără să fiu urmă[...]rit de priviri întrebătoare ; lumea e la lucru[...], au mai rămas eventual cîțiva oameni vî[...]rstnici și copii prin curțile vaste, îmbrăcate [...] în beton și iederă.

Să o pornim, [...] deci, de la case, aceste fortărețe ale bel[...]șugului intim. Nu cred că am văzut în mu[...]lte locuri asemenea gospodării. Clădirile[...], de o curățenie desăvîrșită, cel mai ade[...]s vopsite în culori de ulei, în nuanțe pastel[...]ate. După sistemul așezărilor urbane — c[...]asă lîngă casă. Fațade relativ înguste, [...]extensia propriu-zisă realizîndu-se în curte[...], unde locuința creează un dreptunghi, [...] după model bănățean, cu „acareturile" re[...]spective. Gospodarii au folosit fiecare m[...]etru pătrat pentru flori și viță de vie, glas[...]trele policolor invadează ; aproape că ai [...]senzația că oamenii „nu mai știu ce să [...] adauge", înfrumusețarea devine barocă, [...]uneori excesivă. Într-un cuvînt, Giarmata [...] înseamnă o civilizație aproape urbană [...]pentru cei șase mii de locuitori ai el. Ea [...] este oglinda muncii, a unei munci colec[...]tive, sistematice, lăsată ca tradiție, din tată [...]î în fiu.

În perimetrul [...] comunei ființează o fermă viticolă I.A.S., o [...] uriașă întreprindere avicolă, (cu abato[...]rul ei), în curs de dezvoltare, cunoscută [...] nu numai în țară, două C.A.P.-uri, coo[...]perația de consum în cadrul căreia se c[...]ontinuă tradiționalele meșteșuguri asigurî[...]ndu-se o gamă bogată de prestări. În dom[...]eniul edilitar gospodăresc: se extinde alim[...]entarea cu apă potabilă, se lungește rețe[...]aua de trotuare, s-au dat în folosință șa[...]izeci de apartamente la bloc, există pat[...]tru magazine alimentare, o bază sportivă [...] și un pitoresc ștrand, contemporan oricăr[...]or cerințe.

Români și ge[...]rmani, locuitorii, învață unii de la alții, t[...]emperamentele lor se completează în mo[...]d fericit în cadrul acestei conviețuiri-mono[...]lit. Simțul practic nu pare a-l exclude pe [...] acela artistic, muzica fiind domeniul predil[...]ect al acestuia din urmă. Se concurează [...] aici două fanfare, rodnică întrecere, deoar[...]ece formația condusă de Matei Loris a d[...]evenit laureată a Festivalului național „[...]Cîntarea României". Același tînăr profes[...]or, continuator și el al propriului tată, co[...]nduce o formație de muzică ușoară. Echi[...]pelor de dansuri și de teatru li se va ad[...]ăuga în curînd una de estradă, existînd [...]premiza formațiilor muzicale, de altfel do[...]tate cu instrumente de calitate.

Am asistat la [...] defilarea fanfarei, odată, în cadrul unei [...] sărbători tradiționale ; erau instrumentiști [...] de toate vîrstele, cei mai mici purtîndu-și[...] mai cu greu instrumentul, nu însă cu mai[...] puțină mîndrie. Munca și muzica se învață de la cea mai fragedă vîrstă aici, (nu degeaba cele două cuvinte au aproape aceleași sunete), acestor două coordonate asigurîndu-li-se o continuitate firească, întru bucurie statornică.

II

Schela de extracție țiței din Timișoara împlinește în acest an zece ani de existență. Un deceniu de cînd prospectarea zăcămintelor a devenit practică.

Oamenii își amintesc de niște drumuri desfundate în care șenilele tractoarelor intrau complet, de problemele dificile ale

LUCIAN BURERIU

LUMINILE VERII

cazării, aprovizionării sau accesului la locul de muncă. Probleme surmontate în cel mai scurt timp ; locul fostei barăci a inceputului a fost luat de aceste blocuri cu trei etaje, încălzire centrală și tot confortul ; drumurile asfaltate șerpuiesc printre lanuri pînă la parcurile de separatoare, depozite, stații de tratare etc. Aici, lîngă locuințele noi există cantină, dispensar, gospodărie auxiliară, teren de sport. Așadar, o solidă, temeinică pistă de decolare spre muncă.

La început au venit aici oameni care deja se pricepeau în acest domeniu, deci din sud-estul țării ; localnicii erau mai greu de antrenat ca petroliști. Acum, nu numai că localnicii și-au descoperit o nouă vocație și profesie, dar își dau și copiii la un nou înființat liceu „de profil".

„Poate vă va uimi aici prezența femeilor. (Sînt Lia Aslău, operatoare principală a acestui parc de separatoare, da, parc în adevăratul sens al cuvîntului, pentru că noi, femeile de aici, iubim florile și am amenajat rondouri la locul de muncă). Nu e nimic extraordinar, ne pricepem la fel de bine ca și bărbații, ba se poate spune că sîntem chiar mai disciplinate, mai punctuale decît ei. Am urmat o școală tehnică și cursuri de calificare la locul de muncă (asta e baza, dacă ne gîndim bine) și învăț în continuare. Soțul ? Lucrează în același domeniu. Am două fetițe mari, școlare. E drept, m-aș descurca mai greu dacă n-ar fi bunicii lor... Mașina aceea e a mea. Cîștigăm bine. Sigur, nu e ușor să ai cîteva zeci de sonde, se pot întîmpla unele defecțiuni. Atunci ne luăm bicicleta (uneori și noaptea, cu lanternă), mergem prin porumb, uneori pînă departe. Această

ION SULEA-GORJ — „Lumea nouă"

muncă mă împlinește, îmi dă satisfacții multiple. Da, sînt localnică".

Operatoarea blondă, mărunțică, are în subordine 60 la sută femei. Urîndu-i din inimă succes, ne îndreptăm spre o brigadă de intervenție care se bucură de prezența sondorului-șef Valerică Mehedințiu, oltean, după cum îi spune și numele, un flăcău de douăzeci și trei de ani, dar care este conducătorul unor oameni mai în vîrstă. Se execută reparații de repornire a sondei, prin pistonaj. Acești oameni nu se pot plînge că nu lucrează permanent în aer liber. Sînt mai bronzați decît cei ce vin de pe litoral.

Dumitru Viașu, maistru, a studiat la Tîrgoviște. Tatăl i-a fost sondor la Moreni, mai are prin familie petroliști, pe Gheorghe și Petre. E bănățean de la înființarea schelei. „M-am acomodat. Rămîn în branșă. Îmi este rentabil. Pe aici am fost bine primit, pe unde am fost. Uneori nu ne-ar strica niște spectacole, să mai vină un teatru, un concert de muzică populară". După aceste grăbite, succinte telegrame, maistrul se îndepărtează la treabă.

Insert : la Valea lui Liman petroliștii au în construcție o casă de odihnă. 80 la sută din lucrătorii schelei sînt tineri sub 25 de ani. Transportul oamenilor e asigurat prin mijloacele proprii ale întreprinderii. Program de lucru — non stop.

„Sînt inginer Horia Pintea, din Tîrgu-Mureș, vechi de nouă ani aici. Studii în București. Se pare că sîntem de aceeași vîrstă... Sînt acum timișorean. Vă spun ideile așa cum îmi vin ; sondorii au asfaltat drumuri pe care le folosesc și sătenii, livrăm localnicilor și apă potabilă, din puțurile noastre. S-au cimentat aici relații trainice. Avem un deosebit respect pentru terenurile destinate recoltei, așa că utilizăm un minimum de spațiu. În privința cadrelor, azi nu mai e fluctuația de la început. A trebuit să fim implicit pedagogi, să stăm între oameni, să-i învățăm o meserie. M. Săvescu, de pildă, era un *caz*. Avea abateri, absenta. Acum e sondor-șef, căsătorit, timișorean, un om de bază. Oamenii cresc, sînt mîndri de locul lor de muncă, de utilajul acesta românesc, perfecționat, modern".

Nicolae Predescu este maistru și secretar de partid ; îmi povestește și el despre munca permanentă cu oamenii, despre *cazul* O. Anghel, lucrător fruntaș azi. Există aici condiții deosebite de cele ale întreprinderilor în care oamenii lucrează grupați. Aici e ceva mai dificil, (regim de șantier), dar consolidarea relațiilor omenești e, poate, mai rapidă, temeinică. Apoi, condițiile de muncă s-au îmbunătățit și ele, s-au construit barăci, au sosit aparate de radio, butelii de aragaz, echipament gratuit.

O stație de degazolinare îmi oferă un tablou mai precis asupra complexității muncii, a multitudinii profesiunilor. Căci întîlnesc nu numai sondori, ci și distilori, mecanici, electricieni, fochiști etc. Există în mijlocul acestei cîmpii o activitate febrilă care nu ține de agricultură ; o „agricultură a adîncurilor". Zămislitoare de meserii și de oameni. Cîmpia bănățeană se descoperă (astfel) mereu pe sine, cu bogății ale pămîntului și valori ale spiritualității omenești.

O activitate de zece ani nu este una îndelungată. Într-un deceniu, însă, aici s-au petrecut atît de multe lucruri încît acestea pot îngloba, simbolic, destinul unei activități de mare importanță, care este industria extractivă, în devenirea ei dinamică.

Peisaj surprinzător, acesta al tractoarelor și combinelor alături de girafele ciudate ale mașinilor care extrag țițeiul, al depozitelor argintii. Alături de un peisaj esențial și veșnic insuficient explorat, acela uman.

VALERIU GANEA

DESPRE ÎNTEMEIEREA ORAȘULUI

● HERCULANE 1978 ●

Cifra întemeierii : 1825. Prin cuvintele ce se vor așeza mai jos uzurpăm privilegiul istoricului ; el ar fi trebuit să scrie despre aniversarea acestui oraș, și mai ales despre întemeierea lui. Nouă, iubitorilor de istorie, nespecialiștilor, cifra ne apare ametitoare ; Băile Herculane sărbătoresc anul acesta 1825 de ani de existență, existență dovedită, așezată sub semnul documentului. Aproape două milenii. Semnele zeilor tămăduitori se află așezate pe pietre roase de ani ; semnele zeilor, și mai ales ale celor ce le închină recunoștință. Zeilor lari. Cinci cetățeni numiți Ulpius Secundinus, Marius Valens, Pomponius Haemus, Iulius Carus, Valerius Valens întorși nevătămați de la Roma, unde au participat la alegerea lui Severianus, consul, lasă altar la termele lui Hercule : zeilor și divinităților apelor. De atunci orașul sărbătorește 1825 de ani.

Orașul — o necontenită sărbătoare : sărbătorindu-și, în fiecare sezon, vizitatorii, turiștii, monumentele și locuitorii ; ca orice stațiune de pe întinsul vacanțelor noastre ; o sărbătoare continuă azi, mai mult decît altădată dar, ca și altădată, o reînnoită sărbătoare. Cine se îngrijește de liniștea noastră, de zilele noastre fericite dacă nu aceste locuri pe care, oameni moderni, ni le-am dorit popasuri ale muncii noastre ? **De aproape două mii de ani,** această mărturie în piatră, închinată zeilor, lui Hercule, mai ales lui, geniu al locului, nu numai purtător al forței, ci și al sănătății ; lui, salutiferul. Un veteran din legiunea a XII Gemina, cea care a participat la cucerirea Daciei îi închină altar lui Hercule. În a sa carte, **Tezaurul Cernei,** Ilie Cristescu arată că la Băile Herculane au rămas puține dintre statuile lui Hercule. Majoritatea au fost duse la Viena : acolo sînt. O corabie purtînd statui s-a scufundat lîngă Budapesta. Urmele însă nu s-au stins, dimpotrivă, apar la fiecare pas. Hercule sfîntul, binefăcătorul și vindecătorul, cel ce și-a lăsat statuile pentru a da nume unui loc, e încă de multe ori amintit în expoziția ce serbează aniversarea ; pietre roase de vreme, lîngă inscripții cu grijă traduse, alcătuiesc o secție a muzeului din Caransebeș ce se află la Herculane. În sala fostului cazinou. Zeii, de data aceasta zeitățile petrecerii și ale vieții noastre prea-trecătoare : zeități durdulii așa cum și-i va fi înfățișat barocul vienez, așa cum și-i va fi înfățișat rococoul, artistul ce și el se va fi bucurat, în perioada creației, de binefacerile băilor ; de nesfîrșita sărbătoare pe care ți-o oferă orașul. Artistul imaginînd zeitățile plesnind de bucuriile vieții, pe tavanul fostului cazinou : și, acolo, în expoziții, piatra sobră a întemeierii ; altarele recunoștinței, lăsate de romani. De la sfîntul Hercule al sănătății, al însănătoșirii, al trupului viguros, la zeii mai puțin sobri ai tavanului cu atenție reconstituit e cale de mai bine de un mileniu și jumătate... Trec prin sala de expoziție însoțit de un bătrîn prieten al meu, om care a călătorit pentru șapte vieți și, care, în copilăria lui, venea împreună cu părinții la Herculane. Pe terasă, îmi spune, cînta fanfara militară, pe aici se plimbau perechi, perechi, stațiunea nu era aristocratică, părinții mei erau muncitori la Reșița și veneau aici o săptămînă, vara...

Marienbadul nostru, Herculanele... Nu-i lipsește nici Elegia, nu-i lipsesc marii scriitori. Alecsandri a poposit aici, ca și, de pildă, Minulescu sau Sadoveanu sau Blaga. Cîțiva dintre localnici își amintesc de sosirea lui Iorga.

Directorul stațiunii se numește Ilie Cristescu, e doctor în științe economice, scrie poezii, deloc rele ; aflu că a publicat sub pseudonim, că a frecventat cenacluri literare și că, din cînd în cînd, mai trece pe la cenaclul literar din Băile Herculane. Cenaclul nu e de ici de colo, conducătorul lui, poetul Sabin Opreanu a publicat de curînd un volum de versuri, iar Ion Florian Panduru o piesă de teatru pentru amatori. Scriitorii în trecere prin Herculane participă la ședințe, dar să nu ne îndepărtăm de la scopurile acestui reportaj care trebuie să vorbească, în pagini puține, despre întemeierea orașului... Scopul introducerii în reportaj al directorului nu e decorativ ; directorul e un multilateral, cartea sa despre Băile Herculane recent apărută la editura Sport-Turism poate vorbi despre preocupările multiple ale unui economist care este, în același timp, istoric, scriitor. Nu-l puțin lucru. Directorul lucrează la o carte despre generalul Cena, primul director român al stațiunii ; de cîte ori are ocazia vorbește despre general, așa cum vorbește și despre Stoica de Hațeg, și despre toți cărturarii care, în vreme, au trecut pe aici. E amfitrion de scriitori, se simte bine între ei, îi conduce prin stațiune, le vorbește despre nemaipomenitele întîmplări ale celor optsprezece secole de existență a stațiunii. E fiu de țărani dintr-un sat din apropiere, putea să muncească altundeva, n-a vrut, el e fiul acestor locuri și le cunoaște, am înțeles, ca nimeni altul. A cules folclor, a ascultat cu atenție bătrînii locurilor, a văzut de copil ruinele vechilor cetăți romane. Are în sînge sentimentul locurilor despre care va scrie cărți, nu mă îndoiesc, multe cărți. Ține să mă lămurească pe larg, că el a rămas țăran, că la casa de oaspeți a stațiunii cosește, că lucrează, pentru a se deconecta... Vreau să-l lămuresc că nu a mai rămas, dar mă gîndesc că nu are rost o discuție în contradictoriu, dimpotrivă, încăpățînata lui așezare între aceste afirmații mă face să mă gîndesc la un adevăr care, de fapt, trebuia așezat la începutul acestui reportaj : că acești 1825 de ani sînt doar o cifră a sărbătorilor, că înainte de acel altar închinat zeilor tămăduitori locurile erau bătătorite de oameni ai locurilor, de stră-străbunii celor din Plugova, Mehadia, Cornea, Cuptoarea, Crușovăț. Epoca modernă a orașului e mîndria celor de aici. Nu mă îndoiesc de faptul că printre vechii bănățeni existau și dintre aceia care socoteau că, de fapt, centrul lumii este undeva pe la Băile Herculane. Meridianul numărul unu ar trebui mutat aici. Totul e înconjurat de istorie. Cetatea de la Mehadia cu legendele ei. Iovan Iorgovan cu baladele sale. În biblioteca eseistului doctor în filologie Livius Ciocîrlie se află rarisima gazetă **Grănicerul,** tipărită de tatăl remarcabilului autor de romane polițiste, poet în tinerețea sa bănățeană, Nicolae Mărgeanu. La cîțiva kilometri de băi — un drum pe care îl poți parcurge într-o plimbare — se află Pecinișca, localitate nemurită de Atlasul lingvistic român (punctul numărul 2) cu ajutorul moșului Golopenția, cel care era să fie omorît de bică. Povestea este celebră între dialectologi, așa cum fusese o vreme și la Pecinișca. Azi, așa cum arată lingvistul Eugen Beltechi, nimeni nu mai știe nimic despre moșul Golopenția și despre taurele său. Oricum, Băile Herculane este o capitală a Banatului ; capitala sa de vară.

Altădată... La prima vedere ai impresia că orașul e puțin obosit, că gloria de odinioară va rămîne o minunată amintire... Pe băncile din piețele orașului stau mai ales vîrstnici, ocupația preferată e croșetatul. Costume pestrițe, așezate într-o plăcută dezordine, pe oameni care desigur au cules florile vîrstei cu vreme în urmă... Inscripțiile romane, clădirile vechi de două secole, însăși statuia lui Hercule atoateveghetorul, așezată în centrul orașului, par un pic obosite.

E prima impresie, și e doar o impresie. Hoteluri noi, unele terminate cu cîțiva ani în urmă, altele terminate anul acesta, altele care se vor termina repede-repede dau imaginea unei stațiuni în plin proces de întinerire.

Dar acest reportaj nu este despre viața unui oraș, ci doar despre întemeierea lui.

Cum se întemeiază un oraș ? Sîntem în Herculane, veacurile se așează lîngă noi fără grabă și fără ostentație. Lîngă turiștii de aiurea, țărani din satele împrejurimilor se duc la **Șapte Izvoare** așa cum se vor fi dus, cu două mii de ani în urmă, stră-strămoșii lor. Lîngă pietrele roase de vreme ale expozițiilor, arhitectura mai tînără, și totuși așezată cu atîta vreme în urmă... Lîngă cutare cameră a oaspetelui stațiunii, camera în care a dormit Maria Tereza, împărăteasa. Ieșind din oraș într-o zi în care asfaltul fierbea sub pașii noștri domesticiți, plecînd din Timișoara într-o zi în care, în centrul orașului, excavatorul mușca din pămîntul pieții Operei pentru a așeza aci altă piatră de întemeiere, am mai avut răbdare să contemplu (alături de cîteva sute de curioși un vechi tunel ce răsărea în fața noastră, mai fabulos decît comorile lui Ali Baba ; subteranele orașului, cele ce născuseră atîtea legende și stimulaseră atîtea fantezii. De sub găoacea protectoare a asfaltului ieșeau la lumină cîteva secole. Puteam vedea, în piața Operei din Timișoara, cu ochiul liber, Istoria. Mă plimb acum prin Herculane, aerul dimineții tremură așa cum tremura și acum două mii de ani ; sărbătoarea noastră, liniștită în spațiu, poate cobori în timp. Tămăduiții vin din băile lor, trecînd, unii, peste umbra zeului protector, ce, de două mii de ani veghează ca oamenii locurilor să fie oameni ai faptelor depline. Privesc orașul : aici, în centrul lui, nimic nu e schimbat. **Dacă vreți să contemplați istoria cu ochiul liber** nu e nevoie să veniți la Herculane, dar aici se vede, vă rog să mă credeți, așa cum nu se vede în multe locuri ale lumii. Din vîrful Domogledului la apa Cernei, și de la statuile romane la geometria noilor hoteluri se leagă linii pe care nu le veți mai descoperi niciunde. Dacă superlativele vi se par ametitoare, opriți-vă la această cifră : 1825, și Timpul, devenit Istorie, vă va sărbători încă o dată.

NICOLAE ȚIRIOI

MI-E INIMA...

Mi-e inima ca scrinul bunicii de la țară
Din podul casei scunde, de sub acoperiș,
Acolo unde-adesea, în dup-amezi de vară,
Mă strecuram sub trestii, prin colțuri, pe furiș.

Visînd, cu zumzet molcom de treier în ureche,
La arșița de-afară, cu fruntea pe-un prosop,
Mă ispitea grămada, de lîngă lada veche,
Sub mii de boabe de-aur, în grîu, ca să mă-ngrop.

O, ceasuri lungi de tihnă ce-mi amăgeau dorința
Cu farmecele-acelea pierdute printre grinzi,
Cînd deschideam sipetul să-mi răcorească ființa
Arome dulci de fructe spre care te întinzi !...

În scoarțele bătrîne, cu haine de-altădată,
Am învățat să mîngîi și teama să-mi împac,
De cîte ori, din joacă, spre scara răzimată
Mă repezeam în taină la scrinul mic, sărac.

CĂLĂTORIE

Pornind la drum, ne strîngem mai aproape
Și-atît de liberi și de singuri iară,
Visăm la Mare ! Și — în orice gară —
Simțim în trupuri freamătul de ape.
Izvoare — ascunse ne împing — nainte
Spre zarea-aceea veșnic mișcătoare,
Acolo unde aurul din soare
Și marmora se sfarmă pe morminte.

Noi mergem duși de dragoste și soartă
Spre țărmuri care s-ar ivi în spume, —
Căci rîuri stranii ne-au desprins de lume
Și pe-amîndoi, îngemănați, ne poartă...

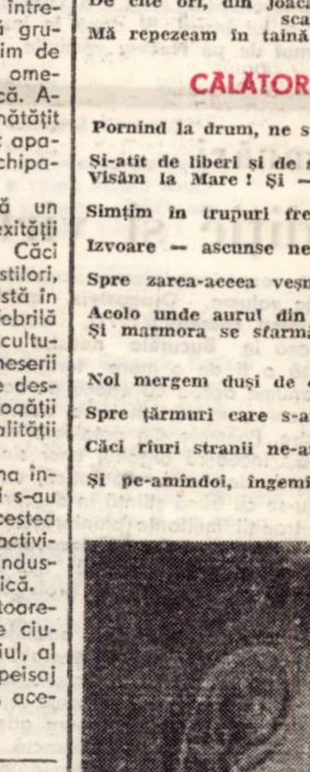

PETRE JUCU — „Mireasă"

Și cînd vedem, albastră-n depărtare,
De pe faleză, lespedea de unde,
Îi regăsim sviclirile profunde
Din carnea noastră-n valurile-amare.

ASCENSIUNE

Te voi urca, sînt sigur, chiar dacă mă-ngenunchi,
Ridicătură vastă cu arbori și cu stînci,
Și am să-mi pun piciorul pe asprii tăi rărunchi,
Sorbind răcoarea apei din văile-ți adînci !

În mersul meu-nainte, din ce în ce mai sus,
Eu nu mă tem de tine, de șerpi și de furtuni
Și-mi dai să-ți gust mîndria și farmecul nespus
Pe care, printre gene, sub frunte mi le-aduni.

Cînd ți-oi ajunge-n creștet, pe-ngustele poteci,
Triumful supt din soare îmi va zvîcni în piept,
Cum izbucnesc izvoare din guri de piatră reci,
Și-o să-mi înalțe trupul, peste întinderi, drept.

Desprins de mine însumi, nu voi mai fi stingher
Acolo, sus, pe vîrfuri, scăldat în aer pur,
Și-oi retrăi în carne, pe drumul de sub cer,
Tot ce-am învins pe munte din sete de azur !

cronica literară

Nu știm dacă este adevărat că **„deplasarea este modul fundamental de existență și de definire umană"**, așa cum afirmă un exeget, dar se poate cu ușurință constata că atît în trecut cît și în prezent, cu toate neajunsurile lor, cărțile de „memorii" și „călătorii" au fost și sînt pe placul publicului dornic de amănunte, mai ales anecdotice, despre viața, formația și legăturile unei personalități, despre țări, locuri, oameni și obiceiuri mai mult sau mai puțin ciudate, pe care nu speră să le cunoască vreodată aievea. Poate din această imposibilitate de cunoaștere directă să izvorască dorința de a citi măcar (cunoaștere indirectă) despre acele ținuturi văzute și descrise de alții și care au pe lîngă rolul educativ și unul de purificare dacă este să-l credem pe Chateaubriand care scria astfel la începutul secolului al XIX-lea despre preferințele cititorului : **„Obosiți de societatea în care trăim și de necazurile ce ne înconjoară, ne place să rătăcim la popoare necunoscute. Dacă oamenii care ne sînt zugrăviți sînt mai fericiți ca noi, fericirea lor ne odihnește ; dacă sînt mai nenorociți, relele lor ne consolează".**

Nu vom stărui asupra problemei care constituie substanța unei masive cărți a lui Marian Popa, **Călătoriile epocii romantice** (Univers, 1972), din care am și citat la începutul cronicii, și care epuizează, putem spune, problema, chiar dacă mai există loc pentru nuanțări și amănunte.

Surprinzător cum Aurel Rău, poetul ce ne-a obișnuit cu unele însemnări lirice despre călătoriile făcute, consubstanțiale poeziei sale (cel puțin în **9 priviri lirice asupra Japoniei**), a optat de astă dată pentru călătoria-erudiție, scriind o Grecie a cărților și mai puțin a lui însuși. Și dacă în însemnările citate sau în **Turnul de pe Neckar** versurile făceau farmecul lor, chiar cu riscul manierei, Grecia de acum este o carte plină de trimiteri la subsol, pînă la pagina o sută fiind citate peste cincizecișicinci de nume din cele mai diverse : poeți vechi (începînd cu Alceu, Hesiod, Homer, Eschil, Pindar etc.) și noi (Eminescu, Blaga, Cocteau, Hölderlin, Seferis, Kavafis etc.), istorici (de la Herodot la Tocilescu și Finley), arheologi, istorici literari, ginditori, prozatori pe care ar fi inutil să-i mai citățm nominal.

În felul acesta **Grecia** lui Aurel Rău este mai mult o călătorie în trecut decît în prezent. Deși ne dăm seama că poetul a pășit nu demult pe pămîntul Eladei, gîndurile lui nu sînt la Grecia de azi, ci la o altă

Aurel Rău

GRECIA, CĂLĂTORIE INCOMPLETĂ

Ed. Albatros, 1978

Grecie despre care a studiat, pe care a visat-o, pe care o știe din cărți și vrea s-o identifice în ruinile păstrate, o Grecie a artei mai ales și pentru care s-a pregătit din timp : **„Cînd digitez pentru acropolea Atenei, întorc fișe, ca într-un joc de cărți, și straturi din amintire"** (p. 124). Trimiterile se fac neîncetat la cultura și civilizația grecească antică, la muzeele pline cu vestigiile trecutului, la autoritatea istoricilor și arheologilor sau la impresia poeților moderni despre aceleași lucruri vechi, deși stăruie și la cei antici : **„Citatele folosite pînă aici, fără trimiteri, toate din Pindar. Fragmentul acesta și imediat următoarele,** din Hesiod"; (nota la p. 124 ; lipsește trimiterea de la p. 282, titlul unei monografii a lui André Maurois). Încît cititorul care ar fi dorit impresii despre Grecia de astăzi va rămîne dezamăgit. El este informat despre **Arta bizantină,** despre **Marile locuri, Creta, Rhodos, Macedonia antică,** respirînd prin toți porii aceleași ilustre urme de piatră și metal ce riscă să înăbușe o nouă cultură și o nouă civilizație, dacă acestea există. **Patru zile pe Muntele Athos** s-ar putea crede că este o excepție, dar nu după multe trimiteri la prezent, e drept mai degrabă exterioare, iarăși trecutul ca o lespede ce ucide orice interes pentru zilele de azi : trimiteri istorice, nume de împărați și voievozi.

Firește, scopul lucrării, ne dăm seama, a fost această călătorie în trecut, realizată astăzi și la nivelul cunoștințelor noastre, nu puține. Și dacă lucrarea pierde în impresia subiectivă a călătorului, cîștigă în erudiție și-n obiectivarea documentului : **„Ciclul eroic Teseu, cu aromele minotaur, scaunul uitării, lupta cu Amazoanele, lîna de aur, cu implicațiile Medeea, Ariadna, Phaedra, Pirithous, Hercule (de ce nu Heracles ?), Elena dar și cu valențele-i istorice : unirea tuturor demelor într-un singur stat ; descinderea din Tesalia, a lui Xouthusu, fiul lui Neleu, nepotul lui Deucalion, strănepotul lui Prometeu, soțul Creusei, tatăl lui Acheos și Ion..."** (p. 125).

Grecia pe care ne-o propune poetul Aurel Rău e una livrească, în care nu ochiul privește, ci memoria actualizează un trecut, în încercarea de descifrare a unor vestigii ce fac farmecul călătoriei într-o țară intrată demult în legendă.

ION MAXIM

consemnări

Tradiție și virtuozitate lirică *)

Consecvent experienței lirice acreditate în primele volume, **Dragostele mele** (1969) și **Puntea soarelui** (1971), Traian Iancu lansează în **Bucuriile noastre** o idee dovedită a fi de o mare fertilitate poetică, și anume aceea că epoca pe care o trăim corespunde vîrstei de aur a istoriei noastre. Poemele din antologia recent apărută * încearcă orgoliul unor sinteze sui generis de poezie patriotică, autorul situîndu-se cu bună știință în descendența unei tradiții militante omniprezente în evoluția literaturii române. El invocă această tradiție cu sentimentul că istoria de azi confirmă în bună măsură profețiile marilor săi predecesori.

Iată de ce sursele livrești ale poeziilor din **Bucuriile noastre** sînt ușor detectabile, Traian Iancu optînd pentru o tratare explicită a motivelor selectate. În acest sens pot fi stabilite paralelisme ce merg adeseori pînă la reproducerea cvasiexactă a unor pasaje din creația predecesorilor, texte precum „La noi" sau „Izbăvitorul" trimițînd fără drept de apel la „Noi" și, respectiv, „Clăcașii", binecunoscutele poeme ale lui Octavian Goga, „De atunci, din '907" la „Noi vrem pămînt" a lui George Coșbuc, „Revedere la Tîrgoviște" la „Adio la Tîrgoviște" a lui Grigore Alexandrescu, „Dimineața nouă" și „Flori de mai" la suavitatea poezilor ce deschid volumul lui Dimitrie Anghel.

Această construcție bipolară, implicînd deopotrivă verbul originar, dar și prezența activă a poetului de azi, dezvăluie o propensiune deliberată către interpretarea textelor abordate din perspectiva înțelegerii actuale a mesajului poetic. Traian Iancu reconsideră deci cîteva momente de elevată anticipație din tradiția militant-patriotică a poeziei românești, descoperind în fiecare dintre ele însemnele „marilor zodii de țară", temeliile istoriei contemporane și, nu mai puțin, garanția reușitei propriului demers creator : **„Bucuriile noastre sînt raze de soare, / Limpeziri mari de suflet, cînd spicul de grîu, / Alb și proaspăt înalță făptura-i în zare, / Unduind în lumină, arcuit ca un rîu. / / Bucuriile noastre sînt mari zodii de țară, / Cînd pîinea și floarea, miraj de izvor, / Împlinesc o iubire și fac să răsară, / O creștere nouă și-o țară de dor !" Bucuriile noastre.**

Mobilitatea discursului poetic, deplasat cu ușurință pe registre dintre cele mai diferite, de la tonusurile violent-patetice ale poeziei lui Octavian Goga, la suavitatea pastelurilor lui Vasile Alecsandri, sau de la gestica retorică a versurilor lui Mihai Beniuc, la simplitatea cîntecului popular, aparține manierei impresioniste de investigare a realității, în care Traian Iancu se simte pe deplin integrat. Termenii cheie ai poemelor sale, Lumina, Oțelul, Grădina, Istoria, compun nu numai lumea exterioară poetului, ci și pe cea interioară, ei ocupînd un loc de prim rang în structurarea universului său poetic : **„Văpăi tot mai aprinse de lumină, / Rotunde minutare de elan, / Perle de-oțel, eres, tilc de uzină, / Cu voi, iubiri, mă simt contemporan !" (Perle de oțel).**

O poziție aparte în economia volumului o ocupă cele cîteva poeme dedicate Poloniei (**Vedere din Varșovia, Acasă, la Chopin, Sirenă pe Vistula**). Tonul lor elegiac trădează o înclinație firească spre meditația gravă, disimulată în celelalte poezii din volum sub forma exuberanței imnice care animă întreaga creație a lui Traian Iancu. Iată, spre pildă, cîteva versuri din **Vedere din Varșovia : „De-acolo, din taină, ascult un concert diafan : / Cum se prind și se desprind nisipuri. / Suspinind, cînd Vistula cîntă la pian, / Aducîndu-mi, în dar, pe maluri, duioasele chipuri. / / Printre mazurci, printre blonde poloneze, / Garoafe roșii mi-au răsărit la geam. / Toate mă-soțesc în visul aninat pe metereze / De piatră, unde renăscu orașul acestui neam. /.../ Și-acum, iarăși văd pescarii pe matcă, / Și-ascult – cu ei – cum cîntă Vistula la pian : / Valurile-n murmur pe Chopin îl cîntă / Să fie mărturiei -mplinirii năprasnicului vis diafan !".**

Volumul lui Traian Iancu, **Bucuriile noastre,** aduce în centrul atenției o modalitate inedită de circumscriere în tradiția militant-patriotică a liricii românești, remarcabilă mai ales prin ușurința trecerilor de la un timbru poetic la altul, dovadă a virtuozității, dar și a unei îndelungi exersări.

MARIAN ODANGIU

*)Traian Iancu, **Bucuriile noastre,** București, Editura Cartea Românească, 1978.

teatru

Pe marginea

Stagiunii Teatrului Național din Timișoara

Anul teatral al primei scene timișorene s-a încheiat. Ultima premieră, „Pielea ursului" de Chesnot, a fost văzută de publicul din Lugoj, în virtutea obișnuinței de a extinde teritoriul stagiunii permanente a instituției și dincolo de perimetrul orașului de reședință. Repertoriul a cuprins : **„Jocul ielelor"** de Camil Petrescu (spectacol care a contat în aprecierea Secției de critică a A.T.M.-ului pentru acordarea unui premiu de regie lui **Ioan Ieremia** ; prezentat la Festivalul actorului în dialog cu publicul, de la Satu Mare, a adus actriței **Geta Iancu** un premiu de interpretare), **„Tineri căsătoriți caută cameră"** de Roscin, **„Piatră la rinichi"** de Paul Everac (ambele în regia lui **D. R. Ionescu,** piesa lui Paul Everac fiind singura lucrare contemporană autohtonă pe afișul stagiunii), **„Constructorul Solness"** de Ibsen (regia Emil Reus), **„Spațiul de clemență"** (spectacol pregătit special pentru Gala actorului de la Bacău, distins la această manifestare ; versuri de Mihai Sabin, colaj Mircea Belu, **„Motangiii"** (momente caragialești, în regia lui Miron Nețea — a doua inițiativă actoricească (deci), **„Comedia erorilor"** de Shakespeare (regia Ioan Ieremia). Repertoriu fără bagatele, cum se poate constata, dar în care piesa contemporană românească a avut o prezență „marcată" doar.

Spectacolele n-au coborît sub linia profesionalității. Premierele susțin afirmația noastră. Este, însă, de semnalat faptul că în reprezentațiile imediat următoare (ca în cazul „Comediei erorilor"), ori după trecerea unui timp mai îndelungat (ca în cazul spectacolului cu „Moftangiii" din 4 aprilie) s-a observat o scădere a tensiunii în scenă, „oboseala" interpreților, apelul la o recuzită extraspectaculară și extraartistică, în fond, pentru a capta adeziunea formală a publicului. De pe poziția criticului de teatru, care a afirmat la fiecare prilej calitatea trupei timișorene, nu ne permitem să trecem sub tăcere acest fapt. Pentru spectator, fiecare reprezentație — tocmai aceea pe care a văzut-o reprezintă **spectacolul, teatrul ;** nu putem și nu avem dreptul să-i cerem să revină pentru a-l convinge — trebuie s-o facem **atunci, de fiecare dată** cînd ne onorează cu prezența sa.

Starea exercițiului teatral la Teatrul Național din Timișoara ar trebui să preocupe continuu conducerea instituției, indiferent de premiile unei stagiuni și de opinia critică asupra premierei. **Faptul că actorii au început să acționeze în spiritul acelei munci de studio,** a cărei necesitate nu mai are nevoie de argumentație (oricum argumentele s-au produs în paginile revistei noastre), **este relevabil :** aplaudăm inițiativele și efortul lor. Condițiile și sprijinul de care s-au bucurat deocamdată „în parte" s-ar cuveni să constituie un alt motiv de **meditație activă** pentru conducerea instituției. **Climatul** teatral, asupra căruia am fi fost dispuși să ne exprimăm pentru a semnala un reviriment, nu este încă dintre cele mai bune. Am constatat că la Teatrul din Reșița, de pildă, în această stagiune, s-a produs o ascensiune reală datorată și unui plan directorial adecvat „bunelor intenții" : ele nu lipsesc nici timișorenilor. Ceea ce lipsește este reunirea forțelor, îndreptarea lor într-o direcție clară, sistematic, fără poticneli. Am avut **spectacole** meritorii, unele excelente, avem **actori** interesați, unii interesanți, dar nu există o continuitate a preocupărilor și, nu un întreg colectiv preocupat de ascendența mișcării teatrale, aici. Faptul se datorează, cel puțin în parte, și inactivității filialei A.T.M. locale. Propunem luarea în considerare serioasă a climatului teatral, pentru ca reintrarea în sediul renovat al primei scene să marcheze un eveniment cultural, nu doar o schimbare geografico-administrativă (cu importanta ei, și aceasta). Teatrul Național din Timișoara are dreptul și datoria de a da curs cerinței publicului, statutului său, atît de des reclamate în paginile acestei reviste încît nu facem decît să reamintim o formulare intrată în obișnuință : **Teatrul Național ar trebui să avanseze, evident, din centrul civic, în centrul spiritual al orașului.**

ANTOANETA C. IORDACHE

lecturi

Noi volume de epigrame

1. DE LA CROȘETA ... LA FLORETĂ este titlul unui volum singular în lirica ironică actuală, realizînd un fel de premieră mondială : numai semnături feminine (inclusiv coperta — Dana Nobilescu). Singura excepție masculină este **Mircea Trifu,** care semnează Cuvîntul înainte.

Cele aproape 100 de epigrame care fac saltul calitativ (uneori numai cantitativ !) de la croșetă la floretă, sînt semnate de : Angela Chiuaru, Viorica Georgia Cristodulo, Anca Grigoriu Drăgnescu, Zorina Drăgnescu, Dobrița Iancu, Nina Marinescu-Popeia, Carmen Mihuțescu, Otilia Mortun, Iarodara Nigrim, Eugenia Pavel, Maria Haș Popescu și Taisia Pușcșu. Evident, un act de cultură nu doar cu valențe de simplă emancipare feminină.

2. ÎN VÎRFUL SPADEI. Și de epigramiștii sibieni, căci ei sînt semnatarii acestui volum, se îngrijește același însuflețit și priceput ocrotitor al epigramei, **Mircea Trifu.** Din prefața sa aflăm că la Sibiu ființează un cenaclu al epigramiștilor. Dintr-o răsfoiare am parcurs cele cîteva pagini ale volumului și pot spune : nu e rău pentru început. Nu e rău, pentru că se iau în vîrful spadei năravuri și metehne din noi și din jurul nostru. Dar efortul unit al celor 13 epigramiști sibieni n-a dat încă întreaga măsură a talentului lor, se pare. Încă prea **multe epigrame au un caracter strict jurnalier,** de consemnare cotidiană, satirică, e drept, dar nimic mai mult. Mai multă atenție deci la starea estetică și perenitatea tematică a epigramei. Sînt însă în acest volum și e p i g r a m e bune, semnate de Francisc Gavrileț, Iancu Constantinescu, Naum Smarandache, Ion Mărgineanu, Ion Săndulescu, Spiridon Ștefănescu.

3. PAUZĂ DE CONCERT este titlul volumului de debut semnat de **Viorica Georgia Cristodulo.** Apărut, ca și cele de mai sus, la, de-acum prestigioasa Editură Litera. Întîlnim de astădată un condei înclinat spre joc, dar și spre meditație, un condei ager și agil, înzestrat. Gîndindu-se la menirea poeților și a epigramiștilor, zice Viorica Georgia Cristodulo : **„Tu ești poet și nu mă mir / Că nu-nțelegi cu mult aș vrea / Să vezi în orice trandafir / Și spinii mei, și floarea ta".** „Duelurile" din partea a doua a cărții amintesc de virtuți satirice, cîndva în exclusivitate masculine. Printre interlocutori numărîndu-se : George Corbu, Aurelian Păunescu, Mircea Bogdan, Ion Grigore. Violonistă în viața de toate zilele, Viorica Georgia Cristodulo și-a intitulat cartea ei de debut **„Pauză de concert".** Concludem așadar în maniera consacrată a epigramiștilor : **Cînd arcușu-ți merge strună / Ai o soartă foarte bună / Și-ți spun din această cauză : / Nu te mulțumi cu-o... PAUZĂ !**

ION VELICAN

panoramic

GLORIE EROILOR PATRIEI — tema evocării din fața Monumentului Eroilor din Parcul central din Timișoara. Montaj de versuri și cîntece patriotice, închinarea celor mai tineri uteciști, carnetul de membru al Organizației revoluționare a tineretului. ● Marele program artistic dedicat zilei de 23 August, susținut de artiști profesioniști din municipiu, de formațiile Casei de cultură. Programul folcloric — susținut de colective artistice din diferite întreprinderi. Pe estradă, cele mai tinere colective de artiști **amatori, participante la** cea de-a doua ediție a Festivalului național „Cîntarea României". Diverse formații orchestrale, prezente în diverse locuri de agrement cu muzică de promenadă. ● A apărut „Împliniri", foaie volantă editată de Comitetul județean al U.T.C. Timiș. Dintre semnatari, Ion Dancea (reporter al șantierului viitoarei întreprinderi pentru mașini de transportat și ridicat din Lugoj), Ion Căliman și Ivo Muncian (autorii unor poezii închinate țării), Novac Grădișteanu, Ioan David, Ovidiu Corduneanu, Francisc Ioanovici. ● Un spectacol multivalent oferit de formații ale întreprinderilor „Constructorul", „Solventul", I.M.A.I.A. ; muzică, populară, ușoară, dansuri, montaje de poezie și muzică a avut loc pe terasa „Constructorul". ● Brigăzile artistice ale întreprinderii pentru industrializarea sfeclei de zahăr, I.M.A.I.A. și I.C.I.L. vor pleca la Drobeta Turnu-Severin pentru a participa la o fază interjudețeană în cadrul „Cîntării României". ● Ansamblul folcloric „Lugojeana" din Lugoj s-a întors într-un turneu efectuat în R.S.F. Iugoslavia.

L. B.

sadoveniana

ALITERAȚIA

Așa cum se știe, prin aliterație înțelegem, într-un șir de cuvinte care se succed, repetarea, premeditată sau nu, a unui sunet sau grup de sunete aflat, de obicei, în poziție inițială. Manualele școlare dau, îndeobște, ca exemplu cunoscutele versuri ale lui Coșbuc, din **Nunta Zamfirei** : „Prin vulturi vîrtul viu vuia, /Vrun prinț mai tînăr cînd trecea . . .". Într-un anumit sens, aliterația poate fi considerată un fel de rimă . . . inițială. Ea cată să fie înseriată figurilor fonetice de stil. Pentru a obține anumite efecte de ordin acustic, poeții, mai cu seamă — dar nu numai ei — recurg, într-o măsură mai mare sau mai mică, la numeroase procedee aliterative, iar tratatele de versificație și de teoria literaturii abundă în exemple celebre, recoltate din literaturi și epoci diferite. Abia dacă mai trebuie precizat că aliterația poate fi folosită cu succes și devine, deci, recomandabilă, numai în măsura în care frecvența aceluiași sunet sau grup de sunete este sugestivă, sprijinind valorificarea și nuanțarea conținutului de idei și sentimente ale comunicării la nivelul artei literare. Altfel, ea rămîne un simplu joc acustic, inconsistent și steril.

Înzestrat cu un simț lingvistic și cu o „ureche" de o finețe cu totul neobișnuită, Sadoveanu-poetul obține, cu ajutorul aliterației, efecte artistice de prim ordin, în care măiestria, meșteșugul și migala se topesc în urzeala — de un firesc desăvîrșit — a expresiei, fără nici o stridență, fără vreo urmă a unei elaborări trudnice.

Potrivirea sunetelor inițiale într-un șirag de cuvinte care se urmează nemijlocit suscită mai totdeauna o impresie acustică agreabilă. Această „bucurie" a auzului sporește însă și devine convertibilă în desfătare estetică atunci cînd elementele lexicale ale enunțului evocă ele însești forme de mișcare sonoră sau melodioasă. Am ales un buchet de exemple, învederînd tocmai această caracteristică a aliterației sadoveniene : „Strunele suspinau trist în noaptea caldă" (I 48) : „un murmur de mingiiere trecea prin rînduri" (II 29) ; „cîntecele prinseră a curge duios și dulce" (II 110) ; „priveam la apa care se strecura lină și limpede plescăind domol" (III 12) : „fosnea un timp foile galbene ale anilor trecuți" (III 274) : „neica Ispas începu să îngîne un cîntec trăgănat și trist" (VI 11) ; „Sunînd și sclipind, coboară prin ripi un pîrău (X 411) ; „Apa vijîie în lăptocuri și sună subțire la roțile înalte" (X 411) : „fluturări de frunze galbene" (XI 209) ; „În aerul curat și liniștit se auzeau pîraiele ploilor zgomotînd pe trepte de ripi" (XI 384). Nu voi exagera afirmînd că asemenea exemple se găsesc cu sutele în opera lui Sadoveanu și că aliterația constituie o componentă fundamentală a ceea ce ne-am obișnuit să numim „armonia sadoveniană".

Voi încerca, în continuare, să întreprind analize mai amănunțite. Într-un schimb de replici între Alexa Totîrnac și Ghiță Botgros, personaje ale romanului **Nicoară Potcoavă**, cel dintîi grăiește după cum urmează : „— . . . Ori, poate, nu-i fi dumneata Ghiță pe care l-am lovit odinioară cu bîta, și l-am brîncit în bulboana Moldovei ?" (XVIII 63). După cum se vede, ne găsim în fața unei aliterații **triple : b . . . b . . . b.** Sunetul aliterant este **b**, o consoană ale cărei caracteristici articulatorii — explozivă sonoră bilabială — devin sugestive prin raportare la violența gestului implicat de verbul **a brînci** și de substantivul **bîtă**, la reprezentarea întunecoasă și sumbră pe care o stîrnește, prin însăși alcătuirea sa fonetică, **bulboană**, termen recurent la Sadoveanu : a doua povestire din **Cocostîrcul albastru** (1921) se cheamă **Bulboana lui Vălinaș.** E de remarcat că exploziva aliterantă **b** se repetă în structura cuvîntului bulboană, întărind țesătura deasă a aliterației.

Vrednic de toată atenția este detaliul că prozatorul preferă forma neprefixată a verbului **a îmbrînci.** Desigur, acesta este un fapt de limbă veche și populară, iar Sadoveanu manifestă o adevărată predilecție pentru verbele fără prefix, cum sînt **a plini (a împlini), a pușca (a împușca)** și atîtea altele. Dar, în cazul nostru, deprefixarea — dacă pot spune așa — are temeiuri stilistice de prim ordin. Mai întîi, trebuie observat că îndepărtarea prefixului face posibilă consolidarea aliterației, pe care prezența lui ar fi împuținat-o. În al doilea rînd : **brînci,** „debutînd" cu o consoană explozivă, exprimă mult mai pregnant duritatea acțiunii, permițînd, totodată, cititorului, contactul nemijlocit cu rădăcina însăși (**brînc-**), contact pe care prefixul l-ar fi stînjenit, l-ar fi zăbovit. În fine, prin eliminarea lui **îm-**, numărul de silabe ale verbului scade cu una, ceea ce permite, ca de atîtea ori la Sadoveanu, organizarea ritmică a finalului de frază : **l-am brîncit în bulboána Moldóvei.**

Aliterația sadoveniană dobîndește randament stilistic maxim atunci cînd ea sprijină receptarea și filtrarea artistică a mișcărilor sonore ale firii. Iată un pasaj revelator : „Nu multe zile după întoarcerea lui Nicula Ursake din blîndeța văii, au trecut pe deasupra Preluncilor stoluri de dumbrăvenci, fîlfîind și învîrtejindu-se către asfințit. Și la o zi după ce au trecut acele cîrduri de dumbrăvenci, s-a înegurat cerul de nouri posomoriți și a prins a bate o ploaie piezișă, subțire și rece" (XV 77). Explozivele — surde și sonoră (**p . . . b . . . p . . . p**) — alcătuiesc o adevărată „mreajă" aliterativă, iar imaginea acustică se impune viguros și pregnant.

G. I. TOHĂNEANU

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Generația noastră **SEMNAL ;** 2. Mierea — **SFINX ;** 3. Hai acasă — **GIL DOBRICA ;** 4. El Greco — **ADINA DIMITRIU ;** 5. Hanul ulciorului nesecat — **MIRCEA BANICIU.**

SECȚIA STRĂINĂ : 1. With a little Luck — **PAUL Mc CARTNEY & WINGS ;** 2. Miss You — **ROLLING STONES ;** 3. Love Is Oxygen — **SWEET ;** 4. Davis On The Road Again — **MANFRED MANN'S EARTH BAND ;** 5. Baker Street — **GERRY RAFFERTY. Propuneri :** Take It Easy — **BOB MARLEY** și You're the one that I Want — **OLIVIA NEWTON JOHN & JOHN TRAVOLTA.**

CORESPONDENȚA. Daniel Groza : Informațiile ce mi le solicitați, au apărut deja în cadrul acestei rubrici. Te sfătuiesc așadar să revezi colecția revistei.

Ana Bucur : LP-ul care cuprinde piesele LEROY GOMEZ & SANTA ESMERALDA, poartă titlul „STARING". Grupul CREAM s-a înființat în 1966. Pînă în 1968, anul destrămării formației, aceasta a avut următoarea componență : ERIC CLAPTON (chit., ex-Yardbirds, John Mayall) ; JACK BRUCE (bass, ex-Alexis Korner, Graham Bond Organization, Manfred Mann) și GINGER BAKER. Clapton a înregistrat recent, în colaborare cu solista Yvonne Elliman, albumul „Slowhand". La realizarea „Background"-ului acestui disc, au participat : George Terry, Carl Radle, Dick Sims, Jamie Oldaker, Marcy Levy și Sergio Pastora.

Dan Emilian Roșca — București : În privința „producțiilor folk submediocre" ai dreptate. Dar, după cum vezi, nu tot ce apare rămîne . . . Găsești că a scăzut numărul formațiilor pop autohtone ? Da de unde ! Doar cîteva exemple : la Cluj-Napoca semnalăm un nou grup studențesc de care, te asigur, vom mai auzi. Este vorba de SONO FON. La Brașov activează promițător GRUP' 74, la București, GRUP L 20 iar la Timișoara, așteptăm reînființarea formației ECOU !

PETRU UMANSCHI

„cîntarea României"

ALFONS VEZOC

Unii din cei care au scris pînă în prezent despre lucrările lui Alfonz Vezoc au exploatat din plin expresia devenită comună : „violon d' Ingres", pentru a defini cea de-a doua pasiune a violonistului Vezoc, pictura. Dar dacă Ingres era, după cum se știe, în ciuda efortului depus, un violonist fără vocație, în cazul nostru, păstrînd proporțiile, în relația profesie — pasiune nu apar „disonanțe" ; cea de-a doua „vioară" a lui Vezoc „cîntă" cu o siguranță deplină, într-o extrem de bogată varietate, pe aproape mereu aceeași temă, a peisajului. Tablourile sînt niște sensibile „pizzicatouri" după natură, în care artistul surprinde cu deosebită acuitate dominantele și raporturile cromatice, ale subiectului, revenind apoi, aproape imperceptibil, pentru efect, cu desenul filigranat al unor delicate detalii. „Supraexpuse" unei lumini venite de la zenit, ce șterge contururile sub soarele și culorile diferitelor anotimpuri, cîmpiile, pădurile, marginile de oraș vibrează impresionist, degajează din cadrul lor restrîns o liniște și o delicatețe reconfortantă.

ALFONS VEZOC — „Casă bătrînească"

Supus în primul rînd naturii și abia apoi modelelor, chemînd ochiul și încîntîndu-l, pictura lui Vezoc aparține unui realism poetic și, fiind lipsită de ezoterism și incifrări, ea și-a cucerit un public numeros și divers. Expoziția personală deschisă la Bastionul Cetății, în cadrul etapei actuale a Festivalului național „Cîntarea României", atestă încă o dată că valorile plastice sînt asimilate doar atunci cînd accesibilitatea și inteligibilitatea mesajului este asigurată, cînd o vibrație omenească le străbate, fie tablourile oricît de insignifiante ca dimensiune.

AUREL GH. ARDELEANU

retro

Timișorenii și țepelinul (sau ce puteau citi cetățenii Timișoarei la 1911 despre baloane, în **Amicul soldatului — călindar**).

„În ultimii 10 ani s-au făcut progrese uriașe pe terenul aeronauticei. În timpul acesta scurt s-a ajuns cu mult mai departe decît înainte cu 100 de ani. Cu toate însă că aeronautul francez Bleriot a trecut cu mașina sa de zburat canalul La Manche, care desparte Anglia de Franța, într-o lățime de 35 chilometri, în timp de numai 23 de minute, (. . .) cu toate acestea suntem încă departe de timpul cînd vom putea zice : stăpînim aerul ! . . . De un timp încoace toate statele se ocupă cu aflarea cîrmei balonului. La balonul captiv în forma unui glob s-a renunțat și locul lui l-a luat balonul în formatul unei țigări, balonul captiv și în timpul cel mai nou mașina de sburat. Balonul captiv în forma sa de balonbălaur servește numai în scopul lămuririi și conducerii focului de artilerie. Dacă ne cugetăm că de la înălțimea de 90 de metri ochiul poate cuprinde o estindere de 33 de chilometri, care la 300 de metri se estinde la 56 ch. și la o înălțime de 1600 metri este estinderea aceasta atît de mare, încît nici cu ochiane bune nu se va mai putea cuprinde, putem înțelege ce bine se pot întrebuința aceste baloane. Baloanele, acești uriași ai aerului, formează în prezent germenele viitoarei flote aeriene, cari vor schimba cu totul fața lumei și a traiului omenesc. Germania și Francia stau în fruntea statelor europene ; Germania cu o flotă aeriană constătătoare din 14 baloane dirigiabile (invențiuni ale vestitului conte Zeppelin, apoi baloanele Gross și Parceval) și 5 mașini de sburat ; Francia are numai 7 dirigiabile, dar în schimb 29 mașini de sburat. Cum se vor putea apăra inimicii contra astor fel de baloane-spioni . . . Două mijloace sunt : să fie urmărite cu automobile și să se impuște asupra lor cu tunuri anume făcute pentru acest lucru. La începutul lunei noembrie 1909 flota aeriană austro-ungară care avea 3 baloane și 4 mașini de sburat a manevrat pînă la marginea Timișoarei, făcînd evoluții și figuri foarte interesante și instructive, chiar și noaptea. Echipa de aeronauți, în uniforme frumoase, a impresionat un mare număr de domni, doamne și domnișoare venite din curiositate la fața locului".

RETROVIZOR

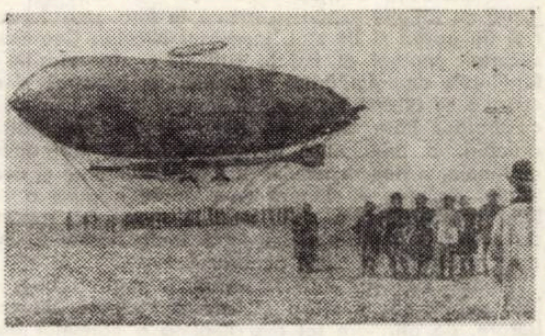

„Manevră de descindere cu balonul-bălaur"

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(VII)

Doi înțelepți ai cerului, care sosiseră imediat la locul groaznicului eveniment, cerură ca ostilitățile cu o asemenea armă să înceteze, și adversarii se supuseră. Dar Așrathaman avu greutăți. Iată ce le spuse el celor doi soli ai zeilor : „. . . Fiind în pericol de moarte, pentru a-mi salva viața, am lăsat această armă să lucreze, iar acum nu mai pot s-o stăpînesc ! Dar, porunca ta, stăpîne, ți-o voi îndeplini pe loc (. . .) Iarba va mai crește, dar rod în pîntec femeile nu vor mai prinde ! Nu sînt în stare, stăpîne, să opresc arma pe care am lăsat-o-n voie. Acu ea ne va omori feții, o, stăpîne. Dar, îndeplini-voi porunca ta" . . .

Și cel mai sceptic cercetător nu poate să nu creadă că aici e vorba de influența pe care o are această armă asupra aparatului genetic uman.

Alte soiuri de „arme divine" despre care se vorbește în cartea lui R. V. Dikshitara, „Războiul în străvechea Indie", pot provoca chiar și dispariția unor lucruri sau stăvilare, sau să ducă oamenii la demență, acționînd asupra sistemului lor nervos, aidoma armamentului biologic de astăzi. Oare un asemenea armament era cunoscut pe vremea aceea ! Să ne mai aruncăm o privire prin „Mahabharata".

Cînd reveni pe pămînt, Arjunu făcu o demonstrație în fața fraților săi cu arma ciudată care se chema „pașupati". Autorii „Mahabharatei" descriu astfel acest episod : „Și, iată, cînd această minunată armă fu lăsată să lucreze, pămîntul se cutremură sub tălpi, iar copacii se clătinară. Riurile se revărsară, iar mările tălăzuiră. Se slobozîră vînturile, și munții începură să se prăbușească. Focuri negre izbucnîră și se întunecă soarele . . . Arjunu, Arjunu, nu lăsa să lucreze această armă. Ea nu trebuie folosită fără noimă, și chiar cînd trebuie . . . să nu se folosească . . ."

În vechile cronici brahmane, în legendele și cărțile sacre ale indienilor se poate întîlni, după cum am mai evidențiat cu alt prilej, o împărțire ciudată și neobișnuită a timpului. În cartea „Sidhanta Kyromani", de pildă, ora este împărțită în intervale tot mai mici de timp, pînă se ajunge la unitatea finală — „truti" — echivalentă cu 0,33750 secunde.

Învățații sanscriți nu explică de ce o atît de mică parte dintr-o secundă, azi atît de importantă în fizica nucleară, era necesară în vremea aceea. Și, bineînțeles, nimeni nu știe cum a putut fi măsurată această înfimă dimensiune, fără cele mai precise instrumente de măsură a timpului.

Dar să ne întoarcem din nou la fantasticile arme pe care le pomenește mereu „Mahabharata"! Învățatul sovietic B. Smirnov, de fapt membru al Academiei de științe din U.R.S.S., în comentariul său la traducerea „Mahabharatei" spune : „Omul într-adevăr nu poate să nu se minuneze de înalta morală a acestui popor, care, cu multe milenii în urmă, a fost în stare nu numai să-și impună o atare etică, în cazul folosirii sau nu a armamentului absolut, „divin", dar chiar să și rezolve această problemă ! . . ."

De fapt, despre limitarea și folosirea armelor „superioare și cumplite" se vorbește în mai multe rînduri în „Mahabharata".

Arjunu a primit arma „brahmașiras" cu un foarte serios avertisment : „. . . Această neobișnuită armă de care nu se poate apăra nimeni, n-ai voie s-o folosești niciodată împotriva oamenilor, întrucît ea poate să distrugă întreaga lume . . . Dacă te atacă un dușman neomenesc (? !) o, eroule, atunci să-l răpui în luptă, folosește-te de ea . . .".

Deci, dacă etica astravija interzicea folosirea „mijloacelor de distrugere în masă", cum ar spune astăzi specialiștii militari, în luptele dintre oameni, această limitare în războaiele împotriva asurilor (dușmanii neomenești ai zeilor !) n-a existat.

Marea majoritate a savanților de astăzi, precum și cercetătorii străvechilor civilizații dau din cap cu scepticism la citirea unor asemenea ciudate pasaje. Dar sînt destui — și nu puțini — dintr-aceia care ne vor convinge că există dovezi palpabile ale unor Hiroșime preistorice ! Lucrurile trebuie doar cercetate mai în adîncime, cu mai mult zel și încredere, printre rămășițele destul de precare ale vechilor civilizații. Ceea ce, trebuie să recunoaștem, este o întreprindere deosebit de dificilă.

Cercetătorul și arheologul De Campes a descris, la timpul său, regiunea dintre fluviul Gange și muntele Rajmahal, cu ruinele sale carbonizate, care nu puteau proveni dintr-un foc obișnuit, oricît ar fi fost el de puternic. Majoritatea uriașelor stînci arată deosebit de ciudat, de parcă ar fi fost topite și nu arse.

(va urma)

rebus

Scriitori bănățeni

ORIZONTAL : 1) Prozator contemporan, autor al volumului de povestiri „Urmele duc la Nera" și al romanului „Mielul negru" — Prozator cu valențe de umorist, autor, printre altele, al romanului „Rătăciri de duminică" și al volumului „Vitrina cu ironii". 2) Romancier, nuvelist și reporter, autor a numeroase volume din care citez : „O complicată stare de fericire", „Vraja sau transformarea miraculoasă a lucrurilor", „Primiți puțină duioșie ?" — Debutant la „Orizont" !. 3) Eleganță — Redresări (fig.). 4) Bici cu alice de plumb — Voal de mătase. 5) Primele vocale — Riu în Italia — Localitate în Japonia. 6) Prozator contemporan, autor al romanelor „În umbra stăpînului", „Șansa" și al volumelor „Aș fi vrut să fie marți" și „Pariu pe alb" — Primele hronice ! 7) Ilici Lazăr — A cunoaște — Sfîrșitul unui proces ! 8) Bacău (abr. auto) — Guatemala (abr. auto) — Autorul monografiei „Opera lui Ion Vinea". 9) Epigramist prezent în culegerile : „Dansul săbiilor", „Epigrame și epigramiști" etc. — Roșu-nchis. 10) Păsări răpitoare — Poet de limbă sîrbă, apărut în limba română cu „Poemele candorii" în traducerea lui Anghel Dumbrăveanu și „Versuri" în traducerea lui Tudor Măinescu. 11) Numele lui „i" consonantic în alfabetul slavon — Într-un decor ! — Distinsă. 12) Ba — Poet și romancier contemporan, autor al volumelor de poezii „Viori fără amurg", „Elegie cu Francesca da Rimini", „Spectacolul privirii" și al romanului „Prințul marelui puțin". — Folosință.

VERTICAL : 1) Poet contemporan ce a debutat cu volumul de versuri „Minie și marmură" — — Reprezentantă a liricii feminine bănățene, autoarea recentului volum apărut, „Adăpost într-o floare". 2) Autoarea unor „Scrisori bănățene" — Animator al mișcării culturale din Banat, autorul romanului „Lume fără cer". 3) Poet și prozator contemporan, autor a numeroase volume din care amintesc : romanul „Patima", „Parodii" de la A la Z", „Citiți-le ziua", „Izvorul", „Vînătoarea de seară" — Țesătură de bumbac cu două urzeli diferite. 4) Începe aerajul ! — Localitate în Franța — Aurel Turcuș. 5) Sofia Arcan — Gavriliu Leonard — Greier (pop) 6) Prozator contemporan, autor al volumului de povestiri „Zidul" și al romanului „Verigile" — Întrebare. 7) În sufletul lui Lenau ! — Aceasta (reg.) — Debutul lui Cocora Ion ! 8) Actor și epigramist prezent în culegerile : „Epigrame și epigramiști" și „Dansul săbiilor" — Debut. 9) Adam Anavi — Bardul de la Erin. 10) Fringhiile ringului — Aproximativ. 11) Debutul lui Arieșanu Ion ! Prozator contemporan, autorul unei literaturi istorice cu mesaj patriotic ca : „Brazdă și paloș", „Vulturul", „Strămoșii". 12) Primele capitole din „Nisip", roman al lui Alexandru Deal ! — Fabulist și epigramist, membru al cenaclului umoriștilor timișoreni „RIDENDO".

Dictionar : OGLIO, ITO, GCA, IOT, TOUL, MOORE.

VIOREL ABRUDAN

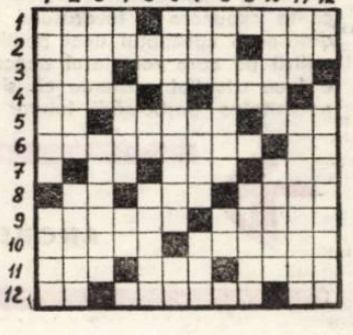

România — promotor al unor noi raporturi internaționale

(Urmare din pag. 1)

Vechilor surse de tensiune, li se adaugă altele noi, generate de încercările forțelor imperialiste, retrograde de a-și menține vechile privilegii, sau de a cîștiga noi poziții dominante.

Evidențiind în mod responsabil tendințele negative din viața internațională, partidul nostru precizează totodată, faptul că în lumea de astăzi se produc schimbări calitative de mare însemnătate, care permit o deschidere spre o nouă perspectivă de evoluție pe plan mondial. Optimismul realist, care se degajă din viziunea românească asupra problemelor internaționale, își are temeiul în dinamica raportului de forțe social-politice pe plan mondial, în faptul că, acestor evoluții li se opune afirmarea unei politici noi în viața internațională. Vitalitatea acestei politici este temeiul pe care se sprijină concepția românească cu privire la necesitatea dar și la posibilitatea unei noi ere în viața internațională.

Este meritul partidului nostru, al conducătorului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi sesizat, pe baza unei analize științifice și realiste, nu numai originile marilor pericole care planează asupra umanității, dar și premisele noului, într-o lume tot mai complexă și contradictorie.

Dintr-o astfel de perspectivă, țara noastră oferă lumii soluții marilor probleme, soluții viabile, a căror acceptare și aplicare este imanentă, pentru că, momentul politic pe care îl trăim, este cel al unei alternative ce se cere imperios tranșată : alegerea între menținerea vechilor relații interstatale, cu consecințe catastrofale pentru omenire, sau relații bazate pe rațiune și echitate, crearea unui sistem nou de relații între state suverane și independente.

Rolul crescînd al statelor socialiste, apariția unui mare număr de state independente, influența exercitată de mișcarea nealiniaților, lupta maselor populare de pretutindeni, a forțelor revoluționare, progresiste și democratice, sînt tot atîția factori care concură în favoarea unui nou curs al relațiilor internaționale, pentru consolidarea destinderii.

În strălucita analiză a relațiilor internaționale realizată cu prilejul expunerii făcută în fața activului central de partid și de stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., sublinia : „În opoziție cu tendințele de reîmpărțire a zonelor de influență și dominație se afirmă tot mai puternic o politică nouă, de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale".

Pentru aceasta este necesară întronarea unor relații de încredere, stimă și respect reciproc, de colaborare, de afirmare tot mai deplină a normelor dreptului internațional. În viziunea românească, destinderea nu se confundă cu imobilismul, cu un statu-quo a ordinii existente. Fenomenul la care ne referim este organic legat de înnoiri de substanță, de procesele revoluționare care au loc în lume. Procesul destinderii implică luarea în considerare a tuturor factorilor, a corelației care există între aceștia. Destinderea politică trebuie dublată de cea militară. De asemenea, subdezvoltarea, decalajele, reprezintă surse importante de tensiune.

Într-o lume a interdependențelor, în care însă, se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a se dezvolta liber și independent necesitatea și posibilitatea transformării în realitate a imperativului renunțării la forță și la amenințarea cu forța în soluționarea problemelor reprezintă o condiție esențială în vederea construirii unei păci și securități durabile. Este adevărat, s-au făcut progrese pe drumul spre stabilitate internațională, dar destinderea este încă fragilă, reversibilă. În acest context, este meritul partidului nostru, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, care, promovînd o politică externă de reală conlucrare democratică, acționează cu fermitate pentru promovarea negocierii ca singura modalitate rațională de soluționare justă, echitabilă și durabilă a problemelor litigioase.

În concepția românească se accentuează necesitatea creării cadrului democratic, pentru participarea tuturor statelor, în deplinătatea prerogativelor lor de independență și suveranitate, la examinarea și soluționarea problemelor, dialogul politic și negocierea, constituind instrumentul nou și revoluționar al democratizării relațiilor internaționale.

În analiza aprofundată și deschisă a principalelor probleme internaționale actuale, care se face în recenta expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se detașează conceptul unei politici noi. Remarcabilă analiză pe care secretarul general al partidului nostru o face situației existente cît și perspectivelor, relevă necesitatea participării tuturor statelor, indiferent de mărime, la reglementarea problemelor vitale cu care omenirea este confruntată. Existența încă multă vreme, pe lîngă țările socialiste, a țărilor capitaliste, ca și a țărilor în curs de dezvoltare, dintre care unele optează pentru socialism, iar altele posedă o economie mixtă, impune conlucrarea în spiritul coexistenței pașnice, cît și conjugarea eforturilor în vederea soluționării politice a problemelor acute.

Politica externă promovată de țara noastră, realistă, respingînd tratările șablon, imobilismul și dogmatismul, sesizînd fenomenele negative din viața internațională, este străbătută de un optimism lucid, bazat pe încrederea în forța popoarelor, în justețea cauzei luptei pentru echitate și democrație în relațiile dintre state.

Istorie și implicare estetică

(Urmare din pag. 1)

rații s-au prăbușit, / războaie mari ne-au pustiit, / numai în Lacrăm sub răzor / rămas-a firav un izvor".

Izvorul din Lancrăm reprezintă simbolic permanența, eternitatea, „fiind ca un fir pe care Parcele îl torc". Satul său este deci obîrșia, **izvorul** vieții. În satul natal, în Cîmpul Frumoasei, e cimitirul spiritual al lumii familiale. În pietrele vechi de pe morminte, în inscripțiile lor, poetul se întîlnește cu strămoșii și cu istoria, cu acel sentiment al vechimei, egal cu certitudinea

VASILE PINTEA — „Gărzile patriotice"

existențială. Întoarcerea în strămoși, ca simbol și ca imagine, este legată de această lume, în care genezele sînt conservate, urmînd o lege a firii. Poetul (ne-au revelat-o și eseurile sale filozofice) caută să descopere viața arhaică nealterată, mai exact, civilizația și cultura arhaică a satului românesc „istoric", în care s-a menținut în stare „feciorelnică", pură, sufletul poporului. Acest sat plin de mistere, această cultură românească atît de specifică, o caută, o sondează în toate poemele, chiar în cele cu tematică citadină. Blaga a elogiat nu numai natura satului românesc arhaic, ci i-a comentat creația, considerîndu-i, de exemplu, pe olari niște demiurgi, niște vraci, cunoscători ai unei arte milenare. Satul românesc (în speță cel transilvan) este conceput nu numai ca un element al unei vechimi, al unei unități genetice naționale, ci și ca un fel de „centru al lumii", „creatorul și păstrătorul culturii populare, purtătorul matricei noastre stilistice".

Iată deci o abordare indirectă, foarte modernă, a unității naționale la un poet de prima mînă în literatura noastră contemporană. O temă literară de predilecție a transilvănenilor e Horia. Liviu Rebreanu i-a dedicat acestui mare erou un roman ; epoca a făcut mai ales obiectul unor opere poetice, printre care o capodoperă postumă a lui Eminescu.

O ipostază mitică a lui Horia o întîlnim în postumele lui Eminescu, într-un poem în care eroul se identifică — simbolic vorbind — cu un Jupiter al munților valahi. **„Să privească — Ardealul lunei i-e rușine / C-a robit copiii pe sub mîini străine. / Ci-ntr-un nor de abur, într-un văl de ceață / Își ascunde tristă, galbena ei față. / Horia pe-un munte falnic stă călare : / O coroană sacră munților le pare".**

Eminescu trăia istoria ca o vrajă romantică ; la el, izolarea în istorie devine rațiune existențială. Deși poemul e scris într-un stil bolintinizant, eroul are cerul unui zeu tutelar, viziune specific eminesciană.

În muzică marele erou e personajul operei cu același nume a lui Nicolae Bretan. Dacă pe Gheorghe Șincai sau pe Budai Deleanu îi interesau, la vremea lor, nu atît aspectul beletristic al operei cît ideile prin care să demonstreze și vechimea și unitatea continuă a poporului român, pe scriitorii moderni, printre care Eminescu, îi interesează aspectul beletristic în primul rînd ; pe plan ideatic scriitorii moderni nu mai aduc în primă urgență argumente, nu mai comentează documente ale continuității, considerînd aceste lucruri bine știute și afirmate în mod convingător de înaintași ; pe moderni îi interesează numai forma artistică, adică modalitatea în care conștiința unității naționale a căpătat expresie estetică. Opera lui Blaga o confirmă în sensul implicat de Eminescu ; la Goga predomină o tonalitate protestatară ca și la Cotruș, mai tîrziu. La Liviu Rebreanu definirea conceptului de specificitate transilvană se face indirect, prin Ion, tip al țăranului român, dar și prin constiința lucidă și tragică a lui Apostol Bologa din **Pădurea spînzuraților.**

Poeții, prozatorii, dramaturgii contemporani sînt atrași de tematica istorică, descoperind și redescoperind în trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat idei și argumente, forme de afirmare a unei viziuni materialiste asupra istoriei, dar și o incantație neoromantică ce ține de sentimentul cu care receptează istoria. Ei oglindesc în mod simbolic, prin implicare, constiința unității în origină, de neam, de limbă, vîrstă și teritorii, de tradiții și obiceiuri. Așa se explică frecvența tematică în literatura contemporană a personajului Mihai Viteazul, simbol al unității naționale. Caracterizarea acestei forme de abordare își găsește un sprijin în cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostite la Alba Iulia, cu prilejul celei de a 375-a aniversări a Unirii, realizate de marele voievod : **„Ideea unirii țărilor românești, idealurile făuririi unui stat puternic pe meleagurile Daciei, nu au putut fi ucise niciodată, pentru că ele sînt adînc implintate în însăși sîngele, în constiința și în spiritul întregului nostru popor".**

echo

EXPOZIȚIE CINEGETICĂ

În zilele lunilor iulie-august, 1976, vizitatorii **MUZEULUI BANATULUI** au avut ocazia să vizioneze una din cele mai interesante expoziții din punct de vedere cinegetic. Expoziția este organizată sub egida **ASOCIAȚIEI JUDEȚENE A VÎNĂTORILOR ȘI PESCARILOR SPORTIVI.** Aceasta, împreună cu instituțiile specializate în acest sens, (Inspectoratul Silvic și Ocoalele Silvice) au avut ocazia să expună cele mai valoroase trofee recoltate în fondurile de vînătoare ale județului Timiș, punînd în valoare și pe această cale bogățiile plaiurilor bănățene.

Prima sală a expoziției este destinată blănurilor, care sînt trofee valoroase și, de multe ori, dobîndite cu multă trudă și sacrificii. Sînt prezente aici și cîteva blănuri distinse cu medalii de aur, cum ar fi o blană de urs și alta de rîs. În a doua sală ne atrag atenția trofeele de mistreț. Animalul acesta este una din speciile de vînat foarte răspîndite în județ, fapt care explică și prezența celor 15 medalii de aur obținute în cadrul expoziției. Tot în această sală sînt prezente trofeele de lopătar. Craniile, care sînt și ele considerate trofee, au fost valorificate în expoziție, conferindu-li-se medalii de aur, două la lup și una la pisica sălbatică. În a treia sală sînt prezentate trofeele celei mai răspîndite specii de vînătoare din județul Timiș, dacă ne referim la vînatul cu păr : căprioru, ce însumează un total de 75 de trofee medaliate, din care, 25 medalii de aur. În a patra sală a expoziției sînt prezentate trofee de capră neagră, medaliate, precum și trofee obținute la vînătorile de selecție și unele obiecte confecționate din coarne de vînat. În sala a cincea a expoziției este înfățișată cea mai impunătoare specie de vînat din județ : cerbul. La specia aceasta consemnăm cele 25 de trofee, din care trei au obținut medalia de aur.

Prezența în expoziție a trofeelor, care nu sînt medaliate, precum și a acelora de selecție, este de o mare însemnătate cinegetică, atît ca termen de comparație pentru publicul neavizat, cît și pentru faptul că ele constituie materie primă pentru confecționarea diferitelor obiecte de podoabă și artă.

M. SCHERA

„PARADOX"

La noi, unde literatura științifico-fantastică se pare că totuși nu a reușit să-și facă un făgaș adînc, editarea unui caiet cu creații de acest gen este un act căruia trebuie să i se acorde toată atenția. Astfel, **PARADOX** — supliment al revistei „Forum studențesc" a U.A.S.C. din C.U. Timișoara — editat în colaborare cu **Cenaclul de literatură științifico-fantastică „H. G. Wells"** al Casei de cultură a studenților, poate să însemne un eveniment nu numai în viața cercului s.f., timișorean, ci într-o arie literară mult mai largă. Colectivul de redactare a caietului în discuție a fost conștient de această împrejurare și, ca atare, și-a împlinit cu seriozitate sarcina asumată. Lucrul acesta se poate constata, de la bun început, din modul cum a fost gîndită structura caietului s.f.

În succintul **Argument** (cuvînt înainte.), sînt anunțate unele jaloane fundamentale ale concepției estetice și filozofice adoptată în cenaclu, privitoare la literatura științifico-fantastică. Se conchide cu afirmația că : „Spiritul S.F. este una din formele prin care se manifestă atitudinea activă a tineretului nostru, dorința sa de autodepășire și perfecționare continuă". Ceea ce a condus la ideea că acest supliment să fie închinat „gîndului tînăr". Preocuparea eseistică, de bună factură, este prezentă, apoi, în două articole care stau sub genericul **„Jules Verne 150"**, semnate de Vladimir Colin și de Marcel Luca. Urmează secțiunea de creații literare, sub emblema semnificativă **„Formulă și viziune"** ; aici ne întîmpină cîte o lucrare a lui Mircea Șerbănescu, Corneliu Donici, Silviu Genescu, Dorin Davideanu, Marcel Luca, Robat Kocher, Gheorghe Tudose (de la Cenaclul „Cronos", Tîrgoviște), Ovidiu Șurianu. Secțiunea „Meridiane" e constituită din două traduceri (din R. C. Walker și din Zoran Popovici). Acolada eseistică, deschisă la începutul caietului e prelungită și-n penultima secvență, aceea de **Comentarii.** Colaborează Viorel Marineasa cu o intervenți elevată, pertinentă, pe marginea cărții „Malevil" de Robert Merle, și Julian Mosna cu „o întrebare" îndreptățită despre condiția literaturii științifico-fantastice. Caietul se încheie cu un mănunchi de note (Bloc-notes) scrise într-un stil viol. antrenant. Caricaturile (de Nicolae Lengher) și desenele (lui Sergiu Nicola), cu o tematică s.f., completează imaginea artistică și ideatică a caietului, conferindu-i, totodată, o aleasă ținută grafică.

AUREL TURCUȘ

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

ISTORIE

„Va crește tot ce-n lume este menit să crească". **Versul acesta al lui Eminescu exprimă cît se poate de adînc sensul umanist al progresului social. Poetul visa o lume (societate) în care ceea ce e menit — dat ca posibilitate — să se și împlinească. Este vorba de împlinirea fericită a ființei umane într-un cadru social prielnic. Dacă ne amintim și de amara exclamație a lui Goga — „Cîte genii mor pe brazdă", sensul versului eminescian devine și mai tulburător, primind parcă o trimitere la o realitate anume. Desigur, Goga se gîndea la șirul nesfîrșit al atîtor copii de țăran, în care natura a semănat talent și inteligență și care, dacă ar fi fost mutați din brazdă în lumina cărții, ar fi ajuns la o împlinire spirituală de necrezut. Dar destinul lor, imprimat de societate, a fost acela de a se stinge în brazdă. Chiar fenomenul „poeților țărani", cunoscuți ca individualități, e o dovadă că atîți fii ai acestui popor, deși au „avut dar", nu au ajuns la împlinirea ce le-ar fi fost menită.**

În sensul cel mai umanist, progres social înseamnă împlinirea ființei omenești — a copilului, de fapt — pe măsura posibilităților îngropate în ea. Să crească tot ce-n lume este menit să crească !

Evenimentul istoric de la 23 August poate fi privit și din această perspectivă, a tulburătorului joc dintre posibilitate și realitate, dintre menire și împlinire. Căci nu numai destinul țării s-a modificat profund începînd cu acea dată, ci și destinul individual al fiecăruia dintre noi. Desigur, în mare, istoria nu se modifică dacă un eveniment are loc ceva mai devreme sau mai tîrziu. În istorie, un deceniu sau două pot însemna cît zece sau douăzeci de minute în viața omului. Dar ce s-ar fi întîmplat cu destinul atîtor oameni dacă istoria ar fi întîrziat „cîteva minute" ? Destinul imensei majorități a oamenilor ar fi fost altul, alta ar fi fost biografia lor. E de presupus, de pildă, că mulți dintre scriitorii de azi ai României ar fi fost chemați să țină condeiul în mînă prea tîrziu. Mulți poate ar fi ajuns doar la împlinirea unui destin de „poet țăran" și poate că abia prin 1990 ar fi fost aduși să citească la televizor, ca niște dovezi ale talentului pe care l-au avut, dar și ca dovezi ale posibilității și menirii neîmplinite.

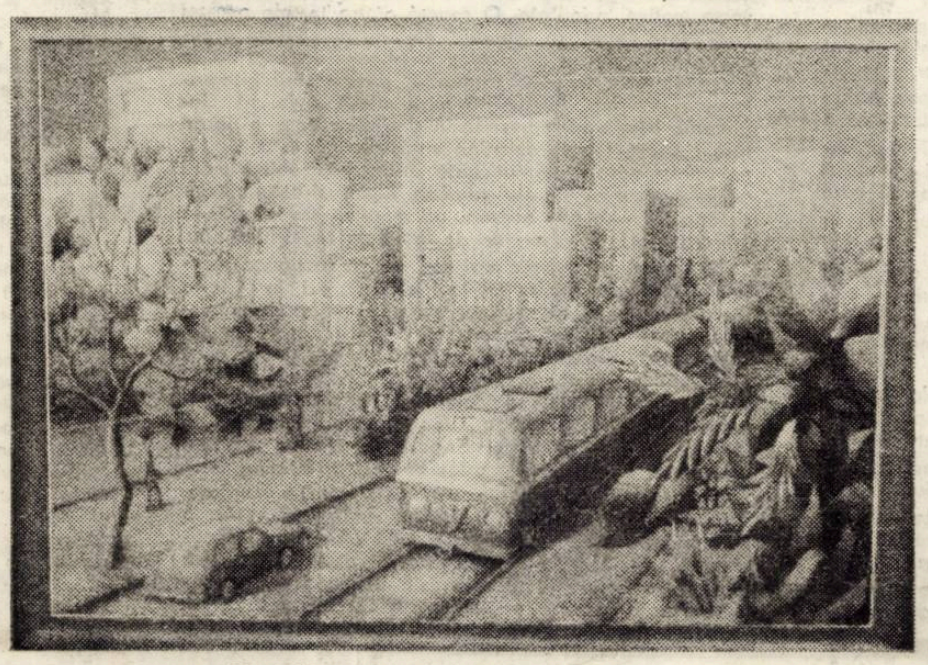

GH. BABEȚI : „Peisaj timișorean"

Privită din această perspectivă, ziua de 23 August, Ziua Eliberării ne apare și altfel, nu numai un eveniment istoric de însemnătate deosebită, dar și un eveniment în plan spiritual.

Dacă starea socială a României de dinainte de război s-ar fi continuat încă un timp, mulți fii de țăran ar fi murit — ca artiști — pe brazdă. S-a întîmplat însă ca evoluția istorică să țină parcă seama de gîndul eminescian, s-a întîmplat ca atîți copii din rîndul maselor populare să schimbe la timp, și pentru întîia oară, „plugu-n condei și brazda-n călimară", cum ar spune Arghezi.

Dar fără lupta comuniștilor, care au grăbit istoria, multe talente ar fi rămas îngropate în brazdă, într-adevăr.

VASILE VERSAVIA

Superioritatea democrației socialiste

Activitatea teoretico-practică a partidului nostru — expresie vie a fidelității față de spiritul revoluționar marxist — se desemnează a fi o consecventă re-dimensionare calitativă a interrelației dialectice a cunoașterii, practicii, propagandei și educației politice — mod de desfășurare a procesului dinamic, creator, al devenirii țării noastre spre comunism, modalitate originală și eficientă de înscriere în lupta pentru socialism și pentru rezolvarea complexelor probleme ale lumii contemporane. Întreaga problematică a democrației — domeniu obiectiv-structural, dinamic și dinamizator al construcției socialiste, al transformării revoluționare a relațiilor internaționale — constituie, în mod firesc, un teritoriu permanent și prioritar al gîndirii și practicii partidului și poporului nostru. El se relevă ca una din materializările fundamentale ale creativității lor istorice, ale superiorității incontestabile a socialismului, ca distanțare radical-critică față de orînduirile anterioare.

P.C.R., din momentul cuceririi puterii politice, s-a preocupat de descifrarea, delimitarea noului concept al democrației — democrația socialistă — pe fondul devenirii calității socialiste a noului sistem global în țara noastră. **Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea activului central de partid și de stat** — excepțional document programatic — dezvoltă creator, principial și practic orientările și contribuțiile anterioare ale partidului nostru la descifrarea și materializarea diferenței specifice socialiste a democrației, la relevarea dimensiunilor de adîncime ale superiorității democrației socialiste față de democrația burgheză : **„Concepția noastră despre democrație — și, în acest context, despre drepturile omului — pornește de la necesitatea asigurării deplinei egalități între oameni, a realizării unor relații economice și sociale echitabile ...".** Este clar exprimată aici poziția de principiu a teoriei revoluționare despre democrația socială și drepturile omului ; formele anterioare ale democrației și în speță democrația burgheză se instituie și funcționează pe fondul inegalităților sociale în toate domeniile, purtînd amprenta și conținînd în mod necesar limitele impuse de antagonismele de clasă. În același timp, cadrul democratic burghez este folosit de clasele conducătoare în scopul dominației și exploatării, astfel încît în mod obiectiv democrația se desemnează ca teritoriu al înfruntării, al luptei dintre forțele revoluționare, progresiste și cele reacționare, dominante, care tind la conservarea sistemului. De aceea cel mai eludat aspect al realității burgheze este tocmai egalitatea (în primul rînd economică), fără realizarea căreia orice discuție despre drepturi și libertăți devine formalistă, apologetică, neștiințifică.

În Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu este marcată exact diferența specifică a dialecticii democrației socialiste, instituirea și funcționarea ei în cadrul dispariției inegalităților fundamentale dintre clase, cînd asigurarea egalității depline dintre oameni constituie obiectivul major și măsura evoluției democrației însăși și, invers, rolul democrației socialiste în afirmarea plenară a posibilităților societății și individului. Se relevă astfel specificitatea democrației socialiste care se distanțează radical critic de întreaga evoluție democratică anterioară, surprinzîndu-se nouă și complexă problematică a discontinuității calitativ-istorice. **„Numai o asemenea abordare practică a problemei democrației"** este capabilă să descifreze saltul calitativ marcat de democrația socialistă, să medieze acțiuneo practică de funcționare a ei și din acest plan să se respingă speculațiile logico-formale, formaliste, apologetice, anticomuniste ale ideologiei burgheze contemporane.

Distingîndu-se net de burghezie, care mobilizează diferite argumente teoretice și măsuri pentru restrîngerea spațiului democratic, concepția revoluționară a partidului comunist pornește de la noua

NICOLAE STANCIU

(Continuare în pag. 6)

convorbiri

Cu poetul Nicolae Dragoș

Poetul Nicolae Dragoș, autorul volumului „Ritualuri intime", recent apărut în editura Cartea Românească, este o prezență marcantă a literaturii române contemporane, despre care criticul Mircea Iorgulescu scria cu competență : „...versurile sale sînt abundente în imagini bogate, distinse, sărbătorești...".

Impresionantă este la acest poet, truda migăloasă asupra cuvîntului, efortul său permanent după ceea ce se cheamă formă artistică, căutarea febrilă a imaginii, a metaforei insolite, poezia fiind, în același timp, act de cunoaștere, meditație lirică și ritual al rostirii. Modest, de o extremă rară modestie, simplu, dezinvolt și uman, poetul își confundă existența cu marile idealuri ale Cetății, ale Patriei socialiste, așa cum o mărturisește mai jos :

— Stimate Nicolae Dragoș, știm că din cele mai vechi timpuri, dialogul este o modalitate practică, de a filozofa asupra vieții. Vă place să dialogați ?

— Dialogul este nu numai condiția firească dar și esențială a scriitorului. Fiecare carte este, în fond, izvorîtă din dorința de a dialoga. În măsura în care reușește să propună cititorului întrebări care îl vor îndemna să se constituie în participant al gîndurilor și stărilor de conștiință ale autorului cărții, înseamnă că și-a cîștigat dreptul la dialog.

Dar pe lîngă acest **dialog al cărților** scriitorul are șansa de a se implica într-un **dialog imediat.** Dincolo de cartea scrisă, autorul este și parte a unei societăți. În mod normal, el este preocupat de toate aspecte-

le societății în care trăiește și de care este determinat, încercînd, la rîndu-i să determine anume atitudini.

Scriitorul este nu numai „proprietarul" cărților și ideilor sale, ci, într-un fel — așa cum muncitorul este proprietarul fabricii unde lucrează — și al stării de spirit a unei societăți, a unui timp anume.

Din acest punct de vedere, el se va implica, în permanență, într-un dialog, a cărui finalitate, se cade să fie ziua de mîine, mai bună, mai deschisă către cultură, către afirmarea personalității umane ; el însuși fiind una din multiplele personalități ale unui timp.

— Cu ce sentiment Vă priviți înapoi, peste umăr, drumul vieții ?

— Fiecare visăm enorm de mult : condiția omului, este, între altele și visarea. Dar fiecare ne realizăm după măsura puterii de renunțare. Atît cît am reușit să propun cititorilor, vieții, pînă în prezent, este, nu numai rezultatul unei pasiuni ci și al unor renunțări, pentru că există în viață, **o lege nescrisă a compensațiilor,** un echilibru lăuntric al fiecărei existențe, ar fi ca atît cît am tipărit, sau mai exact cît am scris să justifice renunțările. Una din marile renunțări, nu totale, ar fi aceea că pentru a ne scrie cărțile proprii, trebuie să ne refuzăm, datorită timpului limitat, să citim cărțile altora. E o mare bucurie, o mare sărbătoare pentru mine să mă aflu în tovărășia

MARIUS POP

(Continuare în pag. 6)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

CRIZANT 35 (546) 31 august

MIHAI UNGHEANU

Lecturi şi revizuiri

1) Există în critica literară actuală un stil Ungheanu caracterizat prin mari campanii, prin lupte enorme în numele unor idei ce par a angaja nu numai literatura : nu numai literatura şi nu numai literaţii. În acţiunile sale criticul îşi ia drept aliaţi istoricii, sociologii, comparatiştii, folcloriştii, răscolind idei şi domenii pînă acum aproape indiferente presei literare. În critică Mihai Ungheanu propune nu cercetarea unui moment cultural, nu doar lectura unui autor, ci studiul întregii culturi româneşti ; ea trebuie redefinită. Militantismul acestei critici este adînc şi de esenţă. Optînd pentru valorile literaturii naţionale, criticul lansează adevărate operaţiuni de redescoperire ale valorilor culturale pe care istoria, cu vicisitudinile ei, le-a pus în umbră. **Lecturi şi rocade,** ultima dintre cărţile criticului, pleacă de la premisa că nu numai istoria literaturii actuale e puţin cunoscută, nedreptăţind scriitori şi cărţi, ci întreaga istorie a literaturii române : cartea este consacrată cărţilor ce, recitite dau imagine nouă unor scriitori clasici, cit, mai ales, cărţilor care modifică, prin argumente noi, harta istoriei literare actuale. Idei noi sînt peste tot ; abundenţa extraordinară a ideilor e un element ce se cere a fi semnalat ; nimic, crede Mihai Ungheanu, dintre ce ne propune o nouă înţelegere a fenomenului cultural nu trebuie a fi ignorat. Mihai Ungheanu crede că ideile cercetătorilor amatori pot avea mare greutate în analiza literaturii. Protocronicii care au început să răsară prin toate revistele după citeva acţiuni iniţiate de critic erau mai degrabă entuziaşti iubitori de bine decît cercetători pricepuţi ai istoriei culturale ; cînd erau remarcabili cunoscători de cultură veche românească (ca Dan Zamfirescu) prea desele jonglerii în actualitate puneau sub semnul întrebării o seamă de fraze.

Promovind stilul buldozer în acţiunile sale, trecînd cu o consecvenţă rară peste tot ceea ce împiedecă o acţiune, Mihai Ungheanu a nedreptăţit, poate, idei şi autori. I s-a reproşat de foarte multe ori absenţa spiritului de fineţe. Pe drept cuvînt i s-au adăugat între păcate neglijenţele stilistice, campaniile lipsite de mlădiere. Între criticii importanţi de azi, Ungheanu ni se pare însă a fi unicul care încearcă să recupereze **direcţii culturale** lăsate în umbră, să redescopere nume şi idei pe care o prea mare jovialitate a stiliştilor le-au pus în umbră. Dacă repetiţiile (în cazul polemicilor) pot fi la un moment dat agasante, dacă lipsa de eleganţă a unei analize îi poate fi reproşată criticului, niciodată el nu poate fi învinuit de gratuitate. Literatura înseamnă pentru el un act responsabil, istoria literară nu poate fi despărţită de istoria culturală şi ambele de istorie. Critic de direcţie afirmîndu-şi răspicat ideile, crezurile (rareori un critic mai puţin disimulat decît M. Ungheanu) el mi se pare a fi, în acelaşi timp, unul dintre cei mai drepţi critici ai ultimilor ani. Activitatea criticului mă obligă să rescriu această frază, după aproape un deceniu.

Lecturi şi rocade continuă critica luptătoare a lui Mihai Ungheanu cu o vigoare, am spune nouă, dacă textele ei nu ar reprezenta un decupaj din activitatea de cronicar literar a autorului ; cu o vigoare la fel de susţinută şi cu o independenţă la fel de bine marcată. **Independenţă :** cuvîntul nu este de loc inutil. S-a remarcat şi altădată că, în anumite momente, critica e inertă, urmînd docilă o anumită voce care are, din diverse motive, prioritate. O seamă dintre textele acestei cărţi merg împotriva „valului" emiţînd opinii larg argumentate şi diferite de acelea publicate de confraţi în presa literară. Obsesia totalităţii, a cercetării integrale este cea mai fructuoasă între obsesiile lui M. Ungheanu. Nimic nu reprezintă în sine o entitate, o operă fără context. Opera aparţine unui tot, judecata ei nu ne poate absolvi de judecata întregului. Iubind marii enciclopedişti ai literelor române, el însuşi este un enciclopedist : ca toţi aceştia, un moralist sever pînă la injustiţie faţă de abaterile de la legea teritoriului său.

2) Aşa cum am scris mai sus, cartea (acţiunea) **Lecturi şi rocade** porneşte de la ideea că, azi, în istoria literară românească se petrec o serie de revizuiri care rescriu istoria literaturii române. **O idee despre ampla revizuire,** scrie autorul, încearcă să o ofere şi **Lecturi şi rocade.** Prima parte a cărţii este destinată revizuirilor : studii sau grupaje de articole (de „revizuiri") sînt consacrate lui Nicolae Iorga, Garabet Ibrăileanu, Titu Maiorescu, G. Călinescu, Sadoveanu, Tudor Arghezi, Ion Vinea, Hortensia Papadat Bengescu, Suluţiu.

Alianţele lecturilor (ale criticului) sînt numeroase. Repunerea în drepturi a meritelor de istoric literar a lui Iorga (intenţie mai veche a lui M. Ungheanu) reabilitează „dreptul la context istoric" al literaturii, dar şi datoriile cercetării literare faţă de istorie. Cărţi lăsate doar pe seama universitarilor tipicari sînt repuse în discuţie, comentariul criticului slujindu-se de descoperirile lor (ca în cazul contribuţiei lui **Gh. Drouhet, Vasile Alecsandri şi scriitorii francezi).** Un întreg arsenal de argumente este mobilizat în cazul reabilitării **Spiritului critic în cultura românească,** carte citită rău şi, demonstrează Ungheanu, înţeleasă anapoda. În fond, demonstrează spectaculos criticul, nimic din ceea ce a afirmat în cartea sa Ibrăileanu nu este aberant, cartea a fost condamnată pe necitite ; dacă vom citi azi această carte scrisă la începutul secolului, vom observa că ideea participării provinciilor româneşti la formarea culturii române nu-i deloc aberantă. Pornind de la aceste argumente criticul sugerează (şi sugestia sa este fără îndoială utilă tuturor) alcătuirea unei **geografii literare a României.** În cadrul acestei geografii literare ideile lui Ibrăileanu ar deschide, desigur, unul dintre primele capitole, constituind un preţios catalizator al cercetării. Trebuie să observăm că de multe ori Ungheanu împinge cercetarea literaturii către cercetarea „contextului literaturii" pentru a restabili – obsesie a scrisului său – adevărul.

A doua secţiune a cărţii este consacrată celor ce împlinesc, prin cărţile lor, revizuirile de care este atîta nevoie. Ordinea capitolelor (a cronicilor) este a **Istoriei literare** obţinute prin revizuiri. Cărţile, de la cele semnate de Ovidiu Birlea **(Mica enciclopedie a poveştilor)** şi Valeriu Cristea **(Introducere în opera lui Ion Neculce)** pînă la antologiile consacrate schiţei româneşti sau nuvelei contemporane găsesc un comentator avizat, de multe ori entuziast, erudit în domenii surprinzătoare pentru un critic literar. Un spaţiu apreciabil e dedicat criticii tinere, despre care Mihai Ungheanu scrie cu atenţie şi cu înţelegere. Direcţia opţiunilor e şi aici clară : fără a intra în amănunte, putem constata că entuziasmul criticului e mobilizat de aceia care ocolesc căile bătătorite, cercetarea comodă, inerţia. Cărţile polemice, moderne, noi îi reţin elogiile. Se întîmplă în unele cazuri ca autorul să fie ajutat în susţinerea unor ipoteze riscante. O cercetare ca aceea consacrată de Dan Horia Mazilu (eminent cunoscător al literaturii române vechi) barocului e receptată ca un succes al istoriografiei ; ca şi în dezbaterea privind protocronismul, părerea noastră e că respectivul concept trebuie manevrat cu mai mare atenţie ; el aparţine altui tip de cultură. Pentru a ne defini cultura veche trebuie să ne descoperim (aşa cum a încercat Blaga) conceptele.

Spirit viu, Mihai Ungheanu a dat în **Lecturi şi rocade** (volum ce grupează acţiuni ale ultimilor săi ani literari) o carte bogată în idei şi sugestii. Ele se cer prelungite de alţii, în numele unei direcţii ce trebuie cinstită ca un adevărat bun al acestor ani.

CORNEL UNGUREANU

Criticul MIRCEA ZACIU

şi nostalgia prozei

Drumul afirmării criticului Mircea Zaciu n-a fost unul din cele mai netede, dacă este să ne orientăm după mărturisirile proprii. A debutat în 1944 cu un medalion literar în pagina culturală a ziarului **Ecoul.** Apoi, în două numere din revista **Flacăra,** 1948, i-a apărut nuvela **Episod.** Se părea că tînărul, încă student în acea vreme, se va realiza ca prozator, mai ales că tot ceea ce publicase dovedea o înzestrare în această direcţie. Lucrurile nu s-au petrecut însă după prevederi, datorită unor motive ce ţin de epocă şi, asemenea altora, şi Mircea Zaciu a renunţat la proza de ficţiune. Poate chemarea nu a fost destul de puternică, pentru că, aşa cum spune : **„un talent autentic rezistă la toate intemperiile"** (Cf. Dorin Tudoran, **Biografia debuturilor,** p. 296), ascultînd o altă chemare sau poate a fost la mijloc **„pierderea increderii în ficţiune".** Indiferent de cauze, Mircea Zaciu a rămas cu nostalgia prozei, iar cititorii s-au ales cu un însemnat număr de cărţi de critică din care urmează să-i urmărim traiectoria spirituală.

O micromonografie din 1956, **Ion Agârbiceanu,** rămîne o încercare nesemnificativă pentru resursele sale critice, deşi îşi are însemnătatea ei deloc de neglijat dacă ne amintim atmosfera acelor ani şi situaţia bătrînului patriarh al prozei ardelene. Abia volumul din 1972, purtînd acelaşi titlu, apărut în colecţia **Universitas** a Editurii Minerva, înseamnă o reuşită, cu toate observaţiile ce se pot aduce şi metodei de lucru şi realizării. Prima culegere de articole critice este **Masca geniului,** 1967 (I), în care urmăreşte, se pare, ideea unei spiritualităţi româneşti şi aparţine, dacă e să-l credem pe critic, unei faze depăşite a scrisului său, ceea ce este fără îndoială o exagerare. Au urmat apoi volumele **Glose,** 1970 (II), **Colaje,** 1972 **(III),** alături, în acelaşi an, de un volum de teatru, **Sechestrul,** scris în colaborare cu Vasile Rebreanu, **Ordinea şi aventura,** 1973 (IV), **Bivuac,** 1974 (V), **Lecturi şi zile,** 1975 (VI), toate urmînd, nu cu alte mijloace decît în primul volum, dar într-o perspectivă mai largă şi cu nuanţări sesizabile, aceeaşi spiritualitate românească ce i-a fost sugerată de masca în marmură realizată de Ion Vlasiu. O antologie (posibilă) a schiţei româneşti, **Cu bilet circular,** şi cartea cea mai reuşită, **Teritorii,** 1976 (VII), înscrindu-se indiscutabil în vecinătatea capitole ca **Fals-jurnal, Pro domo, Greieri** unele ginduri ce sînt în spiritul aceleiaşi proze confesive şi documentare despre care vorbeşte, anunţînd ultima carte, **Teritorii,** nu neapărat ieşită din seria scrierilor sale, dar sigur cea mai apropiată de sufletul cititorului. Poate în această **nostalgie a prozei,** ca şi-n propriile încercări de evocare şi surprindere a unor virste literare, să căutăm şi interesul mereu treaz al criticului pentru literatura de călătorie şi memorialistică, dacă, într-un gînd mai adînc, nu am vedea în aceasta, ispita cunoaşterii actului creator prin descifrarea laboratorului de lucru şi impresiile imediate cuprinse în caiete, jurnale, memorii, călătorii. De unde entuziasmul nedisimulat la publicarea **Caietelor** lui Liviu Rebreanu : **„moduri de afirmare şi confruntare o poziţiilor. Consecvenţa lor e o lecţie magistrală de etică scriitoricească. În acelaşi timp ele sînt un depozit al imaginarului, eliberat, căutîndu-şi formele de expresie, avansînd spre orizontul universului artei sau rămînînd în stadiul informului"** (VI, 118), îngrijirea **Jurnalului** lui Camil Petrescu **(Confesiunea neterminată),** interesul pentru **Amintirile** lui Şerban Cioculescu, călătoriile lui Iorga, Vianu, Călinescu etc.

Activitatea lui Mircea Zaciu pendulează între critică şi istorie literară, accentul căzînd, poate, pe ultima direcţie. Interesat de întregul spaţiu literar românesc, cu o aplicaţie specială spre cel transilvănean, actul istorico-literar se îndreaptă mai ales către trecut : **„A medita asupra trecutului literar românesc înseamnă a regăsi valoarea dimensiunilor istorice şi a întreţine un sentiment activ al tradiţiei",** vorbind în acelaşi timp de **„redescoperirea trecutului nostru literar, din perspectiva şi nevoile epocii noastre",** nu numai ca o mişcare sentimentală, ci avînd **„acoperirea străduinţelor noastre de a lumina, interpreta şi pune ordine"** (coperta III, reluare p. 219). Atitudine ce face parte din programul criticului. De unde, alături de **„plăcerea comentariului** (Ibrăileanu, Camil Petrescu, Bacovia, Goga, Agârbiceanu, Rebreanu), de **restituirile** pe care le urmăreşte (colecţia **Restituiri** pe care o îngrijeşte **„îşi propune să prospecteze valorile semnificative din epoci diferite şi dintr-un teritoriu românesc plenar",** IV, 161) este mai ales grija pentru ediţiile critice corecte, pentru o **istorie literară conştientă şi responsabilă.** Demască susţinerile nefondate, cititul superficial, interpretările libere şi aserţiunile categorice (III, 103), ediţiile rău întocmite, din păcate numeroase în ultimul timp (III, 229–30), amestecul nediferenţiat şi nedeclarat de scrisori şi însemnări aparţinînd unor mari scriitori, în scrieri memorialistice de familie, ce nu fac decît să creeze confuzie (IV, 102), „anecdotica trivială" şi „tristul mahalagism" din inutilele „amintiri" ale lui Saşa Pană (V, 85), lipsa explicaţiilor şi amneziile celor ce folosesc anumite surse (V, 103), ediţiile bizare ca aceea de **Poezii** a lui Octavian Goga, „descoperite şi prezentate de Dan Smîntânescu **(V,** 110), dar mai ales lipsa criteriilor. Ediţia Vinea îi prilejuieşte unele din cele mai acide pagini (III, 242), ca şi mutilarea versurilor lui Voronca de către acelaşi Saşa Pană (III, 273). Îl supără **„braconajul în istoria literară"** (V, 41), **„pasiunea factologică"** (V, 117), **„formele maniacale de «identificări» muză-poezie"** sau **„formulările lacunare, neglijente ori improprii"** (V, 131), ediţiile hibride, (V, 120) şi culegerile de documente eterogene.

Mircea Zaciu, polemizează cu cei ce ignorează criteriile elementare ale istoriei literare, polemica fiind **„o formă de morală",** sau se refugiază în acea proză confesiv-documentară ce-i potoleşte şi nostalgiile şi ni-l înfăţişează pe critic în cealaltă ipostază, cu toate tristeţile pe care le încearcă asemenea lui Saint-Beuve : **„n-am cunoscut nici primăvară, nici toamnă ; anotimpul meu e o vară de arşiţă, tristă şi aspră şi care a devorat totul"** (V, 244). Atitea pagini din volumele de critică, dar mai ales cartea **Teritorii („Revelarea de noi spaţii – în mai multe ţări ale lumii – e însoţită de o re-descoperire de sine prin ideea de patrie (în care fuzionează amintiri diverse). Teritoriul mişcător al călătoriei e intersectat mereu de celălalt, stabil şi referenţial, al memoriei",** (p. 10), ni-l arată pe Mircea Zaciu ca pe un remarcabil prozator.

ION MAXIM

Critica în actualitate

GH. BABEŢI : „Tăietorii de lemne"

M. I. C. M.
Intreprinderea „TIMPURI NOI“ Bucureşti

LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE, PREMISĂ FAVORABILĂ PERFECŢIONĂRII PROCESULUI ECONOMIC

La intreprinderea „TIMPURI NOI“ Bucureşti, unitate etalon a industriei constructoare de maşini, anul 1978 – an hotăritor pentru infăptuirea cu succes a cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice – inseamnă de fapt sporirea preocupărilor pentru ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, o intensă activitate de cercetare, asimilarea în fabricaţie a unor produse la nivelul tehnicii mondiale, şi eliminarea efortului valutar.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice – producţia netă şi producţia fizică – stimulează preocuparea pentru creşterea calităţii producţiei, pentru o activitate eficientă în toate compartimentele, antrenează iniţiativa fiecărui membru al colectivului în direcţia reducerii consumurilor de materiale, materii prime şi combustibil, de manoperă, a cheltuielilor de producţie, a accelerării vitezei de rotaţie a fondului de rulment, a perfecţionării procesului economic.

Căile şi modalităţile concrete pentru transpunerea în viaţă a obiectivelor propuse vizează un cîmp larg de măsuri tehnologice, de gospodărire mai atentă a materialelor, de extindere a utilizării înlocuitorilor şi a resurselor secundare, de perfecţionare a sistemului informaţional din unitate, promovînd atitudinea financiar-comercială ca element complementar şi inseparabil al procesului de producţie.

Acţionindu-se concret în direcţia perfecţionării aprovizionării tehnico-materiale şi implicit a relaţiilor contractuale, se întăreşte rolul contractelor economice ca instrument util şi eficient de planificare, urmărindu-se stricta corelaţie a bazei materiale cu cerinţele imediate şi de perspectivă ale producţiei şi pe această cale, o accelerare a vitezei de rotaţie a fondurilor circulante.

Este util să se cunoască că preocupările intense pentru găsirea şi introducerea celor mai dinamice forme în direcţia echilibrării balanţei financiare, se conjugă armonios cu acţiunea permanentă de redimensionare a stocurilor de materiale, stabilindu-se un raport operativ, elastic şi direct între resurse şi necesar, între baza materială (existentă şi contractată) şi sarcinile de o multitudine de factori economici (utilizarea mai eficace a normelor de consum, reducerea consumurilor specifice, înlăturarea risipei, schimbarea conjuncturală a unor repere de la fabricaţie) apar resurse importante, suplimentare, în baza materială a intreprinderii, formîndu-se un excedent temporar de materiale şi piese de schimb.

Economiştii acestei unităţi, cunoscînd efectele imobilizărilor financiare, intenţionează valorificarea şi repunerea în circuitul economic a unei variate game de materiale şi piese de schimb, asigurînd premize favorabile pentru accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante şi implicit a perfecţionării procesului economic.

În scopul informării celor interesaţi, notăm cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea materialului		Nr. fişe poziţie	U/M	Preţ unitar	Cantitate
			3	4	5
Şuruburi	6×30—10 926	2 501 547	Buc.	0,18	1 000
	10×32-100 803-76	25 01 285	Buc.	0,88	1 150
	10×32-100 803-76	2 501 514	Buc.	0,51	1 850
	12×1,5×84	2 501 284	Buc.	2,66	372
	12×1,5×84	2 501 447	Buc.	1 26	1 060
	16×1,5×100-100 803-81	2 501 418	Buc.	2,42	4 040
	6×45 STAS 920	2 501 586	Buc.	—	3 000
	10×130	2 501 259	Buc.	0,58	5 289
	10×150	2 501 569	Buc.	1,13	500
	20×70	250 895	Buc.	1,87	278
	10×45 STAS 925	250 254	Buc.	0,32	804
	10×50	250 162	Buc.	1,76	300
	10×70	250 916	Buc.	0,48	5 400
	10×70	2 501 274	Buc.	0,27	2 000
	10×80	250 157	Buc.	0,50	3 403
	10×45	2 501 192	Buc.	0,46	8 860
	12×60 STAS 925	2 501 561	Buc.	—	2 350
	12×200	250 407	Buc.	1,08	3 175
	14×110	2 501 276	Buc.	1,10	1 000
	10×80 STAS 1472	2 501 153	Buc.	0,51	600
	10×90	2 501 039	Buc.	0,63	2 350
	10×120	250 077	Buc.	0,60	968
	10×120	250 371	Buc.	0,81	1 673
	12×60	250 879	Buc.	0,39	600
	16×120	250 064	Buc.	0,80	351
	20×120	2 501 221	Buc.	1,79	132
	20×160	2 501 236	Buc.	2,18	150
	3×10 STAS 2571	2 501 178	Buc.	0.02	2 480
	3×14	2 501 543	Buc.		
		2 501 617	Buc.	0,04	2 460
	3×16	2 501 611	Buc.	0,04	2 000
	5×10	250 134	Buc.	0,03	3 453
	5×18	2 501 180	Buc.	0,03	900
	5×20	2 501 181	Buc.	0,03	830
	6×12	2 501 424	Buc.	0,06	1 060
	6×14 STAS 2571	2 501 332	Buc.	0,07	1 544
	6×35	250 633	Buc.	0,06	283
	6×3[illegible]	2 501 430	Buc.	0,10	2 900
	4×12 STAS 3167	2 501 182	Buc.	0,02	1 100
	5×10	250 134	Buc.	0,03	3 316
	5×10	2 501 460	Buc.	0,05	6 000
	5×20	250 293	Buc.	0,03	3 588
	5×30	250 326	Buc.	0,04	310
			3	4	5
Şuruburi	8×25	908	Buc.	0,30	300
	3×[illegible] STAS 3169	104	Buc.	0,02	901
	4×10	433	Buc.	0,02	1 211
	5×14	339	Buc.	0,06	1 551
	5×16 STAS 3169	153	Buc.	0,03	945
	5×16-4362	513	Buc.	0,06	2 000
	5×25-3169	129	Buc.	0,01	331
	6×12-4362	1 151	Buc.	0,04	16 100
	8×16-3160	250 361	Buc.	0,08	420
	3×6-3954	250 111	Buc.	0,02	275
	6×12	250 933	Buc.	0,07	14 720
	6×14	2 501 477	Buc.	0,08	8 100
	6×16	250 204	Buc.	0,05	37 480
	6×22	250 482	Buc.	0,05	574
	6×25	250 222	Buc.	0,05	875
	6×30	2 501 505	Buc.	0,10	3 535
	3×16-4883	2 501 507	Buc.	0,04	7 384
	5×10	2 501 518	Buc.	0,06	8 865
	5×14	2 501 341	Buc.	0,06	2 441
	5×25	2 501 450	Buc.	0,08	57
	6×12	2 501 462	Buc.	0,08	2 000
	6×16	2 501 329	Buc.	0,08	690
	6×20	2 501 392	Buc.	0,09	1 200
	6×40	2 501 222	Buc	0,51	892
	6×50	2 501 148	Buc.	0,54	4 430
	6×60	2 501 482	Buc.	0,98	1 000
	8×40	2 501 225	Buc.	0,71	4 885
	10×20	250 355	Buc.	0,26	265
	8×70	2 501 204	Buc.	0,32	2 278
	8×100	2 501 545	Buc.	0,55	500
	10×70	2 501 603	Buc.	—	1 932
	10×90	250 437	Buc.	0,65	4 000
	10×140	2 501 145	Buc.	0,89	1 150
	12×55	250 534	Buc.	0,50	1 538
	12×130-4272	250 883	Buc.	1,08	839
	12×140	2 501 168	Buc.	1,13	432
	14×45	2 501 138	Buc.	0,54	302
	22×80	250 632	Buc.	2,51	950
	24×70	2 501 118	Buc.	2,75	390
	24×80	2 501 119	Buc.	2,95	712
	24×100	2 501 038	Buc.	3,35	168
	4×20-4845	2 501 542	Buc.	0,07	840
	6×35	2 501 613	Buc.	0,15	5 000
		1		3	4	5
Şuruburi	8×10		250 245	Buc.	0,46	2 579
	8×10		250 532	Buc.	0,16	11 500
	8×12		2 501 003	Buc.	0,16	166
	10×28		2 501 471	Buc.	0,40	348
	14×30		2 501 143	Buc.	0,42	86
	14×55		2 501 144	Buc.	0,57	400
	18×35		2 501 210	Buc.	1,30	270
	24×55		2 501 200	Buc.	2,50	388
	24×65		2 501 346	Buc.	6,65	500
	12×45		2 501 559	Buc.	0,41	2 000
	12×55		2 501 582	Buc.	0,67	500
	18×35		2 501 427	Buc.	1,27	900
	18×45		2 501 480	Buc.	1,36	2 768
	20×30		2 501 584	Buc.	—	656
	20×60		2 501 566	Buc.	2,30	52
	8×70-6220		250 315	Buc.	0,29	3 021
	10×110		2 501 247	Buc.	0,74	6 060
	10×120		2 501 216	Buc.	0,92	2 800
	10×150		2 501 246	Buc.	0,92	10 918
	10×180		2 501 275	Buc.	1,10	5 840
	12×120		250 419	Buc.	0,98	1 572
	12×140		250 547	Buc.	1,07	153
	14×100		2 501 134	Buc.	1,08	360
	16×200		2 501 196	Buc.	2,68	7 926
	18×160		2 501 546	Buc.	3,72	864
	8×45-6403		2 501 287	Buc.	0,24	1 880
	8×45		2 501 449	Buc.	0,28	4 000
	10×90		250 514	Buc.	0,67	884
	12×120		250 516	Buc.	1,01	876
	16×160		2 501 490	Buc.	1,20	282
	16×65		250 518	Buc.	0,93	374
	10×25		2 501 184	Buc.	0,32	408
Piuliţe	M10×1-4071		205 258	Kg	20,00	10
	M10×1-4071		205 309	Kg	30,00	10
	M14×1,5		205 552	Kg	27,00	493
	M20×1,5		205 715	Kg	17,57	114
	M22×1,5		205 479	Buc.	1,58	39
	M24		205 905	Kg	22,00	83,40
	M6-4073		2 051 031	Kg	269,90	3,40
	M8		205 310	Kg	125,00	79
	M8-4372		2 051 134	Buc.	0,66	14 711
	M10		2 051 047	Kg	40,15	58
	M20×1,5		205 491	Buc.	1,30	327
	M8-4373		2 051 033	Kg	137 00	45,15
	M14×1,5T.308.4043		2 051 040	Kg	47,50	36,40
	M20×1,5-4373		205 447	Buc.	1,26	743
Piuliţe	M20×1,5-4373		205 910	Kg	24,00	129,50
	M22×1,5		205 450	Buc.	1,12	570
	M22×1,5		205 499	Kg	28,00	10
	M8-4374		2 051 132	Buc.	1,09	1 968
	M24-922		205 519	Kg	10,50	47,90
	M42×1,5-5012		205 501	Buc.	6,78	197
	M10×1T 308-4306		2 051 113	Buc.	0,92	8 009
Inel sig.	R18-7666-66		2 501 555	Kg	13,35	88,80
Inel sig.	R22-7666-66		2 501 442	Kg	12,70	480
Inel sig.	R24-7666-66		2 501 572	Kg	12,70	51
Saibe plate	D20		2 501 468	Kg	24,85	10
Sig alezaj	D20		2 501 396	Buc.	0,55	28 795
Sig alezaj	D47		2 501 319	Buc.	1,05	2 790
Sig alezaj	D48		2 501 548	Buc.	1,10	200
Sig alezaj	D52		2 501 320	Buc.	2,15	13 865
Sig alezaj	D55		2 501 395	Buc.	2,15	2 655
Sig arbore	D12		2 501 456	Buc.	0,50	3 141
Sig arbore	D15		2 501 410	Buc.	0,55	8 736
Sig arbore	D17		2 501 452	Buc.	0,55	2 500
Sig arbore	D55		2 501 326	Buc.	2,40	3 585
Nituri	2×6 STAS 707		205 255	Kg	24,90	
	2×8		205 913	Kg	14,20	14,10
	2×10		205 811	Kg	20,10	7,83
	3×26		205 904	Kg	5,65	5
	4×20		205 170	Kg	5,20	25,46
	4×30		2 051 124	Kg	12,15	10
	5×10		2 051 032	Kg	—	10
	5×16		205 252	Kg		
			205 539	Kg	5,10	24
	6×10		205 120	Kg	6,25	4,38
	2×4 STAS 1257		205 244	Kg	13,75	10,78
	2,5×5		205 222	Kg	10.10	30k16
	2,5×6		2 051 092	Kg	19.95	2
	2,5×8		205 247	Kg	—	1

ORIZONT publicitate

Nit Al 2×4 STAS 9231	2051 129	Kg	310,06	·
3×8 STAS 9229	205 261	Kg	32,50	19,35
5×12	205 260	Kg	38,30	2,10
Prezon 6×22 STAS 4551	205 616	Buc.	0,61	136
6×22 T 308-2018 STAS 4552	2051 036	Buc.	0,91	9 715
6×25 T 308-2018 STAS 4552	205 743	Buc.	0,64	8 060
6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
6×36-501366-19	205 676	Buc.	3,43	2 100
8×19-T308-2210-02-C250-1W	2051 062	Buc.	1,13	30 940
8×19-T308-2210-12	2051 141	Buc.	1 15	1 036
8×20 T 308 2 000	2051 088	Buc.	1,10	1 674
8×20 T 308-2036 STAS 4551	2051 116	Buc.	1,10	1 224
Prezon 8×30 T 308-2018-4552	2051 039	Buc.	1,12	997
8×35 T 308-2018	205 661	Buc.	0,78	16 725
8×40	2051 114	Buc.	1,27	722
8×45 T 30-2018	205 253	Buc.	0,80	2 248
8×45 STAS 4552	2051 115	Buc.	1,31	7 898
8×45 STAS 4552	2051 132	Buc.	1,20	1 102
8×71-T 308-2210-03 C 35011	2051 055	Buc.	1,73	2 506
10×19-501366-13	205 620	Buc.	4,06	1 450
10×19-501366-13	205 812	Buc.	0.88	3 050
10×28-501374 13	205 721	Buc.	0,94	11 925
10×33-501374-14 MC 5.06.04.10	205 744	Buc.	4,24	4 568
10×33-501374-14	205 758	Buc.	0,98	9 089
10×33-501374-14	2051 019	Buc.	0.95	8 300
10×35-T 308-2009-4551	2051 081	Buc.	1,25	1 943
10×80-2210-05-M	2051 146	Buc.	0,25	12 139
10×120 T 308-2009-4551	2051 109	Buc.	1,93	12
10×120 T 308-2018-4552	2051 011	Buc.	1,94	489
12×30 T 308-2036-4551	2051 105	Buc.	1,20	3 195
12×45	2051 120	Buc.	1,57	600
12×50 T 308-2018	2051 083	Buc.	1,59	2 816
14×1,5×109 T 308-2229	2051 182	Buc.	2.40	1 247
Holşurub 3×10-1451	2041 135	Buc.	0,04	7 190
3×30-1452	2051 070	Buc.	0,07	5 869
3×40	2051 023	Buc.	0.08	5 405
3,5×20-1451	2051 110	Buc.	0,06	5 925
4×30-1452	2051 026	Buc.	0,07	5 354
4×45	2051 027	Buc.	0.09	1 700
4×50	2051 049	Buc.	0,10	200
4×60	2051 028	Buc.	0,11	3 845
5×60	2051 072	Buc.	0,14	4 950
5×70	2051 029	Buc.	0,16	1 440
Splinturi 3.2×36-1991-65	205 638	Kg	0,66	11,25
4×20-1991-65	2051 537	Kg	8,95	0,30
5×25	205 937	Kg	7,63	50
10×32	2051 538	Kg	7,25	30

Denumirea materialului	Nr. fişă magazie	U/M	Lei unitar	Cant
OLC 45 70×70	112 303	Kg	2,45	751
W 4728 18	113 645	Kg	11,40	280
4 H 9 S 2 20	113 663	Kg	11,08	550
4 H 9 S 2 22 inox	113 688	Kg	9,12	252
OLC 15 50×8	1132 233	Kg	2,66	176
OLC 60 70	114 733	Kg	2,82	14 891
Rul ... coţit	114 840	Kg	7,51	1 415
OLC 45 100×40	1 142 187	Kg	2,93	318
OL 37-3 N 140	115 187	Kg	2,37	400
OLC 45	116 830	Kg	3,35	288
W 4718 11	1372 251	Kg	12,60	500
W 7035 14	1372 204	Kg	9,11	591
OLC 45 hex 11	1372 989	Kg	4,90	121
OLC 45 hex 12	1372 980	Kg	3,62	208
41 MOS 11 hex 17	1373 344	Kg	3,02	200
W 690 Y Fb 2	184 095	Kg	4,44	834
W 5028 2,5	184 104	Kg	4,35	560
W 5028 2,8	184 118	Kg	5,29	486
W 0904	184 135	Kg	4,37	387
W 490c	184 148	Kg	4,37	611
W 502? ×1	184 188	Kg	13,60	49
W 1750 ×0,2	184 203	Kg	46,39	205
arc 2 45×1	184 280	Kg	11,89	851
W 7102 150×0,2	184 581	Kg	55,99	266
Arbore C 500 21 A	203 021	Buc.	123,70	139
Arbore 7 MS 3 71×100	203 077	Buc.	142.50	489
Bloc piston DB 141-45	203 137	Buc.	689	16
MOC N 15 380×550×550	203 164	Kg	8,40	400
MOC N 15 170×240×950	203 170	Buc.	8,40	305
MOC N 15 480×270×80	203 199	Kg	8,40	92
MOC N 15 350×350×1 500	203 205	Buc.	13	1 395
MOC N 15 450×140×120	203 207	Kg	13	52
MOC N 15 255×150	203 208	Kg	13	86
MOC N 15 385×140×130	203 209	Kg	13	55
MOC N 15 425×345×110	203 216	Kg	13	180
MOC N 15 820×440×200	203 226	Kg	13,10	570
W 2713 850×530×1 100	203 225	Kg	14.17	1 834
W 2713 800×640×1 750	203 224	Kg	14,17	14 474
W 2713 840×540×480	203 223	Kg	14,14	4 590
W 2713 910×540×480	203 222	Kg	14.17	11 030

Denumirea materialului	Nr. fişă magazie	U/M	Lei unitar	Cant
Oţel aliat H 12 Ø12	186 976	Kg	12,21	23,71
Oţel aliat W 2086 Ø14	186 249	Kg	11,28	17,10
Oţel aliat H 12 Ø14	1861 103	Kg	14.91	49,52
Oţel aliat de scule W 2080 Ø20	1861 175	Kg	10,96	27.00
Oţel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10,71	15.78
Oţel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10.71	15.78
Oţel aliat C 120 Ø28	186 039	Kg	10.22	20.00
Oţel aliat C 120 Ø80	186 525	Kg	14,10	0,36
Oţel aliat C 120 Ø110	186 546	Kg	10,15	0.13
Oţel aliat W 2419 180×180	1861 079	Kg	12,33	46,50
Oţel aliat de scule W 2080 300×40	186 556	Kg	11.15	312,00
Oţel de scule 2080 400×40	1861 16	Kg	11,15	75.80
Oţel carbon W 153 Ø10	186 318	Kg	3.80	119,9?
OSC 10 Ø14	1861 187	Kg	3,62	97,5?
OSC 10 Ø25	1861 161	Kg	3,02	407,00
OSC 10 Ø35	1861 055	Kg	3,7?	63,56
Oţel carbon U 10 A Ø35	1861 042	Kg	3,64	42,45
OSC 10 Ø40	1861 011	Kg	3,77	5 000,00
OSC 10 Ø45	1861 124	Kg	5.13	66,56
Oţel carbon U 10 A Ø45	1861 067	Kg	3.81	4,29
Oţel carbon U 10 A Ø80	1861 151	Kg	3.78	167.00
OSC Ø85	1861 153	Kg	250,00	250.00

OSC 10 Ø120	1861 152	Kg	4,92	149,10
Ø8×8	186 244	Kg	3,95	77,56
Oţel rapid de scule W 3355 Ø14	186 984	Kg	29,95	97.04
1	2	3	4	
Oţel rapid W 3343 Ø25	1861 076	Kg	61.71	267.04
Oţel rapid W 3343 Ø30	1861 077	Kg	61,67	160,50
Oţel rapid W 3343 Ø30	1861 118	Kg	71,12	6.29
Oţel rapid Ø38	186 838	Kg	27,36	.22
Oţel rapid Ø55	186 532	Kg	60,83	.56
Oţel rapid RP 3 Ø65	1861 136	Kg	103,47	6,60
Oţel rapid RP 3 Ø70	186 836	Kg	26.06	10,542
Oţel rapid RP 5 Ø75	186 552	Kg	102 99	37,00
Oţel rapid W 3343 Ø80	1861 015	Kg	26,10	35,20
Oţel rapid RP 3 Ø85	1861 140	Kg	102,86	75,00
Oţel rapid Ø85	186 533	Kg	60,16	234.30
Oţel rapid Ø85	186 926	Kg	25,91	34.76
Oţel rapid RP 5 Ø85	186 549	Kg	103.13	689,43
Oţel rapid RP 3 Ø100	1861 142	Kg	103,13	156,90
Oţel rapid Ø110	186 534	Kg	60,48	609.72
Oţel rapid W 3343 Ø110	1861 078	Kg	26,82	157,20
Oţel rapid W 3343 Ø180	1861 112	Kg	70,16	340,20
Oţel rapid W 3343 Ø180	186 510	Kg	25,30	3.12
Oţel rapid RP 1 Ø180	1861 023	Kg	42,56	58.00
Oţel rapid W 3355 Ø200	186 561	Kg	102,86	116,00
Oţel rapid W 3343 Ø210	1861 079	Kg	70,50	71,00
Oţel rapid W 3343 Ø220	186 555	Kg	61,30	194,80
Oţel rapid W 3345 Ø240	186 320	Kg	26,82	107.60
Oţel rapid W 3355 27×6	1861 096	Kg	124.53	71.73
		3	4	
Segmenţi sur. 70 600	230 495	buc.	1,39	199
Segmenţi 70 602	230 497	buc.	2,00	2 520
Segmenţi compresie 310 602	2301 085	buc.	1,35	13 3199
Segmenţi compresie 310 302	230 491	buc.	1.50	80
Segmenţi 31.06.03	230 425	buc.	1.25	847
Segmenţi C1.04.07. R2	2301 599	buc.	2,50	1 202
Segmenţi C500-2.63.3. CN	2301 332	buc.	1,30	8 467
Segmenţi C1000-2.6.4. CN.	2301 311	buc.	1,90	5 291
Segmenţi C100-2.6.5. CN.	2301 484	buc.	2,40	4 048
Segmenţi C100-2.6 6. C.N.	2301 437	buc.	2.30	4 293
Segmenţi comp. D110.05.07.	230 523	buc.	3.50	4 933
Segmenţi comp. D110.05.07.	2301 386	buc.	10.80	20
Segmenţi D408-05 R1	2301 425	buc.	2,76	260
Segmenţi D408-05 R1	2301 426	buc.	2 70	2 550
Segmenţi D408-06 R2	2301 482	buc.	2,90	4 260
Segmenţi D408-12 R2	2301 424	buc.	2,50	2 546
Segmenţi S27 4222	230 509	buc.	1,90	995
Segmenţi comp. CN 3 350	2301 679	buc.	3,10	70
Segmenţi K5645 00008	230 525	buc.	3.00	11 839

Denumire mat	Nr. fişe magazie	U/M	Lei unitar	Valoare
		3		5
Cablu pentru ancorare	2132 817	buc.	638,00	28
Dispozitiv pentru berbec	2132 816	buc.	661,00	14
Pompă injecţie 986474017	214 052	buc.	1 388.00	1
Pünii speciale SP64-299	2301 614	buc.	45,00	579
Pünii speciale SP64-299	2301 614	buc.	45.60	579
Tije de stringere Ø12	2509 17	buc.	2,50	83
Tije de stringere Ø16	2301 265	buc.	5,16	300
Tije de stringere %16	2301 267	buc.	5.10	300
Tije de stringere OL604845 Ø17	2301 165	buc.	8.40	518
Cheie simplă 11	2231 404	buc.	4.15	4737
Cheie fixă 14×17	116 247	buc.	3,40	3108
Cheie tubulare 24×27	223 122	buc.	14,90	232
Cheie tubulare 30×32	223 019	buc.	18,30	194
Cheie tubulare 36×41	223 148	buc.	25,70	35
Cheie tubulare 36×41	223 127	buc.	29,28	376
Cheie inelară 36×41	223 099	buc.	29,20	10
Cheie inelară 36×41	223 173	buc.	39,00	218
Cheie triplă dop golire	223 061	buc.	17,15	4 519
Cheie cu gheare 58×75	223 174	buc.	8,60	923
Manivelă pornire 3177013	213 010	buc.	14.70	40
Cuie tablă 2,0×25	188 271	Kg	4,70	75
Cuie tablă 2,2×25	188 307	Kg	4,59	100
Cuie tencuială 27×30	188 250	Kg	8,21	220
Geam securit 6m/m	729 608	buc.	2.00	4
Geam securit 5 m/m 15×15	181 018	buc.	2,09	15
Geam securit 5 m/m 21×21	181 032	buc.	31,48	30
Geam duplex 260×210	188 300	buc.	29,77	10
Geam duplex sec 300×300	188 285	buc.	35,38	25
Geam duplex 195×175	188 296	buc.	29,77	14
Geam duplex sec. 150×160	188 286	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 230×230	188 287	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 150×150	188 301	buc.	29,77	20
Geam duplex sec. 230×235	188 289	buc.	35.38	5
Geam duplex sec. 300×145	188 297	buc.	29.77	15
Geam duplex sec. 200×130	188 288	buc.	35,38	35
Geam duplex sec. 150×145	188 29?	buc.	29.77	20
	2	3	4	
Arcuri spirale UP23-007222	217 302	buc.	0,16	129
Arcuri spirale UP23.07260	2171 553	buc.	0,50	489
Arcuri spirale C633172	217 071	buc.	0,14	504
Arcuri C0-011-204	217 376	buc.	0,45	120
Arcuri spirale MC10-21-4	217 317	buc.	2,55	570
Arcuri spirale CM1-11	217 245	buc.	0,25	116
Arcuri spirale CM1-329	217 246	buc.	0,25	40
Arcuri spirale A8128-12×30×7	217 124	buc.	0,30	192
Arcuri spirale 20×47×18	217 194	buc.	0,45	368
Arc simering 70×90×10	217 327	buc.	0.50	2 165
Arcuri spirale 80×100×13	217 116	buc.	0,50	1 090
Arcuri spirale Nr. 9320113 A	217 140	buc.	0,55	222
Arcuri spirale F<U 2100000?	217 260	buc.	0,05	120
Arcuri spirale 21 1100 3009	217 222	buc.	0,20	1 303
Arcuri spirale 103.02.127	217 17	buc.	0.50	3 536

IMPORTANT!

Intreprinderea „Timpuri Noi" Bucureşti, avind un conturat prestigiu comercial în rindul colaboratorilor din intreaga ţară şi, beneficiind de o excelentă bază materială asigurată atit din ţară cit şi din import consideră că produsele prezentate în acest supliment vor suscita un deosebit interes.

Pentru a evita orice intirziere în procurarea acestor produse de maximă utilitate, intreprinderile interesate sint rugate să consulte cu atenţie reperele disponibilizate şi cu operativitate să transmită comenzi la următoarea adresă:

Intreprinderea „Timpuri Noi" – Splaiul Unirii nr 165 sector 4 – Bucureşti.

Relaţii comerciale suplimentare se pot obţine la telefon 21 61 60.

Prezumtivii colaboratori ai unităţii bucureştene sint asiguraţi de maximă solicitudine în procurarea materialelor de care sint interesaţi.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAŞA

V. ARDELEANU

Fermitatea opiniei critice

„Ceea ce ne lipsește astăzi și ne-a lipsit și-n trecutul apropiat nu e varietatea, pluralitatea de stiluri și metode, informația „la zi", ci, nu o dată, fermitatea punctului de vedere, clarviziunea, curajul în enunțarea unor opinii nealambicate" afirmă categoric **Virgil Ardeleanu** într-un articol — **Hieronim, Hieronim ...** — din **Opinii** (1975) și, urmărindu-i activitatea prin cărțile publicate — **Însemnări despre proză** (1966), **Proza poeților** (1969), **A uri, a iubi** (1971), **Mențiuni** (1978) — observăm o atitudine critică orientată spre anularea lucrurilor enunțate drept carențe ale critici literare. Critica lui Virgil Ardeleanu este tranșantă în opinii, criticul nu iubește „revizuirile", nu-l intimidează numele (sau renumele) scriitorului, își exprimă părerile ferm și le demonstrează meticulos, argumentat, urmărind îndeaproape textul literar, stabilește filiații și folosește citatul reprezentativ. Din mai multe articole de atitudine, de etică a criticii literare — **A uri, a iubi, „Receptivitatea" — masca apologiei, semnul conformismului, Drumuri paralele, Criticul foiletonist, o floare fără parfum** —, precum și din comentariile critice, pînă acum dedicate mai mult prozei, se poate desprinde mai bine concepția criticului. Respingînd critica neutră, lipsită de atitudine, de temperatura participării, criticul aderă la critica ce include și participarea afectivă „concretizată în pasionale adeziuni sau categorice negații". Criticul fără opinie este un nonsens, iar lipsa de atitudine anulează însăși esența actului critic care reclamă tocmai o poziție fermă: **„Creator sau nu, criticul este și el un literat, în orice caz un om ce vădește sau trebuie să demonstreze vocație. Un om care „iubind" enorm literatura nu poate să nu-și comunice opiniile, semnind, argumentind cu pasiune virtuțile, negînd furibund, din aceeași dragoste pentru literatură, nonliteratura. Fără entuziasm, fără atitudine lirică deci, critica e de neconceput".** Deși e frapant, nu întîmplător Virgil Ardeleanu și-a intitulat un volum **A uri, a iubi,** unde, în final, încearcă o explicație a celor două atitudini față de literatură. Iubirea față de literatură nu poate însemna pentru un critic adularea cărților, pînă la pierderea oricărui simț critic, prin degenerare într-o egalizare ce duce la confuzia de valori.

Atitudinea fermă, deschisă, în timpul comentariului, arătînd părțile valoroase sau scăderile, se observă ușor în exegezele critice ale lui Virgil Ardeleanu. Dacă nu totul convinge (despre proza lui Marin Preda și Al. Ivasiuc, spre exemplu), trebuie spus, totuși, că selecția cărților operată de Virgil Ardeleanu este judicioasă. Stă în atenția criticului proza lui Eugen Barbu, Laurențiu Fulga, Dumitru Radu Popescu, Ion Arieșanu, Constantin Țoiu, Ștefan Bănulescu, Augustin Buzura, Francisc Păcurariu, Sorin Titel, Eugen Uricaru, Bujor Nedelcovici, aparținînd deci, unor scriitori din generații diferite, dar reprezentativi pentru starea prozei românești contemporane. Ce se detașează în comentariile critice ale lui Virgil Ardeleanu, dincolo de pătrunderea analitică și fermitatea opiniei, este tendința de a radiografia moravuri ale criticii literare, de a izola probleme de etică a criticii (și anterior remarcate). Înainte de a intra în comentariul propriu-zis la **Vînătoarea regală**, criticul remarcă, nu fără maliție: **„Nu e un secret pentru nimeni: Dumitru Radu Popescu deține, de o vreme încoace, cîteva înalte funcții literare, sociale, politice. Exact de la această vreme încoace, scriitorul este subiectul a zeci și zeci de articole semnate, e adevărat, și de critici cu certe state de serviciu, dar și de oameni care cred doar că au înzestrarea necesară. Analizele în spirit tradițional coabitează în aritmetica structuralistă, judecățile de valoare, din ce în ce mai puține, se amestecă deconcertant cu omagiul premeditat. Nu se mai vorbește de cutare carte a lui D. R. Popescu ci despre Dumitru Radu Popescu. Veleitarii au reușit să creeze confuzie și de astă dată".** Pe lîngă posibilitatea de a evidenția o stare de fapt, este aceasta și un mod de a te despărți de poziții neconforme cu propria atitudine.

Virgil Ardeleanu observă literatura cu ochi critic. Un citat din G. Călinescu, pus drept motto la una din cărți, pare să direcționeze o bună parte din activitatea critică. Folosirea vehementă a negației nu-l împiedică pe Virgil Ardeleanu să comenteze și nuanțat, descoperind sensuri greu observabile la o primă lectură, numind afinități cu alte opere din literatura română și universală. Stilul atrăgător înlătură tenta de forțare a legăturilor. Un exemplu (cu referință la **Princepele, Nuntă cu ighemonicon** și **Smintirea jupiniței Ruxandra** de Eugen Barbu) este edificator: **„În numitele scrieri despre vremuri bătrîne există N. Filimon și C. Negruzzi cu lăzile lor cu haine și podoabe; se recunoaște Mateiu Caragiale în utilizarea tentei exotice, în crearea impresiei fantastice și a bogăției imagistice; e prezent Arghezi prin uluitoarea sa fantezie verbală și vizionară; nu lipsește Călinescu, pictorul lucrurilor trecute; ne gîndim la maeștrii moldoveni ai realismului artistic, adică la puterea de sugestie a poeticului limbaj sadovenian; se simte boarea scriptelor".** Este foarte inteligentă această integrare a operei în tradiție. Critica lui Virgil Ardeleanu ne-a obișnuit mai mult cu o atitudine circumspectă, decît cu afirmații prea generoase. De aceea surprind aserțiunile de felul **„cu totul remarcabil stadiul la care a ajuns Augustin Buzura într-un timp relativ scurt"**, sau **„saltul tînărului scriitor este impresionant"**, întîlnite în comentariul la **Fețele tăcerii** de Augustin Buzura. De unde se poate observa că de la **Tribuna ...** la **Steaua** NU „e-o cale — atît de lungă".

Indiferent de opțiuni, de adeziuni ori respingeri, nu se poate să nu remarci în activitatea lui Virgil Ardeleanu independența și fermitatea unui drum critic.

ALEXANDRU RUJA

„Naturalistul"

AL. CĂLINESCU

Perspective critice

În 1975, participînd la o dezbatere organizată de revista „Amfiteatru", Al. Călinescu scria: **„Prima și cea mai îmbucurătoare constatare este că volumele de critică în care se face simțit spiritul noilor metode încep să fie mai numeroase. Constatare valabilă în cazul că nu privilegiem o anume metodă, ci ținem cont de orientarea generală, ce permite coexistența unor tendințe foarte diverse (inspirate de lingvistica structurală, de semiologie, de critica tematică, de cercetările moderne de poetică etc.)".** Erau citate în continuare contribuțiile lui A. Marino, M. Nasta, Livius Ciocârlie, Sorin Alexandrescu, E. Negrici, Ion Vlad, M. Zamfir, T. Olteanu, ale cercului de semiotică de la Timișoara. **„Se poate vorbi de o «nouă critică» românească** — spunea spre sfîrșit Al. Călinescu — **deși ea ocupă o poziție «minoritară» (din punct de vedere cantitativ; ne referim deci la numărul de volume apărute) în comparație cu alte orientări. Mai important însă decît ceea ce s-a făcut pînă acum este ceea ce trebuie făcut de acum înainte. E necesară o acțiune sistematică, eficace, concertată, care să aibă drept obiectiv principal studierea literaturii române din perspectiva metodelor critice moderne; aproape inutil să mai precizăm că de aici ar avea de cîștigat atît literatura cît și critica românească: sincronizarea criticii noastre cu tot ce are mai valoros critica de pretutindeni (...) ar aduce imense servicii literaturii naționale".** Deși cel puțin teoretic, lucrurile păreau clarificate în ce privește statutul „noilor metode" la noi, doi ani mai tîrziu, în 1977, tot revista „Amfiteatru" (nr. 10) lansează o anchetă, foarte generoasă dacă ar fi să ne luăm după generic: **„În jurul unui concept: Critica literară tînără"**: generozitate nedezmințită de fapt pînă la a patra întrebare, care suna cel puțin ciudat pentru data la care era pusă: „Cum apreciați metodele moderne de cercetare? Aveți încredere în ele, le aplicați? Sînt ele compatibile cu foiletonul curent în care se exercită, de obicei, majoritatea criticilor?" Un singur critic răspunde atunci prompt, atacînd însăși întrebarea și „demascînd" astfel fondul problemei: „De ce să nu am încredere în ele? Întrebarea, în felul în care e formulată, mă face să privesc în jur: atenție, Baubaul". Pe acest teren, (încă) minat (de felurite suspiciuni), **Perspectivele critice** deschise de Al. Călinescu au, întîi de toate, semnificația unui argument (**argumentum** =dovadă, demonstrație, expunere, instrument de distanțare, mică dramă) al „noii critici" românești.

I. DEMONSTRAȚIA. Dacă seria „contemporanilor noștri" Holban și Caragiale atesta virtuțile de subtil analist ale criticului ieșean, cele o sută de pagini consacrate (în prima secțiune a cărții) „Elementelor de poetică a prozei" sînt o demonstrație a capacității sale de sinteză, într-un domeniu privit cu suficientă rezervă de majoritatea criticilor noștri. Tocmai din această perspectivă, a raportului criticii și poeticii, cartea lui Al. Călinescu mai face încă o **demonstrație exemplară**: aceea a conlucrării criticului și poeticianului. Fără a-și suprapune obiectivele („critica este esențialmente **practică a lecturii,** poetica aduce fundamentarea teoretică și vine să orienteze lectura, furnizînd și instrumentele adecvate", p. 118), criticul și poeticianul Al. Călinescu își orientează lectura în vederea unui proiect unic: „analiza cît mai exactă și mai fină a **literaturii cu literatură"** (s. aut., p. 118). Analizele mai ample sau simplele observații asupra prozei lui Caragiale, Rebreanu, Camil Petrescu, Călinescu, M. Preda, Al. Ivasiuc, D. R. Popescu, C. Țoiu — pentru a numi doar autorii români, — **demonstrează,** toate, că într-adevăr, literatura română nu are decît de cîștigat în urma acestei lecturi moderne, active, rezultat al impactului criticii cu mult suspectatele noi metode.

II. INSTRUMENT DE DISTANȚARE. Acestui înțeles secund al „argumentului" i s-ar supune a doua secțiune a cărții, intitulată „Delimitări" tocmai pentru a sugera **distanța** (departare/apropiere) autorului față de anumite aspecte ale teoriei și practicii literare. Deși poate părea eterogenă (fiind rezultatul republicării selective a intervențiilor autorului în presă), această a doua secțiune are totuși coerență, subordonîndu-și luările de atitudine acelorași principii pe care „Elemente de poetică a prozei" le teoretizau. Atît doar că, prin natura lor, articolele „Delimitărilor" militează mai direct pentru o idee, sînt mai „partizane", trădînd sistemele de alianțe ale autorului, dar deschizînd și ostilitățile. „Aliaților" li se rezervă un regim aparte: articole de „popularizare", de informare a cititorului român (cînd e vorba de autori străini: J. P. Richard, G. Genette, T. Todorov, J. Ricardou, J. Starobinsky, R. Barthes ș. a.) sau articole de „susținere" (cînd e vorba de apariții editoriale în România, contribuții originale sau traduceri: A. Marino, M. Nasta, S. Alexandrescu, P. Miclău, L. Ciocârlie, M. Martin, E. Negrici, T. Olteanu). „Inamicilor" li se replică prompt, cu mare urbanitate însă. „Cui prodest ?", „Un inamic al scriiturii", „Pe teme de epică" și întreaga serie a **Accentelor** sînt tot atîtea modele de autentică atitudine polemică.

III. MICA DRAMĂ. Perspectivele critice pe care le deschide Alexandru Călinescu se supun însă și celui mai puțin previzibil dintre sensurile „argumentului" (acela de „mică dramă"), dacă ne reamintim că **drama** înseamnă în primul rînd „acțiune". Dinamica ideilor, spectacolul lor, efortul permanent al criticului de a-și perfecționa instrumentele, de a fi sincron (prin metodă și limbaj) cu actuala etapă a criticii europene, consecvența principiilor, fermitatea opțiunilor, pledoaria, obstinată aproape, pentru actualitatea și modernitatea criticii românești, sînt tot atîtea argumente care pot conferi discursului critic al lui Al. Călinescu statut de **acțiune.** Labirintul figurat pe copertă ne-ar putea însă avertiza: nu apare cumva pe acest traseu o „mică dramă" a „noii critici" românești? Dar aici începe o altă carte, o nouă perspectivă critică.

ADRIANA BABEȚI

PROIECT DE ISTORIE A POEZIEI ROMÂNE CONTEMPORANE

PETRU SFETCA

Cele **30 de poeme,** adunate în placheta chiar așa intitulată (Editura Cartea Românească, 1973), orientate centripet, epurate pînă la os de orice carnalitate nefuncțională, extrem de discrete, evazive, cedează, în cele din urmă, unei lecturi insistente (pe care ele însele o provoacă necontenit), proiectînd treptat un relief și o problematică dintre cele mai originale. Acestea — cum vom vedea — par să graviteze spre un eleatism decepționat, asemănător aceluia al lui Nichita Stănescu.

Unitățile semnificative ale textului lasă să se contureze, mai întîi, zona compactă reprezentată de **munte.** Aici se înscriu (alături de cel amintit) termeni precum: **colină, colnic, deal, promontoriu.** Cerul însuși, în extensiunea (și delimitarea) sa, se suprapune unui volum colinar, conic — **clopotul:** „Vară trecătoare sub spada mea. / Scormonind temeinic riurile nezvîntate, / cutezanța lor secătuită de seceriș, / vîrsta lor sub crusta clopotului" (43). Notăm, în alt loc (28) —subtilă analogie — **ploaia** ca surpare a bolții: „Și-n pomii hămesiți, / rana ploii cu viermele ei. / O, frîntele clopote / mîriind prin păr !".

Țelul tuturor gesturilor ascensionale (locul spre care — profitînd de **panta colinei,** 10, 48 — gîndul migrează necontenit) este desemnat prin trei sintagme (trei locuțiuni metaforice): **imperiul neclintit** (20), **punctul ideal** (39), **ordinea viitoare** (46).

Întreaga serie (întreaga rețea) ilustrează **parcela eleată** a spațiului artistic. Dovadă, stă, între altele, și natura șirului ce i se opune.

Într-adevăr, reversul dialectic al **muntelui** nu e **valea** (ea apare totuși: 34). În contrast cu paradigma enunțată se plasează mulțiumea care actualizează arhisemul „trecere, indistincție formală": **curent, fluviu, izvor, pîrîu, rîu, torent, vălmășag, vîltoare, vîrtej.** Invariantul propus de poet este **curentul întîmplării** (64). Iată, cu alte cuvinte, a doua parcelă, cea **heracliteană,** a acestui univers.

La mijloc se află seria strict umană, aparținătoare, atît ascensiunii morale și dorinței de veșnicie, cît și destrămării fizice: „Pe cerul gurii, / solemni nori curați, / și, nevătămate, furnicile, / sub tălpile fierbinți / ale reveriei" (22). Lexemul central: **chinovia,** cu diverse sinonime: **cimp, cuibar, insulă.** E, pe verticala **flux — boltă,** nivelul oarecum median, al **cîmpiei,** al **pajiștei,** al **stepei de sînge** (44), al **vastelor domenii de simțire** (67). Starea firească în acest loc de vecinătate și opoziție a două viziuni rămîne străduința (lupta). Nu surprinde, deci, lexicul corespunzător (**lance, flintă, spadă**). **Muntele** însuși se dezvăluie la capătul unei veritabile agresiuni: „Și chipul muntelui dur, / metalic ieșind dintr-o rafală" (14). Și adăugată **luptei,** pornind de la ea, sprijinîndu-se pe ceea ce ea îi poate oferi — **ascensiunea.** Expresia escaladării **muntelui** este, deseori, mascată, implicată în sensul unor cuvinte precum **aripă, șoim, vultur, zbor** (cu atît mai mult cu cît poezia lui Petru Sfetca are o adevărată antipatie față de verbe). **Turma** chiar pare a figura ascensiunea temeinică, amorfă, cotropitoare: „Dar pe munții mei, / turme de semeție / și falnice definiții / așteaptă în sămînța înfruntată". (62).

Zmuls, așadar, din **curentul întîmplării,** însul urcă **pantele** spre **imperiul neclintit.** Îl așteaptă **curbele cerești** (10), **bazaltul văzduhului** (44), al cărui **turn** se plasează în proximitatea **monumentului** pe care omul însuși îl va construi. Sugestia livrescă închisă aici (**Exegi monumentum**) coincide cu o dezamăgire: eleatismul **muntelui** se dovedește incert. E drept, și mai înainte, se întîmplă îndoieli: „Pe socluri înalte, / erupții fără coif" (31) (**coif** = **colină, clopot.** Absența lui permite „erupțiilor", proceselor să se piardă în spațiu). La fel, **rigoarea** care se îndreaptă spre **munți,** alimentează **flacăra,** în ciuda elanului atît de frumos transcris în **La punctul ideal** (39).

Acum, cînd **punctul ideal** este atins, se descoperă, și acolo, nimic altceva decît **tumult,** adică o existență asemănătoare vălmășagului; e adevărat. Individul reușește astfel un **monument inalterabil** (60). Dar nici această convingere nu rezistă întrutotul spectacolului: jos — **sanctuarul** (deci **chinovia** etc.) **dezrădăcinat în curentul întîmplării** (64); sus — același **tumult** înconjoară **turnul.** Rămîne efortul creator, elogiul adresat muncii artistice, credința în perenitatea (relativă) a operei: „Pe vaste domenii de simțire / apa simplă / și neantul din cerul străbunilor. / Și invocația care devorează, / și metaforele în triumf / care nu pot să epuizeze ..." (67).

În ce privește tipologia estetică a acestei poezii, vom afirma că ea, deși tinzînd constant spre sinteze, se găsește totuși sub nivelul de interes al celei stilistice. Se remarcă, între altele, o frumoasă confesiune (**O ploaie augustă**) și — un vag — presimbol în **instantaneu**: „În bătaia vîntului, / hărți înghesuite. / Sub capac / pămîntul nostru cerebral ! / Mlădițele strigîndu-și numele, / grîul săltînd pe miriște. / Și un umăr răzlețit / atît de drag / poticnindu-se !".

EUGEN DORCESCU

Vă prezentăm un tînăr poet:

ION GĂLIMAN

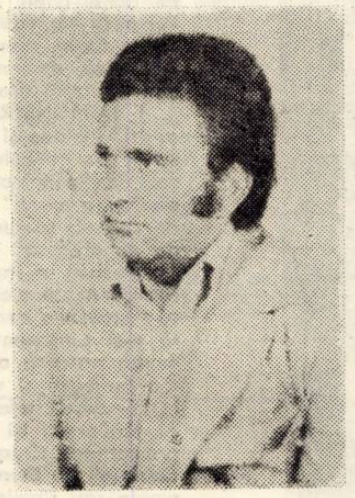

El, Ion Căliman, ce conduce cu elan şi destoinicie cercul literar „George Gîrda", de-o seamă de ani, este dascălul solitar, făcînd din poezie o a doua a sa natură, legănat şi încîntat de legendele locurilor, fiu al unui Făget de coline blînde, de păduri răcoroase şi de cîntăreţi vestiţi. Un orgoliu ţărănesc, o mîndrie curată de-a ţipa şi de-a cînta, fără de care nu s-ar mai naşte poeţi, există încă în satele noastre, din care ne vin cîntăreţii şi rapsozii.

Poate că Ion Căliman este un gen de rapsod al satului său. Cultura universitară i-a dat doar organizarea, profunzimea în gîndire, cizelarea, el rămînînd un copil al naturii sale natale, fiind, încă din junie, căutător de slove şi căutător de stele căzătoare într-ale poeziei.

În acest volum al său, „Intrare în anotimp", pregătit de ani destui, cu discreţie şi migală, există o puritate a expresiei izvorînd dintr-o puritate a fiinţei, dintr-o rădăcină reavănă ţărănească, ce nu-şi trădează niciodată baştina. Cuvîntul-foc, cuvîntul-hidră, cuvîntul-pasăre, cuvîntul-idee, cuvîntul-cetate este duşmanul cu care luptă poetul, el, un soi de Don Quijote — scormonitor prin hăţişul cuvintelor. Există, în aceste poeme, o zbatere la nivelul cuvîntului ales, dar mai există o zbatere ce intră spre profunzimea ideii, a cuvîntului-idee. Culegător de bijuterii folclorice din zona Făgetului, poetul şi-a clădit eşafodajul său liric nu pe etajele de aur ale acestor poezii populare, cît intuind forţa şi dinamica lor interioară, ce împrospătează miezul poetic al poeziei sale culte. Din aceste cuvinte, apoi, poetul clădeşte cetatea sa dinăuntru, la a cărei poartă rîvnită el aspiră. Poetul e şi mire al poeziei şi surugiu, ca Esenin, al cuvîntului ales. El ştie că intrarea în noul anotimp al acestei poezii se face într-o stare de graţie, într-o stare de curată rîvnă. Doar într-o asemenea stare poate el culege, din grohotişul imens, minereul preţios aurifer, al unei veritabile lirici, legate de fiinţa sa şi de fiinţa lumii.

ION ARIEŞANU

CUNOSC O IARBĂ ...

Cunosc o iarbă care mă destramă
întruna dedesupt, pe sub cămaşă,
acea colindă dragoste se cheamă,
o dragoste de nimeni, pătimaşă...

Nu vreau să treci prin iarba mea subţire,
nu vreau să dormi în ea ca-n priveghere,
ci simte-te întruna cîntare-n risipire,
prin frunza plopului, săgeată şi cădere.

Cunosc o iarbă deci din care bruma
tot muşcă, toamna, şi-o-mpuţină,
ci cheamă-mă, ninsoare, de pe-acuma
cînd destrămarea umblă prin grădină.

EXTAZ

Sugrumat mă destăinui fiecărui cuvînt,
orice rostire e început de scădere
ca şi cum frunzele se năruie-n vînt
pentru-a păstra primăveri de-nviere.

Mă nasc odată cu el, neîncetat,
mi-e hărăzit oricînd să mă scadă
ca şi cum e un lucru furat
din marea clătinare de zăpadă.

Ard grotele-n mine pe rînd, duium,
guri reci şi flămînde mă fură,
şi totuşi cîntarea-i spre veşnicie un drum,
o scuturare către moarte mai pură.

INTOARCERI

Mereu mă întorc către ceasul mirării,
paşi şovăielnici către iezerul pur,
toţi porii îmi cîntă imnul căutării,
minunatul repaos dăltuit în azur.

O, fructe amare măcinate de vînt,
cît de tîrziu vă mîntuie rodul!
Treceţi suav în secundul veşmînt
cînd brumele albe cutremură podul.

FRUNTEA CÎND PÎLPIIE

De palma ta, fruntea cînd pîlpiie,
cînd roua cîntă ca un voal
pe tîmple întîmpinînd zorile
cu sclipiri de cristal,
de palma ta, deci,
fruntea să mi se reazeme,
să mi se scalde în luptul ei
ca-n solzii copilăriei,
nerănite aripi
să-mi mîntuie brumele —
cele mai pure corăbii ale veşniciei...

Fruntea cînd pîlpiie,
iluminată rană în noapte,
în palmele tale,
Patrie, colină de dor,
atît de domol se apleacă
în grînele tale,
în doinele tale
parcă devine izvor.

OBSESIE

Sînt singur pînă la gît,
dintre lilieci sînt bezna,
cuvîntul mi-a îngheţat
buzele, glezna...
veşnicia-i un mit!
O, de ce m-ai rostuit
amară floare înspre lumină,
către toamna de veci
trambulină?

Poate că totuşi ştiai
această risipă de-afară,
atunci de ce m-ai trimis
fluture de seară?

Să trag după mine la mal
lebăda moartă — cuvîntul —
pînă mi se aprinde veşmîntul ?!

URNE VII

Cu fiecare slovă mă-ntorc în rădăcini,
mai înspre obîrşii port lănciile minţii,
acolo unde carnea stă sîngerînd în spini
simt rănile de care au suferit părinţii.

Îi port pe toţi în sînge cum porţi o rugăciune,
toţi mă colindă încă în pragurile vii,
din ei îmi vin acuma săgeţi de-nţelepciune
şi-mi stau pe tîmplă-n veghe ca sute de făclii.

Un vas de oseminte e trupul meu întreg,
în fiecare slovă e un strămoş aprins,
sînt urne fără pată pe care le culeg
şi le cinstesc şi nu mă simt învins.

GH. BABEŢI: „La iarbă verde"

sadoveniana

Sinonimia morfologică

Sinonimia nu este un „privilegiu" al vocabularului, ei poate fi identificată şi în toate celelalte compartimente ale limbii: fonetică, morfologie, sintaxă, derivare. **Seara**, formă literară, şi **sara**, variantă populară, constituie o pereche de **sinonime fonetice**, pentru că, exprimînd, amîndouă, acelaşi conţinut, ele dezvoltă, fiecare, elemente conotative diferite. În versurile eminesciene: „O, rămîi rămîi la mine, / Te iubesc atît de mult...", ne întîmpinăm cu un caz tipic de **sinonimie sintactică**, raportul cauzal nefiind marcat: „...rămîi la mine, **deoarece** te iubesc atît de mult...". La nivelul derivării, voi cita pe profesorul Theodor Hristea, care propune termenul de **sinonimie afixală**. Există, deci, prefixe şi sufixe sinonimice. Aşa, de pildă, **in-** şi **ne-** (**intraductibil** şi **netraductibil**) sînt **prefixe sinonimice**, negînd, amîndouă, însuşirea exprimată de adjectivul căruia i se antepun, în timp ce **-aş (copilaş), -el (copăcel), — işor (somnişor), -uleţ (noruleţ), -uc (năsuc), -uş (măgăruş), uţ (codruţ)** sînt sufixe sinonimice, realizînd, toate, formaţii diminutivale.

În cele ce urmează îmi propun să mă ocup, pe scurt, despre **sinonimia morfologică**, urmînd ca, după cîteva observaţii preliminare, să exemplific fenomenul în discuţie cu texte din Sadoveanu. Un caz tipic de sinonimie morfologică îl constituie, în cadrul flexiunii verbale, **timpul viitor**. Pe lîngă formele literare — **voi citi** — româna poate să redea aceeaşi categorie gramaticală prin forme neliterare, populare sau regionale: **oi citi, am să citesc**, o să citesc. Ideea de viitor este prezentă în toate, dar nuanţa stilistică însoţitoare este, de fiecare dată, alta. Se adaugă aşa-numitele forme inverse, posibile aproape numai în cazul viitorului „literar": **citi-voi**. În comparaţie cu celelalte, acestea din urmă comportă, de obicei, un ton mai solemn, o rostire mai gravă. Este vrednic de tot interesul, pentru ceea ce aş numi „tehnica poeziei", faptul că viitorul „direct" are altă structură metrică decît forma lui „inversă". Astfel, **voi citi** — o suită de trei silabe, dintre care ultima este accentuată — alcătuieşte un **anapest**; pe cînd **citi-voi**, cu accentul pe silaba mediană, formează un **amfibrah**. Se încadrează în această situaţie verbele bisilabice ale conjugărilor I, a II-a şi a IV-a: **voi cîntá, cîntá-voi, voi tăceá, tăceá-voi, voi simţí, simţí-voi**. La conjugarea a III-a lucrurile se prezintă altfel: viitorul „direct" al unui verb, tot bisilabic constituie un amfibrah: **voi tréce**, în timp ce forma „inversă", cu accentul pe prima dintre cele trei silabe, realizează un **dactil**: **tréce-voi**. Acest caz de sinonimie morfologică — dar şi sintactică, întrucît este vorba şi de topică! — este extrem de avantajos pentru poezia „clasică", întrucît rigorile tiranice ale ritmului pot fi, într-o oarecare măsură, eludate. Pentru oricine cunoaşte, cît de cît, prozodia românească, ba chiar pentru oricine „intuieşte" ritmul este evident, că în versurile eminesciene din **Povestea codrului**: „**Adormi-vom, troieni-va** / Teiul floarea-i peste noi / Şi prin somn **auzi-vom** bucium / De la stînele de oi", — formele directe **(vom adormi, va troieni, vom auzi)** ar fi fost inacceptabile, căci ar fi dereglat, ar fi distrus cadenţa ritmică.

Fără doar şi poate, în cazul unui mare poet — Eminescu, bunăoară — opţiunea pentru unul sau altul dintre aceste „sinonime morfologice" nu este, exclusiv, rezultatul „tiraniei" ritmului. Există şi alte motive, care depăşesc suprafaţa, depăşesc „tehnica", ţinînd de subtext, de resorturi afective profunde, de însăşi esenţa poeziei. Fără să intru în amănunte, propun, spre ilustrarea afirmaţiilor anterioare, versuri din elegia **O, mamă...**: „La capul meu cu grijă tu ramura s-o-ngropi, / Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi; / **Simţi-o-voi** odată umbrind mormîntul meu... / Mereu **va creşte** umbra-i, eu **voi dormi** mereu...". Este, iarăşi, clar că viitorul „direct" **O voi simţi**, datorită pronumelui obiect **o** şi poziţiei lui, s-ar fi încadrat, la fel de bine, în structura iambică a versului. Dar forma „răsturnată" infuzează întregului context o intensă vibraţie afectivă, o rezonanţă adîncă şi gravă, o densă melancolie. Pe de altă parte, „răsturnarea" elementelor componente ale sintagmei aduce pe primul plan — şi pe primul loc al versului — verbul propriu-zis, verbul simţirii!, pe care, în ordine firească, pronumele obiect **(o)**, mai întîi, iar apoi auxiliarul morfologic **(voi)** l-ar fi umbrit şi l-ar fi împuţinat.

La nivelul ultimului vers, mă voi mărgini să observ că, în cea de a doua propoziţie **(eu voi dormi mereu)**, ordinea inversă era, de asemenea, posibilă. Poetul ar fi putut să recurgă la două variante, fără a deregla ritmul: **1. dormi-voi eu mereu**, dar atunci s-ar fi creat, în final, o rimă supărătoare **(eu mereu)**; **2. mereu dormi-voi eu**, dar, în cazul acesta, s-ar fi destrămat „chenarul" veşniciei: „**Mereu** va plînge apa, eu voi dormi **mereu**".

G. I. TOHĂNEANU

Vasile Andru

CINA*)

Ştiind cînd să intervină, femeia cithared atinge iar o strună şi sunetul năvăleşte în golurile dintre ei, din ei. Vinul, amestecat cu cîntec de psaltirium, devine mai aprins, mai spiritual. Peste proza zilei răsar reverii, ca iarba dintr-un gunoi umed.

Cînd socoţi să fim la Berzobis, stăpîne? întreabă Ursicinus, mai mult ca să-i dea atenţia cuvenită decît interesat în ceva. Traian îi răspunde dînd din umeri, nu-i place să discute planuri de luptă la **cena**, al cărei rost este ritul, mai adînc. — Ne aflăm la **cena**, camarazi, nu uitaţi! le-ar striga. Simţea puterea acestui moment, căruia tradiţia îi conferea prestigiu şi autoritate. Simţea răsunetul acestui cuvînt, ecoul lui în suflet, în straturile latineşti ale trupului său şi, mai profund, în straturile fără de nume, fără de naţie. Soarbe lung din cupă. Vinul creşte în el ca un copac aprins. E **cena**, prieteni! îndrăzni să spună, aproape tainic, ca un reproş subtil. Busturile lor se scufundă în privirile lui, ca într-o apă lucidă şi roşiatică. Ei se clatină, înecaţi în acest spaţiu privit de el, dens, apă pîlpîitoare. Senzaţia acută că stă în miezul faptelor şi că cina este un sfat, o judecată în care fiecare este propriul său judecător. Senzaţia că cina este un stîlp pe care se sprijină această noapte dacică. Gustă iarăşi din cupă şi vinul nu-i mai vorbeşte cu glasul răstit, băieţos şi dezmăţat ca altădată. Vinul este altul, are glas aşezat, bătrîn, de cunoaştere. Ca şi noaptea aceasta, ea însăşi ameţitoare, ea însăşi un balsam iniţiatic.

Îşi priveşte camarazii, bine dispuşi: vinul îi însufleţeşte şi-i amesecă. Dintre toţi, gîndul său îl alege acum pe Licinius Sura, poate pentru că se află cel mai aproape de el, de scaunul lui, de sufletul lui. O prietenie veche îl leagă de acest om, prietenie şi recunoştinţă. Licinius Sura a întrezărit în Traian pe împărat, pe posibilul împărat, înaintea altora. Înaintea lui Nerva. Cînd Nerva, bătrînul, îşi chibzuia înfierea unui urmaş (nu pentru că-şi presimţea moartea, ci o făcea din spirit gospodăresc şi de nevoie, căci mîinile sale moi tot scăpau frîiele, şi era destul de cinstit să recunoască acest lucru, şi destul de inspirat plănuind să cîştige armata de partea statului), atunci părerea lui Licinius Sura a atîrnat greu în cîntar. A vorbit în senat, cumpătat şi abil, despre meritele lui Traian, aducînd un argument picat la ţanc, victoriile acestuia pe Rin, apoi a descris senatorilor firea lui frumoasă. Şi cum nimeni nu se dă în vînt după firile frumoase, a insistat pe calităţile practice şi pe vocaţia de a stăpîni armata, vocaţie atît de folositoare în acele momente... Propunerea lui Licinius Sura a fost decisivă, şi astfel s-a jucat marea carte a vieţii lui Traian. Bine gîndit, bine lucrat. Fără intrigi, fără masacre printre rivali, cum se produceau de regulă schimbările de domnie la Roma.

Fără acest Licinius Sura cine ştie în ce mîini mai încăpea cîrma! gîndeşte cezarul. Cine ştie sub cine ar fi slugărit el, Traian, trimis să păzească dificile şi nestatornice hotare ale Imperiului, şi murind pe undeva, ignorînd el însuşi că viaţa sa ar fi putut urma alt curs... . Traian îşi aminteşte de o întrevedere cu Dion Chrysostomus, înainte de a începe campania. Sub Domiţian, Dion Chrysostomus pribegise în exil, multă vreme, umblase prin cetăţi străine şi ţinuse discursuri sclipitoare, care îi aduceau laude şi stîrneau părerea că Roma îşi alungă oamenii luminaţi. Traian, îndată ce a ajuns împărat, a reparat această nedreptate, l-a rechemat la Roma, dîndu-i loc de sfătuitor. Plotina citi dialogurile lui Dion; se extazia, cita din ele ori de cîte ori avea ocazia. Aşa se face că Dion deveni repede o modă, deşi ar fi meritat să devină o pasiune. Pentru că Dion umblase în ţinutul dacilor şi scria o carte despre aceştia, Traian a stat de vorbă cu el vrînd să afle cît mai multe despre un popor cu care avea să se războiască. L-a întrebat dacă seminţiile de peste Dunăre sînt războinice şi de temut, precum se spune.

Da, împărate, răspunse Dion. Ca şi noi, războinici.

Traian: Şi, după tine, cine va bate?

Dion Chrysostomus: Acest lucru nu se poate şti. Dar este o lege a naturii că tot ce-i mai dezlănţuit să se tempereze sau să dispară încetul cu încetul. Acest proces se petrece în timp; natura îşi caută, fără încetare, o stare de pace. Nu ştiu să explic acest fapt în amănunt. Dar pilda istoriei aşa arată, şi aceasta ne priveşte şi pe noi. Destinul, cînd vrea să piardă pe cineva, îi aprinde în minte viziunea unei cuceriri; îl aruncă peste graniţele sale naturale, spre gîtlejul vecinului. Se vede că natura vrea să înlăture pe cei cu instincte violente şi să dea victorie celor cumpătaţi şi aşezaţi. Natura şi-a făcut din violenţă mijlocul de eliminare a celor violenţi.

Traian: Dar e lucru ştiut că nu poţi birui decît prin arme!

Dion: Citind pilda istoriei, am văzut că cei mai crunţi războinici, cărora nimic nu le rezista, au biruit vremelnic şi au pierit. Mirajul cuceririi s-a dovedit a fi fost o momeală care i-a scos din bîrlog, i-a expus primejdiei, le-a dezvelit pieptul. Din valurile de sciţi, care nu se mai sfîrşeau venind peste cîmpurile gete, cîţi au mai rămas? Unde sînt celţii care tot mergeau bătînd şi învingînd? Vrînd să scriu Istoria dacilor, am cercetat ce s-a întîmplat cu celţii care au năvălit pe pămîntul lor, şi iată ce am aflat. Celţii care au luat nume de daci şi sînge de daci au trăit, restul au fost măcelăriţi ori alungaţi; oale şi ulcele s-au făcut boiii şi tauriscii. Hîrb şi lut s-au făcut fioroşii barbari care beau sînge de om în ţigvă de adversar răpus... Scriind istoria dacilor, m-am întrebat ce s-a ales din neamul siginilor şi cel al agatîrşilor, ajunşi în Carpaţi. Siginii, cei pogorîtori din mezi, care de la naştere primeau o spadă în leagăn, sînt azi de negăsit. Din ei n-a rămas nici numele. Din agatîrşii cei blînzi, însă, se mai păstrează numele bun şi cîteva cîntece. Exemplele se pot înmulţi. Unde sînt cimbrii care veneau peste Roma? Unde sînt suebii? Unde sînt mezii?

Traian: Au plătit, ori s-au stins, dar au învins mai întîi.

Dion: Cine ar alege de bună voie să dispară?

Striştea are duioşia ei, ori viclenia ei: războinicul, spre moarte, este purtat într-un car triumfal.

Traian: Ştiu că vitejia, curajul sînt privite în chip diferit de către filosof şi general. Am aflat părerea ta că o seminţie de plugari şi de păstori are o viaţă mai lungă. Dar să-mi spui, noi romanii, ce soartă crezi că avem? Sîntem păstori ori războinici?

Dion: De la începuturi, în noi se amestecă şi păstor şi războinic. Timpul va mai cerne. Aceasta e menirea lui. Latinii, cei care au marcat cel mai mult devenirea romană, au fost agricultori.

Traian: Şi, totuşi, purtăm arme.

Dion: Din nenorocire, da. Arma ne-a folosit într-o vreme să ne săpăm hotarele: atunci am fost tari. Apoi ceva s-a schimbat. Multe s-au schimbat.

Traian: Învăţaţii au ceva descurajant în părerile lor. Totuşi tu îmi îndreptăţeşti, fără să vrei, campania. Ce fac eu alta decît să le dau ocazia să strălucească celor meniţi să dispară... Şi să-i las pe cei molatici şi mediocri să trăiască o veşnicie!

Dion: Cînd un oştean mă numeşte mediocru, nu mă simt jignit. Căci înţeleg că sînt mediocru în treburi de război... Ci dacă m-ar numi strălucit, aş cădea pe gînduri.

Traian: După felul cum ştii să înţepi cu răspunsul, înclin să cred că şi înţelepţii sînt violenţi; iar dacă ai prezis dispariţia celor violenţi, e de crezut că şi filosofii au motive de nelinişte. Ei dovedesc o agresivitate vicleană, imprevizibilă, mult mai de temut decît a militarilor. Nu cred că pămîntul ar fi mai fericit dacă l-ar rîndui ei.

Dion îi răspunde că violenţa minţii se numeşte violenţă numai dacă ea conduce spre violenţa mîinii, spre distrugere. Traian nu-i mai răspunde nimic. Înţelegea de ce Domiţian nu-l suferise pe Dion Chrysostomus şi-l alungase de la Roma, la barbari. Plotina îi propusese lui Traian să-l ia pe Dion în Dacia, să-l ţină pe lîngă el, ca unul care cunoaşte locurile şi sufletul barbarilor. — Ţii pe lîngă tine tot felul de troglodiţi, şi nu te foloseşti de mintea sclipitoare a acestui Dion! îi striga Plotina. — Traian a ezitat să dea curs propunerii, îl ştia pe Dion potrivnic războiului cu dacii. Ca sfetnic, sfatul său s-a vădit moralizator, deci slab şi nepractic. Traian are nevoie, în acest moment, de însoţitori şi consilieri care să-l incite, nu să-l domolească. Este la vîrsta cînd în om precumpănesc tendinţele stagnării, forţele de frînare, deci are nevoie de prieteni care să-i întreţină neastîmpărul, să-i pună ghimpi sub talpă, îşi spune, abandonînd imaginea bătrînului Dion şi cuprinzînd cu un zîmbet această adunare de bărbaţi, această masă de seară.

* Fragment din romanul „**Noaptea împăratului**".

Bálint-Izsák László

DESPĂRŢIREA DE ADOLESCENŢĂ

Pe cînd aveam aproape optsprezece ani, am făcut cunoştinţă, într-o mică staţiune de odihnă, cu două tinere clujene. Vera era frumoasă şi tăcută, o brunetă de tip italian, iar Ely o lungană slăbănoagă, neastîmpărată, cu faţa plină de coşuri. Am hoinărit mereu în trei prin parcuri, pe malul Mureşului, în excursii. Într-o dimineaţă am cules nişte margarete, le-am împletit în cunună şi am atîrnat-o de gîtul Verei. „Eşti fascinantă, ca o zeiţă etruscă!" — i-am spus îndrăgostit şi m-am uitat la Ely spre a-i cere confirmarea. Dar Ely a pălit şi s-a holbat stupefiată la mine, ca şi cum aş fi trădat-o. De aici încolo s-a purtat rece cu Vera, iar pe mine m-a luat în derîdere şi m-a înţepat mereu cu vorba. Trebuia să-i dau neapărat o replică. Am ajuns să ne încîlcim în adevărate dueluri de vorbe. Jocul a început să-mi placă. Dar cînd m-am antrenat mai bine, Ely a schimbat tactica. Într-o dimineaţă, în parc, în timp ce ne plimbam, mi-a aruncat deodată o privire vicleană: „Tu eşti un băiat deştept. Mărturiseşte sincer, crezi într-adevăr că omul se trage dintr-o specie de maimuţă?" Atîta mi-a trebuit! Am rostit un discurs bombastic. I-am înşirat tot ce ştiam de la profesorii mei sau din lecturi despre Darwin şi despre originea omului. „Excelentă prelegere! Parcă ar fi susţinut-o un profesor universitar!" — a declarat Ely şi a făcut o mutră încîntată.

De acum încolo zilele s-au succedat în acest fel, cu controverse, cu discuţii pasionant de interesante, cu provocări şi tachinări. M-a supărat doar faptul, că „zeiţa etruscă" nu lua parte la ele. De fapt Vera urmărea tot mai bănuitoare apropierea noastră. Totuşi, într-un rînd, a încercat să ia parte la dispută. Ne luaserăm la ceartă cu Ely pe tema: cine era un geniu mai mare — Michelangelo, ori Leonardo da Vinci? Vera s-a arătat şi ea interesată de această problemă. Ştia surprizător de mult despre renaşterea italiană. De aici s-a tras toată beleaua. Pe Ely a cuprins-o o gelozie răutăcioasă. „Habar n-ai de nimic, baţi din gură aşa, de pomană!" — s-a răstit la Vera cu duşmănie.

Ar fi trebuit să iau apărarea Verei, dar pînă cînd mi-am regăsit echilibrul, era deja prea tîrziu, căci Vera mă lăsase în plata Domnului. Nu a mai ieşit nici a doua, nici a treia zi la obişnuitele noastre hoinăreli prin pădure. A patra zi, la amiază, am aşteptat-o la intrarea restaurantului. M-a zărit. A făcut calea întoarsă şi a plecat printr-o ieşire laterală.

Ca şi cum m-ar fi lovit cineva în cap. Oricît m-am ataşat de Ely, de iubit o iubeam doar pe Vera. Mă rodea gîndul că-mi întoarce spatele. Mi-a rămas o singură nădejde: reuniunile dansante de la casinou. Era nelipsită de acolo. Îi plăcea să danseze, mai ales cu mine. Pe asta am mizat. În seara mult aşteptată a venit într-adevăr la casinou. Numai că nu a venit singură. A însoţit-o un student în medicină; cu el a dansat... Eram mort de gelozie. Am păşit ferm la ei şi am cerut-o pe Vera la dans. Era mai frumoasă ca oricînd. Medicinistul nu s-a împotrivit. Vera, în schimb, m-a măsurat rece din ochi. „Tu vezi s-o distrezi pe Ely!"

...Ely s-a lipit fericită de mine. În timpul dansului, la marginea rotondei, sub bolta de frunziş, m-a îmbrăţişat năvalnic şi m-a sărutat. „De ce nu eşti mai bun cu mine?" N-am îndrăznit să-i întorc sărutul... Abia am închis ochii în acea noapte. Acum devenise limpede: trebuie să aleg între ele două. Am s-o îndepărtez numaidecît pe Ely — am decis. Dar cînd ar fi trebuit să-i anunţ hotărîrea luată, am simţit o strîngere de inimă. Aveam nevoie de admiraţia simulată a acestei urîţenii dragi, de savoarea disputelor noastre, de săruturile ei neîmpărtăşite, dar dorite. Simţeam că am ajuns la impas, la un impas total... Apoi, pe neaşteptate, s-a rezolvat totul. Tata mi-a trimis o telegramă. Mi-a găsit un post, să mă întorc imediat acasă...

Acasă m-am cufundat pînă peste cap în prima îndeletnicire a vieţii mele. Totuşi, amintirea frumoaselor zile de la Potocul Mureşului nu m-a părăsit pentru nici o clipă. La Ely abia m-am mai gîndit, dar dorul Verei mă chinuia. M-am hotărît să-i scriu o scrisoare, una sinceră, îndrăzneaţă ca o şarjă nestăvilită de cavalerie. „Adorata mea Vera", — aşa începea epistola. I-am comunicat în grabă, că nu e noapte în care să n-o visez, să nu-i văd trupul perfect de frumos, ca într-o pictură de Botticelli...

La poştă mi-am adus aminte că s-ar cuveni să-i scriu şi lui Ely. M-am instalat pe loc la o masă şi, pe patru pagini îndesate, i-am expus planul meu de soluţionare a „problemei sociale". M-am întors acasă satisfăcut, savurînd dinainte răspunsul amorezat al Verei, respectiv cel înţelept şi negreşit măgulitor al lui Ely.

Răspunsurile lor au sosit în aceeaşi zi. Am desfăcut mai întîi, cu o plăcută emoţie, plicul Verei. „Tinere, — mi se adresă Vera — din scrisoarea ta lipsită de gust rezultă că eu te interesez doar ca femelă. Nu eşti curios să mă cunoşti ca fiinţă cu suflet, raţională, cultivată. Mi-ai dovedit aceasta îndeajuns şi la Potocul Mureşului. După toate acestea nu mai exişti pentru mine!"

Îmi tremura mîna, cînd am deschis plicul lui Ely, dar mai trăgeam încă nădejde. Literele ascuţite, nervoase, s-au legat în nişte propoziţii chinuitoare. „N-aş fi crezut niciodată că tu poţi fi atît de neomenos! Din patru sute douăzeci şi şapte de cuvinte n-am găsit nici unul din care să reiasă că pentru tine eu sînt şi femeie, nu numai parteneră de discuţii, spirit raţional. Femeie, care să am aceleaşi drepturi la îndeplinirea menirii mele biologice, la dragoste, la tandreţea unui bărbat, ca şi Veruşca ta, după graţiile abundente ale căreia ai tînjit atît de jalnic la Potocul Mureşului. După atîta mîrşăvie, te rog să nu mă mai molestezi cu scrisorile tale, pentru că ţi le voi înapoia nedesfăcute!"

Era un fiasco cumplit! Şi un adio definitiv de la adolescenţă...

În româneşte de:
IULIA SCHIFF

CRISTEA SANDU-TIMOC

DEPARTE ESTE SATUL MEU

Departe este satul meu, în zarea necuprinsă,
În dezmierdat de porumbei, cu aripa destinsă
Departe este fruntea lui, rănită de-o cometă,
Se odihneşte-n orizont, în liniştea discretă.

Visează drumul argintat pe prundul de izvoară
Cu soarele-n priviri de cerbi, la margine de ţară;
Şi arborii tresar de dor, la cîntul din lăută,
Aproape este satul meu, de-nstrăinare mută.

Iar visu-i curge în cîmpii şi moare în secară,
De cînd se-ngroapă grai valah, în sufletul de seară!
Va să rămîie satul meu, departe peste vale,
Doar rîul sfînt mă va jeli, cu sălciile sale...

Solstiţiu-n văi se mistuie, de-o lînă-ngemănare,
Mă-ndeamnă gîndul uneori, să mă reîntorc prin ani;
Se spală-n fluturii gălbui, cirezi în alinare,
La vatra mea de amintiri, pe caii năzdrăvani!

Dar cingătoarea mea-i aici, departe de baladă,
În cerul gîndului călcat, pe-asfaltul de pe stradă,
Departe este satul meu şi-o pasăre-l devoră,
Că se-nţărînă doina lui şi nu mai are horă!...

CARTEA CU PĂSĂRI

Visat-am o carte cu păsări,
pînă nu dispar păsările,
cît mai trăiesc rîurile!
Voit-am să rămînă de la ele un cîntec
de suflet înrourat,
purtînd aripi de fluturi,
să-mi intre-n casă dimineaţa
şi să-mi adulmece paşii după miros.
N-am găsit cartea!
N-am găsit pasărea!
Unde-o fi cartea?
Unde-o fi pasărea?
Unde-o fi satul ?!
Dacă dispărut-a totul,
zidit-am din hîrtie cenuşie,
o privighetoare, cu aripi de frunză de vie.
Rugarea-mi era, să nu se scuture
cu aripele, peste frunzele moarte.
M-a ascultat această pasăre de hîrtie,
zidită din frunză ruginie!
O puzderie stelară se rotea în jurul umbrei
şi-n miezul nopţii ea cînta pe dinlăuntru,
cu sunet adînc se uita-n pămînt.
Pe faţa-ncremenită a mării,
se privea pasărea-n oglindă,
mulţumindu-se să-şi treacă pletele iubirii,
prin iederi de sînge nenăscut.

IEDUL DE ZĂPADĂ

Răsărit-a din zeităţi albe,
un abur setos de clorofila galaxiei.
Pluteşte lin deasupra prăpastiei,
în somn cu muntele.
Nările lui albe lasă o dîră purpurie
peste planetă, ca un curcubeu argintat.
Plonjează ager, mutîndu-se prin geruri
sub frunza de iederă sărată.

GH. BABEŢI: „Intoarcerea de la păşune"

Adulmecă fîlfîitul de pasăre,
trecînd norul spre marginea serii,
unde -ngenunche iezeşte,
în faţa grăuntelui de lumină rece.
Apoi, surîde peste puntea iadului
pe care o sare ca pe o negură,
dincolo de rînjetul lupului.
Îşi adună pămîntul, dintre munţi în muguri
şi-n drumul pierzaniei,
s-apropie de cer!...

CREDE-MĂ ! ...

Crede-mă, mă aflu în rugare,
deasupra unui brusture de seamă!
Nu sînt în faţa ta decît o gîză,
poate un hulub, rătăcit într-o rază.

Crede-mă, mă aflu în rugare,
mărunt, cît un flutur, crescut,
într-o floare.

N-am buze, n-am voce, nimic să-ţi sărut,
clipele în spaţiu să dorească.
N-am decît un lemn putred nenăscut
în care mă-ndeamnă o furnică,
să-mi depun sufletul împovărat,
într-acele dolii, oarbe, părăsite,
veghiate de-un vîsc înalt şi-o iască!

Cine mai ştie de-acest leagăn de pămînt,
ce ierbi, o să mai renască ?!
Crede-mă, de mult devenit-am lut stins,
bun să contemplu norii,
care-mi sfîşie ţărîna,
din miezul cărnii tale.

televiziune

DUMINICĂ, 3 septembrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte! 9,10 Şoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii: Cărţile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucaşă. 14,25 Muzică populară. 16,00 Fantezii păpuşăreşti. 16,10 Teatru vesel de după-amiază. „Escroci în aer liber". 16,25 Şah mat în... 15 minute. 16,40 Republica San Marino. 16,50 Fotbal: Steaua — Politehnica Timişoara (repriza a II-a). 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 „Copiii din 1978". 19,00 Telejurnal. 19,30 Roadele politicii partidului. 20,00 Film artistic: Cazul lui Lylah Clare. Premieră pe ţară. Coproducţie a studiourilor engleze, italiene şi americane. 22,00 Melodii pentru toate vîrstele. 22,45 Telejurnal. Sport.

LUNI, 4 septembrie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Arii şi scene celebre din operete. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman foileton: Putere fără glorie. 21,15 Mai aveţi o întrebare? 21,45 Intîlniri pe portativ. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 5 septembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii şi tineret. Anii de aur ai comediei. 10,35 In alb şi negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Matineu de vacanţă. În mările Sudului. 17,05 La volan. 17,20 Moştenire pentru viitor. 18,05 Muzică populară. 18,30 Tribuna TV. 18,50 Lecţii TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta TV. 20,30 Seară de teatru. Regele trec. 22,00 Melodii româneşti de ieri şi de azi. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 6 septembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Şoimii patriei. 10,10 Antena vă aparţine. 11,10 Tribuna TV (rel.). 11,30 Bucureşti pe magistralele socialismului. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Din ţările socialiste. 16,45 Atenţie la... neatenţie! 17,15 Telecronica pentru pionieri. 17,40 Arta interpretativă românească în confruntări internaţionale. 18,25 Reportaj TV. 18,45 Tragerea pronoexpres. 18,55 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Noi, femeile! 20,30 Telecinemateca. Examenul. Premieră pe ţară (francez). 22,20 Telejurnal.

JOI, 7 septembrie

16,00 Telex. 16,05 Corespondenţii judeţeni transmit... 16,20 Pentru timpul dv. liber, vă recomandam... 16,35 Reportaj pe glob. Brazilia. 16,55 Stegar al demnităţii. 17,15 Film serial pentru copii: Sindbad marinarul. 17,40 Hochei pe gheaţă. Steaua Bucureşti — Levski Spartak Sofia, meci retur în „Cupa Campionilor Europeni", reprizele a II-a şi a III-a. Transmisiune directă. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Ora tineretului. 20,30 Film artistic. Tînăra directoare. Premieră pe ţară. O producţie a studiourilor din R.P.D. Coreeană. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 8 septembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,50 Un fapt văzut de aproape. 16,00 Telex. 16,05 Seara televiziunii bulgare. 16,50 Emisiune în limba germană. 18,50 Seara televiziunii bulgare. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Prim plan. 20,30 Seara televiziunii bulgare. Film artistic. Chirurgii. Premieră TV. 21,50 Muzeul colecţiilor de artă. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 9 septembrie

12,00 Telex. 12,05 Roman foileton. Putere fără glorie (rel.). 13,00 Concert distractiv. 13,45 Reportaj TV. 14,05 Muzică populară românească. 14,30 Clubul tineretului la Giurgiu. 15,30 Agenda culturală. 16,00 Fotbal. F.C. Argeş — F.C. Baia Mare (transmisiune directă). 17,50 Republica Populară Democrată Coreeană, film documentar. 18,20 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film: Om bogat, om sărac. 21,35 Intîlnire cu satira şi umorul. 22,05 Telejurnal. 22,15 Melodii româneşti de ieri şi de azi. 22,50 Campionatele balcanice de gimnastică.

televiziune

Imaginea cotidianului

O „carte pentru cineamatori", se subintitulează recentul volum semnat de Dragoș Sandu și editat de Consiliul general al Uniunii generale a sindicatelor din România. Ca îndreptar cineclubist, **Imaginea cotidianului** este o apariție dintre cele mai oportune, răspunzînd pe deplin necesităților actualei etape a cineamatorismului românesc, sintetizînd experiența de peste douăzeci de ani a unuia din pionierii mișcării cineamatoare de la noi. Amplul volum (peste 300 de pagini), își propune — și reușește — în primele două capitole **(Organizare, Tehnica cinematografică)** să ofere cineastului amator un prețios îndreptar, bine documentat, verificat în practică, scris cu mare acuratețe. Rîndurile consacrate organizării și funcționării unui cineclub realizării unui film în condiții de cineclub, descrierii aparatului, fotografic și a celui de filmat, a muncii de laborator, precum și recomandările deosebit de utile privind montajul și sonorizarea, conferă capitolelor amintite statutul de autentic manual, adresat tuturor iubitorilor filmului.

Dar **Imaginea cotidianului** este mai mult decît atît. Analizînd relația **realitate — comunicare — artă**, cel de-al treilea capitol al cărții supune discuției specificul limbajului cinematografic. Interpretarea imaginii fotografice și filmice din perspectiva noilor metode de cercetare — semiotica, în special — probează capacitatea autorului de a teoretiza cu cele mai moderne instrumente, într-un domeniu destul de puțin frecventat la noi, fapt în sine meritoriu. Exemplară pentru seriozitatea analizei este și parcurgerea unei ample și bine orientate bibliografii de specialitate.

Un egal interes suscită și cele patru anexe ale volumului, conținînd scenariile și explicațiile cîtorva filme realizate de Dragoș Sandu în cadrul cineclubului pe care îl conduce — cineclubul C.F.R. din Timișoara, precum și reproducerea intervenției sale despre „Științific și artistic în filmul de etnografie și folclor" (Seminarul internațional al filmului etnologic, Timișoara, 1974).

Pledînd în permanență pentru cultură cinematografică, pentru civilizarea și civilizația ochiului, cartea lui Dragoș Sandu este, întîi de toate atestatul de maturitate al primului cineclub din România ; atestatul de maturitate al întemeietorului său.

I. PANTEA

echo

Un muncitor pictor : GHEORGHE BABEȚI

În hala de montaj de la I.M.T. l-am întîlnit pe lăcătușul **GHEORGHE BABEȚI**, ajutînd la montarea unei mașini universale, în colaborare cu specialiști japonezi. „Pictorul nostru este și un muncitor exemplar", spunea șeful de echipă Ioan Freanț.

La școala populară de artă, profesorii i-au lăsat liberă imaginația. Xenia Eraclide Vreme și Adalbert Luca l-au inițiat în tehnica picturii, i-au modelat unele trăsături caracteristice personalității sale. Timp de numai cîțiva ani, el deschide două expoziții personale, la Sala Lira și Casa prieteniei, și participă la mai multe expoziții colective. Ia parte la primul salon județean de artă naivă și la al doilea salon de pictură naivă de la Arad. Încununarea creației sale se produce cu prilejul Festivalului național „Cîntarea României", cînd primește locul I, republican, al Uniunii artiștilor plastici.

Lucrează într-o tehnică specială cu vopsea pe bază de nitro. Își prepară singur culorile, obținînd peste 200 de nuanțe, etichetate în sticluțe, unii pigmenți procurîndu-i de la farmacie. Știința și imaginația s-au unit în el, pictorul naiv Gheorghe Babeți dominînd de fapt domeniul atît de fascinant al culorilor aducîndu-ne aminte de un inginer chimist Ciprian Radovan, care, de asemenea, pleacă de la eprubetele sale, suind spre alchimia nuanțelor care vor triumfa pe pînză. Cu o discretă mîndrie, Gheorghe Babeți îmi mărturisește că trece de obicei peste tiparele academice, peste ordinea universală a organizării tonurilor de culoare, abordînd o tehnică specială, proprie pînzelor sale. O lume de basm, o fabulație a compoziției, un Don Quijote modern, al fizionomiilor și problemelor psihice, chemate aici într-un fermecător cadru de idilă intenționată, inteligent rezolvată în limbajul plastic. Tramvaie mai mari decît orașul, vînători care vînează stele sau năluci tăietori de lemne în niște păduri cosmice, iată doar cîteva simboluri din recolta fanteziei sale. Arta naivă a lui Gheorghe Babeți este de fapt expresia pură a libertății creației și imaginației, pe care un artist de real talent le poate pune în lumină.

DAMIAN URECHE

„CÎNTAREA ROMÂNIEI"

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Mierea — SFINX ; 2. Generația noastră — SEMNAL ; 3. El Greco — ADINA DIMITRIU ; 4. Hai acasă — GIL DOBRICĂ ; 5. Hanul ulciorului nesecat — MIRCEA BANICIU. **SECȚIA STRĂINĂ :** 1. Miss You — ROLLING STONES ; 2. With a little Luck — PAUL Mc CARTNEY & WINGS ; 3. Love Is like Oxygen — SWEET ; 4. Baker Street — GERRY RAFFERTY ; 5. You're the one that I Want — OLIVIA NEWTON JOHN & JOHN TRAVOLTA.

„I REMEMBER ELVIS PRESLEY..."

Cu puțină vreme înaintea comemorării unui an de la moartea lui **ELVIS PRESLEY**, cei 1.100 polițiști din Memphis au intrat într-o grevă generală solicitînd majorarea retribuțiilor. Acestora li s-au alăturat și pompierii pentru aceleași motive, amenințînd municipalitatea orașului că dacă nu se iau în considerare cererile, nu-s dispuși să „stingă focul" din inimile zecilor de mii de „fani" ce urmau să invadeze mica așezare Tupelo de lîngă Memphis. Aici, în statul Mississippi, la 8 ianuarie 1935, s-a născut cel care avea să devină **„THE KING OF ROCK"**... Avea doar opt ani cînd s-a produs în fața publicului pentru prima oară cîștigînd un concurs muzical în Alabama. La 11 ani, părinții îi dăruiesc o chitară. Fericită întîmplare, căci evenimentul va avea rezonanțe în formarea muzicală a acestui copil cu vădite înclinații. Plasator de bilete la un cinematograf, apoi șofer de camion, Elvis își începe cariera muzicală exact în momentul în care muzica dulceagă a anilor postbelici nu mai avea prea multe de spus...

În lucrarea „Pop Special", Jocelyne De Nublet arată că paralel cu Bill Haley, Elvis îmbogățește limbajul muzicii de divertisment nu numai cu ritmul sincopat atît de neobișnuit la acea vreme, ci și cu textele cîntecelor care, păstrîndu-se în limitele impuse de gen, sînt apropiate de lumea și preocupările adolescenților.

La 3 martie 1955, Elvis va apare pentru prima oară pe ecranele TV., după ce devenise cunoscut cu „That's Alright Mama". Piesa în cauză depăna, pe fondul unui acompaniament „country", recunoștința cîntărețului pentru mama sa care își serba ziua de naștere. De amintit că prima versiune a acestui disc a fost un unicat înregistrat într-un studio de „felicitări sonore", ulterior piesa apărînd pe primele două albume („Elvis" ; Rock'n Roll") imprimate la casa „Sun".

(VA URMA)

PETRU UMANSCHI

panoramic

Toamna se numără trofeele ; corul „I. Vidu" din Lugoj a participat la un festival internațional la Niș, R.S.F. Iugoslavia obținînd diploma „Victoria", victorie obținută cu piese de I. Vidu, Z. Vancea, M. Popa, Fr. Lucick, Da Vittoria. ● Delia Bugarin, studentă și fostă elevă a Liceului „I. Vidu" din Timișoara obține o mențiune specială la un concurs al violoniștilor ținut în Elveția. ● Aplauze și prezența la radioteleviziunea din Novi Sad, tot un premiu, pentru ansamblul „Lugojana" din Lugoj (Casa de cultură a municipiului) care a întreprins turneul (de care am mai amintit) în localitățile iugoslave ca Srediște, Vlaicovăț, Begeiți, Etka, Grebenaț, Straja, Coștei, Cuvini etc. Conducerea muzicală aparținînd lui Socol Ianculovici iar coregrafia lui Ioan Cojocariu. Spectacolele au fost dedicate „Zilei luptătorului" din R.S.F. Iugoslavia. ● Fruntașii în producție și artiștii amatori din Sîrbova și Hitiaș au vizitat „prin joc, cînt și port popular" Muzeul satului și de artă populară din capitală, aici unde cu patru decenii în urmă s-a reconstruit o casă veche din Sîrbova. (Corespondență). ● S-a deschis expoziția filatelică „Timișoara '78". ● Pe un afiș al Teatrului național timișorean : „Miracolul artei tetrale în plinătatea verii pălește pentru ca să înflorească din nou toamna. Dorindu-vă vacanță și concediu plăcut, vă invităm din nou la spectacolele noastre". Pe cînd, deci ?

L. BURERIU

evrika!

● **Pentru fuga de răspundere nici un cronometru nu se angajează să fie exact...**

● **Lungi bătrînețe te pasc, știindu-te colegul unui clasic în viață.**

● **Marele egoist nu găsește vreun merit celui din oglindă, ci lui însuși.**

● **O fată uitucă pe mulți îi va ține minte.**

● **Învățîndu-i pe ucenici, înfumuratul le arată celor mari ce știe el...**

● **Ajungînd cenușăreasă în instituția ta, nu vei duce o viață ca-n basme.**

● **Pentru actorul mărunt viața adevărată e dincolo de culise, dar și acolo ei are nevoie de o armată de sufleori.**

● **Mai mult prețuim autoironia în sine, decît pe cel ce o posedă.**

● **Navigatorii cerului ar putea striga într-o bună zi : „Pămînt" !**

● **În Renaștere, adeseori, perfecțiunea picturii reda imperfecțiunea omului.**

● **Nici o ființă din univers nu ride de om ; el e singura ființă care ar putea-o face.**

ION VELICAN

Cu poetul Nicolae Dragoș

(Urmare din pag. 1)

cărților unor mari gînditori în idee și metaforă, fie că se cheamă Eminescu, Macedonski, Arghezi, Blaga, Bacovia, fie că se numesc Sheakespeare sau Goethe. Nu totdeauna avem timp să rămînem împreună cu acești mari gînditori ai lumii, atît cît am dori și cît ar fi necesar. Ce n-am realizat pînă acum ? Cîte n-am realizat, dar ce importanță au pentru om, nostalgiile pentru ce n-a făcut ? Sînt mult mai eficiente nostalgiile pentru ceea ce am putea să facem. M-ar îngrijora mai mult gîndul că în următorii zece ani, dacă viața va fi firească cu mine, m-aș situa în condiția omului care își refuză niște noi realizări.

Sper să fi propus cititorilor cîteva versuri care să-i emoționeze, în care să regăsească un spațiu al lor de confesie. Mai cred că nu greșesc, afirmînd că, în acești ani, colaborînd la asigurarea unei dinamice arhitecturi, a unor ziare sau reviste, cu deosebire a acelor părți din arhitectura lor care reflectă domeniul atît de complex al culturii, la „Scînteia tineretului", „Scînteia", „Luceafărul", am izbutit să realizez împreună cu colectivele lor, cîteva apariții publicistice în care să se regăsească ecoul adînc, profund al acestui timp, atît de divers și atît de generos cu tot ceea ce vrea să fie gînd cutezător, incompatibil cu conservatorismul steril, cu calofilia artificială.

— Ce ne puteți spune despre generația căreia aparțineți, atît de adînc implicată în destinele României contemporane ?

— Generațiile nu trebuiesc definite după rigori biologice. Poți să ai o vîrstă matusalemică (deși știm că nu s-a ajuns încă să se descopere taina acelor vîrste legendare, despre care vorbim cu emoție și nostalgie) și să fii integrat, ca spirit, într-o generație foarte tînără. După cum poți fi și un **tînăr foarte bătrîn.** Și în spațiul generației mele descopăr, inclusiv în lumea celor pentru care scriu, și tineri foarte bătrîni și bătrîni foarte tineri. Mi-aș dori să fac parte din categoria acelor bătrîni care rămîn foarte tineri. Întotdeauna marii scriitori au fost niște tineri de un mare echilibru, de o mare înțelepciune. Cred în mulți dintre **tinerii** care poartă vîrsta mea, definind într-un fel sau altul trăsăturile decisive ale literaturii contemporane. Mă gîndesc la Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, aflați nu cu mult peste vîrsta mea, sau la unii, mai tineri cu cîțiva ani, dar pe care îi implic în aceeași generație afectivă, cum ar fi Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț sau Adrian Păunescu.

Ei constituie **o generație a unei atitudini,** în care încape și reflexivitatea în fața timpului și a problemelor vieții, dar și conștiința că și prin cuvînt poți duce viața mai repede mai departe. Prin toată această generație de spirit, din trupul căreia am numit doar cîteva părți, mă simt deplin al acestui timp. Și dacă șansa mă va pune în situația ca poemele mele să depășească perspectiva imediată a efemerului, mă voi considera ca unul care și-a făcut — pentru viitor — datoria față de preznetul atît de febril, în care trăim, în primul rînd ca oameni și apoi ca scriitori, pentru că, înainte de a fi scriitori, sîntem oameni.

— Ce părere aveți despre activitatea cenaclurilor și a vieții literare care se desfășoară în provincie ?

— Nu mai cred de mult în ideea de provincie. La ora actuală, un talent adevărat, indiferent de locul unde se află în România, poate să se impună conștiinței publice.

Fără a idiliza însă acest adevăr, e oarecum mai greu, nu să scrii, ci să publici literatură trăind într-o zonă cu mai puține deschideri. De aceea cenaclul este o formă utilă de manifestare a activității literare.

Am însă convingerea că, datorită condițiilor generale existente, nu mai sîntem în situația ca un scriitor adevărat să poată fi pierdut pe drum, indiferent în ce zonă trăiește.

Superioritatea democrației socialiste

(Urmare din pag. 1)

situație politică și economică reală a poporului, inaugurată de revoluția socialistă, sondînd permanent procesul viu, contradictoriu, al lărgirii și adîncirii manifestării democratice active a întregii societăți, de la ansamblul de condiții istorice schimbate care determină noua structură dinamică și rolul democrației socialiste în progresul social și uman. Este realmente un proces de anvergură, complex și original, ca poporul să fie dislocat din starea numai de executor și ridicat în planul subiectului colectiv și decizînd asupra propriei sale istorii ; ceea ce contrazice întreaga dezvoltare istorică anterioară. Astfel socialismul reprezintă procesul devenirii autenticității democrației sociale spre împlinirea sa comunistă.

Trebuie relevat, din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, faptul că democrația socialistă nu poate fi interpretată drept cadrul în care toate drepturile și libertățile proclamate în democrația burgheză ar deveni real funcționale întrucît, pe de o parte, într-o astfel de viziune democrația socialistă ar fi lipsită tocmai de originalitatea ei istorică avînd a înfăptui un obiectiv apriori constituit, plasîndu-se astfel, mai degrabă, ca o împlinire a trecutului, iar pe de altă parte, pentru că socialismul operează o selecție a drepturilor și libertăților funcționale în democrația burgheză producînd o mutație de esență atît în structura cît și în conținutul sistemului de drepturi și libertăți democratice : **„teoria revoluționară despre democrația socială și libertățile omului este incompatibilă cu libertatea pentru fascism, pentru terorism, pentru elementele reacționare, declasate, care pun în pericol viața oamenilor, dezvoltarea progresistă a societății".**

Mobilizînd toate forțele, partidul nostru acționează pentru realizarea deplină a procesului de ridicare a conștiinței democratice socialiste în planul individualității și obiectivarea ei plenară și activă la nivel cotidian — măsuri legitime ale superiorității democratismului societății noastre.

sport

După ce...

...Vasile Diba și Ivan Patzaichin și-au aurit visele în competiția supremă a lumii, după ce Constantin Alexandru, Ștefan Rusu și Ion Draica au fost întîii la mondialele de lupte greco-romane, după ce Carmen Bunaciu a fost prima înotătoare română prezentă în finalele de natație, după ce Mihai Șubă a devenit cel de-al doilea mare maestru al țării la sportul ce-l are lider pe Karpov, deci, după aceste cîteva „evenimente", banal și mohorît, plictisit și contradictoriu, s-a tras cortina și la fotbal. Vorbele și promisiunile din vacanță ici-colo se adeveresc ; transmit, d-aci, un zîmbet amical spre Viorel Mateianu și băieții lui, care, pînă ieri-alaltăieri, ne încîntau în „B" și, ani de-a rîndul, ca și „Poli" dealtfel, s-au chinuit să revină sus, în primul spațiu al valorilor fotbalistice. Nu pot, de-acum, să prevăd echipei băimărene un trai chiar liniștit în „A", fiindcă lupta abia a început ; oricum, după victoriile cu Dinamo și la Jiul, după succesul ofensivei netărmurite, zic : iată, în sfîrșit, ceva nou în fotbalul nostru ! De-ar ține și de-ar învăța și alții ceea ce merită a fi învățat — și nu mă refer numai la rigiditatea jocului „alb-violeților" de pe Bega.

Cu o ureche la radio și doi ochi la televizor, am urmărit meciurile de duminică. Olimpia pierde acasă taman cu Chimia, Bihorul și Jenei sînt învinși categoric de Steaua lui Constantin, Dinamo stă cot la cot cu U.T.A., Tîrgoviște cîștigă ușor un meci greu, Marcu e în formă, Lucescu dă gol la capăt de meci, Răducanu și plînge și rîde...

...Așa că : ne așteaptă o toamnă !

TEODOR BULZA

VĂ PREZENTĂM UN UMORIST

EMIL ȘAIN

De peste 15 ani mă întîlnesc succesiv cu vocația unui cunoscut animator al vieții artistice amatoare din Timișoara. Cu entuziastul metodist Emil Șain. Prezent pe sute de scene ale județului ori ale țării, specializat pe brigăzile artistice, metodistul Consiliului județean al sindicatelor Timiș a dat dovadă, în numeroasele sale ipostaze de prezentator, îndrumător artistic, dirijor, coregraf, creator de texte pentru brigadă, printre care unele vădite reușite ale genului, multiplul însuflețitor a dat dovadă de o deosebită dăruire. Colaborator al Radio-Televiziunii Române și al unor ziare și reviste locale și din țară, Emil Șain și-a consacrat spiritul verbului acidulat, ironiei directe, umorului sănătos care vindecă lacune și stîrnește cu toată simplitatea rîsul. Schițele sale umoristice sînt de fapt biografii ale faptului cotidian care uneori depășesc cadrul de publicare al „Urzicii", meritînd să șadă onorabil între coperțile unei cărți. El însuși om al glumei, al butadei, al spontaneității și-al observației acide, în viață și pe scenă, e același precum și în litera pe care acum ne-o așează înaintea ochilor.

DAMIAN URECHE

VEȘNICUL ÎNDRĂGOSTIT

El : Nu pricepi ? Te iubesc draga mea Veronica !

EA : Destul de rău.

EL : În acest „rău", rostit de glasul tău suav și catifelat, mă văd pe mine alături la brațul tău plimbîndu-ne pe alei în nopți înmiresmate !

EA : Ai devenit și romantic !

EL : Toată viața am fost un romantic ! Iar tu ai fost simbolul existenței mele, ai fost ...

EA : Eu am fost cu picioarele pe pămînt. N-am crezut niciodată în vorbele tale fără noimă !

EL : Păi da, că și acum șapte ani cînd te-am cerut de nevastă tot așa mi-ai răspuns : „Mitică, te rog să fii rezonabil, și nu te mai juca cu vorbele", și-atunci, trebuia să bat la poarta inimii altei fete.

EA : Și ai bătut ?

EL : Am bătut, dar zadarnic, nu mi s-a deschis !

EA : Acum doi ani ne-am întîlnit la mare, te lăudai că te așteaptă un viitor strălucit !

EL : Degeaba, s-au prins părinții fetei că nu am nici o profesie și-a urmat o despărțire, ca-n „Eu, tu și Ovidiu" ...

EA : Dar despărțirea în „Eu, tu și Ovidiu" cum a fost ?

EL : Ca a mea. Eu am plecat de pe litoral și taică-său a plătit hotelul ...

EA : Și-acuma te-a apucat dorul de mine ?

EL : Ca o vrajă ! Simt că nu mai rezist, îmi vine să urlu la stele.

EA : Care stele ? Nu vezi, e înnourat !

EL : ...La lună, la zeițele iubirii care mi-au smuls inima din piept.

EA : Sînt mai multe zeițe ale iubirii ?

EL : Tu ești, Veronico ! Ești frumoasă ca zîna frumuseții, Diana !

EA : Zîna frumuseții e Afrodita ...

EL : Dă-o-ncolo pe Afrodita, asta mi-a făcut o figură că n-o uit toată viața ...

EA : Ai vorbit cu zeița Afrodita ?

EL : Da, dar n-avea nici un rost să continui, abia își făcea liceul la seral ...

EA : Aha, pricep. Și, zi-i așa, te-ai îndrăgostit de mine și din nou mă iubești ?

EL : Din tot sufletul. Mai ales în ultimele trei luni.

EA : Dar noi nu ne-am mai văzut de un an de zile !

EL : Eu te-am văzut, Veronico, te-am văzut, și din clipa aceea iar a început inima mea să bată numai pentru tine !

EA : Unde m-ai văzut ?

EL : Conduceai o Dacie 1300 ...

VECINUL

— Ce ai de gînd, vecine ? Ce faci cu pensula și cutia aceea de vopsea ?

— Vreau să vopsesc blocul ...

— Ce să faci ?

— Să vopsesc blocul. Ca să nu mă mai criticați în ședințele Asociației de locatari pentru neparticiparea la acțiunile acesteia ...

— Bine, vecine, dar cum îți poți închipui că ai să vopsești fațada unui bloc de zece etaje, cu o pensulă și o jumătate de kilogram de vopsea ?

— Cu atenție ... ce, ai crezut că am să vopsesc toată fațada ? Nu, numai partea mea.

— Lasă, vecine, n-are rost, acum o lună a fost zugrăvită fațada. Mai bine fă altceva.

— Atunci scot plopul din fața blocului.

— Păi de ce să-l scoți ?

— Așa, ca să pot planta altul ...

— Dar nu-i păcat, vecine ? Uite ce frumos e ! Fă altceva.

— Am găsit. Dărîm antenele de pe acoperiș.

— Ce ai cu ele ? De ce să le dărîmi ?

— Așa, ca să nu mai plouă în casă celor de la ultimul etaj.

— Acoperișul a fost reparat, gata, acum nu mai plouă la nimeni în casă. Mai bine fă altceva ...

— Ce-ar fi să dărîm cîteva garaje ?

— De ce să dărîmi garajele oamenilor ?

— Ca să-mi construiesc și eu unul ...

— Oamenii au făcut niște cheltuieli, crede-mă, nu are nici un rost. Și apoi nici nu ai mașină ...

— Nu-i nimic, îmi fac garaj și apoi îl închiriez.

— Fii om serios. Mai bine fă altceva.

— Ce-ar fi să scot florile din rondul acela și să plantez în locul lor viță de vie ? Am avea struguri ...

— Vie ? Unde ai mai văzut vie ?

— În podgoriile de la Buziaș.

— Fii cuminte ! Mai bine fă altceva.

— Spune odată, ce să fac ?

— Fă schimb de locuință, noi, locatarii o să organizăm o masă, sărbătorind mutarea...

MATACHE SE FACE CÎNTĂREȚ

O dorință, rămasă neîmplinită, a părinților lui Matache, era aceea de a deveni cîntăreți de muzică ușoară. Destinul i-a dus pe fiecare pe alte cărări profesionale. Astfel, mama s-a făcut dactilografă, iar tatăl șef la o cantină de întreprindere. Și pentru că soarta a fost crudă cu ei, s-au gîndit ca acest vis să fie realizat de unicul lor moștenitor, de Matache. De la frageda vîrstă de trei zile și-au dat seama că are talentul lui Dan Spătaru ... Urla cît îl ținea gura. Anii au trecut repede și iată-l pe Matache băiat mare, cu ultima clasă de liceu terminată. Cum părinții nu renunțaseră la marea lor dragoste pentru muzica ușoară, l-au luat de mînă, pentru că Matache era un băiat bine crescut, nu ieșea din cuvîntul părinților nici în ruptul capului, și s-au dus cu el la televiziune, în vederea debutului la „Steaua fără nume".

— Poftiți, vă rog. Cu ce vă pot fi de folos ? se interesează un redactor de la emisiunea muzical-distractivă.

— Noi am venit cu băiatu'. Răspunse mama lui Matache, vrem să cînte.

— A fost la preselecție ?

— Nu, dar ce, ei are nevoie de preselecție ? Ia uitați-vă la el, păpușă, nu alta. V-am adus și niște fotografii, ca să vă dați seama că e telefotogenic ...

— Voce are ?

— Nu știu, dar are liceul terminat ...

— Vreau să știu dacă băiatul are voce. A mai cîntat undeva ?

— Nu i-am dat voie. Păi ce, ați fi vrut să cînte cu toți amatorii și pe urmă să apară la televizor, să compromită emisiunea ? Noi am reflectat, l-am adus direct, va fi o bombă ! Sîntem convinși că și dumneavoastră aveți tot interesul să depistați talente noi, autentice.

— Așa e ...

— E, vedeți ! Așa că vă rog să-l înscrieți, să-l programați pentru filmare.

— Mai întîi să-l audiem și pe urmă. Are o listă cu repertoriu ?

— Ce să fie ?

— Melodiile pe care le are în repertoriu, a făcut o listă ?

— Ai așa ceva, Matache ?

— N-am, mamă. Mai bine să plecăm, n-are nici un rost. Știi doar că nu am voce, pierdem timpul de pomană.

— Tu să taci, faci ceea ce îți spun eu. Tovărășele nu poți matale să-i întocmești lista ? Vom fi recunoscători.

— Tovarășă, eu v-o fac, dar băiatul nu știe să cînte ... V-o fac degeaba ...

— Nu e degeaba, că vom avea și noi grijă de dumneata.

— Să cînte ceva ...

— Dar nu știu nici un cîntec ! replică cuminte Matache.

— Cum, băiatul nu știe nici un cîntec ?

— Nu-i nimic, zise mama, îl învățați dumneavoastră o melodie și pe urmă se formează el pe parcurs, că talent are.

— Asta nu se poate. Băiatul trebuie să meargă să exerseze, să învețe note, să știe să cînte și pe urmă vine la noi. Și dacă comisia de preselecție crede că băiatul e talentat, atunci ...

— Spuneți, dar așa, pe „pleibec", nu se poate ?

— Cum adică ?

— Adică el să fie filmat și altul din culise să cînte ... Am văzut eu odată în film, tot în genul ăsta ... Uitați-vă la băiat, e păcat să se piardă așa un talent.

— V-am spus ce trebuie să faceți ; băiatul să învețe să cînte ...

— Dumneata o ții una și bună ... „Să cînte". Asta vrem și noi, dar după cîte observ, dumneata ne pui bețe în roate. Dar nu-i nimic, am să te reclam superiorului dumitale.

— Va rog.

— A, nu ți-e frică ? Probabil ți-e rudă apropiată. Știu eu că și la dumneavoastră se practică ... Să mergem, băiețelu' lui mămica, te duc la Buftea, te fac artist de film, iar cînd vei fi mare vedetă și va veni dumnealui să-ți ceară autograf, să te faci că nu-l cunoști.

Tabără de creație literară — TOMEȘTI (iulie 1978)

Între 20 și 29 iulie 1978, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș, împreună cu Asociația scriitorilor din Timișoara au organizat, în localitatea Tomești (Valea lui Liman) o tabără de creație literară la care au participat tineri din diverse centre ale județului. Coordonată de trei scriitori timișoreni **(George Drumur, Eugen Dorcescu, Lucian Alexiu)** și bucurîndu-se de întregul sprijin al autorităților locale, activitatea de creație și documentare a celor nouă participanți **(Dănuț Diaconescu, Desanca Stoca, Ion Deatcu, Marian Drumur, Doina Spineanu, Tiberiu Arăzan, Cornel Otescu, Alexandru Doroghi, Remus Giorgioni)** s-a desfășurat potrivit unui program ce a prevăzut întîlniri cu membrii cenaclului „G. Gîrda" din Făget, culegeri de folclor, o vizită la Fabrica de sticlă Tomești, ședințe zilnice de cenaclu etc.

Selecția de mai jos a reținut texte concepute și redactate (sau definitivate) în cele zece zile de tabără cînd, într-un climat caracterizat prin generozitate și exigență, tinerii scriitori au avut prilejul să-și cunoască mai profund și să-și perfecționeze uneltele.

Această clipă

În această clipă — ce s-a oprit
Pentru a se adăpa din viața noastră
Nu-și poate lua nimeni curajul
În bătaie de joc.
Seara aceasta o s-o petrecem
Cufundați într-o mare
Ce se aseamănă cu tot ce am fost.
Pe urmă ne vom desprinde
Și vom călători.
Vom bea din amfore curînd dezgropate,
Tineri vom fi : tu și eu,
Tu și eu —
Ceva ce nu se poate spune în cuvinte.

TIBERIU ARĂZAN

Amurg de iulie

Amurg de iulie
într-o cochilie.
Zori
peste castanii
ce-și poartă
punctele negre prin ani.
Frunze moarte și vii ...
Copii ...
Copilării ...
Ploi calde și reci ...
Cum să te treci ?
În ce forme de ani
să torni bătrînii castani
dintr-un amurg de iulie
strîns într-o cochilie ?

ALEXANDRU DOROGHI

Preludiu

Dacă vreodată s-ar întîmpla
să nu te mai iubesc
aș îngenunchia sorbindu-ți plecarea
pîrîndu-mi și-atunci
că vene de aur sîntem ;
vene prin care
timpul se scurge vuind
cu lebede înaintînd unite
împotriva cascadei
în care se vor preface.

DĂNUȚ DIACONESCU

Muntele

Lanțuri —
ghirlănzi de beteală
sub soarele verii.
Serile
de tamarisc și santal
(și totuși de tei)

Dimineața,
cabana

sclipind —
Clopot al munților
între aburi și ape.

REMUS GIORGIONI

Dimineață la Liman

Munții își plîng înălțimile cuminți
noaptea îmi decojește inima
ca pe-o sămînță-ntre dinți
pe coline de așteptare întunericul scade
toate visele mi se despletesc în cascade
parcă din adîncul lumii pădurile se-aud
cum respiră
păsările nopții mă sfidează și se miră
greu ca o piatră mă prăbușesc în genuni
stelele sfîrîie stinse în rouă de parcă-ar fi
lăcrimi
prin fereastra zărilor și-au întins mîinile
buchete de zori
către pleoapele mele tînjind cerșetori
în locul soarelui prinde încet să răsară
pe masa cerului o uriașă călimară
norii lunecă din ea ca o sanie
m-am înecat în dimineață ca-ntr-un rîu de
șampanie.

CORNEL OTESCU

Clipă

Cădeam din același cer,
Goi, colorînd aerul
Cu prea multă iubire.
Alături — doar marea
Ascunsă-n scoicile albastre
Și luna sîngerînd
În gura peștilor.

DOINA SPINEANU

Întîmplare banală

O întîmplare banală —
M-a răsturnat pe caldarîm
Ca pe-o ceașcă de cafea goală.
În celălalt capăt al lumii
Freamătă palmierii.
Am sfîrtecat tăcerea vînătă
C-un inexplicabil strigăt :
Ce magnific e cerul !

DESANCA STOCA

Un izvor industrial de sticlă

În fapt localitatea, cu oamenii, munții și rîul Bega, este concentrată în jurul Fabricii de Sticlă, rațiunea ei de existență. Aici se realizează serii de obiecte care pleacă în șase țări, exportul constituind 80% din producție, rezultatul colaborării cu 13 firme străine.

În curtea fabricii — un bazin circular, cu pești mari și ruginii ; i-am crezut din sticlă, sub influența locului ; nu erau. Aminteau trecătorilor că folosesc natura pentru, nu împotriva ei.

Ca să vedem cum se elaborează acea **„substanță amorfă, transparentă, obținută prin topirea la un loc a silicei, carbonatului de calciu și a carbonatului de sodiu cu compuși ai metalelor"**, am pătruns întîi într-o hală a cuptoarelor, în jurul cărora muncitorii manevrau cu țevi de suflat, matrițe, scule, bulgări incandescenți și maleabili, modelîndu-i în diverse forme. Înălțimea tavanului înnegrit și ventilația nu reușeau să reducă decît puțin căldura ; lucrătorii, atenți și prometeici, dezgoliți, își sincronizau mișcările ; nimic de prisos.

Majoritatea pieselor astfel realizate, brute, trec prin cuptoare speciale, care le reduc treptat căldura, aducîndu-le la temperatura ambiantă. Apoi sînt duse în secția de șlefuitorie și gravură, o adevărată hală verde, cu palmieri și draperii, nouă și ergonomică. Foarte multe mașini, aranjate în fluxul producției și în liniște. O rotație în dreptul jetului aproape invizibil al flăcării cu gaz, un cerc al cuțitului rece și capătul dințat se desprinde. Pe bandă, mai departe. Aici se retează capetele, se netezesc muchiile, se înflorează suprafețele. Deșeurile se vor întoarce în cuptoare.

O bună parte din piese își sfîrșesc drumul ; sînt ambalate, cu gust și pregătite de plecare. Celelalte, vor merge la secția de pictură și ardere.

În 1970, cînd am vizitat pentru prima dată Fabrica de Sticlă Tomești, hala verde nu exista. Pentru ea și fabrică s-au investit în actualul cincinal 35 milioane lei. Dar producția globală a crescut de două ori iar exportul de peste șapte ori ; productivitatea muncii cu 56%.

Secția de pictură și ardere constituie încununarea artistică a sticlei. Serii mici, decorate cu migală, femei cu halate albe și palete de culori, pictorițe ale fragilității. Se poate descrie o activitate, dar mult mai greu produsul ei. În această secție, ca și în celelalte, creatoare de frumos, imaginea este cea care impresionează și persistă.

Fabrica are și o expoziție proprie expoziție de artă și profesionalism ; se poate vedea. Conține o sinteză a utilului efemer, a decorului casnic înnobilat, risipit prin și pentru oameni. Aici se termină vizita.

Cred că fiecare meserie își pune amprenta pe meșteșugarii ei. Sticlarii din Tomești au ochii limpezi și deschiși. Vorbesc puțin, fiind ei și munteni. Dar ce-i în jurul lor se vede : case noi, blocuri, cantină foarte bună, casă de cultură, confort. În 1970, salariul mediu al sticlarului era de 1.540 lei ; acum este de 2.000 lei. Stau în valea lor dintre munți, dar sînt ai țării și ai lumii.De aceea și-n această fabrică m-am simțit ca acasă.

MARIAN DRUMUR

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(VIII)

Și fizicianul Frederick Soddy nu privea „Mahabharata" numai ca pe o epopee scrisă de autori cu imaginație prodigioasă. În lucrarea sa „Explicarea radiului", pe care a scris-o și publicat-o în 1909, a prezentat cititorilor și o ipoteză cu privire la armele „atomice" străvechi. „Oare nu putem afla în ele o justificare certă a credinței că o anumită rasă de oameni, străveche și uitată, a reușit să stăpînească nu numai cunoștințe pe care noi le-am dobîndit nu demult, ci și o forță supranaturală, de care noi încă nu dispunem ? !" ...

Și alți cîțiva oameni de știință din primele decenii ale acestui secol gîndeau la fel. Ei au început să găsească dovezi materiale convingătoare. N-au reușit în această întreprindere nici arheologii, nici paleontologii de astăzi.

Aceasta nu înseamnă însă că asemenea dovezi nu zac undeva în adîncul junglelor și în măruntaiele pămîntului, și că într-o zi nu vor asista la descoperirea nenumăratelor taine ale trecutului îndepărtat.

Analizînd cele mai interesante fragmente din „Mahabharata", în care este vorba de folosirea și descrierea cumplitelor arme, autorii unor articole din revista de știință sovietică „Tehnika maladioji" emit, pentru o plauzibilă rezolvare, patru ipoteze cît se poate de acceptabile : 1. Legendele despre „arma absolută străveche" sînt scorniri literare. 2. Aceste legende sînt reflectarea existenței unor arme neobișnuite, asemănătoare cu „focul grecesc", cu rachetele pe bază de praf de pușcă și altele, a căror tehnologie de producere s-a păstrat în cea mai strictă taină. 3. Nu este exclus, deși nu s-a dovedit deocamdată, că pe vastul teritoriu al Indiei, în trecutul cel mai îndepărtat, existase o civilizație extrem de dezvoltată, care din nu se știe ce pricini a decăzut sau a pierit (poate în urma unui cataclism). Despre această supercivilizație puteau parveni tot felul de legende pînă la autorii „Mahabharatei", cu pasajele uluitoare despre ciudatele arme „atomice". 4. Este posibil, de asemenea, să fi existat în vremuri imemoriale contacte nemijlocite între pămînteni și ființe extraterestre, lucru care a permis preluarea de la acele ființe a tehnicii de construire a unor arme atît de cumplite.

Care din aceste ipoteze pare cea mai verosimilă este greu de stabilit. Totuși, mulți cercetători optează pentru primele două, întrucît acestea nu pretind dovezi deosebite. Poate că e nevoie de un nou Heinrich Schliemann, care a crezut în „poveștile" din „Iliada" și „Odiseea", descoperind legendara Troie și Micene, dovedind astfel că Homer a avut întrutotul dreptate și că pe teritoriul Greciei înflorise cîndva o civilizație extraordinară, cu milenii înaintea nașterii lui Pericle.

(VA URMA)

Anne Philipe: „O VARĂ LÎNGĂ MARE“

Apărut anul trecut în editura Gallimard, romanul „Un été près de la mer“ s-a bucurat de o primire deosebit de favorabilă din partea criticii şi figurează neîntrerupt, de la apariţie, pe primele locuri în clasamentele alcătuite pe baza sondajelor făcute în rîndul librarilor şi cititorilor francezi. Este un foarte frumos roman poetic, unul din cele mai frumoase scrise de Anne Philipe (numele acesta îl evocă inevitabil pe cel al regretatului actor Gérard Philipe, care a fost soţul romancierei). Ca şi romanele sale anterioare (Caravanes d'Asie, Les Rendez-vous de la colline, Le Temps d'un soupir, Spirale, Ici, là-bas, ailleurs, Un été près de la mer realizează paradoxul acelei transparenţe opace pe care Roland Barthes o localizase, cu ani în urmă, în teatrul lui Racine. Romanul lui Anne Philipe este scris atît de simplu, limbajul său este atît de limpede şi sensurile par atît de clare, încît transparenţa aceasta perfectă fascinează, nelinişteşte şi generează întrebări.

Învăluiţi în căldura fericită a verii, cîţiva adulţi şi un copil trăiesc, gîndesc şi visează sub ameninţarea vagă a morţii, presimţită, sugerată, cum de-altfel totul în acest roman este mai degrabă sugerat decît spus : o frunză care cade, o stîncă aflată în echilibru precar, o maşină strivind un cîine, un avion de război tulburînd o liniştе ireală. Nenorocirea pătrunde în spaţiul edenic, discret, ca în tragedia franceză clasică, dar anunţată telefonic : unul din personaje, ziarist, e ucis în timp ce realizează un reportaj într-unul din punctele fierbinţi de pe glob. Viaţa însă continuă şi o ia, încă odată, de la capăt, prin fiul reporterului ucis, care se naşte în acele zile.

Există în roman — c'est la faute à Proust — o căutare neîncetată a timpului pierdut. Există, la fel de obsedantă, o realitate onirică — un vis cu mari lebede albe şi cu un mare rechin alb sfîşiind corpul alb al unui înotător. Şi există, mai ales, un copil cu nume de spiridus care vrea să asculte poveşti. Dar nu orice fel de poveşti şi-n nici un caz poveşti cunoscute, gata făcute. O poveste în care totul e posibil — ca în timpul carnavalului — pentru că ascunde în ea „ceva ce nu se va şti niciodată“

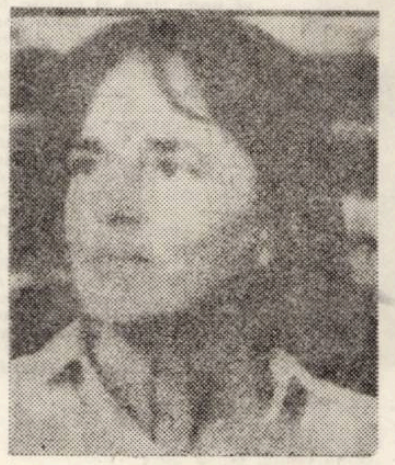

Elsa ieşi din mare la cîţiva metri de Puck. Cînd se întinse pe nisip, el veni lîngă ea.

– Aş vrea să-mi spui o poveste cu un rechin, zise el.

– Nu acum.

El insistă :

– Aş vrea.

Elsa privea orizontul, un pescăruş făcea desene în spaţiu, cobora spre mare, se ciocnea de ea, se urca din nou spre cer şi se pierdea în el. Puck se amuză un timp cu crabii săi, apoi ceru din nou o poveste.

– Nu acum, repetă ea. Dacă ai căuta alţi crabi ?

– E prea mult soare, se ascund.

– Ce poveste ? întrebă ea. Vrei să vorbim despre un pescăruş ?

– Dacă vrei, dar mă interesează mai ales rechinul.

– Atunci va fi povestea unui rechin, a unui pescăruş şi a unui delfin.

– Nu... vreau...

– Ce vrei ?

– Mai întîi, rechinul este tatăl delfinului.

– Nu se poate.

– De ce ?

– Pentru că un rechin nu poate avea un copil delfin. Nu poate, un rechin nu se poate căsători cu un delfin, nici un cîine cu o pisică nici un om cu o leoaică.

– Atunci rechinul nu va fi prietenul delfinului.

– Bine. Şi pescăruşul ? întrebă Elsa.

– Pescăruşul a fost rănit de rechin.

– Vom vedea. Începem povestea.

– Acum tu o povesteşti, spuse Puck.

Elsa vorbeşte şi în acelaşi timp şi-i imaginează pe Jeanne şi François pe marea stîncă plată. Pe aceeaşi stîncă, cu mulţi ani în urmă, speranţa ei de a avea un copil se adeverise. Căldura soarelui şi gustul sării de atunci ! Nu era în septembrie ca astăzi, era în iunie, nu venea nimeni la plajă în vremea aceea, stîncile erau încă roşii. Aveau obiceiul să aducă cu ei o carte şi să citească pe rînd cu voce tare. Era o zi foarte calmă, liniştită, marea de abia se auzea. Dacă fericirea e speranţa de a realiza ceea ce-ţi doreşti, atunci dimineaţa aceea a fost una din cele mai fericite din viaţa ei. Apoi se născuse Antoine.

Elsa întredeschide ochii şi vede apa spărgîndu-se la picioarele ei. Nimic nu s-a schimbat în aparenţă de-atunci, cel puţin poate să creadă aşa : colina ascunde casele, vilegiaturiştii de septembrie caută liniştea şi merg în fiecare zi în acelaşi loc, ca albina care revine la alveola ei. Elsa întoarce capul şi anii, încă odată, dispar.

În dimineaţa aceea, citeau **King Lear**. Ridicînd foarte sus ochii, ea observase piatra înaltă de granit ridicată ca un ecran spre cer, şi al cărei echilibru părea precar, putea să cadă în mare sau să se sfarme de stînci. Nu s-a mişcat din loc nici măcar cu un deget şi de fiecare dată cînd o priveşte, inima Elsei se strînge. În acest loc din lume care cîntă ca un paradis, stînca înaltă îi reaminteşte că nenorocirea, marea sabie, poate mereu şi pretutindeni, în orice moment, să lovească.

Puck aşteaptă începutul poveştii. Elsa îşi dă seama că el îi vorbeşte : ea plecase aiurea, într-o lume ce nu v-a exista niciodată pentru copilul ocupat cu strîngerea propriilor lor amintiri.

– Eşti de acord, începem cu rechinul ?

– Vom vedea, răspunde Elsa care caută repede să inventeze ceva. S-a întîmplat la Bastide Blanche, cunoşti locul ?

– Acolo merg cu tatăl meu, zise el.

– La Bastide Blanche plaja cea mare e de nisip, nu sînt stînci ca aici... Dimineaţa, devreme, nu e multă lume, dar mai tîrziu sosesc vapoarele, nişte foarte frumoase vapoare, nu acostează, se opresc în larg. Şi adesea, aceste foarte frumoase vapoare sînt urmate de peşti.

– Vrei să spui de peşti mari ?

– Da, foarte mari, şi într-o zi un delfin a ajuns aşa la Bastide Blanche. Ştii, delfinilor le place compania oamenilor. Se spune că acum sînt dresaţi pentru a duce bombe.

– De ce bombe ?

– Ca să arunce în aer vapoarele duşmane.

– Şi atunci delfinul moare ?

– Da, şi mulţi oameni sînt ucişi.

– Se îneacă ?

– Sau sînt ucişi de explozie. În ziua aceea, un delfin urmase o corabie cu pînze. Se scufunda, sărea se îndepărta, revenea, se amuza, şi trebuie să fi fost tare distrat de nu şi-a dat seama că apa devenea mai puţin adîncă. Şi deodată observă că era înconjurat de vapoare şi de înotători.

– E o mamă delfin ?

– Dacă vrei. Deci mama delfin îşi dă seama că e aproape de o plajă şi imediat se îndepărtează. Înoată fără oprire pînă ajunge în larg. E amiază, ea continuă să înoate şi deodată vede deasupra ei o labă care loveşte apa, se urcă la suprafaţă şi găseşte un pescăruş rănit. Una din aripile sale e ruptă, şi o labă aproape smulsă. Nu mai poate să zboare.

– A fost atacat de rechin.

– Poate de rechin sau de un vînător, sau s-a bătut cu o altă pasăre. Nu se poate şti, nu se va şti niciodată. Delfinul se învîrte în jurul pescăruşului, încearcă să-l urce pe spatele său dar el alunecă, e neîndemînatic.

– Din cauza rănii.

– Da, îl doare, suferă. Delfinul îi spune : „Te voi împinge cu capul, e singurul lucru pe care-l putem face. Unde locuieşti ?“

– Foarte departe, zice pescăruşul, în insula Levantului. Numele insulei şi-a luat locul în cuvintele Elsei ca din întîmplare, a ţîşnit din memoria ei fără să se gîndească. Copil, mergea adesea în Insulele de Aur. Sînt trei : Bagot, Port-Cros şi Levant. Levant e cea mai sălbatică. Îi plăcea să se plimbe pînă la far în extremitatea estică a insulei. Farul acesta exercita asupra ei o atracţie deosebită căci în fiecare noapte, vara, în casa părinţilor ei din faţa insulelor, aştepta prima lumină rotitoare pe marea pe care soarele tocmai o părăsise ; apa se întuneca brusc în timp ce cerul era încă senin, fără stele. Cele trei insule barau orizontul, farul îşi începea rondul şi Elsa se simţea liniştită, totul era în ordine, ca ieri, ca mîine. Dar în fiecare zi farul se aprindea mai devreme, se apropia cu un pas de începerea şcolii şi de întoarcerea în ţinutul cenuşiu şi plat. Şi pe măsură ce noaptea înainta, farul devenea mai strălucitor. Pătrundea pînă la patul ei, regulat ca o respiraţie de lumină. Era o prezenţă, o clipire fidelă, şi de cînd fusese să-l vadă pe insulă, ori de cîte ori îi mătura cearşaful şi peretele camerei, i se părea că o privire prietenoasă venea să vegheze asupra ei.

– Şi atunci ? zise Puck.

– Atunci delfinul zise : „Ce-ar fi să mergem pe lîngă coastă ?“ Dar pescăruşul nu vrea. „Acolo în larg e cuibul meu. Acolo vreau să mă întorc“. Atunci foarte-amabilul-delfin zice : „Ascultă, voi încerca să te împing pînă acolo, poate vom întîlni un vapor care te va lua. Dacă îmi permiţi, citeodată te voi părăsi pentru a merge să mănînc şi pentru a mă odihni, altfel voi fi atît de obosit încît mă voi îneca. Şi iată-i plecaţi, delfinul împingînd pescăruşul şi încercînd să nu-i atingă nici laba nici aripa.

– Cunoştea drumul ?

– Cunoştea bine regiunea. Insula Levantului era la aproape douăzeci de kilometri.

Elsa simte gîndul lui Puck plecînd aiurea. Ea tace, copilul nu observă. Priveşte marea :

– De aici se vede insula Levantului ? Grecia e departe ?

– Foarte departe.

– Mai mult de o mie de kilometri ?

– Mai mult.

– Tatăl meu e într-o insulă care se numeşte Kalymnos. Acolo sînt pescuitori de bureţi.

– Ştii că tatăl tău e fiul meu ?

– Sigur că ştiu. Sînt rechini acolo ?

– Poate, dar nu sînt periculoşi, altfel pescarii nu s-ar scufunda. Tac un moment şi se întind la soare, şi cum stînca e tare, copilul îşi sprijină capul de talia Elsei.

– Continuă, spune el, dar aş vrea rechinul.

– Soseşte. Nu un rechin mare, unul mic, sînt numiţi **piei-albastre** pentru că pielea lor e de un albastru foarte închis, culoarea ardeziei. Pasărea încearcă cu disperare să-şi ia zborul, o simţit rechinul dîndu-i tîrcoale şi vrea să-i scape. Delfinul nu stă pe gînduri, e inteligent şi ştie să se bată. Cu toată viteza se repede asupra rechinului, îl hărţuieşte, îl împinge, îl loveşte cu capul şi în acelaşi timp îl demoralizează. „Nu ţi-e ruşine, îi spune, tu, cel mai temut animal al mării, cel mai puternic, cel mai iute, vrei să devorezi un pescăruş !“ Rechinul răspunde că mănîncă tot ce se poate mînca, un pescăruş, un picior, o cutie, un peşte, orice, el devorează. Delfinul continuă să-l hărţuiască, îi dă nişte lovituri teribile şi în sfîrşit îl istoveşte ; rechinul abandonează lupta şi pleacă dezgustat.

– N-a fost un tată rechin. Mi-ai promis un tată rechin.

– Poate a fost, dar era obosit sau nu-i era foame.

– Sau a fost jignit sau era bolnav.

– E posibil. În orice caz pescăruşul a fost salvat. S-a aşezat pe spatele delfinului şi şi-au continuat drumul. Delfinul se gîndea citeodată că nu va avea puterea să ajungă pînă la insula Levantului. Pescăruşul îi spunea : „Odihneşte-te, du-te să mănînci“. Dar delfinul nu îndrăznea să-l lase singur. Din cînd în cînd se oprea, îşi cobora înotătoarele şi pescăruşul vedea apropîndu-se insula lui, începea să distingă portul, farul, arborii, stîncile. Spre far era cuibul lui. Întîlniră mai mulţi delfini şi toni care săreau în aer şi straluceau în soare. Înotară astfel pînă la asfinţit şi cînd se apropiară de coastă, delfinul se opri pentru ultima oară şi întrebă : „Unde locuieşti exact ? — Pe stînci, la dreapta farului, răspunse pescăruşul“. Atunci văzură sosind un stol de pescăruşi şi pasărea rănită îi strigă din toate puterile ; ei o auziră şi începură să se rotească în jurul delfinului şi a pasagerei sale.

– Nu pasageră, pescăruş, rectifică Puck.

– Da, pescăruş. Îi arătară delfinului unde locuiau. El înaintă pînă la stîncile de pe mal pentru ca rănitul să poată cobori fără a-şi face vreun rău. Fu imediat înconjurat de colonia de păsări. Îşi luară rămas bun. Pescăruşul îi mulţumi. „Sper că vei veni să mă vezi“. Delfinul îi promise, apoi se scufundă şi în noaptea aceea dormi foarte mult.

– Dar n-a mîncat.

– Cred că mai întîi a dormit.

– N-a întîlnit rechini ?

– Nu, nu în noaptea aceea.

Elsa tăcu, mîngîie capul lui Puck.

– Aş vrea struguri, zise el.

– Bine, plecăm îndată.

Prezentare şi traducere
MARGARETA GYURCSIK

cartea străină

SOLSTICE*)

Autorul acestui volum de poezii este una din complicxele personalităţi culturale ale Sudului Franţei. Doctor în ştiinţe fizice, a publicat vreo sută patruzeci de lucrări de specialitate ; doctor în litere, are la activ alte o sută patruzeci de lucrări de filologie şi literatură şi vreo 350 de articole de bibliografie critică ; la acestea se mai adaugă peste o sută de conferinţe publice.

Titular al catedrei de filologie romanică de la Universitatea din Montpellier, H. Guiter este în acelaşi timp şi autor a trei volume de versuri în limba catalană — limba sa maternă.

SOLSTICE cuprinde şase cicluri de poezii : **Frumoasele zile, Bătrînele anale, Climate, Zeilor căminului, Floare albastră şi Ultima întîlnire.**

Cele douăsprezece sonete din „Frumoasele zile“ reprezintă tot atîtea pasteluri, în care, sub razele soarelui meridional, culorile explodează în lumini calde şi odihnitoare. O singură dată marea „cu mugetele ei demente“ vine să tulbure liniştea stenică pe care o varsă în suflet frumoasele zile. Cu totul altul este tonul „Bătrînelor anale“, în galeria de portrete ale eroilor omenirii, autorul proiectează fascicole de lumină asupra celor ale căror destine poartă amprenta învolburatelor furtuni sufleteşti. Lucifer, ca protagonist, apoi Tristan — victimă a unui simbolic încifrat filtru, Cidul, mai pămîntesc, şi de aceea mai patetic, Dante însuşi, care o dată pătruns dincolo de poarta vieţii încearcă să desluşească nepătrunsele taine ale morţii, în căutarea Beatricei.

Ciclul „Zeii căminului“ dezvăluie un aspect nebănuit al sufletului poetului : ataşamentul lui profund faţă de locurile în care a văzut lumina zilei, şi mai ales faţă de casa părintească. Bătrîna casă, care a fost martoră a invaziei trupelor lui Ludovic al XIV-lea, iar apoi a atîtor altor războaie, care au răscolit ţara şi lumea. Nu e o dragoste livrească : mărturie stau renunţările la avantajele, onorurile ce i s-au oferit poetului, care însă l-ar fi obligat să-şi părăsească leagănul lui şi al strămoşilor lui. „Această casă, de care dacă mă îndepărtez o singură clipă mă simt exilat“ **(10, Place Rigault)**. Şi poetul merge atît de departe, încît declară că ar fi fericit dacă această casă, care i-a fost adăpost, ar putea să-i fie şi mormînt.

„Conte bleu“ în limba franceză înseamnă „poveste cu zîne“. În „Floare albastră“, poetul evocă o zînă reală, căreia încă de mult i-a dăruit toată afecţiunea sa. Neştearsă rămîne pe veci amintirea ei în sufletul poetului. **„Atîta cît trăiesc, iubire, amintirea-ţi / În inima-mi scînteie, la loc ales, de preţ ; / Pe rînd vor trece anii, dar nu voi osteni / Privind aurul care nu va păli niciînd“.** (Pérennité).

Din ultimul ciclu de poeme, „Ultima întîlnire“, în care negrul predomină, două poezii se detaşează cu deosebită pregnanţă : „Mizantropie“ şi „Sfîrşitul lumii“.

Poezia-simbol „Sfîrşitul lumii“ împărtăşeşte cititorului coşmarul în care trăieşte poetul, şi cu el întreaga cetate din nou asediată de barbari. Oraşul e înconjurat şi zilele lui numărate. Călăreţii sălbatici aşteaptă clipa cînd complicele lor din cetate va da semnalul de atac. Clipă lungă şi cu atît mai înspăimîntătoare.

Cu aceste note sumbre se încheie volumul de poezii „Solstice“, după ce a debutat în culori atît de luminoase, de calde. Henri Guiter nu e un poet modernist. El nu îşi învăluie poezia în ceaţa ori fumul metaforei. Ceea ce el îi cere versului său este să-i exprime în mod cît se poate mai limpede bucuriile, părerile de rău, temerile, dorinţele... Poezia lui e o poezie sinceră, onestă, plină de omenie, şi de aceea elevată.

EUGEN TĂNASE

*) Henri Guiter — SOLSTICE — Sainte-Foy-lès-Lyon, 1971.

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. — TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90; 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA ASTRA

SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Ilustrăm acest număr cu piese de artă populară bănățeană

UMANISMUL POLITICII EXTERNE ROMÂNEȘTI

Viața demonstrează justețea concepției partidului nostru, a secretarului său general, că nerespectarea principiilor suveranității și independenței naționale, a egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne și externe, ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, principii care formează un tot unitar, generează neîncrederea și tensiunea în relațiile dintre state, situații primejdioase de criză și conflict, cu implicații grave pentru cauza păcii și securității în lume. Așa cum se știe, politica externă românească nu se limitează la enunțarea acestor principii, ci are un caracter concret, militant, atît în relațiile bilaterale cît și în dezbaterea și soluționarea marilor probleme care stau în fața omenirii. O astfel de ilustrare este și strălucita expunere pe care tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a prezentat-o recent în fața activului central de partid și de stat, a întregului nostru popor, document de o inestimabilă valoare teoretică și practică și care se înscrie ca o nouă contribuție la dezvoltarea tezaurului gîndirii revoluționare.

Abordînd principalele probleme cu care lumea contemporană este confruntată, documentul program la care ne referim ne înfățișează o viziune unitară asupra lumii în care trăim. Spiritul științific, realist, al analizei făcute, cît și al concluziilor desprinse ne dezvăluie umanismul care caracterizează politica externă românească, al cărei promotor neobosit este tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Partidului nostru, conducerii sale îi revine meritul de a fi sesizat, încă la cel de al IX-lea Congres, esența mutațiilor survenite pe plan mondial, susținînd ideea necesității instaurării unor noi relații între state, pentru ca la Congresul al XI-lea să fie expus conceptul românesc privind noua ordine economică și politică internațională. Progresul social, pacea sînt strîns legate tocmai de edificarea unei noi ordini internaționale. Perpetuarea decalajelor, a discriminărilor și inechităților de orice fel constituie nu numai o nedreptate istorică, ci și o permanentă sursă de încordare și conflict.

În concepția partidului nostru, progresul pe care-l va determina noua ordine se va repercuta în mod favorabil asupra condiției existenței umane. Omul, ca subiect și finalitate a prefacerilor adînci pentru care militează forțele progresiste va ajunge să beneficieze de o reală emancipare socială și națională. „După părerea noastră — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, realizarea unui spirit de înaltă echitate în raporturile de schimb și cooperare economică între state este de natură să favorizeze și cauza justiției sociale pe plan național,. să influențeze pozitiv procesul dezvoltării progresiste a societății umane, înfăptuirea aspirațiilor de bunăstare și fericire ale maselor populare de pretutindeni".

Noua ordine internațională ar însemna deci și eliberarea a milioane de oameni de foamete și maladii, asigurarea pentru toată lumea a posibilității de a munci, de a beneficia de o educație corespunzătoare. Noua ordine, trebuie să aibe în vedere o repartiție echitabilă a avuției cît și să garanteze respectul cuvenit demnității omului și drepturilor sale fundamentale. În acest context, o atenție deosebită trebuie acordată drepturilor femeii, ca și realizării drepturilor tineretului de a participa nemijlocit și în mod egal la viața economică, politică și socială a fiecărei țări, cît și la edificarea unei lumi a păcii și colaborării internaționale.

Lichidarea unor fenomene anacronice și antiumane, colonialismul și neocolonialismul, discriminarea rasială, raporturile de inegalitate și inechitate, vor contribui la dezvoltarea independentă a popoarelor, favorizînd progresul social, lărgirea orizontului de cultură și cunoaștere, accesul la cuceririle științei și tehnicii contemporane, cît și participarea echitabilă la circuitul mondial de valori.

Prefacerile care au loc în lume, evidențiază tot mai mult, imposibilitatea capitalismului de a satisface nevoile umane esențiale și de a garanta înfăptuirea drepturilor fundamentale ale omului. Apare tot mai clară necesitatea transformării socialiste a lumii, conturîndu-se tot mai pregnant perspectiva trecerii unor noi și noi popoare pe calea socialistă de dezvoltare. România socialistă, promovînd o politică externă caracterizată printr-un pronunțat spirit de justiție, egalitate și echitate, de respect al tuturor națiunilor și popoarelor, pătrunsă de un umanism autentic este hotărîtă să își intensifice eforturile și contribuția pentru realizarea unei lumi în care omul, popoarele, stăpîni pe propriul destin, să se poată manifesta plenar pe calea progresului social.

CORNELIU POPEȚI

Valorificarea istoriei și culturii din Banat

Evidențierea bogăției culturale a poporului nostru este posibilă numai dacă este reliefată întreaga sa creație, din toate ținuturile patriei. Banatul este una dintre cele mai viguroase vetre ale țării, clăditoare a unei culturi neîntrerupte. Fondul unitar spiritual al neamului s-a manifestat aici într-o mare varietate de forme, potrivit specificului locului, deosebit de original, care este o expresie a unei istorii milenare, extrem de complexă. Deci, înțelegerea acestei culturi (și „descoperirea" multiplelor sale laturi) impune, în primul rînd, o aprofundată cunoaștere a istoriei locului. În perspectiva aceasta, elemente de cultură, adeseori, în aparență minore (de așa-zis interes local) capătă o semnificație importantă în cadrul întregii spiritualități naționale. Așadar, în privința cercetării patrimoniului spiritual bănățean trebuie să începem cu matricea tuturor începuturilor : ISTORIA.

Se cunoaște că s-a scris și se scrie impresionant de mult despre viața acestei provincii. Încă în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea a fost elaborată o carte de „Istorie a Banatului Timișean" de Griselini. În secolul următor, cercetările au fost adîncite de istorici români, germani și maghiari — și aș aminti aici doar acea „prea bine lucrată cărticică **Timișiana**", cum se exprima Paul Vasici despre lucrarea lui August Tr. Laurian, tipărită la Editura Națională, București, 1848. Nu negăm nici numeroasele cercetări efectuate de istoricii străini, utile ca material documentar, dar unele avînd uneori interpretări tendențioase, ostile poporului român. La începutul secolului XX apar lucrările de istorie ale lui P. Dragalina și G. Popovici — sinteze folositoare, la nivelul cercetărilor din epoca respectivă. În perioada interbelică, investigațiile privitoare la istoria Banatului iau o amploare deosebită, într-un cadru organizat, tutelat de prestigiosul Institutul Social Banat-Crișana (al doilea ca importanță național, după institutul de sociologie de la București, condus de D. Gusti). Majoritatea rezultatelor cercetărilor sînt valorificate în **„Revista Institutului Social Banat-Crișana"**, publicație cu o durată de peste zece ani. Tot în perioada interbelică trebuie subliniată și activitatea pe tărîm istoric a Muzeului Banatului, condus de eruditul Ioachim Miloia, care a editat o publicație valoroasă, **Analele Banatului"**, semnificația unor documente istorice a fost pusă în lumină de Gr. Popiți, I. Stoia-Udrea, I. Lotreanu și N. Ilieșiu. După eliberare, odată cu întemeierea unui nou cadru socialcultural, propice pentru dezvoltarea vieții spirituale de pe întreg cuprinsul patriei, și cercetările istorice din Banat au luat un avînt fără precedent. În acest sens sînt concludente realizările obținute de istoricii de la Universitatea din Timișoara (vezi volumele : **„Studii de istoria Banatului"**) și de la muzeele din Timișoara, Reșița, Caransebeș și Lugoj, care au editat volume de lucrări științifice **(Tibiscus, Banatica, Studii și comunicări de etnografie și istorie)** și monografii tematice, precum sînt cele referitoare la trei tezaure monetare din Banat (publicată de muzeul din Lugoj), la cercetările arheologice de la Gornea și la activitatea lui Eftimie Murgu (apărute la Muzeul din Reșița). Muzeul Banatului a editat în anul 1968 cartea **„Unirea Banatului cu România"**, semnată de istoricii William Marin, Ion Munteanu, Gheorghe Radulovici. Primii doi autori au publicat, după trei ani, încă o carte de referință : **„Mișcarea antifascistă și revoluția populară în Banat"**. La Editura Facla a apărut în anul 1972 cartea lui Aurel Țintă **„Colonizările habsburgice în Banat"**. Aceeași editură a marcat centenarul independenței cu cartea unui colectiv de cercetători **„Independența României. Participări bănățene"**. Tema respectivă a fost abordată, într-o perspectivă culturală, și de Ion Iliescu, în cartea **„Cultura și cărturarii bănățeni în deceniile independenței"**, editată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Timiș. Două cărți fundamentale pentru istoria acestui ținut au fost publicate la Editura Academiei, una, în 1968 — **„Revoluția de la 1848—1849 în Banat"** de I. D. Suciu — alta, în 1978, — **„Paleoliticul din Banat"** de Florea Mogoșanu.

Intenția noastră nu este de a prezenta întregul inventar bibliografic al istoriei bănățene, ci de a atrage atenția, așa după cum spuneam la început, că, într-

AUREL TURCUȘ

(Continuare în pag. 6)

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

CRIZANT 36 (547) 7 septembrie

Vasile Maniu

Vasile Maniu, de a cărui activitate se leagă toate provinciile româneşti, a fost definit de Nicolae Iorga ca fiind un adevărat istoric al timpurilor sale.

Născut la 29 decembrie 1824, Vasile Maniu era fiul „unui comerciant distins", Alexandru Popovici Maniu şi al Elenei Maniu (Elena Costin numele de fată) ; familia, binecunoscută Lugojului acelei vremi, prin poziţia ierarhică pe care o ocupa, se stabilise în acest centru spiritual, la sfirşitul secolului XVIII. Originea ei, conform datelor cercetate, era în ţinutul Hunedoarei, de unde a emigrat la Lugoj pe timpul infiinţării în Ardeal a aşa numitei „miliţia limitanea" (graniţa). Şcoala primară a urmat-o în limba germană la Caransebeş, studiile gimnaziale în limba română la Lugoj şi Arad, iar cele liceale la Timişoara. Studiază dreptul şi filozofia la Budapesta, diploma de absolvire a Facultăţii de Ştiinţe Juridice a Universităţii Regale Maghiare obţinind-o la 31 iulie 1845, originalul acesteia purtind menţiunea „első osztáiban" (primul din clasa sa), subliniind astfel valoarea tinărului Vasile Maniu, în virstă de numai 21 ani. Tot la Budapesta, în aceeaşi perioadă, înconjurat de o mulţime de tineri entuziaşti, a înfiinţat o societate cultural-literară a românilor aflaţi în capitala Ungariei. Scopul societăţii era acela de a contribui la deşteptarea şi conservarea spiritului naţional în rindul tineretului, „expus străinismului apăsător", Vasile Maniu desfăşurind în cadrul acesteia „activitatea cea mai excelentă", după expresia unui scriitor contemporan. La 1847–1848 devine ataşat al grupului de revoluţionari români din Banat şi, în scurt timp, omul de incredere a lui Eftimie Murgu. Mijlocitor al relaţiilor Murgu-Bălcescu, Vasile Maniu a participat activ în revoluţia română din Muntenia, iar, în toamna aceluiaşi an, prezenţa sa era consemnată şi în rindurile Comitetului de apărare naţională de la Sibiu, care sprijinea acţiunea lui Iancu din Munţii Apuseni şi din a cărui însărcinare preia funcţia de notar districtual al Făgăraşului. Revine în Banat pentru o perioadă de 9 ani, perioadă fructuoasă prin aplecarea spre cercetările de istorie şi istoriografie, ceea ce i-a dat prilejul redactării unei voluminoase şi apreciabile opere despre originea românilor. Este vorba de **„Disertaţiune istorico-critică şi literară, tratind despre originea românilor în Dacia Traiană"**, apărută la Timişoara în anul 1857.

În preajma măreţului act de la 1859, Vasile Maniu „e solul trimis să ceară, să vestească şi să pregătească ziua unirii", iar în deceniile următoare, fiind colaborator al principalelor periodice din capitala română : **Buciumul, Trompeta carpaţilor, Columna lui Traian, Românul,** se face cunoscut ca un merituos contribuitor la dezlegarea problemelor ivite pe tărim socio-politic şi cultural.

Imaginea de ansamblu asupra activităţii sale sociale poate fi întregită prin înşiruirea principalelor „ocupaţiuni şi funcţiuni" : avocat public la Curtea Criminală din Bucureşti (1859), avocat public la Inalta Curte din Bucureşti (1860–1861), avocat al Ministerului Cultelor (1862–1865), avocat Efor al Eforiei Spitalelor (1868), prim preşedinte al Curţii Apelative din Iaşi (1868–1869), avocat, deputat în Camera Legiuitoare a României.

Alegerea, la 1876, în cel mai înalt forum al învăţaţilor unei naţiuni, Academia, constituie o răsplată bine meritată pentru producţiile sale ştiinţifice ce contribuiseră la progresul istoriografiei în ţara românească. Edificatoare în acest sens este chiar numai o simplă enumerare, alături de „Disertaţiune...", a citorva din lucrările sale mai cunoscute, precum : „Unitatea latină sau cauza latină în procesul naţionalităţilor", Bucureşti 1867 ; „Misiunea occidentului latin în orientele Europei" 1869; „Monumentul de la Călugăreni", dramă într-un act, Buc., 1871 ; „Studii asupra scrierii prof. dr. Jung, intitulată Romanii şi Românii în ţările Dunărene", studiu istorico-etnografic, Buc., 1878 ; „Proscrisul român", dramă originală în V acte şi V tablouri, Buc., 1880 ; „Românii în literatura străină", Buc. 1883.

Completînd imaginea, prin legăturile culturale, (în acest sens de o însemnătate deosebită e corespondenţa sa), cu figurile notorii ale secolului trecut, Vasile Maniu ni se recomandă drept o personalitate de primă importanţă în multe domenii de manifestare, definindu-se printr-o elevată ţinută de cărturar militant, unanim recunoscută în toată epoca modernă.

V. A. NEUMANN

Nicolae Iliesiu

Nicolae Iliesiu, cel dintii profesor de istorie şi geografie al liceului românesc din Timişoara, era originar din Ţebea, pămint de care se leagă numele lui Horia şi al lui Avram Iancu. Viitorul profesor de istorie s-a născut la 28 septembrie 1890, provenind dintr-o familie nevoiaşă. Şcoala primară a urmat-o la Ţebea, acolo unde Horia îşi aduna ortacii „sub falnic gorun". A urmat gimnaziul la Brad, judeţul Hunedoara, iar, liceul la Braşov, liceu care purta numele Andrei Şaguna. În anul 1908, la virsta de 18 ani, şi-a trecut examenul de maturitate (bacalaureatul). După aceasta a urmat istoria şi geografia la Universitatea din Cluj, devenind, după 3 ani de studii, licenţiat. Concomitent cu aceste studii a urmat şi cursurile Facultăţii de drept şi a obţinut titlul de doctor în ştiinţele juridice. În 1919, Consiliul dirigent de la Cluj l-a numit profesor titular de istorie şi geografie la liceul C. Diaconovici Loga, unde a funcţionat pînă în 1948, cînd, împlinind virsta legală, s-a pensionat. Pe Nicolae Iliesiu l-am cunoscut încă în plină activitate şi l-am putut preţui şi respecta şi în calitate de coleg de cancelarie. Îmi aduc aminte că, o promoţie de elevi, cărora le-a fost diriginte, la sfirşitul studiilor lor au dat numele promoţiei lor „Nicolae Iliesiu", ceea ce este o dovadă grăitoare despre prestigiul de care se bucura profesorul lor de istorie.

El nu s-a mărginit numai la activitatea sa de la catedră, ci a ieşit în arena publicistică, făcind parte din Astra bănăţeană, din Institutul Banat-Crişana şi a colaborat la diferite reviste şi ziare locale.

Chiar din anul 1919 colaborează la ziarul **Banatul**, editat de Dr. Lucian Georgevici, redactor fiind Iosif Velceanu – unde publică „Episod din revoluţia lui Horia" şi, în nr. din 3 august, 1919 – un alt articol : „Pentru curăţia limbii române" – o caldă pledoarie pentru o limbă românească corectă şi purificată de străinisme. În felul acesta, Iliesiu devine unul din primii activişti din Banat, pentru cultivarea limbii române, precursor al lui Camil Petrescu. Dar fiul de tărani săraci nu-i putea uita pe oamenii de la sate, de aceea, în fiecare an publica, după exemplul lui M. Kogălniceanu, un calendar cu tot felul de sfaturi pentru tărani şi cu scurte istorioare, evocind pagini glorioase din trecutul patriei, în primul rind, se-nţelege, accentul căzînd pe fapte din istoria Banatului. Pasiunea lui era însă aceea de scotocitor al arhivelor, pentru a afla documente privitoare la istoria oraşului Timişoara şi a Banatului. În anul 1943 a publicat cea dintii şi, pînă în prezent, unica monografie ştiinţifică a oraşului Timişoara. Cea cu titlul de „Timişoara 700", apărută ulterior, nu e o monografie, ci o colecţie de articole, de diferiţi autori, cu scopul de a da o imagine contemporană a acestui oraş.

Timp de 40 de ani a adunat material pentru o istorie completă a Banatului, corpus pe care l-a redactat, gata pentru tipar, dar materialul a rămas netipărit şi a intrat în Arhiva muzeului din Timişoara. De asemenea a adunat material pentru monografiile comunelor din Banat, dar a rămas netipărit şi a intrat în colecţiile aceluiaşi muzeu. În felul acesta a înţeles Nicolae Iliesiu să slujească şi şcoala, dar şi cercetările istorice. El, feciorul din Munţii Apuseni, a urmat lecţia lui Horia, pe alt tărim şi cu alte mijloace, fiind un luptător pentru binele neamului său, pînă la moartea survenită în februarie 28, 1963.

C. N. MIHALACHE

Alexandru Mocioni

Alexandru Mocioni este una dintre cele mai reprezentative figuri în viaţa politică a românilor din Transilvania din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea. S-a născut în 4 noiembrie 1841, dintr-o distinsă familie de macedo-români(Moceanu) ; aceştia sosesc la începutul secolului al XVIII-lea din oraşul Moscopolea — centru al românilor macedoneni — şi se aşează ca negustori pe teritoriul imperiului habsburgic ; români macedoneni se aflau la Arad, Ghioroc, Cuvin, Galşa, Pîncota, Şiria, Săvîrşin, dar şi la Viena, Budapesta, Timişoara. Negustori harnici şi iscusiti, familia Mocioni înalţă o avere frumoasă, care cuprinde din anul 1780 moşia Foen (Birchiş), ca apoi să se adauge în secolul al XIX-lea domeniile Căpîlnaş, Bulci, Ţela (jud. Arad), „Pusta Sin-Paul" din Curtici.

Întreaga familie, din care se remarcă Andrei şi Alexandru, a avut o conduită patriotică inspirată de cele mai curate sentimente româneşti. Ei nu şi-au trădat neamul — în ciuda atitor presiuni si tentaţii — de dragul unei situatii materiale sau avantaje personale Andrei Mocioni, pentru merite deosebite în susţinerea şi apărarea drepturilor poporului român din Transilvania, este ales în 1866 printre primii membri ai Academiei române.

Alexandru Mocioni îşi face studiile juridice şi, abia trecut de 20 de ani, obţine doctoratul în drept. Intră în viata politică, fiind ales deputat la 24 de ani în localitatea Şiria, apoi la Lugoj şi Radna. Considerînd dualismul austro-ungar ca o „combinaţiune artificială si nenaturală", adresează naţiunii române o scrisoare deschisă (1869) pentru concentrarea tuturor energiilor naţionale într-un singur partid politic. În faţa dietei, a alegătorilor, s-a dovedit un orator excelent, cu o inteligenţă sclipitoare, o gîndire profundă, o logică în expunere, avînd o demnitate naţională exemplară şi o intransigenţă pilduitoare în afirmarea intereselor poporului român. Iată un fragment oratoric ce revelează dragostea sa de neam : **„Ştim că sînt foarte puţine neamuri care să fi luptat atît de mult şi în contra atitor duşmani ca naţiunea română al cărei întreg trecut este o luptă neintreruptă de aproape 2000 de ani, o luptă pe care avem să o susţinem şi astăzi şi care şi astăzi pretinde de la noi toate virtuţile strămoşilor noştri romani, dacă vrem să fim demni de victorie, demni de a fi şi a ne numi strănepoţii strălucitilor bărbaţi ai Romei"**

În activitatea politică milita pentru principiul pasivităţii, ca o armă de sabotaj şi compromitere a „legalităţii" activităţii dietei. Graţie averii sale moştenite, sprijină toate aşezămintele culturale, economice, politice, reviste, ziare care serveau cauza naţională, fiind totodată întemeietorul şi animatorul multora din ele. Din anul 1893 finanţează ziarul naţional cotidian **Dreptatea** (Timişoara) care „reprezintă aspiraţiile legitime ale poporului român", apoi în 1902 înfiinţează organul naţional **Drapelul** (Lugoj). Tot în această perioadă salvează **Tribuna** (Sibiu) de la un dezastru financiar. Scoate, în perioada 1885—1894, **Românische Revue** (Viena), organ de propagandă pentru străinătate al Partidului naţional român. La solicitările lui Oct. Goga, în 1902, sprijină cu fonduri substanţiale apariţia revistei **Luceafărul.** Pe de altă parte, în 1861—62, contribuie — alături de Antoniu Mocioni — la constituirea „Asociaţiei naţionale arădene pentru cultura poporului român", precum şi a societăţii culturale „ASTRA" (1861) — în 1901 va fi preşedintele ei, al muzeului „Astrei", al „Societăţii pentru fond de teatru român".

Dovedind aceeaşi generozitate pilduitoare, el acordă burse studenţilor români, îi patronează organizaţi în „Societatea academică **Petru Maior"**, oferindu-le găzduire în propria sa casă din Pesta. Alexandru Mocioni încurajează activitatea economică a românilor transilvăneni, contribuind financiar, moral şi organizatoric, la înfiinţarea băncii „ALBINA" (1872, Sibiu), primul institut de credit şi economii românesc din Transilvania, apoi VICTORIA (Arad), TIMIŞANA LIPOVANA.

De la el ne-au rămas şi citeva scrieri publicate în broşuri separate : **Constiinţa naţională** (Viena, 1883), **Religiune şi ştiinţă** (Sibiu, 1905), **Libertatea presei** (Viena, 1888).

N-a apucat să vadă împlinirea binefacerilor sale, pentru că la 1 aprilie 1909 moare la Birchiş (Arad), fiind înmormîntat în mausoleul familiei de aici.

Timp de aproape jumătate de secol, acest bărbat de seamă a militat, alături de V. Branişce, Ioan Suciu, Vasile Goldiş ş.a., pentru libertatea naţională, pentru drepturile seculare ale poporului român şi împlinirea idealului naţional. Nu şi-a căutat nici averea, nici liniştea sufletească pentru triumful convingerilor şi sentimentelor sale naţionale, el rămînînd, pînă la sfirşitul vieţii, slujitorul devotat, demn, dîrz şi sincer al ideii naţionale româneşti, iar generozitatea sa, activitatea politică în susţinerea cauzei poporului român l-a impus drept figură istorică în galeria luptătorilor transilvăneni.

A. ILICA

Francisc Griselini

Un erudit, un enciclopedist, (specialist în istorie, ştiinţele naturii, etnografie etc.), Francisc Griselini (1717—1783) supusul Republicii Veneţiene, venit în Banat (1774—1777) să-l viziteze, să-l cerceteze şi să-i scrie istoria : o istorie spre care, de atunci şi pînă astăzi, se apleacă, fără excepţie, toţi cei ce doresc a cunoaşte temeinic acest colţ de ţară.

În calitatea sa de preşedinte administrativ al Banatului, baronul Iosif de Brigido, cu care Griselini era bun prieten, l-a invitat să vină la Timişoara, de unde să pornească pe drumurile Banatului, în scopul cunoaşterii şi scrierii istoriei sale.

Dacă la început avea proiectate numai cercetări de natură ştiinţifică, trebuie reţinut faptul că, mai apoi, a început lucrul şi asupra aspectelor de istorie politică a Banatului. A reuşit pe deplin şi în acest sens, dînd lucrării un pronunţat caracter ştiinţific : **„Învăţata Europă are încă puţină cunoştinţă că în întinderea şi ţinuturile învecinate ale Banatului se află numeroase rămăşiţe ale grandoarei romane, că adeseori se dezgroapă medalii şi monede de pe la începutul, mijlocul şi sfirşitul acestui imperiu, că, în fine, o parte a locuitorilor lui, valahii, sînt urmaşii unei colonii latine, care a fost transplantată aici pe timpul cînd împăratul Nerva Traian a cucerit această provincie împreună cu celelalte ţinuturi ale vechii Dacii".**

În partea întîi a **„Istoriei Banatului Timişan"**, (apărută în 1780 în limbile italiană şi germană ; tradusă de N. Bolocan în anul 1926), Griselini s-a referit la aspecte privind istoria politică a Banatului Timişan, moravurile şi obiceiurile popoarelor care locuiesc ţara, antichităţile care se mai găsesc în ţară şi în ţinuturile învecinate — atît din timpurile romanilor, cît şi din acele „ale barbariei". Pentru problema din urmă, lui Griselini i-a fost de mult folos călătoria din vara anului 1775, făcută în societatea consilierului administrativ Potting, cu luntrea, de la Timişoara la Orşova, cu care prilej el a desenat inscripţiile de pe pietrele romane, monumentul lui Traian si alte elemente interesante. În partea a doua a lucrării, el s-a referit la istoria naturală a Banatului, constituţia şesului provinciei, munţii cu mineralele şi fosilele lor, apele minerale şi izvoarele din diferitele ţinuturi — mai cu seamă cele de la renumitele Băi Herculane.

Cu toate că lucrarea aceasta de mare anvergură i-ar fi dat autorului tot dreptul să se mîndrească, el s-a dovedit, ca în tot timpul vieţii sale, modest, lăsînd cîmp deschis altor cercetători : **„Cît de mult s-ar putea îmbogăţi şi corecta studiile mele, dacă savanţii naturalişti ar vizita Banatul cu gîndul pe care, dragostea pentru omenire, singura şi adevărata filozofie, îl dă sufletelor frumoase".**

Timişorenii îl păstrează în memorie şi prin străduţa modestă din apropierea Bastionului, care-i poartă numele, dar şi prin atitudinea de veneraţie faţă de opera sa.

VASILE CICA

M. I. C. M.
Intreprinderea „TIMPURI NOI“ Bucureşti

LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE, PREMISĂ FAVORABILĂ PERFECŢIONĂRII PROCESULUI ECONOMIC

La intreprinderea „TIMPURI NOI“ Bucureşti, unitate etalon a industriei constructoare de maşini, anul 1978 — an hotăritor pentru infăptuirea cu succes a cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice — inseamnă de fapt sporirea preocupărilor pentru ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, o intensă activitate de cercetare, asimilarea in fabricaţie a unor produse la nivelul tehnicii mondiale, şi eliminarea efortului valutar.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice — producţia netă şi producţia fizică — stimulează preocuparea pentru creşterea calităţii producţiei, pentru o activitate eficientă în toate compartimentele, antrenează iniţiativa fiecărui membru al colectivului în direcţia reducerii consumurilor de materiale, materii prime şi combustibil, de manoperă, a cheltuielilor de producţie, a accelerării vitezei de rotaţie a fondului de rulment, a perfecţionării procesului economic.

Căile şi modalităţile concrete pentru transpunerea în viaţă a obiectivelor propuse vizează un cîmp larg de măsuri tehnologice, de gospodărire mai atentă a materialelor, de extindere a utilizării înlocuitorilor şi a resurselor secundare, de perfecţionare a sistemului informaţional din unitate, promovînd atitudinea financiar-comercială ca element complementar şi inseparabil al procesului de producţie.

Acţionîndu-se concret în direcţia perfecţionării aprovizionării tehnico-materiale şi implicit a relaţiilor contractuale, se întăreşte rolul contractelor economice ca instrument util şi eficient de planificare, urmărindu-se stricta corelaţie a bazei materiale cu cerinţele imediate şi de perspectivă ale producţiei şi pe această cale, o accelerare a vitezei de rotaţie a fondurilor circulante.

Este util să se cunoască că preocupările intense pentru găsirea şi introducerea celor mai dinamice forme în direcţia echilibrării balanţei financiare, se conjugă armonios cu acţiunea permanentă de redimensionare a stocurilor de materiale, stabilindu-se un raport operativ, elastic şi direct între resurse şi necesar, între baza materială (existentă şi contractată) şi sarcinile de o multitudine de factori economici (utilizarea mai eficace a normelor de consum, reducerea consumurilor specifice, înlăturarea risipei, schimbarea conjuncturală a unor repere de la fabricaţie) apar resurse importante, suplimentare, în baza materială a intreprinderii, formîndu-se un excedent temporar de materiale şi piese de schimb.

Economiştii acestei unităţi, cunoscînd efectele imobilizărilor financiare, intenţionează valorificarea şi repunerea în circuitul economic a unei variate game de materiale şi piese de schimb, asigurînd premize favorabile pentru accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante şi implicit a perfecţionării procesului economic.

În scopul informării celor interesaţi, notăm cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea materialului		Nr. fişe poziţie	U/M	Lei unitar	Cantitate
		2	3	4	5
Şuruburi	6×30—10 926	2 501 547	Buc.	0,18	1 000
	10×32-100 803-76	25 01 285	Buc.	0,88	1 150
	10×32-100 803-76	2 501 514	Buc.	0,51	1 850
	12×1,5×84	2 501 284	Buc.	2,06	372
	12×1,5×84	2 501 447	Buc.	1 26	1 060
	16×1,5×100-100 803-81	2 501 418	Buc.	2,42	4 040
	6×45 STAS 920	2 501 586	Buc.	—	3 000
	10×130	2 501 259	Buc.	0,58	5 289
	10×150	2 501 569	Buc.	1,13	500
	20×70	250 895	Buc.	1,87	278
	10×45 STAS 925	250 254	Buc.	0,32	804
	10×50	250 162	Buc.	1,76	380
	10×70	250 916	Buc.	0,48	5 400
	10×70	2 501 274	Buc.	0,27	2 000
	10×80	250 157	Buc.	0,50	3 403
	10×45	2 501 192	Buc.	0,40	8 860
	12×60 STAS 925	2 501 561	Buc.	—	2 350
	12×200	250 407	Buc.	1,08	3 175
	14×110	2 501 276	Buc.	1,10	1 000
	10×80 STAS 1472	2 501 153	Buc.	0,51	600
	10×90	2 501 039	Buc.	0,63	2 350
	10×120	250 077	Buc.	0,60	968
	10×120	250 371	Buc.	0,81	1 673
	12×60	250 879	Buc.	0,38	600
	16×120	250 064	Buc.	0,80	351
	20×120	2 501 221	Buc.	1,79	132
	20×160	2 501 236	Buc.	2,18	150
	3×10 STAS 2571	2 501 178	Buc.	0.02	2 480
	3×14	2 501 543	Buc.		
		2 501 617	Buc.	0,04	2 460
	3×16	2 501 611	Buc.	0,04	2 000
	5×10	250 134	Buc.	0,03	3 453
	5×18	2 501 180	Buc.	0,03	900
	5×20	2 501 181	Buc.	0,03	830
	6×12	2 501 424	Buc.	0,06	1 080
	6×14 STAS 2571	2 501 332	Buc.	0,07	1 544
	6×35	250 633	Buc.	0,06	283
	6×3[illegible]	2 501 430	Buc.	0,10	2 900
	4×12 STAS 3167	2 501 182	Buc.	0,02	1 100
	5×10	250 134	Buc.	0,03	3 316
	5×10	2 501 460	Buc.	0,05	6 000
	5×20	250 293	Buc.	0,03	3 588
	5×30	250 326	Buc.	0,04	310
		2	3	4	5
Şuruburi	8×25	908	Buc.	0,30	300
	3×[illegible] STAS 3169	104	Buc.	0,02	901
	4×10	433	Buc.	0,02	1 211
	5×1[illegible]	339	Buc.	0,06	1 551
	5×16 STAS 3169	153	Buc.	0,03	945
	5×16-4362	513	Buc.	0,06	2 000
	5×25-3169	129	Buc.	0,04	331
	6×12-4362	1 151	Buc.	0,04	16 100
	8×16-3169	250 361	Buc.	0,08	420
	3×6-3954	250 111	Buc.	0,02	275
	6×12	250 933	Buc.	0,07	14 720
	6×14	2 501 477	Buc.	0,08	8 100
	6×16	250 204	Buc.	0,05	37 480
	6×22	250 482	Buc.	0,05	574
	6×25	250 222	Buc.	0,05	875
	6×30	2 501 505	Buc.	0,10	3 535
	3×16-4883	2 501 507	Buc.	0,04	7 384
	5×10	2 501 518	Buc.	0,06	8 865
	5×14	2 501 341	Buc.	0,06	2 441
	5×25	2 501 450	Buc.	0,08	57
	6×12	2 501 462	Buc.	0,08	2 000
	6×16	2 501 329	Buc.	0,08	690
	6×20	2 501 392	Buc.	0,09	1 200
	6×40	2 501 222	Buc	0,51	892
	6×50	2 501 148	Buc.	0,54	4 430
	6×60	2 501 482	Buc.	0,98	1 000
	8×40	2 501 225	Buc.	0,71	4 885
	10×20	250 355	Buc.	0,26	265
	8×70	2 501 204	Buc.	0,32	2 278
	8×100	2 501 545	Buc.	0,55	500
	10×70	2 501 603	Buc.	—	1 932
	10×90	250 437	Buc.	0,65	4 000
	10×140	2 501 145	Buc.	0,89	1 150
	12×55	250 534	Buc.	0,50	1 538
	12×130-4272	250 883	Buc.	1,08	839
	12×140	2 501 168	Buc.	1,13	432
	14×45	2 501 138	Buc.	0,54	302
	22×80	250 632	Buc.	2,51	950
	24×70	2 501 118	Buc.	2,75	390
	24×80	2 501 119	Buc.	2,95	712
	24×100	2 501 038	Buc.	3,35	168
	4×20-4845	2 501 542	Buc.	0,07	840
	6×35	2 501 613	Buc.	0,15	5 000
		2	3	4	5
Şuruburi	8×10	250 245	Buc.	0,46	2 579
	8×10	250 532	Buc.	0,16	11 500
	8×12	2 501 003	Buc.	0,16	166
	10×28	2 501 471	Buc.	0,40	348
	14×30	2 501 143	Buc.	0,42	86
	14×55	2 501 144	Buc.	0,57	400
	18×35	2 501 210	Buc.	1,30	270
	24×35	2 501 200	Buc.	2,50	388
	24×65	2 501 346	Buc.	6,65	500
	12×45	2 501 559	Buc.	0,41	2 000
	12×55	2 501 582	Buc.	0,67	500
	18×35	2 501 427	Buc.	1,27	900
	18×45	2 501 480	Buc.	1,36	2 768
	20×30	2 501 584	Buc.	—	656
	20×60	2 501 566	Buc.	2,30	52
	8×70-6220	250 315	Buc.	0,29	3 021
	10×110	2 501 247	Buc.	0,74	6 060
	10×120	2 501 216	Buc.	0,92	2 800
	10×150	2 501 246	Buc.	0,92	10 918
	10×180	2 501 275	Buc.	1,10	5 840
	12×120	250 419	Buc.	0,98	1 572
	12×140	250 547	Buc.	1,07	153
	14×100	2 501 134	Buc.	1,08	360
	16×200	2 501 196	Buc.	2,68	7 926
	18×160	2 501 546	Buc.	3,72	864
	8×45-6403	2 501 287	Buc.	0,24	1 880
	8×45	2 501 449	Buc.	0,28	4 000
	10×90	250 514	Buc.	0,67	884
	12×120	250 516	Buc.	1,01	876
	16×160	2 501 490	Buc.	1,20	282
	16×65	250 518	Buc.	0,93	374
	10×25	2 501 184	Buc.	0,32	408
Piuliţe	M10×1-4071	205 258	Kg	20,00	10
	M10×1-4071	205 399	Kg	30,00	10
	M14×1,5	205 552	Kg	27,00	402
	M20×1,5	205 715	Kg	17,57	114
	M22×1,5	205 479	Buc.	1,58	39
	M24	205 905	Kg	22,00	83,40
	M6-4073	2 051 031	Kg	269,90	3,40
	M8	205 310	Kg	125,00	79
	M8-4372	2 051 134	Buc.	0,66	14 711
	M10	2 051 047	Kg	40,15	58
	M20×1,5	205 491	Buc.	1,30	327
	M8-4373	2 051 033	Kg	137 00	45,15
	M14×1,5T.308.4043	2 051 040	Kg	47,50	36,40
	M20×1,5-4373	205 447	Buc.	1,26	743
Piuliţe	M20×1,5-4373	205 910	Kg	24,00	129,50
	M22×1,5	205 450	Buc.	1,12	570
	M22×1,5	205 499	Kg	28,00	10
	M8-4374	2 051 132	Buc.	1,09	1 968
	M24-922	205 519	Kg.	10,50	47,90
	M42×1,5-5012	205 501	Buc.	6,78	197
	M10×1T 308-4306	2 051 113	Buc.	0,92	8 009
Inel sig.	R18-7666-66	2 501 555	Kg	13,35	88.80
Inel sig.	R22-7666-66	2 501 442	Kg	12,70	480
Inel sig.	R24-7666-66	2 501 572	Kg	12,70	51
Saibe plate	D20	2 501 468	Kg	24,85	10
Sig alezaj	D20	2 501 396	Buc.	0,55	28 795
Sig alezaj	D47	2 501 319	Buc.	1,05	2 790
Sig alezaj	D48	2 501 548	Buc.	1,10	200
Sig alezaj	D52	2 501 320	Buc.	2,15	13 865
Sig alezaj	D55	2 501 395	Buc.	2,15	2 655
Sig arbore	D12	2 501 456	Buc.	0,50	3 141
Sig arbore	D15	2 501 410	Buc.	0,55	8 736
Sig arbore	D17	2 501 452	Buc.	0,55	2 500
Sig arbore	D55	2 501 326	Buc.	2,40	3 585
Niturl	2×6 STAS 797	205 255	Kg	24,90	
	2×8	205 913	Kg	14,20	14,10
	2×10	205 811	Kg	20,10	7,83
	3×26	205 904	Kg	5,65	5
	4×20	205 170	Kg	5,20	25,46
	4×30	2 051 124	Kg	12.15	10
	5×10	2 051 032	Kg	—	10
	5×16	205 252	Kg		
		205 539	Kg	5,10	24
	6×10	205 120	Kg	6,25	4,38
	2×4 STAS 1257	205 244	Kg	13,75	10,78
	2,5×5	205 222	Kg	10.10	30k16
	2,5×6	2 051 092	Kg	19.95	2
	2,5×8	205 247	Kg	—	1

Nit Al	2×4 STAS 9231	2051 129	Kg	210.0*	.
	3×8 STAS 9229	205 261	Kg	82,50	19,35
	5×12	205 260	Kg	38,30	2,10
Prezon	6×22 STAS 4551	205 616	Buc.	0.61	136
	6×22 T 308-2018 STAS 4552	2051 036	Buc.	0,91	9 715
	6×25 T 308-2018 STAS 4552	205 743	Buc.	0,64	8 060
	6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
	6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
	6×36-501366-19	205 676	Buc.	3,43	2 100
	8×19-T308-2210-02-C350-1W	2051 062	Buc.	1,13	30 940
	8×19-T308-2210-12	2051 141	Buc.	1 15	1 036
	8×20 T 308-2 009	2051 088	Buc.	1,10	1 674
	8×20 T 308-2036 STAS 4551	2051 116	Buc.	1,10	4 224
Prezon	8×30 T 308-2018-4552	2051 039	Buc.	1,12	997
	8×35 T 308-2018	205 661	Buc.	0,78	16 725
	8×40	2051 114	Buc.	1,27	722
	8×45 T 30-2018	205 253	Buc.	0,80	2 248
	8×45 STAS 4552	2051 115	Buc.	1,31	7 898
	8×45 STAS 4552	2051 132	Buc.	1,20	1 102
	8×71-T 308-2210-03 C 35011	2051 055	Buc.	1,73	2 506
	10×19-501366-13	205 620	Buc.	4,06	1 450
	10×19-501366-13	205 812	Buc.	0.88	3 050
	10×28-501374 13	205 721	Buc.	0,94	11 925
	10×33-501374-14 MC 5.06.04.10	205 744	Buc.	4,24	4 568
	10×33-501374-14	205 758	Buc.	0,98	9 089
	10×33-501374-14	2051 019	Buc.	0.95	8 300
	10×35-T 308-2009-4551	2051 083	Buc.	1,25	1 943
	10×80-2210-05-M	2051 146	Buc.	0,25	12 139
	10×120 T 308-2009-4551	2051 109	Buc.	1,93	12
	10×120 T 308-2018-4552	2051 011	Buc.	1,94	489
	12×30 T 308-2036-4551	2051 105	Buc.	1,20	3 195
	12×45	2051 120	Buc.	1,57	600
	12×59 T 308-2018	2051 083	Buc.	1,59	2 816
	14×1.5×109 T 308-2229	2051 182	Buc.	2.40	1 247
Holșurub	3×10-1451	2041 138	Buc.	0,04	7 190
	3×30-1452	2051 070	Buc.	0,07	5 869
	3×40	2051 023	Buc.	0.08	5 405
	3,5×20-1451	2051 110	Buc.	0,06	5 925
	4×30-1452	2051 026	Buc.	0,07	5 354
	4×45	2051 027	Buc.	0.09	1 700
	4×50	2051 049	Buc.	0,10	200
	4×60	2051 028	Buc.	0,11	3 845
	5×60	2051 072	Buc.	0,14	4 950
	5×70	2051 029	Buc.	0,16	1 440
Spinturi	3.2×36-1991-65	205 638	Kg	9,66	11,25
	4×20-1991-65	2051 537	Kg	8,95	9,30
	5×25	205 937	Kg	7,63	50
	50×32	2051 538	Kg	7,25	30

Denumirea materialului		Nr. fișă magazie	U/M	Lei unitar	Cant.
OLC 45	70×70	112 805	Kg	2,45	751
W 4728	18	113 645	Kg	11,40	280
4 H 9 S 2	20	113 663	Kg	11,08	550
4 H 9 S 2	22 inox	113 688	Kg	9,12	252
OLC 15	50×8	1132 232	Kg	2,68	176
OLC 60	70	114 733	Kg	2,82	14 399
Rul 1	38 colț	114 840	Kg	7,51	1 415
OLC 45	100×40	1 142 187	Kg	2,93	918
OL 37-1 N	140	115 182	Kg	2,37	490
OLC 45		116 830	Kg	9,35	288
W 4718	11	1372 259	Kg	13,00	600
W 7035	14	1372 294	Kg	9,11	591
OLC 45	hex 11	1372 989	Kg	4,90	121
OLC 45	hex 12	1372 998	Kg	3,62	200
41 MOC 11	hex 17	1373 344	Kg	3,02	200
W 030 Y	Fb 2	184 095	Kg	4,44	1 834
W 5028	2,5	184 104	Kg	4,35	560
W 5028	2,8	184 116	Kg	5.23	480
W 0904	4	184 132	Kg	4,37	2 387
W 0904		184 148	Kg	4,37	1 011
W 5028	9×1	184 188	Kg	13,60	49
W 1750	11×0,2	184 203	Kg	46,39	205
arc 2	45×1	184 280	Kg	11,85	351
W 7102	150×0,2	184 585	Kg	55,99	266
Arbori	C 509 21 A	203 029	Buc.	123,70	139
Arbori	2 MS 8 71×100	203 077	Buc.	142,50	489
Bloc piston	DB 141-45	203 137	Buc.	689	16
MOC N 15	300×550×550	203 168	Kg	8,40	400
MOC N 15	170×240×950	203 171	Buc.	8,40	305
MOC N 15	480×270×80	203 199	Kg	8,40	92
MOC N 15	350×350×1 500	203 205	Buc.	13	1 395
MOC N 15	450×140×120	203 207	Kg	13	52
MOC N 15	255×150	203 208	Kg	13	86
MOC N 15	285×140×130	203 209	Kg	13	55
MOC N 15	925×345×110	203 216	Kg	13	180
MOC N 15	820×440×200	203 226	Kg	13,10	570
W 2713	850×530×1 100	203 225	Kg	14.17	1 834
W 2713	800×640×1 750	203 224	Kg	14,17	14 474
W 2713	640×540×480	203 223	Kg	14,14	4 590
W 2713	910×540×480	203 222	Kg	14,17	11 630

Denumirea materialului	Nr. fișă magazie	U/M	Lei unitar	Cant.
Oțel aliat H 12 Ø12	186 976	Kg	12,21	23,71
Oțel aliat W 2086 Ø14	186 249	Kg	11,28	17,10
Oțel aliat H 12 Ø14	1861 103	Kg	14.91	49,52
Oțel aliat de scule W 2080 Ø20	1861 175	Kg	10,96	27.00
Oțel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10.71	15.78
Oțel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10.71	15,78
Oțel aliat C 120 Ø28	186 039	Kg	10.22	20.00
Oțel aliat C 120 Ø80	186 525	Kg	14,10	0,26
Oțel aliat C 120 Ø110	186 546	Kg	10,18	0.13
Oțel aliat W 2419 180×180	1861 079	Kg	12,33	46,50
Oțel aliat de cuie W 2080 300×40	186 554	Kg	11.15	212,00
Oțel de scule 2080 400×40	1861 16	Kg	11,15	75.80
Oțel carbon W 158 Ø10	186 215	Kg	3,80	119,92
OSC 10 Ø14	1861 167	Kg	3,62	97,58
OSC 10 Ø25	1861 161	Kg	3,92	407,00
OSC 10 Ø35	1861 055	Kg	3,72	63,56
Oțel carbon U 10 A Ø35	1861 862	Kg	3,64	42,45
OSC 10 Ø40	1861 011	Kg	3,77	5 000,00
OSC 10 Ø45	1861 124	Kg	5.13	66,56
Oțel carbon U 10 A Ø45	1861 067	Kg	3,81	5,29
Oțel carbon U 10 A Ø80	1861 151	Kg	3 78	167,04
OSC Ø85	1861 159	Kg	250,00	250,00

OSC 10 Ø120	1861 152	Kg	4,92	549,10
Ø8×8	186 244	Kg	3,95	77.56
Oțel rapid de scule W 3355 Ø14	186 984	Kg	29.95	97.04
1	2	3	4	
Oțel rapid W 3343 Ø25	1861 076	Kg	61.71	267,04
Oțel rapid W 3343 Ø30	1861 077	Kg	61,67	160,50
Oțel rapid W 3343 Ø30	1861 118	Kg	71,12	6.29
Oțel rapid Ø38	186 838	Kg	27,36	0.22
Oțel rapid Ø55	186 532	Kg	60,83	1.56
Oțel rapid RP 3 Ø65	1861 136	Kg	103,47	76,60
Oțel rapid RP 3 Ø70	186 830	Kg	26.06	10,542
Oțel rapid RP 5 Ø75	186 552	Kg	102 99	37,00
Oțel rapid W 3343 Ø80	1861 015	Kg	26,10	45.20
Oțel rapid RP 3 Ø85	1861 140	Kg	102,86	75,00
Oțel rapid Ø85	186 533	Kg	60,16	234.30
Oțel rapid Ø85	186 926	Kg	25,91	34.76
Oțel rapid RP 5 Ø85	186 549	Kg	103.13	489,43
Oțel rapid RP 3 Ø100	1861 142	Kg	103,13	156,90
Oțel rapid Ø110	186 534	Kg	60.48	506.71
Oțel rapid W 3343 Ø110	1861 078	Kg	26,82	157,20
Oțel rapid W 3343 Ø180	1861 112	Kg	70,16	340,20
Oțel rapid W 3343 Ø180	186 510	Kg	25,30	2,12
Oțel rapid RP 1 Ø180	1861 023	Kg	42,56	58.00
Oțel rapid W 3355 Ø200	186 561	Kg	102,86	116.00
Oțel rapid W 3343 Ø210	1861 079	Kg	70,50	71,00
Oțel rapid W 3343 Ø220	186 555	Kg	61,30	194,80
Oțel rapid W 3343 Ø240	186 329	Kg	26,82	107.60
Oțel rapid W 3355 27×6	1861 096	Kg	124.53	71.73
		3	4	
Segmenți sur. 70 601	230 495	buc.	1,30	7 199
Segmenți 70 682	230 497	buc.	2,00	2 520
Segmenți compresie 310 602	2301 085	buc.	1,35	13 3199
Segmenți compresie 310 302	230 491	buc.	1,50	30
Segmenți 31.06.03	230 425	buc.	1.25	847
Segmenți C1.04.07. R2	2301 599	buc.	2,50	1 202
Segmenți C500-2.63.3. CN	2301 332	buc.	1,30	8 467
Segmenți C1000-2.6.4. CN.	2301 311	buc.	1,90	5 291
Segmenți C100-2.6.5. CN.	2301 484	buc.	2,40	4 048
Segmenți C100-2.6 6. C.N.	2301 437	buc.	2,30	4 293
Segmenți comp. D110.05.07.	230 523	buc.	3.50	1 933
Segmenți comp. D110.05.07.	2301 386	buc.	10,80	20
Segmenți D408-05 R1	2301 425	buc.	2,70	260
Segmenți D408-05 R1	2301 426	buc.	2 70	2 550
Segmenți D408-06 R2	2301 482	buc.	2,90	4 260
Segmenți D408-12 R2	2301 424	buc.	2,50	2 546
Segmenți S27 4222	230 509	buc.	1.90	6 995
Segmenți comp. CN 3 350	2301 679	buc.	3,10	70
Segmenți K5645 60008	230 525	buc.	3.00	11 839

Denumire, mat	Nr. fișe magazie	U/M	Lei unitar	Valoare
		3		5
Sabla pentru ancorare	2132 817	buc.	538,00	28
Dispozitiv pentru berbec	2132 816	buc.	661,00	14
Pompă injecție 986474017	214 055	buc.	1 388.00	1
Pilnii speciale SP64-209	2301 614	buc.	45,00	579
Pilnii speciale SP64-209	2301 614	buc.	45,00	579
Tije de stringere Ø12	2509 17	buc.	2,50	83
Tije de stringere Ø16	2301 265	buc.	5,10	300
Tije de stringere Ø18	2301 267	buc.	5.10	400
Tije de stringere OL604845 Ø17	2301 165	buc.	8.40	518
Chele simplă 19	2231 404	buc.	4.15	4737
Chei fixe 14×17	116 247	buc.	3,40	3108
Chei tubulare 24×27	223 122	buc.	14,90	1 232
Chei tubulare 30×32	223 019	buc.	18,30	194
Chei tubulare 36×41	223 148	buc.	25,70	25
Chei tubulare 36×41	223 127	buc.	29,20	676
Chele tesiară 36×41	223 093	buc.	29,20	110
Chele mesară 36×41	223 173	buc.	39,00	218
Chele triplă dop golire	223 061	buc.	17,15	1519
Chele cu gheară 58×75	223 174	buc.	8,60	1 023
Manivelă pornire 3177013	213 010	buc.	14.70	40
Cuie tablă 2,0×25	188 271	Kg	4,70	75
Cuie tablă 2,2×25	188 307	Kg	4,59	100
Cuie tencuială 22×30	188 250	Kg	3,21	220
Geam securit 5m/m	729 608	buc.	2,00	4
Geam securit 5 m/m 15×15	181 06	buc.	2,09	15
Geam securit 5 m/m 21×21	181 032	buc.	31,48	30
Geam duplex 260×210	188 300	buc.	29,77	10
Geam duplex sec 300×300	188 285	buc.	35,38	25
Geam duplex 195×175	188 291	buc.	29,77	14
Geam duplex sec. 150×160	188 286	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 230×230	188 287	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 150×150	188 301	buc.	29,77	20
Geam duplex sec. 230×235	188 289	buc.	35.38	5
Geam duplex sec. 300×145	188 297	buc.	29.77	15
Geam duplex sec. 200×130	188 288	buc.	35,38	35
Geam duplex sec. 150×145	188 29	buc.	29.77	20
	2	3	4	
Arcuri spirale UP23-007222	217 302	buc.	0,16	529
Arcuri spirale UP23.07260	2171 553	buc.	0,50	489
Arcuri spirale C633172	217 071	buc.	0,14	504
Arcuri C9-011-204	217 376	buc.	0,45	120
Arcuri spirale MC10-21-4	217 317	buc.	2,55	570
Arcuri spirale CM1-11	217 245	buc.	0,25	116
Arcuri spirale CM1-329	217 246	buc.	0,25	40
Arcuri spirale AS128-17×30×7	217 124	buc.	0,30	192
Arcuri spirale 20×47×10	217 194	buc.	0,45	368
Arc simering 70×80×10	217 327	buc.	0,50	2 165
Arcuri spirale 80×100×13	217 110	buc.	0,50	1 090
Arcuri spirale Nr. 0320113 A	217 140	buc.	0,55	222
Arcuri spirale F<U 21000002	217 260	buc.	0,65	190
Arcuri spirale 21 1180 3002	217 222	buc.	6,20	1 303
Arcuri spirale 103.02.12	217 17	buc.	0.50	3 538

IMPORTANT!

Intreprinderea „Timpuri Noi" București, avind un conturat prestigiu comercial în rindul colaboratorilor din întreaga țară și, beneficiind de o excelentă bază materială asigurată atit din țară cit și din import consideră că produsele prezentate în acest supliment vor suscita un deosebit interes.

Pentru a evita orice intirziere în procurarea acestor produse de maximă utilitate, intreprinderile interesate sint rugate să consulte cu atenție reperele disponibilizate și cu operativitate să transmită comenzi la următoarea adresă :

Intreprinderea „Timpuri Noi" – Splaiul Unirii nr 165, sector 4 – București.

Relații comerciale suplimentare se pot obține la telefon 21 61 60.

Prezumtivii colaboratori ai unității bucureștene sint asigurați de maximă solicitudine în procurarea materialelor de care sint interesați.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAȘA

Gazetăria ţărănească din Banat

Pînă la 1918, presa din Transilvania şi Banat a fost, cum apreciază cu justeţe Ion Breazu, „laboratorul uriaş al conştiinţei naţionale". La sfîrşitul veacului trecut şi mai ales la începutul acestui secol, presa cîştigă o largă arie de răspîndire şi exercită o profundă acţiune în mase. E într-adevăr semnificativ momentul reacţiei faţă de legea lui Apponyi, sau cel al alegerilor din 1906, cînd Partidul Naţional Român „forţează porţile parlamentului maghiar cu 23 deputaţi din care şapte au fost aleşi în fostul judeţ Caraş-Severin". Acestea – sublinia publicistul cărăşean Romulus Molin (I. Gărovină) – sînt urmări ale faptului că „pînă şi în satele cele mai izolate din munţi au fost **cu sutele** ţăranii abonaţi şi deci în fiecare sat astfel **toată** suflarea a fost educată de presă". Autorul evoca pe drept ziarul lui D. Bîrăuţiu **Poporul român.** În 1907, de pildă, la Răcăşdia (cum aflăm din monografia comunei) erau 200 de abonamente la **Poporul român** şi peste 60 la alte publicaţii din Banat şi Transilvania. „... Mai nu lipsea casă în care, dacă nu intra o foaie, apoi desigur trebuia să intre cite o broşură, istorioară ori calendar". Prin 1930, gazeta **Cuvintul satelor** îl prezenta pe moş Iosif Ivan din comuna Doclin care avea o extraordinară colecţie de cărţi şi reviste din ultimii 50 de ani. Aceeaşi gazetă îl omagia pe moş Ion Vlad din Ţerova, „un apostol al culturii", care, înainte de Unire, răspîndise cărţi în rîndul ţăranilor din satele învecinate şi pînă în Caransebeş. Educaţi prin şcoală şi presă, cultivaţi prin intermediul reuniunilor muzical-teatrale şi al bibliotecilor ce fiinţau pe lîngă aceste reuniuni, ţăranii bănăţeni posedau un ridicat grad de cultură şi conştiinţă, pe care avea să-l sesizeze şi Camil Petrescu, în 1921, în contact direct cu Banatul : **„Este un lucru neîndoios că dintre toţi ţăranii români de pretutindeni, bănăţenii sînt cei mai citiţi şi mai cunoscători de carte. Aici în Banat se desfăceau cu sutele şi miile revistele româneşti şi broşurile diferitelor biblioteci. Dar nu numai atît. (...) Banatul, care tot el e «fruncea», are nu numai compozitori ţărani, dar şi ţărani ziarişti, ţărani scriitori".** Ei nu rămîn deci simpli receptori, ci sînt creatori de literatură şi gazetărie, participanţi activi la viaţa precipitată a acelor timpuri. Mulţi îşi încrucişează semnăturile în paginile **Poporului român** şi ale altor gazete. Cînd reuşesc să înfiinţeze cea mai importantă publicaţie ţărănească din ţară – **Cuvintul satelor** – aceşti gazetari îşi amintesc : **„Cei mai mulţi dintre noi ne cunoscuserăm doar după nume ca colaboratori la gazeta „Poporul român" din Budapesta şi Arad".** Între „pionieri" se situează Ilie Crăciunel al cărui nume apărea sub articole de fond la sus-amintita foaie. În 1919, el şi Nicolae Vucu Secăşanu scot la Oraviţa gazeta **Ţăranul,** oprită după numai 5 numere, pentru că pleda intempestiv pentru cauza ţărănimii. „Pentru prima dată apare un ţăran la noi cu titlul de „redactor". Despre Crăciunel, acelaşi Camil Petrescu scria în 1920 că e „un simbol şi un avertisment" : **„E un simbol al zilei de mîine, cînd nici cenzura, nici automobilele, nici promisiunile dezordonate, nici teroarea nu vor mai putea împiedeca o ţărănime conştientă să-şi impună voinţa şi e un avertisment pentru cel care, pornit din această ţărănime, o părăseşte ca să caute sprijin într-o asociaţie oligarhică, fără rădăcini în pămînt".** Sînt intuite astfel şi noile conjuncturi postbelice care favorizează larga, originala mişcare a plugarilor condeieri bănăţeni : probleme sociale nerezolvate, exploatarea capitalistă accentuată, politicianismul exacerbat, pulverizările moral-culturale, degradarea imaginilor tradiţionale ale satului, decepţiile ce însoţesc toate noile fenomene etc. Ţăranii aceştia sesizează nevoia organizării şi a unei culturi care să-i fortifice în eforturile proprii. Ei îşi structurează o concepţie despre cultură, despre presă şi literatură, demonstrată de realizări concrete. La apariţia gazetei **Făclia** din Caransebeş, în primăvara lui 1922, plugarul Ion Ciucurel din Şoşdea trimite un salut noii foi, înfăţişînd o adevărată profesiune de credinţă a gazetarului : **„– Da, avem şi în Bănat foi, am mai avut, – ne trebuie însă o foaie care să fie desbărată de patimile politice, care să înfrăţească şi să liniştească sufletele înverşunate şi înveninate de la alegeri. Şi dacă credem că la un popor variază mentalitatea, felul de a gîndi, de a simţi şi de a trăi, după regiuni, după climă, după mediul ce-l influenţează, atunci ne trebuie şi nouă bănăţenilor o foaie care să ne reprezinte viaţa noastră etnică, socială, naţională etc. în toate nuanţele ei de variaţiune faţă de fraţii noştri din alte regiuni. Ne trebuie o foaie în care să se reoglindească sufletul nostru al plugarilor bănăţeni, cu basmele, cu poveştile noastre şi cu farmecul idilic de pe aici".**

La finele aceluiaşi an, I. Ciucurel editează în satul Şoşdea **Poporul românesc,** care va apare un an de zile. Dincolo de ceea ce se publică aici, gazeta are meritul de a fi întrunit condeiele care vor susţine apoi gazeta de lungă existenţă **Cuvintul satelor** (1926–1946). Paul Tîrbăţiu – cunoscut poet ţăran – redactează în satul Comoriştе revista literară **Zorile Banatului** (1928–29).

Cea mai importantă publicaţie rămîne desigur **Cuvîntul satelor,** structuratoare a unei concepţii de organizare a ţărănimii, propagatoare a culturii, militantă pentru o gazetărie şi o literatură care să servească satului (chiar dacă văzut eronat fără stratificări sociale). Nu la multă vreme de la apariţie, ziarul **Curentul** aprecia **Cuvintul satelor** drept „un ziar credem **unic** pe toată suprafaţa României întregite". Redactorii înşişi erau conştienţi de importanţa gestului lor : **„În istoria presei bănăţene, în istoria presei române de pretutindeni, ca mîine se va încrusta un fenomen unic în felul său : apariţia gazetei «Cuvîntul satelor», fondată, susţinută şi scrisă numai de ţărani".** Doritori de „slova curată, cuminte, luminată şi adevărată", publiciştii ţărani scriu prin 1928 : **„Nu avem pretenţia a ne număra în rîndul ziariştilor noştri cari au făcut şcoală, noi cari suntem plugari şi ne scriem gazeta seara, după ce ne-am întors obosiţi de la plug. Dar avem dreptul să ne ridicăm contra felului cum se dă educaţie fraţilor de la plug, cărora li se zice c-ar fi «talpa ţării».** Într-un alt articol, acelaşi autor – N. Humă-Bogdan – semnează : **„Iată de ce am dat viaţă foii noastre «Cuvîntul satelor», ca să dăm fraţilor plugari ştiri adevărate şi obiective, neangajîndu-ne la carul nici unei pungi cu arginţi a vreunui partid politic, numai ca să facem educaţie civic-morală, ca să întreprindem anchete şi discuţii libere, problemele şi situaţia politică internă să o dăm fraţilor plugari în mod real şi văzută prin prisma cristalină, iar nu prin a intereselor de vreo altă natură".** Într-un vehement articol din 1927 împotriva noilor legi „care împovărează numai clasa ţărănească şi muncitorească", unul dintre ţărani ţine să afirme că **„nu mîncărimea scrisului ne face să le strigăm"**, ci conştiinţa greului **„care îl ducem pe umeri în această ţară de plugari".**

Articolele, povestirile sau poeziile semnate de Ion Ciucurel, Nicolae Humă Bogdan, Gh. Bălan Şerban, Petru Petrica, Paul Tîrbăţiu etc. dau contur unui important moment de cultură progresistă în Banat, unui fenomen de evidentă originalitate în cultura românească. Un fenomen unic, nu doar prin formulă, ci şi prin valoare. Credem că un larg corpus de documente (de la texte tipărite la corespondenţă etc.) ar impune – în deplină cunoaştere a evoluţiei şi a liniilor sale statornice – această mişcare care se perpetuează în contemporaneitate prin cîţiva scriitori de un deosebit talent.

GHEORGHE JURMA

Arta lui Pascali pe scena teatrului orăviţean

Se împlinesc, anul acesta, 110 ani de cînd marele nostru actor Mihail Pascali a cutrelerat meleagurile Transilvaniei şi ale Banatului, pentru afirmarea artei dramatice româneşti. Cel mai mare succes pe care l-a avut trupa lui Pascali, în tot timpul turneului, a fost înregistrat în Banat, la Oraviţa, oraş cu o veche şi viguroasă tradiţie culturală românească. Duminică, 30 august 1868, spre seară, a sosit la Oraviţa, venind de la Arad, Mihail Pascali cu trupa sa, care se compunea din douăsprezece persoane. Trupei, care a fost aşteptată la gară cu douăsprezece trăsuri, i s-a făcut o primire triumfală. Pentru fiecare actor s-a trimis cîte o trăsură. Mulţimea care le-a venit în întîmpinare l-a primit cu mare bucurie. Buchete de flori au împodobit trăsurile care au pornit apoi în coloană spre teatrul orăşenesc, urmate de un adevărat cortegiu triumfal. În prima trăsură, care era trasă de patru cai albi, se aflau Matilda şi Mihail Pascali.

La Oraviţa, Pascali susţine două reprezentaţii, în întregime în limba română : luni, 31 august „Strengarul din Paris", comedie în două acte de Alfred Baiard şi Vanderburg, şi marţi, 1 septembrie, „Mihai eroul", episod dramatic în două acte de Dimitrie Bolintineanu şi „Doi profesori procopsiţi-neprocopsiţi" de Eugen Scribe.

Aşa cum atestă documentele vremii, sala teatrului era atît de înghesuită încît n-a fost în stare să cuprindă mulţimea adunată aici. Au fost prezenţi şi plugarii din Comoriştе, Ticvaniu-Mare, Sasca şi Grădinari. La ridicarea cortinei, răsunetul limbii române a trezit un curaş şi puternic sentiment naţional. Au răsunat pe scenă glasul şi melodia limbii româneşti. Iată cum descrie revista „Familia" de la Oradea atmosfera de la prima reprezentaţie : **„...Cortina se ridică, o ploaie de ghirlande şi flori umplu scena, o bucurie, un entuziasm se oglindeau pe toate feţele, inimile tuturor tresăltau de încintare, cu un cuvînt ne simţeam transportaţi în alte regiuni, în regiunile fanteziei ...".**

Matilda Pascali, îmbrăcată în costum naţional bănăţean, a recitat la 1 septembrie 1868 poezia lui Iosif Vulcan, „Copila română" : **... Doamna Matilda Pascali** — comentează revista „Familia" — **în costum naţional păşi pe scenă. În momentul acela toată scena fu acoperită de flori şi cununi, iar aplauzele frenetice nu mai încetau, aşa că abia peste cîteva minute putu începe declamarea. Fiecare strofă, ba mai fiecare rînd fu urmărit şi întrerupt tot astfel pînă la finit".**

Parcă, nicăieri, pînă aici, glasul de recunoştinţă faţă de arta lui Pascali n-a sunat mai vibrant, niciunde cuvîntul românesc n-a impresionat mai puternic : **„... De pe bină (scenă) răsună o limbă dulce ca farmecul, încîntătoare ca cîntecul de sirenă. Am auzit adesea că limba noastră e sonoră, suavă şi armonioasă ; am crezut : (...) credeam cu modestie ; acum însă ne-a trecut toată dubietatea, căci am simţit puterea magică, am auzit şi văzut ceea ce pînă acum numai cugeta şi ofta am putut, am cunoscut sublimitatea limbii noastre",** scria înflăcărat corespondentul revistei „Familia", Sofronie Pascu, la 7 septembrie 1868.

Amintirea de neuitat pe care i-a lăsat-o publicul românesc din Banat, dar mai ales din Oraviţa, maestrului scenei româneşti, dragostea frăţească manifestată pretutindeni faţă de el şi faţă de întreaga trupă de actori, l-au determinat pe Mihail Pascali să încerce a organiza încă un turneu la Oraviţa, în 1874, din aceeaşi dragoste fierbinte

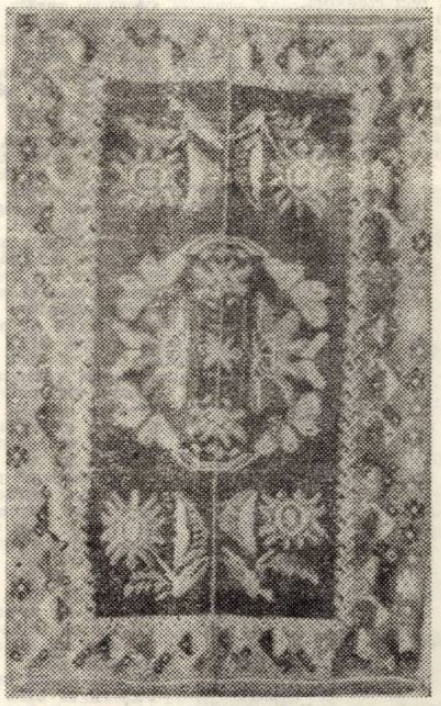

pentru neamul său aflat sub dominaţie străină. Astfel se sfîrşea acest turneu glorios în Transilvania şi Banat, care a fost întîia mare propagandă artistică şi naţională, prin teritoriile româneşti din imperiul habsburgic.

Cu această trupă, în calitate de sufleor şi uneori actor, a venit la Oraviţa şi Mihai Eminescu. Miercuri, 2 septembrie 1868, după o despărţire caldă, trupa lui Pascali, care se îscălea „directorele Theatrului cellu Mare din Capitala României", părăseşte Oraviţa, întorcîndu-se prin Baziaş în România.

Turneul trupei lui Mihail Pascali în Transilvania şi Banat se încadrează în mod organic luptei întregului nostru popor pentru realizarea visului de secole al tuturor românilor : desăvîrşirea unităţii naţionale înfăptuită în cetatea de scaun al domnitorului Mihai Viteazul, la 1 decembrie 1918.

GHEORGHE ŞORA

Un episod al jertfei lui Ion Vidu

În galeria militanţilor şi făuritorilor actului de la 1 Decembrie 1918 se înscrie la loc de frunte şi cunoscutul muzician Ion Vidu. Pentru activitatea sa, desfăşurată pe tărîm naţional, el intrase în conflict cu autorităţile monarhiei Austro-Ungare încă din anii tinereţii. Declanşarea primului război mondial, în vara anului 1914, a dus şi în Banat, la fel ca şi în celelalte teritorii subjugate de statul dualist, la ascuţirea contradicţiilor sociale şi naţionale. Sub diferite pretexte, numeroşi ţărani, muncitori, intelectuali români au fost arestaţi şi trimişi în lagăre de detenţi.

Printre persoanele „periculoase", pentru securitatea statului autorităţile din Lugoj trecuseră şi numele lui Ion Vidu. Prilejul pentru privarea sa de libertate s-a ivit odată cu intrarea României în război. Chiar a doua zi, după ce ostaşii români porniseră cu avînt pentru eliberarea fraţilor lor de peste Carpaţi, şeful siguranţei din Budapesta, un procuror din Timişoara şi unul din Lugoj, însoţiţi de doi ofiţeri de siguranţă şi peste 20 de jandarmi i-au făcut o minuţioasă percheziţie la domiciliu, somîndu-l, totodată, după cum arată documentele vremii, să predea „armele ascunse şi imnul pregătit pentru intrarea armatei române". Replica dată de curajosul lugojean („Că am făcut muzică românească e adevărat, dar era natural fiindcă sînt român") i-a înfuriat pe anchetatori. Majoritatea cărţilor şi manuscriselor găsite cu această ocazie au fost declarate corpuri delicte şi au fost confiscate. Peste puţin timp, Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice ordona printr-un raport trimis oficialităţilor comitatului Caraş-Severin „cercetare disciplinară împotriva lui Ioan Vidu şi suspendarea din postul de învăţător". În şirul motivelor invocate figurau : că **„este membru al Cercului cultural Oltul care este o asociaţie românească ce nu se află sub controlul guvernului ; la percheziţia făcută, au fost găsite cărţi care sînt oprite pe teritoriul ţării, cărţi care sînt menite să promoveze unirea tuturor românilor precum şi conştiinţa de unitate ; numitul învăţător este membru de onoare al Asociaţiei de cîntece şi muzică din Turnu-Severin şi a menţinut legături cu conducătorul corului numitei asociaţii, precum şi cu cel al corului Asociaţiei de cîntări din Bucureşti".**

În baza acestor acuzaţii, la 14 septembrie 1916, Ion Vidu a fost arestat şi transportat în lagărul de detenţie din localitatea Festömegyes, din apropierea oraşului Sopron. Zilelor grele de închisoare li s-au adăugat veştile neplăcute primite de acasă. Reprezentanţii comitatului Caraş-Severin, în şedinţa Comisiei administrative, dispuseseră, pe lîngă destituirea sa din postul de învăţător, şi sistarea aproape în întregime a salariului, afectînd astfel situaţia materială a familiei sale. Potrivit propriilor însemnări făcute în aceste zile grele, compozitorul a legat un număr mare de prietenii cu fraţii de suferinţă bănăţeni şi ardeleni. Pentru calmarea opiniei publice şi datorită intervenţiilor repetate ale autorităţilor şcolii în care funcţionase, după o jumătate de an de la data arestării, autorităţile au deschis procesul înscenat. Acuza procurorului era deosebit de gravă, dacă avem în vedere faptul că era în timp de război : „Lèse Majestate şi complot împotriva statului maghiar". Supus la diferite încercări, ameninţări, brutalizări, el i-a înfruntat curajos pe anchetatori. Datorită presiunilor populaţiei lugojene, procesul a fost amînat şi transferat la Sopron. Urmează drumul lung pe timp de iarnă între locul de detenţie şi cel de judecată. Datorită frigului îndurat cu acest prilej s-a ales la ochiul stîng cu o puternică răceală, care-i va aminti de acele locuri toată viaţa. Negăsind dovezi, instanţa amina mereu pronunţarea sentinţei. Între timp este inculpat şi în alte procese. După aproape 2 ani de închisoare, negăsindu-i-se învinuiri reale, este eliberat fără a i se fi pronunţat vreo sentinţă.

Cu ocazia reîntoarcerii acasă, i s-a organizat o entuziastă primire. Simbolic, i s-a predat în dar un ceas de aur, pe capacul căruia figurau nişte „pui de lei", în amintirea mobilizatoarei sale compoziţii care a răsunat pe meleagurile bănăţene în tot timpul războiului. Semnificativ pentru cele îndurate în închisoare este scrisoarea trimisă conducerii şcolii, prin care cerea amînarea reîncadrării în postul deţinut, datorită sănătăţii zdruncinate : **„Din consideraţiuni că, în ce priveşte sănătea mea, se arăta în scrisorea respectivă — încă şi acum simţesc neajunsurile din exil, astfel că, dacă acum mi-aş reocupa postul, nici eu, dar cu atît mai virtos autorităţile mele şcolare, n-ar putea fi satisfăcute de rezultatul muncii mele, rog ca repunerea mea în post să fie aminată pînă la intrarea primăverii, pe cînd simt că voi putea fi restabilit în sănătate".**

Dar pe lîngă suferinţele îndurate, Ion Vidu a avut şi marea bucurie de a vedea înfăptuirea visului multisecular al poporului său — făurirea statului naţional unitar român. În fruntea delegaţiei „Reuniunii de cîntări" din Lugoj, el a participat la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia. Sub puternica influenţă a momentelor trăite cu această ocazie, el a compus „Marşul libertăţii".

V. DUDAŞ şi P. NAGHI

Folclor literar din zona Făget

culеs de Cornel Veselău și Ion Căliman

Miorița

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Undeva în munte
Fluieraș se-aude,
În munte spre vale,
În poiana mare,
În amiaza mare,
Cînd mîndrutul soare
Pe cer strălucea,
Poiana lumina.
Din drum se oprea
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei,
Cei doi mai mari
Îmi sînt veri primari,
Iar cel mai micuț,
Care-i mai drăguț
Are oi mai multe,
Mîndre și cornute,
Cîini mai bărbați,
Asini încărcați
Purtînd în spate

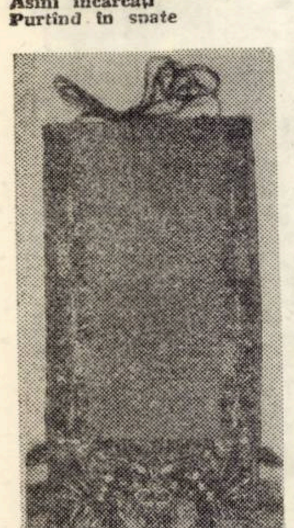

Desagi cu bucate.
Dar cei doi mai mari,
Ce mi-s veri primari,
S-au tras mai deoparte
Și-au vorbit în șoapte :
— În astă poiană
Să-i punem pomană
La ăst mititel,
Să scăpăm de el,
Iară pe-a lui oi
Să le-mpărțim noi.
Dar cel mai micuț,
care-i mai drăguț,
Avea un miel
Ce-l cheamă la el :
— Micutule bace,
Vino mai aproape,
Căci am presimțire
De o întîlnire
Ce o pun la cale
Bacii dinspre vale,
Vor să te omoare
La sfințit de soare,
Să facă din noi
Două ciopori de oi.
Pe cer mîndrul soare
Strălucea mai tare
În poiana mare.
— Tu, al meu mior,
Ce-mi ești frățior,
De va fi așa
Te-aș ruga ceva;
Să le spui să-mi sape
Groapa pe aproape,
Aici în poiană.
Să-mi pună pomană,
Cruce ei să-mi pună
Bîta cea din mînă,
Să-mi pună la cap
Fluierul cel drag,
Să aud mereu
Dulce glasul său
Și codrii foșnind
Și cîinii lătrînd,
Iar oile mele
Să nu știe ele
Că au alți stăpîni,
Vara pe la stîni,
Că ele nu știu
Că sînt mort sau viu,
Iar cînd iarna vine,
Coborîți la stînă
Și-atunci vei zări
Și vei auzi
Pe măicuța mea
Cu părul de nea
De mine-ntrebînd
De-oi fi coborînd,
Că m-am însurat
Tu să-i spui curat
C-o fată de crai,
Pe-o gură de rai
Și am să-i fiu gost
La Crăciun, în post,
Nora va vedea
Și o va urma.
Lacrămi va vărsa
Cînd ea va vedea
Moartea — noru-sa...
Dar de vei vedea,
Bacii de-o-ntreba,
O fată bălaie.
Cu părul de soare,
Cu ochii de mură,
Cu zîmbet pe gură,
Dacă n-au buit.
Unde-am nopoșit...
Tu spune-i 'n-adins
Că-s din viață stins
Și să mă jelească,
Iarba ca să crească,
Oile să pască,
În poiana mare,
La min' pe picioare.

Culeasă de la Mestecănean Felicia, de 33 de ani, din satul Jupînești.

Miorița oaie

Torcu-mi-se-ntore
Trei ciopori de oi,
Cu trei păcurari
Și-s toți veri primari.
Cei doi păcurari,
Ce erau mai mari,
Ei se vorobeau
Și se gomoneau
Pe-l mic să-l omoară,
Oile să le ieie,
Că el tot mai are
Și oi mai multe
Și-s toate cornute
Și cîinii-s mai nalți
Și-s mai învățați.
Miorița oaie,
Ea a auzit
Ce ei au vorbit,
Rău s-o năcăjit,
Iarbă n-o păscut,
Apă n-o băut,
Nici sare n-o lins,
Num' o stat și-o plîns.
Păcurariul mic
Așa i-o grăit :
— Miorițo, oaie,
Ce-i pe capul tău ?
Eu pe tin' te duc
La izvoare reci,
La ierburi întregi
Și sare îți dau.
Tu iarbă nu paști,
Nici apă nu bei,
Nici sare nu lingi,
Numai stai și plîngi.
— Vai stăpînul meu,
Cum iarbă să pasc
Și apă să beau
Și sare să ling ?
Aști doi păcurari,
Care-s veri primari,
Ei s-au vorobit
Și s-au gomonit
Pe tin' să te-omoară,
Oile să le ieie,
Că tu tot mai ai
Și oi mai multe
Și-s toate cornute
Și cîinii-s mai nalți
Și-s mai învățați.
Păcurariul mic
Așa i-o grăit :
— Miorițo, oaie,
De-o fi să m-omoară,
Tu lor să le spui
Pe min' să mă-ngroape
În staul oilor
Și mie să-mi pună
Fluiera la brîu
Și pușca la cap.
Cînd vîntul o bate,
Fluiera o zice,
Oile s-or strînge,
Pe mine m-or plînge
Cu lacrimi de sînge.
Cînd vîntul o sta,
Pușca o pușca,
Oile-or pleca,
Tot eu v-oi căuta,
Miorița mea.

Culeasă de la Capotescu Ana, de 70 ani, din satul Brănești.

Mîndru-i păcurariu'

El s-o lăudat,
Dalbu-i păcurari,
Că el tot mi-ș are
Atîtea oi de multe,
Cîte flori pe munte,
Atîtea și mai multe,
Cîte steluțele,
Atîtea mieluțele,
Cîți luceferei,
Atîția mielușei,
Dar stăuțul lor —
Țărmurari de mare,
Marea-i grăiare :
— Mută-ți staul, mută
În vîrful muntelui,
Că eu m-oi venire
Mare și tulbure,
Oi ți-oi înecare.

Dalbu-i păcurariu'
Din ceartă-i grăiare :
— Nu mi-i frică, nu-re,
Că eu că mi-ș am
Berbecuți băiuți,
Bițe-s de argint,
Coarnele-s de aur,
Tu cînd vei venire
Mare și tulbure
Și el te-or simțire,
Susuș mi-or sărire,
Bițe-or zdrîncănire,
Coarne-or strălucire,
Oile-or pornire
Pe picior de munte
La stăuțul lor.
Și te veselește
Dalbu-i păcurari.

Culeasă de la Todorescu Miron de 51 ani, din satul Povergina.

Scriitori și cărturari bănățeni puțin cunoscuți

În efortul de valorificare a moștenirii literare persistă nemotivat prejudecata etalării unui anumit caracter regional. Astfel multă vreme în Banat, mai ales, se sublinia atitudinea defensivă calificată de G. Călinescu drept circumspecție conservativă adoptată față de elementul alogen care aici „este mai multicolor" și care se manifesta ca orgoliu ironic compătimitor, moștenit chiar fără a mai fi justificat în noile condiții istorice. Trăsătura aceasta psihologic socială a fost mereu subliniată ca o notă specifică a sufletului bănățean și a fost exploatată exagerat de mult de literatura scrisă în grai. Specificul unei provincii, care este o notă de conținut, nu poate totuși dăuna unei valori, cum nu sînt reprobabile nici particularitățile individuale ce caracterizează originalitatea unei personalități artistice.

În Banat s-a accentuat, poate prea mult, prevalarea specificului în tendința de a menține prestigiul cultural al înaintașilor. Nu s-a insistat în destul cred asupra necesității de a depăși faza etic culturală a evoluției literare, din cauze ce se pot explica dar nu ajută cu nimic la promovarea unor producții insignifiante.

E dureros însă că setea de afirmare a bănățenilor a fost contrariată de ignorarea valorilor lor incontestabile, deși nicăieri ca aici scrierile cărturarilor n-au avut un caracter mai puțin regionalist, mai puțin limitat la provincia lor, fapt care l-a surprins pe B. P. Hașdeu și l-a determinat, scriind despre individualitatea dialectală a Banatului, să găsească de-a dreptul ciudat că „fruntașii literaturii române din Banat" ... n-au scris **bănățenește**, ci în limba literară cea tipică, răspîndită la toți românii prin cărțile bisericești". Să nu se scape din vedere că o astfel de scriere, **Palia de la Orăștie,** era redactată pe la 1581–1582 de doi predicatori din Caransebeș, Ștefan Herce și Efrem Zăcan, iar cel de al treilea, Moise Peștișel, era din Lugoj. Cea dintîi odă în limba română și poate cel dintîi „Cîntec românesc de dragoste scris" l-a avut autor pe Mihail Haliciu „nob(ilis) romanus civis" din Caransebeș. Relatările publicate de curînd în paginile revistei **Luceafărul** de Mircea Popa (nr. 11 din 18 martie a. c.) arată că bănățeanul Nicolae Oțălea tipărise la 1784 o carte de **„Alese fabule"**, înaintea sîrbului Dositei Obradovici și deci prin acest practicant la camera de impozite din Denta „literatura română dobîndește pe primul ei fabulist și pe unul dintre cei dintîi literați".

Bănățeni reprezentanți ai umanismului ca George Buitul și Gavriil Ivul au strălucit în școlile din Roma, Cașovia și Viena, iar iluminiștii Paul Iorgovici, Mihai Roșu, Dimitrie Țichindeal, C. Diaconovici-Loga au avut însemnate contribuții în domeniul lingvistic-gramatical și pedagogic. Marele conducător revoluționar de la 1848, Eftimie Murgu, profesorul de filosofie și prietenul lui Nicolae Bălcescu, intervenea, printr-o disertație scrisă în limba germană, susținînd disertația prietenului și conjudețeanului său Damaschin Bojincă, privitoare la originea latină a poporului român și intervenind în polemica acestuia cu Sava Tököly, adresîndu-se deci într-o limbă de circulație europeană învățaților străini greșit informați asupra originii poporului și limbii române.

Nu voi repeta cele spuse cu ocazia colocviului organizat la Timișoara de revista „Luceafărul", deși mi se pare că e bine să se mai știe că la 1802 Dimitrie Țichindeal afirma originea noastră daco-romană. Importanța lui Pavel Vasici trebuie oricum subliniată, fiindcă el publica în 1845 „Ruja – nuvelă bănățeană" și putea fi considerat, cu 40 de ani înaintea lui Ion Slavici, „cel mai de seamă prozator al Transilvaniei" (Ion Breazu), un precursor al preromantismului și al nuvelei populare în literatura română. De asemenea se cuvine a fi recunoscute ideile avansate ale filosofului Alexandru Mocioni și ale omului politic Vincențiu Babeș.

Acest colocviu, care ajunge la concluzia că trebuiesc făcute eforturi mai mari pentru cunoașterea culturii și literaturii Banatului, a ridicat problema dacă Lucian Blaga n-ar fi elogiat în mod exagerat folclorul și etnografia acestui ținut românesc, întrucît părerile exprimate într-un articol din tinerețe, „Barocul etnografiei românești", ar fi fost ulterior revizuite în cunoscutu-i sistem de filosofie a culturii. Problema mi se pare fals pusă. Nu poate fi vorba dacă adevărurile susținute la tinerețe nu rămîn deplin valabile, fiindcă viziunea gînditorului se schimbă cu vîrsta sau din alte considerente ! Un caz curios de schimbare de optică asupra scriitorilor bănățeni este aceea a lui G. Călinescu, fost profesor la Timișoara, care în 1928 avusese păreri cu totul deosebite asupra lui Victor Vlad Delamarina și Ion Popovici Bănățeanul. Cine citește „Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent" (1941) crede, după cum e redactată caracterizarea personajelor lui Ion Popovici Bănățeanul, că romanul **Mara** al lui Ioan Slavici a apărut înaintea nuvelei **În lume** a scriitorului lugojan și că deci acesta din urmă ar fi fost influențat, ceea ce este total inexact. Atitudinea aceasta a avut, din păcate, consecințe în evoluția reconsiderării unui talentat scriitor realist care a oglindit pentru prima dată în literatura noastră viața orașelor de meseriași și mentalitatea păturii mic-burgheze, dintr-o epocă revolută.

NICOLAE ȚIRIOI

Sentimentul de apartenență la „Literatura Universală"

În discuțiile actuale despre „Fețele ascunse ale istoriei literare privind literatura Banatului" mi se pare cu totul îndreptățită abordarea problemei traducerilor. Generația mea și-a pus pentru întîia oară drept ideal deschiderea largă spre esența poeziei lirice, expansiunea românească spre orizontul culturii. În concepția ei, lirica universală răspundea unei reale curiozități a culturii noastre. Ea ne da sentimentul de apartenență la „literatura universală", prin introducerea în circuitul marilor idei și forme de expresie. Fiindcă din acest contact cu numeroasele capodopere s-a ales un uriaș cîștig atît pentru evoluția poeziei românești, cît și pentru stadiul de azi al limbii române.

A fost să se demonstreze la Timișoara, în vestul țării, capacitatea de încorporare în conștiința vie a poporului român a valorilor liricii universale, deschiderea largă spre esența poeziei lirice, expansiunea românească spre universul culturii : Ungaretti, Saba, Montale, Quasimodo !

La Timișoara mișcarea noastră vine cu mult înaintea „Cercului literar de la Sibiu" și vine cu creații concrete. Gen literar aparte, cu norme și finalități proprii, pentru unii, traducerea nu e opera însăși, ci calea care duce spre ea. În eseul său „La poesia", Croce arată izvorul de neîncredere față de opera traducătorilor, adăugîndu-i elemente ce țin de condiționalitatea lui istorică. Combătînd punctul de vedere al filosofului italian, Vladimir Streinu, într-un studiu substanțial, apără traducerea de acuzația „condiționalității istorice". Totdeauna s-a citit – spune el – cu ochii unui anumit cititor și ai unei anumite epoci. În 1935, Pompiliu Constantinescu făcea un bilanț dezastruos : „De prea multe și bune traduceri din poezia universală nu s-au învrednicit liricii noștri. Se pot cu ușurință enumera volumele sau paginile antologice în care poeți străini și-au dobîndit încetățenirea în limba română".

La Timișoara, acest drept de încetățenire a fost atribuit unor scriitori streini înainte ca onoratul comitet de la Stockholm să delibereze... Astfel, modernismul bănățean nu e un simplu snobism, cum le place unora să creadă. El are acoperire prin fapte. Chiar Lucian Blaga, în timpul unei conferințe despre Gandhi, ținută la Timișoara, avea să recunoască surprins falimentul paradoxului culturii etnografice bănățene.

Chiar dacă am admite că specificul național al unui popor există în ceea ce nu se poate traduce, tălmăcirile în și din germană și maghiară de la Timișoara ale lui Ion Stoia-Udrea, Franyo Zoltan rămîn totuși cele mai subtile mijloace de cunoaștere reciprocă.

PETRU SFETCA

Momente ale unei literaturi scrise pentru masele populare

Recent, revista de prestigiu „Luceafărul" a acordat un spațiu larg istorie i literaturii din Banat. S-a reactualizat astfel pe alt plan și cu alte perspective o problemă importantă pentru așteptata reconsiderare a acestui trecut ce și-a dat aportul nu lipsit de pondere, literei și culturii noastre, cum și pentru a oferi prin rezolvarea ei răspuns temeinic unor negări tendențioase a existenței neîntrerupte, pusă în context istoric răstălmăcit.

Din discuțiile care au prilejuit publicarea materialului menționat, rezultă însă o realitate : istoria literaturii din Banat e puțin cunoscută și că vălul ce o acoperă trebuie înlăturat. Pentru realizarea dezideratului, se insistă asupra reeditării celor mai de seamă componente. Dar, practic, o mișcare de amploare, chiar dacă e cunoscută, se poate defini prin cîteva lucrări ce apar în timp, oricît de relevantă le-ar fi semnificația ? Cred că o sesizare a unor momente ce-i aparțin justifică anumite concluzii.

Literatura bănățeană tipărită sau rămasă în manuscris, din 1582 pînă la 1918, e o literatură destinată maselor, scrisă pe înțelesul lor, mobilizatoare, tezistă, de luptă continuă. Ideile difuzate pătrund în conștiința obștească marcînd direcțiile de dezvoltare socială, culturală și politică, devin noțiuni politice, îndeplinesc funcții istorice. Cei trei traducători din 1582, primii cunoscuți cu numele, în cea dintîi carte tipărită în afara trebuințelor de cult, vorbesc, ca și contemporanul Coresi, tuturor românilor, conștienți de apartenența la un popor unitar, cu o limbă înțeleasă de toți, îndemnîndu-i la o cultură în graiul lor. Prin școala de dăscălie, amintită în același an transpun în faptă îndemnul, vestind biruința limbii în scris, afirmînd omogenitatea culturală, și ne înscriu în lumea ortodoxă ca pe cel dintîi popor cu cărți de cult tipărite în limba maternă. Intrată în tradiție, și dată ca model de organizare și eficiență, școala e continuată cu aceleași vreri în Caransebeș și Lugoj, de cărturari, tălmăcitori și ei. Evoluînd în strînsă legătură cu mișcarea culturală din toate provinciile istorice, ca urmare a relațiilor permanente și multiple, cei doi Haliciu alătură conștiinței unității neamului, cu care se mîndresc, conștiința originii latine, spusă în același timp de luminații cărturari din Țările Românești și din Transilvania.

Se dezvăluie astfel o forță cu posibilități uriașe, pe care o vor folosi cu toate posibilitățile și bănățenii, în condițiile proprii provinciei, care-ș vor lăsa amprenta în toate manifestările.

În secolul XVIII, urmînd altor acte de cultură, școlile tradiționale românești se organizează. Spre sfîrșitul veacului funcționează aproape în toate satele din Banat și, într-un singur an, instruiesc 13.000 de elevi în spirit național. Cei care le slujesc cu dăruire sînt „dascăli naționalnici", „învățători ai tinerimii neamului", dar, semnificativ, și „ludi magister". Mihai Roșu (1750–1822) e din 1777 „dascăl de dăscălie", „pedagog și traducător". Este deci firesc să se ridice de jos un Mihai Popovici care ajunge în 1766, 1771–1772 în răsărit și să lase însemnări interesante despre cele văzute, iar modestul slujbaș Nicolae Oțălea să publice în 1784 cel dintîi volum de fabule în românește, cu chibzuite învățături originale. Reținem că, între 1700–1783, bibliografia românească cunoaște numai patru tipărituri cu caracter literar, iar între 1799–1814, 23 tipărituri, din care 10 aparțin bănățenilor. Tot în 1784, și în anul următor, Constantin Șuboni își apără cu tiparul asupritul neam de pe poziția vremii, iar Petru Șutu, înaintașul lor, adună folclor literar și tradiții istorice.

Un alt moment, Paul Iorgovici (1764–1808), european prin cultură, convinge prin carte că poporul, limba, educația și cultura sînt realități sociale ce „cu același pas pășesc", că îndeplinesc funcții sociale și istorice, numai cînd își respectă propriul spirit. Realist, echilibrat și practic, enunță principii moderne, ajunge în mod independent la formarea unui crez latinist asemănător transilvănenilor și ia atitudine față de tendințele latinizante. Sînt principii împărtășite de urmași, dominante în scrisul de aici. Încearcă în 1793 și 1795 să editeze un ziar, cum va încerca puțin mai tîrziu și Țichindeal, lasă un dicționar, o istorie a românilor și declanșează lupta pentru emanciparea națională, o nouă etapă ce vine în întîmpinarea viitorului întregului neam. În ea se încadrează din început cu fapta și condeiul viguros cunoscuții Nicolae Stoica de Hațeg (1750–1832), Vasile Georgevici (1766–1826), Ioan Tomici (1772–1839), Dimitrie Constantini (1792–1865).

În tot ce se face de acum, e o însuflețire generală. Nici o mișcare culturală nu are astfel de dimensiuni, atîta spirit de jertfă și putere unificatoare. Combativ, răzvrătit împotriva nedreptăților sociale, Dimitrie Țichindeal (1775–1818), duce acțiuni îndrăznețe pentru egalitate în drepturi și libertate, organizează lupta, în numele căreia tipărește cinci cărți mobilizatoare. În 1802, împinge originea noastră în lumea dacă, și convinge. Prin dascălii ce-i pregătește în școala Aradului, unde încă de la întemeiere (1812), trei din cei patru profesori și 90 din totalul de 127 elevi sînt din Banat, întărește conștiința națională în sufletul poporului.

În 1814, **Fabulele** ajung în toate ținuturile locuite de români, sînt reeditate de Heliade Rădulescu, așa cum ajung cărțile și ideile înnoitoare și răscolitoare ale lui Constantin Diaconovici Loga (1780–1850), Damaschin Bojinca (1805–1867), redactorul primei reviste românești (1829), ale lui Eftimie Murgu (1805–1872), amîndoi dascăli în țările românești, cărțile lui Pavel Vasici (1806–1881) și ale altor cărturari. Apariția cărții e asigurată de sutele de cititori „prenumeranți" bănățeni, dascăli, preoți, funcționari, comercianți și țărani.

Revoluția a determinat mutații structurale, repercutate adînc în viața culturală și politică. Intelectualii, ridicați de jos cu ajutorul mecenaților și colectelor obștești, se organizează într-un front larg, puternic și acțiunile lor se diversifică, răspund imperativelor prezentului.

Din ambianța culturală a Banatului pleacă în secolul al XVII-lea doi caransebeșeni, cei dintîi români cu doctorat primit în Apus și se impun în cultură, iar în secolul următor trei timișoreni desfășoară o prodigioasă activitate literară la Paris, distinsă cu cele mai înalte premii, apreciată nu numai pe plan european, confirmînd posibilitățile creatoare ale românilor. Prezintă interes și aportul literar patriotic al unora din cei 18 generali bănățeni din secolul trecut.

Exprimînd sintetic, cartea bănățeană, difuzată pînă la 1918, abordează toate problemele și aspectele capabile să aducă un spor în lupta pentru întruparea idealului național, cu anumite înfăptuiri de pionerat în istoria literaturii române, argumente de necontestat ale permanenței ei în continuitate și unitate românească. Autorii nu se singularizează și n-au veleități literare, conștienți că imperativele istoriei sînt altele și că acestora le datorează răspunsul.

Ce ar alege cea mai exigentă selecție în posibila limită a reeditării din acest complex, ca să-i poată exprima fidel, geneza, evoluția, componentele, conținutul, sensul faptelor literare specifice și efectele pe care le-au avut în desfășurarea vieții sociale și în istorie ? Reeditările ar suplini o istorie a literaturii publicată, chiar cu inerentele lacune, pe care le-ar acoperi apoi cercetările monografice științifice ? Și cui îi revine datoria și cinstea de a le realiza ?

ION B. MUREȘIANU

Există o sensibilitate dialectală bănățeană

Cînd autoritatea critică și gustul literar ale lui Titu Maiorescu recomandau poetul „dialectal" Victor Vlad Delamarina, Banatul fusese cunoscut numai prin cărturarii săi iluminiști și prin sufletul românesc care își afirma legătura de ființă cu frații de peste munți, de care se simțea atras irezistibil. Talentul acestui incontestabil poet, dispărut prematur, din nefericire, a făcut să ne mîndrim că în literatură există și un fenomen dialectal, poezia scrisă în grai bănățean. Se adevereau astfel cele constatate și de criticul Mihail Dragomirescu care scria în Teoria poeziei (1927) că „Poetul poate întrebuința ori și ce fel de cuvinte în capodopera sa, respectînd, firește, inconștient cele trei condiții : proprietatea, conveniența și unitatea propriu-zisă. Aceste condiții sînt atît de adevă-

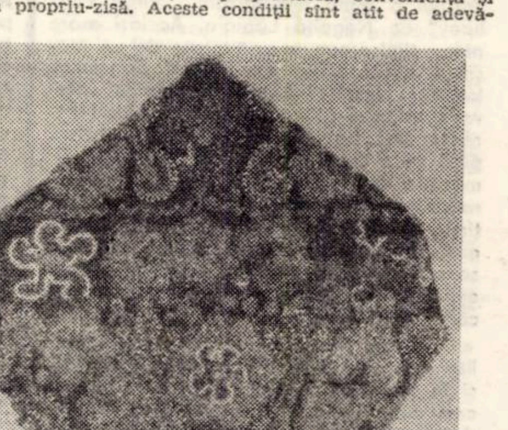

rate că pot exista capodopere, care să fie scrise în întregime în dialect". El dădea exemplu de capodoperă umoristică poezia „Al mai tare om din lumie".

Dealtfel Victor Vlad Delamarina a scris și poezii de o altă factură, mai lirică, cum au mai încercat și urmașii lui, ca de pildă Cassian R. Munteanu. Faptul că Banatul a fost mai cunoscut prin poezii umoristice, ca „Banatu-i fruncea" de George Gârda și că mulți au simțit apoi nevoia să cultive numai o astfel de poezie în grai, iar unii au făcut-o cu iluzia afirmării unei vocații de diletant, nu ar fi putut întemeia atitudinea de dispreț pe care un anumit snobism literar o adopta față de literatura dialectală, cotînd-o drept „paraliteratură" și descoperindu-i cu megalomanie „texte parazite semnate de veleitari". Veleitarii, de fapt, nu au inundat grădina literaturii bănățene și n-au devenit un fenomen îngrijorător, întrucît ei n-au fost promovați în nici un fel.

O literatură scrisă în grai, deși are o circulație mai redusă pe plan național, prezintă în schimb avantajul, atunci cînd este bine scrisă, de a fi mai direct comunicabilă, mai bine înțeleasă, mai iubită de oamenii locului graiului respectiv, căci exprimă stările sufletești mai puțin factice, mai puțin artificioase, mai sincer legate de vibrația emoțională a gîndirii omului nesofisticat.

A afirma că literatura în grai este lipsită de valoare, pentru că e accesibilă numai unei provincii, e tot una cu a spune că poezia română nu poate fi universală pentru că a fost scrisă într-o limbă fără circulație universală. În valorificarea moștenirii literare, credem că ar fi necesar să cunoaștem și să descoperim tot ce, exprimînd cu putere de revelație simțămintele cele mai rodnice pentru artă ale sufletului și vieții poporului nostru, îl vor face

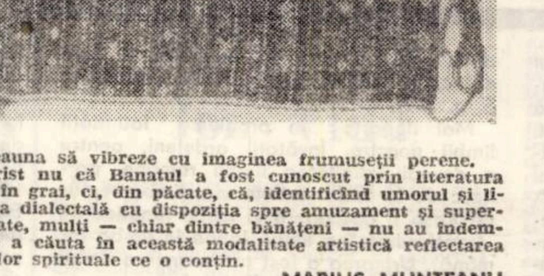

întotdeauna să vibreze cu imaginea frumuseții perene.

E trist nu că Banatul a fost cunoscut prin literatura scrisă în grai, ci, din păcate, că, identificînd umorul și literatura dialectală cu dispoziția spre amuzament și superficialitate, mulți — chiar dintre bănățeni — nu au îndemnul de a căuta în această modalitate artistică reflectarea virtuților spirituale ce o conțin.

MARIUS MUNTEANU

televiziune

DUMINICĂ, 10 septembrie

8,00 Gimnastică la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Cărțile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Campionatele Balcanice de gimnastică — finalele pe aparate. Transmisiune directă de la Cluj-Napoca. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă. Campionatele balcanice de gimnastică — finalele pe aparate (înregistrare). 17,00 Fotbal : Dinamo București — Gloria Buzău (repriza a II-a). 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Reportaj de scriitor. 19,35 Rapsodii de toamnă. Emisiune de varietăți. 20,35 Film artistic. Jerry în încurcătură. Premieră TV (american). 22,20 Telejurnal. Sport.

LUNI, 11 septembrie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Întîlnirea pe portativ. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman-foileton. Putere fără glorie. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Interpreți ai cîntecului românesc. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 12 septembrie

9,00 Teleșcoală. 9,30 Muzeele patriei (muzee sătești). 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret (rel.). 11,00 În alb și negru. Karino. 16,05 Cenaclul teleșcoală. 16,35 Matineu de vacanță. În mările Sudului. 17,00 Muzică populară. 17,30 La volan 17,45 Studio liric '78. 18,15 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 18,45 Album coral. 19,00 Roadele politicii partidului. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta TV. 20,30 Seara de teatru. Mania posturilor. Premieră TV. 22,00 Muzeul colecțiilor de artă. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 13 septembrie

9,00 Teleșcoală. 9,30 Pentru copiii țării. Documentar. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Harghita. 11,15 Reportaj TV (rel.). 15,50 Telex. 15,55 Fotbal — Universitatea Craiova — Fortuna Dusseldorf în „Cupa Cupelor". Transmisiune directă de la Craiova. În pauză : „Careul magic". 17,50 Matineu de vacanță. În mările Sudului. 18,15 Viața rațională. 18,25 Tehnica pentru pionieri. 18,40 Din țările socialiste. 18,50 Tragerea pronoexpres. 19,00 File de istorie. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Noi, femeile ! 20,30 Cîntece populare. 20,50 Telecinemateca. Accident de vînătoare. Premieră TV (elvețian). 22,20 Telejurnal.

JOI, 14 septembrie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Corespondenții județeni transmit. 16,50 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,05 Mereu înainte. 17,20 Consultații juridice. 17,40 România pitorească. 18,10 Fotbal internațional. Rezumatele meciurilor disputate în primul tur al cupelor europene intercluburi. 18,45 Carnet de scriitor. 19,05 Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,20 Ora tineretului. 21,20 Documentar artistic. De la vis la împlinire. 21,50 Meridianele cîntecului. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 15 septembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,30 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Cele patru anotimpuri ale litoralului. 16,45 Cîntece sălăjene. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Prim-plan. 20,30 Film artistic. Spărgătorii de diguri. Premieră pe țară (englez). 22,00 Personajul revoluției socialiste — Eroul prozei românești actuale. Dezbatere. 22,30 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 16 septembrie

12,00 Telex. 12,05 Putere fără glorie (rel.). 13,00 La început de an școlar. 13,30 Muzică distractivă. 14,00 Tipografii. Documentar. 14,10 Muzică de promenadă. 14,45 Stadion. 16,10 Agenda culturală 16,40 Mexic. Reportaj. 17,05 Pentru sănătatea și prosperitatea națiunii noastre. 17,20 Clubul tineretului. 18,20 Săptămîna politică internă și internațională. 18,35 Antologia filmului pentru copii și tineret. 19,30 Telejurnal. 19,50 Scriitorii cîntă țara. 20,10 Teleenciclopedia. 20,50 Film : Om bogat, om sărac. 21,40 Întîlnire cu satira și umorul. 22,10 Telejurnal. Sport. 22,30 Melodii românești de ieri și de azi.

televiziune

Portul popular bănățean

Important element de cultură materială, portul popular s-a dezvoltat pe teritoriul patriei noastre în strînsă interdependență cu condițiile de viață economică și socială, fapt ce explică una din trăsăturile sale fundamentale : unitatea în varietate.

Astfel, deși costumul popular românesc apare unitar în ansamblu, el prezintă o multitudine de forme zonale, în funcție de caracterul etnic, tradiții, condiții geografice și climatice, dezvoltînd de la o epocă la alta elemente artistice tot mai diverse.

Formele specific etnice ale costumului românesc se conturează odată cu încheierea procesului de formare a poporului român (secolele IX—X), cuprinzînd în structura sa morfologică piese existente la populația băștinașă geto-dacică și iliro-tracică pe care le perpetuează creator, pînă în zilele noastre.

La fel ca portul altor arii geografice ale țării costumul bănățean cuprinde pe de o parte elemente care-l încadrează în tipologia generală a portului românesc, iar pe de altă parte elemente morfologice și artistice care-l diferențiază net de celelalte spații etnografice. Remarcăm astfel la portul femeiesc, pe lîngă cămașa, poale, brîu, brăcira, pieptar și catrință, piese de port întîlnite aproape pe întreg cuprinsul patriei — opregul cu ciucuri și piesele de acoperire a capului (ceapsa, cealma, conciul și tulbentul) existente numai în Banat.

Felul de acoperire a capului femeilor căsătorite diferă la zonele de munte de cele de la șes. La munte femeia își punea, peste părul împletit în chici și strîns „conci" în jurul capului, ceapsa — o bonetă de formă triunghiulară (în Almăj) sau dreptunghiulară (în Valea Bistrei), împodobită cu mărunte cusături geometrice din lînă multicoloră, mătase sau mărgele care era acoperită cu cîrpa de cap. În zonele de cîmpie s-au dezvoltat conciul, cealma și tulbentul, piese avînd în exclusivitate un caracter festiv.

Opregul cu ciucuri, constituit dintr-un petec dreptunghiular țesut, de care atîrnau liberi franjuri multicolori peste poalele cămășii, se diferențiază în diferitele microzone ale Banatului prin cromatică și motive ornamentale. Țesătura deosebit de măruntă în desene geometrice cu fir metalic auriu și argintiu executată într-o tehnică specială la celmele și opregele din Cîmpia Bănățeană expri-

mă un gust artistic rafinat și un nivel de măiestrie rar întîlnit în îmbrăcămintea populară. Tendința spre fast și dorința de etalare a bunăstării a determinat apariția, la sfîrșitul secolului trecut, a conciului și opregului de bani, piese care la început intrau în costumația de mireasă, completînd, cu timpul, costumul femeiesc de sărbătoare.

În privința decorului, o trăsătură specifică a costumului femeiesc bănățean este împodobirea mînecii cămășii pe suprafețe mari (de unde și denumirea de tablă a registrului ornamentat). De un efect cu totul deosebit sînt ornamentele realizate prin perforarea pînzei — în cîurătură sau cioplică. Pieptarele de piele împodobite cu oglinzi, aplicații din piele colorată sau broderii în motive florale accentuează nota de eleganță a costumului femeii. Cromatic, diferențele dintre zonele muntoase și cele de cîmpie ale Banatului se remarcă prin preferința pentru culori vii — roșu, verde, albastru și fir metalic, la șes, și culori sobre — negru, bordo, vînăt, la munte. Mai puțin diferențiat zonal, portul bărbătesc cuprinde piese întîlnite în toate zonele țării : cămașă, izmene, cioareci, brîu chintuș, pieptare de piele, șube și cojoace. La cămașa bărbătească remarcăm prezența gulerului înalt, mîneca deosebit de largă, încheiată în pumnași și încrețită la umăr, decorată în „nemțoni" cusături geometrice albe ce ies în relief pe fondul alb al cămășii și prezenta „cheiței", — cusătură de ajururi mai lată decît în alte părți, prin care se prind foile de pînză între ele. Peste mijloc se încing brîie late, alese în motive geometrice sau florale în culori vii.

Chintușele din aba albă, decorate cu șinioare vinete sau negre în rabescuri, ce marchează linia croiului, se completează cu cioareci confecționați din același material, al căror decor de șinioare formează cîte un triunghi pe fiecare picior.

Piesele comune ambelor sexe, obielele țesute în patrate sau dungi, opincile și hainele pentru vreme friguroasă — șube și cojoace — exprimă aceeași tendință spre eleganță, care a transmis multor generații mesajul unei creații artistice autentice, cu o puternică amprentă de originalitate, manifestată în formă, ornamentică și cromatică. Adaptîndu-se noilor condiții de viață — costumul tradițional capătă în zilele noastre un alt sens, păstrîndu-se ca un ansamblu vestimentar rezervat în exclusivitate pentru zilele de sărbătoare.

Desigur că articolul de față are rostul de a fi doar un „semnal" privind caracteristicile portului popular românesc din Banat. Aceasta, în lipsa unei monografii despre portul de aici. O monografie care își cere imperios dreptul la viață, mai cu seamă că Banatul este una dintre puținele provincii care nu și-a valorificat încă, într-o lucrare de amploare, bogatul tezaur de port tradițional...

ARISTIDA G. TURCUȘ

Valorificarea istoriei

(Urmare din pag. 1)

adevăr, s-a scris mult referitor la durata milenară a acestei provincii. E nevoie însă de o lucrare de sinteză, care, credem, că ar trebui să fie precedată de un **corpus de documente,** în care materialele în limbi străine – latină, germană, maghiară, turcă, sîrbă etc. – să fie transpuse în limba română. Există forțe suficiente pentru elaborarea unei lucrări de acest gen și mai există o editură în Timișoara, care ar putea să-și facă un merit de glorie, prin publicarea unei asemenea cărți.

2. În privința culturii Banatului, trebuie să spunem de la început că iarăși sînt necesare niște lucrări de sinteză, privind tezaurul cultural în care excelează această provincie.

Prioritatea o deține, cu siguranță, **cultura populară.** Nu ne permite spațiul să intrăm în detalii, arătînd ce s-a realizat pînă în preznet în acest domeniu. Dealtfel ne-am mai referit la aceste probleme, chiar în paginile acestei reviste, subliniind principalele realizări din ultimii zece ani, care denotă existența unei mișcări etnologice bănățene complexe, în măsură să-și concentreze puterile întru elaborarea unor lucrări de sinteză, fundamentale. („Cercetările etnologice în actualitate", în „Orizont" nr. 51, din 23 decembrie 1976).

Un alt domeniu cultural, la fel de bine reliefat, este, fără îndoială, **viața muzicală,** pentru că, într-adevăr, Banatul poate fi considerat, așa după cum spunea Octavian Goga, **„țara simțămîntului artistic, unde cîntecul e la el acasă și unde sufletul cald palpită la toate atingerile, ca o minunată harfă".** Pînă în prezent au beneficiat de o prezentare monografică o seamă dintre personalități, precum sînt Traian Grozăvescu, Tiberiu Brediceanu, Ion Vidu, Nicolae Ursu, cărora li se alătură, printr-o autobiografie, Filaret Barbu. S-au scris cîteva monografii ale corurilor : „Ion Vidu" din Lugoj, cel din Reșița, apoi ale unor formații corale sătești, din Chizătău, Marga, Vărădia ș.a. Cercetările de pînă acum în acest domeniu au creat premize certe pentru elaborarea unei lucrări cuprinzătoare, privind creația muzicală de pe aceste plaiuri, lucrare în care un loc proeminent trebuie să-l ocupe, desigur, capitolul referitor la corurile de aici, pentru că acestea – după o expresie a lui N. Iorga, avîndu-l în vedere pe I. Vidu – au contribuit ca **„toți românii să se recunoască, sub farmecul muzicii unitare, membrii unui singur popor".**

Arta plastică bănățeană, de asemenea, este destul de bine cunoscută, îndeosebi prin cercetările întreprinse de I. Miloia, Aurel Cosma, I. Frunzetti, urmați de Deliu Petroiu, Mircea Deac Coriolan Babeți, Radu Melnic etc. precum și de muzeografii timișoreni. În ultimii 30 de ani au apărut, totuși, numai două cărți de istorie a plasticii bănățene, aceea a lui I. Frunzetti, de mare însemnătate, despre mai vechea pictură bănățeană, și lucrarea lui M. Deac, despre pictorii contemporani timișoreni, editată de Editura „Facla". La aceeași editură a văzut luimina tiparului o bună monografie „Iulius Podlipny" de Negoiță Lăptoiu. Același mare pictor timișorean a avut parte de un reușit catalog, editat de Muzeul Banatului. Instituția respectivă a mai publicat cîteva cataloage utile, ale pictorilor Iosif Ferenczy, Ion Isac, Ștefan Szöny. Dar, totuși, pînă în prezent, istoricii de artă din Timișoara nu au reușit să pună în adevărata lumină potențialul artistic al acestui ținut. O va face, într-o lucrare de anvergură, un colectiv de cercetători, sau cum se mai întîmplă uneori, va apare, în timp, omul potrivit, cu o viziune de ansamblu care să săvîrșească marea zidire ?...

Dat fiind faptul că despre valorificarea literaturii din Banat au existat (și există și în numărul de față al revistei, consacrat culturii de aici), numeroase opinii deocamdată nu ne vom referi la acest domeniu.

În încheiere am dori să facem cîteva propuneri : Cercetarea și valorificarea artei și culturii, atît de bogate, din Banat ar trebui să se efectueze, în mod planificat, prin solicitarea tuturor cercetătorilor din țară, preocupați de patrimoniul acestui ținut. Istoricii literari, scriitorii, criticii de artă, toți oamenii de cultură, cunoscători ai trecutului și prezentului cultural de pe aceste meleaguri au datoria să-și aducă, mai consistent, contribuția la dezvăluirea și afirmarea multiplelor valori create aici. În planurile de tipărituri la Ed. „Facla" și la instituțiile de profil trebuie să se aibă în vedere publicarea unor lucrări de sinteză privind domeniile amintite mai sus. Pînă la elaborarea acestor sinteze n-ar fi rău dacă s-ar tipări monografii sau micromonografii pentru personalitățile care au activat aici. (Să ne amintim de prof. Aurel Peteanu cu ale sale lucrări „Din galeria marilor dispăruți"...). Ce-ar fi dacă s-ar întocmi o culegere de însemnări ale călătorilor străini despre Banat și o altă carte despre Banatul văzut de marile personalități ale culturii noastre ? Ce-ar fi dacă s-ar scrie multe, multe alte cărți care să contribuie la o mai bună cunoaștere a acestor meleaguri, întinse, în statornicia locuitorilor lor, între Dunăre și Mureș ?...

Bordeie daco-romane la Tibiscum

Cercetările arheologice făcute în ultimul deceniu la Tibiscum, cercetări ce au afectat deopotrivă atît așezarea romană, care în timpul împăratului Septimius Severus a fost ridicată la rangul de municipiu, cît și tabăra militară situată în imediata vecinătate a amintitei așezări, au dat an de an la iveală o seamă de dovezi materiale referitoare la rolul și importanța pe care această urbe a avut-o în timpul stăpînirii romane a Daciei. Aceste dovezi, reflectă dinamismul unui centru urban cu însemnate valențe meșteșugărești, miniere, comerciale și rutiere, dar și spirituale, precum și ponderea deosebită pe care tabăra militară de la Tibiscum, amplasată la gurile vestice ale Porților de Fier transilvane, o dobîndește încă odată cu primele încercări efective de instăpînire ale imperiului roman în nordul Dunării, pondere ce crește treptat după constituirea noii provincii imperiale ; castrul de aici fiind unul din cele mai mari ale sistemului defensiv al Daciei romane. Descoperirile de aici, prezentate dealtfel pe larg în sălile Muzeului Banatului încă înainte de valorificarea lor științifică de către cei care s-au străduit să le aducă la lumină, se refereau însă – și nu în mică măsură – și la vremurile de după retragerea aureliană din 271 e.n. Asupra acestora din urmă am vrea să insistăm.

Încă în urmă cu mai mult de un deceniu, în așezarea romană de pe malul Timișului am avut prilejul să constat în unele clădiri ale municipiului modificări de construcții, făcute în mod evident după părăsirea Daciei. Treptat au ieșit la iveală apoi și alte materiale aparținînd acelorași vremi postromane, la care se pot aminti și descoperiri mai vechi, cum ar fi tezaurul de monede constantiniene din cupru.

Între materialele care se referă la viața daco-romanilor de după 271 la Tibiscum, vestigiile paleo-creștine – dintre care unele au fost expuse în expozițiile de arheologie prezentate de România la Köln, Paris sau Roma, aflîndu-se azi la loc de cinste în Muzeul Național de Istorie – sînt deosebit de importante. Importanța lor rezidă tocmai în faptul că ele certifică prezența la Tibiscum nu a unei populații oarecare, ci a unei comunități paleocreștine care are strînse legături cu lumea romană de la sud de Dunăre, pe plan economic și spiritual, și care nu poate fi constituită decît din daco-romani. Nu vom prezenta pe larg această problemă. Am vrea să spunem doar că totalitatea materialelor arheologice, care se referă la perioada de după retragerea aureliană, ne vorbesc de o populație sărăcită, o populație care se străduiește să se adapteze noilor condiții de viață, fără însă a rupe legăturile cu lumea romană, din sînul căreia se născuse, chiar dacă acea lume se afla undeva în sud.

Despre această populație daco-romană sărăcită, dar legată în continuare de aceste meleaguri, încep să apară noi și noi dovezi. Noile dovezi materiale pe care le-am surprins, împreună cu mai tinerii arheologi Doina Benea și Florin Medeleț, ne vorbesc în mod indiscutabil tocmai de această populație săracă daco-romană. Săracă, pentru că locuiește în niște bordeie modeste și daco-romană, pentru că întregul inventar ceramic din aceste bordeie continuă să fie compus din piese romane sau de tradiție romană, într-o vreme cînd această stăpînire încetase să mai existe.

Nu lipsită de semnificație este și amplasarea bordeielor populației autohtone de la Tibiscum în umbra zidurilor castrului, precum și o seamă de aspecte privind durata folosirii lor și refacerile succesive la care au fost supuse. Socotim necesar să subliniem faptul că este pentru prima dată cînd, în cursul unor cercetări arheologice, un castru din fosta provincie Dacia dă la iveală astfel de dovezi. Elementele pe care le avem, încă de pe acum, ne permit să ne gîndim la o anumită ordine a dispunerii bordeielor în castru, ordine izvorîtă din necesități multiple, începînd cu cele de natură economică și sfîrșind – poate – cu cele de natură militară, necesități care au determinat ca, pe ruinele așezării romane și la adăpostul acestora, viața populației daco-romane să continue. Bordeiele de la Tibiscum aduc, fără îndoială, o nouă dovadă importantă referitoare la formarea poporului nostru. Bordeiele de la Tibiscum, în sens simbolic, sînt una din vetrele unde se va plămădi poporul român din Banat.

MARIUS MOGA

Despre coordonatele bănățene ale Școlii ardelene

1. În discutarea contribuției Banatului la configurarea Școlii ardelene trebuie început, cred, cu lichidarea prejudecății că mișcarea culturală românească din Banat, de la sfîrșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, a fost „un ecou" al mișcării din Ardeal, un produs „epigonic", „minor" etc., comparativ cu „corifeii". Fenomenul Școala ardeleană este însă foarte complex și trebuie studiat atît în **unitatea** cît și în **diversitatea** lui. Din acest punct de vedere se poate spune că Școala ardeleană a constituit un produs al afirmării culturale și naționale a **tuturor** românilor din Ardeal și Banat, în epoca respectivă. Așadar, mișcarea este **unitară** (cum, de altfel, este întreaga cultură românească), prin cauzele și finalitatea ei. Dar, în cadrul unității respective, atît Banatul, cît și Ardealul s-au afirmat în funcție de condiții istorice (naționale, economice, politice și sociale), adesea sensibil diferite. De aici, particularități, coordonate proprii (fie ardelene, fie bănățene), care nu se exclud, ci se completează reciproc și dau mișcării unitate și complexitate, amploare și profunzime.

2. Una dintre cordonatele bănățene ale Școlii ardelene – firește, nu singura – vizează preocupările **lingvistice** ale învățaților bănățeni, de la Paul Iorgovici la Eftimie Murgu. În Ardeal, pentru „corifei" (și nu numai pentru aceștia), studiile lingvistice erau – cum afirmă Maria Protase – **„complementare cercetării istorice"** (M. Protase, **Petru Maior,** Minerva, 1973, p. 260). Tocmai **acesta** este elementul deosebitor (cantitativ și calitativ), deoarece limba (mai mult decît istoria) a polarizat interesul științific al bănățenilor. Nu întîmplător deci un bănățean, Paul Iorgovici, face din studiul limbii **o știință** a limbii : **„Se poate spune că prin el, lingvistica românească a devenit o știință independentă, începînd să mai fie o anexă a istoriei".** (Crișu Dascălu, **Iorgovici și Condillac,** în „Limba română", XX (1971), nr. 5, p. 501).

Mai departe : în problema latinității limbii noastre. Învățații ardeleni, pentru a dovedi latinitatea limbii române, pornesc **de la limba latină** spre limba română. (așa și descoperă ei legile fonetice de „transformare" a limbii latine în limba română). Urmarea a fost transpunerea limbii române în „tiparele" limbii latine : gramatică latinizantă, ortografie latinizantă, purism lexical etc. Bănățenii urmează calea inversă, firească : **de la limba română** spre limba latină. Cu alte cuvinte, învățații bănățeni caută **latinitatea limbii române în însăși limba română. „Observațiile"** lui Iorgovici inaugurează această direcție, deosebit de fertilă, în cadrul Școlii ardelene. În concepția lui Paul Iorgovici – arată D. Popovici – : **„Latinitatea limbii române trebuie căutată (...) mai cu seamă în proprietățile acestei limbi..."** (**Studii literare,** ediția I. Em. Petrescu, vol. I, p. 269).

3. De fapt, problema latinității limbii noastre a constat, în epoca Școlii ardelene, în clarificarea a două aspecte principale : a. **originea latină** a limbii române și b. **păstrarea caracterului latin** al acesteia. Cum originea latină a limbii române (ca și descendența romană a poporului) **n-a fost,** în general, contestată în perimetrul cultural al Banatului, sau cu referire la bănățeni (vezi, de exemplu, cazul lui Griselini), contribuția bănățenilor constă, mai ales, în **demonstrarea ideii că limba română și-a menținut caracterul latin,** în ciuda tuturor influențelor suferite. Punctul culminant, momentul de vîrf în dovedirea caracterului latin al limbii române, a fost marcat, pentru întreaga Școala ardeleană, în 1830, cînd Eft. Murgu, în **„Widerlegung der Abhandlung",** descoperă și formulează (printre primii în Europa) teoria fondului principal de cuvinte și intuiește (dacă nu mai mult) teoria circulației cuvintelor. Este exact ceea ce trebuia găsit, în acel moment, pentru a zădărnici orice „demonstrație" a adversarilor (gen Sava Tököly) latinității limbii române. Pe baza fondului principal lexical și a frecvenței cuvintelor de origine latină, Murgu stabilește că limba română **și-a menținut** caracterul latin, indiferent de influențe. Pînă la Murgu, **caracterul** latin al limbi noastre – oricît de ciudat ni s-ar părea – nu fusese încă **dovedit.** Prin demonstrația făcută de Murgu, problema latinității limbii noastre era, practic, încheiată : **originea** latină a limbii române o dovediseră alții, înaintea lui Murgu, iar **păstrarea caracterului latin al limbii române** o dovedise Murgu. La 1830, cele două aspecte ale problemei latinității limbii noastre erau, deci, rezolvate. De aceea cred că anul 1830 și **„Combaterea"** lui Murgu trebuie considerată limita pînă la care se întinde, în timp, Școala ardeleană. Lucrarea lui Murgu (prin demonstrația sa) încheie o epocă (Școala ardeleană) și deschide o alta, căreia, de fapt, îi aparține autorul : romantismul pașoptist. În același timp, demonstrația lui Murgu încununează direcția lingvistică bănățeană, inaugurată de Iorgovici, dovedind latinitatea limbii române prin însăși limba română.

4. Dintre reprezentanții bănățeni ai Școlii ardelene, indiscutabil că cel mai important rămîne Paul Iorgovici. Valoarea acestuia trebuie judecată însă nu numai în cadrul Școlii ardelene, ci și în contextul general al culturii românești. Din acest punct de vedere, putem constata că Paul Iorgovici a fost, în vremea sa, un învățat de suprafață europeană, că ideile și concepțiile sale erau puternic conectate la circuitul gîndirii avansate din Europa. În concepția filozofică a lui Iorgovici există elemente prin care învățatul bănățean **„depășește idealismul raționalist metafizic al celorlalți filologi ardeleni ai epocii".** (**Istoria filozofiei românești,** Edit. Academiei, p. 139), iar ca lingvist, Iorgovici **„era în ritmul european al gîndirii gramaticale".** (D. Popovici, **op. cit.,** p. 268). Este necesar, prin urmare, să se reexamineze locul pe care îl ocupă, **acum,** Paul Iorgovici, în ierarhia valorilor Școlii ardelene. Este limpede, cred, că Iorgovici trebuie reașezat între cei mai de frunte reprezentanți ai mișcării, între „corifei" adică, așa cum, de altfel, au înțeles să procedeze intelectualii din generația pașoptistă (Heliade sau Bălcescu, de exemplu).

5. De bună seamă că, în cele de mai sus, nu numai că nu s-au putut epuiza, dar nici măcar schița problemele ce le ridică examinarea epocii luministe în Banat. Mai pe larg, ne-am ocupat de **Coordonatele bănățene ale Școlii ardelene** în „Studii de limbă, literatură și folclor" (vol. III), ce apare la Reșița, sub egida filialei Societății de științe filologice.

PETRU OALLDE

Mihai Teodor Olteanu

Mihai Teodor Olteanu este absolvent al Institutului de artă din Cluj, promoția 1975. Stabilit de un an la Timișoara, integrîndu-se în viața culturală de aici, artistul a participat pînă acum la cîteva manifestări colective, dar încă insuficient de concludent, ținînd mai ales seama de faptul că de la absolvire a deschis mai multe personale în orașe (Cluj-Napoca, Bistrița, Tîrgu-Mureș). Recenta personală, de la Clubul ziariștilor din Timișoara gîndită ca un preambul la o amplă expoziție programată pentru anul viitor, permite o imagine mai cuprinzătoare asupra disponibilităților sale de pictor.

Fidel unei structuri temperamentale tumultuoase, Mihai Olteanu studiază cu consecvență funcția expresivă a unor efecte pronunțate picturale, apelînd la o pastă densă și frămîntată. El are convingerea că în acest fel poate, în cadrul unei tratări preferențial dramatice, să valorifice „efecte" de atmosferă, sincronizîndu-și subiectivitatea emoțională cu pulsul viu al realității pe care o trăiește cu intensitate.

Acest aspect dominant și caracteristic al preocupărilor sale apare cel mai bine valorificat în modul în care abordează peisajul. Trebuie subliniat că Mihai Olteanu are vocația peisajului. În tonalitățile reținute, dar calde, peisajele sale corespund sondării subiective a unor ipostaze ale naturii generatoare de mister poetic : amurg, noapte, înserare ș.a. În viziunea sa formele se contopesc, parcă supuse unei discrete stări de latență, lăsînd să transpună lumini estompate. Aici, mai ales aici, în aceste interpretări lirice sesizăm cel mai clar preferințele artistului, realizările sale și posibilitățile de evoluție. Un plus de diferențiere a tonalităților, o valorificare mai lucidă și mai gradată a „luminilor" vor pune cu siguranță într-o și mai bună valoare prețiozitățile cromatice pe care Mihai Teodor Olteanu le cultivă în prezent.

Marcînd într-o formă rezumativă etape, expoziția cuprinde pe lîngă peisajele menționate, cîteva picturi pe sticlă, portrete și ansambluri compoziționale, în general concepute ca explorări picturale ale unor amintiri de vitraliu. Ostil frumosului facil, Mihai Olteanu înclină încă spre un colorit sumbru și uneori spre un excesiv dramatism al imaginii. Printr-un efort de limpezire și de diferențiere cromatică el ajunge, însă, îndeosebi în ultimele lucrări, la o mai bună valorificare a înclinației sale spre o pictură temperamental-expresionistă, convingîndu-ne tot mai mult și comunicîndu-ne autenticitatea emoției sale în fața realității.

Lirismul de care dă dovadă este într-o continuă ascensiune spre echilibru compozițional și cromatic, în sensul bunelor tradiții ale picturii noastre. Secondat de o mai experimentată regie a imaginii, cu certitudine, acest convingător lirism va impune talentul pasionatului pictor Mihai Olteanu.

CIPRIAN RADOVAN

medalion

„1907 — Cina în familie"

sport

EUROPENELE DE ATLETISM...

...s-au încheiat la Praga, fără un bilanț prea rodnic pentru băieții și fetele noastre. Singura care ne-a săltat în picioare a fost Natalia Mărășescu, de două ori răsplătită cu argint, o atletă completă, cu mușchi motorizați, alergînd din spre trofeele veșniciei. Mi-i închipui adesea, pe ea sau pe Ilie Floroiu, marele învins, antrenîndu-se în singurătate și anonimat, fără aclamații, fără îndemnuri, fără stimulente ; cît durează o cursă de 1.500 metri ? Nici patru minute ! — noul record național al Nataliei Mărășescu. Cîte luni, cîte zile, cîte ore de trudă în lupta cu ceasul, cu secundarul, pentru o clipă de bucurie. Și, în ciclu firesc, antrenamentele reîncep a doua zi, fără zarvă, într-o arenă goală, pe o șosea oarecare, în văzul curioșilor : „uite-o cum asudă aiurea".

Aiurea asudă, totuși, de cele mai multe ori, adulații tribunelor arhipline. Am trecut de etapa a treia a fotbalului ; doar F.C. Baia Mare, cu trei victorii în trei meciuri, merită cuvinte dulci. În frunte e „Steaua", după ce ne-a întristat foarte în preliminariile C.C.E., cu performanța unică de a nu ajunge nici măcar în turul întîi al campioanelor Europei. S-a văzut clar pe micul ecran marea pacoste : pasa decisivă, labilitatea psihică, amorțeala. Între noi, „Steaua" e prima, ceea ce, din nou, ne neliniștește. Vine vremea ca „Poli" să debuteze în Cupa UEFA. Din trei partide, un punct și un gol — iată-i zestrea fragilă, iată-i cartea de vizită ! Eu sper că-i vorba de cadență ; curînd, la unison, băieții vor privi spre Dembrovschi și, rușinați, vor pleca privirile în gazonul prea îngrijit și își vor aminti de truda Nataliei Mărășescu pentru cele nici patru minute de întîlnire cu publicul, altfel, vara, cu măsuri și planuri, pare, văzută din toamnă, o vacanță mare, despre care putem scrie compuneri cu tema : „În vizită la bunică". Bunăoară, textul, isteț, concis, nu e altul decît : „Bunica nu era acasă".

FELICITĂRI NATALIA MĂRĂȘESCU !

TEODOR BULZA

panoramic

● În aceste zile, Filarmonica „Banatul" lucrează cu „Electrecordul" la imprimarea a două discuri : unul, cuprinzînd creații de Sabin Drăgoi, sub bagheta lui Nicolae Boboc, artist emerit, celălalt cu muzică de Walter Mihai Klepper, dirijor fiind Remus Georgescu. ● Premiul întîi într-o competiție interjudețeană, în cadrul actualei ediții a Festivalului național „Cîntarea României", a revenit grupului satiric, formației de dansuri și montaj literar-muzical de la I.M.A.I.A. Timișoara. ● Actuala stagiune de concerte va avea un debut mai puțin obișnuit. E vorba de un medalion Filaret Barbu, cu prilejul aniversării a 75 de ani ; piesele corale, muzica simfonică și de scenă vor fi dirijate de Nicolae Boboc. Concertul de sîmbătă, 16 septembrie, are loc în sala Liceului de muzică, iar cel de duminică, la Lugoj, orașul natal al compozitorului. ● În cadrul unei emisiuni a studioului teritorial de radiotelevizione, la rubrica dedicată cenaclurilor, au fost prezenți, de data aceasta, tineri creatori din Bocșa. Am distins vocile lui Nicolae Irimia, Ioana Cioancăș etc. ● În acest an se împlinesc 75 de ani de la stingerea vestitului lăutar bănățean Nica Iancu Iancovici, născut la Cerneteaz, lîngă Timișoara. ● A apărut „Perpetuum comic", almanah estival editat de revista „Urzica". ● Pentru o seară a fost timișorean și cunoscutul cîntăreț de muzică ușoară Josef Laufer, din R.S. Cehoslovacă, însoțit de formația sa. Încă o dată, dovada unei muzici ponderate, spirituale, nelipsită de tinerețe și vervă. ● Formații artistice aparținînd casei de cultură a municipiului și celei a sindicatelor din Lugoj au susținut spectacole complexe în localitate și la Tomești. ● A început Festivalul umorului de la Vaslui (ediția a V-a). ● Dirijorul corului „Ion Vidu" din Lugoj, Remus Tașcău, împlinește zece ani de activitate rodnică. ● La Muzeul Banatului se lucrează intens la reamenajarea spațiilor expoziționale.

L. B.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Mierea — SFINX ; 2. El Greco — ADINA DIMITRIU ; 3. Generația noastră — SEMNAL ; 4. Hanul ulciorului nesecat — MIRCEA BANICIU ; 5. Hai acasă — GIL DOBRICĂ. **SECȚIA STRĂINĂ:** 1. Miss You — THE ROLLING STONES ; 2. Love is like Oxygen — SWEET ; 3. Baker Street — GERRY RAFFERTY ; 4. You're The One That I Want — OLIVIA NEWTON JOHN & JOHN TRAVOLTA ; 5. With A Little Luck — WINGS.

„I REMEMBER ELVIS PRESLEY..."
(II)

Fără îndoială, întîlnirea lui Elvis cu impresarul Tom Parker a fost hotărîtoare, înlesnind tînărului cîntăreț calea spre afirmarea plenară. Intuindu-i calitățile, cunoscînd la fel de bine și gusturile publicului, „colonelul" Parker devenit între timp managerul lui Elvis, semnează în 1955 un contract cu casa de discuri RCA. Este momentul în care noul ritm „Rock'n Roll" al cărui principal promotor la acea vreme era Elvis, avea să se impună în viața spirituală a tinerilor, anulînd aproape orice altă preocupare. Elvis devine idolul generației sale, mitul starului fiind susținut de o intensă campanie publicitară dublată, ce-i drept, de un neobișnuit volum de muncă în studiourile de înregistrare, pe platourile de filmare sau pe scenele teatrelor muzicale. Alături de excelentul său grup „The Iordanaires". Elvis imprimă în ianuarie 1956 „Heartbreack Hotel", piesă ce va ocupa multă vreme locurile fruntașe în top-urile americane și britanice. Vînzarea acestei înregistrări va atinge cote nebănuite, aducîndu-i lui Presley șase „discuri de aur". Este primul său triumf susținut apoi de înregistrări ca „Hount Dog", „Blue Suede Shoes", „Jalhouse Rock". Tot în 1956, producătorul Hal Wallis realizează primul film cu Elvis („Love Me Tender"). Perioada imediat următoare satisfacerii stagiului militar, ne oferă un Elvis sentimental, distanțat de agresivul „sound" al Rock-ului cu care își obișnuise admiratorii. Artistul înclină spre piese lirice, cu o linie melodică pregnantă ca cea intitulată „Are You Lonesome Tonight", fără însă a abandona rock-ul. După seria unor filme comerciale, anul 1968, compania NBC ne oferă un fulminant show TV avîndu-l protagonist pe Elvis. În ultimii ani, de constatat tendința artistului de a oferi publicului lucrări exigente, reprezentative. La 16 august 1977, agențiile de presă anunță încetarea sa din viață...

PETRU UMANSCHI

echo

„DJOLIBA"

Cu spectacolul susținut la sfîrșitul săptămînii trecute pe scena Casei tineretului din Timișoara, Ansamblul Artistic Național „Djoliba" din Republica Guineea și-a început turneul în România. Înființat, din inițiativa statului guianez, în 1964, baletul „Djoliba" (condus în prezent de Mohamed Kemoko Samo și Sekhonba Camara, director artistic) a evoluat pe numeroase scene din Africa, Europa, America, Asia, Malaezia, Australia. Înalta ținută artistică a spectacolelor sale a fost pretutindeni apreciată ; stau mărturie numeroasele distincții acordate ansamblului, între care ar putea fi amintite următoarele : „Drapelul de onoare și muncă" al Republicii Guineea, Medalia de aur la primul Festival panafrican de la Alger, Medalia de aur la Festivalul internațional folcloric de la Agrigente (Italia), Medalia de aur la Festivalul cultural și de artă populară din Libia, precum și titlul de militanți de onoare în Comitetul de apărare al Republici Cuba.

Pentru publicul român, spectacolul ansamblului guianez s-a constituit, întîi de toate, într-un mesaj, transmițînd voința unui popor de a-și întemeia o viață liberă și dreaptă. Suita Dun-Dun-da, concertul tamtam-ului din prima parte a spectacolului) și povestea dansată a luptei dintre sentiment și datorie (din partea a doua), au figurat, cu mijloacele unei autentice arte sincretice, istoria devenirii unui popor. Urmărind evoluția culturii și civilizației africane, de la obîrșii pînă în zilele republicii, spectacolul ansamblului „Djoliba" a sincronizat într-o formă unică, dinamică, de mare forță artistică, dansul (inițiatic, ritual, acrobatic), muzica (instrumentală și vocală), culoarea și desenul costumelor. O formă subordonată, în primul rînd, ritmului, pulsului frenetic dezlănțuind nebănuite energii. Impresionantă a fost în primul rînd extraordinara capacitate a dansatorilor guianezi de a scrie istoria poporului lor prin propriul corp. Scrierea corporală (coregrafia) ansamblului a întrunit, prin expresivitatea și dinamica sa unanimele aprecieri ale spectatorilor timișoreni.

I. PANTEA

evrika!

● **Sfîrșitul glorios ne amintește de eroii patriei, happy-endul de eroii literari.**

● **Cu gîndul la poluare, poeții de azi nu mai prea cîntă natura. Omul e mult mai măreț...**

● **Vinovăția mulți o poartă. Sentimentul vinovăției — numai cei aleși.**

● **A mîngîia cu palma — o binefacere. A mîngîia cu sufletul — o artă.**

● **Micul lingușitor spune : „Doi ori doi fac patru. Așa ați spus și dumneavoastră, tovarășe învățător".**

● **Pentru un halterofil de categorie grea, medalia supremă ar trebui să fie de plumb.**

● **Un animal carnivor nu știe nimic despre proteine, dar nici omul nu știe totul despre animalul carnivor.**

● **Pe filiera aurului se ajunge în rai. Drumul însă e poleit de noroi.**

● **Pune-i piedică, altfel te-ntrece, spuse cel ce urmărea cursa din autoturism.**

● **Ștampila face casă bună cu conștiința doar atîta vreme cît conștiința va mai trăi într-o casă căptușită cu hîrtii.**

● **Cînd o profesoară intră în competiție estetică cu elevele ei, notele la purtare scad vertiginos de ambele părți.**

● **Se spune că în Biblie nu găsești umor ; e și firesc : profeții n-aveau de unde să știe că în secolul nostru umorul va fi căutat cu luminarea.**

ION VELICAN

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(IX)

O dată pe an, în Ghilghit, un mic orășel din nordul Kașmirului, coboară munteni deosebit de vioi și destul de tăcuți, după toate cele ei par oameni neobișnuiți : după o călătorie de zeci de kilometri pe jos, printre cleanțurile munților, ei par proaspeți, mulțumiți și destinși. Nimeni nu cunoaște limba acestor oameni, dar sînt suficiente cîteva cuvinte într-unul din dialectele locale, ca marfa pe care o aduc acești munteni — caise, diverse legume și țesături din lînă de capră — să fie schimbată pe un pic de sare, gaz, chibrituri...

Strîngîndu-și în boccele marfa primită în schimb, acești taciturni călători o iau înapoi, înspre munți. Pleacă pe același drum, plin de primejdii, deosebit de greu, spre casele lor primitive. Ei sînt reprezentanții unui popor ciudat, ale cărui rădăcini se pierd într-o tainică istorie, popor care a stîrnit curiozitatea multor cercetători și care, într-un fel, reprezintă o enigmă. Este vorba, în cele ce urmează, de poporul hunza.

În iarna anului 1964, o serie de reviste de știință au publicat reportajul unei interesante expediții în ținutul atît de neobișnuit al locuitorilor hunza, munteni care nu cunosc bolile și necazurile omului civilizat, oameni care mai păstrează și astăzi, din vremi imemoriale, „rețeta elixirului tinereții !"

Motivul acestei expediții l-a constituit cartea medicului scoțian Mac Harrison, care înaintea primului război mondial își petrecuse 15 ani din viață în regiunea munților Karakorum. Doar un defileu, prin care curgea în spume un izvor de munte îl despărțea de oamenii aceștia ciudați. În circumscripția în care medicul își practica meseria, mulți veneau să-i ceară ajutorul. Printre ei însă niciodată nu se afla vreun hunza. Pur și simplu, niciunul din ei nu fusese vreodată bolnav ! Longevitatea unui hunza este într-adevăr neobișnuită : în medie, 120 de ani ! Un bărbat de 90 de ani de regulă este plin de putere, voioi, sănătos și se poate chiar căsători, asemeni unui tînăr de 20 de ani. Printre ei se găsesc adesea oameni ce ating venerabilă vîrstă de 130—140 de ani, care străbat cîte 10 km pe jos, fără să simtă oboseală !

Femeile sînt deosebit de frumoase și de o construcție exemplară. La 50—60 de ani își mai păstrează prospețimea tinerească și grațiozitatea. Modul de viață, care se respectă aproape cu religiozitate, regimul alimentar de care se ține cu strictețe seama, reprezintă, după părerea lui Mac Harrison, garanția sănătății și longevității locuitorilor din valea rîului Hunza.

Vizitînd această ciudată populație, reporterul francez Noel Barbier a publicat, probabil pentru prima oară în lume, una din legendele acestui ținut, în care se vorbește despre vîrsta matusalemică la care ajungeau strămoșii îndepărtați ai hunzilor. Desigur, legenda exagerează, și ea ne amintește de cronicile antedeluviene sumeriene, în care se vorbește de vîrsta astronomică a unor regi. Să ne reamintim : pe „lista" longevivilor demnitari, de pe plăcile de lut, vechi de 4—5 mii de ani, descoperite în Mesopotamia, stă scris „....Cînd onoarea regească cobori din cer, Eridu deveni reședința regatului. În Eridu a domnit Aliulim 28.800 de ani. Alalgar domni 36.000 de ani — cei doi regi domniră 64.800 de ani. Apoi Eridu fu părăsit și regatul se mută în Badtibira.

În Badtibira, Enmenluana domni 43.200 de ani. Emmengalana, 28.000 de ani. Dumuzi — 36.000 de ani... Și apoi veni potopul peste pămînt...".

(VA URMA)

Univers literar

ORIZONTAL : 1) „Steaua de mare" (R. Theodoru) — Petru Vintilă („Steaua magilor"). 2) „O stea" (H. Țugui) — Una din „Constelații" (I. Vesper). 3) „Unul de la Neptun" (N. Jianu) ... — ... și unul dintre „Solii pămîntului" (M. Isanos ; mit.). 4) Foarte plin — A îndigui. 5) Făcut din „Pămînt" (A. Buzura) — Fenomen ce crează iluzia unor „Fulgere de stele" (M. Beniuc). 6) „Greul Pămîntului" (I. Frunzetti) — Teze ! 7) „Ochean" (I. Barbu) pag. 125 ! — Din Cotnari ! — „Făina din stele" (M. Beniuc ; fig. pop.). 8) „Aparțin pămîntului" (S. Fabian) ! — A exista — Werner Bossert („Stelele rămîn"). 9) În catrene ! — „Stele, stele..." (J. Kiss) — „Soarele negru" (T. S. Archip). 10) „Steaua noastră" (M. Beniuc) — „Forma pămîntului" (C. Georgescu). 11) A păsit, în premieră, pe „O felie de lună" (A. Storin).

VERTICAL : 1) „Pîndar la stele" (L. Dumitrescu) — Extreme „La steaua" (M. Eminescu) ! 2) „Luna" (I. Bănuță ; adj. masc.) ! 3) Partea opusă muchiei unui topor — Apare și dispare „Cometa" (St. O. Iosif) ! — Ramură. 4) Semideșert ! — „Paralela 45" (S. Pop) !... — „Ciob de univers" (I. Petrache) ! 5) Rozătoare „Undeva sub pămînturi" (T. Utan) — 32 „Stele călătoare" (V. Eftimiu) ! 6) Fiu arab — „Lumina pămîntului" (C. Abăluță) după un „Apus de soare" (B. Delavrancea; masc.). 7) Damian Ureche („Steaua neloculită") — ... și „Paralela 42" (J. R. Dos Passos) ! — Program spațial organizat de NASA, destinat cercetărilor geofizice (abr.). 8) A fi de față — Fizician german (1864—1928). 9) În sufletul unui mocăit ! — Nicolae Balotă („Universul prozei") — Octavian Goga („Ne cheamă pămîntul"). 10) „Copiii soarelui" (M. Gorki) — Rațiu Iuliu („Planetă de adolescent"). 11) Începe cu un „Solstițiu" (R. Jeffers) — „Asemenea stelelor" (A. E. Baconsky).

Dicționar : ERT, IBN, OGO, WIEN.

VIOREL ABRUDAN

rebus

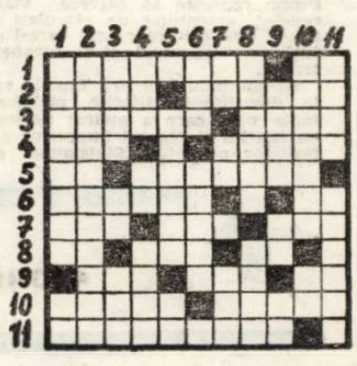

Tumulul tracic de la Susani

LITERATURA de specialitate, mai veche, nu menționează nici o descoperire arheologică în împrejurimile satului Susani comuna Traian Vuia județul Timiș, situat în lunca Begheiului. Primele cercetări au fost întreprinse de noi în anii 1959–1960, cînd s-a identificat o așezare din epoca mijlocie a bronzului, în locul numit „Deluț", situat pe o insulă mai înaltă, în lunca inundabilă a riului Bega, la 750 m nord-vest de sat.

Cercetările și săpăturile sistematice în „Grămurada lui Ticu", din apropierea așezării din „Deluț" au început în anul 1965 și au continuat pînă în anul 1973. Săparea exhaustivă a tumului ne-a dat posibilitatea să dezvăluim ridicarea și amenajarea tumulului – sanctuar, executată în cinci etape succesive, constituind cinci nivele.

Din punct de vedere funcțional, săpătura în tumul a surprins trei momente importante, constînd din ; O OFRANDĂ, UN COMPLEX DE VASE-MORMÎNT ȘI UN DEPOZIT DE VASE.

a. OFRANDA constă dintr-o grămadă de grîu, o strachină mare, în jurul căreia se aflau aranjate 6 grupe de cești și ceșcuțe – în total 66 bucăți – și 11 străchinuțe de același tip, dar cu decor diferit, în total 78 vase ceramice.

b. COMPLEXUL DE VASE-MORMÎNT, compus din 4 vase pintecoase, pline cu fragmente ceramice de la circa 20 cești și ceșcuțe sparte ritual. Ceramica păstrează luciul metalic al slipului de grafit, cu care au fost preparate vasele.

c. DEPOZITUL DE VASE CERAMICE, aflat într-o groapă rotundă, conținînd un număr mare de piese, din care s-au putut reconstitui 149, iar alte peste 150, din cauza fragmentării și a deteriorării, n-au putut fi reconstituite. Depozitul avea circa 300 vase.

Din fragmentele descoperite în nivelul I–V, s-au mai reconstituit 16 vase de diferite forme și mărimi. Întregul tumul a conținut un total de peste 425 vase ceramice, toate constituind o unitate culturală, încadrată cronologic în hallstattul timpuriu, – 1150–1200 ani, i.e.n. Analizînd materialul arheologic, complexul funcțional și întregul inventar al descoperirii, precizăm că tumulul de la Susani a avut caracter ritual, fiind folosit și ca mormînt. Construcția tumulului a fost de la început gîndită ca un tot unitar, de la lucrările de înălțare și consolidare, pînă la introducerea ultimelor ofrande. Caracterul funerar oarecum aparte al tumulului-mormînt de la Susani, nemaiîntîlnit în descoperiri similare, pare să fi fost deosebit de complex, dar spațiul nu ne permtie reconstituirea momentelor principale ale acestui ritual.

Apariția la sfîrșitul epocii bronzului a înmormîntărilor în tumuli pare, la prima vedere, un element cu totul nou. În Banat, tumulii cei mai apropiați în timp cu cel de la Susani datează de la începutul epocii bronzului. Citäm în acest sens tumulul de la Bodo (jud. Timiș), cu un mormînt de inhumație, (publicat în Tibiscus de I. Stratan), în mantaua căruia s-au găsit numeroase fragmente ceramice aparținînd culturii Coțofeni. Din păcate, cunoaștem foarte lacunar ritualul de înmormîntare din culturile Verbicioara și Vatina, culturi care au contribuit la formarea aspectului cultural din zona colinară a Banatului, (Vl. Dumitrescu și Ion Stratan, SCIV, 18, 1967, p. 71, Visag, Brük).

Ritul incinerației în epoca bronzului, în Banat, se sprijinea pe o tradiție relativ veche, care ar putea argumenta pentru existența acestui rit și la Susani. Cercetările de la Susani ne permit să presupunem obiceiul practicării unor libații și mese legate de cult. Aici trebuie presupus că erau legate de ritualul funerar, sau poate reprezentau chiar urmările banchetului funerar.

Obiceiul de a depune ofrande sau resturi ale banchetului funerar, sub formă fragmentară a unor vase ceramice sparte în altă parte, devine frecvent în sud-vestul Europei abia la sfîrșitul epocii bronzului și se continuă în tot cursul epocii fierului, (potrivit afirmațiilor lui Al. Vulpe, în Ferigele, necropolă hallstattiană, 1967, p. 22). În lumea egeo-miceniană, obiceiul acesta era cunoscut mai de mult și presupunem că de aici s-a răspîndit în părțile noastre. Ceramica provenită din tumulul de la Susani prezintă o factură deosebit de unitară. Este vorba de ceramică din pastă fină, avînd ca degresant nisip și un conținut de grafit, prezent într-o proporție mare în slipul ce învelea pereții interiori și exteriori ai vaselor. Fiind bine lustruit, conferă vaselor un luciu negru cu reflexe metalice. Decorul cu caneluri, frecvent la majoritatea vaselor ceramice de la Susani, apare deplin însușit, cum și luciul negru, metalic, al vaselor, caracteristică a primei epoci a fierului, este aici gata formată. Aici se găsesc toate formele ce vor caracteriza în continuare epoca fierului și, tot, aici, se mai întîlnește, ca o reminiscență a epocii anterioare, strachina cuadrilobată. Dar mai remarcăm și caracterul de unicat al unor forme ceramice și lipsa bronzurilor. În cuprinsul marelui complex cultural al ceramicii negre, decorată cu caneluri, grupul Susani alcătuiește o unitate aparte.

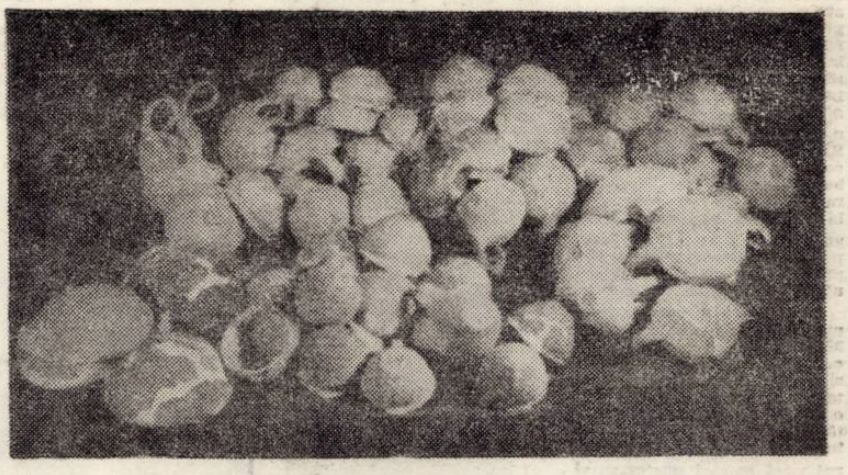

Ofranda de la Susani (66 ceșcuțe)

Spectaculozitatea materialului arheologic descoperit la Susani, finețea și varietatea formelor, diversitatea ornamentelor scot pregnant în evidență stadiul culturii materiale la care ajunseseră triburile trace din nordul Dunării. Atribuirea acestor culturi unor populații tracice se întemeiază pe acceptarea continuității culturii materiale din epoca bronzului, de-a lungul primei epoci a fierului pînă în vremea culturii Basarabi, și, apoi, prin intermediul grupurilor culturale din perioada Ferigele, pînă în vremea cînd geto-dacii sînt atestați istoricește.

Acceptarea acestei continuități a evoluției culturii materiale, fără participări importante de ordin etnic din afară, implică caracterul tracic – mai precis nord tracic – întregului grup cultural descoperit la Susani.

Unii cercetători străini de renume, ca de exemplu, Vl. Mjloicici, Bern, Hänssel, afirmă că descoperirea de la Susani este unică în Europa și poate în lume, prin complexitatea problemelor ce le ridică. Prin aceasta, Muzeul din Lugoj, cercetătorii de aici aduc o contribuție valoroasă la îmbogățirea patrimoniului culturii universale.

IOAN N. STRATAN

Un condotier italian pe meleaguri bănățene

Figurile lui Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Pavel Chinezu rămîn ca mărturie a dragostei de țară, de neatîrnare a voievozilor noștri. Primele contacte cu expansiunea otomană au avut loc pe vremea domniei lui Sigismund de Luxemburg (1387–1437) și a lui Mircea cel Bătrîn. Aceasta este perioada în care apare și se afirmă pe scena istoriei, în calitate de viteaz conducător de oști și de apărător al liniei Dunării comitele de Timiș. Filippo Scolari, cunoscut în Banat sub denumirea de Pippo Spano, care i-a fost dată de oșteni și de localnici, pentru meritele sale deosebite în apărarea Banatului, pentru caracterul său de om al renașterii.

Născut în 1369, în orășelul Tizzano de lîngă Florența, Filippo (alintat de părinți cu diminutivul de Pippo), făcea parte din nobila familie a Scolarilor, sărăcită în urma luptelor dintre guelfi și ghibelini, lupte care sfîșiau Italia secolului al XIV-lea. Dorința părinților a fost aceea de a-și vedea fiul negustor, iar educația începută la Florența a fost continuată în Germania, de unde Pippo s-a întors cu solide cunoștințe comerciale, pe care le-a aplicat în orașul natal. Atras de perspectivele unui negoț înfloritor, vine în Ungaria, prin anii 1396, ca însoțitor al unui negustor florentin, Lucca della Pecchia care aducea diferite mărfuri arhiepiscopului de Esztergom. Tînărul florentin cucerește încrederea arhiepiscopului, prin inteligența, priceperea și devotamentul său, ajungînd omul de încredere al acestuia. Remarcat de regele Sigismund, este luat la curtea regală, unde Pippo urcă, rînd pe rînd, treptele demnităților. În 1398 se căsătorește cu frumoasa Barbara de Ozora, primind cu acest prilej și moșia cu același nume, pe care și-i adaugă ca titlu nobiliar. Cu prilejul răscoalei nobililor din anul 1403, Pippo reușește să salveze viața regelui, amenințat de răsculați și tot el este printre primii care-l ajută pe Sigismund să-și recapete tronul.

Răsplătindu-l pentru faptele sale, dovedite în diferite prilejuri, fapte prin care a apărat persoana regelui și regatul împotriva diferitelor primejdii, Sigismund de Luxemburg îl numește în 1404 comite de Timiș și-i dăruiește, totodată, și cetatea Timișorii. În decursul anilor, Pippo Spano mai ocupă și funcția de comite de Arad, Zarand, Caraș, Cuvin, cea de Ban al Severinului (1407–1409), acest cumul de funcții, permițîndu-i să cunoască perfect situația Banatului și să ia cele mai potrivite măsuri de apărare a regiunii împotriva incursiunilor turcești. Într-un act din anul 1407, regele Sigismund, dăruindu-i orașul Berini, cu satele din jur, enumeră meritele comitelui Pippo, care, prin înțelepciunea, prevederea și energia sa a reușit să mențină în stare bună Provincia încredințată și să restabilească ordinea și pacea, grav tulburate de iafurile turcești.

Deși se fac dese pomeniri despre luptele purtate de Pippo în acești primi ani ai secolului al XV-lea, documentele rămase sînt mai mult decît laconice, rămînîndu-ne, mai ales, fragmente, cu informații nu întotdeauna certe. Analiza lor duce la concluzia că, în 1405, Comitele Pippo a luptat cu turcii la Golubac, în Serbia, cîștigînd o victorie strălucită, repetată în 1406, 1409 și 1411, cînd este din nou în Serbia, alături de despotul Stefan Lazarevici și, împreună, cuceresc cetatea Golubac, din mîinile turcilor. Prins în vîrtejul luptelor purtate de Sigismund, împotriva Bosniei, Dalmației, Veneției, Boemiei, Pippo Spano lipsește cîțiva ani din Banat, dar este suplinit cu succes de vicecomiții de Timiș, care așa cum a făcut Petru de Macedonia în 1415 și 1416, au respins incursiunile de jaf otomane, pătrunse în Banat. La fel se va întîmpla și cu incursiunea din 1417, ajunsă pînă sub zidurile Ciacovei de unde, otomanii au fost alungați pînă în Serbia, unde au trecut și oștile noastre, repurtînd asupra turcilor o strălucită victorie. Datorită creșterii pericolului turcesc, dietele Ungariei au votat măsuri de natură să întărească granițele. Campania sud-dunăreană a lui Sigismund și Mihail I, fiul lui Mircea, din anul 1419 a reliefat, din nou, rolul lui Pippo, care, cu oastea sa, a apărat linia Dunării, iar, mai apoi, a participat la ridicarea cetății Goruia, ca punct de sprijin pe fluviu. Luptele din 1420, purtate în Banat, Transilvania și Serbia, împotriva turcilor, se pare că au beneficiat și de participarea lui Pippo, deși acesta era angrenat în luptele din Cehia.

Anul 1423 cunoaște concentrarea trupelor regatului la Dunăre, spre a-l sprijini pe Dan I, Voievodul Țării Românești. Pippo, revenit din Cehia, preia comanda lor și, alături de Dan, îi alungă pe turci din Țara Românească, (unde aceștia îl aduseseră pe Radu Praznaglava, ca domn), urmărindu-i și peste fluviu, unde cuceresc Silistra. Un an mai tîrziu lucrurile se repetă, căci sub aceeași comandă, trupele muntene și bănățene ocupă Vidinul și cetatea Severinului. Aceasta din urmă este reconstruită de comite, la fel cum făcuse și cu alte cetăți, ca Orșova, Mehadia, Timișoara etc. Refacerea lor s-a efectuat după planurile lui Pippo Spano, cu meșteri italieni și localnici.

Anul 1425 cunoaște o nouă expediție de ajutor pentru voievodul Dan al Țării Românești, condusă de Pippo și de N. Csaki. Prin mijlocirea lui Filippo Scolari se încheie în 1426 un acord între Ștefan Lazarevici și Sigismund, prin care, primul ceda Ungariei 17 cetăți sîrbești, din Sudul Dunării, spre a fi apărate împotriva turcilor. Trecut din nou în Serbia, Pippo Spano îi învinge încă o dată pe turci, la Golubac, dar, întors în Banat, moare la Lipova în ultimele zile ale anului 1426, în momentul pregătirii unei noi campanii.

IOAN HAȚEGAN

GLAD–primul voievod al Banatului

La începutul secolului al X-lea e.n., documentele pomenesc de primele voievodate și cnezate cu populație româno-slavă, conduse de „Vlahul Gelu" (pe Someș), Menumorut (în Crișana) și Glad (în Banat), care rezistă cu îndîrjire împotriva penetrației maghiare în Transilvania. (Istoria României, Compendiu p. 78).

Voievodatele locuite de români și slavi (Blassi et sclavi), erau relativ bine organizate, voievozii (ducii) români aveau cete înarmate, cu care au încercat să-și apere „țările" față de incursiunile triburilor maghiare. Aveau legături economice și politice cu alte țări vecine, sau mai îndepărtate, cum erau imperiul Bizanțului, imperiul franc, Țaratul bulgar și Moravia Mare.

Glad, pomenit voievod al Banatului pe la anul 900, al cărui voievodat se întindea de la Mureș pînă la Dunăre, atacat în primii ani ai secolului al X-lea, a încercat să se opună maghiarilor pe riul Timiș. În fruntea unei armate compusă din români, pecenegi și bulgari, el este învins și supus, refugiindu-se în fortăreața Cuvin, unde își avea centrul. În prima jumătate a secolului al X-lea, pe lîngă Cetatea Keve, (Cuvin), mai sînt atestate cetățile Horom (Palanca Mare) și Urscia (Orșova). Dovezile cartografice asupra existenței unei așezări romane Tivisco sau TIMISCON, în partea de vest a Banatului, sînt indiscutabile, iar ipoteza că această așezare s-a continuat peste milenii în Timișoara de astăzi este veridică. (M. Bizerea „Mileniile Timișoarei", în **Orizont** nr. 20, 1978).

Nu se poate atribui întîmplării faptul că Glad, care trebuie să fi dispus de o putere apreciabilă (din moment ce el s-a opus triburilor maghiare ce pătrundeau în Banat), și-a ales ca loc de rezistență tocmai riul Timiș. Aici putea exista o cetate, neamintită din păcate în documentele care descriu evenimentul, într-o regiune mlăștinoasă, greu accesibilă pentru atacatori, centru, care, după părerea noastră, nu putea fi altul decît Timișoara.

În Gestele sale, Anonymus vorbește de două ori despre Banat, în legătură cu luptele pentru cucerirea lui. În capitolul 11, scrie : **„. . . . Pămîntul care se întinde de la Mureș pînă la cetatea Orșova îl ocupase un oarecare duce Glad, ieșit din cetatea Budin (Vidin), cu ajutorul cumanilor din a cărui seminție s-a născut Ohtum, pe care, mult mai tîrziu, l-a ucis, în vremea sfîntului Ștefan, Șunad, în cetatea aceluia** (a lui Ahtum, n.n.) **de lîngă Mureș".** (cf. V. Motogna : Lucr. Inst. de geogr. Cluj. vol. VII. 1942).

În capitolul 44, citim : **„. . . . Apoi punîndu-și oastea în mișcare,** (maghiarii n.n.) **au venit la riul Timiș și-au așezat tabăra la Vadul cu nisip. Dar cînd au voit să treacă riul Timiș, le-a ieșit în cale Glad, ducele acelei țări din al cărui neam s-a tras Ohtum — cu o oaste mare de călăreți și pedestrași, avînd ajutorul cumanilor, al bulgarilor și al românilor . . ."** (Gesta Hungararum, p. 57).

Evenimentele relatate de Anonymus — pătrunderea triburilor maghiare din Panonia spre Transilvania — în care au fost implicate formațiunile românești sau româno-slave, s-au petrecut în primii ani ai secolului X, în timp ce voievodatul Banatului, cu centrul la Cenad (Morisena), orașul de pe Mureș, îl avea în frunte pe Ahtum, un urmaș al lui Glad, iar motivele care l-au îndemnat pe regele Ștefan cel Sfînt să încerce, în primii ani ai secolului XI, să supună voievodatele românești, erau bogățiile acestor voievodate, pe de o parte, credința ortodoxă de pe altă parte. Numai după lupte grele, folosind și trădarea unor oameni lacomi de putere, voievozii români au putut fi învinși. **„Nu însă și țările lor, care-și mai păstrează aproape un veac existența proprie sub dominație nominală a pecenegilor"** (Ist. României, Compendiu, p. 96).

Informații despre Ahtum și despre centrul formațiunii sale politice de la Morisena s-au păstrat și în legenda „Sancti Gerhardi Episcopi". Ajuns în conflict cu regele Ștefan I, din dinastia arpadiană, împotriva căruia a încercat să apere autonomia voievodatului bănățean, Ahtum a fost trădat de un apropiat al său și ucis la Morisena. (Ștefan Pascu : Voievodatul Transilvaniei, I, p. 63–66).

FLORIAN MOLDOVAN

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1, telefon : 3–33–98, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.967

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

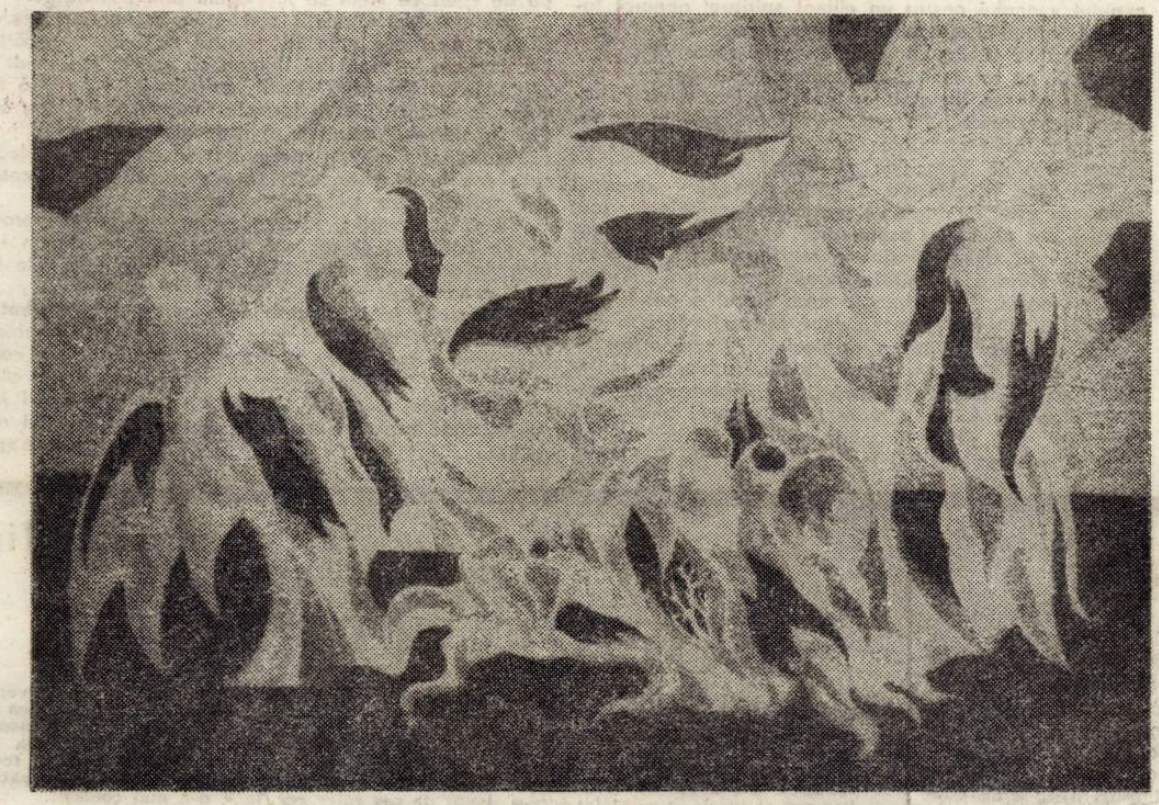

GH. VĂLEANU : „Neliniștea porumbeilor"

Învățămînt și dezvoltare

Considerat, pe bună dreptate, unul dintre pilonii de bază ai civilizațiilor din toate timpurile, învățămîntul, structura lui dintr-o anumită etapă de istorie cuprinde, în germene, însăși formula de dezvoltare a societății, profilul pe care oamenii i l-au preconizat viitorului, la nivelul constantelor sau novatoarelor deziderate pe care le-au avut. Așadar, imaginea societății românești din preajma anului 2000, a structurii industriale, economice, sociale, culturale ș.a. se află în nuce în înseși tiparele de profile spre care este orientată generația tînără, învățămîntul asumîndu-și, alături de alte ramuri de activitate umană, marea responsabilitate de a forma omul de mîine, viitorul țării, așa cum îl dorim cu toții.

În acest scop, după cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, „în întreaga școală românească am realizat o bază materială bună pentru desfășurarea procesului de învățămînt". „Odată cu dezvoltarea forțelor de producție, a economiei noastre naționale, partidul și statul nostru se preocupă constant de dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, factori esențiali pentru progresul general al societății socialiste".

În concordanță cu deziderateie majore înscrise în Programul partidului, în hotărîrile Congresului al XI-lea privind dezvoltarea învățămîntului, în acești primi ani ai noului cincinal, s-a pus un accent deosebit pe apropierea școlii de producție, pe stimularea puterii de creație a tinerei generații realizîndu-se un continuu flux, în învățămîntul liceal, postliceal și superior, între producție, cercetare și învățămînt spre edificarea unei pregătiri multilaterale a tuturor elevilor. În acest sens, cu o semnificație aparte și profunde influențe asupra formării tinerei generații a fost transformarea liceelor teoretice în licee de specialitate, menite să asigure o pregătire pe profil a viitorilor specialiști încă de la acest nivel, și, totodată, să asigure necesarul de cadre pentru schimbul de mîine din toate domeniile vieții social-economice. S-a realizat, astfel, un important pas înainte în legarea învățămîntului de producție, de viață, de cercetare.

O școală formează în permanență oameni noi prin care cei din prezent realizează viitorul; școala modernă românească pornind de la concepția materialist-dialectică asupra lumii și vieții, de la principiile eticii și echității socialiste, de la o profundă dragoste față de patrie și partid edifică, în spiritul păcii și prieteniei cu toate popoarele lumii, structura intimă a omului de mîine, caracterul său deschis spre nou, umanist-revoluționar, optimismul și tenacitatea sa în ascensiunea spre societatea comunistă.

Semnificativ pentru climatul emulativ în care evoluează învățămîntul de toate gradele este participarea elevilor și studenților într-un impresionant număr la Festivalul național „Cîntarea României", important stimul în afirmarea plenară a talentului și spiritului creator în toate domeniile, important pas în descoperirea și pregătirea, din vreme, a celor mai autentice valori.

Și, iată, cum o întreagă lume — tineretul de azi, societatea de mîine — avînd create toate condițiile pentru o pregătire temeinică și pentru afirmarea deplină a tuturor capacităților și energiilor — canalizate fiind spre cel mai înalt ideal al umanității: edificarea societății socialiste — ajunge, încă înainte de a se afla la maturitate, să-și cunoască valorile, să-și repartizeze potențele, să se delimiteze și integreze, printr-o conștiință de sine, în spațiul spiritualității românești pe linia celor mai profunde tradiții, la o vîrstă mult mai fragedă decît au făcut-o generațiile ce le-au premers. Promisiunea făcută istoriei de oamenii de azi se află în școlile de toate gradele și se numește TINERET; o răspundere mai înaltă pentru orice societate din istorie nici că se poate.

ORIZONT

O limbă sufletească unică

Spunea un mare filosof antic că acordul felului de-a gîndi naște prietenia și că oamenii care nu se înrudesc sufletește își fac reciproc prea puțină bucurie. Meditînd uneori la aceste adevăruri, meditez la faptul că, deși am poposit pe aceste meleaguri ale Banatului de aproape un sfert de veac, nu mi s-a întîmplat să fi avut, între oamenii acestui pămînt, vreodată, sentimentul izolării, al vidului prieteniei, al neîncrederii în creație.

Îmi reamintesc, parcă ar fi fost ieri, prima mea descindere în sudul Banatului, la Anina. Cîtă forță îi stăpînea pe acei muncitori ai adîncului negru și cîtă frăție am întîlnit acolo în fața greutăților ca și a bucuriilor lor. Reține figura acelui entuziast inginer care era Liviu Văcaru ca și a celor mineri apropiați mie. O mare familie unită tocmai prin atașamentul muncii și al amiciției depline. O mare familie ce impresiona prin coeziunea unui ideal: al creației materiale. Mai tîrziu, am cunoscut și pe oamenii Reșiței, la care se îngemănau nu numai munci diverse, gîndirea elevată inginerească, intuiția tehnicianului, ca la maistrul furnalist, erou al muncii, Petru Sfercocea, dar și munca dură, de zi și de noapte, a muncitorului din preajma cuptoarelor Martin, și a amplelor foiuri, cu care asemănam furnalele duduitoare. Dar la oamenii Reșiței se îngemănau și tradiții arhaice cu atitudini noi, muncitorești, ale muncii și, mai mult, se îngemănau, pe lîngă profesii și tradiții, și oamenii atîtor limbi și naționalități, acolo întîlnind, pe lîngă români și germani, și maghiari, și bulgari, și sîrbi...

Deci, simțămîntul acesta al unității și frației, al unei limbi sufletești unice, vorbită de orice om al muncii de pe plaiurile acestea, unde am descins și eu, ca tînăr, simțămîntul acesta plenar l-am avut, adeseori, și aici, în cîmpia timișeană. Fie că acesta s-a întîmplat să se găsească la Timișoara, în superbul nostru oraș de pe Bega, fie că a fost găsit de mine într-o așezare sătească, fie că a fost aflat într-una din așezările citadine ale acestei părți de țară, oriunde, simțămîntul acesta al unei prietenii nealterate, al unei comuniuni de nerupt m-a întîmpinat tot timpul în drumurile mele, care nu au fost puține, și la oamenii acestui frumos ținut al Banatului.

Îmi reamintesc, adeseori, cu o neasemuită mîndrie, faptul că, și între scriitorii acestor patru limbi, în care se scrie în Banat, mi-am găsit, încă de la începuturile mele și, apoi, de-a lungul anilor, suflete de prieteni pe care timpul nu le-a îndepărtat de mine și nu le-a înstrăinat. Am rămas, adesea, uimit, cum, în așezări în care, înainte, domina dezmățul unui șovinism grosolan, de neam și de limbă, atîtarea josnică a unor joase atitudini de ură și dispreț, acum, deși trăiesc oameni cu limbi, obiceiuri, graiuri atît de diferite, de fapt, în ciuda acestor diferențieri, ei sînt și se simt, în fond, extrem de apropiați sufletește. La Jimbolia, de pildă, am citit aceasta în sufletul oamenilor români sau germani, și în sufletul primarului Teodor Tolcea, dar și în al maistrului rotar și sculptor Petru Berberich, sau, la Tomnatic, unde săteanul șvab ține în cîmp, alături de săteanul român, ridicînd împreună calitatea pămîntului lor comun, mi s-a întîmplat același lucru ca și la Periam, sau la Variaș, sau la Diniaș, unde sîrbul învață să se exprime românește și românul îl agrăiește în sîrbește, sau aiurea, oriunde pe aceste plaiuri, la Lugoj sau Deta, la Lovrin sau Nădrag. La Nădrag, mica noastră cetate industrială, vîrîtă între munții de legendă ai Poianei Ruscă, unde muncesc laolaltă tot felul de oameni, de tot felul de limbi, unde fiecare sfințește locul cu generozitatea muncii sale, am văzut odată un platan, un stejar și un brad, pe care nu-i puteau cuprinde brațele alor doi oameni. Platanul întindea rămuriș bogat, stejarul vira sub pămînt viguroase rădăcini, iar bradul își ridica fruntea pînă în cer. O așezare cu asemenea arbori, mi-am zis, trebuie că vine de undeva tare de departe, și ca va dăinui încă mult și de-acum înainte, ca și oamenii de-aici, ce întind și ei, ca și arborii, ramuri cuprinzătoare, rădăcini adînci și o lumină pe frunți, pentru a da roadele lor minunate.

Peste barierele limbii, ale obiceiurilor seculare, ale întîmplărilor tragice, ale impedimentelor pe care istoria le-a ridicat, aici, la noi, peste greutăți și bucurii, laolaltă, din vremuri, oamenii de pe aceste meleaguri, au trăit sub imperiul acestui unic simțămînt: al amiciției, al tovărășiei deschise, al dăruirii înfrățite în munca și în viața de toate zilele.

Deschiși, ca niște ferestre libere, spre chemarea solară, fierbinte, a țării și a partidului nostru, de a se dărui marelui elan constructiv, de a se dărui visului de viitor, oamenii muncii, constructori de valori și de vis ai acestor ținuturi, știu că de această dăruire, de acest elan viguros și de această energie risipită pentru întruchiparea acestui măreț vis de aur al omenirii ține și realizarea deplină a vieții lor. De aceea, dăruindu-se pe sine, ei se vor dărui, de fapt, viitorului.

ION ARIEȘANU

Serie nouă ● Anul XXIX ● 1978 ● 8 pagini, 1 leu

ORIZONT 37

(548) 14 septembrie

Lumina Cărții

Lumina cărții, vie, se desface
Ca un destin peste acest popor...
„Nepoate-ți scriu, sînt literele-n pace
Și mă lumin, cum scriu, de chipul lor.

Îți scriu încet, de parcă ar, de parcă
Hîrtia însăși ar rodi cuvinte;
E grea ca rodul litera. Se-ncarcă
De mult trecut, de grele oseminte.

Îți scriu cu dor, d-a nu crește uitare
Peste trecut, ca iarba pe mormînt;
Sînt literele-n pace ca blîndele mioare...
Necuice-se urmașii, nepoate, în cuvînt!"

VASILE VERSAVIA

Loc natal

Istoria acestui loc
este istoria inimii mele.
În vatră, strămoșescul foc
se cumpănește între stele.

Geografia — acestui loc —
cîmpie, deal, luncă și vale —
cu sîngele pot s-o invoc,
în patru puncte cardinale.

Port sufletul acestui loc,
din buni-străbuni, nepieritor,
ca spicele, pe cînd se coc,
aroma pîinii din cuptor.

AUREL TURCUȘ

Al. Protopopescu
ROMANUL PSIHOLOGIC ROMÂNESC
Ed. Eminescu, 1978

O foarte interesantă şi paradoxală carte publică Al. Protopopescu în colecţia **Sinteze** a Editurii Eminescu, intitulată **Romanul psihologic românesc.** Interesantă prin metoda aplicată şi paradoxală prin concluziile adoptate. Volumul nu e neapărat neaşteptat întrucît studiile publicate în **Volumul şi esenţa,** Eminescu, 1972 **(G. Călinescu şi unele probleme teoretice ale romanului, Camil Petrescu şi proustianismul,** etc.) ni-l arată pe critic demult preocupat de problema romanului psihologic românesc, toţi cei amintiţi acolo figurînd şi-n actualul volum, chiar dacă acolo era vorba de o analiză, iar aici de o sinteză.

În primul capitol, **În căutarea genezei** se încearcă o legătură între reperele moderne străine şi primele preocupări de la noi. Două concluzii sînt de reţinut din aceste teoretizări : prima, afirmaţia lui Duiliu Zamfirescu că **„roman psihologic e o vorbă goală — fiindcă orice roman trebuie să fie psihologic"** şi a doua că romanul de analiză psihologică începe la noi concomitent cu alte literaturi europene.

În **Viziuni asupra metodei** sînt trecute în revistă poziţiile principalilor noştri critici preocupaţi de problemă : Mihail Ralea, G. Ibrăileanu, E. Lovinescu, G. Călinescu, Tudor Vianu, Paul Zarifopol, Pompiliu Constantinescu, Şerban Cioculescu, Vladimir Streinu, amintind-o şi pe Cora Ireneu (nu „Coca" şi nici „poetă bănăţeană").

Se discută apoi romancierii de seamă : Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Anton Holban, Gib Mihăescu, Mircea Eliade, M. Blecher, G. Ibrăileanu. În două capitole de „consolare" figurează **Psihologismul feminin** (surprinzător cum lipseşte Anişoara Odeanu) şi alţi romancieri de mică importanţă : Aderca, Sebastian, Fintineru, Biberi, Şuluţiu.

Conceptul „roman psihologic" este folosit în lipsa altuia mai adecvat. I se poate spune roman de analiză, roman al interiorului, al fluidităţii interioare, bazat pe introspecţie şi intuiţie, romanul subiectivităţii sufleteşti, al profunzimilor etc. Roman ce porneşte, pare-se de la Paul Bourget, cel ce teoretizase nouo direcţie şi de la Marcel Proust, cel ce realizase tipul de roman nou, în care autorul, direct sau indirect se supune analizei, după cum afirmă criticul.

Ar trebui să stăruim asupra analizei exemplare făcută în perspectiva sintezei, din care poziţia teoretică (acolo unde există, şi la majoritatea romancierilor amintiţi există) şi intenţiile sînt acordate cu realizările (în unele cazuri, ca al lui Mihail Sebastian, teoreticianul întrece creatorul). Spaţiul nu ne permite dacă voim să discutăm unele idei pe care criticul le supune dezbaterii.

Fără îndoială există la sfîrşitul veacului trecut şi începutul veacului nostru un climat spiritual general favorabil intuiţiei, nuanţelor psihice, analizei. Problema este pusă de Lucian Blaga în termenii filosofiei culturii şi criticul nu ar fi avut decît de cîştigat de pe urma ideilor surprinse de gînditor în **Fizica impresiei, Psihologia impresionistă, Pe urmele psihanalizei** etc. În felul acesta întîia afirmaţie reţinută şi-ar fi primit şi un suport filosofic deloc de neglijat.

Concluzia paradoxală a cărţii este că **„romanul românesc este, de fapt, un roman anti-psihologic, sau, în orice caz unul post psihologic".** Nu am putea urmări acum şi aici demonstraţia sa nu lipsită de farmec, mărginindu-ne a ne întreba dacă nu era mai folositor să lămurească, în măsura în care lucrul e posibil, ce este psihologia ? Pentru că dacă ne oprim la cea mai simplă definiţie (ştiinţă a psihicului şi comportamentului, psihicul fiind ansamblul de stări subiective în interacţiune cu lumea obiectivă, iar comportamentul reacţia organismului la o stare trăită) atunci trebuie să subliniem şi a doua afirmaţie reţinută, orice roman fiind şi unul psihologic. În felul acesta şi Rebreanu **(„Romancierul l-a născut** pe Apostol Bologa) **pentru convulsie şi şovăire între impulsul interior şi condiţia exterioară obiectivă",** frază ce se suprapune peste definiţia schematică a psihismului) şi ceilalţi, chiar şi Camil Petrescu intră în categoria acestor analişti, creaţiile lor fiind romane psihologice în sensul plenar al cuvîntului cu toate subtilele disocieri pe care criticul le face. Nu vom şti niciodată unde sfîrşeşte psihologia pentru a începe logica şi cînd încetează logica ca să păşim pragul psihologiei. Sau unde şi cînd sfîrşesc amîndouă pentru a începe altceva, metafizica spre pildă. De aceea dacă un scriitor luminează **„resorturile intime ale unei psihologii disarmonice"** (p. 84) sau **„ridică serioase probleme de comportament"** (p. 170), atunci ne aflăm în plină psihologie, chiar dacă modul de investigare diferă să zicem de Proust sau alţi analişti. Şi ideile care vor să înlocuiască psihologismul, Camil Petrescu vorbind despre adevăr şi cunoaştere, nu sînt, oricît am voi, străine de psihism. Totul în funcţie de ceea ce vrem să înţelegem prin psihologie.

Poate unele afirmaţii sînt prea categorice, reclamînd o nuanţare care în general nu-i lipseşte cărţii. De ce oare în cazul lui Bologa să vedem mai mult o „didactică sufletească" decît „psihologie" ? Sau să fie chiar dovedit că **„toate formele fantasticului îşi au sediul în subsolul freudian al psihicului"** ? Personal nu sînt convins, aşa cum am arătat în cîtva studii dedicate problemei. Afirmaţia este preluată din cercetarea străină, dar trebuie şi dovedită.

Două observaţii : trimiterile sînt înghesuite, aproape de neutilizat şi volumul nu beneficiază de un indice de autori, al cărui folos, criticul, nu se poate să nu-l cunoască.

Sînt multe idei discutabile în cartea lui Al. Protopopescu. Dar meritul ei este că le supune dezbaterii, fiind extrem de rodnice pentru circumscrierea unor concepte. Fraza ingriiită şi analiza nuanţată o fac şi plăcută. O carte valoroasă, în viitor un indispensabil instrument de lucru în urmărirea evoluţiei romanului românesc.

ION MAXIM

Nicolae Dragoş

Ritualuri intime
Ed. Cartea Românească, 1978

Că aceste **Ritualuri intime** ar marca o schimbare la faţă a poeziei lui Nicolae Dragoş este greu de susţinut, autorul rămînînd un neoromantic în sensibilitate, cu ochii ridicaţi cu elocvenţă la stele ori către zăpezile veşnice, imaculate, peripatetizînd liric sub arcanele visului ori la ţărmuri de mare, pe trasee cunoscute ale poeziei lui Eminescu şi Blaga, totuşi, cu o gesticulaţie sacadată, aspră, în tradiţie macedonskiană, îndată ce îşi propune să sporească miza poeziei prin reflecţie morală ori asupra sensului existenţei. Există uneori un ton rece, un timbru aproape metalic în textele primului ciclu **(Autoportret)** al volumului recent apărut, o încordare patetică şi pamfletară, poate neaşteptată după sugestiile titlului pus pe copertă. Un lest prozastic şi jurnalistic într-un număr de poeme **(Cînd numai eu, False monezi, Există o tranşee, Despre vers, Meditînd pe planetă** etc.) menţine lirismul în sfera terestră, îngheţînd prisosul de afectivitate, efuziunea, risipindu-le în glose pe marginea evenimentului biografic şi cotidian, ori a celui intrat în orizontul de interes al istoriei. Fără să ajungă propriu-zis la vehemenţe verbale şi gesturi oratorice, versurile în astfel de situaţii pot repune în drepturi exortaţia, inflamaţia lucid-patetică a imaginaţiei, chiar un fel de răspicare mesianică a ethosului poeziei : **„Bateţi în clopotele lumii cu toată ura ce-o aveţi / în fiecare zid şi poartă izbiţi cu-ntreaga voastră ură / pe ale vieţii strîmbe chipuri s-au scris statornice peceţi / şi e un fel de ris homeric în veşnic tînăra natură / / voi, idoli sterpi ai unei plînger de mii de ani pios rostită / nu zăboviţi sub porţi închise, sperînd că vor cădea zăvoare / în inimă vo sta de pază o prea timidă dinamită / ce-asteaptă ca neantul lumii în reci secunde să-l măsoare..." (Meditînd pe planetă).**

Altminteri, dincolo de filiaţiile remarcate — nu o singură dată prelungite în fidele captaţii formale : în metrică, în sunetul verbului, în imagini — poemele lui Nicolae Dragoş sînt sentimentale, după un mai vechi tipic de poezie tradiţionalistă mişcate de orgoliul unic şi prin nimic disimulat de o fixa în cîteva teme îndătinate dimensiunile interioare ale unei sensibilităţi melancolice, retransată în reverie vis şi mai rareori în prestaţii ironice, utile totuşi, acestea, pentru a deconspira caracterul premeditat „desuet" al recuzitei şi al gesticulaţiei lirice : **„te desenez şi-s grave drame / ochii-n cuvinte cînd ţi-i port / virtejuri vin să mă destrame / şi-s ca o navă-ntr-un fiord / / te desenez cu tandră grijă / de-a nu trăda nici o nuanţă / mi-aş pune sufletu-ntr-o schijă / portretul de s-ar arăta / o copie de circumstanţă" (Scrisoare).**

consemnări

Fie însă că este aplicat cu deliberare, fie accidental, ironismul nu modifică în totalitate regimul de existenţă al poeziei — funciarmente sentimentală, în cazul de faţă — împrejurarea fiind în măsură să releve în ce-l priveşte pe autor cel mult o lucidă considerare a parametrilor lirismului său. Avînd de cele mai multe ori conştiinţa istoricităţii literaturii, poetul contemporan — nu spunem desigur nici o noutate — atunci cînd nu este atras de experiment şi nu îşi revendică libertatea de a propune un nou model liric, practică o poezie de cunoaştere, de ilustrare a poeziei, nu fără credinţa secretă că se ilustrează prin aceasta pe sine. Cînd nu este nici manierist, în înţelesul comun al termenului, acest poet va adopta formule lirice cunoscute, dînd predispoziţiilor proprii o identitate livrescă, nu atît din raţiuni estetice, cît pentru că respectiva identitate i se pare convenabilă reprezentărilor universului său intim. Revenind la volumul lui Nicolae Dragoş, vom observa că butaforia „veche", pe care poemele sale o transcriu, pare a se potrivi fără greş cu sensibilitatea care le produce. Melancolic ori supus unei dispoziţii elegiace, poetului i se pare firesc să intoneze o **Romanţă tandră,** să se interogheze asupra trecerii timpului, ori a trecutelor iubiri, să evoce „zbuciumul din mări", deopotrivă cu imaginile scoase din albume îngălbenite, caterinca de altădată, duminicile în Cişmigiu şi amurgurile ; toate acestea, desigur, după ştiutele, verificatele deprinderi sentimentale ale poeţilor romantici, simbolişti ori dintr-o epocă mai apropiată : **Lied, Gest, Prin vremuri, s-aştepţi, Remember, Romanţ, Fata morgana, Întorc clepsidra zilei** etc.

Citite cu atenţie versurile îşi vor releva însă nu doar o indelebilă oricum pecete livrescă, modelele de care autorul nici nu încearcă să se emancipeze, ci o tot mai accentuată — de la un volum la altul — tentaţie de a schimba lirismul cu definiţia discursivă a unor concepte capitale, de a-l împinge în reprezentări simbolice ori în constatări generale, cu valoare de precept, imprimînd unei poezii, în fond de notaţie şi confesiune, o turnură sentenţioasă şi apetenţa pentru conceptualizare : **Taină, Vine un ceas, Un fel de stea, Ritual, Simple adevăruri, Aşa cum vremea** etc. Să reprezinte, oare, poezia „de concepţie" alternativa pentru care autorul **Ritualurilor intime** va opta în cele din urmă ? Cert este deocamdată că, nu doar sentimentală, cu accente elegiace în temeiul surselor de la care porneşte şi o unui fond de sensibilitate pe care şi-l descoperă fără reţineri, poezia lui Nicolae Dragoş reuşeşte să găsească puncte de contingenţă posibile pentru experienţe lirice uneori puţin acomodabile în ordine estetică. Dominarea unei materii poetice extrem de eterogene, dacă nu reprezintă scopul spre care a ţintit Nicolae Dragoş în **Ritualuri intime,** rămîne rezultatul oricum cel mai evident pe această treaptă a evoluţiei sale lirice.

LUCIAN ALEXIU

marginalii

SOPHIE VON KÜHN

Despre Pearl, fetiţa lui Hester Prynne din romanul lui Hawthorne, se poate vorbi — încercam să arăt — ca despre un personaj ce se smulge dintr-o carte romantică şi devine un fel de emblemă premonitorie a textului modern. O evoluţie inversă — dinspre modernitate spre romantism —, dubiată de alta, mai neaşteptată — dinspre viaţa de toate zilele către imaginar — poate fi observată la Sophie von Kühn, logodnica de treisprezece ani a lui Novalis, un spiriduş ca şi Pearl, copil zburdalnic care, tot ţopăind încoace şi încolo, s-a înălţat într-o zi atît de sus către cer, încît n-a mai coborît.

Că astfel, plină de graţie şi de capricii, era Sophie, aflăm din jurnalul lui Novalis. Ştim că, aidoma lui Pearl, se juca şi ea rece şi zburdalnic cu tatăl ei. Nu credea nici ea în viaţa viitoare. Credea, în schimb, în reîncarnare, adică în trecerea trupurilor dintr-unul într-altul, fără sfîrşit. Dorinţa ei era să-i vadă pe toţi împrejurul ei bine dispuşi şi, mai cu seamă, voia să le placă tuturor. Deloc zgîrcită cu sine, se cheltuia frenetic, jucînd tot timpul pe o nevăzută scenă, unde-i folosea din plin „talentul de a imita" şi mai ales cel deosebit „de a se preface, însuşirea de a se ascunde". Era, prin urmare, o prezenţă cu margini tremurătoare, gata oricînd să-şi schimbe masca sub care foarte probabil — cum li se întîmplă fetelor la vîrsta aceea — nu se ascundea nimic. Presupunere întărită de Novalis cînd spune despre rigida şi flexibila Sophie că, deşi, fără îndoială, „este ceva", ea „nu vrea să fie nimic". De rîndul acesta ar putea fi comparată cu alt personaj ciudat — cu melvilianul Bartleby care, nici el, nu-şi asumă vreo identitate şi răspunde la orice întrebare „Prefer să nu..." —, dacă Sophie n-ar fi pur şi simplu întruchiparea desăvîrşită a adolescenţei, cînd pilpiie în fete tot farmecul şi tot misterul, încertitudinii, cînd ele pot deveni orice, dar nu sînt încă nimic. Însă, chiar şi fără comparaţii livreşti, tocmai pentru că în mişcarea ei necontenită şi jucăuşă Sophie este un veşnic început, unul care nu va înţepeni niciodată în „vinovăţia" făcutului, tocmai de aceea, deci, seamănă ea atît de bine, cum semăna şi Pearl, cu un... text.

Numai că, în vreme ce Pearl, dispărînd, pleca într-o lume necunoscută unde, totuşi, lucrurile păreau să nu se schimbe prea mult, Sophie, murind, porneşte către una cu totul diferită în care iluzia romantică vedea un liman. Mare romantic el însuşi, Novalis nu scapă prilejul — trist — de a preface imaginea fetei pe potriva propriilor sale năzuinţi. În amintirea lui ea, ne spune Dilthey, „şi-a pierdut curînd toate trăsăturile individuale, legate de relaţii pămînteşti". Aşa cum, mai tîrziu, la Baudelaire ori la Macedonski, făpturile frumoase ale lumii se vor risipi în azur, chipul Sophiei se destramă în închipuirea poetului. Din toată vioiciunea încîntătoare şi puţin de speriat a fetiţei, nu mai rămîne nimic ; ea dobîndeşte acum o feminitate supraterestră şi devine, într-un paradis imaginar, un fel de Beatrice spre comuniunea cu care, de aici înainte, viaţa lui Novalis nu va mai fi decît un — scurt — popas. Pînă şi înfăţişarea lui simbolizează, parcă, de la o vreme, această anabază : **„S-a schimbat în mod vizibil, mărturiseşte Friedrich Schlegel, faţa i s-a lungit, s-ar zice că se ridică de pe tărîmul pămîntesc, asemenea miresei din Corint".**

Mi se pare, aşadar, că prefacerea postumă, în zorii romantismului, a Sophiei von Kühn — prefacere dublată, prin răsfrîngere metaforică, de chipul poetului — este, deoarece toţi romanticii vor transforma lumea reală şi procesul artistic în reflex simbolic al propriilor idealuri, este, deci, punerea în abis, **adică imaginea concentrată a relaţiei romantice dintre** text **şi** simbol.

LIVIUS CIOCÂRLIE

poşta redacţiei

Florica Georgescu : Spuneţi D-voastră : „Ara, tînărul armean, se lungise la picioarele ei, pe plajă, întocmai ca un sclav". (Suflet oriental). Aşa începe naraţiunea şi iată, sub aceeaşi tensiune amoroasă, va merge pînă la sfîrşit. Noi ce să mai spunem ?

George Havasiu : În „Aripi pentru căderi" — subiect minor, verbiozitate, oarecum poematică, dar lipsită de substanţă. Mai bine în „Reîntoarcerea", dar subiectul, care se anunţa generos, este repede expediat ; nu se pricep prea bine mobilurile care animă eroul etc.

Vitalie Munteanu : Lucrările d-voastră nu depăşesc un nivel mediu de interpretare, cu alte cuvinte, nu realizaţi ceea ce se cheamă „transfigurare artistică".

V. M. Sivan : Deocamdată nu.

Pavel Andriucă : Articolul D-voastră despre natură şi univers este scris rudimentar : cît despre „ideile" pe care le dezvoltaţi, ce să mai vorbim !

Raisa Boiangiu : Dovediţi îndemînare prozodică dar, din păcate, deocamdată, nu reuşiţi să ne convingeţi, să ne comunicaţi adică şi emoţia care vă animă. Timpul şi stăruinţa pe text vor da, poate, roade ceva mai bune.

Mircea Ştefan : Sperăm ca următoarele „creaţii", să depăşească nivelul — scăzut — textului trimis nouă.

Ionel Necula : Din păcate, articolul D-voastră despre monografia lui Al. Tănase despre Lucian Blaga (vezi colecţia revistei noastre) a venit prea tîrziu, astfel încît orice discuţie despre articolul propriu-zis, despre valoarea celor afirmate de D-voastră, devine inutilă. Cît priveşte invitaţia — oficială — de a participa la o şedinţă a cenaclului tecucean rămîne să ne-o oferiţi.

Satiricus Amigo : Vă daţi, cred, seama că după un aşa text răspunsul nu poate fi decît cel de care vă temeţi, adică nu.

Brîndusa : Năpîrlirea de primăvară, dacă se întîmplă, e semn că trebuie să consultaţi un medic.

D. Sîrbu : Nici de această dată nu vă arătaţi mai inspirat. Se vede treaba că, la D-voastră, literatura e ca pojarul, se ia, adică. Cît ţine, e mai greu de spus.

Virgil Sfat : Tenebroase de tot scrierile pe care le-am citit şi al căror autor sînteţi.

P. Purgela : „Am intrat — minat şi de foame dar şi de o feminină curiozitate — în fermecătorul restaurant „Grota", o noutate a timpurilor noastre..." Aţi dedus răspunsul nostru, nu ?

Mihai Rogobete : Cînd veţi renunţa la teribilisme vă rugăm să ne încunoştinţaţi şi pe noi. Cînd citim, vrem, totuşi, să înţelegem măcar sensul cuvintelor, dacă nu mai mult !

Dumitru Ionescu : Îndreptaţi-vă atenţia către alte zone ale activităţilor omeneşti — literatura nu vă prinde.

N. R. : Reamintim colaboratorilor noştri că manuscrisele se primesc dactilografiate la două rînduri. Cele nepublicate nu se înapoiază.

A. BALTHAZAR

M. I. C. M.
Intreprinderea „TIMPURI NOI“ Bucureşti

LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE, PREMISA FAVORABILĂ PERFECŢIONĂRII PROCESULUI ECONOMIC

La intreprinderea „TIMPURI NOI“ Bucureşti, unitate etalon a industriei constructoare de maşini, anul 1978 — an hotăritor pentru infăptuirea cu succes a cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice — înseamnă de fapt sporirea preocupărilor pentru ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, o intensă activitate de cercetare, asimilarea în fabricaţie a unor produse la nivelul tehnicii mondiale, şi eliminarea efortului valutar.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice — producţia netă şi producţia fizică — stimulează preocuparea pentru creşterea calităţii producţiei, pentru o activitate eficientă în toate compartimentele, antrenează iniţiativa fiecărui membru al colectivului în direcţia reducerii consumurilor de materiale, materii prime şi combustibil, de manoperă, a cheltuielilor de producţie, a accelerării vitezei de rotaţie a fondului de rulment, a perfecţionării procesului economic.

Căile şi modalităţile concrete pentru transpunerea în viaţă a obiectivelor propuse vizează un cimp larg de măsuri tehnologice, de gospodărire mai atentă a materialelor, de extindere a utilizării înlocuitorilor şi a resurselor secundare, de perfecţionare a sistemului informaţional din unitate, promovînd atitudinea financiar-comercială ca element complementar şi inseparabil al procesului de producţie.

Acţionindu-se concret în direcţia perfecţionării aprovizionării tehnico-materiale şi implicit a relaţiilor contractuale, se întăreşte rolul contractelor economice ca instrument util şi eficient de planificare, urmărindu-se stricta corelaţie a bazei materiale cu cerinţele imediate şi de perspectivă ale producţiei şi pe această cale, o accelerare a vitezei de rotaţie a fondurilor circulante.

Este util să se cunoască că preocupările intense pentru găsirea şi introducerea celor mai dinamice forme în direcţia echilibrării balanţei financiare, se conjugă armonios cu acţiunea permanentă de redimensionare a stocurilor de materiale, stabilindu-se un raport operativ, elastic şi direct între resurse şi necesar, între baza materială (existentă şi contractată) şi sarcinile de o multitudine de factori economici (utilizarea mai eficace a normelor de consum, reducerea consumurilor specifice, înlăturarea risipei, schimbarea conjuncturală a unor repere de la fabricaţie) apar resurse importante, suplimentare, în baza materială a intreprinderii, formîndu-se un excedent temporar de materiale şi piese de schimb.

Economiştii acestei unităţi, cunoscînd efectele imobilizărilor financiare, intenţionează valorificarea şi repunerea în circuitul economic a unei variate game de materiale şi piese de schimb, asigurind premize favorabile pentru accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante şi implicit a perfecţionării procesului economic.

În scopul informării celor interesaţi, notăm cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea materialului		Nr. fişe poziţie	U/M	Lei unitar	Cantitate
1		2	3	4	5
Şuruburi	6×30—10 926	2 501 547	Buc	0,18	1 000
	10×32-100 803-76	25 01 285	Buc.	0,88	1 150
	10×32-100 803-76	2 501 514	Buc.	0,51	1 850
	12×1,5×84	2 501 284	Buc.	2,06	372
	12×1,5×84	2 501 447	Buc.	1 26	1 060
	16×1,5×100-100 803-81	2 501 418	Buc.	2,42	4 040
	6×45 STAS 920	2 501 586	Buc.	—	3 000
	10×130	2 501 259	Buc.	0,58	5 289
	10×150	2 501 569	Buc.	1,13	500
	20×70	250 895	Buc.	1,87	278
	10×45 STAS 925	250 254	Buc.	0,32	804
	10×50	250 162	Buc.	1,76	300
	10×70	250 916	Buc.	0,48	5 400
	10×70	2 501 274	Buc.	0,27	2 000
	10×80	250 157	Buc.	0,50	3 403
	10×45	2 501 192	Buc.	0,40	8 860
	12×60 STAS 925	2 501 561	Buc.	—	2 350
	12×200	250 407	Buc.	1,05	3 175
	14×110	2 501 276	Buc.	1,10	1 000
	16×80 STAS 1472	2 501 153	Buc.	0,51	600
	10×90	2 501 639	Buc.	0,63	2 350
	10×120	250 077	Buc.	0,60	968
	10×120	250 371	Buc.	0,81	1 073
	12×60	250 879	Buc.	0,39	600
	16×120	250 064	Buc.	0,80	351
	20×120	2 501 221	Buc.	1,79	132
	20×160	2 501 236	Buc.	2,18	150
	3×10 STAS 2571	2 501 178	Buc.	0.02	2 480
	3×14	2 501 543	Buc.		
		2 501 617	Buc.	0,04	2 460
	3×16	2 501 611	Buc.	0,04	2 000
	5×10	250 134	Buc.	0,03	3 453
	5×18	2 501 180	Buc.	0,03	900
	5×20	2 501 181	Buc.	0,03	830
	6×12	2 501 424	Buc.	0,06	1 000
	6×14 STAS 2571	2 501 332	Buc.	0,07	1 544
	6×35	250 633	Buc.	0,06	283
	6×3[illegible]	2 501 430	Buc.	0,10	2 900
	4×12 STAS 3167	2 501 182	Buc.	0,02	1 100
	5×10	250 134	Buc.	0,03	3 316
	5×10	2 501 460	Buc.	0,05	6 000
	5×20	250 293	Buc.	0,03	3 588
	5×30	250 326	Buc.	0,04	310
			3	4	5
Şurubur	[illegible]×25	90[illegible]	Buc	0,30	300
	4×[illegible] STAS 3168	164	Buc.	0,02	901
	4×[illegible]	433	Buc.	0,02	1 211
	5×14	339	Buc.	0,06	1 551
	5×16 STAS 3168	153	Buc.	0,03	945
	5×16-4362	513	Buc.	0,06	2 000
	5×25-3169	129	Buc.	0,04	231
	6×12-4362	1 151	Buc.	0,04	16 100
	8×16-3169	250 361	Buc.	0,08	420
	3×6-3954	250 111	Buc.	0,02	275
	6×12	250 933	Buc.	0,07	14 720
	6×14	2 501 477	Buc.	0,08	8 100
	6×16	250 204	Buc.	0,05	37 480
	6×22	250 482	Buc.	0,05	574
	6×25	250 222	Buc.	0.05	875
	6×30	2 501 505	Buc.	0,10	3 535
	3×16-4883	2 501 507	Buc.	0,04	7 384
	5×10	2 501 518	Buc.	0,06	8 865
	5×14	2 501 341	Buc.	0,06	2 441
	5×25	2 501 450	Buc.	0,08	57
	6×12	2 501 462	Buc.	0,08	2 000
	6×16	2 501 329	Buc.	0,08	690
	6×20	2 501 392	Buc.	0,09	1 200
	6×40	2 501 222	Buc	0,51	892
	6×50	2 501 148	Buc.	0,54	4 430
	6×60	2 501 482	Buc.	0,98	1 000
	8×40	2 501 225	Buc.	0,71	4 885
	10×20	250 355	Buc.	0,26	265
	8×70	2 501 204	Buc.	0,32	2 278
	8×100	2 501 545	Buc.	0,55	500
	10×70	2 501 603	Buc.	—	1 932
	10×90	250 437	Buc.	0,65	4 000
	10×140	2 501 145	Buc.	0,89	1 150
	12×55	250 534	Buc.	0,50	1 538
	12×130-4272	250 883	Buc.	1,08	839
	12×140	2 501 168	Buc.	1,13	432
	14×45	2 501 138	Buc.	0,54	302
	22×80	250 632	Buc.	2,51	950
	24×70	2 501 118	Buc.	2,75	390
	24×80	2 501 119	Buc.	2,95	712
	24×100	2 501 038	Buc.	3,35	168
	4×20-4845	2 501 542	Buc.	0,07	840
	6×35	2 501 613	Buc.	0,15	5 000
			3	4	5
Şuruburi	8×10	250 245	Buc.	0,46	2 579
	8×10	250 532	Buc.	0,16	11 500
	8×12	2 501 003	Buc.	0,16	166
	10×28	2 501 471	Buc.	0,40	348
	14×30	2 501 143	Buc.	0,42	86
	14×55	2 501 144	Buc.	0,57	400
	18×35	2 501 210	Buc.	1,30	270
	24×55	2 501 200	Buc.	2,50	388
	24×65	2 501 346	Buc.	6,65	500
	12×45	2 501 559	Buc.	0,41	2 000
	12×55	2 501 582	Buc.	0,67	500
	18×35	2 501 427	Buc.	1,27	900
	18×45	2 501 480	Buc.	1,36	2 768
	20×30	2 501 584	Buc.	—	656
	20×60	2 501 566	Buc.	2,30	52
	8×70-6220	250 315	Buc.	0,29	3 021
	10×110	2 501 247	Buc.	0,74	6 060
	10×120	2 501 216	Buc.	0,92	2 800
	10×150	2 501 246	Buc.	0,92	10 918
	10×180	2 501 275	Buc.	1,10	5 840
	12×120	250 419	Buc.	0,98	1 572
	12×140	250 547	Buc.	1,07	153
	14×100	2 501 134	Buc.	1,08	360
	16×200	2 501 196	Buc.	2,68	7 926
	18×160	2 501 546	Buc.	3,72	864
	8×45-6403	2 501 287	Buc.	0,24	1 880
	8×45	2 501 449	Buc.	0,28	4 000
	10×90	250 514	Buc.	0,67	884
	12×120	250 516	Buc.	1,01	876
	16×160	2 501 490	Buc.	1,20	282
	16×65	250 518	Buc.	0,93	374
	10×25	2 501 184	Buc.	0,32	468
Piuliţe	M10×1-4071	205 258	Kg	20,00	10
	M10×1-4071	205 399	Kg	30,00	10
	M14×1,5	205 552	Kg	27,00	492
	M20×1,5	205 715	Kg	17,57	114
	M22×1,5	205 479	Buc.	1,58	39
	M24	205 905	Kg	22,00	83,40
	M6-4073	2 051 031	Kg	269,90	3,40
	M8	205 310	Kg	125,00	79
	M8-4372	2 051 134	Buc.	0,66	14 711
	M10	2 051 047	Kg	40,15	58
	M20×1,5	205 491	Buc.	1,30	327
	M8-4373	2 051 033	Kg	137 00	45,15
	M14×1,5T.308.4043	2 051 040	Kg	47,50	30,40
	M20×1.5-4373	205 447	Buc.	1,20	743
Piuliţe	M20×1,5-4372	205 910	Kg	24,00	129,50
	M22×1,5	205 450	Buc.	1,12	570
	M22×1,5	205 499	Kg	28,00	10
	M8-4374	2 051 132	Buc.	1,09	1 968
	M24-922	205 510	Kg.	10,50	47,90
	M42×1,5-5012	205 501	Buc.	6,78	197
	M10×1T 308-4306	2 051 113	Buc.	0,92	8 009
Inel sig.	R18-7666-66	2 501 555	Kg	13,35	88,80
Inel sig.	R22-7666-66	2 501 442	Kg	12,70	480
Inel sig.	R24-7666-66	2 501 572	Kg	12,70	51
Saibe plate	D20	2 501 468	Kg	24,85	10
Sig aleza)	D20	2 501 396	Buc.	0,55	28 795
Sig aleza)	D47	2 501 319	Buc.	1,05	2 790
Sig aleza)	D48	2 501 548	Buc.	1,10	200
Sig aleza)	D52	2 501 320	Buc.	2,15	13 865
Sig aleza	D55	2 501 395	Buc.	2,15	2 655
Sig arbore	D12	2 501 456	Buc.	0,50	3 141
Sig arbore	D15	2 501 410	Buc.	0,55	8 736
Sig arbore	D17	2 501 452	Buc.	0,55	2 500
Sig arbore	D55	2 501 326	Buc.	2,40	3 585
Nituri	2×6 STAS 797	205 255	Kg	24,90	5
	2×8	205 913	Kg	14,20	14,10
	2×10	205 811	Kg	20,10	7,83
	3×26	205 904	Kg	5,65	5
	4×20	205 170	Kg	5,20	25,46
	4×30	2 051 124	Kg	12.15	10
	5×10	2 051 032	Kg	—	10
	5×16	205 252	Kg		
		205 539	Kg	5,10	24
	6×10	205 120	Kg	6,25	4,38
	2×4 STAS 1257	205 244	Kg	13.75	10,78
	2,5×5	205 222	Kg	10.10	30k16
	2,5×6	2 051 092	Kg	19.95	2
	2,5×8	205 247	Kg	—	1

Nit Al 2×4 STAS 9231	2051 129	Kg	210,00	[illegible]
3×8 STAS 9220	205 261	Kg	62,50	19,35
5×12	205 260	Kg	88,30	2,10
Prezon 6×22 STAS 4551	205 616	Buc.	0,61	136
6×22 T 308-2018 STAS 4552	2051 036	Buc.	0,91	9 715
6×25 T 308-2018 STAS 4552	205 745	Buc.	0,64	8 060
6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
6×36-501366-19	205 670	Buc.	3,43	2 100
8×19-T308-2210-02-C350-1W	2051 062	Buc.	1,13	30 940
8×19-T308-2210-12	2051 141	Buc.	1 15	1 036
8×20 T 308-2 009	2051 088	Buc.	1,10	1 674
8×20 T 308-2036 STAS 4551	2051 116	Buc.	1,10	4 224
Prezon 8×30 T 308-2018-4552	2051 039	Buc.	1,12	997
8×35 T 308-2018	205 661	Buc.	0,78	16 725
8×40	2051 114	Buc.	1,27	722
8×45 T 30-2018	205 253	Buc.	0,80	2 248
8×45 STAS 4552	2051 115	Buc.	1,31	7 898
8×45 STAS 4552	2051 132	Buc.	1,20	1 102
8×71-T 308-2210-03 C 35011	2051 055	Buc.	1,73	2 506
10×19-501366-13	205 620	Buc.	4,06	1 450
10×19-501366-13	205 812	Buc.	0,88	3 050
10×28-501374 13	205 721	Buc.	0,94	11 925
10×33-501374-14 MC 5.06.04.10	205 744	Buc.	4,24	4 568
10×33-501374-14	205 758	Buc.	0,98	9 089
10×33-501374-14	2051 019	Buc.	0,95	8 300
10×35-T 308-2009-4551	2051 081	Buc.	1,25	1 943
10×80-2210-05-M	2051 146	Buc	0,25	12 139
10×120 T 308-2009-4551	2051 109	Buc.	1,93	1'
10×120 T 308-2018-4552	2051 011	Buc	1,94	489
12×30 T 308-2036-4551	2051 105	Buc.	1,20	3 195
12×45	2051 120	Buc	1,57	600
12×50 T 308-2018	2051 083	Buc.	1,59	2 816
14×1.5×109 T 308-2229	2051 182	Buc.	2.46	1 247
Holșurub 3×10-1451	2041 135	Buc	0,04	7 190
3×30-1452	2051 070	Buc.	0,07	5 869
3×40	2051 023	Buc.	0,08	5 405
3,5×20-1451	2051 110	Buc.	0,06	5 925
4×30-1452	2051 026	Buc.	0,07	5 354
4×45	2051 027	Buc.	0,09	1 700
4×50	2051 049	Buc.	0,10	200
4×60	2051 028	Buc.	0,11	3 845
5×60	2051 072	Buc.	0,14	4 950
5×70	2051 029	Buc.	0,16	1 440
Splinturi 3.2×36-1991-65	205 638	Kg	0,66	11,25
4×20-1991-65	2051 537	Kg	8,95	9,30
5×25	205 937	Kg	7,63	50
60×32	2051 538	Kg	7,25	80

Denumirea materialului	Nr. fișe magazie	U/M	Lei unitar	Cant
OLC 45 70×70	112 303	Kg	2,45	751
W 4728 18	113 645	Kg	11,40	280
4 H 9 S 2 20	113 663	Kg	11,08	550
4 H 9 S 2 22 inox	113 688	Kg	9,12	252
OLC 15 50×8	1132 233	Kg	2,66	176
OLC 60 70	114 733	Kg	2,82	14 294
Rul 1 38 cojit	114 840	Kg	7,51	1 415
OLC 45 100×40	1 142 187	Kg	2,93	318
OL 37-1 N 140	115 182	Kg	2,37	400
OLC 45	116 830	Kg	3,35	288
W 4718 11	1372 259	Kg	13,00	600
W 7035 14	1372 294	Kg	9,11	691
OLC 45 hex 11	1372 989	Kg	4,90	121
OLC 45 hex 12	1372 990	Kg	3,62	200
41 MOC 11 hex 17	1373 344	Kg	8,02	200
W 690 Y Tb 2	184 095	Kg	4,44	834
W 5028 2,5	184 104	Kg	4,35	560
W 5028 2,8	184 110	Kg	5.23	486
W 0904 4	184 133	Kg	4,37	387
W 0904	184 148	Kg	4,37	615
W 5028 9×1	184 188	Kg	13,60	49
W 1750 11×0,2	184 203	Kg	46,39	205
arc 2 45×1	184 280	Kg	11,85	351
W 7103 150×0,2	184 581	Kg	55,99	266
Arbori C 500 21 A	203 021	Buc.	123,70	139
Arbori 2 MS 3 71×100	203 077	Buc.	142,50	489
Bloc piston DB 141-45	203 137	Buc.	689	16
MOC N 15 300×550×550	203 168	Kg	8,40	400
MOC N 15 170×240×950	203 179	Buc.	8,40	305
MOC N 15 480×270×90	203 199	Kg	8,40	92
MOC N 15 350×350×1 500	203 205	Buc.	13	1 395
MOC N 15 450×140×120	203 207	Kg	13	52
MOC N 15 255×150	203 208	Kg	13	86
MOC N 15 388×140×130	203 209	Kg	13	55
MOC N 15 625×345×110	203 210	Kg	13	180
MOC N 15 820×440×200	203 226	Kg	13,10	570
W 2713 850×530×1 100	203 225	Kg	14.17	834
W 2713 800×640×1 750	203 224	Kg	14,17	14 474
W 2713 640×540×480	203 223	Kg	14,14	4 590
W 2713 910×540×480	203 222	Kg	14,17	11 680

Denumirea materialului	Nr fișe magazie	U/M	Lei unitar	Cant
Oțel aliat H 12 Ø12	186 976	Kg	12,31	23,71
Oțel aliat W 2080 Ø14	186 249	Kg	11,28	17,10
Oțel aliat H 12 Ø14	1861 103	Kg	14.91	49,52
Oțel aliat de scule W 2080 Ø20	1861 175	Kg	10,96	27.00
Oțel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10,71	15,78
Oțel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10.71	15,78
Oțel aliat C 120 Ø28	186 039	Kg	10,25	20,00
Oțel aliat C 120 Ø80	186 525	Kg	14,10	0,26
Oțel aliat C 120 Ø110	186 546	Kg	10,15	0,13
Oțel aliat W 2419 180×180	1861 075	Kg	12,33	46,50
Oțel aliat de scule W 2080 300×40	186 556	Kg	11,15	212,00
Oțel de scule 2080 400×40	1861 16	Kg	11,15	75,80
Oțel carbon W 153 Ø10	186 218	Kg	3,80	119,92
OSC 10 Ø14	1861 167	Kg	3,62	97,58
OSC 10 Ø25	1861 169	Kg	3,92	407,00
OSC 10 Ø35	1861 057	Kg	3,79	63,56
Oțel carbon U 10 A Ø35	1861 042	Kg	3,64	42,45
OSC 10 Ø40	1861 011	Kg	3,77	5 000,00
OSC 10 Ø45	1861 124	Kg	5,13	66,56
Oțel carbon U 10 A Ø45	1861 067	Kg	3,81	6,29
Oțel carbon U 10 A Ø80	1861 151	Kg	3 78	167,00
OSC Ø85	1861 153	Kg	250,00	250,00

OSC 10 Ø120	1861 152	Kg	4,92	349,10
Ø8×8	186 244	Kg	3,95	77,56
Oțel rapid de scule W 3355 Ø14	186 984	Kg	29.95	97.04
1	2	3	4	
Oțel rapid W 3343 Ø25	1861 076	Kg	61.71	267.04
Oțel rapid W 3343 Ø30	1861 077	Kg	61,67	160,50
Oțel rapid W 3343 Ø30	1861 118	Kg	71,12	6.29
Oțel rapid Ø38	186 838	Kg	27,36	0.22
Oțel rapid Ø55	186 532	Kg	60,83	1,56
Oțel rapid RP 3 Ø65	1861 136	Kg	103,47	76,60
Oțel rapid RP 3 Ø70	186 839	Kg	26.06	10.542
Oțel rapid RP 5 Ø75	186 552	Kg	102 99	37,00
Oțel rapid W 3343 Ø80	1861 015	Kg	26,10	25.20
Oțel rapid RP 3 Ø85	1861 140	Kg	102,86	75,00
Oțel rapid Ø85	186 533	Kg	60,16	234.30
Oțel rapid Ø85	186 926	Kg	25,91	54.76
Oțel rapid RP 5 Ø85	186 549	Kg	103.15	89,43
Oțel rapid RP 3 Ø100	1861 142	Kg	103,13	156,90
Oțel rapid Ø110	186 534	Kg	60,48	506,71
Oțel rapid W 3343 Ø110	1861 078	Kg	26,82	157,20
Oțel rapid W 3343 Ø180	1861 112	Kg	70,16	340,20
Oțel rapid W 3343 Ø180	186 510	Kg	25,30	1.12
Oțel rapid RP 1 Ø180	1861 023	Kg	42,50	58,00
Oțel rapid W 3355 Ø200	186 561	Kg	102,86	16.00
Oțel rapid W 3343 Ø210	1861 079	Kg	70,50	71,00
Oțel rapid W 3343 Ø220	186 555	Kg	61,30	194,80
Oțel rapid W 3343 Ø240	186 329	Kg	26.82	107.60
Oțel rapid W 3355 27×6	1861 096	Kg	124.53	71.73
	2		4	
Segmenți sur. 70 66?	230 498	buc.	1,30	199
Segmenți 70 663	230 497	buc.	2.00	2 520
Segmenți compresie 310 602	2301 085	buc.	1.35	13 3199
Segmenți compresie 310 402	230 491	buc.	1,50	30
Segmenți 31.06.03	230 425	buc.	1.25	347
Segmenți C1.04.07. R2	2301 599	buc.	2,50	202
Segmenți C500-2.63.3. CN	2301 332	buc.	1,30	467
Segmenți C1000-2.6.4. CN.	2301 311	buc.	1,90	5 291
Segmenți C100-2.6.5. CN.	2301 484	buc.	2,40	1 048
Segmenți C100-2.6 6. C.N	2301 437	buc.	2,30	1 293
Segmenți comp. D110.05.07.	230 523	buc.	3.50	1 933
Segmenți comp. D110.05.07.	2301 386	buc.	10,80	20
Segmenți D408-05 R1	2301 425	buc.	2,76	260
Segmenți D408-05 R1	2301 426	buc.	2.70	550
Segmenți D408-06 R2	2301 482	buc.	2,90	260
Segmenți D408-12 R2	2301 424	buc.	2,50	2 546
Segmenți S27-04222	230 503	buc.	1.90	995
Segmenți comp. CN 3 350	2301 679	buc.	3,10	70
Segmenți K5645 00008	230 525	buc.	3.00	11 839

Denumire. mat	Nr. fișe magazie	U/M	Lei unitar	Valoare
				5
Cablu pentru ancorare	2132 817	buc.	638,00	28
Dispozitiv pentru berbec	2132 816	buc.	661,00	14
Pompă injecție 086474017	214 055	buc.	1388.00	1
Pănii speciale SP64-299	2301 614	buc.	45,00	579
Pănii speciale SP64-299	2301 614	buc.	45,00	579
Tije de stringere Ø12	2509 17	buc	2,50	483
Tije de stringere Ø16	2301 267	buc.	5,10	300
Tije de stringere %16	2301 267	buc.	5.10	400
Tije de stringere OL604845 Ø17	2301 165	buc.	8.40	518
Cheie simplă 19	2231 404	buc.	4,15	737
Chei fixe 14×17	116 247	buc.	3,40	108
Chei tubulare 24×27	223 122	buc.	14,90	232
Chei tubulare 30×32	223 019	buc.	18,30	494
Chei tubulare 36×41	223 148	buc.	25,70	25
Chei tubulare 36×41	223 127	buc.	29,20	676
Cheie inelară 36×41	223 093	buc.	29,20	10
Cheie inelară 36×41	223 173	buc.	39,00	218
Cheie triplă dop golire	223 051	buc.	17,15	1 519
Cheie cu gheară 58×75	223 174	buc.	8,60	923
Manivelă pornire 3177013	213 010	buc.	14.70	40
Cuie tablă 2,0×25	188 271	Kg	4,70	75
Cuie tablă 2,2×25	188 307	Kg	4,59	100
Cuie tencuială 22×30	188 250	Kg	3,21	220
Geam securit 6m/m	729 608	buc.	2,00	4
Geam securit 5 m/m 15×15	181 06?	buc.	2,09	15
Geam securit 5 m/m 21×21	181 032	buc.	31,48	30
Geam duplex 260×210	188 300	buc.	29,77	10
Geam duplex sec. 300×300	188 285	buc.	35,38	25
Geam duplex 195×175	188 296	buc.	29,77	14
Geam duplex sec. 150×160	188 286	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 230×230	188 287	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 150×150	188 301	buc.	29,77	20
Geam duplex sec. 230×235	188 289	buc.	35,38	5
Geam duplex sec. 300×145	188 297	buc.	29,77	15
Geam duplex sec. 200×130	188 288	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 150×145	188 29?	buc.	29.77	20
	2	3	4	
Arcuri spirale UP23-007222	217 302	buc.	0,16	529
Arcuri spirale UP23.07260	2171 553	buc.	0,50	489
Arcuri spirale C633172	217 071	buc.	0,10	304
Arcuri 169-011-204	217 376	buc.	0,45	120
Arcuri spirale MC10-21-4	217 317	buc.	2,55	570
Arcuri spirale CM1-11	217 245	buc.	0,25	116
Arcuri spirale CM1-328	217 246	buc.	0,25	140
Arcuri spirale AC128-18×30×7	217 124	buc.	0,30	492
Arcuri spirale 20×47×10	217 194	buc.	0,45	368
Arc simering 70×80×10	217 327	buc.	0,50	2 165
Arcuri spirale 80×100×13	217 110	buc.	0,50	090
Arcuri spirale Nr. 0320113 A	217 140	buc.	0,55	222
Arcuri spirale F<sU 21000002	217 260	buc.	0,65	190
Arcuri spirale 21 1100 3002	217 222	buc.	6,20	1 303
Arcuri spirale 103.02.127	217 17	buc	0.50	2 536

IMPORTANT!

Întreprinderea „Timpuri Noi" București, avînd un conturat prestigiu comercial în rîndul colaboratorilor din întreaga țară și, beneficiind de o excelentă bază materială asigurată atît din țară cît și din import consideră că produsele prezentate în acest supliment vor suscita un deosebit interes.

Pentru a evita orice întîrziere în procurarea acestor produse de maximă utilitate, întreprinderile interesate sînt rugate să consulte cu atenție reperele disponibilizate și cu operativitate să transmită comenzi la următoarea adresă:

Întreprinderea „Timpuri Noi" – Splaiul Unirii nr. 165, sector 4 – București.

Relații comerciale suplimentare se pot obține la telefon 21 61 60.

Prezumtivii colaboratori ai unității bucureștene sînt asigurați de maximă solicitudine în procurarea materialelor de care sînt interesați.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAȘA

VIAȚA CĂRȚILOR

Vasile Tonoiu
DIALECTICA ȘI RELATIVISM
Ed. științifică – 1978

Este dificil de precizat cu certitudine domeniul investigativ căruia i se circumscrie eseul lui Vasile Tonoiu, **Dialectică și relativism.** Un amplu discurs epistemologic – cu vădite finalități gnoseologice – traversează spațiile psihologiei, biologiei, sociologiei, antropologiei... pentru a degaja semnificații filosofice deosebit de interesante. La o asemenea situație a condus însăși tematica principală a lucrării. Impunerea ideii de **referențial,** pe care V. Tonoiu și-o propune pornind de la sugestiile operei lui Ferdinand Gonseth, silește cercetătorul să-și poarte demersul analitic prin toate regiunile existenței umane – ideea de referențial având o sferă egală cu a aceleia de omenesc.

În consens cu sugestiile filosofului elvețian, V. Tonoiu nu ne oferă o definiție a conceptului de referențial. Argumentele par suficient de întemeiate: definiția verbală nu poate epuiza prin ea însăși o noțiune (mai ales de complexitatea celei în cauză), angajarea limbajului în cunoaștere însemnînd întotdeauna și investirea lui cu semnificații noi, exterioare, inedite. Ca urmare, conceptele noi rămîn nedefinite prealabil, urmînd să se încarce treptat, pe măsura dezvoltării investigației, cu semnificații autentice, reale. Se trece astfel într-un mod mai firesc, mai natural, de la necunoscut la cunoscut, de la o comprehensibilitate elementară, săracă și comună, la una nouă, bogată și particularizată.

O asemenea metodă comportă bineînțeles și riscuri. Pe de o parte, noțiunea va rămîne pînă la sfîrșit înconjurată de o oarecare franjă de intuitiv, iar, pe de altă parte, un lector mai puțin avizat, spre exemplu, asupra filozofiei relativiste gonsethiene, pierde multe din sensurile filosofice și epistemologice cuprinse în prima parte a lucrării, pînă ce-și formează o minimă înțelegere a ideii de referențial. V. Tonoiu atenuează totuși impedimentul din urmă printr-o încadrare teoretică sugestivă a problematicii propuse, coroborată cu o abordare genetică: analiza complexă, pliată exigențelor teoriei piagetiene a psihogenezei, reușește să contureze ansamblul transformărilor cantitative și calitative care însoțesc geneza referențialului natural elementar, ca mediator obligat al oricărei angajări a individului în situație. Din pluralitatea factorilor, care concură la realizarea acestui complicat proces, V. Tonoiu pare totuși să nu accentueze suficient pe cel mai important, cel care, în ontogeneză, determină structurarea realului și, implicit, sedimentarea referențialului natural elementar: **distincția scop-mijloc,** al cărei germene apare încă din al treilea stadiu al perioadei senzorimotorii, stadiul așa-ziselor „reflexe circulare". După cum se știe, în primele etape ale ontogenezei activitatea copilului este orientată în întregime spre **reușită,** fiind, în acest sens, o luptă de a exista. Prin asimilare și acomodare, copilul accede la o relație cît mai **eficientă** cu lumea, ceea ce face ca la sfîrșitul perioadei senzorimotorii să fie deja stabilită în linii mari diferențierea scop-mijloc. Pragul fundamental al ivirii germenilor referențialului natural, credem noi, se află tocmai în acest moment în care, căutînd mijloace noi în vederea atingerii scopurilor, copilul **suspendă acțiunea pentru examinarea situației.** Este momentul în care el pune între paranteze schemele senzorimotorii care-și dovediseră o relativă eficiență, tatonarea exterioară fiind înlocuită cu **insight**-ul. Bineînțeles, procesul se va desăvîrși de-abia cu depășirea realului prin saltul în **posibil,** odată cu atingerea nivelului gîndirii ipotetico-deductive. Salt condiționat indiscutabil și de existența de-acum a unui referențial bine structurat, capabil să mediatizeze această inserție a individului în situația de cunoaștere și intervenție eficace.

Apelul la teoria piagetiană se dovedește extrem de util în planul explicației genetice, conferindu-i acesteia din urmă un fundament dialectic solid, dispus nuanțărilor. Cum se știe însă, concepția lui J. Piaget nu este infailibilă și V. Tonoiu dedică un întreg subcapitol **(Retrospective critice)** criticii acesteia. Poate că, totuși, această justificată critică n-ar fi trebuit efectuată atît de tardiv. În ciuda eforturilor sale, referențialul natural elementar rămîne fixat clar numai prin dimensiunile „piagetiene" ale psihogenezei, adică prin cele a-sociale, structurale și operaționale. O retrospectivă critică nu putea înlocui un întreg esafodaj teoretico-explicativ.

Mult mai reușite apar ultimele două capitole ale cărții, cele în care autorul nu mai acceptă tutelări spirituale străine (excepțind-o pe cea a lui Gonseth), ci procedează la construirea unor originale scheme paradigmatice ale referențialurilor colectiv și științific.

Dublu angajată, lucrarea inserează în paginile ei și o interesantă și actuală delimitare: între relativitate și relativism. Confruntarea teoriei marxiste cu relativismul epistemologic modern devine fecundă în perspectiva definirii riguroase, dialectice, a diferențelor care separă recunoașterea relativității istorice și cognitive a oricărui referențial și teoretizarea tendențioasă a acestei relativități.

GEORGE ȘERBAN

M. Bucă, I. Evseev, Fr. Kiraly, D. Crașoveanu, Livia Vasiluță
DICȚIONAR ANALOGIC ȘI DE SINONIME AL LIMBII ROMÂNE
Editura științifică și enciclopedică, București, 1978

Inițiativa autorilor prezentei lucrări de a oferi un **dicționar de concepte,** organizat pe „grupuri analogice" în care cuvintele sînt reunite în primul rînd prin natura lor tematică și apoi prin cea lingvistică este din cele mai salutare. Meritul **Dicționarului analogic și de sinonime** este cu atît mai mare cu cît el marchează un început în lexicologia românească **(Dicționarul analogic,** Editura „Universul", 1938, lucrare de pionerat aparținînd lui Ștefan Florescu, rămîne o încercare întemeiată, în mare măsură, pe o rigoare relativă). Deși în lingvistica europeană există cîteva modele importante ale unor astfel de cercetări, **Dicționarul analogic și de sinonime** reprezintă, în mare parte, o elaborare originală, sprijinită atît pe îndelungata familiarizare a autorilor cu problemele teoretice și metodologia cercetării lexicului (Marin Bucă, O Vințeler, **Dicționar de antonime,** Ed. Enciclopedică română, București, 1974; Marin Bucă, Ivan Evseev, **Probleme de semasiologie,** Ed. „Facla", Timișoara, 1976 etc.), cît și, evident, pe analiza aprofundată a fenomenului lingvistic românesc.

Dicționarul... cuprinde 612 **grupuri analogice.** În alcătuirea „articolelor" s-a ținut seama, așa cum se precizează în succinta prefață, atît de legătura semantică dintre termeni cît și de relațiile lor ontico-semantice. Vom întîlni, astfel, în același loc, alături de „sinonime absolute" de tipul **durere-suferință; drum-cale; dragoste-iubire** și de „sinonime ideografice" (cuvinte cu sens apropiat) cum ar fi **durere-jale-alean; drum-rută-traseu,** termeni care exprimă raportul **autor-acțiune (comerciant – a vinde)**; acțiune – obiect, instrument **(a scrie – scriere; a tăia – cuțit, foarfecă)** etc.

Dificultatea unei asemenea întreprinderi stă în fixarea grupelor analogice și în delimitarea lor. Pînă unde se întinde, de fapt, granița celor mai importante noțiuni cînd realitatea și, prin ea, limba sînt atît de dinamice? Pînă unde urcă gradul de înrudire analogico-sinonimică a vocabulelor cînd creativitatea intervine permanent în primenirea și nuanțarea limbii? Autorii au găsit, după opinia noastră, o judicioasă cale de mijloc. **Dicționarul...** a avut în vedere, mai întîi, vocabularul activ al limbii române, căruia i s-au adăugat termenii celorlalte microsisteme lingvistice (arhaismele, regionalismele, cuvintele argotice sau livrești, precum și cuvintele care, din diferite motive, prezintă un oarecare grad de conotație). Alături de cuvinte, autorii au avut în vedere și **locuțiunile, expresiile idiomatice, termenii compuși (deznădejde – disperare... a-și smulge părul din cap – a se lua cu mîinile de cap, – a da cu capul de pereți).** Plecîndu-se, astfel, de la un referent oarecare, se circumscrie, apoi, pe cît este posibil, întreaga sferă a lexemelor ce-l reprezintă, în cele mai complexe și mai diverse constelații semantice.

Organizarea (structura) grupelor analogice reflectă, pe de o parte, locul pe care cuvîntul titlu (noțiunea – nucleu) îl ocupă în angrenajul social (termenii mai importanți au o sferă derivațională – sinonimică – mai largă) pe de alta, atitudinea vorbitorilor față de realitatea desemnată prin cuvinte.

Grupurile conceptuale acoperă zone din cele mai diverse ale vocabularului, vizînd trei mari domenii: **omul, natura** și **societatea;** ele sînt completate cu un bogat și util indice cuprinzînd aproximativ 29.000 de cuvinte.

Într-o perioadă în care se discută foarte mult caracterul sistematic al lexicului în latura sa semantică, **Dicționarul...** nu este doar o operă de lexicografie, ci și o importantă contribuție lexicologică, de vreme ce el nu se mulțumește să inventarieze repertoriul lexical, ci observă și consemnează microsistemele integrate în sistemul mai larg al sinonimiei și al analogiei semantice. Instrument de lucru de incontestabilă utilitate, **Dicționarul...** oferă o largă perspectivă asupra vocabularului românesc. El se cuvine a sta oricînd la îndemîna specialistului, a literatului, a oricărui cititor preocupat de subtilitățile și dinamica limbii, de modul în care ea analizează și reproduce realitatea.

OLIMPIA BERCA

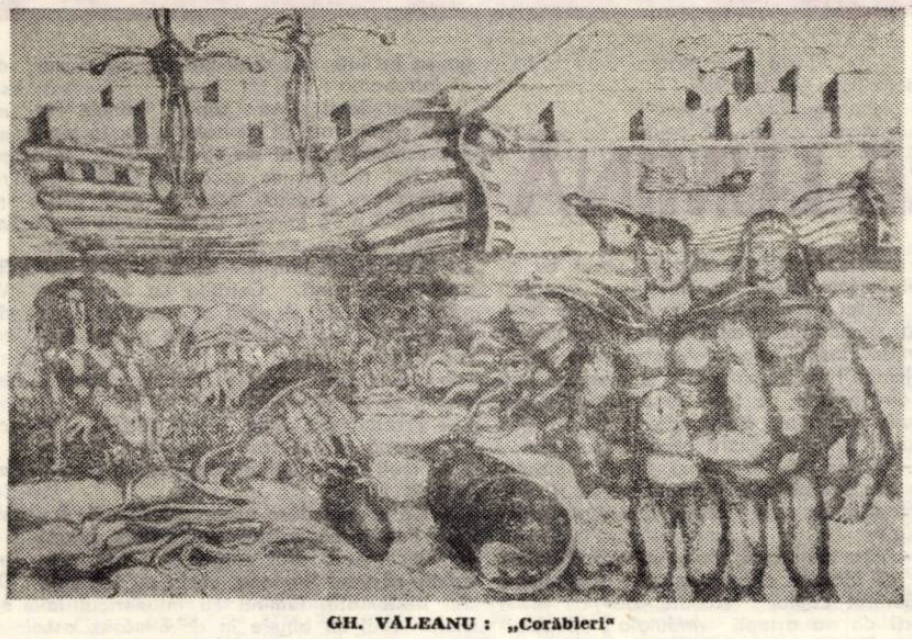

GH. VĂLEANU: „Corăbieri"

Dumitru Mureșan, Vasile Gaftone
FRUMOASA SPRIA
Editura Facla, 1977

În **Frumoasa Spria,** firul epic curge domol. Dumitru Mureșan și Vasile Gaftone ne-o înfățișează pe Spria într-un peisaj solar, rostindu-și ruga către Zamolxe, pentru ca cei dragi ei să se întoarcă cu bine. Ruga ei nu-l îmblînzește pe Zeu, dar deschide muntele din care, tîrîndu-se, iese la lumină un bătrîn „obosit dar vesel". Este Aemonia. Expediția sa în măruntaiele muntelui a fost încununată de succes. El depune la picioarele Spriei rodul căutărilor sale: **„...numai inima ta, stăpînă, poate fi mai curată decît aurul pe care l-am găsit în adînc".** Aemonia, iscusit meșter aurar, e gata să ofere tot aurul munților pentru liniștea plaiurilor sale. D. Mureșan și V. Gaftone ne plasează cu ușurință și siguranță în minunatul ținut al Maramureșului, unic prin **frumusețe, păstrător de datini și tradiții** și cu o prețioasă încărcătură istorică. **„Aici ne-am născut noi și strămoșii noștri (...) Ne-am apărat cu inima și cugetul locul de baștină, care-i al nostru de la începutul începutului, din totdeuna. N-am poftit la altceva decît la liniștea plaiurilor noastre. În pace să le păstrați și voi. Să nu rîvniți la nimic al altuia, dar nici să nu lăsați pe alții, străini de aceste locuri, să le pîngărească".** Așa sună testamentul strălucitului tarabost, lăsat fiicei sale, și, de la Spria, cuvintele vin spre noi.

Cei doi autori luînd ca pretext o poveste de dragoste, derulează lupta dacilor mari pentru supraviețuire, pentru a rămîne liberi. Lectura ne oferă posibilitatea de-a face o incursiune în istorie, de-a lua cunoștință de unele etape ale formării poporului român. Unele personaje, așa cum spune și D. Mureșan în „Cuvînt înainte", poartă nume „proprii dacice", iar altele „își au originea în apelative", lucru care dă o notă de vechime și, totodată, un plus de savoare textului.

Lecturarea romanului este mult ușurată de stilul simplu, ușor liric. De la primul capitol, „Aurul Spriei", pînă la ultimul, „Un nume și un renume", ritmul și tensiunea cresc, incitînd interesul cititorului. D. Mureșan și V. Gaftone realizează portrete bine conturate, cum este cel al viteazului Langaros, sau cum este cel al tînărului procurator al împăratului, Ancus Casius Superbus, poate cea mai luminoasă prezență a acestui roman.

Acțiunea se desfășoară pe un teren vast. Din munții bogați în aur, autorii își plimbă personajele de-a lungul Daciei, pînă la Roma. Sînt, în această carte, veritabile poeme în proză. Dinamismul, lirismul, tragismul, ca elemente componente bine dozate, fac din **Frumoasa Spria** o carte realizată, ce se citește cu plăcere.

VICTORIA CĂLUGĂRU

Radu Tudoran
CASA DOMNULUI ALCIBIADE
Ed. Cartea Românească, 1978

Regăsim în **Casa domnului Alcibiade** nu numai cîteva dintre cordonatele specifice prozei lui Radu Tudoran, dar și o tehnică a narațiunii, cum spuneam, substanțial îmbogățită cu procedee ce se revendică la un stil aproape comun în romanul actual. Pentru cea dintîi, ne referim mai cu seamă la predilecția pentru biografiile imprecis delimitate, anunțată încă din **Întoarcerea fiului risipitor** – 1947, la gustul pentru atmosfera romantică și exotism, vezi **Un port la răsărit,** 1941, la propensiunea către tenebros și fantastic fixată deplin în **Al treilea pol al pămîntului** – 1971. Alături de acestea, și, poate, nu în ultimul rînd, înclinația constantă a scriitorului către investigarea realității în afara oricăror prejudecăți, dincolo de aparențe el descoperind lumea cu uimire dar și cu sentimentul deconcertant al miraculosului.

A fost deja remarcată tendința de ambiguizare a personajelor din **Casa domnului Alcibiade:** Odor, unul dintre fiii lui Alcibiade, nucleul întregii narațiuni, oscilează între condiția de geniu și aceea de maniac, între superior și mediocru, trădînd astfel veleitățile autorului în a înconjura instanțele discursului său cu aură de mister care ridică substanțial rețeta romanului. Alcibiade însuși, cu o biografie extravagant consumată – căutător de aur dar și luptător în războiul Burilor –, este „ascuns" în adevărata lui față, generînd în jurul său același spațiu de interogații. O explicație plauzibilă credem este aceea că autorul refuză cu obstinație clișeele prozei pretins realiste, preferînd sugestia în detrimentul prezentării explicite care ar fi dus indiscutabil la prolixitate. În acest context se înscrie și implicarea masivă a „documentului" de epocă, a faptelor reale ce au stîrnit senzație la vremea lor. Atentatul de la Sarajevo, spre pildă, este văzut prin ochii unuia dintre personaje, ceea ce exclude din capul locului viziunea ex cathedra asupra evenimentului. Această „subiectivizare" a istoriei, mergînd uneori pînă la transfigurarea totală a realității, elimină posibilitatea eșuării narațiunii pe terenul arid al prozei de tip prelegere.

Radu Tudoran își asumă consecvent postura de martor ocular, de aici implicarea stilului confesiv în formula narativă a cărții sale.

La sfîrșitul oricăror considerații urmărind definirea acestui roman, o certitudine se impune: **Casa domnului Alcibiade** izbutește să înnoiască și să diversifice universul operei lui Radu Tudoran, lăsînd în același timp deschisă perspectiva adăugării unor noi dimensiuni.

MARIAN ODANGIU

Atît de mult ne obișnuim ca unii tineri să ne calce redacția, încît mai că uităm că ei sînt și creatori, nu doar niște simpli obișnuiți plimbăreți, și discreția lor o luăm adesea drept indiferență și aerul lor modest îl tratăm drept nepăsare în a publica. Tînăra muncitoare și poetă Ely Radovan face parte dintre asemenea rarități de tineri poeți, trăsătura esențială a firii și poeziei sale fiind umilitatea, discreția.

Motivele poemelor sale se restrîng la aria eroticii, a solitudinii ființei într-un univers ce o înconjoară, adesea, cu brutalitate. Erotica ei este una a purității, denotînd finețe sufletească dar nefiind lipsită nici de dramatismul solitudinii în dragoste sau de tortura unui senzualism tăinuit. Întreaga poezie a tinerei poete este una de notație, ea fiind o senzitivă. Respirația scurtă a poemelor le conferă și un aer de sentență. Umilitatea poeziei este una structurală, poeta menținîndu-se într-o rezervă adîncă în fața fericirii, într-un stoicism intim. Doar pulsul naturii sau fraternitatea umană pot sparge acest cerc de fier al singurătății și neșansei sentimentale.

Tînăra poetă aduce, în volumul ei, constituit cu migală în decursul anilor, acea prospețime imagistică de bună factură, acea autenticitate a trăirii, o „lacrimă ce sapă pînă la os" un suflet îngîndurat și singur, ce denotă însă în fața existenței tăria și stoicismul ființelor învățate cu greul vieții. Austeritatea stilului, epurat de decoruri imagistice inutile, și, în același timp, șocul unor metafore scînteietoare, emoția izbucnind, reținută, sub cuvinte, fără luxurianță imagistică, fac din Ely Radovan, între tinerii poeți timișoreni, o voce singulară. Ea și-a constituit, pînă acum, prin sinceritatea simțirii și prin truda ei rodnică, în anonimat, un loc pe care experiența viitoare i-l va întări pe de-a-ntregul.

ION ARIEȘANU

Vă prezentăm un tînăr scriitor

Ely Radovan

AM NEVOIE

Am nevoie de alcoolul frigului tăcut,
cînd prea fierbinte crinul își scutură mireasma
și ochii mei lărmuitori
în măduva pămîntului
își vor ascunde sarea.

Am nevoie de alcoolul frigului, acum,
cînd umilința ca dintele de șarpe
își pîlpîie veninul.

NU SPUNE CĂ EȘTI SINGUR

Cînd poți lustrui cu ochii
piltrele
și respirația ta deschide vitralii prin care trec
îndrăgostiții,
nu spune că ești singur.

Amurgul în vine-ți pulsează flori,
nu spune că ești singur
cu cerul durerii în oase ascuns ;
nu spune că ești singur
cînd respirația ta deschide vitralii
prin care trec
îndrăgostiții.

TINEREȚEA ERA . . .

Lasă-mă să cad în respirația ta,
fecioară . . .
Acum toamna mă cuprinde și mă doare
trupul tău și cerul
neatins de dragoste.

Tinerețea era o sabie dulce în carnea ta,
sclipind.

CENTURA DE SPINI

Senzual îmbrățișează
meridianele globul ;
și porii mei țipă
ca pescărușii flămînzi.

Tot mai adînc
îmi intră în carne
centura de spini.

SĂRUT SĂMÎNȚA

Sărut sămînța ce încă palpită
de sîngele neamului meu ;
acolo, sub pămînt,
ca într-o uzină,
vuiesc rădăcinile
și moartea nu-și află adăpost.

Sărut sămînța ce încă palpită
ca buzele femeii
în iubire.

GENEZĂ

Iasă ziua din amurg
ca o perlă șiroind culori ;
în ochiul cel de humă
rodnic îmi va fi culcușul.

Acoperiți-mi zîmbetul cu pietre
să nu vă tulbur omeneasca milă ;
acoperiți-mi zîmbetul cu pietre
să cred că mă iubiți acum,
cînd iasă ziua din amurg
ca o perlă vie.

TĂCUTĂ IUBIRE

Lumină de grîu așterne-mi pe frunte
cînd patima verii rugină va fi.
Osîndită, bucurat[ă] asemeni frunzelor grele,
tăcută iubire !

Coroană să-mi fie truda și setea,
liniștea alăptează semințele în miezul pămîntului.
Nemărginire și ta[...]nă,
pune-mi în inimă, fericita durere !

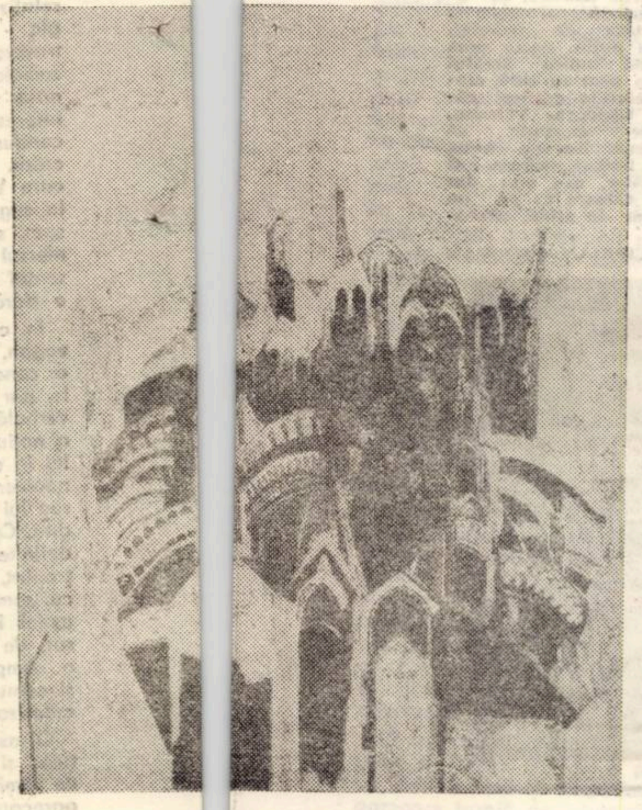

GH. VĂLEANU : „Feerie gotică"

DUȘAN PETROVICI

MĂRTURISIRE

Semnul metropolei nu-l voi afla nicicînd ;
mi-e dat să cred în balanțe cu sclipiri cenușii,
în teroarea pîinii care-mi mănîncă jumătate din viață
și-mi trage talgerul înspre foamea țărănească
a mădularelor.
Peregrin pe alte meleaguri nu m-am visat,
din încăpățînare, sau din sfiala de a nu cădea în
genunchi
asemeni barbarului în fața frumuseților lumii.
N-aș fi putut face nici salturi de cangur
la care mă tot îndeamnă planeta ;
mi-e pasul scurt și poticnit,
de parcă aș trage după mine o brazdă
din racla părinților adînc îngropați.
Și visul mi-e uneori un flaut nevrednic,
din care nu se toarce firul grăbitelor zări.
Văd zilele ce-și rumegă apusul pe-ndelete
și sînt de partea lor
ca plugarul ce nu se va despărți nicicînd
de vitele sale
oricîte balanțe vor mai sîngera în univers !

ELECȚIUNE

Din înverșunarea indescifrabilă a realității care
mă-nconjoară
— atenție ! aleg doar pe aceea care propășește visul
păguboaselor mele jelanii.
La cîtă dragoste se poate ridica acela ce-și
supraviețuiește
iubirii de sine, pentru a-mi căuta muțenia ca pe o
fericire elocventă ?
Subliniez : eu îmi cultiv doar trupul ce va să curețe
spiritul umflat de erezii efeminate (ca Hercule
grajdurile lui
Augias) Păzea ! cultura acestei pilule ingurgitate
se lipește de noi și ne ține ani îndelungi
în contul unei speranțe amorfe.

Contemplu, contemplu, contemplu !
Dar fără a simți înălțare,
ci mai mult telurice regrete —
drept pentru care îmi aleg din tot ce mă-nconjoară
numai ceea ce propășește visul păguboaselor mele
jelanii.

ÎNTRE CEEA CE ESTE

Între ceea ce este încape și lacrima ta ;
ca un pește fugit din oceane,
ca o frunză căzută din cer.
Măcar o dată lucrurile pleacă din locul lor,
își tîriie rădăcinile pe pămînt sau prin aer,
lăsînd în urmă un ochi deschis, o gură-nsîngerată,
ce tînjesc o vreme apoi se osifică.
Sfîșie scoarța acestei nebune priveliști,
în care ard gameți de aur
și ne intră-n piele și în suflet ;
cu o lingură de miere scoatem de-acolo răul
și-l facem mingi de joacă pentru îngeri.

TREI VERSEȚI

1

Din prea multă delăsare de suflet,
dintr-o încăpățînată himeră a civilizației,
chiar dintr-un snobism îmbătrînit
nu se vor naște versuri
care să zguduie cîntarele fericitelor invenții omenești.

2

Spuneam că aerul se tălăzuiește întruna. Că țipă
cocorii.
Că tu ești tinerețea teribilă a uzurpării. Că numai
retras în cochilie melcul se ia în serios.
La urma urmei adevărul tăcerii face instinctul artist.

3

Perpetua cădere în simetrii e primul semn al
înstrăinării.
Floarea nu se miroase decît o dată, puternic și
ireversibil
Desigur, nu aici stă fericirea.

PETRE JUCU

FIINȚA SPRE LUMINĂ

În noaptea aceea pe terasele Sarmizegetusei omul se gîndea pe sine și, odată cu el, omenia. Deslușea urmașilor umilii pași ai vieții, semeții pași ai cugetului. La poale, marea getică neturburată.

Învățați și neofiți îndurau tăria cugetului adînc, înțelepciunea se reflecta în soarele de andezit. Cuvintele răsunau din stîlpi în stîlpi, din încăpere în încăpere, adevărul era rotunjit cu unelte de piatră.

— Spune-ne, Deceneu, templele acestea sînt propria noastră poveste, dar ruinele dedesubtul lor ?

— Spun ceea ce este : împrejurul nostru zac munți de vase sparte în rituale și unelte de trudă. Rîurile duc la vale nu numai lutul, piatra, fierul, ci și istoria noastră înscrisă în ele. Privite din piscuri ori de la poale aceste alcătuiri par joc de uriași. Zamolxis însuși le-a numit „pietre care mor în picioare !" Au fost tăiate cu chin și mișcate cu trudă, cu ajutorul arborilor prefăcuți în roată. Trudă neconstrînsă de timp, dar brăzdată de ogașe, acoperită de uruitul carelor gemînde. Vremurile au devenit tăvălugi, spusa zece cufundată în uitare. Urmele s-au pierdut deși strămoșii le-au durat pentru eternitate. Aceste pietre țin loc de scriere iar drumul spre cunoaștere trece prin ele. Hipogheumurile sînt mai vechi decît templele, rețineți asta !

— Ce-i omul, preaiuminate, altceva decît o piatră singuratică ?

— Singuratică fiule ? E o perlă dintr-o salbă împrăștiată în spații și, oriunde s-ar afla, poartă în sine clipa împlinirii . . .

— E un cosmos cumva, însingurat ?

Luminițele din ochii novicilor clipeau a neînțelegere.

— Cosmosul nu cunoaște însingurarea și omul nu e chiar mijlocul lui, ci unul din atîtea zbuciume posibile. Dar nu mă siliți să vorbesc smuls din lucrurile imediate !

— Omul e opera lui Zamolxis ?

— Omul este opera omului, socoate-mi liberă spusa.

Discipolul se înclină cu smerenie.

*

Orele scăpătau euclidic din vasele conice, gnomonul își alungise umbra de două ori cît lungimea tijei. Un timp interior tindea să nu-și mai regăsească locul, pășea cu ei alăturea. Pe unii îi ținea de poale, cu alții alerga-n neștire. Primii simțeau cum povara anilor le atîrnă de picioare, cum bătrînețea le strîmbă fețele și pașii, ultimii zoreau spre urcuș cu aripi în loc de călcîie. Soarele îi dogorea în creștet asimilîndu-le pe nesimțite umbra, trecîndu-le-o dincolo de organele de simțuri. Încet, le-o prelungea prin pași, culcîndu-i la pămînt. Om și umbră lăsau o dîră-brazdă pe treptele urcate, pe lespezile coborîte, măturîndu-se odată cu praful. Timp și umbră erau la purtător.

— Fă-ne să înțelegem preaînțeleptule, pe cer sînt stele, în mări sînt pești și cînd nimeni nu le vede și cînd nimeni nu-i pescuie ?

— Așa cum spui, fiule, precum turmele de oi înafara oilor numărate și sîmburii înăuntrul cojilor ferecate, dar ce hram porți de nu aștepți rînduiala ? Grăbitul discipol se roși.

— E „poet" destăinuiră ceilalți . . .

— Așa ! Și preaiuminatul zîmbi cu îngăduință.

Judecătorii cei bătrîni se așezară pe pietrele „cercului de foc" împrejmuind cu trupurile lor vetrele luminate. O dată cu ei sosi și fiul regelui. Obiecte apotropaice îi jucau pe grumaz, mici cochilii de sidef, de os, de lapislazuli, corali, sfere de jad. Clinchetul lor se amesteca în trilul păsărilor din arborele sacru.

— Ai zăbovit mult, Zophyrion ?

— Am arătat surorii mele Genucla spoliile luate de la dușmani ; iertare, preaiuminate !

— Să nu se mai întîmple . . .

De jur împrejur stăteau „trestiile gînditoare" vulnerabile de pilde și învățătură, flămînde de adevăr și înțelepciune.

— Învață-ne, Deceneu, de ce templele noastre sînt din piatră și nu din marmoră, ca ale grecilor, latinilor ?

— Tot piatră se cheamă dar altu-i răspunsul. Pămîntul nu trebuie asaltat cu strigăt sculptat, nu trebuie sacrificat cugetul de dragul armoniei, țelul suprem în schimbul unei rigori. Adevărurile adesea suferă de majestate, se vor cenușii, golașe ca stînca dar drepte și mărețe ca ea ! Timpul nu se teme de piatră dar se înscrie tăcut în tainele ei. Templele, cetățile noastre sînt o prelungire a muntelui și nu acopăr tăceri nedrepte. Sînt coroane pe capul piscurilor, întru cununia lor cu cerul.

Zophyrion nu se putut stăpîni : „Aristotel zice . . .".

— Fii cu băgare de seamă, fiule, cînd îți alegi prezicătorii ! Convinge-te mai întîi dacă merită încrederea ta ! Fiul de rege se înclină, dar dintr-un colț obcur veni întrebarea :

— Natufienii și-au săpat tainele în stînci și pitagoreicii simbolurile lor în temple ascunse vederii de ce ?

— Noi n-avem ce ascunde, zîmbi blajin Deceneu, n-avem acoperiș decît cerul iar piatră albă folosim și noi, acolo unde muntele singur ne îmbie, unde-l simțim ca o chemare, liniștitor de cugete și limpezitor de minți. Cetățile cu tempelele noastre ne sînt și casă și mormînt, pat de naștere, loc de nuntă, rug pentru marea trecere . . .

— Adevărate „pietre pentru templul meu", se sumeți poetul ?

— Precum zici, fiule, puțini știu însă să se supună ca piatra stelei lor ; privesc prea mult cerul și pierd din vedere tocmai lumina . . .

— De ce trebuiesc asaltate înălțimile ?

— Pentru că există, poete ! Și glasul lui Deceneu deveni enigmatic ; așa cum există cristalul limpede, vecin cu tulburea din nestemată, lumina cu întunericul laolaltă, răul cu binele în devălmășie, astfel și înălțimile pe om vor să-l sfideze și, de aceea, sortite sînt să-i cedeze ; pretutindeni domnesc legi ale împlinirii, adevărurile sînt spuse pereche, numai cetățile noastre nu au pereche, adevărul lor e negeamăn cu nimeni și seamănă cu . . . eclipsa de soare : atrage, sperie și tulbură toate viețuitoarele ; cine are minte trebuie să-nțeleagă ! Din ungherul știut țîșni o nouă întrebare :

— De ce sînt sanctuarele cînd patrulatere, cînd rotunde ?

— Să lege în piatră ceea ce mintea o dezlegat mai întîi cu rigla și compasul ; să armonizeze unghiul cu planul, dreapta cu curba, vîrful cu baza în aceeași măreață întruchipare . . .

— Să împace neînțelegerea milenară ?

— Ești înțelept, fiule, eu nu pot să-ți fiu decît maieut !

*

Pe boltă mișunau stele în adîncuri se alcătuiau particule, înțelesurile treceau la orizont cu semnul schimbat.

— Nemurirea nu e sus, preaiuminate ?

— Sus e Alfa Draconis dar veșnicia s-a născut aici, și Deceneu arătă așezările de la poale ; e amestecată cu rîurile, jumătate curge la lumina zilei, cealaltă jumătate tînguie pe la miezul nopții. E deopotrivă și dincolo și impunse aerul cu toiagul spre cetățile semețe ; sînt mai mult decît o temeinicie, sînt împotriva oricăror prăbușiri . . .

— Cuiburile noastre, izvor de nemurire ?

— Numărul lor crește fără încetare, de la limesul teraselor descrescînde la sita turlelor încremenite în paze ; ele nu cunosc surparea, sînt lanț de știrbote, mai mult decît o parasangă, ating miliaria . . .

Ucenicii priveau extaziați ! Le pipăiau cu ochii sufletului, le adulmecau cu urechile minții ; pe Zamolxis, sînt mai frumoase decît terasele Pergamului, mai maiestuoase decît scările Persepolisului pe care Darius le urca și cobora călare . . .

— Și cine a construit asemenea minunății ?

— NEAMUL ACESTA FĂRĂ ASEMĂNARE, răspunse înflăcărat Deceneu, CEI MAI VITEJI ȘI MAI DREPȚI DINTRE TRACI, adause cu mîndrie Vezina, Întîiul Judecător. Novicii nu-și credeau urechilor.

— Le-ați recunoaște vesperal, în zare, întrebă inițiatul ?

— Da, sînt FEȚELE ALBE, răspunseră ucenicii . . .

— Adevărată liniște în piatră, glăsui Deceneu.

— Sau liniștea dinaintea furtunii, surise Vezina !

— Oricum ar fi, dar spre boreul septentrion, dinspre Mesembria, ce ne îmbie ? Discipolii simțiră suflul lui de gheață : e ecoul de la PIATRA ROȘIE !

— E cuib de vulturi aninat peste prăpăstii, durat în stîncă sîngerie.

— Așa se vede, dar dinspre meridion ?

— BLIDARELE, îngemănate terasă cu terasă, piedică cu piedică . . .

— Așa, să n-aibe spor dușmanul, dar MELEIA unde vine ?

— În vîrf de pisc, o mîngîie euralul . . .

— Eh, mutatis mutandis, nu numai la Hellespont cresc meșteri ! E vădit caracterul lor oppidan ? Dar n-ați văzut TINOSUL, RUDELE, COZLA, adevărate stele tăiate în piatră, se înteți cu numărătoarea Deceneu . . .

— Nici ARG[...]EDAVA, PIROBORIDAVA ?

— Adevărat[...]e replici solare, îi uimi Vezina.

— Replici so[...]lare ?

— Da, pentr[...]u că toate cetățile terminate în DAVA, [...]ca RAMIDAVA, CUMIDAVA, PELENDAVA, [...] SUCIDAVA, PETRODAVA, GERMISARA . . . sînt o oglindire a adevărurilor cosmic[...]e cucerite, răsfrîng nevoia de cuprindere[...] și au obîrșie uraniană . . .

— Obîrșie u[...]raniană ?

— Precum H[...]YMALAIA, acoperișul lumii ! În zilele însor[...]ite, Gebeleizis vedea Casa Zăpezii și a î[...]nsemnat conturul ei în piatră . . .

— De unde-[...]l vedea, preaiuminate ?

— Din vîrf [...]de munte . . . dar nu mă siliți să ies din[...] lucrurile actuale, pentru că pe pămînt to[...]ate alcătuirile au dușman timpul, creații[...]le însă nu.

— Cum mai[...] poate omul clădi cînd răzbaiele mereu[...] dărîmă ?

— Nimic nu[...] se poate clădi pe amărăciunea neantu[...]lui, credința că ceva rămîne e țesută î[...]n noi : sacul gol nu stă în picioare : ied[...]era fără copac, pînza fără catarg, cad !

— Renaștem[...] din propria noastră cenușă ?

— Precum „măiestra" din poveste, fiule !

— Și dincolo[...] de nevoile vieții, ce alte nevoi mai av[...]em ?

— Nevoia d[...]e a rămîne în picioare. De a fi tu însuți.

Judecătorii [...]cei bătrîni se ridicară, se prinseră de [...]mîini . . . Deasupra, pulbere de stele, nori lăptoși, clocot nestins. O ardere prin viață înnadins ; dansau cîntînd : adevărul ne străbate picurînd . . .

— Ce-i adevărul, șfichiui de undeva întrebarea ?

— Cine a pus-o ? (Nu răspunse nimeni). Vedeți, zîmbi Decenu, încă nu s-a răspuns ! Adevărul naște prin cuvînt dar și prin tăcere față de cuvînt ; cînd e bine înțeles, se oglindește ca stelele în templele Sarmizegetusei.

— Cine face ordine în multitudinea de fapte ?

— Înțelepciunea omului, din aproape în aproape.

— E un pas spre înțelegere ?

— E un act de cunoaștere, ca măsură a lucrurilor ce pot fi cunoscute.

— Ce fel de măsură, în secheli, în talanți ?

— Scepticii nu primesc nici măcar aur cînd le e dat pe preț de nimic.

— Și spusele tale sînt aur curat ?

— Se nasc dimineața, se înmulțesc la prînz și pier seara . . .

— Soarta efemeridelor ?

— Nenumite, lucrurile sînt moarte ; numite, trec din clipă în veșnicie. Capătul firului e la noi în mîini, e întîia lui treaptă.

— Însemnată treaptă ?

— Și cea mai lungă călătorie începe tot cu primul pas !

— Sînt mulți asemenea pași ?

— Înmulțește-i cu 24, apoi cu 7, cu 30, cu 12 și ai în mînă veșnicia.

— Ce sumă de ascunzișuri ?

— De parcă viața nu s-ar stinge în cîteva clipite.

— E plin de taine ceea ce ne spui ?

— Milioane de stropi trebuie să cadă pe un acoperiș pentru ca strașina să înceapă să cînte . . .

— Adîncă semnificație ?

— Cînd treci apa rîului, îți va arăta ea singură cît e de adîncă !

— Aici zac ape mai adînci decît licăr la suprafață.

*

Timpi și uitare. În zare se profila Muntele sfînt Kogaionon ; la poale, șiroia un rîu de sub stîncă. Apa tînguia pe sub straturi, învăluită în calcar și mușchi. Adevărul tăcea încremenit în varul conchilic. Nimic nu era mai învederat decît ce a fost și ce avea să fie !

— Iar simțurile noastre nu ne spun nimic ?

— Sînt mult prea evidente, fiule. Nu depășesc aria adevărurilor particulare. E oglindită în ele doar durata anilor tropici.

— Nici cărările noastre nu sînt înscrise pe cer ?

— Ceea ce atribuim cerului zace în noi ca sarea sub pămînturi.

— Ca și izvoarele haosului, se înfierbîntă poetul ?

— Haosul poate fi un izvor, dar nu ținta în creație, născocitorule ! Nu poți încredința teluricului mai mult decît a absorbit de sus.

— Cum să înțeleg spusa ?

— Așa cum ai plăti cu viața cazna de a scoate aramă din mîna ta, în care ai crezut că-i aur !

Poetul rămase bosumflat.

Bătrînii ințețeau focul, în aer plutea miros de arsură. Răspunsurile biciuiau neliniștea și ucenicii se-mpovărau cu ea.

GH. VĂLEANU : „Puritate"

sadoveniana

Viitorul popular

Dintre numeroasele **sinonime morfologice**, care — așa cum am amintit în articolul precedent din cadrul acestei rubrici — exprimă categoria gramaticală a timpului viitor în limba română, Sadoveanu întrebuințează mai cu seamă două : forma literară — **voi citi** — și pe cea populară de tipul **oi citi**. Frecvența acestor ultime forme în dialog — căci mai cu seamă în stratul dialogat sînt ele identificabile — nu se explică numai prin faptul că, printre eroii lui Sadoveanu, cei mai mulți sînt țărani ; ci și prin aceea că — raportate la „sinonimele" lor literare — ele dezvăluie un chip ușor vetust, care le face apte să contribuie — în romanele istorice, de pildă — la „situarea în timp" a acțiunii și a personajelor. Iată, mai întîi, un mănunchi de citate, toate din romanul **Nicoară Potcoavă**, ilustrînd recurența fenomenului în discuție : „— **N-oi uita** să spun asta măriei sale cînd **l-oi întîlni**, i-a zîmbit el, pe cînd Nicoară și oștenii încălecau" (127) ; „— Cînd vin nahlapi, s-a întors un pădurar către călăreții opriți în prund, apoi parcă au ghiare, așa apucă și duc cu ei. Domniile voastre vreți să treceți, oștene ? — Vrem, dar nu știu cum **om face**, a răspuns uncheșul Petrea. **Om căuta** mai în susul apei. Știu eu un vad de-l treceam cu caii pînă la glezne" (134). După cum se poate lesne constata din aceste prime citate, formele populare de viitor se pot înlănțui, cîte două **în aceeași replică** (**N-oi uita, oi întîlni ; om face, om căuta**). Există însă replici în care ele formează lungi șiraguri, cum se întîmplă în fragmentul imediat următor : „— . . . Acuma unde-i binevoitorul nostru Strămurare, ca să afle că, sub policandelon **la** Pobrata, a stat măria sa Nicoară ! Socot că **l-om vesti** printr-un om bun și **l-om îndruma** unde rîvnește. Acel om **oi fi eu**, fraților, și nu știu dacă **m-oi** mai **întoarce la** Pobrata. **M-oi duce** mai bine cu Strămurare la mănăstirea din pustie" (123).

Virtuțile evocate ale viitorului popular se declanșează mai abitir atunci cînd verbul însuși este unul al vechimii : „— Îngăduiți, oameni buni, a grăit el, să **chem** și pe acești gospodari din valea Moldovei să cinstească din ulciorul meu. Iar după ce **l-om istovi** pe acesta al meu, vi-l slobod și pe al domniilor voastre" (347). Este — și aici, ca în atîtea alte locuri ale prozei sadoveniene — o „convergență" a procedeelor populararhaizante. eP lîngă viitorul „neliterar" — la care m-am referit puțin mai sus — remarc acum „alianța" stilistică statornicită între verbele **a grăi, a istovi** („ isprăvi"), **a slobozi** („a pune la dispoziție" !). Numai o asemenea formă de viitor se putea încadra firesc în ultima frază și replică a romanului — răscolitoare vestire a dăinuirii și a statorniciei noastre istorice — rostită simplu, dar cutremurat, de unul din oamenii măriei sale : „— Fraților ciobani și fraților țărani, ne-a spus nouă diacul Radu că măria sa Nicoară a trecut ca un vis al noroadelor. Din duhul său care nu se stinge **ne-om aprinde** noi și alții de după noi cum se aprinde lumina din lumină" (353).

La convorbirea pe care o transcriu mai jos, iau parte Nicoară, mezinul Alexandru și uncheșul Petrea. Cum primii doi erau școliți la înseși izvoarele umanismului, asta înseamnă că formele în discuție, risipite în replicile lor, nu sînt numai **populare**, ci sînt înlesnitoare pentru comunicarea directă și intimă, în limba din veac a neamului, care durează punți între inimi : „— Așa că să ne avem sus inimile, dragă frate, și să ne urmăm calea. — Da, bădiță Nicoară, a suspinat cu amar Alexandru. Mă gîndesc unde-**om poposi** la noapte. — Trecem în poiana cea veche, a răspuns uncheșul. Alcătuim acolo colibă de frunzar, și **nu ne-om prăpădi cu** firea. Mezinul i-a aruncat moșneagului o privire înveninată. — **Om face** foc, a urmat căpitanul Petrea, ș-avem toate cîte ne trebuie pentru trupul nostru. — Da, moș Petrea, a răspuns îmblînzit mezinul" (128). Ca de obicei, Sadoveanu evită repetiția. Este remarcabilă, din acest punct de vedere, seria **uncheș, moșneag, căpitan, moș** (Petrea).

Viitorul popular a dezvoltat, de la o vreme, o discretă nuanță modală de potențialitate. **M-oi duce** este foarte aproape, ca înțeles, de **„poate** mă voi duce". Cînd se săvîrșește „experiența" cu cornul cel de bour, din care nimeni nu-i „vrednic să scoată sunet", pentru că trebuie mare „putere de răsuflet", între cei de față se înfiripă următorul schimb de replici : „— Adă-l domnia ta, frate creștine, aicea, și ți-om fi mulțămitori. Nu-i vorba de asta, a dat din mînă pădurarul, dar cine să bucium ? — **S-a găsi**, a răspuns cu umilință prefăcută Caraiman" (135). Se vede clar, din context, că **S-a găsi** echivalează — chiar dacă ironic (**lic Caraiman știa el ce poate !**) — cu „**eventual** se va găsi".

Așa stînd lucrurile, există toate condițiile ca forma literară să devină, în relațiile sociale, o expresie a reverenței, a politeței. Oamenii lui Nicoară vorbesc despre propriile lor acțiuni cu viitorul popular, dar, despre Nicoară, cu cel „literar", căci altfel . . . nu se cuvine : „— . . . **Te-om duce** prin pustietățile acestea pînă la Nistru ; acolo **ne-om închina** măriei tale și **ți-om ura** cale bună. Măria ta **te vei duce** la Praguri, iar noi **ne-om întoarce** la prutețul lui Axinte și pe urmă la Lăcusteni, așteptînd pînă **ce-or începe** a trece paseriie călătoare" (139).

Forma literară ajunge, astfel, expresie a certitudinii. Nicoară **știe** că el **trebuie** să răzbată, întru îndeplinirea menirii sale. El alternează sinonimele gramaticale în funcție de subiect : „— . . . Mulțămesc pentru mîncare și hodină ; dar plec. **S-a strînge** Țara în jurul meu nu acuma, ci **cînd mă voi întoarce** . . ." (139—140).

În lumina aceasta, alternanța celor două sinonime gramaticale capătă, în crîmpeiul de text care urmează, o semnificație profundă : „— . . . Dar cum **se va încheia** în primăvară cel codru verde, **m-oi duce** să caut pe Nicoară Potcoavă de care povestesc noroadele . . ." (123). Așadar, „încheierea codrului" (ce imagine !) este pentru Strămurare — căci el vorbește — o **certitudine** („se va încheia . . . cel codru verde") „incomparabilă" cu împrejurările și hărțuirile vieții sale (**m-oi duce**) . . .

G. I. TOHĂNEANU

televiziune

DUMINICĂ, 17 septembrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Cărțile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins : Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă. 15,00 Stadion — magazin sportiv în imagini. 17,00 Fotbal. Sportul studențesc — Dinamo București (repriza a II-a). 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Reportaj TV. Ziua metalurgistului. 19,40 Portativul veseliei. Emisiune de varietăți. 20,40 Film artistic. Adevărata glorie. Premieră TV (american). 22,40 Telejurnal. Sport.

LUNI, 18 septembrie

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Festivalul „Cîntarea României". Educația politico-ideologică în școli. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman foileton. Putere fără glorie. 21,15 Mai aveți o întrebare ? 21,45 Melodii pentru toate vîrstele. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 18 septembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antologia filmului pentru copii și tineret. Anii de aur ai comediei. 10,55 În alb și negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Moștenire pentru viitor. Șt. O. Iosif. 18,05 Dragu mi-i la veselie. Melodii populare. 18,30 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Tribuna TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta TV. 20,30 Seară de teatru. Constructorul Solness de Herink Ibsen. Premieră TV. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 20 septembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Neamț. 11,10 Tribuna TV. 11,30 Tezaur folcloric. Cîntece despre cîntec. 16,00 Telex. 16,05 Cenaclul teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Mult e dulce . . . 17,40 Muzica în imagini. 18,15 Telecronica pentru pionieri. 18,35 Tragerea pronoexpres. 18,45 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,10 Muzica populară. 20,25 Noi, femeile ! 20,55 Telecinemateca. Perla. Premieră TV. Producție a studiourilor mexicane. 22,20 Telejurnal. 22,30 Campionatul mondial de volei masculin. Selecțiuni înregistrate de la Ancona (Italia).

JOI, 21 septembrie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm . . . 17,20 Consultații medicale. 17,40 Reportaj pe glob Burundi — Țara de la șoapta Nilului. 18,00 Film serial pentru copii. Sindbad marinarul. 18,30 Box. România — S.U.A. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ora tineretului. 20,40 Film TV — Muntele alb. Producție a studioului de televiziune. 22,00 Muzeul colecțiilor de artă. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 22 septembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,25 Corespondenții județeni transmit . . . 16,05 Campionatul mondial de volei masculin, Selecțiuni înregistrate de la Ancona (Italia). 17,00 Emisiune în limba germană. 19,05 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Prim plan. 20,20 Film artistic. Ziua sacrificiului. Premiera TV. Producție a studiourilor din Turcia. 21,50 Atelier de creație literar-artistică. 22,25 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 23 septembrie

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton. Putere fără glorie (rel.). 12,55 Curs de limbă spaniolă. 13,20 Concert distractiv. 14,20 Pe malul fluviului de argint. 15,00 Clubul tineretului. La Bistrița Năsăud. 16,00 Campionatul mondial de volei masculin. Selecțiuni înregistrate. 17,00 Fotbal. A.S.A. Tg. Mureș — F.C. Argeș — repriza a II-a. 17,50 Agenda culturală. 18,20 Săptămîna politică internă și internațională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Teleenciclopedia. 20,40 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,30 Întîlnire cu satira și umorul. 22,05 Telejurnal. Sport. 22,30 Melodii românești de ieri și de azi.

televiziune

2050 – PAGINI DE ISTORIE

Timişoara în istoria existenţei multimilenare a poporului român

(perioada veche I)

În istoria existenţei multimilenare a poporului român, Timişoara a avut un rol deosebit nu numai în dezvoltarea culturii materiale şi spirituale a acestui popor, ci şi în lupta pentru păstrarea şi apărarea independenţei statale, împotriva pericolului străin. Ca vatră şi aşezare românească, Timişoara este atestată documentar, pe baza descoperirilor arheologice, încă din perioada traco-getică, adică din neolitic (Ştefan Pascu, I. Zahiu, A. Ţintă, **Timişoara 700**, p. 27).

În perioada de tranziţie spre epoca bronzului, cînd peste populaţia autohtonă s-au infiltrat în mod paşnic marea uniune de triburi a tracilor, Timişoara devine o aşezare din ce în ce mai populată. Descoperirile arheologice de la Fratelia, din anii 1976 şi 1977, sub egida Muzeului Banatului, atestă existenţa pe actuala vatră a municipiului Timişoara a unei populaţii autohtone făuritoare a culturii bronzului (Fl. Medeleţ, **„O expoziţie de arheologie"**, în **„Orizont"**, nr. 1 (515) din 6 ianuarie 1978, p. 6).

În secolele VIII–VII î.e.n. cînd se face trecerea de la epoca bronzului la cea a fierului, cu cele două perioade Hallstatt şi La Tène, Timişoara intră în perimetrul teritoriului stăpînit de ramura nordică a tracilor, de geto-daci. Dovezi materiale vin să confirme că în secolele VI–I î.e.n. Timişoara, ca aşezare dacică, cunoaşte o puternică dezvoltare, mai ales în timpul marelui şi puternicului stat dac, liber şi independent de sub conducerea strălucitului rege BUREBISTA (Ştefan Pascu, I. Zahiu, A. Ţintă, op. cit., p. 27).

În perioada de maximă putere şi strălucire a statului dac, Timişoara constituie un puternic avanpost al luptei dacilor împotriva pericolului roman. Victoria pe care împăratul Traian a obţinut-o asupra lui Decebal în puternica confruntare militară din anul 102 a făcut ca o mare parte o Banatului să intre în zona de ocupaţie o Imperiului roman. Punct terminus pe drumul roman ce pleca de la VIMINACIUM – LEDERATA – ARGIDAVA – CENTU – PUTEA – BERZOVIA – AZIZIS – CAPUT – BUBALI – TIVISCO (Timişoara), Timişoara va oferi cuceritorilor loc de aşezare militară prin construirea, pe vechea vatră dacică, a castrului roman Timiş (DR. N. Ilieşiu, **Timişoara, monografie istorică**, vol. I, Timişoara, 1943, p. 8). Descoperirile arheologice de pînă acum, deşi izolate, confirmă existenţa pe actuala vatră a municipiului Timişoara existenţa unei aşezări romane. Astfel, în anul 1854, în urma unei explozii produsă la pulberăria situată între cartierele Cetate şi Mehala, au ieşit la iveală cărămizi şi fragmente de ceramică de factură romană (Ştefan Pascu, I. Zahiu, A. Ţintă, op. cit., p. 33).

Această realitate istorică este susţinută în anul 1969 şi de către academicianul Ştefan Pascu, care în comunicarea prezentată cu ocazia sesiunii închinată municipiului Timişoara, făcea precizarea că **„Timişoara este o continuare firească a castrului roman TIBISCUS de la care a împrumutat numele. Acest fapt** – sublinia academicianul Ştefan Pascu – **dovedeşte două lucruri de cardinală însemnătate : vieţuirea fără întrerupere, înfruntînd greutăţile vremurilor, a localităţii şi, în al doilea rînd permanenţa, învingînd vicisitudinile istoriei care n-au fost puţine şi uşoare"** (Ştefan Pascu, **Timişoara în istoria României, în Timişoara în istorie şi contemporaneitate**, Timişoara, 1970, p. 32).

Şapte ani mai tîrziu, istoricul bănăţean, I. D. Suciu, reia studiul acestei probleme, atît de importantă pentru istoriografia românească angajată în plen pentru apărarea adevărului istoric despre autohtonia şi continuitatea poporului român în zona carpato-danubio-pontică. „Noi dovezi – spune I. D. Suciu, vin să confirme tot mai mult teza noastră că actualul oraş Timişoara este amplasat pe locul unei vechi localităţi traco-dace trecută prin filiera romană, dar menţinîndu-şi vechiul nume traco-dacic" (I. D. Suciu, **Cotribuţii la problema continuităţii : Castrul Timiş**, în **„Revista de istorie"**, nr. 7/1976, p. 1051–1058). Pe aceeaşi poziţie se situează şi C. Răileanu, care susţine argumentat existenţa castrului roman TIMIS sub denumirea evolutivă de TIRISCON (sec. I), TIVISCO (sec. IV), TIBISCUM (sec. VII) pe actuala vatră a municipiului Timişoara (C. Răileanu, **Tabula Peutingeriană, şi Tivisco" – Timiş**, în **Revista de istorie** nr. 12/1977, p. 2225–2253). Aducînd în circuitul istoriografiei noastre marxiste noi dovezi, istoricul I. D. Suciu, pe baza datelor cartografice furnizate de itinerariile din secolele I, IV şi VII ajunge la concluzia că în secolele I–VII în Banat existau două localităţi diferite ca aşezare dar cu nume asemănătoare : TIBIS (Jupa) şi TIBISCUM (Timişoara). În sprijinul acestei afirmaţii, I. D. Suciu apelează la datele pe care geografii din secolele XVIII şi XIX ni le furnizează şi care se referă la aşezările antice de pe teritoriul patriei noastre. De exemplu, în „Cosmographia" geografului din Ravenna, castrul TIBIS (Jupa) nu mai apare în secolul al VII-lea, în timp ce fostul castru roman TIBISCUM – Timişoara apare (I. D. Suciu, **Istoria bimilenară a unui oraş : Castrul Timiş I**, în **„Orizont"** nr. 8 (522) din 23 februarie 1978, p. 8). În sprijinul acestei teze vin şi geografii D'ANVILLE, FRIEDERIC AUGUST, UKERT ALBERT FORBIGER de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea, care, ocupîndu-se cu aşezările antice fixau castrul roman TIBISCUM la Timişoara.

După retragerea romanilor din Dacia ocupată (271–275), Timişoara cu aşezare social-economică rămîne pe mai departe sub dominaţia Imperiului roman. În această perioadă, Timişoara avea mai mult caracterul unui oraş cu o economie predominantă agrară, ce alimenta garnizoanele romane din sudul Dunării. Descoperirile arheologice făcute în ultimii ani confirmă că în secolul al IV-lea, Banatul, deci şi Timişoara, continua efectiv să facă parte din Imperiul roman. Această realitate este susţinută prin construcţia de către romani a noi fortificaţii pe malul stîng al Dunării ca de exemplu la Gornea, Svinita şi Dierna şi refacerea celor construite în prima jumătate a secolului II-lea, prin existenţa şi dezvoltarea unor aşezări aparţinînd comunităţilor populaţiei autohtone daco-romane. Are, deci, loc, un proces firesc de continuitate a populaţiei autohtone daco-romane. Acest adevăr istoric este susţinut şi de faptul că marea masă migratoare a goţilor au pătruns în fosta Dacie romană ca federaţi ai Imperiului roman, deci ca aliaţi, avînd o atitudine paşnică faţă de populaţia autohtonă, impunînd acesteia obligaţii de ordin economic şi militar. Aceleaşi relaţii se stabilesc şi după venirea hunilor în Cîmpia panonică. Profesorul V. Motogna face precizarea, de altfel justă, că **„hunii ca orice cuceritori, cruţau în mod firesc pe cei supuşi care lucrau pămîntul şi creşteau vitele şi pentru hrana stăpînilor"** (V. Motogna, **„Banatul românesc în epoca migraţiunii popoarelor migratoare"**, în **Banatul de altădată, studii istorice**, vol. I, Timişoara, 1944, p. 46).

„Înlocuirea dominaţiei hunilor cu cea a gepizilor (454) şi avarilor – precizează Motogna – **n-a modificat raportul relaţiilor existente între populaţia autohtonă daco-romană şi cea a populaţiei migratoare care se mulţumea cu tributul în natură, pe care-l culegea din ţinuturile româneşti, între care se enumera şi Banatul"** (V. Motogna, op. cit., p. 48). Deci, aşa cum a sesizat marele nostru istoric Nicolae Iorga, populaţia migratoare „a lucrat" într-un fel pentru noi, pentru că, la adăpostul relaţiilor ce s-au stabilit între populaţia autohtonă şi cea migratoare, s-a născut şi s-a format poporul român şi limba română.

GH. I. OANCEA

EXPOZIŢIA GHEORGHE VĂLEANU

Deschizîndu-şi a 3-a expoziţie personală la Galeria de Artă „Helios" din Timişoara, graficianul GHEORGHE VĂLEANU ne oferă o nouă reîntîlnire cu lumea sa de simboluri, o lume densă, poetică, capabilă de a comunica trăiri autentice.

De la bun început trebuie să subliniem o trăsătură caracteristică pentru Gheorghe Văleanu şi anume faptul că el nu îşi confecţionează artificial lucrările. Implicarea totală în geneza unei lucrări, nu presupune însă ((lucru care am fi tentaţi să-l credem în faţa unui artist prea afectiv) neglijarea soluţionării plastice a imaginilor. Pentru că, după cum se poate observa din evoluţia artistului, paralel cu diversificarea repertoriului de simboluri, el a manifestat şi manifestă o preocupare constantă atît pentru diversificarea soluţiilor grafice (folosirea peniţei, creionului, laviului, intervenţiei de culoare), cît şi pentru atingerea unui grad tot mai mare de acurateţe.

Concentrîndu-şi deci atenţia asupra nuanţării viziunii sale poetice, discret ilustrative, şi asupra problemelor specifice de limbaj plastic, Gheorghe Văleanu ni se dezvăluie tot mai limpede ca un simbolist romantic (contemporan), care, în configurări simultaneiste, surprinde unitatea fluentă a elementelor naturii. Un simbolist romantic, cald şi lucid, sensibil şi înţelept, dar mai ales generos. Căci ce altceva decît generozitate înseamnă această lume a dăruirii a purităţii şi a aspiraţiei spre puritate ?

Descriind unitatea formală a regnurilor, artistul şi-a dezvoltat progresiv viziunea, parcurgînd etape de asimilări (acum depăşite) şi ajungînd treptat la soluţii din ce în ce mai personale. De la inima-dăruire, inima-rădăcină şi inima-ţărm, spre aştri şi inimi arborescente, realitate, şi vis, noapte şi zi, între şerpuitoare curgeri muzicale, pînă la păsările-iluzii, păsările-continuitate, păsările-natură şi timp, simboluri optimiste ale existenţei, sau pînă la iluminatele simboluri ale plecării şi întoarcerii, corăbii şi oglinzi, artistul, care visează cu ochii deschişi, ne descrie aspiraţia spre lumină, împingînd în zona monstruosului, pentru nuanţare, elementele de coşmar ale întunericului.

O temă care revine mereu în creaţia lui Văleanu şi căreia îi descoperă mereu alte nuanţe este cea a în expoziţie, lucrarea „Omagiu eroului necunoscut" protestului antirăzboinic, descinde dintr-o suită ce evocă pe cei ce s-au jertfit, luptînd pentru libertate, autorul preamărind victoria, continuitatea şi triumful vieţii.

Rîndurile noastre, în această scurtă enumerare şi interpretare de imagini, surprind puţin, poate prea puţin din lumea acestui grafician poet în care credem. Soluţiile grafice găsite de Gheorghe Văleanu, singurele capabile să transforme intenţia bună într-un limbaj coerent şi convingător, ni-l pun din nou în valoare ca pe un plastician în plină ascensiune.

CIPRIAN RADOVAN

HELMUT SCHEIBLING

Helmut Scheibling – timişorean prin naştere, studii de specialitate şi debut expoziţional (1967) – ne oferă la Galeria **Helios**, ca oaspe din Reşiţa, unde îşi desfăşoară activitatea de mai multă vreme, o selecţie de naturi statice. Înmănunchiind roade ale ultimilor ani, realizate în paralel cu lucrări de amplă şi variată inspiraţie – compoziţii tematice, peisaje industriale, portrete – actuala expoziţie reprezintă cristalizarea unei concepţii artistice şi a unei viziuni picturale proprii. Artistul care, fără a înceta să scruteze realitatea contemporană, a explorat într-o fază anterioară zonele nonfiguraţivului, rafinîndu-şi, în exerciţiul cromatic şi caligrafic, mijloacele de expresie, atinge acum echilibrul culorii şi al liniei, în fericite soluţii de sinteză viguroasă a formei plastice.

De la pregnanţa şi vivacitatea roşului tare şi a verdelui clar (ca în **„Dulap cu obiecte"**, **„Peşte cu lampă"**, **„Pară tăiată"**) la poezia difuză a griurilor (**„Ghipsuri"**, **„Natură statică 2"**) obiectele, a căror materialitate limpede sugerată cumulează şi sarcinile expresive ale unui limbaj pictural îndelung elaborat, – masa şi dulapul, fructele şi florile din glastre evocă atît cadrul familiar al cotidianului, cît şi acordul spiritual, intens şi tonic, de esenţă umanistă, cu lumea şi viaţa.

DELIU PETROIU

sport

AM FOST LA ARAD...

...să văd U.T.A. ce face, că prea părea nu-ş ce minune acel inseparlat „X" ieşit din urma meciului de la Bucureşti, cu Dinamo, cînd, zic gurile bune, Nedelcu al doilea a fost secerat în careu, stare ce s-ar chema penalti, în engleză, şi pedeapsă, la noi. Dar, de-atunci şi pînă duminică, pe la Arad au mai trecut şi sătmărenii, cu Feher boactăr, cum nu s-a mai văzut de-un amar de vreme. Sincer, aşa cum, declarat, scriu la rubrica aceasta, m-am minunat de ambiţia cu care steliştii au jucat cu U.T.A., de parcă n-ar fi ei aceia care ne-au umplut de ruşine în meciul cu Monaco, ei, cei care abia legau două pase şi se şi împiedicau în mingea rotundă, lovind-o aiurea şi fericindu-şi adversarii atît de cuminţi şi binevoitori. Da, la Arad, cu U.T.A., Steaua a strălucit, încît de-aş fi în locul lui Ştefan Covaci – şi tare mă bucur că nu e cazul, şi nici că va fi – i-aş chema pe toţi la tot, în frunte cu Tamango de Răducanu şi Marcel de Răducanu, un titirez ce tare seamănă cu Aelenei, şi amîndoi cu un brici. Zic, însă, că piloniі acestei echipe bucluceşe (prima între noi, ultima dincolo !) se cheamă Dumitru şi Iordănescu, doi fotbalişti de excepţie, aşa cum mi s-a părut a fi şi Rădulescu de la Sportul studenţesc, un tehnician desăvîrşit, ivit pe gazon întru slava controlului de calitate al balonului cu magnetul într-însul şi-n noi, să ne ţină fedeleş şi să m-atragă pîn-la Arad să văd U.T.A. cum pierde, să-l văd pe Broşovschi, care nu mai fuge pe teren, ci umblă şi mai mult stă la consistenta-i umbră. La 0–3, zarurile erau atît de tare azvîrlite spre Steaua, încît pînă şi arbitrul Ispas şi Gheorghe, din Constanţa, a reuşit să se facă auzit şi văzut, fluierînd din fluierul piciorului cum nici că s-a mai pomenit.

Ati fost ieri la „Poli" – M.T.K. ? Ei, ce ziceţi ?! Scrieţi-mi.

TEODOR BULZA

panoramic

O statistică ne arată că judeţul Timiş se află pe locul I în ţară ca număr de cititori : 51.583. ● Stagiuni permanente vor avea şi în această stagiune instituţiile muzicale timişorene la Reşiţa, Arad, Lugoj şi Ciacova. ● Nu cîntec de leîbădă, ci deschiderea stagiunii Naţionalului nostru cu „A cincea leîbădă" de Paul Everac. ● Cărăşeanul Gheorghe Lazarovici a elaborat o monografie arheologică a localităţii Gornea. ● La Bocşa, o seară culturală „multivalentă" a cenaclului „Tata Oancea". ● A debutat un nou cor, acela al C.F.R. Caransebeş. ● Corala „Minerita" din Reşiţa a participat, alături de o formaţie similară din Marga la un festival internaţional în Italia. ● Ştefan Cîmpan-Fatyol, Marius Teohari, Victor Varadi, Peter Freimann, iată membrii tînărului cvartet constituit pe lîngă Filarmonica din Arad. În scurt timp (şi după un apreciat concert la sala „Studio" a Ateneului) formaţia a devenit una din cele mai apreciate (de acest gen) din întreaga Transilvanie, după cum ne informează presa oraşului de pe Mureş. ● Galeria de artă „Alfa" din Arad găzduieşte expoziţia de pictură şi grafică a plasticianului Mózes-Finta Edit. ● În revista GRAKAN TERT, organ de literatură al Uniunii scriitorilor din R.S. Armenia (U.R.S.S.), pagini dedicate vizitei delegaţiei de scriitori români. Marcel Pop-Corniş, timişorean, publică în această revistă un eseu.

L. BURERIU

evrika!

- **Casa cu un singur suflet e ca cerul cu o singură stea.**
- **N-am văzut un copac liniştit într-un codru bîntuit de stihii.**
- **Ca să trăieşti departe de femeia iubită, nu trebuie să fii neapărat navigator.**
- **Crimele împotriva naturii au început odată cu tăierea frunzelor la cîini.**
- **Umorul bun se citeşte la lumina fulgerului.**
- **Pentru guralivi, cuvîntul e o şansă pierdută de a-şi etala tăcerea.**
- **Oamenii poartă măşti la carnaval, ca să nu-i recunoască destinul.**
- **Iubindu-ţi numai aproapele, nu-l vei putea ocoli pe duşman.**
- **Produsele finite ale unei fabrici de fericire ar fi Sănătatea şi Iubirea.**
- **Calitatea muncii e soră bună cu caracterul omului.**
- **Se zice că stelele clipesc. Din cauza Pămîntului : să nu le intre praf în ochi.**
- **Pentru estetică, frumosul e transparent : ca să se poată vedea dincolo urîtul.**

ION VELICAN

didactica

P. Radu şi D. Onciulescu

CONTRIBUŢII LA ISTORIA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI DIN BANAT PÎNĂ LA 1800

Bucureşti, 1977

Faţă de vechile lucrări istorice, privitoare la dezvoltarea învăţămîntului din Banat, care susţineau păreri greşite privitoare la şcoala şi cultura românească din această parte de ţară, că organizarea şcolară românească ar fi început numai după 1770, ca rezultat al legilor şcolare date de Curtea din Viena, şi că populaţia română din Banat ar fi trăit într-o stare de incultură şi primitivism, într-o nouă perspectivă, **„Contribuţii la istoria învăţămîntului din Banat pînă la 1800"**, dovedesc, pe bază de documente, că românii din Banat au avut şcoli înainte de 1770 şi chiar înainte de 1718, deci înainte de trecerea acestei provincii sub administraţia austriacă. Cît despre cultura poporului român, despre bogăţia şi varietatea acesteia stau dovadă astronomia şi medicina populară, arta ţărănească bănăţeană, (dansuri, cîntece, pictură, port, basme, balade, ghicitori, proverbe etc. . . .), despre care Lucian Blaga spunea că reprezintă barocul etnografiei româneşti.

P. Radu şi D. Onciulescu expun principalele etape ale dezvoltării învăţămîntului din Banat avînd ca fir conducător ideea că această dezvoltare a fost determinată, în primul rînd de schimbările interne economico-politico-sociale din această provincie şi numai în mod secundar de influenţe externe. Sînt prezentate cu obiectivitate relaţiile dintre şcoala românească şi cea sîrbească, aportul privilegiilor ilirice şi al iluminismului la dezvoltarea învăţămîntului poporal, rolul Deputăţiei aulice ilirice la promovarea şcolilor, contribuţia unor cărturari români, sîrbi şi germani (Daniel Marginai Lazarini, T. Iancovici, M. Roşu, Gr. Obradovici, N. Stoica de Haţeg, A. Karlityky) la organizarea şcolilor elementare din Banatul provincial şi din Graniţa militară.

Menţionăm, de asemenea, ca un merit al lucrării că viaţa culturală nu este prezentată izolat, ci în contact cu schimbările istorice, cu prefacerile economice şi politice care au avut loc, iar interpretarea fenomenelor culturale se face de pe o poziţie ştiinţifică, marxist-leninistă.

Învăţămîntul tradiţional-popular, Începuturile învăţămîntului din Banat, Dezvoltarea învăţămîntului organizat, Şcolile bănăţene în prima perioadă a administraţiei maghiare (1779—1805), Alte probleme ale învăţămîntului din Banat şi unele concluzii, Situaţii şcolare la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi începutul sec. al XIX-lea, sînt capitolele lucrării, în care se prezintă reţeaua şcolară, conţinutul învăţămîntului, metodele de predare, pregătirea cadrelor didactice, etc. . . . în fiecare etapă. După fiecare capitol urmează o cuprinzătoare bibliografie şi note documentare.

La sfîrşitul lucrării se găseşte un bogat material cu privire la primele atestări documentare ale localităţilor şi şcolilor din Banat, cu privire la fiecare dascăl de şcoală. Se dovedeşte că majoritatea şcolilor din Banat (române, sîrbeşti, germane) au o vechime de peste 200 de ani de învăţămînt organizat, că setea de lumină şi cultură are rădăcini adînci pe aceste plaiuri româneşti.

top

Actuale . . .

La Roma în aceste zile, se află în lucru filmul ce va marca debutul cinematografic al AMANDEI LEAR. Celebra cîntăreaţă (în fotografie), va apare alături de Adriano Celentano în pelicula al cărui scenariu constituie un pretext pentru trecerea în revistă a unor reprize muzical-coregrafice filmate în Night Club-urile Romei. ● Celor ce nu s-au prea înveselit urmărind comedia muzicală „Melodii, melodii", Televiziunea le face cadou un adevărat film muzical, „Ocolul lumii în . . 20 melodii". Protagonişti : membrii grupului studenţesc „Song" al Centrului Universitar Bucureşti, dirijat de entuziastul Ioan Luchian Mihale. Amintim că filmul a obţinut recent la Sopot, Marele Premiu al Festivalului Interviziunii. ● Regizorul Dan Grigore Popa şi redactorul Boroş Zoltán, ne-au oferit un excelent portret muzical al formaţiei orădene „Metropol", găzduit de emisiunea TV în limba maghiară. ● Menestrelul TUDOR GHEORGHE pregăteşte un spectacol muzical cu titlul „Piedoarie pentru bunul simţ ţărănesc". „Sînt convins că în această eră a industriei, noi, artiştii trebuie să facem mai mult pentru poezia populară şi pentru aceşti ţărani care-au fost şi mai sînt încă temelia ţării . . .". Am citat dintr-un recent interviu dat de artist revistei dobrogene „Delta", în care am găsit şi cîteva gînduri frumoase despre folk, adunate sub titlul „Starea de spirit a muzicii". ● La Novosibirsk s-a desfăşurat recent „Decada discului românesc". ● Ecouri favorabile în urma turneului în U.R.S.S. efectuat de Progresiv TM şi Dida Drăgan. Amănunte, cînd se vor întoarce băieţii. ● Casa „Electrecord" promite că spre sfîrşitul acestei luni vom găsi în magazinele de specialitate LP-ul Mahalia Jackson care va cuprinde 12 piese reprezentative ale celebrei interprete americane. Mulţumim anticipat ! ● La Milano, s-a desfăşurat cel de-al 12-lea Salon Internaţional al muzicii şi aparaturii HI-FI. ● A doua ediţie a competiţiei „Disco Shop" desfăşurată la New York, s-a încheiat. Cîştigători : Cerrone, Donna Summer, grupul Village People. Formaţia „Bee Gees" a primit trofeul pentru discul anului („Saturday Night Fever").

PETRU UMANSCHI

retro

Chilipirurile timişorenilor acum 88 de ani

NUMAI CU 1 Fl., cetăţenii Timişoarei pot a-şi cumpăra 135 requisite de scris. Anume : 50 coli de hîrtie pentru epistole, 50 de cuverte corespunzătoare, 3 condee, 3 ceruze, 24 pene în cutie, 2 foi hîrtie sugătoare, 1 transparent, 1 Notiţ. NUMAI CU DOI Fl. cetăţenii pot a-şi cumpăra : 1 armoniu escellent de concert, cu 10 căpăcele, tremulo şi bas accompagnare, curat melodic şi pompos equipat, ce poate essecuta orice piesă musicală. Prima qualitate. ORI : 10 obiecte preţioase. Anume : 1 orologiu de bronz punctual, 1 cigaretar de spumă, 1 porte-feuille pentru cigarette, 1 scăpărător de foc, 1 cravată de mătasă şi atlaz, 1 ac de cravată cu piatră, 1 crayon de Nikl cu penă, 1 cuţitaş de condei cu scobitor de dinti, 1 inel cu pietre, 1 suvenir de Viena ca jux. Toate 10 obiecte costă numai 2 fl. laolaltă. NUMAI CU 50 de cr., 1 şurţă fină de damă din Voil francez, 1 cassetă cu 50 foi şi 50 cuverte de epistole, 1 corfă de pîine de Maiolica cu împletitură de sîrmă foarte practic, 1 sticlă de tinctură de aur cu care se poate toate reînnoi, 1 ocarină italiană de concert, foarte melodioasă, 1 capcană de soareci anglez, prinde 20 odată, 1 portofel de piele bună, patentat şi practic, 1 chefe de haine foarte durabilă, 3 obiecte de jux, glumetice şi de ris. NUMAI CU 3 COROANE — maşină de concert, instrument ce redă bucăţi musicale, cîntece şi conversaţii etc. cu voce sonoră şi clară. Exteriorul e splendid îmbrăcăminte în culoarea mahagoni, frumos poleită, pînia-floare colorată are 30 cm. diametru. ORI : lanţ duplu de orologiu de aur plaqué veritabil american, cel mai nou facon. ORI : 1 chil pene de pat din Boemia, albe ca zăpada, moale ca puful, nesmulse. ORI : 1 stieă mare de apă de păr vieneză, „Vellin", pentru ţinut forma la bucle, atît la doamne, cît şi la domni. Chiar şi cînd timpul se umezeşte, părul îşi ţine forma lui buclată. ORI : 1 coasă patentată din oţel de argint cu aparat de înţepenire. Favorisare ! Cine comandă 50 coase capătă 20% rabat, transport francat, o cute extrafină, un ciocan şi o nicovelă şi un pachet de prav banatic (după **Călindar, 1890**).

RETROVIZOR

Metaforele în lemn ale LUCIEI COJOCARU

„cîntarea României"

La secţia de etnografie de la Bastion, a Muzeului Banatului, a fost deschisă expoziţia „RĂDĂCINI", a tinerei poete LUCIA COJOCARU, de data aceasta în ipostază de plasticiană. Aducîndu-ne aminte de expoziţii similare dinainte, ale lui N. D. Părvu, Romulus Musteţiu sau autoarea expoziţiei surprinde simboluri şi viziuni în emoţionante metafore în lemn. Rădăcinile, în diversele lor contorsiuni, ne sugerează că mîinile naturii pot face şi ele artă. Convulsia rădăcinii, care trebuie să parcurgă pămînt şi piatră, pentru a susţine rotaţia zborului unui copac, deci rotaţia vieţii, ne convinge că puterea noastră stă şi acolo, în adîncuri, susţinută de trainica glie. Prin ele, prin rădăcini, călătoreşte seva, apa vie a frunzei şi a florii. E o luptă în adînc, o dramatică înţelegere a rădăcinii pentru a scormoni tainele de beznă ale existenţei.

Din aceste virtejuri şi ţîşniri ale lemnului, Lucia Cojocaru a făcut o expoziţie şi, dacă am cita doar „Femeia-pasăre", „Stîrcul", „Sisif", „Balerina", „Regenerare", „Explozie" şi „Sărut", nu am face decît să subliniem reuşitele, metaforele în lemn deschise inimii noastre !

DAMIAN URECHE

limbă şi stil

CUNOAŞTEREA — O CARACTERISTICĂ A VOINŢEI STILISTICE

„Spre a pătrunde sufletul unui poet, scria Sainte Beuve, **Portraits contemporains,** Senancour, trebuie să căutăm în opera sa cuvintele care apar cel mai frecvent. Cuvîntul va traduce obsesia". Formulă, ce a rămas plină de actualitate, pînă astăzi, reprezintă deopotrivă un principiu excelent al interpretării şi o modalitate de reliefare stilistică. Cea din urmă trebuie să fi determinat pe Marin Sorescu să dea formă mai puţin obişnuită poeziei : **„Trebuiau să poarte un nume".**

Vrînd să surprindă în versurile ei întreaga personalitate nealterată a marelui nostru poet, M. Eminescu, poetul încearcă să refacă contururile lumii sale spirituale din **semnificatele** de maximă frecvenţă : „A existat numai o ţară frumoasă / La o margine **de mare" ; „Şi** niţe **ape** ca niţe copaci curgători" ; „Au mai existat şi niţe **codri adînci" ; „. . . . şi** niţe **tei" ; „. . . ori** niţe **nouri",** unde cu ajutorul cuvintelor : **ape ; codri ; tei ; nouri,** lectorul e obligat să rememoreze peisajul interior al poeziei eminesciene, raportul dintre temele sau motivele sugerate de acestea. Determinantul adjectival predominant eminescian : **mari** anunţă momentul sublimării existenţei noastre prin apariţia poetului profet : „Acest tînăr cu ochi mari / Cît istoria noastră". Versul imediat următor : „Trecea bătut de gînduri" adînceşte imaginea poetului cugetător, elementul predicativ suplimentar : „bătut de gînduri" exprimînd adevărata lume lăuntrică a acestuia, aceea a gîndului. Sorescu obiectivează acest conţinut prin folosirea unui semnificant eminescian predilect, atribuit de poet, de obicei, unor componente ale naturii, cum ar fi **codrul : „A**dormind de armonia / codrului bătut de gînduri". Or, aici însuşi poetul este „bătut de gînduri", înţesat de ele, de propria sa existenţă plenară. Intervin şi alţi **semnificanţi** dominanţi ai poeziei eminesciene. Imaginile sugerate de verbul **a troieni : „Care** ştiau să le troienească toată floarea", sau cele determinate de epitetul **adînci : „Au** mai existat şi niţe codri adînci", ce amintesc versurile lui Eminescu : „Cu flori m-or troieni / Aduceri aminte". în care verbul a **troieni** are o valoare figurată, sau : „Care din văi adînci", numai determinatele diferind de la o poezie la alta ; în timp ce sintagmele specifice eminesciene : „se leagănă fără vînt" sau „plopii fără soţ" apar voit dilatate, prin dislocarea determinantului eminescian de determinatul său imediat : „se tot leagănă fără vînt", sau : „Tot numărînd **plopii** luminii, ai dreptăţii / ai iubirii /, Care îi ieseau mereu **fără soţ",** dislocare ce permite lui Sorescu să insiste asupra semnificaţiei majore a artei eminesciene.

Ca atare, asistăm la o mişcare stilistică neobisnuită, ce apropie **semnul** de **semnificat** în mod extrem, în sensul că, pe lîngă semnificatele specifice poeziei eminesciene, Sorescu recurge şi la semnificanţii ei predominanţi, ceea ce satisface „o obisnuinţă a cititorului". Semnificanţii „parţiali" din poezia lui M. Sorescu au o anume valoare sincronică, dar ei îşi păstrează, pentru lectorul avizat, întreaga valoare diacronică, acesta fiind nevoit să subsumeze universului creat de poet pe cel eminescian. Cu alte cuvinte, lectorul se simte asigurat, deoarece, prin crîmpeiele de imagini închise, aproape claustrate, excerptate din poezia lui M. Eminescu, **cunoaşterea e posibilă, ca o primă caracteristică a voinţei sale stilistice.** Contextul în care apar însă acesti **semnificati şi semnificanţi** cu dublă valoare, sincronică şi diacronică, urmăreşte chiar prin utilizarea lor, o polivalentă semantică, înscrîndu-se ea însesi în procesul pe care urmează a-l trezi în cititor : încercarea de reinterpretare continuă a actului poetic ce ne conduce spre spatiul deschis, cel eminescian : „Trebuiau să poarte un nume / Un singur nume / Li s-a spus / Eminescu".

DORINA DINCĂ

corespondenţa

Alecu Avram — Poezia e altceva decît simplu divertisment.

Mihai Moraru — Deocamdată nu e important să publicaţi. Perseveraţi şi scrieţi.

Marcela Marinică — Versurile Dvs. sînt de o sugestivitate limpede şi graţioasă. Nu stăruiţi îndeajuns asupra nuanţelor coloristice şi asupra tonalităţii afective.

Raul Teodorescu — Exerciţiile Dvs. sonore sînt de o armonie rece. Exprimă o simţire gravă. Sînt versuri cristalizate în formă corectă, dar lipsite de avînt exterior şi de sentimentalism.

Ion Tătuc — Ceea ce ne-aţi trimis ne-ar permite să apreciem o evoluţie, dacă n-aţi suferi de un deficit de fantezie creatoare şi de o emotivitate reală.

Ilie Filip şi Coşteianu Victor — Din ceea ce aţi trimis Dvs. e greu să ne formulăm o opinie.

Leni Potor — O atmosferă de ingenuitate şi frăgezime în poezia Dvs. O expresie nouă. Dar trebuie să daţi dovadă de mai multă răbdătoare migală.

Gheorghescu Gheorghe — Poeme de notaţie intimă, dar care nu se ridică peste o stare de încantaţie şi sobrietate expresivă.

Florin Ceauşu — Dvs. versificaţi corect. Unele din poeziile trimise sînt chiar expresive, încărcate de sentimente, de noţiuni, de interjecţii. Dar trebuie să evitaţi ideile incoherente, contradicţiile groteşti.

Ecaterina Tudorache — Remarcabile accente. Dvs. dispuneţi de o sensibilitate care trebuie sistematic cultivată. Mai trimiteţi.

Şotaru Canăn — Ne pare bine că cetiţi poezie. Cele două antologii vă sînt necesare, dar nu întotdeauna traducerile respective sînt la înălţime. Perseveraţi şi veţi apare şi cu o plachetă. Important este să cuprindă lucruri asimilabile expresiei de artă.

V. S. Ghican — Poeziile Dvs. au remarcabile accente personale, care reuşesc să plastic izeze un sentiment propriu. Mai rămîne să perseveraţi asupra expresiei poetice. Mai trimiteţi.

PETRU SFETCA

serial

DIN TAINELE CIVILIZAŢIILOR DISPĂRUTE

(X)

Înainte de a reveni la ciudaţii hunza, să amintim că „listele" regilor sumerieni coincid cu evenimentele istorice şi descoperirile arheologice făcute în ruinele străvechilor oraşe Ninive, Nipur, şi altele. Lucrul acesta este confirmat şi de expertii de la British Museum, care spun : „Zi-U-Sudra este înscris ca ultimul rege înainte de potop. Despre el se spune că e fiul lui Ubur-Tutu şi că a domnit 36.000 de ani . . Capitale lui era orasul Surupak, oraş identificat de o expeditie germană cu localitatea Fara, la 25 de mile de Bagdad şi 40 de mile în linie dreaptă la nord-vest de Ur. Totul coincide cu ceea ce se spune despre potop în „Ghilgameş", unde zeul Ea se adresează lui Zi-u-Sudra „omul din Surupak şi fiul lui Ubur-Tutu".

Departe de zgomotul şi vînzoleala lumii contemporane, deci, se află acest ţinut „fără politie, fără bani, fără goana nebunească a automobilelor, fără hoteluri şi restaurante, fără presă şi radio, fără închisori". Aceste locuri se află într-o vale situată la 2.500 de metri altitudine, vale care este înconjurată de munţi falnici. Lungimea văii este în jur de 150 km iar lăţimea nu depăşeşte 5 km. Populaţia hunza nu trece de 50.000 de locuitori. Şeful tribului poartă numele de mir, şi-şi are reşedinţa într-o mică localitate numită Baltit, care nu are mai mult de 500 de locuitori. Bineînţeles, „capitala" nu are hotel, aşa că puţinii vizitatori care ajung aici sînt găzduiţi de însuşi şeful comunităţii.

„Gazda m-a condus la un pavilion asezat în mijlocul parcului, scrie reporterul francez. Pe pragul unei căsuţe de lemn ma întîmpinat un servitor. M-a condus imediat la baie, pentru a face un duş, după o călătorie atît de obositoare. De unde duş în aceste locuri şi cum au reuşit să introducă apă curentă în acest ţinut stîncos ? Dezlegarea acestui mister a fost cît se poate de simplă. În timpul nopţii am auzit cum umblă cineva pe acoperiş. M-am gîndit că poate e un leopard sau un berbec de munte, urcat acolo sus. Nu, era pur şi simplu servitorul, urcat cu o găleată de apă să umple un rezervor instalat pe acoperiş.

În zori m-am trezit pe la patru, o dată cu soarele şi cu toţi locuitorii hunza. Dejunul se ia la şase, iar după aceea începe munca la cîmp, care durează pînă la trei. Urmează un răgaz de două ore, după care iarăşi începe munca. Imediat după opt, întreg orăşelul dormea un somn adînc.

Oare viaţa aceasta ordonată şi disciplinată face ca oamenii aceştia să atingă vîrsta de 120—130 de ani ? Nu e cumva acesta „elixirul tinereţii" ?

Roasă de apele ghetarilor, bogată în săruri minerale, valea roditoare a riului Hunza oferă aproape toate cele necesare locuitorilor ei ciudaţi. Aici cresc grîne şi tot soiul de legume şi fructe, păsuni grase pentru animale. Legendele din vechile cronici pakistaneze şi chineze (valea se află în Pakistan, în apropierea graniţei chineze) vorbesc despre hunza ca despre o civilizatie milenară. O serie de cercetători o situează în perioada cuceririi lui Alexandru Macedon.

„Într-o zi — notează Barbier — am văzut dulgheri reparînd balconul casei în care locuia şeful comunităţii. Munca le-a fost răsplătită printr-un prînz bogat. Deşi mir-ul are saizeci de slujitori, nici unul din ei nu are salariu în adevăratul sens al cuvîntului. Totul îi se plăteste în natură : mîncare, îmbrăcăminte, cele necesare gospodăriei, două treimi din recolta de grîu . . .".

(VA URMA)

Autumnală

rebus

ORIZONTAL : 1) Toamna — Licoare rubinie autumnală. 2) Se dezgoleşte către sfîrsitul toamnei — în toamna vieţii (fig.). 3) Învăţa !! — „Îţi mai aduci aminte, doamnă ? / Era tîrziu şi era toamnă . . ." (pl.). 4) Toamna, în cramă — Puţin aligoté ! — În baltă ! 5) Un articol . . . dintr-o carte ! — Ţîrîie toamna într-un pastel bacovian (pl.) — Pronume personal multora drag. 6) Drapaţi în foi de viţă din primăvară pînă-n toamnă — Cules ! 7) Din frunză ! — Toamna unui greier mic, dintr-o baladă a lui G. Topîrceanu — În şubă ! 8) Metaforă autumnală pentru frunza din vii — Gustul strugurilor la care n-ajunge vulpea. 9) Rîu în Brazilia — Localitate în Anglia. 10) Frunze care nu cad toamna, rămînînd veştejite pe ramuri pînă primăvara (adj.). 11) Cu alai de frunze moarte, toamna-n parc — Roman ce apare pe fragmente prezentate succesiv.

VERTICAL : 1) Metal . . . din cromatismul autumnal al frunzelor — Atractie autumnală cu must, pastramă, mămăligută, tulburel şi cîntece lăutăreşti. 2) Îşi schimbă decorul toamna — Sistem muntos, şi al Europei şi al Asiei. 3) Aproape . . . din Tomnatic ! — Roadele podgoriilor (sing.). 4) Comună în judeţul Satu Mare, cunoscută de amatorii de băuturi tari — Toamne, toamne şi iar toamne . . . — Se lasă ceaţa ! 5) Rîu în Siberia — Parc gol ! — Diminutiv masculin. 6) Garnitură la pastramă. — 11) Septembrie ! . . . 7) În balon ! — Frunze ce nu cad toamna. 8) . . . şi 11 noiembrie ! — Nod de cale ferată şi comună în judeţul Hunedoara — Dintr-o aversă ! 9) Prinde rugină toamna — Măsuri în serviciul cramelor. 10) Numără toamnele arborilor — Vreme ploioasă şi friguroasă de toamnă. 11) Inofensivă !! — Nici must, nici vin . . . Dicţionar : ARU, AIR, IRO.

VIOREL ABRUDAN

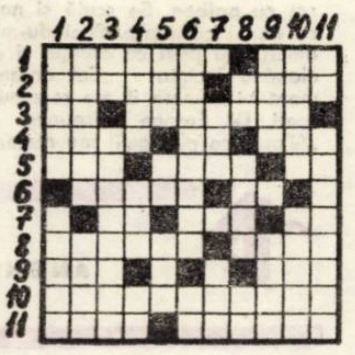

memorii

ANATOLE FRANCE ÎN INTIMITATE

Anii tinereții mele au fost dominați de impresionanta figură a lui Anatole France. Cultul frumosului, setea de cunoaștere, primele revolte împotriva nedreptății sociale au fost indisolubil legate de covîrșitoarea înfluență a marelui scriitor. În memoria mea, el nu apare numai ca un geniu al literaturii universale, ci și ca un mentor binevoitor și binefăcător.

În anul 1910, A. France a pierdut-o pe vechea lui prietenă, domnișoara de Coillavet, de care îl lega o vie afecțiune și o obișnuință de trei decenii. Era profund deprimat, se complăcea în durere, fiind bolnav trupește și sufletește. Rămînea zile de-a rîndul în pat, fără dorința de a crea, lăsînd neterminate operele începute. Instinctiv, simțea nevoia unei prezențe feminine discrete și alinătoare. Însă era un om foarte sensibil, detesta mediocritatea sub toate aspectele ei și nu ar fi tolerat în preajma lui decît o personalitate înzestrată cu o cultură superioară, cu simțul frumosului : un caracter senin și egal.

Mama mea, stabilită la Paris, era scriitoare, publicistă și critic de artă. În această calitate a cunoscut-o A. France, apreciind elogios atît lucrările ei, cît și felul de a fi : simplă, naturală și discretă. Dr. Couchound, medicul și prietenul Maestrului, cunoscînd admirația mamei pentru Dl. France, a convins-o să preia rolul de bună samariteană, consacrînd scriitorului cîteva ore pe zi, în calitate de secretară.

Pentru mine — acesta a fost prilejul nesperat de a fi admis în intimitatea lui A. France în timpul vacanțelor petrecute la mama. Nu departe de Arcul de Triumf, la stînga de Bois de Boulogne, se afla o mică stradă liniștită, numită Villa Said. Aici nu erau magazine, puțini pietoni călcau pe caldarîmul ei și zgomotele imensei metropole ajungeau atenuate, ca vuietul unei mări îndepărtate. În această oază liniștită locuia Dl. France. Casa era un adevărat muzeu : pînă și clanța ușii de la intrare, din bronz cizelat, era o piesă deosebită.

Cînd, foarte emoționat, am intrat alături de mama în vestibul, am fost primiți de Josephine, bătrîna menajeră a Maestrului, care de mulți ani îi veghea ca un Argus liniștea. Vestibulul era mobilat cu splendide jilțuri sculptate și tablouri din epoca Renașterii. Totul în această casă era operă de artă, strînsă cu pasiune și răbdare în decursul multor decenii.

La etajul întîi se afla biblioteca și dormitorul. Am urcat scara împodobită cu gravuri italiene, cu faianță multicoloră persană și indiană. Culoarul ce despărțea cele două încăperi amintite avea rafturi pînă în tavan, cu mii de cărți. Un splendid covor oriental acoperea ușa bibliotecii, și ea un obiect de artă. Era din lemn prețios, adus cu mari sacrificii dintr-un vechi palat italian.

Dl. France stătea într-un jilț înalt, tapisat cu galben. Se sculă și ne întîmpină cu multă curtoazie. Punîndu-mi mîinile pe umeri, mă privi cu atenție și căldură, exclamînd încîntat : „Cet enfant est charmant et comme il me ressemble !". Adeseori, Dl. France le spunea prietenilor : „N'este ce pas qu'il me ressemble ?" (Nu e așa că îmi seamănă ?), fapt care a creat o legendă cu totul nejustificată.

În timp ce Dl. France își relua locul la biroul Louis XVI, continuînd redactarea capitolului început, mama începu să expedieze corespondența. Puțin intimidat de atmosfera oarecum solemnă din jurul meu, priveam copleșit de atîta frumusețe. Iată divina Afrodită, despre care mi-a vorbit mama. O rază de soare mîngîia marmura, dîndu-i o nuanță cenușie. Mica zeiță părea vie, însuflețită. Iată vitrina cu grațioasele statuete Tanagra, ceramica de culoarea caralelor, apoi miile de cărți, somptuos legate în piele.

Privirea mea se opri fascinată pe chipul Maestrului. Cred că așa arătau vechii filosofi greci. Avea o față ovală, de culoarea fildeșului, o frunte foarte înaltă și netedă. Ochii imenși, de culoarea castanei coapte, erau extraordinar de tineri și vioi. Gura mare, dar frumos conturată era încadrată de mustăți lungi și stufoase, iar barba, foarte îngrijită, era albă ca neaua. Avea un suris minunat, puțin trist, puțin ironic și nespus de bun.

Dl. France era înalt și svelt, cu umeri largi, cu o ținută tinerească. Purta o haină de casă călduroasă, din molton pufos și o mică tichie (avea o colecție întreagă de tichii, iar cei apropiați susțineau că se poate ghici fără greș — după culoarea tichiei, în ce dispoziție se află Maestrul). O rază de soare se furișă prin vitraliile colorate, oprindu-se pe mîinile lui (n-am mai văzut mîini atît de frumoase), nervoase, sensibile, cu degete lungi și subțiri — adevărate mîini de artist.

Dl. France termină capitolul început, lăsă tocul din mînă și ne invită să facem o plimbare prin vechiul Paris.

O trăsură ne lăsă în fața lui Pont-Neuf, cel mai vechi și cel mai lung pod peste Sena. În mijlocul lui tronează statuia ecvestră a lui Henric IV. Judecînd după stampele vechi, pe vremea acestui rege galant, existau pe malul Senei încîntătoare căsuțe în care îndrăgostiții cu dare de mînă veneau să petrecă cîteva clipe fericite. Privind spre Palace Dauphine, Maestrul ne arătă o casă veche, stil, locuită cîndva de frumoasa Manon Roland, amica girondinilor, crescută în idei liberale, dar sortită să moară pe eșafod în timpul teroarei.

Place Dauphine, unde locuiește mama, e adeseori ținta plimbărilor D-lui France. El o numește „L'ile du silence", iubește această piață cu clădirile ei străvechi și armonioase, înconjurată de castani.

Trecem podul — pe cheiul Senei — unde se înșiră mai multe standuri de anticari. Dl. France e unul din cei mai mari bibliofili din lume : anticarii îi păstrează tot ce găsesc mai rar. De astă dată Maestrul achiziționează o ediție rară din Racine, autorul lui preferat.

Ne înfundăm apoi într-un labirint de străduțe înguste, cu pavajul măcinat de veacuri : ne oprim pentru a admira un balcon de fier forjat ca o dantelă, o fereastră stil, arhitectura armonioasă a unei porți. Erudiția Maestrului e inegalabilă. Explicațiile nu sînt nici docte, nici seci, ci vii, colorate, întrerupte de mici istorioare spirituale, înfățișînd cu multă vigoare evenimente triste sau hazlii.

Ajungem la „Passage du Commerce" Odinioară — o curte princiară, locuită acum de oamenii nevoiași. Dl. France îi spune „passage de la Révolution". Într-adevăr, amintirile revoluției ne împînzesc. Aici a fost casa lui Marat și a lui Danton. O circiumă dărăpănată, din aceeași epocă. La primul etaj, într-o noapte, în timpul unei furtuni cumplite, s-a refugiat fanaticul visător — Robespierre. Era doar la cîteva zile înaintea cumplitului său sfîrșit.

Acestei plimbări i-au urmat altele, care m-au făcut să cunosc și să iubesc vechiul și noul Paris.

Într-o dimineață însorită, cînd mama se pregătea să plece după provizii, se ivi Dl. France, încărcat de pachete și foarte bine dispus. „Am venit să dejunez cu D-voastră, spuse Maestrul, cu condiția să fie un dejun foarte simplu". Compuse singur meniul și cînd mama plecă după cumpărături, încîntat că reușise s-o îndepărteze, desfăcu pachetele.

Ieșiră la iveală mai multe stampe și gravuri vechi, o ceramică multicoloră, un mic bronz. Înarmat cu un ciocan și cuie, Maestrul începu să împodobească odaia cu aceste minunății. Dl. France adora să aranjeze un interior. Acasă schimba mereu amplasamentul tablourilor și al mobilei, susținînd că ar fi trebuit să devină tapițer.

La înapoiere, mama rămase uimită în prag. Într-adevăr, efectul era surprinzător. Camera părea mai mare, mobila, micul și prețiosul secretaire din epoca Mariei Tereza, scaunele stil, fotoliul confortabil, erau mai bine puse în valoare. Detestînd să fie prins în flagrant delict de bunătate și pentru a evita mulțumirile, Maestrul deschise o discuție filosofică. Pe urmă savură dejunul ca un adevărat „gourmet".

În general, mînca foarte puțin, bea numai apă sau apă minerală. Îi plăceau fructele și avea o mare slăbiciune pentru bomboane. În timpul dejunului, Maestrul făcu proiectul unei călătorii la Reims, dorind să revadă măreața Catedrală.

Și iată-ne, într-un miez de vară, așezați la umbra pomilor, în fața impozantei Catedrale. Ansamblul era de-o majestate copleșitoare, dînd impresia unei forțe invincibile. Șapte secole, arșița și ploile au patinat pietrele, dînd fumuriului inițial nuanțe surprinzătoare de roz și portocaliu. Proporțiile acestei opere de artă sînt desăvîrșite, încît par rezultatul unei inspirații și nu al unui calcul. Cel ce a conceput această minune nu a fost numai un erudit, ci și un adevărat poet. Ansamblul e de o spiritualitate intensă și toată catedrala pare un gînd ce se avîntă spre infinit. În aceste pietre, lucrate ca o dantelă, e închisă inima Franței. Înăuntru e răcoare și o liniște deplină. Pașii noștri, deși prudenți, răsună îndelung și Dl. France ne spune că ecoul acestei catedrale e unic în lume. Iată și capela consacrată fecioarei din Orléans. E ornată cu un străvechi gobelin înfățișînd o armură. Aici s-a sfințit stindardul Ioanei d'Arc, de aici a plecat eroina să-i alunge pe dușmanii țării sale.

Din nou la Paris, l-am revăzut pe Maestru primindu-și musafirii în somptuosul salon din Villa Said, împodobit cu mobilă și tablouri de o valoare artistică inestimabilă. Curtoazia D-lui France, politețea lui rafinată, făceau să te gîndești la un mare senior al secolelor apuse. La reuniunile săptămînale, atmosfera era mai intimă. Dl. France, așezat într-un fotoliu, prezida, păstrîndu-și comodul halat, papucii și nelipsita tichie. Vorbea cu vocea lui puțin voalată, de tenor, despre artă, literatură, istorie sau politică, intercalînd paradoxe, glume și anecdote, cu o subtilitate remarcabilă. Erudiția lui, memoria prodigioasă evocau figuri de filosofi greci, de curtezane, de poeți și doamne din societatea înaltă. Cu infinitele resurse ale unei imaginații rare, cobora zei din Olymp sau făcea să moară martiri creștini în arenele circului. Era un magician al cuvîntului, cu o extremă subtilitate și delicatețe a limbii. Atracția exercitată de conversația lui era atît de puternică, încît cei prezenți, aflați sub vraja lui, nu se hotărau să plece, spre îndignarea bătrînei Joséphine. Obișnuiții din Villa Said îl frecventau de ani de zile ; totuși, puțini îl cunoșteau pe adevăratul France. Admirau erudiția lui, verva ce țîșnea ca un foc de artificii, dar deplorau scepticismul, sarcasmul mușcător și caustic.

Noi, cei intimi, îl știam infinit de simplu, infinit de sensibil și bun. Ironic uneori, de o ironie specific franțuzească, ușoară, spumoasă, era spiritual, dar nu rănea pe nimeni niciodată. Era de o bunătate cu atît mai prețioasă, cu cît căuta să o ascundă. Cu toate că era leneș de la natură, găsea comori de energie pentru a veni în ajutorul celor năpăstuiți. Sufletește, era alături de suferințele și nevoile celor mulți. Era un socialist înfocat ; nimeni n-a apărat cauza socialismului ca A. France. Foarte atașat de Jaurès, moartea acestuia l-a afectat profund.

Războiul, apoi anii de luptă și munca, prin care mi-am croit drumul în viață, nu mi-au permis să-l mai revăd pe Maestru. Dar, cînd gîndul mă poartă spre anii luminoși ai tinereții, îl evoc cu pietate și venerație pe acest mare om, care ne aparține azi tuturor, prin creația sa.

Dr. CORNEL COSMUTZA

cartea străină

Reiner Maria Rilke

ELEGIILE DUINEZE. SONETELE CĂTRE ORFEU

Ed. Univers, 1978

Fiece lectură din Rilke este un virtual act cognitiv, prin excelență cutezător, deoarece a-l însoți pe poet, care în „Elegiile duineze" și în „Sonetele către Orfeu" pornește să cucerească misterul ambivalenței existențiale, se înscrie perfect în sfera semantică a cunoașterii luciferice. „În Elegii — spune Rilke într-o scrisoare adresată lui Witold von Hulewitz — afirmarea vieții și aceea a morții se revelează ca formînd una. A o admite pe una fără alta... este o timitare care, în cele din urmă, exclude orice infinit. Moartea este fața vieții, care nu se află întoarsă către noi, și pe care noi nu ne-o lămurim. Existența noastră se cuprinde în cele două domenii ilimitate și se hrănește neistovit din amîndouă". Nu este dificil să descifrăm în confesiunea lui Rilke ecoul monologului hamletian, dar privirea scrutătoare a poetului pare să fi risipit ceața deasă a metafizicului „țărm nestiut, de unde nimeni nu a mai venit". Suita impunătoare a „Elegiilor duineze", axată pe ideea cunoașterii plenare a vieții triumfale, mai profund și cu o infinit mai pronunțată conștiință a legitimității actului, decît cea manfestă în „Cartea Orelor", demonstrează imensitatea drumului cognitiv parcurs pe Rilke, pînă la constatarea serenă că viața e un fruct, „o expresie plină de substanță, cu obiectivul în sine, un domeniu ilimitat (poetul nu conferă nici o notă de agnosticism sceptic vocabulei de «ilimitat» n.n.), pe un plan de egalitate cu acela al morții", cum menționează Edgar Papu în excelentul studiu, care însoțește traducerile de excepție ale lui Dan Constantinescu, recent apărute la Editura Univers.

Scriind pe un ton de nedisimulată admirație despre actuala versiune românească a „Elegiilor" și „Sonetelor", Edgar Papu acordă tălmăcirilor lui Dan Constantinescu, de facto, rangul de creație, care grație înaltului nivel artistic, comunică cu universalitatea pe planul egalității valorice, cu originalul. Lectura în paralel a textului rilkean cu echivalența realizată de Dan Constantinescu, relevă extraordinarul rafinament al travaliului tălmăcirii. În „Sonetele către Orfeu", de pildă, regăsim integral orfica iradiație a poetului mitic, reverberațiile adînci ale incantației organizate în mesaj poetic și, înainte de toate, acel cerc perfect al sonetelor rilkeene — cum observă pertinent I. Negoițescu — care este drumul de la poet la poezie, de la poezie la mitul ei și de la mitul poeziei la poetul care în ea se reflectă.

Neobișnuita apetență a lui Dan Constantinescu pentru explorarea celor mai nebănuite valențe ale limbii românești, îi îngăduie tălmăcitorului realizarea acelui aspect mantramic, care dobîndește un rol esențial în poezia lui Rilke. Ne aflăm, așadar, în fața unei puternice performante, pe care Platon o definește extrem de plastic în „Protagoras" : farmecul degajat de sonul glasului orfic, de glasul poeziei însăși, aliat din voluptoasa îmbrățișare a muzicii cu sensul.

Lectura „Elegiilor duineze" lasă o senzație conclesitoare, ca și a „Sonetelor către Orfeu", dealtfel, senzația că două spirite legate prin incontestabile afinități au parcurs aceleași etape existențiale, în căutarea aceluiași ideal.

Legenda spune că Rilke a murit înțepat de spinul unui trandafir. Cel ce se încumetă să transplanteze o operă lirică unică în felul ei, dintr-un mediu lingvistic în altul, trebuie să-și asume toate primejdiile virtuale ale acestui spin metaforic. Dan Constantinescu a trăit timp de trei decenii cu conștiința acestui fapt. Tălmăcirile sale — un act de cultură de primă magnitudine — atestă că nu în zadar.

AL. COVACI

ION ARIEȘANU (Redactor șef)

ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Afirmarea personalității

Este de mult cunoscut că omul fără societate nu înseamnă nimic. Cine dintre noi am ști ceea ce știm dacă mii și mii dintre înaintașii noștri nu ar fi cucerit, pic cu pic, tot ceea ce cunoaștem, și tot ceea ce avem azi. Jertfe, solitare sau colective, strălucite sau anonime, toate, la un loc, au ridicat marea civilizație a acestui popor al nostru, pe care societatea și omul de azi le-au preluat și le-au dus, creator, mai departe, spre o supremă civilizație socialistă. Este, de asemenea, de mult știut, că gradul de civilizație pe care și l-a propus umanitatea noastră de azi nu s-a oprit doar la momentul cînd un om va trăi mai bine, cînd o viață doar va străluci, ci cînd efectele progresului se vor simți în întreaga existență comună a societății, adică în momentul cînd afirmarea personalității umane se va fi făcut în mod distinct și plenar pentru fiecare.

Pornind de aici, am putea afirma că una din menirile umanismului nostru este tocmai afirmarea întreagă a acestei personalități, un obiectiv fundamental, de altfel, al trecerii spre societatea comunistă, care, așa cum se distinge în Programul partidului nostru, va însemna „impunerea cît mai deplină, în viața socială, a capacităților fiecăruia... valorificarea plenară a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare".

Ar fi o aberație să presupunem că societatea veche, burgheză nu ar fi fost traversată și ea de numeroase personalități, suflete mari, generoase, care, în ciuda adversităților, adeseori, a unei conduceri statale ostile sau oarbe, nu ar fi luptat pentru triumful adevărului. Acei oameni nu au stat închiși în egoismul lor ca într-o carapace, dimpotrivă, ei și-au oferit altruist ideile poporului lor. Ei sînt înaintemergătorii noștri, ei au cunoscut fericirea de-a visa la un viitor pe care, dacă nu l-au văzut împlinit, măcar au năzuit spre el și ni l-au pregătit nouă. Dar, oricît de puternice ar fi fost acele personalități trecute, ele au fost izolate, ele n-au reușit decît arareori să spargă crusta de indiferență și opacitatea societății lor, ele nu s-au putut afirma plenar și astfel n-au putut influența decît palid asupra destinului societății, deoarece însăși societatea le-a fost potrivnică, bazată fiind pe relații sociale ce nu cunoșteau compasiunea, căldura unui veritabil umanism, ci doar o spoială de suprafață.

Doar o societate care a putut rupe lanțurile exploatării, spre a se baza pe liberul avînt al individualității creatoare, a putut afirma plenar personalitățile adevărate umane. Se poate spune că istoria recentă a patriei noastre a reușit să ridice la rang de obiectiv fundamental afirmarea oricărei personalități umane deoarece, ca niciodată în istorie, ea, societatea noastră, în împlinirea ei, a simțit o necesitate continuă de a se bizui pe aceste personalități ale zilei de azi, de a deveni o altă societate, bazată pe relații noi de muncă, colaborare a tuturor oamenilor muncii, datorită afirmării lor, și de a se desăvîrși tot prin ei. Se poate spune că societatea noastră a pus chiar în discuție problema personalității, deoa-

ORIZONT

(Continuare în pag. 6)

ORIZONT 38 ● (549) ● 21 septembrie 1978 ● anul XXIX ● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

PROIECT DE ISTORIE A POEZIEI ROMÂNE CONTEMPORANE

Mircea Ciobanu

Descris ca relief, în ceeea ce are deci perceptibil, **spațiul** poeziei lui Mircea Ciobanu (**Imnuri pentru nesomnul cuvintelor,** 1966 ; **Patimile,** 1967 ; **Etica,** 1971 ; **Cele ce sînt,** 1974) se constituie din opoziția **deal – vale,** realizată (ontologic) prin retragerea apelor **mării** : „Știind că o mare retrasă-și / Lăsă moștenire – a val – / Ritmata ei verde minune / Undind între vale și deal, / / Mă cred pe un fund de acvariu..." (**Imnuri,** 23). **Valea** e acoperită de **nisip** și de blocuri de **piatră ; dealul (malul)** – la fel. Iar dedesubt, drept sprijin, e numai **piatră** dură **(bazalt) (ibidem,** 51). Peisaj arid, sub ger sau arșiță, cu vegetație săracă **(spini, tufe, iarbă arsă, pomi rari).**

În esență, așadar, substanța este **piatră.** O spune, explicit, autorul însuși : „Cele ce sînt și la malul avar (unde lemnul / tufelor seacă la vînt) se arată ca pietre..." (**Cele ce sînt,** 37).

Peisajul nu este nelimitat. Materia **(roca)** își circumscrie aparența în **inelul zării (Imnuri,** 113 ; passim), avîntul pe verticală fiindu-i oprit de **cer.** Substanței (în diversele ei înfățișări) îi este proprie o **formă** (inteligibilă) – **sfera** : „În țăndări învelișurile sar / Și dau mirat de sfere-n alte sfere..." (**Imnuri,** 12). Vom constata, apoi, că – în interiorul **sferei** – se intretaie planurile orizontale **sol** și **cer** cu planurile verticale corespunzătoare **(Imnuri, 16,** 24 etc.). Spațiul matrice este așadar **un cub înscris în sferă. Cubul** rămîne, totuși, o formă tranzitorie, el evoluînd necontenit între **punct** și **sferă** (după cum **sferele** însele sînt generate mereu de **undele** care umplu spațiul) **(Patimile,** 10, 33, 95, 101 etc.).

Pe orizontală, sus și jos, avem a face, în consecință, cu două platouri **circulare (cercuri),** în interiorul cărora este trasat cîte un **patrat (Patimile,** 48, 100 ; **Etica,** 19, 29 etc.). Izomorfismul planurilor este cvasitotal : **cerul** e o **mare, marea** e un **cer (Patimile,** 56) ; ni se vorbește de **ripa seninului (Imnuri,** 102), se postulează egalitatea **cer=pămînt (Patimile,** 32) etc. În sfîrșit, nu doar deasupra planului celest se află un **soare,** ci și dedesubtul celui teluric (dedesubtul **arenei, cadranului, cimpului, ariei) :** „Terestrul soare din adînc mă ține / din mine să nu pot să mă desplint..." (**Imnuri,** 63).

Cît privește **timpul,** ni se propune o viziune **ciclică (Imnuri,** 45), o desfășurare de „unde temporale", o **rotire-n loc,** un șir **ritmic** de **ore stagnante (Imnuri,** 49), ba chiar egalitatea **timp-umbră (ibidem,** 50) (să se vadă și **Imnuri,** 87, 100 sau **Patimile,** 89, **Etica,** 39 etc.).

Un asemenea **timp** măsoară două tipuri de **mișcare :** una pe orizontală (spre

EUGEN DORCESCU

(Continuare în pag. 7)

convorbiri

Cu scriitorul HARALAMB ZINCĂ

– Precum știi, Haralamb Zincă, urmăresc de mai mulți ani fenomenul pe care noi îl numim cînd literatură de aventuri, cînd literatură polițistă și de spionaj. Critica literară nu s-a oprit încă, din păcate, asupra unei denumiri pe care s-o oficializeze în contextul literaturii noastre noi. În fișele mele am consemnat următoarele : Cazul R-16, anul apariției – 1933.

S-au scurs deci 25 de ani de cînd ai tipărit prima d-tale carte de...

– ...de spionaj !

– Cîți ani numărai pe atunci ?

– Exact 30 !

– Deci o altă aniversare : 55 de ani !

– N-am cum s-o neg.

– La mulți ani ! Te-aș ruga acum să-mi povestești care era situația literaturii polițiste și de spionaj în acel an.

– Am pășit pe un teren virgin. Pentru a fi înțeles exact, aș aminti o realitate de necontestat : între cele două războaie, literatura română, în plină înflorire, n-a dat nici un autor de literatură polițistă sau de spionaj. Ce-i drept, Rebreanu, atras de popularitatea acestei specii literare, a încercat să realizeze un roman po-

lițist. Vezi „Amîndoi", dar a bătut imediat în retragere. Victor Eftimiu a realizat și el, un roman polițist, dar după modele străine, acțiunea desfășurîndu-se într-un univers străin, de țară. N-a mers însă mai

Convorbire realizată de PETRE PINTILIE

(Continuare în pag. 8)

cronica literară ● poezie ● proză ● critică ●

Geo Bogza

Orion

Ed. Minerva, 1978

Carte pentru cititorul de poezie al anului 1978, **Orion** – Editura Minerva – se dezinteresează aproape complet de travaliul istoricului literar dispus a parcurge totalitatea operei înainte de a stabili priorități, modele ori analogii. Volumul conține un corpus de texte asupra cărora regia autorului a acționat uniformizator, prin rescriere și prin excluderea aproape a oricăror indicații bibliografice, organizarea poemelor în cicluri realizîndu-se urmînd „ascunse afinități" și „stări sufletești", criterii, să le numim, imponderabile, dacă nu de tot derutante. Încă o dată, după **Cartea Oltului,** apărută într-o ediție cu substanțiale revizuiri stilistice, Geo Bogza preferă caracterului „documentar" al scrierilor sale un „conținut (sic !) lipsit de imperfecțiuni" (**Cuvînt înainte**). Selecția autorului aduce în actualitate numai texte socotite a fi reprezentative, propuse lecturii în variantă definitivă, rescrise, deci, forțînd întîlnirea cu istoria literaturii prin „argumente" dacă nu cu totul schimbate, oricum mai nuanțat folosite, dovedind o știință superioară în dozarea efectelor de tot felul. Produse ale inteligenței artistice, noile poeme nu dau totuși și o operă nouă, dar nici una echivalentă expresiei prime, databilă publicistic a acestora. Că Geo Bogza pare a se despărți cu inima ușoară de începuturile sale literare este desigur un fapt ce poate fi interpretat, fără însă ca prin aceasta să se poată aduce retușuri liniilor deja cunoscute ale „portretului de tinerețe" al poetului. Versiunea dintîi a versurilor (re)publicate acum rămîne în continuare indispensabilă pentru a lămuri sensul aventurii literare pe care autorul o schițat-o în rîndurile avangardei interbelice, tot la fel cum esențiale oricărei judecăți obiective rămîn un număr de texte – **Poemul invectivă, Jurnal de sex** etc. – pe care sumarul recentului volum nu le reține.

Carte de „concepție", menită a fixa efigia poetului potrivit cu o mai evoluată normă estetică, **Orion** înregistrează reîntruparea lucidă, cerebrală a unui lirism care inițial a dus atitudinea ironică pînă la gesturi de ireverență, dispoziția pamfletară în tentație de a împinge în prim plan notația amănuntului visceral, grotesc, iar posturile juvenil-provocatoare, limbajul violent, în curată gratuitate. Sustrasă din meandrele unei sensibilități baroce, substanța vie, uneori sumar prelucrată poetic a textelor de altădată își primește prin rescrierea la o distanță de patru ori cinci decenii o arhitectură ori cel puțin o organizare canonică. Înlăturînd zgura prozaică și o prea generoasă informație jurnalistică, un poem, aproape oricare ar fi acesta, nu și-a pierdut printr-o nouă redactare autenticitatea. A fost abstras – pe cît a fost posibil – efemerului cotidian, tutelei circumstanței care l-a produs. Lectura în paralel a unor texte cum sînt **Poem prebalcanic, Poem petrolifer, Copacul simfonic, Misterioasa crimă din comuna Buștenari** devine edificatoare pentru modul în care autorul descoperă în timp mecanismele poeziei. Mai grandilocvente, retorice, cu o despletire de gesturi și imagini care au făcut reputația reporterului, poemele datînd din perioada colaborării la **Unu** primesc acum dacă nu chiar o excesiv subliniată austeritate, în toate cazurile un plus de dozare a accentelor, o mai severă argumentare lirică. Citîm **Prinderea fioroșilor asasini,** ce prefigurează (în varianta din 1935) **Cîntecele țigănești** ale lui Miron Radu Paraschivescu : „Din vis fantast zvîrliți în stradă / Asasinii au ieșit la pradă. / / Ochiul roș spre astre sucit / și spre burta boierului cuțit. / / Cu mărgele lo gît fata venea / în brațele lor păroase căzea. / / Pe urma fioroșilor tîlhari, / porniseră din centru comisari. / / Cum spîntecau la piept, la gît / Trăind ca-n vis și nici atît, / / asasinii – cu pași de lup – / / prinși au fost și puși la zdup".

Selecției de autor, reprezentînd maturitatea poetului, care este **Orion,** va trebui să îi urmeze, pentru o mai exactă apreciere a liricii lui Geo Bogza o ediție critică, în care portretul juvenil al scriitorului să poată fi regăsit intact.

LUCIAN ALEXIU

Constantin Noica

Sentimentul românesc al ființei

Ed. Eminescu, 1978

A arăta virtuțile antologice ale limbii noastre, circumscriind datele unei posibile metafizici românești este și un lucru nou și o întreprindere îndrăzneață. Este ceea ce face Constantin Noica în ultima sa carte, **Sentimentul românesc al ființei.**

Blaga schițează cîteva din virtualitățile filosofice ale folclorului românesc. Iată însă că gînditorul Constantin Noica, cu alte mijloace și avînd o altă înțelegere a lucrurilor, se încumetă să descifreze sporul pe care cuvintele românești îl aduc în problematica ființei. O problemă din cele mai gingașe și mai frumoase. Căci nu se poate imagina un lucru mai înălțător decît a descoperi în propria-ți limbă virtuți filosofice nu numai la nivelul altor limbi, dar întrecîndu-le chiar pe acestea. Și cine are o minimă pregătire filosofică își poate da seama de adevărul acestei demonstrații, dacă pentru alții este poate suficientă frumusețea ei.

Pornind de la analiza cuvîntului întru și de la formulările întrebării, potrivit gîndului românesc din trecut, se încearcă stabilirea unui orizont al ființei, chiar dacă este vorba mai mult de un sentiment al ei. Apoi gînditorul de azi, pe baza unei amănunțite analize legată de expresiile ontice arată cum se ivesc modulațiile românești ale ființei, cum se pot deschide cîmpuri ontologice sau cum toate acestea se pot organiza într-un model al ființei. Pentru că în prelungirea acestui specific sentiment al ființei autorul ilustrează un model ontologic posibil prin **Luceafărul** lui Eminescu și prin acel unic basm românesc, **Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte,** după o credință la care nu se poate să nu subscriem : **„poate că basmul are, ca nici o altă formă de creație artistică, o semnificație ontologică prin el însuși"** (p. 96 ; și să nu uităm că Luceafărul pornește tot de la un basm românesc). Cartea se încheie, după o adîncă privire asupra creațiilor lui Brâncuși, prin seninătatea ființei în perspectivă românească.

Ar fi dificil să urmărim în puținele rînduri ce ne stau la dispoziție, întregul eșafodaj al acestei construcții. Semnalăm doar cartea, invitînd cititorul să parcurgă încet paginile ei, stăruind asupra problemelor, reluînd unele gînduri și adîncindu-le în perspectiva acestei gîndiri infuze despre ființă, oprindu-se la subtilele disocieri ale formulării ființei ca verb **(a fi),** diversificînd și îmbogățind ideea de ființă. Sau de **preființă,** ca să rămînem la un gînd plin de tîlc al autorului, în ipostazele ei de neîmplinire, suspendare, eventualitate, posibilitate, intrare în ființă și împlinire. Toate aceste rațiuni sau modalități ale ființei fiind doar temeiurile pentru modelul neîmplinirii **(Luceafărul)** și al împlinirii **(Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte).** Fără a uita arheii eminescieni și perspectiva finală ce vin să întregească această viziune românească a ființei

Cartea lui Noica este una de căpătîi. Se cere a fi meditată și pentru frumusețea ei, dar mai ales pentru adevărurile pe care le închide, deschise apoi înțelegerii noastre și speculațiilor viitoare. Constantin Noica ne arată în **Sentimentul românesc al ființei,** ca și în celelalte volume ale sale, începînd cu **Cele douăzeci și șapte de trepte ale realului** (1968), **Rostirea filosofică românească** (1970), **Creație și frumos în rostirea românească** (1973), **Eminescu sau gînduri despre omul deplin al culturii românești** (1975), nu numai cum se pot gîndi și rosti în limba noastră, frumos și nuanțat, gînduri adînci și idei înalte, ci mai ales potențialul filosofic al limbii noastre. În speță un sentiment al ființei născut din cuvintele și sensurile românești, așa cum se desprind ele din analiza limbii și a unor creații. Ceea ce presupune că dincolo de acestea, dar în prelungirea și din prisosul lor, e posibilă cu adevărat o ontologie românească, pe care o așteptăm nu numai cu aceeași curiozitate dar și cu o înțelegere capabilă să măsoare drumul ce duce de la sentiment la cunoaștere.

ION MAXIM

Ion Lăncrănjan

Nevoia de adevăr

Ed. Albatros, 1978

Numai anumite subîmpărțiri ale – folosind un eufemism – frontului literar au făcut ca Ion Lăncrănjan să fie socotit un caz al literaturii contemporane. Scriitorul a dat, ca și alți confrați ai săi, cărți bune lîngă cărți mai puțin bune, texte memorabile lîngă unele rău scrise, lungite și lăbărțate. Pretențiile prozatorului nu întotdeauna erau în concordanță cu mijloacele sale, ambițiile, în armonie cu posibilitățile. Ca și în alte cazuri, sînt teme care îi convin scriitorului și atunci el dă măsura deplină a talentului său, **(Suferințele urmașilor** e un roman remarcabil) și sînt teme care îl depășesc, cum a fost cazul cu **Caloianul,** și atunci prozatorul dezlănțuie o campanie de mari proporții împotriva criticii, descoperind-o servilă și aservită, oportunistă, conjuncturală, nepregătită pentru a întîmpina operele mari ș.a.m.d. **Nevoia de adevăr,** culegere de articole, eseuri, mărturisiri, reportaje, tablete reprezintă o acțiune literară întinsă în timp ; ca și alți contemporani, Ion Lăncrănjan are dreptul de a fi subiectiv, de a avea păreri originale despre lumea literară chiar dacă ele denaturează realitățile literaturii noastre de azi. Amplele sale romane, excelentele sale nuvele îi dau acest drept și ne obligă să-i analizăm, fără părtinire, părerile. Titlul culegerii este polemic așa cum toată literatura lui Lăncrănjan, îndeosebi cea care urmează Cordovanilor (ediția I, 1963) este. E bine ca o literatură să aibă polemiști de acest tip ; e bine, de asemenea, ca energiile polemice să se transfere în roman ; nu e rău dacă apar însă, în articole. Carența principală a textelor lui Ion Lăncrănjan este absența exemplelor concrete. Scriind despre veleitarii din viața literară, autorul spune dealtfel lucruri general valabile (din păcate), cu consecințe dintre cele mai grave **nu numai în literatură;** că atunci cînd un autor deține un înalt post administrativ, veleitarii îmbulzesc în jurul lui elogiile, cînd numitul nu mai deține postul în cauză plusurile de altădată devin minusuri ; pricepem, grație exemplului pe care îl și citîm mai jos, că autorul (numele lui) e destul de ușor de găsit. Cine sînt veleitarii, oare de ce nu sînt trecuți aici, cine sînt cei ce fac – comit – aceste schimbări de direcție imorale : „Ceea ce era bun și frumos, vrednic de împodobit cu medaliile tuturor laudelor, devine lucru derizoriu, aurul se preschimbă în tinichea, talentul devine nontalent, cinstea devine șarlatanie goală, vigoarea se preschimbă în primitivism, lirismul cel mai elevat devine contrafacere, totul dar absolut totul, e trecut de la **plus** la **minus . . .**". Desigur, comentariile operelor lui Ion Lăncrănjan își au istoria lor, mai mult sau mai puțin cunoscută ; un ton au comentariile cînd scriitorul deține funcții în viața literară, funcții foarte importante, și altul, spune autorul, cînd își abandonează aceste funcții. Ar mai fi și întrebarea în ce epocă au fost funcțiile respective, ce comentarii au existat . . .

Desigur, veleitarismul există, și el nu se manifestă numai în critica literară, nu în primul rînd în critica literară. El trebuie împiedecat de aceia pentru care legea morală există, și nu ca un comandament oarecare. Cine, deci, l-a împiedecat pe scriitor ca, păstrînd posturile de conducere, să promoveze în lumea scriitorilor valorilor morale ? Una dintre întrebările care îi sînt puse destul de des scriitorului este tocmai aceea care are în vedere revizuirea pozițiilor sale, nonconformismul său în perioada în care nonconformismul nu mai reprezenta nici un risc. Unde e deci riscul, s-au întrebat cîțiva în toiul unei polemici despre Lucian Blaga, acum, de ce atitudinea scriitorului n-a existat atunci ?

Cineva poate să mai creadă că tăcerea instalată în jurul lui Ion Lăncrănjan poate fi o consecință a vremilor în care funcțiile lui Ion Lăncrănjan nu erau mici. Nevoia de adevăr nu poate fi parțială, nu poate avea fragmentele ei și nici favoriții ei. Cunoscător al lumi țărănești, romancier ce, cu fiecare roman își sporește drepturile ținutului său în cultura română, Ion Lăncrănjan scrie pagini memorabile despre literatura țărănească, despre rostul țăranilor în societatea românească. Înainte de a vorbi ca scriitor, el vorbește în numele unei clase sociale. El este, pe anumite pagini, eminent sociolog, polemizînd, de pildă, cu D. Drăghicescu, autor al tezei că poporul român rabdă orice ; poporul român nu rabdă orice, demonstrează, cu strălucire, prozatorul. Fiindcă atunci cînd scrie despre țărani Ion Lăncrănjan dă la iveală pagini antologice, citabile mereu.

Ideile din „Nevoia de adevăr" nu sînt noi în scrisul lui Lăncrănjan ; ele existau în **Caloianul** sau în **Fragmentarium.** Un curios ar putea urmări felul în care eseul se eliberează de contextul epic, încercînd să-și croiască drum în fața cititorului ; eliberare trudnică, drum greu, fiindcă scriitorul este mai deprins cu evocarea (poematică sau încrîncenată) decît cu arhitectura ideilor. În preajma lor – în preajma ideilor – cuvintele bătăiosului prozator o iau, cînd și cînd, razna, refuzînd ascultarea teoreticianului. Într-un articol programatic, Ion Lăncrănjan vorbește astfel despre „modificarea și complexarea" societății noastre socialiste, fără a se gîndi că bănuielile sale în legătură cu cuvîntul „complexare" sînt profund nejustificate.

CORNEL UNGUREANU

M. I. C. M.
Intreprinderea „TIMPURI NOI“ Bucureşti

LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE, PREMISĂ FAVORABILĂ PERFECŢIONĂRII PROCESULUI ECONOMIC

La intreprinderea „TIMPURI NOI" Bucureşti, unitate etalon a industriei constructoare de maşini, anul 1978 – an hotăritor pentru infăptuirea cu succes a cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice – înseamnă de fapt sporirea preocupărilor pentru ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, o intensă activitate de cercetare, asimilarea in fabricaţie a unor produse la nivelul tehnicii mondiale, şi eliminarea efortului valutar.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice – producţia netă şi producţia fizică – stimulează preocuparea pentru creşterea calităţii producţiei, pentru o activitate eficientă în toate compartimentele, antrenează initiativa fiecărui membru al colectivului în direcţia reducerii consumurilor de materiale, materii prime şi combustibil, de manoperă a cheltuielilor de producţie, a accelerării vitezei de rotaţie a fondului de rulment, a perfecţionării procesului economic.

Căile şi modalităţile concrete pentru transpunerea in viaţă a obiectivelor propuse vizează un cimp larg de măsuri tehnologice, de gospodărire mai atentă a materialelor, de extindere a utilizării inlocuitorilor şi a resurselor secundare, de perfecţionare a sistemului informational din unitate, promovind atitudinea financiar-comercială ca element complementar şi inseparabil al procesului de producţie.

Actionindu-se concret în direcţia perfecţionării aprovizionării tehnico-materiale şi implicit a relatiilor contractuale, se intăreste rolul contractelor economice ca instrument util şi eficient de planificare, urmărindu-se stricta corelaţie a bazei materiale cu cerinţele imediate şi de perspectivă ale producţiei şi pe această cale, o accelerare a vitezei de rotatie a fondurilor circulante.

Este util să se cunoască că preocupările intense pentru găsirea şi introducerea celor mai dinamice forme în directia echilibrării balanţei financiare, se conjugă armonios cu acţiunea permanentă de redimensionare a stocurilor de materiale, stabilindu-se un raport operativ, elastic si direct intre resurse si necesar, intre baza materială (existentă si contractată) si sarcinile de o multitudine de factori economici (utilizarea mai eficace a normelor de consum, reducerea consumurilor specifice, înlăturarea risipei, schimbarea conjuncturală a unor repere de la fabricaţie) apar resurse importante, suplimentare, in baza materială a intreprinderii, formindu-se un excedent temporar de materiale şi piese de schimb.

Economiştii acestei unităţi, cunoscind efectele imobilizărilor financiare, intenţionează valorificarea şi repunerea in circuitul economic a unei variate game de materiale si piese de schimb, asigurind premize favorabile pentru accelerarea vitezei de rotatie a mijloacelor circulante si implicit a perfecţionării procesului economic.

În scopul informării celor interesaţi, notăm cele mai importante repere aflate în stoc disponibil la această unitate :

Denumirea materialului	Nr. de poziție	U/M	Lei unitar	Cantitate
1	2	3	4	5
Şuruburi 6×30—10 920	2501 547	Buc.	0,18	1 000
10×32-100 803-76	25 01 285	Buc.	0,88	1 150
10×32-100 803-70	2501 514	Buc.	0,51	1 850
12×1,5×84	2501 284	Buc.	2,06	872
12×1,5×84	2501 447	Buc.	1 26	1 060
16×1,5×100-100 803-81	2501 418	Buc.	2,42	4 040
6×45 STAS 920	2501 588	Buc.	—	3 000
10×130	2501 259	Buc.	0,58	5 289
10×150	2501 569	Buc.	1,13	509
20×70	250 895	Buc.	1,87	278
10×45 STAS 925	250 254	Buc.	0,32	804
10×50	250 162	Buc.	1,76	800
10×70	250 916	Buc.	0,48	5 400
10×70	2501 274	Buc.	0,27	2 000
10×80	250 157	Buc.	0,50	3 403
10×45	2501 102	Buc.	0.44	8 860
12×60 STAS 925	2501 561	Buc.	—	2 350
12×200	250 407	Buc.	1,08	3 175
14×110	2501 276	Buc.	1,10	1 008
10×80 STAS 1472	2501 153	Buc.	0,51	600
10×90	2501 039	Buc.	0,63	2 850
10×120	250 077	Buc.	0,60	968
10×120	250 371	Buc.	0.81	1 673
12×60	250 879	Buc.	0.39	600
16×120	250 064	Buc.	0,80	351
20×120	2501 221	Buc.	1.79	132
20×160	2501 236	Buc.	2,18	150
3×10 STAS 2571	2501 178	Buc.	0.02	5 480
3×14	2501 543	Buc.		
	2501 617	Buc.	0,04	1 460
3×1[illegible]	2501 611	Buc.	0,04	7 000
5×10	250 134	Buc.	0.03	3 453
5×18	2501 180	Buc.	0.03	900
5×20	2501 181	Buc.	0,03	830
6×12	2501 424	Buc	0,06	1 690
6×14 STAS 2571	2501 332	Buc.	0.07	1 544
6×35	250 633	Buc.	0,06	283
6×3[illegible]	2501 430	Buc.	0,10	2 900
4×12 STAS 3167	2501 182	Buc.	0,02	1 100
5×10	250 184	Buc.	0,03	2 316
5×10	2501 460	Buc.	0.04	[illegible]000
5×20	250 292	Buc.	0.03	1 588
5×30	250 326	Buc.	0.04	310
		3	4	5
Şuruburi 5×25	[illegible]	Buc	0.36	300
3×8 STAS 3169	[illegible]	Buc.	0,02	991
4×1[illegible]	433	Buc.	0,02	1 211
5×1[illegible]	339	Buc.	0,04	1 551
5×1[illegible] STAS 3169	153	Buc.	0.03	945
5×16-4362	813	Buc.	0,06	1 000
5×25-3169	129	Buc.	0.01	331
6×12-4362	1 151	Buc.	0,04	16 100
8×16-3169	250 361	Buc.	0,08	420
3×6-3954	250 111	Buc.	0,02	275
6×12	250 933	Buc.	0,07	14 720
6×14	2501 477	Buc.	0.08	8 100
6×16	250 204	Buc.	0,05	37 480
6×22	250 482	Buc.	0,05	574
6×25	250 222	Buc.	0.05	875
6×30	2501 505	Buc.	0,10	3 535
3×16-4883	2501 507	Buc.	0,04	7 384
5×10	2501 518	Buc.	0,06	8 865
5×14	2501 341	Buc.	0,06	2 441
5×25	2501 450	Buc	0,08	57
6×12	2501 462	Buc.	0,08	2 000
6×16	2501 329	Buc.	0,08	690
6×20	2501 392	Buc.	0.09	1 200
6×40	2501 222	Buc	0,51	892
6×50	2501 148	Buc.	0,54	4 430
6×60	2501 482	Buc.	0,98	1 000
8×40	2501 225	Buc.	0.71	4 885
10×20	250 355	Buc.	0,26	265
8×70	2501 204	Buc.	0,32	2 278
8×100	2501 545	Buc.	0,55	500
10×78	2501 603	Buc.	—	1 932
10×90	250 437	Buc.	0,65	4 000
10×140	2501 145	Buc.	0,89	1 150
12×55	250 534	Buc.	0,50	1 538
12×130-4272	250 883	Buc.	1,08	839
12×140	2501 168	Buc.	1,13	432
14×45	2501 138	Buc.	0,54	302
22×80	250 632	Buc.	2,51	950
24×70	2501 118	Buc	2,75	390
24×80	2501 119	Buc.	2,95	712
24×100	2501 038	Buc.	3,35	168
4×20-4845	2501 542	Buc.	0,07	840
6×35	2501 613	Buc.	0,15	5 000
1		3	4	5
Şuruburi 8×10	250 245	Buc.	0.46	2 579
8×10	250 532	Buc.	0,16	11 500
8×12	2501 003	Buc.	0,16	166
10×28	2501 471	Buc.	0,40	348
14×30	2501 143	Buc.	0,42	86
14×55	2501 144	Buc.	0,57	400
18×35	2501 210	Buc.	1,30	270
24×85	2501 200	Buc.	2,50	388
24×65	2501 346	Buc.	6.65	500
12×45	2501 559	Buc.	0.41	2 000
12×55	2501 582	Buc.	0,67	500
18×35	2501 427	Buc.	1.27	900
18×45	2501 480	Buc.	1,36	2 768
20×30	2501 584	Buc.	—	656
20×60	2501 566	Buc.	2,30	52
8×70-4220	250 315	Buc.	0,29	3 021
10×110	2501 247	Buc.	0,74	6 060
10×120	2501 216	Buc.	0,92	2 800
10×150	2501 246	Buc.	0,92	10 918
10×180	2501 275	Buc.	1,10	5 840
12×120	250 419	Buc.	0,98	1 572
12×140	250 547	Buc.	1,07	153
14×100	2501 134	Buc.	1,08	360
16×200	2501 196	Buc.	2,68	7 926
18×160	2501 546	Buc.	3,72	864
8×45-6403	2501 287	Buc.	0,24	1 880
8×45	2501 449	Buc.	0,28	4 600
10×90	250 514	Buc	0,67	884
12×120	250 516	Buc.	1,01	376
16×160	2501 490	Buc.	1,20	282
16×65	250 518	Buc.	0,93	374
10×25	2501 184	Buc.	0,32	408
Piuliţe M10×1-4071	205 258	Kg	30,00	10
M10×1-4071	205 399	Kg	30,00	10
M14×1,5	205 552	Kg	27,80	402
M20×1,5	205 715	Kg	17,57	114
M22×1,5	205 476	Buc.	1,58	39
M24	205 905	Kg	22.00	83,40
M6-4073	2051 031	Kg	269,90	3,40
M8	205 310	Kg	125,00	79
M8-4372	2051 134	Buc.	0,66	14 711
M10	2051 047	Kg	40,15	58
M20×1,5	205 491	Buc.	1,30	327
M8-4373	2051 033	Kg	137 00	45,15
M14×1,5T.308.4043	2051 040	Kg	47,50	36,40
M20×1.5-4373	205 447	Buc.	1,26	743
Piuliţe M20×1,5-4378	205 910	Kg	24.00	129,50
M22×1.5	205 450	Buc.	1,12	670
M22×1,5	205 499	Kg	28,00	10
M8-4374	2051 132	Buc.	1.00	1 968
M24-922	205 519	Kg.	10.50	17,90
M42×1,5-5012	205 501	Buc.	6.78	197
M10×1T 308-4306	2051 113	Buc.	0,92	[illegible]000
Inel sig. R18-7666-66	2501 555	Kg	13.35	88.30
Inel sig. R22-7666-66	2501 442	Kg	12,70	480
Inel sig. R24-7666-66	2501 672	Kg	12.70	31
Saibe plate D20	2501 468	Kg	24,85	10
Sig alezaj D20	2501 396	Buc.	0,55	28 795
Sig alezaj D47	2501 319	Buc.	1,05	2 790
Sig alezaj D48	2501 548	Buc	1,10	200
Sig alezaj D52	2501 320	Buc.	2,15	13 865
Sig alezaj D55	2501 395	Buc.	2,15	2 655
Sig arbore D12	2501 456	Buc.	0,50	3 141
Sig arbore D15	2501 410	Buc.	0,55	8 736
Sig arbore D17	2501 452	Buc.	0,55	2 500
Sig arbore D55	2501 326	Buc.	2,40	3 585
Nituri 2×6 STAS 797	205 255	Kg	24,90	
2×8	205 013	Kg	14,20	14,10
2×10	205 811	Kg	20,10	7,83
3×26	205 904	Kg	5,65	5
4×20	205 170	Kg	5,20	25,46
4×30	2051 124	Kg	12.15	10
5×10	2051 082	Kg	—	10
5×16	205 252	Kg		
	205 539	Kg	5,10	24
6×10	205 128	Kg	6,25	4,38
2×4 STAS 1253	205 244	Kg	13,75	10,78
2,5×[illegible]	205 222	Kg	10 10	30k10
2,5×6	2051 092	Kg	19.95	2
2,5×8	205 247	Kg	—	1

Nit Al	2×4 STAS 9231	2 051 129	Kg	210,00	9
	3×8 STAS 9229	205 261	Kg	62,50	19,35
	5×13	205 260	Kg	38,30	2,10
Prezon	6×22 STAS 4551	205 616	Buc.	0,61	136
	6×22 T 308-2018 STAS 4552	2 051 036	Buc.	0,91	9 715
	6×25 T 308-2018 STAS 4552	205 743	Buc.	0,64	8 060
	6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
	6×36-501366-19	205 628	Buc.	0,76	5 500
	6×36-501366-19	205 676	Buc.	3,43	2 100
	8×19-T308-2210-02-C350-1W	2 051 062	Buc.	1,13	30 940
	8×19-T308-2210-12	2 051 141	Buc.	1 15	1 036
	8×20 T 308 2 009	2 051 088	Buc.	1,10	1 674
	8×20 T 308-2036 STAS 4551	2 051 116	Buc.	1,10	4 224
Prezon	8×30 T 308-2018-4552	2 051 039	Buc.	1,12	997
	8×35 T 308-2018	205 661	Buc.	0,78	16 725
	8×40	2 051 114	Buc.	1,27	722
	8×45 T 30-2018	205 253	Buc.	0,80	2 248
	8×45 STAS 4552	2 051 115	Buc.	1,31	7 898
	8×45 STAS 4552	2 051 132	Buc.	1,20	1 102
	8×71-T 308-2210-03 C 35011	2 051 055	Buc.	1,73	2 506
	10×19-501366-13	205 620	Buc.	4,06	1 450
	10×19-501366-13	205 812	Buc.	0,88	3 050
	10×28-501374 13	205 721	Buc.	0,94	11 925
	10×33-501374-14 MC 5.06.04.10	205 744	Buc.	4,24	4 568
	10×33-501374-14	205 758	Buc.	0,98	9 089
	10×33-501374-14	2 051 019	Buc.	0,95	8 300
	10×35-T 308-2009-4551	2 051 081	Buc.	1,25	1 943
	10×80-2210-05-M	2 051 146	Buc.	0,25	12 139
	10×120 T 308-2009-4551	2 051 109	Buc.	1,93	12
	10×120 T 308-2018-4552	2 051 011	Buc.	1,94	489
	12×30 T 308-2036-4551	2 051 105	Buc.	1,20	3 195
	12×45	2 051 120	Buc.	1,57	600
	12×50 T 308-2018	2 051 083	Buc.	1,59	2 816
	14×1,5×109 T 308-2229	2 051 182	Buc.	2,40	1 247
Holşurub	3×10-1451	2 041 135	Buc.	0,04	7 190
	3×30-1452	2 051 070	Buc.	0,07	5 869
	3×40	2 051 023	Buc.	0,08	5 405
	3,5×20-1451	2 051 110	Buc.	0,06	5 925
	4×30-1452	2 051 026	Buc.	0,07	5 354
	4×45	2 051 027	Buc.	0,09	1 700
	4×50	2 051 049	Buc.	0,10	200
	4×60	2 051 028	Buc.	0,11	3 845
	5×60	2 051 072	Buc.	0,14	4 950
	5×70	2 051 029	Buc.	0,16	1 440
Splinturi	3.2×36-1991-65	205 638	Kg	9,66	11,25
	4×20-1991-65	2 051 537	Kg	8,95	9,30
	5×25	205 937	Kg	7,63	50
	50×32	2 051 538	Kg	7,25	30

Denumirea materialului	Nr. fişe magazie	U/M	Lei unitar	Cant.
			3	4
OLC 45 70×70	112 303	Kg	2,45	3 751
W 4728 18	113 645	Kg	11,40	280
4 H 9 S 2 20	113 663	Kg	11,08	550
4 H 9 S 2 22 inox	113 688	Kg	9,12	252
OLC 15 50×8	1 132 233	Kg	2,66	176
OLC 60 70	114 733	Kg	2,82	14 399
Rul 1 38 cojit	114 840	Kg	7,51	1 415
OLC 45 100×40	1 142 187	Kg	2,93	318
OL 37-1 N 140	115 182	Kg	2,37	400
OLC 45	116 830	Kg	3,35	288
W 4718 10	1 372 259	Kg	13,60	509
W 7035 14	1 372 294	Kg	9,11	691
OLC 45 hex 11	1 372 989	Kg	4,90	121
OLC 45 hex 12	1 372 990	Kg	3,62	200
41 MOC 11 hex 17	1 373 344	Kg	8,02	200
W 090 Y Tb 2	184 095	Kg	4,44	2 834
W 5028 2,5	184 104	Kg	4,35	560
W 5028 2,8	184 110	Kg	5,23	486
W 0904 4	184 133	Kg	4,37	2 387
W 0904	184 148	Kg	4,37	1 919
W 5028 9×1	184 188	Kg	13,60	49
W 1750 11×0,2	184 203	Kg	46,39	205
arc 2 45×1	184 280	Kg	11,85	351
W 7103 150×0,2	184 581	Kg	55,99	266
Arbori C 500 21 A	203 021	Buc.	123,70	139
Arbori 2 MS 3 71×100	203 077	Buc.	142,50	489
Bloc piston DB 141-45	203 137	Buc.	689	16
MOC N 15 300×550×550	203 168	Kg	8,40	1 400
MOC N 15 170×240×950	203 179	Buc.	8,40	305
MOC N 15 480×270×90	203 199	Kg	8,40	92
MOC N 15 350×350×1 500	203 205	Buc.	13	1 395
MOC N 15 450×140×120	203 207	Kg	13	52
MOC N 15 255×150	203 208	Kg	13	86
MOC N 15 380×140×130	203 209	Kg	13	55
MOC N 15 625×345×110	203 216	Kg	13	180
MOC N 15 820×440×200	203 226	Kg	13,10	570
W 2713 850×530×1 100	203 225	Kg	14,17	7 834
W 2713 800×640×1 750	203 224	Kg	14,17	14 474
W 2713 640×540×480	203 223	Kg	14,14	4 590
W 2713 910×540×480	203 222	Kg	14,17	11 630

Denumirea materialului	Nr fişe magazie	U/M	Lei unitar	Cant.
		3		4
Oţel aliat H 12 Ø12	186 976	Kg	12,21	23,71
Oţel aliat W 2080 Ø14	186 249	Kg	11,28	17,10
Oţel aliat H 12 Ø14	1 861 103	Kg	14.91	49,52
Oţel aliat de scule W 2080 Ø20	1 861 175	Kg	10,96	27.00
Oţel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10.71	15,78
Oţel aliat C 120 Ø28	186 177	Kg	10.71	15,78
Oţel aliat C 120 Ø28	186 039	Kg	10.22	20,00
Oţel aliat C 120 Ø80	186 525	Kg	14,10	0,36
Oţel aliat C 120 Ø110	186 546	Kg	10,13	0,13
Oţel aliat W 2419 180×180	1 861 075	Kg	12,33	46,50
Oţel aliat de cuie W 2080 300×40	186 556	Kg	11,15	212,00
Oţel de scule 2080 400×40	1 861 16	Kg	11,15	75,80
Oţel carbon W 153 Ø10	186 318	Kg	3,80	119,93
OSC 10 Ø14	1 861 167	Kg	3,62	97,58
OSC 10 Ø25	1 861 169	Kg	3,92	407,00
OSC 10 Ø35	1 861 057	Kg	3,72	63,56
Oţel carbon U 10 A Ø35	1 861 042	Kg	3,64	42,45
OSC 10 Ø40	1 861 011	Kg	3,77	5 000,00
OSC 10 Ø45	1 861 124	Kg	5,13	66,56
Oţel carbon U 10 A Ø45	1 861 067	Kg	3,81	5,29
Oţel carbon U 10 A Ø80	1 861 151	Kg	3,78	167,00
OSC Ø85	1 861 153	Kg	250,00	250,00
OSC 10 Ø120	1 861 152	Kg	4,92	349,10
Ø8×8	186 244	Kg	3,95	77,56
Oţel rapid de scule W 3355 Ø14	186 984	Kg	29,95	97,04
1	2	3	4	
Oţel rapid W 3343 Ø25	1 861 076	Kg	61,71	267,04
Oţel rapid W 3343 Ø30	1 861 077	Kg	61,67	160,50
Oţel rapid W 3343 Ø30	1 861 118	Kg	71,12	6,20
Oţel rapid Ø38	186 838	Kg	27,36	0,22
Oţel rapid Ø55	186 532	Kg	60,83	1,56
Oţel rapid RP 3 Ø65	1 861 136	Kg	103,47	76,60
Oţel rapid RP 3 Ø70	186 839	Kg	26,06	10,542
Oţel rapid RP 5 Ø75	186 552	Kg	102 99	37,00
Oţel rapid W 3343 Ø80	1 861 015	Kg	26,10	5,20
Oţel rapid RP 3 Ø85	1 861 140	Kg	102,86	75,00
Oţel rapid Ø85	186 533	Kg	60,16	234,30
Oţel rapid Ø85	186 926	Kg	25,91	64,76
Oţel rapid RP 5 Ø85	186 549	Kg	103,13	589,43
Oţel rapid RP 3 Ø100	1 861 142	Kg	103,13	156,90
Oţel rapid Ø110	186 534	Kg	60,48	509,71
Oţel rapid W 3343 Ø110	1 861 078	Kg	26,82	157,20
Oţel rapid W 3343 Ø180	1 861 112	Kg	70,18	340,20
Oţel rapid W 3343 Ø180	186 510	Kg	25,30	2,12
Oţel rapid RP 1 Ø180	1 861 023	Kg	42,50	58,00
Oţel rapid W 3355 Ø200	186 561	Kg	102,86	116,00
Oţel rapid W 3343 Ø210	1 861 079	Kg	70,50	71,00
Oţel rapid W 3343 Ø220	186 555	Kg	61,30	194,00
Oţel rapid W 3343 Ø240	186 329	Kg	26,82	107,60
Oţel rapid W 3355 27×6	1 861 096	Kg	124,53	71.73
		3	4	
Segmenţi sur. 70 601	230 495	buc.	1,30	7 199
Segmenţi 70 603	230 497	buc.	2,00	2 520
Segmenţi compresie 310 602	2 301 085	buc.	1,35	13 3199
Segmenţi compresie 310 602	230 491	buc.	1,50	30
Segmenţi 31.06.03 A	230 425	buc.	1,25	847
Segmenţi C1.04.07. R2	2 301 599	buc.	2,50	1 202
Segmenţi C500-2.63.3. CN	2 301 332	buc.	1,30	6 467
Segmenţi C1000-2.6.4. CN.	2 301 311	buc.	1,90	5 291
Segmenţi C100-2.6.5. CN.	2 301 484	buc.	2,40	4 048
Segmenţi C100-2.6.6. C.N.	2 301 437	buc.	2,30	4 293
Segmenţi comp. D110.05.07.	230 523	buc.	3,50	4 933
Segmenţi comp. D110.05.07.	2 301 386	buc.	10,80	20
Segmenţi D408-05 R1	2 301 425	buc.	2,70	260
Segmenţi D408-05 R1	2 301 426	buc.	2,70	2 550
Segmenţi D408-06 R2	2 301 482	buc.	2,90	4 260
Segmenţi D408-12 R2	2 301 424	buc.	2,50	2 546
Segmenţi S27-04222	230 503	buc.	1,90	9 995
Segmenţi comp. CN 3 350	2 301 679	buc.	3,10	70
Segmenţi K5645 00009	230 525	buc.	3,00	11 839

Denumire	Nr. fişe magazie	U/M	Lei unita	Valoare
				5
Sabie pentru ancorare	2 132 817	buc.	638,00	28
Dispozitiv pentru berbec	2 132 816	buc.	661,00	14
Pompă injecţie 086474017	214 055	buc.	1 388,00	1
Pilnii speciale SP64-299	2 301 614	buc.	45,00	579
Pilnii speciale SP64-299	2 301 614	buc.	45,00	579
Tije de stringere Ø12	2 509 17	buc.	2,58	483
Tije de stringere Ø16	2 301 267	buc.	5,10	300
Tije de stringere %16	2 301 267	buc.	5,10	300
Tije de stringere OL604845 Ø17	2 301 165	buc.	8,40	518
Chele simplă 19	2 231 404	buc.	4,15	4 737
Chei fixe 14×15	116 247	buc.	3,40	3 108
Chei tubulare 24×27	223 122	buc.	14,90	3 232
Chei tubulare 30×32	223 619	buc.	18,30	194
Chei tubulare 36×41	223 148	buc.	25,70	25
Chei tubulare 36×41	223 127	buc.	29,20	576
Chele inelară 36×41	223 093	buc.	29,20	10
Chele inelară 36×41	223 173	buc.	39,00	218
Chele triplă dop golire	223 051	buc.	17,15	1 519
Chele cu gheară 68×75	223 174	buc.	8,60	4 923
Manivelă pornire 3177013	213 910	buc.	14,70	40
Cuie tablă 2,0×25	188 271	Kg	4,70	75
Cuie tablă 2,2×25	188 307	Kg	4,59	100
Cuie tencuială 22×30	188 250	Kg	3,21	220
Geam securit 5m/m	729 668	buc.	2,00	4
Geam securit 5 m/m 15×15	181 006	buc.	2,09	15
Geam securit 5 m/m 31×21	181 032	buc.	31,48	30
Geam duplex 260×210	188 300	buc.	29,77	10
Geam duplex sec. 300×300	188 285	buc.	35,38	25
Geam duplex 195×175	188 296	buc.	29,77	14
Geam duplex sec. 150×160	188 286	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 230×230	188 287	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 150×150	188 301	buc.	29,77	20
Geam duplex sec. 230×235	188 289	buc.	35,38	5
Geam duplex sec. 300×145	188 297	buc.	29,77	15
Geam duplex sec. 200×130	188 288	buc.	35,38	25
Geam duplex sec. 150×145	188 298	buc.	29,77	20
		3	4	
Arcuri spirale UP23-007222	217 302	buc.	0,16	529
Arcuri spirale UP23 07260	2171 553	buc.	0,50	2 489
Arcuri spirale C633173	217 071	buc.	0,10	304
Arcuri MC9-011-204	217 376	buc.	0,45	5 120
Arcuri spirale MC10-21-4	217 317	buc.	2,55	570
Arcuri spirale CM1-11	217 245	buc.	0,25	116
Arcuri spirale CM1-323	217 246	buc.	0,25	40
Arcuri spirale AG128-18×30×7	217 124	buc.	0,30	492
Arcuri spirale 20×47×10	217 194	buc.	0,45	368
Arc simering 70×90×10	217 327	buc.	0,50	2 165
Arcuri spirale 80×100×13	217 110	buc.	0,50	3 090
Arcuris pirale Nr. 0320113 A	217 140	buc.	0,55	222
Arcuri spirale FAsU 21000002	217 260	buc.	0,65	190
Arcuri spirale 21 1100 300?	217 222	buc.	6,20	1 303
Arcuri spirale 103.02.12?		buc.	0,50	3 536

IMPORTANT!

Întreprinderea „Timpuri Noi" Bucureşti, avînd un conturat prestigiu comercial în rîndul colaboratorilor din întreaga ţară şi, beneficiind de o excelentă bază materială asigurată atît din ţară cît şi din import consideră că produsele prezentate în acest supliment vor suscita un deosebit interes.

Pentru a evita orice întîrziere în procurarea acestor produse de maximă utilitate, întreprinderile interesate sînt rugate să consulte cu atenţie reperele disponibilizate şi cu operativitate să transmită comenzi la următoarea adresă :

Întreprinderea „Timpuri Noi" — Splaiul Unirii nr. 165, sector 4 — Bucureşti.

Relaţii comerciale suplimentare se pot obţine la telefon 21 61 60.

Prezumtivii colaboratori ai unităţii bucureştene sînt asiguraţi de maximă solicitudine în procurarea materialelor de care sînt interesaţi.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAŞA

ANIȘOARA ODEANU

— Scrisori —

Publicăm în acest număr citeva din scrisorile pe care Anișoara Odeanu, le adresează, în primul an al studenției, fostului ei coleg de liceu Liviu Roman. Scrisorile sînt interesante prin felul în care „deconspiră" inspirația romancierei dar și prin felul în care tînăra scriitoare prezintă climatul universitar bucureștean, al anilor '30. Scriitoarea avea 18 ani.

*

4.III.1930

Domnule Roman,

Am încă o mulțime de examene de dat, dintre care unul chiar mîine, cu toate acestea îți răspund.

Vei crede că fac un sacrificiu sau vreau intenționat să-ți arăt importanța gestului meu, nu e însă așa, împrejurările sînt de așa natură că mi-e imposibil să fac altceva, decît să-ți scriu.

Cursul D-lui Dragomirescu e atît de lipsit de sens încît îmi lipsește voința de-al învăța. Și trebuie totuși. Dar, întrebuințînd citeva clipe la scrierea acestei scrisori îmi voi dobîndi — mai tîrziu probabil — energia necesară... Nu știu ce te face să crezi că ai să devii banal, nu știu ce te face să începi așa cum ai început. Greșit interpretat poate e dacă afirmi că îmi face impresia unei aluzii sau a unei ironii. Fără răutate — îmi închipui — totuși e cam așa ceva. Nu domnule Roman, nu riscai să devii banal, sau depinde de felul în care înțelegi D-ta acest cuvînt, poate dintr-un punct de vedere să fie totul banal.

Mă miră faptul că se discută despre mine în Cluj. De altfel, în acest mod reușesc să fiu egalată ca însușiri poetice cu zero. Dl. Paul Papadopol a scris un articol la „Universul literar" — articol pe care nu l-am citit dar mi s-a spus că îmi aprecia poezia mea tot în felul în care-mi apreciase lucrarea de la „Adevărul literar". Încheia cu afirmația : „astfel de versuri poate face oricare cetățean al României mari" — Era vorba de „Trecătorii"... dar Dv. la Cluj mă ridicați în slăvi (!!!) — Elogiile și cu critica nefavorabilă, fiind două extremități, un plus și un minus — după o lege matematică se reduc. Mi-e teamă însă să nu vă faceți nume rău, să nu fiți acuzați că n-aveți spirit critic, atribuindu-mi o valoare pe care n-o am. Așa-i D-le Roman — Știi ce activitate am de cînd am venit aici ? Nici nu știu cum să ți-o descriu... Sau, să nu mai fac prea multă introducere : nu mai scriu aproape nimic, în schimb mi-am desfășurat tot spiritul umoristic în cele trei teze de la cele trei examene de pînă acum. La Papahagi la Filologie am încheiat : concludem că o aton se transformă în l. română... (etc.) și că lucrarea merită 4. Mi-a dat totuși, după, cît am auzit — 7, cea mai mare notă din scris...

Mîine dau examen cu D-l Dragomirescu, azi a dat la una din serii un subiect foarte amuzant, să scrie fiecare o narațiune descriptivă cu autocritică. În fine, sunt copilării care nu interesează... Și vezi — mi-e teamă să nu devin banală.

D-ta îl cunoști pe D-l Theodor Mihăilescu ?

Îmi place foarte mult felul în care scrie.

Îmi închipui că e foarte inteligent.

Și acum închei, deoarece cele 111 pagini necitite mă persecută mereu.

Multe salutări.

Doina

4 martie 1930

*

București, 22.XI.1930

Domnule Roman,

Azi mi-a trimis de-acasă scrisoarea și telegrama D-tale. Scuzele le-am găsit absolut inutile, ai fost cît se poate de simpatic și n-am cuvinte să-ți mulțumesc. Bucureștii mi-a fost fatal de la început, m-am îmbolnăvit din nou la fel ca anul trecut cînd am venit pentru întîia oară aici... Lucrul acesta mi-l face cu atît mai puțin simpatic. Aș avea multe să-ți scriu dar nu știu de unde să încep. Mai ales chestiunea în care te-am rugat pe D-ta să-mi dai informațiile, mă preocupă mult. Sînt într-o situație din care numai eu singură mă pot salva într-un mod convenabil lucrul acesta însă cere timp și răbdare, însușire pe care n-am reușit încă să mi-o însușesc.

Ceea ce e clar deocamdată e că la facultate mi s-a impus iarăși un program stupid, mai puțin convenabil ca și anul trecut. Fapt clar mai e și acela că tot mediul superficial de aici m-a intoxicat deja sufletește. Sînt externă de data asta, am o libertate nelimitată de care însă nu pot profita. Dansez mult, îmi plăcea nespus de mult dansul și aveam oarecari aptitudini. M-a dezgustat însă repede, lucru pe care nu l-aș fi crezut vreodată... Mi-am greșit probabil părerile despre mine însă-mi poate nu sînt astfel alcătuită sufletește, pentru ca o astfel de viață goală să mă poată satisface. Aseară am fost pe Calea Victoriei. Cînd am ajuns acasă am izbucnit în plîns. E caraghios, poate, e de neînțeles chiar... Nu știu ce proces s-a petrecut în sufletul meu. Am văzut toate femeile fardate și prost îmbrăcate (pentru că la București sînt cele mai multe femei ridicole, tinzînd fiecare să fie... „frapantă"), bărbații cu fizic impecabil compensînd enorme lacune sufletești, privindu-te toți cu o privire care desbracă — făcînd apropouri... Anul trecut eram și eu un „boboc" — / alias / „balic" din Cămin pe care tot ce era nou îl uimea și maimuțărea tot. Acum mi-am dat seama că aș ajunge să mă disprețuiesc eu însămi dacă aș fi la fel cu celelalte...

Mi-am dat bine seama că locul nu mi-e aici. Mă întreb însă, dacă aș veni la Cluj, n-aș regreta odată tot ce disprețuiesc acum ? Am o fire foarte curioasă și veșnic nemulțumită... Știu să iau repede hotăriri dar, din nenorocire — știu să le regret...

Un mic proces sufletesc... Dar să nu mai vorbim de el. Ar însemna să vorbesc prea mult de mine și nu-mi place să-mi dau o importanță pe care n-o merit...

Încă un lucru însă, care ar putea să intereseze. În 15 sau 16 Dec. voiu fi la Cluj. Vin pentru citeva zile și pentru ca să văd Clujul și pentru ca să o duc la noi pe sora mamei care e de scurt timp căsătorită acolo. Vezi dar că am și rol de... guvernantă. Aș vrea mult să te întîlnesc, pe D-ta și numai pe D-ta, pentru ca să vorbim și, dacă vei fi așa de bun — de aceea nu mă îndoiesc — să-mi arăți tot ceea ce mi-ar putea sugera o părere despre viața studențească de acolo, într-un scurt timp doar. Sînt dispusă la orice și mai ales lucrurile care au acel „farmec al noutății" mă amuză mult. Aștept să treacă timpul, mai am trei săptămini. Am să-ți comunic în orice caz data exactă a sosirii, mai tîrziu însă, neștiind-o încă precis. În ceea ce o privește pe Sofia, mi-a scris o scrisoare la Universitate pe care Dl. Bistrițeanu dintr-un acces de politețe a luat-o să mi-o dea, nu ne-am mai întîlnit însă. Sper totuși că zilele acestea îl voiu întîlni, atunci îi voiu răspunde. Confidențial însă, am avut nenorocita ocazie de a mă convinge de sinceritatea și dezinteresul prieteniilor feminine, ceea ce m-a determinat să le evit cît mai mult...

Încăodată primește multe mulțumiri pentru bunăvoință și multe gînduri bune.

Doina

D.P. Pensiunea Franck str. Aristide Briand (fost Regală) nr. 8, București I.

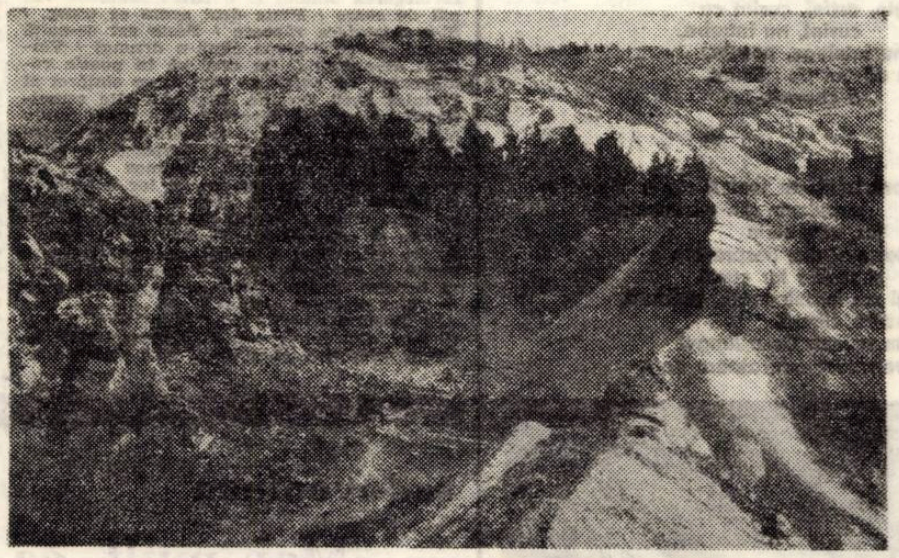

profiluri

Gheorghe Azap

Intrebări legate de virtuțile exprimării artistice și posibilitatea întinderii registrului liric în context monotematic ridică poezia lui GHEORGHE AZAP, poet sensibil, înclinat spre confesiunea lirică directă. Deși a semnat deja două volume de versuri — **Maria — o caterincă zbuciumată** (1975) și **Bocceluța cu plăpînde** (1977) — este dificil de fixat exact structura poetică a lui Gheorghe Azap. Poetul pare un sentimental-ironic fără a realiza întotdeauna un echilibru între cele două atitudini. Surprinde erosul prin nuanțe sensibile, în latura dramatică — distanța, lipsa de comuniune, dorința cuplului. Poezia de dragoste domină creația lui Gheorghe Azap, prefigurîndu-se, difuz, în **Bocceluța cu plăpînde** și una a mediului închis și spațiului limitat, acolo unde „luna-și localiza reciful / Pe prundul damigenei zvîntate-ntre ortaci". Un motto pus volumului / „Cine iubește, aiurează — Byron"/ ar indica folosirea zborului avîntat al fanteziei. Dar poezia erotică „serioasă" în expresia de suprafață, în sensurile imediate, este minată în subtext de ironie, străpunsă de accentele parodiei. Gestul acesta sensibilizează lirica, scăpînd-o de căderea în recuzita vetustă și evitînd clamoarea neîncetată, ca a vechilor romantici, despre dragostea neînțeleasă. Poziția este însă, în aceste vo-

lume, cam „pe muche de cuțit". În **Bocceluța cu plăpînde** se degajează mai clar ideea dragostei ca temă literară, ipostaza livrescă și multiplicarea modalităților literare de realizare. Tenta ironică vine dintr-o maculare a idealității, o diferențiere între poza prezumtiv gravă și cea reală : **Dar tot mai fac pe prostul și string parșiv în brațe, / Iscîndu-mi din iubire fantastul meterez / Doar sufletul meu vîrstnic, flămînd și fără saț e, / De șoldul dragei mele, pe care o stimez. / Și tot mai fac pe prostul, știind atît de bine / Că iureșul vieții se surpă-n lung și lat, / Ci în obrazul lunii, cînd am să plec, în fine, / Cresta-voi cu satîrul : Mă-ntorc imediat".**

Tonul minulescian al romanțelor lui Gheorghe Azap nu stringe poezia spre model în privința atitudinii. Nostalgia plecărilor, o deschiderilor spre larg rămîne în proiecție ideală, mai apropiată practic fiind plăcerea existenței lente, în ritmurile melancolice ale erosului. O dulce moleșeală în universul domestic pare să fie antidotul „crizei", care l-ar putea duce pe aripile debusolate ale fanteziei : **„Oprește-mă la tine cînd o să-mi vină criza / De a pleca departe fără aparat de bord ; / Ascunde-mi pijamaua, cravata sau valiza ; / Cu lacrimile tale adu-mă de acord. / / Ia-mi penele din aripi cînd numai lîngă tine / Regenerez, sorbindu-ți mirosu din pafta ; / Șoptește-mi indulgențe hrisa-elefantine / Și leagă-mă de scaun cu omenia ta. / / Aprinde-ncălțămintea ce drumului mă cere / Cu gînduri înnodate și pumnul pe toiag ; / Din tulpinița albă o boiului de miere / Fă-mi piedici iscusite, să mor la tine-n prag. / / Ajută-mă o clipă cînd zările mă strigă ; / Sărută-mă domestic sau crîncen ca un drog ; / Mai fierbe-mi niște lapte ; mai fă o mămăligă ; / Oprește-mă la tine ; oprește-mă : TE ROG".**

Predilecția pentru cuvîntul neaoș, arată că Gheorghe Azap este un poet capabil de surprize în privința exploatării resurselor vocabularului. Vocabule rar uzitate / nu puține regionalisme și chiar cuvinte de argou / sînt prinse în sintagme poetice, sau alese pentru sonoritatea rimei (năsărîmbă, corvină, hîrzob, ciordiți, vîlve exacerbe, ortaci, ghibaci, cănesc, blidul, chit, hîrug, săhăidac, glanțul, berechet, hapuri de mișmaș, bortă, un chepeng de glod, zăbavnic, să divănim o țîră, meremetisit). Și nu este la îndemînă pentru oricine vehicularea cuvintelor așa cum o face Gheorghe Azap, construcția metaforică aparte și suplețea exprimării. Facilitatea cu care folosește verbul poetic duce la expresii sugestive, prin unirea unor cuvinte de mai rare rezonanțe, chiar în rime : **„Mă-ntorc la tine, draga mea, mă-ntorc / Ca un brigand cu ochii de siliciu ; / Cu dinții rupți, lîngă cercei să-ți torc / Bătaia mea cea de la Machu-Pichu. / / Mă-ntorc la tine trist și hărtănit, / Plîngînd urît, cu lacrima cît casa, / Înspăimîntat că nu ți-am mulțumit / Fiindcă-mi citeai, cîndva, din Calidassa //.** Exemplele întăresc marca poeziei, izvorîtă dintr-un sentiment trăit cu intensitate.

ALEXANDRU RUJA

inedite

Lucian Blaga

Deși departe de țară, aflîndu-se cînd la Varșovia, Praga și Berna, cînd la Viena și Lisabona, evident, în scopuri diplomatice și culturale, Lucian Blaga nu pierde un moment contactul cu mișcarea filosofică și literară din România, dimpotrivă se interesează cu pasiune de tot ce ar putea să ne impună în **universalitate.** Cea dintîi scrisoare adresată eminentului istoric al filosofiei românești Nicolae Bagdasar, este o mărturie elocventă a celor afirmate mai sus :

Berna, 27 august, 1931
Légation de Roumanie

Dragă domnule Bagdasar,

Mă ierți că-ți reamintesc cererea ce ți-am făcut-o la București. Chestiunea devine urgentă. M-aș bucura dacă mi-ai ușura munca pe care am luat-o asupra mea numai, pentru ca să nu lipsim numai noi românii din amintita revistă. Vorbește, te rog, și cu domnul Brucăr ca și cu toți autorii români pe care-i cunoști și care au scris, fie studii de revistă, fie cărți, din domeniul istoriei filosofiei. Notițe de 2—3 pagini ca aceasta mi-ajung.

Cu mulțumiri și frățe
Lucian Blaga

La invitația lui Arthur Stein, directorul revistei **Archiv für Geschichte der Philosophie,** Blaga întocmește împreună cu D. D. Roșca o panormană a filosofiei românești contemporane, intitulată **Bericht über die rumänische Arbeiten zur Geschichte der Philosophie,** unde, cu ajutorul susținut al lui Nicolae Bagdasar, prezintă studiile și cărțile lui Tudor Vianu, C. Rădulescu-Motru, P. P. Negulescu, Marin Ștefănescu, Mircea Florian, I. Brucăr, Octav Botez, D. D. Roșca, V. Harea, E. Grigoraș, N. Bagdasar **(Edmund Husserl),** Șt. Bîrsănescu, P. Andrei, I. Decuseară, Paul Zarifopol, Dan Bădărău, Mircea Eliade, I. Petrovici, N. Petrescu și C. Antoniade.

Această sinteză asupra cercetărilor filosofice de la noi, din răstimpul 1924—1931, a apărut în revista amintită **la sfîrșitul lunii iunie a anului 1932.**

În cea de a doua scrisoare, și ultima, Blaga, fiind acum consilier de presă la Legația din Viena, răspunde tot într-o chestiune filosofică, care-mi scapă deocamdată, deoarece nu cunosc textul scrisorii lui Bagdasar.

Legațiunea regală a României
Serviciul de presă
Viena, 20 noiembrie 1935

Scumpe domnule Bagdasar,

Răspund cu oarecare întîrziere prietenești dumitale cuvinte. Uite, ce e. Slujba, ce o am, și distanța împreunată cu mari cheltuieli de deplasare, mă fac să nu pot răspunde precis la întrebarea pusă. De altfel abia acu încep să reintru în activitatea mea filosofică. Te asigur însă că o să te înștiințez la timp, cînd și despre ce o să pot vorbi sau mai bine zis, citi.

Cu deosebită prietenie
Lucian Blaga

Probabil că Nicolae Bagdasar l-a invitat să facă o comunicare la Societatea Română de Filosofie.

Originalele celor două scrisori au fost în arhiva d-nei Ecaterina Bagdasar, care a avut deosebită amabilitate să mi le pună la dispoziție, împreună cu alte materiale. Între timp cele două scrisori au fost depuse la Arhivele Statului din București.

NICOLAE SCURTU

Claudiu Iordache

ÎNTOARCEREA RÎULUI

Reveniţi din intrîndul o-
raşelor, aici, unde vatra
e nisipul, pe care
ploaia a scris despre naşterea
neagră a soarelui.
Ce poţi atinge cu
degetele din aceste minuni
explodate pe fracturile
humei. Părul tău
îmi aminteşte de o
noapte cind luna
coborîse pe o navă
de sticlă, ochii ţi se
înalţă ca
două păsări, urmele
ghearelor strălucesc sub
elitrele li-
curiciului, sălbăticia
a fost întreruptă, de departe
mai ajung pînă
la noi umbrele a-
meninţătoare ale prafului
cosmic, ce străbate
amintirea cenuşei.
Poate acum se dezbracă
orăşanul de albastrele
lui veştminte, înhămîndu-se
într-o horă
ovală, un ghiocel în-
tîrziat îşi ridică
verigheta spre soare, şi
pe aceasta o
primeşte ţăranul cu
ochii verzi şi şi-o
prinde de-un deget.
Reveniţi din intrîndul
oraşelor, descărcind
zgura din singe,
frecind cu aurul
borangicului epidermele
îngheţate, spă-
lind dinţii
cu sarea ce străbate
pămîntul, toate a-
ceste purificări
sînt întoarcerea rîului...

*

Ascult cum se scaldă
vîntul în rîu, o
cămaşă subţire tre-
mură pe umbra
unui fluture, soarele
crapă, liniştea
umblă pe picioarele
simple ale furnicii,
ascult cum lumina
se scutură de struguri, cum
crengile s-au
aprins iar steaua
sudului păleşte, ascult
culoarea acestui dinte vital
ce se atinge
de merele calde, vechea
libertate părăseşte
argila şi se
aprinde în aer ca
o literă scumpă,
şarpe, vatră,
heraldică...

*

Astfel cîmpia, purificată
prin crima mistreţului,
care a răscolit
fibrele macilor, astfel
unde viaţa identifică
moartea, carele s-au
oprit, lingura
circulă de-a lungul se-
colelor, astfel mama, imensă,
cu sîni de argilă,
părul liber şi vesel peste
umărul cerului, astfel
linceda apă, în care
umbra valsează, astfel
zîmbim, puţin ilogic, calmei
raţiuni, vrăbioara
ucide pisica, fulgerul
arde nespus li-
mita peste care sare un
peşte, astfel, cuvînt cu
cuvînt, nu întreba,
nu înţelege, poesia,
s-a născut pe pămînt,
á cappela...

*

Supravieţuieşte lumea vie a plantelor
expulzate din miresmele
lor, vom scrie
tot mai des despre ele
şi pielea lor castă
şi verde, minunată, pufoasă,
elastică, liberă.
Vom reveni. De-a lungul
versurilor adoratoare de a-
devăruri simple, supravieţuieşte
parfumata lume
trecută a naşterii. O ploaie
repede, sfărîmată culoare
de cer...
Timpul trece prin
clipe ca o vulpe
tăcută...

*

Primăvara a înroşit
cuţitele grave, ochii
plugarului s-au albit, mi-
nerale abstracte se
ridică în vînt ca
nişte gheare şi peste
aspra compoziţie un
poet îşi ascultă cuvintele,
primăvara a în-
roşit osuarele, peste
un femur cioturile unor
vase de lut, sîmburii
pocnesc şi o pasăre
împuşcată se opreşte
din zbor şi vi-
sează. Lumea cui ?
cerul gol ca surîsul
icoanelor...

George Ioachim, poet al plaiurilor „Ţării de Piatră" restituie ochilor lumii, prin fotografiile sale din acest număr, spectacolul Munţilor Apuseni. O invitaţie discretă spre apropierea de sufletul apei şi-a pietrei iscate prin prelungile păşuni alpine ; o invitaţie spre neuitarea istoriei ne-nfrînţilor Horia şi Iancu, şi a legendelor despre duhul aurului.

Motivul vîntului în poezia lui
GEORGE COŞBUC

Frecvenţa cîntării vîntului, ipostazierea sa
felurită să fie oare o întîmplare în poezia
lui Coşbuc, sau ceva mai adînc îl îndeamnă
pe poet să-i iubească făptura de lumină şi
astfel să o invoce mereu ? Oare vîntul în
viziunea lui Coşbuc să nu aibă înţelesuri
multiple dintre care cele imediate ar fi
curgerea lui de aceeaşi substanţă cu timpul,
din aceeaşi inefabilă ţesătură ca şi fericirea
oamenilor ?
Dar să descifrăm acest simbol, această
fiinţă mitologică în versurile poetului. Coş-
buc iubeşte vîntul înainte de toate ca pe un
element constitutiv al cosmosului, cu simţu-
rile robuste ale ţăranului român, deschise
spre natură, cu proaspăta percepere a miş-
cării aerului înţesat de lumină, iscîndu-şi în
suflet o dureroasă fericire : Sub paltini aici
e răcoare... / Pădurea, pe culme, mai ta-
ce, / Mai cîntă cu freamăt încet ; / Iar une-
ori vîrfu-şi desface / Dînd vîntului loc să
colinde. / Un grangure puii-şi deprinde / Să
cînte-n făget. Pădurea şi vîntul sînt un ca-
dru vast pentru plenara bucurie a poetului.
Dar presimţirea păcii somnului şi a nopţii
— într-un asemenea context moartea nu
poate apărea decît în sensul ei mioritic de
nuntă şi contopire cu natura — se realizea-
ză în versurile ce surprind vîntul ca pe o
stihie a eternei mişcări, a unei nelinişti per-
manente, conţinîndu-şi într-un mod contra-
dictoriu (dialectic) tihna şi fericirea fiind
vorba de vîntul din amurg : Prin vişini vîn-
tul în grădină / Cătînd culcuş mai bate-a-
bia / Din aripi şi-ncurînd s-alină... / Sau
în poezia intitulată chiar Pace, vîntul subli-
niază prin domoala şi enorma lui prezenţă
reculegerea omului şi a firii : Galbene vă-
păi de soare / Peste deal acum se scurg, /
Şi-n noptateca răcoare / Peste sat se-nalţă
fumul, / Codrii-alene cîntă-n drumul / Vîn-
tului de-amurg. / Eu cred că în poezia ro-
mânească nu avem un mai mare cîntăreţ al
vîntului decît Coşbuc. Dar cîte alte semni-
ficaţii nu se pot desprinde din acest motiv
al sempiternei mişcări, mişcare în care poe-
tul, cum am mai arătat, dezleagă enigma
fericirii şi a frumuseţii. Frumos este nu
ceea ce stă pe loc, starea pe loc e moarte,
şi acesta este învăţul naturii prin glasul ei
cel mai măreţ : vîntul. Acest învăţ îl de-
prinde şi omul şi atunci durerea şi dezná-
dejdea trecerii şi a pieirii noastre se trans-
formă în contrariul lor : într-o plenitudina-
ră fericire pentru clipele ce ne sînt date să
le trăim pe acest pămînt.
În moartea noastră nu mai subsistă nici o
tristeţe căci înţelegem că sîntem redaţi e-
ternei mişcări a pămîntului şi a stelelor. A-
dică vîntului luminos. Iată ce cîntec sublim
aşează poetul la căpătîiul trecerii noastre :
Ca un glas domol de clopot / Sună codri
mari de brad ; Ritmic valurile cad, / Cum
se zbate-n dulce ropot / Apa-n vad. / Coş-
buc este obsedat de vînt, deseori încercînd
să-l surprindă artisticeşte în figuri de stil
de o sforţare barocă, chiar manieristă : Prin
vulturi vîntul viu vuia. Dar iată vîntul nici
cadru, nici figură de stil, ci personaj mito-
logic, fiinţă luminoasă a clasicităţii : De
fete mari e lunca plină, / Iar vîntul răsfăţat
copil / Se-apropie tiptil-tiptil / De pe sub
fagi, de pe colină. / Şi fetele cu drag sus-
pină : / — O, Doamne, Doamne, adă-ni-l ! /
El are pe umeri plete blonde, este un flă-
cău întreg de sărutat, se-ncaieră, în părul
fetelor, pe cea mai dragă o cuprinde, fete-
le-şi desfac sînul etc. Şi dintrodată ne dăm
seama că de fapt fiinţa poetului se conto-
peşte cu vîntul luminos ubicvent şi omnipo-
tent : Cum aş voi şi eu să fiu mereu / Un
vînt şi eu, în zi cu soare, / De-ar fi numai
secerătoare / O fată pe care-o ştiu eu / A-
ceastă asociere a vîntului cu erotismul pe
urmele lui Coşbuc, cu certitudine o întîlnim la
ţă livrescă asumată conştient o influen-
cel puţin doi importanţi poeţi ardeleni. Ia-
tă-l mai întîi pe Blaga : Nu crede tu vîn-
tului / bătrînului foc călător, / cînd cîntă
pe cale / că doruri el n-are / pe faţa pămîn-
tului. / Ia seama mai bine / la faptele lui : /
alean să-şi aline, / el fete preface / pe stră-
zi în statui / de trupuri lipindu-le / mai ta-
re veşmintele / sub inuri vădindu-le / cînd
sînii, cînd coapsele, / minunile, sfintele. /
Aceeaşi situaţie poetică ca şi în Vîntul lui
Coşbuc, cu indicaţia ruralului — „sub inuri
vădindu-le", — dar cu adîncire filosofică,
heracliteiană la Blaga : vîntul este un bă-
trîn foc călător.

Şi acest foc şi aer totodată — elemente
primordiale în gîndirea presocraticilor, este
în acelaşi timp şi iubire, erosul ce va lumi-
na de la Empedocle, prin Platon şi pînă la
Dante într-un vers celebru şi-n Renaştere
mai departe.

Şi iată-l acum pe Radu Stanca melodizînd
pe acelaşi motiv, cu aceeaşi măiestrie dure-
ros-ironică însă : De ce dai voie vîntului să
umble / Prin părul tău şi să ţi-l răvăşeas-
că ? / E mîngîierea lui făcută-n tumbe, /
Mai caldă, mai suavă, mai cerească ? ... /
De ce laşi vîntul ca să-şi pună palma / Ori-
unde vrea şi-ncolăcindu-ţi sînul / Prin fus-
tele subţiri ce zbor de-a valma / Să te pri-
vească cu-ochi flămînzi bătrînul ? / În poe-
zia „În miezul verii" vîntul este aceeaşi fiinţă
solară particip… ad la misterul maternităţii :
Singur vîntul, c… olo, iată / Adormise la ră-
coare... / Sub … o salcie plecată / Somnuros
în sus el cată … / Către soare... / Dar deo-
dată se opreşte … / Peste ochi îşi pune-o mî-
nă / Şi zîmbind … copilăreşte / Curios şi lung
priveşte / Spre … fîntînă. / Aceste imagini nu
sînt simple pers… sonificări, figuri poetice, da-
că ar fi numai … atît, Coşbuc n-ar fi un ma-
re poet.
Vîntul este o … ipostază a lumii, este o fiin-
ţă vie întrupat… artisticeşte, este cel puţin
în cazurile ana… lizate sufletul obiectivat al
poetului în toat… ă puritatea şi bucuria sa.
Există o anun… e forţă a omeniei în poezia
lui Coşbuc ce tr… ece spre cititor şi îl implică,
cum nu des se … întîlneşte în poezia lumii.
O construcţi… al artificioasă este Ştren-
garul văilor cu… reminiscenţe din Alecsandri,
deşi poezia deb… utează magistral :
Văzul din văi … al verii dulce vînt.
Vîntul sălbate… e, nociv, duşman omului şi
firii rar apare î… Coşbuc, în poezia Pe mun-
te, de pildă, po… nderea interpretării acestuia
cade pe latura … de stihie benefică şi lumi-
noasă constituin… d una din cheile ce deschid
porţi largi pentr… u înţelegerea majoră a poe-
ziei acestuia.

ILIE MĂDUŢA

sadoveniana

Mai mult ca perfectul (I)

Mai mult ca perfectul este un timp rela-
tiv, exprimînd o acţiune încheiată (perfectă),
anterioară altei acţiuni, tot din sfera trecu-
tului. „Nu te-am mai găsit : plecaseşi". Ro-
mâna păstrează un mai mult ca perfect
sintetic, dezvoltat din acelaşi timp al con-
junctivului latin : **cîntasem** din **cantassem**
(cantavissem). În schimb italiana şi france-
za au preferat formele **analitice,** compuse
din imperfectul auxiliarului morfologic **a**
avea şi participiul verbului de conjugat :
io avevo cantato, j'avais chanté. Tot aşa în
spaniolă : **yo habia cantado.** Din punctul
de vedere al structurii timpului verbal res-
pectiv, situaţia este aceeaşi şi în limbile ger-
manice : **ich hatte gesungen, y had sung.**
Alături de formele sintetice de mai mult
ca perfect, în româna veche circula, de a-
semenea, o formă analitică, perifrastică **a**
aceluiaşi timp. Ea rezulta din auxiliarul mor-
fologic **a fi** la perfectul compus, urmat de
participiul verbului propriu-zis : **au fost**
muriţi=muriseră. Asemenea forme — atesta-
te încă din secolul al XVI-lea — revin asi-
duu în romanele istorice ale lui Sadoveanu.
Dar iată, mai întîi, cîteva exemple din tex-
tele vechi : „După solilia dintăi ce **au fost**
trimis Bogdan vodă la craiul leşescu pentru
soru-sa, n-au pierdut nădejdea" ; „Şi încă
un Vasco oarecarile de ai noştri, avîndu mi-
nie pre alt Vasco ce **i-au fost luatu** muie-
rea, s-au închinat la leşi" ; „Aron vodă în-
că **nu au fostu ajunsu** la Ţarigrad" (Grigo-
re Ureche). „Iară în al doile anu au tăiat
Duca-vodă pre trii boieri, anumi pe Vasilie
Gheuca vel-visternic şi pe Gheorghie Bog-
dan vel-jicnicer şi pe Lupul sulgeriul, carei
au fostu făcut cărţi hicleni" (Neculce).
Cunoscînd în profunzime „limba veche
şi-nţeleaptă" şi pricepîndu-se ca nimeni al-
tul — cu excepţia singurului Sadoveanu —
să-i extragă toate aromele, Eminescu reţine
aceste forme perifrastice de mai mult ca
perfect, plasîndu-le exact acolo unde ele pot
să-şi învedereze surprinzătoarele lor dispo-
nibilităţi expresive. Cine nu-şi aminteşte a-
cordurile de orgă din primele versuri ale
Melancoliei : „Părea că printre nouri **s-a**
fost deschis o poartă, / Prin care trece albă
regina nopţii moartă". Că poetul a optat pen-
tru „sinonimul morfologic" arhaic datorită
unor criterii estetice, nu constrîns de rigo-
rile metricii („propter necessitatem metri-
cam" — ziceau gramaticii latini), ne-o dove-
deşte simpla constatare că forma „moder-
nă" s-ar fi încadrat, la fel de bine, în mă-
sura şi ritmul versului : „Părea că printre
nouri se deschisese-o poartă". Realitatea —
sesizabilă de îndată ce versurile sînt înca-
drate în contextul lor mai larg — este că
mai mult ca perfectul arhaic **s-a fost des-**
chis — împreună cu o seamă de alte ele-
mente lexico-stilistice : **moartă ; O, dormi,**
o, dormi ; făclii ; mormînt albastru ; pînză
argintie ; mausoleu-ţi mîndru — contribuie
substanţial, printr-un fenomen de „conver-
genţă", la înfiriparea şi statornicirea atmo-
sferei solemn-funebre, în care debutează
poemul.
Aceeaşi formă subliniază ideea poetică şi
creează „atmosferă" în **Luceafărul :** „Şi
apa unde-**au fost căzut** / În cercuri se ro-
teşte". Opţiunea pentru sinonimele morfolo-
gice arhaice este, aci, dublă. Pe de o parte,
poetul preferă mai mult ca perfectul anali-
tic **(au fost căzut)**, pe de alta, forma veche
de persoana a III-a singular a auxiliarului.
Într-adevăr, el, Hiperion, **„au fost căzut".** Şi
această opţiune revine asiduu la Eminescu :
„S-au făcut ca ceara albă faţa roşă ca un
măr". Aşadar : **„faţa albă s-au făcut** roşă".
Iată alte două exemple, din acelaşi poem
(Călin) : „Pe deasupra de prăpăstii sunt
zidiri de cetăţuie. / Acăţat de pietre sure
un voinic cu greu le suie ; / Aşezînd ge-
nunchi şi mînă cînd pe-un colţ cînd pe alt
colţ / **Au ajuns** să rupă gratii ruginite-a u-
nei bolţi" ; „Pe cuptiorul uns cu humă şi
pe coşcovii păreţi / **Zugrăvit-au** c-un căr-
bune **copilaşul cel isteţ** / Purceluşi cu coada
sfredel şi cu beţe-n loc de labă". Abia da-
că mai trebuie adăugat că şi această opţiu-
ne — realizată la nivelul sinonimiei morfo-
logice — este cu totul îndreptăţită : cadrul
de basm şi, către sfîrşit, de feerie, în care
se desfăşoară povestea Zburătorului şi a iu-
bitei sale — este consolidat şi nuanţat de
aceste elemente gramaticale discret-arhai-
zante.

Observaţii asemănătoare suscită următorul
distih din poemul postum **Gemenii :** „Brig-
belu, rege tînăr din vremea cea căruntă, /
Pe zeii vechii Dacii **i-a fost chemat** la nun-
tă". Poem al vechimii, ca şi **Sarmis, Gemenii**
evocă drama prinţului Brigbel şi, implicit,
chipuri şi umbre din mitologia dacică. Mai
mult ca perfectul perifrastic, specific limbii
de odinioară, exercită, în contextul citat, un
rol stilistic de prim ordin. În alianţă cu sin-
tagmele „vremea cea **căruntă"** şi „**zeii vechii**
Dacii", **a fost chemat** se rînduieşte printre
factorii care realizează dificila operaţie a
„situării în epocă". Ne aflăm, iarăşi, în fa-
ţa unui caz tipic de „convergenţă" a pro-
cedeelor artistice în vederea realizării u-
nui ţel unic : adecvarea expresiei la ideea
poetică.

Mi se pare că se cuvine să amintesc, a-
cum, o mărturie a lui Eminescu însuşi, pri-
vind chiar problema în discuţie : „În **hîr-**
ţoage vechi am descoperit mai multe forma-
ţii sintactice fermecătoare, mai multe **tim-**
puri care au fost uitate, apoi conjuncţii,
prepoziţii şi adverbe şi chiar două moduri
noi, deşi defective. S-ar putea strînge ma-
terial pentru o sintaxă românească. Numai
timp şi linişte. Dar cine le are ?". Sîntem,
probabil, foarte aproape de adevăr, dacă
aşezăm, printre acele „timpuri care au fost
uitate", mai mult ca perfectul arhaic din
Melancolie, din **Luceafărul**, din **Gemenii**...

•

Ca şi în alte rînduri, am crezut că este
util să schiţez, mai întîi, cadrul larg căruia
i se subsumează unul din cele mai caracte-
ristice procedee evocative din opera lui Sa-
doveanu.

G. I. TOHĂNEANU

Laurenţiu Cerneţ

BUBI ŞI PARISUL*)

Bubi avea ce… -avea cu Parisul. Îi intrase
în cap că pînă … n-o vedea cu ochii lui Pa-
risul n-o să fie … om şi, de aceea, spre deo-
sebire de alţi … cetăţeni care string bani
pentru maşină, … a pentru casă, pentru copii
etc., el strînge … a pentru Paris.
Totul ar fi m… ers de minune şi povestea
s-ar fi desfăşur… at perfect, adică, după in-
troducerea pe … care tocmai aţi citit-o, ar
fi urmat tratare… a subiectului — Bubi plea-
că, Bubi în tren…, Bubi şi Turnul Eiffel, Bubi
şi Gioconda, B… ubi şi Mireille Mathieu (în
ce priveşte ultim… na idee, am putea-o rezu-
ma astfel : Bub… i întîlneşte în Place de la
Madeleine, colţ … cu rue Royale, unde cău-
ta librăria Conn… ad, despre care aflase că
exista acum do… uăzeci de ani, o franţu-
zoică — leită … cîntăreaţa, o acostează ar-
deleneşte „Noa…, că sameni cu..." şi, pi-
nă să-şi dea se… ama că de emoţie a uitat
să vorbească fr… anţuzeşte, femeia a dispă-
rut. Şi Bubi oft… ează nostalgic : „O fi fost
ea ? N-o fi fo… st ? Măcar să fi zis ceva
cu r, că-mi dam… la sama după cum îl mes-
tecă-n ceru' gu… rii !") — şi sfîrşitul : Bubi,
reîntors de la … Paris, povesteşte ce-a vă-
zut, povesteşte … ce n-a văzut, povesteşte
ce-ar fi vrut să … vadă, îşi aminteşte mereu
noi amănunte, … apoi uită ce şi-a amintit
şi-şi aminteşte … altele şi, luînd-o de la cap,
pentru că nu m… ai ştie cui a povestit ce-a
povestit, e fires… c să se repete, să mai
încurce lucrurile…, lăsînd impresia că nu
respectă adevăr… ul, ascultătorii încep să se
plictisească, Bu… bi îi enervează cu veşni-
cele trimiteri la … Paris („Ehe, la Paris e
altfel..."), ia … ai slăbeşte-ne, cetăţene,
cu Parisul dumi… tale, uite că nu ne inte-
resează, uite că … habar n-avem de el, uite
că trăim şi fără … el, ce mare lucru, ce Lu-
vru, de Luvru n… u mai putem noi, că par-
că bunică-mea … de-aia a murit, că n-a
fost la Luvru… . Vă daţi seama, sfîrşitul
ar fi fost lamer… tabil : Bubi s-ar fi simţit
invidiat, urît, şi-ar fi exclamat (citat din Baudelaire) : **O Satan, prends pitié de mon longue misère !**

Acestea toate însă nu s-au întîmplat, pentru că Bubi n-ajunse să plece. Se afla încă în perioada economisirii sumei de bani necesare călătoriei, cînd îşi trecea în revistă cele cîteva boli mortale pe care şi le cultiva cu o plăcere perversă şi se văieta, cu aerul acela al lui de monarh detronat, sau de Don Juan părăsit de toate iubitele : „Nu-mi pasă că mor, dar măcar să văd şi eu Parisul ! Să mă duc şi eu la Luvru, ce naiba ! Să dau şi eu o fugă pin-acolo, să mă duc pe Boulevard Hausmann sau să...".

În vederea marelui drum se apucase să recitească „Istoria revoluţiei franceze" şi „Les carnets du major Thompson" şi, de cele mai multe ori, cînd era întrebat ceva, răspundea ca picat din lună : **„Oui, bien sûr !"** Sau **„Jamais de la vie !"** Pe nesimţite, în discuţiile de acasă ori cu colegii, orice intervenţie de-a lui începea în mod obligatoriu şi absolut fără nici o legătură cu subiectul, cu optativul : „De-aş fi acum la Paris...".

Bineînţeles că soţia lui Bubi nu prea se bucura de viitoarea călătorie a soţului ei, deşi la coafor, sau la coadă la aprozar, arunca într-o doară unei cunoştinţe cu care se întreţinea întru pierderea timpului : „Soţul meu o să plece la Paris în toamnă... O, nu, numai el. Eu n-aş putea suporta drumul..." Nu prea se bucura deoarece, după cît îşi cunoaştea tovarăşul de viaţă, Bubi n-o să-ncerce nici un **bisnis.** Totuşi spera vag că el o să facă unele economii în scopul de a-i aduce un cadou, o bluziţă, ceva, cu etichetă desigur, să se vadă, ceva ce nu importăm noi, să se vadă, nu ?, c-a fost pe acolo.

În fine, lunile se scurseră încet şi iute ca întotdeauna, depinde de unde le priveşti, Bubi se duse la O.N.T., făcu cerere, plăti şi nu-i mai rămînea decît să aştepte paşaportul.

Din nefericire, în lume, indiferent de orînduirea socială în care trăiesc oamenii, deşi sperăm ca în viitor să ne punem la punct din punctul acesta de vedere, mai există şi indivizi fără suflet, neomenoşi şi răi (trebuie spus însă că aceştia formează, ca să mă exprim astfel, o mică minoritate). Unul din ei era şi Chintilian. Chintilian nu putea uita faptul că, într-o anumită ocazie, demult, Bubi nu-i ţinuse partea. De fapt, Bubi spusese atunci adevărul, or lui Chintilian nu-i convenea să se spună adevărul. E de necrezut, am mai spus, dar există şi asemenea indivizi (repet : foarte puţini la număr. Fiindcă, dacă ar fi foarte mulţi, vă închipuiţi că n-aş avea curajul s-o spun pe faţă ! Şi acesta sper să nu fie unicul argument !). Şi Chintilian găsi momentul pentru marea răzbunare.

Naivii îşi vor închipui că s-a aşezat la masă şi a scris un denunţ cum că Bubi ar avea în valiză un milion de dolari sau un microfilm cu niscaiva secrete economice, sau că intenţionează să deturneze Orient-expresul. Nici vorbă ! Chintilian s-a dus direct la Bubi şi i-a spus :

— Am auzit că pleci la Paris. E adevărat ?
— E-adevărat.
— Şi nu ţi-e teamă ?
— De ce să-mi fie teamă ?
— Păi... ştiu eu... Tu, cu bolile tale... Habar n-ai cum se poate întîmpla nenorocirea... Mergi, mergi, te şi vezi pe Sena, şi, deodată, hop ! inima. Clanţ ! Gata ! A stat !... Sau ficatul. Sau rinichii. Clanţ ! Gata ! S-au blocat !... Sau o hemoragie cerebrală. Clanţ ! Gata ! Ai paralizat... Mai bine mort, decît paralizat complet. Că tot mori, da-ncet, în chinuri. Că nu te poţi mişca, dar durerile tot le simţi. Şi-i auzi pe-ai tăi cum îţi doresc moartea... Sau cazi, aluneci, şi-ţi rupi amîndouă picioarele. Clanţ ! Gata ! S-au rupt.
— Şi-acasă mi se poate întîmpla... bîigui Bubi, alb la faţă şi cu un sloi de gheaţă pe şira spinării.
— Acasă, nu ! Fiindcă acasă eşti acasă. Cunoşti fiecare piatră. N-ai emoţii. N-ai stresuri. Eşti obişnuit cu mîncarea, cu tot. Dacă era să ţi se-ntîmple acasă, de ce nu ţi s-a-ntîmplat pînă acum ?

Asta da, era un argument inteligent !

— Altul, mă rog, ar face faţă, continuă perfid Chintilian, deşi ştia că Bubi e sănătos tun, dar tu eşti bolnav, după cît te vaieţi ai cel puţin patru boli incurabile care de-abia aşteaptă să te prindă într-o situaţie favorabilă, pe teren străin, şi să se dezvolte vertiginos... Eu n-am motive să te simpatizez, aşa că nu mă poţi bănui că vreau să-ţi fac un bine. Din partea mea, n-ai decît să te duci. Du-te şi mori prin străini !... Mai gîndeşte-te !

Ceva nu suna bine în pledoaria lui Chintilian, însă Bubi nu-şi puse astfel de întrebări. După ce se despărţiră, îl auzi de mai multe ori spunînd colegilor : „O să moară la Paris, nenorocitul ! Dacă nu în tren !"

Acasă, soţia, între friptură şi desert, aruncă şi ea o vorbă :

— Numai să nu ţi se-ntîmple ceva, Doamne-fereşte ! Ce mă fac eu singură ?!... Că am nişte presimţiri...

Nu găsi necesar să spună că presimţirile începuseră din momentul în care îi telefonase Chintilian ca să-o-ntrebe dacă era de acord cu sinuciderea lui Bubi.

După două zile, Bubi renunţă la plecare.

* Din volumul **„Mic dicţionar de subiecte comice"**, în pregătire la Ed. FACLA.

ÎNDREPTAREA LUI NELU CIPIC

ÎNDREPTAREA LUI NELU CIPIC (sau Rezultatele pozitive ale unei munci de lămurire serioase) : Nelu Cipic este strungar. Are 25 de ani şi o mulţime de alte calităţi. Despre calităţile lui am aflat din răspunsul pe care l-a dat unui reporter de la TeVe, tovarăşa Renée Chichirez, muncitoare şi colegă cu Nelu, căsătorită, mamă a patru copii, fruntaşă în producţie, elevă la liceul seral de specialitate, blondă şi frumoasă, inteligentă şi intransigentă :

— Într-adevăr, dintre tovarăşii mei din secţie, l-aş evidenţia pe tovarăşul Cipic. Dînsul are o mulţime de calităţi pozitive. Pun mare bază pe el şi-i acord toată încrederea pe linie profesională, cît şi pe plan social şi în particular, ca om. Dacă aş fi directoare de fabrică şi el n-ar fi în cîmpul muncii, l-aş lămuri să vină la fabrica noastră, iar dacă aş avea o soră nemăritată l-aş lua de cumnat. Ba chiar l-aş propune de deputat... Dar, ca să fim sinceri, el n-are nici un merit personal. Într-adevăr, acuma este un tovarăş just, însă numai datorită colectivului care l-a îndreptat. Fiindcă n-a fost întotdeauna aşa...

Deci Nelu Cipic este un tînăr de ispravă. Dar n-a fost întotdeauna un tînăr de ispravă.

Să ne întoarcem cu cîteva luni în urmă...

Nelu Cipic era un tînăr de ispravă : frumos, cinstit şi modest, harnic şi simpatic. Într-o bună zi însă a început să consume alcool. Întîrzia dimineaţa la lucru. Venea nebărbierit, ceea ce îi schimba în rău fizionomia. Rebuta piese. Nu se mai tundea. Se obrăznicise cu mama lui... Colectivul vedea, se întrista şi aştepta ca Nelu să se îndrepte. Dar el nu se îndrepta. Dimpotrivă.

S-a apucat să facă o curte, la început principială, tovarăşei Păuna, pînă cînd fata s-a îndrăgostit de el. Colectivul credea că dragostea Păunei o să-l schimbe, şi spera. Din păcate, el, în loc să-şi elimine obiceiurile proaste şi să redevină un tînăr de ispravă, i-a cerut Păunei să-şi schimbe numele, pe motiv că nu-i place. Astfel că fata, din pricina sentimentelor scăpate de sub control, nemărturisind nimănui problema ce-o frămîntă, n-a putut fi ajutată şi a ajuns să-şi schimbe numele în Nitramonia, după dorinţa lui Nelu, urmînd să răspundă la diminutivul Moni. Dar el, în loc să se căsătorească imediat cu ea, drept consecinţă a condiţiei îndeplinite, a declarat că Moni i-a dovedit că e o proastă şi că el nu se poate însura cu o fată care poartă numele de Nitramonia — nume amintind, e drept, de o întreprindere dată în funcţiune în anii noştri, şi de echipa de fotbal aferentă, dar cu toate acestea nepotrivit pentru o persoană feminină cu pretenţii.

Inconştienţa cu care Nelu Cipic trata aceste probleme a indignat o mare parte din colectiv. Sărmana Moni, fostă Păuna, s-a supărat atît de rău, încît, după ce a adus pagube întreprinderii, rebutînd o serie de piese, a acceptat din răzbunare să se căsătorească numaidecît cu tovarăşul Anason, care s-a oferit s-o consoleze.

Atunci, într-o şedinţă, s-a luat hotărîrea de a se acţiona asupra lui Cipic, deşi puţin tardiv, în sensul că Păuna era măritată deja. Renée Chichirez, intrînd în vacanţă şi avînd mai mult timp liber seara, şi-a luat angajamentul să ducă o muncă de lămurire susţinută şi să-l îndrepte.

Dar lucrurile nu s-au petrecut atît de simplu. Renée îşi găsea de lucru de cîteva ori pe schimb şi venea la Nelu să-l întrebe ba una, ba alta, iar cînd se termina programul, îl ruga s-o conducă pînă acasă, pe tot parcursul drumului ea vorbindu-i despre ce calităţi consideră personal că trebuie să posede un tînăr de ispravă. Toată secţia aştepta cu sufletul la gură să observe primele schimbări în bine, avînd o încredere nemaipomenită în posibilităţile pedagogice ale tovarăşei Chichirez.

Pînă într-o zi cînd a venit la fabrică soţul lui Renée şi s-a plîns că Renée a-nceput să se strice, că se plimbă cu un tînăr pe nume Nelu Cipic şi că a fost văzută cu el într-un bufet, bînd monopol cu sirop de vişine, în timp ce copiii ei aşteptau la cămin să fie luaţi acasă de mama lor. Oamenii din secţie i-au explicat soţului lui Renée că, dincolo de aparenţe se ascundea o acţiune de recuperare a unui tînăr care trebuia îndreptat, şi soţul a fost foarte bucuros să afle că soţia lui nu-l înşela, ci, fapt lăudabil, îndeplinea o sarcină. Din nefericire, nu după mult timp, într-o şedinţă, Renée, cinstită şi sinceră cum era cunoscută în toată fabrica, şi-a făcut autocritica, spre mirarea tuturor, în ceea ce priveşte atitudinea ei faţă de Nelu, declarînd că, tot ducîndu-se cu el pe la bufete, în scopul de a-l supraveghea, a-nceput să-i placă monopolul cu sirop de vişine şi că s-a şi îndrăgostit niţel de tovarăşul Cipic, încît era gata-gata să-şi părăsească familia.

Ei, stai, aşa nu merge, s-au alarmat oamenii. Cipic, precum mărul putred, va strica tot colectivul. Şi ce-o să ne facem dacă toată fabrica va începe să bea monopol cu sirop de vişine şi-şi va părăsi familia, ducîndu-se după Nelu Cipic ? Nu ! a strigat şeful lui de echipă, un tînăr brunet şi foarte capabil. Îl vom îndrepta ! Chiar astăzi voi discuta cu el.

Ceea ce a şi făcut în felul următor :

— Dragă Nelule, trebuie să-ţi spun că de cîteva luni comportarea ta lasă de dorit.
— Întotdeauna este loc pentru mai bine.
— În primul rînd, consumul de alcool, ceea ce nu e bine pentru sănătate. Şi, în plus, băutura consumată de tine măreşte cantitatea băută pe cap de locuitor. Îţi închipui că vom ajunge fruntaşi şi va rîde Europa de noi.
— Serios ? N-am ştiut. Păi, în cazul ăsta, gata cu monopolul !
— Te felicit !
— Mulţumesc.
— Cu plăcere... Dar mai e şi povestea cu întîrzierile...
— Te deranjează ?
— Mă !
— S-aranjează. O să mă scol mai devreme.
— Şi să te bărbiereşti !
— Începînd de mîine.
— Şi să nu mai dai rebuturi.
— Gata, bătrîne : să mor dacă n-o să fiu mai atent !
— Şi să nu mai fii obraznic cu mamă-ta.
— Crezi că mie îmi plăcea ? Dacă nu mai beau, nici obraznic nu mai sînt.
— Şi să te tunzi !
— De tuns — nu mă tund !
— Nelule ! Mă dezamăgeşti !
— Nu vreau să te dezamăgesc, dar mai lasă-mă puţin, pînă se schimbă moda. C-am auzit c-o să fie ceva extra : freză numărul zero ! Dar atunci să nu mă critici că n-am părul mare.
— Nu. Îţi promit.
— Atunci mă tund de-acum.
— Bravo ! Ştiam eu că eşti băiat bun.

Şi de atunci Nelu Cipic s-a îndreptat.

N. B. Dacă se va găsi vreun amator care să dezvolte acest subiect, ar trebui să aibe în vedere un aspect nesemnalat aici, şi anume motivele pentru care, la început, Nelu Cipic s-a transformat vremelnic dintr-un băiat de ispravă într-unul demn de criticat.

televiziune

DUMINICĂ, 24 SEPTEMBRIE

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Şoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii : „Cărţile junglei". Episodul 5. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 17,00 Fotbal : F.C. Baia Mare — Chimia Rm. Vîlcea (Divizia A. Repriza a II-a). Transmisiune directă de la Baia Mare. 17,50 Film serial : „Linia maritimă Onedin". 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 File de istorie. 19.40 La Hanu-Ancuţei. Spectacol de varietăţi. 20,40 Film artistic : „Ah, Jonathan, Jonathan !". Premieră TV. Producţie a studiourilor din R.F. Germania. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 25 SEPTEMBRIE

15,00 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 18,00 Reportaj TV. 18,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman-foileton : „Putere fără glorie". Episodul 5. 21,10 Mai aveţi o întrebare? Spirit şi materie (II). 21,40 Melodii pentru toate vîrstele. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 26 SEPTEMBRIE

9,00 — 11,30 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limba engleză. 17,05 La volan. 17,20 Viaţa raţională. 17,30 Semifinalele Campionatului mondial de volei masculin. Selecţiuni înregistrate de la Roma. 18,30 Tribuna TV. 18,50 Lecţii TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Anchetă TV. 20,30 Teatru TV. : „Diana" de Lope de Vega. 22,00 Mari interpreţi ai muzicii populare. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 27 SEPTEMBRIE

9,00 — 11.35 Program de dimineaţă. 16, 00 Telex.16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limba germană. 17,05 Semifinalele campionatului mondial de volei. 17.50 România pitorească. 18,20 Tragerea pronoexpres. 18,30 Telecronica pentru pionieri. 18,50 Forum cetăţenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! 20,20 „Preşedintelui ţării, omagiul scriitorilor din România". 20,40 Telecinemateca : „Înfruntare în Marea Coralilor" (coproducţie S.U.A. — Japonia — Australia). 22,20 Telejurnal.

JOI, 28 SEPTEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Semifinalele Campionatului mondial de volei. 17,40 Învăţămînt — educaţie. 18,05 Studio liric '78. 18,35 Fotbal internaţional : Rezumatele meciurilor - retur disputate în Cupele europene inter-cluburi. 19,05 Film serial pentru copii : „Sindbad marinarul". Episodul 8. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Ora tineretului. 21,00 Telerecital : Carmen Stănescu. 22,00 Meridianele cîntecului. 22,30 Telejurnal.

VINERI, 29 SEPTEMBRIE

9,00 — 11,50 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,30 Curs de limba franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Prim-plan. 20,15 Film artistic : „Al doilea start". Producţie a studiourilor cehoslovace. 21,45 Meridiane culturale. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 30 SEPTEMBRIE

12,00 Telex. 12,05 „Putere fără glorie". (Reluarea episodului 5). 13,00 Curs de limba spaniolă. 13,25 Muzică distractivă. 14,05 Documentar artistic. 15,00 Stadion. 16,30 Agenda culturală. 17,00 Tragerea de amortizare ADAS. 17,10 Clubul tineretului. 18,10 Septembrie 1978 — cronica evenimentelor politice interne şi internaţionale. 18.35 Antologia filmului pentru copii şi tineret. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial : „Om bogat, om sărac". Episodul 16. 21.35 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,10 Telejurnal. 22,20 Campionatul mondial de volei masculin.

televiziune

Seri de teatru antic

Un nou festival s-a înscris pe agenda momentului teatral românesc. Prima ediție, desfășurată între 25—31 august a.c., a reușit să probeze oportunitatea ideii. Specificul acestei manifestări constă în reprezentarea unor texte de inspirație antică în decorul natural oferit de locuri care atestă vechimea și continuitatea istoriei poporului nostru pe meleagurile dobrogene. Sensul patriotic al festivalului apare astfel pregnant și incontestabil.

Vestigiile tomitane, cele de la Histria, Callatis, Adamclisi, Mangalia, teatrul în aer liber de la Mamaia „canionul" de la Cheile Dobrogei au fost scenele pe care s-au petrecut spectacolele primei ediții. Unele s-au dovedit a fi excelente locuri de joc, la altele s-a hotărît să se renunțe. Testul întreprins a avut în vedere prospectarea unui număr de „incinte" istorice pentru stabilirea celor care întrunesc condițiile permanentizării lor ca locuri de joc pentru spectacolele viitoarelor ediții. S-a avut în vedere, de asemenea posibilitatea de acces a publicului. Putem considera că, din această perspectivă festivalul și-a îndeplinit menirea : am nota faptul că, la Callatis sau Histria sau Adamclisi participarea publicului a depășit pregătirile organizatorilor, locurile devenind neîndestulătoare.

SENSUL CULTURAL al manifestării rezidă în perspectiva sa înnoitoare în raport cu starea spectacolului în aer liber, cu aceea a spectacolului de teatru antic, la noi, în acest moment. Sînt direcții în care o manifestare de gen poate determina apariția unui stil, a unor montări de referință, a unor creații dramatice și, în ultimă instanță, a unui concept original asupra domeniului. Se preconizează deschiderea manifestării și pentru teatrele străine interesate de tematica și specificul ei. Am avea, astfel, prin **Serile de teatru antic**, un festival internațional de teatru, pe un model care preia experiența, notabilă de-acum a mișcării festivaliere românești.

COLOCVIUL care a marcat începutul și finalul manifestării a surprins prin diversitatea direcțiilor din care se dovedește argumentată această nouă sărbătoare a Thaliei. Incursiunile în istoria culturii și spectacolului teatral și muzical, ipotezele privind originea formelor preteatrale pe teritoriul țării noastre, opiniile referitoare la modelul și reprezentațiile primei ediții, alături de cele vizînd caracteristicile spectacolului în aer liber au constituit termenii unei dezbateri orientate, aplicate tematicii și realității festivalului. Împrejurarea colocvială a arătat că poate corobora o multitudine de preocupări în beneficiul gîndirii teatrale.

SPECTACOLELE de teatru („Legendele Atrizilor", Teatrul Dramatic Constanța, pe un scenariu și în regia lui Silviu Purcărete ; „Zamolxe" de Lucian Blaga, Teatrul Giulești, în regia lui Dinu Cernescu ; „Oedip salvat" de Radu Stanca, Studioul I.A.T.C. „I. L. Caragiale", în regia lui Mihai Maniutiu ; „Electra". Teatrul „Ion Creangă", pe un scenariu de Răzvan Ștefănescu, în regia Ilenei Cîrstea ; „Fata din Andros" de Terențiu, Teatrul Național „I. L. Caragiale", în regia lui Grigore Gonța ; „Fîntîna Blanduziei" de Alecsandri, Teatrul Dramatic Constanța, în regia lui Constantin Dinischiotu), recitalul de poezie clasică și contemporană „Țara ca o columnă", Concertul extraordinar al corului Madrigal dirijat de Marin Constantin și opera „Regele Istros" de Iulius Szarvady, prezentată de Teatrul Liric Constanța au fost tot atîtea prilejuri de meditație, de discuție colocvială. Reținem, ca experiență asumată, ideea păstrării „dialogului" teatru-muzică, aceea a creării de texte pentru un anumit loc de joc, adecvării spectacolelor la locul în care urmează a fi reprezentate, abordării unui repertoriu care să respecte tematica festivalului dar să permită și exprimarea unor puncte de vedere diferite decît cele integrabile istoricește în noțiunea de „teatru antic".

SENSUL CONTEMPORAN al manifestării se deschide astfel spre posibilitatea investigării, prin spectacol, a unui arc cultural-teatral larg, spre valorile perene ale dramaturgiei de inspirație antică, spre ideea stimulării creației actuale. Din perspectiva acestui gînd de viitor, ni se pare că Serile de teatru antic au șansa de a depăși în interes și eficiență valențele dialogului între contemporaneitatea artei spectacolului și trecut, de a implica activ și real actualitatea, prin intermediul unui prilej festivalier, în destinul contemporan al teatrului.

A. C. IORDACHE

muzică

MEDALION FILARET BARBU

Valorificarea potențialului artistic bănățean rămîne sursa cea mai tentantă pentru conducerea Filarmonicii, la ceasul și cadrul deosebit al deschiderii fiecărei noi stagiuni. După **Drăgoi** și **Brediceanu**, iată-ne invitați la aniversarea contemporanului nostru **Filaret Barbu** — aflat la frumoasă vîrstă de 75 de ani — cel ale cărui operete au fost solicitate și jucate cu succes în întreaga țară și dincolo de hotarele ei.

Formula aleasă pentru omagierea creziurilor acestui creator, **„Concertul medalion"**, a valorificat sintetic moștenirea artistică, incumbînd și o caldă prezentare datorată directorului instituției, **Ion Românu**. Ceea ce ne apare deosebit, vizavi de șansele de instruire ale unui Vidu ori Ursu, este faptul că dintre toți acești mari prețuitori ai folclorului bănățean, a ilustrilor săi rapsozi **Nica Iancu Iancovici, Luță Iovița** etc. F. Barbu a avut posibilitatea de a beneficia de contactul cu miraculosul mediu de cultură al Vienei. Veneratia pentru Beethoven și Brahms, la ceasul sosirii lui Barbu aici, era subminată de făuritorii unui nou limbaj sonor — „Noua Școală vieneză". Cultura bănățeană, între ai cărei emisari s-au găsit nume ca Zeno Vancea, Alma Cornea Ionescu ș.a. nu a avut decît de cîștigat, sub aspectul profesionalizării mijloacelor de expresie.

În prima secțiune a Medalionului, atribuită celui mai drag instrument al bănățeanului — **corul**, am făcut cunoștință cu o sumă de creații aflate la prima lor audiție, în paralel cu binecunoscutele „Hop cică", ori „Duruiana". **Diodor Nicoară**, dirijorul corului filarmonic, dincolo de siguranța mijloacelor sale de expresie, s-a dovedit un izvoditor de alese simțiri bănățene, transformîndu-și interpretarea într-o pledoarie, susținută cu rescîndă măiestrie, în ideea cultivării prioritare a acestor creații, care ne reprezintă cu fidelitate specificul spiritual. Frumos aportul solistic al tenorului **Ion Iancovici**, basul **Sergiu Țapuchievici** lăsîndu-ne impresii echivoce . . .

În partea secundă a concertului am audiat în primă audiție absolută **Trei piese pentru orchestră și Dans grotesc**, prelucrări folclorice în sensul suitelor care citează — destul de rezumativ ca prelucrare — teme autentice sătești. Poemul simfonic **„Babacai"**, plin de culoare, orchestrat adesea scriptor, este o muzică de mare plasticitate imaginativă, chit că stilistic unitatea rămîne flexibilă, gravitînd în spre maniera unor creatori admirați. Cea mai frumoasă impresie ne-a lăsat-o fragmentul din opereta **„Ana Lugojana"**, atît prin valoarea sa muzicală intrinsecă, cît și prin maniera aleasă în care au evoluat cei doi soliști ai Operei **Elena Săbăduș** și **N. Stan**. Un concert împlinit, prin care dirijorul **Nicolae Boboc** și-a adăugat noi fișe în cartea cinstirii cu devoțiune a muzicii românești.

DORU MURGU

Afirmarea personalității

(Urmare din pag. 1)

rece aștepta de la ea să fie inițiatoarea noului, să se afirme cu tărie în toate sectoarele vieții, să rezolve problemele complexe sau cele de la ordinea zilei, să fie și să devină, cînd condițiile o cer, chiar un spirit eroic, în sensul că activitatea ei ar putea să devină expresia conștientă și liberă a mersului necesar înainte al societății. Or caracterul acesta nou al personalității umane s-a putut afirma uneori în măsura în care relațiile noastre sociale noi au permis-o, ea putînd să-și manifeste intîietatea, ocupînd astfel în societate poziția necesară și dorită.

Fiecare om tinde să se depășească pe sine. Desăvîrșindu-ne conștiința, cultivîndu-ne personalitatea, dezvoltîndu-ne valorile sufletești, făcîndu-ne ca scop al vieții însăși autodezvoltarea personală, o înflorire a ființei noastre, care trebuie să fie apoi o înflorire în existența comună, fiecare membru al societății noastre poate să ajungă la afirmarea sigură a valorilor sale celor mai intime, valori care să impună, în cununa de frumuseți a patriei, floarea ce poate da, în acea cunună imensă, tonul și culoarea ei specială, pe care acest timp istoric o cere fiecăruia și pe care nici o altă putere ostilă, de niciunde, nu ne-o poate lua sau vesteji.

Prin concentrarea aceasta de personalități, pe care societatea a ridicat-o la rang de lege, cîștigă individul, dar mai ales cîștigă patria. Și, dacă acest pămînt generos a putut deschide oricărui cetățean perspectiva spre o afirmare a talentului său, a eului propriu, atunci înseamnă că acest pămînt trebuie socotit a fi cel mai bun posibil, pentru noi. Și cel mai demn de a fi iubit, așa cum l-au iubit și cei dinaintea noastră, cei ce stau azi, tăcuți, dar demni, sub blînda lui îmbrățișare.

panoramic

„TABLOURI DINTR-O EXPOZIȚIE" : la galeria Bastion, importanta și emoționanta expoziție, aflată sub genericul „Războiul de Independență văzut de primii fotoreporteri din lume" ; Centrul teritorial de calcul electronic a aranjat în holul instituției o expoziție oglindind principalele realizări ale Centrului și cu obiectivele de perspectivă. Frumoasei prezentări artistice îi dorim și eficiență economică ; luxurianta acuarelă a Virginiei Baz Baroiu, o lume de un elevat onirism, apare la Galeriile „Helios" ; numai cei ce văd filme sau vin la concert (cu excepția presei) pot viziona comemorativa (150) Ludwig van Beethoven din elegantul hol al sălii „Capitol". Expediată pe adresa noastră de către R.F.G., ea cuprinde, de fapt, fotografii mari, supraimpresionate în plastic, evocînd figuri, decoruri cunoscute sau mai puțin cunoscute, partituri autografe. Ar fi fost mai interesantă într-o sală care permitea și un fond muzical, pe bandă.

● Și apropo de fond muzical, corul Filarmonicii noastre va contribui, în R.S.F. Iugoslavia, la ducerea la bun sfîrșit a interpretării dificilei și înălțătoarei partituri a lui Hector Berlioz, „Damnațiunea lui Faust". În aceste zile formația se pune la punct cu versiunea în limba franceză, preferată celei germane sau engleze. ● Am uitat să menționăm expoziția chinologică locală, care își va găsi spațiu în perimetrul Rezervației de arhitectură populară bănățeană, duminică, pe timp favorabil. ● Pe scena Teatrului popular din Lugoj, (bune și reluările), „Un om, o scenă, un steag", de Dan Radu Ionescu, „Zodia Gemenilor" de Valentin Munteanu, „Stafeta nevăzută" de Paul Everac și deschiderea stagiunii. ● Teatrul din Sibiu ne-a vizitat cu „Școala femeilor" de Molière, acum, după deschiderea școlilor. ● Vine iarăși cîntărețul maghiar Koos János.

Vineri, 22 septembrie își reîncepe activitatea Cenaclul literar „Ars poetica", de pe lîngă Biblioteca județeană Timiș. Conducătorul cenaclului : Aurel Turcuș.

L. BURERIU

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. El Greco — **Adina Dimitriu** ; 2. Mierea — **Sfinx** ; 3. Hanul ulciorului nesecat — **Mircea Baniciu** ; 4. Unde a fost visul — **Gil Dobrică** ; 5. Moara — **Semnal**. SECȚIA STRĂINĂ : 1. You're The One That I Want — **Olivia Newton John & John Travolta** ; 2. Baker Street — **Gerry Rafferty** ; 3. Miss You — **The Rolling Stones** ; 4. Air Force — **Space** ; 5. Shadow Dancing — **Andy Gibb**.

PE SCURT, DESPRE . . .

. . . inexplicabilul succes al unui LP, editat recent de o casă de discuri londoneză. Albumul la care ne referim, poartă titlul de **„Cea mai nereușită paradă muzicală"** și cuprinde 20 piese neinspirate, propuse de ascultători în cadrul unei ample anchete. Curiozitatea este motivul pentru care discul ce poartă manșeta „dăunător sănătății D-stră spirituale", se vinde ca pîinea caldă. Vă asigurăm că nici o piesă ce figurează pe acest album, n-o veți găsi în . . . Top „Orizont" ! ● S-a încheiat recent Festivalul muzical **„Helsinki '78"** care s-a bucurat de participări de prestigiu : Issac Stern, Wilhelm Kempff, Paul Tortelier, în alt registru, numeroase formații de jazz, pop și folk au înregistrat această manifestare. De un remarcabil succes s-a bucurat șansoneta reprezentată de cunoscutul Georges Moustaki. ● **Petula Clark** se va deplasa luna următoare în S.U.A., în vederea unor imprimări TV. Cîntăreața, va apare apoi pe platourile de filmare, alături de Jack Palance. ● După un turneu efectuat prin țările francofone, grupul francez **„Les Charlots"** înregistrează în prezent un single intitulat „En Amerique". Membrii formației, speră ca acest disc să se bucure de un succes egal cu cel cunoscut de „La cuisine des Anges", un recent „hit". ● Populara emisiune franceză TV, **„Numéro 1"**, l-a avut la 16 septembrie a.c., ca oaspete, pe Gilbert Becaud. „Guest Star"-ul emisiunii, a fost cîntărețul american Neil Diamond, prieten și colaborator al celebrului șansonetist. ● **„Zona Disco"** din cadrul muzicii pop, se îmbogățește pe zi ce trece. O avalanșă de albume (de calitate) a apărut în această vară în Italia. Autori : **Rino Gaetano, Patti Smith** și **Madlen Kane** cu un excelent album intitulat „Rough Diamond". ● „A cînta în dialect, este ca și cînd ai umbla desculț". Remarca aparține prof. Werner Besch, conferențiar al catedrei de germanică, Universitatea din Bonn, Președinte al Uniunii Scriitorilor din R.F.G.

PETRU UMANSCHI

bănățică

Alexandru Mocioni, un virtual membru al Academiei române

În lumina documentelor pe care le comentăm în aceste rînduri, ne propunem să valorificăm cîteva date noi privitoare la relațiile dintre Academia română și cărturarii bănățeni din secolul al XIX-lea. Ne referim mai precis la două scrisori necunoscute și anume una adresată de reputatul folclorist Atanasie M. Marienescu lui Alexandru Mocioni într-un moment care ar fi încununat cu laurii distincției de academician activitatea sa, a doua cuprinde răspunsul exemplar al acestui marcant cărturar bănățean care din onestitate refuză titlul. Ambele epistole sînt datate din aprilie 1908 perioada în care o asemenea demnitate a putut primi o semnificație mai profundă pentru românii bănățeni, pentru idealurile de unitate națională și independență a tuturor românilor. Probă a acestui adevăr stă faptul că la sugestia ca Al. Mocioni să fie primit membru al Academiei, personalități de seamă, între care remarcabilul critic al Junimii, Titu Maiorescu, istoricul Gr. Tocilescu, filologul Sextil Pușcariu au îmbrățișat cu toată solicitudinea aceastâ judicioasă propunere. Pentru a înțelege dacă alegerea a fost corectă și îndreptățită nu vom face aici o prezentare a activității și meritelor lui Al. Mocioni, dar vom preciza totuși că numele său figurează cu cinste în toate enciclopediile noastre, că s-a înscris cu o îndrăzneață activitate în istoria gîndirii filozofice românești, că este un teoretician al curentului național democratic și un distins orator politic, literar și publicist etc., fiind colaborator la publicațiile românești de la Viena, Budapesta, la cele din țară, dar cu circulație și dincolo de granițele Banatului etc. De asemenea lui Al. Mocioni i se recunosc și meritele de mecenate al culturii noastre din Transilvania, ca talentat compozitor etc. Dar mai întîi iată textul primei scrisori care se află în posesia prof. univ. P. Stanciu de la Universitatea din Timișoara.

București, 2 Aprilie n. 1908

Iubite amice Alexandre !

Cînd s'a înființat Academia Română prin locotenența domnească în 1866, s-a hotărît că și din Ardeal și din Ungaria să se aleagă membrii anume după teritorii : Maramureș, Ardeal, Bănat, Bucovina etc.

Locotenența a denumit pe Andrei Mocioni și Vichentie Babeș, pentru Bănat.

În locul lui Andreiu am fost eu, acuma e că să se aleagă cineva în locul lui Babeș.

Kalinderu, Pușcariu, Babeș, Tocilescu și eu am hotărît ca să te alegem pe tine. Și întrebînd și eu pe unii, au primit. Înnainte de a începe noi de a ne consulta era o părere a lui Stork, Bianu (indescifrabil) că în locul lui Babeș să se aleagă dr. Augustus Bunea, canonic din Blaj.

E în contra intențiilor fondatorilor, căci în locul lui Babeș trebuie să pretindem ca să se aleagă un bănățan.

Eu am făcut biografia ta și proiectul de propunere pentru tine și Kalinderu a cerut o copie. Verisimil și să vorbească cu Sturza.

Fiindcă după statut se pretinde ca să ai învoirea aceluia pe care îl propui de a fi ales ; ori Dl Pușcariu mi-a zis ca să-ți scriu să te încunoștiințez și ca să te decizi că primești să fi ales ? și să-mi răspunzi.

Părerea noastră e ca să primești pentru ca noi să susținem dreptul bănățenilor. E vorba ca să fi ales în secțiunea istorică. Maiorescu a zis unuia, că el te primește și în secțiunea literară unde el apare în conducătoriu, dar eu și alții aceasta n-am primit-o ca să nu pierdem locul pentru Banat.

Acestea ți le descopăr cu toată sinceritatea și te rog răspunde-mi (hotel de France I 4).

Rămîn al tău

amic sincer

Dr. M. Marienescu

Înainte de a reproduce și scrisoarea de răspuns a lui Al. Mocioni, stăruim cu cîteva precizări importante, pentru a înțelege cît mai just conduita corectă a sa. Mai întîi este necesar să arătăm că această atitudine nu poate fi comparată cu aceea a refuzului unui înalt titlu nobiliar care i-a fost oferit cu mult mai înainte de însuși împăratul de atunci al Austro-Ungariei. Al Mocioni ar fi însemnat poate și un pas către trădarea intereselor naționale ale românilor pentru care el a luptat cu consecvență, pe cîtă vreme renunțarea, de astădată, este una deplin justificată din partea unui intelectual cinstit. Neprimirea acestei propuneri nu poate fi interpretată ca o atitudine de nemulțumire sau frondă. Într-adevăr, Al. Mocioni era pe atunci foarte grav bolnav și, numai la un an, adică în 1909, el a și murit. Dar pentru a cunoaște cît mai exact nu numai conștiinciozitatea scrupuloasă a acestui distins intelectual, ci și argumentarea deschisă a lui, vom reproduce și răspunsul :

Birkiș, 6 aprilie, 908

Dragă Mari(enescu)

Am primit epistola ta și mă grăbesc a-ți mulțumi ție ca și celorlalți domni care au binevoit a reflecta la mine, fiind vorba de a se alege cineva ca membru al Academiei în locul fiertatului Vichențiu Babeș. Dar spre adîncul meu regret trebuie să vă rog cu aceeași sinceritate, cu care te-ai adresat către mine, ca să abziceți de la hotărîrea voastră, de a mă alege pe mine. Pentru mine ar fi o mare onoare de a fi ales membru al Academiei, dar mi-ar fi imposibil de a primi deoarece starea slăbită a sănătății mele nu mi-ar permite a lua parte dar nici chiar și numai la ședința de recepțiune în Academie.

De altmintrelea tu știi mai bine că, afară de împrejurarea, de a fi bolnav, n-aș avea nici un titlu de a deveni academician nici în secțiunea istorică, nici în secțiunea literară, n-așî putea fi un membru, care ar număra ceva, iar, deși n-am fost condus nici cînd în viața mea de vre-o ambiție personală, totuși, o ambițiune a-și zice ambițiunea negativă am avut-o totdeauna, aceea : a nu primi nici cînd o însărcinare, la care știam că nu voi putea îndeplini locul meu cumsecade.

Din aceste considerațiuni vă rog ca cu aceeași bunăvoință cu care ați reflectat la alegerea mea, să primiți și scuzele mele că nu pot primi această onorifică distincțiune.

Ce privește însă salvarea principiului teritorialității, cred că veți afla negreșit și în Banat vre-un bărbat demn de a fi ales ca membru în Academie. Îți amintesc de exemplu pe Dr. Ioan Sîrbu al cărui op istoric despre Mihai Vodă viteazu a fost premiată prin Academie, care însă vol zice poate că este încă prea tînăr pentru o astfel de distincțiune, dar îți pot numi și pe Dl. George Popovici, prota de la Lugoșiu, care a scris Diorariu Românilor bănățeni și de sigur veți afla încă și pe alții. Sper că nu-mi veți lua în nume de rău scuzele mele și te rog a împărtăși tuturor preastimaților domni, care mi-au arătat atîta bunăvoință, mulțumirile mele cele mai călduroase.

Vechiul tău amic

Al. Moc(soni)

Nu ne întrebăm dacă au mai fost și mai sînt intelectuali capabili de asemenea gesturi de înaltă conștiință. Ne simțim obligați să admirăm cu profundă veneratie atitudinea demnă a lui Al. Mocioni, să lăudăm cu toată forța gîndului o asemenea faptă probantă pentru conduita exemplară, pentru generozitatea de care a dat dovadă, și nu în ultima instanță, pentru mărturisirea onestă și corectă a acestuia.

ION ILIESCU

Vă prezentăm un tînăr autor de aforisme :

Lazăr Cerescu

S-a născut la 14 august 1940 în Ghighișeni (jud. Bihor). A debutat în Familia (1971) cu un fragment de roman. E profesor de matematică la Școala generală din satul său natal. Colaborator al publicațiilor : Tribuna, Familia, Orizont, Crișana ș.a.

Un profesor de matematici, care scrie proză, care trăiește într-o zonă cu o spiritualitate populară nealterată, nu poate să nu reînvie, prin intermediul condeiului, poezia unor locuri și a unor oameni de excepție. Căci aforismele lui Lazăr Cerescu sînt nu numai niște cugetări despre viață, cu valențe educative, ci și bune surori cu poezia, ce se poate aduna uneori atît de concis în acel cristal viu, care e cuvîntul.

Îmi mărturisea că tatăl său e bun povestitor. Probabil, bunicii, ca toți bunicii — înțelepți. Și iată fiul, nepotul — autor al unui mare număr de aforisme, din care le-am selectat pe cele de față. El și-a intitulat, sugestiv, viitorul său volum : „CUIBUL CU ÎNȚELEPCIUNE". Căci elementele perene din paginile sale sînt : omul, copacul, păsările, cuibul, inima, cerul, pămîntul.

Să se fi demodat, oare, cărțile de înțelepciune, de se feresc editurile noastre de autorii tineri care practică acest gen ? Ori încrederea exclusivă în clasici, pe care de bine de rău îi mai edităm din cînd în cînd cu aforisme, îi face pe editori surzi la atîtea glasuri puternice, care se cer promovate ? Vă propunem, între aceste glasuri, și pe Lazăr Cerescu, tînărul nostru coleg de breaslă.

ION VELICAN

Cuibul cu înțelepciune

Într-un capăt al lumii sînt pomii, în celălalt, păsările. Întins e arcul. Săgeata e omul.

•

Pasărea și copacul au cuibul în inima omului.

•

Bucuria te leagă de pămînt, suferința de cer.

•

La păsări, zborul e adevăratul cîntec.

•

Prin zbor, omului îi cresc pași, nu aripi.

•

Tu, unde te duci, trupule ? Eu mă opresc pe pămînt, spuse sufletul.

•

Între stele, ne orientăm după oameni.

•

Pomul fără păsări e omul fără grai.

•

Nu te bate cu pumnul în piept, să creadă inima că te lovește altul.

•

Legea e sabie fără teacă.

•

Sălbăticia în natură e artă ; în om — animal.

•

Pămîntul e punctul de sprijin al universului, pîrghia e omul.

•

Am zburat pe cer... dar nu s-a produs eclipsă de soare.

•

Cărțile sînt ca și oamenii : cu cele bune te-ntîlnești rar.

•

Cerul și omenia au aceeași graniță.

•

Mă vor înmormînta fără inimă, am lăsat-o.. oamenilor.

•

Geniul își face din suferință artă ; prostul, sînge rău.

•

Frumoase sînt florile gloriei, dar nu în coroană.

•

Șerpuirea e pentru cei ce coboară, nu pentru cei ce urcă.

•

Păsările își părăsesc puii, dar pomii nu.

•

L-au pus pe foc ; se apără cu lacrimi și nu arde.

•

Cîți munți și ce puține... vîrfuri.

•

Suferința e clipa prin care omul măsoară veșnicia.

•

Nu se bucură oceanul de lacrimile tale !...

•

Coroana, pe cap, lasă umbră, nu strălucire...

•

Păsările se odihnesc prin zbor ; omul — prin muncă.

•

Decît vinul bătrîneții, e mai tare mustul copilăriei.

Seva e aceeași. Inima copacului va bate în pieptul omului.

•

Azi ești om, mîine... trandafir. Udați florile !...

•

Fericită e sămînța care ajunge în țărînă, nu în gura omului, cu tot gerul care apasă pe ea.

•

Teama de viață strigă să ne plătim datoria față de morți.

•

Umbra nu crește odată cu pomul.

•

Îndrăgostiții preschimbă lumea prin iubire.

•

Adevărul se odihnește în mișcare.

•

Subțire e lumina, dar leagă pămîntul de cer.

•

Uneori, scînteia orbește, chiar dacă nu luminează.

•

Norii care n-aduc ploaie, vestesc furtună.

•

Pomul e mut ; fructul vorbește.

•

Arborele adevărului n-are umbră.

•

Spre soare ne ducem coborînd !

•

Zorii desțelenesc apusul soarelui.

•

Norii ascund petele soarelui, nu lumina lui.

•

Prin zbor vom cunoaște omul, nu universul.

•

Numai căutînd adevărul s-a născut linia dreaptă.

•

Ca să cunoști un om, pune-l să conducă pe alții !...

•

La aceeași flacără : unii se ard, alții se luminează.

•

Adevărul nu se poate cîntări, oricîte greutăți am avea.

•

Și noroiul pămîntului strălucește în univers.

•

Spațiul e muzeul timpului.

•

Viitorul e clipa ce mărește imperiul luminii.

•

Luna e mai orgolioasă decît soarele : luminează noaptea.

•

Și, totuși, soarele nu ocolește pădurea în care a intrat toporul.

•

Soarele, în fiecare țară, își are patria lui.

•

Copii, semănați pacea, nu o recoltați !...

•

În război, am căzut prizonierul florilor. Mi-a reușit evadarea smulgînd buruienile din rădăcini.

•

Eroii să-i căutăm în muncă, nu în bătălii.

Mircea Ciobanu

(Urmare din pag. 1)

margini, Cele ce sînt, 31), avînd aspectul unor **unde concentrice ;** cealaltă, pe verticală (între cele două **cadrane**) urmînd traseul dublu al **spiralei (urcuș-coborîș).** Numai **vîntul** se angajează, nestingherit, în cunoscutele sale **rotiri** interferente, aproape haotice. Pentru **spirală — coloană,** vezi **Imnuri,** 52 etc.

Fiind o **urcare** și o **coborîre** neîntrerupte, deplasarea pe verticală este și ea o **rotire,** descrie și ea un **cerc** — perpendicular pe **cercul** deplasării orizontale. Permanenta revenire a mobilului în același punct schimbă **mișcarea** în **nemișcare :** „alerg de ieri în țara răsturnată / și-același cer mă vede stînd pe loc" **(Patimile,** 126).

În centrul **pătratului** de jos e locul individului uman. Acesta nu e definit după analogiile curente (florale, astrale, acvatice etc.), fapt ce reprezintă una din notele cu totul originale ale acestei poezii. Reținem cîteva depersonificări mai degrabă abstracte, contaminate de spațiul analizat mai sus : **verigă (Imnuri,** 26), **cub, piatră, osie de cerc, stîlp, cerc, limbă de clopot (Patimile,** 10, 41, 43, 49, 79, 118).

Vom remarca, prin urmare, că — în contrast cu precizia spațio-temporală a mediului — individul e lipsit de **formă.** El și-o caută mereu, cu deosebire în **oglinda apei** și a **cristalului, apa** și **nisipul** (materii amorfe) fiind în elementele din care încearcă să-și plămădească (prin mijlocirea unui **liant) chipul :** simplă corporalizare a arhetipului, a **unimei (Imnuri,** 26, 52 ; **Cele ce sînt,** 37).

Definirea însuși o va face **simbolul.** Tipologia stilistică (de un eleatism emblematic) se completează cu una din cele mai bogate tipologii estetice ale poeziei de azi. Mircea Ciobanu izbutește **trei poeme simbolice,** pregătite de întregul corpus de texte care le precedă și impregnate în tot ce le-a urmat. E vorba de **Oaspetele cu spadă, Armură** și **Augur.** Cea dintîi transcrie sinteza ins/alter ego (daimon) — tipul **Faunul.** În **Armură,** tipul **Faunul** și tipul **Hyperion** se întrepătrund ; realitatea depersonificatoare (și personificată) e găsită în cultură, nu în natură. Anticipări : **statuia (Imnuri,** 31), **tiparul de ceară (ibidem,** 35). **Augur** (pentru care vezi studiul nostru **Analiza stilistică a textului poetic modern,** în **Filologie XX, II,** Universitatea din Timișoara, 1978, p. 129–135) definitivează magistral confruntarea cu **lucrurile** (cf. și romanul **Martorii** al aceluiași). Așadar, pe de o parte, **ins ;** pe de alta, **lucruri(=ciini, dulăi, nori)=lupi (Imnuri,** 11, 31, 44, 108 ; **Patimile,** 60).

Un model al spațiului construit de creația lui Mircea Ciobanu este **cetatea (crenelele zării, Imnuri,** 101 ; **Zarea cu pieptul apăs, Cele ce sînt,** 31 etc.). Volumele **Etica** și **Cele ce sînt** dezvoltă cadrul simbolurilor din **Armură** și **Oaspetele cu spadă.** Reproducem **Armură,** unul din acele texte simbolice în care profunzimea și claritatea își sînt — una, celeilalte — revers și garanție : „Îmi voi lăsa sudoarea pe un mal / Și-i voi privi statura călătoare / Rămasă-n urmă cu un gest final / De-a mă chema în straiul ei de sare / / O vreme și-altă vreme va pluti / Prin treceri grave-n rază și căldură / Va rătăci pe diguri cenușii / Însinuînd contururi de armură".

Prietenii revistei Orizont

Anotimp etern

Între cer și pămînt, aerul începe
să se coloreze,
cum s-ar aburi o oglindă
sub respirația incoloră a firii.
Adîncimile lacului înecă nudurile
pe jumătate
ale sălcilor pletoase-îngenunchiate.
Curată clipă :
se zbate eternul în taine și spații.
Iubirea se-abate prin ploapele noastre.
Bolnav de neliniști care pier și vin,
mă retrag la malul altui timp
mă retrag la malul altui timp virgin.

DUMITRU ANGHEL

Voiam totuși...

Ședeam pe genunchii nopții
cu brațele-ntinse spre cer,
și n-aș fi vrut să știu
de ce, dalele orașului —
răspîndesc atîta liniște,
cînd stelele -ncep
să clipească
și nici de ce pașii
s-adună tăcuți
în jurul statuii
lui Eros.

Voiam totuși
să fiu mereu,
în perimetrul iubirii.

OLGA ABEGG

Neglijențe

Întîmplările viitoare n-au niciodată
importanța celor trecute,
căci par mai ușor vindecabile

ori mai ușor de domesticit
în virtutea experienței anterioare,

sau credem că la farmacia unui suflet
vom găsi leacuri
pentru viitoarele răni.

KUHO ALCONA

Ca o rezervă permanentă

Sînt momente
cînd mă cuprinde marea
între serpentinele legilor ei
și atunci iau chipul mării,
pornind ca un val
pe propria-mi sanie
trasă de cățelul pămîntului,
să culeg înălțimea
pe orizontal și pe vertical ;
da, și pe orizontal,
căci firea acestui cordon
reprezintă valul mișcării, adunată
ca o rezervă permanentă
de care aflrnăm.

VALENTIN ARGEȘANU

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(XI)

Bineînțeles, este greu să accepți aprecierea entuziastă pe care o face reporterul francez „văii fericite a longevivilor". Dependența de feudali — în acest caz de mir, o economie agrară înapoiată, sistemul închis al lumii feudale, nu merg în favoarea „pămîntului fericirii" : „Niciodată n-am văzut" — scrie Barbier — o ceremonie de nuntă deosebită. Femeile măritate, spre deosebire de cele nemăritate își împletesc părul în două cozi. Din păcate, obiceiurile de pe-aici interzic fotografiatul și de aceea nu pot uimi pe nimeni cu frumusețea celei mai chipeșe fete de pe Karakorum...".

Cînd un tînăr hunza întîlnește fata care-i place, el le comunică mai întîi părinților fericitul eveniment. Aceștia, apreciind sinceritatea și cinstea sa, stau mai întîi de vorbă cu părinții fetei, iar dacă ambele părți cad de acord, se pune la cale nunta. De fapt, nunțile au loc o dată pe an, într-o zi de decembrie, pe care o stabilește mir-ul.

Logodnicii se pot întîlni doar în casa unei rude, sub stricta supraveghere a celor apropiați. Cazurile de adulter sînt foarte rare. Conform unui vechi obicei, dacă adulterul are loc, casele celor vinovați sînt arse. Ultimul caz însă de o asemenea „infocată iubire" a avut loc în anul 1934 !

Satele hunza — (vreo două sute la număr în toată valea) se compun deobicei din 5—6 case din piatră. În dosul fiecărei case se află o mică grădină, iar în fața casei, o curte care seamănă cu anticul atrium. De altfel, hunza locuiesc în case doar în lunile de iarnă și în vreme de ploaie, tot restul timpului, inclusiv bătrînii și copiii, ei dorm în curte sau pe terasă. Chiar și iarna, la o temperatură deosebit de scăzută, ei se scaldă în apa înghețată a pîriului. Oamenii sînt deosebit de rezistenți față de ger și nu fac focul decît pentru a-și pregăti hrana.

„Ca toți copiii și micuții hunza sînt fericiți cînd se joacă și niciodată n-am observat să se certe sau să se bată. Fără îndoială, stăpînirea de sine, sîngele rece — și toți copii sînt educați în acest sens, — reprezintă unul din motivele serioase ale longevității oamenilor acestor locuri. Aerul de munte, hrana sănătoasă, mișcarea continuă sînt de asemenea importante, dar înainte de toate calmul superior este hotărîtor. Eu am observat, de pildă, că oamenii aceștia sînt aproape insensibili la durere. Chiar dacă un copil cade și se lovește, el nu va plînge. Un dinte bolnav e o raritate pe-aici. Dinții sînt curățați cu ajutorul unor rămurele, pe dentist îl înlocuiește fierarul, în timp ce „suferinzii" rid și fac glume...".

„Adeseori m-am întîlnit cu nenumărați „matusalemi", scrie reporterul francez, „iar odată am stat de vorbă cu Hayder Beg, care avea 118 ani. Tocmai coborîse din munți, străbătînd aproape 15 kilometri, dar după înfățișare părea odihnit și nu-i dădeai mai mult de 70 de ani. Rahmat Ali, care avea 93 de ani m-a chemat să-mi arate pe fiul său nou-născut, era foarte fericit deși străbătuse 30 de kilometri, cu 50 de kg în spate, munca pe care, după cum mi-a spus, o face zilnic... Copiii lor nu cunosc bolile, iar veșnica gripă a copiilor noștri aici este cu totul necunoscută".

Cîțiva cercetători înclină să creadă că longevitatea acestor oameni se datorește unui „elixir", de fapt o miere specială pe care ei o prepară în amestec cu laptele și o „misterioasă" plantă ce crește la înălțimi foarte mari. E vorba de niște ciuperci și licheni care, după cum afirmă oamenii de știință, au acțiuni antiseptice.

(VA URMA)

sport

ȘANSA LUI CATONA...

...de a fi rechemat la echipa care renunțase la serviciile sale, în tentația unor nume celebre, se numește sciatică, sciatica lui Bathori, apărută taman în preajma meciului cu **M.T.K. BUDAPESTA,** cînd **„POLI"** rămînea cu un singur portar, cu **Moldovan,** un prunc subțire ca un ac de păr. La mulții accidentați **(Lața, Șerbănoiu, Giuchici, Nucă),** se adăuga unul care nu putea fi înlocuit, deși, vorba lui De Gaulle, cimitirele lumii sînt pline de oameni de neînlocuit. Cui i-o fi trecut prin minte, cine o fi îndrăznit să-și amintească de Catona, de cel care, puțini mai știu, luptase din răsputeri pentru promovarea în Divizia „A", el și **Șchiopu,** cel care înscria golul hotărîtor în poarta Bihorului (erau atunci 50.000 de spectatori, recordul mondial la un meci de „B" !), ajuns acum și jucător și antrenor la Chimica Tîrnăveni, oraș ce-i ia probe de statuie în formă de inimă și de balon. Mai întreb, în context, unde e **Cringașu,** pentru care s-au bătut echipe mari, unde e **Istrătescu** (la Vulturii Lugoj !), unde e **Bungău,** unde e **Bojin,** unde e **Mioc ?...** Prin **Catona,** omul modest și de mare bun simț, suduit de colegi pentru gafe naive, adulat pentru intervenții acrobatice, omul scump la vorbă și bun la suflet, rușinos ca un băiat mare, prin **Catona** toți cei amintiți sau nu, cîndva și ei de neînlocuit, mi se pare că se repară eroarea numită goana după celebrități. Nu mai departe decît în propria grădină a Politehnicii, antrenorul **Tiberiu Itineantu** a sădit cîțiva juniori de excepție, campioni ai anului trecut ; să-i îmbrăcăm în alb-violet și să le dăm drumul să zburde în arenele cu nume ilustre și atît. La **Catona** se renunțase fără nici o strîngere de mînă, fără nici un „merci și drum bun", spre bucuria F.C.M.-ului din Galați, cu care și făcuse un bun turneu în Asia. Iată-l acum din nou timișorean, chiar erou al fotbalului de pe-aci, o evoluție excepțională în partida din **CUPA UEFA** (unii ziceau : noroc în sciatică...), alta de remiză la Iași, exact acolo unde, prin 73, dacă bine-mi amintesc, era învins în final, chiar subsemnatul criticîndu-l, la fața locului, sub titlul (de neînlocuit, **nu ?!**) **„Un gol amar din dulcele tîrg al Ieșilor".**

•

Mă iartă, Catona, pentru neuitare, pentru îndrăzneala de a face un „caz" dintr-o simplă biografie fotbalistică. Mă iartă, Bathori, că ți-am evocat sciatica rebelă, dar cred că fără ivirea ei nu mai aveam **prilejul să-l salut pe Catona printre cetățenii iubiți ai orașului cu fotbal la căpătîi. În rest, bravo Mateianu !**

TEODOR BULZA

Tineri poeți englezi

Adrian Henri

IDILĂ GALACTICĂ

Încălzește-ți tălpile la soarele ce-apune ;
Înainte de a ne duce la culcare,
Sub raza lui Orion citește-ți romanul de ficțiune
Cu Sirius de strajă-n lina inserare,
Apoi întinde mina și stinge planetele,
O să privim cum, una cite una, dispare ;
Buzele tale mă-imbie, șiretele,
Ne sărutăm sub ultimul apus de soare ;
Miine o să ne sculăm dis de dimineață,
Un nou univers se trezește la viață.

Brian Patten

ODAIE

Odaie, tare nu mai ai haz.
Odaie, nici nu mai ești a mea
vreau altă odaie, vreau una
fără amintirile tale zdrențuite
vreau să te mătur afară în stradă unde
o să ajungi un morman de moloz plin de risetele
copiilor.
Odaie, ești ucigătoare,
Ești o babornită strîmbă și păduchioasă
Nu ești bună de nimic pentru mine
Mă faci să mă simt ca un accident întîmplător
Mă faci să roșesc cu glumele tale cazone
și cu paturile tale de fier vechi
Odaie, de prea multe ori m-ai făcut să plîng
m-am săturat de tine ca de mere acre și de toate
mutrele tale
umblu prin alte case și tot peste tine dau
numai că de data asta
te deghizezi altfel
îmi trimit iscoadele să vadă cu cine trăiești
dar ele nu se mai întorc
mă trimit chiar pe mine în patrulare și constat că-mi
mănînci iscoadele.
Așa nu se mai poate. Stai acolo goală și murdară
și plină de praf
Și discurile tale se învîrtesc în tăcere
Și patul tău aruncă trupuri strălucitoare de fete către
armatele
de salariați care pășesc țanțoș pe dușumeaua ta
Cărțile tale sînt toate goale
Plitele tale cu gaz șuieră
Tapetul de pe pereții tăi plînge oftează mă rog n-are
importanță
căci ferestrele tale au ajuns înregistrări pe benzi de
nopții
și doar moartea te va împinge în brațele somnului.
Am să te părăsesc
Am să mă duc să-mi trosesc toate visurile
O dată ajuns înlăuntrul tău aș putea sta culcat să
ascult scuzele luminii cespionează un cuvînt
mergînd în vîrful picioarelor printre nori
și te-a lăsat în întunericul tău ieșit din comun
Dar acum e altfel, acum
numai plouă pleacă înăuntru
și celălalt sunet este doar șoapta ta
„Nu sînt în jurul tău sînt în tine toți pereții mei sînt în
tine"
Odaie ești plină de propriile mele morminte !

Veronica Robinson

PRUNCUL SCHIMBAT DE ZÎNE

Să-ți lași pruncul pe mîinile mașinii de scris,
Și să aștepți un an sau chiar mai mult pînă cînd
moașa
Îți va confirma că totul e în ordine ;
Să nu știi niciodată cît de tandră e pielea copilului ;
Să vezi doar alb-negrul hîrtiei de tipar ;
Să n-ai pe nimeni cu care să împarți grijile gestației,
Și nici bucuriile creșterii pruncului ;
Să fii silit să-aștepți ani de-a rîndul
Pînă cînd, cine știe, un străin dintr-un fotoliu solitar,
Va ingîna poate strigătul după dragoste al copilului :
Iată singurătatea scriitorului !

În românește de :
ANDREI BANTAȘ

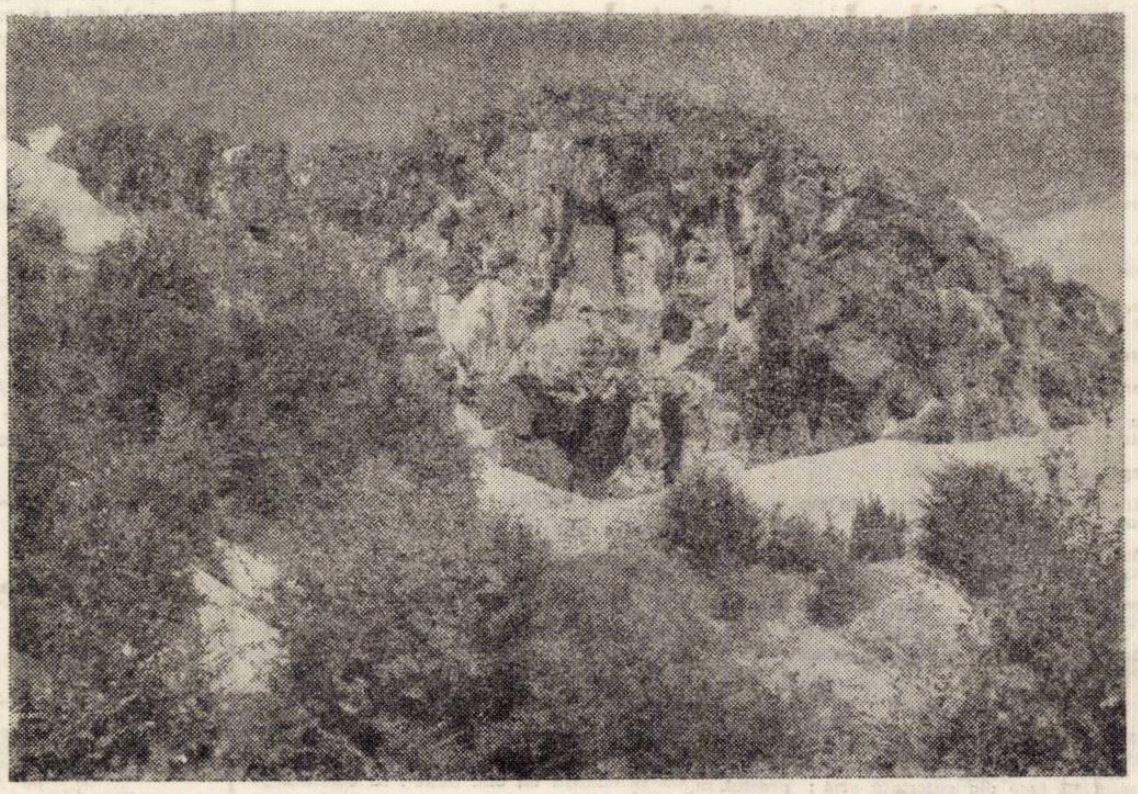

Cu HARALAMB ZINCĂ

(Urmare din pag. 1)

departe. Cum se explică acest fenomen ? De ce au înflorit atîtea genuri literare, iar romanul polițist românesc nu ? Refuză oare cititorul român acest tip de carte ? Nicidecum ! Explicația se cere căutată în politica mercantilă a editurilor particulare din acea vreme, care preferau să pună în circulație traduceri... traduceri infecte... cărți mediocre. Au acreditat astfel și ideea că literatura polițistă ar fi una derizorie, nocivă. Într-un cuvînt, non-cultură. Ideea asta, din nefericire, mai persistă și acum în capul unor esteți. În concluzie, politica caselor editoriale din trecut a împiedicat apariția unor scriitori români ai genului. Așadar, terenul virgin de care aminteam mai înainte, era o consecință firească a stărilor din trecut. Pe poteca modestă deschisă de „Cazul R-16", s-au ivit apoi cărțile lui Theodor Constantin, Nicolae Mărgeanu, Constantin Chiriță... Și n-am mai fost chiar atît de singur... În prezent, avem un roman polițist și de spionaj remarcabil. Avem o pleiadă de autori talentați, care au contribuit și contribuie la dezvoltarea continuă a acestei populare specii literare.

— Trebuie să recunoști însă că mai apar lucrări care reprezintă tot atîtea argumente în favoarea ideii că literatura polițistă este egală cu maculatura !

— Recunosc ! Nu fără un sentiment de amărăciune. Dar, în același timp, este de datoria mea să arăt că și în celelalte genuri literare apar, din păcate, destule cărți proaste, deci maculatură. Și totuși nimeni nu se grăbește să denunțe în bloc nocivitatea literaturii beletristice.

— Ce crezi că favorizează apariția unor cărți polițiste și de spionaj de proastă calitate ?

— Politica mercantilă a unor editori din zilele noastre. Îți vine să rîzi, nu-i așa ? Dar asta-i realitatea. „Să publicăm, că tot se vinde !" — iată principiul. Editorii manifestă o foarte scăzută exigență față de cărțile destinate colecțiilor lor. Asta ar fi pe de o parte. Pe de alta, însă, aș semnala tăcerile nejustificate ale criticii literare.

— Ai, pe semne, în vedere faptul că avem o literatură polițistă și de spionaj, dar nu avem o critică literară de specialitate ?

— Exact ! Absentează cu desăvîrșire din viața noastră literară acel instrument critic menit să-l ajute atît pe autor, cît și pe cititor. A fi critic de specialitate, înseamnă a cunoaște temeinic istoria romanului polițist și de spionaj, atît în societatea capitalistă, cît și în cea socialistă, a cunoaște acele legi lăuntrice și obiective ale speciei, a învăța să diferențiezi un roman polițist de unul de spionaj. Căci, nu o dată, recenzenții încurcă „borcanele".

— Nu crezi că unii critici literari ignoră în mod deliberat cărțile speciei literare în discuție ?

— Aș subscrie la întrebarea dumitale, dar problema este ceva mai complexă și mai... amuzantă. A ignora o carte înseamnă să n-o citești. Or, criticii noștri ne citesc, uneori, în taină. E mai bine să fie văzut citind într-una „Principele" și „Moromeții" decît un roman de Rodica Ojog Brașoveanu sau de H. Z. Da, da, ne citesc cărțile, ba le și apreciază, dar tot în taină. Cărțile noastre, precum și cele ale literaturii pentru copii sînt pasate mai totdeauna începătorilor... Gestul e frumos, nimic de spus, dar atunci barem propuneți să se formeze din rîndurile tinerilor critici de specialitate. În Franța, un Boisdeffre nu se sfiește, în a sa Istorie a literaturii franceze, să consacre un capitol literaturii polițiste.

— Înțeleg eu bine, ești pornit împotriva criticilor literari ?

— Nu, vai de mine ! Cum o să fiu pornit împotriva lor ?! — Aș da dovadă de imprudență. Sînt singurii care mai pot săvîrși pentru noi „crime perfecte" și tocmai cu ei să mă pun ?... În povestea asta, cu tăcerile criticii literare, mai mult mă indispune atitudinea unor redactor șefi. Presupun că aceștia, prin natura răspunderii lor politice, au o privire de ansamblu asupra frontului literar. În consecință, s-ar cuveni să sesizeze că o parte a acestui front este trecută sub tăcere. De ce oare ? Tinerii se apleacă cu multă pasiune asupra cărților noastre. Toate statisticile indică acest adevăr. Literatura polițistă și de spionaj din țara noastră a străbătut un drum evolutiv, a consacrat un roman original, al plaiurilor noastre. Ar avea nevoie de o dezbatere creatoare, așa cum de o dezbatere creatoare ar avea nevoie și literatura pentru copii sau literatura-document. Căci romanul nostru polițist și de spionaj exercită un rol activ în formarea conștiinței socialiste a cititorului, este profund educativ și patriotic în valențele sale artistice.

— Chiar și atunci cînd pune pe prim plan violența ?

— Violența reprezintă o particularitate a speciei. Foarte mulți inși, cînd ajung la această problemă, săvîrșesc confuzii, căci n-au la îndemînă un concept clar asupra noțiunii de violență. Înainte de a fi o particularitate a speciei, violența e un fenomen social care se manifestă în forme variate, în viața de zi cu zi a societății contemporane și, uneori, la scară mondială. Nu poți lupta împotriva violenței fără a o dezvălui. Nu trebuie să ne fie teamă de a o dezvălui — individul, oricum, prin mijloacele mass-mediei ia cunoștință de efectele ei — ci trebuie să știm s-o combatem cu pricepere și convingere. Cultivăm, precum se știe, romanul istoric. Dar, în romanul sau în filmul istoric, violența individuală sau colectivă se realizează pe o scară mult mai largă și mai influențabilă. De ce deci am accepta violența în romanul istoric și nu am accepta-o în cartea polițistă și de spionaj ? Violența e un fenomen social, iar prezența în stat a unor organe ale ordinii publice atestă nu numai prezența fenomenului ci și frecvența sa. Romanul polițist sau de spionaj, prin specificitatea sa, reprezintă un mijloc ideal de luptă împotriva violenței, căci demonstrează unor mase largi de cititori că un infractor nu are cum scăpa de judecata societății. Sînt însă în Occident autori care, nemulțumiți de cantitatea și calitatea actelor de violență din societatea în care trăiesc, se străduiesc să inventeze noi acte de violență de dragul violenței. Cu o asemenea atitudine etico-profesională a unor confrați din Apus nu pot să fiu de acord.

— O ultimă întrebare : ce ai pe șantier ?

— După romanul „Mapa cenușie G. R.", consacrat „războiului din umbră", ce s-a conturat imediat după cutremurul de la 4 martie și pe care revista „Orizont" a binevoit să-l „recenzeze" la vremea sa, am predat „Editurii militare" cartea a doua din ciclul „Pe urmele agentului 'B-39'", intitulată „Toamnă cu frunze negre".

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

OMAGIU

Profunda comuniune spirituală ce caracterizează volumul omagial dedicat de scriitori președintelui țării la împlinirea a 60 de ani de viață și peste 45 de ani de activitate revoluționară este pilduitoare pentru înalta stimă și prețuire de care se bucură secretarul general al partidului în rîndul tuturor creatorilor de frumos din patria noastră.

Poeți, prozatori, dramaturgi, eseiști, reporteri, critici și istorici literari, în total 157 de reprezentanți ai culturii românești contemporane, aduc în paginile lor, cu vădită emoție, un sincer și elevat omagiu celui care, prin personalitatea sa de o extraordinară vitalitate, a imprimat istoriei noastre o nouă dimensiune pe calea desăvîrșirii celor mai nobile aspirații și idealuri. „Este o cinste și o mîndrie pentru poporul român — se spune în prefața volumului — că a putut da lumii un strălucit om politic, eminentă personalitate a vieții internaționale, care descifrează cu clarviziune sensurile către care se îndreaptă omenirea și care militează activ și hotărît pentru cauza socialismului, pentru înfăptuirea idealurilor nobile ale libertății și progresului social, ale păcii și colaborării între națiuni".

Militînd consecvent pentru independența și suveranitatea fiecărei națiuni, pentru dreptul inalienabil al tuturor popoarelor de a-și hotărî singure destinul, fără amestec din afară, pentru înțelegere și conviețuire pașnică — se arată într-un alt articol din antologie —, președintele Ceaușescu este un arhitect al păcii aflat mereu în primele rînduri ale luptei pentru o nouă, mai dreaptă și mai rodnică propășire a lumii.

Ceea ce definește în mod pregnant activitatea secretarului general al partidului este promovarea și aplicarea fermă a principiului unei îmbinări armonioase între tradiție și inovație, între vechi și nou. Această problemă constituie subiectul mai multor articole din volum, ce urmăresc stabilirea profundelor implicații la nivel colectiv și individual a politicii caracterizate, după expresia unuia dintre autori, prin măsură și armonizare. Radicalele mutații produse în viața materială prin transpunerea practică a acestor principii au determinat semnificative transformări în conștiința noastră, ducînd, în ultimă instanță, la constituirea unui nou univers uman, a unui nou mod de a concepe și gîndi lumea, de a ne raporta la ea. Prin remarcabilele sale rezultate, Festivalul național „Cîntarea României" — organizat din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — validează pe deplin aprecierile făcute în urma analizei profund originale întreprinse de secretarul general al partidului privind stadiul actual și perspectivele trecerii către o nouă etapă, calitativ superioară, a vieții noastre spirituale.

Aceste încercări de a surprinde dimensiunile esențiale ale personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu reverberează în paginile antologiei sentimentele de totală adeziune a slujitorilor scrisului românesc la politica înțeleaptă a partidului, de participare activă, la cel mai înalt nivel al responsabilității civice, la efortul unanim al întregului popor, de ridicare a României Socialiste pe noi trepte de civilizație și cultură. Din această perspectivă, antologia întocmită de Uniunea Scriitorilor, reunind creatori din toate generațiile și din toate colțurile țării — români, maghiari, germani și de alte naționalități —, reprezintă un elogiu adus Omului, muncii, curajului și tenacității în lupta pentru mai bine și mai frumos, spiritului revoluționar, aflat mereu în miezul cel mai fierbinte al actualității.

MARIAN ODANGIU

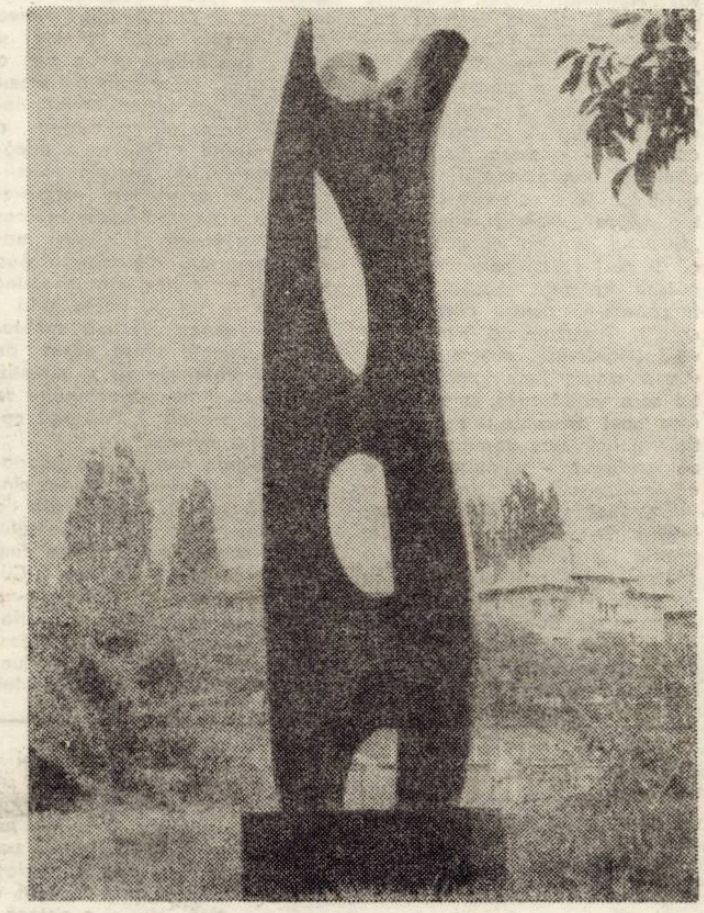

Petru Jecza — GERMINAL (detaliu)
Bienala Veneția — 1978

convorbiri

Cu sculptorul timișorean PETRU JECZA

În descendența sa spirituală, artistul Petru Jecza se revendică expresiei laconice, interpretării sintetice a suprafețelor, tratamentului abraziv al volumelor ; el se revendică unei tradiții a sculpturii secolului nostru, pe care a semnat-o Brâncuși, Arp, Archipenko sau Moore. E o „clasicitate" care ține în primul rînd de raporturile artistului cu materiile. Petru Jecza preferînd să cultive cu „obstinată rigoare" soluțiile sculpturii în materii consacrate. El și-a asumat astfel un risc la fel de mare cu acela pe care îl presupune abordarea unor materiale de tehnologie contemporană. P. Jecza a intuit însă că înnoirea și originalitatea sînt (și) de altă natură decît aceea provenind din expresivitatea materialelor artificiale. Artistul și-a formulat gradat și mereu superior sieși o statuară din acea specie a clasicității secolului nostru, care dezvoltă forma și ideea din latențele materiei. Între materii, lemnul a stat în centrul său de interes pînă nu demult, cînd accentul s-a deplasat spre sculptura în bronz. Într-o sensibilă și simplă evoluție, Petru Jecza a operat continuu „alături de natură". alături de natura materiei transfigurate, refuzînd însă, în raport cu ea, orice act de adversitate și alienare. „Mi se pare uneori că tăietura abruptă, acea «taille directe» rănește lemnul", ni se confesa sculptorul. În fibra lemnului — căci asupra acestui material ne vom opri — el a creat mereu în consens cu natura vegetalului. Nici o prejudecată nu i-a alterat o atitudine, în esență organicistă față de natură. În sculpturile sale în lemn el „descoperă" volume întotdeauna biomorfe ,într-o profundă complicitate cu ființa materiei. Planurile volumelor curg, unduindu-se după o lege a celulei, cresc pe calme verticale sau se orînduiesc ca diagrame ale bioritmurilor. Sculptura sa locuiește în șansa pe care i-o acordă un trunchi de copac, în accidentele sau în dezvoltarea normală a fibrei. Sculptorul acționează asupra materiei ca un concentrat temporal, ca finisseur al Naturii, relevînd prin abraziune latențele unei forme inițial fruste. P. Jecza acreditează o conaturalitate a travaliului uman cu travaliul naturii, mimînd o acțiune a naturii asupra ei însăși, o dialectică deci a timpului și materiei.

Cu această poetică, niciodată clamată în texte ori confesiuni, ci calm și egal implicată în produsul muncii sale, Petru Jecza e prezent în selecția făcută de țara noastră pentru pavilionul românesc al Bienalei de la Veneția, anul acesta structurată pe programul „DE LA NATURĂ LA ARTĂ ȘI DE LA ARTĂ LA NATURĂ".

El expune în Pavilionul României alături de Horia Bernea, Sorin Ilfoveanu, Iacob Lazăr, Viorel Mărgineanu (pictură), Octavian Olariu Alexandru și Georgeta Gheorghiță (sculptură).

Întrevedere realizată de

CORIOLAN BABEȚI

(Continuare în pag. 6)

IN ÎNTÎMPINAREA PRIMULUI COLOCVIU NAȚIONAL DE POEZIE

DESPRE MOMENTUL POETIC ACTUAL

Fiecare moment poetic își are semnificațiile aparente. Dar dacă acestea stau la îndemîna celei mai puțin pretențioase priviri, tentația majoră o constituie pentru critic semnificațiile inaparente, cele ce se lasă găsite cu o oarecare greutate și cu o inevitabilă aproximație. Care ar fi asemenea semnificații ale liricii noastre de azi ? Aparența pe care o consemnează recurent comentatorii e a unei stagnări, a unei plutiri leneșe în virtutea curentului iluzoriu, în sensul că e de fapt circular. O apatie a criticii vis à vis de poezie (transmisă într-o anume măsură și acesteia prin conștiința critică ce în mai mare măsură decît oricînd îi edifică în prezent pe orice literat) exprimă însă nu atît o realitate, cît o stare de spirit care-și poate afla explicația. Mai întîi e vorba de o comparație subtextuală, care determină dispoziția exegezei, cu perioada „eruptivă" manifestată între 1965—1970. După înlăturarea unor zagazuri artificiale, și-a făcut loc atunci conștiința necomplexată a lirismului, bizuit pe propriile sale impulsuri. O dinamică a verbului poetic care-și creează propriul spațiu („Seule ô abondante fleur tu crées ton propre espace..." — cum scrie Rilke) face posibilă o resurecție a poeziei, sustrasă unei direcționări unilaterale, anacronice. Inițiativa, echivalînd cu o acordare temporală a producției lirice, include reluarea tradiției celei mai vii a literaturii noastre în acest domeniu, de la Eminescu la Blaga, Arghezi, Barbu, Bacovia, avangardiști. Poeții noștri de seamă din generațiile vîrstnice, un Al. Philippide, un Emil Botta, un Geliu Naum sînt... reabilitați, puși în relieful valoric cuvenit, prin producțiile lor mai vechi și mai noi. Numeroase traduceri din poezia universală (cu precădere a ultimului veac) au rolul de a impulsiona integrarea versului românesc actual unei conștiințe planetare. Pe fundalul acestei mișcări de deschidere generoasă se manifestă cîteva talente puternice, urmate de o seamă de poeți „tineri", mulți dintre ei densificați între timp într-o creație situată peste limita onorabilului. E suficient să amintim pe Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Emil Brumaru, Petre Stoica spre a sugera înnoirea substanțială a poeziei noastre. Evident (ținînd seama și de voga, la care nu am subscris, a seriei Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Marin Sorescu), peisajul liric apare în ultimii ani mai „sărac". Dar lipsa spectaculosului e compensată de penetrația unei mentalități poetice mai subtile. Modul declamator (chiar dacă retorica e „metafizică"), declarația teribilă, vacarmul textului s-au dovedit a nu fi singurele instrumente și cu atît mai puțin soluțiile suverane. Universul poetic nu-și are obîrșia numai în cultul conceptului impozant, al motivelor impuse de o ierarhie filosofantă a temelor, ci și în discreție, tăcere, absență, în cultivarea lumii umile și a unei intonații lipsite de ostentație. Alături de Mircea Ivănescu, de Dimov și de Petre Stoica, Emil Brumaru, Florin Mugur, Ovidiu Genaru ca și, în unele din avatarurile sale, Nina Cassian, se străduiesc a împlini un prozaism falacios, legat de, spre a cita spusa unui istoric literar în legătură cu Jean Follain, „omenia lucrurilor". Evoluția formulei patetice însăși poate fi măsurată prin distanța dintre, bunăoară, Grigore Hagiu pe de o parte iar pe de alta două dintre cele mai importante voci ale liricii „tinere", Cezar Ivănescu și Angela Marinescu. Se dezvoltă, ca formă a rafinamentului, absurdul (umoristic sau grav), dizlocind, după cum arată Hugo Friedrich, „aspectele reziduale ale lumii exterioare și interioare, reconstruind fiecare din aceste lumi din elemente și procese care nici nu așteaptă o înțelegere, capabilă doar să le parafrazeze, ci numai o presimțire asociativă. O anume naivitate a regăsirii poeziei, o tonalitate beată de sine se resoarbe, făcînd loc unei coexistențe tacite a poetului cu elementele, unei impersonalizări de bun augur. Chiar scriitura unui poet vitalist, brutal — fantezist, precum Mircea Linescu, socotit a se situa în fruntea ultimilor veniți, e disciplinată printr-o cultură poetică remarcabilă. Dacă Jacques Prèvert a putut fi considerat autorul unui „suprarealism popular", aceeași etichetă o putem aplica autorului Elegiilor de cînd eram mai tînăr. Acest fapt de difuziune, de diluție a nucleului primar, constituie însă un adjuvant al oricărei afirmări artistice originale. O altă aparență a poeziei în curs o dă neîndoielnic (iarăși o naivitate !) supremația temei. Sub faldurile unor idei și sentimente generale, o seamă de autori de versuri actuali (încurajați în chip păgubitor de reviste și edituri) își etalează o producție inconsistentă. Fetișizarea unor elemente de recuzită duce la o înțelegere greșită a ambilor factori implicați în acest procedeu, poezie și atitudine civică ! Efectul moral al acestei producții neviabile e negativ, atît asupra cititorilor care-și pot altera interesul pentru motivul social, valabil precum oricare alt motiv important în fața harului poetic, cît și asupra tinerilor poeți îndemnați la un succes facil prin contrafacere. Poezia noastră actuală e rezistentă grație creațiilor de semnificație estetică, se ilustrează spontan și liniile de forță ale istoricității, și credem că primul colocviu național de poezie va proba acest lucru.

GHEORGHE GRIGURCU

CRIZANT 39 ● (550) ● 28 septembrie 1978 ● anul XXIX ● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

În întîmpinarea primului colocviu național de poezie

AL. PHILIPPIDE

sau nostalgia cuvîntului

Dacă în vechime, fatalitate era considerată puterea a ceea ce a fost rostit sau scris (**for, fari, fatus sum** „a vorbi"), în lumea modernă, într-o superioară înțelegere, cuvîntul poate deveni resort de destin. Fiindcă a vorbi înseamnă, cum mult s-o comentat, nu numai **a reacționa** ci și **a acționa** asupra cuiva. Nenumărate sînt în limbile pămîntului elogiile înălțate cuvîntului (Giorgias – cuvîntul e „suveran atotputernic", Confucius – „Fără a cunoaște puterea cuvintelor e imposibil să cunoști oamenii", Plutarh – „Un cuvînt sau un semn din partea unui om bun este mai prețios decît mii de argumente din partea altora", Neagoe-Basarab – „Cuvîntul este ca vîntul și pleacă și nu-l puteți opri după ce a ieșit din gura voastră, ci veți fi căindu-vă pentru cuvîntul acela"). Transformînd lumea în verb (Hölderlin), poetul reactivează magia limbajului. Cuvîntul scris valorizează, uneori, durata unei existențe ; cel nerostit sau neînțeles permanentizează tensiunea – chinuitoare – a căutării.

Deschisă spre orizontul absolutului în însetată aspirație, poezia lui Alexandru Philippide (despre care autorul scrie cu sceptică și bolnavă nostalgie : **„M-atîrn de tine, Poezie, / Ca un copil de poala mumii, / Să trec cu tine puntea humii / Spre insula de veșnicie / La capătul de dincolo al lumii"**) cuprinde și expresia neînțelesului și a indescifrabilului.

Provocării lansate de **ascuns**, eul iscoditor îi răspunde prin căutare veșnică – în spațiul legendar și mitic, la arhetipuri, în viitor, – aflînd însă adevărata dimensiune a necunoscutului doar în sine. Pornit, „cu dor și spaimă", spre dezlegarea enigmei, poetul este azvîrlit mereu „pe țărmurile vieții zilnice și treze". Situîndu-se pe o axă o profunzimii, în domeniul incert al instăpînirii utrasunetelor vieții interioare, ultima esență a personalității se sustrage oricărei încercări de captare inteligibilă, de surprindere comprehensivă a identității sale în continuitatea temporală : **„În marile singurătăți din mine / Aud de mult un cîntec. Dar e cîntec / Ceva ce nu se poate auzi / Decît doar cu urechea sufletului : / Sunete stinse, susur de astre, / Vîrtej de vis și amintiri de vînturi, / Sonoră-nchipuire ce poate fi lumină, / Prezență care-nlătură cuvîntul"**.

Alcătuirea melodică a interiorității („Și-n mine plînge-un cîntec fără glas"), considerată a se supune ordinei firescului **(„cîntă-n mine-acum / Așa cum apa curge lung, sau cum / Clipește-o stea ori șerpuiește-un drum")** se dovedește a fi triadă tensionată de impulsuri destructurante (Lorelei-cîntec-luntraș). Textul uitat al cînteculuI „fără de grai" sau obsedează conștiința încordată spre înțelegere ca lumina unei revelații stinse.

Opacizarea semnificației cuvîntului, păstrarea lui doar ca semnificant al unei limbi necunoscute („Ca vorbe dintr-o limbă / pe care n-o mai știu / Îmi vin în minte gînduri de altădată, triste") neliniștește prin reminiscența tulbure a transparenței sale de odinioară. Pierdut integral sau ocultat ca semnificație, textul poate fi distrus și ca semnificant. Cuvîntul gingav, spus pe dos, ritmurile șchioape, reprezintă doar sfărîmături ale sensului luminos al tăcerii. Apare astfel ideea de **sfărîmare, prăbușire, fringere, zdrobire** („sfărîmături de glasuri în suflet răspîndite") sau aceea de **ștergere și suprapunere** într-o scriitură palimpsestică : **„Mi-i sufletul ca unul din aceste / Ciudate manuscripte palimpseste ; / Șterg scrisul proaspăt și deodată iese / Alt scris, cu slove ciunte, nențelese"**.

Aspirînd spre semnificația totală, spre durata „tainică și adîncă" a glasului, poetul evocă „clipa culesului suprem".

Voce fără cuvînt, murmur confuz, ininteligibil, „absenta" prezență sonoră nu se împlinește în text, ci se revelă ca anti-text, oprind marea revelație a tăcerii. De aceea nostalgica invocație adresată Visului răsună în tonalitatea, estompată de bemoluri, a minorului : **„Vorbește-mi, dar încet... încet și mult... / Și vorba ta să semene tăcerii"**.

FELICIA GIURGIU

Petru Jecza — ICAR (lemn)
Bienala Veneția — 1978

ȘTEFAN AUG. DOINAȘ

A spune astăzi că Ștefan Aug. Doinaș este un mare poet e o banalitate, după cum aceeași afirmație în 1948 însemna un act de curaj, deși judecata de valoare putea fi făcută pe baza poemelor publicate în revistele vremii și a manuscrisului volumului **Poezii** (devenit, între timp, **Alfabet poetic** și care dă și titlul antologiei publicate în acest an, în colecția „Bibliotecii pentru toți"), care a obținut în acea perioadă „Premiul E. Lovinescu". Chiar această distincție putea fi semnul că ne aflăm în fața unui poet ce n-a desmințit apoi așteptările. Culegerea de față vine doar să certifice realizările sale lirice de pînă acum, bucurîndu-se și de o potrivită „introducere" în acest univers poetic, semnată de către Aurel Martin și purtînd titlul **„Ștefan Aug. Doinaș și conjurația poetică"**, pornind de la titlul unui ciclu și al unui poem aparținînd virstei poetice tîrzii, cînd, după multe căutări și decantări se pare că poetul a atins culmea cea mai înaltă a artei sale. Este cel mai fericit ciclu, în această perspectivă, pentru că după cum ușor se poate desprinde din el e vorba de o **artă poetică**, nu numai susținută și întemeiată **teoretic** (poetul se arată și un subtil eseist în **Orfeu și tentația realului**, Editura Eminescu, 1974, ca să nu mai amintim și pe interpretul de poezie din celelalte volume, **Lampa lui Diogene, Poezie și modă poetică**), dar mai ales vibrînd în atîtea poeme, de la **Quinta** pînă la **Artă poetică**, de la **Insula** pînă la **Cuvintele**. De fapt această alăturare de titluri ne poate oferi și o direcție posibilă către înțelegerea drumului liric parcurs de către poet de la cele exterioare (să zicem, **lumea fenomenală**) la cele esențiale (**lumea poeziei ideale pure**). Există în acest bogat și complex univers liric o poezie a lucrurilor, a întîmplărilor, a faptelor ce se desfășoară în jurul nostru, se lasă contemplate de privirile noastre, **ni se arată** (faino) cu tot ceea ce ele au pentru înțelegerea ochilor. Ciclul marilor balade (**Pseudokynegheticos, Trandafirul negru, Soarele și scoica** etc.), aparținînd primei sale virste lirice, pînă la ultima dintre ele, **Insula**, dintr-o altă virstă, stau mărturie. E o revărsare ce nu poate fi oprită parcă (vezi **Vița de vie la paralela 80°** spre pildă), **un instinct poetic**, dar și o meditație asupra poeziei, rosturilor și uneltelor ei, chiar dacă teoretizările intervin ceva mai tîrziu, începînd cu **Ovidiu la Tomis** și sfîrșind cu această **Conjuratio poetica**, piscul cel mai înalt al acestei desfășurări. Un drum parcurs cu pași mărunți, o **poetică, (Artă poetică)**, dar și **o potecă, (Poteca)**, către cele hărăzite cîndva omului și atît de aproape de ele, dar pierdute apoi, **(Visam că stau de vorbă)**, spre care poetul se îndreaptă mereu ca într-un vis, încercînd să le surprindă-n frumusețea lor nepieritoare, dacă nu le mai poate stăpîni. Gîndirea poetică își îndreaptă privirile ei spre ceea ce este substratul lucrurilor, făcîndu-le să fie așa și nu altfel. Și cuvintele-i urmează ca să surprindă înțelesurile ascunse, pentru c întemeia, **„în alb / Împărăția Cuvintelor"**.

O desprindere de cele văzute, de cele exterioare, oricît ne-ar cuceri acestea **(„în ziua cea dintîi, pe cînd lumina / țîșnind din mari mănunchiuri de văpăi / nu limpezea nici dragostea, nici vina / nici umbre moi nu presăra pe văi"**, Forma omului), pentru a împlini „tiparul frumuseții" pe care și ochiul este în stare să-l măsoare. Primă etapă, preambul al unei alte lumi creată de poet, acest nou geometru : **„Am zgîriat aseară pe nisip / formula unei alte ordini, care / conține-al lucrurilor tainic chip, cel fără de ruină și mișcare"**, (Omul cu compasul) pentru a ancora dincolo de lucruri, ca într-o **Ceremonie din zori a văzului**, pînă la acel jurămînt sau acea înțelegere poetică ce nu se poate ivi decît în preajma **Izvoarelor**, acolo unde un ostrov sau o insulă se poate naște din ape, ca să dispară din nou (**Insula**), unde coada de păun se desfășoară **„ca un delir al lumii-nlăcrimate"**, ochiul deslușindu-l din prudență ca pasăre (**Păunul albastru**), unde cuvintele zac bolnave **(„iară și iară începe starea fiduciară"**, Starea cuvintelor), acuzînd prin simplă omitere sau sînt „supuse", „mîntuite", într-un zbor deasupra lumii. Întregul ciclu, **Conjuratio poetica**, mărturisește această exemplară artă poetică, adîncă meditație asupra formelor și cuvintelor, spiritul geometric al celor tăinuite, deși cuvîntul „taină" a fost alungat, contemplare, conștiință poetică, o împlinită și desăvîrșită conștiință poetică (**Poetul ca negustor de zăpadă, Poezia ca ispită a limbii, Piscul sau Descrierea poeziei, Poetul, Poezia ca somație a lecturii** etc.). Ciclu ce ne arată pînă unde poate fi împinsă o teoretizare lirică sau, cu alte cuvinte, cum pot fi convertite liric ideile despre poezie, cum adevărul poate, printr-o mare iubire poetică, să se-nchidă în mantia imaculată a frumuseții.

ION MAXIM

Glose la poezia lui NICHITA STĂNESCU

Că poezia lui Nichita Stănescu a suscitat atîtea controverse și că ea continuă încă să producă nedumeriri este un lucru întru totul explicabil, dacă ne gîndim că nici un alt poet român de azi n-a supus limbajul unor probe atît de îndrăznețe și cu consecințe atît de imprevizibile. Autorul celor **11 Elegii** și-a permis, cu o teribilă dezinvoltură, să ignore legile gramaticii tradiționale, instituind o sintaxă poetică ce îngăduie cuvintelor să intre în combinații dintre cele mai bizare, după o logică ce va șoca puternic receptivitatea cititorului, și care va fi adesea înregistrată de acesta ca un adevărat sacrilegiu. Într-adevăr, N. Stănescu pare să le fi redat cuvintelor întreaga libertate, lăsîndu-le, cum s-ar spune, „să-și facă singure de cap", autorul rezervîndu-și plăcerea de-a le savura jocul poznaș și-a se bucura cu candoare de efectele, mai totdeauna surprinzătoare, ale acestuia.

Și totuși, dincolo de asemenea artificii derutante prin insolitul lor, se tilcuiește, pentru ochiul atent, sensul unei atitudini existențiale de o tulburătoare gravitate, conștiința unui artist care știe, ca și Hölderlin, că limbajul poate fi, deopotrivă, cea mai inocentă dintre indeletniciri, dar și cel mai primejdios dintre toate bunurile omului. Pentru N. Stănescu limbajul poate dobîndi o autonomie totală, cînd cuvintele se vorbesc pe ele înseși, după cum se poate raporta la real, dar nu pentru a-l indica pe acesta, ci pentru a-l exprima în esențialitatea sa, căci cuvintele – ne asigură poetul – nu sînt doar nume ale lucrurilor ci însuși miezul lor, singurele îndreptățite deci la o existență adevărată : „Numai cuvintele au ființă, numai ele există", în timp ce lucrurile nu sînt decît o „exacerbare a vidului", un „vid absolut". „Foamea de lucruri", obsesie chinuitoare la poetul nostru, se va converti treptat într-o mistuitoare „foame de cuvinte".

Această reducere a lumii la limbaj, sau mai bine spus sublimarea realului **în cuvînt**, vădește desigur o acută modernitate a concepției poetului și motivează totodată statutul privilegiat al unor cuvinte-simboluri care, pe lîngă sarcina de-a cosmiciza materia poetică, sînt și revelatoarele unor sensuri existențiale profunde. Așa, de exemplu, între altele, **sfera**, adevărat leitmotiv al poeziei stănesciene, prin care poetul meditează asupra poziției ontologice a omului, adesea abandonîndu-se unor dramatice tentative de dezmărginire, dînd glas parcă unei sufocante claustrofobii.

Ontologicului poetul îi adaugă drept corelat firesc gnoseologicul, marea și devoratoarea sete de cunoaștere a cărei expresie o constituie **ochiul**, simbol la fel, dacă nu și mai obsedant, decît **sfera**. De fapt, N. Stănescu excelează printr-o originală poezie a simțurilor, realizînd o adevărată anatomie poetică a văzului, mirosului, auzului sau pipăitului, ale căror organe apar ca niște fine tentacule menite să capteze și să pătrundă marile mistere cosmice. Cum spuneam, însă, ochiul pare să ocupe un loc privilegiat căci **privirea** este, totuși, forma cea mai aptă să cuprindă lumea și totodată să se lase invadată de substanța acesteia. Așadar, nu numai noi sîntem cei care îndreptăm priviri către lume căci și „lucrurile deschid un ochi, pironitor..." către noi. „E un schimb de ochi mereu în aer" – constată poetul – și, ca într-un halucinant tablou de Țuculescu, vede cum peste tot „Pietrele deschid un ochi de piatră, / oasele deschid un ochi de os". O adevărată teroare se instaurează atunci cînd devenim conștienți că sîntem obiectul privirilor ascunse și iscoditoare cu care lucrurile ne împresoară, fără a le putea răspunde însă, cînd **„Copacii ne văd pe noi, iar nu noi pe ei. / Ca și cum s-ar sparge o frunză / și-ar curge din ea / o gîrlă de ochi verzi. / Sîntem fructificați. Atîrnăm / de capătul unei priviri / care ne suge"**.

Ca și Blaga care, în **Dați-mi un trup voi munților**, își clama durerea din pricina nepotrivirii dintre fragilitatea trupului și elanurile uriașe ale eului său îndărătnic, Nichita Stănescu, într-o poezie recentă, trăiește pînă la disperare drama iscată, „încă de la naștere", de prezența ochiului de piatră într-un trup de apă : **/.../ Blestemat, ah, ochi de piatră în trup de apă / trebuie să-ngheț ca să te țin sub sprinceană / mai friguros decît frigul / trebuie să mă țin / în toiul frigului / ca să văd vederea pietrei cu tine / Blestemat, ah, ochi de piatră în trup de apă !"** (**Convorbiri literare**, 2, (86) 1977). Este o poezie în care setea de cunoaștere, cenzurată de o acută conștiință a limitelor acesteia, capătă o rezonanță de un dramatism rar întîlnit în lirica noastră actuală.

Nichita Stănescu este fără îndoială un poet de aripi mari, de aceea nu ne surprinde orientarea sa către o poezie de reflecție, propensiunea pentru o mai complexă și mai gravă abordare poetică a problemelor vizînd destinul omului în lu-

Poezia ANEI BLANDIANA
şi nevoia de poezie

După părerea lui Al. Piru „indiscutabil cea mai valoroasă poetă a ultimelor decenii", Ana Blandiana face parte din cel de al doilea val al generației anilor '60 ; lirica începuturilor ei numără, printre altele, un antologic **Descintec pe ploaie,** poem ce caracterizează o modalitate a preluării şi transmiterii temelor în poezia feminină românească. Spațiul ludic al primului volum, **Persoana intiia plural** devine, în următoarele, spațiu al reflexiilor delicate, melancolizate de canonul etic. Ca toți poeții anilor '60, Ana Blandiana scrie o seamă de arte poetice, divagînd, atît în tablete cît şi în discursuri lirice bine încheiate, asupra condiției poetului. Ea — condiția poetului — se leagă firesc, nemijlocit, de termenii existenței morale. Pe această cale poezia Anei Blandiana este una a limitelor, urmînd, fără vasalitate, modele celebre. Increatul, extincția, pierderea în Cosmos, androginizarea, sînt subordonate confesiunii unei purtătoare a religiei poeziei, a focului sacru. Rostirea — oficierea — e solemnă cum va fi fost a vestalelor ; „Tragic mi-e darul, asemeni pedepselor vechi. / Ce strămoş mi-a greşit ca să-l port — lauri — vina ? / Tot ce ating se preface-n cuvinte / Ca-n legendo regelui Midas. / / Aproape mi-l simt pe regele mort de blestemul / Ca mîna lui să prefacă în aur orice, / Să moară flămînd pentru că piinea uscată de aur / Nu mai putea s-o mănînce, nici apa s-o roadă. / / Cerul nu pot să-l privesc — se înnorează de vorbe, / Merele cum să le muşc împachetate-n culori ? / Dragostea chiar, de-o ating, se modelează în fraze, / Vai mie, vai celei pedepsite cu laude".

În interiorul poeziei Ana Blandiana descoperă nu numai eminesciana insulă a Cezarei cu vegetațiile-i protectoare, ci şi o seamă dintre stările şi metaforele poeziei moderne : „Pornesc în mine în exil. / Tu esti patria mea / De care nu mai pot să mă apropii, / Tu eşti țara în care m-am născut / Şi am învățat să vorbesc. / Numai pe tine te cunosc în lume. / Prin ochii tăi am înotat de-atitea ori / Iesind pe mal cu trupul tot albastru. / De-atitea ori am navigat prin tine / Pindind bolborositul prevestitor de hulă / Al sinaelui în stare să mă înece-oricînd, / Tu eşti partea mea de pămînt, / Numai din tine știu să mă înalt. / Stăpîne tu, împădurit / Şi semănat cu lacuri, / Ținut pe care-l stăpîneam cîndva / Şi-n care nu mai pot să mă întorc / Din mine, din străinătatea mea. / Lasă-mă noaptea să mă mai visezi, / Să-ți trec prin somn legănător, / Lasă-te locuit de mine noaptea. / Ca aenii morti, de gîndurile lor".

Caligrafică, stilizată, suferința poetei își găseşte ecou în textele sacre, în miturile fundamentale ale poeziei. O rugăciune așează o întreagă figurație a levitației purificatoare, a zborurilor suave sub semnul divinității tutelare eminesciene ; „Să stau culcată-n zăpadă / Cu brațele larg desfăcute, / Închipuind o nespus de frumoasă / Cruce cuprinsă de somn / Dinadins / Pe care doar îngerii ar merita / Să se răstigneascâ / Pentru păcate făcute / În paradis. / Alb fără margini / Şi liniște ne-ncepută, / Nori destrămați în flori / Troienindu-mă lin, / În timp ce lacrimi fierbinți / Se nasc sub pleoapele-nchise / Şi-ngheață nainte de-a curge / Din vise. / Amin".

Emblemele poeziei Anei Blandiana, în fapt obsesii de creator, pot fi redescoperite atît în **Calitatea de martor** şi în **Eu scriu, tu scrii el, ea, scrie,** publicistică lucidă, melancolică, paradoxală pe o linie a ei, cît şi în prozele din **Cele patru anotimpuri,** adevărat îndreptar de lectură pentru scrisul Anei Blandiana.

Ajung toate acestea pentru a explica extraordinara popularitate a poetei ? Ca despre nici un alt poet român în viață despre Ana Blandiana se organizează sesiuni de comunicări cu profesori dintr-un județ, pe teme, firește, extrase din opera autoarei, încă tînără, sau încă foarte tînără pentru asemenea întîmplări savante : sesiuni de comunicări în care referatele sînt fără îndoială opere științifice. Prin Banat un cenaclu poartă numele ei, şi bănuim că vor fi mai multe să rivnească asemenea cinstire, după cum, desigur, se vor fi găsit pictori şi sculptori care să-i nemurească înfățişarea. N-ar fi mirare ca vreun regizor întreprinzător să facă — ocazie unică — un film dedicat poetei. Toate acestea şi multe altele vorbesc despre felul în care poezia, ea însăşi în viguroasă ofensivă în acest moment literar își creează vedetele : emblemele ei.

C. UNGUREANU

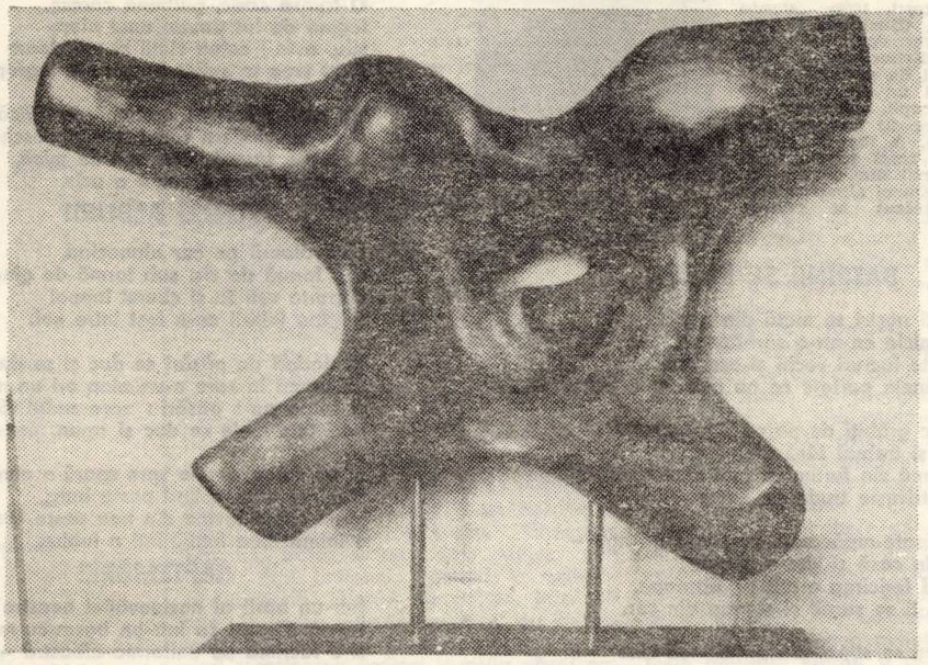

Petru Jecza — RĂDĂCINA (lemn)
Bienala Veneția — 1978

ANGHEL DUMBRĂVEANU
sau cartea rememorării

Registrul „temelor" volumului recent al lui Anghel Dumbrăveanu, „Diligența de seară", (superb titlu !) este restrîns. Aproape sărac în austeritatea sa, vorbindu-se aci doar de **rememorarea momentelor erotice, de solitudinea virstei** şi **de pierderea iluziilor.** Dar limitarea la aceste cîteva teme conferă în schimb cărții rotunjime organică, substanțialitatea unei unice zone, forată mai în profunzime.

Erotica, dintru început, a dominat majoritatea poemelor poetului. Ea a fost aria sa cea mai fertilă de inspirație pînă la această oră. De la cîntul solar, curat, al primelor iubiri, la cîntul extincției iubirii, registrul eroticii sale a fost întins, nuanțat, şi uneori dramatic. În „Diligența de seară", iubirea, de fapt, ca simțămînt plenar, regenerator, şi stîlp al ființei, nu mai e cîntată direct, ci doar rememorată. Ea persistă doar ca stare de amintire. E la stadiul doar de regret, apa ei nu mai e turbulentă, ci revine, doar, pulsînd, cu sfiala unui vis vaporos. Ea e căutată, acum, permanent, doar în amintire, în peisaje dezolante, trăită doar ca un memorial de călătorie, cenuşa ei fiind rece demult. Ea s-a petrecut **cîndva,** mai cu seamă la țărmurile mării, mai cu seamă în peisaje indecise, în cîmpii tăcute, în orașe necunoscute, în odăile nimănui, în spațiii nesigure, pe care doar memoria le mai colorează şi le mai revendică. Într-un cuvînt, steaua sub care era aprinsă iubirea azi e apusă, doar chemarea ei fără speranță a rămas. Cîntarea însăşi, a acelui simțămînt, nu mai e înflăcărată, ci în sottovoce, potolită, tonul ei, jos, e semiironic şi, sub el, ca sub un joc briant de vechi lumini, se prevede extincția apropiată.

Tema solitudinii ca şi a pierderii iluziilor a punctat, alături de erotică, şi cîteva din volumele anterioare, însă mai acut volumul „Singurătatea amiezii" şi, acum, forte, **„Diligența de seară".** Poetul apolinic de ieri coboară la tonul îndoielii, la lumina crepusculului, la ezitarea căutării, la impasul deziluziei. El înțelege tot mai greu „fenomenul tînăr", el rămînindu-i adesea de nepătruns, şi, după descinderea, ca tînăr doldora de iluzii, în cetatea ce i-a primit, el pierde „legăturile intime de altădată", ca şi prietenii „cu care a învins", ajungînd un „copac în care pasărea se fereşte să cînte". Deziluzia în iubire, în fraternitatea prieteniei, pot fi compensate doar de jocurile fantaste ale virstei copile, a naturii, trăită, atunci, plenar. Eroul liric de azi așteaptă iluzii ce nu mai apar, cuvintele, chiar, sînt scrise într-o „umilință a tăcerii", echilibrul interior al acestei virste de azi e rupt, tîrziul, uitarea înconjoară farmecul unui ieri luminos şi scăparea, din acest lung întuneric al singurătății, este din ce în ce mai rară, mai rare fiind şi noile simțăminte tinere ce pot naşte într-o vatră stinsă.

Tonalitatea şi starea meditației poetice conferă acestor poeme o linie interioară coerentă, de un dramatism reținut, neîncantatoriu, ca în mai vechile volume. Limbajul poetului, înainte mai net, coloristic mai abundent, mai înalt metaforic, acum devine mai difuz, mai stins, o autoironie, o ambiguitate colindă pe sub aceste cuvinte mai uscate, o retorică lipsită de șingele patetic de ieri, ce invada poemele unei alte virste. Există, acum, parcă, o rezervă față de cuvîntul „poetic", un antisentimentalism potrivnic prețiozității, abundenței şi pletorei de sentiment. Poetul își constituie şi aci, e adevărat, rezerve luminoase ale unei biografii lirice, chiar peisajul este uneori arătat în concretețea lui : Oltul, dealurile natale, pădurea, sau marele oraş din Vest, ele transpărînd discret în tablouri sau decoruri ce încheagă o atmosferă.

Revin în scenă, cu acest volum, o seamă de simboluri, nu livreşti, ci organic pornind din substanțialitatea conținutului acestui ultim volum al poetului timişorean. Ele vorbesc de „o vale cu stele", de „o corabie cu fluturi", de „cetăți ale tainei", de „pasărea ce venea în taină". Toate aceste simboluri pornesc de la revelarea iluziei, a visului tînăr, a nostalgiei disperate după o puritate a virstei visării, a timpului pur, cînd „miroseam a pămînt neînflorit", cînd singura avuție intimă era doar aceea preluată din pămîntul natal şi familial, plin de cuviință, o avere intimă a naşterii sale curate, între oameni curați.

Carte a memoriei, a rememorării unor mari simțăminte pierdute : dragostea, prietenia, speranța, iluziile artei, dar şi carte a cîntării virstei înfloririi, a unei nostalgii perpetue după lunga ei trenă de foc, „Diligența de seară" se constituie, între cărțile lui Anghel Dumbrăveanu, drept un tom rotund, matur, substanțial, prin tonalitatea lirică a temelor dezbătute, prin caligrafia nouă a stilului şi prin meditația inedită propusă nouă spre receptare.

ION ARIEŞANU

me. Cum s-a remarcat de atîtea ori, începînd cu cele **11 Elegii,** poetul renunță la imagistica barocă din volumele anterioare optînd pentru o „poezie de concepție", cu consecințe, din păcate, nu întotdeauna dintre cele mai fericite. Căci o anume retorică a conceptelor, ca şi alunecările într-un didacticism cam uscat (din **Laus Ptolemaei** sau **Necuvintele**) nu-i pot fi trecute cu vederea poetului, chiar dacă, în esență, talentul său nu se dezminte nici de astă dată.

Elegile sînt indiscutabil cele mai reprezentative piese pentru această fază de creație a poetului ; ele s-au bucurat, cum ştim, de un imens interes din partea criticii, suscitînd o mare diversitate de interpretări dintre care şi multe tentative de-a le explica „ştiințific", prin docte raportări la filosofia lui Hegel, existențialism etc. În realitate, Nichita Stănescu ne oferă aici o poezie modernă, în adevăratul înțeles al cuvîntului, adică un text ireductibil la vreo formulă logică, substanța sa **poetică** fiind asigurată de cu totul altceva. Înțelegem prin aceasta că poeziile amintite, chiar dacă nu exprimă o filosofie articulată, nu vor fi, totuşi, tratate ca simple şi pure opere de virtuozitate, fără un conținut real, căci, aşa cum preciza G. Călinescu încă în **Principii de estetică,** în poezia modernă conținutul nu mai reprezintă o sumă de idei traductibile conceptual ci „forma goală a activității intelectuale", poetul făcînd „gestul comunicării fără să comunice în fond nimic decît **nevoia fundamentală a sufletului uman de a prinde sensul lumii"** (subl. n.). Această vocație funciar umană de a prinde sensul lumii pare să-şi fi găsit în poezia lui Nichita Stănescu una din expresiile ei cele mai autentice şi mai tulburătoare din întreaga noastră poezie contemporană.

L. CHEIE-PANTEA

O ANTOLOGIE DE POEZIE PATRIOTICĂ *)

„ÎNTOTDEAUNA AICI" — mănunchiul de creații poetice contemporane cu un evident caracter patriotic — sporeşte cantitativ şi calitativ zestrea antologică a literaturii noastre, ceea ce, aşa cum se remarcă în prefața culegerii, este **„un însemn al maturității unei conştiințe literare"** (p. 6). Realizatorul antologiei, **GHEORGHE S. SUCIU,** definește, în prefața intitulată **Cîteva precizări,** pe baza unei direcții poetice consacrate de istoria literaturii (Eminescu, Goga, Blaga, Arghezi etc.), poezia politică şi patriotică.

Prin faptul că înregistrează aspecte ale liricii contemporane circumscrise patrioticului şi politicului, antologia reuşeşte să devină o mărturie a atitudinii prezentului față de trecutul şi viitorul patriei cei 51 de poeți antologați, supuşi în multe studii critice celor mai diverse clasificări, vădesc o trăsătură comună : sentimentul responsabilității civice şi artistice. Antologia, ce împrumută numele unei vibrante poezii a lui A. E. Baconsky, înregistrează în paginile sale nume semnificative din lirica românească de azi : Ioan Alexandru, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Ştefan Augustin Doinaş, Anghel Dumbrăveanu, Victor Felea, Ovidiu Genaru, Ion Gheorghe, Ion Horea, Ion Cocora, Negoiță Irimie, Eugen Jebeleanu, Adrian Păunescu, Gheorghe Pituț, Aurel Rău, Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Petre Stoica, Gheorghe Tomozei, Cornel Udrea, Mircea Vaida, Dan Verona şi alții.

În fruntea volumului, motto-ul aicătuit din versurile lui Nichita Stănescu (**„Un cîntec despre oameni, despre timp, / despre noțiunile simple, rădăcini / ale amplelor visuri"**) semnifică, fuzional, conținutul volumului. În totalitatea lor, versurile se organizează în poezii pentru o țară nouă, ivită din împlinirea vechilor idealuri : **„Tie, ce sui pe-nalte stînci, / Cu ochi de flacără, adînci, / ... Rostogolind lumină din pisc în larga vale, / Tie, cea nou născută-n strai de pară"** (Eugen Jebeleanu, **Dedicație**). Versuri mobilizatoare numeroase preamăresc ideea de patrie. Patria înseamnă „pămînt românesc" (Horia Bădescu) „terra paterna" (Cezar Ivănescu) „patria vatră" (Teohar Mihadaş), „tărîm" (Vasile Nicolescu), „la noi" (Gheorghe Pituț) „acasă" (Corneliu Sturzu), „aici" (Mihai Ursachi). Chipurile poetice întruchipate ale țării relevă pregnant, cu putere de leit-motiv, sentimentul dăinuirii ei : **„...ei e aici, a fost şi va mai fi / cînd noi vom adormi curați sub grîne / pămîntul românesc e tot ce-avem / şi tot ce sîntem şi ce vom rămîne"** (Horia Bădescu) **„şi țara seamănă c-o masă / a cerului înalt de vară / unde luceafărul coboară / să-şi ia lucirea ne-nțeleasă"** (Gheorghe Pituț), **„Ne vom îngropa în întunericul nopții / Şi vom deveni semințe, vom deveni / Două ovale prelungi, închise / În forma sărutului"** (Anghel Dumbrăveanu) sau **„Şi ştim că întîlnirea noastră pare / un paragraf învesmîntat cu soare / cu pieritor şi ea nepieritoare"** (Ion Lotreanu).

Prezentul măreț este mobilul evocărilor globale sau parțiale ale marilor împliniri ale trecutului românesc, ale figurilor legendare de voievozi, eroi şi martiri ai neamului. Poeziile ilustrative sînt numeroase : **Vlad Țepeş** (Mihai Beniuc), **Horia** (Leonid Dimov), **Fintini** (Ovidiu Genaru), **Bălcescu** (Grigore Hagiu, Aurel Rău), **Glasurile acestei nații,** (Ion Horea), **A trecut azi noapte** (Adrian Păunescu), **Mihai** (Ion Mircea) **Bărbații şi Trebuiau să poarte un nume** (Marin Sorescu), **Ce vroia Ştefan ?** (Mircea Vaida) etc. Prin toate răzbat idealurile de veacuri ale poporului : libertatea şi unitatea națională : **„Îl aprind /.../ În spirit / ăst bulgăr roşu / Libertatea / ca aerul şi ca apa"** (Aurel Rău). **„...Se vestea un ciocot de riu / un vuiet de vînt şi pămîntul stătea greu peste toți — / Un singur pămînt"** (Mircea Vaida).

Evenimentele mai apropiate istoricește de noi sînt înregistrate de o poezie care surprinde momente ale luptei pentru cucerirea prezentului : **„Azi văd doar careul / celor rămaşi după luptă / Apelul de-atunci : / — Mort pentru Patrie / — Mort pentru patrie / Mort... Mort"** (Aurel Gurghianu). Celebrarea succesului real este solemnă : **„Şi va fi numele tău legat de August şi de gravul Octombrie /.../ Şi te va-nvălui răsăritul cu tandreie-i raze, aici, întotdeauna aici"** (A. E. Baconsky, **Întotdeauna aici**).

Circumscrisă ediției a II-a a Festivalului național „Cîntarea României", antologia evidențiază, prin complexitatea sa, permanenta înserare, fie explicită, fie implicită, a politicului şi patrioticului, în poezia noastră contemporană.

DIANA TURLEA

* ÎNTOTDEAUNA AICI — **Antologie, prefață şi notă asupra ediției de Gh. Suciu, Ed. Dacia, 1978.**

însemnări

„Cîntarea României"

REMUS TAŞCĂU

Corul „Ion Vidu" din Lugoj, prima formaţie amatoare de acest fel din ţară, reprezintă, prin tradiţie şi valoare, un simbol de patriotism şi artă românească. La această oră i se împlinesc zece ani de colaborare cu tînărul dirijor Remus Taşcău.

Pentru profesorul de muzică nou sosit în oraşul de pe malurile Timişului, a fost şi o şansă încredinţarea acestei răspunderi : lugojenii ţin la tradiţie, îşi respectă înaintaşii, au un competent simţ critic. De la bun început, ei i-au oferit noului dirijor toate condiţiile de lucru şi viaţă, toată încrederea şi sprijinul, fapt posibil doar în socialism. Şi, de la bun început, Remus Taşcău s-a dovedit un demn urmaş al înaintaşilor săi, slujind cu dăruire de sine arta corală, devenită emblema şi mîndria municipiului.

Activitatea non-stop din cadrul stagiunii permanente i-a adus corului importante roade : premiul I şi titlul de laureat la cinci mari concursuri republicane(ultimul, în cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României"), trofee şi premii la festivaluri din R.S.F. Iugoslavia, R.F.G., Bulgaria.

Coriştii au devenit noştiţi, au cîntat şi în limbile italiană, latină, germană, franceză, spaniolă un repertoriu întins, de la preclasici la contemporani, părînd că nici o piesă nu le este imposibil de abordat. Ei cultivă, ca întotdeauna, cîntecul patriotic ori prelucrările folclorice reuşind să surmonteze şi piese de întindere, precum „Orfeu" de Gluck, „Acis şi Galatea" de Haendel, la executarea cărora au fost sprijiniţi de orchestra filarmonicilor „Banatul" şi „G. Enescu", sub bagheta artistului emerit Nicolae Boboc.

Acest deceniu a adus formaţiei o orientare nouă tocmai prin varietatea speciilor abordate, prin posibilitatea, nevisată odinioară, de a fi acompaniat de orchestră mare. Dirijorul şi directorul de şcoală Remus Taşcău a obţinut Diploma de Onoare a C.C. al U.T.C., Ordinul Muncii cl. a III-a, medalii. Şi poate că reuşita cea mai mare i-a fost atragerea simpatiei şi ataşamentului coriştilor, care au devenit pasionaţi interpreţi şi soli, nu numai ai artei lugojene, dar şi ai amatorilor din întreaga ţară.

Vom continua să aşteptăm evenimentul discografic care întîrzie ; pe cînd, deci, un disc al corului „Vidu" ?

L. B.

Vă prezentăm un tînăr scriitor:

DRAGOMIR MIRIANICI

Poetul Dragomir Mirianici este unul din autorii importanţi ai literaturii de expresie sîrbo-croată din Banat. S-a născut la Sînmartinul-Sîrbesc (Timiş) în 1940 şi a absolvit Facultatea de filologie din Bucureşti (1963). A fost un timp profesor la Liceul „Ioan Slavici" din Arad iar din 1967 este redactor la Studioul de radioteleviziune din Timişoara. A debutat în 1959 la revista „Knijevni Jivot". Împreună cu Gioca Mirianici publică volumele : „Rime palpitante" (Bucureşti, 1964), „Şirag de reverii" (Bucureşti, 1969), „Poezii din ghiozdan" (Bucureşti, 1971). În 1973 îi apare volumul „Momente lirice" (Kriterion). Definitivează volumul de poeme „Ecourile cîmpiei" şi un alt volum de poezii pentru copii, „Caietul albastru". Traduce cu pasiune poezie românească. A fost la rîndul său tradus de poeţi români. Publicăm un grupaj din poezia sa, din volumul „Mînzul albatru" predat în anul trecut la editura „Facla".

V. V.

BĂTRÎNII SE MUTĂ

Bătrînii noştri se mută din zile
în veşnicie ca-ntr-o sărbătoare,
ca nişte lucruri vechi şi-aşa umile,
ca hainele purtate ce nu mai au culoare.

Se duc grăbiţi de parcă îi îndeamnă
nevoi şi treburi fără amînare,
de parcă vin furtuni şi ploi de toamnă
şi le striveşte truda pe hotare.

Cînd toate-mpăcate-s ca seara pe ape –
copii în casă şi vite-n ungher,
şi cînd fericirea e-atît de aproape,
atunci li se surpă şi steaua din cer.

Pe cînd se sting, din urmă încă vine
iubirea lor şi-aleargă după noi,
ei au slăvit cu rîvnă legile bătrîne
şi au primit cu pace rosturile noi.

Se duc şi ne lasă averile lor sfinte
şi trec de alb în neagră aşezare,
neputincioşi privim – şi mîinile ni-s frînte –
acest apus îngrozitor de soare.

CASA PĂRINTEASCĂ

Cît o fi pămîntul şi vecia
Nimeni n-o să-ţi scadă greul suferinţei,
Nimeni nu-ţi sporeşte bucuria
Cum ştiu totdeauna numai ei, părinţii.

Mama ta cînd vii presară-n prag
Lacrimi vii şi multă aşteptare
Tu atîta poţi să-i fii de drag
C-o preschimbi în albă arătare.

Tata -ntinde mîna roasă, tare,
Cu trei vorbe strînse în mănunchi,
Dar tăcerea lui e-atît de mare
Încît toţi se-aşează în genunchi.

Iar în curte cîinele ştiut
Latră şi ridică-n coadă bucuria,
Ceasul din perete uită un minut
Să măsoare clipa şi vecia.

Şi avem acolo-n sat o casă
Ca-ntr-un basm cu aur cald suflat ;
Mama mea e-acolo-mpărăteasă
Tatăl meu e-acolo împărat.

DIALECTICĂ

O frunză cade, galbenă cărare,
legînd de lut ţinutul unui plop,
ştiu, asta-i calea vieţii şi mă doare
şi-aş vrea în suflet frunza s-o îngrop.

Un mugur nou pe creangă se ridică
şi se deschide-n somn, s-a şi deschis –
răsare-o frunză, cam atît de mică,
în locu-n care toamna a ucis.

NORI ALBURII

Nori alburii pe cer alunecînd,
sub formă de vis, sub formă de gînd,
departe eşti tu şi chemi înapoi
tulpina iubirii ce-a fost între noi.

Şi rînduri de păsări se duc şi se duc
de parcă în zare e-un plop ori un nuc,
şi totuşi nu-s păsări : spre sudul tău bun
dorinţele mele se duc şi apun.

Şi-un soare apune spre seară-n amurg ;
E inima mea vîslind peste burg,
şi-un soare revine din nou peste fire :
e inima mea fremătînd a iubire.

SEPTEMBRIE

Într-un april al nevinovăţiei noastre
te-am sărutat ca într-un basm cu miri
şi-o lacrimă pe uniforma-albastră –
ca semnul unei mici împotriviri.

Şi primăveri şi toamne fără rost
tot trec prin noi, ca umbrele livreşti ;
eu nu mai sînt obraznic cum am fost,
tu nu mai plîngi şi nu te-mpotriveşti.

VEZI TU . . .

Vezi tu, salcîmii ard de floare nouă,
se coc dorinţi în aer şi pe feţe,
eu şi-amintirea împărţim în două,
ca la un prinz, un rest de tinereţe.

Vezi tu, s-au copt şi fetele din sat,
şi tot ce-i verde cu parfum se roagă ;
un zeu adînc şi-n frumuseţi bogat
cuminecă acum natura-ntreagă.

Vezi tu, acum şi inima renaşte
şi-alungă-n stoluri întristarea mută –
sau poate-un zeu adînc mă recunoaşte
şi îmi redă credinţa mea pierdută.

Echivalenţe lirice de
VASILE VERSAVIA

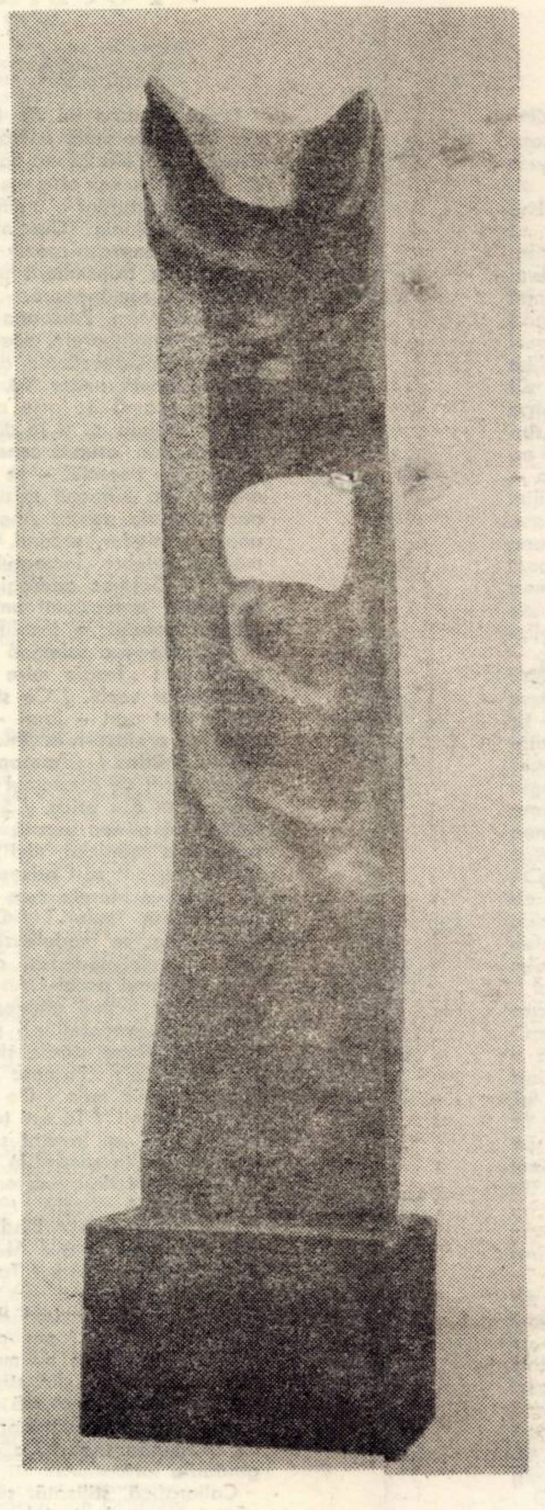

Petru Jecza — CHEMARE (lemn)

Bienala Veneţia — 19..

ION RAHOVEANU

ECOU PE VĂI

Sub creierul soarelui privirile dor,
Pe-ncremenitele valuri de zbucium ale munţilor.
Cu peisajele-acestea odată renaştem
Şi cine s-ar pierde sub verdele lor ?
Sub degete simt vara crengilor,
Doar fragi de pădure ochii mi-i viciază
Şi-n dragoste-aceste coline le-nfrunt –
Cîndva pe aici vom rămîne-n tăceri oseminte,
Rezumatele albe, netulburate imagini,
E o sete de cîntec înalt şi fierbinte,
Între lucruri ce par fără seamăn de mari
Statuile grele se numără,
O, chipuri în viaţă, portrete în minte . . .

ASCENSIUNE

Poate munţii cutează prea mult
În ireal verde şi soare crescînd
Şi iată-i pedepsiţi cu zăpadă, cu gheaţă,
Neîntinaţi, neînclinaţi şi mîndri
În sacra lor nemişcare
Ispăşindu-şi osînda înaltă
Fără s-ajungă şi viermilor pradă.

Sevele urcă pe-nvinsa lor teamă
Absorbindu-şi pedeapsa zăpezii
În tiumful de verde al crengilor.
De aici, din partea de sus a sufletului,
Escaladîndu-l spre piscuri şi stele,
Sub gene string înverzirea masivă şi grea
A munţilor vii care veşnic nu-ngheaţă.

CAII

Elastice herghelii destrămîndu-se
În fum de tălăngi, în risipă de tropote,
Visaţi pe fantastică iarbă aleargă
În superba lor flacără caii.

În bronzul lor viu peste cîmpuri,
Încet înălţîndu-şi spinările-n soare,
Veacuri între copite măsoară,
Piedestaluri de monumente-n mişcare.

Fără teamă despică furtuni şi zăpezi
Ei, caii, ei anii-n galop herghelii.
De coamele lor ne mai ţinem spre stele,
Copitele lor în pămînturi tîrziu ne îngroapă.

DEFILEELE VERII

Vertiginoase privelişti,
Magnetice rîuri în visul de verde,
În soarele-adînc mă atrag,
Defileele verii încet mă vor pierde.

Din somnul pămîntului,
În galbenul holdelor de pe lunci,
Spre răcoarea fîntînilor
Ondinele ies unduind la răscruci . . .

Păsări de mit peste lanuri
Ne-au adus sufletele pe vînt,
Defileele verii adînci mă vor pierde,
Păsări albe cu aripi prelungi de pămînt . . .

GRIGORE POPIŢI — memorii

STĂPÎNI PE SOARTĂ *)

În curgerea timpului de demult, am simţit cum se mişcau proptelele unui edificiu imens, clădit pe baze şubrede. Scîrţîitul osaturii se transmitea prin pocnituri de arme şi chiuituri de bucurie. Imperiul habsburgic oscila neputincios în bătaia vremii, nemaiputîndu-şi întîrzia prăbuşirea. Soldaţii părăseau fronturile de luptă. Cei mai mulţi se îndreptau spre casă. Războiul se terminase. Vînt de pace şi înnoire cutreiera mult încercata Europă. La Răsărit învăpăia cerul „Aurora". În aceste zile cu evenimente precipitate m-am nimerit la Timişoara, şcolile fiind închise din cauza boalei care se numea „gripă spaniolă". Dîndu-mi seama de situaţie, m-am urcat în primul tren, plin dealtfel cu ostaşi care veneau de pe front, grăbindu-mă să ajung acasă. Mi-am văzut, deci, părinţii, aşteptau liniştiţi şi încrezători desfăşurarea evenimentelor, după care am plecat la Caransebeş. Îmi răsunau în auz strigătele din tren : „Trăiască România Mare !" La Caransebeş am aflat multe noutăţi ; în primul rînd că autoritatea locală nu a mai putut face faţă situaţiei. În acest moment important, în care ordinea trebuia menţinută, românii şi-au asumat responsabilitatea. Ei erau cei mulţi şi ei erau acei care sperau mai puternic decît oricare altă categorie a populaţiei bănăţene. S-a hotărît înfiinţarea de gărzi naţionale, primii constituindu-se în „gardă naţională" elevii din anul IV al Institutului Pedagogic. Ei şi-au părăsit unităţile militare înarmaţi. Nicolae Linţia, Gheorghe Crăciun, Batoş şi încă vreo şapte, opt. Iată-i, eroi anonimi, înscriind la activ şi cîteva isprăvi demne de reţinut. Între altele, la intervenţia populaţiei, au dezarmat jandarmii din comuna Zăgujeni, lăsînd menţinerea ordinei în grija gărzii naţionale, înfiinţată de săteni. Isprava cea mai mare, de care îşi aduc aminte şi acum cei vîrstnici, au săvîrşit-o, însă, la Caransebeş. Într-o noapte l-au pus pe Ghiţă Crăciun să-şi ia paleta, pensula, vopsele şi au pornit cu toţii „în misiune". Garda naţională păzea şi Ghiţă al nostru picta tricolorul românesc pe bustul de marmură albă al împărătesei habsburgice din părculeţul de lîngă biserica romano-catolică, din faţa primăriei. Mare a fost bucuria sebeşenilor, cînd au văzut dimineaţa, în lumina puternică a acelor zile fierbinţi şi minunate, cele trei culori îngemănate, prevestitoare de zile mari ! Tricolorul românesc aprins în dimineaţa de demult, nu şi-a mai stins niciodată strălucirea pentru locuitorii Caransebeşului, al patriei întregi.

În aceste condiţii am cerut şi eu să fiu primit în garda naţională. Mai întîi am fost pus santinelă la poarta nr. 2 a pavilionului zis „ofiţeresc" de lîngă parc. Vorba vine „poartă", căci poarta nu mai exista. Eu, însă, eram acolo şi aveam consemn să nu las pe nimeni să intre în curte şi nici la fîntîna de lîngă poartă. Stam ţeapăn, cu puşca la picior, imaginîndu-mă ostaş în toată legea, deşi atît de nesigur în rosturile mele de santinelă. Eram atît de tineri şi atît de naivi, cea mai autentică trăire a noastră fiind inflăcărarea şi dorinţa de a îndeplini totul cît mai bine. Văzînd că vine spre mine din stradă laterală, unde era poarta, un soldat neamţ, bătrîior, descheiat la veston, cu şiretele de la bocanci desfăcute şi în mîini cu două găleţi goale, am ridicat puşca în poziţia de tragere şi am somat cu glas tunător : „Stai !" Nu mi-a făcut impresia că s-ar teme de mine ; dimpotrivă, în ciuda faptului că îl ţinteam cu puşca mea, el înainta mereu. În mintea mea îl şi vedeam cu căldările ascunzînd niscai grenade. Totuşi, nu se vedea a avea astfel de greutăţi în ele.

El, în nemţeşte : „Apă pentru animale". Eu, în gînd : „Ce te faci, Grigore ? Dar dacă te atacă ? Tu nici nu ştii cum să apeşi pe trăgaci . . . Iar el nu are puşcă, nu are grenadă". Mi-am dat seama de întîmplare, am prins curaj şi mi-am zis : „Apă pentru animale . . . Lasă-l să adape animalele".

L-am lăsat. A mers la fîntînă, a umplut găleţile şi a plecat cu un zîmbet bucuros pe faţă. Gîndeam eu : „Al dracului, a băgat de seamă că nu ştiu ce să fac cu puşca".

Aşa am fost eu în prima zi de serviciu militar, dar cei mulţi din garda naţională erau luptători formaţi pe front. Pe urmă am învăţat şi eu multe, pentru că vremurile o cereau. Trebuia să învăţăm să ţinem arma în mînă şi să ne apărăm fiinţa, aşa cum au făcut strămoşii noştri în lungul vremii şi cum o vor face la timpul lor urmaşii.

Deşteaptă-te române, Pe-al nostru steag, Trei culori cunosc pe lume nu mai trebuia să le cîntăm pe ascuns.

Evenimentele se precipitau. Consiliul naţional român era atotputernic în oraş, gărzile naţionale aveau un efectiv substanţial, se făceau pregătiri intense pentru Marea Adunare Naţională de la Alba-Iulia. Ziarele **Românul** din Arad, **Drapelul** din Lugoj şi altele au publicat la loc de cinste, cu litere mari şi groase **Convocarea Marii Adunări Naţionale : „Ne-am trezit din somnul de moarte şi vrem să trăim alături de celelalte naţiuni ale lumii liberi şi independenţi (. . .) în numele dreptăţii eterne şi al principiului liberei dispoziţiuni a naţiunilor (. . .) naţiunea română din Ungaria şi Transilvania are să-şi spună cuvîntul său hotărîtor asupra sorţii sale şi acest cuvînt va fi respectat de lumea întreagă".**

Pe cercuri electorale se ţin adunări pentru alegerea delegaţilor ce urmau să plece la Alba-Iulia, la Marea Adunare Naţională. Cei din părţile Caransebeşului şi de mai jos călătoresc la Alba-Iulia prin Valea Haţegului. Pleacă neobositul luptător naţional Dr. Elie Miron Cristea, episcopul Caransebeşului, patriarhul de mai tîrziu al României, Dr. Ion Sîrbu, istoricul lui Mihai Vodă Viteazu, întîiul domnitor român descălicător la Alba-Iulia, înfăptuitorul Unirii Ţării Româneşti cu Transilvania şi Moldova, şi mulţi alţii. Societatea română de cîntări şi muzică din Caransebeş a trimis „solie de cîntec" şi drapelul în acel centru unde se hotăra soarta şi viitorul ţării. Gîndurile noastre, înfiorate de măreţia vremii, îi urmau în valuri nesfîrşite. Ca o reverberaţie izvorîtă de pretutindeni, din inimile şi aspiraţiile româneşti. Ziua aşteptată de veacuri a sosit. Marea Adunare Naţională ţinută la Alba-Iulia în ziua de 1 Decembrie 1918 şi-a spus cuvîntul : **„Adunarea Naţională a tuturor românilor din Transilvania, Banat şi Ţara Ungurească (Crişana şi Maramureşul), adunaţi prin reprezentanţii lor îndreptăţiţi la Alba-Iulia în ziua de 18 noiembrie — 1 decembrie 1918, decretează Unirea acestor români şi a tuturor teritoriilor locuite de dînşii cu România".**

Au bătut clopotele peste ţară. Au bătut inimile noastre ale tuturor, vestind biruinţa, viitorul.

* Din volumul **„Pe cărările tinereţii"** în curs de apariţie la E. „Facla".

televiziune

DUMINICĂ, 1 octombrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Şoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Cărţile junglei. 9,45 Pentru căminul dv. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Ora veselă. 16,00 Fotbal: Dinamo Bucureşti — Corvinul Hunedoara. Repriza a II-a. 16,50 Concursul de creaţie de cîntece ostăşeşti. 17,30 Linia maritimă Onedin. 18,20 R.P. Chineză — popas la Iang Chu. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Antologia artistică. 20,50 Film artistic. Miliţiencele din insulă. Premieră Tv. (R.P. Chineză). 22,25 Telejurnal. 22,35 Finala campionatului mondial de volei masculin.

LUNI, 2 octombrie

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 16,30 Teoria „dezideologizării" şi vitalitatea ideologiei socialiste. 16,35 Agenda teatrală. 17,02 Orizont — natură, ştiinţă, societate. 17,17 Nufărul '78 — reportaj muzical. 18,21 Teatru scurt : A. P. Cehov : „Cîntecul lebedei". 19,00 Concursul de creaţie de cîntece ostăşeşti. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman foileton. Putere fără glorie. 21,10 Mai aveţi o întrebare ? 21,40 Melodii pentru toate vîrstele. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 3 octombrie

9,00 — 12,00 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Documentar Tv. 17,40 Melodii populare. 18,00 Confruntări ideologice în lumea contemporană. 18,20 Concursul de creaţie de cîntece ostăşeşti. 18,50 Lecţii Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta Tv. 20,30 Seară de teatru. O viaţă furată, de Bosse Andersson. Premieră pe ţară. 22,00 Muzeul colecţiilor de artă. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 4 octombrie

9,00 — 12,00 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din ţările socialiste. 17,15 Atenţie la . . . neatenţie. 17,40 Cîntece şi jocuri populare din Ţara Oaşului. 17,55 Telecronica pentru pionieri. 18,10 Tragerea pronoexpres. 18,20 Căsuţa poştală Tv. 18,45 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! 20,20 Concursul de creaţie de cîntece ostăşeşti. 20,45 Telecinemateca : Lungul drum. Premieră pe ţară (american). 22,25 Telejurnal.

JOI, 5 octombrie

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm . . . 17,20 Consultaţii juridice. 17,40 Cetatea oamenilor. 18,00 Concursul de creaţie de cîntece ostăşeşti. 18,30 Seara televiziunii din R.D. Germană. 19,05 Film serial pentru copii: Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei de economie. 20,00 Ora tineretului. 20,30 Film artistic : Lotte la Weimar (R.D.G.). 22,30 Telejurnal.

VINERI, 6 octombrie

9,00 — 12,00 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii Loto. 19,05 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Prim-plan. 20,20 Film artistic : Logodnic pentru Anna. Premieră Tv. (Grecia). 21,30 Concursul de creaţie de cîntece ostăşeşti. 21,50 Personajul revoluţiei socialiste. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 7 octombrie

12,00 Telex. 12,05 Roman foileton (reluarea episodului 6). 12,55 Curs de limbă spaniolă. 13,20 Concert distractiv. 13,50 Bucureştiul necunoscut. 14,15 Întîlnire pe portativ. 14,30 România pitorească. 15,00 Fotbal : Steaua — Sportul studenţesc. 16,50 Clubul tineretului. 17,35 Agenda culturală. 18,00 Concursul de creaţie de cîntece ostăşeşti. 18,20 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,35 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,05 Telejurnal. Sport. 22,20 Melodii româneşti de ieri şi de azi.

LUCIAN BURERIU

MARIO ŞI VRĂJITORUL NEGRU

> **„Noroc că n-au priceput unde se isprăvise spectacolul şi unde începea catastrofa, aşa încît i-am lăsat cu fericita iluzie că totul a fost numai teatru".**
> (Thomas Mann, „Mario und der Zauberer").

Spre sfîrşitul sejurului lor la mare, Mario Popescu, nevastă-sa Ofelia şi micul Puiu, de cinci ani, observară că se plictisesc. Au fost zile toride ; şi tot mereu numai mare şi soare şi soare de mare şi apă de mare. Nu tu o ieşire mai mondenă. E drept, soţii îşi aduseră numai blugii cu ei, în timp ce toată lumea se etala elegantă ; bărbaţii îşi agăţau, dimineaţa, cravatele de coşurile cu hîrtii, şi le puneau apoi din nou pe la unsprezece, cînd soarele devenea torid şi lumea se retrăgea pentru cumpărături, în umbra magazinelor luxuriante.

Ofelia şi Mario căscau stereofonic pe plajă, doar Puiu n-avea probleme. Nudist convins, îi invită şi pe ai lui să . . . se simtă cît mai comod, fără veşminte, ceea ce amuză plaja.

Nu tu o ieşire mai deosebită. Bine, fie. Dacă tot plecăm mîine, azi ne facem de cap. Ceva bani au mai rămas. Mergem întîi la jocurile mecanice, pe urmă mai vedem. Paradis artificial de tablă şi becuri, desene pop, culori. Puiu rămase impresionat, apoi treptat se obişnui ; pe „ringhişpil", pe minicarturi, căluţi rotitori, iepuraşi ce se legănau etc. Difuzoarele bubuiau dar copilului nu i se părea că e prea tare ; suna armonios. Pe banda magnetică era înregistrată „The Silver Convention" sau „Boney M", cu „noul stil" Disco, deconectant şi uşor melancolic, cu pregnanţă ritmică, mă rog, un kitsch simpatic, de un umor lacrimat, stîrnind nostalgii celor vîrstnici şi sete pentru competiţie celor tineri.

Dar atracţia cea mare nu era pentru cei mici : cartingurile electrice, aceste maşini cu troleu, „fără cabină şi fără roţi", cum le zicea Puiu. Muzica impulsiona ambiţiile diverşilor conducători auto. Mulţi nu mai văzuseră aşa ceva, acolo, în provincia lor şi surîdeau încîntaţi, ciocnindu-se uşor, lateral ; „Evitaţi ciocnirile din faţă ! Se pot produce accidente". Demni de admiraţie erau şi acei tineri cu ecusoane, corpul tehnic al distracţiei mecanice, nişte vlăjgani îndemînatici care-i iniţiau pe cei laici de tot. Unul dintre ei ieşea cu totul în evidenţă ; avea un bluzon negru, de piele, era puternic, nu zîmbea. Conducea cu gesturi sigure la „parcare" carturile rămase libere şi din cînd în cînd mai trecea la volan, pentru o demonstraţie, pentru încurajarea timizilor. Acesta deveni în ochii lui Puiu „vrăjitorul".

Două gîsculiţe fricoase avură îndrăzneala să pornească. Vrăjitorul le ajută să pună fişa, după care, nonşalant, urmări cu propriul său cart maşina fetelor. Le ciocni uşor, pentru avertizare. Apoi se pierdu în noianul de tineri, cu vehicolele lor multicolore, ornate cu hohote de rîs. Vrăjitorul găsi apoi din nou şi fulgerător fetele dîndu-le un tampon zdravăn. Se putea să le sară şi cîţiva dinţi căci omul în bluzon negru venise din faţă. Volens-nolens, lumea urmărea acum doar cele două maşini. Sirena anunţă sfîrşitul reprizei, însă fetele se înarmaseră cu fişe ; continuau.

– Ce tîmpenie, se impacientă Mario, asta mai mult suferă decît se distrează. Li s-au zguduit toate intestinele, dar gîştele sînt gîşte. Iar individul e un asasin.

– Nu fii caraghios, Mario. Lumea se distrează. Şi apoi, nu-l influenţa pe copil. Am venit aici să zîmbim.

– Zîmbiţi, vă rog ! trecu un fotograf ambulant.

Vrăjitorul stăpînea perfect volanul, era ca un cascador ; ieşea din maşinuţă şi se zvîrlea în ea cu o dezinvoltură fascinantă. Mario se simţea prost ; el nu excela în nici un domeniu. Dacă Puiu ar fi avut un asemenea tată precum diavolul negru . . . De proşti ce sînt, gîndi Mario. Băieţeilor le trebuie numai „exemple" de acestea, explodînd de energie, lipsă de bun simţ şi agresivitate. Fetele ieşiră, în fine, din competiţie, plecînd pe mai multe cărări. Bluzon negru le făcu un „ceau" ironic. Poate se vor revedea. „Ele vor reveni aici, ca înspre un magnet", gîndi cu un sol de invidie Mario. Era un bărbat slăbuţ, nervos, dar rezistent.

– Ce-ar fi să încerci şi tu ? îl testă Ofelia. O felie de curaj cred că mai ai.

Aşa ceva nu trebuia să facă din moment ce de faţă era şi copilul. Zarurile însă au fost azvîrlite. Vrăjitorul era şi un bun psiholog, deoarece „ochea" cu multă precizie pe cei neiniţiaţi şi îi teroriza. Dă omul banul şi îl mai şi bubuie un tip de ăsta, care mai bine s-ar urca la volanul unei basculante sau pe o automacara, dacă are atîta energie. Ar fi de mare folos şantierelor aceşti îndemînatici vlăjgani, miştocari şi impertinenţi, care, aflîndu-se în posesia unor muşchi de calitate, stau toată ziua şi se joacă precum copiii. Dar să nu fiu absurd şi să pun fişa cartului. Aşa, acum unde eşti, să vedem care pe care. N-am condus niciodată maşini, doar o bicicletă. Dar să spăl măcar ruşinea acelor fete . . .

Mario era destul de miop să nu-l găsească pe vrăjitor. Simţi însă foarte curînd o uşoară lovitură „de avertizare" pe la spate. „Aha, acum va urma cea din faţă". Privirile spectatorilor se îndreptară asupra celor doi, căci lumea mai înţelege, din cînd în cînd, cîte ceva. Era o vendetă fără scop, însă cei doi bărbaţi se intuiseră reciproc şi, prin intermediul jocului, se înfruntau deosebit de serios două temperamente.

„Diletant, ambiţios, prost, tată de familie, virtual încornorat, foc de paie. În orice caz, agresiv. Voi avea grijă să nu-mi ştirbesc autoritatea". Cam aşa ceva era în tărtăcuţa circarului în bluzon negru. Vedea-l-aş şi eu pe excavator. (n. a.).

Treaba mergea bine, Puiu striga mereu „bravo, tata, bravo, tata !" Mica „galerie" era apa[...]ie din care Mario găsea acum talentul [...]e a conduce un autovehicol, fie el şi [...]carting electric. „Am talent, o să-mi iau [u]rgent un «Oltcit» şi voi fi un adevărat [î]mpărat la volan". Mario părea să crească progresiv în ochii familiei sale.

Veni o lovi[t]ură. „Începe din nou". Mario reuşi o [ea]gentă discretă ; cartul vrăjitorului se î[n]toarse brusc, însă lovi alte două broscuţ[e] fără cabine şi fără roţi. Era să-i zbo[a]re bluzonul individului cu ecuson.

„Fly, Robin fly", cîntau blînd-senzual fetele formaţi[e]i de pe banda magnetică. „Loveşte-l, ta[t]a, loveşte-l !", striga Puiu. Nu trebuia. [D]e nu trebuia ? Nu trebuia nimic. „Sinite parvulos". Ce este această răfuială ? Poate că omul e de bun augur, e un fel de animator, stimulator, e un bun meseriaş, poate şi tehnician, îşi repară instrumentele profesionale, în timp ce noi facem plajă şi ne distrăm" . . . Lovitură. [...] Unde eşti, dumnezeii . . . Calm, calm. [T]oată lumea înghite aceste ciocniri, e sc[ri]s asta în legea jocului. Nu se aude nici un protest. O grimasă doar, urmată de un zîmbet, o fi el de circumstanţă, dar n[u] trebuie măşti. Tot timpul, măşti. Ei, cei mici, trebuie să vadă mereu zîmbet pe chipul nostru. Atunci ei sînt convinşi că e bine. Ce dracu' am intrat în horă ? (Ma virise o fişă). Îi făcu semn amical cu mîna fiului său şi imediat omului în bluzon negru, „de avertizare". Acela nu-i răspunse, cum era şi de aşteptat. Mario izbuti să-l tamponeze „legal". Apoi primi o lovitură, grea. Se auziră proteste. „Ieşi, mă, a fost destul", îi zise vrăjitorul[u]i un coleg cu ecuson pe piept. Vrăjitorul nu voia să audă. Celelalte cartur[i] [c]irculau oarecum pe margine, rămînînd în centru cei doi, roşii la faţă, de încordare, de furie. Nu scoteau o vorbă. Mario îşi şterse un firicel de sînge, prelins din nas. „Un sănătos epistaxis. Dracu' m-a pus. Dar dracu' să te ia !" Sirena sună. Mario nu mai avea fişe. Se ridică clătinîndu-se din jucărie şi se duse la casă. „Gata, destul, tata !" se auzi strigătul copilului. Vrăjitorul fu înconjurat de colegi care-i spuneau nu ştiu ce. Intră totuşi într-o maşină. Prea mulţi clienţi nu erau. Preferau să privească.

– Mitică, eu n-am chef să mai repar după tine ! se auzi un strigăt semnificativ. Sînteţi nişte caraghioşi. Nici măcar nu vă cunoaşteţi . . .

Aproape ieşiră scîntei din ciocnirile următoare. Mario nu izbutea să ia curbele cum s-ar fi cuvenit, era lamentabil înving. Puiu plîngea deja. Plîngea cu sughiţuri. Ofelia era iritată. Lumea începuse să plece, demonstrativ.

„Nu-mi pasă de nimeni. Stimabile, o să ne mai întîlnim noi în alte domenii . . . Plînge cel mic. O să vadă lucruri şi mai şi. Dar pînă atunci, aşa învins cum sînt, o să cînt FLY, ROBIN, FLY, kitsch-ul ăsta comercial şi-o să-i zîmbesc plodului, să vadă că nimic nu s-a întîmplat. Aşa, buşeşte-mă, brută, vită, ce altceva ştii să faci în viaţa asta vopsită, mecanică ? Poate că dacă ne-am cunoaşte, (lovitură), fire-ai să fii, am deveni prieteni. Aşa, ca între cabotini. Puiu, să nu plîngi, imediat sună sirena. Gata ! gata ! Mîine vom fi acasă".

Plecară rapid de acolo. Luna bombastică se răstea peste valurile obosite. Trecură desculţi prin nisipul foarte umed. S-au legănat în bărcile trase pe uscat ale Salvamarului. Făceau aerosoli naturali, în dulcele plictis al decorului natural, lipsit de jocuri mecanice.

„O ŢARĂ — PIONIER ÎN LUMEA AVIAŢIEI"

(Urmare din pag. 8)

armă — de faptul că românii au fost precursori de frunte pe tărîmul activităţii aeronautice".

În adevăr, la 18 martie 1906, bănăţeanul Traian Vuia efectuase la Montesson primul zbor mecanic integral din lume, cu un aparat mai greu decît aerul, exclusiv cu mijloace proprii de bord, fără nici o instalaţie de lansare sau catapultare legate de sol, deschizînd, prin această realizare epocală, o nouă eră în istoria cuceririi spaţiului aerian.

În cadrul demonstraţiei aviatice de la Bristol au fost urmărite evoluţiile unora din cele mai moderne tipuri de avioane supersonice, inclusiv cu decolare verticală sau decolare şi aterizare scurtă, care îmbină caracteristicile elicopterelor cu vitezele mari ale reactoarelor. Este locul să amintim că, şi în acest domeniu, T. Vuia a fost un precursor. O revistă de specialitate, cu peste cinci decenii în urmă, îşi intitula un reportaj : „Elicopterul va completa aeroplanul. D. ing. Traian Vuia vorbeşte «Orizontului». Care este starea actuală a problemei elicopterului. Soluţiunea este iminentă. Rezultate promiţătoare (1922).

Relatînd „miile de experienţe care au dat cele mai frumoase rezultate" ale lui T. Vuia, expuse în lucrarea „Etude expérimentale sur les plans inclinés en rotation", Paris, 1919 (nepublicată încă, din păcate, în limba română ; exemplarul pe care îl avem la dispoziţie are dedicaţia autografă „Domnului Antonie Mocsonyi omagiul autorului"), reportajul se încheie : „Îndrăznind a prevesti că, după cum un fiu al Banatului a fost acela care pentru prima oară în Europa s-a desprins de la pămînt prin mijloace mecanice, tot un român va fi acela care va reuşi zborul vertical cu un elicopter".

Este evident că ar fi necesară o „istorie a aviaţiei româneşti" (la viitorul Congres mondial de istoria ştiinţelor, care va avea loc peste doi ani la Bucureşti, s-a propus să se înfiinţeze şi o secţie de „istorie a aeronauticii").

Este necesar ca genialul fiu al Banatului, T. Vuia să fie cunoscut nu numai ca un pionier al aviaţiei moderne, dar şi ca un profund gînditor în domeniul social-politic, un militant de seamă pentru unirea Transilvaniei cu România, un luptător consecvent pentru dreptate socială şi libertate naţională.

Cu un regizor:

Dinu Cernescu

Numele său este astăzi binecunoscut criticilor și ziariștilor din cîteva țări, iar publicul din România, Iugoslavia, Danemarca, Franța umple sălile la fiecare din spectacolele sale. A pus în scenă piese de Ibsen, Ghelderode, Blaga și Shakespeare; preferințele sale par a se îndrepta către texte devenite „clasice", cărora le insuflă o nouă viață, inedită și surprinzătoare aproape de fiecare dată.

— Care dintre spectacolele Dv. vă reprezintă în cel mai înalt grad, pe care îl considerați ca fiind cel mai specific „spectacol Cernescu"?

— Spectacolul de care mă simt cel mai legat este spectacolul cu **„Viziuni flamande"** de M. Ghelderode, pe care îl socotesc important în cariera mea pentru că a fost, poate, primul în care îmi defineam în mod practic ceea ce cred despre teatru — și pentru prezența în distribuție a lui Ștefan Iordache și a lui Ștefan Radof, actori care reprezintă pentru mine un tip ideal, actori cu care am ajuns la o perfectă înțelegere profesională. Spectacolul acesta mai reprezintă pentru mine și verificarea a ceea ce cred despre teatru, pe plan internațional, pentru că acest spectacol a fost în cîteva serioase turnee: Nancy, Paris, Copenhaga, Helsinki, Holstebro și Belgrad. Mai sînt legat de el și prin aceea că, în nenumăratele locuri, unde l-am jucat, am fost nevoiți, datorită imprejurărilor, să-l jucăm în spații total diferite, unde raportul dintre spectacol și spectatori era de fiecare dată altul, descoperind cu această ocazie și în mod practic bucuria găsirii unei noi relații cu publicul. Sînt foarte legat și de spectacolul cu „Măsură pentru măsură", de la Teatrul Giulești, în care m-am întîlnit pentru prima oară cu Shakespeare (și i-am rămas fidel), spectacol care mi-a pus pentru prima oară probleme deosebite ale descifrării textului, ale folosirii unui spațiu de joc aparent gol (formulă căreia i-am rămas, de asemenea, fidel), spectacol în care o parte dintre actorii Teatrului Giulești realizează roluri deosebite. De fapt, ar fi nedrept din partea mea să nu spun că sînt tot atît de legat și de spectacolele cu „Matca" de Marin Sorescu, de „Hamlet" și de „Timon din Atena", ultimele făcute la Teatrul Nottara.

— Sînt de părere că arta (atunci cînd poate fi numită Artă) este în orice caz educativă, fie că artistul a pornit de la intenția de a se exprima pe sine, considerînd: cine vrea să transmită un mesaj n-are decît să folosească telegraful", fie că este vorba de un obstinat al discursului. Distincția este întrucîtva forțată, deoarece ambele intenții coexistă, de regulă, în produsul artistic. Totuși, pe care dintre ele ați pus accentul? Vă considerați o personalitate confesivă sau una retorică?

— Nu știu cine a spus: „cine vrea să transmită un mesaj n-are decît să folosească telegraful", dar nu sînt de acord cu acest lucru. În toate spectacolele mele m-am străduit să transmit un mesaj contemporanilor mei, considerînd că aceasta este obligația elementară a unui artist implicat în viața societății. Implicit consider că munca mea este confesivă pentru că regizorul trebuie să surprindă cu o clipă mai devreme decît contemporanii săi problemele actualității și să le comunice; iar atunci cînd este vorba de „rele sociale", să le denunțe. Cred că în felul acesta orice regizor contemporan își aduce contribuția la viața socială a țării în care trăiește.

— Fișa Dv. de activitate cuprinde mult Shakespeare. Opera elisabetanului este atît de complexă și de completă încît oricare spectator are șansa de a se regăsi în ea. Totuși, astăzi, pentru a înțelege pe deplin un spectacol Shakespeare, e nevoie să fi citit Montaigne și Jan Kott, să fi auzit despre Platon, despre neoplatonismul florentin, despre ceilalți dramaturgi elisabetani — și despre ceilalți... Mai e loc, în aceste condiții, pentru „o largă adresabilitate"?

— Sigur că pentru a pune un autor important în scenă, este nevoie să citești mult și să îți faci o vastă documentare. Dar cultura devine o cursă, o piedică, prin ea însăși numai la acei „creatori" lipsiți de talent care văd în cultură un scop în sine. Cultura este, după părerea mea, o lupă, un microscop, dacă vreți, un instrument cu care se pot face disecții social-politice mai complete și mai profunde. În mîna unui om de talent cultura nu poate fi o piedică, ci din contra — o trambulină.

— Teatrul modern a făcut eforturi disperate (vezi „Living Theatre") pentru a regăsi un climat de comuniune cu publicul precum acela al teatrului grec, de pildă. Extrema diversificare a publicului face tot mai dificilă receptarea actului artistic. În afară de datum-ul său senzorial, pe ce mai poate miza teatrul pentru a-și menține publicul?

— Ca să-și mențină publicul, teatrul nu are nevoie decît de un singur lucru: să fie bun, de o reală și tulburătoare calitate. Un spectacol bun este implicit un fapt important, care trebuie să producă un șoc asupra spectatorilor. Un singur lucru este periculos în teatru: **indiferența.** Cei de pe scenă „cu ale lor", noi, cei din sală „cu ale noastre". Acesta este teatrul pe care în mod plastic îl numea Peter Brook **teatru mortal.** Este teatrul care nu aduce nimic.

— Trei milioane de spectatori reprezintă, cred, o tentație mult mai mare decît trei mii. Ce vă desparte de cinematograf?

— Multe — și totodată foarte puține. Cînd pun în scenă „un scenariu de Shakespeare", el nu mai trece prin nenumăratele aprobări, vizionări și opinii ale diferitelor case de filme și ale lucrătorilor acestor case de filme; dintre care unii... Doresc foarte mult să fac film și sper ca tînăra generație de cineaști, din rîndul căreia admir pe foarte mulți, va ști să aducă un climat realmente creator și în cinematografie (climat pe care noi îl avem în teatru) și, atunci, dacă voi mai fi în viață cînd se va întîmpla acest lucru, voi face și eu filme.

— Ce credeți despre felul în care se raportează dramaturgia la dinamismul actualității noastre? Către creația căruia din autorii nostri de azi v-ați simți atras?

— Dramaturgia noastră se raportează la dinamismul actualității noastre cît și cum poate și ea. Cît o lasă talentul și cinstea dramaturgilor. Din păcate, mulți dramaturgi vor să li se joace piesele cu orice preț și... primul compromis a fost făcut. Panta compromisurilor este atît de ușoară, dar și de înșelătoare. Admir foarte mult piesa „A cincea lebădă" a lui Paul Everac, piesă pe care o consider, poate, cea mai adevărată din cîte am citit în ultimii zece ani.

— Către ce tindeți în viitorul Dv. spectacol?

— Doresc să-mi perfecționez și să duc mai departe modul de a gîndi teatrul și de a privi societatea contemporană mie.

Interviu realizat de DAN WEIL

echo

„PAGINI NOI"

A apărut un nou număr al revistei „PAGINI NOI", a elevilor de la Liceul pedagogic din Timișoara. Omagiind 200 de ani de învățămînt pedagogic în orașul nostru, colectivul redacției, printr-un material variat, ales cu grijă, pune în lumină noblețea profesiunii de pedagog. În pagini bine întocmite, sînt prezentate preocupările viitorilor învățători. Nu lipsesc nici paginile de literatură: povestiri, poezii. Dintre elevii-poeți remarcăm pe **Mariana Costin** cu poezia **„Dor...": „O, țară! Mi-ai dat sîngele — clocot din vine / Și cugetări și cînt de liră-n zări senine. / Mi-ai dat zbor aprig de șoiman de vînt, / Iubire, stele de mărire și pămînt; / Iar eu, fiică demnă și senină / Îți jur pe veci iubirea mea deplină!".** Frenț Voichița semnează poemele: „Jurămînt" și „Execuția unui luptător". **Daniela Pîrvan, Hortopan Oana, Alina Andriucă, Ditta Dumitru, Corina Marcu, Alina Pîrcea** sînt nume care și-au adus contribuția la realizarea revistei „PAGINI NOI".

C. V.

muzică

Pledoarie pentru umanismul artei

Îmi amintesc cu plăcere pasiunea cu care-mi vorbea secretarul Filialei Uniunii compozitorilor, **Eugen Cuteanu,** mărturisindu-și credința nestrămutată în perenitatea valorilor muzicale pornite din **melodie,** de intoleranța uneori agresivă, împotriva experimentului tehnicist, a exponenților care puneau la temelia creației — în dauna vibrației autentice, a mesajului, — sofisticatele practici componistice tributare drumului deschis de Schönberg. Evoluția de azi a Școlii românești de compoziție confirmă temeinicia acestui filon oniric, crez de fel singular, reluat și explicitat recent de un creator de primă mărime, Doru Popovici: **„...avem un popor de un clasicism structural și apolinic, care este mai aproape de tradițiile enesciene — și latine, în general, — decît de cele germanice sau slave. Respectăm toate punctele de vedere, dar să nu uităm că avem un drum al nostru: un drum, o simțire și o lege, iar clasicismul nostru a fost cîntecul și dansul popular".**

Ne-am reamintit adevărul acesta fundamental audiind **„Pintea Viteazul"** de **L. Glodeanu,** lucrare așternută într-un limbaj foarte evoluat, păstrător însă în subsidiarul expresiei, a ancestralului sentiment de dor, evocînd cu adîncă emoție unduirea doinei maramureșene ori trepidantul ritm oșenesc, cu zvîcnirile sale contagioase. O veritabilă sinteză la care ajunsese compozitorul **L. Glodeanu** la ceasul fulgerătoarei sale dispariții.

Pledoaria simfonicului pentru caratele melodiei a atins noi cote, grație opțiunii pianistului francez **Fr. Joël Thiollier** pentru **Fantezia „Pribeagul"** de **Schubert** (versiunea **Fr. Liszt**). Cum la creatorul liedului vienez bucuria muzicii rezidă din frumusețea frustă a melodiei sale, eminamente lirică, sarcina oaspetelui a presupus o individualizare diferențiată a cantilenelor. Impresionantă suplețea, rafinamentul cu care irizează temperajul pianului spre căldură vocii solistice, temperamentul și aplombul relevat în micro-recitalul Liszt oferit în supliment.

În încheiere, o simfonie celebră — a V-a de **Ceaikovski** — cea în care lupta dintre „fatum"-ul ostil și bucuria vieții rămîne încă sub zodia încrederii în capacitatea omului de a îngenunchia soarta. O execuție plină de culoare, datorată lui **R. Georgescu** și unei orchestre ambițioase, din care am decupa aportul unui maestru al instrumentului său — **Radu Gurău.**

DORU MURGU

memento

„Constructorul Solness" la Teatrul televiziunii

Marți, 19 septembrie, **Teatrul televiziunii** a transmis pe micul ecran spectacolul Teatrului național timișorean, „Constructorul Solness", de Henryk Ibsen. În distribuția cunoscută de la premieră, actorii Naționalului nostru au prezentat un spectacol de la premieră, actorii Naționalului nostru au prezentat un spectacol închegat, modern, de o reală elevație artistică. **Vladimir Jurăscu** a întruchipat un Solness în linia ibseniană fiind bărbatul și creatorul pus între dilema aspirației creatoare și chemarea tinereții, cînd sobru și tăios, cînd patetic și vehement, cînd meditativ și visător. **Mihaela Murgu** l-a secondat, în soția lui Solness, într-un rol de elevată creație, fiind autentică și compunînd un personaj ce se reține ca un simbol, iar **Pușa Nistor Micu,** de la premieră pînă la spectacolul televiziunii, și-a perfecționat stilul scenic, l-a purificat de stridențe, a adîncit trăirea personajului, apariția ei în rolul Hildei fiind proaspătă și adeseori cuceritoare. Și **Eugen Motățeanu** și **Miron Șuvăgău** și **Monica Mihăescu** și **Ioan Micu** au fost în rol, concurînd la calitatea și acuratețea acestui spectacol de ținută, ce face cinste Naționalului timișorean, pe care regizorul **Emil Reus** și scenografa **Emilia Jivanov** l-au propus televiziunii române, într-o viziune teatrală de bun gust artistic.

RADU VOINEA

panoramic

● La Casa de cultură a tineretului din Timișoara a avut loc trecerea în revistă a brigăzilor artistice din comunele și satele județului în cadrul actualei ediții a Festivalului național „Cîntarea României". ● Teatrul maghiar timișorean are în premieră recitalul de versuri „Unde începe și unde se termină dragostea", axat pe versurile lui Bodor Pál și în interpretarea actriței Bósy Anna. ● Lui Nikolaus Berwanger i-a mai apărut o carte de versuri intitulată „Din patru inimi", în versiune română semnată de Anton Palfi. ● CENACLU LA I.A.E.M.: scriitorii Ion Arieșanu și Lucian Bureriu au fost oaspeții tinerilor creatori de literatură din această întreprindere de prestigiu, cu prilejul imprimărilor realizate de redactorul studioului teritorial de radioteleviziune, Mircea Vasile Muntean. Lecturile, opiniile, muzica folk au și fost difuzate în eter. (Televiziunea a „tras" și ea un flash). Prozatorul Ion Arieșanu a subliniat faptul că există în acest cenaclu încercări artistice frumoase, care atestă sinceritatea simțirii, autenticul trăirilor, abordarea unor teme generale realizîndu-se „prin compensație" cu viața desfășurată în ambianța tehnicii. ● Ansamblul „Etrada" din Belgrad ne-a prezentat o suită de admirabile piese folclorice iugoslave în interpretarea unor soliști vocali și instrumentiști de virtuozitate. ● Și cenaclul „George Gîrda" din Făget și-a reînceput activitatea. Recital de poezie și muzică, discuții conduse de poetul Ion Căliman. ● La Galeria Bastion expune artista amatoare Theodora Cican. ● Cenaclul „Pavel Dan" al studenților și-a deschis și el stagiunea.

L. B.

(Urmare din pag. 1)

Cu PETRU JECZA

— Voi încerca acum, pentru prima dată de la înapoierea mea din Italia, să-mi ordonez cîteva gînduri, cîteva sentimente care m-au implicat în impresionanta manifestare venețiană — Bienala. Și acum, la cîteva luni după deschiderea ei, emoția e aceeași. Impresia primă pe care am trăit-o intrînd în expoziție s-a consolidat pe parcurs. Pentru mine, Bienala a rămas întîi de toate o uriașă manifestare plastică, organizată impecabil. Încă odată s-a confirmat că ideea structurării Bienalei pe o temă unică e cît se poate de oportună. Pînă acum cîțiva ani, cînd inițiativa nu ființa încă, din cauză că nu exista un criteriu coagulator al multitudinii de tendințe și direcții artistice, te aflai, ca artist sau ca simplu vizitator, în imposibilitatea de a percepe și discerne esența fenomenului artistic contemporan, prezent în Bienală.

— Ca participant activ la acest impresionant concert al artei europene, ai avut sentimentul că faci, că trebuie să faci o artă de valoare competitivă la acest nivel?

— Nu mi-am pus problema în acești termeni. Văzîndu-mă acolo, am înțeles mai curînd ce mai am de făcut. Nu o spun cu falsă modestie, dar sentimentul cel mai puternic pe care l-am avut a fost, în ce mă privește, acela de nemulțumire. Lucrările mele nu au ieșit din comun, deși s-au bucurat de interes, atît din partea criticilor, cît și a publicului. Dar eu mi-am dat seama că nota dominantă a Bienalei a fost îndrăzneala artistică, în intenția și în finalizarea ei. Propunerile mele erau în acest context destul de ezitante ca soluție, pătrunse de un soi de intimism. De aceea spun că, pentru mine, cel puțin, actuala Bienală a fost în primul rînd o mare lecție.

— Personal, ai luat contact în diverse ocazii cu arta europeană. În ce măsură crezi că tema prezentei Bienale, „De la artă la natură și de la natură la artă" a putut să surprindă stadiul real, „ultima oră" a artei europene?

— Cred că tema aceasta a fost deosebit de bine gîndită de comisarii expoziției. Foarte mulți artiști și chiar critici de artă interpretează raportul artă-natură puțin simplist. Bienala a încercat și a reușit să dovedească — pentru cei care știu să vadă — că acest raport e foarte complex, conceput la o înaltă temperatură intelectuală, chiar și atunci cînd e vorba de manifestările unui hiper-realism.

— Ce soluții artistice ți s-au părut că aduc o deschidere în interiorul Bienalei?

— M-au impresionat în special soluțiile prin care unii artiști propuneau o natură creată de ei. Au existat cîteva tentative de a completa natura, de a-i sublinia anumite sensuri, dar respectînd logica naturii; artiști care au încercat să facă din natură un dascăl. S-a demonstrat cu acest prilej, încă o dată, că natura rămîne eternul inspirator al artistului, dar că artistul poate, în momentul de față, să creeze, refăcînd gestul demiurgic, **o natură.** Semnificativă în acest sens mi s-a părut expoziția țărilor scandinave, ai căror artiști au figurat diverse morfologii, de la cele anatomice, pînă la structurile biologice. Am văzut stînd foarte bine alături produse ale artei obiectuale (sculpturile la scară umană, învelite în ierburi și mușchi sau ninse ale lui Olavi Lanu) și figurări, abstracte aproape, ale unor structuri moleculare. Apoi artiștii elvețieni — au reușit, după părerea mea, să se adapteze foarte bine temei, mai ales în sculptură, respectînd legile lemnului, ale naturii deci. I-am simțit aproape de intențiile mele artistice.

— Bienala a demonstrat că meditația intelectual-artistică asupra naturii este decisivă. În ce măsură artiștii prezenți în expoziție mai cultivă, din această perspectivă, genurile clasice? În ce măsură se mai poate vorbi deci, într-o asemenea manifestare, despre pictură, sculptură, grafică?

— Specific acestei Bienale i-a fost tocmai dispariția genurilor pure. Nici nu cred să fi văzut vreo lucrare de grafică tradițională, imprimată. Au dominat colajele, montajele, tehnicile mixte. Pictura în ulei a fost mai frecventă, dar nu punînd accentul pe pensulație, ci activînd pînza, rama chiar.

— În ce raport ai situa această manifestare italiană cu alte manifestări europene similare, cu Documenta Kassel, de pildă?

— De la bun început, aș spune că intențiile celor două bienale diferă, **Documenta** merge mai mult pe avangardă, fiind de fapt un laborator, un spațiu de experimentare a unor idei noi, multe revoluționare în artă, nevalidate încă, neverificate. Aceasta, în timp ce Bienala de la Veneția încearcă să stabilească un echilibru în actualitatea artistică, să omologheze niște valori, să le „organizeze" pe o perioadă anume. Și aceasta e o soluție foarte bună. Ea nu exclude cîtuși de puțin manifestările de avangardă; dimpotrivă, ele au fost prezente la această ediție. Dar aceste manifestări avangardiste nu domină. Ele stau în pavilioane și își așteaptă parcă rîndul să intre în Artă. Spun acest lucru, deoarece în cadrul Bienalei a fost organizată o expoziție retrospectivă, cuprinzînd toate perioadele și aproape toate națiunile. O expoziție-etalon, deschisă în pavilionul central: o expoziție a „clasicilor" artei moderne, de la Picasso și Brâncuși, la participanții „consacrați" în edițiile precedente ale Bienalei. Abia după ce străbați acest „centru", poți începe vizita în restul pavilioanelor, în care „propunerile" artiștilor așteaptă parcă să intre peste cîțiva ani în pavilionul central.

— Există relații între ultimii timpi ai acestei retrospective și propunerile din pavilioane? Există trimiteri între acest teritoriu central, cîștigat pentru artă, și rețeaua pavilioanelor naționale?

— Cel mai puternic liant — care fără îndoială, există, e vizibil — ar fi generat de supremația intelectului, ce leagă printr-o rețea complexă și complicată cele două expoziții. Un intelect rafinat, de mare acuitate a percepției și interpretării, de mare ingeniozitate, funcționînd într-un limbaj, adeseori greu de denotat. Un alt element comun: dispariția „făcătorului" de tablouri și sculpturi, a artizanului, care, din perspectiva valorică a acestei Bienale, s-ar vedea proiectat într-un dulce și comod amatorism de duminică. Arta contemporană nu e deloc comodă. Acest lucru s-a văzut mai bine decît oricînd, acolo, la Bienala de la Veneția. În întreaga expoziție a vibrat ceva, mereu neliniștit, mereu neliniștindu-mă: INTELIGENȚA. Am simțit mai acut ca oricînd, că în acest moment arta își refuză rolul de ornament, de instrument de desfătare, pentru a și-l asuma pe acela de participant activ la mișcările societății contemporane.

sport

Emilia Eberle...

...noua noastră campioană, e sora mai mică a Nadiei Comăneci și copila acelorași Marta și Bela Karoly, cei mai buni antrenori și dascăli de gimnastică de pe planeta ce ar putea fi ridicată pe paralele inegale sau pe bîrnă la vederea grației și măiestriei fetelor noastre. Vin în calendarul toamnei campionatele mondiale și inima îmi spune că se toarnă medalii de aur pentru sînzienele din Carpați, monumente ale dragostei noastre, ale tuturora. Iată că lumea, lăsîndu-și grijile în servietele-diplomat ale tratativelor și acordurilor arareori unanime, a deschis un top curat și tonifiant al prenumelor celebre din ultima jumătate de secol, să-i zicem, sportiv ; între acestea : Nadia, Teodora, Emilia, Marilena, Gabriela, Anca. Înaintea lor, să nu uităm de-un Ilie, care aud că se pregătește să debuteze în film.

Ioan Iustin Purza, un vrednic cititor din Arad, îmi scrie că la meciul de fotbal U.T.A. — Steaua ar fi jucat biza cu Răducanu, nu carecumva Rică să răcească fără nici un rost în poarta echipei sale, ceea ce nu-i exclus, mai ales că un canadian și-a mîncat bicicleta și se pregătește să bată recordul timpeniei lumii : consumarea pe cale bucală a unui avion. Să-i fie de bine și să n-ajungă la fier vechi !... Lăsînd gluma s-o mestece acel Flăminziă, colegul nostru din Arad ne roagă să consemnăm împlinirea a zece ani de la moartea marelui nume, fără prenume, Petschovschi, devenit, astăzi, sintagmă a sportivității din tribune, el, legendarul fotbalist cu piciorul sigilat — așa-l știau idolii săi. Ce scrie I. I. P. : „Fiecare meci al Marelui Blond era ora de paradis a orașului meu, era un fel de basm cu Făt-Frumos și o ninsoare de crini... Să devenim o clipă pelerini ai amintirii sale".

Unui alt cititor, care semnează Ion Decepționatul, îi răspund că rău face dacă iubește numai sportul numit fotbal. Pot să-i pun o vorbă bună și să-l ajut să intre, de exemplu, între suporterii Nadiei, Teodorei, Emiliei, unde sînt încă multe locuri libere, cu toate avantajele asigurate. Sper că Decepționatul de Ion a văzut victoria Bacăului la Timișoara și a auzit cum a jucat „Poli", ieri, la Budapesta. Nu-i destul ?!

TEODOR BULZA

top

Reacția anti-„punk"

La mai bine de un an de la apariție, sindromul „punk" dă semne de oboseală. Faptul îi îngrijorează doar pe cei ce și-au făcut din acest curent-buruiană, un „crez". Nu, nu e vorba de un crez artistic-fenomenul e incompatibil cu arta —, ci unul comercial. Mă refer mai ales la „Stiff", „Anchor" case de discuri apărute peste noapte, grăbite să-și deschidă larg porțile acelor grupuri pretins muzicale, specializate în promovarea „noului sunet". Avizi după o glorie cîștigată aiurea, formații ca (atenție la denumiri!) : **Damned, stranglers, Sex Pistols, Clash,** cu o pregătire muzicală nulă, vehiculează un limbaj suburban, al cărui stridență frizează bunul simț al oricărui om. E drept, pe „artiști" ca Johnny Rotten îi ascultă cine vrea. El și alte „celebrități". oferă urlete în „slang"-ul mahalalelor, povești pe două acorduri de chitară despre puroi, șobolani, morți ori cadavre în putrefacție. Distanțați de muzică „punk"-erii caută să se impună prin abordarea unei ținute șocante, neconformiste, ce amintește de haitele de tristă faimă „blousons noirs" a anilor '50.

Revelatoare pentru starea critică a fenomenului „punk" ne apare și atitudinea cronicarului **Alan Jones** de la „Melody Maker", a cărui obiectivitate și competență e recunoscută. Într-o serie de articole de sinteză, referindu-se la producțiile unor grupuri „punk" (Clash, Ramones, Television, Saints ș.a.) autorul se întreabă **„pînă unde merge răbdarea spectatorului pus în situația de a asista la crase probe de diletantism, de a asculta la nesfîrșit formule schiloade, de mult răsuflate".** În numărul următor, vom continua cu o analiză a producțiilor „punk" care îndreptățesc aprecierile de mai sus.

PETRU UMANSCHI

O questiune de educație la Timișoara, acum 107 ani

Retrovizorul crede că ar fi nimerit să transcrie tocmai acum, la începutul școlii, pentru folosința onoraților săi cititori, cîteva rînduri dintr-o carte apărută la Timișoara în 1871 : „Drepturile părinților asupra pruncilor sei, și a pruncilor catra părinții sei, scosu din dreptulu naturei", de Petru Lupulov. Cap. doi : „Tractarea Histeriei" : „Primele pietre fundamentale a educărei fisice sunt : un pept bun al nutricei (doicei), îndătinarea pruncului la scăldări și spălări mai reci ; să se poarte copilul adeseori afară și să se lase a se joca în aer fresc ; petrecerea în campie, în sat, în timpul verei ferbinți, încă folosește. Îndată ce poate copilul ambla și călca pragul desvoltării spirituale, numai decît debuie să căutăm ca să întărim corpul și spiritul, și raționalmente să-l escităm. Corpul prin lăsare a se esagita, a se învîrti pruncii în aer frescu, prin evitarea fiecărei încărcări nefolositoare de vestminte, prin trămiterea mitutelor afară, chiar și la o tempestate mai puțin plăcută. Spiritul prin alungarea tuturor mijloacelor spăimîntătoare și istorielor de strigoi din camera pruncilor, prin înțeleaptă conducere a urginței naturei, a învăța a cunoaște obietele lumei esterioare, prin desvoltarea audaciei, prin conversarea mai adesea cu persone străine. A lăsa să intre în spație întunecoase... Afară de aceasta să nu lăsăm pruncii să ieie parte la masa sau la societatea celor adulți (crescuți), fiindu că cei crescuți mai totdeauna uită că sunt între copii, iar copiii știu că sunt între crescuți și întind urechile și ascultă ce vorbesc crescuții, a căror societate influențează mult spre maturitatea pruncilor... Pe timpul pubertății, pe cînd muieritatea pupii săi cei dintîi îi pune. are fata lipsă de învigilare și conducere cu atît mai îngrijitoare. Sensul pueril să nu fie șters pretimpuriu. Stimulările genuale să nu capete nutreț prin mîncări atițătoare. Esercitări, ocupări corporale și astrîngeri, deprindere voicioasă cu lucrul de casă, lectura bine aleasă, care nu înfierbinte fantasia, ci face cunoscut cu cazurile schimbătoare ale vieței"... ș.a.m.d. CĂCI : „Unul din cele mai neestimabile bunuri ale vietei omenești este sanitatea".

RETROVIZOR

retro

evrika!

- **Și-n palma mea a stat cîndva o pasăre cîntătoare ; în locul ei mi-a rămas linia vieții.**
- **De omenie nimeni nu face risipă ; e prea multă nevoie de ea.**
- **Sărutul de adio e mărturia unui regret tardiv.**
- **Zîmbetul ipocrit nu încolțește pe-o gură de rai.**
- **În ochii unor femei, de multe ori se oglindesc păcatele noastre, ale bărbaților.**
- **Fiind prea multe la număr, faptele bune se cam uită.**
- **Curajul nu se deprinde pe buza prăpastiei.**
- **Dacă problemele universului s-ar confunda cu problemele noastre personale, le-am rezolva și pe acelea.**
- **Casa părintească : mirosul cald al bucătăriei, șorțul mamei, mușcata din fereastră. Alături — ilustrata de la tine.**
- **Lipsa de obraz, pe multe fete le scutește de a mai roși.**

ION VELICAN

corespondența

I. Bihoreanu : Evocările dvs. istorice, îndeosebi „Doina Ianculuí", sînt remarcabile. O bogăție de expresii, un ritm viu, fac să vă muiați condeiul într-o melancolie meditativă. Trebuie însă să stăruiți mai mult asupra nuanțelor. Nici în „Coșmar atomic" n-o faceți, care amintește ceva din „Surisul Hiroșimei". Interesant „Cîntec înainte de a adormi", în care vă jucați în chip ingenios cu titlurile volumelor lui Lucian Blaga. Mai trimiteți.

Rotaru Vasile : Regretăm că versurile dvs. cuprind facilități destul de banale. Poetului liric îi cerem un univers personal și o viziune proprie. Mai încercați.

Carmen Focșa : Dvs. ați început să plasticizați un sentiment propriu, dar adeseori rămîneți la un verbalism neasimilat expresie de artă. Perseverați și mai trimiteți.

Erich Kotzbacher : Mijloace de transcriere remarcabile, dar distante, de o armonie rece. Încercați să vă desfășurați simțirea prea reținută. Aveți suficiente posibilități de contemplație. Mai trimiteți.

Dan Filvas : Poemele trimise caută să ne înșele prin acele altoiri cu formule moderne. Vreți să ne impresionați prin emfază, să impresionați printr-o vervă cu caracter excesiv. De ce nu suciți gîtul elocvenței ?

Simptom : Poezia dvs. nu e nici activă, nici modernă. Cînd ne veți oferi altceva. cu multă plăcere. Și fără prejudecăți.

V. S. Ghican : Dv. ne-ați trimis suficiente versuri pentru a putea formula o opinie. Într-adevăr ați realizat un progres real chiar și față de producțiile anterioare. După părerea noastră calitatea este de fapt cantitatea asimilată. În acest sens se pare că dv. ați citit multă poezie. Noi v-am reținut ceva. Prezența la cenaclul ORIZONT nu credem că este necesară. Datorită distanței geografice care ne separă. Scrieți în continuare și mai trimiteți.

Valentin Argeșanu : Ne bucură faptul că v-ați găsit într-un fel un mod personal de a simți și a vă exprima. Perseverați. Și mai trimiteți.

Ralea V. Rosim : În ultimele poezii trimise se observă o creștere substanțială. Dvs. ați făcut pași remarcabili. Păstrînd schemele tradiției, poemele dvs. se bucură de o distincție rară și o sugestivitate limpede, care le dau o savoare simbolistă. Continuați în acest spirit și mai trimiteți.

Iustin Stroescu : Versurile dvs. sonore sugerează situații, întîmplări și chipuri impresionante în gravitatea notației. Nu stăruiți îndeajuns asupra nuanțelor coloristice și de tonalitate afectivă. Totuși mai trimiteți.

Ioan Jebeleanu : O simțire reținută, dar de o supremă voluptate, la care reflectați cu neliniște dar și cu resemnare. Notațiile dvs. afective se sprijină pe un ritm alert. Așteptăm altele.

Scarllet Gabby Winger — Fiecare își are în chip inevitabil simpatiile și afinitățile sale. Temele noilor poezii au o savoare simbolistă, candoare. Dvs. mergeți spre poezie-fragment. Dar feriți-vă de substituirea sufletească care vă duce ușor la pastișă.

Iovuță Corneliu — Dvs. aveți un simț deosebit pentru epigramă. O faceți cu talent. Ați putea colabora la revistele de specialitate. Cunoașteți pe marii noștri epigramiști Cincinat Pavelescu, Pastorel Teodoreanu, M. Ar. Dan ?

Ciprian Vasile Stoleru — Încercările Dvs. se aseamănă cu versurile unui poet contemporan italian Aldo Palazeschi. Îl cunoașteți ? Sau e o simplă coincidență...

Ionescu Vasile — Încercările Dvs. sînt învăluite într-un joc complicat de senzații discontinue, de aluzii greu de interpretat, de eforturi verbale, care oferă în cel mai bun caz o ușoară satisfacție muzicală. Mai trimiteți.

Mircea Munteanu — Versurile Dvs. sînt notabile. Trebuie să citiți multă poezie, V-ar fi util îndeosebi Saint John-Perse. Mai trimiteți.

PETRU SFETCA

Prietenii revistei Orizont

Un echilibru invizibil

Mai rămîne și mîine o zi
murmură călătorul
prin deșertul vieții
cînd nisipurile perfide
îi izbesc de marginile neputinței.

Momentele se întind, cum
funii de raze între sori se leagă,
Momentele, un lanț aparte
Trăirea-mi este zală.

Mai rămîne și mîine o zi
De mine, poate, trage timpul
să nu se plictisească
ori eu îl înfășor pe deget
înlăturîndu-i taina.

Un echilibru invizibil
pozează lîngă mine
ca o femeie fără remușcări
deși matematic creionez destul cărări.

Caută-mă distanță în altă parte
Care o fii dealul tău ?
Al meu îți mizgălește ființa.
Tu știi de ce ?

Intensitatea pasului de așteptare

Niciodată, strada, nu a fost atît de tristă
ca astă seară, cînd
distanța dintre noi este roasă de o mașină
A mai rămas un pas de așteptare
Pînă la noi, prietene, iubito
Ah, și cît de aglomerate sînt gîndurile
că nici nu știu de unde să încep.

VALENTIN ARGEȘANU

Umbra mea

Se aude un cal nechezînd
la capătul unui drum de mirișe ;
Țara aceasta trudită,
se odihnește pe oameni
asemeni luminii
pe zăpezi violete-n livadă !

Un cal se aude nechezînd
lîngă tîmpla unui poet
neputincios să coboare-n cuvinte.
Umbra mea poartă ochelari de cal
iar grînele se odihnesc
în ploi
departe de jocul furtunii ;

Umbra mea vine din părinți
iar eu sînt umbra fiilor mei ;
Un cal se aude nechezînd
la capătul unui drum de mirișe !

Nevinovăția celor uciși

Despre patrie
niciodată nu s-a scris prea mult
deși în lutul ei ne-am contopit strigînd ;

Peste serile cu lună
bătrînele ploi se nășteau din istorii,
și nu am uitat
s-aprindem focul în camera tristeții...

Obosită umbra trupului meu
călătorind peste lumi dispărute
fericită încă mai cîntă
la un pian de oase :

Melodia ascultați-o îndelung
în orbitele patriei,
acum la culesul de soare.
Chemați-mă,
Chemați-mi auzul
pe care slobod îl știu
pe un țărm
de care veșnic mi-e dor ;
România !

Noiembrie

Porțile pămîntului au gust de rășină ;
Toamnele se coc în cîmpii
pe oasele luminii
unde noiembrie ne cheamă
în memoria lui muzicală...

Poemele timpului
peste poemul meu ca o fereastră
prin care privesc în mine,
poemul meu ca o fîntînă
din care beau lacrimi dulci și amare,
poemul meu static
mușcînd din asprele călătorii
vaste ținuturi din memoria pietrei !

V. S. GHICAN

serial

DIN TAINELE CIVILIZAȚIILOR DISPĂRUTE

(XI)

Povestea despre elixirul tinereții pe care poporul hunza l-ar deține ne amintește o altă poveste asemănătoare, descoperită de arheologi și care apare pe o tăbliță de lut dezgropată în sudul Irakului. Tăblița are o vechime de peste 5.000 de ani și pe ea este însemnată o parte din epopeea despre „Ghilgameș", în care Ut — napiștim (un Noe sumerian, omul care a supraviețuit potopului) dezvăluia lui Ghilgameș taina nemuririi. El zice :

„...Îți voi dezvălui, Ghilgameș, un lucru tainic, și ceea ce-ți voi spune este taina zeilor. Există o plantă, care crește sub apă și ea are țepi asemeni mărăcinilor și trandafirului. Ea va răni mîinile tale, dar dacă reușești s-o rupi, atunci în mîinile tale vei ține ceea ce dă omului tinerețe veșnică...".

Ut-napiștim, de fapt o personalitate istorică, afirmă, ca și hunzii, că e greu să ajungi la această plantă și cine cutează a o căuta își pune viața în pericol.

Pe reporterul francez însă hunzii nu l-au cinstit cu „elixirul tinereții". I-au oferit în schimb o altă băutură, pe care ei o prețuiesc foarte mult.

Astfel, într-o zi, reporterul fu chemat într-o casă unde văzu pe soția gazdei preparînd o băutură ciudată. Ea a mărunțit cîteva caise uscate pe care le-a amestecat cu frunzele unei plante necunoscute și amestecul îmbibat cu apă l-a lăsat să dospească o noapte. De-abia dimineața, oaspetele a putut bea din acest „elixir". „În ziua aceea m-am simțin extraordinar" — afirmă reporterul francez.

Cîteva zile mai tîrziu, în casa mir-ului pe Barbier l-au cinstit cu vin făcut din caise. De fapt simburele de caise apare aproape la fiecare masă. Din el se extrage și uleiul care constituie singurul „elixir" cosmetic pentru femei, el fiind utilizat și la curățatul argintăriei. Iarna hunzii fierb în apă caisele uscate și simburii, iar din acest amestec fac niște lipii.

Trei sau patru luni cînd grădinile nu produc nimic, oamenii mănîncă o cașă din fructe uscate și beau lapte din caise ori apă proaspătă de izvor. Toate fructele se mănîncă cu coajă. Reporterul francez povestește că mir-ul a rămas surprins văzîndu-și oaspetele decojind o prună. Hunzii mănîncă și legumele crude, iar dacă le fierb, ei beau apa rămasă. Sînt prețuite de asemenea produsele lactate, din laptele de capră preparîndu-se o brînză foarte aspră, care se mănîncă apoi cîțiva ani în șir.

Cei mai bătrîni reprezentanți ai hunzilor ajung la vîrsta de 150 de ani. Oare dețin ei taina acelui „elixir al tinereții" ?

(SFÎRȘIT)

rebus

LA PESCUIT

ORIZONTAL : 1) Peștele apelor limpezi și reci de munte (pl.) — Înțeapă la o roșioară ! 2) Peștișor argintiu de mare, folosit în special drept nadă — Coadă de văduviță ! 3) Unealtă de pescuit executată dintr-o rețea de sfoară cu fundul adînc și cu gura ținută deschisă printr-un arc de lemn — Peștele cu icrele negre cele mai mari. 4) Timiș (abr. auto) — Cap de cegă ! Pește mic dulcicol sau marin cu capul mare și lățit și corpul subțiat spre coadă. 5) Se pescuiesc deși nu sînt pești — Apare calcanul ! — Insulă în Pacific. 6) Unealta pescarilor sportivi — Măiestrie. 7) Tras din gît ! — Plasă mare folosită la pescuitul în larg sau pe lîngă maluri. 8) Înfiere ! — Băutură răcoritoare. 9) Mihaela Calcan — Istria ! — Ultimele în grilă ! 10) Ciorbă pescărească — Șir de cîrlige cu nadă legate la mal sau așezate în mijlocul apei. 11) Pește de rîu cu icre toxice — Sturion din Marea Neagră.

VERTICAL : 1) Peștele cu cele mai mici icre negre — 65 scrumbii ! 2) Șefi la pescari — Onomatopeea unuia ce se zice că și-a pierdut coada la pescuit. 3) N-are apă — 17 caracude ! — Produs piscicol cu mare căutare. 4) Burta păstrăvilor ! — „... de mare", rechin din Marea Neagră ce nu e periculos pentru om — Primii șalăi ! 5) Momeli pentru pești — Stat. 6) Localitate în Japonia — Care are un gol — Mediu sută la sută pescăresc. 7) Intră în componența undiței — Pălămidă de baltă. 8) Unu și unu ! — În grădină ! — Pană. dar nu de somn. 9) Oțel aliat — Surpături. 10) Cap și coadă de obleț ! — Omul care cunoaște cel mai bine peștii. 11) Pești marini... foarte înghesuiți (sing.) — O bucată sărată de somn.

Dicționar : AHE, ANO, INVAR.

VIOREL ABRUDAN

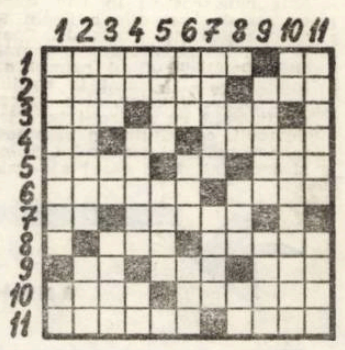

DIN LIRICA UCRAINEANĂ

MICOLA BAJAN

LEUȘTEANUL

În ochii plinși albastra zare-ncremenise,
Se pierd cărări de urme c-un dor nelămurit,
Iar el, pe calu-i negru, legănat de vise,
Își toarce firul amintirilor grăbit.

Și a rămas doar ea, iubita fără nume,
Cu ochii pironiți la drumul de copite ros.
La miezul nopții, ascunzindu-se de lume,
Bătuse-n poarta casei părintești, sfios.

Micuțul plinge-n leagăn tot mai infundat,
Iar în grădina surdă, cu pământ sărat.
Se-naltă leușteanul către tării celeste.

Ea zi de zi muncește-n cimp ca un damnat
Și noaptea il jelește pe acel bărbat
Ce nu-i mai dă, măcar de leac, vreo veste.

LINA COSTENCO

GOGOL

Și mihnirea
Și tristețea
Și concluzia-s cu tilc.
Și cuvintul răstignit
În pana neinvinsului.
Sufletul trecu prin toate
Stadiile durerii. Acum tace milc.
Oameni, pe pământ pogoară
Anotimpul Rîsului !

BORIS OLIINEC

CÎNTEC DESPRE MAMA

Pe trunchiul omenirii anii-și altoise,
Copiilor le povestea de lume, viață,
Împodobea planeta, lungi drumuri sorocise,
Se tinguia... Și s-a retras pe veci în ceață.

Plingeau copiii :
– Mamă, cui ne lași tu ? Spune !
Strigau nepoții :
– Ia-ne și pe noi cu tine !
– Mă duc... Acolo unde soarele-apune...
E vremea... Creșteți voi și fără mine.

– De ce ne lași în voia sorții, mamă dragă ?
– Poveștí la gura sobei cine ne-o mai zice ?
– Dar eu vă las și ciocîrlii și lumea-ntreagă,
Și-argintul ierbii, și tot aurul din spice.

– Nu vrem nici aur, nici argint și nici verdeață,
Ci vrem să ne aștepți mereu în zarea – albastră
Și noi vom face munca ta de-o viață
Numai rămîi cu noi, în casa noastră.

Zîmbise... Și era frumoasă ca o soartă !
Cu mîna ne-a făcut... Și prapurii au fluturat...
– Cu bine, dragii mei... Și a rămas în poartă
O umbră tremurîndă, un plop îngîndurat.

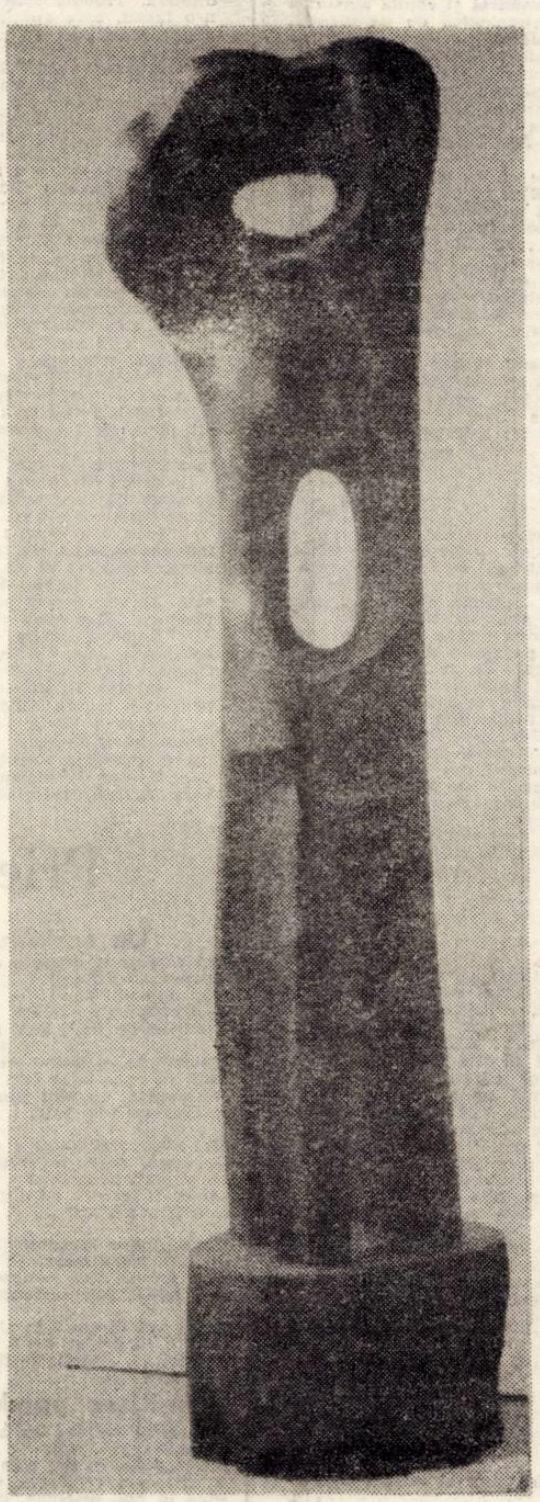

Petru Jecza — ÎNGEMĂNARE (lemn)
Bienala Veneția — 1978

DMETRO PAVLECICO

PARABOLA LACRIMILOR

Două fete plîng cu lacrimi mari și-amare.
Două dintre lacrimi se-ntîlnirăn mare.

Prima dispăru, precum în crîng o mierlă,
Și căzu pe fundul mării ca o perlă.

Iar a doua licărise, precum steaua,
Peste sînii apei reci și albi ca neaua.

Două fete plîng. Și fiecare fată
Tot așteaptă ca ursitu-n geam să-i bată.

Primul în război ca un erou murise,
Celalt se-ntoarse doldora de vise.

IVAN DRACI

DUMNEZEU
(glumă)

...Și pogorise Dumnezeu în el,
Și i-a răvășit toate cărțile
Și l-a întrebat : „Dar, fiule,
Tu cînd ai de gînd să trăiești ?
Ce, asta-i viață ?"
– Eu nu-s vorbăreț, Doamne, – a îngăimat el –
Dar spune-mi
Cum de ai reușit să arunci
Așa de departe această imensă volantă –
Planeta albastră –
Și încă sute și miliarde ca ea.
Cum de trăiești fără crize planetare
Și grave,
De unde sorbi atita energie –
Că prea bine funcționează
Toate mecanismele stelare,
Și, ce-i mai important, cum de nu te-au ametit
Oamenii și ingerii
Cu cultul personalității tale ?
Dumnezeu i-a răspuns zîmbind :
– Întotdeauna am fost sceptic, fiule...

VITALII COROTECI

AȘTEPTARE

O biserică goală complet s-a intors cu fața spre cer,
Ierburile și bălăriile i-au acoperit geamurile și ușile,
Iar timpul s-a scufundat în peșterile
Pupilelor întoarse ale lui Isus...
Albastrul cerului îi mîngîia fața
Și-i însenina umbrele lăsate de singurătatea
Scursă peste chipul
Întristatei madone,
Căreia nu demult îi murise unicul fiu.
Și fiul acela e plin de răni,
Iar din fruntea-i pămîntie se preling
Curcubee de sînge.
Femeile în biserica moartă plîng pe înfundate –
Și toate plîng cu același glas –
Iar cu privirile înspăimîntate...
Și caută, printre anii pierduți, fiii,
Care se odihnesc pe fundul sufletelor scufundate.
Zac acolo fiii, precum sămînța degerată.
Toate mamele așteaptă învierea,
Deși încă nimenea n-a înviat.

În românește de ȘTEFAN TCACIUC

„O ȚARĂ — PIONIER ÎN LUMEA AVIAȚIEI"

istorie document

Întregul nostru popor a urmărit cu viu interes și mîndrie patriotică vizita înaltei soții a reprezentanților săi, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, pe pămîntul Marii Britanii — contribuție de seamă la sporirea prestigiului și rolului României în lume.

Cu prilejul vizitării importantului centru industrial, portuar și aeronautic **Bristol**, unde-și are sediul corporația de stat **British-Aerospace** — cea mai mare organizație constructoare de avioane din lumea occidentală (cu excepția S.U.A.), creată în 1976, în urma naționalizării altor trei companii aviatice, — a fost evocată îndelungata tradiție de cooperare în domeniul aeronautic dintre țara noastră și Anglia. Astfel, încă în 1910, România a achiziționat primul tip de aeroplan, „Boxkite", realizat în uzinele din Bristol. Gazdele au relevat, de asemenea, cu satisfacție, că savantul român de reputație mondială, Henri Coandă, a lucrat timp de doi ani (1912—1914) la **„Bristol Aeroplane Company"**, unde i s-a încredințat o funcție de mare răspundere : conducător al departamentului de proiectări, în care calitate a proiectat o serie, de monoplane și biplane de cea mai îndrăzneață concepție. Este cunoscut că în 1910, după absolvirea ca șef de promoție a Școlii Superioare de aeronautică din Paris, H. Coandă realizase la Issy les Moulineaux o premieră aeronautică mondială, fiind primul om care s-a înălțat de la pămînt la bordul unui avion cu reacție. Ulterior, el a conceput peste 250 de invenții cu aplicații în cele mai variate domenii, constituind o valoroasă contribuție la îmbogățirea tezaurului științific național și mondial. Este cazul să amintim aici că, în același an, Aurel Vlaicu efectuase la 16 iunie, deasupra cîmpului Cotroceni, zborul de încercare al primului avion construit integral pe pămîntul partriei noastre. În toamna anului 1910, avionul „Vlaicu I" ia parte la manevrele militare, țara noastră fiind a doua, după Franța, care a folosit în asemenea scopuri aviația. — Peste un an, în august 1911, „maistorașul Aurel", cum îl botezaseră cu simpatie consătenii, — participa la serbările de la Blaj, zborul său prefigurînd idealurile celor peste 30.000 de transilvăneni adunați pe Cîmpia Libertății. După un an, în cadrul mitingului aviatic de la Aspern (Austria), în fața a peste 200.000 de spectatori, A. Vlaicu cucerește mai multe premii, dovedind pe deplin geniul constructiv și minunatele sale calități de zburător. Tot atunci, H. Coandă se angaja la uzina aviatică din Bristol... În 1913, Vlaicu își frîngea eroic aripile, încercînd să survoleze Carpații (în timp ce pe celălalt versant al munților, la Sibiu, o temerară adolescentă, poate prima, Ema Vioreanu-Haupt — astăzi octogenară în Timișoara se înălța în văzduh, la bordul avionului pilotat de A. Ziegler).

Este semnificativ faptul că principalul articol din ultimul număr al publicației ilustrate „Touchdown", editată de **British Aerospace** cu acest prilej, este consacrat vechilor tradiții ale aviației românești, evocîndu-se pe larg figurile lui **Aurel Vlaicu, Traian Vuia** și **Henri Coandă** ; concludent este și titlul articolului : **„O țară — pionier în lumea aviației". „Nu-mi ascund mîndria** — spunea lordul **Bewick**, în alocuțiunea sa rostită cu această ocazie, — **pentru faptul că aici, la Bristol am desfășurat o activitate de pionierat încă din 1910, dar îmi este bine cunoscut că un compatriot al dumneavoastră a proiectat și a menținut în aer un aparat mai greu decît aerul, cu patru ani mai devreme față de zborul primului nostru avion „Boxkite". Vizita dumneavoastră ne-a făcut, dacă pot spune așa, să ne reamintim de realizările unor pionieri români în domeniul aviației, cum au fost Traian Vuia și Henri Coandă — mulți colegi de-ai mei amintindu-și cu deosebită afectiune de acesta din**

CEZAR APREOTESEI

(Continuare în pag. 4–5)

Aurel Vlaicu în carlinga avionului său, Blaj 1911. Pe verso, semnăturile autografe ale lui Caragiale, Eftimiu, Aca de Barbu, Petre Liciu ș. a. Fotografie comunicată de GH. LEAHU

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
CLUJ

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

„Preludiul toamnei"

SENTIMENTUL CĂRȚII

Există o permanentă sărbătoare a cărții manifestată prin bucuria pe care omul-cititor o are în clipa contactului nemijlocit cu buchia, cu plusul acela de știință sau suflet față de care se află permanent, la început ; există o imensă bucurie, aceea a elaborării cărților sau mai de grabă a zidirii structurii de rezistență a specificului uman care, prin tipar, va deveni o carte ; după cum există, în planul democratizării și amplificării contactului dintre cititor și carte, o sumă de sărbători desemnate de calendarul manifestărilor anuale de cultură prin : Decada cărții românești, Colocviile de literatură, Luna cărții la sate ș.a.

Înainte de toate, însă, citim și prin aceasta încercăm să cuprindem cu gîndul, locul anume pe teritoriul căruia se desfășoară, după legi învățate sau încă nu, marile aritmetici și algebre ale sufletului omenesc, să înțelegem rostul operațiilor petrecute acolo. La capătul lecturii vom fi mai oameni decît înainte (făurirea cărților fiind una dintre cele dintîi profesiuni umaniste), vom fi mai bogați cu un suflet și mai vii cu o viață.

Citim și, în spațiul rămas neînțeles dintre mine și semenul meu, se deschide plinul unei lumi comune amîndurora ca o magmă, nici mai fierbinte nici mai rece decît restul sentimentelor noastre, o lume față de care devenim amîndoi răspunzători. Ce sens mai uman decît acesta îl poate avea o existență ? Ce alt simbol al luminii, mai apropiat omului cunoaștem ? Iată de ce așezăm cartea alături de cele mai înalte sărbători ale umanului, fie că e dedicată cîtirii ori numai rezolvărilor de minte, compusă din buchii ori din semnele și simbolurile prin care e vizualizată abstracțiunea, neantul. Pui ai omului, tineri de matusalemice vîrste, cărțile poartă peste milenii perenitatea binelui și răului omenesc, opțiunea spre moral și echilibru, pace și prosperitate, libertate și înțelegere, lupta dramatică dintre om și inerție, dintre sens și absurd. O populație neschimbată de eroi ai întregii umanități și numai ai ei vine de peste veacuri să ne povestească adevărurile, să trezească în fiecare dintre noi micul spirit universal. Un fascicol luminos întors spre scena intimă a fiecăruia decupează din ansamblul semiobscur al sunetelor și înfățișărilor lumii, pe acel tînăr personaj principal din istorie, din bătrînele istorii, pe care îl numim Hamlet, Lear, ori Nicoară, — o mică pasăre Phönix — capabilă să renască de fiecare dată cînd este privită (căci cartea este poarta ochiului spre minte, iar sunetul spre suflet). Ce poate fi altceva o carte decît o poartă, o trecere spre... ? Astăzi, cînd se tipăresc milioane de titluri anual, accesul la lectură a trecut de la necesitate spre a fi o condiție a existenței umane. Milioane de titluri și încă prea puțin de vreme ce în lume mai există încă ne-cititori, în aceeași lume în care se scrie, se citește, se comentează într-o progresie accentuată, în toate domeniile, despre toate domeniile, pentru specialiștii și nespecialiștii de pretutindeni, care vor să se dumirească, să știe, să compare, să esențializeze.

Ce poate fi mai înălțător pentru om decît dorința manifestă (care-l desparte de tot ceea ce a însemnat el în istorie pînă acum) de a ști cît mai mult despre el, despre lumea pămîntului, a cosmosului imediat, despre viață și moarte, despre permanențele spiritualității umane ? Fenomen ce trebuie înțeles la adevărata dimensiune socială, pentru că, dincolo de toate mijloacele mass-media, cartea rămîne să fie un democratic document despre oameni, societate, gîndire, sentimente ; despre tot ceea ce intră în sfera umanului, chiar dacă fiecăruia dintre noi ne revine să cuprindem doar o mică suprafață, atît cît ne este necesar pentru a ne cunoaște mai bine pentru a ne dimensiona mai exact.

Există, deci, aceste necesare prilejuri cînd — cartea este adusă în Agora pentru a o sărbători cum merită, pentru a-i cinsti făuritorii. La rîndul său, omul-cititor tinde să fie primit într-o Agoră a cărților unde, dincolo de voința lor, să le aleagă și uita cu forța viului. Pînă acolo însă, întreaga sumă a sentimentelor și gîndurilor noastre, de la înaltul patriotism pînă la abstractul simbolurilor matematice, trebuie să treacă, prin poarta filelor albe și-ale buchilor spre lume.

PAUL EUGEN BANCIU

ORIZONT 40

● (551) ● 5 octombrie 1978 ● anul XXIX

● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

Virginia Baz Baroiu

Este cert că aceste lucrări, din expoziție, deschisă la galeria Helios de acvarelista Virginia Baz Baroiu, sînt proiecții ale imaginarului pur. Detaliile realității : o aripă de pasăre ,un contur de oraș, o ruină, un vraf de frunze, un vîrf înzăpezit de munte, un orizont înveșmîntat nu sporesc prezența vieții vii, ci întăresc tot iluzia, tot visul, tot fantasticul pur. Această lume imaginară, creată ad-hoc, în care stranietatea colindă, pare nepopulată de fiorul uman, ci doar de fiorul naturii primordiale. Orașe fără viață, munți reci, cu vîrfuri inaccesibile, funduri de ape tăcute, în care nu mișună o faună vie, ce ar putea aduce pulsul vieții, ci, în toate aceste spații singuratice, se presimt doar fluziile unor aripi sau ale unor frunze duse de vînt, proiecții în spațiu ale freamătului unei naturi ciudate, semne, parcă ultate de timp și de loc, ale unor ținuturi planetare necunoscute.

O romantică și o imaginativă pură, călăuzită și de o undă poetică, care, din pricina sugestiilor limbajului devine adeseori din poetică mai mult bizară, Virginia Baz Baroiu domină, în această expoziție, poate nu atît prin viziune, care nu este nouă, cît prin maturitatea limbajului, dus la stacheta de sus a artei acvarelei, prin întrepătrunderile de ritmuri coloristice, prin pulsațiile culorii și arta punerii în pagină. Fanteziile sale, pe alocuri întrînd, vădit, prin finețea desenului și a culorilor fascinatorii, în perimetrul artei japoneze, închipuind jocuri, irizări, grațiozități și finețuri, încheagă, prin temele alese, o lume de miraj, aleatorie, în care apa, cerul, pămîntul sînt

ION ARIEȘANU

(Continuare în pag. 6)

convorbiri

Cu regizorul ANDREI BLAIER

— Deși, evident, ați mai răspuns la această întrebare, vă rog să-mi spuneți : care a fost momentul cînd ați realizat că vocația lui Andrei Blaier este cinematograful ?

— Dragostea pentru film am încercat-o de mult, de pe vremea cînd băteam cinematografele din Obor. După ce am văzut „Hoții de biciclete", mi-am dat seama că și viața oamenilor pe care-i cunoșteam poate fi povestită în filme, nu numai peripețiile „mascaților" și ale „cavalerilor spadei". Tentativa de a urma Institutul (isprăvit pînă la urmă cu succes, dar nu fără peripeții) a fost succedată de anii lucrați în cinematografie (destui, dacă stau să-i număr), ani în care dragostea mea pentru film a devenit o adevărată pasiune și o condiție de viață. Vocația pentru cinematograf (cu totul altceva decît dragostea pentru el) încerc s-o dovedesc, neliniștit și îngrijorat, cu fiecare lucrare a mea.

— Ați debutat cu scurt-metrajul „Prima melodie". Ce-a însemnat pentru dumneavoastră confruntarea cu publicul și ce loc ocupă cea dintîi peliculă în sistemul valoric intern al filmelor pe care le-ați semnat ?

— Filmul meu de examen de stat, lucrat în ultimul an de studii, împreună cu un coleg, S. Ivetici, a rulat apoi pe ecrane, așa că îmi permit să socotesc „Ora H" prima mea confruntare cu publicul. Experiența a fost incredibilă. Propus pentru premieră la o dată anume, filmul a fost scos de pe ecrane chiar în ziua primei proiecții. Venisem la premieră fără să știu că panourile publicitare fuseseră retrase în ultima clipă. Cineva considerase filmul neautentic, pentru că niște copii erau rău desculți, alții, cu haine peticite. La cîteva luni, filmul a fost prezentat, totuși, fără nici o modificare, ca-n șlagărul „De ce-ai venit, de ce-ai plecat ?"...

— Deci destinul „Orei H" s-a decis la ora H...

— Da. Cred că n-am lipsit de la nici o proiecție în prima săptămînă. Actorii-copii erau tot timpul cu noi. Printre ei, un puști deștept, de vreo doisprezece ani. Constantin Vaeni. Se privea pe ecran și rîdea de se prăpădea de fiecare replică a lui. Pe urmă, Vaeni, și mulți alții dintre copiii-interpreți au jucat și în alte filme ale noastre. „Prima melodie", un scurt-metraj lucrat tot în colaborare, m-a supărat mult mai tîrziu decît trebuia. Pentru că exista acolo un soi destul de jenant de a pricepe poezia cinematografică, o tentă sentimentală care m-a urmărit un timp și și-a arătat colții în „Casa neterminată", de mai tîrziu, și de care am scăpat (am încercat ?!) cu dificultate. Filmul următor, „Diminețile unui băiat cuminte", l-am așteptat mult timp, supărat pe mine și dorind din toată puterea să mă modific, să mă perfecționez, să-mi schimb uneltele.

— Aidoma colegilor mei de generație, și eu păstrez cu plăcere printre amintirile mele de cinefil (sau de vreți, filmofag...) „Diminețile unui băiat cuminte". Îmi pare că această peliculă prefigurează viguros „stilul Blaier", atît de manifest apoi în filmele : „Așa s-a născut legenda" ; „Pădurea pierdută" ; „Ilustrate cu flori de cîmp" ; „Prin cenușa imperiului" și în „Urgia", unde v-ați rezervat rolul de coautor al lui Iosif Demian. Care sînt după opinia D-voastră, coordonatele „stilului Blaier" ?

— Desigur, și mie îmi este foarte drag acel film. L-am lucrat cu multă pasiune, cu înverșunare, cu o nevoie imperioasă de a mă descoperi așa cum sînt, renunțînd la arsenalul de limbaj cîștigat în institut sau împrumutat de aiurea. Ce-i drept, „Diminețile unui băiat cuminte"

AL. COVACI

(Continuare în pag. 6)

ÎN ÎNTÎMPINAREA PRIMULUI COLOCVIU NAȚIONAL DE POEZIE

cronica literară ● poezie ● proză ● critică ●

VASILE NICOLESCU
Întîlnire în oglindă

Ed. Eminescu, 1978

Judecată rapid, numai în temeiul unei statistici a cuvintelor investite cu un mai puternic accent romantic-sentimental în volumul **Întîlnire în oglindă : rouă**, trandafir, rîu, floare, oglinzi, zăpadă, prunduri, păduri, țitere, greieri etc., poezia lui Vasile Nicolescu ar putea lăsa impresia resuscitării exclusiv a unui spațiu de candoare, feeric și muzicalizat, conturat deja cu pregnanță în anterioarele selecții lirice. Într-un text sau altul, desigur, poetul se lasă și acum ispitit de viziunea unei lumi fragile, de suavități și transparențe picturale, și acel care va dori să găsească o coincidență între concepția poeziei lui Vasile Nicolescu din ultimul volum și universul de imagini din cel anterior — **Lumea diafană** — va putea produce imediat — pentru nevoile demonstrației — cuvenitele versuri cu semnificație de artă poetică : „Poezia — amprentă a sufletului / ușor voalată". Cită valoare indicativă pentru demersul mai profund al poeziei are o asemenea practică o arată lectura altor secvențe ale poemului de unde a fost izolat citatul : „Păzit de ochii cailor morți / cîmpul nechează la stele" ; „Homari leșind din tablou / și mistuind casa" ; „Timpul se prelinge din orologiu / ca limba roșie a unui animal hăituit / de arcași nevăzuți" ; „Animalele de jad ale visului / ezită să treacă marea". Cum se poate observa și din aceste exemple, departe de a continua doar speța de lirism vaporos-senzual, pastelismul suav și celebrarea exaltată de simboluri extrase umanităților, versurile din **Întîlnire în oglindă** relevă tentațiile unei poetici moderne, a unui lirism esențializat, construit cu minuție, închegat în notații concise. Cu mijloacele unui expresionist, poetul stratifică în metaforă detalii obsesive ale unei geologii convulsionate, ale unui cosmos răzvrătit, cutreierat de premoniții neliniștitoare : ape care se retrag „în sine", stele naufragiate „în carnea pămîntului". arborii întinzîndu-și crengile implorator, fiare care își lasă vizuinile și pornesc în exod, păduri incendiate de aeroliți etc. Un tablou simbolic. **Pietre de toamnă,** rămîne elocvent, prin concentrarea arborescentă de imagini vitale, pentru turnura expresionistă a viziunii : „Sfîșiate de rîsul morților, de puhoaiele zilelor, / pietrele se însuflețesc și ascultă / smintitele arpegii ale păsărilor întorcîndu-se / în tapiseria pădurii, / geamătul trandafirului prelins în mări / de insomnii, / bubuitul mugurilor care se deschid și înșeală / linșoliul brumei ...".

Cită poezie, atît travaliu lucid de edificare a unui spațiu liric sustras anecdoticului ori ilustrării discursiv-didactice a sentimentului. Nu o dată versurile se pot constitui din structuri preponderent nominale. Lirismul rezidă în sugestie, totuși a-l reduce la simpla notație a fenomenalității se poate dovedi un exces, aproape întotdeauna formula particulară a poeziei trebuind să fie căutată pornind de la condiția emblematică a cuvîntului (a metaforei) : „Îmbătat de rouă ca un trandafir / într-o dimineață / am să atîrn peste gard privind / în lumea cealaltă" **(Premoniție)**. Un poem pictural, elegant caligrafic, se dovedește a fi totodată un peisaj spiritualizat. Construit cu rafinament manierist. **Într-o dumineacă dimineața ascultînd ninsoarea** are transparența și concentrarea unui haiku : „Rostire de ferigi uscate / muzicuța-nfundată a viermelui / urzind pe dinăuntru / ființa de mătase a aerului / / oglinzi aburind pe buzele tale".

Cu o mai mare risipă de gesticulație lirică, truculent în limite rezonabile cînd discursul poetic o cere **(Dimensiuni, Repetiție** etc.), poetul se ilustrează și în scene de gen, cu imagini îngroșate, convențional livrești. **Quasi una fantasia** este expresia ludică, subliniat artificială a unui fantezism tras, o dată în plus, din cultură : „Odată cocoșul n-a mai cîntat / și soarele a uitat să răsară. / Strașnică veselie a mai cuprins elementele / în visul de dinaintea zilei de vară. / / Apa dansa prin pahare cu glezne de aur. / Focul fugea pe stradă în haine de cleștar. / Rișii călcau pe claviatura pianelor. / Girafele scoteau capul dintr-al lunii chenar. / / Pămîntul își lăsase cămașa de munți și izvoare / pregătindu-se să urce în cer pe o scară ...".

Ceea ce în alte volume putea fi redus la confesiune ori la inscenarea canonică de mituri, în **Întîlnire în oglindă** devine prestație a unui imaginativ metodic, cu disponibilități egale, am văzut, în circumscrierea unei ordini inefabile a existenței și a alteia grotești. Cel mai complex între volumele de pînă acum ale lui Vasile Nicolescu, edificate pe clare liniamente clasic-romantice, **Întîlnire în oglindă** consemnează victoria componentei baroce a unei poezii care se regăsește pe sine în starea de grație ca funcție a inteligenței artistice.

LUCIAN ALEXIU

ION LĂNCRĂNJAN
Suferința urmașilor

Ed. Eminescu, 1978

La cincicezi de ani, Ion Lăncrănjan publică cel mai însemnat roman al său, **Suferința urmașilor.** Insemnat din mai multe puncte de vedere, ce s-ar cuveni discutate pe larg, așa cum nu putem face acum, cînd doar le semnalăm, pentru a fi, eventual, reluate în viitor.

1. Liviu Rebreanu nu numai teoretizase, în discursul său de recepție la Academia română, **Lauda țăranului român,** dar o și strămutase în scrierile sale, ce constituie și un reper în evoluția romanului nostru, și o culme a acestui cîntec, reluat azi cu alte mijloace și în altă perspectivă. Lucian Blaga face, într-un discurs similar, **Elogiul satului românesc,** sat privit ca o matcă a unei spiritualități specifice, în care țăranul viețuiește într-o zarișe anume, magică și mitică, împlinindu-se într-o cultură și o civilizație pe măsura unei matrici stilistice românești, botezată, plecînd de la străvechea baladă, spațial mioritic. Teoretizări adînci despre creație și mit, cunoaștere și valoare, ce-și află realizarea artistică mai ales în marile lui drame. Romanul lui Lăncrănjan, **Suferința urmașilor,** se vrea o sinteză a acestor două laude : a țăranului și a satului nostru pe cale de transformare.

2. Discutata și discutabila metodă epică, așa cum s-a format aceasta în **Cordovanii,** continuîndu-se apoi în **Caloianul,** își găsește acum o maturitate deplină, încît, fără a ști cine a scris cartea, după primele pagini, îți poți da seama de autorul ei. Monologul abrupt și stilul viguros, ca și vigoarea țărănească pe care o surprinde, s-a cristalizat.

3. Chiar păstrînd o parte din vocabulele regionale incriminate de critică la primul său roman, **Cordovanii,** ele sînt acum reduse și pot fi cu mai mare ușurință trecute cu vederea. Nu sînt adeptul unui purism stilistic, iar mijloacele folosite de romancier mi se par adecvate subiectului.

4. Datele documentare, tot atît de numeroase ca și în celelalte cărți, dintre care am reținut doar romanele, din motive lesne de înțeles, sînt mult mai organic cuprinse în desfășurarea epică. Nu mai par neasimilate artistic, așa cum e impresia într-o bună parte a celuilalt roman, **Caloianul,** fiind și principala lui slăbiciune

5. Romanul acesta este și el urmarea acelei **„nevoi de adevăr"** ce a stat și la baza celuilalt, și înțelegerea lui este mult ușurată de către eseurile publicate în acest an, purtînd tocmai acest titlu, **Nevoia de adevăr.** Eseuri primite cu îndoială de unii, dar care, dincolo de valoarea lor teoretică, încearcă să justifice perspectiva din care sînt privite transformările sociale pe care le-am parcurs în acești ani.

6. **Suferința urmașilor** se înscrie printre romanele politice de mare actualitate, cum mai există doar cîteva. Cei ce vor să sublinieze doar acest aspect, pot s-o facă, nu însă trecînd cu vederea celelalte, cartea primindu-și adevărata semnificație privită în ansamblul ei sesizînd toate aspectele pe care abia le-am enumerat.

Suferința urmașilor este suferința țăranilor transilvăneni din jurul vechiului Bălgrad, în perioada colectivizării, urmașii celorlalți ce au suferit atîta în cursul istoriei, mai ales în cele două momente de răscruce : revoluția lui Horia și revoluția lui Avram Iancu. O suferință poate mai acută decît atunci, cînd repercusiunile au privit doar persoana fizică, satul continuîndu-și viața lui tăinuită, fiind același nesecat izvor de valori. Pe cînd urmașii lor, de azi, țăranul Simion Moldovan, și ca el fără îndoială și alții, își dau seama că se prăbușește satul, așa cum a fost el moștenit.

Indiferent cum am privi dezlegarea propusă de autor, și dincolo de trimiterile ce se pot face la **Cordovanii** și **Caloianul,** suferințele lui Simion Moldovan, și-ale celor asemenea lui, care au constiința valorii satului și țăranului, care sînt legați de pămînt prin fire ce nu pot fi decît tăiate, ducînd firește la dispariția celor două realități, sînt cumulate și meritul principal al romanului este că ni le înfățișează în toată gravitatea lor, fără patetism și sentimentalisme, ci așa cum au fost și așa cum țăranul le-a privit ca pe niște rînduieli străine, cărora nu li te poți sustrage, acceptate, deci, în ultimă instanță, chiar dacă gîndul împotrivirii și al răzvrătirii a încoltit de atîtea ori în sufletul chinuit al eroului. S-au făcut multe greșeli, au fost multe abuzuri în acea epocă, dar nu acestea se află pe primul plan. Această dispariție sau transformare, înțeleasă sau neînțeleasă, de unii sau de alții, dă cărții acel fior tragic ce o străbate de la început pînă la sfîrșit.

Suferința urmașilor, ultima carte a lui Ion Lăncrănjan, este un roman-dezbatere, ce merită să fie citit și discutat.

ION MAXIM

ION STRATAN
Dor de frați

Ed. Facla, 1977

Cartea lui Ion Stratan, fost director al Muzeului de istorie și etnografie din Lugoj, arheolog ale cărui contribuții pot fi citite într-o seamă de reviste române și străine, poate fi descoperită abia după lectura subtitlului, cam prea umbrit de **„Dor de frați",** firmă pretențioasă și fără mare legătură cu scrisorile eminentelor personalități ale sublimei istorii lugojenești. Cartea este, în consecință, un **Epistolarium lugojean,** bine întocmit și prefațat de autorul ei, un foarte harnic cărturar al locului, prieepător nu numai într-ale arheologiei, ci și în istorie modernă și contemporană și observăm abia acum, în editare de texte. Scrisorile adunate de fostul director se află în arhiva Muzeului lugojean și, majoritatea, se tipăresc pentru prima oară ; nu înseamnă că ele nu au fost citite, conspectate utilizate de o seamă de iubitori ai istoriei lugojenești. Ultimul roman al lui Gheorghe Schwartz, **Pietrele** utilizează cîteva dintre ele. (Și tot în romanul lui Gheorghe Schwartz apare numele directorului ; prozatorul se inspiră direct din realitate, intervievează specialistul pentru a da cărții sale autenticitate. Fiindcă Ion Stratan este un specialist pe care locuitorii orașului, cei iubitori de cultură, îl urmăresc cu o anume evlavie).

Fondul principal al corespondenței este alcătuit de epistolele primite sau trimise de Brediceni. Pentru a recunoaște gloria de întemeietor și de luptător pentru cauza națională a lui Coriolan Brediceanu e suficient, poate, să notăm numele celor ce trimit scrisori de condoleanță la moartea lui Coriolan Brediceanu : Atanasie Marienescu, C. Rădulescu Motru, Ilarion Pușcariu, Aurel Popovici, Alexandru Mocioni, Constantin Stere, Octavian Goga, Traian Vuia și alții. Omul fusese un luptător cum fuseseră puțini, doliul e național, scrisorile pun în lumină participarea la doliul care nu e numai al provinciei. Cartea este, în primul rînd, o carte de documente, dar recuperările numeroase, în plan strict documentar, nu-i limitează farmecul. Există în **Epistolarium,** lîngă ecourile eroice, lîngă natura epopeică a unor rînduri ce fac parte din cartea de aur a scripturilor române, cum sînt de pildă scrisorile lui Eftimie Murgu către Nicolae Bălcescu (acestea nu sînt inedite, ele au fost comentate în mai multe rînduri și de aceea nu vom insista asupra extraordinarelor valori ; pentru cei doritori, lucrările eminentului istoric I. D. Suciu, în privința aceasta sînt elocvente) există lîngă acestea o structură „romanescă" ce fără îndoială va stimula prozatori. Scrisorile pun în lumină nu numai evenimente ci și sensibilități ; nu numai fapte ci și alcătuiri morale remarcabile.

2. Nu se poate sublinia îndeajuns contribuția cărții la definirea specificului lugojenesc : fiindcă orașul are, ca puține, un specific al lui așa după cum are un orgoliu al lui ; faptele sale întru măreția Banatului au fost mereu extraordinare, și cultura „lugojenească" nu a fost niciodată în umbră. Tot ce-a avut Banatul mai valoros în cultură, decenii de-a rîndul, se naște aci sau vine aci ca la Mecca. Romancieri de azi ca Anișoara Odeanu, Sorin Titel, Nicolae Breban, Gheorghe Schwartz devin cronicari ai orașului, comentatorii unei lumi ce poartă, în definirea ei, amprenta unei personalități inconfundabile. Memoriile academicianului I. C. Drăgan sau ale compozitorului Filaret Barbu consacră numeroase pagini excelenței localnicilor, capacității lor de a fi mereu ei înșiși în cultura românilor. Epistolarium-ul lugojean poate arăta mai bine cercetătorului — sau îi dă prilejul să înțeleagă mai clar — cum s-a format „personalitatea" orașului, cine au fost cei ce au făcut ca valorile locului să-și găsească mereu un teren prielnic afirmării lor. Corespondența lui Ion Vidu este, în această privință, pildui-toare.

3. O cultură „a provinciei" nu este formată din valori de mina întîi și nu toate acțiunile eroilor ei pot avea răsunet egal ; extraordinar este, de multe ori, devotamentul față de cultură a unor autori ca Aurel Peteanu sau Lucian Costin, necontenita lor acțiune de tipărire, susținere. Acțiune aproape donquijotească, eroică în fond, continuă, asigurînd dacă nu altitudine intelectuală, o permanentă vibrație, un optimism și o încredere în faptele scrisului ce, ele însele, merită cinstire. Act de devotament față de cultură, **Epistolarium**-ul năzuiește sublim. Să nu tratăm prea aspru unele considerații ale prefeței („Din totdeauna, scrisorile au constituit mărturii prețioase despre epoci, evenimente și oameni ..."), își au și ele tradiția lor, și ea iubită, stimată și celebrată nu doar la zile mari.

CORNEL UNGUREANU

cronica literară ●

BALZAC DESPRE BALZAC

marginalii

Cu toate că, istovit sau exasperat de împrejurări potrivnice, Balzac cunoaște, mai ales de la o vreme, deznădejdea, de geniul său el nu se îndoiește decît foarte rar. Nici atunci nu-l încearcă neliniști fundamentale, ci mai cu seamă nemulțumiri privitoare la încercările de a ieși din tiparul lui de romancier înnăscut. Își dă seama că poezia nu-i stă în fire și admite — cu lehamite, e adevărat, căci tocmai în teatru sperase să adune avere — că, tot ce poate, este să facă dintr-o piesă la început „stupidă" una „acceptabilă" nu fără ca ea să rămînă „o piesă proastă". Determină și cauza eșecului, cu același calm : „Am cedat dorinței de a aduce pe scenă un personaj de roman și rău am făcut". Abia cînd neîncrederea — și ea justificată, confirmată de critici — atinge chiar scrisul romanesc, tonul mărturisirii devine patetic și iritat : „De pretutindeni mi se strigă de la obraz că nu știu să scriu, și asta mă doare cu atît mai cumplit cu cît eu însumi îmi spun același lucru ...". Alteori se flagelează în momente de supărare, scoțînd exclamații din care nu crede un cuvînt. Pe Louis Lambert îl numește „cel mai jalnic dintre neisprăviți", dar recunoaște că scriind romanul cu acest titlu s-a luat la întrecere cu Goethe și Byron, nici mai mult nici mai puțin.

Dealtfel așa, ditirambic, scrie Balzac despre sine de obicei, iar ce uimește este că constați cît de copilărească sînt aprecierile sale și cît de îndreptățite în același timp. Glumește și nu prea este doar atunci cînd îi solicită lui Victor Hugo cinstea de a fi primit pentru a analiza împreună — ca doi mareșali încercați — „problemele generale ale literaturii". Rivalii săi sînt, așadar, Molière, Voltaire, Walter Scott și se știe în stare să-i înlocuiască „în fruntea Europei literare" pe Byron, Goethe, Hoffmann și pe același Walter Scott. Nu țintește decît locul întîi. Se află, spune, „pe punctul de a se situa în fruntea celor mai inteligenți oameni din Europa". Père Goriot este „o carte mare". Tot carte mare și „lucrare splendidă", mai prețioasă decît „niște legiuiri sau niște bătălii cîștigate" — Le Médecin de campagne. În întregul ei, Comedia umană „e o operă mai vastă (...) decît catedrala din Bourges". Cuprinde în fibrele ei „o muncă mai grozavă decît campania de la Iena".

Astfel de comparații te fac să zîmbești, însă dacă stai să te gîndești îți dai seama că nu sînt exagerate cîtuși de puțin. Totuși, nici una nu atinge măreția unei vești cutremurătoare în simplitatea ei : „... am să încerc să termin La Comédie humaine săptămîna asta". Ai sentimentul, citind-o, de a fi comis o indiscreție de trepăduș apucîndu-te să glosezi pe marginea unei existențe pînă la marginea căreia, de fapt, nu te poți înălța.

Sentimentul nu stăruie pentru că Balzac, copilăros tot timpul, te îngăduie cu bonomie în preajma lui. Îți revine curajul cînd, cu inocență opulentă, încîntat de propriile lui izbînzi, exclamă : „Ce mare e puterea gîndirii", sau cînd o asigură pe o admiratoare că bunele ei păreri despre el sînt meritate pe deplin.

Și ce să mai zici atunci cînd, ajuns la capăt de drum, pretendentul doamnei Hanska răstoarnă dintr-o dată perspectiva, își mută orgoliul în cu totul alt domeniu și recunoaște că domnul de Noailles, om politic și aristocrat de viță veche, rivalul lui norocos la Academie, „ca scriitor e mai bun" (!), dar strigă în gura mare că-l întrece în noblețe și „că gest de mare senior", întrucît familia acestuia, „ciupercă răsărită pe bălegarul grajdurilor lui Ludovic al XIV-lea", nu se cunoaște „nici măcar" de pe vremea lui Henric al IV-lea, pe cînd ei, cei din familia de Balzac, „creau prințese" în Italia, pe la 1400, sub domnia lui Carol opt.

LIVIUS CIOCÂRLIE

istoria literaturii

INFRAPERSONAJUL ÎN ROMANELE LUI LIVIU REBREANU

Elementul de decizie care condiționează structura de formație epopeică a marilor romane ale lui Rebreanu este prezența unui personaj care nu este un individ uman, redus deci aprioritic la o creștere limitată a traiectoriei, ci o realitate amplă, percepută în semnificația sa concretă, dar și în cea conceptualizată, angajînd întregul sistem la o supradimensionare ce amintește de spații libere, în care încap dimensiunile mitice ale unor acte esențiale.

„Pămîntul" și „răscoala" sînt infrapersonaje generatoare de structuri epopeice. Nu domină din perspectivă exterioară ca niște suprapersonaje care centralizează și influențează destinele, ci se află înlăuntrul său, în relație nemijlocită cu structura internă, trăind dubla condiție de dominator și dominat, de creator și creat, constituindu-se și constituind progresiv, pe măsura cuprinderii realului prin experiență. Infrapersonajul are o natură aluvionară, se formează dintr-un sistem de antecedente, heteronomia sa determinînd creșterea lăuntrică a romanului pînă la dimensiuni epopeice. Este o prezență dinamică, dar nu în sensul unui cîmp polarizator, a unui spațiu limitat la un nucleu cu funcție de atragere și supunere a personajelor, ci o prezență împletită în toate nivelele de existență interioară a spațiului, nedislocabilă, articulînd întregul sistem, funcționalizîndu-i. Dependentă la rîndul său de personaje, semnificația acestei prezențe este determinatoare, dar înainte de aceasta determinată. Toate personajele concură la acest proces de constituire a infrapersonajului, la care se poate ajunge doar mediat, după ce am aflat determinările. El este constituit și funcționalizat prin mișcarea trezitoare de energii ale celorlalte personaje.

Pămîntul, ca materie palpabilă, omogen și compact, reprezentînd în experiența conjuncturală certitudinea de-a putea trăi și de-a domina în relația cu realitatea, se recompune treptat și primește o identitate nouă, ce conduce spre ierarhii superioare, unde au loc afirmări fundamentale, în măsură să definească legi generale ale naturii. Nu numai Ion, al cărui destin este urmărit pînă la punctul de unde exacerbarea conduce spre disoluție face ca pămîntul să aibă „glas" și chiar fizionomie, să devină personaj, figurativ și figurat în același timp. Procesul de ardere și descompunere a lui Ion conduce spre contururi mult mai largi, funcționalitatea sa în planul operei nefiind aceea de modelare a unui destin particular, ci de deschidere spre caracterul universal al infrapersonajului constituit prin relațiile dintre cazuri particulare afirmate și negate într-o consecvență dialectică.

Pămîntul, materie și certitudine a conservării, invadează spațiul interior al romanului nu convietuind cu celelalte personaje, ci creîndu-le și creîndu-se din ele, omniprezent și atotrăspunzător, dar în același timp dependent de coeficientul de nesiguranță al fiecărui personaj. Pămîntul care „respiră și trăiește" este străbătut de o tensiune spirituală integrîndu-se în ordinea naturii umane, însă cu un cod superior de ființare, căci cuprinde în sine taina și logica lăuntrică a universului. Acest „glas" al pămîntului cuprinzînd deopotrivă „suflete moarte și vii" integrează într-o unitate procesele vieții în care moartea nu reprezintă decît o fază a evoluției vitale, un termen de coexistență și nu de opoziție. Nu însă biologic ci pămîntul întruchipează ritmul totalitar al vieții în care moartea e un termen necesar. El îmbină în formele lui elementare dialectica ascendentă și descendentă a ființei umane cu care este conexat prin legături tainice, care îi contopește într-un destin comun. Dar pămîntul este nu numai lutul genezei și perpetuării, ci și acea unitate funcțională care pune individul în relație cu realitatea socială, îi asigură dependența sau independența, fiind deci structură generatoare de raporturi sociale. Pămîntul, ca materie purtătoare de valoare materială, devine o certitudine, unica certitudine într-un spațiu social în care totul este corelativ proprietății. Ion, la fel cu toate personajele, cunoaște virtuțile latente ale lutului „negru" și „lipicios", în măsură să-l ridice „deasupra nevoilor". Dorința de posesie se transformă într-o dragoste ce ia forme obsesive, revărsîndu-se ca o energie agresivă, supradimensionîndu-se pînă la paroxism, pînă la dispariția modelării exterioare, rămînînd doar esența, alcătuirea intimă, dimensiunea interioară a dragostei pentru pămîntul-iubită. Dragostea aceasta halucinantă pentru pămîntul care „îi aprindea sîngele" și îi stîrnea „o poftă sălbatecă" era menită să asigure fluxul vital, în condițiile în care pămîntul prin forța sa dominatoare simboliza însăși viața.

Pămîntul, ca infrapersonaj, se constituie însă nu numai din lanțul de acumulări existențiale ale lui Ion. Fiecare personaj intrînd în relații de acceptare sau respingere cu un altul devine un partener în această colaborare internă. Toate raporturile sînt marcate, marcînd la rîndul lor, de „pămînt" : Ion-Ana, Vasile Baciu-Ion, Ion-Florica, Vasile Baciu-Ana, Florica-George și chiar marea „răfuială" sentimentală dintre Ion și George are ca factor prim, generator, tot pămîntul care a încurcat destinele, asociindu-le sau disociindu-le, el fiind cel care stabilește natura relațiilor, fixarea sau modificarea lor.

VIRGINIA BAZ BAROIU : „Chemare spre înălțimi"

Vorbind despre „Răscoala" ca despre „un roman perfect încheiat, de o grandoare epică în stare să marcheze definitiv o epocă literară", Mihail Sebastian observa „contrastul cu adevărat mare, dintre acești eroi izolați și epopeea din centru a răscoalei (...)", considerînd „interesant de văzut cum d-l Rebreanu își jalonează drumul spre centrul operei (...)".

Operația ar trebui orientată însă în sens invers, căci răscoala, ca personaj integrator și integrat, aflat în infrastructura romanului, la toate nivelele lui, nu poate fi cuprinsă urmînd un drum jalonat de la exterior spre centru, deoarece ea reprezintă un univers asamblat nu în trepte separabile, ci într-o masă totalizatoare, cu trepte indistincte, omogenizate într-o pastă fecundă, unde partea nu trădează întregul, iar întregul nu se divide decît în sine însuși. Și dacă răscoala refuză scindarea după principiul succesiunii ea obligă și la depășirea ideii de iradiere dintr-un centru, în jurul căruia ar exista personajele aservite, într-o mișcare orbitală. Astfel, răscoala nu domină sistemul din perspectivă exterioară, ca un suprapersonaj și nici din una centrală, ci este o prezență organic împletită în devenirea interioară a romanului. Ea creează și este creată fiind auxiliară și primordială.

Răscoala propriu-zisă, ca revoltă a maselor pentru o cîștiga pămînt, reprezentînd forma concretă a unui ansamblu axiologic redat într-o formulă explicită și particulară, este o prelungire specială a unei semnificații mai generale vizînd dezlegarea omului de înfeudare, de umilință, redobîndirea dreptului legitim la demnitate. Universul epic devine un tot organic creat prin unitatea destinului colectiv. Infrapersonajul este cel care, constituindu-se din acte deosebite prin originea lor, dar care converg într-un plan unic, spre o unică direcție, creează eroul colectiv. Printr-un proces unificator și integrator, anulînd tentativa de autonomizare a părților, de izolare sau finalizare într-un sens propriu, infrapersonajul sistematizează variabilele într-o structură nouă, unde pragurile calitative ce cuprind psihicul, socialul și axiologicul, marchează natura specifică a colectivității, devenită, acum, un complex sistem integrativ. Pe măsură ce se constituie pe sine, infrapersonajul transformă distribuirea haotică a componentelor, abaterile sau mișcările aleatoare dezvăluind relativa regularitate în jurul căreia se dezvoltă evenimentele, evidențiind legi ce guvernează stabilirea sau modificarea acestei regularități, creînd, în final, printr-un echilibru dinamic relevant pentru un nou sistem, capabil de-a se descoperi pe sine ca interioritate și de-a deveni, deci, personalitate — eroul colectiv.

Referindu-se la epopeea tolstoiană, G. Lukács observa caracterul special al destinului individual a cărui existență „nu posedă nici un fel de însemnătate întemeiată în sine însuși" căci „figurile se succed unele după altele, dar schimbarea nu duce la nimic, căci fiecare dintre ele este tot atît de asubstanțială ca și celelalte, fiecare poate fi substituită prin oricare alta". Unitatea eroului colectiv în romanul lui Rebreanu nu se recuperează, însă, prin „degradarea" personalității individului, prin „nivelarea" personajelor ce alcătuiesc lumea romanului, astfel încît să fie posibilă substituția acestor figuri „asubstanțiale". Unitatea se recuperează prin creșterea infrapersonajului care dă un sens unic asamblării, corelării interioare a variabilelor, specifice și reprezentative. Infrapersonajul, care se insinuează în toată materia romanului, cenzurează tendința personajelor de-a se autonomiza, fără ca să le îngăduie, însă, să se „degradeze" pînă la starea de „asubstanțialitate".

RAMONA BOCA BORDEI

Poezia lui ȘERBAN FOARȚĂ

Șerban Foarță e un ludic pentru care poezia ajunge, din teama pedanteriei, la o pedanterie a „neseriozității". Cu o maximă gentilețe a provocării, totul e fabricat conform unor tipare stilistice fără cusur, din care nu absentează Apollinaire, Cocteau, Max Jacob, Prévert... „Pour les enfats et pour les raffinés" poate fi adresa exactă a plachetei intitulate **Simpleroze** (Editura Facia, 1978), în sensul în care jocul reprezintă gestul de emancipare a unei poezii cuprinsă de sațietate, de plictisul ucigător ce dă viziuni. Din aridițatea unei experiențe complete, țîșnește o fata morgana infantilă, ca o reluare a ciclului. Iată un program acordat la diapazonul dimovian : **„Mai lasă-mă-n răstimpul roz, / să mai dansez puțin pe funie ! / Suiemenit cu chinoroz, / așteaptă, de prin luna iunie, / la curtea noastră un matroz : / /uite-l acolo, în tangaj, / pe cea mai deșirată scară, / cu tot : cu arme și bagaj... / ... Să nu mi-l faceți de ocară, / căci ne-a dat inima în gaj"... Cuvînt-înainte).** Pentru ca tot din autorul **Cărții de vise** să revină fantomaticele delicatețuri suburbane : **„Taxiul, taxiul, pe ambele / laturi cu lungi luminări ! / Ah, domnișoarele,-n stambele / accentuîndu-le gambele, / cum s-ar aprinde, brusc, lambele, / avură iluminări : / taxiul, taxiul, pe ambele / laturi cu lungi luminări ! / / Ci domnul cu albă mănușă, / leneș descins din taxi, / bate, și bate, la ușă, / la ușa cu șease sacsii. / Însă ea, din somnu-i, / n-auzea că domnu-i. (bis)"** (Balada vechiului taxi). Acest lirism atît de gustos are un aer de „traducere", de interpretare a unor texte „însușite", conduse elegant la o desăvîrșire nonșalantă. Puterea sa constă în manevrarea conștientă a modelelor reduse la manieră. Emoția cea mai profundă e a preferinței. În mișcarea parnasian-fantezistă a detectivului Arthur sînt intarsiate jocuri de cuvinte, la limita dintre „găselniță" filologică și sentimentul muzical : **„Roze de hîrtie înfloreau involte, / mult prea desinvolte,-n inodoarea lor ; / albe,-n șorțuri negre, defilau Isolde, / s(z)ilnic, între Sfîntu' Graal și abator / / Cas(t)nici, mandarinii cultivau smaragde / și acuarii pentru pești și hippokampi ; / faceri-și-desfaceri, acte-și-contracte, / coruri-și-decoruri, iambi-și-dithyrambi". (Vaisuri nobile și sentimentale, I).** După cum alte facețiii lexicale ne dezvăluie o cutumă : **„Doamnelor ci domnii șoareci / nu vă fac nici-un deranj ? / (în Los Angeles sunt șoareci / și habar n-au de losange !) / / Domnișoare cine cîntă / la Lausanne Los Angeles ? / — Domnii șoareci Ei (ne) cîntă / 'n cor (como los angeles !)" (Perpetuum mobile).** Versul e scăldat într-un rafinament de zile mari, într-o decantare a gratuității asumate. O latură a poeziei semnate de Nina Cassian nu ezită a se manifesta, precum un infantilism teribil prin precocitate sau, în egală măsură, o maturitate ce-și dă cu tifla : **„Am un tunel / și două mingi, / și un flanel / cu trei flamingi ; / / dau pe cinci bani / patru lei buni, / am șase ani / și șapte luni ; / / am opt culori / și nouă pești / versicolori ; / le spun povești..." (Catagrafie).** Halucinația e multicoloră, de o tonifiantă acompaniere sprintenă a coloanei sonore ca și a grafiei : **„... De ce, din soiul alb și galben, / îmi iese tot un pește gALBen ? / Și de ce, ah, din alb și-albastru, / mă-aleg cu, numai, pește-ALBastru ?.. / ... Poate vă spune un matroz, / ori un galbastru, un maroz..." (Acuareală sau acuarium).** În ritm de tangou e reluată și lumea periferică a lui M.R.P., argotic-subtilă, grosier-delicată : **„Am să te duc odată la un bal / de cartier, duduie Biedermeier, / să-mi vezi zburînd sifoanele prin aer / — fi'ncă scandalul e un ce banal / la spartul balului ; / / și chiar dacă nu-ți place să te-ncalceri / n-ai cum să nu fii luat, și tu, de val ; / drept care n-o să stăm, nici noi, pe mal / — și-anume pentru-a nu fi luați de fraieri / în cursul balului..." (O promisiune ; 'n formă de sonet, cu leitmotive).** Punctul superior al solemnității apare împlinit într-o panică viziune macedonskiană, de un ironic (totuși) mister extrem-oriental, trezind și o strună a lui Alecsandri : **„Dintr-o trestie (de zahăr) aș putea să-mi tai un flaut / cu un mult prea tandru sunet, cu un mult prea dulce gust ; / și, cu flautul sau trestia (cea de zahăr), să te caut / printr-un peisagiu-ngust... / / ... Impregiurul fiecărui luminiș e întuneric. / O, de-accea e feeric / luminișul, în cristalul cărui', ca-ntr-un milefiori, / stau : și smaltul li(e)belulei și mirosurile florii". (Sub tegmine fagi, I).** După cum o ilustrație de „belepocă", o abilă contorsiune în gen art nouveau e similară cu o tentație capitală a lui Petre Stoica : **„Doamnele au panglici, doamnele au franjuri, / doamnele-au fionguri și umbreie au : / abajururi roșii, parașut-oranjuri, / de la Viena, Lipsca, Amburg și Breslău. / / Doamnele-au vertijuri, doamnele-au orajuri, / doamnele invidiosinerasii mai au : / unele văd roșu, altele oranjuri, / unele văd dubiu, altele văd blau". (Despre ethernul pheminin),** prezent și cu micul său univers de dirijabile și burghezi hieratici.

În simulant, Șerban Foarță profesează un strălucit lirism al măștii lingvistice, performeur al unui carnaval stilistic. Antigrandiloc vent, sofist al imaginii pe care o stăpînește asemenea unui jongleur (**„Jongleurii-nnebunesc, de obicei, / la finele carierei lor subtile...", Cosmojongleriei**), erudit abscons și umoristic, autorul propune o direcție a lirismului de sus în jos (de la conștiința sterilizantă la „compromiterea" prin insurgență). Reușita sa e în funcție de detașarea de care e capabil. Cu cît substanța poetică e modelată cu o mai deplină răceală, cu atît semnificația sa e mai adîncă. Viciul (recunoscut) al poetului e afectarea : **„(Dar vă rog : iertare pentru afectare !)".**

GHEORGHE GRIGURCU

profiluri literare

lecturi

Nicolae Cabel

SOMNUL PE RÎU

Ed. Cartea Românească, 1978

Prozele grupate în trei secțiuni ne indică un autor de inspirație frustă, înclinat spre zonele conflictuale ale existenței : I. scene concentrate despre eroismul muncii și simțul răspunderii (**Dimineața la marginea ploii ; Cînd vii, sună de două ori**) ; II. cîteva aspecte dramatice ale războiului (**Tăietura lungă a cerului ; Cînd o strigau copiii noatena**) ; III. tablouri întunecate din viața trecută a satului (**Cocorii s-au oprit între brazde**).

Fraza derulată în flux continuu, adesea nemarcată prin semnele punctuației, ori, dimpotrivă, tăiată în secvențe scurte, eliptice, nervoase, stilul indirect liber, mulțimea paralelismelor sintactice și a conotațiilor, imprimă scriiturii o puternică tentă poematică. Piesele nu povestesc, ci semnifică, metaforizează. Titlurile nuvelelor au și ele ceva din ambiguitatea textului poetic (**Somnul pe riu ; Aveam cîteva sentimente ; Soarele-n puntea subțire ; Suavul zîmbet din noaptea de toamnă ; Și se uita soarele-ndărăt**). Iată, de pildă, cum vede Nicolae Cabel momentul maturizării unui tînăr : **„Șolzi mi se așeza ploia măruntă pe pleoape, mîinile se goliseră de goană, calul întreg se golise de goană în apa sticloasă a riului. Și ploaia se golea încet de somn, calul plutea fulg sub mine, apa asemeni unei perdele luneca ; învinsesem bătrînul (copilul căzuse alături de el ?)... Intram încet în șolzii de ploaie, în șolzii amari de somn și riul cerea mîndru albie nouă de piatră. Vol fi avut alt cal...**

Să cauți, să cauți...

Piatra și apa și somnul băteau strigăt nou de bărbat." (Somnul pe riu).

Astfel analizînd realitatea, prozele lui Nicolae Cabel se ordonează în jurul cîtorva **nuclee metaforice — ploia, riul, soarele, caii.** În contrast cu acest „fond", voit poematizat, cu fraza, care, în curgerea ei, dă permanent senzația de fundal muzical, personajele sînt dure, cu limbajul și gesturile abrupte. La fel situațiile, aproape întotdeauna concentrate asupra unui moment decisiv — mai adesea, moartea. Cu toate acestea, există un optimism de substanță în nuvelele lui Nicolae Cabel, căci povestirea e în așa fel construită, încît finalul rămîne mereu deschis.

OLIMPIA BERCA

Structuri paradigmatice în limbajul poetic românesc

1. PARADIGMELE TRANSLEXICALE sînt formate din termeni **imaginari**, fără apartenență lingvistică certă, sau și din asemenea termeni. De exemplu: „Orbul de mine, marea o presimte / orbul de mine / se apropie de mare / **Talazul! Talasul! Thalasul! Thalassa!**" (Nichita Stănescu). Presentimentul mării este o iluzie pentru cel lipsit de vedere, tot astfel cum iluzorie este și racordarea pseudoetimologică a lui **talaz** (de origine turcă) cu **thalassa** (cuvînt grecesc însemnînd „mare"). Apropierea de mare, de spațiul originar (i. e. de etimon), este o imposibilitate altfel decît prin străbaterea **imaginarului,** reprezentat de termenii mediani ai paradigmei, **talasul** și **thalasul,** fără altă existență decît poetică. În imposibilitate de a o vedea, insul (poate chiar cititorul) poate doar să **străvadă** poezia, prin stabilirea unor raporturi adecvate între componentele ei, inclusiv (sau **tocmai**) între cele mai îndepărtate.

2. PARADIGMELE INFRALEXICALE sînt foarte rar **fonetice**: „să nu pot spune **O** și **U** și **A**" (Eugen Jebeleanu) și mult mai frecvent **premorfematice** (sau **latente**: căci ele se constituie în însuși procesul receptării lor, prin izolarea elementelor de omogenitate recurente și prin degajarea **unui rest variabil,** formînd ansamblul termenilor paradigmatici): „FOST-A, n-A FOST, ori A FOST **vis**" (Iancu Văcărescu), exemplu în care vom recunoaște (eliminînd recurența A FOST) termenii paradigmatici Ø („absență"), **n-** („negare"), **vis** („irealitate"). Dar această modalitate de constituire a paradigmelor este specifică, în primul rînd, poeziei secolului nostru și în chip special celei actuale: „O CARTE **pentru buzunar,** / O CARTE **mică,** O CĂRT**icică**" (Tudor Arghezi), „Prieten îți este NICI **unul,** / NICI **doiul,** NICI **nimenea**" (Nichita Stănescu); în acest din urmă exemplu, coexistă două paradigme echiprobabile, după cum interpretăm primul termen drept pronume negativ (solidar cu **nimenea,** situație în care **doiul** apare în postura elementului de **ruptură,** în sensul pe care BOUSONO îl conferă termenului) sau drept numeral substantivizat, precedat de conjuncția cordonatoare NICI în calitate de factor recurent (situație în care solidaritatea se produce cu **doiul,** element de ruptură devenind acum **nimenea**).

O variantă a acestei modalități este **paradigma silabică,** obținută prin divizarea corespunzătoare a ultimului termen dintr-o paradigmă lexicală: „în spatele meu, zeul cu un singur ochi / rînjind mă trage DE **mînecă...** / / DE **braț,** DE **umăr,** DE **umbră** / DE **la revedere,** DE **la,** DE **re** / DE **ve,** ȘI **de,** ȘI **re...**" (Nichita Stănescu), unde sugestia segmentării a putut veni, pe de o parte, de la existența unei secționări „naturale" a termenului **(la / revedere)** și de la recunoașterea, în componența lui, a elementului de omogenitate DE **(la reveDEre),** iar, pe de altă parte, de la sugerarea, prezentă în text, a regresiunii spre neant prin zeul ciclopic absorbitor de ființe, regresiune pe care cuvîntul **umbră** (semn al depășirii hotarului dintre tărîmuri) o anticipă și pe care paradigma silabică o exprimă. Faptul că de data aceasta constituirea paradigmei precede receptarea ei este o aparentă facilitate.

CRIȘU DASCĂLU

Rimă și diacronie

Datorită caracterului ei fono-semantic, rima reflectă mai direct (și mai fidel) decît celelalte straturi ale versificației (măsură, ritm) schimbările survenite în diversel compartimente ale limbii. Alăturări de tipul **abim/Antim** (Bolintineanu), **adeverează/pază** (I. Văcărescu), **aerin/senin** (Heliade), **cevași/sălaș** (Pann), **bachicesc/mă veselesc** (Mumuleanu), posibile în secolul trecut, nu mai sînt tolerate astăzi. Structurile ritmice și metrice par, dimpotrivă a avea o mai mare stabilitate (cf. volumul **Cele ce sînt** al lui Mircea Ciobanu, scris în pentametri dactilici). Prin natura sa binară, rima se află, pe de altă parte, într-o permanentă (și fertilă) contradicție cu limba. În vreme ce (în mod ideal) cea dintîi tinde la o identificare totală pe plan fonetic, cealaltă caută, pentru a satisface comunicarea, o tot mai mare diferențiere, o tot mai subtilă nuanțare. În măsura în care rima este fapt de limbă – de comunicare – ea evită **identificarea** (confundarea) – rimele omonimice sau tautologice sînt rare, repudiate, dealtfel, și de legile artei, ca unele ce exclud unitatea sonoră în diversitate; în măsura în care rima este fapt de construcție artistică, o caută.

Cum se reflectă această contradicție în planul diacroniei? Evoluția rimei urmează două direcții distincte. Pe de o parte, rima **(ca fapt semantic)** se încadrează în tendințele de dezvoltare ale lexicului, comportîndu-se, în ansamblul ei, asemenea acestuia, pe de altă parte **(ca fapt sonor – de omofonie –)** ea are o traiectorie proprie, inconfundabilă, existentă numai în cadrele respective.

Sistemul rimei, în aspectul său semantic, este deschis, supus ca și vocabularul, transformărilor petrecute în viața socială.

culturală și artistică. Există, ca și în vocabular, un **fond comun** (aparținînd mai multor poeți, adesea tuturor), relativ stabil și, artisticește, relativ neutru și un **fond individual,** fluctuant, activ, mai dependent de factori extralingvistici, cu o funcționalitate artistică mai pronunțată. Cele două straturi se găsesc într-o relație univocă: fondul comun este alimentat și primenit de cel individual care constituie **masa dinamică** a rimelor. În spațiul fondului comun, distingem un **nucleu principal,** care traversează întreaga poezie românească **(adapă/apă; acum/drum; adîncă/stîncă; adîncă/încă; împreună/adună; lume/nume),** apoi cuplurile care rămîn în patrimoniul unei singure epoci sau generații **(albă/dalbă; amor/dor** etc., specifice romanticilor) și cuplurile care apar cu o frecvență ridicată doar în lirica unui poet sau a cîtorva **(cuvîntul/pămîntul, omul/Domnul** sînt recurente la Dosoftei; **eu/mereu** la Bacovia, **albastru/astru,** la Macedonski; **crînguri/singuri,** la Eminescu; perechile de tipul **colinele/luminele** sau **amintirile/iubirile** la Blaga; numele proprii, mai ales la poeții de inspirație culturală – Pillat, Călinescu, Philippide, Cezar Ivănescu, Al. Miran, Horia Zilieru etc.).

În aspectul său fonetic, sistemul rimei este închis, dinamica lui previzibilă. Evoluția rimei este dependentă aici exclusiv de legile estetice care au guvernat poezia în diferite epoci. Începuturile liricii culte sînt marcate de folosirea masivă a **asonanței** (Dosoftei); se remarcă, apoi, efortul de „purificare", cultivarea rimei concentrice (ecou), a rimei fastuoase, a subtilităților semantice (A. E. Baconsky, Cezar Baltag, Anghel Dumbrăveanu, Ileana Mălăncioiu etc.); sau, dimpotrivă, printr-un efect de compensație, reactualizarea, **căutarea** asonanței **(aud/scut, aruncă/alungă, lut/aud, atunci/dungi, anotimp/schimb, culeg/alec, argint/ispitind** la Mircea Ciobanu, și numeroase altele la Radu Stanca, Nichita Stănescu, Al. Jebeleanu etc.), ca o tendință a poeziei moderne în genere.

OLIMPIA BERCA

ÎN ÎNTÎMPINAREA PRIMULUI COLOCVIU NAȚIONAL DE POEZIE

Cercetătorii Colectivului de poetică de la Universitatea di Timișoara lucrează de mai multă vreme la elaborarea unei ISTORII A LIMBAJULUI POETIC ROMÂNESC. Roadele muncii lor s-au materializat în două volume (LIMBAJ POETIC ȘI VERSIFICAȚIE ÎN SECOLUL AL XIX-LEA, I, 1976; II, 197?), închinate perioadei 1800–1900 și tipărite sub egida Universității timișorene. Începînd cu anul 1979, ei vor întocmi un DICȚIONAR DE METAFORE.

Așa cum a procedat și cu alte prilejuri, Revista ORIZONT oferă și acum paginile sale contribuțiilor semnate de tineri cercetători, contribuții care – de data aceasta – sînt dedicate COLOCVIULUI NAȚIONAL DE POEZIE, ce va avea loc la Iași, în luna octombrie.

VIRGINIA BAZ BAROIU: „Viaducte spre mare"

STRUCTURĂ ȘI VALOARE

Așa cum dovedește analiza textelor, poezia (reproducînd, în calitate de discurs, și structurile limbii) reproduce, mai cu seamă, mecanismul și structura realității. Ea este o **lume** sui-generis a cărei cercetare poate îmbogăți cunoașterea prototipului, a lumii în ansamblu. Poezia este modelul realității.

Pe de altă parte, poezia face posibilă degajarea unui **model generativ** care îi conține – și-i fixează – esența. Acest model nu are un caracter axiomatic. El nu este impus – ci dedus din examinarea textelor concrete, din generalizarea experienței interpretative. E drept (fapt ce, după opinia noastră, îi confirmă adevărul), odată obținut el se justifică și teoretic.

Pe scurt: **Poezia=Prozodie+Metaforă complexă+Simbol.** În termeni mai generali, asta înseamnă: **Aparență+Formă+Sens.** Aparența e de natură sensibilă, forma este doar inteligibilă. Forma (în cazul nostru, **metafora complexă**) e uniunea **substantivului** cu **verbul** și cu **adjectivul** (adică a materiei cu mișcarea și cu diverse însușiri). Cît despre **simbolul artistic,** acesta nu a beneficiat, după cîte cunoaștem, de o definire corespunzătoare. În ce ne privește, **considerăm simbol sinteza dialectică dintre metafora personificatoare și metafora depersonificatoare** (adică un foarte complicat fenomen semantic) – sinteză care asigură operei, simultan, **timp** (metafora depersonificatoare, confesivă) și **spațiu** (metafora personificatoare, descriptivă). În acest chip, ontologia operei este completă: asemenea realității, ea plasează în timp și spațiu aparența și forma ce-i sînt specifice.

Simbolul este, deci, expresia lingvistică a unei realități antropocosmice, a unei realități profund artistice. Cele mai clare exemple din literatura clasică: **Hyperion** (om-astru) (Eminescu); **Faunul** (om-daimon) (Macedonski). Aceste două tipuri fundamentale sînt bogat reprezentate în poezia contemporană, așa cum vom vedea mai departe.

Modelul generativ pe care îl propunem evidențiază o serie de relații numerice. Structura triadică a poemei **(Prozodie+Metaforă complexă+Simbol)** angajează elemente decompozabile: **Prozodia – Rimă, Ritm, Măsură** (3); **Metafora complexă – Substantic, Verb, Adjectiv** (3). **Simbolul** (semnul excelenței artistice)=**Personificare×1/Personificare=1.**

Iată așadar cum „izomorfismul" artă – realitate capătă un temei mai precis. Modelul ca atare ni se pare capabil să acopere întreg teritoriul operei, făcînd posibilă și o analiză etajată, progresivă – în funcție de nivelul atins de cutare sau cutare lucrare. Se poate evita astfel abordarea impresionistă a textelor lirice, cu prea bine cunoscutele ei naivități.

Din fericire, poeții de azi pun la îndemîna cercetătorului scrieri întrutotul exemplare. **Simbolul,** în accepția pe care i-am dat-o mai sus (adică topirea triadelor aparenței și formei în unitatea semantică), este frecvent și – adesea – deosebit de original. Transcriem titlurile cîtorva texte care (alături de numeroase altele, firește) ar putea figura într-o antologie a capodoperei lirice contemporane: **Veghe** (Al. Philippide); **Invitație la călătorie** (Virgil Teodorescu); **Dimineață marină** (Nichita Stănescu), **Poarta albastră** și **Cutia pămîntului** (Anghel Dumbrăveanu); **Armură, Augur** și **Oaspetele cu spadă** (Mircea Ciobanu); **Ceasornicul** (Cezar Baltag) etc., etc.

EUGEN DORCESCU

Tehnica citatului

Numărul poeților care fac critică literară și al criticilor care scriu versuri este în continuă creștere, una din explicațiile fenomenului trebuind să fie căutată în teoretizarea de către Călinescu (împotriva opiniei lui Maiorescu) a posibilității ca cele două activități să fie îndeplinite de aceeași persoană. Cum se știe, Călinescu însuși a ilustrat acest punct de vedere, fapt relevat și de Tudor Vianu: „Cînd însă despart... într-un mod cu totul provizoriu, lucrările de istoric literar și de poet ale lui Călinescu, mă înșel fără îndoială, fiindcă aceste două categorii se întrepătrund, de fapt, în opera colegului nostru". Această întrepătrundere poate fi urmărită, între altele, și pe terenul (puțin cercetat la noi) al **citatului.** Prezența citatului într-o lucrare de critică reprezintă condiția stabilirii unui raport între limbajul-obiect al operei din care a fost extras și metalimbajul (critic) în care se află integrat și unde are o funcție metalingvistică; în acest caz, citatul este delimitat de context prin diferite procedee (grafice, sintactice, lexicale etc.). În 1927, Călinescu scria: „Care este atunci momentul cu adevărat estetic din activitatea critică? Evident, **citatul.** A cita vrea să zică a izola ceea ce spiritul tău a creat din nou, dînd fragmentului o valoare, recunoscîndu-l ca probabil produs al propriei fantezii".

Pentru cunoscătorul poeziei sale nu va fi greu să observe că aceasta însăși conține numeroase **citate** din opera unor poeți români precedenți sau chiar contemporani. În acest caz, citatul reprezintă un fenomen subsumabil intertextualității, îndeplinește o funcție care este aceeași cu a contextului său, deci poetică și, în consecință, nu este delimitat de acesta prin vreunul din mijloacele amintite. Călinescu citează mai ales **cuvinte izolate, memorabile** însă datorită caracterului lor insolit; ele sînt de obicei termeni neologici extrem de puțin utilizați: „Deci cine are-n el psihé / Să strige: Vivat! **Evohé".** **(Cîntece de petrecere),** la Ion Barbu: „Arzîndă, uriașă cabrare, **Evohé" (Dezrobire);** „Iar turmele-nsetate de-ascunsele cisterne / Se risipesc spre negurile **hiperboreene" (Herodot, IV, 8–9),** la Ion Barbu: **„O! Hiperboreenii** rideau, rideau mereu..." **(Ixion)** etc. Alteori, este vorba despre un termen obișnuit, dar utilizat la o formă neobișnuită: „cînd își înfipse o grea, păroasă mînă / În **pleata** vitei mele s-o tragă către mal" **(Fragment epic),** la Eminescu: „Cu creștetele albe preoți cu **pleata rară" (Strigoii).** Citatul este mai evident atunci cînd e alcătuit dintr-o **sintagmă:** „Pe unde cade **discu-ți plin" (Luna),** imagine folosită și de Bolintineanu: „Luna plină-naltă **discul** ei pe munte" **(Popa Stoica),** de Baronzi: „Soarele-și declină / **Discul** de coral" (citat, fapt extrem de semnificativ, în **Istoria literaturii...,** p. 296), de Eminescu: „Dimpreună cu **al lunei disc,** stăpînilor de ape" **(Scrisoarea IV),** Arghezi: „Am rămîne în **lună,** pe **disc" (Mirele)** sau Ion Barbu: „Și ochiul: **disc lunar** lunecător" **(Înfățișare).** Citatul poate să se întindă asupra unui întreg vers: **„Nu-ți voi fi mire sacru, ci pururi un logodnic" (Interdicție)** și la Arghezi: **„Logodnică de-a pururi, soție niciodată" (Cîntare).**

Apelînd la tehnica citatului, Călinescu oferă posibilitatea să se demonstreze că deosebirea dintre limbajul criticii și acela al poeziei este în primul rînd una **funcțională.** Frecvența mare a citatului poetic ilustrează, totodată, **clasicismul său teoretic,** ideea că plăcerea clasicului se află în formulare și nu în identificarea unor poziții lirice noi.

DOINA BOGDAN-DASCĂLU

PEISAJUL INTERIOR

Unul din **topoi**-i specifici poeziei simboliste, dar și post-simboliste, cu unele ecouri pînă astăzi, este „metafora sufletului".

Topos-ul se prezintă ca o metaforă amplă, termenii căreia se află într-o aparentă disproporție. Enunțului inițial al ecuației: **Sufletul este (ca) X...,** îi urmează dezvoltarea termenului metaforizant X, într-o anume selecție a semnelor sale posibile. Rezultă un tablou alegoric, ale cărui detalii sînt tot atîtea conotații la termenul dintîi, cel metaforizat. Ceea ce se desfășoară în dreapta ecuației operează global și se instituie simbolic față cu sfera termenului propriu, denotațiile căruia sînt, astfel, doar sugerate. Nimic mai adecvat, ca tehnică, decît aceasta, în definirea unei stări de suflet. „Exactitatea" definiției e dependentă de elecția unui **anume** tablou, care devine – cu o expresie a lui G. Călinescu – „peisaj interior". Un „paysage choisi" fusese sufletul și la Verlaine.

În istoria **topos**-ului nostru există confluențe și similitudini, uneori frapante; alteori surprind metaforele cu totul personale, dincolo de orice manierism. Frecventă e analogia cu spațiul închis și ferecat: **zidirea,** de la palatul somptuos la hanul periferic, de la piramida egipteană la derizoriul acaret domestic. Este, aici, o polarizare sensibilă, o disociere între atitudinea „solemnă", „nobilă", „superbă": „Mi-e sufletul ca un deșert palat / Ce-așteaptă ca stăpînul să-i revie..." (M. Săulescu); „Eu sînt o piramidă a vechiului Egipt / Pe-al cărei creștet luna..." (N. Davidescu), și cea „umilă", „simplă", „familiară": „E sufletu-mi un music-hall de mahala..." (Luca I. Caragiale).

Primei serii i se adaugă **caverna,** ca spațiu mineral și misterios, „cutie de rezonanță" amplă a ecourilor intime: „O, inimă, în tine ca-n grota lui Eol..." (Al. Philippide); „Mi-e sufletul în hrube-adînci boltit..." (idem), dacă nu chiar **natura** ca atare, magnifică, solemnă, domeniu vast al solitudinii și al melancoliilor înalte: „Sînt în adîncul meu ca o pădure / Din care păsările au zburat..." (Al. Philippide).

Celeilalte serii, a sentimentelor umile, simple, delicate, i se adaugă **grădina (parcul)** și **terasa,** ca o posibilă deschidere spre lume: „Întristarea mea e-o gingașă terasă..." (Șt. Petică); „Vreau, sora, cu sufletul grădină tomnatică / În care fiecare alee are tristețea roșiatică..." (C. Baltazar); „Mai departe e sufletul meu / și grădina / Cu dragostea celor din urmă dalii..." (A. E. Baconsky).

Se înțelege de la sine că stările de suflet (prin definiție „muzicale") se traduc după gradația și intensitatea, după acustica și timbrul instrumentelor ce le evocă.

Cu mineralul, statuarul, materiile prețioase (opuse stării muzicale și fluide), sufletul devine „parnasian": „Sufletul tău e-un parc de stîlpi, la rînd, / Cu statui albe, sus, pe fiecare..." (T. Arghezi); „Mi-am tăiat în suflet temple / Chip cioplit s-așez în ele..." (N. Labiș), fie și cînd acceptă cutremurul romantic: „Mi-e sufletul o năruire de statui..." (Al. Philippide).

Bine integrate peisajului (sălbatec ori domestic), „jivinele" participă, și ele, la definirea sufletului: „Mi-e sufletul culcat pe colți de lup..." (N. Stănescu); „Sufletul meu luat prin surprindere / sărea ca o găină cu capul tăiat..." (Nina Cassian).

Și mai participă, desigur, omul însuși, fie ca **homo ludens,** ca „funambul" perfect: „Dănțuitor pe frînghii și păpușar vestit, / Cu zările pe umăr și vîntul de căpăstru, / Sufletul meu colindă..." (Al. Philippide) sau ezitant: „Și să-mi ezite sufletul ca dansatorul pe frînghie..." (T. Tzara); fie ca **homo faber,** într-una dintre cele mai frumoase, mai proaspete, mai nesofisticate întruchipări ale acestui **topos**: „Sufletul meu e un zidar care se întorce de la lucru..." (T. Tzara).

MARIA FOARȚĂ

INGAMBAMENTUL – un atribut al poeziei moderne

Ingambamentul (numit, uneori, și: **enjambement**) desemnează scindarea unui lanț sintactic prin plasarea elementelor sale constitutive în două versuri distincte. În sens larg, este vorba de „un conflict" între sintaxă și prozodie: se înțelege că fenomenul are loc în condițiile expansiunii propoziției dincolo de limitele unui singur vers și că solidaritatea gramaticală și semantică a cuvintelor este contrazisă de apartenența lor la versuri diferite.

Tratatele de poetică s-au arătat, multă vreme, refractare acestui procedeu, considerîndu-l neavenit pentru poezie, întrucît se instaurase crezul că unitățile sintactice trebuie să se suprapună celor prozodice. Totuși, la început mai timid, apoi cu insistență crescîndă, poezia înfruntă tiparele rigide impuse de o măsură fixă, dezvoltînd structuri sintactice care neglijează barierele prozodice și disociind cuvinte solidare sintactic (subiectul de predicat, atributul de substantivul determinat etc.): „Și din toate singur **eu / Nu-ndrăznesc** s-o prind de mînă" (Arghezi); „N-a adus nici surpări de pămînt, / nici lupte de stradă, nici **flora / luxuriantă** a vreunei iubiri; / amară nu i-a fost clipa, nici ora." (Ștefan Aug. Doinaș)...

O dată precedentul creat, poezia modernă împinge fragmentările sintactice tot mai departe, separînd elemente care nici nu pot fi gîndite decît împreună (auxiliarul sau pronumele reflexiv de verb, în cadrul predicatului verbal, articolul nehotărît sau prepoziția de substantiv, în cadrul complementului etc.): „În voia valurilor trebuie doar **să te fi / Pierdut** și valul te ia fără de știre, / Rana știutului se întunecă. **Nu / Se-mpotmolește** nimic, totul curge-ntr-acolo". (I. Alexandru); „Cutremură-te-n mine, viață! **Sfarmă- / Te-n** mine iarăși, răcnet de alarmă!" (Philippide); „Acuma vine iarna. Vine ca **un / motiv** de mult prezent cu ploi și nalbe-n / **peisaj,** ca liniștea-n cetăți de scaun". (Ștefan Aug. Doinaș)...

Nu e greu de constatat că ingambamentul este cu atît mai pronunțat, cu cît atracția dintre termenii disociați e mai puternică și cu cît nepotrivirea dintre limitele propoziției (ca unitate sintactică) și limitele versului (ca unitate prozodică) e mai mare. Nu este apoi superfluă observația că, pe măsură ce poezia cîștigă în modernitate – chiar numai cronologic vorbind – libertățile pe care și le îngăduie față de vechea dogmă poetică sînt tot mai mari.

Fără îndoială, ingambamentul a însemnat nu numai o reacție la preceptele poeticii clasice, izvorîtă din aspirația interioară a poeziei înspre eliberarea de constrîngeri, ci și o inovație care împrospătează limbajul liric, de acum deschis celor mai complicate structuri sintactice. Revărsarea propoziției din matca strîmtă a unui singur vers pe întinderea unei (sau unor) strofe chiar, ignorînd segmentările periodice impuse de epuizarea unităților metrice, eliberează nebănuit desfășurarea discursului poetic. Raportul de subordonare, atîta vreme ocolit de poezie, reintră în drepturi și în competiție cu coordonarea. Eliberarea este însă și de natură prozodică, deoarece prin ingambament sporește inventarul rimelor românești: prepoziția, conjuncția, articolul și alte clase morfologice și-au cîștigat, în condițiile oferite de acest procedeu, dreptul de a ocupa poziție în finalul versului. E de la sine înțeles că soluțiile rimice crescînd, tirania rimei va scădea. Sporește apoi, prin ingambament, dependența versurilor unele față de altele, ele aflîndu-se „în prelungire", legate mai strîns prin sintaxă; totodată, pauza dintre ele pierde din consistență, atîta vreme cît, în finalul unităților metrice, nu se întîlnesc, obligatoriu, pauza sintactică și cea prozodică.

I. FUNERIU

Metafora împlinirii – ANCORE LUCII

Cu acest ultim volum de poezii **(Ancore lucii,** 1977), **Virgil Teodorescu** se așează în conștiința publică drept unul dintre poeții puternic marcați de necesitatea poeziei cu **caracter** social. Trecut prin diverse faze de **creație,** mereu în căutarea unei note **personale,** pe poetul suprarealist de altădată nu l-a părăsit tentația „ancorării" în real, în cotidian. Așa încît, de la programaticul (dar anarhicul) vers „Urăsc tot ce amenință mersul amenințător al omului spre libertate" **(Munții din vise,** în volumul **Blănurile oceanelor,** 1945) pînă la lucida și declarata aderare la construcția **societății comuniste** (volumul **Ancore lucii)** trebuie să vedem o cale, o ascensiune neîntreruptă.

Volumul de față se constituie, în ansamblu, pe **scheletul metaforei** unei triple împliniri: **biologice, poetice** și **sociale,** limpede **exprimate.** După cinci decenii de activitate **literară,** poetul se vede aureolat (dar cu **evident regret** și cu **încercarea** de a se detașa de vîrstă); metafora vîrstei de aur e **iarna**: „Mai e puțin, și cum mereu se-ntîmplă, / Va podidi ninsoarea obrajii mei leali, / Sau dacă nu, patetici și egali, / Fulgi moi de nea vor poposi pe tîmplă..." **(Puțin).** Dar această „împlinire temporală" nu înseamnă o abzicere de la muncă, de la poezie, pentru că: „...așa cum se rotește în lucii spații luna / în jurul acestui torturat pămînt, / Rotește-n jurul meu stelarul cînt / Căruia-i smulg și-i țes din nou cununa" **(Regret);** iar poetului nu-i rămîne decît, conștient, să încerce a suplini trecerea biologică prin vitalitate artistică, recurgînd la „perfide subterfugii", planînd „înalt, peste ruine, / Fără-a plăti văzduhului vreun bir" **(Procedeu).** Realizarea artistică deplină a poetului s-a produs atunci cînd a știut să se afle în miezul evenimentelor epocii, „neobosit și peste tot prezent", reușind să dureze „ca pe un falnic monument, / cu ample linii, spațiul comunist" **(Era un timp).**

Artistul nu rîvnește pentru sine la un „Exegi monumentum...", deși e conștient că a produs valori durabile: „Voi fi un trunchi de pom, pe o alee, / Pentru îndrăgostiții rectilini, / Și-n lemnul putred vor zări puțini / Celesta pulbere ce-n roci scînteie" **(Celesta pulbere).**

Împlinirea socială a poetului se confundă cu mersul înainte ale țării, metafora realizării fiind **cercul** (hora, corola, bolta). Chipul patriei este, din acest punct de vedere, imaginea aproape perfectă a năzuințelor poetului: „Pădure, fluviu, mare, munte, șes, – / Sînt plămădite toate nu din haos, / Ci din visare, luptă, din repaos, / Și toate au un singur înțeles, / / Pe care-n orice clipă îl încerc: / Aceleași năzuinți și-aceeași vrere, / Nebiruita patriei putere / Unificată-n spațiul unui cerc" **(Stanțe).** Un atribut al împlinirii sociale, ca și o premisă a ei este unitatea (unirea), metaforizată prin **corolă**: „Și mîini într-o corolă unite, fiecare / Asemeni unui cuib, și-asemeni toate / Cu zborul necesar spre libertate – / Nedesmințita omului culoare" **(Horă).**

Confundat cu ritmurile țării, cu înălțarea ei, poetul vede ziua marii împliniri ca un lucru deosebit: „Cînd e unit poporul e mare orice ins. / Inele de logodnă din lanțuri ne-am făcut..." **(Inele de logodnă).**

Prin majoritatea poeziilor pe care le înglobează, volumul **Ancore lucii** rămîne un act de aderare a poetului la actuala „primăvară dreaptă", a României, la acest „anotimp boltit spre viitor".

LIVIUS BERCEA

Modalități stilistice în „Imnele" lui Ioan Alexandru

Atitudinea ce se degajă din **Imnele** lui Ioan Alexandru este adorația. S-a remarcat la apariție tonalitatea de litanie, profetismul (de loc minor), plîngerea lirică, dar s-a reproșat și monotonia ori lunecarea spre emfază a acestor cîntece. Atîta vreme însă cît lirismul orfic rămîne aspirația acestui important poet al generației actuale, este de înțeles că înainte de toate, în expresie, Ioan Alexandru rămîne un muzical și un solemn, muzicalitatea și solemnitatea fiind și note esențiale de arcuire a laudei, a cîntului. Organizarea verbală a textului poetic este relevantă pentru cele două dimensiuni enunțate. În primul rînd printr-un anume mod de construcție a frazei. În poezia românească sînt mai rare momentele cînd polisindetul sau anafora cu atîtea efecte incantatorii să fi fost așa de solicitate. Conjuncția „și" utilizată pe largi spații își pierde valoarea de element gramatical relațional, devenind un artificiu de augmentare a sugestiei muzicale. Atît în anaforă cît și în polisindet „și" conjuncțional prevalează însă nici prezența verbelor nu este neglijabilă. Alături de forma simplă apar cazuri de anaforă încrucișată.

Din același impuls spre menținerea constantă a unei oficieri imnice solemne, derivă construcțiile prin paralelism, alcătuite din sintagme identice sau cvasiidentice. Zeugma, prin suprimarea unui termen în unul din membrele frazei, prezent însă într-unul anterior, fără de care aceasta nu ar avea sens, conferă, pe lîngă evitarea redundanței semnificantului o notă de indeterminare și de ritmizare aparte: „Ca dealurile să miroas-a foc / Și focurile-a noapte junghiată".

Tributare unei ușoare emfaze, venite însă și din necesități de psalmodiere sînt sintagmele retorice climactice sau anticlimactice în gradație ascendentă ori descendentă: „Din sat în sat mi-am zis că voi umbla / Și să-i întreb cîți își aduc aminte / Din casă-n casă și din om în om / Să îi ascult vorbindu-mi de părinte" sau elipsa imnică: „Pace în cer și pace între oameni / În toți și toate slavă ție!". Acestui mod de construcție i se asociază firesc muzica ori ritmica lentă, servite de bogate aliterații consonantice („Maramureș murmure amar") ori de labdacism, supralicitat uneori ca în strofa: „Lumină lină leagăn de lumini / Laur și luntre legămînt lumină / Lacrimă limpede în leat / Lumină lină din lumină". Același efect îl are luxurianța enumerărilor de antroponime sau toponime din **Imnul lui Alexandru cel Bun** ori amplificarea din **Imnul Albei-Iuliei.**

Tonalitatea imnică se menține ridicată prin recurgerea la apostrofă, la adresarea retoric-ceremonioasă și encomiastică.

În morfologie rezultatul este încălcarea uzului curent de construcție a modurilor și timpurilor verbelor. Apar inversiunile verbelor, cu inflexiuni biblice, arhaizarea (cam excesivă) a lexicului, cuvîntul dialectal ori recurența neobișnuită a unor termeni, mulți dintre ei deveniți simboluri mai mult sau mai puțin ermetice.

În mai mare măsură ca în volumele anterioare, în **Imne** totul este supradimensionat. Hiperbola devine figura retorică privilegiată ce traduce adecvat propensiunea către enorm, transpunînd un univers în transistoric, în mit. Angrenate într-un context mai larg al hiperbolizării, comparațiile și chiar metaforele devin puncte de iradiere hiperbolică ori mitică.

D. VLĂDUȚ

televiziune

DUMINICĂ, 8 octombrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Cărțile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea bucluceașă. 16,30 Box: Cassius Clay – Leon Spinks, (înregistrare). 17,30 Linia maritimă Onedin. 18,20 Redeschiderea izvoarelor. Reportaj dedicat Zilei petrolistului. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. „De prin clasă... adunate". 19,00 Telejurnal. 19,20 Unirea cea mare – Făclie nestinsă prin veacuri (I). 19,40 Antologii artistice. 21,10 Film artistic. Vanina Vanini. Premieră pe țară (franco-italian). 23,00 Telejurnal.

LUNI, 9 octombrie

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Fișier social. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton: Putere fără glorie. 21,15 Orizont tehnico-științific. 21,45 Muzică pentru toate vîrstele. 22,00 Cadran Mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 10 octombrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Anii de aur ai comediei (rel.). 11,00 În alb și negru. Karino (V). 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Mesagerii cîntecului și jocului popular. 17,45 Arta interpretativă românească în confruntări internaționale. 18,25 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 18,55 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta TV. 20,25 Seară de teatru. Patima fără sfîrșit. 22,05 Viața rațională. 22,30 Telejurnal.

MIERCURI, 11 octombrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antena vă aparține. 11,15 Șoimii patriei. 11,25 Bucureștiul necunoscut. 14,50 Fotbal România – Polonia. Transmisiune directă. 16,50 Din țările socialiste. 17,00 Răsună-n țară al muncii cînt. 17,15 Mult e dulce... 17,40 Telecronica pentru pionieri. 18,00 Festivalul „Cîntarea României". 18,50 Forum cetățenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile. 20,20 La ordinea zilei în economie. 20,35 Telecinemateca Ciclul „Mari actori": Peter O'Toole Urmărire la Londra. Premieră pe țară. Producție a studiorilor engleze. 22,20 Telejurnal.

JOI, 12 octombrie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob. Nepal. 17,40 Corespondenții județeni transmit... 17,55 Consultații medicale. 18,15 România pitorească. 18,45 Fotbal internațional. 19,05 Film serial pentru copii. Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ora tineretului. 20,40 „Te apăr și te cînt patria mea". 21,40 La ordinea zilei în economie. 21,55 Arta monumentală – O artă pe măsura timpului nostru. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 13 octombrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,40 Un fapt văzut de aproape. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,30 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 17,15 Jurnal agrar. 17,20 Teatru TV: „Cine n-are bătrîni..." 19,00 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Prim-plan. 20,20 La ordinea zilei în economie. 20,30 Film artistic. Vieți scurte. Premieră TV. Coproducție a studiourilor poloneze și a studiourilor din Bratislava. 22,00 Interpreți de frunte ai cîntecului popular. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 14 octombrie

12,00 Telex. 12,05 Putere fără glorie (rel.). 12,55 Curs de limbă spaniolă. 13,20 Concert distractiv. 14,00 Documentarul românesc. 14,20 „Dintre sute de catarge". 14,40 Cîntece patriotice. 15,00 Fotbal U.T.A. – F.C. Argeș. 16,50 Agenda culturală. 17,20 Clubul tineretului. 18,20 Săptămîna politică internă și internațională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața rațională. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,35 Întîlnire cu satira și umorul. 22,10 Telejurnal. 22,30 Melodii românești de ieri și de azi.

plastică

VIRGINIA BAZ BAROIU

(Urmare din pag. 1)

spațiile unde are loc ritualul coloristic.

O lume de miraj, am zice, în care navigăm, însă, cu sufletul la gură, străbătînd pustiuri fierbinți, urcînd spre spații celeste inaccesibile, navigînd sufocați în ape fără fund, intrînd în orașe pierdute, plantate în spații fără istorie, mergînd spre orizonturi ce se curbează și fug mereu, undeva înaintea noastră, sub ceruri violete sau sub ceruri roșii închipuind deșerturi stranii, navigînd deci spre un țărm ce nu mai apare, chiar dacă el cheamă ca o fata morgană.

Tonurile aprinse, închipuind cero-pastelul sau chiar uleiul, desenul ferm, sau irizările și diafanitatea culorilor fremătînde dau acestor lucrări ale Virginiei Baz Barolu un farmec aparte, forțîndu-ne să intrăm, din teritoriul realului, al cotidianului, într-un univers aproape magic, întruchipînd aceste adevărate „ofrande", aduse de ea dificilei arte a acvarelei.

★

Expoziția personală de la Galeria Helios, a artistei timișorene Virginia Baz Baroiu, prezintă o generoasă selecție din activitatea creatoare din ultima vreme, aproape cincizeci de acuarele. De ani de zile, peste douăzeci la număr, publicul din Timișoara, din țară și din cîteva orașe europene, centre cu vechi tradiții de artă, are frecvente prilejuri de a se întîlni cu lucrările acestei făuritoare de frumuseți rezistente, plăsmuite din vopsele de apă pe hîrtie delicată și fragilă. Tehnica, materialele și suportul, care gravitează spre grafica de șevalet, implică spontaneitate, forme fluide și vaporoase, mînuite de un pictor, ele capătă fără consistență și durabilitate aspirînd la demnitatea consacrată a uleiului pe pînză.

Atmosfera și fluiditatea, vibrația culorii și umiditatea, boarea învăluitoare a lucrurilor, abia înfiripate în lumină, strălucirile irizate și umbrele tainice, — atribute ale facturii lirice și visătoare, — se regăsesc definitorii în acuarelele Virginiei Baz Baroiu. Întrupările unui asemenea temperament artistic pot trimite uneori spre formulele stilistice ale romanticilor („Metafora nopții", „Veneția") sau ale suprarealiștilor (unele ecouri din Ernst, ca „Sub privirea lumii", oricum mai stinse decît în trecut). Cîteva recente desfășurări pe verticale accentuate („Simfonia zborului", „Preludiul toamnei") amintesc de maeștrii Orientului extrem, prin economia elementelor constituente și sobrietatea cromatică. Dar, dincolo de aceste afinități posibile, specificul viziunii și registrul particular al mijloacelor de expresie deiimitează o amprentă proprie, atît de proprie, încît ajunge să facă de prisos iscălitura.

Venită de pe meleaguri bucovinene, cu poezia locurilor în inimă, cu reminiscențe aie verdelui intens de codri, cu nostalgia albastrului din ctitoriile voievodale, artista evocă „Țara zimbrului", o „Fantezie în verde", o siluetă abia ghicită de „Oraș" sau de „Oraș violet", ori cei mai adesea crimpeie filtrate din „Nestăpînita natură", din „Aurul verii", din „Paradisul de mai" de pe cuprinsul țării.

Peste vagi neliniști și nostalgia întoarcerii se înalță astfel, biruitoare, rămînînd stăpînă în memorie, bucuria împlinirii.

DELIU PETROIU

O mare împlinire — ALEXANDRA GUȚU

Atentă la sărbătorile muzicale recomandate de U.N.E.S.C.O., Filarmonica și-a dedicat ultimul simfonic Zilei Internaționale a muzicii, 1 octombrie. Concertul semnat NICOLAE BOBOC a fost reprezentativ, sub aspectul repertoriului, al ținutei interpretative, debutînd cu Tripticul lui D. CUCLIN. Aici, pe parcursul a trei secțiuni, redutabilul simfonist operează o metaforică transcriere a sugestiilor vizuale declanșate de nimbul luminii, filtrată în „Amurg", „Noapte" ori „Zori".

Solista serii a fost artista instrumentistă, cea mai prestigioasă a acestui colț de țară, ALEXANDRA GUȚU, multiplă laureată a concursurilor internaționale, aflată azi în vîrful ierarhiei valorice naționale. Mărturie, frecventele recitaluri și medalioane dedicate artistei de către RTV București, cît și invitația de a fi solista FILARMONICII „MOLDOVA" în apropiatul turneu din S.U.A. Prezența pe podium a acestei adevărate mîndrii artistice timișorene se cuvenea însă răsplătită la altă manieră de public — mă gîndesc la numărul celor sosiți la concertul său, și nicidecum la calitatea sa ! Concertul de Saint-Saëns, interpretat, rămîne o pagină de mare vibrație emoțională, pe undele căreia sensibilitatea solistei a fluctuat cu o fremătătoare adeziune. I-am remarca dramatismul latent, omniprezent de altfel, ori plutirea lină a cantilenelor, tonul Alexandrei Guțu, cristalizîndu-se într-o incantație impresionantă, coerent zămislită în zonele sublimului estetic. Tehnic, orice dificultate este realmente spulberată de laborioasa sa „prestidigitație", tastiera instrumentului devenind un ring miniatural de demonstrații spectaculoase, pe fundalul unei acurateți intonaționale de cristal. O mare împlinire, ce încîntă prin măiestria atinsă, rod al continuului efort spre perfecțiune, orînduit de ani mulți, cu meticulozitate.

„LITURGICA" LUI HONEGGER a însemnat realizarea unui vechi deziderat al dirijorului N. Boboc ; muzica partiturii, ivită din angoasa zilelor stihinice ale războiului are, după tensiunea dezbaterilor, desfășurată în cioocniri tumultoase de disonanțe și intensități, vizlunea liniștei rîvnite, eternei păci care să străjuiască viitorul Terrei. Captivant, travaliul dinamic al concertului, limpiditatea cu care este exprimat mesajul. O certă reușită, adusă ca oboi de către muzicienii bănățeni acestei zile, dedicată de mapamond, MUZICII.

DORU MURGU

„cîntarea României"

Expoziția de pictură a THEODOREI CICAN

La Galeria Bastion s-a deschis expoziția de pictură a Theodorei Cican, membră a Asociației artiștilor plastici amatori „Romul Ladea". Prin profesiunea sa (desenatoare la Institutul Agronomic Timișoara) prin studiile parțiale de specialitate (a fost elevă a lui Corneliu Baba) și prin unele distincții ce i s-au acordat (printre care premiul I la Festivalul Tineretului de la Moscova — 1957), artista depășește condiția amatorismului.

O lucrare semnificativă din selecția actuală, „Copacul bresicior" a fost reținută dealtfel din ampla expoziție colectivă prezentată în vară de Centrul de îndrumare a creației amatorilor sub titlul „Timișoara ieri, azi, și mîine". Imagina simbolică a statorniciei, a muncii și a bucuriei de viață se încheagă din fragmente evocatoare, sugestiv armonizate sub semnul unui înalt simț, al decorativului. Cu o structură asemănătoare ne apar „Familia" și mai ales „Satul meu", în care un perete al casei — „al patrulea perete" — este desființat, pentru ca privitorul să poată pătrunde nemijlocit în ambianța caldă a unui cămin de la țară.

La cea de a patra expoziție personală Theodora Cican se dovedește o artistă formată, de la care așteptăm cu îndreptățită încredere — poate printr-o eventuală limitare a genurilor abordate — o și mai concludentă clarificare și concentrare a mijloacelor de expresie.

DELIU PETROIU

consemnări

Creatori din viața muzicală a Banatului

Mă voi opri în aceste rînduri la două nume de muzicieni bănățeni, mai puțin cunoscute : Ștefan Perianu (1841—1885) și T. R. Perianu (1883—1961).

Ștefan Perianu a făcut studii de drept și muzică la Budapesta și a fost — după ce un timp a stat în Ardeal — asesor la scaunul orfanal din Lugoj. Acesta are un dans poporal „Ardeleana" pe care l-a publicat în anul 1865. Se mai amintește apoi de către Tiberiu Brediceanu (Scrieri, Editura muzicală, p. 170) că Ștefan Perianu a mai creat „Compoziționе de arii, jocuri și cîntări românești", (dar aceasta e nedefinitivată), precum și faptul că de la el a rămas o numeroasă bibliotecă muzicală.

Un alt creator mai puțin important, dar totuși prezent prin multiplia sa activitate, este T. R. Perianu. El a urmat studiile liceale la Năsăud, acolo fiind președintele Societății „Virtus" Romana Rediviva" ; la liceu a făcut studii de vioară cu profesorul E. Ștefănuțiu, iar la Institutul pedagogico-teologic din Sibiu a fost elevul compozitorului Timotei Popovici. De la el a rămas o colecție de 290 de pagini mari de piese muzicale, dintre care unele sînt necunoscute, precum : „Lugojana" de Timotei Popovici, mazurca „Charlote" de E. Ștefănuțiu, alte piese de Ciprian Porumbescu, și 29 de romanțe, care nu au fost cuprinse în cele 150 piese de acest gen, difuzate de Editura Muzicală, în anul 1976 în îngrijirea lui Mia Barbu. Între ele se găsesc unele cu totul inedite, cum ar fi cea creată de sublocotenentul Dimboviceanu. Pe lîngă sutele de pagini de colecții mai are și piese originale pentru cor bărbătesc : „Calcă române" !, precum și alte piese, cum sînt : „Orăvițeano" și „Iedera". În anul 1910, el a înființat un cor în satul Cadar, jud. Timiș. A fost un bun violonist, fiind apreciat, în acest sens, și de Timotei Popovici. Menționez că a fost și un bun condeier. În anul 1942 a tipărit o carte de eseuri, intitulată „Oaze de lumină", care, ulterior, a fost revizuită de autor. De asemenea are în manuscris un caiet de cugetări. Începînd cu anul 1906 a colaborat la mai multe reviste și ziare din Timișoara, Sibiu, Caransebeș și București.

VALERIU T. PERIANU

retro

BUCURIA DAMELOR DIN TIMIȘOARA DE LA 1849 LA 1898

„Mijloace de înfrumusețare sau cosmetice". La Amor, îngerul alb și Celesta, damele sînt poftite să cumpere creme Ciiterin, puder de Hubert, puder gras de Leichner, puder de Kielhauser, cremă orientală Angelo, apă orientală de gură Angelo, chromatique parisienne, trusă întreagă adusă de la Paris, pudră de orez, cremă de delăturat pudra, „Crema de aur", crema „Trandafirul împupit", lapte de castraveți pentru primăvară, rouge roșu și ținiamen. (după Temesvarer Wochenbiatt). La apoteca Santa Maria, din Fabric, strada principală nr. 21 (care fu premiată la espoziționea din Timișoara din anul 1891 cu medaiile de aur) onoratele dame află : Pomadă de Venus. De mină și față. Pomada aceasta pentru curățirea obrazului este cea mai bună și mai vindecătoare decît toate celelalte pomade. Impedecă la foiosirea regulată pocnirea pelei și este recunoscută de cei mai bun leac de conservare a feței. Este probat în contra tuturor defectelor și slăbiciunilor pelei, delăturează toate soiurile de pete, precum bubițe, bube de înferbințări, alunițe, vermulești, pete galbine de ficat. Pain-Expeller, numai ca mijloc estern ; delătură tot felul de spurcăciuni despre pelea trupului și a feței. Toată seara, înainte de culcare să se frece pelea obrazului și acele părți a trupului care să se întinerească cu pomada, trage peste noapte mănuși și este efect sigur. Dimineața să se speie acea parte a trupului cu apă proaspătă și sopon neutral. Pastă de dinți aromatică-vegetabilă. Pasta aceasta conține părticele nevătămătoare cari se topesc în apă și în scuipiți și sunt foarte folositoare pentru dinți ; Ea se prepareză din cele mai bune și mai curate materii și se distinge de celelalte preparate numite paste de dinți prin conținutul ei de stofe tonice aromatice. (după Luminatoriul).

RETROVIZOR

panoramic

● În cadrul Festivalului național „Cîntarea României" a început la Timișoara „Decada cărții românești". Ea a fost inaugurată la librăria „Eminescu" prin cuvîntul introductiv al Luciei Zamfir, vicepreședinte al Comitetului de cultură și educație socialistă. Din agenda manifestării : prezentări de cărți noi, recitaluri de versuri, medalioane literare, dezbateri, șezători literare, simpozioane, „Ziua editurii FACLA", lansarea volumului „Diligența de seară" a poetului Anghel Dumbrăveanu, lansarea reeditării „O complicată stare de fericire" de Ion Arieșanu. Biblioteca județeană avînd în această decadă o serioasă contribuție. ● La Lugoj, recital de lieduri, arii din opere, susținut de artistul emerit Constantin Ursulescu, fiu al orașului. ● Dar la muzeul aceluiași municipiu, un vechi și prețios tablou, portretul fiului lui Nica Iancu Iancovici, lăutarul celebru, stă într-un depozit, cu toate demersurile. ● Esperanto, una din speranțele omenirii, la Universitate, recent. Inaugurarea unui cenaclu, comunicări științifice, cu participarea cadrelor didactice și a studenților, „anekdotoj" și „travivajoj"... ● La modă, spectacolele complexe. La sala „Constructorul". Opera este organizatorul unui spectacol cu un registru întins între lied, arie și muzică folclorică. ● Premieră a Naționalului timișorean, în sala Casei de mode, cu „Pielea ursului". ● Damian Vulpe prezintă, la reînceperea serilor de muzică și discuții de la Bastion, inițiate de Filarmonică. ● „Ziua petrolistului" va fi marcată și la „schela" timișoreană printr-un program festiv și prin reportaje la studioul teritorial radio tv. ● Orchestra ansamblului „Timișul" a realizat un nou LP la „Electrecord", fapt care coincide cu cei zece ani de activitate ai formației. ● Alte știri : fiecare al 3-iea locuitor al județului este elev sau student. ● Întreprinderea de bere „Timișoreana" împlinește 260 de ani de activitate.

E. BUREBIU

Cu regizorul ANDREI BLAIER

(Urmare din pag. 1)

mi-a adus și multe bucurii. De curînd, am întîlnit la Hunedoara, la o consfătuire cu cineaștii amatori, un tînăr inginer clujean care a vrut neapărat să-mi vorbească. Mi-a spus că, atunci cînd a văzut „Diminețile unui băiat cuminte", n-a mai putut sta acasă. A plecat pe un șantier, unde a stat un an și consideră acel an cea mai frumoasă și cea mai importantă perioadă din viața lui, timp care l-a modificat substanțial. Nu vă puteți imagina cu cîtă emoție l-am ascultat. Acest sentiment al răspunderii este o trăsătură definitorie pentru lucrările mele. Pe urmă, cred că în filmele mele există niște obsesii, niște stări care-mi ordonează comunicarea : starea de prietenie, starea de sinceritate, nevoia de adevăr. Încerc să povestesc, imprimîndu-mi o anume discreție a comunicării, o sfială în propunerile pe care le supun discuției spectatorilor. Încerc să împlinesc cît mai atrăgător povestirile pe care le trudesc, căutînd peste tot autenticitatea, sentimentul puternic al vieții care mă fascinează, alternînd planuri de narațiune foarte diferite, fără să țin cont de genuri sau de modalități verificate de arta filmului. În ceea ce privește, cum frumos spuneți (și m-ar bucura să merit aprecierea), „stilul" lucrărilor mele, sînt convins că el e mai limpede spectatorilor decît mie.

— Convingerea mea — pornind tot de la filmele dumneavoastră — este aceea că sînteți adeptul unei morfologii filmice, în care elementele componente, semnele, se ordonează într-o ierarhie precisă. Raportul semnelor este, după opinia mea, limbajul cinematografic pe care ni-l propuneți. Din punctul de vedere al realizării acestui limbaj, care semn este primordial în filmele dumneavoastră ?

— Sînt un adept al structurilor filmice riguroase și limpezi. Tocmai de aceea caut să-mi ordonez scenariul cît mai solid cu putință, construind semnele încă de la acel stadiu, prefigurîndu-le. Mă exprim cel mai deplin prin detalii și considerînd și prim-planurile niște detalieri ale universului de idei pe care-l propun. Încerc o relație precisă între eroi și lumea pe care și-au construit-o, urmărind evoluția fiecărui personaj și a obiectelor ce-l înconjoară. Detaliile pe care le filmez, doresc să-i justifice și să-i disculpe pe cei ce le-au creat. În același sens gîndesc și montajul filmelor mele, el împlinînd o elaborare precisă a unui decupaj, reconstruind și nu construind un adevăr de viață posibil, mai puțin real.

— Nu numai în cinematografia noastră, dar și aiurea, întîlnim adesea filme limbute. Ale dumneavoastră sînt zgîrcite la vorbă și totuși spun foarte mult. Este un ideal spre care tindeți ?

— Din păcate, cred că filmele pe care le-am lucrat nu sînt destul de zgîrcite la vorbă. Poate că am o jenă pentru declarativism și pun personajele să vorbească cu subînțelesurile unor ipotetice replici, nu cu replici și asta nu mi se pare bine. Mă străduiesc pe cît posibil să reduc din comunicarea prin vorbe, optînd pentru mijloace de expresie puternic vizuale. Dar nu cred că opinia mea poate să fie un criteriu valoric. Am văzut multe filme bune în care se vorbea foarte mult. Important mi se pare ce se vorbește și nu cît se spune. Firește, cum se rostesc gîndurile nu e mai puțin important.

— Cred că putem vorbi la ora actuală de un moment remarcabil al filmului românesc. În baza celor mai reprezentative filme, cum ați defini această tendință a cinematografiei noastre de a se apropia de ștacheta valorică competitivă a filmului european ?

— Cred că am mai avut cîteva astfel de momente, pe care nu le-am cultivat cum trebuie. Lucrurile sînt destul de contradictorii : pe de o parte cîteva filme într-adevăr remarcabile, pe de altă parte niște propuneri fade. Cred că trebuie să ne mobilizăm mai mult, pentru că forțe există. Nu sînt sceptic și nu contest, desigur, cîștigurile de profesionalism ale unor filme, cultura dovedită în cîteva filme mai substanțiale. Cine vede astăzi numai eșecuri, mai deunăzi vedea numai victorii. Pentru a avea însă cu adevărat un cuvînt de spus în cinematograful lumii, trebuie să ne privim mai sincer, să ne spunem gîndurile mai răspicat despre ziua de azi. Amploarea evenimentelor diurne pe care le trăim cu toții depășește încă mult tentativa noastră de a o valorifica în filme.

— Închei cu o întrebare la fel de tradițională, ca și aceea cu care am demarat dialogul nostru : ce proiecte are în portofoliul său Andrei Blaier ?

— Am să lucrez în anul viitor, sper, un film pe care-l iubesc de pe acum foarte mult. Va fi cu siguranță cel mai bun film al meu. Pînă atunci, pregătesc cu multă bucurie o comedie, după un scenariu de Mircea Radu Iacoban, dorind foarte mult să reiau un dialog mai amplu cu spectatorii, cu toate că „Ilustrate cu flori de cîmp" și „Prin cenușa imperiului" sînt în partea de sus a clasamentului pe anii respectivi, în ceea ce privește numărul de spectacole la filmele românești (pentru oricine știe să citească cu cinste și inteligență niște cifre !). Dar vreau ca această comunicare să cîștige în amplitudine. Desigur, fără să fac concesii. Voi trata comedia la care lucrez ca pe o poveste din actualitate, adevărată, autentică. Mai amuzantă decît altele, doar.

— Mulțumindu-vă pentru acest interviu și în numele celor care îl vor citi, dați-mi voie să vă urez ca spectatorii de cinema să împărtășească la premieră bucuria cu care lucrați acum.

cenaclu

Redeschiderea cenaclurilor literare

În a doua parte a lunii septembrie și-au reluat activitatea o mare parte din cenaclurile literare. Deschiderea unui cenaclu este oarecum asemănătoare cu începutul anului de învățămînt. Într-o asemenea împrejurare este prezentă bucuria reîntîlnirii membrilor grupului literar respectiv după o perioadă de „vacanță cenaclistă", este prezentă emoția noilor veniți în cenaclu și speranța tuturora într-un an rodnic întru afirmare în „școala literară, care o să-i găzduiască. Creațiile pe care o să le citească în cenaclu, discuțiile pe marginea lucrărilor confraților vor fi „răspunsurile" fiecărui membru, după care va fi apreciat și promovat în rampa de lansare a vieții literare. Și va trebui ca aprecierile să fie făcute după criterii estetice fundamentate. De aici reiese importanța responsabilității conducerii cenaclului și a fiecărui participant la dezbateri. Numai așa, cenaclul respectiv își va avea justificarea existenței sale, numai așa va fi la nivelul cerințelor pe care le incumbă viața cenaclieră în condițiile actuale, cînd în toate domeniile de activitate e viu îndemnul primit de la secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a transforma acumulările cantitative într-o nouă calitate.

Am participat la deschiderea a două cenacluri din județul Timiș, la cel din Făget și la cel de pe lîngă Biblioteca Județeană Timiș. Ambele cenacluri sînt sprijinite cu multă dragoste de forurile care le tutelează. Aceasta este o primă garanție pentru nădăjduirea în bunele realizări în activitatea începută. De altfel Cenaclul „George Gârda" din comuna Făget s-a afirmat deja într-un mod concludent, în partea aceasta a țării. Acesta este un **cenaclu zonal**, gravitînd spre el toate talentele literare din localitățile din jur (Margina, Pietroasa, Tomești, Jupînești, Beghei, Bătești, Bunea etc.). Caietul de literatură publicat în anul 1977 este o reușită a cenaclului. Al doilea caiet este pregătit pentru tipar. În programul anunțat pentru anul acesta de Ion Oltean, locțiitor de secretar cu problemele de propagandă, și de poetul Ion Căliman, conducătorul cenaclului, se prevede continuarea manifestărilor literare în public, mai numeroase și mai diversificate, precum și acordarea unui sprijin, mai substanțial, formațiilor artistice de amatori. Cenaclul „Ars poetica" de pe lîngă Biblioteca Județeană Timiș și-a propus să-și individualizeze un profil în concordanță cu specificul activității instituției care-l tutelează. Adică pe lîngă ședințele de lucru consacrate analizelor creațiilor literare ale membrilor cenaclului, vor exista ședințe dedicate dezbaterilor pe marginea unor noi apariții editoriale importante, medalioanelor literare, întîlnirilor cu publicul cititor al Bibliotecii Județene. În atenția cenaclului este și pregătirea unei culegeri literare.

P. S. Cenaclurile literare sînt invitate să trimită redacției grupaje de creații cît mai judicios selectate, spre a fi publicate la rubrica „Cenaclu" a revistei ORIZONT.

AUREL TURCUȘ

top

Reacția anti-„punk" (II)

„Nu există operă autentică să nu presupună efort intelectual și disciplină intelectuală în organizarea materialului". Afirmația lui Marcuse poate fi raportată oricărui capitol al artelor, inclusiv celui la care ne referim, al artei sunetelor. Ascultînd materialul sonor al grupurilor „Punk", constatăm tocmai **absența elementului nou**, original, pe care am fi îndreptățiți să-l pretindem unui curent zis de avangardă. Individualizarea liniei melodice, a modului de expunere a acesteia în sonorități distincte, echilibrul logic al construcției pieselor, lipsesc aici cu desăvîrșire. Chiar așa zisele producții reprezentative, nu rezistă analizei de valoare, ele fiind tributare unor modele învechite, ca să nu mai vorbim de nivelul lor interpretativ... Apariițiile în top-urile străine a unor piese ca : „London Lady" ; „Pricess Of The Street" (Stranglers) ; „I'm Stranded" (Saints) ; „London-s Burning" (Clash) se explică așadar numai prin eforturile costisitoarelor campanii publicitare în care se investesc milioane dar se și cîștigă. Manageri ca Malcom Mc Laren de la „Sex Pistols", nu-s preocupați atît de calitatea artistică a pieselor destinate pieței, cît de modalitățile ce pot duce la îngroșarea beneficiilor clanului. Vom sesiza cu ușurință că departe de a aduce ceva nou în muzica pop, „Punk"-ul calcă pe potecі deja bătătorite. Una din caracteristicile muzicii „Punk" e nota generală de diletantism a instrumentiștilor unor grupuri ca cel ce și-a împrumutat numele celebrului film, „Asphalt Jungle", a unor „artiști" ca David Greenfields (Stranglers) sau Fred Smith (Television). Improvizațiile lor solistice ne duc cu gîndul la stîngăciile unor „Govornors". „Liverbirds" — grupuri ce activau în anii pionieratului muzicii pop. Experiența „Punk" rămîne așadar la simpla fază a unor exerciții primare ca cele de pe un album al grupului englez „Heavy Metal Kids", intitulat cum nu se poate mai sugestiv **„Kitsch" !** Poate că singura „noutate" adusă de acești „novatori", este tema pieselor, abjectă, pornografică. Vehiculînd ideea însingurării, a bizarării, „opera" de acest gen este sortită uitării. Căci, apa trece...

PETRU UMANSCHI

memento

PREZENȚE ALE „ȘCOLII FLORENTINE" ÎN TIMIȘOARA

Cetatea Timișoara a adăpostit, nu o dată, oameni de artă de talie europeană. Bogăția și frumusețea locurilor, faima și cultura unor conducători ai Timișoarei au atras, se pare, pe mulți boemi în căutare de noi comenzi. Unul dintre pictorii europeni care au poposit în Timișoara, la curtea condotierului Filippo Scolari, a fost florentinul Masolino da Panicale, prin anii 1425-1427, presupunîndu-se că ar fi executat ceva frescă în castelul cetății. (Actuala clădire a Muzeului Banatului). Dar iată două referințe ale unor istorici de artă de prestigiu despre acest pictor :

MASOLINO DA PANICALE (florentin) — 1384 cca. — 1435. Stilistica lui se aseamănă cu monumentalitatea lui Mesaccio. El se întoarce înapoi spre suavul idiom gotic al stilului internațional, asta este ca o sugestie a solidarității care se vede pe carnația unor figuri din opera sa. (ex. „Bunavestire" — National Gallery, Washington). Ca și culoare el se poate asemăna și cu Fra Angelico, care i-a fost inspirația majoră (Fern Rusk, Shapley Easly).

TOMMASO DI CRISTOFORO FINI, zis Masolino da Panicale (1383-1447), înscris în breasla florentină abia în 1423, după ce ar fi lucrat în atelierul lui Lorenzo Ghiberti. În 1425 începe pictarea capelei Brancacci, d'n biserica Santa Maria del Carmine, lucrare la care participă și Masaccio. Între 1425-1427 stă la Timișoara la curtea lui Filippo Scolari, ban al cetății. Între 1430-1435 execută ample picturi murale în Castiglione d'Olona (biserică, baptister, palat). Apare ca un meșter de o formație eclectică cu ezitări, în unele lucrări (capela sf. Ecaterina din biserica San Clemente) desenul apare mai ferm, recunoscîndu-se, în unele atitudini și figuri, reminiscențe din opera lui Gentile da Fabriano. În alte lucrări unele aspecte stilistice trădează contaminări cu arta lui Fra Angelico ori Gherardo Starnina. Se pare că a fost dascălul lui Masaccio (Virgil Vătășeanu, „Istoria artei europene (Renașterea) București, 1972).

MASOLINO DA PANICALE : „Adam și Eva" frescă (Florența)

Dacă presupusa frescă nu s-a păstrat ori nu s-a găsit pînă acum, sau poate nici nu a existat, atunci trebuie să ne îndreptăm atenția spre lucrări de mai mici proporții, lucrări de șevalet, pe care pictorul Masolino mai mult ca sigur că le-a executat la Timișoara, în cei doi ani cît a stat aici.

Întrebarea următoare ce se pune este : oare lucrările pictate de el au rămas pe teritoriul Banatului, rezistînd atîtor ocupații străine, ori au luat drumurile Europei, poposind prin colecții particulare ? La distrugerea totală a presupuselor lucrări nu ne-am gîndit deoarece ne-a oprit atenția un anunț din „Temeswarer Zeitung", nr. 84, din 1853 (mica publicitate). În aprilie 1853 se oferea spre vînzare un „tablou de altar", în ulei, atribuit unui pictor italian vechi, afirmîndu-se că are mare valoare artistică, precum și alte picturi istorice, peisaje, tablouri de gen, animaliere etc. Acest anunț, obișnuit la prima vedere, ne-a lăsat o portiță, e drept mică și anume : nu cumva una din aceste lucrări puse în vînzare este a lui Masolino ? Și atunci de ce nu ar putea fi „tabloul de altar" ?

Am venit cu această ipoteză deoarece se pare că este singura pînă acum, mai verosimilă, întrucît nu este singular, în istoria „circulației" operelor de artă, cazul vînzării unor lucrări care după cumpărare au dispărut zeci de ani, pînă să fie din nou redescoperite. Dacă am pune lîngă acest anunț și faptul că la National Gallery of Art din Washington (S.U.A.) există o lucrare a lui Masolino da Panicale, „Bunavestire", pictată în jurul anului 1430 și fiind o donație a lui Samuel H. Kress, am putea înțelege și mai bine circulația valorilor artistice. Această exemplificare ne întărește și mai mult convingerea de existența unei lucrări a artistului florentin din perioada „timișoreană", lucrare ori lucrări care își așteaptă redescoperirea.

VIOREL ȚIGU

sadoveniana

MĂNUNCHI

Este știut că o seamă de substantive romanice provin din **diminutive** latinești. **Urechе** are, ca etimon, forma latină populară **oricla** (clasic : **auricula, de la auris**) „urechiușă", ca și franc. **oreille**, ital. **orecchia**, span. **oreja**. Alături de **vetus, veteris** „bătrîn" (de unde neologismul **veteran**), în latină exista diminutivul **vetulus (vetlus, veclus)**, prin care se explică rom. **vechi**, ital. **vecchio** etc. **Soare** și ital. **sole** vin direct din lat. **(sole(m)**, dar franc. **soleil** presupune existența lat. **soliculus** „sorișor". În realitate, cu timpul, derivatele latinești își subtiază sensul pînă aproape de anulare valoarea diminutivală, devenind sinonime cu termenul de bază. Astfel **genuculus**, diminutiv de la **genu** „genunchi" era sinonim cu acesta din urmă, dovadă, între altele, însuși sensul corespondentului românesc, care nu mai are valoare diminutivală. Prin volumul lor fonetic ceva mai amplu, diminutivele prezentau, pentru limbile romanice, avantajul unei capacități sporite de rezistență la acțiunea erozivă a vremii. Purced, așadar, de la diminutive latinești — care, așa cum spuneam, încetaseră să mai fie „simțite" ca atare — rom. **curechi** „varză" **(coliculus), genunchi (genuculus), mascur (masculus), rărunchi (renuculus), trunchi (trunculus), unchi (avunculus), unghie (ungula).** În planul formei, cîțiva dintre acești termeni (genunchi, **mănunchi**) cuprind, astăzi, un al doilea **-n-**, care nu se justifică etimologic, neexistînd nici în structura fonetică a etimoanelor latinești (**genuculus, manuculus**), nici în reflexele directe, vechi și populare (**genunchi, mănunchi**), ale acestora : „Cu dreapta îmi secera, / Cu stînga **mănunchi** făcea".

În planul sensului, cele mai multe cuvinte de acest gen se suprapun, în linii mari, etimoanelor din latină ; cîteva, totuși, se răzlețesc, uneori destul de sensibil, prin sinecdocă, metaforă, restricție semantică. Să se compare, de pildă, **mănunchi** „buchet" cu **manuculus** „mînuță", **mușchi cu musculus** „șoricel" (de la **mus, muris** „șoarece"), **rădiche** cu **radicula** „rădăcioară" (de la **radix, radicis** „rădăcină", de unde și neologismul **radical**).

Din punct de vedere semantic, prezintă un interes deosebit, printre termenii amintiți, **mănunchi**, recurent la Sadoveanu, sinonim, în româna modernă, cu „buchet". Dar sensul originar, legat direct de **manus** „mînă", este „Cantitate de fire de grîu, de iarbă etc. care poate fi cuprinsă cu mîna". Iată-l, atestat la Sadoveanu : „Am învățat prin urmare truda și răbdarea, am învățat a mă scula cînd trece vîntișorul cel rece de dinaintea zorilor, am deprins a dormi cu capul pe un **mănunchi de iarbă**" (VI 520). În româna veche, **mănunchi** avea încă un sens, care îl situează în relație de sinonimie parțială cu „mîner (la unelte și arme), coadă, plăsea". În povestirea lui Sadoveanu **Bordeienii**, sensurile arhaic și actual ale cuvîntului se succed la un interval de numai cîteva pagini : „Niță Lepădatu... scoase repede din glugă un buzdugan grozav, o măciucă grea de alamă cu **mănunchi de lemn de corn**" (V 377) ; „Rămași lîngă foc, ceilalți păstrară un timp tăcerea. Moș Nastase mai zvîrli în flăcări **un mănunchi de trestie**" (378). Manifestînd aceeași înțeleaptă și plină de tîlc preferință pentru **arhaismele semantice** — adică pentru sensurile „căzute", pe drumul timpului, din încărcătura semantică a cuvintelor încă vii — Sadoveanu revitalizează, în romanele sale istorice, echivalența **mîner=mănunchi, transformînd-o** într-un nuanțat mijloc lexico-semantic al evocării : „Pădurarul își scînteia în soare **cuțitul cu mănunchi de corn de cerb**" (Nicoară Potcoavă, XVIII 176). Ca să se poată constata frecvența termenului, cu acest străvechi înțeles, în opera prozatorului nostru, mărginesc, în continuare, aria de selectare a exemplelor la un singur roman istoric, **Neamul Șoimăreștilor (Opere, V)** : „— Atunci să pornim ! strigă Tomșa făcînd mișcare de nerăbdare, atingînd cu neliniște de cîteva ori **mănunchiul buzduganului** atîrnat la oblîncul șelei" (493) ; „Beiul... întinse mîna și trase dintr-un colț două **junghiuri cu mănunchiurile frumos lucrate**, pereche cu cel pe care-l purta el la coapsă" (507) ; **„Mănunchiul săbiei** întoarse era bătut în pietre scumpe. Mîna rezemată pe sabie ținea și cușma cu pană prinsă cu bumb de rubinuri care fulgeră roș" (604) : „Pipăi **mănunchiul paloșului**, apoi strînse cu stînga jungherul lui Cantemir" (606). Citatele reclamă, în încheiere, cîteva observații :

În procesul comunicării „orizontale", dependența istorică a lui **mănunchi de mînă** s-a anulat, dovadă vecinătatea — nesupărătoare — a celor doi termeni, care nu-și mai recunosc „afinitățile" : **„Mănunchiul săbiei** întoarse era bătut în pietre scumpe. **Mîna** rezemată pe sabie ținea și cușma" ; „întinse **mîna** și trase dintr-un colț două **junghiuri cu mănunchiurile** frumos lucrate". **Sensul** contextual al lui **mănunchi**, cu totul diferit de cel actual, se deslușește totuși pentru oricine, datorită determinantelor în genitiv: **mănunchiul buzduganului, mănunchiul săbiei, mănunchiul paloșului.** Tot așa se întîmplă, în alte situații, cu sinonimul aproximativ **strajă** : „Nobilii, ușor de aprins, se strînseră în juru-i cu ochi licăritori și jurară pieirea nohailor ; cu mîna pe **străjile săbiilor**, făgăduiră ridicarea lor ș-a căzăcimii" (611) ; „Cu brațul drept își pipăi mîna stîngă, să vadă dacă stă bine în chinga ei, — apoi își rezemă pumnul de **straja săbiei** și scoase un picior înainte" (707).

În secvența „două **junghiuri** cu mănunchiurile frumos lucrate", **junghi** — sinonim parțial, aici, cu **jungher** („strînse cu stînga **jungherul** lui Cantemir") — constituie încă un arhaism semantic, înverdînd sensul pierdut al unui cuvînt curent, căci **junghi** „Durere vie, pătrunzătoare, mai ales în spate..., (DEX) este cunoscut de toată lumea.

În fine, trebuie remarcată alianța elementelor lexico-fonetice cu valențe discret evocative. Alături de **mănunchi** „mîner" și **junghi** „jungher", acționează în această direcție, într-o desăvîrșită armonie stilistică, termeni arhaici și fonetisme regional-populare cum sînt : **buzdugan, oblînc, bei, pereche, cușmă, bumb.** Propoziția **Mănunchiul săbiei întoarse era bătut în pietre scumpe** este ritmată, alcătuind un „vers" iambic lung, de 18 silabe, în maniera lui Macedonski și Anghel : „Miresme dulci de flori mă-mbată și mă alintă gînduri blînde"...

G. I. TOHĂNEANU

echo

EVENIMENTE LITERARE LA FESTIVALUL „SARMIS"

● Ediția a IX-a a festivalului culturii și educației socialiste „SARMIS" din județul Hunedoara cuprinde manifestări culturale și artistice complexe și variate pe toată întinderea sa (9 septembrie — 8 octombrie 1978). După cum ne spunea tovarășul STOICAN, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, raza de cuprindere a acestui festival nu ocolește nici un domeniu de activitate din județ și nici o localitate. ● Menționăm ca o manifestare de prestigiu a festivalului, devenită, o tradiție de onoare și de frumusețe, **„SALONUL HUNEDOREAN AL CĂRȚII"**, cu standurile sale care ocupă întregul hol al modernei Case municipale de cultură din Deva. „La salon cărțile sînt nu numai expuse, ci și puse la îndemîna iubitorilor de lectură" — iată ce ne spune VLADIMIR POP, directorul Centrului de librării, organizatorul talentat și pasionat al Salonului. Deschis între 18-23 septembrie, el atrage publicul în număr deosebit de mare ● Afluența de cititori crește în fiecare seară la ora 18, cînd se organizează atractive manifestări cu cartea. Am asistat la festivitatea de deschidere, la Ziua editurii „Dacia", la ședători literare și prezentări de cărți ● Altă formă de manifestare : lansarea unor cărți nou apărute, încă proaspete, incitante. Un public numeros și interesat a participat la lansarea volumului de poezii „DILIGENȚA DE SEARĂ", de Anghel DUMBRĂVEANU. Cuvîntul prezentatorului — RADU CIOBANU — și al autorului, autografele semnate au animat seara, care a devenit un autentic omagiu adus cărții de poezie ● Tot în domeniul literelor, relevantă pentru acest festival ni se pare aceea intitulată „Zilele revistelor din Transilvania", manifestare unică în contextul manifestărilor de același fel din țară. Anul acesta au participat reprezentanți ai revistelor — „Astra" din Brașov (Nicolae Stoe, V. Copilu-Cheatră), „Transilvania" din Sibiu (Ion Mircea), „Orizont" din Timișoara (Anghel Dumbrăveanu, Mircea Șerbănescu), „Tribuna" din Cluj-Napoca (Negoiță Irimie, Teohar Mihadaș). „Familia" din Oradea Mircea Copil), precum și scriitorii hunedoreni Radu Ciobanu, Neculai Chirica, Eugen Evu, Valeriu Bârgău ●Toți acești scriitori au avut remarcabile întîlniri cu cititorii — la Institutul de proiectări și la Întreprinderea minieră din Deva, cu minerii de la mina Dîlja din Valea Jiului — mai înainte de a intra în schimb, într-o manifestare impresionantă — cu elevii liceului economic și studenții din Petroșani, cu metalurgiștii din Hunedoara etc. ● Filatoarele de la Țesătoria de mătase și elevii liceului de energetică din Deva l-au avut în mijlocul lor pe poetul Anghel DUMBRĂVEANU ● Festivalul „Sarmis" se află în plină desfășurare. **(S)**

rebus

Pe stadion

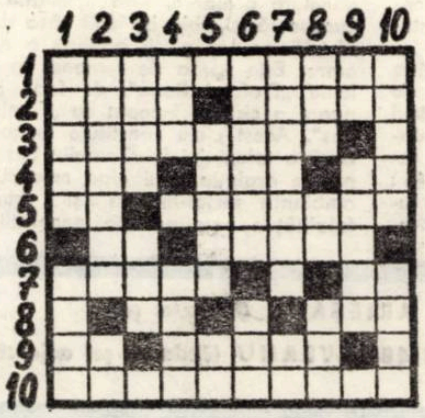

ORIZONTAL : 1) Înaintași. 2) Uniune fotbalistică — A avea șansa golurilor. 3) Portarul, de exemplu. 4) Probă la gimnastică — Bun de dat gol — Într-o fază ! 5) Campion — În fața porții (pl.). 6 Dumneata... la tușă ! — 18 echipe la fotbal (pl.). 7) A împiedica pe un atacant să marcheze — 14 probe ! 8) Half centru ! — Tria ! 9) Început de campionat ! — Atac. 10) Rezultatul unei partide opus acestui orizontal !

VERTICAL : 1) Cu goluri în poartă — Partidă. 2) Acțiune hotărîtă, care respinge un atac — Durata unui campionat. 3) Rezultat nul — Explozie de entuziasm. 4) Intră în careu ! — Victorie la scor (masc.). 5) Terenul nostru — Învinși în cele din urmă ! 6) Nu-l gol ! — Fără rost... într-o revanșă ! 7) Cuplu fotbalistic — Lege ! 8) Într-o doară ! Vai ! — Echipate la urmă ! 9) Scor 4—2 ! — Extremă. 10) Între minge și zid la loviturile libere, la fotbal, conform acestui vertical — Ajutoarele portarului.

VIOREL ABRUDAN

CORNELIU URSU (1825–1870)

scriitor timişorean de expresie franceză

Călătorina prin labirintul parizian îţi dai seama că, lăsind deoparte clişeele şi prejudecăţile adunate în afara spaţiului său, marele oraş îţi devine prieten şi familiar, descoperindu-şi toate intimităţile, toată istoria, personalitatea, regalitatea arhitecturii, bogăţia muzeelor şi oamenii.

Cu ghidul în mînă şi curiozitatea în suflet străbatem această oază de linişte străjuită de Montagne Saint-Geneviève şi pătrundem prin Place Maubert şi rue du Fonarre în rue Abélard unde, oprindu-ne la imobilul cu numărul 35, încercăm aventura răsfoirii filelor mai puţin cunoscute ale unui trecut care ne interesează.

Palatul, construit între 1828–1831 de către arhitectul Georges Louvois (1790–1875), a început prin a avea un caracter gotic, cu forme arhitectonice verticale zvelte, cu arcuri, bolţi şi vitralii, şi a terminat printr-o bogăţie excesivă de linii, de curbe şi ghirlande împletite asimetric, o artă decorativă tipică Renaşterii franceze.

Primul proprietar a fost marchizul Charles Legrand (1778–1843), mare prieten şi rudă îndepărtată a împăratului Napoleon, care, în 1843 îl lasă testamentar moştenire fiicei sale adoptive, Elena Legrand, sora cea mică a mamei lui Corneliu Ursu. La moartea Elenei Legrand, survenită tragic în 1845, singurul cu vocaţie succesorală este viitorul scriitor, căruia îi revine întreaga avere imobilară şi 300.000 franci aur (parte în acţiunile băncii ORIENT).

Corneliu Ursu s-a născut în Timişoara la 15 august 1825, fiind fiul lui Ion Ursu (1795–1836), notar şi apoi învăţător, şi al Mariei (1801–1837) născută Pandrea, descendentă dintr-o veche familie de români din Lugoj. Şcoala primară o urmează la Timişoara şi Lugoj, iar din 1837, rămas orfan de ambii părinţi, se stabileşte la Paris la mătuşa sa Elena Legrand, frecventînd cursurile liceului Charlemague pe care le absolvă cu brio. În casa marchizului Charles Legrand, mereu la dispoziţia intelectualităţii pariziene a acelor ani, tînărul îşi descoperă aviditatea pentru învăţătură şi dorinţele spre o desăvîrşită împlinire spirituală.

Excepţionala bibliotecă a marchizului (existentă şi astăzi), compusă din peste 10.000 de volume copertate în piele roşie, îi deschid orizonturi nebănuite, completîndu-i cunoştinţele dobîndite în liceu şi apoi la Sorbona. Primul contact cu marile personalităţi literare îl are în luna mai 1842 cînd, scriitoarea George Sand (1804–1876), invitată de marchiz, va locui cîteva săptămîni în palatul din rue Abélard. Acest prilej a fost probabil cel mai puternic impuls spre cariera de scriitor, a cărei vocaţie nu a întîrziat să se afirme. În împrejurări similare, în acelaşi an, îi va cunoaşte pe Balzac, Hugo, Flaubert, Dumas-tatăl, Sainte-Beuve, Baudelaire, Th. Gautier, Ch. Nodier şi alte celebrităţi ale vremii, sedimentîndu-i şi mai mult dragostea pentru literatură.

Pentru Corneliu Ursu, anii 1837–1849 şi palatul din rue Abélard sînt nu numai intervalul şi locul de formare a personalităţii sale, dar şi spaţiul unei intense iubiri. Este vorba de marea sa pasiune pentru Jeanne Boissard (1824–?) o frumoasă şi excelentă actriţă, interpretă de roluri de primă mărime la Théatre Francaise care îi va deveni soţie în anul 1849, imediat după absolvirea Sorbonei. În anii studenţiei îşi va face el debutul poetic publicînd în „Le Corsaire-satan" (18 august 1845) sonetul „De ma vie". După cîteva săptămîni, revista „L'Artiste" îi include în numărul din 28 septembrie 1845 poeziile „Gravură pe un mormînt" şi „Soarele vieţii", ambele pătrunse de sentimentul dureros, prilejuit de moartea prematură a Elenei Legrand.

Recomandat editorului Labitte de către George Sand în 1846 îi apare volumul de versuri „Infinit", moment în care criticul Saint-Beuve (1804–1869) se arată entuziasmat în coloanele publicaţiei „La revue parisienne", din 26 aprilie 1846: „...fără a crede în miracole sau în lucruri de suprafaţă, putem afirma că avem în faţă un mare talent... o poezie tînără, curată şi optimistă, pătrunsă de un autentic fior liric... poetul aduce o noutate în aspectele tradiţionale ale poeziei, avînd originalităţi stilistice de mare rafinament...". Părerea celui mai acreditat critic al vremii îi deschid perspectiva unei frumoase cariere literare. Dar contactul iubitorilor de poezie francezi cu creaţia lirică a bănăţeanului se suspendă multă vreme, lăsînd locul debutului şi afirmării sale în proză şi dramaturgie. În septembrie 1848, prin intermediul lui Billecocq, îi va cunoaşte la Paris pe Vasile Alecsandri şi Al. Golescu Arăpilă, aflaţi în emigrare, după eşecul mişcării revoluţionare din Principate. Aderînd fără rezerve la cauza românilor din Moldova şi Muntenia şi neuitînd niciun moment de originea sa etnică, Ursu devine în această perioadă nelipsit din anturajul revoluţionarilor emigraţi.

Împreună cu Alecsandri şi Golescu porneşte o susţinută propagandă ce urmărea să stimuleze ajutorarea mişcării revoluţionare, vizitează oameni politici, personalităţi ale presei, susţine şi dezbate ideile reformatoare. Căsătorindu-se cu Jeanne Boissard îşi face voiajul de nuntă la Constantinopol (iunie 1849), unde se reîntîlneşte cu Alecsandri, care îl invită să viziteze Moldova. În luna decembrie o

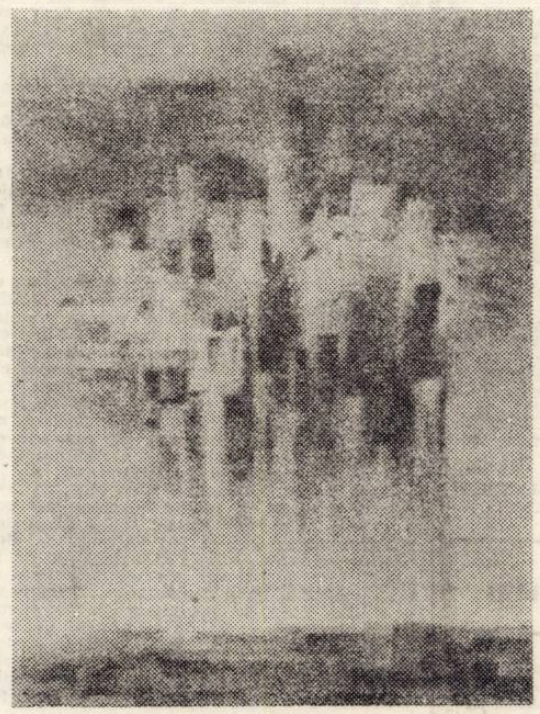

VIRGINIA BAZ BAROIU: „Miraj"

aceluiaşi an răspunde invitaţiei de-a călători la Iaşi şi Mircesti, unde va petrece zile minunate în compania lui Ghica, Negri, Kogălniceanu şi a altor intelectuali moldoveni. La întoarcere spre Franţa, vizitează Banatul şi îi scrie din Timişoara amicului său Victor Bezenschi: **„...prin locurile în care am trăit toate porţile mi se deschid şi pe fiecare din ele intră amintirea copilăriei mele îndurerate. Tot ce întîlnesc în cale îmi este prieten şi am ciudata impresie că ieri am părăsit aceste minunate meleaguri...".**

În timpul scurtului popas timişorean se întîlneşte la hotelul „Trompeta" cu avocatul Petru Cemena (1807–1882) şi preotul Meletie Drăghici (1814–1891), împrejurare în care hotărăsc finanţarea parţială a tipografiei „Tork şi consorţii", în scopul achiziţionării din Franţa a unei imprimerii cu litere latine. Proiectul se realizează abia în 1857.

Anul 1850 consemnează debutul în proză al scriitorului, apărîndu-i în editura pariziană „Paul Parmain" romanele „Ochii Bosforului" (iunie) şi „Adam" (august), ambele fără ecouri în critică. La sfîrşitul anului 1850, editorul P. Betrand îi publică romanul „Familia Songes", un roman al faptelor de viaţă citadine, antrenant, cu personaje bine conturate psihologic, în care forţa lucrării vine din farmecul şi fluenţa naraţiunii. Cu toată indiferenţa criticii, lucrarea este bine primită de cititori şi, în mai 1851, editorul scoate în librării o nouă ediţie. O perioadă de afaceri financiare prospere, fără activitate literară cunoscută, şi abia în 1853 casa de editură „Victor Lecon" îi publică o nouă lucrare. Este vorba de romanul în trei volume „Profetul René", de fapt, o continuare a ciclului început cu „Familia Songes". Acest ciclu constituie expresia plenară a talentului lui Corneliu Ursu şi surprinde evoluţia unui elan reconstituindu-i ambianţa social-morală şi urmărindu-i fatalităţile ereditare pe generaţii succesive. Referitor la acest roman, Paul Martin remarca în revista „La Semaine", din 8 decembrie 1853: **„...a sosit vremea unor romane de observaţie fină şi străpungătoare, care să surprindă neobişnuitul, insolitul, straniul şi excentricul în cotidian. Acestui gen de roman, Corneliu Ursu reuşeşte să-i dea o atît de vie expresie, încît nu încape în discuţie că autorul este bine adaptat la viaţă şi că promisiunile literare de viitor vor putea avea acoperire...".**

Preluînd efectiv în 1857 conducerea Băncii ORIENT, unde deţinea o bună parte din acţiuni, Ursu nu neglijează nici activitatea literară, dovedindu-se în continuare un spirit multilateral care abordează deopotrivă romanul, critica, dramaturgia, traducerile şi poezia.

În iarna anului 1858, teatrele pariziene „Odeon" şi „Ambigu" îi joacă piesele „Grădina iubirii" şi „Adulterul", iar, în ianuarie 1859, teatrul „Gymnaze" îi pune în scenă drama „Dragoste şi destin", toate bucurîndu-se de o neobişnuită afluenţă de public.

Anul 1860 constituie o cotitură în viaţa şi creaţia scriitorului bănăţean. Mai vechile neînţelegeri conjugale capătă dimensiuni deosebite. În consecinţă, în aprilie 1860, frumoasa actriţă de la Théâtre Francaise îşi părăseşte soţul şi peste cîteva săptămîni va pleca în Anglia, iar în cele din urmă, se va stabili în Argentina. Din iubirea vulcanică, trăită ani de zile fără rezerve, nu rămîne decît o mare amărăciune, un vid imens, cum rezultă din schimbul de scrisori dintre Corneliu Ursu şi cîţiva prieteni intimi, răspîndiţi prin geografia europeană. Vechea şi buna sa prietenă George Sand îl încurajează în scrisori lungi, materne, foarte lucide, care speră să-i pună ordine în viaţa afectivă. Se pare că pictoriţa Carolina Ancelle, fiica notarului din Neuilly, o tînără de 23 de ani, pe care o cunoaşte în salonul literar şi artistic al Apolloniei Sabatier, este o rază izvorîtă în noapte, un miraj ameţitor de făgăduieli şi speranţe.

În mai, 1861, simpatica Caroline îi devine soţie şi palatul din rue Abelard, va deveni casa unei fericiri nebănuite.

Reluîndu-şi activitatea publicistică şi literară, în iulie 1861, îi apare în „La Revue Européene" un studiu amplu, dedicat vieţii şi operei lui Vasile Alecsandri, cu prilejul aniversării virstei de 40 de ani. Către sfîrşitul anului 1862, editorul Hetzel îi tipăreşte romanul „Templul fericirii" (10.000 exemplare), o lucrare amplă – încadrînd într-o viziune balzaciană un caleidoscop de situaţii eteroclite – care dimensionează o frescă a vieţii sociale din Franţa anilor 1850–1860. Bine receptat de public şi critică, romanul va fi reeditat în aprilie 1863, într-un tiraj de 15.000 exemplare.

După o vizită, împreună cu V. Alecsandri, (aflat pînă în luna mai 1863 în misiune oficială la Agenţia română din Paris) la castelul Thoiry, în vara aceluiaşi an (1863), Ursu cu soţia sa Caroline, îl însoţesc pe autorul „Lăcrămioarelor" în România. Exaltată de peisajele Bucovinei şi Moldovei, Caroline pictează şi voiajează des în compania Paulinei Lucasiewicz, iar scriitorul, retras în liniştea luncilor de la Mircesti, schiţează viitorul roman „Anotimpuri" (apărut în 1864 în editura „Michel Levy"), în care reconstituie viu, expresiv, o etapă critică din istoria Moldovei, dinainte de actul Unirii. Naşterea unicei sale fiice, Florella, (11 august 1865 – 23 noiembrie 1947) coincide cu apariţia romanului „Dragoste şi împlinire" (Michel Levy), al cărui motto (**„omul fără satisfacţia urmaşilor şi a unei opere personale este o stîncă arsă de soare"**) sintetizează dorinţa scriitorului de a deveni tată.

În octombrie 1866, Banca ORIENT, patronată de Corneliu Ursu, contribuie suplimentar cu un milion de franci aur (fără dobîndă) la împrumutul extern al României pentru finanţarea unor lucrări de investiţii. Acestui gest de generozitate şi patriotism, Ion Ghica îi răspunde epistolar în noiembrie 1867 încheind: **„glasul sîngelui ne uneşte pe români şi la bine şi la rău".** Dornic să contribuie la cunoaşterea României în străinătate, cu prilejul Expoziţiei universale de la Paris (1867), scriitorul finanţează publicarea în limba franceză a primei monografii economice a ţării după Unire. Este vorba de „Notice sur la Roumanie" de P. S. Aurelian şi Al. Odobescu, lucrare care a fost difuzată gratuit împreună cu romanul „Anotimpuri" (reeditat special pentru acest scop) vizitatorilor standului românesc. Consemnăm la sfîrşit de octombrie 1866 o nouă reîntîlnire la Paris cu Alecsandri şi o fotografie inedită din colecţia palatului din rue Abelard: soţii Ursu, micuţa Florella, bardul de la Mircesti şi fiica acestuia, Maria. După apariţia romanului „Sfîntul de la Saint-Eustache" (Ed. „Charpautier" – Paris, 1867). Ursu are o primă criză cardiacă, internîndu-se la sanatoriul din rue du Dáme, în acelaşi loc unde, la 31 august 1867, se stingea din viaţă Baudelaire. Sfătuit de medicul familiei, scriitorul îşi petrece o lungă covalescenţă la Arcachon. Cu starea sănătăţii aparent ameliorată revine la Paris în primăvara anului 1868. Peste cîteva luni are o nouă criză de inimă, fiind tratat de data aceasta la Maison Dubois de către bătrînul medic Blanche, un prieten din tinereţe al marchizului Legrand.

Resemnat în privinţa bolii sale, scriitorul îşi reia mai tîrziu preocupările literare, publicînd în mai 1869 volumul de poeme „Întuneric" în care, presimţindu-şi apropriatul sfîrşit, priveşte în oglinda durerii la dragostea pentru fiica sa, Florella. Dorind parcă să-şi ia adio de la locurile natale, întreprinde împreună cu familia, în vara anului 1870, un ultim voiaj în Banat, vizitîndu-şi rudele şi toate tainicele colţuri ale copilăriei. Se întîlneşte cu prietenii de odinioară, vizitează şcoala din Lugoj şi stăruie îndelung la mormintele părinţilor săi. Au urmat mai multe zile în care, scriitorul, uitînd că trebuie să se cruţe, lucra intens la ultimul capitol al romanului „Speranţa", dedicat fetiţei sale. Moartea îl surprinde în ziua cînd romanul încheiat şi corectat aştepta să fie trimis la Paris, editorului, prin amicul său Victor Bezenschi. Era în 16 august 1870 şi scriitorul, în virstă de numai 45 de ani, devenea o pagină de istorie literară.

Palatul din rue Abelard este în momentul de faţă un imens depozit de documente, cărţi, fotografii, picturi, mobile şi numeroase obiecte personale, care au aparţinut scriitorului şi familiei sale. Se intenţionează de către actualul proprietar sistematizarea întregului inventar şi organizarea unei case memoriale ce va fi donată municipalităţii pariziene. Necesitatea de a scrie, de a coresponda, echivalează pentru Ursu cu dorinţa de a se confesa, de a filozofa. Corespondenţa primită şi expediată de el se întinde pe un interval de 25 de ani, aflîndu-se în colecţia palatului peste 600 de scrisori. Printre corespondenţii scriitorului întîlnim nume celebre: Alecsandri, Sand, Balzac, Delacroix, Bizet, Lalo, Paul de Koch, Ion Ghica, Delibes şi Saint-Beuve. Bibliografia provizorie a operei scriitorului se compune din 16 romane, 3 volume de versuri, 7 piese de teatru (toate puse în scenă), circa 1.300 de articole şi poezii apărute în diferite publicaţii, o traducere din Edgar Poe (neterminată) şi un basm (manuscris) ilustrat de soţia sa.

Ca un omagiu adus personalităţii lui Corneliu Ursu, în august 1920, la cinci decenii de la moarte, la cimitirul din Nisa a fost ridicat din iniţiativa Elenei Văcărescu un impunător monument funerar, pe care s-au gravat în aur următoarele:

„Sinteza clipei şi eternului".

Corneliu Ursu (1825–1870) scriitor român.

Prin bustul de bronz, lucrat cu migală şi rafinament de Miko Vardessi, bănăţeanul acesta zîmbeşte calm posterităţii.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAŞA

ION ARIEŞANU (Redactor şef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor şef adjunct)

REDACŢIA ŞI ADM. – TIMIŞOARA, strada RODNEI 1. Telefon: 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index: 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Dedicăm acest număr :

Colocviului Național de poezie

IAȘI — OCTOMBRIE, 1978

ACTUALITATEA CLASICILOR

Sîntem, în ultima vreme, martorii unui reviriment al interesului pe care istoria și critica literară — dar nu numai acestea ! — îl arată moștenirii clasicilor. Fenomenul, la un examen pripit, ar putea să pară oarecum ciudat, dacă ținem seama că traversăm o etapă în care literatura, și poezia îndeosebi, se afirmă cu o vigoare și originalitate, ce o situează indiscutabil la nivelul scrisului contemporan. De unde atunci insistența apelului la clasici ? Evident că dintr-un adînc sentiment al apartenenței la o anumită **tradiție**, din conștiința că — așa cum spunea G. Călinescu — **„Oricît de spontane ar fi actele de creație, ele profită de experiențele trecutului și se produc mai bine în mediu tradițional"**. Nici o perspectivă critică asupra literaturii actuale, care se vrea obiectivă, nu poate ignora acest adevăr elementar, chiar dacă nu mai puțin legitimă este și recunoașterea asimilării unor experiențe artistice contemporane, indiferent de locul loc de proveniență.

Așadar, amploarea inițiativelor de repunere în circulație a valorilor clasice vizează consolidarea acestei tradiții, ca premisă indispensabilă pentru edificarea unei culturi noi și autentice, în baza principiului după care există o dialectică interioară a structurilor cultural-artistice, acționată de legi proprii spiritualității unui popor, ce asigură substanța și durabilitatea creațiilor acestuia. Este un fenomen ce poate fi ușor identificat, în culturile europene majore, atît în cultul clasicilor, care sînt editați integral și cu o maximă rigoare științifică, cît și în permanenta lor actualizare prin dezbateri și demersuri critice de o acută modernitate. Această realitate poate fi, desigur, remarcată și în cultura noastră care, mai cu seamă în anii din urmă, a înregistrat succese considerabile. În spiritul politicii de revalorificare a moștenirii culturale a trecutului, majoritatea scriitorilor clasici și moderni au fost republicați în ediții bine întocmite, în general. De ar fi să amintim doar colecția „Scriitori români", însoțită de numeroasele monografii consacrate diverșilor autori, și ar ajunge pentru a marca un proces deosebit de semnificativ pentru subliniera valorilor naționale și asimilarea lor de către conștiința literară a prezentului.

Totuși, ceea ce s-a făcut rămîne încă departe de ceea ce ar trebui să fie. Rezultă aceasta atît din discuțiile organizate de revista „Luceafărul", cît și din luările de poziție, separate, ale criticilor care, semnalînd deficiențele, au intervenit cu o serie de propuneri și sugestii constructive. Se constată astfel absența unor ediții critice **complete** din opera marilor scriitori.

Se pare că istoria și critica literară au ajuns să devanseze în mod simțitor procesul editorial ; se știe însă că o bună exegeză constituie totodată și premisa unei ediții bune, dovadă A. Marino cu opera lui Macedonski. Dacă acest adevăr rămîne valabil, atunci am fi îndreptățiți să ne așteptăm cît de curînd la editarea **integrală** și într-o concepție modernă a operei lui Sadoveanu, Blaga sau Caragiale, proiecte pentru care e nevoie, firește, de editori competenți, care să completeze numărul, insuficient, al celor ce lucrează în prezent și care nu întotdeauna se lasă ispitiți de munca istovitoare și cam ingrată de alcătuire a unei ediții critice. Socotim de aceea bine venită sugestia unor cursuri de specialitate în universități, pentru a pregăti și antrena în această formă de activitate cît mai mulți tineri pasionați de cultură.

Dar nu numai problema edițiilor complete se pune astăzi cu mare stringență, ci și a celor selective sau, mai ales, a **edițiilor comentate.** Acestea din urmă, se știe, au o deosebită eficacitate în formarea gustului pentru frumos al tinerilor, de aceea inițiativa elaborării lor ar trebui mult extinsă și încredințată, pe cît se poate, unor specialiști consacrați. Ar trebui încurajată scoaterea mai multor ediții comentate din opera **aceluiași** scriitor, așa cum se întîmplă în literaturile cu mare tradiție, în cea italiană, de exemplu, unde Leopardi este comentat de S. Flora, L. Russo, R. Bacchelli, M. Puppo, S. Solmi, M. Fubini etc., ca să nu mai vorbim de opera lui Dante sau Petrarca. De ce nu l-am avea și noi pe Eminescu în ediții comentate de un E. Papu, E. Todoran, Gh. I. Tohăneanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, G. Munteanu etc. ? Ideea este valabilă, desigur, și pentru Blaga, Arghezi, Barbu ș.a.m.d.

O problemă de multe ori discutată, dar rămasă încă, din din nefericire, fără o soluție mulțumitoare, este aceea a tirajului redus în care apar operele clasicilor, și nu numai ale acestora. Se întîmplă că doar la cîteva luni sau săptămîni de la apariția unei ediții aceasta nu mai e de găsit în librării. Lucrul n-ar fi deloc rău, dacă am avea certitudinea retipăririi ei imediate, dar — vai ! — așa ceva nu se prea întîmplă, și iată că, în fiecare an, contingente de studenți și elevi caută zadarnic autorii preferați sau prevăzuți de programă. Pentru ce să ne sperie că opera unor scriitori, clasici îndeosebi, rămîne un an, sau chiar mai mulți, în librării ? Să ne preocupe **absența** lor ! Căci nu este de conceput o cultură temeinică fără circulația **permanentă**, la îndemîna oricui și **oricînd**, a acestor inestimabile valori spirituale.

I. CHEIE-PANTEA

CRIZANT 41

● (552) ● 12 octombrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

Constantin Catargiu

Un fiu de bucovinean, trecut prin școlile Clujului, pe la înaltul Institut de crescut artiști plastici, „Ion Andreescu", a poposit în această toamnă la Timișoara, repartizat fiind la Întreprinderea poligrafică „Banat". Chipul său de țînc mirat, cu mișcări discrete, molcome și tăcute, parcă ar păși tot timpul puțin pe deasupra pămîntului, cu temere, și ar vorbi, doar, în surdină, mi s-a arătat dăunăzi în redacție. La nici 25 de ani, Constantin Catargiu a expus la vreo 8 expoziții, colective și personale, iar la această oră își adună lucrările, stivuite cu grijă într-o mare ladă de zestre, spre a încropi o expoziție și aci în orașul ce i-a dat o blîndă găzduire.

Exersat în grafică încă de elev, la un liceu de artă din Iași, maturizîndu-și apoi expresia în timpul studiilor, atașat de linia desenului oriental, în speță cel japonez al stampelor, al stilizării figurii umane și peisajului, tînărul artist plastic înaintează azi spre conturarea unui stil propriu, în tehnica numită mezotintă, o tehnică dificilă, în care obținerea umbrei și a luminii de pe placa de zinc pretinde un greu travaliu, dar și o stare de grație sufletească elevată, de meditație și maturitate a sentimentelor.

Pasionat al graficii de contraste, de alb-negru, constructor sever al unor compoziții în care intră în joc și mișcarea meditativă a lumii moderne, patosul ei constructiv,

RADU VOINEA

(Continuare în pag. a 6-a)

Condiția poeziei

Încercarea de a surprinde dimensiunea existențială a poeticului poate ușor sfîrși într-un paradox, radiația esențelor sale tulburînd dreapta țărmurile de non-poetic.

Definită prin comparare cu artele („ut pictura poesis"), raportată la proză (Valéry : proza-mers, poezia-dans, J. Cohen : poezia-antiproză), esența poeziei a fost supusă și operației de captare prin opoziție cu stilul științei. S-au stabilit astfel cîteva divergențe fundamentale între limbajul poetic și cel matematic, primul stăruind sub semnul particularului, al vrajei și al creației și fiind caracterizat prin ambiguitate infinită și structură muzicală, cel de al doilea stînd sub semnul generalului, al lucidității și al rutinei, polisemia și muzicalitatea fiindu-i străine.

Resuscitînd puterile limbajului, poezia se situează într-un spațiu densificat de influxuri sonore și valorizat de imaginar. „Eveniment nu în fapt ci în limbaj" (H. Friedrich) sau „obiect estetic" (J. Starobinski), poemul se propune și ca o complexă rețea de interrelații. Consacrare — dar și consumare — înseamnă efortul poetului de a constitui „un limbaj în interiorul altui limbaj" (Valéry).

Consubstanțialitatea expresiei și a conținutului, realitate afirmată uneori cu tărie, infirmă ideea statutului privilegiat al unuia dintre cei doi termeni. Eșecul tentativelor de a ignora, evita sau expulza sensul (a cărui lucrare a fost asemăuită acțiunii fascinatorii exercitate de Meduză asupra celor care o contemplă) se însoțește de conștiința nobilității formei. Notațiile despre „inspirația lingvistică", despre predominanța, la începutul actului productiv, a unui ton insistent precedînd gîndul, novalisiana înțelegere a genialității drept conștiință ritmică, butada mallarméană potrivit căreia un sonet nu se face cu idei ci cu vorbe, reinstaurează, în plan „teoretic", „drepturile" expresiei. Actul poetizării înseamnă deseori, în lirica modernă, depersonalizare. „Începuse să lucreze în mine o poezie în legătură cu Zodia Cumpenei", a mărturisit odată Blaga.

Structură finită dar și structurare dinamică diversă modelată în regimuri interpretative diferite, poezia rămîne aceeași în orizontul spațial și temporal, devenind totuși alta mereu.

Experiment verbal sau stare incantatorie, limbaj „în stare născîndă" sau ek-stazie, „înmugurire și efloreșcență a sevei la extremitatea ramurii lingvistice" sau revelație, oricum ar fi produsă și receptată, poezia reprezintă o prelungire a ființei umane, prin imaginar și sensibilitate, dincolo de marginile ei.

Dacă, așa cum s-a spus, gîndurile noastre aparțin tuturor, simțirea rămînind domeniul individual al fiecăruia, prin comuniunea generoasă pe care o realizează într-un spațiu electrizat de energie poetică, scriitorii constituie o nobilă excepție.

Și poate că deplasarea spre poezie a aserțiunii shakespeariene prevestind primejdia virtuală conținută într-un mediu afectiv incapabil de reverberație simpatetică la efluviile muzicii nu reprezintă o prea mare exagerare (ferește-te deci de cei cărora nu le place poezia).

Să con-simțim așadar frumosului, stăruind, în toamna aceasta, sub zodia poeziei și a creatorilor ei.

FELICIA GIURGIU

GHEORGHE TOMOZEI
si generaţia sa

Tomozei face parte din generaţia Labiş. Ne-am obişnuit să subliniem acest nume ca un moment de hotar al poeziei româneşti contemporane, treaptă de pe care se poate privi înapoi către un timp al poeziei noastre, dar mai ales înainte către realitatea şi permanenta poezie românească. S-a scris foarte mult despre poezia lui Nicolae Labiş : două cărţi-document a alcătuit însuşi Gh. Tomozei. Propunem pentru adevărurile istoriei literare înlocuirea „momentului Labiş" cu a „momentului **generaţiei lui Nicolae Labiş.** Vom putea observa, privind din acest unghi de vedere, că foarte multe dintre motivele, temele şi obsesiile unei epoci primesc, prin această generaţie, o calitate nouă ; devin literatură. Tomozei este unul dintre poeţii care, în momentul debutului său, participă nemijlocit la făurirea momentului **generaţiei Labiş** şi, prin aceasta, la transformarea poeziei anilor '50. Tomozei debutează după Nicolae Labiş şi, în primul său volum, **Pasărea albastră,** vom putea descoperi fără efort multe din sintagmele existente în **Primele iubiri.** Legendele construcţiei, ale transformărilor revoluţionare, există şi aici ca şi obsesia copilăriei măcinate de război. În primul volum, Tomozei este un romantic, aşa cum erau şi ceilalţi poeţi ai acestui moment, versifică impecabil, ca şi colegii săi de generaţie, scrie o literatură avîntată şi patetică, aşa cum ne obişnuiseră poeţii anilor anteriori acestui moment. Dintre toate motivele care bîntuie epoca puţine sînt acelea care dau personalitate acestui volum de poezie melodioasă, bine rimată şi ritmată. Fiindcă întotdeauna istoria literară alege doar vîrfurile, primul volum, volumul de debut al lui Tomozei este pus în umbră şi trecut în uitare, de statuia grandioasă a capului de serie. Versurile primelor sale cărţi sînt „frumoase" dar frumuseţea lor este, firesc, explicabil, fără adîncime. S-a întîmplat, în volumele următoare, cu literatura lui Gh. Tomozei ceea ce s-a întîmplat cu o seamă de autori ale generaţiei sale. Între poezile de factură clasică şi clasicizantă scriitorii se apropie tot mai des de cultură. Poet fără model în prima sa carte, fără influenţe acute, autorul **Păsării albastre** va descoperi pe măsura maturizării sale **modele.** Ele nu sînt întotdeauna preluate de o personalitate capabilă să-şi impună asupra lor o efigie distinctă. Fără orgoliu, Gh. Tomozei creează în umbra mai marilor şi nu este surprinzător să-l aflăm, de pildă, în poeme într-un vers în imediata apropiere a lui Ion Pillat, aşa cum în alte versuri îl descoperim în apropierea lui Eminescu sau Arghezi. Versurile romanticului trec aşadar printr-un proces de clasicizare, proces a cărui importanţă nu poate fi minimalizată chiar dacă Gh. Tomozei scrie poezie pe teme date. Publicist, cu largi suprafeţe de acoperire, reporter, dar mai ales entuziast al literaturii, scriitorul va omagia în cadrul acestui surprinzător proces de formare **cărţile** şi autorii lor, dar mai ales modernitatea poeziei şi plăcerea supunerii în faţa modelului. Lipsa de orgoliu a acestei poezii defineşte forţa poetului. (Un drum similar, cu alt punct de pornire, are literatura lui Ion Horea). Aşadar, operaţia care va avea un rol deosebit în definirea poeziei celei mai valoroase a lui Gh. Tomozei va fi aceea a descoperirii **cărţii** ca posibilitate a poeziei : a descoperirii dincolo de alegorie şi simbol a capacităţii cuvîntului de a îmboăţi şi de a se îmbogăţi prin poezie.

Din nou, surprinzător, Gh. Tomozei devine un poet vizionar şi **Diavolescului iarmaroc** este o excepţională viziune a unei lumi a valorilor literare. Poet vizionar în numele cărţilor şi al literaturii Tomozei operează o detaşare substanţială de sentimentalismul primelor sale volume.

O notă de detaşare salutară am spune. Gh. Tomozei va deveni un liric distant şi sobru, înarmat cu cantitatea de reflexivitate care să-i asigure stăpînirea cuvîntului.

Poate că înainte de a fi un poet de primă mărime, Gh. Tomozei este un devotat al cărţilor şi al literaturii ; în ceea ce are ea mai autentic mai grav, literatura lui se naşte din meditaţia bogată în sensibilitate asupra lor : dar şi din experienţa „trăirii" în literatură.

C. UNGUREANU

Un postmodernist rafinat— HORIA BĂDESCU

Temperamental, Horia Bădescu a fost definit destul de exact, ca oscilînd între temperanţa clasică şi tendinţa spre vis şi derivă romantică (V. Felea). Sau în cuvintele lui Ion Negoiţescu, aşezate pe coperta volumului de debut **Marile eleusii** (1971), „un poet neoromantic, a cărui sensibilitate molcomă, turnată în blinde rigori prozodice, frizează marea tematică spre a o reduce la subiectivitate". Aprecieri destul de convingătoare faţă de primul volum, dar care trebuiesc revizuite, sau cel puţin nuanţate ţinînd seama de următoarele cărţi ale poetului, **Nevăzutele Urse** (1975), **Cîntece de viscol** (1976) şi **Anonimus** (1977).

Mai întîi, deşi lui Horia Bădescu îi lipseşte gravitatea, viziunea fabuloasă şi funambulescă, apetitul pentru hiperbolă ca în cazul celorlalţi reprezentanţi ai „poeziei marilor elanuri" existenţiale, de care a fost apropiat (Ioan Alexandru, Gh. Pituţ, Ion Gheorghe, George Alboiu), el este adesea un imagist debordant, a cărui metaforă proliferează în lanţ, grandilocventă, studiată, ceremonioasă, rareori doar suavă ori graţioasă. Poezia lui Horia Bădescu aspiră şi ea la o sensibilitate orfică, atît ca atitudine şi rostire (precumpănesc în volumele sale imnele, laudele aduse celor cîte sînt, chiar producţii ce amintesc de **Sonetele către Orfeu** ale lui Rilke), cît şi ca dramatism : deja din al doilea volum este prezent şi motivul elegiac al risipirii, al crizei timpului, al surpării, al coborîrii în infernul existenţial, deşi infernul lui Horia Bădescu este mult mai puţin convingător decît „pustia" lui Ioan Alexandru, bunăoară.

În **Cîntece de viscol,** de pildă (Ed. Eminescu, 1976), Horia Bădescu se reîntoarce la o formulă fertilă în lirica noastră, aceea a baladescului, nu odată întîlnindu-se cu motivul orfic, aşa ca în poezia lui Ştefan Aug. Doinaş. Balada, ca formulă, îi impune poetului un regim destul de strict de procedee ale versificaţiei, alcătuirii imaginii şi chiar ale sintaxei poetice, o rigoare a construcţiei poetice care nu are totuşi stricteţe caligrafică, acordîndu-i suficientă libertate de mişcare încît formal nici o baladă nu seamănă cu cealaltă. Şi din punct de vedere tematic există mai multe tipuri baladeşti în acest volum : mai întîi o baladă imnică, de slăvire a pămîntului şi istoriei sale, o poezie patriotică de maximă exigenţă. Acest tip de poezie se continuă şi în alte cicluri ale volumului, unde menirea poetului devine aceea de a ridica imn smerit patriei, cu „sîngele lui / să întemeieze aspre culori / Pe roata Ardealului . . .".

Mai remarcabile sînt însă baladele erotice, unele coborînd la ton de romanţă, dar surprinzătoare în ansamblu prin verva imagistică, prin ceremonialul transmutării frumuseţii feminine în elementor, în cosmic, ca în „Balada tinerei grecoaice". De asemenea cîteva balade care dramatizează sentimentul trecerii spre moarte sub masca drumului ritualic („Balada pelerinului"). Excelentă în toate este imaginea, care adesea atrage atenţia asupra ei însăşi cu ostentaţie, supusă unei arhaizări sau autohtonizări, cu efecte foarte bune mai ales în balada erotică, unde elementele de decor medieval („Balada menestrelului", „Baladă scitică") vin să accentueze ceremonialul galant. Elementul ludic şi parodic este incontestabil în cîteva cazuri, mai ales atunci cînd se exagerează anumite procedee din balada galantă, ori se acordă o atenţie deosebită potrivirilor eufonice ale rimei, cu efecte barbiene. În acest tip de exagerare parodică a tehnicilor din formula clasică adoptată, vedem un exerciţiu de „denudare a procedeului", cum a fost el numit de formaliştii ruşi, şi care demonstrează detaşarea artistului conştient că „imitaţia" sa e un act de sensibilitate modernă, nu de epigonism.

Cam acesta este sensul experimentului din **Anonimus** (Ed. Dacia, 1977), un volum de excepţie prin formula lui, în care Horia Bădescu îşi asumă cu umilinţă (umilinţa supremului orgoliu) postura unuia din acei anonimi „ce sute de ani au făcut literatura unui popor", creatori de literatură populară, substituindu-se totuşi discret creatorului anonim, preluînd „idei poetice vechi ca rostire românească, semnele unei poetici de rafinată simplitate", dar adaptîndu-le „întru simţirea poetică a acestui veac" (din precuvîntarea volumului).

Pe această cale, poeziile lui Horia Bădescu depăşesc stadiul pur experimental, ele avînd semnificaţia unei reîntoarceri programatice, postmoderniste, la sursele dintotdeauna ale poeziei noastre, dar într-o emulativă adaptare a lor la sensibilitatea şi experienţa poetului modern.

MARCEL POP-CORNIŞ

MIRCEA DINESCU sau poezia lumii pure

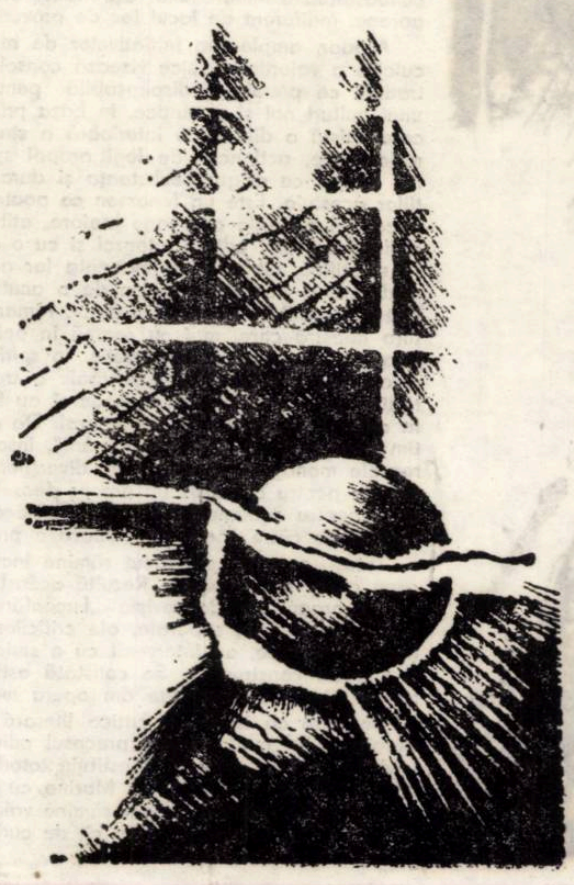

O poezie, care vine dintr-un sentiment mai adînc al aderiunii la o lume ideală, pură, lipsită de imixtiunile civilizaţiei industriale, mai aproape de afect şi transparenţa mitului, în consonanţă cu o morală şi existenţă nealterată, scrie MIRCEA DINESCU în **Invocaţie nimănui** (1971), **Elegii de cînd eram mai tînăr** (1973) şi **Proprietarul de poduri** (stampe europene — 1976).

Deşi numai la al treilea volum de versuri, poetul a fost încununat cu un premiu academic, clasicizînd repede o poezie încă tînără şi cu posibilităţi nebănuite de evoluţie. O tonalitate blînd-elegiacă încantează poeziile sale puse sub semnul mirării copilului trezit spre lume. Această atitudine a uimirii în faţa miracolului existenţei se asociază consternării provocate de mistificările civilizaţiei, produse printr-o proliferare tehnicistă, ce poate altera raporturile afective. Dorinţa păstrării elementelor simbolice revine insistent : **„Şi dacă mor poeţi pe harpă / împinşi de vid şi de cuvînt / să inventăm puţină iarbă / sau complicate mori de vînt". (Metamorfoză XX).** Poetul observă realist duritatea drumului în poezie, dar trebuie să-şi urmeze cu îndărătnicie destinul. Poezia îşi regenerează substanţa şi din iluzii, recuperînd prin imaginaţie teritoriile pierdute ale unei existenţe imaculate. În poezia lui Mircea Dinescu atitudinea se traduce şi prin frenezia adolescentină, abandonarea în senzaţii tari, transpuse în imagini poetice fine, cu inflexiuni muzicale. Eroul ar putea păstra tangenţa cu un spaţiu nealterat. Valenţele sale sînt, însă, multiple şi interferează în poezie, spre accentuarea şi diversificarea simbolurilor : **„Dragostea mea aceeaşi vei rămîne / chiar de-ar ploua pămîntul către nor. / chiar dacă soarele muşcat de rime / ar fi strivit ca fructul sub picior. / / Naşterea ta în univers e cîntec / vai steaua-ţi bîntuită de stafii / vai lacrima deschisă ca un pîntec / spre zările în care nu vei fi" (Promisiune).** Acest joc al antinomiilor, mai des întîlnit în poezia lui Mircea Dinescu, ar marca nu atît o atitudine poetică sub semnul indeciziei, cît o ipostază a oscilaţiilor. Poetul cîntă durerea şi apropierea de lume : **„De-aceea cînt ca să-mi justific plînsul / pîntecul mamei mi-e demult străin / dar orb aş vrea şi fericit într-însul / să cad sub gheara scrisului. Amin. (De-aceea cînt).** Ipostazele multiple ale poetului generează şi poeziei atitudini diverse. Amintirea copilăriei să păstrează în ciuda timpului călător, **„Copilule, prin care astăzi sufăr / mai mult pămînt şi nume de bărbat".** lumina înţelegerii unei existenţe proiectîndu-se din durerea trecerii prin vîrste : **„Copilule de-ai bănui ce multă / lumină laşi cînd rănile te dor" (Elegia copilului bătrîn).**

Ipostazierea diversă simbolizează şi inconformismul. Poetul nu poate stagna într-un cliseu şi de aceea el este substituit de actor, recrut, print, cerşetor, înger, visător, înţelept nebun, ba chiar, de un „Cuvînt" ucis de poezie înţelegînd identificarea poetului cu propria-i creaţie. Şi această posibilitate de a imagina relaţii insolite în poezie constituie indiciul talentului adevărat. Mai ales prin **Proprietarul de poduri / Grîu păzit de maci ; Jurnalul unui automobil demodat** / Mircea Dinescu şi-a descoperit şi o altă faţă a lirismului său, mascînd sub ironie o meditaţie mai gravă asupra sensurilor existenţei.

ALEXANDRU RUJA

Prestigiul modelelor lirice

Lîngă febrilitatea cu care ironiştii deceniului cinci desfăşurau parodic convenţiile literaturii pentru a extrage, împreună cu o formulă lirică, un stil de existenţă, interludiile ironice ale autorilor ultimei promoţii lirice par destinate să protejeze exclusiv postûrile programatic grave pe care poezia lor le adoptă. Mai presus de voinţa de a exista independent de marile modele ale poeziei (Blaga rămîne în continuare poetul cel mai frecventat), hotărîtoare se dovedeşte la aceşti autori aflaţi la primul volum conştiinţa culturii, a preeminenţei valorilor consacrate. Prestaţiile ironice, în măsura în care pot fi puse în evidenţă, relevă şi la ei distanţarea deliberată, o lucidă atitudine în ordinea existenţei : nu presupun totuşi decît rareori şi tentaţia singularizării prin limbaj, spunerea lirică rafinînd doar expresii poetice cunoscute. Două exemple, extreme, într-un fel ne vor scuti de o demonstraţie mai întinsă.

Ochii lui Homer (ironie superbă, această metaforă pusă pe coperta unei cărţi, emblematică şi ea pentru o ipoteză asupra condiţiei poeziei), volumul lui Petru Romoşan aduce desigur unul dintre argumentele cele mai la îndemînă în sprijinul celor spuse mai sus. Nu va fi deci prea dificil să se observe că distanţat, prin ironie şi inserturi prozaice de retorica graţioasă şi pastelismul stilizat care au făcut reteta unei întregi poezii lirismul lui Petru Romoşan îşi conţine şi el cu suficientă retorica (deopotrivă cu fisurile prin care sentimentalismul se impune textului poeziei) : **Eu vă vorbesc în numele coriandrilor / înfloriţi prea devreme / înţeleptul suride, suride / (în surisul lui sunau anii / precum netrebnicii arginţi) / înţeleptul suride suride / vai vai mie vai / buzele-i învineţesc pe mare / cu o floare neagră în dinţi anunţă răsăritul / iar pe pămînt rîsul unui copil" (Cu o floare neagră între dinţi).**

Compagnon de generaţie cu Petru Romoşan — alături de Virgil Mihai, Ion Roşu, Laurenţiu Cârstean, Grigore Giorgiu (acesta din urmă cu o poezie mai conceptualizantă) — Vasile Dan poate constitui alt exemplu concludent pentru spiritul care tutelează o parte a poeziei momentului actual. Pentru că nici în cazul lui denunţarea ironică a convenţiilor unei anume poezii nu exclude punerea în valoare a culturii poetice, nici repudierea poeziei devitalizate, manieriste recurgerea la artificiul calofil, livresc. Ce altceva decît o şarjă ce vizează chiar principiul care îi tutelează poezia pot fi **Laude**-le pe care autorul le pune în fruntea unuia dintre ciclurile volumului său de debut : **„Doar la lumina neonului graţioşii poeţi / (străvezii şi cu sufletul distilat ca un porumbel transoceanic) / cîntă în fraze subţil articulate, declamă / o creangă de aur. / La încheietura mîinii îngroapă clopote, / de sub unghii le curge ceară fierbinte . . . / / . . / / Cum ştiu să vadă ! Bulbii ochilor se deschid cu albul / dintr-o tulpină subţire : împrăştie pulberea lor / peste un poem desuet. Căci, vai, înspiraţi, / ca aştrii sînt ei, fără pleoape".**

Cu toată această artă poetică, scrisă parcă în răspăr după lectura propriei poezii, o carte a imaginilor cum este **Priveliştile** lui Vasile Dan nu rămîne mai puţin o carte a laudelor, a imnurilor, ce dă curs unei aspiraţii altiere, de spiritualizare a universului sensibil. Autorul poate cel mai bine structurat între debutanţii anului trecut, răsfaţă un lirism muzical, caută imaginile unei lumi puse sub semnul ecloziunii aurorale, a unui univers adus la transparenţă, spaţiile genezice ale somnului, gesturile sfeinice duse pînă la atitudini hieratice. Poetul este un inspirat, sensibil la muzica astrelor şi la reprezentări ale diafanului, ale unei naturi feerice, umanizate : **„Iubind lumina ta pur înfloresc / verbele în seara clară. / Îşi scutură lumina-n tine / un plop. Şi o stea ce arde / în ochiul fără pleoapă. / / Iubindu-te aud fosnind / veşminte, ape ce coboară / dintr-un izvor înzăpezit / şi dezgheţat în tine / întîia oară. / / Curat e trupul, limpezit / în aprige înghe-ţuri, de cuvînt. / O, amintirea te înseală iarăşi / cum cade blîndă noapte / în cînt" (Floare albastră).**

Ar rezulta de aici că atitudinile ocazional polemice şi ironismul unor poeţi cum sînt Vasile Dan şi Petru Romoşan, prea conştienţi de structura lirismului lor, nu sînt decît rezultatul unui calcul exact : în fierecătura de aur a unei poezii care închide utopia unui univers eteric, dramul de materie impură are rostul de a îndepărta impresia de monotonie pe care şi o strălucită virtuozitate în rafinarea unui model o trezeşte.

LUCIAN ALEXIU

LUMINA ȘI POETUL

Eminescu și Blaga. Două nume între care poezia română își urmează cursul dezvoltării ei interne, de la temă la structură, de la romantism la modernism.

Ca o mărturisire de credință a lui Eminescu, în una din primele poezii, într-un dialog al **Întunericului cu Poetul,** acesta din urmă își exprimă vocația „cîntărețului" național, răspunzîndu-i celui dintîi, pentru a-i risipi scepticismul întunecos" : **Și tu crezi, geniu negru, că fără scop și țintă / A lumei und-amară mă-nneacă, mă frămîntă ? / Tu crezi că eu degeaba m-am coborît din stele / Purtînd pe frunte-mi raza națiunii mele ? / Voiu să ridic palatul la două dulci surori, / La Muzică, și Dramă ... în dalbe sărbători, / Voiu să le-ngin viața și-n cupa lor aurie / Să torn zi și-ntuneric, dureri și bucurie, / Să văd trecutu-n viață, să văd româna dramă, / Cum din mormînt eroii istoriei îi cheamă".** Muzica și Drama sînt, „cele două dulci surori", cum spune poetul, pentru că Muzica este Poezie iar Drama este Istoria. El cheamă „doina română", a inimilor plîngeri, a sufletului noapte", pentru că în cugetarea geniilor, ce aleargă vijelii, **sfărîmîndu-se** de ruinele trecutului, și investmîntînd în culorile ei sublimele idealuri ale munților Carpatici, **poezia este cîntare.** Turnînd „zi și întuneric, dureri și bucurie" în cupa de aur a celor două dulci surori, poetul face din **cîntarea** lui un **imn,** o **laudă** țării sale.

În **Întunericul** și **Poetul,** Eminescu așadar își definea axul gîndirii lui poetice prin **coloana orfică** a palatului celor două dulci surori, Muzica și Drama, una fiind „inspiratoarea", „muzica din stele", armonia Cosmosului în cîntecul de vrajă al lui Orpheu, poetul mitic legendar, iar cealaltă fiind viața reală, cu faptele ei închegate în conflictul dintre oameni în istoria poporului român, pe care poetul vrea să o cînte, chemînd din mormînt pe eroii ei, după cum despre cîntecul lui Orpheu se spune că chema „umbrele morților", adică reînvia „spiritul" **(„psyché"),** ca o parte „dinlăuntru" a ființei umane ; un „demon", pe care omul îl caută în adîncul ființei lui, ca „dublu" al său : **éthos antrópo dáimon,** cum numea Heraclit **destinul** uman, în care intră în luptă binele și răul, după o dialectică a valorilor umane, prin care răul din om este drumul spre binele din el, prescriind istoriei mersul, din trecut spre viitor. Demonul, titanul și geniul vor fi ipostazele acestui „dinlăuntru" al omului, în conflictul cu el însuși, cu oamenii, cu istoria, într-o „epopee română" pe care Eminescu intenționa să o realizeze, ca laudă a țării sale.**

Urmînd cerințelor originalității naționale, scriitorii romantici au explorat zăcămîntul folcloric străvechi cu convingerea, susținută mai întîi de Herder, că în tradiția folclorică nu trebuie să se vadă numai ignoranță și primitivism, cum susțineau unii luminiști, ci și poezia producțiilor, în care „spiritul poporului" s-a manifestat în dezvoltarea lui istorică. Argumentarea este reluată în cursul lui Schelling, de filosofia mitologiei, o sinteză romantică asupra raportului dintre istorie, poezie și mitologie, și totodată izvor teoretic al multor meditații poetice în literatura romantică : **„Nu se poate spune că miturile n-au nimic cu istoria de vreme ce ele formează conținutul istoriei celei mai vechi".** Dar Schelling a simțit că esențialul în mit nu sînt reprezentările inventate, și **nici liber acceptate, ci sensul direct,** de aceea, el preconiza în studiul mitologiei o întoarcere de la **imagine la sens,** propunînd o interpretare „literară", a mitului, pentru a înțelege ce imaginea exprimă, ca și cum ea nu spune decît ceea ce spune ; și, pentru aceasta, el opunea gîndirii **alegorice,** formată încă în antichitate și menținută pînă în poezia filosofică a modernilor, gîndirea **tautegorică,** adică una care nu ne trimite la alt lucru decît ea însăși. După această metodă mitul este un **simbol** ce cuprinde ca imagine o idee ce trebuie înțeleasă într-o semnificare de alt ordin decît a adevărului discursiv, ideea fiind imaginea însăși în multiplicitatea sensurilor ei, ca **idee-simbol.** Și care, într-un proces inductiv al mitului ca structură a imaginarului poetic, în aceeași perspectivă istorică, de la romantism la modernism, se dovedește a fi cea mai modernă poezie, pe care exegeții o vor numi „mitul modern al poeziei".

Și Eminescu, explicînd modalitățile valorificării fondului folcloric al poeziei, făcea de fapt teoria gîndirii **tautegorice,** considerînd că **„ideea este sufletul și acest suflet poartă în sine ca inerentă deja cugetarea corpului său" ;** ceea ce vrea să spună că în poezie ideea nu poate fi înțeleasă decît în procesul din care s-a născut, în simbolurile și „hieroglifele" imaginilor sensibile. Și multe din poeziile lui Eminescu, dincolo de tematica mitico-poetică, proprie romantismului, anunță pe poetul modern, pentru care mitul nu mai este doar un „motiv", ci o „structură" a poeziei.

Blaga este însă poetul care, situat în scara valorilor îndată după Eminescu, a făcut din mit cu adevărat o structură a poeziei moderne. El realizează în structura imaginarului o întoarcere de la imagine la sens, ce nu are altă justificare decît a procesului în urma căruia ea se naște, ca imagine poetică, în structura mitică a imaginarului. Un „cogito" al poeticului este așadar structura mitică a imaginii, susținînd pe „eu gîndesc" discursului mitului, în interiorul mitului însuși, și astfel substituind discursului logic simbolul poetic. În această substituire și constă „onoarea poeților", căci, cum spune G. Durant, **„veritabila libertate și demnitatea vocației ontologice a oamenilor nu se sprijină decît pe această spontaneitate spirituală și această expresie creatoare care constituie cîmpul imaginarului".** Și, cum își încheie autorul citat studiul asupra structurii imaginarului :

EUGEN TODORAN

(Continuare în pag. 7)

LEONID DIMOV și dialectica vîrstelor lirice

I s-a căutat, și firește i s-a și găsit, lui Leonid Dimov o ilustră ascendență, de la Anton Pann la Ion Barbu. Mai aproape de adevăr, Cornel Regman îl vede ca pe un poet din familia lui Geo Dumitrescu, Constantin Tonegaru, Ioanichie Olteanu, la care vom găsi o anume atitudine față de existență, care a stîrnit un ecou deosebit în epocă, prelungindu-se apoi pînă în zilele noastre. S-a vorbit și de barocul liricii sale și dacă, așa cum afirmă exegetul Edgar Papu **„Barocul este înainte de toate un tip sau o stare de existență",** din care ulterior se desprinde doar ca fenomen secund, bineînțeles nu și secundar, stilul artistic al barocului, atunci caracterizarea poate fi, parțial, potrivită. Ideea de spectacol, atît de prezentă, ar fi deci urmarea acestei trăiri baroce, ce adoptă față de situația tragică a existenței o poziție defensivă, **„cu totul specială, apărîndu-se printr-o explozie de strălucire"** de unde ar deriva exuberanța acestui stil.

În aceste trei direcții se poate teoretiza la nesfîrșit și cu cele mai neașteptate concluzii. Ceea ce aș vrea să subliniez de la început este că, dincolo de acestea, Leonid Dimov, utilizînd toate mijloacele poetice moderne (și în acest sens poate fi apropiat de Arghezi și Ion Barbu, chiar de Mallarmé sau Valéry), are o atitudine proprie față de existență, izvorînd din temperamentul și structurile sale poetice. Că într-un anumit sens această atitudine are puncte comune cu ale altora este adevărat, dar fiecare din aceștia (alcătuind o **familie poetică)** cultivă un anumit stil, atingînd cu mijloace personale forme lirice deosebite. De aceea apropierea se poate face numai în direcția acestui specific tip de existență nu și a rezultatelor, distincte.

Leonid Dimov cultivă **un lirism cu totul original,** urmarea unui relativism înnăscut și a unei atitudini de detașare față de existență. Față de tragicul existenței, sau, dacă termenul este prea pretențios, față de problemele ei insurmontabile, sînt posibile mai multe luări de poziție. Una poate fi cea **barocă** (teoretizată de Edgar Papu în **Barocul ca tip de existență,** exegeză exhaustivă, temeinic gîndită, dincolo de faptul că ești sau nu de acord cu punctele sale de vedere), alta, cea **eroică** (teoretizată de D. D. Roșca în **Existența tragică,** exemplară încercare de sinteză), o a treia **detașat-ironică** (încă-și așteaptă teoreticianul, deși realizările poetice izvorînd din ea nu lipsesc). Lirica lui Dimov cunoaște această detașare ironică, privită ca modalitate existențială. Atitudine conștientă, chiar dacă fenomenul secund amintit mai sus este și el prezent în anumite forme. Atitudine defensivă ce străbate toate volumele sale, fără a aminti cărțile spectacol **Eleusis** și **Amintiri,** realizate, prima ,cu pictorul Florin Pucă, a doua și cu acesta și cu poetul Mircea Ivănescu.

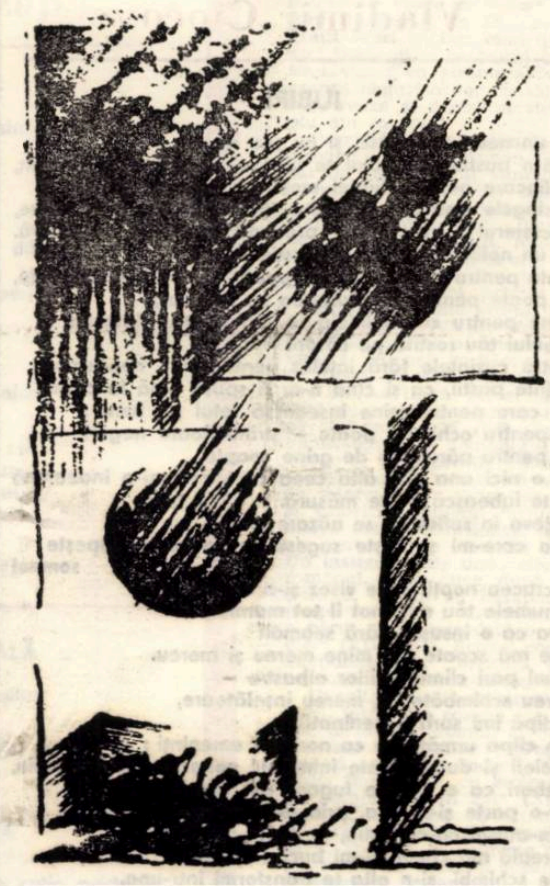

Dacă sub raportul mijloacelor se pot surprinde diferite vîrste poetice, într-o dialectică specifică, de la ambiguitatea suprarealist-onirică la sonet și rondel, de la retorică la condensare, din toate (exceptînd **Litanii pentru Horia)** se detașează pe de o parte relativismul față de cele insolubile ale existenței **(atitudine antimetafizică),** pe de alta, desfacerea de orice legătură, cîștigîndu-se o altă perspectivă, chiar la o anume disimulată joacă și persiflare **(atitudine ironică),** toate acestea ducînd sau voind să ducă la un nou univers într-un spectacol liric care să concureze, dacă nu să înlocuiască chiar, existența **(aspirație demiurgică).**

Este adevărat că, pentru a-și atinge scopul, poetul recurge la unele artificii ce țin de limbaj, de-o punere în scenă adesea prea vizibilă, de trimiteri insolite, toate fiind doar mijloacele (regia) ce duc la acel stil de viață ce poate fi recunoscut de departe. Spectacolul nu este doar verbal și exterior. E ceva mai adînc, dincolo de această rechizită de atîtea ori denunțată. Este rîsul amar al celui măcinat de tristețea de-a nu putea sesiza absolutul și nici rostul existenței. Este grimasa celui ce, privind totul, gol și dezvelit, denunțînd această goliciune, își închipuie că se poate mîngîia că a pus în loc o poezie cuceritoare (cu o poetică bine articulată), uneori mai obscură, alteori mai limpede (uzînd chiar de forme fixe), consecventă însă propriei-i atitudini. Luciditatea, conștiința artistică dezvoltată și imaginația plastică exuberantă, debitul verbal debordant și inventivitatea lingvistică și-au dat întîlnire într-un lirism cu totul singular.

ION MAXIM

NIKOLAUS BERWANGER– o poezie de tribună

Există un patos al strigării, al clamării directe, în acest volum nou al lui Nikolaus Berwanger, **„Din patru inimi",** apărut la Editura Eminescu. Poemele sînt niște reportaje lirice frenetice. Tonalitatea lor este febrilă, putînd fi scrise în focul cotidian, al jurnalului, de către un reporter frenetic și el, un globtroter ce aleargă, înregistrează, notează, trăiește viața odată cu poemele scrise. Poeziile au aerul unor povești și întîmplări ale zilei, tragicomice, uneori, alteori părînd cumplite, tensionate, majoritatea, de un lirism al discursului direct, sau de forța de șoc a ideii poetice. Poetul colindă un peisaj familiar, pe care îl descrie, îl trăiește, fie prin rememorare, cînd e vorba de copilărie, fie direct, ca un participant la facerea vieții din jurul său. Poemele se constituie fie în jurul unei anecdote, surprinsă de reporterul-poet, fie se împlinesc prin metafore simple, dar penetrante, ce le conferă aerul de meditații asupra unor teme ale existenței contemporane.

Ceea ce face farmecul unor poeme este tocmai voita depoetizare a poeticului vieții, aerul acesta de camaraderie cu toată lumea, implicarea poetului, dacă se poate, în cele mai incitante momente ale existenței planetei, dar și în cele mai mărunte atitudini ale întîmplărilor de zi cu zi. Astfel, poetul „descrie", cu o mîndrie suverană, vechea uliță proletară a copilăriei sale, sau nostalgia și resemnarea celor de lîngă care a plecat el în lume, în maniera unor scrisori pline de culoare, conținînd stările sufletești ale unor caractere sau lumi apuse. Împletirea fiorului tragic, cu tenta umoristică dau șarmul unor asemenea „anecdote" sau „cronici rimate". Alteori, poetul ridică întrebări pur retorice, interogațiile sale neavînd, însă, liric vorbind, acoperire, chiar dacă ele conțin în sine un patos sincer. Implicarea individului în dificultățile existenței, puterea sincerității, a dialogului uman, recunoașterea greșelii **(„dacă s-ar putea spăla sufletul / măcar odată pe săptămînă / cum te speli pe gît și urechi")** anticonformismul social, invitația la spectacolul lumii, pe care poetul o face, însă o invitație ce reclamă o atitudine, nu o neparticipare, necesitatea exploziei interioare a sentimentelor deschise **(„atîta muniție e ascunsă în mine / sînt un arsenal plin de grenade")** toate asemenea atitudini dau poeziei lui Nikolaus Berwanger un ton angajat, o vibrație a actului trăirii, făcînd din ea un gen de lirică de campanie, autorul înscrindu-se între poeții dinamitarzi ai cotidianului.

Ironic și grotesc uneori (vezi **„Șoarecii"** și **„Profeție")** alteori inventînd puerilități, jocuri sau rebusuri sentimentale, sau false tonuri confesive (vezi **„Rugăciune"** sau **„Ea știe"),** poetul șvabilor bănățeni are orgoliul firesc al unei poezii plenare, spusă în gura mare, într-un dialog direct, o poezie nefixată niciodată în canoane meschine, ci vehiculînd în spații vaste, în geografii ale acestui ținut sau, de ce nu, ale globului, idei ce pot cutreiera un suflet ardent de publicist-poet, de om al pămîntului, dar și al unui secol nervos, căruia el, cu orgoliu, îi aparține.

Patriotismul acestor poeme, civismul lor este evident. O poezie de tribună, răspicată, robustă, legată de glie și de întîmplările zilei, nonconformistă și nefățarnică, ce se hrănește din simplitatea discursului ei direct, prozaic uneori, dar niciodată indiferent, își așteaptă recitatorii. Păcat că Anton Palfi, și el publicist și poet de limbă germană, n-a avut răbdarea necesară și forța artistică continuă de a înnobila în întregime aceste texte. Există încă mult lest verbal. Există încă truisme. Tenta versului simplu, direct, confesiv, nu trebuia să ducă la prozaisme sau la un limbaj oral banal. Se simte lipsa unei acurateți, a proprietății cuvîntului exact, a forței sale expresive. Unele versuri sînt terne, cenușii, fără vibrație interioară, și monocolore. Cu siguranță, volumele de mîine, prin firescul echilibru al lucrurilor, prin voința tenace a unei aspre migale artistice, vor elimina scăpările inerente de azi.

ION ARIEȘANU

Anghel Dumbrăveanu

CEEA CE SE CUVINE

Cineva îmi semnalează
Seară de seară
Neiertate absenţe :
N-am invitat luna nicicînd
Să facem baie
Şi-apoi să alergăm pe autostrăzi
Spre disperarea somnoroaselor maşini
Aşteptate-n garaje să facă dragoste ;
N-am umblat cu pantofi de culori diferite
Ca tînărul Chagall
Şi nici n-am făcut ocolul României
Cu avionul
Să găsesc femeia aceea
Ce sare-ntr-un picior
Şi strigă cu-cu,
În timp ce se întorc alaiurile de amiază
Către birouri,
Către case de modă,
Către popicării sau neveste.
Am auzit că s-a instituit un premiu
Pentru cel mai aiurit
Dintre bărbaţii îndrăgostiţi de mare.
Voi lua s. această nobilă distincţie,
Cum n-am luat Premiul Nobel pentru dragoste,
Şi voi bea şi ultimul sfanţ cu studenţii,
Intrigînd gospodinele şi
Bunele mame
Care ne vor da pildă cloroticelor fiice
De ceea ce nu se cuvine în viaţă,
Dar vă jur că, orice ar fi să se-ntîmple,
Ultimele pahare de vin
Le vom bea cu aceste mari castelane,
Tolănite frumos
În versuri anume compuse
Pentru spiritul lor cu totul inconformist.

Petru Sfetca

PE ACOPERIŞUL HRĂNIT . . .

Pe acoperişul hrănit
de amănuntul atroce –
înverşunarea frunzelor.
În seri lungi,
superba creastă,
în uralele mulţimii,
atît de departe
stilizînd !
Nărăvaş,
la toamnă,
rolul şoimului
pe meterezele
care i-au conferit
măreţia.
Pe meleagul meu,
voinţa cerului
umblînd la limite.
Virtuoase defrişări
în soarele următor.

George Drumur

DIMINEŢILE ÎN TOAMNĂ

Ce-nalte-s dimineţile în toamnă
Şi cît de liniştite-s trestiile, ulmii,
Că de-aş întinde mîinile-mi spre şesuri line
Mi-ar picura în palma bruma-nceată-n dilmii.

Cît de solemn suflarea-albastră-a lunii
Coboară din solstiţii brîuri de răcoare ;
Octombrie, seninul, calcă peste ceţuri,
Adulmecînd vîrje noi de ploi prezicătoare.

Izvoarele, trecute prin zăpezi de-o clipă,
Binecuvîntă-ntîia frunză adormită
Rugîndu-se de stele-n noaptea asta lungă
Să-i deie somnul de sămînţă primenită.

Puţinii măcieşi, aproape să se stingă,
Îşi string seminţele-n ulcioare purpurii –
Şi parcă, dinadins, spre jaruri cît aluna,
Se-ndreaptă toate ceţurile din cîmpii –

Ce -nalte-s dimineţile în toamnă
Cînd se desprind de arbori singurele roade ;
O ştiu de-acum şi anii mei întorşi spre anotimpuri,
Spre amfore, spre fluiere şi spre balade.

Dorian Grozdan

CREŞTE-N NOI O BURUIANĂ SĂLBATICĂ

O buruiană sălbatică timpuriu în noi a prins rădăcină,
nimeni nu ştie cînd mugurii i-au ieşit la lumină,
nu-i iarbă de cîmp, nici troscot de drum, nici spin,
e ca un vrej cu sucul cînd dulce, cînd mirosind a pelin.

S-a cuibărit în noi pe furiş ca o şoaptă
amăgindu-ne cu aromă de poamă dulce şi coaptă.

Uneori pare şarpe cu solzii-ncălziţi la soare,
ne-nvăluie-n vrăji, ne-ncolăceşte, ne doare,
uneori-i vîntu nebun, minat de dor şi de jale,
pe unde trece, izvoare de lacrimi adună în cale.

Cîteodată-i sloi, cîteodată-i cuptor de flacără plin,
dar mereu-i amăgitoare ca o bocală de vin.

Unii-i zic dor, alţii-i spun chin sau durere,
ce inimii puhoaie de lacrimi îi cere,
uni-i zic vrajă, alţii-i spun drag
şi nu pricep că toate-n lume de-aicea se trag.

Fîntînă otrăvită de-ar fi eu tot dragoste-i zic
şi din ciutura ei aş mai bea cîte-un pic, cîte-un pic . . .

Al. Jebeleanu

PACEA CASTANILOR

Un nume început cu o consoană
Şi-aceleaşi frunze jilave prin parc
Din crengile boeme se desfac.
Ce importanţă are pentru toamnă ?

Eu pacea-acestor parcuri o rechem
Şi Bega-odihnitoare ca un somn.
Cu stihuri şi coloane mă întorn.
Sub ploi de frunze pot să fiu etern ?

Castanele pocnesc şi cad pe-alei,
Să le culegem neştiuţi. de vrei,
Maronul copt păstrează-al verii ton.

Iar Bega-odihnitoare ca un somn
Ne duce arabescuri şi cadente
Şi ne-o răsfrînge grave confidenţe.

Vladimir Ciocov

IUBIRE

Ca un netot te iubesc, şi nu ştiu de ce,
pînă-n pustia infinitului te iubesc, demult, tare demult,
cu fiecare nerv al fiinţei mele, cu fiecare fărîmă,
cu sîngele meu te iubesc susurînd zgomotos prin artere,
cu creierul şi cu inima – prea darnic dăruit de natură.
Ca un netot te iubesc şi nu ştiu de ce,
poate pentru frumuseţea ta, poate pentru bunătatea ta,
ori poate pentru împreunarea lor în tine ;
poate pentru zburdălnicia ta. ori pentru cîntarea
trupului tău rostită pe cărare ;
pentru cuvintele fără înţeles pentru alţii, nepăsători,
cuvinte pustii, ca şi cînd n-ar fi spuse pînă la capăt,
dar care pentru mine înseamnă totul pe lume ;
ori pentru ochii tăi poate – strălucitoare neguri –
ori pentru părul tău de grîne coapte.
Nu e nici una nici alta ceea ce inima mi-o îndeamnă
să te iubească peste măsură.
Altceva în suflet mi se năzare mie,
ceva care-mi şopteşte sugestii, ceva ce-mi răpeşte somnul
în crucea nopţii şi te visez şi-n crucea zilei
şi numele tău minunat îl tot murmur,
ceva ca o însuşire fără seamăn
care mă scoate din mine mereu şi mereu.
Tu-mi pari clima ţărilor albastre –
mereu schimbătoare, mereu înşelătoare,
o clipă îmi surîzi înseninată
şi-n clipa următoare cu nori mă ameninţi ;
îndoieli şi dureri peste inimă-mi cobori – un incendiu,
şi zbori ca o pasăre fugară din ram în ram,
într-o parte şi-n alta, prin înălţimi şi prin văi
şi m-atragi ca-n pustiu, fierbinte nălucă,
şi ireală mă chemi şi-mi bucuri speranţa
şi te schimbi şi-n alta te transformi într-una,
de parcă-ai fi însăşi întruchiparea schimbării . . .
Poate că de aceea te iubesc ca un netot
cu tot ce e mai omenesc în viaţa mea toată.

Traducere de
VASILE VERSAVIA

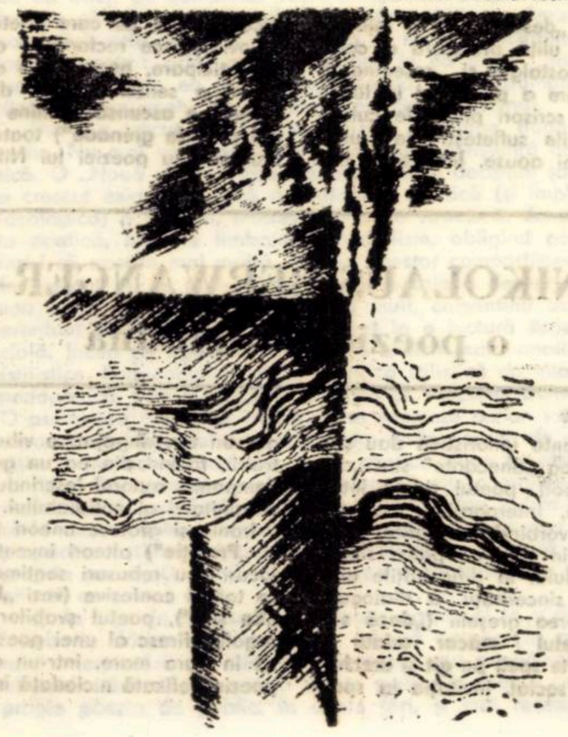

Haralambie Ţugui

NEDUMERIRE

Şi ce frumos se face ziuă,
şi ce frumos se face noapte ! . . .
O mare de ecouri, vastă –
un cîntec fără contenire
ne stăruie mereu în şoapte.

E oare încă prea devreme ?
E oare încă prea tîrziu ?
O zi îmi pare veşnicia,
o noapte cerul albăstriu.

N-am alte margini şi repere . . .
Surpat în mine, fără glas,
ascult aceleaşi voci de plantă
cu viu alint din lutul gras,
aceeaşi melopee tandră
a bucuriei efemere.
Şi, totuşi, totuşi ce durere ! . . .

Horia Zilieru

VIAŢA VISATĂ

Fiul meu, eşti veghea în cuvînt,
focul răbdător în amorţire,
mila mea de miere şi pămînt,
crinul cu albina în iubire.

Mîna ta arată locul sfînt,
cugetul pînă la marea roată,
şi-n frăţia turlelor în vînt
sbaterea de limbă preacurată.

Mielul blind îţi cade sîngerînd,
ca un rug de albe oseminte,
roiuri mari ivindu-se pe rînd
în ţărîna ochiului fierbinte.

Lacrima şi-auzul mult smerit
luminează cerurile toate,
unde jertfa nunţii a murit
în virgina ei singurătate.

Veacul de sudoare vieţuit
pietrele îşi leapădă din sine
şi-mprejur întîrziatul zid
aurul din candelă îl ţine.

Sufletul de flacără atins
hrană-şi ia lumină din lumină
şi învie prin deşertu-nvins
roua sîngerie şi divină . . .

Nikolaus Berwanger

PENTRU CEI CARE NE SFIDEAZĂ

sufletul vostru
a fost
este
şi va rămîne
mic
mic şi chircit
otrăvit
şi plin cu riduri
chiar dacă
dimineaţa şi seara
îl stropiţi bine
cu spray extra
din refege
nici n-aveţi cum
să înţelegeţi
sufletul nostru
care dintotdeauna
a fost
este
şi va rămîne mare
mare de tot
măreţ şi luminos
ca soarele verii
şi atît de limpede
şi prietenos
ca un surîs fericit
de copil
de aceea
sîntem atît de bogaţi
şi voi atît de săraci
mai săraci
decît cei
lipiţi pămîntului

În româneşte de
ANTON PALFI

Ioanid Romanescu

PE ÎNTUNERIC

Un oftat – un abia perceptibil
foşnet de aripi rănite

prin simplul fapt că respiră
acest om descrie
spaţiul imens al unei drame

ce să-i răspunzi, matrice a Cuvîntului ?

simţi sufletul ca o ninsoare
care niciodată nu atinge pămîntul

poate că vorbi din cărţi e totuna
cu a vorbi din moarte

Damian Ureche

CÎND RAZELE VERII

Şi n... nunţii eforturi ne costă,
Stau verzi în vecie şi vînt,
Căci brazii sînt sfînta ripostă
La tot ce e strîmb pe pămînt.

Se-nchide albina în faguri
Cînd razele verii se rup,
Şi păsări pe cosmice praguri
Duc bronzul oceanic pe trup.

Şi încă un an se prăvale
Pe scoici cu sideful stingher ;
Fîntîna trimite rafale
De apă cîntată spre cer !

Poete, se-ntîmplă belşuguri,
Sub frunze de linişti duium ;
Să iei briliante de struguri,
Din mîinile toamnei de-acum.

Anavi Adam

GEOLOGUL

De luni de zile munţii îi străbate,
Cu brazii frate, cu ciobanii frate.

E oaspete dorit la masa lor,
Şi-l găzduiesc – sub rupere de nori.

Tăcut şi încordat, ca însăşi piatra,
Comorilor le cercetează vatra.

Ciocanul cere stîncii să răspundă
Ce taină cată-n sine să ascundă.

Precum unui poet îi spune gîndul :
– E fiul miliardelor de ani Pămîntul.

Din împietrirea lavei milenare,
Citeşte floarea scumpelor metale.

Ca un soldat trimis în observare,
Cu pasul cheamă pas de magistrale.

Metalul – stinsă inimă în piatră
Spre el pulsează, din ascunsă vatră.

El, primul, pe a munţilor comoară
Mîna îşi trece lin, ca pe-o vioară . . .

Metalul, roca, se preschimbă-n floare
Şi gîndului îi dau puteri să zboare.

În româneşte de
MIHAI NEGULESCU

George Chirilă

ÎNTR-UN ORAŞ CU UMBRE

Într-un oraş cu umbre şi statui
ne-am plimbat prin crengile de seară
cădeau pe lespezi destrămate chipuri
dar sufletul nu se grăbea să moară

mai mult cu aşteptarea în risipă
noi cuprindeam aleile cu teii
şi deodată s-a pornit un vînt
micind şerpi albi la marginea aleii

cum am fi vrut şi n-am ştiut ajunge
la cei ce sîntem din tăceri sihastre
într-un oraş la podul roşu ziua
cad peste lume lungi ninsori albastre

Crişu Dascălu

10 REGULI DE INTERPRETARE A POEZIEI

Supt soarele (mereu mai nou)
Privind, aflai un galben ou.

Pe calcarul (de lapte dinte)
Purtînd săpate labirinte
(Ascunse-n complicate ferigi),
Un stup părea, vibrînd de-americi.

Şi-atunci (punînd la mijloc artă),
C-un singur gest l-am spart de piatră :

(Cu chiote şi-n colb de aur,
Ieşi theseu pe minotaur ;
De-un fir de lînă dac-am tras,
Ieşi din mit şi ce-a rămas . . .)

Duşan Petrovici

NUMAI GLORIE

Există nenumărate moduri de a privi lumea,
de a o apropia, uneori cu brutalitate, rareori
abandonînd tristeţea cugetătoare ;
şi numai unul, ah, inspiră – un', doi, trei – expiră,
un singur mod, zic, de a nu o privi în nici un fel.
Adică : bunăcuviinţă şi înaltă timiditate –
sau istorie de buzunar, cu ilustraţii dulci, nenumărate...
. . . deşi mizga acelei vîrste de copil se leapădă uşor,
prea uşor, într-o roşie de sînge batistă, şi, bineînţeles :
numai şi numai glorie.

Nicolae Prelipceanu

SPRE PĂMÎNT

Nefiind decît noi doi în faţa gheţarului
acesta ne-a privit cu neîncredere
altfel sclipea soarele acolo
altfel erau mările
altfel noi doi
Prietene aminteşte-ţi gheţarul
şi felul cum umbrele noastre
s-au fixat pe urmă
în straturile ulterioare
şi degetul de gheaţă
cu care ne arăta marea
albastră veche şi rece
Ochii tăi mai privesc în direcţia ei
corpurile noastre mai privesc
insistent
spre pămînt

Gheorghe Azap

MAXIMA CERERE

Dă-mi, draga mea ; mai dă-mi : că sînt avar.
Dă-mi ultrascurta şi oricare por.
Dă-mi un zuluf, să-l culc în buzunar.
Dă-mi fermoarul tău tulburător.

Dă-mi, că sînt lacom şi că am bacili.
Dă-mi deştele ; dă-mi poza ta ; dă-mi tot.
Dă-mi mugurii aceia infantili.
Dă-mi şansa să ajung lîngă compot.

Dă-mi importanţă-n timp ce te salut.
Dă-mi bigudiu-n care te complici.
Dă-mi chiar şi apa-n care te-ai lăut.
Dăăă-mi de acolo ; dă-mi şi de aici.

Dă-mi piruieta lujerului pur.
Dă-mi scrînciobul ce urcă pîn' la zei.
Dă-mi pe dai-boj ; nu mă-nvăţa să fur.
Mai dă-mi odată sau măcar de trei.

Ivo Muncian

ALOCUŢIUNE BANALĂ

Pierdut pentru ochii iscoditori ai curioşilor,
fără vreo urmă excentrică pe frunte,
trec prin burgul acesta visător,
cu uşile simţurilor vraişte,
ca să intre cît mai multă lumină,
să prind cît mai mult tumult,
să string în mine cît mai multe zîmbete.

Nu vă miraţi, deci,
de mai dau cîteodată cu fruntea-ntr-o cutie poştală,
ori de mă claxonează vre-un şofer grăbit.
Eu sînt, şi-n plină stradă,
un seismograf tăcut,
agonisind „evenimente" :
doi solitari ce se sărută,
un tînăr cîntînd în ploaie,
bătrînica ce merge sprinten la braţul unui pionier
şi altele şi altele.

De mă retrag în toiul nopţii
în cochilia mea din foi de scris,
e că vreau să vă dau de veste
că-n viaţă n-avem, din păcate,
nici-un bis
şi că nu merită, zău, nu merită
trecut prin existenţă
ca printr-o piaţă.

Eugen Dorcescu

DESEMN ÎN GALBEN

Rămîi la geam. La geam, în umbră, stai
Sub brize reci. Desen în galben. Iată
Dinspre vitralii marea-ntunecată
Cu vele risipite-n evantai.

Peste pavaje umbrele se scurg
În negură, spre ulmii blînzi. E jarul
Ce trece lin, prin suliţi, în amurg.
Sînt norii ce-şi topesc în geamuri varul.

Cadran de vînt. Pe trepte bate rar
Călcîiul lui în aspre coridoare.
Amurgul frînge-n ziduri crengi de jar –
Explozii în amurg, ocrotitoare.

sadoveniana

STRĂMURARE

Precedat de menţiunea „învechit şi popular", substantivul **strămurare,** astăzi din ce în ce mai puţin cunoscut, este definit în dicţionarele noastre după cum urmează : „Băţ ascuţit, nuia sau prăjină cu vîrf de fier, cu care se îndeamnă vitele la mers" (DEX, cf. DL). Singurul citat care ilustrează, în DL, această definiţie este extras din **Fraţii Jderi :** „Dar cînd năvăleau oamenii din pustie, cazaci înţelepţi şi obişnuiţi la asemenea treabă, — unii scoteau vitele cu **strămurările** din săivane, iar alţii veneau asupra neguţătorilor cu săbiile" (XIII 590). DL şi DEX înregistrează şi derivatul **strămurăriţă,** cu un singur exemplu din folclor.

Prezintă interes etimologia cuvîntului, care trebuie să provină dintr-un etimon latinesc neatestat, **stimularia,** legat de substantivul **stimulus** şi de verbul corespunzător **stimulo, stimulare,** de unde ne-am apropiat neologismul a stimula. În latina timpurie, **stimulus** avea sens fizic, concret, însemnînd „ac", „bold", „strămurare", aşadar o unealtă cu vîrf ascuţit, folosită la „îmboldirea" vitelor. La nivelul latinei cuvîntul era, pe cît se pare, înrudit cu **stilus,** denumind, acesta din urmă, orice fel de „obiect ascuţit la un capăt", deci, printre altele, şi . . . condeiul !

Strămurare este atestat încă din textele vechi. Îl găsim la Dosoftei, în **Vieţile sfinţilor** (1682—1686), iar apoi la Neculce, în cea de a opta legendă din ciclul **O samă de cuvinte :** „Şi aşè vorbăscu oamenii, că, cînd au fost arînd cu dînşii, cu leşii. i-au fost împungînd cu **strămurările,** ca pre boi, să tragă. Iar ei să ruga să nu-i împungă, ce să-i bată cu biciuşcile, iar cînd îi bătè cu biciuşcile, ei să rugă să-i împungă" (109). În **Istoria ieroglifică,** a lui Cantemir, termenul dobîndeşte un sens figurat, moral : „boldurile şi **strămurările** patimii".

Nu este de mirare că acest arhaism lexical se bucură de interesul şi „simpatia" lui Sadoveanu, care preţuieşte şi valorifică sunetul lui uşor „colbăit", strecurîndu-l de cîteva ori în naraţiunile sale „de epocă" sau în alcătuiri ale fanteziei, cu temeiuri în realitate, cum este povestirea **Un instigator,** de unde citez : „Mare minune ! cuvîntează românul. Şi se duce, după vorba diavolului, spre arătură. Ş-acolo, dracul cu harapnicul şi cu **strămurările** opreşte plugul" (V 240) ; „Asemenea zvoană repezită pînă la cer a părut a fi dintrodată o **strămurare** năprasnică dată urdiei" (XIII 1015). Sensul contextual este nuanţat, aici, spre „împunsătură", „lovitură puternică, ascuţită". Termenul consună stilistic cu **urdie,** variantă pentru arhaismul **ordie.**

Unealta aceasta împungăreaţă — chemată **strămurare** — avea, între alte rosturi, pe acela de a înteţi, de a iuţi pasul, de obicei, domol, al boilor, înjugaţi la carele cu poveri ale bejenarilor : „Fugarii, răcnind pe toate ponoarele şi aprinzînd focuri de veste, se mistuiau grabnic în sihlă, împungînd cu **strămurarea** boii şi bivolii şi bătînd cu harapnicele în cai" (XII 208). Tripla aliteraţie consonantică, realizată cu ajutorul explozivei b- („împungînd cu strămurarea **boii** şi **bivolii** şi **bătînd** cu harapnicele în cai"), sprijină şi sporeşte sugestia nestăpînirii şi a violenţei, iscată de verbe şi substantive ca : **împungînd, bătînd ; strămurare, harapnic.**

Din punct de vedere sintactic, **strămurare** — unealtă de tortură nu numai pentru vite, ci şi pentru oameni — intră în structura unor complemente instrumentale, determinînd, de obicei. verbe ca **a împunge, a străpunge :** „Două minute după aceea, porunci înăbuşite au prins a fulgera. Curtea s-a deşteptat ca dintr-o somnolenţă şi slujitorii se repezeau încoace şi-ncolo, parcă ar fi fost **împunşi cu strămurările"** (IX 434). Sensul întregii sintagme este, uneori, figurativ, cum se întîmplă în acest crîmpei de text din **Hanu-Ancuţei :** „— . . . A pălit Haralambie la Dumbrăveni, la moşia noastră, ş-a răpit banii de la orîndă şi de la moară . . . Ce-ai făcut şi ce-ai rînduit, cinstite vornice ? — Înălţate Doamne ! a grăit marele vornic de Ţara-de-Sus ; **am impuns ca cu strămurarea** pe toţi ispravnicii, ş-au scos poteri, dar cu puţin folos" (VIII 477).

În jurul „strămurării" — mai precis, al cuvîntului însuşi, care, în condiţiile contextului situaţional respectiv, dobîndeşte o pregnantă valoare aluzivă — se alcătuieşte un episod „senzaţional" din romanul **Nicoară Potcoavă.** La ceas tîrziu, în toiul nopţii, Nicoară şi oştenii săi sînt nevoiţi să poposească şi să se adăpostească la o mănăstire. Acolo, părintele portar Agatanghel le povesteşte o întîmplare de groază : doisprezece tîlhari, dîndu-se drept călători trudiţi, reuşiseră să pătrundă, tot la miezul nopţii, în mănăstire, cu gînd s-o jefuiască. Împresurat şi ameninţat de bandiţi, stareţul rosteşte atunci următoarele cuvinte, pe care cuviosul Agatanghel, aflat în preajmă, trebuia să le audă şi să le tălmăcească : „ . . . Bateţi-ne cu vergi de fier, **străpungeţi-ne cu strămurare înroşită în foc,** noi nu ne supunem unor asemenea păgîni ca domniile voastre !" (XVIII 153). Cuviosul Agatanghel ia cu osebire aminte la tîlcul vorbei „strămurare", pe care stareţul o rostise privindu-l ţintă. Într-adevăr, îşi continuă povestirea călugărul, „Strămurare" era porecla „unui om, prietin al nostru, care-şi avea salaş într-o rîpă stearpă ce-i zice Pietrăria. Şi el venea acolo cu tovarăşii ca să-şi împartă vămile de la vadurile lor, fiind de meserie hoţi. Şi noi monahii trăiam în prietinie cu dînşii. Iar ei scuturau numai bărbi de oameni bogaţi şi spintecau chimiruri grele" (154). Aşadar călugărul, tîlcuind aluzia stareţului, vesteşte în grabă pe „Strămurare" şi pe tovarăşii lui, care „pălesc" pe tîlhari şi salvează mănăstirea şi pe slujitorii ei. Mai tîrziu, Strămurare avea să se lipească — suflet şi trup — de fratele şi războinicul lui Vodă Ion : „Acuma, subt aripa măriei sale Nicoară, **Strămurare,** hoţul de altădată, are altă putere şi altă inimă" (XVIII 422).

Episod, cum spuneam, „senzaţional". Aproape . . . „poliţist". Aşa cum sînt destule — unul mai pasionant decît altul — la autorul Baltagului . . .

G. I. TOHĂNEANU

televiziune

DUMINICĂ, 15 octombrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Şoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Cărţile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucaşă. 16,00 Fotbal : Politehnica Iaşi — Steaua (repriza a II-a). 17,25 Linia maritimă Onedin. 18,20 Reportaj TV. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Antologii artistice. Gala umorului. 20,50 Film artistic. Lupul alb. Premieră pe ţară (francez). 22,50 Telejurnal. Sport.

LUNI, 16 octombrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Anii de aur limba maghiară. 19,00 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,25 Roman-foileton. Putere fără glorie. 21,15 Mai aveţi o întrebare ? Fenomene cereşti neobişnuite. 21,45 Melodii pentru toate vîrstele. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 17 octombrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Anii de aur ai comediei. 10,55 În alb şi negru (rel.). 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,30 Poeţii cîntă ţara. 17,35 Flacăra unirii. Emisiune de cîntece patriotice şi ostăşeşti. 18,15 Tribuna TV. 18,35 Tezaur folcloric. Melodii gorjene. 18,50 Lecţii TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta TV. 20,25 România patrie mîndră. 20,40 Seară de teatru. Burghezul gentilom. 22,00 Virtuozi ai muzicii populare româneşti. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 18 octombrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Antena vă aparţine. Spectacol prezentat de judeţul Bacău. 11,00 Muzică uşoară. 11,15 Şoimii patriei. 11,25 Tribuna TV. 15,00 Fotbal : F.C. Argeş — F.C. Valencia în Cupa U.E.F.A. (Transmisiune directă de la Piteşti). 16,50 Metodologia Activităţilor în atelierele şcolare. 17,15 Curs de limbă germană. 17,40 Tragerea pronoexpres. 17,50 Din ţările socialiste. 18,00 Atenţie la . . . neatenţie ! 18,25 Telecronica pentru pionieri. 18,50 Întîlniri sub cupola ateneului. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Noi, femeile ! 20,35 Film artistic. Cronica anilor de foc (Partea I) (algerian). Partea a doua a filmului se va difuza vineri, 20 octombrie a.c. la ora 20,25. 22,00 Muzică uşoară românească. 22,20 Telejurnal.

JOI, 19 octombrie

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob. Hamburg. 17,40 Corespondenţii judeţeni transmit . . . 17,55 Consultaţii juridice. 18,10 Agendă sportivă. 18,30 Arta brâncovenească. 19,05 Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. Calitate şi competitivitate — garanţia unui export eficient. 20,05 Ora tineretului. 20,55 Medalion. Ciprian Porumbescu. 21,35 Instantanee. 21,45 Întinsele drumuri albastre. Celebrul navigator Eric Tabarly. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 20 octombrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Film artistic. 16,00 Telex. 16,05 Şcoala contemporană. 16,35 Curs de limbă franceză. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Oaspeţi ai scenelor noastre. Baletul „Kirov" din Leningrad. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19.50 Prim plan. 20,25 Film artistic. Cronica anilor de foc. Partea a II-a. 21,30 Meridiane culturale. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 21 octombrie

12,00 Telex. 12,05 Putere fără glorie (rel.). 12,55 Curs de limbă spaniolă. 13,20 Muzică distractivă.. 14,05 România pitorească. 14,35 Canţonete şi serenade. 15,15 Stadion — magazin sportiv în imagini. 16,50 Agenda culturală. 17,20 Clubul tineretului. 18,20 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19.30 Telejurnal. 19,50 Viaţa raţională. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Om bogat, om sărac. 21,35 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,10 Telejurnal. Sport. 22,30 Melodii româneşti de ieri şi de azi.

televiziune

ANCHETA „ORIZONT"

1) EXISTĂ RELAȚII ÎNTRE TEORIILE MODERNE DESPRE POEZIE ȘI POEZIA ROMÂNEASCĂ DE AZI ?

2) CE SE POATE FACE PENTRU AFIRMAREA MAI VIE A POEZIEI CONTEMPORANE ?

TITU POPESCU

1. Relația dintre poezie și teoria despre poezie se înfăptuiește prin autoritatea concepției de creație a fiecărui autor în parte. Este evident că o teorie riguroasă nu poate suplini o poezie mediocră, intenționată a o materializa. Dar o creație poetică excelentă poate, desigur, să emane o teorie care vine să-i conceptualizeze coordonatele specifice, legile lăuntrice care i-au guvernat neconstringător apariția. Este interesant de observat că asimilarea noutății de creație, născută în alte părți, devine influentă într-o literatură națională prin însoțirea poeziei respective de o anumită justificare teoretică — un fel de „fișă de calitate" prin care se recomandă. Or, la înnoirea modernă în lirică, poezia noastră a participat în primul rînd din necesități lăuntrice, dar și obiective, din necesitatea de a depăși gustul romantic și de a deschide larg porțile înviorării artistice, pe care mersul general spre progres al societății și expresia civilizației optimizate continuu o determinau. Ralea observa bine că nu se pune problema de a opune plictisului perfecțiunea, ci de a angaja deplin, structural onestitatea artistului. Dacă fiecare experiență de creație este sprijinită într-o teorie, mai mult sau mai puțin notorie și influentă, nu trebuie uitat că oricare experiență nouă de creație a răspuns necesităților unui moment anume, cu solicitări specifice, intrare în rezonanță cu temperamente originale, distincte.

Sinceritatea, această năzuință și trăsătură generală a întregii poezii moderne, a generat o capacitate deconcertantă de formule originale prin care devenea fenomen artistic, în consens cu sensibilizarea la nou a conștiințelor receptoare. Dacă la Baudelaire lua forma violenței confesiunii (omul ca simbol al neliniștii universale), dacă lirismul dens și modern al lui Apollinaire, cu secvențe alternate cinematografic și într-o viziune simultană, era de o elocventă simplitate, dacă Robert Desnos se exersa în directizarea contrapunctărilor, iar Ezra Pound epata prin enciclopedismul tehnicilor, dacă Henri Michaux dădea sens liric ambiguității ca investigare a realului imprevizibil — toate însemnau tentative și recorduri personale în apropierea poeziei de universul vieții complexe, pentru a releva intens o realitate caleidoscopică, solicitantă pînă la exces. Dar acestea — și nu numai acestea, desigur ! — nu sînt doar anumite rețete de creație, neexcelînd prin logica firescului, ci în primul rînd exemple concrete de poezie, influente prin forța artei, care, ea însăși, se revendică, prin excelența creației, de la o caracterizare conceptuală.

Or, experiențele de răsunet în poezie au fost asimilate la noi totdeauna critic, prin controlul lucidității interpretative, cu discernămînt. Cred că s-ar putea vorbi, la noi, de existența unor subtile similitudini care țin de o optică asemănătoare privind autorizarea în imediat a procesului de creație artistică. Poezia noastră de azi are orgoliul și puterea de a se dezvolta din orizonturile de spiritualitate națională originală, din implicarea manifestă a poeților în viața imediată și în imperativele ei majore. Dar, de asemenea, ca întreaga lucrare artistică, și conștiința faptului că poate participa la universalitate numai prin calitatea artistică superlativă pe care trebuie să o dea conținuturilor specifice.

Cred că ar fi destul de umilitor dacă am fi puși, vreodată, în situația de a înregistra doar ecouri de creație la experiențe terifante și vulcanice, mai ales că multe dintre acestea sînt efemere în sfîrfulgerarea lor stranie.

De departe, este de preferat o creație cu patos în experimentarea noutății, ca la Pound — de exemplu — decît o teorie sterilă în cele din urmă, dar care a făcut o vilvă a stranietății, ca futurismul, dadaismul, vorticismul, poantilismul etc. — pe care Vasile Nicolescu, într-un eseu, le numea „curente-efemeride". Avea multă dreptate Ibrăileanu, cînd scrisese această rețetă polemică a inadecvării : „Homerism, dantism, ramayanism românesc — nu se poate !".

Originalitatea creației este, prin ea însăși, novatoare și, atunci cînd rezultă din forța talentului (căci există și o „originalitate" de interes medical), conține rosturi adînci privind expresivitatea și calitatea lirismului. De ce, oare, întîrzie să se conceptualizeze și să se propage originalitatea genială a unei poezii profund moderne cum este cea a lui Nichita Stănescu ?

2. Afirmarea poeziei depinde prioritar de calitatea ei ca artă, ca mesaj artistic difuzat în această formă spre public. Încă de la Maiorescu se știe că un subiect, oricît de înălțător, poate fi, artistic, compromis prin calitatea slabă, defectuoasă a transpunerii sale în poezie. Or, noi tocmai această lecție uneori o cam uităm și atunci apar poeme pompoase, prea decorative în patos ca să fie bine simțite, ca și alte feluri de poezii ocazionale.

Or, astăzi, poate mai mult ca oricînd, marea artă este chemată să dea măsura artistică a realității. Deci, dacă se pune problema stimulării mijloacelor de audiență a poeziei la public, aceasta se reduce la un singur aspect : calitatea ireproșabilă. Restul vine de la sine.

Cred, de asemenea, că rosturile criticii de poezie ar trebui mai în concret înțelese. Întîi, din partea criticii înseși, care nu se pronunță totdeauna cu fermitatea necesară. Apoi, din partea editorilor și redacțiilor, care ar trebui să privească mai des la acest barometru al temperaturii lirice. Nu în cele din urmă, din partea cititorilor, care sînt conduși printr-un peisaj cu multe distorsiuni geologice. Dar să nu uităm că din aceste capcane ale pasului apar și izvoarele cu ape tămăduitoare.

MARIANA IONESCU

1. Dictonul entuziast dar oarecum banalizat astăzi : „Românul s-a născut poet" exprimă totuși o prețioasă intuiție a cărei înțelegere trebuie extinsă la capacitatea creatoare manifestată în timp de întreaga noastră cultură. Vitalitatea poeziei reprezintă cu certitudine o expresie majoră a vitalității spirituale a unui popor.

Într-o epocă de afluență a romanului și a eseului pe plan european, în literatura noastră, alături de succesele prozei din ultimii ani, se constată o remarcabilă efloreșcență a poeziei. Ca urmare, genul s-a și bucurat de bilanțuri spectaculoase inscrise în tomuri care au fost etichetate uneori ca istorii literare. (v. **Poezia românească contemporană. 1950—1975** de Al. Piru, **O istorie polemică și antologică...** de Eugen Barbu). Constatarea varietății și a viabilității formulelor propuse de poeții contemporani constituie primul simptom al posibilității formulării unei **teorii poetice** în sensul în care Gerard Genette definea disciplina numită **poetică.** Alte două circumstanțe la fel de importante ar fi frecvența mare a artelor poetice și a dublării poetului de către eseist. Cîndva G. Călinescu recomanda criticului să încerce exercițiul unui gen literar, iar acum, într-un proces invers, poeții asaltează eseul, din necesitatea imperioasă de a exprima deschis conștiința de sine a literaturii, de a participa la schimbul de idei în varianta lipsită de traverstiul metaforic. Genul poetic deține privilegiul de a reprezenta condiția literaturii. Cu o evoluție dirijată de un spirit al veacului, poezia și teoria poetică se află într-o strînsă corelație, în care funcția determinantă îi este destinată poeziei. Dar teoria poetică — mult mai eficientă cu o largă deschidere decît canalizantă — stimulează poezia în dialogul cultural care atestă noblețea culturii.

2. Două modalități ni se par esențiale în promovarea poeților, bineînțeles tineri. Ambele ating poate utopicul, dar și călătoria în lună părea, nu cu multe decenii în urmă, o utopie. Mai întîi, credem că revistele ar trebui să le asigure cu consecventă posibilitatea publicării, acordînd la intervale regulate, cîte un număr poeților care nu s-au afirmat încă în volum.

În al doilea rînd, amintim fenomenul E. Lovinescu, adică cel mai emoționant exemplu de înaltă conștiință civică a unui literat venind în întîmpinarea contemporanilor și urmașilor. Sîntem departe de opinia că E. Lovinescu ar fi făcut un act de filantropie literară. Înțelegînd importanța dialogului în cadrul unei culturi, el și-a asumat atitudinea pe care orice mare om de cultură și-o datorează sieși și culturii căreia îi aparține. Dar în etapa actuală, cîți scriitori consacrați, sau editori și redactori de revistă au aleasa bucurie — subliniem : este vorba de o altitudine morală și soirituală definitorie — de a depune efortul întîlnirii cu aceia care ar putea deveni viitorii scriitori mari ? Soerăm un răspuns optimism, fiindcă dialogul acesta simplu rămîne forma cea mai inaptă de falsificare a mesajului purtat între conștiințe artistice.

MARCEL POP-CORNIȘ

1. Limbajul și problemele speciale ale teoriilor poetice mai noi nu pot interesa pe poet. El nu va scrie mai bine dacă își va îmbogăți vocabularul cu „cenemele" și „pleremele" lui Hjelmslev, arborii gramaticii transformaționale, sau „entropia", „informația", „redundanța" poeticii informaționale. Aceste teorii pot interesa doar indirect, prin implicație. Ele consideră procesele poetice, limbajul poetic, analizabile logic, de loc irațională, și ca atare le descompun, le definesc, iar într-o fază mai avansată propun chiar o **gramatică** a limbajului poetic (mai ales descendenții lui Chomsky, ori Roubaud în Franța). O asemenea gramatică ar stabili regulile distinctive ale limbajului poetic, ori și mai important pentru situația în care poezia mediocră amenință să prolifereze fără control, ar oferi mijloacele prin care s-ar distinge poeticul de nonpoetic, valoarea de nonvaloare. Gramatica transformațională se numește și generativă ; personal însă nu cred în posibilitatea fabricării de poezie după rețetar, după o gramatică fie ea oricît de completă. Teoriile moderne despre poezie trebuie să rămînă descriptive și interpretative. Ambiția normativă este absurdă. La fel ca și iluzia aplicabilității lor universale : orice poezie conține în ea toată gama teoriilor poetice, ea poate răspunde cu egală promptitudine la orice unghi de abordare (principial vorbind).

Dar : a trecut vremea versificărilor spontane, după ureche. Nu mai văd posibilă o poezie fără conștiință artistică. O „Nouă critică" apărută și la noi în deceniul șapte a crescut exigențele față de valoarea estetică (și implicit ideologică) a poeziei, interesîndu-se de structură, densitate poetică, nivelele limbajului, simbolism, obligînd poeții înșiși să acorde mai multă atenție acestor compartimente. În prezent mi se pare că critica de poezie a devenit din nou prea comodă, sfătoasă, citind mult, comentînd puțin, eventual povestind cam ce a reținut la o lectură superficială. Încep să lipsească forme ale criticii mai analitice (stilistice, hermeneutice, chiar o critică stilistică de nuanță pedagogică, cum a practicat o vreme Șt. Augustin-Doinaș). O asemenea critică ar trebui să se exerseze pe un spațiu separat, nu în cadrul cronicii literare unde parada de erudiție și invocarea ocultelor teorii poetice duce la obscurantism. De asemenea mi-ar plăcea să citesc mai multe profesiuni de credință din partea poeților (nu îndrăznesc să le numesc chiar programe poetice), mai multe probe ale propriei conștiințe critice, manifestîndu-se în legătură cu propria poezie (în legătură cu aceea a confraților se manifestă ceva mai des).

2. În cele de mai sus am răspuns parțial și la a doua întrebare. Critica a rămas într-o măsură datoare la capitolul interpretării de adîncime a poeziei, nu neapărat cel al publicității ei. Dar există firește mulți alți factori ce apropie poezia de public. În unele țări, și mai recent la noi, poezia a fost reîntoarsă la rădăcinile ei orale. Poezia a început din nou să fie strigată, cîntată, psalmodiată, înțînată, după caz, în fața unor săli surprinzător de pline. Nu cred că Benedetto Croce are dreptate atunci cînd consideră poezia în mod exclusiv o voce interioară, descifrabilă doar la lectură tacită, de unul singur. Vocile poeziei sînt mult mai numeroase și trebuie activate toate. Dar nu cred nici în efemeritatea actului poetic : un poet american, de origine indiană, rugat să ofere spre publicare textul unei poezii care tocmai impresionase sala, replica — „Nu am text. Eu nu spun niciodată aceeași poezie de două ori, în același fel".

De asemenea mărturisesc că nu visez la ziua cînd, nemaigăsind un volum de poezie în librărie, mă voi duce într-o sală arhiplină ca să ascult versiunea folchizată, cu mai mult sau mai puțin talent, a acelor poezii. Soluția în acest caz ar fi mult mai simplă : o mai bună difuzare a cărții, tiraje corespunzătoare. Și mai multe sărbători autentice ale poeziei, la care poeții de primă mărime să înceapă un dialog serios cu publicul. Dar fără pretenția divismului : un poet autentic va fi răsplătit cu popularitatea de suflet a publicului său, nu cu aceea de casă.

Constantin Catargiu

(Urmare din pag. 1)

dar și unda lirică, ca în „Compoziție cu telefon", „Aurul negru", a unor motive și simboluri surprinse în linii diafane, de-o acuratețe exemplară, în lucrări ca „Să mă măsor cu timpul" și „Maramureș", poate puțin cam prea reci, prea severe, dar care anunță o severitate mai de grabă compozițională, decît una temperamentală, tînărul artist denotă, de pe acum, un echilibru lăuntric și o ținută artistică reală. Desenele încredințate revistei noastre relevă de data aceasta o pasiune mai veche a tînărului plastician, pornind de la simbolica poeziei blagiene, a gîndirii ce l-a urmărit constant, pe care el a concretizat-o în desene de o proaspătă virtuozitate, cu tente de japonizerii, intitulîndu-și ciclul drept un „Omagiu al germinației", el însemnînd, de fapt, un preludiu la lucrări viitoare, puse sub pecetea de taină a acestui mare simbol creator al vieții și al ființei.

CRIȘU DASCĂLU

1. Pusă astfel, întrebarea pretinde un răspuns afirmativ (dar în privința căruia, cu două, trei excepții, am grele ezitări) sau în caz contrar, o explicație (multe posibile, puține plauzibile). Adaug imediat că o atare influență **există** (chiar dacă nu se lasă, decît cu imprevizibile dificultăți, identificată) fie și numai pentru că ea **poate să existe.** Apoi, este util să fim preveniți că a discuta despre ea nu este totuna cu a afirma (și, mă tem, a infirma) compatibilitatea poeziei actuale cu mijloacele analitice foarte recente. Deși se scrie multă teorie (încă și mai multă se face) în anii din urmă și care constat că se și citește, convingerea mea este că influențarea poetului se face mai ales printr-**un mod** (avansat) **de lectură,** adică printr-**o lectură model,** ceea ce echivalează cu a accepta că poezia este **întotdeauna un răspuns** și că teoria devine activă numai transformîndu-se într-un mod de lectură. Faptul că unii (chiar mulți) scriitori de poezie mai scriu și altceva nu este de nici un ajutor, căci cunoașterea teoriei este altceva decît coborîrea sau înălțarea ei la poezie. O bună teorie, încăpută pe mîini străine, devine îndată catastrofică și, din păcate, adeseori în pieptul teoreticianului se înfig săgeți, lănci și, în general, alte arme mobile care trec, înainte de asta, prin armura vulgarizatorului, a cărei trăinicie stă în lipsa ei de rezistență. Dar poezia este nu doar o replică la o disponibilitate de receptare, ci și, dacă are proprietatea actualității estetice, **un punct de plecare pentru noi teorii.** Privind lucrile în mișcarea lor firească (și necesară), chestiunea devine și foarte simplă și extrem de complicată Simplă, pentru că orice poezie se relevă a fi, simultan, **produs** al unei evoluții și **răspuns** la posibilitățile de receptare (ideale), complicată pentru că e dificil (și poate fără importanță capitală) să afli care dintre cauze are preponderența. Este adevărat (și bine) că astăzi se scrie altfel decît în 1958 și că acest **altfel** provoacă mai multă bunăvoință față de teorie și, prin aceasta, conștiința că e necesar să și citim altfel. Forța de influențare a teoriei depinde de locul și importanța ei în cadrul acestui proces complex, dar unic.

2. Cea mai **sociabilă** dintre arte, poezia, nu este și cea mai socială în sensul difuzării ei. **Ce** se poate face ? Răspund, gîndindu-mă la **cine** are posibilitatea de a întreprinde ceva. Cenaclurile, revistele, editurile, asociațiile și uniunea sînt factorii care pot să determine o mai bună tranziție a poeziei către cititori. Acești factori alcătuiesc un ansamblu de tip ecologic : orice perturbare locală poate avea incalculabile consecințe asupra întregului. Spre deosebire de alte arte, poezia nu comportă trepte succesive de profesionalitate. Nu cunosc școli populare cu secție de poezie. Așa se explică necesitatea **cenaclurilor** și, mai ales, astfel se definește **menirea** lor : de a profesionaliza talentele reale și, firește, de a nu lăsa să se piardă nici un asemenea talent. Constat că, din dorința de a publica poezie bună, **revistele** fac să apară mai puțină poezie, deși restricțiile cantitative nu sînt o garanție a calității. Dovada o avem în faptul că, publicînd foarte multă poezie, **editurile** nu tipăresc numai volume slabe. Profesionalizarea nu se atinge prin admiterea într-o asociație, adică prin atingerea unui barem (**bărem** e și mai potrivit) de cărți, căci, oricît de mult s-ar ridica, posibilitatea de a fi trecut și de scrieri lipsite de valoare nu este cîtuși de puțin teoretică. Profesionalizare înseamnă atingerea unei trepte valorice dincoace de care o carte devine compatibilă cu interpretarea autorizată, care nu presupune însă, elogiul automat. Împărțirea autorilor în vulnerabili și invulnerabili este o curiozitate inactuală și numai faptul că listele sînt altele de la critic la critic creează impresia că lucrurile stau altfel. Premiile sînt, pentru uniune și asociații, singura modalitate de a intra în dialog cu publicul, metaforice dări de seamă adresate acestuia. E recomandabil să se admită că premierea este un act profund social, un raport între un for și colectivitate, mediat doar de scriitor. În absența acestei conexiuni, premiul devine primă, o recompensă privată. Prin premiere, scriitorul se depersonalizează, se transformă în bun public, în instituție. De aceea, dintr-o perspectivă adecvată, premierea apare și ca nobilă povară. **Profesionalitate** înseamnă a crea durabil, înseamnă a simți permanența și a lucra către ea, nu cu vanitate și condescendență, ci cu încăpățînarea miraculoasă a sămînței de a trece, prin plantă, în rod. Fresca nu se scrie pe ziduri în dărîmare. Aparținem unui popor cu vocația permanenței. Să ne încrustăm poezia în acest zid neclintit peste milenii !

MIRCEA MARTIN

1) Problemă interesantă, pe care mi-am pus-o eu însumi cu ani în urmă, deși în poezia noastră inspirația teoretică și, în genere, livrescă, este mai redusă ca în alte literaturi. Întrebarea este însă dacă e vorba de teoriile lansate la începutul secolului (care nemai fiind la modă nu încetează să fie moderne sau despre cele recente care tind să restructureze lirismul făcîndu-l tot mai greu recognoscibil. Despre cele dintîi se poate spune că au fost asimilate de poeții noștri în explicitul și implicitul lor. În legătură cu teoriile mai noi un răspuns pare mai greu de dat în chip pozitiv și concret. Cred că n-ar trebui să-l căutăm numai la autorii care au teoretizat despre poezie, de la Alexandru Philippide la Mihai Ursachi, de la Ștefan Augustin Doinaș la Florin Mugur sau Ana Blandiana. Dar referințele unui poet la o teorie sau alta nu constituie în sine o probă de influență. Faptul că un poet ca Sorin Mărculescu a tradus sau prefațat pe Damaso Alonso nu mi se pare dovadă de interdependență. Așa cum în teoriile moderne asupra limbajului există niște consecințe practice, în practica poetică propriu-zisă a autorilor noștri literari există niște presupuneri teoretice. În acest fel și numai în acest fel cred că se poate da un răspuns la întrebarea pusă. Și pentru a nu rămîne la considerații generale, voi spune că poezia lui Emil Brumaru, de pildă, lasă să se presupună un contact cu imaginația elementelor a lui Gaston Bachelard și mai ales cu critica senzitivă a lui Jean Pierre Richard. Dar la fel de bine s-ar putea ca spiritul în contact să fie Călinescu, cel din **Universul poeziei** ceea ce, evident, nu schimbă esențial lucrului. Altfel, cred că se poate stabili o legătură între poemele lui Șerban Foarță și teoriile moderne privind productivitatea limbajului și a textului.

2) În primul rînd, înlocuirea tirajelor actuale, aproape secrete la cărțile de poezie, cu tiraje normale, corespunzătoare cererilor. După ce printr-o muncă uriașă ani în șir, s-a ajuns la formarea unui public doritor și cunoscător de poezie este de neînțeles ignorarea cerințelor lui pe considerente economice și financiare mărunte. Mai mult s-ar putea cere și formelor de mass-media, televiziunii în primul rînd, pentru popularizarea poeziei române contemporane. Cîtă vreme poezia publicată în volume este de o bună și uneori, chiar de o excelentă calitate, prezența în emisiunile TV a unor autori mediocri, improvizînd pe teme date, nu înseamnă altceva decît un deserviciu adus temelor cît și poeziei în general.

LIVIUS CIOCÂRLIE

1. Presupun că nici un poet nu se gîndește, scriind, la teoriile moderne despre poezie. Ar fi trist. Relația inversă, însă, este de dorit. Încercări de citire a poeziei actuale din perspectiva acestor teorii nu prea cunosc, dar cine crede că ele n-ar avea nici un rost, să afle, de exemplu, la ce observații neașteptate l-o condus pe Al. Călinescu confruntarea, în treacăt, a teoriei anagramelor cu **Veneția, Scrisoarea V,** ori cu **Riga Crypto și lapona Enigel.** Nu văd de ce nu s-ar obține rezultate asemănătoare în spațiul poeziei noi.

2. Cred că problema este, în primul rînd, una de difuzare. Nu știu cît e de grav cînd se tipăresc în foarte multe exemplare poeme mediocre, dar ce păcat că poeți foarte buni sînt, tipografic, confidențiali. Se va spune că cele dintîi sînt cerute iar producțiile celorlalți nu ? Sînt de părere că tocmai aici poate interveni misiunea formativă a editurilor. Nici măcar marfa nouă nu e cerută pînă nu e cunoscută. Poezia nouă cu atît mai puțin. În al doilea rînd, cu toate că — în principiu — clasamentele n-au ce căuta în viața literară, poate n-ar fi rău ca în strategia cronicarilor să fie mai stăruitoare intenția de a stabili nu o ordine strictă, dar o ierarhie a nivelurilor la care se situează un poet sau altul. Să devină limpede că cei mai buni nu sînt neapărat cei mai citiți. Căci, la drept vorbind, n-are cum să fie mai răspîndită o sonată decît, să zicem, un cîntec de muzică folk.

În sfîrșit, nu mi se pare că a fi laureatul unui concurs este calea cea mai potrivită către debut. Înmulțind concursurile, se încurajează inflația de poezie festivistă. Și apoi, nu de mai multe moașe duceau lipsă tinerii poeți.

MANDICS GYÖRGY

1. Relația existentă între poezia actuală și teoriile moderne asupra poeziei se pare nu depinde în mod esențial de situația de acum ci de cel un secol. De atunci încoace mi se pare că întrebarea pusă în mod global și-a pierdut sensul. Să mă explic. În evoluția poeziei, legat de teoria asupra ei, putem defini mai multe etape. Prima : formarea unor modele culturale pe baza creației folclorice. În această etapă se pare că există doar o limitare de motive, probabil rezultată din relațiile de cultură de tip arhaic, în schimb forma este foarte variată, liberă. Dovada o puteți găsi în fiecare culegere originală de folclor al popoarelor arhaice (după unii — în mod incorect — primitive). A doua etapă o constituie standardizarea unor forme, teme, motive compoziționale, elaborarea prin refaceri succesive anonime a unor opere unice, atotcuprinzătoare. Aceasta e epoca Mahabharatei, a lui Ghilgameș, a Iliadei. Autorii se depersonalizează, fac o artă strict canonică urmărind un model dat ; ei se consideră fericiți că reîncarnează spiritul cutărui sau cutărui personaj mitic numit Homer, Orfeu, Valmiki, regele David etc. A treia epocă am putea-o numi : tirania modelelor. În această epocă (diferită istoricește de la cultură la cultură) autorul primește prima dată un nume, deci există o răspundere individuală față de opera creată. Creația însă se află sub tirania paradigmelor culturale a unor mari personalități creatoare de forme și canoane : terțina dantescă, balada villoniană, sonetul petrarchian etc., etc. A patra, și ultima etapă este cea actuală, în care creatorul este constrîns să găsească el însuși **motivele personale, temele personale, formele personale.** Creatorul e socotit cu atît mai valoros cu cît se diferențiază mai mult de toți confrații săi, dacă are o poetică proprie. Acest mit al individului atrage după sine concluzia că există atîtea teorii asupra poeziei cîți poeți există. Desigur : unele dintre acestea sînt explicitate de critică, altele nu. Unele sînt formulate de poeții înșiși, altele nu. Oricum, la grade diferite de conștientizare acest imens număr de teorii există. În acest sens am putea spune că relația teorie-creație este strict individuală, depinde de psihologia creației fiecărui poet.

Din cele spuse pînă acum rezultă clar că doctrinele teoretice menite să creeze curente, școli au doar un rol negativ, conștientizează în poet direcțiile care nu trebuie urmate ! Istoria avantgardismului e foarte elocventă în acest sens. În concluzie : relația poezie-teorie poate fi discutată, după părerea mea, doar în privința poet-propria teorie a poetului. Orice altă discuție poate avea doar rol delimitativ.

2. Poezia de azi are o șansă unică în direcția intelectualizării. Se apropie mase mari de cultură, are loc și la noi sfărîmarea culturii folclorice tradiționale, specifică colectivelor țărănești închise, sau semiînchise. Urbanizarea duce la un salt de la poezia din etapa întîi a culturii, la etapa a patra. Noul mediu strict individualizat, tehnicizat, bombardamentul informațional trezește o uriașă nevoie de a înțelege lumea, a crea un univers propriu. Poezia are marea șansă de a oferi cosmologii antropocentrice, trepte necesare în crearea unei viziuni proprii asupra locului fiecărui individ în Univers. Această poezie cu substrat intelectual bogat, neepuizabil la o singură lectură, dar captivant, suscitînd mereu lecturi reînnoite — este marea șansă a poetului actual. Restul e **poezie leneșă,** ca să folosesc o expresie barbiană, poezie care deservește diverse necesități de moment.

LUMINA ȘI POETUL

(Urmare din pag. 3)

„Imaginația este facultatea posibilului" și astfel „imaginarul", departe de a fi o vană pasiune, este o acțiune **eufemică** și transformă lumea după Omul Dorinței : **Poezia este un pilot, Orfeu însoțește pe Iason ...** Ce ar fi Argonauții fără lira lui Orfeu ? Cine ar da cadență vîslașilor ? Și-ar mai exista cumva atunci o Lînă de Aur" ? Ceea ce vrea să spună că în structura mitică a imaginarului se realizează o anumită **redublare** a lumii, printr-o „răsturnare" a regimului **diurnului** în regimul **nocturnului,** în mod constant pus sub semnul conversiunii și al eufemismului, în care și constă fenomenul însuși al elanului poetic, în ridicarea de la imagine la sens, ca mit poetic.

Orfeu însoțește pe Iason, Poezia însoțește Istoria, și în mitul românesc al lui Eminescu. Dar, în dialectica internă pe care poezia română o urmează de la Eminescu la Blaga, lira lui Orfeu primește în cîntecul acestuia din urmă sunetul ei interior, care face din imaginea poeziei însăși cadența sensului, substituind astfel discursului logic simbolul poetic, ce nu poate fi înțeles ca idee decît în procesul din care ea s-a născut, odată cu imaginea. Ceea ce la Eminescu era numit, ca dialog al poetului cu sine însuși, **Întunericul și Poetul,** la Blaga devine, în același dialog, printr-o **inversiune** a diurnului cu nocturnul, folosindu-i imaginea propriei poezii". **Lumina și Poetul : „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii. / ... dar eu, / eu cu lumina mea sporesc a lumii taină / ... așa îmbogățesc și eu întunecata zare / cu lungi fiori de sfînt mister".**

Într-o poetică modernă a limbajului, pentru descrierea efectelor de sens produse printr-o deplasare semantică, o deviație a semantismului nocturn către valorile de luminozitate face din „lumină" și „întuneric" două „contrarii" nu între „referenți" valabilă, ci în limba care dă lucrurilor sensuri, cum spune G. Genette, explicînd relația foarte strînsă între **zi** și **noapte** la poeții francezi. Adaptînd argumentarea pentru explorarea semantismului imaginar al poeziei **lui Blaga, observăm că relația dintre cei doi termeni, lumina și întunericul,** nu lasă nici unuia dintre ei o valoare autonomă, în așa fel că, într-o analiză semiotică riguroasă, relația nu mai este o opoziție, și deci de excludere reciprocă, ci și de includere : în unul din sensurile ei, lumina exclude întunericul, iar în celălalt, îl cuprinde. Avem deci aici o paradigmă de doi termeni din care primul, **lumina,** este unul și același lucru cu paradigma, ca unul ce nu trebuie specificat pentru că se înțelege de la sine, iar cel de al doilea este termenul marcat, **întunericul** ; primul reprezentînd **esențialul** iar celălalt **devierea,** alterarea, și fiind deci tocmai prin aceasta **semnificativ,** în comparație cu primul. Imaginația poetică este mai interesată **de întunerie** decît de **lumină,** pentru că atunci cînd se compară lumina cu întunericul, comparația, implicată în metafora „corola de minuni a lumii", operează după regula metaforei în general, raportînd ce este mai puțin cunoscut la ceea ce este mai cunoscut, ceea ce este mai puțin natural la ceea ce este mai natural, accidentalul la esențial, deci **întunericul** la **lumină.** Ceea ce înseamnă că întunericul este comparatul, adică subiectul comparației, iar lumina nu este decît comparantul lui, așadar instrumentul comparației. Și dacă poetul spune că el cu lumina lui sporește și mai tare taina nopții, îmbogățind **întunecata** zare cu largi fiori de sfînt **mister,** negarea negației poate fi afirmație : „noaptea nopții poate fi zi", noaptea nu este decît **celălaltul** zilei, din care ea răsare, cu **lumina** ei. Și ca în această extindere semiotică „noaptea", în simbolismul ei cel mai profund, care merge pînă la structura mitică a metaforei, este „mama" zilei, a zilei ce „iese" din întuneric, legătura între noapte și zi făcîndu-o, ca în dialectica spontană a miturilor arhaice ale naturii și vegetației, **iubirea : „Și tot ce-i ne-nțeles se schimbă-n nențelesuri și mai mari / sub ochii mei — căci eu iubesc / și flori și ochi și buze și morminte".**

Așadar, urmînd dialectica inversiunii **diurnului** cu **nocturnul** în structura imaginarului, într-un discurs poetic în care universul însuși este „corola de minuni a lumii", prin includerea întunericului în lumină, metafora poetului este încărcată de sens, pe treptele stratului poetic central, care constituie „poeticul" : imagine, metaforă, simbol, mit. Pe această scară a sensului, ca structură a imaginarului, poezia română va ajunge cu Blaga la descoperirea spațiului ei interior, ca orizont al poeziei însăși, ce, în **acțiunea** omului, ca **istorie,** însoțește gîndul omului, ca un **cîntec** ca un ecou, fără de care nici un „discurs" poetic nu e posibil, în dialogul imaginar numit **Lumina și Poetul.**

Vasile Versavia

AMINTIREA TOAMNEI

Vin ploile, e toamnă, ce mai vrei,
ploaie măruntă ca o-nsămînțare,
bărbații uzi, cu ceața în spinare,
se-ntorc în sat coboară în femei ;

e cald în sat, în pod e cucuruz
și vaca fată lapte înspumat,
nevasta fără s-o auzi
așterne altă cinepă în pat

și primenește casa pînă-n grindă,
în soba ațipită face foc,
șterge suflarea prinsă de oglindă,
sub perină presară busuioc ;

afară plouă, oile rod tufă,
în vremea asta miezii-n pintec cresc,
bărbații — liberi — se răstoarnă-n rufă,
oasele patului trosnesc.

apoi coboară osteniți și grei,
se-nchide rana caldă peste ei,
se-nchide rana caldă peste ei.

Aurel Turcuș

ZESTRE

Covoru-mpodobit
cu păsări
și-a desprins stolul
din decor,
învăluindu-mi, galben,
văzul,
cu colbul
semănat de zbor.

Îmi scutur genele
de pulberi,
ca pe-un chilim
pus în ferestre ;
păsări migrează
în privire,
pe-un cer de-alesături.
Ce zestre !

Valentin Tudor

SPERANȚĂ

Cele mai frumoase versuri
Scrise din cozi de cometă,
Pe bolta timpului,
Ți le închin.
Prin ele să treacă
Firul de iarbă,
Fulgul de nea,
Căldura toporașului topit
În culoarea cerului.
Alături de prispa casei,
Cu floarea de mușcată
Rezemată de fereastra soarelui,
Speranța.
Ești floarea ce nu se repetă,
Mereu desenată
Din cozi de cometă.

Ion Davideanu

ELEGIE

Acolo unde poate te-am uitat
vei fi venind știind de tine cine,
îți va să zică mierle, împăcat
e el în sine pîrul pe ruine ;
și eu, într-o cetate scufundată,
duc perlele fugite în prăpăd
și nu ajung cărarea niciodată,
atîta doar, prin rouă, de mai văd...

Corina Victoria Sein

ODATĂ CU...

Poate că fiind și astăzi singură
Păsările vor fugări amintirile pe dealul cu meri
Și mă vor îmbrăca în haina
Surorilor din apă...

Poate că brațul cosașului, înfiorat de
Miros de finețe,
Mă va împărți stelelor, la cină,
Și, pe așternutul copt al primăverii,
Va secera furtună.

Poate că voi sta cu ploaia,
Cu noaptea care se topește în cupe
Și, ținînd pe frunte ore de liniște,
Singurătatea se va prelinge prin ușa
Ruginită.

Sabin Opreanu

LIMBA ROMÂNĂ

Despre Limba Română se cuvine a vorbi
cu fruntea-n lumină și cu fruntea-n pămînt
cu mereu luare-aminte la visele
și oasele scumpe ale străbunilor
Limba patriei se confundă
cu mileniile înmiresmate ale munților și dealurilor
pămîntului din care au răsărit
părinții neamului
Limba Română statornicie
în dumbrăvile și riurile acestui spațiu
unde inima mea bate în ritmul naturii
Limba Română — graiul prin care cuvîntă
frunza și floarea de cîmp
mărturisirea aerului și apei
povestea cutremurătoare a cerului albastru

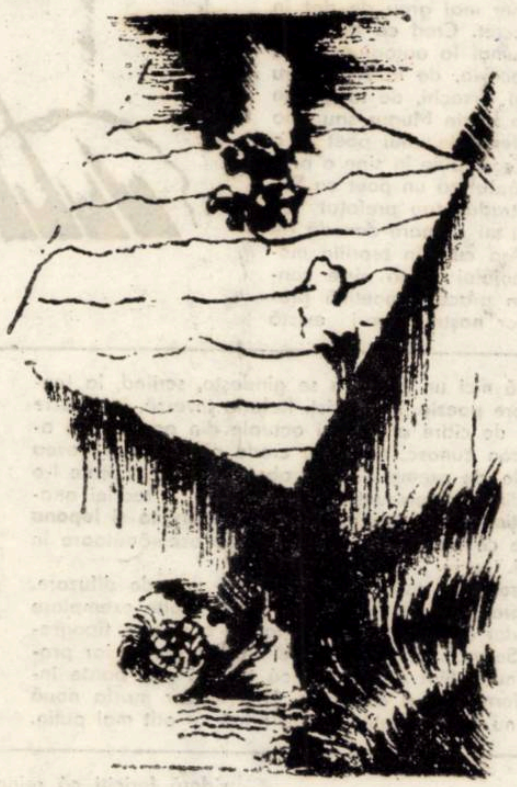

Prin melancolie și trudă sufletească
revelația Limbii Române se constituie
asemeni unui veșnic curcubeu într-o strălucire suavă
cuvintele devin vibrații divine
minuni aeriene constelații de-o clipă fericire a auzului
Să ne bucurăm rostind cuvinte
să ne bucurăm că ființa noastră le rostește și aude
cu uimire și cutremurare
Printr-o veghe continuă părinții graiului natal
au slujit cu smerenie în lumina cuvintelor Limbii Române
purtîndu-le în palme ca pe niște prunci ai Dorului
Întru slava Limbii Române murmură bradul și stejarul
în preajma umerilor și sufletului
Gura noastră rostește cuvinte de aur
și riurile rămîn în matcă pur dialog
cu timpul răsturnat în prundișul de nisip
Gura noastră rostește cuvinte de aur
și animalele pădurii intră în case
prin ferestrele deschise de copii
Gura noastră rostește cuvinte de aur
și toți oamenii acestui neam îmi sunt frați și surori
de la obîrșii pînă-n viitor
Limba Română — silabe blînde și consoane în amurg
dimineață a patriei în eternă primăvară —

Octavian Doclin

GREU ÎNCĂRCAT DE LUMINĂ...

În patrie, glasul poetului
greu încărcat de lumină
e ca mîna roditoare-a țăranului
preacurată de-atîta țărînă.

În patrie, dorul țăranului
izvorînd din gura privighetorii
e ca bătăile inimii poetului,
clipe blînde din ornicul țării.

Glasul poetului odihnește mîna țăranului
dorul țăranului redește-n inima poetului,
lumină vie în patrie, strălucitor izvor :
glasul și mîna dorul și inima lor.

Nicolae Popa

DECEBAL

Astă seară vom fi din argint,
Carnea ni se va întoarce
Către străfundul pămîntului.
Dar ce Om
Poate fi acolo
Dacă nici pietrele
Nu se pot îmblînzi ?

Și ce oase
Să mai porți în tine
Dacă ți-ai făcut casă
În Decebal ?

Monica Rohan

CÎNTEC DE PRIMĂVARĂ ȘI FLORI ROȘII

Vin fete cu părul roșu
vin fete cu mușețel în păr
și vin păsări
mi-am uitat un piaptăn de jad
în grîul proaspăt
și ploile i-au schimbat lucirea
și numele
ceea ce nu vei înțelege
va fi linia palmei mele
și poate copacul acela
de care nu-ți poți aminti.
Ce amară-i țărîna
dar ce cald și curat înflorită.
Și din nou vin fecioare
cu imense margarete pe brațe
vin stoluri de păsări
cîmpia miroase a primăvară
și-i atît de roșu cerul
macii atît de roșii
clipele atît de înalte
dar iată că începe
un alt cîntec
ceea ce tu nu poți înțelege
voi fi eu.

echo

Al XIV-lea Congres al Societății Internaționale Lenau

La începutul acestei toamne, congresul Societății Internaționale Lenau a fost găzduit de orașul Kesthely din Republica Populară Ungară. Întrunirea culturală a fost organizată în colaborare cu Academia de Științe din R.P.U., cu Facultatea de Filosofie a Universității Eötvös-Loránd din Budapesta și cu Institutul de Agronomie din Kesthely-Mosonmagyaróvar, unde poetul N. Lenau a studiat agronomia, în anii 1822—1823. Acum, în această localitate, cinstirea marelui poet a fost marcată și prin dezvelirea unui monument — un bust creat de artistul Jenő Hanzélys dintr-un prețios porțelan (Herand). La adunarea festivă au luat cuvîntul prof. dr. Fred Sinowatz, ministrul învățămîntului și culturii din Austria, președintele Societății Internaționale Lenau, prof. dr. Nikolaus Britz, iar din partea gazdelor, primarul Bedő János și prof. dr. János Smidt, decanul Institutului, s-au adresat oaspeților cu cîte un cuvînt călduros de salut.

În cadrul sesiunii de comunicări din sala de festivități a palatului baroc Festetics din Kesthely, au fost prezentate numeroase lucrări de o înaltă ținută științifică, pe tema „Interferențe literare — înrudiri spirituale" (privind epoca în care a trăit Lenau, poetul de obîrșie bănățeană, născut în anul 1802 în comuna Lenauheim). De un interes deosebit s-a bucurat din partea participanților la dezbateri marele proiect editorial (ediție completă, revizuită, a operelor lui Lenau, care să se înfăptuiască printr-o colaborare internațională) comunicat de prof. dr. Antal Mádl, conducătorul consiliului științific al societății. Prin bogatul schimb de idei, efectuat într-o atmosferă de colaborare prietenească, lucrările congresului și-au adus o contribuție prețioasă la progresul istoriei literare universale, la apropierea între țări și popoare.

La Congres au participat peste o sută de invitați, din Austria, Ungaria, R.D.G., R.S.F. Iugoslavia, R.F.G., Polonia, Franța, România (Nicolae Balotă, reprezentant al Uniunii Scriitorilor din R.S.R. și Annemarie Podlipny, din partea Muzeului Banatului din Timișoara).

A. T.

Toamna frunzelor, primăvara cărții

● „O complicată stare de fericire", romanul lui Ion Arieșanu, aflat la cea de a doua ediție, a fost lansat cu prilejul „Zilei editurii FACLA", în cadrul „Decadei cărții românești". ● Tot la librăria EMINESCU, „Lumina de la Peștușan" de Victor Birlădeanu a fost prezentată de Ion Arieșanu. ● Simion Dima, directorul editurii noastre, a făcut în seara zilei de luni o expunere despre planul și direcțiile de dezvoltare editorială. ● „Micul șvab" de Adam Müller Guttenbrunn, tradus de Erwin Lessl și Valentina Dima a fost prezentată de Nikolaus Berwanger. ● Personalități ale culturii bănățene ca Ion Stoia Udrea, Virgil Birou, Romul Ladea au fost comentate la Biblioteca județeană de către Cornel Ungureanu, C. Șt. Românu și L. Bercea. ● Valentina Dima se află la cea de a patra carte a sa, „În căutarea Penelopei", apărută la „Albatros". Ficțiune plus reportaj, proza autoarei vizează problematica umană și morală a femeii în ipostazele devenirii ei sociale. ● La întreprinderea „Garofița" scriitorii Mircea Șerbănescu și Ivo Muncian s-au întîlnit cu publicul. ● Acțiune asemănătoare la Orșova și Vînju-Mare (Mehedinți) unde au fost Cornel Ungureanu, Laurențiu Cerneț, Nina Ceranu. ● Tînărul Horst Samson este autorul unei noi apariții editoriale, volumul de versuri cu titlu romantic, „Fiul apelor albastre". ● „Semnificația educativă a cărții de artă", titlu de simpozion organizat de Biblioteca județeană, condus de Deliu Petroiu și Cornel Șuboni. ● „Amintiri înventate" de Laurențiu Cerneț, prezentată de Natalia Petruț, redactor la editura „Albatros", la „Salonul hunedorean al cărții". Autorul s-a întîlnit și cu muncitorii centralei termoelectrice Mintia. ● ALTE ȘTIRI : Cenaclul „Ars poetica" a prezentat publicului creații de Aurel Turcuș, P. D. Marcel, T. Lungoci, I. Deatcu, M. Doandeș, F. Ghindar și alții. Recitări, actorul V. Odilio-Cimbru. ● Cenaclul german și-a reluat activitatea cu lecturi : Hans Kehrer, S. Ludwig Schwartz, R. Wagner, F. Schleich etc. ● Hans Mokka și Veronika Bratesch (Brașov) sînt prezenți în antologia editurii „Karlsruhe Bote".

L. B.

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Mesajul adresat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

revistei Igaz Szó cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la apariție

Dragi tovarăși,

Cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr al revistei Igaz Szó, îmi face o deosebită plăcere să adresez întregului colectiv redacțional, tuturor colaboratorilor revistei, un salut călduros și cele mai bune urări.

Înființarea, cu 25 de ani în urmă, a revistei dumneavoastră, — în perioada care a urmat cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare și trecerii la construcția noii orînduiri în România — constituie o vie ilustrare a politicii naționale juste promovate cu consecvență de Partidul Comunist Român, a preocupării constante a statului nostru socialist de a asigura condiții pentru manifestarea plenară, în deplină egalitate, a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, în toate domeniile de activitate. Împreună cu celelalte peste 30 de publicații în limba maghiară ce apar în prezent în România, revista Igaz Szó asigură posibilitatea pentru dezvoltarea largă a vieții culturale a oamenilor muncii de naționalitate maghiară din țara noastră.

Constituie o vie realitate a societății noastre faptul că, pe baza politicii partidului nostru de ridicare economico-socială și culturală a tuturor regiunilor patriei — inclusiv a celor în care muncesc și trăiesc și oameni ai muncii de alte naționalități — s-a întărit și se întărește continuu prietenia și frăția dintre români, maghiari, germani, devine tot mai puternică unitatea moral-politică a întregului popor în marea operă istorică de făurire a societății socialiste pe pămîntul României.

În anii de cînd a fost creată, revista Igaz Szó a adus o contribuție importantă la promovarea politicii naționale a partidului nostru, a acționat pentru educarea oamenilor în spiritul înaltelor idealuri ale socialismului, pentru afirmarea și dezvoltarea creației literar-artistice în limba maghiară din România inspirată din noile realități ale patriei, din bogatele tradiții ale luptei înfrățite a oamenilor muncii români și maghiari pentru progres și o viață mai bună.

Asemenea tuturor mijloacelor de educație a maselor și stimulare a vieții cultural-artistice din țara noastră, revistei îi stau în față sarcini deosebit de importante reieșite din istoricele hotărîri ale Congresului al XI-lea, ale Conferinței Naționale a partidului, ale Congresului educației politice și al culturii socialiste. Ea este chemată să militeze neobosit, prin articolele și creațiile literar-artistice pe care le publică pentru o artă și literatură pătrunse de nobilele idealuri socialiste, de concepția noastră materialist-dialectică și istorică, care să contribuie la educația patriotică, socialistă a oamenilor muncii, la întărirea continuă a prieteniei, solidarității și frăției tuturor cetățenilor patriei în munca și lupta unită pentru progresul și înflorirea patriei comune, Republica Socialistă România.

Înfățișînd în paginile ei realizările dobîndite în înfăptuirea politicii naționale a partidului și statului nostru revista este chemată să combată cu fermitate, de pe pozițiile ideologice ale societății noastre socialiste, mentalitățile retrograde, concepțiile naționaliste, șovine, mentalități care dăunează profund intereselor tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, cauzei prieteniei și înțelegerii dintre popoare.

Prin întreaga sa activitate revista să-și facă un titlu de cinste din a cultiva cu consecvență spiritul de înaltă răspundere, patriotismul fierbinte și atașamentul profund al tuturor fiilor țării — indiferent de naționalitate — față de patria socialistă, față de Republica Socialistă România, în care toți cei ce muncesc, români, maghiari, germani și de alte naționalități, își pot realiza, acționînd înfrățiți, aspirațiile cele mai înalte de progres, bunăstare și pace.

Încredințat că întregul colectiv redacțional al revistei va face totul pentru a-și îndeplini cu cinste înaltele îndatoriri ce-i revin, vă adresez tuturor, cu prilejul acestei aniversări, urarea de noi și noi succese și împliniri în activitatea ce o desfășurați pe tărîmul artei și culturii socialiste, al înfloririi vieții spirituale a întregului popor.

PANAIT STĂNESCU-BELLU : „Peisaj citadin timișorean"

DECRET PREZIDENȚIAL

Privind conferirea ordinului „Meritul Cultural" clasa I, revistei Igaz Szó

Pentru contribuția adusă pe tărîmul culturii și literaturii, la înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste, la adîncirea unității frățești a tuturor oamenilor muncii din Republica Socialistă România, fără deosebire de naționalitate, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la apariția primului număr,

Președintele Republicii Socialiste România

decretează:

ARTICOL UNIC. — Se conferă Ordinul „Meritul Cultural" clasa I revistei Igaz Szó.

Președintele Republicii Socialiste România
NICOLAE CEAUȘESCU

Sărbătorirea Revistei IGAZ SZÓ

La Tîrgu Mureș, în frumosul oraș transilvănean, confrații de la revista Uniunii noastre, IGAZ SZÓ (Cuvînt adevărat) au sărbătorit 25 de ani de la apariția primului lor număr.

Situată ferm în rîndurile prime ale revuisticii de limbă maghiară din România, publicația literară din Tîrgu Mureș a dovedit, prin ani, atașamentul ei suprem la prosperitatea unei literaturi inspirată din realitățile patriei, închinată poporului său.

Adunînd în paginile sale pe cei mai prestigioși scriitori de limbă maghiară din România, ca și pe cei mai prestigioși scriitori români, traduși în limba maghiară, împrospătîndu-și rîndurile continuu cu noi nume valoroase de tineri condeieri, înnobilîndu-și scrisul prin verbul arzător, prin ideologia și estetica marxistă a partidului nostru, revista Igaz Szó primește, azi, pe lîngă conferirea ordinului „Meritul Cultural" și stima și aprecierea confraților lor, scriitorii acestei țări, între care se numără și cei ai Asociației și revistei ORIZONT din Timișoara.

Dorim confraților tîrgumureșeni ca revista lor, scrisul lor, ce reprezintă „Cuvîntul adevărat", să se înalțe, în continuare, pe baricadele înaintate ale spiritualității noastre, întru propășirea comună a literelor noastre și a acestei patrii.

ORIZONT

ORIZONT 42

● (553) ● 19 octombrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

convorbiri

Cu scriitorul RADU CIOBANU

— Stimate Radu Ciobanu, aș dori să ne începem dialogul solicitîndu-vă o opinie asupra problemei : dacă factorul gratuitate prejudiciază și cum anume asupra îndeplinirii funcțiilor de responsabilitate ale culturii ?

— Un anumit coeficient de gratuitate a existat și va exista întotdeauna în procesul de creație artistică. Mă încăpățînez să cred că este o gratuitate benignă. Ea se vădește îndeosebi în răstimpul elaborării concrete a operei. În **Amin,** ultima scriere a vieții sale, deci la capătul unei îndelungate experiențe, Gide scria : **„E sigur că acela care, în clipa cînd pune mîna pe condei, se întreabă : ce serviciu va aduce ceea ce mă pregătesc să scriu ? nu e un scriitor înnăscut și ar face mai bine să se lase de scris".** Adevăr exprimat foarte tranșant, foarte ritos, a cărui absolutizare însă duce inevitabil la regretabile erori de optică asupra rosturilor artei. Căci, înainte de „a pune mîna pe condei" și după încheierea operei, există întotdeauna, manifestă sau doar difuză, obscură, intenția, travestită uneori în întrebarea „la ce bun ?" Gide însuși, chiar la încheierea pasajului citat mai sus, mărturisește : **„Și, dacă mă refer la mine, cred că m-a îndemnat să scriu mai ales o presantă nevoie de a simpatiza".** Nevoia (necesitatea) exclude însă gratuitatea. Așadar, chiar în cazul unui artist care nu-și pune problema „serviciilor" pe care le-ar putea aduce opera sa, o anumită intenție, fie ea și generată de o necesitate interioară, există totuși.

Printre concluziile pe care Tudor Vianu le formulează în Estetica sa, găsim : **„Puține sînt operele de importanță care nu valorifică un punct de vedere asupra lumii, care într-o intenție a lor mai tăinuită nu militează pentru o anumită atitudine".** Cred de aceea că la întrebarea Dv. se poate răspunde cît de cît exact prin referire nu atît la gratuitate, cît mai mult la atitudinea sau, mai precis, la felul atitudinii implicate în orice operă.

În această ordine de idei, îmi amintesc acum de un amănunt ce ține de istoria literară, dar care nu mi se pare lipsit de semnificație în acest context. În 1902, cînd apărea la Budapesta revista **Luceafărul,** Nicolae Iorga, colaborînd la primul număr, se adresa scriitorilor ardeleni în acești termeni : **„La Dv. preocupările estetice nu trebuie să joace rolul de căpetenie... Nu sînteți în așa împrejurări încît să vă consacrați artei pure. Sînteți în luptă și trebuie să vă luptați".** Prin „artă pură" Nicolae Iorga se referea de fapt tot la gratuitatea de la care a pornit și dezbaterea noastră. Ea e văzută ca un lux ce nu le este îngăduit unor artiști luptători, exponenți ai unui popor ce luptă de veacuri pentru drepturile sale.

— Sînteți considerat un scriitor realist tocmai pentru că vă dovediți apiecat asupra problemelor vieții contemporane, care inevitabil sînt ale tuturor. Vă pot, deci, întreba : în fața problemelor pe care le ridică lumea contemporană, cum apreciați contribuția artei

— În artă, nu gratuitatea în sine — arta ca joc, să zicem — mi se pare gravă, ci evazionismul deliberat, programatic, intimismul afișat ce poate eșua deopotrivă în estetism sau în amoralism, în aristocratismul artistic, cabotin și snob, toate, manifestări care nu au nici un punct de aderență la umanism, cu atît mai puțin la umanismul nou, socialist. Elemente de optimizare nu sînt greu de găsit și de propus în artă, care este exclusiv un teritoriu de expresie a unor individualități foarte distincte. Conștiința oricărui artist autentic însă va găsi prompt și exact aceste elemente de optimizare. Ceea ce știu cu certitudine este că artiștii de pretutindeni pot și sînt datori să afle acel mod optim de corelare — de esență etică — între libertate și responsabilitate. Acesta este dealtfel elementul tainic, intim, uneori disparent, niciodată însă deplin absent, care a contribuit dintotdeauna la evoluția civilizației umane.

— Dacă oamenii de știință, consacrați domeniilor insensibile ale lumii fizice și calculelor rigide, ridică problema valorilor morale în interesul obiectivelor majore ale viitorului omenirii, trebuie să recunoaștem simptomele unui eticism cultural, de care scriitorii sînt mult mai apropiați. Cum vedeți posibilă realizarea eticismului cultural ?

— În acest caz cred că trebuie să plecăm de la corelația dintre libertate și responsabilitate, care își află deplina finalizare în corelația dintre cultură și etică. Eticismul cultural este într-adevăr un deziderat major al lumii contemporane și la noi el e practicat în mod programatic, ca parte componentă, esențială a politicii de partid și de stat. Această idee a eticismului s-a născut din nobilul deziderat al ameliorării condiției umane și nu poate fi realizată cu jumă-

Întrevedere realizată de VICTOR ISAC

(Continuare în pag. a 6-a)

cronica literară ● critică ● poezie ● proză

Gheorghe Grigurcu

Rigoarea văzduhului

Ed. Dacia, 1978

Paradoxurile – iar de la un punct încolo doar servituțile „specializării" literare : mai lesne detașabil prin acțiunea sa critică decît remarcat în masa impresionantă a autorilor de versuri ai unui deceniu, Gheorghe Grigurcu nu a ispitit (și nu ispitește) pe factologii istoriei literare prin declarații temperamentale în propria poezie, nici prin bine regizate apostazii lirice de la o selecție la alta. **„Unul dintre reperele cele mai avansate pe linia modernismului"** – după o mai veche opinie a lui Ștefan Aug. Doinaș, Gheorghe Grigurcu debutează în urma grupului aproape compact al poeților afirmați între anii 1960–1965, odată sau aproape odată cu Cezar Ivănescu, Dan Laurențiu, Virgil Mazilescu, Sorin Mărculescu, A. I. Zăinescu ș.a., la fel ca și aceștia trebuind să-și dispute aprecierile criticii cu un grup nu mai puțin compact, nu mai puțin masiv de veleitari într-ale poeziei. Și, împrejurare simptomatică ce trebuie notată aci, **Un trandafir învață matematica** (1968) și plachetele care îi urmează nu îl adaugă pe Gheorghe Grigurcu favoriților bilanțurilor sezoniere, anuale etc. ale poeților deceniului șapte. La prima carte deja remarcabil prin regimul auster-intelectualist sub care își forjează expresia lirică, poetul rămîne, dacă nu cu totul trecut sub tăcere (voci entuziaste – nu prea numeroase – se fac auzite totuși), oricum sacrificat interesului pentru cronicarul încă destul timp fără volum **(Teritoriu liric,** 1972), însă cu o frază sintetică, strălucitoare, cu judecăți sigure (și cu rost repede distins) în impunerea unor poeți importanți ai momentului, dar și cu dezerțiuni (cîteva, iarăși, suficiente însă pentru a contraria) nete de la opinia curentă, prin locul subaltern pe care îl hărăzește în ierarhia lirică unor autori în genere bine cotați. Lipsite de doza de spectaculos ce a însoțit foarte curînd activitatea criticului, ipostazele afirmării în poezie a lui Gheorghe Grigurcu sînt departe de a alcătui o notabilă – atractivă, prin datele exterioare – „biografie", ori, cel mult, pentru comentatorul interesat, biografia lirică a unui franctiror : poet, adică, în afara rîndurilor starurilor majoritar recunoscute, după cum și (fapt ce își are semnificația sa) ale celor care adună pe răsfățații producțiilor de circumstanță în paginile revistelor literare.

Mai puțin „complicată" sub raportul strictei alcătuiri lingvistice decît ar putea lăsa să se bănuiască titlurile alese pentru unele dintre cărțile sale **(Un trandafir învață matematică, Rigoarea văzduhului)**, poezia lui Gheorghe Grigurcu nu se dovedește mai puțin complexă din unghiul de interes al experienței estetic-intelectuale pe care o încearcă. Cultivînd enunțul sentențios, expresia lapidară, poetul este, în primul, ca și în ultimul volum, un reflexiv de curată ascendență culturală, totuși, nu autorul unor texte epilogice, în sensul prestației livrești, și nici, cum s-a afirmat, supus exclusiv tentației de a se ilustra în sfera „lirismului obiectiv", pe care a teoretizat-o O. Walzel. O realitate formală, pe care o închide în mod obișnuit poezia de notație, primește în textele lui Gheorghe Grigurcu o ordonare superioară, dincolo de esafodajul posibil epic dintr-un poem sau altul : **„Lumini ale spiritului / călduri ale trupului în care se coace trandafirul / / s-a rupt suprafața ce neguri împletea spre zi / / iar țipetele unității esențiale / răzbat ca mingiierea pufoasă – a unei crengi / / șoldurile stau în așteptarea cărților / / pudoarea crescînd ca iarba în paturile tinere / / cine-și ia ochiul drept măsură / o dată și încă o dată ? / /... / / se scurg undeva pepite de aur / / revoltător de scurt e răgazul / (nu e nici noapte nici zi) / / dar adîncul se-nșurubează-n pămînt / primăvara mustește pe ziduri / / riul privește în case prin sticla barbară / / se-narborează ca un pavilion generoasele iazuri / / cîntă vrăbiile Alcătuirea de Odinioară / / din inimă-n inimă suavele crengi scolastice..."** (De primăvară).

Sub frazarea „albă", neutră, cititorul poeziei lui Gheorghe Grigurcu descoperă aproape de fiecare dată o sugestie simbolică, dacă nu și o construcție riguroasă. Emblematic, în sensul încifrării semnificațiilor unei organizări tipic romantice a realității fenomenale, metaforele, cîte sînt în poezia lui Gheorghe Grigurcu atestă restricțiile pe care spiritul reflexiv o impune unei dispoziții imaginative și așa destul de cenzurate. O asemenea practică va fi, altminteri, exploatată cu maximum de profit într-o întreagă secțiune (ultima) a volumului, într-un șir de fulguranții vizionar-reflexive, o căror singură scădere rezidă în împrejurarea că, sugestive uneori ca propoziții apoftegmatice, ele pot să se dovedească insuficient de relevante într-o ordine canonică a poeziei.

LUCIAN ALEXIU

Vasile Rebreanu

Un caz de iubire la Hollywood

Ed. Dacia, 1978

Ultima dintre polemicile lui Vasile Rebreanu cu proza „clasică", **Un caz de iubire la Hollywood,** ar pune în discuție șansa jurnalului de călătorie de a fi, în același timp, document și operă de ficțiune. **Un caz de iubire la Hollywood** este o parabolă, un pretext de a vorbi (de a scrie) despre inocență și despre falsificarea ei, despre candoare și despre maculare, despre excesele și aberațiile unei lumi în care **ordinea** e pusă la încercare de agenții dezordinii. Privirea naratorului nu este mohorîtă, ba dimpotrivă, în finalul romanului eroina învinge „întorcîndu-se la natură", plecînd (în limbajul lui Vasile Rebreanu) în căutarea cailor sălbatici. Itinerarul ar fi – se poate cu ușurință recunoaște – cel din **Călăul cel bun.** Mai întîi poate impresiona în acest roman sui-generis consecvența mijloacelor ; scriitorul nu lucrează în interiorul documentului ci ne desparte cu o oarecare maliție de ideea că rigoarea documentară ar fi primul obiectiv al demersului său. Din teritoriul documentarului sîntem expulzați printr-un artificiu care, dealtfel, aparține romancierului în ofensivă, pe teritoriul actului literar pur ; cel care ne vorbește despre America nu este călătorul ci prietena lui din America, frumoasa, năbădăioasa Neyra Dorothy Vetusi, ea însăși simbol al Americii : descoperitoare a Americii printr-o biografie reprezentativă.

Fără îndoială că povestea de dragoste trebuie să ne pună la dispoziție mai multe dintre „temele americane", cît mai multe dintre imaginile care pot ilustra stilul de existență al Americii contemporane. Așadar, prima preocupare a autorului e de a transcrie, fără intermediar, **miturile americane.** Drumul către Hollywood (fiecare tînără americană se visează stea de cinema) e ușor, la Hollywood lucrurile se cam încurcă : eroina – variantă Marylin Monroe – nu ajunge vedetă dimpotrivă practică meserii abracadabrante. Totul e provizoriu, totul rămîne la stadiul experienței. Din diverse reviste, ziare, cărți de informație, din rubricile senzaționale, mondene, sofisticate ale presei autorul decupează știri, date, fapte ce par a caracteriza mai bine modul de viață american. Vasile Rebreanu le „citează", asigurîndu-le un loc semnificativ în **montajul** său. Necunoscutele ar avea rolul de a intriga cititorul (de a asigura lecturii viteza optimă) dar și de a accentua faptul că între preferințele literaturii lui Vasile Rebreanu se află și textele ce aruncă, din diverse unghiuri, întrebări asupra relației omului cu lumea. Catastrofele din triunghiul Bermudelor, coincidențele între asasinarea președinților Lincoln și Kennedy îi dau prilejul să transcrie, direct din presă, pagini ce desigur își au publicul lor. În numele unei istorii cu dubluri, eroina este confundată cu o persoană perfect asemănătoare ei. Dacă persoana respectivă există cu adevărat ? Informațiile decupate din jurnale se intersectează cu cele citite în cărți, cu cele – probabil – descoperite în filme. America lui Vasile Rebreanu e colorată citeodată țipător. Personaje de basm apar în calea eroinei la fiecare pas, ea fiind pe rînd **Alice în țara minunilor** și candidată la prostituție, Scufița Roșie și aventurieră amorală. Mobilitatea naratorului este verificată și de tipurile narațiunii ; de la jurnalul tinerei Neyra la poeme în proză sau pur și simplu poeme la stilul gazetăresc al relatării faptelor extraordinare, de la elogiul liric la consemnarea indiferentă, povestea de dragoste antologhează totul ; la un moment dat, autorul transcrie **autopoeme,** poeme adică scrise de computer. Colecția extraordinară din jurnalul Neyrei se completează cu colecțiile celorlalte texte : într-unul este intervievat unul dintre cei mai originali răufăcători ai Americii, hoț de vagoane, avioane și bănane. Ingeniozitatea hoțului nu e depășită, poate, decît de ingeniozitatea autorilor de romane polițiste. În alt „text", povestitorul, aviator, expert al aventurilor erotice, se îndrăgostește abrupt și patetic de o ființă care îl trișează deodată cu mai multe persoane. Observăm că multiplicarea e unul dintre procedeele favorite ale naratorului. Dacă, la fața locului, se consemnează o seamă de impresii de călător, în momentul în care autorul cedează inițiativa personajelor sale (și capacității lor de a se emoționa, de a se iniția și de a ne iniția, de a trăi deci omenește, „ca noi") contribuția lecturilor, a filmelor de toate categoriile, a textelor de toate categoriile, crește simțitor. Las Vegas-ul, Hollywoodul sînt făcute „în studio", știrile sînt prefabricate ; autorul vine în fața publicului său spre a-i oferi un spectacol. **Un caz de iubire la Hollywood** este un spectacol de prestidigitație literară.

CORNEL UNGUREANU

Corneliu Mircea

Cumpăna dorului

Ed. Cartea Românească, 1978

În **Cumpăna dorului,** carte recent apărută la **Editura Cartea Românească, Corneliu Mircea** ne propune o meditație asupra dorului. Dincolo de observațiile ce i se pot aduce, o spunem de la început că ne aflăm în fața unui debut interesant, original și frumos.

Interesant, pentru că dezbate o problemă ce ține de spiritualitatea românească. În acest sens fructifică una din previziunile lui Lucian Blaga : **„Unui român... i s-ar putea întîmpla, încercînd să-și făurească o filosofie existențială, să circumscrie aceeași substanță** (specificitatea existenței umane în mijlocul lumii n.n.) **prin termenul** «dor». Dorul s-ar revela deci ca ipostază românească a «existenței»" **(Trilogia culturii,** pp. 221–222).

Original, pentru că deși s-a scris atît de mult despre această cumpănă între bucurie și durere, Corneliu Mircea îndrăznește un gînd nou și fertil. Un gînd adînc, și meritul esențial al cărții acesta este, dincolo de teoretizările didactice și explicative, că tinde să surprindă conceptul în ivirea și desfășurarea lui.

Frumos pentru că, sondînd adîncurile lăuntrice ale ființei umane, magma nediferențiată încă a sufletului, acolo unde sentimentul și imaginarul și gîndul se află într-o relație dialectică, aduce în pragul conștiinței într-un limbaj adecvat toate acele prețuri ce sînt, poate, numai ale noastre. Autorul nu face trimiteri, nici nu stăruie asupra unicității termenului, imposibil de transpus în alte limbi. El propune o ontologie a dorului, privit ca stare existențială. Aplicînd o metodă a continuității și discontinuității de expresie, încercînd obiectivarea unei profunde subiectivități, într-o (adesea) paradoxală perspectivă, circumscrie nașterea la nivelul conștiinței (psihologie) a acestei modalități de existență (metafizică), utilizînd rareori discursul, de cele mai adesea limbajul poetic, într-un lirism poate ce alocuri prea accentuat (estetică). Această categorie specifică pentru lămurirea căreia se apelează la psihologie, metafizică și estetică, solidară cunoașterii de sine, izvorînd din cunoașterea de sine, din cunoașterea procesului ființei și devenirii noastre, este asemenea unei cumpene (de unde și titlul volumului) între contrariile conștiinței, pendulînd între bucurie și durere. La început e sentimentul obscur și nediferențiat, amestec de bucurie, dorință și durere, ce se desvăluie treptat în cumpănirea și descumpănirea lui **(„Cumpănirea dorinței descumpănește, cu alte cuvinte, contrariile dorului, bucuria și durerea, fiind ea însăși descumpănire a bucuriei prin durere, sau descumpănire a durerii prin bucurie"**, p. 32), în timp (vremelnicie). Se proiectează apoi pe o altă treaptă, fără să-și piardă atributele primordiale, pînă cînd, din uimire și spaimă, din iluminare și absolut (înveșnicire) se ivește, asemenea unei jertfe cu bună mireasmă, dorul, într-un spațiu unde atinge împlinirea, în moarte și înnoire **(„Pășind din dor în dor, pășind dintr-un tărîm în altul, ne vom cuprinde pururi necuprinsul pe care-l vom dori din nou ; și-l vom cuprinde iar, zidindu-l, spre a-l căuta mai însetați, alunecînd spre începutul, fără de timp și fără de moarte ; spre începutul care cheamă cu glasul murmurat al veșniciei ; spre începutul care-și dorește de-o veșnicie începutul"**, p. 131).

Și dacă în partea întîia (de la cumpăna la necuprinsul dorului) se teoretizează despre dor ca un proces spiritual complex și ireductibil, ca o stare de conștiință specifică, și specifică nouă, în partea a doua, **Pururi,** este aplicația stării sufletești în unitatea provenită din dragoste, ființarea sfîrșind în unificare. Versuri populare românești, ce trimit la dor, preced capitolele ca niște puncte de sprijin sau de pornire. În felul acesta, cartea lui Corneliu Mircea, **Cumpăna dorului,** este un cîntec despre dor, și, dincolo de el, despre matricea spiritualității românești.

Cîteva observații. Autorul a socotit mai potrivită perspectiva unei alternanțe între poem (lirism) și teoretizare (discurs), ceea ce după părerea mea, dăunează unității stilistice. Probabil, inițial, întreaga desfășurare a fost lirică, ulterior, pentru explicitare utilizînd discursul. Aș fi preferat o teoretizare implicată, așa cum există numeroase poetici doar în operă, fără a fi teoretizate.

Limbajul este adesea saturat de metafore și imagini și uzate și inutile (foc, fulger, culme etc.). O mai mare supraveghere la nivelul expresiei, o simplificare chiar ar fi fost binevenite.

Dincolo de aceste observații debutul lui Corneliu Mircea din **Cumpăna dorului,** nu stau în cumpănă s-o afirm, s-a făcut sub semnul unei zodii norocoasă.

ION MAXIM

marginalii

Lopățica lui Creangă

Întrerup șirul observațiilor pe marginea corespondenței lui Balzac pentru a încerca să răspund la o întrebare firească. Problema este de a ști dacă i se poate îngădui cuiva, sau mai bine zis oricui, să evoce pe un ton familiar, lipsit de venerație, mari figuri din trecut, oameni fără de lucrarea cărora lumea ar arăta altfel, mintea noastră ar fi mai săracă, sufletul mai uscat. Oameni care, orice s-ar zice, au fost și sînt făcuți dintr-un alt aluat decît cei mai mulți, care văd acolo unde nouă ni s-ar părea că nu e nimic de văzut, schimbă în evidențe și pun la îndemîna tuturor adevăruri ce scapă măsurii comune, activează latențe ale condiției umane, fac ca – în ciuda atîtor furtuni ce-l bîntuie – să sune minunat cuvîntul om. Nu ne obligă oare o minimă decență să-i pomenim mereu cu gravitate, mai cu seamă că nu fără suferință, și sacrificii, nu fără a fi trecut prin experiențe dureroase au cîtitorit aceștia universul nostru spiritual ?

Cred – mai întîi – că în ceea ce privește tragismul destinului marilor artiști, în parte ne înșelăm. Dacă există suferință care, într-adevăr, nu îngăduie decît respect și compasiune, ea nu este aceea îndurată de creatori. Oricît de mult s-ar fi frămîntat, oricît de mult s-ar fi chinuit, măsura bucuriei va fi fost întotdeauna mai mare în viața unui artist, căci bucuria este însăși substanța creației. De aceea, adevărata suferință, cea cutremurătoare, cea de nesuportat, este aceea a omului sensibil, însă lipsit de însușirea, ori mijloacele, de a se exprima. În numele acestor „oameni sărmani" numai artiștii – toți ei – pot să vorbească cu înțelegere și cu rost. Altfel, li se cuvine măcar tăcerea ; a-i răscoli, a-i scoate din ungherele unde se adăpostesc, a-i arăta cu degetul este crud și bolnăvicios.

În schimb, a vorbi fără reținere despre artist, despre omul care a fost, este salutar. Ne ferim astfel de tendința – ea bîntuie, din păcate, mai ales în școli – de a face din ei îngeri de gips. A ne închina la statuile lor înălțate pe soclu, înseamnă a alege, în raportul cu arta, unghiul cel mai nepotrivit. Înseamnă, de fapt, a-i înrăma în majuscule și a-i închide într-un muzeu, cu tot ce au făcut. „Nu-mi spune, dragul meu Kotecki – ironizează un mare scriitor polonez – că nu te simți adînc impresionat de Mickiewicz și Byron, Pușkin, Shelley, Goethe... Marea Poezie, fiind Frumoasă, Profundă, Inspirată și Mare, nu poate să nu ne emoționeze pînă în adîncul sufletului". La care Kotecki răspunde – și-l înțeleg – : „Pe mine nu !"

Desigur, poți încerca să fii familiar cu artiștii pentru a-i micșora, pentru a-ți dovedi că sînt și ei ca și tine, dacă nu mai răi, și că, prin urmare, n-ai de ce să te lași intimidat de existența lor. Numai că în cazul acesta n-ai priceput nimic. Căci, în ciuda aparenței, a fi familiar cu artiștii, dacă n-o faci dintr-un îmbold meschin, le sporește misterul și te aduce în preajma unui miracol. Prin ce chimie stranie, slăbiciuni și însușiri dintre care ai și tu cîteva, sfîrșesc din cînd în cînd prin a produce o Operă ? Cum a putut să pătrundă atîtea secrete ale societății Balzac, acest om care și-a petrecut viața în singurătate, la masa de scris ? Cunoscînd corespondența lui, miracolul Comediei umane nu scade, ea nu devine mai banală decît drama shakespeariană, despre al cărei autor nu știm nimic. Dar cîtind-o, înțeleg mai bine că Shakespeare a fost și el un om și mă simt frustrat de necunoașterea scrisorilor lui.

„Cum a putut Călinescu să spună despre Creangă că își scărpina spinarea cu o lopățică ?" se miră supărat cineva, într-o cancelarie – și cred că greșea.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Trustul de construcţii montaje şi reparaţii în industria chimică — Bucureşti

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDULUI DE RULMENT – UN IMPERATIV PERMANENT

Organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale este o condiţie sine qua non a funcţionării eficiente a oricărei intreprinderi economice, pentru că nu se poate concepe o derulare ritmică, neintreruptă a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi folosirea integrală a timpului de lucru al maşinilor şi oamenilor, micşorarea costurilor şi în general o producţie de calitate, fără asigurarea din timp a unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice – producţia netă şi producţia fizică – presupune şi obligă la intense căutări, indreptate, in toate unităţile in direcţia derulării satisfăcătoare a aprovizionării tehnico-materiale, obiectiv care poate fi realizat prin aportul tuturor, fiind necesară introducerea celei mai ferme discipline de muncă şi tehnologice, luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru evitarea risipei, pentru inscrierea în normele de consum aprobate.

Referindu-se la activitatea financiar-economică a T.C.M.R.I.C.-ului Bucureşti, un imperativ permanent il constituie utilizarea eficientă şi dinamică a fondului de rulment.

Studiindu-se structura producţiei şi scadenţele de execuţie a acesteia, se supraveghează dinamica stocurilor de materiale, se fundamentează consumurile, elaborindu-se balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Aprovizionarea tehnico-materială organizată ştiinţific şi desfăşurată ritmic conform noilor orientări facilitează eliminarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la un grad sporit de utilizare a fondului de rulment.

Intenţionind în continuare accelerarea vitezei de rotaţie a fondului de rulment, T.C.M.R.I.C. Bucureşti socoteşte necesar reintroducerea în circuitul economic naţional, intr-un termen cît mai scurt, a stocurilor de piese auto, tractor şi escavator disponibile.

In acţiunea de informare pe plan republican a consumatorilor interesaţi, redăm în cele ce urmează principalele repere disponibilizate, aflate la staţia de utilaj transport Bucureşti.

LISTA

pieselor de schimb de excavator 0,3—0,4 disponibile

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1	2.	3.	4.	5.	6.	7.
934001	Cilindru compr. aer		buc.	4	145,00	580
934003	Furcă cutie de viteză		buc.	1	67,00	67
934004	Roată dinţată cuplaj		buc.	1	912,00	912
934016	Arbore. K. 6486	10001	buc	1	650,00	650
934030	Dinţi săpători şanţ		buc.	84	141,00	4 794
934041	Pinion dublu		buc	1	1 418,00	1 418
934042	Pinion lanţ		buc	1	315,00	315
934043	Pinion cu ax		buc	1	371,58	372
934060	Lanţ galţ		buc.	1	8 330,82	8 331
934061	Roatx tangentă		buc	1	645,33	645
934066	Lanţ galeţi		buc.	1	4 399,02	4 399
934070	Pinion dublu		buc	1	1 722,24	1 722
934071	Pinion	512.3.21A	buc.	1	1 283,13	1 283
934072	Pinion		buc.	1	1 202,10	1 202
934073	Pinion	562.3 50	buc.	1	371,55	372
934074	Pinion dublu		buc.	1	1 283,12	1 283
934077	Pinion	512.3.127	buc.	1	911,85	912
934079	Arbore	512.3.28	buc.	1	5,102,55	5 103
934080	Pinion	512.3.12	buc.	1	1 350,00	1 350
934081	Pinion	512.3.18	buc.	1	2 971,40	2 970
934082	Pinion	512,3.20	buc.	1	5 102,55	5 103
934083	Pinion	562.3.24	buc	1	3 602,55	3 603
934087	Şurub	567.11.20	buc.	1	705,29	705
930088	Lanţ gall 2"		buc.	36	375,00	13 500
934093	Papuc şenilă cu 2 piuliţe		buc.	24	588,00	14 112
934094	Bolţ şenilă		buc.	25	17.00	425
934202	Roată dinţată		buc	1	1 766,00	1 766
934203	Roată dinţată	714004	buc.	1	1 710,00	1 710
934207	Roată dintată		buc.	1	413,00	413
934208	Roată dinţată		bux	1	1 750,00	1 750
934221	Tambur		buc.	1	200,00	200
934251	Coroană dinţată		buc.	1	723,00	723
934253	Ax	312003	buc.	1	1 315,00	1 315
934261	Ax principal		buc	1	1 100,00	1 100
934262	Roată		buc	1	1 085,00	1 085
934263	Tambur trecere		buc.	1	2 500,00	2 500
934294	Roati	311001	buc.	1	1 384,00	1 384
934506	Roată dinţată		buc	1	540,00	540
934509	Roată dinţată		buc	1	1 150,00	1 150
934513	Roată dinţată		buc.	1	1 040,00	1 040
934517	Roată diferenţial		buc.	1	360.00	360
934538	Cruce satelit		buc.	1	275,00	275
934590	Roată dinţată		buc.	1	823,00	823
934594	Cuplă		buc.	1	525,00	525
934595	Roată dinţată		buc	2	290,00	290
934650	Coroană diferenţial		buc.	2	1 830,00	3 660
934663	Furcă A		buc.	1	85,00	85
934664	Furcă A		buc.	1	158,00	158,00
934666	Roată A		buc.	3	2229,00	687
934667	Furcă A		buc	2	46,00	92
934670	Arbore A		buc.	1	247,00	247
934677	Roată A		buc.	1	137,00	137
934678	Roată A		buc.	1	156,00	156
934679	Arbore A		buc.	1	385,00	385
934681	Placă şenilă		buc.	20	1 380,00	27 600
934683	Rolă superioară		buc.	10	920,00	9 200
934685	Arbore motor		buc.	2	2 888,00	5 776
934687	Ax stg,		buc	7	840,00	5 880
934691	Roată A	1102242	buc	1	266,00	266
934692	Roată	1102282	buc.	2	234,00	468
934701	Radiator	Eo, 3—0,4	buc.	1	2 150,00	2 150
934704	Arbore roată		buc.	2	4 184,00	8 368
934705	Arbore vertical		buc.	2	2 540,00	5 080
934706	Rolă supapă		buc.	2	49,30	50
934707	Roată motoare		buc	2	3 800,00	7 600
934708	Roată condusă		buc.	4	3 945,00	1 578

LISTA

cu piesele disponibile la tractor S. 1500

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7
935020	Pompă centrală ungere		buc.	2	162,00	324
935061	Prezon mare chiuloasă	10501134	buc.	20	21,00	420
935062	Piuliţă prezon mare		buc.	20	7,55	150
935063	Piuliţă prezon mic		buc	20	8,6	172
935065	Prezon palier		buc.	20	18,90	380
935105	Cilindru		buc.	1	4 570,00	4 570
935121	Suport ax culbutor	10502120	buc.	4	61,00	244
935137	Bielă motor		buc.	4	700,00	2 800
935143	Pistoane motor		buc.	30	295,00	8 850
935165	Bucşă bielă motor		buc.	20	154,00	3 080
935209	Cartuş filtrare	10505037	buc.	10	81,50	815
935217	Pinion	33177320	buc.	1	203,00	203
935229	Corp pr. pompa ulei		buc.	1	223,00	223
935232	Corp mijlociu		buc.	1	157,00	157
935233	Pinion antrenare ax secundar	10508022	buc.	1	93,00	93
935234	Capac aspiraţie		buc.	1	114,00	114
935239	Pinionul generatorului	10513101	buc.	1	110,70	111
935275	Conductă cil. 1 ans.	10516040	buc.	50	18,25	900
935276	Conductă cil. 2 ans.	10516041	buc.	20	16,98	430
935277	Conductă cil. 3 ans.	10516042	buc.	20	16,98	340
935278	Conductă cil. 4 ans.	10516043	buc.	10	17,74	177
935283	Roată dinţată (pinion)		bux.	1	292,00	292
935291	Filtru		buc.	1	176,00	176
935201	Ax vertical		buc.	1	345,00	345
935302	Furcă cu ax	10524025	buc	1	80,00	80
935314	Tren mobil vit I—II	10524112	buc.	1	166,00	166
935345	Tren fix vit. I—II	10524189	buc.	1	468,00	468
935356	Capac disc ambreiaj		buc.	1	176,00	176
935375	Reductor complect	10525005	buc.	4	650,00	1 300
935378	Pompă de ulei		buc.	2	335,00	670
935389	Bielă cu piston		buc.	2	715,60	1 430
935430	Piston motor auxiliar		buc.	20	51,30	1 026
935500	Element răcire	564012	buc.	2	5 800,00	11 600
935524	Pompă de ulei ambreiaj		buc.	1	730,00	730
935530	Furcă de cuplare ans.	3316034	buc.	1	115,00	115
935596	Pompă ansamblată	3317020	buc.	1	500,00	500
935600	Furcă nr. 1 schimb. vit.	3317031	buc.	2	146,00	292
935601	Furcă nr. 3 schimb. vit.	3317032	buc.	2	158,00	316
935662	Roată (pinion)	3325107	buc.	1	286,00	286
935667	Semiaxe planetare		buc.	1	930,00	930
935671	Carcasă rulmenţi axiali	3324103	buc.	2	136,00	272
935709	Disc	3324016	buc.	4	339,00	1 356
935713	Pinion intermediar		buc.	2	263,00	526
935716	Pinion mers înapoi	3317320	buc.	1	257,00	257
935717	Pinion mers înapoi	3377321	buc.	2	203,00	406
935718	Pinion cond. vit. V	3317234	buc.	3	271,00	813
935723	Pinion conducător		buc.	2	292,00	584
935724	Pinion cond. vit. III—IV	3317291	buc.	1	405,00	405
935726	Pinion cond. vit. IV		buc.	4	416,00	1 664
935729	Pinion	3317306	buc.	2	955,00	1 910
935740	Pinion cond. vit. I	3317257	buc.	4	338,00	1 352
935741	Pinion condus vit. V	3317258	buc.	3	150:00	450
935743	Pinion condus vit. II	3317260	buc,	2	340,00	680
935744	Pinion condus vit. II	3317261	buc.	3	187,00	561
935756	Tambur	332542	buc.	2	570,00	1 140
935768	Servo comandă hidraulică	3326001	buc.	1	6 470,00	6 470
935769	Pompă	3326010	buc.	1	1 340,00	1 340
935830	Rolă de reazim sudată	3330067	buc.	10	600,00	6 000
935831	Rolă de reazim cu guler		buc.	30	585,00	17 550
935832	Bucşă ans.	3330035	buc.	32	227,00	7 264
935841	Role	3330066	buc.	1	740,00	740
935858	Axă rolă	3330303	buc.	10	261,00	2 610
935865	Axul rolei de susţinere	3330341	buc.	2	140,00	280
935866	Rolă	3330342	buc.	20	200,00	4 000
935998	Distribuitor	3358025	buc.	2	1 350,00	2 700
936006	Distribuitor	3358310	buc.	1	1 500,00	1 500
936113	Tub flexibil	3360050	buc.	20	220,00	4 400
936116	Tub		buc.	5	220,00	1 100
936185	Element filtru grosolan		buc.	20	30,00	760
936211	Rotor		buc.	1	208,00	20,8
936218	Motor ansamblat	01220003	buc.	2	325,00	650
936282	Regulator A S.R.	R. 2801	buc.	1	391,00	391
936317	Demaror P.M.	21300	buc.	1	1 000,00	1 000
936386	Locaşul susp. elastice		buc.	4	385,00	1 540
934387	Rolă	3930047	buc.	20	1 219,00	24 380
936387	Rola	3930047	buc.	20	400,00	8 000
936434	Cilindru torţă fţ. stg. drpt.	3960001	buc.	1	3 050,00	3 050
936436	Cilindru forţă fţ. suda	3960010	buc.	1	1 370,00	1 370
936458	Pernă suspensie	3930036	buc.	4	225,00	450
937039	Piston R. 2	03301	buc.	9	496,00	4 464
937058	Piston R. 1		buc.	2	151,00	302
937141	Rolă simplă	21440	bic.	3	900,00	2 700
937142	Role	21445	buc.	1	1 320,00	1 320

LISTA

cu reperele disponibile de U. 650—S. 650

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3	4	5.	6.	7.
913004	Ventilator	10111010	buc	70	90	630
913009	Conductă injector	11016017	buc	40	15,50	620
913010	Ţeavă conductă	11016011	buc.	40	11,50	460
913018	Rotor pompă apă	VT103522A	buc.	2	72.00	144
913021	Cămăşi cilindru	10301106	buc	8	140.00	1 120
913022	Pistoane	10303110	buc	16	86,25	1 380
913023	Segmenţi	10303113	set	4	66,00	264
913024	Bolţ piston	10303115	buc.	16	14,00	224
913033	Segmenţi ungere	10303122	buc	80	4,60	368
913053	Pompă ulei	10308001	buc.	3	143,00	429
913055	Manometru presiune		buc	10	28,50	285
913214	Zale lanţ şenilă S 650		buc	100	45,00	4 500
913218	Bucşă bolţ zale şenilă S. 650		buc.	90	24,00	2 160

LISTA
cu reperele disponibile la Dacia 1300

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
903001	Arc față ansamblat		buc.	10	360,00	3 600
903017	Amortizor zgomot		buc.	7	450,00	3 150
903023	Arbore conductă		buc.	3	67,50	202
903026	Ax intermediar		buc.	10	101,00	1 010
903027	Ax volan		buc,	2	173,00	346
903058	Bară transm. față stg. drpt.		buc.	10	180,00	1 800
903060	Bobină stator electromotor		buc.	15	290,00	4 350
903062	Butuc cu tambur spate		buc.	3	729,00	2 187
903063	Buşon butuc		buc.	8	6,75	53
903083	Burduf planetar		buc.	10	38,00	380
903111	Cărbuni alternator 12V.		buc.	50	5,54	277
903122	Calotă resort		buc.	5	8,10	40,50
903133	Capotă spate ansamblată		buc.	1	852,00c	852
903137	Corp inferior		buc.	6	123,00	738
923001	Conector bec far releu		buc.	20	0.60	12
925005	Colecţie închizător capotă		buc.	8	30,00	240
903174	Electromotor stergător		buc.	3	237,00	711
903211	Flanşă pentru încălzire		buc.	2	25,00	50
903213	Furcă vit. I—2		buc.	1	148,00	148
903231	Ghiară de pornire		buc.	2	50,00	100
903303	Ind. nivel combustibil		buc.	10	171,00	1 710
903305	Închizător capotă faţă		buc.	6	52,00	312
903331	Jiclor principal		buc.	10	23,00	230
903333	Jiclor relanti		buc.	10	6,75	67
903334	Jiclor relanti ans.		buc.	10	15,00	150
903387	Levier de comandă		buc.	2	11,50	23,00
903426	Mască simplă		buc.	1	230,00	230
903552	Pinion arbore cotit		buc.	6	60,80	365
903553	Plutitor complet		buc.	2	28,70	57
903555	Pinion interm. cutie viteză		buc.	1	142,00	142
903556	Pinion planetar		buc.	4	175,00	700
903557	Pinion sateliţi		buc.	4	61,00	244
903559	Pinion vit. II-a		buc.	3	260,00	780
903561	Pompă ulei		buc.	1	351,00	351
903563	Pinion pompă ulei infer.		buc.	6	50,82	305
903564	Platou frînă roată		buc.	10	120,00	1 200
903571	Pinion pompă ulei		buc.	10	48,60	486
903574	Perie electromotor neg.+ + poz.		buc.	50	20,20	1 100
903583	Piuliţă hexagonală şurub bielă		buc.	60	1,54	92
903584	Pîrghie comandă		buc.	4	3,00	12
903586	Pană arbore camă		buc.	4	1,35	5
903604	Rotor bobinat alternator		buc.	8	742,00	5 936
903605	Rotor electromotor		buc.	8	567,00	4 536
903617	Rezervor lichid frînă		buc.	10	31,00	310
903656	Şaibă sateliţi		buc.	4	1,13	5
903660	Stator bobinat alternator		buc.	7	675,00	4 725
903662	Şurub bielă motor		buc.	130	10,70	193
903663	Supapă descărcare carburator		buc.	20	10,00	200
903671	Sineron viteza 3—4		buc.	1	297,00	297
903679	Set fişe antiparazit		buc.	10	143,00	1 430
933684	Siguranţă		buc.	10	0,70	7
902686	Suport ax culbutor		buc.	6	27,00	162
903703	Tijă culbutori		buc.	16	27,00	432
903704	Tub flexibil asamblat		buc.	10	87,50	875
903716	Tampon cauciuc eşapament		buc.	10	40,00	400
903719	Ţeavă eşapament		buc.	4	234,00	936
903720	Ţeavă eşapament		buc.	6	190,00	1 140
903721	Tampon spate		buc.	12	54,00	648

LISTA
cu reperele disponibile la T.V. 12 F.+ ARO.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
902011	Bucşă ax came	671107130	buc.	10	8,65	86,00
902055	Pinion distrib. arb. camă	671212020	buc.	40	177,00	7 080,00
902074	Pin. distrib. arb. cotit	671203036	buc.	40	40,00	1 600,00
902092	Segmenţi motor	671304500	buc.	30	46,40	1 392,00
902122	Pastilă sup. ppă. benzină	671445010	buc.	40	0,48	19,00
902124	Membrană pompă benzină	671452010	buc.	40	5,00	200,00
902153	Jigler principal	671524050	buc.	30	5,50	165,00
902160	Obturator asamblat	671529000	buc.	20	7,70	154,00
902209	Arbore pompă apă	671759010	buc.	7	9,20	64,00
902223	Placă presiune ambreiaj	672002040	buc.	4	63,70	155,00
902247	Arbore primar	672338090	buc.	4	121,30	420,00
902617	Tampon elastic spate	674724070	buc.	20	5,65	163,00
902709	Lamă şterg. cu braţ	678713540	buc.	28	7,35	206,00
902730	Capac distribuitor	678816070	buc.	20	19,50	390,00
902731	Arbore distribuitor	678814090	buc.	40	26,00	1 040,00
902733	Rotor distribuitor	678819040	buc.	50	2,60	130,00

LISTA
cu reperele disponibile la Roman

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
940226	Conductă flexibilă 5×9,5	531424020	buc.	10	23,50	235,00
940227	Conductă pompă injecţie	531426000	buc.	20	28,00	560,00
940351	Variator	531563520	buc.	16	825,00	13 200,00
940359	Garnitură pompă ulei	531604530	buc.	10	0,35	4,00
940378	Filtru ulei ans.	531606020	buc.	30	81,00	2 430,00
940402	Pompă apă	531703530	buc.	8	2 103,00	16 824,00
940466	Ax pompă apă	531706010	buc.	4	33,00	132,00
940407	Rotor pompă apă	531708090	buc.	6	13,50	81,00
940423	Termostat motor	531716070	buc.	20	95,00	1 900,00
940428	Cot ieşire schimb căldură	532720030	buc.	10	42,50	425,00
940433	Ventilator	531758810	buc.	10	128,00	1 280,00
940458	Conductă apă răcire	531754020	buc.	5	73,00	365,00
940578	Element elastic	535132060	buc.	30	14,81	444,00
940600	Alternator 24V	538806650	buc.	5	605,00	3 025,00
940635	Pinion mers înapoi	532314600	buc.	2	114,00	228,00
940645	Roată dintată	532320210	buc.	2	62,00	124,00
941035	Pinion planetar	533055040	buc.	5	265,00	1 325,00
941036	Pinion cilindric	533056520	buc.	12	260,00	3 120,00
941134	Pivot fuzetă	533330010	buc.	10	92,00	920,00
941176	Butuc canelat	533881040	buc.	17	205,00	3 485,00
941473	Regulator forţă frînare	535065640	buc.	12	400,00	4 800,00
941505	Dispozitiv ridicat geam	537316000	buc.	30	72,00	2 178,00
914572	Electromotor şterg parbriz	538701010	buc.	10	317,00	3 170,00
941589	Tahometru	539004030	buc.	10	190,00	1 900,00

LISTA
cu reper'le la marca auto SR. 113—disponibile.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U
1.	2.	3	4.	5.	6.
900016	Cuzineţi palier R. I, II, III	561111150	set.	100	43,80
900028	Garnit. coleet evacuare	561132440	buc.	200	0,95
900032	Colector admise	561135170	buc.	4	200,00
900037	Capac pin distribuţie	561151160	buc.	3	65,00
900040	Scaun supapă evacuare	561165100	buc.	60	7,90
900043	Ghid supapă admise	561168170	buc.	100	3,85
900048	Garnitură chiuloasă	561174190	buc.	300	50,60
900049	Garnitură capac tacheţi	561160150	buc.	100	10,50
900059	Semipastilă supapă evac.	561211140	buc.	50	1,00
900070	Inel siguranţă	561228150	buc.	100	0,20
900076	Tijă împingăt. tacheţi	561237140	buc.	80	6,20
900077	Bucşă arbore cu came	561230130	set.	10	14,60
900087	Segm. motor CN-R I—II—III	561300160	set.	200	92,80
900095	Cuzineţi bielă R. I—II—III	561308130	set	60	30,00
900107	Bucşă bielă motor	561320120	buc.	150	1,95
900113	Fulie arbore cotit	561328140	buc.	2	100,00
900137	Element filtru decantor	561439100	buc.	150	10,25
900141	Membrană ppă. benzină	561452120	buc.	200	5 50
900142	Pîrghie comandă ppă. benzină	561456130	buc.	30	3,20
900143	Pîrghie intermed. ppă benzină	561457170	buc.	30	2,15
900145	Supapă ppă. benzină	561464130	buc.	200	6,50
900146	Filtru ppă. benzină	561467150	buc.	10	7,00
900147	Tub flex. ppă. benzină	561471190	buc.	70	10,70
900158	Sector dinţat carburator	561508650	buc.	30	7,70
900161	Arbore principal carb.	5615(9620	buc.	30	29,00
900162	Arbore secundar	561519700	buc.	6	12,10
900163	Arbore secundar carburator	561519830	buc.	50	11,90
900164	Clapetă acceleraţie	5615199600	buc.	15	9,80
900165	Jiclor relanti	561520100	buc.	100	4,40
900167	Pîrghie comandă acceleraţie	561522670	buc.	5	2 65
900169	Difuzor mic	561523660	buc.	20	19 80
900170	Corp ajutaj descărcare	561524160	buc.	20	16,50
900172	Jiclor principal	561525640	buc	200	3,30
900174	Duză aer mers încet	561526220	buc.	30	1,50
900175	Piston ppă. acceleraţie	561527130	buc.	40	6,00
900176	Lagăr teflon	561527390	buc.	30	1 40
900179	Clapetă şpc	561538690	buc.	10	4,00
900180	Obturator	561540160	buc.	200	7,00
900181	Plutitor carburator	561540650	buc.	40	9,90
185900	Duză presiune difuzor golire	561570190	buc.	400	2,20
900193	Tije acţion ppă. ulei	561613180	buc.	15	2 25
900198	Tijă legătură ppă. ulei	561619120	buc.	40	0 70
900203	Element filtru ulei	56163314	buc.	1 000	32,00
900220	Buşon radiator apă	561706160	buc.	30	10 40
900234	Garnitură presetupă ppă. apă	561720670	buc.	300	11 70
900235	Rotor pompă apă	561721170	buc.	3	17,20
900237	Rotor pompă apă	561722160	buc.	30	18,00
900240	Ventilator cu 6 palete	561727600	buc.	20	40 00
900249	Ax ambreiaj	562002070	buc	60	2,00
900259	Buton pîrghie ambreiaj	562013530	buc.	60	2,00
900279	Supapă ppă. centr ambreiaj	562056020	buc.	100	7,00
900331	Pinion mres înapoi	562342140	buc.	2	54,90
900338	Pinion mers înapoi	562346510	buc.	5	71,85
900375	Arbore primar	562370920	buc.	10	120,00
900614	Cruci cardan	562958920	buc.	20	112,00
900656	Pinion sateliţi	563022760	buc.	20	31,00
900779	Arbore planetar spt. stg. drpt.	563254420	buc.	10	317.00
900818	Bolţ sferic	563323640	buc.	10	215,50
900838	Cap bară transv stg. drpt.	563338180	buc.	800	25,10
901005	Resort frînă faţă scurt	563925090	buc.	50	1,50
901006	Resort sabot fr. faţă super.	563926030	buc.	50	2,20
901043	Flanşe elastic mec. direcţie	564023160	buc.	15	12,55
901151	Tampon elastic suspen. motor	564703130	buc.	10	12,50
901160	Tampon elastic mot. faţă	564714100	buc.	16	25,50
901161	Bulon arc faţă	564801630	buc.	40	12,00
900180	Bueşe arc faţă	564821680	buc.	20	14,00
901181	Amortizor faţă	564822680	buc.	20	185,00
901218	Bridă arc spate	564914750	buc.	40	28,50
901243	Tub frînă ppă. centrală	655004650	buc.	30	12,00
901261	Garnit. piston ppă. centrală	565036670	buc.	100	1,14
901275	Supapă	565063140	buc.	40	0,60
901276	Garnitură	565065610	buc.	40	0,20
901293	Piston compresor R.I.	565118190	buc.	20	22 75
901296	Segm compresor R.I.	565121140	buc.	20	5,90
901297	Segm. compresor R.II.	565122130	buc.	20	5 80
901298	Bucşă bielă compresor	565123120	buc.	20	7,60
901301	Şurub cu piuliţă	565127180	buc.	20	2,05
901350	Cablu frînă mînă	565324010	buc.	20	41 25
901382	Miner închizător uşe	567336290	buc.	30	41,60
901387	Pinionul broaştei	567357980	buc.	20	16,20
901453	Capac super. rid. hidraulic	568004510	buc.	8	28,00
901456	Garnitura III cauciuc	568006180	buc	100	11.60
901457	Garnit. cauciuc cil. hidr.	568007170	buc.	100	3,65
901461	Ridicător hidraulic	568024190	buc.	4	1 540
901465	Garnit. pisla II—III—IV	568019130	buc	40	4 05
901473	Garnit. cauciuc cil. hidr.	568031080	buc	60	4,16
901474	Inel de etanşare IV.—	568031170	buc.	50	1,60
901484	Lame ştergător parbriz	568717180	buc.	30	22,00
901493	Electromotor şterg. parbriz	568747120	buc	10	205,00
901495	Cap fişe bujii	568802060	buc.	100	13,50
901500	Contact ruptor	568814850	buc.	300	16,00
901504	Capac delcou	568819640	buc.	200	38,00
901506	Pinion delcou	568823350	buc.	40	11 50
901508	Contact intrerup. curent gral.	568827640	buc.	60	70 50
901512	Bobină stator electrom.	568834400	buc.	10	75,00
901515	Perie electromotor	568836890	buc.	50	7,80
901516	Perie electromotor	568836970	buc.	5	13,67

IMPORTANT!

T.C.M.R.I.C. Bucureşti cu sediul in Calea Victoriei 112 sector 4, unitate de prestigiu a Ministerului Industriei Chimice, invită intreprinderile şi centralele industriale din ţară să consulte cu atenţie lista pieselor de schimb oferite spre valorificare.

Unităţile interesate in procurarea unor anumite repere vor transmite comenzi ferme la Staţia de utilaj transport Bucureşti – Calea 13 Septembrie 192 – sector VI, cunoscind că solicitările vor fi onorate cu maximă promptitudine.

Pentru amănunte suplimentare se pot face demersuri telefonice.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAŞA

Eugen Barbu

PE-UN PICIOR DE PLAI

Ed Sport-turism, 1975

Cele două volume de reportaje **(Pe-un picior de plai..., 1957 și ...Cît în șapte zile, 1960)** reeditate în 1972 sub titlul **Cu o torță alergînd în fața nopții** propuneau cititorilor de atunci (și nu numai) o imagine oarecum inedită a lui Eugen Barbu, (re)cunoscut pentru tonul agresiv-polemic, dar mai întotdeauna bine intenționat, al publicisticii sale. Întîlnirea putea fi în măsură să stîrnească interogații privitoare nu atît la virtuțile artiste ale scriitorului — deplin confirmate prin șirul de romane și nuvele ce au precedat-o —, cît în privința disponibilităților lui, dovedite încă o dată, inepuizabile. Căci, aparent cei puțin, nici unul dintre reportajele cuprinse în paginile amintitei antologii nu evoca obișnuita (măcar) maliției atribuite gazetarului : cu inocență aproape, dar și cu ascunsă gravitate, Eugen Barbu își invita cititorii la o călătorie („Ca să vă fac poftă de drumeție, ca să asmut demonul călătoriei care doarme în fiecare om, am să vă evoc unele locuri ce-mi sînt tare dragi"), fără un itinerar bine delimitat, nici măcar cu o finalitate precisă : o călătorie de-a lungul și de-a latul acestei țări, aflate atunci, la ora reportajelor, pe pragul marilor prefaceri ale socialismului.

Pe țărmul mării, pe Dunăre sau în Deltă, în Țara Hațegului, în Bărăgan sau în munții Moldovei, reporterul descoperea cu o nedisimulată bucurie ritmul frenetic al Patriei, însemnele desăvîrșirii ei. Reportajele lui Eugen Barbu alcătuiau la un loc imaginea țării văzută cu ochiul atent al celui care dezvăluie, selectează, compară în căutare de sensuri trecutul și prezentul. Fără ostentație, echilibrat și, mai cu seamă, lipsit de grandiloc vența gesturilor retorice, reporterul impunea o realitate trăită intens cu sentimentul unei totale participări.

Iată de ce, noua ediție a volumului din 1972 • capătă acum o semnificație deosebită ; anacronismele inerente pe care unele bucăți din antologie le suportă (vezi : **Mocalul și cărbunele, Toamna la Bicaz, Holocaustul industrial, București ș.a.**) vin mai degrabă să confirme decît să infirme perenitatea reportajului, atunci cînd acesta depășește prin sensurile și implicațiile sale limitele unei anumite epoci. Călătoria sau, mai degrabă, călătoriile lui Eugen Barbu revigorează memoria începuturilor, făcînd totodată loc prezentului : nimic din ceea ce lectura descoperă în paginile cărții nu generează sentimentul întoarcerii univoce în timp. Reportajele lui Eugen Barbu rămîn mereu actuale prin forța evocărilor, prin respirația caldă a tonului, prin optimismul lor stenic. Există în paginile sale o solemnitate gravă a rostirii ce depășește limitele circumstanțialului : ca și Geo Bogza (în **Țara de piatră**, spre pildă), reporterul este fascinat de tot ceea ce sugerează firescul, exaltînd gesturile simple, necăutate, înscrise într-o ordine arhetipală.

Sublimul anonimat al „personajelor" lui Eugen Barbu ridică oamenii și faptele lor mai presus de vreme, în atemporalitate : este temeiul unei cărți în care fidelitatea față de realitatea imediată se confundă cu vocația permanenței. Evocînd oameni și așezări (între ele, Bucureștiul este locul unor frecvente reveniri, Bucureștiul tuturor anotimpurilor, Bucureștiul văzut din elicopter sau străbătut pe jos, cu sentimentul că civilizația descătușează energii dar și impune ființează farmecul vetust-nobiliar al orașului de odinioară), Eugen Barbu reactualizează sensurile profunde ale unei epoci intrate deja în istorie. O istorie vie, mereu prezentă prin idealurile și devenirile sale.

Pe-un picior de plai este un volum de reportaje despre vîrstele prezenței noastre în marea rotire a timpului...

MARIAN ODANGIU

• Eugen Barbu, **Pe-un picior de plai...** București, Editura sport-turism, 1978.

Valeriu Armeanu

LANUL CU VEDENII

Ed. Facla, 1978

În ultimii ani, Valeriu Armeanu a stihuit, dacă nu mă înșel, mai multe cărți : SĂ VISĂM, IMN LA CETATEA LUMINII, ODIHNA LACRIMII și LANUL CU VEDENII. Se pare că autorul, persistent în ale scrisului, nu-și desminte vocația. Poezia lui se menține la aceeași tensiune emoțională, cu nervuri telurice și incantații lirice, ce ne amintesc, oarecum, de discursul poetic withmanian.

LANUL CU VEDENII, dealtfel, omogen în structura lui intimă, este o înșeilare de imagini policrome, aglutinate, care vehiculează inefabilul pe un fond de regn vegetal, în metamorfoza căruia se semnalează prezența tare, animalieră : taurul, bivolul, boul, mistrețul, calul, mînzul, ciinele, apoi șarpele, vipera, salamandra, șopîrla, calul, sau păianjenul, melcul, cocoșul etc. : **„Cade steaua, îl aud trupul / cum picură în văzduh... / Aș fi avut puterea / să oprese în cavale / copitele cailor ? / Goana mistreților / vine pe frunze de rapiță / și de rosmarin / și pe alte frunze ce aduc cinturi / la ureche de faun".** (Copitele cailor). Elementele naturii, circumscrise perimetrului rural care, dealtfel, este și matca pretextului artistic, fac textura intimă a versului liber minuit cu dexteritate.

În alte postùri, poemele dau impresia unor clișee onirice, sau a unui dicteu contrafăcut, dar, în, schimb, ele, poemele, nu sînt altceva decît tendința de reflectare a realității, condusă cu sensibilitate spre zone ușor sublimate. Avem de-a face cu o poezie bine filtrată ce traversează stările afective cu pași reținuți și sensibili : **„Am simțit acest fluviu / în fișiile zilei, / coborînd către șesuri ; / cu vicienie de păstrăv / umbla soarele / printre ciuturi. / Gorgone ale surisului / poleiau coastele flăcării".** (Freamătul plataniior).

Limbajul, la Valeriu Armeanu, nu constituie un mijloc sau un instrument al poeziei, ci este însăși poezia. Și este vorba aici, bine înțeles, nu de limbajul explicit, ci de limbajul poetic care, el singur prin excelență, prin forța lui intrinsecă, prin valoarea lui de sugestie ș.a.m.d., poate evoca partea inefabilă a lucrurilor, faptelor și sentimentelor umane. La el, poezia dă cuvîntului reverberație. Cuvîntul nefiind nicidecum un semn ci un sunet.

Departe de a fi neguros, monologul interior, cu striații elegiace, nu-l depărtează de tonusul salubru al vieții. Firul metaforelor fac țesătura intimă a poeziei sale, ele împingînd deschideri largi spre o visare matură. Motivul dragostei este și el prezent dar voit disimulat : **„Se aude lumina / cum își sparge stupii-n / pămînt... / la răspîntii / fumegă buturuga cu miere. / (...) / Dimineți viorii / cîntau pe asternut, / ard leșurile zilei / în bocanci, / iar eu / îți iau zîmbetul / ca pe o cuminecătură".** (Dimineți viori).

Cartea lui Valeriu Armeanu celebrează o poezie decentă, cu mult simț artistic, la un diapazon ridicat.

AUREL CHERLEA

Aurel Gurghianu

TERASA ȘI ALTE CONFESIUNI

Ed. Dacia, 1978

O carte ce ne poate abandona, căci ea nu e decît o metaforă a moralei, sau a singurătății morale —așa de vie, așa de neinventată, așa de nedeterminată, o carte în care recunoaștem ecourile utopiei literaților și a nevoii lor de aventuri „biobibliografice" — căci și terasa (cu bîrfa ei care există „ab eterno") e un sublim complex, o exprimare, o frăție cu strada, cu hoinăreala unui „cuiva anume", ce caută „vreun mister", evocă „vreo figură". își declamă torturile stinse (surorile hiperboiei) — iar în schimb — noi, cititorii primim mesajul (ușor divulgat) al unui scriitor pentru care timiditatea e o splendidă poveste, așteptarea e un jurnal nescris, iar scrisul e o excesivă infirmitate a metaforei.

„TERASA" lui Aurel Gurghianu — de ani de zile slujitorul discret al „Stelei" din Cluj, iese din viață pentru a intra în ficțiune. Ea seamănă (cartea) cu un jurnal hazardat, ce se mișcă prin tot felul de precursori ai unor stări — fuga de glorie, nevoia de contingent, ivirea paradoxului, ca o revelație ce nu se produce, lectura ca memorie, clipa, cu timpul ei plastic etc., etc.

Este neîndoielnic — Aurel Gurghianu simte literatura ca o infinită străduanie de viață spre viață. De aici cultul Faptului, al nodurilor, al verosimilului. Confesiunea e un fel de fugă de singurătate, ambiție dar și capacitate narativă. Poetul își onorează terasa cu ciudățenii, reprezentări arbitrare, îndoieli, expansiuni, efecte, răsturnări de determinări — toate justificate „a posteriori". Senzația are un statut funcțional, căci ea e instrumentul capricios al discursului. Scriitorul și terasa sînt un cuplu cristalizat în limbaj. „Stau la o masă singur, obsedat de lipsa îndepărtatei Florence. Aceastâ blondă nu mai apare de mult cu ceșcuțele ei de cafea. Fată de ape, cu picioare lungi, semănînd cu nufărul palid, prin absența ei ne face melancolici, ne disemnează, încît nu ne mai întîlnim la tabieturile de dimineață".

În acest „jurnal" instrumentul comparației devine referință inevitabilă. Scriitorul e un autonom înverșunat, își iubește simbolurile, alegerile preferențiale sînt în raport cu intimitatea imaginii sale despre lume. Printre rînduri simți cum caută spațialitatea extazului, pe care o găsește în impulsul unei fraze. În interiorul acestui impuls se perindă utopiile, devierile, asumările sale.

Cartea este o sumă de canoane despre moravurile unui scriitor, pentru care scrisul e un exercițiu cînd reținut, ascuns — cînd energic, febril. Se resimte dăruirea, psihologia conversației, spectacolul carnavalesc al celor ce dau buzna în sufletele altora ; se ironizează subtil, se caricaturizează copilărește, dar intransigent. Masca străluce, dar fără otravă. Prietenia are o fiziologie simplă. Sînt evocați cu dăruire un A. E. Baconski sau Ioan Alexandru. Gesturile de apărare însinuează o poveste, bunul simț nu e ambiguu, tonalitatea nu e vehementă, șficuirea nu are dinți malefici. A. Gurghianu fotografiază singurătatea prin deliciile unor tabieturi. Vibrațiile nu sînt aluzive, nu sînt elaborate, nu sînt reci.

Iată, așadar, o carte a unui poet pentru care rigoarea moralei (scrisul e o morală) nu are o gestică roasă, austeră, ci o pasională angajare întru viață.

ANA POP SÎRBU

Mihai Drăgan

LECTURI POSIBILE

Ed. Junimea, 1978

Critic interesant și productiv (adăugîndu-și — prin acest volum — al cincilea titlu în bibliografie), ieșeanul Mihai Drăgan cultivă documentarea sagace analiza pe text și un nereprimat și viguros apetit polemic, oferindu-ne acum o carte purtînd apăsat sigiliul polemistului. „Lecturile" sale ultime ne rezervă posibilitatea „reîntîlnirii" cu T. Maiorescu și G. Ibrăileanu în tentativa de recuperare și reinterpretare a moștenirii lor critice deși controversa și inflamările polemice care însoțesc incursiunile criticului ar părea, la o primă apreciere, inutile. În fapt, Maiorescu — se știe — a fost demult și definitiv acceptat ca o conștiință și o valoare **permanentă** a culturii și literaturii românești după cum nici în cazul lui Ibrăileanu nu poate fi vorba de aplicarea unui tratament discreționar. Totuși, alertat de moda revizuirilor literare (cînd sînt „alimentate" de spirit de frondă și ambiții mărginite), inițiind ei înșuși „campanii" și revizuiri (impulsionat fiind de spirit justițiar și alianțe afective), Mihai Drăgan se apleacă asupra acestor două recunoscute valori, oferindu-ne — ca un gest reparator — două dense și inteligente studii probînd argumente irecuzabile (nu chiar în totul noi) și vizînd, finalmente, necesare redistribuiri de accente prin minarea unor perpetuate inerții interpretative. Sobră și informată, excursia sa livrească evită speculațiile meandrice ; el discută „la obiect". observatiile sînt „funcționale". știe aproape totul despre „eroii" săi văzînd **competență și vehemență.** Cartea se citește deci cu un indiscutabil profit informativ, producînd „cîștiguri de cunoștințe" — cum scria Mihai Ungheanu : și, în același timp, preocupat de degajarea prejudecăților sau deformărilor dogmatice intervenite în receptarea creației și rolului lor în epocă și postumitate, istoricul literar ieșean nu-și va suprima ieșirile mînioase (nelipsite — am spune — din recuzita polemistului), aflat în gîlceavă, pentru feluritе culpe, cu alți comentatori. Chiar dacă excesele nu lipsesc M. Drăgan este „blindat", reușind — s-a remarcat deja — o îmbucurătoare **depășire a pamfletului** din „aproximațiile" și „reacțiile" sale critice anterioare într-o demonstrație strînsă, de minuțiozitate analitică, înscrisă acum pe un traseu tematic major.

Exeget avizat, Mihai Drăgan semnează o carte elocventă pentru actualul moment critic și propune rectificări credibile ; foarte posibile. **Lecturile** sale ambiționează a fi — e drept, nedeclarat și sub scutul unui titlu prudent — și singurele valabile, redeschiderea „dosarului" în astfel de procese literare (rememorînd momentele de incomprehensiune sau tonul negativist și contestările puerile care le-au însoțit) dorind a marca (oare ?) o definitivă „clasare".

ADRIAN DINU RACHIERU

VIAȚA CĂRȚILOR

Mircea Herivan

ARGONAUȚI PE MAREA CENUȘIE

Ed. Eminescu, 1978

Această recentă apariție editorială semnată de Mircea Herivan (puțin prea exhaustiv subintitulată : **Convergențe în gîndirea contemporană**) se constituie dintr-o sumă de eseuri al căror centru focalizator — reflex al unei constante de preocupări — îl formează interferențe a trei zone fundamentale ale civilizației contemporane : **arta, știința și tehnologia.** Temerar și entuziast, autorul se angajează fără ezitări în investigarea complicatelor relații de condiționare și, simultan, de ireconciliabilă ruptură ce prezidează triada susamintită. Ca urmare, se vede silit să împace două cerințe aparent contrare : necesitatea de a gîndi unitar, pe baza unor principii comune, fenomenele generate de confluența artei cu știința și tehnologia și, în același timp, datorită proliferării firești a discursului pe cele trei direcții, necesitatea aplicării unor principii diferențiate specifice. De aici permanenta și fecunda oscilare a demersului între particular și general.

În ansamblu, însă, eclatantă rămîne în primul rînd ambiția lui Mircea Herivan de a cuprinde totul. Eseurile sale, patetice și polemice, degajînd pe alocuri accente didacticiste — impresie sugerată poate și de exacerbata structurare a cărții —, vădesc un spirit febril, de o erudiție vie, angajată, sustrasă pedanteriilor academiste — atît de frecvente în ultima vreme. Mircea Herivan trece cu o uimitoare nonșalanță de la dezbaterea celor mai actuale și mai complexe **probleme ale matematicii sau fizicii cuantice** la comentarea cu subtilitate și rafinament a miturilor elenice sau a prozei românești contemporane. O scriitură densă, bogată în trimiteri și totuși ezoterică, desfășurată într-un ritm alert, antrenant propune asertiuni pertinente, justificate întotdeauna prin argumente simple și convingătoare, ocolindu-se cu obstinație demonstrațiile ample și sofisticate. Un umanism veritabil, revoluționar, traversează demersurile sale analitice : **„Cîștigă doar cei care investesc mizele cele mai mari ; mizele mici sînt întotdeauna pierzătoare. Iar investiția cea mai valoroasă a scriitorului atît ca homo artifex, cît și ca zoon politikon o constituie participarea lui la lupta Cetății, ca promotor al unei conștiințe superior umaniste"** Se află aici sintetizat crezul unui scriitor ce vibrează la toate bucuriile și tristetile semenilor : nimic din ceea ce e omenesc nu-i este străin, conștiinta sa fiind o oglindă a frămîntărilor epocii. Și Mircea Herivan nu-și trădează convingerile teoretice : eseurile sale sînt, în majoritatea lor, implicate în cea mai acută problematică contemporană. Prin toate aceste atribute, la care trebuie să adăugăm și pe cel al bogăției de informații oferite, volumul lui Mircea Herivan se constituie, cu certitudine, într-un autentic act de cultură, încărcat de multiple semnificații.

GEORGE ȘERBAN

Viorica Tomescu

ÎMPĂRĂȚIA FĂRĂ SFÎRȘIT

Ed. Ion Creangă, 1978

Cele două părți ale volumului **Împărăția fără sfîrșit** propun micilor cititori spre explorare și cunoaștere două zone, dacă se poate spune așa : universul cosmic și lumea pămînteană.

În prima parte **Împărăția fără sfîrșit,** Viorica Tomescu prezintă în versuri încîntăoare povestea Mărgăritei și a Murei : **„— Soare, rogu-te, anume, / Spune-mi, am și eu vreun nume ? / — Mărgărită-Mărgărită, / Zînă dalbă însorită, / Prinde-ți razele în piete / Și te du pe îndelete, / Chipul să ți-l oglindești / În ferestrele cerești / Să vezi bine cine ești. / — Ba, eu, dragă Soare-aș vrea / S-o găsesc pe sora mea, / (...) / Mura, sora-ți geamănă, / Prea puțin îți seamănă".** Viorica Tomescu reușește, în cele zece poeme care constituie **Împărăția fără sfîrșit,** să construiască o imagine a zilei, a nopții, a scurgerii timpului. Nu lipsesc elementele de basm, astfel, lumea propusă de autoare este populată de crai, Feți și logofeți, Barbă-Cot, vîntul, dorul etc.

În partea a doua a volumului **Berbecei în cojocei,** autoarea creează o atmosferă, tot de basm, dar, de data aceasta, incursiunea e făcută în mediul domestic. Viorica Tomescu creionează delicat și sigur, în **Pleacă turmele la munte,** un **„sat cu miresme de sulfină" ;** de aici și din **Se-ntorc turmele la șes** se desprinde o notă de nostalgie. **„A venit pe neașteptate / Toamna plină de bucate. / Moș Ineu îi zice blînd : / — Toamnă, unde-i fi mergînd ? / — Peste munți, peste vîlcele, / Peste cîmpuri și ponoare, / Să pun pete de culoare, / Din paleta mea de soare. / Iată, turmele pornirâ / Către șes, că după mine, / Vîntul vine, iarna vine".**

Împărăția fără sfîrșit, beneficiind și de o ilustrație inspirată, datorată lui Gyorgy Mihali, este o frumoasă și instructivă carte pentru copii.

V. CĂLUGĂRU

Valentina Dima

ÎN CĂUTAREA PENELOPEI

Ed. Albatros, 1978

Valentina Dima, semnează cartea **„În căutarea Penelopei"** care încearcă să aducă în prim plan reportajul de ficțiune. Reportajele sînt deosebit de antrenante, bine înmănușate, prin logica lor narativă, prin adorarea amănuntului, ridicarea la rang de normă și canon a moralei, autoarea justifică „pe loc" și cu bună credință toată conduita lumii în care se mișcă. De aici gradația mobilă a extremităților moralei. Se profilează astfel un dialog între un posibil „text moralizator" — ascuns abil printre gratiile rîndurilor — și o nonșalanță complementară a biografiei personajelor.

Efectul reportajelor autoarei timișorene este urmărirea bunului simț. Nimic din cale nu se cruță. Numai așa crede autoarea să nască formulele necesare înțelegerii moralei. Moralismele în gura eroinelor (de obicei) garantează, justifică, astupă toate „crăpăturile" discursului reportericesc. Voința reporterei de a conduce „acțiunea" e vagă căci „mina autoarei" e voit lăsată în voie. Credem că originalitatea reportajelor de față constă în fuga lor de literaritate sau de consumul literar. Eroii sînt lăsați să-și depene sau să-și reconstruiască mentalitățile. Autoarea are un acut exces de spirit clasificator. (Reportajul **„După zece ani"** organizează, printr-unul și același gest, spațiul unui alt reportaj scris în urmă cu zece ani, „Mireasa dintr-a opta").

Personajele Valentinei Dima **(IOANA, sau profesia ca artă, AURORA sau viața ca muncă, LINA sau încrederea în viitor, RENATE sau împlinirea prin urmași, MARIA sau împlinirea prin sine, EVA sau viața ca luptă, TREI „domnișoare"** etc.) au plăcerea ciudățeniilor mediocre sau trăiesc o reverie activă. Așa se naște pateticul, ce stă la baza discursului explicativ și moralist al reportajelor. Posibilul „moralizator" de fiecare clipă e divulgat și risipit. Morala verosimilului e îmbibată în circumstanțe, informatii, indicații etc. **(EVA sau viața ca luptă).**

Diversitatea moravurilor analizate naște ordinea sau dezordinea morală a lumii, cutrelerată de Valentina Dima. De obicei „denodămîntul" reportajelor este „ca în viață". El poate concura ficțiunea, dar o și poate epuiza (vezi „În căutarea Penelopei").

Peste tot, surprize, disimulări, cauzalități precise. Toate concură la palida literalitate a reportajelor.

ANA POP SÎRBU

Vă prezentăm un tînăr scriitor
Traian Dorgoșan

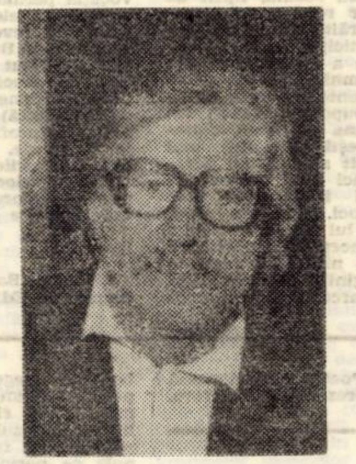

Deși TRAIAN DORGOȘAN este poetul severității clasice, al formelor fixe, al unui verb lucid, scinteietor și tăios adeseori ca un scalpel, recuzita sa este totuși postromantică, în care adeseori tonul poate fi desuet ca și simbolica, și doar maniera nouă, modernă, incisivă, conferă originalitatea acestor poeme din ultimul său volum, pregătit pentru editura Facla. Un lucid, intrat în jocul ritmurilor și al rimelor severe, barbian, cu un spirit aproape scientist, glacial, însă transparent ca un iezer de munte, barbian și prin respectul pentru luciditatea ideii, pentru acuitatea cuvîntului cizelat, pînă la topica frazelor, tînărul poet timișorean iasă din capcana marelui poet definindu-și un univers poetic propriu, în care uzura sentimentelor, scepticismul trăirii, ironia existenței sînt simburi ideatici împliniți în nuca aspră, închisă, a cuvîntului. Poezia lui Traian Dorgoșan degajă nu numai un nimb ideatic, în meditații surprinzătoare prin amplele simboluri abstracte : Marele Radical, Marele Lapsus, Ideile Atleți, Pasărea-Cremene etc. ci și prin jocul perlat de cuvinte-metafore, în rebusuri sentimentale, din care se desprinde un cinism subțire, o acuză la adresa cenușiului, a vidului sufletesc, a neșansei împlinirii spirituale. Un antipatetic, un antisentimental, poetul cade adeseori el însuși în deprimări sentimentale, devenind patetic, ca în Lacrima albastră sau poematizînd, făcînd din poveste (Quasimodo, Van Gogh) din firul ei epic, prilej de meditații lirice personale.

Din barocul acestei poezii, din ironia consubstanțială liricii sale, se desprinde eroul liric solitar, în afara jocului libertin, cu lucid și temerar, apt de zone eterate, de zboruri pure și încleștări astrale. În acest sens, poezia lui TRAIAN DORGOȘAN este meditație și aspirație. Ea nu cîntă, satisfăcută, încărcată de mărgele metaforice inutile, ci atinge zonele de puritate stelară, departe de colbul banalului, teritorii fără prihană, unde, ca și Luceafărul eminescian, eroul poate colinda, meditativ și pur, în căutarea ideii și a forței sale regeneratoare.

ION ARIEȘANU

MENIRI

Menirea pădurii este să-și crească stejarul.
Menirea stejarului este să înfrunzească.
Menirea frunzei este să fie albastră.
Menirea albastrului este să fie pasăre.
Menirea păsării este să-și-nalțe cîntarea spre cer.
Menirea cerului este să-și verse cîntarea peste pămînt.
Menirea pămîntului este să-și crească pădurea.

POEZIEI

Păstrați-vă comoara, stăpînă prea ilustră
a nopților vegheate, tîlhară de morminte —
și sînul flasc al milei scăpat de sub veștminte
și steaua pîngărită ce spînzură de lustră !

Vă luați cuvîntul, doamnă, zarafă de cuvinte,
și hîrca descărnată a gîndului — palustră !
Azi, smircul vorbei voastre auzul nu-mi mai mustră
și ochiul vostru — sîmbur de visc — nu mă mai minte.

Și nu-ți lăsa nici cheia sesamului uitată
în poarta inutilă, nici taina devastată !...
...Și, lasă-mă, în urmă, orgolios plebeu

— Jignit de castitatea perverselor vestale —
să beau otrava cupei iertării dumitale,
eu — lașul, eu — supusul, eu — presupusul EU !

SĂ NE CUNOAȘTEM

Privesc prin ochiul înghețat —
sub pleoapă mă inundă unda ;
spre dincolo să-mi port osînda
la poarta tăinuită bat.

Bătrînul Lapsus mă primește —
duios adîncu-i mă absoarbe ;
prin apele orbitei oarbe
te caut — cu solzi de aur — .

Cînd însă cellalt ochi dezghiață
din ape-un duh se-nalță pur
și iar se face dimineață

și tu ești pasăre-n azur...
...Dar chiar de-ar fi să ne mai naștem
tot nu va fi să ne cunoaștem !

LUNA

Să nu mă cauți la noapte, Luna,
în negura de la castel :
poetul tău dintotdeauna
se duce-n moarte puțintel !

Nu m-aștepta pe la răscruce
de vers : îți spun că n-are rost ;
să punem, dar, iubirii cruce
și să uităm : ce-a fost, a fost !

Și nu uza de vechea-ți vrajă
cînd m-ai sedus pe meterez
în noaptea cînd stăteam de strajă
sub masca prințului danez !

Să-mi aflu clipa de virtute
ce mi-ai trădat-o pînă azi,
mă lasă, zîna mea, și du-te
să-ți spînzuri pofta-n vîrf de brazi !

Nu, Doamnă, nu mai sînt poetul
cel inrobit pe totdeauna :
de-acum cu toți vă știu secretul !...
...Mai caută-mă, la noapte, Luna !

LACRIMA ALBASTRĂ

Zvonit-a ceasul, mamă, ca să plec !
Îți scriu. Sărut hîrtia și mă-aplec
să te sărut pe mînă și pe frunte,
cum și pe tîmplele cărunte...
Nu fi tristă, dragă mamă —
nu vezi Steaua cum mă cheamă,
n-auzi cîntecu-i de dor
să-i fiu mire-răpitor !

Ci șterge-ți lacrima de pe obraz,
în colțul lunii de atlaz !

Surizi ?! Așaaa...
Arc triumfal
de vis astral
nimbat
pe hău
surisul tău
de curcubeu
prin care eu
călări în șa
de năzdrăvan
un Făt-Frumos —
Astronaut
nemaivăzut
neabătut
vijelios
cu paloș
scut
și buzdugan
vrăjit de șoapte
-le din sfere
pe căi de lapte
și de miere
de Stea purtat
străbat
străbat !...
Și ajungînd în preajma porții
Cetății Vieții și a Morții
în care steaua mea de aur
de mii și mii de ani m-așteaptă
păzită strașnic de-un balaur
— ce-l voi răpune-n luptă dreaptă —
oprit în prag pentru-o clipită
vedea-voi steaua cucerită

cum, îngenunchiată
pe-o lespede, cîntă
împletind bogată
cunună de nuntă
din flori siderale
bolnave de dor
limpezindu-și pale
lujerele lor
în apele tale
— cleștare, safire —
mamă
— tu —
de mire !

Nu fi tristă mamă ! De din bătălie
— călărind năprasnic albu-mi bidiviu —
mă voi reîntoarce mai frumos, mai viu,
să-ți aduc în casă stea de bucurie
— luminoasă Stea —
care va fi, mamă, chiar mireasa mea !
...(de din bătălie
stea de bucurie
pace și iubire
fericitul mire
să-ți aducă ție
stea de bucurie
pace și iubire
întru veșnicie !)...:
Și colbuiți de stele căzătoare
— sfielnici, cuminți —
îți vom îngenunghia la picioare
ca să ne binecuvînți,
o, mamă dulce, mamă-a noastră,
Planetă —
lacrimă albastră !

AMINTIRI DESPRE LUCIAN BLAGA

Valea Drăganului

Mă aflu la Mamaia, pentru prima oară, pe litoralul nostru, fermecat de frumusețea mării și de măreția realizărilor arhitectonice întîlnite aici, fără să-mi pot încă opri gîndul care zboară spre munte, spre valea mea din Apuseni, spre frumoasa Valea Drăganului.

La plecare am rugat librarii din Cluj și Turda să-mi rețină, cît mă aflu în concediu, noua lucrare a lui Lucian Blaga, anunțată în librării : „Scrieri despre artă". Spre marea mea bucurie însă am găsit-o la Mamaia, chiar a doua zi după sosire. O citesc cu pasiune și amintirile prind să fiarbă.

În fiecare sîmbătă pe la amiază, lăsam bisturiul jos, puneam rucsacul în spate, treceam pe la Biblioteca Universității, unde mă aștepta, fie în încăperea aceea îndrăgită de sub „Nebănuitele trepte", fie mai tîrziu și mai sus, în „Sala Cipariu", gata și el de drum. Călătoream întotdeauna cu un tren cursă, extrem de aglomerat sîmbăta și căruia numai rareori i se atașa un singur vagon de clasa I, avînd ca stație terminus — Ciucea. În apropierea Huedinului să ne aflăm, în întregul vagon, numai noi doi și o tînără care citea lîngă fereastra acum spartă a vagonului, „Doctor Faustus" al lui Victor Eftimiu. Blaga a observat pe brațul tinerei o rană superficială sîngerîndă și mi-a făcut semn să mă ocup de ea, dînsa acceptînd cu plăcere ajutorul medical oferit.

Apăruse de curînd în librării „Faust" al lui Goethe, în marea și neegalată tălmăcire a lui Blaga, ediție epuizată în cîteva zile și conversația a început să se înfiripe :

— „Faustul" lui Goethe l-ați citit, domnișoară ?

Nu știu de ce, dar parcă am întrebat-o cu un ușor ton de superioritate, pentru ca replica să fie promptă și oarecum surprinzătoare :

— Da ! Și chiar în original.

Eram obișnuit cu transformarea privirii poetului, atunci cînd asculta cu atenție ceva ce-l interesa în mod deosebit. Cu două bănci înaintea noastră, ochii aceia scinteietori luaseră, ca de obicei în astfel de ocazii, o formă ușor eliptică. Eu... continui :

— Dar „Faustul" tradus de Blaga l-ați găsit, l-ați citit ?

— O, desigur ! Este pur și simplu fermecător ! Vă rog să mă credeți că am descoperit părți care întrec cu mult în frumusețe originalul ! Este genial acest om !

— Îl cunoașteți ?...

— Nu ! Dar este un zeu pentru mine ! Mi-e poate rușine să vă spun cît îl iubesc, deși n-am reușit să-l văd niciodată.

M-am uitat la filozof și mi-am dat seama că nu mai avea nici un rost să măresc tensiunea.

— Dacă lucrurile stau așa, atunci dați-mi voie, domnișoară, să vi-l prezint, să-l cunoașteți.

Toată situația a fost salvată de „Marele Anonim", cum îi mai spunem noi poetului, care, emoționat și el, a sărutat tînăra pe amîndoi obrajii, reușind, cu finețea ce-l caracteriza, să liniștească întreg tumultul studentei, fiindcă ne-a povestit, în continuare, că era studentă în ultimul an la Naturale, căsătorită cu un medic de circumscripție din jurul Huedinului, la care se ducea acum.

Trenul opri la Poeni, stația locului nostru de odihnă în Apuseni. Ca de obicei, ocoleam drumul cel mare, pornind pe scurtătură, obligați să suim chiar de la început o pantă lungă și destul de piezișă, pe care Blaga o urca însă fără nici o dificultate, cu pașii lui largi, compasici. După aceea, fără suișuri, pe o potecă strîmtă, în plin spațiu mioritic, priveam plaiul românesc și ne porneam pe discuții.

— Să știi, dragă Iubu, că există viață extraterestră.

— Credeți, domnule Profesor !

— Da, eu cred în așa ceva. De curînd s-au recepționat niște semnale pe calea undelor, care nu sînt pornite de pe planeta noastră. Și continua să argumenteze...

Apoi mi-a vorbit de Yetti — omul zăpezilor — demonstrîndu-mi cu multiple date posibilitatea existenței lui la poalele Himalaiei, ca o rămășiță din Neandertal. Sau, cînd am ajuns în plin defileu, să mă întrebe cu ce seamănă culoarea stîncilor de la Cheșcheș, acolo unde valea se strîmtează enorm, lîngă podeț. Avusesem multe discuții cu el despre pictura românească, pe care o aprecia ca „europeană" și cum eu eram și sînt pentru Luchian, el ezita să se pronunțe, acceptînd totuși pînă la sfîrșit pe Petrașcu ca cel mai mare.

PANAIT STĂNESCU-BELLU : „Lumină în pădure"

— Este parcă mai cu sevă, dragă, deși mari sînt și Palady și Ciucurencu.

Stîncile de pe Drăgan semănau la culoare cu pînzele lui și continua să-mi explice, cu lux de amănunte, tehnica picturii lui Petrașcu, ce așternea pe pînză culoarea cu lama cuțitului.

În hotărîrea mea de a-mi construi aici o casă moțească din bîrne, a luat parte cu mult entuziasm, conducînd aproape singur întreaga construcție. Directivele arhitectonice le-a fixat de la început, stabilind că nu ne mai aflăm acum în epoca „sămănătoristă", cînd folclorul se arunca cu furca, ci acest folclor trebuie stilizat și, mai mult chiar, trebuie creat pe el.

În mare dificultate m-a pus atunci cînd, lipsind o sîmbătă de pe Drăgan, meșterii au ajuns cu construcția pînă la ferestre, fără a fi controlați de el. În sîmbăta următoare, văzînd lucrarea, revoltat la culme, nu s-a lăsat pînă nu m-a convins să dărîm totul, pe motivul că bîrnele au fost tăiate cu firezul, exact, geometric, iar el ceruse să fie tăiate primitiv, direct din bardă. Cu multă greutate s-au apucat dulgherii să refacă ce s-a putut, pentru ca să ne convingem cu toții apoi de frumusețea acelei simetrii, opusă geometricului, „în dulce devălmășie" — cum îi plăcea lui să spună. Noaptea, pe lună, privea minute în șir construcția, îndrăgostit în mod special de fumărițele din acoperișul moțesc al casei.

— Priviți ce frumusețe ! Parcă sînt niște ochi vii. Ia uitați ce pleoape splendide au !

Gazda noastră de pe Drăgan, Minerva Todiraș, îi cunoștea bine toate preferințele și bineînțes că nu lipsea niciodată de la masă laptele covăsit de oaie și păstrăvii proaspeți prinși de Gheorghe și pregătiți de Minerva cum numai ea știe să-i facă. Cînd casa era pe terminate, mi-a oferit versurile de mai jos :

Inscripție pe o casă nouă
Toate stau la locul lor ; / Stă păianjenul în plasă / Ca într-o lume de mătasă. / Nu-l încearcă nici un dor / Din ocolul lui să iasă, / Toate stau la locul lor ; / Piatră, floare și ulcior, / Vatră și amnar și iască. / Asta-i legea tuturor, Zări să-și facă din pridvor, / Să se simtă bine-acasă.

M-a rugat mult să găsesc o soluție, ca să sap sus, pe grindă, întreaga poezie. Se scula dimineața cu mult înaintea mea și-l găseam dezbrăcat pînă la brîu, spălîndu-se în apa rece și învolburată a Drăganului. Apoi, cu picioarele goale, ne plimbam prin roua dimineții, printre ierburile de pe malul apei.

— Cunoști catrenul meu cu roua ?

— Nu !

Și începea să recite catrenul, calm, liniștit, cu un timbru ușor nazanat, care-mi stăruie și acum în urechi. Am reluat în decursul zilei de nenumărate ori, fermecat de frumusețea poeziei, distihul :

„Căci roua este sudoarea privighetorilor
Ce s-au ostenit toată noaptea cîntînd".

Și nu mă mai săturam iarăși să revin și să-l zic din nou extaziat.

— Dragă Iubu, te rog foarte mult reține totul numai pentru tine ! Știi bine că am fost jefuit.

Făcea aluzie la o lucrare filozofică, tot netipărită, din care cineva s-a inspirat într-un articol sau comunicare recent apărută.

Îi plăcea mult să șadă pe niște bolovani mari, aduși și șlefuiți de bulboanele Drăganului care au rămas și azi neclintiți în locurile lor, bătuți continuu de apa vijelioasă a rîului.

Plăcut e somnul lîngă o apă ce curge, / lîngă apa ce vede totul, dar amintiri nu are. / Plăcut e somnul în care / uiți de tine ca de-un cuvînt. / Somnul e umbra pe care / viitorul nostru mormînt / peste noi o aruncă, în spațiul mut. / Plăcut e somnul, plăcut. (Cîntecul somnului).

Spre seară, duminica, ne pregăteam de plecare, cu o oră și jumătate înainte de a sosi trenul de Cluj în stația Poeni. Drumul era splendid, tot pe jos, șapte kilometri, și tot pe scurtătură, iar căldura nu mai dogorea așa tare ca la venire. Dar, în momentul plecării s-a pornit deodată o ploaie grozavă de munte, cu fulgere și trăznete, ce ne dădeau fiori, însoțite și de o grindină care bătea violent pînă-n tîrnațul casei. Cu ceasurile în mîini ne-am dat seama că trenul era definitiv pierdut, trebuind, resemnați, să rămînem încă o noapte în Drăgan.

Iată însă că după trei sferturi de oră ploaia încetă și curcubeul apăru elegant de-a latul cerului însoțit de zgomotul infernal, multiplicat de văi, al trenului forestier încărcat cu bușteni spre Poeni. Mai era, teoretic, posibilă salvarea situației noastre dacă trenuțul ar fi oprit să ne ia, ieșind toți afară în fața casei, cu mîinile rugătoare, să oprească. M-a recunoscut mecanicul, fost pacient, și a frînat zgomotos locomotiva, reușind încă din mers să ne urcăm la spatele unui vagon încărcat cu bușteni seculari, ce scîrțîia îngrozitor la toate curbele. Mecanicul ne-a ghicit gîndul, mărind viteza, șuierînd asurzitor și îndelung, fiind nevoiți să ne ținem cu toate puterile de vagon, pentru că totul trepida și se înclina amețitor. După vreo cincisprezece minute de zgomot și încordare, Blaga, bine sprijinit de un buștean, se apropie de urechea mea și-mi strigă cît putu :

— Cu cine crezi tu că seamănă trenuțul ăsta ?

M-am gîndit desigur la vreo metaforă, la vreo figură poetică inspirată de frumusețea acestei splendide văi, atît de mult îndrăgită de poet și, normal, răspunsul meu întîrzia. S-a aplecat din nou la ureche și mi-a strigat :

— Seamănă cu Mihai Beniuc, că este mic, dar face zgomot mare !

Am rîs amîndoi cu multă poftă și iar am rîs, convinși că și Beniuc ar fi rîs cu noi, în trenul care ne aducea acum liniștiți spre Cluj.

Dr. MIHAI IUBU

sadoveniana

MAȘCAT

Mașcat, mășcat reprezintă — mai abitir, cea dintîi — variante regionale, relativ curente în Moldova, ale adjectivului **măciucat**, format, acesta din urmă, din substantivul **măciucă** și sufixul participial **-at**. **Măciucat** este, pînă la urmă, un participiu „fără verb", întrucît a **măciuca**, prevăzut în dicționare cu mențiunea : „Rar", duce o existență precară, iar sensul său este „A lovi, a bate, a ucide cu măciuca", în timp ce adjectivul înseamnă fie „cu măciucă" (bîtă măciucată), fie, despre cereale, „cu bob mare" (mei măciucat). Pe cînd relația dintre măciucat și a măciuca este încă, de bine de rău, sesizabilă, mășcat și mașcat trăiesc în limbă „pe cont propriu", nefiind raportabile la nici un cuvînt de bază, întrucît un verb corespunzător a mășca nu există, iar „puntea" către **măciucat** și **măciucă** s-a șubrezit și s-a năruit, ca urmare a vicisitudinilor fonetice. Într-adevăr, transformările care premerg forma „finală" a cuvîntului în discuție sînt următoarele : **măciucat, măș'ucat, mășcat, mașcat**. Așadar : fricatizarea semiocluzivei **ci**, sincoparea vocalei **u** în poziție neaccentuată, asimilarea **ă**...**á**, specifică subdialectului moldovenesc, a secvenței vocalice **ă**...**á**, ca în **barbat, macar, tatar**, față de corespondentele lor „literare" **bărbat, măcar, tătar**.

Mășcat este, prin excelență, un termen din domeniul agriculturii, fiind întrebuințat despre cereale („cu bobul mare") și despre boabele lor „bombat", „plin", „mare" : „Au strîns un sac îndesat / De tărîțe d-orz mășcat" (DLR) ; „Aceste trioare aleg trei categorii de boabe și anume : calitatea I-a cu boabele cele mai mari, mai **mașcate**, dar în cantitate mică" (ib.). Printr-un soi de „etimologie populară", mășcat — care, din pricina alterărilor fonetice, a pierdut orice contact cu **măciucat** și, în consecință, nu mai are „formă internă", nu mai „spune" nimic vorbitorului — devine... **mușcat** (!) : „[Păpușoi] moldovenesc, care are boabele mai **mușcate**" (Tudor Pamfile, **Agricultura la români**, 1913, p. 68).

În literatura cultă, epitetul acesta — cu sunet oarecum ciudat — produce, de obicei, valori figurative. Cu ajutorul lui, Sadoveanu întruchipează cel puțin două imagini memorabile, dintre care una privește actul scrierii, iar cealaltă, universul astral. Cea dintîi este identificabilă în romanul istoric **Zodia Cancerului, a doua**, într-o întinsă povestire „de epocă", **Bordeienii**. Iată primul text : „Doamna Anastasia își lăsase o clipă horbota pe o măsuță și scoase din dulap catastiful, în care își adusese aminte că mai are de însemnat ceva. Muie pana de gîscă în cerneală și scrise cu **slove mașcate**" (X 261). Se observă lesne că sfîrșitul frazei — mai precis, a doua propoziție coordonată copulativă, adică aceea în care se răsfață imaginea — este ritmat, alcătuind o tripodie amfibrahică : **și scrise / cu slóve / mașcáte**. Imaginea — atît de pitorească — a **slovelor mașcate** sugerează, așadar, o scriere „citeață", cu caractere distincte, cu contururile literelor net desenate. Ea pare să fie, totuși, de obîrșie populară, întrucît o regăsim în **Materialuri folkloristice**, I 356, ale lui Gr. G. Tocilescu (București, 1900) : „Unul scrie mărunțel, / Ca frunza de pătrunjel, / Altul scrie mai **mașcat**, / Ca frunza de păr uscat". Cum se vede, în aceste versuri populare **mașcat** intră în antonimie cu **mărunțel**. DLR ne așază sub ochi un crîmpei din povestirea **Cuconu Ioniță Hrisanti** a lui Calistrat Hogaș, unde epitetul nostru este raportat la semnul egalității matematice : „La colțul din dreapta a tablei, numai ce trăgea un = cît se poate de gras și de **mașcat**". Aceeași sursă lexicografică ilustrează și valoarea adverbială a lui **mașcat**, ca determinant al verbului scrierii. Se apelează, acum, la un citat din revista **Ion Creangă** : „Da scrie o leacă mai **mașcat**, bre".

Cel de al doilea citat la care m-am referit aparține, cum spuneam, povestirii **Bordeienii** : „Cu începutul acesta de dragoste în suflet, porni Niță Lepădatu într-amurgul spre vitele lui. Le cercetă în ocolul lor, le aduse cu băieții urluiala de ovăs, și femeile veniră cu donițele la muls. Se aprinseră luminile și focurile la bordeie și-n perdelele de stuh ; apoi încet-încet se întinse liniștea, și deasupra se bolti un cer albastru întunecos, bătut cu **ținte mari de aur**. Lepădatu sta pe spate în preajma vitelor, pe un maldăr de paie, în cojocul lui. Se uita la cer. În minte socotea și murmura numele **florilor celor mai mașcate ale cerului**, învățate de la bătrînii pe lîngă care copilărise" (V 389).

Imaginea cerului de toamnă înstelat suferă o dublă refracție poetică în sensibilitatea și în fantezia lui Niță Lepădatu. Cerul spuzit de stele i se pare „bătút cu **ținte mári de áur**", iar fragmentul, rostit domol și grav, se organizează ritmic, într-o secvență iambică de nouă silabe, străjuită și reliefată de pauze ferme, marcate, grafic, prin „virgulă" și prin „punct". Ultimele două poziții accentuate ale secvenței (**mári de áur**) sînt deținute de aceeași vocală : **á**. Prin accent și prin gradul ei maxim de apertură, acest sunet vocalic, repetat, creează și întreține impresia de plenitudine a luminii și sugestia nemărginirii. Sinonimia metaforică acționează acum din plin, alt drum asociativ se deschide, o nouă și surprinzătoare — prin delicatețe și prospețime — imagine se înfiripă, iar stelele, pînă atunci **ținte mari de aur**, devin **florile mașcate ale cerului**. Denumirile lor — cele populare, de bună seama — își murmură silabele de vis în conștiința toropită, în „somnia" personajului...

...Perindîndu-se în același context, la un interval redus, cele două perifraze ale stelelor, aflate în relație de sinonimie metaforică, sporesc și îmbogățesc, cu strălucirea lor, imagistica nocturnă a literaturii noastre poetice.

G. I. TOHĂNEANU

debut

Petru Valeriu Tec

RUGĂ

Dăruiește-mi bătrîne veriga năvodului
Scorojită de patimi
Să mă-nalț lîngă zei
Și să-mi strig neputința
Cu lacrămi de minie.
Sol prigonit
Dăruiește-mi bucuria oierilor
Coborînd prin genune
Și mă lasă să caut fluierul sfînt
Blestemat de tăcere și muze.

IRIS

Greșelile noastre — picături de lumină
Le asemăn acum cu jocul berzelor
Profilindu-se candid
Spre rugăciunea de-amiază.

Renasc imaginea sinilor tineri
Tremurînd îndelung sub migrația sevei
Și revin iarăși tînăr în coama timpului
Să-l asmut din zăbăli
Ca să muște din sfîrcuri
Bucuria liniștită a plantelor
Respirînd după ploaie.

Greșelile noastre — un crater apus,
Au devenit cuibul de credință
Al berzei jertfite în numele vieții
În numele dragostei.

VIS

Se năruie-n flori gînguritul copiilor
Și-n leagănul lor
Se-nlănțuie timpul sub raze de doică,
De pe umerii goi
Povestea bătrînilor
Se revarsă în suflet
Ca-ntr-un joc ne-mplinit
În care zeii se numesc bidivii
Apoi din petalele arse
Rătăcite în voie
Lumina își seamănă fiii.
Îmi amintesc de mine
Și de cenușa de la căpătîi
Ca de un vis tînăr,
Apoi viața mă-năvălui tainic
Ca să redevin fruct
Și să plîng cu mărgele de sevă
Pentru copilul preschimbat în iluzie
Ca un truc pe care-l vor floriile.

„cîntarea româniei"

Panait Stănescu Bellu

Unul dintre membrii fondatori ai Asociației artiștilor plastici „Romul Ladea", din Timișoara, PANAIT STĂNESCU BELLU, a deschis la Bastion expoziția „MAREA, SOARELE ȘI PĂDUREA". În tehnica pastel, artistul reușește să ne prezinte o expoziție omogenă, în linia mai vechilor sale motive, de data aceasta ele dezvăluind fațete noi ale acelorași simboluri. Cîteva marine, cîteva răsărituri și apusuri de soare, fragmente de păduri, drumuri prin luminișuri, peisaje care-au devenit obsesii sînt tot atîtea moduri de a vedea prin intermediul culorii. Cu o anume delicatețe, cel care a studiat la Luvru se arată înnobilat de străvezimi și înălțimi mirifice, de mișcarea spre cer a trunchiurilor vegetale, drepte sau contorsionate ca însăși viața. Cu o bogată activitate expozițională, cu lucrări în diverse colecții și muzee de peste hotare, cu premii și distracții, Panait Stănescu-Bellu — personalitate marcantă a plasticii de aici, e animat de nuanțe și limbaj, de modalitățile noi ale metaforei cromatice, chiar și atunci cînd decorativul îl domină.

Lucrări precum „Răsărit de soare la cherhana", „Albatroși după furtună", „Răsărit pe dig", „Pădure luminoasă", „Transparență în pădure" și altele subliniază forța unui penel în plină maturitate artistică, invită la călătorii asidue, la aburii fierbinți ai unei veri eterne. Natura, personaj predilect în compozițiile sale, e partea de liniște a căutăriior și alergării noastre, pe care artistul știe s-o cînte plastic, în scînteieri de galben și movuri, la toate insistînd participarea soarelui. De aici, lumina devine laitmotiv, dublînd însemnarea lăuntrică. „Marea, soarele și pădurea" e un spectacol plastic pe care Panait Stănescu-Bellu ni-l oferă cu generozitate.

DAMIAN URECHE

televiziune

DUMINICĂ, 22 OCTOMBRIE

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii : „Cărțile junglei". Episodul 9. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,15 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 17,50 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Episodul 61. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 File de istorie. Arad — străveche așezare românească. 19,40 Antologii artistice : Gala jocului popular și plasticii. 21,10 Film artistic : „Călătoriile lui Gulliver". Coproducție a studiourilor engleze și belgiene. 22,25 Telejurnal. Sport.

LUNI, 23 OCTOMBRIE

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman-foileton : „Putere fără glorie". Episodul 9. 21,10 Orizont tehnico-științific. 21,45 Melodii pentru toate vîrstele. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 24 OCTOMBRIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Anii de aur ai comediei. 11,00 În alb și negru. Karino (VII). 11,50 Telex. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Studio liric '78. 18,05 Mult e dulce 18,30 Întrebări și răspunsuri. 18,50 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Anchetă TV. 20,35 Teatru TV. : „Zborul" de Rodica Padina. 21,55 Meridianele cîntecului și dansului. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 25 OCTOMBRIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Antena vă aparține (Maramureș). 11,00 Muzică ușoară. 11,15 Șoimii patriei. 11,25 Reportaj TV. 11,45 Telex. 14,50 Fotbal : România — Iugoslavia în campionatul european. 16,50 Din țările socialiste. 17,00 Muzica în imagini. 17,50 Tragerea pronoexpres. 18,00 Telecronica pentru pionieri. 18,25 Mai mult decît au visat înaintașii... 18,50 Forum cetățenesc. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Continuatori ai virtuților străbune. 20,15 Noi, femeile. 20,40 Telecinemateca. Ciclul mari actori : Sydney Poitier. „Un petec de albastru" (american). 22,20 Telejurnal. Sport. Campionatul mondial de gimnastică.

JOI, 26 OCTOMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Corespondenții județeni transmit... 17,20 Consultații medicale. 17,40 Reportaj pe glob. 18,15 Derbiul campionatului național de handbal masculin : Minaur Baia Mare — Dinamo București. 18,45 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Ora tineretului. 21,00 Teatru scurt : „Comedia banilor" de Marin Drzic. 22,00 Tezaur folcloric. 22,15 Telejurnal. Sport. Campionatul mondial de gimnastică.

VINERI, 27 OCTOMBRIE

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,40 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 12,00 Telex. 15,00 Semifinalele campionatului național de box. 16,00 Telex. 16,05 Curs de limbă franceză. 16,25 Școala contemporană. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,20 Program muzical. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Prim-plan. 20,10 Film artistic : „Cerul e cu noi" (sovietic). 21,40 Personajul revoluției socialiste — Eroul prozei românești actuale (II) — dezbatere. 22,10 Telejurnal. Sport. Campionatul mondial de gimnastică.

SÎMBĂTĂ, 28 OCTOMBRIE

12,00 Telex. 12,05 Roman-foileton : „Putere fără glorie" (rel. ep. 9). 12,55 Curs de limbă spaniolă. 13,20 Muzică distractivă. 14,00 România pitorească. 14,35 În ritmul muzicii ușoare. 15,00 Fotbal : U.T.A. — „Poli" Timișoara. 16,50 Agenda culturală. 17,15 Clubul tineretului. 18,15 Octombrie 1978 — cronica evenimentelor politice interne și internaționale. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața rațională. 20,00 Teleenciclopedia. 20,40 Film serial : „Om bogat, om sărac". Episodul 20. 21,30 Întîlnire cu satira și umorul. 22,00 Melodii românești de ieri și de azi. 22,30 Telejurnal.

televiziune

teatru

LA TEATRUL NAȚIONAL

„PIELEA URSULUI" de Pierre Chesnot

Distinsă în anul 1976 cu premiul „Tristan Bernard" al Societății Scriitorilor Francezi, „Pielea ursului" este o comedie savuroasă, pe o temă veche, dar mereu actuală, aceea a cupidității omenești.

Miza jocului este o moștenire considerabilă, rămasă de pe urma răposatului Boissière, autor de romane facile, dar bine vîndute în toată lumea — ca și comedia de față, de altfel. Moștenire picată la țanc, în momentul cînd ginerele său se află în pragul falimentului, iar neconsolată văduvă, cu vreo patruzeci de ani mai tînără decît răposatul, are de făcut față exigențelor unui june amic foarte costisitor. Lucrurile par a se fi aranjat cum nu se poate mai bine, pînă în clipa cînd se constată că răposatul se ține de farse ; chiar dacă buletinul de deces poartă semnătura unui medic celebru, ale cărui operații pot fi urmărite uneori „în direct", la televizor, chiar dacă pompele funebre au și preluat organizarea unor funerarii de zile mari, chiar dacă oficialitățile au și transmis condoleanțele de rigoare fericitei familii, ei bine, cu toate acestea, mereu imprevizibilul scriitor contrariază pe toată lumea revenind încet, dar sigur, la viață.

Ceea ce formează materia unei agreabile farse. Desigur, nu avem de a face cu cine știe ce implicații grave ; autorul rămîne la suprafața lucrurilor, dar scoate din ea tot ce aceasta poate oferi ; situații de un comic exploziv și replici de un haz scăpărător, într-un cuvînt, o comedie în bună tradiție franțuzească.

Un asemenea text oferă în primul rînd actorilor o excelentă ocazie de a se pune în valoare, lucru pe care regia lui **Dan Radu Ionescu** l-a înțeles pe deplin. Piesa este jucată de către două echipe actoricești integral diferite. Viziunea regizorală rămîne aceeași în ambele cazuri, însă fiecare din cele două variante își păstrează propria individualitate și propriul adevăr.

Ludovic, ginerele plin de datorii, care așteaptă cu sufletul la gură moștenirea salvatoare, este un adevărat „motor" al acțiunii. El apare în varianta interpretativă a lui **Vladimir Jurăscu** drept un om de afaceri „uns cu toate alifiile", ale cărui izbucniri umorale provin dintr-o permanentă mobilitate interioară, dedesubtul căreia se întrevăd o mare capacitate de adaptare și o desăvîrșită lipsă de scrupule. În viziunea lui **Miron Nețea**, Ludovic este un astenic terorizat de spectrul falimentului. Personajul apare aici ca un etern tracasat.

Vivianne, „neconsolata văduvă", este încarnată de **Elena Ioan** și **Viorica Cernucan**. Ambele actrițe sînt „în rol". Deosebirile sînt de ordinul nuanțelor și țin, ca și în cazul celorlalte interprete, mai curînd de prezența fizică propriu-zisă.

Doctorul Garron, medicul monden, interesat și acesta în valorificarea moștenirii, are de oscilat între obligațiile sale profesionale și tentația propunerilor — în fond, monstruoase — ale lui Ludovic (e vorba de a-l lăsa pe recent revenitul la viață „să se descurce singur", adică, nici mai mult, nici mai puțin, de un asasinat discret). În varianta **Vladimir Jurăscu — Radu Avram**, relația celor doi e de un comic macabru spontan. **Alexandru Ternovici** creează un doctor **Garron** depășit de evenimente, ceva mai academic decît precedentul.

Maréchal, tînărul om de afaceri care ar trebui să-i împrumute lui Ludovic o mare sumă în contul moștenirii, își păstrează aerul aferat în ambele interpretări, aparținînd lui **Ovidiu Grigorescu** și **Mircea Belu**. Șarjînd, dar menținîndu-se în limitele a ceea ce textul permite (ba chiar impune), **Mircea Belu** realizează o apariție mai pregnantă.

Lucie, soția lui Ludovic, își păstrează gesturile și — s-ar zice — chiar și înfățișarea de la un spectacol la altul ; cele două interprete sînt **Irene Fiamann-Catalina** și **Ana Ionescu**.

Atropos, pitorescul director adjunct de la... magazinul „Odihnă plăcută", comite o grămadă de comicării lingvistice în interpretarea lui **Horia Ionescu** și își păstrează aerul profesional solemn în viziunea lui **Ioan Micu**. Greu de ales între cele două variante.

În sfîrșit, fidela menajeră **Louise**, căreia îi va reveni în cele din urmă mult visata moștenire, capătă relief tocmai datorită schimbării intervenite în situația sa. Menajera se transformă instantaneu și fără dificultăți în stăpînă a casei ; predispozițiile burgheze nu i-au lipsit niciodată. Rolul este interpretat de către **Coca Ionescu** și **Ecaterina Herberescu**.

Textul acestei piese oferă partituri generoase actorilor. Regizorul **Dan Radu Ionescu** a înțeles să amplifice posibilitățile oferite, utilizînd formula distribuțiilor paralele. Există deci premisele unei desfășurări de variate mijloace interpretative și cele două echipe au și făcut un prim pas în direcția conturării a două spectacole distincte. Mai este însă necesară o anumită omogenizare a stilului de joc în interiorul fiecăreia din ele, stil ce este acuzat convențional la unii dintre interpreți. Și putem fi siguri că, odată acest „rodaj" efectuat, spectacolele își vor afla ritmul optim. Așa cum se află, acest spectacol realizat de regizorul **Dan Radu Ionescu**, scenograful **Virgil Miloia** și asistentul de regie **Victor Odilio Cimbru** constituie un început de stagiune promițător. Conducerea Naționalului anunță un repertoriu cel puțin interesant, cuprinzînd titluri de **Everac, Wesker, Eschil, Caragiale, Erich Kästner** și **Dinu Săraru**. Putem spera într-o stagiune reușită.

DAN WEIL

Oaspeții Filarmonicii — G. Vintilă și Oleg Krisa

Ieșeanul **George Vintilă**, dirijorul Filarmonicii „Moldova", continuă să întrețină cu aceeași cordialitate legăturile artistice statornicite prin ani, între formațiile omonime ale celor două regiuni depărtate geografic, dar cu afinități mărturisite încă de pe vremea lui Muzicescu și Vidu. O face la nivelul unei prestații profesionale și cu un fler în alegerea repertoriului, care îndreptățește interesul ce-l stîrnește prezența sa aici, la Timișoara. Simfonia „Scoțiana" a polarizat resursele dirijorului, concepînd muzica lui Mendelssohn — acest clasic ce navighează cu o distincție unică în șuvoiul contagios al romantismului — spre zonele unei jovialități înclinată mai mult spre bonomie decît spre precipitări strălucitoare. De remarcat tonul evocator, nostalgia caldă cu care a dimensionat, pe parcursul Adagio-ului, atmosfera încărcată de mister și epos narativ. Orchestra confabulează parcă istorii fascinante, petrecute în aburul vestigiilor castelelor scoțiene, chiar pe locul unde a fost captivat un Rizzio ori încoronată Maria Stuart. Ca un omagiu adus Banatului, G. Vintilă și-a înscris în program „Mica suită" de Remus Georgescu, opus

cunoscut din versiunea orchestrei Facultății de muzică, beneficiind acum de ponderea calitativă a corzilor filarmonicii. Solistul sovietic **Oleg Krisa**, ușor handicapat de înlocuirea concertului anunțat, a reconfirmat, cu suplețe, clasa de excelenți tehnicieni ai școlii violonistice sovietice.

*

În concertul următor, punctul de atracție al programului a fost **Rapsodia albastră** de **Gershwin** : o muzică cu ritmuri antrenante, cu melodii cuceritoare, devenită punte de legătură între rigoarea simfonicului și facilul picant. De aplaudat, pe lîngă evoluția solistică a pianistului **Dan Mizrachi**, solo-urile instrumentelor de lemn, între care, cel al lui **Augustin Sava** se cuvine relevat în mod deosebit. Momentul de elevație al serii ni l-a oferit **Nicolae Boboc**, pe parcursul unei simfonii rar auzită, aparținînd unui compozitor familiar mai ales din portretul făcut lui Enescu, cîntîndu-i Poemul : **E. Chausson**. Figura extatică, transcendentală, a lui Enescu, pe platourile răscolitoare ale sublimului, ne-a urmărit pe tot parcursul audiției acestei simfonii, scrisă cu egală căldură și har, de un creator subtil, ce a materializat particularul florului omenesc, la ceasul greu de luptă cu acel „fatum", stihinic pentru un Ceaikovski, ori învolburînd potențialul volițional al celui dornic de a-l pătrunde și supune. Este șansa lui E. Chausson, pentru care pulberea deceniilor scurse refuză să-l acopere.

DORU MURGU

muzică

UN BIS PENTRU BISSER KIROV

Întîlnim destul de rar interpreți marcați de o aură de intelectual inteligent, purtîndu-și în egală măsură talentul, spiritul artistic și luciditatea, reflexivitatea. Bulgarul Bisser Kirov (dotat cu numeroase premii) și formația sa pop-rock au fost oaspeți de seamă, cărora li se potrivesc exact cele afirmate mai sus. Prin prezența sa (care nu stînjenește cu nimic libertatea de acțiune a altor soliști buni din orchestră sau a fermecătorului grup feminin) scenică și vocală, Kirov este categoric o vedetă ; nu una care copleșește prin debit, performanță, decibeli, particularități vocale, ci una dotată cu umor și bun simț, interpretînd cu dinamism, dar și cu exactitate, fără cusur, piese dificile. Nu știm în ce măsură formația este reprezentativă pentru muzica ușoară din R.P. Bulgaria, deoarece ni s-au oferit puține mostre de acest fel, preferîndu-se succesele internaționale, hiturile de circulație. În cîteva melodii, cîntate în

limba țării sale, Kirov a fost și mai autentic. Cu ușurință abordează o gamă de modalități, de la folk la disco sau rock „hard". Vocea sa precisă, puternică, ne-efeminată, e comparabilă cu a lui Tom Jones, fără neplăcutele tremolo-uri ale englezului. Ne-a oferit un show fără cusur, intimizînd, încălzind publicul, implicîndu-l cu temperamentul său comunicativ (natural), fără ostentații și infatuare. Formația sa a sunat omogen, au fost evidente calitățile de profesionist ale fiecărui interpret. Mențiuni speciale pentru baterist și minuitorii instrumentelor cu claviatură. Chiar în concert au fost realizate versiuni ale unor hituri internaționale mai bune uneori decît originalul, structurate fiind pe esențial și redate cu maximum de eficiență. Un eveniment sonor, căruia autorul acestor rînduri îi dedică și vigneta reprezentîndu-l pe acest, de-acum îndrăgit interpret.

LUCIAN BUREREIU

memento

„ZÎMBIND, POȚI CONSTRUI !"

Însemnări la a V-a ediție a Festivalului umorului de la Vaslui

La Vaslui, umorul a devenit un fel de instituție publică, pe al cărei bănuit frontispiciu scrie cu siguranță : **„Zîmbind, poți construi !"** Cum altfel să înțeleg marele interes pe care l-au stîrnit de fiecare dată întîlnirile umoriștilor (scriitori sau actori) cu publicul ?

Aici s-a născut Constantin Tănase, acel umorist român de geniu, care a militat prin arta sa pentru cauza celor mulți. La Salonul care-i poartă numele s-a consacrat o manifestare, în cadrul căreia publicistul Sandu Naumescu a evocat viața și creația fostului decan al teatrului românesc de revistă.

În cadrul manifestării dedicate lui Tănase, compozitorul și dirijorul Nicolae Patrichi a prezentat un recital la pian, pe melodii lansate în epocă de C. Tănase, iar Zizi Șerban (artistă emerită, care a debutat și s-a format la **Cărăbuș**), a reeditat o serie de succese. Nu pot uita prezența, în incinta sălii de spectacole a Casei de cultură, a lui Ion Mihăilescu Cartală (fost recuziter în trupa lui Tănase), cu originala sa expoziție de afișe și albume privind activitatea neobosită a lui Tănase. Acest om în vîrstă, dar ager și meticulos, nu s-a mișcat zile întregi de lîngă expoziția sa, păstrată și adusă cu grijă, spre desfătarea ochilor și simțirii noastre.

În perioada Festivalului, la Vaslui s-a deschis un Salon de caricaturi, în cadrul căruia s-au decernat numeroase premii. Printre laureați : Cik Damadian, Albert Poch, Constantin Cazacu, Nicolae Viziteu. În paralel cu acest salon — o expoziție de portrete-șarjă sub semnătura lui Al. Clenciu. Un deliciu pentru vizitatori, dar și pentru participanții la festival. Cele aproape 100 de lucrări color scot în evidență talentul incontestabil al lui Al. Clenciu, susținut de o grafică de mare precizie și eleganță.

Cu prilejul șezătorilor literare, al tîrgului de carte, al spectacolelor un mare număr de scriitori, publiciști și actori s-au întîlnit cu publicul. Iată doar cîteva nume : Fănuș Neagu, Romulus Vulpescu, Valentin Silvestru, Mircea Radu Iacoban, Laurențiu Cernet, Andi Andrieș, Niculae Stoian, Manole Auneanu, Corneliu Leu, Stelian Filip, Rodica Tott, Silviu Georgescu, Victor Parhon, Mircea Sîntimbreanu, Octavian Sava, Traian Șelmaru, Grigore Pop, Marin Traian, Octavian Stoica, Vasile Băran, Dumitru Solomon, Viorel Harosa, Passionaria Stoicescu, Ion Lucian, Horia Șerbănescu, Dem Rădulescu, Nicu Constantin, Tudor Gheorghe și alții.

Un mare interes a stîrnit concursul de interpretare, destinat artiștilor amatori, care și de data aceasta s-au întrecut pe sine. S-au remarcat prin mesajul satiric și valențele umoristice următoarele echipe : ITB, Casa de cultură din Alba Iulia, I. A. Dacia Pitești, Căminul cultural din Macea (jud. Arad), Trustul de construcții locale Constanța (instructor Fritz Braun), Vulcan și Semănătoarea (din București), Întreprinderea de utilaj chimic Găești ș.a.

Dar la un festival de amploarea celui de la Vaslui se strecoară, desigur, și unele neajunsuri ce, tocmai pentru că nu umbresc izbînzile, pot fi menționate și ele. 1) Trebuie s-o spunem că gazdele deși au depus eforturi cu totul și cu totul lăudabile, n-au putut menține la cota cea mai înaltă atmosfera de Festival, din pricina numărului mare de zile, pe care s-a întins manifestarea (12—30 septembrie). Nefiind vorba de o ...„lună a umorului", cred că o săptămînă intensă și riguros drămuită ar cuprinde economicos și eficient toate formele de expresie umoristică. 2) La alcătuirea juriului festivalului ar trebui să se țină cont într-o mai mare măsură de un criteriu teritorial complex, altfel riscăm să expunem judecățile de valoare unor parametri subiectivi. 3) Se impune o mai mare discernere a promovării umorului de calitate față de cel grosier, atît de către amatori, cît mai ales de către profesioniști. 4) Inițiativa de a invita cenacluri din țară a fost foarte bună, dar această acțiune ar trebui grupată și dirijată în mod armonios, în contextul emu-

Valentin Silvestru, un animator entuziast al Festivalului de la Vaslui (Din expoziția de portrete a lui AL. CLENCIU)

lativ al amatorilor. 5) Dacă un festival se poate încheia cu un Carnaval, e minunat ! Dar atunci să fie carnaval, nu doar o simplă paradă a măștilor, pentru ca, nici peste o oră, să se tragă cortina.

Mai semnalez faptul că județul Timiș nu a fost prezent pe scena artistică vasluiană cu nici o formație. Simpla prezență a lui Sergiu Siharu și Dimitrie Jega nu mi s-a părut suficientă pentru un județ cu potențial artistic cum e al nostru. Dar pentru această absență, desigur, nu se face vinovat Vasluiul.

Observațiile de mai sus însă nu pot umbri valoarea și succesul incontestabil al acestui festival, pentru că și de această dată am înțeles, privind chipurile înundate de bucurie, prin sălile de spectacole, din instituții și întreprinderi că umorul, ca orice lucru pozitiv și fundamental, e o înaltă școală a omeniei.

ION VELICAN

echo

Potențial artistic — Liceul „Ion Vidu"

Dacă aș risca o comparație între condițiile materiale ale vechiului Liceu de muzică — întunecat, cu geamuri păstrînd încă amprenta unor creneluri medievale — și culoarele inundate de flori, de soare, ale actualului Liceu de artă — elegant, spațios, funcțional — imaginea apare șocantă. Impresionează plăcut și media de virstă a profesorilor pe care-i întîlnești aici, de la director la pleiada de absolvenți sosiți din conservatoarele țării. Dintr-un astfel de climat apare firească izbucnirea unor talente ca **Paul Florin** — cel care i-a bătut pe americani la ei acasă, o **Adriana Iliescu** — premiată la concursul național de la Sucoava, pentru a nu mai vorbi de pulsația vie a talentelor ce mijesc prodigioase și încrezătoare, în fiecare an de studii, spre așteptatul ceas al confruntării cu publicul.

O verificare a potențialului artistic de care dispune această pleiadă a profesorilor ne-o oferă periodic, ieșirile solistice ale acestora. Ne-am oprit adesea asupra succesului artistic al unei **A. Krizsanek, O. Nicolaevici, L. Petroman, R. Stupac, F. Stancoviei, I. Cocora**, ale dirijorilor **M. Tănăsescu, O. Varga, G. Chiculiță, P. Isfanu**. Recent, am făcut cunoștință cu încă o violonistă de remarcabile virtuți solistice : **Corina Lina** (în cadrul serilor camerale „Arta școlilor naționale", deschise de conferința lui **D. Vulpe** „Muzica orașului de aur — Praga"). Am audiat-o în două binecunoscute lucrări de Dvorak — Dans slav și Humoresca. Solista a cucerit prin frumusețea tonului, prin punțile pe care a știut să le întindă receptivității auditorului.

Nu consider de fel singular cazul prof. **Corina Lina**, acest colectiv de artiști-dascăli dovedind că au sesizat comandamentele cetății, datoria de continuă afirmare, pe care înaintași ca **E. Cuteanu, I. Brandeisz, E. Philip** l-au creat și l-au statornicit cu un devotament exemplar.

D. M.

★

● O amplă manifestare dedicată Festivalului național „Cîntarea României" este „Zilele culturii" din Reșița. Spectacole, expoziții, simpozioane, dezbateri, sesiuni de comunicări, estradă în premieră etc. ● La Otelul Roșu are loc cel de al XII-lea festival al filmului de amatori. Participă cinecluburi din toată țara. ● Colecția Muzeului Banatului s-a îmbogățit prin importante și autentice donații ; ceramică, obiecte de uz casnic din Lăpușnicul-Mare și Moceriș. Vom reveni. ● Studenții timișoreni s-au întîlnit cu scriitorul Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor. ● La Casa de cultură a studenților timișoreni a avut loc vernisajul expoziției elevilor din anul al II-lea al Liceului de arte din Timișoara. ● Biblioteca județeană Timiș, secția de artă, se află în posesia unei mari colecții de discuri cu muzică diversă, de benzi magnetice, aparatură audio-vizuală. Începe și un ciclu de expuneri pe teme muzicale : printre cei ce le vor susține, dirijorii Ion Romănu și Nicolae Boboc. ● Tot la Muzeu, o expoziție de artă plastică avînd în obiectiv peisajul în pictura românească. ● La cenaclul „Ars poetica" a citit tînărul poet Ion Deatcu. ● „Salutări din Giarmata" vă transmite pelicula color realizată de studioul „Al. Sahia", pe fondul muzical al fanfarei „Loris".

L. S.

Cu scriitorul RADU CIOBANU

(Urmare din pag. 1)

tăți de măsură. Omul trebuie slujit în întregime : nu este o frumoasă utopie, ci un scop realist și deplin realizabil atîta timp cît nu ignorăm, cu sau fără voie, adevărul elementar că **„arta nu exclude, ci dimpotrivă interferează, în proporții infinit variabile, toate valorile, începînd cu cele ideologice, solidare și corelative prin definiție. Rămînînd perfect distinctă în esență și în manifestările sale explicite, arta implică totalitatea formelor spirituluî".** (Adrian Marino, **Dicționar de idei literare**).

— Întrevedeți ca posibile anumite norme sau metode care să favorizeze dezvoltarea eticismului cultural în activitatea culturală ?

— Fără un studiu prealabil și de ansamblu al problemei, mi-e greu să indic mijloace și metode de dezvoltare a eticismului cultural. Cunosc în schimb foarte bine cîteva elemente care pot să descurajeze și să anuleze cele mai bune intenții în acest domeniu. Primul se cheamă didacticism și se poate ipostazia în diverse moduri ajungînd chiar pînă la dogmatism. Îl practică acela care își imaginează că actul de cultură sau opera de artă nu sînt decît niște materiale auxiliare, utile în ilustrarea unor teze. O altă calamitate este superficialitatea, de la simplism și vulgarizare, pînă la confuzia valorilor și proliferarea kitsch-ului. Se invocă îndeobște, ca explicație a fenomenului, ritmul trepidant al acestui sfîrșit de veac, care nu mai îngăduie zăbavă în accepțiunea folosită de Miron Costin.

— Ca încheiere, vă solicit efortul coerării propriei Dv. activități cu obiectivul configurării acelei societăți a viitorului care ar reprezenta modalitatea supraviețuirii omenirii și a civilizației ?

— Contribuția la prosperitatea comunității sociale, culturale, a umanității reprezintă pentru fiecare creator un ideal mai mult sau mai puțin secret, dar, în același timp — dacă sîntem sinceri cu noi înșine — un ideal foarte încert. Aș fi fericit să dobîndesc certitudinea că, prin ceea ce am scris pînă acum, am contribuit cît de cît la prosperitatea literaturii propriului meu popor. Dar și asta e problematic. Se scrie azi bine, se scrie și mult iar legile muncii noastre sînt aspre și nu ne îngăduie prea multe certitudini în ceea ce privește roadele. Știu doar că în tot ce am scris am aspirat să afirm acel cult al demnității umane. Și mai știu că în romanul **Nemuritorul albastru** am năzuit să fac cunoscută — cu mijloacele specifice genului, firește — contribuția meșterilor români de odinioară la sporirea tezaurului artistic al omenirii. Dacă am reușit sau nu, aceasta e însă o întrebare la care nu eu se cade să răspund.

Varia...

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. El Greco — **Adina Dimitriu** ; 2. Racul, broasca și o știucă — **Semnal** ; 3. Hanul ulciorului nesecat — **Mircea Baniciu** ; 4. Jocul aparențelor — **Sfinx** ; 5. Unde a fost visul — **Gil Dobrică.** SECȚIA STRĂINĂ : 1. You're The One That I Want — **Olivia Newton-John & John Travolta** ; 2. Three Times A Lady — **Commodores** ; 3. Painter Man — **Boney M** ; 4. Miss You — **The Rolling Stones**; 5. Livin', Lovin', Givin' — **Diana Ross.**

În această toamnă, sextetul bucureștean CANTABILE își aniversează zece ani de existență. La mai mare ! ● FRANK SINATRA susține în prezent un număr de șapte concerte la New York. Biletele s-au epuizat în cîteva ore (nu mai sunt locuri nici în picioare !). ● SKATE BOARD se cheamă un nou sport, un fel de patinaj pe rotile care cere multă îndemînare. Paralel cu noua vogă, a fost lansată și o melodie cu acest titlu de către formația COUPAIN. ● GEORGE BAKER revine cu melodioasele sale producții prin noul său LP, „In inima mea". ● „EVITA" este titlul operei rock ce își propune să evoce personalitatea lui Ernesto „Che"

Guevara. Rolul titular îl deține DAVID ESSEX. Una din partiturile acestei lucrări („Don't Cry For Me, Argentina"), lansată în 1974 de Julie Cavington, se află în prezent în plutonul pieselor fruntașe din top-ul britanic. ● „Nu mai vrem să fim considerați exponenți „punk". Vrem să facem muzică cu adevărat". Iată declarația grupului „Boomtown Rats". Fără comentarii ! ● PLASTIC BERTRAND, cel care cu „Ca plan pour moi" a pătruns vertiginos în top-urile acestei veri, lucrează în Canada la mixarea unui album. ● După seria concertelor din Leningrad, va poposi pentru o singură seară la Paris (14 noiembrie) JOAN BAEZ („... une voix fragile qui a chanté toujours des chosses fortes"). ● Pe cine vor mai asculta parizienii în această toamnă ? Rod Stewart, Don Cherry, Bette Midler și pe Suzana Rinaldi, argentinianca căreia îi datorăm revitalizarea tangoului. ● Ecouri critice favorabile în urma recitalului GENESIS, din parcul Courneuve, desfășurat în cadrul tradiționalei „la Fête de l'Humanité". ● „Love Me Again" se intitulează noul album al RITEI COOLIDGE (în foto) care, potrivit unui referendum, se pare că e preferata publicului american.

PETRU UMANSCHI

top

sport

Maia Ciburdanidze...

...s-a născut cu un an înainte ca Nona Gaprindașvili să devină campioană a lumii la sportul inteleptilor și înțeleptelor. Iar Nona — acum cîțiva ani participantă la un concurs găzduit de Timișoara — a fost invincibilă pînă cînd fetița s-a făcut mare și isteață, adică săptămîna trecută. Puștoaica, de vîrsta Nadiei Comăneci și mai „bătrînă" decît Emilia Eberle, a detronat-o pe Nona și a pus din nou întrebarea : ce ne facem cu copiii minune ? Mă rog, minune păreau ei întotdeauna și nu uit să transcriu rîndurile Corei Irineu, prin '920, vizitind Banatul, despre un anume Marius, azi, desigur, pensionar și bunic de nepoți neobișnuiți : ... **„un înțelept în vîrstă de trei anișori (...) îmi ține tovărășie cu precocitatea care ne uimește atît de des la generația aceasta neliniștită și promițătoare".** N-am ce să mai zic despre șah și prunci deștepți decît că în Filipine se joacă un meci de-acum plictisitor, ce, corect, s-ar putea încheia prin ghicitoarea „banul sau pajura" și n-ar ține lumea cu un post de campion nedecis — ins de care avem atîta nevoie în secolul setos de întîietăți și vedete. Fi-va Karpov, fi-va Korcinoi acela ? — indiferent de cîștigător, șahul a pierdut tocmai elementul său capital : răbdarea. Aud, acum, că cei doi își amînă sau își întrerup partidele din pricina campionatului mondial de baschet, minunîndu-se la un lungan de 2,20, care nu se înalță la coș, ci s-apleacă. E clar că acest Tkacenko, ce umblă cu capul în nori, ține tot de generația eternei precocități.

Cît despre fotbal — unde „Poli" promite revirimentul — avui și eu „ochi" cu Viorel Mateianu și Condruc-ii săi. Iată-i lideri în „A"-ul nostru obosit de rigiditățI, după un „x" la Buzău, acolo unde Gloria prea s-a „gînfat" după două minuni... întîmplătoare. De-ar fi Ștefan Covaci atît de curajos pe cît de curajos îmi curge condeiul, ar face grabnic o selecționată după chipul și asemănarea băimărenilor și ar putea visa la supremație în grupa ce a reînceput să ne albească nopțile cu Iugoslavia — Spania 1—2 ! Dar Covaci e totuși un prudent, cam din generația acelui Marius, precoce la trei anișori bătuți pe muchie.

TEODOR BULZA

retro

Bucuria domnilor din Timișoara, de la 1878 la 1898

Mijloace de înfrumusețare din afară și dinlontru (după mica publicitate din **Luminătorul** și călîndare). Întrebare (scrisă caligrafic pe o chelie) : „Cine nu dorește ca capul său să fie în anii viitori întrebuințat pentru alipirea placatelor, să întrebuințeze pentru conservarea părului său Spirt pentru păr, dr. Heuffel". Și : „O musteață frumoasă, barbă tare și făloasă se poate căpăta numai prin întrebuințarea de alifie pentru barbă, dr. Heuffel. Acest mijloc este de tot nestricăcios pentru pele, ba prin folosirea și efectul escellent capătă și tinerii o barbă plină și o musteață frumoasă". **„Piastru turiștilor,** un mijloc sigur și repede vindecător pentru bătături și pentru tot soiu de pele groasă la talpa piciorelor. Efect garantat. **Pomadă pentru crescerea părului,** veritabil Tannochinin angles !! Impedecă căderea părului, perderea, cărunțiala. Absolut nestricăcios și a prefera dintre toate alte neamuri de pomade. O tigăiță costă două coroane. **Eau de Botot.** Apă de gură, pentru delăturarea mirosului neplăcut și conservarea dinților în senătate și fără de dureri. Se folosesc cu mult efect la ținerea curată a dinților artificioși. Deosebit este pentru conservarea mirosului plăcut de respirare, precum și pentru delăturarea și încetarea răsuflatului puturos. Olei de păr. Ceară de păr. Cremă de ținut tare forma la bucle și la musteață. Unsoare de casă, **Lugosiana,** pentru delăturat sgrăbunțele, bureții și tot felul de spurcăciuni". Și minunea secolului, „leacul contra patimei cerbicoase a beției : ANTIBETIN". Retrovizorul transcrie trei scrisori de mulțumire pentru lecuire, adresate apotecarului Albert din Timișoara. „Cele trei dose de Antibetin tremise au avut efect admirabil la persoanele respective și chiar la mine, pe care a curat radicalmente de beție. Primește te rog mulțămită mare" (Ștefan Molnar, birtaș). „Ți mulțumesc pentru Antibetin, ce a avut efect minunat ; eu nicicînd nu mai cercetez cîrciuma pentru a lua beuturi spirtoase la mine (Gh. Bortoș, curelar). Și : „Întrebuințînd Antibetinul d-tale am observat un efect minunat și îți esprim pentru aceasta mulțămirea mea" (J. Pretorian, preot).

RETROVIZOR

CENACLUL LITERAR „TIMISIENSIS" DE LA ÎNTREPRINDEREA A.E.M. TIMIȘOARA

Albastrul serilor

În fiecare seară, oameni
minunați
Mutați-mi, ca acum, în
suflet
plopi și ciocîrlii
și-un dor nedeslușit
de-ce-a-fost
și-un dor nedeslușit
de-ce-va fi...
În fiecare seară oameni
minunați
Mutați-mi, ca acum, în
suflet
bogăția...

MARIA CĂCIULAN

Am vîrstă tînără

Am vîrstă tînără
De țară
Amintirile mele
Au crescut odată
Cu lumina,
Îmi amintesc
De un pom
Ce a înflorit
Prinzînd rădăcini
Într-un tînăr
Pămînt arat
Pentru o pîine nouă.
Îmi amintesc
De o floare
Numită copilărie
Și de un cîntec
Numit bucurie
De a fi tinerețe
Într-un loc
Care se numește
Simplu : România.

LIVIU PÎRVAN

Într-o zi

Plecam uneori să adun
pietre
pe stradă, pe cîmp, prin
parcuri.
Le sortam după forme și
mărimi,
Construindu-mi astfel
primul castel.

Plecam uneori să culeg
flori
pe stradă, pee cîmp, prin
parcuri.
Le alegeam după culori și
miros
Împletindu-mi astfel primul
covor.

Și-ntr-o zi am plecat să-mi
adun visele
pe stradă, pe cîmp, prin
parcuri.
Le-am adunat pe
toate-ntr-unul,
Visînd pentru prima oară,
cu ochii deschiși.

EMIL BANCIU

Dor

Mă-ncearcă-aceleași
doinitoare amăgiri,
Și-un vis de albastru
mă-nvăluie lin.
Pe-altare ascunse am ars
trandafiri
Și strîns-am în cupe pelin.
Mă dor despărțiri
tăinuite-n priviri
Batistă-nchipuită mi-e
floarea de crin,
Cîntec de tulnic pătrunde-n
simțiri
Și urcă pe trepte-n destin.

LENI POTOR

Simfonicul oraș

Coboară-n simfonicul oraș,
plin de florile luminii,
îmbrățișat pe razele
discului de aur ;
pătrunde în taina
gingașelor culori,
zîmbește micilor vietăți,
ce-ți caută mersul,
salută-le și-așterne-ți
iarăși pașii
pe pămîntul sfînt.
Voi oameni
nu mai obosiți vioara,
al ei plînset nu-i deșteaptă
dorul de-a culege mărgelele
de rouă
de pe două mîini muncite.
Cînd orologiul va înțoarce
timpul,
pe cer va lumina o stea,
plină de florile luminii :
simfonicul oraș.

FLORICA TAMAȘ

Clipa întregului

Te-ai ivit dintre valuri
Ca o furtună
Dar ce furtună ?...
Ce prevestea un
Mare soare ;
Mi-ai tulburat adîncul
Inimii
Spre a-mi dărui
Visurile tale.
Ce liniște m-a-nvăluit
Îmbrățișînd pămîntul !...
Inelul și ceasul au
pietrificat
Clipa
Legîndu-ne,
Cu-un jurămînt ;
Nu leagă acest pămînt
Și-această viață
Prin clipa ei de neuitat,
Fără de care
N-am mai fi existat cu
adevărat.

EVA CRĂCIUN

Alb

Brazi doboriți
De prea mult alb,
Nu omoriți
Privirile albe,
Sclipirile salbe
Ce-atîrnă de git !
Brazi din albuș
Cu trupul de pluș
Sînteți doboriți
Dar nu mă uriți
Cu albele buze ;
Mi-e inima albă,
Privirile — scuze,
Și n-am nici o vină !
Și noaptea se-nchină
Pătată de alb.

ZITA BARTIȘ

Amintire

Luceferi înfloreau în apa
străvezie
Iar noi pluteam în ceruri
Furați de timp și doruri...
Iubirea s-ascundea
zglobie,
Iar stîncile tăcute,
priveau la noi
Cu jind.

Ochii tăi albaștri spărgeau
mistere
Adînci ca negrele fîntîni
Iar gura ta strivea
săruturi
Și noi visam atunci,
himere.

MIRCEA COSMIN

rebus

La volan

ORIZONTAL : 1) Creștere a vitezei în unitate de timp... comandată de o pedală. 2) Poziție a schimbătorului de viteză pentru mersul înapoi. 3) Piesă turnată care cuprinde cilindrii unui motor — Șasiu. 4) Pe un arbore (sing.) — Pe primele trei locuri la o premiere ! — Primește curent pentru două faze. 5) Viteza a IV-a și a III-a ! — Măsura puterii motorului (pl.) — Cu efecte negative, la viteze de peste 100 km/h., asupra stabilității automobilului. 6) ... Iorgovan, personaj al baladelor populare românești — O marcă de prestigiu pentru limuzinele românești... 7) ... și o alta, nu mai prejos, dar pentru autoturismele noastre de teren — Merge cu motocicleta — Virgiliu Monda („La Bate-Drum"). 8) Cale ! — Un cal... în circulație ! — Zînă. 9) Cursă automobilistică — 35 volane ! 10) Are trei locuri la „Dacia 1300", în spate — Automobil nou bun de dat în exploatare normală. 11) Mijloc de transport în spiritul temei.

VERTICAL : 1) Face și desface legătura dintre motor și cutia de viteze — Început de baleaj ! 2) Bate drumurile — Drum împropriu circulației rutiere. 3) Element de acoperire pentru segmenții de compresie — Uniformizează turația arborelui motor. 4) Escadron (abr. mil.) — Primele carburatoare ! — Localitate în S.U.A. 5) Notă... în circulație ! — Poate scoate un automobil din circulație — Sat lîngă Oravița. 6) Nici una la aștii volanului — Prăpastie (fig.). 7) Într-o oprire ! — În fundătură ! — Curbe ! 8) Componentă a amestecului carburant — Mijloc de circulație pe drumurile fără pulbere — Automobile ce urmează să li se facă rodajul. 9) Circulație — Cilindrii nr. 6 și 3 ! 10) oPrnește motorul. 11) Distanța dintre axele urmelor lăsate de roțile de pe aceeași osie ale unui automobil (pl.). DICȚIONAR : FEE, ESC, ELCO, IAM.

VIOREL ABRUDAN

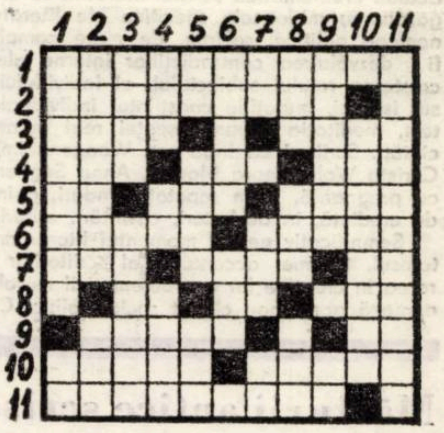

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI

serial

Consfătuirea

Din lămpile fluorescente se revărsau valuri domoale de lumină în sala lungă și îngustă. În acest buncăr aveau loc consfătuirile lui Hitler din „Wolfsshanze" — de lîngă Ketrzyn *. Pereții nu erau împodobiți cu nici un tablou. Doar pe unul din ei atîrna o hartă pe care, cu ajutorul liniilor colorate și al semnelor convenționale, se trasa poziția la zi a trupelor de pe frontul răsăritean. În mijlocul sălii se afla o masă mare iar, pe ea, așezate una peste alta, cîteva hărți uriașe de stat major. În jurul mesei și lîngă harta de pe perete un grup de ofițeri superiori schimbau păreri pe tema ultimelor evenimente militare.

Feldmareșalul Wilhelm Keitel se uita cu nerăbdare la ceas. Se apropia ora unsprezece, în ziua de 19 iulie 1941.

Ușile grele se deschiseră. Pe coridor răsunară pași.

— Achtung ! — ordonă Keitel. Ofițerii înlemniră în poziția de salut. — Mein Führer, statul major este gata pentru consfătuire. Heil Hitler ! — raportă acesta, privindu-l slugarnic pe Hitler în ochi. „Führerul" înțepeni într-o poză teatrală. În spatele său se opriră Göring, Goebbels și Himmler. Stătură astfel timp de o secundă. În cele din urmă, Hitler luă loc și cu un gest îi invită și pe ceilalți să se așeze.

— Mein Führer, pot începe ? — întrebă Keitel.

— Da, da — mormăi nervos Hitler, răsfoind dosarul ce se afla în fața sa. Keitel se apropie de harta de pe perete și raportă:

— Armatele noastre temerare au ocupat Smolenskul și Roslavul, respingînd inamicul spre răsărit, nord și sud. Atacăm în direcția Moscovei, în lupte crîncene dar victorioase...

— Frontul Murmansk ? — îl întrerupse Hitler.

— Mein Führer, de la 15 iulie, ofensiva trupelor noastre și a trupelor finlandeze a fost oprită. Se desfășoară lupte crîncene. Ne apropiem de lacul Pejpus. Armatele noastre își regrupează forțele și își măresc rezervele.

— În sud ?

— A fost cucerit Chișinăul. Are loc atacul Kievului — îi răspunse Keitel. Hitler se apropie de harta care atîrna pe perete. Se opri un moment în fața ei rozîndu-și cu nervozitate unghiile. Își fixă privirea asupra porțiunii de front care, sub forma unui triunghi colorat cu virful îndreptat înainte, se apropia de Moscova. În cele din urmă se întoarse spre cei adunați în sală și le spuse :

— Moscova este deja în mîinile noastre. În conformitate cu directiva mea nr. 33, pe care v-o va citi imediat feldmareșalul, ordon să retrageți trupele blindate din atacul asupra Moscovei. Generalul Guderian cu trupele sale va ataca spre sud, iar generalul Hoth, spre nord, în direcția Pskov.

Generalul Jodl îndrăzni să ia cuvîntul.

—Mein Führer, infanteria și artileria nu vor putea să străpungă apărarea rușilor lîngă Moscova. Avem acolo prea puține tancuri și tunuri de asalt. Rușii sînt niște fanatici. Își vor apăra cu disperare capitala. Propun ca, măcar un grup blindat, de pildă cel al generalului Guderian, să intre în bătălia pentru Moscova.

— Prostii ! Moscova-i a noastră ! — strigă isteric Hitler. Göring, cîte avioane poți folosi în atacul asupra Moscovei ?

— În primul esalon, pînă la trei mii. O mie cincisute de bombardiere și aproape tot atîtea avioane de vînătoare. De va fi cumva nevoie, trimit și mai multe.

— E suficient ! Directiva treizecișitrei să fie aplicată — încheie în mod apodictic Hitler.

— Jawohl, mein Führer ! — se înclină Keitel.

După cîteva ore, cînd ședința statului major luă sfîrșit, Hitler ordonă ca Göring, Goebbels, Himmler și Keitel să intre în sala mică de conferințe. Acolo așteptau deja Rosenberg, Koch și Kube.

— Domnilor ! — le spuse Hitler — Campania rusească se apropie de sfîrșit. E vorba doar de numai cîteva săptămîni. V-am chemat aici pentru a vă numi adjuncții mei pentru teritoriile ocupate în răsărit. Heinrich !....

— Jawohl, mein Führer ! — strigă Himmler, luînd poziție de drepți.

— Tu și SS vă veți ocupa de consolidarea germanizării în Est. Cunoști directivele...

Himmler dădu din cap afirmativ.

— Pe Rosenberg îl numesc ministrul Reichului pentru teritoriile cucerite în răsărit. Kube, ca gauleiter, va prelua conducerea în Bielorusia. Tu, Koch, ești numit șeful administrației în Bezirk-Bialystok și comisar al Ucrainei. În momentul în care trupele noastre vor intra în Moscova, devii gauleiterul Moscovei.

— Mein Führer, am o rugăminte — i se adresă Göring lui Hitler.

— Ascult ?

— Mă bucur de aceste numiri. O alegere mai bună nici că se putea face. Dar v-aș ruga și eu să-mi acordați un mic souvenir.

— Spune — îi replică scurt Hitler, privindu-l cu atenție în ochi.

— În Bezirk-Bialystow se află Codrii Bialowiezei, cea mai mare și cea mai frumoasă zonă silvică din Europa. O cunosc bine. Am fost cîndva acolo la vînătoare cu președintele polonez.

— Vrei Bialowieza ? — îl întrerupse nervos Hitler.

— Vă explic, mein Führer. Vă rog să lăsați la dispoziția mea Codrii Bialowiezei și toate pădurile din regiunea Bialystok.

— Dar ce urmărești cu asta ?

— Statul major al oamenilor mei de știință elaborează un anumit plan legat de Codrii Bialowiezei și Bezirk-Bialystok. Îmi permit să vă arăt pe hartă... Göring se apropie de hartă și începu să explice.

— Aici, Codrii Bialowiezei, aici ce-a mai rămas din Codrii Knyszynska, mai departe, se întind Codrii de lîngă Augustow, iar aici, Codrii Piska și Romincka. Priviți, vă rog. Teritoriile dintre acești codri sînt terenuri cu soluri slabe și cu o agricultură înapoiată și redusă. Propun ca toate satele ce se află între Codrii Bialowieza pînă la Codrii Knyszynska și Augustow să fie distruse. De populație se va ocupa Himmler, iar teritoriile vor fi împădurite. În acest fel, toți codrii menționați vor fi uniți într-un imens complex silvic. În plină inimă a Europei, va apare un teren unic pentru cercetări științifice și, totodată, un minunat teren de vînătoare. Vreau să subliniez, mein Führer, că am trasat sarcină oamenilor de știință să elaboreze un asemenea plan. Știu, de asemenea, că Heinrich — arătă spre Himmler — și-a trimis acolo deja un batalion special de poliție ca să „curețe" Codrii Bialowiezei de locuitori.

Hitler privi în tăcere harta, zonele verzi indicate de Göring și timp de o secundă cîntări ceva în minte. În cele din urmă spuse :

— Bine, de acord.

— Să trăiți ! — strigă Göring plin de extaz.

În românește de
ANDA și NICOLAE MAREȘ

* Localitate situată lîngă Olsztyn, în Polonia.

Aspecte ale literaturii contemporane din Republica Democrată Germană

PROZA

Pregătirea, apariția și dezvoltarea literaturii naționale socialiste din R.D.G. — concept ce definește generic un amplu fenomen literar — este rezultatul unui proces istoric dintre cele mai complexe, fapt ce conferă un caracter specific, distinct acestei noi etape din istoria literaturii Germaniei de răsărit. Urmărind desfășurarea în timp a literaturii R.D.G. după 1945, pot fi delimitate cîteva etape care se succed coerent, interferindu-se adesea.

Se poate vorbi, pentru început, de o perioadă de pregătire a literaturii naționale socialiste, perioadă aflată într-o strînsă dependență cu faza anti-imperialistă a transformărilor revoluționare din a doua jumătate a deceniului cinci. Trăsăturile acestei etape caracterizează în parte și procesele literare ale anilor '50. Scriitorii progresiști participă, alături de clasa muncitoare și de celelalte forțe sociale cu vederi înaintate, la efortul colectiv de întemeiere a unei noi societăți. Însă, antecedente literare existau ; noua literatură nu trebuia să înceapă de la zero, tradiția realistă și umanistă a literaturii germane putînd oferi un solid punct de reper. Acum începe reeditarea masivă a operelor lui Goethe, Schiller, Heine. Acum încep să fie jucate, bucurîndu-se de un mare succes, piesele **Nathan înțeleptul** a lui Lessing, ori **Ifigenia** lui Goethe. Mesajul umanist al tuturor acestor opere se dovedește a fi de o remarcabilă actualitate, într-un moment în care rănile războiului abia se închideau.

Dar literatura acestei perioade pregătitoare, ca de altfel întreaga literatură a R.D.G., își putea găsi antecedente și într-o altă orientare a literaturii germane. Este vorba de literatura proletar-revoluționară și de literatura rezistenței antifasciste (1933—1945), aparținînd unor scriitori aflați în exil sau în ilegalitate. Aspirația spre întemeierea unei Germanii anti-imperialiste, pașnice, caracterul democratic, apropierea de popor, realismul său de esență sînt tot atîtea trăsături comune acestei literaturi și celei create în anii imediat post-belici. Romanul Annei Seghers, **A șaptea cruce**, piesele lui Friedrich Wolf, **Profesor Mamlock** și **Marinarii din Cattaro**, ori **Teama și mizeria celui de-al treilea Reich** a lui Brecht sînt lecturi și reprezentări teatrale frecvente ale acestei perioade. Acum apar operele lui Becher, Weinert, Hermlin, Fürnberg, L. Renn, W. Bredel, A. Scharer. Tot acum, cărțile lui Th. Mann, H. Mann, L. Feuchtwanger ori Oskar Maria Graf cîștigă o largă audiență în rîndul cititorilor.

În cele ce urmează, ne propunem să abordăm, prin forța împrejurărilor, succint, cea mai recentă etapă a literaturii din R.D.G., etapa literaturii naționale socialiste. Începuturile ei pot fi detectate în prima parte a deceniului șapte, continuînd cuceririle anilor precedenți, dar dezvoltînd și trăsături noi, aparte, specifice momentului actual. Problematica acestei literaturi se axează pe investigarea, cu mijloacele specifice ale literaturii, a unor fenomene politice, sociale, de mare complexitate, cum ar fi : dezvăluirea contradicțiilor interne ale socialismului, creșterea rolului subiectului, al individului uman, în mersul istoriei, mutațiile conștiinței individuale în acest context, meditația asupra esenței real umaniste a noii societăți. Scriitori ca Inge von Wangenheim, Gunter Kunert, Christa Wolf, Georg Maurer, Anna Seghers și-au exprimat cu pregnanță, și în repetate rînduri, opiniile, profesiunile de credință, în dezbateri, cuvîntări, eseuri, studii.

Semnificativ pentru momentul literar amintit este și interesul, tot mai accentuat, al scriitorilor pentru încorporarea în creațiile lor a problematicii morale pe care o generează acest nou climat social-politic. Critica duplicității morale, a spiritului mic burghez, descrierea procesului de asumare lucidă a destinului politic al individului contemporan, dezvăluirea meandrelor relațiilor afective sînt doar cîteva din aspectele vastei și complexei problematici morale asupra cărora se oprește, de pildă, romanul lui Gunter de Bruyn, **Măgarul lui Buridan** (1968) sau cel al lui Eberhard Panitz, **Sub copaci plouă de două ori** (1971), precum și povestirile lui Helmut Richter sau ale Margaretei Neumann. Deși în orientarea scriitorilor din R.D.G. prevalează impactul cu dinamica fenomenului contemporan, cu momentul prezent, deci, există opere de incontestabilă valoare care își aleg drept sursă de inspirație fie evenimente din trecutul istoric și legendar (romanele lui Ruth Werner, **Gongul negustorului de porțelan** — 1977 și **Raportul Soniei** — 1978), fie proiecții utopice, fondate științific.

La începutul deceniului al optulea, literatura din R.D.G. intră o într-o nouă etapă, calitativ superioară, a evoluției sale. Este momentul cuceririi unei noi conștiințe de sine a literaturii, rezultat al deschiderii de perspectivă pe care o produce cel de-al optulea Congres al P.S.U.G. Este marcat în special, în acest context, statutul actului de creație literară, specificitatea și relativa sa autonomie, ca modalitate artistică de reflectare a realului, se accentuează necesitatea creșterii exigenței, atît din partea scriitorilor, cît și din partea publicului cititor față de calitatea produsului artistic. Hermann Kant, președintele Uniunii scriitorilor din R.D.G., la recentul congres al obștei scriitoricești din patria noastră, releva, un fenomen ce poate atesta mutația produsă în conștiința creatorului și receptorului de literatură : **„În țara noastră, literatura este un bun de consum, o marfă a necesităților cotidiene, cerința fiind întotdeauna mai mare decît oferta. Literatura e un bun al maselor"**. Semnificativă pentru înalta conștiință civică, politică, a scriitorilor din R.D.G., este personalitatea Annei Seghers, președinta Uniunii scriitorilor, pînă în acest an. Povestirile, romanele, eseurile, intervențiile sale din presă, radio, conferințe, dezbateri sînt mărturia unei exemplare atitudini, care a reușit să echilibreze adeseori peisajul literar din R.D.G., să corecteze anumite îngrădiri și exagerări ale anilor anteriori, să deschidă calea liberă unor modalități noi, moderne, de exprimare epică. Aceste modalități stilistice fuseseră însă anticipate și în cîteva creații aparținînd anilor '60. Este vorba de romanele **Ole Bienkopp** al lui Ervin Stettmather, **Urma pietrelor** de Erik Neutsch și **Aula** de H. Kant. Linia inovației epice este continuată, în perioada la care ne referim, de noi volume : **Făcătorul de minuni**, vol. II (1973) de E. Strettmather, **Pace în răsărit**, de E. Neutsch (1974), **Nu vreau să fiu ministru** (1972) și **Oprirea** (1977), ambele ale lui H. Kant, **Imaginile martorului Schattmann** (1969), de Peter Edel, **Pauză pentru Wanska** (1968) de Alfred Wellm, **Marc Aureliu sau un semestru de tandrețe** (1971) de Werner Heiduczeck și, aparținînd aceluiași autor, **Moartea la mare** (1977). Acestor generații de autori maturi i se alătură în anii din urmă o întreagă pleiadă de tineri scriitori care, în modalități dintre cele mai diverse, cu precădere elaborate în proze de mici dimensiuni, transpun experiența, trăirile specifice ale generației născute după război. Ar putea fi amintit, între aceștia, numele prozatoarei Maxie Wander, cu volumul de proză documentară, transcrisă de pe bandă de magnetofon, **Bună ziua, frumoaso !** Toate aceste apariții editoriale atestă polivalența stilistică și tematică a prozei care se scrie azi în Republica Democrată Germană.

GEROLF DEMMEL — Lectoratul R.D.G., de la Universitatea din Timișoara

În românește : HERBERT BOCKEL

LITERATURA ROMÂNĂ ÎN LEXICONUL SCRIITORILOR DE ALTĂ LIMBĂ, DE LA ÎNCEPUTURI PÎNĂ ÎN PREZENT (A—G)

Împreună cu Lexikon deutschsprachiger Schriftsteller (Lexicon al scriitorilor de limbă germană), apărut deja în a treia ediție și cuprinzînd aproximativ 1.500 de articole despre scriitorii de limbă germană de pe glob, Lexikon fremdsprachiger Schriftsteller von den Anfängen bis zur Gegenwart (Lexicon al scriitorilor de limbi străine de la începuturi pînă în prezent), conceput în trei volume și cuprinzînd aproape 7.000 de articole închinate scriitorilor în alte limbi naționale, reprezintă cea mai bogată enciclopedie literară apărută pînă acum în limba germană.

În acest prim volum al lexiconului, scriitorilor de altă limbă decît germană, literatura română este prezentă prin scriitorii : V. Alecsandri, Ion Agîrbiceanu, Grigore Alexandrescu, Ioan Alexandru, Tudor Arghezi, Anton Bacalbașa, George Bacovia, Nicolae Bălcescu, Maria Banuș, Aurel Baranga, Eugen Barbu, Ion Barbu, Mihai Beniuc, Lucian Blaga, Geo Bogza, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Boliac, Gheorghe Brăiescu, Ion Budai Deleanu, George Călinescu, Eusebiu Camilar, Dimitrie Cantemir, I. L. Caragiale, Nina Cassian, N. D. Cocea, Costache Conachi, George Coșbuc, Miron Costin, Ion Creangă, Mihail Davidoglu, B. St. Delavrancea, C. Dobrogeanu-Gherea, Alex. Donici, Victor Eftimiu, Mihai Eminescu, Nicolae Filimon, Laurențiu Fulga, Gala Galaction, V. Em. Galan, Oct. Goga și Dinicu Golescu. Toate articolele despre literatura română le-a redactat dr. Eva Behring, o bună specialistă în istoria literară românească, cercetătoare la Academia de Științe din Berlin. Desigur că s-ar putea discuta unele dintre opțiunile ca și unele dintre omisiunile operate de autoare (nouă nu ni se pare justificabilă absența din lexicon a unora dintre creatorii români contemporani, ca Șt. Aug. Doinaș de pildă) ; s-ar putea discuta și spațiul acordat unor opere în raport cu altele, unor scriitori în raport cu alții și, pe planul general al lexiconului, unor literaturi naționale în raport cu altele. Esențial este însă faptul că, în lexicon, literatura română este prezentată de către autoare cu evidentă grijă, cu căldură și comprehensiune. În spațiul care i-a stat la dispoziție, a creat pentru cititorii lexiconului elocvente monografii ale scriitorilor români, indicînd, dincolo de datele biografice, principalele opere și comentînd semnificația ideologico-estetică a acestora. Multe dintre aceste micromonografii (în special cele consacrate clasicilor) ar putea fi citate ca exemplare (Caragiale, Arghezi, Creangă, Filimon etc.). Poate, totuși, că Blaga este întrucîtva nedreptățit și că este amendabilă afirmația că romanul Bărăgan „trece, alături de romanul agrar al lui Marin Preda, drept cea mai importantă operă închinată transformării socialiste a agriculturii" (în România). O chestiune de principiu ar trebui, credem noi, reluată în discuție, înainte de apariția celorlalte două volume. Este vorba de problema influențelor. Se știe că influențelor literare li se cuvine azi un rol mai puțin important, de îndată ce recunoaștem că operele literare se nasc, primordial, ca expresii ale unui anumit timp și loc, iar invariantele ideologico-estetice ale curentelor sînt, la rîndul lor, expresii ale unor direcții de gîndire mai largi, chiar dacă aceste direcții își găsesc concretizarea cea mai elocventă în opera unuia sau a altuia dintre scriitorii europeni. Influența nu se produce decît acolo unde există condiții similare celor care l-au dat naștere, ea este apoi modelată de climatul interior al literaturii unde pătrunde etc. — idee care, de altfel, apare în articolele despre literatura română în unele cazuri. În genere însă, cititorul rămîne cu impresia că prea adesea se recurge la influențe pentru a explica unele trăsături ale creațiilor literare, iar uneori nu se circumscrie suficient (dar în spațiul acordat, cu greu s-ar fi putut face acest lucru) influența. Eminescu a fost influențat de filozofia lui Kant și Schopenhauer, Gherea a fost influențat de ideile democraților revoluționari ruși, iar aceste trimiteri sînt necesare chiar într-o minimonografie. Dar dacă producțiile dramatice (toate ?) ale lui Alecsandri sînt influențate de drama și vodevilul francez, dacă Alexandrescu este influențat de Lamartine, Byron și La Fontaine, dacă la Ioan Alexandru este „evidentă" legătura sa cu poezia burgheză tîrzie, în special cu Rilke, dacă Arghezi e influențat de Baudelaire, Bacovia — de Verlaine și Rimbaud, Conachi — de Pope și Voltaire (rămînînd în tradiția petrarchistă și a poeziei salonarde franceze, cum se afirmă) etc., atunci se desprinde impresia că aceste influențe, parțial adevărate, adeseori însă insignifiante, vor fi fost hotărîtoare, de dată ce se reține chiar în prezentări atît de scurte, sau că autoarea le acordă prea multă atenție în metoda sa de cercetare și de prezentare.

Lexiconul scriitorilor de altă limbă, publicat la Leipzig reprezintă un succes editorial remarcabil ; din punct de vedere științific constituie un foarte prețios instrument de lucru și, în mod cert, contribuie la cunoașterea și răspîndirea pe plan internațional a celor mai de seamă valori ale diferitelor literaturi naționale.

I. F. BOCIORT

Mărturii antice scrise despre continuitatea dacoromană

Continuitatea dacoromană pe locurile locuite astăzi de români este confirmată de numeroase documente, unele scrise de romani, după retragerea legiunilor din Dacia, iar altele provenind de la istorici, cercetători și cronicari străini. În cele ce urmează, vom analiza cîteva din aceste documente, trecute cu vederea de unii istorici străini ce continuă să ne conteste continuitatea. La îndemnul împăratului roman Valens (364—378), Rufius Festus a scris o istorie a Imperiului roman. Privitor la Dacia, se arată că **„Traian i-a învins pe Dacii lui Decebal și a transformat în provincie romană teritoriul Daciei [...] dar în timpul împăratului Gallienus ea a fost pierdută, iar Aurelian, după ce i-a mutat de acolo pe romani, a creat două Dacii în regiunea Moesiei și Dardaniei"**. Așadar, împăratul Aurelian „a mutat de acolo pe romani", nu populația dacoromană. Prin „romani" nu se poate înțelege, în nici un caz, populația băștinașă (dacii și membrii familiilor rezultați din căsătoriile mixte dintre daci și romani), ci numai militarii din legiunile romane aduse în Dacia și funcționarii administrației. Ca să se poată include în noțiunea de „roman" și populația băștinașă, ar însemna ca toți dacii să fi fost complet romanizați în decursul unui secol și jumătate, pe parcursul doar a două generații. O asemenea asimilare nu a fost posibilă. Un popor ca cel dac, pătruns de un adînc patriotism, într-o perioadă atît de scurtă, nu putea fi desnaționalizat. Pe lîngă conștiința sa națională, cu care se mîndrea, un impediment greu de trecut a fost religia, piedică înlăturată, treptat, pe măsură ce populația dacoromană s-a înmulțit. În nord, **Dacii liberi**, cunoscuți și sub denumirea de Carpi, (de la care vine numele Carpaților) s-au opus fățiș asimilării. Neacceptînd stăpînirea romană, la venirea Goților, ei au luptat împotriva împăraților Caracalla (211—217), Macrinus (217—218), Filip Arabul (244—249).

Istoria lui Rufius Festus a fost scrisă în jurul anului 372. Două secole mai tîrziu, cronicarul Iordanes face precizarea că împăratul Aurelian a rechemat „de acolo legiunile", pe care „le-a așezat în Moesia". Gotul romanizat Iordanes era bine informat asupra evenimentelor din Dacia, deoarece, fiind originar din Moesia, a urmărit îndeaproape ceea ce se petrece în patria sa, unde, după cum arată în continuare, Aurelian **„a întemeiat Dacia Mediteranea și Dacia Ripensis, la care a adăugat Dardania"**.

Ca document scris poate fi considerată și inscripția în limba latină, descoperită în comuna Biertan (județul Sibiu), în anul 1875, datînd din secolul al IV-lea, făcută de „Ego Zenovius", ce însoțește un **ex-voto** de bronz, păstrată la Muzeul de istorie din București inscripția este opera unui meșteșugar, ceea ce denotă că, pe lîngă agricultură și creșterea vitelor, dacoromanii aveau și o activitate meșteșugărească, ca muncitori ce știau scrie. O inscripție din secolul al IV-lea s-a găsit și la Constanța. Pe piatra funerară, după ce se amintesc două nume, **Aurelia Lanuaria, fiica lui Ianuarius... unită prin căsătorie cu Flavius Martinus"**, se manifestă credința în viața de apoi, adresîndu-se părinților : **„Și să vă gîndiți că ne vom reîntîlni în paradis"**.

Cele două inscripții constituie dovezi certe că, în secolul IV, atît Transilvania cît și Dobrogea erau provincii locuite de dacoromani deja încreștinați. Dacă populația băștinașă ar fi părăsit Dacia nu avea cine scrie în limba latină.

Popoarele migratoare nu prezentau un pericol de exterminare a populației băștinașe. Ele prădau doar agoniseala băștinașilor din regiunile unde se stabileau, pentru o perioadă a cărei durată depindea de rezistența acestora, care și-au spărat cu dîrzenie căminul, avutul, pămîntul strămoșesc, precum și de venirea unor noi triburi de popoare migratoare. Avem numeroase mărturii arheologice din care rezultă că dacoromanii, și apoi românii, au trăit în Dacia, fără să își părăsească locurile natale. Un exemplu este concludent. Cu ocazia săpăturilor făcute în anul 1976, la Sighișoara, județul Mureș, s-au găsit dovezi incontestabile ale continuității, ca : o strachină dacică din ceramică cenușie din secolul al IV-lea ; obiecte dintr-un bordei din secolele IV—V : o ceașcă dacică și un vas de tradiție dacică din secolele V—VI ; un cuptor din bordei și fragmente de ceramică din secolele VI—VII ; o vatră de nivel din secolul al XI-lea și fragmente ceramice din secolele XII—XIII.

PETRE BACIU

2050 — pagini de istorie

caleidoscop

● Cercetătorii Institutului entomologic din Ulm (R.F.G.) au rămas stupefiați cînd, nu demult, un băiețel le-a adus un fluture neobișnuit : insecta avea o aripă neagră, iar cealaltă albă ! Bucuria lor a fost însă de scurtă durată. Fluturele a reușit să scape, dar imediat aproape toate ziarele au anunțat un premiu pentru cel care va reuși să aducă, viu sau mort, atît de rarisimul exemplar. „Potera" este încă în toi ! ● Organizația internațională a muncii, una din agențiile O.N.U., a publicat o statistică din care reiese că la ora actuală în lume 55 milioane de copii sub 14 ani muncesc sapte zile pe săptămînă, între 8 și 10 ore pe zi, avînd un salariu de cîteva ori mai mic decît munca depusă.

● Ardath Ewith este încă un nume care va intra cu siguranță în cartea de recorduri a lui Guinness. Ea a sărit cu parașuta pe aeroportul Kelly Field și a aterizat ireproșabil, deși lucrul acesta s-a întîmplat la cea de-a 75-a aniversare a zilei sale de naștere ! De parașutism a început să se intereseze numai cu un an în urmă, convinsă fiind de nepotul ei de 18 ani, care n-avea curajul să abordeze acest sport.

● Cu ani în urmă în S.U.A. dobîndise o mare popularitate o tehnică specială a slăbirii, iar nenumărate companii au declarat un război definitiv obezității. E vorba de intervenția chirurgicală numită tipe by pass care constă în aceea că în sistemul abdominal al pacientului se evită stomacul, încît pacientul nu prelua decît o cantitate anumită de hrană. Operația relativ simplă nu este însă fără urmări. La persoanele supuse acestei intervenții s-a observat, fără a se putea explica mecanismul acestui fenomen, o creștere exacerbată a secreției hormonilor sexuali.

● Nouvelle Revue Francaise publică fragmente dintr-un carnet de note al lui Georges Perros, de curînd dispărut. „Poet este doar acela care acceptă să fie sclavul faptelor ce-l depășesc" — spune într-un loc autorul „Vieții obișnuite".

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

CIPRIAN RADOVAN : „Flavia"

ORIZONT 43

● (554) ● 26 octombrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

Ziua Națiunilor Unite

Calendarul aniversărilor de toamnă notează în dreptul datei de 24 octombrie – Ziua Națiunilor Unite ; în acest octombrie – împlinirea a 33 de ani de la crearea O.N.U., la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. Ca în fiecare an, evenimentul a prilejuit o reevaluare bilanțieră a eforturilor pe care O.N.U., cele 150 de țări care fac parte astăzi din Națiunile Unite, le desfășoară, pe diverse planuri, pentru a răspunde marilor și gravelor probleme pe care le ridică lumea contemporană. De remarcat că, în baza unei hotărîri a sesiunii speciale a Adunării Generale consacrată dezarmării, săptămîna ce urmează evenimentului aniversar, în acest an, a fost dedicată manifestărilor cu caracter internațional, desfășurate sub genericul : „Săptămîna Națiunilor Unite pentru dezarmare".

Astăzi, la trei decenii după ce o lume îngrozită de pustiitorul flagel năzuia spre o izbăvire de la distrugere și semna legile fundamentale ale bunei conviețuiri, ale înțelegerii și respectului reciproc între state, prin Carta Națiunilor Unite, manifestarea se alătură eforturilor concrete ce se fac în vederea aplanării unor stări de conflict, al reducerii tensiunii din unele regiuni ale globului, al dezarmării nucleare și totale. Semnificațiile pe care le îmbracă manifestarea descind din însăși importanța pe care în lumea contemporană în condițiile unor incalculabile cheltuieli militare – o are fiecare efort îndreptat spre pacea și înțelegerea dintre popoare ; descind din însăși menirea O.N.U. de a face cunoscute împlinirile și neîmplinirile din viața internațională, văzute în direct raport cu marile postulate înscrise în Carta Națiunilor Unite, postulate a căror forță și putere de convingere și-au făcut demonstrația în decursul anilor.

Promovînd o politică externă bazată pe principiile egalității în drepturi a tuturor statelor, ale respectării independenței, suveranității și integrității teritoriale, ale neamestecului în treburile interne, ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, ale reglementării diferendelor prin mijloace exclusiv pașnice, ale dezvoltării unei cooperări reciproc avantajoase – principii cu valoare universală cuprinse în Carta O.N.U., – România s-a situat permanent în rîndul țărilor cu o activitate novatoare, realistă și constructivă în consens cu aspirațiile de pace, libertate și prosperitate ale tuturor popoarelor. Bogata activitate desfășurată de România, în decursul anilor, în cadrul sesiunilor Adunărilor Generale ale O.N.U., importantele propuneri cărora li s-a dat o deosebită apreciere, pentru luciditatea și dinamismul lor, unele devenite, prin colaborare, documente de referință ale O.N.U., au înscris țara noastră în rîndul celor mai vii participanți la viața internațională.

Subliniind, ca pe o necesitate a zilelor noastre, creșterea rolului O.N.U. în lume, secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU arăta că trebuie : **„să fie perfecționată activitatea sa, în sensul democratizării ei, al creării condițiilor ca toate statele să-și poată spune activ cuvîntul în cadrul acestui forum internațional".**

Inaugurarea „Săptămînii Națiunilor Unite pentru dezarmare" sub egida unei organizații care cuprinde cvasitotalitatea statelor de pe planetă, în condițiile în care un număr tot mai mare de state își aduc, la fel ca și România, o sporită contribuție la procesul întăririi rolului O.N.U., vine în întîmpinarea aspirațiilor legitime ale tuturor popoarelor de a trăi într-o lume în care să triumfe pacea, dreptatea și progresul întregii omeniri.

ORIZONT

Către poeți

În marmură e înrămat cuvîntul,
Jar adunat pe gurile de rai,
Prin vastele imperii ale limbii,
Înalți poeți ai neamului : pe cai !

Morgane și fîntîni din zări ne cheamă
Săpate-n mit de marele Mihai,
Voi care știți și mersul greu, și zborul,
Înalți poeți ai neamului : pe cai !

Cu nervi de viscol și cu multă pace,
Tăcutele comori să prindă grai,
Cum prinde visul rădăcini de stele,
Înalți poeți ai neamului : pe cai !

Pentru o stea de cea dintîi mărime,
Sîntem puțini sau sîntem un alai,
Dar dintre noi tot se va naște unul,
Înalți poeți ai neamului : pe cai !

Mult însetați de cîntec, să dați cîntec,
Un mare cîntec pe durabil plai,
Cît e durerea și lumina țării,
Înalți poeți ai neamului : pe cai !

DAMIAN URECHE

convorbiri

Cu inginerul AUREL BERINDE

Director al Grupului școlar de construcții – Timișoara

— Prin tine, Aurel Berinde, întrevăd anii mei de început, cînd, tînăr profesor și tînăr scriitor, poposeam în acest oraș. Ce ți-a rămas imprimat în memorie, de la acele întîlniri literare ale cenaclului nostru „Victor Vlad Delamarina", unde puteau fi văzuți Anghel Dumbrăveanu, Laurențiu Cernet, Aurel Berinde, Gavril Mălai, Traian Dorgoșan, N. Busuioc, C. Severineanu, subsemnatul și mulți alții ?

— Cenaclul a fost pentru mine un mijloc de cunoaștere, de educație estetică și patriotică. Am învățat să ascult, să respect părerile altora, să analizez și să întrezăresc mereu acțiunile în mod dialectic. Apoi, poate că am învățat să cer mai mult de la mine și să mă avînt cu elanul tinerese, romantic și revoluționar, în acea vreme, spre realizarea unor noi țeluri. Acele întîlniri ale noastre au cimentat prietenii trainice, cultivînd stima, respectul pentru muncă, talentul pentru personalitatea fiecăruia dintre noi. Acolo cred că s-au imprimat în structura ființei noastre asemenea trăsături frumoase și cred că ele au contribuit într-o bună măsură la faptul că fiecare dintre noi a avut și are și în prezent, la locul său de muncă, o ținută etică, politică și profesională exemplară.

— Nu-mi dau seama cînd ai schimbat direcția dinspre literatură spre știință ? De ce, omule ?

— N-am schimbat nici o direcție. De fapt, eu am fost mereu ancorat de producție, de viața socială și am perseverat în a intra în particularitățile lucrurilor și fenomenelor spre a răzbate spre esență, spre cunoaștere, spre descoperirea mereu a unor lucruri noi și-n aceste condiții am cunoscut, am muncit, am visat, am scris. Voi ați rămas mai departe în domeniul visului creator, ca să zic așa, și munca voastră profesională este legată de pasiunea scrisului. Trebuie să fiți fericiți că voi transmiteți celor mai tineri minunatele trăsături ale generației despre care noi acum vorbim.

— Ce ți-au sădit în suflet plaiurile natale ? Ce-ai adus bun cu tine de la părinți ? Cine erau ei ? Și cum s-a statornicit legătura cu aceste locuri adoptive ale Banatului ?

— Plaiurile natale sînt pentru mine veșnicia și ele mi-au sădit în suflet o parte din această veșnicie. Nu pot trăi fără ele. Mă cheamă mereu și e suficient să-mi trec doar privirea peste ele, să-mi astîmpăr dorul de-o clipă, să stau pe vatră doar o zi, pentru ca, apoi, ca prin miracol, să primesc noi puteri și să mă avînt cu încredere și pasiune în munca de zi cu zi. Părinții mi-au transmis respectul față de muncă, pe care au considerat-o mereu drept un mijloc de afirmare în existența socială. Din faptele lor am știut și am văzut ce e dragostea față de plaiurile natale, ce e dragostea față de patrie, ce e omenia. Cine sînt ei ? Niște muncitori. Tata, pentru atitudinile sale progresiste, pentru patriotismul său, a fost deportat în Germania hitleristă, cunoscînd multe vicisitudini, trecînd prin perioade grele, pline de frămîntări, alături de mama mea, pînă la realizarea viselor lor de azi, neuitînd însă niciodată să-și îndrume copiii să fie mereu modești, mereu cinstiți și harnici, așa cum mi se pare că în esența lui e întreg neamul nostru românesc... Mai tîrziu a venit și legătura cu aceste locuri dragi, bănățene, cu care ființa mea s-a contopit tot mai mult, realizînd-o încă din perioada copilăriei mele. Am terminat școala profesională și am fost îndrumat să urmez școala medie de construcții, beneficiind de reforma învățămîntului din 1948. Iată deci că-ți răspund din nou la prima întrebare : n-am schimbat niciodată direcția, ci, din copilărie, am fost legat de muncă, de știință, dar și de literatură, care s-au contopit în însăși viața mea.

— Ai reușit ușor în viață sau nu prea, pînă acum, și de ce moment cheie crezi că a fost sau este legată ființa ta în lumea din jur ?

— Dacă am reușit ușor în viață ? Știu doar atît că generația noastră n-a ocolit niciodată obstacolele, asprimile. Dar disciplina ne-a călit. Ne-am gîndit și ne gîndim mereu să ne facem datoria, să ne realizăm țelul pe care-l avem de realizat. Cred că prea puțin ne-am preocupat de reușita sau nereușita în viață. Am avut mereu încredere în capacitățile noastre și oriunde și orice loc am ocupa în viața socială, am rămîne aceiași ; ne-am face datoria la fel. Aud pe cîte unii spunînd : „Noi sîntem generația de sacrificiu". Eu nu sînt de acord. Cred că sîntem generația care trebuie să ne mîndrim cel mai mult. Se știe că fiecare generație are o misiune istorică. Generația lui Ștefan cel Mare a răspuns mereu chemării goarnelor și, cu spiritul sacrificiului suprem, plăieșii au luptat pentru apărarea ființei naționale. Generația lui Horia sau Avram Iancu s-a jertfit pentru dreptate socială și națională. Iată că, simplu vorbind, fiecare generație are o chemare. Generația noastră răspunde la chemarea partidului și a secretarului său general, președintelui României, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a ridica țara aceasta pe culmile civilizației și a culturii. Ce poate fi mai frumos decît faptul că ești pe deplin conștient că participi activ la înaintarea spre un asemenea vis și că generația noastră va realiza, poate, mai mult decît altele ar fi putut edifica în sute de ani.

— De cît timp ești director al acestei școli, ce fabrică mii de constructori pentru șantierele țării, și ce înseamnă a fi director la un asemenea uriaș complex școlar ?

— Sînt ales în a doua legislație. A fi director într-un liceu de specialitate consider că este în primul rînd o sarcină patriotică și politică și un asemenea om trebuie să fie conștient de faptul că, în toată munca lui, e necesar să se bazeze pe o conducere colectivă, că trebuie să antrenezze și să valorifice toate energiile și capacitățile în vederea educării și instruirii tinerei generații. Trebuie să se bazeze pe o conducere științifică organizată, să nu lucreze la întîmplare, să aibe o viziune clară asupra obiectivelor, să fie receptiv la nou și să lupte pentru realizarea lui, să știe să manifeste înțelegere, dar și exigență, să aibe ochiul unui bun gospodar și să fie perpetuu hotărît în a realiza toate cerințele. Și, mai ales, „summa sumarum" : să fie un exemplu personal.

— Se spun, adică oamenii spun, lucruri minunate despre tine, ca om și conducător. Care ți se par trăsăturile de fond, substanțiale, ale unui om și conducător adevărat de școală românească ?

— Da. Se spun lucruri bune despre școală și colectivul ei. Trăsăturile de fond ale unui conducător, în primul rînd, consider că trebuie să fie dragostea profundă față de tînăra generație și pregătirea ei pentru viața economică, socială și politică. Să cunoască arta de a conduce la nivelul etapei în care ne aflăm, a revoluției tehnico-științifice, și să pregătească tînăra generație, avuția cea mai de preț a patriei noastre, în așa fel încît în viitor ea să fie capabilă să ducă, să dezvolte mai departe realizările noastre și să lupte cu inteligență, cu creativitate, cu pasiune și dăruire totală pentru păstrarea și apărarea independenței cuceririlor și ființei naționale.

Intrevedere realizată de ION ARIEȘANU

(Continuare în pag. 6)

cronica literară ● proză ● critică ● poezie ● proză ● critică ● cronica literară

Ion Mircea

Tobele fragede

Ed. Dacia, 1978

Dacă orgoliul de a-şi edifica poemele sub regimul spontaneităţii (lirice), încrederea în excelenţa expresiei directe, neprelucrate, nu tulbură excesiv „programul" poetic al lui Ion Mircea, esenţială în schimb pentru acest autor se dovedeşte în primul – ca şi în ultimul volum, preocuparea de a defini tehnica poeziei, condiţia ei formală de existenţă : **„stelele acum numai termeni vor fi, / şi înspre ultima lor îmbinare – / verbul, lumina, povestitorul".**

Reprezentativ pentru poemele lui Ion Mircea, acest veritabil „realism" poetic, pe care versurile extrase plachetei de debut îl postulează, va fixa şi cîteva dintre opţiunile care, pînă la un punct, guvernează activitatea primei serii lirice echinoxiste : punerea în paranteză a referenţialului poeziei lasă cîmp de manifestare interesului pentru construirea riguroasă a tiparului unui discurs dens, conţinînd o frazare eliptică, savant elaborată – şi nu o singură dată sibilinică. În **Istm** (1971) şi, deopotrivă, în **Tobele fragede** (1978) – Ion Mircea rămîne un intelectualizant fin, constructor metodic al unui spaţiu existenţial capabil să îl exprime, în primul rînd însă un explorator rafinat al virtualităţilor cuvîntului, ale metaforei. Prevalentă asupra lirismului (a sentimentalităţii) – chiar dacă nu duce la o esenţială dezafectivizare a poemului –, activitatea „teoretică", pe care poezia lui Ion Mircea o presupune, face aproape imposibil de distins în ce măsură tonalitatea imnică şi voinţa de celebrare a unui univers spiritualizat sînt cauză ori rezultat al efortului de a contrage notaţia lirică şi impresiile livreşti, general culturale, într-un sistem de simboluri şi sugestii unitar. Timpul, amintirea, somnul, extincţia sînt teme predilecte prin care poetul propune accesul într-un spaţiu utopic (în primul volum : **„ţinut al naşterii în depărtare" ; „aproape / de istmul alb şi-nmiresmat, / în locuinţa mea lacustră, / în vîrstă mea de crin..."**), tensionat de reprezentări suav-funebrale, sugerînd corespondenţe insolite, enigmatice, pe care cifrul poeziei le plasează într-o expresivă nedeterminare : **„Un leagăn Deşertat platou nu pot / să-i mai măsoare marginile de pe mare / pînze albe neîntrerupte / legate pe spetează dublelor limpezi corpuri cereşti. / / Văzduhul rece supt dar prea sfios / voal străveziu urechii lumii fluierînd / o lacrimă albastră între doi / sori care îngheaţă pe rînd. / / O nebuloasă pe traiectorie se descompune / în cuvîntul leagăn ca într-un ou se adăpostea / din scoici pe moarte vor / îngerii răcorii să-mbrăţişeze o stea. / / . . . / / aproape-n departe pe un cîmp de argint / au semnele lor două făguri de argint suprapuse / departe-n aproape nelămurit / pe netrebnica rouă a orarelor fuse" (Leagănul).**

Aluzive şi în acelaşi timp cu o remarcabilă precizie lingvistică forjate, poemele din **Tobele fragede** pun în valoare o rostire lipsită de tonuri înalte, nu însă şi de un revelator timbru elegiac. Ion Mircea scrie niste „complainte" grave, cu sunetul surdinizat, transpunînd trenosul eminescian între axele unei poetici moderne : **„. . . şi lumina ne e soră / şi cuvîntul ne e soră / poate-i sora mea tăcerea. / / doar moartea ne era soră / cu mijlocul străveziu / şi-n pîntec n-avea pe nimeni / şi era o boare pură şi era o boare pură / şi era neîntinată / avea pat de salcie / şi era numai a sa / şi în ochi m-avea pe mine" / / iată ce cînta un get / / şi moartea ne era soră / cu mijlocul străveziu / şi-n pîntec n-avea pe nimeni / şi era neîntinată / şi era o boare pură / avea pat de salcie / şi era numai a sa / şi-n plăceri ea lăcrima" (Iată ce cînta un get . . .).**

Alte poeme ale volumului sînt tablouri mişcate fie de o delicată senzualitate (cîteva dintre secvenţele care compun **Holograful sau semnţele călătoare**), fie de un ironism fin, fără o viză precisă **(Atracţie)**, transformat uneori într-o practică parodică, în care citatul ori falsul citat integrat textului, enumerarea serială a simbolurilor lirice, aluziile livreşti şi desfacerea conceptuală a imaginii rămîn esenţialmente aceleaşi ca şi în poemele în care modelele poeziei moderne (Ezra Pound, Kavafis, Saint-John Perse) sînt termeni de referinţă generali, totuşi, nu mărturii ale subordonării unei poezii solemne, ceremoniale : **„Minios e taurul a doua zi în Mantaua trandafirie, / dar sîngele lui rece al de pe acum e aşteptat printre cei tandri, / în ochii lui mari, singurii neucişi, să revezi / ochii mai vechilor şi-n ei, pe mult mai vechii principi-copilandri. / / Numai sub clopote pe acest tînăr traducător l-am iubit / „stelele nu pot fi gîndite în mărimea lor naturală", mi-a / zis, numai sub clopote, numai sub clopote l-am iubit, / dar umil de-acum slujindu-i amintirea, / precum stropitoarea un trandafir de fier").** (Lumină stinjenitoare).

LUCIAN ALEXIU

Laurenţiu Ulici

Biblioteca Babel

Ed. Cartea Românească, 1978

Eseurile lui Laurenţiu Ulici nu sînt timorate de nici unul dintre complexele care îi paralizează pe aceia care scriu despre marii scriitori ; despre cărţile în jurul cărora în cursul timpului s-a adunat o bibliografie enormă, întotdeauna vegheată de cîteva nume ce stau la temeliile culturii moderne. Cartea, „aventură" a scrisului critic, pare în acelaşi timp un pariu al scriitorului cu vocaţia sa de comentator al Literaturii ; al literaturii dintotdeauna ca şi de azi, al marii literaturi ca şi al literaturii de mare popularitate. A scrie despre Dostoievski, Bulgakov, Borges, Julien Green, Kafka, Apuleius, despre ei şi despre mulţi alţii, în ritmul în care scrii despre apariţiile debutanţilor, este într-adevăr o demonstraţie de rezistenţă a comentatorului şi a comentariului. Fiindcă, dacă observăm bine, studiile au fost iniţial recenzii, şi nu orice fel de recenzii : recenziile unor importante cărţi, apărute într-o perioadă în care traducerile şi traducătorii trebuiau să recupereze grave rămîneri în urmă. O rubrică de comentariu a „cărţii străine", orgolioasă încercare de iniţiere a publicului, dar şi de sincronizare critică, reprezenta şi o tentativă de a demonstra că textul dificil suportă analiza rapidă, comentariul telegrafic, iar comentariul „pentru public" se poate împlini în jurul unor idei coordonatoare.

Cartea lui Laurenţiu Ulici este închinată mai întîi actualităţii, şi pulsul „actualului" străbate fiecare propoziţie. Autorii trebuie să fie actuali, să răspundă unei solicitări a zilei de azi. Criticul nu face paradă de erudiţie, el aşează opera şi autorul între cîteva repere sigure, accesibile (ipotetic) cititorului, şi îşi efectuează analiza în numele acestor repere. Cititorul care vrea să găsească în carte un repertoriu al temelor literaturii moderne e bine îndrumat, după cum şi acela care solicită **topos**-urile literaturii moderne. Dincolo de acestea, **Turnul Babel** e un excelent manual de educaţie literară ; lejeritatea eseului favorizează aceste fraze superb pedagogice : „Nu încape nici o îndoială că lui Gregor Samsa metamorfoza nu-i prieşte". E o treaptă de acceptare a **topos**-ului **(a metamorfozei)** şi, la modul vesel, e schiţată o intreagă problematică a literaturii moderne. Pentru demaraiul eseului, Laurenţiu Ulici fraternizează cu un personaj sau cu altul, devine (atunci cînd se poate) „coautor" al textelor în cauză. Introducerea însă nu urmează niciodată un canon ; eseurile trebuie să fie clare, şi uneori ele sînt demonstraţii de logică, strînse în jurul unei idei. **Maestrul şi Margareta** ar fi, de pildă, **monografia erorii fără ieşire.** Cine vrea poate dezvolta ideea (de zile mari), cine nu, poate medita asupra „cercurilor erorii", pe care criticul le descoperă în romanul lui Bulgakov. Cînd trebuie, elogiat, cu litere mari e şi traducătorul.

Farmecul eseurilor provine, aşadar, şi din stilul colocvial, ce, la urma urmei, nu mai are ca obiect cărţile ci autorul care se deconspiră, care conversează despre el şi despre secolul său. Uneori, cu o uşoară umbră de ironie, alteori sobru, cu cărţile citite pe masă. Nici o încruntare, niciodată dispreţul pedant faţă de „vulg". Laurenţiu Ulici nu se sfieşte să refuze imagini consacrate (Sonia Marmeladova i se pare, de pildă un personaj totalmente artificial „fiindcă suferind aşa de mult pentru alţii, omite să sufere cît de puţin pentru dînsa"). În cinci rînduri e greu de crezut că se poate pune sub semnul încercării o tradiţie a acceptării operei. Negaţia e însă consecvent pedagogică. Negaţiilor dezinvolte li s-ar putea găsi reproş, dar nu trebuie să uităm condiţia eseului, stilul pragmatic, eficient, al criticului ce construieşte, între altele, şi un mod de a investiga **lumea cărţii.**

Analizele seamănă, uneori, a dicţionar, a înşiruire succintă de teme, idei, direcţii. Pe eseist îl interesează, ca şi altădată explicaţia legată de actualitatea imediată a literaturii. Egalităţile elementare îi dau şansa criticului de a conversa în mod paşnic cu toată lumea. Titlul, ne previne asupra **ironiei.** La urma urmei – ne putem permite să ne întrebăm – dacă nu ni se oferă, aci, parabola renunţării, la „operă", la discurs, în numele metadiscursului : a şirului de comentarii căruia criticul trebuie, cu smerenie, să i se supună. Sub frazele cordial-savante ironia celui ce poate înţelege, în deplina ei intimitate, condiţia criticului.

C. UNGUREANU

P. S. Aflăm că prozatorul Lăncrănjan doreşte să afle de unde am luat citatul („modificarea şi completarea") reprodus în cronica pe care i-am consacrat-o. L-am luat din „Nevoia de adevăr", p. 159, r. 10 de sus.

Ileana Mălăncioiu

Vina tragică

Ed. Cartea românească, 1978

Conceptul de „vină" este o veche obsesie a Ilenei Mălăncioiu, prezentă în cărţile sale de poezii, de la **Pasărea tăiată** la **Ardere de tot,** ce-şi găseşte obiectivarea în actualul volum de eseuri, **Vina tragică,** fundamentarea teoretică. Trebuie să mărturisesc de la început satisfacţia pe care am avut-o la lectura lui, nu atît pentru că problema-i este familiară, cît mai ales pentru modul personal în care o pune, pentru meditaţia pe care o propune, cu mijloace proprii, pentru interesul şi modalitatea deosebită de a pătrunde şi privi, cu un ochi format, un fenomen de atîtea ori dezbătut, de parcă nu s-ar putea adăuga nimic la cele spuse pînă acum despre el.

Prima şi cea mai însemnată satisfacţie : combaterea exegezelor cunoscute, considerate pe drept cuvînt nesatisfăcătoare, în special renunţarea la interpretările psihanalitice, ce nu au adus decît confuzie şi „complexe" (nenumărate, inutile şi nedemonstrate complexe). Păcat că se opreşte, în această operaţie, la mijlocul drumului, nu îndrăzneşte s-o nege ca metodă de sondare a subconştientului. De ce să n-o negăm cînd atîţia psihiatri o neagă ?

Patru sînt direcţiile spre care se îndreaptă demersul său teoretic : tragicii greci, Shakespeare, Dostoievski, Kafka, lucru de înţeles pe măsură ce cunoaştem felul în care conceptul de vină tragică este fundamentat, tragicul fiind în concepţia exegetei nu numai de nuanţă „păgînă", ci şi „creştină" sau chiar „ateee". **„Angoasa anticilor avea la bază alianţa cu zeii postulaţi şi totodată ruptura omului cu ei, dată fiind ordinea nedreaptă pe care i-o impun. În context creştin, angoasa autorului tragic presupune alianţa şi totodată ruptura omului cu Dumnezeu, care, prin insurmontabilele limite impuse, îi apare ca adversar. La rîndul său, tragedia atee exprimă alianţa şi ruptura omului cu absolutul legii formulate după criterii omeneşti rigide"** (p. 242).

Cartea este bogată în idei şi sugestii, fiind dovada unor preocupări de structură, nu numai a unui studiu despre un concept ca oricare altul. De aceea unele adevăruri lapidar circumscrise rămîn memorabile (p. 14, 23, 49, 63, 95, 205, 207 etc.). Şi este o mare bucurie să constaţi efortul de a înţelege şi explica anumite concepte, despre care există atîtea teoretizări şi nu chiar de mină a doua. Dar, dincolo de acceptarea sau respingerea argumentelor, demne de subliniat sînt dorinţa şi credinţa în anumite idei, asupra căror stăruie, pe care le urmăreşte, pentru a-şi lămuri sieşi rosturile şi înţelesurile, esenţa, calea, destinul.

Nu vom putea lua în dezbaterе ideile şi sugestiile cărţii, nici arăta posibilitatea nuanţării lor. Personal nu sînt de acord cu foarte multe din ele şi chiar dacă le-aş putea combate (am acordat tragicului mulţi ani de studiu şi meditaţie), nu le pot nega valoarea. Ele izvorăsc dintr-o altă meditaţie şi se ridică pe alte puncte de sprijin. Pentru că, orice mare concept, orice categorie, cum este şi categoria tragicului, presupune numeroase deschideri, ce pot duce la cele mai neaşteptate concluzii. Ileana Mălăncioiu a ales calea care a crezut că-i este mai potrivită şi, acceptîndu-i premisele, demonstraţia se arată a fi fără cusur. Poate tocmai la premise nuanţarea ar fi fost necesară, concluziile modelîndu-se apoi pe măsura acestor înţelesuri. Dar să nu-i cerem autoarei ceea ce n-a urmărit. Nu-i atrag nici măcar atenţia că există în filosofia lui Blaga implicaţii adînci privind tragicul, că exegeza lui D.D. Roşca, **Existenţa tragică** are şi alte idei decît cea reţinută, că există şi alte exegeze (Liiceanu, Gramatopol etc.) ce i-ar fi putut fi folositoare. Mă întreb totuşi dacă **Oedip salvat,** piesa lui Radu Stanca, nu i-ar fi putut prilejui unele gînduri care să întregească viziunea asupra vinei tragice. Tragicul, presupun, este şi o categorie estetică, nu numai o categorie mai largă a spiritului. Am putea spune că este un mod de existenţă şi întreaga carte încearcă să sublinieze această stare sau tip de existenţă, recunoscîndu-i în acelaşi timp virtuţile estetice, concluzie la care autoarea dealtfel ajunge.

O singură observaţie : Sofocle nu putea **(chiar dacă Hegel o demonstrează,** p. 25), în tragedia Antigona, să transforme în expresie artistică tragedia reală a lui Socrate, pentru simplul motiv că Antigona e reprezentată la anul 441, iar Socrate bea cucuta la 399 (Sofocle însuşi moare înainte de acest eveniment), diferenţa fiind de aproape jumătate de secol.

Meditaţia din **Vina tragică** îndeamnă la meditaţie şi mai ales la reluarea textelor pe care cartea se bazează.

ION MAXIM

marginalii

Despre prestidigitaţie

Există, într-o carte de Nathalie Sarraute, o pagină pe care orice profesor de literatură ar trebui să şi-o imprime, dinaintea mesei sale de lucru, pe peretele din faţă, ca avertisment.

Gesticulînd cu mişcări iuţi şi precise, aceleaşi care-i serviseră ca să răscolească dedesubturile ascunse ale lui Rimbaud ori ale lui Proust, dascălul desfăşoară, sub privirile unui public oarecum temător, concluziile investigaţiei sale „implacabile şi fără greş". Oarecum temător, căci cine ştie ce însondabile mistere zac în străfundurile operei, mai ales cînd a creat-o, de necrezut, un adolescent grăbit s-o încheie pentru ca să-şi petreacă restul vieţii departe de civilizaţie, în ţinuturi aride, printre negustori. Sau cînd, dimpotrivă, scriitorul a trăit claustrat, ocrotit de femei, fără ferestre către lumina zilei şi ieşind doar noaptea, ca un huhurez, dornic cu tot dinadinsul să afle, de pildă, culoarea unei panglici sau forma unei pălării purtate de vreo doamnă, în urmă cu zeci de ani. Oarecum temător, deci şi atîrnat, cum se spune, de buza temerarului speolog care a coborît în adînceuri şi — a aflat.

Însă, stupefacţie, iar apoi uşurare, mesajul lui risipeşte orice aprehensiuni. „Am fost şi am privit cu ochii mei, le spune, nu vorbesc din auzite, am fost şi am privit, dar nu-i nimic de văzut. Nimic din ce nu studiasem şi nu explicasem dinainte. Nu vă mai lăsaţi impresionaţi de ei, le mai spune, uite-i aici, îi ţin în găoacea mîinii, bieţi copii despuiaţi. Ca şi cînd le-aş fi tată, i-am golit pentru voi de toată puterea şi de tot misterul. Apropiaţi-vă fără frică, nu muşcă, nu ţintuiesc cu ochii, sînt ca şi noi".

Mi-am amintit de această pagină — faţă de care mi-am luat mici libertăţi — cînd am citit, deunăzi, profesiunea de credinţă a unuia dintre criticii actuali cei mai însemnaţi. După părerea sa, densitatea operei nu trebuie redusă prin explicitare. Ea va fi adusă, printr-un fel de ecou, în pagina criticului, adică se va răsfrînge în densitatea, echivalentă, a comentariului. Acolo unde unii pot să regrete absenţa „unei linii decise, a unei opinii radicale" este, de fapt, vorba „de menţinerea voită a ideii în stare de latenţă, de proces".

O concepţie aflată în deplină consonanţă cu una dintre tendinţele importante ale literaturii actuale, potrivit căreia scriitorul nu desăvîrşeşte obiecte — capodopere — propuse admiraţiei contemplative ; el îl cheamă pe cititor să refacă, pe cît cu putinţă şi nu din mimetism, ci luînd iniţiative, tăindu-şi drumuri proprii, să refacă, deci, un proces creator.

Totuşi, n-aş opune această critică, neîndoielnic adîncă, celei explicative şi definitorii, care se situează — în demersul său — de faţă cu opera, în confruntare cu ea. Miracolul criticii — acelaşi cu al literaturii — face ca autorul să se poată aşeza oricum, înăuntrul lumii explorate ca în afara ei, cu singura condiţie ca ei înşuşi să fie o lume şi să poată transmite tensiunea scrisului său. De aceea singura critică într-adevăr rece mi se pare cea profesorală, pe care o numesc aşa numai pentru că statutul didactic obligă la o rezervă potrivnică atît revelării unui univers interior cît şi elaborării unui limbaj tensionat, dar pe care marii profesori — cînd se numesc T. Vianu — o pot evita. O pot suplini cu însuşiri ce-i stau în fire mai mult decît altor exegeze.

Singura critică într-adevăr rece mi se pare aceea care, după ce se desfăşoară cu abilitate prestidigitaţie, lipsită de pasiune, te lasă în preajma literaturii sceptic şi posomorît.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Trustul de construcţii montaje şi reparaţii în industria chimică — Bucureşti

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDULUI DE RULMENT — UN IMPERATIV PERMANENT

Organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale este o condiţie sine qua non a funcţionării eficiente a oricărei întreprinderi economice, pentru că nu se poate concepe o derulare ritmică, neîntreruptă a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi folosirea integrală a timpului de lucru al maşinilor şi oamenilor, micşorarea costurilor şi în general o producţie de calitate, fără asigurarea din timp a unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice — producţia netă şi producţia fizică — presupune şi obligă la intense căutări, îndreptate, în toate unităţile în direcţia derulării satisfăcătoare a aprovizionării tehnico-materiale, obiectiv care poate fi realizat prin aportul tuturor, fiind necesară introducerea celei mai ferme discipline de muncă şi tehnologice, luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru evitarea risipei, pentru înscrierea în normele de consum aprobate.

Referindu-se la activitatea financiar-economică a T.C.M.R.I.C.-ului Bucureşti, un imperativ permanent îl constituie utilizarea eficientă şi dinamică a fondului de rulment.

Studiindu-se structura producţiei şi scadenţele de execuţie a acesteia, se supraveghează dinamica stocurilor de materiale, se fundamentează consumurile, elaborîndu-se balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Aprovizionarea tehnico-materială organizată ştiinţific şi desfăşurată ritmic conform noilor orientări facilitează eliminarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la un grad sporit de utilizare a fondului de rulment.

Intenţionînd în continuare accelerarea vitezei de rotaţie a fondului de rulment, T.C.M.R.I.C. Bucureşti socoteşte necesar reintroducerea în circuitul economic naţional, într-un termen cît mai scurt, a stocurilor de piese auto, tractor şi escavator disponibile.

În acţiunea de informare pe plan republican a consumatorilor interesaţi, redăm în cele ce urmează principalele repere disponibilizate, aflate la staţia de utilaj transport Bucureşti.

LISTA

pieselor de schimb de excavator 0,3—0,4 disponibile

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1	2.	3.	4.	5.	6.	7.
934001	Cilindru compr. aer		buc.	4	145,00	580
934003	Furcă cutie de viteză		buc.	1	67,00	67
934004	Roată dinţată cuplaj		buc.	1	912,00	912
934016	Arbore. K. 6486	10001	buc.	1	650,00	650
934030	Dinţi săpători şanţ		buc.	34	141,00	4 794
934041	Pinion dublu		buc.	1	1 418,00	1 418
934042	Pinion lanţ		buc	1	315,00	315
934043	Pinion cu ax		buc	1	371,58	372
934060	Lanţ galţi		buc.	1	8 330,82	8 331
934061	Roatx tangentă		buc.	1	645,33	645
934066	Lanţ galeţi		buc.	1	4 399,02	4 399
934070	Pinion dublu		buc.	1	1 722,24	1 722
934071	Pinion	512.3.21A	buc.	1	1 283,13	1 283
934072	Pinion		buc.	1	1 202,10	1 202
934073	Pinion	562.3.50	buc.	1	371,55	372
934074	Pinion dublu		buc.	1	1 283,12	1 283
934077	Pinion	512.3.127	buc.	1	911,85	912
934079	Arbore	512.3.2B	buc.	1	5,102,55	5 103
934080	Pinion	512.3.12	buc.	1	1 350,00	1 350
934081	Pinion	512.3.18	buc.	1	2 971,40	2 970
934082	Pinion	512,3.20	buc.	1	5 102,55	5 103
934083	Pinion	562.3.24	buc.	1	3 602,55	3 603
934087	Şurub	567.11.20.	buc.	1	705,29	705
930088	Lanţ gali 2"		buc.	36	375,00	13 500
934093	Papuc şenilă cu 2 piuliţe		buc.	24	588,00	14 112
934094	Bolţ şenilă		buc.	25	17,00	425
934202	Roată dinţată		buc.	1	1 766,00	1 766
934203	Roată dinţată	714004	buc.	1	1 710,00	1 710
934207	Roată dinţată		buc.	1	413,00	413
934208	Roată dinţată		bux.	1	1 750,00	1 750
934221	Tambur		buc.	1	200,00	200
934251	Coroană dinţată		buc.	1	723,00	723
934253	Ax	312003	buc.	1	1 315,00	1 315
934261	Ax principal		buc.	1	1 100,00	1 100
934262	Roată		buc.	1	1 085,00	1 085
934263	Tambur trecere		buc.	1	2 500,00	2 500
934294	Roată	311001	buc.	1	1 384,00	1 384
934506	Roată dinţată		buc.	1	540,00	540
934509	Roată dinţată		buc	1	1 150,00	1 150
934513	Roată dinţată		buc.	1	1 040,00	1 040
934517	Roată diferenţial		buc.	1	360,00	360
934538	Cruce satelit		buc.	1	275,00	275
934590	Roată dinţată		buc.	1	823,00	823
934594	Cuplă		buc.	1	525,00	525
934595	Roată dinţată		buc.	2	290,00	290
934650	Coroană diferenţial		buc.	2	1 830,00	3 660
934663	Furcă A		buc.	1	85,00	85
934664	Furcă A		buc.	1	158,00	158,00
934666	Roată A		buc.	3	2229,00	687
934667	Furcă A		buc.	2	46,00	92
934670	Arbore A		buc.	1	247,00	247
934677	Roată A		buc.	1	137,00	137
934678	Roată A		buc.	1	156,00	156
934679	Arbore A		buc.	1	385,00	385
934681	Placă şenilă		buc.	20	1 380,00	27 600
934683	Rolă superioară		buc.	10	920,00	9 200
934685	Arbore motor		buc.	2	2 888,00	5 776
934687	Ax stg,		buc.	7	840,00	5 880
93469(1	Roată A	1102242	buc.	1	266,00	266
934692	Roată	1102282	buc.	2	234,00	468
934701	Radiator	Eo, 3—0,4	buc.	1	2 150,00	2 150
934704	Arbore roată		buc.	2	4 184,00	8 368
934705	Arbore vertical		buc.	2	2 540,00	5 080
934706	Rolă supapă		buc.	2	49,80	50
934707	Roată motoare		buc.	2	3 800,00	7 600
934708	Roată condusă		buc.	4	3 945,00	1 578

LISTA

cu piesele disponibile la tractor S. 1500

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
935020	Pompă centrală ungere		buc.	2	162,00	324
935061	Prezon mare chiuloasă	10501134	buc.	20	21,00	420
935062	Piuliţă prezon mare		buc.	20	7,55	150
935063	Piuliţă prezon mic		buc.	20	8,6	172
935065	Prezon palier		buc.	20	18,90	380
935105	Cilindru		buc.	1	4 570,00	4 570
935121	Suport ax culbutor	10502120	buc.	4	61,00	244
935137	Bielă motor		buc.	4	700,00	2 200
935143	Pistoane motor		buc,	30	295,00	8 850
935165	Bucşă bielă motor		buc.	20	154,00	3 080
935209	Cartuş filtrare	10505037	buc.	10	81,50	815
935217	Pinion	33177320	buc.	1	203,00	203
935229	Corp pr. pompă ulei		buc.	1	223,00	223
935232	Corp mijlociu		buc.	1	157,00	157
935233	Pinion antrenare ax secundar	10508022	buc.	1	93,00	93
935234	Capac aspiraţie		buc.	1	114,00	114
935239	Pinionul generatorului	10513101	buc.	1	110,70	111
935275	Conductă cil. 1 ans.	10516040	buc.	50	18,25	900
935276	Conductă cil. 2 ans.	10516041	buc.	20	16,98	430
935277	Conductă cil. 3 ans.	10516042	buc.	20	16,98	340
935278	Conductă cil. 4 ans.	10516043	buc.	10	17,74	177
935283	Roată dinţată (pinion)		bux.	1	292,00	292
935291	Filtru		buc.	1	176,00	176
935201	Ax vertical		buc.	1	345,00	345
935302	Furcă cu ax	10524025	buc.	1	80,00	80
935314	Tren mobil vit I—II	10524112	buc.	1	166,00	166
935345	Tren fix vit. I—II	10524189	buc.	1	468,00	468
935356	Capac disc ambreiaj		buc.	1	176,00	176
935375	Reductor complect	10525005	buc.	4	650,00	1 300
935378	Pompă de ulei		buc.	2	335,00	670
935389	Bielă cu piston		buc.	2	715,60	1 430
935430	Piston motor auxiliar		buc.	20	51,30	1 026
935500	Element răcire	564012	buc.	2	5 800,00	11 600
935524	Pompă de ulei ambreiaj		buc.	1	730,00	730
935530	Furcă de cuplare ans.	3316034	buc.	1	115,00	115
935596	Pompă ansamblată	3317020	buc.	1	500,00	500
935600	Furcă nr. 1 schimb. vit.	3317031	buc.	2	146,00	292
935601	Furcă nr. 3 schimb. vit.	3317032	buc.	2	158,00	316
935662	Roată (pinion)	3325107	buc.	1	286,00	286
935667	Semiaxe planetare		buc.	1	930,00	930
935671	Carcasă rulmenţi axiali	3324103	buc.	2	136,00	272
935709	Disc	3324016	buc.	4	339,00	1 356
935713	Pinion intermediar		buc.	2	263,00	526
935716	Pinion mers înapoi	3317320	buc.	1	257,00	257
935717	Pinion mers înapoi	3377321	buc.	2	203,00	406
935718	Pinion cond. vit. V	3317284	buc.	3	271,00	813
935723	Pinion conducător		buc.	2	292,00	584
935724	Pinion cond. vit. III—IV	3317291	buc.	1	405,00	405
935726	Pinion cond. vit. IV		buc.	4	416,00	1 664
935729	Pinion	3317306	buc.	2	955,00	1 910
935740	Pinion cond. vit. I	3317257	buc.	4	338,00	1 352
935741	Pinion condus vit. V	3317258	buc.	3	150;00	450
935743	Pinion condus vit. II	3317260	buc,	2	340,00	680
935744	Pinion condus vit. II	3317261	buc.	3	187,00	561
935756	Tambur	332542	buc.	2	570,00	1 140
935768	Servo comandă hidraulică	3326001	buc.	1	6 470,00	6 470
935769	Pompă	3326010	buc.	1	1 340,00	1 340
935830	Rolă de reazim sudată	3330067	buc.	10	600,00	6 000
935831	Rolă de reazim cu guler		buc.	30	585,00	17 550
935832	Bucşă ans.	3330035	buc.	32	227,00	7 264
935841	Role	3330066	buc.	1	740,00	740
935858	Axă rolă	3330303	buc.	10	261,00	2 610
935865	Axul rolei de susţinere	3330341	buc.	2	140,00	280
935866	Rolă	3330342	buc.	20	200,00	4 000
935998	Distribuitor	3358025	buc.	2	1 350,00	2 700
936006	Distribuitor	3358310	buc.	1	1 500,00	1 500
936113	Tun flexibil	3360050	buc.	20	220,00	4 400
936116	Tub		buc.	5	220,00	1 100
936185	Element filtru grosolan		buc.	20	30,00	760
936211	Rotor		buc.	1	208,00	20,8
936218	Motor ansamblat	01220003	buc.	2	325,00	650
936282	Regulator A S.R.	R. 2801	buc.	1	391,00	391
936317	Demaror P.M.	21309	buc.	1	1 000,00	1 000
936386	Locaşul susp. elastice		buc.	4	385,00	1 540
934387	Rolă	3930047	buc.	20	1 219,00	24 380
936387	Rolă	3930047	buc.	20	400,00	8 000
936434	Cilindru forţă îţ. stg. drpt.	3960001	buc.	1	3 050,00	3 050
936436	Cilindru forţă îţ. sudat	3960010	buc.	1	1 370,00	1 370
936458	Pernă suspensie	3930036	buc.	4	225,00	450
937033	Piston R. 2	03301	buc.	9	496,00	4 464
937058	Piston R. 1		buc.	2	151,00	302
937141	Rolă simplă	21440	bic.	3	900,00	2 700
937142	Role	21445	buc.	1	1 320,00	1 320

LISTA

cu reperele disponibile de U. 650—S. 650

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
913004	Ventilator	10111010	buc.	70	90	630
913009	Conductă injector	11016017	buc.	40	15,50	620
913010	Ţeavă conductă	11016011	buc.	40	11,50	460
913018	Rotor pompă apă	VT103522A	buc.	2	72,00	144
913021	Cămăşi cilindru	10301106	buc.	8	140,00	1 120
913022	Pistoane	10303110	buc.	16	86,25	1 380
913023	Segmenţi	10303118	set	4	66,00	264
913024	Bolţ piston	10303115	buc.	16	14,00	224
913033	Segmenţi ungere	10303122	buc.	80	4,60	368
913053	Pompă ulei	10303001	buc.	3	143,00	429
913055	Manometru presiune		buc.	10	28,50	285
913214	Zale lanţ şenilă S. 650		buc.	100	45,00	4 500
913218	Bucşă bolţ zale şenilă S. 650		buc.	90	24,00	2 160

LISTA

cu reperele disponibile la Dacia 1300

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
903001	Arc față ansamblat		buc.	10	360,00	3 600
903017	Amortizor zgomot		buc.	7	450,00	3 150
903023	Arbore conducță		buc	3	67,50	202
903026	Ax intermediar		buc.	10	101,00	1 010
903027	Ax volan		buc.	2	173,00	346
903058	Bară transm. față stg. drpt.		buc	10	180,00	1 800
903060	Bobină stator electromotor		buc.	15	290,00	4 350
903062	Butuc cu tambur spate		buc	3	729,00	2 187
903063	Bușon butuc		buc.	8	6,75	53
903083	Burduf planetar		buc.	10	38,00	380
903111	Cărbuni alternator 12V.		buc	50	5,54	277
903122	Calotă resort		buc	5	8,10	40,50
903139	Capotă spate ansamblată		buc.	1	852,00c	852
903137	Corp inferior		buc.	6	123,00	738
925001	Conector bec far releu		buc.	20	0.60	12
925005	Colecție închizător capotă		buc.	3	30,00	240
903174	Electromotor ștergător		buc.	3	237,00	711
903211	Flanșă pentru închizire		buc.	2	25,00	50
903213	Furcă vit. I—2		buc.	1	148,00	148
903231	Ghitară de pornire		buc.	2	50,00	100
903303	Ind. nivel combustibil		buc	10	171,00	1 710
903305	Închizător capotă față		buc.	6	52,00	312
903331	Jiclor principal		buc.	10	23,00	230
903333	Jiclor relanti		buc.	10	6,75	67
903334	Jiclor relanti ans.		buc.	10	15,00	150
903387	Levier de comandă		buc.	2	11,50	23,00
903426	Mască simplă		buc.	1	230,00	230
903552	Pinion arbore cotit		buc.	6	60,30	365
903553	Plutitor complet		buc	2	28,70	57
903555	Pinion interm. cutie viteză		buc.	1	142,00	142
903556	Pinion planetar		buc.	4	175,00	700
903557	Pinion sateliți		buc.	4	61,00	244
903559	Pinion vit. II-a		buc.	3	260,00	780
903561	Pompă ulei		buc.	1	351,00	351
903563	Pinion pompă ulei infer.		buc.	6	50,82	305
903564	Platou frînă roată		buc	10	120,00	1 200
903571	Pinion pompă ulei		buc.	10	48,60	486
903574	Perie electromotor neg.-⏚ +poz.		buc	50	20,20	1 100
903583	Piuliță hexagonală șurub bielă		buc	60	1,54	92
903584	Pirghie comandă		buc	4	3,00	12
903586	Pană arbore camă		buc.	4	1,35	5
903604	Rotor bobinaj alternator		buc.	8	742,00	5 936
903605	Rotor electromotor		buc	8	567,00	4 536
903617	Rezervor lichid frînă		buc.	10	31,00	310
903656	Șaibă sateliți		buc.	4	1,13	5
903660	Stator bobinaj alternator		buc	7	675,00	4725
903662	Șurub bielă motor		buc	130	10,70	193
903663	Supapă descărcare carburator		buc	20	10,00	200
903671	Sincron viteza 3—4		buc.	1	297,00	297
903679	Set fișe antiparazit		buc.	10	143,00	1 430
933684	Siguranță		buc.	10	0,70	7
902686	Suport ax culbutor		buc.	6	27,00	162
903705	Ulță culbutor		buc	16	27,00	432
903704	Tub flexibil asamblat		buc	10	87,50	875
903716	Tampon cauciuc eșapament		buc.	10	40,00	400
903719	Țeavă eșapament		buc	4	234,00	936
903720	Țeavă eșapament		buc.	6	190,00	1 140
903721	Tampon spate		buc.	12	54,00	648

LISTA

cu reperele disponibile la I.V. 12 F.+ARO.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2	3.	4.	5.	6.	7.
902011	Bucșă ax camă	671107180	buc.	10	8,65	86,00
902055	Pinion distrib. arb. camă	671212020	buc.	40	177,00	7 080,00
902074	Pin. distrib. arb. cotit	671203030	buc.	40	40,00	1 600,00
902092	Segmenți motor	671304500	buc.	30	46,40	1 392,00
902122	Pastilă sup. ppă. benzină	671445010	buc.	40	0,48	19,00
902124	Membrană pompă benzină	671452010	buc.	40	5,00	200,00
902155	Jiglor principal	671524050	buc.	30	5,50	165,00
902160	Obturator asamblat	671529000	buc.	20	7,70	154,00
902209	Arbore pompă apă	671759010	buc.	7	9,20	64,00
902223	Placă presiune ambreiaj	672002040	buc.	4	63,70	155,00
902247	Arbore prima	672338090	buc.	4	121,30	420,00
902617	Tampon elastic spate	67472407▸	buc.	20	5,65	163,00
902709	Lamă șterg. cu braț	678713540	buc.	28	7,35	206,00
902730	Capac distribuitor	678816070	buc.	20	19,50	390,00
902731	Arbore distribuitor	678814090	buc.	40	26,00	1 040,00
902733	Rotor distribuitor	678819040	buc.	50	2,60	130,00

LISTA

cu reperele disponibile la Roman

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2	3.	4.	5.	6.	7
940226	Conductă flexibilă 5 × 9,5	531424020	buc.	10	23,50	235,00
940227	Conductă pompă injecție	531426000	buc.	20	28,00	560,00
940351	Variator	531563520	buc.	16	825,00	13 200,00
940358	Garnitură pompă ulei	531604530	buc.	10	0,35	4,00
940374	Filtru ulei ans.	531606020	buc.	30	81,00	2 430,00
940402	Pompă apă	531703530	buc.	8	2 103,00	16 824,00
940406	Ax pompă apă	531706010	buc.	4	33,00	132,00
940407	Rotor pompă apă	531708090	buc.	6	13,50	81,00
940423	Termostat motor	531716070	buc.	20	95,00	1 900,00
940428	Cot ieșire schimb căldură	532720030	buc.	10	42,50	425,00
940433	Ventilator	531758810	buc.	10	128,00	1 280,00
940458	Conductă apă răcire	531754020	buc.	5	73,00	365,00
940573	Element elastic	535132060	buc.	30	14,81	444,00
940600	Alternator 24V	538806050	buc.	5	605,00	3025,00
940635	Pinion mers inapoi	532314600	buc.	2	114,00	228,00
940645	Roată dințată	532320210	buc.	2	62,00	124,00
941035	Pinion planetar	533055040	buc.	5	265 00	1 325,00
941036	Pinion cilindric	533056520	buc.	12	260,00	3 120,00
941134	Pivot fuzetă	533330010	buc.	10	92,00	920,00
941176	Butuc caneluat	533381040	buc.	17	205,00	3 485,00
941473	Regulator forță frînare	535065640	buc	12	400,00	4800,00
941505	Dispozitiv ridicat geam	537316000	buc	30	72,00	2 178,00
914572	Electromotor șterg parbriz.	538701010	buc.	10	317,00	3 170,00
941539	Tahometru	539004030	buc.	10	190,00	1 900,00

LISTA

cu reperele la marca auto SR. 113—disponibile.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U
1.	2.	3	4.	5.	6.
900016	Cuzineți palier R. I, II, III	561111150	set.	100	43,80
900028	Garnit. colect evacuare	561132440	buc	200	0,95
900032	Colector admise	561135170	buc.	4	200,00
900037	Capac pin distribuție	561151160	buc.	3	65,00
900040	Scaun supapă evacuare	561165100	buc.	60	7,90
900043	Ghid supapă admise	561168170	buc.	100	3,85
900048	Garnitură chiuloasă	561174190	buc.	300	50,60
900049	Garnitură capac tacheți	561160150	buc.	100	16,50
900059	Semipastilă supapă evac.	561211140	buc.	50	1,60
900070	Inel siguranță	561228150	buc.	100	0,20
900076	Tijă împingăt. tacheți	561237140	buc.	80	6,20
900077	Bucșă arbore cu came	561230130	set.	10	14,60
900087	Segm. motor CN-R I—II—III	561390160	set.	200	92,80
900095	Cuzineți bielă R. I—II—III	561308180	set	60	30 00
900107	Bucșă bielă motor	561320120	buc.	150	1,95
900113	Fulie arbore cotit	561328140	buc.	2	100,00
900137	Element filtru decantor	561439100	buc.	150	10,25
900141	Membrană ppă. benzină	561452120	buc.	200	5 50
900142	Pirghie comandă ppă. benzină	561456180	buc.	30	3,20
900143	Pirghie intermed. ppă benzină	561457170	buc.	30	2,15
900145	Supapă ppă. benzină	561464180	buc.	200	6,50
900146	Filtru ppă benzină	561467150	buc.	10	7,00
900147	Tub flex. ppă. benzină	561471190	buc.	70	10,70
900158	Sector dințat carburator	561508650	buc.	30	7,70
900161	Arbore principal carb.	5615(9620	buc.	30	29,00
900162	Arbore secundar	561519700	buc	6	12,10
900163	Arbore secundar carburator	561519880	buc.	50	11,90
900164	Clapetă accelerație	5615199600	buc.	15	9,80
900165	Jiclor relanti	561520100	buc.	100	4,40
900167	Pirghie comandă accelerație	561522670	buc.	5	2 65
900169	Difuzor mic	561523660	buc	20	19 80
900170	Corp ajutaj descărcare	561524160	buc.	20	16,50
900172	Jiclor principal	561525640	buc	200	3,30
900174	Duză aer mers incet	561526220	buc	30	1,50
900175	Piston ppă. accelerație	561527130	buc.	40	6,00
900176	Lagăr teflon	561527390	buc.	30	1 40
900179	Clapetă șpc	561538690	buc.	10	4,00
900180	Obturator	561540160	buc	200	7,00
900181	Plutitor carburator	561540650	buc.	40	9,90
135900	Duză presiune difuzor golire	561570190	buc.	400	2,20
900193	Tije action ppă. ulei	561613180	buc.	15	2 25
900198	Tijă legătură ppă. ulei	561619120	buc.	40	0 70
900203	Element filtru ulei	56163314	buc.	1 000	32,00
900220	Bușon radiator apă	561706160	buc.	30	10 40
900234	Garnitură presetupă ppă. apă	561720670	buc.	300	11 70
900235	Rotor pompă apă	561721170	buc.	3	17,20
900237	Rotor pompă apă	561722160	buc.	30	18,00
900240	Ventilator cu 6 palete	561727600	buc.	20	40 00
900245	Ax ambreiaj	562002070	buc	60	2 00
900259	Bulon pirghie ambreiaj	562013530	buc.	60	2,00
900279	Supapă ppă centr ambreiaj	562056020	buc.	100	7,00
900331	Pinion mres inapoi	562342140	buc.	2	54,90
900338	Pinion mers inapoi	562346510	buc.	5	71,85
900375	Arbore primar	562370920	buc.	10	120,00
900614	Cruce cardan	562958920	buc	20	112,00
900656	Pinion sateliti	563022760	buc.	20	31,00
900775	Arbore planetar spt. stg. drpt	563254420	buc.	10	317 00
900815	Bolț sferic	563323640	buc.	10	215,50
900838	Cap bară transv stg drpt.	563338130	buc.	300	25,10
901005	Resort frînă față scurt	563925090	buc.	50	1,50
901006	Resort sabot fr. față super	563926030	buc.	50	2,20
901043	Flanșe elastic mec. direcție	564023160	buc.	15	12,55
901151	Tampon elastic suspen. motor	564703130	buc.	10	12,50
901160	Tampon elastic mot față	564714100	buc.	10	25,50
901161	Bulon arc față	564801630	buc.	40	12,00
900180	Bucșe arc față	564821690	buc.	20	14,00
901181	Amortizor față	564822680	buc.	20	185,00
901218	Bridă arc spate	564914750	buc.	40	28,50
901243	Tub frînă ppă. centrală	635004650	buc	30	12,00
901261	Garnit. piston ppă. centrală	565036670	buc.	100	1 14
901275	Supapă	565063140	buc	40	0,60
901276	Garnitură	565065610	buc	40	0,20
901293	Piston compresor R.I.	565118190	buc	20	22 75
901296	Segm compresor R.I.	565121140	buc.	20	5,90
901297	Segm. compresor R.II.	565122130	buc.	20	5 80
901298	Bucșă bielă compresor	565123120	buc.	20	7,60
901301	Șurub cu piuliță	565127180	buc	20	2,05
901350	Cablu frînă mînă	565324010	buc.	20	41 25
901382	Mîner închizător ușe	567336290	buc.	30	41,60
901387	Pinionul broaștei	567357980	buc.	20	16,20
901453	Capac super. cil hidraulic	568004510	buc.	3	23,00
901456	Garnitura III cauciuc	568006180	buc	100	11,60
901457	Garnit. cauciuc cil. hidr.	568007170	buc.	100	5,65
901461	Ridicător hidraulic	568024190	buc.	4	1 540
901465	Garnit. pistă II—III—IV	568019130	buc	40	3 05
901473	Garnit. cauciuc cil. hidr	568031080	buc	60	4,16
901474	Inel de etanșare IV —	568031170	buc.	50	1,60
901484	Lame ștergător parbriz	568717180	buc.	30	22,00
901493	Electromotor șterg. parbriz	568747120	buc	10	205,00
901495	Cap fișe buji	568802060	buc.	100	13,50
901500	Contact ruptor	568814850	buc.	300	16,00
901504	Capac delcou	568819640	buc.	200	38,00
901506	Pinion delcou	568823350	buc.	40	11 50
901508	Contact intrerup curent gral	568827640	buc.	60	70 50
901512	Bobină stator electrom.	568834460	buc	10	75 00
901515	Perie electromotor	568836890	buc.	50	7 80
901516	Perie electromotor	568836970	buc.	5	13,67

IMPORTANT!

T.C.M.R.I.C. București cu sediul in Calea Victoriei 112 sector 4, unitate de prestigiu a Ministerului Industriei Chimice, invită intreprinderile și centralele industriale din țară să consulte cu atenție lista pieselor de schimb oferite spre valorificare.

Unitățile interesate in procurarea unor anumite repere vor transmite comenzi ferme la Stația de utilaj transport București – Calea 13 Septembrie 192 – sector VI, cunoscind că solicitările vor fi onorate cu maximă promptitudine.

Pentru amănunte suplimentare se pot face demersuri telefonice.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAȘA

aniversări UNESCO

Costache Conachi

„Contrastul ciudat" dintre europenismul gîndirii şi orientalismul ţinutei lui Conachi, pe care-l remarcau contemporanii, se explica prin prezenţa ideilor vechi şi noi în concepţia sa social-politică şi prin interferenţa a numeroase curente literare în operă. Cărturarul moldovean entuziasmat de instaurarea domniei pămîntene şi care pledează pentru realizarea unei convenţii vamale între ţările române, ce urma să stea la baza unirii lor, căci „elementurile începătoare fiind tot unele, neamurile aceste nu pot veni în dezbinare", în 1821 şi 1848 nu a avut o atitudine revoluţionară. Fără a depăşi luminismul filantropic al marilor boieri cărturari, Conachi condamnă însă, în numele adevărului şi al cinstei, „fapta ră" a confraţilor, „crocodili" care, „luau fruptul de sînge" al muncii ţăranului.

Creaţia sa, pe nedrept cantonată în limitele poeziei sentimental frivole, adresată iubitelor prin intermediul lăutarilor, ascunde un suflet ros de întrebări, ce apar fără reticenţă în scrierile sale, în care deslusim caracteristicile tuturor curentelor literare ale epocii premoderne. Clasicismul rezultă din didacticism, abstractizare, deci raţionalizarea lirismului şi discursivitate. Sub învelişul clasic se ascund însă elemente baroce, explicabile şi prin afinităţile cu scientismul şi populismul caracteristic curentului : viaţa este vis, reflexele, spaţializarea, teatralitatea, hiperbolizarea, sentimentul perisabilităţii (eterna devenire, reluată de preromantici şi romantici), verificînd mutaţii cosmice şi geologice ce prevestesc pe Bolintineanu şi Eminescu. Din tabloul disoluţiei se desprinde sentimentul preromantic al melancoliei, accentuat de insistenţa asupra propriei treceri a spectatorului. Preromantic mai cu seamă în remarcabilele poeme lirice cuprinzînd povestea de iubire pentru Smaranda Donici, Conachi este şi un luminist. Ca şi alţi luminişti români el nu este însă cosmopolit, ci profund patriot : îndrăgostit de limba română, apărînd-o ca şi Heliade şi Negruzzi, luptînd pentru promovarea ei într-un timp cînd boierimea scria greceşte şi franţuzeşte. Dar, peste toate curentele, Conachi rămîne autorul nostalgicelor versuri Dintr-a patrii dulci sinuri, **în care tropii „Moldaviei iubite" amintesc nu numai pe Dosoftei pribeagul, ci prevestesc pe Alecsandri, prin ritm, exprimare conceptuală şi elemente naturiste invocate. Clasic prin formaţie intelectuală şi morală, dar preromantic prin temperament şi adeseori baroc prin expresie, Conachi nu este numai un exponent de seamă al epocii, ci şi un precursor al liricii pasoptiste şi eminesciene, cărora le-a lăsat moştenire sintagme lirice şi tiparul meditaţiei de tip intim şi filozofic.**

LUCIA JUCU – ATANASIU

Dacă citîm una din cele mai autorizate opinii istorico-literare, formulată de Nicolae Iorga, în 1928, la cursurile de vară ale Universităţii populare de la Vălenii de Munte, Costache Conachi se identifică drept „cărturarul de talie europeană", „cel mai reprezentativ poet din primele decenii ale secolului al XIX-lea" şi „un jurist, moralist şi tălmăcitor de mare ţinută". Acestei opinii – susţinută şi demonstrată ulterior de Elena Văcărescu şi N. Titulescu – putem adăuga aprecieri strict contemporane, potrivit cărora, intelectualul patriot Conachi reprezintă elementul de trecere de la raţionalismul „luminilor" la romantismul regenerării naţionale, (Paul Cornea, **Un cărturar iluminist,** 1978).

Vizitîndu-l, în 1836, prietenul său parizian Sain-Marc Girardin, de la Academia Franceză, îşi notează în amintirile sale de voiaj impresia reîntîlnirii cu poetul moralist : „Jamais je n'oublierai sa figure et son attitude pendant qu'il me parlait".

Opera lui Costache Conachi este consemnată de istoria literaturii noastre drept o creaţie de pionerat, plasată în diverse genuri : poet cu mare succes în epocă, traducător, prozator, autor de mici comedii satirice şi recunoscut creator al uneia din primele prozodii româneşti. Ceea ce l-a adus o mare vogă printre contemporani, ceva asemănător succesului din primele decenii ale secolului nostru al simbolistului Ion Minulescu, sînt în mod deosebit „cîntecele de lume" poezii erotice, cu vers ce se scurge lin, cantabil şi care au circulat aproape numai în copii manuscrise, tipărindu-se abia în 1856 şi apoi ediţia II în 1886.

Un salt peste nivelul liricii anacreontice este evident într-un mănunchi de poezii meditative ca „Lumea", „Răspunsul unei scrisori", „Cine are gust să-mi creadă" şi în elegia „Pe năsălie", unde poetul nu numai prin profunzime ci chiar prin tandreţe, armonie şi frumuseţi poetice – ca să nu mai vorbim de unele expresii şi sintagme – anunţă pe Eminescu.

Foarte importantă este şi activitatea sa de traducător unde îşi face un bun renume în epocă în special prin **Essay on man** al lui Pope, **Mathilde ou memoires tires de l'histoire des croisades,** de M-me Cottin şi prin versiunea românească a unei scrieri politice de Pierre d'Harbigny intitulată „Privire politicoasă a Europei toată din anul 1825". Face deasemeni tălmăciri din Voltaire, Marmontel, Leonard, Rousseau, Ovidiu şi spre sfîrşitul vieţii din Balzac, vădind o deosebită atracţie pentru literatura sentimentalistă a secolului al XVIII-lea. Ca prozodist scrie după un manual grecesc, cu mulţi ani înainte de Heliade şi Enăchiţă Văcărescu, un manual intitulat Meşteşugul stilurilor româneşti, cu numeroase elemente şi contribuţii originale. Din perioada începuturilor literare datează nişte mici comedii, cu dialog viu, foarte colorat, prin care satirizează unele moravuri ale epocii. Este vorba de „Giudecata femeilor" (1806) „Serdarul din Orhei" (1810) şi „Comedie Banului Constantin Canta ce-i zic Căbujan şi Cavaler Cucoş" (scrisă în colaborare), lucrări care au fost scenarizate pentru „păpuşerii".

Personalitate contradictorie dar proeminentă a epocii, marele logofăt de pe timpul lui Kiseleff, precursor al lui Eminescu, este o figură distinctă de intelectual patriot, unul dintre deschizătorii de drum spre etapa modernă a culturii româneşti.

EMIL GEORGESCU şi VASILE BAŞA

philologica

Limba literară*)

O longevitate ştiinţifică deosebită, ca şi predilecţia pentru studierea aspectelor limbii române contemporane au făcut ca acad. Iorgu Iordan să fie prezent în mijlocul dezbaterilor lingvistice româneşti de cîteva decenii. Aşa încît, orice nou volum care îi poartă semnătura nu poate să însemneze decît un prilej de bucurie şi o invitaţie la semnalarea lui publicului interesat de problemele limbii.

Culegerea de studii de faţă ne oferă ocazia de a înregistra o selecţie din activitatea neobositului lingvist, cuprinsă între 1930 şi 1973 (dacă exceptăm primul studiu, scris ca o introducere la volum), datele aşezate la finele articolelor **„Albina românească". Note pe marginea primului ei volum** şi, respectiv, **Limba lui Cantemir.**

Volumul pe care-l prezintă editura craioveană, îngrijit de Pavel Ţugui şi Ion Trăistaru, doreşte să răspundă, aşa cum precizează acad. Iorgu Iordan, într-un scurt **Cuvînt înainte,** unei realităţi care „însemnează, de fapt, nevoia, pe care o simt nu numai studenţii, ci, într-o anumită măsură, şi cadrele didactice ale Facultăţii de filologie a oricărei instituţii de învăţămînt superior, de a-şi îmbogăţi şi, în măsura posibilului, a-şi adînci cunoştinţele privitoare la limba noastră naţională ca mijloc de exprimare a unui conţinut literar, adică artistic" (p. 7). Studiile culegerii se adresează, în egală măsură, cadrelor didactice din învăţămîntul de cultură generală şi, am adăuga noi, tuturor celor interesaţi de problemele limbii române.

Sumarul volumului a fost alcătuit, în funcţie de tematica studiilor, în trei secţiuni : **I. Probleme teoretice ale limbii literare ; II. Cultivarea limbii şi III. Studii** despre limba şi stilul unor mari scriitori. Culegerea e însoţită de un capitol de **Note,** alcătuit de editori, completat de prezentarea sumară a conţinutului cîtorva studii care nu au putut intra în spaţiul (volens-nolens limitat) al lucrării.

Volumul se deschide cu un studiu recent al autorului (un fel de introducere) : **Limba română – idiom romanic.** Studiul, sinteză a unui lingvist a cărui preocupare de prim ordin a fost multă vreme romanistica, fixează cu precizie locul pe care româna îl ocupă în cadrul Romăniei, „un loc aparte, care o avantajează, într-o anumită măsură, din punctul de vedere al latinităţii" (p. 17) şi demonstrează, pe baza textelor inserate, unitatea dacoromânei, constatată şi explicată şi de alţi lingvişti, români şi străini.

Spirit polemic mereu în gardă, acad. Iorgu Iordan îşi expune, în celelalte două articole ale primului capitol, consideraţiile cu privire la definirea limbii literare, în general în raport cu limba întregului popor, arătînd că limba literară nu e decît o „varietate" a celei de a doua (p. 26) şi precizînd rolul scriitorilor în folosirea şi îmbogăţirea acestui aspect al limbii naţionale. Articolele au fost scrise în perioada cînd revistele de cultură deschiseseră public discuţia în legătură cu problemele limbii literare şi constituie răspunsuri la intervenţiile acad. Al. Graur şi ale lui Camil Petrescu.

Capitolul al doilea e format în întregime din luări de poziţie privitoare la „cultivarea limbii", din perioada 1954-1963.

Din aceste – de obicei scurte – intervenţii privitoare la necesitatea grijii faţă de limbă („Cultivarea limbii" constituie preocuparea permanentă a tuturor oamenilor care, într-un fel sau altul, poartă răspunderea îmbunătăţirii neîncetate a limbii literare") se desprinde chipul omului de atitudine care a fost Iorgu Iordan. Insistînd asupra obligaţiei pe care o au atît forurile competente, cît şi toţi minuitorii limbii de a respecta normele stabilite prin uz ale limbii literare, autorul articolelor de faţă nu scuteşte de ascuţişul criticii sale atitudinea unor scriitori faţă de chestiunile limbii literare (cel mai iritant pare a fi fost Eusebiu Camilar) şi nici nu iartă abaterile de la normele literare descoperite la G. Călinescu sau Victor Eftimiu.

Ceea ce ne determină să-l considerăm pe acad. Iorgu Iordan un adevărat **apărător** al limbii literare sînt cîteva fapte semnificative : datorită permanentelor sale insistenţe, revista „Limba română" a deschis rubrica **Cultivarea limbii ;** autorul volumului de faţă a insistat cu orice prilej pentru respectarea, în primul rînd, a celei mai importante trăsături a limbii literare : **corectitudinea,** oferind, prin tot ce a scris, un model de limbă română corectă.

Cîteva spirituale consideraţii cu privire la limbajul publicistic **(„Neaoşisme")** şi un articol despre **Probleme actuale de lexic şi de stilistică** încheie acest capitol.

Ultima secţiune a volumului, cea mai bogată, punctează cîteva dintre momentele importante ale dezvoltării limbii literare în opere beletristice. O simplă înşirare a numelor care fac obiectul cercetării lui Iorgu Iordan ne poate da măsura rolului covîrşitor pe care marii scriitori îl au la fixarea şi răspîndirea normelor limbii literare. Studiile, în general cunoscute (toate au fost publicate anterior) readuc în faţa specialiştilor, ca într-o veritabilă istorie vie a limbii române literare, operele lui Ion Neculce şi D. Cantemir, de la începuturile literaturii noastre scrise, precizează importanţa marilor clasici pentru limba literară (Alecsandri, Eminescu, Creangă, Caragiale şi, mai aproape de noi, Sadoveanu) sau stabilesc rolul unor reviste de cultură **(Albina românească** şi **Viaţa românească)** în dezvoltarea culturii şi limbii româneşti.

Atitudinea critică a acad. Iorgu Iordan faţă de exagerările, într-un sens sau altul, care se comit în valorificarea moştenirii culturale se vădeşte în încheierea capitolului, în articolul **Despre reconsiderarea trecutului cultural.**

Studiile cuprinse în volumul **Limba literară** (îmi exprim regretul că n-au putut intra în economia lucrării şi alte articole) ne determină să credem că problemele limbii literare trebuie să se afle în continuare în atenţia specialiştilor. Exemplul acad. Iorgu Iordan, care a făcut din cultivarea limbii o pasiune de o viaţă întreagă, este un unicat, iar publicarea acestor studii se înscrie pe linia unei neobosite griji faţă de „creşterea (şi cinstirea) limbii româneşti".

LIVIUS PETRU BERCEA

*) Iorgu Iordan, **Limba literară,** Editura Scrisul românesc, Craiova, 1977.

lecturi

Relativ de aceeaşi vîrstă — vîrsta marilor împliniri — Cedomir Milenovici şi Ivo Muncian sînt două individualităţi distincte în peisajul literar de expresie sîrbă din ţara noastră. Ei reprezintă, pe plan tematic şi stilistic, apariţii originale, care au adus, acum vreo zece ani, o adiere de prospeţime şi sensibilitate, un suflu nou şi o notă de inedit în proza şi poezia sîrbă de la noi. Amîndoi au atras atenţia cititorilor şi criticilor asupra marii încărcături emoţionale şi reflexive din scrierile lor, încărcătură convertită într-un florilegiu de subtile metafore şi simboluri. Publicînd alternativ versuri şi proză, ei manifestă afinităţi vădite faţă de literatura de introspecţie. Să reamintim că Milenovici este şi deţinătorul unui premiu al Uniunii Scriitorilor.

Recent au fost lansate volumele de versuri — „Orizont în iris" de Cedomir Milenovici şi „Secerătorii de curcubee" de Ivo Muncian, ambele apărute la Editura „Kriterion" din Bucureşti, ambele într-o aleasă ţinută grafică. Noile apariţii editoriale confirmă popularitatea şi preţuirea de care se bucură cei doi scriitori în rîndurile cititorilor, cărţile lor jalonînd în acelaşi timp drumul creator ascendent al autorilor.

Milenovici, aşa cum mărturiseşte el însuşi într-o poezie, a „înhămat cuvintele la propriul car" pentru a-şi face autoportretul, identificîndu-se cu elementele pure şi imaculate ale naturii. El ni se destăinuie : „Sînt pasărea în zbor / ce pleacă la drum înaintea zorilor. / Sînt vîntul ce povesteşte firii / despre speranţele sale. / Sînt ploaia ce readuce ogoarelor echilibru".

În aceeaşi măsură în care e atît de sincer şi direct în conturarea propriei fizionomii literare, el e lipsit de ascunzişuri cînd face mărturisiri privind noul mod de abordare a substanţei fluide de încantaţii poetice, de orientare accentuată spre cerebralitate. Vibraţiile emotive ale sensibilităţii (din volumele precedente), au făcut loc unei aprofundate cugetări asupra sensurilor şi rosturilor vieţii. Prin neaşteptate asociaţii de noţiuni din domeniul a ceea ce numim cotidian şi obişnuit Milenovici încearcă şi reuşeşte ca, sub forma unor definiţii, aforisme şi reflecţii poetice să releve, la modul personal relaţiile critice dintre elementele lumii noastre interioare, să dezvăluie mişcările şi formele inedite din stările şi lucrurile ce ne înconjoară. Prin poezia sa care, odată cu noul volum, a cîştigat în profunzime, poetul invită cititorii să reflecteze asupra jurămîntului de credinţă făcut patriei care, „e mai fierbinte decît flacăra şi mai tare decît moartea", asupra dragostei, frunzei, cuvintelor, femeii, mamei. Este o lirică a profunzimilor din noi înşine, a orizonturilor din iris, iris ce se identifică cu însăşi poezia lui Milenovici.

Două cărţi în limba sîrbă

„ORIZONT ÎN IRIS"

de CEDOMIR MILENOVICI

„SECERĂTORII DE CURCUBEE"

de IVO MUNCIAN

Pentru Muncian care, citez dintr-o poezie, „bea nelinişti în loc de elixiruri" şi ale cărui mîini „sînt săgeţi trimise în întîmpinarea soarelui", poezia nu poate fi concepută în afara realităţilor vieţii. Pătrunzînd în subiect şi eveniment şi ţîşnind apoi din nou la lumină, transformate, cuvintele înaripate ale poetului devin energii ce eliberează scînteia din îmbrăţişarea pietrei. Poezia lui Muncian este o cărare inundată de „secerătorii de curcubee" oferind cititorilor bucuriile, culorile şi roadele inspiraţiei poetului. Drumurile sînt fraţii şi umbra lui, precum şi sensul trecerii lui prin vreme. Cînd scrie îmnuri pentru truditorii ogoarelor în ritmul legănat al ierbii, cînd compune epopei în slava eroilor patriei noastre, cînd zboară bătînd din aripile sufletului şi cînd vă oferă biletul pentru marea netrecere — am denumit cîteva din ciclurile noii culegeri de versuri — Muncian rămîne întotdeauna fidel sieşi precum şi fermecatei lumi a poeziei.

Milenovici şi Muncian au defrişat şi desţelenit multe spaţii ale sentimentelor şi gîndurilor noastre şi au presărat multe bucurii pe meleagurile trecerilor, speranţelor şi dorurilor noastre, a chemărilor noastre spre frumosul inefabil. Nouă, cititorilor, ne rămîne doar să le culegem, să fim adică „secerătorii de curcubee", cuprinzînd în iris toate orizonturile poeziei lor.

CEDOMIR CIONCA

ȘTEFAN AUG. DOINAȘ

BALADA PRINȚULUI NESĂRUTAT

Pe-un țărm de mare, unde bat
talazuri verzi in spume,
un tinăr Prinț nesărutat
căzu ca din senin la pat
de-o boală fără nume.
La mohoritul căpătii
curtenii intrebară :
„– Măria Ta, dorești tămii ?
Vrei vinul vițelor dintii ?
Ori sabie de pară ? . . ."
Dar el tăcea. Din cind in cind
ca-n somn părea că geme.
Parada orelor trecind
cu fum și raze, rind pe rind,
călca faimoase steme.
Și, după ani, un mag viclean,
cu barba lungă tare,
vesti intiiului curtean
că Prințul e bolnav de-alean,
iar leacul – sărutare.
Atunci, pe chipul ars de dor,
pe gura lui ca lutul,
femeile, cu pas ușor,
ca lebedele care mor
cintind i-au dat sărutul.
Dar el, cu zimbetul virgin,
fără-a privi la, ele,
zicea : „– Paharnice străin,
de ce stirnești mereu cu vin
cenușa gurii mele ? . . . "
Apoi, pe ochii somnoroși,
flăcăi cu frunți ursuze,
războinici mari și credincioși
ca niște mindri chiparoși
l-au sărutat pe buze.
Dar el țintind mai sus, pe cer,
o stemă suverană,
zicea : „– Străine cavaler,
de ce implinți acest hanger
in frageda mea rană ? . . . "
Tirziu, pe timplele fierbinți,
pe fruntea de zăpadă,
călugării cu ochi de sfinți
lăsară, negri și cuminți,
sărutul lor să cadă.
Dar el, cu ochii mustrători,
privind in zare munții,
zicea : „– Străini rătăcitori,
de ce-mi sădiți aceste flori
in straturile frunții ? . . ."
Femei, călugări și flăcăi
umpleau de lacrimi zarea.
Dar Prințul, cedru in văpăi,
nu cunoștea prin servii săi
ce-nseamnă sărutarea.
Ci intr-o zi un trandafir
veghind ciudata-i boală
se scutură, și din potir
căzu pe gura lui, cu mir,
o veștedă petală.
Atunci, inviorat la grai,
el zise cu uimire :
„– Iubita mea, unde erai ?
Primește-acum, aici in rai,
inelul meu de mire . . ."
Și ca un foc, pe gura lui
sfințită de plăcere,
plutea sărutul nimănui
– acela care dă oricui
odihnă și tăcere.

CIPRIAN RADOVAN : „Fata cu flori"

CIPRIAN RADOVAN : „Florile mari"

ZI DE ZI

Intre noi și cei care-au murit,
peste cruci de lemn in cimitire,
stă un aer plins, nelămurit,
ca o slovă roasă in psaltire.

Au uitat cei ce s-au dus vreun gest ?
Ne mai cer cuvintul de adio ?
Raza lunii nu ne-ar țese-acest
semn pe pinză, dacă-am innădi-o ?

Stăm pe prag, și ne uităm in sus.
Stelele-miori cu pas cuminte
zi de zi trec albe spre apus,
zi de zi pasc viață pe morminte.

sadovenana

Județ

O cunoscută povestire a lui Sadoveanu din **Hanu-Ancuței** se cheamă **Județ al sărmanilor.** Prima grijă a profesorului de limbă și literatură română, cind vorbește elevilor despre această povestire, este să le explice că, aici, cuvintul **județ**, din titlu, nu inseamnă „Unitate administrativ-teritorială", ci este intrebuințat cu unul din sensurile lui de odinioară, astăzi pierdut, acela de „judecată". Așadar, **județ** și **judecată** sint sinonime, dar numai parțiale, intrucit fiecare comportă și alte sensuri, in afară de acela care le leagă. Să se compare, de exemplu, expresiile **a da in judecată** = „a intenta cuiva un proces" și **om cu judecată** = „om chibzuit". Pe de altă parte **județ** (din latinescul **iudicium**) se vădește sinonim, tot parțial, nu numai cu „judecată", ci și cu „judecător, jude" etc. Cele două sensuri din domeniul juridic, astăzi invechite, ale lui **județ** – termen, altfel, foarte activ in româna actuală – constituie tot atitea „arhaisme semantice". Ele se rinduiesc, de la sine, printre mijloacele de evocare specifice artei și viziunii estetice sadoveniene.

Chiar către sfirșitul povestirii amintite, potrivit unui obicei al său izvorind din „spaima" estetică față de „repetiția" nemotivată, dar și dintr-o superioară voluptate a „perindării" cuvintelor Sadoveanu face să alterneze termenul vechi **(județ)** cu sinonimul său modern **(judecată)**, totul petrecindu-se intr-un spațiu grafic infim, in interiorul aceluiași rind de carte : „– Ne-am infățișat, zice iar hoțul ca să facem un județ, după vechi obicei. Căci pină la judecata cea din urmă, a lui Dumnezeu, neavind ascultare nici la isprăvnicii, nici la Divan, cată să facem dreptate singuri cu brațul nostru" (VIII, 540). Statornicirea in vreme a termenului este imediat motivată, prin expresia „după **vechi** obicei". Cuvintul reapare cu același ințeles in final, realizind un „chenar" stilistic cu titlul insuși și pecetluind, astfel, isprava lui Vasile cel Mare, hoțul : „Cind cel căzut și-a contenit tinguirile s-a suspinat de moarte, l-a pipăit cu virful piciorului și l-a intors cu fața-n sus și cu ochiul deschis către cer. Și nimenea dintre oameni n-a zis nimica, – ci stăteau martori cu spaimă, la **județ**" (VIII, 540).

Capitolul **Județul lui Alexandru mezinul**, din **Nicoară Potcoavă**, povestește aprigă intimplare de la moara Girbovului : „Mezinul trăsese paloșul, dar se oprise lingă omul fratelui său. Diacul iși desprinsese din artar sabia și venise și el la **județ**" (121). Alexandru poruncește pedepsirea crincenă a iscoadelor boierului Vartic : „ – . . . Și-i veți lega in saci cu bolovani, prăvălindu-i intr-o bulboană" (125). Violența acțiunii este reliefată prin selecția sunetelor inițiale, in speță prin aliterația explozivelor bilabiale : „bolovani, prăvălindu-i intr-o bulboană". Reprezentarea prăvălirii devine și mai pregnantă prin ritmarea finalului de frază.

Și de data aceasta, revenind in ultimul alineat al capitolului, **județ** „judecată" desenează, impreună cu titlul, „chenarul" stilistic al intregului episod : „Acest **județ** s-a săvirșit in pripă și dumnealui Alexandru și-a intors de către el fața spre soarele cel strălucit al zilei" (125). Locuțiunea adverbială **in pripă** subliniază, in treacăt, firea nestăpinită, zvăpăiat a mezinului, Fapta „pripită" a lui Alexandru și eventualele ei consecințe sint cumpănite astfel de Nicoară : „– Se-nțelege, **juețul** tău e bun și nu te mustru pentru **juet**. Ci cată să luăm aminte la cele ce rămi după noi" (127). Așa că boierul Vartic cat să se teamă de paloș : „– . . . Uită-te la el ; ține-l in pumn și cumpănește-l. E īgust la strajă ; se lățește la virv. Cind trebuie, te duce după dinsul ; se cere el singur la județ" (104). Desprind un crimpei evelator din **Neamul Șoimăreștilor** : „– Dci, zise Tomșa, pentru ce nu s-a infățișat l acest **județ**, dumnealui jupin Stroie Orheinu ? — El e hiclean către Vodă și hain cătr Moșie . . . grăi bătrinul Stircea" (V, 630). De data aceasta, arhaismului semantic **juet** „judecată" i se aliniază incă două : **hiclea** „trădător", cu grafie etimologizantă (mah. **hitlen**) și **moșie** „țară". Un alt indici – discret – al „vechimii" il aflăm in onstruirea cu prepoziția către a celor două adjective : „hiclean **către Vodă** și **către Moșie**". Numeroaselor opțiuni stilistice din acest fragment de numai trei rinduri, li se adaugă aceea pentru sinonimul popular **răi**, mai adecvat contextului decit **zise** sa **spuse**. In ansamblu, un crimpei de text farte scump, cu atit mai semnificativ pentr arta adevării și a convergenței la Sadoveanu.

In limba veche, **județ** are și sensul de „judecător", pe cre prozatorul il restituie, de asemenea, uzuri artistic : „s-a apropiat de carăle mele și m-a intrebat cine sint și ce fel de marfă duc. I-am spus toate ca unui **județ** (VIII, 5). La un moment dat, in **Nicoară Potcoavă**, Sadoveanu se vede nevoit să recurgă la numeroși termeni juridici „de epocă", incadrindu-i, potrivit obiceiului său, in contexte muritoare sau făcindu-i să alterneze cu sinonimele lor actuale. Semnalez, astfel, cuplul **judecată-județ** și lanțul **judecător-județ-jude** : „In adunarea judecății iși purtau ei fală semnele trufiei lor cei citiva șleahtic. . . Pan Roman Barbă-Roșă, mai la o parte, aștepta fără sfială **județul**" (XVIII, 28) ; „**juzii** fuseseră chemați ca să judece pira" (237) ; „ — Slăvite și cinstite scaun, măriile voastre dreptilor **judecători !**" . . . măriile lor **județii** vor binevoi să ascu e" . . . „Privirile **juzilor** s-au luminat de zimbete" (240-241).

Cunoscind in profunzime limba românească de pretutindeni și de totdeauna, Sadoveanu nu vede, in actualizarea unor sensuri umbrite de vreme ale cuvintelor polisemantice, un „scop in sine" sau un prilej de etalare a erudiției lingvistice, ci un nuanțat mijloc de „potrivire" a expresiei la conținut și, in planul strict al formei, de ocolire a „repetiției", prin perindarea, la intervale scurte, a sinonimelor parțiale : „ — Să vie temnicerul, porunci domnul comite. Să i se ieie spada și pintenii ca unui netrebnic. Nu vreau să piei pe loc fără **judecată**. Pină la **județ** să te ducă Barabaș in carcera cea mai de jos de sub turnul cel mare" (XI, 166). Nu este, cred, lipsit de importanță amănuntul că, dintre cele două sinonime, pe primul loc se află termenul uzual **(judecată)**, mijlocind, la nevoie, ințelegerea exactă a corespondentului său arhaic **(județ)**.

G. I. TOHĂNEANU

reportaj

Mirel Brateș

LA HONORICI— MERELE DE AUR...

. . . De la Lugoj spre dealuri, șoseaua ni se rostogolește, rotundă, sub roți. Coline mari și mici, de o parte și de alta, infiorate sub pomii cu fructe roșii și galbene-aurii, trag de sub nori, indărătnice, lumina de octombrie, tot mai zgircită. Senzația de pastoral e doar aparentă. Totul e sclipire, mișcare. Totul e treaz incă de dimineață și viu. Viu ! . . .

Am pătruns cu această stare in plină zonă piemontană, intr-unul din cele mai fabuloase vaduri fructifere din vestul patriei – la Honorici. Directorul I.A.S.-ului, ing. Constantin Mindruleanu, și soția sa, ing. Veronica Mindruleanu, șefa fermei pomicole nr. 1 oamenii care ne intimpină, zoriți și nu tocmai bucuroși de oaspeți – „timpul, timpul !" – se mai domolesc atunci cind află că despre unitatea lor se va scrie la „Orizont".

Părăsim pentru o clipă imaginea de basm a imensei grădini, pentru a dezlega și percepe cifrul secret al acestei creații umane in concurență vădită cu natura. Așadar, in biroul unde – văzindu-ne cum privim diagramele și planșele cu mere, portaltoi, cavități pedunculare și caliciale și subcaliceale, ordonate pe specii, familii, subfamilii și genuri și atirnate pe un intreg perete – tovarășul inginer Mindruleanu ne-a explicat binevoitor : **„De la 1 martie '75, de la dezarondare, cind ne-am constituit ca I.A.S. separat, mergem, in principal, pe concentrare și specializare – drumul acesta pe care spun că mergem e bun, pentru că, pornind de la o producție de fructe de fix 4.158 tone pe an, am ajuns in 1977 la 9.200. Alt argument că drumul pe care mergem e bun, deci . . . roditor – la propriu și la figurat, deopotrivă – il constituie rezultatele economice ; mai exact** – continuă inginerul Mindruleanu, cu degetele pe claviatura unui calculator electronic FELIX CE 1268 – **media anilor 1971–1974 era de circa 700.000 lei beneficii . . . sub plan, dar, in 1975, deși eram programați cu 547.000 lei pierderi, am dat prima depășire, de 1,5 milioane lei, apoi beneficiile au crescut la peste 4 milioane in 1976, iar anul trecut, față de un plan de beneficii de 2,2 milioane, am obținut 6".**

Dacă toate aceste cifre, precum și chestiunile de specialitate adiacente (aplicarea ierbicidării, incă din timpul cind problema era controversată, tăierile de corecție și rodire, supraaltoirile, formarea coroanelor, protecția prin perdele de fum etc. – și să mai știți, stimați cititori, că două ferme, Fădimac și Bara, erau „aproximativ nimic" in 1971, dar au ajuns acum cu adevărat recordmene nu datorită exclusiv tehnologiei aplicate, ci și creării unor dormitoare și cantine, puse la dispoziția pomicultorilor), dacă zic, aceste toate chestiuni ar fi rămas secret agățate, ca intr-o expoziție numismatică, de peretele biroului, ați fi ințeles și dumneavoastră cit am ințeles și noi, ați fi pus virgulele uitate, ați fi „prins" sublinierile și parantezele după gust. Dar toate aceste **fapte de viață,** ce fac substanța delicatelor planșe și diagrame, s-au insuflețit, au coborit repede, ne-au luat de mină și ne-au dus, ore și ore, prin plantații, printre pomi, livezi, rampe de sortare și incărcare, depozite și puncte de livrare, printre pomicultori, culegători, paznici, șoferi și tractoriști . . .

Pentru spațiul rezervat in revistă, selecția exemplelor astfel culese e o treabă extrem de dificilă ! Am putea rămine la cazul fermelor Fădimac și Bara – transformate, cu răbdare și perseverență, de la un „aproximativ nimic", compus din două barăci și un puiet mic, nevolnic și gata să dispară, intr-un masiv pomicol cu soiuri dintre cele mai valoroase, precum Golden delicios, Jonathan și Starking red delicious – impotriva tuturor rezervelor radicale și criticilor severe aduse „gesturilor gratuite" („. . . in ianuarie – zice inginerul Mindruleanu, voi reaminti in adunarea generală discuțiile purtate acum citiva ani, cind nimeni nu credea că aici vom crea cele mai rentabile ferme din I.A.S. !") ; dar tot atit de bine ne-am putea opri nu asupra unor momente neapărat memorabile, ci mai ales asupra faptelor de muncă **obișnuite,** de fiecare zi, ale acestor oameni harnici și intreprinzători, pentru care culesul fructelor reprezintă cu siguranță etapa cea mai frumoasă, dar și cea mai ușoară, restul campaniilor – cum a fost aceea din iarna trecută, cum a fost aprilie anul curent, cu lapoviță și ninsoare, cum a fost, apoi, in zilele de 12 și 13 mai, cu **minus** trei grade – deci, restul campaniilor insemnind **greul** – munca aridă, nespectaculoasă, dusă intr-un mod ce nu lasă oricui posibilitatea să vadă clar incărcătura ei de substanță ; adică, tot ceea ce incorporează trecerea de la grăuntele de polen la stigmatul unei flori și, apoi, la copacul incărcat de fructe. Zeci și zeci de migăloase lucrări de intreținere – lupta oamenilor cu viscolul, cu brumele și gerul, cu grindina și seceta, cu ploile și zăpada, cu bolile și dăunătorii gingașilor pomi. Lupta lor cu natura, adică ! Nebănuită migală și sirg, toate cele 365 de zile ale anului, de la 1 ianuarie la 31 decembrie, și apoi iarăși, din ianuarie pină in decembrie . . .

Oricit am incerca să evităm aprecierile grandilocvente, ar fi totuși o nedreptate să nu afirmăm, asumindu-ne riscul !, că experiența și munca fără istov, dusă pe parcursul a 60 de anotimpuri, de acești ingineri iscusiți, Constantin și Veronica Mindruleanu, au ridicat plantațiile Honoriciului de la condiția de semianonimat la ceea ce ele reprezintă astăzi – adică un masiv cu culturi combinate și intensive, de primă mărime in pomicultura românească, ale cărei producții se situează intotdeauna peste media obținută in țară ! Excelenți „constructori de livezi", cum li se mai spune, specialiștii Honoriciului – bănățeni cu meseria preluată din tată-n fiu – au ajuns să facă și export direct de fructe in R.D.G., Cehoslovacia, R.F.G., Franța, Olanda, Anglia, Suedia și Finlanda – dar cu ultima recoltă obținută acum vor putea oferi fiecărui român in parte, mic și mare, cite patru mere, care deloc intimplător se numesc **delicioase** și **golden.** Dar poate că cel mai important lucru ce se cuvine spus despre ei este că, ajungind in toamna trecută la o producție de peste două ori mai mare decit cea a anului 1974, au ambiția să obțină, la finelele viitorului cincinal, o recoltă de incă două ori mai mare. Adică aproape 16.000 tone de fructe – in principal mere, apoi prune, pere, cireșe, și vișine. **Fructe,** la propriu și la figurat, ale amplitudinii unor eforturi in stare să sublimeze legile naturii in știința acestui tezaur vegetal de la Honorici.

televiziune

DUMINICĂ, 29 octombrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot inainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Cărțile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,45 Aspecte din finalele campionatelor naționale de box. Transmisiune directă de la Palatul Sporturilor. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. Din cuprins : 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă. 14,25 Drumuri europene. 16,00 Fotbal : F.C. Baia Mare — Universitatea Craiova (rep. a II-a). 17,20 Din Bosfor in Capadochia. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Copiii din 1978. 19,00 Telejurnal. 19,30 Reportaj de scriitor. 19,50 Antologii artistice. Gala cintecului popular. 21,20 Film artistic. Operațiunea Amsterdam. Premieră pe țară (englez). 22,50 Telejurnal. Sport. Campionatul mondial de gimnastică. Selecțiuni inregistrate de la Strasbourg.

LUNI, 30 octombrie

15,55 Telex. 16,00 Emisiune in limba maghiară. 19,00 Invățămint — educație. La temelia școlii — politehnizarea. Anchetă TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman foileton : Putere fără glorie. 21,15 Mai aveți o intrebare ? 21,45 Cintecele unirii. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 31 octombrie

9,00 Telescoală. 10,00 Panoramic (rel.). 10,35 Putere fără glorie (rel.). 11,25 In alb și negru. 16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 Moștenire pentru viitor. 17,55 Tragerea de amortizare ADAS. 18,05 Consultații juridice. 18,25 Tribuna TV. 18,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta TV. 20,20 Seară de teatru. Premieră TV. Serenada pentru două virste. 22,10 Muzică ușoară românească. 22,25 Telejurnal.

MIERCURI, 1 noiembrie

9,00 Telescoală. 10,00 Antena vă aparține. Spectacol prezentat de județul Gorj. 11,15 Șoimii patriei. 11,25 Tribuna TV (rel.). 14,00 Fotbal. Politehnica Timișoara — Honved Budapesta, meci retur in Cupa U.E.F.A. Transmisiune directă de la Timișoara. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Atenție la . . . neatenție ! 17,40 Vetre folclorice. Pe Valea Birgăielor. 18,10 Tragerea pronoexpres. 18,20 Telecronica pentru pionieri. 18,40 Festivalul „Cintarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, Femeile. 20,20 Telecinemateca. Ciclul „Mari regizori, mari actori". Față-n față. Premieră pe țară (american). 22,00 Interpreți de frunte ai cintecului popular. 22,20 Telejurnal.

JOI, 2 noiembrie

16,00 Telex. 16,05 Telescoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 La volan. 17,15 Melodii populare. 17,30 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm . . . 17,45 Reportaj pe glob. Insulele Comore. 18,05 Glorie ție, partid biruitor. 18,15 Corespondenții județeni transmit . . . 18,30 Agendă sportivă. Rezumatele meciurilor de fotbal disputate miercuri in cupele europene inter-cluburi. 19,05 Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ora tineretului. 20,45 Telerecital. 21,50 Meridianele cintecului și dansului. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 3 noiembrie

9,00 Matematică. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,40 Un fapt văzut de aproape — reportaj. 16,00 Telex. 16,05 Curs de limbă franceză. 16,35 Școala contemporană. 17,00 Emisiune in limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Viața economică. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Prim plan. 20,15 Film artistic. Ultima jertfă. Premieră TV. (sovietic). 21,50 O artă pe măsura timpului nostru (II). 22,20 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 4 noiembrie

12,00 Telex. 12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,35 România pitorească. 13,05 Muzică distractivă. 14,10 Simpozionul de sculptură Măgura Buzăului. 14,40 Incursiune in cotidian (rel.). 15,00 Stadion. 16,30 Muzică ușoară. 16,50 Agenda culturală. 17,20 Clubul tineretului. 18,20 Săptămina politică internă și internațională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața rațională. Unde e fum de țigară, e și boală (V). 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Om bogat, om sărac. 21,35 Intilnire cu satira și umorul. 22,05 Telejurnal. Sport. 22,30 Melodii românești de ieri și de azi.

reportaj

Damian Ureche

DIRIJORII RECOLTELOR

INSEMNĂRI DE LA LOVRIN

Prefață

La orele toamnei, Lovrinul, una din localitățile de frunte ale județului Timiș, este un popas de data aceasta pentru documentare, altădată eu insumi fiind chemat la șezători literare, la bogatele acțiuni culturale, pe care cei de aici le inițiază. La cele citeva participări la „Zilele culturii lovrinene", mi-am așezat in inimă ideea de-a vizita, de a scrie despre numeroasele puncte de atracție, expoziții de artă populară, ori de pictură amatoare, ori despre minunații oameni de aici. Despre cine doriți ? Despre muncitorii de la sere, despre realizările celor de la Stațiunea de cercetări agricole, despre dinamicul primar Petre Milităroiu, despre mecanizatori, despre făurarii de recolte, ori despre tăcutul Valeriu Luchi, șeful unității AGROSEM Lovrin ? La orele toamnei, cind soarele a coborit deja in recolte și-n cintec, se cuvine să inchinăm citeva cuvinte de omagiu despre toate acestea.

Primarul PETRE MILITĂROIU

Reportajul despre primar ar putea incepe așa : Nu știam că și oamenii autoritari, severi, aș putea spune, se pot apropia atit de cald de ceilalți, mai ales in calitatea lor de primar. Comunicativ din fire (poate intră in joc seva plaiurilor vilcene), om al cuvintelor, al argumentelor, un bun cunoscător al științei conducerii. Cereri și oameni care vin la tine, tu să-i asculți, să verifici, să ințelegi, să cauți soluții și apoi să decizi ! Petre Milităroiu are vechime in toate acestea.

De 28 de ani in Lovrin, in diverse funcții, tehnician la Stațiunea de cercetări agricole, șeful serviciului plan ; in perioada 1961–1965 activist de partid, apoi președintele Uniunii raionale a cooperativelor agricole de producție. Din 1968 – primarul comunei Lovrin. Acest scurt istoric nu epuizează o bogată biografie de om al cuvintelor și al faptei. **„Să-i convingi pe oameni să meargă in direcția vieții, acesta-i secretul conducerii"**, ne mărturisește interlocutorul. Și, dacă poți, să-i ajuți la timp in doleanțele lor. Cu acești oameni s-a rezolvat tot ce se vede in Lovrin. Satisfacții : trei coperative agricole de producție și S.M.A. de pe raza comunei sint „Erou al muncii socialiste" iar Stațiunea de cercetări agricole și I.A.S. Tomnatic decorate cu ordine. Ai și bucurii și decepții. In toate trebuie să fii la inălțime. Treptele spre urbanizare ale comunei Lovrin cresc chiar din brațele oamenilor. S-a dezvoltat și s-a imbunătățit asistența medicală, in domeniul invățămintului, s-au creat noi spații de școlarizare, localitățile incep să aibă configurația unui oraș. 5 blocuri cu 52 apartamente. In Lovrin, numeroase case noi, confortabile, in Gotlob, Tomnatic, Vizejdia. Au fost asfaltate și pietruite străzi, peste 200 de case au fost racordate la sistemul centralizat al apei. S-au introdus băi, apă curentă in bucătării, elemente ce scurtează diferența dintre sat și oraș. Bucurii personale ? Băiatul a terminat Științe economice, iar fata e la Liceul de istorie-filologie din Timișoara.

Portrete de oameni și fapte

Puternicele amprente ale evoluției economice ale comunei Lovrin sint de fapt simbolurile vii ale dezvoltării noastre multilaterale. Aici au luat ființă unități economice noi, precum Asociația economică de stat și intercooperatistă, s-au amenajat sere și solarii, s-a construit o fabrică de gheață, in rețeaua comercială se pot cita Magazinul universal de la Tomnatic, complexul comercial din Lovrin, secțiile de prestări de servicii către populație, iar condițiile sociale se amplifică prin ștrandul de dimensiuni olimpice, trei terenuri de fotbal, 2 de handbal, o baie comunală. Investițiile următoare prefigurează viitoarea imagine a Lovrinului. O stație de selecționare și uscare a semințelor, in cadrul AGROSEM-ului – un siloz, o secție a Intreprinderii Electromotor Timișoara etc. In acest cincinal se vor incepe lucrări de canalizare, in sectorul zotehnic se va trece la sistemul industrial de creștere și ingrășare a porcinelor, se vor moderniza grajdurile de bovine. Ritmurile de dezvoltare cresc de la o zi la alta. Harta proiectelor e mult mai vastă, iar faptele vin să demonstreze noi posibilități de ascensiune. Oamenii de frunte ai comunei, de asemenea, trebuie așezați in lumina acestei evoluții. Intr-o localitate rurală a țării se face cercetare științifică. Cercetătorii Titus Suba, Romulus Paraschivoiu, Ion Hoffman, Oprea Segărceanu, Teodor Popa, Șandor Ivan de la Stațiunea agricolă sint nume deja impuse in panoul succeselor, iar in organizarea bună a muncii putem cita pe Andrei Dzamba, directorul S.M.A., Valeriu Luchin, șeful unității AGROSEM, Vasile Ilieș, președintele C.A.P. Gotlob, Petre Ionescu, președintele C.A.P. Lovrin, Petre Fenesi, președintele C.A.P. Tomnatic, Emil Vlaicu, directorul Stațiunii, Petre Udrescu, președintele cooperației de consum, care muncesc cu dăruire pentru bunul mers politic, social și economic al acestei localități.

Am putea aminti aici sprijinul neprecupețit al Comitetului județean de partid, prin instructorul Ilie Raicov, care a impărtășit continuu din vasta sa experiență, apoi pe Mihai Lața, vicepreședinte al Consiliului popular, ori pe Nicolae Pătrui, secretar adjunct al Comitetului comunal P.C.R., Lovrin. Perioada de campanie solicită foarte mult mecanizatorii, printre care am aminti pe Wiliam Siber, Vasile Gaur, Mihai Țintoi, Vasile Iencìu, Nicolae Butaș și Vasile Hoancea. Români și germani muncesc intr-o deplină armonie, precum Suzana Baungardner, Ana Wild sau Elena Schady, iar de la serele din Tomnatic amintim pe harnicele lucrătoare Tudora Șerban, Ana Noël și Florica Cosor.

Torțe ale culturii

Față de perioada trecută, concepția oamenilor de aici e cu mult diferită, conștiința lor a primit noi dimensiuni. Un mare număr de cadre cu pregătire superioară aduc in Lovrin o contribuție substanțială in inflorirea lor spirituală. 122 cadre didactice, peste 30 de ingineri, 7 medici, un număr mare de cadre cu pregătire medie, tehnicieni, zootehniști etc. Unii dintre acești oameni devin adevărate torțe ale culturii, contribuind la ridicarea culturală a intregii populații, prin organizarea de expuneri, conferințe, simpozioane cu caracter științific, expoziții agricole de artă, de artă populară. Unii dintre ei participă in cadrul unor formații artistice, ca instructori artistici sau artiști amatori, toate acestea pentru dezvoltarea gustului artistic. Festivalul național „Cintarea României" ediția a II-a a cuprins, pe intreg cuprinsul comunei, un număr de 29 formații artistice, a peste 300 de artiști amatori, dind numeroase spectacole. Zilele culturii lovrinene, a 5-a ediție din acest an, au adus și ele o contribuție de seamă la animarea vieții artistice. Artiștii profesioniști din Timișoara (Teatrul Național, Teatrul German, Ansamblurile „Banatul" și „Timișul") vin periodic aici cu spectacole de calitate. Populația mixtă din Lovrin cere și o activitate culturală adecvată, in limbile română și germană. Oameni inimoși și talentați, precum Cornelia Bușoi, instructoare de montaje literare, Emilia Lepădatu, instructoarea formației de dansuri Gotlob, Nicolae Bartzer, instructorul formației de muzică ușoară, Margareta Kiffer, directoarea grădiniței din Tomnatic sint veșnic in mijlocul acțiunilor culturale.

Una din acestea este „Parada portului popular" ce a avut loc pe stadionul din Tomnatic, unde s-au prezentat costume din toate zonele folclorice și județele țării, Scriitorii bănățeni, de asemenea, au răspuns la chemările cititorilor, in cadrul unor șezători literare de la Vizejdia, Tomnatic, Lovrin. Lovrin, Lovrin – „floare de cimpie", cum spunea tinărul poet lovrinean Puiu Brinzei.

VALERIU LUCHIN — și mirajul semințelor

Șeful unității AGROSEM din Lovrin este exact contrastul primarului ; un om tăcut, mereu atent cu o căldură iradiind pe față, semănind cu semințele care tac și germinează, adu cind in liniștea genezei rodul viitor. Valeriu Luchin conduce de 19 ani această unitate, timp in care, pe lună, trimestru, sau an planul a fost permanent realizat. In 1959 erau doar 4 unități de acest gen in toată țara. La marginea comunei Lovrin, printre hirtoape și cărămizi, s-a construit acest AGROSEM, ce are in vedere perspectiva creării tehnologiei porumbului la noi in țară. Inainte vreme nu exista o linie tehnologică in acest scop. Această intreprindere agro-industrială are rolul de a educa, condiționa și verifica semințele pentru cultura mare. Ea asigură calitatea acestor semințe, le verifică puritatea, pentru a aduce o cultură bună la porumbul de consum. Sămința este primită de la unități, din loturile de hibridare, iar cantitățile prelucrate aici, in afară de necesarul județului, asigură și o parte din necesarul țării – exemplu, soiul H S 400 e porumbul de perspectivă, creat de Stațiunea experimentală Lovrin). Una din cele mai vechi unități fruntașe pe țară, AGROSEM Lovrin continuă șirul realizărilor, in dezvoltarea localității, in anii mecanizării și industrializării agriculturii, un rol important in buna ei organizare avindu-l acest om de nădejde, acest dirijor al recoltelor, Valeriu Luchin.

Vasile Versavia

INTERIOR

Auzi afară haosul detună,
se macină imperii-n univers ;
o stea se rupe și se face mumă
ca lacrima topită intr-un vers.

Afară aștrii macină uitare,
și cad spre plumb metalele mereu ;
după un zid te-ascunzi de Ursa Mare,
eu mă ascund tăcut sub sinul tău.

Din prag incolo – univers ostil
și trecere și trecere și neant,
eu lingă tine curg ca un copil
cu totul fericit și ignorant.

APA DE SĂMINȚĂ

Invins, să nu mai poți plinge,
invins, să uiți
și să ierți totul
fără speranță ;
inchide ochii, invins,
și vei zări Dealul bătut de amurg
și umbre vindecate,
de om,
coborind dincolo.

Dincolo cum nu se poate limpede spune,
in valea aceea cu ape fără talaz,
acolo unde e apa de săminţă
și umbra lui Thales
in țărmul fără de vreme
al apei de săminţă,
cu ochii uciși vei zări
imperii care nu mai vin
și nu se mai surpă,
foșnet de simburi vei auzi
in frunzele și crengile oprite
și murmurul intimplărilor
nepetrecute.

CIPRIAN RADOVAN : „Portret de fată"

Acolo vei da
de infățișarea ta cea fără de lacrimi
și fără de miini.

Nici real nu poți fi acolo,
nici muritor –
și nici nu-ți pare rău ;
doar umbra lui Thales
se naște mereu
ca o renunțare mult mai vie
și mult mai puternică
decit realul.

Oprite sint faptele acolo
de pragul adinc
și toate lucrurile amurt
sub sprinceana lui Thales ;
nu se mai nasc, nici moartea n-o știu,
nici suferința.
Totul renunță aici
in liniștea mare,
și-n urma celui ispitit să fie,
strămoșul tinăr tot strigă și strigă :
intoarce-te, intoarce-te frate !
Dar noi nu putem auzi glasul lui
oprit de pragul cu lacrimi.

Acolo privirea rămine in ochi
și pruncul in lapte,
oceanul e ingropat in solz
și munții in simburi,
acolo nu e suferință,
nici scopuri nu-s,
nici desnădejdi.

Numai acolo poți da
de infățișarea ta cea fără de lacrimi
și fără de miini.

LACRIMA BUFNIȚEI

Sporește pămintul in singe
și vin amintirile
să-mi trăiască viața de-acum . . .
Tinerii fac steaguri,
bătrinii se sting in proverbe,
lemnul crucilor se indurerează
incă o dată.
Totuși, nu-i ingăduită nicicum
părerea de rău in amurg,
cind trecerea, care ne poartă,
ne-a adus in lumină
și trecere e ochiul nostru,
și mina, și picioarele,
plăcerea de pe oasele noastre
e o trecere,
cit singele incă pășește
ca un păstor pe plai.

teatru

TEATRUL GERMAN DE STAT

Opereta „Fermecătoarea tinereţe"

Cu puţin înaintea închiderii stagiunii, scena de limbă germană a prezentat în premieră spectacolul de studio „Poftă de cireşe timpurii" — recital pentru doi actori, Ida Jarcek-Gaza şi Robert Jereb (acesta din urmă şi semnatar al regiei artistice). Reprezentaţiile susţinute în noul spaţiu cîştigat pentru teatru — holul instituţiei — la cluburi muncitoreşti şi Cămine culturale din zona periurbană a Timişoarei au demonstrat, încă o dată, ce poate realiza actorul cînd are har şi căldură, trecînd „rampa", emoţionînd spectatorii, creînd iluzia marii scene. Am simţit nevoia de a spune acestea în preambulul consideraţiilor asupra momentului care a marcat debutul stagiunii 1978—1979, pentru că el face abstracţie de elementul actor, de cîştigurile calitative certe dobîndite de colectiv de-a lungul ultimilor ani.

•

„Fermecătoarea tinereţe" este o operetă în adevăratul înţeles al cuvîntului şi nu un „musical" apropiat de gustul omului modern, luînd mai puţin în serios convenţiile genului, presupunînd şi o muzică adecvată ritmurilor acestui secol. Acţiunea se petrece în primele decenii ale secolului al XIX-lea în Austria, vorbirea scenică este şi ea „vieneză", melodiile, de asemenea. Destinul a doi mari actori ai timpului, împlinirile lor umane, greutăţile pe care le au de înfruntat din cauza unor condiţii sociale potrivnice, iată o tematică generoasă — dar nu pentru operetă ! Obligatoriul happy-end pe care îl încumbă aceasta facilizează acţiunea şi, mai ales, mesajul spectacolului. Dar nu acesta este principalul cusur al titlului repetorial respectiv.

Interpretarea, în cazul operetei, înseamnă cînt, o mişcare standard care mimează cînd bucuria, cînd jalea sau disperarea, braţe desfăcute larg sau dimpotrivă, puţin balet şi mult cîntec. Nu toţi actorii au voce de amplitudine, frumos timbrată — şi nu avem de ce să le reproşăm această carenţă — nu este rostul teatrului „de proză" să cultive un gen prăfuit, obosit, dulceag — am numit opereta. Întîmplător, Inge Meyer — actriţă sensibilă, dotată, multilaterală a acestei trupe este şi o prezenţă decorativă, are şi o voce caldă, cultivată, asemenea celei a lui Josef Jochum sau Monika Baialici. Evoluţia pe schemele operetei îi defavorizează însă pe unii actori mai „nemuzicali", avantajîndu-i pe alţii care nu au decît voce, nu şi însemnele caracterologice, şi nici pe departe, categoria de vîrstă a personajului.

S-au depus eforturi deosebite pentru realizarea acestei premiere : pentru a se izbuti, cît de cît, omogenizarea vocilor, a scenelor de dans. Actorul a rămas, pe nedrept, undeva în cel din urmă plan al spectacolului, datorită unui gen artistic care îl solicită doar parţial, răsturnînd valori. Abordat (poate) cu mai multă detaşare — să ne amintim de excepţionalul spectacol cu operetа pentru actori „Frumoasa Elena" de Peter Hacks ! — firul duios, anacronic abordat, al povestirii ar fi avut de cîştigat prin atitudinea contemporană a realizatorilor (care au descifrat-o în 1978, la un secol şi jumătate !). Aşa, această istorioară dulce-amară este acceptată cu greu şi ne pare sincer rău de actorii-seriosi şi muncitori-pusi, în majoritate, într-o ipostază neprielnică valorificării calităţilor lor.

ILDICO ACHIMESCU

Retrospectiva unei stagiuni

Teatrul popular, cu stagiune permanentă din Lugoj, cu o vechime atestată documentar de aproape un secol şi jumătate (1841), face parte din eşalonul de frunte al genului, înscriindu-se cu multe realizări notabile în palmaresul mişcării artistice de amatori.

Afirmaţia noastră este susţinută de montările (la secţia română) : „Ştafeta nevăzută" de Paul Everac, „Vizita" de acelaşi dramaturg (la secţia germană) şi „Musafirul căzut din cer" de Kroly Sandor (la secţia maghiară). Diversificarea şi amplificarea activităţii acestei stagiuni s-a făcut şi cu unele reluări : „Un om, o scenă, un steag" de Dan Radu Ionescu, autor local — şi „Lipsă de personal" (de Rudi Strahl), montaje literar-muzicale („Pe treptele istoriei"), recitaluri de poezie din creaţia clasică şi contemporană, programe de divertisment muzical (în special la secţia germană). Realizîndu-se spectacole de calitate, s-au putut prezenta un număr de 75, la care au luat parte peste 17.000 de spectatori, rezultînd, totodată, şi însemnate beneficii ce vor fi folosite pentru lărgirea bazei materiale a teatrului (decoruri, costume, recuzită). Grija faţă de calitatea artistică a spectacolelor s-a manifestat cu asiduitate, atît din partea conducerii teatrului, cît şi din partea consiliului artistic, şi a regizorilor şi scenografilor profesionişti cu care s-a colaborat : Dan Radu Ionescu, Makra Lajos, Al. Winterfeld din Timişoara.

S-a considerat că activitatea susţinută prin spectacole la sediu şi în sălile întreprinderilor şi instituţiilor din oraş e în măsură să stimuleze colectivul teatral, care nu doreşte altceva decît să-şi vadă materializată pe scenă, în faţa publicului, munca depusă în lungi seri şi zile de repetiţii. Cîteva localităţi enumerate vor fi în măsură să ateste aria vastă unde colectivul lugojean a susţinut spectacole în stagiunea la care ne referim : Criciova, Darova, Grabaţ, Lenauheim, Reşiţa, Oradea, Caransebeş, Brebul Nou, Gărîna, Teremia-Mare, Bacova, Ţipari, Bodo, Dumbrava, Sacoşul-Mare, Boldur, Nădrag etc., asumîndu-şi, cu prilejul acestor deplasări, şi „funcţia" de îndrumător metodic pentru formaţiile de teatru ale căminelor culturale din sate şi comune, purtînd discuţii cu interpreţii acestora, veniţi să vizioneze spectacolul lugojenilor, ajutîndu-i, nu de puţine ori, în orientarea alegerii repertoriului, a montării pieselor într-un act, precum şi unele elemente de decor. De asemenea, mulţi dintre interpreţii colectivului nostru pregătesc formaţii de teatru, montaje literar-muzicale, brigăzi artistice, recitaluri de poezie la diferite întreprinderi, instituţii, cămine culturale (Val. Sprinceană, Eugen Gangan, Dan Diaconescu, Alexandru Vardaru, Stelian Stanciu, Dumitru Popescu, Ion Cojocariu etc.). Lărgind astfel contactul cu publicul spectator. Tot în această stagiune colectivul lugojean a fost invitat la Reşiţa pentru a susţine spectacolul „Un om, o scenă, un steag" (cu prilejul sărbătoririi a 125 de ani de la naşterea eminentului actor român George Augustin Petculescu, născut pe plaiurile bănăţene), precum şi la Oradea, cu ocazia consfătuirii interjudeţene a instructorilor de teatru, brigăzi artistice şi montaje literare, organizată de forurile centrale de specialitate. Şi în această stagiune, ca şi în atîtea altele, colectivul s-a completat cu noi forţe, unii fiind absolvenţi ai şcolii populare de artă din localitate, remarcîndu-se în cadrul distribuţiilor cîtiva interpreţi : Al. Virdaru, tehnician, Dumitru Popescu, normator, Romeu Gazetovici, lucrător P.T.T.R., Sabina Zotica, profesoară, Elena Meden, telefonistă, Mariana Cherciu, elevă, Ciara Ispravnicu, învăţătoare, Nicolae Balzer, profesor, Zsori Vincze, muncitor, Losonczi Laszlo, tipograf, Eva Bors, cosmeticiană, Ion Seffer, muncitor textilist, în majoritate tineri, fiind şi fruntaşi la locurile lor de muncă.

GHEORGHE LUCHESCU

plastică

CIPRIAN RADOVAN
Expoziţie de pictură

Expoziţia personală a lui Ciprian Radovan, deschisă la Galeria **Helios**, continuă preocupările de ultimă vreme ale pictorului timişorean, pentru conturarea bine definită a unei formule artistice proprii, în care motivele concrete figurative (floare, portret), se împletesc cu semnele-scriere, cristalizîndu-se într-un nou stil. Expresia aceasta trimite mai fără voie, mai cu voie, la acea orientare aproape generală a artei europene dintr-o scurtă dar efervescentă perioadă din pragul secolului al XX-lea, cunoscută sub denumirile de **Art Nouveau, Iugendstil** etc. În fapt, elementele de prioritate a afectului, a exuberanţei decorului vegetal, a liniei unduioase, şi a exploziei cromatice — prezente deopotrivă în delimitările estetice privitoare la romantism şi baroc — sînt retopite în retorta unei viziuni originale, purtînd fireşte amprenta sensibilităţii plastice a vremii noastre.

Faţă de expoziţiile anterioare, în care predominau chipurile tandre şi fragile ale copilăriei şi adolescenţei, precum şi imaginile de tainică frumuseţe a femeii tinere („subiecte" rămase şi acum dragi artistului), actuala selecţie aduce nou efortul de integrare în genul portretistic a maturităţii şi a senectuţii (autoportretele din **„Actor IV"** sau **„Univers crepuscular"**, portretul mamei şi mai cu seamă rembrandtianul portret al tatălui, scăldat în reflexe de negru şi aur). În lucrările bazate pe semnul-portret, sentimentul este filtrat deobicei prin procedeul proiecţiei într-un timp al amintirii, ei ţîşneşte mai direct şi mai vivace (cu o intensitate de esenţă expresionistă), în aşa-zisele naturi statice, ca de pildă **„Flori albastre"**, **„Arabesc floral"**, **„Densităţi florale"** şi îndeosebi **„Nocturnă"**.

Ciprian Radovan, care este cunoscut şi ca un avizat şi subtil autor al unor note despre artă, notează în finalul textului-prefaţă din catalogul expoziţiei sale : „În ansamblu ,folosesc totul pentru a reda, cel puţin ca atmosferă, ceva din starea de bucurie pe care o am atunci cînd pictez sau cînd mă gîndesc că voi picta şi starea de bucurie resimţită la descifrarea unor seismograme sufleteşti". Această bucurie mi se pare a fi integral încorporată în tablourile pictorului, declanşînd în privitor o pură şi generoasă stare de încîntare.

DELIU PETROIU

aveţi cuvîntul

Două stiluri în plastica timişoreană — Virginia Baz Baroiu şi Ciprian Radovan

Cele două expoziţii de pictură, cea a Virginiei Baz Baroiu şi cea a lui Ciprian Radovan, ambele deschise la Galeriile Helios, aduc în faţa publicului timişorean nu numai două stiluri în plastica contemporană, ci şi două valori autentice. Spuneam două stiluri, deoarece, dacă Virginia Baz Baroiu stăpîneşte într-o manieră surprinzătoare acuarela, obţinînd nuanţe perfect îngemănate, calde, Ciprian Radovan stăpîneşte tot aşa de bine tehnica uleiului. Găsim în tablourile Virginiei Baz Baroiu zborul păsărilor, cu evidente aspiraţii către înălţimi, alături de peisaje, într-o transfigurare sui-generis, a realităţii, alături de teme izvorîte dintr-o fantezie debordantă sugerînd căldură sufletească, bun gust, rafinament, mister, sobrietate, toate cu un efect tulburător, pe care l-aş asemui efectului provocat de alchimia verbală din poemele lui Rimbaud.

Tablourile lui Ciprian Radovan creează impresia unei arte cerebrale, o artă care îndeamnă la meditaţie, o artă ancorată cu tot valenţele în formaţia ştiinţifică a autorului. Aici nu se mai caută valorile interferenţiale ale culorilor, ci, dimpotrivă, motivele florale sau portretele, dublate de arabescuri (din nou seducţia orientului) sînt organizate pe un fond net, cu un puternic iz de psalm închinat omului.

Expoziţia este dominată de portrete reprezentînd fiinţe apropiate autorului, tatăl, mama, precum şi de portrete de copii, de fete, toate într-o viziune ce sugerează forţa lăuntrică a fiinţei umane în permanent dialog cu sensibilitatea.

AUREL RUS
Profesor — Liceul „C. Diaconovici Loga"

muzică

Un artist de excepţie — MIHAI BREDICEANU

Un dirijor ilustru, mare prieten al Banatului, artistul emerit **MIHAI BREDICEANU**, a fost la sfîrşitul săptămînii trecute oaspetele Filarmonicii. Evoluţiile sale aici au dat întotdeauna măsura evenimentului — dovadă numărul celor sosiţi a-i reîntîlni ! Îmi amintesc, scriind acestea, despre versiunea dată **„Fantasticei"** lui **Berlioz**, în urmă cu peste 20 de ani, fervoarea faustiană cu care a recompus-o, devenită, peste ani, adevărat etalon valoric. A onorat Simpozionul Tiberiu Brediceanu, la începutul stagiunii trecute, cu acea apariţie surpriză, la pupitru. Îmi amintesc şi despre forţa emoţională ieşită din comun cu care a dăltuit, transfigurat, de pe podiumul Ateneului, un **Bruckner**. Ultima sa apariţie ne-a dăruit una din cele mai frumoase versiuni ale **„Tragicei"** lui **Brahms**.

Arta sa dirijorală este, înainte de toate, **o artă a expresivităţii**, mai grăitoare ca vorba, ori jocul de culori, izvorîtă din trăiri excesiv de intense şi materializate printr-o veritabilă chironomie a gesticii, care a alungat bagheta tradiţională. Mesajul acelor degete neliniştite, zvîcnetul dramatic al braţelor lansează continuu chemări misterioase spre străfundurile abisale ale fiinţei noastre, pe care doar orchestra le înţelege şi le dimensionează într-un univers afectiv fascinant. Minute în şir, după ce totul s-a încheiat, sala şi orchestra l-au aplaudat pe acest maestru, ce onorează splendid statutul dirijorului rasat : cel de demiurg al universului sonor. Pitoreasca versiune dată „Tării Hălmagiului", de **N. Boboc**, nu verifică oare la fel puternica originalitate a personalităţii sale dirijorale ?

Solista serii a fost violonista **MIHAELA MARTIN**, prima care, după Şt. Ruha, a reuşit un nou triumf românesc pe scena severului **Concurs Ceaikovski** de la **Moscova**, după „antecedente" nu mai puţin prestigioase la **Glasgow** şi **Londra**. **Concertul 3 de Mozart**, pe care-l cîntă fiecare elev al Liceelor de artă, a avut, acum, străluciri inedite. Echilibrul prin care drămuieşte undurirea graţioasă a cantilenei mozartiene, cu vigoarea stenică, niciînd exagerată, puritatea de cristal a sunetului, strălucirea şi aplombul solistic al acestei studente, aflată în anul II. la Conservatorul „C. Porumbescu", ne determină a saluta încă de pe acum în Mihaela Martin pe hărăzita mesageră a artei noastre interpretative, nouă revelaţie a muzicalităţii pămîntului românesc, cel care — după cum zicea Zamfir — l-ar fi avut ca străbun pe acel legendar şi mirific zeu al muzicii, Orfeu-Tracul.

DORU MURGU

retro

Sciri variate

Retrovizorul citeşte rubrica de „sciri variate" în „Luminătoriul" (toamna lui 1892), constată că timişorenii (şi timişenii, în genere) au un acut sentiment planetar — Chicago, Paris, Timişoara, Viena, Leyda, Beciche rec, St. Paul, Berlin, Ciacova, Genova, Mineapolis. Jebei —, drept pentru care transcrie, spre pildă, următoarele. ● **Ţinere de minte extraordinară.** Scaliger un talian, a învăţat pe de rost în timp de 21 de zile „Iliada", care conţine 5.210 versuri şi tot în atîta a învăţat „Odiseea", care e de 5-6 ori mai mare. Lipsius, profesor de universitate din Leyda, a recitat întreaga istoria lui Tacit înaintea unui om armat cu un pumnal, care avea dreptul să-l străpungă la prima greşeală ce o va face. ● **Bijuteriile împărătesei Austriei.** Colecţia sa este cea mai importantă din Europa, după cea a împărătesei Rusiei, fiind preţuită la 125.000.000 franci. ● **Tramvai cu vapor** se va construi de la staţiunea Rudna la Ciacova, trecînd prin comuna Macedonia. ● **Nouă armă de foc înzestrătoare a** inventat cunoscutul fabricant de arme, anglesul Manlicher. Un soldat dibaciu este în stare a da cu noua armă 120 puşcături într-o minută. ● **Sinucideri suspecte în Becicherecu mare.** S-a sinucis protonotariul comitatului, Heghedus, scurt timp după care a încercat a se sinucide primarul oraşului. ● **Renumitul scrutătoriu frances, Pasteur,** va împlini în curînd 70 de ani. Din acest incident, facultatea de medicină şi reuniunea medicilor din capitala Sveciei a deschis o colectă naţională pentru procurarea unei mari medalii de aur şi pentru întemeierea unei fundaţiuni. ● **Himen** (rubrică de nuntă). Dl. Nicolau Danciu îşi serbează luni, 3 oct., la patru ceasuri după amiază, cununia sa cu amabila d-soară Mărioara Jivcovici, în biserica Sf. Ilie din Fabric. Felicitări sincere tinerei părechi. ● **O nouă descoperire astronomică.** Observatoriul de la Lick din California, care e instalat la o înălţime de 1.310 m., are telescopul cel mai mare din lume. Cu acest puternic instrument, astronomul Sarvard a putut descoperi şi observa zilele trecute un al cincilea satelit al lui Jupiter, cînd nimănui nu-i mai trecea prin gînd a-l mai căuta alături de cei patru tovarăşi strălucitori ai săi.

RETROVIZOR

panoramic

● În cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", Consiliul judeţean al Sindicatelor Timiş organizează cea de a patra ediţie a Festivalului de muzică uşoară, folk, creatori şi recitatori de poezie „Timişoara, floare rară" în 4 şi 5 noiembrie, la Clubul C.F.R. ● La secţia de artă a Bibliotecii judeţene Ion Românu, directorul Filarmonicii a susţinut o „cronică a vieţii muzicale a Banatului". ● În ciclul de conferinţe „Orizonturi politehnice" a expus prof. em. ing. Ioan Zăgănescu de la Institutul timişorean. ● „Zilele culturii la Reşiţa" au încius un simpozion despre productivitatea muncii cu participarea specialiştilor reşiţeni şi timişoreni. ● Liceul pedagogic timişorean a editat un nou număr al revistei „Pagini noi". ● Sîntem informaţi despre încă o manifestare artistică „Agora" sub egida Consiliului de educaţie politică şi cultură socialistă al oraşul Brad. ● Medalion „Marius Munteanu" la cenaclul „Ridendo" al Casei de cultură a municipiului Timişoara. Poetul a prezentat creaţii în grai bănăţean. Au mai vorbit Nicolae Ţirioi, Victor Gorşcovăz, Dan Radu Ionescu, Ion Olariu etc. ● Un grup numeros de plasticieni timişoreni expune în Elveţia şi R.P. Polonă. ● Şi-a reluat activitatea cenaclul Dolina Varias, comună care a dat literaturii nume precum Duşan Petrovici, Ivo Muncian, Laza Ilici Neboişa Rosici. ● „Viorile cetăţii" este titlul unei viitoare plachete de poezie a cenaciului lugojean „I. P. Bănăţeanul".

L. B.

Cu inginer

AUREL BERINDE

(Urmare din pag. 1)

— Ce te leagă de instituţia aceasta ? Prin ce simţi că ea este şi opera ta, că face parte şi din fiinţa ta ?

— Mă leagă cea mai mare parte din viaţa mea. Aici am deprins şi eu tainele meseriei şi a mîndriei de a fi constructor. Şi iată că la şcoala unde ieri am fost elev, azi sînt profesor şi ales de întregul colectiv să-l reprezint ca director. Cred că e suficient pentru ca să se vadă osmoza care există între fiinţa mea şi această şcoală.

— Ce-ţi spun copiii ? Ce înseamnă ei pentru tine ca dascăl ? Ca om ?

— Copiii înseamnă viitorul. Cum îi creştem, aşa vor fi, aşa va fi viitorul. Ei sînt minunaţi. Sînt dornici să înveţe, să cunoască o meserie. Îşi pun în muncă toată inteligenţa, toată inima şi toată capacitatea de concentrare. Ne urmăresc cu atenţie, ne studiază. Ei văd în generaţia noastră o generaţie de excepţie. Ne admiră faptele, ne ascultă vorbele. Citesc în ochii noştri dorinţa de a munci mereu mai mult şi mai bine. Ei sînt fascinaţi de robusteţea revoluţionară a generaţiei noastre. De aceea se cere să fim atenţi. Să nu uităm că faptele noastre, o vorbă aruncată-n vînt, pot să îndepărteze pe aceşti copii de noi. Ei vor să vadă în profesorii lor un exemplu pentru viaţa lor viitoare. Ei vor colaborare, vor căldură, degajare dar şi exigenţă. Detestă inactivitatea. Refuză indolenţa şi nepăsarea. Copiii noştri sînt plini de ţeluri, iubesc lumina, au iniţiative în munca practică şi teoretică, vor să se afirme şi, ca un corolar al inteligenţei şi al dragostei lor faţă de părinţi, faţă de patrie, ei au o atitudine activă patriotică, revoluţionară.

— Ştiu că şcoala ta este dotată tehnic extraordinar. Că ai laboratoare, activităţi demne de un institut superior. Sau exagerez ? Spune-mi ceva despre aceste căutări de a adapta şcoala ta cerinţelor învăţămîntului modern.

— Cu efortul elevilor şi al întregului colectiv s-au realizat la noi în şcoală, prin autodotare, laboratoare, instalaţii, machete funcţionale, cabinete şcolare moderne, la nivelul cerinţelor actuale. Ele reprezintă iniţiative, cercetări inovaţii, invenţii, toate contribuind la desfăşurarea unui proces de învăţămînt modern. Avem încă rezerve mari, de aceea ne-am fixat în perspectivă obiective şi mai curajoase.

— Ai vreo părere, fiind în domeniu, de construcţiile româneşti ? De ceea ce se face bun în acest domeniu ? De ceea ce ar trebui să se facă mai bun ?

— Consider că tot aşa ca şi literatura ce se scrie astăzi, şi construcţiile vor reprezenta generaţia, viaţa, epoca în care trăim. Vor fi o mărturie a entuziasmului, a efortului şi a frămîntărilor noastre.

— Nostalgii ai, vreodată, pentru acel teritoriu al visului, care este literatura ? Cum se manifestă asemenea stare de spirit la tine ?

— Teritoriul visului e vast şi e permanent. E ca şi apa unei fîntîni arteziene ce ţîşneşte mereu datorită presiunii din interiorul pămîntului. Apă ce poate fi folosită în industrie, în agricultură, poate fi băută de un trecător însetat, poate alimenta o aşezare urbană modernă, poate fi folosită în diferite feluri şi locuri. Tot astfel caut şi eu să materializez cît mai multe din visurile mele, din gîndurile şi ideile mele pentru ca ele să devină cît mai utile.

— Din cîştigurile vieţii, din greşeli, din victorii, din eşecuri, ce învăţăminte ai tras pentru fiinţa ta şi fiinţa şcolii ce o conduci ?

— Să devin mai înţelept. Şi să-i determin şi pe cei din jurul meu să devină astfel.

— Fiindcă nu sînt superstiţios, ba chiar iubesc cifra 13, mă opresc la această întrebare şi, alături de tine, călătoresc cu gîndul la primele noastre amintiri tinereşti, ţesute la fiecăra curată a acelor ani şi-mi zic şi îţi zic : Aurel Berinde, vor fi bune, vor fi regeneratoare pentru noi, ca pămînteni, acele firave amintiri ? Ce-om fi găsind noi în ele de, uneori, ne copleşesc şi ne fac bătaia inimii mai rapidă ?

— Şi eu iubesc cifra 13, aşa, fără să ştiu de ce anume. Bucuria mi-a fost mare cînd am citit că cifra 13, pentru civilizaţia strămoşilor noştri daci, a fost o cifră cosmogonică, aşa cum pentru alte civilizaţii a fost cifra 7 sau PI. Amintirile noastre sînt împletite la un război de ţesut în veşnică mişcare, care ţese mereu şi mereu, aşa că nu ne-a prea dat voie să bulevardăm, să cafebarăm, ci să răspundem mereu prezent la chemarea timpului. Iată de ce circulaţia sîngelui devine mai rapidă, cînd readucem în minte aceste amintiri. Ele stimulează imaginaţia, gîndirea, sentimentele, capacitatea de a învinge greutăţile. Ele ne împing spre dăruire totală pentru o cauză umană, revoluţionară, deplin patriotică.

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Racul, broasca și o știucă — SEMNAL ; 2. El Greco — ADINA DIMITRIU ; 3. Hanul ulciorului nesecat — MIRCEA BANICIU ; 4. Jocul aparențelor — SFINX ; 5. Unde a fost visul — GIL DOBRICĂ. **SECȚIA STRĂINĂ :** 1. Thre Times A Lady — COMMODORES ; 2. You're The One That I Want — OLIVIA NEWTON & JOHN TRAVOLTA ; 3. Painter Man — BONEY M ; 4. Miss You — THE ROLLING STONES ; 5. Livin', Lovin', Givin' — DIANA ROSS.

Autumnale...

După o serie de tergiversări, factorii răspunzători au decis : numele celebrului cîntăreț de culoare **Paul Robeson** va fi imprimat pe asfaltul lui „Sunset Boulvard" din Hollywood alături de alte nume celebre, ca un semn de recunoaștere a valorii acestui bard militant pentru drepturile poporului său. ● Care este tirajul înregistrărilor anuale realizat de casa de discuri **„Melodia"** din Moscova ? **190.000.000 !** Impresionanta cifră include pe lîngă înregistrări de muzică simfonică, populară, ușoară și lucrări didactice, teatru, basme... ● **Stanciu Simion** ne oferă o excelentă interpretare a succesului „Feeling" (Morris Albert) la instrumentul despre care **Gheorghe Zamfir** afirmă că este .singurul instrument cu tăietura tubului spre cosmos singurul instrument care sărută buzele artistului (...), e întregul univers...". ● Pentru luna decembrie e programată apariția LP-ului **„Lied cu fluturi"**, al grupului **Savoy**, pe textele poetului Ion Lotreanu. ● Grupul **„Moody Blues"** a susținut de curînd un concert la Londra. E vorba de prima apariție în public a acestei formații după toamna anului trecut cînd în componența grupului s-au făcut modificări, primele în 14 ani de activitate. ● În Scoția, pe malul lacului Lamont, în fața a peste 60.000 spectatori a avut loc un concert pop cu participarea lui **Eric Clapton, Van Morrison, Thin Lizzy...** Se zice că de data aceasta scoțienii nu s-au zgîrcit cu aplauzele ! ● **250.000 exemplare** vîndute în S.U.A., ale noului album „Davis On The Road Again" (Manfred Mann's Earth Band). ● „40 Golden Greats" se numește dublul album retrospectiv **Cliff Richard** lansat de casa de discuri EMI. ● Am urmărit cu încîntare cu două zile în urmă excelenta emisiune TV „Meridianele cîntecului și dansului" ascultînd-o cu acest prilej și pe **Olivia Newton-John** (în foto). ● Vom vorbi la trecut despre cel care a fost **Jacques Brel**, despre care Evgheni Evtușenko spunea : „Toată impetuozitatea, tot caracterul haotic, nervozitatea secolului XX, vibrează în el ca impulsurile unui motor. Sufletul său este de o curățenie extraordinară, ca al unui strengar cu buzunarele pline de cîntece...".

PETRU UMANSCHI

sport

Au început Mondialele...

...de gimnastică, sport în care fetele noastre doresc să urce pe podium, adică să rămînă, după ce, acum doi ani, la Montreal, Nadia Comăneci și prietenele sale se îmbrăcaseră în aur și argint. În doi ani, a apărut și Emilia Eberle, eleva din Arad, premiantă la înalta școală a soților Karoly. Bucuria lor, mîndria noastră !

Ieri, la București, marele meci mare : România — Iugoslavia. În sfîrșit, Ștefan Covaci s-a decis să-i recheme în lot pe cel mai mare fotbalist român, piteșteanul Nicolae Dobrin, învingătorul celebrului „mundialist" Mario Kempes. Eram la Budapesta, să văd cum în opt minute „Poli", fără Șerbănoiu, eliminat pe drept, dar pripit, a pierdut orice șansă de-a trece în turul III al Cupei U.E.F.A., acolo unde, cred, nici n-ar avea ce căuta, socotelile ei fiind altele. (Se și aude că Adrian Păunescu va veni la Timișoara pentru realizarea unei emisiuni „Lanterna vă aparține"...). Tocmai de aceea, voi merge simbătă la Arad, la meciul U.T.A. — „Poli", cu care, se zice, se speră, va începe revirimentul. Bine-ar fi să fie-așa !

Între timp, rugbiștii noștri s-au întors cu laurii unui turneu excelent în Marea Britanie și mă bucur că Turneul celor cinci, impar, ar putea deveni în scurtă vreme al celor șase, cifră care ne-a întrerupt un campionat și ne-a deschis o poartă spre eternitate. Să păsim, deci, încrezători că balonul oval își va rotunji competițiile supreme.

Ioan Iustin Purza îmi scrie din nou că e fericit să se știe prietenul de buzunar al rubricii noastre, dînd de lucru poștei noastre și consumînd timbre de 0,55. Îi rămîn dator, nu cu o sumă, ci cu un zîmbet. Dar numai după ce „Poli"...

TEODOR BULZA

evrika!

- **Actor mare e cel ce nu seamănă cu sine, ci cu restul lumii.**
- **La un concurs de bunătate cine ar fi campion mondial ? Spuneți-mi !**
- **Pentru că eroi sînt cei ce uită de sine, oameni se cheamă cei ce nu-i pot uita pe eroi.**
- **Ce mult îi deranjează pe fumători poluarea planetei !**
- **Cel ce-și ține mereu fruntea în pămînt, de obicei, e omul care-și frînge gîtul.**
- **Cînd prostia și incompetența bat pasul pe loc, progresul lor încă nu e nul.**
- **Cuvintele mari nu se spun în gura mare.**
- **Oamenii au renunțat la măciucă : ea viza capul !**
- **În iad nu se moare : o șansă pentru cei ce se vor nemuritori.**
- **Vecinul își dă „examenul de stat", cînd pleci în concediu cu familia.**
- **Cei ce pun punct după semnătură, parcă ar spune : „După noi, potopul !"**

ION VELICAN.

corespondența

Bacșiș Teodora : Prețuim preocupările dvs. multiple. În fața realității, remarcăm spiritul dvs. de observație și ironie, de înțelegere și descriere. Dar nu vrem să facem un demers impus de circumstanțe. La vîrsta dvs. înclinațiile sînt multiple, trebuie să alegeți pe acelea care vă conțin esența personalității. După opinia noastră e bine să abordați un singur gen. Altfel există riscul să vă împrăștiați. Am citit cu plăcere „Carpe diem" de Valéry Larbaud, și „Dacă" de Kipling, pe care o cunoaștem din mai multe versiuni. Deocamdată sînt exerciții meritorii. Dar nu uitați că orice traducere e mai mult sau mai puțin o adaptare și prin aceasta o clarificare mai mult de echivalențe, dintr-o limbă în alta, singura posibilă pentru păstrarea mătăsurilor, ornamentelor sau umbreior sintaxei. Mai trimiteți.

Dumitru Branc : Scrisul dvs. fraged, avîntat, inteligent, plin de abilități stilistice. În general ați făcut un progres real. Mai trimiteți.

Maria Donan : Încercările dvs. sînt meritorii. Trebuie să perseverați. Și mai trimiteți. Cred că în curînd veți putea publica.

Iulian Filip : Versurile dvs. sînt încurajatoare. Perseverați și mai trimiteți. Nu trebuie să fiți un autor, indiferent dacă este de-ajuns să aveți ceva de spus și că știți cum trebuie spus.

Sergiu Someșan : Versurile dvs. sînt prea sonore. Dar nu asta ne împiedică să le apreciem. Dovadă că v-am reținut ceva. Ele conțin o substanță care se degradează, însă, din cauza tonului lor patetic. Mai trimiteți.

PETRU SFETCA

Prietenii revistei Orizont

Mărturisire

N-am scris în viața mea
vreo poezie...
Poate,
uneori m-a durut
geamătul vîntului...
N-am scris în viața mea
vreo poezie...
Dar cîte-o toamnă era atît de tristă,
udată de ploi
și bîntuită
de melancolie...
Nu, n-am scris în viața mea vreo poezie,
dar cîte o primăvară,
își trimitea strigătul
pînă la mine...

SERGIU SOMEȘAN

Elegie

tu aveai ochii verzi
aducători de frumoase neliniști
tu aveai fruntea înaltă
cît singurătatea plopului
la marginea serii
tu aveai gura rotundă
ca răcoarea izvorului
cînd peregrinul doarme
pe dune de nisipuri fierbinți
tu aveai umerii albi ca două piersici
coapte
luminînd pe masa poetului,
cînd afară plouă mărunt
și-n ferestre
se-neacă păsări pribege

te atingeam doar cu gîndul
și totul în jur
căpăta unduire de flaut
îți sărutam cu palma pieoapele moi
și tot ce atingeam
și tot ce atingeam
se făcea o muzică vastă
plutind cu mare-nțeles peste lume
acum te îmbrac în mătasea nopților lungi
și lucrurile tac
și nu mă mai cunosc...

VALERIU SALCIE

Tînăra femeie

În liniștea nopții tînăra femeie doarme
cu gîndurile curate ale bărbaților.
Niciodată n-am cunoscut o noapte mai frumoasă.
Ea doarme. Întunericul întîrzie peste trupu-i lenes.
Somnul o stăpînește deplin.
Frumusețea îi stă de pază.
Și doarme, doarme pe un braț de ierburi
visînd prunci,
la marginea lanului
sub greutatea florilor de mac.
Toată liniștea lumii pare adunată
să-i fie somnul întreg.

NICOLAE ROGOBETE

Simetrie

Viețile noastre sînt două cercuri concentrice
așezate într-o încăpere cu pereții albi.
Simetria e perfectă pentru că centrul
coincide cu intersecția diagonalelor.
Echilibrul e însă instabil
din cauza direcțiilor diferite
pe care ne-am obișnuit să mergem.
Citeodată încercăm să ne eliberăm
unul de altul
și să găsim fiecare un centru propriu.
Dar din cauza inerției
sau poate a atracției gravitaționale,
rămînem mereu aceleași
cercuri concentrice,
în aceeași vastă încăpere
cu pereții albi...

TEODORA BACȘIȘ

rebus

Din valurile vremii...

ORIZONTAL : 1) „În timpul nostru" (E. Hemingway ; adj.). 2) „Treptele anilor" (G. Lesnea) în „ Viziune geologică" (L. Blaga) — O notă... „Din vremuri" (G. Bacovia) ! — „Zile de februarie" (L. Bratoloveanu ; adj.) 3) „În plină zi" (V. Rebreanu) — „Crepuscul" (R. Ciobanu), pag. 136 ! 4) Hibernează în „Anotimpul zăpezilor" (A. Raicu ; pl.) — „Zilele vieții" (D. Botez). 5) Inima recrutului ! — Ultimele secvențe lunare ! 6) „Contemporani cu viitorul" (V. Băran ; adj. și pron.) — „Oameni de demult" (E. Boureanul) de „O singură vîrstă" (R. Petrescu). 7) „Cu un ceas mai devreme" (M. Beniuc). 8) În sufletul curioșilor! — „Sfîrșitul vacanței" (I. Hobana) ! — „Lacrima timpului" (A. Dumbrăveanu), pag. 61 ! 9) „În pragul vieții" (I. Agîrbiceanu) — Radu Selejan („Tîrziul clipei") — Riuri. 10) „Zi de zi" (M. Beniuc ; adj.) 11) În „O clipă" (O. Goga) — „Din valurile vremii..." (M. Eminescu ; pl.).

VERTICAL : 1) „Veac" (L. Blaga) — 17 prezențe... în „Septembrie" (M. Banuș) ! 2) „Ceas" (L. Blaga) — Bradul de exemplu, adus în fiecare casă de „Anul nou" (N. Țic). 3) „Prin toate erele" (L Blaga ; adj. fem.). 4) Personaj legendar — Riu în U.R.S.S. 5) Rătăcire (fig.) — O parte din „Ultima oră" (M. Sebastian) — ... (A. Jar) ! 6) „Cel mai tînăr" (Philip Barry) dintre frați — „Anotimp alb" (C. V. Sein). 7) Șah al Persiei — Repriză la volei. 8) „În zori" (G. Hauptmann) ! — Unul ce face o „Noapte albă" (F. Grecea ; adj.) 9) „A doua zi de Anul nou" (V. Eftimiu ; adj.) — Încheie „Dimineața" (O. Goga) ! 10) Aceea — „Un șir de zile" (O. Genaru). 11) „Grăuntele timpului" (V. Bârna) în „Clepsidra" lui Ivo Muncian — La „Anii adolescenței" (I. Arieșanu ; pl.).

Dicționar : IRU, TMA, ALP.

VIOREL ABRUDAN

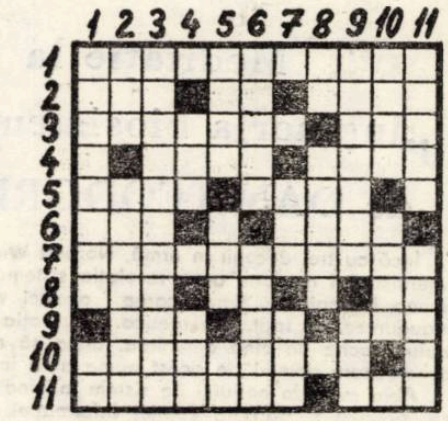

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI

Planul amiralului Canaris

După consfătuirea avută în cerc restrîns, Keitel îl invită pe Göring în buncărul său, Acolo îi aștepta amiralul Wilhelm Canaris, șeful Abwehrului.

— Herr Reichsmarschall, vă felicit pentru minunatul cadou — începu Keitel. — Totodată vreau să vă informez despre ceva.

— Ascult cu interes — îi răspunse Göring, așezîndu-se comod în fotoliu.

— Șeful serviciilului nostru de informații militare, amiralul Canaris — și — arătă spre șeful Abwerhului care era de față — m-a informat că, odată cu deplasarea liniei frontului, a hotărît ca unele oficii ale serviciului de informații să le mute spre est...

— O hotărîre justă — interveni Göring.

— Fără îndoială. Dar unele intenții ale amiralului Canaris se leagă de cadoul pe care abia l-ați primit din partea fuhrerului.

— De cadou ? — Göring își ridică mirat sprîncenele. — Aha, începe să fie interesant

— Vă explic imediat. În toamna anului 1939, una din centralele serviciului nostru de informații din Est a fost amplasată în localitatea Sulejowek de lîngă Varșovia. Poartă criptonimul „Wally-I". Actualmente, statul major al amiralului Canaris a hotărît ca o parte a acestei centrale s-o deplasezo mai departe, spre răsărit. Ea va prelua o serie întreagă de probleme de spionaj pentru porțiunea centrală a frontului. Ca reședință pentru această centrală a fost aleasă Bialowieza, mai precis, fostul palat al țarului din această localitate.

— Palat ? — întrebă mirat Göring.

— Aveți ceva împotriva acestui lucru ? — îl întrebă Keitel. Pînă astăzi, atît amiralul Canaris, cît și eu nu am știut că führerul vi-l va dărui.

— Statul major al serviciului de informații s-a mutat deja în el ? Göring se adresă direct lui Canaris.

— Parțial da — îi răspunse acesta.

Göring își aprinse un trabuc și tăcu jucîndu-se cu degetele de la mîini. După un timp, întrebă :

— Și de ce ați ales tocmai Bialowieza ?

— Din mai multe considerente. În primul rînd, acolo am avut și avem o rețea de informații foarte largă. În al doilea rînd, Bialowieza reprezintă un loc aproape ideal pentru activitatea noastră. Modul în care este situat palatul, face să fie imposibilă observarea lui de către spionajul inamic. Fiecare persoană dubioasă este acolo rapid remarcată — îi explică Canaris

— Bine, domnule amiral — răspunse după un moment de gîndire Göring. Chiar îmi convine într-un anumit sens. Deocamdată, nu voi putea guverna în Bialowieza și nici prea des nu voi putea merge prin părțile acelea. Amplasarea oamenilor dumitale în palat îl va feri de musafiri neplăcuți și nepoftiți, cum ar fi, de pildă, unitățile militare în trecere. Îmi rezerv pentru mine o aripă a palatului. Totodată, dorința mea este ca pe lîngă statul major să se afle și un serviciu de informații al Luftwaffe. Pe cine ai de gînd să-i numești șef ?

— Pe maiorul Zavelly. Este un ofițer de informații deosebit de capabil și merituos.

— Serviciul nostru de informații va fi preluat de maiorul von Fryvatt, de asemenea un om foarte capabil — spuse Göring. Vă rog, domnule amiral, să dați ordinele care să stabilească colaborarea între statul major al serviciilor de informații cu unitatea noastră din Bialowieza. Să fie trimis acolo un batalion al serviciilor terestre aeriene, care să se ocupe de paza palatului și a Statului major al serviciilor de informații. În Bialowieza l-am trimis și pe superintendentul de vînătoare, inginerul Thirping, iar Himmler, pe untersturmführerul SS, Berthel. Ambii se vor ocupa de curățarea codrilor și a regiunilor învecinate.

— Minunat, Herr Reichsmarschall — îi răspunse încîntat Canaris.

— Și încă ceva. Trebuie să vă puneți de acord cu Himmler, ca să trimită acolo trupe întărite de poliție. Acolo se află inima unor codri imenși. Trebuie să avem în vedere că s-ar putea extinde banditismul — îi preveni Göring.

— Mă voi ocupa de aceasta — interveni Keitel.

— Trebuie să recunosc, amirale, că ai talent în a-ți amplasa oficiile de spionaj. Bielowieza este un loc minunat. Dumneavoastră, domnilor, cunoașteți Bialowieza ? — Göring privi spre Keitel și Canaris.

— Nu, n-am fost niciodată acolo. Cunosc locurile numai din descrieri — răspunse Canaris.

— Nu e timpul încă pierdut. Cum voi avea timp, vă voi invita, domnilor, la o vînătoare în acele locuri — le spuse Göring. Deci am rezolvat și am pus totul la punct. Voi ordona imediat ca statul major al serviciului de informații al cartierului meu general să trimită în Bialowieza oamenii și aparatura necesară. Detaliile colaborării vor fi puse de acord de cei interesați. Göring își luă rămas bun de la Keitel și Canaris și părăsi buncărul.

Locatarul singuratic

L-a trezit un bubuit îndepărtat. La început i s-a părut că mai visează, dar cînd bubuitul s-a repetat, iar de această dată era mai aproape, se așeză pe marginea patului, se frecă la ochi și privi pe fereastră. Da, acum observa că e vorba de un atac aerian. Fără să aprindă lumina, se îmbrăcă repede, deschise ușile de sticlă și ieși pe balcon. Pe fondul întunecat al cerului zări nenumărate dîre ale reflectoarelor ce se întretăiau și traiectoriile luminoase ale proiectilelor lansate de turnurile antiaeriene. Pămîntul duduia din greu de exploziile bombelor. De undeva, din înaltul întunecat al cerului, ajungea pînă la el zgomotul din ce în ce mai puternic al motoarelor. Focul de baraj al artileriei creștea în intensitate

Bărbatul, încrucișîndu-și brațele pe piept, stătea sprijinit de tocul ușii și privea fasciculele de lumină lansate de reflectoare ce se încrucișau. Bombardierele grele lunecau în valuri deasupra Moscovei. Din cînd în cînd, cîte o explozie puternică lumina întunecimea cerului, iar rămășițele avionului bombardat se prăbușeau către pămînt învăluite în flăcări și fum. Atacul dură cîteva ore. Abia în zorii zilei sunetul îndepărtat al sirenei anunță terminarea alarmei aeriene.

Stanger se uită la ceas Cu toate că mai era pînă la ziuă, nu-i venea să mai doarmă. Închise ușa de la balcon, căscă, se întinse, își duse mîinile la spate și își începu plimbarea monotonă prin camera destul de mică. Mișcările energice, mersul usor, arcuit, trupul drept și zvelt trădau un militar sau un sportiv. Avea o față prelungă și oacheșă, ochi mari, căprui, deasupra cărora se întindeau arcurile regulate ale sprîncenelor negre. Pe frunte îi cădea o șuviță de păr blond, pe care o dădea nerăbdător în lături cu mîna. Putea să aibă în jur de treizeci de ani. Aici, în căsuța aceasta singuratecă din împrejurimile Moscovei, ascunsă printre grădini, se afla de cîteva săptămîni. Cînd își părăsea citeodată locuința, își lipea o mustață și o barbă falsă și-și punea ochelari fumurii.

În românește de ANDA și NICOLAE MAREȘ

serial

OMAR KHEYYAM

Cei ce-au murit, din pămîntul
deșertăciunii – au vestmîntul.
Bea și mi-ascultă – adevărul :
vorba le-a fost ca și vîntul.

*

Un vin, o pîine, stihuri de alean,
ce mi-ar ajunge pentr-un trai sărman,
și tu alături, singuri, pe-un tăpșan,
nu le-aș schimba pe sceptru – unui sultan.

*

Dă-mi să beau din acel vin tradafiriu – curat,
din gîtlejul cănii, sînge rubiniu – curat.
Astăzi, în afara vinului, pe lume
nu-i prieten să mai aibe suflet viu – curat

*

O cană de vin și o pîine de grîu,
o pulpă de oaie, aici, lîngă rîu,
și noi împreună – atît mi-aș dori ;
și cine-ar mai pune plăcerilor frîu ?

*

Cer, ruină-i rodul urii-ți nempăcate !
Nedreptatea-i arma-nfiptă pe la spate.
Tu, pămînt, de ți s-ar răscoli adîncul,
s-ar găsi în tine-atîtea nestemate !

SAADI

Aș vrea s-o vadă toți cum se dezmiardă
și să-i audă-n glas a harfei coardă,
ce inima și tihna să le-o piardă
și plînsu-ndrăgostiților să-i ardă.

*

Și dacă vrei să vezi aevea ce-ai visat,
n-amesteca tot ce-i murdar cu ce-i curat.
Dac-ai noroc – dorințele-ți vei împlini,
de n-ai noroc – vedea-vei răul lăudat.

*

Cînd bătaia tobei este și de lei temută,
nu te azvîrli în lupta care-o știi pierdută
și fă pace cu dușmanul ce nu-l poți înfrînge :
mîna ce n-o poți mușca, apuc-o și-o sărută.

ROBAIURI PERSANE

Nu umblu pe catîr și nu-s cămilă de povară,
Nu sînt din garda șahului nici n-am argați la țară,
Nu-mi pasă de ființă nici de soarta neființei.
Trăiesc în liniște și viața-n desfătare zboară.

*

Ce dascălul avu în căpătînă – te-a-nvățat,
cruzimi și vrăji și nazuri de stăpînă – te-a-nvățat,
Cum n-am văzut vreun dascăl astfel să se poarte,
eu cred că toate-acestea, doar o zînă – te-a-nvățat.

*

HAFEZ

Ca mugurul de roză, pocalul se desface,
dorindu-și vin, narcisa un chip de cupă-și face ;
E liber doar acela ce circiuma întreagă
asemeni unei cupe în țăndări o preface.

*

Prietenia lăudată scrum – devine.
Vestmîntul fetelor pătat acum – devine.
Se spune despre noapte că-i mereu gravidă,
dar nimeni n-a văzut gravidă cum – devine.

*

Să te legi de-ai lumii toți arginți – nu merită.
Nici odihnă după străduințî – nu merită.
Șapte mii de ani de veselie-n schimbu-a
șapte zile lungi de suferințî – nu merită.

*

La umbra hyacintului,[1] iasminul[2] – se hrănește,
și perlele[3] edenice rubinul[4] – le hrănește ;
iar tu hrănește-mi sufletul c-un vin ce-i numai duh,
cum trupul meu din duhul care-i vinul – se hrănește.

[1] părul ; [2] fața ; [3] dinții ; [4] gura.

Traducere din limba persană
de OTTO STARCK

Dara Seculici

A FOST APROAPE

I

Ești toată, în mers,
și în afară-ți,
cuprinzătoare.

Chiar fără farduri,
fără străine
îmbucături,
ești, totuși, iată,
și-ai devenit :
denaturată.
Fotografie tristă de om,
în ochiul de sticlă
al trecătorului.

II

Sub piele, timpuriile plăceri
cum pilpîie.

De plumb e vremea mohorită-n nori,
deasupra ochiului.

Se-ngroașă cearcăne pînă-n pomeți
și-i liniște.

Ai zice : pot să mor ! însă reverși,
bogată, ploaia !

IUBIRE, ZI ÎNSORITĂ

Mîna ta veselă și poticioasă
cuprinde mărul,
copilul meu.

Cu chinul dulce
cuprinde
sfera umplută precum o culme
a rotunjimii.

Viermi nu există, nici bănuieli
doar goliciune-n
calme explozii.

Nesăbuită este gîndirea ce crede
că noi n-am mai fi
cînd nu e soare.

DANTELĂ

Unde-i fosta salbă
de dantelă albă ;
unde-i bezna zării
din pragul plecării ?

Port cuvîntul tău de bine,
floarea de la tine,
mîna ta de foc,
noaptea, pe mijloc.

Mi-aș dori apoi
zile albe-n doi ;
să-ți cuprind tot ce se-ascunde
dincolo de frunte.

PĂDURE ȘI NEPUTINȚĂ

Toate-acestea ți s-au dat demult.
Apa te-a chemat cu-oglinzi în undă,
Muntele-n ecouri să-ți răspundă.

Toate-acestea ți s-au dat demult.
Piatra ta oprea, cu-un semn, în drum,
Calul zinei cu simbol de fum.

Chiar și iarba ți-a-ntrecut gîndirea
înclinîndu-se frumos spre lut ;
Tu nu mai ești, deși abia deunăzi
Te-ai recunoscut.

În românește de AL. ANDRIȚOIU și
SLOBODAN PASCULOVICI

cartea de idei

Meditație la „Ingineria biosistemelor" de DAN TEODORESCU

Încă cu trei decenii în urmă, Norbert Wiener, prototipul scientist-ului modern, avea revelația sistemului automat în lumea biologică. Amplificarea acestei viziuni avea să inaugureze, de fapt, Cibernetica. Fascinația viului și a neviului, veche de cînd omenirea, urma să capete astfel o concretizare demnă de acest nume abia în zilele noastre.

Abia evoluția noțiunii de sistem în gîndirea inginerească, precum și apariția Teoriei Informației, au îngăduit o abordare mai propice a complexelor biologice. În felul acesta s-au putut pune în corespondență (în sensul matematic modern) funcțiunile unui servomecanism și cele ale unor organe de viețuitoare, ceea ce a scos în evidență izomorfisme remarcabile. S-au creat modele tot mai perfecționate (modele neuronale, cardio-vasculare, neuromusculare etc.) care, dacă nu pot evita simplificările inerente unor scheme, beneficiază în schimb de marele progres pe care studiul sistemelor nevii l-a realizat, înainte de a fi comparate cu cele vii. Așa se face că au ajuns de pe masa de disecție pe masa de studiu biosisteme cu reglare proporțională sau cu reglare integrală și diferențială, precum biosistemul constricției pupilare, respectiv fibra musculară ; biosisteme discrete, de tipul celui oculomotor sau al celebrului model neuronal propus de Hodgkin și Huxley (premiul Nobel) ; biosisteme multiple, biosisteme adaptive, biosisteme cu organizare ierarhică... În uimirea lor de a recunoaște conlucrarea unor noțiuni, pe care pînă acum le așezau cu avariție în filele propriei discipline, biologul și automatistul trebuie să-și dea mîna ; o nouă și vîrstnică știință a apărut pe firmamentul cunoașterii umane. Și, astfel, aparatura matematică bine pusă la punct în Teoria Sistemelor (tehnice) a pătruns în Biologie. Consecințele acestui transfer sînt departe de a fi evoluate.

Oricine ar încerca abordarea unor asemenea probleme, fără o cunoaștere profundă a uneltelor matematice care descriu lumea sistemelor, ar fi sortit să rămînă la periferia analogiei viu-neviu. Dar autorul ingineriei biosistemelor dăduse deja bătălii decisive pe terenul sistemelor automate, cînd privirea i s-a îndreptat asupra sistemelor biologice. Ar fi suficient să amintim răsunătorul succes în ceea ce privește tratarea sistemelor neliniare, pentru a-i conferi un atu în plus față de alți cercetători ai biosului, venind dinspre inginerie. Urcînd treptele propriei gîndiri neliniare în știință, Dan Teodorescu era fatalmente împins spre explorarea acelui domeniu în care neliniaritățile abundă, lumea sistemelor vii. Pe de altă parte, absența unor mijloace adecvate studierii fenomenelor neliniare explică de ce cunoașterea a trebuit să se limiteze – atît în științele tehnice cît și în biologie – la ceea ce o ipoteză simplificatoare ca cea a liniarității transferului de informație putea să ofere. Generalitatea și eleganța soluției prezentate de autor în tratarea oricărui gen de neliniaritate se datorește noutății surprinzătoare a instrumentelor matematice implicate, între care conceptul de **vector specific** este fundamental. Aria cercetării sistemelor biologice se deschide astfel larg realității neliniare.

Suficientă în sine pentru a lega definitiv numele autorului de Teoria sistemelor neliniare, această realizare poate fi calificată ca rezolvarea magistrală a unei probleme preexistente cu mijloace matematice noi. Voim a spune că Sistemele neliniare erau bine cunoscute oamenilor de știință, dar abia dacă acestea fuseseră tușate în cîteva cazuri particulare, abordarea generală fiind declarată, de specialiști, fără perspectivă, în jurul anilor 1970. Ori, din fericire, tocmai contrarul s-a întîmplat, după această dată.

Pentru un cuceritor, răgazul între bătălii e scurt. Un teritoriu de gîndire, de o excepțională fertilitate, urma să fie curînd anexat, prin inversarea datelor creatoare. În adevăr, o problemă nouă avea să fie soluționată prin mijloace matematice preexistente. Este vorba de marele principiu al optimizării, evitat sau ignorat de cercetători, nu și de natură. Apelînd la virtuțile programării liniare, pentru prima oară în Teoria Sistemelor, modelele matematice care descriu anumite transformări devin capabile de optimizare, ceea ce le apropie de realitatea acțiunilor ființelor vii. O unealtă matematică în stare să surprindă nu numai schimbarea, dar și prețul ei, deschide nebănuite căi în investigarea biosistemelor, știut fiind că orice experiență în natură costă ceva. Acel ceva devine în același timp sesizabil și măsurabil. Noul mod de a privi lucrurile reprezintă o cucerire pe care se va clădi, fără îndoială, viitorul apropiat și îndepărtat al științei biosistemelor. Și nu numai al acesteia.

Cititorul ar fi nedreptățit dacă, furați de ardența problemelor, nu am elogia îndeajuns forma în care ele sînt turnate : **Modelul fizic, Modelul matematic, Modelul necunoscut.** Se pare că primele două modele se recomandă singure, cu mențiunea că atît biologul cît și inginerul avizat vor descoperi prin ele dorința reciprocă de a se cunoaște mai bine și de a învăța unul de la celălalt. Ceea ce în intenția autorului se traduce prin termenul condensat **„compararea soluțiilor"**, obiectiv rațional al întregii sale cărți.

Cît privește Modelul necunoscut, acesta este oferit ca un excitant al imaginației. În fapt, se reactualizează faimoasa cutie neagră (black box), găsindu-se o manieră originală de a o influența pe calea feed-backului, fără tentația de a-i răpi secretul. Această renunțare aduce imediat un cîștig, căci ocolind dificultatea (dacă nu imposibilitatea) de a o deschide, obținem totuși comportarea dorită a cutiei (sistemului).

Ne putem întreba, în final, în ce măsură gîndirea științifică contemporană se află în pragul reconsiderării unor concepte, respectiv a includerii altora noi în arsenalul său, dreot urmare a unor asemenea desfășurări de forțe creatoare ? Ca unul care le-am urmărit din aproape împlinirea, să-mi fie permis să anticipez asupra a ceea ce nu mai este nici o indiscreție, nici un simplu proiect – Editura Academiei R.S.R. i-a rezervat tiparul așadar, asupra ceea ce va constitui răspunsul limpede la întrebarea propusă, lucrarea lui D. Teodorescu, intitulată **„SISTEME EVOLUTIVE"**.

OVIDIU MANOLE

caleidoscop

● **Jean Daniel era unul din membrii bandei care a răpit-o pe Giovanna Amati, fiica unui miliardar din Roma. Ținută prizonieră cîteva săptămîni, tînăra de 19 ani a reușit să-i fascineze pe ganster, încît aceasta s-a îndrăgostit de ea. După ce tăticul cel bogat plătise 800 milioane lire pentru răscumpărarea fiicei, Daniel continua să-i telefoneze acesteia, cerîndu-i insistent o întîlnire. Fata a acceptat. La rendez-vous-ul lor au venit însă... 50 de polițiști !**

● **Cartea de recorduri a lui Guinness s-ar putea să includă în paginile sale și „recordul de viteză în nașterea a patru gemeni". Și anume, americana Sharon Prussin a născut într-un spital din New York patru gemeni, doi băieți și două fete, cu o „viteză" de două minute și trei secunde !**

● **O statistică nu de mult publicată atrage atenția asupra vieții din marile orașe. Ultimele date spun că mortalitatea la New York este de 16% mai mare decît în S.U.A., iar cazurile de deces din cauza afecțiunilor coronare au crescut cu 32%.**

● **În capitala Noii Zeelande, Christchurch, cineva a avut sumbra idee să facă o „glumă" cu John Harwood, un băștinaș. Întorcîndu-se de la serviciu, omul a rămas stupefiat cînd a văzut o mulțime de oameni în fața casei sale. Unii, cărau mobilă, alții diverse părți din casă, uși, ferestre, acoperiș. Ce se întîmplase ? Cineva dăduse un anunț în ziar că proprietarul acelei case vrea să-și facă în locul celei vechi o casă nouă și că dă mînă liberă tuturor celor interesați să ia tot ce doresc din această casă !**

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Indexul 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

MIRCEA OLARIAN — „Pe malul Dunării"

MIRCEA OLARIAN

Unul din cunoscuții graficieni și gravori afirmați între cele două războaie este Mircea Olarian. Acvarelele, desenele în tuș, în cărbune, gravurile sale denotă un artist sensibil la natură, la peisajul românesc, la portret. Arta lui Mircea Olarian se revendică de la desenul minatural, de la pictura evocatoare, de călătorie, artistul fiind un gen de grafician reporter, dacă termenul există. Un călător prin peisajul străin, dar mai cu seamă prin cel românesc, valorificînd artistic impresii imediate, spontaneitatea artei sale venind de la trăirea autentică, plenară, a vieții.

Patina Cetății eterne, culoarea de miere diluată a Fontanei Trevi sau Porticului Octavia, Turnul de ceas al Sighișoarei ca fi grafica cu tentă istorică, în care ecourile marilor cetăți și domnitori români surprind prin măreția simbolicii, ca și prin simplitatea portretisticii, dau o parte din măsura talentului acestui venerabil grafician și desenator român.

Există și compoziții în tuș, culori de apă, sau cărbune, în care graficianul surprinde efortul uman și industrial, aerul greu al muncii, lumina filtrîndu-se săracă în atelierele vuind, după cum artistul este atent, de asemenea, la activitatea creatoare cotidiană, în portrete-compoziții de copii și tineri.

ION ARIEȘANU

(Continuare în pag. 6)

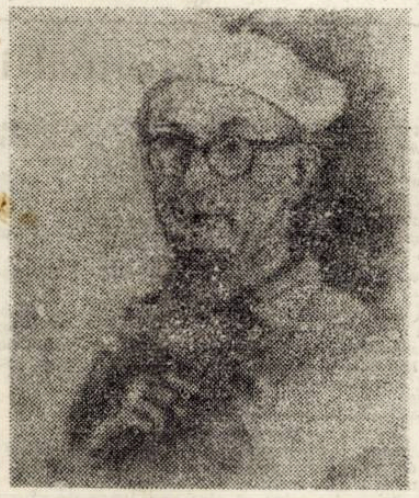

MIRCEA OLARIAN" — „Autoportret"

Noi perspective ale agriculturii românești

În cuvîntarea tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la marea adunare populară din Pitești, prilejuită de sărbătorirea **Zilei recoltei,** deslușim noile perspective ale agriculturii noastre, deduse din ideea modernizării depline a acestei ramuri economice, de care este legat direct nivelul de trai al populației. Subliniind că realizările de pînă acum sînt satisfăcătoare, secretarul general al partidului a arătat că un număr tot mai mare de unități agricole **„au obținut recolte tot mai însemnate, apropiind momentul în care întreaga agricultură va depăși producția de 4.000 kg de grîu la hectar și 5.000 kg de porumb la hectar – apropierea primăverii agriculturii de care vorbeam acum doi ani".**

Privind însă lucrurile din perspectiva viitorului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a scos în evidență și neîmplinirile de ordin organizatoric ori științific, a numit cauzele care mai stînjenesc activitatea în agricultură. Pornind de la situația reală a agriculturii noastre, secretarul general preciza faptul că **„autoconducerea și autogestiunea trebuie să se afirme cu putere atît în agricultura de stat, în S.M.A.-uri, cît și în cooperativele agricole de producție. Trebuie să organizăm întreaga activitate agricolă pe principiile economice ; indicatorul producției nete trebuie să fie hotărîtor și în producția agricolă de stat și cooperatistă".** Această cerință, cu urmări directe și pozitive asupra sporirii eficienței muncii agricole impune, pe de altă parte, afirmarea cu o și mai mare putere a revoluției tehnico-științifice în această ramură, prin creșterea contribuției științei agricole la sporirea producției. Privind lucrurile în complexitatea lor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : **„Pentru a realiza revoluția în agricultură trebuie să realizăm mai întîi revoluția în știință, în conducerea agriculturii, în modul de a lucra al specialiștilor, al țărănimii. Trebuie să realizăm o revoluție în conștiința tuturor oamenilor muncii din agricultură, astfel încît ei să fie conștienți de forța de care dispun, conștienți că de ei depinde înfăptuirea revoluției agriculturii românești".**

În ceea ce privește corelația dintre științele agricole și agricultură, în cuvîntare este accentuată necesitatea modernizării nu numai a acestui raport, ci și modificarea viziunii asupra cercetării științifice însăși, în sensul că, finalmente, adevăratul laborator în care se verifică rezultatele științei trebuie să devină cîmpul, ogorul. În afara acestei finalități practice, ideea corelației vii dintre științele agricole și agricultura socialistă rămîne nesatisfăcătoare, devine un scop în sine.

Preocuparea vie a partidului nostru de a generaliza autoconducerea și autogestiunea în agricultură, ca și preocupare de a stimula într-o măsură și mai mare, în forme mai concrete și mai eficiente, introducerea cuceririlor științei și tehnicii în acest domeniu, sînt însoțite de o tot atît de atentă preocupare în ceea ce privește formarea cadrelor necesare. În felul acesta, în zarea viitorului se conturează o nouă realitate a agriculturii românești, noile ei perspective, care se înscriu în ansamblul activității atotcuprinzătoare de modernizare a întregii vieți economico-sociale din țara noastră, în conformitate cu sarcinile Congresului al XI-lea și Conferinței naționale ale partidului nostru.

VASILE VERSAVIA

CRIZANT 44
● (555) ● 2 noiembrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

convorbiri

Cu Acad. IORGU IORDAN

— Prodigioasa Dumneavoastră activitate științifică coincide cu cea mai fecundă epocă din istoria lingvisticii românești. În ce domenii ale cercetării limbii noastre s-au obținut rezultatele cele mai bune pînă acum și în care considerați că ar trebui să se lucreze mai mult ?

— Cred că cele mai numeroase și, în general, mai valoroase rezultate s-au obținut în domeniul cercetării limbii contemporane, în sens foarte larg (gramatică, stilistică, limbă literară etc.). E și mai ușor, într-un anumit fel, decît în problemele de istorie a limbii române.

— Ce sfat ați da generațiilor mai tinere de lingviști cu privire la domeniile științei limbii, pe care ar trebui să le abordeze în mod deosebit, precum și privitor la metodele de cercetare ?

— Toate ramurile disciplinei noastre trebuie abordate și prin toate (sau aproape toate) metodele. Cercetătorii să se conducă, în alegerea temelor, după înclinațiile personale, după atracția pe care o exercită asupra lor o temă sau alta. Aceasta înseamnă, cel puțin teoretic, a lucra cu plăcere, dacă nu chiar și cu pasiune. Munca plăcută duce mai ușor la rezultate valabile. Aș recomanda, îndeosebi, lărgirea sferei de preocupări chiar în cadrul studiilor consacrate limbii române, și anume luarea în considerație și a altor idiome romanice. Un îndemn mai special ar fi înmulțirea romaniștilor propriu-ziși, care să se ocupe și de lingvistica romanică. Dacă eu mă bucur de oarecare nume peste granițe, faptul se datorește lucrărilor mele de romanistică, deși acestea nu sînt mai numeroase și nici mai „bune" decît cele consacrate limbii noastre.

— Ca romanist, V-ați referit adesea la caracterul romanic al limbii noastre și la poziția pe care ea o ocupă între celelalte limbi neolatine. Considerați că mai există cercetători cărora trebuie să li se demonstreze acest lucru ?

— Cercetători adevărați, adică bine pregătiți, și de bună-credință, care să se îndoiască de latinitatea limbii române, **nu** există, fiindcă **nu pot** exista.

— Care este opinia Dumneavoastră cu privire la teritoriul de formare a poporului nostru, precum și la continuitatea și unitatea românilor în spațiul nord-dunărean ?

— Teritoriul de formare a limbii române a fost, în linii mari, atît la nord, cît și la sud de Dunăre, în cele două Moesii, care erau locuite de triburi trace, ca și Dacia, romanizate și ele. Să nu uităm că, la sud de Dunăre, cucerirea romană, cu consecințele ei, care au fost adoptarea limbii și culturii latine de către băștinași, a început cu mult mai înainte decît la nord de Dunăre, și cele două Moesii, ca și întreaga Peninsula Balcanică dealtfel, n-au fost niciodată „părăsite" de romani.

— Una dintre cele mai controversate probleme ale istoriei limbii române literare este cea referitoare la epoca de formare și la baza ei dialectală. Deși în studiile Dumnei voastre găsim referințe la această problemă, Vă rugăm totuși să reformulați, pe scurt, punctul Dumneavoastră de vedere actual în această privință.

— La baza limbii noastre literare se află tipăriturile lui Coresi, care era muntean. Textele folosite de el își aveau originea, cele mai multe, în regiunile nord-estice ale Daciei. Începutul făcut de el a fost continuat în secolele următoare în toate provinciile noastre istorice : Moldova (cu Varlaam, Dosoftei etc.), Ardealul propriu-zis (Simeon Ștefan), Muntenia (Biblia de la București) ș.a. În felul acesta, baza limbii literare s-a lărgit mult, prin contribuția mai tuturor graiurilor românești. Acest proces de integrare și unificare s-a dezvoltat simțitor în epocile următoare. Aș mai adăuga un lucru, după mine, foarte important : limba literară înseamnă varianta **normată** a limbii întregului popor. Aceasta presupune că ei i se opun variantele nenormate. De cînd se poate vorbi de o opoziție conștientă între aceste două aspecte ? Greu de răspuns mai mult ori mai puțin precis. Sînt bucuros că pot trimite acum la **Istoria limbii române literare,** întocmită de doi timișoreni : Ștefan Munteanu și Vasile D. Țara.

— Foarte multă lume se ocupă azi de stilistică. Ce înseamnă, de fapt, a face stilistică și care ar fi direcțiile fundamentale de cercetare în acest domeniu ?

— Stilistică înseamnează, după mine, studiul faptelor de limbă expresive, atît al celor existente în limba comună, cît și al celor din operele literare. În primul caz, avem, cum îi spun eu (și cum am făcut într-o carte a mea), stilistică lingvistică, în celălalt, stilistică literară. (Pot cita, pentru al doilea caz, iarăși un timișorean : G. I. Tohăneanu.) Studiul tropilor (sau al figurilor de stil) nu este, zic eu, stilistică, ci retorică sau, mai ... frumos, poetică, termen modern astăzi, dar vechi de cînd lumea.

— Domnia voastră sînteți inițiatorul ideii generoase de cultivare a limbii române. Ce înseamnă, de fapt, cultivarea limbii și ce ar trebui să facă în această privință presa, radioul, televiziunea și, în special, școala ?

— Cultivarea limbii se definește oarecum prin primul cuvînt al acestei sintagme : îngrijirea ei, ferirea ei de „buruieni" și de „dăunători" de tot felul. Ideea aceasta am dezvoltat-o într-o lecție pentru profesorii de limba română (iulie, 1978, Piatra-Neamț), care va apare într-un volum pregătit de Societatea de științe filologice, organizatoarea cursurilor respective. Cît privește îndatoririle, multe și serioase, ale presei, radioului și televiziunii, în această problemă, țin să arăt că, la o consfătuire ținută acum vreo 2—3 ani, la Academia „Ștefan Gheorghiu", am cerut ca toate aceste foruri să angajeze consultanți științifici, care să revadă textele menite a fi difuzate. Am inclus acolo și edițiile, care au o răspundere chiar mai mare. Datoria școlii o cunoaște toată lumea. Să n-o uite !

Întrevedere realizată de
SERGIU DRINCU și VASILE D. ȚARA

(Continuare în pag. 6)

Crișu Dascălu

Încercare asupra bucuriei

Ed. Facla, 1978

Excesiv de mult întîrziată, apariția acestui al doilea volum al lui Crișu Dascălu notifică o evoluție surprinzătoare : **Încercare asupra bucuriei** prezintă un poet nou, de nerecunoscut pentru lectorul care s-ar hazarda să-i deducă structura intimă pornind de la textele din **Minie și marmură** (1968), selecție de versuri remarcată (la vremea publicării) și încă nelipsită de interes, printre ultimele girate de colecția „Luceafărul" a fostei Edituri pentru literatură. Lăsînd deoparte cele cîteva caligrafii lirice, notații fulgurante, volumul de debut al lui Crișu Dascălu atrăgea atenția printr-un număr de poeme ample, crescute din tentația unui vizionarism de factură expresionistă. Fără să fie străine de momentul literar în care au apărut, versurile din **Minie și marmură** anunțau un poet cu vocația imaginării procesualităților cosmice, a prefacerilor materiei, fascinat deopotrivă de vedeniile viguros-plastice ale unui secol al tehnicii și de formele elementare, grandios-primitive ale existenței. Ierburi fumegînde și ape calcinate, trupuri încremenite statuar, sori stinși și viețuitoare lichefiate, o înverșunare a materiei împotriva materiei – marea „Împachetînd vapoare și balene și ghețari/ În piei fierte", „pești vuind pe lespezi", „moi ziduri, curgînd unul în altul" etc. – sînt, dacă nu reprezentările cele mai benigne, oricum cele mai comune în versurile unui autor în care Ștefan Aug. Doinaș putea intui existența unui „poet de talent, avînd obsesia viziunilor întunecate și o deosebită concretețe a imaginilor ...".

Nici tonul exaltat, nici gustul pentru cromatica violentă, nici fascinația unei naturi care se lasă descifrată sub zodia fabulosului și al întrupărilor antropomorfe nu se mai regăsesc într-un mod esențial în **Încercare asupra bucuriei.** Noul volum relevă în Crișu Dascălu un liric cu o imaginație sensibil pacificată, un fantazist elegant, ironic și tandru, capabil să gloseze cu ingeniozitate pe canavaua faptului de cultură ori a banalului eveniment cotidian. Vivacitatea verbului și rostogolirea torențială de imagini din versurile de altădată fac loc unei afectări a vetusteții, mai mult ortografic-decorativă, este adevărat („strîmpt", „sunt", „supt", „estimp", „supțiri" etc.) uneori probată și în sintaxa frazei lirice. Din explorarea dicționarului („Locuitor de labirint/ Cu tari pereți, de alb argint,/ Fără ferestre, necum prag,/ Un monstru sunt, lexicofag" – **Floarea darurilor),** poetul scoate o badinerie fină, jocuri lingvistice, un stil studiat, la limita dintre grațios și parodic. Că în toate acestea este și o intenție de mascare a lirismului, a dispoziției către efuziune nu mai trebuie subliniat, spaima (ori pudoarea) poetului de a se descoperi la modul confesiv fiind îndeobște a structurilor livrești, pentru care vecinătatea modelelor rămîne mai liniștitoare : un **Poem pe o ghindă** va putea aminti, de aceea – **exempli gratia** – truculența și ritmarea histrionică din poemele lui G. Călinescu ori Perpessicius : „Știam un loc, departe,/ Ferit prin verzi păduri,/ Încețoșate foarte/ Cu stoluri de vulturi.// Cînd mă-ntorceam, pe frunze/ Alunecînd, cu sănii,/ Mă însoțeau, ascunse/ În neguri, mari dihănii :// Purtam un lac pe brațe,/ Și peștii, somnoroși,/ Visau să se agate/ De stele prinse-n coji"

O discretă tristețe pare să răzbată uneori din această poezie de citadin încremenit cu ochii la stele, ispitit de viziunea cîmpiei sub holde în timp ce se află în „ascensorul iacobin", cercetează sera, grădina, parcul („mica noastră junglă") ori produce halucinații planetare sub fascinația umanioarelor. Specialitatea lui Crișu Dascălu este reveria în interiorul domestic, pastelurile sale, vag stilizate, captînd impresii „levantine", țărmuri din „miazăzi" și zăpezi „pîndind din nord", la rigoare și cîte „o Izoldă scandinavă". Dintr-o familie lirică în care se întîlnesc Leonid Dimov, Mihai Ursachi, Șerban Foarță și Emil Brumaru, întrucîtva mai conceptualizant și nu la fel de dezinvolt „artist", Crișu Dascălu rămîne în al doilea volum constructorul unei lumi liliale, aspirînd spre un climat de idealitate : „Vorbim, din nou, supt vara deasă,/ În care stăm într-un auz,/ Ca pe-un năvod, ce țara-l lasă,/ De la saline-n vulturi, sus.// Copacii vechi ne umplu zarea/ Cu tari pereți de alb argint,/ Legați, pe-un rîu de var, cu marea/ Bătînd în scorburi de pămînt.// **(Pămîntul dintre ape).**

În universul de hîrtie tipărită, tablouri de gen și relicvarii domestice al poeziei lui Crișu Dascălu resuscită uneori un romantic candid, nu întotdeauna avertizat despre propria sa condiție.

LUCIAN ALEXIU

Petru Vintilă

Un soldat în căutarea unei patrii

Ed. Dacia, 1978

Soldatul masivului roman al lui Petru Vintilă este Moise Groza, erou bănățean al războiului de independență, studiat în numeroase articole publicate cu ocazia centenarului marelui eveniment, obiect al unor cercetări stimulate de anul festiv 1977. Romanul lui Petru Vintilă nu e o operă conjuncturală, sau nu e numai atît, e o carte de imens travaliu și de serioasă rîvnă culturală. Dacă **Șoimii au trecut Dunărea,** cronologie („roman cronologic") a aceluiași eveniment, dovedea seriozitatea documentaristului, știința de a despuia o arhivă, de a regăsi un act care să dea viață unui tablou, romanul arată cît de folositoare a fost această documentare pentru regăsirea unor ani de istorie.

Documentarea pentru romanul cronologic **Eminescu** este și ea pusă la contribuție ; epoca de pregătire a romanului de față se întinde pe un număr de ani care îi dau dreptul lui Petru Vintilă să se considere un adevărat erudit. Așadar, în **Un soldat în căutarea unei patrii,** trăiesc Eminescu, Slavici, anii vienezi ai celor doi, perioade diferite a afirmării celor doi (Eminescu, gazetar la Iași, Slavici la București etc.). Moise Groza îi întîlnește, îi urmărește cu mare admirație, el însuși fiind admirat de cei doi. Soția lui Moise Groza e fiica lui Iacob Mureșianu, ea însăși „lucrătoare" la gazeta tatălui ei. Ca orice inițiat în ale culturii, Moise Groza e un bun cititor de literatură. **Ghimpele** numărîndu-se între gazetele sale iubite. În București, Moise Groza locuiește la măcelarul Tache Chiosea, cu care discută despre Garda civică. Vecini cu Moise Groza sînt un amploaiat de la telegraf și cu soția lui, Tarsița, moașă cu diplomă. Mai e vecin cu un pensionar bătrîn care făcuse jurnalistică la Buciumul și îi cunoscuse pe Anton Pann, pe Eliad, pe Iulian Grozescu, și fusese prieten cu Nicolae Filimon. Se poate observa voluptatea reconstituirii, știința autorului de a pune în pagină orice text folositor, de la **„O noapte furtunoasă"** pînă la articolele de gazetă. Militarii dau onorul literaturii române în această carte scrisă parcă pentru a demonstra cum toate drumurile oștirii și ale osteanului Moise Groza trebuie să se încrucișeze cu acelea ale făuritorilor culturii române din epoca ei de aur. Procedeul mi se pare a fi nu numai ingenios, ci și plin de rodnice surprize ; stăruitor între arhive, Petru Vintilă continuă, în roman, o muncă de cercetare : nu mă îndoiesc că o seamă dintre documentele pe care ni le oferă **(Doine și kintece kulese și scrise de soldatul Moise Groza ...)** sînt rare sau rarisime sau măcar prefabricate de autor în spiritul posibilului. Capacitatea de a reconstitui faptele culturii e deosebită în acest șantier arheologic : mă îndoiesc că sînt mulți scriitori azi care pot descoperi, așa cum a făcut Petru Vintilă, Viena și Bucureștii, Iașii și măruntele orașe de provincie (românească sau austro-ungară) a deceniilor al șaptelea și al optulea, secolul trecut.

Cartea este extraordinar de ambițioasă, prin numărul personajelor aduse în scenă : de la Domnitor la Kogălniceanu și de la Ion Brătianu la generalul Cernat, de la Eminescu la Slavici și de la aceștia la junimiștii minori, cele mai importante personaje ale epocii trec, fie și printr-un colț de pagină, prin cartea lui Petru Vintilă. De cele mai multe ori rîvna scriitorului este rodnică și cartea vie ; Moise Groza devine personaj exemplar, cu valoare exponențială (fiu de țăran din „imperiu", anti-artistocratic ș.a.m.d.). Ce-i lipsește acestui roman pentru a fi, pînă la capăt, remarcabil ? În primul rînd, există o dilatare excesivă a „tablourilor" și a citatelor, a „reconstituirilor". Sînt pagini pe care autorul se transformă în ghid de călătorie, alternînd prezentul istoric cu prezentul naratorului ; ce e, de pildă, în locul cutare azi și ce era atunci. Plăcerea naratorului de a vorbi despre cele aflate în bibliotecă o copleșește, de prea multe ori pe aceea a creației. Sîntem invitați, în stil cvasi folcloric, să ascultăm cutare nemaipomenită întîmplare, pe care doar el, naratorul, o știe, printr-un oarecare miracol. E prea mult și e prea puțin pentru „o lume atît de mare".

CORNEL UNGUREANU

*

Primim „ORELE ORAȘULUI ARAD", reportaj semnat de Florin Bănescu, Vasile Dan, Carolina Ilica, Cornel Marandiuc, Gheorghe Schwartz și Horea Ungureanu. Salutînd inițiativa Editurii „Eminescu", nu putem să nu ne manifestăm stima fată de desăvîrșita colaborare între scriitorii unui grup literar tot mai distinct afirmat în viața noastră spirituală.

Adrian Marino

Prezențe românești și realități europene

Ed. Albatros, 1978

Adrian Marino este una din personalitățile cele mai depline ale criticii românești de astăzi. Metodic, informat, cu o putere de muncă de invidiat, pregătind sau avînd chiar **„un sistem propriu de referințe și de reflexie critică",** autor a numeroase volume (unele traduse – și am răsfoit cu plăcere în vară, la Libreria francese, versiunea franceză a Criticii ideilor literare, tipărită în condiții excepționale, din păcate avînd un preț astronomic, 14.000 lire italiene), este prezent pentru a treia oră în librării cu un volum de „pseudo-literatură" sau „antiliteratură", cum îi place să spună. Primul de acest fel, **Ole ! Espana** (1974), era firește tot un jurnal intelectual de călătorie, dar mai puțin strîns de idei și de un program, cum vor fi celelalte două, **Carnete europene și Prezențe românești ...** Altfel nu ar fi avut nici un sens să comenteze citatul : **„Adevărații călători – o spune și Baudelaire – pleacă pentru a pleca. Nemotivat, gratuit, într-o deplină spontaneitate".** Dealtfel de-abia într-o scrisoare din Geneva, publicată în **România literară,** citată în volum, se prefigurează programul de mai tîrziu, cînd în mod deliberat va trece peste ceea ce numește „complexul Dinicu Golescu", amintit și acum și care poate și trebuie să fie depășit : **„El trebuie în permanență asumat și depășit, acceptat și învins prin educare, sporire a conștiinței de sine, confruntare deschisă, obiectivă, cunoaștere și deplină încredere în toate valorile noastre autentice"** (p. 34). În acest sens, nu fără oarecare condescendență își subîntitulează **Carnete europene „Însemnare a călătoriei mele făcută în anii 1969–1975"** și care sînt închinate, măcar în conștiință, ilustrului său precursor. Ca și **Carnete** volumul de față constituie experiența intelectuală din unele țări vizitate, accentul căzînd pe două : Portugalia și Anglia. Metoda este sau ar trebui să fie a oricărui intelectual român, cînd se află într-o țară străină și care este interesat în primul rînd de cunoașterea culturii, a realităților spirituale. Orice scriitor ar subscrie sau ar trebui să subscrie afirmația lui Adrian Marino, oricît de subliniată ar părea : **„Nu sînt preocupat în mod esențial decît de idei, aspecte și fenomene generale".**

Cartea se împarte în două secțiuni distincte : **Mică autobiografie spirituală,** scrisă în spirit polemic și ironic, făcînd impresia generală că este și o pledoarie **pro domo,** în care încearcă să limpezească intențiile ce au stat la baza ultimelor sale cărți de critică (începînd cu **Introducere ... Dicționar ... Critica ...),** distanțîndu-se astfel de cele din prima perioadă, dar mai ales să schițeze un program de prezențe românești în universalitate. Poate dacă Adrian Marino nu ar fi ținut cu tot dinadinsul să-și lămurească poziția, să se distanțeze și să-și circumscrie răspicat atitudinea, meoda, programul, printr-un efort de obiectivare, aceste pagini ar fi fost o reușită introducere la viața intelectuală ...

Nu am putea trece peste ideile criticului, privind valorile românești și ceea ce interesează pe străini din cultura noastră, expuse în capitolul **A publica în străinătate.** Experiența îi spune că există doar cinci categorii de opere românești exportabile, de la care ar trebui să pornească orice politică editorială : **„1. Texte de avangardă și studii despre avangarda românească, inclusiv reeditarea revistelor de avangardă ; 2. Literatură cu probleme etice, critice, sociale, actuale, acute, într-o abordare personală, ferită de scheme și clișee ; 3. Science-fiction ; 4. Studii literare moderne ; 5. Lucrări de referință : istorii literare, dicționare de autori, opere, repertorii bibliografice etc.".** E un punct de vedere ce ar trebui să dea de gîndit, deși s-a făcut totuși ceva în această direcție, măcar prin publicarea revistei **Cahiers roumains d'études littéraires,** marea și explicabila dragoste a lui Adrian Marino. Încît nu-i mirare bucuria lui cînd le întîlnește în bibliotecile străine (nu le-am întîlnit la Biblioteca națională din Roma deși le-am căutat).

Cu toată delimitarea autorului de „literatură" (nedumerire pe care n-o putem discuta, din păcate, deși textele de la pp. 159 și 176 din **Dicționar de idei literare** ar părea că vin să contrazică absolutizarea deacum), **Prezențe românești și realități europene,** este o carte de excepțională valoare, mai ales pentru formarea celor ce vor să se dedice studiului și cunoașterii valorilor europene (universale), în contextul cărora să pună pe același plan propriile noastre valori (naționale).

ION MAXIM

Balzac și bunele maniere

marginalii

Că Balzac a rămas toată viața un copil – unul rubicond – nu-i o părere. O știa el însuși. De aici îi venea voioșia – „eu, cel copilăros și vesel" –, de aici, probabil, inițiativele comerciale năstrușnice și plăcerea de a se înconjura de obiecte strălucitoare, care au făcut din el un datornic permanent, dar mai ales de aici sentimentul de fragilitate, de neajutorare în lume și nevoia de a se ști protejat. Pe femei încearcă să le înduioșeze spunîndu-și „biet copil" pudic și timid, însușiri care, dealtfel, îi lipseau. Cu insistența stingheritoare a făpturilor slabe, se încredințează instinctului lor matern. Pe doamna Hanska, mai tînără decît el, chiar dacă vestea nu i-o fi făcut plăcere nici nu putea s-o jignească știrea că era iubită „așa cum un copil își iubește mama", dar a-i spune mult mai vîrstnicei doamne de Berny că o socotea „mai mult decît o prietenă, mai mult decît o soră, aproape o mamă" era cum nu se poate mai lipsit de tact.

Tactul nu l-a caracterizat defel pe Balzac și asta tot datorită infantilismului său prelungit. Inocent și vesel adesea, el era, ca mai toți copiii, un mare egoist. Atent numai la sine, se gîndea prea puțin la sentimentele celorlalți, ceea ce explică însușirea lui nemaipomenită de a face gafe. Ducesei d'Abrantès îi spune că stăruința ei de a-l iubi l-a mirat, l-a emoționat, l-a făcut s-o admire și, în cele din urmă, l-a determinat s-o iubească la rîndul său. Doamnei Hanska, „durdulia" lui Evă, pe care i-o amintesc femeile lui Rubens, îi cere să-și îngrijească sănătatea de dragul lui ; tot ei îi mărturisește că-i scrie din plictiseală, căci „ce altceva poți să faci într-un cotlon decît să-i scrii iubitei ?", pe doamna de Berny o asigură că s-ar onora cedîndu-i, iar marchizei de Castries, într-o vreme cînd își drămuiește cu asprime programul zilei, îi trimite această capodoperă de prost gust : „De ce oare n-ai veni dumneata, la ceasul cînd mă trezesc din somn, să te oprești pentru o oră din zbor, asemenea unei păsări, pe acest divan ? Nimeni pe lume n-ar afla ! în afară de noi doi. Între unsprezece și unu, ai putea să trăiești clipe de poezie și mister".

Cînd dă să repare urmarea vreunui gest pripit, Balzac sfîrșește prin a încurca lucrurile și mai rău. Îi cere iertare unui oarecare Dablin pentru vorbe spuse la mînie. Îl asigură că ele n-au izvorît din suflet. Foarte frumos. Iată începutul acestei scrisori :

„Dragul meu Dablin, soră-mea mi-a spus că ai fost ieri pe la ea și că ți-ai adus aminte de niște cuvinte cam dure care mi-au scăpat ultima dată cînd ne-am văzut etc.".

Toate bune, dar nu trec doi ani și iată începutul altei scrisori : „Dragul meu Dablin, sora mea mi-a spus că am avut față de dumneata o ieșire care te-a amărît. Înseamnă că nu mă cunoști etc.".

E greu să-i mai iei în serios scuzele, deși părerea lui de rău e sinceră în ambele împrejurări, neîndoios.

Incapabil să se stăpînească, să amîne, să aibă răbdare, nu mult după moartea domnului Hanski, soțul, om cumsecade, Balzac îi scrie Evei că vede în săvîrșirea din viață a soțului o răsplată a lui Dumnezeu. În graba lui de a avea ce dorește, nu se dă înapoi nici de la mici șantaje străvezii. Cînd doamna Hanska îl lasă să se descurce singur cu datoriile, se declară resemnat să muncească optsprezece ore pe zi, însă amenință mucalit : „Dacă după toate astea (...) voi rămîne infirm în privința dragostei, înseamnă că așa a vrut Dumnezeu". Ca să obțină, într-un scop dealtfel dezinteresat, o prefață de la Lamartine – pe care-l numește tot fără tact, „Preaiubit și ilustru poet, și orator poate chiar mai remarcabil" –, îi explică ce mari foloase de popularitate, necesară pentru ambițiile lui politice, va trage din asta și cît de bine i-ar prinde ca el, Balzac, să-i ia apărarea la nevoie. După care adaugă, catastrofal : „Vă rog să mă credeți, nu încerc să vă intimidez". Dar toate acestea nu sînt grave, tocmai pentru că sînt prea ușor de ghicit.

LIVIUS CIOCÂRLIE

Trustul de construcţii montaje şi reparaţii în industria chimică — Bucureşti

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDULUI DE RULMENT — UN IMPERATIV PERMANENT

Organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale este o condiţie sine qua non a funcţionării eficiente a oricărei intreprinderi economice, pentru că nu se poate concepe o derulare ritmică, neintreruptă a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi folosirea integrală a timpului de lucru al maşinilor şi oamenilor, micşorarea costurilor şi în general o producţie de calitate, fără asigurarea din timp a unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice — producţia netă şi producţia fizică — presupune şi obligă la intense căutări, indreptate, în toate unităţile în direcţia derulării satisfăcătoare a aprovizionării tehnico-materiale, obiectiv care poate fi realizat prin aportul tuturor, fiind necesară introducerea celei mai ferme discipline de muncă şi tehnologice, luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru evitarea risipei, pentru inscrierea în normele de consum aprobate.

Referindu-se la activitatea financiar-economică a T.C.M.R.I.C.-ului Bucureşti, un imperativ permanent il constituie utilizarea eficientă şi dinamică a fondului de rulment.

Studiindu-se structura producţiei şi scadenţele de execuţie a acesteia, se supraveghează dinamica stocurilor de materiale, se fundamentează consumurile, elaborindu-se balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Aprovizionarea tehnico-materială organizată ştiinţific şi desfăşurată ritmic conform noilor orientări facilitează eliminarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la un grad sporit de utilizare a fondului de rulment.

Intenţionînd în continuare accelerarea vitezei de rotaţie a fondului de rulment, T.C.M.R.I.C. Bucureşti socoteşte necesar reintroducerea în circuitul economic naţional, într-un termen cît mai scurt, a stocurilor de piese auto, tractor şi escavator disponibile.

In acţiunea de informare pe plan republican a consumatorilor interesaţi, redăm în cele ce urmează principalele repere disponibilizate, aflate la staţia de utilaj transport Bucureşti.

LISTA

pieselor de schimb de excavator 0,3—0,4 disponibile

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
934001	Cilindru compr. aer		buc.	4	145,00	580
934003	Furcă cutie de viteză		buc.	1	67,00	67
934004	Roată dinţată cuplaj		buc.	1	912,00	912
934016	Arbore. K. 6486	10001	buc.	1	650,00	650
934030	Dinţi săpători şanţ		buc.	34	141,00	4 794
934041	Pinion dublu		buc.	1	1 418,00	1 418
934042	Pinion lanţ		buc	1	315,00	315
934043	Pinion cu ax		buc	1	371,58	372
934060	Lanţ galţi		buc.	1	8 330,82	8 331
934061	Roatx tangentă		buc.	1	645,33	645
934066	Lanţ galeţi		buc.	1	4 399,02	4 399
934070	Pinion dublu		buc.	1	1 722,24	1 722
934071	Pinion	512.3.21A	buc.	1	1 283,13	1 283
934072	Pinion		buc.	1	1 202,10	1 202
934073	Pinion	562.3.50	buc.	1	371,55	372
934074	Pinion dublu		buc.	1	1 283,12	1 283
934077	Pinion	512.3.127	buc.	1	911,85	912
934079	Arbore	512.3.2B	buc.	1	5,102,55	5 103
934080	Pinion	512.3.12	buc.	1	1 350,00	1 350
934081	Pinion	512.3.18	buc.	1	2 971,40	2 970
934082	Pinion	512,3.20	buc.	1	5 102,55	5 103
934083	Pinion	562.3.24	buc.	1	3 602,55	3 603
934087	Şurub	567.11.20.	buc.	1	705,29	705
930088	Lanţ gall 2"		buc.	36	375,00	13 500
934093	Papuc şenilă cu 2 piuliţe		buc.	24	588,00	14 112
934094	Bolţ şenilă		buc.	25	17,00	425
934202	Roată dinţată		buc.	1	1 766,00	1 766
934203	Roată dinţată	714004	buc.	1	1 710,00	1 710
934207	Roată dinţată		buc.	1	413,00	413
934208	Roată dinţată		bux.	1	1 750,00	1 750
934221	Tambur		buc.	1	200,00	200
934251	Coroană dinţată		buc.	1	723,00	723
934253	Ax	312003	buc.	1	1 315,00	1 315
934261	Ax principal		buc.	1	1 100,00	1 100
934262	Roată		buc.	1	1 085,00	1 085
934263	Tambur trecere		buc.	1	2 500,00	2 500
934294	Roată	311001	buc.	1	1 384,00	1 384
934506	Roată dinţată		buc.	1	540,00	540
934509	Roată dinţată		buc.	1	1 150,00	1 150
934513	Roată dinţată		buc.	1	1 040,00	1 040
934517	Roată diferenţial		buc.	1	360,00	360
934538	Cruce satelit		buc.	1	275,00	275
934590	Roată dinţată		buc.	1	823,00	823
934594	Cuplă		buc.	1	525,00	525
934595	Roată dinţată		buc.	2	290,00	290
934650	Coroană diferenţial		buc.	2	1 830,00	3 660
934663	Furcă A		buc.	1	85,00	85
934664	Furcă A		buc.	1	158,00	158,00
934666	Roată A		buc.	3	2229,00	687
934667	Furcă A		buc.	2	46,00	92
934670	Arbore A		buc.	1	247,00	247
934677	Roată A		buc.	1	137,00	137
934678	Roată A		buc.	1	156,00	156
934679	Arbore A		buc.	1	385,00	385
934681	Piacă şenilă		buc.	20	1 380,00	27 600
934683	Rolă superioară		buc.	10	920,00	9 200
934685	Arbore motor		buc.	2	2 888,00	5 776
934687	Ax stg,		buc.	7	840,00	5 880
934691	Roată A	1102242	buc.	1	266,00	266
934692	Roată	1102282	buc.	2	234,00	468
934701	Radiator	Eo, 3—0,4	buc.	1	2 150,00	2 150
934704	Arbore roată		buc.	2	4 184,00	8 368
934705	Arbore vertical		buc.	2	2 540,00	5 080
934706	Rolă supapă		buc.	2	49,80	50
934707	Roată motoare		buc.	2	3 800,00	7 600
934708	Roată condusă		buc.	4	3 945,00	1 578

LISTA

cu piesele disponibile la tractor S. 1500

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
935020	Pompă centrală ungere		buc.	2	162,00	324
935061	Prezon mare chiuloasă	10501134	buc.	20	21,00	420
935062	Piuliţă prezon mare		buc.	20	7,55	150
935063	Piuliţă prezon mic		buc.	20	8,6	172
935065	Prezon palier		buc.	20	13,90	380
935105	Cilindru		buc.	1	4 570,00	4 570
935121	Suport ax culbutor	10502120	buc.	4	61,00	244
935137	Bielă motor		buc.	4	700,00	2 200
935143	Pistoane motor		buc,	30	295,00	8 850
935165	Bucşă bielă motor		buc.	20	154,00	3 080
935209	Cartuş filtrare	10505037	buc.	10	81,50	815
935217	Pinion	33177320	buc.	1	203,00	203
935229	Corp pr. pompă ulei		buc.	1	223,00	223
935232	Corp mijlociu		buc.	1	157,00	157
935233	Pinion antrenare ax secundar	10508022	buc.	1	93,00	93
935234	Capac aspiraţie		buc.	1	114,00	114
935239	Pinionul generatorului	10513101	buc.	1	110,70	111
935275	Conductă cil. 1 ans.	10516040	buc.	50	18,25	900
935276	Conductă cil. 2 ans.	10516041	buc.	20	16,98	430
935277	Conductă cil. 3 ans.	10516042	buc.	20	16,98	340
935278	Conductă cil. 4 ans.	10516043	buc.	10	17,74	177
935283	Roată dinţată (pinion)		bux.	1	292,00	292
935291	Filtru		buc.	1	176,00	176
935201	Ax vertical		buc.	1	345,00	345
935302	Furcă cu ax	10524025	buc.	1	80,00	80
935314	Tren mobil vit I—II	10524112	buc.	1	166,00	166
935345	Tren fix vit. I—II	10524189	buc.	1	463,00	463
935356	Capac disc ambreiaj		buc.	1	176,00	176
935375	Reductor complect	10525005	buc.	4	650,00	1 300
935378	Pompă de ulei		buc.	2	335,00	670
935389	Bielă cu piston		buc.	2	715,60	1 430
935430	Piston motor auxiliar		buc.	20	51,30	1 026
935500	Element răcire	564012	buc.	2	5 800,00	11 600
935524	Pompă de ulei ambreiaj		buc.	1	730,00	730
935530	Furcă de cuplare ans.	3316034	buc.	1	115,00	115
935596	Pompă ansamblată	3317020	buc.	1	500,00	500
935600	Furcă nr. 1 schimb. vit.	3317031	buc.	2	146,00	292
935601	Furcă nr. 3 schimb. vit.	3317032	buc.	2	158,00	316
935662	Roată (pinion)	3325107	buc.	1	286,00	286
935667	Semiaxe planetare		buc.	1	930,00	930
935671	Carcasă rulmenţi axiali	3324103	buc.	2	136,00	272
935709	Disc	3324016	buc.	4	339,00	1 356
935713	Pinion intermediar		buc.	2	263,00	526
935716	Pinion mers înapoi	3317320	buc.	1	257,00	257
935717	Pinion mers înapoi	3377321	buc.	2	203,00	406
935718	Pinion cond. vit. V	3317284	buc.	3	271,00	813
935723	Pinion conducător		buc.	2	292,00	584
935724	Pinion cond. vit. III—IV	3317291	buc.	1	405,00	405
935726	Pinion cond. vit. IV		buc.	4	416,00	1 664
935729	Pinion	3317306	buc.	2	955,00	1 910
935740	Pinion cond. vit. I	3317257	buc.	4	338,00	1 352
935741	Pinion condus vit. V	3317258	buc.	3	150,00	450
935743	Pinion condus vit. II	3317260	buc,	2	340,00	680
935744	Pinion condus vit. II	3317261	buc.	3	187,00	561
935756	Tambur	332542	buc.	2	570,00	1 140
935768	Servo comandă hidraulică	3326001	buc.	1	6 470,00	6 470
935769	Pompă	3326010	buc.	1	1 340,00	1 340
935830	Rolă de reazim sudată	3330067	buc.	10	600,00	6 000
935831	Rolă de reazim cu guler		buc.	30	585,00	17 550
935832	Bueşă ans.	3330035	buc.	32	227,00	7 264
935841	Role	3330066	buc.	1	740,00	740
935858	Axă rolă	3330303	buc.	10	261,00	2 610
935865	Axul rolei de susţinere	3330341	buc.	2	140,00	280
935866	Rolă	3330342	buc.	20	200,00	4 000
935998	Distribuitor	3358025	buc.	2	1 350,00	2 700
936006	Distribuitor	3358310	buc.	1	1 500,00	1 500
936113	Tub flexibil	3360050	buc.	20	220,00	4 400
936116	Tub		buc.	5	220,00	1 100
936185	Element filtru grosolan		buc.	20	30,00	760
936211	Rotor		buc.	1	208,00	20,8
936218	Motor ansamblat	01220003	buc.	2	325,00	650
936282	Regulator A S.R.	R. 2301	buc.	1	391,00	391
936317	Demaror P.M.	21309	buc.	1	1 000,00	1 000
936386	Locaşul susp. elastice		buc.	4	385,00	1 540
934387	Rolă	3930047	buc.	20	1 219,00	24 380
936387	Rolă	3930047	buc.	20	400,00	8 000
936434	Cilindru forţă fţ. stg. drpt.	3960001	buc.	1	3 050,00	3 050
936436	Cilindru forţă fţ. sudat	3960010	buc.	1	1 370,00	1 370
936458	Pernă suspensie	3930036	buc.	4	225,00	450
937033	Piston R. 2	03301	buc.	9	496,00	4 464
937058	Piston R. 1		buc.	2	151,00	302
937141	Rolă simplă	21440	bic.	3	900,00	2 700
937142	Role	21445	buc.	1	1 320,00	1 320

LISTA

cu reperele disponibile de U. 650—S. 650

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
913004	Ventilator	10111010	buc.	70	90	630
913009	Conductă injector	11016017	buc.	40	15,50	620
913010	Ţeavă conductă	11016011	buc.	40	11,50	460
913018	Rotor pompă apă	VT103522A	buc.	2	72,00	144
913021	Cămăşi cilindru	10301106	buc.	8	140,00	1 120
913022	Pistoane	10303110	buc.	16	86,25	1 380
913023	Segmenţi	10303113	set	4	66,00	264
913024	Bolţ piston	10303115	buc.	16	14,00	224
913033	Segmenţi ungere	10303122	buc.	80	4,60	368
913053	Pompă ulei	10308001	buc.	3	143,00	429
913055	Manometru presiune		buc.	10	28,50	285
913214	Zale lanţ şenilă S. 650		buc.	100	45,00	4 500
913218	Bueşă bolţ zale şenilă S. 650		buc.	90	24,00	2 160

LISTA

cu reperele disponibile la Dacia 1300

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
903001	Arc față ansamblat		buc.	10	360,00	3 600
903017	Amortizor zgomot		buc.	7	450,00	3 150
903023	Arbore condus		buc	3	67,50	202
903026	Ax intermediar		buc.	10	101,00	1 010
903027	Ax volan		buc.	2	173,00	346
903058	Bară transm. față stg. drpt.		buc	10	180,00	1 800
903060	Bobină stator electromotor		buc.	15	290,00	4 350
903062	Butuc cu tambur spate		buc.	3	729,00	2 187
903063	Bușon butuc		buc.	8	6,75	53
903083	Burduf planetar		buc.	10	38,00	380
903111	Cărbuni alternator 12V.		buc.	50	5,54	277
903122	Calotă resort		buc	5	8,10	40,50
903132	Capotă spate ansamblată		buc.	1	852,00c	852
903137	Corp interior		buc.	6	123,00	738
923001	Conector bec far releu		buc.	20	0.60	12
925005	Colecție închizător capotă		buc.	8	30,00	240
903174	Electromotor ștergător		buc.	3	237,00	711
903211	Flanșă pentru încălzire		buc.	2	25,00	50
903213	Furcă vit. 1—2		buc.	1	148,00	148
903231	Ghiară de pornire		buc.	2	50,00	100
903303	Ind. nivel combustibil		buc	10	171,00	1 710
903305	Închizător capotă față		buc	6	52,00	312
903331	Jiclor principal		buc.	10	23,00	230
903333	Jiclor relanti		buc.	10	6,75	67
903334	Jiclor relanti ans.		buc	10	15,00	150
903387	Levier de comandă		buc.	2	11,50	23,00
903426	Masă simplă		buc.	1	230,00	230
903552	Pinion arbore cotit		buc.	6	60,80	365
903553	Plutitor complet		buc	2	28,70	57
903555	Pinion interm. cutie viteză		buc.	1	142,00	142
903556	Pinion planetar		buc.	4	175,00	700
903557	Pinion sateliți		buc.	4	61,00	244
903559	Pinion vit. II-a		buc.	3	260,00	780
903561	Pompă ulei		buc.	1	351,00	351
903563	Pinion pompă ulei infer.		buc.	6	50,82	305
903564	Platou frână roată		buc	10	120,00	1 200
903571	Pinion pompă ulei		buc.	10	48,60	486
903574	Perie electromotor neg.+ +poz.		buc	50	20,20	1 100
903583	Piuliță hexagonală șurub bielă		buc	60	1,54	92
903584	Pîrghie comandă		buc	4	3,00	12
903586	Pană arbore camă		buc.	4	1,35	5
903604	Rotor bobinat alternator		buc.	8	742,00	5 936
903605	Rotor electromotor		buc	8	567,00	4 536
903617	Rezervor lichid frînă		buc.	10	31,00	310
903656	Șaibă sateliți		buc.	4	1,13	5
903660	Stator bobinat alternator		buc	7	675,00	4725
903662	Șurub bielă motor		buc	180	10,70	193
903663	Supapă descărcare carburator		buc	20	10,00	200
903671	Sincron viteza 3—4		buc.	1	297,00	297
903679	Set fișe antiparazit		buc.	10	143,00	1 430
933684	Siguranță		buc.	10	0,70	7
902686	Suport ax culbutor		buc	6	27,00	162
903703	Tijă culbutor		buc	16	27,00	432
903704	Tub flexibil asamblat		buc	10	87,50	875
903716	Tampon cauciuc eșapament		buc	10	40,00	400
903719	Țeavă eșapament		buc	4	234,00	936
903720	Țeavă eșapament		buc.	6	190,00	1 140
903721	Tampon spate		buc.	12	54,00	648

LISTA

cu reperele disponibile la T.V. 12 F.+ ARO.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2	3	4.	5.	6.	7.
902011	Bucșă ax came	671107180	buc.	10	8,65	86,00
902055	Pinion distrib. arb. camă	671212020	buc	40	177,00	7 080,00
902074	Pin. distrib. arb. cotit	671203030	buc.	40	40,00	1 600,00
902092	Segmenți motor	671304500	buc.	30	46,40	1 392,00
902122	Pastilă sup. ppă. benzină	671445010	buc.	40	0,48	19,00
902124	Membrană pompă benzină	671452010	buc.	40	5,00	200,00
902153	Jiglor principal	671524050	buc.	30	5,50	165,00
902160	Obturator asamblat	671529000	buc.	20	7,70	154,00
902209	Arbore pompă apă	671759010	buc.	7	9,20	64,00
902223	Placă presiune ambreiaj	672002040	buc	4	63,70	155,00
902247	Arbore primar	672338090	buc.	4	121,30	420,00
902617	Tampon elastic spate	674724070	buc.	20	5,65	163,00
902709	Lamă șterg. cu braț	678713540	buc.	28	7,35	206,00
902730	Capac distribuitor	678816070	buc.	20	19,50	390,00
902731	Arbore distribuitor	678814090	buc.	40	26,00	1 040,00
902733	Rotor distribuitor	678819040	buc.	50	2,60	130,00

LISTA

cu reperele disponibile la Roman

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7
940226	Conductă flexibilă 5×9,5	531424020	buc.	10	23,50	235,00
940227	Conductă pompă injecție	531426000	buc.	20	28,00	560,00
940351	Variator	531563520	buc.	16	825,00	13 200,00
940359	Garnitură pompă ulei	531604530	buc.	10	0,35	4,00
940378	Filtru ulei ans.	531606020	buc.	30	81,00	2 430,00
940402	Pompă apă	531703530	buc.	8	2 103,00	16 824,00
940406	Ax pompă apă	531706010	buc.	4	33,00	132,00
940407	Rotor pompă apă	531708090	buc	6	13,50	81,00
940423	Termostat motor	531716070	buc.	20	95,00	1 900,00
940428	Cot ieșire schimb căldură	532720030	buc.	10	42,50	425,00
940433	Ventilator	531758810	buc	10	128,00	1 280,00
940458	Conductă apă răcire	531754020	buc.	5	73,00	365,00
940578	Element elastic	535132060	buc.	30	14,81	444,00
940600	Alternator 24V	532806050	buc.	5	605,00	3025,00
940635	Pinion mers înapoi	532314600	buc.	2	114,00	228,00
940645	Roată dințată	532320210	buc.	2	62,00	124,00
941035	Pinion planetar	533055040	buc	5	265 00	1 325,00
941036	Pinion satelit	533056520	buc.	12	260,00	3 120,00
941134	Pivot fuzetă	533330010	buc.	10	92,00	920,00
941176	Butuc cauciuc	533891040	buc.	17	205,00	3 485,00
941473	Regulator forță frînare	535065640	buc	12	400,00	4 800,00
941505	Dispozitiv ridicat geam	537316000	buc	30	72,00	2 178,00
914572	Electromotor șterg parbriz.	537701010	buc	10	317,00	3 170,00
941589	Tahometru	539004030	buc.	10	190,00	1 900,00

LISTA

cu reperele la marca auto SR. 113—disponibile.—

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U
1.	2.	3	4.	5.	6.
900016	Cuzineți palier R. I, II, III	561111150	set.	100	43,80
900028	Garnit. colect. evacuare	561132440	buc	200	0,95
900032	Colector admise	561135170	buc.	4	200,00
900037	Capac pin distribuție	561151160	buc.	3	65,00
900040	Scaun supapă evacuare	561165100	buc.	60	7,90
900043	Ghid supapă admise	561168170	buc.	100	3,85
900048	Garnitură chiuloasă	561174190	buc.	300	50,60
900049	Garnitură capac tacheți	561160150	buc.	100	16,50
900059	Semipastilă supapă evac.	561211140	buc.	50	1,00
900070	Inel siguranță	561228150	buc.	100	0,20
900076	Tijă impingăt. tacheți	561237140	buc.	80	6,20
900077	Bucșă arbore cu came	561230130	set.	10	14,60
900087	Segm. motor CN-R I—II—III	561300160	set.	200	92,80
900095	Cuzineți bielă R. I—II—III	561308180	set	60	30.00
900107	Bucșă bielă motor	561320120	buc.	150	1,95
900113	Fulie arbore cotit	561328140	buc.	2	100,00
900137	Element filtru decantor	561439100	buc.	150	10,25
900141	Membrană ppă. benzină	561452120	buc.	200	5 50
900142	Pîrghie comandă ppă. benzină	561456180	buc.	30	3,20
900143	Pîrghie intermed. ppă benzină	561457170	buc.	30	2,15
900145	Supapă ppă. benzină	561464180	buc.	200	6,50
900146	Filtru ppă benzină	561467150	buc.	10	7,00
900147	Tub flex. ppă. benzină	561471190	buc.	70	10,70
900158	Sector dințat carburator	561508650	buc.	30	7,70
900161	Arbore principal carb.	5615(9620	buc.	30	29,00
900162	Arbore secundar	561519700	buc	6	12,10
900163	Arbore secundar carburator	561519880	buc.	50	11,90
900164	Clapetă acceleratie	5615199600	buc.	15	9,80
900165	Jiclor relanti	561520100	buc.	100	4,40
900167	Pîrghie comandă accelerație	561522670	buc.	5	2 65
900169	Difuzor mic	561523660	buc.	20	19 80
900170	Corp ajutaj descărcare	561524160	buc.	20	16,50
900172	Jiclor principal	561525640	buc	200	3,30
900174	Duză aer mers incet	561526220	buc	30	1,50
900175	Piston ppă. accelerație	561527130	buc.	40	6,00
900176	Lagăr teflon	561527390	buc.	30	1,40
900179	Clapetă șoc	561538690	buc.	10	4,00
900180	Obturator	561540160	buc	200	7,00
900181	Plutitor carburator	561540650	buc.	40	9,90
185900	Duză presiune difuzor golire	561570190	buc.	400	2,20
900193	Tije action ppă ulei	561613180	buc.	15	2 25
900198	Tijă legătură ppă. ulei	561619120	buc.	40	0 70
900203	Element filtru ulei	56163314	buc.	1 000	32,00
900220	Bușon radiator apă	561706160	buc.	30	10 40
900234	Garnitură presetupă ppă. apă	561720670	buc.	300	11 70
900235	Rotor pompă apă	561721170	buc.	3	17,20
900237	Rotor pompă apă	561722160	buc.	30	18,00
900240	Ventilator cu 6 palete	561727600	buc.	20	40 00
900245	Ax ambreiaj	562002070	buc	60	2.00
900259	Bulon pîrghie ambreiaj	562013530	buc.	60	2,00
900279	Supapă ppă centr. ambreiaj	562056020	buc.	100	7.00
900331	Pinion mers înapoi	562342140	buc.	2	54,90
900338	Pinion mers înapoi	562346510	buc.	5	71,85
900375	Arbore primar	562370920	buc.	10	120,00
900614	Cruce cardan	562958920	buc	20	112,00
900656	Pinion sateliți	563022760	buc.	20	31,00
900779	Arbore planetar spt. stg. drpt.	563254420	buc.	10	317 00
900818	Bolț sferic	563323640	buc.	10	215,50
900838	Cap bară transv. stg drpt.	563338180	buc.	800	25,10
901005	Resort frînă față scurt	563925090	buc.	50	1,50
901006	Resort sabot fr. față super	563926080	buc.	50	2,20
901043	Flanșe elastic mec. direcție	564023160	buc.	15	12,55
901151	Tampon elastic suspen. motor	564703130	buc.	10	12,50
901160	Tampon elastic mot. față	564714100	buc.	10	25,50
901161	Bulon arc față	564801690	buc.	40	12,00
900180	Bucșe arc față	564821690	buc.	20	14,00
901181	Amortizor față	564822680	buc.	20	185,00
901218	Bridă arc spate	564914750	buc.	40	28,50
901243	Tub frînă ppă. centrală	655004650	buc.	30	12,00
901261	Garnit. piston ppă centrală	565036670	buc.	100	1.14
901275	Supapă	565063140	buc.	40	0,60
901276	Garnitură	565065610	buc	40	0,20
901293	Piston compresor R.I.	565118190	buc	20	22 75
901296	Segm. compresor R.I.	565121140	buc.	20	5,90
901297	Segm. compresor R.II.	565122130	buc.	20	5 80
901298	Bucșă bielă compresor	565123120	buc.	20	7,60
901301	Șurub cu piuliță	565127180	buc.	20	2.05
901350	Cablu frînă mînă	565324010	buc.	20	41 25
901382	Mîner închizător ușe	567336290	buc.	30	41,60
901387	Pinionul broaștei	567357980	buc.	20	16,20
901453	Capac super. cil. hidraulic	568004510	buc.	8	28,00
901456	Garnitura III cauciuc	568006180	buc	100	11,60
901457	Garnit. cauciuc cil. hidr.	568007170	buc.	100	3,65
901461	Ridicător hidraulic	568024190	buc.	4	1 540
901465	Garnit. pislă II—III—IV	568019130	buc	40	1 05
901473	Garnit. cauciuc cil. hidr	568031080	buc	60	4,16
901474	Inel de etanșare IV —	568031170	buc.	50	1,60
901484	Lame ștergător parbriz	568717180	buc.	30	22,00
901493	Electromotor șterg. parbriz	568747120	buc	10	205,00
901495	Cap fișe bujii	568802060	buc.	100	13,50
901500	Contact ruptor	568814850	buc.	300	16,00
901504	Capac delcou	568819640	buc.	200	38,00
901506	Pinion delcou	568823350	buc.	40	11 50
901508	Contact întrerup. curent gral	568827640	buc.	60	70 50
901512	Bobină stator electrom.	568834400	buc	10	75,00
901515	Perie electromotor	568836890	buc.	50	7 80
901516	Perie electromotor	568836970	buc.	50	13,67

IMPORTANT!

T.C.M.R.I.C. București cu sediul in Calea Victoriei 112 sector 4, unitate de prestigiu a Ministerului Industriei Chimice, invită intreprinderile și centralele industriale din țară să consulte cu atenție lista pieselor de schimb oferite spre valorificare.

Unitățile interesate in procurarea unor anumite repere vor transmite comenzi ferme la Stația de utilaj transport București – Calea 13 Septembrie 192 – sector VI, cunoscind că solicitările vor fi onorate cu maximă promptitudine.

Pentru amănunte suplimentare se pot face demersuri telefonice.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAȘA

Cultivarea limbii în concepţia academicianului Iorgu Iordan

Academicianul Iorgu Iordan, a cărui sărbătorire are loc zilele acestea, în ţară şi peste hotare, la împlinirea a 90 de ani de viaţă, ne oferă un exemplu impresionant de îmbinare a cercetării teoretice în domeniul lingvisticii româneşti şi al celei romanice cu o latură „practică", referitoare la folosirea limbii, adică a tezaurului colectiv în care îşi găsesc expresia gîndirea şi simţirea unui popor.

În articolele publicate în revistele de specialitate sau în emisiunile de la Radio şi Televiziune, acad. Iorgu Iordan şi-a spus şi îşi spune de fiecare dată cu claritate şi fermitate părerile despre modul cum este şi, implicit, cum ar trebui să fie folosită limba pentru a răspunde rosturilor ei de purtătoare a culturii naţionale. Care sînt cauzele abaterilor de la normele vorbirii şi scrierii corecte şi ce condiţii se cer a fi îndeplinite pentru evitarea greşelilor? Una dintre cauze este, după lingvistul nonagenar, lipsa de cultură generală a acelora care minuiesc limba, fără a se simţi datori să ţină seama că felul cum se exprimă îi caracterizează sub aspectul gradului de însuşire a instrucţiunii, dar şi în privinţa atitudinii faţă de un bun comun ce nu le aparţine. Una din explicaţii este, aşadar, de natură intelectuală, întrucît ţine de nivelul redus al pregătirii culturale ori de ignorarea interesului faţă de cunoştinţele strict necesare oricărui om trecut prin şcoală. Aceasta nu este însă şi unica sursă şi deci singura explicaţie a greşelilor care contrazic normele şi afectează specificul naţional al comunicării, lăsînd la o parte faptul că indiferenţa celor vizaţi faţă de o astfel de utilizare a mijloacelor de exprimare certifică existenţa unei anumite trepte, deficitare din punctul de vedere al pregătirii intelectuale. Nu rareori „stilul" unor minuitori ai condeiului, remarcă acad. Iorgu Iordan, frapează prin intenţia vădită a acestora de a scrie „altfel" decît ceilalţi, tendinţă care duce la exprimarea pompoasă, bombastică şi din acest motiv, deseori ridicolă. Exemple de „stil savant" cu orice oret sau ostentativ „poetic" pot fi spicuite, din păcate, în multe pagini din presa cotidiană. Într-un articol din „Limba română", 1977, nr. 4, acad. Iorgu Iordan semnalează cîteva „mostre" de acest fel, unele figurînd ca titlu de reportaje apărute în presă.

Fără a se împotrivi inovaţiilor, fenomen firesc în orice limbă, acad. Iorgu Iordan asociază această condiţie obiectivă a exprimării cu necesităţile impuse de comunicare. Goana după originalitate silită este o dovadă de necunoaştere a legilor limbii care „mai mult se simt decît se învaţă", de unde nu rezultă că simţul pentru limba maternă nu poate şi nu trebuie să fie cultivat.

Autorul lucrării devenite clasice, **Limba română actuală. O gramatică a greşelilor,** indică, aşadar, două soluţii pentru îmbunătăţirea exprimării scrise şi orale. Deoarece una dintre cauzele abaterilor de la regulele corectitudinii este ignoranţa, o informare în problemele de gramatică şi de vocabular, în accepţia largă a termenului, este indispensabilă pentru orice om cult. Şi pentru că una dintre sursele stilului căutat şi artificial stă în snobism, în dorinţa de epatare prin limbaj, sfatul profesorului este... la îndemîna tuturor: „să scriem (şi să vorbim, firește) cum... ne vine în primul moment al exprimării ideilor noastre, nu după aceea, adică după ce ne întrebăm ce spune lumea dacă vorbim ca... (toată) lumea". Este aproape sigur, pare să sugereze acest îndemn că vor dispărea atunci verbe ca **lectura, direcţiona,** şi atîtea alte pretinse inovaţii la modă. Originalitatea stilistică este un atribut al gîndirii individuale, dar ea nu se măsoară după numărul cuvintelor forţate să bată neapărat la ochi, ci să exprime fără emfază gîndirea. Un scriitor francez, Jules Renard, definea astfel arta de a scrie: „Stil. Mă opresc totdeauna la marginea a ceea ce nu este adevărul". Această definiţie şi-ar putea-o revendica, credem, şi acad. Iorgu Iordan, a cărui operă de înaltă valoare ştiinţifică este în egală măsură şi o lecţie de ordin estetic şi etic.

Omagiul stimei pe care i-l aducem savantului, profesorului şi omului Iorgu Iordan la această sărbătorire cuprinde, alături de urarea de a se bucura de ani îndelungaţi, şi sentimentul mîndriei noastre de a-i fi fost elevi, de aproape sau de departe, şi de a fi contemporani cu una dintre marile personalităţi ale culturii româneşti.

ŞTEFAN MUNTEANU

Academicianul IORGU IORDAN la 90 de ani

aniversări

O M A G I U

„Un mare om obişnuit" – aşa sună o fericită caracterizare a profesorului Iorgu Iordan, formulată de un condei ager, într-o clipă de străluminată putere de cuprindere şi redare a esenţelor. Formula sună aproape paradoxal. Într-adevăr, recunoaşterea obştească a valorii, a „măriei" tale, te face de cele mai multe ori să-ţi pierzi cumpătul şi să preferi, pentru a-ţi contempla chipul, oglinzile „măritoare"... A deveni mare, a fi recunoscut ca atare şi a rămîne, totuşi, obişnuit – adică: „om printre oameni" – iată o situaţie rară, întruchipată exemplar de academicianul nonagenar Iorgu Iordan, personalitate de prestigiu mondial, reprezentant ilustru al ştiinţei şi al spiritualităţii româneşti, profesorul nostru al tuturora, iubit, stimat şi venerat de obştea cărturarilor ţării.

Nu voi înşira aici meritele şi realizările sale, care ar putea să umple mai multe vieţi spornic trăite. Mă voi mulţumi să subliniez „amănuntul" că, în timp ce, dintre noi, cei mai mulţi ne străduim o viaţă să clădim ceva cît de cît durabil în specialitatea noastră – una singură! – Iorgu Iordan a reuşit să cuprindă şi să ilustreze, prin opere monumentale şi „decisive", toate domeniile lingvisticii şi filologiei, convertind datele erudiţiei în cultură şi în viziune. Pilda domniei sale este aceea – nobilă – a savantului-cetăţean, slujitor devotat şi dîrz al neamului său, al dreptăţii sociale şi al demnităţii umane. Nu am învăţat de la domnia sa numai rîvna întru dreapta, cinstita şi aleasa rostire a graiului strămoşesc, ci, deopotrivă, pravila aspră a muncii pătimaşe şi lucide, a muncii întru dăruire, prin ea însăşi atotrăsplătitoare. Încercăm să deprindem de la domnia sa îndemnul generozităţii, al depăşirii de sine, al omeniei.

De curînd, în „Aula Magna" a universităţii timişorene, într-o atmosferă al cărei singur epitet nimerit este „de sfinţenie", l-am întîmpinat şi l-am ascultat pe academicianul Iorgu Iordan, cu sentimentul că, pe umerii săi puternici, anii – atît de bogaţi în împliniri durabile – nu mai sînt, cum se spune, o „povară", ci un simbol al dăinuirii, menit să înfrunte toate vămuirile vremii.

Cred că, la sfîrşitul acestei memorabile întîlniri, toţi cei de faţă am trăit senzaţia acută, aproape fizic dureroasă, a propriilor „margini". Dar, în acelaşi timp, fiinţa intimă a fiecăruia era cutreierată de rîvna întremătoare a dezmărginirii...

G. I. TOHĂNEANU

SAVANT, PROFESOR, CETĂŢEAN

Elevi, studenţi, cadre didactice de toate gradele şi alţi oameni de cultură, din Timişoara, au făcut neîncăpătoare Aula Magna a Universităţii, venind să omagieze pe academicianul IORGU IORDAN, la împlinirea celor 90 de ani de viaţă.

Ani mulţi, dar rodnici. Miile de pagini scrise constituie opere lingvistice de cea mai mare importanţă.

Din 1924, de la apariţia studiului **Der heutige Stand der romanischen Sprachwissenschaft** şi pînă astăzi, lucrările elaborate de acad. Iorgu Iordan l-au impus ca cel mai de seamă romanist.

Apărută cu 46 de ani în urmă, lucrarea capitală a domeniului, **Lingvistică romanică, Evoluţie, Curente, Metode,** a fost editată şi reeditată în şase limbi şi împreună cu **Introducere în lingvistica romanică**, au constituit fundamentarea şcolii româneşti de romanistică, al cărei creator este profesorul Iorgu Iordan. În domeniul toponimiei este nu numai iniţiatorul cercetărilor din ţara noastră, ci şi model pentru specialiştii din alte ţări, căci **Rumänische Toponomastik,** cu cele două volume ale sale, este nu numai tezaur de informaţie, ci, în aceeaşi măsură, bogat îndrumător teoretic în disciplină.

Limba vie a poporului nostru, această nepreţuită comoară din strămoşi păstrată, a fost permanent în atenţia savantului. **Stilistica limbii române, Limba română actuală, Limba română contemporană** ca şi nenumărate alte studii de cultivarea limbii, îmi permit să consider că au contribuit la crearea noii şcoli lingvistice româneşti.

Cred că nu există cercetător mai tînăr care să nu fi găsit în fiecare pagină, scrisă de Iorgu Iordan, o sugestie, un îndemn, o nouă poartă deschisă.

Personal, ca şi alţi colegi pe care îi cunosc, am găsit chiar în notele din josul paginii sugerarea unei noi posibilităţi de abordare, de interpretare. Este în aceasta măreaţa măestrie de a crea, şi indirect, discipoli.

Acad. Iorgu Iordan, savant ilustru, profesor strălucit, cetăţean şi OM deosebit, doctor h.c. al Universităţii din Berlin, Montpellier, Gand, Roma şi Budapesta, membru al academiilor din Leipzig, Berlin, Viena, München şi Madrid, întemeietorul S.R.L.R. şi preşedinte de onoare al Societăţii internaţionale de lingvistică romanică, este o personalitate impunătoare, iar cuvintele noastre sînt prea palide şi nu pot să se ridice la înălţimea laudei ce se cuvine ilustrului sărbătorit.

V. ŞERBAN

Toponimia şi antroponimia românească

Cele cîteva consideraţii pe care dorim să le prezentăm sînt strîns legate de o idee generală din concepţia savantului şi veneratului profesor IORGU IORDAN privitoare la studiul numelor proprii româneşti. Specialişti români şi străini ştiu de multă vreme că lucrările sale de sinteză **Rumänische Toponomastik,** Bonn—Leipzig, 1924-1926, **Nume de locuri româneşti în Republica Populară Română,** Bucureşti, 1952 şi **Toponimia românească,** 1963, reprezintă contribuţii de mare prestigiu şi permanent interes în ansamblul activităţii atît de importante, bogate şi variate a acelui pe care avem cinstea de a-l numi de ani în şir „Nestor-ul filologiei şi culturii româneşti contemporane". Aşteptăm cu firească nerăbdare şi caldă admiraţie apropiata apariţie a unei noi lucrări fundamentale în domeniul onomastic, anume **Dicţionarul numelor de persoană româneşti,** anunţat deja.

(Continuare în pag. 4–5)

IONEL STAN

Iorgu Iordan şi studiul limbii române contemporane

Promotor şi fondator în atîtea domenii ale cercetării lingvistice – romanistică, lingvistică generală, stilistică, toponimie –, la noi în ţară, dar şi peste hotare (am în vedere, mai ales, ultima din ramurile menţionate aici), în care a dat lucrări de mare întindere şi de mare valoare, academicianul Iorgu Iordan, de-a lungul întregii sale cariere de profesor şi savant, a arătat, ca puţini dintre lingvişti, un interes cu totul aparte studiului **rostirii vii, gramaticii normative a limbii române.** Manifestată foarte de timpuriu, din clasele de liceu („Vorbirea şi scrisul conaţionalilor mei m-au pasionat încă de pe băncile liceului"), cînd sensul ei era, se înţelege, mai mult de ordin practic, („mă interesau abaterile de la regulile gramaticale"), preocuparea pentru limba vorbită, deci pentru limba **în actu,** sub diversele ei stratificări (variante) teritoriale şi sociale, avea să se consolideze, şi sub aspect teoretic, în anii studiilor fructuoase efectuate în Germania (1921–1922) şi în Franţa (1925) şi să devină astfel un adevărat program de lucru pentru o viaţă. „La fel de cuprinzătoare trebuie să fie atitudinea noastră şi în altă direcţie. După cum vom lua în consideraţie stările lingvistice trecute şi pe cele actuale, iar pe acestea din urmă le vom cerceta orizontal şi vertical, tot aşa se cuvine să dăm o atenţie deopotrivă de mare tuturor ramurilor gramaticii" – spunea domnia sa în lecţia inaugurală a cursului de Filologie română, ţinută la Iaşi, în ziua de 1 martie 1934. Adoptînd, printre primii în lingvistica noastră, ideea că limba este un sistem de semne guvernat de legi anume care-i asigură funcţionarea, academicianul Iorgu Iordan a înţeles, cu toată justeţea, că descrierea acestui sistem, aşa cum se prezintă el ca rezultat al unui neîntrerupt proces evolutiv, trebuie să decurgă, în chip necesar, inseparabil împletită cu relevarea tendinţelor (fonetice, lexicale şi gramaticale) care-l străbat în permanenţă şi-i conferă dinamismul necesar. Or, pentru aceasta, aşa cum rezultă şi din citatul imediat precedent, mai nimerită nu poate fi decît cercetarea aspectelor actuale ale limbii, în strînsă legătură, firească, cu stările lingvistice anterioare. „Avantajul mare pe care cred că-l prezintă studiul vorbirii zilnice – afirmă, pe drept cuvînt, academicianul Iorgu Iordan – este, în primul rînd de ordin teoretic. Urmărind modul de exprimare al semenilor noştri, putem înţelege mult mai bine atît funcţiunea, cît şi cauzele de schimbare a limbajului uman". (Cf. **Lingvistica românească,** Discurs de recepţie rostit la Academia Română în 28 mai 1946, p. 35). Abordînd aşadar, cu o intuiţie şi fineţe rar întîlnite, fenomenele lingvistice în **sincronia lor mobilă** şi în dependenţă de factorul **social şi psihologic** („Între aspectul vieţi sociale, cu toate ramurile ei de activitate, şi acela al limbii există nu numai un paralelism desăvîrşit, ci şi o strictă dependenţă" – cf. **Limba română actuală,** ed. a 2-a, p. 513), decanul de vîrstă al lingviştilor români a realizat, cum bine s-a spus, cea mai completă şi valoroasă cercetare sincronică a **structurii** limbii române contemporane din ultimele cinci decenii, văzută în **dinamica ei.** (Cf. „România literară", 28/IX/1978, p. 7, col. I). Este, de altfel, un fapt bine ştiut că profesorul Iorgu Iordan a introdus în lingvistica noastră conceptul de „limbă română actuală" şi că studierea limbii române contemporane ca disciplină de învăţămînt în facultăţile filologice din ţară are în persoana domniei sale pe însuşi fondatorul ei. Lucrările sale în acest domeniu, dacă ar fi să amintim numai **Gramatica limbii române** (foarte modest considerată de autor în Prefaţă, un „îndreptar lingvistic la care cititorul să recurgă oridecîteori are îndoieli cu privire la scrierea unui cuvînt, la aspectul unei forme gramaticale ş.a."), **Limba română actuală – o gramatică a „greşelilor"** şi **Limba română contemporană,** fiecare apărută în cîte două ediţii, învederează o întinsă erudiţie în plan general-teoretic, un simţ lingvistic incomparabil şi o perspectivă asupra limbii române contemporane pe care n-o poate avea decît cel ce o cunoaşte în resorturile ei cele mai ascunse.

Pentru noi toţi cei care avem preocupări în această disciplină domnia sa este şi rămîne un maestru inegalabil, un model pe care ne străduim să-l urmăm.

Acum, la împlinirea a 90 de ani de viaţă şi activitate pilduitoare, îl rugăm să primească omagiul nostru respectuos.

D. CRAŞOVEANU

Virgil Nistor

PSALM

Sărută-mi iubitule trupul cu buzele tot mai fierbinți
să-mi incendiezi epiderma robită de patimi
să simt cum pătrund in țesuturi sălbaticii dinți
și tulbure vint deșertul vieții străbate-mi
dorințele tale vor fi ca o cupă cu vin
de inima mea cu nesaț indelungat resorbită
iar eu o fugară rotire de umbre a unui destin
ce pilpiie încă – o flacără nedomolită
iubitule vino e timpul să treci preschimbat
prin iarba luminii un cerb căutindu-și izvorul
sub roci de argilă spre tine curată străbat
statornică apă iar tu insetat călătorul
apleacă-ți iubitule ochii ca eu in pupilele lor
să intru aievea cum crește refluxul in mare
și val după val răspindită in singele clocotitor
să fiu ca o stea in cădere – o străfulgerare.

ARENA

Arenă circulară ca la oricare circ
rumegușul proaspăt pufos ca budinca,
electricieni experimentați montează in unghiuri
reflectoare violent colorate
(nu e bine ca numerele să se desfășoare
in lumina mult prea stridentă a realității)
spectatori de toate virstele așteaptă curioși
semnalul fanfarei ca să înceapă festivitatea,
vor vedea ciini dresați și cai
și maimuțe trăgind ca matrozii din pipe
sau clovni cu aceleași vechi giumbușlucuri,
doar sub cupolă atirnă două trapeze pe care
doi zburători vor pipăi de foarte aproape infinitul.

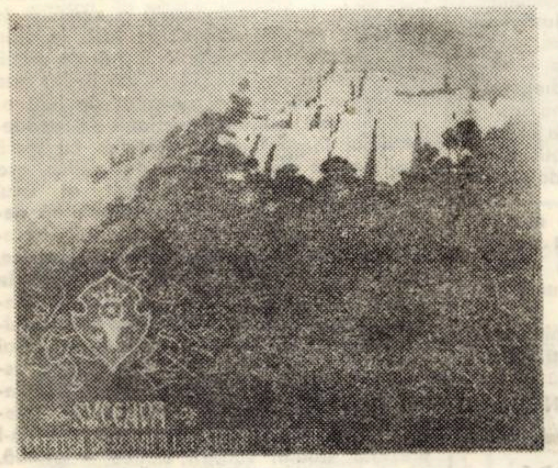

MIRCEA OLARIAN — „Suceava"

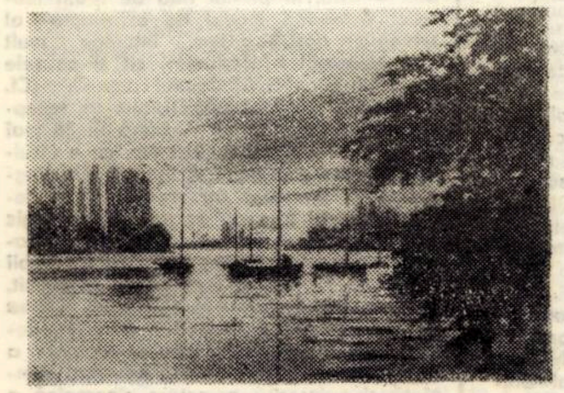

MIRCEA OLARIAN — „Lacul Herăstrău"

CINEVA PRIN ORAȘ

De-o vreme cineva prin oraș se strecoară
nu e nici pasăre nici om nici animal
nu știu de vă puteți reprezenta o moară
ce se-nvirte in gol fiind abstractă inițial
și ziua și noaptea in somn sau trezie
continuu strivește ceva intre pietre placid
dar nu e nici om nici pasăre nici o ființă vie
sint numai conture in cruste de celuloid
zadarnic e strigătul tău singuratic
sub cerul subit imbibat de culori
te zbați in acel perimetru ostatic
mereu la discreția inevitabilei mori.

PE DOUĂ ECRANE

Pe două ecrane complet separate am văzut simultan
printr-o pură-ntimplare cel mai fantastic film polițist
protagoniștii stăteau fiecare la marginea unui ecran
comisarul pindind in cealaltă pe contrabandist
momentul in care acesta comise o crimă
părea să decidă al intrigii sens echivoc
din sală văzusem cum fața sub grimă
zvicni provocind comisarului fără discuție un șoc
ei bine rămase acum acțiunea globală
căci firele toate s-au strins imprejur ca un laț
revenea obsesiv chestiunea de tactică-n faza finală
sumar să-l ucidă sau numai să tragă in braț
părea indecis polițistul (eu cred că făcea pe vicleanul)
urmind cu rigoare demult presupusul traseu
porni-mpușcătura dar cind regăsise dușmanul
stupid murmură – incredibil cadavrul din beci e al meu!

PONGRÁCZ P. MÁRIA

Vendel Sára, șugubeața

„Fetelor, frumoaselor, părul negru, mătăsos, rupt din soare de lucios, in mănunchi vi-l grămădiți, in cosiță-l impletiți, cu panglică roșie bălaiele, cu panglică galbenă brunetele, prindeți-vă cocul cu ace aurii, cu treizeci și șase de ace mititele aurii !"

– Sára ! Tușa Sára, nu auzi ? Iar te strigă !

Picioarele umflate ale Sárei Vendel se odihneau intr-un lighean uriaș. În timp ce-și examina degetele umflate, vinețiî, i se pare că-i cresc, ii cresc mereu cele două membre indărătnice, cele zece degete indărătnice, cele zece unghii incinse. Barem de-ar colora apa ! De-ar colora-o in roșu, in ruginiu, in orice fel, numai să nu-i arate o oglindă atit de străvezie, să n-o sperie cu aceste degete care se umflă-ntruna, iau niște proporții uriașe.

– Prosopul, fata mea !

– Tușa Sára, tovarășul director te-a strigat deja pentru a treia oară !

Vendel Sára scoase din apă cele două buturugi, își zvintă degetele de la picior cu un prosop aspru, apoi încercă să-și vire din nou piciorul drept in pantoful de lac cu toc plat. Nu reuși. Ca și cum nu cu el in picioare ar fi venit la această intrunire tovărășească. N-are a face. Dacă ești chemat, trebuie să te duci. Vendel Sára luă pantoful in mină, il încălzi cu răsuflarea, ca să se mai moaie pielea, il lărgi cu degetele durdulii. În zadar. Pe vremea cind era fetiță, s-a nimerit să primească de la mama ei tocmai de Întii Mai o fustiță cu buline. Iute a dat cu ea fuga in grădină. Cum s-a cățărat in nucul cel mare, cum a și picat in iarba jilavă. Fusta cea nouă s-a pătat. A-nmuiat-o numaidecit in apă caldă, a spălat-o, apoi a uscat-o cu fierul de călcat. Cind a terminat și și-a pus din nou fusta, nu i-a venit să-și creadă ochilor. Fustița intrase atit de mult la spălat, incit nu i-a mai rămas decit să o bocească. S-a tot tinguit Sára atunci, pînă nu s-a indurat de ea vecina și i-a inădit tivul fustei cu o panglică roșie.

„Fustă, fustă cu buline, ochii tăi sint o minune, mintea-ți intră-ntr-o bulină, ți-am făcut, fustă, una bună ! Hi-hi-hi !"

– Tușa Sára, dumitale nu ți-e bine. Il chem pe tovarășul Dimba, apoi te duc la primul ...

– Il duci tu pe dracu' ! Doar n-o să mă biruie pantofiorul ăsta nemernic !

Vendel Sára cotrobăi inăuntrul pantofului cu cataramă, își viri unghiile sub căptușeală. Tot așa le scoteau pe vremuri mațele broaștelor. Organizaseră o echipă de vinarea broaștelor. Tot țărmul lacului tremura de frica lor.

„Broască, broască, broscuță, burta ta e plinuță, te-am prins in palmă, te-mpung cu acu-ndată, cu degetul te sfirtec, asta-i viața, mă broatec !"

Și atunci pocni ceva inăuntrul pantofiorului negru. Vendel Sára ii făcu semn lui Torma Julis, despre care știa că rivnește foarte mult la postul ei. De aceea-i dă mereu tircoale. Dar nu-i purta pizmă, nici atunci n-a pizmuit-o, cind a dat de ea in ușa deschisă a biroului, de unde se ruga tocmai cu voce tare de director : „Nenea director, dac-aș putea rămine timp de doi ani lingă tușa Sára, atunci n-aș avea nevoie nici de școală, atunci eu ... !" și nu se sfii să arate, cu miinile pe sinii-i bine făcuți – ce frumoasă era Torma Julis asta deja acum doi ani – da, arătă că și-ar dărui și trup și suflet pentru director. – Fugi de-aci, Juliska – spuse atunci dire, scumpul de el – Vendel Sára n-ai să poți tu deveni niciodată, că natura n-a fabricat decit una dintr-aceea ! De

din acest motiv n-a putut-o pizmui niciodată pe Torma Julis.

Julis examină unul din pantofi. – De ce le-ai făcut asta scumpeturilor de pantofi ?! – Ar fi vrut să mai spună că „mai bine mi i-ai fi dat mie, că mai e mult pînă ajung in postul dumitale și ciștigul acela mărunt tot nu-mi ajunge pentru pantofi de 360, ci doar de 120", dar s-a mulțumit să-i spună doar : – I-ai dat gata de-a binelea. Acu ce-ți mai pui, tușă Sárika, ca să te duci la tovarăși ?!

„Vai-vai-vai și iară vai, acasă e mare bai, lumina ne-a pierit, că fiica ne-a părăsit" !

Torma Julis i-a intins cu un gest stingaci pantofii schingiuiți.

– Pe ăștia poți să-i pui la afumat – zise fata – dar alții n-avem. Trebuie să te duci, înțelegi ? Ești așteptată inăuntru !

Vendel Sára se urni deodată. Cum își dădu capul pe spate, cocul bogat ii prinse contur in lumină in toată măreimea lui. – Natura n-ar putea să-i joace o festă mai reușită nici unei femei, decit dacă ar aduce-o așa, cu un asemenea coc pe lume – o străfulgeră pe Torma Julis gindul, dar nu zise nimic. Iar Vendel Sára se indreptă desculță înspre ușă, de unde se auzea gălăgie și muzică.

„Luați și v-ospătați, c-așa o să vă ingrășați, așa veți fi voi bucălați, Vendel Sára așa făcu, și-acu se fălește cu ..." Hihihiii, să fiu al naibii ! Sára asta ... – Tovarășe Bogdan, unde-ai dat de Sárika ? Vino-ncoa, ingerașule : fustă, fustișoară, lele, lelișoară, măi, ce ... rotunjoară ! – Nu i-o lua in nume de rău, Sárika, cum să-ți spun ... Tovarășul e, hihihiii, bine dispus, înțelegi ? E bine dispus ! Sárika, dumneata ai fost dintotdeauna mindria intreprinderii noastre ! Trăiască Vendel Sára ! Hai să bem !

Asta a zis-o directorul, tot asta a auzit-o și Torma Julis, care la douăzeci și patru de ore după întrunirea to-

vărășească a depu
despre cele văzute
se totul de bună
ritele pe masă. F
Vendel.

„Un sul, două
cinta ... cu tine c

Acum cincispre
ma dată mindria
fără mineci. De c
pînă la patru dup
serviciu, treizeci și
duliu, descoperit.
și-apoi – pentru c
zeci și nouă de c
mira, dacă într-o
din ele ! Bine o
ciupituri se jena,
urmă, fără să fi v
tinuat să ridă și c
ți-le, tovarășe dire
pișcați ! – zise și-i
lofane, acoperite
șat-o, a privit-o p
ka, dumitale natu
meni. Să tot rizi,
coace. „Hihihii, hi
să m-azvirle, că c
văd !"

Vendel Sára tr
a-și arunca privire
reau niște lopeți
cioarele astea bu
voie bună ! S-au
sală Vendel Sára,
distracție. Hihihiii
Aplauze. Își petrec
cul, suspină. Apla

Torma Julis se
spune : – Nenea
tați-vă la picioarel

– Nu te duci
rezistă pînă dimin
nici măcar in umb

„Ziua asta-i aș
nu rebegește, doar

us mărturie sub prestare de jurămînt
și despre aceea, că tușa Sárika făcu-
voie. Torma Julis punea tocmai lingu-
entru plăcinte. Pentru plăcintele Sárei

suluri, vai, ce dulce e plăcinta, cinta ...
i ... nta ! Hihihiii !".

zece ani, cind au numit-o pentru pri-
intreprinderii, purta o rochie in carouri,
dimineață de la șapte fără un sfert și
pă masa, pînă la expirarea orelor de
doi de tovarăși i-au ciupit brațul dur-
Contabilul șef, contabilul, șeful secției
ă era tocmai zi de audiență – alți două-
legi. – Ai niște brațe Sárika, de nu te
bună zi, tam-nisam, vreunul va mușca
mai duce Vendel Vencel ! – La primele
mai apoi scotea niște țipete scurte, pe
rut, vocea ei fu inghițită de ris. A con-
ind a apărut directorul in ușă. – Pișca-
ctor, nici nu mă duc acasă dacă nu le
intinse directorului cele două brațe do-
cu pete roșiatice. Directorul a îmbrăți-
rietenește, cu voie bună și a zis : Sári-
a ți-a dat harul de a-i inveseli pe oa-
Sárika ... Și a ris mult de-atunci in-
ii, Cui nu-i place de mine,- n-are decit
oricum eu am să rid, veselie-n ochi să

esări. N-avu răgaz decit o secundă, spre
a pe căputa piciorului. Degetele-i pă-
umflate ... Dar cine se uită aici la pi-
tucănoase ? Mincare să fie, băutură și
oprit pînă și muzicanții. Dacă intră-n
șugubeața, nu mai e nevoie de altă
... Acum își ridică brațele dolofane.
e mina peste sinii uriași, își scutură co-
ze ...

apleacă înspre urechea directorului și-i
director, femeia asta a innebunit ! Ui-
e ei. Dau o fugă pînă la primul ...

icăieri. De ce să te duci, nu vezi, asta
eața. N-ai să-i calci tu, Julis, niciodată,
ră ...

a zi, că nu latră nici ciinii, nici vrabia
Vendel Sára chicotește. Hhihihihihi ...".

Plăcintele-s umplute cu brinză dulce. Iar inăuntru, tocmai in miez, cu stafide. După gustul Sárei Vendel. Nu degeaba zice lumea că de dragul plăcintelor soției lui Vendel Vencel vin atiția musafiri in orașul Kordos.

„Cintă, cintă ... ce plăcintă ! ...".

Risul e ca mierea, ca mierea sint și stafidele. Nici nu se zăresc tălpile imense ale Sárei Vendel. Dar cine să le bage acum de seamă ?!

– Și-acum un dans ! – strigă cineva. – Încetați acum, incetați, incetați ! – țipă ascuțit Torma Julis și-l trage pe director de braț. – Tușa Vendel are să ... ! Plăcinta umplută cu brinză proaspătă și cu stafide se împăștie in toate părțile. Una-n dreapta, alta-n stinga, ia privește jucăușa ! Pe șoldul Sárei Vendel poposesc una, două, trei, patru ... zece ... Vendel Sára se-nvirtește. Vendel Sára hohotește. Vendel Sára este totul ! ...

– Ce anume caut eu aici, eu, Torma Julis, mă rog ? Păi, să vedeți, petrecerea era incă in toi, cind eu am fugit după medic. Am avut un noroc extraordinar. L-am găsit pe doctorul acela mărunt, mustăcios, care a fost numit aici astă-primăvară. – Haideți ! – i-am zis. – Veniți ?! – Juliska mea, pentru tine mă duc pînă-n iad ! – mi-a spus. – Și a venit in iad, pentru că picioarele Sárei Vendel erau insuși iadul. Cind le-a văzut, era gata-gata să leșine, a pălit in așa hal, deși il țineam și eu de mînă. M-a întrebat de ce a trebuit s-o tirim la petrecere pe femeia asta cu varice, cu hipertensiune etc. ... nu pot nici să rostesc ceea ce a mai zis, la care i-am spus că, deoarece ea-i face pe musafiri să ridă, căci la orice intrunire e nevoie și de așa ceva ... – Dar dacă a fost și nu mai e ?! – a zis medicul, la care eu i-am răspuns că tocmai de aceea m-au pus pe mine lingă tușa Vendel, ca să ... la care el mi-a dat peste gură.

Atunci am fugit la nenea Vendel. „Torma Julis, slujnică fitilistă, acum poți să-i ocupi postul Sárei" ! –a strigat și m-a amenințat cu bita. Am alergat la director. Picioarele tușei Sára ... – Păcat, mare păcat – a suspinat – niciodată n-o să mai ridem așa, niciodată ...

Mi-a trecut prin minte ce bine-ar fi de-ar auzi-o măcar pe asta biata tușa Sára și am alergat mai departe. Numai că n-am mai ajuns la spital. Mi-au sleit picioarele, n-au rezistat la goană ... O duseseră deja la un alt spital. Lumea zicea că ar fi auzit-o cintind încet ...

În românește de

IULIA SCHIFF

Toponimia și antroponimia românească

(Urmare din pag. a III-a)

În urma cercetărilor dialectale și onomastice la care am participat consecutiv de-a lungul a 25 de ani, in Valea Jiului și in Țara Hațegului, in Valea Bistriței (Moldova), in Valea Sebeșului și a Ampoiului, in zona de păstorit a masivelor Țarcului și Muntelui Mic (Banat), ca și in anchetele dialectale pe care le-am intreprins pentru atlasele lingvistice ale Maramureșului și Crișanei (acestea din urmă impreună cu Dorin Urițescu de la colectivul de lingvistică al Universității din Timișoara), am putut constata și noi o mare unitate in nomenclatura populară românească in ce privește sistemul de denominație antroponimic și toponimic — și in același timp o varietate și o bogăție de nebănuit in ce privește tezaurul numelor proprii ca atare. IORGU IORDAN a dovedit faptul de mare importanță științifică și metodologică pentru cercetările actuale (ca și pentru cele viitoare) că toponimia și antroponimia românească, dar desigur și ale altor popoare, nu pot fi studiate și caracterizate tipologic fără lămurirea exactă și in detaliu a numelor proprii create de-a lungul secolelor de colectivitatea vorbitorilor înșiși, constituiți social-istoric și cultural intr-un popor sau o națiune de — sine — stătătoare. E vorba așa dar in covirșitoarea lor majoritate de numele date cu ajutorul mijloacelor sistemului lingvistic, propriu și specific acestora. Și cum vechimea poporului român nu poate fi contestată înseamnă că dovedirea continuității sale etnice și geografic-istorice în zona europeană carpato-dunăreană cu ajutorul cercetărilor onomastice constă în esență în aprofundarea studiului originalității sistemului de denominație românesc.

Într-adevăr, bună parte din încercările făcute pînă acum de cercetători de specialitate sau de diletanți bine intenționați de a dovedi menținerea în toponimia și antroponimia noastră a unor nume străvechi preromane sau latine n-au putut convinge pe lingviști. Aceștia sînt de acord totuși că numele marilor ape ale noastre (Dunăre, Olt, Mureș, Someș, Timiș, Siret etc.), ca și numele munților Carpați, numai românii le-au păstrat din antichitate. Printre numele de persoană românești care sînt considerate în mod incontestabil moștenite din latină trebuie reținute Zane (lat. Johannes), Mare sau Mărie (lat. Maria), Nicoară (gr.-lat. Nikolas), Barbură (lat. Barbara), Si-Medru (lat. Sanctus-Demetrius), Sin-Giorz (lat. Sanctus-Georgius) etc.

Obiceiul de a se da noilor născuți numele ascendentului, mai ales al tatălui, e foarte vechi. El era uzual la greci și la romani și s-a menținut și în sistemul onomastic romanic, de unde l-au împrumutat și germanii și slavii (G. D. Serra). La români, care au păstrat mult mai bine decît Occidentul romanic anumite elemente tradiționale e probabil moștenit. Dar s-ar părea că întrebuințarea (uneori secole de-a rîndul) a aceluiași nume într-o familie se datorește, începînd cu Evul mediu, mai mult tradiției scrise decît celei orale. De altă parte, aproape fiecare sat românesc cunoaște și astăzi sistemul supranumelor locale deosebite de numele administrativ-oficiale și rezistente ca atîtea elemente fundamentale de comunicare a limbii române, care dăinuie și se bucură de o veche tradiție nescrisă, înaintea oricărui fenomen din viața și cultura spirituală populară. Scrutînd cu grijă textele medievale românești sau străine din orice provincie românească vom observa că și puținele nume de familie sigure din epocă prezintă sistemul denominal al supranumelor populare de azi. Acest fapt este prin el însuși suficient pentru a nu fi de acord cu G. Weigand care afirma că poporul român nu are un sistem onomastic propriu de veche tradiție (Die bulgarische Rufnamen, Jahresber. XXVI—XXIX, 1921). Urmînd metoda judicioasă de studiu a academicianului IORGU IORDAN, care pornește în explicarea multor toponime românești de la nume românești de persoană și de la apelative topice sau clarifică etimologia numelor de locuri și de persoană prin derivare pe terenul limbii române, socotim de pildă că numele muntelui (D)Zana din masivul Țarcului nu poate fi explicat plauzibil decît de la numele de persoană Zane(a) și că nu e indicat să căutăm o rădăcină indoeuropeană pentru un presupus termen traco-dac sau să apelăm la arom. dzeană „munte", care se explică dintr-un lat. pop. genna. Cu atît mai mult, cu cît în hotarele satelor Ilova, Păltiniș și Vîrciorova din preajma Țarcului descoperim alături de nume ca Poiana Dzăni și numele mai recente Pîrîul Ioani și Vadu Ioani. Și tocmai în județul Neamț Marele Dicționar geografic al României, vol. V, 1902, înregistrează trei toponime Zănești care desigur reprezintă lingvistic derivate de la Zan(e)a, cu sufixul românesc străvechi -esc, pl. -ești (acesta traco-dac în română). Închei scurta mea comunicare prin a-l întreba pe tovarășul academician Iorgu Iordan dacă nu poate să-mi îngăduie ipoteza de a crede că numele Coresi, de care e legat un mare moment din cultura noastră veche nu poate fi explicat firesc ca derivat cu sufixul -ească de la numele Coru sau Cora, abandonînd în felul acesta etimologia grecească dată pînă acum în lingvistica noastră. Toate cele trei antroponime le-am înregistrat într-o arie compactă de la nord de Mureș, cu prilejul anchetelor pentru NALR Crișana. Ar fi vorba de o formă de genitiv-dativ Coresi, un nume marital sau matrimonial, ca Băneasa-Bănesi, Simioneasa-Simionesi, frecvente altădată în sistemul antroponimic.

Corina Victoria Sein

PESTE ZIMBET

Te afli aici, imi ceri
să iau ploaia, vintul, aburul de soare
ca și cum aș pleca la vinătoare
de fluturi.
În șoaptă mă legi de griu, de fulger
și buza-mi adorme pe obrazul
de stincă ...
Te afli aici, imi ceri
să bat clopotul de Miază-Zi
pînă ce muntele și marea,
in jurul unei mese, vorbind
despre piine și sare,
imi vor atinge pieptul ...

Te afli aici, te afli peste tot,
fruntea mi-o brăzdezi cu meridianul
acestui poem.

DEZLEGARE

Lingă urmele ploii,
in asfaltul inverzit peste noapte,
mă intimpină
soarele.
Vitraliul se-ncarcă cu zumzetul vocii
oprit pe scară.
Obloane cad și se luminează arcade.
În preajma izvorului, fluviul tace.

Ca intr-un ochi inchis mă afund
in cetatea desferecată.
Dincolo de golul ferestrei,
cuvintul mă dezleagă.

JOC

Uneori,
ne intoarcem
cu flaute-n irişi.
Și, din nou,
ne sint dragi ploile ...
Cuprindem cuvinte,
ori căutăm prin lande
riul in care femeia
inălbește infinitul
intr-o cărare de pinză.

Acvilina Biräescu

SIMȚI INSERAREA ?

Iubitul meu, ne stringe
la pieptu-i inserarea.
O simți cum suflă frig
și ne presară
intunecate fire de cenușă
peste dorințe ?
și tăcere-n glas ?
Atit de biruiți sintem de liniște
c-aud
alunecind privirea ta pe chipu-mi ...
Seninul, vezi, se-mprăștie-n chemări.

Silvia C. Negru

PREZENT ÎN TOT CE-ATING

Atit ești de prezent in tot ce-ating
că, dac-aș intreb[a] lucrurile din jur
unde rătăcești,
mi-ar răspunde cu glasul tău.
Și noaptea și lumina
le îndrăgesc pentru că le-ntilnești și tu
sau le rostești.
Și mie chiar, de i[..]mi mai sint complice,
e fiindcă s-ar putea
din cind in cind s[ă] mă mai ai in gind.

Sint savanți, dar sint și stele,
de departe, să nu doară.
Ca și visurile mele,
ce-mpușcate, tot mai zboară.

SUB CERUL TRANSILVANIEI

S-au rotit cocorii la nașterea mea,
ca un leagăn de stele
sub cerul Transilvaniei
și, tata, la margini de holde,
purtind in miini luceafărul de ziuă ...
Și cintecul de leagăn sui spre Apuseni,
in mireasma de cintec și piine
sub cerul Transilvaniei.

[C]LIPA

Viața curge – ani și clipă –
largi zăpezi de porumbel ;
impușcat in[tr]-o aripă,
care zboar[ă] fără țel.

Aerul, muri[..] cu-ncetul,
fără aripi, [fă]ră vis ;
poate chia[r] așa, poetul
suferinței s[-a] deschis.

Porumbei, [..]ți și clipe
toate sint [..]nu mai sint
metafizice [c]lipe.
impușcate-[..]un cuvint.

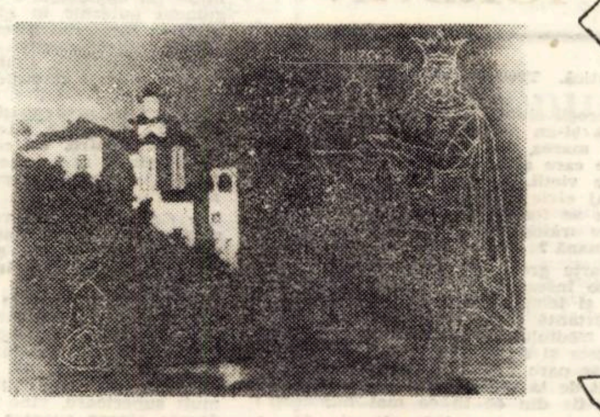

MIRCEA OLARIAN — „Cozia"

Florin Costinescu

ARHEOLOGIE

Caut sub rouă
și mai in adinc
toate cele intimplate
prin veacuri nenumărate,
ce găsesc spun tuturor :
o seceră,
un blid,
un ulcior.

Cum stătură
grup statuar sub arătură,
fără să geamă
cu bucuria
și cu durerea noastră
de-o seamă ...

Spice și fulgere
secera a secerat
pînă cind sclipătul ostenit
i-a innoptat ;
blidul flămind
s-a umplut cu pămint ;
ulciorul spart de sete
și fum
și-a băut apa pe drum.

Și parcă secer,
invirt la roată,
merg spre fintini ...
O, toate-s intregi
mutate-n pămintul
nevăzut dintre miini.

BUCOLICĂ TÎRZIE

Lunecă, lunecă
Soarele, marele
Pînă se-ntunecă
Spre șesuri, izvoarele.

Bate, bate
Clopotul, toaca
Pe jumătate
Somnul e gata,

Umblă, umblă
Cărarea și drumul,
Ce nu se intimplă,
Povestea și fumul.

Ard, ard
Vetrele, vetrele,
Luna la vad
Numără pietrele ...

MIRCEA OLARIAN — „Iarnă la Văcărești"

ȚĂRMURI DEPĂRTATE

Citeva cuvinte s-or preface-n rouă
luminată rouă, semnu-i bun :
e aproape iarba, tălpile amindouă
simt un foc sub ele,
flăcările lui
mistuite-n datini
și arzind spre stele
mersul nins de virste
veșnic mi-l supun.

Care vor fi – nu știu,
le intreb pe toate,
le privesc in față
citeva cuvinte se vor face rouă
păsări insetate
le vor bea din iarbă
intr-o dimineață ...

Nu-mi răspund – dar ochii
mi-i privesc pe ascuns
dintre ințelesuri
încă ferecate
și tăcerea lor
rece m-a pătruns
ca un vint
ce bate-n țărmuri depărtate.

DAR ...

Zimbetul, ziua și steaua
peste destine ingemănate
colindul și neaua,
cimpia, muntele, marea,
apropierea și depărtarea
ale vieții sint toate,
dar mai pleacă și păsările
și aerul începe să-nghețe,
atunci ne aducem aminte
că sintem și ape
ce curg inapoi
vălurite, mărunt, de tristețe

televiziune

DUMINICĂ, 5 NOIEMBRIE

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte. 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii : „Cărțile junglei". Episodul 11. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viața satului. 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 17,50 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Episodul 63. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 Documentar TV. 1918-1978. România socialistă — idealuri împlinite. 19,40 Antologii artistice. Gala cîntecului popular (II). 20,45 Film artistic : „Oamenii vor să trăiască" (francez). 22,25 Telejurnal. Sport.

LUNI, 6 NOIEMBRIE

15,55 Telex. 16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Efigii lirice. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton : „Putere fără glorie". Episodul 11. 21,15 Orizont tehnico-științific. 21,45 Patrie, republică iubită. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 7 NOIEMBRIE

9,00 — 12,40 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză 17,10 Viena — documentar. 17,30 La volan.

SEARA TELEVIZIUNII SOVIETICE

17,45 anotimpurile Moscovei. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Oameni și fapte.

SEARA TELEVIZIUNII SOVIETICE

20,25 Film artistic : „Explozia albă" (sovietic). 21,40 Documentar TV. 22,00 Melodii din comoara folclorului nostru. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 8 NOIEMBRIE

9,00 — 12,00 Program de dimineață. 14,00 Fotbal : Chimia Rm. Vîlcea — Dinamo București. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17,15 Muzica în imagini. 17,45 Tragerea pronoexpres. 17,55 Învățămînt-educație. 18,25 Telecronica pentru pionieri. 18,50 Zilele culturii la R e ș i ț a. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,05 Noi, femeile. 20,40 Telecinemateca : „Privește dincolo de tine" (american) 22,20 Telejurnal.

JOI, 9 NOIEMBRIE

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limba rusă. 17,05 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm ... 17,20 Reportaj pe glob. 17,40 Corespondenții județeni transmit ... 17,55 Consultații medicale. 18,15 La izvoarele cîntecului. 18,35 Forum cetățenesc. 19,05 „Sindbad marinarul". Episodul 13. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ora tineretului. 20,45 Teatru scurt : „Acoperișul". Dramatizare după nuvela cu același titlu de Petru Vintilă. 21,40 Meridianele cîntecului și dansului. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 10 NOIEMBRIE

9,00 — 12,00 Program de dimineață. 16,00 Telex. 16,05 Curs de limbă franceză. 16,35 Atelier școlar. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Viața economică. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Ancheta TV 1918-1978. România socialistă — idealuri împlinite. 20,20 Film artistic: „Podul" (turcesc). 21,45 Atelier de creație literar-artistică. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 11 NOIEMBRIE

12,00 Telex. 12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,35 Cum sporim caratele de aur ale meseriei ? 13,05 Concert de prinz. 14,40 Incursiune în cotidian (reportaj). 15,00 România pitorească. 15,30 Agenda culturală. 16,00 Rugby : Țara Galilor — Noua Zeelandă. Transmisiune de la Cardiff. 17,50 Săptămîna politică internă și internațională. 18,05 Antologia filmului pentru copii și tineret : „Frații Marx la circ". 19,30 Telejurnal. 19,50 Instantanee. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Film serial : „Om bogat, om sărac". Episodul 22. 21,35 Întîlnire cu satira și umorul. 22,05 Telejurnal. Sport. 22,30 Melodii românești de ieri și de azi.

televiziune

teatru

TEATRUL DE STAT DIN REȘIȚA

„Regele luminărilor" de Oswald de Andrade

Spectacolul, în premieră pe țară, cu drama „Regele luminărilor" de Oswald de Andrade, prezentat de Teatrul de stat din Reșița, în regia Magdei Bordeianu, reprezintă saltul valoric, calitativ, în abordarea teatrului politic pe această scenă. Este cu atît mai mare meritul instituției teatrale reșițene de a înfățișa publicului său o asemenea piesă cu cît, în genere, la noi, teatrul latino-american a fost mai puțin abordat, deși el oferă ample resurse de investigare socială a lumii capitaliste.

În „descifrarea" mesajului acestei satire profund politice, tînăra și extrem de înzestrata regizoare a realizat un spectacol fluent și omogen, în care, solicitînd la maximum colectivul actoricesc și colaborînd excelent cu semnatarul asistenței de regie, scenografie și coloanei sonore — Toma Ardeleanu — a dat partiturii viabilitate scenică, vigoare dramatică și o sinceritate remarcabilă. Ceea ce trebuie neapărat subliniat la acest „spectacol de regizor" este tocmai viziunea. Mai precis, este vorba de metaforizarea ideilor principale ale fiecărui act, de potențarea dramatismului limită al situațiilor.

Spectacolul începe prin goana furibundă după bani a lui Abelardo, care, în întreprinderea lui veroasă, nu cunoaște margini, recurgînd, în ultimă instanță la corupție, șantaj și crimă. De la înfruntarea acută din actul I, la tabloul idilic al falsei străluciri și efemerei prosperități din actul II, și, în final, la prăbușirea unui mit în actul III, cînd cade masca lașității și este tragic spulberată iluzia eternei „afaceri", spectacolul este tensionat, are nerv și convinge, purtînd pecetea personalității regizoarei. Cadrul scenic conceput de Toma Ardeleanu sugerează în plan simbolic ideea că, în societatea capitalistă, omul este dominat de puterea banului, personalitatea lui fiind — cum remarca un om de teatru — „anulată, pur și simplu". Fundalul sonor pe care este derulată acțiunea are evidente calități de muzică cinematografică, potențînd atmosfera. Deși de o mare omogenitate, spectacolul reliefează — totuși — contribuția substanțială a unor actori la reușita lui, precis intuiți de regie în alcătuirea distribuției. Ne-am referi la Ovidiu Cristea (Abelardo I) a cărui interpretare sigură, de prestanță, într-un registru grav, înfățișîndu-ne cu o sinceritate de esență sufletul răvășit de obsesii dă măsura talentului său, ca și Paul Zein (Abelardo II), care îl secondează printr-un joc inteligent, ponderat și subtil, iar George Drăgulescu (Totó Fruta do Condo), confirmă din nou, nuanțînd inspirat și probînd o întinsă gamă de resurse de la comedie la dramă, în speță la tragicomic.

Finalul, impresionant prin patetismul scenei de masă — la fel ca și alte momente — subliniază pregnant ideea că lumea nouă se naște pe ruinele lumii vechi, că masele au un rol primordial în mersul istoriei. Cele două planuri în care este condusă acțiunea de regie, monumentalitatea scenei de contrast între polii umani ai înfruntării, comunică limpede mesajul politic al dramei lui Andrade. Spectacolul reșițean este valoros tocmai prin dezbaterea pe care o propune publicului, reprezentînd de fapt, un autentic dialog despre condiția umană într-o societate măcinată de contradicții, bazată pe dominația capitalului.

ION CRIȘAN

Scenă din spectacolul „Regele luminărilor"

Carențe și împliniri într-un ciclu cameral prestigios

În incinta Muzeului de Etnografie s-a derulat a doua seară, din ciclul Arta școlilor naționale. Deși specificul acestor concerte, unde verbul erudit conversa cu muzica în ambianța pînzelor maeștrilor picturii universale a dus la cîștigarea unui public statornic, constatăm o degradare a condițiilor de desfășurare. Răceala noului sediu, „decorul" puțin propice amplasarea „podiumului" solistic, rămîn incomparabili deficitare instalării acelei atmosfere camerale, de comuniune spirituală scontată, spre a nu mai vorbi de calitatea precară a editării programelor de sală, sau absența organizării intrării artiștilor în scenă.

Constantă a rămas calitatea vechilor colaboratori, animatori gata oricînd să deschidă paranteze largi asupra fenomenului artistic. În cea de a doua seară a ciclului, **Deliu Petroiu** a punctat, cu erudiție și nerv, o paralelă a conceptului de **școală națională** în pictură și muzică, desincronizarea lor valorică, ce a înclinat balanța spre muzică, în însorita Italie sau Spanie, ori spre șevalet, în cețoasa Engliteră.

Între interpreții serii am aplaudat arta substanțială a flautistei **Ioana Mogoș**, acompaniată de o pianistă — **Laura Popescu**, atentă la intențiile partenerului, dar și la țesătura partiturii, pe **harpista Stela Dinulescu**, care în Fantezia de Sain-Saëns ne-a dat măsura diapazonului expresiv atît de întins al harpei, cu suplete, talent și netăgăduită grație. În **Cezar Franck violonistul Dorel Bic**, în acompaniamentul cvasi-simfonizant al Laurei Popescu, a validat, mai ales în ultimele trei părți, substanța emoțională densă a acestei pagini ilustre. Tehnic foarte bine pus la punct, cu un temperament tumultos, Dorel Bic revendică meritat un loc de frunte în rîndul virtuozilor generației sale.

*

Opera, mai exact **orchestra sa**, a aruncat mănușa colegilor filarmoniști, propunîndu-ne un concert desfășurat cu toate rigorile unui veritabil simfonic. Tranzitul din fosa Operei pe podiumul Liceului „Vidu" a operat mutații calitative corespunzătoare, finalizate în prezentarea **Simfoniei a VII-a de Beethoven**, într-o manieră cu nimic inferioară celor audiate în sala „Capitol". Foarte bun compartimentul cordari, al lemnelor, unde am nominaliza aportul unui Cs. Farkas, P. Schusler, M. Safta, percuției, alămurile rămînînd compartimentul cel mai fragil al orchestrei. Felicitări conducerii instituției, care a știut stimula ambițiile instrumeniștilor spre profesionalismul de care avem atîta nevoie, probabil în cea mai optimă formulă de reciclare, cît și pe dirijorul **Bujor Hoinic**, pentru capacitatea de a insufla ambiția și curajul presupus în metamorfoza unei orchestre obișnuite doar a „acompania", să evolueze cu veritabilă strălucire. Căci „Apoteoza dansului" și-a primit cuvenita sclipire, vizîunea dirijorului aducînd un echilibru stenic, neliosit de escaladări lirice de mare frumusețe. Un cuvînt bun și pentru evoluția solistică a unui component al acestei orchestre, **Iosif Kolompar**, în Mendelssohn. Remarcabilă vigoarea și plenitudinea tonului, velocitatea tehnică briantă.

DORU MURGU

muzică

plastică

Mircea Olarian

(Urmare din pag. 1)

Dar ceea ce conferă greutate acestei expoziții retrospective de la Bastion, a lui Mircea Olarian, sînt peisajele sale, desenele în peniță, colțuri din vechiul București, ca **Vechea piață a Amzei**, așezări patriarhale, evocatoare, și mustind de atmosferă, vechi mînăstiri, precum Cozia, la care autorul revine între anii 1929-1931 și 1942-1959, desene, în genere, de alb-negru, ce acuză o sensibilitate ascuțită, vechi **Tăbăcării**, o **Iarnă la Văcărești**, un peisaj de pe **Valea Oltului**, altul de la **Herăstrău**, toate avînd aerul de stampe, de vechime, detaliile fiind foarte vii, compoziția, de-o acuratețe supremă și linia desenului fermă.

Prin forța lor evocatoare, prin sensibila lor atmosferă, a tușei pure, a vibrației interioare a temelor sale, grafica lui Mircea Olarian încheagă o expoziție de artă elevată, de un mesaj artistic de cea mai bună calitate.

MIRCEA OLARIAN — „Tiparnița de la Govora"

Nu pot pricepe...

sport

...de ce cinstea, numită, în sport, fair-play, nu și-a inventat încă un detector cu pocnitoare, care, semnalizînd atunci cînd e cazul, să crape obrazul infractorilor și să-i stigmatizeze în cordul conștiinței și al bunului simț, dacă, eventual, or fi fiind și ele, că tare șed la îndoială. E clar că toate astea ce-mi trec prin vîrf de creion se leagă de Strassbourg, capitala de-o săptămînă a gimnatisici mondiale, prilej de amărăciune, motiv de indignare. Să furi, azi, 1978, la gătatul secolului rotund, în văzul unei lumi întregi, să răpești — unor fetițe cuminți și învățate că întotdeauna binele învinge răul și că dacă se întîmplă și invers înseamnă că e și mai rău —, deci să răpești pruncilor reazemul moral al dreptății (nota, ca la școală !), să rotunjești medii și să promovezi mînciuna — iată marele păcat al acestui campionat mondial. Am stat mut la televizor, am văzut și n-am crezut ! Am auzit, însă, vocea publicului, glasul nemulțumit al opiniei publice ; zadarnic : tabelele electronice, cu insensibilele beculețe, desenau penibilele însemne ale necinstei.

...Acolo, doar Nadia și Emilia zîmbeau. Zîmbeau trist, zîmbeau matur. Mi-am dat seama, dintr-odată, că ele însele au înțeles că gimnastica lor curată, joaca lor pură încerca să fie bătaia de joc a altora. Și au zîmbit și au ridicat frunțile și au dovedit : arta nu se notează, cinstea nu se cataloghează. Ci se creează, se desfășoară. Iar hotia — se practică !

TEODOR BULZA

panoramic

● **„ZILELE LITERATURII DIN R.D. GERMANĂ ÎN ROMÂNIA"** au început și la Timișoara prin prezența celor 1500 de cărți expuse la Bastion (Muzeul Banatului) în cadrul unei frumoase expoziții-ambasador al culturii. ● Cenaclul „Ioan Popovici Bănățeanul" din Lugoj și-a reluat activitatea printr-un medalion dedicat poetului **ANGHEL DUMBRĂVEANU**. Cu acest prilej a fost prezentat volumul „Diligența de seară". ● Program artistic susținut de formații ale întreprinderilor „Bumbacul", „Industria lînii" „I.T.C.V.T.T.", cu prilejul unui concurs al „minilor măiestre" de țesători și filatori. ● În holul Casei de Mode, Robert Schiff expune grafică. Orchestra Operei timișorene a debutat iarăși pe podiumul de concert sub bagheta tînărului dirijor Bujor Hoinic. La Teatrul maghiar timișorean premiera „Piticul din grădina de vară" de D.R. Popescu. ● Radio Timișoara : redactorul Vasile Bogdan, după o îndelungată călătorie pe fluviu, ne-a prilejuit întîlnirea cu un reportaj de excepție. „Dunărea la km 1075". „Caleidoscopul" de sîmbătă, redactat de Maria Mărgineanu, primul loc în topul fanteziei radiofonice ! Colaborarea cu actorii Naționalului este pentru aceștia un prilej al etalării unei calități noi, se achită cu cinste. ● **D-ALE CARNAVALULUI :** pe o pînză întinsă în fața „Continentalului" rulează, sub genericul „Bucătăria bănățeană în acțiune ! ! !, „Luna preparatelor culinare". ● La Moldova Nouă, întîlnire a scriitorului Ion Arieșanu cu cititorii săi, cu ocazia apariției romanului „O complicată stare de fericire", ediția a II-a. Prezintă scriitorul Alexandru Jebeleanu.

L. B.

retro

Alte scriri

(Tot din toamna lui 1892, după „Luminătoriul"). ● **Minunile lui Edison.** Ați auzit vreodată de kinetograf ? Cu acest nume e botezat un aparat, o mașină care e aclamată ca cea din urmă minune a științei omenești. Creatorul acestui aparat este tot făcătoriul de minuni din America, marele Edison. Un exemplu. Să luăm instantaneile foto și fonografice ale unui cimp de curse. Treceți-i prin lanternă și veți vedea caii alergînd, jokeii demănîndu-se, pălăriile agitîndu-se. Veți auzi în același timp pînă chiar și sgomotul banilor ce-i băgați în busunariu, dacă ați cîștigat la pariuri. Eu, să vă spun drept, cu toată încrederea oarbă ce am în știință, nu cred pînă n-oi vedea cu ochii. Trebe să sosească și la Timișoara vrun scamator cu acest kinetograf. ● **Invitare** la concertul încopciat cu joc care se va aranja din incidentul adunării generale a reuniunii învețătorilor români, în 10 sept. la hotelul „Național" din Ciacova. ● În Anglia s-a format noul ministeriu, suspendat pînă în noemvre. ● Furtună înfricoșiată la Recaș, Mosnița, Timișoara, Deta, cu ploaie torențială și peatră de mărimea unui ou de porumb. Ferestle cupeurilor trenurilor de la Orșova și Basiaș au fost sdrobite. Temperatura a căzut pînă la 10 graduri. ● **La Genua** s-a serbătorit aniversarea de 500 de ani de la descoperirea Americii prin Columbus încoace. Colosala festivitate a descurs în deplină ordine și armonie. Impresiunea ce a produs la Genua bastimentele române a fost din cele mai bune. Încrucișătoriul „Elisabet" și bricul „Mircea" prin buna lor ținută au fost admirate de numeroși străini.

RETROVIZOR

Premiul „PERPESSICIUS" — 1978 al revistei „MANUSCRIPTUM"

În cadrul **PRELECȚIUNILOR „MANUSCRIPTUM"**, care au avut loc vineri 20 octombrie și sîmbătă, 21 octombrie a.c. la sediul Muzeului literaturii române, a fost decernat Premiul „Perpessicius" pentru cea mai bună ediție critică apărută în 1977.

Sufragiile juriului celor 13 (Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Șerban Cioculescu, președinte, Constantin Ciopraga, Paul Cornea, Al. Dima, Iorgu Iordan — președinte de onoare, Nicolae Manolescu, Aurel Martin, Al. Oprea, D. Păcurariu, Al. Piru, Cornel Regman, Ion Vlad) au fost întrunite de volumul : M. Eminescu **Opere**, vol. VII, **PROZA LITERARĂ**, (București, Editura Academiei R.S. România în colaborare cu Muzeul literaturii române, 1977). Fiind vorba de o lucrare editată de instituția care decerna premiul, s-a hotărît ca volumul să fie scos din concurs și să i se acorde o **DIPLOMĂ DE ONOARE**.

Ca urmare, ținînd seama de ordinea voturilor, premiul „Perpessicius" pe acest an a fost conferit volumului :

Dimitrie Cantemir, **SISTEMUL SAU ÎNTOCMIREA RELIGIEI MUHAMMEDANE**

Traducere, studiu introductiv și comentarii de Virgil Cândea (București, Editura Minerva, 1977).

Amintim cu acest prilej că lucrarea sus-menționată reprezintă cea de-a șaptea ediție critică, ce a primit prestigiosul Premiu „Perpessicius".

memento

(Urmare din pag. 1)

Cu acad. IORGU IORDAN

— Dumneavoastră ați încurajat întotdeauna înnoirea lexicului românesc prin împrumuturi externe. Cum apreciați tendința actuală, în anumite privințe exagerată, de îmbogățire a vocabularului nostru cu neologisme care, de multe ori, nu sînt adaptate la sistemul fonetic, gramatical și ortografic românesc ?

— Aveți mare dreptate cînd vorbiți despre năpădirea (termenul îmi aparține !) limbii noastre de neologisme inutile sau chiar primejdioase. Cine dorește să cunoască punctul meu de vedere, îl poate găsi în **Limba română actuală** (1943, ed. a II-a 1948), care are un capitol special consacrat acestei probleme. Abuzul de azi îl explic eu, pe de o parte, printr-o anumită lipsă de cultură și chiar de instrucțiune mai exigentă, pe de alta, prin lipsa de respect pentru limba noastră maternă (lipsă conștientă sau inconștientă).

— După cum știți, la Timișoara se elaborează „Dicționarul toponimic al Banatului". Întrucît Dumneavoastră sînteți inițiatorul cercetărilor de toponimie românească, am dori să știm cum apreciați utilitatea acestei lucrări și care sînt problemele cele mai importante pe care trebuie să le aibă în vedere autorii dicționarului ?

— Culegerea, prin anchete minuțioase pe teren, a toponimelor este o sarcină nu numai utilă, ci și necesară. Se știe că, nu numai în zilele noastre, nomenclatura geografică a țării suferă modificări profunde, cele mai multe venite, în cazul localităților propriu-zise, pe cale administrativă. Urmarea inevitabilă este dispariția sau cel puțin uitarea vechilor numiri, născute în mod firesc, potrivit simțului lingvistic popular. Întocmirea de dicționare toponimice are rostul și de a înregistra o stare de lucruri foarte interesantă prin ea însăși, dar și pe acela, mai important, de a salva o serie de denumiri extrem de interesante pentru istoria limbii, ca și pentru istorie în general.

— Meritele Dumneavoastră sînt excepționale nu numai în domeniul cercetării științifice, ci și în activitatea didactică. Sînteți profesorul venerat al unui lung șir de cadre didactice, precum și întemeietorul unei școli lingvistice. Cum apreciați nivelul învățămîntului actual de toate gradele și al celui filologic în special ?

— Învățămîntul nostru public s-a îmbogățit astăzi cu multe, poate chiar prea multe, lucruri și în conținut și ca metode. În orice caz, el mi se pare încărcat, și aceasta la toate nivelele. Cel filologic ocupă, din păcate — spun așa nu pentru că sînt filolog — un loc mai puțin însemnat decît cel pe care îl merită, cu toate că stă la baza formării omului ca atare.

— Care ar trebui să fie locul limbii române între disciplinele de învățămînt predate în gimnaziu și în liceu ?

— Se pare — mă exprim astfel, din cauză că nu cunosc bine situația — că atît în gimnaziu, cît și în liceu, numărul de ore prevăzute pentru studiul limbii și literaturii naționale este satisfăcător. Rezultatele depind însă în mai mare măsură de modul de predare a lor. Acesta lasă mult de dorit. Chiar dacă la liceu nu este trecută ca materie propriu-zisă gramatica, ea poate fi predată indirect la analiza operelor literare. M-am exprimat prea limitat vorbind de gramatică. Trebuia să spun limba ca atare.

— Numeroșii cititori ai „Memoriilor" Dumneavoastră și-au putut da seama de curajul și de marea probitate profesională și morală de care ați dat dovadă în toate împrejurările vieții. Ce înseamnă, de fapt, a avea curaj civic ? E un dat natural al omului sau se formează în atmosfera socială în care trăiește și se dezvoltă personalitatea umană ?

— E foarte greu, cel puțin pentru mine, să arăt ce înseamnă curaj (civic). Intervine, cred, și temperamentul individual. Mult mai importantă este însă educația, adică influența mediului, a atmosferei în care se naște, crește și se dezvoltă individul. Hotărîtor mi se pare exemplul propriu-zis, concret, venit de la alții. Să ne silim ca acești „alții" să fie din ce în ce mai numeroși !

— Ați fost pus uneori în situația de a lua decizii ferme în probleme delicate. Ați avut vreodată îndoieli în privința justeții lor?

— De multe ori am avut îndoieli cu privire la realizarea scopului urmărit de acțiunile mele. Dar am luat hotărîrile care mi se păreau impuse de convingerile mele și de încrederea în justețea cauzei susținute.

— Care dintre operele Dumneavoastră V-au produs cele mai mari satisfacții morale și științifice ?

— Cele de lingvistică romanică, de fapt una. **Lingvistica romanică. Evoluția. Curente. Metode** (cu titlul ediției din 1962), care a fost tradusă și publicată în șase limbi (în engleză este a avut două ediții). Argument puternic în sprijinul părerii exprimate la începutul discuției noastre. Bucurie intimă, adică afectivă în sens strict, mi-a produs **Stilistica limbii române**, ale cărei „fapte" supuse discuției le-am și „trăit", ca să spun așa.

— Toți cei preocupați de problemele limbii așteaptă cu mare interes operele Dumneavoastră viitoare. La ce lucrați acum ?

— Lucrez, mai exact spus va trebui să reiau, în curînd, lucrul la **Numele de familie românești.**

— Cu toate că ați venit mai rar la Timișoara, credem că V-ați putut forma o impresie despre viața științifică și culturală din această parte a țării. V-am ruga să ne-o împărtășiți.

— Impresia pe care mi-a făcut-o viața intelectuală a Timișoarei este foarte favorabilă. Mă refer, aproape exclusiv, la activitatea filologică, pe care o cunosc bine. Afirm, cu hotărîre, că, după București, unde condițiile de muncă științifică sînt, evident, mult superioare, vine imediat orașul dv. Vă doresc sincer succese în continuare și din ce în ce mai mari.

VĂ PREZENTĂM UN CARICATURIST :

Neboişa Rosici

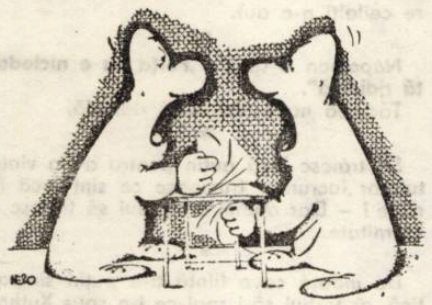

Că avem caricaturişti de marcă, m-am convins şi cu prilejul unor discuţi cu prieteni publicişti de peste hotare. Mulţi dintre ei remarcau, nu numai linia grafică originală a autorilor români, ci şi mesajul umanist fără echivoc, virulenţa satirică pusă în evidenţă mai ales prin forţa sugestiei artistice. Un merit deosebit în emulaţia caricaturiştilor noştri l-a avut şi îl are revista Urzica, pe lîngă care s-au afirmat nume de rezonanţă : Taru, Cik Damadian, A. Poch, Ciosu, Bour, N. Viziteu, Cazacu, Pinzaru, Andronic şi alţii. Lor li s-a adăugat nu demult un nume nou : Neboişa Rosici, inginer la Direcţia judeţeană de poştă şi telecomunicaţii Timiş, pe care-l prezentăm succint în rîndurile de mai jos :

Născut la 11 decembrie 1933, în comuna Variaş, Neboişa Rosici, membru al Cenaclului „Ridendo“

din Timişoara, ni se destăinuie : desenează de la vîrsta de... patru ani. În anii liceului a devenit colaborator asiduu al gazetelor de perete, este absolvent nu numai al Facultăţii de electrotehnică din Timişoara, ci şi al Şcolii populare de artă (secţia pictură). Cu umorul s-a întîlnit încă din 1955-56, pe cînd făcea unele prezentări la spectacolele de estradă în cadrul Clubului C.F.R. din Timişoara.

Neboişa Rosici practică un desen cu o linie grafică simplă, dar încărcată de sensuri, abordează cu predilecţie tematica socială, lucrează în alb-negru. A participat la expoziţii colective în oraşele : Timişoara, Piteşti, Bucureşti, Ploieşti, Vaslui, Suceava, Petroşani etc. Colaborator al revistelor : Urzica, Orizont, Tribuna, Vatra şi al unor publicaţii judeţene. Un caricaturist de talent, la care umorul face casă bună cu gravitatea unei tematici de larg registru social. Vă propunem alăturat cîteva din lucrările sale, în speranţa că cele spuse mai sus nu vor fi dezminţite.

ION VELICAN

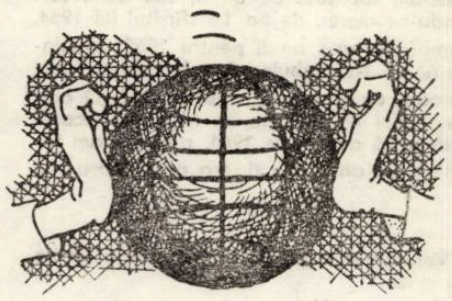

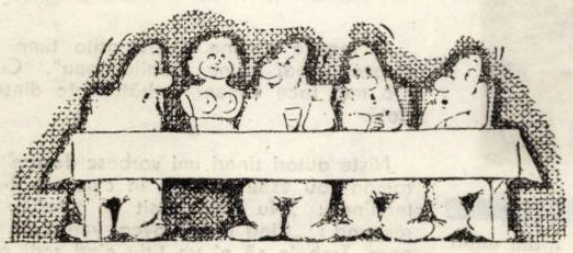

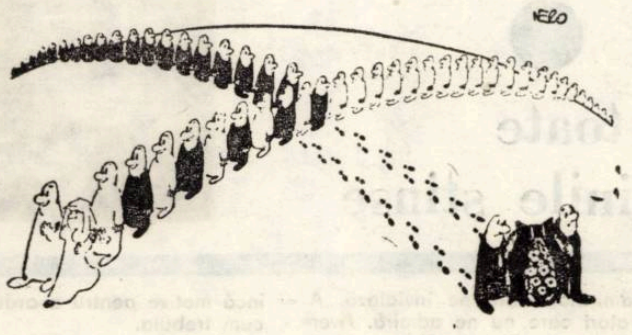

serial

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (III)

Locatarul singuratic

Timpul liber, care nu era însă atît de mult, Stanger şi-l petrecea citind sau plimbîndu-se prin grădina plină de tufişuri dese. În aceste clipe îşi rememora nu una din misiunile sau peripeţiile sale periculoase. Acum, în timp ce se plimba de colo pînă colo prin cameră, aşteptînd zorii şi sosirea prietenilor, se întoarse cu gîndul la cele trăite. Era de mulţi ani ofiţer al serviciului de informaţii. Îşi începuse activitatea de spionaj încă înaintea izbucnirii războiului. Acest capitol al vieţii sale i se părea că se află acum într-un trecut îndepărtat. Evenimentele care au avut loc din septembrie 1939 pînă în iunie 1941 au reprezentat doar prologul a ceea ce urma să se întîmple în curînd. Poate peste o zi, ori peste o săptămînă ?

Ştia că se va întoarce pe teritoriul ocupat de hitlerişti şi că va duce o luptă neostoită cu duşmanul crud şi viclean. Dorea ca totul să înceapă cît mai curînd. Din comunicatele transmise prin radio şi din ziare afla că pe tot frontul avea loc retragerea trupelor, că lumea urmărea cu neliniştе înfruntarea crîncenă a celor mai puternice armate. „Ce mă aşteaptă oare acolo unde mă duc ? — se gîndea fără să-şi întrerupă plimbarea. Cum mă vor primi la Statul major al Abwehrului ? Îi voi găsi oare acolo pe cei care mă cunosc ? Cum mă vor trata, după o absenţă de cîteva luni ? Nu voi trezi oare bănuieli ? Virtejul războiului mă va justifica. Am, oare, un alibi bun pe care nu-l pot controla ?“.

În ultimul timp a dedicat multe zile studierii tabelelor complicate ale coloanelor de cifru ; a învăţat metoda cea mai nouă de cifrare. S-a pus la curent, de asemenea, cu construcţia dificilă a aparaturii moderne de emisie şi recepţie radio pentru serviciul de informaţii, cu regulile de folosire a acesteia. S-a exersat în deschiderea seifurilor şi a celor mai diferite broaşte. A aprofundat construcţia minelor cu diverse destinaţii. A studiat zeci de secrete ale spionajului. Tot ceea ce a învăţat aici — deşi nu era un novice în această muncă — trebuia să-i servească acolo unde urma să se întoarcă. În singurătatea lui, doi civili îi erau oaspeţi zilnici, unul din ei, general, specialist în spionajul ofensiv în Germania, celălalt — maior în serviciul de informaţii, care şi-a petrecut mulţi ani în cuibul duşmanului, dobîndind o bogată experienţă în operaţiunile secrete. Stanger elabora împreună cu ei proiectele viitoarelor acţiuni de spionaj. L-au învăţat strategia şi tactica luptei pe care în curînd urma s-o desfăşoare, bizuindu-se doar pe propriile-i forţe.

Tovarăşii săi veniră şi în ziua aceea.

— Văd că nu te-ai odihnit prea mult — îi spuse generalul „Kir“, privind cu atenţie la faţa obosită a lui Stanger.

— Mi-au întrerupt somnul — răspunse acesta.

— Şi nouă.

— Ce pierderi are inamicul ? — întrebă Stanger, rugindu-i totodată, pe cei sosiţi, printr-un gest, să ia loc.

— Mari. Multe maşini nu s-au mai întors la bazele lor.

— Ce se aude pe front ? — întrebă Stanger, în continuare.

— Rău, chiar foarte rău. Trupele lor se îndreaptă spre Moscova. Dar va veni ziua în care balanţa războiului se va înclina. Va mai dura încă mult, dar vom ajunge la ziua aceea — răspunse „Kir“.

— Şi eu cred în asta. Altfel n-aş fi fost aici — replică Stanger.

— Dacă s-ar fi dat crezare mai devreme rapoartelor noastre, probabil că soarta războiului s-ar fi desfăşurat cu totul altfel — oftă „Kir“. — Dar asta este... Nu ne rămîne decît lupta. Îţi aduc, Andrzej, astăzi, vestea dorită.

— Voi zbura — îl întrerupse bucuros Stanger.

— Da, vei zbura.

— În sfîrşit. Cînd ?

— Peste trei zile cel mai tîrziu. Este deja stabilit. La noapte îţi vor fi aduse cu maşina toate lucrurile necesare. Să te uiţi încă odată cu atenţie la ele şi să vezi dacă nu ai uitat ceva. Acum ascultă. Va veni la tine şeful serviciului nostru de radio şi de cifru. Vei stabili cu el toate detaliile în această direcţie: semnalul de apel, lungimea de undă... De altfel ştii despre ce este vorba. Vei acţiona singur, aşa cum am stabilit. Dacă va fi nevoie, vei căpăta ajutor. Se va prezenta cineva la tine. Va fi un om sigur. Sîntem informaţi că în păduri au apărut primele nuclee ale detaşamentelor de partizani. Nu vei lua nici o legătură cu ei. Mişcarea aceasta trebuie să se mai întărească. Te vom anunţa la timp cu care detaşament, mai curînd cu care comandant, va trebui să intri în contact. Îţi va fi necesar, pentru operaţiile de diversiune, pentru acţiunile pe care nu le poţi prevedea de pe acum. Tu, singur, nu te amesteca în diversiune. Numai dacă vei fi sigur sută la sută. Eşti agent de informaţii şi nu diversionist. Rapoartele tale îi vor omori. Ţine minte acest lucru.

— Ascultă, „Kir“. Trebuie să avem în vedere faptul că „Wally-1“ îşi poate schimba sediul. S-ar putea, de asemenea, datorită unor considerente pe care în prezent nu sîntem în stare să le prevedem, să mă repartizeze să lucrez în altă parte, chiar în interiorul Reichului. Şi atunci ?

— Vei lua singur hotărîrea. Dar ascultă. În aceste zile am primit o informaţie, neconfirmată încă, că Abwehrul îşi mută unele oficii în răsărit. O chestiune logică. Spionajul militar merge în urma frontului. Se pare că „Wally-1“ îşi instalează filiala la Bialowieza. Subliniez că este probabil. Vei controla cînd vei fi la faţa locului. În mod teoretic, presupun că dacă aş fi în locul amiralului Canaris sau al colonelului Schmaelslleger şi eu mi-aş localiza în Bialowieza, statul major al serviciului de informaţii pentru zona centrală a frontului. Este un loc bun pentru activitatea de spionaj. Dacă aşa se va întîmpla, trebuie să lucrezi la Bialowieza.

— Sînt pregătit să cer să fiu repartizat la Bialowieza.

— Cu atît mai bine.

Maiorul „Georg“, care pînă acum tăcuse, scoase din servietă un pachet voluminos legat cu sfoară şi îl puse pe masă.

— Asta-i pentru tine — i se adresă lui Stanger.

— Minunat. Totul e autentic ?

— Bineînţeles. Planurile liniei de apărare, cifruri militare simple, ordine. Dar acestea sînt materiale de ordin secundar, aş spune chiar — de susţinere. Cel mai mult îi va bucura însă lista aleasă cu agenţii „noştri“ pe care-i vei „deconspira“.

— Îmi imaginez mina domnilor din Abwehr, cînd vor afla că peste zece din agenţii lor buni lucrau pentru ruşi — interveni „Kir“. — Aş vrea să fiu de faţă şi să-i aud ce vor spune. Va fi o momeală bună. Îţi va întări poziţia şi, totodată, cîţiva fascişti vor fi lichidaţi. Nu încape mila în lupta ce o ducem cu ei. Criminalii lipsiţi de scrupule, cruzi şi vicleni, trebuie omoriţi. În unele situaţii trebuie folosite împotriva lor metode. Orice lovitură este permisă. Să ţii minte acest lucru, Stanger.

— Voi ţine minte pretutindeni şi întotdeauna. Şi cred că-i cunosc mai bine decît tine, pentru că mult timp am fost între ei. Dacă soarta va fi favorabilă, pe mulţi dintre ei valkiriile îi vor conduce în Walhalla — spuse zîmbind.

Au mai discutat mult timp pe această temă. După aceea, la Stanger a venit specialistul cu probleme de radio şi cifru, cu care a petrecut alte ore. Pe la miezul nopţii, în dreptul casei s-a oprit o maşină ; era maiorul „Georg“ care aducea lucrurile promise. Deşi era obosit, Stanger controlă cu grijă dacă nu lipseşte ceva. Verifică împreună cu specialistul staţia de radioemisie, pe unde scurte şi codul de care trebuia să se folosească, trusa cu piese de schimb, cîteva mine magnetice, cuţite cu resort, pile pentru fier, substanţe chimice pentru însemnări secrete, o legătură de speracluri. Privi mult timp pistolul automat de tip schmeiser şi pistolul cu amortizor. Verifică multe alte accesorii pe care trebuie să le ia cu sine în spatele frontului.

În româneşte de
ANDA şi NICOLAE MAREŞ

top

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Racul, broasca şi o ştiucă — SEMNAL ; 2. El Greco — ADINA DIMITRIU ; 3. Jocul aparenţelor — SFINX; 4. Hanul ulciorului nesecat — MIRCEA BANICIU ; 5. Unde a fost visul — GIL DOBRICĂ. **SECŢIA STRĂINĂ :** 1. Three Times A Lady — COMMODORES ; 2. You' re The One That I Want — OLIVIA NEWTON JOHN & JOHN TRAVOLTA ; 3. Painter Man — BONEY M ; 4. Miss You — THE ROLLING STONES ; 5. Livin', Lovin', Givin' — DIANA ROSS.

AMALGAM

● Un turneu prin 40 oraşe franceze efectuează în prezent cunoscutul cantautor algerian **Enrico Macias.** Artistul, care cu ani în urmă a cîntat şi pe scenele noastre, va pleca apoi pentru 6 luni în S.U.A. ● Judecînd după înregistrări ca : „Looking After Her Nr. One“, „Mary Of The Fourth Farm“ şi mai recenta „She' s So Modern“ grupul **„Boomtown Rats“** are ceva de spus în muzica pop actuală. Formaţia ne prezintă un Hard Rock cu totul original, atît ca exprimare sonoră cît şi prin faptul că uzează de texte „Double Talk“ (cu două înţelesuri) utilizate pînă acum doar de blues-mani. ● Publicaţia „Les jours de France“ afirmînd că **Demis Roussos,** departe de a fi un „uitat“, bate în prezent toate recordurile în materie de vînzare de discuri, tirajele lor atingînd cifre impresionante. Desigur, este meritul artistului care — aşa cum ne-o dovedeşte LP-ul său „Magic“ — a ştiut să se alinieze cu bune rezultate „liniei Disco“. ● Consolidîndu-şi poziţia în top-urile naţionale prin participarea la manifestarea „Canzoni per l' estate“, italianul **Umberto Tozzi** (în foto) **ne oferă** un sensibil cîntec de dragoste („Tu“), dedicat logodnicei sale Annalisa Castagnino. ● Un nou grup pop italian : **„Ciliegie Amare“.** Compus din Silvana Sana (fostă coristă la „Baglioni“), Franco Marino şi Claudio Rego, trio-ul interpretează piese semnate de compozitorul Donatello Retore. Un prim succes, single-ul „Dormire con te“. ● Scena muzicală pop din R.F. Germania e dominată azi de interpreţi străini (Boney M, Amanda Lear, Asha

UMBERTO TOZZI

Puthly, Ghila). Se conturează primele încercări de a impune acestui val, şlagărul autohton. Pe această direcţie, rezultate obţin artişti ca **Udo Lindenberg** şi **Achim Reichel** (ex-„Rattles“) care, la fel ca şi grupul „Torfrock“, oferă publicului versiuni ale unor cîntece tradiţionale actualizate în haina sonoră a rock-ului.

PETRU UMANSCHI

rebus

Meteo

ORIZONTAL : 1) Intră în componenţa climei — Precipitaţia iernii. 2) Cuprins (olt.) — Fine picături de apă născută-n nopţile senine chiar la suprafaţa Pămîntului. 3) Vînt puternic, averse şi descărcări electrice — Rom (reg.). 4) Ultimele nînsori ! — În drum ! — A urmări în fugă. 5) Început de răpăială ! — Vînt local, cald şi umed, care suflă din primăvară pînă în toamnă dinspre sud, mai ales în sud-estul ţării (neart.). 6) Frig foare mare — Arici ... în parc ! 7) Căldură mare, înnăbuşitoare — Scoase din mijlocul unor trombe... cu raţiune ! — Stan Hortensia. 8) Instrumente ce indică direcţia vîntului. 9) Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (abr.) — Localitate în R.P. Ungară. 10) Îngheţată în cele din urmă ! — Coş — Bile ! 11) Ploaie de scurtă durată şi cu debit mare.

VERTICAL : 1) Vînt puternic însoţit de ninsoare... à la Delavrancea — Vînt de nord-vest (reg.) ... 2) ... şi vînt puternic cu acţiuni distrugătoare, însoţit uneori de ploi torenţiale — Primele semne ale unei tornade ! 3) Pot da, în anumite conditii, ploaie, zăpadă, ceaţă sau grindină — Într-o pictură a lui I. E. Repin... trăgeau, pe vremuri ambarcaţiunile în susul fluviilor (sing.). 4) Titlu scurt — Cristalele de zăpadă din nopţile de toamnă tîrzie. 5) Burniţă — Vînt cald şi uscat de primăvară ce topeşte zăpezile. 6) Un „Zero“... feminin — Primul produs obţinut în cursul măcinării grîului. 7) În garaj ! — Schimb în natură — Trec ultimii nori ! 8) Primele semne de polei ! — Inegal !! — Timp umed şi ceţos. 9) Arc feeric de lumină, nocturn, din straturile înalte ale atmosferei regiunilor polare — Prinse în mijlocul unui uragan ! 10) În urma unui taifun — A roade pămîntul... cu ploaie. 11) Laureată, în 1937, a premiului Pulitzer, în urma răsunătorului succes avut de romanul „Pe aripile vîntului“.

Dicţionar : OIB, RUM, IGAL, ŞROT.

VIOREL ABRUDAN

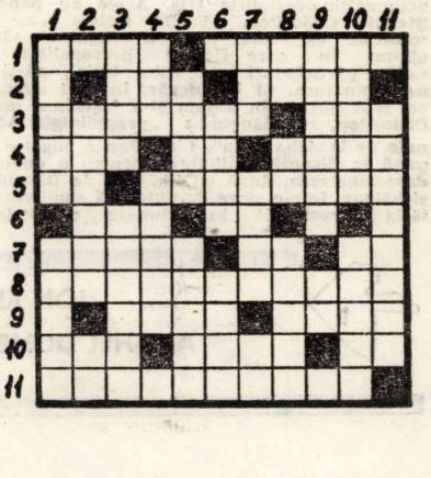

„CARNETE 1965"

Cumpărăm de fiecare dată o agendă pentru anul în curs, mereu de același tip, dar în fiecare an de culoare diferită și o păstrăm tot anul pe birou, sub ochi, servindu-ne mereu de ea. La sfîrșitul lui 1964, cumpărăm una nouă pentru 1965, spunîndu-ne : **„Nu trebuie să o iau de aceeași culoare ca și cea de anul trecut".** O alegem deci pe una de un roșu viu. Acasă, vedem că aceea pe 1964, pe care am folosit-o un an, zi de zi, era de un roșu viu.

*

Voluptatea e ca durerea : stinge tot ce nu e ea.

*

Există lucruri pe care le facem fără chef doar pentru a ne arăta că avem curajul să le facem.

*

Dacă nu am o bucurie nouă în fiecare zi, pentru ce mai trăiesc, întreba mica siracuziană de saisprezece ani, puțin năucită, puțin neliniștită.

*

Nu trebuie să spui niciodată totul, nici măcar unei pietre.

*

Becassine, căruia îi arăt o bancnotă de cinci mii de franci cu capul lui Henric al IV-lea, îmi spune : „E Napoleon ?"

Îi răspund : „Da, într-o zi cînd nu se bărbierise". E mult mai simplu să aprobi.

*

Fiecare din noi se poate asemăna cu țărmul mării : prietenii se retrag cînd treburile ne merg prost, revin cînd ele par a se îndrepta, se retrag din nou cînd treburile se încurcă iar, apoi revin cînd etc. Și, astfel, o viață întreagă, cu monotonia mării. Tot prin această mișcare aflăm dacă lucrurile merg bine sau nu, ceea ce aproape nu observasem.

*

Îl văd aplecat peste manuscrise, începînd o nouă operă, tocmai după ce-a terminat-o pe cea dinainte.

– Lucrați într-una ?

– Ce altceva vreți să fac ?

Dintr-un anumit punct de vedere, e sinistru. Altfel privit, lucrul are totuși ceva frumos : scriitorul sau artistul nu se poate suporta decît cînd își exercită latura esențială a personalității. Ajung la aceeași frază pe care am citat-o (din Wilde ?) : **„Cînd artistul nu se mai poate exprima, moare".** De asemenea : **„cînd nu mai are nimic de exprimat, și își dă seama de asta, moare".**

*

Să nuanțăm mereu :

Sînt om (de litere) și nimic din ceea ce e uman nu mi-e străin (cînd atinge ceea ce scriu în momentul respectiv).

*

din literatura universală

HENRI DE MONTHERLANT

Cu toate luminile stinse

Avem admiratori care ne invidiază. Avem admiratori care nu ne admiră. Avem și prieteni care ne detestă. Ne-au dat și ne dau numeroase dovezi de amiciție, ne-au făcut servicii, ba chiar din cele care cer devotament. Anunțați-le însă un succes profesional (un nou tiraj al cărților, o piesă reluată sau mai știu eu ce) și se schimbă la față ; se vede clar că nu le este plăcut s-o audă. De remarcat că nu sînt confrați : deci (probabil) nici o umbră de invidie. De remarcat de asemenea – și asta e probabil esențial – că interesele le sînt legate de ale voastre : prin legături familiale, sau extra-familiale, sau profesionale, succesul vostru servește interesele lor. Și totuși aversiunea îi biruie. Li se urcă în obraz și nu au ce-i face.

*

„Cînd te sinucizi, regreți întotdeauna", îmi spunea cineva, cu un aer care arăta că nu citează pe nimeni.

*

Încercăm, cu înțelepciune, să evităm necazurile personale ; ne facem însă probleme pentru greutățile prietenilor. Pascal a spus-o deja.

*

E mai ușor să simulezi noblețea sufletească decît inteligența.

2 noiembrie 1965 : **„Sînt foarte necăjită că n-am putut merge la mormîntul soțului : pățesc așa ceva pentru prima dată. Ah ! Abia aștept să mă văd mîine acolo, ca să nu mă mai gîndesc la asta".**

*

După ce-am să mor, se vor mai găsi încă motive pentru a arăta că n-am murit cum trebuia.

*

Nu e vorba să spui lucruri originale, nici să fii original. Trebuie să spui ceea ce este și să fii ceea ce ești.

*

Te decizi cu mult zbucium să-ți părăsești anumite personaje (de ficțiune). Nu în măsura în care te-ai pus pe tine însuți în ele, ci, dimpotrivă, în măsura în care le-ai inventat.

„CARNETE – 1966"

Am citit că un matador pălmuise un taur în agonie (dar încă în picioare), provocînd protestele publicului. Sînt, firește, de acord cu cei care au protestat, chiar dacă taurul avea toate viciile, așa cum fără îndoială că a fost. Dar de ce un matador nu ar săruta fruntea unui taur care moare și care a fost excepțional de „nobil" ? Cu condiția ca actul să fie spontan, să nu devină un truc de obișnuință și de publicitate. „El torero del beso" („Toreadorul sărutului") – parcă văd ce ar ieși.

*

Lucrurile cele mai mărunte pot să aibă tot atîta tragic ca și cele mărețe. Dar oamenii nu înțeleg tragicul acesta, și rid.

*

Nu știu de ce s-a crezut de cuviință să se dea numele de „moralist" unui autor care se mulțumește să observe oamenii, ceea ce este la îndemîna oricui și ceea ce fiecare face.

*

Cei pe care-i stimăm au o putere redutabilă : aceea de a ne dezamăgi, (pe care ceilalți n-o au).

*

Napoleon a spus : **„Forța nu e niciodată ridicolă".**

Tăcerea nu e niciodată ridicolă.

*

Să trăiesc încă puțin pentru a da viață tuturor lucrurilor frumoase ce sînt încă în mine ! – Dar atunci ar trebui să trăiesc o eternitate.

*

De îndată ce o ființă ți-e puțin simpatică, ar trebui să-i spui ce i-a spus Xuthos copilului Ion, în Ion de Euripide : **„Învață să fii fericit".** Și să-l înveți ce trebuie să facă pentru asta, dacă ești capabil.

*

Firea mă îndeamnă să-mi las în pace dușmanul, cînd îl văd atacat mișelește.

*

O femeie rămîne tînără atîta timp cît cineva îi mai spune „copilul meu". Cînd n-o mai face nimeni, îmbătrînește dintr-o dată.

*

Niște autori tineri îmi vorbesc despre un roman sau eseu ce-l au în curs sau l-au terminat : „Nu i-am găsit un titlu". Le răspund : „Cînd îl veți avea, veți avea opera. Trebuie să ai un titlu cînd scrii primele rînduri ale cărții, sau, și mai bine, cînd o concepi. Dacă ai scris o carte întreagă fără să-i fi găsit titlul, cartea nu e bună".

*

– Da, am scris așa, dar știți, așa erau timpurile . . . , eram furios . . .

Răspunsul meu va fi simplu : un om care cedează impulsurilor, nu e om.

*

Dacă vă e groază de cineva și vă găsiți brusc față-n față cu el, primul lucru de făcut e fie să-i surîdeți, fie să-i ardeți una.

*

Te poți întreba cine te cunoaște mai greșit : dușmanii sau prietenii ? Ne dăm seama ce sînt oamenii după ceea ce cred ei că sîntem.

*

Să construiești un personaj de ficțiune înseamnă să pleci de la ceea ce ești, apoi să intri în ceea ce nu ești și să termini prin ceea ce ți-e potrivnic.

În românește de
STANCA ȚĂRĂNGĂ

O COPILĂ ÎN SALA „CASINEI" DIN ALBA IULIA, UNDE MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ DE LA 1 DEC. 1918 A HOTĂRÎT UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

Prezintă un mare interes fiecare amănunt, fiecare detaliu care contribuie la cunoașterea cadrului în care s-a desfășurat Adunarea de la 1 decembrie 1918. Dintre cei ce au avut fericirea să asiste, deși la o vîrstă fragedă, chiar în incinta „Casinei" de la Alba Iulia, este Felicia Pop, astăzi în vîrstă de 70 de ani, pe atunci aflată în orașul unde pulsul bătea la cota maximă. Amintirile pe care le relatează dînsa cu căldură sînt încărcate de istorie. Se trage dintr-o familie de luptători pentru drepturile românilor din Transilvania, tatăl său, Aurel Stoica, fiind nepot de soră al marelui Ion Rațiu, cel din procesul Memorandului. Avea 10 ani cînd s-a desfășurat evenimentele ce au marcat, prin voința unanimă a poporului român, Unirea din 1918. Tatăl său era membru al Consiliului Național Român din Alba Iulia și fotografiile originale ale vremii ni-l prezintă alături de ceilalți membri ai acestui organism, între care Rubin Patița, Alex. Fodor, Virgil Vlad, dr. Zaharia Munteanu, Ioan Pop, Ioan Morcian, Ion Teculescu.

Locuiau într-o casă din Alba Iulia, aflată pe str. Simion Bărnuțiu nr. 2, casă ce fusese pusă la dispoziție în acele zile unora din marile personalități ce s-au aflat în fruntea operei de pregătire și de realizare a unirii. Pe atunci Felicia Pop era o copilă, după cum relatează, era un participant deosebit de sensibil la tot ce se întîmpla. Casa părintească din Alba Iulia găzduia în acele zile oaspeții veniți din tot Ardealul, din rîndurile fruntașilor acțiunii din decembrie 1918. Acolo au poposit în acele zile Ștefan Cicio-Pop, Vasile Goldiș ș. a. Dînsa își amintește că tatăl său a rugat-o să-și facă un album în care fiecare personalitate dintre reputații participanți la Alba Iulia să-și poată pune semnătura. Și în adevăr, în acel album s-au semnat cei mai iluștri. În album și-a însemnat numele și Ștefan Cicio-Pop, subadăugînd : „președintele Adunării Naționale de la Alba Iulia". Cicio-Pop a rugat-o mai tîrziu să-i pună la dispoziție albumul, pentru a dovedi că el prezidase adunarea, după ce Gh. Pop de Băsești, foarte bătrîn și bolnav, într-o stare de puternică emotivitate, a avut doar tăria să rostească în adunare cuvintele : „Slobozește doamne pe robul tău care și-a văzut visul cu ochii". Își amintește Felicia Pop că, în dimineața de 1 decembrie, veneau oamenii din sate prin fața casei lor, pentru a aduce un omagiu fruntașilor luptei pentru unitate națională, găzduiți în acea casă. Cu o săptămînă înainte, casa (existentă și astăzi) a fost locul unor întruniri ale Consiliului Național din Alba Iulia, care dezbăteau măsurile ce se impuneau a fi luate în vederea asigurării desfășurării în optime condițiuni a Marii Adunări Naționale. Discuțiile urmate de adoptarea hotărîrilor concrete au avut loc atît în cursul zilei, cît și seara, în aceeași casă de pe strada Bărnuțiu nr. 2. Astfel de întruniri ale Consiliului Național local din Alba Iulia au avut loc și în casa președintelui acestui consiliu, I. Teculescu. Felicia Pop vorbește cu multă luare aminte de acele evenimente pe care le-a trăit, despre acele zile de neuitat, cînd toate supărările s-au șters, cînd s-a instaurat printre oameni o unitate nemaicunoscută, un entuziasm de nedescris, o efervescență ce pusese stăpînire pe toată lumea. Și a venit în sfîrșit ziua de 1 decembrie 1918, acea zi cînd poporul se revărsă nestăvilit spre Alba Iulia. Din jumătate în jumătate de oră soseau trenurile cu delegații reprezentînd întreaga suflare românească din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Cîntecele naționale răsunau odată cu „Deșteaptă-te române", și oamenii purtau steaguri și pancarte, butoni tricolori și cocarde tricolore.

Din fața casei în care locula, s-a pornit un corteglu oficial de trăsuri, însoțite pe două părți de călăreți, țărani în costume naționale, care se îndreptau spre Cetate ; în ele se aflau fruntași ai unirii. Într-una din trăsuri era și Felicia Pop. Copila de atunci a intrat o dată cu tatăl său în „Casina" din Alba, în mijlocul celor 1.228 de delegați împuterniciți cu „Credenționale" și a asistat, păstrînd în inimă pentru toată viața, decizia supremă de unire a Transilvaniei cu România. Era probabil singurul participant de vîrstă fragedă care se afla acolo, parcă pentru a putea transmite peste zeci de ani, prin glasul său, altor generații, adevărul pe care l-a trăit și pentru care se jertfiseră atîtea generații de înaintași.

Felicia Pop păstrează o fotografie, unică poate, una din pozele făcute la acea vreme de fotograful Unirii de la 1 decembrie 1918, Samoilă Mirza, o fotografie înfățișînd lumea întîntuită într-o horă ce s-a jucat la Alba Iulia pe ziua de 4 decembrie 1918, pentru a se sărbători unirea și, în poză, în rîndul întîi, ne apare ea însăși, o copilă de 10 ani, într-un palton ce pare a fi de culoare închisă, cu o pălărioară pe cap, ea fiind aceeași fetiță ce, cu cîteva zile mai înainte, participase la Marea Adunare Națională și căreia cei din jur obișnuiau să-i spună : „Copilul răsfățat al Cetății Marelui Mihai".

istorie-document

Iată, mărturii ce vin să întregească ceea ce cunoaștem despre cadrul în care s-a desfășurat, în cea mai mare ordine și într-o atmosferă de puternic entuziasm, Adunarea mulțimilor care, prin hotărîrea lor, au imprimat istoriei României cursul dezvoltării sale logice și ireversibile.

HERBERT RABINOVICI

caleidoscop

● **La Hollywood s-a încheiat ultimul tur de manivelă la filmul „Vrăjitorul din Oz". Cîndva, într-o versiune mai veche, în acest film a jucat celebra Judy Garland. Acum, în noua versiune, joacă doar negri : Diana Ross, Lena Home și Michael Jackson. Regizorul filmului : Sydney Lumet.**

● **Încă un record pentru cartea lui Guinness : americanul Bob Speca a așezat 100.000 de plăcuțe de domino pe un stadion acoperit din New York. Poanta constă în aceea că doborîrea unui „domino" atrage după sine doborîrea tuturor celorlalte. Prima plăcuță a fost doborîtă (în fața aparatelor TV.) de un băiețel de 8 ani. Viteza cu care cădeau plăcuțele era de 4,8 km/h, sau 30 de plăcuțe pe secundă. După 34 minute au căzut 39.439 plăcuțe. Speca și-a clădit plăcuțele timp de 9 zile.**

● **Nu demult și-a sărbătorit ziua de naștere decanul de vîrstă al profesorilor universităților americane, Arthur Mayer, care a împlinit 95 de ani. În fiecare săptămînă longevivul profesor ține cîte un curs și cîte un seminar studenților din Darthmouth College, cu tema : istoria filmului. Mayer apreciază că a văzut în viața lui 45.000 filme (exceptînd documentarele și desenele animate, care nu-l interesează).**

● **Ralph Mellone, cetățean din Chicago, a aflat că poliția locală deține un nou computer care înlesnește personalului de pe mașinile de patrulare să obțină, „cît ai clipi din ochi", răspunsuri precise la tot felul de întrebări. Melone, care încă de copil avea mare curiozitate față de asemenea aparate i-a rugat pe polițiștii care patrulau în cartierul lui să-i arate cum funcționează computerul. Aceștia au „introdus" atunci numele lui în aparat, care, după cîteva secunde a dat un răspuns fără tăgadă : „Arestați-l, respectivul este urmărit pentru părăsirea închisorii înaintea termenului pe care-l avea de executat !".**

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Unirea — expresie a necesității istorice

În cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, prilejuită de apropiata aniversare a 60 de ani de la făurirea statului național unitar român, de la unirea Transilvaniei cu România, se arată că acest moment epocal în istoria patriei noastre este rezultatul dezvoltării legice a vieții economico-sociale și naționale a poporului român. Acest moment istoric „a deschis noi perspective atît dezvoltării forțelor de producție, științei și culturii, cît și afirmării poporului nostru, a aspirațiilor sale de progres, a voinței sale de pace, a hotăririi de a-și făuri o viață demnă, liberă, de a trăi în prietenie și colaborare cu vecinii săi, cu toate popoarele lumii".

Cu toate că actul unirii n-a putut rezolva toate problemele sociale și naționale și nu a putut duce la împlinirea tuturor aspirațiilor maselor populare, legate de visul unor noi condiții de viață, de libertate și egalitate între toți fiii patriei, el a reprezentat o treaptă necesară în edificarea României moderne, valoarea lui fundamentală în istoria noastră urmînd să se manifeste și să se împlinească pe deplin odată cu înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, cu trecerea la revoluția democratică și cea socialistă, odată cu cucerirea puterii de stat de către masele populare, inaugurîndu-se astfel epoca istorică a socialismului, cînd poporul român devine făuritorul conștient al propriului său destin, al istoriei sale libere și independente.

În Chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, adresată cetățenilor României socialiste, se subliniază că „Unirea din 1918 a fost rezultatul voinței ferme a întregului popor, al luptei duse de cele mai înaintate forțe politice ale vremii, din rîndul tuturor categoriilor sociale, ea a evidențiat rolul hotărîtor al maselor largi populare în făurirea istoriei". În deceniile care au urmat, însă, s-au menținut și s-au accentuat contradicțiile de clasă, burghezia și moșierimea au promovat o politică de învrăjbire națională, menită să favorizeze exploatarea atît în rîndurile poporului român cît și în rîndul minorităților naționale.

Misiunea istorică de a soluționa marile probleme sociale ale societății românești a revenit Partidului Comunist Român, orînduirii socialiste. După înfăptuirea insurecției naționale din august 1944, odată cu desfășurarea victorioasă a revoluției populare, în România a fost înlăturată exploatarea omului de către om, a fost inaugurată epoca unor profunde transformări înnoitoare în societatea românească. Toți cetățenii patriei au obținut largi drepturi și libertăți democratice, participînd efectiv la conducerea vieții politice și sociale. În aceste condiții și-a găsit soluționarea justă problema națională, pe baza concepției materialismului dialectic și istoric, fiind înlăturată orice fel de discriminare națională, asigurîndu-se egalitatea deplină în drepturi și posibilitatea afirmării plenare a tuturor cetățenilor în toate domeniile de activitate socială, fără deosebire de naționalitate.

Cu prilejul marii aniversări a unirii, Frontul Unității Socialiste adresează tuturor cetățenilor țării chemarea de a-și consacra toate forțele, întreaga lor capacitate creatoare, în deplină unitate și armonie, transpunerii în viață a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a partidului.

„Să militățm neobosit — se spune în chemarea Consiliului Național al F.U.S. — pentru înflorirea continuă a științei, învățămîntului, artei și culturii. Să facem totul pentru a crea cîmp larg de manifestare geniului creator al poporului nostru, pentru ridicarea activității de cercetare științifică la un nivel superior, așezînd întreaga activitate economico-socială pe baza celor mai noi cuceriri ale științei moderne".

Fără îndoială, această chemare vibrantă, prilejuită de măreața aniversare a unirii, va trezi în inimile și în conștiința tuturor cetățenilor patriei, a noastră, a scriitorilor, noi resurse spirituale, noi manifestări de patriotism și abnegație puse în slujba înălțării României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație.

VASILE VERSAVIA

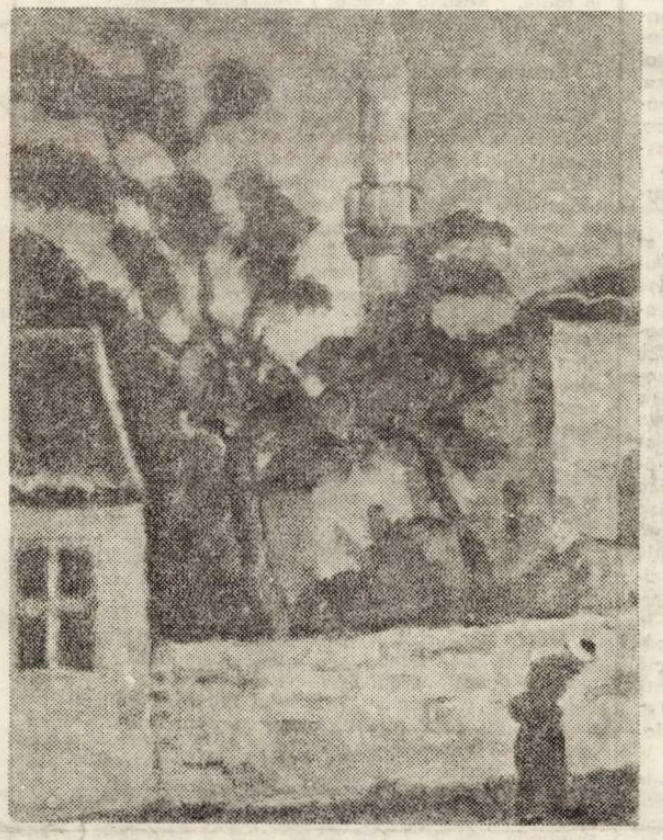

ȘTEFAN DIMITRESCU — Peisaj cu giamie la Mangalia

ORIZONT 45
● (556) ● 9 noiembrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

PEISAJUL ÎN PICTURA ROMÂNEASCĂ DIN COLECȚIA MUZEULUI BANATULUI

Colectivul de muzeografi al secției de artă a Muzeului Banatului vă propune o incursiune în peisagistica românească din secolele XIX-XX, mai precis pînă la începutul celui de-al doilea război mondial.

Organizată după criterii cronologice, care, din motive subiective sau obiective, nu pot fi respectate întocmai, expoziția găzduită la Muzeul Banatului reușește totuși să ofere o imagine destul de clară a unei problematici majore din pictura românească.

Într-un mod fericit, peisagistica românească își dobîndește independența și în același timp universalitatea prin creația lui Nicolae Grigorescu. E adevărat că el își cîștigă în Franța virtuozitatea și tehnica însă izvorul prospețimii, al luminozității operei lui este cerul limpede al României, verdeile adînc al vegetației și în primul rînd dragostea de viață, raportul firesc al omului acestor meleaguri cu mediul lui înconjurător. Poate tocmai acest lucru nu l-au înțeles unii epigoni ai lui (Vermaot, Verona), ei n-au înțeles că albastrul cerului e mai albastru atunci cînd izvorăște din spiritualitatea intimă a unui popor. Adevăratul mesaj al maestrului îl recepționează Gh. Pătrașcu. Dacă Grigorescu a descoperit unicitatea sufletului românesc, Pătrașcu descoperă puterea fascinantă a materialității. Aceeași lumină puternică a locurilor natale, în peisajele lui Pătrașcu, dau mediului material o forță de emanație accentuată de simplitatea formei

Nu este aici locul pentru a analiza totalitatea tendințelor curentelor ce apar în perioada dintre cele două războaie mondiale, sau contribuția lor în parte la progresul picturii și implicit al peisagisticii românești. Tuturora le este comun faptul că nu au căzut în extremele unuia sau altuia dintre curentele artistice. Tendințele impresioniste sau postimpresioniste la Dărăscu, Lucian Grigorescu sau Aurel Ciupe nu duc la pierderea totală a formei, ci, dimpotrivă, la sublinierea ei prin culoare și lumină. Căutările exotice îl aduc mereu pe Iser pe plaiurile dobrogene, iar Tuculescu dă culo-

S. A.

(Continuare în pag. 6)

convorbiri

Cu violonistul DRAGOȘ COCORA

prim concert maestru la Filarmonica „Banatul"

— A existat în familia Cocora cineva care a iubit cîntul și cîntarea ?

— Tatăl meu, deși a fost avocat, a avut pasiuni artistice multilaterale, fiind un bun pictor, în creion și ulei, și un interpret de vioară, de fiaut, de contrabas. Vestitul cor „Carmen" l-a avut printre membrii săi.

— Dînsul v-a îndrumat deci spre sferele muzicii ?

— Da, bătrînul meu ne spunea adesea, mie și fratelui, ce l-a urmat totuși în pasiunea pentru desen, ne spunea că nu strică să învățăm a cînta la niște instrumente. Astfel m-am văzut și eu cu violina sub braț, vizitînd un profesor deosebit de înamorat de muzică, pe nume Șandru. Deși nu

— Incredibil !

— Totuși, așa a fost și comisia văzînd că am, totuși, niște aptitudini, m-a acceptat, cu precizarea să intru la secția „Dirijat".

— Și care v-au fost primii dascăli ?

— Compozitorii și profesorii Ijac, Ursu, Românu iar, la vioară, Kociș. Dar vioara, precizez, era doar materie secundară pentru mine. Prin 1955, s-a desființat însă secția de dirijat și toți, adică și eu, am fost îndrumați spre secția Vioară. Vrînd-nevrînd, a trebuit, de la ace.. oră, să iau în serios instrumentul ce mi-a marcat viața.

— Și l-ați luat în serios ?

— Da, cred că m-am apucat cu adevărat de vioară. De fapt, cred că la început a fost ambiția. Orgoliul de-a fi în rînd cu ceilalți, care vor termina, care vor fi cineva, iar eu... Însă intervenea și marea întrebare, ca o tortură : **„În care timp voi putea eu recupera anii pierduți, ca să pot învăța cei 12 necesari viorii ?".** Unui suflător îi sînt necesari 5—7 ani, dar un cordar se formează în 25 de ani și eu nu puteam atinge, în anii mei de școală, pînă în final, nici măcar cei 12 ani necesari.

— Și-atunci ?

— Atunci **a început dulcele supliciu al muncii.** Mă sculam la trei noaptea. Aprindeam aragazul, și studiam pînă la **ora nouă.** Cursurile începeau la zece. Cînd colegii mei absolveau clasa a XI-a, profesorii mei mi-au spus să mai rămîn un an, **fiindcă am** recuperat enorm, și după încă un **an voi fi** egal cu ei.

— Și ați rămas ?

— Bineînțeles că am rămas.

— Și ați avut un profesor deosebit în acea etapă ?

— Am ajuns la dascălul Breindesz. **Cred** că a fost omul cu cei mai **mulți** elevi în țara asta. Muncea enorm „moșu". Și cu mine nu s-a purtat altfel decît cu ceilalți, deoarece trebuia să mai rămîn un an să fac vioară, muzică de cameră, orchestră.

— A fost emoționant să intrați în noul „rol" ce vi-l rezerva viața ?

— Atît de emoționant încît, la prima operă, era „Carmen", abia mai aveam respirație întorcînd cele 95 de pagini ale partiturii. **„Ce voi putea eu învăța din ea ?"** mi-am spus înfricoșat. **„Măcar uvertura !".** Și am deprins-o atît de fidel uvertura, încît o cîntam de mama focului, fiind foarte mîndru de mine, dar trăgînd, totuși, fără să vreau, și o notă în pauză. Am transpirat de emoție, cînd dirijorul s-a apropiat, m-a întrebat cum mă cheamă, apoi mi-a spus : **„Dacă ai tras în pauză, înseamnă că totuși cînți, dar dacă în trei luni nu te pui cu repertoriul la punct, te dau afară ...".**

— Și ?

— Și ... Aveam șaptesprezece ani și operele acelea erau foarte, foarte lungi, „Dama de pică", „Carmen", „Trubadurul" ... Mă întorceam acasă tîrziu, dormind în pielioare. Lîngă mine, nopțile, cînta și profesorul meu, Breindelsz și el mă hrănea cu sfaturi, cu vorbe bune, pe mine, elevul lui, în sufletul căruia totul era curat și virgin.

— Dar v-a stimulat, totuși, activitatea operistică ?

— Postbîi, deoarece mi-a întărît sentimentul și convingerea de-a urma conservatorul spunîndu-mi că un mediocru e umilit tot timpul, deoarece aveam în jurul meu unii care nu aveau în cap prea multe, dar aveau în schimb în degete o rutină, ce le dădea dreptul să te umilească. Poate să fi avut o

Întrevedere realizată de
ION ARIEȘANU

(Continuare în pag. 6)

Petre Stoica

Un potop de simpatii

Ed. Cartea Românească, 1978

O mai veche impresie produsă de poezia lui Petre Stoica, întărită și de lectura ultimei selecții lirice – **Un potop de simpatii :** foarte rar memorabil în versuri izolate ori în poeme distincte, acest autor are nevoie pentru a se impune atenției de grupaje lirice ample ori de volume întregi. În fapt, Petre Stoica nici nu propune propriu-zis poeme ci cărți de poeme – conditia lirismului său fiind acumularea metodică de impresii, de date, o suprafață apreciabilă a demonstrației. Existind întotdeauna un unghi de vedere unificator pentru textele sale – cele din **Un potop de simpatii** nu fac excepție de la regulă – acestea se desfășoară egal, monoton aproape, cu extrem de puține răbufniri poetizante, în schimb cu o foarte bine pusă în valoare tehnică parodică (indeosebi în recentul volum), capabilă să scoată în relief deopotrivă un sentimental conștient de propria sa structură și un spirit sagace, profan, pentru care captarea inefabilului în poezie rămîne o tentație lesne de răsturnat în prestații ironice, în observații de un sarcasm studiat : „O folie de plastic ruginie / pe verdele pur al cîmpului de april – / priveliște amintindu-ți scăpătura / ce-o lasă pe cearceaf un copil" **(Pastel de primăvară).**

Gratuită dacă ar fi să se rezume la cadrul liric al unui pastel, această nevinovată cruzime plastică, alunecarea în grotesc a diafanei impresii picturale devine dintr-o dată elocventă îndată ce identificăm în ea ecoul intențiilor mai profunde care tutelează poemele din **Un potop de simpatii.** Ca și Mircea Ivănescu altădată în ale sale **Poeme** și **Poesii,** Petre Stoica propune în ultimul său volum o ficțiune liberă în marginea existenței reale, un eseu sui generis în care notatio lirică se adaugă observației de interes precis sociologic, evocarea unei fine parodieri a literaturii idilic sămănătoriste. Ironic tot atît cît sentimental în **Bunica se așează în fotoliu** și **Sufletul obiectelor,** Petre Stoica descoperă o lume rurală, suburbană, mai mult, aflată în hinterlandul marii îngrămădiri citadine, un spațiu uman heteroclit, pitoresc și viu, în care elementele civilizației moderne pătrund uneori sub forma unor arzături : „O masă cu picioare de plastic însurubate în covorul de plastic / vaze pahare lalele fructe și păsări de plastic / fotografia mirilor într-o imensă ramă de plastic / stele și sori de plastic pe dulcoase tapete de plastic / o carte de balade în husă de plastic / o ilustrată de plastic în care o gheișă de plastic îți face cu ochiul . . ." **(Plastic).**

Petre Stoica scrie acum „poeme idilice", însă în acestea observația este crudă, exactă, demistificatoare. Nu discipolul de altădată în poezie al lui Rousseau Vameșul ne întîmpină în **Un potop de simpatii,** ci martorul unei lumi depoetizate, comune, într-un fel romînești, favorizînd documentarul ce bate în pamflet, relatarea ironic reportericească. Iată descrisă o **Reuniune familială :** „Cer albastru de nuanța sticlei de sifon / sub gutuiul din curte se mănîncă febril / au venit neamurile dragi de la oraș / mașinile lor sunt expuse în fața porții așa ca vecinii să moară de ciudă / între pauzele bucatelor așteptînd să cadă pe masă / unii studiază armele secrete ale curcanului alții / demontează cu privirile casetofonul mîndria familiei / amintiri cuvinte de laudă mici viclenii . . .".

Nimic, desigur, din atmosfera poeziei lui Pillat ori Fundoianu în aceste notații precise. „Pastelurile" lui Petre Stoica surprind tractoare, salcîmi carbonizați, automobile, profesori făcînd naveta la oraș, un paznic comunal, bărbați întîlnindu-se la bufetul sătesc, în sfîrșit „O băltoacă de motorină pe care plutesc / pene, dopuri umflate, cartofi stricați, etichete . . ." **(În preajma bufetului).**

Singura surpriză pentru cititorul poeziei lui Petre Stoica, după ce a scrutat cu atenție atari tablouri, va fi să constate că supunînd realitatea și, deopotrivă, „literatura", unui examen demitizator, autorul nu își reprimă mai vechile deprinderi sentimentale : sub sarcasmul impus de circumstanță se bănuie patetismul latent, o sensibilitate gravă, ce ies în evidență chiar împotriva programului poeziei. Mai mult, impunîndu-și ca normă atitudinea detașat-ironică, șarja ori parodia, poemele din **Un potop de simpatii** pot să releve, uneori, printr-un efect de supraimpresiune, o preferință irepresibilă către o ordine bucolică a existenței : „Mă întrebi ce fac aici / de toate / îngrijesc sănătatea iepurilor de casă / adnotez jurnalul cocoșului / mă adaptez știi doar că vin din vestul țării / . . . / țes covoare de mărar și de pătrunjel . . ." **(Scrisoare).**

LUCIAN ALEXIU

Teohar Mihadaș

Nimburi

Ed. Dacia, 1978

Într-un portret mai vechi consacrat poetului, Petru Poantă sublinia calitatea rostirii : Teohar Mihadaș trebuie **ascultat** pentru a fi pe deplin înțeles. Omul recită precum puțini, versurile primesc o viață nouă prin gesturile autorului care oficiază. Poetul e unic, actul său e încărcat de sacralitate ; cuvîntul și rostirea lui se împlinesc, într-un proces a cărui origine se pierde în lumea străvechimilor. Un **Recviem** conține acest text memorabil, strigare a începutului, magică deschidere către Cuvînt : „Cine mă strigă aici ? / Cine mă cheamă acolo ? / O, de-ar fi o vedenie, măcar, / Teohar, Teohar ! . . . // RA-O-RA, ra-o-ra ! / Mă uitam împrejur și-ntrebam : / Ra-o-ra era peste tot și în toate, / Răsuna a vecie, / Deșerta a-nserare, / Mirosea a inimile noastre, / A pămînt / Și a ierburi sihastre".

Răsuna a vecie trece peste literatura hieratic patetică a lui Teohar Mihadaș. Ruperea de lumea începuturilor, cea în care magia e posibilă, nu e niciodată hotărîtoare, poetul rămîne al ei ; ritmurile eroice ale poeziei lui Teohar Mihadas sînt înscrise într-un traseu firesc al întemeierii. Zeii protectori constituie unul din topos-urile favorite ale literaturii lui Teohar Mihadas : ei veghează mereu, **nimburi-le** cuvenindu-se. Rar un poet mai deplin în elogiu și în laudă ca Teohar Mihadas. Rostirea implică **imnul** și **oda,** Cuvîntul trebuie să celebreze. **Tărîmul izvoarelor,** carte fără lectura căreia nu poate fi înțeles nimic din scrisul lui Teohar Mihadas, nu e străină elogiului **protectorilor.** Iată unul dintre acestia : „Nobilă figură, strălucit bărbat, exemplar al încrederii în generozitatea și altruismul omenesc . . . Binecuvîntată fie seminția acestui om în aeternum".

Eposul eroic modelează măștile lirice mereu grave ale lui Teohar Mihadaș. Scrisul său înzăuat îl întîlnește, în numeroase rînduri, pe acela al lui Ion Barbu : „Mîndrie, strălucind ca un blazon / Incandescent pe-o platoșă nocturnă ! / Cupă, pe buza căreia ozon / Ardeadiind, din transcendentă urnă. // Pontifice aridități de ger, / Ocrotitor acopere le-n grele, / Răzbătoare ploi . . . Și fii, îți cer, / Astrul polar redempțiunii mele".

Dacă mitul genezei plutește ocrotitor peste literatura lui Teohar Mihadaș, cadențele adaugă neologismului o vibrație nouă. Lumile străvechi ale ordinii spațiului grec își aduc în poezia lui Mihadaș eroii și legendele lor, îmblînzite parcă pe itinerar voiculescian : „Pe albiile sumbrelor mele tristeți, / Doarme fantasma lui Alexandru cel Mare. / Oglinzi de bazalturi versanții ! Ereți, / Luceferii-n piscuri de var, selenare. / / Abruptă zidire ! Așa îmi apar, / Sfios cînd privesc în străfunde icoane, / Înot de nicicînd și neunde-n amar, / Singelui meu, cu viclene cotloane".

Pentru a înțelege subtila ceremonie poetică a **Descîntecelor** trebuie citit, iarăși, **Tărîmul izvoarelor ; Nopțile păginilor** ar deslușî orizontul magic al satului. Un **De mătrăgună** naște aceste sunete rare : „Mi se tînguie într-una, / Depărtat ca dintr-o rună, / Tînguire de trei șoapte / La trei porți, în miez de noapte. // Duh adînc de mătrăgună, / – A podișului din lună – / Licăr veninos presară / Peste veghea de sub seară. / / La trei uși, ca de pănuși / Foșnete foiesc acuși : / Tiriișul și-l strecoară / Trudnic, trei năpîrci afară ? / / Ce-o fi ? Cine să fie ? / A nimănui vreo stafie ? / Nu e vîntul (vînt nu bate), / Vadurile-s neumblate, / Albiile toate secate. // Nu-i șoptire de zăpadă / Peste pragul meu să cadă / Neaua mi s-a risipit, / Cu moarte s-a primenit . . . / Nici nu plouă – că nu-i ploaie / Vedenia din odaie. // Pironit stau între grinzi / Și pustia din oglinzi ; / Între cerul grinzilor / Și noaptea oglinzilor".

Purtînd o autentică vocație a obîrșiilor literatura lui Teohar Mihadaș, descoperă, nu odată, un limbaj de o extraordinară elocvență. Ea l-ar fi entuziasmat, nu mă îndoiesc, pe Lucian Blaga, ce ar fi descoperit, în zarea ei mitică, o verificare și un popas, un document al spiritualității noastre și o întemeiere.

Altfel, putem recunoaște în scrisul lui Teohar Mihadaș ținuta poetului ; purtător de cuvînt solemn și de geometrică noblețe, el nu e mai puțin mesager al unor voci de demult. **Nimburile,** coroanele de raze așezate de-asupra celor celebrați, scaldă în lumina lor un timp ce este, prin participarea celor de demult, al capacității poeziei de a înfăptui lumea. Strămoșul poetului e Orfeu, cel rătăcitor prin Tracia.

CORNEL UNGUREANU

Mihai Șora

Sarea pămîntului

Ed. Cartea Românească, 1978

Nu știu dacă poezia (și / sau / filosofia) este lumina lumii ori sarea pămîntului, dar Mihai Șora așa o (le) vede în volumul său, **Sarea pămîntului,** proaspăt apărut la Editura Cartea românească. Este o **cantată pe două voci despre rostul poetic,** așa cum sună dealtfel și subtitlul lucrării, o alternanță sau un dialog între două glasuri nu întotdeauna distincte, dar întotdeauna interesante și bogate în idei. Considerațiile teoretice ale lui Mihai Șora despre limbajul poetic se citesc cu mare bucurie, chiar dacă, uneori, cu oarecare dificultate, presupunînd o temeinică pregătire filosofică. Nu-i vorba de o **ontologie,** ci, așa cum ține să specifice, mai degrabă de o **entilogie,** ceea ce poate că într-un gînd mai adînc este (aproape) același lucru.

Puțină fenomenologie, multă filosofie scolastică (mai ales **o tehnică** a expresiilor scolastice, proprie dealtfel fenomenologiei), părînd, uneori, un joc de cuvinte și de paranteze (este o plăcere să urmărești la Constantin Noica sau la mai tînărul Corneliu Mircea forța unor noi expresii create pentru facilitarea demonstrației, pentru cuprinderea unor sensuri ce, adesea, scapă încercărilor noastre de lămurire și precizare), deși nu este, sau este un joc (o potrivire) cu implicații subtile și semnificații multiple, chiar dacă de cele mai multe ori paradoxale. Destulă semiotică sau stilistică (dozate discret, abia amintite uneori, deși presupuse întotdeauna), toate urmărind să limpezească, în măsura în care lucrul e posibil, această rostire poetică.

Dialogul lui Mihai Șora este – sau vrea să fie – de tip platonic, minuit cu grijă și cu eleganță, desfășurîndu-se fără poticniri pe parcursul a douăsprezece zile (de două ori cîte șase, dacă acest lucru are o semnificație ascunsă). Întrebările sînt adesea criptice pentru că discuția celor doi **(Tînărul Prieten** care întreabă – avînd totuși unele răspunsuri, pregătit fiind în orice caz să primească ceea ce i se dă, uneori dînd și el (chiar multe) – și **Mai Știutorul,** cel ce lămurește sau cel ce deschide noi întrebări, dînd unele răspunsuri ce cuprind mereu alte nedumeriri și întrebări, ca în cele mai fericite dialoguri filosofice), presupun o adevărată știință, presupun cunoaștere, exercițiul abstractizării, înlănțuirea judecăților (e vorba de o demonstrație !), pătrunderea în zonele ascunse ale **entitativului,** dacă **onticul** pare să aducă după sine unele implicații nedorite.

Am greși însă dacă l-am considera pe **Tînărul Prieten** un ucenic (este de fapt un grămătic încăpățînat, interesat de **esență** nu de **aparență**), lămurindu-se asupra problemei acum, învățînd primele noțiuni ale acestui rost subtil și inefabil cum este cel poetic. El știe multe (toate) și urmărește cu ușurință orice demonstrație, tot atît de sprinten în sesizarea sau închegarea raționamentelor ca și Mihai Șora **(Mai** (Marele) **Știutor),** încît este un alter-ego al acestuia, cu care se poartă dialogul. E, astfel privite lucrurile, un monolog sau, dacă vrem, un dialog a două voci aparținînd aceluiași gînd.

Din prima clipă se pune **ex abrupto** problema artei ca **mimesis,** făcîndu-se unele incursiuni în știința ființului, adică circumscrierea unor subtilități ce țin de ființă **(ens qua ens).** Pentru că de aici, de la **temelie,** trebuie pornit pentru a ajunge în **pisc,** la cuvintele ce o cuprind într-o modalitate **sui generis.** Am putea spune că se urmărește problema cuvintelor (chiar și a precuvintelor), structura semiotică a limbajului (ne naștem în lumea cuvintelor, vietuim, con-vietuim), potrivirea lor, fixarea în locul ce se cuvine fiecăruia, procesul de formalizare a unei structuri semiotice, amănunțirea ființei cu ajutorul cuvintelor, pluralitatea în unitate, întîlnirea între gînd și ființă, procesul continuînd de la ceea ce este la ceea ce urmează să fie. Am putea cuprinde, dacă ar fi posibil, în cîteva cuvinte, ideea legată de fiecare dezbatere din cele douăsprezece. Dar ideile sînt multiple și se înlănțuie în așa fel încît reclamă aplecarea continuă asupra lor pentru a le afla înțelesurile. Ele cer reluarea, pentru că sînt pline de semnificații, cu fiecare nouă lectură dezvăluind alte și alte sensuri. Pretind o meditație profundă ca și gîndurile profunde ascunse în aceste convorbiri ce încearcă (și reușesc) să dezbată un proces ce este în ultimă instanță procesul creator însuși. De la ființă (ca temei) la rostul poetic (ca pisc) calea este lungă, sinuoasă, adesea într-un clar-obscur, depinzînd de pătrunderea noastră ca să devină clar sau obscur.

Mihai Șora n-a așteptat zadarnic să-și cristalizeze ideile în mulți ani de reculegere și adîncire. **Sarea pămîntului** înseamnă un moment în încercarea noastră de-a limpezi și înțelege rostul poetic.

ION MAXIM

cronica literară

Balzac, personaj balzacian

marginalii

Cu firea lui aprinsă, Balzac nu se mulțumește să prețuiască unele valori, ci vrea să le dobîndească numaidecît și pune atîta patimă în năzuința lui — „. . . a atenta la speranțele mele înseamnă a atenta la viața mea" — încît seamănă întocmai cu un personaj balzacian. Pentru ca să obțină ceea ce dorește, nu s-ar da în lături de la nimic „în afară de falsificare de bani și asasinat", hotar care sugerează și natura, tot balzaciană, a acelor valori. Ele stîrnesc mai mult voința de a avea decît pe aceea de a fi. Balzac a fost monarhist pentru că „regele era simbolul și chezășia proprietății" și s-a temut ca de foc de „dezlănțuirea democrației", căci o dată cu instaurarea ei „proprietatea va fi atacată".

Ori pe unde, trece Balzac transformă tot ce i se năzare în bani, într-un eventual cîștig. Călătorind prin Polonia, vede păduri nesfîrșite și se grăbește să-i comunice cumnatului său că vînzînd, de pe moșia viitoarelor sale rude, pentru a se face traverse de cale ferată în Franța, „60.000 de stejari de cîte 10 metri înălțime cu un diametru de aproximativ 40 centimetri la bază și 27 (!) centimetri la capătul îngust, — unde s-ar tăia grinda", chiar dacă afacerea nu va merge pe roate, tot se vor scoate 1.200.000 franci. Pe cît e de precis în detalii, pe atît de fantast în așteptări ! Tot căile ferate îl fac să-i compătimească pe germani, căci sînt în stare să cheltuiască miliarde fără ca trenurile lor să înainteze mai rapid decît poștalioanele franțuzești. Dagherotipul i se pare „o grozăvie de invenție", dar nu deoarece l-ar încinta cu însușirea lui de a reproduce imaginea realității, ci pentru că o să-i aducă inventatorului „o bună parte din banii acestor pușlamale de parizieni". Dealtfel, privește chiar și arta propriu-zisă din același unghi, așezînd-o în rînd cu fierul ori cu acțiunile industriale : „Acțiunile industriale au dispărut, valorile artistice au ajuns la zero, argintăria se vinde sub valoarea ei, fierul de asemenea". Se bucură că, prin căsătorie, își va îmbogăți colecția cu tablouri de Greuze, de Canaletto, Watteau, Van Dyck și chiar, poate, cu un portret de Rubens. Dintre toate, admiră cu deosebire patru pînze de Rotari, pictor necunoscut în Franța, dar care — argument peremptoriu — „a agonisit o avere uriașă, a fost înnobilat în Austria". În atari condiții, tablourile lui „sînt niște capodopere", bineînțeles.

Potrivit ideii sale, că trebuie să producă valori — de pildă, este hotărît să exploateze Comedia umană, care „valorează un milion, căci atîta va produce" — Balzac își ocupă tot timpul cu două îndeletniciri : sau scrie romane, sau face tranzacții bănești.

Romantic, cum singur se declară, Balzac cunoaște pînă și spleenul, însă „un fel de spleen provocat de trista perspectivă a unei probabile răsturnări a neînsemnatei (lui) avuții".

Întrebarea ar fi : a fost oare Balzac neînchipuit de lacom, de mercantil ? Nicidecum. A fost un risipitor. Însă, pur și simplu, ca și personajele sale, ca întreaga burghezie, se închina la bani. Credea că nimic nu poate să fie „mai onorabil, mai măreț" decît „să-ți faci un nume" și „să-ți agonisești averea". De aceea, într-o clipă de deznădejde, cînd a ajuns la concluzia că niciodată nu va fi bogat, fără să-l consoleze cîtuși de puțin gîndul de a fi scris Comedia umană și-a încheiat testamentul cu o teribilă sancțiune, comparabilă — dar în regim burghez — cu sentințele din Rugăciunea unui dac : „Dorese să fiu înmormîntat cu cel mai ieftin convoi, fără nici o altă trăsură în afara celei puse la dispoziția clerului".

LIVIUS CIOCÂRLIE

ORIZONT publicitate

LISTA
cu reperele disponibile la Dacia 1300

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
903001	Arc față ansamblat		buc.	10	360,00	3 600
903017	Amortizor zgomot		buc.	7	450,00	3 150
903023	Arbore conducță		buc	3	67,50	202
903026	Ax intermediar		buc.	10	101,00	1 010
903027	Ax volan		buc.	2	173,00	346
903058	Bară transm. față stg. drpt.		buc	10	180,00	1 800
903060	Bobină stator electromotor		buc.	15	290,00	4 350
903062	Butuc cu tambur spate		buc	3	729,00	2 187
903063	Bușon butuc		buc.	8	6,75	53
903083	Burdu planetar		buc.	10	38,00	380
903111	Cărbuni alternator 12V		buc	50	5,54	277
903122	Cataetă resort		buc	5	8,10	40,50
903139	Capotă spate ansamblată		buc.	1	852,00c	852
903137	Corp inferior		buc.	6	123,00	738
925001	Conector bec far relen		buc.	20	0,60	12
925005	Colectie închizător capotă		buc.	8	30,00	240
903174	Electromotor ștergător		buc.	3	237,00	711
903211	Flanșă pentru încălzire		buc.	2	25,00	50
903213	Furcă vit. I—?		buc.	1	148,00	148
903231	Ghidaro de pornire		buc	2	50,00	100
903303	Ind. nivel combustibil		buc	10	171,00	1 710
903305	Închizător capotă față		buc.	6	52,00	312
903331	Jiclor principal		buc.	10	23,00	230
903333	Jiclor relanti		buc.	10	6,75	67
903334	Jiclor relanti ans.		buc	10	15,00	150
903387	Levier de comandă		buc.	2	11,50	23,00
903426	Masecă simplă		buc	1	230,00	230
903552	Pinion arbore cotit		buc.	6	60,30	365
903553	Plutitor complet		buc	2	28,70	57
903555	Pinion interm. cutie viteză		buc.	1	142,00	142
903556	Pinion planetar		buc.	4	175,00	700
903557	Pinion sateliți		buc.	4	61,00	244
903559	Pinion vit. II-a		buc.	3	260,00	780
903561	Pompă ulei		buc.	1	351,00	351
903563	Pinion pompă ulei infer.		buc.	6	50,32	305
903564	Pinion frână roată		buc	10	120,00	1 200
903571	Pinion pompă ulei		buc.	10	48,60	486
903574	Perie electromotor neg.-⊕ +poz.		buc	50	20,20	1 100
903583	Piuliță hexagonală șurub bielă		buc	60	1,54	92
903584	Pirghie comandă		buc	4	3,00	12
903586	Pană arbore camă		buc.	4	1,35	5
903604	Rotor bobinaj alternator		buc.	8	742,00	5 936
903605	Rotor electromotor		buc	8	567,00	4 536
903617	Rezervor lichid frână		buc.	10	31,00	310
903656	Șaibă sateliți		buc.	4	1,13	5
903660	Stator bobinaj alternator		buc	7	675,00	4725
903662	Șurub bielă motor		buc	130	10,70	193
903663	Supapă descărcare carburator		buc	20	10,00	200
903671	Sincron viteza 3—4		buc.	1	297,00	297
903679	Set fișe antiparazit		buc.	10	143,00	1 430
933684	Siguranță		buc.	10	0,70	7
902686	Supo.t ax culbutor		buc.	6	27,00	162
903705	Tijă culbutor		buc	16	27,00	432
903764	Tub flexibil asamblat		buc	10	87,50	875
903716	Tampon cauciuc eșapament		buc.	10	40,00	400
903719	Țeavă eșapament		buc	4	234,00	936
903720	Țeavă eșapament		buc.	6	190,00	1 140
903721	Tampon spate		buc.	12	54,00	648

LISTA
cu reperele disponibile la I.V. 12 F.+ARO.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2	3.	4.	5.	6.	7.
902011	Bucșă ax camă	671107180	buc.	10	8,65	86,00
902055	Pinion distrib. arb. camă	671212020	buc.	40	177,00	7 080,00
902074	Pin. distrib. arb. cotit	671203030	buc.	40	40,00	1 600,00
902092	Segmenți motor	671304500	buc.	30	46,40	1 392,00
902122	Pastilă sup. ppă. benzină	671445010	buc.	40	0,48	19,00
902124	Membrană pompă benzină	671452010	buc.	40	5,00	200,00
902155	Jiglor principa	671524050	buc.	30	5,50	165,00
902160	Obturator asamblat	671529000	buc.	20	7,70	154,00
902209	Arbore pompă apă	671759010	buc.	7	9,20	64,00
902223	Placă presiune ambreiaj	672002040	buc.	4	63,70	155,00
902247	Arbore prima	672338090	buc.	4	121,30	420,00
902617	Tampon elastic spate	674724070	buc.	20	5,65	163,00
902709	Lamă șterg. cu braț	678713540	buc.	28	7,35	206,00
902730	Capac distribuitor	678816070	buc.	20	19,50	390,00
902731	Arbore distribuitor	678814090	buc.	40	26,00	1 040,00
902739	Rotor distribuitor	678819040	buc.	50	2,60	130,00

LISTA
cu reperele disponibile la Roman

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2	3.	4.	5.	6.	7
940226	Conductă flexibilă 5 x 9,5	531424020	buc.	10	23,50	235,00
940227	Conductă pompă injecție	531426000	buc.	20	28,00	560,00
940351	Variator	531563520	buc.	16	825,00	13 200,00
940359	Garnitură pompă ulei	531604530	buc.	10	0,35	4,00
940375	Filtru ulei ans.	531606020	buc.	30	81,00	2 430,00
940402	Pompă apă	531703530	buc.	8	2 103,00	16 824,00
940406	Ax pompă apă	531706010	buc.	4	33,00	132,00
940407	Rotor pompă apă	531703090	buc.	6	13,50	81,00
940423	Termostat motor	531716070	buc.	20	95,00	1 900,00
940429	Cot ieșire schimb căldură	532720030	buc.	10	42,50	425,00
940433	Ventilator	531758810	buc.	10	123,00	1 230,00
940458	Conductă apă retur	531754020	buc.	5	73,00	365,00
940573	Element elastic	535132060	buc.	30	14,80	444,00
940600	Alternator 24V	538506050	buc.	5	605,00	3025,00
940635	Pinion mers inapoi	532314600	buc.	2	114,00	228,00
940645	Roată dințată	532320210	buc.	2	62,00	124,00
941035	Pinion planetar	533055040	buc.	5	265,00	1 325,00
941036	Pinion cil pdrie	533056520	buc.	12	260,00	3 120,00
941134	Pivot fuzetă	533330010	buc.	10	92,00	920,00
941176	Butuc canetat	533821040	buc.	17	205,00	3 485,00
941473	Regulator forță frinare	535065640	buc	12	400,00	4 800,00
941505	Dispozitiv ridicat geam	537316000	buc	36	72,00	2 178,00
914572	Electromotor șterg parbriz.	539701010	buc.	10	317,00	3 170,00
941589	Tahometru	539004030	buc.	10	190,00	1 900,00

LISTA
cu reperele la marca auto SR. 113—disponibile.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U
1.	2.	3	4.	5.	6.
900016	Cuzineți palier R. I, II, III	561111150	set.	100	43,80
900028	Garnit. colect evacuare	561132440	buc	200	0,95
900032	Colector admise	561135170	buc.	4	200,00
900037	Capac pin distribuție	561151160	buc.	3	65,00
900040	Scaun supapă evacuare	561165100	buc.	60	7,90
900043	Ghid supapă admise	561168170	buc.	100	3,85
900048	Garnitură chiuloasă	561174190	buc.	300	50,60
900049	Garnitură capac tacheți	561160150	buc.	100	16,50
900059	Semipastilă supapă evac.	561211140	buc.	50	1,00
900070	Inel siguranță	561228150	buc.	100	0,20
900076	Tijă împingăt. tacheți	561237140	buc.	80	6,20
900077	Bucșă arbore cu came	561230130	set.	10	14,60
900087	Segm. motor CN-R I—II—III	561300160	set.	200	92,80
900095	Cuzineți bielă R. I—II—III	561398180	set	60	30,00
900107	Bucșă bielă motor	561320120	buc.	150	1,95
900113	Fulie arbore cotit	561328140	buc.	2	100,00
900137	Element filtru decantor	561439100	buc.	150	10,25
900141	Membrană ppă. benzină	561452120	buc.	200	5 50
900142	Pîrghie comandă ppă benzină	561456180	buc.	30	3,20
900143	Pîrghie intermed. ppă benzină	561457170	buc.	30	2,15
900145	Supapă ppă. benzină	561464180	buc.	200	6,50
900146	Filtru ppă benzină	561467150	buc.	10	7,00
900147	Tub flex. ppă. benzină	561471190	buc.	70	10,70
900158	Sector dințat carburator	561508650	buc.	30	7,70
900161	Arbore principal carb.	5615(9620	buc.	30	29,00
900162	Arbore secundar	561519700	buc	6	12,10
900163	Arbore secundar carburator	561519880	buc.	50	11,90
900164	Clapetă accelerație	5615199600	buc.	15	1,80
900165	Jiclor relanti	561520100	buc.	100	4,40
900167	Pîrghie comandă accelerație	561522670	buc.	5	2 65
900169	Difuzor mic	561523660	buc.	20	19 80
900170	Corp ajutaj descărcare	561524160	buc.	20	16,50
900172	Jiclor principal	561525640	buc	200	3,30
900174	Duză aer mers încet	561526220	buc	30	1,50
900175	Piston ppă. accelerație	561527130	buc.	40	6,00
900176	Lagăr teflon	561527390	buc.	30	1 40
900178	Clapetă șpc	561538690	buc.	10	4,00
900180	Obturator	561540160	buc	200	7,00
900181	Plutitor carburator	561540650	buc.	40	9,90
135900	Duză presiune difuzor golire	561570190	buc.	400	2,20
900193	Tije acțion ppă. ulei	561613130	buc.	15	2 25
900198	Tijă legătură ppă. ulei	561619120	buc.	40	0 70
900203	Element filtru ulei	56163314	buc.	1 000	32,00
900220	Bușon radiator apă	561706160	buc.	30	10 40
900234	Garnitură presetupă ppă. apă	561720670	buc.	300	11 70
900235	Rotor pompă apă	561721170	buc.	3	17,20
900237	Rotor pompă apă	561722160	buc.	30	18,00
900240	Ventilator cu 6 palete	561727660	buc.	20	40 00
900245	Ax ambreiaj	562002070	buc	60	2 00
900259	Buton pirghie ambreiaj	562013530	buc.	60	2,00
900279	Supapă ppă centr ambreiaj	562056020	buc.	100	7,00
900331	Pinion mers inapoi	562342140	buc.	2	54,90
900338	Pinion mers inapoi	562346510	buc.	5	71,85
900375	Arbore primar	562370920	buc.	10	120,00
900614	Cruce cardan	562958920	buc	20	112,00
900656	Pinion sateliți	563022760	buc.	20	31,00
900775	Arbore planetar spt. stg. drpt.	563254420	buc.	10	317 00
900818	Bolț sferic	563323640	buc.	10	215,50
900838	Cap bară transv stg drpt.	563338130	buc.	300	25,10
901005	Resort frână față scurt	563925090	buc.	50	1,50
901006	Resort sabot fr. față super	563926030	buc.	50	2,20
901043	Flanșe elastic mec direcție	564023160	buc.	15	12,55
901151	Tampon elastic suspen. motor	564703130	buc.	10	12,50
901160	Tampon elastic mot față	564714100	buc.	10	25,50
901161	Bulon arc față	564801630	buc.	40	12,00
900180	Bucșe arc față	564821690	buc.	20	14,00
901181	Amortizor față	564822680	buc.	20	185,00
901218	Bridă arc spate	564914750	buc.	40	28,50
901243	Tub frână ppă. centrală	655004650	buc	30	12,00
901261	Garnit. piston ppă centrală	565036670	buc.	100	1 14
901275	Supapă	565063140	buc	40	0,60
901276	Garnitură	565065610	buc	40	0,20
901293	Piston compresor R.I.	565118190	buc	20	22 75
901296	Segm compresor R.I.	565121140	buc	20	5,90
901297	Segm. compresor R.II.	565122130	buc.	20	5 80
901298	Bucșă bielă compresor	565123120	buc.	20	7,60
901301	Șurub cu piuliță	565127150	buc.	20	2,05
901350	Cablu frână mînă	565324010	buc.	20	41 25
901382	Miner închizător ușe	567336290	buc.	30	41,60
901387	Pinionu broaștei	567357980	buc.	20	16,20
901453	Capac super. rid hidraulic	568004510	buc.	3	28,00
901456	Garnitura III cauciuc	568006130	buc	100	11.60
901457	Garnit. cauciuc cil. hidr	568007170	buc	100	3,65
901461	Ridicător hidraulic	568024190	buc.	4	1 540
901465	Garnit. pistă II—III—IV	568019130	buc	40	1 05
901473	Garnit. cauciuc cil. hidr	568031030	buc	60	4,16
901474	Inel de etanșare IV —	568031170	buc.	50	1,60
901484	Lame ștergător parbriz	568717130	buc.	30	22,00
901493	Electromotor șterg. parbriz	568747120	buc	10	205,00
901495	Cap fișe buji	568802060	buc.	100	13,50
901500	Contact ruptor	568814850	buc.	300	16,00
901504	Capac delcou	568819640	buc.	200	38,00
901506	Pinion delcou	568823350	buc.	40	11 50
901508	Contact întrerup curent gral	568827640	buc.	60	70 50
901512	Bobină stator electrom.	568834400	buc	10	75,00
901515	Perie electromotor	568836890	buc.	50	7 80
901516	Perie electromotor	568836970	buc.	5	13,67

IMPORTANT!

T.C.M.R.I.C. București cu sediul în Calea Victoriei 112 sector 4, unitate de prestigiu a Ministerului Industriei Chimice, invită întreprinderile și centralele industriale din țară să consulte cu atenție lista pieselor de schimb oferite spre valorificare.

Unitățile interesate în procurarea unor anumite repere vor transmite comenzi ferme la Stația de utilaj transport București – Calea 13 Septembrie 192 – sector VI, cunoscînd că solicitările vor fi onorate cu maximă promptitudine.

Pentru amănunte suplimentare se pot face demersuri telefonice.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAȘA

Trustul de construcţii montaje şi reparaţii în industria chimică — Bucureşti

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDULUI DE RULMENT — UN IMPERATIV PERMANENT

Organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale este o condiţie sine qua non a funcţionării eficiente a oricărei întreprinderi economice, pentru că nu se poate concepe o derulare ritmică, neîntreruptă a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi folosirea integrală a timpului de lucru al maşinilor şi oamenilor, micşorarea costurilor şi în general o producţie de calitate, fără asigurarea din timp a unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice — producţia netă şi producţia fizică — presupune şi obligă la intense căutări, îndreptate, în toate unităţile în direcţia derulării satisfăcătoare a aprovizionării tehnico-materiale, obiectiv care poate fi realizat prin aportul tuturor, fiind necesară introducerea celei mai ferme discipline de muncă şi tehnologice, luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru evitarea risipei, pentru înscrierea în normele de consum aprobate.

Referindu-se la activitatea financiar-economică a T.C.M.R.I.C.-ului Bucureşti, un imperativ permanent îl constituie utilizarea eficientă şi dinamică a fondului de rulment.

Studiindu-se structura producţiei şi scadenţele de execuţie a acesteia, se supraveghează dinamica stocurilor de materiale, se fundamentează consumurile, elaborîndu-se balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Aprovizionarea tehnico-materială organizată ştiinţific şi desfăşurată ritmic conform noilor orientări facilitează eliminarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la un grad sporit de utilizare a fondului de rulment.

Intenţionînd în continuare accelerarea vitezei de rotaţie a fondului de rulment, T.C.M.R.I.C. Bucureşti socoteşte necesar reintroducerea în circuitul economic naţional, într-un termen cît mai scurt, a stocurilor de piese auto, tractor şi escavator disponibile.

În acţiunea de informare pe plan republican a consumatorilor interesaţi, redăm în cele ce urmează principalele repere disponibilizate, aflate la staţia de utilaj transport Bucureşti.

LISTA

pieselor de schimb de excavator 0,3—0,4 disponibile

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1	2.	3.	4.	5.	6.	7.
934001	Cilindru compr. aer		buc.	4	145,00	580
934003	Furcă cutie de viteză		buc.	1	67,00	67
934004	Roată dinţată cuplaj		buc.	1	912,00	912
934016	Arbore. K. 6486	10001	buc.	1	650,00	650
934030	Dinţi săpători şanţ		buc.	34	141,00	4 794
934041	Pinion dublu		buc.	1	1 418,00	1 418
934042	Pinion lanţ		buc	1	315,00	315
934043	Pinion cu ax		buc	1	371,58	372
934060	Lanţ galţi		buc.	1	8 330,82	8 331
934061	Roatx tangentă		buc.	1	645,33	645
934066	Lanţ galeţi		buc.	1	4 399,02	4 399
934070	Pinion dublu		buc.	1	1 722,24	1 722
934071	Pinion	512.3.21A	buc.	1	1 283,13	1 283
934072	Pinion		buc.	1	1 202,10	1 202
934073	Pinion	562.3.50	buc.	1	371,55	372
934074	Pinion dublu		buc.	1	1 283,12	1 283
934077	Pinion	512.3.127	buc.	1	911,85	912
934079	Arbore	512.3.2B	buc.	1	5,102,55	5 103
934080	Pinion	512.3.12	buc.	1	1 350,00	1 350
934081	Pinion	512.3.18	buc.	1	2 971,40	2 970
934082	Pinion	512,3.20	buc.	1	5 102,55	5 103
934083	Pinion	562.3.24	buc.	1	3 602,55	3 603
934087	Şurub	567.11.20.	buc.	1	705,29	705
930088	Lanţ gall 2"		buc.	36	375,00	13 500
934093	Papuc şenilă cu 2 piuliţe		buc.	24	588,00	14 112
934094	Bolţ şenilă		buc.	25	17,00	425
934202	Roată dinţată		buc.	1	1 766,00	1 766
934203	Roată dinţată	714004	buc.	1	1 710,00	1 710
934207	Roată dinţată		buc.	1	413,00	413
934208	Roată dinţată		bux.	1	1 750,00	1 750
934221	Tambur		buc.	1	200,00	200
934251	Coroană dinţată		buc.	1	723,00	723
934253	Ax	312003	buc.	1	1 315,00	1 315
934261	Ax principal		buc.	1	1 100,00	1 100
934262	Roată		buc.	1	1 085,00	1 085
934263	Tambur trecere		buc.	1	2 500,00	2 500
934294	Roată	311001	buc.	1	1 384,00	1 384
934506	Roată dinţată		buc.	1	540,00	540
934509	Roată dinţată		buc	1	1 150,00	1 150
934513	Roată dinţată		buc.	1	1 040,00	1 040
934517	Roată diferenţial		buc.	1	360,00	360
934538	Cruce satelit		buc.	1	275,00	275
934590	Roată dinţată		buc.	1	823,00	823
934594	Cuplă		buc.	1	525,00	525
934595	Roată dinţată		buc.	2	290,00	290
934650	Coroană diferenţial		buc.	2	1 830,00	3 660
934663	Furcă A		buc.	1	85,00	85
934664	Furcă A		buc.	1	158,00	158,00
934666	Roată A		buc.	3	2229,00	687
934667	Furcă A		buc.	2	46,00	92
934670	Arbore A		buc.	1	247,00	247
934677	Roată A		buc.	1	137,00	137
934678	Roată A		buc.	1	156,00	156
934679	Arbore A		buc.	1	385,00	385
934681	Placă şenilă		buc.	20	1 380,00	27 600
934683	Rolă superioară		buc.	10	920,00	9 200
934685	Arbore motor		buc.	2	2 888,00	5 776
934687	Ax stg,		buc.	7	840,00	5 880
93469(1	Roată A	1102242	buc.	1	266,00	266
934692	Roată	1102282	buc.	2	234,00	468
934701	Radiator	Eo, 3—0,4	buc.	1	2 150,00	2 150
934704	Arbore roată		buc.	2	4 184,00	8 368
934705	Arbore vertical		buc.	2	2 540,00	5 080
934706	Rolă supapă		buc.	2	49,80	50
934707	Roată motoare		buc.	2	3 800,00	7 600
934708	Roată condusă		buc.	4	3 945,00	1 578

LISTA

cu piesele disponibile la tractor S. 1500

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
935020	Pompă centrală ungere		buc.	2	162,00	324
935061	Prezon mare cheuloasă	10501134	buc.	20	21,00	420
935062	Piuliţă prezon mare		buc.	20	7,55	150
935063	Piuliţă prezon mic		buc.	20	8,6	172
935065	Prezon palier		buc.	20	18,90	380
935105	Cilindru		buc.	1	4 570,00	4 570
935121	Suport ax culbutor	10502120	buc.	4	61,00	244
935137	Bielă motor		buc.	4	700,00	2 800
935143	Pistoane motor		buc,	30	295,00	8 850
935165	Bucşă bielă motor		buc.	20	154,00	3 080
935209	Cartuş filtrare	10505037	buc.	10	81,50	815
935217	Pinion	33177320	buc.	1	203,00	203
935229	Corp pr. pompă ulei		buc.	1	223,00	223
935232	Corp mijlociu		buc.	1	157,00	157
935233	Pinion antrenare ax secundar	10508022	buc.	1	93,00	93
935234	Capac aspiraţie		buc.	1	114,00	114
935239	Pinionul generatorului	10513101	buc.	1	110,70	111
935275	Conductă cil. 1 ans.	10516040	buc.	50	18,25	900
935276	Conductă cil. 2 ans.	10516041	buc.	20	16,98	430
935277	Conductă cil. 3 ans.	10516042	buc.	20	16,98	340
935278	Conductă cil. 4 ans.	10516043	buc.	10	17,74	177
935283	Roată dinţată (pinion)		bux.	1	292,00	292
935291	Filtru		buc.	1	176,00	176
935201	Ax vertical		buc.	1	345,00	345
935302	Furcă cu ax	10524025	buc.	1	80,00	80
935314	Tren mobil vit I—II	10524112	buc.	1	166,00	166
935345	Tren fix vit. I—II	10524189	buc.	1	468,00	468
935356	Capac disc ambreiaj		buc.	1	176,00	176
935375	Reductor complect	10525005	buc.	4	650,00	1 300
935378	Pompă de ulei		buc.	2	335,00	670
935389	Bielă cu piston		buc.	2	715,60	1 430
935430	Piston motor auxiliu		buc.	20	51,30	1 026
935500	Element răcire	564012	buc.	2	5 800,00	11 600
935524	Pompă de ulei ambreiaj		buc.	1	730,00	730
935530	Furcă de cuplare ans.	3316034	buc.	1	115,00	115
935596	Pompă ansamblată	3317020	buc.	1	500,00	500
935600	Furcă nr. 1 schimb. vit.	3317031	buc.	2	146,00	292
935601	Furcă nr. 3 schimb. vit.	3317032	buc.	2	158,00	316
935662	Roată (pinion)	3325107	buc.	1	286,00	286
935667	Semiaxe planetare		buc.	1	930,00	930
935671	Carcasă rulmenţi axiali	3324103	buc.	2	136,00	272
935709	Disc	3324016	buc.	4	339,00	1 356
935713	Pinion intermediar		buc.	2	263,00	526
935716	Pinion mers înapoi	3317320	buc.	1	257,00	257
935717	Pinion mers înapoi	3377321	buc.	2	203,00	406
935718	Pinion cond. vit. V	3317284	buc.	3	271,00	813
935723	Pinion conducător		buc.	2	292,00	584
935724	Pinion cond. vit. III—IV	3317291	buc.	1	405,00	405
935726	Pinion cond. vit. IV		buc.	4	416,00	1 664
935729	Pinion	3317306	buc.	2	955,00	1 910
935740	Pinion cond. vit. I	3317257	buc.	4	338,00	1 352
935741	Pinion condus vit. V	3317258	buc.	3	150:00	450
935743	Pinion condus vit. II	3317260	buc,	2	340,00	680
935744	Pinion condus vit. II	3317261	buc.	3	187,00	561
935756	Tambur	332542	buc.	2	570,00	1 140
935768	Servo comandă hidraulică	3326001	buc.	1	6 470,00	6 470
935769	Pompă	3326010	buc.	1	1 340,00	1 340
935830	Rolă de reazim sudată	3330067	buc.	10	600,00	6 000
935831	Rolă de reazim cu guler		buc.	30	585,00	17 550
935832	Bucşă ans.	3330035	buc.	32	227,00	7 264
935841	Rolă	3330066	buc.	1	740,00	740
935858	Axă rolă	3330303	buc.	10	261,00	2 610
935865	Axul rolei de susţinere	3330341	buc.	2	140,00	280
935866	Rolă	3330342	buc.	20	200,00	4 000
935998	Distribuitor	3358025	buc.	2	1 350,00	2 700
936006	Distribuitor	3358310	buc.	1	1 500,00	1 500
936113	Tun flexibil	3360050	buc.	20	220,00	4 400
936116	Tub		buc.	5	220,00	1 100
936185	Element filtru grosolan		buc.	20	30,00	760
936211	Rotor		buc.	1	208,00	20,8
936218	Motor ansamblat	01220003	buc.	2	325,00	650
936282	Regulator A S.R.	R. 2801	buc.	1	391,00	391
936317	Demaror P.M.	21309	buc.	1	1 000,00	1 000
936386	Locaşul susp. elastice		buc.	4	385,00	1 540
934387	Rolă	3930047	buc.	20	1 219,00	24 380
936387	Rolă	3930047	buc.	20	400,00	8 000
936434	Cilindru forţă îţ. stg. drpt.	3960001	buc.	1	3 030,90	3 030
936436	Cilindru forţă îţ. sudat	3960010	buc.	1	1 370,00	1 370
936458	Pernă suspensie	3930036	buc.	4	225,00	450
937033	Piston R. 2	03301	buc.	9	496,00	4 464
937058	Piston R. 1		buc.	2	151,00	302
937141	Rolă simplă	21440	bic.	3	900,00	2 700
937142	Role	21445	buc.	1	1 320,00	1 320

LISTA

cu reperele disponibile de U. 650—S. 650

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
913004	Ventilator	10111010	buc.	70	90	630
913009	Conductă injector	11016017	buc.	40	15,50	620
913010	Ţeavă conductă	11016011	buc.	40	11,50	460
913018	Rotor pompă apă	VT103522A	buc.	2	72,00	144
913021	Cămăşi cilindru	10301106	buc.	8	140,00	1 120
913022	Pistoane	10303110	buc.	16	86,25	1 380
913023	Segmenţi	10303118	set	4	66,00	264
913024	Bolţ piston	10303115	buc.	16	14,00	224
913033	Segmenţi ungere	10303122	buc.	80	4,60	368
913053	Pompă ulei	10308001	buc.	3	143,00	429
913055	Manometru presiune		buc.	10	28,50	285
913214	Zale lanţ şenilă S. 650		buc.	100	45,00	4 500
913218	Bucşă bolţ zale şenilă S. 650		buc.	90	24,00	2 160

opinii

Despre poezia lui MARIN SORESCU

Marin Sorescu a debutat cu un volum de parodii. Critica a extins apoi atitudinea parodică şi la restul creaţiei. Diagnosticul e intrucitva exact, doar că l-a sugerat poetul însuşi. **Singur printre poeţi** exprima înainte de toate orgoliul singularizării în stil. Ca orice tînăr poet, Sorescu se arăta mai preocupat atunci de poezie decît de viaţă. Cu timpul, rolurile se inversează ; începînd să parodieze literatura, poetul ajunge să parodieze viaţa însăşi. S-a parodieze, dar nu şi s-a mistifice. Cînd Nichita Stănescu îl citeşte pe Plotin, seamănă cu Plotin. Cînd îl citeşte pe Hegel, seamănă cu Hegel. Marin Sorescu nu seamănă cu nimeni, oricît îşi încearcă deocamdată talentul pe texte ale altora. Şi-a inventat totuşi originalitatea cum ţi-ai inventa o mască – de aceea simţea probabil nevoia s-o caute în altă parte. N-a aflat-o însă aiurea (la Jacques Prévert, bunăoară), ci în grădina proprie. Apoi gestul parodic se interiorizează tot mai mult, poetul ajunge la contemplarea de sine. De abia acum începe însă criza narcisiacă. Poezia lui Sorescu e numai la suprafaţă livrească, adică poezie despre poezie : în rest, scindarea parodică a eului suferă o conversiune existenţială. Acelaşi rol revine antipoeziei soresciene, de a fortifica lirismul, deschizînd – de astă dată – o altă fereastră, mai ingenuă, către lume. O lume după chipul şi asemănarea poetului, halucinantă – conformă în orice caz cu structura sa dualâ, de sentimental şi ironic. Astăzi, parodiile primului volum ne plac mai ales pentru că sînt soresciene – ne preocupă mai puţin conţinutul lor (destul de eterogen). În schimb, în **Poeme** (1965) ne întîmpină dintrodată lirismul cel mai şocant.

Firesţe, cînd confesiunea se întemeiază mai mult pe disimulare, poezia devine o succesiune de măşti. – iată o problemă de neevitat la Marin Sorescu. Să reţinem că poetul nostru aspiră la un teatru al sincerităţii totale : într-un spaţiu numai al cuvintelor(decorul e pur simbolic, de început sau de sfîrşit de lume), acestea se întîlnesc parcă singure pe deasupra personajelor. Cu o distribuţie mai variată a vocilor, poemul realizează aproape acelaşi lucru. Se ajunge chiar la un rafinament în acest sens, în Unele poezii din **Descintoteca.** Simplitatea rostirii, aici, este înşelătoare. Întîlnim momente, mai rare, cînd poetul parcă **numai** ascultă, nu vorbeşte. Atunci rămîn doar gesturile : **„Nu pot să fac decît gesturi, / Cuvintele n-au sunet..."** Reproducem în continuare un text purificat de intervenţia (nu şi de prezenţa) poetului : **„Pe linişte toate se aud mai bine, / Ascultăm, strămutaţi undeva la marginea lumii, / Trec paşii lucrurilor nefăcute... / Te ia şi frica. Marea e groaznică..."** Parcă nu e vocea obişnuită a poetului, parcă e ceva ce vine de mai departe. De îndată ce vorbeşte el, apărîndu-se de sublim, emoţia primordialului se destramă. De obicei, comentariul direct al poetului exprimă îndoială, ironie. Cealaltă voce transmite însă fiorul marii poezii. Aşa se face că **teatralitatea,** ca atitudine existenţială, nu constituie o soluţie ultimă în faţa vieţii. Rolul de actor (rolul rolurilor), în poezie, e mai degrabă persiflat : **„Cei mai dezinvolţi – actorii ! / Cu minecile suflecate / Cum ştiu ei să ne trăiască".** Poetul e, nu mai încape îndoială, ironic şi continuă aşa pînă la sfîrşit. În **Tuşiţi,** sub impulsul revoltei interioare, se destramă iluzia spectacolului. Tonul ajunge pînă la sarcasm. Triumfă adevărul asupra convenţiei.

E greu de explicat nota de absurd, citeodată urmuzian, din lirica lui Sorescu, semnalînd pur şi simplu amestecul de miraculos şi cotidian. Ce-l determină, în fond, pe poet să accepte prozaicul, pentru a-l pune de acord imediat cu lirismul ? Oricum, se face prea mare caz de mecanismul, ce-i drept foarte subtil, care pune în mişcare materia poemelor. De vină sînt şi unele compuneri mai anemice, grăbite, ale poetului. Bănuim la Marin Sorescu o conştiinţă rafinată a scrisului, decantarea inteligentă a impresiilor prime. Şi totuşi poezia lui ne cucereşte şi altfel. Ea ne face să vedem lucrurile, realitatea imediată, lumea : lumea de vis a sufletului. Direct sau alegoric, ne sînt comunicate marile întrebări despre existenţă. Poetul e sincer şi ascuns, tragic şi euforic. **„Îmi e teamă de faza abstracţiunilor"** – se apără undeva. Lucrurile nu-l înspăimîntă. Ele vorbesc mai mult despre mobilitatea sufletească a poetului, prin treceri bruşte de la extaz la starea de vid interior. Prezenţa lor ne arată cît de gol de sine poate fi uneori sufletul. Imaginile sînt chiar reprezentări de sine ale eului. Descriind lumea, poetul îşi face autoportretul. Este şi firesc, un artist cu apetitul ideilor ca Marin Sorescu, nu poate cădea în joasa trivialitate a percepţiei comune.

S-a zis că Marin Sorescu e un fantezist. Cîndva chiar semna o „cronică fantezistă". Putem vorbi la fel de bine de starea de insomnie a conştiinţei, adică de visul treaz, dureros de lucid.

Cît de netrucată e în fond spaima de moarte aflăm în **Halebarda.** Transfigurarea implicită a tabloului face, pînă la un punct, insesizabilă alegoria. Troleibuzul care merge întruna fără oprire reprezintă cursa vieţii către moarte. Senzaţia e de absurd situaţional, ireversibil : **„Şi şoferul ăsta nici nu observă / El îşi face cursa şi ce să-l intereseze : / Duce pasagerii vii şi pasagerii morţi – tot aia ! / Altfel nu-mi explic de ce nu opreşte niciodată / În nici o staţie, / De ce nu face o haltă, / Am putea să-l dăm jos pe criminalul ăsta ramolit..."** Şi de astă dată extraordinarul e deghizat în evenimentul obişnuit, cel mai banal cu putinţă. În final, victima discută „politicos despre vreme" cu mesagerul morţii. Pentru o clipă, luăm descripţia aşa cum este ea, ca aglomerare de aparenţe (efigii ale cotidianului), fără sentiment metafizic. În realitate, cum sugeram şi înainte, e vorba de poeme ale interiorităţii şi visului. În spatele notaţiei aparent benigne se ascund sensuri înalte, mituri şi, mai presus de orice, o gîndire febrilă. O gîndire care simte ea însăşi mereu nevoia să se contemple într-un alt decor. După cum nici poetul nu se poate fixa definitiv într-o unică formulă de stil. **La lilieci** (1973) este ecoul unei astfel de primeniri esenţiale. S-a schimbat mai ales cadrul : extrem de insolit, cu aspecte pitoreşti, localizate în sens geografic. Poetul se regăseşte pe sine altfel decît pînă acum, aproape depersonalizat, într-o lume debordantă, sublimă totuşi prin primitivismul ei – care nu e doar al satului, ci şi al viziuni infantile. Ordinea rurală (privită ca subiect, nu ca obiect), adusă în poezie, constituie fără îndoială o noutate. Replica lui Sorescu vine împotriva idilismului, prin vigoarea ei frustă, dar şi printr-un plus de încifrare intelectuală a sentimentului, care probabil nu e întocmai pe gustul ţăranului. Preocupat mai puţin de sine, poetul nu mai evocă lucruri, evenimente ale eului, ci amintirile, gesturile, înţelepciunea unui suflet colectiv în care se regăseşte. Totul e deci filtrat prin memorie, poetul nu mai trebuie să inventeze însă nimic. E, într-un fel, revenirea la **matcă.** Rostirea poetului se identifică acum cu rostirea obştească. Să fie şi un răspuns la criza narcisiacă ? Efectul, în totalitate, pare spectaculos. Este aproape un alt Sorescu, descoperindu-şi de astă dată o biografie arhetipală. Pe de altă parte, poezia se află mai aproape de esenţa ei, adică de cuvînt. Punerea în scenă, însă, tonul funambulesc şi grav, improvizaţia ludică, dispoziţia subtil narativă, gustul poantei sînt cele dintotdeauna. Poetul a rămas substanţial acelaşi, stăpînit de neliniştl şi insomnii, care i-au scindat eul, după ce l-au rupt de lume, şi care nu-i permit să se fixeze nicăieri. A parcurs aproape toate cercurile cunoaşterii de sine. Marin Sorescu e poetul nostru contemporan cel mai profund şi mai modern în spirit.

CORNEL MORARU

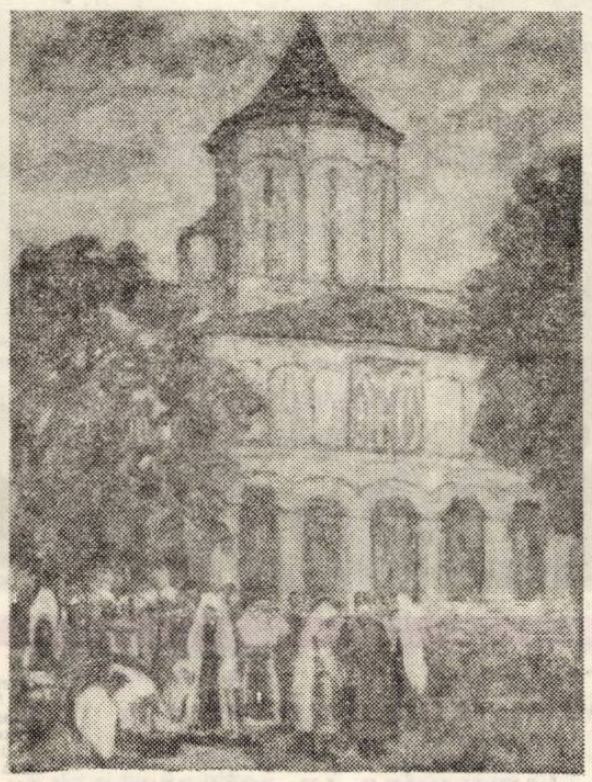

DUMITRU GHIAŢĂ — Biserica din Cerneţ

DINU FLĂMÂND sau poezia detaşată

În poezia lui DINU FLĂMÂND — **Apeiron** (1971), **Poezii** (1974), **Altoiuri** (1976) — acţionează un simţ critic sever. Se observă infuzia de cultură şi dirijarea poeziei spre imaginea coerentă în contururi plastice. Dinu Flămând îşi disciplinează emoţia într-o poezie elaborată, nu rareori cerebrală, conjugînd profunzimea meditaţiei cu rigiditatea. Dezlănţuirile elementare sînt stopate de gînd. Meditaţia în marginea condiţiei creaţiei, imaginile din copilărie şi adolescenţă, erosul devin motive frecvente prin care Dinu Flămând creează poezia. Asemeni unui **text obscur** erosul se cere pătruns prin contemplare detaşată : **„Un text obscur, doar între noi adus / întind o geană lungă ca o mină / coboritoare geană, să te-ajungă / pe undeva în Spaţiul sperios. / Ar trebui din minus să încep / te pierd pe drumul lung de frig — / ar trebui să ne cuprindem static, / mare cu braţele rămase-n dig".** Melancolia erotică se poate revărsa şi în imagini mai apropiate de natural **(Mina cu mănuşă).**

Dinu Flămând receptează lejer zone de cultură, interpretînd mituri, parafrazînd diverse texte şi încifrînd în poezie varii simboluri ce potenţează dificultatea. Poemele sînt plurivalente, au sensuri mai adînci, trecînd asemeni curenţilor de adîncime, fără să lezeze, aparent, forma de suprafaţă. Ele se destăşoară în **apeiron,** zonă a imensităţii şi posibilităţilor nelimitate. Poezia lui Dinu Flămând devine un cadru propice pentru integrarea unor simboluri cu largă semnificaţie. Se întîlneşte erosul, observat şi drept concept, surprins într-un sistem de meditaţie **(Revers, Fum, Geană de meteor, Sub curgere, Narcis, Astrul negru).** Poezia lui Dinu Flămând apare ca o ipostază sacrificiului : **„Mai mare disperare decît ea / şi versu-acesta larg, şi decît el mai mare, / sînt ca un trup mai larg decît s-ar cere / pentru aceeaşi singură trădare. / / Ar trebui să fi plecat demult / cu lacrima aceasta cît o mare / de-acum durerea se revarsă-n trup / mult mai deplină, tămăduitoare... (Organist III).**

Imagini mai proaspete, naturale, izvorîte din amintirea unor timpuri trecute, rememorînd legături cu peisajul şi oamenii din Ardeal, se întîlnesc în **Altoiuri.** Metafora amplă sugerează şi transferul experienţei prin vîrste, preluarea din mers a istoriei. Vîrsta nouă se încarcă de alte sensuri asemeni altoiului ce-şi îndepărtează fructul de tulpină : **„Şi iată întinsă pe rînduri de meri / linia frontului, pînă spre nuc ; / undeva ionatanul cel scund snarge frontul, / iată avioane ude sub lapoviţă, / o escadrilă întreagă lipită de prun. / Aşa îmi predai tu istoria / în anii aceia de tulburi speranţe / în anii aceia abia altoiţi pe seve bătrîne".** Prin timp, distanţa ori diferenţa se aşează, totuşi, asemeni cu „creanga cea nouă" pe care „merele mărului fi-vor străine". Poezia mustesţe de seve crude, şiroind, trupul însuşi iradiază ca „un trup de plantă", se interferează imagini de plante şi fructe (cîrn, cireşe, mere, liliac, crizanteme, pruni). Spaţiul poeziei îl domină această imagine a naturalului cuprinzător : **„Merele-n noapte sirăluminînd / în pivnita casei ies flăcări din mere / foşnesc în adîncuri apuse grădini / dormim de cu toamnă pe-un munte de mere. / Dormim în grădini înflorite, în crengi / în casa aceasta clădită pe mere, / ne-ajunge în somn o căldură ciudată / căldura fiinţei ascunsă în mere". (Merele).** Dar căldurii întîlnită aici îi preferă mult mai ades alte motive, umiditatea şi chiar frigul : **„Erau zile reci şi plecam în zori cu altoiuri" (Altoiuri), umedul vînt care ureă din mere" (Merele), „caii trag pe nări cimoguri ude / o ceaţă groasă ne decupează" (Amintirea bunicului). „Acum îl pîndeşte din colţuri umbroase / un frig de izvor în cruzime" (Muntele), „Beam lapte din ceaşca înghetată / şi ne trosnea în fălci şi ne frigea / mama intra în casă ca un nor / din bruma dimineţii" (Toamnă transilvană).** Simbolul glacialităţii se uneşte în poezia lui Dinu Flămând cu ideea în aceeaşi perspectivă a dominaţiei luciditâţii, a detaşării. Poet de talent. Dinu Flămând îşi întoarce mereu poezia spre izvoarele riguroase ale culturii.

ALEXANDRU RUJA

memento

EXPOZIŢIA DE CARTE DIN R.D.G.

Semn elocvent al dialogului cultural dintre ţara noastră şi Republica Democrată Germană, expoziţia de carte, deschisă recent la Galeriile „Bastion" din Timişoara, a marcat unul din cele mai importante momente din cadrul „ZILELOR CULTURII DIN R.D.G. ÎN ROMÂNIA". Vernisajul a fost onorat de prezenţa tovarăşilor **Radu Bălan,** membru al Biroului Comitetului judeţean de partid, prim-secretar al Comitetului Municipal P.C.R. Timişoara, primarul municipiului, **Dumitru Preda,** membru al Biroului Comitetului judeţean de partid, preşedintele Comitetului judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă Timiş. Nikolaus Berwanger, membru al Biroului Comitetului judeţean de partid, preşedintele Consiliului judeţean al oamenilor muncii de naţionalitate germană. Au mai fost prezenţi cu acest prilej **Ekkehard Riechel,** însărcinatul cu afaceri ad-interim al R.D.G. membri ai Ambasadei R.D.G. la Bucureşti, scriitori din ţara prietenă, numeroşi oameni de cultură şi artă, ziarişti.

Expoziţia de care reuneşte în standuri bogata producţie editorială selectivă, de 1.500 publicaţii, apărute între anii 1976—1978, în cele peste 80 de edituri din R.D.G. Rezultat al unei îndelungate şi prestigioase tradiţii tipografice, această producţie editorială numără anual peste 6.000 de titluri în 140 milioane de exemplare de carte, social-politică, beletristică, ştiinţifică, artistică. Impresionează în primul rînd ţinuta artistică elevată a exponatelor, acurateţea tiparului, calitatea de excepţie a unor ediţii (corpusul Goethe, albumele Bosch, porţelanul de Meissen, precum şi reproducerile de artă ale ediiturii din Drezda, şi Leipzig).

Produs al spiritualităţii unui popor, de care ne leagă o tradiţională prietenie, cartea s-a dovedit, şi cu acest prilej, un mesager autentic al umanismului secolului nostru, ale cărui idealuri sînt nobil slujite şi în România. **I. PANTEA**

cenaclu

Marţi, 21 nov. 1978, orele 18, cenaclul ASOCIAŢIEI SCRIITORILOR ŞI AL REVISTEI „ORIZONT" îşi reia activitatea. Vor citi poeţii : Lucian Bureriu, Crişu Dascălu, Eugen Dorcescu, George Drumur, Anghel Dumbrăveanu, Şerban Foarţă, Dorian Grozdan, Al. Jebeleanu, Duşan Petrovici, Ely Radovan, Victoria Corina Sein, Petru Sfetca, Marcel Turcu, Aurel Turcuş, Nicolae Ţirioi şi Damian Ureche. Şedinţa, care va avea loc la sediul Asociaţiei, va fi prefaţată de cuvîntul poetului Anghel Dumbrăveanu.

inedite

O scrisoare inedită a lui VASILE ALECSANDRI

Cu toate obligaţiile pe care le impune noua misiune (fusese numit ministru plenipotenţiar la Paris în primăvara anului 1885), Vasile Alecsandri nu-şi neglijează preocupările fundamentale (scrisul şi lectura), ci se preocupă cu patimă de mişcarea literară şi teatrală de la noi, sfătuind şi orientînd pe cei ce recurgeau la sugestiile şi gustul său.

Dintr-o misivă a celebrei artiste Aristiţa Manolescu, precum şi din scrisoarea lui V. A. Urechia, autorul lui **Despot Vodă** află de drama **Marţial,** pe care doreşte să o cunoască îndeaproape spre a diagnostica.

V. A. Urechia, autor a mai multor piese de teatru, e drept, nu toate izbutite, apelează cu dezinvoltură la părerile bardului de la Mircesti, care, **sincer şi sigur,** afirmă că „îmi voi permite a nu ascunde impresia mea, nici a înlătura observările ce voi crede folositoare, pentru astuparea gurii criticii". După ce expediază pe „domnul Mousillac", deoarece „ministrul nostru la Dep[artamentul] Af[acerilor] Străine era foarte strins în privirea decoraţiile", Vasile Alecsandri îşi exprimă ataşamentul profund faţă de locul minunat — Mircesti — unde a creat cea mai mare parte a operelor sale. În final se ironizează burghezia arghiro][filă din Franţa.

MIRCEŞTI, 21 septembrie 1885

IUBITE COLEG,

Dintr-o scrisoare a primei noastre artiste, d[oam]na Aristiţa Manolescu, aflasem venirea pe lume în bune condiţii a lui Marţial. Răvaşul d-tale mă confirmă în ideea bucurătoare că părintele şi copilul sînt sănătoşi. Deo graţias ! ! Repertoriul nostru dramatic s-a înavuţit cu o piesă în versuri, originală şi care sper că va obţine succesul ce-i doresc din toată inima. Am răspuns Getii să-şi dezvolteze tot talentul în interpretarea rolului ce i-ai destinat, şi cînd voi veni la Bucureşti, nu voi lipsi de a face aceeaşi recomandaţie celorlalţi artişti. Sosirea mea între d[omnii]voastre va avea loc în curînd, poate chiar joia viitoare. Dacă în puţinele zile ce am a petrece în capitală, vei găsi timpul să-mi citeşti manuscrisul, îmi vei face o mare plăcere ; şi fiindcă mă

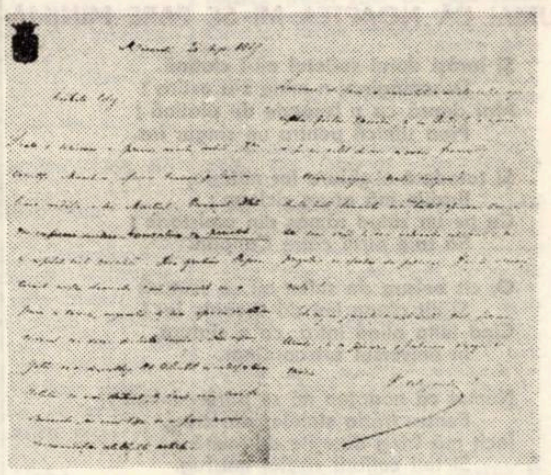

NICOLAE SCURTU

(Continuare în pag. 4)

Gheorghe Azap

BONNE CHANCE !

Tu vei zbura departe ; eu voi cădea-n derută ;
 Şi vom scăpa din ţinta arcaşului mucos.
Şi-o să tot fie moină – desigur cea mai slută –
 Cind vei pleca de-asupra, şi cind oi mere-n gios.

Lassoul altor spaţii incepe să te-adune ;
 Cu nici un bob de milă nu-mi poţi lăsa noroc ;
Şi mi-a secat şuvoiul de persuasiune,
 Ca magma Hypocrenei ajunse la soroc.

Văzduhul, adorato, structura şi-o transformă :
 Devine zid macabru, cu porţile de tuci...
În van i-am dat vieţii grămezi de filodormă,
 Că nu-ţi mai lasă gura la mine s-o aduci.

Şi voi cădea, de-a dura, -ntre oale şi ulcele,
 Iar tu, ca o alcmee pe-o arie de dans,
Aş vrea s-ajungi in culmea celor mai sacre stele
 Şi să le-ntreci blindeţea, cu ochii tăi... BONNE CHANCE !

ŞI IAR TE STRIG

El nu te uită ! El sint tocmai eu,
 Nemingiiet şi pururea fidel.
Predestinat a te slăvi mereu,
 Cum să te dea uitării tocmai el ???

Stă nopţi de-o semă... nopţi de-a rindul stau
 Şi mă gindesc... dar gindurile lui
Se descompun şi i se scurg pe şleau,
 Oricit le-ndrum spre ochii tăi căprui.

Şi iar te strig !... ci ricoşează iar
 Chemarea sa, -n luceferii profunzi.
Te invocăm ca pe o soră, dar,
 Exuberantă, nu ne mai răspunzi.
Te agrăim cu ropotul de dor,
 Şi eu şi el, de parcă sintem doi ;
Fă-ţi mofturile-n „citadela" lor !!!
 E locul tău, la mijloc : intre noi !!!

PRECUMPĂNITOR MOMENT

Miroase aerul a cringuri şi-a rindunici repatriate ;
 E timpul să-mi sugrum tristeţea şi să mă-nscriu intre hultani !
E punctul culminant prin care pot hoinări-n eternitate,
 Semeţ şi ferm ca Dioscurii ajunşi la patruzeci de ani !

Neatirnat cu nici-o fibră de zodiile căzătoare ;
 Incorodabil ca eroii sortiţi a nu avea soroc :
În pieptul pingărit de patimi prinzindu-mi prima sărbătoare,
 De crusta plinsului mă mintui şi nervii mi-i adun la loc !

E timpul, proaspăt şi propice, să farm noianul de durere,
 Sub ale cărui violenţe atrocităţile m-au ros ;
Părindu-mi o nimica toată efortul care mi se cere,
 În măruntaiele uitării să-ngrop trecutul mincinos !

Cresc muguri sacri in vertebre şi-n braţe cintă noi smicele ;
 Îmi cad erorile din fibre ca o reţeaua de paing !
De fapt, regenerarea asta-i răsplata bătăliei mele
 Cu vilvele, fără de care n-aş fi putut să mă disting !

Eliberat dintre seisme, sint cel ce trebuie să fie !,
 Purtind victorii nestemate in sufletul scăpărător !,
Inextingibil ca o tortă instaurată-n veşnicie
 Şi limpede ca-nţelepciunea statornicită in popor !

Troznind, sub iureşul vieţii, stihiile s-au dus de-a dura !
 M-am regăsit valid şi tinăr şi ager ca argintul viu !
Încalte, spulberind infernul, purced să imi pricep structura !
 Debarasindu-mă de smircuri : azi intre vulturi mă inscriu !

NUMAI CĂ NOAPTEA MI SE PARE MINIMĂ

Şi iarăşi dorul sufletul mi-l clatină.
 Dezamăgirea-n mine s-a extins :
Mai densă ca o lespede de platină ;
 Prea silnică pentru un singur ins.

Şi totodată-n ghiara lor notorie,
 Iluziile mă atrag viclean ;
Ca pe-un zălud rămas din preistorie :
 Să taie pirtii către Canaan.

O, cit belşug de suflet mi se scutură
 Şi cit alean imi dă tircoale iar !
Cind luna plină intră, ca o ciutură,
 În universul extraordinar.

Numai că noaptea mi se pare minimă :
 Pentru frăţia stelelor din crug,
Încit mă fring durerile de inimă
 Şi toţi colibrii viselor imi fug.

Păcat că spuza clipelor acoperă
 Tovărăşia aştrilor semeţi,
Părnidu-mi că dispare-o capodoperă
 Meşteşugită numai de poeţi.

Deci uluit de vrăji, extraterestrele,
 Într-un caiet mă zbat să le aşez,
Pină ce zorii imi străpung ferestrele,
 Cu frunza lor de verde-veronez.

Ion Cocora

* * *

Va veni o toamnă şi nimeni nu se va afla
să inventeze mecanismul de scripeţi
care să-mi tragă sufletul la liman

noaptea ascultind rafalele ploii de noiembrie
aş vrea să nu-mi mai pot aduce aminte
că m-am născut pe o ploaie de noiembrie

aş vrea să nu-mi mai pot aduce aminte
că fiinţa mea va fi o uriaşă plasă de nervi
peste un burg medieval

aş vrea să nu-mi mai pot aduce aminte
că iubita ce nu mi s-a cuvenit
va face dese salturi mortale

* * *

Nu mai eşti copil
pe fragede coline
o verdeaţă răcoroasă
te bucură ca un somn după petrecere

ochii ridicaţi la steaua palidă
sint ai unui om bătrin

„eu voi muri la marginea mării şi fără iluzii"
nu-ţi mai aminteşti intr-adevăr dragul meu cavaler
dacă tu ai scris versul acesta

orgoliosul poet tinăr demult şi-a pus semnătura
 sub el

* * *

Solitar nu am fost pe cit se cuvenea
Nici pe casta asceţilor
nu s-ar zice neapărat că am pus prea mare preţ
De vanităţile lumeşti m-am ţinut aproape
şi desfătările şi prieteniile
nu mi-au fost de bun augur
Lunatic de-a lungul fluviului verde
in cadenţa zarurilor
mi-am schimbat deseori sufletul
pe o piele de lup

O scrisoare inedită a lui VASILE ALECSANDRI

(Urmare din pag. 3)

interesez la opera d[umi]tale, imi voi permite a nu nici a inlătura observările ce voi crede folositoare pentru astuparea gurii criticii

Cit pentru domnul Mousillac, fii incredinţat că nu l-am uitat, dar ministrul nostru actual la Dep[artamentul] Af[acerilor] Străine nu este foarte strins în privirea decoraţiilor. În răspunsul ce-i vei face la Tuluza, recomandează răbdare : La queue de notre chat est bien venue 2), zice francezul ; aşa va veni şi ziua cind dorinţa domnului Mousillac se va realiza.

M-am intors în cara patria de vreo două săptămini, şi nu mă indur să mă despărţesc de Mirceşti. Aici am găsit un timp splendid, lunca in toată podoaba, grădina cu florile, copacii cu fructele, stupii cu faguri şi toate făpturile cu veselia in ochi. Pină şi firii de iarbă părea că-mi ura buna sosire. Trebuie să las acest rai şi să merg a mă pierde din nou in pustietatea mulţimii Parisului. în acel rai burghezesc. Lăcomia de bani a inventat o aristocraţie specială pentru monedă şi un Rotşild a ajuns a fi un viţel de aur in ochii francezilor. Unde mergem ? Unde mergem ? Dintre toate biciurile care au bătut spinarea omenirei cel mai crud şi mai usturător este acel ce se pregăteşte cu sfichi din perciuni. Vai de urmaşii noştri !

Te rog să prezinţi complimentele mele doamnei Urechilă, şi să primeşti o frăţească stringere de mină.

V. ALECSANDRI

Originalul in arhiva doamnei Paula Sudan. Bucureşti. Toată gratitudinea pentru amabilitatea de a-mi fi permis comunicarea acestui document.

1) Slavă Domnului.
2) Coada pisicii noastre este bine venită.

ŞTEFAN POPESCU — Peisaj oriental

2050 – pagini de istorie

Timişoara în istoria existenţei milenare a poporului român (II)

Aşa cum se subliniază în istoriografia noastră naţională şi de peste hotare, după retragerea legiunilor şi administraţiei romane, oraşele din Dacia încep să decadă ; pierzîndu-şi treptat rolul de centre administrative, politice şi militare, menţinîndu-se ca centre comerciale şi de aprovizionare cu alimente atît a legiunilor romane din sudul Dunării cît şi a populaţiei migratoare. **„Avem dovezi certe de ordin arheologic** — afirmă regretatul nostru istoric, C. C. Giurescu, — că viaţa orăşenească n-a încetat în Dacia, odată cu retragerea legiunilor romane, ci ea a continuat, evident, în forme mai modeste, secole de-a rîndul" (C. C. Giurescu, D. Giurescu, Istoria Românilor, 1. Bucureşti. 1974, p. 149).

În Banat ca şi în restul ţării decăderea oraşelor se accentuează în mod deosebit după campania militară a hunilor din 450. Campania militară, cu caracter de jaf, condusă de Atilla în anul 450 a provocat în rîndurile populaţiei autohtone cît şi în rîndurile populaţiei migratoare (goţii) mari perturbaţii de ordin social şi economic, accentuînd şi mai mult starea de dependenţă a populaţiei autohtone faţă de migratori. Această stare de dependenţă face ca populaţia autohtonă din spaţiul carpato-danubian-pontic să-şi piardă tot mai mult din rolul politic şi militar pe care l-a avut, fenomen ce îi determină pe scriitorii romani şi bizantini să nu acorde în lucrările lor atenţia cuvenită existenţei populaţiei daco-romane de la nord de Dunăre. Această lipsă de ştiri este tendenţios exploatată de unii istorici străini care şi astăzi mai încearcă să acrediteze ideea vacuumului la nord de Dunăre. Atît rezultatele cercetărilor arheologice cît şi cele de ordin toponimic şi lingvistic dovedesc că în spaţiul carpato-danubian-pontic continuitatea a urmat firul logic al procesului obiectiv de formare şi dezvoltare — în forme organizatorice social, economice, politice şi religioase proprii — a poporului român şi a limbii române, proces încheiat în linii mari structurale în secolele VI şi VII.

Este adevărat că perioadele favorabile existenţei şi continuităţii poporului român la nord şi sud de Dunăre au fost intersectate de puternice convulsiuni politice şi militare. După 57 de ani de dominaţie gotică, populaţia daco-romană din stînga Dunării, inclusiv Banatul, se bucură de o relativă linişte asigurată de către Constantin cel Mare prin victoria obţinută la 332 asupra goţilor. În cele patru decenii de relativă linişte, populaţia din stînga Dunării, inclusiv din Banat are răgazul pentru a se reorganiza în acele obşti săteşti sau romănii populare cum le-a numit istoricul nostru naţional N. Iorga. Procesul este însă întrerupt temporar de venirea hunilor la 375. Dominaţia lor durează 79 de ani (375-454), după care este înlocuită cu a gepizilor iar mai tîrziu cu a avarilor.

Incepînd însă cu deceniul al patrulea al secolului al şaselea în stînga Dunării se reinstaurează din nou puterea romană de răsărit, perioadă extrem de favorabilă procesului obiectiv de formare ca entitate etnică de-sine-stătător a poporului român şi limbii române. În această perioadă, în Banat, influenţa bizantină devine tot mai puternică, atît pe plan cultural cît mai ales religios. Documentele vremii consemnează că în Banat, Iustinian are organizat administraţia bisericească prin Novela XI din anul 535 (dr. C. Grofşoreanu, „Banatul de altă dată şi de totdeauna", Timişoara, 1946, p. 14).

Aceste convulsiuni politice şi militare existente în nordul Dunării după anul 275 n-au dus, cum în mod tendenţios încearcă unii istorici străini să acrediteze ideea, la exterminarea populaţiei autohtone, pentru că, lucru recunoscut şi de istoriografia străină, populaţiile migratoare şi chiar hunii **„n-au distrus aşezările existente ale populaţiei daco-romane, ci au creat raporturi de dependenţă mai mult nominale decît reale între populaţia băştinaşă şi vremelnicii stăpînitori"** (St. Pascu, I. Zahiu, A. Tintă, Timişoara 7000 . . . p. 35—36). La adăpostul acestor relaţii, consemnează istoricul N. Iorga, comunităţile daco-romane, iar din secolul al VII-lea cele romăneşti, şi-au păstrat propria lor organizare socială, politică, şi religioasă, care, întemeiate pe îndeletnicirile agricole fundamentale, a asigurat viaţa şi continuitatea poporului român aici în Banat. Mărturii pentru această continuitate stau termenii rămaşi în limba română din vechea latină : domn (dominus), ţară (terra), judeţ şi ţinut ca formaţii teritoriale mai mari (judicium şi tenetum), popor (populus) ş. a.

În Banat, această continuitate este puternic argumentată de cercetările arheologice, toponimice, hidronimice şi lingvistice. Transmiterea de la o generaţie la alta a principalelor denumiri de riuri (Donaris, Maris, Tibisis...) care parcurg sau mărginesc Timişoara denotă continuitate de viaţă stabilă a românilor aici. La argumentele de mai sus pot fi adăugate şi cele care reflectă principalele ocupaţii ale populaţiei

GH. I. OANCEA

(Continuare in pag. a 8-a)

ION VELICAN

Vedeta la prînz

În sufrageria fa[...]miliei Prisacă se aşternu masa. Mama şi fiica munceau de zor: aduseră serviciul [...] cel nou de supă, tacimurile de argint, [...] o salatieră de cristal, şerveţele din Bud[...]apesta, o sticlă cu un dop special, din c[...]are avea să se toarne ţuică ardelenească.

– Finica, adă, [...] mamă, şi solniţa din bucătărie, că am [...]uitat de ea.

– Lică nu măni[...]ncă sărat, ca să nu bea apă multă.

– De unde ştii t[...]u ?

– Aşa le-a zi[...] a[...]ntrenorul.

– Şi tu ştii tot [...] ce le spune antrenorul...

– Cum să nu şt[...]iu dacă asist la antrenamentele lor ?

Tatăl fetei, care [...] citea un ziar, stînd cu picioarele pe o m[...]ăsuţă, întrerupse lectura şi întrebă, pr[...]ivind peste ochelari :

– Măcar ştie ce[...]va fotbal Lică ăsta al tău ?

Fata răspunse ri[...]zînd :

– Păi, tată, e p[...]ropus pentru lotul naţional de tineret.

– Şi ce dacă-i [...]propus, noi nici cu echipa întîi nu fac[...]em vreo brînză...

– Măcar are gî[...]nduri serioase cu tine?

– El ?

– El, dar cine ?

– Nu-i destul c[...]ă eu am gînduri serioase cu el ? Păi [...] care fotbalist nu m-ar vrea de nevastă ? [...] Că eu merg peste tot cu ei în deplasare...

– Pă-i chiar ast[...]a n-o fi bine, zise tatăl ei, reluindu-şi lect[...]ura.

– Cele două fe[...]mei terminară de aranjat masa. Cu miin[...]ile în şolduri, se uitară una la alta şi, văi[...]cărindu-se, mama zise :

– Hai să ne aş[...]ezăm în fotolii, că fotbalistul tău întîrzie[...].

Finica se îmbufn[...]ă :

– Cum poţi să [...] vorbeşti aşa, mamă ? „Al tău" ! El e fo[...]tbalistul întregii ţări.

– Te-oi vedea e[...]u măritată... Dacă ai să mai spui tu vo[...]rba asta...

– Să ştii, mamă[...], Lică e altfel, nu e ca toţi fotbaliştii. E [...] frumos, e cult, e bine-crescut.

Tatăl ei se mai [...]uită odată peste ochelari. Nu zise nimic[...].

Finica dădea s[...]emne de nervozitate. Se ridică de pe f[...]otoliu. De cîteva ori se duse pînă la uşă.

– Azi e dumini[...]că, o fi plecat cu echipa în deplasare...

– Nici vorbă, il [...] contrazise fata. E suspendat o etapă. [...] Vine în mod sigur. Într-un minut va su[...]na.

Şi chiar în acel [...] moment se auzi soneria. Finica deschis[...]e uşa. În hol pătrunse un buchet mare d[...]e gladiole şi în urma florilor fotbalistul : [...] un băieţandru la 23 de ani, subţirel, c[...]u părul mare şi blond. În timp ce înmîna [...] fetei buchetul de flori, uitase pesemne [...] picioarele afară, căci căzu grămadă cît [...] era de lung. Părinţii fetei veniră într-u[...]n suflet, auzind zgomotul, să vadă ce se[...] întîmplase. Pînă să se scoale Lică, Finic[...]a se şi achită de sarcina prezentărilor :

– El e Lică.

Băiatul, pe jumăt[...]ate ridicat, zise :

– Îmi pare bine...

Tatăl fetei îl rid[...]ică bărbăteşte, prinzîndu-l de-o mînă.

– Ne pare rău... se grăbi să se scuze mama fetei, că s[...]-a întîmplat să vă împiedicaţi de prag. Şi poştaşul a păţit-o într-o zi. Apoi rid[...]icînd tonul : Că ţi-am spus, omule, să m[...]ai iei din pragul ăsta, e prea înalt.

– Lăsaţi, doam[...]nă, eu sînt de vină. m-am faultat singu[...]r...

– Poftiţi, intraţi, zise femeia, zîmbitoare.

– Azi nu ai me[...]ci ? îl întrebă tatăl fetei, care avea o [...] ţinută neglijentă, de casă.

Finica îmbrăcas[...]e o bluză trăznită, cu franjuri. La gît îşi[...] atîrnase drept medalion o piatră cir[...]culară cu o gaură la mijloc.

– Nu, azi sînt [...]liber, sînt suspendat. L-am înjurat pe a[...]rbitru.

Auzind că obişn[...]uieşte să înjure, capul familiei se retrase [...] discret în camera sa. În sufragerie, oasp[...]etelui sportiv i se rezervase scaunul d[...]in capul mesei. Privi nesăţios acel int[...]erior îngrijit şi bogat mobilat, şi făcu o [...] remarcă, pe cît de simplă, pe atît de [...] populară :

– E mişto la du[...]mneavoastră.

Mama Finicăi, [...]croitoreasă, îl privi atentă şi-l întrebă :

– Faceţi liceul s[...]eral ?

– Nu, sînt la fă[...]ră frecvenţă. E mai bine. Mă duc direct [...] la examene.

Tatăl fetei se ap[...]ropie şi el de masă şi se aşeză. Mama [...]aduse supa, care aburea din plin, crei[...]nd tuturor bună dispoziţie, poftă de mî[...]ncare. În plus, Finica deschise televizoru[...]l, ştiind că era ora albumului duminic[...]al. După ce capul familiei înghiţi două [...] pahare de ţuică, adresă oaspetelui o înt[...]rebare, care îl puse pe acesta în încurcăt[...]ură, deşi pară cu voie bună handicapul :

– De ce îţi sp[...]une dumitale Lică Berărie ?

Tinerii izbucniră în ris.

– Să vă spună Finica, ea ştie.

– Ce întrebare şi la matale, tată. Beo şi el din cînd în cînd cite o bere şi spectatorii ştii cum sînt...

– Spectatori la Berărie ?!

– Spectatorii de la fotbal, dar care mai trec şi ei prin berărie. L-au văzut de cîteva ori şi pe el, şi unii au impresia că fotbalistul trebuie să fie uşă de biserică.

Lică rise. Se apără cu umor :

– „Lică Berărie". Ştiu că mi se spune aşa, cu toate că de vreo două luni n-am mai trecut pe la braserie. Dar dacă am fi drepţi, aproape oricare bărbat ar trebui să se cheme ori Nae Restaurant, ori Ghiţă Cafebar, ori Doru Rotiserie, Sandi Birt şi aşa mai departe...

Riseră cu toţii şi începură să servească supa.

– E o supă a-ntiia, zise Lică. Pe la noi se fac ciorbe.

– Dar de unde eşti dumneata ? întrebă tatăl Finicăi.

– Eu sînt din Vîlcea.

– Ai venit de la Chimia ?

– Nu, din judeţ, pentru ei n-am fost bun.

În fiecare gest şi cuvînt al tînărului se observa cu uşurinţă un efort vizibil de a părea un om aşezat şi cumsecade. Tot oraşul însă ştia că el e obraznicul, indisciplinatul şi vedeta echipei favorite, care se zbătea în subsolul clasamentului diviziei A. Fiecare gest, mişcare a sa era o mîngîiere pentru cei din jur. Făcea totul cu o pricepere şi un talent, pe care şi le încerca prima oară. Şi îi reuşea.

„Ia te uită ce băiat de treabă. Parcă n-ar fi fotbalist, gîndi mama Finicăi. Are noroc fiică-mea".

„Nu se poate să nu aibă el vreun viciu, gîndi tatăl, dacă a pus ochii pe Finica (măi, ce fată am făcut eu !) înseamnă că e afemeiat. Adică nu... Ba da e, afemeiat, uite-l că face gropiţă-n bărbie. Are şi strungă".

Finica intuia gîndurile părinţilor şi căută, deci, să întărească bunele impresii, spunînd :

– Lică luptă pentru „Gheata de aur". A marcat deja nouă goluri.

– Felşitări ! se auzi vocea lui Pantelimon Prisacă, moldovean aşezat prin sudul Ardealului.

– Felicitări, tată, ţi-am mai atras atenţia.

„Babacul" o privi pieziş.

În timp ce trecură la felul doi, începu pe micul ecran transmisiunea directă de la stadionul „Steaua" din capitală, unde juca echipa lui Lică. Vorbele încetară pentru moment. Lică se cufundă în ecran, uitînd pînă şi de mîncare.

– Dar serviţi, că se răceşte, spuse mama.

– Da, servesc imediat.

Şi, printre înghiţituri, Lică Berărie sorbea din priviri fiecare fază din transmisiunea în direct, de la care el absenta de data aceasta. Echipa sa rată două mari ocazii în primele 15 minute, în schimb Steaua înscrise două goluri în minutele 19 şi 34. Pantelimon Prisacă nu era un microbist, dar acum făcu şi el ce făceau ceilalţi de la masă, se lăsă prins de mirajul televizorului, în sinea lor fiecare dorind să piardă echipa favorită, numai şi numai pentru a găsi drept explicaţie, lipsa din formaţie a vedetei – aci de faţă.

– Dacă eu aş fi antrenor nu l-aş ţine în echipă pe 10-le ăsta nici cinci minute, zise Pantelimon Prisacă. Nu vedeţi că nu ajunge la nici o minge ?

– Ha-ha, rise Lică, nu-i chiar aşa, e jucător bun, are fizic, viteză, dribling, dar e alta chestia. 5-ul ăla, de-i acum la minge, nu-l suportă pe Tincă, pentru că Tincă i-a suflat iubita. De-aia îl sabotează. Îi pasează în aşa fel baloanele, încît să nu le ajungă, sau să le piardă din vîrful bocancului. E dat dracului. Şi cu mine a încercat figura, dar nu i-a mers. Eu am un singur ţel : să văd mingea-n plasă.

– Aşa-i, îl susţinu Finica. Odată a driblat şi poarta. A ajuns la gardul de sîrmă.

– Goool ! strigară toţi.

Echipa lor preferată reduse din handicap, printr-o lovitură liberă de la aproximativ douăzeci de metri.

Lică se bucură scurt. În realitate golul acesta nu-l satisfăcea. Nu se putea bucura cu adevărat decît dacă el însuşi ar fi fost pe teren, altfel, ştiind că unii pot găsi un merit echipei tocmai prin absenţa sa, felurite gînduri îl copleşeau.

– Dar acela de la mijloc, care abia fuge după minge, zise mama Finicăi, ce are, o fi bolnav...

– Nu-i bolnav, e lent, zise Lică.

– Păi atunci de ce-l ţin în echipă ? se oţărî tatăl fetei.

– E o treabă şi cu asta. Vedeţi, dumneavoastră şi, pot spune spectatorii în general, nu vor şti, nu vor înţelege niciodată nişte lucruri, şi anume, că şi fotbaliştii, antrenorii, conducătorii cluburilor, sînt şi ei nişte simpli oameni, cu preferinţele lor, cu păreri proprii, cu slăbiciuni, cu subiectivismul lor. Ăla e Sandu. Fotbalist modest, dar băiat bun, n-a ieşit niciodată din cuvîntul antrenorului.

– Dar dumneata pe cine ai ? întrebă Pantelimon Prisacă.

Riseră din nou cu poftă. Şi chiar acum Steaua marcă al treilea gol, graţie unei bîlbîieli în apărare.

– Hai, Ilie !

Dar Ilie, halful Ilie, cade în careu şi scorul rămîne 3-1 pentru bucureşteni. Asta pînă în final.

– O cafeluţă sper să serviţi, spuse mama.

– Nu vă refuz, dar Finica ştie, nu prea beau cafea.

– Ştiu, intervine tatăl fetei, bei bere...

– Da, aveţi dreptate, am uitat că sînt ... Lică Berărie.

– Nu fi rău ! făcu Finica prinzîndu-i mîna.

– Şi ce aveţi voi doi de gînd ? zise mama Finicăi, ne mai răbdînd amînarea.

Cei doi tineri se priviră lung şi izbucniră în rîs. Fata se dezmetici prima.

– Mamă..., zise ea, mustrîndu-şi părinţii.

– Ştiţi, mie-mi place de Finica..., zise Lică Berărie.

În sfîrşit, am aflat-o şi pe asta, zise femeia, cu o ironie nedisimulată.

– ... şi avem gînduri serioase.

Finica izbucni din nou în rîs şi-l prinse cu două degete de nas. Dar părinţii ei se temeau că de fapt el era cel ce o ducea de nas. Masa fiind servită, cafeaua băută, Finica se ridică prima şi, luîndu-l de mînă pe marele fotbalist, spuse :

– Noi mergem dincolo să ascultăm puţină muzică.

Lică se lăsă condus în camera ei, din care, în curînd, se auziră acorduri zgomotoase de chitară şi o voce răguşită, ce cînta alene. Părinţii, rămînînd singuri, se mîngîiară reciproc cu cîte un zîmbet ambiguu, care lăsa să se înţeleagă că situaţia nu era prea clară, dar totul părea a fi în ordine. În scurt timp, în camera de alături muzica încetă şi cei doi ieşiră şi se pregătiră de plecare.

– Mamă, noi ieşim puţin în oraş, zise Finica.

În hol, la despărţire, Lică, cu vădite semne de emoţie, sărută mîna mamei şi cît p'aci s-o ridice şi pe-a lui Pantelimon Prisacă. Trecu peste prag cu o prudenţă ostentativă, încît tatăl fetei îşi permise o mică glumă :

– Nu la ieşire trebuie să fie omul atent...

– ... ci la intrare, completă Lică Berărie rîzînd.

Despărţirea se făcu într-o voie bună generală.

Cei doi părinţi, grijulii şi încrezători în fericirea fiicei lor, se duseră neîntîrziat la ferestrele ce dădeau spre bulevard. Îi văzură pe „copii" ţopăind de fericire. Hîrjonindu-se cu Finica, Lică îi luă capul sub braţ şi o tîrî cîţiva paşi în felul acesta, apoi ea se smuci, îl lovi peste umăr şi se opri în faţa lui cu mîinile în şolduri. De la cîteva ferestre nişte copii începură să facă galerie :

– Haide Lică ! Haide Lică !

Da, Lică Berărie începea să se simtă în largul lui. Îi lipsea totuşi freamătul stadionului. Făcu cu mîna către copii, apoi zări o maşină frînînd brusc în dreptul său. Se urcă în ea, după ce îşi sărută prietena pe obraz, şi, în timp ce maşina demară la stînga, cîţiva băieţi de vizavi, în blugi, unul cu chitară, o strigă pe Finica.

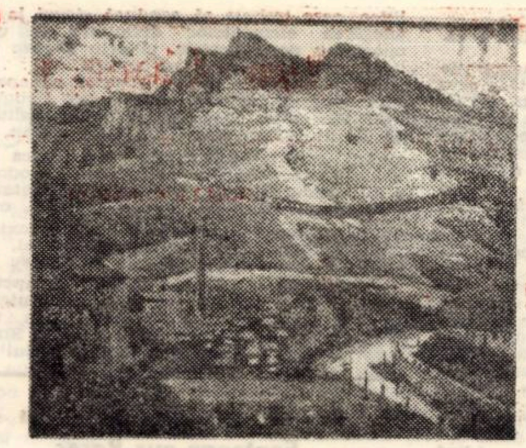

HENRY MAXY — Peisaj industrial

Aurel Turcuş

DOINĂ *

Singur,
Iancu printre brazi,
cu luna
Sub odihnă
e cărarea frintă.
Steaua lui
o sprijină cu mina,
pină cind, intreagă,
doina-şi cintă.
Limpezimea,
rătăcită-n apă,
a uitat
că malu-i prins de lume
şi-n hotarul doinei
ar dori să-ncapă
cu prundul din Criş,
să-l sune, să-l sune...

CÎNTECUL

Era o vreme cind,
sunind in corn de bour,
vinătorii inginau glasul sălbăticiunii,
chemind-o la moarte.

Cintecul tău, iubito,
e jumătate cer şi jumătate apă,
cind imi murmuri inima,
ca o sirenă, intr-un solz de peşte.

Şi seamănă cu glasul de cascadă,
in care-i adunată pinda unui riu ;
pe firul apei merg la tine,
fiind de prund pină la briu.

CUMPĂNĂ ŞI TĂRÎM

Adoarme apa in fintină,
ca pruncul invelit in faşă ;
cu visul ei, etern se-ngină
doar umbra cumpenei, trufaşă.

Sub umbră mă aplec, precum
m-aş inchina uşor, uşor,
sărutind un tărim postum
din leagănul unui izvor.

CUPOLA

Acestei păsări mari, albastre,
ii sint şi fur şi păzitor ;
o aripă ii este-nchisă,
infăşurată pe-un picior.
Cealaltă aripă-i intinsă –
o punte intre două maluri ;
umblu pe ea, ca pe un turn
ce este şindrilit cu valuri.

Simt că se clatină sub mine
piciorul păsării – cel gol –
vrind să se sprijine-n aripa
pe care lumii-i dau ocol.

PRIVIRE

Zamolxis peşteră şi zare,
Zamolxis rădăcină-adincă
şi trunchiu inrămurat, in care
sint fructe tăinuite incă,

focul tău viu, inalt, pe stincă,
iar imi clipeşte-n depărtare,
chemindu-mă, ca o poruncă
de stele – cumpeni, peste mare.

De-atitea ori ajung aproape
de focul tău. Şi de-aş putea
mi l-aş inţărmuri-ntre pleoape,
să fie el privirea mea –

un far imblinzitor de ape,
cit imi va curge Dunărea.

* Din volumul „PĂZITORUL STELELOR", in lucru la Editura „Facla".

televiziune

DUMINICĂ, 12 noiembrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot inainte ! 9,10 Şoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii. Cărţile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,55 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. Album duminical. 13,05 Ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucaşă. 14,20 Drumuri europene : „Un român in Ţările de jos". Umanistul Nicolaus Olahus (II). 14,45 Auziţi cum cintă ţara — cintece şi jocuri populare româneşti. 14,55 Intr-o expoziţie de jucării. 15,05 Aspecte de la Campionatele mondiale de gimnastică de la Strasbourg. 16,05 Caleidoscop muzical-coregrafic. 16,25 Invitaţie la... drumeţie... pe însoritele meleaguri ale patriei. 16,35 Şah mat în... 15 minute. 16,50 E scris pe tricolor, unire. Spectacol. 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 România socialistă — Idealuri împlinite. 19,40 Antologii artistice. Gala muzicii tinere. 21,10 Film artistic. Debutanta indărătnică. Premieră pe ţară (englez). 22,45 Telejurnal. Sport.

LUNI, 13 noiembrie

15,55 Telex. Emisiune în limba maghiară. 19,00 Efigii lirice. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman foileton. Putere fără glorie. 21,15 Mai aveţi o întrebare ? 21,45 „Ne cheamă faptele mărețe" — program de cîntece patriotice. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARŢI, 14 noiembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Panoramic (rel.). 10,35 Putere fără glorie (rel.). 11,25 În alb şi negru. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Muzică populară. 17,45 Moştenire pentru viitor, George Călinescu (II). 18,30 Consultaţii pentru învăţămîntul de partid. 18,50 Lecţii TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 România socialistă — idealuri împlinite. 20,15 La ordinea zilei în economie. 20,30 Seară de teatru. Sîmbătă, duminică, luni. Premieră pe ţară. Producţie a studiourilor de televiziune engleze. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 15 noiembrie

9,00—12 Program de dimineaţă. 16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Studio liric '78. 17,35 Din ţările socialiste. 17,45 Atenţie la neatenţie. 18,10 Telecronica pentru pionieri. 18,30 Tragerea pronoexpres. 18,40 Festivalul „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! 20,10 Telecinemateca : Fără ieşire. Premieră pe ţară (american). 22,00 Fotbal : Spania — România în Campionatul European. Telejurnal.

JOI, 16 noiembrie

16,00 Telex. 16,05 Teleşcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dumneavoastră liber vă recomandăm... 17,20 Reportaj pe glob. Siria. 17,40 Corespondenţii judeţeni transmit... 17,55 Consultaţii juridice. 18,15 Handbal masculin : România — R.F. Germania. Transmisiune directă. În pauză 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Ora tineretului. 20,55 Film TV. Dincolo de orizont. 22,05 Muzică românească. 22,20 Telejurnal.

VINERI, 17 noiembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,45 Un fapt văzut de aproape. 16,00 Telex. 16,05 Curs de limbă franceză. 16,35 Teleşcoală. Emisiune în limba germană. 18,20 File de calendar — noiembrie. 19,05 Viaţa economică. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 România socialistă — idealuri împlinite. 20,25 Film : Sfîrşitul vacanţei. Premieră TV. (polonez). 22,00 Muzeul colecţiilor de artă. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 18 noiembrie

12,00 Telex. 12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,55 Concert de prînz. 14,30 România pitorească. 15,00 Stadion. Magazin sportiv în imagini. „Careul magic" — finalele Campionatului mondial de box amator la categoriile semigrea şi grea ; „Arte marţiale". Fotbal : Cehoslovacia — Italia (rezumat). 16,20 Reportaj TV. Urziceni — azi. 16,45 Agenda culturală. 17,15 Clubul tineretului în Maramureş. 18,15 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,35 Anii de aur ai comediei. 19,30 Telejurnal. 19,50 Viaţa raţională. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Om bogat, om sărac. 21,35 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,05 Telejurnal. Sport. 22,30 Melodii româneşti de ieri şi de azi.

televiziune

„Piticul din grădină" de D. R. POPESCU

la Teatrul Maghiar de Stat din Timişoara

teatru

Am văzut acum, la începutul celei de-a 25-a stagiuni din viaţa Teatrului Maghiar de Stat din Timişoara un spectacol demn din toate punctele de vedere de un moment jubiliar. Piesa lui D. R. POPESCU ni s-a impus, şi în varianta de faţă, mai întîi prin tematica sa de covîrşitoare actualitate politică şi umană, dar şi prin modalităţile sale de expresie dramatică, adecvate conţinutului. Impresionează eroismul unei tinere femei de excepţie, nu atît prin singularitatea ei (asemeni ei — ne convinge şi autorul — au existat, şi există încă multe altele la noi şi pretutindeni), cît mai ales prin forţa de penetraţie a ideilor şi idealurilor pe care le personifică sau le exprimă. Contrastul ce apare în planul realităţii dramatice, datorită prezenţei unor personaje, reprezentînd fiecare cîte o latură a unei ciudate şi tragice creaturi are aici o funcţie metaforică. **Binele** şi **Răul** se înfruntă în această piesă cu accente de basm, iar puritatea învingînd, cade (totuşi) răpus cel ce a hrănit-o cu sufletul.

În acest context, spectacolul timişorean, premieră absolută în limba maghiară, are darul de a ne confrunta deopotrivă cu istoria şi cu noi înşine. Făcînd o demonstraţie a modului concret, dar generalizabil prin transfigurare artistică, în care viaţa investită cu sens străpunge şi dărîmă zidurile, porţile ferecate ale demenţei, ale nedreptăţii şi dezbinării, colectivul artistic, „dirijat" cu mult bun simţ şi cumpătare de regizorul **Seprődi Kiss Attila**, de la Teatrul de Stat din Sfîntu-Gheorghe, ne oferă de fapt răscolitoarea metaforă a unei realităţi dramatice. Este adevărat că actorii **Kiss Erzsébet** (Maria), **Jánó János** (Pasărea) şi **Czegö Teréz** (tînăra ţigancă) se înalţă prin creaţiile lor cu mult deasupra celorlalţi, dar zborul acesta al lor nu scade nimic din forţa de penetraţie artistică dezvoltată de ceilalţi protagonişti. Actorii **Fábián Ferenc** (Constantin Iros), **Ferenczy Annamária** (Sevastiţa), **Szélleyes Imre** (David Miron), **Makra Lajos** (Opritescu Mititelu), **Péterfi Lajos** (Dominic Berceanu) şi ceilalţi, oferindu-ne deopotrivă nişte realizări scenice meritorii, ne sugerează treptat în cursul celor două ore de spectacol, că piesa **Piticul din grădină** a lui D. R. Popescu, integrată perfect în dramaturgia noastră contemporană de cea mai bună factură, se vrea şi este într-adevăr un înălţător imn al dreptăţii şi fericirii încătuşate, prevestind însă o demnă şi durabilă libertate a spiritului şi faptei umane creatoare.

ALEXANDRU VAJDA

Şcoala românească de la Fontenay-aux-Roses

istorie-document

Numele micii localităţi Fontenay-aux-Roses, situată lîngă Paris în Hauts de Seine, a rămas în memoria culturii româneşti prin activitatea de cititor de şcoală a savantului şi profesorului N. Iorga.

Aici, la 1 iulie 1922, a fost inaugurată **ŞCOALA ROMÂNEASCĂ DIN FRANŢA**, şcoală ce a contribuit, prin documentele şi cărţile deţinute, prin întreaga sa activitate, la cunoaşterea mai profundă a istoriei şi culturii poporului român.

În discursul inaugural, cu ocazia ceremoniei deschiderii şcolii, profesorul A. Appel, membru al Academiei şi delegat al Ministerului de Instrucţie din Franţa, sublinia preocupările lui Iorga de istoric european, rolul său în scoaterea la lumină a misiei civilizatoare" .. **al acestor două grupuri latine, pe care secolii le-au instalat la două margini ale Europei, România şi Franţa".**

Şcoala Românească de lîngă Paris urma să primească, ca o „casă românească" tinerii din ţară, pentru ca aceştia să cunoască civilizaţia şi cultura Franţei, să trezească însă şi i n t e r e s u l pentru cultura şi civilizaţia creată de poporul român, mijloc de apropiere între cele două ţări europene. În acest sens, se exprima şi prof. P. Appel la 1 iulie 1922: **„Vom trimite şi noi în România oameni capabili de a studia civilizaţia, istoria, artele ţării amice, capabili în acelaşi timp de a studia la D-voastră o natură atît de fecundă şi bogată, ca să vie pe urmă să profeseze în ţara noastră".**

Revista „La France Nouvelle", care a consemnat evenimentul, sublinia emoţia lui Iorga în faţa acestui discurs, cît şi nădejdea exprimată de savant că Şcoala Românească va strînge relaţiile intelectuale dintre România şi Franţa.

În 1923, cu ocazia conferinţelor de la Sorbona N.Iorga locuieşte la Fontenay-aux-Roses, preocupat de activitatea tinerilor de la Şcoala Românească. În acelaşi an, începe să apară pînă în 1940 anual „Melanges de l' Ecole Roumaine en France", în care se publică lucrări ale tinerilor cursanţi de la această şcoală.

Eveniment de seamă în istoria culturii româneşti, dintre cele două războaie, cît şi cea a relaţiilor româno-franceze, inaugurarea şi activitatea Şcolii Româneşti din Franţa constituie încă o dovadă a dragostei de cultură, a dorinţei de a da tuturor ceea ce cunoştea, a patriotismului marelui istoric Nicolae Iorga.

DINU BARBU

muzică

Spre o nouă calitate a învăţămîntului artistic

Sîntem martorii unor reaşezări fundamentale ale bazelor învăţămîntului pe principii noi. Este preconizat un învăţămînt modern, menit a răspunde sarcinilor noii noastre societăţi, principiul integrării cu cercetarea şi producţia primindu-şi, întîia oară, făgaşul legic de aplicare.

Semnalăm la acest ceas al deciziilor un aspect care nu trebuie de fel ignorat în statutul învăţămîntului: **instrucţia artistică.** Nu consider necesar a pleda aici asupra valenţelor învăţămîntului umanist, în măsură să înzestreze personalitatea cetăţeanului secolului XXI cu acea **calitate umană** menită a împlini legitime aspiraţii după peste două milenii de civilizaţie. Doresc mai de grabă să restring operativ sfera acestuia la învăţămîntul muzical, cel care presupune — spre deosebire de celelalte arte — o precoce iniţiere în studiu, formarea deprinderilor specifice rămînînd un apanaj al vîrstelor foarte tinere. O stipulare asupra menţinerii învăţămîntului muzical în unităţi de sine stătătoare ar asigura o bază largă, încrezătoare elementelor dotate, din rîndul cărora selecţia să fie operată corespunzător.

Motivaţia acestui deziderat rezidă din datoria perpetuării şi pe viitor al acelui extraordinar loc III, pe care-l ocupă România în lume ca număr de premii internaţionale cîştigate aflată după S.U.A. şi U.R.S.S., dacă raportarea se face la proporţia numărului de locuitori, românii coupă locul I (!) ceea ce îndrituieşte la o reaşezare corespunzătoare a învăţămîntului muzical, menită a face faţă noilor exigenţe.

Problema îmbracă cel puţin două aspecte: al învăţămîntului **de specialitate,** unde orele afectate studiului la instrumentul principal rămîn grevate de sarcini echivalente — la restul disciplinelor — cu ale oricărui alt absolvent de liceu, cînd e binecunoscut că un artist se formează investind zilnic cel puţin 5—6 ore de studiu exclusiv la instrument. Unde sînt celelalte discipline de specialitate, cît mai rămîne pentru aprofundarea celorlalte obiecte de învăţămînt? Problema rămîne deschisă . . .

Cel de-al doilea aspect, este cel al învăţămîntului muzical **în şcolile generale şi liceale.** Împuţinarea efectivă a numărului de ore se suprapune deobicei cu efectuarea unor lecţii sterile, transformate în comunicarea de date tehnice seci — de pildă studiul elementelor de tonalitate — cînd acestea ar trebui să constituie doar o anexă, un apendice al unui proces de apropiere, inclusiv afectivă a elevului de esenţa obiectului: cultivarea deschiderilor estetice ale subiectilor, vis-a-vis de opera de artă. Se impune şi aici o transformare a programelor analitice, care trebuie să conducă elevul la înţelegerea elementelor definitorii ale unei epoci, nu doar teoretic, ci prin analize stilistice, operate direct pe audiţie.

Îmbucurătoare, dotarea şcolilor cu aparatura necesară, cabinetul de muzică trebuind, prin strădania profesorului de specialitate, să fie transformat într-un lăcaş rîvnit, de audiţii, meditaţii şi studiu, modalitatea cea mai directă de a lua contact cu capodoperele muzicii din toate timpurile. În contextul acestor modificări ale orei de muzică, optica celor care văd în această artă o dexteritate tolerantă, s-ar revizui substanţial, optica elevului însăşi metamorfozîndu-se radical, primul efect resimţindu-se în apetenţa tineretului spre valorile de-acum înţelese şi familiare, căutînd a le reîntîlni în ambianţa sălii de concert ori a Operei. Structura aceasta înnoită a învăţămîntului ar contribui la reprofilarea perspectivelor şi a performanţelor artei amatoare.

Îmbucurător faptul că oameni de bine, indiferent de profil, intuiesc necesitatea unei juste direcţionări, luînd curajos condeiul, precum un scriitor de prestigiul lui Eugen Barbu. Transcriindu-le, nu fac decît să-mi mărturisesc adeziunea pentru entuziasta sa luare de atitudine: **„Mi se pare că trebuie luate măsurile ca toate liceele de artă să cunoască o înflorire fără precedent. Pornind de la sucesele de necontestat ale acestora, merită să fie create noi condiţii, cît mai bune, un statut cu un pronunţat caracter novator, pentru ca învăţămîntul respectiv să se desfăşoare într-un climat în concordanţă cu marile cerinţe ale epocii noastre, în care muzica trebuie să devină un mijloc eficient de educaţie patriotică, de afirmare pe toate planurile în lume".**

DORU MURGU

plastică

PEISAJUL ÎN PICTURA ROMÂNEASCĂ

(Urmare din pag. 1)

rilor o putere animistă, provenită parcă din esenţele cele mai adînci ale folclorului românesc.

Măiestria desenului, problematica complexă a coloristicii moderne nu devine problemă în sine, de pur enunţ, în opera lui Pallady, Şirato, Mützner sau Tonitza. Integrată în ansamblul general al picturii româneşti, peisagistica bănăţeană sau de inspiraţie bănăţeană scoate în evidenţă valoarea artiştilor timişoreni J. Podlipny, O. Szuhanek, Catul Bogdan.

Expoziţia, însoţită de „Ghidul secţiei de artă", destinat a-i clarifica mesajul, ilustrează bogăţia patrimoniului de pictură românească aflată în colecţia Muzeului Banatului

Cu violonistul DRAGOŞ COCORA

— Da, aşa cum mă gîndisem înainte, la începuturile şcolii, că n-am să pot face faţă niciodată handicapului ivit încă din liceu, că n-o să am timp de acumulări într-un interval aşa de scurt ce îmi rămînea, că nu îmi voi forma o tehnică solidă, aşa acum eram mîndru cînd profesorul meu constata saltul fantastic, în cele două concerte, de Paganini şi Haceaturian, sau în poemul de Chausson. Încoronarea a venit prin numirea, înainte de terminarea conservatorului, de concert — maestru la Filarmonica „Moldova", unde am început o muncă grea, de studiu concentrat, dar inedit, prin programul săptămînal de concerte, prin activitatea tenace de repetiţii şi digitaţii, cu colegii, de tehnică şi trăire autentică.

— Şi cînd v-aţi simţit cu adevărat stăpîn pe instrument?

— Cred că acest moment a sosit odată cu venirea mea pe plaiurile natale, la Filarmonica „Banatul". Aci am fost încurajat spre solistică. Eu am considerat că solistica e o încununare a muncii mele de zi cu zi. Un instrumentist e ca un sportiv. El trebuie să aibă performanţe. Să fie mereu într-o formă bună. Şi, ca să-ţi menţii forma, trebuie studiu permanent. Şi recitalurile îţi impun un asemenea studiu permanent.

— Pot exista cîteva date intime esenţiale pentru cariera unui solist.

— Evident, şi cred că ele pornesc de la posibilitatea de-a cînta, de-a fi programat în ţară şi străinătate de-a avea în faţa cui cînta, spre a-ţi forma o ţinută artistică şi un nume. De-a găsi oameni care să te creditеze ca artist. De-a ajunge astfel în elita instrumentiştilor, a căror muzică, aşa precum îmi scria cineva, „ne furnică".

— Ce rost ar avea un bun artist: să facă performanţe sau artă adevărată?

— Într-o discuţie, după un concurs, în Franţa, un profesor din juriu, de la Academia de muzică din Elveţia, mi-a spus: **„Vedeţi, d-voastră n-aţi reuşit să luaţi un premiu. Dar să nu vă necăjiţi, fiindcă sînt artişti ce cîştigă concursuri şi fac performanţe, şi sînt artişti ce fac carieră pe scenă, adică ei cîştigă inimi".**

— După o experienţă de două decenii, spre care dintre curentele mari muzicale se îndreaptă gustul şi afecţiunea violonistului Dragoş Cocora?

— Consider că sînt ca structură un romantic. Deci temperamentul mă ajută să trăiesc, să intru în interiorul acestei mari muzici, cea mai apropiată sufletului meu. Preclasicii, clasicii, modernii mă atrag, dar romantismul, ca mişcare muzicală, mă avantajează cel mai bine.

— Aţi înghebat, ştiu, un cvartet, numit „Timişoara". Ce destin îi prevedeţi?

— După 21 de ani de muzică de cameră, pe scenă, în concerte, consider că am ajuns la formula şi formaţia cea mai bună: Vioara I — **Dragoş Cocora**; Vioara a II-a — **Ioan Fernbach**; Violă — **William Sturzinger**; Violoncel — **Ştefan Kerekeş.** În cei şase ani de cînd l-am alcătuit, am schimbat formaţia tot de şase ori. Am tot „încercat". Dar era necesar, azi o ştiu, ca cei patru să aibă afinităţi sensibilitate, tehnică, dorinţă de-a face muzică de cameră, cultură muzicală asemănări de ton, vibrato, trăsături de arcuş şi o foarte, foarte mare pasiune pentru muzica aceasta. Azi, cred că am găsit formula „ideală", pentru a visa la o formaţie de talie internaţională, reprezentativă pentru acest colţ de ţară, un cvartet ce va putea trăi doar prin valoarea performanţelor sale, prin repertoriul său ce, în 4 ani, va trebui să atingă 40 de lucrări. Peste doi ani vom participa din nou în Franţa, la Evian, şi va trebui să luăm un premiu. **VA TREBUI!**

— La ce cotă situaţi Filarmonica „Banatul"?

— E o orchestră cu un repertoriu, cu ample posibilităţi de interpretare. Între soliştii săi amintesc pe flautista Ioana Mogoş, pe violoncelista Sanda Guţu, pe oboistul Baciu. Şi mai sînt şi alţii. Mi se pare că ea poate fi pusă printre primele orchestre româneşti.

— Ce poate lăsa un bun interpret de azi oamenilor de mîine?

— Imprimările sînt, azi, „vocea", „fiinţa" interpretului pentru mîine. Un bun pentru viitor. Dar el trăieşte şi prin aportul adus zi cu zi în ansamblul său. El îşi lasă amprenta sa asupra fiinţei celorlalţi, ei imprimă felul său de-a crea, de-a lucra şi celor din jur. Şi poate că, în acest sens, am reuşit şi eu, cît de cît, să aduc ceva din fiinţa artei mele bunilor mei colegi, lîngă care trăiesc şi lucrez, îmi place să cred că viaţa mea are un sens suprem: aceia de-a fi mereu, prin muzică, în sufletele oamenilor, la o treaptă de curată elevaţie artistică . . .

În momentul în care dialogul întreţinut cu violonistul, de bun renume românesc, Dragoş Cocora, se încheia, în camera în care perdelele scrii cădeau cu putere, a apărut soţia şi profesoara Ileana Cocora. Într-un „duet" înghebat spontan, de certă aspiraţie artistică, în acel moment de caldă comuniune fraternă, ce se insinua între noi, aşa ca şi altădată pe scenă, dar acum în propria lor casă, ce putea deveni un plăcut lăcaş al artei, ei mi-au încîntat fiinţa de vechi meloman şi, prin mine, inima iubitorilor de muzică ai acestui oraş, cu admirabila „La Havanaise", de Saint Säens, ecourile cîntului lor, la vioară şi pian, persistînd în mine ca un ecou prelungit, o lungă vreme, de-a lungul drumului înnoptat, sub stelele lui octombrie.

prea acută vanitate? Cert este că n-am mai suportat şi, după vreo doi ani de tras la Vioara a II-a, m-am decis să joc ultima carte, să arăt că nu sînt cel mai slab.

— Vi s-a ivit prilejul?

— Da, s-a iniţiat un concurs, cu partida mea de Vioara a II-a, la Filarmonică. Am reuşit. Directorul operei, văzînd că nu „mă joc", m-a chemat la el şi mi-a oferit pupitrul întîi la Vioara a II-a a Operei. În seara aceea, am cîntat la pupitru' întîi, mai mult pentru a-i face pe unii ranchiunoşi să „turbeze", ei, care m-au umilit doi ani. Apoi am plecat la Filarmonică, totuşi unde aveam un program mai lejer, condiţii mai bune de studiu, pentru ca, în 1960, să dau examen la conservatorul din Cluj.

— Cu succes, desigur?

— De fel. Am fost bine pregătit, m-am prezentat excelent, dar n-am fost admis. A urmat o vreme în care am căzut în lungi deprimări, umblam năuc, dar, cum nu sînt un laş, fără voinţă, mi-am spus: **„Voi încerca la anul în Bucureşti".**

— Şi ce s-a petrecut acolo?

— Am luat o medie mare la examen, au insistat doi profesori, dar tot degeaba. N-am fost primit. Acest fapt m-a afectat atît de profund încît am căzut într-o stare depresivă. Dar mi-am revenit, totuşi, cu greu, după ce mi-am făcut un lucid examen de conştiinţă hotărînd: **„Nu am să mai fac nici un conservator. Gata!".** Şi, totuşi, n-am putut crede că cineva care îşi urmăreşte idealul nu are dreptul în ţara noastră să-şi urmeze acel ideal pînă la capăt. Aşa încît, în 1963 am dat din nou la Conservatorul din Iaşi, unde am luat cea mai înaltă medie dintre toţi candidaţii la admitere şi, întrebîndu-l mai înainte pe Rector, dacă să dau sau nu că, uite, nu fusesem admis de două ori, dînsu' mi-a spus: **„Dacă eşti bun, vei reuşi".** Şi aşa a şi fost.

— Se încheia, deci, o etapă în viaţa dumneavoastră . .

— Şi intram în alta, în studenţie. Unii dintre colegi nu prea ştiau ce caută acolo. Erau puşi pe distracţii. Eu eram pus pe studiu.

— A intrat în joc atunci vreun bun dascăl?

— Gheorghe Sîrbu m-a învăţat enorm în privinţa tehnicii. El îmi lăsa libertatea impulsurilor interioare. Mă dirija doar în privinţa arcuşului, a digitaţiei, îmi făcea critica ţinutei, dar restul drumului mă lăsa să mi-l găsesc singur. El a fost printre acei dascăli ce socoteau că nu trebuie dat unui elev totul de-a gata, ci că merită să lăsi libere căutările creatoare ale ucenicului.

— Şi cum a decurs apoi viaţa?

— Dacă în anul întîi am dus-o atît de greu cu traiul, şi cu studiul, că aveam de rezolvat problemele dificile, concerte de Paganini şi Bach, în al doilea, viaţa mi-a surîs, am început să dau eu însumi lecţii, aveam 5 elevi, am primit bursă, eram apreciat de acel bun om şi profesor care era Gheorghe Sîrbu, uneori mergea pînă acolo că mă punea, în lipsa dînsului, să-i ţin orele de muzică de cameră, făcusem un progres vizibil, organizasem un cvartet al meu de cameră, în Iaşi, şi cîntam pretutindeni oamenilor, formîndu-mi mîna şi sufletul, primind o încredere nelimitată în forţele mele proprii.

— Deci a fost un fel de autorecuperare morală şi artistică, o înălţare bruscă şi luminoasă.

STUDII DE LIMBĂ, LITERATURĂ ŞI FOLCLOR

lecturi

Sub îngrijirea unui colectiv de redacţie, SOCIETATEA DE ŞTIINŢE FILOLOGICE, Filiala Reşiţa, (sub auspiciile Comitetului de cultură şi educaţie socialistă al judeţului Caraş-Severin), a făcut să apară o colecţie de studii de limbă, literatură şi folclor, alcătuind un volum important de peste 500 de pagini. Această apariţie marchează, după opinia noastră, un adevărat eveniment în cultura bănăţeană. Cîmpul pe care urmează să-l cuprindă noua colecţie e foarte vast: colecţia nu-şi impune nici îngrădire, nu şi-a fixat nici o limită. Închinată deocamdată marelui public, colecţia nu sacrifică nimic din rigorile ştiinţei, în ce priveşte rezultatele care sînt prezentate pe înţelesul tuturor. Mai mult, ea îşi propune să urmărească o formulă care, bine realizată, poate fi prilej de opere importante şi originale. Anume, ea vrea să fie mai mult decît o prezentare de materiale şi date. Ea vine, cu ajutorul acestora, să reconstruiască, într-o sinteză coerentă, trecutul spiritual al Banatului. Folosul acestei publicaţii este de netăgăduit.

„Un curs de gramatică necunoscut" al lui Nicolae Tincu-Velia face obiectul unui studiu de Dona Bălănescu. Acest adept înfrîrziat al Şcolii latiniste este văzut de autoare într-o perioadă de căutări, şi eforturi de cultivare a limbii în scopuri practice, patriotice, şi educative.

Scriind despre romanele istorice ale lui Ion Slavici, Alexandru Birsan conchide că, orideîteori Slavici a părăsit lumea care-i era familiară, lumea căreia-i cunoaşte amănunţit resorturile, rezultatele s-au dovedit discutabile, dacă nu derizorii, sub aspect estetic. Cercetînd elementele arhaice în graiurile din Almăj, Eugen Beltechi ajunge la constatarea că „graiurile din Almăj, împreună cu alte graiuri din Sudul Banatului, prezintă particularităţi ce le deosebesc de restul graiurilor bănăţene. Unele din aceste elemente arhaice se regăsesc în zonele învecinate cu Banatul, în nord-vestul Olteniei şi uneori în Ţara Haţegului. Studiul lui I. Bettisch se intitulează „Cercetări de tipologie a limbii în secolul al XX-lea" şi cel al lui Nicolae Bocşan, „Iluminismul românesc din Banat şi idealul luminării" şi ele arată modalitatea cea mai realistă prin care gîndirea românească se integrează în cea europeană. Gh. Bulgăr, cercetînd componentele afective ale textelor literare, constată că ele nu sintetizează numai efortul unui scriitor de a cristaliza adevărurile sale despre epoca sa, despre ideile unui moment istoric, ci exprimă un nivel al dezvoltării limbii sub acţiunea dinamică a talentelor care ne dau imaginea vieţii în bogăţia, noutatea şi expresivitatea stilului operelor lor. Cunoscutul publicist reşiţean, George C. Bogdan, aduce valoroase contribuţii la biografia Anişoarei Odeanu, publicînd o seamă de documente cunoscute şi inedite. „Lumea lui Virgil Birou" este un studiu despre un important prozator bănăţean, despre locul de frunte pe care-l ocupă în linia creatorilor români contemporani. Studiul seduce prin bogatul aparat critic şi tot atît de bogatul comentar exegetic, dar şi irită, pentru că diminuează valoarea unui scriitor bănăţean, ca Ilie Ienea, apreciat la apariţie de critici de vază, precum Petre Comarnescu, şi care a fost un romancier avangardist al genului. Printre evocări, aceea a lui Ion Stoia-Udrea, făcută de Nicolae Ţirioi, este revelatoare. Ion Stoia Udrea este privit ca un om de cultură deschis gusturilor şi curentelor intelectuale şi artistice ale vremii, „al cărui merit incontestabil este că a ştiut să stîrnească interesul pentru valorile autentice ale provinciei pe care a iubit-o". Deosebit de valoroase sînt şi materialele de etnografie şi folclor, precum şi unele note şi documente.

PETRU SFETCA

„cîntarea României"

Ceea ce ar putea deveni festivalul...

În germene, festivalul „Timişoară, floare rară", (organizator Consiliul judeţean al sindicatelor), conţine ceea ce ar putea deveni festivalul timişean al muzicii tinere. Timp de două zile, 11 formaţii, 16 folkişti, 12 textieri, 9 solişti, mai mult şi mai bine decît în ediţiile precedente. Concursul fiind oarecum tematic, el a catalizat felurite specii şi stiluri ale genului, criteriul de apreciere bazîndu-se mai puţin pe mondenitatea unei modalităţi de expresie, cît pe calitatea interpretării. Inerente momentele de inadecvare a muzicii cu textul, cînd însăşi tonalitatea nu servea versurilor, „lipite", sau cînd textul era lipsit de virtuţi poetice, resimţindu-se lipsa unei îndrumări profesioniste. Pitorească „răsturnare" de ultim moment, cînd publicul a acordat primul loc unui grup clasat de juriu pe locul doi ; „Omicron L" din Lugoj, dotat cu cel mai bun solist, adecvat muzicii rock şi avînd o muzică interesantă, mai puţin comună, ne reconfirmă presupunerea că în acest municipiu s-ar găsi un centru serios al perpetuării tradiţiei pop din această zonă a ţării. Laureaţii. „Solex" („Tehnolemn" Timişoara), cu stridenţe, imitaţii şi kitsch, nu s-au ridicat totuşi la propria lor valoare şi la aceea a dotării tehnice de excepţie. Mai omogen, „hard", fără preţiozităţi şi vedetisme, formaţia clubului „1 Iunie" Timişoara. Vocile din festival : D. Macovei (Gătaia), emoţionantă, stil J. Baez ; I. Toroican, un „vitalist", imitînd pe Andreescu. (N-am reţinut numele excelentei voci de la „Omicron", dar vom reveni). Folkiştii Csutak S. şi Antal I. aduc un folk fără tente imitative, autentic, specific unui univers spiritual din această parte a ţării. Revenind la „Solex", tenta revuistică şi grupul feminin dezavantajează trei buni instrumentişti. Şi în acest festival am resimţit inflaţia acestui „folk cu orice preţ", monotonia acestuia, confuzia folk-baladă populară etc. Ca şi tinereţea permanentă a rock-ului (chiar şi în varianta lui „lirică", dacă ne putem exprima astfel ; „Omicron"). Orchestraţia dinamică a revitalizat şi şlagăre precum acela al lui Emil Şain. Am ascultat şi încercări „disco", (acest rău necesar), bine alcătuite în orice caz, un festival mai bogat, mai nou decît cel de la Constanţa, transmis la radio. (În afară de concurs, „Gramofon" şi Adina Dimitriu. Ion Teslaru a şi transmis în direct opinii de la festival, pentru noua emisiune radio de duminică). Şi acum, clasamentul : **Formaţii** : 1. „Solex" (Tehnolemn) ; 2. „Omicron L" (C.C.S. Lugoj) ; 3. „T. 2" (1 Iunie). (Nu menţionăm menţiunile). **Solişti** : 1. I. Toroican ; 2. F. Serac ; 3. Lotte & Lisette Merle. **Folk** : 1. Csutak Ştefan şi Antal Emeric ; 2. C. Dincă ; 3. D. Macovei & V. Stancu. **Creaţie muzicală** : 1. Emil Şain ; 2. I. Toroican. **Versuri** : 1. Gheorghe Drinovan ; 2. Ignea Loga ; 3. Wilhelm Weiss. **Premiul revistei „ORIZONT"** : **folkistii D. Macovei şi V. Stancu (Gătaia).**

LUCIAN BURERIU

top

SECŢIA ROMÂNĂ : 1. Jocul aparenţelor — Sfinx ; 2. Racul, broasca şi o ştiucă — Semnal ; 3. El Greco — Adina Dimitriu ; 4. Hanul ulciorului nesecat — Mircea Baniciu ; 5. Călătorie cosmică — Romanticii. SECŢIA STRĂINĂ : 1. Three Times A Lady — Commodores ; 2. Painter Man — Boney M. 3. You're The One That I Want — Olivia Newton John & John Travolta ; 4. Spacelab — Kaftwerk ; 5. Who Are You — Who.

NU-L UITAŢI PE HENDRIX !

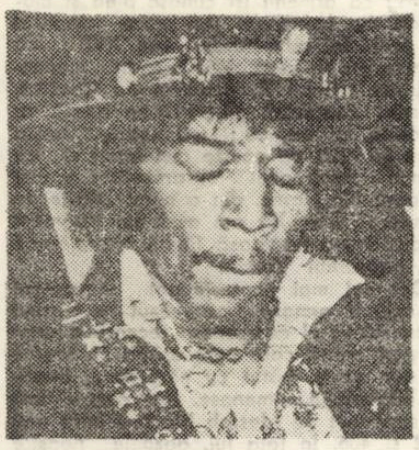

În contextul muzicii rock, „momentul Hendrix" a însemnat conturarea unui limbaj original, bazat nu atît pe revoluţionarea instrumentului (perfecţionarea lui) cît pe îndrăzneala artistului ce a impus formule de exprimare cu totul aparte. **„Nu sînt atît de electrificat pe cît pot ELECTRIZA !"**, mărturisea Hendrix Waleriei Wilmer, acum un deceniu, cînd, alături de Noel Redding şi Mitch Mitchell (**grupul „Experience"**), artistul ne oferea mostrele unui „sound" nonconformist, primit de unii cu rezerve.

Cel mai important instrumentist din istoria rock-ului se naşte în Seattle (Washington), în anul 1947, după unii, în 1943. Cînd, în septembrie 1966, **Chas Chandler**, fost basist la „Animals", şi managerul **Mick Jeffery**, aflaţi în S.U.A., îl vor auzi pentru prima oară, Hendrix cînta în grupul soul „Blue Flames" sub pseudonimul **Jimi Jones** (şi nu Jimmy James cum ne „informează" un ghid-rock). Cei doi britanici văd în acest tînăr timid, modest, dar care „plesnea" de talent, un posibil star pe scena pop engleză. **„M-am decis, la îndemnul lor, să plec în Anglia. În fond, ce pierdeam ? Cei trei dolari cu care eram plătit pe noapte în localul de pe Greenvich Village unde, cîntînd, simţeam că mă plafonez ?"**.

La 22 ani, Hendrix era un chitarist apreciat, „rodat" în show-urile lui Solomon Burke, Little Richard, Ike & Tina Turner cîntăreţi pe care, între anii 1965 şi 1966, i-a acompaniat în nenumărate concerte. În vara anului 1966, Hendrix întreprinde un lung turneu pe Coasta de Vest, în compania saxofonistului **King Curtis** şi a cîntăreţului **Joe Dee**. Odată sosit în Anglia, Hendrix e preocupat de mixtura bluesului urban cu ritmurile rock. Căutările sale se înscriau în asa-numitul „Progressive Blues Experiment", curent care şi-a găsit exponenţi de elită în persoana unor artişti ca B. B. King, Muddy Waters, Howlin' Woolf ...

PETRU UMANSCHI

(Va urma)

echo

ÎNTÎLNIRI LITERARE

În cadrul „Zilelor culturii bocşene", au avut loc, în ziua de 7 noiembrie, două momente demne de consemnat : întîlnirile literare ale revistei „ORIZONT" şi editurii „FACLA", cu cititorii oraşului, cu creatorii cenaclurilor literare „Semenicul", din Reşiţa, şi ai cenaclului local. Şi la Liceul industrial nr. 1 din Bocşa şi în cadrul Casei de cultură, oaspeţii, scriitorii Al. Jebeleanu, Ion Arieşanu, Damian Ureche, Vasile Versavia, Gh. Azap au avut întîlniri revelatoare pentru necesitatea penetrării literaturii şi artei în rîndurile cititorilor, a tinerilor condeieri. De menţionat atmosfera de comuniune spirituală instaurată în aceste două întîlniri literare, elevaţia dialogului, la reuşita căruia şi-au adus aportul şi entuziaştii oameni de cultură reşiţeni şi bocşeni : profesorul şi vicepreşedintele Comitetului judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă Caraş-Severin, M. Deleanu, profesorul şi metodistul Titus Crişciu, profesoara şi poeta Ioana Cioancăş, publicistul şi criticul literar Gh. Jurma.

Asemenea colocvii instaurate între cititorii şi creatorii de literatură nu pot decît să cimenteze nişte legături afective între artişti şi consumatori de artă, să apropie arta însăşi de marele public ce o aşteaptă şi o doreşte.

corespondenţa

Albert Tioreanu — Dv. reuşiţi să daţi relief unor idei altfel seci prin natura lor. O virtuozitate subtilă, o limbă fermă şi coerentă mărturisesc prezenţa unui poet. Continuaţi şi mai trimiteţi.

Emilian Roşca — Poezia e substanţa care izvorăşte dintr-o sensibilitate metafizică. Dv. vă apropiaţi de unele enclave lirice şi în chip virtuos exteriorizaţi o stare sufletească. Reveniţi.

Valentin Argeşanu — Nu trebuie să vă faceţi probleme. Şi cei mai mari poeţi au trecut prin momente de slăbiciune. Nu putem fi egali în fiecare zi. Şi apoi, un mare poet spunea că numai cei care nu caută nimic nu întîlnesc niciodată obscuritatea. Mai trimiteţi.

V. S. Ghican — Novalis zicea că fiecare face miracole în maniera lui. Mă bucur că pe zi ce trece dv. îmi daţi semne îmbucurătoare de progres.

Icar Aman — Sînt luciri în versurile dv. care atestă prezenţa unui poet autentic. Am reţinut ceva. Mai trimiteţi.

Paul Popescu — Încercările dv. trezesc o vibraţie deosebită. Cuvintele se leagă coerent în interiorul unui vers şi au unele imagini viguroase, o limbă fermă, cu unele arhaisme care te izbesc.

Ion Bihoreanu — N-am vrut să stabilim nici o relaţie între poezia Dvs. şi cea a lui Eugen Jebeleanu. Doar o afinitate. În versurile trimise subliniem o reală evoluţie. Am reţinut ceva. Mai trimiteţi.

Marius Sîrbu — Încercările dv. cunosc în ultimul timp o evoluţie substanţială. V-am reţinut ceva. Nu uitaţi că poezia e **un fel de a vedea** al poetului. Una din calităţile poeziei e reticenţa. Trebuie să rezişti tendinţei de a spune totul, de a explica şi a regreta. Altfel dispare sugestia, acea parte nespusă a poemului, în care se află, de fapt, poezia.

PETRU SFETCA

Prietenii revistei Orizont

Drumuri

În munţii mei veţi găsi un timp oprit
În care tăietorii de lemne stau nemişcaţi
Cu fierăstrăul
Lăsat în inima mesteacănului, dulce.

În pămîntul dinspre cer am săpat un puţ
adînc şi treizeci de galerii
Minerul cu dinţi albi îşi ascunde numele,
gura lui
Aruncă explozia unei înjurături spre o
piatră al draculul de elastică.

În oraşe veţi găsi constructori rizînd şi
constructori
Căzuţi de la etajul zece în morminte şi din
morminte
N-au mai izvorît izvoare ci numai flori
Vesnică fie-le piatra de la temelia cetăţii.

În ţinuturile-n care am rămas veţi afla
oameni vorbind cu plugul, cu grîul, cu
vitele ...

Mergînd spre o ţară călătoare din care
cocorii nu pleacă
Şi timpu-i oprit într-o călătorie
Păşiţi încet. Poeţii
Înseamnă cu păsări hotarele păcii.

Dimineţile trandafirilor

Maică, în parfumul florii latră un cîine
Şi vine o mireasă fără trup
Pe podiş aleargă zăpada
Voaluri de iarnă rămîn prinse în
mărăcini.
Dacă mă caută oameni cu chipuri
încruntate
Dacă mă caută prieteni iertaţi
Spune-le că am trecut pe acasă şi am
plecat
Spre o primăvară mai de departe,
Spune-le că dimineţile trandafiriului sînt
limpezi acum
Iar cînd mierlele cîntă-n tufişuri
Mă plimb prin grădină sub liniştitoare
Gînduri.
Mai spune-le că cei ce vin pînă la mine
Vor încălţa la poarta-mi sandale din piele
de şarpe
Fie-le gîndurile curate căci
Ştiu a le citi cu ochiul deschis al săgeţii.

IOSIF CARAIMAN

O cameră fără acoperiş

Peste cîmpie traversează un tren
Rămîne cîte o pată de nor
deasupra întinderii desfundată de zgomot
Călătoriile, oricît ar fi de lungi
au loc în rucsacu' de sub poalele frunţii
unde trenul adună culorile momentelor
strecurate în abdomenul mişcării.
Atmosferă de gări pluteşte peste gesturi
unde îmi caut gazdă
o cameră fără acoperiş.

VALENTIN ARGEŞANU

rebus

Acvatică

ORIZONTAL : 1) Bazin de înot — Comitetul de Stat al Planificării (abr.). 2) Specialişti hidrologi pe batiscafuri. 3) Halogen folosit pentru dezinfectarea apei — Dat la paradă. 4) Riuri, fluvii, lacuri ... — Transmit prin înţepături, frigurile palustre. 5) Albia unui rîu — Comună în U.R.S.S. 6) La volan ! — Apă stătătoare puţin adîncă — În lege ! 7) Într-o ecluză ! — Primele la etalonare ! — 13 homari ! 8) Insulă în mijlocul unui rîu sau al unui lac — Continent. 9) Get ! — La vale ! — Mijloc de circulaţie pe întinderile albastre. 10) Suprafaţă de teren udată în mod artificial, printr-un sistem de canale — Rîu în U.R.S.S. 11) Organisme acvatice care suportă variaţii mari ale salinităţii apei (adj. sing.).

VERTICAL : 1) Ramură a hidrologiei care se ocupă cu studiul apelor curgătoare. 2) Caic ! — De baltă (adj.). 3) Lipsă de apă — Citire ! 4) ... — de-mare, mic peşte teleostean — Iubiţi. 5) Plutirea şi înaintarea noastră în apă (inv.) — Compozitor român contemporan. 6) Surse de apă purtate de vînt — Alt rîu în U.R.S.S. — Delta în cele din urmă ! 6) Începutul unui agrement ! — Element secund de compunere savantă, cu sensul de „navigator" — Talaz. 7) Acţionată de o apă curgătoare, pune moara în mişcare (pl.) — Tria. 9) Albii artificiale — Ghimpe. 10) Firul apei — Lac cu fund mîlos. 11) Rîu mic — Maritim.

Dicţionar : AIL, ILI, OLAH, AEV.

VIOREL ABRUDAN

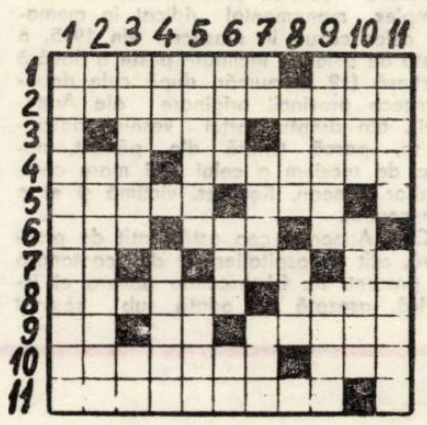

serial

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (IV)

În întîmpinarea marii aventuri

Era în amurgul unei zile de august. În faţa casei ce reprezentase adăpost pentru Stanger se opri o maşină. Generalul „Kir" şi maiorul „Georg" veniră să-şi ia rămas bun. În cameră, lîngă un perete, se aflau două paraşute, o cutie din metal, schmeiserul şi o geantă cu şase încărcătoare de rezervă.

„Kir" scoase din servietă o sticlă de coniac. Stanger aduse pahare.

— Aşadar, Andrzej . . „Kir" ridică paharul.

— Nu-mi plac despărţirile şi nu suport toasturile — îl întrerupse Stanger. — Să bem ca nişte prieteni care se despart pentru puţin timp. Şi să nu mai vorbim de asta. Dădură în tăcere paharele pe gît şi îşi aprinseră cîte o ţigară. „Kir" întinse din nou mîna spre sticlă.

— Mie să nu-mi mai torni — îl spuse Stanger. — Vreau să fiu complet treaz. Mai ales după ce voi ateriza. Dacă mă voi întîlni cu ei, vreau s-o fac în mod conştient. Beţi pentru mine.

Discuţia nu se lega nicicum. „Kir" se uită la ceas şi se ridică.

— E timpul, căci drumul e lung. Lipeşte-ţi barba şi mustăţile. Cu toate astea — şi arătă spre echipament — te vei încărca la aeroport.

Luară aparatele şi ieşiră. „Georg" se aşeză la volan. Maşina lunecă spre vest. Trecură în viteză prin cartierele de sud ale Moscovei, apoi depăşiră sate şi oraşele cufundate în beznă, păduri nemărginite, întunecate, iar în cele din urmă cotiră pe un drum lateral. Nu după mult timp zăriră şi aeroportul Se opriră în faţa unei bărăci fără lumină Aici Stanger îşi puse combinezonul. Pe cap îşi îndesă casca de aviator, cu ochelarii de protecţie. Îl ajutară să-şi agaţe paraşuta, să fixeze cutia, schmeiserul şi pistolul. Era gata.

Se urcară din nou în maşină şi „Georg" conduse pînă la hangarele din pădure, unde se aflau mascate avioanele. Se opriră lîngă un bombardier al cărui interior fusese amenajat pentru transportarea oamenilor. Căpitanul pilot îi raportă lui „Kir" că echipajul şi avionul sînt gata de decolare. Din beznă apăru comandantul aeroportului, care, la rîndul lui, îi declară generalului că peste cincisprezece minute va porni o expediţie de avioane de bombardament. Stanger stătea lîngă avion şi privea cu vădită curiozitate în jur. Aeroportul şi împrejurimile erau cufundate în beznă. Pe cerul înstelat, ici-colo, se deplasau norişori. În hangarele din apropiere motoarele bombardierelor începură să duduie. Siluetele lor puternice apărură treptat din adăposturile din pădure, îndreptîndu-se spre pista de decolare. Echipajul avionului special îşi ocupă locul. După un moment, primul motor, iar apoi cel de-al doilea, dădu drumul pe ţevile de eşapament unui nor de scîntei şi gaze.

Generalul „Kir" se apropie de Stanger, îl îmbrăţişă rămînînd în această poziţie o clipă. Apoi Stanger se apropie de avion, se opri, se întoarse şi-şi privi tovarăşii scoţînd, prin gîtul uscat de emoţie, ultimele cuvinte de rămas bun.

Maşina se pregătea de decolare. Prin geamul îngust Stanger observă bombardierele care se ridicau în aer. După un moment şi avionul lor decolă. Înconjurînd aeroportul, treptat, treptat, luă înălţime pînă ce-şi ocupă locul în formaţia de bombardiere...

Zburau spre vest. Stanger stătea singur în cabina pustie, în formă de pîlnie. Duduitul monoton, ce dura fără întrerupere de ore întregi, începu să-l adoarmă. Fuma ţigară după ţigară uitîndu-se din cînd în cînd la cadranul fosforescent al ceasului.

Era aproape ora unsprezece şi patruzeci de minute, Nu vroia să se gîndească la misiunea care-l aştepta. O cunoştea şi înţelegea pericolul la care se expunea din momentul în care va părăsi avionul. Credea însă în succesul său, în sîngele lui rece şi în meseria de agent pe care o stăpînea. Cu toate acestea, încerca o nelinişte ca în faţa oricărei acţiuni noi. Observatorul îşi scoase capul din cabina sa întunecată şi strigă spre Stanger :

— Ne apropiem de liniile tranşeelor. Fii atent ! Poate să ne zguduie . . . Sîntem pe front !

Stanger dădu din cap în semn că a înţeles, Se uită pe geam. În jur începea să se lumineze. La cîţiva kilometri, în jos, sub ei, se întindea ca un zigzag linia frontului, marcată prin focul clădirilor ce ardeau şi al exploziilor de bombe

Simţi înţepături în urechi. Avionul începu să coboare prin ocoliri. De jos ţîşneau în fîşii luminele reflectoarelor. Se încrucişau în urmărirea lor ca plasele de păianjen. Se părea că avionul se va încurca în ea. Proiectilele luminoase străpungeau bezna nopţii ca nişte roiuri de licurici. Stanger se ţinea încleştat de minere. Simţea cum avionul vibrează din toate încheieturile, auzea vuietul motoarelor şi bubuiturile proiectilelor ce explodau prin apropiere. Dansul acesta diavolesc printre luminile reflectoarelor şi salvele de artilerie durară foarte mult. Ori, poate, i s-a părut numai. În cele din urmă, reflectoarele şi poziţiile artileriei rămaseră undeva, în spate, iar avionul lor fu înghiţit din nou de beznă. Stanger îşi şterse fruntea plină de sudoare. Ar fi vrut să părăsească cît mai curînd posibil avionul şi să se afle din nou pe pămînt. Se apropia ora unu. Îşi aprinse o nouă ţigară. Gustul amar al nicotinei îl simţea în gură şi în git.

Zborul întrerupt

Artileria antiaeriană începu să tragă din nou. Undeva, jos, se aflau probabil obiective militare. Bateriile de artilerie băteau spre cer, iar fîşiile de lumină ale reflectoarelor susţineau ca o palisadă cerul. Schijele răsunau izbindu-se de carcasa cabinei şi aripile avionului. Pilotul, prin manevre de-a dreptul nebuneşti, dirija maşina în jos, în sus, lateral. La un moment dat însă un val de lumină orbitoare inundă cabina. Două reflectoare prinseră avionul în tentaculele lor, iar în apropiere bubuiră exploziile proiectilelor. Pilotul, printr-o manevră fulgerătoare, dirijă avionul în jos. Maşina în picaj nu putu însă să se elibereze de luminile încrucişate ale reflectoarelor. Stanger zări deodată o scînteiere roşie după care, într-o fracţiune de secundă, urmă o detunătură asurzitoare. Avionul începu să pocnească, sfîşiat de schijele de oţel. Ameţit, simţi miros de scrum şi fum. Înainte de a-şi da seama că avionul se prăbuşeşte doar în virtutea inerţiei, navigatorul se strecură în cabină strigîndu-i :

— Sîntem atinşi ! Motorul drept... Aripa... Sări !

Maşina, cuprinsă de flăcările ce ţîşneau din aripa dreaptă şi din motor, se prăbuşea vertiginos spre pămîntul luminat de reflectoare şi salvele de artilerie. Stanger îşi încheie fulgerător casca, îşi trase ochelarii pe ochi, îşi potrivi curelele paraşutelor şi se trînti spre trapă. Se trudi un moment cu cîrligul, care pînă la urmă cedă.

În româneşte de
ANDA şi NICOLAE MAREŞ

itinerarii

ARMENIA — țara monumentelor de piatră

Mai intii o deplasare de peste patru mii de kilometri, pe ruta București — Moscova — Erevan. Distanțele sînt comprimate neverídic de modernele jeturi ale companiei Aeroflot la citeva ceasuri de călătorie confortabilă. Nici diferența de fus orar (doar două ore) nu lasă să se intrevadă distanța parcursă. Doar nepotrivirea de temperatură (19 grade la București, 11 la Moscova și 27 la Erevan) îmi insuflă un fior de neliniște. O privire aruncată pe hartă și constat tulburat că mă aflu la punctul cel mai sudic atins vreodată de mine într-o călătorie, paralela 40 (Toledo, Sardinia, Ankara). În Transcaucazia, sub nivelul cel mai sudic al Mării Negre, pe podișul răscruce a atitor drumuri (mai tirziu aveam să descopăr pe partea dreaptă a șoselei stilpii de telegraf ai vechii linii ce unea cîndva Londra cu Calcutta), răscruce a atitor civilizații.

Erevan, capitala Armeniei sovietice, este un oraș monument, dăltuit în piatră de tuf, dominat așadar de culoarea roșiatică, cu reflexe alburii, a acestei roci vulcanice, împrăștiată spornic peste tot, acoperind terasele podișului, ușor de adunat și supus ordinii arhitecturale a unei construcții. Totuși, un oraș modern, opera acestui secol, ridicat la rangul unei metropole cu 625.000 de locuitori, de unde la începutul secolului număra abia vreo 30.000 de suflete. Bulevardele largi și totuși intime prin vegetația bogată, adesea luxuriantă, ce cuprinde clădirile și marchează marginile șoselelor, dar mai cu seamă edificiile cu o arhitectură originală, fiecare irepetabilă, fiecare cu istoria ei, pe care gazdele ne-o istorisesc cu mîndrie, toate ordonate după o geometrie riguroasă de talentații arhitecți armeni, Alexandru Tamanian, E. A. Sarapian, Marc Grigorian și alții.

Impresionante sînt terasele pe care se desfășoară orașul, urcînd spre pereții ca de fortăreață ce-i străjuie intrările, fiecare din aceste coline ori pinteni de stîncă avînd monumentul ei, de la ursoaica ținînd cheia orașului în gură, suspendată deasupra șoselei, pînă la tulburătorul complex monumental ridicat în memoria celor căzuți în masacrul din 1915, o roată de coloane înclinate peste o flacără nestinsă (12 la număr, după cele douăsprezece provincii originare ale Armeniei), din dreptul torței veșnice ridicîndu-se, parcă țișnită din pămînt, muzica de recviem a celui mai mare compozitor armean, Komitas, victimă și el a masacrului.

Căci Armenia, cea astăzi atit de prosperă, atit de ospitalieră și de cantonată în prezent, nu își ascunde povara ei istorică, așezată nu odată sub semnul tragismului și supraviețuirii de ultim moment. În mod simbolic, civilizația acestui colț de lume, înconjurat de munți avînd rezonanțe protoistorice (Ararat sau Aragaț) a dăinuit în piatra de tuf, rocă născută din consolidarea cenușei și nisipului, în erupții vulcanice, marcînd aceste locuri cu destinul păsării Fenix. Piatra întîlnește privirea, nu odată rănind-o, peste tot. Aproape fiecare piatră este un monument; nenumărate biserici, unele conservate miraculos, încă din primele secole ale acestei ere, altele dărîmate parțial prin forță (forța atitor hoarde de năvălitori); ori impresionantele cruci de piatră, „hacicaruri", care sînt presărate de-a lungul și de-a latul podișului, adevărate pagini de istorie scrise în piatră, cu ornamentația rară a unui popor versat în exprimarea spiritului său în acest material. Dar tot piatra este aceea care întîrzie apariția vegetației, germinația pămîntului, care supune omul la eforturi sisifice de îmblînzire a geografiei, pentru a supraviețui. Azi, orașul Erevan se întinde pînă sus pe crestele stîncoase ale colinelor înconjurătoare, cu grădini suspendate în trepte, unde piatra a fost învinsă de pămîntul fertil, cărat acolo metru cu metru, și tot piatra este azi chemată să stea stavilă surpării acestei fragile fertilități. Aici se cultivă mai ales vița de vie, ajunsă celebră prin nu mai puțin celebrele coniacuri armenești.

Tulburătoare este rezistența acestui popor în fața istoriei, de atitea ori cotropit și împărțit de Mezii, de Alexandru cel Mare, de sasanizii iranieni, de califatul arab, de romani, de perși, de bizantini, de mameluci, de mongoli, de turci. În secolul XVII, bunăoară, teritoriul armenesc era disputat de Persia, Rusia și Turcia. Adesea istoria a lucrat în favoarea acestui popor harnic și întreprinzător, prăbușind marile imperii cu aceeași ușurință cu care le-a înălțat. Din cenușa marilor imperii a renăscut din nou Armenia, azi Armenia socialistă. Or, există o lege a compensației care face rezistența, fie ea și înfrîntă, a unui popor ce luptă pentru neatîrnare, mai nobilă și mai demnă de a fi reținută de istorie decît faptele de vitejie ale cutărui cuceritor; așa au rămas în istorie celebra dinastie a Arsakizilor, din care făcea parte și Tigran cel Mare, cel care a înfruntat legiunile romane, ori a treia dinastie armeană a Bagratizilor, întemeiată de Aschod. Nu odată, însă, armenii au fost nevoiți să ia drumul bejeniei, împingînd lumea, încercînd să-și conserve cultura și înzestrarea spirituală în felurite colțuri ale pămîntului mai ales acolo unde au găsit un climat ospitalier, așa cum bunăoară s-a întîmplat cu țara noastră. Nu mare mi-a fost surpriza cînd, în mai multe prilejuri, am putut vorbi românește în R.S.S. Armenia. Delegația română de scriitori a fost tot timpul însoțită, de pildă, de istoricul Suren Kolagian, originar din țara noastră, un admirabil cunoscător al relațiilor culturale și spirituale între popoarele noastre, cel care mi-a vorbit cu exaltată mîndrie de posibila descendență comună a neamurilor noastre din aceeași ramură tracă. Ori am fost oaspeții Înaltului Catolicos al tuturor armenilor, Vasken I, și el originar din țara noastră, un iubitor al culturii române, Eminența sa ne-a vorbit cu nedisimulată emoție de anii petrecuți în țară, ani ai formației sale ca intelectual, pe care îi rememorează nu o dată, menținînd o permanentă legătură cu cultura română — „tocmai citesc, a adăugat domnia sa, o carte a lui Romulus Rusan", ultima primită din țară).

„Palatul manuscriselor" din Erevan, străjuit de părintele scrierii armene — Mesrob Maștorț

Semnificativ este faptul că Armenia a supraviețuit nu atît prin forța armelor, cît prin forța culturii ei spirituale și materiale, prin vestigiile de artă monumentală care sînt răspîndite pretutindeni; de la biserica Sf. Ripsim din Ecimiadzin (sec. VII) și catedrala Sf. Ecimiadzin din același loc (sec. IV), la bisericile de tip bazilical din Ereruik și Tekor (sec. V și VI), ori admirabila biserică cu cupolă și trei galerii din Zvartnoț (sec. VII). Pe insula, odinioară, Sevan, am descoperit alte două biserici din secolul IX care împreună cu cele cîteva hacicaruri, ce străjuiau drumul de urcare, și apele lacului Sevan ce-și schimbau veșnic culoarea, alcătuiau un tablou solemn, avînd vîrsta istoriei, vîrsta unui podiș zăvorît între munți, aproape vecin cu cerul, irizat de o lumină de început de lume, care nu putea fi decît vatră a unei vechi și neîntrerupte civilizații. Aici, fiecare piatră, fiecare undă de apă ori nuanță de lumină scria istorie.

Armenii știu să-și conserve cultura, să ridice monumente monumentelor lor. Pe una din colinele orașului Erevan se înalță Palatul manuscriselor, un edificiu ce are solemnitatea marilor construcții ale începutului de eră, și care totuși a fost construit abia între anii 1944-1957, proiectat de academicianul Orbeli, ridicat de arhitectul Marc Grigorian. Înăuntru se află întreaga istorie a armenilor, conservată în 12.000 de manuscrise și 4.000 de fragmente, mergînd de la cel mai vechi pergament nedatat, probabil din secolul V, și datat din anul 807. Aici am aflat că istorie se scrie în Armenia de pe vremea legendarului Moise din Khorene („Herodotul Armeniei") și a lui Agafanghel, Koriun, Paustos, toți din secolul V; că teatrul amenesc numără două milenii, întorcîndu-se la vremea lui Tigran cel Mare; că armenii își cunosc pînă și cioplitorii de hacicaruri (un mare cioplitor de acest fel este Vordan, sec. XVI); că muzica s-a păstrat deja într-un manuscris din secolul X, descifrat de Komitas, secretul descifrării pierzîndu-se odată cu moartea lui tragică; că poezie exista deja în 1173 pe aceste meleaguri și că primul mare poet al armenilor a fost Grigore din Narec, din a cărui „Carte de plîngere" (sec. XI) am auzit un fragment tradus într-o frumoasă limbă românească de patriarhul Vasken I.

Dar cel mai impresionant monument al culturii armene l-am văzut în muzeul Patriarhiei: el este opera recentă a unor meșteri aurari care s-au osîrdit să toarne în aur masiv, bătut cu nestemate, literele alfabetului armenesc, așa cum a fost el conceput de Mesrob Maștorț între anii 392 și 406. În fața lui, gazdele noastre au păstrat o tăcere pioasă, cu capetele plecate în semn de închinăciune. În aceeași zi am văzut Araratul descoperindu-se singura dată pentru noi, dar nu întreg, așa cum mi-l povesteau armenii cu mîndrie, ci doar vîrful suspendat ireal deasupra norilor, susținînd parcă întreaga boltă pe spinarea lui de un alb vechi de cînd lumea.

Țakhadzor și Erevan, mai 1978.

MARCEL POP-CORNIȘ

Timișoara în istoria existenței milenare a poporului român (II)

(Urmare din pag. 4)

lației autohtone: seceră, coasă, furcă, a ara, a semăna ș. a. Acești termeni agricoli dovedesc că populația daco-romană și mai tîrziu românească din Banat se găsea în perioada migrațiilor pe un stadiu social, economic, politic și religios mult mai avansat; ocupația de bază fiind agricultura și creșterea vitelor. Așa cum se precizează în istoriografia noastră națională, acest lucru a fost posibil pentru că izolată de frămîntările existente în Panonia, prin bariera de mlaștini și adăpostită de întinsul pădurilor, în timpul scurs de la instaurarea dominației avarilor și pînă la venirea ungurilor, poporul român a avut răgazul organizării sale în formațiuni politice și militare prestatale, înregistrîndu-se în același timp și un serios spor de populație românească aici în Banat. Acest spor demografic este atestat de numeroasele așezări descoperite de arheologii din Timișoara și Reșița. **„Faptul că toate așezările descoperite sînt localizate în zona piemontului bănățean, în cîmpia de loess din vest și în bazinetele Defileului Dunării** — precizează cercetătorii reșițeni O. Răuț și V. Ioniță — **infirmă teza cu privire la retragerea în munți a populației autohtone și demonstrează că dimpotrivă, strămoșii noștri, la adăpostul pădurii s-au menținut în regiunile unde se aflau condiții favorabile pentru practicarea agriculturii, ceea ce confirmă încă o dată că formula retragerii la munte trebuie înlocuită cu cea a retragerii la pădure"** (O. Răuț, V. Ioniță, „Studii și cercetări de istorie și toponimie". Reșița, 1976, p. 22).

După zdrobirea avarilor, la 796, de către Carol cel Mare, poporul român din Banat ca și din restul țării își recapătă libertatea și răgazul pentru o organizare statală proprie. Este perioada cînd ei se organizează în ducate, cnezate și voievodate („Temisiana sau scurtă istorie a Banatului Temisianu", București, cu tiparul Colegiului Național, 1848, p. 32).

Însuși Anonimus secretarul regelui Bela al III-lea amintește în cronica sa **„Gesta Hungarorum"** de existența în Banat, la finele secolului al IX-lea a unui ducat românesc condus de Glad ce se întindea între Mureș, Tisa și Dunăre cu trei centre puternice: Cuvin (kastrum Keve), Orșova („castrum Urscia"), și cetatea Horom lîngă Palanca Nouă în Banatul iugoslav (C. C. Giurescu, D. Giurescu, Op. cit., p. 160). Acest proces de organizare statală a romanilor din Banat a fost serios perturbat. În secolul al X-lea de năvălirea triburilor maghiare. În anul 896, ungurii, ocolind Carpații pe la nord, pătrund și se așează în Cîmpia Panonică. De aici organizează incursiuni militare în centrul și apusul Europei. Zdrobiți în anul 955, ungurii își schimbă direcția incursiunilor militare spre sud și mai ales spre **„terra blachorum"**. Cu consimțămîntul ducelui Arpad, cele trei căpetenii militare: Zuardu, Cadusa și Bolta pornesc, spre sfîrșitul secolului al X-lea, o campanie militară, cu caracter de jaf, împotriva voievodului bănățean, Glad. Armatele ungurești pătrund în Banat și înaintează pînă la rîul Begyei unde erau așteptate de Glad cu armata sa alcătuită din valahi, cumani și bulgari. Nesesizînd intenția dușmanului, Glad se „lasă" învăluit și cu tot eroismul dovedit de oștenii săi în luptă cu dușmanii, este nevoit să se retragă în cetatea Keve, cu intenția de a opune rezistență. Asediat, el este obligat să ceară pace, în schimbul căreia acceptă relațiile de vasalitate față de unguri specifice Evului Mediu. Că ungurii n-au avut o stăpînire efectivă asupra Banatului este lucru cert. **„Ungurii** — se precizează în Gesta Hungarorum — **au supus Temisiana însă n-au populat-o cu unguri, nici n-au guvernat-o prin unguri, ci au lăsat-o tot sub guvernarea tributarului și urmașilor săi pînă la Ștefan cel Sfînt".**

În această perioadă de reală autonomie administrativă, urmașii lui Glad și în special Ahtum au reușit să pună bazele unui puternic voievodat. În iurul anului 1000, Ahtum reușise să restabilească independența voievodatului românesc din Banat, independență care nu convenea regelui maghiar și care pentru a-l aduce pe Ahtum la starea dinainte, de vasal, pornește, în anul 1002, un război. Sprijinit de trădătorul Cianadinus, Ștefan reușește să-l înfrîngă pe Ahtum, care moare în luptă. Drept recompensă pentru „serviciile" aduse Ștefan cel Sfînt îi dă lui Cianadinus spre conducere, voievodatul lui Ahtum, cu obligația recunoașterii relațiilor de vasalitate față de regele maghiar. Această stare de vasalitate nu va altera decît într-o mică măsură formele de organizare statală la românii din Banat. Ele vor dăinui, constituind mărturii de netăgăduit ale existenței și dezvoltării spre progres, libertate și independență a populației române din Banat.

caleidoscop

● **Populația Terrei a ajuns în clipa de față la 4,1 miliarde locuitori, este concluzia la care au ajuns cercetătorii Centrului de studiu a populației de la Universitatea Harvard. Rata de creștere a populației însă a scăzut: de la 1,9 în 1970 la 1.6 astăzi. Dacă acest ritm de creștere se va menține și în continuare, populația lumii se va dubla după 43 de ani.**

● **Tribunalul din Graz (Austria) l-a condamnat la o amendă de 700 șilingi pe bolnavul unui spital din localitate, pe motivul că, în timp ce se afla la spitalizare, acesta a părăsit patul de suferință pe ascuns și a intrat într-un birt din apropiere, unde a băut două „sprițuri". Motivul real al condamnării a fost că respectivul cetățean, fiind bolnav de TBC, a putut, prin nesăbuitul său gest, să contamineze pe clienții sănătoși ai birtului.**

● **Un profesor din Australia, Richard Deakins, — a devenit, după cum se pare, recordman în „shoplifiting", adică în furtul din magazinele de autoservire. El a fost condamnat la trei ani închisoare pentru furtul a 1.500 de obiecte deosebit de valoroase, dintre ele făcînd parte un desen de Picasso, un tablou în ulei de William Blake, zece icoane, două televizoare în culori, 70 pulovere de kașmir, un automobil etc. etc.**

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon: 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index: 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

UNIREA

Acest cuvînt — ca o făptură omenească — lucrează în istoria poporului nostru neîntrerupt.

Că „Unirea — națiunea a făcut-o !", că ea este elementul fundamental al spiritului național, este tot atît de adevărat ca și faptul că ideea de unitate străbate peste toate veacurile, punîndu-și pecetea pe cele mai însemnate acțiuni ale poporului nostru în istorie. Istoria noastră este în egală măsură produs al sentimentului de apărare, în raport cu vitregiile lumii exterioare și deopotrivă, al sentimentului conștientizat și exprimat în timp mereu, de unitate. O unitate organică a fost mereu sămînța lăuntrică prin care ființa neamului românesc s-a menținut în identitate de sine, a reușit să asimileze și să preschimbe în hrană necesară vigorii sale în timp, soarele, intemperiile istoriei, vînturile nestatornice.

Gîndind viitorul țării, Bălcescu sublinia necesitatea transformărilor revoluționare, de ordin economic, social și politic, incluzînd ca expresie a aceleiași necesități realizarea unității naționale, a creării identității de sine a poporului român, indicînd, în același spirit radical, lupta revoluționară ca soluționare a conflictului dintre vechi și nou, dintre aspirațiile care însuflețeau masele populare, fie reprezentanții lor, și realitățile social-economice, care nu mai puteau să mențină nici măcar iluzia unei viabilități istorice.

Dacă luăm în considerare durata istorică, petrecută în viața poporului nostru, de la cea dintîi unire, realizată prin acțiunea și gîndirea politică și militară a lui Mihai Viteazul pînă la 1859, anul Unirii Țării Românești cu Moldova, și, ca finalizare a unui proces istoric legic, în 1918, ne dăm seama că cea mai profundă coordonată a istoriei noastre în epoca modernă este alcătuirea unității naționale, ca bază a edificării României moderne.

Insurecția armată antifascistă și antiimperialistă, din august 1944, întemeiată și realizată pe legitățile lăuntrice ale vieții istorice a poporului român, a dus la împlinirea marilor aspirații și necesități vitale ale României, a dus la soluționarea, sub conducerea Partidului Comunist Român, în colaborare cu celelalte forțe democratice și patriotice, a deziderateloi, care au pus în mișcare prin veacuri destinul nostru de atîtea ori stînjenit de vitregiile istorice.

Pe cît de necesare au fost treptele istorice ale Unirii, marcate de anii 1859 și 1918, pe atît de rodnice sînt, în istoria contemporană, împlinirile revoluționare pe care le înfăptuim azi, dintr-o aceeași necesitate istorică de păstrare a identității poporului român față de sine însuși în deplină unitate români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, așa cum s-au sudat în creuzetul istoriei, pe acest pămînt ; în largă și demnă conlucrare cu toate popoarele lumii, în numele unui viitor mai bun pe coordonatele socialismului, ale progresului și păcii.

Astăzi, ca expresie vie a aceluiași sentiment al unității și al responsabilității în fața istoriei și viitorul țării, oamenii muncii români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități, pe deplin conștienți de menirea lor, în imaginea împlinirii visurilor și marilor lor aspirații, formează un unic zid în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, realizînd coloana monolitică a prezentului, pe care se clădește România viitoare. Deplina unitate de gînd și faptă dintre partid și popor, reprezintă chezășia înaintării noastre, a împlinirilor noastre de mîine.

Prin realizările de azi ale poporului român, prin faptele și împlinirile noastre de fiecare zi, care reprezintă tot atîtea trepte spre viitor, se potențează trecutul eroic, recunoscîndu-se înfăptuirile predecesorilor noștri, ale generației de la 1918, astfel încît istoria prezentă ne apare ca fiind și istoria vie a trecutului măreț, astfel încît trecutul viu devine prezent, hrănind prin substanța sa împlinirile prezentului, ale viitorului configurat în mărețele hotărîri ale Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român.

ORIZONT

ROBERT SCHIFF : „Flori"

ORIZONT 46
● (557) ● 16 noiembrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

CÎNTEC PENTRU UNIRE

Alba Iulia — colină de dor și de fulgere —
Ce urcă în sevă aleasă semințe,
Iubirea de moșie, de cîntece și pace.
Jăratec dulce-n vatra de statornicie.

Alba Iulia — colină de jertfe —
Prin vremi picurată în inimă adînc.
Poartă prin care Unirea cu Țara
A-ntregit rădăcina acestui pămînt.

Alba Iulia — preacurată lumină, —
Limpede strălucind în steagul tricolor.
Unirea-i trandafir albastru revărsat
Din sîngele și veghea acestui popor.

ION MĂRGINEANU

ACELAȘI LUT

Același lut făptura mi-o cuprinde
dinspre trecut vibrînd spre viitor
aceeași floare — fragedă merinde —
mă urcă-n plai, — din plai o să cobor.

Același lut, al țării, naște viață
în mine, și-n copii, și în urmași ;
aceleași anotimpuri curg pe față
și vîrsta țării o preschimbă-n pași.

Aceeași țară, — spre trecut, — spre mîine ;
cu bucurii rotite în pridvor ;
aceeași țară, cu contur de pîine
în chip real, și iar se face dor...

VASILE VERSAVIA

convorbiri

Cu scriitorul Al. I. Ștefănescu

— Va să zică, Dumneavoastră sînteți un... băiat de București. Cred că pentru a întruni această condiție, trebuie să te fi născut într-un cartier, neapărat cu nume sonor, să fi cunoscut sărăcia și, în general, să ai arcuri tari... Corespunde ?

— M-am născut în București, pe strada Sfinților, lîngă Piața Rosetti. Cartierul este „sonor". Strada care o lega pe a noastră de Piața A. Rosetti se numea, de altfel, a „Melodiei". Acolo s-a născut Mircea Eliade, pe care l-am admirat în copilărie, deși eram prea mic ca el să mă poată ține minte. Obstacolele de care vorbești se află în cartea mea **Băiat de București**. Primele. Pentru că urmează alte două volume. Al doilea se petrece la Brașov, orașul meu de adopție. Al treilea și ultimul, între '33 și '41, tot în București. Eroul meu, Mitulică, sau Cristescu A. Dumitru se naște în timpul primului război mondial și moare în cel de-al doilea. Este, poate, un înfrînt. Eu am avut, s-ar zice, „arcuri" mai tari. Țăria mea, cîtă o am, stă în ceea ce cred eu că se numește conștiință morală. **Homo sum et nihil humanum a me alienum puto**, continuă să-mi fie deviza și ca scriitor nu numai ca om.

— Dvs., Al. I. Ștefănescu, ați debutat relativ tîrziu, după ce ați făcut studii filologice solide și, apoi, gazetărie, în perioada de după război. Cred că, în acest sens, în **OMUL DE DUMINICĂ** există și ceva autobiografic... Se pare că ați avut mult scrupul față de pătrunderea în literatură, nu ?

— Am scris de la 17 ani, dar n-am publicat decît la 31. După ce-a trecut peste mine Războiul și Revoluția. În 1948, în „Contemporanul", am debutat cu o „Scrisoare deschisă lui Tudor Arghezi". Eram profesor la liceu și apăram „gimnaziul unic". Tot în 1948 am publicat prima proză despre un bombardament asupra Bucureștilor. Dan Petrașincu, romancier remarcabil, azi indianist în Italia, a spus despre debutul meu „Dar ăsta-i Cezar Petrescu !" Nu știu dacă era un compliment sau o critică, în gura lui. Oricum, eu am fost foarte fericit. **Omul de duminică** nu pornește de la un fapt autobiografic : episodul mi l-a povestit un coleg de redacție. Scrîndu-l, a devenit într-adevăr autobiografic. Avînd și un oarecare spirit critic, am fost prea sever cu primele mele încercări. Artistul trebuie să aibe o doză de încredere în talentul lui, altminteri n-ar putea îndrăzni să se adreseze „întregii omeniri". Am debutat a doua oară în 1955, cu **Soare în august**, care, în mod paradoxal, se situa sub nivelul estetic

Întrevederea realizată de
DAN CIACHIR

(Continuare în pag. 6)

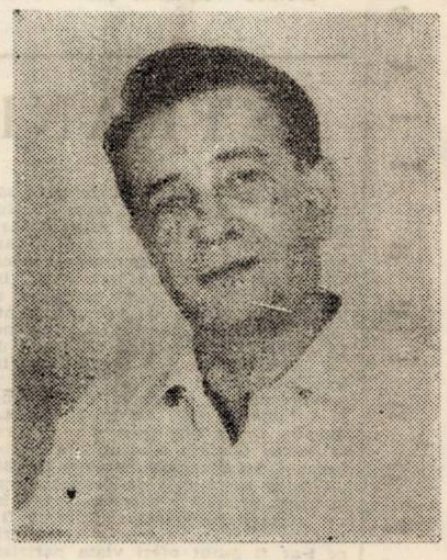

cronica literară ● poezie ● proză ● critică

Rodica Iulian

Cronica nisipurilor

Ed. Cartea Românească, 1978

In primul său volum de proză, **Scrisori de toată ziua,** care s-ar fi putut intitula tot atît de bine **Scrisori către mine insumi,** Rodica Iulian, autoare a mai multor cărți de poezie, incerca o meditație asupra unor probleme complicate pe care le pune obiectivarea stărilor de conștiință, așa cum arătam intr-o cronică apărută în revista noastră încă în 4 august 1977. Sub forma unui fals jurnal, scrisorile acestea, cu o toncilitate proprie, arătau ironie, detașare și mai puțin lirism care să ne facă să ne indoim de virtuțile sale epice.

Romanul de acum, **Cronica nisipurilor,** vine să întărească posibilitățile de evocare ale scriitoarei, intr-o frescă privind o controversată epocă din istoria Egiptului, domnia ultimului Amenhotep (al patrulea, Ikhunaton sau Akhunaton, după ce și-a schimbat numele) și a lui Tutankhamon. Fără îndoială că putem vedea în această proiecție bine articulată, după date minuțios studiate, dar transfigurate artistic, o parabolă. Ce carte scrisă astăzi nu conține însă una ? De aceea nu am s-o privesc în această perspectivă, una din multele posibile, menținindu-mă la ceea ce rezultă explicit din amănunțita cronică a unei perioade istorice instabile, în care se înalță și se prăbușesc nu numai oameni, dar și concepții și idei. Căci Faraonul acesta, slăvit în timpul vieții, chiar dacă de frică, hulit și șters din cronici după moarte, a incercat o mare reformă, aceea a reducerii numeroșilor idoli la cultul unui singur zeu. Aton, în realitate, cultul Soarelui, ceea ce nu putea fi nici pe placul preoților lui Amon, bogați și puternici, dar nici pe placul mulțimii ce nu era pregătită pentru asemenea mutații și nu putea pricepe resorturile ascunse ale reformei, nici subtilitățile ei așa-zicînd teologice.

Ceea ce vrea Rodica Iulian să ne înfățișeze este tocmai discrepanța dintre cele vechi și cele noi, felul în care instabilitatea politică și religioasă de acum peste trei mii de ani se răsfrînge în conștiința celor apropiați sau mai indepărtați de curte, sursa puterii și a reformelor. Pentru că la reușita acestei mari și nevisate reforme își dau concursul sfetnici, osteni, scribi, preoți, artiști, nu intotdeauna chiar lămuriți desore ceea ce este vorba, înțelegînd fiecare în felul lui intențiile Faraonului și realizările ce se vedeau. O armată intreagă de supuși sînt chemați să dărime templele, altarele și statuile vechiului cult, pentru a face loc celui nou, cu alte altare, statui și temple, într-un joc pe care foarte puțini îl înțelegeau în esența lui. Iar după moartea Faraonului reformist, în afară de Marele Sfetnic Ay, care conducea în realitate sub noul Faraon Tutankhamon, un copil, revenirea la vechile credințe se face prin lăsarea în paragină a celor noi, care nu avuseseră timp să se înrădăcineze în conștiințe. Nu trec mulți ani și noua capitală zidită de protectorul lui Aton este ruină, curtea întorcîndu-se la vechiul Weset ce fusese părăsit și cunoaște acum o nouă prosperitate. Alți sfetnici sînt chemați, alți scribi sau sculptori, oameni noi conduc, cei vechi fiind înlăturați, fie prin exil, fie prin alte metode, ușor de presupus Scribii, dintre care în special unul, Marele scrib Khnumhotep, Șeful Casei Vieții, unde se păstrau papirusurile cu învățături și cronicile, care asistase neputincios la mutilarea textelor, este chemat să scrie noua cronică în care evenimentele sînt prezentate după interesele noii curți. Urmind firește ca după dispariția ei cei ce vor veni să le modifice după gustul noului stăpîn. De unde reflecția amară a scribului : **„Dacă aș fi scris intreg adevărul, ar fi fost un fel de cronică a nisipurilor. Așa, arată ca un bloc unitar de piatră".**

Rodica Iulian a incercat această mișcare continuă de evenimente, interese, ciocniri, într-un roman care are multe calități. Intîia, modalitatea panoramică realizată din diferite unghiuri. Obiectivul mutîndu-se aceeași martori răsfring evenimentele după noua realitate istorică, într-un joc de imagini și stări de conștiință, ca niște forme mișcătoare, dînd cărții un farmec și o mare putere de cucerire. Lăsînd la o parte meditația ce se poate face pe marginea acestor trecătoare dar atît de adînci introspecții, pe marginea atîtor destine frînte sau propulsate sau a atîtor idei privind moravurile, rămînem cu faptele, multe fapte nenumărate personaje, din reflectiile cărora putem să ne facem o idee, dacă nu exactă, cît mai cuprinzătoare, a ceea ce înseamnă mersul neincetat al istoriei, cu sinuozitățile ei si mai ales cu felul în care lasă urme, mai ales cele scrise, adesea de granit, cînd în realitate ele au fost de nisip.

Cronica nisipurilor confirmă un prozator de talent.

IOSIF MIRESCU

Daniel Turcea

Epifania

Ed. Cartea Românească, 1978

Din frazele multe-puține ale criticii, în care **experimentul poetic** mai era elogiat la inceputul deceniului opt, Daniel Turcea și-a avut partea cuvenită și chiar ceva în plus : intr-un moment cînd, pentru foarte mulți, poezia părea să-și fi epuizat toate posibilitățile de înnoire formală, **Entropia** (1970) îi aducea autorului ei reputația de a se afla în avangarda literelor contemporane, dacă nu cumva și faima de a da o nouă formulare limbajului liric autohton. Bănuieli, desigur, pripite – ca și incercarea de a contrage sub sigla poeziei lui Barbu un flux de imagini dezarticulat, aluziile obscure, tablourile atomizate și transcrierile mai mult decorative de formule matematice, fără a mai pune la socoteală erudiția amestecată : referințele la doctrina Zen, Tao, citarea lui Platon, Parmenide, Boltzman, Spinoza, Bosch, Euclid – pomeniți de-a valma cu sir Gargantua, Laucoon, Caliope și – nevinovată corecție adusă mitologiei – Orfeu transformat de Circe în animal. Trecînd deoparte toate aceste (și nu doar aceste) incidente ale poeziei – sintaxa fantezistă, prin urmare, impreună cu expresia afectată de **doctus poeta,** amenajările tipografice ale cuvintelor în maniera Cummings, suprarealismul, matematicile, legile fizicii moderne și jargonul metafizic al unei „Beat Generation" în discursuri („despre Tao, despre Te") abia salvate citeodată de ironie, Daniel Turcea se putea dovedi, prin fragmente de poeme, un artizan remarcabil în „peisaje" incremenite, de sugestie orientală, poet cu intuiții și formulări rare („noi cu ninsă carnea unei ninse șoapte"), invocativ mai mult decît ceremonios în versuri cu o turnură adesea sentențioasă, cultivînd impresiile evanescente, gesturile și postările extatice : ipostază – ipostaze ce pot fi regăsite într-un mod substantial în volumul recent apărut : **Epifania.**

La aproape un deceniu de la debut, Daniel Turcea prezintă o poetică revizuită substanțial. Imaginativuiul laborios, atent la ficțiunile poeziei moderne, îi ia locul un liric exaltat și grav, cu o frazare constrînsă la simplitate. Subsidiile livrești ale poeziei sînt sensibil înlăturate – axa poemelor sprijinindu-se aproape exclusiv pe aceleași citeva teme și simboluri capitale : lumina, taina, viața, extincția, singurătatea și comuniunea sub atracția unui panteism cosmic : **„vie Lumină / venind, pe cale / / inima-mi cere / pasăre lină / / sufletu-n lacrimi / vrea, fără vină / / numai să-l apere / numai să-l poarte / / sus / / peste moarte" (Balada păsării).**

Nu-i lipsesc, desigur, poeziei din **Epifania** nici polarizările conceptuale, alegoriile parcă prea apăsat inscenate uneori, recuzita prerafaelită și un limbaj extras, cu mai multă parcimonie acum, științelor exacte și chiar ideea de demonstrație, „programul" liric. Citeva majuscule răsfirate prin textele volumului avertizează despre o posibilă cantonare a lui Daniel Turcea în vecinătatea mai „noului" Ioan Alexandru, tot la fel cum despre o posibilă sensibilizare – schimbînd ceea ce este de schimbat – la sentimentalitatea (dublată de o mai clară armătură conceptuală însă) identificabilă în poezia lui Rilke ori Claudel : **„vas / să-Ți fiu / străin / cum sint / / ram / să-ți fiu / ca de măslin / poate ruga / să-ți ascult" (Aproape) ; „dar a trăit, trăiește, nici un inger / nu-i asemenea ei / nici gindul strălucind al fețelor de fulger / așa curată / nu-i rază-n cer, nu-i cerul, nu se-arată / gind răsărind în inima de prunc / blindețe, binecuvintează / amarii munți, amarii, în valuri să-i arunc / / izvor / inmiresmată de Cuvint / amiază / în care, Soare, în tăcerea Lor . . ." (Iubire, impărăteasa).** Dincolo de toate acestea, însă, de asocierile și filiațiile oricînd posibil de probat, mai important se dovedește tropismul muzical al textului liric, o expresivă – neintreruptă litanie sub care Daniel Turcea își prezintă, în poemele cele mai bune ale volumului, speța extatică de lirism existențial : **– fii mi / mormint / de scorțișoară / și la tine / am să viu / / – rog / să-ți fiu / un bob / de ariu / ingropat / în lină seară / / în / făgăduit / ținut / lingă riul / preacurat / unde pasăre / pogoară / / în zori / să nu-ți fiu / povară / lacrimă / să nu-Ți mai fiu" (Făgăduinta).**

Carte nu atît singulară cît surprinzătoare prin puternicele accente de lirism lapidar pe care il conține. **Epifania** lui Daniel Turcea ni se pare a realiza una dintre cele mai pregnant frumoase apariții editoriale din ultimul timp, deși, în cea mai mare parte, poemele care o compun au fost scrise în absenta unor vanități propriu-zis beletriste.

LUCIAN ALEXIU

Ion Maxim

Popas în Afrodisia

Ed. Cartea Românească, 1978

Cartea se deschide cu „Vocația confesiunii", introducere ce arată că textele ce urmează sînt destăinuiri pentru uzul psihologului ; cei ce le fac sînt oameni intr-un anume impas, stimulați de prezența inițiatului. Adevărurile sînt, precum în antichitate, „moșite" de inzestratul cu vocație iar mărturia e purtătoare de virtuți curative. Așa cum arătam altădată, în scrisul lui Ion Maxim există un ton profesoral, personajul ce se prezintă, sub o mască sau alta, în fiecare dintre nuvelele sau schițele cărții, fiind Profesorul, cel ce știe mai multe decît celălalt, personajul în impas, ființa care trebuie ajutată, lămurită, adusă pe calea cea bună. Din bibliotecă dar și din viață sînt scoase o seamă de exemple, structura naratiunii fiind asemănătoare cu aceea a unei **lecții.** Marea familie a livreștilor, autori de mare succes în proza actuală își adaugă încă un autor, cu precizarea că în textele lui Ion Maxim umorul e puțin, concluziile fiind mai degrabă mizantropice. **Insemnările unui seducător** ar fi primele pe care psihologul își intemeiază demersul. Don Juanul ce se adaugă numeroșilor Don Juani falimentari ai literaturii moderne se numește aici Men Seducătorul și pare inclinat să-și istorisească mai degrabă eșecurile sale ; legile sale de a exista – de a seduce – au fost formulate intr-un timp in care civilizația relației solicita alt tip de atitudini. Expertul în amor trăiește mereu **farmecul** (este unul dintre cuvintele preferate ale lui Ion Maxim, și el elocvent pentru **timpul trecut** al relației) unor situații pe care tinerele sale partenere le percep mai greu. Seducătorul ar vrea să integreze ființa iubită într-un Tot, aceasta ar fi ideea, să-i reveleze sensul erosului ; el este un filosof al erosului și nu un degustător „vulgar". O tînără studentă în medicină este dusă în fața unor tablouri (ale unor pictori de talent, în curs de afirmare), în fața unei biblioteci impozante. Reacțiile tinerei sînt nule, tînăra căuta altă imagine (realitate) a Don Juanului. Finalul insemnărilor (lui Men Seducătorul), **Popas in Afrodisia,** explică tîlcul noului Don Juan : scriitorul se explică și putem să transcriem rîndurile sale. In fața zeiței iubirii, exclamația e aceasta : **„Toate aveau un înțeles adînc, Dragostea fiind una cu Frumusețea, cu Viața, forma desăvîrșită a unității dintre cele două elemente. Și-mi revine sarcina să contemplu această realitate, să mă bucur de luminile ei nevăzute, să fiu pătruns de farmecul și cîntecul ei, vestindu-i în lume frumusețea și puritatea. Eram Profetul ei".**

Biblioteca, opurile mai mult sau mai puțin rare, textele anticilor, („înțelepciunea") au un loc important în textul lui Ion Maxim ; filmele, teatrele, revistele, faptele de cultură (mai mult sau mai puțin superficiale) sînt prezente – consemnate – aproape în fiecare pagină. Inainte de a povesti, autorul comentează. Cu puține excepții, comentariul intîmplărilor depășește dimensiunea „intîmplărilor", morala ocupă un spațiu mai intins decît evenimentul din care este extrasă. Scriitorul se simte mai bine în postura de eseist decît în aceea de povestitor, iubește mai mult „înțelepciunea" decît „fapta". Către sfîrșitul cărții, autorul își înlătură „amatorii de cultură" cu totul, personaje devin „profesioniștii culturii" care se pronunță direct asupra unor situații pe care Ion Maxim le cunoaște foarte bine. Aflăm și care ar fi neajunsurile presei de cultură și ale cronicii literare. Scrise în 1968, an în care Ion Maxim nu semna cronică literară, ele trădează mihniri explicabile. În momentul tipăririi cărții, se putea renunța la ele, nu din alt motiv decît acela că sînt superficiale, simple șicane făcute pentru placul galeriei. Excelente intuiții se găsesc în **Mesajul cosmic,** nuvelă ce ar fi putut deveni extraordinară dacă prozatorul extindea faptele și suprima comentariile pedagogice.

Scrisă sec, într-un stil cînd cenușiu cînd pur și simplu telegrafic, mereu foarte puțin înclinat să fie plăcut cititorului, **Popas în Afrodisia** își respectă promisiunea primei pagini : de a fi o carte al unui psiholog-medic, om de știință în primul rînd, iubitor nu de metafore ci de claritați.

(Atunci cînd sînt ,metaforele, epitetele, comparațiile nu au strălucire ; sînt, nu înțelegem dacă fără sau cu voia naratorului, vetuste).

Prozator livresc, Ion Maxim utilizează o seamă de topos-uri ale literaturii fantastice, o seamă de parabole care pot prilejui foarte numeroase comparații ; de la Kierkegaard la V. Voiculescu, de la Mircea Eliade la Papilian și V. Beneș, de la Laurențiu Fulga și pînă la Laurențiu Cerneț, sursele, paralelele, apropierile întru diferențiere pot instiga pe oricine dorește a întreprinde vaste cercetări de simotomatologie literară.

CORNEL UNGUREANU

marginalii

STRANIUL EROISM

Măsura valorii literare pare să fie cantitativă pentru Balzac. O carte **reprezintă** în ochii lui „patru luni de muncă". Nu mai trebuie spus că el însuși este înzestrat din „din pentru a satisface acest criteriu. Are o poftă de muncă și o rezistență — **une endurance** — de speriat. Lucrează nu la o carte, ci „la niște cărți". Cînd începe un roman, socotește cîte zile îi vor fi necesare dacă scrie pînă la 20 de pagini pe zi. Își propune să termine „opt volume în șase luni". Increzător în puterile sale, vrea mereu mai mult. Își spune că ce a făcut nu înseamnă nimic pe lîngă ce va mai face. După ce a apucat să încheie un număr de romane, pentru care alti scriitori l-ar invidia, afirmă cu seninătate că abia a schimbat detaliile neînsemnate ale unei opere mari, în vederea închegării căreia chibzuiește să scrie cîte un capitol în fiecare dimineață.

Chiar cunoscînd cuprinderea finală a **Comediei umane,** ai zice că acestea sînt proiecte nesățioase, gînduri optimiste despre viitor. De fapt, însă, Balzac muncește pînă la optsprezece ore pe zi iar cînd ajunge la capătul unui an, face un inventar pantagruelic : 16 volume în 1841. **Le Père Goriot, Le Lys dans la Vallée, Les Mémoires d'une jeune mariée, César Birotteau** și încă „trei transe" din **Etudes de moeurs** în 1835. E de înțeles în aceste condiții egoismul său robace, convingerea sa că **a-i irosi timpul inseamnă a-l asasina.** La moartea doamnei de Berny, femeie pe care a iubit-o profund, căci i-a istovit setea neliniștită de dragoste maternă îi aduce prinosul de durere cel mai grăitor : doarme, prăbușit, șaisprezece ore în șir.

Cît de pasionată trebuie să fi fost experiența creatoare, se va zice, cît de intensă trebuie să fi fost plăcerea de a scrie a omului care a renunțat nu numai la aproape tot ce i-ar fi putut oferi viața pariziană, dar pînă și — în bună parte — la satisfacțiile cele mai obișnuite, accesibile oricui, pentru ca, în compensație, să îngroașe fără răgaz maldărul de volume ieșite de sub pana lui. Totuși, cînd cauți în corespondență expresia acestei plăceri, n-o găsești niciclnd. Cel mult, ai putea s-o bănuiești ascunsă sub mărturia despre obsesia operei, adesea evocată în scrisori. Cînd nu lucrează, oriunde s-ar afla, bătînd drumurile, la o partidă de biliard, bînd, mîncînd sau chiar visînd noaptea, Balzac se gîndește la scris. Ceea ce, la urma urmelor, nu mi se pare ieșit din comun. Probabil că oricărui om preocupat de o mare întreprindere i se întîmplă la fel.

Poate în schimb să surprindă că — cu o constanță care exclude nesinceritatea — Balzac, departe de a vorbi de plăcere, înfățișează scrisul ca pe un viciu chinuitor. El se cufundă în munca lui „ca un cartofor la jocul de noroc". **Cît m-am chinuit cu cartea asta ! e înfiorător . . sînt abrutizat de atîtea idei . . ." La Recherche de l'absolu" mă omoară . . . muncesc într-un ritm și cu o intensitate ce se află la limita puterilor omenești . . . silit mereu să scriu sau mereu să gîndesc . . . băgat pînă în gît într-o muncă exorbitantă . . . Nu trăiesc ci mă uzez îngrozitor . . . urmare a celei mai infernale tinereți care i-a fost hărăzită unei ființe vii.** Sînt lamentațiile unui damnat. Este tulburător să afli că, unul dintre oamenii cei mai înzestrați cu putere de creație din cîți au fost vreodată, nu s-a împăcat cu soarta sa. Este tulburător să asculți acest strigăt de disperare — disperarea ciudată de a fi un bărbat genial : **„Cîmpul de luptă intelectual e mult mai chinuitor decît cîmpul pe care se moare sau cel pe care se seamănă grîul. Țineți minte. Franța consumă creier de om, așa cum odinioară tăia capete de nobili".**

(Căruia îi va răspunde peste decenii — replică, nu ecou — strigătul lui Lautréamont : **„Toată apa mării n-ar putea să spele o pată de singe intelectual").**

Cum să pui lucrurile cap la cap, cum să înțelegi ce l-a făcut pe Balzac să-și asume de-a lungul întregii vieți, cu atîta lăcomie, o trudă atît de lipsită de bucurii ? Răspunsul trebuie căutat, probabil, dar nu poți să-l cauți dacă nu l-ai găsit, în părerea lui că **„e nevoie de o structură sufletească specială ca să înțelegi viața noastră, a scriitorilor".**

LIVIUS CIOCÂRLIE

VIAȚA CĂRȚILOR

Haralambie Țugui
POEMELE TRIUMFULUI
Ed. Militară, 1978

Poetul iubește deopotrivă Iașul și Timișoara, orașe care i-au oferit adesea motive de inspirație, atît pentru stihuri cît și pentru cartea sa de proză, **Memoria timpului.** Chiar într-un volum mai programatic, dedicat ostașilor, cu titlul **Poemele triumfului,** Iașul, Moldova și Banatul găsesc ecou în rezonanțele lirice ale poetului. Cu venerație se apropie în poezie de Iașul cu bogate tradiții. Acest Iași, al nostru, al „gloriilor sfinte", îl întîmpină pe Mihai Viteazul, căruia i-a fost menit „cu vrednicie să-ncunune / rotundul țării biruind prin timp". Căci primul ciclu, **Glas de obîrșie,** și al doilea, **Poemele triumfului,** constituie un fel de poem unitar, cuprinzînd momente importante din istoria poporului român. De la prima poezie, **Temelia,** se desfășoară filmul istoriei, cu episoade grăitoare ca **Întîiul steag, Al Unirii cuvînt, Drum, la Plevna, La Oituz** etc. În aceste grupaje istorice, o remarcabilă poezie este închinată generalului Dragalina — „Ridicat din pămîntul cel dulce — al Banatului", care, în bătăliile de la Jiu și-a „zidit în trupul țării, sacrul / inima și cugetul și trupul". Versuri revelatoare slăvesc pe ostașii armatei române care, după 23 August 1944, au luptat pentru eliberarea țării „asemeni torentelor vestind primăvară" și-apoi pentru eliberarea țărilor vecine, a Ungariei și a Cehoslovaciei.

Cum spuneam la început, și în această culegere cu un conținut determinat, întîlnim temele preferate ale poetului Haralambie Țugui. Astfel, o poezie, dintre cele mai frumoase, este consacrată lui Eminescu : „Eternă lumină pe-al lumii zenit". Alte poeme sînt dedicate cărții „viorii lui Enescu" și limbii române : „ne oglindim în ecoul cuvintelor tale / neumbritele voci cîntătoarele gînduri".

Poetul, născut în nordul Moldovei, a devenit un călător neistovit, cum relevă și stihurile din acest volum scrise cu legămînt firesc pentru „tărîna cu glas de eroi". În fiecare an, poetul „cîntătoarelor gînduri" bate cu piciorul țara în crucis și-n curmeziș, cum se mărturisea odată marele Eminescu. Notele proaspete și vibratiile autentice din aceste „Poeme ale triumfului" se datoresc și acestor impresii, mereu reîntinerite, precum și temelor dragi, îmbogățite liric cu fiecare volum, cu o dăruire reală și generoasă.

AL. JEBELEANU

Ion Iuga
DIN MARMAȚIA
Ed. Eminescu, 1978

Volumele de poezie ale lui Ion Iuga se adună cu o frumoasă frecvență constituindu-se treptat într-o operă, „din Marmația" fiind de acum a șasea carte. Profilul scriitorului în linii mari a rămas același ca și în poeziile anterioare. Autorul pornește de la un puternic fond tradițional al unei viziuni folclorice, de o nuanță specială, maramureșeană am zice, un sentiment întărîtat al legăturii cu istoria și strămoșii, cu satul situat într-o anumită aură de legendă și magie. Găsim aci versuri patriotice de bună tradiție pașoptistă străluclnd neașteptat în contextul unei tehnici moderniste și uneori suprarealiste al altor poezii, dar de o incontestabilă autenticitate.

Uneori poezia patriotică se construiește aproape în fantastic cu efecte notabile : **„A trecut Iancu pe sus / pe munți de aur umbra / plouă lacrima lui cît hotarele țării"** (pag. 22). Pe lîngă alte frumoase poezii cu caracter patriotic, în sensul adevăratei arte, menționăm și **Vin voevozii,** cu un vers rarisim : **„Pe cai mărunți / urcă zilele-n munți / pe șei de piatră femei transparente / de dragoste".**

Ar încăpea oare creația lui Iuga într-o caracterizare de felul acesta : un fond expresionist de tipăt și scrîșnire, cu inflexiuni de folclor, nu numai în ritm și rimă, ci mai ales ca viziune (cum s-a arătat), utilizînd totodată și o tehnică modernă, chiar suprarealistă ? Ar pleda pentru aceasta și elegiacele versuri dedicate lui Al. Ivasiuc : **„Și m-am trezit cu mîna scormonind / în coaja umbrei nu eram / și m-am trezit bolnav de luna plină / în zvon de ciopot mînbrăcam"** (pag. 22).

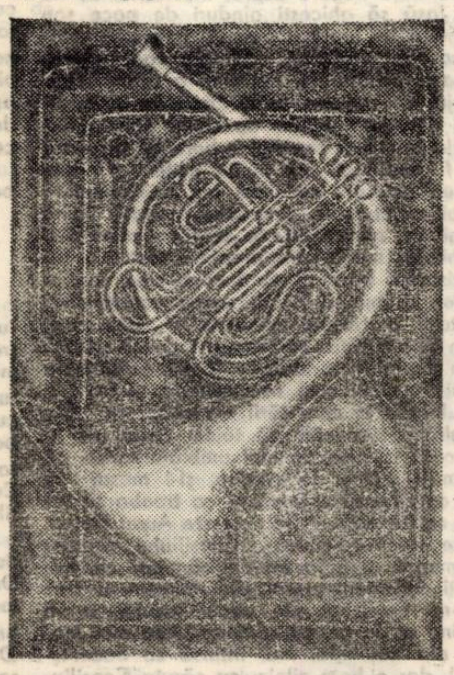

ROBERT SCHIFF : „Cornul"

Față de versurile altor cărți ale sale, Iuga începe a înclina cumpăna spre rimă și strofă sever construită, supunîndu-se chiar rigorilor sonetului : **„Prin mine pling copacii ce-au făcut / fără coroană-s pustnici mercenari / tu le blestemi lumina din ținut / și-apoi cu luna-n valea mea dispari"** (pag. 60). Să fie acesta un nou drum al poetului ?

ILIE MĂDUȚA

Vasile Igna
ORA MORILOR DE VÎNT
Ed. Dacia, 1978

Iată că, după trei volume de poezie, V. Igna a început să se îmbrace în povestiri, arătîndu-ne că și poeții autentici pot scrie proză autentică. Vom interpreta cîteva analize sumare de texte. De la început vom sublinia că acea „poetizare" imperceptibilă, imobilă, în cazul de față e o falsă problemă. Destinul intermediar de prozator al lui V. Igna nu e deloc vulnerabil. V. Igna extrage la modul său ironic, depresiv, fantast toată seva prozei realist-subiective, de atmosferă, o proză a verosimilului, dar și a visului. **„POVESTE DE IARNĂ"** din ciclul **„EXERCIȚII DE MEMORIE"** anunță un personaj feminin. Pașa, care trăiește vanitatea de a se descoperi „boieroaică", gustînd toate falsele iluzii ale acestui aristocratism conciliant. La ultimul bal organizat, oaspeții de seamă n-au sosit E aici o voluptate a intertextului, o interogație ostentativă a victimei ce strînge tot satul la masa de la castel, ce se transformă într-o noapte de sabat. În **„CER JOS"** nu intervine nici un element discursiv obositor, deși se resimte prezența naratorului undeva într-un colț al paginii. El va însera acele „enclave" relative, acele „intruziuni" ce obosesc articulația logică a discursului, dar cititorul avid de întîmplări nu le resimte. Detaliile, minutiile, inventarierile microscopice ale stărilor, toate dau mîna pentru a nu deteriora tipul realist de elocutiune.

Motivațiile psihologice se realizează armonios. Într-un posibil peisaj rural, unde oamenii „abea vorbeau pe șoptite". Nuțu Pricop se pregătește să moară. Acesta este fondul ce dă un aparent neechilibru povestirii, fond ce generează însă un dramatism ipotetic : toate gesturile cotidiene (tesălatul și hrănitul vitelor, curățirea zăpezii etc.) sînt comentate detașat, abia perceptibil, sondate în contaminarea lor implacabilă. Ceea ce reușește prozatorul e îmbrățișarea finală a presimțirii. Numai o precizie sceptică poate surprinde ansamblul în asemenea detalii de uzanță cotidiană. În povestirea **„O ZI TORIDĂ"** profesorul de astronomie Calistrat descoperă că repetă din senin experiența doctorului Griffin din **„OMUL INVIZIBIL".** E aici o secretă compensare a dorinței „de a nu fi singur". Inutilitatea, culpa, amărăciunea, toate pășesc, cu un accent dramatic, ce copiază „absența" din Cehov sau Gogol.

Echilibrul pe care-l realizează Vasile Igna stă în predilecția și voluptatea cuvîntului. Desigur, fraza luată separat poate fi suspendată ca un rictus de poezie, dar în interiorul epicului ea înseamnă consecința umilității poeziei în îndărătnica luptă cu verosimilitatea povestirii, a angrenajului de fapte, personaje, idei ce se derulează în fața noastră în desenul discret al narațiunii.

Un spirit ingenuu, atras de pre-textele meditației, dar și de pirghia și strategia raporturilor transante cu epicul, Vasile Igna, iată, e și prozator, și încă unul de perspectivă.

ANA POP CIOBLI

Augustin Z. N. Pop
PE URMELE LUI MIHAI EMINESCU
Ed. Sport-Turism, 1978

Eminent cercetător al istoriei noastre literare, Augustin Z. N. Pop adaugă substanțialelor sale contribuții la desăvîrșita cunoaștere a biografiei lui Eminescu o nouă lucrare — remarcabilă în toate privințele. **Pe urmele lui Eminescu** încununează, îmbogățind-o considerabil, seria deschisă de **Contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu,** 1962, și continuată de **Noi contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu,** 1969 ; se așează aici și **Mărturii . . . Eminescu — Veronica Micle,** 1967 sau cele 14 studii și note din **Profil eminescian,** 1973 (pentru toate, vezi și **Bibliografia** ce încheie recentul volum).

Autorul apelează la arhivele de stat, la documente păstrate în colecții particulare, la mărturii consemnate de cercetătorii mai vechi. Pasionatele anchete de teren, confruntarea bibliografiilor, imensa muncă de reconstituire a unui timp trecut (în dimensiunile căruia s-a consumat destinul celui mai mare poet român), înregistrarea atentă — pas cu pas — a peregrinărilor lui Eminescu, fixarea drumurilor și popasurilor sale proiectează, în cele din urmă, un tablou cuprinzător, emoționant, al întregii sale vieți. Strînse laolaltă, așezate în raporturile lor firești (raporturi ce transcriu și actualizează succesiunea faptelor de viață), documentele capătă ceva din dinamismul și caracterul necesar, obiectiv al vieții înseși. Cu atît mai mult cu cît Augustin Z. N. Pop completează exegeza eminesciană cu numeroase date și referințe noi.

Desfășurată în zece capitole — **Obcinele neamului ; Mitul genezei ; Raiul meu ; La învățătură ; „Bate ceasul mai presus de vreme" ; Cu Thalia de-a lungul țării ; Alma mater studiorum ; Iași, între Veronica, Biblioteca centrală și „Foaia viteilor de pripas" ; Pe firul Ariadnei în București ; Aventurile din urmă** — (precedate de un **Argument**) **Pe urmele lui Eminescu** este o carte de exemplară și nobilă erudiție, indispensabilă istoricului literar și iubitorului de literatură în genere.

EUGEN DORCESCU

Passionaria Stoicescu
REVERBERATA
Ed. Albatros, 1978

Exprimarea lumii dinlăuntru și deslușirea vieții din afară, circumscrise unei destăinuiri erotice, încearcă poeta **Passionaria Stoicescu,** în volumul sugestiv intitulat **„Reverberata".**

Cartea cristalizează sentimente care par clișee pasagere, dar care își găsesc, totuși, perenitatea cuvenită în versurile fluide și sincere ale poetei. Discursul liric, de confesiune, investighează realul, pentru a-l depăși prin decantări și zbor spiralat în suprasensibil. Reținem cu interes poezia de climat, străveziu elegiacă, în care expresia comună alternează cu emoția autentică. Erotica, dealtfel domestică, fixată la persoana întîi, menține acordul liric monocord, dar cu reverberații radiante. Zămislirea dragostei e concepută la modul terestru, cu ușoare incantații disimulate : **„Iubesc tortura care mă devoră / despre ce faci în fiecare oră // (. . .) cum își iubește iarba stînd la pîndă / pe dedesubt, mărunta ei izbîndă. // (. . .) Curată-i taina și îmi face bine. . . / Tu ești un simbur, fructu-mi aparține" !** (pag. 42—43).

Limbajul poetic e sugestiv, etalarea lirică are o pulsație biotică, dar liniară. Lexicul, bine cernut, fără prețiozități și stridențe.

O combustie interioară care încearcă să purifice și să sublimeze prezența faptelor exterioare în esențe. Strofa acurată reușește să condensenze mesajul : **„Memoria cochiliei ne doare . . . // Simți, sîngele ni s-a lovit de soare / duelul să-l primim egali și puri, / să răzbunăm tăcerea din păduri / și plînsetul de frunze pe lucarnă ; // dar șarpele s-a-ncolăcit de iarnă" . . .** (pag. 41).

O poezie generoasă, feminină, transparent meditativă, cu pulverizări calorice imediate în perimetrul afectiv. Imagistica restrînsă, în schimb cu tente apăsate de clar-obscur, se vrea proiectată pe un fundal infuzat de realități ecologice. Se împletesc discret elementele naturii cu senzația și visarea, generînd o efervescență euforică. E o tendință sinuoasă de ieșire din sine, din strînsoarea arderii erotice, în căutarea unui liman.

Prozodia nu e pretențioasă, dar e bine articulată. Se merge pe ingenuu. Meditația nu e gravă, lucrurile fiind spuse la valoarea lor nominală, în schimb, sînt înnobilate de simțăminte proaspete, de un vînt boreal strecurat printre esarfe de curcubee, sau printre gene tremurate de crepuscul.

Poeta dovedește o migală asupra textului poetic, o filtrare a sentimentelor și ideilor, dezvăluindu-și vocația în ale scrisului, ca în stanțele acestea care ne pot conduce aluziv la o „ars poetica" a autoarei : **„Tes pînza și o iert că se destramă . . . / E dar tul meu s-alint orice cuvînt, / să-l urmărese cu patimă și teamă / pînă răzbește și se face cînt"** (pag. 79).

Axiologic vorbind, cartea de versuri a Passionariei Stoicescu este valabilă ca act intelectual, dar și ca dispoziție artistică.

AUREL CHERLEA

Victor Birlădeanu
LUMINA DE LA PEKTUSAN
Ed. Sport-Turism, 1978

Pe publicistul, reporterul și prozatorul VICTOR BÎRLADEANU, l-am urmărit, în timp, ca pe un autor de reportaje remarcabile. Scrisul său e traversat de un fior patetic, de o frenezie a unui entuziast călător, la care forța grandorii se unește cu simplitatea amănuntelor umile. Călător și reporter frenetic, autor de jurnale de călătorie, ca și de reportaje din imediata actualitate, autorul volumului **LUMINA DE LA PEKTUSAN** se revendică de la tradiția marilor reporteri și călători români, un Geo Bogza, un Eugen Barbu.

Recenta sa apariție editorială scoate în lumină virtuțile unui publicist dublat de un scriitor, în viziunea și acuratețea stilului tratării. Despre eroica și nobila Coree și oamenii săi s-au scris și se vor mai scrie pagini memorabile. Jertfa și lupta inegalabilă ale unui popor dornic de libertate, neînfrînata sa aspirație spre o viață limpede, neîngrădită, bucuroasă, au inspirat nenumărați reporteri și scriitori. Coreea, oamenii acelei celebre peninsule din Orientul îndepărtat, în viziunea autorului este, în primul rînd, țara ce, în majoritatea elementelor sale constitutive, este demnă de a fi socotită măreață, în plină grandoare umană. De la zîmbetul luminos al coreeanului, legat intim de firea sa deschisă, la teritoriul acestei „Elvеții a Asiei", osmoză între peisajul magnific de munte și mare, de la vocația jertfei acestui popor modest, la forța inflexibilității sale în fața furtunilor istoriei, toate reprezintă pentru reporter însemnele eterne ale unui popor, expresia trăiniciei sale pe Terra.

Făcînd un instructiv istoric al acestei îndepărtate țări, dar atît de apropiată nouă românilor, prin istoria și similitudinile caracterului, traversînd piesaje unice și descriindu-le în culori puternic evocatoare, rememorînd trecutul ca și prezentul luminos al acestui brav popor, Victor Bîrlădeanu invită cititorul la această călătorie imaginară. Reporterul de acum 25 de ani, corespondentul de război, al „Scînteii", participant afectiv la eroica luptă de eliberare a poporului coreean, permanent face azi trimiterile la acel trecut sumbru, permanent traversează cu ochii amintirii întorși spre acea realitate sîngeroasă a războiului. Această pendulare perpetuă între scenele dramatice și o realitate stenică conferă acestei cărți un autentic fior de viață trăită.

Un emotiv, un patetic, un grandiloevent chiar, cînd se cere, un entuziast participant la marșul spre pace, construcție și viață ale unui popor erou, Victor Bîrlădeanu nu uită să surprindă de fiecare dată simbolurile pregnante ale unui pămînt traversat de el nu numai cu piciorul, ci și cu simțirea.

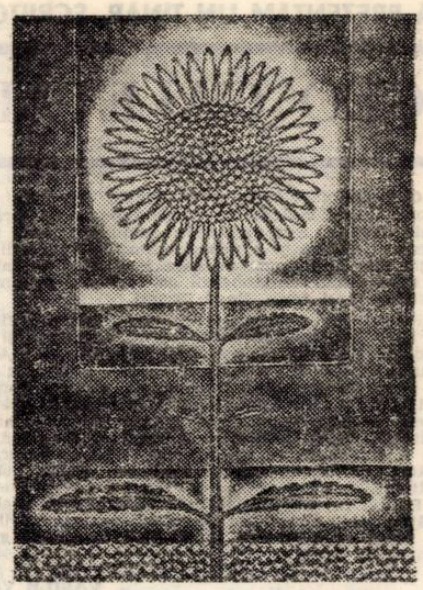

ROBERT SCHIFF : „Margareta"

Simbolurile zborului unui neam martirizat, înaripatul „Cionlima", dar și efigiile prezentului creator, cu aceeași denumire de „Cionlima", uzina-mamă, maternitatea altor uzini coreene, „Sonamu", pinul coreean, exprimînd inflexibilitatea unei nații, și „Insamul", însemnînd rădăcina vieții, dăinuirea, vitalitatea, toate acestea sînt surprinse drept date ale spiritualității unui popor demn, sub soarele orientului.

Un călător, atins permanent de tot ceea ce poate surprinde un suflet sensibil, sub șocul revederii, după 25 de ani, cu o realitate explozivă, incredibilă, sub sentimentul grandorii reale, nu contrafăcute, Victor Bîrlădeanu a dat cititorului român, cu acest jurnal coreean, nu numai o carte instructivă, interesantă, utilă, ci și pagini durabile, în care patetismul relatării se logodește cu firescul unor momente pline de compasiune și adevăr, pentru o umanitate ce o merită din plin, pe care autorul nostru a slujit-o cu devotiune.

ION ARIEȘANU

Iraclie Porumbescu
AMINTIRI
Ed. Dacia, 1978

Un interesant povestitor care și-a ignorat vocația este Iraclie Porumbescu, el crezînd mai degrabă în valoarea documentară și educativă a povestirilor decît în arta istorisirii, neconștientizată artistic. De aceea, scriitorul își apără, după cum precizează autorul ediției (Iraclie Porumbescu, **Amintiri,** Ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Nicolae Oprea, Ed. **Dacia,** 1978, colecția **Restituiri**), subiectele, mai ales prioritatea asupra lor, ca pe o proprietate personală. În acest sens, Nicolae Oprea citează în **Note :** „Acest episod fe vorba de episodul din povestirea **Haiducul Darie și Moș Matei Berchesanul** — n. ns. C. H.], care, ca o întîmplare adevărată, mi-o comunică tatăl meu, de loc din Sucevița, eu o povestii la mai mulți, dintre cari aud că cineva să o fi publicat în oarecare foaie, fără să-i fi spus proveninența ei, după cum mi se mai întîmplă și cu alte comunicațiuni, ba chiar și scrieri mărunte de ale mele". Dincolo de „patima informării exacte", pe care o are cronicarul locurilor, oamenilor și evenimentelor, există aici și un orgoliu de scriitor, orgoliu care se va fi născut în preajma marilor oameni pe care Iraclie Porumbescu i-a cunoscut (Vasile Alecsandri, Aron Pumnul, boierii Hurmuzachi, Costache Negri) și despre care a lăsat amintiri. Însă, activă pentru cititorul de astăzi, este valoarea „întîmplărilor adevărate" de felul istorisirii **Zece zile de haiducie** („știind și el de episoada aceasta a tătîne-său, mi-o povesti și el mie și altora") în care „vocea" povestitorului e una generică, neindividualizată savant. Deși Iraclie Porumbescu poseda o instrucție relativ serioasă, ca scriitor, în astfel de istorisiri, procedează întocmai ca povestitorul de stil popular, înscris într-o tradiție, deci într-un stil. Ca urmare, introducerea în timpul povestirii e aproape directă, cu un minimum de referințe cronologice : („Venit într-un an pe timpul feriilor acasă, îmi povesti tatăl meu : Eram un băietan în lapte, cam de 17 ani. Țin minte că încă nu ieșisem la horă. . . ."), iar cele cîte sunt aparțin unei ordine simbolice („eram un băietan în lapte", „încă nu ieșisem la horă"), fixînd seria căreia povestitorul se integrează, numind sursa — demnă de încredere ! — de la care provine istorisirea. Astfel obiectivată, istorisirea dobîndește un ușor aer baladesc, autorul avînd de altfel, simțul eroicului. Curios, însă, el consideră „episoadele" ca pe niște „comunicațiuni" cu valoare documentară ; în consecință, interesul povestitorului se îndreaptă către eveniment, către fapte deci, întrucît acestea conservă adevărul și o anume valoare instructivă, așezată, cu modestie, de către narator în succesiunea generică. De la această perspectivă, pe care povestitorul o moștenește și o transmite mai departe, trecerea către memorialistică, în sensul savant al termenului, e un pas firesc, dacă avem în vedere formația și educația complexă a scriitorului. De aici accentele descriptive, ironia și nu saga, portretul caricatural, inflexiunile romantice.

Refăcînd imaginea artei povestitorului prin exacta disociere între „povestire" (istorisire) și „memorial", precizîndu-i coordonatele istorico-literare și estetice, Nicolae Oprea a dat o bună și necesară ediție a **Amintirilor** lui Iraclie Porumbescu. Adecvarea la nivelul textului, intuiția, capacitatea de analiză și sinteză, simțul pentru evoluția operei și condiția scriitorului ne indică în Nicolae Oprea un critic.

CONSTANTIN HARIAV

VIAȚA CĂRȚILOR

VĂ PREZENTĂM UN TÎNĂR SCRIITOR :

GEO GALETARU

Geo Galetaru este unul dintre talentele cele mai promițătoare ridicate în această parte de țară în ultimele decenii. S-a născut în comuna Cenad, străveche așezare istorică și a urmat cursurile Facultății de filologie din Timișoara, pe care le-a absolvit în 1972. De la acea dată, funcționează ca profesor de limba franceză în satul Igriș, lingă Cenad.

Poetul Ion Caraion îl publică, pentru prima dată, în **România literară** (1969). Este remarcat și publicat apoi de Șt. Aug. Doinaș, Ioanichie Olteanu, Ana Blandiana, Victor Felea. Colaborează — sporadic totuși — la revistele **Familia, Amfiteatru, Tomis, Contemporanul, Orizont.** În 1974 apare în culegerea **„Popas între poeții tineri"**, îngrijită de Victor Felea și apărută la editura Dacia. În mod paradoxal, o tăcere de neînțeles îl înfășoară în ultimii ani. Nici o editură nu s-a arătat interesată să publice un poet autentic și cultivat.

Poezia lui Geo Galetaru este produsul unei sensibilități acute, străbătute de tensiunea cugetării. Ea pare rodul unei lacrimi luminate lăuntric de gînd, sublimate de gînd.

VASILE VERSAVIA

TRUP ÎNVINS

Nu întreba de mine ; urmează-mă-n cuvinte,
ca într-un templu-n care nuntesc tăceri de rai.
Cît încă mă visează lumina ta, cuminte,
aceluiași miracol suav să mă redai.

Se rup minuni în aer și-i pace albă-n fluturi,
de parcă s-ar desface din cer ninsori de zei.
Nu întreba de mine : apleacă-te în luturi
și-ascultă nemurirea și cîntecele ei.

Se-nchide-n sine lumea ce încă te mai doare
cu-o lacrimă sau poate cu-un semn amar și stins.
Respiră-mi amintirea cum aburul de floare,
cum trupul unei păsări căzind în cer, învins.

hai să vorbim, iubito ; în statui
se naște fluviul cu pămînt pe buze,
iar aerul în care toamna-ți sui
își inserează trupul în meduze,

hai să tăcem, iubito, preacurat
ne-o fi popasul, pînă-n somnul larg,
cum ochiul îngerului ascultînd, mirat,
căderea păsărilor noastre pe catarg...

COLINELE PATRIEI

Astfel să simți bucuria :
atît cît în veghea de sine
plăpînd și bolnav de-adiere
rămîne de-a pururi cuvîntul.

Mierea e slobodă-n graiuri ;
ci numai un zbor de albine
ne-aduce pe aripi lumina
ca roua ce-o clatină vîntul.

Iată, pe munte ard fructe
nimbate de-o sacră iubire ;
aceasta să fie porunca
ce-n flacăra ei te-nveșmîntă.

Iată, cum crinii se cheamă
duios pe sub cerul subțire
și-n ceasul acesta de taină
colinele patriei cîntă...

UMBRĂ PREACLARĂ

Și vine o vîrstă a zăpezilor tulburate,
pecețile ei imaculate
ni le așează
într-o sfîntă devălmășie pe chip.
O, logosul razei în pura amiază,
despicînd cu tandrețe
inima-acestui neconvertibil nisip.
Fii, tu, umbră preaclară,
miezul corolei din care,
ca dintr-o cosmică fîntînă,
toate cuvintele nerostite să zboare.
Cît ne mai țin oglinzile amurgului
captivi în această fragilă veșnicie,
fii, tu, umbră preaclară,
vestea ce ne caută, și încă nu ne știe...

PĂSĂRI SUAVE

Trece mama și trece tata
prin îndemnul acesta al zilei,
sfioase porunci decurgînd
din însăși esența curată a clipei,
din inima ei, ce se desferecă blînd.

Trece mama supusă,
cu părul supt de înțelesuri înghețate,
umbletul ei se lasă
pururi ca o vreme neculeasă
peste izvoare, peste lumini.
Miinile ei se-adună în creștetul basmului,
încă o dată acolo consfințind
legenda aceasta de crini.

Și, tata,
uite-l cum caută
cuibul sărac al unei umbre mai pure :
ierburi coboară și-i tulbură pleoape
precum
păsări suave visînd într-un ochi de pădure...

RUGĂMINTEA DIN URMĂ

Soției mele, Dor

hai să tăcem, iubito ; o, și cum
ne murmură hotarele-n auz,
de parcă-n sînge ni s-ar pierde scrum
și ne-ar durea de dor genunchii uzi.

memento

TĂLMĂCIRILE LUI HANS DIPLICH DIN LIRICA ROMÂNEASCĂ

Hans Diplich, istoric al culturii, eseist și excelent traducător din literaturile română și maghiară (traducerea **Mioriței** în limba germană e cotată de specialiști drept excepțională), care trăiește astăzi în R.F.G., la Bexbach, în landul Saar, ne-a surprins cu o nouă carte : **„Bei den Nachbarn" (La vecini)**, apărută în editura Ermer KG-Homburg-Saar. Cu aceste tălmăciri din lirica românească a unui secol, acest cunoscător autentic și elevat al poeziei populare românești, născut în 1909 la Comloșul Mare, ca urmaș al unor coloniști germani și francezi (despre „Rumänische Lieder" — Cîntece românești — apărute în 1953 și 1963, un critic spune : **„Cine n-a uitat în acest timp grăbit să citească cu inima, va putea sorbi din aceste cînturi românești multă bucurie și multă putere"**) ne demonstrează din nou că-și urmărește și-și realizează cu tenacitatea-i caracteristică țelul de a apropia popoarele, făcînd **„cunoscută cercurilor largi de cititori din spațiul lingvistic german lirica românească, care concurează cu oricare poezie contemporană din Europa"**.

Această mică antologie lirică înmănunchează 59 de poezii semnate de 18 autori (de la Alecsandri și Eminescu, Bacovia, Arghezi, Goga, Blaga pînă la Nichita Stănescu, Ana Blandiana și Anghel Dumbrăveanu) și țin să subliniez, de la bun început, aportul creator al artistului-traducător și excelentului cunoscător al valorilor spirituale românești. La Mattersburg, în Austria, unde la începutul acestui octombrie Hans Diplich a fost onorat cu „Inelul de aur Adam Müller-Guttenbrunn" al Societății Internaționale Lenau, cunoscutul om de cultură Margit Pflagner, rostindu-și laudatio-ul, sublinia chiar acest aspect din creația lui Diplich. Ea preciza că sărbătoritul provine dintr-un sat al Banatului, în care trăiesc și muncesc alături români și germani, participînd reciproc la sărbători și întreținînd relații de prietenie. Într-adevăr, chiar din această conviețuire și prețuire cotidiană și de la sine înțeleasă, izvorăște cunoașterea ființei concetățenilor români a lui Hans Diplich, care le vorbește limba deja din copilărie, dedicîndu-i-se mai tîrziu ca student al Universității din București. Ajuns la cumpăna vîrstei septuagenare, omul care s-a străduit o viață întreagă să dureze un pod între popoare, își comentează el însuși tălmăcirile : **„Vreau să stîrnesc și cu această carte înțelegere pentru vecinii noștri din Europa de sud-est. Premergătoare perioadei înfloririi poeziei artistice românești este poezia populară, atît de bogată și unică în relația europeană. Doinele, baladele și poeziile ocazionale se bucură și azi de aprecieri deosebite. Astfel, poetul român își deschide sufletul influențelor spirituale din Europa occidentală, dar baza și pămîntul dătător de viață al poeziei sale rămîne de-a pururi poezia anonimă din popor"**.

Sînt convins că această carte a lui Hans Diplich, cuprinzînd tălmăciri din lirica română, va găsi la cititorii din spațiul lingvistic german, aceeași rezonanță pe care a avut-o cartea sa dedicată celei mai reprezentative clădiri în stil baroc din sud-estul Europei, Domul romano-catolic din Timișoara. Căci și aici se simte felul cald, apropiat de locul natal al autorului, și de această dată el și-a investit în această creație a sa inima și sufletul și de această dată o părticică din el a rămas la noi.

NIKOLAUS BERWANGER

EUGEN DORCESCU

DESEMN ÎN GALBEN

I

Sub bolți intrind. Pe laturi, clara zi
Destramă umbre. Rumen, se deschide
Geam după geam. Deasupra — bolta gri.
Armuri bătrîne tremură-n firide.

În fața treci. Și cel pe care-l știu.
Dar brațul tău spre-adîncuri se îndreaptă
Străluminînd abisul cenușiu :
Un nou contur pe-ntunecata treaptă !

Țin lancea-n unghi. O sprijin dedesubt
Și piscul ei în negură se prinde
Rupîndu-i pînza : Zbor neîntrerupt
În neclintite, netede oglinde.

Căci e și nu-i. Și fierul sună larg
În dur bazalt și palma nu atinge
Decît ecou și zvonuri ce se sparg...
E frig sub bolți. Sub bolți, în valuri, ninge.

II

În albe nopți, cînd mesele se-ntind,
Cînd sfincșii dorm cu facle stinse-n gură,
Stau fața-n față : El călătorind
În jilțu-nalt, cu flăcări pe armură.

Și umbra lui, alăturea de el,
Cu umbra dimpotrivă se-ntretaie.
Alămuri blinde. Zale de oțel.
Tăceri de vizieră. Vîlvătaie.

Cu negre lănci tăcerile ucid
Cuvintele pierdute prin unghere.
Tăcuții fluturi. Gheara lor pe zid.
Îmbrățișați de-a pururi în tăcere.

III

În piețe largi, cu sfincși încețoșați,
Cu negre scări, cu străji între binale,
De-a latul poliedrele străbați :
E pasul tău un lanț prelung pe dale.

Și geamurile curg. Beteala lor
Ce umple zidul, golurile-și lasă
În rîu sfărmat, în tulbure izvor.
Pe dale umblă zaruri de mătasă.

Binom atins de umbră la mijloc.
Desișul blînd și dunga lui fierbinte.
Aruncă luna-n geamuri spini de foc.
Se-aprind molcom și pîlpîie veșminte.

IV

E-un lanț de fum de-aici pînă la ea,
La tulburea cetate. Scara, iată,
Colindă înălțimea. Scara grea
Și balustrada ei înaripată.

E colb și zarvă. Ulițele curg
Mînjite gros de soare spre cîmpie.
Călătorește burgul în amurg :
Un nufăr tremurînd în veșnicie.

Prea fericit binom rătăcitor !
În calme săli cu soarele-n zăbrele.
Acel înnot, același dublu zbor !
Sub umeri — gol. Deasupra-n larguri — stele.

V

În unghiul cald, oprit sub baldachin,
Mă-ntorc spre zid. Sub streașină, căldura
Rodește tainic. Bolta curge lin.
Mă-ntorc spre zid și-mi scot încet armura.

În urmă zac creneluri. La asalt,
Ruina lor sporise, zarva încă
Pătrunde fumul, stîlpul lui înalt.
Aici e-o apă calmă și adîncă.

S-o treci înnot, s-o-ntuneci dedesubt
Și spuma ei de piept să ți se prindă.
De-o parte și de alta — valul rupt.
Și tu și val răsfrînți ca-ntr-o oglindă.

Afară — colb. Tărîm necunoscut
Ce-l calci acum cînd luna bate-ntinsul.
Și ieri și azi, la fel ca la-nceput,
Armura neagră-n colț și-așteaptă insul.

debut

Vasile Bogdan

reportaj

LA MĂRIȘEL, HIDROCENTRALA...

Iar Mărișel este o roată de cer, pripășită întîmplător între malurile acestea pázite de brazi seculari, vreme fără de timp oprită în mitul așezării dintîi a rosturilor pămîntului. Ținut pătimaș, ocrotit de suflarea zeilor daci, care, se crede din bătrîni, prin preajmă și-au ctitorit nemurirea, zămislind la rîndu-le homerianul univers olimpian, teză cuceritoare și pe deplin onorabilă, dacă cineva ar fi să-i dea vreodată crezare, deși, după cîte rețin, există în acest sens cîteva argumente. Lume neorînduită cu trebile, peste care istoria nu și-a așternut zăbranicul trufiei, nebătuți de pofte și ispite stricătoare de lege, ce-au rămas în pravila simplă a datinilor, păstrate cu sfințenie și urmate sub semn de blestem. Mărișel este o altfel de lume, mai aproape de noi înșine, mai adevărată în francheța ei, în mîndria de a fi genune, de-a spune că dintr-acel plai de baladă a pornit suflarea nepîngărită a neamului.

De aceea-mi explică Cornel Abrudan, șeful districtului silvic, că satul numără vreo 900 de ani, dar că sînt îndestulătoare nescrise cuvinte ce-mpîng umbra secolelor mult către pagina dintîi a hronicului, urcînd către daci și romani, într-o semeață, viguroasă rădăcină, că oamenii au rămas ai locului și neapărat ai locului, „cum au zidit bătrînii". Iar legiuirea aceasta străbună, magia cuvîntului roditor de stirpe, a impus ca pe ancestralele fundații să-și ridice lăcașe și fii și nepoți, astăzi tot așa se construiește, deși, numai o fire dăruită fanteziei își mai poate imagina o asemenea darnică risipire a celor cîteva sute de „fumuri" în nemărginirea de smarald a platoului, numit, pentru a oferi un punct de reper, Stănești, ținut oburcat în țăria de mister a norilor, la 1.273 metri înălțime. Să-i fi despărțit pe oameni o criptică îndestulare de comunicare ? Un egoism adunat dintr-o neînțeleasă sete de stăpînire a pămîntului, de-altfel sărac, al locului ? Sau, pur și simplu, nevoia unui spațiu al pitorescului și poeziei, o subtilă proporționare a formelor și culorilor, care să sugereze în fapt o mitică cufundare în universul naturii, plecăciunea omului oropsit de nevoi în fața atotputerniciei acesteia ?

Oamenii poartă-n priviri taine nedezvăluite. Limpezimea cleștarelor e tulburată de-o negură aspră, încordată, ce nu te lasă să ghicești gînduri de pace sau gînduri de luptă. Oamenii așteaptă, tîlcuiesc șirul vorbelor, cuvintele cad bolovănoase, nestrunjite, mirosind a cetină. Limbajul se reduce, profesional, la îmboldi-tul oilor spre pajiști de creste sau la decizia ageră a trupului arbore ce urmează a fi sacrificat, am numit astfel și cele două ocupații seculare ale mărișelenilor. Mai exact spus, singurele ocupații pînă mai an, pentru că de cînd au prins a-și schimba munții din preajmă rostul și înfățișarea, bărbații au luat poteca șantierelor, drămuind banii, marfa cooperativei sătești a căpătat căutare, și, uite cum, din una-n alta, comuna prinde să-și lasă din tiparele-i venerabile, îi vine poftă de-a trăi în sfîrșit cum se cuvine.

„Iernile is cam tării p-aicea, cu nea multă; de-apucăm să tăiem cărări de la o casă la alta, să mai umblăm vorba, că iarna-i vreme de gîndire, și-i musai să ai cu cine să chibzuiești ca treaba să iasă ca lumea...". Se numește Aurel Hetea, este vicepreședintele Consiliului popular comunal, și e la fel de bănuitor ca ceilalți consăteni ai săi, din moment ce ține să-mi precizeze din capul locului, o fi știind el de ce, că comuna-i cea mai mare din România, mai întinsă ca Bucureștiul, dar o bate zilnic, cu căruța Consiliului, care însă nu-l duce și acasă, deși sînt vreo 4 km, pentru că, doamne ferește, nu-i voie să folosești în scop personal atelajele statului. Mă resemnez să-l cred, deși, pentru mine, argumentul n-are nici un folos, mai de trebuință mi se pare să aflu ce sămînță de inedit au adus hidrocentralele care se construiesc în împrejurimi. Omul își consultă degetele, le frămîntă de-o parte și de alta, pornește șovăind, cenzurîndu-se. „Păi, s-o electrificat, da' numai o parte din comună, ailaltă se face într-un an-doi, s-o tras șoseaua pin' la noi, că de-acu batem drumul Clujului în vreo două oare. Și nu mai cobcrîm o zi întreagă cu sarica-ndoită pe cal. Mai avem dispenzar, cooperativă de consum, cinci școli în toate cătunele, și la Stănești, și la Copicea, Costești și la Roșești".

Hidrocentrala ce poartă numele comunei este cel de-al doilea moment memorabil din istoria localității, ce-și măsoară vremelnicia într-acesti puncte de ancorare fundamentală în istoria pămîntului românesc. Despre primul eveniment mi-a vorbit tot viceprimarul Hetea. „Păi cum să nu știți că aici, la Fîntînele, asta ține tot de comuna noastră, o fost rezbelul Iancului, cu Pelaghia Roșu, știi povestea de la '48, de-or lăsat o cruce pe care Craiul nostru o scris : **«Sau punem pumnul în pieptul furtunii sau pierim cu toții»**. Nu-i așa că-i frumos ? Vorbele Iancului is cu dreptate. Iată c-am rămas în ăst loc. Facem și hidrocentrală".

Piept pentru aerul înmiresmat al apelor.

În cămăruța aceasta locuiește inginerul Ioan Bejan. Boaca a treia sau a patra, la etaj, a patra ușă pe dreapta. O masă, două paturi cîteva tratate despre turbine (unul italian, celălalt curs de facultate). „Mai citesc după-amiezile, revăd pasaje cărora nu le-am dat importanță în facultate. Aici sînt importante". Și-i frig. Cumplit. „S-a depășit planul la combustibil. Nu-i nimic. E primăvară".

Ploaia cade groasă, ireparabilă, definitivă, cenzurînd orice tentativă optimistă. Dar se pare că face parte din decorul locului, oamenii nu se sinchisesc, sau se prefac, sporovăiesc despre meciul cu Olanda și conchid că nu sînt șanse, de aceea își cumpără o partidă de tenis pe terenul asfaltat. Cumpără salam, gem, pîine (o pîine aburindă, mirosind a griu copt), țigări și vederi cu catedrala din Cluj. Cam asta se cheamă că fac după ora 18, cînd ies cu „trenul" (un tractor cu remorcă) din centrala subterană, la ora cînd ei, oamenii aceia fenomenali din adînc, ce adună laolaltă clocot de ape, le încheie pentru veșnică folosință, devin obișnuiți și terni. Obosesc văzînd cu ochii, cuprinși febril de problemele casei. „Un televizor, un fotbal, mai citesc cîte ceva. S-a făcut miezul nopții". Inginerul Bejan nu este decît de vreo lună aici, acordă asistență tehnică din partea institutului reșițean de cercetări și proiectări hidroenergetice... „Școala cea mai bună. Că una-i pe hîrtie și alta în viață. Cît este de comod să tragi linii pe hîrtie, dar să vezi ce implicații are în producție, aici, la montaj, fiecare linie, zău că nu ți-e ușor... (Vrei niște ceapă ?)... La naiba cu visele, aici totu-i precis : merge sau nu, știi, se cer soluții pe loc și pas să nu găsești, gîndești ca o mașină, toți se grăbesc... Aici înveți cu adevărat că mașinile-s unicat. Nu se leagă chiar de prima dată, ne batem capul, ce-o fi, se mai ia de aici, se mai pune dincolo... (Taie-ți pîine, uite, cuțitul !) ... Nu mă simt inutil, asta-i foarte important... Fac... Văd ce fac... Văd dacă-i bine sau nu... Dar e bine, trebuie să fie bine, nu te lasă oamenii... (Mai ia salam...). Este o extraordinară voință de a rezolva totul... De a schimba totul : și oameni și locuri. Îți dă alt sens ție însuți, devii mai bogat parcă... Cred că de aceea oamenii se-nțeleg atît de mult și se ajută atît de mult... (Dorești un ceai ? Plouă; nu se lasă...). „Rămîi acum vreun an aici pe șantier. Pentru un tînăr un an contează..." „Și ce să fac în oraș ? Hai să fim serioși, pentru un spectacol, pot da o fugă și de aici la Cluj, ce, parcă toți orășenii stau tontă ziua în cinematografe sau expoziții ? Și, pe urmă, de ce să mă risipesc : aici e o singură lege, o singură ocupație, o singură bucurie : munca. Și-s atîtea probleme, c-abia apuci să cobori a doua zi în subteran... (Cîte bucăți de zahăr) ... Și decît să mă plouă în Cluj, tot mai bine-i aici... Mai adevărat...".

* Dintr-un volum de reportaje, în lucru la Editura „FACLA".

mărturii

YVES AUGER

Am știut că într-o zi voi scrie despre el. L-am cunoscut ca pe unul din pleiada marilor dascăli clujeni de la Facultatea de Litere : Sextil Pușcariu, Nicolae Drăganu, Theodor Capidan, Petre Grimm, Giandommenico Serra, Constantin Marinescu. Alcătuia laolaltă cu ei o constelație a științei și iluminii.

A fost un om — și de acuma verbele la trecut se impun cu tristețile acestei toamne ca un gest de etern rămas bun — care lasă amintiri pentru o viață. Amintiri pe care le savurez ca pe un fruct aromat ce îți impune un adevărat ritual al degustării. L-am întîlnit la o vîrstă cînd omul de știință pentru un tînăr este un eveniment. Elegant, distant, spiritual, m-a cucerit (și ne-a cucerit, din primul moment, căci am fost un grup numeros care ne-am înscris la cursul său despre Jean-Jacques Rousseau) tocmai prin amestecul de eleganță și spirit care-l caracteriza și care, împreună cu o adevărată alchimie a caracterului, îl făcea atît de comunicativ și ni-l aducea atît de aproape de inimă.

Parcă îi aud și astăzi glasul — sonor, nu mai nazal decît i-o cerea dicțiunea îngrijită, răsunînd prin amfiteatrul Vasile Pârvan, în care-și ținea cursurile, invariabil între 5 și 6, al după amiezii, intrînd, după consumarea sfertului academic, cu exactitatea unui ceas elvețian, urcînd podiumul, cuprinzînd cu o privire asistența (și a fost totdeauna, pe lingă studenți, și multă lume din oraș), atacînd subiectul cu cartea în mînă din care citea, rar și frumos frazat, cîte un pasaj semnificativ, ca apoi să se lanseze în comentarii libere, totdeauna la obiect, captivînd atenția prin ineditul ideilor, uimind și încîntînd — ca în tot timpul expunerii să se joace cu lănțișorul de aur de la ceas, învîrtindu-l în jurul degetului arătător de la dreapta, rotindu-l în aer, înfășurîndu-l, desfășurîndu-l, fără ca prin aceasta să ne abată atenția de la cele ce avea de spus. Cobora podiumul în sală, venind printre bănci, îl urca din nou, neostentativ, simplu, nu ca un doctrinar ce vrea să mimeze apropierea de om, apropiere de o clipă, apropiere în efemerul existenței.

Ora de curs, pentru el, în ciuda comportamentului său degajat, a fost invariabil o oră de combustie internă. O trăia la cea mai înaltă tensiune, de unde vraja verbului său concis, de o limpezime de cristal, la nevoie avîntat sau, dimpotrivă, reținut, categoric cînd izvora din convingeri și sceptic de fiecare dată, cînd spiritul său critic îi impunea rezerve. Jean Jacques ? În felul acesta, Jean Jacques ne devenea peste secole aproapele, ni se destăinuia, ne făcea complicele ideilor sale, ne îndemna spre a-l imita și ne dezlega de ale vremii noastre. Mai ales de ale vremii noastre ! La numai două decenii de la izbucnirea primului război mondial — și, printre noi, unii orfani de pe urma conflagrației rîvneau încă la căldura unui părinte — se pregătea cel de-al doilea război mondial cu fanfare și tropot de pas de marș. Îi simțeam respirația cadaverică, atrocitățile, dezastrul. Cît de cutremurător răsuna în această vreme de excrescențe patriotarde confesia lui J. J. Rousseau : **„Aș fi vrut să mă nasc sub un guvernămînt democratic. Aș fi vrut să trăiesc și să mor liber. Mă străduiesc să găsesc o țară, în care dreptul de a hotărî legile este al tuturor cetățenilor"**. Sau celălalt postulat social al său : **„Trebuie ca toată lumea să trăiască și nimeni să nu se îmbogățească în detrimentul altora. Acesta este principiul fundamental al prosperității naționale"**.

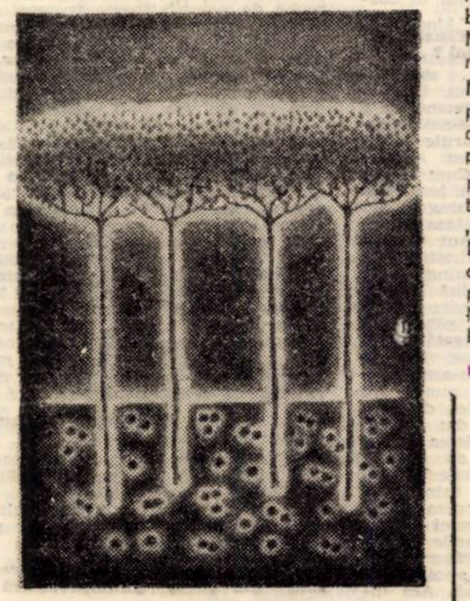

ROBERT SCHIFF : „Mirifică livadă"

Dacă, în condițiile din anii 1934–1936, lecțiile lui Yves Auger au fost pentru noi o adevărată școală a gîndirii civice înaintate, peste care plana dictonul rousseauist : **„Orice ființă umană trebuie crescută în așa fel ca să fie capabilă să găsească în ea toate resursele unei existențe cît se poate de fericite"**, în anii următori cursul său despre Gustave Flaubert, Poezia lui Victor Hugo și, în sfîrșit, Marii moraliști francezi au însemnat o temeinică inițiere în legile bunului gust. N-am să uit niciodată lecția pe marginea pasajului din **Doamna Bovary**, în care se descrie întîlnirea disperatei adulterine cu părintele Bournisien. Scena este cît se poate de tare. Atît de tare, încît i se potrivește în franceză un singur termen : **„elle atterre"** : „te doboară la pămînt". Dar mai este un mic amănunt : Ștreangul clopotului care joacă mult după ce clopotul fusese tras. Și această fantastică alăturare între dialogul surzilor / Emma — Bournisien / și clopotul de acuma mut / ștreangul care încă joacă / ridică pasajul la nivelul unui simbol al neputinței într-o lume, în care — ca să revenim la Jean Jacques Rousseau —, „inegalitatea" s-a înscăunat în absolut — toate, aducînd cu sine „o sclavie strălucită".

L-am cunoscut pe Yves Auger și în viața particulară : la balurile Autoclubului român, la Operă și la Teatrul național cînd, în pauze, în foaiere, am avut de atîtea ori scurte colocvii artistice. L-am știut și mare vînător și pescar — îndeletniciri ce i-au permis să se apropie de pădurii și țăranii din jurul Clujului, de la care și-a însușit cea mai frumoasă limbă românească. În sfîrșit, în toamna lui 1940, după dictatul de la Viena, locuind cu ei un timp la Sibiu, în același hotel, i-am putut urmări zi de zi și reacțiile la evenimentele politice ale timpului. S-a dovedit lezat în adîncul ființei sale de nedreptul verdict impus poporului român, dar și de scălîmbăielile acelor rătăciți care făceau joc comun cu bestia brună.

Într-o zi mi-a arătat cu un zîmbet de bucurie, ce-i transfigura întreaga fire, primele exemplare din traducerea sa din I. Creangă și M. Sadoveanu. Răsfoindu-le, mi-am adus aminte de acele ore de seminar, cînd — impunînd îndeosebi unor studente ca lucrare traducerea unor pasaje din **Hanul Ancuței** — discutase cu înverșunare unele nuanțe infinitesimale, atît de sens, cît și de melodie verbală.

A fost un om în adevăratul înțeles al cuvîntului și un mare dascăl. Cei care l-au cunoscut îl păstrează viu chiar și după ce rămășițele sale pămîntești au apus într-un mormînt solitar, la țărmul Atlanticului, departe de România, pe care atît a iubit-o.

ANDREI A. LILLIN

arta amatoare

A DOUA ÎNTÎLNIRE A SCRIITORILOR ȚĂRANI DIN ROMÂNIA

În zilele de 11 și 12 noiembrie a avut loc A DOUA EDIȚIE A ÎNTÎLNIRII SCRIITORILOR ȚĂRANI DIN ȚARA NOASTRĂ, organizată în județul Arad, ca și manifestarea precedentă de acest gen, din anul 1976, care s-a bucurat atunci de o bună apreciere, subliniindu-i-se unicitatea pe plan național și implicațiile majore în stimularea unui domeniu al culturii de masă contemporane, mai puțin investigat, cel al țăranilor condeieri. Pentru cea de a doua ediție, organizatorii — Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă și Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Arad — au prevăzut un program structurat pe cîteva momente în care să fie evidențiat specificul creației condeierilor țărani. Astfel, în prima zi, după cuvîntul de salut adresat oaspeților de prof. **Liviu Berzovan**, președintele C.J.C.E.S. — Arad, pasionat cercetător al acestui gen al artei amatoare, a urmat un recital susținut de condeieri țărani, în prezentarea lui **Teodor Uiuiu**, instructor al Centrului județean de îndrumare, activist cultural cu merite deosebite în promovarea creațiilor scriitorilor populari (recent, sub îngrijirea sa, a apărut un caiet consacrat Primei întîlniri a scriitorilor țărani din România, constituit din opiniile unor cercetători despre acest fel de creație, secțiune urmată de o selecție judicioasă din lucrările condeierilor participanți la întîlnire, și, la sfîrșit, de un mănunchi de ecouri din presă, referitoare la evenimentul cultural respectiv). Apoi, o formație a Casei de cultură din Sebiș — instructor, **Maria Vanci** — a prezentat un montaj literar-muzical pe versurile **Emiliei Iercoșan : „Sînt fiica acestui pămînt. / Eu țara și neamul mi-l cînt"**. Seara, a avut loc spectacolul de teatru poetic : „Cetățuia Vărădiei" de **Cornelia Bulzan**, scriitoare amatoare din comuna Vărădia de Mureș, județul Arad, în interpretarea formației de teatru a Căminului cultural din aceeași localitate și „Sîntem aici de la-nceput de vremi" de dr. **Florin Birnețiu**, creație cuprinsă în repertoriul formației de teatru a Căminului cultural din Chisindia.

A doua zi, duminică, participanții la întîlnire au parcurs un instructiv „Itinerar arădean", marcat de un emoționant popas la Monumentul eroilor de la Păuliș și la Muzeul eroilor de la Păuliș, unde scriitorii țărani au susținut un recital de lirică patriotică. După aceea, în localitatea Bîrzava, satul natal al poetei țărance **Ana Munteanu**, s-a desfășurat un simpozion dedicat unor aspecte ale literaturii țăranilor condeieri (**Ioan Meițoiu** — „Filoane folclorice în creația scriitorilor țărani" : **Petru Oalde** — „Despre geneza fenomenului scriitorilor și publiciștilor din Banat" : **Dan Lăzărescu** — „Despre statutul sociologic al scriitorului țăran" ; **Petru M. Ardelean** — „Literatura țărănească între amatorism și consacrare). Tot în aceeași comună, seara, a avut loc un amplu recital de poezie, susținut de poeți țărani prezenți la întîlnire și un spectacol artistic, constituit din valorificarea scenică a unor creații ale poetei populare **Ana Muntean** și a tezaurului folcloric local. La buna desfășurare a programului manifestării culturale din Bîrzava o contribuție însemnată și-a adus prof. **Alexandru Stepănescu**, primarul comunei, unul dintre cunoscuții poeți de pe meleagurile arădene.

Tot cu prilejul acestei manifestări, a fost lansată inițiativa **Institutului de Cercetări Etnologice și Dialectologice București**, în vederea constituirii unui bogat fond documentar la această instituție, privind scriitorii populari : fișe bibliografice, colecții de manuscrise, fonotecă și fototecă. Acțiunea este o expresie a prețuirii de care se bucură această categorie de creatori în societatea noastră și, totodată, un act important al cercetării științifice, în scopul centralizării datelor referitoare la acest gen al culturii de masă, care, în ultima vreme, a fost promovat în numeroase culegeri literare și în paginile presei locale și centrale.

AUREL TURCUȘ

NICOLAE DOLÂNGĂ

IZVORUL DE ZORI

Navetiști între frumos și abis,
Lujerul zilei în nopți l-am închis.

Tu, primă curbură a spațiului, uite,
Gestul acesta — al luminii — amărui-te.

Pune sub case și oameni și dor,
Înstelind cu istorie trecerea lor.

La izvorul de zori, cana soarelui țin
Lingă pragul lumii ce-n vîrste-l declin :

Rămîi, o rămîi depărtatule bun,
Geamăn al meu la margini de drum.

E totul prezent. Iar în vatră
Jarul se cheamă viitor...
Ritmul rămîne în piatră
Și zori de colindă-n ulcior.

IARNĂ ROMÂNEASCĂ

Aruncind cercuri albe-n ninsoare
(vîrstele lor fără scut)
Întorși către lună și soare
Colindătorii vin din trecut.

UN SAT DIN ALMĂJ

Lătrat de cîini lovește-n pomi,
Departe-n satul meu natal,
Unde grădinile-s cunoașteri.
Atît de blînd se-ndoie trunchiuri
În noapte după glasul lor...
Cei ce-i sădiră văd prin pomi
Drumul oierilor, iar cîinii
Le numără albele urme,
Sonor, rotund și împlinind,
Somnul căsuței vechi din mine...

ATÎT DE DEPARTE

Urcind, am rămas
Tot mai puțin :
Cu o poiană,
Cu o vale,
Cu o stîncă...
Fă-mi loc lîngă tine,
Frunză-regină,
Sufletul meu te leagă
De rai !...

televiziune

DUMINICĂ, 19 noiembrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Cărțile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră ! 10,00 Viața satului. 11,55 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical — ora veselă. 14,00 Woody, ciocănitoarea buclucașă. 15,50 Reportaj de scriitor. 16,15 Pe gheață și pe zăpadă. 17,00 Linia maritimă Onedin. 17,50 Cutezători spre viitor. 19,00 Telejurnal. 19,20 Tinerețea șantierelor. 20,00 Antologii artistice — Gala muzicii tinere (II). 21,10 Film artistic — Piesa neterminată pentru pianina mecanică. Premieră TV (sovietic). 22,35 Telejurnal — Sport.

LUNI, 20 noiembrie

16,00 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Poeții cîntă patria. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,25 Roman-foileton — Putere fără glorie. 21,15 Orizont tehnico-științific. 21,45 Ani de aur. 22,00 Cadran mondial. 22,20 Telejurnal.

MARȚI, 21 noiembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Panoramic (rel.). 10,35 Putere fără glorie (rel.). 11,25 În alb și negru. 16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă engleză. 17,05 La volan. 17,20 Maeștri ai artei coregrafice. 17,45 Mult e dulce... 18,10 Interpreți români în confruntări internaționale. 18.30 Întrebări și răspunsuri — Umanismul socialist și dezvoltarea personalității. 18,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19.20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 La ordinea zilei în economie. 20,10 România socialistă — idealuri împlinite. 20,30 Seară de teatru — Strigoii — de H. Ibsen. Premieră pe țară — producție a televiziunii engleze. 21,50 Decada muzicii portugheze. 22,20 Telejurnal.

MIERCURI, 22 noiembrie

9,00 Teleșcoală. 11,15 Șoimii patriei. 11,25 Orizont tehnico-științific (rel.). 14,00 Fotbal : Sport-Club Bacău — Olimpia Satu Mare. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă germană. 17,05 Din țările socialiste. 17.15 Muzică în imagini. 17,40 Școala contemporană. 18.10 Tragerea pronoexpres. 18,20 Telecronica pentru pionieri. 18,40 Festivalul „Cîntarea României" — În vizită la Uzinele „Republica". 19,20 1001 de seri. 19.30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! 20,20 La ordinea zilei în economie. 20,30 Telecinemateca — Vînzătorul de baloane — Premieră TV (italian). 22.05 Arta românească în confruntări internaționale. 22,20 Telejurnal.

JOI, 23 noiembrie

16,00 Telex. 16,05 Teleșcoală. 16,35 Curs de limbă rusă. 17,05 Pentru timpul dv liber vă recomandăm. 17,20 Reportaj pe glob — Zair. 17,40 Corespondenții județeni transmit... 17,55 Consultații medicale. 18,15 Decada muzicii portugheze. 18,35 Forum cetățenesc. 19,05 Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Ora tineretului. 20,50 Cîntece patriotice. 21,10 Teatru TV — Examene — Premieră pe țară. 22,20 Telejurnal

VINERI, 24 noiembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,35 Un fapt văzut de aproape. 16,00 Telex. 16.05 Curs de limbă franceză. 16,35 Teleșcoală. 17,00 Emisiune în limba germană. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Viața economică. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 România socialistă — idealuri împlinite. 20,20 Film artistic — Săgeata căpitanului Ion — premieră TV. 21,50 Iubesc această lume — Concert de muzică ușoară românească. 22,20 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 25 noiembrie

12,00 Telex. 12,05 Curs de limbă spaniolă. 12,35 Concert de prînz. 13,55 România pitorească. 14,25 Decada muzicii portugheze. 14,45 Stadion — magazin sportiv în imagini. 16,10 Film documentar — R. P. Mongolă. 16,25 Agenda culturală. 16,55 Clubul tineretului la Slobozia. 17,55 Săptămîna politică internă și internațională. 18,15 Antologia filmului pentru copii și tineret — Frații Ritz în filmul „Nopți argentiniene". 19,30 Telejurnal. 19,50 România Socialistă. 20,10 Teleenciclopedia. 20,50 Film : Om bogat, om sărac. 21,40 Întîlnire cu satira și umorul. 22,10 Telejurnal — Sport. 22,30 Melodii românești de ieri și de azi.

televiziune

muzică

AL DOILEA SIMFONIC AL OPEREI

Încurajată de excepționala primire făcută primului său concert, iată, la foarte scurt timp, orchestra teatrului liric timișorean, evoluînd din nou „solistic", cu un program sporit ca dificultate. La pupitru, un dirijor pe care l-am mai relevat drept un șef de orchestră de incontestabile calități, dar care, printr-un concurs de împrejurări nefavorabile, continuă să facă o muncă administrativă : PETER OSCHANITZKI. Am salutat colegialitatea gestului de a programa, în simfonicul său, compoziția lui BUJOR HOINIC — **„Pavană în memoriam M. Ravel"** — un pastel sensibil și evocator, dovedind o temeinică asimilare a limbajului impresionist. Remarcăm apoi îndrăzneala de a lansa în concert orchestra, doar după citeva repetiții, cu un opus care pune evidente probleme — **Simfonia a IV-a de Ceaikovski.** Un curaj pe care dirijorul, inclusiv orchestra, l-au plătit cu momente de crispare, cu un cînt lipsit de volutele migratoare ale balansului agogic și expresiv, ce constituie în ultimă instanță condiția romantismului. Marcați de emoție, artiștii operei au oferit pe parcursul primei jumătăți a simfoniei doar o interpretare corectă, lipsită de vibrație. Stereotipia tactării dirijorului a contribuit, pare-se, la această plafonare. Adevărata măsură a capacității sale ne-a oferit-o, în schimb, finalul, realizat compensatoriu, cu vervă și dramatism, arcuite cu o forță de comunicare explozivă. Ne-a surprins plăcut coralul alămurilor, infirmînd temerile sugerate anterior. Impresii deosebit de favorabile ne-au furnizat instrumentiști de mare finețe precum **Cs. Farkas, I. Rites** secondat de **M. Safta, M. Duminică, D. Văcărescu, I. Ardeleanu.** Precisă, punctuația ritmică a timpanistului **C. Vasile.** Dintre cordari, am remarca corzile grave (p. III), dar și violoniștii în frunte cu **I. Kökeny.** Promotorul solistic al serii, IOAN PĂUNA în **Mozart** : violonist de temeinică formație, cu un cînt îngrijit stilistic, vibrato cald intonație impecabilă.

Liliana Ciulei oaspete al filarmonicii

În sala „Capitol", regalul tinerilor laureați, copleșiți de pe-acum cu înalte titluri, cucerite în concursuri internaționale, a continuat cu violonista LILIANA CIULEI în **Saint-Säens și Ravel.** Tonul violonistei nu vizează amploarea sonoră ori un spectru timbral prea divers : preferă cucerirea auditoriului printr-o velocitate strălucitoare, greu egalabilă. Un arcuș de certe perspective. Din interpretarea tumultoasă a lui REMUS GEORGESCU, dată **Simfoniei Destinului,** am decupa evoluția unui artist care impune de mult timp prin seriozitatea și probitatea sa, **Marius Puican.**

DORU MURGU

INTERVIU... „DA' NU CINE ȘTIE CE", CU ZIZI ȘERBAN

Bereta, un breton, doi ochi negri neastîmpărați, un zîmbet poznaș : Zizi Șerban. O discuție cu „viola cupletului românesc" în Vasiuiul marelui Constantin Tănase, pare, cum s-ar zice, „de-acolo". În pofida anilor petrecuți în București, pe prima scenă a comediei, actrița și-a păstrat nealterat accentul : „Îs născuti la Focșani și pi mini nu m-o putut dezbăra nimini di acșentul ista. Digeaba m-or suduit toți și textierii, cînd îmi scriau cîte un cuvințel de-aista, musai să mi-l schimbe, altminteri nu era chip"

— L-ați cunoscut personal pe marele nostru Constantin Tănase ?

— Dacă l-am cunoscut ?... Aveam șasesprezece ani cînd am intrat în trupa „Cărăbușului". M-a adus de mînă sora mea mai mare. Aprigă femeie ! Ce i-o fi spus dînsa maestrului Tănase, ce nu i-o fi spus, că mă dădu în primire sufleorului, un bătrîn tare cumsecade, destul că maestrul, din cînd în cînd, își amintea de mine și începea să strige din sală : „Mă, unde-i aia mică ?... Vedeți mă de aia mică să nu i se întîmple ceva, că ne omoară soră-sa !"

— Vi s-au încredințat de la început roluri pe scena „Cărăbușului ?"

— Întîi a trebuit să-mi fac stagiul în corpul de balet și abia după aceea...

— Cum se comporta maestrul Tănase în calitate de director al Cărăbușului ?...

— Maestrul Tănase era un om... stai mai bine să-ți povestesc una cu dînsul. Într-un turneu, împreună cu Bebe, o prietenă de-a mea, tot din corpul de balet, ne-am cumpărat o minge de fotbal. La salariile noastre, destul de modeste pe vremea aceea, era un lux, dar eram fericite. Cum oprea trenul în cîte o gară, ne dădeam jos lîngă vagon și ne apucam să batem mingea. Nu lăsam pe nimeni să se joace cu dînsa să nu ne-o murdărească. Huzurul a ținut cam o lună de zile. Se apropia însă sfîrșitul turneului și trebuia să împărțim mingea. La treaba asta nu ne gîndiserăm pînă atunci. Au început certurile. Maestrul Tănase ne vedea zilnic la spectacole cu ochii plînși. A treia zi, ne trezim cu dînsul în cușetă. „De-i cu voi ?" „Uite, maestre Tănase, începui eu, am pus amîndouă bani și ne-am cumpărat o minge de fotbal. Acum musai s-o împărțim. Eu am zis să iau bășica dinăuntru și lui Bebe să-i dau partea din afară". „Sigur, sări Bebe, ea umflă bășica și se joacă cu dînsa și eu ce să fac cu tăgîrța asta din piele ?". „Așa stau lucrurile ? zîmbi maestrul Tănase, ia dați la mine mingea aceea că om vedea noi cum om putea-o împărți". Trenul gonea dealungul unei cîmpii întinse. Pe taluz, copiii păzind vacile ne făceau semne cu mîna. Maestrul Tănase cîntări un timp mingea în palmă, apoi o repezi deodată pe fereastra deschisă. Am încremenit. Abia dacă am apucat să scoatem un țipăt. „S-or bucura și copiii aceia sărmani de dînsa !" „Și noi ?"... „Voi ?"... ..... Cît ați dat pe dînsa ?..." Se scotoci în buzunare și scoase un pol. „Na-vă, firoscoaselor, că pe acestia v-o tăia capul să-i împărțiți pe din două !" Altădată, tot într-un turneu, s-au plîns de noi Stroe și Vasilache. Lucrau amîndoi la un cuplet și de răul nostru nu mai aveau pace nici noaptea. S-au vorbit ei ce s-au vorbit și a doua zi pe la patru dimineața, cînd ne era somnul mai dulce, numai ce auzim o bubuială pe culoar, de-am sărit cu toate speriate pe la ușile cușetelor Maestrul Vasilache cumpărase un lighenaș mic, albastru și cu o lingură de lemn bătea de zor întrînsul. „Așa. Acum o să-mi dați pace să lucrez ?" A doua seară n-a mai șuguit nimeni. Ne-am culcat cuminți și au avut pace să lucreze. Lighenașul acela l-a luat nevasta maestrului Tănase să spele într-însul și așa ne-am priceput noi cam din ce parte bătea vîntul.

— În atîția ani de activitate artistică ați făcut multe turnee în străinătate. Cum este primit spectacolul românesc peste hotare?...

— Îmi amintesc că odată am făcut un turneu în Israel. Trebuie să știi că ne-am bucurat de un succes răsunător. Maestra Ioana Radu a cîntat romanțe. Era o jale. În sală se aflau foarte mulți oameni. S-au sculat în picioare și maestra a fost pur și simplu bombardată cu flori. Cine nu avea flori, arunca cercei, mărgele... Dar nu despre asta am vrut să-ți povestesc. Era acolo un fel de talcioc. M-am dus și eu cu Bebe a mea să vedem dacă nu putem cumpăra cîte ceva. La o tarabă, văd eu o pereche de pantofi foarte frumoși, pe care aș fi vrut să-i cumpăr. Bună treabă, numai că dacă eu nu mă tîrgui, n-am nici-o plăcere de pe urma cumpărăturilor. La București, în piață, mă știu precupețele ca pe un cal breaz : „Mai pune o lecutică de roșii, uite că nici nu bati cîntarul.. Numai o lecutici..." Ce să facă ?... Rîd și-mi fac voia că de-acum mă cunosc. Ei, și cum îți povesteam, stau eu descumpănită în fața tarabei și mă tot socotesc cum să fac să mă tîrgui cu negustorul măcar o lecută. „Ce facem, Bebe ?... Așteptăm poate vine cineva din trupă, care știe vreo limbă străină. Poate pică pe-aici careva..." „Las-o baltă. Întreabă cît costă pantofii, plătește-i și hai să mergem". „Eu fără tîrguială nu-i iau. Ce, să mă păcălească ăsta ?... Și numai ce-l aud pe negustor, în cea mai neaoșă românească : „De ce să te păcălesc, coană Zizi, doar în București erai clienta mea, nu mai știi ?" Ce era să mai zic ?... Am plătit cît mi-au cerut și mi-am luat pantofii la subțioară fără să mă mai tîrgui.

— Care gen de spectatori v-au plăcut cel mai mult ?...

— Eu îmi iubesc toți spectatorii, dar cel mai mult îi iubesc pe copii. Și știi ce-mi mai place mult mult de tot ?... Dar rămîne între noi : îmi place foarte mult să mă joc cu baloanele. La mine acasă e plin de baloane : verzi, galbene, roșii...

— Ce să transmit cititorilor revistei „Orizont" din partea dumneavoastră ?...

— Publicul timișorean mi-a plăcut întotdeauna și întotdeauna am avut la Timișoara săli calde și prietenoase. Transmite-ți-le și pe această cale mulțumirile mele și urări de bine.

SERGIU SIHARU

microinterviu

ROBERT SCHIFF

E uimitor, pentru un spirit lucid, aproape scientist, pentru un temperament atît de echilibrat, de structură germanică, acest halo-fantast poetic — ce învăluie majoritatea lucrărilor grafice ale lui Robert Schiff. Fructele și copacii săi sînt carnali, mustind de seve vegetale, natura întreagă : ciulini, fluturi, libelule au o diafanitate subtilă, o finețe fusiformă; insectele, scarabeii săi devin giganți monstruoși ; margaretele arată ca niște flori ale soarelui ; strugurii, niște țîțe doldora de must, iar pomii livezilor devin mirifici, cu frunzișuri fosforescente, în jurul cărora pîlpîie o lumină de vis.

Peste spiritul acesta echilibrat, peste formele acestor compoziții severe, circulă un vînt poetic, o aură fantastă, ce nu șochează, deoarece temele acestor grafici sînt, în fond, luate din imediata realitate, artistul găsind, în îngroșarea detaliilor, în simbolică lor desfășurare compozițională, singura sursă bogată a artei sale.

Plac și aceste culori tari, la o grafică ce excelează printr-o compoziție strînsă, culori de verde, albastru,

oranj sau cafeniu intens. Place, de asemenea, aerul de mister copilăresc, în compoziții ce aduc tonul de poveste nordică, de Andersen, dar nu tonul unor cetăți reci, ci acela al unor edificii unse — parcă — în dulceață de turtă dulce.

E aici un microcosm mărit, supradimensionat pînă la stadiul umanului și al supraumanului, în lucrări de grafică sau gravuri, (vezi **Cristaluri** sau **Margareta** sau **Scarabeul** sau **Mecanism,** cu tente de Fernard Léger).

Artist plastic, de-acum, bine strunit într-o artă a graficii în care grațiozitățile și pretiozitățile n-au ce căuta, Robert Schiff aduce un univers al energiei, conținută în elementele primordiale ale naturii, aerul fantast de poveste, ca și realismul poetic al unei viziuni ce, pornind de la datele existenței, se reîntoarce spre sine, înnobilată de elemente creatoare originale. Alcătuiri lipsite de febrilitatea unor trăiri impulsive, dar nu devitalizate de forța interioară a unor alegorii tratate grafic cu inteligență, artistul geometrizează formele, redimensionîndule poetic și plastic, cu originalitatea graficianului, luminîndu-le parcă dinăuntru cu o autentică vibrație poetică.

ION ARIEȘANU

plastică

panoramic

ÎN CADRUL CONVENȚIEI DE COLABORARE CULTURALĂ cu R.S.F. Iugoslavia, la Sînmartinul Sîrbesc și Timișoara au sosit scriitori artiști dramatici și muzeografi iugoslavi. Au avut loc serate literar-muzicale. Membrii cenaclului „Dositei Obradovici" din Sînmartin s-au întîlnit cu scriitorii V. Radičević și D. Mihailović din Belgrad. ● La Timișoara, Conferința națională a cercurilor științifice studențești, secția de medicină. ● Lugojenii se vor întîlni cu scriitori clujeni și timișoreni : D. R. Popescu, Anghel Dumbrăveanu, N. Berwanger, I. Cocora, I. Oarcăsu, Dan Rebreanu, Damian Ureche. ● Tot în acest oraș, vernisajul expoziției de artă plastică a Petronellei Sîrbu. ● Și a pictorului artizan Gheorghe C. Vuia (ceramică). ● Excelentul solist Dan Grigore, pe podiumul timișorean a interpretat, mai puțin strălucitor ca altă dată, Concertul nr. 1 pentru pian de Brahms. Ceea ce nu ne împiedică să constatăm că e o personalitate. ● Deschiderea cenaclului sindicatelor din Lugoj, în prezența colegului nostru, redactorul Aurel Turcuș. ● Prozatorul Ion Velican, oaspete al cenaclului de satiră și umor „Paranteza" al Școlii generale nr. 21 din Timișoara (îndrumător prof. M. Strungă). ● Prof. I. Ardeleanu a condus un simpozion Coșbuc, sub egida Societății de științe istorice și filologice din Lugoj. Elevii au prezentat comunicări. ● „Clienți, clienți", comedie de Horia Guia s-a pus în scenă la Clubul minier din Anina, în regia autorului. ● „Prieteni, părinți și elevi" au participat la evocarea „Cultura și tezaurizarea ei de către T. Brediceanu, S. Drăgoi și N. Ursu. Organizator, Casa corpului didactic Timișoara. ● Revenind la Anina : cenaclul sindicatelor l-a avut ca invitat pe prozatorul bănățean Petru Vintilă. ● RADIO : Florina Gâldău de la radio Timișoara a transmis postului central o relatare de la întrunirea poeților tărani, care a avut loc în județul Arad. ● D-ALE CARNAVALULUI : vineri, în cartierul Circumvalațiunii (IV) lumina publică a ars toată ziua. În schimb ea a fost absentă total în noaptea de duminică. Vorba aceea, ei fac din noapte zi și-al zilei ochi închid.

L. BURERIU

„cîntarea României"

Un peisagist : AUREL VELCEANU

În holul noului club muncitoresc „Constructorul", expoziția de pictură a lui Aurel Velceanu, intitulată „Omagiu naturii". Conform temei propuse, ciclul de picturi, elaborate poate într-o prea monotonă tonalitate confirmă vocația artistului amator pentru peisaj. Colțuri de natură, printr-o ușoară tușare a perspectivei, margini de verde intens, de care se apropie, în șoaptă, cerul, vegetație virilă, în plină explozie a verii, toate acestea sînt motive explorate tradițional de către Aurel Velceanu.

Naturile statice cu flori, atracții continue chiar pentru pictorii afirmați, deschid la Aurel Velceanu o prospețime aparte, un fior inedit și-o nostalgie după eterna primăvară, limbaj cromatic prin care expresia se simte în larga ei desfășurare.

Autorul acestor lucrări are buna intenție de-a continua expoziția de la Clubul „Constructorul" și în cîteva fabrici timișorene, spre a fi cît mai mult vizionată, o înlesnire fericită de a veni cu arta cît mai des în întîmpinarea oamenilor muncii. Expoziția lui Aurel Velceanu e încă un semn că pictura vine să însenineze truda noastră zilnică !

DAMIAN URECHE

AUREL VELCEANU : „Peisaj"

(Urmare din pag. 1)

Cu scriitorul Al. I. Ștefănescu

ai primelor încercări. Conștiința de scriitor mi-a dat-o romanul Să nu fugi singur prin ploaie apărut în 1957. Sînt deci un scriitor destul de „recent" editorial : circa douăzeci de ani de activitate literară propriu-zisă.

— A propos de ediții și de editori : Ați fost director de editură în vremea deceniului '50-'60... Care era viața literară de-atunci ? Ce cărți apărute în acest răstimp credeți că vor rămîne ?

— Am lucrat ca editor cu pasiune și bună credință. Am avut și colaboratori de marcă : Alexandru Balaci, Mihail Petroveanu, Silvian Iosifescu, Virgil Teodorescu și atîția alții. N-am fost amestecat în „viața literară" propriu-zisă de atunci. Eu eram editor. În afară de cărțile unanim recunoscute : **Desculț, Groapa, Bietul Ioanide, Moromeții** etc., mai sînt și altele. Vorbesc despre proză. Critica actuală este încă subiectivă față de „controversatul" deceniu. Aruncă și copiii odată cu apa din covată. Un astfel de exemplu este, după mine, V. Em. Galan. Și nu-i singurul. Așa se întîmplă și cu cartea mea **Al cincelea Anotimp** Continui să cred în ea.

— Știți să construiți o carte : cărțile Dvs. au acea unitate sau rotunjime care se impune, nu păcătuiesc prin extravaganță, iar personajele sînt expresia unui mediu... Ar fi interesant să Vă cunoaștem dascălii...

— Încercările mele de primă tinerețe erau „extravagante". Pastișam pe Ion Barbu sau proza suprarealistă. În 1955 **Soare de august,** era de un realism „pedestru". **Al cincelea Anotimp** este de un realism tradițional. Desprinderea de modelul balzacian, intrarea mea într-un realism **sans rivages,** în care cred totuși astăzi, s-a făcut prin romanul **În căutarea Isoldei.** Fiind foarte „construit", foarte „compus" a fost declarat baroc. Artă înseamnă rigoare, pentru mine, construcție lucidă, putere de evocare și de convingere. Mai înseamnă și trudă neostenită de a ajunge dincolo de aparență, oricît ar fi ea de seducătoare. Între **cum scriu** și ce scriu, socotesc primordială ultima ipostază. Dascăli în literatură nu am. L-am venerat pe Tudor Vianu. Ca profesor. Altfel, îmi iau hrana din orice sursă : bogată și frumoasă să fie. De la Suetonius la Henri Miller, nu am avut dascăli ci poate preferințe. Dintre români, de la Grigore Ureche pînă la Ivasiuc, la fel.

— Mulți prozatori revin astăzi la realism, după ce au făcut excursii pe cont propriu în literaturile streine. Romanul e socotit genul proteic (sau cum zic unii vorbitori : proteinic). Socotiți demodată nuvela sau povestirea ?

— Nu pot „reveni" la realism pentru că nu l-am părăsit niciodată, iar literaturi streine nu cunosc. Singura literatură streină este pentru mine literatura proastă, aceea care înjosește omul. Proust, Faulkner, Babel, Kafka sînt frații mei mai mari, la fel ca Arghezi. Multe din tabletele lui sînt adevărate „romane". Romane-pilulă. Proza e de un singur fel : proză. Sau, orice proză este un roman : fluviu, lung, scurt, comprimat etc. Dovadă că unii critici au socotit volumul **meu de „povestiri" Fratele meu femeia** drept roman. Greșala lor constă în faptul că n-au întrebuințat pluralul. În carte sînt 15 romane, între 10 și 60 de pagini. Și vor fi 25 : cîte litere are alfabetul român. (Ceea ce nu se știe foarte exact). 25 de destine feminine, de romane de o clipă sau de o viață.

— Același lucru vreau să Vă întreb despre grija față de stil și limbă...

— Cred că scriitorul este obligat să-și dea contribuția la „creșterea limbii românești". Nu cred în capodoperele care stilnu să „promiți". Avem multe evoluții pozitive și dintre cele mai frumoase. Nu am nici o grijă cu privire la viitorul literaturii române.

— Credeți că pot exista cărți care să răspundă unei conjuncturi, unui moment și cărți pentru totdeauna, și, în felul acesta, scriitorul să facă naveta între două mese de lucru ?

— Sigur că există cărți de moment și cărți „pentru mai tîrziu" (căci „pentru totdeauna" e doar o hiperbolă) dar ele se pot foarte bine scrie la aceeași masă. Cînd am editat **Mitrea Cocor,** știam foarte bine că nu-i nici o capodoperă și o știa și Sadoveanu, nu trebuie să vină azi un critic să ne-o spună. **Mitrea Cocor** însemna adeziunea lui Mihail Sadoveanu la revoluția comunistă. **Baltagul** e permanența mioritică a spiritualității românești. Amîndouă au fost scrise la aceeași masă. Trebuie lăsată scriitorului libertatea de a se adresa tuturor concetățenilor lui, azi în număr de patru miliarde, sau unui număr mai restrîns. Totul e să n-ajungi cu restrînsul pîn' la dînsul, cum glumea Marcel Breslașu. Principalul este ca mesajul operei să purceadă de la un umanism superior. Acest lucru este valabil și pentru **Mitrea Cocor** și pentru **Baltagul,** cu rezultate estetice, evident, diferite.

— Sînteți de acord că probitatea estetică este mijlocul prin care scriitorul face act de angajare față de menirea și de profesiunea sa ?

— Depinde ce înțeles dai esteticului. După părerea mea, valoarea estetică are o structură complexă. Ea nu ține numai de Frumos ci și de Bine și de Adevăr. Intuiția lui Platon, **idealo-agathia,** a fost completată de timpii moderni cu Drama Cunoașterii. „Angajarea" scriitorului nu se poate face numai față de sine, ea se face și față de umanitate. „Purismul" estetic este în cele din urmă o fundătură. Artistul este nu numai al său dar mai cu seamă al Celorlalți.

Trustul de construcţii montaje şi reparaţii în industria chimică — Bucureşti

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDULUI DE RULMENT — UN IMPERATIV PERMANENT

Organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale este o condiţie sine qua non a funcţionării eficiente a oricărei intreprinderi economice, pentru că nu se poate concepe o derulare ritmică, neintreruptă a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi folosirea integrală a timpului de lucru al maşinilor şi oamenilor, micşorarea costurilor şi în general o producţie de calitate, fără asigurarea din timp a unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice — producţia netă şi producţia fizică — presupune şi obligă la intense căutări, indreptate, în toate unităţile în direcţia derulării satisfăcătoare a aprovizionării tehnico-materiale, obiectiv care poate fi realizat prin aportul tuturor, fiind necesară introducerea celei mai ferme discipline de muncă şi tehnologice, luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru evitarea risipei, pentru inscrierea in normele de consum aprobate.

Referindu-se la activitatea financiar-economică a T.C.M.R.I.C.-ului Bucureşti, un imperativ permanent il constituie utilizarea eficientă şi dinamică a fondului de rulment.

Studiindu-se structura producţiei şi scadenţele de execuţie a acesteia, se supraveghează dinamica stocurilor de materiale, se fundamentează consumurile, elaborindu-se balanţe judicioase în gospodărirea normativului financiar.

Aprovizionarea tehnico-materială organizată ştiinţific şi desfăşurată ritmic conform noilor orientări facilitează eliminarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducind la un grad sporit de utilizare a fondului de rulment.

Intenţionind în continuare accelerarea vitezei de rotaţie a fondului de rulment, T.C.M.R.I.C. Bucureşti socoteşte necesar reintroducerea în circuitul economic naţional, intr-un termen cit mai scurt, a stocurilor de piese auto, tractor şi escavator disponibile.

In acţiunea de informare pe plan republican a consumatorilor interesaţi, redăm în cele ce urmează principalele repere disponibilizate, aflate la staţia de utilaj transport Bucureşti.

LISTA

pieselor de schimb de excavator 0,3—0,4 disponibile

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1	2.	3.	4.	5.	6.	7.
934001	Cilindru compr. aer		buc.	4	145,00	580
934003	Furcă cutie de viteză		buc.	1	67,00	67
934004	Roată dinţată cuplaj		buc.	1	912,00	912
934016	Arbore. K. 6486	10001	buc.	1	650,00	650
934030	Dinţi săpători şanţ		buc.	34	141,00	4 794
934041	Pinion dublu		buc.	1	1 418,00	1 418
934042	Pinion lanţ		buc.	1	315,00	315
934043	Pinion cu ax		buc.	1	371,58	372
934060	Lanţ galţi		buc.	1	8 330,82	8 331
934061	Roatx tangentă		buc.	1	645,33	645
934066	Lanţ galeţi		buc.	1	4 399,02	4 399
934070	Pinion dublu		buc.	1	1 722,24	1 722
934071	Pinion	512.3.21A	buc.	1	1 283,13	1 283
934072	Pinion		buc.	1	1 202,10	1 202
934073	Pinion	562.3.50	buc.	1	371,55	372
934074	Pinion dublu		buc.	1	1 283,12	1 283
934077	Pinion	512.3.127	buc.	1	911,85	912
934079	Arbore	512.3.2B	buc.	1	5,102,55	5 103
934080	Pinion	512.3.12	buc.	1	1 350,00	1 350
934081	Pinion	512.3.18	buc.	1	2 971,40	2 970
934082	Pinion	512,3.20	buc.	1	5 102,55	5 103
934083	Pinion	562.3.24	buc.	1	3 602,55	3 603
934087	Şurub	567.11.20	buc.	1	705,29	705
930088	Lanţ gall 2"		buc.	36	375,00	13 500
934093	Papuc şenilă cu 2 piuliţe		buc.	24	588,00	14 112
934094	Bolţ şenilă		buc.	25	17,00	425
934202	Roată dinţată		buc.	1	1 766,00	1 766
934203	Roată dinţată	714004	buc.	1	1 710,00	1 710
934207	Roată dinţată		buc.	1	413,00	413
934208	Roată dinţată		bux	1	1 750,00	1 750
934221	Tambur		buc.	1	200,00	200
934251	Coroană dinţată		buc.	1	723,00	723
934253	Ax	312003	buc.	1	1 315,00	1 315
934261	Ax principal		buc.	1	1 100,00	1 100
934262	Roată		buc.	1	1 085,00	1 085
934263	Tambur trecere		buc.	1	2 500,00	2 500
934294	Roată	311001	buc.	1	1 384,00	1 384
934506	Roată dinţată		buc.	1	540,00	540
934509	Roată dinţată		buc.	1	1 150,00	1 150
934513	Roată dinţată		buc.	1	1 040,00	1 040
934517	Roată diferenţial		buc.	1	360,00	360
934538	Cruce satelit		buc.	1	275,00	275
934590	Roată dinţată		buc.	1	823,00	823
934594	Cuplă		buc.	1	525,00	525
934595	Roată dinţată		buc.	2	290,00	290
934650	Coroană diferenţial		buc.	2	1 830,00	3 660
934663	Furcă A		buc.	1	85,00	85
934664	Furcă A		buc.	1	158,00	158,00
934666	Roată A		buc.	3	2229,00	687
934667	Furcă A		buc.	2	46,00	92
934670	Arbore A		buc.	1	247,00	247
934677	Roată A		buc.	1	137,00	137
934678	Roată A		buc.	1	156,00	156
934679	Arbore A		buc.	1	385,00	385
934681	Placă şenilă		buc.	20	1 380,00	27 600
934683	Rolă superioară		buc.	10	920,00	9 200
934685	Arbore motor		buc.	2	2 888,00	5 776
934687	Ax stg,		buc.	7	840,00	5 880
93469(1	Roată A	1102242	buc.	1	266,00	266
934692	Roată	1102282	buc.	2	234,00	468
934701	Radiator	Eo, 3—0,4	buc.	1	2 150,00	2 150
934704	Arbore roată		buc.	2	4 184,00	8 368
934705	Arbore vertical		buc.	2	2 540,00	5 080
934706	Rolă supapă		buc.	2	49,80	50
934707	Roată motoare		buc.	2	3 800,00	7 600
934708	Roată condusă		buc.	4	3 945,00	1 578

LISTA

cu piesele disponibile la tractor S. 1500

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
935020	Pompă centrală ungere		buc.	2	162,00	324
935061	Prezon mare chiuloasă	10501134	buc.	20	21,00	420
935062	Piuliţă prezon mare		buc.	20	7,55	150
935063	Piuliţă prezon mic		buc.	20	8,6	172
935065	Prezon palier		buc.	20	18,90	380
935105	Cilindru		buc.	1	4 570,00	4 570
935121	Suport ax culbutor	10502120	buc.	4	61,00	244
935137	Bielă motor		buc.	4	700,00	2 800
935143	Pistoane motor		buc.	30	295,00	8 850
935165	Bueşă bielă motor		buc.	20	154,00	3 080
935209	Cartuş filtrare	10505037	buc.	10	81,50	815
935217	Pinion	33177320	buc.	1	203,00	203
935229	Corp pr. pompă ulei		buc.	1	223,00	223
935232	Corp mijlociu		buc.	1	157,00	157
935233	Pinion antrenare ax secundar	10508022	buc.	1	93,00	93
935234	Capac aspiraţie		buc.	1	114,00	114
935239	Pinionul generatorului	10513101	buc.	1	110,70	111
935275	Conductă cil. 1 ans.	10516040	buc.	50	18,25	900
935276	Conductă cil. 2 ans.	10516041	buc.	20	16,98	430
935277	Conductă cil. 3 ans.	10516042	buc.	20	16,98	340
935278	Conductă cil. 4 ans.	10516043	buc.	10	17,74	177
935283	Roată dinţată (pinion)		bux.	1	292,00	292
935291	Filtru		buc.	1	176,00	176
935201	Ax vertical		buc.	1	345,00	345
935302	Furcă cu ax	10524025	buc.	1	80,00	80
935314	Tren mobil vit I—II	10524112	buc.	1	166,00	166
935345	Tren fix vit. I—II	10524139	buc.	1	463,00	463
935356	Capac disc ambreiaj		buc.	1	176,00	176
935375	Reductor complect	10525005	buc.	4	650,00	1 300
935378	Pompă de ulei		buc.	2	335,00	670
935389	Bielă cu piston		buc.	2	715,60	1 430
935430	Piston motor auxiliar		buc.	20	51,30	1 026
935500	Element răcire	564012	buc.	2	5 800,00	11 600
935524	Pompă de ulei ambreiaj		buc.	1	730,00	730
935530	Furcă de cuplare ans.	3316034	buc.	1	115,00	115
935596	Pompă ansamblată	3317020	buc.	1	500,00	500
935600	Furcă nr. 1 schimb. vit.	3317031	buc.	2	146,00	292
935601	Furcă nr. 3 schimb. vit.	3317032	buc.	2	158,00	316
935662	Roată (pinion)	3325107	buc.	1	286,00	286
935667	Semiaxe planetare		buc.	1	930,00	930
935671	Carcasă rulmenţi axiali	3324103	buc.	2	136,00	272
935709	Disc	3324016	buc.	4	339,00	1 356
935713	Pinion intermediar		buc.	2	263,00	526
935716	Pinion mers inapoi	3317320	buc.	1	257,00	257
935717	Pinion mers inapoi	3377321	buc.	2	203,00	406
935718	Pinion cond. vit. V	3317284	buc.	3	271,00	813
935723	Pinion conducător		buc.	2	292,00	584
935724	Pinion cond. vit. III—IV	3317291	buc.	1	405,00	405
935726	Pinion cond. vit. IV		buc.	4	416,00	1 664
935729	Pinion	3317306	buc.	2	955,00	1 910
935740	Pinion cond. vit. I	3317257	buc.	4	338,00	1 352
935741	Pinion condus vit. V	3317258	buc.	3	150:00	450
935743	Pinion condus vit. II	3317260	buc,	2	340,00	680
935744	Pinion condus vit. II	3317261	buc.	3	187,00	561
935756	Tambur	332542	buc.	2	570,00	1 140
935768	Servo comandă hidraulică	3326001	buc.	1	6 470,00	6 470
935769	Pompă	3326010	buc.	1	1 340,00	1 340
935830	Rolă de reazim sudată	3330067	buc.	10	600,00	6 000
935831	Rolă de reazim cu guler		buc.	30	585,00	17 550
935832	Bueşă ans.	3330035	buc.	32	227,00	7 264
935841	Role	3330066	buc.	1	740,00	740
935858	Axă rolă	3330303	buc.	10	261,00	2 610
935865	Axul rolei de susţinere	3330341	buc.	2	140,00	280
935866	Rolă	3330342	buc.	20	200,00	4 000
935998	Distribuitor	3358025	buc.	2	1 350,00	2 700
936006	Distribuitor	3358310	buc.	1	1 500,00	1 500
936113	Tub flexibil	3360050	buc.	20	220,00	4 400
936116	Tub		buc.	5	220,00	1 100
936185	Element filtru grosolan		buc.	20	30,00	760
936211	Rotor		buc.	1	208,00	20,8
936218	Motor ansamblat	01220003	buc.	2	325,00	650
936282	Regulator A S.R.	R. 2801	buc.	1	391,00	391
936317	Demaror P.M.	21300	buc.	1	1 000,00	1 000
936386	Locaşul susp. elastice		buc.	4	385,00	1 540
934387	Rolă	3930047	buc.	20	1 219,00	24 380
936387	Rolă	3930047	buc.	20	400,00	8 000
936434	Cilindru forţă fţ. stg. drpt.	3960001	buc.	1	3 030,90	3 030
936436	Cilindru forţă fţ. sudat	3960010	buc.	1	1 370,00	1 370
936458	Pernă suspensie	3930036	buc.	4	225,00	450
937033	Piston R. 2	03301	buc.	9	496,00	4 464
937058	Piston R. 1		buc.	2	151,00	302
937141	Rolă simplă	21440	bic.	3	900,00	2 700
937142	Role	21445	buc.	1	1 320,00	1 320

LISTA

cu reperele disponibile de U. 650—S. 650

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
913004	Ventilator	10111010	buc.	70	90	630
913009	Conductă injector	11016017	buc.	40	15,50	620
913010	Ţeavă conductă	11016011	buc.	40	11,50	460
913018	Rotor pompă apă	VT103522A	buc.	2	72,00	144
913021	Cămăşi cilindru	10301106	buc.	8	140,00	1 120
913022	Pistoane	10303110	buc.	16	86,25	1 380
913023	Segmenţi	10303118	set	4	66,00	264
913024	Bolţ piston	10303115	buc.	16	14,00	224
913033	Segmenţi ungere	10303122	buc.	80	4,60	368
913053	Pompă ulei	10308001	buc.	3	143,00	429
913055	Manometru presiune		buc.	10	28,50	285
913214	Zale lanţ şenilă S. 650		buc.	100	45,00	4 500
913218	Bueşă bolţ zale şenilă S. 650		buc.	90	24,00	2 160

LISTA

cu reperele disponibile la Dacia 1300

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
903001	Arc față ansamblat		buc.	10	360,00	3 600
903017	Amortizor zgomot		buc.	7	450,00	3 150
903023	Arbore conducță		buc	3	67,50	202
903026	Ax intermediar		buc.	10	101,00	1 010
903027	Ax volan		buc.	2	173,00	346
903058	Bară transm față stg. drpt.		buc	10	180,00	1 800
903060	Bobină stator electromotor		buc.	15	290,00	4 350
903062	Buton cu tambur spate		buc	3	729,00	2 187
903063	Bușon buton		buc.	8	6,75	53
903083	Burdui planetar		buc.	10	38,00	380
903111	Cărbuni alternator 12V.		buc	50	5,54	277
903122	Calotă resort		buc	5	8,10	40,50
903133	Capotă spate ansamblată		buc.	1	852,00c	852
903137	Corp inferior		buc.	6	123,00	738
925001	Conector bec far reteu		buc.	20	0.60	12
925005	Colecție închizător capotă		buc.	8	30,00	240
903174	Electromotor ștergător		buc.	3	237,00	711
903211	Flanșă pentru încălzire		buc.	2	25,00	50
903213	Furcă vit. I—[illegible]		buc.	1	148,00	148
903231	Ghiară de portiere		buc.	2	50,00	100
903303	Ind. nivel combustibil		buc	10	171,00	1 710
903305	Închizător capotă față		buc.	6	52,00	312
903331	Jiclor principal		buc.	10	23,00	230
903333	Jiclor relanti		buc.	10	6,75	67
903334	Jiclor relanti ans.		buc	10	15,00	150
903387	Levier de comandă		buc.	2	11,50	23,00
903426	Mască simplă		buc	1	230,00	230
903552	Pinion arbore cotit		buc.	6	60,80	365
903553	Plutitor complet		buc	2	28,70	57
903555	Pinion interm. cutie viteză		buc.	1	142,00	142
903556	Pinion planetar		buc.	4	175,00	700
903557	Pinion sateliți		buc.	4	61,00	244
903559	Pinion vit. II-a		buc.	3	260,00	780
903561	Pompă ulei		buc.	1	351,00	351
903563	Pinion pompă ulei infer.		buc.	6	50,82	305
903564	Platon frînă roată		buc	10	120,00	1 200
903571	Pinion pompă ulei		buc.	10	48,60	486
903574	Perie electromotor neg.⊕ + poz.		buc	50	20,20	1 100
903583	Piuliță hexagonală șurub bielă		buc	60	1,54	92
903584	Pirghie comandă		buc	4	3,00	12
903586	Pană arbore camă		buc.	4	1,35	5
903604	Rotor bobinaj alternator		buc.	8	742,00	5 936
903605	Rotor electromotor		buc	8	567,00	4 536
903617	Rezervor lichid frînă		buc.	10	31,00	310
903656	Șaibă sateliți		buc.	4	1,13	5
903660	Stator bobinaj alternator		buc	7	675,00	4725
903662	Șurub bielă motor		buc	180	10,70	193
903663	Supapă descărcare carburator		buc	20	10,00	200
903671	Sincron viteza 3—4		buc.	1	297,00	297
903679	Set fișe antiparazit		buc.	10	143,00	1 430
933684	Siguranță		buc.	10	0,70	7
902686	Supor. ax culbutor		buc	6	27,00	162
903703	Tijă culbutor		buc	16	27,00	432
903704	Tub flexibil asamblat		buc	10	87,50	875
903716	Tampon cauciuc eșapament		buc	10	40,00	400
903719	Țeavă eșapament		buc	4	234,00	936
903720	Țeavă eșapament		buc	6	190,00	1 140
903721	Tampon spate		buc.	12	54,00	648

LISTA

cu reperele disponibile la I.V. 12 F.+ ARO.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2	3	4.	5.	6.	7
902011	Bucșă ax camc	671107180	buc.	10	8,65	86,00
902055	Pinion distrib. arb. camă	671212020	buc	40	177,00	7 080,00
902074	Pin. distrib. arb. cotit	671203030	buc.	40	40,00	1 600,00
902092	Segmenți motor	671304500	buc.	30	46,40	1 392,00
902122	Pastilă sup. ppă. benzină	671445010	buc.	40	0,48	19,00
902124	Membrană pompă benzină	671452010	buc.	40	5,00	200,00
902153	Jiglor principal	671524050	buc.	30	5,50	165,00
902160	Obturator asamblat	671529000	buc.	20	7,70	154,00
902209	Arbore pompă apă	671759010	buc.	7	9,20	64,00
902223	Placă presiune ambreiaj	672002040	buc.	4	63,70	155,00
902247	Arbore primar	672338090	buc.	4	121,30	420,00
902617	Tampon elastic spate	674724070	buc.	20	5,65	163,00
902709	Lamă șterg. cu braț	678713540	buc.	28	7,35	206,00
902730	Capac distribuitor	678816070	buc.	20	19,50	390,00
902731	Arbore distribuitor	678814090	buc.	40	26,00	1 040,00
902733	Rotor distribuitor	678819040	buc.	50	2,60	130,00

LISTA

cu reperele disponibile la Roman

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7
940226	Conductă flexibilă 5 × 9,5	531424020	buc.	10	23,50	235,00
940227	Conductă pompă injecție	531426000	buc.	20	28,00	560,00
940351	Variator	531563520	buc.	16	825,00	13 200,00
940359	Garnitură pompă ulei	531604530	buc	10	0,35	3,00
940378	Filtru ulei ans.	531606020	buc.	30	81,00	2 430,00
940402	Pompă apă	531703530	buc.	8	2 103,00	16 824,00
940406	Ax pompă apă	531706010	buc.	4	33,00	132,00
940407	Rotor pompă apă	531708090	buc	6	13,50	81,00
940423	Termostat motor	531716070	buc.	20	95,00	1 900,00
940428	Cot ieșire schimb căldură	532720030	buc.	10	42,50	425,00
940433	Ventilator	531758310	buc	10	128,00	1 280,00
940458	Conductă apă metal	531754020	buc.	5	73,00	365,00
940578	Element elastic	535132060	buc.	30	14,81	444,00
940600	Alternator 24V	538806050	buc.	5	605,00	3025,00
940635	Pinion mers napoi	532314600	buc.	2	114,00	228,00
940645	Roată dințată	532320210	buc.	2	62,00	124,00
941035	Pinion planetar	533055040	buc	5	265 00	1 325,00
941036	Pinion cil. oblic	533056520	buc.	12	260,00	3 120,00
941134	Pivot fuzetă	533330010	buc.	10	92,00	920,00
941176	Buton cancelar	533801040	buc.	17	205,00	3 485,00
94 473	Regulator forță frînare	535065640	buc	12	400,00	4 800,00
941505	Dispozitiv ridicat geam	537316000	buc	30	72,00	2 178,00
914572	Electromotor șterg parbriz	539701010	buc	10	317,00	3 170,00
941589	Tahometru	539004030	buc.	10	190,00	1 900,00

LISTA

cu reperele la marca auto SR. 113—disponibile.—

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U
1.	2.	3	4.	5.	6.
900016	Cuzineți palier R. I. II, III	561111150	set.	100	43,80
900028	Garnit. colect evacuare	561132440	buc	200	0,95
900032	Colectori admise	561135170	buc.	4	200,00
900037	Capac pin distribuție	561151160	buc.	3	65,00
900040	Seaun supapă evacuare	561165100	buc.	60	7,90
900043	Ghid supapă admise	561168170	buc.	100	3,85
900048	Garnitură chiuloasă	561174190	buc.	300	50,60
900049	Garnitură capac tacheți	561160150	buc.	100	16,50
900059	Semipastilă supapă evac.	561211140	buc.	50	1,00
900070	Inel siguranță	561228150	buc.	100	0,20
900076	Tijă împingăt. tacheți	561237140	buc.	80	6,20
900077	Bucșă arbore cu came	561230130	set.	10	14,60
900087	Segm. motor CN-R I—II—III	561300160	set.	200	92,80
900095	Cuzineți bielă R. I—II—III	561308180	set	60	30.00
900107	Bucșă bielă motor	561320120	buc.	150	1,95
900113	Fulie arbore cotit	561328140	buc.	2	100,00
900137	Element filtru decantor	561439100	buc.	150	10,25
900141	Membrană ppă. benzină	561452120	buc.	200	5 50
900142	Pirghie comandă ppă benzină	561456180	buc.	30	3,20
900143	Pirghie intermed. ppă benzină	561457170	buc.	30	2,15
900145	Supapă ppă. benzină	561464180	buc.	200	6,50
900146	Filtru ppă benzină	561467150	buc.	10	7,00
900147	Tub flex. ppă. benzină	561471190	buc.	70	10,70
900158	Sector dințat carburator	561508650	buc.	30	7,70
900161	Arbore principal carb.	5615(9620	buc.	30	29,00
900162	Arbore secundar	561519700	buc	6	12,10
900163	Arbore secundar carburator	561519880	buc.	50	11,90
900164	Clapetă accelerație	5615199600	buc.	15	9,80
900165	Jiclor relanti	561520100	buc.	100	4,40
900167	Pirghie comandă accelerație	561522670	buc.	5	2 65
900169	Difuzor mic	561523660	buc.	20	19 80
900170	Corp ajutaj descărcare	561524160	buc.	20	16,50
900172	Jiclor principal	561525640	buc	200	3,30
900174	Duză aer mers încet	561526220	buc	30	1,50
900175	Piston ppă accelerație	561527130	buc.	40	6,00
900176	Lagăr teflon	561527390	buc.	30	1,40
900179	Clapetă spc	561538690	buc.	10	4,00
900180	Obturator	561540160	buc	200	7,00
900181	Plutitor carburator	561540650	buc.	40	9,90
185900	Duză presiune difuzor golire	561570190	buc.	400	2,20
900193	Tije action ppă ulei	561613180	buc.	15	2 25
900198	Tijă legătură ppă ulei	561619120	buc.	40	0 70
900203	Element filtru ulei	56163314	buc.	1 000	32,00
900220	Bușon radiator apă	561706160	buc.	30	10 40
900234	Garnitură presetupă ppă. apă	561720670	buc.	300	11 70
900235	Rotor pompă apă	561721170	buc.	3	17,20
900237	Rotor pompă apă	561722160	buc.	30	18,00
900240	Ventilator cu 6 palete	561727600	buc.	20	40 00
900245	Ax ambreiaj	562002070	buc	60	2 00
900259	Buton pirghie ambreiaj	562013530	buc.	60	2,00
900279	Supapă ppă centr ambreiaj	562056020	buc.	100	7,00
900331	Pinion mers napoi	562342140	buc.	2	54,90
900338	Pinion mers napoi	562346510	buc.	5	71,85
900375	Arbore primar	562370920	buc.	10	120,00
900614	Cruce cardan	562958920	buc	20	112,00
900656	Pinion sateliți	563022760	buc.	20	31,00
900779	Arbore planetar spt. stg. drpt.	563254420	buc.	10	317 00
900818	Bolț sferic	563323640	buc.	10	215,50
900838	Cap bară transv stg drpt.	563338180	buc.	800	25,10
901005	Resort frînă față scurt	563925090	buc.	50	1,50
901006	Resort sabot fr față super.	563926080	buc.	50	2,20
901043	Flanșe elastic mec direcție	564023160	buc.	15	12,55
901151	Tampon elastic suspen. motor	564703130	buc.	10	12,50
901160	Tampon elastic mot față	564714100	buc.	10	25,50
901161	Bulon arc față	564801630	buc.	40	12,00
900180	Bucșe arc față	564821690	buc.	20	14,00
901181	Amortizor față	564822680	buc.	20	185,00
901218	Bridă arc spate	564914750	buc.	40	28,50
901243	Tub frînă ppă centrală	655004650	buc.	30	12,00
901261	Garnit. piston ppă centrală	565036670	buc.	100	1.14
901275	Supapă	565063140	buc.	40	0,60
901276	Garnitură	565065610	buc	40	0,20
901293	Piston compresor R.I.	565118190	buc	20	22 75
901296	Segm compresor R.I.	565121140	buc.	20	5,90
901297	Segm. compresor R.II.	565122130	buc.	20	5 80
901298	Bucșă bielă compresor	565123120	buc.	20	7,60
901301	Șurub cu piuliță	565127130	buc.	20	2.05
901350	Cablu frînă mînă	565324010	buc.	20	41 25
901382	Miner închizător ușe	567336290	buc.	30	41,60
901387	Pinionu broaștei	567357980	buc.	20	16,20
901453	Capac super. rid hidraulic	568004510	buc.	8	28,00
901456	Garnitura III cauciuc	568006130	buc	100	11.60
901457	Garnit cauciuc cil. hidr.	568007170	buc.	100	3,65
901461	Ridicător hidraulic	568024190	buc.	4	1 540
901465	Garnit oțisă II—III—IV	568019130	buc	40	1 05
901473	Garnit. cauciuc cil. hidr	568031080	buc	60	4,16
901474	Inel de etanșare IV —	568031170	buc.	50	1,60
901484	Lame ștergător parbriz	568717180	buc.	30	22,00
901493	Electromotor șterg. parbriz	568747120	buc	10	205,00
901495	Cap fișe buji	568802060	buc.	100	13,50
901500	Contact ruptor	568814850	buc.	300	16,00
901504	Capac delcou	568819640	buc.	200	38,00
901506	Pinion delcou	568823350	buc.	40	11 50
901508	Contact mirerup. curent gral	568827640	buc.	60	70 50
901512	Bobină stator electrom.	568834400	buc	10	75,00
901515	Perie electromotor	568836890	buc.	50	7 80
901516	Perie electromotor	568836970	buc.	5[illegible]	13,67

IMPORTANT!

T.C.M.R.I.C. București cu sediul în Calea Victoriei 112 sector 4, unitate de prestigiu a Ministerului Industriei Chimice, invită întreprinderile și centralele industriale din țară să consulte cu atenție lista pieselor de schimb oferite spre valorificare.

Unitățile interesate în procurarea unor anumite repere vor transmite comenzi ferme la Stația de utilaj transport București – Calea 13 Septembrie 192 – sector VI, cunoscînd că solicitările vor fi onorate cu maximă promptitudine.

Pentru amănunte suplimentare se pot face demersuri telefonice.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAȘA

top

NU-L UITAȚI PE HENDRIX !

(II)

Așadar, la 12 octombrie 1966, pe scena pop britanică, trei personalități artistice distincte se reunesc într-unul dintre cele mai interesante grupuri din istoria acestei muzici : **„JIMI HENDRIX EXPERIENCE“.** La Londra, Hendrix devine „un dinam în permanentă acțiune“, mînat așa cum el o recunoaște — de **„aflarea unor modalități prin care să răstorn bariera dintre propria mea concepție despre blues și moștenirea Beatles-ilor“** (Down Beat 1968, vol. 35, nr. 7, pag. 20). Spre deosebire de cei lipsiți de un crez artistic definit, Hendrix era conștient de calea ce-o are de parcurs, la fel ca „sintetizatorii“ de blues, albii Eric Clapton, Peter Green, Jeff Beck pe care acesta îi admira, cu dorința mărturisită **„de a cînta nu mai bine, ci altfel“.** „M-a surprins la britanici dezinvoltura, lipsa de artificialitate... L-am ascultat „live“ pe Clapton cu ceilalți din „Cream“. E un artist mare. M-am gîndit că dacă el a reușit să-l doboare pe Ray Charles (e vorba de vînzarea de discuri, n.n.), nu e exclus ca și alții s-o poată face...“. Faptul că Noel Redding și Mitch Mitchell erau atrași mai mult de jazz-rock decît de blues, nu a constituit o piedică în aflarea unui limbaj comun, un nou „sound“, asupra căruia vom stărui în rîndurile de față. Chiar de la primul său single, **„Hey, Joe“** (Polydor), Hendrix surprinde printr-un stil interpretativ și o concepție diferite de seria producțiilor „beat“ din anii 66. Piesa amintită, devenită clasică în aria genului, trădează un interpret-autor marcat deopotrivă de luciditate și sensibilitate. Prin apariția grupului în toamna aceluiaș an în emisiunea TV **„Ready Steady Go“,** aceasta cîștigă o mare popularitate, întreținută de suita înregistrărilor ce vor urma. **„Purple Haze“,** — al doilea single al echipei, ne oferă un sound agresiv, subliniat de procedee sonore ca efectul Larsen, Feed Back, judicios utilizate. Impresiile artistului, transfigurate în sunete, au uneori în vizunea acestuia ceva magic, fascinant, dinamismul și spontaneitatea fiind caracteristici permanente pentru improvizațiile sale. Între muzica lui Hendrix și cea a discipolilor săi declarați : Elmore James, Albert King, Muddy Waters nu găsim asemănări. **(Va urma).**

PETRU UMANSCHI

umor

Dimitrie Jega

MUZE ȘI VENTUZE

Ed. Litera, 1977

Cel de al doilea volum de epigrame al lui **Dimitrie Jega,** are însușirea de a crea bună dispoziție cititorului. Epigramele sale sînt ancorate într-o stringentă actualitate. Autorul știe să rîdă, să facă haz la modul înțelept, vis-a-vis de problemele de viață cu care se întîlnește. **„De-atîtea zeci de ori i-am spus, / Exemple dîndu-i o grămadă, / Că ridicîndu-se prea sus, / Nu poate nimeni să-l mai vadă“.** Sau o altă epigramă dedicată unui speculant : **„Cu trei apartamente date, / Scăpînd într-una de control, / Trăia din două mobilate, / ... Al treilea l-a dat de «gol»“.**

Autorul, impresionat de anumite aspecte semnificative ale multiplelor subiecte pe care le tratează (Parvenitismul, plagiatul, parazitismul, specula, fățărnicia etc.) simte nevoia să le comunice într-un mod mai subliniat, pentru ca noi, cititorii, să trăim emoția pe care el însuși a avut-o în fața realităților respective. Drept ilustrare, citîm epigrama „La pescuit“ : **„De satisfacție cuprins, / Striga un paznic bun de gură, / C-așa un somn el n-a mai prins, / De cînd făcea «de noapte»-n tură“.**

Dimitrie Jega, în mai toate epigramele sale știe să monteze, să coloreze. Limbajul literar sincer, propriu genului epigramatic, îi ajută să comunice stările sale de spirit. Autorul are o manevrare exactă a cuvintelor, o bună versificare, evitînd cu grijă licențele și toate celelalte posibile erori de versificație. Cartea este ilustrată cu excelente caricaturi semnate de ȘTEFAN POPA și NEBOIȘA ROSICI.

„Perpetuum — comic '78“

Prin rîvna devotată a celor doi redactori, Rodica Tott și A. Poch, revista de satiră și umor „Urzica“ tipărește și anul acesta, într-un tiraj de masă, un nou volum cu titlul „Perpetuum comic '78“. În paginile volumului întîlnim nume cunoscute : Valentin Silvestru, Romulus Vulpescu, Aurel Storin, Manole Auneanu, Nina Cassian, Mircea Horia Simionescu, Vasile Băran, Veronica Bertoli, Stelian Filip, Lucian Bureriu, Ion Velican, Grigore Pop, Dan Mihăiescu, Lucia Iliești, Pavel Manole Dan, Silviu Georgescu și mulți alții. Alături de scriitorii români în paginile volumului semnează și unii confrați din străinătate : Hristov Pelitev (Bulgaria), Evgheni Dubrovin (U.R.S.S.), Pancio Polazavevschi (Iugoslavia), Antonio Amurri (Italia), Art Buchwald (S.U.A.) etc. Schițele satirice, povestirile umoristice, anecdotele, panseurile, fabulele, epigramele și caricaturile, în mare parte de cea mai bună calitate, dau volumului substanță și semnificația bunului gust umoristic. Dacă, în urmă cu cîțiva ani, Perpetuum comic s-a vrut un simplu almanah de vacanță, volumul din '78 a devenit o adevărată antologie de umor românesc și universal.

EMIL ȘAIN

evrika!

- **Cînd netrebnicia unora se acoperă cu vorbe mari, nimănui tăcerea nu-i ține de cald.**
- **Cinstea nu se trece în nici un carnet. Păcat, am plăti cea mai frumoasă cotizație.**
- **Blocul urcă într-una spre cer, vila stă cu mîinile în șolduri.**
- **„Ușurința“ unor copii, trădează „greutatea“ unor părinți.**
- **În istoria blugilor, inscripțiile se pun la spate.**
- **În meseria de prizonier, cei mai mulți s-au născut soldați.**
- **Faptul că omul poate să îndure orice, dovedește neputința sa.**
- **Cei ce fură ca-n codru, nu mai trăiesc în pădure.**
- **A pune rău înaintea binelui echivalează cu a pune carul înaintea boilor, dar să nu uităm : în vremea noastră multe vehicule au motorul în spate.**
- **E necesară lupta pentru dezarmare, și pentru că răzbunarea e... arma prostului.**
- **Ca să tragi cu tunul, îți trebuie cel puțin o cîmpie, dacă nu și-un dușman.**
- **Din clipa în care începi să urăști, zîmbetul e tot mai rar.**

ION VELICAN

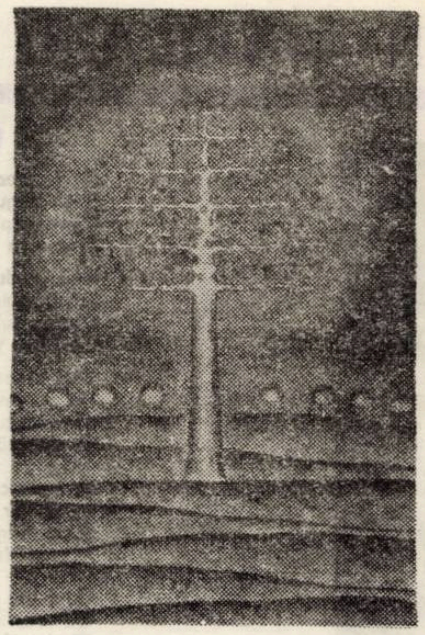

ROBERT SCHIFF : „Noapte sublimă“

muzeale

Expoziție de mileuri

MARIA KRAUSHAR în expoziția deschisă la Muzeul Banatului reunește într-un ansamblu unitar cele mai recente creații ale sale din domeniul artelor decorative.

Lucrările expuse, **mileuri,** menite să înfrumusețeze interiorul caselor, relevă disponibilitatea creatoarei în abordarea unei tehnici artistice. Mileurile, de data aceasta în diferite tonuri coloristice, dovedesc că Maria Kraushar stăpînește tehnica îmbinării culorilor. Din cele 134 piese expuse lumina vine în întîmpinarea vizitatorului. Alături de verde crud și bejul blînd, movul grav și roșul dur ne inundă ființa, aducîndu-ne tremurul crengilor din pădurile de la Nădrag, locul unde s-a născut artista.

Fiecare lucrare expusă aici poartă un nume : nume de flori, nume de fete, unele poartă numele unor obiceiuri folclorice. Amintim doar pe cele mai dragi autoarei : Maria, Crizantema, Nufărul, Mona, Hora. Motivul unirii brațelor revine obsedant în lucrările expuse. Pe lîngă valoarea lor decorativă, mileurile Mariei Kraushar au și un scop funcțional. Însetată de frumos Maria Kraushar caută mereu forme noi de exprimare. Pentru a transmite meșteșugul artizanului și generațiilor mai tinere, M. Kraushar s-a aplecat asupra hîrtiei și a notat punct cu punct detaliile artei sale. A făcut acest lucru în ani de trudă. Rodul străduinței l-a oferit Editurii Tehnice care va edita o culegere de modele.

C. S.

Prietenii revistei Orizont

Evocație

A amuțit cîmpia în straie galbene
Caii înalță colbul în virtejuri
Solarele vise se perindă
învăluind retina umană
La marginea cîmpiei
Ne-mbie mirosul din trupul holdei,
coborît pe aripa morilor de vînt.
Turle roșietice aprind nemărginirea
și ochii descoperă sărutul lăuntric
al plantelor,
mingîind aerul dospitor de pîine.
La marginea cîmpiei,
Mama își fringe mîinile în aluat
și-un fluier ne cheamă acasă
să ne stringem toți la masă.

La marginea cîmpiei
Miroase a pîine coaptă și a statornicie.

ALBERT TIOREANU

Metapoem

Lui DUȘAN PETROVICI

somnul meu e un pahar cu ceață purpurie
adie un vînt dinspre oglinzi
purtînd fluturii striviți ai zilelor
mîinile de argint ale iubitei mîngîie
virginalul
și toate animalele mării încap într-o
batistă
și toate catedralele încap într-un sărut
sub fiecare unghie doarme o pasăre.
o
dacă-n palmele mele s-ar culca obosite
două cuie
roua ochilor tăi le-ar face să-nflorească
ruginindu-mă
pentru că somnul meu
e un pahar cu ceață purpurie

DAN EMILIAN ROȘCA

rebus

Frumusețe

ORIZONTAL : 1) Frumusețe fără seamăn. 2) Tratat de cosmetică — Suflet de poet ! — Splendoare. 3) Ris ! — Strică frumusețea ! 4) ... Lux, la îndemîna frumoaselor soții ! — Îndrăgostit (fig.). 5) Cală ! — Popor antic — Adaos la frumusețea miresei (od.). 6) Înrăma ! ! ! — Păsări divinizate de vechii egipteni. 7) Aerul unui cuceritor ! — De dragoste (adj. fem.). 8) Dă culoare ochilor (sing.) — Pentru cea din urmă oară (adv.). 9) Fascinantă, în cele din urmă ! — Polindromul rimelor — Înfrățire. 10) Divinități ce personificau frumusețea feminină (la romani) — Coadă de sirenă ! 11) Polindromul lui Amor — Frumosul tînăr iubit de Afrodita.

VERTICAL : 1) Splendid. 2) Frumusețe (fig.) — Final de capodoperă ! 3) Lucia Nicolescu — Din Paris ! — Grațiela Martin. 4) Timp frumos (adj.) — Produce iarna legume proaspete. 5) Proaspăt — Informație ! ! ! 6) Altă frumusețe fără seamăn (adj.). 7) Frumosul, în esență ! — Din zbor! — Spaima unei frumuseți. 8) Zeița dragostei și frumuseții (la greci) — Zece. 9) Sfîrșitul primăverii ! — Îmbujorată. 10) Studiază frumosul în artă. 11) Se prezintă la doctorat — Ademenit.

DICȚIONAR : LEV, IBISI.

VIOREL ABRUDAN

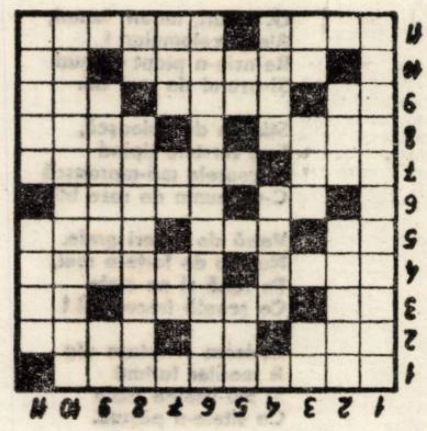

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (V)

ZBORUL ÎNTRERUPT

Izbit de sufiul puternic Stanger se dădu peste cap rămînînd pe spate. Făcu cîteva mișcări din mîini și reveni cu fața spre pămînt. Era încă la înălțime. Ținea mîna dreaptă pe cordonul de deschidere al parașutelor dar nu trase încă de el. La înălțimea asta, reflectoarele puteau foarte ușor să-l prindă în raza lor și atunci... Nici nu vroia să se gîndească. Pămîntul i se părea foarte aproape. Instinctul de conservare îi spunea să deschidă parașutele. Datorită vitezei, aerul îi sfîșia combinezonul, casca îi izbea de cutia fixată, îi smulse ochelarii. Pămîntul începu să se contureze nebulos. Mai așteptă cîteva secunde și apoi trase de cordon. În urma lui erupseră două parașute care îl săltară în sus. Își aranjă curelele. Acum putea privi liniștit în jos.

Pozițiile artileriei și reflectoarele se îndepărtau undeva spre dreapta. Pe pămînt se vedeau, de asemenea, trei focuri pîlpîind. Erau resturile celor trei avioane doborîte. Nu știa unde se află, unde va trebui să atingă pămîntul. Se străduia să nu se gîndească la echipajul avionului său, sperînd că a avut timp să se salveze. Își concentră atenția asupra a ceea ce-l va aștepta acolo jos. Prin beznă zări brusc contururile caselor și copacilor ce începură să crească văzînd cu ochii. Își pipăi tocul. Pistolul era la locul său. Schmeiserul era agățat de piept iar cele șase încărcătoare se aflau într-o geantă specială atîrnată de curea. Venea în picaj drept deasupra unui copac dintr-o grădină. Manevră corzile parașutei însă coroana largă se apropia neîndurător. Își îndoi picioarele și își acoperi fața cu mîinile.

Crengile îl izbiră. Simți o durere surdă în coapsa dreaptă. Atîrna cu capul în jos. Se zbătu ca să-și elibereze picioarele din crengi și corzi. Sîngele îi zvîcnea în cap. Își scoase cu greutate cuțitul, tăie corzile parașutelor și se prăbuși pe pămînt. Nu-și imaginase, în urmă cu două ore, că așa va ateriza în spatele inamicului.

În capcană

Timp de o clipă Stanger stătu în loc, amețit încă de cele întîmplate în decursul celor cîteva zeci de secunde înfiorătoare. Bubuitul artileriei încetă, în apropiere însă se auzea din ce în ce mai tare un huruit de mașini și zvon de glasuri. Cerul fu brăzdat de cîteva rachete. Își smulse brusc curelele parașutelor, casca și ochelarii. Desfăcu Schmeiserul și-l încărcă. Alergă de-a curmezișul grădinii spre locul întunecat format de gardul viu. Cutia îl trăgea în jos dar nu vroia să o arunce. Avea în ea tot ceea ce îi era necesar pentru îndeplinirea misiunii secrete în Bialowieza.

Se piti în spatele gardului viu care-l despărțea de strada de unde veneau tropăituri de bocanci și vocile nemților care îl căutau. Se simțea încolțit. Nu știa în ce parte să răzbată. La lumina rachetelor zări de jur împrejur numai case, copaci și grădini. Timp de o clipă se strădui să-și adune gîndurile. Zări cum, dinspre copacul în care-și lăsase parașutele, alerga spre el, luminîndu-și drumul cu lanternele, un grup numeros de urmăritori. În frunte, la o distanță de peste zece metri, alerga un bărbat cu un cîine în lesă. Cîinele lup îl trăgea direct spre gardul viu.

Stanger mută cu degetul mare trăgaciul Schmeiserului pe poziția foc neîntrerupt. Căută să-și stăpînească surescitarea, tremurul mîinilor. Înțelese că se află în încurcătură. Urmăritorii se opriră un moment. De parcă ar fi ezitat să atace înspre gardul viu. În acel moment Stanger apăsă pe trăgaci. Schmeiserul vibră în urma împușcăturilor.

serial

Seria lungă nimeri în plin. În rîndul atacanților se produse învălmășeală. Văzu cum pe cel cu cîinele îl doborîse. Cîinele fu și el nimerit deoarece schelălăitul animalului rănit se amesteca cu comenzile scurte și strigătele celor răniți. Dădu drumul la încă două serii mici. Sub grindina de gloanțe, care se abătură asupra gardului viu, sări în stradă și, aplecat, o luă la fugă înainte. Strigătele și chemările păreau că-l urmăresc din toate părțile. Se vedea destul de bine, deoarece cerul era luminat de rachete. Traversă o străduță îngustă. Pătrunse într-o grădină, o străbătu în fugă, înconjură casa și ajunse într-o stradă laterală. În spate se auzea larma făcută de soldați. Se strecură de-a lungul unui zăplaz înalt pînă ce ajunse la capătul acestuia. Privi. Străduța părea pustie. — „În ce parte să fug ? Unde se află periferia acestui orășel blestemat ?“ — gîndi. Făcu cîțiva pași, cînd, drept în fața lui, zări doi soldați. Ieșiseră parcă din pămînt. Nici nu mai putea fi vorba să se retragă sau să fugă.

— Halt ! — strigă. Vroia să-i oprească cel puțin pentru cîteva secunde, pentru a putea obține superioritate în atac. Nemții se opriră. — Wo ist der Kommandant ? — întrebă autoritar. — Unul din voi să vină la mine ! Ținea tot timpul Schmeiserul lipit de șold. Și, în secunda în care zări că soldații ridică carabinele, apăsă pe trăgaci. Seria lungă îndreptată spre nemții aflați la cîțiva pași îi culcă la pămînt. Pătrunse pe poartă într-o curte. Trecu pe lîngă niște cotețe, o șură și alte acareturi. Sudoarea curgea pe el șiroaie. Era înfierbîntat de luptă și starea de surescitare. Uitase de timp, de noaptea de vară scurtă care odată sfîrșită l-ar fi lipsit de orice șansă de a mai scăpa din împresurare.

Se opri timp de o secundă. Deoarece sîngele îi zvîcnea în tîmple, iar urechile îi vuiau, nu mai putea auzi dacă urmăritorii veneau în spatele lui. Își încărcă din nou Schmeiserul. Se gîndi că poate nu este singurul urmărit. Din avioanele nimerite trebuie că mai săriseră și ceilalți membri ai echipajelor.

Șansa folosită

Lui Stanger i se păru că deocamdată i-au pierdut urma. Înainta acum mai încet, atent, și cu urechea ciulită. Privi în stradă printre șipcile gardului. La capătul ei se afla un camion parcat cu partea din spate spre el. Stanger se opri nehotărît. Din mașina retrasă nu răzbatea nici un zgomot. — „S-o ocolesc prin curți ? Și dacă e goală ?“ — medită el. Atunci avu o străfulgerare. S-ar putea ca asta să fie șansa lui. S-ar putea să reușească...

Sări peste straturile de zarzavaturi ude de rouă și se apropie cu mare băgare de seamă de-a lungul gardului, avînd privirea ațintită asupra camionului. Era de acum la o distanță de cîțiva zeci de metri de el. Undeva, în spate, în labirintul străduțelor, bubuiră din nou împușcături și se aprinseră din nou rachete. Stanger se cățără fulgerător pe gard și abil ca o pisică sări în stradă. I se părea că acum nu mai atinge pămîntul nici cu vîrfurile bocancilor. Schmeiserul îi tremura în mîini. Camionul era la doi pași. Îi vedea limpede prelata întunecată, roțile, ba chiar și numărul de înregistrare. Tresări brusc. În cabină cineva tușii. — „Dacă e șoferul, atunci stă în partea stîngă... Ușile acestor mașini nu se încuie din interior... Dar dacă sînt încuiate ?... îi trecu prin minte. — Atunci îndrept țeava spre geam și ori-ori...“. Aproape că se frecă de aripa mașinii : sări pe treaptă și deschise brusc ușa.

— Liniște... Un singur cuvînt și mori... — șopti printre dinți, apăsînd țeava Schmeiserului în coastele soldatului surprins. Acesta, înspăimîntat, ridică mîinile. Stanger trînti ușa, trase spre sine carabina șoferului, sprijinită de banchetă, și dădu în limba germană ordine scurte.

— Pornește motorul !... Un singur semnal inutil cu claxonul sau cu farurile și mori... Pornește ! *În românește de*

ANDA și NICOLAE MAREȘ

SERGHEI ESENIN – VERSURI

din lirica universală

Serghei Esenin și Isadora Duncan în 1922

O, LANURI

O, lanuri, lanuri, lanuri,
Alean colomnian !
Re-nvie-n piept elanuri
Și-azurul de mai an.

Stîrnite de coleașcă,
Fug verstele țipind
Și soarele mă-mproașcă
C-un pumn de raze blînd.

Vatră de ruperi grele,
Nucleu de forțe-n mai,
Pe rouă și pe stele
Ce școală frecventai !

Rodeam scriptura aia
A marilor furtuni
Și mă-nsoțea Isaia
Cu vitele-n pășuni.

CÎT FARMEC ÎN LINA ZĂBAVĂ

Cît farmec în lina zăbavă prin sat.
Cînd tingui extatic un timp spulberat,
Cînd timpla ți-e ninsă de cel dintîi puf
Și soarta ți-o-nvinui c-un dulce năduf.

Nici gîndul la prieteni, nici dor de femei
Nu pîrguie-n miezul rostirilor ei,
Doar visul, asemeni credinței de clar,
Că buza ți-atinge-o lumină de har.

Vezi seara pe-ovese palustre căzînd,
Pe adolescenții cu părul în vînt,
Și-ți scuturi sprinceana de fum și pospai
Și-o taină pogoară-n șoptitul tău grai.

În prag cu o tandră smerire te-nchini
Icoanelor serii, potecii cu spini
Și-n cîngul pălit și pe miriști înveți
Litania dusei de mult tinereți.

Spre tot ce mai țin căpriorii de lemn
Un zvon inefabil de aripi dă semn,
Cînd trainic în fișca pășunilor simți
Durînd adevărul rămas din părinți.

SUPLĂ, GELOASĂ MUZĂ

Suplă, geloasă muză,
Azi batem drumul iar
Prin cernerea difuză
De ploaie pe hotar.

Și iar ne-așteaptă-n vale
Rumoarea lui april
Și-un cer ținînd în poale
Luna ca pe-un copil.

Acum aș vrea o boare
De vînt, ca să fiu drept,
Fiindcă iar ești tare
Și-o clară sărbătoare

Mi-ai strecurat în piept.
Și versul să țîșnească
Spre cer ca un șuvoi,

Prinos adus de noi
La grija părintească
A mentorilor doi.

O, miere-a amintirii !
O, tei foșnind abia !
Icoana lui Razumnik
Ne-a fost prin ceață stea

Atunci, prin larma șuie
De-avînturi timpurii,
Apostolului Kliuev
În brațe-i stam, copii.

Azi am crescut, se pare
Și-ajunserăm mai grei...
Dar nu-i privighetoare
Să-ntunece-un crîmpei
Din clara sărbătoare,
Ca trilurile ei.

Nici cernerea de burĕ
N-o va ude în noi,
Iar candela ta pură
Va lumina vioi.

O, CRED, EXISTĂ FERICIRE

O, cred, există fericire !
Soarele nu ne-a dat pierzării
Și-n mohîtelnicele zării
Am slovenit bunăvestire.
O, cred, există fericire.

Hai, Rusie-aurie, zburdă !
Tu, vînt, dă buzna prin cîmpie !
E fericit acel ce-ți știe
Tristețea nopților la ciurdă.
Hai, Rusie-aurie, zburdă !

Îmi plac talazurile-n spume
Și-o stea cu sclipătul subțire.
Blagoslovită răstignire,
Blagoslovit popor pe lume.
Îmi plac talazurile-n spume.

UNDE EȘTI TU

Unde ești tu, prag natal,
Casă c-un picior în deal ?
Floare-albastră de pe strat
Și nisipul neumblat.
Unde ești tu, prag natal ?

Peste vale – aud ierunci.
Pășteam vitele pe lunci
Și-mi sclipeau din apă trei
Stele-ascunse prin costrei.
Peste cale-aud ierunci.

Vremea-i o moară de vînt,
Lasă luna peste cîmp,
Să picure din pendul,
Ore, zile pe pămînt.
Vremea-i o moară de vînt.

Ploaia asta-i ploaie rea,
Mină vatra mea cu ea,
Floarea mi-a cuicat-o jos,
Piatră din nisip mi-a scos.
Ploaia asta-i ploaie rea.

În românește de
IOANICHIE OLTEANU

consemnări

UN DECENIU DE BIBLIOFILIE LA TIMIȘOARA

La Timișoara ființează de 10 ani, se manifestă public și are la activ un număr însemnat de acțiuni de prestanță, o grupare generoasă, aceea a bibliofililor. Nu sînt prea mulți acești pasionați, dar cu o nobilă stăruință ei au polarizat atenția publică, reușind să dovedească adevărul că presa, cartea, documentele editoriale etc. merită din plin pasiunea oamenilor de cultură. Ar fi suficient să amintesc cîteva din inițiativele cercului de bibliofilie din cadrul Bibliotecii județene, care în 1968 a organizat o expoziție colectivă de carte, documente, manuscrise, publicații, ex librisuri etc.... de mare anvergură. De atunci un numeros public a putut contempla alte și variate expoziții cum au fost cele consacrate lui Eminescu, N. Iorga, Ov. Densusianu, Dosoftei, **Cartea de Rîmnic**, L. Rebreanu etc. De regulă, expozițiile au fost însoțite de simpozioane, de prezentări argumentate, de conferințe și expuneri etc. S-au organizat tematice cum au fost cele consacrate **Răscoalei din 1907**, evenimentelor legate de **Războiul din 1877**, apoi expoziția intitulată **„Filologia la Timișoa"**, sau **„Cartea de lexicologie românească"**, ambele deschise la Universitatea din Timișoara etc. Cele mai recente expoziții au fost cea de **Esperanto** și cea prilejuită de sărbătorirea savantului **Iorgu Iordan** la 90 de ani.

În anul 1978, un public numeros și select a asistat la deschiderea unor valoroase expoziții. Fără a încerca o totalizare a faptelor, ne referim la cîteva inițiative originale. Avem în vedere **Expoziția de manuale** deschisă la Liceul pedagogic, expoziția intitulată „Carte frumoasă, carte rară, carte valoroasă", de la Universitate, apoi expoziția **„Presa tărim de creație, cercetare și cultură"**, deschisă la clubul ziariștilor, apoi expoziția „Cartea de istorie în cultura românească", deschisă cu prilejul sesiunii de comunicări organizată de Muzeul Banatului, în sfîrșit, expoziția „George Coșbuc" poet al pămîntului românesc deschisă la Biblioteca județeană etc.

Dorim să ne oprim la două idei și anume că bibliofilia poate aduce o contribuție remarcabilă în activitatea culturală, în informarea și formarea estetică și intelectuală a oamenilor muncii ; și că, prin expozițiile bibliofile se pun în circuit, public creații și frumuseți autentice și chiar valori ale patrimoniului care sînt în posesia unor deținători particulari, a unor pasionați. Cea mai importantă realizare rămîne faptul că bibliofilia ne pune în contact nemijlocit cu valorile autentice. Un exponat bibliofil prilejuiește legătura noastră cu unicatul, iar acest contact are o înrîurire foarte importantă pentru formarea convingerilor, reprezintă un tărîm de seamă al afirmării culturale, un domeniu al prețuirii valorilor și frumuseții, un teren al satisfacției intelectuale de mare elevație. Toate acestea ne îndeamnă să sperăm în organizarea unor noi cercuri (în școli, biblioteci, cluburi) și a unor variate expoziții de carte la Timișoara.

ION ILIESCU

cartea străină

Starea de umbră

Deloc orgolios și nu atît de amar precum contemporanul său La Rochefoucauld, străin de dogmatica sumbră a lui Calvin, cît și de seninătatea serafică a lui Francois de Sales, Pascal* ține înainte de toate la originalitate ; față de înaintași (Epictet, Augustin, Montaigne) își ia cuvenitele distanțe inspirîndu-se totodată copios din scrierile lor. În schimb, urmașii caută să și-l apropie. Într-adevăr, un întreg fîlon de gîndire, care trece prin J. de Maistre, Kierkegaard și Bloy, pînă la Jaspers, G. Marcel și J. Maritain își trage seva din cugetările celui care nu-i putea încuviința „decît pe cei care caută oftînd".

Între neant și infinit, perspective incomensurabile, condiția umană este starea de mijloc, starea de mărginire ontologică și gnoseologică ; între acești doi poli fenomenologiei, destrămarea ține locul închegării, instabilitatea e luată drept tărîe, lumina nu e decît o altă față a umbrei. Lipsit de certitudini, supus unui anxios dubito existențial (de ce nu existențialist ?), disperat în fața tainei, omului nu-i rămîne decît speranța, saltul metafizic. Determinismul teologic dă mîna cunoscutei concepții dichotomice : misterul de sorginte augustiniană, al convietuirii trupului cu sufletul, stă la baza misterului condiției umane. Contemplația umilită la tăcere este opusă mîndriei iscoditoare a cercetării. În mod paradoxal, însă, Pascal vinează rațiunea folosind mijloacele rațiunii : astfel, prin cercetare, argumentație și exemple deductive, el ajunge la certitudinea că nu există certitudine. La rîndul ei, înțelepciunea e minată de imaginație ; deformatoare a realului (precum obișnuința este a firii), aceasta din urmă impune legi strîmbe reflecției lucide și schimonosește chipul măsurii pînă la caricatura „convingătoare".

Uneori, însă, argumentele folosite se întorc nemilloase împotriva apologetului religiei creștine ; căci unde este pompa mai impunătoare și mai necesară în același timp, unde solemnitatea spectacolului mai pe măsura minciunii și-a rătăcirii decît în însăși instituția pe care Pascal o apără ? Respectul devine oglinda deșertăciunii, adevărul se mulează după chipul și asemănarea erorii. Eroarea însă este în noi, spune Pascal, în toți cei rătăcitori și lipsiți de aura harului ; peste judecată, simțuri, imaginație și suflet nu domnește decît o singură lege, cea a minciunii.

Folosind din plin paradoxul, argumentația pascaliană incită la reflecție. Prin proiecția pe care gîndul o înregistrează asupra obiectului, omul întîmpină realul : el are însă orgoliul de a crede că asperitățile acestuia s-ar rotunji odată cu anularea conștiinței ; gîndul că ar putea păși pe apă nu-i împiedică să se înece ; legat la ochi, se îndreaptă nepăsător către prăpastie. Dar paradoxul nu întîrzie să apară : gîndirea însăși dă măreție omului.

Astfel sînt analizate rînd pe rînd raportul teorie-practică, general-particular, infinit-finit, nisipurile mișcătoare dintre bine și rău, dintre rațiune și pasiune, seducțiile imaginației, constrîngerile obișnuinței și ale prejudecății, statului relativ al voinței, egoismul și starea de amăgire pe care o impune, problema adevărului, cu implicațiile sale psihologice, justificarea, cu tot cortegiul ei de compromisuri în fața unor susceptibilități suspecte, meandrele interesului meschin. O hidoasă conspirație se țese astfel în jurul omului, rod al neînțelegerii și al unei imposibile transparențe, lăsîndu-i pradă stării de umbră a lumii subiunare.

Contradicțiile care fac din om o ecuație pun în lumină jocul bizar al contrariilor. Paradoxul menține contradicția, după cum contradicția naște îndoiala. Schimbarea duce la îndoială, conștiința schimbării la certitudine. Evidența e o plantă hibridă, căreia existența și permanența îi justifică rodul.

„Nu tînd decît să-mi cunosc neantul", iată punctul de plecare și concluzia, îndoiala și certitudinea celui care, „bătîndu-și joc de filosofie", îi trăia de față marile întrebări.

DORIN ȘTEFĂNESCU

* BLAISE PASCAL, CUGETĂRI, traducere, note și comentarii de Ioan Alexandru Badea, Ed. Univers, București, 1978.

calcidoscop

● Cotidianul vest-german „Frankfurter Rundschau" face bilanțul victimelor în urma manevrelor pactului NATO, care au avut loc nu demult pe teritoriul R.F.G. Din cele 19 victime fac parte și persoane civile care au fost pur și simplu strivite de tancurile trupelor NATO.

● Ministerul sănătății din Italia a publicat o statistică din care reiese că italienii sînt cei mai mari „înghițitori de pilule" din lume, după americani, japonezi și vest-germani... fără a se ține cont de faptul că S.U.A. și Japonia au incomparabil mai mulți locuitori. Cei mai mult se consumă aspirina, pilulele pentru migrenă și laxativele.

● Milt Harper și-a „cultivat" timp de zece ani mustățile iar acum se poate lăuda că este omul cu cele mai lungi mustăți din S.U.A. Mustățile lui au o lungime de 1 metru și nu-i pricinuiesc greutăți purtătorului lor decît în momentul cînd acesta intră în lift.

● Pe lista celor mai citite cărți din S.U.A. se află pe primul loc romanul istoric „Chesapeake" al lui James Michener. Vorbind despre transformările ce au avut loc pe malurile golfului Chesapeake, în decursul a cîteva secole, Michener reușește să captiveze publicul cititor printr-un stil alert, cu dialoguri sclipitoare și acțiuni dramatice.

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Tinerețea profesorului

Prietenului nostru Eugen Todoran nici trecerea anilor, nici acumularea erudiției n-au reușit să-i modifice structura originară a caracterului. Încrezător în oameni, ca un adolescent delicat, sfios și blînd față de oricine, cu reacții neașteptate de tăceri și emotivitate juvenilă, profesorul și-a păstrat nobila-i tinerețe nealterată. Căci studiul adînc și necontenit al cărților a însemnat pentru el nu secătuire, ci, dimpotrivă, îmbogățire și inteligentă afectivitate, care i-au dat extensiile lăuntrice ale unor elanuri neîntrerupte.

De aceea privim astăzi la autorul atîtor cărți de referință cu bucuria cu care întîmpinăm aniversarea unui tînăr în plină desfășurare și-i urăm decenii întregi de activitate rodnică pe tărîmul umanisticii, pe care-l ilustrează cu atîta strălucire adevărată, umbrită doar de proverbiala sa modestie. Și-i spunem un „LA MULȚI ANI ! plin de căldură și de așteptarea a multe și mari împliniri.

Vivat, crescat, floreat !

ZOE DUMITRESCU BUȘULENGA

★

Profesorul Eugen Todoran aparține acelei familii de istorici literari care continuă să creadă în constantele posibilității ale disciplinei de a se reinnoi și de a se redescoperi prin raportare la un sistem tot mai suplu, mai deschis și mai receptiv, diverselor forme de cunoaștere.

Eugen Todoran a oferit un prim studiu de sinteză despre teatrul lui Lucian Blaga prefațînd volumul de teatru apărut în 1971, unde un comparatism sever parcurge și examinează teatrul de factură expresionistă al lui Blaga. Un alt studiu consacrat lui „Eminescu", apărut în 1971, ne permite să observăm soliditatea punctelor de vedere, studiul tematologic conjugat cu finețea interpretării filozofiei și cu cercetarea aspectelor care degajă concluzii de ordinul poeticii moderne, disciplină ordonatoare, relevînd o structură poetică și prin sinteza observațiilor stilistice. Conștiința cercetătorului acestei metode este și mai elocventă în „Maiorescu", lucrare absolut remarcabilă, pătrunzătoare, neintimidată de lucrări anterioare, precum aceea a lui Eugen Lovinescu. Eugen Todoran recitește, de fapt, pentru a arăta modernitatea esteticii maioresciene, elemente ce se pot regăsi într-o cercetare contemporană iar observațiile descinse din cercetări actuale de lingvistică generală, din poetică și stilistică, sînt integrate în sistemul general al comentariilor profesorului. „Eminescu" și „Maiorescu" sînt lucrările fundamentale ale unui erudit atît de dedicat studiului actual, pentru care ele pledează, în numele interferențelor și a unei metodologii ce se definește prin privirea dialectică a profesorului, atît de tînăr, azi, la 60 de ani.

ION VLAD

* În pagina a II-a a revistei, materiale privind creația și activitatea profesorului și istoricului literar Eugen Todoran, cu ocazia împlinirii vîrstei de 60 de ani.

În spiritul colaborării

De o semnificație deosebită, dovedind încă o dată exemplaritatea profundă a relațiilor dintre două popoare vecine și prietene, s-a bucurat vizita pe care tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al P.C.R., președinte al Republicii a efectuat-o în Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, la invitația tovarășului IOSIP BROZ TITO, președinte al Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președinte al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, cea de a optsprezecea întîlnire dintre cei doi șefi de partide și state. Ca un simbol al prețuirii de care se bucură secretarul general al partidului nostru în rîndul popoarelor iugoslave, ca un înalt semn al trăiniciei relațiilor româno-iugoslave, a fost decorarea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu înaltul ordin iugoslav „Erou al Muncii Socialiste", ca și manifestările deosebit de calde prin care a fost întîmpinat pe tot cuprinsul vizitei.

Rezultatele fructuoase ale vizitei reliefează hotărîrea ambelor părți de a amplifica și aprofunda colaborarea dintre țările, partidele și popoarele noastre ; voința de a contribui prin acțiuni și eforturi comune la democratizarea vieții internaționale, la afirmarea unei politici noi, de destindere și colaborare între popoare, de respect al dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, fără nici un amestec din afară. A fost afirmat și de această dată rolul pe care trebuie să-l aibă fiecare stat în transpunerea în viață a prevederilor Actului final al Conferinței de la Helsinki, exprimîndu-se, din nou, hotărîrea comună de a acționa pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și de a face totul pentru a continua și consolida procesul de destindere, de lărgire al cooperării internaționale, accentuîndu-se rolul pe care trebuie să-l aibă țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, care reprezintă astăzi marea majoritate a omenirii.

Întregul nostru popor a urmărit cu viu interes noua solie de prietenie, dusă în spiritul colaborării și cooperării frățești, considerînd-o, pe bună dreptate, o contribuție de excepțională însemnătate la întărirea prieteniei trainice, a colaborării și solidarității dintre cele două partide, țări și popoare. De pretutindeni, de pe întreg cuprinsul țării, oamenii muncii români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, prin telegrame pline de căldură, adresate Comitetului Central, secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu se exprimă mîndria și atașamentul față de prestigiul de care se bucură secretarul general al partidului, pentru prodigioasa activitate depusă în slujba păcii, prieteniei și înțelegerii dintre toate popoarele lumii, se exprimă angajamentul ferm al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru întru înflorirea patriei și creșterea prestigiului internațional al României socialiste.

ORIZONT

ORIZONT 47
● (558) ● 23 noiembrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

PAGINI DE ISTORIE 1918—1978

Unitatea națională — aspirație multiseculară a poporului român

Rezultat firesc al dezvoltării de veacuri a poporului român, actul Unirii a reprezentat un moment deosebit de important în viața sa, punînd temeliile statului național român. Această mare împlinire însemna realizarea unei îndelungate străduinți, de veacuri, urzită de brațele mulțimilor, de mințile cărturarilor, de sabia voievozilor. A înfăptuit-o, pentru scurtă vreme, sabia nebiruită și mintea clarvăzătoare a lui Mihai Viteazul, la pragul de trecere de la veacul al XVI-lea spre cel următor.

Începutul serierii actelor de cancelarie în limba română, apariția și răspîndirea tipăriturilor românești, a cărților populare și traducerea legilor au dus la dezvoltarea elementelor culturii comune, la o conturare mai clară a ideii unității de neam și de limbă. Ea sălășluia de secole în sînul poporului român, iar cronicarii secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea i-au adăugat noi elemente, corespunzător, desigur, cunoștințelor vremii. Dimitrie Cantemir a completat cu izvoare istorice străine cunoștințele predecesorilor săi despre unitatea de neam și de limbă a poporului român.

Fruntașii „Școlii Ardelene", Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ioan Budai-Deleanu, făcîndu-se exponenții aspirațiilor poporului român, au luptat nu numai pe tărîm cultural, dar și pe tărîm social și politic, pentru eliberarea socială și națională.

Bănățeanul Paul Iorgovici scrie și tipărește la Buda în 1799 **„Observații de limbă românească"**, ce va deștepta conștiința națională a românilor din imperiul habsburgic. Dimitrie Țichindeal cheamă la unire : **„Să fim noi toți românii una — una să fie națiia românească"**. Constantin Diaconovici-Loga își îndreaptă osteneala către **„dragostea patriei și a fericirii neamului"**, Ioan Molnar Piuariu se află **„în avangardă mulțor sectoare ale vieții naționale și sociale ale românilor"** din Transilvania și se străduiește să scoată la lumină **„sufletul... înaripat al poporului român"**, pentru a-l arăta lumii **„în toată splendoarea și măreția lui"**. Moise Nicoară pătimește și pribegește pentru fericirea și libertatea nației, iar Nicolae Horga-Popovici își închină întreaga sa viață **„iubitului meu neam spre hăznuire și netezire"** și pentru **„mergerea lui înainte"**. Profesorii Preparandiei din Arad, din Caransebeș, precum și din celelalte școli bănățene, prezentau elevilor în lecții și în cărți aspecte din viața românilor din Muntenia și Moldova, subliniind originea comună a poporului și unitatea lui de limbă și de aspirații naționale. În același timp, și o serie întreagă de personalități progresiste din rîndul sașilor militau pentru recunoașterea oficială a românilor ca națiune. Învățatul sas ardelean Stephan Ludwig Roth recunoaște deschis că românii alcătuiesc majoritatea covîrșitoare a populației Transilvaniei, și propune introducerea limbii române ca limbă oficială (în Transilvania). În 1842 el scria în acest sens următoarele : **„Nu văd nevoia de a impune o limbă oficială a țării, căci noi avem deja o limbă a țării. Nu este nici limba germană, nici cea maghiară, ci este limba română (...). Căci limba română o cunoaște oricine"**. Argumentația lui Roth pentru folosirea limbii române în Transilvania ca limbă oficială a țării este completată cu constatarea următoare din **„Foaie pentru minte, inimă și literatură"** din 28 septembrie 1842 : **„Românul ardelean știe că Ardealul este adevărata lui Patrie, dar știe tot deodată că și dincolo de Carpați sînt frați de ai lui că și acele sînt patrii românești. Dincolo sînt frați de-ai noștri, ei vorbesc tot românește ca și noi"**.

Cerința poporului român de a se uni într-un singur stat național independent și suveran a fost exprimată cu claritate în timpul revoluției de la 1848 de către masele populare, în mod direct sau prin glasul celor mai autorizați exponenți ai lor.

În cuvinte emoționante, Nicolae Bălcescu a formulat, în modul cel mai sintetic, mai adînc și mai expresiv semnificația ideii de unire : **„Aceste condiții de putere de care avem nevoie** (puterea de a cuceri libertatea și neatîrnarea — n.n) **nu le putem găsi decît în solidaritatea tuturor românilor, în unirea lor într-o singură națiie ; unire la care sînt meniți prin naționalitate, prin aceeași limbă, religie, obiceiuri, sentimente, prin poziția geografică, prin trecutul lor și, în sfîrșit, prin nevoia de a se păstra și a se mîntui...**" În Transilvania, de asemenea, Unirea fusese afirmată chiar de la începutul revoluției burghezo-democratice. La adunarea de la Blaj, din mai 1848, o dată cu cererea de recunoaștere națională a românilor din Transilvania și de o serie de

GHEORGHE ȘORA

(Continuare în pag. 8)

Spirit critic şi cunoaştere literară

Critica practicată de Eugen Todoran este una metodică, sistematică şi temeinică, însuşiri ce ţin nu numai de spiritul său critic, dar şi de stilul său de muncă cunoscut încă din anii pregătirii sale. Pentru că rezultatele consemnate în cele trei cărţi apărute pînă acum, din care două fundamentale (**Eminescu,** 1972 şi **Maiorescu,** 1977) sînt rodul unor calităţi înnăscute şi al unei susţinute munci, potrivit unui plan chibzuit dinainte, aşa cum arată studiile publicate, începînd cu anul 1940, în revistele **„Pagini literare", „Revista Fundaţiilor", „Revista Cercului literar".**

Fără îndoială că la formarea gîndirii critice a lui Eugen Todoran a contribuit şi atmosfera intelectuală de la **Universitatea clujeană,** cu marii ei profesori, Sextil Puşcariu, Dimitrie Popovici, Lucian Blaga, D. D. Roşca, Liviu Rusu şi alţii, şi efervescenţa ce a caracterizat **„Cercul literar"** mai ales în dezbaterile lui teoretice. Criticul a fost însă de la început conştient de necesitatea unei metode de lucru, a unor mijloace proprii de cercetare şi pătrundere a operei literare. Deşi nu a rămas străin de fenomenul critic contemporan, interesul său s-a îndreptat şi spre filosofie (a se vedea **Cronica ideilor** semnată de el în **„Revista Cercului"**), potrivit îndemnului că filosofia nu numai că deschide un orizont larg, dar oferă şi fundamentul teoretic al oricărei exegeze. Filosofia i-a facilitat înţelegerea metodei fenomenologice, socotită a fi instrumentul potrivit pentru a pătrunde în universul poetic eminescian. Pentru că, ierăşi subliniez faptul, deşi a urmărit mişcarea literară o timpului, el s-a îndreptat cu precădere către clasici (vezi studiile din **Secţiuni literare,** 1973, despre Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale, Coşbuc, Rebreanu, Blaga, Pârvan, Arghezi). În toate aceste cercetări, ca şi în cărţile tratînd despre cei doi întemeietori, ai poeziei şi criticii noastre, instrumentele critici literare, unite cu perspectiva filosofică, sfîrşesc într-o **„sistematică"** proprie. Nu fără temei se vorbeşte în **Eminescu,** spre pildă, despre **„conceptele gîndirii poetice"** sau **„structura poeziei şi fenomenologia poeticului"**, noţiuni ce-şi răsfrîng chipul deopotrivă din oglinzile filosofice şi literare.

Fără a deveni obositor prin trimiteri teoretice şi fără a face exces de metodele critice contemporane, utilizează cu măsură conceptele filosofice şi noile deschideri critice. Cartea închinată lui **Maiorescu** este un exemplu în citirea modernă a unei opere despre care s-au scris atîtea alte cărţi îndrăzneţe şi care-şi dezvăluie înţelesurile din perspectiva şi cunoaşterea prezentului (trecutul în perspectiva prezentului). Fără ostentaţie, dar sigur pe instrumentul său de lucru, Eugen Todoran urmăreşte spiritul critic maiorescian, principiile, obiectul şi metoda aceluia ce marchează stadiul în care critica literară românească a ajuns la conştiinţa de sine. Nu vom cita fără un anumit scop una din frazele ce ne pun în temă: **„Deşi studiile lingvistice nu sînt întreprinse de el cu scopul teoretic al integrării concepţiei despre limbă într-o estetică filosofică şi cu toată deosebirea de domenii şi izvoare, între teoria lingvistică şi teoria limbajului poetic există o unitate de concepţie, cît şi o finalitate practică unitară în critica lui, de aceea este îndreptăţită, metodologic vorbind, considerarea teoriei limbajului ca un prim capitol al esteticii lui. Şi aceasta mai ales că de la baza lingvistică plecînd putem stabili şi o anumită modernitate a esteticii maioresciene, ţinînd seama de tradiţia retoricii clasice, ca disciplină filosofică, în studiile moderne de lingvistică poetică"** (p. 25).

Criteriile aplicate sînt, după cum uşor se poate vedea, sistematice şi ştiinţifice. Căci spiritul său critic de tip raţionalist consideră opera literară drept un univers constituit pe baza unei gîndiri poetice, în cazul marilor creatori, critice, în cazul celor ce încearcă să le descopere valoarea – care poate fi cunoscută prin diferite metode de cunoaştere. Critica practicată de Eugen Todoran este deci una de cunoaştere sistematică şi ştiinţifică în care metoda fenomenologică, aşa cum este ea înţeleasă de către estetica de astăzi, are un rol preponderent, fără a lăsa la o parte sugestiile venite şi din alte direcţii, într-o dialectică critică specifică.

Nu ar fi fără rost să arătăm, pe lîngă spiritul critic şi stilul de muncă, solidare în acest mare şi fructuos efort de cunoaştere, stilul acestui teoretician critic şi interpret deopotrivă, sobru, organizat, ordonat, fără podoabe căutate, întotdeauna la obiect, în tradiţia unei critici ce se doreşte „ştiinţifică", adecvînd expresia la cercetare şi cunoaştere, după cum se poate vedea şi din citatul de mai sus.

Eugen Todoran, asemenea lui Şerban Cioculescu, nu are alte nostalgii în afara criticii, al cărei oficiu ţine de structurile sale lăuntrice. Rezultatele de pînă acum sînt grăitoare, fiind îndreptăţiţi să le aşteptăm cu aceeaşi bucurie pe cele viitoare.

ION MAXIM

aniversări
EUGEN TODORAN

„Trecut-au anii..."

Sînt 22 de ani de atunci. Te-am întîmpinat în gară, într-o rece seară de octombrie. Veneai din Cluj, eu veneam, cu cîteva zile mai curînd, din Bucureşti. Găsisem, în acele zile, un mare prieten în fiinţa, cugetul şi sufletul decanului nostru dintîi, profesorul Nicolae Apostolescu.

Deşi veneam din părţi diferite ale ţării, am aflat, din chiar acea primă seară, între noi, o punte, pe care o duraseră veacurile vechi ale aceleiaşi istorii. Pe ea am păşit, la început cu sfială, dar şi cu încredere, întîmpinîndu-ne în noua cetate a filologiei româneşti. Multe, din ce în ce mai multe generaţii de studenţi asociază numele noastre, atunci cînd îşi amintesc de anii uceniciei. Con-topirea numelor noastre, uneori numai glumită, ne-a bucurat, pe amîndoi, deopotrivă . .

Popasul tău, la 60 de ani, înseamnă pentru noi toţi cei din juru-ţi un îndemn la o gravă confruntare cu noi înşine, cu ceea ce am făptuit, pînă acum, şi — mai cu seamă — cu ceea ce ne rămîne a săvîrşi. Cursurile tale, scrisul tău, gîndul tău românesc şi transilvan sînt, pentru toţi cîţi te ştim şi te iubim, tot atîtea repere ale demnităţii şi ale omeniei.

Fie-ţi, deci, viaţa, pe care ţi-o dorim lungă şi senină, însoţită de alaiul bucuriilor durabile, Eugen Todoran ! Pînă la această răspîntie a drumului tău, nu-mi dădusem încă seama că versul care începe cu „Trecut-au anii" nu implică un sentiment al irosirii, ci, dimpotrivă, unul al sporului şi al dăruirii. Să ne trăieşti întru mulţi şi rodnici ani, „Împresuratule de astri ".

G. I. TOHĂNEANU

Exeget al lui Eminescu

Din 1945 cînd, în „Revista Cercului Literar" de la Sibiu, a publicat studiul **Hyperion demonic,** şi pînă la ultimele articole scrise recent, Eugen Todoran a manifestat un interes constant faţă de opera Poetului nostru naţional. Sinteza acestor preocupări de cîteva decenii o reprezintă masivul tom **Eminescu,** apărut în 1972 la Editura Minerva, care îl va impune pe autor printre exegeţii de prestigiu ai creaţiei eminesciene.

Întemeindu-şi demersul pe convingerea că opera artistică are o dimensiune ideală, dincolo de materia imaginilor ce o compun, dar că această dimensiune nu trebuie privită ca simplă „filosofie poetizată", ci ca un principiu dinamic-spiritual, o realitate imanentă poeziei, E. Todoran studiază mai întîi dialectica raporturilor dintre imagine şi idee, demonstrînd primordialitatea celei dintîi într-un proces în care ideea are doar funcţia de a lărgi semnificaţia şi a spori dimensiunea sentimentului. În poezie, aşadar nu se va vorbi de metafore care ar corespunde unor intuiţii filosofice, ci de **funcţia filosofică a metaforei,** iar metoda care urmăreşte geneza gîndirii poetice nu va sublinia problema **ideogenică** (procesul elaborării conceptelor), ci pe aceea **imagogenică,** adică producerea imaginilor. Aceasta va fi metoda pe care E. Todoran o va aplica cu rigoare în analiza şi interpretarea conceptelor fundamentale ale gîndirii poetice eminesciene : **Fiinţa universului şi dialectica naturii ; Lumea în timp şi spaţiu ; Mitul românesc ; Istoria, eroul, tragicul** etc.

Pentru o aprofundare a sensurilor ideii, incluse în imaginea artistică, Eugen Todoran consideră că cea mai nimerită cale ar fi analiza fenomenologică, singura în măsură să dezvăluie straturile diverse ale sensului încorporat în expresia poetică eminesciană, prin funcţiile metaforei care sînt : **magică, simbolică, mitică, filosofică şi fenomenologică.** În ultimul capitol al cărţii, autorul încearcă o asemenea analiză pe textele eminesciene, dar aceasta rămîne mai curînd o premisă teoretică şi un model, decît o exegeză propriu-zisă, căci argumentaţia se sprijină pe un număr limitat de exemple, fără a se extinde asupra întregii creaţii a poetului. Subliniem, totuşi, această idee, prezentă, de altfel, şi în studiile ulterioare ale autorului, deoarece vedem în ea nucleul unei viitoare **Fenomenologii a operei literare** pe care, dată fiind temeinicia exegetului, o aşteptăm cu legitimă curiozitate.

Aşadar, construindu-şi o solidă bază teoretică, E. Todoran se angajează în operaţia de refacere a universului gîndirii eminesciene, pornind de la individualizarea aspectelor ei fundamentale, a profundelor afinităţi ce le unesc într-o viziune de o tulburătoare unitate la nivelul tuturor compartimentelor **Operei : poezie, proză, teatru.** O astfel de întreprindere presupune desigur şi riscul unor confruntări cu opinii consacrate, acceptarea sau respingerea unor teze „clasicizate", ca să spunem aşa, prin tradiţie. Autorul îşi asumă un asemenea risc şi, dovedind un larg orizont literar şi filosofic, procedează la o valorificare critică a tot ceea ce s-a scris semnificativ pînă acum despre **Eminescu.**

E. Todoran nu se mulţumeşte însă doar cu o situare a lui **Eminescu** în cadrele spiritualităţii romantice, exegetul caută, dimpotrivă, să surprindă profilul **Poetului** din totdeauna, clasic şi modern în egală măsură al unui **Eminescu, dincolo de romantism, poet modern.** Am citat, de fapt, titlul unei contribuţii a autorului la colocviul consacrat lui **Eminescu** de către Universitatea Sorbona, ale cărui lucrări au fost recent publicate de Editura „Junimea", în volumul **Eminescu după Eminescu.** Desprindem din această contribuţie cîteva rînduri pe care le socotim revelatorii pentru gîndul ce alimentează întreaga exegeză eminesciană a lui Eugen Todoran : **„Prin această deschidere a operei este Eminescu un poet modern, în a cărui forţă imagistică descoperim, printr-un fond de creştere a ei, dincolo de romantismul lui, forma primară a poeziei, într-o „geneză a gîndirii poetice", ceea ce de fapt este mai modern în poezie. El nu este numai un poet al epocii lui, un întemeietor de limbă poetică, ci mereu un poet al nostru, într-un »eon« în care »după Eminescu« însemnează »Eminescu«".**

I. CHEIE-PANTEA

La „Revista Cercului literar"

Activitatea lui Eugen Todoran la **Revista Cercului literar** (Sibiu, 1945), manifestată, număr de număr, prin studii, cronici şi note, merită rememorată prin prisma evoluţiei ulterioare şi a poziţiei profesorului de la Universitatea timişoreană în istoria şi critica noastră literară contemporană. La cîţiva buni ani de la debutul publicistic, recentul absolvent al Facultăţii de filozofie şi litere de la Cluj, elev al lui D. Popovici, îşi conturează în paginile revistei grupului căruia îi aparţinea, al cărui „manifest" îl semnase în 1943, un profil spiritual distinct, cu un cîmp de observaţie, o concepţie şi o metodă schiţate cu claritate şi siguranţă.

Dacă într-o scurtă însemnare asupra lui Pompiliu Constantinescu semnala, prin afinitate şi adeziune, sobrietatea şi probitatea criticului, sublinînd avantajul poziţiei de pe care se declanşează privirea întregului, ca rezultat al însuşi ideii „generatoare", în două dense articole (**Kant şi pacea eternă** şi **Cogito în filosofia lui Husserl**), Eugen Todoran îsi relevă pe deplin concludent propensiunea spre studiul filozofiei ca izvoare de prim ordin, gustul pentru cuprinderea şi disocierea valorilor, opţiunea pentru orientările moderne în elaborarea unei metodologii proprii.

Tendinţe în evoluţia literaturii (Nr. 4, aprilie 1945) este un studiu consistent, cu valoare de sinteză şi totodată de program. Cu toată abundenţa întrebărilor am zice cvasi-retorice (**În ce fel se prefigurează viitorul ideologiei literaturii noastre ? Ce curs va avea literatura română în viitor ? Care este metoda prin care poate fi cuprins obiectul operei de artă ?** etc.), autorul nu urmăreşte prognoza, prin aproximări şi probabilităţi, ci îşi rînduieşte temeinic şi limpede certitudinile : **„În faţa complexităţii elementelor care, intrînd în artă, converg în a da intuiţia unei valori, tendinţele actuale ale spiritului european au corectat critica tradiţională . . ." „Actul dorinţei estetice este acela care găseşte în frumosul însuşi valoarea, o dorinţă neturburată de nici o intenţie decît aceea de a cuprinde valoarea pentru ea însăşi, încît metoda cuprinderii frumosului, care este obiectul artei, va trebui să plece de la ceea ce oferă intuiţia unei valori înaintea oricărui punct de vedere" . . . „Axiologică prin obiect, critica devine fenomenologică prin metodă"** Aplicarea unui atare principiu de investigaţie şi exegeză se va face curînd (nr. 6—8 din iunie-iulie 1945) în **Hyperion demonic,** care, cu toată limitarea firească la un singur dar determinant aspect, ne apare astăzi ca o prefigurare a masivului **Eminescu** (Minerva, 1972).

Îmbogăţită şi nuanţată în perspectivele ei ideologice, prin încorporarea sensului însuşi al culturii noastre actuale, această poziţie fermă în concepţie, viziune şi mijloace de interpretare, va rodi de-a lungul anilor cristalizîndu-se într-o operă unitară, purtînd pecetea exemplarităţii în sobrietate şi probitate.

DELIU PETROIU

Scriitori clasici în viziunea lui Eugen Todoran

Epoca marilor clasici, cum este denumită literatura română din a doua jumătate a secolului trecut, reprezintă, fără îndoială un prim moment, esenţial, de maturizare din interior a literaturii române, care-şi dă acum întreaga măsură a valorii ei prin scriitori ca : Eminescu, I. L. Caragiale, I. Creangă, I. Slavici, B. Delavrancea, Coşbuc şi alţii. Printre cercetătorii care şi-au consacrat o bună parte a scrisului lor acestei perioade se numără şi E. Todoran. Să amintim, deocamdată, aici, volumele **Secţiuni literare, Eminescu** şi recentul studiu **T. Maiorescu.**

Pentru Eugen Todoran, epoca marilor clasici reprezintă o etapă extrem de importantă pentru întreaga evoluţie ulterioară a literaturii române. Percepută în acest fel, o întinsă perioadă de istorie literară încetează să rămînă o sumă de date şi opere într-o cronologie strictă şi prinde viaţă ca parte organică a unui fenomen extrem de complex cum este cel al literaturii. Cele mai multe din studiile lui E. Todoran, cu privire la scriitorii noştri clasici, au la bază cursuri universitare, ţinute de profesorul Todoran, ani de-a rîndul, la Facultatea de filologie a Universităţii din Timişoara. Cursul universitar era pentru profesorul E. Todoran un excelent laborator de lucru, în care idei şi puncte de vedere personale, izvorîte din lecturi bogate şi îndelungi, erau supuse unei analize severe şi detaliate, pentru a se ajunge la o concluzie esenţială, semnificativă în legătură cu opera scriitorului studiat. Încît cursul de literatură era, pentru noi, studenţii de atunci, o adevărată experienţă intelectuală, nebănuit de bogată pe măsura trecerii anilor. Uimea la cursul profesorului Todoran nu numai extraordinara bogăţie a informaţiei, perfecta logică interioară în expunerea ideilor ci, mai ales, o anume ştiinţă a profesorului de a reface metodic şi cu răbdare întreaga demonstraţie, pînă în cele mai mici detalii, suscitînd întotdeauna, în ascultătorii săi, întrebări vizînd aspecte şi zone mai puţin cercetate ale operei scriitorului analizat. Aceasta a şi rămas, dealtfel, una din trăsăturile esenţiale ale studiilor lui E. Todoran care, epuizînd datele unei probleme, nu închide, totuşi, accesul altor cercetători spre cunoaşterea acelei opere.

Astfel studiul **Eminescu,** apărut la editura Minerva, Bucureşti, 1972, rămîne o interpretare personală, în care asocierea datelor cele mai recente ale istoriei literare cu cele ale criticii literare realizează o sinteză a celor mai valoroase idei din cercetarea de pînă acum a operei eminesciene şi, pe de altă parte, reprezintă o contribuţie reală în surprinderea unor elemente ale poeziei lui Eminescu, prin care poetul român dă străluciri particulare acelor atitudini pe care romantismul, înţeles ca formă de manifestare a spiritului creator, le-a vehiculat adeseori. Interpretarea operei eminesciene se clădeşte pe o solidă cunoaştere a sistemelor filozofice frecventate de poet şi astfel demonstraţia, menţinută şi în acest plan, completează şi clarifică, prin metoda propusă, şi aplicată de la un capitol la altul, modul în care „conceptele" gîndirii poetice eminesciene se organizează, în cele din urmă, ca elemente componente ale unei „viziuni poetice" singura în măsură **să explice** realitatea propriu-zis estetică a creaţiei poetului român.

Pentru E. Todoran, T. Maiorescu rămîne un punct esenţial de referinţă, pentru modul exemplar în care opera lui a conciliat valori de opoziţie şi afirmaţie într-o etapă istorică a culturii române, în care lupta pentru cucerirea conştiinţei şi a expresiei naţionale însemna şi afirmarea spiritului universalităţii, ca dialectică a progresului însuşi. Scris şi menţinut într-un înalt spirit polemic, de o particularitate distinctă, studiul lui E. Todoran despre T. Maiorescu se construieşte pe o metodă dialectică aplicată riguros şi sistematic, ajungîndu-se la stabilirea unor concluzii de o certă originalitate, fapt ce îmbogăţeşte, în teoria literară actuală, capitolul privitor la valorificarea creatoare a moştenirii noastre culturale.

Fie că analizează opere literare, fie că dezbat idei ale teoriei şi criticii literare, studiile lui E. Todoran se citesc cu o reală plăcere intelectuală, pentru siguranţa şi eleganţa demonstraţiei, pentru perfecta unitate a părţilor ce alcătuiesc întregul, legătura asigurată de unitatea de viziune şi de metodă a autorului însuşi. Toate acestea asigură lui E. Todoran un loc de excepţie în critica şi teoria literară actuală.

RODICA BÂRBAT

ORIZONT al ideilor

opinii

Structura ideatică a lumii romanului

Universul epic al unei cărţi nu înaintează doar în extensiune prezentîndu-ne, ca în opera lui Balzac, o puzderie de profesii şi o multitudine de medii sociale. Lumea romanului contemporan ambiţionează să ne ofere şi o imagine a adîncimii. De aici, apariţia personajului dilematic, întîlnit încă în literatura secolului trecut la Dostoievski şi regăsit, în cele mai diverse ipostaze, în operele de referinţă ale epicii contemporane, la Proust şi Musil, Joyce şi Hermann Broch, Kafka şi Malraux, Thomas Mann şi Albert Camus.

Însemnele acuzat ideatice ale acestui personaj dilematic infirmă opinia mai veche, potrivit căreia un roman este o carte bine scrisă narînd întîmplări agreabile. Epica de azi subordonează istorisirea, substanţei ideatice. Povestitorului îi este propriu planul subiectivităţii, în cadrul căruia anevoie se poate ridica la o viziune generală, în vreme ce romancierul vizează, dimpotrivă, zămislirea unui univers propriu al scrierii. Atenţia povestitorului se concentrează apoi asupra situaţiilor (întîmplărilor), el nu este interesat decît în al doilea rînd de destinul personajelor. Romancierul, dimpotrivă, se slujeşte de eroii săi pentru a reuşi, cu ajutorul lor, să articuleze o viziune despre lume şi viaţă. Să amintim, în cele din urmă, deosebita situare faţă de timp a povestirii şi romanului. Cea dintîi nu reţine, dintre stadiile temporalităţii, decît trecutul, înceţoşat şi vag, cu repere cronologice aproximative. Romanul nu numai că îşi apropie poezia timpului, dar face din atitudinea în faţa timpului o problemă centrală a structurii sale ideatice.

În literatura română, înrîuriri orientale, fondul antonpannesc, de sorginte balcanică, au potenţat puternic evoluţia povestirii. Mai puţin însă pe aceea a romanului. În pledoaria sa pentru romanul citadin, E. Lovinescu minimaliza posibilitatea apariţiei unui roman cu o problematică majoră, ce şi-ar fi ales un subiect rustic. Criticul avea, însă, neîndoielnic, dreptate atunci cînd solicita, în epică, reînnoirea tehnicii scriiturii, extinderea ariei tematice, sincronizarea prozei române cu fondul ideatic întîlnit în marile romane ale epocii. Cărţile Hortensiei Papadat Bengescu, Anton Holban dar mai ales, Camil Petrescu răspundeau acestor exigenţe. Polemica autorului **Patului lui Procust** cu G. Călinescu dovedea că rezistenţa întîmpinată de un nou tip de roman era redutabilă. Incriminările criticului nu priveau însă acuitatea tensiunii ideatice din cărţile lui Camil Petrescu, ci modelului „proustian" propus de romancier prozei interbelice, model căruia criticul îi opunea unul „balzacian", caracterizat prin acumularea observaţiilor realiste şi prin fresca socială.

De fapt, farmecul inedit al epicii camilpetresciene nu provenea atît din înnoirea scriiturii (remarcabilă totuşi), cît din promovarea unor eroi problematici, din stirpea lui Gheorghidiu şi Ladima. Oricît ar părea de ciudat, în această perspectivă (ţinîndu-se seama de evoluţia literaturii române contemporane într-un nou context social şi politic), personajele problematice din opera lui Marin Preda îşi atestă, prin acuitatea fondului ideatic, puncte de legătură cu amintiţii eroi ai lui Camil Petrescu. Fireşte, nu e vorba de o influenţă şi nici măcar de surprinderea unei comunităţi de gîndire a unei familii de spirite. Dar Ilie Moromete (critica a glosat nefiresc chiar pe marginea „filosofiei" acestui personaj) e un reflexiv, duşman al poncifelor, al locului comun, străduindu-se să-şi încropească propria sa imagine despre lume. O idee bogată în tîlcuri se articulează şi în **Risipitorii.** Personajele sînt surprinse într-o epocă de răscruce. În zilele noastre. Unele îşi caută încă, buimace, propria cale, altele îşi risipesc, prin ambiţii deşarte, zilele.

Dar cu osebire romancierii mai tineri s-au dovedit a fi atraşi, pe bună dreptate, de un tip de roman al stărilor limită, al problemelor de conştiinţă. Ei au protestat în mod vehement împotriva tendinţei de a promova o imagine edulcorată a societăţii noastre, devenită (chipurile) fără probleme. Conştiinţa demnităţii şi responsabilităţilor omului contemporan a condus, dimpotrivă, la promovarea unei literaturi a dezbaterilor etice. Nu s-a scris îndeajuns (Ov. S. Crohmălniceanu avea perfectă dreptate) despre romanul regretatului Al. Ivasiuc : **Iluminări.** Ideea cărţii dă mîna cu ideea centrală din **Risipitorii.** Demonstraţia artistică e aceeaşi. Arivismul, goana după căpătuială conduce la instalarea individului într-un univers factice, fals, îl conduce altfel spus la risipirea vieţii sale, a unui timp unic şi ireversibil. Problematica morală, starea conflictuală a conştiinţei formează miezul ideatic al romanelor lui Augustin Buzura : **Absenţii, Feţele tăcerii, Orgolii.** Chiar dacă e ispitit de cronică **(Feţele tăcerii),** romancierul îşi atestă vocaţia pentru investigarea cazurilor limită (profesorul Cristian în **Orgolii**) deşi nu-i este străină în demascarea arivismului, imposturii şi incompetenţei, verva satirică. Să amintim în sfîrşit în această schiţă sumară şi incompletă, o carte de excepţie : **Galeria cu viţă sălbatecă** de Constantin Ţoiu. Între meritele nu puţine şi departe de a fi neînsemnate ale acestui roman, principalul mi se apare acela de a pune pe picioare un personaj dilematic : Chiril, o conştiinţă poate nu îndeajuns de limpezită, dar reflectînd tocmai din această pricină, imaginea unor ani grei dintr-un trecut apropiat. Preocupat mai puţin de inovaţii formale, deşi ele nu lipsesc (ca de pildă tehnica monologului interior în **Absenţii**), romanul românesc contemporan, caracterizat prin soliditatea unei osaturi ideatice, şi-a îndreptat atenţia mai ales spre probleme de conştiinţă, dominantă fiind preocuparea de natură etică, preocupare ce vădeşte mutaţii valorice de adîncime în societatea noastră contemporană.

TRAIAN LIVIU BIRĂESCU

Evocare şi forţă epică*)

Trecutul zbuciumat al poporului român, subjugat de imperiul habsburgic, după scoaterea turcilor din Banat, cind suferinţele locuitorilor autohtoni au fost cumplite dar rezistenţa lor n-a fost invinsă nici de trupele celor două puteri cotropitoare, nici de administraţia imperială jefuitoare şi nici de ciumă, a inspirat pe Ion Stoia-Udrea in romanul neterminat „Căpitanii" şi mai recent pe tinărul prozator Florin Bănescu („Ierni peste tei") care dezvoltă unele episoade din războiul austro-turc din 1736–1739 relatate cu indurerate mărturii de cronica lui Nicolae Stoica de Haţeg (1750–1832).

Poetul Constantin Miu-Lerca a muncit fără indoială cu multă pasiune şi sirguinţă, la o virstă a deplinei maturităţi creatoare, să oglindească intr-un mod baladesc această insingerată perioadă istorică, intr-un poem de viguroasă forţă epică. Opera aceasta e neobişnuită iar talentul autorului şi indeminarea sa prozodică se imbină cu darul de transpunere a evocării unei lumi dispărute, in psihologia ei socială, neschimbată in esenţă, de-a lungul vremilor maştere. E lumea ţăranilor bănăţeni, cu neclintita lor conştiinţă a obirşiei şi a permanenţei din care se desprind, viu şi expresiv, caractere ferme de luptători pentru supravieţuirea naţională, fie că erau ţărani exasperaţi de mizerie şi impilare, fie căpitani şi harambaşi de lotri.

Pe lingă construcţia inchegată a poemului, in care poeziile se succed in secvenţe ilustrative pentru drama unui popor paşnic şi iubitor de viaţă, iefuit de străini (capitole sint intitulate : **Tirgul de la Caransebeş, Pavel Dărăbanţ, Viaţa lor, Hai la oale, Zina Vinerii, Ocnarii, Harambaşii, Vin turcii, Coase dezdoite, Cetăţuia Ceacovei, Harambaşa Nicoliţă, Ciuma, Pe Nera şi pe Căraş, Tabăra imperială, Cheia Slatinei, Bal la Schönbrunn, Represaliile şi Răzbunarea lotrilor,** toate menite să dea o interpretare cit mai verosimilă datelor istorice folosite), meritul cel mai de seamă al cărţii este, cred, insuşi substratul poetic al evocărilor, vibraţia muzicală a ritmului in care ni se narează faptele şi ni se sugerează atmosfera epocii. C. Miu-Lerca este un poet autentic, are un stil distinct şi nu-şi ingăduie nici o uşurătate expresivă, iar **Pajura cu două capete** este pentru el o creaţie reprezentativă, atit pentru concepţia şi atitudinea sa de artist al cuvintului, cit şi pentru sfera preocupărilor etnice şi etnografice.

Regăsim motivele şi mijloacele lirice de mai demult, reluate şi aici pentru rezonanţele lor simbolice şi pentru sugestia sonoră a unor cuvinte din vocabularul ţărănesc, care nu dau numai culoare locală ci le incarcă – semantic şi poetic – cu sensuri noi. Concentrarea imaginii poetice intr-un tipar lexical cit mai redus dă poetului virtuţi de verificare vrednice de a fi exemplificate.

Tradiţionalist in felul de a gindi rosturile vieţii, cu mentalitatea străveche a satului, C. Miu-Lerca, fără să adopte maniera folcloristică a versurilor, ii păstrează totuşi aura şi suflul intr-o viziune mai realistă, uneori dinamică şi vitalistă, alteori ironică, sarcastică. Iată descrierea unei hore ţărăneşti a cărei vioiciune primeşte vigoarea unei energii ce sfidează vitregia istoriei : **„Unu-o joacă-n joc pe una, / codru-n braţe cu furtuna ! / Altul draga şi-o--nmlădie / ca pe-un fulg de păpădie. / / Lăuţile se inteţiră, / fulgere-n gurgui răsfiră. / Jocul creşte voiniceşte, / Vifor, vatra-n joc trosneşte – / şi cădeau opincile / ca din munte stincile" (Nunta).**

Icoana satului e zugrăvită de C. Miu-Lerca intr-o lumină clară, plastică dar lipsită de idilism. In sfirşit, ironia lotrilor, care au prădat Bănia Oraviţei, formulată in expresii asemănătoare doinelor, nu ascunde o tentă de amărăciune seculară răstălmăcită cu demnitate şi umor.

Răminind credincios profilului său de cintăreţ al vieţii de pe meleagurile natale şi de descoperitor al frumuseţilor morale şi lexicale din moştenirea satului bănăţean, Constantin Miu-Lerca işi desăvirşeşte cu acest amplu poem al unor vremuri de restrişte atit virtuozitatea tehnică de inzestrat stihuitor, cit şi mereu confirmata-i vocaţie de explorator al profunzimilor sufletului popular.

NICOLAE ŢIRIOI

* **Constantin Miu-Lerca, Pajura cu două capete,** Cartea Românească, 1978.

Nostalgia spaţiului originar

O sintaxă foarte complicată structurează majoritatea poemelor lui Dim. Rachici *, denunţind travaliul artistic indelungat dar şi neostenita dorinţă a poetului de a „citi" lumea dincolo de cuvinte sau, dacă ar fi cu putinţă, in afara lor : **„... se poluează lumea / de prea multe cuvinte – eu / din silabe numai / o scară vreau să-mi fac / spre-a mă urca in plinsul / cel mai de dinainte ..." (Nesomnul clipei).** De aici, un soi de panteism tributar viguroasei tradiţii a liricii ardelene, in descendenţa căreia poetul se situează deliberat, iremediabila sa nostalgie după spaţiul originar cindva pierdut.

Pornit de unul singur in căutarea luminii, poetul nu oboseşte nici o clipă in a-şi revendica strămoşii ipostaziaţi in tot ceea ce dă dimensiune tărimului originar : **„Sint dator să stau de pază / in neliniştile mele / acelor strămoşi-cimpie, strămoşi-riuri, / strămoşi-munţi ce vorbesc / o limbă dulce şi mai umblă / cu obiele şi au stinci in loc / de piepturi şi au bolţi / in loc de frunţi ; sint dator / căci piatra pe care-o calc / se-nnobilează toată, aerul / e-o sărbătoare / cind de ei e respirat ... / ... / n-au odihnă, nu stiu somnul / in nelinistile mele / strămosi-riuri, strămosi-cimpuri, / strămoşi-munţi şi dulci coline – / pe intinderi citadine / calcă sprinteni cu obiele ; / ei sint partea nemuririi / care-aici mi se cuvine". (Dator).**

Aşadar, pentru poet, actul creaţiei este un act de restituire (lumea ca poezie şi poezia ca lume), posibil numai atunci cind e atinsă virsta maturităţii : **„Urc cărarea limpede / şi intortocheată a verbului / spre-a depune pe culmi mărturie / pentru dreptatea ciocirliei ; / e amiază in virstă ; / se-aud clopotele / seminţelor viitorilor arbori ..." (Cărarea verbului).** Ca virstă biologică şi poetică totodată, maturitatea face loc **sentimentului luminii,** unica finalitate a demersului creator, a existenţei, in ultimă instanţă. **Acest sentiment al luminii** – predominant in poezia lui Dim. Rachici – este preluat, uneori fără ocolişuri, din lirica lui Lucian Blaga, de care insă **Ingindurările** se despart printr-un anume (căutat şi chiar facil) esoterism **(v. „Sint vindecat de nopţile / fără sens şi hide ce-şi au / adinc izvorul in ochiul / de rechin ...", Terase),** şi, nu mai puţin, prin vehicularea dezinvoltă a unor locuri comune din poezia contemporană (v. **„Ne clădim cuiburi in creştete / şi ne credem ciocirlii" Cind trandafirul infloreşte la ora exactă ; „... cea mai tăioasă / spadă / pe limba mea se-ascute ...", Blind epitalam ; „De glasuri se-abureşte carnea / văzduhului ..." Către Alcor** etc.).

Atunci cind poetul renunţă la orgoliile sale (aproape stridente in citeva dintre poemele din a doua parte a volumului), preferind expresia directă celei dilatate de nepotolita lui „foame" de sensuri, poeziile dezvăluie un traseu liric de o mare subtilitate şi candoare (v. **Amiaza instelată, Puritate, Malul era un cuvint, Romanţă, Sentiment** etc.). Este, nu intimplător, punctul in care Dim. Rachici se apropie cel mai mult de condiţia revendicată in versurile citate la inceputul acestor rinduri. Riscul pe care il intimpină insă poemele aliniate aici este acela de a „spune" totul, răpindu-i cititorului şansa prelungirii experienţei poetice dincolo de marginile textului : **„Răsar pe un deal şi apun pe-o netedă vale ; / ploile mi-aduc scrisori de acasă ; / din surisul / viitoarelor mele iubite / alcătuiesc un buchet de garoafe ; / voi fi punctual / la-ntilnirea cu amurgul". (Lumină entoptică).**

In noul său volum, Dim. Rachici rămine acelaşi solitar căutător, aflat sub zodia marilor elanuri poetice.

MARIAN ODANGIU

* Dim. Rachici, **Ingindurările,** Bucureşti, Editura Eminescu, 1978.

profiluri

CAROLINA ILICA

CAROLINA ILICA a debutat cu un volum remarcabil, **Neîmblînzită ca o stea lactee** (1974), cuprinzînd poezii premiate (premiul I) la concursul anual pentru debut în volum al Editurii Eminescu, pe anul 1973. Volum de o perfecţiune neobişnuită pentru un debutant — cu o bună ştiinţă a elaborării versului, cu o disciplinare a emoţiei, lăsată să curgă fluent în dozaje atent urmărite — dădea posibilitatea să se întrevadă două direcţii ale existenţei poetice, una fixînd originea de „pădureancă" şi evocînd universul copilăriei, cealaltă, descoperirea candidă ori dură, a iubirii spre adolescenţă.

În cele cincisprezece poezii cu titlul **Pădureancă** se reface un mediu cunoscut, imaginîndu-se puternic legătura cu părinţii, ca un mod de reîntoarcere perpetuă la izvoare. Elementele de comparaţie sînt luate, cel mai adesea, din spaţiul silvestru ori agrest apropiat : **„De-ai şti, tu mamă, că-mi fac rochii lungi / Ce-mi muşcă pulpa ca un fald de sare, / M-ai dojeni cum dojenesc în strungi / Păstorii pe mioarele fugare. / / De cînd nu m-ai văzut am flori în palmi / Cu care-aiunt. Şoptiri de preoteasă / Îmi pîlpîie pe buze, cu sudălmi / Aduse-n mînjii părului de-acasă / Te-mbucură cum viţe se desfac / Mutînd în mine sîngele-ţi de fată /. Doar ochii, strînşi în verdele sărac / Tot fug — înaltul cerului să-i bată ! (Pădureancă I).** Motivul continuităţii din părinţi prin copii, al maturizării adolescentului apare cu mare frecvenţă **(Pădureancă IV).** Poeziile din acest ciclu degajă plăcerea descoperirii unor sensuri ascunse, pînă atunci, ale lucrurilor. Spaţiul pădurii ascunde taine, descoperite, mai întîi, la vîrsta copilăriei, prin vraja basmelor, recunoscute acum într-o experienţă directă cu universul silvestru. Carolina Ilica surprinde într-o viziune proprie izvoarele folclorice. **(Pădureancă III).** Aceste amintiri din copilărie se înfiorează de temerea desprinderii de vîrstă, de necunoscut, într-o evocare a cailor, ca dezlănţuiri de forţe naturale (motivul a fost readus prin poezia lui Ioan Alexandru şi Adrian Păunescu). **Pădureancă III** este exemplară pentru puterea de simbolizare a unui suflet vitalist dezlănţuit : **„Tată, nu mai bate caii, nu mai bate caii, tată ! / Nechezatul lor mă taie fulgerînd ca o rindea. / Doar în coama lor crescută cît o iarbă vinovată / Îndrăznii să plîng pruncește moartea mirilor de nea ; / / Somnul meu dezghioacă demoni din mătasea timpurie, / Ce mă vînd la ochii lumii, din mătasea de cafea. / Pleoapa lor, pufoasă fructă vineţindu-se, îmbie / Somnambulul gîdea-al lunii să mă spînzure-n perdea ; / / Caii mei nebuni ca mine ! Caii mei fugari ca ochii ! / Lava sîngelui mă arde, troieniţi-mi în auz ! / Nările să înfioare aerul cu creţ de rochii ! / Dinţii-n părul meu să muşte bărbile de cucuruz ! / / Potopiţi păienjenişul îngerilor sub copite / Şi furaţi-mă în coama cu întunecimi de rai ! / Ce-l mai roade-acum pe tata ? Ştiu : c-ar vrea să mă mărite / C-un fecior mai brad ca bradul, învăţat să bată cai".**

A doua secvenţă din volum cuprinde poezii de celebrare a erosului, continuate şi în **Dogoarea şi flacăra** (1977). Intrarea în adolescenţă se face printr-o crudă violentare a simţurilor, cînd sentimentul iubirii devine predominant, redat, în poezie, printr-o gamă largă de semnificaţii. Mereu apare „ieşirea din pruncie", ca dintr-o altă vîrstă legendară, sub arderea pasională a erosului : **„O, ca o luminare am ars : nestăpînită / În sfeşnicul ce palmele-ţi sculptează ! / Doar iarba tremurată sta de pază / Şi doar arcada nopţii, răstignită. / / De-atunci zăpadă braţul meu îmită / Sub ochiul blînd ca o preablîndă rază. Cohorta gîndurilor delirează / Închipuindu-mă o stalactită. / / Cum ai striga în peşteri lucitoare, / Ecouri se grăbesc să mă-nconjoare, / Intime şi ciudat fermecătoare — / E răsuflarea ta suind terţine ... / Mi-aduce-aminte că am ars în tine / Un trup pruncesc, ce nu-mi mai aparţine". (Ca o luminare).** Aplecarea spre afect, plasarea într-o atmosferă de poveste a sentimentelor le-a observat şi Ştefan Aug. Doinaş într-o foarte exactă caracterizare a poemelor. Dragostea nu este doar dăruire pasională, ci devine, în poezie, dimensiune existenţială sub imperiul trecerii spre o altă vîrstă şi a îmbogăţirii prin noi experienţe : **„Cînd pleci îmi iei cu tine o parte din auz / Din simţurile toate cîte-o parte, / Mă laşi ameţită şi fără puteri / Pe puntea ce-abia ne desparte. / / Se strînge toamnă împrejur. De-acum / Voi luneca în calmă hibernare ; / Iar sufletul abia de-mi va foşni : / Precum plăpînda stelelor suflare. / / Şi nopţile vor fi o noapte lungă, / Şi rănile pe-ascuns au s-o-nsenine. / Iar tu, îndepărtîndu-te mereu, / Ai să trăieşti tot mai bogat de mine (Tot mai bogat).**

Prin Dogoarea şi flacăra, Carolina Ilica precizează conturul unui drum poetic, pînă acum remarcabil în cadrul generaţiei tinere, început cu unul dintre cele mai bune volume de debut ale acestui deceniu.

ALEXANDRU RUJA

VĂ PREZENTĂM UN TÎNĂR SCRIITOR :

GHEORGHE BĂLAN

Vrîncean de origină, născut în Dealul Lung, la cei 30 de ani ai săi, poetul GHEORGHE BĂLAN și graficianul GHEORGHE BĂLAN irumpe, în ambele aceste arte, ale poeziei și graficii, cu o certă originalitate.

La 17 ani, ucenic la un meșter de firme, la 18, decorator, absolvind apoi o școală de pădurari, trăind ca om al naturii, muncind pe șantiere, ducînd o existență adesea nesigură și boemă, dar echilibrîndu-se spiritualicește prin marea sa patimă pentru lectură, apoi pentru scris și pictură, poetul și graficianul prezent azi în paginile noastre ni se pare a îngloba în ființa sa creatoare datele ferme ale unui talent de excepție.

Sensurile poemelor sale pornesc de la apetitul unui naturist, fără opreliști în fața sofisticării, o poezie a evadării în natură și prin natură, ca forță regeneratoare. Meditația sa lirică devine extaz în fața miracolelor vieții, poetul personificînd obiectele mediului ambiant, învăluindu-le în haloul alb al visului. Există o frenezie, o exaltare permanentă în fața acestor miracole simple naturiste, pe care poetul le aduce parcă magnetic spre sine, îmbogățindu-le de sensuri noi, găsind în umilitatea lor noi dimensiuni ale omenescului. Sînt frapante la Gh. Bălan simplitatea frazării, a discursului poetic, retorica acestei poezii. Forța metaforelor, a simbolurilor sale poetice, rezidă în prospețimea vie a imaginilor, a asociațiilor deloc rutiniere, a gesturilor deschise, tranșante, conținute în miezul actului creator.

Poet de un fantastic ce înflorește în gesturile și în haloul în care își înfășează poemele, Gheorghe Bălan rămîne, pînă la urmă, totuși, în raza luminoasă a omenescului, a firescului și a împlinirii ființei prin actele creatoare puse la rădăcina vieții.

Iar dacă e să-l definim și noi ca grafician, precum au făcut-o prestigioșii critici de artă G. Liiceanu, Andrei Pleșu, Radu Bogdan sau poetul Ștefan Aug. Doinaș, am conchide că grafica lui Gheorghe Bălan este una a metamorfozei, a fuzionării și întrepătrunderii dintre regnuri, dintre ființele naturii : om, animal cabalin, pasăre, floare, egale participante la miracolul vieții. O mitologie proprie există aci, izvorîtă dintr-o originală meditație, aceea a colaborării ființelor, a conviețuirii într-o armonie primordială, în sînul unei naturi curate, neîmblînzite.

Negrul, străpuns de alb, în aceste grafici, pare mai diafan, mai hieratic, carnalul dispare, trupul omenesc, păsările în zbor, florile par „cusute" ele însele de „firul vieții" ce le leagă și le dezleagă.

Un iz al aerianului, al plutirii evocă toate aceste lucrări, ca și cum toate aceste ființe ale naturii ar trăi într-o lume edenică, fără contraste, în deliciile unui univers fără moarte, dar totuși foarte omenesc și pămîntean în același timp prin elementele ce-l compun.

Dintr-un trup de bărbat răsar plante, el însuși fiind izvorul lor. Picioarele sau coada calului devin aripi sau amfore. Dintr-o furcă de tors răsare o floare a soarelui. O pasăre, în zbor, poate deveni roată fermecată, iar un trup fusiform de libelulă, o săgeată la un arc încordat, după cum, din degetul mare al unui om poate crește o frunză sau un capitel antic. Grafică poetică, fantastă, dar sprijinită pe elementele unei naturi ce, în poetica alcătuire a artistului pare debordantă, această creație a lui Gheorghe Bălan aduce printre noi versul și penelul unui poet, ca și ale unui artist plin de originalitate, misterul artei sale învăluitoare fiind însuși misterul de totdeauna al artei adevărate.

ION ARIEȘANU

HERGHELIE DE FLORI

florile mă lovesc cu copitele
sînt trîntit la pămînt
și nu pot să mă apăr
o herghelie de flori
trece pe spinarea mea

potcoavele lor sînt de aur
parcă soarele se varsă
în sîngele meu
pietrele de calcar sînt frumoase
îmi amintesc
o dar florile mă lovesc
mă lovesc acum cu mirosul lor
ca și cum cineva m-ar lovi
cu funii gros împletite
o florile

PATINEZ

patinez pe gheață
patinează și arborii cu mine
și dealurile
patinez pe suprafața lucie
și albă
a unui ou
patinează și tu cu mine
dacă vrei
patinez pe degetul
care-mi face inele din păr
pe toată mîna ta
patinez pe un măr
pe un cal în alergare
patinez pe-un cal alb
și răsfățat
pe-un cal verde
înfrunzit

AM GĂSIT IZVORUL

cobor în fîntînă
de trei zile tot cobor
un măr
și un gutui
îmi țin sfoara
cu care sînt legat
de mijloc
dar sfoara s-a terminat
și eu tot cobor
mă uit în sus
mărul și gutuiul
foșnesc
foșnesc ca atunci
cînd săream cu calul
prin crengile lor
ca atunci
cînd din coroana lor
lăbărțată
săream pe lună
și trăgeam cu arcul
după frumoase mere
după frumoase gutui
cobor și strig
am găsit izvorul
am găsit izvorul
curînd mă întorc
cu ciutura plină
la voi
la voi

SCUFUNDARE

lăsați-mă să mă scufund
să fiu chiar vînat
ca unul care demult s-a înecat
mă voi hrăni cu acvatice plante
fața mi-o voi spăla cu nisip
așa-i aici
te speli cu nisip
voi cutreiera fundul de mare
în lung și-n lat
cu ea
solzoasa
strălucitoarea
mă voi însura
și cînd trec vapoare
pe deasupra
voi spune
ce frumos e cerul

LA ÎNCEPUT

la început a fost luna
singură
ca să aibă un vecin
a născut pămîntul
nu avea pe ce să se sprijine
și a născut un plop
apoi un rîu
în care să se scalde
pe urmă
pietrele
arborii
și lanurile
cîinii ca s-o latre
lumea ca s-o vadă
și la urmă de tot
a născut poetul
ca să-i semene
lunei
nebunei

TIMPUL GRIULUI

lîngă tîmpla mea înflorește cîmpia
ghiocelul întinde albul peste lume
din umăr
îmi crește o creangă
pe furiș
privesc cum ajunge printre stele
îndărătul ochilor mei
cerul
pe care-l gustă cei care noaptea
nu dorm
deasupra firelor de iarbă
inima
ca botul unei sălbăticiuni tinere
îmi spun
voi pleca în munți
de pe acum
în palma-mi deschisă către soare
timpul griului
vuind

DACĂ NOAPTEA SÎNT TREZIT DE LUNĂ

dacă noaptea sînt trezit de lună
pot trece prin sticla ferestrei
fără să o sparg
dacă noaptea sînt trezit de lună
pot urca pe firul griului
pînă ajung la spic
dacă noaptea sînt trezit de lună
pot fi frunză
cu margini crestate
clătinat de vînt
dacă noaptea sînt trezit de lună
pot fi rîul
care poartă bărci
spre umerii femeii

Petre Pintilie

LIZIERA*)

Mirosul fluviului urca în tăcere, miros sălciu de nămol și descompunere vegetală. Cu cel al viețuitoarelor de tot felul se amesteca și izul acela aspru, de siliciu mîncat de ape. Pifanu respiră de cîteva ori adînc, apoi scoase un suspin șuierător. Se simțea beat de o beție grea care-l invada prin nări. Și îl dureau privirile de-atîta privit. Cîte un val lucea ca spinarea unui șarpe. Un șir lung de ierunci, ascuțit ca un vîrf de lance, zbura cu toată viteza în josul fluviului ; sub fîlfîitul sufocat al aripilor, pîlpîia lumina soarelui. Graurii țipau ascuțit.

Nu veghea îl obosise, ci mai degrabă primăvara, cu tot ce stîrnea în el ca încordare și zvîcnet. De mult nu mai încer-

case o stare asemănătoare. Pe front primăvara trecea neobservată, amenințarea constantă a morții devălmășea totul, și zilele, și anotimpurile. Acolo trăise ca un somnambul ce merge pe un acoperiș. Dar, acum, de cîtva timp, simțea în el un fel de bucurie subțire, tremurătoare, o impresie de vacanță, de libertate, ca și cum ceva se năștea în el. Îi venea uneori, cînd trecea pe lîngă un copac, să sară și să apuce o creangă, s-o simtă cu palmele. Sau să se zbenguie ca mînjii sălbatici, nebuni de tinerețe, care se cabrau în sărituri jucăușe în fața lui, pe celălalt mal al Dunării. Îi venea și lui să necheze și să zburde ca un mînz.

Privi spre Marinaru care dormea cu pătura trasă peste cap. Trecuseră două zile și două nopți de cînd se aflau la pîndă pe malul fluviului. Respectau mai departe înțelegerea : ziua veghea el, noaptea Marinaru. Nimic nu se întîmplase însă în acest răstimp, nimic din ce așteptau ei să se întîmple. În prima zi încercaseră acea teroare pe care o simt copiii în jocurile lor cînd unul se ascunde iar celălalt caută. Li se părea mereu că vine, ba că a venit fără să-l simtă și stă ascuns. Dar omul Marinarului nu venea și Pifanu își spuse că asta nu era a bună. Poate ceasul pe care îl aștepta Marinaru nu sosise, poate se înșelase. Exaltarea lui se datora, fără doar și poate, primăverii, care le neliniștea la amîndoi gîndurile.

Privea îngîndurat apele fluviului ce lunecau în șerpi vii. Își aminti de spusele Marinarului : totul curge, toate trec, zilele omului, binele, răul, războiul. Toate trec ?, da de unde ! Lucrurile sînt așa cum sînt, fiindcă au fost totdeauna așa, motiv pentru care n-ar putea fi nicicînd altfel... Scuipă amărît. Luă o mînă de nisip și începu să-și furbișeze pușca cu grijă. Abia șoptit, îngîna o melodie.

— Ce cîntec cînți ? întrebă Marinaru care se trezise.

— Trist, răspunse Pifanu, fără să se întoarcă.

— Sîntem singuri, Marinarule, singuri pe pămînt, oftă Pifanu frecîndu-și pușca.

Marinaru rămase cu mîna întinsă într-un gest neterminat. Se încruntase și privea, nemișcat, în zare. Neauzind nici un răspuns, Pifanu se întoarse spre el. Tresări și urmări direcția privirii celuilalt și a mîinii care puncta ceva departe, în dreapta, peste fluviu. Deasupra sălciilor se zărea un fum gros. Se vălătucea spre cer, parcă ardea pădurea sau fumegau niște furnale de fabrici apărute pe neașteptate în spatele Cotului lui Apostol. Apoi siluetele întunecate ale unor vapoare umplură fluviul. Scuipau fără încetare fum negru pe coșuri, urcau la deal, gîfîind. Pifanu le numără mișcînd din buze : unu... doi... trei... Erau mari, nu semănau a vase de Dunăre. Și cufundate în apă mult, pînă la linia de plutire. În urma lor, din spatele cortinei de sălcii, țîșniră două vaporașe de război, neastîmpărate ca niște nevăstuici. Alergau în urma convoiului, în față, de-a lungul lui, se întorceau, păreau că se fugăresc între ele. „Ce-o mai fi și asta ?" se miră Pifanu. Se întoarse spre Marinaru cu gînd să-l întrebe. Acesta privea întunecat. Pășea de-a-ndăratelea, pînă ce se opri într-o salcie. Se piti după trunchiul ei ; făcu și el la fel. De acolo de unde privea i se părea că vasele lunecă lin pe pămînt tare. Deosebi la catarg steagul cu crucea încîrligată.

— Știi tu ce va să zică asta ? spuse Marinaru.

Pifanu îl privea cu gura căscată. Clătină din cap.

— O șterg, chicoti Marinaru. Își iau catrafusele !

De agitație și surescitare, Pifanu își scoase capela și începu să se scarpine viguros pe cap ; unghiile trosneau. Privi spre Marinaru, neconvins.

— De unde știi tu ?

Marinaru se îndreptă spre o prispă de mal, se așeză. Netezi locul de lîngă el și, lovind cu palma în pămînt, îl îmbie să stea. Pifanu se ghemui pe vine.

— Se sparge buba. Sînt întorși pe dos...

— Poate transportă și ei ceva în susul apei.

— Ascultă ce-ți spun : se cară, asta e !

— Oare ?!...

Își apropiase curios capul de al Marinarului, scăfîrliile lor semănau cu două gheme de lînă nespălată.

— Adică... tu crezi...

— Da, și iar da ! rosti hotărît Marinaru.

Pifanu ezita.

— De unde ești tu așa de sigur ?

— Ai văzut vasele alea mari ?

— **Carcaboatele ?**

— Le zice vase de cabotaj, fiindcă merg pe lîngă coastă, dar tot vase de mare se cheamă că sînt.

— Ihi, îmi dădeam eu cu părerea că parcă le-am mai văzut.

— Ei, și de-aia zic eu că o roiesc. Ce să caute vasele alea aici, pe Dunăre ? Is grăbiți, asta-i, n-au timp nici să mai treacă încărcătura în șlepuri.

— Aha...

— Sînt pline cu prădăciuni, pesemne, mai adăugă Marinaru.

— Vasăzică, tu crezi că... Asta vroiai să afli de la omul tău : cînd e gata, ai ? Și crezi...

— Da, cred că-i aproape ! Se-apropie sfîrșitul, acuma știu...

Sfîrșitul ? Sfîrșitul cui, al războiului ? Hei, n-ar fi rău...

— Era unul la noi în companie, începu el cu glas tremurător și trist. Îl chema Sachelarie, l-am visat într-una din nopțile trecute. Tot așa zicea și el, că s-apropie sfîrșitul. Care sfîrșit, mă ? îl întrebam. Al tău ? al meu ?... Al nostru, poate ! Într-o zi l-a pălit o schijă de obuz. A rămas într-un șanț, capul îi atîrna ca un dovleac retezat de pe vrej. Parcă era Ioan Botezătorul...

Își înălță spre Marinaru privirile chinuite.

— ...Am auzit că a fost odată un război de o sută de ani. Ei, și ce-i cu asta ? Un război durează totdeauna o sută de ani...

Marinaru nu-i răspunse. Se lăsă greu pe spate și suspină adînc. Închise ochii. Sub bătaia piezișă a soarelui, obrazul îi devenise aspru, misterios. Pifanu rămase nemișcat lîngă el. Își pironise ochii în zare și privea. Tăceau amîndoi. În jur se făcea tot mai posomorit și mai pustiu, înserarea trăgea o cortină peste lume izolîndu-i în întuneric. Umbra sălciilor se înnegrea treptat și se desena apăsat pe iarbă. Apoi noaptea cerni deodată copacii, care se întunecară de tot. Mai trecuse o zi.

Pifanu se simțea obosit. „Mă simt obosit", își spuse și-și trecu mîinile peste obraz ca și cînd s-ar fi spălat. Zilele astea de primăvară îl amețiseră, îi umpluseră sufletul de neliniște dar și de o ciudată duioșie, un fel de bucurie dureroasă. O pasăre țipă în întuneric, lîngă el. Tresări.

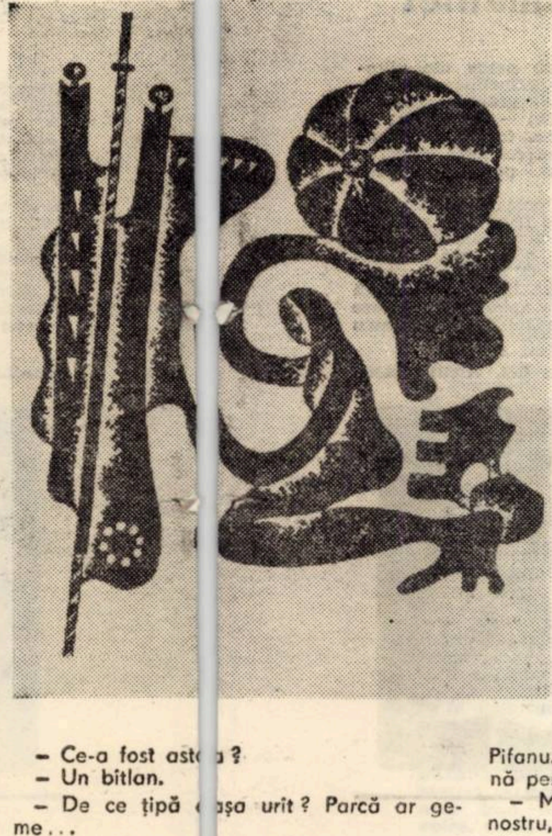

— Ce-a fost asta ?

— Un bîtlan.

— De ce țipă așa urît ? Parcă ar geme...

— Pe semne că așa o fi felul lui...

„E groaznic să fii orășean și să nu cunoști cîntecul păsărilor", se gîndea. „Nu știu să deosebesc cîntecul unei mierle de al privighetorii..." Era ca un limbaj uitat, o comunicare cu lumea de care se simțea lipsit. Asculta liniștea din jur.

— Nu mai vine, spuse într-un tîrziu Marinaru.

— Da, nu mai vine, repetă Pifanu ca un ecou.

— O să-nnoptăm aici, spuse Marinaru, mohorît.

— Aici ?

— Da, stăm aici pînă dimineață.

— De-acu' pînă dimineață-i un an, oftă Pifanu. Știa că n-o să poată pune geană peste geană.

— Mîine plecăm, ne-ntoarcem la locul nostru, șopti Marinaru încet, ca pentru sine.

Își cuibăriră cîte un culcuș de crengi, departe de mal. Stăteau amîndoi și ascultau. Pe încetul balta începea să se însuflețească. Cît ținuse trecerea tainică a amurgului tăcuse, acum însă devenea iar vie. În aer se iscau sunete ciudate, stinse, neînțelese. Zvonurile abia înfiripate se potoleau încetul cu încetul pînă ce se topeau de tot, ca să învie iar în vraja plină de taine a nopții. Privi cerul care scînteia presărat de stele. „Dacă n-ar fi stele pe cer am umbla cu capul în jos, ca oile". Ce bine era de ele ! Îl atrăgea lumea lor depărtată. O tristețe molcomă și nedeslușită îi umplea inima. Simțea dorința să nu mai fie om, să capete aripi.

Ar fi vrut să uite tot, să nu mai știe nimic. Trecut, război, prezentul ăsta neliniștitor, toate îl obijduiau cu realitatea lor apăsătoare. De s-ar desprinde de pe pămînt, să se ridice în înălțimi ca să se mistuie pentru totdeauna acolo, printre stelele ce clipeau domol chemîndu-l cu vraja lor tainică !... Oftă adînc, cu jale.

— Dormi ? întrebă fără de veste Marinaru. Glasul îi răsunase tare, parcă vorbise dintr-un butoi gol.

— Nu.

— Ce faci ?

— Stau și eu așa, cu ochii deschiși...

Se răsuci pe o coastă, se înveli cu brațele. Gînduri abia înfiripate i se roteau prin minte și, după un zbor scurt, se destrămau, asemeni primilor fulgi de nea toamna care se topesc înainte de a ajunge la pămînt. Și dacă războiul se va termina, ce-o să fie ? ce-o să se întîmple după război ? N-o să se-ntîmple nimic... Viața nu merge mai departe... Pentru mine, cel puțin... Ce putea să însemne viitorul pentru el ? Să ai sentimentul că te afli în fața unui zid foarte înalt, foarte neted, foarte gros, și că zidul ăsta e viitorul, și că nu poți nici să-l sări, nici să-l dărîmi, nici să-l străpungi...

Oftă o dată adînc, cu obidă și jale. Se întoarse cu spatele spre Marinaru. Sus, pe cer, printre ramuri, zărea trecînd umbra și lumina lunii. Apoi nu mai zări nimic, parcă toată pădurea se răsturnase peste el. Se făcuse o noapte de pivniță. În jur, o cavernă sălbatică de copaci, tăcuți ca piatra. Lacrimi îi încleștară gîtul. Se afla aici, pe malul fluviului, în balta asta deasă ca o cocleală. Peste tot stăruia bezna, nu se vedea nimic, de parcă toate lucrurile ar fi pierit de cînd lumea. Cu alt prilej l-ar fi încercat teama, dar acum își simțea sufletul atît de obijduit încît îi venea să scîncească trist, stăruitor, ca un pisoi lepădat într-un șanț.

— Dormi ? întrebă Marinaru.

Nu răspunse. Începu să se audă iar orăcăitul broaștelor, behăitul becațelor și tînguiala jalnică a bîtlanului. Dintre nori se iviră trei stele, doar trei, mari și palide.

* Fragment din romanul cu același nume.

IRENE MOKKA – POEME

dacă îți răcorești ochii
ceea ce văd ei
se va numi
dimineață ;

dacă îți înmiresmezi mîinile
ceea ce vor atinge ele
va deveni cîntec ;

dacă îți căptușești zidurile
cu mușchi
se va șterge orice sunet
supărător

multe lucruri
stau
să te întîmpine

Pe drumul privirilor
întîlnirea noastră
se destramă încet
tu evadezi

am putea să-mpărțim
belșugul
nu te retrage
în umbra alinării ;

fîșia de iarbă
năzuința
de-a deveni stea :
un dar trecător
pentru retină

întîlnirea noastră așteaptă
în locul acela
unde tot ce-ai dori
se cheamă transfigurare.

CÎNTEC FĂRĂ SFÎRȘIT

Dacă tac
cuvîntul meu rămîne
treaz.

Sute de degete
întind ultima mea coardă

Și ea se scufundă
în adîncuri de-argint

în curînd va fi
timpul de laudă
din priviri îi va răsări
auzul
gura și senzațiile

nimeni nu are dreptul
de a judeca
ceea ce n-a încolțit
încă
inclusiv
groaza și bucuria

toți copacii
poartă frunze
cu două tăișuri ;

potecile o iau mereu
spre necunoscut ;
ascultă ecoul
stai de veghe ;

nici o zi
nu există
numai în
exterior ;

vreau să port această rochie
de mult uitată de lume

de culoarea frunzelor
mereu și mereu

neîncrederea
adunată în mîneci

numai așa sunt
și soare și pajiște și vifor
de copac
fără de care suflarea mea
e lipsită de viață

În românește de
ANGHEL DUMBRĂVEANU
și HORST FASSEL

Gheorghe Azap și sinceritatea confesiunii

Recentul volum * de versuri al lui Gh. Azap rămîne interesant prin formula și tonalitatea poetică adoptate și menținute de autor cu o anume ostentație, fără însă ca adevăratul său chip să nu transpară dincolo de „masca" sub care mereu se ascunde și care, de fapt, mereu îl divulgă. Confesiunea este atitudinea fundamentală de exprimare, numai că ea împrumută haina ironiei și a autoironiei, învecinîndu-se alteori cu accentele parodiei — tot atîtea modalități la care Gh. Azap aderă „zgomotos", fără ca să poată anula în întregime propriul său „adevăr". În fond, poetul rămîne un „ins căzut în sine", un iremediabil îndrăgostit și însetat de frumos și puritate. Și dacă pe acestea din urmă nu le poate mereu și oriunde găsi, sau, dacă — vai ! — și acestea pot să treacă, cum toate trec pe lume, atunci „visul" lui de dragoste trebuie menținut cu orice preț, inventat chiar, importantă fiind tensiunea lirică, care, prin cuvînt, se dezvăluie în autenticitatea și profunzimea ei. (**„Iau totul ca atare de-acuma, pînă cînd / Are să-mi cadă văzul — ..."**).

Cu alte cuvinte, Gheorghe Azap refuză să fie „așa cum se cuvine" și acceptă să fie, de la început pînă la sfîrșit „așa cum este". **„Terorizat de zbirii singurătății mele, / Religie semeață din tine mi-am zidit. / (...) Chiar de-ar porni infernul cu mine să se bată, / Mi-aș reîua calvarul, oricînd de la-nceput !"** se confesează Roxanei într-o suită de „Scrisori" — cele mai multe menținute voit în tonalitatea de falsă romanță — texte în interiorul cărora durerea reală sau mimarea ei, gestul retoric și, mai ales, clamarea ostentativă a sentimentului erotic sînt, de la un punct, modalități de a se apăra pe sine, odată cu perceperea distanței ce îl separă inevitabil de ceilalți și de iubire — motiv de deziluzii și tristeți. („Și

cîte deziluzii mumific prin zăpezi"). Încît o lectură a acestor Scrisori ar trebui să înceapă de la Epilog, care e mai degrabă un fel de portret al poetului din vremea cînd se înțelegea și se accepta pe sine. Căci „insul" care stîrnește halucinații în insomnia poetului, insul în sufletul căruia „dragonii suferinței"... foiesc de-a valma, nu este decît propria sa imagine, multiplicată și totuși mereu aceeași. Încît posibilitatea de perfectă substituire devine realitate : **„Îl știu atît de bine că mi-l substitui parcă, / Obișnuit cu dînsul, de o viață sînt ; / Tristețea lui vorace prin mine se descarcă / Și-n locul său bărdaca durerilor o zvînt".** Dealtfel, de remarcat faptul că Epilog e singurul text din întregul volum care „înscenează" în chip special confesiunea, în sensul că poetul vorbește aparent despre altcineva în chiar momentul în care își face un adevărat autoportret, cu o abia reținută tristețe, pe care nici „poza" din ultima strofă nu o mai poate anula.

Revenind la Scrisori (al căror motto mai potrivit ar fi fost cel din Dostoievski — „Frații Karamazov" : **„E destul să știu că exiști undeva pe lume ca să nu-mi fie lehamite de viață"**), dincolo de tenta ironică, de poza exagerată de umilință și „vinovăție", dincolo de retorismul verbal, sprijinit adeseori pe regionalisme sau cuvinte de argou, ele divulgă dorința de a păstra imaculat spațiul iubirii, o nostalgie a purității amenințate, ce se insinuează în texte scrise aparent fără nici o grijă pentru „stil". Imaginea zăpezii — (metaforă clasică — am zice — pentru ideea de puritate) — revine mereu, ba mai mult, ea se identifică cu starea de grație a poetului însuși. De aici mîhnirea : **„Sînt pricăjit, se vede, în fiece privință. / Nu pot să scriu, de-o pildă, zăpada cum se ninge".**

Secțiunea a doua, **Roxana, Roxana, Roxana**, împrumută titlul declamativ și retoric al volumului și, cu excepția unor texte precum : **Cu propria-mi știință, iluzia mă-nșeală, Ei bine, adorato, vreau să rămîi copilă"** sau **Roxana dragă, fulgii nu mai purced să cadă**, un cititor atent descoperă, cu o oarecare mîhnire, pericolul cel mare care-l pîndește pe Gh. Azap, acela de a deveni prizonierul proprilor lui... capcane verbale — impas a cărui consecință imediată asupra lectorului e că acesta devine exclusiv atent la sonoritatea unor rime, la nenumăratele regionalisme, la vocabulele rar uzitate, și, mai ales, la „așezarea" acestora în strofe ca, de pildă, aceasta : **„Tic-Tac ! Însă nu tace un secundar istoric ; / Cu gesturi subversive tactic mă tot atacă ; / Urnindu-mă spre-o bortă tîcsită cu -ntuneric ; / Zdrobindu-mi spiridușii din măduva buiacă"** (p. 70).

Iar Epilogul cu care se încheie volumul poate fi un sfîrșit al unei situații sentimental — afective, dar care nu-l reprezintă pe poet pe de-a-ntregul. Dincolo de acestea, ceea ce uimește la Gheorghe Azap este superba candoare cu care se lasă prins în capcanele cuvîntului reușind, de multe ori, să transforme un joc gratuit într-o „stare" de grație.

RODICA BĂRBAT

* Gh. Azap, Roxana, Roxana, Roxana, Buc., Edit. Albatros, 1978.

televiziune

DUMINICĂ, 26 noiembrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Cartea junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,15 De strajă patriei. 13,15 Telex. Album duminical. 13,20 Ora veselă. 14,15 Woody, ciocănitoarea buclucașă. 15,00 Fotbal : Dinamo — Steaua (repriza a II-a). 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,20 România socialistă — idealuri împlinite. 1918—1978. Poporul făuritor conștient al propriei sale istorii. 19,45 Antologii artistice. Gala rapsozilor populari (I). 20,45 Film artistic. Enrico Caruso. 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 27 noiembrie

17,00 Telex. Emisiune în limba maghiară. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 România socialistă — idealuri împlinite 1918—1978. 20,15 Roman foileton. Putere fără glorie. 21,05 Mai aveți o întrebare ? 21,40 Românie, patrie mîndră. 21,55 Cadran mondial. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 28 noiembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Roman foileton. Putere fără glorie. 10,50 În alb și negru. Nida. 17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă engleză. 17,45 Mult e dulce... 18,15 Itinerar albanez. 18,25 La poalele Harghitei. 18,50 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Un gînd, o inimă, un țel. 20,20 Seara de teatru. Inimi înflăcărate de Constantin Duică. 22,00 Tinerețea cîntă. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 29 noiembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Șoimii patriei. 10,10 Telex. 14,00 Fotbal. Sportul studențesc — FC. Baia Mare. 17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă germană. 17,45 La volan. 18,00 Toamnă iugoslavă. 18,20 Tragerea pronoexpres. 18,30 Telecronica pentru pionieri. 18,50 Tinerețea șantierelor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 România socialistă — idealuri împlinite 1918—1978. 20,20 Telecinemateca, Anul de grație 1573. Premiera TV. (iugoslav). 22,15 Telejurnal.

JOI, 30 noiembrie

17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limba rusă. 17,45 Tragerea de amortizare ADAS. 17,55 Reportaj pe glob. Benin. 18,15 Interpreți români în confruntări internaționale. 18,35 Consultații juridice. 19,05 Film serial pentru copii. Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 19,50 România socialistă — Idealuri împlinite 1918—1978. 20,25 Film artistic TV. Pe firul apei. 22,00 Telejurnal. 22,10 Campionatul mondial de handbal feminin : România — R.D.G. (repriza a II-a).

VINERI, 1 decembrie

9,00 Teleșcoală. 9,40 Telecinemateca (rel.). 11,35 Corespondenții județeni transmit... 17,00 Telex. 17,05 Emisiune în limba germană. 19,00 Învățămînt-educație. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,30 România socialistă. 21,00 1918 — Unire — 1978. Spectacol dedicat celei de-a 60-a aniversări a făuririi statului național unitar român. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 2 decembrie

12,30 Telex. 12,35 Curs de limbă spaniolă. 12,55 Curs de limbă franceză. 13,15 Concert de prînz. 14,10 România pitorească. 14,45 Itinerar sucevean. 15,00 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 15,15 Stadion. 16,20 Agenda culturală. 16,50 Clubul tineretului la... Vaslui. 17,40 Noiembrie 1978 — Cronica evenimentelor politice interne și internaționale. 18,00 Antologia filmului pentru copii și tineret. Anii de aur ai comediei. 18,55 Handbal masculin : Minaur Baia Mare — Alborg (Danemarca) în „Cupa Cupelor" repriza a II-a. 19,30 Telejurnal. 19,50 Teleenciclopedia. 20,30 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,20 Întîlnire cu satira și umorul. 21,50 Telejurnal. Sport. 22,05 Melodii românești de ieri și de azi.

televiziune

teatru

TOAMNA TEATRALĂ LA BOTOȘANI (18–24 OCTOMBRIE 1978)

1. OCTOMBRIE TEATRAL. aer rece. culoarea de soare copt a frunzelor ca niște reflectoare vii pregătite pentru spectacol: această lumină pârea să vină de demult. Acum 140 de ani, în noiembrie 1838, la Botoșani, totul era gata pentru ca teatrul să înceapă a vorbi românește pe scenă. Iată o repetiție care sună neliniștitor de frumos peste timp: Botoșaniul era, la acea dată singurul **oraș românesc în care se vorbea românește pe scenă.** Pentru a marca așa cum se cuvine evenimentul, noii slujitori ai Thaliei din municipiul moldav au găzduit o manifestare care, prin **sensul și reușitele ei** se înscrie în însăși conștiința mișcării teatrale românești contemporane. Trecutul îndepărtat și prezentul au fost de față la celebrarea unui **timp teatral**, expresie care coroborează, în accepția noastră, putința acestei arte de a traversa vremile, mereu implicată în frămîntările lor, păstrînd ceva din energia fiecărui moment, pentru a se demonstra astăzi componentă de valoare a culturii și civilizației contemporane.

2. TOAMNA TEATRALĂ LA BOTOȘANI continuă o inițiativă, cu o arie de preocupări ceva mai restrînsă, Festivalul teatrelor din Moldova. Renunțarea la vechea titulatură a manifestării probează o schimbare care nu este de ordin formal. Această modificare înseriază festivalul botoșenean, mai pregnant, suitei de întîlniri la care ATM-ul, CONSILIUL CULTURII, forurile centrale și locale de partid și de stat convoacă de cîțiva ani oameni de teatru din întreaga țară, pentru a contribui **împreună și aplicat** la viața teatrului românesc, privit ca un tot unitar. Noua titulatură acordă manifestării botoșenene o mai mare și extinsă importanță în peisajul mișcării ideilor, caracter stimulativ și posibilitate de intervenție critică asupra întregii culturi teatrale de la noi.

3. ACEASTĂ EDIȚIE a fost consacrată restituirilor dramaturgice din repertoriul românesc. **Spectacolele** și **Colocviul** au avut în atenție **„piesa veche, uitată"**. Această sintagmă nu are un sens restrîns: ea nu se referă doar la texte care mai așteaptă în rafturile unor biblioteci, în manuscrise, să fie redescoperite de lector, de spectator mai apoi. Este vorba și de piese care și-au avut epoca lor, au dat spectacole de referință dar au rămas în conul de penumbră al modului în care au fost relevate, tocmai de acele reprezentații. **„Piese vechi în haine noi"**, vrea să însemne că orice operă dramatică, de valoare, rămîne deschisă unor alte interpretări. Opera aperta, deci, la nivelul înțelegerii ideilor textului și la acela al modalității spectaculare. (Apreciem faptul că această tematică a festivalului botoșenean s-a aflat în rezonanță cu momentul sărbătoririi a 140 de ani de teatru). Repertoriul are, și din această perspectivă, motive esențiale să fie extins, în viitor, asupra marilor valori, perene, ale literaturii noastre dramatice clasice.

4. SPECTACOLELE au demonstrat că ne aflăm într-o etapă cînd textul vechi nu este încă **„îmbrăcat în cea mai potrivită dintre haine"**. Aproape fiecare reprezentație a arătat că „piesa era ceva mai înaltă". **„Jocul ielelor"** de Camil Petrescu (Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași) a fost apreciat în conclavul critic, drept o montare fără ambiții deosebite, destul de neclară în intenții. **„Gaițele"** de Kirițescu (Teatrul Național Craiova) ne-a amintit că încă nu avem un spectacol nou reprezentativ, pe acest text. **„Confrații"** de Gib. Mihăescu (Teatrul „A. Davila" Pitești) a făcut proba felului în care un text cunoscut poate deveni de nerecunoscut, de neînțeles. **„Homer travestit"** de Eugen Lovinescu (Teatrul „M. Eminescu" Botoșani) ne-a întristat, deși scena era plină de cîntec și dans, de încercarea de a ne provoca rîsul, cum se întîmplă uneori cu acest gen de spectacol la TV. S-au distins în schimb, **„Domnișoara Nastasia"** de G. M. Zamfirescu (Teatrul de stat Tîrgu Mureș — secția maghiară — Regia: Dan Alecsandrescu) prin modul subtil de configurare a imaginii de scenă, a lumii piesei, prin caracterul unitar al gîndirii regizorale și interpretării. **„Năpasta"** de I. L. Caragiale (Teatrul „M. Eminescu", Botoșani — regia: Mihai Velcescu) prin ideea interesantă și profundă de a înscrie această unică tragedie clasică într-un perimetru spiritual fundamental românesc, mioritic, **„D-ale carnavalului"** de I. L. Caragiale (Teatrul „V. I. Popa" Bîrlad — Regia: Adrian Lupu și Magdalena Klein) prin ambițioasa reevaluare a comicului caragialean, care se dezvăluie, în această montare, încărcat de gravitate.

4. COLOCVIUL a beneficiat de comunicările **Anei Maria Popescu**, privind **„Oamenii de teatru — dramaturgi, în perioada interbelică"**, de interesantul referat al lui **Dorin Glăvan** asupra „Restituirilor — la Teatrul „M. Eminescu" din Botoșani, de **intervențiile aplicate, profesionale, ale criticilor**, ale celorlalți oameni de teatru prezenți. Ne-am obișnuit să nu-i enumerăm, să-i numim **„criticii prezenți"**: este, la urma urmelor, și aici, ca și aiurea, semnul faptului că breasla, în totalitatea ei, intervine în mișcarea teatrală, exact și unitar. Criticii prezenți, deci, au augumentat și această manifestare botoșeneană, au fost alături de un numeros public la spectacolul fiecărei seri, la deschiderea unei expoziții de vechi documente și afișe, la pelerinajul prin locurile în care s-a jucat teatru în Botoșani, de-a lungul vremurilor, în vizită la întreprinderi, la artiștii amatori din județ, la dezbateri și colocvii, respectînd un scenariu cunoscut de-acum, de la alte manifestări similare.

Un critic scria, nu de mult, despre un nou concept: **critica de teatru — acțiune.** Toamna teatrală la Botoșani a fost un moment probant al acestei idei.

ANTOANETA C. IORDACHE

„cîntarea româniei"

De trei ori SMED

Vizitînd expoziția deschisă la Căminul cultural, apoi pășind pragul casei cu numărul 596 din Comloșu Mare, intri într-un univers nebănuit al culorii, creat, stăpînit și dirijat de membrii unei familii: SMED.

Drumul trebuie început cu Ana, bunica zugrav de meserie. La ea, culoarea are o funcționalitate imediată, lumina din zugrăvelile ei iți dilată retina ajutîndu-te parcă să parcurgi și să înțelegi ce va urma.

Cu Nicolae, tatăl, culorile încep să se confeseze despre cel ce le mînuiește, cu scopul de a reda adevărul naturii și al trăirilor umane, în tablouri cu valoare afectivă, în care, se conturează un posibil pictor. Dar, în primul rînd, învățătorul Smed și-a folosit aptitudinile de desenator și colorist pentru a crea o impresionantă și exemplară arhivă de materiale didactice. Primele noțiuni despre patrie și oamenii ei despre animale și flori, știință și tehnică, sport și poezie, micii lui elevi și le însușesc fascinați și de mirajul culorii.

Pentru Petru Smed, nepotul care-și împarte parcimonios cu bunica pereții casei părintești, funcția culorii se schimbă. Ea devine una de cunoaștere, de informare. Locul peisajului intimist, bucolic, practicat de tată, la fiu e înlocuit de ardente ecuații spirituale. Aventurat într-o lume a viitorului, cuprins de voluptatea raționalului, totul devine la el arhitectură, liniile și volumele intră în relații, se determină, culoarea e o husă care îmbracă forme geometrice.

Tentat de perfecțiune, vizind în permanență un ideal nou estetic, dorind să impună euritmii contemporane, Petre Smed, cu ardoarea specifică vîrstei și, in plus, cu harul unui talent autentic, proiectează imaginare orașe ale viitorului — suspendate precum celebrele grădini ale Semiramidei — fastuoase în geometria lor hiperexactă, — dar și concrete stații de autobuz pentru comuna natală.

Trei ipostaze ale acordului între frumos și util, între vis și realitate. Trei oameni, o singură familie: SMED. O familie ce concentrează în ea o întreagă istorie a apetenței milenare a poporului nostru pentru frumos.

A. GH. ARDELEANU

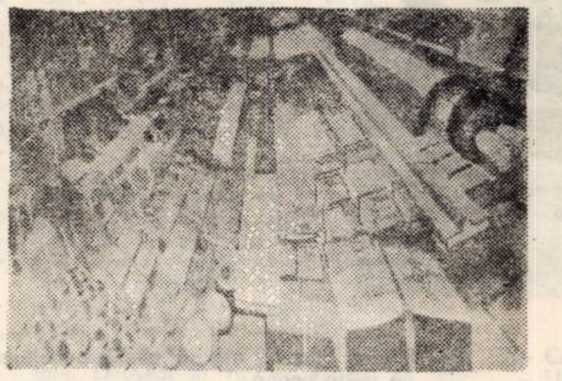

evrika!

- **Să sperăm că pînza de „relații" nu-i de nasul Penelopei...**
- **Copilăria, la etajul zece, îmi amintește acele clipe în care îmi riscam viața, cățărîndu-mă prin copaci.**
- **Nu interesul personal îl face pe om să cucerească cosmosul.**
- **O mînă s-o spele pe alta, dar nu în apă murdară.**
- **Pentru Don Quijote numai morile de vînt soluționează criza de energie.**
- **Cînd „pozezi" unui pictor de talent, sufletul să nu-ți „miște".**
- **Și-n așteptarea morții se stă la rînd. Dar unii tot se vîră în față.**
- **Cine încearcă să prospere dintr-o singură trăsătură de condei, își dezvăluie cel puțin o trăsătură de caracter.**
- **Omul cumpănit nu visează un cîștig nemăsurat.**
- **Iarna ne bucură atît de mult, pentru că știm că este anotimpul după care urmează primăvara.**

ION VELICAN

panoramic

Șezători literare la Buziaș și Tomești. Dintre participanți, Mircea Șerbănescu, Dorian Grozdan, Valentina Dima, Gheorghe Drumur. ● Studioul teritorial RTV a realizat recitalul de poezie Siliviu Stănculescu (artist originar din Timișoara). Redactor al emisiunii, Maria Mărgineanu. ● Eugen Dorcescu apare cu un nou volum de versuri (Ed. „Facla") intitulat „Desen în gelben".

● De la Filarmonica „Banatul": Alla Popa, o excelentă acompaniatoare, apare în prim-plan în concertul nr. 1 de Liszt; recital extraordinar, sosit din Spania: Angeles Renteira & Jachito Matute, cu muzică romantică, impresionistă și contemporană. ● Endre Karoly a publicat „Elegii gorizieне" (magh.) prezentate în librărie de criticul și eseistul Andrei A. Lillin. ● Din Cluj-Napoca vine formația de rock & rol „Compact". Va concerta la Clubul C.F.R., sala „Olimpia" fiind mai ales pentru sport și A.R.I.A. (formații din străinătate). ● Fotografii filialei bănățene organizează primul salon de fotografie „contralumină" (sau „contra-lumină", dacă e tradus din franțuzește), acțiune înscrisă în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Concursul, dotat cu premii, cuprinde lucrări sub generic ca „Omul". „Peisaj-natură". „Eseu-compoziție", „Abstract-informal-experiment". ● D-ALE CARNAVALULUI: interesantă inițiativa cabinetului dentar din Zona Circumvalațiunii de a difuza în sala de așteptare, imprimate pe bandă magnetică, sfaturi practice pentru pacienți și muzică pop de calitate. Beneficiarii tratamentelor ascultă cu interes emisiunea ce le este dedicată. Distracție (extracție) plăcută!

L. B.

„Mărturii"

Cinci culegeri similare, de literatură aparținind cenacliștilor, precede placheta „Mărturii" editată de Consiliul județean al sindicatelor, cuprinzînd literatură îndeosebi patriotică, semnată de membri ai cenaclurilor „Eftimiu" (Timișoara) și „Cuvinte românești (Lugoj). Noutatea acestei cărți constă și în utilitatea ei directă; de fapt, se propun texte pentru mișcarea artistică de amatori iar în afară de proză și versuri apare textul de brigadă artistică al lui Emil Șain, proiecte de dans tematic de Nicolae Munteanu sau Adela Streleț.

Trecind la literatura propriu-zisă, există în „Mărturii" în primul rînd un poem al lui Aurel Turcuș, a cărui valoare constă mai puțin în forța pe care i-o poate conferi un recitator, căci e mai ales dedicat lectorului. „Apa rîurilor noastre / Curge-n mătci primordiale...", mătcile primordiale ale autorului constînd în autenticitatea limbajului, în bogăția „sculpturilor din lemn" pe motive folclorice transfigurate cu finețe și rafinament; metrica, adesea aleatorie, dă senzația unei prelucrări de muzică arhaică, de o modernitate de tip special. Proza Corinei V. Sein e scrisă cu sentiment, volatil, cu o deosebită știință a mînuirii dialogului. Certe virtuți pentru abordarea genului epic. Un poet format mi se pare a fi Ion Deatcu, posedînd o riguroasă știință a construcției unui poem, a supleței metaforice, a muzicalității perfecte. Apar în evidență și Ignea Loga, Wilhelm Weiss, Gheorghe Drinovan (prin patosul și vibrația patriotică), Florica Nubert, Sandu Cristea Timoc și alții. Pe alocuri, creația în versuri a timișorenilor (mai ales) se aseamănă, probabil și datorită apartenenței la același cenaclu, „Eftimiu". Trebuie să mărturisim că „Mărturii" aduce însă și nume care devin tot mai distincte, pe care trebuie să le avem în atenție.

L. BURERIU

didactica

DĂSCĂLIȚA

„Cînd, tremurîndu-și jalea și sfiala, / Un cînt pribeag îmbrățișează firea, / Și-un trandafir crescut în umbră moare, / Și soare nu-i să-i plîngă risipirea, / Eu plîng atunci, căci tu-mi răsai în zare, / A vremii noastre dreaptă mucenițâ . .".

Așa își începe Octavian Goga — bardul Transilvaniei și al neamului — una din memorabilele sale poezii. Citind-o, gîndul ne poartă pe aripile sale la „dăscălița" noastră, la „directoarea" noastră: FLORICA SIMA, care, în cei 29 de ani cîți a slujit școala din Comloșu-Mare, a devenit o veritabilă efigie spirituală a comunei. Da, la 10 octombrie 1978, fosta noastră directoare ar fi împlinit trei decenii de cînd a deschis poarta școlii. Și atunci cum să nu se confunde cu școala, cu așezarea noastră, cum să nu o vedem răsfrîntă în atîtea și atîtea generații de elevi, azi oameni cu rosturile lor care folosesc încă reverențiosul apelativ: „Tovarășă Directoare"?

Născută la Comana, jud. Ilfov, în 16 iulie 1922, unde urmează și cursurile școlii primare, anii o vor arunca pe cu totul alte meleaguri, unele mai îndepărtate ca altele de locul de baștină. Școala normală o face la Cluj-Napoca și Lugoj, două proeminente centre ale spiritualității românești, pentru ca meseria de dăscăliță s-o practice, pe rînd, acolo unde a fost nevoie de dînsa, adică în cîteva școli din Timișoara, apoi la Săcălaz și s-o încheie la Comloșu-Mare, unde ajunsese în urma reformei învățămîntului din 1948. Aici, în 1951, primește de altfel și numirea de directoare a școlii iar în 1962 obține și calificarea de profesoară de matematică, fizică și cunoștințe industriale.

Fire voluntară, om al faptei, în tinerețe ca și acum, profesoara Sima s-a zbătut pînă și-a văzut visul cu ochii: în 1965, vechii școli 1 s-a alipit „clădirea nouă", spațioasă, cu săli de clasă luminoase, pentru ca și copiii din Comloșu-Mare să poată beneficia de pe urma generalizării învățămîntului de 8 ani, pe atunci.

A avut o viață zbuciumată, necazurile n-au iertat-o dar de fiecare dată s-a dovedit mai puternică decît ele, aflînd întotdeauna în munca ei, în oamenii din jur reazemul moral și sufletesc prin care să le biruiască. Dar și acum, pensionară fiind, dînsa este oricînd gata să mai servească școala, dacă e nevoie. E vreun profesor bolnav? „Tovarășa Directoare" îl suplinește. Altul are nevoie de un sfat? La dînsa îl găsește.

Pe străzile comunei o vedem cu același pas imposibil de confundat, cu aceleași tîmple prea de timpuriu argintate. Și atunci gîndul — altul — cum să nu ne ducă la o altă „muceniță", animată de același spirit de jertfă, la soția meșterului din baladă? Căci, dacă nu trupul, cu certitudine sufletul „Tovarășei Directoare", se află în școala noastră, în zidurile și clasele ei, în noile laboratoare, în ființa elevilor și a noastră — urmașii săi — deopotrivă.

TRAIAN GALETARU

Profesor la Școala generală Comloșul-Mare

muzică

Valori afirmate pe podiumul bănățean — Paul Popescu, Alla Popa

Dirijorul PAUL POPESCU rămîne legat de Timișoara, de filarmoniștii bănățeni, prin neuitații ani de avînt și afirmare petrecuți aici, ca tînăr șef de orchestră. Excelentele calități de muzician, sentimentul prieteniei pe care-l știe întreține cu vechii colegi, îl fac dorit la pupitrul acestei instituții cu mult mai des decît este în realitate programat.

În deschidere, o piesă de PASCAL BENTOIU — **„Eminesciana" III**, foarte frumos comentată de autor în paginile programului de sală, echivalenta sonoră neputînd însă ilustra corespunzător momentele „esenței invadatoare", modalul românesc, ori acel „cîntec de bucurie" din final. O pînză sonoră deasă, plutind echivoc, ca o trenă de durere pentru încercările la care i-a supus istoria, pe acest neam al urmașilor lui Decebal, pare să constituie narațiunea acestei lucrări.

Solista serii, pianista ALLA POPA și-a surprins plăcut admiratorii, decizînd să apară într-un concert de redutabile dificultăți tehnice — **Nr. 1 de Fr. Liszt.** Dublele octave, salturile spectaculoase, tehnica bătăioasă solicitată, corelate unui mesaj eroic de cuceritoare cantabilitate, îl situează printre preferințele genului. Versiunea audiată a cucerit tocmai prin robustețea tehnică etalată, prin tușeul pregnant al secțiunilor dramatice, prin clocotul pasional omniprezent. De apreciat contrastul liric adus cu distincție — adevărate bătăi de aripi albe pe claviatură — reliefat și prin lărgiri de tempo, poate uneori exagerat distribuite. Într-o discuție avută cu fosta sa profesoară, **Alma Cornea Ionescu**, aceasta, la apusul profesiunii didactice, îmi mărturisea preferința și încrederea în darurile pianistice ale lui Alla Popa. Astăzi, ne bucură confirmarea — cu totală acoperire — a acestor aprecieri, regretînd doar că la eveniment nu a mai putut fi prezentă și aceea care îl întrevăzuse în urmă cu decenii..

Simfonia a IV-a de Ceaicovski rămîne o piatră de încercare pentru oricine riscă să se compare cu versiunea de referință a maestrului **Antonin Ciolan**, cel care, inexorabil, știa să ridice literalmente sala în picioare cu interpretarea acestui opus simfonic. PAUL POPESCU ne-a dovedit o matură stăpînire a mijloacelor sale de expresie, pe fondul unei muzicalități de nobilă erudiție. Gestul este autoritar, plastic, comentator elegant și sugestiv al travaliului orchestral, izvorît din trăiri intense, largi, atotcuprinzătoare. Știe să biciuie sau să mîngîie, să construiască ori să prăbușească. Acele creșteri din nimic spre culminații de supreme încordări, îl definesc drept un dirijor de vocație, care știe exact modalitatea de a aprinde focul sacru — cum îl numea Beethoven, al artei adevărate, în spiritul oamenilor. Mai puțin realizat Scherzo-ul, sub aspectul contrastului dinamic. Un dirijor care-și confirmă succesele internaționale cu aceeași exemplară mobilizare ca și în fața celor pe care de ani mulți, i-a știut cuceri.

DORU MURGU

VĂ PREZENTĂM UN UMORIST

Marius Munteanu — parodistul

Să vorbim despre Marius Munteanu o excepție în litera care se scrie aici, după el venind o droaie de amici, buni meseriași ai condeiului. Deci Marius Munteanu, poetul, care, întîi de a face umor, adică, înainte de a fi meseriaș al condeiului, este o vocație. Ne-am obișnuit să ascultăm pe diferite lungimi de undă fabule, epigrame, răvașe în grai bănățean, făcute după modelul celor ce au fost mari înaintea noastră, cei mari fiind poate numai unul : V. Vlad Delamarina — să ne ierte G. Gârda, Cassian Munteanu, Tata Oancea, Virgil Șchiopescu, Dan Olariu — azi vorbim doar despre cei care înseamnă tot unul, adică pe ales, adică Marius Munteanu. Dascăl de o neegalată forță didactică — descoperindu-l la Catedră în modestia-i jovială, adaptîndu-se la nivelul acelora cărora le dă grai și miracol, el se întoarce pe pagina albă și ne vorbește despre „Buna-bună", el, poetul, apoi parodistul, apoi epigramistul, pentru că Marius Munteanu este în primul rînd poet de o fină și discretă cunoaștere a cuvîntului și sufletului omenesc, apoi, luîndu-se în răspăr pe sine și mai apoi mimînd structuri poetice la îndemînă, prin scăpărătoarea lui pană, în graiul local, ori în graiul etern alt poeziei, pentru aceasta s-au ridicat și critici norocoși să-l înfrunte.

Un Marius Munteanu, un Victor Vlad Delamarina de azi, intră pe poarta principală a vocalelor în miezul Olimpului. Să-i auzim din nou vocea, cu subtilitățile-i cunoscute, sub pretextul neîndoielnic al parodiei. Poate, sub litere, sub pantomima modestiei, a tăcerilor sincopate, răsare și se descoperă pe sine, adică Marius Munteanu, poetul.

DAMIAN URECHE

EPILOG

La „Piatra de incercare" roman de Anghel Dumbrăveanu

Iselin, plecăm la munte !

Te-ai bronzat și ești creolă
Ca o plantă de-ntunerice ;
Trupul tău emană ceață
Și mă tulbur periferic.

Cît făceam în valuri pluta,
Tu priveai în mod bizar
Tipul ruginit de briză
Angajat la Salvamar.

De-aia zic : Să-ți faci bagajul !
Marea s-o uităm la stînă,
Amețit să-ți ții genunchii
Cum îți merele-ntr-o mînă.

Violet va bate-amurgul
Fantomatic de la ost ;
Recita-va versuri baciul,
De-ale mele, pe de rost !

MOTOMETAFORA

După Damian Ureche

În turism cu oja dusă,
Undițe și rime-n trusă
Traversează cer viran
Neprihana la volan.

Mici plecări, oprire lungă,
Capital de vise-n pungă ;
Mari plecări, fără plecare,
Traversează-o arătare.

Se încolăcesc ispite
Pe parbrize aburite ;
Faza lungă-n miez de noapte
Lasă ploapa peste soapte.

Bat idei în semafoare,
Verde nu și roșu doare ;
N-ai răgaz să pui benzină
Din chenzină în chenzină.

Mult se cere și-nadins
Lichidul cu strop aprins
Pe mirări de fluturi suri...
Tragi pe dreapta și înjuri.

A 135-A EPISTOLĂ CĂTRE ROXANA

După Gh. Azap

E margine de lume, aicea unde stau ;
Mă țin de toarta lumii poziția-liliac ;
Doresc, din vena cavă, iubirea să ți-o dau
Cum dai șuvoi arama — din kilul de coniac.

Am stabilit. Chiar mîine, în primul autocar,
(Mai singular ca plopul) să ies în calea ta;
O tonă de poeme — De nu, să-mi zici măgar,
Aștern în foi volante, de-alungul, pe șosea.

Voi devia asfaltul pe alt meridian,
Sub pași, să îți erupă vezuvii de parfum,
Iar inima-n stiloul — patenta' Pelican —
Ți-o scrie alte versuri — nedate în consum.

Îndură-te, Roxana, căci, uite, insomnia
Îmi macină hambarul c-o mie de guzgani ;
De-un secol și mai bine am rupt-o cu Maria
Din cauze indiscrete și publice, de bani.

Nu vrei să-ți ies în cale ??? (șoptit). Mă umilești, Roxana,
De cînd mi-e cald, cu tine și Reșița e tristă.
Mercurul nepăsării îmi redeschide rana
Și plîng, ca-Arieșanu, cu fruntea pe... revistă.

SARRACENIA PURPUREA

(plantă carnivoră)

După Corina Victoria Sein

Cînd vibrează pețiolul
De emoții și se-nclină
Văd arzînd rondoul lunii
La chibritul din stamină.

Dragostea, înfiptă-n umăr,
Ca un ghimpe mă apasă ;
Un genunche-ntr-o corolă
Altul-n creanga de mătase.

Bat albinele la mine
Pe mai multe traiectorii ;
Îmi aduc polen cu roaba
Devastînd hambarul florii.

Fluturi albi, și numai noaptea
Trec pe ziduri să mă vadă,
Le servesc nectar cu pîine
În pahare de zăpadă.

Și . . alunec pe mimoze
Ca o roată pe șenilă,
Pleoapa bate miezul nopții
Lăcrimînd cu clorofilă.

După care, din prudență,
Pun un lacăt sub petale,
Beau un ceai de sunătoare
Și mă culc între vocale.
A, e, i, u, o,
Ești un fluture mișto !

top

NU-L UITAȚI PE HENDRIX !

(III)

Originalitatea interpretărilor lui Hendrix, pe lîngă tehnica utilizării instrumentului, o dau și intervențiile sale vocale. La artist, plinsetul blues-ului de pe Mississippi e subliniat de strigătele atît de muzicale a căror semnificație ne-o tălmăcește **Pierre Lere : „...strigătul, elementul sonor caracteristic al „muzicii libere", născut dintr-o tensiune exasperantă, anunță ruptura cu ordinea albă constituită și exprimă violența promotoare a unei ordini noi, negre".** După LP-uriile **„Are You Experienced"** și **„Axis Bold As Love"** — ambele apărute la firma „Track" în 1967, urmează dublul album, **„Electric Ladyland"** (1968). Acest remarcabil disc s-a bucurat de aportul unor celebrități pop ca **Steve Winwood, Al Kooper, Buddy Miles** și **Jack Casady.** Albumul ne oferă încă odată șansa de a cunoaște calitățile excepționale ale lui Hendrix, etalate în fiecare piesă, în fiecare improvizație. Secvențe sonore grupate pe principiul cantabilității nasc acum memorabilul blues **„Woodoo Chile"**, cunoscut în două versiuni, ambele edificatoare pentru cei ce va ști să aprecieze fantezia artistului. Alături de **Buddy Miles** (drm.) și **Billy Cox** (bass), Hendrix pune în 1969 bazele formației **„Band Of Gypsys"**, primul album în noua componență aparînd în același an. Ar fi fost posibilă afirmarea lui Hendrix în țara sa de baștină ? Greu de dat un răspuns. Ne vom mulțumi și de această dată să apelăm la cele declarate de artist în interviul dat revistei **„Down Beat"**, cu trei ani înaintea dispariției sale : „Există în Statele Unite o serie de păreri asupra modului cum trebuie cîntat blues-ul. Fără îndoială, acolo m-aș fi lovit de opoziția acelora ce consideră încercările mele un fel de sacrilegiu ce afectează forma și esența blues-ului tradițional. Sigur, asemenea păreri sînt eronate și engiezii înțeleg mai bine că experimentul meu are alt scop... **Să faci ceva să te exprime... dați-mi altă soluție pentru progresul muzicii și n-am să vă cred !)** (s. n.).

PETRU UMANSCHI

Notă. Semnatarul prezentei rubrici mulțumește lui Ion Teslaru și Mariei Ioina realizatorii ultimei ediții a emisiunii radio „Magazin duminical" pentru atenția acordată TOP-ului nostru.

cenaclu

După o lungă perioadă, în care membrii **Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont" din Timișoara** și-au desfășurat activitatea în cadrul întîlnirilor, a zecilor de întîlniri cu cititorii, aflate sub genericele „Decadei cărții românești", ori a „Zilelor culturii", marți (21 noiembrie), iată, în Sala de marmură a C.J.C.E.S. — Timiș a avut loc deschiderea stagiunii cenacliere 1978—1979. Un public numeros, dornic de poezie, a plăcut (după un fericit sau nu prea fericit obicei), poezia, pe autorii ei și, în cîteva cazuri, chiar și lectura. O plăcută coincidență a făcut ca ziua destinată evenimentului de debut în noul an cenaclier să fie și data la care poetul **Anghel Dumbrăveanu,** secretarul Asociației noastre, să cuprindă cu ființa un nou an de viață. După o scurtă introducere, reacomodare cu viața de cenaclu, datorată scriitorului **Mircea Șerbănescu** (cel care a condus întreaga ședință) a luat cuvîntul **Anghel Dumbrăveanu,** președinte al Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont", pentru a aduce un salut din partea scriitorilor timișoreni, tuturor celor prezenți, pentru a trasa, între acolade ferme, principalele direcții ale activității de cenaclu în acest an.

Fiind o ședință festivă, a urmat un recital de poezie, la care și-au dat concursul poeții : **Lucian Bureriu, Crișu Dascălu, Eugen Dorcescu, George Drumur, Șerban Foarță, Dorian Grozdan, Dușan Petrovici, Corina Victoria Sein, Ely Radovan, Petru Sfetca, Marcel Turcu, Aurel Turcuș, Nicolae Țirioi, Anghel Dumbrăveanu.** Patruspreze poeți, în tot atîtea grăiuri de suflet, s-au dezvelit pentru o clipă în fața unui mic univers de oameni. (Erau, într-adevăr, necesare aplauzele, altminteri ce alt semn grafic ar mai fi despărțit solitudinea în patruspreze părți ?). În finalul serii, un grup folk, format din elevi ai Liceului industrial nr. 8, a interpretat cîteva piese pe versuri ale poeților noștri.

Marțea viitoare, la aceeași oră 18, o seară dedicată dramaturgiei. Va fi discutată piesa **„Casa verde"** de **Aurel Gh. Ardeleanu.** Referent : **Eugen Dorcescu.**

MATHEI ITTU

rebus

Lumina

ORIZONTAL : 1) Corp de iluminat pentru tavan. 2) Traiectorii luminoase — Satelit natural al planetei noastre. 3) Din timp — Imens izvor de lumină — Ten ! 4) Fascicul luminos, la teatru — Legătură. 5) Lumina în esență ! — Intensificare. 6) Încheie crepusculul ! — Lumină, unitate de măsură în astronomie. 7) Grămadă — Zi de iarnă (adj. masc.). 8) Polindromul iazului — Militant pentru luminarea maselor, întemeietor al învățămîntului (1813), al teatrului românesc (1816) și al presei (1829 — „Albina românească"), în Moldova. 9) Lămpi primitive — Usturoiat (fem.). 10) Soarele la început de zi — Din soare ! 11) Încuviințа !! — Dispozitiv de iluminat, de buzunar.

VERTICAL : 1) Descompune lumina în culori — Lumină ce se arată înainte de răsăritul soarelui. 2) Aparate care produc lumină — Lumini strălucitoare (fig.). 3) Într-o rază ! — Ciclopul, de exemplu. 4) Fitil (ad.) — Riu în R.P. Chineză. 5) Partea cuptorului unde se face focul. 6) Timpul iluminării artificiale — Autoarea volumului „Adăpost într-o floare" (Corina Victoria). 7) Tras în rate ! — Informație !! — 14 torțe ! 8) Lumina... din becuri. 9) Apusul unui astru ! — Închin ! — Lumină slabă (adj. masc.). 10) Mică umflătură în vîrful staminelor, în care se află polenul — Muntean (rar). 11) La radio și la... fluturi (singular) — Apus de soare !

DICȚIONAR : VRAV, AITA, IAL, RAE, IȚAN.

VIOREL ABRUDAN

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (VI)

serial

Șansa folosită

Carburatorul pîrîi. Motorul începu să duduie. Neamțul, cu mîinile tremurînde, băgă în viteză.

— Ce oraș este acesta ?

— Pruzana... — răspunse neamțul clănțănind din dinți.

— Aa, Pruzana — mormăi pentru sine Stanger. — Cel mai scurt drum de ieșire din oraș e cel înspre Bialowieza. Dacă nimerești cumva în vreo cursă, tu ești primul care vei muri.

— Jawohl, Herr...

— Dă-i drumul ! Repede ! Spre pădure... Cu coada ochiului îl urmărea pe neamț și, totodată, observa strada pe care mergeau. Era pustie. Rachetele erau trase undeva înspre dreapta.

— Fiecare stradă care dă afară din oraș este păzită... Posturi de pază și bariere... avu curaj neamțul să spună.

— Cît mai avem de-aici pînă la primul post ?

— Aproape un kilometru.

— Bagă-n viteză ! Repede ! — îl împunse cu teava pușții în coaste. Mașina gonea, sărind pe pavajul desfundat. Ajunseră într-o stradă principală. Aici, Stanger îi ordonă să încetinească un pic. Întîlneau tot mai des soldați. Unele patrule se opreau în loc și priveau cu curiozitate la mașina cu însemnele Wehrmachtului. Dar ei treceau. Îi depășeau pe soldați și deocamdată nimeni nu-l opri. Zăriră, de asemenea, cîteva camioane cu soldați care veneau probabil să ajute la operațiunea de „pieptănare" a terenului.

— La trei sute de metri în fața noastră se află soldații de pază și bariera — șopti neamțul, ținînd mîinile încleștate pe volan.

— Controlează fiecare mașină ?

— Jawohl, Herr...

— Ce fel de barieră ?

— Din lemn.

— Viteză maximă. Rupi bariera. Dacă încetinești, te împușc și plec mai departe singur.

Motorul duduia din toată puterea. Indicatorul fosforescent de viteză oscila în jurul cifrei de optzeci. Mașina sălta îngrozitor. Se părea că încă un metru sau doi și camionul va intra în vreun copac de pe marginea drumului, sfărîmîndu-se.

Mașina nălucă

Stanger zări lumina roșie de pe barieră și dîra de lumină ce răzbătea din ușa întredeschisă a gheretei de pază.

— Viteză ! Viteză ! îl îmboldi pe neamț, deși știa că motorul lucrează din plin.

Paznicii zăriră și ei mașina care gonea. Dădură semnalul roșu, luminos, de „Stai". Silueta unui soldat cu cască pe cap se desprinse de lîngă ghereta de pază. Alergă în mijlocul străzii semnalizînd cu lumina roșie a lanternei.

— Dă-i bătaie ! Viteză ! Nu te uita la nimic ! strigă Stanger șoferului. I se părea că frînge schmeiserul în mîini, iar țeava o înfige neamțului în coaste. Prin vuietul motorului răzbătu strigătul înspăimîntat al soldatului din mijlocul străzii. Se vedea că înțelegea și el în ultimul moment că mașina nu se va opri. O izbitură surdă și neamțul dispăru sub roțile camionului ce gonea în neștire. O a doua izbitură puternică. Bariera se frînse ca un chibrit. Mașina, cu un far și o aripă făcute praf, era cît pe-aici să intre în șanț. Se izbi dintr-o parte de un copac, dar neamțul o redresă în ultimul moment, apăsă pe accelerator și camionul o țîșni înainte.

Stanger auzi împușcături diminuate de huruitul motorului și, cu coada ochiului, zări cum neamțul își aplecă barba pe volan. În mod mecanic își strînse și el capul între umeri. Primul glonț se izbi în cutia de viteze. Al doilea, cu șuierul caracteristic obiectelor ricoșate de metal, alunecă pe șasiu.

— Încearcă să nimerească în roți, ticăloșii — spuse printre dinți Stanger.

— Was ? — întrebă neamțul.

— Schnell ! Schnell ! — țipă mai puțin aspru de-astă dată. Se simți legat, unit de acest soldat într-un fel oarecum deosebit, căci amîndoi scăpaseră de moarte. Numai că fiecare în alt fel. Și fiecare se gîndea la asta în mod diferit.

Mașina gonea — „Deocamdată am scăpat cu bine, dar precis că telefoanele zbîrnîie deja. Îndată vor goni pe urmele noastre. În pădure o cotesc pe un drum lateral să fie cît mai departe de șoseaua principală..." — își făcea calcule Stanger.

— Ne urmărește o motocicletă... șopti înspăimîntat neamțul. Stanger nu observase nimic însă șoferul zărise lumina în oglinda laterală. Stanger se ridică de pe banchetă și privi prin geamul aflat în peretele din spate al cabinei. Departe, în urma lor, gonea o motocicletă. Farul necamuflat lăsa o dîră lungă de lumină ce se legăna pe șosea și pe copacii de pe margine. Stanger se uită la cadranul de viteză — optzeci de kilometri. Deci motocicleta îi va ajunge în curînd.

— Cît mai avem pînă la pădure ? — îl întrebă pe neamț.

— Zece kilometri.

— Ne ajung din urmă ?

— Asta e o motocicletă rapidă.

— Cum te cheamă ?

— Helmut.

— Ascultă, Helmut, dacă scapi de el, îți dăruiesc viața.

—O, Herr...

— Taci și ascultă ! Viteză maximă !

Stanger întinse mîna după carabina neamțului, scoase încărcătura din ea și o vîri în buzunarul combinezonului. Își lipi fața din nou de geam. Lumina motocicletei se apropia. Auzi semnalul.

— Auzi, proștii ! Claxonează să ne oprim!

Aprecie distanța cu ochiul. Era încă prea departe. . Țintă mobilă... Mașina sălta puternic. Puteau să greșească.

În momentul acela, primele gloanțe izbiră în cutia de viteză și în șasiu. — „Trag cu pistol automat — aprecie. — Deci au primit știrea. Ținta mare deci e mai ușor de nimerit".

Se așeză în genunchi pe banchetă, sparse geamul cu patul armei, introduse țeava prin spărtură și țintì timp de un moment în farul motocicletei. Apăsă pe trăgaci o dată, de două ori, de trei ori. Urmări cu privirea dîrele luminoase ale proiectilelor. Geamurile și tavanul cabinei pocniră sub loviturile cartușelor goale trase. Se răspîndi un miros de praf de pușcă. Dar împușcăturile se dovediră imprecise.

Stanger smulse din schmeiser încărcătorul gol.

— Încetinește ! — țipă la neamț.

Trase încă o dată.

— Așa ! L-am nimerit ! În sfîrșit !

Lumina farului desenă un arc și se stinse pe partea stîngă, în șanț.

— Gut, Helmut ! — strigă Stanger și-l bătu pe neamț pe umăr. Gonește înainte !

Pădurea apăru în fața lor ca o fișie întunecată. În partea dreaptă a șoselei cerul îmbrăcase o nuanță deschisă, prevestind zorii. Abia acum putu să se uite la ceas. Era ora două și jumătate. I se făcu sete și simți o dorință irezistibilă de a aprinde o țigară. Izgoni gîndurile acestea din minte. Prima sa luptă nu se încheiase încă. Deschise geamul. Adierea proaspătă a aerului îl izbi în față. Simți mireasma de pădure a zorilor de vară.

În românește de
ANDA și NICOLAE MAREȘ

itinerarii

HORST DEICHFUS

R. D. Germană

Întîlniri și studii în România

O plecare din București este spectaculoasă. Aeroportul Otopeni. Agenți de Miliție la detectorul de arme. Și, deodată, un spectacol, mare gesticulație, mă întorc spre gangsterii potențiali ai aerului și mă văd în același moment prins de mînecă și scos din rînd și abia cînd despachetez pricep : e ciocanul, ciocanul meu de geolog, cap și miner din cel mai bun oțel special. Îmi închipui că un scriitor ce transportă asemenea ciocane în bagajul aerian ar putea fi privit drept individ suspect, și afirm, în româna mec cam palidă, că sînt geolog, și iată că intrăm în vorbă, nu despre geologie, ci doar așa – și, cu multă cordialitate, mi se onorează străduința de a vorbi limba de stat.

Ciocanul îmi servește drept un cuvînt cheie : cariere de piatră, gropi cu nisip, șanțuri – Geologia le întrunește sub denumirea de deschidere în adîncime. În timpul meu liber mă strecor în asemenea secțiuni și sap și ciocănesc și dezgrop – fosile, minerale, ce dau de știre despre istoria pămîntului și trezesc conștiința, vederea lumii pe o altă cale. Și aceasta formează pe nesimțite o imagine : România o văd ca o asemenea deschidere, în care sap culegînd impresii. La prima încercare, rodul era un spectacol – ansamblul bucureștean Rapsodia Română – dansuri și cîntece populare – un vîrtej de vitalitate, pe care îl întîlnești și în circulația rutieră a capitalei (...).

Am fost și în alte țări ; dar în nici una n-am pătruns ca în această Românie. Rodul primei priviri s-a îmbogățit, legăturile devin, vizibil, cauze, subtexturile ne revelă sensuri. Procedeul îmi dă și răspunsuri în ceea ce mă privește pe mine. Și pe noi. Ne măsurăm unul prin altul. Ne comparăm. Mă preocupă istoria țării, îi citesc ziarele, mă preocupă arta, cea rămasă vie, a țăranilor, operele lui Brâncuși, pînzele lui Luchian, operele contemporanilor, îmi place frumusețea de sunet a rapsodiilor românești ale lui Enescu, citesc poeziile lui Eminescu și ale unor autori de astăzi ; am participat la slujbe în biserici ortodoxe (și în rugăciunea preotului au fost incluse dorințe bune pentru statul socialist), am fost în moschee, catedrale și sinagogi ; mă fascinează edificii ale timpului brîncovenesc – palatul de la Mogoșoaia, mica biserică Stavropoleos din București, mănăstirea Horezu... Am fost la vulcanii noroioși, m-am strecurat prin grote carstice, am urcat pe crestele Carpaților și ale masivului hotelier de la Olimp, pe litoral, m-am scăldat în Marea neagră, la Vama-Veche, care înseamnă în existența românilor ceea ce înseamnă Hiddensee al nostru ; la Constanța am mers pe urmele lui Ovidiu și ale legendarilor argonauți, am descoperit centrele străvechi ale unor orașe transilvănene, cît și noile lor cartiere, am întreprins călătorii în sate oltenești și în București, mereu București... Am stat în cărciumi printre muncitori forestieri și studenți, în barurile hotelurilor și în baruri de noapte, printre turiști și băștinași, ca oaspete la prieteni români, la tovarăși. Toți știm acest lucru : o țară ți se deschide prin oamenii săi. Și pentru ce toate acestea ? Pentru că am nevoie de ele, în scrisul meu. Pentru a scrie mai bine. Despre noi, și aici.

Femeia era de o frumusețe meridională : ochii, un jar mocnit, pielea, de un brun oriental, o floare roșie în păr – așa o vedeam acum cîțiva ani, cu îmbrăcămintea multicoloră și abundența de culori a florilor, la standul ei de pe stradă, în fața blocului Dunărea, pe Bulevardul Bălcescu în București. Și ea cînta, cînta într-una, o doină poate, o melodie duioasă și-și aranja florile de parcă le mîngîia. Cu clienții se tocmea pentru fiecare leu și, dacă împacheta un buchet, se uita fără jenă în ochii tăi cîntînd și schimbînd din cînd în cînd cu mare dibăcie o floare proaspătă cu una veștejită, pe sub masă.

Apoi Pămîntul s-a cutremurat în martie 1977, oameni au pierit, case s-au dărîmat, blocul Dunărea printre ele – nimic n-a mai rămas decît o groapă imensă, feritî de privirea pietonilor printr-un gard de construcții. La colț de stradă însă stătea ea, florăreasa, ca întotdeauna, cîntînd, vînzînd și tocmindu-se. Pămîntul în jurul ei s-a deschis, dar ea stătea la locul ei ; precis o fi încheiat acest petec și el o fi rentabil – dar, cum stătea aici, fără grijă. Întorcînd spatele golului din preajmă și cîntînd – mi s-a părut expresia unei mentalități necunoscute nouă, expresia indestructibilului. Ce senzație de vitalitate ! Dacă îmi reprezint ceea ce a realizat România Socialistă, în lucruri de neînchipuit pentru a depăși urmele catastrofei, îmi vine în minte treptat, ca un simbol și fata cu flori. La drept vorbind, poate că imaginea ei nu se potrivește aici neapărat, dar mie mi se întipărește ea în memorie.

Întîlnirea mea cu România. Atracția, pe care o simt mereu. Dorul și necesitatea. Aceasta e o chestiune aparte : a scrie, a face literatură îmi impune o optică, ce nu se oprește la primul gard de grădină – ci se cere o privire de ansamblu, cunoașterea materiei, o experiență, înțelegere... Acasă, sînt în districtul chimiei, sînt pe urmele noastre, văd lucruri însemnate și lucruri încă neizbutite ; și este un element al vieții mele să mă mișc printre uzine, între muncitori, oameni ce lucrează cu agregate și pompe, printre cercetători și directori... Dar : Acestea toate nu declanșează totul în mine. Cînd am cunoscut Hiddensee, s-a îndreptat ceva spre mine – aș putea spune : în mine. Insula ! Ceva nordic și aspru. Trăirea mării înghețate, drumeția pe o gheață ce oscilează... Și oameni, acolo, ce-mi sînt apropiați. Insula, această insulă o includeam în povestiri și romane, și unde ea nu poate fi surprinsă în text, știu, totuși că ea contribuie la formarea mea, deci, totul e format și despre ceea ce scriu. Și, în antiteză cu ea, sud-estul Europei, România. Mi se oferise o călătorie de studii. Aș fi putut să plec în zonele calde ori reci – sau în România. Aceasta o iau, mi-am spus, și nu știam de ce anume urmăream tocmai acest lucru. Nu o știu nici pînă astăzi, deși de cîteva ori am fost acolo. De un lucru sînt însă sigur : fără această coardă tensională, ce unește litoralul abrupt de la Hiddensee cu Dobrogea, trecînd peste casa mea, nu mai pot să scriu. O nouă dimensiune a intrat în joc, o părticică de lume, care lărgește vederea lumii – în care lumea nu mi se pare a fi măsurabilă în distanțe.

cartea de idei

O lucrare de pionerat*)

Apariția primului dicționar de psihologie în limba română constituie, fără îndoială, un eveniment editorial și cultural care trebuie salutat ca atare. Cunoscînd că autorul a abordat această lucrare după o îndelungată experiență și activitate științifică, materializată în numeroase publicații ce au devenit prestigioase, am așteptat dicționarul cu mare interes.

În afară de dificilul privilegiu de a fi o lucrare de pionierat în acest domeniu, „Dicționarul de psihologie" al prof. univ. dr. doc. Paul Popescu-Neveanu este o lucrare de gen, întocmită cu multă chibzuință, cei peste 2.000 de termeni fiind judicios selecționați și sistematizați. Zicem judicios, deoarece operația cea mai dificilă în elaborarea unui dicționar de specialitate este tocmai întocmirea listei de termeni, care de obicei nu reușește să satisfacă pe toți cititorii, care, avînd diverse sfere de interes, solicită diverse nivele de exigență. De asemenea și organizarea în prezentarea acestor termeni este remarcabilă, întrucît specialiștii, și cei interesați de multiplele domenii ce abordează omul, găsesc în paginile acestei lucrări o documetare utilă și corespunzător sistematizată. Ni se pare bine gîndită și extensiunea diferențiată a explicării termenilor, în funcție de importanța lor, pentru teoria și practica psihologică, mai ales că aceștia conțin și o contribuție importantă și originală a autorului, pe linia interpretării, validării și explicării cît mai valoroase a lor.

Astfel realizată, lucrarea este deosebit de utilă deoarece – așa cum remarcă Victor Săhleanu — dicționarul constituie „un instrument de lucru pentru toți cei care studiază fenomenul uman". Subscriind la această apreciere, specificăm că, este și o importantă adăugire la cartea de vizită a psihologiei din țara noastră, ajunsă azi la deplină maturitate științifică.

Fără îndoială că „Dicționarul de psihologie" fiind o lucrare de pionierat la noi, autorul a cunoscut dificultățile începuturilor, iar lucrarea este susceptibilă de unele îmbunătățiri pe care, nu ne îndoim că le va aduce la o nouă ediție. Le vor aduce, de asemenea, și cei care, pe drumul deschis de realizarea prof. univ. dr. doc. Paul Popescu-Neveanu sînt preocupați de elaborarea unor lucrări similare. În felul acesta primul dicționar al psihologiei românești, se înscrie în sistemul determinării progresului principalei științe despre om.

ION DRĂGAN, VASILE PERCIUN

* Paul Popescu-Neveanu, **Dicționar de psihologie**, București, Editura Albatros, 1978.

Unitatea națională

(Urmare din pag. 1)

revendicări social-economice importante, masele populare, prin cunoscutul strigăt **„Vrem să ne unim cu țara !"**, cereau unirea cu frații lor de peste Carpați. Numai așa Simion Bărnuțiu putea striga la Blaj, să audă întreaga lume, că națiunea română **„pretinde independența sa națională".**

În perioada care a urmat revoluției de la 1848, luptătorii cei mai hotărîți pentru cauza unirii au fost masele populare, astfel că prin **„conlucrarea"** întregii națiuni, se realizează la 24 ianuarie 1859 unirea celor două principate române, act prin care s-au pus bazele statului național român. Se înfăptuise o aspirație seculară a poporului, iar ideile de dreptate, libertate socială și națională au răzbătut pretutindeni pe pămîntul României. Actul Unirii a fost primul pas pe calea înfăptuirii statului unitar român, premisa cuceririi independenței și suveranității României, în 1877—1878. Prin cucerirea independenței, poporul nostru s-a impus față de sine în fața lumii, și-a creat premisele pentru afirmarea personalității și identității sale proprii — condiție vitală a demnității naționale.

Încheind procesul de făurire a statului național unitar, actul de la 1 decembrie 1918 a avut profunde consecințe pozitive asupra dezvoltării țării, a deschis noi perspective pentru progresul economic, politic, social și cultural.

Realizată însă în condițiile în care la cîrmuirea țării se aflau burghezia și moșierimea, unitatea statală a fost folosită de acestea pentru consolidarea pozițiilor lor de clasă și astfel multe dintre prefacerile democratice spre care năzuia întreaga națiune au fost îngrădite și zădărnicite, exploatarea maselor populare intensificată. Împotriva acestei politici cu caracter antipopular și antimuncitoresc clasa muncitoare în frunte cu Partidul Comunist Român, a desfășurat largi bătălii sociale care au înscris în istoria contemporană a țării neperitoare pagini de eroism și abnegație — bătălii strălucit încununate prin victoria revoluției populare și făurirea orînduirii noi, socialiste.

Prin politica sa creatoare partidul nostru comunist, întrunește virtuțile și îndeplinește visele înaintașilor, ale celor de la Unirea cea mare și, mai departe, din 1848, din fostele răscoale țărănești pînă la izvoarele astestării noastre istorice din urmă cu peste 2050 de ani, de sub sceptrul demnității lui Burebista. Și e foarte firesc ca fericiții urmași ai unor acte istorice de răscruce, cum a fost cel al Unirii, să-și găsească în tiparele realităților contemporane traiectoria lungă și anevoioasă a viselor lor.

Dar nu numai visul, ci și urmașii dintr-un amplu arbore genealogic al unioniștilor sînt implicați astăzi în coordonatele socialiste ale țării, în industrie, în agricultură și în cultură sînt fiii, nepoții și strănepoții sutelor de mii de anonimi care au semnat și și-au trimis crainici pentru actul Unirii cu țara. Nu este nici ușor și nici simplu a încerca reînvierea impresionantului tablou cu freamătul și frămîntarea, cu clocotul cugetelor și bătăile inimilor care, toate la un loc, însemnau entuziasm sincer și curat, generat de gînduri înălțătoare și idealuri izbăvitoare. Nu este nici simplu și nici ușor, mai ales că mulțimile care au hotărît mersul istoriei acelor vremuri istorice n-au lăsat înscrisuri, oglindă a ființei lor lăuntrice și intime, ci s-au mulțumit să facă istoria.

La împlinirea a 60 de ani de la existența sa ca stat național, suveran unitar și independent, România ne oferă imaginea unei țări cu adevărat libere și independente, în care poporul stăpîn deplin pe soarta sa, valorifică tot mai intens resursele materiale, își făurește o viață din ce în ce mai bună.

Una din marile cuceriri ale poporului nostru din anii socialismului o constituie rezolvarea problemei naționale pe baza politicii marxist-leniniste a P.C.R. de asigurare a deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate. Este ceea ce a făcut ca legăturile dintre oamenii muncii români, germani, maghiari și sîrbi care de veacuri trăiesc și muncesc laolaltă pe meleagurile patriei să se dezvolte într-o indestructibilă unitate și frăție. Această măreață realizare a politicii naționale a P.C.R. încununează raporturile frățești seculare dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, cu temelii adînci în istorie, consolidează statul unitar român a cărui realizare, acum 60 de ani, o sărbătorește cu însuflețire toți oamenii muncii indiferent de naționalitate, din patria noastră.

Ca rezultat al tuturor transformărilor economice, politice sociale petrecute în societatea noastră în anii construcției socialiste unitatea statală făurită acum 60 de ani s-a ridicat pe o treaptă superioară, aceea a unei adevărate unități naționale, sudată prin comunitatea intereselor fundamentale ale tuturor claselor și păturilor sociale. Avîntul cu care întregul nostru popor muncește pentru a înfăptui hotărîrile Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R., ilustrează, pe deplin, unitatea întregului popor în jurul partidului — uriașă forță motrice a progresului material și spiritual al României socialiste.

Pe temeliile pe care le-au pus înaintașii, înălțăm astăzi, edificiul unei patrii prospere, libere și demne, care privește cu încredere viitorul.

caleidoscop

● În St. Louis (S.U.A.) a avut loc nu demult o licitație neobișnuită în scopul unor acțiuni de binefacere. A fost organizat un bal la care oaspeții, care doreau, își vindeau îmbrăcămintea de pe ei, în timp ce spectatorii licitau ! Îmbrăcămintea trebuia să fie cît mai scumpă, iar cei care s-au dezbrăcat de tot au primit la plecare cîte un sac din material plastic opac ca să se poată întoarce astfel acasă.

● **„Febra de sîmbătă seara"** este filmul cu numărul cel mai mare de spectatori, în momentul de față, pe ecranele italiene 1.389.920 de spectatori l-au văzut, unii chiar de cîteva ori, iar alții așteaptă la **„un bilet în plus".** Pe locul doi se află tot un film de John Travolta, **„Briantină"** pe care pînă în prezent l-au văzut 80.000 de spectatori.

● Britanicii cheltuiesc la diversele jocuri de noroc opt miliarde de lire anual — ceea ce înseamnă mai mult decît se cheltuiește pentru apărarea națională sau sănătatea publică. Fiecare cetățean britanic (incluzînd și copiii), afirmă statisticile, scoate din buzunarul său cîte 143 lire anual, pe care le „joacă" fie la ruletă, fie la prognoză sportivă, la pariuri, ori la curse de cai și de ciini.

● John Heller, disc-jocheul american din Marquette, Michigan, a stabilit un neobișnuit record mondial în meseria sa, rămînînd la postul de emisie WDMS 240 de ore și 13 minute, fără întrerupere, adică cu cîteva minute mai mult de 10 zile. Pentru acest record „ținut", Heller avea dreptul să doarmă cîte 5 minute la fiecare oră, dar probabil că mai ațipea și în timp ce se consuma cîte un disc. Trebuie notat că în tot acest răstimp el n-a băut cafea și n-a folosit vreun alt mijloc de „trezire".

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

Pentru cauza independenței, păcii și înțelegerii între popoare

Opinia publică din țara noastră a luat cunoștință cu deplină satisfacție și a dat o înaltă apreciere unanimă modului strălucit în care delegația partidului nostru, în frunte cu secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, a prezentat și susținut, în cadrul Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de Varșovia, desfășurată la Moscova, orientările fundamentale ale României în problemele care au format obiectul ordinii de zi. Și mai evidente au apărut sentimentele de indestructibilă unitate ale întregului popor în jurul partidului, al conducătorului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul întîlnirilor avute de secretarul general al partidului cu oamenii muncii din industrie și agricultură, cu oameni de știință, artă și cultură, cu reprezentanți ai tineretului, ai armatei Republicii Socialiste România și ai Ministerului de Interne — întîlniri ce au avut loc la solicitarea acestora, întîlniri subliniate de importante cuvîntări ale secretarului general al partidului, întîlniri ce au prilejuit puternice demonstrații ale sprijinului unanim și adeziunii depline a întregului popor față de politica internă și externă a României socialiste.

Înaltul exemplu de principialitate comunistă și de spirit de răspundere pe care l-a dat și de această dată activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu este, totodată, cea mai fericită îmbinare a spiritului revoluționar cu patriotismul consecvent, pentru sprijinirea cu abnegație a aspirațiilor poporului, devotament față de interesele reale ale cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în lume.

„Noi nu facem altceva — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea sa la întîlnirea cu reprezentanți ai clasei muncitoare — **decît să acționăm ca exponenți ai poporului în slujba clasei muncitoare și a întregii noastre națiuni. Ne facem datoria și ne vom face întotdeauna datoria în fața partidului și a poporului nostru".** Sînt cuvintele unui înalt crez politic, al unui înalt spirit revoluționar încrezător în misiunea istorică a socialismului : obligația supremă a tuturor forțelor politice înaintate față de propriul popor, față de întreaga umanitate de a face totul pentru micșorarea încordării, pentru dezarmare, pentru promovarea coexistenței pașnice.

Într-o impresionantă unitate de voință, oamenii muncii din patria noastră, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, prin mesaje și telegrame trimise pe adresa Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, își exprimă deplina adeziune și sprijinul ferm față de poziția delegației române la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia, apreciind că această poziție răspunde în cel mai înalt grad intereselor supreme ale națiunii noastre socialiste, cauzei independenței și suveranității naționale, a întăririi destinderii, colaborării și păcii în întreaga lume. În telegrama adresată C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, de Comitetul județean Timiș al P.C.R., după ce se dă o înaltă apreciere și deplină adeziune față de poziția delegației române la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia, se spune : **„Vă asigurăm că, strîns uniți în jurul Comitetului Central al P.C.R., al dumneavoastră, mult stimate**

ORIZONT

(Continuare în pag. 2)

„MIHAI VITEAZUL" — litografie de Nicolae Popescu

LA UNIRE

Din Alba, înspre vremile de azi,
Purtînd pe umeri zările învolte,
Uniți în cuget și în adevăr
Străbunii noștri s-au făcut recolte.

Din Alba, spre întinderea de vis,
A mării-țară și a mării-scut,
Uniți în cuget și în adevăr
Străbunii noștri hotare s-au făcut.

Iar, astăzi, lîngă rodul luptei dîrze,
Cînd respirăm cu patria-n amiază,
Ne întîlnim în slovele de foc
Ce două mii de ani strălucinează.

NICOLAE DOLÂNGA

„Pe-al nostru steag e scris Unire..."

ADUNAREA FESTIVĂ DIN TIMIȘOARA CU PRILEJUL ANIVERSĂRII A 60 DE ANI DE LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

Acum 60 de ani, în „Sala Unirii" din Alba Iulia, 132 de reprezentanți ai românilor timișeni adoptau, alături de cei 1.228 de delegați, actul istoric care avea să consfințească Unirea. Acum 60 de ani, pe „Cîmpul lui Horea", printre cei peste 100.000 de oameni veniți din toate colțurile pămîntului românesc, sute de locuitori ai Banatului își exprimau voința de a se uni cu frații de dincolo de Carpați.

Acum două zile, la ora cînd asupra orașului cădea prima zăpadă, peste 2.000 de timișoreni sărbătoreau într-un cadru de o impresionantă solemnitate un moment istoric petrecut acum 60 de ani. Dar nu numai atît. Ei rememorau cu pioșenie întreaga istorie a poporului nostru, sărbătorindu-și în același timp trecutul, prezentul și viitorul. În sala „Olimpia", peste 2.000 de timișoreni participau la adunarea festivă consacrată aniversării celor 60 de ani de la făurirea statului național unitar român. Erau prezenți membri ai Biroului Comitetului județean de partid și ai Biroului Comitetului municipal Timișoara al P.C.R., membri ai comitetelor executive ale consiliilor populare județean și municipal, activiști de partid și de stat, conducători ai organizațiilor de masă și obștești, vechi militanți ai mișcării comuniste și muncitorești, veterani de război, numeroși oameni ai muncii din unitățile economice

(Continuare în pag. 7)

Socialismul a înfăptuit dezideratele Unirii

Unirea din 1918 — operă a întregului popor — a constituit și constituie o piatră de temelie în istoria patriei noastre. **„Prin unire** — se subliniază în Chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste — **s-a realizat cadrul propice pentru o mai accentuată dezvoltare a forțelor de producție, a economiei naționale, pentru o mai puternică înflorire a științei și culturii, pentru intensificarea mișcării muncitorești, revoluționare, a activității tuturor forțelor progresiste ale societății".** Într-adevăr, unit în cadrul aceluiaș stat național poporul român — în ciuda persistenței regimului burghezo-moșieresc — a putut să dea noi impulsuri dezvoltării sociale, să asigure acumularea premiselor social-economice pentru ridicarea țării noastre pe noi trepte de progres. Deși procesul de dezvoltare social-economic și politic al României de după 1918 se aseamănă în linii mari cu etapele de după 1859 și 1877, în sensul cunoașterii unui avînt în dezvoltarea economiei și culturii, totuși el prezintă și unele particularități specifice cum ar fi dezvoltarea mișcării revoluționare, muncitorești, a luptei maselor muncitoare, care sub conducerea Partidului Comunist Român au continuat lupta pentru progresul social, economic și politic al țării, pentru democrație și socialism. Rolul de a asigura înfăptuirea reformelor cerute de Declarația Unirii din 1918 de la Alba Iulia ca o cerință obiectivă a procesului de evoluție a societății românești spre democrație și progres a revenit, cum era și logic, clasei muncitoare. Pentru a putea să se achite cu succes de această sarcină, forțele

GHEORGHE OANCEA

(Continuare în pag. 8)

ORIZONT 48

● (559) ● 30 noiembrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

Pentru cauza independenței, păcii și înțelegerii între popoare

(Urmare din pag. 1)

tovarășe Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii timișeni, fără deosebire de naționalitate, vor face totul pentru a-și spori neîncetat contribuția la măreața operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, la dezvoltarea continuă a marilor realizări obținute în toate domeniile de activitate, pentru apărarea și consolidarea libertății, independenței și suveranității patriei, a minunatelor cuceriri revoluționare obținute sub conducerea Partidului Comunist Român".

Zilele acestea sărbătorim, prin întreaga ființă a poporului, împlinirea a șase decenii de la Unirea din 1918 de la Alba Iulia. Chezășie voinței de unitate, independență și suveranitate a tuturor locuitorilor patriei stau, în aceste clipe, miile de telegrame și mesaje pe care întregul popor le adresează, în numele celor mai înalte sentimente de mîndrie și devotiune conducerii de partid și de stat, tovarășului Nicolae Ceaușescu formînd un adevărat zid viu în jurul partidului, a cuceririlor revoluționare ale întregului nostru popor.

SÎNTEM PROFUND INTERESAȚI ÎN CONTINUA DEZVOLTARE A PATRIEI, ÎN FĂURIREA UNEI LUMI A PĂCII

Activitatea desfășurată de secretarul general al Partidului Comunist Român la Consfătuirea de la Moscova, poziția fermă luată de delegația noastră inspiră siguranță, ne insuflă sentimente de încredere în statornicia păcii, în viitor. Potrivit prevederilor Congresului al XI-lea al P.C.R., politica României se afirmă consecvent, slujind buna înțelegere între popoare, dezangajarea militară, retragerea trupelor străine de pe teritoriul altor state, lichidarea, pînă la urmă, a blocurilor militare.

Partidul nostru pornește de la ideea că războiul nu este iminent și, deci, n-are rost, în momentul de față, o sporire a cheltuielilor militare în țările socialiste, cheltuieli care ar trebui suportate de popoare. Scriitorii din toate țările sînt profund interesați în făurirea unei lumi a păcii, a civilizației și a culturii, o lume în care să circule valorile artistice și literare, să circule ideile înaintate, să se impună valorile morale. Uruitul mașinilor de război n-a fost niciodată favorabil lirei și frumosului!

Susținem cu inima și gîndul nostru politica internă și externă a partidului, considerîndu-ne strîns legați de destinul patriei și visînd la viitorul ei!

AL. JEBELEANU

ÎN DEPLINĂ CONCORDANȚĂ CU POPORUL

Am rămas profund impresionat de înalta responsabilitate cu care Secretarul general al P.C.R. a analizat și a explicat punctul de vedere și atitudinea delegației române la Consfătuirea de la Moscova.

Cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu este pe deplin convingător și de o clarviziune de cristal, dar este și dovada unui atașament nemărginit față de popor, este o dovadă că interesele țării, bunăstarea și progresul social-economic-cultural sînt călăuza principală în activitatea neobosită a șefului statului nostru. Am admirat faptul că, în societatea noastră, cele mai importante probleme de stat, fie că este vorba de securitatea națională, de solidaritatea internațională cu alte popoare sau de raporturile cu alte țări etc. pot fi și sînt discutate în public și că toate întrebările ridicate de reprezentanții clasei muncitoare, ai țărănimii, intelectualității au găsit un răspuns strălucit și convingător din partea aceluia care ne reprezintă exemplar în fața lumii.

Sînt convins că toți cetățenii României socialiste, indiferent de naționalitate, din toate regiunile țării, de la orașe și sate, sînt în deplin acord cu atitudinea delegației noastre și cu ideile expuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Mai mult, ne exprimăm hotărîrea de a sluji, prin munca noastră politica de pace a țării, care nu este altceva decît lupta pentru socialism, pentru progres, destindere și un viitor mai fericit. Există o singură cale pentru salvarea viitorului și a globului pămîntesc: înțelegere și pace! Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a demonstrat din nou acest lucru. Această voce este vocea noastră a tuturor.

HANS KEHRER

Poziția frățească a naționalităților față de Unire

Aniversarea a șase decenii de la formarea statului național unitar român este o sărbătoare a tuturor cetățenilor patriei, a tuturor fiilor acestui pămînt. Ziua luminoasă de 1 decembrie 1918, care a reprezentat o încununare a aspirațiilor și luptei de veacuri a poporului român, a avut la vremea sa un răsunet puternic și printre naționalitățile conlocuitoare, înregistrîndu-se o serie de luări de poziție în favoarea actului firesc și drept al unirii Transilvaniei cu România.

Cine studiază cu atenție trecutul istoric al României va constata că, alături de români, naționalitățile conlocuitoare au fost prezente la cele mai multe evenimente de seamă. Istoriografia noastră menționează sprijinul primit de Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Mihai Viteazul și de alți voievozi din partea secuilor sau sașilor în lupta lor eroică de apărare împotriva Imperiului otoman. Se știe de asemenea că oamenii muncii români, maghiari și germani au participat împreună la marile răscoale populare de la Bobîlna, cea condusă de Gheorghe Doja și cea în frunte cu Horia, Cloșca și Crișan. Printre martirii Revoluției române de la 1848 găsim și pe sasul Ștefan Ludwig Roth, pe secuiul Gábor Aron și pe evreul Constantin Daniel Rosenthal. Printre voluntarii care au luptat în rîndurile armatei române în războiul pentru cucerirea independenței de stat găsim medici și farmaciști maghiari și germani, precum și 880 de tineri evrei, de diferite profesii. **„De-a lungul veacurilor** – se arată în Programul P.C.R. – **între oamenii muncii români și cei de altă naționalitate s-au stabilit relații de strînsă colaborare; ei au convietuit și conlucrat atît în condiții normale, cît și în împrejurări grele. Dezvoltarea forțelor de producție, progresul general realizat pe teritoriile locuite în comun de români, maghiari, germani și alte naționalități constituie rezultatul muncii și luptei lor comune. În decursul istoriei, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, au luptat împreună împotriva asupririi, pentru dreptate socială și națională".** (Programul P.C.R., p. 149).

Asuprirea națională la care au fost supuși românii din Banat și din Transilvania de către autoritățile habsburgice a fost condamnată cu fermitate în presa progresistă maghiară și germană. Forțele democratice și în primul rînd mișcarea muncitorească, care reunea în rîndurile ei proletari de toate naționalitățile, și-o exprimat adesea solidaritatea cu lupta dreaptă de eliberare națională a românilor. Gazetele socialiste „Volkswille", „Erdelvi Munkás" și altele au înfierat, în repetate rînduri, politica de discriminare națională practicată de către guvernele reacționare ale Imperiului austro-ungar.

Un alt aspect demn de menționat este și faptul că între națiunile și naționalitățile asuprite din cadrul monarhiei dualiste s-au stabilit relații de colaborare în lupta lor grea de apărare a dreptului folosirii limbii materne și a valorilor culturale proprii. Asemenea relații de cooperare politică s-au stabilit între fruntașii români bănățeni Coriolan Brediceanu, Valeriu Braniște, Aurel Cosma, pe de o parte și scriitorii de expresie germană Adam Müller-Guttenbrunn, Viktor Orendi-Hommenau, pe de altă parte, împotriva dușmanului comun – guvernele reacționare ale monarhiei dualiste.

În timpul primului război mondial s-a declanșat criza generală a capitalismului care a cunoscut o considerabilă agravare o dată cu victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie – eveniment istoric, care a inaugurat epoca revoluțiilor proletare, a eliberării naționale a popoarelor. Ideile nobile ale Revoluției din Octombrie, cu privire la dreptul popoarelor la autodeterminare liberă pînă la separare, au fost însușite cu entuziasm de popoarele care gemeau sub jugul Imperiului habsburgic. În toamna anului 1918, Monarhia austro-ungară, roasă de adînci contradicții, înfrîntă în primul război mondial s-a prăbușit și destrămat sub loviturile luptei de eliberare națională a popoarelor asuprite, iar pe ruinele sale s-au constituit un șir de state naționale independente. În cadrul mișcării popoarelor europene, pentru autodeterminare națională și scuturarea dominației străine, desfășurată în toamna revoluționară a anului 1918, se încadrează și lupta maselor populare din România și Transilvania pentru eliberarea Banatului și Ardealului de sub jugul habsburgic. După cum se arată în Programul P.C.R. **„realizarea acestui deziderat istoric vital a fost rodul luptei maselor largi populare, a muncitorimii, țărănimii, intelectualității, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a principalelor clase și pături ale societății, opera întregului popor, a întregii națiuni"** (p. 37). Un rol deosebit de activ în mișcarea pentru unirea Transilvaniei cu România l-a avut mișcarea muncitorească și socialistă, fapt care a exercitat o influență importantă și asupra programului unirii, în exprimarea revendicărilor cu caracter democratic, progresist. Unirea Transilvaniei cu România, hotărîtă la 1 decembrie 1918, în prezența a peste 100.000 de oameni, s-a înfăptuit astfel pe baza unui program de orientare democratică, ce prevedea largi drepturi și libertăți, atît pentru muncitori și țărani, cît și pentru naționalitățile conlocuitoare.

Formarea statului național unitar român a fost o necesitate istorică, o expresie a cerințelor legilor obiective ale evoluției sociale. Acest fapt a fost înțeles și privit cu înțelegere de populația de alte naționalități din Banat și din Transilvania, care urmărise desfășurarea îndelungatei lupte de eliberare națională a românilor. Caracterul democratic al hotărîrilor de la Alba Iulia n-a făcut decît să întărească sprijinul naționalităților conlocuitoare pentru actul istoric drept de la 1 Decembrie 1918. La 8 ianuarie 1919, adunarea reprezentanților sașilor din Transilvania, ținută la Mediaș, a hotărît recunoașterea unirii Transilvaniei cu România. În rezoluția adoptată cu acest prilej se trimite un salut cordial poporului român și felicitări pentru îndeplinirea idealurilor sale naționale. Tot în cursul lunii ianuarie 1919 și populația evreiască din Transilvania a aderat cu înflăcărare la hotărîrea de unire cu România, adoptată de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Aceeași atitudine o vor adopta în cursul anului 1919 șvabii bănățeni și slovacii. Șvabii bănățeni au trimis o delegație a lor la Conferința de pace de la Paris, pentru a susține și acolo, alături de delegația română, cauza dreaptă a unirii Transilvaniei și Banatului cu România, hotărîtă la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918. Cercurile democratice din cadrul populației maghiare au privit și ele cu înțelegere unirea Transilvaniei cu România. Într-un apel către populația maghiară din Transilvania, un grup de intelectuali democrați maghiari, în frunte cu scriitorul Kós Károly, au adresat în 1920 chemarea să se integreze în realitățile noi din cadrul statului român și să colaboreze cu forțele progresiste române.

Realizarea unității statale în 1918 a creat condiții pentru o intensă dezvoltare a industriei, a bazei tehnico-materiale a societății, a activității politice și culturale. În viața economică și social-politică a țării s-au integrat și naționalitățile conlocuitoare, care au manifestat loialitate față de statul român unitar.

Deși actul unirii a exercitat în general o influență pozitivă asupra dezvoltării economice, sociale și politice a țării, el n-a putut totuși implini toate așteptările maselor largi populare, care – după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu – **„luptau pentru noi condiții de viață, pentru relații egale între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate... Așteptările maselor muncitoare n-au putut fi realizate în România, ca de altfel și în alte țări, datorită faptului că cercurile conducătoare, clasele dominante, care în anumite împrejurări au jucat un rol istoric în dezvoltarea socială, au avut limitele lor și în nici un caz nu concepeau ca puterea să fie predată poporului. Clasele dominante au considerat că unirea le deschide noi posibilități de consolidare a privilegiilor lor, de exploatare a maselor populare, fără deosebire de naționalitate".** („Scînteia" din 3 noiembrie 1978).

Înfăptuirea statului național unitar a dat un puternic imbold luptei pentru progres social a forțelor democratice, în frunte cu P.C.R. Întreaga perioadă interbelică este jalonată de nenumărate bătălii purtate de oamenii muncii de la orașe și sate împotriva exploatării, pentru dreptate socială și independență națională. În cadrul acestor lupte, P.C.R. a reușit să unească pe cei mai buni fii ai patriei, indiferent de naționalitate.

Victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, din august 1944, desfășurată sub conducerea P.C.R., desfășurarea cu succes a revoluției populare, edificarea noii orînduiri au inaugurat epoca unor profunde transformări sociale, asigurînd împlinirea idealurilor de dreptate socială și națională, pentru care au luptat generații de înaintași. A fost desființată exploatarea omului de către om, orice fel de asuprire sau discriminare. Toți cetățenii țării au dobîndit largi drepturi și libertăți democratice, putînd participa la guvernarea statului. Problema națională și-a găsit soluționarea justă, pe baza politicii principiale a Partidului Comunist Român.

Pentru consecvența marxistă cu care s-a rezolvat în țara noastră problema națională, sînt caracteristice o serie de fapte. Astfel, în cele mai înalte foruri politice ale țării, inclusiv în C.C. al P.C.R. în Consiliul de Stat și în guvern se găsesc atît români cît și maghiari, germani și alte naționalități. Dintre deputații Marii Adunări Naționale, 8,2 la sută sînt maghiari, 2,2 la sută – germani, 0,9, la sută de alte naționalități. Se asigură, de asemenea, posibilități ample de dezvoltare economică și culturală naționalităților conlocuitoare. Înflorirea economică și spirituală a Banatului, în care conviețuiesc armonios români, maghiari, germani, sîrbi și alte naționalități este un exemplu grăitor al rezolvării depline a problemei naționale în România socialistă.

Politica națională profund democratică a P.C.R. și a statului socialist român se manifestă și în faptul că s-au asigurat condiții favorabile dezvoltării învățămîntului în limba maternă a elevilor. În anul școlar 1977–1978 rețeaua de învățămînt cu limba de predare maghiară cuprindea aproape 2.500 de unități și școli, dintre care peste o mie de grădinițe, 1.270 de școli generale și 12 licee și 100 de secții liceale. Învățămîntul cu limbă de predare germană cuprindea în același an școlar circa 700 de unități și secții, dintre care 321 în învățămîntul preșcolar, 334 în cel primar și gimnazial, 37 în învățămîntul liceal. Numărul total al cadrelor didactice de naționalitate maghiară în anul școlar trecut a fost de 13.000 iar de naționalitate germană – 2.800, aceste cifre reflectînd necesarul de cadre didactice în școlile de predare în limbile maghiară și germană. În județele unde există un număr important de unități și secții cu predare în limbile naționalităților conlocuitoare la inspectoratele școlare au fost încadrați în funcții de conducere cadre din rîndul naționalităților respective. De asemenea la multe școli generale și licee directorii sau directorii adjuncți sînt de naționalitate maghiară sau germană.

Viața culturală a naționalităților conlocuitoare cunoaște și ea datorită grijii partidului o înflorire fără precedent contribuind la îmbogățirea tezaurului spiritual comun al patriei. Cele 2.916 formații artistice maghiare și cele 650 germane reunind aproape 50.000 de membri au desfășurat și desfășoară o bogată activitate la casele de cultură, cluburile și căminele culturale, multe dintre ele fiind distinse cu premii în cadrul emulator al Festivalului național „Cîntarea României". Ziarele și revistele în limbile maghiară, germană, sîrbă, idiș și altele, cărțile editate în toate limbile vorbite la noi, emisiunile radioteleviziunii în maghiară și germană au cunoscut o dezvoltare cantitativă și calitativă.

Valorificarea moștenirii culturale, a tradițiilor progresiste ale naționalităților conlocuitoare și a înfrățirii lor cu națiunea română constituie și ea obiectul unei preocupări permanente și rodnice.

La împlinirea a șase decenii de la înfăptuirea Marii Uniri din 1918, întregul nostru popor, toți fiii acestui pămînt, fără deosebire de naționalitate, sînt strîns uniți în jurul Partidului Comunist Român, a cărui politică o urmează cu toată încrederea.

WILLIAM MARIN

ORIZONT publicitate

LISTA
cu reperele disponibile la Dacia 1300

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2	3.	4.	5.	6.	7.
903001	Arc față ansamblat		buc.	10	360,00	3 600
903017	Amortizor zgomot		buc.	7	450,00	3 150
903023	Arbore conducță		buc.	3	67,50	202
903026	Ax intermediar		buc.	10	101,00	1 010
903027	Ax volan		buc.	2	173,00	346
903058	Bară transm. față stg. drpt.		buc	10	180,00	1 800
903060	Bobină stator electromotor		buc.	15	290,00	4 350
903062	Butuc cu tambur spate		buc.	3	729,00	2 187
903063	Buson butuc		buc.	8	6,75	53
903083	Burdui planetar		buc.	10	38,00	380
903111	Cărbuni alternator 12V.		buc.	50	5,54	277
903122	Calotă resort		buc	5	8,10	40,50
903133	Capotă spate ansamblată		buc.	1	852,00c	852
903137	Corp inferior		buc.	6	123,00	738
923001	Conector bec far reieu		buc.	20	0.60	12
925005	Colecție închizător capotă		buc.	8	30,00	240
903174	Electromotor stergător		buc.	3	237,00	711
903211	Flanșă pentru încălzire		buc.	2	25,00	50
903213	Furcă vit. I—2		buc.	1	148,00	148
903231	Ghiară de pornire		buc.	2	50,00	100
903303	Ind. nivel combustibil		buc	10	171,00	1 710
903305	Închizător capotă față		buc.	6	52,00	312
903331	Jiclor principal		buc.	10	23,00	230
903333	Jiclor relanti		buc.	10	6,75	67
903334	Jiclor relant ans.		buc	10	15,00	150
903387	Levier de comandă		buc.	2	11,50	23,00
903426	Mască simplă		buc.	1	230,00	230
903552	Pinion arbore cotit		buc.	6	60,80	365
903553	Plutitor complet		buc.	2	28,70	57
903555	Pinion interm. cutie viteză		buc.	1	142,00	142
903556	Pinion planetar		buc.	4	175,00	700
903557	Pinion sateliți		buc.	4	61,00	244
903559	Pinion vit. II-a		buc.	3	260,00	780
903561	Pompă ulei		buc.	1	351,00	351
903563	Pinion pompă ulei infer.		buc.	6	50,82	305
903564	Platou frînă roată		buc.	10	120,00	1 200
903571	Pinion pompă ulei		buc.	10	48,60	486
903574	Perie electromotor neg.+ + poz.		buc.	50	20,20	1 100
903583	Piuliță hexagonală șurub bielă		buc.	60	1,54	92
903584	Pirghie comandă		buc.	4	3,00	12
903586	Pană arbore camă		buc.	4	1,35	5
903604	Rotor bobinat alternator		buc.	8	742,00	5 936
903605	Rotor electromotor		buc.	8	567,00	4 536
903617	Rezervor lichid frînă		buc.	10	31,00	310
903656	Șaibă sateliți		buc.	4	1,13	5
903660	Stator bobinat alternator		buc	7	675,00	4 725
903662	Șurub bielă motor		buc.	130	10,70	193
903663	Supapă descărcare carburator		buc.	20	10,00	200
903671	Sineron viteza 3—4		buc.	1	297,00	297
903679	Set fișe antiparazit		buc.	10	143,00	1 430
933684	Siguranță		buc.	10	0,70	7
902686	Suport ax culbutor		buc.	6	27,00	162
903703	Tijă culbutori		buc.	16	27,00	432
903704	Tub flexibil asamblat		buc.	10	87,50	875
903716	Tampon cauciuc eșapament		buc.	10	40,00	400
903719	Țeavă eșapament		buc.	4	234,00	936
903720	Țeavă esapament		buc.	6	190,00	1 140
903721	Tampon spate		buc.	12	54,00	648

LISTA
cu reperele disponibile la I.V. 12 F.+ARO.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
902011	Bucșă ax camc	671107180	buc.	10	8,65	86,00
902055	Pinion distrib. arb. camă	671212020	buc.	40	177,00	7 080,00
902074	Pin. distrib. arb. cotit	671203036	buc.	40	40,00	1 600,00
902092	Segmenți motor	671304500	buc.	30	46,40	1 392,00
902122	Pastilă sup. ppă. benzină	671445010	buc.	40	0,48	19,00
902124	Membrană pompă benzină	671452010	buc.	40	5,00	200,00
902153	Jiglei principal	671524050	buc.	30	5,50	165,00
902160	Obturator asamblat	671529000	buc.	20	7,70	154,00
902209	Arbore pompă apă	671759010	buc.	7	9,20	64,00
902223	Placă presiune ambrelaj	672002040	buc.	4	63,70	155,00
902247	Arbore primar	672338090	buc.	4	121,30	420,00
902617	Tampon elastic spate	674724070	buc.	20	5,65	163,00
902709	Lamă șterg. cu braț	678713540	buc.	28	7,35	206,00
902730	Capac distribuitor	678816070	buc.	20	19,50	390,00
902731	Arbore distribuitor	678814090	buc.	40	26,00	1 040,00
902733	Rotor distribuitor	678819040	buc.	50	2,60	130,00

LISTA
cu reperele disponibile la Roman

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U	Valoare
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7
940226	Conductă flexibilă 5×9,5	531424020	buc.	10	23,50	235,00
940227	Conductă pompă injecție	531426000	buc.	20	28,00	560,00
940351	Variator	531563520	buc.	16	825,00	13 200,00
940359	Garnitură pompă ulei	531604530	buc.	10	0,35	4,00
940378	Filtru ulei ans.	531606020	buc.	30	81,00	2 430,00
940402	Pompă apă	531703530	buc.	8	2 103,00	16 824,00
940406	Ax pompă apă	531706010	buc.	4	33,00	132,00
940407	Rotor pompă apă	531708090	buc.	6	13,50	81,00
940423	Termostat motor	531716070	buc.	20	95,00	1 900,00
940428	Cot ieșire schimb căldură	532720030	buc.	10	42,50	425,00
940433	Ventilator	531758810	buc.	10	128,00	1 280,00
940458	Conductă apă răcire	531754020	buc.	5	73,00	365,00
940578	Element elastic	535152060	buc.	30	14,81	444,00
940600	Alternator 24V	538206050	buc.	5	605,00	3 025,00
940635	Pinion mers inapoi	532314600	buc.	2	114,00	228,00
940645	Roată dințată	532320210	buc.	2	62,00	124,00
941035	Pinion planetar	533055040	buc.	5	265,00	1 325,00
941036	Pinion cilindric	533056520	buc.	12	260,00	3 120,00
941134	Pivot fuzetă	533330010	buc.	10	92,00	920,00
941176	Butuc canelat	533881040	buc.	17	205,00	3 485,00
941473	Regulator forță frînare	535065640	buc.	12	400,00	4 800,00
941505	Dispozitiv ridicat geam	537316000	buc.	30	72,00	2 178,00
914572	Electromotor șterg parbriz	538701010	buc.	10	317,00	3 170,00
941589	Tahometru	539004030	buc.	10	190,00	1 900,00

LISTA
cu reperele disponibile la marca auto SR. 113—disponibile.—

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U
1.	2.	3	4.	5.	6.
900016	Cuzineți palier R. ², II, III	561111150	set.	100	43,80
900028	Garnit. colect evacuare	561132440	buc.	200	0,95
900032	Colector admise	561135170	buc.	4	200,00
900037	Capac pin distribuție	561151160	buc.	3	65,00
900040	Scaun supapă evacuare	561165100	buc.	60	7,90
900043	Ghid supapă admise	561168170	buc.	100	3,85
900048	Garnitură chiuloasă	561174190	buc.	300	50,60
900049	Garnitură capac tacheți	561160150	buc.	100	16,50
900059	Semipastilă supapă evac.	561211140	buc.	50	1,00
900070	Inel siguranță	561228150	buc.	100	0,20
900076	Tijă impingăt. tacheți	561237140	buc.	80	6,20
900077	Bucșă arbore cu came	561230130	set.	10	14,60
900087	Segm. motor CN-R I—II—III	561300160	set.	200	92,80
900095	Cuzineți bielă R. I—II—III	561308180	set	60	30,00
900107	Bucșă bielă motor	561320120	buc.	150	1,95
900113	Fulie arbore cotit	561328140	buc.	2	100,00
900137	Element filtru decantor	561439100	buc.	150	10,25
900141	Membrană ppă. benzină	561452120	buc.	200	5 50
900142	Pirghie comandă ppă. benzină	561456180	buc.	30	3,20
900143	Pirghie intermed. ppă benzină	561457170	buc.	30	2,15
900145	Supapă ppă. benzină	561464180	buc.	200	6,50
900146	Filtru ppă. benzină	561467150	buc.	10	7,00
900147	Tub flex. ppă. benzină	561471190	buc.	70	10,70
900158	Sector dințat carburator	561508650	buc.	30	7,70
900161	Arbore principal carb.	5615(9620	buc.	30	29,00
900162	Arbore secundar	561519700	buc.	6	12,10
900163	Arbore secundar carburator	561519830	buc.	50	11,90
900164	Clapetă accelerație	5615199600	buc.	15	9,80
900165	Jiclor relanti	561520100	buc.	100	4,40
900167	Pirghie comandă accelerație	561522670	buc.	5	2 65
900169	Difuzor mic	561523660	buc.	20	19 80
900170	Corp ajutaj descărcare	561524160	buc.	20	16,50
900172	Jiclor principal	561525640	buc	200	3,30
900174	Duză aer mers incet	561526220	buc.	30	1,50
900175	Piston ppă. accelerație	561527130	buc.	40	6,00
900176	Lagăr teflon	561527390	buc.	30	1 40
900179	Clapetă șpc	561538690	buc.	10	4,00
900180	Obturator	561540160	buc.	200	7,00
900181	Plutitor carburator	561540650	buc.	40	9,90
135900	Duză presiune difuzor golire	561570190	buc.	400	2,20
900193	Tije acțion ppă. ulei	561613130	buc.	15	2 25
900198	Tijă legătură ppă. ulei	561619120	buc.	40	0 70
900203	Element filtru ulei	56163314	buc.	1 000	32,00
900220	Buson radiator apă	561706160	buc.	30	10 40
900234	Garnitură presetupă ppă. apă	561720670	buc.	300	11 70
900235	Rotor pompă apă	561721170	buc.	3	17,20
900237	Rotor pompă apă	561722160	buc.	30	18,00
900240	Ventilator cu 6 palete	561727600	buc.	20	10 00
900249	Ax ambreiaj	562002070	buc	60	2 00
900259	Bulon pîrghie ambreiaj	562013530	buc.	60	2,00
900279	Supapă ppă. centr ambreiaj	562056020	buc.	100	7,00
900331	Pinion mres inapoi	562342140	buc.	2	54,90
900338	Pinion mers inapoi	562346510	buc.	5	71,85
900375	Arbore primar	562370920	buc.	10	120,00
900614	Cruci cardan	562958920	buc.	20	112,00
900656	Pinion sateliți	563022760	buc.	20	31,00
900779	Arbore planetar spt. stg. drpt.	563254420	buc.	10	317.00
900818	Bolț sterie	563323640	buc.	10	215,50
900838	Cap bară transv stg. drpt.	563338180	buc.	800	25,10
901005	Resort frînă față scurt	563925090	buc.	50	1,50
901006	Resort sabot fr. față super.	563926080	buc.	50	2,20
901043	Flanșe elastic mec. direcție	564023160	buc.	15	12,55
901151	Tampon elastic suspen. motor	564703130	buc.	10	12,50
901160	Tampon elastic mot. față	564714100	buc.	10	25,50
901161	Bulon arc față	564801630	buc.	40	12,00
900180	Bucșe arc față	564821690	buc.	20	14,00
901181	Amortizor față	564822680	buc.	20	185,00
901218	Bridă arc spate	564914750	buc.	40	28,50
901243	Tub frînă ppă. centrală	655004650	buc.	30	12,00
901261	Garnit. piston ppă. centrală	565036670	buc.	100	1,14
901275	Supapă	565063140	buc.	40	0,60
901276	Garnitură	565065610	buc	40	0,20
901293	Piston compresor R.I.	565118190	buc.	20	22 75
901296	Segm compresor R.I.	565121140	buc.	20	5,80
901297	Segm. compresor R.II.	565122130	buc.	20	5 80
901298	Bucșă bielă compresor	565123120	buc.	20	7,60
901301	Șurub cu piuliță	565127180	buc.	20	2,05
901350	Cablu frînă mînă	565324010	buc.	20	41 25
901382	Miner închizător ușe	567336290	buc.	30	41,60
901387	Pinionul broaștei	567357980	buc.	20	16,20
901453	Capac super. rid. hidraulic	568004510	buc.	8	28,00
901456	Garnitura III cauciuc	568006180	buc	100	11,60
901457	Garnit. cauciuc cil. hidr.	568007170	buc.	100	3,65
901461	Ridicător hidraulic	568024190	buc.	4	1 540
901465	Garnit. pîslă II—III—IV	568019130	buc	40	4 05
901473	Garnit. cauciuc cil. hidr.	568031080	buc	60	4,16
901474	Inel de etanșare IV.—	568031170	buc.	50	1,60
901484	Lame ștergător parbriz	568717180	buc.	30	22,00
901493	Electromotor șterg. parbriz	568747120	buc	10	205,00
901495	Cap fișe bujii	568802060	buc.	100	13,50
901500	Contact ruptor	568814850	buc.	300	16,00
901504	Capac delcou	568819640	buc.	200	38,00
901506	Pinion delcou	568823350	buc.	40	11 50
901508	Contact intrerup. curent gral.	568827640	buc.	60	70 50
901512	Bobină stator electrom.	568834400	buc	10	75,00
901515	Perie electromotor	568836890	buc.	50	7,80
901516	Perie electromotor	568836970	buc.	5	13,67

IMPORTANT!

T.C.M.R.I.C. București cu sediul in Calea Victoriei 112 sector 4, unitate de prestigiu a Ministerului Industriei Chimice, invită intreprinderile și centralele industriale din țară să consulte cu atenție lista pieselor de schimb oferite spre valorificare.

Unitățile interesate in procurarea unor anumite repere vor transmite comenzi ferme la Stația de utilaj transport București – Calea 13 Septembrie 192 – sector VI, cunoscînd că solicitările vor fi onorate cu maximă promptitudine.

Pentru amănunte suplimentare se pot face demersuri telefonice.

EMIL GEORGESCU
VASILE BAȘA

Trustul de construcţii montaje şi reparaţii în industria chimică — Bucureşti

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDULUI DE RULMENT — UN IMPERATIV PERMANENT

Organizarea judicioasă a aprovizionării tehnico-materiale este o condiţie sine qua non a funcţionării eficiente a oricărei intreprinderi economice, pentru că nu se poate concepe o derulare ritmică, neintreruptă a producţiei, creşterea productivităţii muncii şi folosirea integrală a timpului de lucru al maşinilor şi oamenilor, micşorarea costurilor şi in general o producţie de calitate, fără asigurarea din timp a unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare.

Trecerea la noii indicatori de bază ai activităţii economice — producţia netă şi producţia fizică — presupune şi obligă la intense căutări, îndreptate, in toate unităţile în direcţia derulării satisfăcătoare a aprovizionării tehnico-materiale, obiectiv care poate fi realizat prin aportul tuturor, fiind necesară introducerea celei mai ferme discipline de muncă şi tehnologice, luarea tuturor măsurilor ce se impun pentru evitarea risipei, pentru înscrierea in normele de consum aprobate.

Referindu-se la activitatea financiar-economică a T.C.M.R.I.C.-ului Bucureşti, un imperativ permanent il constituie utilizarea eficientă şi dinamică a fondului de rulment.

Studiindu-se structura producţiei şi scadenţele de execuţie a acesteia, se supraveghează dinamica stocurilor de materiale, se fundamentează consumurile, elaborîndu-se balanţe judicioase in gospodărirea normativului financiar.

Aprovizionarea tehnico-materială organizată ştiinţific şi desfăşurată ritmic conform noilor orientări facilitează eliminarea consumurilor exagerate, depistarea materialelor disponibile sau fără mişcare, conducînd la un grad sporit de utilizare a fondului de rulment.

Intenţionînd în continuare accelerarea vitezei de rotaţie a fondului de rulment, T.C.M.R.I.C. Bucureşti socoteşte necesar reintroducerea în circuitul economic naţional, într-un termen cît mai scurt, a stocurilor de piese auto, tractor şi escavator disponibile.

In acţiunea de informare pe plan republican a consumatorilor interesaţi, redăm în cele ce urmează principalele repere disponibilizate, aflate la staţia de utilaj transport Bucureşti.

LISTA

pieselor de schimb de excavator 0,3—0,4 disponibile

Cod.	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant.	P/U.	Valoare
1	2.	3.	4.	5.	6.	7.
934001	Cilindru compr. aer		buc.	4	145,00	580
934003	Furcă cutie de viteză		buc.	1	67,00	67
934004	Roată dinţată cuplaj		buc.	1	912,00	912
934016	Arbore. K. 6486	10001	buc	1	650,00	650
934030	Dinţi săpători şanţ		buc.	34	141,00	4 794
934041	Pinion dublu		buc	1	1 418,00	1 418
934042	Pinion lanţ		buc	1	315,00	315
934043	Pinion cu ax		buc	1	371,58	372
934060	Lanţ galţi		buc.	1	8 330,82	8 331
934061	Roatx tangentă		buc	1	645,33	645
934066	Lanţ galeţi		buc.	1	4 399,02	4 399
934070	Pinion dublu		buc	1	1 722,24	1 722
934071	Pinion	512.3.21A	buc.	1	1 283,13	1 283
934072	Pinion		buc.	1	1 202,10	1 202
934073	Pinion	562.3.50	buc.	1	371,55	372
934074	Pinion dublu		buc.	1	1 283,12	1 283
934077	Pinion	512.3.127	buc.	1	911,85	912
934079	Arbore	512.3.2B	buc.	1	5,102,55	5 103
934080	Pinion	512.3.12	buc.	1	1 350,00	1 350
934081	Pinion	512.3.18	buc.	1	2 971,40	2 970
934082	Pinion	512,3.20	buc.	1	5 102,55	5 103
934083	Pinion	562.3.24	buc	1	3 602,55	3 603
934087	Şurub	567.11.20	buc.	1	705,29	705
930088	Lanţ gall 2"		buc.	36	375,00	13 500
934093	Papuc şenilă cu 2 pinuliţe		buc.	24	588,00	14 112
934094	Bolţ şenilă		buc.	25	17,00	425
934202	Roată dinţată		buc	1	1 766,00	1 766
934203	Roată dinţată	714004	buc.	1	1 710,00	1 710
934207	Roată dintată		buc.	1	413,00	413
934208	Roată dinţată		bux.	1	1 750,00	1 750
934221	Tambur		buc.	1	200,00	200
934251	Coroană dinţată		buc.	1	723,00	723
934253	Ax	312003	buc.	1	1 315,00	1 315
934261	Ax principal		buc	1	1 100,00	1 100
934262	Roată		buc	1	1 085,00	1 085
934263	Tambur trecere		buc.	1	2 500,00	2 500
934294	Roată	311001	buc.	1	1 384,00	1 384
934506	Roată dinţată		buc	1	540,00	540
934509	Roată dinţată		buc	1	1 150,00	1 150
934513	Roată dinţată		buc.	1	1 040,00	1 040
934517	Roată diferenţial		buc.	1	360 00	360
934535	Cruce sateliţi		buc.	1	275,00	275
934590	Roată dinţată		buc.	1	823,00	823
934594	Cuplă		buc.	1	525,00	525
934595	Roată dinţată		buc	2	290,00	290
934650	Coroană diferenţial		buc.	2	1 830,00	3 660
934663	Furcă A		buc	1	85,00	85
934664	Furcă A		buc.	1	158,00	158,00
934666	Roată A		buc.	3	2229,00	687
934667	Furcă A		buc	2	46,00	92
934670	Arbore A		buc.	1	247,00	247
934675	Roată A		buc.	1	137,00	137
934679	Roată A		buc.	1	156,00	156
934679	Arbore A		buc.	1	385,00	385
934681	Placă şenilă		buc.	20	1 380,00	27 600
934683	Rolă superioară		buc.	10	920,00	9 200
934685	Arbore motor		buc.	2	2 888,00	5 776
934687	Ax stg,		buc	7	840,00	5 880
934690	Roată A	1102242	buc	1	266,00	266
934692	Roată	1102282	buc.	2	234,00	468
934701	Radiator	Eo, 3—0,4	buc	1	2 150,00	2 150
934704	Arbore roată		buc.	2	4 184,00	8 368
934705	Arbore vertical		buc.	2	2 540,00	5 080
934706	Rolă supap"		buc.	2	49,80	50
934707	Roată motoare		buc	2	3 800,00	7 600
934708	Roată condusă		buc.	4	3 945,00	1 578

LISTA

cu piesele disponibile la tractor S. 1500

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant	P/U.	Valoare
1	2.	3.	4.	5.	6.	7
935020	Pompă centrală ungere		buc.	2	162,00	324
935061	Prezon mare chiuloasă	10501134	buc.	20	21,00	420
935062	Piuliţă prezon mare		buc.	20	7,55	150
935063	Piuliţă prezon mic		buc.	20	8,6	172
935065	Prezon palier		buc.	20	18,80	380
935105	Cilindru		buc.	1	4 570,00	4 570
935121	Suport ax culbutor	10502120	buc.	4	61,00	244
935137	Bielă motor		buc.	4	700,00	2 800
935143	Pistoane motor		buc.	30	295,00	8 850
935165	Bucşă bielă motor		buc.	20	154,00	3 080
935209	Cartuş filtrare	10505037	buc.	10	81,50	815
935217	Pinion	33177320	buc.	1	203,00	203
935229	Corp pr. pompă ulei		buc.	1	223,00	223
935232	Corp mijlociu		buc.	1	157,00	157
935233	Pinion antrenare ax secundar	10503022	buc.	1	93,00	93
935234	Capac aspiraţie		buc.	1	114,00	114
935239	Pinionul generatorului	10513101	buc.	1	110,70	111
935275	Conductă cil. 1 ans.	10516040	buc.	50	18,25	900
935276	Conductă cil. 2 ans.	10516041	buc.	20	16,98	430
935277	Conductă cil. 3 ans.	10516042	buc.	20	16,98	340
935278	Conductă cil. 4 ans.	10516043	buc.	10	17,74	177
935283	Roată dinţată (pinion)		bux.	1	292,00	292
935291	Filtru		buc.	1	176,00	176
935201	Ax vertical		buc.	1	345,00	345
935302	Furcă cu ax	10524025	buc	1	80,00	80
935314	Tren mobil vit I—II	10524112	buc.	1	166,00	166
935345	Tren fix vit. I—II	10524139	buc.	1	468,00	468
935356	Capac disc ambreiaj		buc.	1	176,00	176
935375	Reductor complect	10525005	buc.	4	650,00	1 300
935378	Pompă de ulei		buc.	2	335,00	670
935388	Bielă cu piston		buc.	2	715,50	1 430
935430	Piston motor auxiliar		buc.	20	51,30	1 026
935500	Element răcire	564012	buc.	2	5 800,00	11 600
935524	Pompă de ulei ambreiaj		buc	1	730,00	730
935530	Furcă de cuplare ans.	3316034	buc.	1	115,00	115
935596	Pompă ansamblată	3317029	buc.	1	500,00	500
935600	Furcă nr. 1 schimb. vit.	3317031	buc.	2	146,00	292
935601	Furcă nr. 3 schimb. vit.	3317032	buc.	2	158,00	316
935662	Roată (pinion)	3325107	buc.	1	286,00	286
935667	Semiaxe planetare		buc.	1	930,00	930
935671	Carcasă rulmenţi axiali	3324109	buc.	2	136,00	272
935705	Disc	3324016	buc.	4	339,00	1 356
935713	Pinion intermediar		buc.	2	263,00	526
935716	Pinion mers înapoi	3317320	buc.	1	257,00	257
935717	Pinion mers înapoi	3377321	buc	2	203,00	406
935718	Pinion cond. vit. V	3317284	buc.	3	271,00	813
935729	Pinion conducător		buc	2	292,00	584
935724	Pinion cond. vit. III—IV	3317291	buc.	1	405,00	405
935726	Pinion cond vit IV		buc.	4	416,00	1 664
935729	Pinion	3317306	buc.	2	955,00	1 910
935740	Pinion cond. vit. I	3317257	buc.	4	338,00	1 352
935741	Pinion condus vit. V	3317258	buc.	3	150:00	450
935743	Pinion condus vit. II	3317260	buc,	2	340,00	630
935744	Pinion condus vit. II	3317261	buc.	3	187,00	561
935756	Tambur	332542	buc.	2	570,00	1 140
935768	Servo comandă hidraulică	3326001	buc.	1	6 470,00	6 470
935769	Pompă	3326010	buc.	1	1 340,00	1 340
935830	Rolă de reazim sudată	3330067	buc.	10	600,00	6 000
935831	Rolă de reazim cu guler		buc.	30	585,00	17 550
935838	Bucşă ans.	3330035	buc.	32	227,00	7 264
935841	Rolă	3330066	buc.	1	740,00	740
935859	Axă rolă	3330307	buc.	10	261,00	2 610
935865	Axul rolei de susţinere	3330341	buc.	2	140,00	280
935866	Rolă	3330342	buc.	20	200,00	4 000
935998	Distribuitor	3358025	buc.	2	1 350,00	2 700
936006	Distribuitor	3358310	buc.	1	1 500,00	1 500
936113	Tub flexibil	3360050	buc.	20	220,00	4 400
936114	Tub		buc	5	220,00	1 100
936185	Element filtru grosolan		buc.	20	38,00	760
936211	Rotor		buc.	1	208,00	20,8
936213	Motor ansamblat	01220003	buc.	2	325,00	650
936282	Regulator A S.R.	R. 2301	buc.	1	391,00	391
936317	Demaror P.M.	21300	buc.	1	1 000,00	1 000
936386	Locaşul susp. elastic		buc.	4	385,00	1 540
934387	Rolă	3930047	buc.	20	1 219,00	24 380
936387	Rolă	3930047	buc.	20	400,00	8 000
936434	Cilindru forţă ţ. stg. dipt	3960001	buc.	1	3 050,00	3 050
936436	Cilindru forţă ţ. susp	3960010	buc.	1	1 370,00	1 370
936458	Pernă suspensie	3930036	buc	4	225,00	450
937035	Piston R. 2	03301	buc.	9	496,00	4 464
937055	Piston R. 1		buc	2	151,00	302
937141	Rolă simplă	21440	buc.	3	900,00	2 700
937142	Role	21445	buc.	1	1 320,00	1 320

LISTA

cu reperele disponibile de U 650—S. 650

Cod	Denumirea produsului	Reper	U/M	Cant	P/U	Valoare
1.	2.	3	4.	5.	6.	7.
913004	Ventilator	10111010	buc.	70	90	630
913009	Conductă injector	11016017	buc.	40	15,50	620
913010	Ţeavă conductă	11016011	buc.	40	11,50	460
913015	Rotor pompă apă	VT103522A	buc.	2	72,00	144
913021	Cămăşi cilindru	10301106	buc.	8	140,00	1 120
913022	Pistoane	10303110	buc.	16	86,25	1 380
913023	Segmenţi	10303113	set	4	66,00	264
913024	Bolţ piston	10303115	buc.	16	14,00	224
913033	Segmenţi ungere	10303122	buc	80	4,60	368
913053	Pompă ulei	10308001	buc.	3	143,00	429
913055	Manometru presiune		buc	10	28,50	285
913214	Zale lanţ şenilă S. 650		buc	100	45,00	4 500
913213	Bucşă bolţ zale şenilă S. 650		buc.	90	24,00	2 160

Clasa muncitoare din Banat – factor important al luptei pentru formarea statului național unitar român

După cum demonstrează numeroase mărturii ale timpului, făurirea statului național unitar român, în urmă cu 60 de ani, a fost opera maselor largi populare, care, la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, și-au impus voința lor de a trăi pe temelii de libertate și independență.

Încă de la apariția sa pe scena istoriei patriei noastre, clasa muncitoare a înscris pe steagul său de luptă un îndoit țel: eliberarea socială și națională a poporului român. Începînd cu veacul trecut, socialiștii români, relevînd însemnătatea deosebită a actului de la 24 ianuarie 1859, au subliniat că acesta reprezintă doar începutul procesului de făurire a statului român unitar. Exprimînd dorința socialiștilor de a participa la lupta pentru dezrobirea românilor, aflați sub stăpînire străină, revista socialistă, intitulată simbolic **„Dacia viitoare"**, sublinia într-un număr din anul 1883 **„Nu vom avea o zi, un ceas de odihnă pe cît timp un frate al nostru va geme în lanțurile sclaviei și vom lupta necurmat așteptînd cu nerăbdare și credință în viitor fericita zi cînd, mînă în mînă, vom putea striga liberi și împreună: Trăiască România".** („Dacia viitoare", anul I, nr. 1/1883, p. 6).

Dezlănțuirea primului război mondial, în vara anului 1914, de către marile puteri imperialiste ale Europei angajate în lupta pentru reîmpărțirea lumii, acapararea de noi teritorii și bogății și înăbușirea luptei revoluționare a maselor a avut consecințe nefaste și asupra maselor populare din Banat. Anii războiului, cu tot cortegiul lor de suferințe și distrugeri, a înăsprit și mai mult contradicțiile economice și social-politice, determinînd o intensificare a luptei revoluționare, de eliberare socială și națională. Sub loviturile puternice ale Antantei și ale mișcării de eliberare națională, Imperiul habsburgic a intrat, începînd cu a doua jumătate a anului 1918, într-un rapid proces de dezintegrare. Ca și în alte localități urbane ale Transilvaniei și în centrele industriale ale Banatului, au loc mari acțiuni greviste, demonstrații în cadrul cărora oamenii muncii cereau înlăturarea guvernului reacționar, autodeterminare politică, încheierea imediată a păcii, îmbunătățirea situației maselor. În acest climat de puternică efervescență revoluționară, la sfîrșitul lunii octombrie izbucnește revoluția burghezo-democratică. Ea a avut un caracter larg, antrenînd clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, cărora li s-au alăturat și alte forțe progresiste și democratice ale vremii, în lupta pentru înfăptuirea idealului național.

Consecință a tratativelor dintre conducătorii mișcării socialiste din Transilvania și Banat și ai Partidului Național Român, în ziua de 31 octombrie 1918 a fost constituit Consiliul Național Român Central, alcătuit din 6 reprezentanți ai fiecărui partid. Aducînd la cunoștința cititorilor săi marele eveniment, gazeta socialistă „Adevărul", organul central al socialiștilor ardeleni și bănățeni, sublinia într-un articol intitulat „Întreg poporul român se alătură la Consiliul național", că „muncitorimea română declară că se alătură cu trup și suflet la Consiliul Național și așteaptă ca el să fie la înălțimea chemării" („Adevărul", anul XIV, nr. din 21/3 noiembrie 1918). Începînd cu primele zile ale lunii noiembrie, mișcarea de eliberare națională a atins și în Banat cote de vîrf. În timp ce, la orașe, muncitorii organizau puternice acțiuni de clasă, (în multe centre industriale puterea locală trecînd în mîna unor sfaturi sau consilii muncitorești), la sate, populația locală alunga reprezentanții vechii administrații și alegea în locul lor Consilii naționale locale. În numeroase localități, muncitorii și țăranii au acționat împreună în cadrul consiliilor naționale. Cu ocazia adunării care a avut loc la Bocșa Română, în prima jumătate a lunii noiembrie 1918, secția locală a P.S.D. a aderat la C.N.R. local. Aceeași hotărîre a luat-o și secția locală a P.S.D. din Bocșa Montană. La sfîrșitul adunării populare organizate aici, participanții au intonat, alături de mai multe cîntece naționale, și cîntece muncitorești.

Prezența activă a muncitorilor în cadrul consiliilor naționale a imprimat acestor organe o orientare revoluționară care viza nu numai înfăptuirea unirii, ci și îmbunătățirea condițiilor de viață ale muncitorilor, țăranilor și ale celorlalte categorii sociale. La 20 noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central anunța printr-un manifest convocarea unei Mari adunări naționale pentru ziua de 1 decembrie la Alba Iulia, unde reprezentanții tuturor claselor sociale, ai întregului popor român urmau să decidă asupra viitorului lor. Salutînd hotărîrea luată, „Adevărul", printr-un articol de fond intitulat **„La Alba Iulia"**, făcea un vibrant apel maselor, să participe în număr cît mai mare la marele forum național anunțat. „Acolo, la Alba Iulia – se menționa în foaia socialistă – se va arăta în primul rînd că noțiunea română, care veacuri de-a rîndul a suportat jugul robiei naționale, voiește să devină acum cu desăvîrșire liberă și să se contopească într-un singur stat național" („Adevărul", XIV din 17/1 decembrie 1918).

După cum era de așteptat, apelul de convocare a Marii Adunări Naționale a fost urmat de organizarea, în centrele industriale ale Banatului, a unor mari întruniri populare, în vederea alegerii delegaților pentru Alba Iulia. În cadrul lor, organizațiile social democrate se pronunță cu tot mai multă hotărîre pentru unirea acestui străvechi colț de țară românească cu România și înfăptuirea unor reforme democratice. „Toți muncitorii din Reșița erau de părere că e imperios să participăm neapărat la M.A.N. de la Alba Iulia" nota în memoriile sale unul din liderii socialiști locali. (I. D. Suciu, Banatul și unirea din 1918, în „Studii", nr. 6/1968, p. 1096).

În urma întrunirii organizației social-democratice locale a fost aleasă o delegație care a primit mandatul de a vota pentru înfăptuirea unității naționale. Adunări asemănătoare au fost organizate și în alte centre industriale ca: Timișoara, Lugoj, Bocșa Montană, Bocșa Română, Văliug, Dognecea etc. Delegaților aleși cu aceste prilejuri, din care amintim pe: Petru Birnau, Gheorghe Porojanin, Traian Novac, George Urzică, Iosif Renoi, li s-au adăugat aleșii din localitățile rurale, din împrejurimile orașelor, unde muncitorii au participat alături de ceilalți locuitori la desemnarea celor care urmau să îi reprezinte la marele forum național de la Alba Iulia.

Faptul că în declarația de la Alba Iulia au fost înscrise o serie de revendicări cu caracter larg democratic, ca: **votul universal, reforma agrară, libertatea și egalitatea în drepturi pentru toți cetățenii țării, legislație muncitorească,** s-a datorat în primul rînd luptei hotărîte a maselor largi populare, în frunte cu clasa muncitoare. În istorica zi de 1 Decembrie 1918, delegații proletariatului român din Transilvania și Banat au votat, alături de toți reprezentanții poporului român, unirea tuturor teritoriilor locuite de români din cadrul fostului Imperiu habsburgic, cu patria mamă. Poziția adoptată de ei a primit adeziunea deplină a social-democrației din vechea Românie care, într-o declarație adoptată după unire arăta: „ca socialiști români, internaționaliști, salutăm cu bucurie dezvoltarea națională a poporului român și respectăm legiuirile de unire hotărîte. România nouă de astăzi va trebui să devină România socialistă de mîine" („Socialismul", an IX, nr. 37, din 17 februarie 1919).

Înfăptuirea statului național unitar român a avut profunde consecințe pozitive asupra evoluției ulterioare a țării noastre. A fost creat cadrul național pentru dezvoltarea mai rapidă a societății; prin înmănuncherea într-un singur tot a forțelor înaintate, s-a întărit unitatea clasei muncitoare. Crearea, la 8 mai 1921 a P.C.R., detașamentul de avangardă al proletariatului român, pe baza ideologiei marxist-leniniste, a constituit un moment de cea mai mare însemnătate în istoria mișcării noastre muncitorești, în istoria poporului român. Prezent mereu în arena politică, P.C.R. a înscris în analele istoriei noastre pagini nepieritoare de eroism și abnegație revoluționară. Înfruntînd ofensiva dezlănțuită de reprezentanții claselor exploatatoare, aflați la cîrma țării, el a organizat masele muncitoare în lupta pentru drepturi și libertăți democratice, împotriva pericolului fascist, pentru apărarea independenței și suveranității țării, avînd ca țel făurirea unei orînduiri sociale noi. Înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, expresie a voinței întregului nostru popor, rezultat al coalizării celor mai largi forțe sociale, politice și militare în rîndul cărora clasa muncitoare și partidul comunist, avînd rolul conducător, a inaugurat o nouă etapă în dezvoltarea țării.

Devenind clasă conducătoare a întregii noastre societăți, clasa muncitoare își îndeplinește cu cinste misiunea istorică în opera de construire a noii orînduiri.

În structura societății noastre au loc transformări radicale: forțele de producție cunosc o dezvoltare impetuoasă, se întărește baza materială a noii orînduiri, crește continuu nivelul de bunăstare și civilizație al oamenilor muncii de la oraș și sate, înflorește învățămîntul, știința, arta, cultura, întreaga viață spirituală a poporului.

Depășind înapoierea economică moștenită din trecut, România socialistă de azi, înfățișează tabloul unei țări în plin progres, cu o industrie puternică în continuă dezvoltare, cu o agricultură într-un neîntrerupt proces de modernizare, cu o economie dinamică prosperă care asigură creșterea continuă a bunăstării tuturor oamenilor muncii.

Toate realizările obținute de poporul nostru în anii construcției socialismului reprezintă o confirmare strălucită a capacității partidului nostru comunist de a organiza și conduce poporul român în marea operă de edificare a orînduirii socialiste și comuniste. Referîndu-se la succesele obținute de oamenii muncii din patria noastră în construirea noii orînduiri, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului Comunist Român arăta cu prilejul expunerii la Adunarea festivă consacrată aniversării a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România că „ele ilustrează în modul cel mai convingător justețea politicii partidului nostru – expresie a aplicării creatoare a adevărurilor generale ale socialismului la condițiile concrete ale țării, la cerințele fiecărei etape de dezvoltare a societății românești".

VASILE DUDAȘ

Schiță pentru Unire de Nicolae Popescu

ACASĂ

M-aș acoperi cu îmbrăcămintea,
nevăzut de subțire,
a umbrelor trecătoare;
aș mingiia cu tălpile
goale pămîntul...
Încetișor, să nu trezesc
pajiștea,
din somnul ei lin,
în dimineața aceea,
cînd se întorcea
cînd se întorcea
copilul cel plecat.

M-aș lăsa îmbrățișată de
însetate raze de soare
și aș fura apa proaspătă
din ulcioarele țărănești,
iar cînd pămîntul, apa, pajiștea
vor fi ale mele iarăși,
din această vatră veche a
copilăriei
eu, dornica de casă,
eu, oaspetele altora,
aș putea îmbrățișa din nou
pe vechii mei prieteni.

MARIA PONGRÁCZ

Lucian Blaga – participant la Adunarea Unirii

Pentru toată suflarea românească, evenimentul Unirii de la Alba Iulia primea o alură sărbătorească cu ample rezonanțe istorice. Această chemare determină un veritabil pelerinaj spre fosta cetate a lui Mihai Viteazu. Cu o zi înainte de întîlnirea oficială a celor 1.228 de parlamentari nominalizați, în jurul orașului (atunci numit) Bălgrad erau peste 100.000 de români, îmbrăcați în straie sărbătorești, purtînd eșarfe, cingători și drapele tricolore.

În octombrie 1918, Lucian Blaga era student la Facultatea de filosofie din Viena, pe atunci capitală a monarhiei austro-ungare. Deși era o dezordine generală și în atmosfera de aici informațiile erau contradictorii, tinerii studenți vienezi sesizau că „simbolurile imperiale se prăbușeau".

Bucuria că români puteau să se pronunțe liber asupra viitorului lor național îl determină și pe Blaga să se întoarcă în Transilvania și să participe la luarea unor hotărîri istorice pentru neamul său.

În ziua de 30 octombrie, împreună cu D. D. Roșca, viitorul filosof, se îmbarcă într-un tren militar și, la adăpostul întunericului și apoi al noroiului, reușesc să treacă în Transilvania. Ajunge, după mărturisirile lui în volumul memorialistic Hronicul și cîntecul vîrstelor, (1965) în Sebeș Alba „urbea copilăriei sale", cu „cei dintîi tren de ostași revoluționari" (între timp mama sa, rămasă văduvă, se mutase din Lacrăm la Sebeș). În 3 noiembrie, populația românească de aici se adună în centrul orașului, unde asistă la discursuri patriotice, „arătîndu-se că românii din Transilvania doresc alipirea la regatul României". În urma acestei adunări, autoritățile săsești din Sebeș predau însemnele puterii lui Lionel Blaga — fratele poetului — ales primar al orașului. Misiunea acestuia era să păstreze ordinea publică pînă la 1 decembrie 1918, cînd la Alba Iulia se hotărăște „alipirea Transilvaniei la patria-mumă".

Iată cum descrie Blaga începutul acestei zile: „În dimineața zilei de 1 decembrie, ca la un semnal, lumea românească a purces spre Alba Iulia (spre Bălgrad), cum îi spuneam noi, cu vechiul nume, pe jos și cu căruțele. A renunțat la călătoria cu trenul, căci pînă la Alba Iulia nu erau decît 16 km. Era o dimineață rece de iarnă. Respirația se întrupa în invizibile cristale. Pe o parte a șoselei se duceau spre Alba Iulia scîrțiind prin făgașele zăpezii, căruțele românești, buchete de chiote și bucurie, alcătuind un singur șir, iar pe cealaltă parte se retrăgeau în aceeași direcție armata germană".

Tînărul Blaga nu avea acces în sala adunării unde se rosteau discursurile istorice ale parlamentarilor. Dar putea să colinde împrejurimile, locurile unde se aduna poporul: „Era o roire de necrezut. Pe cîmp se înălțau ici-colo tribunele de unde oratorii vorbeau nației. În ziua aceea am cunoscut ce înseamnă entuziasmul național, sincer, spontan, irezistibil, organic, masiv. Era ceva ce te făcea să uiți totul".

Blaga își mai amintește: „Entuziasmul și bucuria populației s-au manifestat printr-o horă uriașă, ce-și spărgea cercul, încolăcindu-se în spirală, după modelul nebuloaselor cerești, ce încerca o nouă închegare și un nou echilibru".

Seara tîrziu, în drum spre Lancrăm, fratele său Lionel, primarul Sebeșului, avea să-i povestească modul în care „pusesem temeiul unui alt timp".

ANTON ILICA

Marea victorie

Unirea ținuturilor românești străbate ca un fir roșu intreaga noastră istorie, pe tărimul luptei pentru unitatea națională inscriindu-și numele o serie de personalități marcante ale vieții noastre sociale. In rindul acestora se numără și militantul socialist Tiron Albani (1887–1976), care, prin gindirea sa progresistă, patriotică, a răspuns prin faptă și cuget aspirațiilor de veacuri ale poporului. Documentele inedite pe care le prezentăm contin mărturii referitoare la participarea sa directa la evenimentul mentionat. Textul lui Tiron Albani, alcătuit la solicitarea noastră, datează din anul 1973. (ROMEO POENARU).

Toată noaptea au sosit trenurile aducind delegati din diferite părti ale Transilvaniei și a doua zi tot veneau și nu se mai isprăveau. Veneau in coloane cu drapele tricolore și roșii in frunte. Se umpleau Cimpul lui Horea, toată cetatea și drumul spre Cetate.

Ce s-a intimplat apoi, toată lumea știe. S-a povestit mult, s-a scris in cărți, in ziare și reviste despre decurgerea Adunării Naționale. Sala mare a Cercului Militar a fost atit de tixită de oameni incit nu se vedeau decit capete, ca sfinții pe pereții bisericilor vechi. Restul părea un trunchi imens care ocupa sala pină la ultimul loc. La masa prezidiului se aflau cei 12 membri ai Consiliului Național Român Central, plus Badea Gheorghe Pop de Băsești, care va fi ales președinte de virstă al Adunării, plus reprezentanții presei române, maghiare și streine. Mai sus cu o treaptă se afla tribuna de la care se vor auzi cuvintările oratorilor. Deasupra filfiiau drapelele statelor eliberate de sub imperiul Habsburgic, care cu o lună mai-nainte iși dăduse obștescul sfirșit.

La mijloc, se afla portretul impunător al lui Mihai Viteazul.

Sala părea o armată victorioasă care venise să raporteze marea victorie a luptei pentru eliberare și infringerea inamicului. Iar in fața armatei se afla masa organizatorilor și conducătorilor luptei pentru eliberare. Păreau niște comandanți ai trupei victorioase.

(Tiron Albani face in continuare, o succintă trecere in revistă a luărilor la cuvint, precum și a istoricei Rezoluții a Consiliului Național Român Central (n. n. – R. P.).

Se procedează apoi la votare. Se depun 1.227 de voturi pentru Unirea Transilvaniei cu România.

Unul dintre deputați – Ion Arion, al 1.228-lea, zace ucis pe catafalc in Parcul orașului ; el a fost impușcat in gara Teiuș, in drum spre Alba Iulia, de către mercenarii contelui Toldalaghy din Galda de jos. El a murit moarte de erou pentru marea cauză a tuturor românilor. Va fi inhumat miine zi făcindu-se funerarii naționale.

*

După adunarea solemnă, s-au ținut alte zeci de intruniri afară in cetate poporului care nu incăpuse in sală. S-au inighebat zeci de tribune unde au vorbit zeci de oratori schițind hotăririle aduse și notate, demonstrindu-se importanța lor.

„– Vă mulțămim că ne-ați ajutat să facem Unirea ! Trăiască România, strigau. Acum ne aflăm și noi in țara noastră ! Țara Românească. Să trăiască !".

După aceea oamenii s-au așezat pe mese, pe trepte sau pe pietre și au scos din traista veche cite o măsăriță, au pus-o pe genunchi, au dezvelit din ea două cepe și o bucată de mămăligă rece, au zdrobit ceapa cu pumnul și-au mincat cu poftă, ca la banchet, după sărbătoare.

Pe fețele lor nu dispăruse incă roșața lăsată de infierbintatul entuziasm pe care il imprimase marea bucurie ce le-o făcuse istoricul eveniment.

TIRON ALBANI

La Țebea cerul era tricolor...

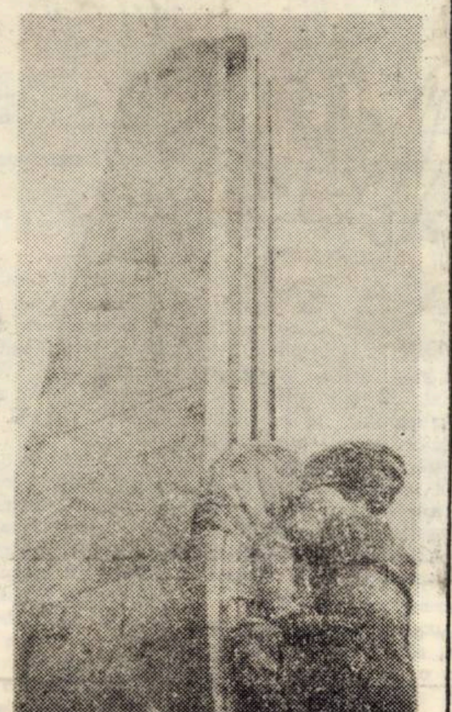

Alba Iulia — Monumentul Horia, Cloșca și Crișan

Intr-o dumunică din această toamnă, intr-o duminică cu frunze galbene și cu un soare aprins, am poposit la Țebea, animat de dorința cunoașterii lăcașului unde tribunii noștri au urzit și intocmit planuri de aspirație la libertate, la unire la intregire...

Din gura moșneagului Dragoșa Toader vorbele curg inflăcărate și preamăresc in glas de litanie pe martirii neamului românesc. Gorunul lui Horea se apropie de o virstă milenară ! Parcă il văd aevea pe Nicolae Ursu, cu fluiera la briu, făcind atitea drumuri la Viena, la hotu de impărat, de unde să capete dreptate pentru sătenii săi. Bătrinul Dragoșa Toader frămintă lacrimi vorbind de sfirșitul tragic al lui Horea și al tovarășilor săi . . .

Luptele, pentru dreptate socială și națională, au continuat, trecind de la un secol la altul. In fața moților, răsare mărșăluind, Avram Iancu, călare pe un cal alb cu nume roman, Brutus. In urechi, mai gilgiie cel mai scurt discurs din istorie, discurs ținut de Iancu : „Români, sintem tari. Sintem mulți ca cucuruzii in brazdă. Gata ! Hai și-om mere !" Și poporul din Transilvania l-a urmat pe Iancu, l-a urmat pe Iancu, l-a urmat in gind și in faptă, deoarece acest popor era animat de dorința izbăvirii jugului de asuprire socială și al atirnării naționale . . Poporul l-a păstrat pe Avram Iancu in memoria sa și in cintecele sale. Iancu era de statură potrivită, avea ochii viorii, părul bălai, mustața in chip de spic dat in pirg, purta pistoalele in șerpar și sabia la obline. Tovarăș de luptă și de idei, bărbat de mare incredere lui Iancu i-a fost Ion Buteanu, care călărea in apropierea lui Avram Iancu pe un cal murg, bărbat brunet și frumos ca un rege dac. Au pierit amindoi cu inima neimpăcată că neamul românesc nu a fost izbăvit și intregit in hotarele sale firești. Mormintele lor sint rinduite in cimitirul eroilor de la Țebea . .

In zile de duminică, la Țebea, e un adevărat pelerinaj de școlari, care curg șiruri, șiruri, cu brațele incărcate de flori, pentru mormintele eroilor neamului românesc. Trezește curiozitate un număr de 73 de cruci, aliniate intr-o anumită formație, cruci ce poartă o inscripție unică : „Erou căzut in luptă pentru unitatea neamului, căzut in frontiera nedreaptă la Predeal ! Anul 1916" Moș Dragoșa Toader ne explică pe indelete că aceștia au fost primii soldați-eroi căzuți in luptele de la Predeal, pentru unitatea românilor, pentru eliberarea Transilvaniei. Osemintele lor au fost aduse la Țebea in anul 1924, cu ocazia centenarului nașterii lui Avram Iancu.

Bătrinul Dragoșa Toader e unul dintre participanții la Adunarea de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918. Din gura sa aflăm cele consemnate in cartea de istorie, aflăm despre dorința celor peste 100.000 de oameni prezenți care, prin glasul lor : „Vrem să ne unim cu Țara !", au hotărit această unire, de la care anul acesta sărbătorim șase decenii. La Alba Iulia, cind mulțimea a aflat de hotărirea luată, hotărire care consfințea reintregirea poporului român in hotarele sale străbune, din piepturile celor peste 100.000 de oameni a răsunat „Marșul lui Iancu"...

De față la cele istorisite de moșneagul Dragoșa Toader era și un grup de școlari și pionieri. Invățătorul rugase pe bătrin să rămină in mijlocul elevilor săi, care se rinduiseră intr-un careu ad-hoc la mormintul lui Iancu. Invățătorul zise : „Copii, visul lui Iancu, vis de unitate națională, s-a implinit la 1 Decembrie 1918. Să păstrăm o clipă de reculegere pentru memoria inaintașilor neamului nostru, care și-au jertfit viața și au devenit eroi ai poporului român !" Apoi, s-a făurit un nou detașament de pionieri, a urmat un ritual specific, din care nu a lipsit sunetul goarnelor și aducerea tricolorului românesc. Bătrinul de la Țebea le-a dat micilor elevi cravatele purpurii, cu tricolorul prins in ele. Aceste cravate păreau a fi mai degrabă pătrățele, dintr-un mare steag de luptă, de pe vremea lui Iancu și Buteanu. Și, in acele clipe solemne, cerul de la Țebea era tricolor . . .

NICOLAE PETNICEANU

Caldă atmosferă de înfrățire

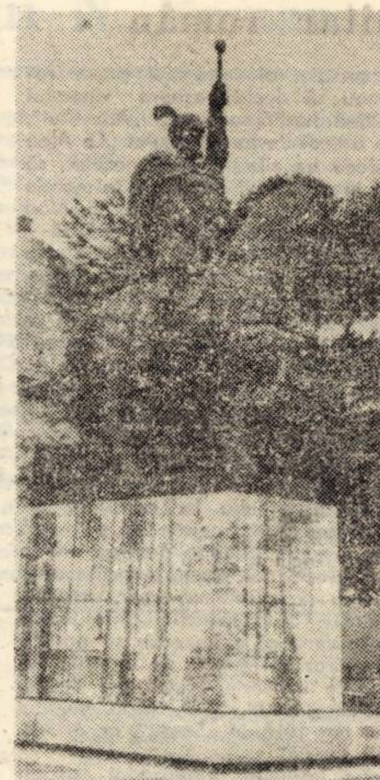

Alba Iulia — Statuia lui Mihai Viteazul

„La Măru m-a găsit convocarea Marii Adunări Naționale a națiunii române din Transilvania și Banat, la Alba Iulia, pe data de 1 decembrie 1918, organizată de Consiliul Central Național Român, care avea sediul in Arad (...).

In dimineața zilei de 30 noiembrie 1918 s-a format și a plecat din Caransebeș un tren special, pentru a duce la Alba Iulia pe delegații satelor de pe Valea Bistrei și Graniță. Conducerea acestei mari delegații a avut-o protopopul Ghidiu al Caransebeșului, care, insuflețit de istoricul eveniment, la care am plecat să participăm, deși inaintat in virstă, cu pletele și barba cărunte, a coborit din tren in fiecare stație și, impreună cu toți delegații, a jucat hora Unirii.

Valea Bistrei, in frumusețea ei naturală, inveșmintată intr-o zăpadă groasă, imaculată, s-a trezit din odihna ei de iarnă, la manifestarea de bucurie a bănățenilor imbrăcați in pitorescul lor port de sărbătoare, care dansau și cintau „Deșteaptă-te Române", „Hora Unirii" etc. Datorită acestor manifestări insuflețite, nici n-am simțit oboseala drumului și frigului, pină seara, cind am ajuns la Alba Iulia. Acolo am fost așteptați in gară de organizatorii Marii Adunări Naționale, care ne-au convocat la o consfătuire, in aceeași seară, la hotelul din localitate. Consfătuirea respectivă a fost necesară, deoarece delegații bănățeni au mers cu ideea proclamării Unirii cu România, fixind anumite condiții democratice. La intrunirea aceasta, s-a făcut o amplă expunere a lucrărilor organului reprezentativ al proclamării Unirii Ardealului și Banatului cu România, precizindu-se și motivele pentru care s-a hotărit unirea fără condiții, a acestor provincii românești, la care să adere și delegații bănățeni, ceea ce s-a și acceptat cu mare insuflețire.

A doua zi de dimineață – deci in 1 decembrie 1918 – am intrat pe poarta veche a cetății, in cimpia acoperită cu zăpadă groasă, de aproape jumătate de metru. Impresionant a fost cordonul format, pină la locul adunării, de moții imbrăcați in șubele lor de sărbătoare și cu arma la picior, cu membri ai gărzii naționale, care-a asigurat securitatea acelei adunări. A rămas adinc intipărită in amintirea noastră calda atmosferă de infrățire, creată prin imbrățișări spontane intre bănățeni și ardeleni, ințelegerea dintre tineri și bătrini cintind impreună cintecele noastre naționale, care au ținut trează in noi, ani de-a rindul, conștiința națională in ciuda stăpinirii străine, de care am avut parte multă vreme, pină la acea dată.

In timpul cind mulțimea, de peste 100.000 de persoane, se adună pe cimpia lui Horia și Cloșca (jertfiți aici in 1785), in sala Cercului militar din cetatea Alba Iulia s-a intrunit Marea Adunare Națională, constituită din 1228 de delegați ai poporului din Ardeal și Banat. (...) Președintele și delegații părăsesc sala, pentru a ieși in mulțimea poporului, să vestească hotăririle luate ; auzindu-le, mulțimea izbucnește in urale de bucurie și intonează cintările noastre naționale intr-o insuflețire de nedescris, simțind că participă la un mare act istoric, acela al unirii tuturor românilor, ideal cultivat din generație in generație.

N-am mai simțit nici oboseala, nici frigul, nici foamea, ducind cu noi și propagind pe tot parcursul, la inapoiere, prin satele noastre vestea implinirii unui vis milenar.

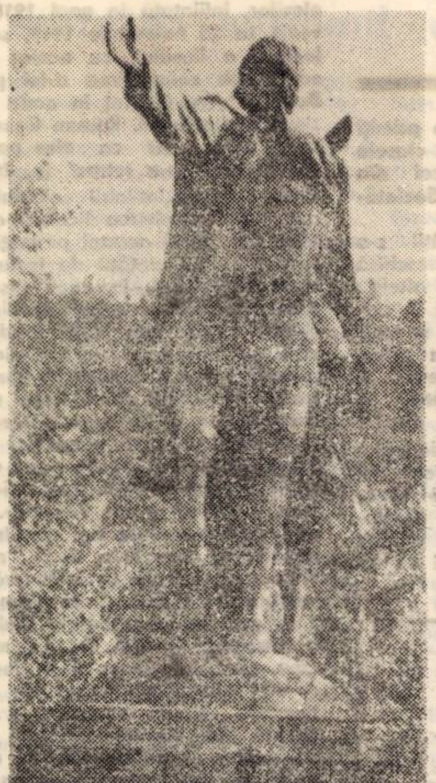

Cimpeni — Statuia lui Avram Iancu

Delegația satului Măru, plasa Caransebeș, la Marea adunare de la Alba Iulia, a fost formată din Gheorghe Popovici, Teodor Anca, Sinesie Țunea, Bistrean Iovan și subsemnatul, dintre care, la ora actuală, numai eu sint in viață.

Dr. NICOLAE TABLE

Deplină solidaritate

Eu am plecat la Alba Iulia in ziua de 28 noiembrie. Trebuia să mă ocup pe de o parte cu cazarea arădenilor, pe de altă parte, am fost insărcinat să iau contactul cu comisia de organizare, acordindu-le tot concursul. Cum in anul premergător am făcut citeva luni de zile in garnizoana din Alba Iulia, cunoșteam bine atit orașul cit și cetatea și mai cunoșteam și un număr de localnici.

M-am prezentat imediat la comisia de organizare. Sufletul și adevăratul organizator a fost omul, admirabil sub toate raporturile, căpitanul Florian Medrea, care era ajutat de Ovidiu Grito (...).

Incepind de la ora 12 a zilei de 30 noiembrie, au inceput să curgă coloanele compacte ale celor ce doreau să asiste la istoricul eveniment. In stația Alba Iulia au inceput să sosească trenurile speciale, vărsind mase mari de popor care se grăbeau spre centrul orașului, de unde oamenii căpitanului Florian Medrea ii conduceau sus, in cetate, unde erau cazați in cazărmi, in școli și cazemate. Entuziasmul maselor era de nedescris. Coloanele de români, imbrăcați in straie de sărbătoare, cu steaguri și unele cu muzici in frunte, dădeau un colorit inedit Bălgradului, care, in cursul celor două milenii de existență, n-a primit o masă de oameni atit de mare, atit de mindră și satisfăcută, intre zidurile sale. O surpriză plăcută a fost prezența unei masive coloane de mineri din Valea Jiului, care au bătut drumul lung pe jos, in vreme de iarnă, pentru a putea participa, alături de frații lor din toate colțurile Ardealului și Banatului, la marele eveniment.

(...) După o noapte de nesomn, in fine, s-au ivit zorile zilei mari de 1 decembrie 1918. Coloanele de oameni care soseau la adunare curgeau din toate direcțiile. Soseau in mase mari locuitorii din regiunile mai apropiate. Coborau moții lui Horia și Iancu din țara lor. Veneau mărginenii mindri cu mindre femei din regiunea Sibiului, veneau frații lui Aurel Vlaicu, din ținutul Orăștiei, soseau din toate părțile cete de oameni, transfigurați de fericire și emoționați de ziua mare care le-a fost dat să o trăiască.

Nici o notă de discordanță, nici un incident n-a tulburat atmosfera de mare sărbătoare. Ordinea desăvirșită in care inaintau aceste uriașe coloane de oameni era de-a dreptul miraculoasă. Participanții la adunare, in majoritatea lor, au făcut cinci ani de război, au fost dedați cu disciplina militară care le-a intrat in singe. Cu cintece patriotice și urale insuflețite ei inaintau militărește, in coloană de patru, spre locul unde urma să se țină, sub cerul liber, adunarea populară. Cum in interiorul cetății nu incăpea această masă imensă de oameni, evaluată la 100.000, adunarea populară s-a ținut pe platoul situat in nordul cetății.

(...) In drum, către biserică, spre marea mea uimire, văd un general purtind uniforma armatei române. Aici trebuie să remarc că la acea dată și noi, cei care făceam parte din gărzile naționale, purtam uniforma militară, insă uniforma veche austriacă K.U.K., avind acum pe chipiu in locul rozetei imperiale tricolorul românesc.Surpriza mea a fost așa de mare, că in primul moment nu știam ce am de făcut. Situația a lămurit-o generalul care m-a agrăit cu cuvintele : „Camarade, am venit să iau parte la adunarea națională. Fii bun, indrumă-mă spre locul adunării". I-am răspuns că adunarea se va ține abia la orele 10, iar acum este abia ora 8. M-am prezentat militărește spunindu-mi numele. Generalul mi-a răspuns că dinsul este generalul Leonte din armata română și că a venit să participe la adunare din proprie inițiativă, neoficială, deci nu reprezintă pe nimeni.

Ajungind la locul adunării, am prezentat și predat pe generalul Leonte celor din conducere, iar eu mi-am ocupat locul pe care mi-l desemnase secretarul general al adunării naționale. Eu cu, incă trei tineri delegați, am fost insărcinat cu controlul și preluarea mandatelor de la delegați, care s-au prezentat la adunare. Ne-am postat la intrarea in sală, pentru a ne indeplini datoria. Dificilă și ingrată sarcină. Pe cit de mare a fost disciplina maselor, care mărșăluiau spre locul unde urma să aibă loc adunarea populară, pe atit de mare a fost stăruința unui număr mare de participanți, in special intelectuali, care nu aveau mandat de delegat, dar care voiau cu orice preț să participe la Adunarea Națională din sală, in calitate de „public". In sala nu prea mare, abia era loc suficient pentru marele număr al delegaților. Femeile, pentru a fi ferite de imbulzeală, au luat loc in balcon. Cu ajutorul citorva delegați, am putut să ne indeplinim cu severitate insărcinarea primită (...).

In jurul orei 10,30 a izbucnit un uragan de urale in sală, cind au intrat și s-au așezat la masa prezidențială membrii Consiliului Național R.C. Am ințeles că misiunea noastră – a celor de la ușă – s-a terminat. Am inchis ușile și am intrat in sală, pentru a participa și noi in calitate de delegați la adunare. Mandatele adunate, așezate in ordine, au fost predate de noi secretariatului Marii Adunări Naționale, care le-a inminat Comisiei de verificare (...).

(...) Atmosfera din sală : entuziasm de nedescris, urale continue. Marea majoritate a delegaților stăteau in picioare. In sală nu era loc pentru 1.200 scaune. Cu tot frigul de afară, acolo era o căldură inăbușitoare. Delegații iși ștergeau cu batistele sudoarea de pe față. Cei mai mici de statură se străduiau să se ridice in virful picioarelor, ca să vadă desfășurarea adunării și pe conducători, nu numai să audă discursurile. Pentru aceasta, sărmanii, trebuiau să facă eforturi supraomenești. Elanul și entuziasmul a ajuns la paroxism, cind a fost citită și adoptată in unanimitate Hotărirea Marii Adunări Naționale, cuprinsă in nouă capitole. La sfirșitul adunării, toți cei prezenți au intonat „Deșteaptă-te Române !"

In timpul cit a durat ședința Marii Adunări Naționale din sală, pe platoul de lingă zidurile cetății, adunarea poporală a celor 100.000 de români, care au venit din toate colțurile Transilvaniei și Banatului să asiste la marele act al Unirii, se desfășura cu același entuziasm. Afară, rind pe rind, au urcat la tribună persoane din conducere care au părăsit ședința Marii Adunări Naționale, in acest scop, arătind poporului insuflețit insemnătatea momentului prin care trecem, și care țineau la curent mulțimea cu cele ce se discutau in sala de ședințe.

După terminarea lucrărilor din sală, populației de afară i s-a prezentat textul hotăririi Marii Adunări Naționale. Mulțimea a ascultat și urmărit cu mult interes și cu multă insuflețire textul moțiunii, manifestindu-și deplina solidaritate cu cele hotărite de Marea Adunare Națională.

După terminarea adunării, oamenii satisfăcuți și entuziasmați de evenimentul la care au participat, au plecat la vetrele lor, in rinduiala in care au venit. Aceeași perfectă ordine. Doar că fiecare ținea capul sus, pășea mindru, ca unul care și-a dat contribuția la alcătuirea Marii Uniri.

Dr. CORIOLAN BĂRAN

Cîntecul veșniciei

Odată cu evenimentele din toamna anului 1918, declanșate de prăbușirea frontului din Balcani, sutele de studenți români din Budapesta, intre care și eu, am pornit, cu inflăcărare și voioșie, spre Arad, cetatea unor numeroase lupte istorice, devenită in acel timp sediul central al Consiliului Național Român și al comandamentului Gărzilor Naționale Române. De acolo, noi, studenții, am fost repartizați in satele natale, ca, prin adunări populare, să organizăm consilii naționale locale și gărzi naționale, cărora le revenea sarcina și răspunderea in preluarea și exercitarea puterii locale.

Nu pot uita amintirile ce-mi duc sufletul inapoi la leagănul copilăriei mele, localitatea Pesac, cu faptele de aici, insuflețitoare pentru Unire.

De asemenea, cum aș putea uita că am fost un fericit participant la trăirea istoricului act istoric de la Alba Iulia, la acea manifestare de un viguros patriotism, a maselor populare, care au consfințit, prin voința lor, atit de indreptățită, Revoluția Marii Adunări Naționale ! Este de nedescris valul de insuflețire, entuziasmul frenetic a celor o sută de mii de participanți, care ii aclamau pe oratori și, infrățiți in aceeași adincă simțire, lăcrimau de bucurie, jucind Hora Unirii și cintind cintece patriotice. Ziua de 1 decembrie 1918 a rămas pentru totdeauna in inima mea, cum rămine cintecul veșniciei in scoica din Marea cea Mare.

GHEORGHE ANDRAȘIU

Entuziasmul de la Alba Iulia

In preajma călătoriei la Alba Iulia, m-am deplasat la Lugoj, pentru a mă consulta cu superiorii și cu unii corifei localnici ai Națiunii. La Episcopia Gr. Catolică am intilnit, intre alții, pe Ion Vidu, compozitorul și doinitorul Banatului, care, anterior, a indurat temnița. Ion Vidu tocmai trata cu cei prezenți chestiunea ce mă interesa, și, arătind eu motivul pentru care m-am dus la Lugoj, el cu ceilalți mi-au propus ca noi, cei de la sate, să nu călătorim cu tren special, care este mai periclitat, ci să ne amestecăm intre călătorii vreunui tren comun. La fel m-a sfătuit ulterior și marele cărturar și luptător Dr. Valeriu Braniște, pe atunci directorul ziarului „Drapelul".

Din Silagiu am plecat cinci persoane la Alba Iulia : Nicolae Rămneanțu, Simeon Cerneanțu, Gheorghe Sirbu, Gheorghe Borca și cu subsemnatul, Nicolae Lugoșianu, invățătorul conducător. In seara zilei de 29 noiembrie 1918, fiind aprovizionați cu alimente de drum, acești cinci ne-am luat „inima-n dinți" și am plecat spre destinație, ca, apoi, nu după puține emoții, in dimineața următoare să sosim cu bine la Alba Iulia.

Aici ne-am incolonat in imensa mulțime de la gară și sub faldurile mindrului nostru tricolor și in ritmele lui „Deșteaptă-te Române", am urcat spre cetatea lui Mihai, pe care, spre marea noastră satisfacție, am găsit-o fortificată și pregătită pentru orice eventualitate. Aflind că bănățenii sint intruniți intr-o sală separată, am tras acolo. Aici se discuta despre tratativele anterioare ale Conducerii, precum și despre hotăririle pe care trebuie să le ia bănățenii. La sfirșit, in unanimitate și cu mare insuflețire, ne-am declarat pentru Unire, fără condițiuni, cu Patria Mamă : România.

După acestea, cei cinci silăgeni am pornit prin oraș, căutindu-ne cazare pentru noapte. Pe drum se uita lumea după noi, admirind frumosul port bănățean, iar o doamnă, aflind de unde sintem, a exclamat : „Tăt Banatu-i fruncea" !, concomitent servindu-ne cu unele indicații de cazare. Am avut noroc : cei doi, mai bătrini, am primit adăpost, confortabil la o familie de bine, iar cei trei mai tineri, intr-o șură așternută cu fin din belșug și prevăzută cu mașini de gătit și incălzit mincările.

In dimineața zilei de 1 decembrie 1918, la sunetele clopotelor, lumea s-a indreptat spre cele două biserici românești (...). După serviciul divin de aici, cortegiul nesfirșit a pornit spre cetatea lui Mihai. In sala casinei militare s-au intrunit delegați, membrii Consiliului Național Român Central, ceilalți – afară, in Cimpul lui Horia. Deși cu greu, dar totuși mi-a reușit ca pe toți oamenii mei să-i bag in sală, unde eram inghesuiți ca sardelele in cutii. Aici priveam la autoritățile care veneau și urcau la tribună (...).

Peste tot și in permanență, a domnit o ordine exemplară, la care s-a remarcat disciplina și atitudinea vrednică de admirat a urmașilor lui Horia și Avram Iancu, a moților care, cu citeva săptămini inainte de adunare, au fost cercetați, instruiți și puși in mișcare ,in mare parte de profesorii și elevii școlilor de la Blaj.

Pentru entuziasmul delirant de la Alba Iulia nu există poet sau privighetoare care să-l poată cinta (...). Nimenea nu s-a plins de greutățile lapoviței, pe care o frămintau cu picioarele, căci sufletele tuturor se găseau sus, undeva in cosmos.

(...) In aceeași zi, spre seară, valurile de lume au inceput a se retrage, in trenurile supraincărcate și impodobite cu tricolorul românesc, duceau spre case, prin inimile miilor de călători, istorica hotărire, a Unirii. Intre aceștia eram și noi, cei din comuna Silagiu (...).

NICOLAE LUGOSIANU

Alba Iulia — Poarta Cetății

Acești oameni : ISTORIE

A sta de vorbă cu oameni care au participat la săvirșirea unor evenimente fundamentale in viața țării inseamnă, uneori, pentru sufletul nostru, mai mult decit citirea unor lucrări de istorie. Atunci simțim mai profund ca oricind marele adevăr că la temelia edificiului patriei sint zidite inimile oamenilor. Acest tulburător sentiment l-am trăit in anul acesta, in timpul indelungilor convorbiri cu unii dintre cei care și-au temeluit inima in eterna zidire a zilei de 1 decembrie 1918. Acum, la virsta venerabilei senectuți, aceștia mi-au mărturisit, cu o tinerească inflăcărare, cele trăite la Alba Iulia. Emoționat, in cuprinderea grăirii lor, mă simțeam con-temporan cu ei, pe cind erau tineri, acum 60 de ani, pe atunci cind dr. NICOLAE TABLE avea 21 de ani, fiind invățător, GH. ANDRAȘIU, student, avea cu un an mai mult, CORIOLAN BĂRAN implinise 24 de ani și iși incheiase studiile universitare, iar invățătorul NICOLAE LUGOȘIANU, avea doar 34 de ani.

Evocările semnate de C. Băran și N. Lugoșianu le-am extras din memoriile acestora, privind prezența lor la Alba Iulia ; insemnarea lui N. Table am desprins-o dintr-un volum al său, manuscris autobiografic ; iar nota lui Gh. Andrașiu face parte dintr-un referat pe care profesorul l-a redactat, spre a-l prezenta la unele manifestări consacrate aniversării a 60 de ani de la realizarea statului național unitar român.

AUREL TURCUȘ

televiziune

DUMINICĂ, 3 decembrie

8,00 Gimnastică la domiciliu. 8,15 Tot inainte! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Film serial pentru copii „Cartea junglei" episod. 15. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,15 De strajă patriei. 13,15 Telex. 13,20 Album duminical — cintați cu noi — muzică ușoară românească. 13,30 Rugbi: România — Franța, in campionatul european. Transmisiune directă de la stadionul Giulești. 15,00 Fotbal: (derbiul campionatului național) FC Baia Mare — Steaua (repriza a II-a). Transmisiune directă de la Baia Mare. 15,50 Woody, ciocănitoarea buclucașă. 16,10 Drumuri europene — Secvențe comice din filme românești — Șah-mat in. . . 15 minute! 17,50 Film serial „Linia maritimă Onedin" 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19.15 Reportaj de scriitor. 19,35 Antologii artistice — Gala rapsozilor populari (II). Spectacol realizat la Arad. 20,40 Film artistic „Omul care trece prin zid" Premieră pe țară (fr). 22,15 Telejurnal — sport.

LUNI, 4 decembrie

16,00 Telex. 16,05 Emisiune in limba maghiară. 16,55 Agendă teatrală. 19,05 Efigii lirice. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Roman foileton — Putere fără glorie. 21,10 Orizont tehnico-științific. 21,40 Interpreți ai cintecului popular. 21,55 Cadran mondial. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 5 decembrie

9,00—12,00 Program de dimineață. 15,00 Campionatul mondial de handbal fem. : România Polonia. 16,05 Teleșcoală. 16,55 Curs de limbă engleză. 17,15 Din cartea naturii. Inscripții in alb. 17,45 Pagini de muzică românească. 18,20 Lecții Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 18,45 Mari ansambluri. „Maramureșul" din Baia Mare. 19,00 Tribuna Tv. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei in economie. 20,00 Ancheta Tv. 20,25 Seară de teatru. Locuitorii scenei de William Saroyan. 22,00 Țară de cintec, țară de dor. Muzică ușoară românească. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 6 decembrie

9,00—12,00 Program de dimineață. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă germană. 17,45 Tragerea Pronoexpres. 17,55 Consultații medicale. 18,10 Imagini din Finlanda. 18,30 Telecronica pentru pionieri. 18,45 Festivalul Național „Cintarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile ! 20,10 La ordinea zilei in economie. 20,20 Telecinemateca. Ciclul „Mari regizori". Zădărnicia orgoliului. Producție a studiourilor americane. 21,55 La steaua, Melodii pe versuri de poeți clasici. 22,15 Telejurnal.

JOI, 7 decembrie

17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limba rusă. 17,45 Melodii populare. 18,00 Campionatul mondial de handbal feminin : România — Olanda. Transmisiune directă de la Bratislava. 19,05 Film serial pentru copii. Sinddbad marinarul. Episodul 16. 19,30 Telejurnal. 19,50 Comentariul zilei. 20,00 Ora tineretului. 20,50 Melodii celebre din filme, operete și musicaluri. 21,15 Din cartea naturii. Poteci de munte. Film documentar artistic. 21,55 Poeții cintă patria. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 8 decembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca. 11,30 Corespondenții județeni transmit . . . 11,45 Din creația corală românească. 17,00 Telex. 17,05 Emisiune in limba germană. 19,05 Invățămint-educație. Partenerii școlii — părinții. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Prim plan. 20,15 Film artistic : Două dioptrii de prezbitism. Premieră TV (bulgar). 21,45 O arie pe măsura timpului nostru (III). 22,15 Telejurnal.

SIMBĂTĂ, 9 decembrie

12,30 Telex. 12,35 Curs de limbă spaniolă. 12,55 Curs de limbă franceză. 13,15 Concert de prinz. 14,15 România pitorească. Drumuri și popasuri. 14,45 Din cununa țării mele — melodii populare. 15,00 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm . . . 15,15 Stadion. Magazin sportiv in imagini. 16,15 La volan. 16,30 Agenda culturală. 16,55 Clubul tineretului. 17,45 Cronica politică internă și internațională. 18,10 Antologia filmului pentru copii și tineret Buster Keaton in filmul „Generalul". 19,30 Telejurnal. 19,50 Viața rațională. 20,00 Teleenciclopedia. 20,30 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,20 Intilnire cu satira și umorul. 21,50 Telejurnal. Sport. 22,05 Melodii românești de ieri și de azi.

Din tinerețea publicistului și poetului N. Roman

Cunoscut îndeosebi în calitate de secretar de redacție al gazetelor scoase de Camil Petrescu, în perioada sa bănățeană, (aspecte pentru care sînt elocvente mărturisirile din volumul lui Camil Petrescu, **Trei primăveri**, apărut sub îngrijirea lui Simion Dima, la Editura Facla, 1975), Nicolae Roman se distinsese deja prin cîteva acțiuni politice și culturale, asupra cărora ne vom opri, cu ajutorul unor documente, în cele ce urmează.

Nicolae Roman s-a născut la 5 august 1900 în satul Ritișor, de lîngă Vîrșeț, din părinții țărani, Lezăr și Cătălina. Deși om simplu, tatăl său era un pasionat cititor al publicațiilor românești, pasiune transmisă și fiului, de a cărui instrucție s-a ocupat îndeaproape. După ce a terminat cele șapte clase primare, cu învățătorul Teodor Răbăgia, a urmat cursurile la liceul de stat din Lugoj. În acest din urmă oraș a locuit la pensiunea Anei Cobilaș din strada Făgetului nr. 24, împreună cu Ioan Țenchea, fiu de țărani din Hitiaș, cu care va rămîne prieten o viață întreagă. Aici și acum se naște ideea unei reviste literare, dar care nu va lua ființă decît peste cîțiva ani. Primul număr din „Zorile", denumire simbolică ce concretiza starea de spirit a românilor bănățeni din acele timpuri de speranță, a fost salutat cu căldură de Camil Petrescu („Țara", din 7 ianuarie, 1921).

Ne găsim către sfîrșitul primului război mondial. Informațiile apărute în presă, inclusiv în „Drapelul", vorbesc despre deruta armatei imperiale, despre accentuarea luptelor pentru eliberarea socială și națională, despre intruniri muncitorești, demonstrații și greve, evenimente care prevestesc inevitabila prăbușire a imperiului austro-ungar. La 31 octombrie 1918 ia ființă Consiliul Central Național Român, a cărui autoritate este întărită prin înființarea Gărzilor naționale românești. Printre primii care s-au înrolat voluntar în Garda națională română din Lugoj a fost și elevul din clasa a VI-a de liceu, Nicolae Roman. Cînd Consiliul Național Român a convocat Marea Adunare de la Alba Iulia, pentru 1 decembrie 1918, peste 100.000 de români au răspuns la apel. Dintre aceștia, 1.228 au fost delegați oficiali, aleși ai circumscripțiilor electorale sau reprezentanți ai unor organizații profesionale și culturale. Din partea Gărzii naționale „a orașului Lugoj și a Comitatului Caraș-Severin" au avut astfel de mandat C. Grozăvescu, Dr. Aurel Ciupe, Virgil Bocu, Const. Tunei, Statie Demetrovici, George Bogdan și **Nicolae Roman** (Cf. **Marea Unire de la 1 Decembrie 1918**, Biblioteca despărțămîntului Asociației Astra, București, 1943, p. 63).

De-abia reîntors, N. Roman face o expunere amănunțită a celor auzite și văzute în cetatea visurilor românești, subliniind răspicat rezolutia finală: „vrem unirea cu Țara Românească!", în fața elevilor români ai liceului de stat, întruniți în celebra sală lugojeană „Concordia", sub președenția de onoare a lui dr. Aurel Mihăescu. Modul în care s-a desfășurat întrunirea este consemnat în **„PROTOCOLUL, (luat în Lugoj, la 2 dec. 1918, în prezența tuturor studenților români ai gimnaziului din Lugoj). Nicolae Roman deschide adunarea și propune ca să ne constituim într-o „LIGĂ PENTRU DREPTURILE STUDENȚEȘTI" și într-o „SOCIETATE DE LECTURĂ". Propunerea s-a primit unanim și s-a hotărît ca societatea să aibe următoarea numire: SOCIETATEA DE LECTURĂ «MIHAI VODĂ VITEAZUL" A STUDENȚILOR DIN LUGOJ" Prezident de onoare al Societății este ales Dr. Aurel Mihăescu iar prezident este desemnat Nicolae Roman. După alegerea comitetului de conducere s-a hotărît ca toți ceilalți studenți români să fie primiți în Societate, și anume: cei din clasele IV–VIII ca membri ordinari, iar cei din cl. I–III ca membri auditori ai Societății...**

Prima ședință, festivă, a societății s-a ținut în 8 decembrie 1918, fiind deschisă de N. Roman care a spus printre altele: **„Noi ne-am constituit în societate în prima linie spre a învăța să vorbim și scrie corect românește, iar în a doua linie, spre a cîștiga drepturile studențești...".** În program: **Deșteaptă-te române**, în interpretarea corului condus de Filaret Barbu, recitarea aceleiași poezii de către elevul Coriolan Prosteanu, evocarea lui Caius Văleanu despre **Mihai Vodă Viteazul** și, în încheiere, conferința lui N. Roman, intitulată **Despre estetică**, urmată de **Imnul Unirii**, cîntat de cor și de întreaga asistență.

Din **Anuarul I al liceului de stat „Coriolan Brediceanu" din Lugoj**, pe anul școlar 1919–1920, publicat de Dr. Victor Birlea, directorul liceului, aflăm că **„Societatea de lectură «Mihai Viteazul» a elevilor, înființată în anul 1918... a devenit, la 25 noiembrie 1919, societate de lectură a liceului, cu același nume și scop, sub conducerea d-lui prof. Dr. I. Bolboca"** (p. 6). Tot în acest **Anuar** găsim numele lui N. Roman figurînd în clasa a VII-a, dar ca **elev particular**, cu specificarea „s-a retras" (p. 20).

Cu ocazia „întîlnirii colegiale de zece ani după absolvirea liceului a promoției 1921–22", șeful acestei promoții, fost președinte al „Societății de lectură «Mihai Vodă Viteazul»", în anul absolvirii, Dr. Ioan Țenchea, s-a referit, în discursul său, și la tovarășul de luptă și idei din anii care au precedat Unirea și din momentul magnific al realizării ei, N. Roman: **„Pentru elevii români de la liceul maghiar de stat din Lugoj, data de 1 Decembrie înseamnă începutul renașterii spirituale. Punctul de plecare al operei de renaștere îl constituie înființarea Societății de lectură «Mihai Vodă Viteazul». Purtați de entuziasmul grandioasei manifestări istorice de la Alba Iulia, elevii români din clasele superioare se adunară, la 2 decembrie 1918 și hotărîră să pună bazele unei grupări în cadrele și sub auspiciile căreia să-și cultive limba maternă, pe care n-o cunoaștem decît foarte sumar, și să studieze monumentele reprezentative ale culturii românești. (...) Vorbind despre începuturile societății de lectură, se cuvine să ne aducem cu multă afecțiune aminte de purtătorul nostru de cuvînt al năzuințelor noastre din acele clipe, de poetul Nicolae Roman, elev în cl. VI. „...El ne-a istorisit cel dintîi grandioasele evenimente petrecute în ziua premergătoare la Alba Iulia, și nu vom uita niciodată accentele de patriotică și înțeleaptă îmbărbătare ale verbului său înaripat. Tot el a fost și primul președinte al societății de lectură, post pentru care îl desemnară calitățile sale și mai ales cunoașterea limbii și literaturii românești"** (**Anuarul VI al liceului de băieți „Coriolan Brediceanu" din Lugoj**, publicat de prof. Dr. Aurel E. Peteanu, directorul liceului, Lugoj. 1945, p. 224).

Aceste documente vorbesc despre un episod strîns legat de actul Unirii din 1 Decembrie 1918 – dovadă a idealurilor de emancipare de care erau animați tinerii români în acele momente, dar și a deciziei lor de a transforma aceste ideaiuri în fapte. Pentru rolul jucat în acest episod, N. Roman merită să rămînă în memoria noastră, a celor care ne bucurăm de realizarea visurilor care au fost și ale sale.

GEORGE C. BOGDAN

DIN STEMA ȚĂRII – ZESTRE

Sub mîinile noastre, albinele
Frămîntă mireasma fructelor
Și păduri de ochi aplaudă defilarea
Semințelor
Din rocă selenară și iarbă crudă.
Sub pașii noștri, păsările
Înhamă veșnicia și ară
Meridiane
De peste ani, de peste munți,
Din însăși vrerea verbului a fi,
Ne vin în singe, în umblet,
Carate și lumina sfîntă,
Din stema țării – Zestre –

CORINA VICTORIA SEIN

INIMA

Nu s-au putut brăzda fruntarii
între inimile românilor,
cum nu poți trage reci hotare
pe boltă, între astre.

Dacă-am fi pus oricînd
inimile neamului pe un taler,
al unei cumpene de lemn străvechi
ca vatra codrului,

celălalt taler, ridicat
în crugul vremii,
ar fi rodit o inimă românească,
grea cît pămîntul patriei.

AUREL TURCUȘ

CÎNTEC ÎNTREG

Să fie astăzi cîntecul întreg
și gîndul nostru întregit să fie,
făcut-au bunii noștri legămînt,
ca să unească glie lîngă glie.

Crinul mărturisirii astfel înflorise
ca alba frunte-a Albei noastre Iulii;
e darul nostru cîntecul întreg
și tricolorul sfînt al națiunii.

OCTAVIAN DOCLIN

Nicolae Popescu și ideea unității naționale

Activitatea militant-patriotică a celui mai mare pictor bănățean din secolul al XIX-lea a avut largi ecouri în presa vremii și a fost subliniată, ulterior, cu diverse ocazii, de numeroși cercetători. Nu este lipsit de interes să reamintim că Nicolae Popescu a fost creatorul costumului național al deputaților români din Dieta Ungariei, portretistul „Românilor anteluptători din Dieta Ungariei în 1861".

În Muzeul Banatului din Timișoara se păstrează un desen – schiță de compoziție – dedicat Unirii Principatelor Române. Este, de asemenea, bine cunoscută intenția sa de a edita un album fotografic al scenelor Columnei Traiane. În acest scop, pictorul intrase în corespondență cu Vicențiu Babeș, Iosif Vulcan și Timotei Ciparu. Din păcate, albumul nu a putut să fie editat, datorită nerealizării numărului de „Premuneranți". Simpla enumerare a acestor inițiative și înfăptuiri este elocventă pentru a susține afirmația că ideea unității naționale a românilor de pe ambele versante ale Carpaților a fost o constantă a gîndirii și activității artistului. Două evenimente istorice – Unirea Principatelor Române și anexarea abuzivă a Banatului la Ungaria – marchează perioada budapestană și începutul celei vieneze, a studiilor lui Nicolae Popescu, și readuc în conștiința românilor figura Marelui Mihai. Barometrul sensibil al stării de spirit a națiunii române, studențimea din Pesta ia inițiativa difuzării unei imagini a lui „Mihailu Eroulu"; suma realizată din vînzarea acestei litografii urma să servească ajutorării materiale a tînărului artist N. Popescu.

Această litografie constituie actul prin care Nicolae Popescu intră în conștiința publică a epocii sale. Readusă în atenția cercetătorilor de Petre Oprea, litografia a rămas necunoscută pînă în prezent. Recent, am descoperit în colecția Ștefan Crișan, din Lipova, o litografie nesemnată, reprezentînd pe „MIHAILU EROULU, PRINCIPELE ROMANILORU", apărută în „Provedietura" lui S. Filtsch, din Sibiu, în anul 1861. Deși ușor deteriorată, lucrarea permite un studiu amănunțit.

Pentru a ne convinge dacă litografia descoperită de noi se poate atribui lui Nicolae Popescu, am efectuat o analiză critică a surselor documentare contemporane. Paternitatea lui Nicolae Popescu este atestată de necrologul publicat în „Telegraful Român", din 17.I.1878. Trecînd în revistă relatările din „Concordia" anului 1861, putem remonta filmul evenimentelor. În 1860, la începutul perioadei sale vieneze, Nicolae Popescu face un desen, reprezentînd pe „Mihaiu Eroulu", după care se execută o litografie în atelierul lui R. Rohn din Pesta. De distribuirea litografiei și încasarea venitului realizat se ocupă Partenie Cosma, care întîmpină însă unele greutăți, ceea ce-l determină să publice un apel pentru achitarea restanțelor. În „Concordia" din 29. oct./10 nov. 1861, la rubrica varietăți se anunță apariția în tipografia lui S. Filtsch din Sibiu a „Istoriei Naționale pentru tinerimea română" de Atanasie Marienescu." (...) tot acolo a ieșit și „Amiculu Poporului". calindar pe 1862, compus de V. Roman. Între altele, cu calindaru ca premiu se dă portretulu lui Mihailu Eroulu calare. Prețul e de 56 cr. și aşișdere il recomandam onoratului publicu".

Merită să fie remarcată „coincidența" apariției litografiei concomitent cu opera lui Atanasie Marienescu (editorul albumului de port românesc, executat de N. Popescu) și distribuirea cu calendarul „Amiculu poporului" pe 1862, întocmit de editorul și redactorul „Concordiei" Visarion Roman. Prețul litografiei a fost redus pentru a facilita distribuirea și a spori ajutorul destinat artistului.

Pe baza acestor argumente, împărtășim punctul de vedere al lui Petre Oprea și îl considerăm și noi pe N. Popescu autorul litografiei apărute la Sibiu. Analiza litografiei ne-a demonstrat că Nicolae Popescu a utilizat ca model pentru figura Voievodului bine cunoscuta gravură a lui AEGIDIUS SADELER. Pe un fundal sugerat de pădure, Mihai este surprins într-o oprire zvicnită a armăsarului alb. Expresia feței Viteazului degajă o energie stăpînită în contrast cu tristețea profundă a ochilor săi. Vestimentația și sabia sînt de factură apuseană, iar chenarul litografiei prezintă la colțuri elemente florale și geometrice stilizate, utilizate ulterior de artist și în zugrăvirea unui monument din Tg. Jiu. Unele imperfecțiuni ale racursiurilor și în desenarea mîinii și piciorului și în firescul cutelor hlamidei voievodale demonstrează că este vorba de o lucrare de tinerețe, dar o apreciere estetică excesiv de severă este nejustificată în cazul unei opere de tinerețe, încărcată de valențe politice la data apariției sale.

În preajma celor 60 de ani de la Marea Unire să nu uităm încercarea de pionerat a lui Nicolae Popescu și să ne amintim – cu firească mîndrie – că, în zilele noastre, unul din cele mai semnificative monumente închinate faptelor viteazului, la Gurăslău, este opera sculptorului timișorean Victor Gaga.

VIRGIL FEIER

Dimitrie Cantemir – de Ion Irimescu

„Pe-al nostru steag e scris Unire...”

(Urmare din pag. 1)

și instituțiile timișorene — români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități — reprezentanți ai vieții științifice și culturale, generali, ofițeri, studenți și elevi. Adunarea a fost deschisă de tovarășul **Radu Bălan,** prim-secretar al Comitetului municipal de partid, președintele Comitetului executiv al Consiliului popular municipal. Despre semnificația marelui moment aniversar a vorbit tovarășul **Mihai Telescu,** membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean de partid, președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean.

Piatră de hotar în dezvoltarea României moderne, Unirea de la 1918 a fost corolarul aspirațiilor de secole ale întregului popor, pentru eliberare națională. Cuvîntarea tovarășului Mihai Telescu a parcurs marile etape ale istoriei poporului nostru, popor unitar, care și-a afirmat în veacuri continuitatea și individualitatea. Întemeierea acum 2050 de ani a statului dac centralizat și independent creat de Burebista, unirea politică a țărilor române înfăptuită de Mihai Viteazul, revoluția lui Tudor Vladimirescu, revoluția de la 1848, Unirea Principatelor române la 1859 proclamarea independenței de stat a României la 9 Mai 1877 — sînt tot atîtea pietre de temelie ale actului istoric de la 1918, consecință firească, legică, a unui îndelungat proces istoric. În cursul unor îndelungate procese istorice, muncind laolaltă și luptînd împreună pentru libertate și dreptate socială, în condiții istorice specifice, românii, germanii, maghiarii și sîrbii de pe meleagurile timișene, animați de voința realizării acelorași deziderate, s-au integrat în amplă luptă a întregului popor pentru făurirea unui stat național unitar, se arată în cuvîntarea tovarășului Mihai Telescu. Actul de la 1 Decembrie 1918 a exprimat voința întregului popor român, a tuturor locuitorilor, indiferent de naționalitate, fapt pe care îl atestă și adeziunea la acest act grandios a numeroși reprezentanți ai naționalităților conlocuitoare.

Cursul istoriei a dovedit însă că actul Unirii, deși a creat condițiile dezvoltării unei societăți moderne, nu a reușit să rezolve marile probleme care frămîntau România. În aceste condiții, proletariatul, în frunte cu partidul său revoluționar, își propune sarcini noi, devine stegarul luptei pentru transformarea democratică a societății, pentru înfăptuirea aspirațiilor fundamentale ale oamenilor muncii. În cuvîntare s-au subliniat în continuare profundele transformări economice și sociale din viața poporului nostru, insuflînd acestuia încredere în forța și viitorul său, implicîndu-l din ce în ce mai activ, mai conștient și mai responsabil în înfăptuirea politicii partidului. Subliniind aportul oamenilor muncii timișeni — români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități —, tovarășul Mihai Telescu a trecut în revistă principalele succese, cele mai importante mutații calitative înregistrate în economia județului nostru.

Referindu-se în continuare la activitatea internațională a partidului nostru, tovarășul Mihai Telescu a relevat adeziunea unanimă a comuniștilor, a tuturor locuitorilor județului la politica internă și externă a partidului, la poziția principială a delegației românești, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în legătură cu problemele dezbătute la recenta sesiune a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varsovia.

Într-o atmosferă de ardentă adeziune, participanții la adunare au adoptat textul unei telegrame adresate Comitetului Central al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu.

„Pe-al nostru steag e scris Unire“, au fost primele cuvinte rostite în spectacolul festiv ce a urmat amplei cuvîntări. Organizat și coordonat de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, spectacolul, de o remarcabilă ținută culturală, de o înaltă profesionalitate, a urmărit transpunerea artistică a unei teme : permanența ideii de unitate și independență la români. Perfect adecvată momentului aniversar, ideea a fost susținută coerent de un mare număr de forțe artistice profesioniste și amatoare. Într-o oră de artă autentică a fost străbătută întreaga istorie a poporului, cu mijloacele poeziei, prozei, muzicii, baletului. Evocarea numelor legendare ale istoriei prin versuri inspirat selectate și rostite la o înaltă tensiune emoțională de actorii Monica Mihăescu, Mircea Belu, Traian Buzoianu, Miron Nețea, Eugen Moțățeanu a fost vibrant patetică. Aportul corului mixt (al Filarmonicii de stat „Banatul“, al Operei Române, corala „Sabin Drăgoi“) și al orchestrei Filarmonicii „Banatul“, conduse de Diodor Nicoară au susținut în mod remarcabil principalele momente ale evocării poetice. Momentul apoteotic al rememorării istoriei a fost atins prin recrearea atmosferei Unirii de la 1918. Omagiul adus în continuare luptei revoluționare a clasei muncitoare, partidului comunist, conducătorului său, prezentului socialist al României, viitorului său comunist s-a constituit într-un al doilea moment impresionant al spectacolului, la reușita căruia și-au mai adus contribuția ansamblul de balet al Operei Române, orchestra Ansamblului „Banatul“, corul și fanfara militară. „E scris pe tricolor unire“, s-a putut auzi la sfîrșitul spectacolului. Cuvinte aflate pe buzele și în cugetul celor peste două mii de timișoreni care în după-amiaza zilei de 28 noiembrie a anului 1978 aduceau un adînc omagiu trecutului, prezentului și viitorului marii istorii a României.

REPORTER

CULEG ETERNITATE

Coregrafia tihnei valsează peste țară ;
Dospește împăcarea în fiecare prag.
Cu lamura virtuții crescută-n subsiioară,
Și cu stindarde albe, prin cosmos mă propag.

De-atîta bucurie falangele îmi cîntă
Iar plasma-mi dă în clocot ca vinu-n poloboc ;
Trăiesc în vatra care mi-e zilnic tot mai sfîntă,
Cu plaiurile sale luate la un loc !

Pe inimă îmi zburdă ghirlande colorate ;
Tot ce ating răsare în chip de tricolor !
E parcă dintre stele culeg eternitate,
Ca să mă ung pe suflet cu zodiile lor !

Valsează zina păcii de-olaltă cu Carpații,
Și sîngele îmi zburdă ca vinul peste cep !
Știindu-mă odrasla acestei calde nații,
O altă fericire mai mare nu pricep !

GHEORGHE AZAP

echo

Sesiunea științifică jubiliară

În data de 27 noiembrie, în Timișoara a avut loc o prestigioasă manifestare cultural-politică : **Sesiunea jubiliară de comunicări științifice, organizată de Comitetul județean Timiș, în întîmpinarea aniversării a 60 de ani de la făurirea statului național unitar român.** În ședința plenară din Aula Magna a Universității din Timișoara, tovarășul **Ilie Morodan,** membru supleant al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, secretar al Comitetului județean de partid, a susținut expunerea : **„Făurirea statului național unitar român, moment crucial în lupta maselor populare pentru libertate și progres“.** Bogatul program al Sesiunii a fost structurat pe șase secțiuni : **Unirea în conștiința și lupta poporului român ; Banatul și Unirea din 1918 ; Filozofie și socialism științific ; Economie politică ; Politica economică a P.C.R., Literatura și idealul Unirii.** Cele peste o sută de comunicări științifice au fost susținute de activiști și lectori ai Comitetului județean de partid, de cadre didactice, cercetători muzeografi și studenți.

Comunicările și dezbaterile pe marginea lor au evidențiat, în baza unei largi documentări, importanța actului istoric de la 1 decembrie 1918, realizat în urma unei lupte seculare a poporului român pentru libertate, unitate și neatîrnare, contribuția bănățenilor la înfăptuirea statului național unitar român, împlinirea idealurilor maselor populare, în anii construcției socialismului, cînd s-a desăvîrșit unitatea de monolit a întregii națiuni, în jurul Partidului Comunist Român. Reliefîndu-se marile realizări economico-sociale ale României socialiste, creșterea prestigiului țării noastre în lumea contemporană, comunicările științifice au relevat, totodată, luminoasele perspective ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, contribuția oamenilor muncii din județul Timiș, la înflorirea patriei.

D. S.

panoramic

● Din bogatul program de activități cultural-educative, al Bibliotecii Județene Timiș, dedicate Unirii din 1918 : expuneri, simpozioane, recital de poezie, șezătoare literară, întîlnire cu martori oculari ai Unirii, organizarea unei expoziții jubiliare.

● „60 de ani de la făurirea STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN“ este genericul expoziției documentare de la Filiala Arhivelor Statului. ● Scriitori la șezători. (Greu de comasat într-o știre bogata agendă a Asociației noastre din ultima săptămînă). Ion Arieșanu, Aurel Gheorghe Ardeleanu, Lucian Bureriu, Alexandru Deal, Valentina Dima, George Grumur, Șerban Foarță, Dorian Grozdan, Mircea Șerbănescu, Ion Dumitru Teodorescu, Aurel Turcuș, Damian Ureche, Vasile Versavia s-au întîlnit cu publicul la Liceul industrial de chimie, la Buziaș, Jimbolia, Tomești, Arad. ● Medalion „Anghel Dumbrăveanu“ la Clubul „Industria lînii“, cu contribuția lui Mircea Șerbănescu și Ion Neață, a unui grup artistic al Clubului și cercul literar al Școlii generale nr. 21. ● Eveniment artistic interpretarea în concepția artistului emerit Nicolae Boboc a poemului simfonic „O viață de erou“ de Richard Strauss. ● Timișorenii de la I.M.A.I.A. au obținut premii la un festival organizat de Consiliul județean al sindicatelor Vrancea. ● Fază de masă în cadrul actualei ediții a Festivalului național „Cîntarea României“ : formații ale Clubului C.F.R. „Tehnolemn“, „Constructorul“.

L. BURERIU

cenaclu

După cum a fost anunțat, ședința de marți (28 noiembrie) a **Cenaclului Asociației Scriitorilor și al revistei Orizont** a fost dedicată dramaturgiei. Astfel, grație unui însuflețit grup de actori ai **Teatrului Național din Timișoara** a fost făcut cunoscut spectatorului cenaclier un fragment din piesa **„Casa verde“** aparținînd dramaturgului **Aurel Gh. Ardeleanu.** La reușita serii, înainte de toate și-au dat concursul actorii **Eugenia Crețoiu, Camil Georgescu, Viorel Iliescu, Horia Ionescu** și **Ștefan Sasu** care s-au apropiat cu căldură de litera textului. După un scurt moment introductiv, menit să amintească tuturor că două piese ale aceluiași autor au cunoscut luminile rampei la Naționalul timișorean, **Mariana Corutiu,** secretară literară a Teatrului Național și, în acea seară, referentă sau co-referentă, semnala, pe bună dreptate, handicapul celor prezenți în sală care n-au cunoscut textul decît în clipa aceea, ca auditori. Despre piesă : „... e așezată sub semnul generalității ... desfășurarea faptelor este de tip clasic ... Schema piesei nu se axează pe un caz aparte : (notă :) sentimentul unei reluări de lectură ... există o creștere a tensiunii spre final ... (despre personaje :) sînt reușite cele două personaje negative ... personajul pozitiv e schematic, o pată luminoasă nenuanțată ... (din nou despre text :) piesa e ușor demonstrativă, didacticistă ... verbiajul personajelor este, dincolo de calitatea poematică a scrisului, uniform ... ceea ce face ca piesa să ducă spre poemul dramatic ...“ Criticul **Eugen Dorcescu** referent sau co-referent, descoperă : „... o structură spațială de profunzime a piesei formată din patru nivele în care se desfășoară acțiunea ... (spre) analogia alegorică finală în care faptul real, istoric, își găsește corespondențe ... În ansamblu, piesa este o reușită, un succes al autorului său ...“ **Petru Ilieșu** (caută, cere și dorește să vadă : „... acumulările petrecute în experiența teatrului contemporan ...“ și în piesa citită ; acuză : „... locurile comune — vorbirea-n pilde ...). **I. Strungă** apreciază textul dar cere : „... o metaforă mobilă, în final ...“ : nu e de acord cu ceea ce s-a spus despre verbiajul personajelor. În fine, autorul **A. Gh. Ardeleanu** : „... personajele au tendința de a se confesa ca și autorul, de altminteri, ceea ce ...“ (la publicarea unei piese nu sînt plătite nici indicațiile regizorale necum explicațiile de pe margine). Ședința a fost condusă de scriitorul **Mircea Șerbănescu,** care în cele de pe urmă acreditează ideea că : „o îmbinare a celor două referate prezentate poate duce pe autor în dreptul celor mai bune rezultate ...“ Despre piesă : „... este necesară o mai puternică încărcătură dramatică ...“.

MATHEI ITTU

Festivalul internațional de poezie — TIMIȘOARA 1978

Marți, 5 decembrie, ora 17,30 va avea loc, în Aula Magna a Universității din Timișoara, un Festival internațional de poezie, cu participarea unor poeți din 8 țări : Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, Polonia, România, Ungaria, U.R.S.S. Își vor da concursul actori de la Teatrul Național din Timișoara.

LA TEATRUL DE STAT DIN ARAD, ÎN PREMIERĂ :

„Croitorii cei mari din Valahia” de Al. Popescu

Teatrul de stat din Arad și-a deschis noua stagiune sub semnul aniversării a **30 de ani de activitate.** În 1948, avea loc primul spectacol cu piesa „O zi de odihnă“ de V. Kataev. Spectacolul care inaugurează noua stagiune este o piesă istorică, **„Croitorii cei mari din Valahia“** de Alexandru Popescu. De la **„O zi de odihnă“** la **„Croitorii cei mari din Valahia“** este un drum istoric, într-adevăr drumul spiritual al culturii noastre spre un teatru în care istoria însăși a poporului nostru și-a transferat valențele sale dramatice din sfera factologiei în cea a sublimării artistice.

Deschiderea actualei stagiuni cu o piesă istorică, în care pulsează dramatic sentimentul identității naționale, e un omagiu adus rolului social-politic jucat de acest oraș — Aradul, de-a lungul vremii al rolului său în înfăptuirea Unirii din 1918, pe care o aniversăm.

„Croitorii cei mari din Valahia“ este mai degrabă un poem dramatic, în care substanța istorică se preschimbă în poezie, într-un lirism adecvat sufletului nostru de azi, astfel încît trecutul devine forță sufletească activă, ce potențează faptele prezentului. Într-un fel întregul spectacol tinde să răspundă parcă la acea întrebare dramatică : **pînă unde trecutul devine prezent, cît trecut e viu și activ în noi ?** Textul pune în evidență ideea de creație istorică și ni-l face contemporan pe Voievodul Basarab, în năzuința sa acută de a proteja și a crea identitatea de sine a unui neam ce pune stavilă factorilor exteriori care-i amenință ființa.

Momentele dramatice nu țin de construcția propriu-zisă, specifică textului teatral, ci de forța evocatoare a metaforei. Și voievodul, și poetul, și sculptorul sînt niște creatori. Năzuința lor cea mai adîncă e aceea de a muta în faptă istorică — respectiv în expresie artistică — ființa poporului din care fac parte. Așa se și explică momentele cele mai izbutite ale planului regizoral, în care regizorul **Iosif Maria Bita** operează concretizări scenice ale metaforei. Cînd voievodul duce în brațe un bolovan, faptul ca atare are semnificația înaltă de a-l sugera pe domnitor ca pe un **întemeietor.** Cînd poetul cere hîrtie, el are conștiința faptului că împrejurările istorice pe care le trăiește sînt demne de memoria viitorului. Păsim din metaforă în metaforă, iar întrupările scenice au și farmecul lor, dar și inadecvarea traducerii „materiale“ a sensului figurat al cuvintelor. Libertatea regizorală este libertatea pe care o permite metafora. Foarte largă. Dar tocmai din acest punct de vedere ea este adecvată.

În ceea ce privește jocul actorilor, rămîne ca un fapt plăcut și în aparență paradoxal că aceștia au știut să se „îmbrace“ în metaforă și să o poarte ca pe un costum al lor de toate zilele. Am asistat la o personificare vie, lucru ce ni se pare mai greu de realizat în acest caz, decît dacă ar fi fost vorba de o interpretare a unor personaje propriu-zise, cum sînt cele ale unei piese istorice tradiționale. **Ion Ștefan Bardua a avut prilejul — prin intermediul personajului voievodului — de a sublinia cu forță tensiunea dramatică — ce definește însăși activitatea unui domnitor patriot — aceea dintre aspirație și posibilitatea împlinirii. Tot astfel Dan Antoci** (Poetul) **sau Liviu Mărtinuș** — excelent și prin potrivirea fizică dintre el și **trudnicul sculptor.**

Dacă pleci de la spectacol și personajele își mențin individualitatea, asta înseamnă că actorii **Vasile Grădinaru** (Părintele Capelan) ori **Elisabeta Vancea** (Copilul de casă), ca și **Iulian Copacea** (foarte potrivit în rolul de „sfînt“) precum și **Alex. Firăescu** (Marele Croitor) și **George Șofei,** alături de **Teodor Vușcan,** (Vistiernicul) au izbutit să individualizeze simboluri, idei, metafore.

Sub aspectul interpretării actoricești, acest spectacol dovedește existența unui colectiv pe care **Victor Tudor Popa** (noul director) și regizorul **Iosif Maria Bita** îl pot valorifica în mari realizări viitoare.

Acest spectacol are și un alt merit. El sugerează implicit o întrebare de ordin estetic general : cît trecut, cît „document“ ar trebui să intre într-o imagine, transfigurată artistic a istoriei, și cît prezent sau actualitate putem să introducem — ca și artiști — în istoria îndepărtată, pe care o chemăm la viață în numele viitorului. Putem deci relua întrebarea lui Aristotel privind raportul dintre istorie și poezie.

VASILE VERSAVIA

sport

Un om cu tobă...

... este Constantin Rebengiuc, de fel din Baia Mare. Poartă și tobă și mustață. Grăiește curat. E un om fără pereche. Un om bun. Are 28 de ani de viață și mult mai puțini de muncă ; e olar. Pe lîngă meseria de bază, C. R. e șef al galeriei suporterilor echipei de fotbal din capitala Maramureșului. L-am cunoscut duminică dimineața, la o cafea, eu, iar el la un turț mic. „Am meci“ — își explica el cinzeaca. Apoi : „Am o logodnică în Timișoara ... Dacă n-am fi pierdut atîtea meciuri, am fi dat timișorenilor un punct. Mi-s dragi studenții, dar mai dragi ai noștri ... Zău, nu vă supărați. Știți versurile : Măi, Ariciu, fii atent / Sobru și cu plasament. Sau altele : Luptă Steaua de pomană / Că tot Baia-i campioană ...“.

Meciul l-am văzut alături de un înfocat suporter al băimărenilor, tînărul inginer Tiberiu Vigdorovits. Tristețea sa progresa de la 0—0, la 0—1, la 0—2. Mateianu făcuse și două schimbări absolut neinspirate (Roznai și Coller au ieșit din joc), iar Tibi, un mare prieten al Politehnicii timișorene, a avut tăria și frumusețea morală să zică, asemenea concurenților de la „Cine știe cîștigă“ : mergem mai departe !

De ce i-am evocat pe amîndoi ? Pentru că toba lui Costică a sunat doar zece minute. Apoi a amuțit. Și toba și tobosarul. Pur și simplu plîngeau de necaz. La pauză, mulți au părăsit arena și s-au dus acasă, să-și ascundă lacrimile. Alții — fără Costică — au aclamat : Poli ! Poli ! Și și-au huiduit idolii ...

Așa că, stimate Costică, om cu toba în inimă, află de la noi că fotbalul e atît de rotund și de buclucaș încît, dacă nu mergem mai departe — întreabă-l pe Tiberiu Vigdorovits —, stăm pe loc și nu ne alegem cu nimic. Că, vorba aia, nu depinde de o tobă, ci de o inimă. Fii sobru, Costică !

TEODOR BULZA

Pentru realizarea desăvîrșirii unității statale a României

În monarhia habsburgică, bintuită de contradicții interne și zguduită de eșecurile suferite pe toate fronturile, se amplifică și se generalizează lupta popoarelor pentru eliberare socială și națională, în ultimii ani ai primului război mondial. În timp ce Transilvania și Banatul sînt scena unor puternice lupte sociale și naționale, emigranții, care în anii războiului au fost siliți să ia drumul exilului, date fiind represiunile la care au fost supuși în țară, au desfășurat o activitate propagandistică, făcînd cunoscută lumii întregi legitimitatea luptei poporului nostru pentru desăvîrșirea unificării statului național român.

Încă în martie 1915 a avut loc la București un congres al românilor aflați vremelnic sub dominație străină. Participanți la această manifestație, Vasile Lucaciu, Ilie Gărmadă, Ioan Ursu, Emilian Slusanschi și alții, au demascat în cuvîntul lor politica reacționară, șovină, inițiată de autoritățile habsburgice, asuprirea feroce, lipsa totală de drepturi politice la care sînt expuse clasele de jos și populația românească din aceste teritorii.

În Rusia, la Darnița, în toamna anului 1917, se formează din foștii prizonieri români, printre care și mulți bănățeni, corpul voluntarilor români, care, în proclamația dată cu această ocazie, declară: **„cu jertfa vieții noastre sîntem gata să intrăm în luptă pentru împlinirea idealului nostru, de a uni tot poporul, tot teritoriul românesc din monarhia austro-ungară în una și nedespărțita Românie liberă și independentă".**

În America, emigrații în frunte cu V. Stoica, V. Lucaciu ajutați de misiunea diplomatică română, condusă de C. Angelescu, au organizat în lunile martie și aprilie o suită de manifestații în orașele: Chicago, Detroit, Cleveland, Indianapolis, Youngtown, punînd bazele „Ligii Naționale Române", la care au aderat sute de americani de origine română.

Prin activitatea sa, comitetul Ligii Naționale Române a reușit să informeze și să cîștige opinia publică americană pentru cauza dreaptă a românilor, iar unele personalități politice ca: Th. Roosevelt, Franklin Lane, W. Bullitt, Lansing ministrul de externe al Statelor Unite, au reușit să modifice poziția lui Wilson față de cauza României.

Emigranții din Franța, întrunindu-se la Paris în ziua de 30 aprilie 1918, au înființat Comitetul Național al Românilor. În procesul verbal de constituire al Comitetului Național al Românilor se protesta împotriva semnării păcii de la Buftea, București, impusă de germani, subliniindu-se printre altele: **„În acest moment, frații noștri liberi, care au adus la acuza dreptății toate sacrificiile omenești posibile, trăiesc, printr-un concurs de împrejurări fatale, o pace a violenței".** În continuare se arăta: **„Noi, românii din Transilvania și din alte țări subjugate de către Austro-Ungaria, aflați în Franța, întîlnindu-ne astăzi la Paris, ne angajăm să continuăm lupta pentru eliberarea noastră de sub jugul străin prin toate mijloacele, cu puterea noastră și cu ajutorul și participarea fraților noștri din România"**

Comitetul de la Paris a avut strînse legături cu prizonierii români din Italia, cantonați la Fonte d'Amore, lîngă Sulmona și Cittaducale. Edificatoare în acest sens este scrisoarea inedită din 12 iunie 1918, trimisă lui Zaharia Bârbu, președintele prizonierilor români, de către Traian Vuia (avută la dispoziție prin bunăvoința prof. Petru Cinghiță, din Lugoj) în care îl informa că **„generalul Iliescu a făcut toate demersurile pe lîngă autoritățile franceze în problema formării legiunii române".** În finalul scrisorii se preciza: **„Noi, românii din Transilvania, după multe persecuții, cărora au căzut jertfă și celelalte naționalități supuse monarhiei habsburgilor, am obținut o libertate, deși restrînsă, pe teritoriul Franței, grație demersurilor noastre și concursului fraților de peste munți".**

Într-o altă scrisoare, adresată la 20 iunie lui Aurel Spătaru, membru al Comitetului Român din Italia, se spunea: **„Vă comunicăm cu mare bucurie că ofițerii francezi, care au făcut parte din misiunea franceză pe frontul român și-au exprimat dorința de a lupta în legiunea română. Ei vorbesc românește ceea ce înlesnește comunicația cu soldații români".**

În ziua de 14 iulie 1918 sub egida Societății Franța – România, folosind momentul prielnic al aniversării zilei naționale a Franței, comitetul de la Paris al românilor a organizat o grandioasă manifestație, la care au participat personalități marcante ale vieții politice, culturale și științifice franceze, Paul Deschanel, M. Dubost, Louis Marin, Fr. Bouillon, L. Poincare, Ernest Lavisse, precum și reprezentanți ai comitetelor emigrației popoarelor asuprite din imperiul habsburgic. În alocuțiunile rostite, participanții au arătat că „Bastilia franceză a fost dărîmată din temelii de forțele revoluționare, dar în lume există o imensă „Bastilie", imperiul habsburgic.

În vederea realizării dezideratului de veacuri al poporului român: unirea Transilvaniei cu România, Comitetul Național al românilor a folosit o gamă variată de forme: memorii, conferințe, întruniri, manifestații publice, precum și o largă activitate publicistică, editînd ziare, broșuri și cărți. În coloanele ziarului „La Roumanie" și a revistei „La Transilvanie", precum și prin intermediul unor periodice franceze ca: „La Victoire", „Le Figaro", „Le Matin", „La Petite Republique", s-au făcut cunoscute opiniei publice europene principalele probleme legate de lupta românilor pentru apărarea drepturilor lor legitime, necesitatea constituirii statului național român unitar, România. La 6 septembrie 1918, la sediul coloniei române din Avenue de Champs Elysées, are loc reunirea tuturor comitetelor românești din Franța, care pun bazele Consiliului Național al Unității Române, din care a făcut parte și bănățeanul Traian Vuia.

La 12 octombrie, guvernul francez recunoaște Consiliul și își exprimă satisfacția de a intra în relații cu el. Acesta în strînsă colaborare cu celelalte comitete și organizații românești din Franța, Statele Unite și Italia, a desfășurat o muncă activă pentru susținerea aspirațiilor sociale și naționale.

După încheierea armistițiului de la Compiegne și încetarea războiului, activitatea românilor din emigrație a intrat în faza finală. Ei au continuat îndeosebi cu pregătirea materialelor necesare conferinței de la Versailles, argumentînd dreptul inalienabil al poporului român de a-și hotărî singur soarta sa, a recunoaște hotărîrea exprimată de voința maselor românești din Transilvania de a se uni cu România și de a realiza în felul acesta deziderатul secular: Unirea românilor într-un singur stat național liber și independent.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia ședinței jubiliare, a M.A.N. consacrată sărbătoririi Semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România, sublinia: „actul unirii a însemnat încununarea aspirațiilor de veacuri a poporului nostru pentru eliberare națională, rezultat al luptei duse de cele mai înaintate forțe social-politice ale vremii... Unirea din 1918, a reprezentat o adevărată piatră de hotar, în dezvoltarea României moderne".

DAN POPESCU

COGITO

Lui Ion Lăncrănjan

La drept vorbind noi sîntem
mai bătrîni decît strămoșii în vreme,
cu mult mai mult trecut suie în noi decît în ei;
tot așa cum vîrsta noastră de mîine
e mai bătrînă ca frăgezimea,
tot așa cum tinerele cauze nasc
urmări înțelepte, în cele din urmă...
De aceea uneltele lor sînt atît de copilăroase
încît le dăm mereu la o parte ca pe niște jucării...
Numai că ei sînt semințele
din care venim,
obîrșiile, și pentru totdeauna,
viețile noastre, ca plantele toamna,
izvodesc la capăt – cînd nu mai pot fi –
semințe de copii asemănătoare strămoșilor.

VASILE VERSAVIA

Socialismul a înfăptuit deziderатele Unirii

(Urmare din pag. 1)

revoluționare din mișcarea muncitorească și socialistă din România au trecut imediat după Unirea din 1918, la o intensă și largă acțiune ideologică și politică de unificare într-un singur partid revoluționar a conducerii clasei muncitoare, **„care să ducă înainte lupta clasei muncitoare din noua Românie spre realizarea idealului de dezrobire de sub apăsarea burghezo-capitalistă, pentru ca România nouă de astăzi să devină România socialistă de mîine".**

Crearea, la 8 mai 1921, a Partidului Comunist Român, salt calitativ în evoluția istorică a mișcării muncitorești din România, a ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a forțelor democratice și progresiste din România pentru drepturi și libertăți democratice, împotriva fascismului, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a statului român. Obiectivul principal al acestei lupte fiind răsturnarea orînduirii capitaliste și făurirea, pe ruinele acesteia, a unei noi orînduiri sociale. Acest deziderat, atît de scump poporului nostru își are începutul în victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944 înfăptuită cu succes de către forțele revoluționare, democratice, progresiste și patriotice din România conduse de P.C.R.

Act de cotitură revoluționară în istoria contemporană a poporului român, insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din august 1944 a deschis larg calea pentru desfășurarea victorioasă a revoluției populare, inaugurînd epoca unor profunde înnoitoare transformări în societatea românească contemporană. În același timp, insurecția a dus la eliberarea tuturor forțelor social-politice interesate în progresul societății românești. La unirea autentică, indestructibilă și ireversibilă a acestor forțe, la orientarea lor, de către P.C.R., în direcția înfăptuirii cu succes a sarcinilor majore ce le reveneau în lupta pentru instaurarea și consolidarea regimului democratic, crearea premiselor necesare trecerii la revoluția socialistă. **„Ceea ce n-a realizat și nu putea realiza regimul burghezo-moșieresc** – sublinia secretarul general al P.C.R., tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU, s-a realizat odată cu înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, cu trecerea la revoluția democratică și apoi socialistă, cu cucerirea puterii politice de către masele largi populare în momentul în care poporul a devenit cu adevărat stăpîn pe destinele sale, asumîndu-și rolul de făuritor conștient al propriei sale istorii libere și independente".**

Datorită politicii principiale promovată cu consecvență de către P.C.R., problema națională și-a găsit o deplină rezolvare în anii luminoși ai socialismului, desființîndu-se orice fel de discriminare de ordin național, asigurîndu-se deplina egalitate în drepturi și posibilitatea afirmării plenare în viața de partid și de stat a tuturor cetățenilor patriei noastre. Stăpîni pe propriile lor destine, clasa muncitoare, țărănimea cooperatistă, intelectualitatea, toți oamenii muncii din patria noastră – români, maghiari, germani și de alte naționalități – acționează strîns uniți în jurul P.C.R., pentru îndeplinirea neabătută a obiectivelor luminoase de prosperitate materială și spirituală trasate de Congresul al XI-lea al P.C.R. și de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977.

Făurită pe o nouă bază socială, economică și politică unitatea poporului nostru care este astăzi mai puternică ca oricînd, este rezultatul politicii științifice, creatoare a Partidului Comunist Român și totodată factorul stimulator al progresului ascendent generat continuu de concordanța intereselor fundamentale ale tuturor forțelor sociale care compun marea familie socialistă. Proprietari, producători și beneficiari, oamenii muncii din țara noastră, români, maghiari, germani și de alte naționalități conlocuitoare acționează strîns uniți sub conducerea P.C.R. în direcția dezvoltării și perfecționării într-un ritm rapid a forțelor de producție, modernizării structurii economiei, înlăturării rămînerilor în urmă datorate slabei dezvoltări din trecut, pentru situarea patriei noastre, pînă în anul 1985, din toate punctele de vedere, în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie.

„Toate acestea impun – sublinia secretarul general al P.C.R., tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 – **trecerea la un nou salt calitativ pe toate planurile vieții sociale, economice și politice".** Astfel, factorii calitativi, intensivi ai dezvoltării, promovarea fermă a cuceririlor științei și tehnicii avansate, realizarea substanțială a calificării producătorilor, raționalitatea organizării se afirmă ca pîrghii ale unui progres ascendent multilateral. Astăzi, țara noastră înfățișează imaginea unei societăți socialiste în plin avînt, caracterizată prin dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale, prin amploarea procesului de industrializare, prin afirmarea superiorității agriculturii socialiste, prin prestigiul internațional de care se bucură ca stat independent și suveran, factor activ la efortul care se face pentru destinderea și democratizarea relațiilor internaționale, respectarea independenței și suveranității, a păcii în lumea întreagă. Iată pentru ce e firesc și pe deplin justificat ca împlinirea celor 6 decenii de la făurirea statului național unitar român să fie sărbătorită astăzi de toți oamenii muncii, strîns uniți, mai mult ca oricînd în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** prin muncă și realizări, militînd pentru consolidarea libertății și suveranității patriei noastre socialiste, a marilor sale cuceriri revoluționare, a ridicării prestigiului de care România socialistă se bucură astăzi în întreaga lume, cîștigat prin efortul cu caracter permanent pe care îl depune în promovarea unei politici de echitate, respect, progres și pace.

Făurirea statului național unitar român a situat România interbelică într-un context nou pe planul relațiilor internaționale. Urmărind în politica externă o politică de bună vecinătate, de apărare a statu-quo-ului, a tratatelor de pace, România a fost nevoită, în perioada anilor 1918–1940, să graviteze în orbita politicii externe a Franței, Angliei și S.U.A., puteri care erau interesate în apărarea statu-quo-ului în Europa. Începînd însă cu instaurarea, la 6 septembrie 1940, a dictaturii militaro-fasciste, România a fost încadrată oficial în sfera de influență a Germaniei hitleriste. Este meritul incontestabil al victoriei insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944 și al schimbărilor profunde petrecute în țara noastră în anii revoluției socialiste de a fi asigurat României socialiste o reală și deplină independență bazată pe făurirea cu succes a noii societăți socialiste care conferă țării noastre un rol tot mai mare și mai activ pe arena vieții internaționale.

Promovarea consecventă a unei politici de prietenie și colaborare cu toate statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, egalității depline în drepturi, participarea activă la dezbaterea și revoluționarea marilor probleme ce stau astăzi în fața omenirii au asigurat și asigură României socialiste un prestigiu pe care nu l-a avut niciodată în trecut, i-au adus prieteni și prețuire pe toate meridianele globului. Iată de ce țara noastră de astăzi reprezintă traducerea în viață a idealurilor și speranțelor multor generații de înaintași, inclusiv ale înfăptuitorilor Unirii din 1918. De aceea, este pe deplin firesc, ca împlinirea celor 6 decenii de la făurirea statului național unitar român să fie sărbătorită astăzi de toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, strîns uniți în jurul P.C.R., a secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, acționînd pentru consolidarea libertății și suveranității patriei, a marilor cuceriri revoluționare, a ridicării prestigiului de care se bucură astăzi Republica Socialistă România.

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon: 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index: 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBL... „ASTRA"
...U

Proletari din toate țările, uniți-vă !

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

SENTIMENTUL UNITĂȚII

Un vibrant entuziasm, pornit din sufletul întregii națiuni socialiste a constituit atmosfera în care s-a desfășurat marea sărbătoare a poporului nostru, împlinirea a **șase decenii de la formarea statului național unitar român.** Însuflețirea patriotică a oamenilor muncii români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, din toate domeniile vieții social economice, tineri și vîrstnici, femei și bărbați, înaltul sentiment de angajare în fața istoriei propriului popor și țării au dat expresie unității întregii națiuni socialiste în jurul partidului în numele idealului comunist spre care înaintăm.

Este o impresionantă dovadă a realității acelui **unic cuget și unice simțiri** a întregului popor care constituie forța de astăzi a României socialiste, chezășia, totodată a făuririi neabătute a programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Sărbătorirea a șase decenii de la evenimentul, care la 1918 pecetluia voința milenară a celor de un grai și o simțire păstrați, din tată-n fiu ca păzitori ai bastionului carpatic și ai spațiului de cîmpie într-o unică matrice spirituală, constituie astăzi, pentru noi, prilejul afirmării depline a sentimentelor patriotice pe care le nutrim. Aceste sentimente care se traduc prin marile realizări obținute de toți oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării pentru ridicarea patriei pe noi culmi de propășire și civilizație, reprezintă fluxul vital al angajării fiecărui om, pe deplin constient de răspunderile care-i revin în fața istoriei, în fața viitorului țării.

Sărbătoarea anului șaizeci din viața statului național unitar român a fost marcată de strălucita cuvîntare a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU la Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale,** care a avut un adînc răsunet în conștiința întregii națiuni socialiste. Constituind un exemplu de principialitate patriotică și revoluționară în abordarea și analiza problemelor contemporaneității, cuvîntarea secretarului general al partidului a reprezentat, totodată, un minunat îndreptar practic pentru clarificarea unor complexe probleme ale politicii interne și internaționale, un mobilizator îndemn la unirea tuturor eforturilor în vederea rezolvării lor. Întreaga bogăție de semnificații a evenimentului a fost trecută în revistă, subliniindu-se un adevăr de esență, ce caracterizează climatul politico-social al României de astăzi — unitatea indestructibilă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în marea familie a constructorilor noii societăți.

„Intrăm în cel de-al șaptelea deceniu — spunea secretarul general al partidului în cuvîntarea sa cu prilejul marelui eveniment — **de la constituirea statului nostru național unitar cu hotărîrea fermă de a face totul pentru ca perioada ce urmează să se înscrie ca o treaptă nouă, superioară, pe calea dezvoltării multilaterale a patriei noastre, a ridicării României în rîndul țărilor cu un nivel de dezvoltare medie, a creșterii tot mai rapide a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor".**

Chintesență a voinței de bine și prosperitate pentru întreaga națiune socialistă, a voinței de pace, înțelegere și progres pentru toate popoarele în efortul lor continuu de edificare a unei lumi mai drepte și mai bune, cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul sărbătoririi a șase decenii de la formarea statului național unitar român s-a constituit într-o vibrantă chemare adresată întregului popor al României socialiste de astăzi de a acționa cu toată ființa sa pentru dezvoltarea și modernizarea economiei, pentru creșterea susținută a avuției naționale, pentru progresul tot mai rapid și multilateral al țării, spre culmile civilizației comuniste. Iată chezășia împlinirii depline a marilor deziderate pe care le-a purtat în cuget acest popor, pe care le poartă și astăzi la locul unde și-a păstrat nealterat sentimentul unității.

ORIZONT

IULIA ONIȚĂ, Ofrandă

ORIZONT 49

● (560) ● 7 decembrie 1978 ● anul XXIX

● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE — TIMIȘOARA '78

Sub cupola imprevizibilă a frigului, a unei ierni fără sau cu puțină zăpadă, parcă numai poezia a fost chemată, cu inefabila-i temperatură de vară eternă să adune aici, în Timișoara, poeți de pe mai multe meridiane într-un mare și unic festival al versului. Primul de acest fel în Timișoara, **Festivalul internațional de poezie** e un simbol al prieteniei, al legăturilor cîntecului de diferite graiuri ce se poate transforma într-o punte sacră între oameni. În invitația-program a festivalului se citește o tradiție, spunîndu-se : „S-a desfășurat la Timișoara, România, în zilele de 4, 5, 6, decembrie 1978, FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE, cu participarea unor poeți din 9 țări, împletind din vers și ritm cunună de aur prieteniei și eternei frumuseți. Ei au citit în fața publicului, au stat de vorbă cu colegii și admiratorii lor, au văzut și au ascultat ecou de viață contemporană într-un oraș al României de azi ; au adunat impresii și amintiri care vor stărui și se vor sedimenta, căpătînd parfumuri în cîntece viitoare sub semn de prietenie și artă".

Orașul de pe Bega, fiind leagănul acestui festival, a primit dintr-o dată guru de rai a poeziei. Timișoara, care n-a avut niciodată un Copou și tei legendari, a devenit dintr-o dată o grădină de cîntec. Cu ochii sufletului, peste treizeci de poeți au cuprins tortele aprinse ale Timișorii, la întîlnirile cu primarul orașului sau rectorul Universității, în vizitele de la Muzeul Banatului ori de la Stațiunea balneo-climaterică Buziaș. Desfășurat sub egida Uniu-

DAMIAN URECHE

(Continuare în pag. 6)

convorbiri

Cu criticul dramatic N. CARANDINO

— Stimate N. Carandino, în urmă cu zece ani, cînd am început să citesc revistele literare, erați socotit cel mai prestigios cronicar dramatic. Parcă văd și acum rubrica Dvs., în pagina a șasea din „Gazeta literară". Ați deținut-o, dacă nu greșesc, pînă în octombrie 1968, cînd revista și-a încetat apariția. Ce a însemnat pentru Dvs. această prezență săptămînală ?

— Datele pe care le menționați sînt absolut exacte. Sînt desigur cel mai vechi cronicar dramatic de la noi — dacă legăm data apariției în profesie cu ideea de continuitate. Ce privește adjectivele cu care mă gratificați, vă las răspunderea lor întreagă. Fiindcă de 15 ani încoace am publicat cronici dramatice în mai toate revistele din țară și din nici o revistă n-am plecat decît gonit. De ce ? E prea lung și inutil de explicat. Cît privește prezența mea săptămînală în cronică, ea a fost un fel de a contribui la lămurirea problemelor vechi or a generațiilor noi. Se vede însă că nevoie nu s-a simțit de asemenea contribuție, deoarece am fost nevoit să tipăresc în cărți ori „postrem" părerile mele despre spectacole.

— Mi-aș îngădui să vă rog să evocați începuturile publicistice. Ați tipărit în acei ani și literatură originală ?

— Despre începuturile în publicistică am scris mai pe larg în volumul de amintiri „De la o zi la alta", care urmează să apară la **„Cartea românească".** După o serie de colaborări în presa pariziană, am debutat în țară, la **„FACLA"** lui Ion Vinea. Am ajuns repede redactor șef, semnînd zilnic editorialele, reportajele parlamentare și conducînd „pagina doua". Alături de colegii mei Andrei Tudor, C. I. Șiclovanu, Oscar Lemnaru, Lascăr Sebastian, C. Panaitescu, Badea Marinescu și alții am răspuns de rubrica „Bazar", care era în realitate un fel de revistă literară zilnică. (Am fost unul din cei „trei"). E. Lovinescu a binevoit să aprecieze activitatea noastră și, urmîndu-i exemplul, toată gintea literară a epocii și-a manifestat, într-un fel sau altul, prezența în paginile noastre. N. D. Cocea, Ion Vinea, Eugen Lovinescu, Ion Barbu, N. Davidescu au fost mentorii mei spirituali în perioada debutului. Literatură originală nu am publicat decît în 1939, la **„Cugetarea"**, o viață romanțată a cîntăreței Darclée. Între timp am tradus romane, eseuri și piese de teatru dintre care unele au fost tipărite, altele jucate.

— Numele Dvs. apare legat de celebra polemică Arghezi — Ion Barbu. În iulie 1935, în ziarul „Facla", dădeați publicității două scrisori ce vă erau adresate de autorul „Jocului secund". Scrisorile anticipau ancheta Dvs. intitulată „De ce scrie D. Ion Barbu ?", Puteți împărtăși ceva cu privire la celebrul incident ?

— „Facla" era un ziar sărac. Apariția îi era asigurată de grija administrativă a doamnei Iovanache (mama lui Ion Vinea) și de pasiunea jurnalistică a subsemnatului. Autorul **„Lunaticilor"** se ocupa de femei. Este drept că în rarele prilejuri în care avea timp să scrie, tot ceea ce îi ieșea din pană purta sigiliul perfecției. Ion Vinea era tot atît de mare ziarist cît și scriitor.

Redacția **„Faclei"** era redusă ca personal. Colaborările nu se plăteau iar redactorii își agoniseau anevoie hrana zilnică, salariul lor fiind în același timp redus și sporadic. Am rezolvat problema frecventînd cafeneaua literară și oferind marilor noștri scriitori prilejul de a-și lichida răfuielile personale. Gazdă ideală care accepta din principiu dreptul la replică am putut adăposti polemici, pamflete de scînteietoare strălucire și confesiuni care au servit istoriei literare.

Polemica Arghezi-Ion Barbu la care au participat succesiv Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu, Eugen Ionescu va apare la „Addenda" volumului sus-citat. Cît privește ancheta „De ce scrieți ?", ea a chestionat părerile scriitorilor și publiciștilor de marcă ai epocii. Adunate eventual în volum, aceste confesiuni ar putea servi la orientarea tinerelor generații scriitoricești și ar rămîne în același timp un senzațional document de epocă . . .

Ion Barbu a fost unul dintre cei mai sträluciți interlocutori ai noștri — dar pe lîngă el, de la Liviu Rebreanu la Henriette Yvonne Stahl, de la E. Lovinescu la Victor Eftimiu, toți marii noștri scriitori au consimțit să răspundă invitației noastre.

Dacă Ion Barbu a colaborat cu mai multă regularitate, în timpul polemicii sale cu colegii de literatură, acest lucru se datorește vijeliosului temperament al acelula care a scris **„Joc secund"** și poate dibăciei noastre de a-i lăsa mereu impresia că era vizat !

— Ați publicat anul acesta, în Luceafărul, un nespus de frumos articol despre literatura memorialistică. Dar Dvs. înșivă, care ați cunoscut, pe de o parte, pe marii scriitori români dintre cele două războaie, iar pe de alta, mulți oameni politici marcanți din aceeași perioadă, nu ați fost tentat să vă scrieți memoriile ? Și dacă ați face acest lucru — pe cine ați evoca mai întîi ?

— Socot că memorialistica are o îndoită justificare : una estetică, atunci cînd este servită de un mare talent și una istorică, atunci cînd povestitorul evocă fapte ori personalități dispărute — sub aspect inedit. Ziarist de oarecare circulație între cele două războaie am cunoscut și în parte frecventat multe din personalitățile presei, ale literaturii și ale politicii. M-am simțit de aceea dator să consemnez experiența mea directă — uneori de dragul adevărului ultragiat, alteori la chemarea amănuntului de culoare. Rezultatul va apare — sper — în volume. Nu am pretenția de a fi epuizat în acele

Întrevedere realizată de

DAN CIACHIR

(Continuare în pag. 6)

cronica literară ● critică ● cronica literară ● poezie ● proză ● cronica literară

Radu Theodoru

Noi, „Mircea" şi Atlanticul

Ed. Militară, 1976

Nu este chiar uşor să scrii despre un autor care, considerindu-se neindreptăţit de atitudinea criticii faţă de cărţile sale, o condamnă in bloc şi fără drept de apel : **„presa literară mistifică de două decenii realitatea literară"** (p. 212). De obicei, despre cărţile acestor nemulţumiţi este preferabil să nu se scrie, orice observaţie fiind trecută in rindul „mistificărilor" a „judecăţilor nedrepte" etc. Dacă totuşi facem o excepţie faţă de volumul **Noi, „Mircea" şi Atlanticul,** e pentru că e vorba de o carte de călătorie, şi incă una pe mare. Numai răsfoind-o şi mi-a răscolit vechi nostalgii, amintindu-mi de o anumită virstă, cind citeam pe nerăsuflate **Seul à travers l'Atlantique** de Alain Gerbault sau alte insemnări ale unor solitari ai mărilor, ce nu făceau altceva decit să-ţi dea gustul amar al atitor dorinţi neimplinite.

Firește, afectivitatea nu are ce căuta intr-o judecată de valoare sau este de dorit să fie intr-o proporţie cit mai redusă. De aceea eliminind reveria de-o clipă să ne intoarcem la uneltele noastre, privind volumul lui Radu Theodoru ca pe o creaţie literară şi nimic altceva, chiar dacă afinitatea faţă de cărţile de călătorie pe mare rămine, peste toate incercările noastre de detaşare. Autorul de romane istorice s-a bucurat, datorită unor impreiurări nesperate, de o călătorie de patru luni cu nava-şcoală Mircea, care, pornind in martie din portul Constanţa, străbătind Mediterana şi Atlanticul trebuia, după un ocol in America latină, să ajungă in iulie 1976 la New York, pentru a participa la sărbătorile prilejuite de bicentenarul independenţei americane. Această extraordinară călătorie de o sută douăzeci şi şapte de zile face obiectul unui jurnal de bord (in tradiţia lui Jean Bart, dar cu alte mijloace) ţinut cu consecvenţă şi care a stat apoi la temelia acestei cărţi, din care aflăm istoria navei, caracteristicile ei, componenţa echipajului, viaţa de fiecare zi cu primejdiile şi mai ales cu nelinistile ei, nu putine : monotonia călătoriei, răul de mare, tulburările fiziologice prelungite, lipsa indelungată de veşti de acasă, neputinţa retinerilor in relaţiile cu ceilalţi, nemulţumirile reprimate printr-o disciplină de fier (scriitorul se află pe o navă militară, supunindu-se rigorilor ei), escalele descrise amănunţit şi, bineinţeles, ceea ce este esenţial, plutitul, pierderea aceea intre albastrul apei şi albastrul cerului, pe timp frumos sau pe furtună, intr-o călătorie unică efectuată pe un vas cu pinze, unde se insuseşte arta navigaţiei. Această artă, o obsesie a lui Radu Theodoru, este urmărită in toate amănuntele ei, mai ales că nava posedă toată aparatura de precizie existentă astăzi, inclusiv motoarele de care se foloseşte la nevoie. O artă ce se deprinde cu greutate şi pentru care-ţi trebuie nu numai dragoste dar mai ales voinţă, energie, ştiinţă. Pentru ea scriitorul şi-a abandonat confortul vieţii terestre căutind poate impliniri, poate adevăruri, poate doar aventura sub crucea sudului, in imensa singurătate a Oceanului.

Pe de altă parte, pe lingă activitatea aceasta febrilă (in realitate o pregătire şi un examen pentru o croazieră cu o navă proprie aflată in construcţie), statutul incert al scriitorului, chiar dacă făcea parte din echipajul vasului, unele situaţii in care nemulţumirea mocneşte, unele atitudini nu chiar potrivite in relaţia **eu-ceilalţi** sau **noi-ceilalţi,** toate acestea intr-o atmosferă incărcată, pe care o aduce o călătorie de lungă durată intr-un spaţiu restrins şi fără prea multe escale – şi acelea efectuate după un program riguros – dublează, subiectiv, areutăţile obiective ale unei plutiri de asemenea proporţii. E nevoie de retinere şi intelegere pentru a trece cu oarecare inţelepciune şi fără prea multe traumatisme psihice peste ele. Dincolo de toate acestea, **„există in fiecare din noi o fascinaţie a depărtărilor, o foame de geografie şi istorie, o tentaţie a necunoscutului. De la o vreme mi s-a părut că, fără să mă confrunt cu OCEANUL, după ce mă confruntasem cu CERUL, imi sărăcesc voit existenţa epică şi experienţa spirituală. Stiam că acolo intre CER şi APĂ imi ofeream din nou şansa să invinge sau să fiu invins. Şi ce altceva mai tulburător poate trăi un bărbat decit situaţia limită, dincolo de care nu mai există nimic in afara conştiinţei de sine ?...".**

Radu Theodoru reface cursiv şi exact un itinerar maritim cuceritor, pe care-l parcurgi cu usurinţă şi cu o secretă părere de rău, deşi dificultăţile lui numeroase, infăţişate in toată nuditatea lor, retează parcă orice elan. Pămîi totuşi cu bucuria unei călătorii imaginare dublind-o pe cea reală, efectuată de scriitor şi descrisă febril in jurnalul său de bord „Noi, «Mircea» şi Atlanticul".

ION MAXIM

Laurenţiu Cerneţ

Amintiri inventate

Ed. Albatros, 1978

Demitizarea, dezeroizarea, reducerea celebrităţilor istoriei şi a marilor ei evenimente la actele muritorilor de azi, la păcatele şi imperfecţiunile noastre curente constituie miezul cărţii lui Cernet. Prozatorul a parcurs, pină la această carte, ce mi se pare cea mai realizată şi mai unitară artistic intre volumele sale, „un lung drum al cunoaşterii" de sine.

Stilul prozatorului, azi, a devenit penetrant, satirica sa, vie şi rece, la un ton neutru, „poantele" au originalitate (vezi „Referat") simţul parodierii devine subtil, ironia sa, debordantă, iar sarcasmul, cind inundă pagina are forţă distructivă in plan moral.

Eroul cărţii colindă istoria, se implică in treburile celebrităţilor, se ceartă cu Cleopatra, o insă măruntă, neinsemnată, in vremea căreia bacşişomania a luat proporţii („Cearta mea cu Cleo") detronează mitul Penelopei, o insă oarecare, ce a luat de soţ un străin oarecare, pe cind Ulise, la rindul său a acceptat o muritoare oarecare („Secretul Penelopei"), Beatrice, idolul lui Dante, e o senzuală. Salomeea vieţuieşte intr-un mediu corupt, lipsit de aspiraţii, in care intrigile şi sfoărăile sint la ele acasă („Cum se naşte un amor capital"). Totul e luat in răsoăr, şi civilizaţia la zi şi instituţiile vechi ale istoriei ce, uneori, ca Inchiziţia se ocupau de acul de gămălie, o descoperire, cică, diavolească, in epocă.

Această perpetuă stare de neacceptare, de parodiere, de demitizare, de coborire a legendelor in cloaca vulgului, intre mentalităţile curente, intre viciile şi slăbiciunile contemporanilor face savoarea acestor proze. Se instaurează o stare de nesiguranţă intre aceste mituri celebre. E un aer de diabolism in toate ca şi in scormonirea aceasta a prozatorului in mizeriile imunde ale umanităţii, dărimind la pămint toate busturile. Ironia lui Cernet devine enormă. Alteori intră in jocul epic un mucalit. Sarie prietenesti dau mina cu satira virulentă. Demitizarea nu ocoleşte nici eroii istoriei, nici cuplurile celebre, nici măcar spaţiul galactic. Totul e redus la zero. Adică la proporţiile umanului, ale firescului. Schitele devin, astfel, motive pe aceeaşi temă : demascarea impusturii, a canoanelor, a falsului existenţei, a micimii morale, a ipocriziei, a modului nereal şi neloial de-a trăi.

Eroul, acest Sebastian Malac, ce, fantastic vorbind, poate să intre in pielea tuturor oamenilor faimoşi ai istoriei şi să asiste la cele mai extraordinare aventuri, este, in fond, un om de toată ziua, dotat exact cu viciile şi calităţile unui mic ins provincial, tonul său este amical, atotştiutor, acceptabil, fără violenţe, fiind, tot timpul, cind prost, cind deştept, cind poltron, cind necesar cuiva, cind inventiv, niciodată, insă, erou in toată legea.

Proza lui Laurenţiu Cernet, din acest volum, are o reală substanţă epică. Trimiterile sint numeroase. Ridicolul unor situaţii urias. Există, uneori, o stare meditativă ca in, de pildă, acea revoltă a Galinaceelor impotriva unor descoperiri ce pot fi erori ale timpului, sau o depoetizare a traiului zilnic prin rutină şi indiferenţă („O falsă problemă"). Ipostazele critice se ivesc la tot pasul ca, de exemplu, in schiţa „Referat" sau „Motrune". Birocratismul ucigător, in prima, primeşte o replică fără egal. Cernet demonstrează organizarea mişeloasă a celor ce nu fac nimic, sau care fac ceva ca să se afle in treabă. Piramidele de referate, de hirtii, se sumă, in schiţa sa, printr-o singură mişcare de condei, dărimind falsul edificiu, ridicat in vid, pentru ca in schiţa „Motrune", unde există o forţă cehoviană a satirei, violenţa naraţiunii nefiind egalată decit de atractivitatea subiectului şi de forţa ironiei să asistăm la detronarea falselor valori şi a impusturii sociale.

Natural, fantast sau absurd, ca in „Cursa de soareci", un fel de joc macabru de-a v-aţi ascunselea umorist, ironist, satiric, Laurenţiu Cernet, dă impresia, in aceste proze, unui joc pe sirmă a unor păpuşi vii, purtate de intimplările timpului, la care, imaginar, eroul asistă. In spatele lor, simţim malitioziatea autorului, surisul său strengăresc sau, uneori, hohotele sale de ris. Şi, adeseori, chiar şi tristeţea. Ce face parte şi ea din acest joc absurd, adesea, al existenţei. Moral, fără a fi moralist, realist, fără a fi numai al realităţii ci şi al himerei, fantast, fără a fi numai al fantasticului, prozatorul „Cursei de soareci" a devenit in acesti ani stăpin deplin pe uneltele sale, un jongleur de clasă, ce ne invită la spectacolul său.

ION ARIEŞANU

D. I. Suchianu

Foste adevăruri viitoare

Ed. Minerva, 1978

Volumul **Foste adevăruri viitoare** adună o seamă dintre studiile răsfirate prin reviste de către D. I. Suchianu de-a lungul unei vieţi in care tovărăşiile criticului au fost extraordinare, faptele sale de arme (literare) incărcate de glorie şi vorbele sale de duh inatacabile. Studiilor li se adaugă pagini cu amintiri despre I. L. Caragiale, Ibrăileanu, Mihai Ralea, Mihail Sadoveanu, Păstorel Teodoreanu şi Mihail Sebastian, precum şi citeva pagini de cugetări-aforisme. Cum lingă aceste cugetări-aforisme se află şi un eseu despre haz, ne permitem să descoperim in fraza ce-l incheie o adevărată artă poetică : „A cultiva hazul este cea mai darnică ofertă de fericire pe care un om o poate face semenilor săi". In esentă orală, critica lui D. I. Suchianu este de o formidabilă jovialitate ; ea este scrisă pentru cititor, de dragul căreia autorul organizează un spectacol bogat in clovnerii, poante, mascarade. Eroii comediei sint adversarii **proştii,** cei care prin complicaţie filosofică impiedică drumul către adevăr. Cel care vine, ca glorios purtător al adevărului unic este insuşi autorul : „De peste o jumătate de secol – scrie de pildă D. I. Suchianu – Miorita este inteleasă aresit". Solutiile pe care le aduce in problemă D. I. Suchianu ar trebui să incheie orice dispută. Magister dixit. Dacă eroii comediei sint „proştii" amestecaţi in cultură, conceptul cel mai eficient de abordare al operei este deşteptăciunea. Posomoriţii nu pot fi deştepţi fiindcă deşteptăciunea pune intotdeauna in valoare o ştiinţă veselă, o gaia scienza. Superlativele abundă, vin in serii, nimic dintre cele intilnite de D. I. Suchianu nu are voie să nu fie senzaţional, teribil, splendid, fenomenal cu totul şi cu totul iesit din comun. Cititorul nu trebuie plictisit cu intimplări amorfe, cu fapte fără relief, ci intimpinat prin relatări demne de aşteptările sale. Spectacolul inteligentei critice trebuie să fie complet ilustrat prin citate, fraze din franceză, engleză, germană, prin vorbe celebre aflate aşa, ca din intimplare, in unghiul de vedere al naratorului ce nu s-a indoit vreodată nici măcar in almă de sursele sale. Afirmaţiile criticului nu sint insă gratuite, elogiile intră in programul lung democratic al **Vieţii româneşti,** revistă care a modelat convingerile lui D. I. Suchianu. Participarea lui D. I. Suchianu la exemplarele bătălii ale revistei se incadrează unui stil ; criticul beneficiază in numeroase rinduri, de rezervele sale de superlative in polemicile sale :

„Nichifor Crainic este singurul ortodox militant român care, cind scrie, nu se strimbă. Asta şi alte citeva lucruri m-au făcut să nu mă pot impiedica de a avea, pentru el, un sentiment de prietenie".

Eseist polivalent, iubind mai mult decit cărţile, filmele şi mai mult decit acestea spectacolul pur al inteligentei, replica lipsită de rigiditate, D. I. Suchianu elogiază patetic şi uraşte patetic ; potretele prietenilor săi sint remarcabile : rostirea rapidă poate eventual simplifica anume trăsături, dar niciodată nu rămin lipsite de viaţă. Iată citeva fraze dintr-un excelent portret al lui Păstorel (scriitor care ar putea fi incadrat in aceeaşi familie de spirite) :

„Nu zic că Păstorel Teodoreanu a fost greşit inteles. Aş zice mai degrabă că nu a fost inteles deloc. Astăzi. Căci cei care odinioară il inţelegeau au cam murit. Şi acum lumea ar putea să creadă că Păstorel a fost un om a cărui unică ocupaţie era să alumească şi că nu avea o concepţie aravă, serioasă despre viaţă. Ceea ce nu-i deloc adevărat. Păstorel era mult mai serios decit se crede, căci el lua in serios pină şi gluma. Cind glumea, asta el o făcea fie din bunătate, fie din supărare, fie din marele lui amor pentru oamenii cărora voia să le facă plăcere, fie din indignare impotriva vreunui ticălos care pinăărise şi miniise ceva frumos in care el credea. Aşa s-a intimplat cind un oarecare Pascu, profesor la Universitatea din Iaşi, l-a atacat şi jignit pe domnul Ibrăileanu".

Firește, că nici „Pascu" nu e un „oarecare" şi nici Păstorel cel mai magnific intre magnificii literelor române. In peisajul atit de complex al criticii noastre D. I. Suchianu are drepturi aproape absolute in paragraful consacrat criticii fantaziste, fermecătoare prin nonsalanţa cu care poartă o seamă dintre bătăliile pentru adevăr. Eventuale comparaţii, cele care i-ar aduce in preajmă numele lui Romulus Vulpescu sau Marin Sorescu sint, după părerea noastră, binevenite.

CORNEL UNGUREANU

marginalii

MĂRIRE ŞI DECĂDERE

Creatorii de dimensiunea lui Balzac sint, cel mai adesea — in planul absolutului — neimpliniţi, fiindcă ei i se adresează vieţii cu cuvintele pe care Balzac la adresează numai circumstanţial doar doamnei Hanska : „... dă-mi prea mult ! Spune-mi mai mult decit totul". Pentru că au această nebunească, sublimă indrăzneală, ei depăşesc conditia comună, se inalţă mult deasupra tuturor şi, arzindu-şi aripile mai intotdeauna, intr-un fel sau altul, se prăbuşesc. O bună bucată de vreme, primejdia îi dă tircoale indepărtate lui Balzac. Avertismentul răsună vag, nu lasă urme adinci in constiinţă, rămine abstract şi general. Tinărul scriitor vorbeşte despre nefericire, insă dintr-un reflex romantic, fără s-o ştie cu adevărat, fără s-o simtă in carnea lui :

„E aşa de greu să-ţi afli fericirea, această floare rară, şi totuşi sintem atit de nefericiţi in mijlocul semenilor noştri, atit de nefericiţi după moarte, atit de nefericiţi in timpul vieţii, incit foarte adesea n-avem incotro şi trebuie să acceptăm floricica asta, oricare i-ar fi culoarea".

Mai tirziu insă, pe măsură ce opera i se rotunjeşte soarta incepe să-şi ceară plata. Mai putem zimbi cind aflăm că s-a chinuit cumplit scriind La Muse du département şi că suferinţele infiorătoare s-au datorat faptului că a stat in curent. I-a tras la cap şi i s-au zgindărit dinţii. Numai că optimismul lui robust, neaderent la nelinişti metafizice, nici nu putea fi măcinat decit de afară, fie prin nereuşite pecuniare, fie prin necazuri trupeşti. Nu sufletul il este atacat, căci nu sint abisuri in el, ci nervii, pentru că bea prea multă cafea. Totuşi, cum sănătatea este principala unealtă a muncitorului, iar afacerile, ratiunea de a fi a burghezului, subrezirea ei sfirşeşte prin a-i da o statură tragică lui Balzac, acest proletar cu mentalitate de capitalist.

De la o vreme, bagă de seamă, ori i se pare că nu mai are „agilitatea gindirii, nici rapiditatea concepţiei, ca odinioară". Nu izbuteşte să mai lucreze noaptea, trece cite o zi intreagă fără să-i vină vreo idee. O dată, bolnav, nu scrie nimic timp de două săptămini. Il lasă memoria, deocamdată numai „in ceea ce priveşte substantivele", se simte ca şi cum creierul, cal istovit, s-ar fi trintit la pămint. El insuşi e „un cal bătrin şi istovit". Nu se mai inverşunează la masa de scris, se imbracă şi porneşte să se plimbe, cu speranţa — in care nu crede — că va găsi actul I al piesei in lucru la colţul unei alei.

Deprimat de atitea umilinţe, socotindu-se inşelat de un destin potrivnic, Balzac se lasă mai intii cuprins de anxietăţi. Il „chinuie felurite tulburări nervoase atroce", se intreabă dacă nu va innebuni. Acestea sint totuşi exclamaţii furioase, fără temei, căci nebunia nu-l pindeşte, alcătuirea lui e prea viguroasă, el nu poate fi decit doborit. De aceea, mult mai patetic se aude glasul său cind — „prăbuşit pe dinăuntru" — spune că totul i-a devenit indiferent. Anxietăţile lui nu conving, dar apatia îi anunţă cu adevărat sfirşitul, căci fără trudă şi fără proiecte nu poate trăi. „Totul e mort" in sufletul lui, perspectiva unui contract nu-l mai insufleteşte, gindul că-i paşte ruina nu-l mai scoate din minţi. Se simte „prea bătrin pentru fericire", irecuperabil, „naufragiat". Insă nu moare, cum se temuse o dată, inainte de a-şi fi implinit dorintele. Comedia „ este, in mare, o constructie incheiată, iar visul căsătoriei nobiliare s-a adeverit.

Şi totuşi — oare de ce ? — la capătul corespondenţei, in pofida evidenţei consemnate de istoriile literare, ai, ca la incheierea unor mari romane, sentimentul de a fi fost martorul unui esec. Asta să fie tot, te intrebi ? Să fi fost oare această viaţă pe măsura unui om atit de vital ? Sau poate că infringerea — nu una oarecare : infringerea omului — este — intotdeauna ? citeodată ? — preţul unei mari izbinzi.

LIVIUS CIOCÂRLIE

ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ CU RIDICATA METALOCHIMICE BUCUREȘTI

OFERTĂ PUBLICĂ

I.C.R.M. București deține un stoc important de piese de schimb pentru mașini de scris mărcile ERICA și CONSUL (diferite tipuri).

În scopul comercializării eficiente a acestor piese de schimb cît și pentru reducerea la nivel național a efortului valutar, deținătoarea își propune informarea amănunțită a celor interesați, publicînd în cele ce urmează oferta completă a reperelor existente.

Cooperativele meșteșugărești din întreaga țară care au în organizare unități cu profil de reparații mașini de scris precum și întreprinderile sau instituțiile care își execută în regie proprie întreținerea mașinilor de birou din dotare, sînt invitate să consulte cu atenție lista acestor piese, urmînd, în caz de necesitate, să opteze în scris.

În dorința de a satisface cu promptitudine toate solicitările, prezumtivii beneficiari sînt rugați ca în opțiunile care le vor face să indice atît marca și denumirea reperului, cît și codul de fabricație.

Comenzile vor fi transcrise la următoarea adresă: – I.C.R.M. ȘOSEAUA VIILOR NR. 14 – SECTOR 5 BUCUREȘTI.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 237247.

Posibilii parteneri comerciali sînt asigurați de maximă solicitudine din partea ofertantei.

DENUMIREA P/S	COD FABRICĂ	CANT.	P/U
ERICA – R.D.G.			
ARC	300154	139	0,05
ARC SPAȚIU	300177	204	0,05
AX	300502	90	12,00
AX	301511	79	1,50
ARC	303027	81	0,50
ARC	303035	83	20,00
AX	303038	328	1,00
ARC	303039	320	8,00
ARC	303560	271	0,05
AX	303586	85	7,00
ARC	303589	175	0,10
ARC	304035	299	0,30
AX	300526	60	7,00
AX	303514	199	6,00
ARC	350121-10	364	0,20
ARC	350121-19	260	0,20
ARC	350121-24	275	0,20
ARC	350121-26	270	0,50
ARC	350121-30	126	0,40
ARC	350121-31	135	0,30
ARC	350121-80	355	0,50
BILĂ	15315	629	0,10
BOLȚ	300509	65	1,00
BRAȚ	301528	60	0,30
BUCȘE	303041	122	0,50
BUCȘE	303561	90	0,05
BUCSE	303562	402	2,00
BOLȚ	401710	105	0,80
BUTON	407005	16	4,00
BOLȚ	303003	120	0,30
BARĂ	301607-10	75	6,00
BUTON	301608-10	126	3,00
BUTON	305014-10	166	6,00
COLIER	303037	201	0,80
COLIER	304020	196	1,00
CONDUCTOR	300503	157	16,00
CAPAC CAR	305008	84	3,00
CAPAC	305010	55	9,00
CAPAC	325002	76	40,00
CLICHET	353004	215	4,00
CLAPĂ	300154	65	6,00
CLAPĂ	300186	80	1,00
CADRU	303001-10	75	20,00
CARCASĂ	305001-10	69	100,00
CLICHET	401731-10	150	1,00
COȘ SIMPLU	300501-12	82	410,00
COȘ BRAȚE	300520-13	72	450,00
DISPOZITIV	301518	149	1,00
DINTE	303004	211	3,00
ELIBERATOR	309909	107	0,30
FIXĂTOR	309923	88	8,00
FIXĂTOR	309922	103	8,00
ÎMBRĂCĂMINTE	303538	100	10,00
LAMELĂ	304034	133	0,50
LAMĂ	300161-10	220	5,00
MECANISM	303025-13	100	100,00
NIT	340212-9	378	0,20
OPRITOR	300525	140	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	0417	489	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	8555	802	0,30
PIULIȚĂ	934	697	0,10
PIULIȚĂ	934-3	768	0,20
PÎRGHIE	300152	60	2,00
PIEPTENE	300172	50	5,00
PÎRGHIE	300505	424	1,00
PÎRGHIE	300506	389	1,00
PLACĂ	300534	50	8,50
PERETE	303534	70	4,00
PERETE	309901	40	12,00
PICIOR	309913	802	3,00
PÎRGHIE	309930	114	40,00
PIULIȚĂ	309931	328	1,00
PIESĂ	310621-29	481	0,28
PÎRGHIE	401714	70	2,00
PÎRGHIE	300153-10	149	12,00
PÎRGHIE	303507-10	255	2,00
PLACĂ	303584-10	50	16,00
PURTĂTOR	304051-10	151	3,00
PIESĂ SIMPLĂ	300532-11	438	1,00
PÎRGHIE	401720-11	90	2,00
PÎRGHIE	300512-12	113	40,00
PIESĂ	062120-31	54	0,20
PÎRGHIE	360306-40	195	2,00
RIDICĂTOR	300539	351	2,00
ROTIȚĂ	304019	120	0,20
ROATĂ	403604	145	6,00
ROATĂ	301508-10	135	3,00
ROATĂ	303018-10	210	30,00
ROLĂ	303530-10	369	3,00
ROATĂ	303543-10	30	4,00
ROATĂ	403605	131	15,00
ROATĂ	403610-10	210	25,00
ROLĂ	28A8/5/41	282	0,50
ȘURUB	0551	216	0,20
ȘAIBĂ	6799	1085	0,10
SUPORT	300168	572	80,00
SEGMENT	300501	10	90,00
ȘINĂ	303060	101	7,00
ȘINĂ	303061	115	7,00
SCHIMBĂTOR	301601	30	2,50
SUL	303535	240	5,00
ȘAIBĂ	403601	175	8,00
SIGURANȚĂ	403608	125	0,05
SUL	403613-10	230	50,00
SCHIMBĂTOR	309101-11	115	1,00
ȘIRET	303040-11	124	6,00
ȘAIBĂ	330211-532	232	0,10
TIJE	300170	245	2,00
TAMBUR	300524	469	0,40
TIJE	309903	88	1,00
TIJE	309904	360	0,30
TIJE	309910	222	1,40
TIJE	403602	30	13,00
TASTĂ	300178-10	90	3,00
CONSUL 1518 - C.S.R.			
ARC	10603	30	2,00
ARC	20407	94	0,30
ARC	20410	40	5,00
ARC	20731	355	2,00
ARC	20743	120	1,00
BARĂ SPAȚIU	2089	124	2,00
BALANSIER	5077	10	9,00
BALANSIER	20426	5	10,00
BUTON MOSOR	20725	63	5,00
BUTON MOSOR	20726	62	5,00
BALANSIER	21516	7	12,00
BAIE HÎRTIE	40208	4	6,00
BUTON STÎNGA	40119	26	6,00
BARĂ	40332	10	8,00
CAPAC SUPERIOR	1061	16	80,00
CAPAC INTERIOR	1062	3	150,00
CAPAC STÎNGA	1063	3	15,00
CREMALIERĂ	2014	5	13,00
CLICHET	3061	10	8,00
CREMALIERĂ	4075	5	25,00
CADRU	4151	2	50,00
CAPAC CAR DREAPTA	10601	70	12,00
COMUTATOR	20622	10	0,30
CLICHET STÎNGA	20734	115	1,00
CLICHET STÎNGA	20735	122	1,00
CLICHET STÎNGA	20741	85	3,00
CLICHET STÎNGA	20742	100	3,00
CLICHET STÎNGA	20751	200	0,70
CADRU	30320	10	8,00
CLICHET	40416	10	4,00
CREMALIERĂ	40501	5	12,00
CAMĂ	40515	10	3,00
CREMALIERĂ	40733	305	0,60
CADRU	40815	1	115,00
FURCĂ	20620-24	225	5,00
LAGĂR	3042	5	2,00
LAGĂR	40133	5	3,00
PÎRGHIE	2062	118	4,00
PÎRGHIE	2131	17	8,00
PÎRGHIE	3051	10	4,00
PÎRGHIE	20301	208	1,50
PÎRGHIE	20723	10	4,00
PERETE PURTĂTOR	30110	5	27,00
PÎRGHIE	40210	9	9,00
PÎRGHIE	40510	13	3,00
PÎRGHIE	40511	13	3,00
PÎRGHIE	40512	10	2,00
PÎRGHIE	40513	10	2,00
ROLĂ APĂSARE	4021	164	6,00
ROLĂ APĂSARE	4022	124	6,00
ROLĂ AVANS	30323	14	24,00
ROATĂ	40102	13	12,00
RACORD	40103	5	5,00
RULMENT	40818	15	9,00
REȚINĂTOR	41503	5	2,00
SUPORT	3052	5	2,00
ȘURUB	5125	160	0,80
ȘURUB	3056	50	0,30
ȘURUB	3114	85	0,30
SUPORT	20146	1	165,00
SÎRMĂ	20245	60	2,00
ȘURUB	20351	410	0,30
ȘURUB	20412	60	0,30
ȘURUB	20414	100	0,30
ȘURUB	20418	150	3,00
SUPORT PÎRGHIE	20428	10	20,00
ȘURUB	20603	40	0,30
SUPORT	20721	10	8,00
SUPORT	20722	15	8,00
SUPORT	40330	10	10,00
SUPORT	40331	10	10,00
SUPORT	40412	3	10,00
ZĂVOR	2151	13	5,00
CONSUL 1504 - C.S.R.			
ARC	01158	270	0,50
ARC	02154	440	0,80
ARC	04013	154	1,80
ARC	09106	165	0,55
ARC	18107	300	1,30
ARC	18120	40	1,30
ARC	18128	35	1,00
ARC	31113	70	0,30
ARC	31118	60	0,55
ARC	31127	350	1,00
ARC	32001	310	19,00
ARC	33122	190	0,55
ARC	33123	75	0,30
ARC	33133	110	0,55
ARC	34112	170	1,00
ARC	35109	80	0,30
ARC	35110	250	0,50
ARC	36110	95	1,00
ARC	37106	202	0,30
ARC	38124	70	0,30
ARC	61120	150	0,30
ARC	61121	130	0,30
ARC	62113	50	0,55
ARC	64125	984	0,55
ARC	64127	30	0,55
ARC	64128	60	0,55
ARC	66128	60	0,30
ARC	66131	180	4,00
ARC	66331	165	6,00
AX	62009	38	13,00
BUTON STOP	61003	167	10,00
BALANSIER	04002	11	19,00
BALANSIER	04010	29	28,00
BRAȚ	05003	111	2,00
BALANSIER	05002	15	9,00
BALANSIER	06001	17	14,00
BALANSIER	08001	4	19,00
BARĂ SPAȚIU	08003	130	8,00
BRAȚ	09002	20	3,00
BRAȚ	10142	45	1,20
BRAȚ	10143	55	1,20
BALANSIER	13002	6	7,50
BALANSIER	13316	5	4,00
BARĂ	14003	17	4,00
BRAȚ	18126	10	0,30
BANDĂ FRACȚIUNE	32002	310	8,00
BALANSIER	33005	170	8,00
BUTON SUSPENDARE	61005	137	7,50
BUTON SUL	61007	38	12,05
BARĂ GRADATĂ	63114	27	11,00
BARĂ GRADATĂ	63324	17	15,00
BRAȚ	65001	14	5,50
BUCȘĂ	89430	100	1,50
CARCASĂ	03160	40	0,30
CLICHET	18115	58	4,50
CLICHET	18116	35	0,30
CLICHET	18121	139	1,70
CLICHET	18122	150	1,70
CREMALIERĂ	31104	20	0,80
CREMALIERĂ	31105	20	1,30

CLICHET ARC	32105	67	1,00
CARCASĂ FRÎNĂ	38505	11	4,00
CĂTEL DISTANȚIER	33109	120	6,00
CARCASĂ	38005	15	3,00
CORP AMBREIAJ	61006	33	21,00
CLICHET RIDICĂTOR	64110	110	2,20
CLICHET MARGINAL	66001	57	9,00
CREMALIERĂ	66736	5	25,00
CREMALIERĂ	67103	202	0,30
CREMALIERĂ	67111	17	16,00
EXCENTRIC	04112	165	1,00
EXCENTRIC	04116	50	1,30
EXCENTRIC	05108	65	1,00
ECLISĂ	06105	45	0,30
ECLISĂ	06122	15	1,30
EXCENTRIC	08112	126	1,00
EXCENTRIC	10115	55	1,00
ECLISĂ	13121	5	4,00
ECLISĂ	31107	60	0,30
ECLISĂ	31108	60	0,30
ELIBERATOR	31109	40	1,50
ELIBERATOR	31110	35	1,50
EXCENTRIC	38115	14	1,00
EXCENTRIC	64120	35	3,00
FIXĂTOR HÎRTIE	31126	360	1,00
FURCĂ PANGLICĂ	06108	397	4,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03150	214	12,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03167	70	1,30
GARNITURĂ	10139	184	5,00
GHIDAJ	13120	20	4,00
GHIDAJ	13138	5	1,30
GHIDAJ	64165	14	8,00
GHIDAJ	65004	20	1,00
GHIDAJ	65005	4	1,00
GHIDAJ	65007	24	1,00
GHIDAJ	69001	35	8,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61102	39	10,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61322	97	15,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61342	121	18,00
LAGĂR	05127	10	1,30
LAMELA	06142	145	0,30
MANETĂ CLICHET	64001	145	5,00
OPRITOR	04127	80	1,00
OPRITOR	06126	22	0,50
OPRITOR	03114	89	2,00
OPRITOR	11106	30	0,30
OPRITOR	12105	70	0,30
OPRITOR	13119	150	2,75
OPRITOR	16104	2	0,20
OPRITOR	33111	40	0,50
OPRITOR	66111	10	0,20
PÎRGHIE FAȘTĂ	01002	256	3,00
PERNA PÎRGHIE	02001	219	8,00
PÎRGHIE	02046	1636	1,80
PÎRGHIE	04113	33	3,10
PLACA	04130	118	0,25
PÎRGHIE	06002	135	13,00
PÎRGHIE	06110	3	7,00
PÎRGHIE	06130	30	0,30
PÎRGHIE	08002	7	3,00
PÎRGHIE	09001	55	1,50
PÎRGHIE	09008	10	1,50
PÎRGHIE	10009	24	5,00
PÎRGHIE	11001	6	4,50
PARTE SUPERIOARĂ	11103	5	0,30
PÎRGHIE	1110	10	1,20
PÎRGHIE	12001	6	6,00
PARTE INFERIOARĂ	12103	15	1,00
PÎRGHIE	13003	17	1,50
PÎRGHIE	13004	31	2,00
PÎRGHIE	13007	10	1,50
PÎRGHIE	13102	5	4,00
PLĂCUȚA	13103	16	1,00
PIEPTENE	13108	5	4,00
PIEPTENE	13308	2	0,25
PÎRGHIE	14001	17	1,50
PIESA AMORTIZOR	16108	270	1,50
PÎRGHIE	18003	55	3,00
PÎRGHIE	18004	50	3,00
PÎRGHIE	18134	30	5,00
PÎRGHIE	31114	31	3,00
PURTĂTOR CĂȚEL	33105	120	1,50
PÎRGHIE	34113	75	0,30
PÎRGHIE	35001	32	4,50
PÎRGHIE	37002	115	4,00
PINION FRÎNĂ	38108	74	6,00
PINION TRANSMISIE	38125	46	3,00
PÎRGHIE	38129	10	1,50
PÎRGHIE	62111	253	5,00
PÎRGHIE	63005	125	3,00

PÎRGHIE	63006	104	3,00
PÎRGHIE	64113	30	0,25
PIVOT	64135	40	0,30
PÎRGHIE	66003	10	12,00
PÎRGHIE	67002	10	1,00
PÎRGHIE	03101	228	1,60
PÎRGHIE	03101 46	1234	1,50
PÎRGHIE	04004	126	8,00
PRESĂ FILETATĂ	39015	1400	0,30
PIULIȚĂ	39291	800	0,30
ROTIȚĂ	67007	2	10,00
ROTIȚĂ	67008	2	10,00
RESORT	67015	5	3,00
ROATĂ	33102	130	21,00
RACORD	34114	20	0,20
ROTIȚĂ	38003	150	1,50
ROATĂ TRANSMISIE	38104	100	12,00
ROATĂ CLICHET	61113	153	9,00
ROLĂ	62001	570	9,00
ROLĂ	62002	500	11,00
RESORT	63116	253	0,20
RACORD	67104	2	3,00
REȚINĂTOR	68003	34	10,00
SUPORT	01149	100	30,00
STIFT	01159	620	0,10
SUPORT PÎRGHIE	01159	54	60,00
SUPORT	03003	40	1,00
SEGMENT	03007	40	100,00
SÎRMĂ	03149	110	1,60
SUPORT	03155	50	1,50
SURUB	03163	90	0,25
STIFT	04115	87	1,50
STIFT	04119	82	1,50
SUPORT	05012	63	7,00
SUPORT	06010	33	7,00
SURUB	08111	85	0,20
SURUB	09104	70	0,50
SUPORT TAMPON	10139	920	1,60
ȘURUB	10140	130	0,20
SUPORT	12010	20	14,00
SUPORT	13001	48	7,00
SUPORT	13002	39	7,00
ȘURUB	31106	110	0,20
ȘTIFT	31112	80	0,20
SUSȚINĂTOR	31129	25	1,50
ȘURUB	31130	260	0,20
STIFT	33110	105	1,50
SURUB	33119	60	0,25
ȘURUB	33135	90	0,50
ȘURUB	36105	40	0,20
SUI	61002	40	70,00
ȘTIFT	61115	319	3,00
SURUB FIXARE	61116	90	0,50
SUPORT ROLĂ	62102	12	3,50
SUPORT ROLĂ	62103	12	3,00
SUPORT	62117	60	7,00
STIFT	64104	32	0,25
ȘURUB	64129	30	0,20
SANIE	66153	3	15,00
SCALA FIXARE	66328	10	10,00
TIJE	01147	50	0,25
TIJE	01149	150	0,25
TIJE	03151	655	0,25
TIJE	05004	100	4,00
TIJE	06005	22	4,00
TIJE	10124	20	1,50
TIJE	13000	17	10,00
TIJE	14101	5	0,25
TIJE	14102	15	0,25
TIJE	13125	10	1,00
TIJE	33115	60	3,00
TIJE	65005	4	5,00
TIJE	66745	10	15,00
TAȘTĂ	13001	90	5,00
TAMBUR	38101	14	2,00
TUB	61127	10	0,25
TUB	66745	10	10,00
TUB	66746	10	10,00
URECHE	34104	10	1,75
URECHE	13141	230	1,00

CONSUL 1531 - C.S.R.

ARC	01148	240	1,00
ARC	03101	210	20,00
ARC	04110	124	1,00
ARC	05122	140	0,30
ARC	05135	135	1,00
ARC	05136	160	1,50
ARC	05137	155	1,50
ARC	05145	103	1,50

ARC	10106	210	0,30
ARC	31115	275	0,30
ARC	33113	135	2,00
ARC	33122	225	0,30
ARC	33104	120	0,40
ARC	34104	170	0,30
ARC	34109	130	0,30
ARC	34117	140	0,40
ARC	61116	145	0,30
ARC	62107	135	2,50
ARC	62109	103	0,30
ARC	64108	110	0,30
AMBREIAJ	61004	103	2,50
AX	61112	47	8,00
AX	02146	211	4,00
AX	05017	82	6,00
AX	05018	84	6,00
AX	06001	34	20,00
BLOCAJ	02151	84	6,00
BRAȚ	03003	53	4,00
BRAȚ	04001	32	9,00
BARĂ	04002	36	4,00
BRAȚ	05007	43	6,00
BRAȚ	67004	50	5,00
BRAȚ	31106	102	2,00
BALANSIER	64002	8	12,00
BALANSIER	05013	29	6,00
BALANSIER	33107	311	7,00
BUTON SUI	61002	93	5,00
BUTON SUI	61003	74	5,00
CLICHET	05108	93	2,00
CLICHET	05107	110	2,00
CLICHET	33003	250	13,00
CLICHET	33005	256	6,00
CLICHET	33011	197	7,00
CLICHET	64107	62	3,00
CREMALIERĂ	65101	13	13,00
CARCASĂ	67005	120	4,70
ELIBERATOR	34113	15	1,00
ELIBERATOR	62101	15	9,00
FURCĂ	31112	82	2,00
FIXĂTOR	63001	13	25,00
FIXĂTOR	64113	37	5,00
GHIDAJ	02147	76	13,00
MANETĂ	64104	31	13,00
MANETĂ	65103	17	5,00
MARGINAL	66001	10	6,00
OPRITOR	67109	112	1,00
OPRITOR	34106	60	1,50
PÎRGHIE	01102	204	2,00
PÎRGHIE	01102	383	2,00
PÎRGHIE	02101	4159	2,00
PLACA	31116	145	0,40
PÎRGHIE	62106	25	4,00
PLACA	10103	20	13,00
RESORT	03110	155	0,40
RONDEA	31108	185	0,40
ROATA	61109	47	1,00
ROLA FAȚĂ	62001	221	7,00
ROLĂ SPATE	62002	183	7,00
SUPORT	01101	9	60,00
SUPORT	02145	52	30,00
SUPORT	05003	20	20,00
SUPORT	05004	12	20,00
SUPORT	05011	53	7,00
SUPORT	06003	57	8,00
SUPORT	07001	36	8,00
SUPORT	31002	33	8,00
SILON	32105	95	1,00
SURUB	33106	237	1,00
SURUB	33112	90	1,00
ȘURUB	61114	175	0,40
SURUB	64106	52	3,00
SAIBĂ	33120	150	0,40
SUPORT	34002	35	7,00
SUI	61001	276	50,00
SUPORT	62004	44	12,00
VERGEA	01174	1015	1,00
VERGEA	06105	135	0,30
VERGEA	07102	139	1,00
VERGEA	07104	104	1,00
VERGEA	03104	132	0,30

CONSUL 1533 - C.S.R.

ARC	13243	90	7,00
CAPAC SUPERIOR	—	10	40,00
CAPAC INFERIOR	—	10	50,00
CARCASA	2721	44	80,00
PÎRGHIE	41211	75	4,00
PÎRGHIE	16206	60	1,00

Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor

MANDICS GYÖRGY

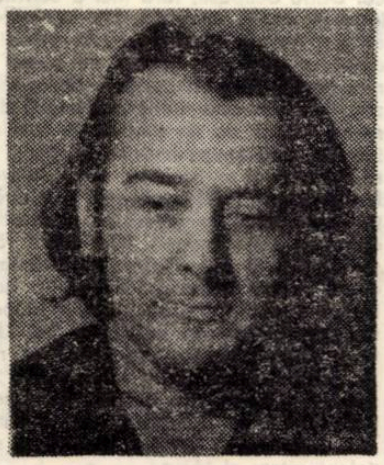

Cu prilejul decernării premiului de debut al Uniunii Scriitorilor pe anul 1977 lui Mandics György pentru studiul său despre Ion Barbu intitulat **„Harmadjatek"** (Joc terț), mă simt obligat să încerc să cercetez motivele în virtutea cărora tînărul care a împlinit abia vîrsta de 35 de ani, a atins un nivel atît de înalt al analizei. Căci se cuvine supus reflecției însuși faptul, că într-un interval de numai cinci ani a ajuns, de la primele experimentări ale propriei poezii, pînă la studii complexe, vizînd cele mai dificile capitole ale poeticii. E posibil ca scrisul să-i fi fost înlesnit de faptul că a devenit lectorul literar al redacției maghiare a unei exigente edituri, că și-a putut îmbogăți rapid atît cunoștințele de literatură universală, capacitatea de evaluare cît și clarviziunea sintetizantă. Ar echivala cu un superficial gest de desconsiderare dacă ne-am mulțumi doar cu afirmația : e înzestrat. Eu, care l-am urmărit pas cu pas de-a lungul acestei perioade de formare, încă pe vremea debutului său, în cadrul ședințelor unui cenaclu literar, în cuvîntul luat am pus în joc afirmația că resimt, în această poezie care-și ia avînt, o structură literară bine închegată. Mulți dintre colegii mei scriitori cunoscători în artă, mi-au socotit cuvintele exagerate. Între timp tînărul nostru poet și-a terminat studiile universitare, a devenit profesor și a predat matematica în liceu, dar a devenit mai mult decît atît : un filozof ce gîndește geometric, care e abstractizant într-un mod definit și care a început să semene extrem de mult, în privința evoluției și a genezei gîndirii sale, cu alți cercetători, spirite de o mare complexitate a gîndirii care s-au definit ca oameni de știință. Seria îi numără între începătorii ei pe Pascal. Dar nu există cariere identice, nici condiții similare și nici evoluții previzibile, susceptibile prezicerii. De aceeași viță ar mai putea fi deslușită doar menirea celor doi.

Analizele lui Mandics se implantează într-un sol obiectiv și trainic. El se dezvoltă în cadrul planului de exprimare matematic, algebric, geometric. De aceea se îndreaptă înspre poezia lui Ion Barbu și o numește ermetică. Nu știu dacă această calificare îi aparține. În felul în care o luminează îi e proprie, prin definirea ei estetică, inedită și deschizătoare de noțiune.

În acest punct concepția lui asupra ermetismului se intersectează cu numeroase altele, rămînînd personală. Printre alții, nemuritorul poet Radnoti Miklos și-a plătit umanismul cu prețul propriului sînge, ajungînd în eclogele sale dramatice, la hexametrii cei mai desăvîrșiți sub raportul expresiei formale și artistice. El nu a fost matematician.

Matematician autentic a fost în schimb, în accepție mandicsiană, Stéphane Mallarmé, părintele simbolismului, nu numai ca profesor în fapt al matematicii, ci și ca artist al formei, chiar și în cazul în care a scris poezii fixe în formă liberă. De altfel a scris și el, ca și marele său înaintaș, Charles Baudelaire, și poezii fixe riguroase sub aspect prozodic.

Iată interdependența în lanț și perfecționarea specifică care ne înlesnesc deopotrivă să percepem just și să dezvăluim și alte adevăruri în mod corect și în conformitate cu semnificația lor, precum și cu semantismul lor și, totodată, să ne putem prezenta în propriile noastre creații în mod independent, în sute și în sute de culori, cu conținut unitar, cu o forță constructivă și cu o fascinantă frumusețe.

ENDRE KÁROLY

PREMIILE ASOCIAȚIEI SCRIITORILOR DIN TIMIȘOARA

CORNEL UNGUREANU

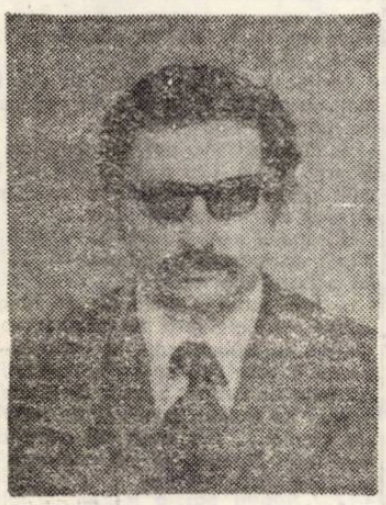

Se poate deja vorbi cu voce tare despre fenomenul critic de la Timișoara, despre apariția unei noi promoții de teoreticieni și comentatori ai faptului literar, de la C. Ungureanu și Livius Ciocârlie, la Lucian Alexiu. Departe de a reprezenta o tentativă de uzurpare a beletriștilor, fără nici cea mai mică intenție de a eclipsa literatura propriu-zisă, cum vor fi crezînd unii, reînvigorarea criticii în Timișoara anunță, dimpotrivă, maturizarea literaturii din acest colț de țară, cîștigarea unei reflexivități și autoreflexivități absolut necesare. În Cornel Ungureanu, premiat acum a doua oară consecutiv pentru o carte a sa, literatura Banatului a cîștigat CRITICUL ei cel mai avizat, comentatorul pertinent al fenomenului literar la zi și istoricul ei viitor.

Firește că, înainte de a fi criticul unei regiuni literare, Cornel Ungureanu este criticul întregii literaturi, fără discriminări geografice, fără idiosincrazii în ceea ce privește un tip sau altul de proză (aici) sau critică (în volumul precedent) : criticul comprehensiv, așadar, cu un program de lucru impresionant ce impune parcurgerea aproape a tuturor cărților apărute cu o curiozitate respectuoasă (ori malițioasă, după cum e cazul) față de producții aparținînd celor mai diverse compartimente ale literaturii, inclusiv a celor „populare" sau paraliterare. Un asemenea program trădează deja istoricul literar ce se documentează cu scrupulozitate citind și simplele exerciții literare, operele minore ratate sau mărturisirile scriitorilor, căutînd peste tot filiații, stabilind continuități evolutii în spirală, „mode și modele".

În cartea acum premiată, criticul timișorean propune pe nesimțite și fără ostentație o veritabilă istorie a prozei postbelice privită din unghiul reflexivității și sporite a maturizării meditației asupra realității. Scriind o carte „cu temă", criticul își impune cîteva criterii de selecție chiar dacă ele sînt mereu amendate și lărgite de spiritul explorativ al lui Cornel Ungureanu ce, într-o „provocare a zădărniciei" răscolește întreg „oceanul de hîrtie" în căutarea marii revelații. Este vorba mai întîi de selectarea acelor scriitori ce reprezintă „repere" pentru istoria prozei române actuale, momente și modele destine exemplare, sau care au pur și simplu valoare de ecou (de modă cu istorie trecătoare). În al doilea rînd analizele criticului vizează mai ales romanele problematice, romanele sinteză, romanele cu deschidere spre basm modern, legendă parabolă sau mit, romanele „artiste", adică cele interesate și de meditația asupra propriilor unelte, a propriei poetici. De asemenea literatura rafinatilor a celor ce inscenează subtile spectacole literare sau construiesc opere prismatice, cu adîncimi și multiplicări de planuri care incită analitismul tot mai evident al criticului (excelenta demonstrație de hermeneutică asupra **Principelui** lui Eugen Barbu, sau alte cîteva prospectări de adîncime ce vădesc o egală aplicație a lui Cornel Ungureanu pentru studiul tipologic și tematic, ca și pentru analiza semiologică a discursului literar).

Dacă precedenta carte era, înainte de toate, ilustrarea vocației de ironist a lui C. Ungureanu, **Proză și reflexivitate** își asumă încă din titlu un ton mai meditativ, mai ponderat, dar departe de acribia și încruntarea cercetărilor docte, crezînd tără umor în utopia metodologiilor modene infailibile. Nici cartea de față nu și-a pierdut umorul și înclinația ludică, demistificatoare (uneori și mistificatoare, inscenînd false demonstrații sofiste, introducînd o undă ironică și în textele de analiză). Criticul este incitat îndeosebi de scriitorii polemici, ludici, parodici, cu care colaborează aproape imperceptibil, extinzînd semnele comediei în propriul text de comentariu. În acest fel literatura îi apare din nou ca un imens și instructiv spectacol purtat între extremele gravității și responsabilității scriitoricești și comediei (ironiei) între „Agonie și parodie" (cum se intitulează o secțiune a unui foarte bun studiu asupra prozei lui Voiculescu).

Aceeași strategie dublă caracterizează cel mai adesea și comentariul criticului atît observațiile sale în marginea unor texte, cît și cele mai generale, cu caracter de sociologie sau chiar pedagogie literară. În acest din urmă caz se fac interesante considerații asupra unor generații literare (cea legată de paginile revistei **Almanahul literar** și **Steaua**), a condiției proletare a scriitorului român interbelic, a „mitologiilor" și modelor literare ce care le consacră o epocă (mitul romanului „frescă" în anii 50, al onirismului în deceniul șapte), toate, bănuim, reluate în viitor și amplificate într-o istorie literară polemică și bine documentată, pentru care criticul Cornel Ungureanu ni se pare extrem de dotat. O istorie literară care va cuprinde și un capitol substantial asupra literaturii Banatului la care criticul Cornel Ungureanu meditează de o bucată de vreme, întemeindu-și succesul întreprinderii viitoare pe autoritatea necontestată a cărților de față.

MARCEL POP-CORNIȘ

LUDWIG SCHWARZ

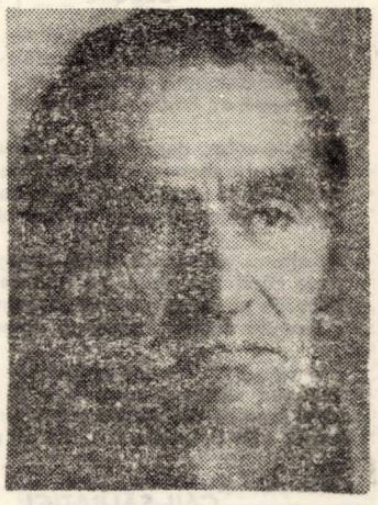

L-am cunoscut pe Ludwig Schwarz, personalitate marcantă a scrisului german din România de azi, acum două decenii cînd tînărul constructor de la S.M.T. Peciul Nou venise în capitală pentru a-și lua în primire un premiu literar, care i-a fost atribuit cu ocazia unui concurs lansat de ziarul Neuer Weg, pentru amplo povestire „Tabloul cu chei", a cărei acțiune se petrece, bineînțeles, pe un șantier. Eroii lui Ludwig Schwarz erau de fapt colegii lui de muncă, oameni robuști, plini de haz și savoare, pe care îi cunostea ca nimeni altul și pe care îi respecta cu sfințenie, fiindcă trăia printre ei, le cunostea bucuriile și necazurile. Acești feciori de la țară erau și sînt eroii lui Ludwig Schwarz, născut el însuși în îndepărtatul sat Dolat. În fața lor se închină, chiar și atunci cînd cu ironie uscătoare le biciuie năravurile.

Furtuna timpului l-a dus pe Ludwig Schwarz, publicist militant și prozator sensibil, poet angajat și autor dramatic de succes, în multe colțuri ale lumii, viața nu i-a iertat nimic ! El a fost victima lanțului de erori și nedreptăți, dar niciodată nu și-a plecat capul, nu a făcut concesii. În loc să se plîngă, el a scris. Încrederea lui în om și în triumful dreptății o fost de neclintit. Cînd l-am vizitat pentru prima dată în comuna Peciul Nou, unde trăiește și azi, Ludwig Schwarz mi-a arătat o vastă operă literară – proză, lirică, teatru, eseuri – scrisă de el în **„nopți lungi și în chinuri"** cum mi-a mărturisit cu sinceritatea care-l caracterizează.

Ludwig Schwarz a scris și scrie fiindcă a avut și are ce spune ; o face cu pasiune artistică și răspundere civică. Eroii lui sînt în primul rînd concetățenii lui, acești oameni de la țară, printre care Ludwig Schwarz se simte atît de bine, la care el s-a întors mereu și în a căror ambiantă își trăiește și retrăiește opera literară. Satul bănățean a fost și este pentru Schwarz leagănul existenței sale, pămîntul natal a fost și rămîne pentru el un lucru sfînt. Nu cunosc mulți oameni care trăiesc cu atîta pasiune viața satului. El este un adevărat fecior de la țară, cum bine i-a fost tradus în românește titlul romanului „Kaule-Baschtl" pentru care a fost onorat recent, pe merit, cu premiul Asociației Scriitorilor din Timișoara.

„Un fecior de la țară", această trilogie (volumul doi va apare în curînd, iar volumul trei a fost predat editurii) este scrisă în dialectul șvabilor din Banat și este, ca atare, un novum în literatura germană din România. În același timp, trilogia lui Schwarz este fresca cea mai autentică a satului bănățean cu specificul lui aparte, o istorie a noastră, a șvabilor, povestită cu haz și necaz de un fecior de la țară, așa cum o vede și gîndește el, începînd cu secolul nostru și terminîndu-se în anii noștri. În această trilogie, Ludwig Schwarz ridică dialectul vorbit de noi, care se bucură de o audiență foarte mare și de un interes deosebit în tot spațiul lingvistic german, și în proză la „rangul de literatură adevărată cu o mare importanță documentară", cum s-a exprimat recent la Viena un confrate austriac, care citise volumul întîi al trilogiei.

Volumul lui de proză umoristică „Rîs e scutit de impozit" s-a bucurat de un succes tot atît de mare ca și poeziile sale, scrise în germana literară sau în dialect șvăbesc. Îmi amintesc deasemenea de succesul singspiel-ului „Băieți, ce avem azi ?" scrisă de Schwarz pentru ansamblul șvăbesc de la Peciul Nou. Pentru prima dată s-a putut vedea un chirvai, cea mai îndrăgită sărbătoare populară a șvabilor, pe scenă și, nu din întîmplare, acest singspiel a fost transmis de redacția germană a televiziunii din București. Cîteva piese într-un act și apoi comedia „Camera husarilor" și drama „Mathias Thill", jucate cu succes pe scena Teatrului german din Timișoara, completează paleta autorului dramatic Ludwig Schwarz.

Și cu toate acestea, Ludwig Schwarz rămîne pentru mine în primul rînd un mare povestitor. El este atît de pasionat cînd povestește, încît îi cunosc foarte multe lucrări în detaliu chiar înainte ca ele să vadă lumina tiparului. Acest lucru mi-l confirmă și cele două volume de povestiri din cel de al doilea război mondial, care sînt de altfel cea mai autentică proză scrisă de un autor german din România despre acele timpuri zbuciumate. Schwarz caută și găsește și în acea perioadă de neomenie omenia : o găsește în faptele aparent deloc eroice, dar pline de semnificație și căldură omenească ale unor soldați anonimi, neamintite în memoriile nici unui general. E vorba de feciorii de la țară, care au vrut cu orice preț să supraviețuiască și au rămas totuși oameni. Viața este o mare cursă de obstacole ne sugerează Ludwig Schwarz. Important este să privești totul așa cum este și să contribui cu suflet și cu inimă, cu gînd curat și cu mîinile tale la toate transformările, ce se fac de către oameni pentru oameni.

NIKOLAUS BERWANGER

VĂ PREZENTĂM UN TÎNĂR SCRIITOR

PETRU NOVAC DOLÂNGĂ

Petru Novac Dolângă s-a făcut cunoscut — în cei aproape zece ani cîţi s-au scurs de la debutul său în săptămînalul **Flamura** din Reşiţa — printr-o susţinută activitate publicistică la diverse reviste şi ziare, precum : **Orizont, Familia, Tribuna, Flacăra, Scînteia tineretului, Drapelul roşu** etc., activitate ce l-a impus atît ca un talentat poet, cît şi ca un ziarist şi un cercetător literar înzestrat cu pricepere şi pasiune.

Într-adevăr, preocupărilor legate de propria creaţie li se alătură, într-un fericit echilibru, acelea ataşate trecutului — mai îndepărtat sau mai apropiat — al literelor bănăţene. Dintr-o asemenea îndeletnicire au izvorît lucrări importante, predate deja unor edituri (sau aflate în faza definitivării) : „Cu Franyó Zoltán : Mărturisiri şi atitudini" — la Cartea Românească ; „Interviul ca mărturie — trei decenii literar-culturale în Banat (1918—1948)" — la Facla.

Versurile lui Petru Novac Dolângă, apărute în numeroase publicaţii, strînse în cele din urmă într-un volum şi predate editurii Albatros, se fixează — tematic — în buna tradiţie a poeziei româneşti de inspiraţie rurală. Tema este, însă, interpretată, afectiv şi stilistic, potrivit unei trăiri şi unei conştiinţe artistice moderne — inflexiunilor nostalgice, lirismului cald, evocator, adăugîndu-li-se explorarea lucidă a resurselor limbii, construcţia echilibrată, deliberată, a unui univers.

Evident, realizarea unor veritabile coordonate estetice, care să susţină şi să adune mulţimea enunţurilor într-un întreg, este prefigurată doar, rămîne un ţel ; un ţel, însă, nu numai demn de atins, ci şi posibil de atins. Selecţia ce urmează este o primă şi — credem — concludentă dovadă.

EUGEN DORCESCU

ELEGIE

Există prin poiene o lacrimă de pace,
cînd luna se aşează pe crestele-n declin,
pădurea milenară trosneşte — şi iar tace,
e-o vreme de izvoare cu murmur în destin.

Uimirile albe, desprinse din chenare,
se-ntorc la oseminte sub osia de sat,
unde eşti sămînţă, ca lacrima de sare,
spre ce tărîm cu rodul în tine ai plecat ?

Pe-altarul primăverii abia înmugurit
nasc căprioare dorul, pe scutece de nea,
zăpezile din mine au mai încărunţit —
o bufniţă bizară foşneşte-n carnea mea.

E-o vreme de izvoare cu murmur în destin,
pădurea milenară suspină — şi iar tace ;
cînd luna se aşează pe crestele-n declin —
există prin poiene o lacrimă de pace.

CAII SĂLBATICI

Nicicînd n-au fugit de mine,
caii sălbatici, nicicînd ;
blînzi, îmi veneau în preajmă,
păşteau iarba cerului bătrîn...

Seara, cînd arborii se-ncărcau de năluci
caii sălbatici şi-adunau mînziorii
şi-mi iscodeau veşmintele şi palma,
iar eu le tălmăceam povestea
visatei căruţe de argint,
ademenită de drumeagul zorilor...

Şi mînziorii-n cai se preschimbau
călăuziţi spre-un senin,
caii mei sălbatici, caii,
cu răsuflarea lor, alintă
chipul copiilor din oameni.

AMINTIRE

Neîngăduit a rămas cerul dator
pămîntului crăpat de secetă,
rar ţipa stejarul cumpenei
închipuind pe cer sălbăticiuni şi ciori.
Era un an nesocotit de sterp,
şi cirduri de văpăi măreau apusul,
copacii-aprinşi migrau spre zare
după năluca unei ape.
Neîngăduit a rămas cerul dator,
nesocotit era anul de sterp —
o vară în care femeile noastre
şi-au înţărcat copii cu pămînt.

ÎNSERARE

Pe sub creasta amurgului
soarele-şi minte oştenii ;
fagurii de lumină
se lasă legaţi la ochi
cu mătasa porumbului.

Pe sub straturi de tăcere,
înspre străfundurile nopţii,
izvoarele se-ntorc în rădăcini,
luna îşi spală iezii subţiri
în lacrimi rotunde de rouă.

MAI LASĂ-MI POTECI

Cînd poposesc lîngă tîmpla mea
gesturile tale,
aud iar glasul blînd al mamei
umblînd prin ogradă.
O, tu, zînă a muntelui,
călăuza mea bătrînă,
mai lasă-mi poteci
înspre iarba rîului,
unde sălciile plîngînd
caută în undă feciorul de argint

OCTAVIAN POPA
Tăvi de sidef

Mitru Budiu servi pe rînd pe soţia şi pe fiica lui, îşi scoase apoi o porţie dublă pentru sine. Savura zacusca de morun şi se gîndea la mîncarea ce urma să sosească. Daria ocupase, fără nici o convingere, locul la masa centrală. Nu înţelegea de ce era nevoie să simtă toate privirile îndreptate spre ea. Rochia de seară era mai lungă decît se purta — observase tîrziu, de abia cînd s-a întors acasă de la spital — dar nu se gîndea la rochie. Se întreba cînd se schimbase bărbatul ei atît de mult — şi se schimbase cu adevărat ? Nu trăsăturile feţei săpate în piatră, gîtul gros, înfipt în umeri ca o cetate sau degetele butucănoase. Nici părul răscolit pe tîmple, deasupra frunţii brăzdate cu două şanţuri adînci. Schimbările acestea la urma urmelor erau normale după atîţia ani. O tulbura neliniştea lui. Un val fără măsură ţîşnind din adînc se risipea în gesturi scurte care striveau... Asta era schimbarea cea mare. E el sau nu mai e el ? se întreba Daria. Îl cunoştea din copilărie, îl crezuse mult timp un înţelept retras şi tăcut.

Mitru Budiu s-a oprit şi, cu un gest scurt, ca şi cînd şi-ar fi şters buzele cu dosul palmelor, a întrebat, fără să se adreseze cuiva, fără să fie sigur pe cine întreabă :

— Nu era bine să fie şi Radu aici ? Chiar în seara asta trebuia să plece ? Ar fi găsit şi mîine la Braşov pe oamenii lui... sau i-a fost ruşine cu noi ?

Femeia atinse paharul de vin şi-şi umezi buzele :

— Radu nu-i un copil ca alţii. Băieţii de vîrsta lui doresc să fie îmbrăcaţi cu tot ce apare nou. În prăvălii sînt mereu alte stofe, alte modele, se gîndesc la maşini, au prieteni şi prietene, vor să meargă la dans şi în case străine. Radu, dacă nu-l duc eu la croitor, poartă un rînd de haine pînă iese prin ele.

Umplînd un nou pahar cu vin, bărbatul contemplă, în lumina de sus, culoarea lui gălbuie, apoi îl mirosi :

— Paharul ăsta am să-l gust cu încetinitorul. E un vin care merită să fie pipăit pe buze, pe limbă, pe cerul gurii... A avut efect telefonul meu...

Cu inelul masiv, avînd în relief o împletitură complicată a literelor M şi B, ciocăni paharul din faţă :

— Mai pune o sticlă de vin la gheaţă, spuse ospătarului şi nu uita, un ostropel de pui cu mămăliguţă. La ostropel tot secretul e sosul, să spui bucătarului, o mică felie de ceapă, zeamă de carne, două linguri de bulion, un căţel de usturoi, suc de lămîie... Am auzit că aveţi aici pe bucătarul Smolea, el mă cunoaşte şi ştie ce-i ostropelul de pui.

Se întoarse apoi spre soţia lui :

— Voi ce luaţi ? De două ori pui cu smîntînă ? Nu, nu ! Prea seamănă cu ostropelul. Vreţi să fie la fel ? Voi nu sînteţi surori. Mai bine un piept de curcan şi peşte marinat. Am să gust şi eu cîte o felie, dacă vor fi picante.

— Ştii, seara mîncarea nu-ţi face bine, zise Daria, încet.

— Ştiu, ştiu, n-am uitat. Cîndva tot am să mor, dar înainte vreau să am o explicaţie hotărîtoare cu fiul meu. Eu nu m-am amestecat cînd şi-a ales el profesiunea şi rău am făcut. Vream să-l văd inginer, să-l am lîngă mine. Lumea în care trăim e lumea tehnicii. Dacă doreşte vechituri, să-i fie de bine. Singur a vrut aşa, dar a uitat ce am însemnat noi pentru el. L-am hrănit, l-am îmbrăcat, i-am pus la dispoziţie cărţi, aparate de fotografiat, magnetofoane... Are tot ce-şi poate dori. Ce vrea mai mult ?

— Azi n-a putut veni, a zis repede Feia, mîine dimineaţă, au acolo o masă rotundă. El pregăteşte toate, exact aşa cum pregăteşti tu programele voastre la fabrică. De la tine a învăţat să fie pedant, mama-i distrată. Bănuiesc însă, că dacă n-ar fi avut program... Credea că vor fi la masă şi invitaţi străini, oameni pe care tu îi chemi, fiindcă ai nevoie de ei. Radu nu-i poate suferi...

— Din cauza lui n-am chemat pe nimeni.

— Tată, tu nu-l înţelegi pe Radu, am impresia că, în atmosfera din casa noastră, el se sufocă. Pînă era copil, părea ascultător, uşor de manevrat. Acum, e om în toată firea şi arheologia i-a deschis orizonturi pe care noi nu le avem. Nici nu le puteam avea. El nu doreşte, totuşi, ne judecă. Fără să vrea, ne judecă.

— Cum să ne judece ? El pe mine mă judecă ? Dar ce-am făcut eu ? Să plece dacă nu-i place... Îl văd mereu concentrat, preocupat, a slăbit, îi stă capul numai la cărţi, la documente, la săpături. Ţi-e milă de el.

— Nu toate merg bine în casă la noi, zise Daria căutînd cuvintele. Locuinţa e înţesată de mobilă, covoarele pe jos şi pe pereţi stau ca într-o moschee şi acum a venit şi istoria cu tăvile de sifed, montate în argint. Radu nu e de acord cu achiziţiile astea. Te-a convins inginerul Vieru ? Mereu se amestecă...

— De ce să nu fie de acord ? Dar am eu nevoie de acordul lui ? Tata n-a avut tăvi de sidef şi n-am dorit să aibă. În copilărie, am trăit în casă de lemn, acoperită cu paie. Am fost mîndri cînd în locul paielor am izbutit să punem tablă vopsită. Iarna, în curţile deschise, bătea vîntul ; în grădini, cîinii şi pisicile ţineau sfat. Noi am mîncat pe scîndură de brad, trasă la rindea. Acum mănînc pe masă stil. De ce nu ? Ai lui Budiu n-au şi ei dreptul să mănînce ca oamenii ? În definitiv, Ludovicii şi mesele lor de unde au ieşit ? Dacă mergi de la moşi la strămoşi, ajungi la primul Ludovic... Cei dinaintea lui n-au mîncat pe mese de lemn ?

Feia rîdea.

— Radu mi-a citit ieri nişte scrisori vechi, cu stările de lucru de la noi, de acum aproape trei sute de ani. Mi-a spus că oamenii aceia, încolţiţi din toate părţile, lipsiţi de speranţă într-o schimbare apropiată, au muncit fără să se gîndească la ei şi au murit săraci. Erau iobagi, legaţi de pămînt.

— Au fost alte vremuri atunci, azi posibilităţile omului sînt nemărginite. Nu are decît obligaţia de a prinde ocaziile care i se oferă.

— Scrisorile sînt ale unui om care trăia la munte, departe de lume. Radu le-a găsit. Avea un scris mărunt, îndesat, ca un şir de furnici. L-am văzut pe Radu pipăindu-le, aşezîndu-le într-o ramă, între două sticle, examinînd hîrtia şi scrisul cu lupa.

Peste mese, în aerul cald, tremura chipul lui Radu, îmbrăcat pentru drum.

— Unde ţi-e geamantanul ? vru să întrebe Mitru Budiu. Ai mai pierdut unul la săpăturile de la Constanţa.

Închise ochii brusc şi-n întunericul ce se făcu auzi clar :

— Tu aduni banii de frică, tremuri întreg. Cîinii din copilărie aleargă şi azi prin grădinile tale goale. Ai nopţi în care ţi-e teamă de tot ce nu se întîmplă. Înţelegi ? De ceea ce nu se întîmplă ţi-e teamă.

— Nu văd de ce te interesează pe tine nopţile mele ? Poate că golul din copilărie e încă deschis. Niciodată nu se umple. Au fost zile cînd am mîncat o coajă de mămăligă rece şi un castravete murat. Seara, mă încolăceam pe străjac şi aşteptam dimineaţa. Scrîşneam din dinţi, pînă cînd melcii din burtă se opreau. Am avut o soră, a murit cu zile... Din ceilalţi fraţi, n-a rămas nici unul...

— Cauţi justificări în trecut ? În zadar le cauţi, au fost şi alţii ca tine...

Budiu se ridică, îşi frecă ochii cu palmele şi cu un şervet de hîrtie alungă o viespe rătăcită :

— Sînt obosit, mi s-a părut că-l văd pe Radu. Are dreptul să mă judece pe mine ? El nu ştie cum m-am ridicat, cît am muncit... Am avut noroc cu învăţătoarea din sat... N-avea copii... Mă ducea acasă la ei şi-mi dădea să mănînc. Tot ea m-a împins înainte, la şcoli.

Daria îl opri.

— Nu de asta e vorba, noi ştim cum a fost, dar acum e timpul să ştii şi tu. Vorbesc vecinii. Cei cu tăvile au fost la noi seara. A doua zi, dimineaţa, băiatul lui Ionescu l-a întrebat pe Radu de ce ne trebuie nouă tăvi de sidef ? Mă întreb şi eu, ce vrei să faci cu ele ?

Feia nu-şi găsea locul pe scaun, simţea că sosise ceasul clarificărilor :

— Toate firele noastre rămîn în trecut, zise ea, dacă cineva are timp şi se apucă de lucru, le poate descurca. Radu ştie asta, meseria lui e să dezvelească tot ce-a acoperit timpul... Unele ies la iveală numai întîmplător, totuşi, pînă la urmă ies toate.

— Şi-ar pierde timpul Radu. Mai repede are să descopere că Marele Paharnic al lui Mihai Viteazul, cam dosea cîte un butoi de vin, decît să afle vreo neregulă la Mitru Budiu. Voi ştiţi cum a fost, nu mi-e ruşine de mine, nici vouă nu trebuie să vă fie. Doi ospătari au pus pe masă tăvile pline şi au aşezat la gheaţă două sticle de vin.

— Excelent sosul, a zis bărbatul. Smolea-şi cunoaşte meseria, trebuie să-l felicit, să-i ofer un pahar de vin. Merită. Ce combinaţie savantă de sucuri ! Nu gustaţi şi voi ?

Nimeni nu i-a răspuns.

— Aşa-i bună mîncarea, iute, să ardă, să trezească limba.

Mai bău un pahar de vin, de astă dată repede.

— Vreau să vă spun ceva, să ştiţi voi, să ştie şi Radu. Am găsit o marmură roşie. Asta va fi ultima achiziţie. S-a terminat cu mobilierul, nu mai am nevoie de el... Nici de covoare nu mai am nevoie. De cînd cu criza aceea, sau ce o fi fost, am început să mă gîndesc la toate. Îmi voi face singur cavoul. Poate că Radu nici acolo n-ar vrea să stea lîngă noi. Treaba lui. Vouă vă rămîn sarcini mărunte. Să scrieţi pe piatră numele meu : Mitu Budiu. Să fie Mitu, fiindcă aşa-mi zicea mama. Nu-i nevoie să scrie ce am fost, ajunge numele. Să nu se ţină discursuri, lumea mă ştie şi mă cunoaşte.

— De ce vorbeşti aşa ? a întrebat Daria, sîntem departe de asta, e necesar să te îngrijeşti.

— Nu ştiu... Nu, nu vreau. Vă spun fiindcă într-o zi, Radu, arheologul vostru, va întreba :

— Sărmanul tată, pînă era în viaţă a adunat mereu. La drept vorbind, cum a fost el ? Îi era frică de ziua de mîine ? Avea o fobie ? Întrebările sînt inutile. Să-i spuneţi că omul nu-i un sigiliu, să-l vezi întreg, să scrie pe el cum e : Mitru Budiu, erou, fricos, laş, agitat, îngîmfat, mîndru. Ar trebui să cobori pînă în locul unde e miezul lui, miezul care niciodată nu se schimbă. Dar unde-i locul acela şi ce ai găsi acolo, dacă ai reuşi să pătrunzi ? Există un sîmbure neschimbat ?

— El e, şi totuşi nu e el, se gîndea Daria. Mitru Budiu nu mai e, altul i-a luat locul.

— Mă priveşti ciudat, a continuat el. Eu am ajuns la miez. Te miri ? Ţi se pare că nu m-ai cunoscut pînă azi ? Te înşeli. Şi eu m-am înşelat.

Ospătarii se învîrteau în jurul mesei.

— Nu mai dorim nimic, a zis el, domol, în curînd vom pleca. A fost bine, e foarte vesel aici, la voi...

VASILE POPESCU, Vedere din Bucureşti

Alexandru Ivănescu

Solii de toamnă

Ed. Cartea Românească, 1978

Plecînd poate de la dorinţa de a-şi sonda propriile posibilităţi, Alexandru Ivănescu aliniază în volumul **Solii de toamnă** o gamă de poeme turnate în diverse forme şi idei. Această lipsă de discernămînt dă naştere la nonunitate, grabă şi ambiţie, dar denotă şi profilul unui autor înzestrat şi în măsură să-şi aleagă uşor o identitate.

Unele poeme, ipostaze ale clipelor în care poetul construieşte cadre pentru colecţia sa de ferestre, prin care se poate privi — peisaj, forme, totul, cu detalii trase în linii groase, culori aşternute în dîre (vigoare) sau pete-simplitate, linişte.

Marcat de sentimentul timpului, pecetluit în treceri şi prin Toamnă-timp, al iniţierii tîrzii, rematurizate, autorul devine grav, surprinzînd cu regret echilibrul celor trei mari dimensiuni din „geometria" poemelor sale : soarele-lumina-timpul. (**„Copacii bolnavi de toamnă, tremurînd / Treceau la şir prin palida lumină"** sau — **„Apoi s-a sears şi ruginâ pe cer. / Tot cerul s-a scurs de rugină. / Toamna pune la uşă lacăte grele de fier"**.

Păcat însă că Al. Ivănescu practică, alături de cele amintite, şi o poezie „spusă" : **„Gol sună piatra / ce s-a desprins de munte / zicîndu-şi : — Muntele-s eu !"**, artificioasă (îi plac cuvintele cu rezonanţă), comparînd texte fără culoare, texte unde respiraţia sa îşi pierde suflul într-un nor de cuvinte, incoerenţă, gratuitate. Trecînd prin „peisajul" astfel creat, nu mai simţim nimic, textele nu ne ating, rămîn artificiale forme neduse pînă la capăt, ideea se sfîrşeşte la mijloc, cel ce ne-o propune rămînînd victima unei afirmaţii dizolvate în plină rostogolire.

De reţinut poemele cu tentă protestatară (Ex. „Pierrot lunaire", „Ziarul de prînz") atunci cînd ele nu sînt în trena unei mediocre mode. Cînd nu vai mai fi speculativ şi grăbit să scrie despre orice şi oricum, Al. Ivănescu va şti să ne ofere din poezia sa „veritabila solie".

PETRU SENACI

TU DORMI NAIV ÎNDRĂGOSTITĂ...

Pentru Oana

Tu dormi naiv îndrăgostită
de cai, de fluturi şi de urşi
şi arzi, în camera sordidă,
făclie în pereţii scurşi...

Ţes şerpii drumul de baladă
şi iepurii sfinţiei sale
în vis s-apropie să-ţi vadă
trupul gingaş ca din petale...

LÎNGĂ ZIDUL RIDICAT DE VIS

El se juca
cu micile, neajutorate animale,
preocupat să le sune la ureche
un clopot meşterit dintr-un fermoar
părînd absent la tot ce-l înconjoară.

Femeile
vorbeau destul de încet şi una spuse :
— „Pe el trebuiau să-l fotografieze,
ei sînt bătrîni, ce rost mai avea
toată povestea ?"

— „Nu, strigă copilul,
îmbujorat de indignare,
părinţii mei nu sînt bătrîni,
sînt numai mari şi poate
de aceea..."

MARTA BĂRBULESCU

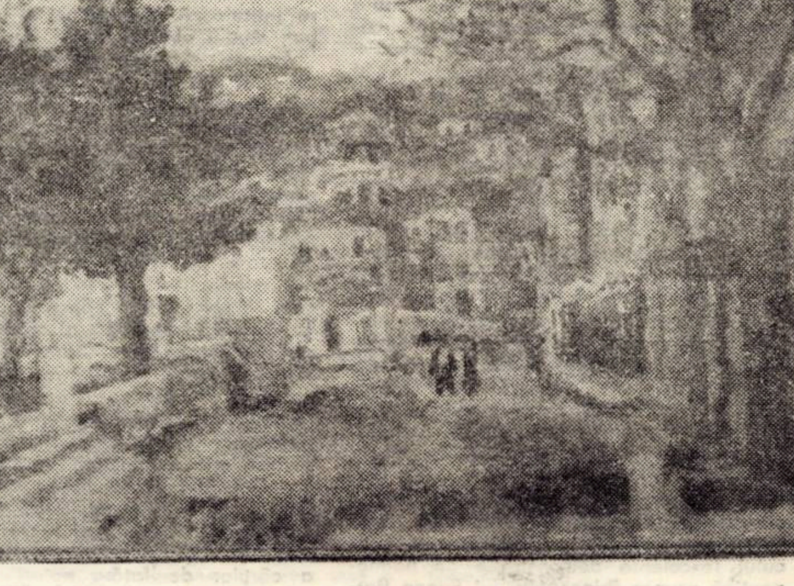

LUCIAN GRIGORESCU, Peisaj la Cassis

LUMINA DIN PĂRINŢI

Se întîmplă ceva cu-această lumină grea
Cu Dunărea şi Oltul şezînd alăturea.

Cu stelele dormind pe trupul Europei
Cu ţara care naşte fiul Penelopei ;

Cu veacul fericit ce strînge în ogradă
Pe fii şi pe părinţi la o lumină s-ardă.

Cu spada ridicată ce nu ştie-a cădea
Pe Ţara Românească — ca pe-o lumină grea.

Fluturi albi şi liberi şezînd printre morminte
Stîrnesc în domnitori un singur gînd fierbinte.

Izvoarele scot păsări bucăţii de pămînt
Chiar luna se apleacă peste Ardealul sfînt.

Lumină din părinţi lumin-adevărată
Ca aurul din mîini ce înspre soare cată ;

Marea care urcă pe românească stîncă
Ne ştie şi ne-aude de mii de ani şi încă...

VALERIU BÂRGĂU

VICTOR FELEA

SUBSTANŢA VIEŢII

Substanţa vieţii e mereu tînără
Numai frunzele se nasc şi mor
Numai frunzele trec dintr-o parte în alta
Printr-o uşă rece de cositor

Numai frunzele cîntă şi tremură
Numai frunzele alunecă pe vînt
Substanţa vieţii e mereu tînără
Şi moartea e o dulce vorbă de pămînt

ALTCEVA

Privesc în afară
Oameni
Lucruri
Amintirile aerului

Şi eu care sînt altceva
Decît toate acestea
O seminţie de gînduri neliniştite
Un plan înclinat
Pe care nimic nu rămîne
O instituţie a răbdării
Ce-şi pierde treptat consistenţa

CALENDAR NEVĂZUT

Soarele albuş de ou
Risipindu-se în cenuşa norilor —

Clopote demodate umplu oraşul
În timp ce Cristoşi de tablă
Au ruginit stingheri pe troiţele
drumurilor de ţară
Civilizaţia trece în fluxul maşinilor
nemiloase
Graţia ierbii vine cu sfiiciune pînă în
preajmă
Pădurile se depărtează tot mai mult
În muta lor sihăstrie —
Noi mergem venim
Şi zilele se înghesuie şi se amestecă
În calendarul lor nevăzut

ÎNSEMNE

Deodată
Soarele scoate săbii strălucitoare
Şi decapitează umbre adormite
Inimi bolnave melancolii
Suflete de cenuşă
Frunze rămase dintr-o toamnă a gîndurilor
Dorinţe îmbătrînite
Fluvii ce duc spre mările Sudului
Decapitează trupuri vinovate
Ce nu şi-au ţinut pînă la capăt
Făgăduiala împlinirilor
Deodată soarele
Ne pune pe umeri superbe însemne de
graţie

TU EŞTI ÎN SOMN

Tu eşti în somn pierdută — eu lucid
Crucificîndu-mi visele-n tăcere
Parabole şi-o vastă despuiere
Şi solitudinea umană vechiul zid

Murdar de ieroglife adormite
Pentru profeţii unui secol treaz
Loveşte marea ţărmul în obraz
Şi pietrele strîng lacrimi în orbite

Pierdută-n somn — eu în veghere mută
Pe tabla nopţii gînduri albe scriu
Şi ele harul lor mi-l împrumută

Lăsîndu-mi un surîs într-un pustiu —
Tu eşti plecată-n somn — eu urc în vis
Cu vechiul meu netrebnic paradis

FĂRĂ SPAIMĂ

Un unghi obtuz în măreţia zilei
Un somn crepuscular printre speranţe
Şi-acest nucleu de neguri şi de vise
Pe care-l port de la o zi la alta
Şi-această blîndă amorţire
A legilor secrete-n care trupul
Ca-ntr-o pădure de-ntuneric
Se adînceşte fără spaimă

televiziune

DUMINICĂ, 10 decembrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Şoimii patriei. 9,20 Cărţile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viaţa satului. 11,15 De strajă patriei. 13,15 Telex. Album duminical. 13,20 Mic concert de prînz. 13,30 A patriei cinstire — moment poetic din lirica contemporană românească. 13,40 În studio corul „Madrigal". 13,55 Sălişte la porţile viitorului oraş. 14,35 Drumuri europene. 15,00 Fotbal : F.C. Argeş — Dinamo Bucureşti (repr. a II-a). 16,00 Printre oamenii Buzăului. 16,15 Din concertul de muzică uşoară susţinut de orchestra Radioteleviziunii la Turnu Măgurele. 16,55 Şah mat... în 15 minute ! 17,10 Linia maritimă Onedin. 18,00 Cutezători spre viitor. 19,00 Telejurnal. 19,15 Reportaj de scriitor. Oraşul cu flăcări albastre. Emisiune realizată la Reşiţa. 19,35 Antologii artistice. Gala obiceiurilor şi datinilor populare. 20,40 Film artistic. Brutarul din Valarque (francez). 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 11 decembrie

16,00 Telex. 16,05 Emisiune în limba maghiară. 19,05 Efigii lirice. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Panoramic. 20,20 Putere fără glorie. 21,10 Mai aveţi o întrebare ? 21,40 Mîndru sînt de neamul meu. Melodii populare. 21,55 Cadran mondial. 22,15 Telejurnal.

MARŢI, 12 decembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Putere fără glorie (rel.). 10,55 Muzică uşoară. 17,00 Telex. 17,05 Teleşcoală. 17,25 Curs de limbă engleză. 17,45 Pagini de muzică românească. 18,00 Reportaj TV. 18,20 Lecţii TV pentru lucrătorii din agricultură. 18,45 Muzică populară. 19,00 Întrebări şi răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 La ordinea zilei în economie. 20,00 Anchetă TV. 20,25 Seară de teatru. Furtuna de William Shakespeare. Producţie a studiourilor de televiziune BBC. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 13 decembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Întrebări şi răspunsuri. 10,20 Antena vă aparţine. 11,25 Şoimii patriei. 11,35 Muzică populară 17,00 Telex. 17,05 Teleşcoală. 17,25 Curs de limbă germană. 17,45 Atenţia la neatenţie. 18,05 Tragerea pronoexpres. 18,15 Din ţările socialiste. 18,25 Telecronica pentru pionieri. 18,40 Căsuţa poştală. 19,00 Festivalul naţional „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Documentar TV. 13 decembrie 1918. 60 de ani de la eroica demonstraţie a muncitorilor din Bucureşti. 20,10 Noi, femeile ! 20,35 Telecinemateca : Spencer Tracy în filmul „Georg Heissler". Premieră pe ţară. Coproducţie a studiourilor americane, franceze, engleze. 22,15 Telejurnal.

JOI, 14 decembrie

17,00 Telex. 17,05 Teleşcoală. 17,25 Curs de limbă rusă. 17,45 Din cartea naturii. Cavalerul negru. 18,15 Handbal masculin : Dinamo Bucureşti — Valur Reykjavik, meci retur în „Cupa Campionilor Europeni". 19,30 Telejurnal. 19,50 Comentariul zilei. 20,00 Ora tineretului. 21,00 Teatru scurt. Dincolo de nori. 21,55 Muzică uşoară. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 15 decembrie

9,00 Teleşcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,40 Corespondenţii judeţeni transmit... 17,00 Telex. 17,05 Emisiune în limba germană. 19,00 Loto. 19,05 Învăţămînt — educaţie. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Iniţiative şi fapte comuniste. 20,15 Film artistic. Înfruntînd prejudecăţile. Premieră TV (american). 21,15 Atelier de creaţie literar-artistică. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 9 decembrie

SÎMBĂTĂ, 16 decembrie

12,30 Telex. 12,35 Curs de limbă spaniolă. 12,55 Curs de limbă franceză. 13,15 Concert de prînz. 14,15 România pitorească. 14,45 Pentru timpul dv. liber vă recomandăm... 15,00 Semifinalele campionatelor internaţionale de tenis ale României. 16,30 Surîsul caratele meseriei. 16,45 Agenda culturală. 17,10 Clubul tineretului. 18,10 Săptămîna politică internă şi internaţională. 18,35 Antologia filmului pentru copii şi tineret. 19,30 Telejurnal. 19,50 Instantanee. 20,00 Teleenciclopedia. 20,40 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,30 Întîlnire cu satira şi umorul. 22,00 Telejurnal. Sport. 22,10 Melodii româneşti de ieri şi de azi.

philologica

Iorgu Iordan — romanist

Personalitate ştiinţifică complexă, avînd înclinaţii spre teoretizare — caracteristică esenţială a lingvisticii contemporane — dar şi pasiunea analizei minuţioase a faptelor concrete, academicianul Iorgu Iordan reprezintă în cultura românească tipul filologului complet. Lucrările sale, aparţinînd unor domenii dintre cele mai diferite constituie tot atîtea contribuţii fundamentale pentru ştiinţa limbii din ţara noastră. Erudiţia sa excepţională, fericit dublată de o deosebită receptivitate pentru tot ceea ce este nou şi valoros în această ramură a ştiinţelor umaniste, ale cărei îmbogăţiri teoretice şi metodologice le va urmări îndeaproape începînd cu studiul **Der heutige Stand der romanischen Sprachwissenschaft**, reprezintă nota definitorie a întregii sale activităţi. Interesul deosebit faţă de problemele care frămîntau „actualitatea" lingvistică din perioada în care lingvistica romanică se dovedea cea mai „creatoare" ramură a lingvisticii generale i-a permis savantului român întocmirea unor lucrări deosebit de valoroase, caracterizate tocmai printr-o mare noutate teoretică şi metodologică. Limba română beneficiază astfel, prin activitatea profesorului Iordan, de o examinare atentă, cu aceleaşi noi modalităţi de investigaţie cu care erau analizate şi limbi de veche cultură, ca franceza, de exemplu : prima stilistică completă a unei limbi romanice după **Traité de stylistique française** (1909) a lui Ch. Bally, întemeietorul european al acestor studii, este **Stilistica limbii române** (1944), precedată de o nu mai puţin nouă — sub raport metodologic — **Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor"** (1943). Ambele lucrări pun în evidenţă interesul lui Iorgu Iordan pentru cercetarea sincronică.

Limba noastră, studiată din punct de vedere istoric, „pozitivist", de alţi mari lingvişti români — şi chiar de Iorgu Iordan însuşi — este abordată, în aceste cărţi, descriptiv, realizîndu-se în felul acesta o cunoaştere a ei în spiritul nou al lingvisticii. Stilistica, cu cele două ipostaze „clasice" ale ei, fusese amplu discutată din punct de vedere teoretic, înaintea acestor lucrări „aplicative", în **Introducere în studiul limbilor romanice. Evoluţia şi starea actuală a lingvisticii romanice** (1932). Fundamentarea stilisticii ca disciplină lingvistică este una din cele mai însemnate contribuţii ale lingvisticii romanice la dezvoltarea lingvisticii generale în secolul nostru. Prin Iorgu Iordan lingvistica românească ia nu numai act de aceste importante perspective care se deschid acum analizei limbii, ci, implicit, se situează critic faţă de noua ştiinţă lingvistică a stilului.

Sintezele teoretice din **Introducere în studiul limbilor romanice. Evoluţia şi starea actuală a lingvisticii romanice**, urmind îndeaproape apariţiei lucrărilor celor mai importante ale întemeietorilor stilisticii moderne, romaniştii Karl Vossler şi Ch. Bally, reprezintă în cultura românească prima circumscriere clară din perspectiva lingvistică a unui nou domeniu care începuse deja să se bucure de interesul pasionat al unora dintre cei mai de seamă filologi români.

Introducere în studiul limbilor romanice reprezintă nu numai un preţios izvor de informaţie, ci conţine „în nuce", cum s-a văzut, marile realizări ulterioare ale autorului însuşi. Mai mult, ea se dovedeşte o sursă inepuizabilă de sugestii pentru romanişti. Concepută nu ca o simplă istorie a transmisiunii ideilor şi teoriilor lingvistice, a principiilor şi metodelor, ci ca o istorie cauzală mai profundă, lucrarea oferă, în acelaşi timp, şi un catalog al semnelor de întrebare pe care lingvistica romanică le punea, şi le pune încă, în faţa specialiştilor, devenind indispensabilă unei prime iniţieri în această disciplină. Reluată de autor în 1962 şi tradusă în limbi de mare circulaţie, ea rămîne astfel una din cărţile fundamentale ale domeniului. Nu este de mirare deci că mari romanişti, autori ai unor sinteze de bază pentru această disciplină, cum sînt Carlo Tagliavini şi mai ales B. E. Vidos (care acordă curentelor şi metodelor lingvisticii romanice în diacronie jumătate din spaţiul cunoscutei **Manuale di lingvistica romanza**, trad. it., 1959) se întemeiază adesea pe amintita lucrare a profesorului Iordan.

ILEANA OANCEA

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE – TIMIȘOARA '78

(Urmare din pag. 1)

nii Scriitorilor din R.S.R., a Comitetului județean de cultură și educație socialistă Timiș și a Asociației scriitorilor din Timișoara. Festivalul internațional de poezie se impune printre principalele evenimente culturale ale acestui an, o sărbătoare a spiritului contemporan.

La sediul Asociației scriitorilor din Timișoara, secretarul Asociației, poetul Anghel Dumbrăveanu a prefigurat, într-o alocuțiune, climatul literar și personalitățile artistice de aici, condițiile create pentru o cît mai rodnică activitate literară. La Asociație și în Aula Magna a Universității s-au desfășurat două emoționante ședințe literare de mare ținută. Versiunea românească a poeziilor oaspeților străini a aparținut traducătorilor Romulus Vulpescu, Doina Sălăjan, Sergiu Adam, Aurel Covaci, Toma George Maiorescu și Dorin Tudoran. Actorii Eugenia Crețoiu, Eugen Cristea și Eugen Motăteanu de la Naționalul timișorean au contribuit cu suflet și culoare la desfășurarea întîlnirii din Aula Magna.

Schimburi de Poeme și de idei, clocotul fierbinte al versului, murmur de eternitate în sunetul poeziei, salutul cordial al lui ION HOBANA, din partea conducerii Uniunii Scriitorilor, oaspeți de peste hotare cu diverse stiluri și temperamente, mîini de poeți întinse spre seninul din inimă au făcut ca acest Festival internațional să așeze deasupra iernii căldura eternă a poeziei !

AGENDĂ DE FESTIVAL

Duminică, 3 decembrie, seara, sosesc în Timișoara scriitorii oaspeți. La Gara de Nord, cei 20 de poeți sînt întîmpinați de Dumitru Preda, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Timiș, Anghel Dumbrăveanu, secretarul Asociației Scriitorilor din Timișoara și de un grup de scriitori timișoreni.

Luni, 4 decembrie, ora 10. Participanții la întîiul festival internațional de poezie din istoria literelor timișorene sînt primiți de tovarășul Radu Bălan, primarul municipiului. Ora 11. Oaspeții vizitează Timișoara. Se opresc la expoziția „Realizări ale economiei județului Timiș", la secția de etnografie a Muzeului Banatului. După amiază — Buziaș. Vizitarea orașului și a stațiunii balneare.

Marți, 5 decembrie, ora 11. Întîlnire la Asociația Scriitorilor din Timișoara. Din partea membrilor obștii scriitoricești bănățene, vorbește poetul Anghel Dumbrăveanu. În cuvîntul său e străbătută istoria acestei asociații, cu împliniriile și perspectivele sale. Apoi, în sala care a fost și este martorul tuturor sărbătorilor scriitorilor timișoreni, cuvîntă Poezia. Poeții își rostesc versurile în nouă limbi ale pămîntului. Chiar fără a fi tradusă, Poezia e înțeleasă și simțită de toți. Ora 17,30 FESTIVAL INTERNAȚIONAL DE POEZIE. În Marea Aulă a Universității, sute de iubitori ai cuvîntului scris cu har au venit spre a asculta POEZIA.

Iau cuvîntul Dumitru Preda, președintele C.J.C.E.S. Timiș și Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor din R.S.R. Începe sărbătoarea poeziei. Citesc : Bojidar Bojiov, Ivan Golev (R.P. Bulgaria), Vladimir Ianovic (R.S. Cehoslovacă), Osvaldo Navarro (Cuba), Ioan Flora, Tomislav Sipovac (R.S.F. Iugoslavia) Zbigniew Bienkowski, Adriana Szymanska (R.P. Polonă), Aczél Géza, Gutai Magda (R.P. Ungară), Dursun Akçam, Talip Apaydin (Turcia), Lev Ozerov, Iosif Noneșvili, Kirii Kovaldji (U.R.S.S.) Sergiu Adam, Nikolaus Berwanger, V. Ciocov, Anghel Dumbrăveanu, Ion Horea Toma George Maiorescu, Mandics György Ileana Mălăncioiu, Dusan Petrovici, Nicolae Prelipceanu, Grete Tartler, Dorin Tudoran, Damian Ureche, Romulus Vulpescu (R.S. România).

Miercuri, 6 decembrie, ora 10. Întîlnirea poeților români și străini la Clubul Presei. După-amiaza, oaspeții își iau rămas bun. Ziarele scriu : „În zilele de 4, 5 și 6 decembrie, 1978, la Timișoara a avut loc FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE".

REPORTER

„cîntarea României"

De vorbă cu ACHIM PENDA, directorul Centrului de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Timiș.

● **PE MARGINEA FESTIVALULUI CORAL „ION VIDU", EDIȚIA A IV-A**

— Stimate tovarășe director, ce prestigiu și-a cîștigat, pe plan național, Festivalul coral „Ion Vidu" ?

— Această manifestare muzicală bienală are un mare răsunet în întreaga țară, pe de o parte, datorită personalității de la care și-a primit numele — Ion Vidu — și a cărei creație ocupă un loc de frunte în repertoriul tuturor corurilor din țară, iar, pe de altă parte, datorită faptului că lucrările corale ale acestuia sînt caracterizate prin melodicitate caldă, generoasă, concepută într-o viziune populară autentică. Compozițiile lui Vidu au jucat un rol hotărîtor în dezvoltarea muzicii corale românești.

— Cum a fost valorificată moștenirea muzicală a lui Ion Vidu la ediția aceasta a festivalului ?

— Trebuie subliniat că toate formațiile corale prezente la festival au interpretat cel puțin o piesă din creația acestuia. Și fiecare a căutat să se apropie de spiritul de interpretare al epocii în care au fost create piesele respective. Treisprezece lucrări au fost interpretate de mai multe ori de către cele 30 de formații prezente la festival. Aceste compoziții se numără printre cele mai reprezentative creații ale lui Vidu : „Preste deal", „Răsunetul Ardealului", „Răsunet de la Crișana", „Negruța", „Ana Lugojana" ș. a. M-a impresionat capacitatea dirijorilor de a adopta o gamă foarte diversă de interpretare a creației compozitorului bănățean.

— Ce alți compozitori bănățeni au mai beneficiat de atenția formațiilor corale ?

— Noi, gazdele, am fost deosebit de impresionați de atenția care s-a acordat creației corale și a celorlalți compozitori înaintași din Banat, precum Sabin Drăgoi, Iosif Velceanu și Nicolae Ursu ; aceasta fără să fi fost o condiție care să intre în obligativitatea participanților fără să fi fost o cerință impusă de profilul festivalului.

— Alături de celelalte festivaluri corale naționale din țara noastră — „Ciprian Porumbescu", „Gh. Dima", „D. Chiriac", cel desfășurat bienal, la Lugoj, contribuie, fără îndoială, la stimularea muzicii corale românești și îndeosebi a celei bănățene. Ce formații corale din Timiș s-au prezentat la acest festival și cum au fost apreciate ?

— În primul rînd trebuie amintită prezența formației corale „Ion Vidu" din Lugoj, deținătoarea trofeului la prima ediție a festivalului. De asemenea a participat la festival Corul mixt „Doina" al Societății Culturale Gătaia, care este deținătorul trofeului „Vidu" la una din edițiile precedente. Corala bărbătească „Sabin Drăgoi" a Casei de cultură a municipiului Timișoara a impresionat, acum, prin calitatea interpretării, prin ținuta artistică, obținînd trofeul „Vidu" al ediției a IV-a a festivalului. Acestor formații li se adaugă „Corul feminin de cameră" și „Corul mixt" ale Sindicatului învățămîntului Timișoara care au obținut Cupa festivalului. Merită, de asemenea, menționată prezența remarcabilă a corului mixt „Bartók Béla" al Casei de cultură a Municipiului Timișoara și a Corului bărbătesc al Căminului cultural Banloc, județul Timiș.

— Cum a fost calificată de către publicul spectator și de către juriu această ediție a festivalului ?

— Publicul spectator a fost deosebit de numeros de la concertul inaugural și pînă la al IV-lea concert, receptînd cu multă căldură, cu entuziasm, mesajul artistic al creațiilor prezentate. Juriul a fost plăcut surprins nu numai de participarea atît de numeroasă a publicului lugojan, ci, mai ales, de calitatea de auditoriu cultivat, care a știut să aprecieze cu multă luciditate, sensibilitate și acuratețe cele mai reușite interpretări corale. Atît ca membru al juriului, cît și ca unul care transmite aprecierea tuturor celorlalți componenți ai acestuia consider că această ediție a depășit cu mult pe cele precedente, printr-un înalt grad valoric al formațiilor participante.

AUREL TURCUȘ

★

CORNELIA NEAMȚU MIREȘAN

Un lirism peisagistic, un cromatism de migală, o exagerare schematică a simbolurilor portrete inimare, ce aduc a figurine, elan arbitrar, vigoare formală detalii mecanice acestea ar fi cîteva note caracteristice ale creației CORNELIEI NEAMȚU MIREȘAN.

Membră a Asociației artiștilor plastici amatori din București, din anul 1973 anul înființării acesteia participă la cîteva expoziții de grup și expoziții personale. Expozițiile de grup au avut loc în cadrul „Primăverii culturale bucureștene" — în holul Ateneului Român la Teatrul Național, Casa de cultură nr. 6, iar ziarele Informația Bucureștiului, România liberă l-au consemnat de fiecare dată apariția.

Din lucrările de artă decorativă ale Corneliei Neamțu Mireșan s-au evidențiat, mai ales, cele de metaloplastie, pictură ce sticlă, gîvrată, aranjamente florale din elemente vegetale culese din natură. Două dintre expozițiile personale au avut loc în holul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, unde Cornelia Neamțu Mireșan activează ca inginer proiectant la Institutul de Proiectări Căi Ferate.

De orașul Timișoara o leagă cele mai frumoase amintiri acelea ale copilăriei și adolescenței. A absolvit cursurile liceului „Eftimie Murgu".

Cînd artiștii amatori aduc vigoare, viață, maniere îndrăznețe, claritatea contururilor în afara retoricii, firescul ansamblului, un desen nesilit — arta lor își poate face cu cinste intrarea în cetatea frumosului. — Este — credem — și cazul Corneliei Neamțu Mireșan.

ANA POP SIRBU

panoramic

Continuăm să consemnăm seria bogatelor manifestări culturale consacrate aniversării a 60 de ani de la formarea statului național unitar român. ● Biblioteca județeană a organizat un amplu simpozion intitulat „Temeiurile trainice ale marii Uniri". Au vorbit conf. dr. Gh. Oancea, muzeograful V. Dudaș, cercetătorul R. Pălușan, conf. dr. Marin Wiliam, conf. dr. Cezar Apreotesei și dr. Gh. Șora. ● Tot la Biblioteca județeană, organizată de poetul Aurel Turcuș, s-a desfășurat o acțiune culturală complexă : o ședință literară susținută de membrii cenaclului „Ars poetica" c evocare a marelui moment istoric de către patru participanți la adunarea de la Alba Iulia (prof. Gh. Andrașiu, dr. Coriolan Băran, Mihai Stoicovici, dr. Nicolae Tabley, precum și un recital de poezie patriotică susținut de actorii Vladimir Jurăscu și Gh. Lungoci, de la Naționalul timișorean. ● Liceul industrial nr. 9 din Timișoara a găzduit o manifestare dedicată Unirii. Despre importanța evenimentului a vorbit dr. Gh. Șora. Au participat Gh. Andrașiu, martor ocular al adunării de la Alba Iulia, poetul Damian Ureche și violonistul Mircea Tătam. Elevii liceului au prezentat un program artistic. ● Muzeul Banatului a organizat la secția de etnografie o seară muzeală consacrată Unirii din 1918. ● La Lugoj, filiala Societății de științe filologice a dedicat aniversării Unirii un simpozion organizat de prof. Ioan Ardeleanu. Tot la Lugoj, prof. Nicolae Ghinea a condus un simpozion consacrat Unirii. Au participat numeroase cadre didactice.

Simbătă, 2 decembrie, în sala „Olimpia" a avut loc concertul extraordinar de muzică populară susținut de orchestra liceului de artă „Ion Vidu". Invitat de onoare, Gheorghe Zamfir și violonistul Efta Botoca. ● Peste două zile va avea loc la Lugoj faza municipală a festivalului „Cîntarea României" — formațiile de teatru ale sindicatelor. Vă atragem atenția asupra unui spectacol și a unei formații : comedia „Catrafusele" de I. D. Sîrbu, în interpretarea echipei de teatru a sindicatului învățămîntului. Regia — Victor Cârcu. ● Secția de artă a Muzeului Banatului anunță deschiderea expoziției pictorului Nicolae Popa. Vernisajul, 8 decembrie ora 13.

I. P.

muzică

UN DUO DE PIAN SPANIOL. Studioul Liceului Vidu a găzduit de curînd recitalul extraordinar al unui duo de pian susținut de ANGELES RENTERIA JACHITO MATUTE – Spania. Un adevărat eveniment nu doar prin raritatea sansei de a putea asculta o astfel de formație, ci și gratie valorii interpreților. Cucerește particularitatea cu care se întrețese discursul celor două instrumente devenit obiectiv un monolit de expresii ineditul sonorităților, posibilitățile armonice sporite, modul particular cu care cele două voci se îngemănează într-o perfectă sincronizare. Mă refer la subtilitățile de sincronizare ritmică, realizate fără nici o fisură, inclusiv în cele mai mici unități de subdiviziune.

PE PODIUMUL FILARMONICII. Ultimul simfonic a stîrnit interes prin invitarea unui reprezentant al tinerei generații de pianiști încununat deja cu un număr considerabil de premii. Dacă Dan Atanasiu a reușit să ne convingă că este un pianist de excepție, a făcut-o doar în suplimentul oferit din creația lui Prokofiev. Altfel, versiunea „Imperialului" beethovenian rămîne doar o „citire" corectă a partiturii preocupată de litera sa și foarte arareori de suflul năvalnic, clocotitor pe care titanul l-a sădit în ultimul său concert pentru pian. Excelente resursele tehnice ale oaspetelui, acuitatea înțelegerii limbajului contemporan.

Interpretarea poemului simfonic **„O viață de erou"** ne-a sensibilizat prin sonorități masive, compactul alămurilor dublate atingînd uneori un număr mare de decibeli. Execuția poemului a fost împietată de unele gafe petrecute la două pupitre, dintre care unul foarte important... Regretabil că au devenit evidente chiar și pentru neprofesioniști. Frumoasă simțită, imaginea „tovarășei de viață" a „Eroului" sugerată de vioara lui Dragoș Cocora, într-un scio îngrijit, potențat în imagini vibrante. Binevenită opțiunea dirijorului pentru valoroasa lucrare românească semnată de Liviu Comes, „Saibă". O sugestivă transpunere sonoră a etosului modal într-un limbaj modern, compensînd prin lapidarul exprimării (și totuși atît de cuprinzător !) lunga tiradă, obsesivă și egocentrică a eroului straussian.

DORU MURGU

(Urmare din pag. 1)

Cu criticul N. CARANDINO

pagini problemele, nici de a fi zugrăvit, definitiv, oamenii.

Contribuția mea adăugată la celelalte din epocă și confruntată cu ele, va servi poate acelora care nu se mulțumesc să ia cunoștință doar de datele istoriei oficiale. Cît privește prioritatea evocărilor trebuie să vă declar cu sinceritate că vorbind în primul rînd despre alții, orice memorialist se dezvăluie mai întîi pe sine. Fără a mai lua în seamă că nu toți care ar merita să fie evocați sînt evocabili.

— S-a observat că majoritatea dramaturgilor mari, la noi și aiurea, a fost nemijlocit legată de teatru. Socotiți oare că teatrul are anumite legi, anumite proporții și armonii secrete, care nu pot fi percepute decît din interior ?

— Faptul că dramaturgii „de renume" de la noi și de aiurea au fost legați „nemijlocit" de teatru, nu trebuie să ne surprindă. Piesa începînd prin a fi text, se transformă în spectacol pentru folosința unui anume public față în adevăr banal care trebuie mereu repetat. Autorul simte în genere nevoia imperioasă de a vedea dospind maiaua pe care a pus-o în circulație. Sofocle, Shakespeare, Molière — ca să nu citățm decît pe cei mai mari — n-au scris teatru pentru uzul cititorilor din biblioteci. Iar după exemplul lor alții s-au adresat și ei publicului — prin actor sau prin „director de scenă".

— Care sînt actorii și regizorii români pe care îi reține un scriitor cu o atît de îndelungată carieră de cronicar dramatic ?

— Dintre marii actori români este greu să alegi cîteva nume fără să comiți grave erori prin omisiune. Fiecare însă avem mai multă sau mai puțină afinitate cu un anume fel de a juca și în lumina acestei secrete preferințe — optăm. Am văzut în ultima jumătate de secol pe toți marii noștri actori în rolurile lor cele mai reușite. Cînd închid ochii, îi văd însă pe Oreste Demetriade în „Hamlet", pe Tony Bulandra în „Kean" pe Storin în „Îngerul a vestit pe Maria", pe Ion Manu în bufonii shakespeariani, pe Iancu Brezeanu și pe Emil Botta în „Năpasta", pe Ion Mortun ... în tot ce a jucat, iar, dintre femei pe Marioara Voiculescu în „Salomeea" pe Ana Luca în „Candidata", pe Sorana Topa în „Domnișoara Nastasia", pe Aura Buzescu în „Din iale s-a născut Electra" pe Eugenia Dragomirescu în același rol, pe Marieta Anca în „Cavalcade spre stele". Cît despre regizori cum să-i uit pe Ion Sahighian, pe Victor Ion Popa, pe Ion Sava ?... Cît despre cei în viață, prefer să nu-i citez nominal — pe de o parte fiindcă mă tem să nu supăr, și pe de alta fiindcă s-ar putea ca în viitor să mă dezmint.

— Socotiți ca reală o criză a teatrului în lume : respectiv un teatru învins de televiziune și de cinematograf ? ... sau această „criză" e numai un subiect de interviuri și de mese rotunde ?

— Cred că momentul culminant al crizei teatrale a trecut. În ciuda filmului și a televiziunii, nimic nu va putea înlocui magia contactului direct și imediat cu textul, cu interpretul, cu montarea.

Am asistat vara trecută la un spectacol de tragedie antică la Epidaur. Paisprezece mii de oameni îi aplaudau pe interpreții lui „Filoctet" de Sofocle, cu o înțelegere și cu un entuziasm care îi cinstea.

Publicul s-a plictisit în general de elucubrații, de scălămbăieli și de alte escrocherii pretins avangardiste. Nu e departe timpul în care înzestrații noștri regizori vor fura de la Paris sau de la München sfori de teatru tradițional, așa cum odinioară importau fiionul de avangardă.

Lucrez la o carte care se va numi : „TEATRUL CONTINUĂ"

— Sînteți un reputat cunoscător, între altele, al culturii elene. Ați tradus mult din greceste și îmi amintesc de pildă, frumoasa tălmăcire a unor poeme de Kavafis. Fac această introducere pentru a vă întreba : Există un „spirit balcanic" ? Sînteți de acord cu noțiunea de „balcanism literar ?"

— Am tradus o sută cincizeci și patru de poeme de Kavafis și aștept un editor care să mi le tipărească (însoțite de o introducere și de o serie de indispensabile note). Poezia neogreacă numără mai multe valori de talie universală. Printre ele, poetul alexandrin face o figură cu totul aparte. Dar au apărut sub semnătura mea și traduceri din Sofocle, anume „Electra" și „Antigona".

Bine înțeles toate acestea n-au nici o legătură cu spiritul balcanic și cu atît mai puțin cu balcanismul literar. Ceea ce nu înseamnă că popoarele din Balcani nu ar trebui să colaboreze atît pe teren cultural cît și pe teren politic.

— Prestigiul, experiența literară și vîrsta vă îndreptățesc să dați sfaturi. Ce ați putea spune unor tineri scriitori ?

— M-am ferit toată viața să dau sfaturi altora, deoarece cît de rar am izbutit să mă sfătuiesc pe mine. Am observat însă o anumită dezorientare spirituală la generațiile noi. Știu că nu prin simple consilii s-ar putea remedia. Este o problemă de autoterapie morală. Fiecare om de cultură trebuie să-și adîncească sufletul și să-și definească o personalitate autentică. Tinerii care caută, buimaci soluții în gîndirea sau în cuvîntul altora s-ar cuveni să mediteze la o formulă banală, dar singura salvatoare : să fie anume credincioși lor înșiși. Prea puțini oameni. Prea mulți papagali.

— Întrucît socotesc că v-am citit cu atenție, cred că v-ar face plăcere să spuneți ceva despre rosturile grijii pentru stil și limbă

— Stilul în general nu se urmărește fără riscul artificialității. El caracterizează un fel de a scrie în momentul în care expresia și gîndul parvin la un echilibru stabil. Nu sînt partizanul „neaoșismului" cu orice preț. Limba românească nu s-a oprit la Dosoftei. Aporturile străine au fost salutare mai ales de la 1848 încoace, cînd tehnica socială, economico-industrială nu au aflat în limba populară termeni adecvați. De atunci și pînă astăzi, franțuzismele, germanismele și grecismele respective au căpătat drept de cetate, ba uneori chiar o poetică patină... Din păcate, există și o năvală de barbarisme cu atît mai supărătoare cu cît ele pătrund, adesea, la adăpostul ignoranței, în terminologia critică. Am relevat la timpul său absurditatea expresiei camiliste „calofilie". Astăzi, „protocronism", nu mai puțin absurdă tinde să-i ia locul. Nu se poate vorbi despre stil atîta vreme cît se întrebuințează termeni imprecisi sau de un pedantism simulat.

M-am străduit în traducerile mele din Sofocle să întrebuințez un vocabular cît mai latin, cît mai modern. Mi s-a întîmplat însă ca un teatru de provincie să dea la „îndreptat" textul unei bunăvoințe locale, în orice caz mai neștiutoare decît mine într-ale grecității și mai puțin sensibile la limba contemporană.

— Vă mulțumesc pentru bunăvoința de a fi primit acest dialog.

top

Amalgam...

Mia Martini, Gino Paoli, grupul Matia Bazar — iată doar cîteva „prezențe de marcă" la prima expoziție națională italiană **EXPO DISCO '78**, organizată în această toamnă la Genova de către casa de discuri Editrice Universo. ● „Oamenii au nevoie de sinceritate... Noi le-o oferim prin cîntece inspirate din viața de toate zilele, cîntece în care fiecare se regăsește..." **(R. Fachinetti** — liderul formației **„I Pooh")**. ● Interpretul englez de rock, Elvis Costello, va imprima un disc în duet cu americanul George Jones — cîntăreț folk. ● **Cornel Constantiniu** și **Corina Chiriac** ne-au reprezentat în Cuba în cadrul manifestării **„Zilele muzicii românești".** ● Un cititor ne atrage atenția asupra asemănării izbitoare între ultimul succes de top al grupului **Ritchie Family — „American Generation"** și piesa **„Rag Doll"**, lansată de **Four Seasons** în 1964. Noi ce putem face ? Așa-i situația... ● La Palatul Buckingham, cu prilejul aniversării zilei de naștere a Prințului Charles, a fost invitată, să delecteze participanții, formația feminină de culoare **„Three Degrees".** ● **„Ultimul dintre romantici"** — este titlul recentului LP înregistrat de **Engelbert Humperdinck.** Vă mai amintiți **„Last Walz", „Release Me"** ? ● S-a mai stins o stea... **Luis Prima**, cel care în copilărie mă fascina cu freneticele sale solo-uri la trompetă, a rămas o amintire încrustată pe bachelita discurilor. Născut la 13 mai 1911, în New Orleans, acest părinte incontestabil al **rock-ului** a lansat în duet cu **Kelly Smith** piese **„Angelina"** ; **„Oh, Mary"** ; **„Robin Hood"** și cîte alte așa-numite „Medley song"-uri de neuitat... ● Un nou grup rock în Ungaria : **„Universal".** Primele lor mostre sonore nu promit prea mult. Așteptăm... ● Un nou Drupi în persoana tînărului solist italian **Pierro Franco Castelli.** Vocile lor seamănă izbitor (ca și cele ale lui Rod Stewart și Bonnie Tyller). ● Din nou despre cel care a fost **Brel : „Omul străzii, omul melodie și omul de 24 imagini pe secundă s-au topit într-unul singur și în toți..."** (R. Rusan). ● Vibrante piese, ca eficiență sonoră, aflăm pe noul album **„Rock Drill"** al grupului **The Sensational Alex Harwey Band.** ● Grupul **„Sfinx"** și **Mirabela Dauer** au concertat de curînd la Dresda. Săturat pînă peste cap de sărăcia conceptului stilistic la unii din compozitorii noștri, **P. Magdin** se întreabă (ca și noi, dealtfel) : „Cînd se va termina odată

cu așa-zișii cîntăreți și cu așa-zișii compozitori care își permit să ridice tra-la-la-urile și șu-ba-du-ba-urile la nivel de artă ? Unde anume pe mapamond se mai scrie și se mai cîntă în halul ăsta ?". **Într-adevăr, unde ?** ● E vremea turneelor... Pînă la sfîrșitul acestui an, grupul **Boney M** (în foto) secondat de **„The Rhythm Machine"** vor concerta prin mai multe orașe europene. Cu acest prilej, vor apare pentru prima oară în fața englezilor.

PETRU UMANSCHI

corespondența

Troie Octavian : Versificați pe niște locuri comune. Deocamdată primele dvs. 20 de poezii nu spun prea mult. Așteptăm altele.

M. Marinică : Aveți resurse. Rămîne doar să le fructificați. Mai trimiteți.

Ortis : Scrieți o poezie interesantă. Ca să ne formăm o opinie mai temeinică, vă rugăm să ne mai trimiteți.

Mariana Moldovan : Versul Dvs. asociază imagini și cuvinte sonore, care încă nu fac poezie. Renunțați la explicațiile autentice și folosiți mai des flori de retorică.

Dana Elena Tîrziu : Poezia dvs. a evoluat în sensul că se apropie de expresia unui sentiment propriu. Trebuie să părăsiți însă afectarea și prețiozitatea.

Dolores Velcu : Poemele trimise procură multe sugestii ademenitoare. Deocamdată n-am putut reține nimic. Mai trimiteți.

Vascenco Natașa : Un vers larg, cu sonorități și sclipiri romantice. Dvs. evocați prin adjective potrivite și prin expresii plastice o stare de suflet bine conturată. Dar o anumită atitudine ostentativă răpește spontaneitatea vitală. Mai încercați și trimiteți.

Constantin I. Panțiru : O facilitate deosebită, cu un debit uluitor. Tratarea unui zbucium sufletesc autentic. Gingășia romanței, claritatea simțirii, dar și incertitudinea mijloacelor de plasticizare.

Suciu Lucian : Poeme de notație intimă, care nu se ridică deocamdată peste nivelul unui lirism minor.

Hovanyecz Ioan : Poezia dv. dă impresia unei împrospătări de orizont, dar rămîne simplă formulă nouă, afectată și prețioasă, neasimilată încă expresiei de artă.

Ioan Vasiu : Vorbirea Dvs lirică e intimă, simplă, necăutată, indirectă. V-am reținut ceva. Mai trimiteți.

Maria Donan : Scrisul Dvs. e fraged, inteligent și orientat, plin de virtuozități stilistice. Categoric ați progresat. Nu sînt intimidat de citatele latinești, dimpotrivă ele îmi creează unele disociații. Fiindcă nu există un univers, există atîtea universuri cîți oameni sînt.

Iulian Bitoleanu : Versurile dvs. reflectă o stare sufletească și o neliniște bizară, într-un gust nediferențiat. Mai citiți și trimiteți-ne noi încercări.

Lucia Cotae Consinteanu : S-a crezut un timp că poezia este sugestie. Inselată de această credință, dvs. reușiți să ne înduioșați dar nu scrieți întotdeauna versuri asimilate expresiei de artă. V-am reținut ceva. Mai trimiteți.

Sergiu Someșan : Se vede că ați renunțat la tonul afectat, la prețiozitatea stilistică. În ceea ce ne-ați trimis scrieți din ce în ce mai bine. V-am reținut ceva. Așteptăm altele.

PETRU SFETCA

sport

Cu 9—6...

...ne-au învins, acasă la noi, francezii, ca să se dovedească lumii ovale că mai avem și lipsuri. Recunosc, nu prea mă pricep la sportul cu un balon atît de caraghios și tresar la fiecare grămadă deschisă sau închisă prin călcarea în picioare și a coechipierilor și a adversarilor (dar fără nici un fault ! — minune ce în fotbal nu se-ntîmplă nici la piticii piticilor), însă am vaga impresie că nu știm să tragem spre barele-catalige ale porții. Rugbiul începe să-mi placă, deși, taman acum, „15"-le nostru a fost întrecut nu de un număr similar, deci „1"-ul, sobrul Aguirre, care, din portarul ce era mai ditamai decît Răducanu, a devenit un fel de virf de atac, post pe care, mai nou, joacă și Anghel. Zic, la acest 6—9 (că de handbalul feminin nu s-a auzit și nici nu se va auzi, atîta vreme cît un mare antrenor român în viață, Constantin Lache, e numai prietenul rubricii noastre), așadar, zic nu că turneul în Marea Britanie ne-ar fi obosit, ci, mult mai mult, triumful de-acolo ne-a bulversat în ceața de-a ne crede învingători ai francezilor încă înaintea fluierului inițial al insularului Rea (nu cumva să spuneți că nu era părtinitor !), afectat și el de maculatul palmares al „celor cinci". Pînă la primăvară, să facem o grămadă de opinii deschise în așa fel și chip ca să n-o mai pățim cu nici un cocoș din lume. Zău, mi-ar părea tare rău ca rugbiul nostru s-o ia îndărăt, pe urmele fotbalului, unde se trag cartușe oarbe în fotoliul blindat al pianistului Ștefan Covaci, încă celebru prin isprăvile de pe alte tărîmuri.

Cu F.C. Baia Mare aveam dreptate, și i-am și spus-o lui Mateianu : cînd, neinspirat, își schimbă partitura, înghite hap-uri, cînd zburdă, stă sus, unde nu-i șade rău.

Un anonim îmi expediază prin poșta lugojeană, un text scurt : „vă cam pripiți în afirmația că Nadu promite !" De ce, anonimule, luat, iată, în considerare, dar — bănuiesc — nelugojean ?!

Duminică se va încheia turul fotbalistic. Era și timpul...

TEODOR BULZA

retro

DESCRIERE DUPĂ O VEDERE : După ce retrovizorul a văzut, cu alte cuvinte (chiar : cu alte cuvinte decît cele trădate de vedere) o carte poștală. Timișoara-Cetate, strada Merczy, 24 oct. 1908. Pe strada Merczy din vederea expediată la 24 oct. 1908 e primăvară. Poate aprilie. Geamuri deschise, doamne în fuste lungi de catifea, trotuarul din dreapta din scînduri aproape negre, lucioase ,paltoanele firmei Holtzer scoase de la naftalină, agățate pe umerașe de storurile vitrinei, lampioane, globuri mari din porțelan în manșoane de fier forjat, parazoluri albe, întinse peste vitrina cu mătăsuri, taleruI de alamă în care bate soarele, deasupra frizeriei „Figaro", atîrnat de un fel de săgeată, ușa debitului „Universal Tabac" deschisă larg, ultimele ziare într-o vitrină mică de sticlă prinsă pe ușă. În fața frizeriei bărbați în costume negre, pălării și gulere tari, cămăși albe scrobite, cravate ori papioane negre, doi soldați cu mantale lungi și chipiuri înalte. Peste drum „Au Carnaval de Venise", filiala Berecz & Löbl, chemisier. Vitrine suprapuse. Sus de tot, triunghiuri din hîrtie albă dantelată, 23 de cămăși albe prinse toate oblic în clame lucioase pe trei șiruri de bare din alamă, apoi firma, argintiu pe negru „Au Carnaval de Venise", sub ea vitrina mare, sus perdele înguste de saten, franjuri, două lampioane mari de porțelan, cămăși albe cu gulere tari, papioane desfăcute, ca niște panglici, mănuși albe, pălării de pai cu boruri mici, căști coloniale, voaluri, eșarfe, saten, tul, tafta, catifea, moar, dantelă. **Roman.** „Au Carnaval de Venise" stă cu ușile deschise. În stînga, un domn cu mustață, părul lins, cărare la mijloc. Privește după un client. În dreapta, alt domn cu mustață, părul lins, cărare într-o parte. Privește peste drum, la frizeria „Figaro". Amîndoi în costume negre, cămăși albe, cravate negre. La mijloc, o doamnă într-o fustă lungă de mătase, poate verde, cordon de piele neagră, bluză albă, guler mic, pe gît, mineci bufante, broderie, o broșă ovală de email, fața prelungă, tristă, părul strîns într-un coc. Privește în gol. Un bărbat iese de la „Universal Tabac". Costum deschis, pălărie de pai, panglică neagră. Fără mustață, părul tuns perie. Se oprește în fată la „Au Carnaval...". Vrea să o privească pe doamna în fustă lungă de mătase, să-i facă un semn sau să-i spună ceva. Soarele îi bate în ochi. Își ascunde fața cu ziarul cumpărat de la „Universal Tabac". Nu mai vedem și nu mai știm nimic.

RETROVIZOR

evrika!

- **Pe ariviști să nu-i întrebați ce vor să se facă atunci cînd vor fi... mari !**
- **Cultivatorii de relații sînt pe jumătate cultivatori de pămînt : nu însămînțează, dar culeg.**
- **Cei ce se tem și de umbra lor, nu aspiră la zile cu soare.**
- **De mii de ani lemnele se aruncă în foc pentru om.**
- **Privind bijuteriile de aur ale barmanei, îți vine să așezi cafeaua în rîndul metalelor prețioase.**
- **Netrebnicul clasei a ajuns „om cu greutate". Să fie vorba de „valorificarea superioară a deșeurilor ?"**
- **Dincolo de aparențe se află realitatea ? Norocul nostru că aparențele sînt transparente.**

ION VELICAN

Îmbrăcăminte

ORIZONTAL : 1) Obiect de îmbrăcăminte fabricat în serie. 2) Material pentru cusut — Trecere în revistă a modei. 3) Preferință generalizată pentru un anumit fel de a se îmbrăca, la un moment dat — Buruiană din familia gramineelor. 4) Haine într-un anume fel (adj. masc.) — Bici cu alice de plumb. 5) Încasare... la sacouri !! — Fustă și jachetă din același material (pl.). 6) Haină de casă, lungă și largă. 7) A echipa ! — Slăbit la față de boală. 8) A copia — Fuste. 9) Materie primă folosită în confecționarea îmbrăcămintei — Piesă la șah. 10) Îmbrăcăminte de lînă tricotată, în formă de pieptar sau de cămașă scurtă — Ultimele pieptare !

VERTICAL : 1) Îmbrăcăminte foarte intimă — Scriitor sovietic. 2) Uniformă (fig.) Polindromul Limei. 3) Ispită (fig.) — Palton. 4) A modei (meșteșug) — Fustanela în esență ! 5) Începe !! — Cunoscută stațiune balneoclimatică din U.R.S.S., pe malul Mării Negre. 6) Cape ! — Din ziare ! Haină în ultima instanță ! 7) Articole de îmbrăcăminte obținute din fibre textile împletite în ochiuri. 8) Anotimpul cînd se poartă... — ...haină groasă căptușită cu blană. 9) Elena Dincă — Prinse-n cursă ! — Curat. 10) Documente — Podoabele pălăriilor.

Dicționar : ILF. AMIL.

VIOREL ABRUDAN

rebus

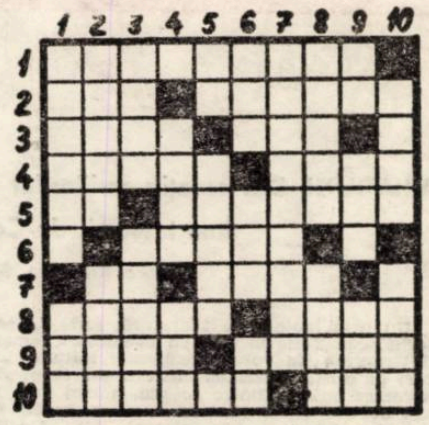

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (VII)

serial

În pădure

Ajunseră la primii copaci. Era întuneric și ceață. Stanger se hotărî să se despartă de neamț.

— Mașina ta a luat parte la urmărire ? — îl întrebă.

— Da !

— Pe cine urmăreați ?

— Artileria noastră antiaeriană și avioanele de vînătoare de noapte au doborît trei avioane rusești. S-a văzut cum cîțiva aviatori au sărit cu parașutele. Trebuia să-i capturăm...

— Oprește mașina !

Neamțul frînă brusc. Stanger îl căută prin buzunare.

— Coboară ! Hai, ce mai aștepți ? — strigă și-l îmboldi cu teava văzînd că ezită.

— Domnule aviator, nu trageți... Am soție și copii...

— Noi nu tragem pe la spate. Îți dăruiesc de această dată viața. Dar dacă ne vom mai întîlni vreodată... Acum șterge-o !

— Mulțumesc, domnule...

— Încă ceva. Pe tine și-așa te va lichida gestapoul. Cu siguranță. Dacă ai ceva minte în cap, fugi mai bine la partizani. Aici, în pădure, îi găsești peste tot...

Neamțul sări din cabină

— Iar dacă te întorci în oraș, povestește cum a fost. Nu sînt aviator, ci partizan. Am fost în oraș după mîncare. Am căzut întîmplător în acțiunea de urmărire a aviatorilor ruși. Restul îl știi. Trînti ușa, apăsă pe ambreiaj, băgă în viteză și smulse mașina din loc. În oglinda laterală îl mai zări încă o clipă pe neamțul care stătea în mijlocul drumului. Un kilometru mai departe, după o curbă bruscă, se făcea un drum de țară, care intra în pădure. Stanger coti. Drumul era desfundat, plin de hîrtoape și bolovani.

„Dacă dau peste o ambuscadă organizată de partizani, ei nu mă vor întreba cine sînt..." se gîndi, iar părul i se făcu măciucă. — „Am scăpat din avionul doborît, nu mi-am frînt gîtul în copac, m-am smuls din încercuire și acum să mor de mîinile alor mei ?" Conducea tot mai cu greutate. Privea întruna la kilometraj însă distanța sporea încet. Numai temperatura apei din radiator ajunsese la o sută de grade. Se îndepărtase destul de puțin de șosea. Drumul se bifurca mai departe în poteci înguste de pădure. O luă pe cea mai puțin desfundată. Merse încă cîțiva zeci de metri. Gata. Mașina se opri. Stanger sări din cabină, ridică capota, aprinse o bucată de ziar găsită în mașină și o aruncă peste motorul ce radia de căldură. Stătu un moment și privi la mașina ce ardea. Apoi își deslipi mustățile și barba, aruncîndu-le în flăcări. Își spălă fața într-un ochi de apă din apropiere și cu schmeiserul agățat de umăr își croi drum printre copacii deși, presărînd în urma lui un praf special pentru a-i împiedica pe cîini să-i găsească urma.

Merse cîteva ore prin desișul pădurii, schimbînd mereu direcția. Era frînt de oboseală. Simțea cum inima îi bate ca un ciocan. Sufla din greu și tot mai des își stergea sudoarea care-i acoperea fața. Se clătina de parcă ar fi fost beat, iar aparatura și arma i se păreau tot mai grele, avînd impresia că-l trag la pămînt. Descoperi o poiană înconjurată din toate părțile de brazi tineri. Aruncă din spate cutia metalică, își desfăcu cureau și-și scoase combinezonul. De abia acum zări că soarele era sus pe cer, deasupra pădurii și că se făcuse ziuă. Se așeză jos. Se simți gol pe dinăuntru și epuizat complet. Închise ochii și respiră adînc un moment îndelungat. Atinse cu mîna iarba. Era udă de rouă. Își umezi cu ea fața. Aprinse o țigară, trase din ea de cîteva ori și apoi o aruncă cu silă.

Desfăcu cutia metalică, scoase o hartă și bidonul cu spirt. Nu-i simți nici tăria, nici amăreala. Știa un singur lucru — cîștigase miza vieții sale.

Spre țintă

În ascunzătoarea sa liniștită din pădure Stanger se odihni cîteva zile. Își vindecă zgîrieturile, loviturile și-și făcu planurile pe mai departe. După aceea porni la drum. Era complet rătăcit în imensitatea codrului însă acest lucru îi dădea, totodată, sentimentul siguranței. Ocolea drumurile, potecile și locurile unde se tăiau copacii. Mergea în direcția Bialowiezei, orientîndu-se după busolă. Nu întîlnea oameni. Cîteodată se nimerea să sperie animalele sălbatice din pădure.

Abia, după trei zile de rătăcire ajunse într-o zonă virgină a pădurii și constată că se află în Parcul Național, deci nu departe de Bialowieza. Căută cărarea care ducea spre rezervație. Făcu un semn pe unul din copaci, apoi își croi drum prin desișul încîlcit și printre trunchiurile de copaci dărîmați. Nimeri în fața unui arbore uriaș smuls din rădăcini. Bradul secular, doborît de furtună, forma, împreună cu ramurile și tufișurile din împrejurimi îndoite pînă la pămînt, un adăpost natural. Era un loc uscat, retras și sigur. Dormi aici o noapte. A doua zi scoase din cutia metalică pachetul de documente, unse arma, puse la loc sigur aparatul de emisie-recepție, iar cutia o ascunse sub trunchiul de brad. Nu știa peste cîte zile se va întoarce aici.

În următoarele trei nopți trecu peste riul Bug și merse în direcția satului Slochy Annopolskie. Acolo ascunse pachetul de documente într-un buncăr. Acum era „curat". O porni cu curaj pe drumuri și șosele înspre Grodno.

Capcana

Era în amurg. Cădea o ploaie măruntă, iar, în codru, printre copaci, se ridica ceața. O mașină „Opel", mare, de stat major, vopsită într-o culoare de protecție, luînd curba în viteză, gonea pe șoseaua ce ducea spre Bialowieza. Pe bancheta din spate stăteau doi ofițeri ținîndu-și la îndemîna pistoalele automate și grenadele. Aceștia erau hauptmann Fahner și leutnant Schwind, ofițeri ai Statului major al serviciului de informații „Wally-I" din Sulejowek. Fahner privi peste umărul șoferului la cadranul de viteză.

— Mai repede, Franz ! Ce e cu viteza asta de melc ! — îl apostrofă pe șofer.

— Herr Hauptmann, nu pot mai repede de optzeci. E alunecos, sînt curbe și hîrtoape, iar mașina și așa zdruncină destul.

— Gonește măcar prin pădurea asta blestemată, ca să nu ne apuce aici noaptea. Mă înspăimîntă tăcerea asta, din jur — se întoarse spre leutnant Schwind.

— Așa cum iubeam cîndva pădurea, așa o urăsc acum — îi răspunse Schwind.

— Și eu la fel — spuse Fahner, fără să-și la ochii de la copaci. — Dinspre codrii ăștia suflă o groază și o dușmănie de neînțeles, ceva ce nu reușesc să exprim.

— Din nou avem o enigmă blestemată de rezolvat — reluă discuția întreruptă Schwind.

— Dacă ar fi fost aviator, totul ar fi fost clar. Dar acesta nu era membrul niciunui echipaj al avioanelor doborîte.

— Avem de altfel și mărturia trăgătorului de bord — adăugă Fahner și lovi cu palma peste mîna ce se afla lîngă el. Comandantul grupului operativ ar trebui să fie împușcat pentru camionul acela, pentru faptul că l-a lăsat fără pază ! Am analizat toată întîmplarea. Parașutarea nu era destinată grupelor de partizani ce se formează... — Fahner se opri la jumătatea frazei.

Frînele scrîșniră. Înainte ca cei doi pasageri să-și dea seama de ce a frînat șoferul, înainte de a auzi împușcăturile, „Opelul", nimerit în motor de cîteva gloanțe, se răsuci ca un titirez pe șosea și se opri în șanț.

În românește de
ANDA și NICOLAE MAREȘ

(Va urma)

Din lirica slovacă

VOJTECH MIHÁLIK

Personalitate de prestigiu în viața literară slovacă. Distins cu titlul národný umelec (artist al poporului), poet, traducător, editor. Opera : Îngerii (1947), Cămașa de plebeu (1950), Inima care cîntă (1952), Dragoste înarmată (1953), Nu voi muri în pace (1955), Cronică (1956), Iov cel răsculat (1960), Chinuri (1963), Appassionata (1964), Trei rapsodii pentru dragoste și moarte (1964), Fuga după Orfeu (1965), Sonete pentru singurătatea ta (1968), Toamna neagră (1969), Poezii (1973), Camera a treisprezecea (1975), Omul împotriva orbirii (1973), Ultima primă iubire (1978). A tradus din Molière, Ovidiu, Aristofan, Sofocle și din literatura poloneză, în ultimii ani se ocupă direct de descoperirea și sprijinirea tinerelor talente. În 1974 a înființat, în cadrul editurii pe care o conduce (Slovenský spisovateľ), o serie de „Caiete" pentru debutanți. Un rol covîrșitor îl are în apariția suplimentului lunar al ziarului „Cuvîntul nou" („Nové slovo mladých"), tot pentru tineri.

Poemele din cel mai recent volum al său (**Posledná prvá láska**) sînt sondaje în lumea interioară a omului contemporan. Această lume, neomogenă, nu reprezintă tablouri în culori roz și parfumuri dulcege. Poetul este un analitic, dezvăluie pentru sine și pentru cititor trăsăturile pozitive ale existenței umane, dar — serios sau ironic — și părțile ei mai întunecate. El nu ascunde nimic, dorește să spună adevărul. De aceea, de pildă, în poeziile sale de dragoste, găsim un subtext caracteristic : pierderea iluziilor. Aici nu au importanță visele frumoase, ci surprinderea veridică a realității sufletești pe care poetul o arată nefalsificată. Aceasta se referă în egală măsură și la ciclul baladelor villoniene.

În revista noastră au mai apărut poezii de Vojtech Mihálik traduse de Ion Arieșanu, Milota Bagonova, Anghel Dumbrăveanu și Pavel Rozkos

E-A TREIA SĂPTĂMÎNĂ

E-a treia săptămînă, mi se pare,
De cînd promiți în fiecare zi
Și dulce m-amăgești din depărtare
Și eu ți-aștept surpriza c-o să vii

M-am pregătit sute de ore-n van,
Sute de chinuri m-au pîndit avan

Cînd vei sosi tîrziu cu dragostea,
Eu muntele-l voi fi trecut deja.

SONETUL LUNII PLINE

Și-a rîs de mine-n miez de noapte luna plină.
Acum băieții serenade-ți cîntă, iată,
Și brațele cu trandafiri ți le îmbată.
Renaști din val ca Afrodita cea divină.

Privește Dunărea : la mal n-o să revină
Acea tăcută barcă-aproape înecată —
Sînt eu, prea greu de dor, flămînd de tine, fată.
Tu oglindește-te-n alte dorinți. N-ai vină.

Lumina lunii pline și din suflet jar,
Atît pot să-ți ofer, și coajă-aspră de pită,
Scînteia ce țîșnește de sub copite — dar

Acelui de visează o flacără cinstită.
Ăsta-s. Ci de te-am cunoscut, viața-mi chiar
Pentru acea scînteie merita trăită.

MI-A GHICIT O ȚIGĂNCUȘĂ

Mi-a ghicit o țigăncușă
mi-a ghicit în cafeaua neagră,
în mîna neagră, în sufletul negru.

„Văd un cîmp sub soarele ce scapătă,
o arătură neagră, întinsă
pe ea — trei bivoli
vîntul și ploaia se-ntețesc
fulgeră dinspre pădure un ger năpraznic.
Și tu aștepți în fișul subțire
la marginea arăturii
ești ud leoarcă
privești la cei trei bivoli
și numai pleoapa-ți zîmbește
ca și cum ai ști totul.
Ce poa' să-nsemne asta ?"

Nu știu, nu știu, țigăncușă,
zău că nu știu, am doar o presimțire
și ce presimt e negru
negru ca ochii tăi
ca zîmbetul ce trece peste pleoapă
negru ca însingurarea
ca un cîmp sub soarele ce scapătă
ca bivolii ăia, trei.

BALADĂ
despre chinul zadarnic de a te izbăvi de ultima primă iubire

De-ar trebui să socotesc cinstit
ce e cu lumea asta și cu mine,
să știu ce-i focul de m-a amăgit,
spre inimă-atunci mi s-ar aține
o suliță de adevăr și-n fine,
pe creștetu-mi matur și sărăcit
va răpăi o ploaie de suspine.
Dar cum să fiu de tine izbăvit ?

Fără de seamăn, gingașă cumplit
și nestatornică, aripă fără sine,
în urmă-ți lumea-nfloare și-a lucit
de aur o albină-n ochi la tine.
Și nu știu ce-i sub bolta frunții line,
ce-ascunzi ca pe un bob ce-a încolțit
în glie. Vrei să-mi spui ce gînd îți vine ?
Dar cum să fiu de tine izbăvit ?

Otravă-ți sorb din suflet, mulțumit,
și miere, minunato, de albine.
Dă-mi un răgaz de-un an răs-socotit
ca lingă gura-ți să mă trec mai bine.
Mai știi cum fremătai de vreri preapline
și m-ai împins spre-abisul cel vrăjit ?
Credeam în totul care-ți aparține.
Dar cum să fiu de tine izbăvit ?

Învățătură :
Vai ție, o !, femeia de-a dorit
din dragoste să aibă pentru sine
doar partea-avantajoasă ; din iubit
în prieten de te schimbă : ce rușine...
Dar cum să fiu de tine izbăvit ?

(Din **Posledná prvá láska** „Ultima primă iubire"; Smena 1978).

În românește de :
MARIA CONDRUȚ și
LAURENȚIU CERNEȚ

memento

„VARIAȚIUNI. Din creația scriitorilor de limbă slovacă din România".

Volum întocmit de Corneliu Barborică

Editura Kriterion, București, 1978

Un prim volum de literatură, scris de scriitori slovaci din România, în limba lor maternă, constituie în sine un eveniment remarcabil și totodată o faptă lăudabilă a Editurii Kriterion. În volumul sugestiv intitulat „Variațiuni", Corneliu Barborică a selectat lucrări în proză, poezii și chiar o scurtă piesă de teatru din producția unui număr de doisprezece autori. Dintre aceștia, numai unii debutează în acest volum (Ondrej Zetocha, Dusan Svetlik, Juraj Karkus, Dagmar Anoca, A. S. Juhasová, Stefan Unatinský, Samuel Suchánsky, Adam Suchánsky etc.). Alții, fac doar pași noi pe treptele afirmării și consacrării literare, adăugînd, la cărțile publicate de ei anterior, noi dovezi ale stăruinței și vocației lor în cîmpul literelor. (Au mai publicat : Pavol Bujtár, Lesný muzikanti (Muzicanții pădurii) Košice, 1976 ; I. M. Ambruš, O. Štefánko, Dva hlasy (Două voci), Bratislava, 1977).

În pofida diversității de conținut, se poate ușor găsi un numitor comun și un liant, un crez mărturisit adesea sau implicat profund în substanța poetică. Acesta este sentimentul patriei, al implantării într-un univers specific, într-un spațiu geografic precis, acela din cîmpia verde a Mureșului, plaiul natal al autorilor.

Poate că nu în mod întîmplător se află în fruntea volumului poezia lui **Ondrej Štefánko, De profundis**. Poemele lui O. Štefánko sînt într-un fel pătrunse de eterna pereche a iubirii și durerii, iar reminiscențele din copilărie („joc și dojană") se contrapun, cu simplitate virstei, chibzuinței și maturității. Într-un limbaj poetic cultivat și bogat, **Ivan Miroslav Ambruš** caută adevăruri ce nu sînt întotdeauna reconfortante („adevărul dureros"). În poemele sale, după părerea mea cele mai reușite din întregul volum, se declină în primul rînd cuvîntul „iubire" în versuri de un real dramatism și cu valențe stilistice tulburătoare.

O notă aparte, în atmosfera de anumită gravitate ce se degajă din **Variațiuni**, fac versurile scrise în registru umoristic, ale lui **Ondrej Zetocha**, un fabulist de talent, modern ca idee și ca formă, dotat cu capacitatea de a concentra aforistic versurile. Dintre autorii de proză — gen mai puțin reprezentat în volum — merită o mențiune aparte **Pavel Bujtár**, care în culegerea de față publică și versuri și teatru. Calitatea principală a acestui autor rezidă, poate, în primul rînd în viziunea sa poetică asupra lumii, în capacitatea de a-și transmite impresiile într-o manieră discretă și delicată. Povestirea scriitoarei **Dagmar Anoca, Variațiuni**, este o lucrare apărută la confluența dintre meditația filozofică și memoria fabulatorie în care remarcabile sînt cursivitatea și dinamismul desfășurării gîndului și imaginilor. În pofida chiar a unor dificultăți de natură lingvistică, de reținut este faptul că, în rîndurile slovacilor din România, se află resurse valoroase de expresie artistică care dau speranța unei îmbogățiri a literelor românești și care pot servi drept mijloc de cunoaștere a valorilor românești și de către cititorii din Cehoslovacia. De altfel, opera unora dintre autorii înglobați în **Variațiuni** este cunoscută și apreciată în Slovacia. Iată de ce credem că acest prim mesaj literar al slovacilor din România nu va rămîne un fapt solitar și unic și că în viitor vom fi martori ai unor lansări și mai valoroase, rod al climatului creat în România.

VIERA ŠTUPÁKOVÁ

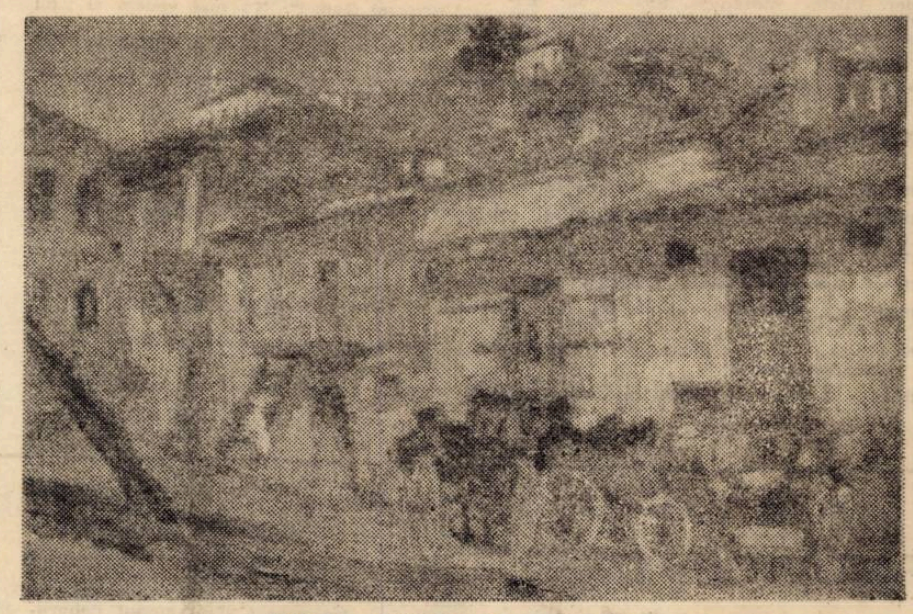

JEAN AL. STERIADI, Mongalia veche

caleidoscop

● **Claude Brasseur, celebrul actor de film francez s-a adresat poliției din Nisa, întrucît a fost prădat în camera sa din hotelul la care a tras. După declarația sa, hoții i-au luat 6 (șase) tranzistoare mari și un televizor (tot tranzistorizat). Este interesant că nimeni nu și-a pus întrebarea ce nevoie avea Brasseur de atîtea aparate de radio. Nici măcar poliția...**

● **Sir Laurence Olivier, care, după ce și-a petrecut aproape cinci decenii de viață pe scenă, știe probabil ce spune, afirmînd într-o convorbire următoarele : „Cel care se consideră matur, n-ar trebui să devină niciodată actor profesionist — nici măcar actor. Aceasta nu este o meserie pentru un om sufletește integru, ci pentru unul suferind de masochism exchibiționist !"**

● **Americanul Franck Mc Nulty a cîștigat în urmă cu cinci ani la loterie 125.000 dolari. După ce și-a ridicat banii a primit somația să plătească și impozitul pentru suma respectivă, dar el a refuzat categoric. Statul California l-a condamnat pentru aceasta la 5 ani detenție, pe ...e ei i-a executat. N-a fost scutit însă de vechiul impozit, pe care Franck nici de data aceasta nu vrea să-l plătească. Așa că urmează încă cinci ani de „piață pentru încăpățînare...".**

● **În noul său film, Robert Altman („MASH", „Trei femei", „Nashville") se ocupă iarăși de miturile contemporane. Fățărnicia și minciuna îl obsedează și de această dată. Acțiunea filmului se petrece într-o singură zi ; de la actul material al căsătoriei și pînă la festivitatea nocturnă — se descoperă nenumărate adevăruri, mult timp tăinuite. Locul acțiunii este, ca în Nashville, un orășel american.**

● **Savantul sovietic Vladimir Dorofeev cu echipa sa de cercetători de la „Institutul Nicolai Vavilov" din Leningrad a publicat rezultatele unui experiment viitorologic. Într-o stațiune agricolă experimentală din Ucraina ei au produs cu 10% mai mult grîu prin faptul că pe lotul în cauză au pus „muzică" cîte 10 minute pe zi. La recoltele de leguminoase s-a ajuns la o mărire cu 30% a producției numai prin „muzicalizarea" cu muzică obișnuită a cîmpurilor semănate !**

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3-33-90, 3-33-76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRIZANT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

GABRIEL POPA : „1918"

Pacea-aspirație vitală

Lumea contemporană este complexă și contradictorie, izbînzile ei pe drumul cunoașterii și al realizărilor practice sînt fără precedent ; în același timp, însă, în sînul ei se desfășoară, cu o amploare mereu sporită, o seamă de procese care-i subminează puterea de realizare a unei vieți cu adevărat umane pe pămînt, de care să se bucure toți oamenii, toate popoarele. Unul din aceste procese — cel mai apăsător și irațional — este sporirea cheltuielilor militare, proces al cărui sens, pînă în cele din urmă, nu este altul decît irosirea unor imense fonduri economice și financiare de care ar putea beneficia popoarele și fiecare om în parte în numele bucuriei vieții, al fericirii spre care omul a tins din totdeauna.

Este un paradox al lumii de azi că tocmai acum, cînd — datorită progresului cunoașterii și al acțiunii practice — s-a ajuns la posibilitatea generalizării unei bunăstări pentru toate popoarele, această stare, spre care oamenii au năzuit secole de-a rîndul în istorie, e stînjenită și amenințată de cursa înarmărilor. Pe bună dreptate, recentele documente ale partidului nostru definesc această împrejurare drept **irațională.** Într-adevăr, un fenomen care își pierde necesitatea, devine irațional ; căci, dacă armele existente azi pe planetă pot distruge de zece ori această lume, devine cu totul absurdă tendința de a înmulți încă această nefastă capacitate.

Datele statistice care descriu evoluția bugetului militar al lumii pun cît se poate de clar în lumină dezvoltarea monstruoasă a industriei de armament în dauna progresului economic și social al popoarelor. În 1945, omenirea cheltuia pentru înarmare 50 miliarde dolari. În 1977 — 400 miliarde ! La începutul secolului, în 1908, se cheltuiau doar 9 miliarde dolari. Urmărită în timp, evoluția bugetului militar mondial evidențiază o creștere exponențială, astfel încît la 10—13 ani el se dublează. În anul 2000, bugetul militar global poate ajunge la un trilion de dolari !

Iată de ce omenirea este obligată să-și gîndească viitorul nu prin prisma înarmărilor absurde, ci în perspectiva păcii. O asemenea perspectivă poate fi asigurată însă numai de lupta popoarelor, de lupta celor mai largi mase din toate țările, de pe întregul glob. **„Dacă toate popoarele lumii vor ridica hotărît glasul, avem ferma convingere că vor determina guvernele statelor, care acționează în direcția înarmării, să țină seama de voința popoarelor și să renunțe la cursa înarmărilor"** — arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. De altfel, **concepția românească** privind capacitatea popoarelor de a da soluții celor mai complicate probleme ale lumii conține idei originale și profunde, cum sînt : deplina încredere în capacitatea popoarelor de a deslușì și judeca înțelesul evenimentelor și proceselor istorice, supunerea tuturor problemelor esențiale în dezbaterea popoarelor, înlăturarea practicilor dezbaterilor diplomatice secrete.

Cuvîntările secretarului general al partidului la întîlnirile cu reprezentanții oamenilor muncii, cu oameni de cultură, cu reprezentanți ai armatei și ai Ministerului de interne, precum și la Sesiunea solemnă prilejuită de aniversarea Unirii au stîrnit cel mai larg interes și au primit deplina aderiune a tuturor cetățenilor patriei noastre, au avut un larg ecou în rîndurile opiniei publice mondiale, al popoarelor. În aceste cuvîntări, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** propunea o concepție raționalistă și umanistă de stabilire a noi raporturi în lume, pe temeiul **Păcii,** indicînd mijloacele și căile prin care se poate organiza pacea mondială și înfăptui dezarmarea. Concepția românească privind dezarmarea prevede reducerea bugetelor militare, folosirea unei părți a acestor fonduri pentru dezvoltarea economică și socială a statelor, iar o altă parte să fie pusă la dispoziția O.N.U. pentru acordarea de asistență către țările în curs de dezvoltare. Realizarea unor asemenea măsuri ar contribui în mod substanțial la îmbunătățirea condițiilor de viață ale popoarelor, la dezvoltarea națiunilor, la progresul general al umanității.

VASILE VERSAVIA

SALONUL ANUAL AL ARTELOR PLASTICE

SALONUL, idee „foarte franceză", dar de imigrație italiană — cum persifla un istoric de artă (francez) originea acestei formule expoziționale — are și este o istorie. La debutul său în Franța (Salon carré, Louvre, 1737), Academia decreta : **„Salonul trebuie să fie o manifestare anuală, unică, oficială, selecționată de către un juriu și a cărei ambiție trebuie să fie de a stabili bilanțul producției artistice a anului".**

Intrucît și prin Salonul timișorean se scrie, în fond, istoria însăși a marelui Salon, ne punem întrebarea dacă ar fi cu putință ca el să fie supus judecății critice printr-un salon paralel, acela al Refuzaților. Care anume ar fi înfățișarea acestuia din urmă ? Judecîndu-i chipul, am putea cumva desprinde adevăruri despre unicul salon, cel autentic ? Ar mai fi cu putință ca lucrări și artiști rămași în afara Salonului să mai fie validați — asemeni Salonului Refuzaților din 1863 — într-o istorie a artei ? (fie chiar și trebuind să respectăm proporțiile în această comparație). Dintr-o asemenea perspectivă, selecția juriului nu a riscat nimic. Dimpotrivă : judecînd cu o generozitate nedezmințită, ea a făcut și din actuala ediție a Salonului timișorean locul de „refugiu" al unor lucrări de un nivel discutabil în raport cu propriile lor intenții, declarate în fond de artist. Subliniem acest aspect, deoarece, pînă la un punct, criteriologia unei judecăți clemente poate constitui un stimulent fertil. Cînd însă, concesiile făcute aceluiași atelier se repetă — fără ca artistul în cauză să-și angajeze travaliul, talentul, meditația artistică în sensul autodepășirii, Salonul poate risca pierderea propriului prestigiu și a rolului său de stimulent. Salonul timișorean nu poate fi un spațiu estetic prestigios cu pretul unei selecții tolerante. Profilul său moral-artistic se poate salva și defini printr-o mai cumpănită distribuire a datelor acestei antiteze : nici maniheic, nici elitar nu poate fi actul critic într-un teritoriu al atîtor diverse adevăruri, precum cele artistice al atîtor nuanțate soluții și formule stilistice, dar nici într-atît de primitor, pînă la a etala **sub același statut** opere departajate violent prin calitate, sau prin absența calității. Salonul este punctul de coincidență al unor succesive acte de critică aplicată : selecția artistului operată în propriul atelier, selecția juriului, supravegherea comenzii sociale etc. Salonul se presupune a fi diagrama producției artistice a anului respectiv, preluînd întîia definiție din istoria sa.

Nu enunțăm pentru prima dată aceste idei acum, cu ocazia ediției '78, ci reținem aspectele ce ni se par simptomatice în atitudinea față de Salon. Pentru că, în esență, Salonul se impune prin ceea ce el are bun :

CORIOLAN BABEȚI

(Continuare în pag. 6)

memento

Notăm pentru cititorii revistei noastre că în nr. 52 vom publica materiale literare, creații ale unor poeți străini și români, participanți la FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE, ce s-a ținut la Timișoara în 4—6 decembrie a. c.

SUB PECEȚILE SFINTE

Izvorăsc lebede în tărîmul acesta de crini,
jertfă aducerii aminte despre ziua cea nouă ;
fii, cîntec, tu, cea mai de sus solie
ce-mi înflorește în auz precum o aurită rouă.

Căci numai Unirea e lumină pururi înaltă,
născută în tărîmul cu lire fără seamăn,
unde trupul patriei e vestitor în dimineață
sub cerul de foc al sufletului geamăn.

Bucurie de frați, crescuți la aceleași izvoare,
cum însuși cîntecul acesta ne-aduce aminte
de ziua cu tulpini de grai, încuviințînd
întregirea de neam sub pecețile sfinte.

GEO GALETARU

opinii

CARIERA OPEREI LITERARE

Dincolo de cei ce spoiesc cu bidineaua renumele îndoielnic al unei cărți sau a unui scriitor, cariera operei literare preocupă istoria și critica literară, sociologia literaturii. Termenul a fost întrebuințat, mai întîi, de comparatism ce asemuia soarta unei scrieri sau aceea a ansamblului creației unui scriitor cu cariera unei persoane. Notele comune ale comparației erau prestigiul, reputația, bunul renume. Interveneau însă în cazul operei literare trăsături proprii interesînd estetica, axiologia și sociologia. Demersul comparatist inițial, privind difuzareo în spațiu și timp a cărții beletriste a fost amplificat și modificat. Istoria literară purcede la o operație de selecție reținînd din enorma cantitate a textelor numai pe acelea care au trecut proba de foc a rezistenței în fața timpului. Critica își propune

TRAIAN LIVIU BIRĂESCU

(Continuare în pag. 4)

CRIZANT 50

● (561) ● 14 decembrie 1978 ● anul XXIX

● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

cronica literară ● cronica critică ● poezie ● proză ●

Paul Emanuel

Solilocvii

Ed. Cartea Românească, 1978

O carte ciudată, inegală și lipsită de unitate, **Solilocvii — insemnări și aforisme** — publică Paul Emanuel, autor a două cărți de poezie : **Existența și cuvintele** și **Astă seară.** Ciudată, pentru perspectiva adoptată, nici aforism, nici eseu (deși își intitulează o notă, **Eseu despre cele patru anotimpuri),** nici cronică (în partea a doua a cărții, **Eseuri,** dezbate cîteva volume sau încearcă profilul (portretul, moral și estetic), al unor, de preferință, poeți, de la Blaga la Pierre Reverdy), mai degrabă o meditație sau o apropiere pioasă, poate afinitate de structură sau numai prietenie față de unii confrați pe care i-a cunoscut sau de care-l leagă idealuri comune.

Aforismul este privit cu același ochi pe jumătate închis ori închis de tot, pentru a putea contempla undeva în interior, cele esențiale, ce-i sînt, măcar declarativ, atît de dragi. Iată însă mărturisirea (cartea poate fi socotită și una de confesiuni) din **De tranquilitate animi. O culegere de aforisme, asemenea pietrelor unui mozaic, poate să-ți hașureze un portret fals... fals printr-o rea înțelegere : aici este vorba de-o experiență interioară cu prăbușirile și momentele ei de extatică fericire... Fiecare aforism are intimitatea, poate, jenantă a jurnalului intim și dîrzenia sistemului, îndoiala și fascinația poeziei.. Deci nu este vorba nicicum de vreo înțelepciune prezumtivă a autorului, înțelepții nescriind cărți, cum spunea undeva Mircea Eliade. Ci, trăindu-le...**

În felul acesta, și după programul înscris aici, sînt concepute toate aceste, să le zicem aforisme sau mici eseuri ori doar însemnări ce vor să surprindă gîndurile intime ale unui poet neliniștit și frămîntat. Neliniștit de cele absolute într-o lume relativă, frămîntat de posibilitatea și imposibilitatea cunoașterii, de tendințe contradictorii, de sinuozitățile unui drum, de satisfacțiile și insatisfacțiile unor crize ce țin de ființa lui și de ființa lumii, de chemările și vocile unor vise sau ale unor lumini interioare și lumi interzise ; bîntuit de dorinți nelămurite ori prea limpezi și terestre, între care disonanța în anonimat, într-un mănunchi de poeme, ar fi doar una din cele multe (ideea a fost cîndva teoretizată de Blaga, care spunea că ne îndreptăm către o artă anonimă).

Ineșală pentru că unele gînduri sînt profunde, altele fără rezonanță, mai mult exterioare, în unele te pierzi sau stîrnesc un ecou ce te urmărește în timp, iar altele sînt indiferente încît te și miri cum de au stat în obiectivul poetului eseist. Dacă A. E. Baconsky a fost spre sfîrșitul vieții, așa cum ne este descris și nu ne putem îndoi de mărturisirea sa, poate cercetarea primelor volume de versuri ale poetului i-ar modifica viziunea și i-ar transforma zelul, lucrurile fiind și-n acest plan tot atît de relative ca și-n altele. Și de subiective.

Lipsit de unitate, între cele două părți **(Insemnări și aforisme, Eseuri)** fiind deosebiri de structură, deși le leagă totuși aceeași convorbire cu sine însuși, prezentă în toate paginile cărții. Și însemnările, meditațiile sau eseurile din partea a doua sînt tot un solilocviu. Poezia sau poeții sînt doar niște pretexte ce deschid drumul unor întrebări sau răspunsuri ce țin de structura și preocupările poetului. De afinitățile sau doar de preferințele sale. Urmarea unei lecturi **ad libitum,** fără caracter profesional, așa cum te aștepți întotdeauna din partea unui poet preocupat de uneltele sale.

Cartea lui Paul Emanuel, **Solilocvii,** pune, foarte succint numeroase probleme. Uneori notează și cîte un răspuns, cu care putem sau nu fi de acord, lucrul e mai puțin important. Este mai de fiecare dată interesant și expresiv, ceea ce poate însemna, ținînd seama de retorica ce străbate toate aceste notații fugare, și persuasiune. Și dacă volumul nu ar avea alte merite acesta din urmă ar fi suficient. Cartea este convingătoare nu prin demonstrație, ci printr-o plasticitate și vigoare persuasivă. Paradoxul se unește cu înțelesurile adînci și cu expresia fericită și firească, chiar dacă este îndeluna elaborată.

Unele gînduri nu sînt neapărat noi, dar neliniștile unor suflete ce caută limanul, în indiferent ce direcție (e vorba de un liman liric, dar și ontologic), pot fi asemănătoare. Important este să primească o colorătură proprie, aceea a căutărilor și răspunsurile noastre în măsura în care se pot da. A îndoielilor, nu metodice, ci chinuitoare, într-o nuanțare și-o subtilă diferențiere ce poartă mai întotdeauna pecetea celui ce le operează. Cartea lui Paul Emanuel, **Solilocvii** este una din acelea în care semnul se cunoaște de la primele pînă la ultimele rînduri.

ION MAXIM

Petru Poantă

Radiografii

Ed. Dacia, 1978

Scriind de ani în șir despre mai toate volumele importante dar și despre altele, criticul părea a se specializa în critica de poezie cu încăpățînare și cu voluptate. Căsnicia sa cu cronica literară a fost trădată rar, un excelent volum despre **Poezia lui George Coșbuc** apărînd mai mult demonstrație de inteligență critică decît adulter năbădăios de intelectual rafinat. **Radiografiile** se deschid însă cu cîteva studii care ni-l arată pe Petru Poantă capabil să se descurce nu numai pe teritoriile poeziei, ci să-l interpreteze cu dezinvoltură pe Creangă, să se oprească pe larg, cu fraze memorabile, asupra unor scrieri semnate de Geo Bogza, D. R. Popescu, Vasile Rebreanu, Augustin Buzura, Eugen Uricaru. Surprizele mari ar mai fi lecturile pe care criticul le consacră lui Ioachim Botez, lui Ion Iovescu sau Georgetei Mircea Cancicov, autori de mîna a doua, pentru care îți trebuie mare entuziasm și multă bună credință, destul umor și destulă uitare de sine ca să încerci a-i descoperi angrenați în polemicile fundamentale „prozei interbelice". Prima secțiune **(În spațiu și timp)** mai consacră pagini lui Maurice Roche **(Maurice Roche și aventura scriiturii)** lui Iosif Constantin Drăgan **(O conștiință europeană)** și lui Serge Fauchereau **(Serge Fauchereau și critica aleatorie)** studii care pot demonstra curiozilor și necredincioșilor întinderea preocupărilor și a lecturilor unui autor care poate fi nu numai recenzent, ci și teoretician, comparatist, ba chiar și istoric. Dacă **Argument**-ul introductiv compune un imn de slavă cronicii literare și lui Nicolae Manolescu, sacrificatul ei, nu putem a nu observa eleganța cu care criticul poate aborda diverse „genuri critice". Eloaiind căsnicia sobră a criticului cu sublima sa consoartă (viața morală cu bucuriile și suferințele ei) cronicarul își alcătuiește un adevărat harem, în care, așa cum se întîmplă odinioară strălucire au nou-venitele, studiile secțiunii întîi. Cele consacrate poeziei sînt parcă un pic mai obosite decît altădată ; **portretele,** desenele, subtextele în care autorul investește talent literar, capacitate de observație, spirit moralizator sînt însă memorabile. Dintre cîteva (unele citate de noi în alte cronici) alegem aici rînduri consacrate lui Adrian Popescu :

„Candoarea mieroasă a omului, un permanent aer de aiureală și confuzie, dar și de suavitate aproape anaelică, pe care îl degajă în fața unui necunoscut, lasă impresia unui copil. În afara unor rare stări euforice provocate, prezența sa este întotdeauna benignă în aparență, are „morala" naturală a regnului vegetal, mai exact a unei plante de deșert care nu-și cultivă ghimpii decît pentru apărare. (...) Chiar mersul îi este mai mult o alunecare, dar precipitată parcă, insinuantă. Această „natură" domoală, rafinată prin cultură, extrem de sensibilă, paradoxal are un ris strident, cu tiuituri scurte, ireal-demonice, un ris venit din Umbria sa imaginară, pe care trebuie să o simțim sălbatică în puritatea ei".

Firește că Petru Poantă este mereu interesat de „atmosfera literară", un cuvînt despre relațiile personajului cu Lumea sa existînd mai în fiecare recenzie. Petru Poantă scrie mereu față cu ceilalți într-un prezent al literaturii în care există mereu ceva de corijat, de îndreptat, de apărat dar și maliția, bucuria de a înveseli și de a se înveseli îndepărtează ticurile rutiniere.

El scrie în numele unei generații care trebuie slujită afirmată, direcționată. Teoretician făcînd excursii de plăcere prin stepele literare, cele pline de vegetațiile uscate ale lui Ion Iovescu și ale Georgetei Mircea Cancicov, ei nu e mai puțin suporter, știind să pună în valoare autori și cărți, idei și nume. Dacă în secțiunea a doua **(De la o generație la alta,** partea I), criticul mai scrie cam în dorul lelii, lăsînd să înțelegem (poate) că despre autorii cantonați aici s-a exprimat sau se va exprima pe clar altădată, în partea a doua scriitorii îi sînt familiari, textele apropiate. Despre Ioan Alexandru, George Alboiu, Ana Blandiana, Ion Pop, Gheorghe Pituț, Constanța Buzea, N. Prelipceanu, Vasile Igna, Adrian Ponescu, . Cezar Ivănescu, Horia Bădescu, Ion Cocora, Dorin Tudoran, Daniela Crăsnaru, Ioana Diaconescu, Dinu Flămînd, Mircea Dinescu, Emil Brumaru, Sergiu Adam, Dumitru Mureșan, Carolina Ilica, Petru Romoșan, Nicolae Brînda scrie cu patos, uneori cu o secretă participare la întemeierea operei. Pentru cîtiva dintre acești autori, frazele lui Petru Poantă sînt cele mai exacte dintre cele cîte s-au scris. Cronicile lui Petru Poantă dau o imagine despre poezia română contemporană, corectă și mai ales coerentă, substanțială și eneraică mai ales în secțiunea a doua a părții întîi cea care poate înregistra și o autobiografie spirituală.

CORNEL UNGUREANU

Eugen Dorcescu

Desen în galben

Ed. Facla, 1978

Critic, comentator de poezie cu predilecție, Eugen Dorcescu a debutat cu un volum de versuri și a rămas, într-o plachetă de curînd publicată — **Desen în galben,** Ed. Facla, 1978 — același autor de stanțe sonore, scrise anume parcă pentru a fi rostite, scandate, cu tropii trași din clasicități, din austere îndemnuri ale vreunui tratat despre limbajul poetic. Tentantă în cazul de față, ca și în altele similare, explicarea activității poetului prin speța pozitivistă de critică în care se exersează se dovedește pînă la urmă riscată : în pofida împrejurării că au în comun plăcerea referințelor, un nu știu ce spirit metodic, analitic și moderația efortului imaginativ, considerațiile despre poezie și versurile lui Eugen Dorcescu nu comunică esențial într-un același plan teoretic. Pentru că, lăsînd deoparte (în **Pax magna)** produsele unei imaginații accidental inflamată de sunetul și cadența cuvintelor („Iar plasa de vocale țese lin / În jurul tău o rariște obscură. ." — **Clasicism)** ar fi un exces să se caute corespondențe între practica structuralistă a unui „rhétoricien" obișnuit să supună poeme și autori unor intratabile norme stilistice și o poezie pentru care valabil rămîne mai vechiul principiu al helenizantului Moréas ori al virtuozului din **Scutul Minervei** și **Țărm pierdut** Ion Pillat.

Autor de hexametri solemni, altminteri cu o voce egal încordată în odă, imn și romanță, Eugen Dorcescu se regăsea, convenabil, în primul volum, într-un medievalism evocator („Trist trubadur pe drumurile lungi / În evul neguros de piatră arsă.. " — **Sonete)** și în mai clare opțiuni pentru datele unui romantism antichizant și exotic : Hanibalus, Ulysse, Clitemnestra, Orfeu, Styxul, Troia, dumbrăvile elene, chiparoșii, efebii, cohortele, cvadriga, triremele, podoabele de hyacint și altele asemenea intrau fără greș în figurația și recuzita poemelor.

Despuiată întrucîtva de citate și aluzii cărturărești, de latineasca răspîndită muzical în titluri : **Cantemus, Adoremus,** versurile lui Eugen Dorcescu recompun în **Desen în galben** o atmosferă tot muzeală, imagini livrești, de o solemnitate studiată : „Amurg gălbui La cheiuri arhitrava / Corăbiei cu mirt pulsează-agale. / Oștenii dorm în casa lor de zale — / Spre larguri, marea-și leagănă otrava..." **(Frescă).**

Evocatoare și acum de instrumentar antic și medieval, făcută prin translație de panouri pictate și din sugestii scoase prin suprapunerea secvențelor temporale, ale istoriei și ale culturii, poezia lui Eugen Dorcescu își caută uneori rezolvarea în notații mai simple, într-un (mai) liber impresionism subiectiv ; nici într-atît de liber, desigur, nici într-atît de ferit de obișnuința medierilor încît cuvîntul să transcrie întocmai emoția, experiența sentimentală. Dacă laudelor adresate femeii, tablourilor naturiste și retrospecțiilor elegiace nu li se mai aplică excesiv eruditia umanioarelor, amintirea acestora fixează în schimb pentru poet mai întotdeauna decupajul imaginilor, cutezanțele metaforice, delimitează sfera elementului comparat și termenii comparației : „Privește-aceste case lîngă fluviu. / Cum de-am uitat că frunzele de viță / Răsar cu-același spasm cu care-n schită / Și-n schelă ride chipul lui Vitruviu ? / / Un stol de umbre leagănă bulboana / Adormitor, ca-ntr-un tablou cu fructe. / Fundalu-i umbră doar. Pe viaducte. / Sub sori de fier, se scutură coloana..." **(Jurnal).** Periplul sentimental posibil aci nu succede doar unui itinerar de lectură, ci i se suprapune, preluîndu-i ori adaptîndu-i sugestiile. Accentelor pasionale li se va pune prin urmare surdină printr-o frazare largă, prin solemnitatea rostirii : „Dacă mă vei găsi / în desișul acela de toamnă, / aruncă-mi de pe umăr traista și serpii. / Ziua întreagă i-am pescuit cu spaimă / plesnindu-mi lung biciul peste ape. / Vai, cît de repede le-am zdrobit apoi / fălcile și arumazul și umbra / ferindu-mi gleznele și dușmănindu-ne..." **(În așteptarea ei),** imaginile picturale primesc o semnificație aparte prin tragerea lor sub haloul unui simbol : **Efigie, Toamnă, Ulise** etc., rarelor dispoziții senzuale li se caută echivalențe în panteismul liricii lui Blaga : „Laudă celui rămas / la tărmul cu soare. Aceluia / întors spre veci ca un lotus. / Nouă piei de șarpe, nouă piei de cuvinte și-a smuls. / Și iată-l acum amuraind, / zîmbind nimănui cu gîzele-n palmă" **(Statornicie).**

Construite cu siguranță, versurile din **Desen în galben** descind din tradiția liricilor livrești, nerestrictivă la modele, pentru a căuta o sensibilitate. Însinuant ceremonială, în momentele cele mai favorabile, lirica lui Eugen Dorcescu anexează de obicei unor euforii calme o grație veche și o inocentă teatralitate.

LUCIAN ALEXIU

cronica literară ● cronica critică ● poezie ● proză ●

UN FEL DE SEMIOTICIAN

marginalii

În Jocul cu mărgelele de sticlă, Hermann Hesse imaginează alegoric Castalia, colectivitate utopică crutată de ocupații pragmatice care s-ar dedica unui joc cu bile, sumă și transformare aproape algebrică a întregii experiențe intelectuale a omenirii, trăgîndu-și sorgintea din mai multe discipline atît științifice cît și artistice — matematica și muzica îndeosebi. Parcă am recunoaște aici prefigurarea și parafraza proiectului, tot utopic, al unor semiticieni actuali de a construi — analizînd și făcînd să fuzioneze ramuri ale științei — precum matematica, logica, lingvistica — o axiomatică în stare să concentreze cu maximă intensitate însușirea omului de a semnifica. La fel ca la această, jocul lui Hesse nu e placid ci însuflețit de dorință. De asemenea, nu este nici univoc, căci pentru castalieni sensul unic nu poate fi decît fals. Tot asemănător, resortul tensiunii jocului cu mărgele stă în recunoașterea contradicțiilor „ca îndreptățite, mai întîi în calitatea lor de contradicții apoi ca poli ai unei unități" : de unde decurge dialogismul jocului, ca și generarea lui fără sfîrșit. La introducerea unui motiv, se răspunde „fie prin continuarea bucății, fie încă mai bine, printr-o voce mai înaltă sau mai gravă, printr-o contratemă contrastantă și așa mai departe".

Jocul stimulează „logica cea mai limpede", dar și „fantezia cea mai creatoare", după cum, mai ales, și o totală disponibilitate, potrivnică cricărei inerții. Un om astfel înzestrat „ar putea să-și schimbe în fiecare zi știința sau arta cu oricare alta", ca și, în general, să-și schimbe locul în ordinea lumii fără să se simtă descumpănit. Aidoma semioticii celei mai ambițioase jocul ar fi invenție de limbaj și, totodată, ar avea „un fel de conștiință de sine și a posibilităților sale".

Artă și știință în același timp, jocul nu este o invenție **ex nihilo,** nu are origine determinabilă, ci a existat dintotdeauna, ascuns și activ sub alte alcătuiri, cunoscut de călugări sau de cărturari, ori la curți princiare, „în forma unor jocuri de șah, ale căror figuri și cîmpuri aveau în afara semnificațiilor obișnuite și alte înțelesuri, tainice". Sensul enigmatic împinge practica ludică spre un hermetism ezoteric, dar un ultim hotar rămîne netrecut datorită mai ales, străduinței lui Josef Knecht — personaj al cărui nume are rezonanțe kafkiene — de a nu-i expurga de senzații, de a-i păstra densitatea corporală. Poate că tocmai de aceea fața lui, întocmai ca altădată trupul balenei albe Moby Dick, va fi, în ceasul morții, „străbătută de domoale semne runice și arabescuri o figură magică, imposibil de descifrat", ca și cînd, între timp, s-ar fi identificat în așa măsură cu jocul, încît ar fi ajuns să-l încarneze Totuși, nu poate fi negat, chiar la Knecht, un anumit echi[illegible] o anumită absorbție a jocului de către simbolistica metafizică. Personajul se va vo[illegible] servitor (Knecht) în slujba absolutului, va căuta o taină și un miez, o „cunoaștere esențială", mediată de „o voce interioară", o **„lingua sacra",** deși își dă seama că, pornit pe această cale „n-ar mai fi propriu-zis un jucător, n-ar mai stărui în diversitate și n-ar mai fi capabil să guste bucurie de a înova, construi și combina". De aceea, poate că mai mult decît activitatea ori chipul lui Josef Knecht, dă despre jocul „semiotic" o imagine lipsită de tîlcuri esoterice minuirea unor betișoare de către un bătrîn și nu mai puțin enigmatic învățat chinez :

„Puse de-o parte betișoarele numărate, luă din nou ambele mănunchiuri, unul după altul, le numără, strînse între două degete ceea ce mai rămăsese din mănunchiuri, iar toate acestea degetele lui le făceau cu o agilitate calmă, fără mișcări de prisos, părea un misterios joc de îndemînare călăuzit de reguli precise (...). Ca într-un dans, cu pocnete uscate abia auzite, betișoarele se izbeau unul de altul, își schimbau locurile, formau mănunchiuri, erau despărțite, din nou numărate, se mișcau ritmic, cu o precizie fantomatică".

LIVIUS CIOCÂRLIE

ORIZONT publicitate

ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ CU RIDICATA METALOCHIMICE BUCUREŞTI

OFERTĂ PUBLICĂ

I.C.R.M. Bucureşti deţine un stoc important de piese de schimb pentru maşini de scris mărcile ERICA şi CONSUL (diferite tipuri).

În scopul comercializării eficiente a acestor piese de schimb cît şi pentru reducerea la nivel naţional a efortului valutar, deţinătoarea îşi propune informarea amănunţită a celor interesaţi, publicînd în cele ce urmează oferta completă a reperelor existente.

Cooperativele meşteşugăreşti din întreaga ţară care au în organizare unităţi cu profil de reparaţii maşini de scris precum şi întreprinderile sau instituţiile care îşi execută în regie proprie întreţinerea maşinilor de birou din dotare, sînt invitate să consulte cu atenţie lista acestor piese, urmînd, în caz de necesitate, să opteze în scris.

În dorinţa de a satisface cu promptitudine toate solicitările, prezumtivii beneficiari sînt rugaţi ca în opţiunile care le vor face să indice atît marca şi denumirea reperului, cît şi codul de fabricaţie.

Comenzile vor fi transcrise la următoarea adresă: – I.C.R.M. ŞOSEAUA VIILOR NR. 14 – SECTOR 5 BUCUREŞTI.

Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 237247.

Posibilii parteneri comerciali sînt asiguraţi de maximă solicitudine din partea ofertantei.

DENUMIREA P/S	COD FABRICĂ	CANT.	P/U
ERICA – R.D.G.			
ARC	300154	138	0,05
ARC SPAŢIU	300177	204	0,05
AX	300502	90	12,00
AX	301511	79	1,50
ARC	303027	81	0,50
ARC	303035	83	20,00
AX	303038	328	1,00
ARC	303039	320	8,00
ARC	303566	271	0,05
AX	303580	85	7,00
ARC	303583	175	0,10
ARC	304035	299	0,30
AX	300526	60	7,00
AX	303514	199	6,00
ARC	350121-10	364	0,20
ARC	350121-18	260	0,20
ARC	350121-24	275	0,20
ARC	350121-26	270	0,50
ARC	350121-30	126	0,40
ARC	350121-31	135	0,30
ARC	350121-80	355	0,50
BILĂ	15515	629	0,10
BOLŢ	300509	65	1,00
BRAŢ	301529	60	0,30
BUCŞE	303041	122	0,50
BUCŞE	303561	90	0,05
BUCSE	303562	402	2,00
BOLT	401710	105	0,80
BUTON	407005	10	4,00
BOLT	808003	120	0,30
BARĂ	301607-10	75	6,00
BUTON	301608-10	126	3,00
BUTON	305014-10	166	6,00
COLIER	303037	201	0,80
COLIER	304020	196	1,00
CONDUCTOR	300503	157	16,00
CAPAC CAR	305008	84	3,00
CAPAC	305010	55	9,00
CAPAC	325002	76	40,00
CLICHET	353004	215	4,00
CLAPĂ	300154	65	6,00
CLAPĂ	300186	80	1,00
CADRU	303001-10	75	20,00
CARCASĂ	305001-10	69	100,00
CLICHET	401731-10	150	1,00
COŞ SIMPLU	300501-12	82	410,00
COŞ BRAŢE	300520-13	72	450,00
DISPOZITIV	301519	149	1,00
DINTE	303004	211	3,00
ELIBERATOR	309909	107	0,30
FIXĂTOR	309923	80	8,00
FIXĂTOR	309922	103	8,00
ÎMBRĂCĂMINTE	303538	100	10,00
LAMELĂ	304034	133	0,50
LAMĂ	300161-10	220	5,00
MECANISM	303025-13	100	100,00
NIT	340212-9	378	0,20
OPRITOR	306525	140	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	0417	489	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	8555	802	0,30
PIULIŢĂ	934	697	0,10
PIULIŢĂ	934-3	768	0,20
PÎRGHIE	300152	60	2,00
PIEPTENE	300172	50	5,00
PÎRGHIE	300505	424	1,00
PÎRGHIE	300506	399	1,00
PLACĂ	300534	70	0,50
PERETE	303534	70	4,00
PERETE	309901	40	12,00
PICIOR	309913	802	3,00
PÎRGHIE	309936	114	40,00
PIULIŢĂ	309931	328	1,00
PIESĂ	310621-27	481	0,20
PÎRGHIE	401714	70	2,00
PÎRGHIE	300153-10	140	12,00
PÎRGHIE	303507-10	255	2,00
PLACĂ	303534-10	50	16,00
PURTĂTOR	304031-10	151	3,00
PIESĂ SIMPLĂ	300532-11	438	1,00
PÎRGHIE	401720-11	90	2,00
PÎRGHIE	300513-12	115	40,00
PIESĂ	062120-31	54	0,20
PÎRGHIE	360306-40	195	2,00
RIDICĂTOR	300539	351	2,00
ROTIŢĂ	304019	120	0,20
ROATĂ	403604	145	6,00
ROATĂ	301508-10	135	3,00
ROATĂ	303018-10	210	30,00
ROLĂ	303530-10	369	3,00
ROATĂ	303543-10	30	4,00
ROATĂ	403605	131	15,00
ROATĂ	403610-10	210	25,00
ROLĂ	28A8/5/41	282	0,50
ŞURUB	0551	216	0,20
ŞAIBĂ	6799	1085	0,10
SUPORT	300169	572	80,00
SEGMENT	300501	10	90,00
ŞINĂ	303060	101	7,00
ŞINĂ	303061	115	7,00
SCHIMBĂTOR	301601	30	2,50
SUL	303535	240	5,00
SAIBĂ	403601	175	8,00
SIGURANŢĂ	403608	125	0,05
SUL	403613-10	230	50,00
SCHIMBĂTOR	309101-11	115	1,00
ŞIRET	303040-11	124	6,00
ŞAIBĂ	330211-532	232	0,10
TIJE	300170	245	2,00
TAMBUR	300524	469	0,40
TIJE	309903	80	1,00
TIJE	309904	360	0,30
TIJE	309910	222	1,40
TIJE	403602	30	13,00
TASTĂ	300178-10	90	3,00
CONSUL 1518 - C.S.R.			
ARC	10603	30	2,00
ARC	20407	94	0,30
ARC	20410	40	5,00
ARC	20731	355	2,00
ARC	20743	120	1,00
BARĂ SPAŢIU	2089	124	2,00
BALANSIER	5077	10	9,00
BALANSIER	20426	5	10,00
BUTON MOSOR	20725	65	5,00
BUTON MOSOR	20726	62	5,00
BALANSIER	21516	7	12,00
BAIE HÎRTIE	40208	4	6,00
BUTON STÎNGA	40119	26	6,00
BARĂ	40332	10	8,00
CAPAC SUPERIOR	1061	16	80,00
CAPAC INTERIOR	1062	3	150,00
CAPAC STÎNGA	1063	3	15,00
CREMALIERĂ	2014	5	13,00
CLICHET	3061	10	8,00
CREMALIERĂ	4075	5	25,00
CADRI	4151	2	50,00
CAPAC CAR DREAPTA	10601	70	12,00
COMUTATOR	20622	10	0,30
CLICHET STÎNGA	20734	115	1,00
CLICHET STÎNGA	20735	122	1,00
CLICHET STÎNGA	20741	85	3,00
CLICHET STÎNGA	20742	100	3,00
CLICHET STÎNGA	20751	200	0,70
CADRI	30320	10	8,00
CLICHET	40416	10	4,00
CREMALIERĂ	40501	5	12,00
CAMĂ	40515	10	3,00
CREMALIERĂ	40733	305	0,60
CADRU	40815	1	115,00
FURCĂ	20620-24	225	5,00
LAGĂR	3042	5	2,00
LAGĂR	40133	5	3,00
PÎRGHIE	2062	118	4,00
PÎRGHIE	2131	17	8,00
PÎRGHIE	3031	10	4,00
PÎRGHIE	20301	208	1,50
PIRGHIE	20723	10	4,00
PERETE PURTĂTOR	30110	5	27,00
PÎRGHIE	40210	9	9,00
PÎRGHIE	40510	13	3,00
PÎRGHIE	40511	13	3,00
PÎRGHIE	40512	10	2,00
PÎRGHIE	40513	10	2,00
ROLĂ APĂSARE	4021	164	6,00
ROLĂ APĂSARE	4022	124	6,00
ROLĂ AVANS	30323	14	24,00
ROATĂ	40102	13	12,00
RACORD	40103	5	5,00
RULMENT	40818	15	9,00
REŢINĂTOR	41503	5	2,00
SUPORT	3052	5	2,00
SURUB	5125	160	0,80
ŞURUB	8056	50	0,30
ŞURUB	8114	85	0,30
SUPORT	20146	1	165,00
SÎRMĂ	20245	60	2,00
ŞURUB	20351	410	0,30
ŞURUB	20412	60	0,30
ŞURUB	20414	100	0,30
ŞURUB	20418	150	3,00
SUPORT PÎRGHIE	20428	10	20,00
ŞURUB	20603	40	0,30
SUPORT	20721	10	8,00
SUPORT	20722	15	8,00
SUPORT	40330	10	10,00
SUPORT	40331	10	10,00
SUPORT	40412	3	10,00
ZĂVOR	2151	13	5,00
CONSUL 1504 - C.S.R.			
ARC	01159	270	0,50
ARC	02154	440	0,80
ARC	04013	154	1,80
ARC	09106	165	0,55
ARC	18107	300	1,30
ARC	18120	40	1,30
ARC	18128	35	1,00
ARC	31113	70	0,30
ARC	31118	60	0,55
ARC	31127	350	1,00
ARC	32001	310	19,00
ARC	33122	190	0,55
ARC	33123	75	0,30
ARC	33133	110	0,55
ARC	34112	170	1,00
ARC	35109	80	0,30
ARC	35110	250	0,50
ARC	36110	95	1,00
ARC	37106	202	0,30
ARC	38124	70	0,30
ARC	61120	150	0,30
ARC	61121	130	0,30
ARC	62113	50	0,55
ARC	64125	984	0,55
ARC	64127	30	0,55
ARC	64128	68	0,55
ARC	66128	60	0,30
ARC	66131	180	4,00
ARC	66331	165	6,00
AX	62009	88	13,00
BUTON STOP	61003	167	10,00
BALANSIER	04002	11	18,00
BALANSIER	04010	20	28,00
BRAŢ	05003	111	2,00
BALANSIER	05002	15	9,00
BALANSIER	06001	17	14,00
BALANSIER	08001	4	19,00
BARĂ SPAŢIU	08003	130	8,00
BRAŢ	09002	20	3,00
BRAŢ	10142	45	1,20
BRAŢ	10143	55	1,20
BALANSIER	13002	6	7,50
BALANSIER	13316	5	4,00
BARĂ	14003	17	4,00
BRAŢ	18126	10	0,30
BANDĂ TRACŢIUNE	32002	310	8,00
BALANSIER	33005	170	8,00
BUTON SUSPENDARE	61005	137	7,50
BUTON SUL	61007	38	12,05
BARĂ GRADATĂ	63114	27	11,00
BARĂ GRADATĂ	63324	17	15,00
BRAŢ	65001	14	5,50
BUCŞĂ	89430	100	1,50
CARCASĂ	93169	40	0,30
CLICHET	18115	58	4,50
CLICHET	18116	85	0,30
CLICHET	18121	139	1,70
CLICHET	18122	150	1,70
CREMALIERĂ	31104	20	0,80
CREMALIERĂ	31105	20	1,30

CLICHET ARC	32105	67	1,00
CARCASĂ FRÎNĂ	38505	11	4,00
CĂTEL DISTANȚIER	33109	120	6,00
CARCASĂ	38005	15	3,00
CORP AMBREIAJ	61006	33	21,00
CLICHET RIDICĂTOR	64110	110	2,20
CLICHET MARGINAL	66001	57	9,00
CREMALIERĂ	66736	5	25,00
CREMALIERĂ	67103	202	0,80
CREMALIERĂ	67111	17	16,00
EXCENTRIC	04112	165	1,00
EXCENTRIC	04116	50	1,30
EXCENTRIC	05103	65	1,00
ECLISĂ	06105	45	0,80
ECLISĂ	06122	15	1,30
EXCENTRIC	08112	126	1,00
EXCENTRIC	10115	55	1,00
ECLISĂ	13121	5	4,00
ECLISĂ	31107	60	0,80
ECLISĂ	31108	60	0,80
ELIBERATOR	31109	40	1,50
ELIBERATOR	31110	35	1,50
EXCENTRIC	38115	14	1,00
EXCENTRIC	64120	35	3,00
FIXĂTOR HÎRTIE	31126	360	1,00
FURCĂ PANGLICĂ	06108	397	4,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03150	214	12,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03167	70	1,30
GARNITURĂ	10139	184	5,00
GHIDAJ	13120	20	4,00
GHIDAJ	13138	5	1,30
GHIDAJ	64105	14	3,00
GHIDAJ	65004	20	1,00
GHIDAJ	65005	4	1,00
GHIDAJ	65007	24	1,00
GHIDAJ	69001	35	8,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61102	39	10,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61322	97	15,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61342	121	13,00
LAGĂR	05127	10	1,30
LAMELA	06142	145	0,30
MANETĂ CLICHET	64001	145	5,00
OPRITOR	04127	80	1,00
OPRITOR	06126	22	0,50
OPRITOR	08114	89	2,00
OPRITOR	11106	30	0,30
OPRITOR	12105	70	0,30
OPRITOR	13119	150	2,75
OPRITOR	16104	2	0,20
OPRITOR	33111	40	0,50
OPRITOR	66111	10	0,20
PÎRGHIE FAȘTĂ	01002	256	3,00
PERNA PIRGHIE	02001	219	3,00
PÎRGHIE	02046	1636	1,30
PÎRGHIE	04113	33	3,10
PLACA	04130	115	0,25
PÎRGHIE	06002	135	13,00
PÎRGHIE	06110	3	7,00
PÎRGHIE	06130	30	0,30
PÎRGHIE	08002	7	3,00
PÎRGHIE	09001	55	1,50
PÎRGHIE	09008	10	1,50
PÎRGHIE	10009	24	5,00
PÎRGHIE	11001	6	4,50
PARTE SUPERIOARĂ	11103	5	0,30
PÎRGHIE	1110	10	1,20
PÎRGHIE	12001	6	6,00
PARTE INFERIOARĂ	12103	15	1,00
PÎRGHIE	13003	17	1,50
PÎRGHIE	13004	31	2,00
PÎRGHIE	13007	10	1,50
PÎRGHIE	13102	5	4,00
PLACUȚA	13103	16	1,00
PIEPTENE	13108	5	4,00
PIEPTENE	13308	2	0,25
PÎRGHIE	14001	17	1,50
PIESA AMORTIZOR	16108	270	1,50
PÎRGHIE	18003	55	3,00
PÎRGHIE	18004	50	3,00
PÎRGHIE	18134	30	5,00
PÎRGHIE	31114	31	3,00
PURTATOR CĂȚEL	33105	120	1,50
PÎRGHIE	34113	75	0,30
PÎRGHIE	35001	32	4,50
PÎRGHIE	37002	115	4,00
PINION FRÎNĂ	38108	74	6,00
PINION TRANSMISIE	38125	46	3,00
PÎRGHIE	38129	10	1,50
PÎRGHIE	62111	253	5,00
PÎRGHIE	63005	125	3,00
PÎRGHIE	63006	104	3,00
PÎRGHIE	64113	30	0,25
PIVOT	64135	40	0,30
PÎRGHIE	66003	10	12,00
PÎRGHIE	67002	10	1,00
PÎRGHIE	03101	228	1,60
PÎRGHIE	03101 46	1234	1,50
PÎRGHIE	04004	126	3,60
PRESĂ FILETATĂ	38015	1400	0,30
PIULIȚĂ	38291	800	0,30
ROTIȚĂ	07007	2	10,00
ROTIȚĂ	07008	2	10,00
RESORT	07015	5	3,00
ROATĂ	33102	130	21,00
RACORD	34114	20	0,20
ROTIȚĂ	38003	150	1,50
ROATĂ TRANSMISIE	38104	100	12,00
ROATĂ CLICHET	61113	153	9,00
ROLĂ	62001	570	9,00
ROLĂ	62002	500	11,00
RESORT	63116	253	0,20
RACORD	67104	2	3,00
REȚINĂTOR	68003	34	10,00
SUPORT	01142	100	30,00
STIFT	01151	620	0,10
SUPORT PÎRGHIE	01158	54	60,00
SUPORT	03003	40	4,00
SEGMENT	03007	40	100,00
SÎRMA	03143	110	1,60
SUPORT	03155	50	1,50
SURUB	03163	90	0,25
STIFT	04115	87	1,50
STIFT	04119	82	1,50
SUPORT	05012	63	7,00
SUPORT	06010	33	7,00
SURUB	08111	85	0,20
SURUB	09104	70	0,50
SUPORT TAMPON	10139	920	1,60
ȘURUB	10140	130	0,20
SUPORT	13010	20	14,00
SUPORT	18001	48	7,00
SUPORT	18002	39	7,00
ȘURUB	31106	110	0,20
STIFT	31112	80	0,20
SUSȚINĂTOR	31123	25	1,50
ȘURUB	31130	260	0,20
STIFT	33110	105	1,50
ȘURUB	33119	60	0,25
ȘURUB	33135	96	0,50
ȘURUB	36105	40	0,20
SUI	61002	40	70,00
ȘTIFT	61115	319	3,00
ȘURUB FIXARE	61116	90	0,50
SUPORT ROLĂ	62102	12	3,50
SUPORT ROLĂ	62103	12	3,00
SUPORT	62117	60	7,00
STIFT	64104	32	0,25
ȘURUB	64129	30	0,20
SANIE	66153	3	15,00
SCALA FIXARE	66328	10	10,00
TIJE	01147	50	0,25
TIJE	01148	150	0,25
TIJE	03151	655	0,25
TIJE	05004	100	4,00
TIJE	06005	22	4,00
TIJE	10124	20	1,50
TIJE	13006	17	10,00
TIJE	14101	5	0,25
TIJE	14102	15	0,25
TIJE	18125	10	1,00
TIJE	33115	60	3,00
TIJE	65005	4	5,00
TIJE	66742	10	15,00
TAȘTĂ	13001	90	5,00
TAMBUR	38101	14	2,00
TUB	61127	10	0,25
TUB	66745	10	10,00
TUB	66746	10	10,00
URECHE	34104	10	1,75
URECHE	13141	230	1,00

CONSUL 1531 - C.S.R.

ARC	01148	240	1,00
ARC	03101	210	20,00
ARC	04110	124	1,00
ARC	05122	140	0,30
ARC	05135	135	1,00
ARC	05136	160	1,50
ARC	05137	155	1,50
ARC	05145	103	1,50
ARC	10106	210	0,30
ARC	31115	275	0,30
ARC	33113	135	2,00
ARC	33122	225	0,30
ARC	33104	120	0,40
ARC	34104	170	0,30
ARC	34109	130	0,30
ARC	34117	140	0,40
ARC	61116	145	0,30
ARC	62107	135	2,50
ARC	62109	103	0,30
ARC	64108	110	0,30
AMBREIAJ	61004	103	2,50
AX	61112	47	8,00
AX	02146	211	4,00
AX	05017	82	6,00
AX	05018	84	6,00
AX	06001	34	20,00
BLOCAJ	02151	84	6,00
BRAȚ	03003	53	4,00
BRAȚ	04001	32	9,00
BARĂ	04002	36	4,00
BRAȚ	05007	43	6,00
BRAȚ	67004	59	5,00
BRAȚ	31106	102	2,00
BALANSIER	64002	8	12,00
BALANSIER	05013	29	6,00
BALANSIER	33107	311	7,00
BUTON SUL	61002	93	5,00
BUTON SUL	61003	74	5,00
CLICHET	05102	93	2,00
CLICHET	05107	110	2,00
CLICHET	33003	250	13,00
CLICHET	33005	256	6,00
CLICHET	33011	197	7,00
CLICHET	64107	62	3,00
CREMALIERĂ	65101	13	13,00
CARCASĂ	67005	120	4,70
ELIBERATOR	34113	15	1,60
ELIBERATOR	62101	15	9,00
FURCĂ	31112	82	2,00
FIXĂTOR	63001	13	25,00
FIXĂTOR	64113	37	5,00
GHIDAJ	02147	76	13,00
MANETĂ	64104	31	13,00
MANETĂ	65103	17	5,00
MARGINAL	66001	10	6,00
OPRITOR	07108	112	1,00
OPRITOR	34106	60	1,50
PÎRGHIE	01102	204	2,00
PÎRGHIE	01102	383	2,00
PÎRGHIE	02101	4159	2,00
PLACA	31116	145	0,40
PÎRGHIE	62106	25	4,00
PLACA	10103	20	13,00
RESORT	03110	155	0,40
RONDEA	31108	185	0,40
ROATA	61109	47	1,00
ROLA FAȚĂ	62001	221	7,00
ROLĂ SPATE	62002	189	7,00
SUPORT	01101	9	60,00
SUPORT	02145	52	30,00
SUPORT	05003	20	20,00
SUPORT	05004	12	20,00
SUPORT	05011	53	7,00
SUPORT	06003	57	8,00
SUPORT	07001	86	8,00
SUPORT	31002	38	8,00
SILON	32105	95	1,00
SURUB	33106	237	1,00
SURUB	33112	90	1,00
SURUB	61114	175	0,40
SURUB	64106	52	3,00
SAIBĂ	33120	150	0,40
SUPORT	34002	35	7,00
SUI	61001	276	50,00
SUPORT	62004	44	12,00
VERGEA	01174	1015	1,00
VERGEA	06105	135	0,30
VERGEA	07102	139	1,00
VERGEA	07104	104	1,00
VERGEA	08104	132	0,30

CONSUL 1533 - C.S.R.

ARC	13243	90	7,00
CAPAC SUPERIOR	—	10	40,00
CAPAC INFERIOR	—	10	50,00
CARCASA	2721	44	30,00
PÎRGHIE	41211	75	4,00
PÎRGHIE	16206	60	1,00

PROIECT DE ISTORIE A POEZIEI ROMÂNE CONTEMPORANE

ALEXANDRU JEBELEANU

Raportînd creația lui Al. Jebeleanu (**Oglinzi sonore, Certitudini, Frumusețí simple, Nostalgii solare, Divagații și simetrii, Transparențe, Peregrinări terestre**) la modelul generativ propus de noi în repetate rînduri (**Poezie=/Prozodie-Anecdotică/+/Metaforă complexă/+/Simbol**), ne vom opri, mai întîi, la caracteristicile stratului sensibil, la **aparență.** În mare, **prozodia** se impune prin **sonet** (diverse formule, cf. **Divagații,** 68) și prin abundența **asonanței : să te-ntorc-monocord (Peregrinări,** 58). **nedrept-incep (ibidem,** 68) etc. **Anecdotica,** pe de altă parte, evidențiază — alături de motivele liricii erotice — pe cele civice, pe acelea dedicate meșteșugului artistic etc. Întregul „material" sensibil este supus apoi unei prime ordonări : cea de aluzie clasicizantă : **Pan, Narcis, Elena, Paris, nimfe,fauni** etc. Dincolo de relieful imediat palpită, așadar, o **formă.** Lectura devine, dintr-odată, ceva mai atentă. Treapta a doua începe aici.

Elementul fundamental al ahitecturii artistice e **cîmpia.** Chiar **cerul** e un **cîmp (cer** și **cîmp** realizează două planuri paralele între care — și în care — e risipit soarele : **Oglinzi,** 25 ; **Divagații,** 25 ; **Peregrinări,** 49) ; eroul, de asemenea : **Iar tu să treci prin mine ca arșița pe șesuri (Nostalgii,** 86).

Acest spațiu plan (referentul e **șesul** bănățean) este mărginit de un **orizont** dur, greu de străbătut (**Nostalgii,** 16, 19, 116 etc.) și se continuă, nemijlocit, cu **muntele. Șes-munte,** iată opoziția fundamentală în ce privește configurația geografică a universului poetic (**Peregrinări,** 29). În consecință, **mișcarea** are două înfățișări : **pereagrinarea** (în **șes**), **suisul** (pe **munte**). Cea dintîi se dovedește **euforică ;** cealaltă, **disforică.** Cum se explică natura disforică a **muntelui ?** Prin aceea că el este locul **zăpezii** veșnice, al **gheții.** Am ajuns astfel la opoziția cea mai complexă din creația lui Al. Jebeleanu, aceea dintre **frig** și **dogoare.** Acest nod semantic generează un șir nesfîrșit de relee (fiecare din termenii amintiți înscriindu-se într-o vastă paradigmă). Astfel, seria **frigger — zăpadă-gheață-alb-iarnă** se opune, termen cu termen (în paralel și în diverse încrucișări) seriei **dogoare-foc — verde (galben, roșu) — primăvară (vară, toamnă).** Primei serii i se alătură **noapte, întuneric, ceață, moarte, senectute :** celeilalte, **zi, lumină, viață, iubire.** Citățm un oxymoron sui-generis **Pădurea,** ieșind din **iarnă** spre **primăvară,** traversînd, deci, cele două serii, le și unește, devenind **alb incendiu (Nostalgii,** 101).

Din tot acest lexic, adiectivul **alb** se cuvine reținut cu deosebire, datorită polisemiei sale derutante. Dincolo de ceea ce am arătat, el este, totodată, semnul **purității,** al **intangibilului** și — în cele din urmă — al **esenței.** Copilăria e **albă,** iubita visată (și neîntîlnită), la fel (**Peregrinări,** 9, 14 etc.). **Alb** însoțește, deci **ceea ce e pur prin minusorezență (Divagații,** 69), **dorul însuși** — semnul afectiv al absenței — fiind **alb. (Divagații,** 83). **Răceala** și **paloarea** sînt și semnele morții.

Constatăm, așadar, că autorul valorizează negativ **albul.** Lucrul ni se pare extrem de interesant (cu totul original). El se susține și prin **caracterul astil al verticalității** (iarăși o notă aparte) **(Transparențe,** 12. 18 etc.). Spre deosebire de alți autori de tipologie eleată, Al. Jebeleanu nu elogiază **panta** muntelui, ci ametitorul **plan al cîmpiei.**

Dar adîncimea semantică a **albului** nu se oprește aici. Frecvența lui (impresionantă, mai ales, în particularizarea **zăpadă**) este legată de confruntarea **ins-timp.**

Spațiul (platoul șes) nu permite, prin natura lui, **curgerea.** De aceea, **timpul** rămîne **galop (Nostalgii,** 98), **seceră (ibidem,** 14). **viscol (ibidem,** 48), **tropot (Frumusețí,** 41), **copac (ibidem,** 42, 54), **cal de lemn (ibidem,** 16), **cadran (Peregrinări,** 22), **granit (ibidem,** 82) etc. Avem a face chiar cu un timp rotitor **(Peregrinări,** 23). Totuși, acest **timp** care „macină zăpadă" **(Nostalgii,** 88) este, măcar o dată **(Divagații,** 58), **fluviu** (să se vadă și **(Oglinzi,** 21 sau **Certitudini,** 40). Cum se poate ? În ce împrejurări un poet de factură eleată desemnează **timpul** prin **fluviu ?** Numai atunci cînd suportul, esența e **albul, gheața — oprirea (solidificarea) fluxului** (a „imperceptibilului flux", **Transparențe,** 40). În acest fel, însuși **timpul** devine **alb (Peregrinări,** 50) ; orice **fluviu** se oprește în **crinul polar (Peregrinări,** 68) — teritoriu-matrice (sau, uneori, **Certitudini,** 40, în „largul mărilor calme").

Reținem, deci, că — din unghiul confruntării cu **timpul,** — seria **albului** e valorizată pozitiv. El **(albul)** înseamnă **stabilitate, permanență.** Simultan, însă, trăirea imediată se opune **albului,** tocmai fiindcă înseamnă ceea ce înseamnă. Ea cere un timp mișcător, cald, clocotitor.

SIMION LUCACIU : „Decebal"

Totuși om și **timp** nu se identifică : rămîne mereu decalajul fixat de autorul însuși în **Elegia lui Heraclit (Peregrinări,** 15) **(fluid/coloană).** (cf. și seria **cerc, sferă, rotund).** Rareori ceea ce se numește **dragoste de viață** se interferează mai adînc cu sistemul relațiilor bazale ale textului.

Aparența și **forma** urcă spre al treilea nivel prin **personificări** (numeroase) — și prin **depersonificări** (ceva mai reținute). Sintetizînd, **individul** aparține (prin sînge, inimă) **pămîntului :** prin păr, ochi, glas — **luminii, culorii ;** prin oase, **albului. Femeia** beneficiază de analogii astrale, florare, acvatice, culturale. **Bărbatul** este asimilat uneori **(Peregrinări,** 15. 22 etc.) spațiului cosmic, spațiu în care (eventual) femeia-astru, (femeia-lumină, femeia-senin) călătorește.

Titluri pentru o posibilă antologie : **Inima, Cilimul bănățean, Pastel alb.**

EUGEN DORCESCU

DORIN TUDORAN sau stilizarea imaginii

Motive de adînci resurse simbolice întreține în poezie DORIN TUDORAN, poet remarcabil încă de la debut — **Mic tratat de glorie** (1973) — dovedind capacitatea poeziei vizionare, mai ales în **Cîntec de trecut Akheronul** (1975), ori construcții delicate pe simboluri constante în **Uneori plutirea** (1977) și **O zi din natură** 1978). Dorin Tudoran construiește detașat imagini stilizate, trecute prin filtrul sever al rațiunii. Imagist și vizionar este Dorin Tudoran, dar nu într-o dezlănțuire necontrolată, de clocot primar fără stagnare, ci mai apropiat de geometrizări fine, prin stilizarea imaginilor, atașat unui filon de cultură. Surprinzător prin poezii detașabile, Dorin Tudoran își desfășoară discursul poetic pe direcții anticipate. **Mic tratat de glorie** și **Cerere de grațiere,** cele două secțiuni ale volumului de debut, refac existența infantilă, chemarea spre lume și dorința înțelegerii secretelor vieții. Se descoperă aici, sub sobrietatea fixațiilor imagiste, un suflet candid, melancolic, tînjind aproape dureros după echilibrul copilăriei. Orgoliul poetului este de a-și elibera prin poezie „tratatul său de glorie", semn al înțelegerii artei prin prisma permanenței. Poetul ne pare mai apropiat de Ioan Alexandru, prin gravitatea meditației poetice, prin conștiența asumare a unui drum și a durității existenței. Și el devine purtătorul unei „porunci" copleșitoare, ce trebuie îndeplinită prin timp, o **vină** posibil de răscumpărat prin frumusețea actului de creație poetică. Poezia se imaginează, astfel, ca o „cerere de grațiere", mod de îndeplinire a tainicei porunci purtată prin poezie. Ea nu este un drum al liniștii, ci unul, mai adînc, al inițierii : **„eu vin către voi tulbure și bolnav / clătinîndu-mă de porunca pe care o port / apropiați-vă cu ochii în palme / precum cerșetorii cu degetele arse / de monedele calde și întrebați-mă / prin coarnele berbecilor / sacrificați după ce-au rodit lîna de aur".**

Această stare tranzitorie, turbulentă și nefixată, lipsită de curgere limpidă, deschide drumul spre pătrunderea existenței. „Boala" ar fi ipostaza căutărilor, în momentul trecerii din copilărie, devenind curabilă doar prin actul poetic, înțeles ca permanentă deschidere spre univers. Dorul poetului se convertește într-un prelung de rezonanță **ansiedad.** Dorin Tudoran caligrafiază fin stările ingenue ale copilăriei, grațioase prin amestecul sincerității cu naivitatea.

Viziunea stranie a **cîntecului de trecut akheronul** se prefigurează în imagini de infuzie onirică, insolite prin atingerea monstruosului, pentru un examen al valorilor : **„dacă unul dintre voi / s-a visat astă noapte centaur / îl aștept lîngă mine / vom sta frunte pe frunte / căutînd unul în ochii celuilalt / locul unde să poposim".** Secționat în poezii — **Cîntec de trecut Akheronul** — are totuși o viziune unitară, imaginînd o amplă călătorie. Aluzia la legenda Akheronului există, dar poetul ramifică semnificația, făcînd din **cîntec** o lirică de inițiere. Prin imaginea unei experiențe cardinale se verifică mai bine valoarea existenței. Poemul imaginează „călătoria cîntărețului fără de frică și fără prihană" spre lumea **akheronului,** loc difuz și incert, spațiu tranzitoriu, al căutărilor continui. Călătoria călătorului neprihănit primește motivare de ordin ideal, trebuind să-și urmeze cursul în limitele acestui tărîm al ideilor, chiar dacă „n-ar fi fost decît trupul pierdutului fluviu / ori numai ecoul trecerii sale". **Cîntec de trecut Akheronul** dezvăluie o obsesie, torturantă, bruscată de întrebări și neliniști. Iluzia se produce mereu, dar realitatea se menține distantă. Momentele de iluminare nu se suprapun celor de descoperire, păstrîndu-se ca proiecții în imaginație și idealitate. Dorin Tudoran știe să mențină seducția adevăratei poezii, un mereu **departe** se apropie înșelător, într-un capricios joc de lumini și umbre. Așteptarea înfiorează momentul ce amînă dezvăluirea necunoscutului. Călătoria devine o revelație în sine, surprinzînd existența contrariilor ca principiu dinamic. Rămîne **akheronul,** loc tainic, neatins, pură imaginație a lumii materiale **(Departe),** apele sale vestind „începutul anotimpului absolut" **(Teiul).** Acest drum al singularității, „fără părinți" și „fără frați de taină" **(Cum ochii)** este tăiat de îndoială, de dorința revenirii la tiparul începutului : **„sînt doamne trup de inorog / cu ochi albit de albă stea / și n-am să fiu la nunta mea / și n-am să pot să te mai rog : fă-mi, doamne, trupul iar de trup / să pot cu sîngele să-l rup, / fă-mi, doamne, sîngele iar sînge / să-ndrept cu el ploul cînd plînge".**

În lumea realului se poate produce **uneori plutirea** sub forța propagatoare a iubirii. Poeziile sînt elogii ale erosului, ale iubitei, dublu proiectat în idee sau element real, privit afectiv ori rece-distant. Dorin Tudoran încearcă în orice spațiu al poeziei experiențe radicale, multiplicate în mai multe ipostaze. Tăcerea ar fi un semn al interiorizării, posibil de înțeles rațional.

Operînd cu structuri ale liricii moderne, Dorin Tudoran stilizează poezia, scrie, deci, curat și posedă înclinația edificării unor viziuni poetice de substanță. Sînt calități ce ordonează, dar și lasă deschis un univers poetic de o impresionantă forță.

ALEXANDRU RUJA

Emanoil Bucuța — Restituiri

Mihail D. Ralea observase, încă în perioada interbelică, „modernismul" prozei lui Emanoil Bucuța, întemeind astfel o perspectivă de lectură adecvată unei opere care valorifică direct și amplu experiența intelectuală a scriitorului. Ipoteza aceasta va fi nuanțată și amplificată în exegezele postbelice. De pildă, Ov. S. Crohmălniceanu identifică „tratarea motivelor tradiționale în manieră intelectualistă", organizarea textului „în mari metafore poetice scoase dintr-o meditație asupra istoriei și destinului civilizațiilor" iar pentru Dumitru Micu „investigațiile scriitorului . . . . sînt prezidate exclusiv de curiozitățile lui intelectuale . . .", ceea ce, în esență, este exact. O atare situare va fi edificată explicit de cel mai recent editor și exeget al lui Emanoil Bucuța : Ion Vartic, în prefața la **Capra neagră.** Editura **Dacia,** 1977 colecția **Restituiri.** Dînsul examinează intelectualismul scriitorului în zona de atingere a acestuia cu estetismul (apropierea de figura mateină constituie un argument în acest sens ; iar interpretarea : nivelul maxim de profunzime în exegeza prozei lui Emanoil Bucuța) : **„Asemeni naratorului din Remember, obsedat de o cadră a lui Ruysdael, Vlad Armășescu rămîne copleșit, la Muzeul Împăratului Friederich, în fața «ostașului cu chivără scăpărătoare», fermecat de tehnica rembrandtiană, constînd în prinderea luminii fără trup, care parcă nu are alt rost decît «să cadă și să se prăfuiască pe un colț de aur». în vreme ce «toate celelalte se șterg în umbră»" (. . .) „Emanoil Bucuța, care adeseori se confundă cu personajul său, Vlad Armășescu, nu respectă întotdeauna adevărul intuițiilor acestuia, intuiții ce sînt și ale sale" (Prefață).** Dintru început criticul explicitează dubla răsfrîngere care caracterizează estetismul și anume : personajul (care este uneori scriitorul însuși) ca proiecție simbolică intermediază, sublimează percepția realului. Starea de contemplativitate este, astfel, obiectivată : relatarea se așează într-un orizont al privirii imaginea și viziunea se identifică. Structura romanescă devine labilă, descentrată, supunîndu-se unor scheme mentale. Ficțiunea rămîne, în acest caz, tributară cadrului obiectiv, ca o excrescență a acestuia : Vlad Armășescu, îndrăgostit de o imagine fugară a Lottei Urban, cînd constată demonia himerei, se refugiază în cercetări și reverii filologice, nefiind însă mai puțin dominat, „posedat, mișcat numai de resorturile obsesiei sale, tot mai difuză, mai ireală". El este personajul viciat de acțiune, contraponderea lui Andrei Spătar și a lui Otto Rittmeister. Cînd este „ales" de Magda Olbert termenii situației nu se schimbă ; în transă, toropit de somnia contemplativă, Vlad nu are capacitatea expresiei directe ca formă a trăirii depline **(„Simțea nevoia să-și strige durerea, și nu putea cu vorbele lui, unei lumi care nu știa și nu trebuia să știe. Magdalena Olbert îl asculta și credea că vorbește Verlaine, cînd vorbea suspinul din el, înmulțit de ecoul unei cu pini și cu jocuri de lumini din lac").** ci doar a celei mijlocite de proiecții simbolice, a căror nuanță livrescă e un element muzeal, un pretext al ficțiunii. Conturul lui Armășescu se alcătuiește prin contrastul cu celelalte personaje, mai ales prin contrastul cu personajele feminine.

În fond, Vlad Armășescu reprezintă paradoxul ficțiunii : își dobîndește realitatea prin distanțare de real. Cînd scriitorul părăsește perspectiva memorialistică, detașîndu-l dintre elementele decorului, personajul devine consistent ca ficțiune. Tot așa, personajul Caragiale este „mai viu decît personajele fictive" (Dumitru Micu), cînd autorul îl consideră ca personaj integrat spațiului ficțiunii și nu celui al reconstituirii. Viața este „citită" în semnele ei devenite simboluri : prezentul, spre a fi descifrat, trebuie metamorfozat în trecut. Vlad își trăiește prezentul ca reactivare a trecutului : **„El trecea pe-acolo, cum mai intra în cafeneaua din Grădina Zoologică, numai ca să se strecoare nebăgat în seamă într-un colț și să asculte, cu pleoapele jumătate închise, glasul cu adîncimi de tragediană de altădată. Totul se făcea însă trecut, aurit puțin pe margini, ca o poveste sfîntă. Trăia atît de aproape de Lotte încît, dacă i s-ar fi oprit deodată înainte, n-ar fi știut cum să se poarte cu ea, cu cea de a doua, căreia încet, încet, cealaltă îi luase locul".** O atare viziune, care este și a scriitorului, acreditează „prezentul ca trecut, ritualizat" **(Prefață),** ceea ce, în contextul prozei române interbelice, alături de viziunea mateină, constituie o perspectivă originală, care-l singularizează pe Emanoil Bucuța. Fără să fi înnoit temele sau tehnica romanului, el a propus o formulă de vitalitate, contribuind la consolidarea genului și a prestigiului romancierului.

CONSTANTIN HÂRLAV

GEORGE SURU

ÎN SEARA DE SEPTEMBRIE

În secera aprinsă de septembrie
Se mai poate să vină un prieten
Cînd undele văzduhului mă cheamă
Să-mi sărbătoresc singurătatea...

Și cît de senine-i sînt miinile prin care
Zburînd peste sîrma ghimpată
El mi-a adus acasă porumbeii călători...

LUMINA RECE

Seară de lacrimă, lumina rece
A primei stele cade pe nuc,
Oare care pasăre mă va însoți
Cînd voi pleca pe drum de ape și vînt
Către tot ce am pierdut, către tot ce am avut?

Căci trebuie să existe undeva, undeva,
Un nour limpede, un nour ca un iezer,
Unde tot ce-am fi putut iubi,
Unde tot ce ar fi putut să ne iubească,
Să locuiască asemeni
Luminii care trăiește prin umbră,
Să locuiască.

LACRIMA

Nu mai pot să trec pe drumul
Unde prindeam păstrăvi și
Alunecam pe stîncile ude de soare
Iubind feriga

Iubita s-a reintors în crisalidă
Tata s-a retras într-un păstrăv neprins
Și eu caut lacrima prin care
Am văzut lumina

CAMERA

Fără să cer ajutor stelei mele arzătoare
Puteam să plec înspre zări, parcă eram
O velă desprinsă, ruptă din catarg,
Nemărginită marea îmi era lingă trup
Și pentru pescăruși aveam destulă hrană
Ca să nu-mi fure ochii și să-mi
Ciopirțească inima ;
Fără să cer ajutor stelei mele luminate,
Cele patru zări îmi erau surori...

Mă uit în marea din atlase,
Un pescăruș desenat ne desparte,
Trăiesc în alb și negru o lume de culori,
O lume de candori.

GRĂDINA URCA

Grădina urca pînă la cer,
Bunicul stătea sub un cais uriaș
Într-un șezlong de culoarea nourilor de ploaie
Și dirija razele de soare înspre
Sîmburii încă verzi...
Aruncam nuci din celălalt an în sus
Și, ciudat, nucile rămîneau suspendate
Și se legănau în statornicia vîntului
Asemeni baloanelor captive ;
Acolo nu bătea vîntul, iarba nu se mișca decît
Cînd venea tata dintr-o altă lume
Cu pașii săi cîntați, ca pașii gabierului,
Eu împărțeam polenul cu albinele și
Treceam de la o floare la alta
Pe-o pînză de paing ;
Cînd stelele ridicau apa în izvor
Știam
Că mama oprește ceasul, ornicul, clepsidra
Și că mă aștepta să intru în zbor
În casa noastră
Fără de praguri, uși și ferestre... Așa
Se termina întotdeauna călătoria
În jurul lumii

NICICÎND ATÎT DE APROAPE

Nicicînd atît de aproape de nervurile frunzei
Strînsă de păianjenii toamnei,
Pe umărul sfințit de zeii toamnei sărutul
Era o aripă de libelulă smulsă de vînt
Din rîul fără vîrtejuri,

Nicicînd atît de aproape de trecerea frunzei
Înspre rădăcinile tulburate,
Pe umărul însîngerat de guri de secere sărutul
Era o pecete pentru a fi recunoscut
La întoarcerea nestatornicelor păsări...

ELEGIE LA PUNTEA DE LEMN

Puntea de lemn, cioplită de drumuri,
Se apleacă spre ape... Cum gem
Sălciile bătrîne din juru-i văzîndu-și
Străbunii măcinați de carii, fulgerați
De aripa peștilor neiertători...

De cînd tot trec puntea de lemn parcă
Aș fi frate cu grinzile și cuiele înflorite-n rugină,
Și nu mai pot să mîngîi cu lacrima o barcă,
Nufăr de pierzanie plutitor pe unde moarte...

Puntea de lemn, arc în care freamătă
Săgeata subțire a trupului meu,
Se apleacă ușor și nu mai iubesc
Pietrele albe care
Seamănă atît de mult cu frigul și cu
Zăvoarele lungi dintr-o nesfîrșită ninsoare...

IRENE TALABAN

Fluturi de seară

„Așteaptă pînă diseară, vom stinge lumina și vom deschide fereastra ; va ieși singur, îl va atrage lumina becurilor din parc. Deocamdată nu ne deranjează în colțul în care stă. Lasă-l încolo, mîine avem examen, hai să repetăm materia".

Cara nu răspunde. Caută ceva în dulap și mormăie furioasă, probabil nu găsește obiectul care îi trebuie. În dulapul Carei lucrurile se amestecă pînă-ntr-atît încît atunci cînd are nevoie de unul dintre ele, după ce scotocește o vreme, se enervează, scapă printre dinți o înjurătură apoi scoate maldărul de haine de toate felurile și culorile și îl trîntește pe pat. Eliberate de întunericul și înghesuiala dulapului veșmintele par a se destinde, îmi dau senzația că se relaxează. Cara le răvășește cu gesturi brutale pînă ce, în sfîrșit, alege ceva (în timpul ăsta continuă să mormăie..." deci asta și asta și... aha, uite-o unde era...") iar pe celelalte le cuprinde cu brațele și le aruncă înapoi. Trîntește satisfăcută ușa dulapului și pleacă să facă duș nu înainte de a mă ruga să pun fierul în priză, să am grijă să nu se încălzească prea tare, eventual să-i netezesc eu fusta sau rochia întrucît se grăbește ; poftim, e deja în întîrziere.

„Ascultă Cara, hai să amînăm... să lăsăm pe diseară, zău, pierdem vremea. Nici nu știi dacă o să izbutești de prima dată, nu vezi ce mare e? Nu credeam că poate atinge asemenea dimensiuni. Pînă diseară va rămîne în colțul său, liniștit. Vom stinge lumina sau vom așeza veioza pe pervazul ferestrei, afară. Se va învîrti amețit în jurul becului, va fi atras de lămpile din parc. Sînt lămpi mai puternice decît veioza noastră".

Cara mă privește ostentativ. Are părul ciufulit și e transpirată de efortul făcut – probabil tot nu a găsit ce căuta ; îmi dau seama că încercarea mea de a o împiedica să-și ducă la capăt hotărîrea o enervează. Curînd își va ieși din fire, va începe să ridice vocea, chiar să țipe la mine. Îmi va spune că, în fond, pe ea nu o interesează lucrul ăsta dar se agită pentru mine ; că dacă eu nu aș fi observat și nu m-aș fi speriat de ce observasem, ei nici nu i-ar fi trecut prin minte să ia vreo atitudine. Așa că să isprăvesc o dată cu milostenia iar dacă nu suport, să părăsesc camera și să mă întorc peste o jumătate de ceas – presupunînd că în acest timp papucul ei se va ivi de undeva sau va alege ea altă soluție. La urma urmei și un pantof poate fi tot atît de bun pentru asemenea treabă.

„Cara, nu e vorba de milă ; în sfîrșit, să-i zicem milă deși e mai mult un fel de greață, cum să-ți explic... o greață aproape organică. Probabil și din cauza faptului că are dimensiunile astea neobișnuite. Așa cum stă acolo cu aripile cafenii, pufoase, strînse pe trupul și mai cafeniu și mai pufos, pare lipsit de viață. Nu trebuia să lăsăm aseară, pînă noaptea tîrziu, geamul deschis și toate becurile aprinse ; trebuia să ne mulțumim doar cu o veioză sau cu becul de deasupra chiuvetei. Într-adevăr, zborul lui în zig-zag mă face să mă tem că s-ar lovi de pereți sau de obrazul nostru sau de oglindă ; mi-e teamă că se va izbi de unul din becuri și își va arde o aripă. Mi-e teamă pentru el dar îmi e și greață de el. Acum, așa lipit de perete, în geometria lui triunghiulară aproape perfectă, a devenit atît de vulnerabil încît îmi vine să-l apăr. Nu, nu-mi place deloc să-l privesc ; gîndul că l-aș atinge îmi provoacă repulsie. Îmi amintește de orele practice de disecție ; de gropile în care gunoaiele zac pînă intră aproape în putrefacție ; de rana de la piciorul unui bolnav, o rană ce nu se mai vindecă, țesuturile intraseră în descompunere ; „vedeți, îi vom amputa piciorul, e singura lui șansă ; vom tăia aici și dincoace, va fi destul de greu ; anestezie generalizată, firește, cum altfel? ; nici o grijă, va suporta, suportăm cu atît mai bine cu cît ne e mai puțin frică, iar ăstuia nu știu să-i fi fost vreodată frică de ceva ; îl cunosc de mult" ; pricepi, Cara, a continuat să ne explice cu detalii anatomice, riguros, chirurgical, iar el, bolnavul, vedea și auzea dar nu a scos un cuvînt. Poate dorea să scape cît mai repede de mirosul acela înăbușitor iscat de chiar o parte a trupului său. Poate își închipuia că o să uite, că se va obișnui fără picior, se gîndea că vor fi existînd alte infirmități a căror compensare nu se reducea la o bucată de lemn. Poate era mulțumit că are încă mintea limpede, privirea clară. Înțelegi, Cara, triunghiul ăsta cafeniu mi se pare aducător de mirosuri grele, de murdărie, însă așa cum stă acum, nemișcat în forma lui regulată, nu provoacă nici un rău ; nu e nevoie să-l îndepărtăm noi sau cel puțin nu în felul în care intenționezi tu – ar fi ca și cum am scormoni murdăria împrăștiind-o astfel pretutindeni. Mă dezgustă culoarea lui, miopia lui, zborul lui în zig-zag ; mă dezgustă puful de pe aripi, amestecul de puf și de lichid gălbui și de tot ce mai poate să conțină forma asta rigidă".

Cara izbucnește în rîs. Consideră amuzantă pledoaria mea. Se așează în vîrful patului ridicînd victorioasă un braț ; zăresc papucul ei roșu, strălucitor, contrastînd puternic cu peretele alb și am impresia că pe mine mă amenință. Papucul se odihnește acum pe cuvertură alături de Cara. Din vălmășagul de haine închis în dulap a rămas afară o fustă. Vreau să o ridic, Cara însă mă oprește cu un semn. E de părere că fusta trebuie aruncată, e prea strîmtă ca să o mai poarte, așa că o transformăm în cîrpă de șters pe jos. Va trebui să ștergem linoleumul după –. Cara mă privește printre gene. Mă întreb ce va fi punînd iarăși la cale. Îmi cere spray-ul cu insecticid, doar eu mă ocup de combaterea și stîrpirea insectelor care sînt din belșug în căminul nostru. Să-l amețim puțin cu insecticid, poate papucul nu va fi necesar deși o încîntă să-l folosească. Mă anunță că am încă la dispoziție cinci minute ca să-mi sfîrșesc pledoaria presupunînd că nu m-am săturat de povestea asta. Nu e vorba de vreo pledoarie ci de cu totul altceva. Cara nu are nimic împotrivă să o numesc altfel, cum vreau eu. Țigara ei e pe sfîrșite. Mă întreabă dacă îmi place cum arde spirtul. Lampa de spirt am pus-o pe fereastră astăzi dimineață după ce am făcut cafeaua. Spray-ul insecticid se află la capul patului meu, jos, lîngă perete. Cred că nu e nevoie să îl amețească, e destul de amețit și așa. Cara asta așteptîndu-se probabil ca eu să continui. Numai că de data asta se înșeală. Îmi atrage atenția că s-ar putea strecura în dulap și atunci hainele noastre ar avea de suferit. Spune că eu nu mă gîndesc deloc la lucruri practice. Fireste, nu mă gîndesc niciodată la nimic, nu văd rostul să o fac mai ales acum. În timp ce străbat culoarul lung – ce lung mi se pare astăzi coridorul de la etajul cinci – aud rîsul Carei pierzîndu-se în întuneric. Cobor scările în goană, aproape că simt, în urma mea, mirosul de gunoi ars. O clipă am impresia că zăresc triunghiul cafeniu și pufos chircindu-se sub o flăcăruie albastră.

TITUS SUCIU

dimineața dealurile...

În ziua a
fapt aceast
nu avusese
bezmetic pe
A doua zi p
cînd plecase
dus nici să
femeia se s
cepu să se
nile și uiti
frumoasă, ș
și venea ap
tări. Așa că
într-un cul
tîmple tocm
n-o să lași
Dimineața
către prînz,
păruseră dre
peste snopi,
în urmă miri
tuși, cînd se
lui Țapu și
păcat... îi
nu răspunses
făcea nici m
sudoarea cu
cobora capu
mușcă din
Dar durerea
geaba, doar
care se aple
Deodată
priviră speri
nori ca acei
grindina, înc
cu totul. Înti
capului, dar
gă înspre ca
dică privirea
să știi dacă
re o săgetas
și bătut de
durere printr
La cîțiva pa
din fălci și g
toate puteril
depărtaseră
rul și-și dori
tă sub coroa
cu cîțiva pa
rerilor și me
riș. Cînd aju
dintr-o dată
nou, gemînd
tre rădăcinil
meie și avec
Urgia țin
rele apăru
cepu să se
case, se uita

ceea, a' lui Țapu își pierduse vaca. De
nu îi venise acasă de cu seară, noaptea
însă ce să facă. Decît să întrebe ca un
unul și pe altul dacă n-o văzuse cumva.
orni cu noaptea în cap. Tu, îi zisese femeii
, s-o lași dracului de secera, că de te-ai
nu-mă aștepți. După ce rămăsese singură,
culă, se uită afară, își zise ceva, apoi în-
plimbe de colo pînă colo frîngîndu-și mîi-
du-se afară tot mai des. Ziua se anunța
grîul era copt, și dacă pierdea așa vreme
i vreo ploaie... În cele din urmă, se ho-
întinse mîna pînă la secera care atîrna
din tocul ușii și ieși. Doar n-o să se în-
i azi, biigui ea trăgînd ușa, doamne, doar
să se întîmple tocmai azi...
dealurile fuseseră galbene, dar acum,
în locurile în care grîul fusese secerat, a-
eptunghiuri de culoare tulbure. Aplecați
înaintînd cocoșați în lanurile aurii și lăsînd
ști, oamenii își vedeau de treburile lor. To-
îndreptau de șale, priveau înspre femeia
clătinau din cap. Meri tu, meri acasă că-i
ziseră cei care fuseseră mai aproape. Ea
e însă nici unuia. Și nici nu-i privea, n-o
măcar atunci cînd se îndrepta și-și ștergea
năframa pentru că și-o lăsa pe ochi pînă
din nou. Cînd o săgetă prima durere,
năframă. Doamne, biigui ea încremenită.
trecu. Atunci zîmbi și-și zise : mă tem de-
n-o să se întîmple tocmai azi... După
ca din nou și apuca secera.
nu-și mai văzură umbra nici unul, și se
ați. Cînd ridicară capetele, se îngroziră ;
a nu mai văzuseră niciodată. Și ploaia,
epură să cadă de parcă cerul s-ar fi spart
i se chirciră, ținînd cîte ceva deasupra
peste numai cîteva clipe începură să fu-
se care cum puteau. Nevasta lui Țapu ri-
și ea și zise : nu, nuuu... Dar nu puteai
a zis vorbele acelea urgiei ori durerii ca-
e din nou. Așa, cu obrazul ridicat, crispat
grindină, rămase pînă cînd se lepădă de
-un geamăt. Apoi începu să fugă și ea.
și se opri, ridică privirea din nou, strînse
emu iar. Atunci înțelese totul și strigă din
e. Era însă tîrziu pentru că ceilalți se în-
cu totul. Prin perdelele de apă văzu pă-
să ajungă sub el. Era oricum mai apăra-
na lui decît în plin cîmp, așa că păși, fă-
și, după care îngenunchie din cauza du-
rse prin noroiul și pietrele acelea reci ți-
nse sub păr, era sfîrșită. Aici se întinse,
descătușată, după care se ghemui din
lung, frămîntînd și mușcînd pămîntul din-
e părului, inconștientă pentru că era fe-
durerile ei.
se puțin, jumătate de oră, după care soa-
tit de strălucitor și fierbinte încît apa în-
zbicească dintr-o dată. Oamenii ieșiră din
ră la cer, unii la alții, și începură să zîm-

bească. De spaime scăpau abea acum, prin zîmbetele acelea. De fapt nu prin ale lor proprii ci prin cele pe care le vedeau pe chipurile celorlalți. Încercară apoi pămîntul cu opinca, căutînd grindina și ceea ce făcuse ea cu glia, după care hotărîră să iasă pe ogoare. Numai că ieșiră toți, îmbiindu-se unul pe celălalt de parcă s-ar mai fi temut de ceva, și înaintară grămadă prin mijlocul drumului pînă la marginea satului. O anumită neliniște, care-i făcea să privească în lături din ce în ce mai des, îi însoți tot drumul. Nu-și spuseră însă gîndurile nici unul, pentru că nu aveai cum să spui celui de lîngă tine că simți... că simți cum moare lumina!... Dar aici, la capătul satului, oamenii se opriră ca în fața unui zid. De pe cîmpul de dinaintea lor, din bălțile care acopereau ogoarele, apa se zbicea atît de puternic încît întunecase cerul. Nu, nu-i a bună... își ziceau nefiind în stare să se miște, neștiind însă nici ce să facă. Și atunci, deodată, cînd se obișnuiră cît de cît cu ceața aceea rea care deforma totul, din piepturi li se ridicară murmure lungi de spaimă pentru că undeva în dreapta, tot pe drum ori în marginea lui, apăru, ori abia acum reușiră să vadă, ceva mare și negru și înfricoșător. Părea, atît cît deslușiseră prin abureala aceea, pentru că avea plete, ori ceva ce semănau cu acestea, că e un cap... Da nu, mă, nu, își ziceau cei mai neîncrezători, nu se poate să fie cap de ceva, pentru că îi prea mare!... Atunci, din întunecimea aceea, din negreala aceea se desprinse o arătare care începu să înainteze înspre ei. Vine, asta vine, își ziseră gătuiți, îngustîndu-și ochii și aplecîndu-și capetele înainte ca să vadă ce e. Și într-adevăr venea, ceea ce se desprinsese din pata aceea venea înspre ei parcă plutind, parcă dus de duhuri. Atunci oamenii începură să dea înapoi, așa cum înainta arătarea încît între ei rămînea aceeași distanță, și-și tot subțiau ochii, și se zgîiau, și-și mișcau capetele în fel și chip de o priveau din dungă, doar-doar și-or da seama de ceea ce aveau în față. Însă totul era în zadar. Singura care ar fi fost să se fi desprins cineva și să se fi apropiat de arătare. Dat atît curaj nu avea nimeni. Deodată cineva biigui stins : iepure... Cuvîntul trecu din gură în gură, fiecare, auzindu-l, se încrunta și privea arătarea cu toată atenția, în cele din urmă biiguind și el ; da, iepure... Jupuit, zise ultimul dintre ei. Jupuit zici, făcu cel de alături holbîndu-se, ba, la un moment dat nemaiștiind ce face, suflînd în abureala de dinainte ca și cum ar fi vrut s-o dea în lături. Și priveau acum mai mult, mai căzniți, și la urmă, dînd din cap cutremurați, îngînau ; da mă, îl jupuit...

La un moment dat, oamenii se opriră. Arătarea, ajungînd în dreptul unei case, coti în dreapta, înspre casa aceea. Doamne, făcuseră, mai ales femeile, ducîndu-și năframele la gură, doamne, doar nu... Nu se mai puteau înșela și cuvintele nu mai puteau fi oprite în dosul dinților : e a lui Țapu, e muierea lui Țapu!... se auzi din mai multe locuri deodată.

Pe podețul din fața casei, muierea lui Țapu căzu. Un timp nu se mișcă nimeni, nici nu răsuflă, pentru că cea care căzuse nu scoasese nici un icnet. Mai apoi cîteva femei pășiră înspre ea tiptil, dispuse oricînd s-o rupă la fugă, și se aplecară peste ea. Una scoase un țipăt și se ridică imediat. Un briceag, mă, care are un briceag. Iute, holbaților, dați un briceag că moare! Cineva se desprinse și-i întinse briceagul. Femeia î-l luă atît de brusc încît fusese gata-gata să-l taie, apoi se aplecă. Acoperită de femeile celelalte făcu, în sfîrșit ceea ce trebuia să se fi făcut de mult. După aceea se ridică, intră în curtea lui Țapu, prinse o găină și o tăie. Înainte ca acesteia să i se fi scurs tot sîngele, îi tăie aripile.

Femeia tăie aripile pentru sufletul pruncului! Pe care-l despărți de cea care-l născuse acolo pe podeț, cu cîteva clipe mai înainte!

LÉTAY LAJOS

ÎNSEMNĂRI LA IASNAIA POLIANA

1.

Aici, în grădina de patruzeci de hectare,
unde acum se-aude chemarea unui cuc,
să-ngenunchez am vrut lîngă mormîntul lui ;
să-și dăscălească fiul de departe,
ce gîndul nemuririi demult l-a dat deoparte
și a venit să ceară, împrumut măcar,
pentru la toamnă, foarfeca de grădinar.

2.

Și nici poiana asta nu ar fi mai mult
decît oricare alta din aceste locuri
și nici mestecenii, deși a izbucnit
cu flăcări albe soarele printre frunzișuri.
Au fost destule curți, castele
și-acum zadarnic le mai cauți
deși le-au stat la pază slugi cu arma –
și nici această casă n-ar lumina spre tine,
de n-ar păzi-o, înăuntru, pana!

3.

Statuia e acolo, -n Tula,
zadarnic s-a împotrivit : n-are nevoie!
Putea-va însă, oare, cineva
împotrivi onorurilor după care
nu a tînjit și n-au fost așteptate –
tocmai de-aceea poporul i le dă
pentru fugara clipă
de eternitate.

4.

Statuia sa în Tula
și fără îndoială
în multe alte locuri
Pe unde n-am umblat.
Oriunde ai păși
aici statui, inscripții
de știre-ți dau, poporul
ce preț pune pe sine,
poeții săi cinstindu-și
așa cum se cuvine.

5.

Aici era Copacul.
Stătea sub el
s-asculte
cereri și plîngeri.
Cămașa, barba
se-amestecau
cu-a celorlalți.
Țăran –
Jur-împrejur,
se lasă înserarea
și parcă
s-ar auzi
o coasă.
Poate că-i El.
Locul e gol.

Privesc copacul.
Copacul nu-i acela.

În românește de
TUDOR BALTEȘ

televiziune

DUMINICĂ, 17 decembrie

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 Cărțile junglei. 9,45 Pentru căminul dumneavoastră. 10,00 Viața satului. 11,15 De strajă patriei. 13,15 Telex. Album duminical. 13,20 Mic concert de prînz 13,25 Republica în cîntec și în vers. 13,45 Oameni de omenie. 13,55 Miniaturi cu violonista Liliana Ciulei. 14,05 Pagini din umorul clasic. 14,15 Desene animate. 14,35 Drumuri europene. 15,00 Finala campionatelor internaționale de tenis ale României pe teren acoperit. 16,10 Șlagăre, șlagăre. 16,50 Replici celebre — pagini de umor. 16,55 De la plumbul literei la aurul cuvîntului. 17,05 Făclia tipografului. 17,30 Șah mat în... 15 minute! 17,50 Linia maritimă Onedin. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,15 Documentar TV. Ziua tipografilor. 19,35 Antologii artistice. Gala obiceiurilor și datinilor populare (II). 20,45 Film artistic. Dilema doctorului. Premieră pe țară (englez). 22,15 Telejurnal. Sport.

LUNI, 18 decembrie

16,00 Telex. Emisiune în limba maghiară. 18,50 Tribuna telespectatorului. 19,05 Țară de dor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Anul 1978 — Sub semnul noii calități 20,05 Putere fără glorie. 20,55 Mai aveți o întrebare? 21,25 Armonii pentru nai și orgă. 21,55 Cadran mondial. 22,15 Telejurnal.

MARȚI, 19 decembrie

8,00 Teleșcoală. 10,00 Putere fără glorie (rel.). 10,50 Reportaj TV. 11,10 Album coral. 17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă engleză. 17,45 Din cartea naturii. 18,15 Lecții TV pentru lucrătorii din agricultură. 18,40 Melodii populare. 19,00 Tribuna TV. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Anul 1978 — sub semnul noii calități. 20,05 Anchetă TV. 20,35 Seară de teatru. Copacii mor în picioare. 22,00 Țară de cîntec. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 20 decembrie

9,00—12,00 Program de dimineață. 17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă germană. 17,45 Tragerea pronoexpres. 17,55 Din țările socialiste. 18,05 Consultații medicale. 18,20 Muzică ușoară. 18,35 Telecronica pentru pionieri. 18,50 Festivalul național „Cîntarea României". 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Noi, femeile! 20,10 Telecinemateca. Cei șapte frați Cervi. Premieră pe țară (italian). 21,50 Interpreți ai cîntecului popular. 22,15 Telejurnal.

JOI, 21 decembrie

17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă rusă. 17,45 La volan. 18,00 Reportaj pe glob. 18,20 Mari ansambluri folclorice. 18,45 Consultații juridice. 19,05 Sindbad marinarul. 19,30 Telejurnal. 19,50 Comentariul zilei. 20,00 Ora tineretului. 21,00 Teatru scurt. Drumul spre fericire. 21,50 Muzică ușoară. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 22 decembrie

9,00 Teleșcoală. 10,00 Telecinemateca (rel.). 11,40 Corespondenții județeni transmit... 17,00 Telex. Emisiune în limba germană. 18,40 Cărți și imagini. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Învățămînt-educație. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Democrația socialistă în acțiune. 20,15 Film artistic. Gemenele din Kyoto. Premieră pe țară (japonez). 21,40 Mi-e țara frumoasă. Program de cîntece patriotice. 21,55 Meridiane culturale. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 23 decembrie

12,30 Telex. 12,35 Curs de limbă spaniolă. 12,55 Curs de limbă franceză. 13,15 Concert de prînz. 14,15 Oltul... energetic. 14,40 Melodii populare. 14,55 Pentru timpul dumneavoastră liber vă recomandăm... 15,10 Stadion. 16,15 Reportaj TV. 16,35 Agenda culturală. 17,00 Clubul tineretului. 17,55 Săptămîna politică internă și internațională. 18,10 Antologia filmului pentru copii și tineret. Harold Lloyd în filmul „Frățiorul". 19,30 Telejurnal. 19,55 Teleenciclopedia. 20,30 Film serial. Om bogat, om sărac. 21,20 Întîlnire cu satira și umorul. 21,50 Telejurnal. Sport. 22,05 Romanțe de ieri și de azi...

televiziune

JECZA PETRU : „Victorie"

CARIERA OPEREI LITERARE

(Urmare din pag. 1)

o misiune temerară ; ea are ambiția de a discerne din producția literară actuală acele opere ce poartă însemnele nobile are perenității.

Dar sociologia literaturii? E ușor de observat schimbarea unghiului de vedere de la scriitor și procesul creației artistice, la public și la receptarea operei literare. Există, e adevărat, o sociologie literară atentă în surprinderea motivațiilor și implicațiilor sociologice ale creației literare, un studiu al impactului social ce îl urmărește tenace pe scriitor și se așează, alături de el la masa de lucru. Alegerea temei, a procedeelor artistice chiar, dar, mai ales a opțiunii ideologice nu pot fi sustrase influenței societății, determinînd și motivînd într-o măsură hotărîtoare succesul unei cărți și, pe termen lung, cariera unei opere literare.

Să observăm însă că un scriitor nu trudește la un manuscris pentru ca acesta să rămînă închis în sertar. Dimpotrivă el vrea ca opera sa să beneficieze de publicitate, să intre în contact cu marea masă a cititorilor, a căror opinie despre operă influențează, în mod hotărîtor, cariera acesteia.

Evident domeniul e gingaș și afirmațiile apodictice trebuiesc evitate. Publicul nu este o entitate solid și definitiv constituită, ci una supusă derivelor și influențelor de tot soiul. Oricum ar sta însă lucrurile este cert că în ultima analiză cititorul decide asupra succesului sau insuccesului cărții. Există însă succes și succes, și cel imediat, cartea de mare tiraj ce stîrnește curiozitatea publicului, are nu o dată, viață scurtă. Cariera operei literare presupune însă succes pe termen lung, de durată. Receptarea presupune astfel o scară ierarhică ale cărei coordonate nu sînt date doar de tirajul mare și de cititorii numeroși ci, mai ales, de statornicia acestui public ce continuă să rămînă credincios unui grup relativ mic de scriitori preferați. Dacă adăugăm împrejurarea că pe scara amintită există anumite paliere, nu numai pentru că fiecare scriitor își are publicul său ci și pentru că ceea ce stabilește ierarhia e și gradul de cultură al publicului, năzuințele și aspirațiile sale estetice, avem o imagine aproximativă a pluralității de factori ce determină, uneori în mod conjugat, alteori antagonic, cariera operei literare.

Există mai întîi, un nivel al receptării determinat de soluții paraestetice, de circulația clișeelor în epocă, așa-numita modă literară. Creația autentică e înlocuită cu mimetismul, iar scriitorul, cu o dexteritate profesională mai mică sau mai mare aplică operei sale clișeul al cărui succes a fost probat în prealabil. Cusurul unei asemenea metode, hai să-i zicem de creație, e acela că publicul se plictisește repede, că el are, mai întîi, sentimentul vag apoi certitudinea că nu i se oferă literatură autentică. Adesea și dorința de a scrie și a citi o literatură la modă se identifică cu un snobism dublu, al scriitorului și al cititorului, cel dintîi venind, chipurile, în întîmpinarea năzuințelor rafinate a celui din urmă. Așa, acum cîtva vreme, scriitorii, dar mai ales discuțiile din critica literară se dădeau în vînt după romanele lui Kafka. Ceea ce era de incriminat nu era modelul, genialul scriitor ceh, ci mania ce amenința să devină generală, a unei imitații superficiale și grosiere. E de prisos să precizăm cît de puțin trainice au fost cărțile ce și-au jucat soarta sub semnul unei asemenea stele căzătoare.

Pe un palier mai ridicat se situează operele a căror receptare solicită din partea cititorilor un gust literar mai evoluat. În acest caz se stabilește un punct de întîlnire ideal între cerințele cititorilor și oferta scriitorului. Dar nu întotdeauna amintita convergență este absolut obligatorie. Noutatea unui mesaj artistic, un fel propriu de a înțelege lumea și viața șochează și nedumerește adesea ori publicul, zdruncină (ca să zicem așa) unele habitudini ale receptării. Contractul între cititor și un asemenea text se stabilește mai greu, după o perioadă de nehotărîre dacă nu chiar de respingere a noului mesaj artistic. Dar, odată stabilită legătura, ea se dovedește durabilă asigurînd operei literare înnoitoare o carieră. Gusturile literare evoluează însă, sau cel puțin se modifică în timp, ceea ce conduce la îmbătrînirea operei ; scrieri ce plăceau unei generații apar generației următoare vetuste. Zarzării și metaforele romanelor lui Teodoreanu, caligrafia spirituală și superficială a versurilor lui Minulescu, pentru a aminti doar două exemple, sînt prea puțin agreate de cititorii zilelor de azi cu alte gusturi literare și cu o altă cultură și năzuințe estetice. Chiar dacă procesul de eroziune e mai lent decît cel ce amenință moda literară, gustul e sortit și el să devină, în cele din urmă, vetust timpul scoțînd nemilos în relief caducitatea unor scrieri.

Unde trebuie căutată atunci, pentru o operă literară șansa unei existențe îndelungate? Neîndoelnic pe un plan axiologic care să nu rămînă la valoarea estetică. Tocmai în intenționalitatea operei ce năzuiește să cuprindă o pluralitate de valori, trebuie căutat punctul de convergență cu năzuințele și idealurile publicului. Cînd scriitorul e tocmai purtătorul de cuvînt al acestor idealuri și năzuințe între el și publicul său se stabilește o comuniune intimă ce mărește șansele de dăinuire ale operei. Așa s-a întîmplat, pentru a da un exemplu, cu poezia lui Octavian Goga. Idealul național, pentru care a militat această poezie s-a împlinit, dar poetul rămîne mai departe, pentru vecie, cîntărețul „pătimirii noastre". Ceea ce asigură dăinuirea unor asemenea creații e împrejurarea că ele știu să găsească locul de întîlnire al valorilor perene cu idealurile și năzuințele epocii, așezînd opera ce se conduce după aceste comandamente, sub o stea bună.

LIDIA CIOLAC : „Luptător"

SALONUL ANUAL AL ARTELOR PLASTICE

(Urmare din pag. 1)

prin ceea ce îl face de fapt posibil. Actualul Salon caracterizează nivelul constant, staționar — sub aspect stilistic — al principalelor ateliere. Situația însăși a genurilor artistice demonstrează că în atelierele timișorene se cultivă consecvent — distincte — pictura, grafica, sculptura, artele decorative, cu un acut sentiment al tradiționalismului. În consecință — un **statu quo** în nivelul saloanelor, al ultimelor trei, patru ediții, mai exact, care radiografiază însă situația staționară a investigațiilor artistice. Există însă și suficiente latențe care anunță o perspectivă dinamică a ambianței artistice în general. În majoritate, ele se referă nu la aspectele formale ale cercetării — dat fiind că profesionalismul lucrărilor este evident —, ci la aspectele integrării mai plauzibile a imaginii în evenimentul social. Cum nici Salonul nu epuizează, fie și în rezumat, tabloul situației artistice a anului în curs, nici cronica nu poate califica decît partial datele, în fond foarte complexe și, în cele din urmă, particulare, ale Salonului. Cele patru secțiuni ale sale, gravitează în jurul unor prezențe remarcabile ale vieții artistice timișorene.

PICTURĂ. **Ferch Francisc** — aceeași putere de a rememora istoria prin asamblajul unei recuzite simbolice : **Diodor Dure** — un discurs monumental asupra portretului ; **C-tin Flondor** — elogiu conceptualist adus ființei și inteligenței în istorie ; **Adalbert Luca** — relief pictat, de o percutantă forță evocatoare ; **Molnár Zoltán** — reintoarcerea la manualitate, în subtile compoziții de muzicalism simbolic ; **Romul Nuțiu** sau dinamica gestualismului ca metaforă a ritmului contemporan ; **Gabriel Popa** — perceperea adîncă a istoriei prin metafora maternității, cu argumente pur picturale ; **Ciprian Radovan** — cîmpuri de scriere automatică în peisaje despre fertilitatea cîmpiei ; **I. Sulea Gorj** și **Schreiber Friedrich** într-o dispută iconografică asupra aceleiași metafore (portrete colosale de eroi, figurate în peisaj montan) ; **Leon Vreme** — dualitatea figură/non-figură, grafic/pictural.

GRAFICĂ. **Podlipny Iuliu** — simplitatea demersului artistic, prospețimea imaginii — testamente ale demnității artistice ; **Virginia Baz-Baroiu** — exploatarea propriei maniere în armonii lejere ; **Lidia Ciolac** — între vocația ilustrației lirice și o poetică simbolistă ; **Kazinczy Gabriel** — rezolvare emblematică a istoriei ; **Vasile Pintea** — linia pedantă și astuțiile gravurii, într-o iconografie de descendență simbolistă ; **Viorel Toma** — dezvoltări ale tramelor de semne abstracte în alcătuiri de macrosemne antropomorfe ; **Gh. Văleanu** — aceeași predilecție pentru imaginea de inspirație livrească ; **Xenia Eraclide Vreme** — desenul de șevalet și gravura alimentîndu-se reciproc cu soluții.

SCULPTURĂ. **Victor Gaga** — vocația oratorică a istoriei în proiecte totemice ; **Jecza Petru** — savante epure în bronz și marmoră ale unei detente metaforice — variațiuni ale unor teme predilecte :

ARTE DECORATIVE. **Jecza Clara** — tapiserie susținută în continuare de o paginație grafică ; **Magda Ziman** — obiect textil cu funcție ambientală ; **Elena Tulcan** și **Nagy Tereza** — singurele care prezintă proiecte de forme utile (sticlă).

Un număr apreciabil de tineri (30) punctează simezele cu lucrări care le atestă disponibilitățile prin acuratețea și seriozitatea propunerilor artistice. Alături de două debuturi de bun augur (**Dana Olaru** și **C-tin Catargiu**), altii, participanți la a doua sau a treia ediție (**Doru Tulcan, Benedek Iosif, Goidaci Gh., I. Cinghiță, Ștefan Călărășanu, Constantin Grangure, Elisabeta Sepi, Valeriu Sepi, Nora Novac, Daniela Beloescu, Ioan Someșan, Veres Pavel, Ion Perciun, Kirchner Andreas Walter**) se prezintă la nivelul lor deja afirmat, în timp ce doar cîțiva (**Constantin Răducanu, Călin Beloescu** și **Iosif Stroia**) se detașează printr-un sensibil progres.

muzică

Afirmări ale învățămîntului artistic

Sala Olimpia a găzduit de curînd un concert, care prin condiția lui se înscrie ca o adevărată premieră pe țară. El materializează inspirat, procesul revoluției trăit azi de învățămîntul artistic românesc. Triada învățămînt-cercetare-producție așezată de recentul Proiect de lege al învățămîntului la temelia întregului edificiu educațional, își primește prin acest concert dovada aplicativității sale și în domeniul artistic, realizatorii acestui program fiind, în cea mai mare parte, elevi ai Liceului de artă „I. Vidu", cursul seral.

Asistăm la un proces impresionant, cînd vîrfurile artei amatoare, apelează la instituții de superioară calificare pentru a potența considerabil, nivelul artei lor. O seamă de virtuozi ai instrumentelor populare au urmat cursurile Liceului de artă, spre a desluși taine aflate dincolo de ceea ce au putut realiza independent. Receptivă, instituția a deschis numai în acest an două noi catedre — de taragot și țambal. O catedră pusă sub măiestria unui **Luță Iovița** și a fraților **Bircă**.

Dirijorul formației — **D. Cuibaru**, instrumentist de talie internațională, cucerește prin nervul și nesecata improvizație a cîntului său. Din ansamblul întemeiat am decupa aportul unui taragotist de primă mărime — **Luca Novac**, autor și al unui disc bine primit. Dacă la **D. Cuibaru** admiri forța și strălucirea sunetului, **L. Novac** preferă să sublimeze dulcea eufonie a doinei străbune. Viorile, insuficiente în spectacol, avînd o promisiune în tînărul **A. Cristea**.

La succesul serii au contribuit substanțial cîteva nume de soliști care au înțeles importanța acestui spectacol în definirea statutului de elev-artist, înscriindu-și participarea la nivelul valoric cu care ne-au obișnuit : **Ana Pacatius, Petrică Moise, Laza Knejevici, Maria Tudor.**

Invitații de onoare ai serii, un bănățean de loc din Jebel, **vestit pentru măiestria** arcușului său — **Efta Botoca** și marele, unicul **Gheorghe Zamfir.** Acest Pan al zilelor noastre, a cărui artă a devenit pare-se o necesitate pe mapamond — un disc de platină în Australia (!), colaborările pe care i le solicită orchestre prestigioase din Anglia, Elveția — sosit cu peripetii la spectacol, fără vreo repetiție prealabilă, a oferit un micro-recital. Artistul a părăsit vechile drumuri care i-au adus fascinanta popularitate. Caută ceva nou, ceva aflat la granița transcendentei, în trăiri de maximă interiorizare. Conturul melodic este substituit acum de un sunet adesea para-muzical, transformat într-o vibrație, o undă misterioasă care vorbește tulburător sufletului. Zamfir aduce ceva din ecoul spațiilor siderale, riscînd — cu statutul său de zeu coborît din mitologie — imaginea unei quasi-cosmogonii aforistice a Universului.

DORU MURGU

panoramic

● **Premieră la Național timișorean : „A cincea iebădă"** de Paul Everac, în regia lui Emil Reus și scenografia Doinei Almășan-Popa. Vom reveni. ● **Artiștii plastici amatori de la Întreprinderea Poligrafică „Banat"** au dedicat Zilei Tipografilor o expoziție, găzduită de Casa de cultură a studenților sub genericul „Plastica tipografilor timișoreni". ● **Zilele literaturii și artei științifico-fantastice** (organizate sub auspiciile cenaclului „H. G. Wells" al Casei de cultură a studenților din Timișoara) au reușit să se transforme într-o manifestare originală și complexă. Din agenda (foarte bogată) a acțiunii : vernisajul (susținut de lector univ. Deliu Petrolu) al expozițiilor de artă plastică și de publicații S. F., dezbaterea „Știința-literatura și arta S. F.", condusă de scriitorul Mircea Șerbănescu, la care au participat ca invitați, scriitorul **Ion Hobana** secretar al Uniunii Scriitorilor din R.S.R., prof. univ. dr. Tiberiu Toró, dr. Sergiu Levin, lector univ. Deliu Petrolu, proiecția filmelor științifico-fantastice **King-Kong** și **Mașina timpului**, o audiție de muzică electronică susținută de comentariile muzicologului **Ioan Tomi** și în cadrul Salonului literar artistic **Cromocinetică**, prezentată de **Steliana Beiu** și Adrian Drăgut. ● **Galeria Bastion — Salonul Foto** este gazda unei expoziții deosebit de interesante : „Istoria fotografiei franceze de la începuturi pînă la 1920". ● **Azi are loc vernisajul** expoziției de artă fotografică a cercului foto de la Institutul de proiectări energetice — Filiala Timișoara.

T. P.

Zilele culturii la Caransebeș

În cadrul Festivalului național Cîntarea României la Caransebeș s-au desfășurat tradiționalele „Zile ale Culturii" între 1—9 decembrie. Manifestările cultural artistice au cuprins sesiuni de comunicări, consfătuiri, vernisajele unor expoziții de artă și muzeistice, spectacole folclorice, seri de poezie, concerte, ș. a. la care și-au dat concursul personalități științifice și culturale din județul Caraș-Severin cum și din București, Timișoara ș. a., artiști amatori și profesioniști. Astfel, Muzeul județean de etnografie și istorie și Asociația folcloriștilor și etnografilor „George Cătană" a județului Caraș-Severin, a organizat (sîmbătă, 9 decembrie) o **Sesiune de comunicări științifice** pe tema **„Relațiile etnografiei cu alte științe".** Au prezentat comunicări : (București) **Dr. Zamfira Mihail** : „Etnolingvistica — disciplină de frontieră și cercetare interdisciplinară, **Dr. Elena Secoșan** : „Portul popular în tipologia zonelor etnografice ale Banatului și corelația sa cu costumul popular din Cîmpia Dunării", **Dr. Lucia Apolzan** : „Grupurea așezărilor în funcție de evoluția economică și socială. Zona Porților de Fier între Baziaș și Drobeta-Turnu Severin". (Timișoara) **Dr. Vasile Crețu** : „Etnografie și etnologie — perspective metodologice". (Reșița) **Dr. Mihai M. Deleanu** : „Posibile și necesare relații între etnografie și dialectologie". Au mai prezentat comunicări și au luat cuvîntul : **Nicoleta Gumă, Vasile Pistolea, Gheorghe C. Rusu, Rodica Viță Subu, Eutimiu Lăpăduș, Vasile Cica, Stela Cănățină, Vasile Ioniță, Ion Murariu.** Lucrările au fost conduse de prof. **P. Bona**, directorul Muzeului din Caransebeș.

S. MICLEA

FĂGET — decada educației politice și culturii socialiste

Trebuie să subliniem de la început că programul activităților prevăzute pentru decada educației politice și culturii socialiste din comuna Făget a fost conceput în mod judicios, cuprinzînd o problematică diversă, cu o tematică importantă. Amintim, dintre acțiunile culturale care justifică pe deplin acest fapt : **O sesiune de comunicări și referate consacrată aniversării formării statului național unitar român,** în care, lucrările prezentate și dezbaterile pe marginea lor au relevat o seamă de date istorice din zona Făget, legate de înfăptuirea marelui act istoric din 1918. Întrunirea a fost urmată de un program artistic **„Uniți în cuget și-n simțiri"**, susținut de formațiile Căminului cultural din comună. Celelalte acțiuni au fost axate pe teme actuale referitoare la tineret, școală, familie, la aspecte economice specifice locului. Totodată, s-a acordat o atenție deosebită tezaurului culturii populare, valorificării acesteia. Astfel, în satul Bunea Mare au fost dezbătute probleme referitoare la culegerea folclorului ; tot aici a avut loc un spectacol folcloric ; la Căminul cultural din Brănești, cunoscutul ansamblu folcloric local a prezentat un program concludent ; la Făget, unele acțiuni au fost îmbogățite cu spectacole folclorice.

Una din realizările remarcabile ale acestei decade din Făget este, fără îndoială, inaugurarea pugetului muzeistic de etnografie și artă populară, din localitate, la constituirea căruia și-au adus o contribuție hotărîtoare muzeografele **Violeta Blaj** și **Aristida Turcuș**, de la Muzeul Banatului. Atît valoarea pieselor muzeale, cît și modalitatea adecvată de expunere a acestora se impun vizitatorului dornic să cunoască realitățile etnografice din zonă, justificînd întrutotul lăudabila inițiativă a forurilor locale de a întemeia un punct muzeistic etnografic în Făget. La realizarea acestui obiectiv cultural, precum și la organizarea multor manifestări folclorice din comună, o contribuție însemnată și-a adus Filiala locală a **Asociației de etnografie și folclor „Nicolae Ursu".**

Tot în clădirea muzeului a avut loc vernisajul unei expoziții de pictură, constituită din lucrările lui **Ernest Petrovici** și **Gelu Carpencu** și a unei expoziții de sculptură în lemn a lui Ianăș Samson.

În limita restrînsă a spațiului tipografic sîntem nevoiți să lăsăm la o parte multe acțiuni notabile ale decadei din Făget. Încheiem, însă, evidențiind consistența manifestărilor Cenaclului literar „George Gîrda", o ieșire merituoasă în public a acestuia, cîștigîndu-și o binemeritată apreciere din partea iubitorilor de literatură (și muzică tînără, prin talentatul interpret, învățătorul **George Popovici**, din Pietroasa).

DUMITRU SARDEȘ

„cîntarea României"

sport

Fotbalul a intrat în vacanță...

...dar nu și grijile. Vine un alt an, unul Nou, și prilejul e nimerit pentru trasul unei linii sub cel Vechi, pentru socoteli și răfuieli cu mîncinoșii. Ce-ar ieși, pe scurt, dar onest, din această simplă sub-liniere ? Mai ales adevărul — și mi se rupe rotunda inimă — că fotbalul nostru n-a cîștigat decît prin curajul și isprava lui Viorel Mateianu, ajuns, cu echipa-i, **mare revelație mare.** Să fim serioși ! — o zice un admirator al băimărenilor. Era prea multă monotonie și vagoane de plictis în arenele de „A", așa că suișul lui Condruc e o palmă aspră pe obrazul FRF și al tehnicienilor din jur, care, în anul de grație '78, s-au încăpățînat să creadă și să ne irite că valoare, la noi, se numește fie Iordănescu Puiu, fie Georgescu Dudu, doi indivizi demni de uitare și de bau-bau în anul ce vine. Cu o excelentă rubrică la „Scînteia tineretului", marele uitat, Cornel Dinu, scria, bine, chiar simbătă, scria bine și îndrăznet, deși... : „Indiferent de declarațiile, scuzele și pretențiile oricui, sînt convins că «tehnicul» momentului, Ștefan Covaci, a gustat nemeritat din cupa victoriilor de pe alte meleaguri, pentru că numai astfel se explică de ce nu vrea să împărtășească aceeași savoare și cu oamenii pămîntului acesta". L-am citit și l-am citat în întregime pe dinamovist, întrucît se aplică, aci : gînd la gînd, cu bucurie, dac-o fi cazul.

În vacanța fotbalistică, ne vom „muta" și-n alte sporturi, nu neapărat hibernale ; vom aduce, curînd, pentru **prietenii „Orizontului"**, interviuri, clasamente, opinii. Pînă atunci, vă recomand lectura unei cărți... epuizate. **Argentina**, de Ioan Chirilă, închinată El Mundial-ului din care s-a născut Mario Kempes, nepotul lui Dobrin. Citind și **Confesiunile unui veteran al gazonului**, de Ion Cupen, o lungă și anostă convorbire cu Remus Cîmpeanu, omul care execută cornere cu mîna — păcat că autorii s-au grăbit —, vă veți convinge că nu tot ce se scrie... rămîne

TEODOR BULZA

echo

ALMANAH „Convorbiri literare '79"

De la Gheorghe Asachi, pînă azi !

Reluînd o veche tradiție revista „Convorbiri literare" publică întîiul său ALMANAH

Din cuprins :

● Relief contemporan. Însemnări de scriitor ● Pagini inedite din istoria literaturii române ● Poesis ● Anecdote de și despre scriitori ! ● Proză științifico-fantastică și de aventuri ● Epigrame ● Eniamistică ● Itinerare literar-turistice prin Moldova.

Citiți ALMANAHUL „CONVORBIRI LITERARE '79".

VALERIU BRANIȘTE — un tribun al luptei pentru unitate națională

istorie document

Deși născut pe plaiurile ardelene în Cincul-Mare, ca fiu al fostului stenograf român la dieta ardeleană din 1863-1864 și, cum zice istoricul Al. Rusu, **„crescut prin atmosfera curată a școalei primare confesionale din Săliște, unde părintele său îndeplinea funcția de administrator al cercului Săliște"**, V. Braniște, a venit în anul 1900 la Lugoj, înființînd ziarul „Drapelul" organ al P.N.R., care a avut cea mai îndelungată apariție, pînă în anul 1920. Dar V. Braniște a desfășurat o activitate ziaristică pusă în slujba ideilor de libertate și unitate națională a românilor între anii 1894-1909 la Timișoara, unde a cîștigat încrederea fruntașilor vieții politice și naționale din Banat, fiind numit ca redactor responsabil al ziarului „Dreptatea" în coloanele acestuia a luat o hotărîtă atitudine față de politica oprimatoare naționalistă și sovină a autorităților austro-ungare, susținînd drepturile românilor bănățeni. Într-un articol publicat în 1894 în „Dreptatea" el scrie : **„Existența unui popor nu se discută, se afirmă"**, iar în continuare exprimă ideea conștiinței naționale a poporului român : **„Sîntem și voim să fim, aceasta e un fapt, un adevăr nerăsturnabil"**, pentru ca mai tîrziu, în diferite articole din aceeași publicație timișoreană să apară în anii 1894-1895 o serie de articole pe tema „Chestiunii naționale", autorul subliniind cu tărie că **„interesele de existență națională care sînt și trebuie să fie comune la toți românii fără deosebire de granițe politice"**, adăugînd apoi necesitatea luptei pentru cucerirea drepturilor : **„fiecare națiune are soarta care o merită. Răspunderea este a celora care calcă drepturile popoarelor".**

Într-o lucrare intitulată „Pagini resletе" a fost apărătorul și păstrătorul limbii strămoșești : **„Toate încercările de a ne înstrăina** (Lugoj 1910), face un elogiu poporului care **na de neam și contopi cu alt neam, s-au spart de stînca rezistenței noastre de forța gigantică care zace în cultivarea conștientă a cugetării și simțirii naționale a căror mai puternic exponent e limba națională".** Activitatea de ziarist militant pentru cauza națiunii sale a desfășurat-o din plin în fruntea ziarului „Drapelul" pe care l-a condus și redactat vreme de 19 ani cu o devotiune și competență rar întîlnite. În coloanele acestei gazete românești din Banat fiind inserate numeroase mărturii care reflectau istoria poporului român, cultura sa, năzuințele sale politice. Încă în primul său număr, „Drapelul" continea programul ce și-l propunea conducerea publicației : realizarea unității naționale : **„Conduși de lozinca că în unire consistă puterea vom căuta să ne închegăm șirele și să aducem în linia luptei de apărare toate elementele noastre bune. Scopul nostru, precum și al tuturor românilor de bine nu poate fi altul decît : Solidaritatea națională, politică, socială și culturală a tuturor românilor. Vom căuta să cimentăm legăturile firești între toate păturile poporului nostru și să ne simțim datori a sta într-un ajutor tuturor partizanilor nostri în toate afacerile lor publice"** Prin întreaga sa activitate la „Drapelul", unde redactarea articolelor politice îi aparține în întregime, V. Braniște a fost un tribun și un stegar al luptei pentru unitate națională. Logica gîndirii sale politice, argumentarea solidă întemeiată pe date și fapte obiective din istoria poporului român, tonul convingător și stilul clar demonstrau, fără putință de tăgadă, justețea cauzei naționale a poporului nostru.

Valeriu Braniște, într-un articol din 1907, în care pleda pentru drepturile inalienabile ale poporului nostru, sublinia necesitatea cultivării poporului a românilor bănățeni : „Guvernele și politicele de guvernămînt vin și se duc. Poporul însă rămîne. Poporul viu nu se poate extirpa (...) De școala politică a acestui popor trebuie să ne îngrijim și sub acest raport. În ciuda suferințelor și prigonirilor trebuie să punem pondul principal pe rezultatul moral că învață poporul a-și afirma voința și convingerea chiar și între puști și baionete. Și în lupta noastră culturală și politică avem trebuință arzătoare de această putere morală a poporului"

În unele articole ale sale, el a demonstrat impresionante calități de pamfletar politic.

Pe lîngă activitatea ziaristică, V. Braniște a avut și intense preocupări istoriografice privind cultura și arta românească, rezultat al acestora fiind cîteva scrieri : „Societatea treatrală G. A. Petculescu" (1902) ; „Tabla de la Lugoj" — un monument prețios literar și istoric (1903) ; „Cîntăreții noștri la București" : „Ciprian Porumbescu" (1908). Pentru meritele sale științifice și literar-artistice, dar mai ales pentru activitatea sa ziaristică, este ales, în anul 1919, ca membru de onoare al Academiei Române. Pentru atitudinea sa de luptător pe tărîm politic privind interesele națiunii române a avut mult de suferit, intentîndu-i-se nu mai puțin de 23 procese de presă, fiind deținut politic în mai multe rînduri în închisorile din Ungaria.

După actul Unirii a fost ales ca membru al primului guvern românesc al Transilvaniei — Consiliul dirigent — trecînd din 20 martie 1919 la conducerea resortului de culte și instrucțiune publică. A fost de fapt o fur[illegible] politică, oficială, în care a desfășurat [illegible] vastă și rodnică activitate subordonată progresului și emancipării românilor, reușind să realizeze între altele, și o nouă instituție — **Universitatea românească din Cluj.**

Activitatea sa de folclorist, de animator cultural, de istoric literar și de organizator a numeroase acțiuni menite să pună în valoare talentul și aptitudinile artistice ale românilor bănățeni completează imaginea unei remarcabile personalități, atît de apreciată și de către marele istoric Nicolae Iorga : **„Valeriu Braniște (...) — cărturar, profesor, scriitor, gazetar, mai ales gazetar pe un timp cînd în țara lui roabă, nu era un loc mai expus decît acesta. A gustat temnița pentru libera expresie a gazetăriei sale. A gustat-o de la dușmani, care nu știau că prin sila făcută ideii, se prăbușesc toate regimurile ...".**

GHEORGHE LUCHESCU

top

Amalgam ...

Cîntăreţul şi actorul american **Dean Reed** (n. Denver-Colorado), cunoscut pentru vederile sale democratice, e implicat de autorităţi într-un proces pentru „tulburarea ordinii publice". În fapt, Dean Reed poartă „vina" de a fi luat parte alături de alţi cetăţeni americani la o demonstraţie de protest împotriva instalării unei centrale nucleare într-o zonă în care acest lucru ar prejudicia sănătăţii oamenilor şi mediului înconjurător. ● Oaspeţi din R.S.S. Moldovenească, la Bacău : cîntăreaţa **Sofia Rotaru şi formaţia „Cernova Ruta"** care au prezentat în acest oraş, două reuşite spectacole. ● **Gheorghe Zamfir** se află la Paris unde va susţine un număr de 17 concerte. Apropo, pe cînd şi în magazinele noastre de specialitate discul artistului imprimat cu orchestra **James Last** ? Poate ştie ceva „Electrecordul" ... ● Dorim să comunicăm redactorului muzical George Ioanid că termenul **Disco** nu e sinonim cu **Disc**, primul definind, după cum fiecare o ştie, producţiile genului destinate discotecilor, caracterizate prin sonorităţi distincte şi ritmuri vii. Piesa oferită sub acest generic în emisiunea „Curierul melodiilor" din 27 XI a.c. (cu Jackson '77) nu are nimic comun cu ceea ce credea prezentatorul ... ● **Elton John** n-a suferit un atac de cord cum susţineau gurile rele ! Celebrul cîntăreţ, anunţă casa „Rocket Records", e spitalizat în urma unei infecţii, survenită după o operaţie de transplant de ... păr ! ● Acum, în preajma sărbătorilor de iarnă, casa **EMI Records** pregăteşte melomanilor un cadou cum nu se poate mai frumos. Este vorba de o colecţie de discuri, un set ce va cuprinde 12 albume „**Beatles**". Seria va cuprinde şi un LP intitulat „Rarităţi" (piesa „Cross Univers" şi cîteva înregistrări în limba ... germană datînd din perioada colaborării celor patru cu **Tony Sheridan** (1962). Colecţia va fi prezentată într-o mapă de lux, în condiţii grafice excelente. Preţul ? **Numai 52 lire sterline !** ● **Mike Oldfield** care ne-a încîntat cu „Tubular Bells", va lansa un dublu LP („Incantaţie"). Înregistrările, ca şi cele anterioare, au fost realizate de către artist, la locuinţa sa. În ianuarie 1979, Oldfield va întreprinde un turneu în Franţa, Belgia şi Spania. ● Cu „Gold" şi „Sweet Revenge", **Amanda Lear (în foto)**, se menţine în atenţia noastră.

PETRU UMANSCHI

cenaclu

Marţi, 12 decembrie, în **Cenaclul Asociaţiei scriitorilor şi al revistei „Orizont" din Timişoara** a citit **Manolita Dragomir Filimonescu**, poezie. Referent, criticul **Olimpia Berca** : „... în afara normelor clasice ... versurile antiromantice ... experienţe moderniste ... poemele sînt, în majoritate, manifeste în care poetul vorbeşte în numele umanităţii ... poeta devine un mesager al planetei ... (riscuri) lirismul uşor sufocat de impetuozitatea retorică ... dar ne aflăm în faţa unei poete talentate", **Şerban Foarţă** : „există un progres evident al autoarei şi în ton şi în atitudine ... poeta e la răspîntie ; acest moment exploatat bine de autoare ar putea să o ducă spre o poezie deosebită ...", **Andrei Lillin** (notează) : „... o oarecare evoluţie a poetei, aflată la o fază de transmorfoză, condiţionată de nevoia de depăşire a clişeelor ... (momentul e) de trecere spre un ton propriu ... (apreciază :) grafia deosebită a unora dintre poeme ... (simte nevoia :) unei deschideri spre optimism ...", **Eugen Dorcescu** : „... un echilibru etic-estetic mai bine susţinut; există reuşite şi bune intenţii ... (acuză) : cuvintele nu au relief, planează într-o zonă de transparenţă ..." ; **Alexandra Indrieş** : „... în evoluţia poetei există o primă fază imagistică şi o a doua în care poeta renunţă la fantezie imagistică ... emanaţia spontană n-ar fi trebuit să fie eliminată complet ... (e necesar :) să elimine retorismul ; să fie mai spontană ; să se elibereze sufleteşte, să păstreze un echilibru între cele două tendinţe ...", **Duşan Petrovici** (atrage atenţia asupra) : „termenilor comunicare ar trebui folosiţi cu o mai mare ostentaţie ... parabolelor moralizatoare care strică, dezenigmatizează ..." (Urmează un „colocviu" între **S. Foarţă, A. Lillin** şi **A. Indrieş** util oricărui creator de poezie). Au mai vorbit (apoi) **C-tin Strungă, Florica Nubert.** În final, autoarea mulţumeşte celor prezenţi. Concluziile : **Mircea Şerbănescu**, care a condus lucrările şedinţei. În 19 decembrie : Teatru, **Iosif Costinaş, „La doi paşi oraşul". Referent Eugen Dorcescu.**

MATHEI ITTU

evrika!

- **A dădăci oameni în toată firea e o treabă demnă de Matusalem.**
- **De fapt „măruntaiele" pămîntului sînt la suprafaţă : oamenii.**
- **Lipsa de greutate a unor piese de teatru nu permite ridicarea cortinei.**
- **Cînd o conştiinţă are prea multe sertare goale, purtătorul ei visează gloria la birou.**
- **Şarja de oţel este un lucru concret. Şarja de aur — o metaforă.**
- **Celebritate locală este cel ce-i spune „colega" unui anonim de la „centru".**
- **Nu numai realizări, dăm uneori şi lipsuri peste plan. Cînd planul e prea mic.**
- **Sînt unii care vorbesc suspect de bine la şedinţele de producţie. Aceştia citesc probabil prea mult în orele de muncă.**
- **Cei ce înţeleg greu nu umblă cu ... subînţelesuri.**
- **Cu talentul se poate da lovitura numai cînd ei stă în măciucă.**
- **Telefonul îi este superior televizorului ? (încă n-a spus nimeni „8-auzi şi-apoi să crezi !").**
- **Cuvintele dulci pe nimeni n-au îmbolnăvit de diabet.**

ION VELICAN

Prietenii revistei Orizont

Poetul

Îi e teamă vîntului
să se apropie de candida cîmpie,
de patul verde,
unde doarme umbra poetului
plecat
să-ntîmpine soarele.

IULIAN BITOLEANU

Să fiu o stare de incandescenţă

Aş vrea să ies din mine ca o vulpe
Să nu mai fiu nici om nici animal
Să fiu o stare de incandescenţă
Într-un îndepărtat ţinut astral

Alte sisteme să-mi impună legi
Cu starea mea să pot spori lumina
Ţinutul mioritic rămas lîngă Carpaţi
O să-mi păstreze veşnic rădăcina.

BALEA V. ROSIM

Drum

În smocul ierbii mi-am lăsat paşii
Şi-un izvor mă îmbie să caut tîmpul
Crestat în purpura inimii de lumina
Soarelui fără asfinţit.
Aerul se umple cu dorul neostenit al păsărilor
De-a aprinde roua dimineţilor lîngă copaci
Şi-n drumul lor îşi simt aripile cum cresc
Rotunjind peste brazde boabe de lumină
Ca pămîntul să fie veşnic rod dulce
Iar sudoarea braţelor,
Sămînţă-n pîine.

LUCIA COTAE-COSIŢEANU

Pe ţărmul neodihnei

Eu te-am lăsat departe de izvoare
printre cîmpii bolnave de senin.
Vezi, trupul meu e-o rază călătoare
ce lunecă spre-o floare de măslin.

Au ruginit cărările de spaimă
şi ochiu-mi pare că-i un fruct necopt
şi parcă-aud amiaza cum mă-ndeamnă
pe ţărmul neodihnei să înnopt.

Eu te-am lăsat zăpezilor să numeri
fîntînile născute sub copaci
şi te-am găsit cu-o pasăre pe umeri.
De ce-ţi ascunzi privirea? ... De ce taci? ...

IOAN VASIU

Speranţa face fin

Ca dintr-o ninsoare vastă
venise ea, ingenuă, castă,

de dincolo de jocul strîmb
al convenienţelor, un dîmb

de perspectivă celor ce au nevoie
după furtuna trecută anevoie

şi cu trupul preschimbat în coasă
cosea în noi iarba lucioasă,

cea a fiarelor sau a lunii,
fragedă şi muşcată de vipera brumii,

şi o usca în seara festinului
să fie fin pentru caii destinului.

KUHO ALCONA MOŢ

Turnuri în cuvînt

În stol pornesc pribegi, prin nedormiri, cocori ;
Din cuib de întunerec cu larg rotit de vînt,
Crucificaţi de ierni pe albul mut de zbor,
Se pierd cu aripi frînte în domolit cuvînt.

La rădăcina vie a firului de grîu
Viitori de maci nu poartă prin lung tunel de vis,
Iar în bulboana frazei de ziduri pusă-n frîu
Oniric săgetează fiori roze de cais.

Ne mistuie tăciunii din spicul greu de rod
Şi clocotul cascadei de maci, curgînd în rîu
De vorbă : lacrimi cad pe maluri din năvod
Şi roua-mbrăţişează nisipul în pustiu ...

MARIA DONAN

Angoasă

Cînd să mai scriu ?
... secundele se vor minute,
cuvintele se vor idei ...
Cum să mai scriu ?
... sînt pe Terra, pentru fiecare om,
treizeci de milioane de posibile morţi ...
Cum să mai scriu ?
... de-o vreme, pînă şi cîinele meu
mă priveşte, apleacă capul într-o parte,
socotind ; şaptezeci şi opt de kilograme
de carne ...

SERGIU SOMEŞAN

rebus

butul unei nunţi la 25 de ani de la căsătorie — Albastrul cerului. 11) Cadou de nuntă cu utilizare după trei trimestre (pl.) — Într-un careu !

Dicţionar : ENN, SID, TSA, RAO, IAI.

VIOREL ABRUDAN

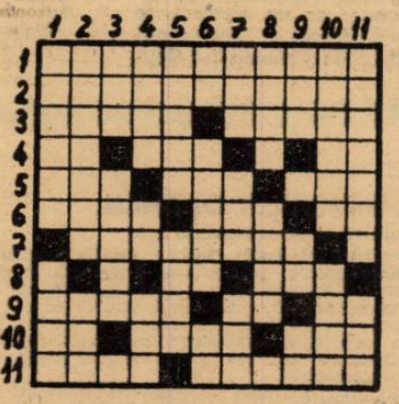

Căsătoria

ORIZONTAL : 1) Privitor la căsătorie. 2) Căsătorie a unui bărbat. 3) Vin după căsătorie — A fertiliza. 4) La fete ... în peţit ! — Vestit castel în nordul Italiei — Ionescu Gabriela. 5) Riu în Anglia — Jumătate din Europa ! — Mireasa pentru mire. 6) Rival — Asistent la căsătorie — Ten ! 7) Înainte de a fi mire (pl.). 8) Nună ! — Cînd nora-şi pierde capul ! 9) Persoană iubită cu care se căsătoreşte cineva (fem. pl.) — În sufletul unei fete ... la o căsătorie ! — Un fel de inel. 10) Incomodă !! — Ţiglă semicilindrică de pe acoperiş — Atributul unei nunţi la 50 de ani de la căsătorie. 11) Mai mult nu — Mire.

VERTICAL : 1) Fetele în ziua nunţii lor — De ea se desparte mireasa cu lacrimi în ochi. 2) Vară ce nu vine la nuntă decît dacă aceasta ar face pe la mijlocul anului — Într-o flotă ! 3) Literă arabă — Lupte între doi rivali, odată. 4) Părinţii mirilor după nuntă — Culte ! — Bărbatul după căsătorie. 5) Zeiţa păcii la greci — Verighetă. 6) Începe mariajul ! — Ceremonialul unei căsătorii — Simbolul unui metal ce împrumută numele unei nunţi la un sfert de veac. 7) Smecherii familiei — Localitate în India — 50 la aniversarea nunţii de aur. 8) Mireasa pentru părinţii mirelui — Tors întors ! 9) Aoleu — În sufletul mirelui ! — Angela Ene. 10 Atri-

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (VIII)

Capcana

— Hilfe ! — se auzi strigătul şoferului rănit.

Cei doi ofiţeri, pregătiţi pentru o astfel de eventualitate, însă surprinşi de acţiunea fulgerătoare, reuşiră să se tîrască din maşina imobilizată sub ploaia de gloanţe. Se strecurară pînă în şanţ. O nouă serie de împuşcături îi tîntuiră la pămînt. Şoferul, plin de sînge, se tîrî în urma lor, dar se împotmoli chiar lîngă maşina sfărîmată.

— Mapa, căpitane ! ... strigă Schwind, încercînd să se facă auzit în vacarmul împuşcăturilor.

— Trage ! Dacă măcar o clipă le vei opri atacul, salvez documentele ! — urlă Fahner.

Amîndoi apăsară pe trăgiciul pistoalelor automate. Trăgeau în serii lungi în direcţia tufişurilor dese, în spatele cărora se ascundea inamicul nevăzut. Focul se abătea asupra lor din două direcţii ale ambuscadei organizate de partizani. Schimbară încărcătoarele goale şi cu o nouă serie îi opriră în loc pe atacanţi.

— Fugi ! — îi strigă Fahner lui Schwind. — Trage şi aruncă grenadele ! Fugi ! Ia-o spre vest ! Eu te acopăr şi mă retrag după tine !

— Ce facem cu documentele !

— Idiotule ! Aici e vorba de viaţă, nu de hîrtii ! Fugi !

Schwind se ridică şi o luă la fugă. Gloanţele şuierară. Sări în spatele unui brad. Aruncă o grenadă şi, aplecat, fugi mai departe. Pierdu din vedere şoseaua, maşina distrusă şi pe Fahner care trăgea. Printre copaci îi zări însă pe partizani care îi tăiau retragerea. Se trînti la pămînt în spatele unui trunchi. Mai avea doar trei încărcătoare. Îşi distruse documentele personale. Hotărî să se apere pînă la capăt. Ştia că partizanii nu iau prizonieri. Trase în serii scurte, schimbă încărcătoarele goale. Nu după mult timp îşi dădu seama că i se termină cartuşele. Inelul format din partizani se strîngea tot mai puternic în jurul său.

Deodată, auzi dinspre şosea împuşcături care se înteţiră. Cîteva grenade explodară. Peste o clipă răsună ţăcănitul mitralierelor, iar, pînă la el, ajunseră comenzile date în germană. Nu-i venea să creadă că sosise ajutorul aşteptat.

Atacanţii schimbară direcţia. Schwind folosi acest moment şi se aruncă înspre şosea. O izbitură şi o durere sfîşietoare în braţul drept îl trîntiră din nou pe pămîntul acoperit de muşchi. Scăpă arma din mînă. Fără să-şi piardă însă cunoştinţa, apucă cu mîna stîngă pistolul automat şi trase mai departe în serii scurte.

Împuşcăturile partizanilor se îndepărtau tot mai mult. Din desişul pădurii îşi făcură apariţia soldaţii în linie de tragere. Schwind era salvat. Fu dus pînă la şosea şi i se aplica un bandaj provizoriu. „Opelul" era în flăcări. Dogoarea pe care o emana nu permitea nimănui să se apropie de el.

Soldaţii aşezară pe o pătură cadavrul căpitanului Fahner, care murise chiar lîngă şosea ciuruit de gloanţe şi sfîrtecat de explozia unei grenade. Nu departe se afla un camion mare, cu motorul şi pneurile distruse, iar în spatele acestuia alte maşini dintr-o coloană militară care în mod întîmplător nimeriseră la locul ciocnirii dintre Fahner şi Schwind cu partizanii.

Cine era misteriosul paraşutist ?

— Domnule colonel, raportez că l-am adus — se prezentă adjutantul intrînd în cabinet.

În uşă se oprise leutnantul Schwind. Mîna dreaptă îi era imobilizată în ghips.

— Herr Oberst, raporte ...

— Ia loc, ia loc — spuse colonelul Schmaelsleger, indicîndu-i un fotoliu. — Cum e cu mîna ? Se vindecă ?

— Peste o săptămînă, două totul va fi în ordine.

— Banditi blestemaţi — spuse colonelul întinzîndu-i lui Schwind portţigaretul. Documentele au ars ?

— Da, domnule colonel.

— Nu-i nimic. Vom reface totul. Dar Fahner, Fahner . . Aşa un ofiţer curajos ... A participat la atîtea acţiuni ...

Schwind îşi plecă fruntea.

— Nu trece o săptămînă ca într-o pădure sau alta să nu se întîmple ceva similar.

— Ne urăsc — interveni Schwind.

— Îi vom linişti .Avem nevoie doar de cîtva timp. Vor simţi mîna noastră dură. Vor învăţa să ne respecte. Dar te ascult ...

— Situaţia se prezintă în felul următor : Au fost doborîte trei avioane sovietice ...

— Unde ?

— Deasupra localităţii Pruzana. Soldaţii de la tunurile antiaeriene şi reflectoare au zărit cîţiva membri ai echipajelor sărind cu paraşutele şi aterizînd. Garnizoana locală a fost pusă în stare de alarmă. S-a pornit urmărirea. Iar aici intervine ceva din domeniul nostru. Într-una din grădini a fost încercuit un paraşutist. Acesta i-a lăsat să se apropie ca apoi să doboare cu schmeiserul patru soldaţi, între care se afla şi însoţitorul cu cîinele.

— Cum adică cu schmeiserul ? întrebă mirat Schmaelsleger.

— Da cu un schmeiser nemţesc. Au fost găsite cartuşele. Erau anexate ca dovezi la documente.

— Deci acesta nu era nici aviator şi nici cineva din echipaj ?

— Nu, domnule colonel. Aviatorul ar fi tras doar cu pistolul sau cu o puşcă automată rusească. Acesta nu era un paraşutist oarecare. Încercuit, a tras cu o armă germană a scăpat de urmăritori şi i s-a pierdut orice urmă. După cîteva minute a fost surprins pe una din străduţe de o patrulă formată din doi soldaţi. I-a împuşcat pe amîndoi şi a fugit.

— Ce prosti !

— Asta nu e încă totul. Iată şi încheierea faptelor sale. Pe o stradă pustie era parcată o maşină militară ...

— Cu şofer ? Cu pază ? — îi întrerupse colonelul.

— Cu şofer, dar fără pază. Diversionistul a răpit maşina ...

— Cum a răpit-o ? Cu şofer — întrebă Schmaelsleger — apropiindu-se din curiozitate de Schwind.

— Da, cu şofer cu tot. Maşina a sfărîmat bariera care închidea şoseaua, a trecut peste soldatul de la punctul de control şi s-a îndreptat cu viteză spre zona de pădure ...

— Fără să fie urmărită ?

— A fost urmărită de îndată. Doi soldaţi i-au urmărit pe fugari pe o motocicletă, deoarece doar acest mijloc de locomoţie l-au avut la dispoziţie. Au tras ca să nimerească în maşină. Diversionistul le-a răspuns.

— L-au ajuns ?

— Nu.

— De aici rezultă că în maşină erau doi oameni.

— Un moment, domnule colonel, ajung şi la asta. Diversionistul l-a rănit pe motociclist şi a găurit motorul. Poftiţi, aveţi aici două gloanţe din schmeiserul cu care s-a tras asupra motocicletei şi pe care le-am extras din ea ... Schwind înmînă colonelului două gloanţe turtite pe care acesta le cercetă cu atenţie. — Ceilalţi care au participat la urmărire nu l-au mai ajuns. Fugarul a intrat în pădure. Acolo i-a dat drumul şoferului ..

— Unde se află ?

— Este arestat.

— Să fie împuşcat, prostul !

— Da, să trăiţi.

În româneşte de

ANDA şi NICOLAE MAREŞ

(Va urma)

serial

aniversări UNESCO

Jean-Jacques Rousseau și spiritul modern

Implinirea în acest an a două sute de ani de la moartea unuia dintre cei mai mari și mai complecși scriitori ai umanității, Jean-Jacques Rousseau (1712–1778), certifică mai mult ca oricînd, din perspectiva timpului revolut, spusele lui Goethe : „Cu Voltaire, o lume se sfîrșeste : cu Rousseau, o lume începe". Prin puritatea spiritului său critic și prin adeziunea neștirbită la principiile raționalismului luminist, prin concepțiile sale clasicizante și prin admirația totală pentru genul tragediei, Voltaire se dovedea a fi cel mai de seamă reprezentant al spiritului epocii sale, acel spirit ce a contribuit la surparea lumii vechi, a societății feudale. In același timp, contemporanul său mai tînăr Jean-Jacques Rousseau, produs al aceleiași lumi, precursor al aceleiași Revoluții de la 1789, mort în același an cu confratele său, anunța prin el însuși și prin tot ceea ce a scris o lume nouă, plină de contradicții și angoase, căutînd să se zugrăvească pe sine însuși cu acea supremă sinceritate ce vizează absolutul.

Intr-un univers, în care atenția gînditorilor iluminiști era îndreptată în afară, înspre aplicarea **spiritului critic** asupra a tot ceea ce semnifica viață socială, deci într-o perioadă în care, după spusele lui Fr. Engels, „religia, concepția despre natură, societatea, ordinea de stat, toate au fost supuse celei mai necruțătoare critici" Rousseau, figură singulară și însingurată, se îndreaptă spre sine însuși rostind întrebarea existențială : „Ce sînt eu de fapt ?". Răspunsul ni-l oferă cu generozitate întreaga gamă a scrierilor sale, pietre de hotar în filozofie, politică, psihologie, literatură, morală și educație. Intr-o epocă marcată în general de încredere în progresul tehnic și în evoluția societății europene înspre o societate burgheză (modelul îl oferea Anglia), de adeziune totală la principiile raționaliste, Rousseau debutează prin celebrul său **Discours sur les sciences et les arts** (1750), completat, în 1755, prin alt text de mare răsunet și aprige controverse, **Discours sur l'origine et les fondements de l'inégalité parmi les hommes,** scrieri în care se afirmă o idee cu totul nouă și opusă opiniilor profesate de mai bine de un mileniu de ecleziile oficiale. Rousseau susține că omul este bun de la natură, că s-a născut bun și că numai inechitabila alcătuire socială a dus la coruperea și degradarea moravurilor. Ciudata idee a „reintoarcerii la natură", adică a revenirii omului la starea sa psihologică și morală funciară (înțeleasă de unii comentatori ca o reîntoarcere la o stare primitivă !), se împletește logic la J.-J. Rousseau cu o ascuțită critică la adresa entităților feudale ale timpului său, element ce-l apropie de Voltaire și care i-a determinat pe iacobinii anilor 1789/93 să-l considere pe amîndoi drept părinți spirituali ai Revoluției Franceze.

Pe aceeași linie se înscriu și lucrări ca **Le contract social** din 1762 – scriere care, în pofida unor interpretări cu caracter idealist, proclamă ideea îndrăzneață a dreptului unui popor la revoluție – sau ca **Émile ou de l'éducation** (1762), roman pedagogic în care autorul pune bazele unui sistem educațional modern, în centrul căruia stă munca, respectiv o activitate practică și de utilitate socială.

Filozof, pedagog, dramaturg, romancier, muzician, gînditor original și independent, Jean-Jacques Rousseau a jucat rolul hotărîtor în apariția și cristalizarea unei

PĂLĂLĂU DUMITRU : „Pajură"

ample orientări moderne în literatură, preromantismul, pregătind implicit atmosfera ce a favorizat afirmarea masivă a romantismului în veacul al XIX-lea.

In romanul său epistolar **Julie ou la Nouvelle Héloise** (1761), precum și în scrieri cu caracter mărturisit autobiografic ca **Les Confession** și **Les Rêveries d'un promeneur solitaire,** Rousseau oferă lumii europene, suprasaturată de raționalism rece și abstract, de mecanism și de mondenitate, un model nou de sensibilitate în care predomină cultul sentimentului, al vieții interioare, al sincerității și adevărului ultim al sufletului omenesc. Astfel, în **Julie ou la Nouvelle Héloise** – roman ce i-a oferit lui Goethe un model perfect pentru **Werther** al său – iubirea dintre burghezul Saint-Preux și aristocrata Julie d'Étange apare ca un element de profundă elevație umană opunîndu-se și fiind superior tuturor prejudecăților feudale. In viziunea lui Rousseau, **pasiunea** și **virtutea** (considerate antinomice în concepțiile propovăduite de biserică) nu constituie decît ipostaze psihologice ale aceleiași sensibilități. Totodată, actul de reabilitare a sentimentului, aducerea în primul plan al literaturii a universului interior, i-a permis lui Rousseau să prefațeze un motiv prin excelență romantic : **cultul eului,** un **eu** meditativ și contemplativ, un **eu** frămîntat de angoase și obsesii, în ultimă instanță un **eu** – expresie a spiritualității moderne. Nu întîmplător, **Les Confessions** debutează într-un fel cu totul neobișnuit pentru veacul al XVIII-lea : „Alcătuiesc o lucrare cum n-a mai fost alta la fel și a cărei înfăptuire nu va avea imitator. Vreau să înfățișez semenilor mei un om în tot adevărul firii lui ; și omul acesta voi fi eu. Numai eu. Imi știu inima și-i cunosc pe oameni. Nu sînt făcut ca nici unul dintre cei pe care i-am văzut ; cutez să cred că nu sînt făcut ca nici unul dintre cei care există". Astfel, Jean-Jacques Rousseau oferă posterității un model de proză confesivă de o tulburătoare originalitate, un model de text literar în care **istoria reală a unui om** se împletește armonios cu **imaginea subiectivă** a unui mare scriitor despre același om : Rousseau-scriitorul despre Rousseau-omul.

Intr-o epocă în care istoricii, filozofii și oamenii de litere se interesau de alcătuirea lumii și a universului, de destinul și moravurile popoarelor, de științe și civilizație, Rousseau introduce în literatura veacului un gen de proză care impune în actualitate **individualitatea ființei omenești** în raport cu celelalte individualități și cu natura înțeleasă ca un refugiu binefăcător. Prin Rousseau **cultul eului** dobîndește prestigiu și vitalitate literară, fapt ce va înrîuri nu numai generațiile de romantici, ci și creatori moderni ca Stendhal, Dostoievski, André Gide și Marcel Proust.

Jean-Jacques Rousseau este considerat și inițiatorul **sentimentului romantic al naturii,** al sufletului sensibil la „grandoarea" și „misterele" naturii neatinse de civilizație. Intregul romantism european și american îi datorează lui Rousseau ideea concordanței dintre fenomenele naturii și stările sufletești ale eroului literar, anumite teme și motive devenite specifice curentului romantic răspîndindu-se în Europa mai întîi prin scrierile rousseauiste : preferința pentru peisajul alpin și lacustru, pentru pădurea sălbatică și neatinsă de mîna omului, pentru atmosfera selenară, pentru singurătatea împlinită în mijlocul naturii, pentru copilărie considerată ca o stare de o puritate absolută (motivul inocenței) etc., etc.

Jean-Jacques Rousseau a semnificat astfel, pentru epoca sa și pentru posteritate, marea lecție a omului întors către sine însuși, marea lecție a explorării zbuciumate a propriului eu repudiat și neînțeles de contemporanii săi, un eu ce se autodisecă și autoflagelează în exclusivitate prin intermediul textului literar. Un reputat comparatist, Joseph Bédier, constata o dată, cu firească îndreptățire, că, începînd cu Rousseau, „a fi filozof în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea nu mai însemna doar să deschizi ochii asupra luminilor rațiunii, ci, într-o măsură și mai mare, să asculți de glasul inimii și să te delectezi cu deliciul sentimentului", tendință care, evident, a favorizat covîrșitor apariția unei noi optici și în literatură.

CORNELIU NISTOR

cartea de știință

Gabriel Ștrempel

CATALOGUL MANUSCRISELOR ROMÂNEȘTI (I)

Editura științifică și enciclopedică, 1978.

Așteptat, ca de altfel orice lucrare de valoare culturală națională, cu un deosebit interes de către toți cercetătorii literaturii române vechi, primul volum din Catalogul manuscriselor românești ne înfățișează o restituire demnă de toată atenția, scopul autorului fiind acela de-a iniția elaborarea unui Corpus al tuturor manuscriselor românești vechi din țara noastră. In acest prim volum cercetătorul Gabriel Ștrempel prezintă în cuprinsul a circa 400 de pagini un număr de 1.600 manuscrise românești din fondul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România.

Așa cum ni se înfățișează, lucrarea reprezintă o carte-document, depășind cu mult accepțiunea de simplu catalog, pentru că este o restituire, competent stabilită, a trudei culturale (care încă nu este cunoscută așa cum ar trebui și merita să fie cunoscută) a zeci și sute de dascăli, monahi, dieci, preoți și grămătici în postura medievală de învățați propovăduitori, adică de militanți culturali, care le-au scris și răspîndit în primul rînd pentru a ne afirma și susține limba și dreptul la cultură iar pe urmă, în contextul realităților istorice, pentru a suplini, sfidînd oarecum prin numărul, importanța și circulația lor, lipsa sau activitatea neîndestulată a tiparului într-o serie de ținuturi și în anumite perioade ale evului românesc.

In felul ei, cartea este o bibliografie românească. Reține cu deosebire atenția istoricilor, filologilor și bibliologilor români, evident alături de informația de proporții ce-o oferă prin metoda de lucru folosită în descrierea textelor. Ni se înfățișează și propune în cuprinsul prezentării analitice științifice a manuscriselor un model concentrat (interesînd paginația, conținutul general, mărturiile copiștilor, grafia și proveniența fiecărui text), ușor accesibil, la care, în ce ne privește, subscriem, deoarece vedem în el forma academică cea mai potrivită în prezentarea textelor manuscrise din întreaga țară, care pe urmă să îngăduie elaborarea Corpus-ului național.

Cartea lui Gabriel Ștrempel constituie astfel o premieră, valoarea științifică alăturînd-o inestimabilei **Bibliografii românești vechi** (ce cuprinde tipăriturile noastre apărute între 1508–1830) scrisă de Ioan Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simonescu. Analogia, îndreptățită și firească credem, oricărui bibliolog, dovedește și ea necesitatea cunoașterii cărții de către toți acei care studiază limba, literatura și istoria românească, indiferent că realizează sinteze ori lucrări mai restrînse, manuscrisele provenind din toate ținuturile românești.

Prin Catalogul manuscriselor românești ni se anunță astfel o scriere națională impresionantă, ale cărei volume următoare le așteptăm cu același interes, dar într-un tiraj mai mare.

FLORIN DUDAȘIU

Aurel Decei

ISTORIA IMPERIULUI OTOMAN

Ed. științifică și enciclopedică, 1978

Recent au apărut lucrările lui Aurel Decei : **Istoria Imperiului otoman și Relații româno-orientale.** Istoria era proiectată în două volume, dar din cauza morții intempestive a lui Aurel Decei, editura a recurs la culegerea de articole citată mai sus, în care a inclus și teza sa de doctorat : „Românii din veacul al IX-lea pînă în al XIII-lea în lumina izvoarelor armenești", impresionantă prin erudiția și intuiția realităților cu care era dotat autorul, prefigurînd pe istoricul de valoare excepțională.

Autorul „Istoriei" utilizează o amplă bibliografie, începînd cu cronici și documente turcești, și continuînd cu lucrări de sinteză și de strictă specialitate în mai multe limbi, fiind cunoscător a 14 limbi.

Volumul cuprinde evenimentele militare, politice, economice și culturale de la originea turcilor otomani, pînă la anul 1656, – perioadă în care sînt înfățișate împrejurările în care s-au înjghebat primele formațiuni politice, lățirea statului feudal otoman prin cuceriri spectaculoase, întrerupte de hiaturi dramatice ce păreau să anihileze ființa însăși a imperiului, dar care tindea implacabil, spre apogeul puterii sale, și, în sfîrșit, primele indicii ale stagnării expansiunii, cu germenii inevitabili ai decadenței.

Evenimentele sînt expuse cronologic, cu explicarea lor prin complexitatea factorilor care le-au determinat. De aceea lectura lor este atractivă, subjugă și farmecă deopotrivă omul de știință, cît și pe cititorul neavizat, mai ales că informația barocă se remarcă printr-o subtilă împodobire a textului cu amănunte pitorești și ilustrative, în stare să caracterizeze un personaj istoric, un eveniment epocal sau moravurile unei epoci.

Formarea, dezvoltarea și apogeul Imperiului otoman, devenit tricontinental, este o imensă țesătură în canavaua căreia țările române au un loc important și bine determinat, pe care orientalistul nostru le înfățișează prin descrierea faptelor de arme ale voievozilor români. Nu este o problemă din relațiile româno-turcești pe care autorul să n-o fi rezolvat-o în lumina deplinei obiectivități.

„Istoria Imperiului otoman" a lui Aurel Decei este o revelatoare mărturie despre calități și virtuți necunoscute ale unui popor nu demult nomad, capabil de realizări spirituale și materiale deosebite, cel puțin pentru perioada descrisă. Sînt înfățișate opere de artă din domeniul literaturii, arhitecturii, științei, care rivalizează cu creațiile perene din patrimoniul universal.

Șederea lui Decei în Turcia, lungă de aproape un sfert de veac, i-a facilitat cunoașterea în amănunt a țării, iar peregrinările în Europa pentru studii la diferite universități, țările din Occident. Dispunînd de asemenea cunoștințe, Aurel Decei ori de cîte ori menționează o localitate istorică, monument, operă arhitectonică sau instituție de orice fel, îi descrie trecutul și situația actuală, iar, dacă-i cazul, face comparație cu lucrările existente în țările apusene.

Iată cîteva trăsături fugar conturate ale „Istoriei Imperiului otoman" – lucrarea lui Aurel Decei. Prin valoarea sa se situează la nivelul piscurilor din istoriografia universală. Enumerînd numele acestora, sînt următorii : Dimitrie Cantemir, J. W. Zinkeisen, Jos. von Hammer Purgstall, H. A. Gibbons, Nicolae Iorga și Aurel Decei. Bilanțul este favorabil istoriografiei românești.

THEODOR N. TRÂPCEA

caleidoscop

● Filozoful britanic Bertrand Russell s-a exprimat de mai multe ori pentru emanciparea și egalitatea femeilor dar, în propria sa casă era un „șovin", afirmă nepoata sa dr. Katherine Tait, profesoară la una din universitățile britanice. Russell era de acord în ceea ce privește dreptul la vot și egalitate la locul de muncă al femeilor, dar considera femeia inferioară bărbatului, iar de la cele patru soții pe care le-a avut pretindea multă solicitudine în gospodărie și mai ales, bucătărie !

● Gianbattista Meneghini, fostul soț al celebrei soprane Maria Callas a fost totodată mecena și impresarul propriei sale soții, dar aceasta l-a părăsit, și un timp a făcut tovărășie unui alt mare industriaș, armatorul Aristoteles Onassis. Nu demult, Meneghini a apărut la licitația bunurilor lăsate de marea cîntăreață și a cumpărat tot ceea ce era de cumpărat. Bunurile acestea, a declarat octogenarul industriaș vor fi donate orășelului Sirmione unde se va deschide cu acest prilej „Muzeul Maria Callas".

● La New York, de un deosebit succes se bucură cîteva cărți-document, printre care cea a lui Ted White, veteranul presei americane, cu titlul „Pe urmele istoriei", apoi cartea „Robert Kennedy și vremea sa" a cunoscutului scriitor Arthur Schlesinger. Pe lista best-sellers-urilor se numără și „Cezarul american" a lui William Manchester, biografia generalului american Douglas Mac Arthur.

● Pe americanul Heinrich Jackston l-a arestat poliția după ce acesta furase un camion-frigorifer și parcursese de la locul infracțiunii 250 km. El a explicat poliției că a „împrumutat" doar camionul, întrucît trebuia să ajungă la examenul de polițist, la care s-a înscris și la care n-ar fi putut ajunge din lipsă de bani pentru călătorie.

● Tribunalul din Roma a comunicat că va confisca temporar vila lui Carlo Ponti și a celebrei sale soții Sophia Loren. Aceasta s-a întîmplat la cererea unei bănci căreia Ponti îi datorează 1,7 milioane dolari și pe care nu reușește să-i înapoieze.

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRAVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

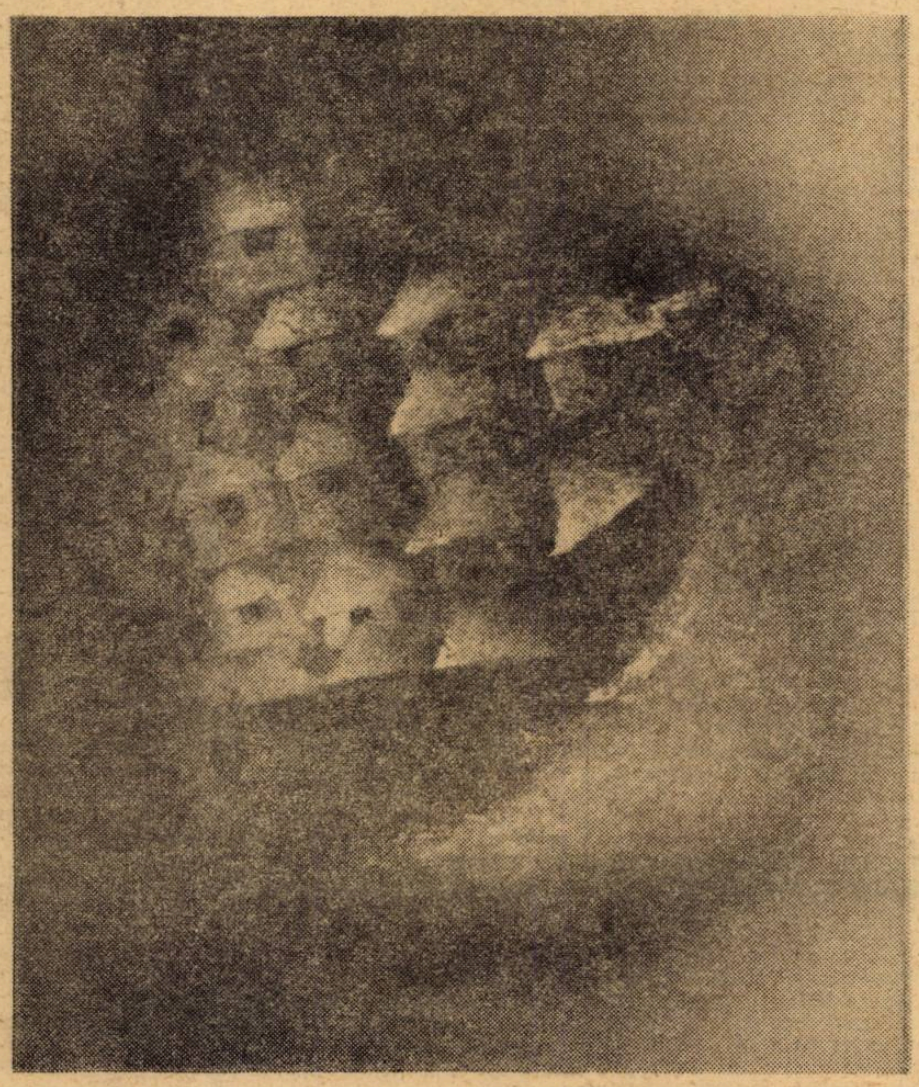

NICOLAE POPA : Casa din v[illegible]

ROMÂNIA—AZI

De peste trei decenii România socialistă a intrat într-un ritm revoluționar de dezvoltare în toate domeniile. An de an, această țară ai cărei fii sîntem prin naștere și simțire, își sporește în ritmuri de performanță existența sa în lume, afirmîndu-se tot mai demn, prin împliniri economice și politice din ce în ce mai spectaculoase ca o națiune dinamică și identică cu sine, în același timp.

Pe de-o parte, România este o țară care își rememorează și își valorifică tot mai plenar trecutul istoric, tradițiile progresiste, valorile culturale și morale ; pe de altă parte, ea este o țară care stă cu fața spre viitor și care, printr-un efort neobișnuit, știe să transforme viitorul în prezent. Acest simț istoric autentic care caracterizează politica Partidului Comunist Român, această zare a crezului nostru politic în care se întîlnesc trecutul și viitorul, constituie cadrul determinant care explică atît dinamismul țării noastre, în ceea ce privește rapida sa dezvoltare, cît și capacitatea de a-și menține și accentua identitatea proprie ca popor, ca națiune distinctă între celelalte națiuni socialiste, între națiunile lumii.

Considerată prin prisma criteriilor esențiale ale progresului și civilizației, **România de azi** înseamnă cîteva Românii de dinaintea revoluției socialiste. Această existență nouă, sporită cantitativ și calitativ, definește patria noastră raportată la propriul ei trecut. Iar acest salt istoric, atît de evident astăzi, după mai bine de trei decenii de dezvoltare socialistă, s-a realizat prin eforturi zilnice, prin eforturi de la an la an. Printr-o politică științifică, de raportare rațională dar și entuziastă a posibilităților la realitate, sub conducerea P.C.R., poporul român a izbutit să se afirme plenar și pe plan mondial. Dacă țara noastră participă tot mai activ la diviziunea internațională a muncii, la viața politică internațională și la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, acest fapt se explică prin conjugarea înțeleaptă dintre dinamica dezvoltării pe care o vizează politica sa, și apărarea valorilor fundamentale și tradiționale ale omenirii : pacea, buna înțelegere, dialogul sincer și permanent cu celelalte popoare.

În repetate rînduri tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniia că lumea contemporană este o unitate în diversitate, dat fiind faptul că omenirea este compusă din popoare, din națiuni diferite ca istorie, ca mărime ș.a. Tocmai de aceea dialogul și colaborarea se impun cu o necesitate legică. Acest dialog trebuie să se desfășoare de pe poziții de egalitate, principiale, dat fiind faptul că popoarele mici și mijlocii au aceeași semnificație în istorie și același drept la lumina libertății ca oricare alt popor. **„Este de la sine înțeles — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că trebuie să ne preocupăm de participarea activă a țărilor mici și mijlocii la soluționarea problemelor internaționale pornind de la faptul că ele sînt primele care suferă de pe urma politicii de agresiune, primele care suferă de pe urma politicii de dominație, deci cele mai interesate în soluționarea democratică, pe cale pașnică a tuturor problemelor internaționale, în asigurarea independenței și dezvoltării lor libere".**

Succesele pe care România socialistă le obține an de an pe planul vieții interne ca și pe arena internațională fac dovada cea mai vie a caracterului activ și lucid al politicii sale, politică în care recunoaștem, deasemenea, aceeași preluare creatoare a tradițiilor progresiste ale trecutului, ca și imperativele care decurg din perspectiva unei politici orientate spre viitor.

VASILE VERSAVIA

opinii

Direcții ale poeziei contemporane

Cei treizeci și ceva de ani care s-au scurs din 1944 încoace, constituie, după criteriile științei sociologice, o epocă și, în consecință, acest fragment de istorie oferă cercetătorului posibilitatea unui bilanț.

În dezvoltarea poeziei noastre de azi există mai întîi un mic interval istoric de tranziție, deosebit de interesant din punct de vedere istorico-literar, înscris în limitele anilor 1944—1948. În acest interval, continuă să activeze în reviste și prin volume marii poeți interbelici. Arghezi publică în 1947 volumul **Una sută una poeme,** carte ce marchează o etapă importantă în evoluția poeziei românești.

G. Călinescu propaga cu fidelitate spiritul **Jurnalului literar** din 1939 prin noile sale reviste de orientare democratică, **Tribuna poporului** și **Lumea.** Foile lui Călinescu au contribuit la emulația spirituală dintre 1944—1948, într-o epocă fecundă, diversă și confuză în unele privințe ; dincolo de sinuozitățile unor opinii, atmosfera era favorabilă reabilitării poeziei, compromisă de spiritul oficial patriotard dirijat, din timpul războiului. Intelectualii trebuiau atrași în masă într-o luptă democratică, dusă în comun, și foile lui Călinescu au făcut-o. Poeții progresiști, prezenți în presa de stînga, și-au găsit acum terenul de manifestare în libertate, marii poeți interbelici n-au rămas în espectativă, promoția de poeți afirmați în timpul războiului își continuă în mod firesc afirmarea (din păcate numai cîtva timp), apar multe semnături, multe pseudonume — unele au devenit nume, altele s-au scurs în neant.

După 1948 va fi mai multă ordine, mai multă vigoare, principiul estetic va fi în parte uitat pînă spre 1965, se vor înregistra unele absențe (explicabile după unele opinii, în mersul revoluționar al culturii, după altele nu). Într-o sinteză severă, ca judecată, nu neapărat estetizantă, creația deceniului 1950—1960 rămîne un foarte bun material documentar care explică epoca dar, cu unele excepții, o și transcende. Dar privind astfel lucrurile greșim de două ori ; întîi, pentru că ieșim din epocă și o judecăm numai de la nivelul la care a ajuns, în 1978, poezia română și, apoi nu raportăm creația poeților „angajați" la cerințele momentului. Eram atunci, cum bine se știe, în prima perioadă de transformări revoluționare cînd poezia trebuia să coboare și să rămînă în stradă, pe baricade, să devină patetică și să aibă chiar o funcțiune agitatorică. Desigur, după ce clasa muncitoare și-a cîștigat pozițiile, și poezia și-a adîncit pe plan existențial conținutul specific. Nu tematica în mare a fost depășită, ci modalitățile de expresie. Poezia angajată a unui Dan Deșliu, programat lucidă, a Ninei Cassian, intim dinamică a Veronicăi Porumbacu, patetică și cursivă a unui Victor Tulbure, agitatorică și publicistică a lui Eugen Frunză, gravă și baladescă a lui Mihu Dragomir, direct politică a lui Ion Bănuță etc. nu formează nimic altceva decît materia poetică a unei epoci. Dan Deșliu, Nina Cassian, Veronica Porumbacu, Ion Bănuță și-au depășit tiparele cultivînd ulterior o altă poezie, lipsită aproape de legături cu epoca în care s-au impus, respirînd alături de generația ce i-a urmat. La Nina Cassian era o revenire, dacă ne referim la volumul de debut din 1947 **(La scara 1/1).**

Marii poeți interbelici au continuat să scrie exprimîndu-și adeziunea și prin poezie (Arghezi, Bacovia, Philippide) poeții cu orientare de stînga (Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Miron Radu Paraschivescu etc.) au intrat în primele rînduri ale luptei, dar aparțineau totuși altei epoci și aveau altă formație. Poeții generației războiului (Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Ștefan Aug. Doinaș etc.), unii chiar cu atitudini declarat revoluționare, nu s-au pliat imediat și total noii estetici, și asta nu din vina lor, reapărînd și îmbogățind literatura în mod substanțial în deceniul al șaptelea.

O bună definiție a epocii, marcînd și virtuțile și servituțile momentului, a dat-o G. Călinescu ; „Poetul socialist trebuie să stea cu picioarele și pe șes și pe munte, adică în prezent și în viitor, fiind combatant la cîmp și în zona alpestră, sensibil la toate vibrațiile, într-un cuvînt, umanist. Ca luptă (eliminînd ipoteza plat jurnalistică) va

EMIL MANU

(Continuare în pag. 8)

FREAMĂTUL VECHILOR

Mărire vouă, rîuri transilvane,
Fîntîni ce și-au ieșit din minți și curg
cu limpedea lumină din icoane
a unui soare-n îmnul demiurg
și vouă, nouri ca stupare grele,
de mierea doinelor sărut de leac
însăminînd iubirile cu stele
în freamătul veciilor, prin veac.
Voi, holde care suie-n munți la logodire
mărire vouă, voievozi curgînd
cu mers molatic de țărani spre cînd
luminile-n lumini vor fi iubire.
Mărire vouă, rîuri transilvane,
Gîndite-n vremi de cei ce n-au apus
ci s-au schimbat în pajiști diafane
să-i pască-n doine turmele de sus.
Pămînt durut al gurii noastre-n fire
și-n fulgere ce dau lumină frunții ;
mărire ție, fără leac, mărire,
patrie-naltă ce mi-o dară munții.

EUGEN EVU

ORIZONT 51

● (562) ● 21 decembrie 1978 ● anul XXIX
● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

cronica literară ● poezie ● proză ● critică

Grigore Zanc

Cădere liberă

Editura Dacia, 1978

O carte interesantă și bine scrisă se arată a fi de la primele pagini romanul lui Grigore Zanc, **Cădere liberă,** confirmindu-i vocația epică (primul roman, **Conul de umbră,** Dacia 1976, o reușită consemnată și de revista noastră).

Pentru cine va căuta în **Cădere liberă** o desfășurare lineară, nu neapărat tradițională, dar una în care să se respecte anumite rînduieli cunoscute, romanul va fi o decepție. Pentru un cititor receptiv la proza modernă, alternarea secvențelor, aducînd în fluxul memoriei elemente disparate ce-și au însă logica și rostul lor, dispărînd nu fără a chema în același timp altele, aparent fără directă legătură cu ele însă complementare lor, va constitui o satisfacție. Dealtfel interesul mereu susținut al lecturii este asigurat de această tehnică aplicată consecvent.

Cădere liberă este în primul rînd un roman politic și dacă, în economia generală a cărții, și-au aflat loc și numeroase probleme de conștiință, acestea nu dăunează unității cărții, ce se resimte, poate, doar prin finalul ei senzațional și ușor neverosimil datorită coincidențelor lui. Acțiunea se petrece în zilele noastre și implică numeroase personaje cu multiple activități și răspunderi. Martorul lor, atent la desfășurarea pe toate planurile, este în același timp și povestitorul (cartea e scrisă la persoana întîia). Implicat în ele, el urmărește în egală măsură mecanismele lor ascunse dar și propriile stări de conștiință, din cele mai complicate, fiind generate nu numai de anumite crize ce-i privesc dubla activitate, de profesor și activist, ci mai ales de cele ce-i privesc viața afectivă. Această permanentă autoanaliză, cu toate implicațiile ei, mai ales cu numeroasele teoretizări în căutare de justificări sau măcar de explicații, aduce după sine, în relațiile cu ceilalți, o stare de absență, diminuîndu-i sau anihilîndu-i chiar combativitatea ce era trăsătura caracteristică a personalității sale.

În același timp, cartea este un roman-dezbatere, demonstrativ pînă la un punct, plin de ciudățenii și contradicții, așa cum viața este plină de nepotriviri și situații antagonice. Dezbaterea ce se axează în primul rînd pe primenirea metodelor de lucru, schimbarea adecvată a oamenilor și modificarea celor depășite cu cele ce sînt cerute de dinamica progresului. Autorul se dovedește un bun dialectician, jocul dintre cele ce au fost și ar trebui să fie, dintre cele necesare într-o vreme, depășite apoi, și cele ce urmează să le ia locul, fiind condus progresiv și cu pricepere. Demonstrația, pe acest plan, se arată a fi fără cusur și ar fi suficient să vedem atitudinea celor doi primari, modul lor de receptivitate, ca să ne convingem. Pentru primul, sugestia unor oameni de știință, pentru a se introduce un sistem cibernetic de urmărire a raportului între cerere și ofertă în activitatea comercială, era o imixtiune în afaceri ce nu-i priveau, ba chiar un pericol de „influență burgheză", pentru ultimul, tocmai contrariul. Cuvintele acestuia fiind memorabile : **„Cred că e timpul să bată un vînt al competenței care să-i clatine pe toți neavenitii din scaunele lor ; e timpul să-i prețuim pe oameni după ceea ce știu, pot și vor să facă, iar nu după sonoritatea vorbelor, meritele bunicilor sau forma uneltelor minuite de ei ; cred că trebuie renunțat la tot felul de cîrji pentru sprijinirea mediocrității, lăsîndu-i pe oameni să-și dobîndească locul cuvenit prin propriile lor forțe, să aibă și să-și valideze fiecare șansa înălțării sau a căderii libere"** (p. 270–71). Primul are un orizont limitat și o concepție învechită. Al doilea, dimpotrivă, deschis la orice sugestie utilă, avînd în vedere nu numai ansamblul lucrurilor dar și perspectiva lor în timp. Dar concepțiile noi reclamă și oameni noi, de unde o serie de conflicte speculate în mod inteligent de povestitor.

Toată această activitate este punctată cu numeroase întîmplări ce vin să întărească principiile dezbătute, cît și, mai ales, obsesiile povestitorului. O altă demonstrație, cu alte mijloace mai nuanțate. Viața, la orice nivel s-ar duce, nu este scutită de drame interioare, de greșeli, omul avînd slăbiciuni pe care adesea nu reușește să le elimine. Spre deosebire de primul roman, individualizările sînt mult mai realizate. Romancierul se arată stăpîn pe tehnica sa. Și-a însușit o formulă epică (dialog interior mai ales, secvențe sincopate, într-o desfășurare ce ține seama de cuceririle prozei moderne), în care toate întîmplările converg spre cele ce trebuie demonstrate. Păcat că limbajul este adesea nepotrivit și familiar : expresiile sînt prea ușoare pentru a putea surprinde adevăruri atît de grave și grele.

Privit în totalitate, romanul **Cădere liberă** este o reușită, îndreptățindu-ne să vedem în Grigore Zanc un prozator înzestrat.

ION MAXIM

Emil Brumaru

Adio, Robinson Crusoe

Ed. Cartea Românească, 1978

Două cicluri inedite – **Catalog de nimfe** și **Roua lecturii,** împreună cu o selecție substanțială din poemele adunate în anteriorul volum al lui Emil Brumaru, **Cîntece naive,** dau o carte nouă : **Adio, Robinson Crusoe.** Însă nici numărul poemelor de dată recentă, nici micile substituiri ori adausuri de versuri din textele mai demult publicate, restaurate, acum, se poate bănui, în sensul intențiilor ce au prezidat scrierea lor, nu sînt în măsură să schimbe imaginea cunoscută a poetului. Șansonetist remarcabil în **Cîntece naive,** unde, sub o desăvîrșit regizată frivolitate, se ascunde un spirit cu o percepție gravă și, uneori, sarcastică a lucrurilor, Emil Brumaru își transferă, întocmai, în **Catalog de nimfe** și **Roua lecturii** manierismul – preocuparea pentru scrisul frumos, afectarea calofilă și retorica somptuoasă, umorismul de o factură specială. Atît numai că, în vreme ce în poemele cunoscute mistificarea se putea transforma în automistificare, urmînd tentația de a duce pînă la consecințe extreme jocul și îndemnurile imaginației, experiența încercată în noile texte se situează în mod esențial sub semnul ironiei, al lecturii ironice : Emil Brumaru dă curs, acum, plăcerii de a reflecta, în răspăr, pe marginea conveniilor și temelor propriei poezii (**„Suit pe / casă, răvășit de lumină și orgoliu, / organizam / fermecătoare tablouri vivante, executate / cu voluptate pe marginea subțire a streșinilor / de șindrilă, înfățișînd scene de ură / și amor din viața învăpăiată a fluturilor / vaganți ; iar dedesubt, pe paiiști : / platbande / de crini, tapajul mieilor cruciferi ! / Uneori, extenuat de zbenguiala lor gentilă, / le înțepeneam, / din capriciu, în faldurile unor / melodii severe, cîntate / la un singur deget / la orga hidraulică a familiei . . "**), ori de a parcurge spațiile literare consacrate inefabilului primelor vîrste (de la Lewis Carroll la Dumas, de la Perrault la Antoine de Saint-Exupéry), pentru a scoate, la rigoare, epigramatic, în fabulă proprie, o sentință asupra literaturii : **Scufițe, Nemaipomenitul roman.** În fond, autorul nu face în asemenea texte decît să dubleze la nivel, așa-zicînd reflexiv, experiențe pe care le-a mai încercat în poemele volumelor de pînă acum : idila, bucolica sofisticată, poemele erotice pun, alături de cantilenă, de rafinamentul linavistic și înclinația spre diafan, cîteva savuroase monstruozități ale imaginației (**„Trăim în bulion, trăim în fructe. / În dulci intrine cu hîrtii murdare . . . " ; „Iubesc pe Reparata. / Divina cu trei sîni !! / Mi-e sufletul ca pata / De micșunea-n fîntîni. / / Și, iubilînd, din mizată, / Cu-o bucurie adîncă / Îți scriu pe-un ou de gîscă / De angora, cald încă !"**), ieșiri din convenții cu intenția de a irita sensibilitatea comună, obișnuită tot atît de mult cu plata percepție a cotidianului și cu acea idealizantă a poeziei. Astfel că dacă Emil Brumaru excelează în o celebra parfumurile, serafii, fluturii, roua, crinii și altele asemenea împreună cu materiile anonime ale bucătăriei : piperul, smîntîna, bulionul, leușteanul, telina, portocalele, scorțișoara etc., etc., un loc distinct îl ocupă în poezia sa și tablourile naturaliste, plastica opulentă, pictura de cuvinte ce închide o senzualitate comunicată în dispretul total pentru expresie eufemistică : **„Vreau să mă iubești ca pe un print. / Să te răsucești în pielea goală / Pe mătăsuri pînă, scos din minți. / Voi ivbi în tine-o portocală / / Poruncind să vină scribii slugi / Ca să-nsemne-n acte cum te guduri, / Vreau să-mi sterpi de praf și să-mi săruți / Mîna pe inelul de cinci pudori . . . " etc. (Pretenții).**

Dus la limită, acest fantezism lejer întîlnește experiența lirică a avangardei interbelice. Poezia este atunci irigată de jocul delectabil al ironiei, de asociații insolite și metafore rare. Practica umorului negru, mitologiile apcrife (Reparata, Julien Ospitalierul, Detectivul Arthur etc.) vin din aceleași surse, și nu o dată Emil Brumaru se lasă surprins exersîndu-se în compuneri de o curată formulă suprarealistă : **„Îți trimit un ecuson. / Cel mai ginqas și mai trist, / E barat cu bulion / Și-n triunghiul de deasupra / Are-un melc cu crucifix / Care ține pe un corn / Patru fluturi ce-și beau supa / Cu cravatele la fix. / Iar în cel de dedesubt, / Lîngă-un domn cu portocală, / Două rime pentru supt / În clipe de plictiseală" (Ecuson).**

Fără să aspire la un limbaj liric inedit, Emil Brumaru rămîne, în astfel de texte ludice, ca și în fabulele ce oscilează între descripția grațioasă și cea grotescă, un poet autentic prin capacitatea de a trage în ceremonial materii lirice selectate din zone ale existenței greu acomodabile.

LUCIAN ALEXIU

G. Călinescu

Mihai Eminescu – studii și articole

Editura „Junimea", Iași, 1978

În colecția „Eminesciana" Editura „Junimea" publică recent, sub îngrijirea Mariei și a lui Constantin Teodorovici (acesta din urmă semnînd și o documentată **Postfață**) un volum selectiv din lucrările călinesciene consacrate lui Eminescu și neincluse în marile sinteze : **Viața lui Eminescu, Opera lui Eminescu** și capitolul respectiv din **Istoria literaturii . . .** Găsim salutară inițiativa editurii de a pune la dispoziția cititorilor aceste articole și studii, nu atît pentru că ele ar modifica substanțial viziunea criticului din lucrările amintite, cît, între altele, pentru că ele evidențiază o vocație și o etică profesională de excepție.

Într-adevăr, este impresionantă consecvența și pasiunea cu care G. Călinescu s-a dăruit de-a lungul întregii sale cariere literare studiului vieții și operei lui Eminescu. Un caz similar, în afara lui Perpessicius, nu cunoaștem. Monumentalitatea exegezei călinesciene demonstrează desigur un cult deosebit pentru poetul nostru național și creația sa, dar acest adevăr, în cazul lui Călinescu, nu pare să „justifice" singur statornicia interesului de care vorbim. Că este așa o dovedește Călinescu însuși atunci cînd recomandă criticilor confruntarea cu valorile clasice ca probă indiscutabilă a maturității profesionale. Exprimîndu-și îndoiala că ar exista vreun critic francez care să vorbească despre Verneuil, fără să aibă, în prealabil, o opinie despre Molière, Călinescu nu-și poate reține amărăciunea cînd e vorba de situația criticii românești din primele decenii ale secolului : „Starea aceasta de critic român – scrie el în 1935 – fără Eminescu, fără Caragiale fără, în fond, nici un scriitor clasic român, m-a izbit ca un lucru absurd, și dacă m-am încumetat să scriu despre Eminescu, nu mi-am închipuit de loc că mă specializez, ci numai că trebuie să fac ceea ce trebuie să facă orice tînăr critic român spre a-și da examenul de doctorat scriitoricesc". Ideea aceasta nu apare întîmplător ci exprimă o convingere constantă a criticului care, încă la 1927, sublinia fără echivoc faptul că „cel dintîi pas al activității critice este determinarea contemporană a valorilor clasice". Călinescu anticipează un fenomen ce se va manifesta plenar peste cîteva decenii abia, atunci cînd stabilește că rolul criticii literare nu se rezumă la verdicte date unor opere contemporane ci și la **reactualizarea** valorilor trecutului, căci și opera unui scriitor vechi – notează criticul – nu există pentru noi decît „admitînd-o ca posibilă expresie a sufletului contemporan" .

În afara speculațiilor interesante în jurul actului critic, articolele din recentul volum abundă în sugestii fecunde privind și alte multe aspecte literar-estetice. Așa, de pildă, în niște glosse de pe la 1927, Călinescu afirmă că „M. Eminescu a fost un poet filosof ceea ce într-un anume înțeles este sinonim cu poet mare". Dincolo de cazul special la care se referă, enunțul acesta vizează o problemă de ordin mult mai general, raportul dintre artă și filosofie, conceput nu în sensul prezenței discursive a filosoficului în poezie, ci în sensul vocației poetului de a da glas „strigătului de neliniște al umanității în actul de a lua cunoștință de ordinea universală". Respingînd filosofia ca sistem, într-o operă literară, Călinescu, într-un articol de mai tîrziu, revendică pentru poezie o „gramatică muzicală a ideilor", adică – scrie el – „ceva asemănător cu gîndirea exprimată muzical de un Mozart sau de un Beethoven".

Considerații originale se fac și în legătură cu valoarea biografiei, a relațiilor dintre aceasta și operă, după cum nu lipsesc, firește, nici judecățile referitoare la mai toate compartimentele și temele importante ale operei eminesciene. Multe din aceste idei sînt discutabile sau contradictorii (în legătură cu erotica, de exemplu), dar demonstrația cucerește întotdeauna prin ținuta literară a textului critic ca și prin vigoarea polemică din acele articole îndeosebi în care victimele furiei criticului sînt așa-numiții „necrofori eminescieni", adică . . . eminescologii de tipul lui Octav Minar etc.

Adăugarea, la sfîrșitul volumului, a **Bibliografiei** complete privind scrierile călinesciene despre Eminescu, precum și a unui **Indice de nume,** sporește desigur valoarea și utilitatea cărții, impunînd-o printre contribuțiile prin care colecția **Eminesciana** și-a cucerit deja un meritat prestigiu.

I. CHEIE-PANTEA

marginalii

„O boală învinsă..."

Nescriind niciînd despre Șerban Foarță, deși aș fi vrut, i-am adus totuși — pe seama vanității — un omagiu grăitor : acela de a nu fi reușit.

Dacă, așa cum este aproape firesc în critică, încerci — ca să înțelegi — o anumită osmoză cu Eșarpele Isadorei, atunci riști să te afli între frazele prefăcute în „prostul (tău) de cap" ca față cu acele oglinzi de bilci în care te vezi succesiv — și chiar simultan — cînd lung și trist ca Don Quichotte, cînd mic și gras ca celălalt. Dacă, dimpotrivă, te așezi la distanța demnă — și prudentă — a competenței, ca să pornești de la Maurice Scève și să treci prin Mallarmé, atunci bagi de seamă cum, rînd pe rînd, oglinzile se cernesc. Aidoma bunului — nu prea isteț — notar al lui Melville, rămîi descumpănit între teama că ți se sucește limba și tristețea de a-l răni în făptura lui stranie pe bietul Bartleby.

Dilema nu mi se pare gratuită, căci — efectiv — nu poți ușor să-i spui lui Șerban Foarță — cum știm de la Junimea că este rostul criticii — ceea ce el, făcînd, n-a știut că face, însă și mai mare greșeală — pe care cronicarii n-o evită peste tot — ar fi aceea de a crede că poetul este doar un mare virtuos și desăvîrșit minuitor de cuvinte, eventual colorat pe față cu roz sentimental. De altfel, chiar așa fiind, n-ar fi puțin. Eșarpele Isadorei este o carte doveditoare despre mai mult decît numai propriul ei nivel. Dacă poezia unui timp și a unui loc poate produce o asemenea carte, înseamnă că ea poate orice. Răspunsul, rău intelegător, ar fi că atîta îndeminare ucide poezia. Este ca și cînd un mecanism bine pus la punct ar funcționa în gol.

A privi astfel lucrurile înseamnă să nu observi că mecanismul angajează în mișcarea lui tot ce-i este necesar poeziei. Mai întîi, ceea ce s-a produs sub imperiul rigorii structurale n-a fost, cum te-ai fi putut aștepta, o dezordine în alte planuri. Șerban Foarță n-a făcut să se răsfrîngă orice în orice, numai pentru ca răsfrîngerea să aibă loc. Cu mare intensitate — intensitatea luminii prinse între oglinzi —, juxtapuse, cuvintele nu se ciocnesc la întîmplare, ci se reîntîlnesc ceremonios într-o aceeași ridicare din umbră a unei epoci și a unui peisaj sufletesc. Într-adevăr, ce se întîmplă aici este o dematerializare — aducere a cuvintelor în starea de abur colorat, însă inconsistența lor este aceea a nuferilor lui Monet. Un abur, dar „nu suav, nici vaporos-idilic". Eșarpă, adică lumină, culoare, eleganță și grație, dar și fișie strînsă, amenințînd să gîtuie, într-un suprem sacrificiu, sau prin hazard ; dar și șarpe, a cărui otravă, strecurată în sînge „ca o greșeală), inoculează un morb pe care numai cartea îl învinge. Nu orice carte.

O carte de jongler, desigur, însă a unuia aflat într-un echilibru precar „pe scara care stă pe-o minge, pe mingea care stă pe-o șa . . . ", jongler ale cărui bile ard. Arde el însuși în jocul său — „ . . . picioarele lui dansează, ochii lui plîng", ca ai tombeurului medieval — căci, departe de a fi locul unei absențe, poezia lui Șerban Foarță este retorta unei sublimări. S-a spus despre el că ar fi — și este, pe alocuri, dar aiurea — un sentimental. Aici, jocul răspunsurilor n-a îndepărtat, dar a extras esența din sentiment.

În Simpleroze, jocul jongleriului răsfrînge — deja —, și este „solia lui de taină", un alt joc, vechi, al copilului, de mult încheiat. Însă o face de pe cealaltă parte, cea văzută, a stelei, împleticit fiind în vrejul „ne'ncrederii din jur", la care nu aderă. De aceea, el rămîne, totuși, atît „de singur și dezbrăcat de tot". În Eșarpele Isadorei, poetul nu se mai joacă el, cu „pathos", joacă, pentru ca să aboleasă hazardul. Își joacă ființa într-un „teribil" mecanism. Riscul există. Însă fără risc . . .

LIVIUS CIOCÂRLIE

ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ CU RIDICATA METALOCHIMICE BUCUREŞTI

OFERTĂ PUBLICĂ

I.C.R.M. Bucureşti deţine un stoc important de piese de schimb pentru maşini de scris mărcile ERICA şi CONSUL (diferite tipuri).

In scopul comercializării eficiente a acestor piese de schimb cit şi pentru reducerea la nivel naţional a efortului valutar, deţinătoarea îşi propune informarea amănunţită a celor interesaţi, publicînd în cele ce urmează oferta completă a reperelor existente.

Cooperativele meşteşugăreşti din intreaga ţară care au în organizare unităţi cu profil de reparaţii maşini de scris precum şi întreprinderile sau instituţiile care îşi execută în regie proprie întreţinerea maşinilor de birou din dotare, sînt invitate să consulte cu atenţie lista acestor piese, urmînd, în caz de necesitate, să opteze în scris.

In dorinţa de a satisface cu promptitudine toate solicitările, prezumtivii beneficiari sînt rugaţi ca în opţiunile care le vor face să indice atît marca şi denumirea reperului, cît şi codul de fabricaţie.

Comenzile vor fi transcrise la următoarea adresă:

– I.C.R.M. ŞOSEAUA VIILOR NR. 14 – SECTOR 5 BUCUREŞTI.

Relaţii suplimentare se pot obţine la telefon 237247.

Posibilii parteneri comerciali sînt asiguraţi de maximă solicitudine din partea ofertantei.

DENUMIREA P/S	COD FABRICĂ	CANT.	P/U
ERICA – R.D.G.			
ARC	300154	139	0,05
ARC SPAŢIU	300177	204	0,05
AX	300562	90	12,00
AX	301511	79	1,50
ARC	303027	81	0,50
ARC	303035	83	20,00
AX	303039	328	1,00
ARC	303039	320	5,00
ARC	303560	271	0,05
AX	303559	85	7,00
ARC	303583	175	0,10
ARC	304035	299	0,30
AX	300526	60	7,00
AX	303514	199	6,00
ARC	350121-10	364	0,20
ARC	350121-19	260	0,20
ARC	350121-24	275	0,20
ARC	350121-26	270	0,50
ARC	350121-30	126	0,40
ARC	350121-31	135	0,30
ARC	350121-80	355	0,50
BILĂ	15515	629	0,10
BOLŢ	300509	65	1,00
BRAŢ	301529	60	0,30
BUCŞE	303041	122	0,50
BUCŞE	303561	90	0,05
BUCSE	303562	402	2,00
BOLŢ	401710	105	0,30
BUTON	407005	10	4,00
BOLŢ	803003	120	0,30
BARĂ	301607-10	75	6,00
BUTON	301608-10	126	3,00
BUTON	305014-10	166	6,00
COLIER	303037	201	0,30
COLIER	304020	196	1,00
CONDUCTOR	300505	157	16,00
CAPAC CAR	305003	84	3,00
CAPAC	305010	55	9,00
CAPAC	325002	76	40,00
CLICHET	353004	215	4,00
CLAPĂ	300154	65	6,00
CLAPĂ	300186	80	1,00
CADRU	303001-10	75	20,00
CARCASĂ	305001-10	69	100,00
CLICHET	401731-10	150	1,00
COS SIMPLU	300501-12	82	410,00
COS BRAŢE	300520-13	72	450,00
DISPOZITIV	301518	149	1,00
DINŢI	303004	211	3,00
ELIBERATOR	309909	107	0,30
FIXĂTOR	309923	80	8,00
FIXĂTOR	309922	103	8,00
IMBRĂCĂMINTE	303538	100	10,00
LAMELĂ	304034	133	0,50
LAMĂ	300161-10	220	5,00
MECANISM	303025-13	100	100,00
N	340212-9	378	0,20
OPRITOR	300525	140	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	0417	489	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	8555	802	0,30
PIULIŢA	934	697	0,10
PIULIŢĂ	934-5	768	0,20
PÎRGHIE	300152	60	2,00
PIEPTENE	300172	50	5,00
PÎRGHIE	300505	424	1,00
PÎRGHIE	300506	399	1,00
PLACĂ	300534	50	0,50
PERFTE	303534	70	4,00
PERFTE	309901	40	12,00
PICIOR	309913	802	3,00
PÎRGHIE	309930	114	40,00
PIULIŢĂ	309931	328	1,00
PIESĂ	310621-22	431	0,20
PIRGHIE	401714	70	2,00
PIRGHIE	300153-10	140	12,00
PÎRGHIE	303502-10	255	2,00
PLACĂ	303584-10	50	16,00
PURTATOR	304051-10	151	3,00
PIESĂ SIMPLĂ	300532-11	438	1,00
PÎRGHIE	401720-11	90	2,00
PÎRGHIE	300512-12	113	40,00
PIESĂ	062120-31	54	0,20
PÎRGHIE	360306-40	195	2,00
RIDICĂTOR	300539	351	2,00
ROTIŢĂ	304019	120	0,20
ROATĂ	403604	145	6,00
ROATĂ	301508-10	135	3,00
ROATĂ	303018-10	210	30,00
ROLĂ	303530-10	369	3,00
ROATĂ	303543-10	30	4,00
ROATĂ	403605	131	15,00
ROATĂ	403610-10	210	25,00
ROLĂ	28A8/5/41	282	0,50
ŞURUB	0551	216	0,20
SAIBĂ	6799	1085	0,10
SUPORT	300169	572	30,00
SEGMENT	300501	10	90,00
ŞINĂ	303060	101	7,00
ŞINĂ	303061	115	7,00
SCHIMBĂTOR	301601	30	2,50
SUL	303535	240	5,00
SAIBĂ	403601	175	3,00
SIGURANŢĂ	403602	125	0,05
SUI	403613-10	230	50,00
SCHIMBĂTOR	309101-11	115	1,00
ŞURUB	303040-11	124	6,00
ŞAIBĂ	330211-532	232	0,10
TIJE	300170	245	2,00
TAMBUR	300524	469	0,40
TIJE	309903	80	1,00
TIJE	309904	360	0,30
TIJE	309910	222	1,40
TIJE	403602	30	13,00
TASTĂ	300173-10	90	3,00
CONSUL 1513 - C.S.R.			
ARC	10603	30	2,00
ARC	20407	94	0,30
ARC	20410	40	5,00
ARC	20731	355	2,00
ARC	20743	120	1,00
BARĂ SPAŢIU	2089	124	2,00
BALANSIER	5077	10	9,00
BALANSIER	20426	5	10,00
BUTON MOSOR	20725	65	5,00
BUTON MOSOR	20726	62	5,00
BALANSIER	21516	7	12,00
BAIE HÎRTIE	40203	4	6,00
BUTON STÎNGA	40119	26	6,00
BARĂ	40332	10	8,00
CAPAC SUPERIOR	1061	16	89,00
CAPAC INTERIOR	1062	3	150,00
CAPAC STÎNGA	1063	3	15,00
CREMALIERĂ	2014	5	13,00
CLICHET	3061	10	8,00
CREMALIERĂ	4075	5	25,00
CADRU	4151	2	50,00
CAPAC CAR DREAPTA	10601	70	12,00
COMUTATOR	20622	10	0,30
CLICHET STÎNGA	20734	115	1,00
CLICHET STÎNGA	20735	122	1,00
CLICHET STÎNGA	20741	85	3,00
CLICHET STÎNGA	20742	100	3,00
CLICHET STÎNGA	20751	200	0,70
CADRU	30320	10	8,00
CLICHET	40416	10	4,00
CREMALIERA	40501	5	12,00
CAMĂ	40515	10	3,00
CREMALIERĂ	40733	305	0,60
CADRU	40815	1	115,00
FURCĂ	20620-24	225	5,00
CAGĂD	3042	5	2,00
CAGĂD	40134	5	3,00
PÎRGHIE	206	113	1,00
PÎRGHIE	2131	17	3,00
PÎRGHIE	3051	10	4,00
PÎRGHIE	20301	208	1,50
PIRGHIE	20723	10	4,00
PERFTE PURTĂTOR	30110	5	27,00
PÎRGHIE	40210	9	9,00
PÎRGHIE	40510	13	3,00
PÎRGHIE	40511	13	3,00
PÎRGHIE	40512	10	2,00
PIRGHIE	40513	10	2,00
ROLA APĂSARE	4021	164	6,00
OLA APĂSARE	4022	124	6,00
ROLĂ AVANS	30323	14	24,00
ROATĂ	40102	13	12,00
RACORD	40103	5	5,00
RULMENT	40818	15	9,00
RETINĂTOR	41503	5	2,00
SUPORT	3052	5	2,00
SURUB	5125	160	0,30
SURUB	8056	50	0,30
SURUB	8114	35	0,30
SUPORT	20146	1	165,00
ŞIRMĂ	20245	60	2,00
SURUB	20351	410	0,30
ŞURUB	20412	60	0,30
SURUB	20414	100	0,30
SUBUB	20419	150	3,00
SUPORT PÎRGHIE	20428	10	20,00
SURUB	20603	40	0,30
SUPORT	20721	10	8,00
SUPORT	20722	15	8,00
SUPORT	40330	10	10,00
SUPORT	40331	10	10,00
SUPORT	40412	3	10,00
ZĂVOR	2151	13	5,00
CONSUL 1504 - C.S.R.			
ARC	01159	270	0,50
ARC	02154	440	0,80
ARC	04013	154	1,30
ARC	09106	165	0,55
ARC	18107	300	1,30
ARC	18120	40	1,30
ARC	18128	35	1,00
ARC	31113	70	0,30
ARC	31118	60	0,55
ARC	31127	350	1,00
ARC	32001	310	13,00
ARC	33122	190	0,55
ARC	33123	75	0,30
ARC	33133	110	0,55
ARC	34112	170	1,00
ARC	35109	80	0,30
ARC	35110	250	0,50
ARC	36110	95	1,00
ARC	37106	202	0,30
ARC	38124	70	0,30
ARC	61120	150	0,30
ARC	61121	130	0,30
ARC	62113	50	0,55
ARC	64125	384	0,55
ARC	64127	30	0,55
ARC	64128	60	0,55
ARC	66128	60	0,30
ARC	66131	130	4,00
ARC	66331	165	6,00
AX	62009	88	13,00
BUTON STOP	61003	167	10,00
BALANSIER	04002	11	19,00
BALANSIER	04010	20	28,00
BRAŢ	05003	111	2,00
BALANSIER	05002	15	9,00
BALANSIER	06001	17	14,00
BALANSIER	08001	4	19,00
BARĂ SPAŢIU	08003	130	8,00
BRAŢ	09002	20	3,00
BRAŢ	10142	45	1,20
BRAŢ	10143	55	1,20
BALANSIER	13002	6	7,50
BALANSIER	13316	5	4,00
BARĂ	14002	17	4,00
BRAŢ	19126	10	0,30
BANDĂ FRACŢIUNE	42002	310	8,00
BALANSIER	43005	170	8,00
BUTON SUSPENDARE	61005	137	7,50
BUTON SUI	67007	39	12,05
BARA GRAIATA	63114	27	11,00
BARA GRADATĂ	63324	17	15,00
BRAŢ	65001	14	5,50
BUCSĂ	89430	100	1,50
CARCASĂ	03160	40	0,30
CLICHET	18115	58	4,50
CLICHET	18116	85	0,30
CLICHET	18121	139	1,70
CLICHET	18122	150	1,70
CREMALIERĂ	31104	20	0,30
CREMALIERĂ	31105	20	1,30

CLICHET ARC	32105	67	1,00
CARCASĂ FRÎNĂ	38505	11	4,00
CĂTEL DISTANȚIER	33109	120	6,00
CARCASĂ	38005	15	3,00
CORP AMBREIAJ	61006	33	21,00
CLICHET RIDICĂTOR	64110	110	2,20
CLICHET MARGINAL	66001	57	9,00
CREMALIERĂ	66736	5	25,00
CREMALIERĂ	67103	202	0,80
CREMALIERĂ	67111	17	16,00
EXCENTRIC	04112	165	1,00
EXCENTRIC	04116	50	1,30
EXCENTRIC	05108	65	1,00
ECLISĂ	06105	45	0,80
ECLISĂ	06122	15	1,30
EXCENTRIC	08112	126	1,00
EXCENTRIC	10115	55	1,00
ECLISĂ	13121	5	4,00
ECLISĂ	31107	60	0,80
ECLISĂ	31108	60	0,80
ELIBERATOR	31109	40	1,50
ELIBERATOR	31110	35	1,50
EXCENTRIC	38115	14	1,00
EXCENTRIC	64120	35	3,00
FIXĂTOR HÎRTIE	31126	360	1,00
FURCĂ PANGLICĂ	06108	397	4,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03150	214	12,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03167	70	1,80
GARNITURĂ	10139	134	5,00
GHIDAJ	13120	20	4,00
GHIDAJ	13138	5	1,30
GHIDAJ	64105	14	3,00
GHIDAJ	65004	20	1,00
GHIDAJ	65005	4	1,00
GHIDAJ	65007	24	1,00
GHIDAJ	69001	35	3,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61102	39	10,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61322	97	15,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61342	121	18,00
LAGĂR	05127	10	1,80
LAMELĂ	06142	145	0,30
MANETĂ CLICHET	64001	145	5,00
OPRITOR	04127	80	1,00
OPRITOR	06126	22	0,50
OPRITOR	08114	89	2,00
OPRITOR	11106	30	0,80
OPRITOR	12105	70	0,80
OPRITOR	13119	150	2,75
OPRITOR	16104	2	0,20
OPRITOR	33111	40	0,50
OPRITOR	66111	10	0,20
PÎRGHIE TASTĂ	01002	256	3,00
PERNĂ PÎRGHIE	02001	219	8,00
PÎRGHIE	02046	1636	1,80
PÎRGHIE	04113	33	3,10
PLACĂ	04130	115	0,25
PÎRGHIE	06002	135	13,00
PÎRGHIE	06110	3	7,00
PÎRGHIE	06130	30	0,30
PÎRGHIE	08002	7	8,00
PÎRGHIE	09001	55	1,50
PÎRGHIE	09008	10	1,50
PÎRGHIE	10009	24	5,00
PÎRGHIE	11001	6	4,50
PARTE SUPERIOARĂ	11103	5	0,80
PÎRGHIE	1110	10	1,20
PÎRGHIE	12001	6	6,00
PARTE INFERIOARĂ	12103	15	1,00
PIRGHIE	13003	17	1,50
PÎRGHIE	13004	31	2,00
PIRGHIE	13007	10	1,50
PÎRGHIE	13102	5	4,00
PLĂCUȚĂ	13103	16	1,00
PIEPTENE	13108	5	4,00
PIEPTENE	13308	2	0,25
PÎRGHIE	14001	17	1,50
PIESĂ AMORTIZOR	16108	270	1,50
PÎRGHIE	18003	55	3,00
PÎRGHIE	18004	50	3,00
PÎRGHIE	18134	30	5,00
PÎRGHIE	31114	31	3,00
PURTĂTOR CĂȚEL	33105	120	1,50
PÎRGHIE	34113	75	0,30
PÎRGHIE	35001	82	4,50
PÎRGHIE	37002	115	4,00
PINION FRÎNĂ	38108	74	6,00
PINION TRANSMISIE	38123	48	9,00
PIRGHIE	38129	10	1,50
PÎRGHIE	62111	253	5,00
PÎRGHIE	63005	125	9,00
PÎRGHIE	63006	104	9,00
PÎRGHIE	64113	30	0,25
PIVOT	64135	40	0,30
PÎRGHIE	66003	10	12,00
PÎRGHIE	67002	10	1,00
PÎRGHIE	03101	228	1,60
PÎRGHIE	03101-46	1234	1,50
PÎRGHIE	04004	126	8,00
PRESĂ FILETATĂ	89015	1400	0,30
PIULIȚĂ	89291	800	0,30
ROTIȚĂ	07007	2	10,00
ROTIȚĂ	07008	2	10,00
RESORT	07015	5	3,00
ROATĂ	33102	130	21,00
RACORD	34114	20	0,20
ROTIȚĂ	38003	150	1,50
ROATĂ TRANSMISIE	38104	100	12,00
ROATĂ CLICHET	61113	153	9,00
ROLĂ	62001	570	9,00
ROLĂ	62002	500	11,00
RESORT	63116	253	0,20
RACORD	67104	2	3,00
REȚINĂTOR	68003	34	10,00
SUPORT	01148	100	30,00
ȘTIFT	01151	620	0,10
SUPORT PÎRGHIE	01158	54	60,00
SUPORT	03003	40	1,00
SEGMENT	03007	40	100,00
SÎRMĂ	03148	110	1,60
SUPORT	03155	50	1,50
ȘURUB	03168	90	0,25
ȘTIFT	04115	87	1,50
ȘTIFT	04119	82	1,50
SUPORT	05012	63	7,00
SUPORT	06010	33	7,00
ȘURUB	08111	85	0,20
ȘURUB	09104	70	0,50
SUPORT TAMPON	10138	920	1,60
ȘURUB	10140	130	0,20
SUPORT	13010	20	14,00
SUPORT	18001	48	7,00
SUPORT	18002	38	7,00
ȘURUB	31106	110	0,20
ȘTIFT	31112	89	0,20
SUSȚINĂTOR	31123	25	1,50
ȘURUB	31130	260	0,20
ȘTIFT	33110	105	1,50
ȘURUB	33119	60	0,25
ȘURUB	33135	90	0,50
ȘURUB	36105	40	0,20
SUI	61002	40	70,00
ȘTIFT	61115	313	3,00
ȘURUB FIXARE	61116	90	0,50
SUPORT ROLĂ	62102	12	3,50
SUPORT ROLĂ	62103	12	3,00
SUPORT	62117	60	7,00
ȘTIFT	64104	32	0,25
ȘURUB	64129	30	0,20
SANIE	66153	3	15,00
SCALĂ FIXARE	66328	10	10,00
TIJE	01147	50	0,25
TIJE	01148	150	0,25
TIJE	03151	655	0,25
TIJE	05004	100	4,00
TIJE	06005	22	4,00
TIJE	10126	20	1,50
TIJE	13006	17	10,00
TIJE	14101	5	0,25
TIJE	14102	15	0,25
TIJE	18125	10	1,00
TIJE	33115	60	3,00
TIJE	65008	4	5,00
TIJE	66743	10	15,00
TASTĂ	13001	90	5,00
TAMBUR	38101	14	2,00
TUB	61127	10	0,25
TUB	66745	10	10,00
TUB	66746	10	10,00
URECHE	34104	10	1,75
URECHE	13141	230	1,00

CONSUL 1531 - C.S.R.

ARC	01148	240	1,00
ARC	03101	210	20,00
ARC	04116	124	1,80
ARC	05122	140	0,80
ARC	05135	135	1,00
ARC	05136	160	1,50
ARC	05137	155	1,50
ARC	05145	103	1,50
ARC	10106	210	0,80
ARC	31115	275	0,80
ARC	33113	135	2,00
ARC	33122	225	0,80
ARC	33104	120	0,40
ARC	34104	170	0,80
ARC	34109	130	0,80
ARC	34117	140	0,40
ARC	61116	145	0,80
ARC	62107	135	2,50
ARC	62109	103	0,80
ARC	64108	110	0,80
AMBREIAJ	61004	103	2,50
AX	61112	47	8,00
AX	02146	211	4,00
AX	05017	82	6,00
AX	05018	84	6,00
AX	06001	34	20,00
BLOCAJ	02151	84	6,00
BRAȚ	03003	53	4,00
BRAȚ	04001	32	9,00
BARĂ	04002	36	4,00
BRAȚ	05007	43	6,00
BRAȚ	67004	50	5,00
BRAȚ	31106	102	2,00
BALANSIER	64002	8	12,00
BALANSIER	05013	29	6,00
BALANSIER	33107	311	7,00
BUTON SUL	61002	93	5,00
BUTON SUL	61003	74	5,00
CLICHET	05108	93	2,00
CLICHET	05107	110	2,00
CLICHET	33003	250	13,00
CLICHET	33005	256	6,00
CLICHET	33011	197	7,00
CLICHET	64107	62	3,00
CREMALIERĂ	65101	13	13,00
CARCASĂ	67005	120	4,70
ELIBERATOR	34118	15	1,00
ELIBERATOR	62101	15	9,00
FURCĂ	31112	82	2,00
FIXĂTOR	63001	18	25,00
FIXĂTOR	64113	37	5,00
GHIDAJ	02147	76	13,00
MANETĂ	64104	31	13,00
MANETĂ	65103	17	5,00
MARGINAL	66001	10	6,00
OPRITOR	07109	112	1,00
OPRITOR	34106	60	1,50
PÎRGHIE	01102	204	2,00
PÎRGHIE	01102	383	2,00
PÎRGHIE	02101	4159	2,00
PLACĂ	31116	145	0,40
PÎRGHIE	62106	25	4,00
PLACĂ	10103	20	13,00
RESORT	03110	155	0,40
RONDEA	31108	185	0,40
ROATA	61109	47	1,00
ROLĂ FAȚĂ	62001	221	7,00
ROLĂ SPATE	62002	183	7,00
SUPORT	01101	9	60,00
SUPORT	02145	52	30,00
SUPORT	05003	20	20,00
SUPORT	05004	12	20,00
SUPORT	05011	53	7,00
SUPORT	06003	57	8,00
SUPORT	07001	88	6,00
SUPORT	31002	88	8,00
SILON	32105	95	1,00
ȘURUB	33106	237	1,00
ȘURUB	33112	90	1,00
ȘURUB	61114	175	0,40
ȘURUB	64106	52	3,00
SAIBĂ	33120	150	0,40
SUPORT	34002	35	7,00
SUI	61001	276	50,00
SUPORT	62004	44	12,00
VERGEA	01174	1015	1,00
VERGEA	06105	135	0,80
VERGEA	07102	132	1,00
VERGEA	07104	104	1,00
VERGEA	08104	132	0,80

CONSUL 1533 - C.S.R.

ARC	13248	90	7,00
CAPAC SUPERIOR	—	10	40,00
CAPAC INFERIOR	—	10	50,00
CARCASĂ	2721	44	30,00
PÎRGHIE	41211	75	4,00
PÎRGHIE	16206	60	1,00

Lectura deschisă*)

Recentul volum „Lecturi și rocade", semnat de Mihai Ungheanu, probează încă o dată vocația sa de critic al prozei. Se impun în primul rînd articolele despre Sadoveanu, autor spre care se îndreaptă constant atenția exegetului. Demersul se desfășoară pe două linii de forță ; pe de o parte, opere cunoscute, considerate de mult timp clasate, sînt descoperite cu un ochi proaspăt („Însemnările lui Neculai Manea", „Neamul Șoimăreștilor") iar pe de alta, romane periferice („Apa morților") sînt integrate albiei tematice majore.

În proza de tinerețe a lui Sadoveanu, criticul detectează obsesii dostoievskiene, vizibile mai ales în romanul cu caracter oarecum experimental în epocă, „Însemnările lui Neculai Manea". Care ar fi motivele ce îl apropie în plan strict tematic și nu valoric, de proza marelui romancier rus ? : **„Suferință", durere, umilință, oameni neînsemnați,** sînt cuvintele ce revin des sub condeiul scriitorului și ne trimit la opera lui Dostoievski, pe care Sadoveanu a cunoscut-o și din care a făcut chiar traduceri" (p. 92). Dar tot Mihai Ungheanu subliniază faptul că este vorba de un dostoievskianism cunoscut dar nu și asimilat. Dealtfel, între opera de maturitate a lui Sadoveanu, tutelată de o înțelepciune catarctică, și „demonii" existențiali ai lui Dostoievski (vezi Camus – „Mitul lui Sisif") se cască un abis de netrecut. Dar revelarea acestei obsesii din tinerețe deschide o poartă îndrăzneață în zidul de prejudecăți, cu care o critică didactică, comodă a înconjurat opera sadoveniană. O analiză pertinentă dezvăluie în „Apa morților" prefigurarea unei teme axiale, relația sacru-profan –, mai exact spus, în cazul de față degradarea și profanarea mitului într-o lume a vidului caragialesc ;

Citit de Mihai Ungheanu, **„Neamul Șoimăreștilor"** este aproape alt roman. Pusă în ecuația sacru-profan, narațiunea de aventuri și romanul social sînt subordonate unei structuri mitice. Adevărata temă a cărții este supunerea și integrarea înstrăinatului (Tudor Șoimaru) în tiparele ritualice ale colectivității strămoșești (satul natal). În sprijinul acestei teze criticul aduce o observație de subtilitate : **Neamul Șoimăreștilor** este apoi primul roman în care morții poruncesc celor vii". Ceea ce îl îndreptățește să vadă în această scriere „un preludiu" al Baltagului. În ultimii ani, Sadoveanu a revenit în atenția criticii și multe studii meritorii s-au ocupat de aspecte parțiale, între ele înscriindu-se și contribuțiile mai sus comentate. Dar prin darul de a surprinde amănuntul semnificativ, și de a-l integra apoi unui focar „utopie", văd în Mihai Ungheanu pe unul motivematic central real și nu inventat dintre criticii de azi, nu prea numeroși, capabil de a realiza mult așteptata sinteză asupra operei sadoveniene. De o interpretare comprehensivă se bucură și proza Hortensiei Papadat-Bengescu, unde se insistă cu precădere asupra modernității formulei dar și materiei romanești evident între coordonatele romanului românesc interbelic. Comentariile despre volumul al douăzeci și cincilea din seria de Opere – T. Arghezi ca și despre jurnalul lui Octav Șuluțiu sînt cam sumare, în schimb cele despre George Călinescu, teoretician al romanului și publicistica literară a lui Ion Vinea, trezesc din nou interesul. Ne exprimăm doar regretul că secțiunea dedicată prozei nu a fost mai consistentă cantitativ, chiar și în articole de genul „Lecturi și rocade" în care subiectul este tratat într-o manieră eseistică mai liberă, mai imaginativă.

Partea a doua a volumului „Cărți și revizuiri" cuprinde articole de „critică" a criticii. De astă dată, polemistul incomod este substituit, dar fără a renunța la **judecata critică** de un spirit deschis spre cercetarea literară modernă.

Mihai Ungheanu caută să evidențieze la fiecare autor investigat, punctul de vedere nou asupra operei ca și metodologia critică, Al. Călinescu, I. Constantinescu, Lucian Raicu, Doina Curticăpeanu, Valeriu Cristea, Ion Caraion, Edgar Papu (ale cărui exagerări protocronice, în pofida ideii generoase, din cartea „Din clasicii noștri", ar fi trebuit totuși amendate) etc., nume aparținînd unor **generații diferite** și formații critice diferite se constituie toți și într-un front comun prin încercarea de **recitire,** a literaturii române vechi sau moderne, cu o instrumentație critică aplicată, depășind impresionismul și tonul enunțiativ. M. Ungheanu oprindu-se programatic asupra unor astfel de cărți, reușește să demonstreze implicit (ar fi fost de dorit și explicit !) faptul că în critica noastră s-a produs treptat o **mutație de concepție,** care nu poate fi decît favorabilă receptării literaturii. Chiar autorul, fără a adera la „litera" noii critici, o practică atunci cînd subiectul este adecvat, în „spiritul" ei, prin atenția acordată literaturității textului, valențelor și motivelor interne.

Cred că în urma acestor solide exerciții și preliminarii de lectură și apelînd cu mai multă încredere la aparatul teoretic și analitic al cercetării literare moderne, pentru Mihai Ungheanu a sosit momentul cardinal al sintezelor, între care, repet, aștept cu legitim interes un „Sadoveanu" purtînd semnătura sa.

PAUL DUGNEANU

* Mihai Ungheanu — Lecturi și rocade — Cartea Românească, 1978.

Paragrafe*)

3 PARAGRAFE PENTRU Paradă (Paradă, Sonet, Son net)

Ca mai toate cuvintele care încep cu **para-,** parada (poetului) – dar și paragraful (cititorului) – e un apotrop : figură a fugii, a deturnării, devierii, apărării, a parării. Aici **Parada** parează **(parare,** vb. lat. : a lua toate măsurile de apărare, a dispune, a aranja, a evita, a deturna. Dar și : a împodobi, a înfrumuseța, a orna). **Parada,** în dubla bandă a cuvîntului : **parapet** și **parură. Parada** – ceremonial (poetic) strategic, trecere în revistă (în pagină) a trupelor, a tropilor, de fapt, care defilează dinaintea privitorului și ascultătorului. O paradă care înșală, căci desfășurarea tropilor, de-filarea lor, e doar o stratagemă. „La parade se tient toujours derrière" (J. Genet). În față, la (prima) vedere e doar **parodia.**

După citirea întregii cărți, se va putea vedea însă că **Parada** e în fond o **paradigmă :** un model al **Șalului...,** ale cărui figuri sînt anunțate încă de la început. Tropi ce defilează în paradă : paragrame, paranteze, paralogii, paronomasii, paralelisme. Prin această paradă care deschide scena (circulară) a spectacolului, **Șalul...** e (și) o **paradoxă.** El circulă, cu alte cuvinte, împotriva părerii comune (despre poezie).

Deschizînd (și închizînd apoi) cartea, **Parada** se prezintă, de fapt, ca o poetică implicită, ca un comentariu (aplicat) despre lucrarea cuvintelor. Fiind așadar (și) un discurs **despre** poezie, **Parada** este un meta-limbaj. „Iar ceea ce exhibă apoi golurile limbajului, pronunțînd nepronunțatul – din nou parada ca metalimbaj – simulează prezentarea, lasă bule ori bugle, coloane de aer în corp... Agonia limbajului e deci structural interminabilă. Ca efort și efect, însă. Metalimbajul e viața limbajului : el bate mereu din aripi. stîrnind aerul, asemeni păsării prinse-n laț..." (J. Derrida, **Glas,** 148).

NICOLAE POPA : Lumina din fereastră

3 PARAGRAFE PENTRU Tautofonii (sau tentativa de-a suprima (nepe-depsit) aerul dintre cuvinte)

Reluare : „... stîrnind aerul, asemeni păsării prinse-n laț". Stîrnind (ori suprimînd) aerul dintre sonuri (și albul dintre litere), poetul, prins în lațul propriului șal, modelează și modulează după însuși suflul său o nouă prozodie. Ea seamănă cu o mare orchestrație. Căci „oricine poate să-și dureze cu jocu-i propriu și auzul său un instrument, de cum suflă, îl atinge într-o doară sau îl lovește cu știință" (Stéphane Mallarmé, **Igitur,** în traducerea lui Șerban Foarță). „Într-o doară", dar mai ales aici, în **Tautofonii, cu știința** instrumentului numit orgă. „O simplă adiere face..." ca tuburile orgii să vibreze spre a naște-o muzică lichidă. Prin știința scrierii sonurilor în cifru melodic, **Șarpele...** e, de aceea, o **organografie,** în care „cuvintele, de la sine, își exaltă, din multele lor fațete, una, recunoscută, cea mai rară ori prețioasă pentru spirit, centru de indecizie vibratorie (Mallarmé, **Igitur).**

Într-o orgie verbală (orgia fiind, la începuturi, un ceremonial întru celebrarea misterului), prin paravanele de alb (dintre litere) ori prin cele de aer (dintre sonuri), cuvintele se unesc și se despart, tandru sau brutal : „... Parfumurile unor crinoline par fumurile unor crini ! O, line par fumurile unor crinoline..." **(Placă (puțin) defectă).** Unindu-se și despărțindu-se, spre-a se reuni apoi, cuvintele se devoră unele pe altele, asemeni șarpelui ce vrea să-și muște coada. Sunete ce își răspund, **Tautofoniile** sînt de fapt **tautopatii :** „sensuri reflectate" (Ch. Bailly, **Dictionnaire grec-français,** p. 1902), născute din „același pathos".

„Sonus lucis simia est", scrie la 1650 Athanasius Kircher în **Musurgia universalis sive Ars Magna Consoni et Dissoni,** în cartea reflexelor, numită **Echonica.** Sonurile, asemeni luminii, își răspund unul altuia. Se uită unul în altul, spre-a se uita pe sine. Construită cu știința (cu arta) reflexelor, care începe de la inveliș, de la cele două coperți în oglindă, **Șalul...** e, ea însăși, cartea-șarpe, eșarpă, laț, șal, văl.

3 PARAGRAFE PENTRU Scrisori (mai mult decît) deschise

„Ei bine, e, dealtfel, ceea ce fac, aici, eu însumi : urzind, bătînd, de-a lungul și în lat, în strînse, de(n)se linii, o țesătură de cuvinte, pe canavaua albă, negre : șalul (meu) strîmt, ca o greșală".

Șarpele... e atunci o metaforă textilă. Metafora țesăturii, a texturii, a textului circular, total, mult rîvnit, lînă de aur, **erion,** văl neterminat, de fapt, niciodată, care se țese, asemeni pînzei de paianjen din propria-i substanță, dizolvîndu-l pe cel ce o fabrică în secrețiile constructive ale pînzei sale. „Dacă ne-ar place neologismele, am putea numi teoria textului **o hyphologie (hyphos** fiind țeserea însăși și, așijderi, pînza păianjenului)", (R. Barthes, **Le plaisir du texte,** 101). Nu altceva se va putea citi în **Șarpele...** : „... mai curînd, Arachné (oribilul paianjen) e cea sub semnul căreia stăm noi – urzindu-și, ea, din propria-i substanță, jur împrejuru-i, pînze febrile și alegre : șalul radial (al ei), ca o greșală" (p. 32).

Pînza se țese în taină prin acel instrument – organ(on) modulat după plac, „centru de indecizie vibratorie" : glota, **vălul** palatului care, la o simplă adiere face să vibreze coloanele de aer dintre cuvinte, rotindu-le la nesfîrșit. **Glossa.**

Limba. Ea face să alunece toate cuvintele pe o suprafață netedă ca o oglindă, în care, uitîndu-se, textul întreg își dezvăluie propria textură circulară : un palindrom perfect, **„perpetuum mobile** -ntre (nobile) oglinzi : un **rar,** un **rotitor, la bal, vals slav"** (p. 35).

3 PARAGRAFE PENTRU Antistrofă

(ce încheie, în oglindă, Parada), scrise, prin transcriere, cu înseși cuvintele poetului

„Rosine, Edith, Alice : adore-i
șalul, eșarpele de lux...
...Șalul e șarpele de lux, roz, inedit,
al Isadorei !"

ADRIANA BABEȚI

* Asumat fiind riscul, iată transcrierea a ceea ce se cheamă, după J. Derrida, asterisc : „El ridică vălul, la chemarea unei note ce nu trebuie să vă arunce în trapa unei antonimii sau antinomii, ci, dimpotrivă, să vă dezvăluie ce anume naște nesfîrșita, fremătînda mișcare a cuvintelor". Nota (autorului). Paragrafele au fost, urmîndu-și etimologia, scrieri alături, laterale, în marginea unei cărți despre care nu se poate scrie o CRONICĂ propriu-zisă (care denotă spre a da apoi o notă, descrie și decernează calificative, semnînd, de fapt, actul de deces al cărții). O carte unicat, de nedescris, **în care** (în maniera căreia) se poate cel mult vorbi, printr-un plagiat deznădăjduit. Paragrafele au fost, de fapt, scrieri **en écharpe,** străbătînd de la un cap la altul, învăluind și dezvăluind **Șarpele, eșarpele Isadorei** (Șerban Foarță, Editura **Litera, 1978).**

Relieful lecturii

Cuvîntul devenit imagine artistică își actualizează forța expresivă dincolo de rețeaua semantică în care este angrenat, tocmai prin materialitatea semnificantului. Sensul adînc al acestei consubstanțialități dintre semnificat și semnificant se dezvăluie, de obicei, în planul lecturii, prin distingerea unei periodicități percepute : **ritmul,** nu numai ca o succesiune de structuri sonore regulate, ci și ca fenomen sintactic. Pornind de la această constatare, P. F. Baum (în **The other harmony of prose. An essay in English prose rhythm,** Duke University Press, U.S.A., 1952, p. 74) arăta că repetițiile și paralelismul sintactic sînt forme potențiale de ritm. Celelalte elemente ritmice pot să completeze imaginea, spune autorul, dar ceea ce trebuie accentuat este faptul că o construcție paralelă, repetată, în mod evident, e începutul ritmului prozei artistice.

Exemplul cel mai frecvent de ritm realizat prin mijloace sintactice îl constituie fraza construită simetric, pe baza aceluiași tip de propoziții, de pildă, **principale și atributive :** „Dragu-mi era satul nostru, cu Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul, în care se oglindește Cetatea Neamțului de atîtea veacuri. Dragi-mi erau tata și mama, frații și surorile și băieții satului cu care în zilele geroase de iarnă mă desfătam pe ghiață și la săniuș, iar vara în zilele de sărbători, cîntînd și chiuind, cutreieram dumbrăvile și luncile umbroase, prundul cu știoalnele, țarinile cu holdele, cîmpul cu florile și mîndrele dealuri, de după cari-mi zîmbeau zorile în zburdălnicia lor" (Ion Creangă, **Amintiri din copilărie).** Se creează astfel un echilibru între **propozițiile principale : „Dragu-mi era satul..." ; „Dragi-mi erau tata și mama..." ; „iar vara... cutreieram..." și determinantele lor atributive :** „în care se oglindește..": „cu care în zilele geroase... mă desfătam" ; „de după cari-mi zîmbeau zorile...". fapt accentuat și prin reluarea aceluiași element introductiv : pronumele relativ **care,** precedat de cîte o prepoziție. Lectorul avertizat observă însă că efectul ritmic al textului implică și alte asociații, cum ar fi **sintagmele paralele** realizate mai întîi, prin legătura impusă de conjunctia **și : „tata și mama" : „frații și surorile".** structura sintactică binară identică fiind dublată de cea morfologică : **(substantiv articulat cu articol hotărît / substantiv articulat cu articol hotărît).** În exemplul următor : „cîntînd și chiuind" structura sintactică și morfologică a elementelor este, de asemenea, identică, : **două elemente predicative suplimentare** exprimate prin cîte **un gerunziu.** Efectul ritmic este întregit și prin antepunerea lor **verbului regent (: cutreieram).** Grupurile binare : „prundul cu știoalnele" : „țarinile cu holdele" ; „cîmpul cu florile" cu structura : **complement direct / atribut substantival prepozițional** se individualizează în același mod, numai finalul fragmentului : „și mîndrele dealuri", prin **inversiunea poetică** realizată **(adjectiv / substantiv determinat)** se abate de la topica normală de pînă atunci, adîncind ritmul poetic al fragmentului. **Ritmul frazei** este subliniat și prin faptul că toate aceste **sintagme paralele** sînt unități sonore a căror individualitate este dată de semnele de punctuație despărțitoare. Structura sintactică binară este marcată, în speță, și de așezarea **sintagmelor paralele,** în grupuri de cîte două.

Mai interesante sînt cazurile în care ritmul rezultă din combinarea procedeelor pomenite cu repetarea unor sintagme sau **fragmente de propoziții, într-un context mai restrîns sau mai larg. Se formează,** ca atare, **un laitmotiv,** un fel de refren cu o structură aparte, ce creează un anumit ritm : „Fără să știe de ce în mijlocul oamenilor adunați deodată, scrie M. Sadoveanu (: **Neamul Șoimăreștilor),** din toate locuințele satului, în mijlocul glasurilor care întrebau și răspundeau. Cantemir și Birnoavă se simțeau mișcați... toți erau ai unui Șoimaru ; dar unul era Gavril a lui Ion a lui Vasile Neculai Șoimaru ; altul era Grozav a lui Dumitru a lui Matei Neculai Șoimaru : alții se trăgeau dintr-un Vasile, alții dintr-un Mihai" unde sintagma refren **în mijlocul..** urmată de **un substantiv în genitiv (: oamenilor ; glasurilor)** anunță ritmul întregului fragment. Imperfectele **cîntau ; întrebau ; răspundeau** creează o rimă interioară, în frază, ceea ce conferă acesteia o cadență deosebită. O sursă de ritm este în acest caz și figura mult mai gramaticalizată decît anafora, **poliptotonul.** Acesta este realizat prin repetarea **pronumelui nehotărît,** fie prin forme gramaticale diferite : **altul ; alții ;** fie prin folosirea aceleași forme gramaticale, diferind cele lexicale : **toți ; alții.** Ritmul cade de fiecare dată pe **pronume,** acesta fiind favorizat și de corpul lui redus. Situarea în același context a propoziției eliptice din final : „alții dintr-un Mihai" conduce la precipitarea ritmului, spre sfîrșitul frazei.

Este de reținut că pasajele menționate sînt intercalate, de fapt, între altele cu topică normală și grupuri sonore neregulate, ceea ce asigură punerea lor în relief. Interesant este că acestea se află în strînsă legătură cu conținutul liric al mesajului, subliniind, și pe această cale, legătura dintre **semnificat și semnificant.**

DORINA DINCĂ

NIKOLAUS BERWANGER

IN MEMORIAM L.

o cruce de lemn roasă de vinturi și vreme
indicator de localitate dispărut fără urmă
ciini plictisiți și vagabonzi
case cu ferestre fără tocuri
țeste intr-o groapă comună
cireșii se uscă pe crengi
jos in cimpie pomii abia au rodit
lămpi cu petrol inlocuiesc becuri
progresul noi il slăvim
o fotografie de familie in pod
atelierul foto f. riched din linz
unde-i femeia virtuoasă și bărbatul speriat
ghirlande zdrențuite in căminul cultural
șoarecii joacă o polcă
biblioteca sătească zăvorită ca o celulă
nu numai pentru inventar
trag cu indirjire de funia clopotului
apelul meu rămine fără ecou
cimitirul e invadat de iarbă
odihniți-vă-n pace răposați cetățeni din L.
in camera de zi oile se holbează la un cristos
animale răbdătoare oare ce pricepeți voi
un glob și o carte de geografie in curtea școlii
cine-mi arată miine unde L. a fost

OCHI LIMPEZI

dorm fără somnifere
somn lung odihnitor
și cind mă trezesc
in zori de zi
imi frec alene
visul din gene
și simt cum se infiripă
o nouă zi
căreia trebuie să-i privesc
cu ochi limpezi
in ochi

PENTRU CEI CARE VOR SĂ CITEASCĂ

gindiți-vă
inainte de-a vă alege cartea
gindiți-vă
ce carte v-ați ales
gindiți-vă
după ce ați citit-o
gindiți-vă
la tot ce a fost adevărat
și ce doar ficțiune a fost
gindiți-vă
ce s-ar fi putut tăia
fiindcă-i minciună
și tăiați fără milă
gindiți-vă
la ce n-a fost scris
pină la capăt
și incercați singuri
s-o terminați
și
la tot ce apoi mai rămine
meditați mult și bine
dar pastrați-vă părerea
poate
cindva vă e de folos
poate nu
cine știe

MEGAPOLIS '78

blocuri
și numai blocuri
unde sint oamenii
străzi de asfalt
și numai străzi de asfalt
unde sint oamenii
viaducte
și numai viaducte
unde sint oamenii
pasaje subterane
și numai pasaje subterane
unde sint oamenii
mașini
și numai mașini
unde sint oamenii
vitrine
și numai vitrine
unde sint oamenii
reclame luminoase
și numai reclame luminoase
unde sint oamenii
lume
și numai lume
unde sint oamenii

dau foc soarelui
oare se va trezi
omenia

In românește de
ANTON PALFI

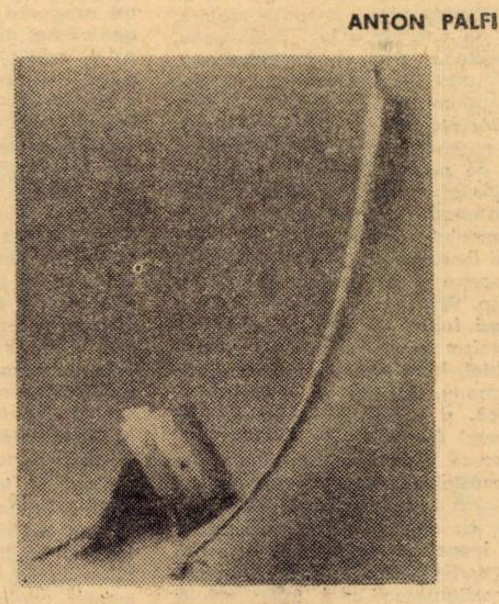

NICOLAE POPA : Bățul și floarea

NICOLAE IOANA

PĂSĂRI CĂZUTE

Sint case in jur și ginduri, păsări căzute,
femeia nu se mai satură
să mă privească,
imi ia in brațe mina lungă. Imi rotește capul
și e vint. Un drum jos
Un obelisc, intunerie
după ziduri
și sint case in jur și ginduri, păsări căzute,
și crește intunericul
după ziduri
după ce femeia a plecat in oraș
crește intunericul după ziduri.

CARTOFII

Aveam totul in casă dar
toată noaptea ne-am răsucit
in viziunile noastre.
Pe fruntea mea sufla un foc de gheață
cum suflă peste chipul ostenit
ligheane cu chipuri de morți.
Sala era plină de frunze ude
și de mere intinse pe brocate ;
simțeam cum putreziciunea in ele urcă
cum un sobol încet inota pe sub casă.
Femei ascundeau mărul sub plete
și sub poale și blestemau
cu gurile rotunde.
Ziua și noaptea mă ascundeam de ele
și frunzele vai, se legănau singure in apus
și ușile se dădeau de perete.
Inăuntru dormeam eu liniștit
și tremurau prin odăi femei
ca niște vase pline cu apă
și in grădină sfredeleau tăcerea
cartofii cintind sub pămint cu bulbi tulburi !

IAR CEASUL DESCHIDE UN OCHI MARE !

Călătorește ceasul prin odaie
apa se intinde in pat
și peste el un cal s-a ridicat
și munții in noapte – se intunecă de ploaie,

și in urma lui e atita tăcere
bate satanic in noapte un ciocan
o trenă de chipuri grele momente cad
chipuri și brațe, iubite ies din cadran
și e tirziu
iar ceasul
inchide un ochi mare
in valuri de cărți și de praf...

AU INCERCAT TREI PICTORI SĂ-MI FACĂ CHIPUL

Au incercat trei pictori să-mi facă chipul
au incercat trei necunoscuți
și pentru că nu erau decit două coli de hirtie
al treilea mi-a tras
pe partea opusă conturul.

Au incercat trei pictori să-mi facă chipul
trei umbre care au dispărut in beznă

Eu cu pumnul la falcă am stat
aveam dureri de cap, nu aveam
bani de dat celor trei umbre
care și-au sorbit in tăcere
cafeaua,
bezna,
vinul
și apoi s-au ridicat și-au plecat . .
spre orașul necunoscut,
plin de aur și de-profeți

Au incercat trei pictori să-mi facă chipul
trei umbre care au dispărut in beznă !

MONICA ROHAN

ERA ORA CIND VINTUL...

Era ora cind imi pieptănam
algele din păr.
Nimeni nu aflase unde l-am
ascuns pe Chopin.
Marea iși clipea tot mai rar
valurile. Pe salcimi pilpiia
fosforescența albă a flori-
lor.
Era ora cind vintul luneca
indrăgostit prin păsări. Lu-
na descoperise omul. Și se
topea luna, in picături ine-
gale, pe clapele visului.

CINTEC DE PRIMĂVARĂ ȘI FLORI ROȘII

Vin fete cu părul roșu
vin fete cu mușețel in păr
și vin păsări
mi-am uitat un pieptăn de jad
in griul proaspăt
și ploile i-au schimbat lucirea
și numele
ceea ce nu vei ințelege
va fi linia palmei mele
și poate copacul acela
de care nu-ți poți aminti
Ce amară-i țărina
dar ce cald și curat inflorită
Și din nou vin fecioare
cu imense margarete pe brațe
vin stoluri de păsări
cimpia miroase a primăvară
și-i atit de roșu cerul
macii atit de roșii
clipele atit de inalte
dar iată că incepe
un alt cintec
ceea ce tu nu poți ințelege
voi fi eu.

televiziune

DUMINICĂ, 24 DECEMBRIE

8,00 Gimnastica la domiciliu. 8,15 Tot înainte ! 9,10 Șoimii patriei. 9,20 „Cărțile junglei". Episodul 18. 9,45 Pentru căminul Dvs. 10,00 Viața satului. 11,15 De strajă patriei. 13,15 Telex. 13,20 Album duminical. 15,00 Anul sportiv 1978 (retrospectivă în imagini). 16,15 Caleidoscop duminical. 16,45 Premieră în largul mării — documentar. 16,55 Slalom printre melodii. 17,15 Șah-mat în ... 15 minute ! 17,30 Film serial : „Linia maritimă Onedin". Ultimul episod. 18,40 Micul ecran pentru cei mici. 19,00 Telejurnal. 19,15 Reportaj de scriitor. 19,35 Varietăți. 20,30 Film artistic : „Notre Dame de Paris". Premieră TV. Producție franco-italiană. 22,15 Telejurnal.

LUNI, 25 DECEMBRIE

16,00 Telex. Emisiune în limba maghiară. 16,05 Telerevista politică și economică. 17,05 Colegium — emisiune despre și pentru școlari. 17,50 Caravana muzicală. 19,05 La Mălini — lingă apa Moldavei. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Întrecerea socialistă la orele bilanțului. 20,05 Reportaj TV. 20,25 Roman-foileton : „Putere fără glorie". Episodul 18. 21,15 Orizont tehnico-științific. 21,35 O artă pe măsura timpului nostru (IV). 21,50 Muzică populară. 22,15 Telejurnal. 22,30 Închiderea programului.

MARȚI, 26 DECEMBRIE

9,00 — 11,45 Program de dimineață. 17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă engleză. 17,45 Pagini din muzica românească. 18,10 Lecții TV. pentru lucrătorii din agricultură. 18,35 Cîntec de viață nouă. 19,00 Întrebări și răspunsuri. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Întrecerea socialistă la orele bilanțului. 20,05 Patrie, Liberă ! 20,15 Anul 1978 sub semnul Noii Calități. 20,30 Seară de teatru : „Marele soldat" de Dan Tărchilă. Premieră TV. 21,55 Muzică ușoară. 22,15 Telejurnal.

MIERCURI, 27 DECEMBRIE

9,00 — 10,20 Program de dimineață. 17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă rusă. 17,45 Tragerea pronoexpres. 17,55 Din țările socialiste. 18,05 Atenție la ... neatenție ! 18,20 Melodii populare. 18,35 Telecronica pentru pionieri. 18,50 Calitatea muncii și calitatea vieții în 1978. 19,05 Siderurgiștii cîntă Republica. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 19,50 Întrecerea socialistă la orele bilanțului. 20,05 Ancheta TV. 20,30 Telecinemateca. Ciclul : „Ecranizări după opere literare" : „Ivanhoe". Premieră pe țară (englez). 22,15 Telejurnal.

JOI, 28 DECEMBRIE

17,00 Telex. 17,05 Teleșcoală. 17,25 Curs de limbă germană. 17,45 La volan. 18,00 Reportaj pe glob. 18,20 Pentru timpul Dvs. liber vă recomandăm ... 18,35 Din cartea naturii „Trofeul". 19,05 „Sindbad marinarul". Episodul 18. 19,30 Telejurnal. 20,00 Întrecerea socialistă la orele bilanțului. 20,15 Anchetă TV. 20,45 În Maramureș taragotul are un nume propriu. 21,00 Reportaj de scriitor. 21,20 Pagini de vitejie. 21,45 Anul politic intern. 22,15 Telejurnal.

VINERI, 29 DECEMBRIE

9,00 — 11,55 Program de dimineață. 17,00 Telex. Emisiune în limba germană. 17,05 Strins uniți în jurul partidului. 17,20 Anii Republicii, anii progresului și bunăstării întregului popor. 17,40 Fericire, viață lungă. 18,00 Răsună muzica. 19,00 Rezultatele tragerii loto. 19,05 Școala românească pe noi coordonate. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Întrecerea socialistă la orele bilanțului. 20,15 Reportaj TV. 20,35 Imn pentru Stema Republicii. 21,45 România Socialistă militantă activă pentru o lume a păcii și colaborării. 22,15 Telejurnal.

SÎMBĂTĂ, 30 DECEMBRIE

13,00 Telex. 13,05 Melodii populare. 13,25 Satul de azi, orașul de miine. 13,45 Concert de prînz. 14,25 Corespondenții județeni transmit... 14,40 Versuri pentru Republică. 15,00 Anul sportiv 1978. 16,20 Tragerea de amortizare ADAS. 16,30 Agendă culturală. 17,00 Documentar TV. 17,20 Cutezători spre viitor. 18,35 „Anii de aur ai comediei". 19,30 Telejurnal. 20,10 Anchetă TV. 20,40 Pentru tine țara mea — spectacol cu public susținut la Clubul Uzinelor Republica. 21,30 Film serial : „Om bogat, om sărac". Episodul 29. 22,20 Telejurnal. Sport.

PAUL EUGEN BANCIU

JOILE IEPELOR*)

CEA A PAPARUDEI... Ungerea lui Vasile in fruntea obștei nu se terminase cu o petrecere la care să participe intregul sat, ci numai cu două gituri de țuică trase-n grabă de fiecare dintre bărbații care se aflau in Ciulpău, fără să fi știut unul de celălalt. Primul nod de circiumă avea să se pornească intr-o zi de miercuri seara, după două săptămini in care nu picase strop de apă, la casa străinului. Erau de față Vasile, morarul, dascălul și Mihai a lui Cure, adus cu de-a sila de străin. Pina pe la nouă seara vorbiseră pe rind, apoi perechi și in cele din urmă, toți deodată. Pe la zece nu mai aveau ce să-și spună. Atunci străinul părăsi lavița pe care stătuse, trecu in mijlocul camerei și incepu o poveste de-a lui :

*

„...De ce crezi tu că lumea e numai viața ta și a celor pe care-i cunoști, că-i doar atit cit ai umblat și ai văzut ? Asta-i un pas, primul, cind apuci să te uiți la cele peste care ai trecut ca noi, cindva la MARTA, luntrea aceea tăiată in două de o linie albă peste care n-avea voie (avea, n-o oprea nimeni), să treacă apa. Al doilea pas, e cind ajungi să te-ntrebi : de ce cred eu că lumea și rostul meu pe pămint sint cumpărăturile pe care le-am făcut la iarmaroc, plăcerile cu femei și celelalte, cu vin... Al treilea, cind spui : de ce să cred că rostul este ceva anume : o casă de pescari acoperită cu scoici de lut roșu înăuntrul căreia arde un foc pe care-i pus un ceaun, și femeia de lingă sobă și patul in care, vinat de prostia din tine, ți-ai făcut copiii ! O casă, o cămăruță cu trei despărțituri cumpărată de la un grec, cindva, un comerciant sau marinar pe o corabie cu mărfuri scufundată lingă o stincă, mort acolo și mincat de pești, cu banii tăi pentru casă cu tot. Și ți-a rămas o casă care nu e a ta, pentru că nu ai avut tu banii să o cumperi, banii din burta peștilor erau ai femeii tale de la taică-su, hoțul care te cumpărase pentru fiică-sa să-i fi o slugă netrebnică... De ce să-ți dorești bani ? Eu am vrut să-mi cumpăr, după furtuna aceea care ne-a scuipat aproape morți la mal, cind ne-a prins dorința de pămint și frica de el, am vrut să-mi cumpăr ceva care să fie numai al meu... Toate credințele ascund o teamă ; să nu pierzi, să nu fi pierdut. Ne-a fost groază de moarte, deabia după ce ajunseserăm să fim vii. Am inceput să pling, am fugit in poala femeii să-mi ierte păcatele, ca unui copil. Femeia nu știa ce trebuie să-mi ierte, nu eram copilul ei, eram singur, părtaș la lume, părtaș la ceata pescarilor, la bețiile lor de pe uscat, la nefericirea casei mele, la fuga și intoarcerile mele, tot atitea intoarceri cite fugi... Mereu. Părtaș numai, fără să fie nimic al meu, fără să mai simt că sint al cuiva. Pentru pămint și apă eram și nu eram, atit cit voiam eu să mă tem de una sau de cealaltă, pe rind, după cum imi venea să fug spre mare sau spre uscat. După furtuna aceea am invățat, prin spaimă, să fiu singur.

Prietenii mei : Alfeu, Kirhan, Avacum aveau ce aveam și eu.

Plecam, treceau două zile sau trei, apoi ne intoarceam cu MARTA grea de pești morți, muribunzi. Un pintec puhav mișunind de pui morți, frumoși, lucitori, albăstrui, cu ochii incremeniți spre otrova cerului. Ii duceam spre țărm in infernul lor care se numea MARTA. La țărm, femeile ne așteptau cu picioarele in mare și copiii lipiți de fuste. O zi nu făceam altceva decit să turnăm leșurile ude in butoaie de lemn și o alta să ne vedem, aplecați sub greutatea butiilor, cum ni se infundă picioarele in nisip. Duceam morții la cintărit să primim bani pentru ei, să furăm din banii aceia pentru o noapte de circiumă, apoi și din peștele incă nevindut să furăm, pentru femeile și copiii noștri.

După furtună (trecuseră multe peste noi pină la acea furtună) n-am mai intrat la circiumă și banii dosiți i-am ținut in sacul pantalonului. Peste ei am adunat alții să-mi cumpăr ceva al meu și numai al meu, mai crunt decit o beție, ceva de la care să înceapă lumea mea. Intreaga lume pe care o știam nu aveam cum să mi-o cumpăr și nu cred să-mi fi folosit la ceva. Grecul, comerciantul gindea altfel.

Avacum și Kirhan, beau mai departe și se uitau chioriș la mine și la Alfeu care apucase și el să-și dosească bani pentru o barcă. La inceput am vrut și eu o barcă mare, cit MARTA, la care să-i spun LUCANA, să fie numai a mea, să fug peste mare, pină cind voi da de un alt pămint unde... N-aș fi știut să fac altceva decit să-mi caut o femeie, să intru in casa ei, să-i fac copii și să mă leg că am să pescuiesc tot restul vieții pentru ei... Și-apoi o barcă făcea cit toți banii de peste un an. Să-i pot aduna din dijma pe care o luam din banii nevestei mi-ar fi trebuit, am socotit asta, mi-ar fi trebuit zece ani, și atunci, peste zece ani, cind aș fi apărut cu barca, m-ar fi certat cu toții și m-ar fi crezut hoț. Și-apoi, in zece ani puteam să pier, cu bani cu tot, in mare, să-i pun in burta vreunui pește. De ce să-i pun ? Aveam nevoie de ceva al meu, de care să nu știe nimeni, sau cel mult, incă un om... Am mai trecut peste apă in cinci rinduri cu MARTA și am adus-o gata să fete și să ne lepede și pe noi in valuri de plină ce era. Și tot nu știam ce o să fac cu banii și nu mai știam unde să-i ascund să nu-i găsească nimeni, să nu mă prade. M-am socotit : cu banii pe care-i am aș putea să-mi pierd cinci zile și cinci nopți cu fetele de la circiumă, dacă in a patra nu mi-ar veni să mă iau la harță cu vreunul dintre marinarii cei mari, străinii care veneau de pe corăbii, să mă lase mort pe o masă, ori să mă arunce undeva in larg.

Am ghicit, abia atunci am ghicit, că-mi trebuia un loc, unul singur ; și sigur e numai pămintul. Un loc pe pămint, o bucată pe care să o cumpăr și să fie numai a mea. Dar cine să-mi vindă cinci coți de pămint ? Cine-și sparge grădina cu cireși să-ți lase ție un patrat ? Cine-și apreste viile pe șase picioare să-ți vindă ție o bucată ?... Ar fi fost stincile, dar alea erau ale nimănui. Cui să-i plătești pentru o bucată din ele ? Cine să te asigure că-i locul tău ?....

...Kirhan m-a luat intr-o zi, a cincea oară cind ne-am intors, m-a luat să-mi plătească rom, să-mi vină singele in miini să fiu iar om, să nu mă tem de moarte. Am băut, n-am cheltuit, m-am imbătat, i-am povestit (de aceea plătise). Kirhan m-a învățat : Petra, cumpără-ți un loc in țintirim. Cumpără loc, ăla nu ți-l ia nimeni... M-a dus la imam. Nu-mi păsa unde-i bucata de pămint pe care aveam să o cumpăr. Acela mi-a zis : treci la Coran ? Am spus : Nu. A zis : Atunci cum vrei să-ți dau loc in pămintul lui Alah ? I-am spus : O să mor in altă parte ! A zis : Treci la Coran și-ți dau loc sub măslin. Am spus : Dă-mi oriunde, dar să nu trec. Ne-a scos pe amindoi afară și mi-a mai strigat : De ce nu-ți cauți loc in țintirimul ortodox ? Avea dreptate omul, dar nu știa că acolo puteau să mă găsească și nevasta și socrul și copiii. Kirhan m-a văzut cătrănit și s-a intors la popa lor. M-au chemat apoi și pe mine. Acela a zis : Fac asta pentru Kirhan, dar dacă mori, să mori pe apă, și cind intri să dormi sau să te plimbi pe locul tău din țintirim să-ți pui fes. Ai un loc lingă zidul țintirimului cit vei fi viu, cind ai murit locu-i iar al meu !... I-am dat jumătate din banii pe care-i aveam ; cealaltă jumătate am ascuns-o intr-un mușuroi pe bucata mea de pămint.

Intr-o zi Kirhan mi-a spus : Petra, tu ești creștin, pămintul ăsta e al tău și n-ai putut tu să-ți cumperi un loc in el ? Atita bucată avea și Alah in pămintul vostru și tu i-l spurci... L-am injurat in limba lui ca să fiu sigur că pricepe. De atunci n-am mai vorbit despre peticul acela de pămint. Pe mare eram alții. Pe pămint, abia așteptam să ajung la locul meu, să stau intins, mort, să fiu impăcat, cu ochii la mășelele de piatră ale cimitirului turcesc, printre care, zăream năluci albe de femei ce se opreau, să plingă.

Să ințelegi rostul... Mi se părea că m-am mutat in altă lume cu care nu eram părtaș in nimic. Mi-am tras o sfoară intre patru țăruși, apoi, după ce am simțit că am mai mulți bani decit ii trebuie unui om, am rupt semnul, să nu se mai știe că e al meu. Nălucile albe plingeau in lumea lor. Femeia mea știa că după ce vin de pe mare, voi lipsi și se minuna, a doua zi, cind mă intorceam acasă că eram treaz, curat și limpede. Ii intrase in gind că am o femeie, o altă, la care trag peste noapte. Mă căznea cu intrebările, o căzneam cu răspunsurile...

Trebuie să fi venit a zecea oară de peste apă, socotit din ziua in care imi cumpărasem locul pe pămint, (intre timp mi-am semănat acolo un smochin). Era deja toamna, veneau ploile, inghețurile, nopțile lungi și triste de circiumă, acre și reci, in care ne spălam de mirosul de pește și de păcatele noastre de luntrași. Veneau crivățurile și inghețul. Peștii se găteau de nunți. MARTA crăpa de frig și-și scorojea linia albă să ne mintă la primăvară, să se joace cu viața noastră. Iar ne-am imbătat. Kirhan mi-a spus : Ce faci tu, Petra, dacă MARTA-i spartă ? I-am spus : O dreg ! Mi-a spus : Petra, țintirimul nostru e spart in locul cumpărat de tine, spune tu ce să fac să nu se scufunde ? (am tăcut) Il dreg Petra, iți dau banii inapoi și stau eu pe locul ăla !

Ne-am bătut. Cred. Ne-am dus in țintirim către ziuă și ne-am bătut acolo, pe locul care mai era al meu. Mi-am scos banii din mușuroi, am luat și banii lui Kirhan, să-l știu împăcat, și-am vrut să plec pe apă, să urc in barcă și să nu mai intorc capul, pină dincolo de apă. Kirhan m-a ținut de mină, apoi m-a tras după el către o casă.

„O știi pe Salima ?" a spus. O știam, auzisem de ea. „Salima te scapă de toate. Ai bani, ai Salima, ai fericire... Vine iarna, noapte lungă. Salima răbdătoare". M-a dus. Dormea. S-a trezit. I-am dat banii, toți, nu-mi mai păsa. Femeia, să fi avut vreo treizeci și ceva de ani, mi-a spus, a vorbit mai intii ceva cu Kirhan in limba lor apoi mi-a spus : uite patul ăla, cit un loc din țintirim. E al tău. Dacă vrei, vin și eu acolo, dacă nu vrei, nu vin, tu poți să vii cind vrei, e al tău.

Femeia mea credea că am să mă intorc limpede, ca altă dată, să mă pun in prag, să mă vadă, să știe că-s curat. Salima știa să te facă să uiți. Altceva ce-mi trebuia ? Am ajuns să uit, repede. Nu aflasem in zece ani, de la toate femeile din circiumă cite am putut să aflu intr-o singură dimineață de la Salima. Avea gitul lung, buzele mari, noduroase, sinii grei. Cind se punea lingă tine o simțeai cum crește și se lățește cit trupurile a șapte, opt femei să te acopere cu totul să te rupă de lume, să te ascundă intr-un loc știut de ea, să te prăvale spre prăpăstii și să te oprească la vreme deasupra lor, să te mai bucuri de fiecare clipă din viața aceea care ți-a rămas, mai mult decit de toate celelalte pe care le-ai trăit, să vrei să stai acolo, să nu mai pleci, să dormi, să te trezești din nou lingă Salima, de la capăt, val după val. Nici marea cind te inghite, nici talazul cind iți taie simțurile cu sarea lui, nici moartea, cind te iartă, nu-ți pot urni deodată intreg nisipul pielii trupului... Salima făcea cit toată lumea la care fusesem părtaș pină atunci. Dar pe Salima n-o puteai nici iubi nici urî. Știa să nu ierte. Știa că nu poți s-o uiți și se voia uitată... Am jurat a doua zi, ei i-am jurat că n-am s-o mai părăsesc niciodată. Mi-a spus : doar dacă mori acum ! I-am jurat că la primăvară am să-i schimb numele bărcii din MARTA in SALIMA. A spus : dacă o să mai trăiești aici pină la primăvară.

Salima era una dar mi se păruse prea mult pentru două zile. Dacă toate femeile noastre ar fi ca ea – mi-am spus – am muri de foame și sete intr-o săptămină și lumea s-ar termina in zece luni. Sclavi eram oricum...".

*

Urvan luă o ploscă de pe masă și incepu să bea. In vreme ce povestise, fără să fi știut că erau adunați atiția, venise și Maria, coborită in seara aceea de la stină. Se așezase in rind cu ceilalți și ascultase. Străinul n-o văzuse, sau n-o luase in seamă și povestise mai departe ca unor ortaci de singurătate. Urvan se intoarse apoi, spre Mihai să-i spună : „N-am nimic cu tine, nici măcar luntrea prăvăliei n-o mai am și dacă e pină-ntr-acolo, n-am crezut niciodată in catiri... Bea Mihai, bea și du-te acasă, Ciulpăul tău n-are nici o Salima să te duc la ea să te invețe lumea de la capăt sau să mă omor in cuțite cu tine pentru ea...".

Maria se așezase mai la o parte, pentru că l-a văzut pe străin cu fața ostenită și a simțit că are să-și sloboadă sufletul. Anume nu-i stătuse in drum, să nu-l oprească. Ii era greu și ce poate fi mai greu unei femei decit să asculte o poveste despre o altă femeie. Rămase să indure mai departe. Mihai nu plecă iar ceilalți de-abia dacă apucaseră să vadă că e și Maria printre ei. De afară se auzi răzbind vintul. Avea să plouă. Străinul continuă :

★

„...Mi-ai luat casă aici, să am pătratul meu de pămint... Eh, dar astea-s dintr-o altă viață, a altcuiva... Zile duse la fel, in muțenia sfintă a trudei, nopți duse la fel, pe nesomn și sporovăială. Dacă n-ar fi nopțile să sporovăim, să ne desfacem sufletul, am fi ca animalele noastre pe care le minăm din zori peste dealuri... Noroc că vine seara și focul... Salima o fi vreo babă pe undeva, cine știe unde, mincată de rugina scirboasă a sărbătorilor ei, hulită din satul de pescari, căznită să-și cumpere cu toți banii agonisiți vreo cocioabă in port, pe aproape de circiumile pline cu marinari, să bea lingă ei, prin ei, pentru ei... Ce-o fi ajuns să fie lumea aceea cu femeia nimănui : SALIMA ?... Am plecat la vreme să o știu, să o păstrez in mine incă tinără, cit era... ca pe un mort frumos... Tatăl meu ar fi trebuit să aibă astăzi optzeci și nouă de ani. Il știu de douăzeci și șapte. Tata-i un puști, așa a rămas : un puști căruia aș putea să-i fiu eu tată. N-a mai imbătrinit niciodată... Salima ar avea acum cincizeci și ceva de ani. Era mai bătrină ca mine cu cițiva ani. Am trecut și de ea că o știu tot de treizeci și cinci și așa va rămine, mai tinără, din ce în ce mai tinără decit mine, neclintită, să-mi tulbure amintirile cu dor, iar mai tirziu cu ciudă, să mă vadă chinuit... Dacă n-ar fi ei, Salima și tata, tinerii, mereu mai departe de mine și mai de neințeles, n-aș ajunge să-mi urăsc bătrinețea, ceasurile alea pe care nu le aștept pentru că vin singure...

★

(Afară, furia Mogului cutreiera acoperișurile caselor stropind cu perdele de ploaie peretele din spate, in dușmănie, ca un rătăcit nerăbdător, ajuns la ochiul de lumină al unei case...).

★

...Gindurile sau osteneala mă fac să văd iar cite se pot intimpla și pe alea nu le pot scoate din mine acum... Le vine vremea, ca atunci cind știi că trebuie să ieși cu barca și năvoadele. Nici Salima nu putea să priceapă asta...

Dimineața, cind rămineam la ea după o noapte in care ajungea să mă știe sluga ei, copilul ei, bărbatul ei, ciinele ei de pază, o noapte in care se incredința că aș putea să fiu sau să nu mai fiu dacă ar fi vrut ea, dimineața mă sculam tulbure și-i spuneam : Plec ! Trebuie să plec pe mare, la pești, orice s-ar intimpla !... Salima striga : Iți dau eu banii, iți cumpăr dinainte toți peștii pe care i-ai prinde !... Nu-i puteam spune nimic, plecam mut, ca ajuns in sminteală, coboram spre țărm, vedeam pata roșietică de peste mare. Ii auzeam pe Avacum, Alfeu, Kirhan venind muți. Ii vedeam pe ceilalți pescari furnicărind in jurul lotcilor. Mă simțeam plutind deasupra sărăturii apei și incepeam să cint. Nu poți vorbi cind ai de muncit cu brațele și-atunci ca să-ți poți lega gindurile, cinți. Cinți un cintec știut, unul și același, nici vesel nici trist, nici monoton, nici rupt, un cintec care are scris in fuga sunetelor lui ordinea mișcărilor miinii tale, să nu te-ncurci, să nu greșești, să nu te temi, să nu uiți nici o fringhie și nici o cange, să iei tot ce iți trebuie pe mare : și apă și pești afumați, să ai tutun și amnar, să-ți iei sacul de ploaie și să le pui pe toate una peste alta intr-un colț al bărcii, întotdeauna la fel... Asta era rostul cîntecului ; și să uit de Salima. Uitam... Ortacii mei cintau nu vorbeau unul cu celălalt. Știam că asta ne va aduce noroc la pescuit și că ne vom intoarce vii și cu MARTA plină de pește... Salima nu putea să priceapă...

Prima oară cind am lăsat-o, m-a urmărit din prag de parcă ar fi fost femeia mea și mi-a strigat : Ești ca și ceilalți !... Nu-mi pasă de vorbele ei... După două zile și două nopți, cind m-am intors m-a ținut in prag și mi-a zis : Petra, eu nu-s petecul tău de pămint din țintirim, să știi ! Te las să intri doar dacă nu mai pleci. Trebuia să intru, imi cumpărasem locul acela și incă mai credeam că n-am să-l părăsesc... O noapte, o zi și o altă noapte, atita dura jurămintul meu. In a doua dimineață, plecam. Trebuia să plec și atunci credeam că nu am să mă mai intorc niciodată la Salima, să fiu pus să jur strimb... Și iar, alte două, trei zile cit ajungeam cu peștele la țărm și-l vindeam și trimiteam banii nevestii-mi să-și crească copiii. Imi opream din ei, de fiecare dată, dar nu mai mult ca înainte. Pe aceia, ultimii, ii dădeam Salimei. Femeia-i punea pe o scindură, lingă vatră, să văd că-i prisosesc. Poate in felul acesta voia să mă învețe să o deosebesc de petecul de pămint cumpărat cindva in țintirim. Nu mă iubea, dar avea vreme să arate că știe, mai bine decit mine să se țină de o regulă și-un ințeles... De ce să povestesc ?...".

★

Urvan trecu pe lingă Maria fără să o ia in seamă, incepu să umble prin pintecul de tablă și arcuri al gramofonului, să-l facă să-și miște cintecul, singurul pe care-l știa, vesel și rupt ca orice marș de război... Ii prinse ritmul cu picioarele și-și ridică brațele spre tavan, acoperind cu umbra lui treisferturi de cameră. Ceilalți il priveau uimiți, mai departe. Urvan o descoperi pe Maria și-i strigă : „Hai să jucăm ! Acuși vom pleca spre Colții Fierii, unde-i ințepenită corabia... He, he, ai auzit tu de cambulă ? E o plăcintă cu amindoi ochii pe-o parte. Trăiește-n fundul mărilor... Și noi sintem niște plăcinte in dimineața asta... Ai auzit de corali ? Sint niște pietre, case din piatră puse in mare. Mi-am cumpărat odată unul pe o sticlă de rom... Plăcinte sintem, dar numai pină la ziuă. Atunci ni se va stringe trupul, iar ochii ni se vor așeza pe două părți, ca la toți peștii...".

★

(Mogu lovea cu valuri de ploaie in lemnele casei, iar și iar, ca o limbă de apă in clopotul bărcii).

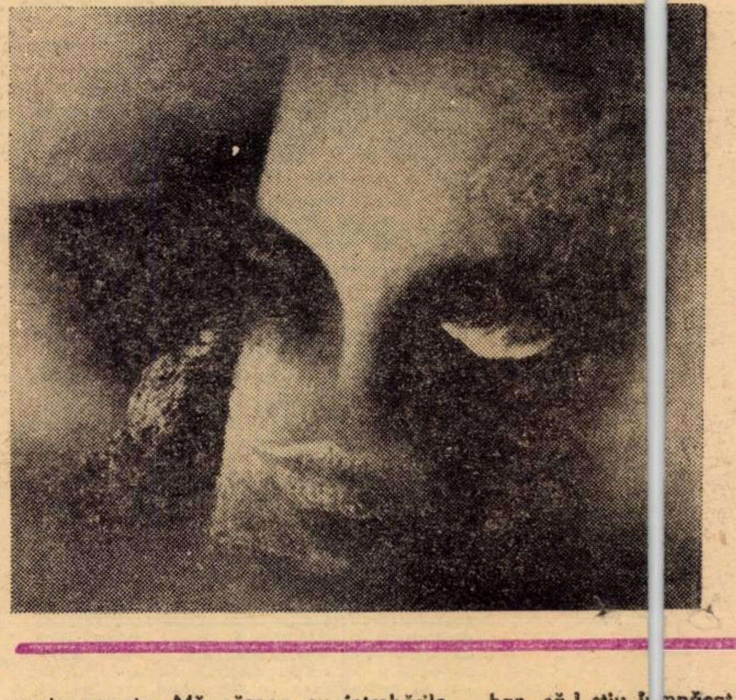

NICOLAE POPA : Privind în trecut

*) Fragment din romanul „SĂRBĂTORILE".

aniversări

EMILIA LUNGU-PUHALLO — 125 de ani de la naștere

Sub egida Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Timiș Muzeul Banatului în colaborare cu biblioteca județeană a organizat expoziția comemorativă **„125 de ani de la nașterea Emiliei Lungu-Puhallo"**, deschisă la data de 15 decembrie, în holul Secției de periodice a Bibliotecii județene, din Bastionul Cetății.

Emilia Lungu-Puhallo (1853—1932) se înscrie printre publiciștii de talent din Banat, din ultimul sfert al veacului al XIX-lea și de la începutul secolului XX. Ea se remarcă printr-o bogată activitate literară, desfășurată în coloanele unor reviste de prestigiu din Transilvania, dintre care un rol de frunte îl deține „Familia" de la Oradea, unde E. Lungu își publică cele mai importante lucrări literare din epoca tinereții sale.

Dornică de a-și aduce contribuția la dezvoltarea învățămîntului în limba română, E. Lungu face demersuri pentru deschiderea unei școli elementare de fete. Ca urmare a sprijinului acordat de cunoscutul medic și om de știință Pavel Vasici și de episcopul Ioan Mețianu se deschide prima școală de fete din Banat, la Izvin, unde E. Lungu a devenit învățătoare, între anii 1876—1878. În acest timp și-a terminat și calificarea ca învățătoare, absolvind în 1877 Preparandia din Arad, ca elevă particulară deoarece atunci nu exista în Transilvania nici o școală normală pentru fete, în limba română.

Alături de activitatea sa în domeniul învățămîntului, E. Lungu-Puhallo se impune în viața spirituală a românilor din secolul al XIX-lea, printr-o bogată activitate literară. Ea scrie și publică poezii, romanul „Elmira" nuvele, schițe, relatări despre viața culturală a românilor bănățeni.

Remarcabil este faptul că E. Lungu reușește să scrie

Fotografie inedită, din Arhiva Muzeului Banatului, semnată și datată (1886)

un roman într-o vreme cînd acest gen literar nu se impusese la noi. Romanul său „Elmira", publicat în **Familia** din anul 1882 este bine primit, figurînd mereu pe primele pagini ale revistei orădene. Autoarea se afla în epoca sa de glorie literară, fiind cunoscută și apreciată. Încă din 1880, **Familia** scria că : „... Una și talentata noastră literară, d-șoara Emilia Lungu, cunoscută prea bine publicului **Familiei**, și-a cîștigatu unu mare cercu de stimatori". Acțiunea romanului se petrece în Timișoara și redă fapte din viața intelectualității române bănățene.

Importante probleme ridică și nuvelele sale „Contesa Cornarini" (**Familia**, 1874), „Cordelia" (**Familia**, 1880), „Voluntarul" (**Familia**, 1881), precum și cele inspirate din viața unor personalități culturale sau politice din „patrie" — (De obicei cînd E. Lungu-Puhallo se referea la România, folosea termenul „patrie"). În șirul acestor nuvele se înscriu : „Barbu Cobzarul" (**Familia**, 1878, apărută și în broșură, la Gherla, 1887), „Domnul Tudor" (**Amicul Familiei**, 1883), „Nicolae Tîrcovnicul" (inspirată din viața scriitorului Nicolae Filimon), „La patru sute de ani" (**Drapelul**, 1904) și altele.

Emilia Lungu-Puhallo ne-a lăsat și frumoase impresii de călătorie din Bosnia și Herțegovina, unde, între anii 1887—1891, și-a urmat soțul, ofițerul croat Isac Puhallo.

În anii 1905—1906, E. Lungu-Puhallo desfășoară o bogată activitate ziaristică, în coloanele gazetei timișorene **„Dreptatea Poporului"**, unde publică articole politice, povestiri și nuvele.

Despre E. Lungu-Puhallo au scris Aurel Cosma, I. D. Suciu, L. Jurchescu, Mircea Șerbănescu și alții. Nicolae Iorga, referindu-se la opera Emiliei Lungu-Puhallo, sublinia că aceasta „arată o inspirație realistă. Cu toate greutățile de stil, ea a dovedit fără îndoială talent" (**Cuget clar**, 1940).

E. BORUGĂ

muzică

Momente de artă în compania corului Operei române

Văduvită de sală, de renovările excesiv prelungite, Opera caută și găsește modalități inedite de a întreține dialogul cu publicul cîștigat prin ani. Ultima inițiativă aparține corului care, într-un spectacol autonom, a știut să dea măsura disponibilităților sale, uzînd de piste nu odată îndrăznețe. După decenii de activitate desfășurată numai în spectacole de operă, iată că șeful acestui compartiment, maestrul **EDUARD WEISER**, secondat de asistenta **Editha Buchsbaum-Miloi**, are ambiția de a concepe un concert aflat pe orbite diametral opuse abitualului, propunîndu-ne o **Seară de muzică camerală**.

Ca manieră stilistică, acest lucru presupune, metaforic vorbind, un efort echivalent celui solicitat unui alergător de cursă lungă (recte — o emisie în sonorități ample), de a evolua cu suplețea supremă a sprinteurului (respectiv pedanteria delicată solicitată de lied). Și, iată-ne asistînd la o repliere a forțelor artistice, în fizionomii nebănuite. Mă refer la calitatea atinsă de cor în cele 4 madrigale de **P. Constantinescu**, veritabil nucleu valoric al spectacolului. Impresionant freamătul cald, continua escaladare a sentimentului poetic, în nuanțe rămase propice confesiunii, extazului liric.

O surpriză — **recitalul vocal** al celor mai îndrăzneți artiști-coriști. Coordonatele pe care au evoluat aceștia dovedesc minuția celui care a gîndit întregul program. Prin intermediul sopranelor **Carmen Oniță** și **Florica Brutiu** am ascultat cu plăcere arii dragi din „Crai nou" cu ocazia jubileului a 125 de ani de la nașterea lui C. Porumbescu. Momentul Schubert — 150 de ani de la moarte — realizîndu-se prin aportul a trei virfuri, ca muzicalitate și resurse de interiorizare — **Teodora Ciucur, Constanța Metes, Carmen Oniță**. Remarcabilă frumusețea acestor glasuri, dublată de o distinctă cultură vocală, relevată în suita de lieduri prezentate. Un filon generos în structura programului a fost cel al liedului românesc, începînd cu **Stephănescu**, Enescu, Monția, Jora, M. Barberis, H. Jerea și pînă la bănățenii Doru Popovici și Bujor Hoinic. Reamintim aici aportul solistelor deja anunțate, la care adăugăm cîntul plin de temperament al **Mariei Iovan**, transparența ușor înfiorată a timbrului **Elvirei Hutira**. Unicul reprezentant al bărbaților corului a fost **baritonul Eusebiu Arieșan**, cu liedurile „Și dacă ramuri bat în geam" și „De ce nu-mi vii ?". Inoirea timbrală a avantajat spontan evolutia unei voci bogată în armonice grave, ce a știut crea cu exactitate atmosfera nostalgică, plină de tandrețe, a versurilor Luceafărului poeziei românești. Un pios moment a fost dedicat și co-fondatorului a două Opere, cea din Cluj și din Timișoara, lui **Hermann Klee**, cu o secțiune din opera „Se face ziuă" : solistă altista **Elena Ciucurel**.

Începutul și sfîrșitul a fost susținut de întregul ansamblu cu lucrări menite a ilustra potențele de forță și strălucire ale corului, acuratețea și omogenitatea sa. La pian, acompaniamentul liedurilor a fost susținut de **EDUARD WEISER**, pianist de certe intuiții în depistarea nucleului emotional al unui repertoriu de asemenea întindere. Individualizarea stilistică exactă ilustrează cota performanței ansamblului și mentorului său. Prezentarea celor două ore și jumătate de muzică a fost colorată și sugestiv comentată, cu aplomb, de **Lia Lungu-Tantu**.

DORU MURGU

sport

DANA NUȚU...

...este noua campioană a țării la sportul înțeleptelor — șahul, detronînd-o pe maestra **Elisabeta Polihroniade**, titlu pe care îl poartă, din '78, și studenta timișoreană, de unde se vede că e tare ușor să predai șahul în... 15 minute. Vreau d-aci, să aduc un omagiu prof. dr. doc. **Pius Brînzeu**, cel care, înființînd clubul Medicina (oaspete i-a fost și **Nona Gaprindașvili**, ex-campioana mondială), a dat pionii, caii și celelalte figurine jucăușe pe mîna și pe mintea fetelor numite atunci **Nuțu Dana** și **Jicman Ligia** ; isprăvile lor le-au dat dreptul să-și inverse numele și prenumele, spre celebritate : Dana Nuțu și Ligia Jicman. De la această performanță a primei (Ligia e a patra pe țară !), va trebui ca în ultimul număr din '78 al „Orizont"-ului să o așezăm pe D. N. pe un loc de frunte (și nu opt !?) în clasamentul primilor zece sportivi ai județului Timiș. De-om întîlni-o pe noua campioană, o vom invita să vă vorbească.

Din șah în... fotbal ; ne-au învins grecii cu 2—1, într-un turneu de plăcere, promis de Ștefan Covaci cam așa : **„dacă sînteți cuminți și nu face nimic, vă duc la mandarine și lămîi, să ne-ndulcim amintirile"**. Si fost-au ! N-am priceput insistența rămînere a lui Gh. Constantin la pregătirea națională — ori turneul mai sus zis îi era plănuială veche. Să vină Halagian, Mateianu, Proca, Antohi, maeștri adevărați, nu celebrități ruginite ! Altfel, toate durerile anului fotbalistic pe care ne grăbim să-l încheiem vor fi cărate spre '79, cînd ne vom înfrunta, acasă, cu spaniolii, într-o competiție, fără orizont.

La un p.s. : vă rog să încercați cîteva clasamente — pe orice idee — ale anului sportiv 1978. Pînă luni, 25 decembrie, aștept poșta.

TEODOR BULZA

panoramic

● **ÎN CADRUL FESTIVALULUI NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI"**, eșalonată pe mai multe zile, faza municipiului Timișoara ; brigăzi artistice, montaje literar muzicale, recitatori, muzică, teatru. ● Din nou fază intercooperatistă la Făget, unde au sosit artiști amatori din Margina, Curtea, Tomești, Pietroasa. Excelentă suita folclorică realizată de muzicianul Achim Penda cu orchestra făgețeană ● Azi, la Casa prieteniei, o manifestare complexă a cenaclului „G. Girda" din Făget : exponate de pictură, un recital poetic, muzică folk. Lecturi din creațiile unor membri ai cenaclurilor timișorene „Ars poetica" și „V. Eftimiu" ● **REFLECTOR** : Teatrul popular din Lugoj pregătește „Acolo, la marginea țării, în '44", adaptare semnată de Dan Radu Ionescu după „Pîinea nebunilor" de Hans Kehrer : la Bastion a avut loc un original spectacol al Teatrului german timișorean cu piesa „O discuție în casa Stein despre absentul domn von Goethe" de Peter Hacks din R. D. Germană. (După „Lotte la Weimar" de Thomas Mann, iată că se mai poate scrie pe acest subiect...). Într-un cerc restrîns, „de familie", singurul personaj al piesei, Helga Sandhof, a realizat un maraton de două ore, demn de toată stima. Multitudine de trăiri, consistență analitică a replicilor, cu toate că nu a lipsit, pe alocuri, tonul declamatoriu, mai bine-zis, o nobilă exaltare, fără unele necesare nuanțări. Regia Friedrich Schilda. ● „Seară Beethoven" cu Dumitru Săpcu, Stefan Hatvani, Stefan Kerekes, Stefan Haill. ● Marți a avut loc pe scena Teatrului popular din Lugoj un mare spectacol al celor mici : **șoimii patriei** au cîntat, recitat și dansat, într-o bogăție de costumații. ● D'ALE CARNAVALULUI : Cea mai amuzantă formulă de rămas bun la emisiunile radiofonice rămîne acel „La revedere". Revedere, unde ? La TV ?

L. BUREREU

plastică

Metaforele lui Nicolae Popa

La 8 decembrie, în încăperile Secției de etnografie a Muzeului Banatului a avut loc vernisajul expoziției pictorului **NICOLAE POPA**. La a 3-a ieșire a sa în public, aci în Timișoara, tînărul pictor vine de-acum cu un profil plastic distinct, cu un univers ideatic surprinzător de coerent, în care metaforele sale sînt puse în lumină cu o pricepere plastică de înalt rafinament și surprinzătoare ținută artistică.

Am putea spune, înainte de-a vorbi despre forța acestor metafore plastice, comune de altfel : fereastra, casa, piciorul omenesc, floarea, pasărea, ochiul, chipul însuși al omului, că, la Nicolae Popa, culorile, ele însele, înscenează un act dramatic în sine, culori ardente, culori nete, uneori violente, lumina lor izvorînd parcă dinăuntrul obiectului spre suprafața lucrurilor.

Metaforele plastice ale lui Nicolae Popa sînt elementele viului, în genere, sau, și cînd sînt ale neviului, ele semnifică ambianța în care are loc jocul vieții, fiind, de pildă, o casă ce adăpostește ființa umană sau o fereastră, ce este tot o proiectie a ochiului ființei.

Există, în aceste metafore, o forță a dramatismului existenței, redată și prin acompaniamentul coloristic, și prin reverberația obiectului sau ființei ce compune metafora. Ochii minții, de pildă, străpung universul și ei înșiși se colorează de albastrul spațiului enigmatic, captîndu-l. Tot ochiul uman lasă lacrima să răzbată în solitudine eterul, să vorbească singură, dislocată de Eu. Lanul de flori poate să se oglindească în sine, dar și în ochiul cerului, iar fereastra poate apare, ca într-o imagine tremurată, pe frontispiciul sau fundalul universului, ca un semn al omenescului, transmis în eternitate.

Obiectele, ființele lui Nicolae Popa sînt înfățișate în aceste valuri distincte și succesive de lumină ce fascinează prin puterea lor netă, o lumină aproape stranie, izvorînd din spațiul impur al materiei. De asemenea, se poate spune că aceste forme se împlinesc și în tente cosmaresti, în care realul e depășit, supradimensionat, deși, prin contururile firescului, prin desenul simplu, prin ecoul din real, ele rămînînd totuși în teritoriul umanului și firescului.

Există ceva patetic, ceva sentimental în aceste tablouri, proiecții ale unei lumi lăuntrice, tulburate nu de grave întrebări existențiale, ci mai cu seamă de obsesii plastice, de obsesii ale viului, ale componentelor sale, cristalizate în metafore pregnante. Ele tulbură privitorul și se instalează în ins ca un fel de stare euforică ce-i cucerește, treptat, dar definitiv și hipnotic, ochiul și emoția lăuntrică.

ION ARIEȘANU

Tradiții latine în Transilvania și Banat

În cultura românească din Transilvania și Banat, tradițiile clasicismului antic, și mai ales latin, ocupă un loc de seamă, ecouri ale acestora desprinzîndu-se cu pregnanță din scrierile unor umaniști români. Dintre aceștia, ne gîndim, în primul rînd, la Nicolaus Olahus, personalitate marcantă în suita învățaților europeni din prima jumătate a secolului al XVI-lea, la Mihail Halici, care, pătruns de conștiința originii sale românești, la sfîrșitul odei din 1674, dedicată lui Francisc Páriz Pápai, nu ezită să se semneze „Nob[ilis] Romanus Civis, de Caransebes" și, totodată, să se considere în ea un fel de „Rumanus Apollo", la Teodor Corbea, originar din Brașov, stabilit însă în Țara Românească la curtea lui Constantin Brîncoveanu.

Din secolul al VII-lea, tradițiile clasicismului latin sînt continuate în secolul următor. Ba mai mult, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a celui de al XIX-lea, ele sînt nu numai continuate, ci sensibil amplificate și, totodată, valorificate potrivit imperativelor majore ale culturii românești din această perioadă Dacă nu ar fi așa, dacă nu am avea de-a face cu realitatea unui proces de continuitate, pe drept cuvînt, izbînzile Școlii Ardelene, remarcabila operă a reprezentanților ei, fundamentată pe incontestabile coordonate umaniste, latine, ar risca să fie interpretată ca produsul unor cauze externe sau cel puțin extrinseci culturii românești.

Unul dintre obiectivele majore, pentru care militau iluminiștii români din Transilvania și Banat, îl constituie renașterea spirituală a poporului român aflat sub dominația imperiului habsburgic, crearea unei culturi naționale moderne. În contextul acestui proces de renastere spirituală, traducerile și prelucrările din operele autorilor antici, și mai ales latini, ocupă un loc de seamă. Asupra acestui aspect al tradițiilor latine din provinciile de mai sus intenționăm să ne oprim în articolul de față, întemeiată părîndu-ne, în acest sens, remarca lui O. Densusianu făcută cu mult timp în urmă, remarcă potrivit căreia bibliotecile din Transilvania sînt pline de traduceri și prelucrări după clasici antici, cu elaborarea acestora învrednicindu-se unii scriitori mai puțin însemnați comparativ cu învățații din vremea lor, comparativ cu corifeii Școlii Ardelene, dar nu mai puțin aprinși de dorința de a aduce un bine literaturii noastre. Un număr considerabil de elemente ale clasicismului antic pot fi descifrate în scrierile literare originale ale iluminiștilor români transilvăneni, gîndindu-ne mai ales la **Țiganiada** lui I. Budai-Deleanu, din parcurgerea notelor care însoțesc valoroasa ediție a acesteia datorată lui Florea Fugariu, putîndu-se desprinde limpede acest lucru.

Samuil Micu, în afara preocupărilor orientate pe făgașul istoriei și filologiei, traduce **Istoria adevărată** a lui Lucian din Samosata, un strălucit reprezentant al literaturii grecești din secolul al II-lea e. n. Această traducere vine dintr-o solidă cultură umanistă, latină, a învățatului ardelean, căreia îi este datorat și valorosul **Dictionarium valachico-latinum**, terminat în 1801, punctul de plecare în elaborarea, după mulți ani de trudă, de către Vasile Coloși, Ioan Corneli, Petru Maior, Ioan Teodorovici și Alexandru Teodori, a **Lexiconului de la Buda** (1825), monumentalul produs al culturii românești din epoca iluminismului. Scrierile modeștilor poeți Vasile Aaron și Ioan Barac chiar dacă nu s-au ridicat la un nivel artistic deosebit în epocă, în mișcarea culturală din prima jumătate a secolului al XIX-lea, au avut o importanță considerabilă. Vasile Aaron, în afară de traducerea **Bucolicelor** lui Vergiliu și a celor opt cărți din **Eneida**, a dat o versiune românească a unor fragmente din **Metamorfoze**le lui Ovidiu, îndeletnicindu-se totodată cu prelucrarea unor legende ale acestuia. Ioan Barac a dat o prelucrare în românește **Odiseei** lui Homer, chiar dacă din aceasta se desprinde destul de puțin specificul atmosferei clasice, specificul originalului grecesc. În relevarea interesului manifestat față de cultura latină, acestor doi zeloși scriitori transilvăneni li se adaugă Vasile Popp, unul dintre exponenții **de frunte ai mișcării culturale din Transilvania, din prima jumătate a secolului al XIX-lea**, autorul unei versiuni românești a **Bucolicelor** (I—X) lui Vergiliu. Fără a fi avut popularitatea în epocă a lui Vasile Aaron și Ioan Barac, fără să se fi bucurat de prestigiul științific al lui Vasile Popp (acesta este și autorul unei valoroase teze de doctorat în medicină, susținută la Viena), demnă de reținut este activitatea pe această linie a lui Moise Sora Noacu și Nicolae Pauletti. Primul traduce întreaga operă a lui Vergiliu, traducerea **Eneidei** efectuată de către acesta fiind superioară aceleia întreprinse de către Vasile Aaron, cel de al doilea, în afara îndeletnicirii cu tălmăcirea românească a unor fragmente din Ovidiu, traduce romanul **Efesiaca** al lui Xenofon din Efes.

Interesul față de operele autorilor antici, față de clasicismul latin este remarcabil și în sfera preocupărilor iluminiștilor români bănățeni. Paul Iorgovici, numit în 1808 profesor de latină la Vîrșeț, a elaborat și unele lucrări istorice, cum este **Descrierea celor mai faimoși împărați, filozofi și bărbați ai antichității**, lucrare, din păcate, pierdută. Cultura latină a lui Damaschin Bojincă, valorificată în spiritul idealurilor **Școlii Ardelene**, în scopul sublinierii în plus a romanității noastre, ne apare suficient de concludent în cele două scrieri ale acestuia : **Istoria Românilor**, menită să constituie urmașilor lui Traian o „încurajare pentru prezent", și **Anticele Romanilor**. După cum cărturarul bănățean menționează în prefață, în tălmăcirea celei dintîi a plecat „urmînd și cercînd toate istoriile vestite care se află în crăiasa bibliotecă din Pesta", tălmăcirea **Anticelor Romane** fiind făcută după Rosinus, Demestery și Nieuport, aceasta, în ultima analiză, fiind o pregnantă demonstrație a latinității datinilor și credințelor poporului nostru.

Traducerile și prelucrările efectuate de către intelectualii români transilvăneni și bănățeni (în spațiul articolului de față, am semnalat doar cîteva dintre ele), vin într-o solidă cultură clasică a autorilor acestora, cultură însușită în școlile din provinciile natale pe care le-au urmat, ulterior, completată fiind, în marile centre culturale din Apusul Europei, pe care unii dintre ei au avut prilejul să le frecventeze, cu multe și importante elemente datorate spiritului modern, de factură iluministă. Dintre școlile românești, nu putem să nu amintim gimnaziul din Blaj, frecventat de către Samuil Micu, Petru Maior, I. Budai-Deleanu, de către un mare număr de tineri români, mulți dintre ei ajungînd factori importanți în viața culturală a vremii lor. Dintr-o școală clericală aceasta devine o școală umanistă, o școală de propagare a valorilor clasicismului antic. Numărul mare al traducerilor și prelucrărilor efectuate acum de către zeloșii intelectuali români, relevă existența în Transilvania și Banat a unui interes susținut față de clasicismul latin. Indiscutabil, un factor deloc neglijabil al acestui interes îl constituie continuitatea tradițiilor de cultură latină din epoca precedentă, din epoca umanismului (sec. XVI—XVII), factorul cel mai important îl constituie însă realitatea împinzirii tot mai adînc în conștiința maselor românești din provinciile de mai sus a originii noastre romane, a latinității limbii române. Nu este mai puțin adevărat a dus la sporirea interesului față de cultura latină faptul că ea constituie un element hotărîtor în structurarea concepției istorice și lingvistice a reprezentanților Școlii Ardelene, concepție care, după cum se știe, se profila ca importantă armă pentru revendicarea drepturilor politice și sociale ale românilor din provinciile de mai sus.

Incontestabil, traducerile și prelucrările la care ne-am oprit în cuprinsul acestui articol judecate dintr-o perspectivă estetică contemporană, au o valoare artistică modestă. În epoca, însă, străduințile în această direcție ale iluminiștilor români, traducerile și prelucrările acestora din autorii latini au avut o importanță considerabilă. Alături de altele din literatura universală efectuate tot acum, ele au fost menite să satisfacă din plin cerințele spirituale ale poporului român din Transilvania și Banat, lipsit de binefacerile culturii, au fost menite să constituie un factor important în procesul de luminare, de educare a acestuia.

AL. BELU

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Zîna nopții — Progresiv TM ; 2. Poemul patriei din noi — Mircea Florian ; 3. Atunci e bine — Metropol ; 4. Hanul ulciorului nesecat — Mircea Baniciu ; 5. La vatra românului — Interludiu. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ : 1. Who Are You — Who ; 2. Summer Nights — Olivia Newton-John & John Travolta ; 3. Three Times A Lady — Commodores ; 4. Provincia — Drupi ; 5. Mexican Girl — Smokie.

DE TOATE...

La Paris s-a desfășurat un **concert-manifest antiapartheid,** reunind grupuri și cîntăreți sudafricani de renume internațional : **Chris Mac Gregor, formațiile Jabula și Mayibuie.** Tot aici, succes la Olympia al cantautorului contestatar **Maxime Le Forestier** („Liberté t'es pas sérieuse, oh liberté t'es pas fidèle..."). ● Ce poate înțelege un cititor căruia la curierul rubricii Top al unei cunoscute reviste, i se răspunde : „Orice ai zice și cît or fi ei de Stones-i, pe primul lor disc cîntă cam ca la Casa de cultură din Gheboaia" (?!). Urmează înșirarea unor piese antologice din discografia „The Rolling Stones". Sincer să fiu, acest răspuns m-a pus pe gînduri... **Oare cum se cîntă la Gheboaia ?** ● O surpriză ! Lansarea pe neașteptate de către trio-ul **Emerson, Lake & Palmer** a LP-ului **„Love Beach".** „Trase" în mare secret, piesele ce figurează pe acest nou album sînt absolut inedite. ● Sound-ul progresiv ne e pus în atenție de către **John Mc Laughlin** prin noul său disc. **„Electric Guitarist".** La realizarea înregistrărilor de pe album (New York On My Mind, Friendship s.a.) au colaborat printre alții Billy Cobham, Carlos Santana, Jerry Goodman. Cîteva date despre **Mc Laughlin :** născut în Yorkshire în 1942, parcurge toate etapele pentru a deveni un muzician polivalent. Cîntă la vioară, pian și chitară, semnînd numeroase piese. A cîntat cu Brian Auger, Graham Bond Organisation alături, pe atunci, de Jack Bruce și Ginger Baker. A mai înregistrat cu J. Hiseman, Georgie Fame, Miles Davis. Laughlin creează o muzică ce se înscrie în sfera curentelor pop de avangardă. ● „Personal nu cred în gloria talentului muzical exploziv al copiilor sau al tinerilor. Talentul este și el o condiție (...). **Fără muncă, talentul rămîne o iluzie, o frumoasă amăgire adesea nocivă pentru artiști" (Ion Voicu).** ● În rubrica „Disco" găzduită de revista „Viața studențească", semnatarul ei trădează veleități de naș, „botezîndu-l" pe **Pete Towhnshend**

Grupul „The Smokie"

cînd **Tonnsend** cînd **Toronshend.** Tot aici aflăm „formidabila" știre că un „star pop" și-a strivit superbul automobil Porshe 911 într-un peisaj (!!). Săracul... ● Grupul **„Smokie" (în foto),** din nou în top-ul revistei noastre, cu „Mexican Girl".

PETRU UMANSCHI

corespondența

Viorel Arhire — Regretăm că pînă acum nu ne-au parvenit versurile dvs. Sînteți o voce distinctă, un poet. Ne place să constatăm că versurile trimise au claritatea simțirii și sinceritatea mijloacelor de plasticizare. V-am reținut cîteva bucăți. Stringeți-vă versurile și oferiți-le unei edituri. Și mai trimiteți.

T. Popovici-Puiu — În poezia dvs. predomină interesul mai mult pentru materialul de construcție decît pentru prelucrarea lui expresivă. De aici puțina valoare expresivă pentru artă literară.

Constantin Dascălu — O fantezie creatoare și o emotivitate reală. Nu vă supărăm monotonia aceleiași forme ? Mai trimiteți și vom reține ceva.

Lucia Moraru — Poeme, unele de o sugestivitate limpede și grațioasă. Aveți posibilități de contemplare. Lucrați cu mai multă migală și mai trimiteți. Deocamdată vă reținem un poem.

N. Manolescu — Simple versificații, fără pretenții, vrînd să emoționeze prin emfază, sau printr-o vervă cu caracter excesiv.

C. Urticeanu — Versificația dvs. anarhică, interesantă desigur, conține factori decortivi, asimilați expresiei de artă. V-am reținut ceva. Mai trimiteți.

Lazăr Nichita — Romantic și retoric, versul dvs. grimează cu oarecare grație și sinceritate, imagini și cuvinte sonore, variații ritmice și formule obișnuite. V-am reținut un poem. Mai trimiteți.

PETRU SFETCA

Prietenii revistei Orizont

Sonet

Alb, cucuvelei n-am crezut disprețul,
Și-n parcul nebunit de-atîta seară
M-am ferecat în tine în Mai întîia oară
Ca-ntr-o oglindă rară ca să îi aflu prețul.

Răstimpul unui singur și aspru anotimp
Ne-am ocolit zadarnic cu sufletul la gură
Un nume nou, o meșteră făptură
Declinul greu ni-l cheamă tot mai presus de timp.

Iubirea prea aleasă de-nceput
Am socotit-o oaspe solitar
Azi port în mine însumi pe trecătorul mut,

De cad năuc privirile-n sutană
Se scad în mine crunte fiare. Dar
Mă-nfrunt din tine altul, sol fără de prihană.

C. URTICEANU

Întunericul roșu

Cine nu m-a cunoscut pînă acum
nu mă va mai cunoaște
Se strecoară trecutul în zarea zilei de mîine
amintirile vin ca două animale cuminți
așezîndu-se sub ieroglifele frunții
Simt curgînd spre mine întunericul roșu
așa spuneam cînd nevăzutele mele dorinți
mă recompuneau abstract în lucruri — idoli
Cine nu m-a iubit pînă acum
nu mă va mai iubi
eu umbresc cu partea obosită a adevărului
iluzia ciocîndu-și oul de cucuvea
Ca într-o naștere revin în memorie
fără să aștept nimic
în fotografia unei măști de carnaval
începutul derizoriu al visurilor.

LUCIAN MORARU

Sufletul tău mamă

Sunet de bronz luminos
peste lacrima toamnei vitregă,
întoarce-te curată
și plină de rod
și de tărmuri ;
Bat stele din aripi...
Sufletul tău, mamă,
îți este ca o coală albă
de scris,
pe care luceferi senini
își scriu poverile lor viitoare !

Descoperire

Cînd văzduhul fierbea
m-am furișat
printre bătrînii copaci
copleșiți de timp
și de așteptare...

Seara,
voalul de șoapte
mușca din flăcările mute
iar eu priveam
prin pînza transparentă
a vremii,
deși există un zid cenușiu
prea gros și prea înalt
al căinței...

Seara
ca o zidire
locuită de aer...

Sămînța papurei

În mine va adormi
plopul din drumul umed,
iar sămînța papurei
o vor purta vînturi anume...

Teribilă întoarcere în mine !

Atunci
va cobori
scara
în ograda rece
nedefinită
și insondabilă ;
voi încerca din sîngele meu
nealterat
să dau puteri copacului
chiar dacă oasele-mi vor ajunge
aproape de nisori.

VIOREL ARHIRE

cenaclu

Într-un decor specific teatrului în lectură, marți, 19 decembrie în **cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont"** a fost prezentată piesa **„La doi pași, orașul"** de **Iosif Costinaș.** La reușita serii și-au dat concursul **Viorel Iliescu, Ștefan Sasu, Svetlana Matei** de la Teatrul Național, cum și **Diogene Bihoi, Mișu Homeag, Radu Ștefănescu** și **Puiu Marinescu.** O piesă care alături de celelalte (Telefonul, Greierele, Bătrînul și baia), prezentate în același cenaclu în decursul anilor reprezintă spațiul de definiție al creației lui I. Costinaș : parabola morală. Referentul, **Eugen Dorcescu** face analiza textului lecturat din perspectiva tuturor pieselor prezentate în cadrul cenaclului. Este analizată consistența personajelor, acuratețea textului, sînt subliniate slăbiciunile. În sprijinul piesei, care s-a bucurat de succes în rîndul tuturor spectatorilor aflați în sala de cenaclu, au luat cuvîntul : **Mariana Coruțiu,** ca și coreferentă : „piesa se înscrie în specia tragediei... are deschideri filozofice..." ; **Marcel Pop Corniș :** „...O piesă extrem de bine construită"..." ; **Traian Liviu Birăescu :** „textul depășește bîiguielile... e realizat și d.p.d.v. meșteșugăresc... autorul se lasă atras subtil de teatrul absurd..." ; **Nicolae Țirioi** nu e de acord cu ideea de tragedie, remarcă : „piesa face o pledoarie pentru omenie pe două planuri aflate în contrast..." ; **Doina Popa** face, la rîndul său, elogiul piesei, al colaborării dintre Teatrul Național și Asociația scriitorilor, vine în întîmpinarea autorului în ideea unei viitoare colaborări cu Naționalul timișorean. A vorbit apoi, mai puțin **pro domo,** decît antevorbitorii, însuși autorul, — **Iosif Costinaș.** În cele din urmă, scriitoarea **Sofia Arcan,** care a condus lucrările ședinței, după ce îl felicită pe autor, remarcă semnele de bun augur sub care se află creația dramatică în Timișoara.

Marți, 26 decembrie **„O seară de cîntece și poezie"** oferită de Eduard Pamfil.

MATHEI ITTU

De-ale iernii...

ORIZONTAL : Imaculatul covor hibernal — Sport de iarnă ; 2) Ploaie amestecată cu ninsoare ; 3) Drum ales pentru o plimbare cu sania — Acești ; 4) Timpul sănilor ; — Fac haine călduroase de iarnă ; 5) Una ce se dă pe ghiață — Ultimele înghețate ! ; 6) Răci în oglindă ! — Nea ! — Din Pamir !; 7) Roșu de buze — Ca un fulg de nea — Genune ! ; 8) Elisei Silvia — Orășel în Japonia — ...și alta ce se dă pe gheață (e luată de la gura lumii) ; 9) Albi la poli — Privitor la transporturile pe drumurile fără pulbere ; 10) Nămeți — În ghețari ! ; 11) De iarnă (sing. fem.).

VERTICAL : 1) Rezultat al scăderii temperaturii — Toriu ; 2) Oglinzi de gheață ce aduc bucurie copiilor ; 3) Sport de iarnă — Apare un robot !; 4) Înghețată iarna — Orașul gerurilor ! — Ax ; 5) Notă muzicală — Barbu Stana — Portarul de altă dată ; 6) Coboară iarna de la munte — Doine !; 7) Ana Oancea — Omăt ; 8) Încremenită... ca o piatră — Republica Africa de Sud (abr.) ; 9) Înghețată — A poseda ; 10) Produs în frig ; 11) Sloiuri de gheață plutitoare (reg.) — Lîngă degetul mic.

Dicționar : OSA, UR, RSA, INII.

VIOREL ABRUDAN

rebus

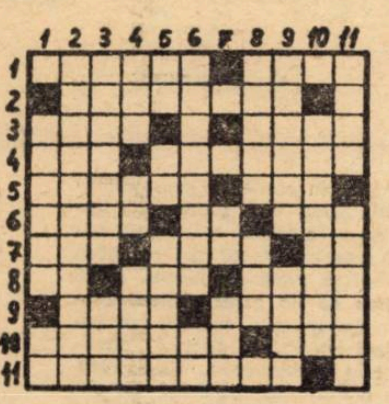

evrika!

- **La pabrizul conștiinței, ștergătoarele nu trebuie să țină cont de ploaie.**
- **Uneori ești văzut bine cînd conștiința te determină să te legi la ochi.**
- **Ca și cărțile, omenia, cînd se împrumută, uneori nu se mai dă înapoi.**
- **Multe rele-și poate face omul, dar de unul singur nu se poate răstigni.**
- **Tragedia omului a fost aceea că, încă din cele mai vechi timpuri, a trăit mereu într-o epocă interbelică.**
- **Cînd duci lipsă de dușmani, nu înseamnă că prietenii te scot din casă.**
- **Au o impresie prea bună despre sine cei ce se tem și de umbra lor.**
- **Omul ar fi calm, sistemul însă e nervos.**
- **Autocritica exagerată îi caracterizează, în genere, pe cei ce obișnuiesc să lovească în inferiori.**
- **Cei ce nu au nimic de dat, să nu se laude cu dărnicia lor.**
- **Startul la cursa de 10.000 metri se dă cu pistolul. La cursa înarmărilor — cu tunul. În ambele cazuri, cronometrorii țin în mînă un ceas.**
- **Îi condamn pe cei ce fură ca să trăiască, dar îi detest pe cei ce trăiesc ca să fure.**

ION VELICAN

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (IX)

serial

Cine era misteriosul parașutist ?

— Și mai departe ?

— Diversionistul a mai mers cu mașina prin pădure aproape cinsprezece kilometri, după care i-a dat foc.

— Au fost capturați ceilalți parașutiști ?

— Patru, între care și trăgătorul de bord de pe avionul special.

— L-ai interogat ?

— Bineînțeles. Trei zile l-am interogat.

— A recunoscut ?

— La început a tăcut. Dar fierul înroșit și smulgerea unghiilor au ajutat...

— Nu mă interesează asta — spuse colonelul și făcu o grimasă a scîrbă. — Rezultatul ?

— A mărturisit că avionul lor a decolat de pe un aerodrom de lîngă Moscova. Înainte de plecare, la avionul lor a fost adus cu mașina un individ. Nu l-a văzut de aproape deoarece își ocupase deja locul în avion. A observat doar că era un bărbat destul de înalt. Fața îi era acoperită cu ochelari mari, avea barbă și mustăți, un schmeiser, o cutie metalică și parașute. Șoferul din camionul furat l-a descris în mod identic. De altfel nu-și prea amintea prea multe amănunte. Din cauza fricii, nu reușise să-i privească prea bine pe diversionist...

— Piloții acestui avion ?

— Ori au murit cînd a fost doborît avionul ori au scăpat după ce au aterizat.

— Unde urma să aibă loc lansarea ?

— În aceasta constă problema. El, acel trăgător, a spus, dar astea sînt doar presupunerile lui, că deasupra Codrilor Bialowiezei. De altfel, avioanele zburau în această direcție. Detaliile se aflau în documentele care au ars.

— Unde se află închiși aviatorii ?

— În arestul gestapoului din Wolkowysk.

— Bine. Am să le telefonez să ni-i aducă aici. Te vei ocupa, în continuare, de această problemă. Schmaelslleger se apropie de telefon și ordonă ofițerului de serviciu să-i facă imediat legătura cu gestapoul din Wolkowysk. — Care sînt concluziile la care ai ajuns — se adresă el din nou lui Schwind.

— E o treabă foarte complicată. În primul rînd, un singur om trebuia parașutat și nu un grup. De aici concluzia că acesta trebuie să fie o figură foarte importantă. În al doilea rînd misterul cu care a fost înconjurată toată operația. În al treilea rînd, faptele săvîrșite de el la Pruzana ne arată că avem de-a face cu un diversionist experimentat.

Telefonul sună și colonelul întinse mîna după receptor.

— Alo, Wolkowysk ? Bine... La telefon oberst Schmaelslleger, de la Abwehrstelle Sulejowek. Vă rog să mi-i trimiteți pe piloții capturați în localitatea Pruzana. Cu pază dublă... Ce ? La Bialystok ? Bine... Mulțumesc... Lovi de cîteva ori în furca aparatului. Îi răspunse ofițerul de serviciu. — Fă-mi legătura, te rog, cu gestapoul din Bialystok. Repede !... ordonă. — I-au transportat deja la Bialystok — i se adresă din nou lui Schwind. — Mîine vor fi la noi.

După un moment, legătura cu Bialystokul era stabilită.

— Aici colonelul Schmaelslleger. Cu cine am onoarea ?... A, heil Hitler. Herr Hauptsturmführer. Am o rugăminte. În arestul dumneavoastră se află patru aviatori capturați la Pruzana. Da... Da.. Am fost, acum o clipă, înștiințat de la Wolkowysk... Ce ?! Imposibil ! Din ordinul cui ? Ancheta doar nu era încheiată. Și era foarte importantă. A avut loc abia un interogatoriu preliminar ! — .. Înjurînd în șoaptă, trînti receptorul. — Imaginează-ți — spuse înecîndu-se cu propriile cuvinte — știi ce-au făcut proștii ăștia ?...

Schwind îi privi interogativ pe Schmaelslleger.

— I-au împușcat pe toți !

— Și pe trăgătorul de bord ?

— Îți repet, toți au fost împușcați. Toată ancheta noastră s-a dus pe apa sîmbetei ! — strigă turbat colonelul.

Parola „Granița"

Sentinela se opri duse degetul la trăgaciul pistolului automat și privi în direcția călătorului care se apropia încet de el pe aleea străjuită de pomi.

— Halt ! Pe aici nu se trece. Întoarce-te ! — strigă înspre cel ce se apropia.

— Vreau să raportez ceva, iar dumneata vei transmite mai departe — îi răspunse acesta în germană.

— Stai și așteaptă ! — i se adresă din nou sentinela, fără să-l piardă din ochi pe bărbatul aflat în preajma. Se apropie de poartă și apăsă pe butonul soneriei.

După un moment, un ofițer apăru din întuneric. Se apropie de civilul ce stătea lîngă poartă și-l lumină cu lanterna.

—De unde și la cine ? îl întrebă cu severitate.

— Vreau să vorbesc cu colonelul Schmaelslleger — răspunse bărbatul, cu voce scăzută.

Ofițerul îl privi din nou în lumina lanternei și-i întrebă :

— Cine sînteți ?

— Dumneavoastră sînteți colonelul Schmaelslleger ?

— Nu !

— Atunci vă rog să nu-mi puneți întrebări și să mă conduceți la colonel — îi răspunse neclintit cel întrebat. — Spuneți-i colonelului că a venit cineva care a dat parola „Granița" !

— Aveți armă ?

— Nu.

—Luați-o înainte.

Necunoscutul, întovărășit de ofițer și sentinelă, intră pe poartă, apoi merse printr-o grădină mare și pătrunse în holul unei vile impunătoare. Ofițerul îi oferi să ia loc într-un fotoliu, îl lăsă în paza sentinelei, iar el plecă.

Noul sosit se așeză obosit în locul indicat **și începu să privească fără interes deosebit** holul amenajat cu fast. Trecură mai bine de zece minute pînă ce ofițerul reapăru.

— Poftiți, vă rog. Colonelul vă așteaptă.

— Mulțumesc.

Urcară la etajul doi, iar ofițerul îi indică încăperea. Necunoscutul bătu la ușă.

— Herein ! — auzi o voce atenuată de izolația fonică.

Deschise ușa și pătrunse în cabinet.

— Herr Oberst... Vă raportez că m-am întors din misiune... spuse cu glas emoționat.

Schmaelslleger privi un moment la noul venit, de parcă nu și-ar fi crezut propriilor ochi.

— Stanger ! Te-ai întors ? Trăiești ? Imposibil...

— După cum vedeți, domnule colonel.

— Donnervetter ! Am socotit că ai căzut în mîinile bolșevicilor sau că... N-am crezut totuși că ai murit. Ești prea isteț. Colonelul ieși din spatele biroului, îi dădu mîna și continuă : — Minunat, bine că te-ai întors. Ia loc. Ofițer ! — bătu în palme.

Ofițerul apăru în pragul ușii.

— Cafea și coniac — îi ordonă scurt colonelul.

— Am înțeles !

Cînd ofițerul de gardă închise ușa, colonelul se întoarse spre Stanger.

— Ia stai puțin, cînd te-am văzut eu ultima dată ?

— În martie, domnule colonel.

— Da, da, a trecut atîta timp de-atunci. Atîtea evenimente, schimbări.

— Mai mult de șase luni — precizâ Stanger.

În românește de

ANDA și NICOLAE MAREȘ

(Va urma)

DRAGOSTE

Ceea ce am iubit
Ceea ce am iubit
tu și eu
ceea ce am iubit
se cheamă pămînt piatră și floare
ceea ce am iubit
se cheamă piine

noi eram apă pămînt floare și piine
eram singe
buze fără sfirșit

totul a ars totul
ceea ce am iubit
tu și eu.

CIOBURI

Dar eu nu-ți mai recunosc vocea
pe tărimul surd al acestei camere
vocea ta de oglinzi sparte
vocea ta de oase fracturate
și singe împrăștiat

Îngheață vocea ta
tăcerile de piatră le așezăm
și te rog pentru febra mea
ca să n-aud geamătul tău
ca să n-aud vocea ta.

ERAM PREA MULȚI

Eram prea mulți pe vapor
sau credeam așa
să alungăm furtuna de la noi,
neagra furtună și consecințele ei
hotărîrăm ca pe unul dintre noi
să-l azvirlim în mare

După sinistrul gest ne tinguiam
deși eram siliți să-l îndeplinim
pentru că în clipa aceea noi
nu mai eram noi

Pe fruntea noastră sclipea lumina inocenței

O liniște grea se lăsase
și iarăși furtuna ne va stinge lumina.

METAFIZICĂ SAU TIMPUL ȘI NOI

Stăm aici în neliniște liniștiți
și nesfirșitele riuri trec pe lîngă noi

stăm aici în neliniște liniștiți
privim privim

și nimic nu zărim

auzim numai murmurul
murmurul nesfirșitelor riuri.

PRĂPASTIA CARE SÎNT

Prăpastia care sînt
prăpastia ce n-o pot
pătrunde

Din poezia lumii

DRAGO IVANIŠEVIĆ

L-am cunoscut la Zagreb în toamna cu soare darnic a anului 1962. Era pe atunci secretarul Asociației Scriitorilor din Zagreb și, deci, ne-a primit în calitatea sa oficială. Poetul croat, născut pe coasta Dalmației, de la început, mi-a lăsat impresia unui meridional sentimental de care te apropii firesc. De după lentilele ochelarilor, simțeam prietenia privirilor și blîndețea sufletului. Intelectualul cu fața bronzată de vînturile Dalmației e întotdeauna dornic de comunicare, e un causeur neîntrecut. Vorbește cu aceeași vervă despre călătoriile lui prin lume, despre poezie, despre pictură. Locul preferat de discuție e „Căfana", un fel de cafenele unde se întîlnesc orășenii din Zagreb, găsind acolo ziare, reviste și loc suficient pentru convorbiri. În această privință, Zagrebul își mai păstrează atmosfera tradițională care seamănă cu atmosfera de altădată a Timișoarei.

Cîteva zile am petrecut în Zagreb și în împrejurimile neuitatului oraș alături de poetul Drago Ivanišević. Ne-au fost de ajuns pentru a lega o prietenie pe viață. Din anul 1962, poetul croat nu uită, cînd sărbătorește un eveniment literar sau artistic, să mi-l vestească, îmi trimite la Timișoara cărțile ce-i apar, reviste, cataloage de expoziții, afișe. La începutul acestui an am primit de la el un volum masiv, de o execuție grafică ireproșabilă, intitulat **Dragoste.** Un volum omagial, apărut cu prilejul aniversării a șaptezeci de ani. Alături de poezii, cartea cuprinde extrase din presă, note, comentarii despre activitatea prodigiosului poet cu poeme traduse în Franța, Anglia, Uniunea Sovietică, Polonia, Bulgaria, Cehoslovacia, Spania etc. În România a fost tradus de Maria Banuș iar cîteva poezii, apărute în **Secolul 20** și în **Orizont**, au fost tălmăcite de mine și de George Bulic.

Despre Drago Ivanišević se spune de criticii din țara vecină că ar fi un autor cu influențe suprarealiste, însă scriitorul nu-și neagă nici apropierea de Paul Valéry („Je touchais à la nuit pure"), poetul care reprezintă celălalt pol. Dar, cum se accentuează în cuvîntul introductiv la o antologie de poezie suprarealistă, există singură Poezia, numai aspectele și mijloacele de expresie variază. Și Drago Ivanišević este poetul poeziei autentice.

AL. JEBELEANU

tenebrele mă înfășoară
cum să te mai găsesc oare ?

numai ecoul glasului tău îl surprind în depărtări
la poarta nopții
o mînă mă pîndește
la poarta nopții o sumbră mînă mă așteaptă
iar eu aud numai ecoul vocii tale
din depărtări.

VÎNTUL

Vîntul descilcise pletele
descilcise privirile și gura
dar fruntea n-a limpezit-o

S-a aruncat cu fruntea în jos dinspre munte
și a izbit cu fruntea-i tare
în pieptul plopului
în pieptul gol
nesimțitor

Vîntul cu fruntea rănită țipă
pieptul plopului s-a trezit
și să se apere
plopul își agită palmele nenumărate.

MUNCITORILOR TIPOGRAFI

Zborul stolului de porumbei
în nemărginitul azur
desfășurarea aripelor de fiece zi
pe bolta de piatră închisă
scurgerea visului treaz care
asemeni firelor ierbii
se ofilește încet
cuvintele
voi
cu degete migăloase
de dimineața pînă seara
de seara pînă dimineața
(culegeți și iar culegeți)
le așezați în rînduri reci

Muncitori tipografi
voi care potriviți
zborul stolului de porumbei în nemărginitul azur
desfășurarea aripelor de fiece zi
pe bolta de piatră închisă
a noastră ca și a voastră
cu degete migăloase
degete cu care rupeți în două piinea
muncitori tipografi
voi frații cei mai apropiați ai poetului
și tu poetule ce-ți afunzi inima pătimașă
în rîndurile reci
pentru ca inima cu neagra cerneală s-o luminezi
spre a te recunoaște pe tine om
să-i fi recunoscător și lui
fratelui meu
muncitorului tipograf.

În românește de

AL. JEBELEANU și GEORGE BULIC

Direcții ale poeziei contemporane

(Urmare din pag. 1)

înfățișa efortul nostru de azi în așa chip încît să-i simțim noblețea și să-l ducem mai departe. Însă numai asta fără **altceva** poate să degenereze într-un optimism factice și monoton. Fără **piano** și fără **forte** nu există muzică subtilă, iar poezia în care lipsește cu desăvîrșire crepusculul, norul și galbenul autumnal este inumană. Nevroza e una și melancolia e alta". **(Contemporanul, 13 oct. 1961).**

Generația ce a urmat, generația noului val de poezie de după Nicolae Labiș, a realizat în parte ceea ce articolul lui G. Călinescu cerea poeților, criticînd poetica deceniului 1950–1960. Poetica acestui deceniu fusese favorizată de tradițiile revoluționare și de experiența avangardistă, dar totul fusese înțeles ca o sarcină, discursul poetic individual devenind discurs poetic colectiv. Reînvierea imnului sau a baladei era propice noii mentalități poetice ce se declara tonalitate de grup, de eșalon despersonalizat. Poezia devenită în mod programat ocazională a avut consecințe imediate pe plan social, dar a rămas în urma transformărilor politice pe care la început le-a cîntat, n-a mers în pas cu aceste transformări, care solicitau o altă abordare, mai rafinată, mai indirectă.

Poeții de talent de după Nicolae Labiș (Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Cezar Baltag etc.) au descoperit, chiar în faza cînd acest climat nu se aerisise complet, pe marii poeți din literatura universală, ca Charles Baudelaire, pe care-l citeau pe ascuns la „Școala de literatură", l-au descoperit pe Lucian Blaga și pe Tudor Arghezi și mai tîrziu pe Ion Barbu, l-au descoperit pe poeții generației războiului (Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Constantin Tonegaru, Ștefan Aug. Doinaș etc.). Această generație nouă a rămas extaziată în fața descoperirilor și poeții au început să consume, compensativ, formele rămase neevoluate, în contextul sensibilității românești, ale modernismului. Și-au dat seama că lipsește ceva, poate o verigă, poate o vîrstă, o biologie ascunsă, în orice caz o etapă estetică. Poeții noi receptau acum, în 1960, poezia interbelică printr-un hiatus, după ce fuseseră obligați cîtva timp să fie contemporani (din punct de vedere estetic) cu pașoptiștii, care la vremea lor erau foarte moderni. Fluxul istoric al poeziei românești devine normal numai prin reintegrarea, după 1960, a unor generații întregi, sau a unor scriitori scoși din circulație în mod artificial și prin revenirea dialectică la un circuit continuu al sensibilității poetice contemporane. Se refac astfel niște circuite spirituale, de neînțeles ulterior, ce explică de ce unii poeți au redebutat și de ce literatura interbelică s-a integrat atît de tîrziu și atît de secret în opere ulterioare. Numai așa a fost posibilă apariția poeților citați mai sus.

Tabloul poeziei românești, de după 1965 mai ales, e cu totul altul față de deceniul 1950–1960. Acum se pune, cu mult mai răspicat decît înainte, problema diferențierii specifice a poeziei contemporane, în cadrul general ideologic, dar în primul plan al creației. Prin aplicarea mai consecventă a criteriului estetic, putem face azi o separație mai clară a poeziei autentice de pseudopoezie. În acest fel se poate ajunge și la o mai puternică reliefare a caracterului specific național. Nu tematica patriotică în sine, nedublată de o rafinată elaborare artistică și de talent, își spune cuvîntul, ci poezia ca putere de seducție voluptuoasă și de cunoaștere în același timp. Patria nu mai este o temă ilustrativă numai, o temă festivistă, ci o temă eternă care interesează nu ca document conținuitistic ci ca transfigurare poetică. Azi poezia noastră se dezvoltă fără egocentrisme și fără izolarea de marea poezie a lumii sau de poezia noastră din trecut.

Diferențiată specific printr-o seamă de constituienți de ordin tematic, de natură psiho-socială, prin stilul ei interior, prin convingerea că prin poezie sîntem mai umani, poezia noastră de azi se adresează lumii întregi printr-o mare bogăție de idei și sentimente, inspirate din viața și munca poporului, dinamizate de aspirațiile lui înălțătoare, dar transformate în operă de artă de poeți talentați nu de artizani seriali.

caleidoscop

● Patru finlandezi au realizat un record fără precedent în ceea ce privește conducerea automobilului. Ei au străbătut 2.500 km mergînd cu o viteză de 80—100 km pe oră... de-a-ndăratelea ! Neobișnuita călătorie a durat 24 de ore, răstimp în care cei patru temerari se schimbau reciproc la volan.

● De curînd a avut loc premiera mondială a filmului „Moartea de pe Nil", realizat după romanul cunoscutei scriitoare Agatha Christie. Deși în acest film joacă actori celebri ca Bette Davis, Mia Farow, David Niven și alții, cel mai mare interes l-a stîrnit Peter Ustinov care interpretează magistral rolul detectivului Poirot.

● Cea mai mare societate de asigurări navale din lume — Lloyd's — și-a publicat anuarul pe '77 al catastrofelor, avariilor de tot felul și al pierderilor de nave. Astfel, flota comercială și-a pierdut în 1977, 334 de vase, cea privind transportul de călători, 129. Alte 32 de vase s-au ciocnit, 57 au ars. Cele mai multe vase a pierdut Panama, urmată de Liberia.

● Un ziar francez a publicat un reportaj despre satul Y, al cărui nume apare în fiecare an în ediția cărții de recorduri a lui Guinness, fiind satul cu cel mai scurt nume din Europa, dacă nu chiar din lume. Numele i-a fost dat în urmă cu 200 de ani, cînd la intrarea în sat fusese pus un semn de circulație, „pentru circulația rapidă a atelajelor cu cai" și care însemna „bifurcare de drumuri". Primarul orășelului și-a exprimat regretul că în cartea lui Guinness nu mai e loc și pentru numele unei localități din Wales (M. Britanie), probabil cel mai lung nume din lume : Llanfairplwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllntysiliogogogoch !

● Asociația națională de combatere a infracțiunilor din S.U.A. a publicat o statistică privind furturile din hoteluri. Din ea reiese că fiecare al treilea american care a stat la vreun hotel, a furat cîte ceva. Ceasurile sînt cel mai puțin căutate, dar în schimb se fură șefsnice, veioze, piane, automobilele altor oaspeți și chiar scoicile de toaletă !

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. — TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"

Proletari din toate țările, uniți-vă !

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

ORIZONT

Săptămînal politic-social și literar-artistic editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș

ANIVERSAREA REPUBLICII

Ideea de socialism și ideea de republică exprimă aceeași esență, dar niciodată în istorie conceptul de republică nu și-a întîlnit realitatea sa cea mai adecvată ca în orînduirea socialistă, cînd dobîndește nu numai o semnificație politică, ci și una economică, prin socializarea bunurilor create de societate, în primul rînd a mijloacelor de producție.

Dar această **înrudire logică** este expresia unei **unități reale** dintre un ideal politic, privind forma de guvernămînt, și unul economic, privind forma de proprietate. Corelația aceasta a fost relevată teoretic de concepția materialist-dialectică și reprezintă o teză fundamentală a acestei concepții care postulează unitatea și interdependența sferelor vieții sociale, interdependența vieții politice și a celei economice.

Însăși desfășurarea și înlănțuirea evenimentelor revoluției socialiste pun în evidență această interdependență și, dacă avem în vedere revoluția din țara noastră, e de observat că între instaurarea republicii și naționalizare au trecut doar cîteva luni. La 30 decembrie 1947, România, prin lupta comuniștilor și a maselor populare și-a dobîndit starea de republică, pentru ca în iunie 1948 să se înfăptuiască naționalizarea principalelor mijloace de producție. În felul acesta, conceptul de republică își redobîndește sensul său etimologic, ilustrînd dialectica istoriei și, totodată, sensul acestei noțiuni dobîndește o calitate nouă în istorie exprimată prin ideea de republică socialistă.

Instaurarea republicii a însemnat, pentru țara noastră, nu numai împlinirea unui ideal pentru care au luptat generațiile revoluționare din secolul trecut, în mod deosebit – generația revoluției de la 1848, dar și cristalizarea unui real sentiment de independență națională. Pentru că, o națiune dependentă nu poate fi cu adevărat **republică.**

Dacă ideea de republică este expresia unei libertăți interioare, privind masele populare și pe omul simplu dintr-o patrie, ea este, în același timp, expresia sentimentului și năzuinței unui popor de a fi el însuși. Din acest punct de vedere ideea de republică se dovedește a fi nu o **formă fixă** de viață a unui popor, ci **un proces,** o devenire.

Desigur, faptele și aspirațiile noastre zilnice fac parte din viața noastră, din existența noastră zilnică. În același timp însă ele se înscriu în sensul mare al istoriei. Iar cînd tovarășul **Nicolae Ceaușescu** ne pune în față imperativele momentului istoric pe care îl trăim, chemîndu-ne la muncă și la eroism, la cinste și la corectitudine în viața zilnică, e limpede că, dincolo de destinul individual, orice om concret participă la împlinirea istorică desfășurată pe perioade mai largi de timp.

Văzută astfel ziua de 30 Decembrie 1947, această zi istorică, își prelungește viața ei în viața noastră de azi, iar faptele și înfăptuirile noastre din acest an participă la împlinirea unui ideal.

Înfăptuim și azi, și în anul următor vom înfăptui, cerințele unei patrii care s-a declarat Republică, și care, prin politica ei pe plan mondial, dovedește cu strălucire că știe ce înseamnă această idee de Republică în viața reală a unui popor, în viața reală a umanității.

Dacă un om se bucură adînc de numele său, cum și de ziua sa de naștere, cît de îndreptățit poate fi un popor de a se bucura de numele patriei sale : Republica Socialistă România ! Pentru că, înainte de toate numele patriei e cea mai adîncă sărbătoare a omului concret.

VASILE VERSAVIA

TIMIȘOARA, o capitală a poeziei

Început de decembrie 1978. Afișe mari, neobișnuite, anunțau primul FESTIVAL INTERNAȚIONAL DE POEZIE LA TIMIȘOARA, în cetatea romantică, numită pretutindeni în țară orașul florilor. Pentru cîteva zile, Timișoara a devenit o capitală a Poeziei.

Sosind de pe meridiane diferite, unele geografic îndepărtate, din Cuba pînă în Turcia, din Iugoslavia pînă în Polonia, sau Uniunea Sovietică, reprezentanți ai poeziei din nouă țări europene și din America latină s-au întîlnit în România, la Timișoara, sub flamura curată a limbajului unei lirici a dragostei de om și de frumos, a înțelegerii și prieteniei.

Întîlnindu-se aici, unde au fost primiți cu inima deschisă, după principiile unor datini străvechi ale ospeției românești, purtătorii de liră s-au bucurat, după cum au mărturisit ei înșiși în repetate rînduri, de posibilitatea de a ne cunoaște țara, frumusețile și tradițiile ei, acest popor care își făurește liber, cu încredere în viitor, o viață mai bună, mai demnă.

Cincisprezece harfe din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, Turcia și Uniunea Sovietică, împreună cu alte cincisprezece harfe românești, din București, Bacău, Cluj-Napoca și Timișoara, s-au ascultat între ele într-un fermecător colocviu profesional, la sediul Asociației scriitorilor din Timișoara, ieșind, apoi, înfrățite, înaintea publicului, a unui numeros și deosebit de receptiv public care-a umplut pînă la refuz Aula Magna a Universității din acest mare oraș al țării, oraș care este – trebuie să spunem acest adevăr acum – pe primul loc într-o ierarhie a celor care cumpără cărți pentru aripa visului, așadar, o ierarhie a interesului pentru fapta de cultură, pentru litera de lumină tipărită.

Acest festival al poeziei spuse cu ochii limpezi și glasul tremurat, în nouă limbi ale pămîntului, această confluență a celor ce s-au trudit să găsească echivalențe artistice românești pentru ritmurile interioare ale reprezentanților unor lirici ce ne-au cinstit pragul și setea de frumos și-această agoră a iubitorilor de poezie s-au dovedit a fi unul din actele de cultură ce lasă în memoria noastră ecouri sincere și profunde.

Între poemele citite de oaspeți, au fost unele care cîntau locuri și oameni din țara noastră – ecouri ale unor vizite anterioare, la noi, ale acelor poeți.

În parcurile și grădinile Timișoarei cresc, în fiecare an, atîtea corole de parfum și culori, încît fiecărui locuitor îi revin 17 flori. Iată un fapt grăitor pentru dragostea de frumos a cetății care a găzduit această întîlnire a celor ce caută, zi și noapte, în graiurile lor, parfumurile și culorile care să slăvească frumusețea omului și noblețea aspirațiilor sale.

La începutul acestui decembrie, timp de cîteva zile, iarna nu a putut intra în Timișoara. Timp de cîteva zile, cetatea noastră a fost o tînără și îndrăgostită cetate a poeziei.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

ETERNITATE

Plăcută-i sufletului meu și ochilor mei lumina ta,
și-i cald în cuprinsul tău, patrie !
Din tine noi creștem, tu din noi crești
și-un cer de izbîndă se întemeiază în noi și-n univers.
Și încă se face visul zburătoare albă și aripi
dezvoltă spre un alt cer – gloriei tale.
Sîntem frăgezimi toți fiii și renaștem
a doua și a treia oară
și a nu știu cîtea oară
ca să fii tu eternă.

De aceea, pe fața ta
noi sîntem firele de iarbă
care-ți ascund ridurile și te șoptim,
născuți pe buzele tale :
împlinește-ne, patrie,
poartă-ne spre acea prevestire
a dimineților de argint,
naște-te din noi
și împlinește-ne în fiecare zi !

DRAGOMIR MIRIANICI

Traducere de VASILE VERSAVIA

ORIZONT 52

● (563) ● 28 decembrie 1978 ● anul XXIX

● SERIE NOUĂ ● 8 pagini 1 leu ●

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE

TIMIȘOARA
4–6 decembrie 1978

ACZEL GEZA (UNGARIA)

Diluarea poeziei concrete

treceam prin pădure în juru-mi degradați se rușinau
copacii-iierați
dintotdeauna crezusem că ne-nrudim prin slăbiciune și
insfîrșit descopeream
inefabilul știut de poeți de-acum o mie de ani
fluturînd luneca sufletu-mi pe mireasma frunzelor
veștede
(în cerc incremenitele cioturi pe bănci vopsite lumina
căzînd)
începui să murmur un ritm de rugăciune cîntată
creație a ordinii dezlinate din simțuri
(început suind spiralat din evocate imagini
fluturat peste subiectivul profund ca apoi din tainice
asociații
să se înfiripe ceva aproape logic)
dar nu se-mpiedică iar cîntecul în rostogolire
accentuate mă-nhibă recile priveliști acaparatoare
ceva tiranic și fals mi se furișează în creier unde
cuvenita cugetare
urcă pe crengile noduroase ale neînțelesului
(pentru că-ntra-devăr le străbătuse fulgerul
neputicioasei căutări de-așezare a gîndului)
îmi stinse răbdarea copia fără valoare
toate se repezeau către mine pașii se adăugau
disonantei
(acestea le-am gîndit mai tîrziu extrase din apropiata
trăire)
și am rămas adeptul frînturii de gînd neștiutor înțelept

În românește de DOINA SĂLĂJAN

DURSUN AKÇAM (TURCIA)

Poporul meu, călit în revoluții...:

Poporul meu își caută azi drumul
iluminat de flacăra revoltei...
A obosit
amenințarea morții.

Sunt armele cu care au vrut să ne supună
de sînge ude – sîngele libertății noastre
ce-a curs pe străzi și-n temniți
și în atîtea locuri de luptă,
pretutindeni, în jurul nostru-n lume.

Acum, cînd glasul corului păcii se înalță
mai clar și mai puternic,
îngrozitorii noștri se-ascund, cuprinși de teamă;
au tras și au ucis
și-au răsădit în preajmă
atîtea flori de sînge,
de sînge cald și viu,
muncitoresc, eroic.

Noi suntem un popor cu nobilă mîndrie,
ce nu va fi răpus!
Noi creștem împreună cu munții, către ceruri,
călindu-ne în focul acestei revoluții.

În românește de ROMULUS VULPESCU

TALIP APAYDIN (TURCIA)

Țara mea

Pămîntul Anatoliei se-ntinde
În patru zări, sub soarele fierbinte,
Rănit de-a sărăciei mușcătură
Ce sîngele i-l seacă și i-l fură.
De-o rază de lumină-i este dor:
Ca un platan magnific o așteaptă
– Un arbore vînjos, care-și îndreaptă
Coroana lui de crengi spre viitor.

Un neam sărac suntem, cum ni-i pămîntul,
Cu fața smeadă – cum ne-a ars-o vîntul.
De secetă ni-s buzele crăpate,
Iar drumul nostru – de demult străbate
Prin dezolare și pustiu...
Dar suntem un popor de-a pururi viu.

Prin sate, în colibe și-n bordeie,
Sub steaua care-n noapte mai scînteie,
Noi ne hrănim copiii cu speranță,
Căci știm că vom găsi cu siguranță
Pentru cătușa timpului o cheie.

Vom arăta atuncea tuturor
Că forța noastră-i pașnică unealtă,
Și, chiar de-s vremuri aspre, laolaltă
Vom trage-adîncă brazdă-n viitor.

În românește de ROMULUS VULPESCU

ZBIGNIEW BIENKOWSKI (POLONIA)

Între noi

Între noi,
adică între mine și tine,
între mine, care sînt o existență definită
așa cum sînt,
adică sînge, inimă, lacrimă, suspin și aer,
între mine, care sînt o metaforă deschisă,
o trestie care gîndește,
nu o inimă abătută
ci o trestie care gîndește
despre tine, mereu despre tine.

În românește de TERESA și TOMA GEORGE MAIORESCU

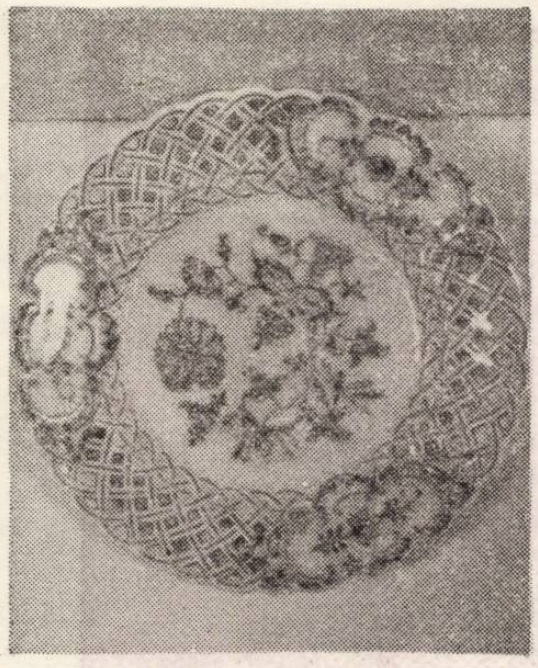

Porțelan german – „Meissen"

VLADIMIR CIOCOV

Singura dragoste care nu trădează niciodată

Cînd aud cuvîntul poezie, gîndul meu zboară întotdeauna la ceva înălțător, din cale-afară de luminos, strălucitor, ce sălășluiește undeva sus de tot, de-asupra falnicelor creste, aproape de ceruri, deși ea, poezia, se naște înainte de toate din ceva apropiat, ce-n jurul nostru ființează, în sufletul nostru arde, din izvorul viu al vieții noastre de toate zilele pe pămînt. Odată născută, ea se înalță și înalță pe acela ce o scrie, pe aceia cărora le este menită. Ea este încă și sinonimul frumosului, mai bine zis, frumosul întruchipat în ea, expresia gîndurilor și sentimentelor oamenilor pe care, la rîndul ei, îi înnobilează prin esența ei.

Poezia – vioara întîi a orchestrei compuse din toate genurile în care se exprimă scriitorii, zeița lumii, căreia i se închină toți iubitorii de frumos, precum credincioșii la icoană, farul strălucitor spre care se îndreaptă rătăciții pe marea furtunoasă a vieții; singura dragoste care nu trădează niciodată; izvor de liniște și de împăcare, la care se adapă cei setoși de adevăr; scrinul sacru cuprinzînd sentimente ce au ars cîndva; speranța și alinarea celor căzuți pradă desnădejdii; un astru în beznă luminînd pe cărări și drumuri și, în sfîrșit, acea punte subțire, dar sigură, care duce spre cei ce-o scriu cu trudă, în sudoare, dăinuind peste veacuri.

Nu cunosc un cuvînt mai superb, mai cald, mai apropiat, decît poezia, poezia pentru care trăiesc, pe care o respir, căreia m-am dăruit din fragedă tinerețe, de care mă simt legat pentru toată viața.

IVAN GOLEV (BULGARIA)

Castelul de nisip

Cînd îmi durez castelul de nisip,
eu nu mă tem de-acel
talaz teribil
ce, veșnic, îmi verifică
tăria.
Cînd îmi durez castelul de nisip,
eu nu mă tem că unii
– poate alții –
atoateștiutori și-atotputernici
(tot oameni cu profesii pozitive)
au să-mi admire deltoizii zdraveni
și-au să se mire cîtă minte am: „Minune!"

Cînd îmi durez castelul de nisip,
eu nu mă tem
de gloata de lingăi,
servilii de serviciu dîndu-mi sfaturi
unde să tai intrarea.
cum să cultiv grădina,
cît de solide ziduri să edific.
Mă tem doar
c-o să vie o femeie
cu ochi încrezători,
o să-mi întîrzie în brațe
și-o să-mi ceară să locuim într-insul amîndoi.

În românește de ROMULUS VULPESCU

IOAN FLORA (R. S. F. IUGOSLAVIA)

Călătoria și acțiunea eșuate

Odată,
o ploaie măruntă mă făcuse să confund
idealurile de perfecțiune cu un foc curat.
Pe nesimțite,
o ploaie se oploșise în tîrziul oraș răsăritean
și oamenii căzură în tăcere și multă cuviință
și frumusețea se strecură nestingherită printre
degetele lor.

Mi-aș fi putut clarifica viziunea
Îmi fu sugerată o stare proprie de a simți
lumea.
Lumea fiind omul care supraviețuiește linear.
Călătoria și acțiunea eșuate.

E frig și dispun de libertatea
de a nu fi nevoit să-mi exprim mulțumirea.

GUTAI MAGDA (UNGARIA)

Iubire

Lacul și stufărișul și-un vapor,
tăind adînc-albastră pîrtie pe apă.
Pe suprafața lacului, căzută frunză
să poți pluti-ndelung, ce bine-ar fi!

Noi ne-aparținem.

Ca o căzută frunză,
de tine-aproape, îndelung plutind,
ori împreună dac-am fi cu totul.

Nu, nu se naște, dar luminează veșnic
iubirea ce dezleagă
taina tărîmului ascuns.

În românește de DOINA SĂLĂJAN

ION HOREA

Locul poeziei

În inima epocii noastre, atîta timp cît aceasta va simți nevoia unei inimi. În gîndirea epocii noastre, atîta timp cît această gîndire servește renumelui omului și nu pune în mișcare forțe diabolice. Alături de unealtă și de vis. În răsăritul soarelui și în adîncul fîntînilor. În sărut, în îmbrățișare, în durere, în speranță, în dor, în așteptare în ură, în tăcere. În numele omului și al omenirii, alături de pîinea de pe masă și în ceasul rugăciunilor. În stilul și limba proprii fiecărui om, oricărui popor ar aparține în conștiința tradiției care îl leagă prin predecesorii săi în frumusețile pămîntului, nu îndeajuns prețuite și damnate, pe care le învinuim și pe care le căutăm cu sufletele orbite de lumină.

Locul poeziei? Dar, de fapt, care nu este locul poeziei? Trebuie să-l vedem, să-l putem recunoaște, altarele poeziei să le simțim ca necesare.

VLADIMIR JANOVIC (R. S. CEHOSLOVACIA)

Metopă la Adamclisi

Poet roman, soldat purtînd qvadriga-n lupte,
Pe-un drum în cerc – metopa de la Adamclisi...:
Îi scrise luna chipul, conturul feței supte,
Iar timpul – praf de stele pe zale-i irosi.

El nu-și urma-mpăratul din pradă să se-nfrupte,
Ci-n versul dac tristețea spera a-și regăsi;
Poet roman, soldat purtînd qvadriga-n lupte,
Pe-un drum în cerc – metopa de la Adamclisi.

Conduce-un car de luptă, dar, nedorind să lupte,
Evocă trupul fetei pe care-o părăsi:
Sunt reci, azi, sinii unde sărutu-i poposi?
Ca marea euxină, plînși lacrimi ne-ntrerupte,
Poet roman, soldat purtînd qvadriga-n lupte,
Pe un drum în cerc – metopa de la Adamclisi...:

Adamclisi, septembrie 1976

În românește de ROMULUS VULPESCU

TOMA GEORGE MAIORESCU

Respirația sufletelor omenești

Poezia traduce în fapt imposibilul. Ea împrumută forța sa de viață unui timp istoric concret și aspiră spre timpul veșnicului, al eternului. Înrădăcinată în pămîntul patriei, într-un spațiu geografic bine determinat, care îi conferă forță, poezia, creația ridică granitele și devine parte integrantă a spiritualității universale, a întregii omeniri.

Care este sensul creației în perioada revoluției tehnico-științifice? Oare bătăile inimilor nu sînt aceleași ca întotdeauna? Creația a fost și este pretutindeni respirația sufletelor omenești și va rămîne mereu astfel.

AL. JEBELEANU

O punte miraculoasă de înțelegere și de omenie

După ce vizitai prima dată o țară vecină, am încercat să scriu o poezie despre poeții orașelor. În dăruirea lor exuberantă, în semnele lor de prietenie auzeam și inima popoarelor pe care ei le reprezintă. Vedeam în poezie o solie a păcii, o punte miraculoasă de înțelegere și de omenie.

Aceleași gînduri mi-au revenit la reușitul Festival Internațional de Poezie de la Timișoara. Orașul florilor i-a primit pe oaspeți cu flori de simpatie și de încredere. Florile erau în sufletele noastre, în sufletele cititorilor, ale spectatorilor, care au venit la Universitate să le asculte versurile.

Am purtat discuții cu poeți din Uniunea Sovietică sau din Turcia, din Cehoslovacia și din Iugoslavia, din Cuba, din Bulgaria și din alte țări. Trăiam într-un climat care ne apropia: climatul poeziei. Poezia îndeamnă inimile să bată în același ritm, să vibreze la aceleași acorduri ale frumosului; poezia noastră, pătrunsă de umanism, în orice limbă ar fi scrisă, e receptionată și e simțită.

Timișoara avusese mîndria de a fi, la începutul lui decembrie, pentru trei zile, ocrotitoarea poeziei. Și lira din dreapta zeiței era din metalul nobil al păcii și prieteniei.

ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ CU RIDICATA METALOCHIMICE BUCUREȘTI

OFERTĂ PUBLICĂ

I.C.R.M. București deține un stoc important de piese de schimb pentru mașini de scris mărcile ERICA și CONSUL (diferite tipuri).

In scopul comercializării eficiente a acestor piese de schimb cît și pentru reducerea la nivel național a efortului valutar, deținătoarea își propune informarea amănunțită a celor interesați, publicînd în cele ce urmează oferta completă a reperelor existente.

Cooperativele meșteșugărești din întreaga țară care au în organizare unități cu profil de reparații mașini de scris precum și întreprinderile sau instituțiile care își execută în regie proprie întreținerea mașinilor de birou din dotare, sînt invitate să consulte cu atenție lista acestor piese, urmînd, în caz de necesitate, să opteze în scris.

In dorința de a satisface cu promptitudine toate solicitările, prezumtivii beneficiari sînt rugați ca în opțiunile care le vor face să indice atît marca și denumirea reperului, cît și codul de fabricație.

Comenzile vor fi transcrise la următoarea adresă: – I.C.R.M. ȘOSEAUA VIILOR NR. 14 – SECTOR 5 BUCUREȘTI.

Relații suplimentare se pot obține la telefon 237247.

Posibilii parteneri comerciali sînt asigurați de maximă solicitudine din partea ofertantei.

DENUMIREA P/S	COD FABRICĂ	CANT.	P/U
ERICA – R.D.G.			
ARC	300154	139	0,05
ARC SPAȚIU	300177	204	0,05
AX	300502	90	12,00
AX	301511	79	1,50
ARC	303627	81	0,50
ARC	303635	83	20,00
AX	303038	328	1,00
ARC	303039	320	8,00
ARC	303560	271	0,05
AX	303580	85	7,00
ARC	303583	175	0,10
ARC	304035	299	0,30
AX	300526	60	7,00
AX	303514	199	6,00
ARC	350121-19	364	0,20
ARC	350121-19	260	0,20
ARC	350121-24	275	0,20
ARC	350121-26	270	0,50
ARC	350121-36	126	0,40
ARC	350121-31	135	0,30
ARC	350121-80	355	0,50
BILĂ	15515	629	0,10
BOLȚ	309509	65	1,00
BRAȚ	301529	60	0,30
BUCȘE	303041	122	0,50
BUCȘE	303561	90	0,05
BUCȘE	303562	402	2,00
BOLȚ	401710	105	0,30
BUTON	407005	10	4,00
BOLȚ	308003	120	0,80
BARĂ	301507-10	75	6,00
BUTON	301608-10	126	3,00
BUTON	305014-10	166	6,00
COLIER	303037	201	0,30
COLIER	304020	196	1,00
CONDUCTOR	300503	157	16,00
CAPAC CAR	305008	84	3,00
CAPAC	305010	55	9,00
CAPAC	325002	76	40,00
CLICHET	353004	215	4,00
CLAPĂ	300154	65	6,00
CLAPĂ	300186	80	1,00
CADRU	303001-10	75	20,00
CARCASĂ	305001-10	69	100,00
CLICHET	401731-10	150	1,00
COȘ SIMPLU	300501-12	82	410,00
COȘ BRAȚE	300520-13	72	450,00
DISPOZITIV	301519	149	1,30
DINȚE	303004	211	3,00
ELIBERATOR	309809	107	0,30
FIXĂTOR	309923	80	8,00
FIXĂTOR	309922	103	8,00
ÎMBRĂCĂMINTE	303538	160	10,00
LAMELĂ	304034	133	0,50
LAMĂ	309161-10	220	5,00
MECANISM	303025-13	100	100,00
NIT	340212-8	378	0,20
OPRITOR	300525	140	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	0417	489	0,20
PIESĂ SIMPLĂ	8555	802	0,30
PIULIȚĂ	934	697	0,16
PIULIȚĂ	934-3	768	0,20
PÎRGHIE	300152	60	2,00
PIEPTENE	300172	50	5,00
PÎRGHIE	300505	424	1,00
PÎRGHIE	300506	399	1,00
PLACĂ	300534	50	0,50
PERETE	303534	70	4,00
PERETE	309901	40	12,00
PICIOR	309913	802	3,00
PÎRGHIE	309930	114	40,00
PIULIȚĂ	309931	328	1,00
PIESĂ	310621-22	481	0,20
PÎRGHIE	401714	70	2,00
PÎRGHIE	300153-10	140	12,00
PÎRGHIE	303507-10	255	2,00
PLACĂ	303534-10	50	16,00
PURTĂTOR	304051-10	151	3,00
PIESĂ SIMPLĂ	300532-11	438	1,00
PÎRGHIE	401720-11	90	2,00
PÎRGHIE	300512-12	115	40,00
PIESĂ	062120-31	54	0,20
PÎRGHIE	360386-40	195	2,00
RIDICĂTOR	300539	351	2,00
ROTIȚĂ	304019	120	0,20
ROATĂ	403604	145	6,00
ROATĂ	301508-10	135	3,00
ROATĂ	303018-10	210	30,00
ROLĂ	303530-10	369	3,00
ROATĂ	303543-10	30	4,00
ROATĂ	403605	131	15,00
ROATĂ	403610-10	210	25,00
ROLĂ	28A8 5/41	282	0,50
ȘURUB	0551	216	0,20
ȘAIBĂ	6799	1085	0,10
SUPORT	309169	572	80,00
SEGMENT	300501	10	90,00
ȘINĂ	303060	101	7,00
ȘINĂ	303061	115	7,00
SCHIMBĂTOR	301601	30	2,50
SUL	303535	240	5,00
ȘAIBĂ	403601	175	8,00
SIGURANȚĂ	403608	125	0,05
SUL	403613-10	230	50,00
SCHIMBĂTOR	309101-11	115	1,00
ȘIRET	303040-11	124	6,00
ȘAIBĂ	330211-532	232	0,10
TIJE	300170	245	2,00
TAMBUR	300524	469	0,40
TIJE	309903	80	1,00
TIJE	309904	360	0,30
TIJE	309910	222	1,40
TIJE	403602	30	13,00
TASTĂ	300178-10	90	3,00
CONSUL 1518 - C.S.R.			
ARC	10603	30	2,00
ARC	20407	94	0,30
ARC	20410	40	5,00
ARC	20731	355	2,00
ARC	20743	120	1,00
BARĂ SPAȚIU	2089	124	2,00
BALANSIER	5077	10	9,00
BALANSIER	20426	5	10,00
BUTON MOSOR	20725	65	5,00
BUTON MOSOR	20726	62	5,00
BALANSIER	21516	7	12,00
BAIE BÎRTIE	40208	4	6,00
BUTON STÎNGA	40119	26	6,00
BARĂ	40232	10	8,00
CAPAC SUPERIOR	1061	16	80,00
CAPAC INTERIOR	1062	3	150,00
CAPAC STÎNGA	1063	3	15,00
CREMALIERĂ	2014	5	13,00
CLICHET	3061	10	8,00
CREMALIERĂ	4075	5	25,00
CADRU	4151	2	50,00
CAPAC CAR DREAPTA	10601	70	12,00
COMUTATOR	20622	10	0,30
CLICHET STÎNGA	20734	115	1,00
CLICHET STÎNGA	20735	122	1,00
CLICHET STÎNGA	20741	85	3,00
CLICHET STÎNGA	20742	100	3,00
CLICHET STÎNGA	20751	200	0,70
CADRU	30320	10	8,00
CLICHET	40416	10	4,00
CREMALIERĂ	40501	5	12,00
CAMĂ	40515	10	3,00
CREMALIERĂ	40733	305	0,60
CADRU	40815	1	115,00
FURCĂ	20620-24	225	5,00
LAGĂR	3042	5	2,00
LAMĂR	40133	5	3,00
PÎRGHIE	206[illegible]	118	4,00
PÎRGHIE	2131	17	8,00
PÎRGHIE	3051	10	4,00
PÎRGHIE	20301	208	1,50
PÎRGHIE	20723	10	4,00
PERETE PURTĂTOR	30110	5	27,00
PÎRGHIE	40210	9	9,00
PÎRGHIE	40510	13	3,00
PÎRGHIE	40511	13	3,00
PÎRGHIE	40512	10	2,00
PÎRGHIE	40513	10	2,00
ROLĂ APĂSARE	4021	164	6,00
ROLĂ APĂSARE	4022	124	6,00
ROLĂ AVANS	30323	14	24,00
ROATĂ	40162	13	12,00
RACORD	40103	5	5,00
RULMENT	40818	15	9,00
REȚINĂTOR	41503	5	2,00
SUPORT	3052	5	2,00
SURUB	5125	160	0,30
SURUB	8056	50	0,30
ȘURUB	8114	85	0,30
SUPORT	20146	1	165,00
SÎRMĂ	20245	60	2,00
SURUB	20351	410	0,30
SURUB	20412	60	0,30
SURUB	20414	100	0,30
SURUB	20418	150	3,00
SUPORT PÎRGHIE	20428	10	20,00
SURUB	20603	40	0,30
SUPORT	20721	10	8,00
SUPORT	20722	15	8,00
SUPORT	40330	10	10,00
SUPORT	40331	10	10,00
SUPORT	40412	3	10,00
ZĂVOR	2151	13	5,00
CONSUL 1504 - C.S.R.			
ARC	01159	270	0,50
ARC	02154	440	0,80
ARC	04013	154	1,30
ARC	09106	165	0,55
ARC	18107	300	1,30
ARC	18120	40	1,30
ARC	18128	35	1,00
ARC	31113	70	0,30
ARC	31118	60	0,55
ARC	31127	350	1,00
ARC	32001	310	19,00
ARC	33122	190	0,55
ARC	33123	75	0,30
ARC	33133	110	0,55
ARC	34112	170	1,00
ARC	35109	80	0,30
ARC	35110	250	0,50
ARC	36110	95	1,00
ARC	37106	202	0,30
ARC	38124	70	0,30
ARC	61120	150	0,30
ARC	61121	130	0,30
ARC	62113	50	0,55
ARC	64125	334	0,55
ARC	64127	30	0,55
ARC	64128	60	0,55
ARC	66128	60	0,30
ARC	66131	180	4,00
ARC	66331	165	6,00
AX	62009	88	13,00
BUTON STOP	61003	167	10,00
BALANSIER	04002	11	19,00
BALANSIER	04010	20	28,00
BRAȚ	05003	111	2,00
BALANSIER	05002	15	9,00
BALANSIER	06001	17	14,00
BALANSIER	08001	4	19,00
BARĂ SPAȚIU	08003	130	8,00
BRAȚ	09002	20	3,00
BRAȚ	10142	45	1,20
BRAȚ	10143	55	1,20
BALANSIER	13002	6	7,50
BALANSIER	13316	5	4,00
BARĂ	14003	17	4,00
BRAȚ	18126	10	0,30
BANDĂ TRACȚIUNE	32002	310	8,00
BALANSIER	33005	170	8,00
BUTON SUSPENDARE	61005	137	7,50
BUTON SUI	61007	38	12,05
BARĂ GRADATĂ	63114	27	11,00
BARĂ GRADATĂ	63324	17	15,00
BRAȚ	65001	14	5,50
BUCȘĂ	89430	100	1,50
CARCASĂ	03160	40	0,30
CLICHET	18115	58	4,50
CLICHET	18116	85	0,30
CLICHET	18121	139	1,70
CLICHET	18122	150	1,70
CREMALIERĂ	31104	20	0,80
CREMALIERĂ	31105	20	1,30

CLICHET ARC	32105	67	1,00
CARCASĂ FRÎNĂ	38505	11	4,00
CĂTEI DISTANȚIER	33109	120	6,00
CARCASĂ	38005	15	3,00
CORP AMBREIAJ	61006	33	21,00
CLICHET RIDICĂTOR	64110	110	2,20
CLICHET MARGINAL	66001	57	9,00
CREMALIERĂ	66736	5	25,00
CREMALIERĂ	67103	202	0,80
CREMALIERĂ	67111	17	16,00
EXCENTRIC	04112	163	1,00
EXCENTRIC	04116	50	1,30
EXCENTRIC	05108	65	1,00
ECLISĂ	06105	45	0,80
ECLISĂ	06122	15	1,30
EXCENTRIC	08112	126	1,00
EXCENTRIC	10115	55	1,00
ECLISĂ	13121	5	4,00
ECLISĂ	31107	60	0,80
ECLISĂ	31108	60	0,80
ELIBERATOR	31109	40	1,50
ELIBERATOR	31110	35	1,50
EXCENTRIC	38115	14	1,00
EXCENTRIC	64120	35	3,00
FIXĂTOR HÎRTIE	31126	360	1,00
FURCĂ PANGLICĂ	06108	397	4,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03150	214	12,00
GHIDAJ PÎRGHIE	03167	70	1,80
GARNITURĂ	10139	184	5,00
GHIDAJ	13120	20	4,00
GHIDAJ	13138	5	1,30
GHIDAJ	64105	14	8,00
GHIDAJ	65004	20	1,00
GHIDAJ	65005	4	1,00
GHIDAJ	65007	24	1,00
GHIDAJ	69001	35	8,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61102	39	10,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61322	97	15,00
ÎNVELIȘ CAUCIUC	61342	121	18,00
LAGĂR	05127	10	1,80
LAMELĂ	06142	145	0,30
MANETĂ CLICHET	64001	145	5,00
OPRITOR	04127	80	1,00
OPRITOR	06126	22	0,50
OPRITOR	08114	89	2,00
OPRITOR	11106	30	0,80
OPRITOR	12105	70	0,80
OPRITOR	13119	150	2,75
OPRITOR	16104	2	0,20
OPRITOR	33111	40	0,58
OPRITOR	66111	10	0,20
PÎRGHIE FASTĂ	01002	256	3,00
PERNĂ PÎRGHIE	02001	219	8,00
PÎRGHIE	02046	1636	1.80
PÎRGHIE	04113	33	3,10
PLACA	04130	115	0,25
PÎRGHIE	06002	135	13,00
PÎRGHIE	06110	3	7,00
PÎRGHIE	06130	30	0,30
PÎRGHIE	08002	7	8,00
PÎRGHIE	09001	55	1,50
PÎRGHIE	09008	10	1,50
PÎRGHIE	10008	24	5,00
PÎRGHIE	11001	6	4,50
PARTE SUPERIOARĂ	11103	5	0,80
PÎRGHIE	1110	10	1,20
PÎRGHIE	12001	6	6,00
PARTE INFERIOARĂ	12103	15	1,00
PÎRGHIE	13003	17	1,50
PÎRGHIE	13004	31	2,00
PÎRGHIE	13007	10	1,50
PÎRGHIE	13102	5	4,00
PLĂCUȚA	13103	16	1,00
PIEPTENE	13104	5	4,00
PIEPTENE	13304	2	0,25
PÎRGHIE	14001	17	1,50
PIESA AMORTIZOR	16105	270	1,50
PÎRGHIE	18003	55	3,00
PÎRGHIE	18004	50	3,00
PÎRGHIE	18134	30	5,00
PÎRGHIE	31114	31	3,00
PURTĂTOR CĂȚEL	33105	120	1,50
PÎRGHIE	34113	75	0,30
PÎRGHIE	35001	82	4,50
PÎRGHIE	37002	115	4,00
PINION FRÎNĂ	38103	74	6,00
PINION TRANSMISIE	38125	46	9,00
PÎRGHIE	38128	10	1,50
PÎRGHIE	62111	253	5,00
PÎRGHIE	63005	123	9,00
PÎRGHIE	63006	104	9,00
PÎRGHIE	64113	30	0,25
PIVOT	64135	40	0,80
PÎRGHIE	66003	10	12,00
PÎRGHIE	67002	10	1,00
PÎRGHIE	03101	228	1,60
PÎRGHIE	03101-46	1234	1,50
PÎRGHIE	04004	126	8,00
PRESĂ FILETATĂ	89015	1400	0,30
PIULIȚĂ	89291	800	0,30
ROTIȚĂ	07007	2	10,00
ROTIȚĂ	07008	2	10,00
RESORT	07015	5	3,00
ROATĂ	33102	130	21,00
RACORD	34114	20	0,20
ROTIȚĂ	38003	150	1,50
ROATĂ TRANSMISIE	38104	100	12,00
ROATĂ CLICHET	61113	153	9,00
ROLĂ	62001	570	9,00
ROLĂ	62002	500	11,00
RESORT	63116	253	0,20
RACORD	67104	2	3,00
REȚINĂTOR	68003	34	10,00
SUPORT	01148	100	30,00
ȘTIFT	01151	620	0,10
SUPORT PÎRGHIE	01158	54	60,00
SUPORT	03003	40	1,00
SEGMENT	03007	40	100,00
SÎRMĂ	03148	110	1,60
SUPORT	03155	50	1,50
ȘURUB	03168	90	0,25
ȘTIFT	04115	87	1,50
ȘTIFT	04119	82	1,50
SUPORT	05012	63	7,00
SUPORT	06010	33	7,00
ȘURUB	08111	85	0,20
ȘURUB	09104	70	0,50
SUPORT TAMPON	10138	926	1,60
ȘURUB	10140	136	0,20
SUPORT	13010	20	14,00
SUPORT	18001	43	7,00
SUPORT	18002	38	7,00
ȘURUB	31106	110	0,20
ȘTIFT	31112	80	0,20
SUSȚINĂTOR	31123	25	1,50
ȘURUB	31130	260	0,20
ȘTIFT	33110	105	1,50
ȘURUB	33119	65	0,25
ȘURUB	33135	90	0,50
ȘURUB	36105	40	0,20
SUI	61002	40	70,00
ȘTIFT	61115	319	3,00
ȘURUB FIXARE	61116	90	0,50
SUPORT ROLĂ	62102	12	3,50
SUPORT ROLĂ	62103	12	3,00
SUPORT	62117	60	7,00
ȘTIFT	64104	32	0,25
ȘURUB	64129	30	0,20
SANIE	66153	3	15,00
SCALĂ FIXARE	66324	10	10,00
TIJE	01147	50	0,25
TIJE	01149	150	0,25
TIJE	03151	655	0,25
TIJE	05604	100	4,00
TIJE	06005	22	4,00
TIJE	10124	20	1,50
TIJE	13004	17	10,00
TIJE	14101	5	0,25
TIJE	14102	15	0,25
TIJE	18124	10	1,00
TIJE	33113	60	3,00
TIJE	65005	4	5,00
TIJE	66743	10	15,00
TASTĂ	13001	90	5,00
TAMBUR	38101	14	2,00
TUB	61127	10	0,25
TUB	66745	10	10,00
TUB	66746	10	10,00
URECHE	34104	10	1,75
URECHE	13141	230	1,00

CONSUL 1531 - C.S.R.

ARC	01148	240	1,00
ARC	03101	210	20,00
ARC	04110	124	1,00
ARC	05122	140	0,30
ARC	05135	135	1,00
ARC	05139	160	1,50
ARC	05137	155	1,50
ARC	05145	103	1,50
ARC	10106	210	0,80
ARC	31115	275	0,80
ARC	33113	135	2,00
ARC	33122	225	0,80
ARC	33104	120	0,40
ARC	34104	170	0,80
ARC	34109	130	0,80
ARC	34117	140	0,40
ARC	61116	145	0,80
ARC	62107	135	2,50
ARC	62109	103	0,80
ARC	64108	110	0,80
AMBREIAJ	61004	103	2,50
AX	61112	47	8,00
AX	02146	211	4,00
AX	05017	82	6,00
AX	05018	84	6,00
AX	06001	34	20,00
BLOCAJ	02151	84	6,00
BRAȚ	03003	53	4,00
BRAȚ	04001	32	9,00
BARĂ	04002	36	4,00
BRAȚ	05007	43	6,00
BRAȚ	67004	50	5,00
BRAȚ	31106	102	2,00
BALANSIER	64002	8	12,00
BALANSIER	05013	29	6,00
BALANSIER	33107	311	7,00
BUTON SUL	61002	93	5,00
BUTON SUL	61003	74	5,00
CLICHET	05108	93	2,00
CLICHET	05107	110	2,00
CLICHET	33003	250	13,00
CLICHET	33005	256	6,00
CLICHET	33011	197	7,00
CLICHET	64107	62	3,00
CREMALIERĂ	65101	13	13,00
CARCASĂ	67005	120	4,70
ELIBERATOR	34118	15	1,00
ELIBERATOR	62101	15	9,00
FURCĂ	31112	82	2,00
FIXĂTOR	63001	18	25,00
FIXĂTOR	64113	37	5,00
GHIDAJ	02147	76	13,00
MANETĂ	64104	31	13,00
MANETĂ	65103	17	5,00
MARGINAL	66001	10	6,00
OPRITOR	07109	112	1,00
OPRITOR	34106	68	1,50
PÎRGHIE	01102	204	2,00
PÎRGHIE	01102	383	2,00
PÎRGHIE	02101	4159	2,00
PLACA	31116	145	0,40
PÎRGHIE	62106	25	4,00
PLACA	10103	20	13,00
RESORT	03110	155	0,40
RONDEA	31108	185	6,40
ROATA	61109	47	1,00
ROLA FAȚĂ	62001	221	7,00
ROLĂ SPATE	62002	183	7,00
SUPORT	01101	9	60,00
SUPORT	02145	52	30,00
SUPORT	05003	20	20,00
SUPORT	05004	12	20,00
SUPORT	05011	53	7,00
SUPORT	06003	57	8,00
SUPORT	07001	86	8,00
SUPORT	31002	38	8,00
SILON	32105	95	1,00
ȘURUB	33106	237	1,00
ȘURUB	33112	98	1,00
ȘURUB	61114	175	0,40
ȘURUB	64106	52	3,00
SAIBĂ	33120	150	0,40
SUPORT	34002	35	7,00
SUI	61001	276	50,00
SUPORT	62004	44	12,00
VERGEA	01174	1015	1,00
VERGEA	06105	135	0,80
VERGEA	07102	138	1,00
VERGEA	07104	104	1,00
VERGEA	08104	132	0,80

CONSUL 1533 - C.S.R.

ARC	13248	90	7,00
CAPAC SUPERIOR	—	10	40,00
CAPAC INFERIOR	—	10	50,00
CARCASĂ	2721	44	80,00
PÎRGHIE	41211	75	4,00
PÎRGHIE	16206	60	1,00

NIKOLAUS BERWANGER

Poezia — forța vitală a culturii

După mine, poezia este pentru om o apă de izvor, fără de care el se sufocă în timpul tehnicii magnifice, a vitezei supersonice și a stresului doboritor. Societatea noastră, supusă unei permanente revoluții și evoluții, are nevoie de poezie ca vulturul de aripi. Cu alte cuvinte : poezia este viața însăși, iar omul găsește în ea un mare buchet de speranțe, de frumusețe, de sinceritate. Poezia nu este un vis, ci o realitate care tresare și alină, este piinea cea de toate zilele, a cărei mireasmă trezește suflete, chiar și pe cele înghețate. Poezia, după mine, este și o armă, dar cu funcția constructivă și nicidecum destructivă. Ea se adresează tuturor, dar în acelaș timp fiecăruia în parte. De aceea, un zbor în jurul Terrei mi se pare mult mai simplu decît o incursiune în universul sufletului omenesc, realizabil numai prin poezie, care a fost, este și va rămîne forța vitală a culturii, a înțelegerii între oamenii planetei noastre.

KIRIL KOVALDJI (U.R.S.S.)

Geografie

Iertați-mă, stimați geografi,
Eu știu o geografie aparte,
în care nu sînt păstrate proporțiile,
dar fără de care
știința voastră ar fi literă moartă :
Cel mai mare oraș
Este orașul meu natal ;
cel mai mare fluviu
este riulețul în care
am învățat să innot în pruncie.
Micul meu ținut
e mai necuprins decît necunoscuta Australie ;
fiul meu
este cel mai bun fiu ;
iubita mea
este cea mai frumoasă femeie ;
țara mea
cea mai neasemuită țară din lume
și planeta mea
unică.

În românește de AUREL COVACI

MANDICS GYÖRGY

Lanț stocastic

E iarnă, întîmplător. Întîmplător e zăpadă. Sînt și luminări,
întîmplător.
Luminări înghețate. Și-ntîmplător pămîntul ne-a făcut
cadou o vază. Ne sfădim : a cui a fost ? — dar de această
întrebare
nu-și înalță în alt chip trupul suplu, ciobit.
Mandics György, din întîmplare-așa m-au înregistrat,
întîmplător pe-aceste meleaguri cu cărămidării fumegînde,
dar prin aceasta pămîntul mi-a devenit vatră,
laptele său, lapte de mamă, pe graiul său rostesc :
te iubesc,
deci între decembrie și februarie, întotdeauna,
pentru mine zăpada se va cerne aidoma.
Printre fosilele luminărilor înghețate, arcade gotice sporesc
viziunea.
n dangătul de-amiază al clopotului răsună evlavia
perimată a vocilor :
— Iancu !
— János !
— Johann !
— Iovan !
— Căpitane !
Legea răsare de neînfrînt,
din timpul ce proliferează pe funcțiile stocastice :
Indiferent ce leagăn l-a legănat și sub ce copaci,
încotro erau hotarele și pe-unde duceau stocasticele
meridiane,
indiferent, cum și-a ras barba, încotro s-a întors
pentru aujtorul lui Dumnezeu, ca să regăsească, totuși,
sine
tăria pentru a nu ceda.
Indiferent, ce popor și-a considerat drept mamă :
cine a trăit pentru toți,
e fiul tuturor.
Trebuie să regăsim această unică verigă, prinsă-n lanțul
stocastic.
Căci, din întîmplare, Mandics György, așa m-au înregistrat,
între-un decembrie și-un februarie,
însetat de căldură, îmi întind palma-n evocare.
Zăpada se cerne-n mine. Zăpadă, zic, zăpadă. Hó. Schnee.
La neige.

În românește de IULIA SCHIFF

ADRIANA SZYMANSKA (POLONIA)

Îndoiala

Cu grijă trec printre fragile coloane de aer
focul nu mă pîrjolește apa nu mă afundă
pămîntul susține prezența mea șovăitoare
vă chem ca martori Saturn și Uran
pe voi care depuneți atîta stăruință
să fiu așa cum sînt
ajută-mă lună să pun în mișcare
valurile sîngelui meu
și du-mă-n ispită Domnul meu Vărsătorule
lumineze numele tău în ceruri
și chiar în pîntecul rodului . . .
O soare-țăndări retina mea miracol
du-mă spre bolta liniștită
dintre inimă și negura orizontului
deasupra mea cimitirul grădinii decapitate
deasupra mea virtejul ametitor al galaxiilor
speriate gîndurile mi se zbat
ca fluturii de noapte
iar eu stau șovăitoare
să eliberez această stea fără nume
reținută în respirația mea
sau să închid ochii.

În românește de TERESA și TOMA GEORGE MAIORESCU

OSVALDO NAVARRO (CUBA)

Plecarea

Cu pistol și raniță,
m-am îndepărtat de copilărie.

Năpădită de plîns,
mama n-a ieșit să-și ia rămas bun de la mine.

Frații mei mai mici și mai mari
îmi înconjurau plecarea ;
cît aș fi vrut să nu mă simtă slab.

Frații mei,
singurii mei prieteni,
rămîneau în urmă ; eu plecam.

Ochii mei mi-ntunecau, neliniștiți ;
mi se punea un nod în gît,

Am plîns ultimul,
definitivul plîns al copilăriei mele.
A doua zi, printre artileriști,
m-am trezit bărbat.

Traducere de DORIN TUDORAN

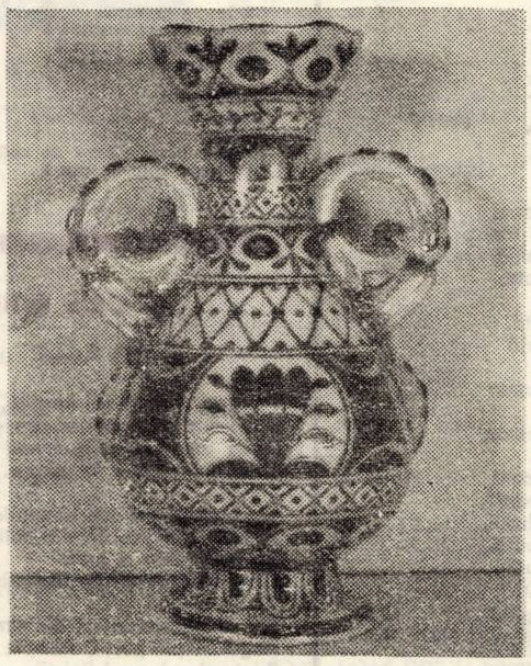

Porțelan maghiar

IOSIF NONEȘVILI (U.R.S.S.)

E iarnă asta ?

E iarnă asta ?
Poate nu e, nu ;
Nepăminteasca îmi apari
chiar tu . . .
De cer
legată-i luna
prin zăpadă.
Ca rece nimb de sfîntă stau ochii mei s-o vadă.
Zăpada-i spulberată
de vînturile reci . . .
Cu fulgi în cosițe,
tu, minunată,
treci.
Și treci cu fulgi în gene ?
Au pot să-ți spun deschis,
Că se putea,
copilo,
să nu te văd în vis ?

În românește de AUREL COVACI

LEV OZEROV (U.R.S.S.)

La ceasurile 4

La ceasurile 4 din noapte,
Sau, poate, din zori,
Cînd noaptea nu-i noapte
Și zorii nu-s zori,
Ea se duce pe țărm
Și, din răsputeri,
Tot strigă, tot strigă :
— Serega !
Și numai un foșnet
De valuri răspunde
Chemării durute :
— Serega ! Serega !
Cum nu-i mai găsiseră
Trupul, în zori,
Iese copila pe țărm,
Să stea de vorbă
Cu dragul ei
Schimbat în foșnire de valuri.

În românește de AUREL COVACI

TOMISLAV SIPOVAC (R. S. F. Iugoslavia)

Oseminte (Gomile)

Cînd — nea de fosfor, falduri luminoase —
Așterne noaptea recile ei șaluri,
Din taina pietrei, vechi movili de case
Se-adună dănțuind pe culmi de dealuri.

Tăcut, le trece ziua. Nu-i țărînă
Deasupra lor : pe umbră, n-au povară.
E ștearsă piatra. Ce să mai rămînă
Cînd semn sau slovă-n urmă nu lăsară ?

Zicea, semnul sensului dispare :
Nu-s ore, anotimpuri, nici repere.
Nici spațiu-aici fisuri și cute-n-are,
Nici timpul nu se-ascunde prin unghere.

În suflet, port secret, indescrifrabil,
Un alfabet tînjind spre-un vis cu astre,
Spre-un sens suprem, vecin cu-acel probabil
Tărîm real al cugetării noastre.

Zac poate-acolo, pietrei rădăcină,
Curați, albi, moșii mei — o spiță-ntreagă
Ce iscă-n mine o lumină lină
Și-un sfînt ecou lăuntric îmi dezleagă.

În românește de ROMULUS VULPESCU

DORIN TUDORAN

Locul ei

Ca și în alte epoci, cînd revoluția tehnico-științifică amenință să pună stăpînire peste tot, poezia ocupă și azi unul și același loc :

LOCUL EI.

DAMIAN URECHE

Ardere imperceptibilă

Nici o dăruire nu e destul de întreagă cînd este vorba de poezie. Gîndită, murmurată, rostită în miezul sinelui sau la festivaluri internaționale, ea rămîne tot arderea imperceptibilă a stărilor noastre supreme. Starea de poezie nu poate fi egalată de nici o bucurie sau durere. Încercăm să o cuprindem, ucenicind perpetuu, în logodne imprevizibile de cuvinte. Se pierde în virtejuri de ger și de zăpezi și o regăsim în căderea unei frunze sau în izbucnirea unui mugure. Ea este totul, pentru că nu o putem defini. Autovindecătoare fată morgană, ea ne cere cuvinte și respirații și tăceri expresive pentru a ne descoperi pe noi înșine. Ea, măria-sa, Poezia !

DUȘAN PETROVICI

Ea este asemeni unui măr

Ea este ca mărul dăruit celui drag, și chiar dacă viermele cel de aur o roade pe dinăuntru ea știe că e dreptul lui la lumină, și-l lasă să-i soarbă esențele solare fără să-l pedepsească.

Ea este asemeni zăpezilor, care pot fi eterne, dar care pleacă cu fiecare primăvară într-o dulce spaimă a stingerii . . .

Ea se află pretutindeni : de la runele scandinave la totemurile grave ale tropicelor, glasul ei cheamă navele Universului încărcate de sens. Ea nu are istorie, căci istoria este ea însăși, fără viclenie, fără stăruințe obscure, fără lanțuri. Nimeni nu i-a spus încă pe nume, deși ea tuturor le-a pus un semn de veșnicie pe frunte. Așa răsplătește ea viața.

Ea este asemeni unui măr dăruit celui drag și nimeni nu i-a ucis pînă acum viermele de aur.

N. PRELIPCEANU

Copac la Timișoara

E bine ca poeții să cunoască viața, oamenii, dar e necesar ca ei să se cunoască și între ei, e necesară o internațională a poeților de pretutindeni. În locul ei și pînă la realizarea ei, avem ici-colo, în lume, și acum, de cîțiva ani, iată, chiar la noi în România, festivalurile internaționale de poezie, precum acesta din urmă, din prag de iarnă, de la Timișoara.

La lectura traducerilor mă gîndeam cîte altfel de fețe are lumea, în diferitele ei popoare, și cum ea este aceeași, cum omul e de fapt același în toate manifestările lui, atît de puțin asemănătoare în aparență, sonore.

Încă o dată, la Timișoara, am văzut cum oamenii se pot înțelege, și printre oameni și poeții, aceste medalii vii ale umanității, cum se pot ei înțelege direct prin idei și sentimente, nefiltrate în vorbe necunoscute. Ei fiind, și rămînînd totuși, profesioniști ai cuvintelor. Trecerea poeților prin Timișoara va rămîne în memoria lor, o știu, de neuitat. Poate că și în memoria acestui frumos oraș european să se petreacă același lucru.

Primul ger al acestei ierni acolo ne-a surprins. Eram mirați, nu știam că începuse iarna, de-acolo de unde ne aflam, din festivalul internațional de poezie. Pe geamul clubului presei vedeam, într-o zi, un neverosimil arbore care mai păstra cîteva zeci de frunze încă verzi. Plasat la Timișoara, dar și într-un întrînd, între două-trei ferestre pe unde venea căldura oamenilor dinăuntru, se smulsese pentru cîteva săptămîni din rîndul semenilor săi, de mult lipsiți de frunza verde. Pentru mine, cel care îl vedeam atunci, acolo, era un simbol, mic, neînsemnat, al poeziei. Rămînea viu cum rămîne și ea prin toate războaiele și anotimpurile cu de-a sila modificate. Și m-am gîndit că dacă mi-ar fi dată o altă existență, aș vrea să fiu copac la Timișoara.

FESTIVÀLUL INTERNAȚIONAL DE POEZIE

TIMIȘOARA
4—6 decembrie 1978

Plugușorul la „RIDENDO"

Aho ! Aho, dragi umoriști,
Fabuliști, epigramiști,
Cei ce scrieți umor pogan
În grai neaoș bănățan ;
Cei ce scrieți parodie,
Cu vădită măiestrie
(Mai dihai, chiar, ca amicul
„Orizont"-ului, M. Micu) ;
Cei ce scrieți (la an odată)
Cîte-o cronică rimată
(Concurînd, bine-nțeles, cu
Iscusitul Andronescu) ;
Caricaturiști de seamă,
Care v-ați făcut reclamă,
Apărînd, în trei ediții,
Cu frumoase expoziții
Și-ați avut succes cu brio
(Cei doi Zegrea, Nero, Drio,
Lengel, Nicola, Popas)
În acest din urmă ceas,
Dintr-un an, care se duce,
(Că-l așteaptă, la răscruce,
Anul Nou, șapt'zeci și nouă),
Am de zis o vorbă, vouă,
Ridendiștilor confrați :
„Nu mai stați, măi, nu mai stați !
Puneți mîna pe condei,
Că ne-așteaptă, dragii mei,
Tăt Banatul, tot poporul,
Să... întinerim umorul !"
Deci, la lucru, măi flăcăi !
Mînați, măi ! Hăi ! Hăi !

Stă pe jar timișoreanul,
Așteptîndu-l pe Munteanu
Marius, care să-i spună
Ceva nou cu... buna-bună ;
De Șchiopescu, se vorbește,
Că, la anu, povestește
„D'alea șoade", la tăt natul
(Dacă-l lasă... decanatul) ;
Profesorul I. Martin
(Mare specialist în vin),
Cum nu-i place poama acră,
Haideți să-l urnim din loc
Și pe doctorul Mioc,
Pană iute, ascuțită,
De cenaclu îndrăgită,
De la care se așteaptă,
Un an nou bogat în faptă ;
Tot așa de la Siharu
Și de la Ion Olaru,
De la Iacob, Vărădeanu,

De la toți dorim, la anu,
Un umor, mereu, mai tonic,
Mai sarcastic, mai ironic,
Umor, vindecînd păcate,
Vicii, racilele toate ;
Umor purtător de viață,
Aducînd zîmbet pe față
Și speranțe-n viitor ;
Deci, într-un cuvînt, umor
Serios, necruțător,
Nu prea sec și nici amar,
Ci subțire, literar.
Poate-așa avea-vom cont
Mai deschis, la „Orizont",
Ca să-și publice, confrații,
Cît mai multe din creații.
(Că-i știut, n-aduce anu,
Ce-aduce... Arieșanu) :
Ia sunați din zurgălăi,
Să v-audă, măi flăcăi ! Hăi ! Hăi !

Poate s-o-ndura, la anu,
Și Manole Auneanu,
Cu A. Poch și Tott Rodica,
Să ne publice-n „Urzica",
Să cunoască toată țara
Că mai e și-n Timișoara
Cîte-un meșter, creator
De satiră și umor.
Ia sunați din zurgălăi,
Să ne-audă, măi flăcăi ! Hăi ! Hăi !

Va scri, iarăși despre... soacră ;
Nu știu ce va scrie Jega,
Că-n orașul de pe Bega
Se aud șoapte discrete
Că lucrează la... sonete ;
Poate-așa, în epigramă,
Izbuti-va, fără teamă,
Să apuce-n acest an,
Un „ciolan" și Al. Jivan.
Să-l încurajăm, flăcăi !
Mînați, măi ! Hăi ! Hăi !

De urat, aș mai ura,
Dar mi-e că s-or supăra
Că mă-ntind cu urătura
Și le-ncarc tipăritura.
De-altfel, e tîrziu și ceasul,
Mi-e flămînd și frînt pegasul ;
Să mă duc, să-i dau ovăz.
LA MULȚI ANI !

V. GORȘCOVĂZ

Răvașe de Revelion

Tuturor
Azi cînd e festiv momentul
Să-nchinăm cu cinste vinul
Pentru toți bărbații țării
Care ne conduc destinul !

Pentru toți cei ce muncesc
Nalț paharul cu răchie,
Dar Cotnar închin cu cei
Care fac economie !

Tipografilor
Pentru tipografii țării
Se cuvine-o urătură :
Să preschimbe zilnic plumbul
În lumină și cultură !

Marinarilor
Să-nchinăm cu bucurie
Și pentru matrozi,
Ei duc steagul României
Pîn' la antipozi !

Celor de la termocentrale
Să le fie bucuria
Luminoasă și deplină !
Sînt vestalele de pază
Focului ce dă lumină !

Agronomului
Pe-ale țării largi ogoare
Agronomu-i un tezaur !
Pune-n brazde praf de soare
Și culege spic de aur !

G. ZARAFU

PARODII de DAMIAN URECHE

ISTORIE INTIMĂ

După Aurel Turcuș

Pegasul a venit azi-noapte,
Și m-a-ntrebat sfătos, cu glasul greu,
Dacă am mai scris vreun poem folcloric,
Dacă mai lucrez la muzeu.

Tăicuțule, i-am zis, tăicuțule
Fiindcă i-ai pus cerului salbă,
Eu toată ziua și amu
Stau încrîncenat pe fila albă.

De ce mă deranjezi din scris ?
Lîngă stîlpii porții, noapte bună !
Prietenii mă cred liniștit,
Dar eu sînt furtună.

Am un prieten arheolog
Mi-a fost șef de cînd era țînc.
O, doamne, și-atîta ne asemănăm
Eu cuget adînc, el sapă adînc !

RUGĂMINTE

După Gheorghe Azap

Dă-mi un zuluf, acesta-i adevărul...
Nu vezi că vremea ne rărește părul ?
Ce mai contează, (cît ești tu de sus),
Un cîrlionț în minus ori în plus !

Dă-mi un zuluf, dar să mi-l dai cu totul,
De vrei la noapte să nu-ți fur capotul,

Dă-mi un zuluf cu care spargi cetatea,
Nu profesa pe veci naivitatea.

Dă-mi un zuluf, Roxana sau Maria,
Cu el își fac poeții veșnicia,
Dă-mi un zuluf din pașnica ta freză,
Pe cel ce-l mîngîi cînd înveți franceză !

Zuluful tău m-așează printre regi.
Dar dă-mi-l, nu mima că nu-nțelegi,
Știi cît mă doare amînarea... Ufff !
Zuluful meu de pomină. Zuluf !

VALS DE ADIO

După Șerban Foarță

Un vals calm, rotitor, al pecinginei vals,
Dansezi prost, draga mea, și cînți fals, și cînți fals,
Uluiți și frumoși trec bătrînii-n copii
Să schimbăm, draga mea, un dans brun pe-un dans gri.

Deși eu, draga mea, eu prefer un dans blond,
O Giocondă, dansînd cu un june Giocond.
Pașii mei, draga mea, noptambulici și sterpi
Vor descrie prin aer declarații și șerpi.

Ei descriu libelul… e, eu eșarfe aș vrea,
Dansezi prost, m… on amour, și cînți fals draga mea,
Chiar acum, mo… amour, vom urca spre sublim,
Dansezi prost, d… aga mea, dar ne și potrivim !

ELEGIE LA G… RĂDINA BOTANICĂ

După … Negoiță Irimie

De la Borșa la … clod,
Și-a făcut iubire… pod,
Părul tău sclipind… ca perla,
Îl admiră toată … herla
Gura ta cu splen… did ruj
Strălucește pîn'la … Cluj.
Glasul tău prin … iere tras,
Nu-i pe lume un … alt glas,
Că-l pot auzi și … urzii
Pînă la Cîmpia T… urzii
Și cu floarea ta … din păr
Mă distrugi într-… devăr,
Ori garoafă e, or… nufăr !
Doamne, nu m… pot să sufăr ;
Ori tu faci precu… m vor unii
Să-mi pierd uzul … rațiunii !
Cînd te plimbi cu … sora ta
Mă cuprinde pac… ostea,
După voi eu vin … mereu,
Două muze și-un … muzeu !

PASĂREA MĂIASTRĂ

După Traian Dorgoșan

Ceasul vremii a zburat din cuc
Pasăre de vodcă și secară,
Ceasul vremii ca un eunuc,
Cum era talentul lui Beniuc
Care ne-a mințit și astă-vară !

Ceasule de frig, tic-tacul tău
L-am hrănit din cupă prea albastră,
Am fost doi la bine și la rău,
Iar acum dansează peste hău,
Preschimbat în pasăre măiastră !

Ceasule de frig și alb în cioc,
Ne vopsim speranțele la cramă,
Dacă tragi o dușcă, n-o fi foc,
Pe sub soare mai găsim un loc
Pînă nu ne cere glia vamă.

Sus paharul ! Țuică, bere, vin,
Toate intră-n inima sihastră.
Orologiu rău sau ceas divin,
Sticlele cu vis să tragă-n plin
Pînă cîntă pasărea măiastră !

Răvașe prietenești

Poetului AL. JEBELEANU, pentru volumul de versuri „Peregrinări terestre"
Volumul tău, zis de maestru,
Eu l-am citit cu mare vaier :
Ca peregrin, ești tot terestru
Dar ca poet, tu ești în aer !

Prozatorului AL. DEAL, pentru volumul „Nisip"
Cînd m-am uitat puțin prin carte.. :
O și dădui, grăbit, de-oparte
C-am înțeles, cu mult nefast,
Că nu-i NISIP c. e... balast.

Prozatorului SIMION DIMA, pentru volumul „Mielul negru"
Mielul de la stînărie
A scăpat de prin zăvoaie
Și, ajuns în librărie,
Behăie... că-i mare... oaie.

Poetului DAMIAN URECHE
De-l privesc..
E mic la stat ;
De-l citesc..
La fel constat.

Scriitorului LAURENȚIU CERNEȚ, pentru cartea „Omul de un milion"
„Omul", știm că e de preț :
Milioane face ;
Dar broșura lui Cerneț
Nici doi bani... și pace.

AUREL CHEBLEA

Colinde din zona Făget

culese de ION CĂLIMAN și CORNEL VESELĂU

Mirea mirelui

Pleacă Mirea la vînat
Mirea mirelui bune (refren)
Printre codri neumblați
Vînă azi și vînă mîine,
Vînă pîn' a treia zile ;
Cînd îi fu a treia zi
Găsi leul doborat
Sub un spine măzărat ;
'Ntinse trasca să-l săgete,

Săgeata l-a d'adormit
Leu' se ține-nceluit,
Sări leul sus în talpe
Și din ceardă-așa-i grăiare:
— Ce cauți, tu, Mireo,
pe-aicia ?
— Eu, leuț, pe tin' te caut !
— Ce vrei tu Mireo, cu
mine,
Vrei în puști să ne pușcăm
Ori în săbi' să ne tăiem ?
— Hai la lupte că-s dirępte.
Se luară,
Se luptară,
Zi de vară,
Pînă-n seară,
Trase leul, lin i-aduse,
Trase Mirea jos mi-l puse
Și-l legă c-o curelușe,
Alăturea lîngă murguț,
Jos la țară se buiare ;
Cîți pe Mirea mi-l vedeare,
Toți pe Mirea-l fericeau
Cum aduce leul legat,
Leu legat, nevătămat,
Niciunde nesăgetat
Și te, Mireo, veselește !
(De la Udrescu Nicolae, de 42 ani, din satul Povergina, comuna Făget)

Cam de sus de mare

Cam de sus de mare,
Sus la drumul mare,
Frumoasă-i nevasta (refren)
De-alături de cale
Născut, o crescut
Micut mălinior,
Galben păltinior
La frunză mărunt,
La d'umbra rotund,
Frunza nu-i prea lată,
D'umbra-i minunată.
Dar la d'umbra lui
Cine se d'umbrește,
Că ea se d'umbrește
Ghizdovă-i nevasta,
Că s-a ostenit
Murguț de-nvățînd,
Viguri de-adunînd
Și ea s-o lăsat
Ca să-mi odihnească
Cît de puținel
Ici în poala mea.
Și te veselește
Ghizdovă-i nevasta.
(De la Todorescu Miron, de 51 ani, din satul Povergina, comuna Făget).

Sub umbrița mărului

Sub umbrița mărului
Ia, flori dalbelor de mărurî
(refren)
Este-un pat mare-ncheiat
Cu scînduri galbeni' de
brad,
Iar în pat ce-i așternut :
Iarbă verde de pe rît,
Peste iarbă-i floare dalbă,
Iar în pat cine-i culcat ?
Îi culcat plugariu' gazdă
Cu dalba de plugărească,
Iasă-afară intră-n casă
Și-aprinde lumini pe masă,
Peste masă.
Grîu revarsă,
Sînt colaci curați de grîu
Și vădruți'
Cu vin roșu
Și-ăla-i darul junilor,
Junilor pe la d'ajunîu
Și vă-nveseliți,
La mulți ani trăiți.
(Culeasă de la un grup de colindători din satul Bunea Mare, comuna Făget)

Colinda găzdăriței

Marea, cît de mare
Dar de mare
Mărginioară,
Dar din d'undă ce-aducea ?
Ducea brazi înșălcinați
Și molini înîederați.
Printre brazi, printre molini
Buie-un leagăn de mătasă
Dar în leagăn cine-mi șede:
Șede-o dalbă feciorită,
Dar de lucru, ce lucrează :
Tot îmi coase
Și descoase,
Tot îmi coase
Cu mătasă,
Chișchineie voinicești
Și covoare-mpărătești,
Cine-n lume s-o afla
Leagănul să mi-l abată,
C-o fi doamna curților
Ș-a lor buni părinților.
Și te, Mareo, veselește,
Ți-o-nchinăm cu sănătate.
(De la Lăpugeanu Petru, de 55 ani, din satul Coșevița, comuna Margina)

Calambururi

Îndreptar de limbă

Trebuie uneori să ne pronunțăm în legătură cu unele pronunțări care pot stîrni confuzii. Bănățenii spun : „patru boi leagănă CARIUL", apoi „PIULIȚA cu fîntîna / îi făcea MÎNDRACU mîna", sau „asta e apă CIOARĂ". Lasă că și moldovenii te invită uneori la un „pahar DIVIN" (de vin). Se pronunță deseori „colegii MIEI" (mei), s-ar putea spune, la feminin, „colegele OI". Legarea prea strînsă a cuvintelor între ele duce la efecte precum : „dînsul a avut ceva DEMENȚIONAT", sau „semne bune ANULARE", „cutare are OPOZIȚIE favorabilă". Regionalism : „calul o IAPĂ (ia pă) drumul bun". La un cămin cultural se cînta la frunză. Cineva exclamă elogios : „O, dar la voi talente CÎNTĂ-N FRUNZĂ, CÎNTĂ-N IARBĂ" (parafrază involuntară).

Cîteva proverbe și zicerі de tot felul, de la lume adunate și transfigurate : „STOPUL scuză mijloacele de transport în comun". Galileo ar fi spus : „IEPURI si mouve". „PAUZA bună trece primejdia rea". „COLOSUL ROADE RHODOSUL". „Vivat, crescat, FLOREA". „Numai de plajă nu-mi arde soarele".

Cîteva puerile : „n-are habar, stă să-i vină habarul". „Găina stă la cloșcat". „Tata, te duci să mai scrii o revistă ?". „Cîntecul e compus de antena de televiziune". „Literele astea se leagă între ele cu sfoară". „Casc, ca să iasă somnul afară". „Cărțile alea se tot împing prin bibliotecă". „Seara e o noapte mai mică". „În cutie sînt mii de camente". „Am auzit de Praga ; este acolo și șuncă".

LUCIAN CALAMBURERIU ȘI FIUL

LUCIAN BURERIU

Castelul din nisip

Un grup de amici din aceeași întreprindere au hotărît să meargă, împreună cu familiile la mare. Colosal !

— Dar ce este mai puțin colosal, iubite coleg, e faptul că nu vom mai putea fi niciodată copii. Cînd mi-amintesc ce bine era în tabără la Costinești...

— De ce să nu redevenim copii ? Facem o convenție ; ne detașăm de orice preocupare serioasă, de gînduri, de probleme de serviciu și vom retrăi copilăria.

— Așadar, ne apucăm acum de un castel de nisip. Materia primă e prefabricată la fața locului, iar prețul de cost va fi redus...

— Te rog, fără terminologie de specialitate !

— Am cumpărat lopățici, gălețici etc.

— O greblișoară și o țigară.

— Fără prostii, că te prinde babacul fumînd.

— Doar n-o să renunț la tabac de frica unui babac.

— Eu voi fi comandant de grupă.

— Aha, dacă ești inginer-șef vrei să ai și aici munci de răspundere, să coordonezi și noi să cărăm nisipul ?

— Bine, să meargă fără șef.

— Am un amendament ; în principiu, n-aș fi de acord să construim pe nisip.

— Nisip supra nisip, merge.

— E destul zece zile pentru proiect ?

— Se termină vacanța. Merge și fără proiect.

— Întotdeauna ai lucrat în pripă. Și ai fumat pipă.

De atunci fiul meu de patru anișori rezolva problema a patru castele. Cu mijloace proprii și fără licență străină.

— Uite o străină.

— Lasă, te rog, femeile. Încă n-ai ajuns la pubertate.

— Ei, atunci e cazul să delimităm tranșant în ce vîrstă dorim să ne aflăm. Însă propun să alegem una mai avantajoasă... E cazul să începem cu primele iubiri... pe litoral.

— Vezi, să nu te audă nevasta.

— Ce facem cu castelul ?

— Nimic. Mi-e lene. Consider proiectul prea costisitor.

— Așa rezolvi tu și dosarele cu inovații.

— M-am alăturat. Vreau o bere.

— Nici vorbă. Am cumpărat lapte.

— Ce obositoare e copilăria asta. Nu mai vine ora de somn obligatoriu ?

— Faceți ce vreți. Eu mă joc singur.

— Pentru că ești sectarist.

— Și totuși, ce facem ? Văd că sîntem în ședință de ore întregi și ne ținem de hîrjoane. Așa nu iese nimic.

— Oh, marea ; aș avea chef de un vapor...

— Iar începi să te lauzi cu croazierele tale în interes de serviciu prin străinătate. Te-ai dus la studii și te-ai întors cu tîrguieli.

— Te fac un șotron ? Mai dăm jos din burtă.

— La birou ai un fotoliu destul de gros. Acolo nu joci șotron.

— E cam stupidă copilăria.

— Am impresia că noi ca maturi sîntem cam stupizi.

— Nu facem o baie în mare ? O plajă ?

— Apa e prea rece, soarele prea cald.

— Propun să ne studiem copiii

proprii. Să vedem cum de pot fi ei atît de firești, atît de conformi naturii.

— Cu alte cuvinte, plecăm cu ei pe plajă la un schimb de experiență.

— Consultanți tehnici, soțiile noastre !

— Uite ce castele minunate au făcut cei mici !

— E teribil de dificil să construiești un castel din nisip.

Unul dintre copii, la vederea tatălui, îi spune :

— Tată, ne ajuți să facem zidul ?

— Nu, nu pot. Nu am destule studii pentru asta.

MIC DICȚIONAR LITERAR

Cu... multe greșeli de tipar, ediția a II-a 1 ianuarie 1979

ION ARIEȘANU : Primiți puțină cu duiogie.
ANGHEL DUMBRĂVEANU : Diriginta de ceară.
GH. AZAP : Rexona, Rexona, Rexona !
VALENTINA DIMA : În căutarea penei.
VASILE VERSAVIA : Mustăria mea cea dragă.
EUGEN BARBU : C-un picior în rai.
NICHITA STĂNESCU : Clor pe inimă.
MIRCEA CEL MICU : Patina
C. ȚOIU : Galera cu vite sălbatice.
PETRE STOICA : Sufletul obiecțiilor.
N. PRELIPCEANU : Pe alocuri fără palton.
DAMIAN URECHE : Viorist fără amor.
GH PITUȚ : Conetul original.
C. IVĂNESCU : Rob I, II, III.
MIHAI URSACHI : Mareea îmbrățișării.
ION BIBERI : E ros.
M. DINESCU : Proprietarul de noduri.
D. TUDORAN : Radiografia rebuturilor.
PETRE GOT : Masca de mire
AUREL DRAGOȘ MUNTEANU : Măriile iubite.
MIRCEA ȘERBANESCU : Anul cu prize.
ADRIAN PĂUNESCU : Flacăra demodată.
IOAN GRIGORESCU : Aferim
FĂNUȘ NEAGU : În ger a strigat.
LAURENȚIU FULGA : Farmacia, Alexandra și infirmul.
ȘT. BĂNULESCU : Cecul milionarului.
ROMULUS GUGA : Vatra post-mortem.
M. SORESCU : Alt fel
IOAN ALEXANDRU : Vecina.
M. H. SIMIONESCU : Ingeniosul vine neastîmpărat.
DINU SĂRARU : Naște țărani.
ANA BLANDIANA : Domnul din somn.
ION VELICAN : Răcituri de duminică.

GH. ȘEITAN

Epigrame

Unuia, despre care se spune că e urît de toată lumea
Cei ce afirmă prostește
Că toată lumea-l urăște,
Greșesc toți peste măsură :
Ei iau disprețul drept ură.

Excepții
Orice femeie e menită
Să-ți facă viața fericită ;
Fac excepție la asta
Două : soacra și nevasta

Mentalitate
Pe un „tătic" l-a întrebat copilul :
Ce înseamnă, la vechii greci, exilul ?
A lămurit copilul răsfățat :
„E ca și cum te-ar fi numit la sat" !

Comparație
Așa cum e frumoasă strada mea,
În zori, atunci cînd cade prima nea,
Așa îmi pare ea o Cosînzeană,
Cînd iese de la cosmeticiană

IOAN MARTIN

Unuia care știe la perfecție definiția inteligenței
Inteligența, constat iară,
Cînd ne-o explici cu amănuntu',
O știi perfect pe dinafară...
Dar n-o posezi pe dinăuntru.

Colegului meu Eugen Cristea cu prilejul căsătoriei sale cu Grete Avram
Deși nu mă îndoiam
Că ai mult succes la fete,
Numai la pieptul lui Grete
Ești ca-n sînul lui AVRAM.

Unui actor bărbos
Criticii, vai ce scăpare,
Au remarcat, poate în grabă,
Nu că-n rol ai crescut mare
Ci cît ai crescut în barbă.

Unui regizor care în spectacolele sale folosește prea multe metafore
Succesul pe care-l vrei
Se poate ușor obține
Cu talent, multe idei,
Și metafore... puține.

Prietenului meu Gheorghe Stana care mi-a propus să nu lungesc vorba
Vorba de-o lungesc cu pana,
Îmi permit s-o fac ; din fire,
Am mai mult spațiu-n gîndire.
Nu pot să rămîn ca... STANA.

Lui Dinu Săraru, director al teatrului „Mic" din București
Deși s-a tot dezmințit
Cu-această titulatură,
Teatrul Mic are-n sfîrșit
Un director... pe măsură.

Unui regizor care a realizat un spectacol cu două distribuții la același teatru
Poate reușea să fie
Un succes, fără discuții,
De-ar fi fost altă regie
La una din distribuții.

GEORGE LUNGOCI

Unuia care nu înțelege rostul umorului
Că te frămîntă, ți-arunc puntea
Spre adevăr ca să te scap :
Umorul descrețește fruntea,
Cînd fruntea e a unui cap.

Destin
Tot omul, ignorant sau cult,
Supus e-acelulași destin :
Atunci cînd bea puțin mai mult,
El judecă mult mai puțin.

Matematicianul îndrăgostit
De mai multă vreme
Se iubeau așa :
Ea-i crea probleme,
El le rezolva.

Reciprocitate
El i-a furat o sărutare ;
Ea, ce-a găsit prin buzunare.

Pereche potrivită
Uniți sînt nu din întîmplare
Că nu e numai dînsul maniac.
Mai rar așa asemănare
Ca două picături... de coniac.

Neputință
Agronomul cu navetă
Nu-și luă-n comună gazdă.
Căci pe soața sa cochetă
E cam greu s-o dea pe brazdă.

NICOLAE PETRESCU

Îndoială
Iubito, dacă nu mă-nșel,
Cînd eu mă aflu lîngă tine,
Îți bate inima la fel...
Dar numai tu știi pentru cine !

Epitaf unui sculptor modernist
În viață a sculptat numai statui,
Dar n-are nici un bust la groapa lui.
Și se explică asta într-un fel :
N-a vrut să-și bată joc de el.

VASILE COBAN

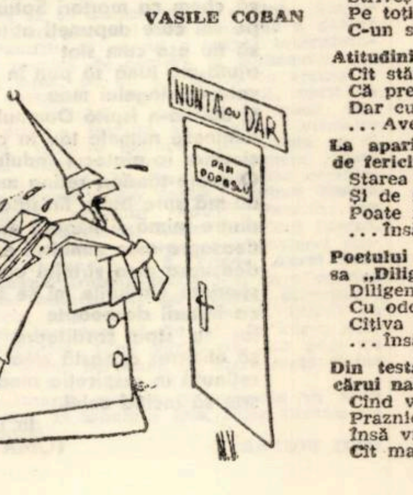

Nedumerirea unui… cu hipertensiune în noaptea de revelion
Un gînd năbădăio… s mă roade
Și mintea toată … mi se-ncurcă ;
Pe masă văd cum … vinul scade,
Iar dînsa, dimpot… rivă... urcă !

Campionului rebutu… rilor
Să urce iar pe-o … nouă treaptă
Spre calitate, nu … se-ndură.
Păi, cum s-apuce … calea dreaptă,
Cînd toți îi cer... , o cotitură !

„Vigilență"
Mai sînt pe ici, pe colo, hoți,
Dar eu, — strateg și om de bine, —
I-arăt cu degetul pe toți,
... Să nu m-arate ei pe mine.

Sfatul vînătorului de protecții către fiul său
Nu uita că scări la casă
Două sînt, să nu le-ncurci :
Una-n față, mai frumoasă,
Alta-n dos... pe care urci !

Iscusința arivistului
Răzbate și, — flă… mînd s-ajungă, —
Strivește sub călc… îie totul.
Pe toți i-nfrînge și-i alungă,
C-un singur … de armă... cotul.

Atitudini
Cît stăm uniți, vreo cîțiva zile
Că prea puțin ne potrivim ;
Dar cum ne desp… ărțim un pic,
... Avem consens… ul unanim.

La apariția volumu… lui „O complicată stare de fericire" de Ion Arieșanu
Starea asta comp… licată
Și de fericire pu… ră,
Poate fi de mulți … „gustată",
... Însă nu după … lectură.

Poetului Anghel Du… mbrăveanu, pentru cartea sa „Diligența de … ceară", recent apărută
Diligența lui de … ceară,
Cu odoare (unii … zic),
Cîțiva lotri o pră… dară,
... Însă n-au găs… it nimic.

Din testamentul e… pigramistului I. Mioc, al cărui nas...
Cînd voi fi din l… ume dus,
Praznic să nu-mi … facă mie,
Însă vreau să fiu … expus
Cît mai mult pe... „năsălie".

DIMITRIE JEGA

Distih

Nu e tot una

- Una e cînd șeful e cu chef, și alta e cînd șeful e la chef.
- Una e cînd spunem că oameni sîntem, și alta e cînd spunem că oamenii sînt oameni.
- Una e cînd spui că a luat-o la vale și alta e cînd spui că și-a luat valea.
- Una e cînd a luat un ceas de buzunar și alta e cînd a luat un ceas din buzunar.
- Una e să dai un spectacol și alta e să te dai în spectacol.
- Una e cînd omul n-are nimic și alta e cînd este un om de nimic.
- Una e cînd spui : ce poame bune și alta e să spui : ce poamă bună !

GHEORGHE GROSU

Fabula

Stare naturală

Spuse o lacună unui cunoscut :
Nu știu ce-i cu mine, parcă-i un făcut,

Nu-mi place nimica, totu-i insipid,
Iar pe dinăuntru, simt așa... un vid !

Și-i răspunse-amicul, fără protocol :
Poate-așa ți-e firea, ai în cap un... gol !

. . . .

De simți cîteodată că ai mintea goală,
S-ar putea să fie... stare naturală !

ARCADIE CHIRȘBAUM

Foileton

În ajun de revelion

Ilie deschide, timid, ușa :

— M-ați chemat, tovarășe director ?

— Da tovarășe Ilie. Spune-mi, tot dumneata te ocupi cu activitatea culturală a clubului nostru ?

— Eu, dar...

— Foarte bine ! Uite despre ce este vorba : trebuie să organizăm revelionul la Club...

— Imposibil, tovarășe director...

— Nu e imposibil. Așa sînt indicațiile, așa facem.

— La Club s-au depozitat baloturile de tablă.

— Și ce ? Le stivuiți frumos, le acoperiți cu o pînză și gata !

— Pe scenă s-a montat o schelă, se repară tavanul.

— Ce nevoie avem de scenă ?

— Pentru orchestră...

— De ce n-o instalezi în bibliotecă ?

— E distanța prea mare, nu se va auzi...

— Pui mai multe difuzoare...

— Și, apoi, mă gîndesc că azi e 30, mîine e revelionul. Cînd mobilizăm oamenii ?

— Pe mine m-ai mobilizat. Urmează să mai treci și pe la ceilalți ! Hai, la treabă !

— Orchestra noastră e angajată în altă parte, de unde facem rost de orchestră ? Acum, în ajun de revelion ?

— Te descurci...

— Avem nevoie și de băuturi, mîncare...

— Te descurci. Îți alegi un colectiv de organizare mai larg și treceți operativ la treabă. Fiecare să aibă sarcini concrete. Ne-am înțeles ?

— Înțeles, tovarășe director !

După o zi și cîteva ore.

— Hei, băieți, atenție, vine tovarășul director !

— Să trăiți, tovarășe director.

— Noroc, băieți ! Ce, numai atîția ? Tovarășe Ilie, unde-s oamenii ?

— Vor veni, tovarășe director, e numai unsprezece și jumătate, pînă dimineață, au tot timpul să sosească...

— Cîți s-au înscris ?

— Nouă persoane...

— Tovarășe Costică, dumneata ce faci acolo ?

— Am sarcini precise. Proptesc baloturile de tablă... Noroc !

Duce sticla la gură.

— Ce faci ? Bei cu sticla ?

— Cu sticla, tovarășe director, că soția mea e la restaurant... N-am reușit s-o conving că aici va fi foarte frumos. Ura ! Să trăiți !

— Să trăiești ! Dar dumneata, tovarășe Luca, ce faci acolo ? De ce stai ca o statuie ?

— Nu sînt statuie, sînt brad ! Știți, tovarășul Ilie mi-a dat sarcina să mă ocup de brad. I-am explicat că nu am de unde să procur, dar el mi-a spus : „te descurci, te faci brad" ! Și m-a făcut !

— Dar unde e orchestra ?

— Am angajat orchestra de la revelionul vecinilor.

— De ce nu cîntă ?

— Aici cîntă numai în pauză. Acum cîntă acolo...

— Aici cît o să cînte ?

— Zece minute, atît e pauza... E, ce părere aveți tovarășe d i r e c t o r, ne-am descurcat ?

— Cred că am... încurcat-o !

— De ce, tovarășe director ? Închinați cu acest vin, să vedeți ce bun e...

— Fără pahar, Ilie ?

— Fără, direct din damigeană.

— Nu văd tacîmurile...

— Tacîmuri ? Nu avem, dar avem două farfurii...

— Păi dacă nu aveți tacîmuri, ce faceți cu farfuriile ?

— Vedeți, nu sînt niște biete farfurii obișnuite, sînt farfurii ZBURĂTOARE ! Cu ele, imediat după plecarea dumneavoastră, zburăm și noi să ne petrecem revelionul...

EMIL ȘAIN

teatru

ÎN PREMIERĂ LA NAȚIONALUL TIMIȘOREAN

„A cincea lebădă" de Paul Everac

Motto :
„Mi-e sete de-un prieten
în ceasu-acesta lung"
ANGHEL DUMBRĂVEANU

Îmi pare că nici un dramaturg contemporan nu posedă atît de ascuțit simțul actualității, forța ideilor și șocul problematicii umane acute ca Paul Everac. Piesele sale răspund, mai întotdeauna, comandamentelor rapide și profunde ale vieții, ele se umplu de respirația și frămîntul social, intră în jocul sentimentelor omului la zi, își trag întreaga sevă dramatică din conflictele aduse de societatea în mers. Și această povestire dramatică, montată la Timișoara mergînd pe linia pieselor de stringentă actualitate ale autorului, pare a se situa pe cele mai înalte cote ale creației dramaturgului.

„A CINCEA LEBĂDĂ" devine, prin toate fațetele expresive ale dramei, un poem al recuperării morale prin marele simțămînt al iubirii și prieteniei. Rar, în dramaturgia contemporană, ne-a fost dat să surprindem un proces mai virulent intentat ipocriziei în sentiment, impusturii sociale, osificării în șabloane și sloganuri reci. Dar, la fel de rar, am găsit un imn veritabil închinat iubirii deschise, prieteniei, amplei sale îmbrățișări regeneratoare.

Un om obișnuit, director comercial la o întreprindere, face o greșeală. Deși cu o biografie curată, cu o familie echilibrată, cu o soție model, el, un director model, face ,totuși, o eroare. Pică în brațele unei femeiuști de „duzină", „a cincea lebădă neagră", din șirul celor vreo 12, din corpul de balet al unei instituții de artă, dintr-un spectacol Ceaikovski. Mica aventură, fără șansa durabilității se transformă, aproape fără s-o știe cei doi, într-un simțămînt puternic, dominator, ce va impune, din partea colectivului în mijlocul căruia eroul trăiește, o judecare a cazului. Între cele două ore de așteptare, spre a intra la ședința de analiză a cazului său, eroul lui Everac își face un autoproces și face și procesul celor din jur, spre a aduce în fața spectatorului oglinda fidelă a greșelilor sale. E ca și cum el ar reface întîmplările ce l-au dus la culpa morală în fața unui plen de judecată ; e ca și cum ar cere sălii să asiste, să judece și apoi să dea verdictul ; vinovat, nevinovat sau și vinovat și nevinovat !

Întreg spectacolul, de altfel, este conceput ca un proces în derulare, intentat celui ce a comis eroarea. Și se pare că **EMIL REUS**, regizorul, a intuit cu finețe, acest fapt și a apăsat chiar pe această latură procesuală a piesei, ca și al spectacolului, pare că stă tocmai în tensiunea morală întru găsirea identității pierdute a unei ființe, găsirea personalității sale morale, căzută în umbra nepăsării, învelită în coaja convenienței, a uzurii, a nepăsării cotidiene. Drumul unui om, al lui Vasile Mirea, din zonele reci, văduvite de sentiment, ale indiferenței umane, ale artificialității trăirii, spre un liman însorit de speranța de-a fi el însuși, de-a-și fi găsit identitatea adevărată, este drumul lung al cunoașterii de sine, al cinstei, al curajului, al deschiderii spre adevăr și libertate interioară. Parcurgînd un labirint de erori, de eșecuri, în planul simțămintelor ce aureolează o ființă, de bîjbîieli, trecînd prin acest lung drum al nopții ignoranței, Vasile Mirea va fi, în final, nu mai puțin un vinovat în plan social, un om ce a greșit, dar va fi, în schimb, și un om ce își va fi găsit identitatea, valoarea, omenescul din el. El va da, în final, socoteală societății, fiindcă nimeni nu se poate juca, vezi bine, cu opinia publică, dar, întrînd la judecarea cazului său, el nu va mai fi un înfrînt, un inconștient. Aventura sa nu va fi doar o înfrîngere și atît, ci se va transforma în altceva, într-o eventuală victorie. El nu e un supraom, evident. El e un

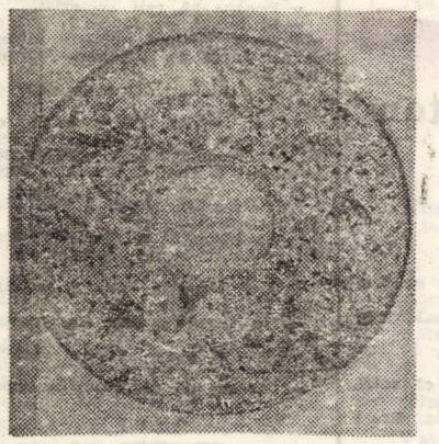

Faianța italiană

biet om temător ce va da socoteală. Dar, în fața sufletului său, orb ieri, el are șansa ca, vinovat fiind, să se ridice deasupra ceților ignoranței și nepăsării, ale individualismului opac și ucigător de spirit, fiind de-acum înainte setos de adevăr și avînd nevoie de un prieten adevărat.

Introdus în toate aceste meandre ale personajului, lui **SANDU SIMIONICA** nu i-a fost prea la îndemînă să contureze și să dea viață unui asemenea erou contemporan, prea puțin supus canoanelor știute. Trebuie spus însă din capul locului că, dacă acest spectacol există la Timișoara și dacă el se numără, de pe-acum, deși încă nerodat, printre cele de elită ale Naționalului nostru, aceasta se datorește și acestui minunat cuplu de actori, **SANDU** și **AURORA SIMIONICA**, la primul lor mare rol pe scena timișoreană, cărora le salutăm, și prin această cronică, venirea în mijlocul nostru. Dotat cu harul rar al întruchipării unui om obișnuit, cu date obișnuite, Sandu Simionică a realizat un Vasile Mirea cu mult autentic, cu vibrație omenească și cu momente de înalt rafinament artistic, intuind, abil și perspicace, dedublarea permanentă a personajului, pînă în final, surprinzînd și falsa dar și adevărata sa identitate ; și demagogismul dar și aspra sa sinceritate. Forța de analiză ca și autobiciuirea, candoarea de lichea, dar și de erou fără prihană, ce s-a hotărît să la viața în piept, au dinamizat un personaj de excepție în dramaturgia românească. Trebuie de asemenea spus că **AURORA SIMIONICĂ**, în Dufy, în toată această epopee sentimentală, în tot caruselul acestor evenimente intime, de un real tragism uman, i-a fost o parteneră pe măsură, ba ea atingînd, în unele scene, ca aceea de pe malul lacului, sau de la restaurant, sau din interiorul conjugal, tensiuni dramatice superioare lui Vasile Mirea. De la aventuriera insipidă și nestatornică, capricioasă și de un langaj indoielnic, la femeia lucidă, apță de un mare simțămînt, drumul lui Dufy, ca și al lui Vasile Mirea, este tot un drum al cunoașterii, al eliberării de ignoranță, de promiscuitate, de existență trăită în marginea societății. Ușurința ei e ușurința fetelor străzii. Vocabularul ei colorat este al grupului în care vietuiește. Dar iubirea operează în ea mari metamorfoze. Ea are sentimentul adevărat că doar iubirea e regeneratoare. Numai simțind cu inima poți fi om. Teama de iubire e și teama de adevăr, teama de om. El, Vasile Mirea, a fost nefericit deoarece nu a iubit niciodată. A stat în afara acestui adevăr. Ea e o nepriceputâ în fața mecanismului brutal al vieții, dar e, în schimb, o autentică. Ea e ca viața, firească liberă, ea e vînt, dans, apă, ea e o femeie ce iubește. Deci, perfectă. Și atît. Iar el e omul ei. Cu greșelile lui. Cu slăbiciunile lui, dar, prin iubire, ridicîndu-se la stadiul libertății interioare. Aurora Simionică a imprimat lui Dufy aceste treceri subite de la o stare emotivă la alta, ea a fost cînd calină, cînd femelă, cînd tandră, cînd cinică, precum și o iubitoare învinsă prin retragere, prin fugă, prin acceptarea suferinței, din iubire.

La înnodarea și deznodarea acestei veritabile drame a găsirii adevăratei identități, pe lîngă cei doi Simionică mai concură și grupul unor actori ce au marcat, suplu și cu har artistic, susținerea elevată a dramei. **ȘTEFAN MĂRII** (în Tit Mirea), conturează un personaj de o reală autenticitate actoricească și umană. Rezoneur al piesei, el este și un port-parol al dramaturgului. Clădită pe o biografie agitată, de nonconformist, dar și de aventuros de un cinism acceptabil, Tit Mirea, în viziunea lui Mării, primește forța cînd destructivă a insului debusolat, cînd aspra dar reala viziune asupra unei existențe dusă prin sentiment și prin adevărul cunoașterii. Cinic și libertin, uman și spiritual, el nu este un nefericit, fiindcă viața sa este pusă sub semnul arbitrariului, nici nu suferă de grandoarea de-a i se conferi o situație comodă, nici nu este un cumulard de bunuri, ci, dimpotrivă, el respiră un simțămînt acut al eliberării de lucruri. Un individualist feroce, e adevărat, dar plin de lumina pe care arta și spiritualitatea le pot arunca asupra fapturii unei ființe ce trăiește doar prin ele și pentru ele. Ratat lucid în plan social, el este un port-parol de mari adevăruri umane. El cere fratelui său un „conflict" îi cere să iasă în viață, îi cere „dramatism", îi cere, cu alte cuvinte, un sens existenței sale căldute, printre obiecte oarbe, așa cum Marta Mirea, soața, le voiește. De altfel desi mai puțin mobilă în creionarea personajului, **GAROFIȚA BEJAN** a dat, totuși, Martei Mirea, soața ultragiată, o coloratură personală. Ea nu pricepe mecanismul vieții, fiind ea însăși o piesă oarbă din acest imens mecanism. O artificială, ea iubește doar o asemenea existență, fără seisme bucurîndu-se „rațional", prin limbajul ei „rațional", de o existență în fel de „rațională", ca a lucrurilor ce o înconjoară. O schemă, ea iubește schemele în care viața o ține apăsat și irevocabil. Ea a pierdut mobilitatea, dacă a avut-o, fericirea începutului, tinerețea sentimentului și, acum își trăiește „reteta" fericirii sale.

Grupul, colectivul în mijlocul căruia își derulează existența Vasile Mirea, a reușit doar pe alocuri, luat în ansamblu, să reprezinte un „forum" judecător. Luat însă pe „personalități", actorii au întruchipat personaje interesante, mai mult de colorit decît de substanță, sau mai mult doar ca pe niște asistenți la o dramă robustă ce se consumă în sine, între cei doi protagoniști.

MIHAELA MURGU, în Hortensia Pocrovan, întruchipează o insă liniară, cu situație, tematoare că i s-ar strica acest „echilibru conjugal" prin apariția unei vechi iubiri. Ea e o schemă ca și Marta Mirea intrusă în adevărata existență, o pseudofemeie. Falsa ei existență primește date de simbol ca și a Martei. **GETA IANCU**, în Tovarășa Jimblea, e autoritară, neiertătoare și inumană, nu pentru că vede greșeala și cere pedepsirea vinovatului, ci fiindcă existența ei rutinieră în sine e o greșeală și în asta constă inumanitatea ei ce poate ucide în fiecare orice sentiment.

RADU AVRAM joacă un secretar Uică veridic, calm, lucid, uman, deschis, om în toate, chiar și în dilema în care e pus din pricina fetei sale.

DANIEL PETRESCU, în Stavăr, surprinde un personaj colorat, ce vrea să pară domn și uman, dar care, sub masca bunăvoinței ascunde adevăratul gînd meschin sau încurajează neadevărul, formalismul falsa atitudine morală. **GEORGE LUNGOCI** în Nicki Pocrovan, concepe un demagog servil și sever cu moralitatea altora, dar obtuz în propriul său menaj intim, fără antene, orb, un ins ce putrezește de viu, prin traiul într-o comoditate de prost gust, lipsit de orizont sufletesc. **ALEXANDRU TERNOVICI**, în Profesorul Greavu, aduce vivacitate la un personaj ce nu se implică, de altfel, în dramă, și ce ar fi putut lipsi ca și Blasiu Dohotaru, lucat de **EUGEN CRISTEA**, ce, în economia piesei, pare neîntemeiat, **ION OLARU** și **OVIDIU GRIGORESCU**, în micile lor roluri, sînt acceptabili și firești.

Spectacol de ținută, de bun gust artistic, cu o scenografie ce denotă înțelegere, și de puternică dăruire actoricească, **„A CINCEA LEBĂDĂ"** de **PAUL EVERAC**, întruchipează, în palmaresul Naționalului timișorean, un salt apreciabil spre seria de spectacole de marcă, la care trebuie să tindă, firesc, un teatru ca al nostru.

ION ARIEȘANU

Colecția de artă decorativă

Colecția de artă decorativă a Muzeului Banatului cuprinde piese de faianță, porțelan, sticlărie, miniaturi, piese de mobilier provenite din diferite manufacturi ale Europei, ce completează în mod fericit pinacoteca. În ordinea importanței valorice, semnalăm prezența în colecție a citorva piese de faianță ietaliană de Gubio și Faenza, de culoare gălbuie, smălțuită mat, cu desen specific albastru și galben, cu ornamente spiralate cu benzi, borduri, flori stilizate, de mare valoare artistică, aparținînd cu aproximație secolului al XVI-lea. Alte piese de asemenea din faianță provin din cunoscutele centre din Ungaria — Pécs, Zsolnay sau din centre germane. Ele se disting prin smalț și ornamentația specifică cu păsări și insecte.

De la apariția faianței în secolul al XV-lea în Italia (Faenza), pînă la producerea porțelanului la începutul sec. XVIII-lea în Germania, unele manufacturi europene s-au specializat în producerea gresiei, în diferite stiluri legate de stilul dominant al epocii. Procedeul prelucrării acesteia s-a extins în timp, pînă în secolul al XIX-lea, adoptat și de stilul neoclasic, ce a reactualizat modele ale antichității grecești, de un deosebit rafinament, din care deținem în colecție două piese.

Pe lîngă faianță și gresie atrag atenția piesele de porțelan din diferite centre europene. Față de porțelanul oriental, cel european a reprezentat o descoperire relativ tîrzie, respectiv secolul al XVIII-lea (1709), cînd, în Germania, J.F. Böttger găsește procedeele de fabricație a porțelanului alb, înființînd prima manufactură sub protecție regală, la Dresda, centru mutat, apoi, la Meissen.

În general, la începuturile activității lor, manufacturile au produs sub patronaj regal, executînd unicate de mare valoare în funcție de gustul și pretențiile comanditarilor. Amintim doar pe cele mai cunoscute de la Meissen, Sèvres, Herend.

Abia în secolul al XIX-lea, prin trecerea multor manufacturi în proprietatea statului, porțelanul s-a impus pe piață ca produs de serie, inițial mică, apoi din ce în ce mai mare, prin creșterea numărului de cumpărători din rîndurile burgheziei. Cererea mărită impune o creștere a producției și diversificarea acesteia. Astfel Meissenul număra, în intervalul 1709 — începutul secolului XX, peste 103 mărci.

Franța s-a impus, de asemenea, pe piața europeană cu mărci de bună calitate, între care Sèvres și altele. Înființată, ca manufactură regală, în 1756, continuatoare a celeia de la Vincennes, aceasta a produs inițial flori colorate, accesorii pentru mobilier, lustre etc. și diferite forme de vase. Avînd în vedere importanța comanditarilor, decoratorii, pictorii și chimiștii timpului au adus îmbunătățiri calității porțelanului, paletei cromatice și modelelor. Alături de porțelanul glazurat, Sèvres fabrica și o varietate de porțelan alb mat nevernisat cunoscut sub numele de „biscuit", din care deținem în colecție trei piese executate cu finețe și dragoste pentru detaliu.

În secolul al XVIII-lea se dezvoltă un alt mare centru de renume european, Viena, care a produs porțelanul cunoscut sub numele de Altwien, în manufactura înființată în 1718, sub protectoratul lui Carol al VI-lea, devenită în timpul Mariei Tereza manufactură imperială. Porțelanul vienez se impune prin combinația de cobalt sau brun, aur și miniaturi, cu scene mitologice sau galante.

O altă manufactură importantă a fost cea de la Herend, în Ungaria, înființată în 1839, aflată la început sub influența centrelor din Boemia, de care s-a detașat apoi, adoptînd o ornamentație specifică : flori, insecte, fluturi.

Alături de piesele de faianță, gresie și porțelan, colecția include și miniaturi, imagini pictate pe porțelan, ce rețin trăsăturile unor personalități ale epocii.

DOINA PÎRVULESCU

Faianța engleză

Curajoase confruntări orchestrale

Dubla calitate a profesorilor Liceului „I. Vidu", de pedagogi și interpreți, oferă șansa ca la răstimpuri (poate relativ prea lungi) să-i putem vedea colorînd viața muzicală a orașului cu manifestări care aduc un binevenit suflu înnoitor. Orchestra **ARS NOSTRA** este de-acum un instrument bine sudat, o formație camerală care impresionează prin sunetul dens, omogen, prin ținuta sa interpretativă distinctă, de o autentică probitate profesională. Și este un lucru firesc căci componenții săi sînt cu toții tineri absolvenți de Conservator, între care mulți cu remarcabile manifestări solistice, precum **Adriana Kriszanics** și **Corina Lina**.

Dacă pentru o orchestră camerală, popasul în zona universului ivoriu al barocului unui Vivaldi sau Corelli reprezintă o obișnuință repertorială, înscrierea unei lucrări românești de calitatea **Divertismentului pentru orchestră de coarde** a lui **R. Georgescu** înseamnă aducerea la zi a mesajului propus spectatorului. Deosebit de realizate, ultimele trei secțiuni. A doua deschidere înspre zone de frumusețî inedite pînă acum orchestrei ARS NOSTRA a însemnat **Ave Maria** de **Donizetti**. O pagină vibrantă unde se cuvine relevat aportul solistei **Georgeta Oprea** cît și al corului de elevi invitat în spectacol. Dirijorul **Marius Tănăsescu** continuă prin ținuta acestui concert ambiția salutară de afirmare a potențialului artistic de care dispune Liceul „I. Vidu". I-am sugera, pentru viitoarele apariții perpetuarea profilului repertorial prezentat, cît și abordarea unor solișți cu o prestanță suficientă spre a conferi concertului nota de eveniment necesară.

muzeale

muzică

☆

Replica celei mai tinere orchestre a municipiului, intitulată cu orgoliu **BANATICA**, i-a succedat la scurt timp. Așadar, un dialog al profesorilor cu elevii, în care cîștigat rămîne pulsul vieții artistice timișorene. Repertoriul acesteia l-a avut înscris pe frontispiciu pe compozitorul **Iuliu Brudașcă**, tot așa după cum orchestra Facultății de muzică îl are pe **Telemann**, iar **ARS NOSTRA** pe **Vivaldi**. Lucrarea lui **I. Brudașcă, Triptic**, constituie o mai palidă imagine a resurselor sale componistice, poate doar Cavalcada finală reprezentîndu-l la adevărata valoare. Regretabil însă că solicitudinii arătate de ambele orchestre creatorilor bănățeni, aceștia le răspund prin absență. Regretabil, spuneam, vizavi de alți creatori precum Liviu Glodeanu, Doru Popovici sau Liviu Comes care, pentru un astfel de eveniment s-au ostenit venind sute de km l. După **Concertul pentru două trompete de Vivaldi**, interpretat cu un adevărat brio instrumental, am asistat la o îndrăzneață încercare a orchestrei elevilor — de a aborda partea I a celebrei **Simfonii a Destinului** de **Beethoven**. Dincolo de relativa asimilare pe ansamblu, de ordonarea uneori mai precară a șuvoiului melodic ce irupe năvalnic, ignorînd indicațiile bagheței dirijorale, botezul tinerilor muzicieni cu tumultul sonor beethovenian al Simfoniei în do, a însemnat un act de curaj pe care îl aplaudăm ca atare. Să consemnăm și numele realizatorului acestuia, prof. **Gh. Chiculiță**.

DORU MURGU

panoramic

● Fază municipală, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", 261 colective muzical-coregrafice, teatru, brigăzi, montaje ; 100 interpreți individuali (recitatori, soliști de muzică populară și ușoară). Neașteptat de puțin public în ziua dedicată muzicii ușoare. Grupuri precum cele ale Casei tineretului („T", dixie, „Uranus") sau de la „Banatul", „Dinamo" „A.E.M.", folkiști (grup „Iris") și alții încă nu se poate da un calificativ mai mare decît „bine". ● În schimb, o carte foarte bună a apărut recent : „Iubirea, Chiajna și eu" & „Mărirea și decăderea lui Alior Sfoiag" de Laurențiu Cerneț, Editura „Cartea Românească". ● O librărie deschisă în Calea Girocului poartă numele „Orizont". Bine ar fi ca aceasta, precum și cea numită „Facla" să aibă legături reale cu instituțiile de la care au împrumutat denumirile. ● „Caruselul unui zîmbet", o nouă carte de Ivo Muncian. Editura „Facla", e în librării. ● Cercul „Iris" al studenților fotografi a deschis o nouă expoziție. ● La secția de etnografie a Muzeului Banatului au fost re-structurate expozițiile de bază. Vom avea de văzut lucruri noi. ● Tot la Muzeu, expoziția comemorativă Dimitrie Tichindeal (1775-1818), un important act de cultură. ● Opinie (în cotidianul „Drapelul roșu") a actorului Camil Georgescu vizavi de faza municipală (teatru), conform căreia sînt necesare măsuri de revitalizare a teatrului neprofesionist prin mai bune orientări (s.n.) a repertoriului în conditiile unei permanente conlucrări cu institutiile profesioniste de artă...". ● Apare și cartea satirică (la „Facla") numită „Concert pentru mîna stîngă" și semnată ...

.. L. BURERIU

cenaclu

O seară **„Eduard Pamfil"** începe sau se încheie printr-un concert de muzică de cameră. Profesorul doctor docent, omul de știință atît de fin cunoscător al structurilor intime ale umanului și omenescului, venit în mediul artistic (pe care sufletește nu l-a trădat niciodată) acoperă cu cămașa volatilă a muzicii preclasice o parte a trupului „vremii de cenaclu" — (clacă a vorbelor), numai atît cît să se poată simți ritmurile poemelor sale și neritmul cuvintelor de bine ale celoralți. (Inevitabil, repetăm : marți, 26 decembrie, în **Cenaclul Asociației scriitorilor și al revistei „Orizont", O seară de muzică și poezie oferită de Eduard Pamfil**).

O mică orchestră de cameră (**Ed. Pamfil** — chitară, **Mara Chiorescu** — vioară, **Laurențiu Butoi** — flaut) a adus „ritmurile exacte, discrete „ale preclasicilor ca preambul al serii, drept cel mai bun comentariu al poezilor citite" (Șerban Foartă) : comentariu venit înaintea poemelor, fluid spre a le ajuta să se transforme în cuvînt. „Singurul sens al poetului este acela de a dărui" (Ed. Pamfil), și poetul a urmat interpretului de muzică de cameră în soliloc viul său ritmat. Apoi, pe un alt tărîm de vreme — ciaca vorbelor. Fluidul muzicii, oprit în forma cuvîntului și înghețat în semn, iar, peste drum, într-un alt spațiu, celelalte cuvinte care să explice atît poezia cît și muzica, știința, vîrsta, sentimentele, viața unui om... să-l fixeze în istoriile complexe ale trecerii. Au vorbit : **Șerban Foartă** (referentul poetului Eduard Pamfil), **Ion Arieșanu, Andrei A. Lillin** (istoricul literar, evocator plin de culoare al atmosferei studențești clujene), **C. S. Timoc, Aurel Turcuș, Anghel Dumbrăveanu** (cel ce a condus lucrările cenaclului). La capătul discuțiilor, s-a făcut propunerea (Andrei A. Lillin) ca poemele lecturate să fie reluate într-o dezbatere critică, fiind vorba de „un poet cu un aer adînc personal, de mare forță și luciditate" (Ion Arieșanu).

(Următoarea ședință de cenaclu va avea loc marți, 16 ianuarie 1979. **Nina Ceranu** va citi proză).

MATHEI ITTU

top

SECȚIA ROMÂNĂ : 1. Zina nopții — PROGRESIV TM ; 2. La vatra românului — INTERLUDIU ; 3. Atunci e bine — METROPOL; 4. Poemul patriei din noi — MIRCEA FLORIAN ; 5. Hanul ulciorului nesecat — MIRCEA BANICIU. SECȚIA INTERNAȚIONALĂ : 1. Who Are You — WHO ; 2. Mexican Girl — SMOKIE; 3. Three Times A Lady — COMMODORES; 4. Summer Nights — OLIVIA NEWTON-JOHN & JOHN TRAVOLTA; 5. Provincia — DRUPI.

„O BRAD FRUMOS..."

Tradiționalul concert susținut cu prilejul sărbătorilor de iarnă de către **Corul de copii din Viena**, era cît pe ce să fie suspendat ! Motivul ? Cineva a descoperit că activitatea corului contravine unei legi care interzice folosirea timpului vacanțel copiilor în alte scopuri decît cele destinate odihnei și divertismentului. Amintim că aceste concerte au intrat în tradiție începînd cu anul 1947, desfășurîndu-se an de an, de mici întreruperi. ● „Va fi iarnă caldă / Pe buze o stea...", previziune meteo-metaforică a **Didei Drăgan** destăinuită într-o ... care admirăm interpretarea. linia melodică — nu în ultimul rînd — accentele poetice ale textului. ● O reușită manifestare muzicală. acum în preajma Anului Nou : desfășurarea Primei ediții a festivalului de muzică ușoară și folk. „Ritmurile tineretii" în organizarea Comitetului județean U.T.C. Timiș. ● Un star cu succes constant : **Joe Dassin.** Cu puțin timp în urmă, artistul a fost prezent pe celebra scenă pariziană **Olympia.** Recital fulminant... Tot din agenda spectacolelor pariziene, notăm concertele lui **Julien Clerc** și cele ale grupului punk **„Stranglers"**, desfășurate la sala Batalan. Parizienii au primit cu indiferentă „evenimentul", judecînd după numărul scaunelor rămase libere. ● Nu același lucru s-a întîmplat la recitalul de „Country" a americancei **Dolly Parton,** promotoare a Nashville Sound-ului „**Elles sont fleurs d'asphalte**", scrie în „L'Express" Phillipe Adler, referindu-se la interpretele Dolly Parton Rita Coolidge. Linda Ronstadt). ● **Steve Hillage** (n în 1952 la Londra) ne oferă cel de-al patrulea album al său, intitulat **„Green"**, cuprinzînd înregistrări recente. Amintim că artistul a avut colaborări cu Electric Light Orchestra, Wishborn Ash. Țesătura orchestrală a pieselor sale, amintește acum de „Deep Purple". ● Srașnic ne-a mai păcălit redactorul Victor Bunea cînd în cadrul emisiunii radio „Curierul melodiilor" din 19 XII a.c.. după ce ne anunță „Mustafa", cu grupul brazilian „Party". difuzează piesa amintită dar în versiunea originală. cu **Bob Azam** (înregistrare „Barclay) ! ● „Nightlight To ... 1979". cu Boney M (în foto).

LA MULTI ANI, STIMATI CITITORI !

PETRU UMANSCHI

sport

A VENIT VREMEA...

...să așezăm punctul pe i și să-i numim, pe tronul clasamentelor, pe cei mai buni sportivi din anul ce va mai ține cîteva zile, numărate invers, ca la lansările cosmice. Ca și în '77, „Orizont"-ul încearcă să fie obiectiv, nu ca un computer, fără mamă, fără tată, ci, pe placul cititorilor, dorește să respecte adevărurile ieșite la iveală din marile întreceri ale celor 365 de zile curînd „răposate". Drept urmare, se socotește că **IERARHIA PRIMILOR ZECE SPORTIVI ROMÂNI DIN 1978,** pe criteriul valorilor, nu poate fi decît următoarea :

1. **ION DRAICA** (lupte greco-romane ; campion mondial, campion european — la seniori ; campion mondial — la juniori ; „ăl mai tare om din lume" !)
2. **NADIA COMĂNECI** (gimnastică)
3. **CONSTANTIN ARDELEANU** (lupte greco-romane)
4. **VIRGINIA RUZICI** (tenis)
5. **IVAN PATZAICHIN** și **VASILE DÎBA** (caiac-canoe)
6. **EMILIA EBERLE** (gimnastică)
7. **CARMEN BUNACIU** (înot)
8. **NATALIA MĂRĂȘESCU** (atletism)
9. **ȘTEFAN RUSU** (lupte greco-romane)
10. **NARCIS COMAN** (fotbal)

În orice caz, nu putem să uităm spațiul ce se cuvine sportului-rege, fotbalului, deși anul lui Ștefan Covaci rămîne o tristă amintire în arhivele F.R.F. și ale inimilor noastre. Totuși, am stat ce-am stat pe gînduri și, din urna cu cei zece, au ieșit, nu de-a valma, ci cumpănit, ei :

1. **COMAN** (C.S. Tîrgoviște)
2. **DOBRIN** (F.C. Argeș)
3. **ROMILĂ** („Poli" Iași)
4. **DINU** (Dinamo)
5. **RĂDULESCU** (Sportul studențesc)
6. **ȘTEFĂNESCU** (Universitatea Craiova)
7. **PĂLTINIȘAN** („Poli" Timișoara)
8. **IOVĂNESCU** (F.C. Argeș)
9. **SAMEȘ** (Steaua)
10. **VIGU** (Steaua)

Promiteam — și, iată, nu uit — un clasament al primilor zece din județul Timiș. Cu posibile îndreptări. situația ar fi :

1. **DANA NUȚU** (șah)
2. **ANETA MATEI** (canotaj)
3. **GEORGETA GAZIBARA** (atletism)
4. **VASILE BICHEA** (atletism)
5. **DAN PĂLTINIȘAN** (fotbal)
6. **IULIU GALOVICI** (pentatlon modern)
7. **GHEORGHE DUMITRU** (rugbi)
8. **RODICA GOIAN** (baschet)
9. **TEREZIA POPA** (handbal)
10. **CRISTIAN** (handbal)

Și, ca să nu fie cu supărare, cititorilor și uitaților clasamentelor noastre, o urare curată : „LA MULȚI ANI" !

TEODOR BULZA

Prietenii revistei Orizont

Recviem

**Nu mai ard văzduhuri
îndepărtate și sîngerii, prietene,
pe spăzile noastre rătăcitoare
și nici un șarpe nu ne mai caută
singurătatea cuvîntului
în sălbăticii.
Aici nimic nu ne mai doare
și totul pare a fi
o rună stîngaci împroptită de un copil
în joacă cu veșnicia.
Aici, în ținuturile noastre de nisipuri
clocotitoare,
numai urmele stelelor au rămas
întipărite aievea,
în drum spre efemerele noastre suflete
ca un legămînt de luptă
cu morile de vînt..**

I. HUȚU

Incubul și femeia

**Mort lîngă zidul fluturilor.
tu, iubito, ca o capricioasă
mare de stele. Degeaba cerul
ca și cum fiecare tablou
o neputință tratată cu blîndețe
degeaba și aiurea.
de-ar fi să tai pădurea cu privirea
n-aș mai putea visa hazardul
tainelor
și aș mai muri puțin odată
cu cimitirul de inimi în suflet
înghițit de nemurirea care a trecut
întru nemurirea care vine.**

MARIUS SÎRBU

Vis în noapte
lui Labiș

**Sonoritate
și ultima suflare
semn de întrebare
între paranteze
tramvaiul asasin
întîmplare gratuită
cu cimp de umbre
îngustă îmbrățișare
ce-i desmințea destinul
pămînt reavăn
biruința primăverii e
sînul imaginației
cu lucruri cuminți
atingere fluidă
în zidul certitudinii.**

MARIANA MOLDOVAN

Cocorul

**Ascundeți-miinile
Mă fură neștiu..
De ce ai pus în noapte
Acest cîntec de flaut
De unde ai puterea
Să-ntîrzii răsăritul
Cu-n gest c-o aripă
Întîrzie să ba.ă
Prea dens de timp — eterul
Și-aștepți cu ochiii-nchiși
Asupra ta să cadă
Cu-n țipăt slios — cocorul
Dar durerea de-ncet
Prin ochiul tău se scurge
Visînd. întregul stol
Doar el — flu'd și gol —
Rămîn în fața ta
Ca-n fața unui semn
Ce nu îl poți cuprinde...**

IOAN BORANGIC

Aspectul vegetal

**Țîșneau din pămînt
lungi săbii vegetale
minuite de titanii adîncului
și oamenii erau țintuiți
în buchete rotunde
iar apoi deveniră subțiri,
pistile fragile
în uriași nuferi și crini
crescuți accelerat
cînd pietrele numai
se ridicară spărgîndu-se
de ramificațiile cerești
cu crengi albastre
și curseră peste invadatori
cascadele de pietriș auriu.
încins ca ploile meteoriților.**

CONSTANTIN BUICIUC

evrika!

● Pesimistul are 365 de zile negre și o noapte albă : Revelionul. Dar nici optimistul nu are 365 de... Revelioane !

ION VELICAN

rebus

De Anul Nou

ORIZONTAL : 1-3) CU OCAZIA ANULUI NOU... LA MULȚI ANI... VĂ UREAZĂ ...REVISTA „ORIZONT" ! 4) Tulpina gramineelor — Ion Popescu — Are acele ca bradul. 5) Aripi de lăstun ! — Capetele sorcovei ! — Grupuri de urători ce merg cu colindul. 6) Citate... la colindători ! — Fată-n față ! — Ca barba lui Moș Gerilă (masc.). 7) Vine în noaptea de Anul Nou — Incert... la Gerilă ! ! 8) Hibernează de Anul Nou (pl.) — Brăzdat cu plugușorul. 9) Ultimele răvașe ! — Înalt — Noroc (fig.). 10) Se inversează iute ! — La mulți ani o-dată (masc. pl.). 11) Petreceri de Anul Nou.

VERTICAL : 1) Într-o nucă ! — Urare tradițională de Anul Nou în folclorul românesc. 2) Tînără poetă lugojeană — Mulți, mulți ani (pl.). 3) Drumurile din „Orășelul copiilor" — Păcălit .. într-o farsă ! — Mulți ani. 4) Rîu în Algeria — Cunoștințe acumulate de omenire în decursul anilor 5) Stat asiatic ce sărbătorește Anul Nou la 22 martie — Denumire a localităților montane în Caucaz. 6) Iese înaintea șampaniei — Surse de lumină pentru carnavalurile de Anul Nou. 7) Stofă groasă de bumbac — Capul căpriței ! — Fericit în cele din urmă ! 8) Enigma feminină ce se amplifică an de an — Simbol pentru elementul 95... utilizat pînă-ntr-al doisprezecelea ceas — La urat! 9) Apreciată la purcelul de pe tavă (dim.) — Se face pentru fiecare an nou. 10) Se construiesc cu ocazia sărbătorilor de iarnă pentru cei mici — Vlăstarele anului. 11) Bani muzicali (sing.) — Se împodobesc de Anul Nou.

Dicționar : RIB, AUL, SAM.

VIOREL ABRUDAN

serial

Aleksander Omiljanowicz

FANTOMA DIN CODRII BIALOWIEZEI (X)

Relatarea lui Stanger

În cabinet intră adjunctul, cu o tavă. Mirosul de cafea se răspîndi imediat. Colonelul turnă coniac în pahare și i se adresă lui Stanger :

— De-acum, sînt numai urechi.

— Domnule colonel, o relatare detaliată a ceea ce s-a întîmplat cu mine în ultimele șase luni ar lua prea mult timp. Vă voi spune pe scurt, ca într-un raport de informații. Țineți minte că atunci, în martie maiorul Zavelly ne-a transportat, pe mine și pe ceilalți trei agenți, la punctul de trecere în localitatea Zareby Koscielne ? Am trecut fără nici un fel de dificultăți granița Sentinelele sovietice nu ne-au dat de urmă. Ceilalți trei trăiesc, s-au întors ? — îl întrebă pe colonel.

— Dacă trăiesc ? Nu se știe ce s-a petrecut cu ei.

— Eu m-am despărțit de ei lîngă Czyzew și, conform ordinului dumneavoastră, am luat-o spre est Am cercetat construcțiile aerodromului de lîngă Wysoki Mazowiecki și Bielsko Podlaski. Apoi, zile în șir, am observat construirea forturilor de pe Bug...

— Da, am primit un raport în acest sens de la tine.

— La începutul lui iunie, am plecat în interiorul Bielorusiei, așa cum mi-ați ordonat prin telegrama cifrată Evenimentele de la 22 iunie m-au surprins în raionul Minskului. Aparatul de emisie-recepție mi-era ascuns în Codrii Bialowiezei. De aceea nu am putut lua legătura cu Statul major pentru a raporta care este situația Mi s-au alăturat doi oameni de-ai mei de legătură. Rușii se retrăgeau. Noi, pe cont propriu, am trecut la tăierea liniilor telefonice. la demontarea șinelor de cale ferată, la incendierea podurilor din lemn, schimbarea indicatoarelor...

— Ce s-a întîmplat cu cei doi ?

— Sînt morți Am dat peste o patrulă. Eu, deoarece aveam armă am tras și am fugit. Ei au căzut

Schmaelslieger, sorbind coniacul cu înghițituri mici, nu-și lua ochii de la Stanger, privindu-i fața obosită, hainele ponosite. Acesta își continua povestirea.

— Mă retrăgeam tot mai departe spre răsărit...

— De ce spre răsărit ?

— Cine mergea spre apus era imediat suspectat. Toți fugeau spre est. Știți dumneavoastră de-altfel cum a fost acolo în timpul retragerii.

Colonelul dădu din cap iar Stanger își continuă relatarea.

— Am ascuns arma. Împreună cu toți refugiații am ajuns la Minsk. Patrulele militare controlau documentele. Bărbați au fost reținuți. Nu-mi era teamă de documente. După cum știți, erau în regulă. Am fost dus, împreună cu ceilalți care au fost reținuți, la lucrările de întărire. Am vrut să fug. însă chiar, a doua zi am fost numit șef de grupă și, în plus, mai erau și alte considerente care mă rețineau acolo...

— Unde au fost construite acele întărituri ?

— În raionul Minskului. De altfel, nu mai sînt actuale deoarece frontul a trecut demult peste ele. Acolo însă am reușit să dau de urma unui secret legat de regiunea Bialystok. Birourile lucrărilor noastre erau într-o baracă. Odată am surprins prin perete o discuție interesantă. Cîțiva ofițeri, din unitatea care supraveghea lucrările, au construit cîndva o linie de apărare pe Bug. Retrăgîndu-se, au ascuns în pămînt o casetă sau o cutie cu documente secrete. Discuția aceasta am auzit-o prin perete, cînd ei, bînd, se întrebau dacă acele documente sînt bine ascunse...

— Au menționat cumva locul ?

— Da. Într-un buncăr de lîngă satul Slochy Annopolskie de pe lîngă Bug, în niște tufe.

— Minunat. Dar spune ai fugit ?

— Nu s-a putut prea repede Frontul se deplasa rapid spre est. Într-o noapte ne-au urcat pe neașteptate în camioane și ne-au dus la Smolensk, la construirea unui aerodrom de cîmp. Am fost transportat așa de vreo trei ori Am fugit abia cînd ne duceau spre Moscova. Am rătăcit din sat în sat. Ocoleam orașele. Cît am lucrat la Minsk, am pus mîna pe niște formulare militare ștampilate. Le-am completat, cum că Ivan Nicolaiev este muncitor la construcțiile militare — ceea ce era de altfel adevărat — și că este împuternicit pentru lucrări speciale. Toți cei care m-au controlat au respectat această hîrtie, ba chiar mă duceau cu mașini militare. „Documentul" era „tare" Iată-l — puse în fața colonelului documentul menționat. Și așa m-am ascuns într-un colhoz. Acolo m-au găsit ai noștri. Din nou am avut parte de peripeții M-au reținut acum la repararea drumurilor.

— De ce nu le-ai spus cine ești ?

— Domnule colonel. în activitatea noastră cu cît se vorbește mai puțin cu atît e mai bine. Trupele de front nu au timp să controleze dosarul fiecăruia Așa că am fugit din nou. De data asta fără nici un fel de greutăți. am ajuns pînă la Grodno. Acolo m-am prezentat la comandament. Le-am spus în linii mari cine sînt. Mi s-a eliberat un document ca să ajung pînă la Bialystok. Acolo am primit din nou un permis de liberă trecere pînă aici Aceasta este totul. domnule colonel.

— Da, da.. — mormăi Schmaelslieger, morfolindu-și pipa în gură Bine că ai venit Avem treabă pînă peste cap Și la noi sînt schimbări. Mulți dintre cunoscuții tăi lucrează la Bialowieza, pentru că acolo ne extimpem acum Statul major. Să știi că au murit căpitanul Fahnel și șoferul nostru.

— Nu se poate ! Pe front ? — se interesă Stanger, căci îl cunoștea bine pe căpitanul Fahner.

— Nu. Schwind și Fahner veneau cu mașina de la Pruzana. Acolo au fost doborîte trei avioane sovietice. Aviatorii au fost capturați. Au dat însă peste un diversionist sau spion...

Păhărelul pe care Stanger îl ducea la gură îi tremură în mînă și păli la față.

— Împușcături, morți. Diversionistul a scăpat din încercuire, închipuie-ți, cu ajutorul unei mașini de-a noastre. De-altfel Schwind îți va povesti. Fahner și Schwind s-au dus acolo pentru anchetă. Întorcîndu-se — cu materiale foarte interesante — au căzut într-o ambuscadă în codrii Bialowiezei. Fahner și șoferul au murit. Mașina cu documente a ars. Schwind e rănit... — Tăcu. dar după un moment continuă. — Idioții ăștia de la gestapoul din Bialystok au împușcat pe toți aviatorii prinși. Nici măcar pe trăgătorul de bord, din avionul special, cu care a fost transportat diversionistul, nu l-au cruțat. Deocamdată firul s-a rupt. Dar să lăsăm asta. Cu siguranță că vrei să te odihnești ?

— Ne vom odihni după victorie — îi răspunse Stanger. străduindu-se să-și stăpînească surescitarea.

— Ai dreptate. Vremurile în care trăim cer de la noi sacrificii. Ai vreun proiect în ceea ce privește activitatea ta ?

Stanger tăcu o clipă, iar colonelul îl observă pe sub pleoapele coborîte.

— Atîta vreme am fost rupt de problemele serviciului de informații... Dacă pot fi sincer...

— Ascult ?

— Mi-ați pomenit de Bialowieza. Înainte, am avut acolo o rețea bună de informații Nu cunosc profilul acestei filiale. Dar poate acolo ? De-altfel. mă voi conforma ordinelor dumnevoastră.

— Bine, mă mai gîndesc. Deocamdată odihnește-te. Fă-ți rost de haine. O să ți se dea un aconto, pentru a-ți cumpăra lucruri personale. Mîine vine aici maiorul Zavelly, șeful Statului major din Bialowieza. Voi vorbi cu el despre tine.

În românește de

ANDA și NICOLAE MAREȘ

(Va urma)

IANUARIE

Luni	1	8	15	22	29
Marți	2	9	16	23	30
Miercuri	3	10	17	24	31
Joi	4	11	18	25	
Vineri	5	12	19	26	
Simbătă	6	13	20	27	
Duminică	7	14	21	28	

FEBRUARIE

Luni		5	12	19	26
Marți		6	13	20	27
Miercuri		7	14	21	28
Joi	1	8	15	22	29
Vineri	2	9	16	23	30
Simbătă	3	10	17	24	31
Duminică	4	11	18	25	

MARTIE

Luni		5	12	19	26
Marți		6	13	20	27
Miercuri		7	14	21	28
Joi	1	8	15	22	
Vineri	2	9	16	23	
Simbătă	3	10	17	24	
Duminică	4	11	18	25	

APRILIE

Luni	2	9	16	23	30
Marți	3	10	17	24	
Miercuri	4	11	18	25	
Joi	5	12	19	26	
Vineri	6	13	20	27	
Simbătă	7	14	21	28	
Duminică	1 8	15	22	29	

MAI

Luni		7	14	21	28
Marți	1	8	15	22	29
Miercuri	2	9	16	23	30
Joi	3	10	17	24	31
Vineri	4	11	18	25	
Simbătă	5	12	19	26	
Duminică	6	13	20	27	

IUNIE

Luni		4	11	18	25
Marți		5	12	19	26
Miercuri		6	13	20	27
Joi		7	14	21	28
Vineri	1	8	15	22	29
Simbătă	2	9	16	23	30
Duminică	3	10	17	24	

la mulți ani!

la mulți ani!

Cu ocazia zilei de 30 Decembrie și noului an, colectivul revistei „ORIZONT" urează tuturor cititorilor și colaboratorilor săi un „LA MULȚI ANI CU SĂNĂTATE" !

IULIE

Luni		2	9	16	23	30
Marți		3	10	17	24	31
Miercuri		4	11	18	25	
Joi		5	12	19	26	
Vineri		6	13	20	27	
Simbătă		7	14	21	28	
Duminică	1	8	15	22	29	

AUGUST

Luni		6	13	20	27
Marți		7	14	21	28
Miercuri	1	8	15	22	29
Joi	2	9	16	23	30
Vineri	3	10	17	24	31
Simbătă	4	11	18	25	
Duminică	5	12	19	26	

SEPTEMBRIE

Luni		3	10	17	24
Marți		4	11	18	25
Miercuri		5	12	19	26
Joi		6	13	20	27
Vineri		7	14	21	28
Simbătă	1	8	15	22	29
Duminică	2	9	16	23	30

OCTOMBRIE

Luni	1	8	15	22	29
Marți	2	9	16	23	30
Miercuri	3	10	17	24	31
Joi	4	11	18	25	
Vineri	5	12	19	26	
Simbătă	6	13	20	27	
Duminică	7	14	21	28	

NOIEMBRIE

Luni		5	12	19	26
Marți		6	13	20	27
Miercuri		7	14	21	28
Joi	1	8	15	22	29
Vineri	2	9	16	23	30
Simbătă	3	10	17	24	
Duminică	4	11	18	25	

DECEMBRIE

Luni		3	10	17	24	31
Marți		4	11	18	25	
Miercuri		5	12	19	26	
Joi		6	13	20	27	
Vineri		7	14	21	28	
Simbătă	1	8	15	22	29	
Duminică	2	9	16	23	30	

CALENDAR ORIZONT 1970

RODICA EUGENIA BANCIU

ION ARIEȘANU (Redactor șef)
ANGHEL DUMBRĂVEANU (Redactor șef adjunct)

REDACȚIA ȘI ADM. – TIMIȘOARA, strada RODNEI 1. Telefon : 3–33–90, 3–33–76. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ. ABONAMENTE SE FAC LA OFICIILE P.T.T.R. TIPARUL EXECUTAT LA I.P.B.T. Index : 42.907

BIBLIOTECA „ASTRA"